200

Ayuntamiento de Madrid

A

Ayuntamiento de Madrid

Aurea doctoris acutiſſimi ſacriqz preſulis dñi Guillelmi altiſſiodorenſis in quattuor ſententiarum libros perlucida explanatio/ vobis denuo diuinorum eloquiorum cultores feruentiſſimi/ nuda/ terſa/ mendiſqz priſtinis purgata: nunc nunc paratur. Hanc igitur accipite o felices ſacri chriſti tirones hanc letanter accipite: quam ille bonus bibliopola Franciſcus reginaldus in edibus diui Claudij ſecundum mathurinorum oras tam ingenti cura vobis parauit.

Venundatur Pariſius a dicto Franciſco Regnault iuxta mathurinos: ſub diuo Claudio ſedente.

D. el colegio de Carmelitas descal. de Baeza

BIBLIOTECA MUNICIPAL
Caxon 207
Ayuntamiento de Madrid

Aurea doctoris acutiſſimi ſacriq; preſulis dñi Guillelmi [illegible] in quattuor ſententiarum libros perlucida explanatio/ vobis [illegible] diuinorum eloquiorum cultores feruentiſſimi: nuda/terſa/mendiſq; priſtinis purgata: nunc nunc paratur. Hanc igitur accipite o felices ſacri chriſti tirones: hanc letanter accipite: quam ille bonus bibliopola Franciſcus reginaldus in edibus diui Claudij ſecundum mathurinorum oras tam ingenti cura vobis parauit.

¶ Venundatur Pariſius a dicto Franciſco Regnault iuxta mathurinos: ſub diuo Claudio ſedente.

[illegible]

BIBLIOTECA MUNICIPAL
Caj. or 207
Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

¶ Codice quod longo complectitur indice paruo.
Accipe quod queris parua tabula docet.

¶ Huius tabule ne diutius quiſpiã qđ q̃rit veſtiget: prior numer⁹ (vbi tñ duo fuerint) voluminis foliũ indicat: quo inuento ſimul ⁊ liber inuent⁹ fuerit: ſeq̃ns colũnam eiuſdẽ oſtẽdit: ac (ne forte integram legere pigeat) locũ in ea notatũ frequẽtius reperiet. Si ĥo (qđ raro vſuuenit) plures numeri legant: idẽ varijs locis ãnotatũ ſignificãt. Sin vnicus fuerit numer⁹: ille itidẽ foliũ mõſtrabit: litteraq̃ maiuſcula/ eidem imediate adiecta colũne ipſi⁹ locũ/ q⁹ ſi plures: pleriſq̃ locis tractatũ/ qđ q̃rit inſinuãt. Hanc aũt varietatẽ fecit ãnotationũ diuerſitas. Littere nãq̃ indices foli⁹ libri primi marginib⁹ ſunt appoſite. ideirco reliq̃s trib⁹ ꝑ litteris colũnã atq̃ ipius locũ nũero ſignare (q̃ oĩa lector ſedul⁹ facile cõperiet) oportuit Aduerte tñ vbi ponun⁹ tales caracteres/ ſcʒ. lib. 4. fo. ⁊c. hoc itelligun⁹ eẽ in q̃rto libro q̃ eſt i fine hui⁹.

¶ De littera A.

Abacuc portauit ãgel⁹ dñi de iudea in babilonẽ i momẽto. li. 4. fo. 66. co. 2. cir. me.
Abraham genuiſſe yſaac ⁊ iacob qđ ſignificet 10. 153. col. 3. circa medium.
Abraham immolare filium ſuum an erat preceptũ folio. 84. col. 3. cir. medium.
Abraham ad quid tenebatur ex illo precepto. folio. 85. col. 1. circa medium.
Abraham tenebatur credere iſtud eſſe ſibi preceptũ a deo. fo. 185. col. 2. circa finem.
Abraham quare ſumme laudandus fuit: ibidem. col. 3. circa finem.
Abraham an teneretur immolare: ibidem. col. 4. cir. medium.
Abſtractio eſt duplex: ſcilicet ẜm rem ⁊ ẜm intellectum. fo. 13. col. 1. circa medium.
Ab adam quare non incipit eccleſia ſicut ab abel. folio. 128. col. 3. cir. medium.
Acetum magis infrigidat q̃ aqua: licet non ſit ita frigidum. fo. 75. co. 1. cir. medium.
Accidum vinum quod vocant phiſici. folio. 192. circa finem.
Acceptio perſonarum quid ſit. fo. 118. col. 4.
Acceptio perſonarum non eſt apud deum: ⁊ quare totiens vituperatur in ſacra ſcriptura: ibidem.
Actus exterior ⁊ interior ſunt vnum peccatum. fo. 41. col. 1. in prin.
Actus concomitatus non deformat alium actũ niſi ab eo procedat. fo. 43. col. 4. in fi.
Actionem malam quid faciat. folio. 78. col. 3. ⁊ 4.
Actio mala vtrum ſit a deo operante vel cooperante: ibidem. col. 4.
Actio mala habet duos fines: ibidem. col. 4.
Actionis male duplex eſt eſſe: ibidem.
Accidia qđ ſit. folio. 90. col. 3. 218. co. 1. et: ibidẽ. co. 3.
Accidia cui virtuti opponitur. fo. 90. col. 4.
Accidia an ſit capitale vitium: ibidem.
Accidia duplex: ibidem.
Accidie filie. fo. 91. col. 1.
Actio procedit a libero arbitrio tripliciter. folio. 94. col. 2. cir. medium.
Actus fidei ſpei ⁊ charitatis a qua cognitione fiunt fo. 96. col. 4. in fi.
Actio ſpiritualis quomodo informatur vel deformatur a ſuo fine. fo. 109. col. 1.
Actus multi vtrum eadem charitate informentur. ibidem. col. 1.
Actio triplex: ibidem. col. 2.
Actus duplex radix: ibidem. col. 3.
Actio an commenſuretur ẜm intentionem. folio. 110. columna. 2.
Actus exteriores augmentant habitum. folio. 112. col. 3. in medium.
Actus procedens ex mala voluntate vtrũ ſit minus peccatum q̃ voluntas: ibidem.
Actioni non ſemper correſpondet paſſio. fo. 8. col. 1.
Actionis principium ⁊ finis. folio. 143. col. 4. in pri.
Actus quare dicitur meritorius. fo. 134. co. 1.
Actus quadruplex. lib. 4. fo. 3. col. 4.
Actionum voluntarium quinq̃ genera. lib. 4. fo. 20. col. 2. in medium.
Actus exterior videtur addere ad interiorem. li. 4. fo 23. col. 1. in fine.
Actiones duplices ſunt: ibidem.
Actus iterior ⁊ exterior forte improporcionabilis ſunt ẜm intentionem. lib. 4 fo. 30. in prin.
Actiones ſpirituales communicant ſibi vir ⁊ mulier quia ſunt vna caro per matrimonium. lib. 4. folio. 33. col. 2.
Actiones ſpirituales non communicant ſibi fornicator ⁊ fornicatrix: ibidem. cir. finem.
Adam in ſtatu gratie cognouit omnes naturas: vñ ſciuit imponere nomina naturalibus. lib. 4. fo. 66. col. 1. in fine.
Adam centum annis fleuit abel. folio. 234. col. 1. cir. medium.
Ade potentia an erat ad mori ⁊ nõ mori. fo. 55. co. 1.
Adam habuit duo cornua: ibidem. col. 2.
Adam vtrũ per peccatũ amiſit imortalitatẽ. ibidẽ.
Adam trinitatem vidit in extaſi: ibidem. col. 3.
Adam vtrũ potuiſſet non mori ante peccatũ. ibidẽ.
Adam in prio ſtatu ſi cognouiſſet Euam/ an fuiſſet delectatus: ibidem. col. 3.
Adiectiua que conueniunt perſonis proprie ſignificant actus perſonarum. fo. 15. col. 4.
Admiratio quid eſt. fo. 27. co. 1.
Adorãdus deus nõ in quolibet in ſigno. fo. 34. co. 2.
Adam vtrum voluit eſſe ſicut deus. folio. 67. col. 2.
Adam vtrum potuit peccare venialiter in primo ſtatu. fol. 69. col. 1.
Adulterium duplex. fo. 102. col. 4.
Adoratur pater tripliciter. fo. 140. col. 4. in fine.
Adam quare in ſua poteſtate damnatus ſit. folio. 184. col. 4. in fine.
Affectiones anime quattuor ⁊ vtrum ſint virtutes. fo. 143. col. 4.
Affectio eſt motus ⁊ non delectatio. lib. 4. fo. 25. col. 4. in fine.
Affinitas quid ſit. lib. 4. fo. 53. col. 3.
Affinitatum tria genera: ibidem.
Agar fuit vxor abrahe. lib. 4. fo. 38. col. 3.
Agere non pertinet ad notionem. fo. 16. D.
Agere bene ⁊ facere bonum differunt. folio. 203. col. 2. in fine.
Agnoſcere culpam vbi culpa non eſt vtrum ſit bonum. lib. 4. fo. 2. col. 3.
Agnus quis dicitur. fo. 217. col. 3.

Ayuntamiento de Madrid

Alexander propter modicam fidem incluſit iudeos folio.71.columna.4.
Ale quattuor.folio.122.co.2.
Alleluya quare non cantatur.fo.187.co.2.
Alius poteſt capi adiectiue ⁊ ſubſtãtiue. fo.6.K.O
Amare quid ſit.folio.64.co.2.in fine.
Amittere tria includit. fo.50.co.3.
Amicitia non eſt proprie niſi inter bonos.fo.250. col.2.circa medium.
Amor quo diligimus deum: ⁊ amor quo diligimus proximum quid ſint.folio.200.co.4. circa medium.
Amor creature qui non eſt libido non eſt peccatum folio.201.co.2.circa medium.
Amor mercennarius quid eſt. fo.205.co.1.cir. prin.
Amor ⁊ timor proportionantur: ibidem.cir.mediũ
Amor dei non tm̃ eſt ex charitate:ſed in fide ⁊ ſpe. folio.155.co.3.
Amoris naturalis ⁊ charitatis differentia. fo.166. co.3.circa principium.
Amor morbus quid eſt.folio.300.co.4.cir.prin.
Amor in deo eſt duplex.folio.19.M.
Amor eſt donum in quo alia dona dantur.fo.4.G.
Amor ſui ⁊ luxurie filia.fo.82.co.3.
Amor laudis quando eſt peccatum. fo.85.co.3.
Amor naturalis quid ſit.fo.39.co.3.in fine.
Amor amicitie quid ſit .ibidem.
Amor naturalis quo diligitur deus non eſt ſimoniacus:ibidem.
Anadochus idem eſt quod patrinus. folio.253.col. 4.circa finem.
Analoſis id eſt recta ſolutio.fo.108.co.2.
Angelus vtrum habuerit charitatẽ in primo ſtatu. folio.40.columna.2.
Angelus in illo ſtatu magis diligebat ſe q̃ deũ nec peccabat:ibidem.co.2.
Angelus in primo ſtatu non ſimpliciter ſumme delectabatur in deo.fo.38.co.3.in fine.
Angelus naturali dilectione vtrum fruebatur ſe: ibidem columna.4.
Angeli dilectio naturalis qua diligebat deũ in primo ſtatu an erat ordinata.fo.39.co.4.
Angelus malus an potuit preſcire malum ſuum. folio.40.columna.1.
Angelus licet preuiderit alias creaturas anteq̃ fierent non tamen caſum ſuum:ibidem.co.2.
Angelorum quare memoriam facit eccleſia ſecũda die.folio.42.columna.1.
Angelus non rõcinatur:quia videt in inſtanti.fo. 46.co.2.in fine.
Angeli quare dicantur oẽs ſpũs.fo.47.co.4.i pri.
Angelus deputatus ad cuſtodiam hominis vtrum ſemper cuſtodiat cum effectu.fo.48.co.3.
Angelus malus vtrum datus ſit homini ad exercitium.fo.48.columna.4.
Angelus bonus vtrum fruſtretur deſiderio ſuo ⁊ triſtetur de caſu hominis:ibidem.
Angelus bonus vtrum aliquando deſerat hominẽ propter peccatum.folio.50.columna.1.
Angelus vtrum relinquat hominem cui deputatus eſt ad exercitium:ibidem.
Angelus vult contrarium diuine voluntati: ſed nõ contrarie:ibidem.
Angelus cuſtodit hominez.folio.294. columna.2. in prin.
Angelus perſarum quomodo reſtitit angelo danielis.folio.50. columna.2.
Angeli boni quando ⁊ quid merentur:ibidem.
Angeli boni non triſtantur de caſu hominis:ibidez.
Angelus bonus an teneatur velle quicquid ſcit deũ velle:ibidem.
Angeli vtrum melius cognoſcant res in verbo q̃ in proprio genere:ibidem.columna.4.
Angeli vtrum videant omnia in ſpeculo eſſentiali. folio.51.columna.4.
Angeli quomodo vident res futuras in verbo. folio.52.columna.1.
Angelus inferior quandoq̧ ſuperiori reuelat.folio 53.columna.2.
Angeli boni merentur vitam eternam ab initio ſibi datam.folio.131.co.4.in principium.
Anima dupliciter cognoſcit.folio.23.co.2.in me.
Animalia et terre naſcentia nociua quando facta fuerunt.folio.59.columna.4.
Anima et angelus differenter cognoſcũt.fo.69.co. 4.et cop dr̃e penes quid cognoſcantur:ibidem.
Anima exuta et angelus vtrum habebant formare ſermonem inuicem.folio.68.co.1.
Anima poſita eſt media inter deum et creaturas folio.73.columna.1.
Anima excellit alias creaturas inferiores in ĩfinitũ folio.62.in fine.
Anima chriſti habet ſcientiam omniũ.fo.130.co.1.
Anima iuſti quare celum dicatur.folio.132.co.4.
Anima peccatoris febricitat ex parte inferiori ⁊ nõ ex parte ſuperiori.fo.242.co.4. in prin.
Anima iuſti maior eſt toto mũdo non extentione: ſʒ virtute.lib.4.folio.4.columna.2.
Anima non habet motum meritorium:niſi dum eſt in corpore.lib.4.fo.24.co.4.in me.
Anime rationalis q̃libet motus eſt inſtãtaneus. lib.4.folio.28.co.1. in med.
Anima polluta dicitur cum fornicata eſt cũ amatoribus multis demonibus.lib.4.folio.290.col.2. in prin.
Anima eſt paſſibilis duplici paſſibilitate.lib.4.fo. 48.columna.3.in prin.
Anima tendit in tres fines per operatiões triũ virtutum:ibidem.columna.4.
Anima habet duas facies.li.4.folio.65.co.4.i pri.
Antichriſtus vtrum habebit angelum ad cuſtodiaʒ ſui.folio.49.columna.3.
Anima naturaliter videt primam bonitatẽ.fol.18. columna.1.in me.
Appetere an quis poteſt licite ꝙ videatur bonus folio.116.columna.4.
Appetitus boni duplex eſt.fo.172.co.1.in prin.
Appropriata perſonis.fo.20.O.et ſoli filio ac ſpiritui ſancto:ibidem.T.
Appropriata vni perſone tantum.fo.22.B.
Aque an ſint ſupra celos.folio.59.columna.2.
Aque proprietates.lib.4.fo.8.columna.2.
Arbitrium liberum non eſt natura.folio.38.co.4.
Arbitrium liberũ fuit cauſa male voluntatis in angelo.folio.48.columna.3.
Arbitriũ liberũ an debeat dici malũ.fo.69.co.2.
Arbi.lib.non eſt primũ principiũ mali : ibidẽ.col.2.
Arbitrium liberum quid ſit:ibidem.
In arbitrio an ſit meritum vel demeritum:ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Arbi. lib an poſſit per ſe ſine gratia in opa de genere bonorum. fo.70. columna.3.
Arbi. lib. ſine gratia an poſſit in opa meritorie: ibid. columna.3. et folio.71. columna.1.
Arb. lib. an ſufficiat ad producendum opus bonum folio.92. columna.1.
Arbitrium liberum ſine gratia: an ſufficiat ad credẽdum fide informi. folio.93. columna.1.
Arbor preuaricatiõis quare dicta eſt ſcientia boni ⁊ mali. folio.66. columna.3.
Archana dei nõ licet omnia homini loqui. fo.217. columna.2. circa principium.
Archidyaconus nõ ſacerdos an habeat claues. lib. 4. folio.40. co.1. circa medium.
Arrij pena ignoratur: quia ignoratur ꝙ per eum ⁊c̃. folio.112. columna.3.
Argumentum eſt ratio rei dubie faciens fidem apd̃ ariſtotelẽ: ſed apd̃ xp̃m eſt fides faciẽs rõnẽ. fo.2. F.
Arrius fuit deceptus. folio.17. G.
Arrij deceptio in diuinis. folio.1. co.3. in principio.
Arrius ſeparauit ſubſtantiã perſonaꝝ: ibidem. M.
Articulus dicitur ab artando. fo.148. co.4. cir. me.
Ad articulum tria requiruntur: ibidem.
Articuli an ſint res vel enũciabilia. folio. 149. co.1.
Articuli non ſunt mutati nec fides ſimpliciter ⁊ abſolute: ibidem. columna.2.
Articulus non eſt purum non ens: ibidem.
Artes liberales non ſunt virtutes. folio.53. co.2.
Ariſtoteles ⁊ plato conuincuntur de principijs rerum. folio.55. columna.1.
Aſtronomoꝝ iudicium quare fallax. folio.51. col.3.
Aſtronomi de natiuitate hominis ſm ſignũ aſcendens indicant. folio.61. columna.1.
Aſtronomos refellit auguſtinus. folio.62. co.2.
Aſſerere contrarie non licet in diuinis: ſed bene opinari. folio.16. L.
Aſſumere corpus ⁊ animam quid eſt. fo.112. co.4.
Aſſerere aliquid de deo quinq; vijs poſſumus. fo. 188. columna.4.
Aſſimilari deo dupliciter intelligitur. folio.198. columna.4.
Aſtrologia ⁊ phiſica differunt. fo.189. co.3. cir. me.
Aureola an debeatur corrupte per violentiam. folio.178. columna.1.
Aureola an virtuti virginitatis an motu ei⁹ debeat folio.178. columna.2.
Auguſtini ⁊ Hieronymi concordia de reprehenſione petri. lib.4. folio.5. columna.1. cir. prin.
Auriſia quid ſit. lib.4. fo.57. co.3. circa medium.
Auctoritates due difficiles exponunt. folio.22. H.
Auriga virtutũ diſcretio dicitur. folio.69. col.4.

De littera B.

Balaam aſina quõ locuta eſt. fo.185. col.3. circa finem.
Baptiſm⁹ qñ incepit. li.4. fo.5. co.3. cir. fi.
Baptiſm⁹ duplex. lib.4. fo.7. co.4. cir. fi.
Bapti. iohannis an conferebat gratiam. lib.4. folio.8. columna.1. circa principium.
Baptiſmati baptiſmo iohannis baptiſandi erant baptiſmo chriſti: ibidem. co.2. circa medium.
Bapti. ſucceſſit circuncìſioni duabus de cauſis. ibidem. co.3. circa medium.
Bapti. non eſt ablutio aque nec caracter: ſed vtrũq; lib.4. fo.8. columna.4. circa finem.
Bapt. triplex. lib.4. fo.9. co.1. circa medium.
Bapt. fluminis eſt ſimplr ⁊ ꝓprie baptiſm⁹: ibidem
Bapt. vocatur mare vitreũ in apocalipſi: ibidem. columna.3. circa medium.
De baptiſmo caſus: ibidem. col.3. circa finem.
Baptiſmi multiplex poteſtas: ibidem. co.4. cir. finẽ
Baptiſmi forma. lib.4. fo.11. co.3. cir. medium.
Baptiſmus in primitiua eccleſia fiebat tm̃ in nomine chriſti: ibidem. co.4. circa medium.
Baptiſmus fit in aqua propter duo. libro.4. folio. 12. columna.1. circa principium.
Baptiſmus paruulorum vtrum conferat eis virtutes. lib.4. fo.13. col.2. circa principium.
Baptiſmus paruuloꝝ vtrum auferat originale: ibidem. co.4. circa principium.
Baptiſmũ an cõferãt heretici. li.4. fo.14. co.1. cir. fi.
Baptiſatos ab infidelibus quomodo genuit eccleſia: ibidem. co.3. circa finem.
Bapt. non iteratur propter duo: ibidẽ. co.4. cir. pri.
Baptiſmus delet tã culpã q̃ penã: ibidem. cir. finẽ.
Bap. efficaciã habet a paſſiõe xp̃i: ibidẽ. circa finem
Baptiſmus eſt ianua ſacramentoꝝ. lib.4. folio.16. columna.1. circa finem.
Baptiſmus prima tabula poſt naufragium. lib.4. folio.22. co.4. circa principium.
Baptiſmus eſt opus dei ⁊ non hominis. lib.4. fo. 52. co.3. circa medium.
De eſſentia baptiſmi tria ſunt. lib.4. folio.42. co.4. circa medium.
Beatitudo conſiſtit in dilectione ⁊ cognitione folio.4. B.
Beati non vident omnes cogitationes viatorum fo.52. co.1. circa finem.
Beatitudo non habet contrarium. fo.152. co.3.
Beatitudo quid ſit: ibidem. columna.4.
Beatitudines petitionibus adaptantur. folio.212. columna.4. circa finem.
Beatitudo octaua an poni debeat. folio.213. col.3. in med̃.
Beatitudo quare dicatur gratia. folio.221. col.3. in princi.
Beatitudo non ſolum cõſiſtit in viſione dei: ſed etiã in amore dei. lib.4. folio.29. co.2. circa prin.
Beatitudinem oẽs diligunt ⁊ volunt eſſe beati. fo. 243. co.4. in prin.
Beatus an ſit aliquis in via. folio.244. columna.1. circa medium.
Beatitudo duplex: ibidem. col.1. circa finem.
Beatitudinem querunt mali in temporalibus quõ intelligitur: ibidem. in fine.
Beatitudinem an appetat diabolus. folio.244. columna.4. circa finem.
De beatorum ſtatu temerarium eſt ſapientibus aliquid aſſerere ⁊ magis aſſentire vni opinioni q̃ alteri lib.4. folio.57. co.1. circa prin.
Benedictionẽ non impedit error perſone. lib.4. folio.35. co.3. circa finem.
Benedictio opus eſt dei/ non hominis. lib.4. fo.51. columna.1. circa principium.
Bonitas quare appropriatur ſpiritulſancto. fo.20. Q.
Bonitas actus in tribus conſiſtit. folio.20.
Bonum triplex. folio.82. co.4. i fi.
Bonitas cuiuſlibet quid ſit. folio.83. co.2. et.3.
Bonum naturale ⁊ gratie quomodo ſunt vnum/et quomodo non. folio.76. columna.2.

Ayuntamiento de Madrid

Bona naturalia anime non poſſunt corrumpi totaliter per peccatum. folio.79.columna.4.
Bonum triplex.folio.80.columna.1.
Bonum quid ſit.folio.138.columna.4.
Bonum creatum triplex.folio.139.co.1.
Bonitas duplex:ibidem.columna.3.
Bonū ⁊ verū quō differūt.fo.139.columna.4.
Bonum dicitur multipliciter:ibidem.
Bonū in genere nō hꝫ ꝯtrariū:ſed bonū grē:ibidem
Bonum in genere duplex.fo.141.co.1.
Bonū quō dr̄ de deo ⁊ creaturis.fo.142.co.1.
Bona triplicia ſm auguſtinū:ibidem.co.3.
Bona omnia de iure naturali eſſe coīa:quomodo intelligitur.folio.164.co.2.circa medium.
Bonū cōmune nunꝗ eſt cauſa principalis execationis alicuius.folio.240.co.1.circa principium.
Blaſphemia qualiter eſt filia ire.fo.199.co.4.

De littera C.

Camelum intrare per foramen acus. ⁊c̄. exponitur.fo.92.co.4.in fine.
Carentia viſiōis dei q̄lis pena ſit.fo.32.B
Caritatis ordo.fol.39.columna.4.
¶Caritas ⁊ ſcientia cōparantur adinuicē.fo.46.co.1.
¶Caritas quare dicatur plenitudo ſcientie:ibidem.
¶Caritas dr̄ regina virtutum ⁊ imperatrix.fo.84.co.1.
¶Caritas alias virtutes generat.fo.90.co.4.
¶Ex charitate an teneatur facere quis quicquid facit folio.105.columna.4.
¶Ex charitate quando tenetur homo diligere deum: ibidem.fo.106.columna.1.
¶Caritas vtrum informet plures actus.fo.108.co.4.
¶Caritas eſt ignis ſurſum tendens. folio.131. columna.3.
¶Caracter eſt cauſa gratie.lib.4.fo.9.circa princi:
¶Caracter quomodo eſt cauſa grē:ibidē.cir.finem.
¶Caritatē an habuit xp̄s ad menſurā.fo.130.co.2.
Sine charitate nēo ꝓprie ſeruit deo.fo.138.co.3.
¶Caritas eſt in vi concupiſcibili:ſimiliter ⁊ temperantia.folio.143.columna.2.
¶Caritas et ſpes quō differunt.fo.152.co.3.
¶Caritas quid ſit.folio.153.columna.3.
¶Caritas eſt finis precepti.ibidem.col.4.
¶Caritas an ſit ſpecies virtutis ſpecialiſſima:ibidē. columna.4.
¶Caritas eadem eſt magis ⁊ minus intenſa.fo.154. columna.3.
¶Caritatis duo ſunt modi.ibidem. co.4.
¶Caritas an informet omnes virtutes:ibidem.
¶Caritatem putat magiſter eſſe ſpiritum ſanctum: ſed in hoc non tenetur:ibidem.co.4.
¶Caritas quare magis mouet ꝗ fides. fo.155.col.1.
¶Caritatis ordo. fo.155.co.1.
¶Caritatis ordo an ſit idem in via ⁊ in patria. ibidem.
¶Caritatis effectus.fo.143.columna.1.
¶Ex minima charitate poteſt qs vendere oīa ⁊ ſubire martirium: non tamen eſt poſſibile aliquem ſubire martyrium ex minima charitate.fo.158.co.4.
¶Caritatem eſt aliquem reperire qua non eſt minor in duplo.folio.159 columna.3.
¶Caritas vna dicitur maior alia quinꝗ modis.fo. 101.columna.2.
¶Caritatis aliquis motus:an ſit maior alio ſm durationem.ibidem.columna.3.
¶Caritas an poſſit intendi:ibidem.
¶Caritas an poſſit remitti:ibidem.columna.3.
¶Circa charitatem quattuor notanda:ibidem.co.3.
¶Caritatem minuit veniale in aliquo:quia repugnat ei aliquo modo.fo.163.columna.3.
Ad caritatis perfectionem an aliquis teneatur: ibidem.columna.3.
¶Caritatem ſolus deus intendit.folio.163.col.3. circa principium.
¶Caritas eſt cauſa dimiſſionis peccatorum ꝗtū ad culpam.folio.165.columna.1.
¶Caritatis tria ſunt ſigna.folio.166.co.1.
¶Caritatem non habente lucifer:ibidem.co.1. circa finem.
¶Caritatis ſillogiſmus.ibidem circa finem.
¶Caritatem ſe habere an quis ſine peccato dicere poſſit.folio.4.col.4.circa finem.
¶Caritas eſt de precepto legis diuine.folio.170. columna.3.
¶Charitas eſt delectabilis duobus modis.lib.4. fo.29.co.2.circa finem.
¶Caritas/an poſſit eſſe informis.lib.4.folio.39. co.2. circa principium.
¶Caritas eſt in fide ſicut effectus in cauſa.lib.4. folio.49.co.2.circa finem.
¶Caritas non excidit.folio.222.co.1.cir.prin.
¶Caro chriſti iuſtificat dupliciter.lib.4.fo.1.col.2. circa medium.
¶Caritas ⁊ manſuetudo due ſunt virtutes. li.4.fo.7. columna.3.circa principium.
¶Caritas expellit mortale ⁊ non veniale.lib.4.fo.37. columna.2.circa finem.
Ad charitatem mutuā fecit dominus omne genus hominum.lib.4.fo.52.co.4.circa finem.
¶Caritas delectationem habet ſed non ex ſe:ſed ex adiuncta cognitione.lib.4.fo.59.co.4.cir.medium.
¶Caritate non delectamur in deo nec fruimur ipſo: ibidem.circa principium.
¶Caro ⁊ ſanguis regnum dei nō poſſidebunt quomodo intelligitur.lib.4.fo.54.co.1.circa finem.
¶Carnes ſuillas etiam in articulo mortis noluiſſe comedere laudant machabei.lib.4.fo.34.co.3.cir.me.
¶Caritati opponitur peccatum propter tria.lib.4. folio.39.columna.3.circa principium.
¶Caput multipliciter capitur.fo.128.columna.3.
¶Caput eccleſie eſt xp̄s :caput vnum eſt trinitas. ibidem.
¶Caſtitatis ſignum verum.folio.144.columna.2.
¶Caſus perplexitatis.fo.238.co.3.circa finem.
¶Cauſe rerum in mente dei ſunt inuariabiles.fo.36. columna.4.
¶Cauſa peccati Ade que fuit.folio.68.co.3.
¶Cauſa efficiens duplex.folio.138.columna.3.
¶Cauſe incarnationis chriſti.folio.113.columna.2.
¶Cauſarum duplex excilio.lib.4.folio.31.co.2.cir.fi.
¶Cecus ſpiritualis/ ⁊ corporalis quomodo differunt lib.4.folio.42.columna.3.
¶Cecus illuminatus videbat homines quaſi arbores.folio.204.co.2.circa finem.
¶Cecus illuminatus quid ſignificabat.lib.4.folio.6. columna.3.circa finem.
¶Celum tertium ad quod paulus dicit ſe raptum: tripliciter intelligitur.fo.219.co.1.in međ.
¶Celibatus iohānis nō eſt melior cōiugio abrahe.

Ayuntamiento de Madrid

folio.177.co.1.circa finem.
¶Certitudo duplex.fo.152.columna.1.
¶Cherubin plenitudo quare dicatur.fo.45.co.3.in fi.
¶Super cherubin quare dicitur deus ſedere:ibidem
¶Cherubin quare dicatur velare caput ⁊ pedes domi
ni.folio.52.columna.3.
¶Cherub facies ⁊ hois ⁊ leonis.folio.117.co.1.
¶Circunſtantia quid ſit.folio.113.columna.4.
¶Circunſtantia eadē augmentat ⁊ diminuit idem pec
catum:ibidem. columna.4.
¶Circunſtantie ſunt de eſſentia virtutis.co.1.in fine.
¶Circunciſio quid ſignificet.fo.254.co.4.
¶Circunſtantie ꝓſu cōtinenſ.fo.257.co.3.
¶Circunciſio quare dicitur ſacramētum veteris leg̃
lib.4.folio.4.co.4.circa principium.
¶Circunciſio ꝓpter ſex inſtituta fuit:ibidē.cir.me.
¶Circunciſio quid ſit.lib.4.fo.5.co.1.circa prin.
¶Circunciſio ex vi ſua ↄferebat gratiā:ibidē cir. me.
¶Circunciſio erat digniſſima omnium cerimoniarū
lib.4.fo.5.columna.2. circa prin.
¶Circuncidere licebat ante octauū diē in caſu:ibidē.
¶Circunciſio duabus de cauſis ceſſat: ibidem.co.3.
circa medium.
¶Circuncidit paulus thimotheum:ibidem.
¶Circunciſi quare non fuerunt filij iſrael in deſerto.
lib.4.fo.6.co.2.circa finem.
¶Circunciſio ſpiritualis duplex:ibidem.
¶Clauis quid ſit ⁊ quot ſunt.lib.4.fo.38.co.4.in fi.
¶Clauem ſcientie / an habeant ydiote ſacerdotes.
lib.4.fo.39.col.2.circa medium.
¶Clauium vſus qualiter intelligendus ſit:ibidem.
¶Claues habent omnes ſacerdotes.lib.4.folio.40.
columna.1.circa principium.
¶Clamor quid ſit ⁊ qualiter a rixa ⁊ contumelia diſ=
fert.folio.90.columna.1.
¶Cognitio qua deum eſſe cognoſcimus naturaliter
eſt inſita anime.folio.4.B.
¶Cognitio ſimpliciter potior eſt ꝙ dilectio.fo.48.
columna.1.
¶Cognitio quare dicatur matutina vel veſpertina.
folio.51.columna.1.
¶Cognitio in verbo vtrū ſit neceſſaria.fo.48.co.2.
¶Coactio duplex.folio.52.columna.4.
¶Cognitio boni per ſe impreſſa eſt animabus noſtris
folio.73.columna.2.et.3.
¶Cognitio de deo duplex naturalis ⁊ fidei. folio.76.
columna.1.
¶Cognoſcere nō ſuā iure naturali prohibitum eſt.
fo.174.co.2.circa medium.
¶Cognoſcere ſuam poteſt eſſe actus pluriumvirtutū
folio.196.columna.2.
¶Cognitio phiſica quid eſt.fo.208.co.4. circa finem.
¶Cognitio methaphiſica:ibidem.
¶Cognitio duplex.fo.217.co.1.circa finem.
¶Cogitatio accuſans quid ſit.lib.4.fo.21.columna.3.
circa medium.
¶Coactio duplex.lib.4.fo.52.co.3.circa prin.
¶Cognatio triplex:ibidem circa finem.
¶Cognationum maioritas cernit ſm ſucceſſionē tem
porum:ibidem:co.4.circa finem.
¶Cognatio ſpiritualis quid ſit.lib.4.folio.53.col.1.
circa medium.
¶Cognationis ſpiritualis tres regule.lib.4.folio.53.
columna.1.circa finem.
¶Cognatio legalis quid ſit:ibidem.co.2.circa finem.
¶Coire moderate:an ſit motus cōtinētie coniugalis.
folio.176.col.3.circa finem.
¶Colera in eſtate accēdit.lib.4.fo.23.co.2.cir.prin.
¶Communitas eſt triplex.folio.10.L.
¶Cōitas nō eſt i naturalibꝰ:niſi i ſolo itellectu. fo.16.
G.
¶Cōpati meliꝰ ē ꝙ dare elemoſinā.fo.180.c.1.cir.pri.
¶Coia eē oia iuris eſt naturalis.fo.169.co.3.
¶Cōia eſſe oia rō dictat:ibidem.
¶Cōſilij opa gratioꝛa ſunt ꝙ ꝑcepti.fo.182.co.3.i me.
¶Continentia triplex.fo.177.columna.1.
¶Continētia dupliciter ſumiſ.fo.173.columna.3.
¶Continentia ⁊ abſtinentia ſunt eque bonę.folio.172.
columna.3.
¶Concupiſcentia in qua vi ponitur: ⁊ eſt duplex.folio
145.columna.1.
¶Conſilium dei quid eſt.folio.24.F.
¶Concupiſcentia quid ſit.folio.39.co.2.
¶Contra legem dei aliquid eſt multipliciter.folio.56.
columna.3.
¶Contra fidem dicere quid ſit.fo.58.co.4.
¶Conſummatio rerum duplex.fo.82.co.3.
¶Compoſitio duplex.fo.70.columna.1.
¶Contēnere dicitur dupliciter.folio.89.co.2.
¶Contemptus triplex.folio.85. columna.4.
¶Contentio vtrum ſit rixa:ibidem.
¶Contentioſus/quid ſit.folio.86.columna.2.
¶Conſequētia in ↄtrarijs quō tenet. fo.91.co.4.
¶Conſenſus in illecebꝛam duplex.fo.102.co.1.
¶Conſentire ſuperior pars quomodo dicitur:ibidem
¶Concupiſcentia radix eſt omnium vitiorū actualiū.
folio.107.columna.4.
¶Conſuetudo quare eſt maius peccatum.folio.114.
columna.3.
¶Conſilium dupliciter capitur.folio.208.colūna.2.
circa finem.
¶Conſilium vbi ſituatur.folio.208.co.3.circa mediū.
¶Contemptus mundi duplex.folio.210.
columna.4.
¶Conſilium ⁊ preceptum differunt ſed cōſilium redu
citur ad preceptum.folio.233.columna.3.
¶Confirmationis forma.libro.4.folio.15.columna.
2.circa principium.
¶Confirmationis figura:ibidem.circa medium.
¶Confirmatio non imprimit caracterem.lib.4.fo.15.
columna.3.circa finem.
¶Confirmare/an poſſint minores ſacerdotes:ibidem
columna.4.circa principium.
¶Confirmationis inſtitutio. lib.4.folio.16.columna.
1.circa principium.
¶Confirmatio vtrum poſſit eſſe ante baptiſmum:ibi=
dem circa finem.
¶Conſcientia teſtificans/lib.4.folio.23. columna.3.
circa medium.
¶Contritio quid ſit.lib.4.folio.29.columna.3.circa
medium.
¶Contritio dupliciter accipitur: ibidem.columna.3.
circa finem.
¶Contritionis effectus.lib.4.folio.27.columna.1.
circa principium.
¶Contritionis ꝙtitas:ibidem.co.2.cir.prin.
¶Conteri/an ſemper teneatur peccator:ibidem.co.3.
circa principium.

Ayuntamiento de Madrid

¶Contritionis motus an ſit ſucceſſiuus.lib.4.folio.28.col.1.circa principium.
¶Contrarietas ambroſij ꝛ auguſtini.fo.168.col.3.
¶Ad contritionem quid requiritur.folio.105.co.3.
¶Ad conterẽdum habet homo inducias.ibidem.
¶Certum non eſt tempus quod dat deus ad deliberã dum.folio.105.columna.2.in fine.
¶Confeſſio ad quid eſt vtilis.lib.4.fo.28.co.2.cir.pri.
¶Confeſſio an ſit ſacramentum vtriuſqꝫ legis:ibidem columna.3.circa finem.
¶Confiteri ſimplr̃ eſt mortale:ibidem.col.4.cir.prin.
¶Cõfiteri ex charitate an teneamur:ibidẽ.co.4.cir.fi.
¶Confitens vtrum teneatur cõfiteri omnes circunſtã tias.lib.4.folio.9.columna.1.circa medium.
¶Confitens non debet confiteri circunſtantias ſcan dalizantes auditorem:ibidem.co.2.circa finem.
¶Confeſſionem an reuelare poſſit ſacerdos in aliquo caſu:ibidem.columna.3.circa finem.
¶Cõfeſſionẽ quãtũ ꝙs pt̃ differre li.4.fo.30.co.2.cir.fi.
¶Cõfiteri venialia an teneamur:ibidẽ.col.4.cir.prin.
¶Conſanguinitas quid ſit ꝛ diſtinguitur per gradus. lib.4.folio.52.columna.3.circa principium.
¶Copulatiua coniunctio exigit diuerſitatẽ.fo.8.C.A.
¶Corruptio q̃re inſit reb⁹.fo.57.co.3.circa medium.
¶Corrumpere non eſt agere:ibidem.co.4.
¶Corrupte per violentiam an debeatur aureola.fo. 178.co.1.circa principium.
¶Corrumpere alium praue contingit tribus modis. folio.261.co.2.prope finem.
¶Corrũpere fratrẽ quomodo liceat:ibidẽ.co.3.ꝛ.4.
¶Corpus chriſti in eucharistia eſt integrum ſub vtraqꝫ ſpeciebus.lib.4.folio.17.co.2.cir.medium.
¶Corp⁹ xp̃i ſumere multiplr̃ ↄtigit:ibidẽ.co.3.cir.me.
¶Corruptio eſt duplex.fo.97.columna.2.
¶Corpora noſtra ſunt templum ſpiritusſancti.lib.4. folio.54.co.3.circa medium.
¶Corpus glorificatum penetrabit alia corpora ꝛ non poterit penetrari.lib.4.fo.58.co.2.cir.prin.
¶Corpus glorificatum non eſt poroſum nec aperibi le:ibidem.
¶Corpus glorificatum nõ recipit ſecum aliud corp⁹ glorificatum:ibidem.
¶Corpus glorificatum duas habet proprietates. lib.4.folio.55.co.2.circa finem.
¶Corpus glorificatum non eſt palpabile manib⁹ non glorificatis naturaliter:ibidem.co.4.cir.finem.
¶Correctio fraterna.fo.260.co.4.circa principium.
¶Corona ſacerdotis quid ſignificat.lib.4.folio.33. columna.2.circa medium.
¶Creature quodãmodo verbum patris dici poſſunt. folio.3.B.
¶Creature perſuadere poſſunt deum eſſe diligendũ. folio.39.columna.3.
¶Creare quomodo eſt de nichilo rem facere.folio. 57.columna.3.
¶Creatura in deo eſt increata.fo.51.columna.2.
¶Creauit in principio deus celũ ꝛ terram quomodo intelligitur.fo.57.co.4.ꝛ.58.co.1.
¶Create ſunt omnes creature ſimul ſm auguſtinum. folio.61.columna.3.
¶Creature an ſint numerus pondus ꝛ menſura: ibidem.columna.3.
¶Creature quare potius in numero pondere ꝛ men ſura facte ꝙ alijs bonis.fo.76.columna.2.
¶Creditum ꝛ ſitum an ſit aliquid:ibidem.fo.147. columna.1.
¶Credendo verum aliquis peccat.fo.150.co.2.
¶Credere contrarium articulo an quis valeat ſine peccato:ibidem.
¶Credere primo in quo inſtanti quis teneatur.folio. 150.columna.3.
¶Criſma ex quo fit.lib.4.fo.3.co.4.circa prin.
¶Crux quare erigitur in eccleſijs.folio.261.colum.2.
¶Crucifixus eſt chriſtus vultu terrã verſus: petrus vero ecõuerſo.fo.176.co.2.cir.medium.
¶Curioſitas vtrũ ſit vna radix peccati.fo.83.co.1.
¶Cuſtodire dicitur dupliciter.fo.48.co.2.
¶Currendi cum fure nouem modi.lib.4.folio.34. co.4.circa medium.
¶Cupiditas radix malorum.fo.262.co.4.cir.mediũ.

De littera D.

D Are ſpiritum ſanctum quid ſit.fo.20.A.
¶Dare multipliciter dicitur.folio.21.B.
¶Damnati potius vellent non eſſe ꝙ eſſe folio.45.columna.3.
¶Date elemoſinã ꝛ oia mũda ſunt vobis qualiter itel ligitur.lib.4.fo.32.co.2.circa medium.
¶Dauid clamat propter nouem.fo.158.co.2.
¶Delectatio in patria an erit in ſolo deo.folio.157. columna.3.
¶Delectari in creatura circa deum non ſemper eſt mortale.folio.174.co.1.cir.medium.
¶Delectatio duplex.fo.169.co.2.cir.medium.
¶Decimas percipiẽdi ius nõ eſt ſpirituale.folio.248. col.4.cir.princi.ꝛ.fo.36.co.2.circa finem.
¶Decretiſtarũ mendacium de ſimonia.folio.251. columna.1.circa medium.
¶Decime eccleſie an poſſunt eſſe ſimonia.folio.252. columna.1.in fine.
¶Decimarum preceptum an fuerit moralevel cerimo niale.fo.255.co.3.circa prin.
¶Decima dupliciter accipitur:ibidem.co.2.cir.fi.
¶Decimas dare non eſt in ſe oneroſum:ibidem.co.4. circa finem.
¶Decimas dare precipitur malachie tertio:ibidem.
¶Decime de quibus dande ſunt.folio.256.co.2. circa medium.
¶Decimam accipere de agro empto ex fenore an li ceat:ibidem.co.3.circa principium.
¶Decimas que perſone debent accipere:ibidem.
¶Decimam decimarũ an debeat habere papa:ibidẽ. columna.4.circa finem.
¶Decimam predicare qualiter debet prelatus.folio. 257.columna.1.circa principium.
¶Decimarum redemptio an liceat:ibidem.columna. 2.circa finem.
¶Decimarum dandarũ ius annexũ eſt ſpirituali:ibidẽ.
¶Decimis viuere/an poſſit miles pauper non habens aliunde:ibidem.co.3.circa medium.
¶Ex decimis comparatum militi an debeat reddere eccleſie:ibidem.columna.4.circa medium.
¶Decimarum reddendarum regula generalis:ibidẽ. circa finem.
¶Decime reddende ſunt ſm conſuetudinem patrie. lib.4.folio.7.columna.2.circa finem.
¶Decimarum ſoluendarum precepti intentio:ibidẽ.
¶Defectus eſt duplex.folio.38.columna.2.
¶Delectatio nulla moroſa circa ↄſenſum.fo.262.co.2.

Ayuntamiento de Madrid

Delectatio capitur dupliciter.fo.118.col.3.
Delicias habet deus in nobis.fo.129.col.3.
Delectatio de deo duplex.fo.139.col.4.
In delectatione duo ſunt. fo.86.col.4.
Delectamur tripliciter in ſenſibus.fo.145.col.2.
Delectatur quis in deo tripliciter:ibidem.
Derelictio duplex.fo.26.G.
Derelictio eruditiua ſeptuplex:ibidem.
Deſideriū quo deſiderabat apoſtolus diſſolui i qua vi anime ſitum eſt.fo.156.col.4.cir.princi.
Deſiderio tali an mouebatur apoſtolus vnico motu ibidem. circa medium.
Deſperatio maximū peccatorum.fo.84.col.4.
Deſiderium duplex.fo.50.col.3.⁊.fo.140.col.3.
Deſideriū virtutū dicitur dupliciter.fo.140.col.1.
Detractor ſuſurro bilinguis differūt.fo.88.col.1.
Deteſtari dicitur tripliciter.fo.232.co.3. circa medium.
Deuotio quid ſit.fo.190.col.4.cir.fi.
Deum eſſe naturaliter inſita cognitiōe cognoſcim⁹. folio.2.S.
Deum eſſe principium oim multipliciter philoſophi ⁊ doctores probauerunt: ibidem.V.X.Y.Z.A.B.
Deum eſſe omnimode ſimplicem.fo.3.E.F.
In deo nichil eſt quod non ſit ipſe:ibidem.F.
Deum vnum ſolum eſſe probatur:ibidem.F.G.
Deum eſſe incorruptibilem inuariabilem ⁊ eternum probatur:ibidem.H.I.
Deus habitat lucem inacceſſabilem. fo.4.I.
Deus eſt cauſa efficiens/formalis/⁊ finalis:ſed non materialis:ibidem.K.
De deo nouem queruntur:ibidem.L.
Deum quodāmodo eſſe noiabilem ⁊ quodāmodo innominabilem oſtenditur:ibidē.M.N.O.P.Q.R.S.T.
Deum nemo vidit vnq̄ propter duo:ibidem.T.
Deus modo ſe occultat vt fides habeat meritum ibidem.V.
Deus nomen quid ſignificet.fo.5.F.et vnde dicat̄: ibidem.
Deus nomen nō eſt equiuocum ꝓpter tres cauſas: ibidem.H.I.
Deus generat deum ꝓpoſitio vera: deitas generat deitatem falſa:ibidem.K.L.
Deus non habet vnam ſolam ymaginem: ibidē.H.
Deus nomen ſupponit tam pro eſſentia q̄ ꝑſona. folio.6.T.V.
Deus nō eſt pr̄:nō deus eſt pater equiualēt:ibidē.X
Deus nomen tripliciter ſumit̄:ibidē.Y.
Deus nomē an in eadē ſignificatione a gentili ⁊ chriſtiano accipiatur:ibidem.Z.A.B.
Deus nomē vtrū habeat pluralē:ibidē.F.G.H.
Dij vox eſt non ſignificatiua: ibidē.K.
Deus nomen in prima ſignificatione nō habet pluralē ſm ſcd̄am ⁊ tertiā:ibidē.K.
Deus poteſt ſupponere pro eſſentia ⁊ ꝑſona:eſſentia ſolū pro eſſentia:ibidem.N.
Deus eſt trinus ⁊ vnus quō intelligit̄.fo.7. ab.R. vſq̄ ad T.
Deus nullius creature eſt ſignum:ſed potius cauſa ibidem.P.
Deum eſſe iuſticiā ⁊ miam falſum eſt de rigore. fo.8. T.V.
Deus quare trinus dicit̄ ꝓpter tres ꝑſonas potius q̄ q̄nus ꝓpter quinq̄ notiones ab. S. vſq̄. A.fo.16
Deus an ſit qualis ſine qualitate.fo.16.E.
Deus non dr̄ charitas mea ſicut ſpes vel fortitudo mea.fo.20.
Deus quare dicitur charitas:ibidem.
Deus non eſt materia fruitionis.fo.22.E.
Deus pōt plura ſcire q̄ ſcit.23.N.
Deus qn̄ incipit ſcire vnū enunciabile an deſinit ſcire contradictoriū.fo.24.O.
Deum eſſe eſt vox omnium ⁊ vox nature ſm tullium folio.76.col.3.
Deus infundendo aiam vaſi corrupto nō iniuſte agit fo.98.col.3.
Deus qn̄ mouet principalit̄ hoiem.fo.138.co.2.
Deus eſt vox/eſt nature ſm tulliū.fo.38.col.4.
Deus nullū deſerit priuſq̄ deſeratur.fo.41.col.1.
Deus dupliciter videri pōt.lib.4.fo.20.co.1.cir.prin.
Deus eſt finis virtutum theologicarum multipliciter.fo.145.col.2.
Deū eſſe an ſit articulus.fo.148.co.3.in fine.
Deus an precipere poteſt contra precepta decalogi fo.184.col.3.
Deus maxime cognoſcit̄ per ſapientiam.fo.209. columna.1.
Deū diligit quicquid diligere poteſt. fo.244.co.4. circa principium.
Diaboli actio an q̄ tenet ſit peccatū.43.col.1.
Diabolus ⁊ odit ⁊ diligit deū.fo.43.col.3.
Diaboli credere quandoq̄ eſt peccatum quandoq̄ non:ibidem.
Diabolus velit nolit credit.fo.ibidem.col.4.
Diabolus nullā habet virtutem ſiue formatā ſiue informem.ibidem.
Diabolus nunq̄ vidit deū facie ad faciem:ibidem.
Diabolus an habeat ſpem:ibidem.col.4.
Diabolus an velit ſe eſſe malum:ibidem.co.4.
Diabolus habet ſinderesim.fo.44.co.3.
Diabolus an velit deum eſſe: ibidem.
Diaboli voluntas duplex:ibidem.
Diabolus vult impoſſibile:ibidem.col.3.
Diabolus non habet fomitem:ibidem.
Diabolus non poteſt confiteri peccatū ſuū:ibidem.
Diabolus machinationes:ibidem.columna.4.
Diabolus an intret cor hōis ⁊ inuitat malas cogitationes.folio.49.columna.2.
Diabolus non eſt melior homine naturali bonitate. folio.140.columna.4.
Diaboli manus duplex.folio.114.co.2.
Dies prima non habuit mane ſed veſpere. fo.51. co.1.
Dies dupliciter capitur:ibidem.
Dies prima tria fecit deus ⁊ vtrum illo die creauit lucem.fo.58.col.3.
Differentia in naturalibus ⁊ theologicis. folio. 136.columna.2.in fine.⁊ folio.11.A.⁊ folio.9.M. et folio.16.L.
Diffinitio triplex.folio.261. columna.1.
Digitus dei quare ſpūſſanctus dicitur.fo.23.G.
Dilectio non facit beatum:ſed fruitio.fo.19.M.
Dilectio naturalis ⁊ innaturalis quid ſit.fo.38.co.1.
Dilectione naturali quia diligit ſe homo propt̄ ſui vtilitatem non peccat.fo.38.columna.4.
Dilectio naturalis non eſt cōtraria charitati:ibidē.
Dilectio naturalis duplex.folio.39.columna.1.

Ayuntamiento de Madrid

Diliges dn̄m ex toto corde.⁊c.generaliter eſt inſitū hominibus:ibidem.col.2.
Dilectio naturalis nec eſt inordinata:nec ex toto ordinata.folio..40.col.1.
Dilectio qua diligebat angelus deū in primo ſtatu: an erat eiuſdem ſpeciei cū charitate:ibidem.
Diligendus deus tripliciter.fo.47.col.3.
Dilectio naturalis ⁊ gratuita. fo.255.co.3.
Dilectio eſt triplex.fo.73.co.2.in me.
Dilectio dei ⁊ proximi.fo.154.co.1.
An ſint idem motus: ibidem.
Diligere deū ⁊ ꝓximum ex charitate motu eq̄ intenſo nō eſt poſſibile.fo.ibidem.co.2.
Dilectio dei an prior ſit dilectione proximi. fo.155.col.1.
Diliges dominum deum tuum.⁊c. quō intelligit̄ ꝙ non poteſt impleri in via:ibidem.co.3.et.4.
Diligere ſe poſt deum debet quilibet in infinitum magis ꝙ aliū/etiā ſi eſſent infiniti hoies.fo.158.co.1.
De diligendo ſe quare nō eſt datū preceptu:ibidem
In dilectione ꝓximi/quis ordo ſeruandus ſit:ibidē
Diligi magis aliquid dicit̄ tripliciter:ibidem.col.3.
Diligere magis parētes ꝙ filios an qs debeat:ibid̄
De diligendis parentibus/ quare totiens ſit preceptum in ſacra ſcriptura: ibidem.
Diligere ꝓximum/an magis tenemur ꝙ proprium corpus:ibidem.
Diligendi an magis ſint inimici ꝙ amici ex charitate:ibidem.col.4.
Diligere magis an teneatur ſemper cui plus dimittitur.fo.164.co.4.cir.me.
Dilectio ꝓximi duplex.fo.164.co.1.
Diligit magis cui plus dimiſſum eſt quattuor modis cui plus dimittitur.fo.165.co.1.
Diligere magis an aliquis teneat̄ ex cōmiſſo ex ꝙ dimiſſo.fo.ibidem.
Dilectio duplex.fo.206.co.1.cir. prin.
Diligens magis timet magis.fo.205.co.1.cir. me.
Dilectio dei ad nos eſt duplex.fo.215.col.4. circa medium.
Diſtinctio eſt/eſt duplex.fo.9.A.B.
Diſcretio non magis eſt virtus ꝙ auriga virtutis fo.172.co.1.cir.fi.
Diſcretio faciendorum duplex.fo.187. col.3.circa medium.
Diſcretio auriga virtutum.fo.69.co.4.
Diſcors quid ſit.fo.86.col.2.
Diſplicere mala fieri multipliciter ſumitur. folio.29.D.
Diſſimulare peccatū an ſit peccatū.fo.115.co.4.
Diſtinctio nulla eſt in diuina natura.fo.5.H.
Diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o quomodo deſiderabat apoſtolus.fo.168.col.2.
Diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o an volebat apoſtolus coniūctim an diuiſim.fo.169.co.2.
Diſpenſatio iuris naturalis an poſſit fieri.folio. 170.col.4.
Diſpenſatio quid ſit ⁊ eius due cauſe.fo.171.col.2. circa princi.
Diſcipulis euntibus in emaus ſub qua forma apparuit xp̄s.lib.4.fo.56.co.2.cir.prin.me.⁊ fi.
Diſpenſare quid ſit.fo.154.co.4.cir.me.
Diuitis ⁊ pauperis ſtatus cōparatio. folio.180. col.1.circa prin.
Diuites magis debemus honorare ꝙ pauperes folio.187.col.4.
Diuinatores ſuper duobus reprehenſibiles ſunt. fo.60.col.4.
Diues epulo quomodo loquebatur abraham.folio. 68.co.4.
Diuortiū ꝑmittebat moyſes ne fieret homicidium. lib.4.fo.58.col.3.cir. me.
Dolor apoſtolorum ⁊ virginis de morte xp̄i an fuerit meritorius.fo.29.G.
In dolore duo ſunt.fo.86.co.4.
Dolor de peccatis duplex.fo.144.co.2.
Dolor nō oīs ſatiſfactorius.lib.4.fo.26.co.3. cir. fi.
Doctrina religionis dupliciter ſumitur. fo.238. col 3.cir.medium.
Domus plane fiebant ſuperius in terra promiſſiōis vbi cenabāt hoies.fo.235.co.1.cir.prin.
Donorum ſufficiētia quorum vltima duo ꝑtinent ad contemplatiuā vitā.fo.199 co.4.
Dona an ſint virtutes:ibidem.
Donū ſcientie quare nominatur.fo.200.co.1.
Donorum virtutū differētia: ibidem.co.3.cir.me.
Quare appellant̄ dona ſpūſſancti:ibidem.
Dona ⁊ virtutes tribus differunt.fo.201.co.1. circa medium.
Dona ⁊ virtutes quomodo conſiuantur inter ſe. fo.201.co.4.cir.me.
Dona ſpirituſſancti ſunt eq̄ bona ſimpliciter.lib.4. fo.29 co.3. circa finem.
Dominica die quare non abſtinemus ab oī opere lib.4.fo.5.col.2.cir.medium.
Dotes corporis glorificati.lib.4.fo.21.co.1.cir.pri.
Dotes animarum/an tm̄ ſint tres.lib.4.fo.58. lib.4.fo.57.colūna.3.circa finem.
Dotes corporum glorificatorum tm̄ ſunt quattuor. lib.4.fo.57.col.3.circa finem.
Dos quid ſit:ibidem.co.4.cir.mediū.
Dotes quare non habeant angeli ſicut hoies: ibidē.
Dubia ſunt ſemper in meliorem partem interp̄tāda fo.185.col.4.circa finem.
Dulia duplex.fo.170.col.2.circa medium.
Comperdulia quid ſit:ibidem.
Dubitatio ⁊ ſuſpitio differūt.fo.117.col.1.cir.finem.

¶ De littera E.

Eccleſia quare nō incipit ab Adam: ſicut ab Abel. fo.128.col.2.
Eccleſia/quare dr̄ corpus xp̄i.fo.129.co.1.cir. me.
Eccleſia dupliciter capitur: ibidem.
Eccleſie duplex eſt perfectio:ibidem.
Eccleſia tribus de cauſis accipit pecuniam. folio. 249.col.2. circa principium.
Eccleſia vtrūq3 gladium habet.fo.256.col.1. circa medium.
Eccleſia duos habet gladios.fo.255.co.4.cir.fi.
Eccleſia an doceat interficere maleficos:ibidē.col. 4.circa medium.
Eccleſiam militantem fore eſt neceſſarium.lib.4. fo.12.col.3.cir.medium.
Eccleſia non ſolum meretur remiſſionē culpe alicui ſed etiam pene.lib.4.fo.41.col.2.cir.finem.
Eccleſia dupliciter dicitur ſponſa chriſti.lib.4. fo.57.col.4.circa medium.

Ayuntamiento de Madrid

Edificare lignū fenum vel ſtipulam ſupꝛa fundamētum xp̄i quomodo intelligitur. lib.4.fo.37. col.iiij. cir.pꝛin.⁊ fo.38.col.ij.cir.pꝛin.
Effectus in quibus deum creatura imitatur ad trinitatem reducuntur.fo.34.L.
Egritudo quibuſdam vtilioꝛ eſt ſanitate.fo.169. colūna.j.
Egyptioꝛū nō erſit vaſa quando filij iſrael acceperunt.fo.184.col.4.
Electio dei impoꝛtat quattuoꝛ.fo.25.F.
Elemoſinā facere an poſſit meretrix de meretritio acquiſitis.fo.181.col.j.cir.pꝛin.
Elemoſinā dare an ſit bonū in genere.fo.140.col.4
Eligendum aliquid eſt magis multipliciter. folio. 115.col.2.
Elemoſine deſcriptio.fo.179.col.2.cir.pꝛin.
Elemoſinis quomodo pctā ſunt redimēda:ibidem.
Elemoſine dantur et ieiunium comparant:ibidem. col.3.cir.pꝛin.
Elemoſinam nō dando duobus caſibus omittit aliquis.fo.180.col.j.cir.mediū.
Elemoſina coꝛpalis an magis danda eſt conſanguineis quibuſdam q̄ extraneis:ibidem.col.ij.
Omni petēti te tribue quomodo intelligitur:ibidē.
Elemoſinā facere de vſura an liceat.fo.180.col. iiij. cir.pꝛin.
Elemoſinā facere quis poteſt in extrema neceſſitate de depoſito ⁊ alieno.fo.181.col.ij.cir.pꝛin.
Elemoſina eſt ſm naturam ſuam ſuper oē ieiunium fo.190.col.iij.cir.pꝛin.
Elemoſina quare danda ſit.fo.250.col.iij.cir. pꝛin.
Electuariū opiata ⁊ dieta dantur curatis de nouo a moꝛbo.lib.4.fo.8.col.iiij.cir.pꝛin.
Elemoſina qualiter ſanat vitia.lib.4.fo.31.col.j. cir.pꝛin.
In elemoſina tria conſiderant.fo.lxix.col.ij.
Emens ius patronatus eſt ſymoniacus.fo.254.
Entes participiū idē qd̄ q̄ ſunt ⁊ ibi qui includit diſtinctionē perſonalem.fo.10.P.
Enunciabile quid ſit.fo.52.col.4.in fi.
Epiphania quid ſit.fo.48.col.j.
Epiſcopi quare domos habent extra ciuitatem⁊ tumultum.fo.210.col.2.cir.fi.
Epiſtole apl'oꝝ nō cōtinebant niſi neceſſaria ſine q̄bus nō eſt ſalus.lib.4.fo.4.col.j.cir.fi.
Epiſcopi officium⁊ quare habet domū extra tumultum ciuitatis.lib.4.fo. 40.col.2.cir.pꝛin.
Epiſcopatus vtrum ſit oꝛdo ſpecialis.lib.4. fo.43. col.3.cir.me.
Epiſcopus magis peccat q̄ ſimplex theologus. fo.114.col.4.
Erroꝛis circa diuina vnum eſt genus ſm rōnē. ſed tria ſm diuerſitatem eoꝝ circa que creatur.fo.2. B.
Erroꝛ grecoꝛum de pceſſione ſpiritusſancti. fo.20. O.P.
Erroꝛ hereticoꝝ vt platonis.fo.1.col.3.
Erroꝛ ſabellei.fo.1. col.3.
Erroꝛ arrij:ibidē.col.3.
Erroꝛ triplex.fo.83.col.2. circa pꝛin.
Erroꝛ de ſe nō eſt peccatum:ibidem.col.3.
Erroꝛ duplex.fo.244.co.3.cir. pꝛin.
Erroꝛ pellagij de decimis.fo.255.col.3.cir.me.
Erroꝛ hebionitarum.li.4.fo.5.col.3.cir.me.
Erroꝛis tria ſunt genera.fo.1.col.4.in pꝛin.
Erubeſcentia virtus eſt.lib.4.fo.28.col.3. cir. pꝛin.
Erroꝛ perſone ⁊ erroꝛ qualitatis differunt.fo.35. col.3.cir.fi.
Erroꝛ perſone nō impedit benedictionē ppter duo: ibidem.
Erroꝛ quadruplex.lib.4.fo.50.col.4.cir.pꝛin.
Erroꝛ phōꝝ de reſurrectione hominū poſt magnū annum.fo.237.co.3.cir.fi.
Eſſentia non poteſt ſupponere pꝛo perſona.fo.7.Q.
Eſſentia diuina vtrum poſſit ſignificari p pnoīa maſculini generꝫ ſubſtātiua:ibidē.C.D.E.F.G.H.J.
Eſſentia ⁊ perſona nō ſunt pꝛoꝛſus:idē.fo.11.G.
Eſſentia vel deitas non generat:ibidem.K.O.
Eſſentia diuina eſt cōmunis ſeipā ⁊ infoꝛmans ⁊ eſt communitas.fo.13.Z.
Eſſentia eſt de eſſentia/conceditur in ſenſu ipꝛopꝛio ⁊ iſta eſſentia genuit iſtā eſſentiā negat: ibidē. H.J.
Eſſentia diuina/que non generat ⁊ generatur:ibidē L.M.
Eſſentia diuina ſolo intellectu diuiditur a perſona. fo.16.G.H.
Eſſentia ſola eſt oꝛigo generationis.fo.17.T.
Eſſe in rebus quot modis dicitur deus.fo.34.R.
Eſſentia diuina vtrum ſit incarnata.fo.5.J.
Eſſe cum filijs hoīm/an ſint delicie deo. fo.129.co.1.
Eſſe duplex.fo.139.co.2. in fi.
Eſſe/⁊ eſſe bonū quomodo differūt:ibidē.col.4.
Eternitas quare appꝛopꝛiatur patri.fo.21.H.
Eua ſi peperiſſet in pꝛimo ſtatu/ an ſine *fractione*. folio.66.col.3.
Eua quare peccauit.fo.97.col.2.
Euāgelij ad legem *duplex additio*.li.4.fo.7.col.2. *circa pꝛincipium*.
Euangelium nos *inuitat ad quattuoꝛ* conſilia:ibidē colona.3.*circa pꝛincipium*.
Euchariſtia quibuſdam eſt panis/⁊ quibuſdam lac. lib.4. fo.15.co.3.cir.pꝛin.
Euchariſtie inſtitutiōis multiplex cauſa.li.4.fo.16. col.2.circa medium.
In euchariſtia tria ſunt:ibidem.col.3.circa finem.
In euchariſtia panis vere tranſit in coꝛpus xp̄i. lib. 4.fo.17.col.1.cir.me.
In tali tranſitu duo inueniuntur:ibidem.
In euchariſtie ſumptione nō omnes habentes charitatem poſſunt habere amaritudinē penitentie.lib. 4.fo.18.col.1.cir.medium.
In euchariſtia quedam ſunt ſm naturam / quedam ſupꝛa naturam/ licet non ſupꝛa intellectum et quedam ſupꝛa rationem ⁊ intellectum:ibidem.col.4. circa medium.
Euchariſtie pars miſſa in calicem quid ſignificat.li. 4.fo.19.col.1.cir.me.
Euchariſtie generalis regula:ibidem.
Euchariſtiā aſpicere in peccato moꝛtali/an ſit peccatum moꝛtale:ibidem.col.4.cir.fi.
Pꝛo euchariſtia an debeat dari ſimplex hoſtiā in caſu.lib.4.fo.20.col.1.cir.fi.
Euchariſtiā digne ſumens an mereatur non ſolū vitam eternā:ſed etiā tēpoꝛalem:ibidem.col.4. cir.fi.
Ex vtero ante luciferū.⁊c.exponitur.fo.16.Q.T.
Exultatio in aduerſis.fo.88.co.1.
Exoꝛciſmo debilitat virtus diaboli.fo.128.co.1.
Excōmunicatio continēs erroꝛē apertū nulla eſt.li. 4.fo.13.col.4.cir.fi.

Ayuntamiento de Madrid

Exorciſmus quid ſit.lib.4.fo.12.co.3.cir.fi.
Exorciſmo vtrū expellatur diabolus:ibidem.
Exorciſmus quādo fit in baptiſmo maior gratia datur:ibidem,col.4.cir.me.
Excōmunicatio quid ſit.lib.4.fo.40.col.2.cir.me.
Excōmunicatio duplex:ibidem.

De littera F.

Fatum nichil eſt.fo.61.co.3.
Fantaſia tripliciter capitur.fo.72.co.3.
Facienti quod in ſe eſt vtrū deus neceſſario det gratiam.fo.136.co.3.
Faciens quod in ſe eſt nō erat in fide. fo.15.co.3.
Facere aliquid difficilius ꝓ xp̄o facilius eſt q̃ facere aliquid minus difficile pro ꝓximo.li.4.fo.17.col.3.circa finem.
Facere bonum ⁊ agere bene differūt.fo.203.co.3.circa medium.
Falſum docere non eſt peccatum ſm ſe. lib.4.fo.38.col.2.cir.fi.
Falſum docere vel dicere ſpiritumſanctū nullo tropo concedi debet: ibidem.co.3.cir.fi.
Feſtuca quid ſit.fo.117.co.1.
Femina quare citius matureſcit q̃ vir.fo.233.col.3.circa finem.
Feneratoris vxor vtrū peccet comedendo de vſura.lib.4.fo.3.co.4.cir.prin.
Fenum ⁊ ſtipula quid ſignificent.lib.4.fo.37. col.2.cir.fi.⁊ co.1.cir.fi.
Fictio duplex.lib.4.fo.9.col.4.cir.me.
Fides deſcribitur.fo.1.col.1.A.
Fides nichil certius:ibidem.
Fides non poteſt ꝓbari:ibidem.
Fides eſt argumentū probans ⁊ nō probatum:ibidē
Fides non habet meritum vbi ratio humana prebet experimentum: ibidem.B.
Fides tripliciter oſtendit:ibidem.C.
Fidē augmētāt rōnes naturales ⁊ cōfirmāt:ibidem
Fidem habens veram ⁊ rationes quibus poteſt oſtēdi nō innititur prime veritati ꝓpter illas:ibidē.D.
Fides quanto maior eſt tanto clarius videt hmōi rationes:ibidem.E.
Fideq; eſt illuminatio mentis ad deum videndum: ibidem.E.
Fidelis verꝰ innititur prime ꝟitati ſuꝑ oīa:ibidē.F.
In fide ſunt gradus:ibidem.
Fides incipit a magis ꝓpinquis ſenſui : ibidem.G.
Declaratio p̄cedentium per cōparationem auguſtini:ibidem.H.
Fidei nutriende modus:ibidem.I.
Illo modo vſus eſt apoſtolus:ibidem.K.
Contra fidem quare aliquid eſt.fo.16.M.
Duorum equipollentium vnū eſt cōtra fidem ⁊ aliꝰ non:ibidem.
Fides in diabolo eſt a ſpiritusancto.fo.43.col.4.
Fides innitit̃ prime veritati.fo.59.co.1.
Fidei effectus multiplex.fo.71.col.3.
Fides informis quid faciat:ibidem.col.4.
Fides quaſi imperatrix ⁊ charitas quaſi regina virtutum dicitur.fo.84.col.1.
Fides ⁊ ſcientia differunt.fo.102.col.1.
Fides primū eſt fundamentū ſuperne hieruſalem et per iaſpidē ſignificat̃.lib.4.fo.61.co.4.cir.me.
Fides ſupra tempus eſt de preſentibus preteritis ⁊ futuris.fo.128.col.4.
Fides habet duplicem viam.fo.136.co.1.
Fides eſt in vi rationali ſiue in intellectu: ⁊ ſimiliter prudentia.fo.143.co.2.
Fides capitur quinq; modis.fo.145.co.3.
Fidei diffinitio:ibidem.
Fidei articuli non probant̃: ibidem.col.4.
Fides an ſit virtus.fo.146.co.1.
Fides eſt in ſpeculatiuo intellectu nec finis eius tm̄ eſt veritas:ibidem.
Fidei finis:ibidem.
Fides mouet virtutes:ibidem.
Fidem philoſophi non cognouerunt: ibidem.
Fides quomodo mediat inter ſcientiam ⁊ opinionē: ibidem.col.2.
Fides an ſit ſpecies ſpecialiſſima:ibidem.
Fides innititur ſoli prime veritati:ibidem.
Fidei annexa delectatio.fo.147.col.1.
An ſine fide quis poſſit placere deo.fo.148.co.1.
Fides xp̄ianorum eſt maxima ⁊ veriſſima fides.fo.148.co.2.
Fidei fundamentum eſt ius naturale:ibidem.co.3.
Fides quomodo indiget mundo.
Fidei ſm q̄ eſt articulus vtrum ſubeſt falſum. folio 149.col.2.
Fides eſt fundamētū iuſticie.fo.195.co.3.
Fidei actus:ibidem.co.4.
Fides duos primos fines habet.fo.204.col.3.circa finem.
Fides ⁊ ſapiētia differūt.fo.209.col.1.
Fides eſt principium beatitudinū mediatū.fo.211.co.3.circa principium.
Fides dat delicias charitati.fo.214.co.3.cir.me.
Fidelis hꝫ duo gñā effectuum.fo.163.co.3.
Fides ꝟa an ſit prior q̃ charitas.fo.ibidem.
Fides quō eſt forma ꝟtutum:ibidem:col.3.cir.fi.
Fides ſm quendā motum ſuum generat motū ſpei: fo.219.co.3.cir. finem.
Fides ⁊ ſpes non euacuabuntur.fo.152.co.3.circa medium.
Fides ſpes ⁊ charitas an ſint prime oīum virtutum fo.219.co.3.
In fide an in charitate ſit primo vis merēdi:ibidem col.4.
In fide eſt potius meritum q̃ in charitate: ibidem col.4.circa fi.
In fide eſt fons merēdi.fo.252.col.4.circa fi.
Fidei difficultas cauſa eſt quare plus meretur viator ex minori charitate q̃ angelus ex maiori: ibidē.
Fides eſt cauſa neceſſaria omnium virtutū. fo.254.col.4.circa prin.
Fides non iuſtificat effectiue ſed deus per fidem lib.4.fo.18.col.3.circa finem.
Fidelitas ⁊ infidelitas non ſunt ꝓprie contraria fo.ibidem.col.4.cir.fi.
Fides informis an ſit virtus.fo.229.col.1.
Fides informis ⁊ formata non ſunt eiuſdē ſpeciei fo.230.col.1.
Fidem operantem per dilectionē ſiue fundamentū chriſti haberi decedit ſecum ferens lignum fenum ⁊ ſtipulam.fo.37.col.2.cir.fi.
Fide formata aduenīēte an maneat fides informis fo.230.co.2.co.3.
Fides non totaliter euacuabitur in patria. folio ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Fides ſpes ⁊ charitas ſunt quedam trinitas creata in anima.folio.ibidem.col.4.circa medium.
Filius dei quare dicitur ſpeculum ⁊ ymago ⁊ verbum patris.folio.3.N.O.
Filius dei quare dicitur dilectio patris.fo.4.B.
Filius non generatur a ſpiritu:ibidem.F.
Filius non eſt verbū quo eſt ſed quo eſt ⁊ eſt ſapien=tia ⁊ potentia.folio.12.T.
Filij carnales an ſpirituales magis ſint diligendi. folio.13.columna.1.circa principium.
Filius inq̄ntum deus generatur.folio.18.A.
Fili⁹ dei q̄re nec corrūpi nec peccare p̄t.fo.77.co.3.
Fidelis an magis peccet ꝙ īfidelis.fo.114.co.3.
Finali impenitētia capit̄ dupliciť.fo.199.col.3.in fi.
Filij iſrael accipientes vaſa egyptiorum non pecca uerunt.lib.4.folio.34.co.1.in prin.
Filius dei quare potius fuit incarnatus ꝙ pater vel ſpiritusſanctus.fo.122.columna.1.
Filius dei an aſſumpſit hominem: ibidem.co.2.
Quattuor propoſitiones de hac materia:ibidem.
Filius dei an eſſet plures homines ſi nichil deſeren do aſſumere aliam humanitatem. fo.123.co.1.in me.
Filius ⁊ pater ſi aſſumerent eandem animam vtrum eſſent idem homo:ibidem.columna.3.
Finis peccati quis ſit.folio.108.columna.2.
Fines in quos ab anima tendit per operatiōes oīm virtutum ſunt tres.lib.4.fo.58.co.4.cir.prin.
Filio hominis attribuitur qđ ⁊ filio dei. fo.125.co.3.
Filius dei non ex natura eſt homo.fo.127.co.1.
Filius dei predeſtinatus eſt eſſe filius dei.ibidem.
Finis eſt duplex.fo.152.et.153.columna.1.
Filio ⁊ patre exiſtentibus in extrema neceſſitate cui debet ſubuenire ſi non poſſit vtriq̄. 56. columna.4.
Fletus chriſti an fuerit meritorius.folio.30.J.
Fletus chriſti.fletus penitentis fletus hiere. ibidē.
Fletus multiplex.lib.4.fo.31.co.4.circa finem.
Fomes quid ſit.folio.44.columna.4.
Fornicatio generis minor eſt ꝙ aliqua ſingularis licet non in infinitū.folio.80.columna.3.
Fornicatio in genere an ſit aliquanta: ibidem.
Fornicatio in genere an ſit magis malū ꝙ ſuperbia ibidem.columna.4.
Fomes intenſus.folio.98.columna.1.
Fornicatio potius eſt peccatū mortale ꝙ ebrietas. folio.100.columna.3.
Fornicatio duplex.folio.110.columna.3.
Fornicatio ſecunda an ſit maius peccatū ꝙ prima. folio.114.columna.3.
Fornicari in genere dupliciter capitur. fo.152.co.3.
Forme ſunt triplices.fo.166.columna.3.
Fortitudo quid ſit.fo.196.columna.4.
Fornicatio eſt triplex.lib.4.fo.64.co.2.cir. mediū.
Fornicatio ſimplex an ſit peccatum.lib.4.folio.46. columna.2.circa medium.
Fornicatio ſpiritualis maior eſt in corde ꝙ corpo=ralis in carne.lib.4.fo.49.col.3.circa medium.
Fornicator ⁊ fornicatrix non cōmunicant ſibi actiō nes ſpirituales ⁊ quare.lib.4.fo.53.co.2.cir.finem.
Fraus triplex.fo.239. columna.4.
Fructus triplex aſſignatur. folio.121.
Fructus centeſimus an debetur virgini que nupſit ⁊ nondum cognita eſt: ibidem.columna.2.in fine.
Fructus virginitatis an ſit duplex premiū:ibidem columna.4.circa finem.
Frui diffinitur.folio.214.columna.3.⁊.4.
Fruitio duplex:ibidem.
Frui virtutibus an liceat.fo.214.co.4.cir.finem.
Frui perſonis an liceat:ibidem.co.3.cir.prin.
Fruitio in dilectione ⁊ cognitione conſiſtit.lib.4. folio.51.columna.3.
Frui aliqua re quid ſit:ibidē.et.lib.4.folio.59.col.3. et quomodo itelligitur.columna.4.circa finem.
Fruitio proprie conſiſtit in viſione. li.4.fo.59.col.1. circa finem.
Fructus ſpiritus quare apoſtolus ponit tantū duo decim.lib.4.fo.61.co.4.circa medium.
Fructus ſecundus ſcꝫ gaudium/an ſit virtus.lib.4. folio.61.col.2.circa principium.
Inter fructus ſpiritusſanctus/quare apoſtolus nō enumerauit ſpem:ibidem.
Fruimur deo dupliciter:ibidem.co.2.cir.me.
Frui eſt duplex/perfectum ⁊ imperfectum:ibidem. columna.2.circa medium.
Frui eſt amore inherere alicui rei quomodo intelligi tur:ibidem.
Furtum non commiſerūt hebrei accipiētes vaſa.⁊c. folio.171.columna.2.in me.
Cum fure currere contingit nouem modis.lib.4. folio.34.co.1.circa medium.

De littera G.

Audiū ⁊ triſticia opponunť.fo.144.co.1
Gaudium multiplex:ibidem.
Generationem filij dei eternā probat eſſe Auguſtinus.fo.3.J.K.L.M.P.
Gentiliū duo fuerunt gñā.fo.6.B.C.D
Gentilis vtrum credat ydolum eſſe deū:ibiđ.D.E.
Gen⁹ neutrū nō ſolū differt a maſculio ī ſexu.fo.8.K
Generare quid eſt.fo.13.L.
Generatio in diuinis an per participationē vel eſſen tiam predicatur.folio.17.VD.
Generandi potentiam eſſe in filio biffariam intelli gi poteſt:ibidem.N.O.
Gen⁹ hūanū an aliomō potuit redimi. fo.143.col.3.
Gentilis populus magis peccator erat ꝙ iudaic⁹: folio.165.co.3.circa medium.
Gentiū crudelis cōſuetudo.lib.4.fo.4.co.2.
Gyeſi noluit vendere ſanitatem:ſed dationem ſani tatis.folio.250.col.1.circa medium.
Gyō fluui⁹ eſt egypti ⁊ padiſi.li.4.fo.14.c.3.cir.pri.
Gloria dupliciter dicitur.folio.64.columna.3.
Gloriatio dupl̄r ſumit̄.fo.84.co.1.⁊.fo.85.co.2.
Gloriatio nominatur glorioſus:ibidem.co.3.
Gloriatio vento comparatur.fo.85.columna.2.
Gloria inanis prima filia ſuperbie: ibidem.
Gloria inanis an habeat ſpecies.fo.85.co.4.
Glorie inanis quare ſeptem ponuntur filie.fo.86. columna.4.
Gloria dei dupliciter.fo.168.co.1.circa finem.
Gratia dupliciter ſumitur.fo.71.co.2.in prin.
Gratia duplex.fo.198.co.1.in prin.
Sine gratia quis poteſt bene agere:ibidem.
Nullus vel rarus eſt qui nō habeat aliquam gratiā. ibidem.
Gratie ſubſtractio maxima pena.fo.121.columna.3.
Gratiam primā an aliq̄s poſſit mereri.fo.126.co.4.
Gratiā primā aliq̄s pōt mereri.fo.181.co.4.cir.me.
Gratia habet multos effect⁹.li.4.fo.5.col.1.cir.me.
Gratuitum quid eſt.fo.29.co.4.circa principiū.

Ayuntamiento de Madrid

Grauitas legis duplex.lib.4.fo.2.co.4.circa fi.
Gratia poteſt expellere peccatum mortale⁊ nõ veniale.lib.4.fo.24.col.2.circa finem.
Gradus cognationis quid ſit.lib.4.fo.52.co.3.cir.fi.
Greci ⁊ latini diuerſimode conficiunt.folio.179.columna.4.circa medium.
Gule primus motus an ſit peccatũ mortale.fo.173.columna.4.circa medium.

De littera H.

Hec pnomẽ dd demõſtrat in illa oratione habe hec pferri per manus.⁊c.li.4.fo.22.columna.2.circa medium.
Heretici quare decepti fuerũt cir.diuina folio.2.L.
Heretici decepti fuerunt:quia ex proprijs rerũ naturalium proceſſerunt ad diuina.folio.4.K.
Hereticum non eſt de diuinis contraria opinari.folio.10.F.G.H.
Hereſis pellagiana.folio.39.columna.2.
Hereſes quare permittuntur a deo.fo.57.co.2.
Heretici duplices.lib.4.fo.44.co.2.cir.medium.
Hieruſalem ſuperna quare dicitur mater noſtra folio.194.columna.4.circa medium.
Hierarche officium eſt facere hoĩes deiformes.fo.217.columna.2.circa medium.
Hierarchia quid ſit.fo.45.columna.4.
Hierarchia triplex:ibidem.
Hiſtrio quid ſit.fo.28.co.3.circa medium.
Hiſtrionibus dare an ſit demonibꝰ immolare:ibidẽ.
Hyen an ſimulabat ſe ydolatram.fo.126.colum.3.
Homo melius vel meliori ratione fieri non potuit:licet melior:nec ſequit̃ deũ inuidũ fuiſſe.fo.3.Q.B.
Homo quare ex eadẽ materia cum ceteris aĩalibus factus eſt.folio.60.columna.3.
Hõ quare ſolꝰ plaſmatꝰ ſit ⁊ cetera aĩalia mlta:ibidẽ.
Hõ p ſe nõ ſubijcit̃ corpibꝰ celeſtibꝰ:ibidẽ.col.4.
Homo quare factus ſit ad ymaginem dei ⁊ nõ angelus.folio.62.columna.4.
Homo qualiter trinitati aſſimiletur.fo.64.co.3.
Hõ quare extra paradiſũ fuit plaſmatꝰ.fo.65.co.4.
Homicidiũ an ſit filia ire.fo.60.columna.2.
Homo non ſignificat perſonã.fo.126.columna.3.
Homo non poteſt eſſe diu quin cogitet de terrenis.folio.155.co.3.circa finem.
Hominum incorrigibilium duo genera.li.4.fo.32.columna.2.circa finem.
Homo ſanctus eſt ſicut ciuitas ordinata.lib.4.fo.47.co.3.circa finem.
Hominum genus omne fecit dominus ex vno ad mutuã charitatẽ ipoꝝ.lib.4.fo.52.co.4.circa finem
Homo interior:ſcʒ anima habet viſum ⁊ alios ſenſus ſuos.lib.4.fo.55.co.3.circa medium.
Homo qui foris eſt licet corrumpatur:tamẽ qui intus eſt renouatur de die in diem.lib.4.fo.59.col.2.circa medium.
Homo in quo excedit angelum.lib.4.fo.57.col.4.circa finem.
Hoſtia non cõſecrata in caſu dari poteſt ſine pctõ.lib.4.fo.20.columna.3.in fine.
Honor duplex.folio.83.columna.1.
Horas dicere in peccato.fo.106.columna.4.
Horas canonicas dicens ſine deuotione an teneat̃ repetere.folio.107.columna.2.
Humane nature ṽitas dd ſit.lib.4.fo.53.co.1.cir.me.
De humane nature veritate alidd dicitur quattuor modis:ibidem.co.2.circa finem.
Humilitas continet quattuor virtutes.folio.85.columna.3.

De littera I.

Iactantia quid ſit.fo.85.columna.2.
Iacob an peccauit quando accepit benedictionem.fo.230.columna.3.
Iacob an peccauit emẽdo primogenita.folio.237.co.4.circa medium.
Ideas qui negat eſſe negat filiũ dei eſſe.fo.35.S.W.
Idea quare dicitur filius dei:ibidem.
Idee ab eterno fuerunt in deo ſm Auguſtinum.folio.64.columna.2.
Ad ymaginem dei qualiter vir factus eſt ⁊ non mulier:ibidem.
Idem ſcitur ⁊ creditur ſimul ab eodem.folio.147.columna.2.
Idolatrie magnitudo.folio.189.co.1.
Idolaticum quid eſt ⁊ ydolum.folio.249.colum.2.in prin.
Ieiunium ⁊ elemoſine datio comparantur.fo.179.columna.3.circa prin.
Ieiunare eſt opus iuſticie ⁊ etiam temperantie.fo.89.columna.4.
Ieiunij quõ licet inſtitutio.fo.175.co.3.cir.prin.
Ieiunium quid ſit:ibidem.circa finem.
Ieiunium propter duo eſt vtile.fo.175.co.4.
Ieiunium duplex:ibidem.
Ieiunium quadrageſime propter tria:ibidem.
Ieiunamus in die paraſceues.fo.176.co.1
Ieiunium vigiliarum.ibidem.
Ieiunium verum ſoluant electuaria:ibidem.
Ieiunium an ſoluat vinum:ibidem.
Ieiunium ſoluentia verſu cõtinent̃:ibidem.co.3.
Ieiunium quare non ſoluunt piſces:ibidem.columna.3.
Ieiunio ſanãtur peſtes corporis ⁊ oratione peſtes mentis.lib.4.fo.32.co.1.circa medium.
Iepte non excuſatur de immolatione filie ſue.fo.254.columna.4.
Ignorantia non eſt peccatum.fo.102.co.1.
Ignorantia legis an ſit peccatum:ibidem.col.2.
Ignorantia triplex:ibidem.columna.4.
Ignorantia iuris ⁊ facti.fo.103.columna.3.
Ignoratur pena arrij:ibidem.columna.3.
Ignobilis litteratus nobili indocto preferẽdus eſt folio.188.columna.1.
Ignorantia non eſt vituperabilis propter ſe.fo.172.columna.1.circa finem.
Ignis purgatorius quõ purgat aĩas.lib.4.fo.38.columna.3.circa finem.
Ignorantia iuris neminem excuſat.lib.4.folio.2.columna.1.circa prin.
Ignorantia facti excuſat:ibidem.circa finem.
Ignis purgatorius qualiter purgat animas⁊ dbus miniſtris.lib.4.fo.65.co.3.circa medium.
Imago rei duplex.fo.216.co.3.circa finem.
Imaginatio multiplex.ibidem.col.4.cir.medium.
Immortalitas que fuit in adam an erit in patria.folio.66.columna.2.
Impotẽtia coeũdi duplex.lib.4.fo.51.co.4.cir.me.
Impoſſibile eſt volibile.fo.45.columna.1.
Ad impoſſibile an quis obligetur.fo.104.colum.3.

Ayuntamiento de Madrid

Impugnatio veritatis.folio.199.columna.1.
Impiꝰ quomodo iuſtificatur.folio.136. columna.1.
Impedimentum duplex.folio.137. columna.2.
Incarnationis excellētia.folio.132. co.4.
Incarnationis tres cauſe.folio.113.co.2.
Inſipientes qui dicuntur.folio.46.co.4.
Inebrians alterum quando peccat mortaliť.fo.174. columna.2.circa medium.
Infidelidelitas vtrum ſit radix pctōꝝ. fo.83.col.2.
Infidelitas fuit primū pctm̄ ade.fo.66.co.4.
Infidelitas eſt radix oim malorum.fo.107.co.4.
Incarnationem quare petebant antiqui patres. fo. 220.columna.4.in me.
Infidelitas maximum pctōꝝ.fo.188.co.4.cir.finē.
Inobediētia ydolatrie cōparať.fo.182.col.3.cir.me.
Inobedientia multiplex: ibidem.co.4.circa mediū
Inobedientia an ſit filia inanis glorie.fo.85.co.3.
Innocentem an liceat interficere precepto ſuperioris folio.183.columna.4.circa medium.
Innocentes fuerunt digni aureola nō paſſione: ſed modo patiendi.folio.197.columna.3.circa finem.
Indulgentie ſiue relaxationes prelatoꝝ multa promittunt que non ſoluuntur. lib.4.fo.41.co.4.cir.fi.
Infidelium omnis vita peccatum eſt quomodo intelligitur.folio.43.columna.3.
Indignatio quid ſit.folio.90.columna.1.
Intellectum humanum oportet foueri ⁊ purgari in ſpeculo creaturarum vt per eas veniat in cognitionem creatoris. folio.4.I.
Interrogatio hereticorum ſuper illo iohannis:tres ſunt qui teſtimoniū perhibent.⁊c.fo.10.Q.R.S.T.
In prepoſitio quid ſignificet cum dicitur vnitas eſt in trinitate.folio.14.M.
Innaſcibilitas quid ſit.fo.17.ab R. vſq; A.
Innaſcibilitas notio eſt ꝑſone ⁊ non improceſſibilitas.folio.19.B.
Intelligentia eſt duplex.folio.27.A.
Itellectus humanus quodāmō eſt infinitus:ibidē.
Intelligere deum incircunſcripte in hac vita non poſſumus.folio.33.F.
Intellectus angeli ⁊ hominis ſunt eiuſdem ſpeciei. folio.67.columna.3.
Intellectus dupliciter capitur.folio.72.co.3.
Intellectus quinq; ſunt virtutes.fo.76.co.4.
Intellectus duplex.folio.80.columna.2.
Intellectus realis eſt in bonis ⁊ cōtēplatiuis theologie magiſtris:nominalis vero in malis:ibidem.
Intēſior ⁊ remiſſior eſt eadē charitas.fo.154.col.3.
Inq̄tum quid ſignificet.folio.42.co.2.
Intentio vtrum menſurat opus.folio.110.co.2.
Intentio ⁊ opus an ſint idē pctm̄.fo.112.co.1.
Intelligere duobus modis pōt eſſe meritoriū:ibidē.
Intellectus reddit rationē fidei.fo.220.co.1.cir.pri.
Intellectus donū eſt virtus: ibidem.co.3.cir.finem
Intrare in gaudiū dñi ſui quid ſit.fo.215.co.3.
Inſidiari licet in bello iuſto.lib.4.fo 35.co.3.cir.pri
Ingratitudo tribꝰ modis ſuſcipiť. lib.4.fo.37.co.1. circa medium.
Intellectus ſolus eſt ymago dei ⁊ nō ꝓprie loquendo in ſola coniunctione eius. li.4.fo.59.co.4. cir.fi.
Inuidia locum non habet: niſi vbi res exigit aliter fieri q̄ fiat.fo.3.S.et.fo.28.L.
Inuidia ⁊ ira quō gñanť a ſupbia.fo.85.co.2.
Inuidia an ſit pctm.folio.86.co.4.
Inuidia cui virtuti opponitur:ibidem.
Inuidia ⁊ odium differūt.fo.87.columna.2.
Inuidia an ſolū ſit de tpalibus.fo.87.co.2.
Inuidia an ſit maior:ibidem.columna.3.
Inuidie prima filie eſt odium:ibidem.
Inuidie duplex motus.folio.144.co.2.
Inſtite quibꝰ ligabať lazarus poſt reſuſcitationem quid ſignificent.folio.106.columna.3.
Intentio charitatis quid ſit.fo.161.columna.4.
Ioachin merito fuit dānatꝰ ſub innocētio.fo.7.P.
Ionas ꝓphetādo nō loq̄bať ꝯ ꝯſciētiā.fo.55.co.1.
Iohānis celibatꝰ nō ꝑferť ꝯiugio abrahe.fo.66.c.3.
Iob exponiť.folio.201.columna.3.
Iob non peccauit dicens non equo iudicio.⁊c.folio. 199.columna.4.
Ipocriſis ⁊ inanis gloria drfit. fo.86.co.1.
Ipocriſis duplex.fo.87.co.3.et.4.
Ipocriſis et iactantia differunt:ibidem.
Ipocritas quare frequentius reprehendit xp̄us q̄ alios.folio.116.columna.1.
Fructibꝰ eoꝝ cognoſcetis eos quō intelligiť: ibidē.
Ira dei quid ſit.folio.9.L.
Ira an ſit vitium capitale.folio.88.co.2.
Iraſci ſimpliciter an ſit malum.fo.88.col.3.
Ira cui virtuti opponiť:ibidem.
Ira an ſit annexa perturbatio.fo.89.co.1.circa finē.
Ire ſpecies:ibidem.columna.2.
Ira duplex.folio.118.columna.1.
Ira per zelum eſt virtus:ibidem.co.2.
Iram habuit chriſtus:ibidem.
Ira per zelum in qua vi anime ſita eſt:ibidem.
Ira p̄cedēs actum rationis an ſit pctm̄: ibidē.col.5.
Irregularitas non eſt pena peccati.fo.100.co.2.
Iſaac quid ſignificat.folio.144.columna.1.
Iſaie commendatio.fo.207.co.2.cir.prin.
Iſaac an benedixerit iacob. fo.159.co.3.circa me.
Iſopi aſperſio quid denotat.lib.4.fo.9.co.3.cir.me.
Iubileus quid ſit.fo.176.co.2.circa principium.
Iuſticia increata magis eſt intēſa q̄ creata.fo.8.E.
Iudei teſtes ſunt fidei noſtre. fo.23.X.
Iuſticia duplex.folio.27.Q.
Iuſticia dei quid ſit.folio.32.T.
Iuſticia duplex:ibidem.X.et.folio.32.E.
Iuſtius an coronet deus petrum q̄ linum.fo.32.C.
Iuſtificare an ſit opus iuſticie:ibidem.D.
Iudicium rationis duplex.fo.172.co.1.circa finem
Iudei erant magnifici in ſepeliēdis mortuis.lib.4. folio.22.co.2.circa finem.
Iudei valde luxurioſi erāt ⁊ proni ad īficiēdū vxores ⁊ facile ſeducebāť a mlierībꝰ.li.4.fo.48.c.3.cir.me.
Iudā nō debuit xp̄s corripere ꝓpter quattuor. folio.261.co.4.circa finem.
Iudei quō cognoſcebāt patrem.fo.151 co.3.cir.pri.
Iudicium duplex.folio.69. columna.4.
Iudei ſunt capſarij ſiue liberarij noſtri. fo.71.col.3.
Iura aptanť his q̄ fruētiꝰ accidūt.fo.83.co.4.
Iudicium triplex.fo.117.co.1.
Iudicium quid eſt:ibidem.
Iudicium quomodo verſatur in perſona:ibidem.
Iudicium ⁊ ſuſpicio in re perſone:ibidem.
Iudicium quare eſt peccatum:ibidem.
Iudicare quō poſſumus aliquē eſſe malum:ibidem ⁊ an aliq̄s pōt dicere de aliquo aſſertiue ſine peccato iſte eſt malus.fo.117.co.4.
Iudex qn̄ pōt punire innocentem licite:ibidem.
Iuſtificatio impij quattuor requirit. fo.135.co.2.

Ayuntamiento de Madrid

In iuſtificatione impij quis eſt prim⁹ mot⁹.fo.135.
Iuſtificat hominem deus ſine homine cooperante. folio.144.columna.1.
In iuſtificatione impij quattuor ſunt.lib.4.folio. 26.columna.3.circa principium.
Iuſticia nõ eſt ſita in aliqua vi determinate.fo.144. columna.4.
Ius naturale capitur dupliciter.fo.169.co.2.cir.fi.
In iure ſunt precepta/ phibitiones/ ⁊ demonſtratio nes:ibidem.co.3.circa medium.
Iuris naturalis due regule.folio.170.co.3.cir.prin.
Ius naturale quomodo ſcriptum ſit in corde hoĩs folio.170.columna.4.circa medium.
Iuſticia circuit tres vires.fo.172.co.1.circa prin.
Ius naturale dupliciter dicitur.folio.184.co.3. circa medium.
Iuſtum iuſto eſt contrarium. quomodo intelligitur folio.185.columna.4.circa finem.
Iuſticia an ſit generalis virtus ad omnes virtutes folio.194.columna.4.circa medium.
Iuſticie ſex ſunt ſpecies.fo.195.columna.2.in me.
Iudicium quid ſit. folio.255.co.2.circa principium.
Iudicium duplex:ibidem.
Iuſticia eſt in agendo ſolum:ibidem.
Iuſticia perpetua ⁊ immortalis quare potius dicit ꝙ cetere cardinales.folio.196.columna.3.
Iuſticia dupř accipit:ibidem.co.4.
Iurare quid ſit.folio.239.co.1.circa finem.
Iuramenti forme diuerſe in diuerſis legibus:ibidẽ columna.2.
Iurans per creaturam iurat quodãmodo p creato rem.folio.241.columna.1.circa medium.
Iurare verum per ydolum eſt mai⁹ peccatũ ꝙ iura re falſum per deum:ibidem.
Iuramenti tres comites:ibidem.circa medium.
Iurans ſe nunꝙ fore epiſcopũ an ſit obligat⁹:ibidẽ
Iuramentum illicitum duplex.fo.241.co.3.
Iuramento tripliciter deus inuocatur teſtis. folio. 242.columna.2.circa principium.
Iurare per lapidem quid ſignificat:ibidem.
Iurans falſum per deum vtrum honoret deum. ibidem.
Iuramentorum regula:ibidem.
Iuramentum falſum per verba multiplicia ad quid obliget:ibidem.paulo poſt.
Iuramenti cauſe:ibidem.
Iuramentum a quo papa poteſt abſoluere. fo.142. columna.1.circa principium.
Iuramentum coactum an obliget:ibidem.colum.2. circa principium.
Ius diuinum non poteſt diſſolui.folio.256.co.4. circa principium.
Ius naturale eſt triplex.lib.4.fo.46.co.1.cir.med.
Ius poſitiuum nõ contrariatur naturali.lib.4.folio 48.co.3.circa medium.
Iudicij generali locus determinatus eſt a ioele.lib. 4.folio.65.columna.1.circa principium.
Iudicij dies quare nobis incerta eſt ⁊ non locus:ibi dem.circa finem.
Iudicium generale non erit donec impletus ſit nu merus electorum:ibidem.co.2.circa prin.
Iudicij diem quare dicitur ignorare filius.lib.4. folio.65.columna.2. circa principium.
In iudicio non habebit diabolus miniſteriũ:ſed fu geret libens ſi poſſet:ibidem. circa medium.

De littera L.

Lactucarũ amaritudinẽ mutauit dñs in amarã ſue paſſiõis recordationem. lib.4. folio.23.columna.1.circa finem.
Lameth cõmiſit homicidiũ.fo.103.col.4. et folio.111.columna.3.
Latria an ſit virtus.folio.186.co.1.circa finem.
Latria quid ſit:ibidem. co.2.circa finem.
In latria quinꝗ ſunt: ibidem.columna.3.
Latria duplex:ibidem.columna.4.circa finem.
Latria ⁊ dulia an ſint:ibidem.
Latria an ſit ydolatria:ibidem.
Latria an dulia debeatur carni chriſti.folio.187. columna.4.circa principium.
Latriam vtrũ aliquis per ignorantiã poſſit exhibe re creature:ibidem.
Latini ⁊ greci diuerſimodi conficiunt.lib.4.fo.21. columna.3.circa finem.
Laudabunt ⁊ loquentur vocaliter beati poſt reſur rectionem generalem.lib.4.folio.54.columna.2. circa principium.
Laudare ſe ⁊ laudare alium quomodo quis debet. folio.117.columna.3.
Lazari mors prima an fuerit naturalis.folio.165. columna.4.circa medium.
Lazarus ſuſcitatus quare ligatus erat inſtitis. fo. 204.columna.2.circa finem.
Lex diuina procedens ex proprijs facit ſcientiam ⁊ confirmat fidem.folio.4.L.
Lex data eſt rudib⁹ in pedagogũ.⁊c.fo.112.co.1.
Letabitur iuſtus cum viderit vindictã quomodo in telligitur.folio.168.columna.3.circa medium.
Lege antiq̃ nõ ſolũ homicide ſed adulteri ⁊ maſculo rũ ꝯcubitores morte plectabãt.li.4.fo.1.c.2.cir.pri.
Lex fuit data pfectis i ſignũ:duris ⁊ ſupbis in on⁹ ⁊ flagellũ rudib⁹ in pedagogũ.lib.4.fo.2.co.3.cir.me.
Lex vetus ⁊ euangelium in grauitate comparantur ibidem.columna.4.circa principium.
Legis duplex ſtatus.lib.4.fo.3.co.1.circa prin.
Lex vetus cohibeat manum ⁊ animum:ibidem.
Lex grauior erat ꝙ euangelium in tribus:ibidem. circa medium.
Lex vetus loco euchariſtie plura habuit ſacramẽta propter tria:ibidem.col.2.circa medium.
Legis veteris ſacrificia ſm quid ceſſauerunt:ibidẽ. circa finem.
Legis veteris omnia ſacramenta chriſtum ſignifica bant.lib.4.folio.3.co.3.circa medium.
Legalia ceſſauerunt in paſſione chriſti.li.4.fo.6. columna.3.circa finem.
Legem quadrupliciter dicitur xp̃s impleuiſſe.li.4. folio.6.columna.3.circa finem.
Legem ſoluere dupliciter capitur:ibidem.co.4. circa principium.
Leges hũane non cohibent animũ ſed manũ lex ve ro diuina vtrũꝗ.fo.248.co.1.circa principium.
Legi veteri an aliquid addat euangelium:ibidem. circa finem.
Lex vetus dupliciter accipit.li.4.fo.7.co.1.cir.me.
In lege tria erant.lib.4.fo.34.co.1.circa principiũ.
Lex vetus duris fuit in flagellum: ſuperbis in fre num rudibus in pedagogum:⁊ perfectus in ſignum folio.262.co.1.circa medium.

Ayuntamiento de Madrid

Lex naturalis offuſcata eſt in infidelibus. lib.4.fo.50.columna.3.circa finem.
Libido peccati ade duplex.folio.68.columna.4.
Libertas arbitrij quid ſit.folio.70.columna.3.
Libertas arbitrij triplex:ibidem.
Libido eſt primū peccatū ⁊ principium cuiuſlibet alterius peccati.folio.76.columna.1.
Littera decalogi eſt littera occidens.folio.255.columna.4.
Licitum duplex.fo.241.columna.2.
Licitum ⁊ expediens quomodo differunt: ⁊ ibidem exponitur illud: omnia michi licent.⁊c.folio.258.columna.3.circa medium.
Licet repetere ſua etiam cum ſcandalo:ibidem. columna.4.circa principium.
Lya emit a rachel concubitum cum viro ſuo ꝑ vnam noctem ꝑ mandragoris filij ſui.lib.4.fo.45.co.3.circa finem.
Libellus repudij quid ſit.lib.4.folio.48.colum.2.circa medium.
Libelli repudij dare vtrum ſit peccatum:ibidem.
Libello repudij reſiſtere nō poterat moyſes:ibideʒ.
Libellū repudij dantes dupliciter peccabāt. lib.4.folio.48.co.4.circa principium.
Libellum repudij dare fuit mortale. lib.4.folio.2.columna.2. circa medium.
Libellum repudij nulli anime dat ſponſus ſpiritualis.lib.4.fo.49.co.2. circa medium.
Licitum non eſt faciendum qn̄ non expedit: ibidem columna.3.circa medium.
Licebat paulo accipere victum a ſubditis:ſed non expediebat propter auariciam auditorum: ibidem. columna.3.circa medium.
Locus ſiue eſſe in loco dicit multipliciter. fo.32.E.
Quomodo deus eſt vbiqꝫ.folio.33.F.
Locus proprie ſibi eſt deus: ibidem.
In loco dupliciter eſt anima vel angelus.folio.35.L.M.
Locus confert angelo:ibidem.
Locutio dei cum malignis ſpiritibus.fo.68.co.3.
Loth peccauit cognoſcendo filias.fo.103.co.4.
Locutio anime exute ⁊ angelorum an ſit vocalis.folio.68.columna.1.
Luciferi peccatuʒ an fuerit omiſſionis vel ſuperbie folio.40.columna.2.
Lucifer reuera appetiuit bonum:ſed non ſibi.folio.41.columna.4.
Lucifer quare non perſeuerauit in bono ſtatu ⁊ quomodo intelligitur illud:mendax fuit a principio: ibidem.et.fo.43.columna.1.
Lucifer quomodo traxit ſecum tertiam partem ſtellarum:ibidem.
Luciferi caſus fuit ſpiritualis et localis:ibidem.
Luctus vtrum ſit alcuius virtutis ſpiritualis.folio 211.co.4.circa finem.
Luctus ad iuſticiam pertinet.fo.144.co.2.
Lucifer non habuit charitatē.fo.166.co.4.cir.me.
Luna quando facta fuit.fo.60.columna.2.
Lux luminare maius ⁊ minus firmamentum.⁊c.q̄d tropologice ſignificant.folio.53.columna.3.⁊.folio.58.columna.3.
Lux an creata ſit ante diem.folio.58.
Lux illa an fuerit corporalis:ibidem.
Lux ſpiritualis quid ſit: ibidem.
Luxuria an q̄libet ſit pctm̄ mortale et non ebrietas folio.74.columna.1.

De littera M.

Machinationes diaboli.fo.45.co.2.
Machina mentis eſt vis amoris.fo.228.columna.3.
Machinatio quid ſit:ibidem.
Magdalene ⁊ pharisei parabola exponit folio.165.columna.2.circa finem.
Magiſtro dicenti charitatem eſſe ſpm̄ſanctum non tenemur aſſentire.fo.155.co.3.
Malum quomodo cognoſcitur in deo ⁊ ꝑ priuationem boni.fo.22.M.N.
Malicia non habet cauſam efficientem:ſed deficientem.folio.26.I.
Malum prout ordinatum a deo eſt vtiliſſimum.folio.28.L.
Mala vtrum deus velit fieri.folio.29.L.
Mala fieri an ſit verū a prima veritate:ibidem.D.
Malum nichil eſt.folio.56.co.2.
Malū ⁊ bonū nō ſunt cōtraria proprie:ibidem.
Malum eſſe quinqꝫ mediis probatur.fo.73.co.2.
Malicia nichil eſt:ibidem.
Malum duplex.folio.75.columna.1.
Malum quomodo aliquid eſt:ibidem.
Malum mixtum ex ente ⁊ non ente:ibidem.
Malus actus eſt actio ⁊ deactio:ibidem.
Malum non agit niſi per bonum: ibidem.
Malum non agit niſi per accidens:ibidem.
Malum in ſe ⁊ malum ſm̄ ſe.folio.184.columna.2.
Malum dicitur malus alio quattuor modis: ibidē.columna.4.
In malo tria ſunt.folio.74.co.4.
Malum quid ſit:ibidem.fo.75.co.1.
Malum an ſit conuerſio vel auerſio:ibidem.
Malicia duplex.folio.76.co.1.
Malum dicitur priuatio dupliciter:ibidem. co.2.
Malum principaliter ⁊ per ſe eſt priuatio ſpeciei naturalis.fo.77.co.1.et.2.
Malicia generis an ſit equalis alicui malicie ſingulari.folio.80.columna.2.
Malum quare aliquid magis vel minus dicitur.ibidem.columna.3.
Malicia in genere dici poteſt equalis malicie ſingulari:ibidem.
Malus malū in genere dr̄ tribus modis:ibidem.
Malicie grauitas per virtutem contrariam cognoſcitur:ibidem.
Malum quare poteſt homo per ſe ⁊ non bonum. fo.93.columna.4.
Malus quomodo eſt inſtrumentum dei.folio.94.columna.4.in fine.
Malicia quid ſit: ibidem.
Malum ſm̄ ſe et in ſe quid eſt.folio.116.co.1.
Malus actus quomodo amaricat.fo.120.co.3.
Malum eſt vtile tripliciter. fo.140.co.4.
Malum ex genere duplex: ibidem.
Malicia aliqua ſingularis vtrum poſſit eſſe preciſe tanta q̄nta eſt malicia ſui generis.folio.142.columna.1.
Malū ſumme nichil eſt.folio.152.co.3.
Malicia an feruentiores actus elicit q̄ virtus ⁊ q̄re.folio.235.columna.2.
Malū et bonū an contrariant:ibidem.
Mali diligunt ⁊ odiunt deum.fo.221. columna.2.

Ayuntamiento de Madrid

Maleficium an impediat matrimonium.li.4.fo.52. columna prima circa principium.
Maleficiũ põt diſſolui p magnitudinem fidei:p orõnes eccĩe:⁊ p eandẽ artẽ p quã factũ eſt:ibidem.
Manichei confutatio de creatione.folio.56. columna.1.
Manicheorũ dictũ ridiculum. folio.56.co.4.
Manichei rationes refellit auguſtinus.fo.59.col.2.
Manus diaboli duplex.folio.114.co.1.
Manna quid ſignificet.fo.180.col.4.circa medium.
Mãſuetudo cui dono adaptatur.fo.211.columna.4. circa principium.
Manſuetus ⁊ pius differunt: ibidem.
Manſuetudo ⁊ patientia differunt:ibidem.
Manſuetudo maxime allicit ⁊ trahit homines ad fidem.fo.254.co.3.circa principium.
Manducare corpus xpi contingit multis modis. lib.4.fo.17.co.3.circa medium.
In manducatione ſpũali ſunt quattuor: ibidẽ.cir.fi.
Manũ ipoſitio duplex.lib.4.fo.8.co.2.circa prin.
Maria virgo non conſenſit in carnalẽ copulã ſimpliciter.fo.254.co.2.circa principium.
Martyrũ quinq̃ gña.fo.198.co.2.circa prin.
Quare inter paſcha ⁊ penthecoſten in feſtis martyrum cantatur Filie hieruſalẽ venite ⁊ videte martyrem.⁊c.ibidem.
Maſſa humani generis ⁊ vulnus habuit ⁊ vulneris medicinam.fo.127.columna.4.
Mathematicum exemplum.fo.163.co.1.
Matrimonium quomodo recipit diſpenſationem folio.171.co.3.circa finem.
Matrimonium preceptum non fuit eternum: ſed tẽporale.fo.178.co.4.circa finem.
Matrimonium qd ſignificat. lib.4.folio.45.co.2. circa finẽ et.co.1.circa finem.
Matrimoniũ poteſt ſtare cum voto continentie. fo. 254.columna.3.circa finem.
Matrimonium ⁊ circumciſio inſtituta fuerunt ante legem.lib.4.fo.3.co.3.circa prin.
Matrimoniũ quid ſit.lib.4.folio.44.co.2.cir. med
Matrimonij inſtitutio: ibidem.co.3.circa principiũ
In matrimonij actu ante peccatum vtrũ fuiſſet delectatio carnis:ibidem circa medium.
Matrimonij cauſe:ibidem.circa finem.
Matrimonij quis conſenſus ſit cauſa efficiẽs: ibidẽ columna.4.circa finem.
Matrimonium an ſit de iure naturali. lib.4.fo.45. columna.3.circa principium.
Matrimoniũ cõtrahere cũ pluribus dñs diſpenſauit ſm exigẽtiã tpis ppter quattuor:ibidẽ.cir. finẽ.
Matrimonij bona triplicia. lib.4.fo.46.co.3. circa mediũ ⁊ vtrũ excuſent peccatũ:ibidem.
In oi matrimonio an ſint illa tria bona.lib.4.fo.47 columna.4.circa finem.
Matrimonij impedimenta:ibidem.columna.2.circa medium.
Matrimonio coniungi fideles cum infidelibus prohibitum eſt.lib.4.fo.49.co.3.circa prin.
Matrimonium ſoluitur ex parte eius qui relinqtur propter duo:ibidem.co.4.circa medium.
Matrimoniũ non ſoluit fornicatio corporalis q̃tũ ad eſſentiam:ſed q̃tum ad cohabitationem ſolum. lib.4.fo.50.co.1.circa principium.
Matrimonium an dirimatur ex vna contumelia: ibidem.columna.2.circa principium.
Matrimonium an rumpatur q̃tum ad cohabitationem p fornicatione ſpirituali: ibidem.circa mediũ.
Matrimonium ſoluitur q̃tum ad cohabitationem per fornicationem corporalem ⁊ non ſpiritualem: ibidem.
Matrimonium quare impedit error perſone potius q̃ alius error.lib.4.folio.50.columna.4.circa principium.
Matrimonio non fuit inter iacob et lyam in primo concubitu nec peccauit iacob vel lya.lib.4.folio.52. columna.1.circa principium.
Matrimonium impedit error conditionis: ibidem. circa medium.
Matrimonium verum fuit inter beatam mariam et ioſeph.lib.4.fo.52.co.2.circa medium.
Matrimonium impedit ordo ſacer:ibidem.co.2. circa principium.
Matrimonium impedit ſolennitas ordinis cui annexum eſt votum continentie: ibidem circa mediũ.
Matrimonium contrahendum ſed non contractum dirimit votum ſimplex/ſolenne vero impedit contrahendum ⁊ dirimit contractum.lib.4.fo.52.co.3. circa principium.
Matrimonium impedit violentia coactio tam contrahendum q̃ dirimit contractum propter duo:ibidem.circa medium.
Matrimonium eſt opus hominis:ibidem.
Matrimonium impedit cognatio:ibidem.columna 4.circa principium.
Matrimoniũ impediebat olim cognatio vſq̃ ad ſeptimum gradum/nunc vero vſq̃ ad quartum incluſiue:ibidem.
Matrimonium contrahere extra quartum gradum quare inſtitutum eſt.lib.4.fo.53.co.1.cir.medium.
In matrimonio duodecim perſone in leuitico ſunt excepte.lib.4.fo.52.co.4.circa principium.
Matrimonium que impediat affinitas ⁊ que non. lib.4.fo.53.co.3.circa principium.
Matrimonium quomodo impedit enormitas peccati:ibidem.circa medium.
Matrimonij contra eſſentiam peccantes puniri debent in eſſentia matrimonij:ſed peccantes cõtra bonum aliter:ibidem.col.4.circa principium.
Matrimonium contrahere/an poſſit pater cum filiola filioli ſui.lib.4.fo.53.co.2.circa prin.
Materia triplex.lib.4.fo.57 co.1.circa mediũ.
Ad matutinas ſurgere ppter pecunias an ſit peccatum.fo.108.columna.2.et.3.
Maxime manichei falſe. fo.56.co.2.
Maxime Auguſtini nouem.fo.59 co.1.
Maxime tres de intellectu/ volũtate/⁊ memoria. folio.64.columna.4.
Meliores deus reputauit ſeruos ſuos ſi liberaliter ei deſeruirent.folio.132. co.4.
Mendacium an ſit maius peccatum in genere q̃ homicidium.folio.81.co.3.
Mendacio duplex. folio.134.co.3.
Mediũ quo ad nos.folio.143.co.1.
Medicina ſpiritualis quadruplex. lib.4.folio.7. circa finem.
Mendaciũ quid ſit.folio.236.co.4.
Mendaciũ triplex:ibidem.
Mendaciorũ an quodlibet ſit peccatũ:ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Mentiri dupliciter ſumitur: ibidem.
Mendacium intentio fallendi facit eſſe peccatum. folio.237.columna.4.
Mentiri etiam pro vita temporali non debet perfectus imperfectus aũt poteſt: ibidem.
Mendacium obſtetricum potuit eſſe veniale: ibidem.
Mendaciorum genera: ibidem.
Mendaciorum regula generalis: ibidem.
Mendacium ſeptimi vel octaui generis an ſit deterius.folio.139.columna 1.circa fi.
Mentitus non eſt iacob dicẽdo ſe eſſe eſau: ibidem. columna.2.
Mercennari⁹ multiplex.fo.109.columna.4.
Meritum quare potius ſitum ſit in voluntate ꝗ͂ memoria vel intellectu.folio.112. columna.4.
Meritum eſt in voluntate. folio.131.colũmna.2.
An meruit ſibi chriſtus: ibidem.
Meretur aliquis malus ꝛ non minus vt amorrei. folio.159.columna.1.
Meretrix an de meretricio elemoſinã facere poſſit folio.159.columna.1.
Merita quomodo ſunt cauſe ſalutis.folio.194. columna.3.
Mercari celeſtia pro terrenis eſt medium inter ſubllare deo ꝛ ſeparare ſe a terrenis.folio.212. columna.4.
Mereri vitam eternam de condigno an aliquis poſſit.folio.200.columna.2. circa principium.
Meremur augmentum gratie ex condigno. fo.222. columna.3.
Meritum remiſſionis pene penes quid attenditur folio.223.columna.1.
Meritum duplex abſolutum vel conditionale. lib.4. folio.62.co.4. circa medium.
Metus iuſtus quid ſit.fo.221.co.2. circa mediũ.et lib.4.folio.52.co.3.circa principiũ.
Miſſio filij triplex.folio.21.X.
Et demittere ꝛ mitti: ibidem. P.T.V.
Miraculum quid eſt: ꝛ vtrum immutatione aque in vinum fuit miraculum.folio.27.N.
Miſerie humane dupliciter cõſideranť.fo.31.T.
Miſericordia dei de qua ſeptem queruntur: ibidem.
Miſericordi⁹ an de⁹ agat cũ vno ꝗ͂ cũ alio.fo.32.B.
Mirabilia tria dicit bernardus.fo.80.co.1.
Miſericordia ꝛ prudentia manebũt in patria. folio. 232.columna.4.
Miniſteriũ duplex.lib.4.folio.39.co.2. circa finem. et.folio.11.co.4.circa finem.
Modi ſignificandi ſiue ſupponendi in theologicis ſunt tres.folio.15.M.J.
Moyſes non fuit ſacerdos plenaria ſignificatione ſacerdotis.lib.4.fo.3.co.4. circa principiũ.
Moli debet chriſtian⁹ inter duas molas.lib.4.fo. 27.columna.3.circa medium.
Monachus quare exit clauſtrũ.fo.91.co.1.in fine.
Mortem pro xp̃o ex ſola ſtrennuitate naturaliũ ſubire eſt impoſſibile.fo.160.columna.2.
Mortis due porte.fo.13.co.4.ꝛ.fo.907.co.1.
Mori nõ eſt liberi arbitrij.fo.66.co.2.
Mortis chriſti neceſſitas.fo.113.co.3.
Mors xp̃i fuit cauſa meritum ꝛ figura remiſſionis peccatorum.folio.131.columna.4.
Mors prima lazari an fuerit naturalis.fo.167.co.4 non ſemper poſt mortem datur ſententia diffinitiua ibidem:
Mortuorum differentia: ibidem.
Morticiniũ iſraħ qd ſignificat.li.4.fo.4.c.3.cir.me.
Moralia in noua lege ꝛ veteri ſunt eadẽ.li.4.fo.49. columna.1.circa principium.
Moralia ſunt immobilia.lib.4. fo.52.co.4.cir.me.
Morale duplex.lib.4.folio.53.C.
Motus primus an ſit peccatum.fo.110.co.1.ꝛ.2.
Motus primus quare eſt peccatum: ibidem.
Motus prim⁹ in vxorẽ eſt pctm̃.fo.99.co.3.
Motus primus ad comedendũ qñ eſt pctm̃: ibidem
Mot⁹ primi vtrũ ſint in ꝓhibitione: ibidẽ.co.4.
Motus primus quid eſt ꝛ an ſit in rõne.fo.43.col.2.
Motũ qñ tenemur reprimere. folio.110.co.4.
Motiua ad luxuriã.folio.115.columna.2.
Motus naturalis eſt multiplex.fo.129.co.1.et.2.
Mot⁹ in bõa corpis nõ ſunt meritorij.152.co.4.
Motus aĩe intellect⁹ inꝗ͂tũ intellect⁹ nõ eſt ſucceſſiuus.folio.161.columna.2.et.3.
Motus voluntatis multiplex.fo.173.columna.1.
Motus anime duplex.folio.220.columna.3.
Motus erit in patria.fo.7. an motus localis dubiũ eſt.lib.4.fo.58.co.1.circa medium.
Mortale quare eternaliter punitur.fo.31.T.
Mutatio vͥgaꝝ magoꝝ vtrũ fuerit miraculũ.fo.27. O.
Mundus archetipus quid ſit. folio.35.J.
Mundus intelligibilis dupliciter poteſt ſumi: ibidẽ
Mundus ſenſibilis fluit a deo immediate: ibidem.
Mulus nõ eſt ſpẽs oppoſita equo ꝛ aſino: ibidem.
Munus triplex.folio.86. columna.4.
Muſicã duplici de cauſa lꝫ audire.fo.179.co.2 ĩ fi.
Multitudo bonorum operum an valet ad meritum folio.22.3.columna.1.
Multitudo bonorum operum ad quid valet.folio. 224.columna.3.
Mutuũ an dare liceat ꝯditionaľr.fo.245.co.4.
Mutuũ date nichil inde ſperantes quomodo intelligitur.fo.248.co.1.circa medium.
Munus triplex: ibidem. col.4.circa medium.ꝛ.fo. 250.columna.4.circa principium.

De littera N.

Natura tripliciter ſumitur.folio.37. lib.4. fo.39.columna.1.circa medium.
Naturas rerum difficile eſt cognoſcere. folio.68.columna.2.
Natura duplex.folio.70.columna.4.
Natura nõ eſt cõtraria gr̃e ſꝫ via ad ipam. fo.83.c.2.
Naturale quid ſit.lib.4.fo.29.co.4.circa prin.
Nemo poteſt dare qδ non habet quomodo itelligiť folio.97.columna.2.
Negligentia duplex.folio.106 co.4.
Nemo ſcit an amore an odio dign⁹ ſit.fo.166.col.4.
Neceſſitas multiplex.fo.171.co.2.circa prin.
Negatio aliquando precedit affirmationem.lib.4. folio.4 co.2 circa medium.
Necꝫ quid ſit.lib.4.fo.17.co.4.circa finem.
Negare ſeipm̃ de⁹ nõ põt.lib.4.fo.36.co.3.circa pri.
Neceſſitas de nõ licito facit licitũ vt in Dauid comedente panes propoſitionis: ꝛ apoſtolis qui fricabãt ſpicas in ſabbato.lib.4.fo.42.co.1.circa medium.
Nepos ꝛ pronepos neptis ꝛ proneptis non habent locum in ſpiritualibus.lib.4.fo.53.co.2.circa me.

Ayuntamiento de Madrid

Neceſſitas duplex.fo.297.co.4.circa principium.
Nomen dei ſimpliciter premium eſt qui eſt. fo.5.C.
Nomina de deo dicta ſunt triplicia:ibidem.K.L.
De hoc nomine deus duplex eſt opinio: ibidem.P.Q.R.T.
Nominum que non predicantur de pluribus duo ſunt genera.folio.6.H.J.
Nomina adiectiua de deo dicta ſunt quadruplicia.folio.7.M.
Nomina adiectiua dicta relatiue de deo.folio.8.S.T.A.B.
Nomina que vniuoce de deo ⁊ creaturis dicuntur.ibidem.C.D.E.
Nominum que dicuntur de deo quinq; ſunt genera.folio.9.G.H.
Notio ineſt perſone ⁊ non eſſentie: ⁊ p hoc pſona et eſſentia differunt.folio.13.T.
Notio ⁊ vnitas differunt.folio.14.T.
De notionibus ſex queruntur:ibidem.R.
Notiones quinq; ponunt theologi.folio.15.F.
Notiones ſunt perſone:ibidem.G.
Notioni conuenit diſtinguere: et perſone diſtingui:ibidem.H.
Nomina adiectiua eſſentialia an predicentur de notionibus.folio.16.A.B.C.
Nomina qualitatiua ⁊ q̄titatiua dicta de deo nō recedunt a predicamento ſubſtantie:ibidem.F.
Notiones quomodo differunt a perſonis vide opinionem prepoſitini probabilem:ibidem.J.
De notionibus in ſpeciali octo queruntur:ibidē.K.
Noticia naturalis duplex.fo.147.columna.4.
Noticia accidentalis de deo triplex:ibidem.
Nota exprimere nō ſemper eſt bonum. lib.4.fo.42.columna.1. circa principium.
Numerus menſura ⁊ pondus veſtigia ſunt trinitatis folio.63.columna.1.
Numerus/pondus ⁊ menſura an ſint creature.folio.61.columna.4.

De littera O.

Obligatio maior ſoluit a minori.fo.180.et 181.columna.1.circa finem.
Obedientia an ſit virtus ſpecialis.fo.181.columna.4.circa finem.
Obedientia qualis eſt virtus.fo.182.co.1.circa medium.
Obediens duplex.fo.89.columna.3.
Obediētia melior eſt q̄ victima quattuor de cauſis folio.182.columna.3.circa medium.
Obedientia moyſi ⁊ hieremie:ibidem.
Obedire quibus tenemur.folio.183. columna.1.circa finem.et.co.2.circa principium.
Obedire an tenetur inferior ſuperiori in caſu vbi punit innocentem:ibidem.
Obedientia non recipit reprehenſionem.fo.254.columna.3.circa medium.
Obligamur ad aliquid dupliciter.folio.66.columna.4.
Obligatus non poteſt dici deus niſi tranſumptiue.folio.222.columna.1. circa finem.
An quis obligetur ad impoſſibile. folio.105.columna.3.
Oculi ſpirituales duplices.folio.71.columna.2.et folio.72.columna.1.
Occidere peccatum eſt in ſe non tamen ſm ſe.fo.245.co.2.circa principium.
Oculi corporales in patria habebunt gloriam ſuam in viſione humanitatis chriſti.lib.4.folio.54.col.2.circa principium.
Oculis corporalibus an videbit deus in patria.lib.4 folio.59. columna.2.circa principium.
Odire deum peccatum quomodo intelligendū ſit.folio.29.C.
Odium dei maius peccatū in genere q̄ infidelitas.folio.28.columna.2.circa finem.
Odium an ſit filia ire vel inuidie.folio.90.co.2.
Odium tripliciter dicitur.folio.144.co.3.
Offendens in vno an fiat omnium reus.folio.226.columna.3.circa medium.
Oleum quid ſignificat.lib.4.folio.14.columna.2.circa medium.
Oia per ipſum facta ſunt exponitur.folio.21.S.
Omiſſio vtrum ſit peccatum.folio.104.co.2.
Omittere quando quis dicitur.fo.105.co.2. cir.pri.
Quando quis omittit ex hoc q non credit:ibidem.
Omittere an poſſit dormiens:ibidem.co.4.
Omiſſio nulla proprie venialis.fo.108.co.3.et.4.
Opera miſericordie decem. folio.23.G.
De opere prime diei.folio.7.columna.2.
De operibus ſecunde diei. folio.59.columna.1.
De operibus tertie diei: ibidem.
De operibus quarte diei:ibidem.
Dictum Auguſtini mirabile de olimpo.fo.60.co.2.
De operibus quinte diei: ibidem.
De operibus ſexte diei:ibidem.co.3.
Opera bona ex genere a quibus ſunt.fo.93.co.2.
Opera bona facta extra charitatē ad quid valent.folio.137.columna.4.
Opera bona quomodo valent ad abilitatem gratie.folio.138.columna.3.
Opera valent ad octo.fo.161.co.2.circa prin.
Opera quomodo reuiuiſcunt:ibidem.
Opera actiue vite ſunt fructuoſiora q̄ contemplatiue.fo.190.co.1.circa principium.
Opera cōſilij gratiora ſunt q̄ precepti.fo.182.col.3.circa principium.
Opera a duobus q ſint meritoria.folio.222.col.2.circa medium.
Opera miſericordie. folio.260.co.4.circa finem.
Opera mortificata dicuntur reuiuiſcere improprie lib.4.fo.25.co.3.circa principium.
Opinantium falſa de deo triplex genus.fo.2.O.
Oppoſitio relatiua maior eſt oppoſitione ſm affirmationem ⁊ negationem.folio.11.P.Q.
Oppoſitorum vnum producit aliud.fo.37.J.
Oppoſitio dupliciter capitur:ibidem.
Opus bonum triplex.folio.92.columna.1.
Opus triplex.folio.109.co.3.circa finem.
Opus an commenſuretur ſm intentionem.fo.110.columna.2.
Opus operans ⁊ opus operatum quid ſit.lib.4.folio.2.columna.1.circa finem.
Orare an eccleſia debeat pro eo quem ſcit eſſe reprobum.folio.30.S.
Oratio Fidelium deus omnium conditor.⁊c.dupliciter poteſt terminari.fo.134.co.4.
Oratio an ſit ſpecialis virtus.folio.178.columna.2.

Ayuntamiento de Madrid

Oratio et charitas ſunt ad eundem finem ⁊ ſunt di=
uerſe virtutes.folio.190.columna.1.
Orationis diffinitio:ibidem.
Oratio an ſit ſpecies ſatiſfactionis:ibidem.
Orationū que eſt ſatiſfactoria:ibidem.
Oratio efficax quattuor requirit: ibidem.
Orantis vt ſi ceciderit reſurgat an meritoria ſit ora
tio.folio.191.columna.2.
Oratio qua oramus ſanctos an ſit nobis vtilis. fo.
193.columna.4.
Ordo charitatis.folio.59.columna.4.
Ordo angelicus quid ſit.folio.45.co.3.
Ordines angelorum quare preciſe nouem. fo.46.
columna.4.
Ordinum diſtinctio ſm dionyſium:ibidem.
columna.4.
Ordo duplex.folio.63.co.3.
Ordo actuum virtutum.folio.119.co.1.
Ordo nature ⁊ gratie non eſt: ibidē.fo.157.co.3.
Sine ordine nichil pulchrum eſt.lib.4.folio.40.
columna.1.circa finem.
Ordinem habet eccleſia in ſuis membris:ibidem.
Ordo quid ſit ⁊ quot ſunt.li.4.fo.43.co.1.cir.prin.
Ordinare an poſſint heretici: ibidem. co.4.circa fi.
Ordo ſacer impedit matrimonium.lib.4.fo.52.co.2
circa principium.
Ordines ſacri ſunt tres:ibidem.
Ordo dyaconatus ſolebat nō eſſe ſacer:ibidem.
Ordinis ſolennitas habet votum cōtinētie annexū.
Originale proprie non punitur.folio.31.A.

De littera P.

Pater filius ⁊ ſpiritusſanctus vtrum ſint
vnus.folio.14.B.
Paternitas pͥ̄mitate eſt pater.fo.16.R.
Paternitas vtrum ſit potentia generandi
folio.17.O.P.
Pater operatur per filium.vnde apoſtolus ex ipſo ⁊
per ipſum ⁊ in ipſo.folio.21.Q.
Patriarche ⁊ prophete ſoluebant decimas pro ſe et
ſuis.folio.128.columna.2.
Pauere quomodo cepit chriſtus.fo.130.co.3.
Parentes an magis diligendi ſunt ꝙ filij.fo.136.
columna.3.
Parabola magdalene ⁊ phariſei.folio.165.
columna.2.
Paulus de ſtimulo iuſte fuit reprehenſus.fo.169.
columna.2.
Paulus volēs omnes non nubere ſicut ſe an vole=
bat vniformiter ad illud creſcite.fo.176.co.4.
Pauperis ⁊ diuitis comparatio in ſtatu.folio.180.
co.1.circa principium.
Pauper ſciens elemoſinā eſſe de vſura an capere
poſſit:ibidem.co.4.circa finem.
Paulus an fuerit exaudiendus petendo ſtimulum
ſibi auferri.fo.191.co.3.circa finem.
An peccauerunt ſic petendo.fo.192.co.1.cir.princi.
Patientia quid ſit.fo.196.co.4.
Paſſiones martyrum an fuerint meritorie vite eter
ne:ibidem.
Paſſiones ſuas an meruerunt ſancti:ibidem.
Paſſio anime duplex:ibidem.
Paupertas ſpiritu eſt principium immediatum bea
titudinum.fo.210.co.3. cir.prin.
Pax vtrum ſit virtus ſimplex.fo.213.co.1.cir.finem
Paci quare potius adaptatur eſſe filios dei ꝙ alij
virtuti.ibidem.
Pax dupliciter poteſt capi:ibidem.co.2.cir.mediū.
Pax adaptatur ſeptime petitioni:ibidem.circa finē.
Paulus in raptu habuit viſion . ū comprehenſoris
folio.216.columna.2.
Paulus in raptu quomodo vidit deum:ibidem.
columna.3.
Paulus an recte petrū reprehenderit.folio.260.
columna.2.circa finem.
Paradiſi ianua multipliciter eſt apta.lib.4.folio.5.
co.2.circa principium.
Paruuli dānati quare nō triſtant.fo.98.co.4.
Patrinus dicitur anadocus.lib.4.fo.12.co.4.cir.fi.
Patrini ad quid obligantur.lib.4.fo.13.co.1.cir.pri.
Paſſio chriſti quomodo aperuit ianuā paradiſi.lib.
4.folio.15.co.1.circa finem.
Paſcha quinque modis capitur. li.4.fo.22.co.1.cir.pri.
Paſca non celebramus decimaquarta luna propter
multa:ibidem.co.2.circa finem.
Paſca triplex habemus:ibidem.co.3.circa medium
Pauper melioris eſt conditiōis ſimpliciter ꝙ diues
lib.4.fo.41.co.3.cir.medium.
Impaſſibilitas ſm ꝙ vis eſt quid ſit.lib.4.fo.58.
co.2.circa principium.
Pax dicitur multipliciter . lib.4.fo.62.co.2.cir.me.
Impaſſibilitatem qualem habebunt paruuli dece
dētes ſine baptiſmo.lib.4.fo.58.co.2.circa prin.
Parentes quare totiens precipiunt diligi in ſacra=
ſcriptura.folio.156.co.2.
Peccatum quid ſit.lib.4.fo.39.co.1.
Peccatum angeli quare fuit irremiſſibile.folio.67.
columna.3.
Peccatum Ade quod fuit primum. fo.66.co.3.⁊.4.
Peccatum Ade an fuerit maius peccato Eue. fo.
68.columna.3.
An ex libidine.ibidem.
An in ſpiritum ſanctum:ibidem.co.4.
Quare plus punitum temporaliter ꝙ alia:ibidem.
Peccatum veniale quid ſit.fo.76.co.3.
Dupliciter committitur veniale:ibidem.
Peccatum Ade potuit eſſe veniale:ibidem.
Peccatum in ſpiritu m ſanctum.fo.170.co.3.
Peccatum arrij ⁊ ſabellij fuit ex fantaſia.folio.72.
columna.3.et.4.
In peccato tria ſunt.folio.74.co.4.
Peccatum quid.folio.78.co.3.
Peccatum aliquod quia prohibitum aliquod econ=
trario:ibidem.
Peccatum an ſit a deo:ibidem.
Peccatum veniale vtrum corrumpat bonum. folio.
24.
Peccatum aliquod an ſit maius alio:ibidem.
Peccatum preciſe tamen ꝙtum eſt peccatum in ge
nere nullus poteſt committere.folio.80.co.4.
Peccati multiplex diuiſio.fo.82.co.3.
Peccati radices omnes ſunt in vi rationali.folio.
83.columna.1.
Peccatum dicitur nichil duplici de cauſa.fol.94.
columna.3.
Peccatum an ſit a deo.folio.85.columna.2.et.fo.96.
columna.1.
Peccatum quomodo deletur ſine gratia.folio.96.
columna.3.

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Ayuntamiento de Madrid

Peccatum ſequitur triplex incōmodū:ibidem.
Per peccatum diminuuntur naturalia: ibidem.
Peccatum originale an ſit aliquid:ibidem.
Peccatum originale quare contrahimus.
ibidem.
Peccatum originale quare non habuit xp̄s:ibidem.
Peccatum originale quid ſit et qualiter deletur in baptiſmo.folio 97.columna.4.
Peccatum originale eſt fomes:ibidem.
Peccatum originale cum dimittatur quare moriantur homines baptiſati.fo.98.co.3.
Peccata originalia an plura ſint in homine: ibidem.
Peccatum mortale z veniale vtrum differant.fo.99.
columna.4.
Peccatum veniale diffinire eſt difficile et nichil eſt a deo veniale quin fiat mortale dum placet: ibidem.
Peccatū veniale an poſſit fieri mortale:ibidem.
Peccatū per ſerpentē mulierē z virū cōſummatur in nobis:ibidem.
Peccato veniali an debeť pena eterna.fo.45.co.2.
Peccatum veniale an ſit maius ꝙ peccatum originale:ibidem.
De veniali vtrum pena ſit iniungenda:ibidem.
Peccatum veniale nullus tenetur cōfiteri:ibidem.
Peccatum mortale duplex:ibidem.
De peccato mortali an quilibet teneatur ipſum ſcire eſſe tale.folio.102.columna.4.
Peccatum actuale quid ſit.fo.50.co.4.
Peccatum ſupponit pro quattuor:ibidem.
Peccatum quodlibet an ſit voluntariū.fo.107.co.4
Peccatum ade aliter eſt voluntarium ꝙ noſtrum.
ibidem.
Originale quomodo eſt voluntarium:ibidem.
Peccati finis quis ſit:ibidem.
Peccatum an aggrauet euentus ſequēs.fo.111.co.2.
Peccatū mortale aliquod an maius ſit altero in infinitum.fo.114.columna.4.
Peccare aperte an ſit grauius ꝙ peccare occulte. folio.115.co.1.
Peccatum in ſpiritum ſanctum quare ſit irremiſſibile.folio.188.co.2.
Peccatum in ſpiritum ſanctum quid ſit. fo.87.co.3.
Peccatum triplex:ibidem.
Peccatum in ſpiritum ſanctum tria exigit:ibidem.
Peccata quare diſtinguuntur in patrem filium et peccatum in ſpiritum ſanctum.fo.98.co.2.
Peccatum in ſpiritumſanctum propter duo dicitur irremiſſibile.ibidem.co.3.
Peccatum multiplex.folio.121.co.1.
Peccatum an ſit pena peccati:ibidem.
Peccatum punit tripliciter:ibidem.col.2.
Peccatum vnum per aliud vtrum puniat de⁹:ibidē.
Peccatum vtrum ſit proprie pena:ibidem.co.3.
Pena multiplex:ibidem.
An peccet homo: quia deus permittit:ibidē.col.4.
Peccatum in quo inſtanti remittitur.fo.136.co.2.
Peccatum veniale tria facit.fo.63.co.1. in fine.
Peccatum z pena eterna an ſint cōparabilia. folio. 222.columna.1.
In peccato mortali tria ſunt.lib.4.fo.9.co.4 cir.fi.
Peccatum originale tranſit reatu ſed remanet actu ibidem.
Peccata capitalia per precepta excludunť.fo.124.
columna.2.et.3.
Peccatum triplex.fo.250.co.4.circa finem.
Peccatum originale eſt mortale. lib.4.folio.13.
columna.4.circa finem.
Peccator cum conuertitur ad deum primo deſinit peccatum ſuum.lib.4.fo.24.co.2.circa medium.
Peccati triplex pena:ibidem.
Peccati cuiuſlibet cauſa eſt libido:ibidem.co.3.
circa principium.
In peccato mortali exiſtens nullum bonum mereť apud deum.lib.4.fo.25.co.3.circa finem.
Peccare in proximum quid ſit.lib.4.fo.35.co.3.
Peccata an redeant. lib.4.fo.35.co.4.circa finem.
Peccatum veniale punitur eternaliter in inferno lib.4.folio.36.columna.4.circa finem.
Peccatum mortale quodlibet eſt fornicatio ſpūalis lib.4.folio.50.co.2. circa finem.
Peccata ſpiritualia maioris culpe ſunt ꝙ carnalia: ſed minoris infamie:ibidem.
Peccatum eſt ſicut lupus morbus quidam.lib.4.
fo.63.co.3.circa principium.
Peccatores deus non audit falſa eſt ꝓpoſitio ſi generaliter intelligatur.lib.4.fo.64.co.2.cir.medium.
Pena eterna vtrum ſit bona.folio 31.Q.
Pena duplex promouens z ſuffocans.folio.40.
columna.3.
Pena eterna eſt optima in genere ſuo.fo.79.co.4.
Pena damni z pena torquens quid ſit:ibidem.
Pena duplex. folio.82:co.2.
Quas penas aſſumpſit chriſtus.fo.177.co.3.
Pena duplex.folio.111.co.2.
Pena peccati eſt duplex.lib.4.fo.14.co.1.cir.me.
Penā infligit de⁹ poſt peccata dimiſſa propter quinꝙ:ibidem.
Penitentia eſt ſecunda tabula poſt naufragium.
lib.4.fo.22.co.4.circa principium.
Penitentia quid ſit:ibidem.
Penitentia includit qͣtuor.lib.4.fo.23.co.1.cir.pri.
Penitētia capitur dupliciter:ibidē.co.2.circa medi.
Penitere cuiuſlibet virtutis eſt actus ad bonum ſenſum.lib.4.fo.23.co.4.circa medium.
Penitentia quam efficaciam habet in remiſſione peccatorum.lib.4.fo.24.co.1.circa finem.
Pena temporalis qua punitur homo poſt confeſſionem vtrū ſit de iuſticia dei.lib 4.fo.24.co.3.cir.me.
Penam minorem mutare in maiorem non eſt cōtra miam dei:ibidem.circa finem.
Pena minor in preſenti magis placet deo ꝙ maior in purgatorio:ibidem.
Penitentia vtrum ſit differenda:ibidē.co.4.circa fi.
Per penitentiā reparatur ymago dei in nobis. lib. 4.fo.24.col.1 circa principium.
Penitentia facta in mortali vtrum ſit iteranda.fo.
72.co.3.circa finem.
Penitentium multa ſunt genera: ibidem.circa me.
Penitentia an ſit iteranda de omni peccato:ibidem.
Penitentia quomodo eſt ſanitatis ſpiritualis medicina.lib.4.fo.32.co.2 circa medium.
Penitentia facta pro aliquo an valeat ei pro quo ſit: ibidem co.3.circa medium.
Penitentia condigna diciť duobus modis.lib.4.
folio.33.co.1.circa mediū.
Penitētia ſolēnis quid ſit.ibidem.co.2.cir. medium

Ayuntamiento de Madrid

Perſonas tres eſſe vnum deum probatur.fo.5.I.
Perſonarum trinitas oſtenditur:ibidem.P.L.
Perſonam tertiã oportuit eſſe i trinitate.fo.4.C.
Perſona nulla poteſt eſſe a deo patre immediate tã tum:ibidem.E.
Tres pſone tm̃ ſunt in diuinitate.ibidem.H.
Perſona eſt res diſtincta ſua proprietate.fo.v.M.
Perſona nomen quid ſignificet ⁊ qd ſit pſona. fo.9. R.S.
Perſona proprie dictus eſt homo laruatus:ibidem X.
Perſona nomen vtrum dicatur vniuoce de pſonis creatis ⁊ increatis.folio.10.C.D.E.
Perſona nomen vtrum dicatur de deo ſm eſſentiã an ſm relationem: ibidem.H.I.
Perſona nomen habet tres ſignificationes; ibidem N.O.
Perſona eſt eſſentia deus ⁊ deitas.fo.12.L.
Perſona ⁊ eſſentia non ſunt prorſus:ibidem.G.
Perſone diuine vnũ ſunt realiter in eſſentia : ſed ſolum intellectu diuiditur eſſentia ab illis.fo.16.G.H
Per denotat ſubauctoritatẽ. folio.19.I.
Per ſe tale magis eſt tale quomodo intelligitur:ibidem.A.
Permenides ⁊ melliſſus quare decepti fuerũt dicẽtes omnia eſſe vnum.folio.36.columna.4.
Perfectio rei in tribus conſiſtit.folio.75.co.4.⁊ illa tria a ſalomone auguſtino ⁊ dionyſio diuerſimode nominãtur:ibidem.
Pertinax quid ſit.folio.86.columna.2.
Perſeuerantia non exigitur ad meritum vite eterne folio.136.columna.4.
Perfectionis ſex ſunt genera.fo.165.co.3.
Perfectio noe: ibidem.columna.4.
Perfectio religioſorum:ibidem.
Perfectus an magis diligat proximum q̃ imperfectus deum.columna.3.circa finem.
Perfectus an magis tenetur diligere deum q̃ imperfectus:ibidem. circa finem.
Perfectorum duo genera.fo.168.col.3. circa finem.
Perſeuerantia an ſit virtus ſpecialis.folio.198.co.2 circa principium.
Perſeuerantia ſumitur tribus modis:ibidem.circa medium.
Perſeuerantia duobus modis impeditur.fo.191.columna.2.circa medium.
Perplexitatis caſus alius.lib.4.fo.1.co.3.cir.me.
Perfectus an timeat penam eternã.fo.106.co.4. circa principium.
Perſeuerantia boni non facit ad quãtitatem premij vel meriti.fo.221.co.4.circa finem.
Periurium quadruplex.fo.241.co.3.circa finem.
Periuriũ quodlibet an ſit mortale.folio.242.col.1. circa principium.
Periuriũ vtrũ ſit pctm̃.fo.244.co.1.circa fi.
Perplexitas triplex.fo.262.co.1.cir.me.
Perplexitas quid ſit:ibidem.co.2.cir.prin.
Perplexitatis caſus:ibidem.co.2.cir.fi.⁊.3.⁊.4.
Perplexitatis regula gñalis.fo.255.co.1.cir.mediũ
Permiſſio triplex.lib.4.fo.48.co.3.cir. me.
Perſone duodecim a matrimonio excipiuntur in leuitico.lib.4.fo.52.co.4.circa principium.
Petitio chriſti.folio.131.columna.1.
Petitio quid ſit.folio.190.columna.3.
Petere pie quid ſit.fo.191.co.1.circa principium.
Petere temporalia q̃s poteſt dupliciter.folio.193. columna.3.circa medium.
Petitio temporalium an liceat.folio.197.colum.1. circa medium.
Petrus an peccauerit amputando auriculã.fo.255. columna.1.circa medium.
Petr⁹ an peccauit iudaiſans.fo.260.co.2.circa finẽ.
Petrus peccauit venialiter ſm auguſtinum. lib.4. folio.6.co.2.circa principium.
Philoſophi ex ꝓprijs rationibus quomodo arguũt folio.2.A.
Philoſophi patrẽ cognouerũt innaſcibilẽ.fo.18.L.
Nullus errauit circa patrem:ibidem.
Philoſophi ⁊ theologi ex ſuis principijs diuerſimo de arguũt:ibidem.E.
Philoſophi de productione mundi decepti ſunt. folio.36.
Philoſophorum confutatio de principijs rerum. folio.56.columna.1.
Philoſophi an cognouerunt tres perſonas vel aliquam illarum.folio.151.columna.1.
Philoſophorum triplex genus:ibidem.co.2.
Philoſophi defecerunt in tertio ſigno:ibidẽ.co.3.
Philoſophorum error.lib.4.fo.9.co.2.cir.prin.
Philoſophorum error de reſurrectiõe.lib.4.fo.54. columna.4.circa finem.
Pietas ſm ꝙ eſt donum qualiter ſumitur. fo.206. columna.2.circa medium.
Plenitudo duplex.lib.4.fo.15.co.2.cir.finẽ.
Potentia generandi eſt in filio: habet duplicem ſenſum.folio.17.A.O.
Potentia quare appropriatur patri.folio.21.Q.
Poſſeſſio ſine ſocio non eſt iocunda:ibidem.
Potentia dei de qua ſex queruntur.fo.26.I.
Potentia duplex: ibidem.
Poteſt de aſino fieri homo:ibidem.K.
Poſſibile ſimpliciter quid ſit.ibidem.⁊.fo.27.M.
Saluare iudam an poſſit deus:ibidem.O.
An de corrupta poſſit facere virginem:ibidem.
Potentia ad preteritum:ibidem.
Omnipotens quattuor importat: ibidem.
Deus an poſſit aliquid meli⁹ facere q̃ faciat:ibidẽ. R.S.
An poſſit plura facere q̃ hõ intelligere.fo.28.Q.
Potentia anime ⁊ anima non ſunt idem:quia oppoſitum eſt contra deitatem.fo.65.co.3.
Pollutio nocturna.folio.103.columna.3.
Potentia dei duplex.lib.4.fo.10.co.4.cir.medium.
Poteſtatem ſuſcitandi animas non potuit dare de⁹ chriſto homini ſm ꝙ homo.lib.4.fo.11.co.1.cir.pri.
Poteſtatem cooperationis baptiſandi ſi dediſſet deus alicui ꝙ inconueniẽs:ibidẽ.co.2.cir.prin.
Pollutio nocturna vnde frequenter prouenit. li.4. fo.20.columna.1.circa medium.
Pollutionem nocturnam paſſus ſacerdos nõ debet celebrare niſi confeſſus. lib.4.fo.20.col.1.circa me.
Potentie imperate hominis ſunt in neruis lacertis ⁊ maſculis.lib.4.fo.54.co.1.circa principium.
Potentiã deus dat tripliciter:ibidẽ.co.4.cir.me.
Potẽtie aie motiue ſunt tres.fo.214.co.1.cir.me.
Prelatis precipit petrus vt ſint parati reddere rationem de ea que in eis eſt:fidem.⁊c̃.fo.2.D.
Predicãdi mod⁹ i theologicis ſicut dialetic; ẽ mul

Ayuntamiento de Madrid

triplex.fo.7.O.P.
Predicamenta quomodo dicant de duo.fo.1.L.M.
Predicatio relatiua multiplex.folio.20.N.
Predeſtinatio tripliciter ſumitur ⁊ de ea quinq̧ queruntur.folio.24.P.Q.R.
Predeſtinationis duplex effectus:ibidem.
Predeſtinato nullum ineſt bonum ex eo q̄ eſt pdeſtinatus.folio.25.V.
Iſte eſt predeſtinatus quō intelligitur:ibidē.X.
Predeſtinandi verbum aliqd ponit in deo nichil in homine:ibidem.A.
Nullus poteſt facere q̄ ſit predeſtinat⁹:ibidem.
Predeſtinare habet duas aſſertiones:ibidem.B.
Preſcientia dei vtrum inferat rebus neceſſitatem: ibidem.C.D.E.
Deus neceſſario preuidit hoc falſa eſt propoſitio deus immutabiliter puidit hoc vera eſt:ibidem.D.
Predeſtinatio ⁊ electio dei:ibidem. E.
Precipit deus aut ad excecandum aut ad tentandū folio.28.A.
Prepoſitini dictum de manicheis. fo.65. colum.4.
Precepta q̄ dedit deus hoi in paradiſo.fo.65.co.4.
Preceptum datum ade triplex: ibidem.
Preceptum quare dicatur diſcipline.fo.66.co.4.
Preſumptio nouitatum an ſit filia inanis glorie. folio.96.columna.2.
Preceptum affirmatiuum ⁊ negatiuum differunt. folio.100.columna.4.
Predicans propter ſuſtentationem an deformē habeat finem.folio.109.columna.1.
Predicans vt habeat vnde ſuſtētetur eſt ſimoniac⁹
Predicantium triplex genus paſtorū mercenariorum ⁊ furum.folio.109.columna.3.
Predicare in peccato an ſit peccatum:ibidem.
Predicans ieiunium exiſtēs pinguiſſimus an peccet.folio.109. columna.4.
Predicantem an deformet inanis glīa. fo.110.col.1.
Prelati magis ſunt honorandi propter duo.fo.187. columna.4.
Prelatus preferens conſanguineum alteri equali pſonam non accipit: ibidem.
Preferens minus dignum magis digno in ſpiritualibus peccat:ibidem.
Predeſtinatus dicitur dupliciter.fo.126.co 3.
Predeſtinatus duo participia includit.fo.127.co.2.
Predicatio duplex:ibidem.circa finem.
Predicator vel alius non facit q̄ deus intendit:niſi faciat ex charitate.fo.149 col.1.
Predeſtinatum ſciens ſe velle debet quamlibet penam ſibi infligi dum ſit vtilis.folio.169.col.2.
Precepta legis nature ⁊ legis diuine quō differunt folio.170.columna.2.
Precepta naturalia ad quid ſunt data:ibidem.
Precepta veteris teſtamenti non recipiunt diſpēſationem.folio.171.columna.4.
Precipere an poſſit deus contra precepta decalogi folio.184.columna.3.
Precepta legis an ſint tantum decem.folio.234. columna.3.
Preceptorum diſtinctio per originem:ibidem. circa finem.
Preceptorum tria prima ordināt ad deum alia ad proximum.fo.234.co.3.in fine.
Preceptū primum appropriatur patri pp̄ter duas cauſas:ibidem.co.4.
Preceptum tertium an ſit cerimoniale vel morale:ibidem.columna.3.circa finem.
Preceptū quartum quare habet potius pmiſſionē q̄ cetera:ibidem.columna.4.circa finem.
Preceptū ⁊ cōſiliū differūt.fo.235.col.3.in fine.
Precepta ordinant hominem ad deum:ibidē.co.4. circa principium.
Precepta adaptantur plagis egypti.folio.236.co.1 in fine.
Preceptorum diuiſio ad cardinalium diuiſionem reducitur:ibidem.
Predicare non licet pro lucro temporali vel gloria. folio.248.columna.4.circa medium.
Prebenda duo continet. fo.251.co.2.circa finem.
Prebendam dare pro ſeruitio vtrum liceat:ibidem
Prelatus debet pugnare vſq̧ ad mortem vbi eſt magna leſio libertatis eccleſie. fo.259.co.2.circa me.
Preceptum de correctione fraterna an pertineat ad omnes.fo.260.co.4.circa prin.
Precepti ⁊ cōſilij differētia.fo.261.co.1.cir.me.
Precepta pure moralia quid ſint.lib.4.fo.1.co.1. circa medium.
Preceptum de non accedendo ad menſtruatā vtrū ſit morale:ibidem.circa medium.
Prelatorum officium.lib.4.folio.3.co.2.cir.mediū.
Precepta moralia immobilia ſunt.lib.4.folio.52. columna.4.circa medium.
Contra precepta decalogi an deus poſſit precipere folio.184.columna.3.circa prin.
Preſentia duplex.folio.36.F.
Premium ſanctorum quare dicitur corona.lib.4.fo. 57.columna.4.circa medium.
Principia fidei ſunt hec:deus eſt ſimpliciſſimus:aliquid conuenit eſſentie quod nulli perſone.fo.12.Z.
Principia rerum in ſe reflectuntur.fo.15.Z.
Priuatio dupliciter capitur.fo.94.co.5.
Principium in theologia.fo.134.co.2.cir.me.
Principia fidei fidelibus ſunt per ſe nota.folio.145. columna.4.circa finem.
Principium duplex.folio.172.co.3.circa finem.
Principia theologie ſunt articuli fidei ⁊ differunt a principijs aliarum ſcientiarū.lib.4.fo.13.col.3.cir.pri.
Principia ⁊ ſuppoſitiones differunt:ibidem.
Proceſſus in infinitum in cauſis improbatur. fo.2. X.Y.Z.A.B.
Proceſſio ſpiritusſancti declaratur.fo.3.G.
Proceſſio immediata tantum/⁊ proceſſio ſimul mediata ⁊ immediata in deitate reperitur:ſed non mediata tantum.folio.4.G.
Pronomina demonſtratiua ⁊ relatiua quō differūt. folio.7. H.I.
Propoſitio vniuerſalis eſt vera in theologicis licet ſubiectū non contineatur ſub predicamēto ſuppoſitione.folio.15.N.
Proceſſio duplex.folio.21.T.
Propter vnūquodcūq̧ tale ⁊ illud magis:quomodo intelligitur.folio.20.D.
Prouidentia quid ſit.folio.32.G.
Prouidentie multi modi:ibidem.H.
Prophetia quid ſit et quot modis capiatur.fo.53. columna.1.
Prophetia non eſt virtus:ibidem.columna.2.
Propheta quid ſit.folio.55.co.3.

Ayuntamiento de Madrid

Prophetia duplex: ibidem.
Prophetarum corda ſpiritusſanctus quandoq tan=gebat ſtum ad vocem tantum: ibidem.
Prophetia Cayphe an erat a ſpiritusctō circa quas quattuor conſideranda ſunt: ibidem.
Prophetia ione vtrum vera fuit: ibidem.
Prophetia vtrum euacuabitur. fo.50.co.2.
Prophete quare nō dicuntur expoſitores ſacrarum litterarum: ibidem. columna.3.
Prophete vtrum ſtatim credendum ſit: ibidem.
Prophete veri diſcernebātur per tria: ibidē.co.4.
Prophete vtrum obediendum ſit precipienti cōtra legem dei: ibidem.
Prophete pſeudo pena. folio.55.co.1.
Pronitas peccandi an ſit a deo. folio.96.co.2.
Proximi dilectio duplex.164 columna.1.
Propter ſex habet ſignificationes. fo.154.co.4.
Propria eſſe aliqua eſt de iure naturali. folio.169. columna.3.
Propriū qui primo ſibi vſurpauit an peccauerit mortaliter: ibidem. co.4. circa finem.
Prudentia duo habet officia. folio.46.co.3.
Prudentia moralis et theologica differūt. folio.102. columna.1.
Prudentia an ſit ſpecies ſpecialiſſima. fo.172.co.4.
Prudentia vtrum ſit prima cardinalium: ibidem.
Prudentia et ſciētia moralis differunt: ibidem.
Prudentia carnis eſt peccatum. folio.206. columna.4.
Prudentia eſt vnica ſm ſpeciem. folio.207.co.4.
Prudentie quinq partes: ibidem. co 3. circa finem.
Prudentia ſpiritus virtus eſt imperās omnibus virtutibus penitere. lib.4. fo.24. co.1. cir. prin.
Prudentia ſpiritus tangit oēs cordas cithare: ibid.
Purgatio eſt quadruplex. lib.4. fo.63. co.4. circa fi.
Puluinar quare ſupponitur euangelio. fo.193. co.4. circa principium.
Punitio duplex. lib.4. fo.1. co.2. circa medium.
Puſillanimitas an ſit filia accidie. fo.91. co.4.
Punire non poteſt deus aliquem ſtum meruit. folio.42. X.

De littera Q.

Quarta perſona in diuinitate eſſe non pōt. folio.4. G. H.
Qui eſt/eſt ſimpliciter primum nomen dei. folio.5. C. D. E.
Qui eſt nomen ſupponit pro perſona nec ſignificat eſſentiam niſi ratione de ly eſt. fo. vij. G.
Quantum intendis tm̄ facis. fo.54. co.3.
Quecūq vultis vt faciant vobis homines. etc. quo=modo intelligitur. folio.170. co.3. circa finem.
Quies dicitur dupliciter. fo.231. co.3. circa finem.

De littera R.

Racha quid eſt. folio.118. co.1.
Rancor quid ſit. folio.91. co.4.
Raptus in deum et de raptu pauli. fo.158. columna.4.
Ratio eſt rex in regno anime. fo.40. co.4
Ratio vtrum peccet. fo.72. co.4.
Ratio corrigit ſeipſam. fo.72. co.4.
Ratio ſuperior et inferior. folio.201. co.1.
Ratio duas habet vias. fo.244. columna 4.
Recidiuans an teneatur tantum agere penitentiam quam egit in charitate. lib.4. fo.36 co.4. circa finē.
Redimi genus humanum an alio modo potuit. fo.144. columna.3.
Redemptor dupliciter capitur. fo.134. co.3.
Regula theologica. folio.5. H.
Regula generalis predicationis in diuinis. fo.9. A.
Regula logicalis. folio.17. G. et. fo.20. J.
Regula theologica. folio.21. T.
Regula generalis. folio.39. co.3.
Regula ariſtotelis. folio.42. columna.1.
Regula gregorij. folio.45. co.4.
Regule ariſtotelis declaratio. folio.51. co.1.
Regula cōmunis vbi vnum. etc. folio.80. co.1.
Regula de peccato mortali. folio 102. co.4. cir. finē.
Regula generalis. folio.105. co.2.
Regula alia generalis. folio.121. columna.3.
Regnum diaboli deſtruxit deus. folio.124. co.1.
Regula alia generalis. folio.141. co.2.
Regule alie due generales. folio.130. co.4.
Religio ſm philoſophos quid comprehendit. folio. 109. co.2. cir. prin. et. fo.186. columna.4.
Regule ariſtoteles declaratio. folio.210. co.4.
Regula alia generalis. fo.2 2. co 4.
Regula generalis de mendacio. fo.236. co.3.
Regula de vſurarijs contractib⁹. fo.247. co.2.
Regula iuris. fo.248. columna.3.
Religionem ingrediens mortuus eſt mundo et fit nouus homo. fo.254. co.3. circa medium.
Regula alia generalis quicūq facit aliquid de quo dubitat an ſit peccatū mortale peccat mortaliter.
Relatiua de deo dicta nō indicāt ſubſtātiā. fo.16. F.
Relatio multiplicat trinitatem: ibidem.
Relatio in naturis non eſt principiū agēdi. fo.21. O.
Relaxatio vtrum tm̄ valeat ſtum promittit eccle=ſia. lib.4. fo.40. co.4. circa principium.
Remiſſio peccatorum quid eſt. fo.135. co.2.
Remiſſio peccati an precedat motū liberi arbitrij: ibidem. columna.3.
Reprobatio quid ſit et quot ſunt in ea. fo.24. P. Q. R. T.
Reprobatio duplex: ibidem. V.
De reprobatione Eſau: ibidem.
De contrarietate Ambroſij et Auguſtini in hac materia: ibidem.
Repetere licet ſua in iudicio etiam cum ſcandalo. folio.158. columna.3.
Repudiata vtrum poſſit redire ad primum maritum lib.4. folio.48. co.4. circa finem.
Repudiate an licebat ducere maritum. lib.4. fo.49. columna.1. circa principium.
Res melius cognoſcuntur in verbo ꝙ in proprio genere. folio.51. columna.1.
Res tripliciter dicitur eſſe in deo: ibidem. co.2.
Reſurgens an reſurgat in equali vel maiori charitate. folio.160. columna.3.
Reſuſcitatus an poſt mortem poſſit repetere vxorem ſuam. fo.167. co.1. circa principium.
Reſtitutio an ſit ps ſatiſfactōis. li.4. fo.33. c.2. cir. fi.
Reſtitutionem differre ex aliqua cauſa vtrum liceat ibidem. co.3. circa finem.
Reſtituere an teneantur currentes cum fure. lib.4. folio.34. co.1. circa medium.
Reſtituere an teneat ꝯſulēs. li.4. fo.34. co.2. cir. pri.
Reſtitutionis preceptum nullam recipit diſpēſatio=

Ayuntamiento de Madrid

nem:ibidem.co.3.circa principium.
Reſtituere tenetur quicūq; habet conſciētiā rei alie
ne:ibidem.co.4.circa medium.
Reſtituere an teneatur rem ſuam violenter vel laten
ter recuperans. lib.4.fo.35.co.2.circa principium.
Reſtituere an teneat quis acquiſita per ypocriſim
vel adulationem: ibidem.co.3.circa medium.
Reſurrectio corporum probatur.lib.4.fo.53.col.4.
circa medium.
Reſurrectio generalis probatur dupliciter.lib.4.
folio.54.co.2.circa principium.
Poſt reſurrectionem ſimiliter laudabunt deum
etiam vocaliter:ibidem.
Reſurrectio corporum an ſit naturalis vel miracu-
loſa:ibidem.co.2.circa finem.
In reſurrectione corporum erit duplex coniunctio:
ibidem.co.3.circa medium.
Reſurrectio non poteſt eſſe naturalis ꝓpter tres
cauſas.lib.4.folio.55.co.1.circa medium.
Reſurgemus omnes ſm apoſtolum in menſura eta
te plenitudinis chriſti:ibidem.co.3.circa finem.
In reſurrectione detrahentur vitia nature ⁊ rema-
nebit natura:ibidem.
In reſurrectione nanitas que non eſt ex vitio natu-
re poterit ibi eſſe:ſed nō indecēs:ibidē.co.4.cir.finē
Reſurrectionis gloriam qualiter oſtēdit chriſtus.li.
4.folio.57.co.2.circa principium.
Reſurgens ad gratiam an reſurgat ad equalem vel
maiorem.fo.160.co.2.circa medium.
Reſurrectio chriſti qualiter eſt cauſa noſtre.libro.4.
folio.56.co.1. circa principium.
Reſuſcitati vere comedere poſſunt: ſed fantaſtice re
ſuſcitati comedere nō poſſunt per hoc deprehendit
antichriſti deceptio: ibidem.co.1.circa medium.
Reſurrectionem ſuam chriſtus qualiter probauit:
ibidem.col.4.circa medium.
De reſurrectione philoſophi errauerunt.li.4.fo.54
columna.4. circa finem.
Reuelare non poteſt deus alicui quod peccabit mor
taliter.folio.30.N.
Reuerentia duplex.folio.47.co.2.
Reuelatio charitatis ⁊ ſimiliter damnationis an ſit
poſſibilis.fo.166.co.3.circa medium.
Reuelari habet duas ſignificationes: ibidem.cir.fi.
Reuerentia quid ſit.fo.206.co.1.circa finem.
Rixa quid ſit.fo.86.co.1.et.fo.89.co.4.

De littera S.

SAbellij deceptio in diuinis.fo.2.M.
Sabellius perſonas confundit:ibidem.
Sabellius dixit prēz gēuiſſe ſeipſ.ibid.Q.
Sabbatum eternitatis quando venit. fo.
255.columna.3.circa finem.
Sabbato quare non abſtinemus ab omni opere.
lib.4.folio.5.co.2.circa medium.
Sabbato nō licebat parare cibos.li.4.fo.22.c.2.cir.fi.
Sacra ſcriptura puuius congruens nullius generis
vel rerum verba vitauit ex quibus intellectus nr̄ ad
diuina aſſurgat.folio.4.I.
Sacerdos an debet ire ad diuitē quē ſcit i extrema
neceſſitate potius q̄ ad pauperē quē ſcit in periculo
mortis cū ſcādalo tn̄ multoꝝ.fo.160.co.2.circa finē.
Sacramentū q̄d ſit.lib.4.fo.1.co.4. circa principiū
Sacramētoꝝ iſtitutiōis triplex cauſa:ibidē.cir.me.
Sacramenta cur deus diſtulit:ibidem.circa finem.
Sacramenta veteris legis vtrū iuſtificabant.lib.4.
folio.2.circa principium.
Sacrificia arietum et cetera huiuſmodi dicitur no-
luiſſe dn̄s ꝓpter tria:ibidem.co.2.circa principium:
Sacramentoꝝ ſufficientia.lib.4.fo.7.co.3.cir.me.
Sacramenta medicine diuerſe ſpirituales dicūtur:
ibidem.co.3.circa finem.
Sacramentū dicitur magnū quattuor modis.lib.4
folio.15.columna.4.circa finem.
Sacerdotes boni diutius ⁊ regulariter viuūt q̄ ma
li.lib.4.fo.20.co.4.circa finem.
Sacerdotium veteris legis ⁊ noue vtrum ſit idem.
lib.4.fo.403.co.4.circa medium.
Saluati ſunt duplices.fo.28.P.
Salamandra vtrū viuat in igne.fo.61.co.2.
Salutare in via quō p̄ceptū eſt.fo.235.co.3.
Samaritanus q̄d ſignificet.lib.4.fo.7.co.3.cir.me.
Samaritana quid ſignificet.fo.148.co.2.
Sanſon meruit ſe interficiendo.fo.185.co.3.in fine.
Sancti multa ignorant.fo.194.co.2.circa prin.
Sancti dupliciter nos adiuuant:ibidē.co.3.
Sanſon excuſatur.fo.255.co.2.circa finem.
Sanitas corporalis non immediate a deo.lib.4.
folio.10.columna.3.circa medium.
Sanguis chriſti in euchariſtia an ſit ſine corpore.
lib.4.folio.17.co.2.circa medium.
Sanctorum premium quare dicitur corona.lib.4.
folio.57.co.4.circa medium.
Sancti vtrum debeant optare penas reproborum.
folio.31.N.
Sapientia quare appropriet̄ur filio.fo.21.Q.
Sapientia mundi vtrum ſit contraria ſcientie dono
lib.4.fo.46.co.4.circa principium.
Sapientia mundi capitur tripliciter. lib.4.fo.47.
columna.1.circa medium.
Sapiētia ⁊ itellect⁹ differūt.li.4.fo.48.co.2.cir.me.
Sapiētia cōtrariat̄ inſipiētie.fo.191.col.2.circa finē.
Satiſfactio quid ſit.lib.4.fo.31.co.2.circa finem.
Satiſfaciens pro altero/an ſatiſfaciat pro ſe.lib.4.
folio.32.co.4.circa medium.
Scire capitur dupliciter.folio.21.S.
Scientia dei de qua duodecim queruntur. fo.23.K.
Scire omnia quare dicitur deus:ibidem. L.
Scire dictū de deo multipliciter capit̄:ibidē.K.N.
Scire poteſt deus plura q̄ ſcit:ibidem.N.O.
Scientia poteſt eſſe opinio.folio.55.columna.1.
Scriptura ſacra vtitur naturali modo loquendi nec
vnicam perſonam pluraliter ſignificat:ex adulatiōe
enim proceſſit q̄ vnam perſonam pluraliter ſignifi-
camus.folio.64.columna.3.
Scientia duplex moralis.folio.102.co.1.
Scientia ex fides differunt:ibidem.
Ad ſcire non tenemur niſi ꝓpter facere.fo.102.co.2.
Non ſcire id quod tenemur ſcire nō eſt pctm̄: ibidē.
Scire ſe habere charitatē an ſit poſſibile.lib.4.fo.8.
columna.4.circa medium.
Scientia duplex.folio.165.co.4. circa medium.
Scientia cauſa operationem.fo.172 co 3.
Scientia donum quid ſit.folio.206.columna.3.
Scientia dono defenditur: ibidem circa finem.
Scientie donum generat fidem:ibidem circa finem
Scientia quid ſit.folio.208.columna.1.
Scientia ⁊ conſilium dona quomodo differūt:ibid.
Scientia nō eſt virtus.fo.208.co.4.circa principiū.

Ayuntamiento de Madrid

Scientia ſanctoꝝ eſt multiplex.fo.212.co.4.cir.pri.
Scientia an deſtruet in patria.fo.211.
Scandaliſare quid ſit.fo.246.co.2.circa prin.
Scientia xp̄i duplex.fo.129.co.3.
Scientia pertinet ad beatitudinem:ibidem.
Scolas vendere an ſit ſimoniacum.fo.251.colum.3.
circa finem.
Scandalum quid ſit.folio.258.co.2.cir.prin.
Scandalum duplex: ibidem.
Scandalum aliquod quare dicitur paſſiuum:ibidē.
Scandalū an ſit ſpecies peccati ab alijs diſtincta.
ibidem.
Propter ſcandalum tenemur dimittere opera mie.
folio.259.co.1. circa principium.
Scandalum triplex:ibidem.
Propter ſcandalum an dimittendum ſit conſilium
dei:ibidem.co.3.circa medium.
Propter ſcandalum vitandum quid faciendum ſit.
fo.260.columna.1.circa medium.
Propter ſcandalum teneor in caſu dare bibliā meā:
ibidem.co.2.circa medium.
Senſualitas duplex.fo.145.co.1.
Sēſus quare dicuntur equi.fo.159.co.2.infi.
Senſus duplex corporalis ⁊ ſpiritualis.lib.4.folio
25.columna.2. circa finem.
Senſus ſpūales ſunt quinq̧.lib.4.fo.59.co.3.cir.pri.
Senſib⁹ ſolis ſpūalib⁹ an ſolū fruamur deo:ibidem.
Senſus ſpūalis eſt vnus ſcꝫ intellectus.lib.4.fo.59.
columna.1.circa finem.
Senſus ſpirituales differunt ⁊ modo operandi ⁊ mo
do delectandi. lib.4.fo.60.co.4.cir.prin.
Senece dictū de magnanimitate.fo.158.colum.4.
circa principium.
Sententiā deus mutat ⁊ non conſilium fo.54.co.4
Separatio eſt duplex.folio.12.B.
Separatio a ſenſib⁹ eſt triplex. fo.216.co.3.cir.prin.
Sepultura mortuoꝝ non ſolum eſt res annexa ſpiri
tuali:ibidem.
Sepulturam mortuorum vendere ſimoniacum eſt.
ibidem.co.4.in prin.
Effram propter hoc reprehenſus eſt: ibidem.
Seraphin quare dicatur ardens.fo.45.co.4.
Seruitia ſunt duplicia.fo.251.col.2.cir.prin.
Serpens aeneus fuit chriſti figura.lib.4.fo.20.co.1
circa principium.
Seruitus corporalis non eſt mala malicia culpe
immo bona.lib.4.fo.36.co.2.circa finem.
Seruitus corporalis nec ſpiritualis eſſet ſi peccatū
non eſſet.lib.4.fo.51.co.2.circa principium.
Seruitus corporalis non ſolum eſt a iure humano
ſed etiam a iure diuino:ibidem.
Signa ſpiritusſancti.fo.259 co.4.circa finem.
Signatum ſignū aliquando precedit aliquando nō
folio.55.columna.4.
Signa charitatis tria ſunt.folio.165.columna.4.
circa medium.
Signans pro ſignato ponitur ſepe in ſacra ſcriptu=
ra.lib.4.fo.21.co.2.circa finem.
Sillogiſmi qui fit per effectum charitatis minorem
ſcire non valem⁹.fo.165.co.4.
Simonia quid ſit.folio.39.co.1.
Similitudo multiplex. fo.40.co.3.
Similitudo triplex.fo.64.co.2.
Similitudo notanda.fo.100.co.3.
Simulare ſe eſſe malū an aliq̇s poſſit.fo.110.co.3.
Simulare ſe eſſe ypocritam an quis poſſit.folio.116
columna.4.
Simplices an teneantur credere explicite omnia q̄
credunt prelati.folio.147.co.4.
Simonia quid ſit.folio.226.co.3.circa medium.
Simoniam vtrum committat iudex ſecularis ven=
dendo iuſticiam:ibidem.
Simulatio duplex.lib.4.fo.6.co.1.cir.prin.
De ſimonia decretiſte mentiuntur. fo.251.colum.1.
circa medium.
Sinderesis non fuit extincta in Cayn nec admiſcet
ſe in peccatis aliorum.fo.72.co.1.
Sinderesis eſt ſuperior pars rationis duplicem viā
habens:ibidem.co.2.
Sinderesis q̄diu ſequitur ſuperiorem viam vacua
eſt ab errore.fo.72.columna.2.
Sinderesis habet duas vias.lib.4.fo.25.
Sobrietas duplex.fo.157.co.1.circa medium.
Socrates noluit negare vnum deum.folio.160.
columna.1.
Sol materialis ſic ſe habet ad ſenſum ſicut ſumm⁹
ſol ad intellectum.fo.4.Q.
Sollicitudo duplex.folio.180.columna.3.
Sollicitū eſſe de craſtino quare deus prohibet:ibidē
Species non iuuat aliam ſpeciem ad eſſe:quomodo
intelligitur.folio.37.co.1.
Spem vtrum habeat diabolus.fo.44.co.1.
Species quid ſit.fo.62.co.2.
Species eſt triplex:ibidem.columna.3.
Spes eſt in iraſcibili ⁊ ſimiliter fortitudo.folio.143
columna.2.
Spes quid ſit.folio.151.columna.4.
Spes eſt audacia mentis:ibidem.
Spes ⁊ fides in quo differunt:ibidem.
Spes duplex:ibidem.
Spes ⁊ charitas quomodo differunt:ibidem.
Spes ⁊ timor quomodo differunt.fo.152.co.3.
Spes an ſit mercennaria: ibidem.co.4.
Spem vtrum habeant ſancti in patria:ibidem.
Spes non eſt in patria:ibidem.
Spes ⁊ fides quomodo euacuabuntur: ibidē.co.4.
et.1.ſequenti.
Speculatio prius eſt de fine q̄ de his q̄ ſunt ad fi
nem.fo.204.columna.4.
Spes an ſit media inter fidem ⁊ charitatem. fo.219.
columna.3.
Spes eſt multiplex.lib.4.fo.11.co.2.cir.medium.
Spes in patria totaliter deſtruetur ⁊ quare.lib.4.
folio.58.co.4.circa finem.
Spiritusſancti proceſſio declaratur.fo.3.S.
Spiritusſanctus donum eſſe probatur:ibidem.S.
T.V.
Spiritusſanctus amor eſſe oſtenditur:ibidem.V.X.
Spiritusſanctus aliomodo q̄ filius a patre ꝓcedit.
ibidem.X Y.
Spiritusſanctus ab eterno fuit donum:ibidem. Y.
Spiritusſanctus non tantum procedit a patre.fo.4
E.F.
Spūſſanctus eſt amor q̄ filius amat patrē:ibidē.G.
Spiritusſanctus cōmunis patris ⁊ filij:vtrū ſint vnū
principium ſpiritusſancti.folio.19.C.D.
De ſpiratione paſſiua: ibidem.B.
Spiritusſanctus quare dicatur amor.fo.20.L.

Ayuntamiento de Madrid

Spūſſanctus interꝑtatur in gratia ⁊ pace. fo.21. A.
Error grecorum de ſpiritusſancti ꝓceſſióe: ibidem. D.
Spiritusſanctus vtrum proprie detur. fo.22. A.
Spūſſanctus quodámodo cōtinet in grā: ibidē. B.
Spiritusſanctus datur cum gratia: ibidem.
Spiritusſanctus quare dicatur docere. folio.23. G.
Spiritusſanctus quare dicitur ſpiritusſanctus/ vel ſpiramen vel digitus dei: ibidem.
Spiritusſanctus quare non dr̄ ymago pr̄is: ibid. H
Spiritualia et corporalia dupliciter differunt. fo.92 columna.3.
Spiritusſanctus quare dicitur multiplex. folio.142 columna.3. in principio.
Spiritusſancti instinctu aliquid facere dupliciť cō=tingit. folio.185. columna.3.
Spirituale diminuitur. folio.250.
Spirituale triplex. fo.251. co.4. circa medium.
Spiritusſanctus habetur duobus modis. folio.252. columna.1. circa principium.
Spicas frangere in ſabbato non eſt malum ſm ſe: ideo in caſu diſpenſatur. lib.4. fo.34. columna.3. circa finem.
Spiritusſanctus quare dicitur digit⁹ dei. fo.23. G.
Status triplex incipientium proficientium ⁊ perfe=ctorum. folio.46. columna.3.
Status quare diuerſificet meritum. fo.114. co.2.
Status virginum melior eſt q̄ ſtatus continentiū. folio.177. columna.4.
Status pauperis melior eſt q̄ diuitis. fo.180. co.1. circa principium.
Status ſerui melior eſt q̄ ſtatus domini. lib.4. fo. 51. columna.2. circa medium.
Studium dei quid eſt. fo.25. F.
Subiectio duplex. lib.4. fo.6. co.4. cir. prin.
Subdiaconus in ſuſceptione ordinis ſolenniter vo=uet continentiā dato q̄ non intendit. lib.4. folio.52. columna.2. circa finem.
Subdyaconus nō habet ptātē ſui corpis: ibidem.
Suffragia eccleſie an proſint damnatis. lib.4. fo.62 co.1. circa fi. et.2. et.3. et. fo.63. co.3. cir. finem.
Suffragia eccleſie qualiter proſunt illis q̄ ſunt ī pur gatorio. lib.4. fo.63. columna.4. circa principium.
Suffragia facta per illos qui ſunt extra charitatem ꝓſunt illis qui ſunt in purgatorio. lib.4. fo.64. co.1. circa principium.
Suffocatum comedere ⁊ ſanguinem bibere quare ꝓhibeat lex noua. lib.4. fo.4. co.2. cir. medium.
Summum bonum non poſſe intelligi non eſſe pro=batur. folio.3. C.
Supbia fuit primū pctm̄ angeli. fo.40. co.3.
Superbia dicitur dupliciter. folio.61. columna.1. et fo.84. columna.1.2.3.
Superbia vtrum ſit maius in genere peccatū q̄ in=fidelitas. folio.81. columna.1.
Superbia quid ſit de qua quattuor querūtur. fo.83. columna.3.
Superbia an ſit initium cuiuſlibet peccati: ibidem. columna.4.
Superbia quare dicatur regina viciorum. fo.85. columna.2.
Superbie dictum: ibidem.
Superbie quattuor ſunt ſpecies: ibidem.
Superbie gradus. folio.84. co.3.
Superbi conditiones: ibidem.
Suberbia an ſit maximum peccatorum: ibidem. columna.4.
De filiabus ſuperbie: ibidem.
Superbie nomē quattuor vicia appellantur. fo.86. columna.1.
Superfluitas duplex. fo.174. columna.3.
Superfluitas veſtium an ſit peccatum mortale. folio.63. columna.4.
Superbia primorum parentum fuit corruptionis initium. fo.203. co.4. circa finem.
Superbia initium eſt omnis peccati non quia pec=cans primo peccet peccato ſuperbie. folio.218. columna.2.
Superbia initiū peccati. fo.225. co.3. cir. mediū.
Suſpitio ⁊ dubitatio differunt. fo.117. co.1.
Surreptio quid eſt. fo.242. columna.1.

De littera T.

Tabula ſcđa poſt naufragiū eſt abſcōdere peccatū ſuū. fo.115. co.3.
Tantum facis quantū intēdis: quomodo intelligitur. folio.110. co.4.
Tedium duplex. folio.90. columna.3.
Tedium bonum quid ſit. folio.212. co.1.
Tempus aliquando fuit quando non erat nox neq̄ dies. folio.57. columna.1.
Temperantia habet duas ſpecies. folio.173. co.2.
Temporū diuerſitas in preceptis. folio.184. co.4. circa medium.
Temporalia an ſint petenda. fo.191. co.4.
Temporalia dat deus quattuor de cauſis. fo.249. columna.3. circa finem.
Temporalia non licet dare ſacerdotibus promiſſis folio.250. co.1. circa finem.
Tpalia licet dare ꝓ baptiſmo: ibidē. co.2. cir. prin.
Tentatio ⁊ machinatio differūt. fo.41. co.4.
Tentare deū quid ſit. lib.4. fo.12. co.2. cir. medium.
Tentatio duplex abſoluta ⁊ conditionata. lib.4. fo. 34. co.2. cir. me. ⁊. fo.174. co.3. circa medium.
Terra ꝓmiſſionis erat fertiliſſima. lib.4. fo.34. co.1 circa principium.
Tertiā perſonā oportuit eſſe in trinitate. fo.4. C.
Thau ſignatum in frontibus virorum dolentiū cru cem dn̄i ſignificabat. fo.250. co.1.
Thalie duplices ſunt. fo.246. co.2. circa me.
Theologia duplex miſtica que nominat deum ab in feriori: ſimbolica vero a ſuperiori. fo.5. X. Y.
Theologica regula: ibidem. A.
Theologis licet contraria de diuinis opinari: ſed non aſſerere. folio.15. F. G.
Theologi quō ex ꝓprijs rōnibus arguūt. fo.2. A.
Theologi ⁊ philoſophi ex ſuis principijs diuerſimo de arguūt. folio.19. C.
Theologi et ethici differūt de electione. fo.69. co.3.
Theologus exiſtens in mortali an magis peccet q̄ vetula cadens a charitate. fo.114. co.3.
Theologus ſummus ⁊ vetula ſi decedant in equali charitate an habebunt equalia premia. fo.157. col.3.
Thimiama quare non retinuit eccleſia. lib.4. fo.3. columna.4. circa principium.
Thomas ⁊ alij diſcipuli adhuc infirmi quomodo co gnoſcebant patrem. folio.151. co.4.
Throni quare ſic dicantur. folio.45. co.4.

Ayuntamiento de Madrid

Thurificatio non fuit inſtituta ad ſignificandum futurum.fo.245.co.4.circa medium.
Thurificatio quare remanſit in eccleſia. lib.4. fo.3. columna.4.
Timor dei quomodo eſt ſuper oīa.folio.46.columna.2.in fine.
Timor qualiter ſit filia ire.folio.90.co.1.
Timor mortis fuit in chriſto.fo.130.co.4.
Timor reuerentie.folio.143.columna.1.
Timor duplex.folio.152.co.3.
Timor quomodo erit in patria.fo.153.co.1.
Timores ſunt ſex.fo.201.co.4.
Timor ſeruilis an ſit donum: ibidem.
Timor ſeruilis ⁊ timor initialis differunt: ibidem.
Timor quo aliquis abſtinet a peccato ne ſuſpendat an ſit donum ſpūſſancti. folio.202.co.2.
Timere ſeruiliter eſt bonum.folio.203.columna.2. circa principium.
Timentis ſeruiliter triplex ſtatus: ibidem.columna 4.circa principium.
Timor ſeruilis vulnerat: ſed non adimit bonum aīe folio.204.co.1.circa medium.
Timor filialis capitur diuerſimode: ibidē.circa finē
Timor quare dicitur initialis: ibid̄.co.2.cir.mediū.
Timor dicitur habere oculum ad amorem dei.folio.204.co.3.circa principium.
Timor quo aliquis timet coniungi pene eterne eſt duplex: ibidem.co.4.circa finem.
Timorem quomodo generat pena.folio.205. columna.2.
Timor filialis an ſit tantum vnus in ſpecie: ibidem: columna.3.circa medium.
Timor pene eterne duplex: ibidem.columna.4.
Timorē filialem an habuit chriſtus: ibidem.
Timor filialis duas habet ſpecies: ibidem.
Timoris caſti due ſunt ſpecies. folio.231.columna.2.in med̄.
Timor diffinit.lib.4.folio.26.co.4.cir.fi.⁊.folio.28. columna.3.in fine.
Torpor duplex ⁊ quid ſit.folio.91.co.4.
Trabs quid ſit.folio.117.columna.1.
Traianus nō erat dānatus diffinitiua penitus ſententia.lib.4.folio.63.co.2.circa principium.
Traianus ſuſcitatus fuit.folio.27.P.
Tranſitus triplex.lib.4.fo.6.co.3.circa principium
Tres perſonas eſſe vnum deum ꝓbatur. fo.3.J.
Tres tantum perſonas eſſe in deitate oſtenditur. folio.4.C.D.
Trinitas perſonarum oſtenditur.folio.3.P.T.
Trinitas nomen equiuocum eſt.folio.7.T.
Trinum determinat ſuppoſitum: vnum vero formā folio.14.J.
Trinitas eſt triplex.falſa propoſitio.ibidem.L.
Trinitas quare eſt vna.ibidem.
Trinitas quomodo eſt in vnitate.ibidem.P.
Trinitas quodammodo eſt vnus panis ⁊ quodammodo triplex.folio.22.F.
Trinitas creata duplex.folio.65.co.3.
Triſticia in proſperis.folio.88.columna.1.
Triſtabile duobus modis contriſtat. folio.90.co.2.
Triſticia aliqua maximum peccatum eſt.folio.91. columna.2.
Triſticia duplex.ibidem.
In triduo an concedi debuiſſet hec ꝓpoſitio: Jeſus eſt: ⁊ ſimiliter iſta Xp̄s eſt homo. folio.123.co.1.et.2.
Tribue omni petenti te.folio.180.co.2.
Tunica domini inconſutilis quid ſignificat.lib.4. folio.19.columna.3.circa finem.
Turbatio duplex.folio.118.columna.3.

De littera V.

Vagatio mentis duplex.folio.91.
Ubi vnum propter alterum vtrobi q̄ tm̄ vnum.folio.80.columna.1.
Ubiq̄ quomodo eſt deus: ⁊ tamen extra creaturam.folio.34.F.G.⁊.J.
Velle antecedenter ⁊ conſequenter.folio.26.G.
Utrum velit deus mala fieri. folio.29.C.
Velle an teneamur quicquid ſcimus deum velle: ibidem.E.
Velle an quis teneatur ꝙ deus ſubtrahat ei gratiā quando ſcienter peccat.ibidem.F.
Velle vel nolle an poſſumus meritorie paſſiōes ſanctorum.folio.30.
Velleitas ſiue voluntas conditionalis: ibidem.K.
Velle an aliquis in aliquo caſu teneatur ꝙ deus permittat ipſum peccare.ibidem.M.
Velle non in omnibus tenemur quicquid ſcimus deum velle.ibidem.P.
Velle videri bonus non eſt malum ſm̄ ſe.folio.115. columna.2.
Velle multiplex.folio.144.columna.1.
Velle eſt ſimpliciter in noſtra poteſtate: ſed non velle efficaciter.folio.158.columna.1.
Velle reddere vnicuiq̄ quod ſuum eſt dupliciter accipitur.folio.195.co.4.
Velle honorare ⁊ velle viliſicare non ſunt contraria folio.206.columna.3.
Velle credere ⁊ velle diligere non eſt preſens q̄ credere vel diligere.folio.218.co.2.in me.
Verbum patris quare dicitur filius.fo.3.C.
Verba paſſiua corporalia raro vel nunq̄ de deo dicuntur.folio.9.G.
Verbum interius eſt filius dei: exterius vero ſunt creature.folio.21.Q.
Verbum fidei prope eſt cordi humano tribus cauſis folio.71.columna.3.
Verbum dei portabile eſt duobus modis.folio.217 columna.3.
Verbum idem quibuſdam eſt venenum ⁊ quibuſdā cibus.ibidem.
Veritas propoſitionis aliter in naturalibus aliter in theologicis attenditur.folio.15. M.N.
Veritas eſt duplex.folio.25.D.⁊.folio.29.C.
Veritas triplex.folio.31.T.
Vetula ſimplex ⁊ theologus ſummus ſi decedant cum charitate equali an habebunt equalia premia. folio.157.columna.3.
Vetule exemplum.folio.220.co.1.
Via fidei duplex.folio.136.co.1.
Viam duplicem habet anima.folio.165. columna.3.
Vicia non ordinantur ſicut virtutes.folio.83. columna.4.
Videre in ſpeculo diuino quid ſit. folio.51. columna.3.

Uidue maius fuit ponere duo minuta in gazophilatium ꝙ in zacheo dimidium bonorum. folio.197. columna.4.
Uinum bibere ad ſuperfluitatem non eſt mortale. folio.174. columna.2.
Uineam proximi ingreſſus ⁊ comedens vuas quare nõ peccabat ãtiqua lege.lib.4.fo.34.co.1.cir.pri.
Uirtutis mot⁹ ſemp eſt meritori⁹.fo.55.co.2.
Uir qualiter factus eſt ad ymaginem dei ⁊ non mulier.folio.64.columna.1.
Uir quare dicitur gloria dei:ibidem.co.3.
Uirtutis primum opus eſt. fo.69.co.4.
Uirtus motiua quid ſit ⁊ qualiter mouet ad actum. folio.108. columna.4.
Uirtutes oẽs politice ſunt voluntates. fo.112.co.4.
Uirtus influendi duplex.folio.128.co.3.
Uirtus quomodo eſt in medio.fo.140.co.3.
Uirtutum opera an ſint eque bona in genere.fo.141. columna.2.
Uirtutis motus an ſit melior ipſa virtute.ibidem columna.3.
Uirtus quid ſit.folio.142.columna.3.et.4.
Uirtus ⁊ ſcientia differunt.ibidem.
Uirtus an habeat plures ſpecies.folio.143. columna.1.et.2.
Uirtutes diſtinguuntur ſm ſuos proprios fines. ibidem.columna.3.
Uirtutes quare ponuntur plures. ibidem.
Uirtutis cuiuſlibet duplex via.ibidem. columna.2.
Uirtutum deſiderium ⁊ odium vitiorum vtrum ſint in eadem vi.folio.144 columna.3.
Uirtutes ſpeciales in quibus viribus ponuntur. ibidem.columna.4.
Uirtutes theologice an ſint plures ꝙ tres.fo.145. columna.1.
Uirtutes diuerſe appetendorũ. folio.146. colum.3.
Uirtutes quomodo diſtinguũtur.ibidem.colum.4.
Uires anime ad quid ſint. folio.155.co.2.
Uirtus oi arte potior eſt.folio.156.co.3.
Uirtutes noſtre ſunt impure.folio.161.co.4.
Uirtutes habilitãt hominem ad meritum.folio.171. columna.4.
Uirtutes ſm quid differunt.ibidem.
Uirtutes quare plures ponuntur ꝙ vires motiue ad bonum. ibidem.
Uirginitas an ſit virtus. folio.176.co.4.
Uirginitas multiplicit' capit. ibidẽ.
Uirginem poſt corruptionem an ſuſcitari ſit poſſibile.folio.178.co.3.
Uirtus quelibet eſt meritoria duabus de cauſis. folio.182.
Uir vnus plus põt generare ꝙ multe mulieres cõcipere.folio.184.co.4.
Uirtutis natura eſt veſtire actionem volũtariã debitis circunſtantijs.folio.187.co.2.
Uirtutes politicas in prouerbijs in eccle.purgatorias in canticis animi iam purgati docet ſalomon. folio.201..columna.1.
Uirtutes ſunt triplices.ibidem.
Uirtutes theologice excedunt dona.ibidem.
Uirtutes ⁊ dona quomodo connectuntur inter ſe. folio.201.co.4.circa principium.
Uirtus quelibet eſt vita aic.fo.206.columna.4.
Uirtutes contemplatiue que ſint.folio.209.co.3.
Uirtus contemplatiua an habeat contrarium. folio 210.columna.4.
Uirtutes ⁊ dona excludunt peccata.folio.212. columna.1.
Uirtutes an ſint naturaliter connexe.folio.218. columna.1.in med.
Uirtus conſiſtit in medietate perſonali.lib.4.fo.20. columna.4.circa principium.
Uirtus quelibet eſt amor.folio.219.co.2.
Uirtutibus multis non eſt homo magis bonus ꝙ vna ſola.folio.223.columna.3.⁊.4.
Uirtus eſt melior ꝙ actus.folio.224.columna.1. in fine.
Uirtus quare eſt meritoria.folio.225.columna.1. circa principium.
Uirtutem vnã habens an habeat omnes:ibidem.
Uirtus leuat hoies ſupra ſe.ibidem.columna.4.
Uirtutes politice duplices ſunt.fo.226.co.1.cir.finẽ
Uirtutes oẽs in eodem an ſint pares.folio.227. columna.1.circa medium.
Uirtutes omnes ſunt eque vtiles ad merendum. folio.228.columna.1.
Uirtutes cardinales an manebunt in patria. fo.23:. columna.2.
Uirtus quelibet an ſit magis bona ꝙ vitium aliqd malum.folio.233.columna.1.
Uirtus ⁊ vitium an habeant proportionem. fo.234. columna.1.
Uirtute vna habita habentur omnes alie.lib.4. folio.32.co.3.circa principium.
Uirtutes que ſunt ꝙtum ad deum non mutantur nec ꝙtum ad eſſentiam nec ꝙtũ ad motus:ſed virtutes que ſunt ꝙtum ad proximum mutantur ꝙtum ad motus.lib.4.folio.49.
Uir ⁊ mulier cum ſint vna caro per matrimoniũ cõmunicant ſibi actiones ſpirituales.lib.4.fo.53.co.1. circa principium.
Uirtutibus theologalibus que ſuccedunt in patria. lib.4.fo.58.co.3.circa finem.
Uirtutes illis fruimur deo in creatura quibus non immediate mouemur in deũ. lib.4.fo.61.co.1.cir.fi.
Uirtutum deſiderium dicitur dupliciter. folio.145. columna.2.
Uirtutum theologarum deus eſt in finis multipliciter.ibidem.
Uirgines conſecrauerunt matheus ⁊ thomas.li.4. folio.51.co.2.circa medium.
Uirtus ſm ſe omni arte certior eſt ⁊ melior.lib.4. folio.2.columna.1.circa medium.
Uis inferior qualiter trahit ſuperiorem.lib.4.folio. 47.columna.3.circa finem.
Uis concupiſcibilis non magis ſe habet ad diligendum perfecte deum ꝙ temporalia propter quattuor folio.38.columna.3.
Uiſio quintuplex.folio.51.columna.4.
Uiſio duplex.folio.53.columna.3.
Uiſio duplex.folio.65.columna.2.
Uis apprehenſiua duplex.folio.72.columna.3.
Uis concupiſcibilis magis corrupta eſt ꝙtũ ad generatiuã ꝙ nutritiuã.folio.173.co.4.
Uis iraſcibilis in quo remunerabitur in patria.li.4 folio.58 co.4.circa medium.
Uis rationalis ⁊ concupiſcibilis ⁊ iraſcibilis aliqd date ſunt.ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Viſio dei erit tota merces in patria.lib.4.fo.60.columna.3. cir.me.ꝛ vide argumēta ante oppoſitū.
Vita contemplatiua an melioꝛ ſit actiua.folio.210. columna.1.
Vita eterna quare actiue ꝛ non contemplatiue pꝛomittitur.ibidem.
Vite actiue opus in eodem an melius ſit opere contemplatiue.ibidem.co.2.
Vita oīs infidelium eſt peccatū: quomodo intelligitur.folio.43.co.3.
Vita duplex.folio.238. columna.1.
Vita eterna put cōpetit homini non erit ſufficienter in anima.lib.4.fo.54.co.2.circa pꝛincipium.
Viuere recte quid ſit.folio.142.co.4.
Vngula quid ſignificet in ſacra ſcriptura.folio.39. columna.1.
Vnicam eſſe vnius an ſit de iure naturali. lib.4. folio.45.columna.4.circa finem.
Vna debet eſſe vnius ſm legem naturalem.lib.4. folio.50.co.3.circa pꝛin.
Vnus nomen ſignificat eadem ſignificatione vnitatem eſſentie ꝛ vnitatem perſone.folio.14.F.
Vnum determinat foꝛmā trinū verū ſuppoſitum. ibidem.I.
Vnum quid ſit.folio.62.co.1.et.2.
Vniuocatio eſt triplex.folio.11.
Vnitas ꝛ notio differunt.folio.14.L.
Vnitas quare appꝛopꝛietur pri. folio.22.I.
Vniuerſale nō eſt vnum pꝛeter ſingularia.folio.93. columna.4.
Vnionibus omnibus deſinentibus inter verbum et naturam humanam pꝛeter vnionem carnis ꝛ anime an remaneat idem homo qui pꝛius. fo.124.co.1.
Vnguentum quare retinuit eccleſia.lib.4.folio.3. columna.4.circa pꝛincipium.
Vnctionis extreme que ſit materia. lib.4. folio.42. columna.1.circa finem.
Vnctio multiplex.ibidem.
Vnctionis extreme effectus.ibidem.co.3.circa finē.
Vnctio nō impꝛimit caracterē.ibidē.co.3.cir.pꝛin.
In vnctione extrema quare non apponitur balſamū ſicut in confirmatione.ibidem.cir.medium.
Vnctio extrema an debeat iterari.ibidem. columna 4.circa.finem.
Voluntas dupliciter capitur.folio.24.L.
Voluntas dei vtrū ſemp impleatur.fo.28.X.
Voluntatis bñplaciti multa ſigna.ibidem.A.
Quid bene placeat deo.ibidem.
Voluntas duplex. folio.29.F.et.G.
Nichil a deo in noſtra poteſtate eſt ſicut volūtas quomodo intelligitur. ibidem.H.
Voluntati diuine non ſolum in pꝛeceptis ꝛ phibitis tenemur nos confoꝛmare. folio.31.Q.
Volens vnū equipollentiū non neceſſario vult reliquum.folio.44.columna.3.
Voluntas antecedens quid ſit.fo.50.co.2.
Voluntas eſt in rationali:amicitia in concupiſcibili. folio.70.columna.2.
Voluntas mala an ſit pctm̄ inq̄tum eſt auerſio a bono cōmutabili.folio.98.columna.4.
Voluntarium quid ſit.folio.104.co.2.et.3.
Voluntas duplex. folio.108.columna.1.
Voluntas ſurgendi ad matutinas vt laudet deum ppter inimicos ſimoniaca eſt.ibidem.co.3.
Voluntas qua epiſcopus vult dare pbendam ppter nūmos vt edificet eccleſiam ſimoniaca eſt.ibidē.G.
Voluntas mala an maius peccatum ſit q̄ actio pcedens ab ea.folio.112.columna.3.
Voluntas non eſt nomen ſpeciale alicuius potentie ſpecialis ſed generalis oīm virtū motiuarum.ibidē.
Volitio triplex. folio.115.columna.4.
Voluntas xp̄i duplex.folio.13.columna.2.
Voluntas ſenſualitatis ꝛ rationis an contrarie fuerunt in xp̄o.ibidem.
Voluntas non ſemper pꝛecedit ſuum volitū.folio. 182.columna.2.et.3.
Voluntas duplex.folio.197.columna.3.et.fo.203. columna.4.
Voluntas ꝛ opus ſunt idem peccatum q̄tū ad foꝛmam:ſed diuiſa q̄tum ad eſſentiam.folio.235. columna.3.
Voluntas maloꝝ duplex.folio.244.co.2.
Voluntas duplex.folio.245.co.3.
Voluntas dei duplex.lib.4.folio.39.columna.4. circa pꝛincipium.
Voluntas ſatiſfaciendi non eſt ſatiſfactoꝛia. lib.4. folio.41.co.3.circa medium.
Voluntarium triplex.folio.258.co.2.circa pꝛincipiū
Votum multiplex ꝛ quale recipit diſpenſationem. folio.171.columna.2.
Votum continentie non recipit diſpenſationē. folio.253.co.2.circa medium.
Votum quid ſit.folio.252.co.3.circa medium.
Votum triplex. ibidem.
Votum de quibus eſt.ibidē.co.4.circa pꝛincipium.
Votum an recipiat diſpenſationem. ibidem.
Votum de iure diuino eſt.folio.253.columna.1. circa medium.
Voti regula.ibidem.circa finem.
Voto emiſſo de intrando religionem:vtrum quis ſtatim debeat intrare.folio.253.co.3.circa medium.
Votum determinatum ad quid obliget. ibidem. circa finem.
Votum ſimplex impedit matrimonium contrahendum.ibidem.co.4.circa medium.
Voto de continentia emiſſo an quis poſſit contrahere.ibidem.
Votum ſolenne dirimit matrimonium. folio.254. columna.1.circa medium.
Votum Jepte quale fuit. ibidem.co.4.circa finem.
Ante votum continentie facilius poteſt ſaluari homo q̄ poſt.lib.4.folio.4.co.4.circa medium.
Votum ſimplex matrimonium dirimit contrahendum ſed non contractum: ſolenne vero impedit contrahendum et dirimit contractum. lib.4.folio.52. columna.3.circa pꝛincipium.
Vouens ante carnalē copulam intrare clauſtrum in nullo tenetur marito ſuo. lib.4.fo.48.co.1 cir.me.
Vox omnium eſt vox nature ſm tullium. folio.76. columna.3.
Vſus communis et ſacre ſcripture differunt.fo.21. S.
Vſus appꝛopꝛiatur muneri. folio.23.I.
Vſurarius poteſt elemoſinā facere de vſura. fo.180. columna.4.circa pꝛincipium.
Vſura quid ſit.folio.245.co.1.circa pꝛincipium.
Dare ad vſuram peccatum eſt et in ſe et ſm ſe. ibidem.circa finem.

Ayuntamiento de Madrid

Uſurarius an ſit fur. ibidem.co.3.circa me.
Uſurariorum penā potiꝰ q̄ aliorū furū iudex eccleſiaſticus quare conſiderat.ibidem.
In vſura non tranſfert dn̄ium. ibidē.co.4.
Ad vſuram accipiens vtrum peccet. folio.246. columna.1.circa medium.
Uſura in quibus ſit contractibꝰ.ibidē.col.2. cir.me.
Uſure conſentientes vtrum peccēt. folio.246. co.3. circa medium.
Uſuram reddere compellentes an peccent. fo.247. columna.1.circa principium.
Uſurarius duplex.ibidem.circa finem.
Uſurarius contractꝰ in caſibꝰ.ibidē.
Uſurarius quare omnibus iniuriatur.lib.4.fo.4. columna.4.circa principium.
Contra vſurarios ſi homines tacerent lapides clamarent.ibidem.
Uſurarius an dicendus ſit dans mutuum ſperans aliquid accipere preter ſortem.folio.247.columna. 4.circa medium.
Uſurarꝫ reſtituēdarꝫ regula.fo.248.co.1.cir.mediū.
Uſure peccatum non remouet euentus. ibidem.
Uterus dei patris eſt eius ſumma bonitas.folio.16.
Q.T.
Utile proprie quid ſit folio.142.columna.4.7.folio. 251.co.3.circa principium.
Uti dupliciter ſumitur.folio.202.co.1.
Uti diffinitur.folio.213.co.3.circa finem.
Uti deo an liceat.fo.214.columna.4.
Uulnus duplex.folio.204.ca.1 circa medium.
Uuas proximi comedens ingreſſus vineam eius nō peccabat lege antiqua.lib.4.fo.34.co.1.cir.prin.
Uxor que vouet ingreſſum religionis ante carnalē copulam in nullo obligata eſt viro. lib.4.fo.48. columna.1.circa medium.
Uxorē ſcdam ducere non eſt peccatum ſm ſe.ibidē. columna.3.circa medium.
Uxorem non ſuam poteſt quis cognoſcere in caſu. folio.246.co.4.circa medium.
Uxores plures habere reges ꝛ patriarche diſpenſabantur ſed plebei nunq̄.lib.4.fo.48.co.3.cir.finem.
Uxorem relinquere ꝓpter fornicationem licet viro q̄tum ad cohabitationem.lib.4.fo.50.co.1.cir.prin.
Uxorem vnā habere duos viros nunq̄ permiſit dn̄s ibidem.co.1.circa medium.
Uxorem non poteſt repetere ſuā reſuſcitatus.ibidē. circa finem.
Uxoris peccatum imputatur viro niſi corripiat eaꝫ lib.4.folio.59.co.3.circa principium.
Uxores plures habens gentilis ſi cōuertatur ad fidem an poſſit omnes illas habere.ibidem.cir.me.

De littera X.

Xp̄s non quodlibet motu meruit.fo.43. columna.1.et.2.
Xp̄s vtrum habuit angelum ad cuſtodiaꝫ ſui.fo.48.columna.4.
Xp̄s vtrum ſit duo.fo.121.co.4.
Xp̄s ſm q̄ homo an ſit perſona.folio.124. columna.4.
Xp̄s vtrum fuit decimatꝰ in lumbis abrahe. fo.127. columna.3.
Xp̄s quomodo fuit in lumbis abrahe. ibideꝫ.
Xp̄us ſm quam eccleſiam dicitur caput eccleſie. folio.127.columna.3.
Xp̄us methaphorice dicitur caput. ibidem.potius caput q̄ cor dicitur.ibidem.
Xp̄us an ſit membrum eccleſie. ibidem.
Xp̄us dupliciter capitur.ibidem.
Xp̄s agnus immaculatus natus eſt ab origine mundi.ibidem.
Xp̄i duplex eſt perfectio.ibidem.
Xp̄i duplex ſcientia.ibidem.
Xp̄s habuit ſpiritum non ad menſuram.folio.130. columna.2.
Xp̄i voluntas duplex.ibidem.
Xp̄s quomodo cepit pauere.ibidem.
Xp̄i petitio.folio.131.columna.1.
Xp̄i mors fuit cauſa meritū ꝛ figura remiſſionis peccatorum.folio.131.co.4.in fine.
Xp̄s deſtruxit mortem tripliciter.ibidem.
Xp̄s an poſt reſurrectionem fuerit beatior q̄ ante ibidem.
Xp̄o ab initio vite data ſunt cariſmata non ad mēſuram.ibidem.
Xp̄i mortis neceſſitas.folio.133.co.3.
Xp̄s in triduo an fuerit homo.ibidem.
Xp̄s an fuerit totus in ſepulchro.folio.134. columna.3.
Xp̄s habuit virtutes cardinales. folio.233.co.1.
Xp̄m manducamus ꝛ poſt nos manducat.lib.4. folio.17.co.4.circa principium.
Xp̄s eſt paſcha noſtrum triplici de cauſa.ibidem. circa medium.
Xp̄s an vtroq̄ modo ſumpſerit corpus ſuum.lib.4. folio.18.co.2.circa principium.
Xp̄i corpus duplex. ibidem.circa medium.
Xp̄i corpus manducatur dupliciter.ibidem.
Xp̄i corpus euomens quid agere debeat.ibidem. columna.3.circa medium.
Xp̄i corpus ad prolationem miniſtri an de celo deſcendat ꝛ ſimiliter aſcendat deſinentibus ſpeciebus lib.4.fo.18.co.3.circa finem.
Xp̄s corpus ſuum noluit dare ſub alia forma ꝓpter tria.ibidem.co.4.circa principium.
Xp̄i corpus an videatur.lib.4.fo.19.co.1.circa prin.
Xp̄i corpus ſine peccato vtrum poſſit ſumere exiſtēs in peccato.ibidē.co.2.circa principium.
Xp̄i corpus an debeat dare ſacerdos ei quē ſcit in peccato mortali.ibidem.co.3.circa prin.
Xp̄i corpus tangentes in peccato peccāt.lib.4. folio.20.co.1.circa medium.
Xp̄i corpus tribus de cauſis debet dare ſacerdos. ibidem.co.2.circa medium.
Xp̄i corpus neſcienter recipiens ꝛ exiſtens in peccato mortali non peccat mortaliter.ibidem.columna.2.circa finem.
Xp̄i corpus quo tempore aſſumi debet. ibidem. columna.4.circa principium.
Xp̄us corpus ſuum dedit diſcipulis ſuis paſſibile ꝛ mortale.lib.4.folio.21.co.1.circa medium.
Xp̄i corpus ſi nuſq̄ eſſet primo nuſq̄ eſſet ſecundo. ibidem.co.2.circa medium.
Xp̄s confecit in azimo.ibidem.co.4. circa finem.
Xp̄s corpus ſuum vltimo dedit propter quattuor folio.263.columna.1.circa principium.

Ayuntamiento de Madrid

xp̄s in die paſſionis ſue comedit vnū latronē.ibidē. columna.3.circa medium.
xp̄i corpus quod in infinitum lucidius eſt ſole: vide bitur in patria oculis corporeis.lib.4.fo.55.co.2.
xp̄s quare diem iudicij neſcire dicitur ꝛ quare magiſter appellatur.lib.4.64.co.2.circa principium.
xp̄s quas penas aſſumpſit.folio.160.

De littera Z.

Zenonis reſponſum ad hyſtrionem.lib.4.folio.29. columna.4.circa finem.
Zizanie eradicatio quadruplex.folio.140. columna 4.circa finem.

¶ Finis laus deo.

¶ Principaliū queſtionū/ac dubiorū/hoc volumine diſcuſſorum: ſequens tabula(quod cōmode fieri potuit)capita indicat: quibus inuentis/ non minus liber ꝙ capitulum(ſis etem opus ſcḋm diſtinguitur)lectori cuiꝗ ſeſe vel nolenti offeret.

Quid ſit fides ꝛ propter quid ad probationem fidei adducantur rationes naturales.folio.2.
De erroribus qui contingunt circa articulum trinitatis: ꝛ quomodo ſit vnus ꝛ quomodo tripliciter cōtingit errare circa illum.ibidem.
Deum eſſe principium omnium. ibidem.
Qꝛ deus eſt omnibus modis ſimplex.fo.3.
Qꝛ tres perſone ſint vnus deus. ibidem.
De proceſſione ſpiritusſancti a patre.ibidem.
Alia probatio trinitatis perſonarum.ibidem.
Quare oportuit tres pſonas eē in deitate. fo.4.
De nominibus eſſentialibus dictis de deo.ibidem.
De cōtrarietate que eſt inter btm dionyſiū ꝛ iohannē damaſcenum quod ſit principale nomen dei.fo.5.
De ſignificatione huius nominis deus.ibidem.
De ſuppoſitione huius nominis deus.ibidem.
Utrum hoc nomen deus prima ſignificatione habeat plurale.folio.6.
De hac propoſitione deus eſt trinus ꝛ vnus.fo.7.
Utrum eſſentia diuina poſſit ſupponi.ibidem.
De multiplicitate adiectiuoꝝ de deo dictoꝝ. ibiḋ.
De noībus adiectiuis de deo relatiue dictis.fo.8.
Utrum aliquod nomen dicatur vniuoce de deo ꝛ de creaturis.ibidem.
De diuiſione nominum dictorum de deo.ibidem.
De hoc nomine perſona.folio.10.
Utrum hoc nomen perſona dicatur vniuoce de perſonis creatis ꝛ increatis: ꝛ vtrum de icreatis. fo.11.
Utrum hoc nomen perſona dicatur de deo ſcḋm eſſentiam vel ſcḋm relationem. ibidem.
Utrū perſona ſit eſſentia: ꝛ vtrū deꝰ ſit deitas.fo.12.
Perſonalitate abſtracta quid remaneat.folio.13.
Quid ſignificet hoc adiectiuū numerale tres.ibidē.
De notionibus in generali: ꝛ in ſpeciali.fo.14.
Quare potius dicatur trinus propter tres ꝙ quinꝰ propter quinꝗ.folio.15.
Quomodo nulla opinio de notionibus ſit heretica: licet oppoſite ſint.ibidem.
Utrū adiectiua eſſentialia ̄pdicenſ de notioībꝰ.16.
Utrum deus eſt qualis ſine qualitate.ibidem.
Utrum paternitas eſt pater ita ſuppoſita. ibidem.
Utrum paternitas aliquomō ſit pater. ibidem.
Utrum generatio predicetur per participationē vel per eſſentiam.folio.17.
Utrum potentia generandi ſit in filio.ibidem.
Utrum paternitas ſit potentia gn̄andi ꝓprie. ibidē.
De innaſcibilitate. ibidem.
De communi ſpiratione.folio.19.
De ꝓceſſiōe q̄ ſpūſſanctus ꝓcedit a p̄re ꝛ filio.fo.20.
De his q̄ appropriate ꝛ nō ꝓprie dr̄. de pſōis.fo.23.
De illa auctoritate apoſtoli: ex ipſo ꝛ per ipſum ꝛ in ipſo ſunt omnia.ibidem.
De illis q̄ appropriant tm̄ filio ꝛ ſpūi ſctō.ibidem.
Utrum ſpūſſanctus det ſe ꝛ mittat ſe. ibidem.
Utrum ſpiritus proprie detur aut dicatur dari tm̄ quia eius gratia datur.folio.22.
Utrum pater ꝛ filius ſint vnus panis inq̄tum dant aut multi panes ex parte ſua.ibidem.
De his q̄ appropriant vni perſone tm̄. folio.23.
De illis que dicuntur de deo in comparatione ad creaturas. ibidem.
De hoc verbo ſcire dicto de deo.ibidem.
De predeſtinatione ꝛ reprobatione.folio.24.
Utrum deus reprobans ſit cauſa non appoſitionis gratie in preſenti. ibidem.
Utrum predeſtinatio inſit aliquod bonum ex eo qḋ eſt predeſtinatus.ibidem.
De hoc verbo apoſtoli quos predeſtinauit hos ꝛ vocauit.folio.25.
Utrum preſcientia dei neceſſitatē īferat rebꝰ. ibidē.
De prouidentia diuina.folio.26.
De potentia dei.ibidem.
Utrum poſſibile ſimpliciter dicatur tantum ſcḋm cauſas ſuperiores aut ſcḋm inferiores.ibidem.
Utrum deus fecerit miraculum mutando aquam in vinum.folio.27.
Utrum mutatio virgarum magorum pharaōis fuerit naturalis aut miraculoſa.ibidem.
Utrum deus poſſit damnare petrum ꝛ ſaluare iudā ibidem.
Utrū deus poſſit facere de corrupta ꝟginē.ibidem.
Utrū deꝰ poſſit aliquid meliꝰ facere ꝙ faciat.ibidē.
De voluntate dei.folio.28.
De hoc verbo vult vtrū deus velit mala fieri.fo.29.
Utrum mala fieri ſit verum a prima ꝟitate. ibidem.
Utrū teneamur velle quicquid ſcimꝰ deū velle.ibiḋ.
Utrum qui ſcienter peccat mortaliter teneatur velle ꝙ deus ſubtrahat ei gratiam.ibidem.
De voluntate ſenſualitatis.ibidem.
Utrum pſeudo propheta ꝓphetaſſet hierſm nō eſſe deſtruendā velleitate ſeu voluntate ꝯditiōali.fo.30.
Utrum in aliquo caſu aliquis teneatur velle ꝙ deus permittat ipſum peccare mortaliter.ibidem.
Utrum eccleſia debeat orare pro eo quem ſcit eſſe reprobum.ibidem.
Utrum voluntas noſtra ex eo ſit bona ꝙ eſt conformis voluntati diuine.ibidem.
De miſericordia ꝛ iuſticia dei.folio.33.
Utrū deus poſſit punire aliquē q̄tum meruit.ibidē
Utrū deus miſericordiꝰ agat cū vno ꝙ cū alio.fo.33.
De adequatione premij ad meritū.ibidem.
Utrū tā iuſte puniat aliquis a deo q̄tū meruit.ibiḋ.
Utrum iuſtificare ſit opus iuſticie. ibidem.
Utrum pena quam infligit deus ad maiorē coronā vt in iob: vel ad cautelā vt i paulo opꝰ iuſticie.ibidē.
De locali cōpoſitione creatoris ad creaturā. ibidē.
Quot modis deus ſit in rebus.folio.35.
De loco angelorum et animarum.ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Quomodo deus eſt ſemper. ibidem.
Quomodo creatura fuit a deo. folio.36.

Secūdi libri q̄ſtionū ac dubiox p̄cipuox tituli.

Utrum in primo ſtatu ſuo angelus habuit charitatem. folio.38.
Utr̄ āgel⁹ naturali dilectōe frueret̄ ſe. ibi.
Utrū illa dilectōe deuia faceret finē. fo.39
Utrū illa dilectio fuerit ſimoniaca. ibidem.
Utrū naturalis dilectio qua diligebat angelus deū in primo ſtatu erat ordinata aut inordinata. ibidem.
Utrū dilectio angeli in primo ſtatu ſit eiuſdē ſpeciei cum dilectione charitatiua. ibidem.
De ſtatu malorum angelorum. folio.41.
De peccato luciferi: vtrū fuerit pctm̄ omiſſionis aut pctm̄ ſuperbie. ibidem.
De cauſa primi peccati. ibidē.
Quare lucifer non perſeuerauit in bono ſtatu ſue cōditionis in quo creatus eſt. folio.42.
Quō diabolus traxerit ſecū tertiā ptē ſtellar. fo.43.
Quare pctm̄ angeli fuit irremediabile. ibidem.
Utrū oīs actio diaboli eſt pctm̄. ibidem.
De fide diaboli. folio.42.
De ſpe diaboli. ibidem.
Utrū diabolus velit ſe eſſe malū. ibidē.
Utrū diabolus velit deū eſſe. folio.41.
Utrū diabolus habeat fomitē ⁊ penitentiā ſicut homo vel anima. ibidem.
De ſpeciebus machinationū diaboli. ibidē.
De ſtatu bonorū angelorum. ibidem.
Dubitatio orta ex v̄bis gregorij de btitudinib⁹.47
De diſtinctione ordinū ſm btm̄ dyoniſiū. ibidem.
Utrū āgel⁹ ſemp cuſtodiat hoīem cū effectu. fo.48.
Utrum angelus malus dat⁹ ſit homini a deo ad exercitium ibidem.
Utrū angelus bonus fruſtretur deſiderio ſuo: ⁊ vtrū triſtetur de caſu hominis. ibidem.
Utrū xp̄s habuit āgelū ad cuſtodiā ſui. ibidem.
Utrum diabolus intret in cor hominis. fo.49.
Utrū angel⁹ datus homini ad cuſtodiā ipſius aliquando deſerat ipſum ꝓpter pctm̄. ibidē.
Utrum angelus relinquat hominem cui ad exercitium eſt deputatus. ibidem.
De verbo iob. ibidem.
De merito angeli boni. folio.50.
Utrum angelus bonus teneatur velle quicquid ſcit deum velle. ibidem.
De cognitione angelorum. ibidem.
Utrum angeli melius cognoſcant in verbo q̄ in proprio genere. ibidem.
Quid ſit dicere angeli vident in ſpeculo. folio.52.
Utrū angeli videant oīa in ſpeculo eſſentiali. ibidē.
Utrum aliquis angelus a deo limpidū habeat viſuʒ ꝙ in ſpeculo videat oīa. ibidem.
De viſione angelorum qua vident tres futuras in ꝓprio genere. ibidem.
De hoc quod dicit apoſtolus ꝙ multiformis ſapiētia dei inotuit ꝑ eccliam pricipatib⁹ ⁊ ptātib⁹. fo.53.
Utrū cognitio angelox in v̄bo ſit neceſſaria. ibidem
Quid ſit ꝓphetia. ibidem.
Utrum ſit virtus vel opus virtutis. ibidem.
Quomodo intelligendum ſit ꝙ ꝓphetia eſt diuina inſpiratio. folio.54.
De ſpeciebus prophetie. ibidem.
Utrum cayphas dixit verum. ibidem.
De iona vtrū verū vel falſum dixit cū dixit: niniue ſubuertetur. ibidem.
De neceſſitate prophetali. folio.55.
Utrum prophetia euacuabitur. ibidem.
De officio prophetarum. ibidem.
Utrū obediēdū ſit ꝓphete p̄cipiēti ꝯ legē dei. ibidē.
De pena pſeudo prophete. folio.56.
De opere prime diei. folio.57.
Utrum lux creata ſit ante omnē diem. folio.58.
De luce: vtrū lux illa fuit opus prime diei. ibidem.
Opera ſecunde diei. ibidem.
Opera tertie diei. folio.59.
Utrum multa facta ſint illo die. ibidem
Opera quarte diei. ibidem
De opibus quinte diei. ſ. de ornatu aq̄ ⁊ aeris. fo.60
De operibus ſexte diei. ibidem.
De ſeptimo die. folio.61.
Utrum numerus/pondus/⁊ menſura/ ſint creature an non. ibidem.
Quomodo in his trinitatis reluceat veſtigiū. fo.62.
Utrū illa tria vnicā in reipſa efficiāt bonitatē. ibidē.
An iſta tria bona ſint in materia. ibidem.
Quare homo factus eſt ad ymaginem ⁊ ſimilitudinem dei ⁊ non angelus. folio.65.
Que ſit illa ſimilitudo qua homo factus eſt ad ymaginem ⁊ ſimilitudinē dei. ibidē.
Qualiter vir factus eſt ad ſimilitudinē ⁊ ymaginem dei/ ⁊ non mulier. ibidem.
De intelligētia iſtius auctoritatis: faciamus hoīem ad ymaginē ⁊ ſimilitudinē. folio.66.
Quomodo aſſimiletur hō trinitati increate hac trinitate creata. ibidem.
Quō aſſimilet̄ hō trinitati icreate ī his trib⁹. ibidē.
De primo ſtatu ade. folio.66.
Utrū imortalitas q̄ fuit in adā erit in patria. ibidem
Utrū adam per pctm̄ amiſit imortalitatē. ibidē.
Utrū adā poſſet mori ante peccatū. ibidē.
De partu eue vtrū peperiſſet ante pctm̄/ ⁊ de ſtatu matrimonij in primo ſtatu. ibidem.
De trāſlatiōe hoīs in paradiſum ſi nō peccaſſʒ. ibidē
Quare dicat̄ preceptū diſcipline ⁊ quid fuerit peccatum primorum parentum. ibidem.
Utrum adam voluit eſſe ſicut deus. folio.66.
Utrū v̄tutes hoīs ⁊ angeli ſint eiuſdē ſpeciei. ibidē.
Penes q̄d habeāt ſumi differētie eſſentiales angeli ⁊ anime ⁊ que ſint huiuſmodi. ibidem.
An aīa exuta habeat formare ſermonem intelligibilem intelligibiliter. folio.68.
Utrum pctm̄ ade fuit maius peccato eue. ibidem.
De cauſa peccati. ibidem.
Utrum pctm̄ ade fuit ex libidine. ibidem.
Utrum pctm̄ ade fuit in ſpm̄ſanctum. ibidem.
Utrū adā potuit peccare venialr̄ in prio ſtatu. ibidē
De libero arbitrio. folio.69.
Quid ſit liberū arbitriū. ibidē.
An in libero arbitrio ſit meritū vel demeritū. ibidē.
Quid ſit libertas. folio.66.
De poteſtate liberi arbitrij. ibidē.
An liberū arbitriū ſine gr̄a poſſit in opera meritoria. ibidem.
Utrum ratio peccet ⁊ precipue vtrū ratio ſuperior ſiue ſindereſis peccet. folio.71.

Ayuntamiento de Madrid

Utrum peccet ſm viam ſuperioꝛem. ibidem.
Utrum illa ſola peccet. ibidem.
An ratio ſine libe. arbi. ſm viam ſuperioꝛem peccare poſſit. folio. 73.
An ſola ſindereſis peccat ⁊ ꝙ eius eſt omne peccatum. ibidem.
An ſit malum/ quid ſit/ ⁊ vnde ſit. ibidem.
Cui inſit intentio malicie. folio. 74.
Utrū malū ſit priuatio ſiue ↄſtat i priuatiōe. fo. 68.
Cuiuſmodi priuatio ſit malum. ibidem.
Qualiter in omni opere malo ſit priuatio ſpeciei modi ⁊ oꝛdinis. folio. 26.
De auctoꝛitate beati dyoniſij: malū eſt defectꝰ ſcientie: vel ſcientie errantis vel deſiderij fidei. ⁊c. ibidē.
An malū ſit priuatio oꝛdinis tantum/ vel modi tm̄/ vel ſpeciei tantum/ ⁊ an ſufficiat ad hoc ꝙ malum ſit ꝙ ſit pondus vnius iſtoꝛum tm̄. folio. 77.
Unde malum materialiter. ibidem.
Unde malum effectiue. ibidem.
Unde malum foꝛmaliter. ibidem.
De cōtrouerſia inter augu. ⁊ beatū dyoniſiū. ibidē.
De cauſa foꝛmali ipſius mali. ibidem.
Quid faciat actionem malam. folio. 78.
Utrū mala actio ſit a deo opante vel coopante. ibiđ.
An ſit concedendū ꝙ peccatum ſit a deo. ibidem.
Utrum peccatū veniale coꝛrumpat vel nō. fo. 80.
An aliquod peccatum ſit maius alio in gn̄e. ibidem
Utrum malicia generis ſit equalis alicui malicie ſingulari. ibidem.
Utrum in infinitum ſit minoꝛ. folio. 80.
Utrum foꝛnicatio in genere ſit aliquanta. ibidem.
Utrum foꝛnicatio in genere ſit maius malum ꝗ̄ ſupbia/ vel econuerſo. ibidem.
De mendatio. ibidem.
De ſupbia ⁊ infidelitate vtrū ſit maius i gn̄e. fo. 81.
Multiplex diuiſio peccati. ibidem.
Et vtrum fiat diuiſio per ſpeciem. ibidem.
De curioſitate vtrum ſit vna alia radix. folio. 83.
De infidelitate vtrum ſit radix. ibidem.
Quid ſit ſuperbia: ibidem.
Si eſt initium omnis peccati: ibidem
Quare ſuperbia dicatur regina vitioꝛum. folio. 84.
De ſpeciebus ſuperbie: ibidem.
Utrum ſuperbia ſit maximum peccatoꝛum: ibidem.
De filiabus ſuperbie: ibidem.
Utrum inanis gloꝛia ſit filia ſuperbie. folio. 85.
Cui virtuti opponatur: ibidem.
Utrum inanis gloꝛia habeat ſpecies. ibidem.
Utrum inobedientia ſit filia inanis gloꝛie. ibidem.
Utrum pertinacia/ diſcoꝛdia ⁊ contentio differant. folio. 86.
Utrū nouitatū ꝑſumptio ſit filia inanis gl̄ie. ibidem.
De inuidia an ſit peccatum. ibidem.
Cui virtuti opponatur. ibidem.
Utrum bonum ſimpliciter ſit materia inuidie. ibidē
Si inuidia eſt ſolum de tempoꝛalibus. fo. 87.
Utrum inuidia ſit amoꝛ. ibidem.
Utrum odiū ſit pꝛima filia inuidie. ibidem.
Utrū filie inuidie ſint ſufficienter aſſignate. ibidem.
Utrum ira ſit vicium capitale. ibidem.
Utrum iraſci ſimpliciter ſeu in ſe ſit malum ⁊ cuiuſmodi ſit vicium. folio. 88.
Cui virtuti opponitur. ibidem.
De perturbatione vtrum omni ire ſit annexa vel ire inqꝫtum ire. ibidem.
De ſpeciebus ire/ ⁊ que ſunt. ibidem.
Utrum rixa ſit filia ire. folio. 89.
Utrum timoꝛ ſit filia ire. ibidem.
De accidia quid ſit/ ⁊ an ſit vicium. ibidem.
Cui virtuti ſit contrarium. folio 891.
An ſit capitale. ibidem.
Cui vicio per abundantiam opponiť accidia. ibidē.
Utrum accidia ſit maximum peccatū. ibidem.
De filiabus accidie. ibidem.
De puſillanimitate. ibidem.
Utrum puſillanimitas ſit filia accidie. ibidem.
De poteſtate liberi arbitrij. folio. 29.
Utrum liberum arbitrium per ſe ſine omni gratia poſſit ſe mouere ad opa de gn̄e bonoꝛum. ibidem.
Potentia credendi vtrum ſit naturalis. ibidem.
Bona opera ſunt a tribus. folio. 93.
Poſſe peccare an ſit aliquid. folio. 94.
Peccatum vtrum ſit a deo. ibidem.
Quid dicatur malicia. ibidem.
Utrum mala voluntas ſit pctm̄ inqꝫtum eſt auerſio a bono incommutabili vel inqꝫtum eſt conuerſio ad commutabile bonum. folio. 95.
Utrum hec ſit cōcedēda peccatū eſt a deo: ibidem.
De pꝛonitate peccandi a quo ſit. ibidem.
De ſpoliatione gratuitoꝛum. folio. 96.
Utrum peccatum oꝛiginale ſit aliquid. ibidem.
Quid ſit peccatum oꝛiginale ⁊ quomodo deletur in baptiſmo. folio. 92.
Utrum vnum pctm̄ oꝛiginale ſit maius alio. ibidē.
Utrum aia iuſte contrahat oꝛiginale. ibidē.
Utrū vnum peccatū oꝛiginale ante baptiſmū ſit peccatū moꝛtale poſt baptiſmum veniale. ibidē.
Utrum plura oꝛiginalia ſint in homine. ibidem.
Utrum pꝛimi motus ſint peccatum. fo. 99.
Cauſa quare pꝛimus motus ſit peccatū. ibidē.
Utrū pꝛimus motus ad comedendū ſit pctm̄. ibidē.
Utrū pꝛimus motus ad coeundū ſit aliquando peccatum moꝛtale. ibidem.
Utrū pꝛimi motus ſint in pꝛohibitione. ibidē.
Utrū pꝛimi motus ſint in ratione. folio. 100.
De differentia venialis ad moꝛtale. ibidē.
Utrum veniale poteſt fieri moꝛtale. ibidē.
Utrū veniali peccato debetur pena eterna. fo. 101.
Utrū peccatū veniale ſit maius ꝗ̄ oꝛiginale. ibidē.
Utrū ignoꝛantia ſit peccatū. ibidē.
Utrū ignoꝛantia legis diuine vel canonū ſit peccatum ſacerdotibus. folio. 101.
Utrū de quolibet peccato moꝛtali teneamur ſcire vtrum ſit moꝛtale. ibidem.
Diuiſio ignoꝛantie. folio. 102.
De omiſſione. ibidem.
Utrū omiſſio ſit peccatū actuale. ibidem.
Utrū aliquis obligatur ad impoſſibile. folio. 104.
Cū quilibet teneatur credere queritur quādo omittitur aliquis ex hoc ꝙ non credit. ibidem.
Utrū doꝛmiens poteſt omittere. folio. 106.
Utrū modus ſit in pꝛecepto ⁊ vtrū quicquid teneť facere teneať facere ex charitate. ibidem.
De negligentia. folio. 106.
Quid eſt negligentia ſiue deſidia. ibidem.
Quid eſt peccatum. ibidem.
Utrum voluntas ſit circa peccatum. ibidem.
Utrum omne peccatum ſit voluntarium. fo. 107.

Ayuntamiento de Madrid

Quid ſit ille finis propter quē actio dicitur mala vel contra legem dei:ibidem.
De illis qui cōſtituūt ſibi duos fines.ibidem.
Utrum ex vno motu charitatis informentur plura ſequentia.folio.109.
De actionibus ſpiritualibus:ibidem.
Utrū talis actio deformetur a fine cupiditatis: ibid̄
Utrū actio p̄dicatiōis deformetur a bono fine.ibidē
Utrum actio p̄candi ſit pctōri pctm̄ mortale.ibidē.
Utrū mercēnari⁹ ſit tolerādus vel āplectād⁹.fo.110.
Utrum inanis gloria que eſt peccatum veniale deformetur predicationem ⁊ faciat eum peccatum mortale.ibidem.
Utrum opus cōmenſuretur ſm intentionem: ibidē.
Utrum euentus ſequens aggrauet peccatū.fo.111.
Utrū intentio ⁊ opus ſint idē pctm̄ an diuerſa.fo.112
Utrum mala voluntas ſit maius pctm̄ ꝙ actio procedens ex ea vel econuerſo:ibidem.
Cum intellectus voluntas ⁊ memoria ſint vires aie quare potius meritum ⁊ demeritum ſita ſint in volūtate ꝙ in intellectu ⁊ memoria. ibidem.
Quid eſt contemptus.folio.113.
Circunſtantia quid eſt:ibidem.
Quare diuerſi ſtatus diuerſificet meritum.fo.114.
Utrum magis peccet fidelis ꝙ infidelis in eodem genere peccati alijs circunſtantijs paribus: ibidem
Utrum aliquis theologus exiſtens in mortali magis peccet ꝙ vetula:que cadat a charitate alijs circunſtantijs paribus:ibidem.
Utrum ſecunda fornicatio ſit maius peccatum ꝙ prima alijs circunſtantijs paribus.ibidem.
De ypocriſi.ibidem.
Utrum grauius ſit aperte peccare ꝙ occulte:ibidē.
Utrum ypocriſis ſit ſpeciale peccatū.folio.115.
Utrum diſſimulare peccatum ſit peccatum:ibidem.
Utrum velle videri bonus ſit peccatum. ibidem.
Quare dominus frequentius reprehendit ypocritas ꝙ alios peccatores.ibidem.
Quomodo intelligitur illa auctoritas: gloriā meā non dabo dicit dn̄s in pſala.ibidem.
Utrum aliquis pōt ſimulare ſe eſſe malum. ibidem.
Utrū aliquis poteſt ſimulare ſe eſſe ypocritā.fo:116.
Utrum aliquis poteſt appetere ſine peccato ꝙ videatur bonus vt dentur ei temporalia ad ſuſtentationē tantum.ibidem.
De falſis iudicijs.ibidem.
Utrum taliter ſuſpicari ſit peccatum.ibidem.
Utrum aliquis poteſt de aliquo aſſerendo dicere: iſte eſt malus: ita ꝙ dicat hoc ſine peccato. ibidem.
De duplici ira per zelum ⁊ per vicium.folio.117.
Utrum ira per zelum ſit virtus.ibidem.
In qua vi anime ſita ſit iſta virtus.ſ.ira ꝑ zelū.ibidē.
Utrū illa ira q̄ anticipat actū ratiōis ſit pctm̄:ibidē.
Utrum propter honores ⁊ diuitias ſit aliquis magis ſine acceptione perſonarum.folio.118.
Utrum ꝓpter conſanguinitatem.⁊c.ibidem.
Utrum propter nobilitatem ſit aliquis alteri preferendus.ibidem.
Utrum minus dignus poteſt preferri magis digno in ſpiritualibus.ibidem.
De peccato contra ſpiritum ſanctum.ibidem.
An peccatum illud ſit irremiſſibile.ibidem.
Peccatum in ſpiritum ſanctum quid eſt/et ſpecies illius.folio.119.
Utrum peccatum ſit pena peccati.folio.121.
Utrum deus puniat vnū peccatū per aliud.ibidem.
Utrū peccatū ſit pena ſimpliciter ⁊ proprie.ibidem.
Utrum homo peccet quia deus permittit.ibidem.

Queſtiones tertij libri.

DE incarnatione filij dei.folio.122.
Quare potius fuit filius incarnat⁹ ꝙ pater/vel ſpiritusſanctus. ibidem.
Quomodo filius dei aſſumpſit hūanā naturā et quid eſt aſſumere corpus ⁊ animam. ibidem.
Utrum chriſtus ſit duo.ibidem.
Utrum diuina eſſentia ſit incarnata.folio.123.
Utrum verbum eſſet plures homines ſi aſſumeret aliam humanitatem nichil deſerēdo:⁊ vtrum denominaretur nomine illius.folio.124.
Si pater ⁊ filius aſſumerent eandem naturam vtrū eſſet vnus homo vel plures.ibidem.
Utrum omnibus vnionibus deſinētibus eſſe preter illam que eſt carnis ad animam:idem remaneat homo qui prius.folio.125.
Utrum chriſtus ſm ꝙ homo ſit perſona.ibidem.
De predeſtinatione.folio.126.
Queritr̄ de hac filius dei eſt p̄deſtinatus.ibidem.
Utrum chriſtus fuit decimatus in lumbis abrahe:⁊ vtrū eius ſacerdotiū ſit digni⁹ leuitico ſacerdotio folio.127.
Cum adam vir ſanctus fuerit poſt penitentiam quā egit de peccato ſuo.quare eccleſia non dicitur incepiſſe ab adam ſicut ab abel.ibidem.
Secundum quam naturam chriſtus dicitur eſſe caput eccleſie.folio.128.
Utrum chriſtus fuit caput abel.ibidem.
Quare potius dicitr̄ xp̄s caput eccleſie ꝙ cor.ibidē.
Duplex corpus chriſti:ibidem.
Utrum chriſtus ſit membrum eccleſie.ibidem.
Utrū delicie ſint deo eſſe cum filijs hoīm.ibidem.
De ꝟtute corpis ⁊ capitis:⁊ eccleſie ſpōſo:ibidem.
De eius ſcientia.ibidem.
De duplici voluntate chriſti.folio.129.
De aialibus que fuerunt pacata in archa noe.ibidē.
Utrum voluntates ſenſualitatis ſint contraria volūtati rationis.folio.130.
De pauore ⁊ quomodo cepit chriſto tedere.ibidem.
Utrum pauere in chriſto fuerit meritorium.ibidem
De petitione chriſti:pater ſi poſſibile eſt.fo.130.
Utrum petitio illa qua xp̄s petijt:pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte: fuerit rationis vel ſenſualitatis.ibidem.
De merito chriſti.ibidem.
De effectu meriti. folio.131.
Utrum aliomodo potuit redimi genus humanum ꝙ per mortem filij dei.ibidem.
De ſtatu chriſti in triduo.folio.132.
Utrum chriſtus fuerit homo.ibidem.
Quomodo intelligendum ſit ꝙ chriſtus fuit totus in ſepulchro ⁊ non totus.folio.133.
Utrū i triduo hec ꝓpoſitio ſit ꝯcedēda:de⁹ eſt.ibidē
Et filius dei eſt in triduo. ibidem.
De virtutibus.ibidem.
Utrū remiſſio pcti p̄cedat motū liberi arbitrij.fo.134.
Utrum motum liberi arbitrij oportet eſſe motum ſi dei aut non. ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

In quo inſtanti remittitur peccatū.folio.136.
Utrum hec conſequentia valeat: iſte facit quicquid in ſe ergo deus dat ei gratiam:ibidem.
Utrum aliquis poteſt mereri ſibi primā gratiā:ibiđ
Utrum bona opera facta extra charitatem ſint meritoria.folio.137.
Quō bona opa valeāt ad habilitatē grē.fo.138.
Utrum bona opera facta extra charitatē valeant ad diminutionem pene:ibidem.
De bono quod eſt virtus: ibidem.
Que differentia eſt inter eſſe ꝛ eſſe bonū.folio.139.
Que differentia eſt inter bonum ꝛ verū:ibidem.
De contrarietate boni ꝛ mali: ibidem.
De bono ꝛ malo in genere.folio.140.
Utrum oīa opera virtutū ſint eque bona:ibidem.
Utrum motus virtutis ſit melior ſua ꝟtute.ibidem.
De malo in genere.folio.141.
De virtutibus ꝛ ordine earūdem:ibidem.
De ſpeciebus virtutum.folio.143.
In qua vi anime virtus ſita ſit:ibidem.
Utrum deſiderium virtutum ꝛ odium viciorum ſint in eadem vi.folio.144.
In qua vi iuſticia ſita eſt: ibidem.
In qua vi concupiſcentia ſita eſt:ibidem.
Utrum ſint plures virtutes theologice ꝙ tres in eadem vi.folio.145.
De ſingulis ſpeciebus virtutum: ibidem.
Qꝛ hoc nomen fides capitur multipliciter:ibidem.
Utrum fides ſit virtus.folio.146.
Utrum ſit vnica virtus:ibidem.
Utrum idem ſcitum ſit ꝛ creditum: ibidem.
De fide implicita ꝛ explicita.fo.147.
De fide diſtincta:ibidem.
De articulis fidei ꝛ numero ipſorum:ibidem.
Utrū res vel enūciabilia ſint articuli.fo.148.
Utrū fidei ſm ꝙ eſt articulus ſubſit falſum.fo.149.
De cognitione dei quā habuerūt gentiles.fo.150.
De cognitiōe diſcipuloꝝ adhuc infirmoꝝ.fo.151.
Quid ſit ſpes:ibidem.
In quo ſpes differt a fide:ibidem.
De differentia ſpei ꝛ charitatis:ibidem.
De differentia ſpei ꝛ timoris.folio.152.
Utrum ſpes ſit mercennaria: ibidem.
Utrum ſancti habeant ſpem in patria:ibidem.
De charitate:ibidem.
Utrum charitas ſit ſpecies ſpecialiſſima.fo.153.
Utrū eodē motu numero diligat deꝰ ꝛ ꝓximꝰ:ibidē.
De dilectione proximi:ibidem.
De dilectione dei ꝛ ꝓximi ꝛ ꝗ ſit prior.folio.154.
Utrum charitas informet oēs virtutes:ibidem.
Quomodo ſit intelligendū hoc preceptum diliges proximum.ꝛc.ibidem.
De ordine charitatis:ibidem.
De dilectione.folio.156.
De ordine dilectionis proximi: ibidem.
De dilectione parentū ꝛ filiorū: ibidem.
Utrū magis diligēdꝰ ſit ꝓximꝰ ꝙ corpꝰ ꝓpriū.ibiđ.
Utrum ex charitate magis diligendi ſint amici ꝙ inimici:ibidem.
De ordine charitatis in patria.folio.157.
Utrum in patria erit delectatio:ibidem.
De accipientibus ſingulos denarios:ibidem.
De effectu charitatis:ibidem.
Qua reſurrectione aliqs reſurgit a peccato ꝑ charitatem.folio.145.
De quantitate charitatis ꝛ motus eius:ibidem.
Utrū aliqs teneāt ad ꝑfectionem charitatis.fo.163.
De his que perficiunt charitatem.folio.164.
Utrum aliquis teneāt magis diligere ex cōmiſſo ꝙ ex dimiſſo: ibidem.
De parabola duo debitorꝭ.ꝛc.ibidem.
Utrum aliquis ſciat ſe habere charitatem:ibidem.
De effectu charitatis poſt mortem.folio.166.
De eligentia motuum:ibidem.
Utrum apoſtolus teneretur velle permanere in carne propter fratres.folio.168.
De cōtrarietate auguſtini ꝛ ambroſij:ibidem.
De eligentia duorum ab apoſtolo: ibidem.
Utrū apoſtolus voluit coniunctim aut diuiſim diſſolui ꝛ eſſe cum chriſto.folio.169.
Utrum quilibet ſciens ſe eſſe predeſtinatū debet velle quātālibet penā ſibi infligēdā ſi ei vtilis:ibiđ
De virtutibus politicis:ibidem.
Utrum ille qui ſibi primo appropriauit aliquid peccauit mortaliter:ibidem.
Que ſit differentia inter precepta nature ꝛ legis diuine.folio.170.
Quomodo ius naturale ſcriptum ſit in corde hominis:ibidem.
Utrū poſſit fieri diſpenſatio cōtra precepta iuris naturalis: ibidem.
De virtutibus politicis.folio.171.
Utrum prudentia ſit ſcientia: ibidem.
Utrum prudentia ſit ſpecies ſpecialiſſima.fo.172.
Utrum prudentia ſit prima cardinalium: ꝛ an ſint tm̄ quattuor:ibidem.
De temperantia:ibidem.
Utrum omnis ebrietas ſit mortalis:ibidem.
Utrū primus motꝰ ad gulā ſit pctm̄ mortale.fo.173.
Utrum omnis luxuria ſit pctm̄ mortale: ibidem.
Utrum inebrians alium peccet mortaliter: ibidem.
Utrum ſuperfluitas ꝛ precioſitas veſtium ſit pctm̄ mortale.folio.174.
Qꝛ ieiunium ſit ſpecies abſtinentie:ibidem.
Ieiunare cuius virtutis eſt motus:ibidem.
Qꝛ ieiunium eſt vtile duabus de cauſis. folio.175.
De temporibus ieiuniorum:ibidem.
Utrum electuaria ſoluant ieiunium:ibidem.
De continentia.folio.176.
De virginitate:ibidem.
De fructu virginitatis:ibidem.
Utrum fructus virginitatis ſit duplex ꝓmiū: ibidē.
De aureola ꝛ vtrum per ſolam violentiam debetur corrupte.folio.178.
De poteſtate dei.ibidem.
De illo apoſtoli: volo omnes homines eſſe ſicut me ipſum:ibidem.
De vita contemplatiua ꝛ de temperantia ꝛ de iuſticia.folio.179.
Quādo omittit aliquis ſi non det elemoſinā.fo.180.
Quibus danda eſt elemoſina:ibidem.
De quantitate elemoſine:ibidem.
De quibus habeat fieri elemoſina: ibidem.
De elemoſina que fit per manum alterius.fo.181.
De ſpeciebus iuſticie:ibidem.
De peccato:ibidem.
Qualis virtus ſit obedientia.folio.182.
Qꝛ in moralibus nulla ſit obedientia:ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

Quibus obediendū ſit ⁊ quibus non.fo.183.
In quibus tenemur obedire deo:ibidem.
Utrum immolare.⁊c.fuit pꝛeceptum:ibidem.
Quantū poſſit extendi pꝛeceptū dei.fo.184.
Ad qd teneret abꝛahā ex pꝛecepto ſibi facto: ibidē.
Utrum abꝛahā teneretur credere illud eſſe pꝛeceptū ſibi a deo.folio.185.
De latria ⁊ dulia:ibidem.
Utrum ydolatria ſit latria:ibidem.
De differentia latrie ⁊ dulie.folio.187.
De ſupdulia id eſt honoꝛe debito carni chꝛiſti:ibidē
Utrum aliquis per ignoꝛantiam ſine peccato poſſit exhibere latriam creature.folio.188.
De magnitudine peccati ydolatrie.fo.189.
De oꝛatione ⁊ ꝙ ſit ſpecialis virtus:ibidem.
Utrum oꝛatio ſit ſpecies ſatiſfactionis.fo.190.
Quot requiruntur ad hoc ꝙ oꝛatio ſit efficax:ibidē.
De oꝛatione pauli qua petiuit ſtimulum a ſe amoueri.folio.191.
Utrum tempoꝛalia ſint ſimpliciter ⁊ abſolute petenda.folio.192.
De oꝛatione qua oꝛamus ſanctos:⁊ qua ſancti oꝛant pꝛo nobis. folio.193.
De iuſticia in generali. folio.194.
De foꝛtitudine.folio.196.
Utrum ſancti meruerunt paſſiones ſuas.fo.197.
De perſeuerantia.folio.198.
De donis ſpiritusſancti.folio.199.
De numero donoꝛum:ibidem.
De differētia donoꝝ ad ꝟtutes cardinales.fo.200.
Qualiter dona differūt a ꝟtutibꝰ theologicis:ibidē
De donis ſingulis ⁊ pꝛimo de timoꝛe.fo.201.
De vſu ſeruilis timoꝛis.folio.202.
De timoꝛe ſeruili:ibidem.
De annexis timoꝛi ſeruili:ibidem.
De effectibus timoꝛis ſeruilis. folio.204.
De timoꝛe naturali ⁊ filiali ſimul:ibidem.
De filiali timoꝛe. folio.205.
Utrum timoꝛ filialis ſit tantum vnus in ſpecie.ibid.
De differentia timoꝛis filialis ad initialem:ibidem.
Utrum chꝛiſtus habuit timoꝛē filialem: ibidem.
De dono quod eſt pietas.folio.206.
De ſcientia dono ⁊ pꝛimo de contrarietate eius ad pꝛudentiam:ibidem.
Utrum ſcientia ſit idem ꝙ pꝛudentia:ibidem.
Que dr̄a ſit inter donū ſciētie ⁊ donū ꝯſilij.fo.206.
De differentia inter ſapiam ⁊ intelligentiā et fidem. folio.208.
Utrū ſapiētia ⁊ intellectus ſint diuerſa dona. ibidē.
Utrum intellectus ſit virtus:ibidem.
Utrū ſint alie virtutes contemplatiue ꝙ̄ ſapientia ⁊ intellectus: ibidem.
De cōparatione cōtemplatiue ad actiuam.fo.209.
Utrum contemplatiua habeat contrarium. fo.210.
De beatitudinibus. ibidem.
De adaptatione donoꝛum ſpiritusſancti:ibidem.
De pace.folio.213.
De frui ⁊ differentia inter frui ⁊ vti:ibidem.
Quid ſit frui:ibidem.
Utrum virtutibus ſit fruendum.folio.215.
Utrum fruendum ſit perſonis:ibidem.
De raptu in deum:ibidem.
De viſione apoſtoli in raptu:ibidem.
De hoc quod apoſtolus queſiuit: ibidem.
Utrum viſio apoſtoli in raptu fuit compꝛehenſoꝛis vel viatoꝛis:ibidem.
Utrum apoſtolus raptu ſuo vidit deum.fo.216.
Utrum apoſtolus raptus ſit vſq; ad tertiū celū:ibid.
De hoc ꝙ apl's vidit archana dei q̄ nō lꝫ loq.fo.217.
De oꝛdine virtutum:ibidem.
Utrum fides vera ⁊ foꝛmata pꝛioꝛ ſit naturaliter ꝙ̄ charitas.folio.219.
Utrum ſpecies ſit media īter fidē ⁊ charitatē.fo.219.
Utrum fides ſpes ⁊ charitas ſint pꝛime omnium virtutum:ibidem.
De merito virtutum:ibidem.
Utrū vis merendi pꝛimo ſit in fide ⁊ charitate:ibid.
Utrum ex condigno mereamur vitā eternā. fo.220.
Utrū ex cōdigno mereamur augmētū gratie.fo.222
De merito remiſſionis pene in quo conſiſtit. fo.222.
Utrum multitudo bonoꝛum operum valet ad meritum:ibidem.
Utrum pluribus virtutibus ſit homo melioꝛ ꝙ̄ vna illarum: ibidem.
Utrū ſtatus valeat ad efficaciā meriti.fo.224.
De connexione virtutum.folio.225.
Utrū verū ſit ī politicis ꝙ hn̄s vnā habet oēs:ibidē.
De ꝯrietate ꝟtutū politicaꝝ ⁊ theologicaꝝ. fo.226.
Utrum omnes virtutes ſint pares:ibidem.
De pꝛerogatiua virtutum.folio.228.
De donis ſpūſancti vtrum ſint eque bona.fo.228.
De tranſitu virtutum:ibidem.
Utrum fides infoꝛmis ſit virtus:ibidem.
Utrum charitas poſſit eſſe infoꝛmis.folio.229.
Utrum aduenīente fide foꝛmata remaneat fides infoꝛmis.folio.230.
De tranſitu nature in gloꝛiam: ibidem.
Quomodo intelligendum eſt illud apoſtoli:cum venerit quod perfectum eſt.⁊c.ibidem.
De fide et ſpe:ibidem.
De ſpe.ibidem.
De charitate.folio.231.
De virtutibus cardinalibus:ibidem.
De iuſticia.folio.232.
De comparatione virtutis ad vitium:ibidem.
De hereticis.folio.233.
De contrarietate boni ⁊ mali:ibidem.
Utrum debeat admitti ꝓpꝛio virtutis ⁊ vitij:ibidē.
De queſtionibus moꝛalibus: ibidem.
Quomodo pꝛimum pꝛeceptum pertinet ad patrem ſcōm ad filium: tertiū ad ſpiritumſanctū.fo.234.
Quare potius quarto pꝛecepto appoſita ſit ꝓmiſſio ꝙ̄ alijs:ibidem.
Qꝛ littera decalogi eſt littera occidens.fo. 235.
Quomodo adaptari habeant decem pꝛecepta decalogi ad decem plagas egypti: ibidem.
Quomodo diuiſio decem pꝛeceptoꝛum decalogi reducibilis eſt ad diuiſionem cardinalium : ibidem.
De mendacio. folio.236.
Utrum omne mendacium ſit peccatum:ibidem.
De generibus mendacioꝛum ⁊ vtrum mendacium ſit ſufficienter diuiſum.folio.238.
Utrū Iacob mētitus ſit dicēdo ſe eſſe Eſau.239.
Utrum iſaac benedixit iacob:ibidem.
Utrū iacob peccauit qn̄ accepit bn̄dictionē:ibidem.
Utrum iacob peccauit emendo pꝛimogenita.fo.239
De iuramento: ibidem.
De cauſis iuramenti:ibidem.

Ayuntamiento de Madrid

De forma iuramenti:ibidem.
Qt iuramentum habet comites.fo.241.co.1.
Utrũ oẽ periuriũ ſit peccatum mortale.fo.241.co.4.
De cauſis iuramenti:ibidem.
De coactis periurijs ꝛ iuramentis.fo.242.co.4.
Utrum coactum iuramentum obliget:ibidem.
De tertio mãdato qđ dicit:ſabbata ſanctifices:ibiđ
Utrum aliquis in preſenti ſit beatus.fo.244.co.1.
Quomodo intelligẽdũ ſit ꝙ mali querũt beatitudi=
nem in tẽporalibus ſicut dicit auguſtinus. ibidem.
Utrum diabolus appetit beatitudinem:ibidem.
De vſura:ibidem.
Utrum ille qui accipit ad vſuram peccet.246.col.1.
In quibus contractibus ſit vſura:ibidem.
De caſibus qui ſunt ex icertitudine tpis.247.col.3.
De ſupabũdantia in qua non ſuperuenit pactum de
reſtrictionibus vſurarij.fo.247.co.4.et.fo.24.co.1.
De ſimonia:ibidem.
In quibus habet eſſe ſimonia:ibidem.
In quibus caſibus videntur vendi ſacramenta ec=
cleſie.folio.245.co.1.
Utrum aliqua liceat dare pro baptiſmo.fo.250.co.2.
De ſimonia q̃ habet fieri circa ãnexa ſpũalib⁹:ibidẽ
De venditione ſcientie.fo.251.columna.3.
Utrum decima poſſit eſſe ſimonia.fo.252.co.2.
Qt ſimoniacus ſit irregularis:ibidem.
De voto:ibidem.
Qualiter votum obligat ꝛ vtrum recipiat diſpenſa=
tionem:ibidem.
De voto ſimplici ꝛ vtrũ obligat ad ſtatũ.fo.253.co.3.
De voto determinato et ad quid obliget:ibidem.
Quomodo matrimonium contrahendum impedit
votum ſimplex:ſed non impedit contractum:ibidẽ.
De voto ſolenni.fo.254.columna.3.
De illo q̃ vouit intrare clauſtrũ ꝛ poſt intrat:ibidem.
De voto iepte:ibidem.
De voto quod pertinet ad cultum dei.fo.255.
Utrum preceptum de decimis fuit morale:ibidem.
De quibus habeat dari decima. fo.256.co.2.
Quare perſone debeant habere decimas.ibidem.
Qualiter debeant ſacerdotes pdicare. fo.257. co.2.
De redemptione decimarum:ibidem.
De vtili quod ptinet ad amorem proximi:ibidem.
Utrum ſcandalũ ſit vna ſpecies peccati.fo.258.co.3.
De auctoritate apl̃i oĩa amicis licẽt.ꝛc.ibidem.
Quid ſit omittendũ propter ſcandalũ.ibidem.
Utrũ ꝯſiliũ dei ſit omittẽdũ ꝑpt̃ ſcãdalũ.fo.259. c.3.
Quid ſit faciendũ ꝑpter vitandũ ſcandalũ. ibidem.
Utrum petrus ſcandalizauerit ſeparãdo ſe a gẽtib⁹
ꝛ comedendo cum iudeis.fo.260.columna.2.
De correctione fraterna: ibidem.
De ordine corripiendi.fo.261.columna.2.
Qualiter intelligendũ ſit ſi peccauerit in te.ꝛc.ibiđ.
De perplexitate.folio.262.columna.1.
De operatione perplexitatum:ibidem.
De perplexitate operationum corporalium:ibidem
De iudicijs.folio.263.columna.2.
De clericis ꝛ ſacerdotibus qui coniurando ſanctifi
cant aquas.folio.264.columna.3.

¶Sequuntur tituli queſtionum ac dubiorum quar
ti libri.

De ſacramentis veteris legis.lib.iiij.folio.1.
De ſacramentis noue legis: ibidem.
De onere veteris legis:ibidem.
De numero ſacramentorum veteris legis:ꝛ de ceſ=
ſatione eorum.lib.4.fo.
Quare retinuit eccleſia thurificationem ꝛ quedam
alia legalia:ibidem.
De ſuffocatis ꝛ ſanguine:ibidem.
De circunciſione:ibidem.
Quare inſtituta fuit circunciſio:ibidem.
Quid ſit circunciſio ꝛ quis effectus ei⁹.lib.iiij.fo.5.
De dignitate circunciſionis:ibidem.
De ceſſatione eius:ibidem.
Quare circunciſio que facta eſt a ioſue in galgalis
dicta fuit ſecunda circunciſio.lib.iiij.fo.6.
De ſuperadditionibus quas fecit dominus in euan
gelio:ibidem.
Utrum dñs addidit aliquid in euangelio legi:ibidẽ.
De ſacramẽtis noue legis in communi.li.iiij.fo.7.
De baptiſmo iohãnis vtrum ſit baptiſmus:ibidem.
Utrũ baptiſm⁹ iohannis ꝛ manuũ ipoſitio apoſtolo=
rum equipollet baptiſmo chriſti.lib.iiij.fo.8.
De baptiſmo chriſti:ibidem.
Quid ſit baptiſmus:ibidem.
De poteſtate baptiſmi/ ꝛ que fuit poteſtas/ꝛ quam
potuit dare ſeruis ꝛ non dedit.lib.iiij.folio.9.
De forma baptiſmi.lib.iiij.folio.11.
De ſubtractione:ibidem.
De additione:ibidem.
De totali forma:ibidem.
De corruptione verborum.lib.iiij.fo.12.
De materia baptiſmi:ibidẽ.
De intẽtione.ibidẽ.
De exorciſmo:ibidẽ.
De catheciſmo:ibidẽ.
Utrũ baptiſm⁹ puulorum ꝯferat eis virtutes.li.iiij.fo.13
Utrum baptiſmus paruulorum auferat eis origina
le pctm̃: ibidẽ.
Utrum heretici cõferãt verũ baptiſma.li.iiij. fo.14.
De vnitate baptiſmi: ibidẽ.
De ſacramẽto confirmationis.lib.iiij.fo.15.
Utrum detur character in confirmatione:ibidẽ.
Quare confirmatio datur tm̃ ab epiſcopis:ibidem.
Si valeat hoc ſacramẽtũ ante baptiſmũ.li.iiij.fo.16.
De ſacramẽto euchariſtie: ibidẽ.
De tranſſubſtantiatione: ibidẽ.
De modis ſumẽdi corpus chriſti.li.iiij.fo.17.
De fractione forme ꝛ quare in tres partes diuidi=
tur hoſtia.lib.iiij.folio.18.
De diuerſitate accipiẽtium corpus xp̄i.lib.iiij.fo.19
Utrum ſacerdos debeat dare corpus xp̄i ei quẽ ſcit
eſſe in peccato mortali: ibidẽ.
Utrum peccẽt mortaliter aſpicientes corpus chriſti/
vel tangẽtes quando ſunt in pctõ mortali:ibidẽ.
In quo caſu danda ſit ſimplex hoſtia ꝓ euchariſtia.
lib.iiij.folio.19.
De tpe ſumptionis euchariſtie:ibidẽ.
Quale corpus dedit dominus diſcipulis ſuis:ibiđ.
De quibuſdam auctoritatibus q̃ ſunt in canone
miſſe.lib.iiij.fo.20.
De contẽtione inter grecos ꝛ latinos.lib.iiij.fo.21.
De ſacramẽto penitẽtie.lib.iiij.fo.22.
Utrum confeſſio ꝛ cõtritio ꝛ ſatiſfactio ſint partes
itegrales pnie vel ſubiectiue.lib.4.fo.23.
Utrum penitẽtia ſit virtus:ibidẽ.
Quãtã efficaciã hꝫ pnia i remiſſionẽ pctoꝝ.l.4.f.24

Ayuntamiento de Madrid

Utrum illa penitentia tempoꝛalis qua homo punit poſt confeſſionem peccati ſit de iuſticia:ibidem.
Utrum penitentia ſit reiteranda:ibidem.
Utrū de oī pctō reiteranda ſit penitentia.li.4.fo.25.
De contritione quid ſit. lib.4.fo.26.
De effectu contritionis.lib.4.fo.27.
De quantite contritionis:ibidem.
De continuatione contritionis:ibidem.
Utrū motus contritionis ſit ſucceſſiuus.li.4.fo.28.
De confeſſione:ibidem.
Utrum confeſſio ſit ſacramentū vtriuſqꝫ legis:ibidē
De effectu contritionis:ibidem.
Utrum confitens teneatur confiteri oēs circunſtantias.lib.4.folio.29.
Utrum in aliquo caſu debeat ſacerdos reuelare cōfeſſionem: ibidem.
Quantum quis poſſit differre cōfeſſionē.li.4.fo.29.
Utrum teneamur confiteri venialia:ibidem.
De ſatiſfactione qd ſit ⁊ que eius efficatia.li.4.fo.31
De ſpeciebus ſatiſfactionis:ibidem.
Utru pnia ꝑ alio facta valeat.lib.4.fo.32.
De penitentia maioꝛi vel minoꝛi ꝯdigna. li.4.fo.33.
De ſolenni penitentia:ibidem.
De reſtitutionibus:ibidem.
De caſibus in quibus reſtituendum eſt ⁊ vtrum liceat differre reſtitutionem:ibidem.
De currētibꝰ cū iure ⁊ pticipibꝰ iiurie eiꝰ.li.4.fo.34.
Utrum generalis neceſſitas eccleſie poſſit diſpēſari cum aliquo ne reſtituat:ibidem.
De participatione furti vel rapine:ibidem.
Utrum q̄ per violentiam vel latenter recuperat rem ſuam teneatur ad reſtitutionem.lib.4.fo.35.
Utrum acquiſita per ſimulationem quis teneatur reſtituere vel fraudem:ibidem.
Utrum peccata redeant de ingratitudine:ibidem.
De ingratitudine.lib.4.folio.36.
De penitentia venialium.lib.4.fo.37.
De dicto auguſtini:ibidem.
De dicto ambroſij.lib.4.folio.38.
De igne purgatoꝛio qualiter purget animas:ibidē.
De adiumentis penitentie: ibidem.
De generali vſu clauium.lib.4.folio.39.
De ſacerdotibꝰ q̄ nō habēt aliquos ſubditos:ibidē.
De excommunicatione.lib.4.folio.40.
De relaxationibus que fiunt per claues:ibidem.
De equali conditione paupis et diuitis. li.4.fo.41.
De iuſta eſtimatione:ibidem.
De extrema vnctione.lib.4.folio.42.
Utrum debeat iterari:ibidem.
De ſacramēto in quo cōfertur gratia.li.4.fo.43.
Utrū ſit idē ſacerdotiū veteris ⁊ noue legis:ibidem
Utrum heretici vere oꝛdinent:ibidem.
De etatibus oꝛdinatoꝛum.lib.4.folio.44.
De ſacramentis conſeruatiuis gratie:ibidem.
De cauſis matrimonij:ibidem.
De conſenſu cauſe efficientis matrimonij:ibidem.
Utrum matrimoniū ſit de iure naturali.lib.4.fo.45
Utrum vnicam eſſe vnius ſit de iure naturali:ibidē.
Utrum foꝛnicatio ſimplex ſit peccatū. lib.4.fo.46.
De bonis matrimonij: ibidem.
Utrū bona matrimonij excuſant coitū ꝯiugalē:ibid̄
Utrū in oī matrimonio ſint illa tria bōa.li.4.fo.47.
De libello repudij.lib.4.fo.48.
Utrū repudiata poſſit redire ad pꝛimū maritū:ibid̄.
De impedimentis matrimonij.lib.4.fo.49.
Utrum ex vnica contumelia dirimatur vel coꝛrumpatur matrimonium. lib.4.folio.50.
Cum gentilis plures habens feminas conuertitur ad fidem vtrum liceat ei habere oēs illas:ibidem.
De impedimentis matrimonij.ibidem.
De erroꝛe conditionis.lib.4.folio.51.
De impotentia coeundi:ibidem.
De quarto et quinto impedimento matrimonij: ſcꝫ de oꝛdine ⁊ voto.lib.4.folio.52.
De ſexto impedimento matrimonij:ibidem.
De vltimo impedimento matrimonij: ibidem.
De ſpirituali cognatione. lib.4.fo.53.
Utrū pater poſſit ꝯtrahere cū filiola filioli ſui:ibidē.
De legali cognatione ſi īpediret matrimoniū:ibidē.
De impedimento matrimonij:ibidem.
De ſacramentoꝝ effectu ſiue de reſurrectione:ibidē
De reſurrectione coꝛpoꝛum an ſit naturalis vel miraculoſa.lib.4.folio.54.
De veritate humane nature. lib.4.folio.55.
De reſurrectione chꝛiſti. lib.4.folio.56.
Qualiter dominus pꝛobauit reſurrectionem ſuam diſcipulis ſuis: ibidem.
De foꝛma in qua apparuit dominus duobus diſcipulis ſuis euntibus in emaus.lib.4.fo.57.
De dotibus reſurgentium:ibidem.
De dotibus coꝛpoꝛum gloꝛificatoꝛum.ibidem.
De dotibus que ſunt tres. lib.4.fo.58.
De ſenſibus ſpiritualibus.lib.4.folio.59.
De numero ſenſuum ſpiritualium:ibidem.
De ipſis fructibꝰ ipſis qui ſunt duodeci.li.4.fo.60.
De damnatiōe repꝛoboꝛum.lib.4.folio.61.
Quantum pꝛoſint ſuffragia eis qui ſunt in purgatorio.lib.4.folio.63.
Utrum ſuffragia facta per illos qui ſunt extra charitatē pꝛoſint illis qui ſunt in purgatoꝛio.lib.4.fo.64
De igne purgatoꝛio qualiter purgat animas:ibidē.
De die iudicij.libꝛo.4.folio.65.

Et ſic eſt finis tabule.

¶ Summa pernecceſſaria acutiſſimi ⁊ ꝓfundiſſimi doctoris magiſtri Guillermi altiſſiodorenſis

¶ Quid ſit fides: et propter quid ad probationē fidei adducantur rationes naturales.

A
Af. ꝙ nõ rõnibus hũanis nõ dʒ ꝓbari fide.

Fides eſt ſubſtãtia rerũ ſperandarũ argumentũ non apparentiũ. Sicut em̃ vera dilectiõe diligitur deꝰ propter ſeipʒ ſuper oĩa: ita vera fide acquieſcit' p̃ue veritati ſuper oĩa ꝓpter ſe. ideo nichil certius fide. et ita fides (cũ nichil habeat certius ſe) probari nõ poteſt. Et ideo dicit apl's Hebre. xi. ꝙ fides eſt argumentũ ſupple probãs non probatũ. ⁊ non cõcluſio. ¶ Magiſtri ĝ imo etiã ſcti patres peruerſe vident' agere. cũ rõnibꝰ humanis nituntur probare fidē: vel articulos fidei. cum fides ſm apoſtolũ ſit tanq̃ꝫ probans nõ probatũ. argumentũ non cõcluſio. Videtur etiã euacuare meritũ fidei: q2 dicit beatus grego. Fides non habet meritum: vbi humana ratio p̄bet experimentũ. ipſi vero nituntur prebere experimentũ fidei: et ita videntur euacuare meritũ fidei

B
Confirmatio rõnis.

Fides oſtē dit' tripl'r.

¶ Solutio. Triplici rõne oſtēdit' fides. Pria eſt q2 rationes naturales in fidelibus augmentant fidem ⁊ confirmant. Sicut em̃ ꝓpter bona tēporalia non eſt diligēdus deꝰ finaliter: tñ ipa bñficia augmentãt caritatē ⁊ cõfirmant illã in habēte caritatē. ſunt em̃ cauſe motiue ⁊ ꝓuocatiue dilectionis dei. eodē modo rõnes naturales in habentibꝰ fidem augmētant ⁊ cõfirmãt illã.

C
Primo

Secundo

¶ Secunda ratio eſt defenſio fidei contra hereticos.

Tertio.

¶ Tertia eſt ꝓmotio ſimpliciũ ad veram fidem. Sicut em̃ ꝓpter bona tēporalia ꝓmouent' ſimplices ad verã dei dilectionē: ita per naturales rationes ꝓmouent' quãdoq̃ꝫ ſimplices ad verã fidē. Propter has tres rationes precipit beatꝰ Petrꝰ maxime prelatis: vt parati ſint om̃i poſcenti reddere rationē de ea que in eis eſt fide: ſpe: et caritate. i. Pe. 3. ca. Cũ autē hʒ quis veram fidem / ⁊ rationes quibꝰ oſtendi poſſit fides: mens non innititur prime veritati propter illas rõnes: ſʒ acquieſcit potius illis rõnibus. q2 conſentiũt prie veritati / ⁊ ei atteſtant'. qȝ ſignificat' per ſamaritanos Iohis. 4. ca. ꝑ quos ſignificant' recte credētes: qui vidētes ieſũ ꝑ verã fidē: dicũt ſamaritane id eſt rõni hũane. iam nõ propter te credimꝰ: ſed q2 ipſi vidimus ⁊ audiuimꝰ. Quanto aũt maior eſt fides in aliquo: tãto citius ⁊ clarius videt huiuſmodi rões. qm̃ fides ē illumiatio mētis ad deũ vidēdũ: ⁊ res diuinas. ⁊ quãto magis illuminatur: tanto clarius videt aĩa. nõ tñ ꝙ ita eſt ſicut credit: ſed quõ ita eſt: ⁊ quare ita eſt vt credit qȝ eſt intelligere. Unde dicit yſaias. 7. ca. Niſi credideritis: nõ intelligetis. q2 mens ſine lumie fidei clarius videre non põt res diuinas. ꝓpter hoc bene dictum eſt a quodã: qm̃ (apud Ariſtotelem) Argumentũ eſt ratio rei dubie faciens fidē apud chriſtum autem: Argumentum eſt fides faciens rationem. Si aũt fides inniteretur ſolis rationibus humanis: nõ haberet meritũ. quia tũc habet locũ qȝ dicit beatꝰ greg. Fides nõ habet meritũ. ⁊c. ſed q2 vere fidelis innititur prime veritati ſuꝑ omnia: ideo fides non eſt ei cõcluſio: ſʒ argumentum. ſicut dicit apl's.

D
I. Pe. 2.

Fides nõ i nitit' prime v'itati ꝓpt rões probabiles.

E

Eſa.
F

In fide ſũt gradus.

¶ Quia v'o debilem hʒ hõviſum ſpiritualē propter corruptionē que eſt in prio pctõ: ideo etiã in fide gradus ſunt vt animꝰ a claris incipiat: ⁊ exercitata fides i minus claris poſſit purgata magis et magis ꝓcedere ad magis clara. vt tãdēʒ poſſit aſpectũ dirigere in ipam eternã claritatē. Incipit ei ab articulis magis ꝓpinquis ſenſui: vt ꝙ filius dei factus eſt homo: ⁊ ꝙ fuit humilis / mãſuetꝰ ⁊ patiens / et huiuſmodi. Unde apl's ad Corin. 2. Non em̃ iudicaui me ſcire aliq̃d inter vos: niſi ieſum xp̄m ⁊ hunc crucifixũ. Ut per illa clara expurgetur ⁊ exercitetur et ſolidet' intellectus ad videndũ clariora. vt ꝙ filij dei ſumꝰ: heredes dei / coheredes autē chriſti. ad Roma. 8. ad vltimũ aũt ipm deũ. Unde apl's. i. Corin. 2. Sapientiã loquimur inter perfectos. Et hoc eſt qȝ dicit btũs auguſti. in prio libro ſoliloquiorum pauloante finem: ſumēs exemplum de ſole materiali ad oculos ſanos vel infirmos: ita dicens. Lux iſta vulgaris nos doceat q̃ꝫtum põt quõ ſe illud habeat. Nã ſunt nonnulli oculi tam ſani ⁊ rigidi: ꝙ ſe mox vt aperti fuerit in ipſum ſolē ſine vlla trepidatiõe cõuertant. his quodãmodo ipſa lux ſanitas eſt: nec doctore indigent. ſʒ ſola fortaſſe admonitiõe credunt his credere / ſperare / ⁊ amare ſatis eſt. Alij vero q2 vehementer videre deſiderant / ipo fulgore feriũtur: ⁊ eo non viſo ſepe in tenebras cũ dilectiõe redeunt quibus periculoſum eſt (q̃ꝫuis talibꝰ vt ſani recte dici poſſunt) velle oſtēdere qȝ adhuc videre non valent. ĝ exercendi ſunt prius: ⁊ eorũ amor vtiliter differendus atq̃ꝫ nutriendus eſt. Primo ei q̃dam illis demonſtrãda ſunt: que nõ per ſe lucent ſed ꝑ lucem videri poſſunt. vt veſtis aut paries: aut aliquid horum. Deinde quod non per ſe q̃dē ſed tamen per illam plenius effulget. vt argentũ aurum: et ſimilia. nec tamen ita radiatum vt oculos ledat. Tunc fortaſſe terrenus iſte ignis modeſte demonſtrandus eſt: deinde ſidera / deinde luna / deinde aurore fulgor / et albeſcentis celi nitor. in quibꝰ ſeu citius ſeu tardius ſeu ꝑ totũ ordinem: ſiue quibuſdã contemptis pro ſua quiſq̃ꝫ valitudine aſſueſcens: ſine trepidatione ⁊ cum magna voluptate ſolē videbit. Tale aliq̃d ſapientie ſtudioſiſſimis nec eam iam tñ videntibus: magiſtri optimi faciunt: nam ordine quodam ad eam peruenire: bone diſcipline officiũ eſt. ſine ordine aũt vix credibilis facultatis. Predicto em̃ ordine vſus eſt aplus. ⁊ ideo ſubtiliſſime dictũ ē: Niſi credideritis: nõ itelligetis. Nõ tm̃ propter hoc ꝙ oportet accedētē ad deũ inniti prime veritati tanq̃ꝫ primo principio ⁊ ſumme ratiõi qȝ facit fides: ſed etiam propter predictum ordinem.

G

Cor.

Roma. 8.
i. Cor. 2.
H

Augu.

I

Exēplũ notandũ qualiter exercitari debet hõ in hijs q̃ ſunt fidei.

K

¶ De erroribus qui contingunt circa articulum trinitatis: et quomodo tripliciter contingit errare circa illum.

Ayuntamiento de Madrid

Cauſa erro rum hereti coꝝ et trini tatem.
L

Volentes aũt oſtendere rõnibꝰ res diui
nas: ex cõueniẽtibꝰ rõnibꝰ ꝓcedemus.
nõ ex eis q̃ ſunt ꝓpꝛie rerũ naturalium:
ideo eĩ decepti fuerũt heretici. qꝛ rões
ꝓpꝛias rerũ naturaliũ volebãt applicare rebus
diuinis. quaſi volẽtes adequare naturã vel crea

Erroꝛ arrij q̃ negat fili um ⁊ ſpm̃ ſã ctũ eẽ vnꝰ eẽntie cum deo patre.

turã ſuo creatoꝛi. Sic deceptus fuit arrꝰ. Cũ ei
in rebꝰ naturalibꝰ gñaliter verũ ſit ꝙ pluriũ plu=
res ſint nature: vt pluriũ hoim plures hũanita=
tes. ⁊ pluriũ aſinoꝛũ plures aſinitates: voluit ar
rius applicare hãc regulã rebꝰ diuinis ſic. pater
⁊ filius ⁊ ſpũſſctũs ſunt plures: g̃ plures ſũt eoꝛũ
nature. ſꝫ pr̃ habet deitatẽ: ⁊ vna ſola eſt deitas:
g̃ filiꝰ nõ hꝫ deitatẽ ſed aliã naturã ꝗ̃ ſit deitas.
Et ex hoc ſequit̃ ꝙ filiꝰ dei nõ ſit deꝰ: ſꝫ creatura

M

pura. qđ ipſe ꝯceſſit deceptꝰ fantaſtica ſiĩtudie

Erroꝛ ſabel= lij q̃ negat plr̃alitatẽ ꝑ ſonaꝝ in tri nitate.

rerũ naturaliũ. ¶ Eodẽ mõ ſabelliꝰ deceptꝰ fuit
Cũ ei gñaliter in rebꝰ naturalibꝰ verũ ſit ꝙ vna
natura vniꝰ ſoliꝰ eſt: ſꝫ deitas vnica natura eſt: g̃
vniꝰ ſoliꝰ eſt. ſꝫ ipã eſt pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti. ergo
ſicut pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſanctꝰ ſunt vnũ: ita ſunt vnꝰ.
Et ideo dicit ſabelliꝰ ꝙ pr̃ qñ vult eſt pr̃: qñ vult
eſt filius: qñ vult eſt ſpũſſctũs. Ipſe g̃ ſabellius
ꝑſonas cõfundit q̃ſi de tribꝰ faciẽs vnã. Arrius
vero ſeparauit naturã ſiue ſubſtãtiã ꝑſonaꝝ. Si
aũt ꝯſideraſſent heretici res diuias in ĩfinitũ ex
cedere res naturales: nunq̃ ꝓpꝛias rões rer̃ na
turaliũ applicare voluiſſent rebꝰ diuis. qm̃ (ſicut

Boetius
N

dicit boetiꝰ) Eruditi hois ẽ de vnaq̃q; re put eiꝰ
natura exigit: ſmonẽ hr̃e. Vñ dicit ĩ libꝛo de tri.
ꝙ phĩ ex ꝓpꝛijs rõnibꝰ ſic argumẽtant̃. ſoꝛtes eſt

Dr̃ia argu= endi phõꝛũ a theolo= gis.

hõ: plato eſt hõ: cicero ẽ hõ. g̃ ſoꝛtes: plato: cice
ro ſunt tres hoies. Theologi aũt ex ꝓpꝛijs rõi=
bus ſic argumẽtant̃. pr̃ eſt deꝰ: filiꝰ eſt deꝰ: ſ. ſ. eſt
deꝰ: g̃ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſ. ſ. ſunt vnꝰ deꝰ. Hec aũt dr̃ia il
lationũ ꝓcedit ex diuerſis ꝓpꝛietatibꝰ reꝝ de q̃=
bus fit ſermo. qm̃ eĩ alia eſt hũanitas qua ſoꝛtes
eſt hõ: alia qua plato ẽ hõ. ⁊c̃. ideo phĩ plr̃aliter
inferũt. Sꝫ qꝛ pꝛoꝛſus eadẽ eſt diuinitas q̃ pr̃ eſt

O

deꝰ: ⁊ qua filiꝰ eſt deꝰ: ⁊ qua ſpũſſctũs eſt deus:

Argr̃. ꝯtra pꝛeđ aucto ritate aug. dicẽtes tri= plex eſſe ge nus/ falſa opinãtium de deo.

ideo theologi ſingulariter ĩfert̃. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc
ſcꝫ qđ dictũ eſt ꝙ heretici decepti ſũt: qꝛ ꝓpꝛias
rões naturaliũ coaptauert̃ rebꝰ diuis. videt̃ dice
re Aug. in pꝛicipio libꝛi de tri. ꝙ triplex eſt genꝰ
falſa opinãtiũ de deo. Sũt eni q̃dã q̃ ea q̃ de coꝛ
poꝛalibꝰ rebꝰ ſiue ꝑ ſenſus coꝛpeos expta noue=
rũt: ſiue natura hũani ingenij q̃ ⁊ diligẽtie viua=
citate vel artis adiutoꝛio ꝑcepert̃: ad res ſpũa=

P

les ⁊ incoꝛpeas trãſferre conant̃: vt ex his illas
metiri atq; opinari velint. vt q̃ putauert̃ deũ eſſe
cãdidũ vel rubeũ. Scđm genꝰ eſt eoꝝ q̃ ſm ani=

ſcđm genꝰ.

mi hũani naturã vel affectũ de deo ſentiũt. vt q̃
aſſerũt deũ nũc obliuiſcẽtẽ: nũc recoꝛdãtẽ ꝓpꝛie
Tertiũ genꝰ eſt eoꝝ q̃ vniuerſaꝫ creaturã q̃ muta

tertiũ genꝰ
Q

bilis eſt: nitunt̃ trãſcẽdere: ſed moꝛtalitatis one
re ꝑ̃grauati pꝛeſumptiões opinionũ ſuaꝝ auda=
tius affirmãdo de deo affirmãt: qđ nec ĩ coꝛpali
nec in ſpũali creatura pñt inuenire. vt ſabelliꝰ q̃
dixit pr̃eꝫ genuiſſe ſeipm̃. ⁊ ille erroꝛ peioꝛ eſt q̃

R

dno pꝛimi. eo ci plꝰ errat ꝙ nõ ſolũ deꝰ ita nõ eſt:
ſꝫ nec coꝛpalis creatura nec ſpũalis. g̃ tria ſunt
genera erroꝫ falſa opinãtiũ de deo. nõ g̃ tm̃ vnũ
et ita videt̃ eſſe falſum qđ diximus. ¶ Solutio.

Solutio ad pꝛeđ. vnus erroꝛ ĩ gñe: triplex in ſpecie.

dicimus ꝙ vnꝰ eſt erroꝛ in gñe. oẽs em̃ errauerũt
etiã ſabellius ꝑ hoc ꝙ in naturis reꝝ viderũt: vt
patet ex iã dictis. licet ſabellius hoc de deo di=
xerit qđ nõ ĩuenit̃ in naturis reꝝ: tñ deceptꝰ fuit
per hoc qđ inuenit in naturis reꝝ. ⁊ ita vnũ ẽ ge
nus erroꝛis ſm rõeꝫ erroꝛis. Sꝫ tria ſunt gña ſꝫ

S

diuerſitatẽ eoꝛũ in q̃bꝰ errat̃. qꝛ q̃dam attribuũt
deo qđ inueniũt in coꝛpali creatura: q̃dã qđ ĩue
niunt in ſpũali: q̃dã qđ nec in coꝛpali nec ĩ ſpũa=
li. Nos g̃ ꝓpꝛijs rõnibus reꝝ naturaliũ nõ inni=
temur: ſed ex theologicis rõnibus ⁊ cõſonis re=
bus de q̃bꝰ loq̃mur circa res diuinas negociabi=

Intencio auctoꝛis

mur. hoc eſt em̃ qđ dicit btũs dionyſius in pꝛĩci=
pio libꝛi de diuinis noibꝰ. Uniuerſaliter aũt ni=
chil audemꝰ dicere neq; intelligere: de ſupeſſen=
tiali ⁊ occulta diuinitate: pꝛeter q̃ ea q̃ de illa no
bis ex ſacris eloquijs ſunt expꝛeſſa. Pꝛimo autẽ

Diuiſio pꝛi mi libꝛi per capitula.
T

oſtẽdemꝰ deũ eẽ vnũ ſolũ ⁊ ſimpliciſſimũ et hoc
in pꝛio caplo. Q̃uis em̃ naturalis cognitio inſita
ſit nobis cẽndi deũ (vt dicit damaſcenus) Quidẽ
tñ ꝑ tenebꝛas pcti in tantã deuenerũt amẽtiam
vt dicerẽt deũ nõ eẽ. Sicut dicit dauid. Dixit in
ſipiẽs in coꝛde ſuo nõ eſt deꝰ. Oſtẽdemꝰ ſcđo ca
pitulo ꝑſonarũ nũerũ ⁊ eſſentie vnitatẽ. Tertio
caplo de noibꝰ eẽntialibꝰ. Quarto caplo de no=
minibꝰ ꝑſonalibꝰ. Quinto caplo de notionibꝰ in
gñali. Sexto caplo de notionibꝰ in ſpãli. Septi
mũ de his q̃ appoꝛpꝛiate cõueniũt deo. Octauo
⁊ caplis ſequẽtibꝰ de illis q̃ dicũtur de deo in oꝛ
dine ad creaturam. ſcꝫ de ſcia dei caplo octauo.
Nono de p̃deſtinatiõe ⁊ repꝛobatione. Decimo

V

de ꝓuidẽtia diuina. Undecimo de potentia dei.
Duodecimo ⁊. 13. caplis de volũtate dei. Caplo
14. de mia dei ⁊ iuſticia. Decioq̃nto ⁊ finali de lo
cali cõparatiõe creatoꝛis ad creaturas.
¶ Cplm̃. 1. pꝛimi libꝛi qđ ſubdiuidit̃ ĩ duas ptes

Pꝛimũ ca. ꝓbat multi pliciter deũ eſſe.

PRimo debemꝰ oſtẽdere deũ eẽ rõibꝰ. 1.
pꝛĩcipiũ reꝝ eẽ. qđ phĩ ꝓbauert̃ multipli
citer. Pꝛio ꝑ hitudinẽ cãe ad cauſatũ.
videt̃ eĩ ꝙ reꝝ/ q̃dã cãe ſunt: q̃dã cauſa
ta. oẽ aũt cauſatũ ĩq̃tũ cauſatũ ĩdiget alio vt ſit.

Pꝛio ꝑ ha bitudinem cãe ad cau ſatum.

Itẽ illđ aliud alio ĩdiget: ⁊ ſic erit in ĩfinitũ ꝓce
dere. vl̃ erit ibi circulꝰ: vel ꝑueniẽt ad aliq̃d qđ
nõ erit cauſatũ. Circulꝰ aũt nõ põt aliquo mõ eẽ
in rebꝰ cauſatis ſingularibꝰ: qm̃ opoꝛtet aliq̃d eẽ
pꝛiꝰ ⁊ poſteriꝰ aliq̃ ſm oꝛdinẽ eundẽ. qđ nõ ẽ ĩtel=
ligibile. ¶ Si dicat̃ ꝙ erit ꝓceſſus ĩ infinitũ: nec

X
Impꝛobat ꝓceſſum in infinitum.

pñt ꝑueniri ad aliq̃d qđ nõ ſit cauſatũ. Impꝛoba=
bimꝰ hoc mõ. qꝛ vniuerſitas cauſatoꝝ tota cauſa
ta ẽ. ſiue ſit finita ſiue ĩfinita: g̃ ĩdiget aliq̃ extra
ſe vt ſit. illud aut eſt cauſatũ aut nõ. ſi eſt cauſatũ
ergo eſt de vniuerſitate cauſatoꝝ. nõ g̃ eſt extra

Y

vniuerſitatẽ cauſatoꝝ. relinq̃tur: g̃ ꝙ nõ ſit cauſa
tũ illud vñ vniuerſitas cauſatoꝛũ hꝫ eẽ. eſt g̃ cau
ſa cauſatoꝝ ſufficiẽs ad eẽ. ⁊ ita pꝛimũ pꝛĩcipiuꝫ
oĩm rerũ eſt. ex q̃ ſequit̃ pꝛimũ pꝛĩcipiũ oĩꝫ rerũ
ſiue deũ eẽ. ¶ Sc̃ḋs ẽ ꝓbatio damaſceni ĩ alijs

Scđo qꝛ ali quid eſt in= cauſabile.

terminis. Quicq̃d ẽ/ aut ẽ cauſabile: aut ĩcauſabi
le. ſi cauſabile. g̃ ab alio qđ vl̃ ẽ cauſabile vel in=
cauſabile. ⁊ ide vt pꝛiꝰ. Eo mõ ꝓbat̃ hoc ꝑ fluxũ
rerum. alia enim res fluit ab alia. Item illa fluit

Ayuntamiento de Madrid

ab alia: ⁊ ſic tandē ꝑueniſ ad fontē a quo fluunt
oīa ⁊ q̇ nō fluit ab aliquo alio. Si eñ dicaſ ꝙ in i=
finitū ꝓcedit fluxus ille nichilomin⁹ hēbim⁹ pro
5 poſitū. q: vniuerſitas fluentiū tota fluit ſiue fini=
ta ſiue infinita: g̊ ab alio extra ſe. ſi eñ ab aliq̇ ex
tra ſe nō flueret: iā nō flueret. Reliquiſ g̊ ꝙ aliq̇d
ſit extra vniuerſitatē fluentiū a quo fluūt oīa. et
Tertio q: aliquid eſt optimū ita primus fons eēndi eſt. ⁊ ita primū principiū
rerū ſiue de⁹ eſt. ¶ Itē tertio mō ſic. cū dico ſum
mū bonū ſiue optimū: in hoc intelligo oē bonū.
in hoc g̊ intelligo oīa iſta: ſapiēs/ potēs/ ⁊ hmōi
Cū g̊ eē ſit tale bonū ꝙ omīa appetūt: ſequiſ ꝙ
A hocipm eē itelligiſ in eo qđ dico optimū ſiue ſū=
mū bonū. ⁊ ita eē intelligiſ in optimo ſm ꝙ opti
mū. ſed oē incluſuȝ ſeq̇tur ad ſuū includēs. vt ad
hāc ſpeciē hō: ſequiſ rōnale aīal: ⁊ oīa ſupiora q̄
claudunſ in ipō. Eodē mō cū i hoc qđ dico opti=
mū claudaſ eē: ex eo ſeq̇tur eē. ⁊ nō ſequiſ ex eo
eſſe niſi de optimo: q: eē nō intelligiſ niſi i optīo
cū dico optimū. g̊ ex eo cū dico optimū: ſequitur
optimū eē. Si g̊ ex optīo ſm ſe ſequiſ optimū eē
ergo ex eo ſequiſ eē quocūq; adiūcto nō diminu
ente ei⁹ rōnē. g̊ bñ ſequiſ. ſi optimū eſt itelligibi
le: optimū eſt. ſȝ optimū eſt itelligibile. qđ ꝯſtat
Quarto q: aliq̇d eſt: q̇ mai⁹ cogitari non pōt. ergo optimū eſt: g̊ ſummū bonū: g̊ de⁹ eſt. ¶ Itē
quarto mō ꝓbat mgr̄ anſelmus cātuarienſis idē
ſic. Intelligibile eſt aliq̇d quo maius excogitari
nō pōt. Hoc verū eſt euidēter. q: cū dico id quo
B maius excogitari nō pōt. audiēs intelligit ſigni=
ficatiōes iſtarū dictionū: ⁊ ita intelligit ſigtum
huius ōronis: quo maius excogitari nō pōt. ⁊ ita
intelligit id q̇ maius excogitari nō pōt. vñ mani
feſtū eſt ꝙ intelligibile eſt id quo maius excogi=
tari nō pōt. Sit g̊ ꝙ aliq̇s intelligat id q̇ mai⁹ ex
cogitari nō pōt. Iſtud qđ ita intelligit: aut ē aut
nō eſt. ſi dicaſ ꝙ nō eſt: g̊ illud qđ ita itelligit ita
eſt in intellectu ꝙ nō eſt in re. ſȝ mai⁹ eſt in re eſſe
⁊ in itellectu: q̄ȝ in itellectu ſolū: g̊ hocipm eſt in
telligibile. qđ ꝯſtat. g̊ aliq̇d itelligibile eſt mai⁹
q̄ȝ iſte cogitet. nō g̊ intelligit id q̇ maius excogi=
tari nō pōt. ſȝ hoc eſt ꝯtra poſitū. Relinq̇tur g̊ ꝙ
C correlariū notandum. illud qđ ille itelligit eſt. et ita id q̇ maius excogi
tari nō pōt: eſt. ⁊ ita ſūmū bonū ſiue de⁹ ē. ¶ Ex
D predictis pȝ ꝙ ſummū bonū tale bonū eſt qđ nō
Prima cā. pōt intelligi nō eē trib⁹ de cauſis. Prīa eſt: q: in
hoc ꝙ dico optimū: itelligo vere eē. ⁊ ita q̇ intel=
Scđa cā. ligeret optimū nō eē: itelligeret illđ qđ vere eſt:
nō eē. qđ eſſe nō pt. Scđa eſt: q: ſummū bonū ex
neceſſitate ſumme eſt. ſȝ illđ magis eſt a q̇ eē nō
eſt ſeparabile actu vel rōe vel intellectu: q̄ȝ illud
a quo eē eſt ſeparabile rōe. ⁊ ſi nō actu: g̊ a ſūmo
bono nō pōt ſeparari eē actu: aut rōe ſiue intelle
Tertia cā. ctu. ⁊ ita ſummū bonū nō pōt itelligi nō eē. ¶ Ter
tia rō. ſummū bonū eſt ipm eē. g̊ ſicut itellectus
nō pōt ſepari a ſe: ita nec ab ipſo eē. ⁊ ꝑ ꝯſequēs
Probaſ ꝙ deus ē ſimplex oīmoda ſimplicitate. ſummū bonū ſcȝ deus: non poteſt non eſſe.

¶ Scđa pars primi capituli ꝙ deus eſt om=
nibus modis ſimplex.

E Primo V Iſo qualiter poſſit ꝓbari deū eē: oſtēda
mus ſiſr rōib⁹/ vnū ſolū deū eē. ſed prio
oſtēdamus ꝙ deus eſt ſimplex: oīmoda
ſimplicitate. ¶ Si eñ dicaſ ꝙ deus eſt
quid cōpoſitum. cōtra. omne cōpoſitū diuiſibile
eſt: vel pōt intelligi diuidi. Si ergo de⁹ ſit q̇d cō
poſitū: poſſet intelligi diuidi. ⁊ ita poſſet itelligi
nō eſſe. qđ eſt cōtra p̄dicta. ¶ Itē id qđ ꝑ ſe eſt ⁊ Secundo
nulli debet ſuū eſſe: maius eſt q̄ȝ qđ nō eſt ꝑ ſe: et
alicui debet ſuū eē. ſed de⁹ maxie eſt: g̊ eſt ꝑ ſe et
nulli debet ſuū eē. g̊ nulli cōpoſitiōi vel parti. er
go nullomō ꝯpoſitus eſt. ¶ Preterea ſi eſſet cō= Tertio
poſitus. aliq̇d eſſet prius deo videlȝ pars ei⁹. Re
linq̇tur g̊ ꝙ ipſe ſit ſimplex oīmoda ſimplicitate. F
¶ Ex hoc pȝ ꝙ nihil ſit in ſe: qđ nō ſit ipſe q: cū Correlarium primū.
ipſe ſit ſumme bon⁹: ipe eſt bon⁹ ꝑ ſe: et per eſſen
tiam. et ita eſt ipſe ſumma bonitas. aliter eñ de=
beret alij ꝙ eſſet bon⁹. Eodē mō pōt ꝓbari ꝙ ipe
ſit ſumma ſapiētia: ⁊ cōſtat ꝙ ipe nihil eſt niſi bo
nū. et ita quicq̇d in ipō eſt: bonū eſt. ⁊ ita quicq̇d
eſt in ipō: eſt ipe: ideo illđ qđ eſt ꝑ eēntiā magis
proprie eſt q̄ȝ illud qđ eſt ꝑ aliud. qm̄ illud qđ ꝑ
ſe eſt ſiue ꝑ eēntiā: nulli alij debet vt ſit. illud au
tē qđ eſt ꝑ aliđ debet alij vt ſit. ſummū aūt bonū
ſumme eſt: g̊ eſt per ſe ſiue ꝑ eſſentiā: ⁊ ita eſt ſuū
eſſe. g̊ nō debet ſuū eē niſi ſibiipſi. ergo nō debet
ſuum eē partib⁹ ſuis vel alicui cōpoſitioni vel cō
cretiōi: vel alicui forme q̄ nō ſit ipſe. Ex quo ſeq̇
tur ꝙ deus eſt oīmodo ſimplex. ¶ Ex hoc etiā ſe
quiſ ꝙ vnus ſolus de⁹ eſt: ſiue vnū ſolū ſummuȝ Correlarium ſecūdū.
bonū. Si eñ dicaſ ꝙ plura ſunt ſumma bona: ſe= G
quiſ ꝙ hocipm ſummū bonū ſit vl̄e qđ ꝯtinet ſub
ſe plura ſingularia. nullū aūt vl̄e trahi pōt ad ſin
gulare niſi ꝑ aliquā adiunctionē. vt hec ſpecies
hō nō pōt trahi ad ſingulare niſi ꝑ adiūctionem
accidētiū indiuiduātiū. nulla aūt additio pt fie
ri in ſummo bono: cū ſit oīmoda ſimplex. nō erit
igiſ hocipm ſummū bonū vl̄e ꝯtinēs ſub ſe plura
ſingularia: nec aliq̇ mō dici poſſet i q̇ differret ſū
mū bonū a ſummo bono. oīmoda ei ſimplicitas q̄
ibi eſt: nō patiſ ꝙ ibi ſit aliq̄ differētia: vel i gñe/
vel in ſpecie/ vel in ſubſtātiali differētia: vel in ꝓ
prio vel in accidēte. ¶ Ex p̄dictis pȝ ꝙ de⁹ ſit in H
corruptibilis ⁊ inuariabilis: ꝓpter oīmodā ſim= Correlarium tertium
plicitatē. Q; aūt ipe ſit etern⁹ oſtēdiſ indirecte:
q: ſi incepit eſſe/ exiuit de poſſibilitate eēndi ad
actū. Queriſ q̇s eduxit eū de poſſibilitate eēndi
in actū. Nō pōt dici ꝙ ali⁹ ab eo. q: ſeq̄reſ ꝙ ipe
nō eēt principiū vel prim⁹. Relinq̇tur g̊ ꝙ ipe edu
xit ſe de poſſibilitate eēndi i actū. ⁊ ex hoc ſequiſ I
ꝙ ipe p̄ceſſit ſuū eē imo etiā ſeipm. qđ nō eſt itel
ligibile. Reliquiſ g̊ ꝙ ipe nō incepit eē: ⁊ ita fuit
ab eterno. in eternū aūt erit: q: icorruptibilis ē.

¶ Capitulū ſcđm multipliciter ꝓbans tres
perſonas vnū eē deum et cōtinet. 4. partes.

V Iſo per rationes ꝙ vnus ſolus deus eſt: ſe
quitur vt rōnibus oſtēdamus tres ꝑſonas
eſſe vnum deū. Beatus auguſtinus probat gñā= Probatio auguſtini.
tionē filij eternā: ſic. Pater ab eterno aut voluit
generare filium ſibi equalē et potuit: aut potuit
et nō voluit: aut nec potuit nec voluit. ⁊ ſi potuit
et non voluit: inuidus fuit. ſi voluit ⁊ non potuit
impotens fuit. ſi autem nec potuit nec voluit: im
potens et inuidus fuit. ſi autem potuit et voluit ⁊
cōſtat ꝙ ſciuit: ſeq̇tur ꝙ ab eterno genuit filiū ſibi
equalē. ¶ Q; aūt pater voluerit generare filiuȝ aliter ꝓbaſ

Ayuntamiento de Madrid

K equalē ſibi ꝓbaꝛ ſic. Ad ſummā auariciā ptinet
nichil de bonis ſuis velle cōicare:ğ ad ſummam
bonitatē vel liberalitatē ptinet oīa bōa ſua velle
cōicare. ſ; pr̄ eſt ab eterno ſumme liberalis:ğ ab
eterno voluit cōicare alij ſue maieſtatꝫ plenitudi
nē. ſ; cōicare alij ſue maieſtatꝫ plenitudinē ē ge=
nus ſuū dare: ⁊ hoc eſt gñare filiū equalē ſibi. ğ
pr̄ ab eterno voluit gñare filiū eq̄lē ſibi cui cōica
ret oēs diuitias maieſtatꝫ ſue:ſicut ipe fili⁹ dicit
in euāgelio. Oīa mea tua ſunt:⁊ tua mea ſūt. ali=
ter ei in eo nō eſſet ſumma liberalitas ſi aliq̄d ſibi
Probaꝛ ꝙ potuit. reſeruaret qđ alij nō cōicaret. ❡ Qꝫ aūt potuit
ſic ꝓbaꝛ:q2 hō infirm⁹ pōt hoc. ſ. gñare filiū equa
L lē ſibi. ⁊ hoc eſt in eo laudabile ⁊ pfectiōis natu=
ralis ſignū. ğ multo fortius omps hoc ab eterno
potuit. Et hoc eſt qđ ipſe dicit in vltimo capitu
lo yſaie. Si ego q̄ ceteris gñationē tribuo ſteri=
lis ero?dicit dn̄s. q̄ſi dicat nō vel hoc eēt mirū. ſi
ego qui preſto generādi poteſtatē alijs reb⁹ ſteri
lis remaneo. Fecūditas ei rerū ſummā fecūdita
tē ipſius indicat. ꝓpter qđ op; pl̄alitatē pſonaꝝ
Dionyſius eē in deitate. Hoc ei eſt qđ dicit btūs dionyſius
in libro de diuinis noib⁹. capitulo pı̄o ſic. In oī
fere theologico negocio thearchiā videm⁹ ſctē
M laudatā: ſicut monadē quidē et vnitatē propter
ſimplicitatē ⁊ vnitatē ſupernaturalis impartibi
litatis. ⁊ paulopoſt ſicut trinitatē autē propter
triū pſonarū ſupeſſentialis fecūditatis manife=
ſtationē. Hāc etiā fecūditatē oſtēdit pſalmiſta:
cū in pſona pr̄is ait. Ex vtero an̄ luciferū genui
te. Per vterū ei intelligiꝛ ibi fecūditas ſūmi dei
Alia ratio. q̄ eſt ſumma ei⁹ bonitas/ſiue liberalitas. ❡ Itē
copioſior eſt potētia qua pōt aliq̄s dare et de ſuo
⁊ de alieno: q̄ illa q̄ nō pōt aliq̄s dare niſi de alie
no. ſ; potētia dei copioſiſſima eſt:ergo ab eterno
potuit dare alicui de ſuo: ğ ab eterno potuit ali=
cui dare ſciam ſuā:ſuā eēntiā:ſuā diuinitatē. hoc
aūt eſt gñare filiū ſibi equale;. q2 gñare eſt gen⁹
N ſuū vel manerié ſuā alteri dare. ğ de⁹ pr̄ ab eter=
no potuit gñare filiū ſibi equalē. ⁊ voluit ſicut ꝓ
batū eſt ⁊ cōſtat ꝙ ſciuit:ğ ab eterno genuit filiū
Sapiē.7. equalē ſibi. ❡ Per has rōnes p; quare dei fili⁹
diciꝛ in libro ſapiētie ſpeculū ⁊ imago dei pr̄is.
qm̄ in filio videꝛ ſumma bonitas ⁊ ſūma liberali
tas dei pr̄is q̄ nichil hr̄e voluit qđ filio ſuo non
cōicauerit:ſ; oēs diuitas maieſtatis ſue ei dedit
ſicut ipemet dicit in euāgelio. Oīa mea tua ſunt
Ioh.17. et oīa tua mea ſunt. Ioh.17. q2 ergo in filio relu=
cet ſumme ſumma bonitas:ſūma liberalitas dei
pr̄is:ideo dr̄ filius ſpeculū ⁊ imago dei pr̄is Pro
Ioh.14. pter hoc ipe dicit in euāgelio. Ioh.14. Qui vi=
det me:videt ⁊ pr̄e;. Propter hoc etiā diciꝛ vbū
O dei pr̄is:qm̄ pfecte loquiꝛ pr̄is ſui bonitatē. crea
ture em̄ licet pulchritudine ⁊ bonitate ſua q̄ſi qui
buſdā vocib⁹ pulchritudinē ei⁹ ⁊ bonitatē loquā
tur:tn̄ q2 a longe imitanꝛ ſuū creatorē:nec imple
re poſſunt id qđ imitanꝛ:ideo nō pfecte loquunꝛ
dei bonitatē. ſ; fili⁹ dei q̄ eſt eius imago oīno ei ſi
milis ⁊ equalis:pfecte loquiꝛ pr̄is ſui bonitate;
vt p; ex dictꝭ. ⁊ hec ē vera ratio quare dicaꝛ vbū
Alia ratio. dei patris. ❡ Ite; quedā res emanāt ab alijs re
bus per generationē:quedā alio modo. ſed inter

omnes emanatiōes quibus res emanāt ab alijs
perfectiſſima emanatio eſt generatio. generatio
enim aſſimilat penitus et adequat generatū ſuo P
generatori. alie aūt emanatiōes non hoc faciūt
Si ergo fons bonitatis copioſiſſime ⁊ pleniſſime
amanat ſeq̄tur ꝙ ab illo fit emanatio copioſiſſi=
ma ⁊ pleniſſima ſc; gñatio. ⁊ ita de⁹ pater qui eſt
fons bonitatis gñat filiū ſibi equalē. ⁊ ſi equalē:
oportet ꝙ cōſubſtātialē ⁊ coeternū. et ita ab eter
no genuit filiū ſibi equalē. ❡ S; cōtra probatio Obie. ꝯtra augu.
nē aug. obiciꝛ q2 videꝛ hec eē falſa:ſi potuit gene
rare filiū ſibi equalē ⁊ nō voluit/inuidus fuit. q2
potuit hoīem facere meliorē q̄ fecit: ⁊ nō voluit
nō tn̄ inuidus fuit. ❡ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ nō Solutio
eſt ſimile:q2 ratio gñatiōis exigit ꝙ equale gene Q
reꝛ. ſ; rō creatōis hoc nō exigit nec etiā exigit rō
creatiōis hoīs:vt fieret melior. q2 q̄tū eſt ex pte R
dei melius nō potuit fieri hō nec meliori ratione
licet potuerit fieri melior. q2 potuit eu; facere ta
lē qui peccare non poſſet. Sed ſicut dicit beatus
auguſtinus in libro de vera religiōe. meliores iu Nota.
dicauit deus ſeruos ſuos ſi ei liberaliter deſerui= Quare de⁹
rēt. meliores dico/nō q̄tum ad ſtatū:ſed q̄tū ad nō fecit ho
beatitudinis capacitatē. q2 magnū quid eis ac= minē īpec=
creſcit:eo ꝙ per merita aſcendūt ad beatitudinē cabilē cum
Non fuit ergo inuidia ꝙ nō fecit hoīem meliorē potuit.
q2 inuidia nō habet locū niſi vbi res exigit aliter
fieri q̄ fiat. ſi tn̄ deus hoīem feciſſet meliorē; eo S
ipſo:ſequeretur ꝙ optimo modo q̄tum in ſe ē fe=
ciſſet eum. hoc etiam ibiq̧ eſt generale.
❡ Scđa pars de proceſſione ſpūſſancti a patre.
Sicut oſtenſa eſt prius gñatio filij:ſic
poteſt oſtendi proceſſio ſpūſſcti. Si= Emanatio q̄d ⁊ ꝙ ē du
cut ei emanatio qua aliq̄d emanat ab plex in diui
alio p modū gñationis eſt amanatio nis.
pfectiſſima: ita emanatio qua aliq̄d
emanat ab alio p modū benignitatis vel libera=
litatis eſt emanatio gratiſſima ⁊ iocundiſſima.
Sicut ğ oportet ex neceſſitate vt a ſummo fonte
bonitatis ſit emanatio pfectiſſima q̄ eſt gñatio
vt predictū eſt. ita eſt neceſſe vt a pı̄o fonte q̄ eſt
prim⁹ et ſummus fons ⁊ pleniſſim⁹ oīs vere iocū
ditatis ⁊ beatitudinis: ſit emanatio gratiſſima ⁊
iocundiſſima:⁊ ita emanatio q̄ eſt p modū beni=
gnitatꝫ ſiue liberalitatis eſt a ſūmo bono. qđ au T
tē emanat p modū benignitatis ſiue. liberalitatꝫ Pı̄a ratio.
donū eſt ⁊ dr̄. Nichil em̄ vere ⁊ ꝓprie dr̄ donū:
niſi illud qđ de mera liberalitate ꝓcediꝛ. ğ qđ ex
ſumma liberalitate ꝓcedit ē ſummū donū: et qđ V
pı̄o ꝓcedit eſt primū donū. ſ; qđ primo ꝓcedit
tāq̧ primū donū a benignitate eſt amor. amor eī
eſt donū in q̄ oīa alia dona danꝛ. Qui eī vere dat
amorē ſuū alicui:oīa facit ei cōia. ⁊ qđ daꝛ nō ex
amore: nō ꝓprie daꝛ. qđ eī daꝛ ex timore potius
redēptio eſt. qđ daꝛ vt aliq̄d ſibi detur:mercimo
nia eſt. ſ; qđ ex amore datur:ꝓprie donū eſt Qđ
ergo a ſummo fonte bonitatis ꝓcedit pı̄o ſm̄ mo
dū benignitatꝫ eſt amor ſummus ⁊ ſummū donū
ſed amor eſt donū intrinſecū qđ eſt in ipſo dante
in quo danꝛ dona extrinſeca. Amor igiꝛ qui ꝓce= X
dit ex deo eſt in eo a q̄ procedit:ſ; q̄cq̄d eſt in deo
deus eſt:ğ amor qui procedit ex deo deus eſt: et

Scda rō. fuit ab eterno. iſtū autem amorē vocamꝰ ſpiritū ſctm. Qꝫ etiā ille amor fuerit ab eterno: pbaꝛ p hoc ꝙ donū amoris prius ꝙ̄ aliqd donū extrinſecū: ergo donū amoris prius fuit in deo: ꝙ̄ deꝰ cōferret creaturis ſuū eſſe exterius anteqꝫ ſuas bonitates eis exteriꝰ diſtribueret. Et ita ille amor fuit ante oēm creaturā. z ita fuit ab eterno. et ita eſt deꝰ: z alia pſona ꝙ̄ illa a qua emanauit. Sic ergo oſtēſa eſt tertia pſona in deitate. ¶ Ex hac oſtenſiōe pꝫ ꝙ ſm catholicā fidē dicimꝰ ꝙ ſpiritꝰ ſctūs aliomō pcedit a pre ꝙ̄ filiꝰ. z q̄re ſpūſſanctus dicaꝛ amor. z quare btūs auguſtinus dicit ꝙ ſpūſſanctꝰ ab eterno fuit donū. qm̄ ab eterno fuit amor. amor aūt inqꝫtuꝫ amor primo z pprie donū eſt. i. res primo et ppriiſſime donabilis.

correlariū notandum Y

¶ Tertia pars in qua ponitur alia probatio trinitatis perſonarum.

Prima pbatio. Alio modo poteſt oſtendi trinitas pſonarū ſic. In ſummo bono ab eterno fuit ſumma btitudo: ḡ ibi fuit ſumma iocunditas. ſꝫ nichil eſt gratioſius vel iocūdius ꝙ̄ mutua caritas. qꝛ nullius rei ſine conſortio iocūda eſt poſſeſſio: ḡ mutua caritas ab eterno fuit in ſummo bono. Ubi ei erat ſumma btitudo z ſūma iocūditas: nullomō potuit deeē illud quo nihil eſt gratioſius: nihil iocūdiꝰ: ſcꝫ mutua caritas. ſꝫ mutua caritas nō pōt eē niſi inter plures pſonas: ḡ ab eterno fuerūt plures pſone i ſūmo bono ſiue in diuinitate. ¶ Oportebat etiā ꝙ ibi eēt mutua caritas z ſumma: pp̄ter ſummā btitudinē ſumma aūt caritas z mutua pbat equalitatē pſonaꝝ: qꝛ ſi vna pſona ſūme diligebat aliā: illa erat ſumme diligēda. aliter ei nō eſſet diſcretiſſima dilectio. z ſi alia pſona eſt ſumme diligēda cōſtat ꝙ ipa eſt deꝰ/ſiue ſummū bonū. z ita ſequiꝛ ꝙ vtraqꝫ erat equalis alteri. Summa etiaꝫ caritas z mutua pbat trinitatē pſonaꝝ. ſi ei erat ſumma caritas mutua iter duas pſonas: neceſſe erat ꝙ vtraqꝫ tertiā inq̄reret cui cōicaret delicias ſue bonitatis. aliter em̄ eēt illiberalis illa dilectio: ſi altera illarū pſonarū ab ea qua diligi ſūme vellet: nollet aliquā aliā equaliter diligi. Sicut ḡ ſumma bonitas et ſumma btitudo dei pris exigebat vt aliā pſonā haberet quā ſumme diligeret: ita liberalitas mutue dilectiōis exigebat vt ibi eſſet tertia pſona cui cōicarent ille due delicias dilectiōis ſue. In tribꝰ ḡ pſonis potuit eē oīmoda cōicatio: ſcꝫ diuitiarū oīm cōicatio ſiue totius maieſtatis z cōicatio dilectiōis. ſic aūt plena potuit eē in tribꝰ pſonis z nō in paucioribꝰ et ita ab eterno fueſt tres pſone i deitate. ¶ Ex hac oſtēſiōe pꝫ quare filiꝰ dei dicaꝛ dilectio pris qm̄ ad ipm deū imediate z q̄ſi pſio hꝫ mutuā dilectionē. nō ei ab eterno habuiſſet quē ſūme diligeret: niſi habuiſſet ſibi filiū equalē. qm̄ illa pſona q̄ tm̄ immediate pceſſit a deo pre: filiꝰ eiꝰ eſt

Secunda probatio.

5

X

B correlariū.

¶ Sꝫ obiciꝛ cōtra hoc. qꝛ eadē rōne mutua caritas triū pſonarū exigebat quartā pſonaꝫ eē: cui cōicaret delicias ſuas. ¶ Et ad hoc dicendū eſt ꝙ nō ſequiꝛ. btitudo em̄ (ſicut dicit btūs auguſtinus) cōſiſtit in cognitiōe z dilectiōe. Cognitio dei potuit eē in vnica pſona: ſꝫ mutua caritas nō potuit eſſe ad minus niſi iter duas pſonas. Ille aūt due pſone hn̄tes i ſe mutuā caritatē nō eēnt ſūme liberales: niſi cōicaſſent delicias ſue mutue caritatꝫ pfecta cōicatiōe. et p hoc oportuit tertiā pſonā eē in trinitate q̄ eēt deꝰ. aliter ei nō eēt ibi pfecta cōicatio. Et ita pꝫ ꝙ in tribus pſonis ē ſumma beatitudo z pfecta cōicatio ſumme beatitudinis. ideo nō oportuit quartā eſſe.

Obiectio queſ.

Solutio.

C

¶ Quarta pars ſecundi capituli.

Probato ꝙ tres pſone diuine ſunt tantū: videdū ē alio modo quare oportuit tm̄ tres pſonas eē in deitate. Probatuꝫ eſt ſupius ꝙ vna ſola diuina pſona eſt q̄ nō eſt ab alio: ſꝫ oīs alia pſona eſt ab illa: z omīs eēntia creata. cū aūt plures pſone pcedāt ab illa ſicut pbatū eſt: erigiꝛ de neceſſitate ꝙ aliqua pcedat immediate. ſi em̄ nulla pcederet ab ipſa immediate: nec aliqua pcederet mediate. Non poſſunt pl'es pcedere imediate: niſi tm̄ vna. qd pbaꝛ ſic indirecte. Si em̄ ab illa pl'es pcederēt immediate: ille due nō eēnt cōiuncte germanitate ſumma z ſic nō eēt ibi ſumma cōiūctio: nec ſūmus amor: nec ſūma btitudo. qd eſſe nō pōt i diuinis pſonis. ¶ Preterea ſi pl'es pſone pcederēt a deo imediate: ille due pſone prorſus eſſent ſiles. z cū vna ſit vbū: reliq̄ eēt vbū. ſꝫ cū verbū eternū ſit ſūme pfectū: eo dicunꝛ oīa pfecta. Si ergo deꝰ pr ab etero ptuliſſet vel pduxiſſet aliud vbū: nugatꝰ fuiſſet. qd eſt impoſſibile. Relinquiꝛ ergo ꝙ vna pſona ſit a deo patre tm̄ immediate. ¶ Notādū aūt ꝙ nulla pſona pōt eē a deo patre mediate tm̄. Si em̄ diceret ꝙ filiꝰ potuit gn̄are filiū q̄ eēt nepos dei pris: nō eēt inter illū filiū et prem ſumma germanitas. maior ei ꝯueniētia eſt inter prem z filiū: ꝙ̄ inter preꝫ z nepotē. qd eſſe nō pōt i diuinis pſonis. qd pꝫ ex pdictꝫ. ¶ Preterea. filiꝰ ille eēt prorſus ſilis pri ſuo: z ita eēt vbū eternū. ſed nugatio eēt eterno vbo iā gn̄ato gn̄are aliud vbū eternū. cū vno pfecto dicantur oīa. ¶ Per pdicta etiā pꝫ ꝙ ſpūſſctūs nō pcedit tm̄ a pre: ſꝫ etiā a filio. qꝛ ſi pcederet a patre ſolo nō eſſet ſumma germanitas inter filiū z ſpm̄ ſanctū. qd eē non pōt. ¶ Preterea pater carnalis ita diligit filiū ſuū ꝙ q̄cq̄d probitatis vel liberalitatis habet: totū vult ineſſe z attribui filio ſuo. ergo in īfinitū magis pr eternꝰ q̄cq̄d liberalitatꝫ habet: vult ineſſe filio ſuo. ſꝫ eiꝰ ſumma liberalitas ē ꝙ ab eo pcedit ſpūſſctūs q̄ eſt ſummꝰ amor et ſummū donū. ḡ deꝰ eternꝰ vult ꝙ a filio ſuo per eandē liberalitatē pcedat ſpūſſctūs. et ſi vult et eſt: ergo ſpūſſctūs pcedit a filio. ¶ Preterea cū pater z filius prorſus habeāt candē liberalitatē ſi ab vno pcedit ſpūſſctūs p modū liberalitatis et ab alio. Cū em̄ ſpūſſctūs pcedat ab aliqua pſona p modū liberalitatis: z eadē ſit liberalitas patris z filiꝫ: ſequiꝛ ꝙ ſi pcedit ab vnoqꝫ pcedat ab alio. ¶ Sed eodē modo poteſt probari ꝙ filius gn̄atur a ſpū ſctō: qꝛ in ſpū ſctō eſt q̄cq̄d eſt in pre ſm ꝙ gn̄at vbū. Ad qd dr ꝙ hoc eſt falſum: qꝛ pater gn̄at filiū nō ſolūmō ſm ꝙ eſt ſumme bonus. qꝛ ſm hoc ſpūſſanctus generaret eum: ſed ſm hoc quod eſt ſumme bonus non ens ab alio.

Prima rō.

B

Scda rō.

Notandum

E

Tertia rō.

Quarta rō

F

Quinta rō

Obiec. cōtra preꝺ.

Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

Sexta rō.
G
Reſolutio doctoꝛis duplex ē ꝓceſſio in diuinitate ex qua ꝓbatur tm̄ tres eſſe perſonas.

ſm̄ hoc em̄ exigit ſociū: vt poſtea dicet̃. ¶ Pꝛeterea oīs amoꝛ ꝓcedit ab amāte: ſʒ ſpūſſanctꝰ eſt amoꝛ quo filius amat pr̄em: ğ ſpirituſſanctꝰ ꝓcedit a filio. ¶ Eſt ğ in diuinitate ꝓceſſio īmediata tm̄: ⁊ pꝛoceſſio ſimul mediata ⁊ immediata. ſʒ pꝛoceſſio mediata tm̄ nō pōt ibi eē: vt ꝓbatū eſt. Si ergo quarta ibi eēt ꝑſona de neceſſitate opoꝛteret ꝙ ipſa eſſet a tribꝰ perſonis: aliter nō eſſent inter ſe imediate oēs. qꝺ eē nō poſſet. In pluralitate em̄ diuinarū ꝑſonaꝝ ex neceſſitate opoꝛtet eſſe oꝛdinatiſſimā ⁊ pulcherrimā diſtinctionem. Si aūt ibi eſſet quarta ꝑſona: inequalis ibi ꝯueniētia eēt. qꝛ ſcꝺa ꝑſona magis ꝯueniret cū tertia ꝑſona ꝙ̄ cuʒ pꝛima. cōueniret ei tm̄ cū pꝛia in dādo ſummā bonitatē. cū tertia aūt in dādo ⁊ accipiendo. Et ita patet ꝙ nō eſſet in quattuoꝛ ꝑſonis cōueniētiſſima ⁊ oꝛdinatiſſima diſtictio. In tribꝰ aūt eſt oꝛdinatiſſima ⁊ pulcherrima diſtinctio. qꝛ filiꝰ tm̄ habet cū ſpū ſancto: ꝙ̄tū cū pr̄e. in dando eni cuʒ pr̄e cōuenit: in accipiēdo cum ſpū ſctō. Relinqtur ğ ꝙ in diuinitate nō ſunt plures ꝑſone ꝙ̄ tres. qm̄ inter plures nō pōt eſſe cōueniētiſſima ⁊ oꝛdinatiſſima diſtinctio.

H

In ꝯtrariū arguit̃. 1.

¶ Sʒ videtur ꝙ pꝛedicte ꝓbatiōes nulle ſint fiunt em̄ ꝑ adaptationē rerū naturaliū ad res diuinas. pꝛopter hoc autē errauerūt heretici. ⁊ hec via ſupiꝰ repꝛobata eſt.

Arguit̃. 2.
I

¶ Pꝛeterea ſi bene ſequit̃ hō carnalis pōt gn̄are: ğ deus pater pōt generare. eadē rōne bene ſequit̃: homo eſt albus: ergo deꝰ eſt albus. qꝺ manifeſte falſuʒ eſt.

Sulutio ad pꝛcꝺ.

¶ Et ad hoc dicēdum eſt ꝙ cum deꝰ habitet lucē inacceſſibilem: opoꝛtet humanū intellectuʒ foueri ⁊ purgari in ſpeculo creaturaꝝ: vt ꝑ eas veniat ī cognitioneʒ creatoꝛis. Hoc ei dicit beatꝰ auguſtinꝰ in pꝛincipio libꝛi de trinitate. vt ab huiuſmōi falſitatibꝰ humanus animus purgaret̃: ſctā ſcriptura paruulis cōgruens: nulliꝰ gn̄is rerū ꝟba vitauit. ex quibꝰ quaſi gradatī ad diuina atqꝫ ſublimia nr̄ intellectꝰ velut nutritꝰ aſſurgeret. Uñ in hmōi pꝛobatiōibꝰ ꝓcedimus ex eis q̄ cōueniūt tā rebꝰ naturalibꝰ: ꝙ̄ diuinis. aliqñ tñ ex pꝛopꝛijs ꝓcedimus. ſicut cū dicimus: deꝰ eſt ops: ğ poteſt hoc facere.

K

Deꝰ eſt cauſa oīm in tripli gn̄e cauſe tm̄.

heretici aūt decepti fuerūt: qꝛ ex ꝓpꝛijs rerū naturaliū ꝓceſſerūt ad res diuinas. ¶ Sciendum em̄ eſt ꝙ deus eſt cauſa efficiens omnium et foꝛmalis ⁊ finalis. foꝛmalis dico ꝑ modū exēplaris. vñ q̄ ꝯueniūt iſtis cauſis in rebꝰ naturalibus poſſunt trāſferri ad deū. ſed cuʒ nō ſit cauſa materialis: ea q̄ ꝑtinēt ad cām materialē nō poſſunt dici de eo. vñ nō dr̄ coloꝛatus: hoc em̄ eſt ex parte materie. nec obliuioſus: hoc em̄ eſt in aīa ex parte intellectꝰ materialis. ſʒ poſſe gn̄are verbū dr̄ de deo: hoc ei ꝑtinet ad cām efficiētē. Qñ ergo lex diuina ꝓcedit ex pꝛopꝛijs facit ſcientiā et cōfirmat fidē in habētibꝰ fidē. Qñ vero ꝓcedit ex cōibꝰ iuuat fidē ⁊ ꝓmouet ad intelligentiam a creaturis quaſi quadā manuductiōe ducēs ad creatoꝛē. ſicut dicit beatus dionyſius.

L

Diuiſio. 3. capituli ꝑ octo q̄ſtiones.

¶ Tertiū capl̄m de noībꝰ eſſentialibꝰ dictis de deo cōtinet octo queſtiones. In hoc tertio capitulo debemꝰ agere de noībꝰ eſſentialibꝰ de deo dictis. Sʒ q̄rit̃ pꝛimo quō deꝰ dr̄ habere nomē: cū ſit innomiabilis. Scꝺo qꝺ ſit eiꝰ ꝓpꝛiū nomē. Tertio de ſignificatione huius noīs deus. Quarto de ſuppōne ipſius. et de varijs eiꝰ ſignificationibꝰ. Quinto vtrū habeat plurale. Sexto quō intelligēda ſit hec ꝓpoſitio: deus eſt trinus et vnus. Septimo per que ꝓnoīa diuina eſſentia demōſtrari poſſit. Octaua ⁊ vltimo de noībꝰ adiectiuis dictis de deo.

M

Qʒ deus ſit inoīabilis ar̄. multipliciter.
Pꝛimo
Secundo

¶ Contra pꝛimū pꝛobat̃ ꝙ deus eſt īnominabilis. dicit em̄ btūs dionyſius in libꝛo de diuinis noībꝰ. deū eē in quo oēs fines oīm cogitationū ſuꝑarchanevite ſubſtituti ſūt: quē neqꝫ dicere neqꝫ ītelligere poſſibile eſt. ğ deꝰ eſt īdicibilis: ⁊ ita innoīabilis. ¶ Itē idē ibidē. Deꝰ oīm habitu motu: vita fantaſia: opere: opiniōe: noīe: verbo: intelligētia ſupereſſentialiter eſt remotꝰ. quare neqꝫ ſubeſt nomini neqꝫ verbo. ⁊ ſic iterū eſt noīabilis.

Tertio.

¶ Itē idē in eodē. Deꝰ oībus ꝑ ſe vniuerſaliter eſt incōpꝛehēſibilis. et neqꝫ ſenſus eiꝰ eſt: neqꝫ fantaſia: neqꝫ opinio: neqꝫ nomē: neqꝫ verbū neqꝫ motꝰ: neqꝫ tactus: neqꝫ ſciētia. quare ſequit̃ pꝛimū.

Quarto

¶ Itē idē ad idē iohēs damaſcenꝰ. Infinitus eſt deꝰ ⁊ incōpꝛehenſibilis. ⁊ hoc ſoluʒ eſt eius incōpꝛehēſibile: infinitas incōpꝛehenſibilitas. quare cū oē incōpꝛehēſibile ſit innoīale: patet iterum ꝙ eſt innoīabilis. ¶ Meliꝰ ſic. deꝰ eſt ſupꝛa oēm cogitationē: ğ innoīabilis. Añcedēs patet: qꝛ ē ſupꝛa oē ens. vt dicit dioniſiꝰ.

Quinto.
N

¶ Iteʒ idē ad idē. Nihil eoꝝ q̄ ſunt: eſt deꝰ. nō vt nō ens ſed vt ſupꝛa oīa ens. ſi ergo eoꝝ q̄ ſunt/ cogitationes ſunt: qꝺ eſt ſuꝑ ſubſtātiam erit ſuꝑ cogitationes et ecōuerſo. ſed oē qꝺ eſt ſuꝑ cogitationē eſt innoīabile: quare iterū pꝛimū.

Sexto.

¶ Itē idē ad idē. Quecūqꝫ de deo dicūtur hec nō qꝺ eſt ſignificāt ſed nichil dr̄ eſſe nomē alicuiꝰ qꝺ nō noīat qꝺ eſt res. quare deꝰ nō habet nomē. ⁊ ſic iterū pꝛimū.

Septimo
Damaſce.

¶ Item auguſtinꝰ. Deū incōpꝛehēſibilē tpe: loco: intellectu quis ambigat? quaſi dicat nullus. ¶ Hoc idē habet̃ in iohīs damaſceni. x. c. ſic circuſcriptibile eſt qꝺ loco vel tpe vel cōpꝛehenſione cōpꝛehēdit̃: incircūſcriptibile vero qꝺ nullo hoꝛū cōtinet̃: igit̃ incircūſcriptibile. Solꝰ deꝰ ē nulla cōpꝛehenſiōe cōtentꝰ: ſolus eſt incōpꝛehēſibilis ⁊ interminabilis a nullo cognitꝰ. ipe vero ſolꝰ ſuiipſiꝰ eſt cōtēplatoꝛ. quare iterū nō eſt nominabilis: ⁊ ſic iterū pꝛimū.

O

Octauo

¶ Itē aug. Deꝰ qui oēm foꝛmā interfugit intellectu peruius eē non pōt. qꝺ pʒ per rōnē intellectꝰ. eſt em̄ intellectus potētia aīe: res adminiculo foꝛme cōpꝛehēdens cū ergo noīa ſint voces ad ea q̄ ītellectu ꝯpꝛehēdunt̃ aptate: nō erit aliqꝺ nomē dei. ⁊ ſic iterum pꝛimū.

Decimo

¶ Itē cōis animi ꝯceptio eſt ꝙ finitū nō pōt infinitū cōpꝛehēdere. ſʒ intellectꝰ hūanus finitꝰ eſt: habet em̄ initiū ſicut ⁊ homo: et factus eſt in nūero: pōdere: ⁊ mēſura. ⁊ damaſcenꝰ dicit ꝙ oē intellectū eſt finitū. deꝰ autē infinitus eſt: qꝛ neqꝫ pꝛīcipiū habet neqꝫ finē. ergo non poteſt intellectꝰ humanus eū cōpꝛehēdere: quare neqꝫ noīare. ⁊ ſic iterū pꝛimū.

P

In oppm̄
Qʒ deꝰ ſit noīabilis
Arguit̃. 1.

¶ Sʒ ꝯtra ſic. Aug. in libꝛo de ſoliloquijs. ītelligibilis ē deꝰ. Intelligēda ſūt etiā ſciētiarū ſpectamina. ꝑhmū tñ differt nā tra viſibilis ē ⁊ lux: ſʒ terra niſi luce illuſtrata

videri nō poteſt. ſimiliter diſciplinaꝝ ſpectamia
nō poſſunt itelligi niſi ab aliquo: q̄ſi ſuo ſole illu=
Tria ſunt i ſole. ſtrent. Vn̄ quo mō in hoc ſole tria aīaduertimus
ſc3 ꝙ eſt: q2 fulget. ꝙ illumiat. ⁊ ſic i ſecretiſſimo
A deo tria ſūt. ſc3 ꝙ eſt: ꝙ itelligit: ⁊ ꝙ cetera facit
itelligere. Sicut ḡ lux ſiue ſol materialis ad ſen=
ſum. ſic ⁊ ſumm⁹ ſol ad itellectū. q̄re ſicut lux ꝑ ſe
ſenſu viſibilis eſt: ſic et de⁹ ꝑ ſe intelligibilis ab i
tellectu. q̄re ⁊ ꝑ ſe noīabilis. nā ſicut eſt intellige
Secundo caſſiodor⁹. re: ſic eſt ſigre. ¶ Itē caſſiodorus in libro de aīa
ſic ait. Ipſe de⁹ ops ſolus habet imortalitatē: et
B lucē habitat inacceſſibilē: q̄ ſup oīs claritates
ſanitas mētis intelligit. q̄re iterū ſana mēs deū3
intelligere pōt. quare ⁊ noiare. ⁊ ſic iterū ē noia=
Tertio damaſcē. bilis. ¶ Itē dicit damaſcen⁹. cognitio eēndi de
um naturaliter eſt inſita aīe: ḡ ꝑ ſe cognoſcit̄ de⁹
Quarto Aug. et inde vt prius. ¶ Itē dicit auguſtinus in libro
lxxxiij. q̄ſtionū ꝙ humanus intellect⁹ iudicat de
oīb⁹ excepto deo ꝑ quē iudicat de aliis. ḡ magis
intelligit ip̄m ꝙ̄ alia. ¶ Preterea multis noīb⁹
Exodi. 3. cenſet̄ de⁹: ḡ noīabilis eſt: ⁊ ita nomē h3. vn̄ Exo
Judic. 13. di. iij. Qui eſt miſit me ad vos. hoc nomē mihi ē
in eternū. ⁊ Judicū. xiij. Cur q̄ris nomē meū qđ
S eſt mirabile? ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ ſibi noīabi=
Rn̄. ad primā q̄ſtionē lis eſt. ip̄e ei eſt ſuiipſi⁹ maxim⁹ cōtēplatoꝛ/mari
mus amatoꝛ/⁊ maxim⁹ delectatoꝛ. vn̄ nomē ſuū
hoſbus manifeſtat dicēs moyſi. Hec dices filiis
Quō deus eſt noiabil̄ et innoiabilis. iſrael. q̄ eſt: miſit me ad vos. Nobis vo ip̄e eſt in
noīabilis vno mō: alio mō noīabilis. Innoīabi=
lis in ſe ⁊ ex ſe. nomiabilis vero in creaturis ⁊ ex
creaturis. q2 mō nō intelligim⁹ niſi in creaturis
ſicut in ſpeculo/ꝑ creaturas. Et hoc eſt qđ dicit
beat⁹ dionyſi⁹ in ꝓlogo de diuinis noīb⁹. theolo
gi tanꝙ̄ innoīabilē deū laudēt ⁊ ex ol noīe. Et ex
hoc ſumpſit trimegiſtus dicēs deum nō eſſe vni=
T noīabilē: ſ3 omninoīabilē. Vn̄ ibidē btūs diony
Dyoniſius ſius deo noīato noībus multis creaturarū: dicit
quaſi cōcludēdo ſic. Igit oīm cauſe ⁊ enti ⁊ inno
minabile adunabūt: ⁊ oīa eoꝝ q̄ ſunt noīa. Pro=
prie ḡ loquēdo de⁹ eſt nobis innoīabilis: q2 cū il
le q̄ eſt lux vera q̄ illuminat intellectū nr̄m: nō il=
luminat advidēdū ſe in ſe: qđ eſſet ꝓprie videre.
Duo impedimēta cognoſcendi deum. Joh. i. q2 deū nemo vidit vnꝗ̄. Propter duo. pro
pter imbecillitatē viſus nr̄i q̄ ꝓpter infirmitate3
ſe habet advidēdū verū ſolē: ſicut oculus noctue
ad videndū ſolē materialē. Et ꝓpter paruitate3
intellect⁹ nr̄i q̄ nō ſufficit ad infinitā dei magni=
tudinē cōprehēdendā. ⁊ ita de⁹ in p̄ſenti nō illu=
minat intellectū nr̄m advidendū ſe in ſe: ſ3 in ſpe
Ad primā3 rōnem. culo ſuaꝝ creaturarū. ¶ Vn̄ patet ſolutio ad pri
mā obiectionē: qua ip̄e vult ꝓbare ꝙ de⁹ nobis ꝑ
C prie eſt noīabilis: q2 nō ſic penit⁹ ſe habet ſol ſpi
ritualis ad intellectū nr̄3: ſicut ſol materialis ad
oculū corpoꝛalē. q2 ſol materialē oculū illumiat
ad vidēdū ſe ⁊ in ſe ꝓprie. ſ3 ſol ſpūalis non illu=
minat oculū ſpūalē ſc3 intellectū advidēdū ſe in
Ad. 2. ſe ꝓprie. ¶ De⁹ eni mō occultat ſe nobis. ⁊ po
nit tenebras latibulū ſuū: vt fides habeat meri=
tū. ⁊ hoc ē ſanitas mētis de quā loqtur caſſiodo=
rus. Fides eſt illuminās: ꝑ quā videt̄ de⁹ in ſpe=
culo creaturarū: ⁊ noiat̄ ⁊ laudat̄ tanꝙ̄ omnino=
Ad. 3. ⁊. 4. minabilis et non vninoiabilis. ¶ Ad illud qđ di
cit damaſcenus dicim⁹ ꝙ deus ꝑ ſe cognoſcit̄: ſ3 T
nō primo. ⁊ intelligim⁹ per ſe: id eſt ſine doctore
ens eni per ſe ⁊ primo cognitū eſt a quolibet ⁊ cui
libet. dicit intellect⁹ ꝙ cū aliquid ſit ens ꝑ aliqđ
aliud eſt ens ꝑ ſe. et ita per ſe cognoſcit̄ tam ens
per aliqđ ꝙ̄ ens ꝑ ſe qđ eſt deus. ſ3 ens per aliqđ
cognoſcit̄ primo et per ſe: de⁹ vero ſcđo. ¶ Per
hoc patet ſolutio ad quarto obiectū. ¶ Sed cū Iterum af. cōtra dicta p
duplex ſit theologia ſc3 ſimbolica et miſtica: et
per ſimbolicā theologiā noīetur de⁹ ꝑ creaturas
ergo per myſticā noīabit̄ de⁹ in ſe. aliter nō eſſet
myſtica theologia ſuperioꝛ ⁊ dignioꝛ ſimbolica
ergo deus eſt a nobis noīabilis in ſe: non tn̄ per
creaturas ſed per myſticā theologiam. ¶ Solu= Solutio.
tio. Simbolica theologia noiat deū ab inferio=
ri. myſtica a ſuperiori. Dicit eni ſimbolu3 a ſim
qđ eſt con. et bolos ſiue bule qđ eſt ſententia: q̄ſi
cōſentētia. i. cōueniētia. Vn̄ ⁊ theologia ſimbo= Theologia duplex.
lica eſt q̄ noiat deū ꝑ cōueniētiā rerū. vt cū dicit̄
leo. ignis: ⁊ hmōi. Myſtica vero theologia q̄ dr̄
myſtica. i. occulta: noiat deū per id qđ in occul=
to de deo ſentit per intellectualē viſionē ſiue cō=
tēplationē: vt cū vocat deū ſuauē: delictū: ⁊ hu=
iuſmodi. Utrobiꝗ tn̄ ꝑ creaturas noiatur. ſ3 in
ſimbolica ꝑ exterioꝛes creaturas. in myſtica vo
ꝑ interioꝛes ⁊ occultas ⁊ dignioꝛes effect⁹ quos
aīa a dei ꝯtēplatiōe ſupra ſe recipit. ⁊ talia noīa
imponit aīa ꝑ donū ſapiētie: cui⁹ maxime ⁊ pro=
prie eſt cognoſcere experimēto qualis deus ſit.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

SEcūdo q̄rit̄ de cōtrarietate q̄ videt̄ eſſe Damaſce. dionyſius.
inter btm̄ dionyſiū: et iohēm damaſce=
num. dicit eni iohēs damaſcenus ꝙ pri=
mū ⁊ principale nomē dei eſt: qui eſt. ſ3
beat⁹ dionyſius (vt ipſe ioh. teſtat̄) dicit ꝙ bonū
eſt primū nomē dei. vn̄ in libro de diuinis noīb⁹
prius agit de bono ꝙ̄ de ente. ¶ Sed videtur ꝙ Af contra p̄ed. doctores Primo
neutrū noīm ſit primū. vtrūꝗ eni ſigt deum vt ſi
nem quē oīa deſiderant: ſed oīa deſiderant eſſe ⁊
bonū. cu3 ergo deus ſit finis oīm in ſeipſo: quia
nulla creatura eſt finis vl̄ cōfinis. i. ſimul finis: ḡ
vtrūꝗ illoꝝ noīm deū ſigt in ſeipſo. q2 ſi hoc no=
mē bonū ſignificaret effectū i creatura vel aliqđ
aliud ꝙ̄ ip̄m deū: iam deus inꝗtū bonū nō eſſet A
finis ⁊ ita proꝛſus idem ſignificant illa duo noīa
bonū: ⁊ q̄ eſt ſiue ens. ergo neutrū eſt pricipali⁹
nomen dei reliquo. Qđ etiā ꝓbat̄ per hoc ꝙ non
cōtingit noiare rē niſi ſicut cōtingit itelligere: ſ3
non ꝯtingit itelligere deū niſi ꝑ creaturas. ſicut
dicit apl's Ro. i. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſūt Ro. i.
⁊c. Et ioh. damaſcen⁹ dicit hoīes groſſā hāc car
nē indutos: diuinas ⁊ nō materiales deitat̄ opa
tiōes itelligere ⁊ dicere īpoſſibile eſt: niſi īmagi
nib⁹ ⁊ foꝛmis ⁊ notis q̄ ſunt ſm ꝙ nos vſi fuerim⁹
ergo omne nomē quo noīam⁹ deū: noīat ip̄m per
imaginē q̄ eſt ſm nos. ergo et hoc nomē qui eſt: B
et hoc nomē bonū nomināt deū per imaginē que
eſt ſm nos. ḡ cū nulla imago creaturaꝝ ex neceſ=
ſitate prio occurrat (q2 qualibet poſſum⁹ vti idif=
ferēter) ſequit̄ ꝙ nullū illoꝝ noīm ſit pricipali⁹ in
deo. ⁊ ita videt̄ vterꝗ mētiri: tā ioh. dama. ꝙ̄ bea
tus dionyſi⁹. ¶ Itē dicit auguſtin⁹ ꝙ hoc nomē Scđo af.

Ayuntamiento de Madrid

C

Rñſio ad q̄ſtionē.2.

q̄ eſt.nō dicit̄ trāſlatiue de deo. ergo nō per imaginē vel ſignū creature. ḡ falſum dicit damaſce. ¶ Solutio. Hoc nomē:q̄ eſt.ſʒ veritatē ⁊ ſimpliciter eſt pꝛimū nomē dei.bonū aūt pꝛimū ē quo ad nos:qꝛ ipm ſm fluxū ſue bonitatis pꝛimū habemus cognoſcere.opa em̄ bonitatis dei pꝛimo mouerunt hoiem ad inueſtigandū diuinā eſſentiā.

Concoꝛdatiua dyoniſij.4.damaſc.

Alia rñſio ad idem.

¶ Uel dici poteſt q bonū non eſt pꝛimū nomen dei:ſed pꝛincipalius et dignius quia determinatiuū eſt nature ſm quā ipſe eſt alpha ⁊ o.bonitas em̄ eius mouit eū vt faceret creaturas rōales ad hoc vt eſſent participes ſue bonitatis.vñ pſal.Cōfitemini dño:qm̄ bonus.⁊ alibi. Laudate dñm:qm̄ bon⁹.

D

Uñ btūs dyoniſi⁹ incipit non a ꝓpꝛio noīe:ſʒ a pꝛincipaliozi ⁊ a digniozi.ſicut yſa.icipit a dono ſapiētie.yſa.ix.⁊ dñs a digniori petitione.Math.vi.Bonū ei dictū de deo relinquit ens ⁊ ſupabūdat.qꝛ pꝛeter eſſentiā diuinā cōnotat effectū in creatura ſcʒ quietē ſiue delectationē ſeu fruitionē qua creatura rōalis fruitur deo qui eſt finis quo quieſcit̄ in deo.de⁹ autē eſt finis in quo quieſcit̄. ⁊ ſic hec dictio cōnotat duplicē finem cū dico Cōfitemini dño qm̄ bon⁹: hoc aūt nomē qui ē:ſignificat deū vt pꝛimū ens i.ens nō ab alio.cū aūt ens ſit pꝛimū intelligibile ⁊ p ſe offerēs ſe intellectui ſm q noīat oīa:addita hac pꝛiuatiōe nō ab aliquo efficit̄ ꝓpꝛiū nomē dei ſcʒ ens.nō ab alio:ſiue vere ens.qđ aūt p

E

pꝛiuationē efficit̄ pꝛius nomē dei: nō opoꝛtet q ipm ſignificet p imaginē creature.illa em̄ auctoritas damaſ.ꝓpꝛie intelligit̄ de noībus dei poſitiuis.

Alr̃ pt dici

¶ Uel pōt dici q q̄uis hoc nomē:q̄ eſt.nō dicat̄ trāſlatiue de deo: nō tñ itelligim⁹ deū per ipſum ſine imagine:vel ſigno:vel nota creature. Idē ei dicit q̄ eſt.⁊ ens p ſe. hic aūt intelligitur negatio ſcʒ ens nō per aliud. vñ nō intelligit̄ ibi de⁹ ſine nota vel diſtinctiōe aliqua: quia ipa pꝛiuatio eſt quaſi quedā nota ſiue diſtinctio.

Qz ly de⁹ ſignificat diuinā eēntiā

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Tertio q̄rit̄ de ſignificatione hui⁹ noīs de⁹ ¶ Et ꝓbat̄ q ſignificat diuinā eēntiā vel naturā: qꝛ tres pſone ſunt deus q̄bus nichil eſt cōe niſi natura diuina.

F

¶ Itē ſicut humanitas eſt natura hoīs:ſic diuinitas eſt natura dei. cōſtat aūt q hoc nomē de⁹ ſigt diuinitatē: ergo ſigt naturā diuinā.

In oppm̄. q de⁹ ē nomē opationis.

¶ Contra dicit damaſcen⁹ q deus eſt nomē opationis. dr̄ em̄ a thetym grece qđ ē creare vel currere vel fouere.currit em̄ p oēs effect⁹ fouēdo eos. vnde attingit a fine vſq; ad finē foꝛtiter.vel dr̄ a theym qđ eſt ardere:qꝛ de⁹ noſter ignis cōſumēs eſt.vl' dicit̄ a theaſte qđ eſt ↄtēplari:qꝛ ipſe videt oīa.

G

¶ Itē hoc nomē de⁹ ſigt deum: aut ſub pꝛopꝛia imagine/aut ſub imagine creature.Si ſub ꝓpꝛia ergo intelligim⁹ deum ſub ꝓpꝛia imagine.⁊ hoc impoſſibile eſt.Si ſub imagine creature.nō eſt ratio quare potius ſub vna imagine q̄ ſub alia. qꝛ per oēs creaturas cognoſcit̄ de⁹:ḡ ſignificat deum ſub multis imaginibus. ergo equiuoce.et ita eſt equiuocuʒ.Sic em̄ eſt in nominibus creaturarum q ea que diuerſas imagines/ vel diuerſos intellectus ſignificant:equiuoca ſunt.

Rñſio ad.3 q̄ſtionē huius capl'i.

¶ Solutio.dicim⁹ q hoc nomē de⁹.eſt nomē diuīe nature:⁊ eſt nomē operatiōis.ſʒ aliter ⁊ aliter. Nature nomē eſt pꝛopꝛie ⁊ pꝛincipaliter.opationis vero tanq̄ adminiculi ad intelligēdū deū. ſicut

H

ꝓnomē demōſtratiuū dicit̄ ſignificare pꝛopꝛie ⁊ pꝛincipaliter ſubſtātiā.tamē accidētia q̄ poſſunt oculis cōſpici dr̄ ſignificare.nō ꝓpꝛie:ſʒ vt adminicula ad cogſcendū ſubſtātiā. Et ſi hoc mō ſub diuerſis imaginib⁹ creaturarū ſignificet deū:tñ nō ſequit̄ q ſit equiuocū.ꝓpter tres cauſas.

Pꝛima cā.

Pꝛima eſt qꝛ deus nō habet vnā ſolā imaginē:ſʒ mltas.qꝛ nō eſt ſicut vna natura determinata.ſicut dicit ariſtoteles de intellectu hūano q nō ē vna natura determinata:ſed capax eſt cuiuſlʒ.

Scda cā.

Scda cauſa eſt.qꝛ q̄uis ibi ſint diuerſe imagines rerū tñ oēs ibi ſunt ſm eādē ſītudinē. ſcʒ ſm ſītudinē effect⁹ ad cām.

I

Tertia cā.

Tertia cauſa eſt.qꝛ vnicū eſt ꝓpꝛiū ⁊ pꝛīcipale ſigtū hui⁹ noīs deus:⁊ ille imagines nō ſunt ibi niſi vt adminicula: vnde nō faciunt ipm equocū.ſicut hoc ꝓnomē iſte nō fit equocū demōſtrādo ſoꝛtē hodie: ⁊ demōſtrādo ſoꝛtem cras.q̄uis ſub diuerſis accidentibus conſpiciatur hodie ſoꝛtes:⁊ cras.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Diuiſio nominū eſſentialiū in diuinis.

Quarto dicendū de ſuppoſitiōe hui⁹ nominis de⁹. Sʒ pꝛenotandū eſt q noīm dictozū de deo eſſentialiū q̄dā ſunt ſubſtantiua:vt de⁹.creatoꝛ. ⁊ q̄dā adiectiua:vt ſublimis. eternus.et ſi'ia. Pꝛimo dicēdū eſt de noībus ſubſtātiuis.

K

Taliū q̄dā ſunt quaſi cōcretiua:vt de⁹ creatoꝛ.q̄dā abſtractiua:q̄dam media inter hec.Quaſi cōcretiua ſunt q̄ ad ſītudinē noīm naturaliū cōcretiuozū ſignt deitatem quaſi foꝛmā i ſuppoſito:vt hoc nomē de⁹.Abſtractiua aūt ſunt q̄ ſolā deitatē ſignt:nō vt in ſubiecto:vt deitas.potētia.eſſentia:⁊ ſimilia.Media aūt ſunt q̄ qñq; ſic accipiunt̄:vt lumē. ſapientia. Eſt ergo gñaliter verū q nomē abſtractiuū nullo modo pōt trahi p aliquā violentiā ad ſupponendū p pſona.vnde oēs tales ſunt falſe:deitas generat deitatē.potētia generat potentiā. natura generat naturā.eēntia generat eēntiā.

L

Sʒ omia q̄ſi cōcretiua licet eēntialia ſint:trahi poſſunt ad ſupponendū p pſona.Uñ tales ſūt vere:de⁹ gñat deū.creatoꝛ generat creatoꝛē.qꝛ talia noīa p verba notionalia vel ꝓpōnes nationales trahūtur ad ſupponendū p pſonis.vt deus generat deum de⁹ de deo.Sīliter eſt in noīb⁹ q̄ media ſūt inter quaſi cōcretiua ⁊ abſtractiua. Uñ dr̄ lumē de lumine ſapiētia de ſapiētia.tñ hoc nomē ſapientia naturaliter eſt abſtractiuū:ſʒ ex vſu frequēter ſumit̄ q̄ſi moꝛe cōcretiuoꝝ.Ideo aūt noīa q̄ſi ↄcretiua poti⁹ pñt trahi ad ſupponēdum p pſona: q̄ noīa abſtractiua.qꝛ pſona:res eſt diſtincta ſua ꝓpꝛietate.⁊ ideo ſignificari hʒ per ſubiectū:nō vt foꝛma. et ideo poti⁹ hʒ ſupponi p nomē quaſi cōcretiuū:q̄ p abſtractiuū.

M

Obiectio cōtra pꝛedictum.

¶ Obicit̄ aūt ſic. de⁹ generat deū:ḡ generat ſeipm deū: vel aliū deū. Si dicat q generat ſe deū:ḡ de⁹ generat ſe. ⁊ ita aliq̄ pſona generat ſe. qđ manifeſte falſū eſt. Si dicat q de⁹ generat aliū deū:ergo vnus deus eſt et ali⁹ de⁹ eſt:ḡ plures dij ſunt.

Solutio.

¶ Solutio.pꝛia

Ayuntamiento de Madrid

argumētatio non valet.de⁹ gn̄at deū: ḡ generat ſe deū vel aliū deū.quia propter hoc ꝙ res ſuppoſite per noīatiuū ⁊ accuſatiuū prime ꝓpoſitionis ⁊ in pte ſūt idē/⁊ in parte diuerſa ſiue diſtincta:cōcludit vniuerſalē idētitatē vel vniuerſalē diſtinctionē.q꞉ cū dico:de⁹ generat deū.hec dictio deū ſupponit ꝓ alia pſona ꝙ̄ hec dictio de⁹ ⁊ ideo nō poteſt ibi vere poni relatiuū reciprocum ⁊ idētitatis:ꝑpter aliā pſonā ſuppoſitam. Quia vero ſupponit illā pſonā ſub eadē deitate ſiue ſub eadē natura quā habet pſona prius ſuppoſita:ideo nō pōt ibi vere poni relatiuū diuerſitatis qđ notat diſtinctionē.nulla aūt diſtictio eſt in diuina natura. ⁊ ideo hec ē falſa:de⁹ gn̄at aliū deū.ſm hoc ꝙ hec dictio aliū tenet adiectiue.

Regula generalis.

¶ Eſt em̄ regula theologica ꝙ nō hʒ locū diſtictio:vbi nō eſt ex diuerſis cauſis vnio.qm̄ em̄ oēs hoīes vniuntur in hac ſpecie hō ex diuerſis cauſis:ſcʒ ꝑ ſuas diuerſas hūanitates: ideo locū hʒ diſtinctio in hac ſpecie hō.⁊ vere pōt dici vnus homo ⁊ alius hō.Sʒ q꞉ tres pſone vniunt in hoc ꝙ dico de⁹ ex vna ſola cauſa:ſcʒ ex vna deitate ſola:ideo nō hʒ hic locū diſtinctio:vt dicat vn⁹ de⁹ ⁊ ali⁹ de⁹.eſt ergo alietas ſiue diſtictio nature extranea in hac materia.

Correlariū

¶ Et ideo patʒ ꝙ ē hic fallacia ſm accidens.de⁹ gn̄at deū:ergo ſe deū vel aliū deū.nō em̄ hʒ hic locū diſtinctio ſicut in naturalib⁹:ſed extranea eſt in hac materia diſtictio.tn̄ in hac ꝓpoſitione deus generat deū vel aliū deū.ſi hec dictio aliū teneat ſubſtātiue: ⁊ hec dictio deū ꝑ appoſitionē innitat: ei vera ē illa ꝓpoſitio.

Duplex opinio de ly deus ꝓ q̄ ſupponit.

¶ Sūt aūt due opiniones de hoc noīe de⁹. Dicūt em̄ quidā ꝙ hoc nomen de⁹ cū ſit eſſentiale.nō ſupponat ꝑ ſe niſi ꝓ eſſentia:niſi trahat ꝑ violētiā ad ſupponendū ꝓ pſona ꝑ verbū notionale: vel ꝑ ꝓpōnē notionalē.

Pria oppinio ꝙ ly de⁹ ē nomē eſſētiale.

vnde dicūt ꝙ hoc nomē de⁹ ſupponit tm̄ ꝓ eſſentia cū dico de⁹ ē.⁊ nullomō ſupponit hic ꝓ pſona.

Argu. ꝯtra ꝑdic. opini.

¶ Cōtra hāc opinionē multipliciter obicit. primo ſic.Hoc nomē hō ſupponit naturalr ꝓ oī eo cui ineſt hūanitas. Silr hoc nomē aſin⁹ ſupponit ꝓ oī eo cui ineſt aſinitas.⁊ hoc nomē albū ſilr.⁊ ſic de ſilibus.ergo hoc nomē de⁹ ſupponit naturalit ꝓ oī eo cui ineſt deitas ergo ſupponit ꝓ pr̄e:filio:⁊ ſpū ſctō.ſed cōſtat ꝙ hʒ ſuā naturalē ſuppoſitionē cū dico:de⁹ eſt.ergo ſupponit hic pro patre:filio ⁊ ſpū ſctō.et ita ſupponit ꝓ tribus perſonis.⁊ ita ſupponit hic pro pſona.

Argu. ſcdo

¶ Itē hoc nomē de⁹ impoſitū ē a deitate. Queritur ergo cū ſit ipoſitū:aut impoſitū ē ſoli eēntie:aut ſoli pſone:aut eēntie ⁊ etiā pſone.Si ſoli eēntie:ḡ idē eſt deus p̄ciſe ꝙ eēntia diuīa. ſed hec eſt falſa:eēntia diuina gn̄at eſſentiam: ergo hec eſt falſa de⁹ gn̄at deum. Si em̄ ille termin⁹ deus preciſe equiualet huic termino eēntia diuina:et ille termin⁹ eēntia diuina nō pōt trahi ad ſupponēdū ꝓ perſona: ſequit ꝙ hoc nomē deus nō poſſit trahi ad ſupponēdū ꝓ pſona.Si ꝟo dicatur ꝙ hoc nomē de⁹ impoſitū eſt ſoli pſone/vel pſone ⁊ eēntie:ex hoc ſequit ꝙ hoc nomē de⁹ ex impoſitione ſua ſupponat ꝓ pſona:ergo naturaliter ſuppōit ꝓ pſona.ſi naturalē ſuā ſuppoſitionem habet cū dico:de⁹ eſt.ergo ſupponit ꝓ perſona hic.

Arg. tertio

¶ Itē forma vel natura nō agit ꝓprie loquēdo:ſʒ habēs formā Creature aūt ſūt ſigna vel imagines vel note auctoris. ergo ꝓprie non ſūt ſigna deitatis:ſed poti⁹ habentis deitatē. ḡ cū proprie ſint ſigna dei:hoc nomē de⁹ magis ꝓprie habet ſupponere pro habēte deitatē ꝙ̄ pro deitate.ergo magis proprie ſupponit pro pſona ꝙ̄ pro diuina eēntia.

Hylarius.

Et hoc videt velle hylari⁹ qui dicit ꝙ in creaturis apparet effect⁹ pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſcti:⁊ in illo effectu videtur pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſctūs ⁊ ita creatura ſignū eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſancti.

Sʒ de⁹ ē nomen pſōale

Cū ergo hoc nomē de⁹ ſit nomē operationis: ſignū eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſācti: ⁊ ita ſupponit patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſanctū.Dicūt etiam iſti qui ſuſtinent p̄dictā opinionē: ꝙ cū dico de⁹ generat:hoc nomē de⁹ nō ſupponit niſi pro pr̄e. dicūt em̄ ꝙ nō ſupponit pro eēntia ne cogantur concedere ꝓ eēntia:hāc de⁹ nō generat.

Cōtra opinionē p̄dic.

¶ Sed ab eis querit que cauſa aufert huic termino de⁹ ſuppoſitionē pro eēntia cū dico de⁹ generat ſcʒ aut cōgruitas aut veritas locutiōis: nō poſſunt dicere ꝙ cōgruitas hoc exigat. q꞉ hec eſt ꝯgrua eſſentia generat:ſi dicat ꝙ ꝟitas locutiōis hoc exigat.cū dico ergo hō currit:iſte termin⁹ homo ſupponit tantūmodo ꝓ currentib⁹ ergo hec ē ꝟa oīs hō currit quibuſdā currētib⁹ q̄buſdā nō. pʒ ergo ꝙ p̄dicta opinio nulla ſit.

Alia opio cui ꝯcordat auctor.

¶ Alioꝝ ē opinio cui cōſentim⁹:ꝙ hoc nomē deus hʒ ſuppoſitionē naturaliter tā pro eēntia ꝙ̄ pro pſona.qm̄ impoſitū eſt a deitate: ⁊ impoſitū eſt habenti diuinitatē:ſicut hoc nomē hō impoſitū eſt ab humanitate ⁊ impoſitū eſt habenti hūanitatē. habens aūt deitatē intelligit pſona diuina:ſimilit eſſentia diuina.ſicut em̄ in naturalib⁹ forma eſt principiū agēdi illius cui⁹ eſt.ita deitas eſt principiū agēdi in patre ⁊ filio ⁊ ſpūſctō. quicq̄d eni agit pater vel fili⁹ vel ſpūſctūs deitate ſua tanꝙ̄ forma ſiue natura agit:diuina etiā eēntia ſeipſa agit.vnde quaſi forma ſiue natura ſuiſpſius ē. et ideo a ſeipſa denoīatur cū dr̄ eēntia diuina eſt.

¶ Dicim⁹ ergo ꝙ hoc nomen de⁹ ſupponit tam pro eſſentia ꝙ̄ ꝓ pſona cū dicit deus eſt.

Cōtra p̄dicta obiectō

¶ Sed cōtra hoc obicit ſcđm em̄ hoc ꝓbat ꝙ hec ē ꝟa: de⁹ nō eſt pat. quia hoc nomē de⁹ pōt ibi ꝟe teneri pro filio.ſicut hec eſt vera hō non eſt ſortes quia plato nō ē ſortes.Ex hoc etiā ſequit ꝙ hec nō ē vera:de⁹ nō eſt trinitas:q꞉ pater nō ē trinitas vel filius:qđ videt incōueniēs.

Solutio.

¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa de⁹ nō eſt pater. ⁊ hec ſilr de⁹ nō eſt trinitas q꞉ licet hoc nomē de⁹ ſupponat pro qualibet triū pſonaꝝ:tamē q꞉ ſupponit pro eis indiſtincte ſcʒ ſub vnica ſingulari deitate.iſta negatiua particularis que ſequit remouet pro quolibet ſuppoſito.tanꝙ̄ ſi preponeret. vnde ille due ſūt equipollentes.de⁹ nō eſt pater nō deus eſt pater.hoc aūt argumentū nō valet. de⁹ eſt ⁊ ille nō ē trinitas, ergo de⁹ nō eſt trinitas.in prima eni fit abnegatio tantū ꝓ vna pſona propter naturā pronoīs cui⁹ propriū eſt pro proprio noīe poni ⁊ certas ſignificare pſonas. ⁊ ita pro vnica certa pſona tenet cū dico.de⁹ eſt ⁊

Ayuntamiento de Madrid

ille nō ē trinitas. vnde ſic fit abnegatio ꝓ vnica perſona. in cōcluſione aūt fit abnegatio pro qua libet perſona/ et etiā pro diuina eēntia. vnde eſt ibi fallatia equocationis.

Y — Ly de⁹ tripliciter accipitur.

¶ Notādū aūt ꝙ hoc nomē de⁹ tripliciter accipit. naturaliter. adoptiue. nūcupatiue. naturaliter ſcd̄m ꝙ cōuenit ſoli deo qui ſolus naturaliter eſt de⁹. adoptiue autē cōuenit ſāctis qui participes ſūt ſumme bonitatis dei: de qbus dicit ego dixi dij eſtis. nūcupatiue autē dicit de⁹ idolū a gentilib⁹. ſolo eni nomine dicit idolū de⁹ qr res noīs. i. deitas nō cōuenit ei.

Z — Quo incidēs: Vtrū eodmō: Vtrū in eadē ſignificatione eēntiali accipiat ly deus ſicut xpian⁹ arg. multipliciter. Primo. A

¶ Sʒ querit vtrū in eadē ſignificatiōe accipiat gentilis hoc nomē de⁹ in qua xpianus. videt ꝙ ita. qr ille gentilis credit idolū eſſe deū. Quod multipliciter ꝓbat. Qr credit idolū eſſe rē oīpotentē. vnde legit in legendis ſctōꝝ ꝙ gētiles vocabāt deos ſuos oīpotētes imortales ⁊ filij iſrael de vitulo cōflatili dicebant hij ſunt dij tui iſrael q̄ eduxerūt te de terra egypti. Exodi. 32. qm̄ crediderūt ꝙ vitul⁹ ille feciſſet oīa mirabilia q̄ viderūt in mari rubro. Et ita crediderūt vitulū illū eſſe oīpotētē: eodēmō gētilis credit ydolū eſſe oīpotētē. Sed idē eſt prorſus res oīpotēs ꝙ deus. ergo gētilis credit ydolū eſſe deū.

Secundo.

¶ Itē gētilis credit idolū rē eſſe oīpotētē ergo credit oīpotētiā ineſſe ydolo ⁊ idē eſt prorſus oīpotentia ꝙ diuinitas. ergo gētilis credit in idolo eſſe deitatē. ergo credit idolum habere deitatē. ergo credit idolū eſſe deū.

Tertio.

¶ Itē cū dr̄ idolū eſt de⁹. hoc nomē de⁹ aut ſignificat verū deū aut idolū ſcd̄m gentilē. ſi dicat ꝙ ſignificat idolū. ergo idē ē idolū ē de⁹. ꝙ idolū ē idolū. ſed in hoc nō errat gētilis ꝙ dicit idolū eſt idolū. ergo ⁊ in hoc nō errat idolū eſt de⁹. ergo non errat in hoc ꝙ dicit idolū eſt deus. qḋ falſum eſt. Si dicat ꝙ in hac propoſitione idolū eſt de⁹. hoc nomen idolū ſignificat verū deum ſecundum paganos: habeo propoſitū: quia ſecundum hoc. hoc nomen deus habet vnā ſignificationē ſecundū paganos et ſcd̄m chriſtianos: et ex hoc ſequit ꝙ hoc nomē deus nō habet niſi duas ſignificationes.

Quarto.

¶ Preterea ſi hoc nomen deus ſumit a pagano pro vero deo. ergo paganus in hac propoſitione aſſerit idolū eſſe deum ⁊ ſecūdum cōſciētiam. ergo credit idolū eſſe deū.

In oppoſitum.

¶ Sed cōtra. gentilis quādo cogitat de dijs ſuis: cogitat de demonibus vel idolis: quoniā oēs dij gentiū demonia. ergo quādo cogitat de deo ſuo: nō cogitat de deo. ⁊ ſi nō cogitat de deo: nihil credit de deo: ⁊ ſi nichil credit de deo. non credit deū eſſe idolū: et ſi nō credit deū eſſe idolum: non credit idolū eſſe deū. Cū ergo gētilis nūq̄ cogitet de deo vero qr neſcit cogitare niſi de deo ſuo: ſequitur ꝙ gentilis non credit idolū eſſe deum. quod tamē prius probatū eſt.

B

Solutio ad predict. Duo genera gentiliū.

¶ Solutio. duo fuerūt genera gētiliū: quidā qui ꝑ creaturas cognouerūt deū: ſed quia non ſicut deū glorificauerunt: nec grās egerūt obſcuratū eſt inſipiens cor eoꝝ vt dicit apoſtol⁹. ⁊ ſtulti facti ſūt: ita vt ſeruirēt potius creature q̄ creatori. De iſtis verū eſt qm̄ ipſi crediderūt de idolo ipſum eſſe deū qui bene poterāt cogitare de vero deo quē prius cognouerant: ſicut multi ſuſpicati ſunt mel/ fel eſſe. vt dicit ariſtoteles. ⁊ ſicut dicit aliqs de ſorte ꝙ ſit plato.

C

Fuerunt autē alij gētiles qui nūq̄ cognouerunt deum: ſed idola ſua credebant eſſe oīpotentia: ⁊ poſſe iuuare in omni articulo. talis gentilis nō credit idolum eſſe deū: qr nichil cogitat de deo. Scd̄m hoc ergo dicendū ꝙ hec argumētatio nō valet. ille gētilis credit idolū eſſe rem omnipotentē: ergo credit idolum eſſe deū: licet eni naturaliter idē ſit res oīpotens ꝙ de⁹. tamē hec vox res omnipotēs poteſt trahi ad ſupponēdum pro aliquo ad quod ſupponendū nō poteſt trahi hec dictio deus. ſicut etiā vox iſta animal rationale poteſt trahi ad ſupponēdū pro aliquo ad quod nō pōt trahi hec dictio homo. vt ſi aliquis cogitet rōnabilitatē in brunello conſtat ꝙ ipſe cogitat de aſino rōnali. ſicut aliqs cogitat de montibus aureis quos deſiderat.

D

Si autē cogitat de aſino rationali: cogitat de animali rōnali. nō tamen cogitat de homine. Sicut ergo hec argumentatio nō valet. iſte cogitat de animali rationali ergo cogitat de hoīe. ita nō valet hec argumentatio. gentilis credit ydolū eſſe rē omnipotentē ergo credit ydolū eſſe deum. ⁊ eſt ibi fallacia cōſequētis a ſuperiori ad inferius. ſicut eni hec vox animal rationale cū verbo cogitādi ſuperior eſt ad hanc dictionem homo. ita hec vox res omps cū verbo credendi ſuperior eſt ad hunc terminū deus. eo modo dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. gētilis credit ydolū habere deitatē. ergo credit ydolū eſſe deū. ⁊ ſicut in ꝑdicto caſu nō valet argumētatio. iſte credit brunellū habere rōnalē aīam ergo credit brunellū eē hominē. eē eni rōnale cū quibuſdā verbis ſuperius eſt ad eſſe hoīem vnde nō eſt mirū ſi in credulitate ydolatrie largius ſumitur oīpotens q̄ deus.

E

Ad vltimum.

¶ Ad vltimum dicim⁹ ꝙ q̄uis in hac propoſitione ydolū eſt deus: hoc nomē de⁹ ſupponat ꝓ ydolo q̄tum ad ydolatrā. tn̄ errat ꝯcedēdo illā. qm̄ ponit omnipotentiā in illo ydolo in quo non eſt ponenda.

¶ Quinta queſtio huius tertij capituli.

Vtrū ly deus poſſit hēre plurale arguit multipliciter.

Quinto queritur vtrū hoc nomē deus in prima ſignificatione poſſit habere plurale qḋ probatur rōnib⁹ et auctoritatib⁹.

F — Primo.

¶ Rationib⁹ ſic. hoc nomē deus ſignificat deum ſcd̄m ꝙ eſt principiū creaturaꝝ. Non eni pōt de⁹ intelligi ſcd̄m ſe in hac vita ergo cū intelligit de⁹ intelligitur per ſpeculū creaturaꝝ ergo iſti duo termini. de⁹ ⁊ principiū creaturarū idē prorſus ſignificat. ſʒ hec vox pricipium creaturaꝝ habet plurale: qa ꝯe dicit ꝙ manichei credūt plura pricipia rerū eſſe. ergo ⁊ hoc nomē de⁹ habet plurale.

Secundo.

¶ Itē idē eſt deus ꝙ eſſentia diuina vel ꝑſona diuina. ſed conſtat ꝙ iſte terminus eſſentia habet plurale quia vere poteſt dici nō ſunt plures eēntie diuine. ſimiliter iſte terminus ꝑſona diuina habet plurale ergo iſte terminus de⁹.

G — Tertio.

¶ Preterea forma hui⁹ termini deus ſignificari poteſt in plurali: ergo ⁊ ſuppoſitum hui⁹ termini de⁹ pōt ſignificari pluraliter ſcʒ eēntia diuina ē ꝑſona. ergo

Ayuntamiento de Madrid

cum foꝛma huius termini deꝰ ſcꝫ eſſentia poſſit ſignificari pluraliter nihil impedit quin hec dictio deus poſſit hebere plurale. ¶ Itē in ſimbolo anaſtaſij dicit nō plures dij ſed vnus eſt deꝰ.

Athanaſiꝰ

⁊ vbi nos habemꝰ deus in pꝛincipio geneſis hebꝛei habent cleoin vel eloin qđ eſt plurale et interpꝛetatur dij vel iudices. ¶ Itē epl̄a ad gala.

Galath.

H

vbi apſtus dicit ſeruiebatis hijs qui nō ſunt dij. dicit glo. qui ſunt dij nō natura: ſed hoīꝫ opinione ergo hoc nomē deꝰ habet plurale. ¶ Contra deus eſt pꝛopꝛiū nomē ergo non habet plurale.

In oppoſitum.

¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ hoc nomē deꝰ nō pōt habere plurale. dicimꝰ enī ꝙ hoc nomē deus cū ſit abſolutiſſimū īpoꝛtat oīa ſua indiuiduantia vel oīa que ſunt ipe ſingulariter vt oīpotentiā ſummam bonitatē. ⁊c̄. que nō permittunt ipm̄ habere plurale nec ē verū ꝙ hoc nomē deus ⁊ iſte terminus pꝛimum pꝛīcipium creaturaꝝ equipolleant q̄tū ad ſignificationē licet equipolleāt q̄tū ad ſuppoſitionē.

Reſponſio ad q̄ſtionē.

¶ Sunt autē duo genera eoꝛū que non pꝛedicant̄ de pluribus ſed de vno ſolo. vnum eſt cuiꝰ ymaginatio nō pꝛohibet ipm̄ p̄dicari de pluribꝰ. ſicut ſol luna fenix. Aliud ē cuiꝰ ymaginatio ipſum pꝛohibet p̄dicari de pluribꝰ vt ſocrates. talis ē differentia inter hoc nomen deus ⁊ hunc terminū pꝛimum pꝛīcipiū creaturarum. qꝛ hoc nomen deus ſm rē nō pꝛedicatur de pluribus ⁊ eius ymaginatio pꝛohibet ipm̄ p̄dicari de pluribus: ſed iſte terminus pꝛimū pꝛincipium creaturaꝝ ſcđm rē nō pꝛedicatur de pluribus ſꝫ eiꝰ ymaginatio nō pꝛohibet ipm̄ p̄dicari de pluribꝰ.

Duo genera eoꝝ q̄ nō p̄dicant̄ de pluribus.

I

Pꝛimo ⁊.2.

¶ Ad. ſcđo obiectum poteſt patere ſolutio ex p̄dictis. qꝛ q̄nq; duo termini equipollent et tamē vnus pōt trahi ad ſupponēdum pꝛo aliquo. alius autē nō poteſt trahi ad ſupponendum pꝛo illo. ſicut eſt in diffinitione et diffinito.

Ad pꝛimā ⁊ ſecundam.

¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ re vera foꝛma huius termini deꝰ poteſt pluraliter ſignificari. vno modo ſcꝫ reſpectu pluriū ſuppoſitoꝝ. ſicut ſignificatur per hoc nomē diuine. cum dicitur perſone diuine. ſed nō poteſt ſignificari pluraliter ita vt in ſe recipiat pluralitatē vel diſtinctionē. ad hoc autē ꝙ hoc nomē deus haberet plurale exigeret̄ ꝙ diuinitas in ſe reciperet diſtinctionē. et ꝙ plures eſſent foꝛme quaꝝ quelibet vel vtraq; eſſet deitas. Ad aliud dicimꝰ ꝙ hec vox dij: eſt vox nō ſignificatiua ſicut hec vox adiacens: auctoꝛes autē q̄nq; melius expꝛimunt veritatē fidei per vocē nō ſignificatiuā q̄ per vocē ſignificatiuā. eſt ergo ſenſus non ſunt plures dij. i. non ſunt plures qui habent plures naturas quaꝝ q̄libet ſit deitas. Eodēmodo cū dicit̄ ſeruiebatis his qui nō ſunt dij natura ſed hoīm opinione id eſt qui nō habent naturaliter deitatē. de hoc nomine eloyn. dicimꝰ qꝛ reuera plurale ē i hebreo. ſed eſt q̄d cōplexū ſignificatione ⁊ poteſt ſupponere pꝛo vna pſona vel pꝛo pluribus pſonis. vñ q̄n ita exponit̄ eloyn. i. dij vł iudices exponit̄ p vocē nō ſignificatiuā. i. diuine pſone que habet iudicare mundū. ⁊ ſic dicendū eſt ꝙ hoc nomen deus nō habet plurale.

Ad tertiū.

K

L

¶ Quod intelligendū ē ſcđm pꝛimā ſignificationē ſcꝫ ſcđm ꝙ deꝰ dicit̄ natura in ſcđa enī ſignificatiōe ſm ꝙ deus dicit̄ adoptiue bene habet plurale. vnde deꝰ deoꝝ dominus locutus ē: ⁊ ego dixi dij eſtis. ¶ Similiter in tertia ſignificatiōe ſecūdū ꝙ deꝰ dicit̄ nūcupatiue hꝫ plurale. ſcđm hoc enī ſupponit pꝛo diuerſis rebꝰ: vt cum dicit̄ dij gentiū demonia ſed nota ꝙ cū hec ſit tertia ſignificatio huiꝰ nominis deꝰ: nō habet cauſam hoc nomē deus niſi cū adiuncto vñ hec argumētatio non valet: iſte gentilis cogitat de deo ſuo. ergo cogitat de deo et ibi eſt fallacia equocatiōis.

M

¶ Per pꝛedicta patet ſolutio ad quādā obiectionē que ſolet fieri: cū hoc nomē deꝰ ſit pure eſſentiale ⁊ tamē poteſt trahi ad ſupponēdū pꝛo perſona. quare ſimr hoc nomē eēntia cū ſit pure eſſentiale nō poteſt trahi ad ſupponēdum pꝛo perſona. dicit enī auguſtiꝰ ſepe ꝙ eſſentia eſt de eēntia. ſicut ſapientia de ſapientia. lumē de lumine.

Obiectionis ſolutio.

¶ Solutio ptꝫ ex iā dictis. qꝛ hoc nomē eſſentia impoſitū eſt ſoli eſſentie ſiue nature. hoc autē nomē deꝰ impoſitum eſt habenti deitatē ⁊ ideo habet ſupponere pꝛo qualibet pſona q̄ habet deitatē. ſed cuꝫ hoc nomē eſſentia impoſitum ſit nature ſiue eſſentie nullomodo poteſt ſupponere niſi pꝛo eſſentia.

Solutio.

N

¶ Ioachim tamē dixit ꝙ hoc nomē eſſentia bene poteſt ſupponere pꝛo pſona. vnde dixit ꝙ hec eſt vera eſſentia generat eſſentiā. ⁊ auſus eſt dicere ꝙ magiſter petrus et ſequaces eius erāt heretici. et oppoſuit cōtra magiſtrū petrū qui ita pꝛobat ꝙ eſſentia nō generat eſſentiā cum vnica ſit eſſentia ſi eſſentia generauit eſſentiā eſſentia genuit ſeipſam. qđ eſt impoſſibile. relinquitur ḡ ꝙ eſſentia nō genuit eſſentiā.

Erroꝛ ioachim cōtra mḡrm q̄ dānatus eſt in conſilio.

¶ Sed obicit ioachim cōtra hāc pꝛobationē qꝛ eodēmodo potuiſſi petre dicere. vnicꝰ ē deus ergo ſi deꝰ genuit deum deus genuit ſeipſuꝫ. ſed hoc eſt impoſſibile ergo nō deus genuit deū. ſicut ergo licet vnicus ſit deus tamē ſe deꝰ genuit deū. nec inde ſequitur ꝙ deꝰ genuit ſe eodē modo licet vnica ſit eſſentia nihil impedit quin eēntia genuerit eſſentiā. nec inde ſequit̄ ꝙ eſſentia genuit ſe.

O

¶ Solutio. dicimus ꝙ ioachim bene opponit q̄tum ad foꝛmā argumētatiōis: ſed nō bene opponit q̄tū ad naturā terminoꝝ. q̄m enim hoc nomē eēntia talis nature eſt ꝙ non poteſt ſupponere niſi pꝛo eſſentia cū ſoli eſſentie impoſitū ſit deo rōne termini. nō valet illa argumentatio. vnica eſt eſſentia: eſſentia genuit eſſentiā: ergo eſſentia genuit ſeipſam. tenet autē talis modus arguendi in quibuſdā naturalibꝰ terminis. vnicꝰ eſt homo ⁊ hic videt hoīeꝫ: ergo videt ſeipſum. ſed nō tenet hec foꝛma arguendi in hoc noīe deꝰ qđ habet ſupponere tā pꝛo eſſentia q̄ pꝛo pſona. pꝛo eſſentia enī verum eſt ꝙ vnicꝰ eſt deus. ſed pꝛo pluribus perſonis verū eſt ꝙ deus genuit deum. nec inde ſequitur ꝙ deꝰ genuit ſe vt dictū eſt ſuperiꝰ.

Reſolutio doctoꝛis.

P

¶ Ex pꝛedictis patet ꝙ merito dānatus fuit ppt̄ hoc dictū ioachim in cōcilio ſub innocencio tertio.

¶ Sed videtur ꝙ hoc nomē eſſentia debeat ſupponere pꝛo perſona. qꝛ omē nomē ſupponit ſcđꝫ exigentiā ſue foꝛme. vnde hoc nomē deꝰ ſupponit pꝛo omni eo cui ineſt deitas: ⁊ ita pꝛo pſona.

Obiectio cōtra p̄dic.

ſed eſſentia cū ſit prima forma eſt ſibi forma. vñ
Q dicitur eſſentia diuina: ergo debet ſupponere ꝓ
omni eo cui ineſt: ⁊ ita pro ꝑſona quia forma hu
Solutio. ius noīs eſſentia ineſt ꝑſone. ¶ Solutio. Quis
forma hui⁹ noīs eſſentia inſit perſonis: tamē nō
eis ↄuenit ſecūdum qd̓ ſignificaẗ per hoc nomē
eſſentia. idē eni eſt eſſentia ꝙ natura faciēs eſſe
ſiue informās ens ſecundū quod ens. vel infor=
mans ad eſſe. informare autē vel facere eſſe non
cōuenit perſonis licet illa factio vel informatio
nihil aliud ſit ꝙ̄ ipſa eſſentia. qd̓ poſtea plenius
diceẗ in tractatu de eſſentia ⁊ perſona.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

Q; ſit falſa SExto queritur de hac propoſitiōe de
Arg. pro. us eſt trinus ⁊ vn⁹. videẗ eni eſſe falſa
quia ſi deus eſt trin⁹ ergo vnus de⁹ et
alius de⁹ et terti⁹ deus eſt. ⁊ hoc ē fal
Secundo. ſum. ¶ Itē hoc nomē de⁹ aut ſuppo=
Tertio. nit pro eſſentia aut pro ꝑſona. ſi pro perſona: nul
R la eſt trina ⁊ vna: ergo illa eſt falſa. ¶ Itē hec di
Euaſio. ctio nūeralis reſpicit formā: ergo hoc nomē tri=
nus reſpicit formā huius noīs deus: ergo ponit
diſtinctionē in illa: ergo illa propoſitio eſt falſa.
¶ Si dicatur ꝙ ſupponit pro trib⁹ ꝑſonis. ſimul
ergo pro trinitate. ergo is eſt ſenſus: trinitas eſt
trina et vna. et hoc eſt falſum. quia trinitas non
eſt niſi vna ſi ſupponat pro eſſentia: ergo is ē ſen
ſus. eſſentia eſt trina ⁊ vna. ſed hec eſt falſa. quia
hec dictio trina ponit diſtinctionem in eſſentia
Opinio q̄= q̄ nō diſtinguit nec diſtinguitur. ¶ Ad hoc di=
rūdam ad xerūt quidā ꝙ hec dictio trinus nullā rē ſignifi=
queſtio. cat. ſed ſolū intellectū: ſed hoc nō pōt eſſe: quia
intellectus eſt ſimilitudo rei: ergo ſi ſignificat in
tellectū ſignificat rē. Preterea ſi hec dictio tri=
S nus nullā rē ſignificat cū dicitur deus ē trin⁹ et
vnus ergo nulla res prediceẗ ibi de deo: ergo il=
Alia opio. la vox nō eſt propoſitio. ¶ Alij dixerunt ꝙ hoc
nomē de⁹ aliquādo ſupponit tm̄ pro vna ꝑſona.
vt cū dicitur deus generat. aliqñ pro duabus vt
cū dicitur deus procedit a patre aliquādo ꝓ tri
bus ſimul vt cū diciẗ de⁹ eſt trinitas hoc aūt eſt
q2 vnica ⁊ ſingularis deitas eſt in vna ꝑſona eſt
in duab⁹: eſt ⁊ in tribus. ¶ Et hoc videtur velle
damaſcen⁹ damaſcenus: qui dicit ꝙ oportet ſcire ꝙ aliud eſt
conſiderare re aliud eſt conſiderare ratione tm̄
⁊ cogitatione in creaturis. Cōſideratio diuerſi
tatis eſt in re quia diuerſe ſūt nature petri ⁊ pau
li in re: vnde ⁊ diuerſe volūtates. vnitas aūt et
cōiunctio earū eſt in ratione tantum. econuerſo
autē eſt in ꝑſonis diuinis. q2 earū vnitas ⁊ indi=
T uiſio eſt in re. vnde earū eadē eſt volūtas ⁊ eadē
operatio. ex hoc ergo videẗ ꝙ hec natura de⁹ in
diſtincte ſupponit aliquādo vna ſuppoſitione ꝓ
Hylarius. tribus perſonis. ¶ Similiter dicit hylarius ꝙ
cum dicitur hec eſt vita eterna vt cognoſcant te
vnū deū includitur deus filius in hoc ꝙ dicitur
vnū deū. ¶ Similiter dicit auguſtin⁹ ꝙ in hoc
Auguſtin⁹ verbo apl̄i imortali inuiſibili ſoli deo. ⁊c̄. ſit ibi
ſermo de tota trinitate. vnde dicit i libro de tri=
nitate. quidā dicūt patrem nō apparuiſſe in ſub
iecta creatura. Nō attēdētes ꝓpter imbecillita
tem intellectus ſui ꝙ cū dicit apoſtolus immor
tali inuiſibili ſoli deo honor ⁊ glīa. ⁊c̄. indiſtin=
cte ſit ibi ſermo de trinitate. quia pater aliquan
do apparuit indiſtincte aliqñ diſtincte. diſtin= V
cte vt danieli antiqu⁹ dierū diciẗ apparuiſſe. da
nielis ſeptimo. a quo diciẗ ibi filius hominis ac
cepiſſe regnū ſicut dicit auguſtin⁹ in libro de tri
nitate. caplo vlti. d2 enim ibi. Aſpiciebā donec
throni poſiti ſint ⁊ vetuſtus dierū ſedebat: ⁊ pau
lo poſt aſpiciebā in viſu noctis ⁊ ecce cū nubib⁹
celi filius hominis venit ⁊ datus eſt principat⁹
ei ⁊ honor regū. ⁊c̄. Ecce apparet ꝙ pater aliqñ
diſtincte apparuit in ſubſtātia creata. Indiſtin
cte autē apparuit cum filio et ſpū ſancto abrahe
ſub illice mābre ibi tres vidit ⁊ vnum adorauit
ita dicit beatus auguſtinus in libro de trinitate Auguſtin⁹
capi. xi. Cū tres viſi ſint nec quiſꝙ̄ in eis vel for X
ma vel etate vel poteſtate maior ceteris viſus ē
cur nō hic accipiamus viſibiliter inſinuatā per
creaturā viſibilē trinitatis equalitatē: atꝙ̄ i tri Quid ſigni
bus perſonis vnā eandēꝙ̄ ſubſtantiam nam ne ficent tres
quiſꝙ̄ putaret vnum in tribus fuiſſe maiorē ⁊ eū angeli abra
dominū dei filium intelligēdū. duos autē alios he.
angelos eius quia cū tres viſi ſint vni dño illic Y
loquitur abrahā. Sancta ſcriptura futuris tali=
bus cogitationib⁹ atꝙ̄ opinionib⁹ nō pretermi
ſit occurrere quādo paulopoſt duos angelos di
xit veniſſe ad loth in quib⁹ ille vir iuſtus qui de
ſodomoꝝ incendio meruit liberari ad vnū dñm
loquitur. dñs ergo ad quē abraham loquebatur
intelligitur trinitas. ⁊ ita hoc nomen deus ſiue
hoc nomē dñs ſupponere poteſt vna ſuppoſitio=
ne pro tribus ꝑſonis. ¶ Poteſt ergo dici et ita Opinio do
nobis videtur ſcd̓m auctoritates ſanctoꝝ ꝙ cu3 ctoris.
dicitur deus eſt trinus ⁊ vnus hoc nomen deus
ſupponit indiſtincte pro tribus ꝑſonis ⁊ hec di=
ctio vnus reſpicit formā tantū. ⁊ hec dictio tri=
nus ſignificat ternariū theologicū perſonarum
prout indiſtincte ſupponūtur per hoc nomē de⁹
q2 determinat illū ternariū in perſonis ſcd̓m ꝙ Z
ſūt vnius nature. q2 trinus dicitur ab his noib⁹
tres ⁊ vnus ⁊ ita reſpicit ⁊ ſuppoſitionē ⁊ formā
ſignificatā quia per primo ſignificatū. i. terna=
riū reſpicit tantū ſuppoſitionē. q̄tū ad ſecundū
ſignificatū ſc3 vnitatē reſpicit formā. ¶ Et ita Equiuoca=
patet ꝙ hoc nomē trinus non ſequitur regulam tio hui⁹ no=
alioꝝ nominū numeraliū: quia q̄tum ad primo minis trin⁹
ſignificatū nō reſpicit formā ſignificatā ſed tan=
tum ſuppoſitū. ¶ Unde patet ꝙ hec argumēta= Ad primā
tio non valet. trinus deus eſt: ergo vnus ⁊ alius in cōtrariū
⁊ tertius de⁹ eſt. quia prius hoc adiectiuū trin⁹
in prima propoſitione reſpicit ſuppoſitū tantū
q̄tum ad ternariū primo ſignificatū. ⁊ hoc fuit
inſtitutū a theologis vt determinaret indiſtin=
ctam ſuppoſitionē hui⁹ nominis deus. in cōclu
ſione autē noīa numeralia reſpiciunt formā ſe= A
cundū cōmunē naturā nominū numeraliū. quia
enim hoc nomē de⁹ ſupponere poteſt pro trib⁹
ꝑſonis ſub vna forma vna ſuppoſitione ideo in=
uentū fuit hoc adiectiuū trinus ad determinan=
dum talē ſuppoſitionē ponēdo ternariū in ſup=
poſitis ⁊ vnitatē in forma ⁊ ideo nō ſequitur na
turā alioꝝ nominū numeraliū. Eodemmodo di

Ayuntamiento de Madrid

cendū eſt de hac locutiōe monadi trine gloriam
canamus. nec ſequitur deus eſt trinus qꝛ trini=
tas ſit vna: licet hoc nomē deꝰ ſupponat ibi pro
B trībꝰ perſonis. qꝛ hec dictio trinitas ſignificat
diſtinctionē ⁊ in illa diſtictiōe ſupponit ꝓ tribꝰ
ꝑſonis. vñ hec dictio trina nō deterīat ſuppo
ſitionē indiſtinctā ſꝫ diſtictā. vnde vult diſtin=
guere ipſam diſtinctionē ⁊ triplicare trinitatē.
vnde ad hoc ꝙ trinitas eſſet trina ⁊ vna exigere
alia ſolutio tur ꝙ tres eſſent trinitates. ¶ Uel poteſt dici ꝙ
hoc nomē deus ſupponit pro diuina eſſentia. et
hec dictio trinus nō reſpicit formā nec ponit di
ſtinctionē in eſſentia. ſed ſignificat diſtinctionē
oblique. vnde hec eſt vera. eſſentia eſt trina. i.
Obiectio. trium vna. i. tribus perſonis cōmunis. ¶ Sed
obicit. eſſentia eſt trina ⁊ vna. ergo eſt triūvna:
Solutio. ergo eſt vna ⁊ vna ergo due. qꝺ falſum ē. ¶ So
lutio. eēntia eſt trina. i. cōis tribus perſonis. ⁊
vna. i. ſingularis ⁊ indiuiſa in ſe. diuiſa autē ab
alijs eſſentijs. fit eni copulatio inter cōitatē et
vnitatem propter priuationem que ſignificatur
C per hoc nomen vna.

¶ Septima queſtio huius capituli. 3.

Q. diuina eſſentia per ꝓnoīa ſignificari non poteſt. ar. In oppoſitum primo.

SEptimo queritur vtrū diuina eſſentia
poſſit ſupponi vel ſignificari per ꝓno=
mina maſculini generis ſubſtantiua.
Probatur ꝙ nō. quia ſi poſſet hec eſſet
vera ille qui eſt pater eſt filius qꝺ eſt hereticum
dicere. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ poſſit ſupponi. nā ſup
illū locū. ps. Cōplaceat tibi dñe. ⁊c. dicit glo=
ſa tibi vni deo. ſed ille terminus vni deo ſuppo=
nit pro eſſentia: ergo hoc pronomē tibi ſupponit
pro eſſentia. ¶ Itē ſup idem dicit gloſa tibi tri=
Secundo. nitati: ergo hoc nomē tibi ſupponit ꝓ trinitate.
D ⁊ ita ille due gloſe cōtradicūt. ¶ Itē in yſa. nō=
Tertio. ne cognouerūt me. vbi dicit gloſa. me dñꝫ vnū.
et loquitur de gentibꝰ q̄ nō cognouerūt aliquaꝫ
perſonarū. ſed tantum diuinā eſſentiā. ⁊ ita hoc
pronomē me ſupponit pro eſſentia. ¶ Itē exo. q̄
Quarto. eſt miſit me ad vos vbi dicit hiero. merito domi
nus qui vere eſt nomen eſſentie tenuit. ⁊ ita iſte
terminus qui eſt ſupponit pro eſſentia. ¶ Item
Quinto. cū dicitur ego ſum qui ſum: aut ſupponitur eſſen
tia aut perſona. ſed nō perſona quia qua ratione
vna eadē ratione et alia: ergo eſſentia. ¶ Item
Sexto. moyſes per hāc vocē ego ſum qui ſum nō intelli
gebat aliquā ꝑſonā: ergo ſolū intelligebat eēn=
tiam: ergo hoc ꝓnomē ego ſupponit ibi ꝓ eſſen=
tia. ¶ Itē vere dicit. deus eſt ⁊ ille eſt trinitas.
Septimo. et cōſtat ꝙ hoc relatiuū ille ſupponit ꝓ eſſentia.
E eadē ratiōe hoc pronomē iſte poteſt ſupponere
pro eſſentia. ¶ Itē ſit ſalus illi decus atqꝫ virtꝰ
Octauo. qui ſupra celi reſidēs cacumen totius mūdi ma=
chinā gubernat trinus ⁊ vnus. non poteſt dici ꝙ
hoc pronomē illi ⁊ hoc nomen qui ſupponāt pro
perſona. quia nulla ꝑſona eſt trina et vna nec po
teſt dici ꝙ ſupponant ꝓ tribꝰ perſonis ſimul. q̄a
ſecundū hoc hec eſſet vera aliquis eſt trinitas:
Nono. ergo relinquitur ꝙ ſupponit pro eſſentia. ¶ Itē
pronomē maſculini generis ⁊ neutri nō differūt
niſi in ſignificatione ſexus. ſed in rebus diuinis
nō eſt ſexꝰ: ergo q̄tū ad res diuinas equipollēt.
ſed promē neutri poteſt ſupponere ꝓ eſſentia: ergo
pronomē maſculini. ¶ Solutio ſecundum illos Reſponſio
qui dicunt ꝙ hoc nomē deus naturaliter nō ha= ad q̄ſtionē
bet ſupponere niſi pro eſſentia. dicendū eſt ꝙ cū et ad rōnē
dicit cōplaceat tibi dñe. ⁊c. hoc ꝓnomē tibi te= poſt oppo.
netur pro diuina eſſentia. ⁊ tenetur adiectiue et F
ſubintelligitur tibi vni deo ſicut adiūgit glo. qꝺ
aūt dicit alia glo. tibi trinitati exponēdū eſt ſic.
tibi eſſentie q̄ eſt trinitas. ¶ Nos vero dicimus Reſponſio
ꝙ hoc pronomē tibi tenet pro trinitate ⁊ tenetur doctoris.
adiectiue. vñ ſubintelligit tibi trinitati. ad trini
tatē eni fit ſermo qꝺ notat ꝑ prepoſitionē verbi
cōplaceat q̄ exigit pluralitatē et ſcꝺm hoc non
vſqꝫquaqꝫ proprie dicitur tibi vni deo. qꝛ hec di
ctio vni nō habet ibi niſi vnitatē forme cū ibi ſit
pluralitas ſuppoſitoꝝ. ¶ Ad ſecūdum obiectū Ad ſcꝺam.
dicimus ꝙ cū dicitur nōne cognouerūt me: hoc
pronomen me ſupponit pro diuina eſſentia. ſed
ponitur in neutro genere. vel ſi ē maſculini gene
ris ponit adiectiue per ſubintellectū huiꝰ noīs
dñm. ſicut ſupplet glo. ¶ Ad tertio obiectū di= Ad tertiam
G cimus ꝙ iſte terminꝰ qui eſt ſupponit pro ꝑſona
nec aliter dicit eſſe nomen eſſentie. niſi propter
hoc verbū eſt qꝺ ſignificat eēntiā. ſed eam nō ſi
gnificat vt in eſſentia ſed vt in perſona. ſimiliter
cū dicitur ego ſum qui ſum. hoc ꝓnomē ego ſup
ponit pro ꝑſona. ſcꝫ pro filio dei ſicut dicit glo.
ſuper illud yſa. Ecce ego ad gētes q̄ neſciebant
me. filius loquit qui dixit moyſi ego ſum qui ſuꝫ
magis autē ſupponit pro filio dei q̄ꝫ pro perſona
alia quia ibi agit de liberatione hūani generis
que facta eſt auctoritate ⁊ miniſterio filij dei: et
H moyſes magis intellexit de filio dei q̄ꝫ de alia ꝑ=
ſona. quia ibi dictū eſt ei deſcendi liberare eos
ſicut in daniele. vbi dicitur filiꝰ hominis venie=
bat: ⁊ vſqꝫ ad antiquū dierū peruenit intelligit
ꝙ antiquus dierū ſit pater per hoc ꝙ dicit dedit
ei poteſtatē ⁊ honorē. ¶ Ad quarto obiectū di=
cimus ꝙ nō eſt ſimile de ꝓnoīe relatiuo ⁊ demō Ad quartā
ſtratiuo. qꝛ relatiuum trahit ſuppoſitionē ſuā a
ſuo antecedēte. vnde ſi antecedens ſupponit ꝓ
I eſſentia ⁊ relatiuū pro eſſentia. ſed pronomē de=
monſtratiuū ſubſtātiuū importat diſtinctioneꝫ
et rationalitatē. nō eni ſubſtātiuat vt dicūt grā=
matici niſi ad rōnalia propter diſtinctionē ergo
quā importat nō poteſt ſupponere pro eſſentia.
¶ Ad quinto obiectū dicimus ꝙ cū dicitur ſit
Ad quintā. laus illi. ⁊c. hoc pronomen illi ponitur adiecti=
ue ⁊ ſubintelligitur hoc nomen deo et ſic fit ſup=
poſitio pro eſſentia. bene eni dicit ego deus / tu
deus / ille deus. quia huiuſmodi pronoīa nō ſunt
K partitiua. ¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ neu= Ad vltimū
trū genus nō tātū differt a maſculino in ſexu. ſꝫ Differētia
in cōſignificatiōe rōnalitatis ⁊ diſtinctiōis que iter neutrū
importatur ꝑ maſculinū ⁊ nō per neutrū. i ſigni= ⁊ maſculinū
ficatione autē diſtinctionis ⁊ rationalitatis cō
ſiſtit ꝑſonalitas. ⁊ propter hoc cū dicit: iſte eſt
ſupponit tantū perſona. ¶ Sed obicit. conſtat Obiectio.
ꝙ diuina eſſentia rationalis eſt. eſt eni ſingula=
ris et re et intellectu. eius eni ymaginatio ꝓhi=
bet illā predicari de pluribus: ergo eſt diſtincta
a qualibet alia eēntia ergo nec diſtictio nec ra=

Ayuntamiento de Madrid

tidalitas nec illa ſimul ſūpta īpediūt quin poſſit
diuina eſſentia demōſtrari per hoc ꝓnomē iſte.
ad obiectionem. ¶ Ad hoc poteſt dici ꝙ diuina eēntia diſtincta
eſt vt forma ſed nō vt ypoſtaſis. ſed hoc ꝓnomē
iſte importat diſtinctionē ſubſtantie ſubiecte et
propter hoc nō poteſt demōſtrare eſſentiā diui=
Alia ſolutō nam. ¶ Uel poteſt dici planiꝰ ꝙ hoc pronomen
iſte duplicē diſtinctionē exigit: ſcꝫ diſtinctionē
ſingularitatis et diſtinctionē incōicabilitatis.
primā autē nō habet diuina eſſentia ſed ſecūdā.
eſt eni cōicabilis a tribus ꝑſonis ⁊ propter hoc
nō poteſt demōſtrari per hoc pronomen iſte.

¶ Octaua queſtio huius capituli.

¶ De multiplicitate adiectiuoꝝ de deo dictoꝝ

Dicto de noibus ſubſtantiuis de deo di
ctꝫ dicēdū ē de adiectiuis de deo dictꝫ
ſiue ſint noīa ſiue verba. ¶ Et p̄io de
Diuiſio huius. 8. q̄ſti. multiplicitate huiuſmodi adiectiuorū
et modis predicandi eorūdē. Scđo vtrū aliqđ
nomē dicatur vniuoce de deo ⁊ creaturis. Ter=
tio de noibꝰ decē predicamētoꝝ dictis de deo.
Differentia noim adiectiuorum. ¶ Sciendū ergo ꝙ noim huiuſmodi ſiue verbo
rum q̄ dicūtur de deo quedā eſſentiā pure ſigni=
ficant: nihil aliud cōnotando. vt hoc verbū eſt ⁊
M hoc nomē ens quedā ſignificant eēntiā cōnotā=
do priuationē. vt eternꝰ immenſus. quedā tātū
eſſentiā ſignificāt. ſed aliter q̄ꝫ hoc verbū eſt: vt
cū dicit̄. deus cognoſcit ſe vel ſcit ſe ſignificatur
diuina eſſentia: nihil aliud cōnotādo. ſꝫ ſignifi=
catur vt ſcientia. quedā ſignificāt diuinā eēntiā
et cōnotāt effectū in creatura vel in actu. vt cau
ſat iuſtificat. vel in habitu. vt iuſtꝰ miſericors.
Obiec. contra p̄dicta. vel in potentia. vt oīpotens. ¶ Sed obicit̄ de il
lis que notāt in actu effectū in creatura cū dicit̄
deus creat hanc aīaꝫ. hoc verbū creat ſignificat
diuinā eſſentiā vt actionē. deus eni ſeipſo agit
nō aliqua actione accidentali. ⁊ proponit̄ ibi ef=
fectus in creatura cum potētia de deo aut nō. ſi
de deo ſed ille effectus non ineſt deo: ergo falſo
N predicatur de illo: ergo illa locutio eſt falſa. Si
non: cōtra ſolus deus ibi ſubicit̄: ſed nichil pre=
dicatur vel cōpredicatur in aliqua propoſitione
niſi de re ſubſtātiali termini: ergo ille effectꝰ cō=
Secundo. predicatur de deo. ¶ Item huiuſmodi noīa mi=
ſericors iuſtus ⁊ cōſimilia tranſlata ſunt per cō=
formitatē a creaturis ad creatorē. ſed cū dicitur
ſortes ꝑcutit vel ſortes eſt iuſtus nihil predicat̄
vel cōpredicatur niſi percuſſio vel iuſticia: ergo
cū huiuſmodi noīa predicātur de deo tātū: vnū
Tertio. debet predicari vel cōpredicari. ¶ Itē cū dicit̄
O deus cognoſcit ſe. hoc v̄bū cognoſcit tm̄ ſignifi
cat diuinā eſſentiā nihil aliud cōnotando: ergo
cū dicitur deus creat. hoc verbū creat debet tm̄
ſignificare diuinā eēntiā. nihil aliud cōnotādo.
Quarto. ¶ Itē dicit boetius ⁊ beatus dionyſius ꝙ deus
eſt ſubſtantia ſuꝑ oēm ſubſtantiā. et iuſticia ſuꝑ
oēꝫ iuſticiā. ⁊ ſic de aliis: ergo cū ſic dicitur iſte
homo eſt iuſtus. nichil p̄dicatur vel cōpredicat̄
niſi iuſticia cauſata. ſic cū dicitur deꝰ eſt iuſtus
nihil p̄dicatur vel cōpredicat̄ niſi iuſticia incau
Solutio. ſata. ſcꝫ diuina eēntia. ¶ Solutio. ſicut i dyale=
Multiplex ticis multiplex ē p̄dicandi modus. ſic ⁊ in theo=
logicis. eſt eñ modus p̄dicandi idemptitatis vt modus predicandi.
cū dicitur ſortes eſt homo. ſimiliter in theologi
cis. cū dicitur pater eſt deus. ⁊ alius in habitu= P
dine forme ad ſubiectū vt cū dicitur ſortes eſt al
bus. ſimiliter in theologicis. vt cū dicitur deus
eſt iuſtus: eſt alius habitudine effectꝰ ad cauſā.
vt medicina eſt ſana. et in tali modo nō oportet
ꝙ forma predicati inſit ſubiecto. ⁊ iſte modꝰ pre
dicandi eſt hic deus creat hanc aīam. vnde non
oportet ꝙ effectus predicatus inſit deo: ſed ꝙ ad
ipſum ꝑtineat: vt effectus ad cauſam. eſt aliꝰ mo
dus predicandi in habitudine cōſeruati ad con
ſeruans. vt hec dieta eſt ſana. ſimiliter in theo=
logicis. vt hic cōtinet deꝰ oīa. i. conſeruat. Eſt
alius in habitudine ſignati ad ſignās. vt vrina In hoc pꝫ
eſt ſana. iſte autē modus non eſt in deo. q2 deus ſolutio p̄mi
ſecundū qđ eſt deus nullius creature eſt ſignū.
ſed potius ecōtra. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimus Ad ſecūdū
ꝙ ſicut hoc nomen pater ſolū patrē ſignificat. ſꝫ
ex vi relatiōis dat intelligere filiationē in filio.
et ſicut hoc verbū ꝑcutit nō ſignificat niſi actio
nem principaliter: ſed ex vi ſignificandi actiue
dat intelligere aliquid in re paſſa quod intelligi
tur illi vt effectus agentis. et ita cōpredicatur
quodāmodo de agente. Eodēmodo dicimꝰ deꝰ Q
in hac deus creat hanc aīam. nec dicimus ꝙ in
hac deus creat hanc animā cōpredicetur aliq̄d
nō eo modo quo in hac: iſte percutit iſtū. ¶ Ad Ad tertiū.
tertio obiectū dicimꝰ ꝙ nō eſt ſimile de hoc ver
bo cognoſcit et de hoc verbo creat. quia hoc ver
bum cognoſcit nō eſt actiuū ymo potius in voce
paſſiua ſignificat paſſionē ſicut verbū ſentiendi
vnde nō eſt vere tranſitiuū. ¶ Ad vltimo obie= Ad quartū
ctum dicimus ꝙ ſicut cū dicitur ſortes eſt iuſtꝰ.
hoc nomē iuſtus ſolā iuſticiā ſignificat. ſic̄ cum
dicitur deus eſt iuſtus ſolā iuſticiā ſignificat. ſꝫ R
non ſequitur ꝙ nō cōnotet effectū. quia in ratio=
ne iuſticie clauditur effectus. iuſticia eñ eſt red
dere vnicuiqꝫ qđ ſuū eſt. ¶ Dicūt autē quidam Opinio aliquoꝝ q̄ improbatur.
ꝙ cum dicitur deus creat. hoc verbū creat nō ſi
gnificat nec predicat diuinā eſſentiā: ſed tm̄ effe
ctum qui eſt creatura. ¶ Sed cōtra deus ē pro=
prie actor ita eni ad ipſum pertinet agere ꝙ nul=
lomodo ad ipſum pertinet pati: ergo ſicut cōti=
git ipſum ſignificari vt qualitatē: ſic ymo multo
fortius contigit ipſum ſignificari vt actionē. et
maxime per hoc verbū creat. quia creare ad ipꝫ
pertinet: ergo cū dicitur deus creat. hoc verbū
creat ſignificat diuinā eſſentiā. ¶ Itē quidam Alia opio et eius motiuum.
dicūt ꝙ cum dicitur deus eſt iuſtus. predicatur
tantū diuina eſſentia. ⁊ nullus effectus cōpredi
catur et hoc ꝓbant ſicut prima iuſticia influit ef
fectus ſuos in rebus creatis. ſic primū ens influ S
it effectus ſuos in rebus creatis ſed cū dicit̄ deꝰ
eſt ens. nō predicatur vel ꝯpredicat̄ niſi diuina
eſſentia. eadē ratione cū dicit̄ deus eſt iuſtꝰ. nō
predicatur vel cōpredicat̄ niſi diuina eſſentia.
¶ Sed ad hoc dicendū ꝙ nō eſt ſimile q2 q̄uis Solutio rationis dicte opinionis.
primū ens influens ſit effectus ſuos. tñ hoc no=
men ens nō ſignificat hoc in habitudine illa vel
in illo fluxu. Sed cū dicitur deus eſt iuſtus hoc
nomē iuſtus ſignificat diuinā eſſentiā: vt quali=

Ayuntamiento de Madrid

tatē habitum: vnde ſignificat in habitudine ad actum. ¶ Solet queri de hac locutiōe deus eſt iuſtus ⁊ miſericors. ⁊ videtur ꝙ ſit vera. quia in multis locis ſacre ſcripture inuenitur. vnde dulcis ⁊ rectus dñs ⁊ iterū patiens ⁊ multū miſericors. ſed ſi eſt vera hec non eſt propter principale ſignificatū illorum adiectiuorū. illud enī vnū eſt. ſed propter connotata que ſūt diuerſa. ſed ſi eadem ratione hec eſſet vera: deus eſt iuſticia ⁊ miſericordia ⁊ propter eadē cōnotata. Preterea talis locutio inuenitur in ſacra ſcriptura. vñ in ps. miſericordia et veritas tua ſemꝑ ſuſceperunt me. ⁊ in paulo prime ad coꝝ. Factus ē tibi ſapientia et iuſticia ⁊ ſanctificatio ⁊ redemptio. Sed cōtra eſſe iuſticiā. eſt eſſe quid. et eſſe miſericordiā eſt eſſe quid. ⁊ ita ſi deus eſt iuſticia et mīa: deꝰ eſt quid ⁊ quid ⁊ ita plura. ¶ Solutio. dictio copulatiua cū copulat adiectiua cōiungit copulata per illa adiectiua et et: quia cū dicitur deus eſt iuſtus ⁊ miſericors: copulātur diuerſa cōnotata per illa adiectiua. habet copulata cōiunctio illud qđ exigit. vnde illa locutio ē vera. ſed cū copulat inter ſubſtātiua vult copulare ſuppoſita. et qꝛ cū dicitur deus eſt iuſticia et miſericordia: nō ſupponūtur hec connotata. nō enim inuenit in hoc dicto ⁊ diuerſitatē quaꝫ exigit. vñ ꝓprie loquēdo falſuꝫ eſt: recipi tamē poteſt. ſed īproprie ꝓpter diuerſa cōnotata que ibi ſunt. qꝛ quandoqꝫ per improprias locutiōes magis exprimitur veritas fidei q̄ꝫ per proprias

Margin: Queſtio incidens quō debet capi copulatiua in iſta ꝓpoſitiōe deꝰ ē iuſtus ⁊ miſericors. — T

Margin: Solutio queſtionis. — V

¶ De noibus adiectiuis de deo relatiue dictis

Queritur de noibus adiectiuis relatiue dictis de deo. notādū aūt ꝙ ſignificāt ipſam diuinā eſſentiā in habitudine ad creaturā nullū cōnotando effectum: vt dñs/creator/que ſūt adiectiua ſignificatiōe. vt cum dicitur deus eſt dñs. ſed qꝛ dñs dicit̄ in habitudine ad ſeruū. cōſtat ꝙ hoc nomē dñs principaliter ſignificat eſſentiā diuinā. ¶ Queritur ergo quid cōpredicet. cōſtat aūt ꝙ nō ſeruitutē illam autē nō predicat de deo. hoc enī abſurdū eſſet dicere ꝙ ſeruitus predicaretur de deo. Preterea nō poſſet aſſignari in qua habitudine ꝑdicaretur de deo. qm̄ cū dico deus eſt dñs hoīm. nō notatur deus vt cauſa ſed pure notat̄ quomodo dñs ſe habeat ad ſuū ſeruū ⁊ ecōtra. ergo nō poteſt dici ꝙ ibi predicatur ſeruitus de deo ī habitudine effectus ad cauſam. ⁊ cōſtat ꝙ in nulla alia habitudine. relinquit̄ ergo ꝙ nullmodo ſeruitus cōpredicatur de deo. et ita cū dicit̄. deꝰ ē dñs hoīm nō predicat̄ vel cōpredicatur de deo niſi diuina eſſentia ⁊ ita ex hoc videt̄ ꝙ deus ab eterno fuit dñs: ergo ab eterno habuit ſeruū qđ falſum eſt. ¶ Ad hoc dicūt porretani ꝙ hoc nomen dñs ſignificat quādam relationē q̄ eſt dñm quo dñs eſt dñs. et illa relatio non ineſt diuine eſſentie. ſed aſſiſtit ei ⁊ incepit ei aſſiſtere ex tēpore quādo ſcꝫ incepit habere ſeruū. eodēmodo hoc nomē creator ſignificat quandā relationem qua deus eſt creator. ⁊ illa relatio incepit aſſiſtere diuine eſſentie quādo creature inceperūt oriri ab ea ¶ Sed ꝙ hec ſolutio nulla ſit patere poteſt per hoc ꝙ ſicut aliquis habet ab albedine ꝙ ſit albus: ita deus a dñio habet ꝙ ſit dñs: ſed dominiū creatura eſt: ergo a creatura habet deꝰ ꝙ ſit dñs: ergo creatura cauſa eſt et dat ei ꝙ ſit dominus. qđ aperte hereticū eſt. eodēmodo creatio qua deus eſt creator eſt quedā relatio creata a qua habet deus vt ſit creator oīm. qđ eſt abſurdum. ſ. ꝙ aliqua creatura ſit cauſa. et det deo vt ſit creator celi ⁊ terre. Preterea illa creatio ē creatura: ergo creatur aliqua creatione: ergo ſe creatione vel alia creatiōe. ſi alia creatiōe: iteꝝ illa creata: erit ſe creatione vel alia creatiōe. ſꝫ ſic erit ꝓcedere in infinitū: ergo erit aliqua creatio q̄ ſeipſa creata eſt. ⁊ ita creatio eſt cauſa ſuiipſius ⁊ prior ſeipſa. Preterea dicit ambroſius ꝙ nō eſt creatura ille ꝑ quē facta ē oīs creatura: ergo creatio nō ē creatura. Itē dicit auguſtinꝰ ꝙ deꝰ dñs ē ꝑ accidēs. nō ꝑ accidēs ſuū: ſed ꝑ accidēs creature. Itē dicit boetius ꝙ dñm eſt poteſtas cohercendi ſubditos. ergo deus habet a creatura cohercere ſubditos: ergo nō per ſe poteſt cohercere ſubditos: ergo nō eſt ſumme potens. qđ eſt hereticū. ¶ Nos aūt dicimꝰ ꝙ hoc nomē dominus ſignificat diuinā eſſentiā: vt dñium. dñiū enim eſt poteſtas cohercendi ſubditos (vt dicit boetius) deus aūt ſeipſo poteſt cohercere ſubditos. vñ ipſa diuina eſſentia eſt dominiū quo dominatur ſuis ſubditis. ¶ Ex hoc ergo modo ſignificādi quo diuina eſſentia ſignificatur vt dominiū ⁊ vt relatio: innuitur et coaſſeritur ſeruitus de creatura vnde deꝰ/dñs ab eterno nō fuit: eodēmodo videtur alicui ꝙ ſic eſſet dicendū in iſta: deus creat hanc aīam. ſcꝫ ꝙ ex modo ſignificandi quo deus ſignificatur vt actio coaſſeritur effectus de creatura: ⁊ ꝙ iſte effectus nō predicetur de deo ſed de creatura. ſed non poteſt dici ꝙ cū dico: deus creat hanc aīaꝫ. iſte effectꝰ oſtēdatur pertinere ad deū tanq̄ꝫ ad ſuam cauſam ⁊ ideo bene cōpredicatur de deo. ſed cū dico: deꝰ eſt dñs creaturarū. ſic preciſe oſtendit̄ quomodo dñs ſe habeat ad rē ſibi ſubiectā ⁊ ecōuerſo. nec oſtendit̄ ſic aliq̄d ꝑtinere ad deū tanq̄ꝫ effectus vel alio modo. Et ideo in hac: deus eſt dominus oīm. ſic nihil cōpredicatur de deo. ſiliter in hac deus eſt creator creaturaꝝ. ſed ex modo ſignificādi aliq̄d cōpredicat̄ de creaturis: ergo cū dicit̄: deus incepit eſſe: dominus deꝰ incepit eſſe creator. inceptio notatur nō circa rē predicatam principalit̄: ſed circa rē cōpredicatam.

Margin: Prima rō. — X — Secunda.

Margin: Reſponſio porretanorū ad ꝑdic. queſtionem.

Margin: Contra illā opinionē Primo. — Secundo. — Z — Tertio. — Quarto. — Quinto.

Margin: Opinio doctoris. — A — Deus ab eterno dñs nō fuit. — B

¶ Secūda q̄ſtio octaue q̄ſtionis principalis.

Queritur vtrū aliquod nomen dicat̄ vniuoce de deo ⁊ de creatura. ¶ Arguitur ꝙ ſic. quia multotiēs inuenit̄ in ſacra ſcriptura: deus eſt melior/iuſtior quolꝫ hoīe. nulla autē collatio eſt: niſi iſta noīa bonus/iuſtus/vniuoce dicerentur de deo ⁊ de creatura. igitur. ¶ Sed videtur hoc eſſe impoſſibile: qꝛ hoc nomē iuſtus ſcđm ꝙ dicitur de petro ſignificat iuſticiā creatam: ſed creatum ⁊ increatū nō vniuocant̄ in aliquo vno: ergo iuſtus non dicitur de deo ⁊ petro vniuoce. ¶ Preterea ſi deꝰ eſt iuſtior petro: ergo iuſticia

Margin: Argꝰ. ꝙ ſic. — C — In oppm̄ primo. — Scđo ar.

Ayuntamiento de Madrid

dei eſt magis intenſa ꝗ̃ iuſticia petri. ſed iuſti=
cia dei nihil aliud ē ꝗ̃ diuina eſſentia: ergo diui
na eēntia magis intenſa ē ꝗ̃ iuſticia petri. ⁊ hoc
eſt manifeſte falſum: q: illius eſſe ſiue eēntia nō
Solutio. ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Solutio. Re vera iu
D ſticia cauſata ⁊ iuſticia incauſata in nullo cōue=
niunt: nec in genere/ nec in ſpecie/ nec in ꝓprio/
nec in accidente. ideo equiuoce dicit᷑ iuſtus de
deo ⁊ petro. ſed qm̄ aliquomodo cōueniūt in ef=
fectu: ideo vniuocātur in hoc noīe iuſtus Sicut
eñ iuſticie create ē reddere vnicuiqꝫ qꝺ ſuum ē:
ita illud idē conuenit iuſticie increate. ⁊ ideo q:
iuſticia increata cōuenit cū iuſticia creata i ſuo
effectu eſſentiali: ideo vniuocant᷑. et cū iuſticia
creata ſit virtus ⁊ teneat mediū in ſua operatio
ne: iuſticia increata magꝭ tenet mediū. Mediū
E enī in qualibet virtute latitudinē habet. qꝺ me=
diū iuſticia increata ſūme tenet Et ideo dicitur
deus magis iuſtus quolibet alio ſancto propter
effectū in quo magꝭ tenet mediū iuſticia increa
ta. Unde iuſticia increata in ſe nō ē magis intē=
ſa ꝗ̃ iuſticia creata: ſed in ſuo effectu. Unde eſt
fallacia accidentis: ſi quis ſic inferat. Juſticia
increata magis ē intenſa ꝗ̃ iuſticia creata: ⁊ iu=
ſticia increata nihil aliud eſt ꝗ̃ diuina eſſentia:
ergo eſſentia diuina magꝭ eſt intenſa ꝗ̃ iuſticia
creata: qm̄ effectus in quo eſt intenſio nō ſignifi
Nota. catur per hoc nomē eſſentia ſicut per hoc nomē
iuſticia. ¶ Unde dicimꝰ ꝙ hec eſt vera: deꝰ ē iu
ſtus/ ⁊ petrus eſt talis. theologice loquēdo. qa
F diuina eſſentia ſignificat᷑ vt qualitas per hoc no
men iuſtus: ſilr̄ ⁊ deus ⁊ petrus eſt iuſtus. Et
ſic ex predictis patet ſolutio ad obiecta.
¶ Tertia queſtio octaue q̄ſtionis principalis.
Queritur de diuiſione noīm dictoꝝ de
Damaſce. deo. quia ioh. damaſc. facit ſic. primū
nomen dei ipſius demōſtrat ipſū eſt. ⁊
nō quid eſt. ſcꝺm ē nomē operationis.
ille ꝓo incoꝛpale ⁊ ſine pricipio ⁊ vni=
genitū ⁊ increatū ⁊ incoꝛporeū. ⁊ ſine tpe ⁊ inui
ſibile. ⁊ quecūqꝫ talia quid nō eſt ſignificāt quo=
niam nō incepit eſſe nec coꝛrūpitur nec creatus
eſt. nec ē coꝛporeus nec videtur. bonū autē ⁊ iu=
ſtum ⁊ ſanctū. ⁊ quecūqꝫ talia noīa ſequūtur na=
turā nō ipſam eſſentiā oſtendūt et eoꝝ que regū
tur rex ē. ⁊ eoꝝ que condūtur conditoꝛ ē. et coꝝ
que paſcūtur paſtoꝛ ē. ¶ Omnia ergo noīa cō=
prehendit damaſ. ſub p̄dictis que in quinqꝫ mē=
¶ Quinqꝫ bꝛa poſſūt redigi. ¶ Primū genus eſt nomē qꝺ
ſūt gn̄a no= ſignificat ſubſtātiam ⁊ nō quid eſt ſicut hoc no=
minū q̄ di= men quid eſt. qꝺ ſignificat ſubſtātiam gratia ver
cunt᷑ de deo bi nō ſignificat quid eſt. i. aliquā perſonalē ſub=
G ſtantiā ymo pelagus ſubſtātie ⁊ abyſſū. ¶ Se=
cundū genus eſt nomē operatiōis vt hoc nomē
deus. qꝺ qualiter intelligēdū ſit ſupius dictū ē
¶ Tertiū genus ē nomē quod ſignificat de deo
quid non ē: vt inuiſibile incōprehenſibile ⁊ ſimi
lia. et de iſtis ſuperius dictū ē. ¶ Quartū genꝰ
ē nomen quod ſequitur naturā ⁊ nō oſtendit ſub
ſtantiā: vt bonus iuſtus ſctūs ⁊ ſimilia. ¶ Qui=
H tum genus eſt nomē dictū ſecundū habitudinē:
vt dn̄s cōditoꝛ paſtoꝛ ⁊ ſimilia. ¶ Sed cōtra il=
lud qꝺ de quarto mēbꝛo dicitur obicitur ſic. hoc Obiectio
nomen iuſtus de deo p̄dicat diuinam eſſentiam. cōtra q̄rtuꝫ
Qꝫ probatur per hoc ꝙ deꝰ ab eterno fuit iuſtꝰ membꝛū.
⁊ tali iuſticia que ē cōmunis tribꝰ pſonis. ſed ni
chil ē cōe tribus pſonis eſſentialiter niſi eēntia
le: ergo hoc nomē iuſtus ſignificat de deo diui=
nam eēntiā. ¶ Boetius etiā dicit ꝙ noīa quan= Boetius.
titatis ⁊ qualitatis dicta de deo ſubſtātiā ſigni=
ficant. ⁊ ita videtur mētiri damaſ. cū dicit ꝙ iſta
bonus iuſtus nō predicāt ſubſtantiā de deo. ſed
ſequuntur naturā diuinā. ¶ Ad hoc dicendum Reſponſio
ꝙ iſta noīa bonus iuſtus ſignificant diuinā eēn
tiā: vt habitū qui in alijs rebꝰ ſequūtur naturā I
ſiue ſubſtātiam rei. ⁊ ideo quia talia noīa non ſi=
gnificant eſſentiā vt eſſentiā. ſed vt habitū dicit
damaſ. ꝙ nō ſignificāt ſubſtātiā. ſed ſequunt᷑ ſub
ſtantiā. ¶ Uidetur aūt ꝙ predicta diuiſio ſit di Cōtra diui
minuta quia verba ⁊ noīa de ſex p̄dicamētis in= ſionem ar.
ſtitutis p̄dicantur de deo vt cū dicit᷑: deꝰ creat
deus iuſtificat/ deus iraſcit᷑/ deus ſemꝑ eſt/ deꝰ
vbiqꝫ eſt/ deus ſedet ſuꝑ cherubin/ deꝰ ē amictꝰ
lumine ſicut veſtimēto ⁊ pſa. xlix. hijs oībus ve Eſa. 49.
lut oꝛnamēto veſtieris. iſti vero modi predican
di nō cōtinētur ſub aliquo nec ſub aliquibꝰ illoꝝ
quinqꝫ. primū enī genꝰ pertinet ad ſubſtātiā. ſꝫ
ad operationē. tertiū ad priuationē. quartū ad
qualitatē. quintuꝫ ad relationē. ¶ Solutio. ad Solutio.
hoc dicimus ꝙ re vera omnia predicamēta pre=
dicantur de deo. ⁊ ſicut dicit boetius talia erūt Boetius.
predicata qualia permiſerint ſubiecta. cū enim K
de creaturis predicamēta dicūtur. quedā eoꝝ
ſignificant ſubſtantiā quedā accidētia. cū vero
in diuinā vertūtur predicationē oīa mutantur.
hoc enim nomē deus dictū de deo ſubſtātiā vi=
detur ſignificare. ſed talē ſubſtātiam ſignificat
que ſit vltra oēm ſubſtātiā. cum autē dicit᷑ deꝰ ē
iuſtus ſignificare videtur qualitatē. ſed nō acci
dentalē ſed eā que ſit ipſa ſubſtantia. ymo vltra
omnē ſubſtantiā. eodēmodo cū dicitur deus ma
gnus: oīa autē alia p̄dicamēta ſicut dicit boetiꝰ
nō predicātur de rebus quia nō ſignificāt res q̄
ſūt abſolute de rebus vel in rebus. ſed ſignificāt
extrinſecus depēdentia. vnde ⁊ per hoc omnes L
alie predicatiōes ad predicamentū relationis
reducūtur. vnde oīa ſeptē vltima p̄dicamēta in
telligit damaſcenꝰ cōprehēdi ſub p̄dicatiōe ha
bitudinū quā ipſe poſuit quinto loco predicamē
tum autē relationis dictū de deo ſignificat diui Oñdit hic
nam eſſentiā: vt cauſaꝫ. cū autē duplex ſit paſſio quō p̄dica=
ſcꝫ coꝛpoꝛalis ⁊ aīalis. coꝛpoꝛalis de ipſo nō p̄= mēta dicū=
dicatur: ſed animalis. vt cū dicitur: iratus ē fu= tur de deo.
roꝛ dn̄s. per qꝺ oñditur quomodo ſe habeat ad
maleficia ſcꝫ vt punitoꝛ. Jra enī dei nihil aliud
intelligitur ꝗ̃ inflictio pene. Predicamētū aūt
ſitus predicatur de deo. vt cū dicitur: qui ſedes
ſuper cherubin. in quo ſignificatur quomodo ſe
habeat ad ſuperioꝛes creaturas: ſcꝫ vt excedēs
eas. Predicamētū autē quando dictū de deo ſi=
gnificat qualiter ſe habeat eēntia diuina ad tem M
poꝛalia ſcꝫ vt concomitās ea. vt cū dicitur deꝰ
eſt ſemper. quia nec preſentia nec preterita nec
futura vnqꝫ potuerūt nec poterūt eē ſine eiꝰ cō=

Ayuntamiento de Madrid

comitantia. Predicamentum autem vbi ſignificat diuinam eſſentiam vt preſentem omni loco. vt cum dicitur deus eſt vbiq̃. Predicamentum vero habitus diuinam ſignificat eſſentiam vt exterius a creaturis ſibi inherentibus declaratā. vt cum dicitur amictus lumine ſicut veſtimento: id eſt creaturis luminoſis adherentibus ei / et ipſum exterius declarantibus. Patet ergo ꝙ per oīa talia predicamenta ſignificatur diuina
A
eſſentia vt habitudo. quia per predicamentum actionis et paſſionis ſignificatur vt cauſa. per predicamentum quando ſignificatur vt concomitantia. per predicamentum vbi vt preſentialitas. per predicamentum ſitus vt excellentia. per predicamentum autem habitus in habitudine declarati ad declarantia ſibi adherentia et
Nota de relatione.
conformia. ¶ De predicamento autem relationis dictum eſt: quoniam ſignificat diuinum eēntiam vt habitudinem: quia videlicet ſignificatur in habitudine ad creaturas: quando autem tale predicatum ſignificat habitudinem perſone ad perſonam non ſignificat diuinam eſſentiaʒ ſed notionem. ſicut iſta nomina pater / filius. et eſt generalis regula ꝙ quotienſcūq̃ diuina eēntia ſiue deus predicatur in habitudine ad crea
B
turas: illa habitudo nihil aliud eſt q̃ꝫ eſſentia: vt
De cauſalitate dei.
patet ex dictis. ¶ Et notandum ꝙ cum deus nō ſit cauſa materialis / ſed efficiens et formalis et finalis vel nunq̃ꝫ vel raro inueniuntur verba paſſiua corporalia dici de deo: ſed paſſiua que pertinent ad animam bene dicuntur de deo. ¶ Sʒ
Obicit cōtra predic.
iſtud videtur eſſe falſum. dicitur enim ſeptimo
Hebre.7.
ad hebreos. Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium dei. et ſecundum vnam expoſitionem is ē ſenſus. Homines per peccatum mortale expellunt dominum a ſe. ergo deus expellitur et deus
Malach.3
crucifigitur. ¶ Et in tertio malachie. Uos me configitis tota gens: ergo deus cōfigitur ¶ Itē
Hebre.10.
ad Hebreos decimo. quanto magis putatis mereri ſupplicia deteriora qui filium dei conculcauerunt. ⁊c̄. ergo filius dei conculcatur. ⁊ ita cor
P
poralia paſſiua dicuntur de deo. et iſte modus predicandi non eſt ſub aliquo illorum quinq̃: ergo inſufficiens eſt indiuiſio damaſceni. ¶ Forte dicetur ꝙ improprie dicitur deus expelli: quia
Replicat.
ſcilicet gratia eius expellitur. ¶ Sed contra. deus magis dicitur proprie haberi q̃ꝫ gratia: quia gratia habetur vt eſt inſtrumentum vel vt vas quo deus habetur vt panis celeſtis: ergo magis proprie dicitur deꝰ expelli q̃ꝫ gratia. ¶ So-
Solutio.
lutio. huiuſmodi predicationes indirecte ſunt. idem eſt enim deus expellitur ab hac anima: ꝙ hec anima ſpoliat de deo. per mortale enim peccatum agit in ſe et non in deum. vnde ipſa patitur non deus. facit enim ꝙ deus non habeatur ab ipſa et facit ꝙ gratia non ſit in ipſa. quia ergo indirecte predicantur talia de deo non oportet contineri ſuper aliquo quinq̃ꝫ modorum.
Q

¶ Quartum capitulum quod eſt de nominibus perſonalibus continet ſex queſtiones.

¶ Prima eſt de hoc nomine perſona.

Dicto de nominibus eſſentialibus que dicuntur de perſonis et de eſſentia. dicendum eſt de nominibus perſonalibus. Et primo de hoc nomine perſona quid ſignificet de eius diffinitione. Secundo vtrum in eadem ſignificatione dicatur hoc nomen perſona de perſonis creatis ⁊ increatis. Tertio vtrum hoc nomen dicatur de deo per eſſentiam vel per relationem. Quarto vtrum perſona idem ſit cum eſſentia. vtrum ſcilicet vere dici poſſit ꝙ perſona eſt eſſentia. Quinto quid remaneat abſtracta perſonalitate et perſona. Sexto de nominibus numeralibus dictis de perſona. ¶ Circa primum. Perſona ſic deſcribitur a boetio in libro de duabus naturis et vna perſona chriſti. perſona eſt rationalis nature indiuidua ſubſtantia. ¶ Contra hanc diffinitionē ſic obicitur. pater et filius et ſpūſſctūs ſūt tres perſone: ergo ſunt tres nature rationales indiuidue ſubſtantie: ergo pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres ſubſtantie: ergo eſt eorum vna ſubſtantia quod eſt contra fidem. ¶ Item dicit auguſtinus ꝙ pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres res quibus fruendum eſt et ſunt per ſe exiſtentes hoc conſtat: ergo ſunt tres res per ſe exiſtētes. ſed res per ſe exiſtens eſt deſcriptio ſubſtantie: ergo ſunt tres ſubſtantie. ¶ Itē dicit magiſter in ſententijs ꝙ pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres ſubſtantie id eſt tres entes: ergo ſunt tres omnipotentes et tres eterni. quia nullum nomen magis eſt eſſentiale q̃ꝫ hoc nomen ens. vnde ſi illud dicitur pluraliter de tribus perſonis multo fortius et alia. hoc autem ē contra ſimbolum. ¶ Ad predictorum euidentiam notandū ꝙ hec quattuor noīa latina eēntia / ſubſiſtātia pſona / ſubſtantia eq̄pollēt iſtis quattuor grecis nominibus vſia vſioſis ypoſtaſis proſopon. ¶ Eſſentia ſiue vſia eſt forma inq̄ꝫtum facit ſimpliciter eſſe et propter hoc eſſentia vſia ſolam negatiuam ſignificat nec vnq̃ꝫ tranſumitur ad ſignificandum perſonas. ¶ Subſiſtentia ſiue vſioſis eſt forma generalis ſiue ſpecialis in quod facit eſſe quid: vt animalitas que facit eſſe animal: humanitas que facit eſſe hominem. vel ſubſiſtentia et vſioſis dicitur ipſum ſubiectum prout ſua ſubſtantialis forma eſt quid non indigens accidentibus vt ſit. ideo hoc nomen ſubſiſtentia quandoq̃ per ſimilitudinem tranſlatum ad ſignificandum perſonas: vt dicatur pater et filius et ſpiritusſanctus tres ſubſiſtentie id eſt tres que verum ſunt non indigentes aliqua alia re vt ſint. ¶ Subſtantia ſiue ypoſtaſis dicitur indiuiduum primi predicamenti ſiue prima ſubſtantia. quia dicitur ſubſtantia ſiue ypoſtaſis quia ſubſtat accidentibus eam indiuiduantibus ſiue diſcernentibus. hoc modo ſumit ariſtoteles hoc nomen ſubſtantia in primo predicamentorum: vt dicit ſubſtantia eſt que proprie et prin-

Diuiſio ſrcti capituli per ſex queſtiones.
A
Diffinitio perſone.
Cōtra diffinitionē pō.
Scdo arg.
S
Tertio ar.
T
Eſſentia ſiue vſia.
Subſiſtantia ſiue vſioſis.
Subſtātia ſiue ypoſtaſis.
U

Ayuntamiento de Madrid

cipaliter et maxime dicitur. ideo hoc nomē ypo
ſtaſis apud grecos per ſimilitudinem tranſlatuꝫ
ad patrem ad filium et ad ſpiritum ſanctum : et
hoc nomē ſubſtantia apud nos. quia ſicut indi=
uiduum primi predicamenti diſtinctum eſt ſuis
accidentibus. ita pater et filius et ſpirituſſan=
ctus diſtincti ſunt ſuis notionibus. et ideo dixe=
runt greci patrem et filium et ſpiritum ſanctum
tres ypoſtaſes: id eſt tres res diſtinctas. et lati=
ni dixerunt patrem et filium et ſpiritum ſanctuꝫ
eſſe tres ſubſtantias in eadē ſignificatione pro=
X ſus qua ipſi greci ſumunt hoc nomen ypoſtaſis.
Perſona ſi= ſed hec ſignificatio nō eſt vſitata modo. ¶ Per
ue pſopon. ſona ſiue proſopon proprie dictus eſt homo lar=
uatus qui repreſentabat certos homines: vt cre
metani et ſunonem. dicebatur enim proſopon a
pro quod eſt inde et ſopon quod eſt facies: quaſi
in facie habeant laruam. et ex hoc inoleuit con=
ſuetudo dicere vt homines dicerentur perſone.
et ex hac ſignificatione tranſlata ſunt nomina ꝑ
ſimilitudinem ad patrem et filium et ſpiritū ſan=
ctum: quia ſicut certi homines diſtincti ſunt ſu=
is proprijs qualitatibus: ita pater et filius ⁊ ſpi
rituſſanctus diſtincti ſunt proprijs notionibus
ſecundum hanc tranſlatiuam ſignificationē per
Y ſona idem eſt ꝙ ypoſtaſis: id eſt res diſticta ra=
Solutio ad tionalis. ¶ Ex hac diſtinctione patet ſolutio
primum. ad predictam obiectionem. Boetius enim in il=
la diffinitione hoc nomen ſubſtantia ſumit ſecū
dum ꝙ equipollet huic nomini greco ypoſtaſis:
et ſecundum hoc concedendum eſt ꝙ pater et fi=
lius et ſpirituſſanctus ſunt tres ſubſtantie: id eſt
tres res diſtincte: ſed modo non eſt in vſu in hac
ſignificatione hoc nomen ſubſtantia: immo po=
nitur pro eſſentia. et dicitur ꝙ pater et filius et
ſpirituſſanctus ſunt vna ſubſtātia ſiue vnius ſub
ſtantie. Et ſecundum ꝙ dicitur hoc nomen ſub=
ſtantia de chriſto inquantum eſt homo: ſumitur
Ad ſecūdū ſecundum ꝙ eſt genus. ¶ Ad ſecundo obiectuꝫ
dicimus ꝙ non valet hec argumentatio: pater ⁊
filius et ſpirituſſanctus ſunt tres per ſe exiſten=
tes: ergo ſunt tres ſubſtantie: ſi ſumatur ſubſtan
Z tia ſecundum ꝙ ſumitur in primo predicamen=
to. ibi enim ſumitur prout eſt apta nata ſubſiſte=
re vel ſubſtare accidentibus et ſuſcipere contra
ria. ſic autem non cōuenit perſonis diuinis. ſed
ſi ſumatur ſicut Boetius ſumit in diffinitione ꝑ=
Ad tertiū. ſone tunc concedenda eſt concluſio. ¶ Ad ter=
tio obiectum dicimus ꝙ pater et filius et ſpiri=
tuſſanctus ſunt tres entes vt hec dictio entes ſu
matur participialiter id eſt tres qui ſunt. quia
hoc nomen qui perſonale eſt. ſed ſi ſumatur no=
minaliter et ſubſtantiue falſa eſt. et he ſimiliter
falſe ſunt: tres eterni ſunt: tres omnipotentes
ſunt: ſecundum ꝙ illa nomina ſumuntur ſubſtan
tiue. quia nullum ſubſtantiuū recipit plurale ni
ſi diſtinctio ſit in ſua forma. ſed ſi ſumatur adie=
Obiectio. ctiue vera eſt. ¶ Videtur autem per predicta ꝙ
hec eſt incongrua: perſona eſt rationalis et indi
A uidua ſubſtantia. quia hoc nomen perſona ſigni
ficat rem diſtinctam et prout eſt diſtincta: ⁊ hoc
nomen indiuidua ſignificat diſtinctionem: ergo
ibi bis ſignificatur diſtictio et ita videtur locu=
tio nugatoria propter eiuſdem inutilem repeti=
tionem. ¶ Item videtur ꝙ anima ſecundum hu Ad idem.
iuſmodi diffinitionem ſit perſona: quia anima ē
ſubſtantia diſtincta ſuis accidentibus et ita ſub
ſtantia indiuidua. et conſtat ꝙ eſt rationalis na
ture: ergo anima eſt rationalis: nec indiuidua
ſubſtantia: ergo eſt perſona quod eſt falſum.
¶ Solutio ad predictis. Notandum eſt ꝙ du= Solutio.
plex eſt diſtinctio: eſt enim diſtinctio ſingularis Duplex di=
que opponitur vniuerſalitati q̄ diſtinctio cōſtat ſtinctio.
ex proprietatibus quas in nullo eſt alio reperi=
re eaſdem. et iſtam diſtinctionem notat hoc no=
men ſubſtantia poſitum in illa diffinitione et eſt B
diſtinctio incommunicabilitatis qua aliquid
non poteſt communicari vt pars. Ex hoc patet
ꝙ non eſt ibi repetitio eiuſdem. quoniam eſt ibi
alia diſtinctio que notatur per hoc nomen ſub=
ſtantia. alia que notatur per hoc nomen indiui=
dua. Primam diſtictionem habet anima non ſe
cundam. ipſa non eſt indiuidua ſubſtantia ſecū=
dum ꝙ hoc nomen indiuidua ſumitur in illa dif=
finitione. et ita patet ꝙ anima non eſt perſona ⁊
etiam tertia diſtinctio que notatur per hoc no=
men indiuidua que impedit ne chriſtus ſecundū
ꝙ homo ſit perſona. ſed de illa dicetur alias.

¶ Secunda queſtio huius quarti capituli.

SEcundo videndum eſt vtrum hoc no C
men perſona dicatur vniuoce de per
ſonis creatis et increatis et etiam
an vniuoce dicatur de perſonis in=
creatis. ¶ Dicit boetius in libro de Boetius.
duabus naturis et vna perſona chriſti ꝙ hoc no
men perſona dicitur vniuoce de perſonis crea=
tis et increatis. ¶ Sed contra. perſone create Arguit ꝙ
et perſone increate in nullo conueniunt nec in equiuoce.
genere nec in ſpecie nec in differentia nec in pro
prio nec in accidente: et omnis vniuocatio eſt ſe
cundum aliquam conuenientiam: ergo nichil di
cetur vniuoce de perſonis creatis et increatis:
ergo nec perſona. ¶ Item dicit auguſtinus ꝙ Augu.
omnia nomina que dicuntur de deo tranſlatiue
dicuntur de ipſo preter hoc nomen qui eſt: ergo
hoc nomen perſona methaphorice dicitur de
perſonis increatis et proprie de perſonis crea=
tis: ergo equiuoce. ¶ Item videtur ꝙ equiuo= Arg. ſcdo
ce dicatur de perſonis increatis. quia nichil eſt ꝙ equoce.
commune patri et filio et ſpiritui ſancto niſi eēn
tia. ſed hoc nomen perſona non vniuocat patrē
et filium et ſpiritum ſanctum in eſſentia. quia nō
eſt datum ab eſſentia. quia ſecundum hoc non
eſſent tres perſone ſicut nec tres eſſentie: ergo
hoc nomen perſona non eſt vniuocum ad tres ꝑ
ſonas increatas. ¶ Si dicat ꝙ intellectus tāte D
poteſtatis eſt ꝙ poteſt vnire ea que non ſūt vni=
ta in re. Contra. hoc eſt falſum ponatur enim ꝙ
iſti tres homines ſortes plato et cicero non cō=

Ayuntamiento de Madrid

municant in aliqua forma in qua communicant alii: intellectus non poteſt vnire iſtos tres homines preciſe in aliquo nomine quia illud nomen eſſet datum ab aliqua forma illa: vel communicaretur iſtis tribus ſolis vel communicaretur iſtis et aliis. Si illis ſolis hoc eſt contra
Arg. prio. E positum. ſi illis et aliiſs ergo nomen. ¶ Ité hoc nomen pater ſignificat patrem non vt perſonam quia ſic ſignificaret idem ꝙ hoc nomen perſona et hoc nomen filius ſignificat filium non vt perſonam. ſed hoc nomen perſona ſignificat vtranꝗ vt perſonam. ergo commune et non vt eſſentiam: ergo aliquid eſt commune tribus perſonis
Reſponſio ad qſtioné. preter eſſentiá quod falſum eſt. ¶ Solutio. triplex eſt vniuocatio. eſt enim quedam vniuocatio per conformitatem ſicut hoc nomen homo é
Quitupler vniuocatio vniuocum ad omnes homines et album ad omnia alba. Secunda vniuocatio eſt ſecundum generalem naturam intellectus. eſt enim intellectus ymago dei habens ſimilitudinem cum qualibet re et propter hoc intellectus ymago eſt cuiuſlibet. vnde cum vtitur ſeipſo ſicut ymagine ſub ipſo intelligit omnia et hoc modo vniuocum eſt res ad perſonas certas et incertas. in illa diuiſione rerum quedam ſunt quibus fruendū quedam ſunt quibus vtendum. Tertia vniuocatio eſt per denominationem forme que eſt ex parte anime vt intelligibile operabile et ſimilia. ⁊ hoc modo vniuocum eſt hoc nomen notatio ad proprietates perſonales. Quarta vniuocatio eſt ſecundum conuenientiam effectuum ſicut dictum eſt ſuperius de hoc noie iuſtus. ⁊ hoc modo hoc nomen perſona vniuocum eſt ad perſonas creatas et increatas. quia rationalitas creata et ra-
F
Solutio ad duas róes. tionalitas increata conueniunt in effectu. ¶ Et ex hoc patet ſolutio ad duas primas obiectiones. hec enim eſt falſa: perſone create et perſone increate in nullo conueniunt: quia conueniunt in effectu licet non conueniant in aliquo qđ in ipſis ſit vniuoce. etiam dicitur quantum ad ſecundam vniuocationem quia ſubſtantia indiuidua que ponitur in diffinitione perſone idem eſt ꝙ res per ſe exiſtens diſtincta. Si autem queratur vtrum ſignificatio huius nominis perſona proprie dicitur vniuocum per conuenientiam effectuum propria an methaphorica. dicimus ꝙ é
G mixta: quia quantum ad effectus propria eſt. Quinta vniuocatio eſt per conuenietiam in priuatione vel in negatione ſicut non albū é vniuocum ad omne quod non participat albedinem: ⁊ hoc modo perſona vniuocum eſt ad omnes perſonas increatas. quia hoc nomen pater ſignificat paternitatem que diſtinguit patrem et facit ipſum non eſſe filium nec eſſe ſpiritum ſanctum: ſed non ſignificat illam vt diſtinctionem. vnde non importat illam priuationem niſi per conſequens. ſed hoc nomen perſona ſignificat vt diſtinctionem: vnde importat priuationem que cō munis eſt tribus perſonis: quia quelibet non eſt alia. per hoc patet ſolutio ad vltimo obiectum.
Ad vltimū Concedimus enim ꝙ nichil eſt quod ſit commune tribus perſonis preter eſſentiam: ſed in priuatione cōmunicant et hoc non eſt incōueniens.

¶ Tertia queſtio huius quarti capituli.

Circa tercium queritur vtrum hoc nomen perſona dicatur de deo ſecundū eſſentiam vel ſecundum relationem. H
¶ Primo ſic obicitur dicit magiſter in ſententiiſs ꝙ omne nomen dictum ſecundum eſſentiam dicitur de tribus perſonis ſimul ſingulariter et nō pluraliter preter hoc nomen perſona. ſi ergo congrua eſt exceptio oportet ꝙ hoc nomen perſona predicetur ſecundum eſſentiam. et ſi ſecundum eſſentiam ergo eſt nomen eſſentiale. ¶ Item dicit beatus auguſtin⁹ ꝙ omne nomen dictum de deo dicitur ſecundum eſſentiam vel ſecūduꝫ relationem: ergo hoc nomen perſona cum dicitur de deo aut dicitur ſecundum eſſentiam vel ſecundum relationem. ſi dicatur ꝙ ſecundum eſſentiam: ergo eſt nomé eſſentiale. ſi dicatur ꝙ ſecundum relationem: ergo dicitur de deo relatiue. quod falſum eſt. quia abſoluta habet tantum predicationem hoc nomen perſona. ¶ Item dicit beatus auguſtinus ꝙ pater filius et ſpiritusſanctus ideo dicuntur tres perſone: quia commune eſt eis id quod eſt perſona: ſed non eſt eis commune niſi eſſentia: ergo videtur ꝙ idem ſit perſona preciſe ꝙ eſſentia. ¶ Preterea ſi ideo ſūt tres perſone quia cōmune eſt eis id quod eſt perſona: eadem ratione ſunt tres eſſentie. quia commune eſt eis id quod eſt eſſentia. ¶ Solutio. Ad primum obiectum dicimus ꝙ hoc nomen perſona partim dicitur ſecundum eſſentiam/partim ſecundum relationé. quia in diffinitione ei⁹ expreſſe ſignificatur eēntia per hanc vocem rationalis nature. et ibi etiam deſignatur relatio ſcilicet diſtinctio. quia ergo hoc nomen perſona dicitur ſecundum eſſentiam: excipitur ab illa ſecunda. quia non primo ſignificat diſtinctionem ideo dicitur pluraliter de patre et filio et ſpiritu ſancto: potius ꝙ̄ nomina que mere ſignificant eſſentiam. ¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ hec argumentatio non valet hoc nomen perſona dicitur ſecundum relationem: ergo dicitur relatiue. quia dici ſecundum relationem nihil aliud eſt ꝙ̄ ſignificare relationem. dici vero relatiue eſt dici in relatione ad alia extra. ſicut cuꝫ dico iſte eſt magnus: hoc nomen magnus dicitur ſecundum relationem: quia ſignificat relationem. et non tamen dicitur relatiue: quia refert rem ſubſtantiatim ad aliquid extra. includit enim ī ſe id quod ad aliquid dicitur. idem enim eſt magnus ꝙ excedens homines mediocris ſtature. Similiter hoc nomen perſona dicitur ſecundum relationem: et includit in ſe id ad quod dicitur ſua relatio. quia is eſt ſenſus: perſona id eſt res rationalis nature diſtincta ab alia. ¶ Ad aliud obiectum dicimus ꝙ eſt communitas ſecundum intelligentiam/ſecundum predicationem ſiue ſuppoſitionem. et eſt communitas ſecundum rem. Eſt enim ſecundum ré ſiue realiter cōe trib⁹ pſonis ⁊ oib⁹ fruē-

Marginalia (right column): Q; ly perſona eſt nomé eſſentiale. — Arg. prio. — Secundo. — I Tertio. — Quarto. — Solutio. — Ad primū. — K Ad ſecūdū — L Ad tertium — Tripler cōmunitas.

tibus ea. hoc autem quod dico perſona eſt commune ſecundum intelligētiam vel ſuppoſitionē tantum non ſecundum rem ſicut hoc quod dico homo. ſicut enim hoc nomē homo ſignificat humanitatem communiter ita hoc nomen perſona communiter perſonam ſignificat et diſtinctionē Et ſicut in communi ſignificatione huius termini homo compzehenduntur plures homines et plures humanitates: ita in communi ſignificatione huius nominis perſona compzehenduntur plures diſtinctiones et plures perſone. et ideo
M ſicut ſoztes et plato et cicero ſunt plures homines: ita pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt plures perſone. Et per hoc patet ſolutio ad vltimo obiectum. ¶ Item pzobatur q̄ hoc nomen perſona ſit pure eſſentiale. quia dicit beatus Auguſtinus q̄ idem eſt eſſe perſonam patris q̄ eſſe eēntiam patris. et ita videtur ſecundum hoc q̄ hoc nomen perſona pure ſignificat eſſentiam. ¶ Itē cum beatus Johannes dixiſſet: tres ſunt qui teſtimonium perhibent in celo: pater et verbum et ſpiritusſanctus queſierunt heretici: qui tres? et dicit beatus auguſtinus q̄ reſponſum fuit tres perſone nō vt illoꝝ diceretur ſed ne taceretur. et dictum eſt tres perſone. i. tres entes et ita pater et filius et ſpiritusſanctus dicuntur tres perſone. i. tres ſubſtantie. i. tres entes. ſi ergo hoc nomen preſone equiualet huic nomini entes: et conſtat q̄ hoc nomen entes eſt nomen eſſentiale
R pure: ergo et hoc nomen perſona eſt nomen eēntiale pure. ¶ Preterea ſi pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres entes: eadem ratione ſunt tres eterni: vt hoc nomen eterni tenetur ſubſtātiue ſicut hoc nomen entes. quod eſt contra ſimbolum. ¶ Ad hoc dicimus q̄ hoc nomen perſona habet tres ſignificationes. ¶ Pzima eſt ſecundum q̄ mere ſignificat eſſentiam. hanc enim habuit anteq̄ facta eſſet hec interrogatio ab hereticis: quoniam tunc bene conceditur q̄ pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt vna perſona: id ē quedam res que eſt per ſe vna. et ſecundum hāc ſignificationem dicit beatus Auguſtinus q̄ eſſe perſonam eſt eſſe eſſentiam: et q̄ nichil aliud eſt dicere perſonam patris q̄ eſſentiam patris. hec ſignificatio decidit ab vſu. ¶ Secunda ſignificatio eſt tranſlatiua ſignificatio ſecundum quaꝫ tranſlatum eſt hoc nomen perſona a naturalibꝰ
Q ad patrem et filium et ſpiritum ſanctum. et ſecūdum hoc ſignificat diſtinctionē pzimo ex neceſſitate coacti ſunt latini reſpondere ad illam interrogationem hereticozum. et ideo tranſtulerunt hoc nomē perſona hoc pzedicto modo et reſponderunt tres perſone: non vt illud diceretur: id eſt non quia hoc eſſet ſecundum pzimam et pzo pziam ſignificationem quam tunc habebat hoc nomen perſona. ſed ideo dictum eſt tres perſone: ne taceretur id eſt tranſlatum eſt hoc nomen perſona ad ſignificandum diſtinctionem ad hoc vt reſponderetur hereticis ne ſi taceretur videretur eſſe concluſum. ¶ Dicimus ergo q̄ cum di
D citur pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres ſubſtātie id eſt tres entes. hoc nomen entes eſt participium et idem eſt entes q̄ qui ſunt: ſicut idem eſt currens q̄ qui currit. Secundū hoc ergo q̄ hec dictio entes includit in ſe hanc dictionem qui ſunt intellectus huius dictionis qui ſūt ſignificat diſtinctionem perſonalē. ¶ Sed hoc nomen eternus nullam ſignificat diſtinctionem etiam quando tenetur ſubſtantiue. et ideo non poſſunt dici tres eterni ſicut tres entes. Et notandum q̄ quidam magne auctozitatis dixerunt Nota.
q̄ hoc nomen perſona ſupponit eſſentiam et in ſingulari et in plurali. ſed in ſingulari ſignificat diſtinctionem ſingulariter. et in plurali pluraliter. et hoc idem vult ipſa nominis ethimologia. quia perſona dicitur quaſi pzo ſe vna ſiue per ſe vnum. dicunt ergo q̄ is eſt ſenſus pater eſt perſona. i. per ſe vnum id eſt diſtinctus. et ſignificat Q
hoc nomen perſona diſtinctionē non in ſuo ſuppoſito ſed in patre. ſimiliter cum dicitur pater et filius et ſpiritusſanctus ſunt tres perſone id eſt ſunt vnum per ſe id eſt diſtincti et hoc volunt pzobare. per illam interrogationem hereticozum qui tres quia ſicut hoc nomen aliqui non poteſt ſupponere niſi pzo eſſentia. ita hoc nomen qui non poteſt interrogare niſi pzo eſſentia. Sed ad hanc interrogationē qui tres reſponſum eſt perſone: ergo ſi competens eſt data reſponſio hoc nomen perſone ſupponit pzo eſſentia. Ad interrogationem erit dicendum eſſentia non poteſt competenter reſponderi niſi eſſentia. ¶ Preterea hec interrogatio qui tres data eſt ſuper auctozitatem: vt videtur Johanni. qui dixit tres R
ſunt qui teſtimoniū perhibent in celo pater verbum et. ſ. qua auctozitate certificauit et de perſonis et de earum notionibus. nō reſtabat ergo queſtio niſi de eſſentia: quoniam in deitate non eſt niſi perſona vel eſſentia vel notio: ergo cum queſitum eſt qui tres queſitum eſt de eſſentia et congrue reſponſum eſt perſona: ergo hoc nomē perſona ſupponit pzo eſſentia quod ipſi concedunt pzedictis rationibus. ¶ Sed quod cozum Cōtra ſdl.
ſolutio nulla ſit patet hoc modo. quia ex cozum opinionem
opinione ſequitur q̄ perſona que eſt pater ſit filius: quia hoc nomen perſona non ſupponit niſi eſſentiam: ergo hoc nomen qui ſupponit eſſentiam: ergo cum hec ſit vera eſſentia que eſt pater eſt filius: ſimiliter hec erit vera perſona que eſt pater eſt filius. non enim poteſt dici q̄ hoc nomen perſona ſupponat eſſentiam non abſolute. ſed reſpectiue ſcilicet reſpectu diſtictionis. quoniam ſecundum eos per hoc nomen perſona non ſignificatur diſtictio reſpectu eſſentie ſiue in eſſentia. ¶ Item ſecundum eos hec eſt incōgrua Ad idem.
aliqua perſona eſt. quia hoc nomen perſona nō S
habet circa quod ſignificat diſtinctionem circa ſuum ſuppoſitum. et non habet ibi aliud circa quod illam ſignificet ſecundum eos et cum reſponſum ſit tres perſone a chziſtianis ad pzedictam interrogationem nulla facta eſt certificatio de eſſentia. idem enim eſt ſecundum eos perſona id eſt per ſe vnum hoc autem nomen vnum eſt ita generale q̄ non ſpecificat: et ita de nullo certificat et ſic non certificat de eſſentia pzo

Margin notes (left): Q̄ ꝑſona ſit pure eēntiale arguit primo. Secundo. — Tertio. — Perſona habet tres ſignificationes. — Scda ſignificatio.

Ayuntamiento de Madrid

ꝓpter has et multas alias rationes ab vſu exſuf=
Reſponſio flata eſt opinio illa. ¶ Nos autem dicimus ꝙ
doctoris. cum queſitum eſt qui tres fuit queſtio ab hereti
L cis de nomine plurali eſſentiali quod eſt ſubſtā
tiuum huius nominis tres vel de ſignificato ta=
lis nominis. ſed hoc fuit impoſſibile ꝙ tale no=
men reſponderetur ſcilicet pure eſſentiale plura
le. ſed reſponſum eſt. tres perſone per quod cer=
tificatur de eſſentia de qua fiebat queſtio. quoni
am hoc nomen perſona intelligitur eſſentia. ſi=
cut patet per diffinitionem perſone que talis ē
Perſona eſt rationalis nature indiuidua ſubſtā
tia per hoc ꝙ dicitur rationalis nature ſpecifica
tur ſic eſſentia ſiue natura. et ideo certificatum
eſt illud quod erat in queſtione licet non mere:
quia non potuit ſine diſtinctione certificari plu
raliter eſſentia. quoniam nullum plurale mere
conuenit perſonis diuinis: vt patet ex predictꝭ.
per hoc patet ꝙ nullomodo melius potuit re=
ſponderi ad illam interrogationem hereticorū
ꝙ̄ illomodo quo reſponderunt xp̄iani.

¶ Quarta queſtio huius quar=
ti capituli.

Q; pſona ſit eſſentia Arg. primo A
QUarto queritur vtrū pſona ſit eſſentia. et vtrum ſit de⁹ deitas. ¶ Probatur ꝙ perſona ſit eſſentia. quia dicit boetius in libro de ebdomadib⁹ ꝙ vere ſimpli=
ci idem eſt quod eſt et quo eſt. et deus ſimpliciſſi
mum eſt: ergo idem eſt quod eſt et quo eſt. et ita
idem eſt deus ꝙ deitas: ergo deus eſt deitas ſi=
militer cum pater ſit ſimpliciſſimus idem eſt pa
ter et quo eſt. ſed quo eſt eſt eſſentia vel deitas:
ergo pater eſt eſſentia: ergo perſona eſt eſſentia
Secundo. ¶ Item dicit auguſtinus ꝙ pater eſt quicquid
ipſe pater habet. excepto ꝙ filium habet et non
eſt filius: ergo cum habeat eſſentiam pater ē eēn
¶ In oppo ſitū. Ma. tia. et ita perſona eſt eſſentia. ¶ Sed contra di
cit magiſter oſtendens quātulācunq; differen
tiam propoſitorum oſtendentes erimus quoni=
am non idem ſed perſona generat perſona gene
ratur. eſſentia nec generat nec generatur: ergo
B perſona et eſſentia non ſunt idem. ¶ Item in na
turis bene tenet: quia ſi hec res eſt illa ſuppoſi=
ta hac re ſupponitur illa. et hoc eſt propter idē=
ptitatem eſſentialem quam ſignificat hoc verbū
eſt: ergo ſi hec eſt vera perſona eſt eſſentia. ſup=
poſita perſona ſupponitur eſſentia propter con=
ſimilem idemptitatem quam notat hoc verbum
Tertio. eſt. ¶ Item ſi hec eſt vera ſortes eſt homo idē
ſupponitur per ſubiectum et predicatum: ergo
ſi hec eſt vera: perſona eſt eſſentia idem ſupponi
tur per ſubiectum ꝛ predicatum et ita ſuppoſita
perſona ſupponitur eſſentia. Sed cōtra aliquid
eſt nomen de eſſentia quod de nulla perſona po=
teſt eſſe nomen hec enim eſt vera: eēntia eſt que
libet perſona et nulla perſona eſt quelibet eſſen=
Y tia: ergo ſuppoſita perſona nō ſupponitur eſſen=
Quarto. tia. ¶ Item deitas ſiue eēntia eſt forma dei vel
perſone. vnde ad phili. ij. qui cum in forma dei
eſſet ꝛc. ergo deus vel perſona eſt informatum
deitate vel eſſentia. ſed informans et informatū
relatiue dicuntur ſicut igitur hec eſt falſa. pater
eſt filius propter naturam relationis: ita hec de
bet eſſe falſa deus eſt deitas et hec perſona eſt
eſſentia. propter naturam relationis que eſt in= Z
formātis ad formatum. item eſſe in pluribus nō
eſſe in pluribus ſunt oppoſita: ergo non ſunt in
eodem: ſed ſūt in perſona et in eſſentia. quia nul=
la perſona eſt in pluribus et eſſentia eſt in pluri
bus: ergo perſona et eſſentia nō ſunt idē. ¶ So=
lutio. concedimus ꝙ perſona eſt eſſentia et de⁹
deitas. ¶ Et ad oppoſitas rationes concedim⁹ Reſponſio
ꝙ principia fidei ſunt quorum vnum eſt ꝙ deus ad q̄ſtionē.
eſt ſimpliciſſimus ex quo ſequitur ꝙ perſona eſt
eſſentia et deus eſt deitas. Aliud eſt ꝙ aliquid
conuenit eſſentie quod nulli perſone: et ex hoc
ſequitur ꝙ ſuppoſita perſona nō ſupponitur eēn
tia. ¶ Ad primo ergo obiectum dicimus ꝙ ge= Ad primū.
nerare vel generari non eſt differentia perſone
ad eſſentiam. ſed perſone ad perſonam. ex hoc
enim ꝙ pater generat ſequitur ꝙ non ſit ille quē
generat: ſed non ſequitur ꝙ nō ſit eſſentia. vnde
non aſſignatur per hoc differentia inter propo=
ſita. ¶ Ad ſecundo et tertio obiectum dicimus Ad ſcōm et
ꝙ non eſt ſimile de naturalibus et theologicis tertium.
rebus propter duas cauſas ſimul ſumptas. Pri=
ma eſt: quia in naturalibus eſſentia identifica=
tur ſe perſone: quia vnica eēntia eſt perſona vni
ca. et plures perſone plures eſſentie. ſed in theo
logicis vnica eſſentia numero eſt plures perſo= A
ne. Secunda eſt: quia in naturis q̄cūq; proprie
tas eſt perſone / eſt et eſſentie. ſed non eſt ita in
theologicis. quia proprietas patris eſt paterni
tas que nō eſt proprietas eſſentie. vnde in theo= Nota hec.
logicis ſuppoſita perſona non ſupponitur eſſen=
tia. ſed in naturis ſuppoſita perſona ſupponitur
eſſentia: niſi aliquis velit dicere ꝙ vnus ꝛ idem
homo eſt plures perſone. vt ille qui eſt decanus
et archidiaconus. ſed ſecundum hoc oportebit
dicere ꝙ ſuppoſito decano ſupponitur homo.
¶ Ad quarto obiectum dicimus ꝙ deitas ſiue Ad quartū
natura diuina non eſt forma dei ſed conforma.
vnde non procedit obiectio. ſicut enim ſortes ꝑ
formam ſuam que non eſt ipſe agit: ſic deus per
naturam vel deitatem que ipē eſt agit. ¶ Ad vl Ad vltimū
timo obiectum dicimus ꝙ non valet hec argu=
mentatio: eſſe in pluribus et non eſſe in plurib⁹
non ſunt in eodem: ſed ſunt in perſona et in eſſen B
tia: ergo perſona et eſſentia non ſunt idem. quo=
niam in prima iſte terminus eodem vnicam ha=
bet ſuppoſitionem: aut tantum pro perſona aut
tantum pro eſſentia. in ſecunda due ſunt ſup=
poſitiones. vna pro eſſentia: altera pro perſona.
et eſt inſtantia hic: actuale et artificiale non ſūt
in eodem: et ſunt in ere et ſtatua: ergo ſtatua et
es non ſunt idem. ¶ Sed iterum arguitur ꝙ per Iterū arg.
ſona non ſit eſſentia: quia dicit hylarius ꝙ aliud cōtra p̄dic.
eſt natura: aliud res nature. vt aliud ē igneitas: Hylarius.
aliud ignis. ergo aliud ē deus: aliud natura dei.
et ita deus nō eſt deitas. Si dicatur ꝙ nō eſt ſimi=
le de naturalib⁹ ꝛ diuinis. Cōtra: hylari⁹ ꝓcedit
a naturalib⁹ ad diuina ꝑ ſimilitudinē. ¶ Itē dicit Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

Boetius. boetius in libro de duabus naturis et vna per=
ſona chriſti: ꝙ neſtoriꝰ dicebat in chriſto duas
eſſe pſonas: ſicut duas naturas entes. nõ vnicã
C naturam ſicut vnicam perſonam. diſtinguenda
ergo ſunt et ſeparanda proprijs actionibus na=
tura et perſona. ergo ſecundũ hoc natura et per
ſona diuerſas habent diffinitiones quas ibidē
ponit boetius. eſt enim natura prout ibi accipi=
tur/ vniuſcuiuſqꝫ ſpecifica differentia: et perſo=
na eſt rationalis nature indiuidua ſubſtantia. ſꝫ
quorum diffinitiones ſunt diuerſe ipſa ſũt diuer
ſa: ergo perſona et natura ſunt diuerſa: ergo per
Tertio. ſona non eſt natura. ſiue eſſentia. ¶ Item dicit
Damaſcenꝰ damaſcenus de ypos ꝙ non eſt deitas. deitatē
enim ſolum patrem / aut ſolum filium/ aut ſolum
ſpiritum ſanctum dici nunqꝫ audiuimus. deitas
enim naturam manifeſtat. ypoſtaſis vero perſo=
nam. ſicut humanitas naturam hominis et etiã
yypoſtaſim. natura vero diuina in vnaquaqꝫ ypo
D ſtaſi. i. perſonarum denominatione dicitur. er=
Quarto. go ſecũdum hoc perſona non eſt deitas. ¶ Itē
eſſe in qualibet perſona dicitur de diuina eſſen=
tia: ergo vel ſecundum ſubſtantiam vel ſecundũ
relationem. ſi ſecundum ſubſtantiam: ergo dici=
tur de qualibet perſona per ſe: et hoc eſt falſum.
ſi ſecundum relationem: ergo ſecundum relatio
nem illa eēntia diſtinguitur a qualibet perſona:
ergo ſicut pater non eſt filius a quo diſtinguitur
Quinto. per paternitatē ſic eſſentia nõ eſt pſona. ¶ Itē
pater genuit filium aut ſecundum ꝙ pater aut ſe
cundum quod ineſt ſibi aut ſecundum quod deꝰ
aut ſecundum quod iſte. quidam dicũt non ſecũ
dum quod pater ymo potius ſecnndum quod ge
nuit eſt pater: nec ſecundum ꝙ innaſcitur. quia
innaſcibilitas priuatio eſt. vnde non eſt origo fi
lij: ergo non eſt filius: eadem ratione non eſt pa=
ter neqꝫ ſpiritusſanctus: ergo deitas non eſt per
E ſona. ſi ſecundum ꝙ iſte. contra iſte ab aliqua p=
prietate eſt iſte. quia iſte diſcretiuũ eſt: ergo vel
a paternitate vel innaſcitate vel deitate et inde
vt prius. ¶ Item eſſe ab alio et non eſſe ab alio
Sexto. ſunt in perſona. et in eſſentia et non ſecundũ idē
cum ſint oppoſita: ergo ſecundum diuerſa: ergo
perſona ⁊ eſſentia ſunt diuerſa. ¶ Propter has
Opinio et conſimiles rationes. dixit magiſter gilbertꝰ
poiretanoꝝ et ſequaces eius ꝙ deitas non eſt deus et ꝙ hoc
nomen deus non poteſt ſupponere pro eſſentia.
¶ Sed contra hoc obicitur. deitas ſiue diuina
Cõtra ꝑdi. natura aut eſt ens aut non ens. ſi dicatur ꝙ non
opinionem ens: hoc prima fronte hereticum eſt. ¶ Preter=
Primo. ea ſi eſt nõ ens cõtra. deitas dat patri vt ſit deꝰ.
Secundo. ergo a non ente habet pat[illegible] vt ſit deus. ſed hoc
eſt hereticum et reprobabile. ſi vero deitas eſt
ens aut alia eſſentia eſt ens: aut ſeipſa. ſi alia ſic
F igitur in infinitum. ſi ſeipſa: ergo diuina eſſentia
ſeipſa eſt. ſed deus nõ ſeipſo eſt nec eſt ſua eſſen=
tia: ergo alia eſt eſſentia diuina qꝫ deus. quia qđ
per ſe eſt tale eſt magis tale: ergo deus non ſum=
me eſt quod eſt hereticum. ¶ Item eſſentia di=
Tertio. uina eſt res diuina. ſed res diuina eſt deus: ergo
eſſentia diuina eſt deus. ¶ Itē eſſentia diuina
Quarto. cauſauit omnia: ergo ē cauſatrix omnium: ergo
eſt cauſator: ergo eſt deus. propter has ratiões
et quaſdam auctoritates que dicte ſunt ſuperiꝰ
reprobata eſt hec opinio. ¶ Unde dicimꝰ ꝙ deꝰ
eſt deitas et perſona eſt eſſentia. ¶ Et ad aucto Opinio do
ritatem hylarij. dicimus ꝙ res nature et natura ctoris.
non ſunt prorſus idem. et ob hoc dicit aliud eſſe Ad primã.
natura et aliud rem nature. Perſona vero ꝓprie G
tatem habet per quam diſtinguitur. ſed eſſentia
nõ habet. vnde ſicut diceret aliquis ꝙ homo dif
fert ab animali per hoc ꝙ abundat ab ipſo. anĩal
vero non differt ab homine quia non abũdat ab
ipſo ymo tota eſſentia animalis clauditur in ho
mine. ſic quodãmodo differt perſona ab eſſentia
inqꝫtum habet proprietatem. eſſentia vero non
differt a perſona que nullam habet propietatē.
vnde non eſt ibi mutua differentia. ſed tantũ ex
parte altera et ſic patet qualiter perſona et eſſen
tia non ſunt prorſus idem. ¶ Ad auctoritatem Ad ſecũdã
boetij diſtinguenda eſt duplex ſeparatio: ſcilicꝫ Duplex ſe=
ſeparatio ſecundum rem et ſeparatio ſecundum paratio.
intellectum. ſeparatione ſecundum rem non eſt:
vt ſeparata perſona et eſſentia. ſed ſeparatione H
ſecundum intellectum ſeparate ſunt tamen ſicut
perſona et natura non ſunt diuerſa ſic nec diffini
tiones earum diuerſe ſunt proprie loquẽdo. In
diffinitione perſone cadit natura: vt patet per
predicta et ipſa diffinitio nature probatur de p=
ſona quia perſona eſt ſua perfectiua ſubſtantia=
lis differẽtia ſiue ſua ſubſtantialis perfectio. vñ
ſoluendum eſt per interemptionem nõ enim ſũt
diffinitiones diuerſe ſicut nec diffinita. ¶ Ad I
auctoritatem damaſc. dicimus ꝙ ſic intelligen= Ad tertiam
da eſt: de ipoſtaſi deitatem dicere nõ poſſumus
id eſt de vna ſola ypoſtaſi deitatem dicere non
poſſumus. et hunc intellectum tenuit ipſe cum
dixit deitatem eſſe ſolum patrem. aut ſolum fili=
um. aut ſolum ſpiritum ſanctnm. nunqꝫ audiui=
mus filium autem eſſe deitatem bene audiuimꝰ.
quia chriſtus eſt dei virtus et dei ſapientia. que
ſine dubio eſſentiam ſignificat. ¶ Ad quartam Ad quartã
rationem dicimus ꝙ eſſe in qualibet perſona di= K
citur de eſſentia ſecundum relationem. non ta=
men propter hoc diſtinguitur eſſentia a perſona
quia quod dicit boetius in libro de trinitate. de=
us eſt quantus ſine quantitate. qualis ſiue qua=
litate. ſed non eſt relatus ſine relatione. intelli=
gendum eſt tantum de relationibus perſonali=
bus. Pater enim nõ eſt relatus ad filium ſine re=
latione. quia paternitas non ſignificat diuinam
eſſentiam. ſed quando diuina eſſentia ſignifica=
tur vt relatio tunc deus eſt relatus ſine relatio=
ne. ſicut cum dicitur deus eſt dominus vel actor
creaturarum. vnde per huiuſmodi relationem
non diſtinguitur eſſentia a perſona. eodem mo=
do dicimus hic. eſſentia diuina eſt in qualibet L
perſona. eſſentia eſt hic relata ſine relatione. ſe=
ipſa enim eſt in qualibet perſona non aliqua pro
prietate diſtinctiua. ¶ Ad quintam rationem Ad quintã
dicimus ꝙ deus pater genuit filium non inqꝫtũ
pater nec inqꝫtum innaſcibilis nec inqꝫtum iſte
nec inqꝫtũ deus. quia ſi hoc eadem ratiõe et filiꝰ
genuiſſet filium. ſed inqꝫtum deus innaſcibilis.

Ayuntamiento de Madrid

inꝗtum enim eſt fons totius bonitatis: qui non
eſt ab alio voluit ab eterno cõmunicare ſuũ eẽ ⁊
M delicias ſuas: vt iocunda eſſet poſſeſſio ſicut ſu-
perius dictum eſt. Sicut ergo ſortes inꝗtũ ſor-
tes ex virtute humanitatis generat filium: vt ſal
uetur eſſe in ſpecie cum indiuiduum ſit corru-
ptibile. ſic pater inꝗtum deꝰ innaſcibilis ex vir-
tute diuinitatis genuit filium: vt communicaret
Replicatur alij ſuas delicias. ¶ Sed nõ videtur ſoluta ob-
iectio ꝓpter hoc: quia ſi pater ex virtute deita-
tis genuit filiũ: ergo deitas eſt origo filij. et hoc
videtur velle auguſtinus qui ſic exponit illd̃ ver
bum ex vtero ante luciferũ genui te. id ẽ ex mea
N eſſentia: ergo eſſentia diuina refertur ad perſo-
nam vt origo vel cauſa: ergo eſſentia nõ eſt per-
Solutio. ſona. ¶ Solutio. ſicut in naturis forme nõ agũt
Forma pro proprie loquendo. ſed ſubiecta earũ per virtutẽ
prie nõ agit formarum. Sicut fortitudo athlete proprie lo-
ſed ſuppm̃. quendo nõ ſuperat alium. ſed athleta ex fortitu-
dine ſic eẽntia diuina vel deitas nõ generat nec
eſt cauſa filij proprie loquendo. ſed pater ex dei
O tate. nec ex hoc ſequitur ꝙ deitas nõ ſit perſona
imo potius ſubtiliter inſpicienti ſequitur ꝙ eẽn-
tia ſit perſona propter omnimodã ſimplicitatẽ.
Ad ſextam. q̃ ibi eſt. ¶ Ad ſextã rationẽ dicimus ꝙ hec ar-
gumentatio non valet. eſſe in alio non eſſe ĩ alio
ſunt in perſona et eſſentia. et non ſecundũ idem:
ergo ſecundũ diuerſa. q: ſufficit oppoſitioni ſm
affirmationẽ et negationem vt ſit differentia ſe-
cundũ vnam proprietatem exiſtentem in vno et
abſentiã eiuſdẽ proprietatꝭ in alio quomodo di
ximus ſuperius ſpeciẽ differre a genere et indi-
uiduũ a ſpecie ⁊ perſonam ab eſſentia. vnde ſuf-
ficit differentia ex altera parte. Et eſt inſtantia
P ſortes nõ predicatur de pluribus. homo predi-
catur de pluribus: ergo ſortes nõ eſt homo. ſi au
tem fiat hec argumentatio: magis differũt oppo
ſita ſcd̃m affirmationẽ ⁊ negationem ꝗ relatiue
oppoſita. ſed propter relatiuã oppoſitionẽ hec
eſt vera. pater non eſt filius: ergo propter oppo
ſitionem affirmatiõis et negationis hec eſt ꝟa.
perſona nõ eſt eẽntia. Soluendũ autẽ per inter
emptionẽ prime. regula eñ. oppoſitio eñ exi-
git mutuã differentiã. ſed oppoſitioni ſcd̃m affir
Q mationẽ ⁊ negationẽ ſufficit differentia ex alte-
Replicat. ra parte. ¶ Sed iterũ obicitur. intellectꝰ diſtin
Boetius. guit perſonã ab eſſentia. vnde boetius. ſeparan
da ſunt natura ⁊ perſona proprijs diffinitionibꝰ
illi diſtinctioni aũt aliquid reſpõdet in re aut ni
chil: ſi nihil: ergo cum in re vnica ſit eſſentia di-
R uina in re non eſt niſi vnica perſona diuina. ſi ve
ro aliq̃d rñdet in re. ergo ſcd̃m rẽ differunt per-
ſona et eſſentia: ergo perſona non eſt eſſentia.
Solutio. ¶ Solutio. intellectus aliquando facit diſtin-
ctionem per ſuam abſtractionem aliquando per
rei proprietatẽ: et cũ per ſuam abſtractionẽ non
oportet aliquid reſpondere in re: ſicut cũ intel-
lectus abſtrahit albedinẽ a ſubiecto nõ oportet
illam eſſe abſtractam in re. nec tamẽ eſt menda-
cium in illa abſtractiõe: quia huiuſmodi abſtra
here nihil aliud eſt ꝗ intelligere albedinẽ: nõ in
tellecto ſubiecto. quãdo autem facit diſtinctio-
nem per rei ꝓprietatẽ: tunc illi diſtinctioni ali-
quid reſpondet in re. vnde diſtinctioni quã facit
inter perſonam ⁊ eſſentiã aliquid reſpõdet in re S
Sed hec diſtinguenda eſt. Intellectus diſtin-
guit perſonam ab eſſentia. Si enim ſic intelliga-
tur: intellectus ponit perſonã non eſſe eſſentiã.
falſa eſt. ſi autem ſic intelligatur: intellectus po
nit aliquid ineſſe perſone: quod non eſſentie: ꝟa
eſt. ¶ Qꝫ autẽ predictorũ ſolutio vera ſit: patet Nota iſta.
per auguſtinũ qui dicit ĩ libro de trinitate: ꝙ ne Augu.
fas eſt dicere deũ ſubiacere bonitati ſue: ⁊ nõ eẽ T
ſuam bonitatem Item in eodem. trinitatẽ perſo
narum dicimus eſſe vnam ſummã eſſentiã: ⁊ vnã
ſummam eſſentiam eſſe trinitatem. Item in eo-
dem. filius nõ eo eſt verbum: quo eſt. ſed quo eſt
et eſt ſapiẽtia ⁊ potentia. Et per hoc patet ꝙ nõ
ex toto idẽ eſt perſona: et natura ⁊ notio. ¶ Sꝫ Obiectio.
contra hoc quod dictum eſt ꝙ perſona et eẽntia
differũt ex parte altera obicitur. quia notio que
ineſt perſone et non ineſt eſſẽtie: eſt ipſa perſona
et ipſa eſſentia. ergo per notionẽ non differt per
ſona ab eſſentia. Ad hoc dicendum eſt ꝙ hec ar Solutio.
gumentatio non valet. deberet addi: ⁊ notio in-
eſt eſſentie ⁊ ineſt perſone. Ob hoc enim ſolum V
dicimus pſonam differre ab eſſentia: quia notio
ineſt perſone et non ineſt eſſentie. ¶ Sic iterũ Obiectio.
obicitur. eſſentia diuina predicatur de qualibet
trium perſonarum: ergo predicatur de pluribus
differentibus ſolo numero ⁊ in eo quod quid eſt:
ergo eſt ſpecies. et hoc falſum: q: oporteret plu Solutio.
res eſſentias diuinas eſſe. ¶ Ad hoc dicendum
eſt ꝙ ratio ſpeciei ſic intelligitur. ſpecies eſt qd̃
predicatur de pluribus contentis ſub ſpecie: vꝫ
de pluribus eſſentijs. ſed pater et filius et ſpiri-
tus ſanctus non ſunt plures eſſentie: nec ſunt cõ X
tenti ſub eſſentia. quia ſuppoſita eſſentia: nõ ſup
ponitur perſona. ¶ Sed contra hoc quod dictũ Replicat.
eſt ꝙ inter perſonam et eſſentiam non eſt mutua
differentia ſed tantum ex altera obicitur: quia
eſſentia eſt communis tribus perſonis et illa cõ
munitas eſt in re: ergo illa cõmunitas ineſt eẽn
tie et non ineſt alicui perſone: ergo aliqua pro-
prietas ineſt eſſentie q̃ non ineſt perſone et econ
tra. ergo ibi eſt mutua differentia. ¶ Item diffe Scd̃o.
rentia ſe habet ad perſonam: vt informans ad in Y
formatum. ergo informatio ineſt eſſentie et non
ineſt perſone. quia perſona non ſe habet vt infor
mans. ergo aliqua proprietas ineſt eẽntie: q̃ nõ
ineſt perſone. ¶ Item hoc nomen eſſentia da- Tertio.
tum eſt ab aliqua forma que ineſt eſſentie. hoc
certum eſt. ſicut humanitas a qua datuꝫ eſt hoc
nomen homo ineſt homini. aut illa forma ineſt
perſone aut non: ſi ineſt: ſed terminus ſupponit
pro eo cui ineſt ſua forma: ergo hoc nomen eſſen
tia ſupponit pro perſona. et hoc falſuꝫ ſi non in-
eſt perſone ergo aliqua forma ineſt eſſentie que Z
non ineſt perſone. et inde vt prius. ¶ Item di- Quarto.
cit auguſtinus in libro de trinitate: ꝙ filius dei
non eo eſt verbum quo eſt. ſed quo eſt: eſt eſſen-
tia: eſt deus. eſt ſapientia. ergo forma q̃ eſt eſſen
tia: non ineſt perſone et ineſt eſſentie: ergo ali-
qua forma ineſt eſſentie que non ineſt perſone.

Ayuntamiento de Madrid

Ad iſtud. ¶ Ad hoc dicendū ē ꝙ eſſentia diuina ſeipſa eſt
ſeipſa: ⁊ cōmunis ſeipſa ⁊ informās. vnde ipſa ē
cōmunitas illa: illa informatio illa forma a qua
datū eſt hoc nomen eſſentia. Sed aliter ſignifi
catur vt eēntia: aliter vt cōmunitas: aliter vt in=
formatio: ⁊ prout ſignificatur vt eēntia ineſt ꝑ=
ſone. prout ſignificatur alijs modis: nō ineſt ꝑ=
ſone. ¶ Cōcedimꝰ ergo ꝙ nulla ꝓprietas ineſt
eēntie que nō inſit perſone. Nec valet hec argu
mentatio. cōmunitas ineſt eēntie ⁊ nō ineſt ali=
cui ꝑſone. ergo aliqua ꝓprietas ineſt eſſentie:
q̄ non ineſt perſone. ſed bene ſequitur: ergo aliq̄
A ꝓprietas aliquomodo intellecta ineſt eēntie:
quo modo intellecta non ineſt perſone. Eodem
Dictū por= modo dicendū eſt ad alias obiectiōes. ¶ Scie
retani. dum autē ꝙ quia poſuit magiſter gilbertus. ſolā
formā predicari: negauit hanc/ diuina eſſentia ē
pater. quia paternitas nō ineſt diuine eſſentie.
Cōtra opi= ¶ Sed cōtra predictā ſolutionē obicit. Si eēn
nionē illiꝰ. tia diuina prout eſt ſignificata vt cōmunitas vt
B vt forma a qua datum eſt hoc nomē eſſentia non
ineſt perſone. querit: aut illi modo ſignificandi
reſpōdet aliquid in re: aut nihil. ſi aliquid: ergo
aliquid in re impedit ne eſſentia diuina ſic ſigni
ficata inſit perſone. illud nō eſt priuatio: quia in
tali modo ſignificandi nō datur intelligi priua=
tio. eſt ergo aliquā poſitiua diſpoſitio. ergo ali=
qua ꝓprietas realis ineſt eſſentie: q̄ nō ineſt per
ſone. ſi vero nihil reſpōdet: ergo nihil impedit
C quin diuina eſſentia ſic ſignificata inſit perſone
ergo forma a qua datū eſt hoc nomen eſſentia:
ineſt perſone. ergo hoc nomē eſſentia ſupponit
Augu. pro perſona. ¶ Idē videtur ꝑ auguſtinū q̄ dicit
in libro de trinitate ꝙ ſicut deus de deo: ſic eſſen
tia de eēntia. ergo ſcd̓ȝ hoc eſſentia generat eēn
tiā. ⁊ ita hoc nomē eſſentia ſupponit pro ꝑſona.
¶ Itē eiſdē rationibus quibus oſtenſum ē ſu=
perius ꝙ deus genuit deū: poteſt oſtēdi ꝙ eēn=
tia diuina genuit eſſentiā diuinā. q2 eēntia diui
na benigniſſima eſt: largiſſima ⁊ potentiſſima ē
ergo potuit ab eterno dare ſuā eſſentiā alijs: cū
ſit fons deſideratiſſimus. ergo ab eterno potuit
D volnit ⁊ ſciuit generare. ergo eēntia genuit eēn=
tiam. Sed cōtra: hoc nomē natura ſ3 boetiū cō
Cōtra iſta. mune eſt ad naturā creatam: ⁊ ad naturā increa
tam. ergo et eſſentia. ergo bene dicitur hec eēn=
tia (demonſtrata diuina eſſentia) demonſtratur.
ergo hec eſſentia genuit hanc eſſentiā. eadē de=
monſtrata. ergo eadē eſſentia genuit ſe. qd̓ ē im
Scd̓o arg. poſſibile. ¶ Itē hoc nomē deus cū ſit nomē ab
E ſolutū (vt dicitur) dat intelligere oēs quaſi pro=
prietates. vnde dat intelligere quaſi collectio=
nem proprietatum: quaꝝ collectio in nullo alio
reperitur. ergo forma huius termini deus: ſim=
pliciſſima eſt. ſcilȝ deitas. ergo hoc nomen dei=
tas nullomodo poteſt ſupponere pro pluribus.
ergo nullomodo poteſt ſupponere pro patre. q2
ſi poſſet: eadem ratione ⁊ pro filio ⁊ ſpiritu ſan=
cto. et ita natura diuina nō generat nec genera
tur. ¶ Item natura diuina cōmunis eſt tribus
Tertio. perſonis. ſed nature rerum diſcretarum diſcrete
F ſunt: et conſtat ꝙ ille non generant. quia hec hu
manitas nō generat: ſed iſte homo. ſimiliter na=
tura cōmunis non generat. hec eni eſt falſa: eēn
tia que eſt quelibet ꝑſona generat. quia hoc no=
men eſſentia non poteſt ibi ſupponere pro patre
et ſolꝰ pater generat. ſic ergo habetur vera: nul=
la natura cōmunis vel propria generat. ſed om
nis natura eſt cōmunis vel propria: ergo nulla
natura generat. quod cōcedimus. ¶ Et ad prio Ad primū
obiectum dicimus ꝙ eſſentia diuina ſeipſa eſt. ⁊ in cōtrariū
ipſa eſt ſua forma. vnde abſtractiſſima ⁊ ſimpli= G
ciſſima eſt ⁊ nullo modo habet cōcretionem vel
quaſi concretionē. deus autem ⁊ perſona quaſi
concretionē habet. Dicimus ergo ꝙ ſicut dictū
eſt ꝙ forma a qua datur hoc nomē eſſentia ineſt
perſone: ſed nō ſic intellecta. et aliquid impedit
in re ſcȝ priuatio aliqua videlicet abſtractio vel H
ſimplicitas omnimoda: ſicut ꝙ eſſentia diuina
non inſit perſone vt cōmunitas: impedit quedā
priuatio. ſcȝ indiſtinctio. ¶ Ad ſecūdo obiectū Ad ſecūdū
dicimus ꝙ non valet hec argumentatio. eſſentia
eſt de eſſentia: ergo eſſentia genuit eſſentiam. q2
prima recipitur improprie ſub hoc ſenſu pater
ſecundum eſſentiam genuit filium ſecundū eſſen Nota hic.
tiam. Sed vltima nec proprie nec improprie re
cipienda eſt. eſſentia generans prout eſt in pa=
tre dedit ſeipſam prout eſt in filio. et ſecundum
ꝙ eſt in patre eſt origo ſuijpſius ſecundum ꝙ eſt
in filio. ¶ Et ideo dicit auguſtinus ꝙ eſſentia ē
de eſſentia: ſed omnes relationes huiuſmodi re Quō intel=
ducuntur in hanc proprietatem. pater habens ligit dictū
eſſentiam dedit illam eſſentiam filio. quia eſt ge auguſtini.
nerare filium. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus. I
ꝙ eſſentia diuina cuȝ ſit forma non agit proprie Ad vltimū
loquendo. quia forma non agit: ſed habens for=
mam. vnde ipſa non fluit nec eſt fons proprie ſed
formalitas. pater fons eſt proprie. vnde ipſe flu
it propriiſſime. ¶ Sed contra predicta obicit.
quia primum principium agendi agit. hoc patet Obiectio
in naturis. ponderoſitas mouet deorſum. et al= cōtra ꝑdic.
bedo diſgregat. hoc etiam verum eſt in natura
increata. quia diuina natura eſt creatrix et gu= K
bernatrix omnium: ergo a ſimili primum princi=
pium generandi generat. Sed diuina eſſentia ē
primum principium generandi: vt patet per hāc
auctoritatem. Ex vtero ante luciferum genui te
ergo diuina eſſentia generat. cōtra ſi diuina eēn
tia generat filium ergo diuina eſſentia non eſt fi
lius. et hoc falſum. ¶ Solutio. hec argumenta Solutio.
tio non valet: primum principium agendi agit:
ergo primum principium generandi generat qd̓
patet per diffinitionem eius quod eſt generare. L
Eſt enim generare naturam quam habet alij da
re. et per hoc patet ꝙ natura non generat. quia
natura non habet naturam ſed ſolum ſubiectuȝ
quod habet naturā generat propriiſſime loquē=
do. ¶ Patet ergo ꝙ natura creata non generat Quare di=
multominus natura increata. quia duplex impe uina natu=
dimentū eſt. primū q2 non habet naturā ꝓpriiſſi ra nō gn̄at
me loquendo. ſed quia filius non eſt aliud vel ali nec gn̄atur
us q̄ illa ⁊ per predictā rationem patet ꝙ non ge
neratur nec generat. quia primū principiū agen
di non fit: ergo primū principium generādi nō gene

M ratur. et ita diuina eſſentia non generatur nec ꝓ-
cedit: eadem ratione non generat.
Rñ. ꝙ ly ꝑſona ſupponit eēntiaꝫ ¶ Quinta queſtio quarti capituli.
Q Ueritur abſtracta ꝑſonalitate a perſo-
na quid remaneat. ¶ Hoc eī nomē ꝑſo
na datum eſt a ꝑſonalitate quam ſignifi
cat quaſi concrete abſtrahat: ergo per-
ſonalitas a ſignificato huius termini aut aliquid
remanet aut nichil. Si dicatur ꝙ nichil. ex hoc
ſequitur ꝙ hoc nomē ꝑſona ſit nomē abſtractiuū
quia preciſe ſignificat ꝑſonalitatē cōcretiue vel
quaſi concretiue. Si dicat ꝙ aliqua res remanet
ergo vel perſona vel eēntia: nō pōt dici ꝙ perſo-
O na. q abſtracta humanitate ab hoīe nō remanet
hō: ſimiliter abſtracta albedine ab albo non re-
manet album: ꝗ eodēmodo abſtracta ꝑſonalita-
te a ꝑſona non remanet ꝑſona. relinquitur ergo ꝙ
remanet eēntia. ⁊ ita in hoc ſignificato perſona
intelligitur ꝑſonalitas quaſi cōcretiue ⁊ eēntia
ſubiectū: ꝗ hoc nomē perſona ſupponit eēntiam
Rñ. ſcdo. ¶ Itē hoc nomē pater ſignificat paternitatem:
preter paternitatē aut ſignificat aliqd aut nihil
Si dicat ꝙ nihil: ſequit ex hoc ꝙ hoc nomē pater
ſit pure adiectiuū. cū nihil ſignificet niſi ꝑnita
Rñ. ad que tē cōcretiue vel quaſi cōcretiue. Si dicat ꝙ hoc
ſtionē et ad nomē pater: preter paternitatē ſignificat aliqd:
primū. ergo aut perſonā aut eēntiā ⁊ inde vt priꝰ. ¶ So
P lutio. cuꝫ dr̄ abſtrahit perſonalitas ab hoc ſigni
ficato perſona diſtiguēdum eſt. q duplex eſt ab-
ſtractio. alia eſt ſm intellectū. alia ſm reꝫ. ſi hic
intelligat de abſtractiōe intellectuali dicimꝰ ꝙ
aliqd remanet: ſcꝫ hoc vniuerſale res. q perſona
idē in intellectu eſt ꝙ res diſtincta rationalis. fa
cta ꝗ predicta abſtractiōe intellectuali remanet
ꝑſona. licet nō ſm ꝙ ꝑſona: ſꝫ remanet in vniuer-
Q ſali. ſcꝫ in hoc vniuerſali res. ſicut abſtracta hac
differētia rōnali ab hac ſpecie hō: remanet ho-
mo in vniuerſali. ſcꝫ in hoc vniuerſali animal. ſi
autē ipſe vult intelligere de abſtractiōe reali di-
cimus ꝙ hoc ē impoſſibile: ꝙ ꝑſonalitas abſtra-
hatur a ꝑſona realiter. cū ꝑſonalitas ſit perſona
Ad ſecūdū ¶ Eodēmodo reſpōdēdū eſt a ſecundo obiectū
hoc nomē pater nichil ſignificat preter paterni-
tatem realiter. q paternitas eſt pater. vñ nichil
ſignificat qd habeat eē realiter: preter paternita
tem actualiter. ſcꝫ hoc ipm̄ res vel hoc ipm̄ ꝑſona
quia pater idē eſt in intellectu ꝙ res generans.
vel perſona generans eo tamen modo quo ſupe-
rius dicitur eſſe preter ſuum inferius.
¶ Sexta queſtio huius quarti capituli.
Q Ueritur primo quid ſignificet hoc ad
R iectiuū numerale tres: cum dr̄ pater
et filius ⁊ ſpūſſanctꝰ ſunt tres. ¶ Nō
pōt dici ꝙ ſignificet eſſentiam. q per
eſſentiā non diſtinguntur tres perſone.
S diſtinguūtur inq̄tū ſunt tres ſimiliter nō pōt dici
ꝙ hoc nomē tres ſignificet ipſas ꝑſonas: qm̄ ipe
perſone nō inſunt ſibiipſis: nec diſtingunt ſeipſis
ſed ſuis notionibꝰ. Si dicat ꝙ hoc nomē tres ſi-
gnificat aliquā notioneꝫ: ſequitur ꝙ ſunt plures
Opīo mgrī notiones ꝗ̄ quinqꝫ. ¶ Ad dicit magiſter in ſentē
ad qſtionē. tiis ꝙ hoc nomen tres nichil ponit penitꝰ. ſꝫ tan
tum priuat maiorem numerū ⁊ minorē. vnde eſt
ſenſus. pater. ⁊ filius. ⁊ ſpūſſanctꝰ. ſunt tres ꝑſo-
ne ⁊ non plures ꝗ̄ tres. nec tantuꝫ due. ſimiliter
is eſt ſenſus. pater ⁊ filius ſunt due ꝑſone. i. non
tres nec tantū vna. Et cū dicit pater eſt vna ꝑſo
na is eſt ſenſus. i. nec due nec tres ſcd̄m cū: ergo
hoc nomē tres includit pluralitatē priuatiue. et T
hoc nomē plures vnitatē priuatiue. q is eſt ſen-
ſus ſm magiſtrū. pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ ſūt plu
res ꝑſone id eſt nō vna. et ita iſte due dictiones
vna plures mutuo ſeſe includūt: ⁊ ex hoc ſequit
ꝙ vtraqꝫ includit ſeipam ꝗ̄tum ad intellectū. qd
eſt impoſſibile. ¶ Alij dicunt ꝙ hoc nomen tres Alia opīo
nichil ſignificat niſi intellectū ⁊ ē dictio officia- q̄ iprobat.
lis diſtinctiua. ¶ Sed hec ſolutio nulla eſt: q ſi V
biipſi eſt cōtraria ſi ſignificat intellectū cū oīs i
tellectus ſit ſimilitudo ⁊ ſignū rei ſi aliqua dictio
ſignificat intellectū oportet ꝙ rem cuius intelle
ctus eſt ſignū ſignificet. preterea hec eēt incon-
grua pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ ſunt tres. q hoc ver
bum ſunt nihil ibi copulat ſm eos. ¶ Alij dicūt tertia opīo
ꝙ hoc nomē tres ſignificat diſtinctionē q̄ eſt in i- q̄ ſiir impro
telligente tres ꝑſonas diſtinctiue ſub ſuis notio batur
nibus. ¶ Sed hec ſolutio ſic iterū nulla eſt. qm̄
etſi nullus vnqꝫ poſſet intelligere. tñ nichilomi-
nus pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs ab eterno fuerūt tres
¶ Obicit contra iſtas tres opiniones ſimul. q X
paternitas eſt ꝓprietas qua diſtiguit pater. qua Cōtra illas
re non eodēmō dicūt ꝙ vnitas eſt ꝓprietas qua tres ſimul
pater ē vnus ſiue diſtinctꝰ. vnitas in naturalibꝰ arguitur
eſt ꝓprietas diſtinctiua rei quare nō eodēmodo
dicet ꝙ vnitas patris ē ꝓprietas diſtinctiua ipiꝰ
cū pater habeat ꝓprietatē diſtinctiuam. ⁊ ſi hoc
eſt ſequitur ꝙ ſicut vnitas eſt ꝓprietas patris: ita
ternarius ē ꝓprietas ipſarū perſonarū. quod eſt
contra tres ꝑdictas opiones. ¶ Sꝫ nos hoc cō-
cedimus dicētes ꝙ vnitas nihil aliud eſt ꝗ̄ eius Opinio do
notio ꝑſonalis: ſed alia rōne dicitur notio: ⁊ alia ctoris.
vnitas. Dicit aūt notio: q per eā cognoſcit ꝑſo-
na. dicit vnitas: q p eā diſtinguit vna ꝑſona ab Z
alia. ſm aūt ꝙ notio facit ꝑſonā quā refert nō eē
illā ad quā refert: ex hoc dicit diſtingui ⁊ ex hoc
dicit vnitas. tres ergo vnitates inſunt tribꝰ per-
ſonis: quaꝝ aceruus (vt ita loquar) eſt ternarius
theologicus qui eſt in tribus ꝑſonis. a quo pater
et filius ⁊ ſpūſſctūs dicūtur tres. vnitas aūt que
eſt in eſſentia nō eſt cōmunicabilis alicui illarū
vnitatū: immo ē quelibet illarum. vnde patet ꝙ
non ē quaternitas in deitate: ſed tantū trinitas. A
¶ Queritur aūt vtrū hec ſit vera. pater ⁊ filius Queſtio in
⁊ ſpūſſanctus ſunt vnus. ita ꝙ hec dictio vnꝰ ſub cidens
ſtantiuet. ¶ Probat ꝙ ſit vera: q cum dico deꝰ
eſt vnus. hec dictio vnus ſignificat vnitatē eſſen
tie tm̄: ergo eſt pure eſſentiale: ꝗ dicit de tribus
perſonis ſingulariter ⁊ nō pluraliter. ergo hec ē
vera pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs ſunt vnꝰ: ſm ꝙ hec
dictio vnus ſubſtātiuat. ſicut hec ē vera: pater ⁊
filius et ſpūſſanctus ſunt eternus. ¶ Ad hoc di-
cunt qdam ꝙ hec dictio vnꝰ qñ ſubſtātiuat ꝓpter Prima opi
articulum quē in ſe habet qd eſt ſignū diſcretionis nio.
trahitur ad ſupponēdū p ꝑſona. ⁊ ſic hec eſt falſa B
pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ ſunt vnus. ¶ Sꝫ hec ſo Contra ꝗ-

Ayuntamiento de Madrid

dictã opio-nem.
lutio nulla videtur eē per hoc ꝙ oĩe adiectiuũ maſculini gñis qñ ſubſtantiuaẜ habet in ſe articu lũ vt albus: grãmaticus. eodẽ mõ eternus omĩs ergo ſi ꝓpter articulũ ſolũ hec dictio vnus ſup-ponit tm̃ pro ꝑſona: eadem ratione articulus hu ius dictiõis eternus trahet ipm̃ ad ſupponendũ pro ꝑſona. ⁊ ita hec erit falſa: pater ⁊ filius ⁊ ſpi-ritus ſanctꝰ ſunt eternus. ⁊ hec erit vera: ſunt tres eterni: ⁊ hec dictio eterni teneatur ſubſtantiue.

C

¶ Secũda opinio.

¶ Alij dicũt ꝙ ideo hec eſt falſa: pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctꝰ ſunt vnus. qꝛ hec dictio vnus cũ ſit di ctio nũeralis excludit maiorẽ numerũ. vnde ſeq̃ retur ſunt vnus: ergo nõ ſunt tres. ¶ Sꝫ hec ſo-lutio iterũ nulla: qꝛ hec dictio vnꝰ ſignificat vni-tatẽ eſſentialẽ: ⁊ ideo debet excludere numerum eſſentiarum: nõ numerum perſonarum. vnde is eſt ſenſus: pater et filius ⁊ ſpũſſanctus ſunt vnus id eſt vna eſſentia: ⁊ non eſſentie. et ſm̃ hoc hec erit vera: pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus ſunt vnus. et ſic excludetur maior nũerus: non perſonarum ſed eſſentiarũ.

Cõtra ꝓdi-ctã opionẽ

D

¶ Tertia opinio.

¶ Forte diceetur ꝙ hec dictio vnꝰ ſubſtãtiuata: ideo ſupponit tantuꝫ ꝓ perſona: qꝛ habet in ſe duo in quibꝰ cõſiſtit perſonalitas: ſcꝫ diſtinctionẽ et rationalitatẽ. diſtinctionẽ autem habet ex eo ꝙ eſt dictio nũeralis. rõnalitatẽ ex eo ꝙ ſubſtãtiuatur in maſculino gñe.

E

Contra ter tiã opionẽ.

¶ Sꝫ iterũ hec ſolutio ſic improbaẜ per hoc: qꝛ cum hec di-ctio vnus ſignificat vnitatẽ eſſentie / non ſignifi-cat perſonalẽ diſtinctionẽ: ſꝫ tm̃ eſſentialẽ. vnde per talẽ diſtinctionẽ nõ trahiẜ ad ſupponendũ ꝓ perſona. ⁊ conſtat ꝙ nec ꝑ realitatẽ que nec aliud eſt q̃ ipa eſſentia. ⁊ ita patet ꝙ nõ valet predicta ſolutio.

F

Opinio do ctoris.
Quõ vnus qñqꜫ ſigt vnitatẽ ꝑſo ne ⁊ eẽntie.

¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ hec dictio vnus in eadẽ ſignificatiõe ſignificat vnitatẽ eẽntie ⁊ vni-tatẽ perſone. vñ non eſt ita pure eſſentiale: ſicut hoc nomen eternꝰ. Et ideo quãdo hec dictio vnꝰ ſubſtantiuaẜ: ſubſtantiuaẜ tm̃ ad perſonã. qꝛ arti culus qui eſt expreſſio diſcretiõis: trahit hãc di-ctionẽ vnus ad maximã diſtinctionẽ ⁊ ad magis expreſſam diſtinctionẽ. ſicut hoc adiectiuũ grã-maticus ſubſtãtiuaẜ ad illum qui eſt excellẽtiſſi-me grãmaticus. ⁊ ideo hec dictio vnus teneẜ ibi tantũmodo ꝓ vnitate ꝑſonali. ⁊ ita pꝫ ꝙ hec ẽ fal ſa: pater et filius ⁊ ſpũſſctũs ſunt vnus. nec eſt ſi mile de hac dictiõe eternꝰ.

G

Alia q̃ſtio incidens

¶ Itẽ queriẜ de hac trinitas eſt trina. ¶ Probatur ꝙ eſt vera: qꝛ hec dictio trina copulat ternariũ numeruꝫ qui ineſt tribus ꝑſonis. ⁊ ita hec erit vera. trinitas ẽ trina. Per hoc etiã pꝫ ꝙ eſt vera: quia hoc nomẽ trini-tas ſupponit tres perſonas ſub ternario theolo-gico. vnde hec propoſitio: trinitas eſt trina. ſimi lis eſt iſti: albũ eſt albũ. Item idẽ ſignificaẜ per ſubiectũ ⁊ predicatũ: ergo illa eſt vera. ſi dicatur ꝙ hec dictio trina reſpicit formã huius dictiõis trinitas. ⁊ ꝓpterea ẽ falſa.

H

¶ Cõtra: hec eſt vera deus ẽ trinus. ⁊ ſi hec dictio trinꝰ reſpiceret for-mã: falſa eſſet. reſpicit ergo ſolũ ſuppoſitum. ḡ et hec dictio trina reſpicit ſolum ſuppoſitum huius nominis trinitas. ergo illa eſt vera. Si conceda tur contra trinitas eſt vna: quia vna eſt et indi-uidua trinitas ſicut dicit auctoritas. ⁊ ſi trinitas eſt vna nõ ergo trina: hec argumentatio ẽ neceſ-ſaria. quia dictio numeralis ſemꝑ excludit aliuꝫ numerũ. vnde bene ſeq̃tur: iſti ſunt tres: non er-go quattuor ſiue duo. eadẽ rõne bene ſequiẜ: tri-nitas eſt vna: nõ ergo trina.

I

Solutio do ctoris.

¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ hec dictio trina nõ ſequitur regulã alioꝝ noĩꝫ numeraliũ: qꝛ nomĩa numeralia habẽt reſpicere formã. oĩs eñ nũerus ſiue diſcretio ex forma eſt ſed hoc adiectiuũ trina inuentũ fuit a theologis ad determinãdũ ſolũ ſuppoſitũ huiꝰ termini de-us: vt predictũ eſt.

Unũ deter minat for-mã ⁊ trinuꝫ ſuppoſitum

Vñ pꝫ ꝙ hec argumẽtatio nõ valet: trinitas ẽ vna: ergo trina. qꝛ hec dictio vna determinat formã: hec vero dictio trina ſolũ ſup poſitũ. ſi aũt hec dictio trina determinaret for mã ſicut hec dictio vna: tũc neceſſaria eſſet argu mentatio: ⁊ hec eſſet falſa: trinitas eſt trina. quia ſm̃ hoc exigereẜ ꝙ tres eſſent ternarij ꝑſonarum ⁊ nouẽ perſone.

K

ſꝫ quia hec dictio trina mere ſup poſitũ determinat: ideo hec eſt vera: trinitas eſt trina ⁊ vna: ſicut dictũ eſt. ſm̃ prepoſitũ hec eſt vera deus ẽ trinus et vnus. ita ꝙ hec dictio trinꝰ ſupponat ibi pro tribus ꝑſonis. Hec autẽ eſt fal-ſa: trinitas eſt triplex. qꝛ hec dictio triplex ſigni ficat trinitatẽ eſſentiarũ.

L

Et nota ꝙ cũ diciẜ: tri-nitas eſt vna. hec dictio vna ſignificat vnitateꝫ q̃ ineſt ternario ꝑſonarũ ſiue trinitati. Nõ eñ põt dici ꝙ ſignificet vnitatẽ eſſentie. qꝛ non eſt is ſen ſus. trinitas eẽntie ⁊ non pluriũ eẽntiarũ. ſꝫ is ẽ ſenſus trinitas ẽ vna id eſt vna ẽ trinitas ⁊ nõ plu res trinitates. Que aũt ſit illa vnitas q̃ ineſt ter-nario perſonarũ q̃ ſignificatur cũ diciẜ trinitas eſt vna: dicetur inferius.

quare trini tas dꝛ vna.

M

Alia q̃ſtio incidens

¶ Itẽ ſolet queri quid ſignificet hec ꝓpoſitio in. in talibus locutionibꝰ vnitas ẽ in trinitate: trinitas eſt in vnitate. ſatis poteſt patere cum diciẜ: vnitas eſt in trinitate. notat eñ quaſi informationẽ ſicut in iſtis: deitas ſiue eſſentia ẽ in prẽ vel in filio vel in ſpũ ſctõ: dei tas ſiue eẽntia ſiue potẽtia ſiue bonitas eſt in tri nitate. In oĩbus talibꝰ hec ꝓpoſitio in. notat q̃ſi informationẽ. qm̃ deitas eſt quaſi forma prĩs et filij ⁊ ſpũſſcti: vt dictũ eſt. vnitas aũt eſſentie ni-chil aliud eſt q̃ eſſentia. ⁊ ideo pꝫ ꝙ hec prepoſi-tio in notat quaſi informationẽ in hac. vnitas eſt in trinitate: idẽ in tribus ꝑſonis.

N

Alia q̃ſtio.

¶ Sꝫ dubiũ ẽ quid notet in hac: trinitas eſt in vnitate. non eñ poteſt notare informationẽ aut quaſi informatio nẽ. nec poteſt dici ꝙ trinitas ſit ĩ vnitate ſicut ſpe cies in genere vel genus in ſpecie: nec ſicut con-tentũ in cõtinente: nec ſicut partes in toto vel to tum in ſuis partibꝰ: nec ſicut effectꝰ in cauſa: nec ſicut cognitio in cognoſcẽte. Et gñaliter non vi-detur. ꝙ aliquis modus quo aliq̃d in aliquo dici tur eſſe poſſit adaptari huic modo quo trinitas ẽ in vnitate.

O

¶ Dicũt aũt quidã ꝙ cũ dicitur trini tas eſt in vnitate hec dictio in. notat idẽptitatẽ perſone. qꝛ nulla eſt diſtinctio trinitatis ad vni-tatẽ eſſentie. ¶ Sed hoc eſt cõtra naturã prepo ſitionis: quia ſemꝑ prepoſitio vult notare aliquã tranſitionẽ ſicut dicit priſcianus.

Opinio do ctoris.

ideo dicimꝰ ꝙ cum dicitur trinitas eſt in vnitate. hec dictio in. notat quaſi ſubiectionẽ. ſicut eñ vnitas eſt quaſi forma trinitatis. ita trinitas quaſi ſubiectum vni tatis ⁊ ſunt plures modi loquendi in naturalibꝰ.

P

Ayuntamiento de Madrid

quia dicit ꝙ albedo eſt in albo ⁊ albũ in albedi-
ne vel poteſt dici ꝙ trinitas hic accipitur non ꝓ
ipſis perſonis. ſed ꝓternario perſonaruꝫ: et hoc
nomen vnitas ſumitur ibi emphatice ꝓ deo. ſcꝫ
trinitate que eſt vnitas: vt ſit ſenſus: trinitas eſt
in vnitate. id eſt in deo qui ẽ vera vnitas: vt iſte
Q terminus deus ſupponat ibi ꝓ tribus ꝑſonis. et
ſic patebit ꝙ hec prepoſitio in. notabit quaſi iſfor
mationẽ ſicut in hac: vnitas eſt in tribus ꝑſonis.

Capitulũ quintum de notionibus in generali: continet ſex queſtiones.

Dicto de perſonis dicẽdũ eſt de notio-
nibus. Et primo de notionibꝰ in gene-
rali: ſcđo in ſpeciali. c. vj. Et primo di-
Diſo quinti capituli. ſtinguẽde ſunt diuerſe opiniões de no-
tionibus ⁊ que poſſint ſuſtineri. ⁊ que non. Scđo
de q̃nario notionũ. vtrũ inſit ꝑſonis: ⁊ ſi ineſt ꝑ-
R ſonis. vtrũ numeret vel determinet ꝑſonas. Ter
tio videndũ eſt cũ cõtrarie ſint opiniones de no
tionibꝰ quomodo nulla earũ ſit heretica et vtruꝫ
peccent magiſtri cõtraria de notionibꝰ opinan-
tes. Quarto vtrũ adiectiua eſſentialia p̃dicẽtur
de notionibꝰ. ⁊ ſimiliter vtrũ adiectiua ꝑſonalia
id eſt q̃ cõueniũt ꝑſonis predicent̃ de notionibꝰ
Quinto quomodo ĩtelligẽda ſit auctoritas boe-
tij. que dicit deꝰ eſt qualis ſine qualitate ⁊ quan-
tus ſiue quãtitate: nec tamen eſt relatus ſine re-
latione. Sexto et vltimo qualiter poſſit ſuſtine
ri illa opinio que dicit ꝙ notio non differt a ꝑſo-
na niſi in modo loquẽdi qui dicit ꝙ notio eſt per-
ſona et ꝙ ſuppoſita notione ſupponitur perſona ⁊
ecõtrario.

Prima queſtio quinti capituli.

S Circa primũ capitulũ notandũ eſt ꝙ de
Opio porretanorũ. notionibꝰ ſunt multe opiniones. Di-
cunt ei porretani ꝙ multoplures ſunt no
tiones q̃ quinq̃ et ꝙ notiones non ſunt
Scđa opio perſone. Alij dicunt ꝙ notiones non ſunt niſi
in modo loquẽdi. vñ ſecundũ eos proſus idẽ eſt
dicere pater eſt ꝙ paternitas eſt ⁊ ecõuerſo. ſicut
cum dicitur rogo benignitateꝫ tuã. i. te benignũ
tertia opio iſti dicũt ꝙ ſuppoſita paternitate ſupponit̃ paẗ.
T Alij dicũt ꝙ tm̃ ſunt trẽs notiones: nõ tm̃ di-
Opinio cõis. cũt ꝙ ſuppoſita notiõe ſupponit̃ ꝑſona. Cõis
opio eſt ꝙ ſũt tantũ quinq̃ notiones: ⁊ ꝙ notio-
Quõ ſumũtur notiões ſm primam opinionem nes ſunt perſone. Scđm primã opinionẽ notã
dũ ꝙ quedam notiones ſumunt̃ ſm eſſentiã: vt il
le que ſignificant̃ hijs nominibꝰ equalis ſummꝰ
coeternꝰ. cũ dicitur filius equalis ſimilis coeter
nus patri. quia ſm hanc opinionem talia nomia
equalis ſimilis coeternus copulant mere notio-
nes ſiue ꝓprietates perſonarũ. ſꝫ ſcđm cõmuneꝫ
opinionẽ ſignificant p̃ncipaliter diuinã eſſentiã
et cõnotãt diſtictionẽ. ſimiliter cũ dicitur pater
A diſtinguitur a filio. ſcđm eo ſignificat̃ diſtinctio
que nõ eſt paternitas ſed ex paternitate. ſicut di
citur album differt a nigro. ſic ſignificat̃ differen
tia q̃ non eſt albedo: ſed ex albedine. pꝫ ḡ ꝙ ſcđꝫ
iſtos multoplures ſunt notiones q̃ q̃nq̃. dicunt
etiã ipſi ꝙ notiones nõ ſunt ꝑſone. Sed ꝙ hec
opinio nullomodo poſſit ſuſtineri ꝓbatur multi-
Cõtra primã opinionem. pliciter. Primo eſt cõtra illud qđ dicit̃ in p̃fa
tione in perſonis adoret̃ ꝓprietas. ſi ergo ꝓprie-
tas ẽ adoranda: ḡ eſt deus. Itẽ in patre nõ eſt
Arguitur. aliqua cõpoſitio vel cõcretio qr ipſe ẽ diuina per
Primo. ſona: et in deo vt ꝓbatum ẽ ſuperius nichil tale
Secundo accidit: ḡ cũ pater in eo ꝙ pater ſit diuina ꝑſona
X pater in q̃tum eſt pater eſt omnimodo ſimplex.
ſed dicit boetius i libro de trinitate. ꝙ omni ſim-
plici idẽ eſt eſſe qđ ip̃m eſſe: ⁊ ꝙ idem eſt quod ẽ ⁊
quo eſt. cum ḡ pater ſit omnimodo ſimplex: idem
Tertio eſt pater qđ paternitas. Item dicit beatꝰ au-
guſtinus ꝙ ſi deus nõ eſſet deitas qua ip̃e eſt deꝰ
vel bonitas qua ip̃e eſt bonus bonitas ſua natu-
Y raliter prior eſſet q̃ ipſe. ſicut albedo naturaliter
prior eſſet q̃ albũ tanq̃ formalis cauſa ſuo cauſa
to: ergo eadẽ ratiõe cũ pater non ſit ſua paterni-
tas: paternitas naturaliter prior ẽ q̃ pater ⁊ ita
aliquid ẽ prius q̃ diuina eſſentia qđ eſt hereticũ
Quarto. Itẽ paternitas ẽ ens aut nõ ens. ſi dicat ꝙ eſt
nõ ens ſequit̃ ꝙ nõ ens dat patri vt ſit pater: ergo
non ens dat patri vt generet filiũ. qđ eſt abuſio
Z heretica. Si dicatur ꝙ paternitas eſt ens: ergo
eſt bonũ vel malũ. nõ poteſt dici ꝙ ſit res mala:
quia ſm hoc res mala daret patri: vt eſſet pater.
ſi eſt bonũ ergo eſt deus vel eſt a deo. qr dicit bea
tus auguſtinus ꝙ quicq̃d eſt bonũ aut ẽ deꝰ aut
ens a deo. ſed nõ eſt deus vt ipſi dicũt: ergo eſt a
Quinto. deo. Preterea ſi eſt bonũ nec a deo vt ipſi di-
cunt nec deus: ſequeret̃ ꝙ deus nõ eſſet prius oĩ
A um bonorũ. relinquit̃ ergo ꝙ paternitas ſit bona
et a deo: ḡ eſt a deo ex eẽntia diuina vel ex nullo
ꝙ hec argumentatio ſit neceſſaria ꝓbatur ꝑ hoc
Auguſtinꝰ xij. ꝯfeſſionum. quod dicit auguſtinus in. xij. libro confeſſionis.
vbi probat ꝙ deus fecit oĩa ex nichilo. ſic loquẽs
ad deũ. O dñe tu feciſti oĩa non de tua ſubſtãtia
quia ſi de tua ſubſtãtia: eſſent id quod tu es. et ſi
eſſent id quod tu es eſſent equalia vnigenito filio
tuo: ergo o dñe de nichilo feciſti omnia. eodẽmo
do ſequitur ꝙ ſi paternitas ẽ a deo ꝙ ip̃a ſit de di
B uina eẽntia vel de nichilo. ſꝫ ip̃a nõ eſt de diuina
eſſentia. qr ſi hec eſſet: eẽt deus: ḡ eſt de nichilo:
ergo eſt creatura: ḡ incepit eſſe: ergo paternitas
nõ fuit ab eterno: ergo pater nõ fuit paẗ ab eter-
no. Item ſequitur ꝙ creatura dat patri vt ſit
Sexto. pater. hijs obiectionibus pꝫ ꝙ hec opinio non
poſſit ſuſtineri. Cõtra ſcđam opinionem que
Contra ſecundã opinionem. dicit ꝙ ſuppoſitata notione ſupponitur perſona
obicitur ſic. ſm eos oportet nãq̃ dicere ꝙ cũ di-
citur pater generat filiũ: hoc verbũ generat non
Af. primo. ſig̃t pure niſi patrẽ. qr idẽ proſus ſig̃tur per hoc
C ꝙ dico gñatio ⁊ ꝑ hoc ꝙ dico pr̃. eodẽmõ ſequit̃.
ſꝫ eos. qr cum dico pater ſpirat ſpiritum ſanctũ
hoc verbũ ſpirat mere ſignificat patrẽ: ergo iſta
duo verba generat ſpirat proſus ideꝫ ſignificãt
ergo iſte due propoſitiões proſus idẽ ſignificat
pater generat filiuꝫ. pater ſpirat filiũ. ſed vna eſt
vera: ergo reliqua eſt vera. quare vna eſſet vera
potius q̃ reliqua non poſſet dici aliquomõ niſi
propter diuerſas cõparationes patris ad filium
Secundo et ſpiritũſanctũ. Iteꝫ queritur quare dicit au
D guſtinus. pater et filius ſunt vnum principium
ſpiritusſancti. oportet eñi ꝙ ipſe hoc dicat ꝓpter
vnam notionem cõem patri ⁊ filio: aliter mentitꝰ

BIBLIOTECA MUNICIPAL
Ayuntamiento de Madrid

eſſet auguſtinus. Oportet igitur ꝙ vna ſit notio
cōis que nō ſit paternitas. ⁊ ita ea ſuppoſita non
ſupponitur paternitas. ſed ſuppoſita paternitate
ſupponitur pater ⁊ ecōuerſo: vt ipſi dicunt ergo
ſuppoſita illa cōmuni notione non ſupponitur pa=
Tertio. ter. qđ ipſi negant. ¶ Itē pater generat filiū: er
E go aliquo modo ſe habet ad filium. ⁊ eſt locus a
diffinitione: qꝛ relatiuoꝝ eſt eſſe ad aliud quodā=
modo ſe habere. Similiter pater ſpirat ſpm̄ ſan=
ctum: ergo aliquomodo ſe habet ad ſpm̄ ſanctum: ergo
pater eodēmodo ſe habet ad filiū quo ad ſpiritū
ſanctum. vel alio modo. ſi dicat ꝙ eodē mō pror=
ſus: ſed ad filiū ſe habet vt pater: ergo ad ſpiritū
Per hec pꝫ ſanctū ſe habet vt pater. ſi dicatur ꝙ alio modo: ille
improbatio alius modus non eſt niſi notio alia: ergo diuerſe
tertie opi= notiones ſiue relatiōes ſunt in patre reſpectu fi=
nionis. lii ⁊ ſpūſancti. quod ipſi negant. ¶ Eiſdē rōnibꝰ
F poteſt improbari tertia opio. ¶ Propter ſupra=
Q5 quinq dictas rōnes coacti ſunt theologi dicere quattu
ſunt notio= or notiones eſſe. ſcꝫ paternitatē/filiationē/ſpira=
nes. tionem: ſcꝫ qua ſpūſſctūs ſpirat a patre ⁊ filio cō
G munē ſpirationē: qua pater ⁊ filius ſpirant ſpiri=
tum ſctm̄. ⁊ quintā etiam ponūt: q̄ eſt innaſcibili
Opio vera tas ratiōe q̄ poſt dicetur. ¶ Predictis ergo ratio=
nibus coacti ſunt dicere ꝙ notiones ſunt ꝑſone:
⁊ tn̄ ſuppoſitis notionibꝰ nō ſupponuntur ꝑſone. ſi
cut eñ licet eſſentia ſit perſona: tamen ſuppoſita
eſſentia nō ſupponitur ꝑſona. ita ⁊ eadē rōe licet
notio ſit perſona: tn̄ ſuppoſita notiōe non ſuppo=
nitur ꝑſona. Hoc aūt ideo cōuenit: quia aliqđ cō
uenit notioni qđ nō cōuenit perſone: ⁊ ꝑſone qđ
nō cōuenit notioni. qꝛ pater eſt cōis ſpiratio: ſed
paternitas nō eſt cōis ſpiratio. ⁊ ideo qꝛ aliquid
cōuenit notioni qđ nō conuenit ꝑſone: cōtingit
ꝙ ſuppoſita notione: nō ſupponitur ꝑſona. ⁊ econ=
uerſo. ⁊ hec eadē ratio dicta fuit quare ſuppoſita
H eſſentia nō ſupponitur perſona. Notioni etiā cōue
nit proprie diſtinguere: ꝑſone aūt conuenit diſti
gui. cum ergo ſuppoſita eſſentia non ſupponatur
perſona: ⁊ ſuppoſita ꝑſona non ſupponatur notio:
patet tres eſſe modos ſignificandi in theologia:
ſiue tres modos ſupponendi. qꝛ quādoq ſuppo=
nitur q̄d per noīa eēntialia: vt deꝰ/deitas/eēntia
natura/potentia. qñq ſupponitur q̄s: vt cum ſup
ponitur ꝑſona. qñq ſupponitur q̄: vt cuꝫ ſupponitur
notio. Duobus primis modis inueniūtur confor
I mes in naturalibus: qꝛ ſuppoſito homine ſm ꝙ
homo: ſupponitur quid. ſuppoſito ſorte: ſupponitur
quis. ſicut in arte grāmatica. Sed tertiꝰ modus
ſupponēdi nō inuenitur in naturalibꝰ. qꝛ oīs forma
eſt res alicuius generis vel alicuius ſpeciei: ⁊ ita
eſt quid. non aūt poteſt dici ꝙ ſuppoſita notione
ſupponatur quid. qꝛ inde ſequeretur ꝙ in trinitate eēt
multiplex quid: cum in trinitate multe ſint notio
Cōtra hāc nes. ¶ Cōtra hanc cōeꝫ opinionē multipliciter
opionē ar. obicitur: ⁊ gnāliter ⁊ ſpecialiter. generaliter ſic.
Ois perſona ē aliqua iſtarū triū notionū. demō
ſtratis tribus iſtis notiōibꝰ: paternitate/filiatio
ne/proceſſione. ſed quelibet notio eſt perſona: er
go quelibet notio eſt aliqua iſtarū triū notionū.
ſed cōis ſpiratio eſt aliqua notio: ergo cōmunis
ſpiratio eſt aliqua iſtarū triū notionū. ergo cōis
ſpiratio eſt paternitas vel filiatio vel proceſſio.
qđ manifeſte falſum eſt: ſm hanc opinioneꝫ. Q5
autē prima argumētatio ſit neceſſaria: ſic proba
tur ꝑ hoc ꝙ fit in primo modo prime figure. ¶ For Euaſio.
te dicetur ꝙ nō valet: qꝛ minor extremitas nō cōti
netur ſub termino medio: qꝛ per minorem extre=
mitatē ſupponitur notio ꝑ mediū perſona. ¶ Sed Replicat.
cōtra. hec argumētatio eſt neceſſaria: oē grāma
ticū eſt muſicū: ſed omne muſicū eſt dialeticum:
ergo omne grāmaticū eſt dialeticū. tamē minor
extremitas nō cōtinetur ſub medio. ergo ad hoc ꝙ
talis argumētatio ſit neceſſaria nō oportet ꝙ mi
nor extremitas cōtineatur ſub medio. ⁊ ſic videtur
ex neceſſitate ꝙ illa argumētatio ſit neceſſaria.
¶ Solutio. dicimus ꝙ illa argumētatio non eſt Solutio ad
neceſſaria. licet enim teneat in naturalibꝰ termi= argumētū.
nis: non tamen tenet in theologicis. ⁊ hoc ideo
qꝛ in naturalibꝰ terminis ad hoc ꝙ propoſitiones M
ſint vere exigitur ꝙ ſubiectū ſuppoſitiōe cōtineatur
ſub predicato. Ad hoc eñ ꝙ hec ſit vera: omne Nota drāꝫ
grāmaticū eſt muſicum. exigitur ꝙ ſubiectum con in naturali
tineatur ſub predicato ſuppoſitione. i. illud qđ ſup= bus theolo
ponitur per ſubiectū ſupponatur per predicatū. Sꝫ gicis
in theologicis terminis vera eſt propoſitio affir N
matiua: licet nō idē ſupponatur per ſubiectum qđ
per predicatū. qꝛ hec eſt vera: notio eſt ꝑſona vel
eſſentia eſt perſona. ⁊ tamē ſuppoſita notiōe vel
eſſentia: nō ſupponitur perſona. Quia ergo i theo
logicis ꝓpoſitio vniuerſalis eſt vera: licet ſubie
ctum nō cōtineatur ſub predicato ſuppoſitiōe nec
etiā poſſit cōtineri: ideo non valet talis forma ar
gumētandi in theologicis: ſicut etiā non tenet in
mixtionibꝰ. Et patet per hoc ꝙ ibi ē fallacia ſm Nota iterū
accidēs: ſicut diceretur in mixtionibꝰ. ¶ Iſta etiā ſm noīales
forma fallit ſm noīales: qui dicunt ꝙ vnū nomē
eſt plures voces. poſito ꝙ nō ſint niſi tres iſte vo O
ces canis. canem. cane. ſm eos nō valet hec ar=
gumentatio. oē nomen eſt hec vox canis: ſꝫ om
nis vox eſt nomē: ergo oīs vox eſt hec vox canis.
¶ Item hec eadē opinio dicit ꝙ ſuppoſita notio
ne non ſupponitur perſona. ¶ Cōtra. deitas eſt de Obiectio.
us: ⁊ ſuppoſita deitate ſupponitur deus. queritur vñ
hoc cōtingat. Et videtur ꝙ nō poſſit aſſignari niſi
ꝙ deus eſt oīmodo ſimplex. in compoſitis nō eſt
ita: ſicut in hoīe. quia propter cōcretionem que P
eſt in homine ſequitur ꝙ nō humanitas ſit hō: nec
ſuppoſita hūanitate ſupponitur hō. ſed eadem ſim
plicitas eſt in patre q̄ eſt in deo. vt eñ deus ſm
ꝙ deus eſt oīmodo ſimplex: ita pater ſm ꝙ pater
ſed qꝛ deus ſm ꝙ deus eſt oīmodo ſimplex. ideo
deitas eſt deus: ⁊ ſuppoſita deitate ſupponitur deꝰ
ergo eadem rōne quia pater ſm ꝙ pater eſt omni
modo ſimplex: ſequitur ꝙ paternitas ſit pater: et Solutio.
ſuppoſita paternitate ſupponitur pater. ¶ Solu=
tio. dicimus ꝙ re vera deitas eſt deus: ⁊ ſuppoſi=
ta deitate ſupponitur deus. ſed hec non eſt ſuffici
ens ⁊ preciſa cauſa: quia deus eſt omnimodo ſim Q
plex: ⁊ ad hoc operatur vnitas q̄dditatis in dei=
tate. quia ibi eſt vnicū quid: nō multiplex quid. ⁊
ideo quotiens quid ſupponitur: vnicū ſupponitur.
Cum ergo ſuppoſita deitate ſupponitur q̄d ⁊ ſimi=
liter deo ſuppoſito ſupponitur q̄d: manifeſtū eſt

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ ſuppoſita deitate ſupponiƚ deus. ſed in patre ſunt plures notiones ex quo ſequiƚ ꝙ ſuppoſito
A
patre: nō ſupponiƚ aliqua notio. diuerſitas ei notionis de neceſſitate exigit ꝙ ſuppoſito patre nō ſupponatur aliqua ear. Nō eñ eſſet ratio quare potius ſuppoſito patre ſupponitur paternitas: ꝗ̃ ſpiratio. cum ſit ipē vtraq; illarū. Et preterea ſi diceretur ꝙ ſuppoſita paternitate ſupponitur pater ⁊ econuerſo: ſequeretur ꝙ paternitas eſſet cōis notio. quia pater eſt cōmunis notio. hoc autem eſt improbatum ſuperius.

¶ Secunda queſtio quinti capituli.

Q; de⁹ ſit quinus ꝑpter quinq; notiones.

Circa ſextum capitulū queriƚ cum in deitate ſint quinq; notiones: quare potius dicatur de⁹ trinus ꝑpter tres: ꝗ̃ quinus ꝑpter quinq;. ¶ Itē quinq; notiones

Ar. primo.
S

ſunt: ergo quinarius notionū eſt: g̃ quinarius eſt in perſonis: q2 ille quinarius nichil aliud eſt ꝗ̃ ille quinq; notiones. Si eñ diceretur ꝙ ille quinarius non eſſet quiq; notiones: ſequeretur ꝙ aliqua res eēt in deitate que nō eſſet ꝑſona vel eſſentia vel notio. Si ergo ille quinarius ineſt ꝑſonis: g̃ ille perſone ſūt quiq;. Et videtur ꝙ hec argumētatio ſit neceſſaria. ſicut hic ternarius ineſt hominibus: ergo tres hoīes ſunt. ¶ Item cū dicitur

Scđo ar.
T

quinq; ſunt notiōes. quinarius copulatur notionibus. iſte aūt quinarius eſt q̃nq; notiōes (vt ꝓbatum eſt) g̃ copulaƚ quinarius ſibiipſi ſiue q̃nq; notiones ſibiipſis: ſed nō inſunt ſibiipſis. g̃ hec ē falſa: notiōes ſunt q̃nq;. Eadē eſt obiectio de iſta tres ſunt notiones. ⁊ de hac: paternitas ē vna notio. q̃d copuleƚ per hoc nomē vna: vtrū notio ipa

V

vel proprietas notiōis. ſi notio ipſa idē ſibi copulabitur. ⁊ ita videƚ ꝙ ſit falſa: ſi proprietas notionis ⁊ non notio ſequiƚ ꝙ aliquid eſt in deitate qđ

Solutio

nō eſt notio vel perſona vel eſſentia. ¶ Solutio ad huius rei euidētiā notādū eſt ꝙ cōis ſpiratio eſt vna notio. et illa vnitas qua ipſa eſt vna: ē ipa cōmunis ſpiratio. vnde patet ꝙ illa vnitas eſt in patre ⁊ filio: ⁊ tñ illa vnitate nec pater eſt vnus: nec filius eſt vn⁹. qm̃ illa vnitate nō eſt pater nec filius vniuerſaliter diſtinctus: ſ; illa vnitate eſt vna cōis ſpiratio: quia illa vnitate eſt ipa diſtin-

Correlariū

cta ab omni alia notione ſiue ab oī alia re. ¶ Ex hoc p; ꝙ quinarius notionū ineſt tribus ꝑſonis:

X

nō tamē perſone ſunt q̃nq;. quia licet ille quinarius notionū ſit in ꝑſonis: nō tamē eſt numerus ꝑſonar̄ nec nūerat ꝑſonas. q2 illi⁹ q̃narij pars eſt vnitas. ſ. cōis ſpiratio q̃ nō determinat aliquā ꝑſonam ſicut numerat. ⁊ ideo ille quinarius nō determinat illas ꝑſonas vt dicātur q̃nq; ſicut binaris naturar̄ ineſt chriſto: nō tamē chriſtus ē duo

Y

et ſicut ternarius accidētiū vel actionū ineſt ſorti: nō tamen ſortes eſt tres. ¶ Sunt aūt tantum

Vera notionum.

tres notiōes: ſc; paternitas/filiatio/ſpiratio que vniuerſaliter et proprie diſtingūt tres perſonas et ideo iſte ſole dicunƚ ꝑſonales notiones ⁊ ſunt tres vnitates trium ꝑſonar̄ quib⁹ perſone dicuntur tres. ⁊ p; ꝙ nō eſt ſimile illud qđ inducitur ꝑ ſimili: q2 ternarius qui ineſt hoībus numerat homines: ſed quinarius notionū nō numerat perſo-

Ad primam

nas licet inſit ꝑſonis. ¶ Ex hoc p; ſolutio ad primo obiectu; : quia nō ſunt quinq; perſone. ⁊ ideo ſi hoc nomē deus teneatur pro eſſentia cum dico deus eſt quinus. is erit ſenſus. diuina eſſentia eſt cōis q̃nq; perſonis. qđ manifeſte falſu; eſt. Siue ro hoc nomē deus ſupponat ibi ꝙ trib⁹ perſonis: patet ꝙ hoc eſt falſum: quia perſone nō ſunt q̃nq; nec denominari poſſunt quinq; ab illo quinario. Z

Ad. 2.

¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ cū diciƚ notiones ſunt quinq;. idem ſibi copulaƚ: ⁊ tamē propoſitio eſt vera: quia ſolet dici principia rer̄ in ſe reflectūtur. vnde principiū eſſendi ſeipſo eſt. ⁊ principiū diſcernēdi ſeipō diſcerniƚ. vñ hec eſt vera: A

vnitas eſt vna. ⁊ differentia ſeipſa differt. ⁊ inherētia ſeipſa inheret. ſicut g̃ hec eſt vera: vnitas ē vna. licet idē ſibi copuleƚ. ita hec ē vera notiōes ſunt quinq;. licet idem ſibi copuleƚ. q2 principiū diſcernēdi ſeipō diſcerniƚ. vnde eſt ſibi quaſi forma: ſicut eſſentia diuina eſt ſibi forma.

¶ Tertia queſtio quinti capituli.

¶ Quomodo nulla opinionum de notionibus ſit heretica: licet oppoſite ſint.

Circa tertiū queritur. cū cōtrarie ſint opiniones de notionib⁹: quomō nulla illarum ſit heretica. dictum eſt eñ ſm̄ quoſdā ꝙ notiones nō ſunt ꝑſone B

Ar. primo ꝙ ſic.

¶ S; videtur ꝙ altera illarū opinionum ſit heretica. q2 ſi prima eſſet vera: vltima aſſerit de hoc qđ nō eſt deus ꝙ eſt deus: q2 aſſerit de paternitate ꝙ nō eſt deus. ſ; hoc eſt hereticū quia ideo errāt infideles pagani: q2 aſſerebāt de eo quod nō eſt deus ꝙ eſt deus. ergo eodē mō iſti C

ſunt infideles qui dicūt de eo quod eſt de⁹: ꝙ nō eſt deus. eodēmodo ſi vltima opinio ſit vera: ſeq̃tur ꝙ prima ſit heretica. q2 prima opinio aſſerit

Euaſio.

de eo qđ eſt deus ꝙ nō eſt deus. ¶ Ad hoc forte dicetur ꝙ aſſerere de eo qđ nō eſt deus ꝙ ē deus nō eſt hereticu;. ſed aſſerere de creatura ꝙ eſſet deus: hoc eſſet hereticū. ¶ S; ꝓbatur ꝙ ex opi-

Replicaƚ.

nione prima ſequiƚ ꝙ paternitas ſit creatura. q2 cum paternitas ſit aliqđ bonū: ſequitur ꝙ ſit de⁹ vel a deo. ſed non eſt de⁹ ſm̄ eos: ergo eſt a deo. D

ergo vel eſt ab eſſentia diuina vel a nichilo. ſi dicatur ꝙ ab eſſentia diuina: ſequitur ꝙ ſit deus vt patet ex predictis. Relinq̃tur ꝙ ſit ex nichilo ergo creatura: et ita ex prima opiniōe ſequiƚ ꝙ paternitas ſit creatura. ⁊ ita ſi prima opinio eſt vera: vltima opinio aſſerit de creatura ꝙ ſit deus. et ſi vltima eſt vera: prima aſſerit de eo quod ē deus: ꝙ eſt creatura. ⁊ vtrūq; eſt hereticū. g̃ altera opinio eſt heretica. q2 oportet ꝙ altera ſit vera: E

Item ar.

cum ſibi cōtradicāt. ¶ Itē probaƚ ꝙ iſti vel illi peccent mortaliter. q2 dicit btūs auguſtin⁹ ꝙ nichil fructuoſius inueniƚ ꝗ̃ in trinitate: et nunq̃ periculoſius erraƚ. ſed vel iſti vel illi errāt in trinitate: g̃ periculoſiſſime errāt: g̃ mortaliter peccant. Sed hoc videtur eē cōtra beatū ambroſiū qui dicit ꝙ mg̃ri qui docēt falſum de deo (ſed nō pertinaciter) ferunt ſecum lignum/fenum/ſtipulam: ergo nō peccant mortaliter. ¶ Solutio. di

Solutio doctorum.

cimus ꝙ neutra illarum opinionū ē heretica. cū enim in ſacra ſcriptura non habeamus determi- F

natum de notiōibus: ideo licet magiſtris opina-

Ayuntamiento de Madrid

ri: ſed nō licet eis aſſerere. Si enī quis aſſerat ali
quid de deo qđ nō ſit determinatū i ſacra ſcriptu
ra vel quod non ſequaꝛ directe ex fide mortaliter
peccat. quia ſe cōſtituit ſupra deū. Judex enī eſt
ſupra id de quo habet iudicare. talis enī eſt ordo
iudicandi: vt deꝰ iudicet omīa: ſpiritualis homo
iudicet oīa que ſub ſe ſunt: vt animales hoīes et — G
omnia inferiora. Animalis aūt homo nō poteſt — 1. Cor. 2.
iudicare de ſpiritualibꝰ: ſcꝫ de hoīe ſpūali. quia
aīalis hō non percipit ea q̄ dei ſunt. vt dicit apo=
ſtolus. ſed aīalis homo bn̄ pōt iudicare porcos ⁊
huiuſmodi tm̄. Qui ergo ſua auctoritate aliquid
aſſerit de deo: ponit ſe ſupra deū: quia iudicat de
eo. et ita peccat mortaliter. Hec eſt ſuperbia in=
tellectus quā prohibet aplꝰs vbi dicit. Nō plus — Roma. 12.
ſapere q̄ȝ oportet ſapere. Magiſtri autē theolo=
gie nichil aſſerūt: ſed tm̄ opinātur inquirētes de
talibus: ad defenſionē fidei contra hereticos. et — H
ideo qꝛ nichil aſſerunt nō peccāt: licet ꝓpter ali=
quas rōnes verſetur animus eorū ad vnā parteꝫ
magis q̄ȝ ad aliā. quod eſt opinari. ❡ Ad ſecūdo — Ad ſecūdū
obiectū dicimꝰ ꝙ re vera ſi magr̄ in ſua opiniōe
manet ſibiipſi gloriādo de ingenio ſuo: cōſtat ꝙ
ipē peccat. ſꝫ ſi ita leuiter glorieꝛ ꝙ paratꝰ ſit ad
correctionē: venialiter peccat. Et in hoc caſu di
cit beatus ambroſius ꝙ ferunt ſecū lignū/ fenuꝫ/
ſtipulā. Si vero ita vehemēter glorieꝛ ꝙ ptinax
ſit: mortaliter peccat. vel ſi aſſerit aliquid de tali — J
bus mortaliter peccat. Et ideo dicit beatus au=
guſtinus ꝙ nunq̄ȝ periculoſius erraꝛ. Error enī — Nō icidēs
in alijs nō eſt peccatū vel tantū pctm̄. ❡ Sꝫ q̄ri — notanda cō
tur quare liceat magiſtris aliquid aſſerere de no — tra rūſionē
tionibꝰ. Nō videtur eſſe alia ratio niſi quia hoc ē — Ar primo
cōtra fidē: ſed ſi hoc eadē rōne nō licet magiſtris
aliquid opinari cōtrarie de notionibus: qꝛ nō li= — Secundo.
cet dubitare cōtra fidē: ḡ nec opinari. ❡ Item ſi
prima opinio eſt vera: ꝓbaꝛ ꝙ ſcđa eſt cōtra fidē
qꝛ probatū eſt ſm primā opinionē ꝙ paternitas
eſt creatura: ⁊ ſcđa opinio ponit paternitatē eſſe
deum: ḡ ponit creaturā eſſe deuꝫ. ⁊ hoc eſt cōtra
fidem. ergo ſi prima opinio eſt vera: nō licet ſecū
dam ſuſtinere. qm̄ ſi prima eſt vera: ſcđa eſt cōtra — Tertio ad
fidē. ❡ Itē ſi ſcđa opinio eſt vera: prima dicit cō — idem.
tra fidē. qꝛ ſi ſcđa opinio eſt vera: pater ⁊ paterni
tas ſunt idem. ſꝫ prima dicit paternitatē non eſſe — L
patrem: ergo dicit pr̄em nō eſſe patreꝫ. ⁊ hoc eſt
cōtra fidem: ḡ ſeq̄tur ꝙ vel iſti vel illi dicant con= — Solutio.
tra fidem. ❡ Solutio. Ad primū dicimꝰ ꝙ nō li= — Ad primuꝫ
cet magiſtris aſſerere contrarie de notionibꝰ. nō
quia hoc ſit cōtra fidē: ſed qꝛ nō eſt determinatū
in ſacra ſcriptura. nec debet aliq̄s ſua auctorita=
te aliquid aſſerere de deo. ⁊ ita ſoluiꝛ prima obie
ctio per interemptionē. ❡ Ad ſecūdo obiectum — Ad ſecūdū
dicimus ꝙ q̄ȝuis prima opinio ſit vera: nō tn̄ ſecū
da eſt cōtra fidem. quia prima opinio nō diceret
ꝙ paternitas eſſet creatura: nec diceret ꝙ eēt de — M
us: tamē diceret ꝙ eſt idem ꝙ deus. Et illa ratio
auguſtini. omne bonū aut ē deꝰ: aut a deo. tenet
in deo ⁊ creaturis tantū. ❡ Ad tertio obiectum — Ad tertiuꝫ.
dicimus ꝙ patrē nō eſſe patrē: et paternitatē nō
eſſe patrē: non ſunt idem licet equipolleāt. ⁊ duo
rum equipollētiū vnū poteſt eſſe cōtra fidem: re=
liquum nō. Non eſt enī determinatū in ſacra ſcri
ptura an paternitas ſit pater: ſꝫ determinatū eſt
ꝙ pater eſt pater: nec determinatū an ſuppoſita
paternitate ſupponaꝛ pater. et propter hoc vnuꝫ — N
illorum eſt cōtra fidem ⁊ alio modo ſignificatum
non eſt cōtra fidem. ſicut diciꝛ in Oſee. ij. Voca= — Oſee.
bit me vir meus et non vocabit me vltra baalim
et tamen idem eſt baalim ꝙ vir meus.

❡ Quarta queſtio quinti capituli.

❡ Utrum adiectiua eſſentialia p̄dicentur de notionibus.

COntra quartā q̄ſtioneꝫ arꝛ primo. ꝙ adie=
ctiua eſſentialia dicuntur de notionibꝰ — Arguiꝛ. 1.
paternitas. enī ſiue filiatio eſt immenſa
eterna ſiue omīpotēs. qđ patet per hoc
quod diciꝛ: paternitas eſt. ſic p̄dicaꝛ eēntia di — A
uina de paternitate: ⁊ eēntia diuina eſt eterna: ḡ — Scđo arꝛ.
paternitas habet eſſe eternū. ergo paternitas ē
eterna: eadē rōne immenſa ⁊ oīpotēs. ❡ Preter
ea cū notio ſit deus: ſequiꝛ ꝙ ſit immēſa/ omnipo — B
tens/ ⁊ eterna cum ḡ adiectiua eſſentialia dicanꝛ
de notionibꝰ: queriꝛ quare eodēmodo adiectiua
notionalia non dicūtur de eſſentia. qꝛ nec eēntia
generat nec generaꝛ: nec ſpirat nec ſpiraꝛ. ❡ So
lutio. dicimus ꝙ eſſentia ſiue eē cōe eſt et indiſti — Solutio
ctum quid. ⁊ ideo adiectiua q̄ copulant diuinam — Que adie=
eſſentiā p̄dicātur ⁊ de perſonis ⁊ de notionibꝰ — ctiua p̄di
⁊ indiſtincte. adiectiua vero que copulant notio — canꝛ de no=
nes propria ſunt: ⁊ ideo p̄dicanꝛ tantummodo — tionibꝰ. ⁊c̄.
de notionibus inq̄ȝtū ſunt ꝓpria. ⁊ hec eſt ratio
quare potius eēntialia p̄dicātur de notiōibus
q̄ȝ ecōuerſo. nō omnia tn̄ adiectiua p̄dicanꝛ de
notionibꝰ: vt illa q̄ preter naturaꝫ aliq̄d cōnotāt — C
qđ non cōuenit notioni. vt iſta adiectiua: trina/
incarnata. Eſſentia enī eſt trina. i. trium vna ſiue
cōis. vt dictū eſt ſuperius. nulla aūt notio ē cōis
triū perſonarū. Similiter eēntia diuina ē incar=
nata: quia ipā eſt aſſociata ſiue vnita humane na
ture in eadē pſona. Hec aūt nō creditur: filiatio
eſt icarnata. qm̄ aſſociatio ſiue vnitio talis inter — Queſtio in
ſimilia attendiꝛ. ſ. nature ad naturā notionis ad — cidens.
naturā. ❡ Item cū notio ſit perſona ſicut ē eſſen
tia: queriꝛ quare adiectiua pſonalia nō dicantur
de notionibus ſicut adiectiua notionalia: immo
potius deberet ita eſſe. qꝛ maior eſt affinitas no=
tionis ad perſonā: q̄ȝ ad eſſentiā. qꝛ notio eſt pſo=
na: notio diſtinguit perſonā: ſed nō diſtiguit eēn
tiam. ergo potius p̄dicari debēt adiectiua pſo
nalia. id eſt pſonis cōuenientia: q̄ȝ eſſentialia. Si
hec cōcedatur. cōtra. paternitas ſpirat ſpm̄ ſctm̄
ergo ſpiratio ineſt paternitati. ſꝫ ſpiratio non eſt
paternitas vt prius probatū eſt: ḡ aliqua res ieſt
paternitati q̄ nō eſt paternitas: ḡ aliqua concre=
tio eſt in paternitate. qđ eſt impoſſibile. ❡ Solu
tio. ſicut dictum eſt adiectiua que cōueniūt pſo= — Solutio
nis ꝓprie ſignificāt ea q̄ ſunt in perſonis: ſcilicet — D
actus ꝓprios pſonarū: vt generare/ ſpirare/ que
ſunt actus theologici ſcꝫ nō naturales. agere au
tem ꝓprie ad pſonā ſiue ad eēntiā pertinet: non
ad notionem que eſt relatio: cuius eē eſt ex toto
ad aliud ſe habere. ꝓpter hoc ergo ꝙ adiectiua
cōuenientia eſſentie ſignificant rem cōem ⁊ indi=

Ayuntamiento de Madrid

ſtinctam:ideo potius predicātur de notionibus
ꝙ adiectiua ꝯueniētia perſonis que ꝓpria ſunt
perſonarū:⁊ q2 etiā non ꝑtinet ꝓprie ad notionē
Obiectio ꝯtra pred. agere:ſed ad perſonam vel ad ſubſtātiam. ¶ Sꝫ
iterū probat ꝙ hec eſt vera: paternitas generat
quia dictū eſt ſuperius ꝙ cuꝫ dicitur paternitas
eſt vna.ſic paternitas denoīat ab ipſa.q2 ipſa eſt
vnitas:q2 ipā eſt vna.ḡ eadē rōne non denoīabit
Solutio ſeipſam.ſic paternitas generat. ¶ Sꝫ diceremꝰ
ꝙ non valet hec argumētatio: qm̄ ipā ſm ꝙ ē vni
tas principiū eſt diſcernēdi.⁊ ideo ſꝫ hoc habet
ſe denominare.q2 principiū diſcernēdi ſeipſo di=
ſcernitur:⁊ ideo eſt ſibi quaſi forma. ⁊ ideo ſm ta
lem intentionē denominari habet a ſeipſa. Hec
aūt ratio nō poſſet inueniri in hac ꝓpoſitione pa
ternitas generat:imo ſignificat generatio tanꝗ
forma ſiue actus ꝓpriꝰ ſpecialis ꝑſone.⁊ ſm hāc
intētionē nō habet denominari a ſeipā.ſicut nec
in naturalibꝰ poteſt dici ꝙ curſus currat: vel mo
tus moueatur.

¶ Quinta queſtio quinti capituli.

¶ Utrum deus eſt qualis ſine qualitate

C C Irca quītā q̄ſtionē ar. dicit boetius in
libro de trinitate ꝙ deꝰ eſt qualis ſine
qualitate:quātus ſine quātitate: nō tn̄
eſt relatus ſine relatione.Sꝫ videt hoc
nichil eſſe:q2 deus eſt qualis qualitate q̄ eſt ſup
omnē qualitatē:ſicut ipē dicit.que qualitas non
eſt predicamētalis nec accidētalis.ſimiliter ipſe
eſt relatus relatione q̄ deus eſt:q̄ eſt ſup omnem
relationē que nec eſt predicamētalis nec accidē=
talis:ſicut ipē non eſt qualis ad modū naturaliū
nec quātus ad modū naturaliū:nec relatus ē ad
modum naturaliū. ergo ſicut ipſe eſt qualis ſine
qualitate/⁊ quātus ſine quātitate: ita relatus eſt
Solutio au cto. ſine relatione. ¶ Solutio. q2 noīa qualitatiua
vel quātitatiua dicta de deo ſignificāt diuinam
ſ Boetij eēntiā:nec recedūt a predicamēto ſubſtātie:nec
faciunt aliud predicamētū nouū.q2 ſubſtātiā in=
dicāt.relatiua vero dicta de deo nō indicāt ſub=
ſtantiā ſed relationē. ⁊ ideo faciūt aliud predica
mentū ſiue aliū modum predicādi cōformē pro=
ſus predicamēto relatiōis naturalis. Et ideo di=
cit boetius ꝙ deꝰ nō eſt relatus ſine relatione: li
cet ſit qualis ſine qualitate:quātus ſine quātita=
te.qm̄ relatio ſupeſſentialis predicat de deo ad
modum naturalis relatiōis:nō ad modū ſubſtan
Rō dicti boetij. tie. ¶ Hoc aūt ideo cōtingit ꝙ ſm relationeꝫ nō
eſt motus vl̄ aliqua rei mutatio.nec ſunt relatio
nes de ipā re vel in ipſa re ꝓprie ſed quodāmodo
extrinſecus affixe ſicut dicit boetiꝰ.ideo plures re
latiōes de diuinis ⁊ de vna ꝑſona p̄dicari poſſūt
manente oīmoda ſimplicitate ipſius ꝑſone.quod
non poſſet eſſe ſi plures qualitates vel quantita=
tes predicarētur de perſona vel de eſſentia.ſm eī
qualitates ſiue quātitates conſiſtit motꝰ ſiue mu
Boetius tatio. Inde eſt etiā ꝙ dicit boetius relatio mlti
ꝯ plicat trinitatē.ſꝫ eñ relatione differūt perſone.
Damaſc. ¶ Et damaſ. dicit qm̄ ſm oīa vnū ſunt pater ⁊ fi=
lius ⁊ ſpūſſanctꝰ preter generationē/⁊ filiationē
⁊ proceſſionē.cogitatione vero eſt quid diuiſum
Unū eñ deū cognoſcimꝰ. in ſolis vero proprie=
tatibus et paternitatis/ ⁊ filiationis/⁊ proceſſio
nis.⁊ ſm cām et rationabilē ꝑfectionē ypoſtaſis
ſcꝫ ſm exiſtentie modū differentiā intelligimus
Sicut eñ in naturalibꝰ nō eſt cōitas niſi ſolo itel
lectu:vt ſuperius dixerat damaſ. ⁊ realis in om=
nibus diuiſio:igitur tres ꝑſone vnū ſunt in eſſen
tia realiter:ſed ſolo itellectu diuidit eſſentia dū
ipſa in vnaquaꝗ ꝑſona quaſi ſeparatim intelligi
tur. ſicut eñ indiſtāter ſunt diuerſe tres perſone
quod exigit inter ſe ſummus ⁊ mutuus amor.non H
eñ eſſet ibi ſumma fruitio:niſi ibi eſſet ſumma cō
iunctio ſiue ſumma vnitas. Qꝫ aūt dicit damaſc.
eas differre ſm cām: expoſitio eſt eiꝰ qꝺ dixerat
ſm paternitatē ⁊ gn̄ationē.eſt eñ pater cauſa.i.
origo filij ſm paternitateꝫ. dicit eñ eas differre
ſm rōnabile.i.ſm rōnem ⁊ perfectionem ypoſta
ſeos vel ypoſtaſeos.i.ſm modū exiſtentie.q̄ ꝑfe=
ctio ſiue modus nichil aliud itelligitur: ꝙ notio
perſonalis. ¶ Sed videt falſum dicere ꝙ pater ⁊ Obiectio
filius ⁊ ſpūſſanctus differūt relationibꝰ ſuis que
in re ſunt:ergo realiter ſunt diuiſi: non ergo ſola
cogitatione. Sed ad hoc dicimus ꝙ itelligendū
eſt ita.ſola cogitatione ſunt quid diuiſim.i.ſunt
eſſentia ſola cogitatiōe diuiſa a ꝑſonis.quia per
hoc nomē diuinitas ſignificat diuina eſſentia vt
abſtracta a perſonis.que abſtractio ſola cogita=
tione eſt.realiter eñ diuina eēntia eſt in ꝑſonis.

¶ Queſtio ſexta quinti capituli.

¶ Utrum paternitas eſt pater ita ſuppoſita

V Viſo quomodo debeat ſuſtineri cōis opi
nio de notionibꝰ: videndū eſt qualiter Opinio ꝑ=
poſſit ſuſtineri opinio magiſtri prepoſi= poſitiui ꝓ=
tiui q̄ eſt multum probabilis. que dicit batur.
ꝙ ſicut paternitas eſt pr̄:ita ſuppoſita paternita
te ſupponitur pr̄.nec eſt differētia niſi ī modo lo=
quēdi ſiue in modo ſignificādi. ¶ Cuius opinio=
nis ꝓbabilitas apparet in hoc.q2 ſicut deus pro
pter hoc ꝙ eſt omnimodo ſimplex non eget aliq̄
actione ad hoc vt agat in creaturā ſed ſeipō agit
in creaturā:nec aliqua relatione eget qua refera
tur ad creaturā ſed ſeipſo refert. ita deus pater I
cū ſit omnimodo ſimplex ſeipō refert ad filiū: ſe=
ipſo generat filiū:ſicut deus ſeipō creat ſeipō iu=
ſtificat:propter omnimodā ſimplicitatē. ¶ Qui Rn̄. ꝑpoſi=
ergo hāc opinionē voluerit ſuſtinere: ſic poterit tiui ad op=
reſpōdere ad obiectiones cōtra factas. pr̄ eodē= poſita.
modo ſe habet ad filiū ⁊ ad ſpm̄ ſctm̄:ſꝫ ad filiū ſe
habet vt pater. licet eñ ꝗtū in ſe eſt eodēmodo
ſe habeat ad filiū ⁊ ad ſpm̄ ſanctū:propter tamen
ſimplicitatē ſuā diuerſo modo ſe habet ad illos
ꝗtum quaſi ad plures effectus. ¶ Inſtātia.deꝰ Obiectio.
in ꝗtum in ſe eſt eodēmodo ſe hꝫ ad oēs hoīes:ſꝫ
ad bonos ſe habet vt pater ſpūalis: ergo ad ma=
los ſe hꝫ eodēmodo.ſi aūt ꝓponat generaliter ſic
prorſus eodēmodo ſe habet pater ad filium ⁊ ad
ſpiritū ſanctū. Negāda eſt hec. ſicut ⁊ hec deus
Solutio prorſus eodēmodo ſe hꝫ ad bonos hoīes ⁊ ad ma
Ad aliud los. ¶ Ad aliud obiectū ſimiliter reſpondemus
quia iſta duo verba generat ⁊ ſpirat ꝗtū ad deuꝫ
patrem idem ſignificāt:tamen connotāt diuerſa
ex modo ſignificandi:ſicut iſta duo nomina dn̄s/
creator/dicta de deo idē prorſus ſignificant ꝗtū

Ayuntamiento de Madrid

ad deum: tñ cõnotant diuerſa ex modo ſignificãdi ſicut prius dictũ eſt. *Ad tertiuȝ* Ad tertio obiectuȝ reſpõdemus ꝙ hec eſt vera: pater ⁊ filius ſunt vnũ principium ſpũſſancti. eodẽmodo loquẽdi quo ſpirituſſanctus dicit̃ multiplex ꝓpter diuerſos effectus eodẽmõ quaſi propter vnũ effectũ quẽ habent pater ⁊ filius qui eſt ſpũſſctũs dicunt̃ vnuȝ principiũ: ⁊ quia eodẽmodo prorſus procedit ab eis ſpũſſctũs ꝑ modũ benignitatis: vt dictũ eſt.

¶ Capitulũ ſextũ de notionibus in ſpeciali et continnet ſeptem queſtiones.

R. Diuiſio ſexti capituli

Dicto de notionibus in generali: dicẽdũ eſt de eis in ſpeciali: ⁊ primo de paternitate ⁊ filiatiõe circa qd̃ primo queritur. vtrũ paternitas aliquomõ ſit pater. ſecundo vtrũ paternitas ⁊ filiatio dicant̃ de patre per eſſentiã vel per participationẽ. tertio de potentia generãdi vtrũ ſit i filio. quarto vtrũ paternitas ꝓprie ſit potẽtia generandi actiue. quinto de innaſcibilitate. ſexto de cõi ſpiratione. ſeptimo de ſpiratione qua ſpũſſanctus ſpirat̃ a patre et filio: ⁊ quomodo ſpũſſanctus procedat ab eis vt amor. ⁊ vtrũ ſpũſſanctus ſit amor ꝓprie vel a ꝓprietate: ⁊ de alijs notionib⁹ que cõueniũt ſpiritui ſancto qualiter ei conueniant.

Prima q̃ſtio hui⁹ capl̃i.

¶ Circa primũ queritur ſic. cũ dictũ ſit ſuperius ꝙ paternitas eſt pater: querit̃ vtrũ paternitas aliquo ſit pr̃ vt ſumat̃ hoc nomẽ aliquo generaliter ad eſſentiam ⁊ perſonã ſicut ſumit̃ ab aug. Filius nõ eo eſt verbum quo eſt. ſi eñ paternitas aliquo nõ eſſet pater: ſequeret̃ ꝙ nullomodo eſſet pater. ſi conceſdatur ꝙ paternitas aliquo eſt pr̃: nõ niſi paternitate: g̃ paternitas paternitate eſt pater. Si conceſdatur. cõtra. paternitas non ineſt paternitati ergo paternitas paternitate nõ eſt aliq̄d nec alicuius modi. ¶ Eadem obiectio eſt de illis ꝓpoſitionib⁹: eſſentia paternitate eſt pater. eſſentia filius filiatione eſt fili⁹. eſſentia humanitate eſt homo.

Ar̃ affirmatiue.

Solutio generalis ſm̃ aliquos.

¶ Ad hoc dicit̃ gñaliter ꝙ hec eſt falſa: paternitas paternitate eſt pater. q2 ſic (vt dicũt) exigit̃ ꝙ res ablatiui inſit rei noĩatiui. Uñ dicũt ꝙ hec argumẽtatio non valet: paternitas eſt pr̃: ergo vel aliquo vel aliq̄bus eſt pater.

L Improbatio pred̃. ſolutionis.

¶ Sȝ contra. cũ dicit̃ paternitas paternitate eſt pater. iſte ablatiuus paternitate ſignificat paternitateȝ vt cauſam formalem: ſed nõ vt cauſam formalẽ ſubiecti ſȝ tm̃ predicati ſcȝ patris: g̃ ex vi locutionis nõ exigit̃ ꝙ paternitas inſit ſubiecto ſed tm̃ predicato. hoc aũt verũ eſt: ergo illa eſt vera. qd̃ cõcedimus.

Opinio doctoris.

¶ Et ideo dicimus ꝙ hec eſt vera: paternitas paternitate eſt pater. nec ex vi locutionis res ablatiui oſtendit̃ ineſſe rei noĩatiui ſȝ res ablatiui ſignificat̃ tm̃ in habitudine ad rem predicati: ſcȝ vt cauſa formalis vel quaſi formalis. ⁊ hoc verũ eſt ꝙ paternitas eſt cauſa formalis vel quaſi formalis patris.

Diuerſitas in naturalibus ⁊ theologicis.

Talis ergo modus argumentãdi albedo nõ ineſt ſorti: g̃ ſortes albedine nõ eſt aliquid vel alicuius: tenet in naturalibus. qm̃ in naturalibus in ꝓpoſitione affirmatiua exigitur ꝙ forma rei predicate ſit forma rei ſubiecte cum idem oportet ſupponi per ſubiectũ ⁊ p̄dicatum. ſed non tenet talis modus argumentandi in theologicis terminis vt propoſitio affirmatiua ſit vera: neq; ꝓprietas predicati eſt proprietas rei ſubiecte. vt in iſtis ꝓpoſitionib⁹: paternitas eſt pr̃. eſſentia eſt pater. eſſentia eſt filius. eẽntia eſt homo. Et ideo cũ dicit̃: paternitas paternitate eſt pr̃. vel eſſentia eſt pater: nõ exigitur ꝙ res ablatiui ſit proprietas rei ſubiecte: ſȝ tãtuȝ ꝙ ſit cauſa formalis vel quaſi formalis rei predicate. et de ſimilibus idẽ eſt iudiciũ.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

¶ Utrum generatio predicatur per participationem vel per eſſentiam.

Circa ſecũdum capitulũ queritur vtrũ in iſta ꝓpoſitiõe: iſte generat. demonſtrato patre: predicet̃ gñatio de illo.

Ar̃ ꝙ non. M

¶ Si ſic: g̃ vel predicatur per participationem vel ꝑ eſſentiã. ſi dicatur ꝙ per participationẽ: g̃ illud qd̃ predicat̃ nõ eſt id de quo predicat̃. ſi dicat̃ ꝙ per eſſentiã: ergo illd̃ qd̃ predicat̃ nec actu nec intellectu poteſt ſeparari ab eodẽ de quo predicat̃. g̃ generatio (demõſtrato pr̃e) non põt ſeparari ab iſto: nec actu nec intellectu.

In oppm̃.

¶ Sed ꝯtra. cũ dico innaſcibilis. ſic intelligo pr̃em: nec ſic intelligo paternitatem. g̃ paternitas põt ſeparari a pr̃e intellectu. ſȝ cõtra aliq̄d predicatur de aliquo ꝑ participationeȝ. g̃ nec actu nec intellectu põt ſeparari ab eo de quo predicatur: vt ſubſtãtialis differẽtia. ſȝ id qd̃ predicatur ꝑ eſſentiã multo familiarius predicatur q̃ȝ aliquid qd̃ predicatur ꝑ participationẽ. ergo quicq̄d predicat̃ per eſſentiã: nec actu nec intellectu poteſt ſeparari a patre.

Opinio doctoris.

¶ Quod concedim⁹ Sicut eñ in hoc quod dico homo intelliguntur omnia ſuperiora non diſtincte ſȝ quodãmodo implicite: ita cũ dico innaſcibilis intelligo patrem licet non diſtincte ſȝ quodã ineffabili modo q̄ nõ poſſet reperiri in naturalibus. innaſcibilis id eſt pater eſt paternitas. ⁊ ideo neceſſe eſt ꝙ illo itellecto intelligatur aliquomodo paternitas.

¶ Tertia q̃ſtio huius ſexti capituli.

¶ Utrum potentia generandi ſit in filio.

Circa tertiaȝ q̃ſtionẽ cõis eſt oĩm opinio ꝙ cũ dicitur: pater poteſt generare filiũ hoc v̄bum poteſt predicat diuinã eſſentiam.

Ar̃ ꝙ non.

¶ Sed contra hoc multipliciter obicitur. potentia generandi filiũ nichil alid̃ eſt q̃ȝ diuina eſſentia: ſed diuina eſſentia cõmunis ẽ tribus ꝑſonis: g̃ potentia generãdi filiũ cõis eſt tribus ꝑſonis. et ꝑ cõſequens potẽtia generãdi filiũ eſt in filio: ergo filius poteſt generare. quod falſum eſt. q2 nõ poteſt eſſe niſi vnicus filius ĩ trinitate.

Secũdo ar̃

¶ Item quicq̄d poteſt pater poteſt filius et ecõuerſo: ſȝ pater poteſt gñare filiũ: g̃ fili⁹ põt generare filium. Similis eſt obiectio ſi ſic dicamus. quicquid poteſt pater poteſt fili⁹ ⁊ ſpũſſanctus ⁊ econuerſo: ſed filius ⁊ ſ. ſ. poteſt mitti: ergo pater põt mitti.

Tertio ar̃.

¶ Uel ſic. q̄cq̄d poteſt pr̃ poteſt filius: filius poteſt audire a pr̃e: ergo pater põt audire a patre. qd̃ falſum eſt. q2 audire a patre eſt habere ſciẽtiã a pr̃ vl̃ eẽ a pr̃e. ſicut dicit beatus augu.

R

Opinio doctoris

¶ Dicimus ꝙ iſte tres argumẽtatiões vltime non valent. et eſt ibi duplex fallacia. Primo

Ayuntamiento de Madrid

et rñſio ad pꝛedicta. eſt ibi fallacia ex cōmutatione pꝛedicamenti:qm̄ ipſe pꝛoponit pꝛedicamētū ſubſtātie:poſtea aſſumit ⁊ cōcludit pꝛedicamentū relationis. poſſe enī generare nō eſt poſſe quid. quia ſuppoſita gñatione nō ſupponiť quid:ſed que. ſimiliter poſſe mitti poſſe audire:non eſt ſimpliciter poſſe quid. et ita iſta duo verba mitti ⁊ audire non tm̄ pꝛedicant diuinā eſſentiā: ſed etiā cōnotant relationē ſcꝫ eſſe ab alio. Scḋa fallacia eſt in illis argumētationibus ex eo ꝙ res verbi in aſſumptiōe retoꝛquetur ad vnam perſonā:in cōcluſione ad aliā. ⁊ ideo eſt ibi fallacia ſm accidēs. pꝛopter ſolū pꝛimā rationem nō valet hec argumētatio. q̀cquid poteſt eē pater poteſt eſſe filius:ſed pater poteſt eſſe pater ergo filius poteſt eſſe pater. quia poſſe eſſe pr̄em nō eſt poſſe eſſe quid. ¶ Pꝛopter ſolā ſcḋam rationeꝫ nō valet hec argumentatio: quecūq3 potētia eſt in patre eſt in filio: ſꝫ potētia generādi eſt in patre:ergo potētia generandi eſt in filio. quia res gerundiui verbi ꝑſonalis pꝛius in aſſumptione retoꝛqueť ad vnam ꝑſonam:in concluſione ad aliā. ſicut patet in talibus argumētatiōib⁹. quicquid ſcit iſte ſcit anima eius:ſed iſte ſcit citharizare:ergo aīa eius ſcit citharizare. Similiter ⁊ hoc quicquid vult iſte vult pater eius vt ſit ita: ſꝫ iſte vult ducere vxoꝛem:ergo pater eius vult ducere vxoꝛem. nō ſequiť. poſito ꝙ pater eius non velit ducere vxoꝛem: ſed vult ꝙ filius ſuus ducat vxoꝛē. Notandū tñ ꝙ hec eſt duplex. potētia generandi eſt in filio. qꝛ ſi hoc gerundiuū generandi ſit gerūdiuū verbi perſonalis actiui falſa eſt vt dictū eſt: et ſm hoc hec eſt incōgrua vel impfecta: potētia gñandi eſt diuina eſſentia. qꝛ res gerūdiui nō poteſt ibi retoꝛq̄ri ad aliqḋ ſuppoſitum. ſꝫ ſm ꝙ illḋ gerūdiuum eſt gerūdiuū verbi imperſonalis vera eſt hec. potentia gñandi eſt in filio. i. potentia qua aliq̄s poteſt gñare eſt in filio. et in hoc ſenſu hec eſt vera:deus ſcit artē inueniendi. i. artē qua aliq̄s inuenit. nec tñ ſequiť:ergo deus ſcit inuenire. impediēte fallacia ſm accidens. quia res gerundiui que retoꝛquebatur ad generare ſuppoſitum in concluſione:retoꝛquetur ad deum. Ꝝ

¶ Quarta queſtio huius ſexti capituli.

¶ Vtrū paternitas ſit potentia gñandi actiue.

Arḡ ꝙ non. Circa quartaꝫ q̄ſtionē. ſic obicitur. ſicut ſe habet innaſcibilitas ad patrem ita ſe habet naſcibilitas ad filiū:ſed innaſcibilitas eſt pꝛopꝛietas notionalis patris: ergo naſcibilitas eſt pꝛopꝛietas notionalis filij. ſed naſcibilitas ideꝫ eſt ꝙ potentia naſcēdi: ſicut mutabilitas idem eſt ꝙ potētia mutandi: ⁊ riſibilitas idem eſt ꝙ potētia ridēdi. ergo iſte termin⁹ potētia naſcēdi ſiue potētia generādi paſſiue qḋ idem eſt:ſupponit notionē filij non eſſentiā. ergo cum diciť:pater poteſt generare. hoc verbū pōt copulat notionem:non eſſentiā. Scḋo arḡ. ¶ Item regula eſt. cuius eſt actus eius eſt potētia:ſed actus generandi eſt pꝛopꝛius patris: ergo et potentia eſt pꝛopꝛia patris:ſed eſſentia nō pꝛopꝛia eſt patris relinquitur ergo ꝙ illa potentia pꝛopꝛia ſit notio patris. Tertio arḡ. ¶ Item cum dicitur:pater poteſt generare filium. iſta duo verba poteſt/generare/cōſtringuntur vel conſtruuntur inter ſe. ergo mediante aliqua habitudine. quoniā ſi nō eſſet ibi aliqua habitudo nec aliqua ligatio: et ita nulla conſtructio. queritur ergo q̄ ſit illa habitudo? et non poterit dici niſi habitudo oꝛiginis. Ex illa ergo pꝛopoſitione pꝛopꝛie ſequitur ꝙ diuina eſſentia habeat ſe vt oꝛigo ad generationē filij. ergo diuina eſſentia generat filium. quod neceſſario impꝛobatum eſt in ſententijs:quia ſequeretur ꝙ diuina eſſentia non eſſet filius. Solutio ad pꝛimum. ¶ Solutio. ad pꝛimo obiectum dicimus ꝙ ſi naſcibilitas dicať ipſa filiatio vera eſt pꝛima pꝛopoſitio: ſicut ſe habet innaſcibilitas ⁊c̄. ſi autem naſcibilitas dicatur potentia naſcendi falſa eſt. et ſic ſoluitur inſtātia per diſtinctionē equiuocationis. P ¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ hec pꝛopoſitio in rebus naturalibus vera eſt:ſed non eſt vera generaliter in theologicis. et hoc ideo contingit quia in naturalib⁹ vna ſola potentia vnius ſolius eſt:ſed in theologicis vna ſola potentia pluriū eſt. Et ideo non valet hec argumentatio. cuius eſt actus/ eius ē potentia: ſed actus generandi pꝛopꝛius eſt patris: ergo potentia generādi pꝛopꝛia eſt patris. impediente fallacia ſm cōſequens. ſicut hic. cuius eſt riſibilitas/eius eſt ſenſibilitas:ſed riſibilitas pꝛopꝛium eſt hominis:ergo ſenſibilitas pꝛopꝛiuꝫ eſt hominis. fit enim ibi pꝛoceſſus ab inferioꝛi ad ſuperius in negatiōe que intelligitur in hac dictione pꝛopꝛium. Ad vltimū. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ hec eſt vera:eſſentia ſe habet vt oꝛigo ad generationē filij: ſed non ꝑ ſe neq3 ſm ſe: ſꝫ tm̄ pꝛout eſt in patre ſe habet vt oꝛigo ad generationē filij. ſicut et in naturalib⁹ foꝛme non agunt per ſe:ſꝫ ſubiecta foꝛmis ſuis agunt pꝛopꝛie. Unde non valet hec argumētatio. potētia qua ſoꝛtes generat platonē ſe habuit vt oꝛigo ad gñationē platonis:g̊ illa potentia generat platonē. Eodēmō non valet hec argumētatio. eēntia diuina ſe hꝫ vt oꝛigo ad filiū:g̊ eēntia diuina gñat filiū. impedit enī fallacia accidētis:cū enī deberet denoīare ſubiectum denoīat naturā:ꝙ aūt ita ſit apparet per hoc qḋ dicitur ī pſalmo. Ex vtero ante luciferū genui te ¶ Vterus ei dei pr̄is ē ei⁹ ſumma bonitas q̄ non ꝑmiſit ipm̄ eſſe ſterilē vt ſupꝛa dictū eſt:q̄ ſumma bonitas ī pr̄e ē oꝛigo filij. ⁊ illā oꝛiginē notat hec ꝓpoſitio ex. cū dr̄ Ex vtero an̄ luciferū genui te. Qḋ ſit vter⁹ patris. Q p̄s.

¶ Queſtio quinta huius ſexti capituli.

¶ De innaſcibilitate:multe opiniones.

Dicto de paternitate ⁊ filiatiōe dicendū eſt de innaſcibilitate. de qua multe ſunt opiniones. De innaſcibilitate ¶ Quidam dixerūt ꝙ innaſcibilitas eſt quedam pꝛopꝛietas q̄ ineſt patri:ex eo ꝙ ipſe a nullo eſt/ et alij ſunt ab eo. Pꝛīa opīo. ¶ Sed cōtra. ꝙ ipſe a nullo eſt hec negatio eſt: ꝙ alij ab ipſo ſint/affirmatio eſt:ſed ex affirmatione et negatione nichil eſt:cum negatio nichil ſit. ergo innaſcibilitas non eſt pꝛopꝛietas ex illis nata. ꝯtra quam arguiť. i. ¶ Item ꝙ alij ſint a patre hoc in alijs eſt/ nō in patre:ergo ex hoc non debet eſſe aliqua ꝓpꝛietas in pr̄e ſꝫ in alijs. Scḋo arḡ ¶ Item ſi aliqua ꝓpꝛietas ineſt pr̄i ex eo ꝙ ipſe a nullo ē/⁊ alie perſone ſunt ab ipō:eadē rōe aliqua pꝛopꝛietas ineſt ſpūi ſctō Tertia rō.

Ayuntamiento de Madrid

ex eo ꝙ nulla perſona eſt ab ipſo ⁊ ipē eſt ab alijs
et ſimiliter aliqua ꝓpꝛietas ineſt filio ex eo ꝙ ipē
eſt ab aliquo/⁊ alius ab eo:⁊ ita plures erunt no=
tiones q̄ȝ diſtincte ſint ſuperius. ¶ Propter hoc
exponūt ꝙ ſic intelligendū eſt: innaſcibilitas eſt
pꝛopꝛietas q̄ ineſt patri ex eo ꝙ ipſe a nullo eſt/et
ipſe eſt pꝛincipiū alioꝛū. ¶ Sed iterū obicit. pa=
ter non eſt pꝛincipiū alioꝛū: niſi per ḡnationem/
vel ſpirationē/vel per creationē: ergo ſm hoc in=
naſcibilitas non eſt aliqua noua notio alia a ḡna
tione vel ſpiratione. ¶ Alij dixerūt ꝙ innaſcibili
tas eſt vniuerſalis auctoꝛitas ſiue pꝛincipalitas
que in ſolo patre ē. eēntia eñ diuina nō hȝ aucto
ritatē: niſi reſpectu creaturarū. ¶ Sed ꝯtra. aut
dicitur vniuerſalis pꝛīcipalitas: qꝛ pr̄ eſt pꝛīcipi
um oīm: aut qꝛ eſt vniuerſaliter ītellecta. ſi pꝛimo
modo ḡ illa pꝛincipalitas vniuerſalis nō eſt aliud
q̄ȝ ḡnatio/vel ſpiratio/vel creatio. ſi dicit vniuer=
ſalis pꝛincipalitas qꝛ eſt vniuerſaliter intellecta
nō ꝓpter hoc erit alia notio q̄ȝ ḡnatio vel ſpiratio
niſi ponaꝛ homo cōis q̄ nō ſit ſoꝛtes vel plato. et
ſic de alijs. ſed hoc nichil eſt. ¶ Alij dicunt ꝙ in
naſcibilitas eſt fontalis plenitudo q̄ eſt in pr̄e et
nō ēſt ad aliq̄d. ſicut grāmatica licet ſit alicuius:
non tamē eſt ad aliquid. ita fontalis plenitudo li
cet ſit alicuiꝰ plenitudo tñ non eſt ad aliq̄d. ¶ Sȝ
cōtra. dicit auguſtinus ꝙ q̄cq̄d dicit de deo: aut
dicit ſm eēntiā aut ſȝ relationē. ḡ fontalis pleni
tudo ſi nō dicit de patre ſm relationē: dicit de eo
ſm eſſentiā. ergo fontalis plenitudo dicit de eēn
tia diuina: ḡ et innaſcibilitas. et hoc falſum eſt.
¶ Itē fons inq̄ȝtuȝ fons hȝ fluere: ergo eſt ad ali
q̄d. ¶ Alij dicūt (q̄bus cōſentimus) ꝙ innaſcibili
tas eſt notio pr̄is ꝑ modū pꝛiuatiōis. eſt eñ inna
ſcibilitas pꝛiuatio eſſendi ab alio ī eo a quo ſunt
oēs alij: ſcȝ in patre. dignitas ei eſt pr̄i a quo ſūt
omēs alij/nō eſſe ab alio: ſicut dignitas eſt alicui
regi nō habere regnum ab alio. ⁊ ꝑ hoc diſtingui
tur pater ab alijs perſonis: ſicut ouis non ſigna=
ta ab oue ſignata. Nec ſequitur innaſcibilitas eſt
notio: ergo eſt. ſicut nō ſeq̄tur paſſio chꝛiſti eſt ar
ticulus: ḡ paſſio chꝛiſti eſt. ⁊ ꝙ ita ſit videꝛ per au
guſtinum qui dicit ꝙ ingenitus nō dicit de patre
q̄d ſit ſed quid non ſit: et pꝛepoſitio illa pꝛiuatiua
non mutat pꝛedicamentū. Ariſtoteles ei dicit ꝙ
ſicut riſibile eſt pꝛopꝛiū hoīs: ita nō riſibile eſt ꝓ
pꝛiū non hoīs. ⁊ ita negatio diſtinctiua ē. ¶ Itē
pꝛobat auguſtinꝰ ꝙ innaſcibilitas ē alia notio q̄ȝ
paternitas: qꝛ ſi pr̄ nunq̄ȝ genuiſſet filiū: nichilo=
minus eſſet ingenitus vel innaſcibilis. ſȝ ſi nō ge
nuiſſet nō eſſet pater. et ita paternitas nō eſſet ſȝ
innaſcibilitas eēt. ḡ innaſcibilitas pꝛopꝛie ē alia
notio q̄ȝ paternitas. ¶ Sȝ videꝛ pꝛīa pꝛopoſitio
eſſe falſa: qꝛ ſi pater nunq̄ȝ genuiſſet nō eēt pater
⁊ ita paternitas nō eſſet: ergo hec ꝑſona nō eſſet
quia paternitas facit hāc perſonā. et ita ſi pater
nunq̄ȝ genuiſſet ſimpliciter nō eſſet: et ita nō eſſet
ingenitus vel innaſcibilis. ¶ Ad hoc dicendum
eſt ꝙ auguſtinus non habuit hunc reſpectum ad
naturam eſſendi ſed ad naturam intelligendi. cō=
cedimus enim ꝙ ſi pater non genuiſſet non eſſet:
ſed intellecto ꝙ non genuit bene poteſt intelligi
ꝙ ſit ingenitus vel innaſcibilis: quia intellecta in
naſcibilitate non intelligitur paternitas ad mi=
nus diſticte. ¶ Si vero aliquis velit dicere quia
pꝛiuationes dicuntur de ente et non ente: poſſet
dicere ꝙ hec argumentatio non valet. pater non
eſt: ergo non eſt ingenitus. ¶ Ex pꝛedictis patet
ꝙ deceptus fuit arrius volens pꝛobare ꝙ pater
eſt maioꝛ filio hac argumentatione. pater eſt in=
naſcibilis vel ingenitus: filius eſt genitus: ergo
pater eſt maioꝛ filio. non valet hec argumētatio
pꝛopter commutationem pꝛedicamenti: quia in=
naſcibilis pertinet ad pꝛedicamentum relatiōis
maioꝛ pertinet ad pꝛedicamentum ſubſtantie: cū
ſit adiectiuum quantitatiuum. ¶ Dicimus ergo
ꝙ innaſcibilitas notio eſt pꝛiuatiua in eo a quo
fluit quicquid fluere poteſt: ſcilicet in patre notio
eſt quia per eam cognoſcitur pater et diſcernitur
pꝛopꝛietas eſt quia ei ſoli conuenit. ſi enim eſſent
due perſone in deitate quarum vtraq̄ȝ nō eſſet ab
alio: non eſſet ſumma germanitas et ſumma iocū
ditas ibi. ¶ Sciendum eſt etiam ꝙ cum dicitur
pater eſt actoꝛ filij ⁊ ſpiritusſcti: hoc nomē actoꝛ
ſignificat cōmuniter paternitatem et ſpirationeȝ
et pꝛeterea innaſcibilitatem. quia pꝛout auctoꝛi
tas dicitur eſſe in ſolo patre tantum valet actoꝛ
q̄ȝtum pꝛincipiuȝ ſine pꝛincipio. ¶ Sed quod di
ctū eſt ꝙ innaſcibilitas eſt notio pꝛiuatiua: vide
tur eſſe contra illud quod ſupꝛa dictum eſt: ſcȝ ꝙ
pater inq̄ȝtum deus innaſcibilis generat filium.
pꝛiuatio eñ cum non ſit nec eſt cauſa nec cōcau=
ſa generationis. ergo hec eſt falſa: pater ſm ꝙ de
us innaſcibilis generat. ¶ Solutio. pꝛopꝛie lo=
quendo ſola eſſentia diuina oꝛigo eſt generatio=
nis. vnde Ex vtero ante luciferum genui te. id eſt
ex mea eſſentia. tamen cum circunſtantia pꝛiua=
tionis: ſicut aliquis diues largus non vult come=
dere ſolus: et cum non habeat ſocios ſecum que=
rit ſocios extra. vnde eſt ꝙ querit ſocios extra: ex
ſola largitate eſt tamen ſm ꝙ eſt cum hac nega=
tione ſine ſocijs. Similiter deus pater ex ſua re=
dundantiſſima largitate cum non habeat ſocium
ante quia a nullo eſt: quodammodo querit extra
et generat alium cui cōmunicaret delicias ſuas.
¶ Poſſet tamen eſſe negatio cauſa materialis in
conſideratione: ſicut aliquis dat indigēti quo mo
do indiget: indigentia tamen nihil eſt. ¶ Adhuc
obicitur de illa locutione: ſi pater non genuiſſet
filium nichilominus eſſet ingenitus vel innaſci=
bilis. et videtur ꝙ vera ſit ſimpliciter. quia deus
dicit ī euāgelio Ioh. 8. eſt pater meus qui gloꝛifi
cat me quē vos dicitis ꝙ deus veſter eſt: ergo pa=
trem nouerunt iudei. ſed non inquantū pater eſt
quia iudei non diſiungunt ꝑſonas: ergo inq̄ȝtū in
naſcibilis eſt: ⁊ ita cognoſcit ille qui eſt pater in=
quantū innaſcibilis vel ingenitus ſine paternita
te. ¶ Itē iudei ⁊ gentiles philoſophi bene cōce
dunt iſtam. ille q̄ eſt a nullo creauit celum et ter=
ram: ergo ille q̄ eſt innaſcibilis creauit celum et
terram. de patre vero inq̄ȝtum eſt pater nichil
ſciunt: ergo q̄ȝtū ad illos nullomodo ītellecta pa
ternitate vera ē hec iſte creauit celū ⁊ trā demon=
ſtrato illo q̄ eſt innaſcibilis: ergo pater et ſi nō ge

Alia opio q̄ ipꝛobaꝛ.
R Alia opio q̄ ſiīr impꝛobatur.
Scđo ar.
Alia opio doctoꝛis.
Siſitudo
Scđo ꝓpt idem.
S Obiectio ꝯtra pređ.
Solutio
Alr ꝓt dicꝭ
Contra arrium.
Opinio doctoꝛis.
T Obiectio.
Solutio
Uel aliter dicitur.
Replicaꝛ pꝛimo.
Scđo ar.

Ayuntamiento de Madrid

nuiſſet nichilominus eſſet ille qui eſt inaſcibilis ergo nichilominus eſſet perſona. quia iſte terminus ille qui eſt nō poteſt ſupponere niſi pro perſona.

Tertio

¶ Item dictū eſt ꝙ deus pater non inq̄tum pater ſed inq̄tum deus innaſcibilis generat filiū aut innaſcibilis dicit principium a quo fluūt omnia aut principium a quo omnia poſſunt fluere. ſi primo modo ergo innaſcibilis dicit fluxuꝫ filij ꝗ paternitateꝫ: ergo pater ſecundum ꝙ pater generat et hoc falſum. ſi innaſcibilis dicit principium a quo omnia poſſunt fluere dicit ergo patrem nō prout eſt pater. ſed prout poteſt generare. ſed poteſt intelligi poſſe generare et ſi non generet. ponatur ergo ꝙ non genuerit vel intelligatur: intelligetur tamen poſſe generare. Inde ſic iſte eſt innaſcibilis: ergo iſte poteſt generare: ergo iſte eſt. et ita verum eſt ſimpliciter ꝙ q̄uis pater non genuiſſet nichilominꝰ eſſet et eſſet ingenitꝰ.

Quarto

¶ Itē predicta propoſitio non mutat ſuppoſitioneꝫ terminorum: ergo cuꝫ dicitur ille qui eſt poteſt generare. terminus ille qui eſt ſupponit pro perſona ⁊ tantum pro vna perſona. quia in deitate nō eſt niſi vnus qui poſſit generare: ergo ſupponit tantuꝫ pro iſta perſona et ita pater et ſi non genuiſſet nichilominus eſſet et eſſet hec perſona.

In contrarium ar.

¶ Sed contra. ſi pater non genuiſſet non haberet paternitatem. et ita non haberet eſſe perſonale cum paternitas faciat perſonam: nec haberet eſſe notionale cum non eſſet perſonalis: ergo ſi eſſet non eſſet niſi eſſentia id eſt non haberet niſi eſſe eſſentiale: ergo non poſſet generare. quia eſſentia nō poteſt generare.

Scd'o ad idem.

¶ Item ſi iſte (demonſtrato patre) nō poteſt generare eſt eadem ratione demonſtrato filio (quia poteſt generari) eſt: et ſi hoc ergo filius ē ergo pater eſt: ergo pater nō poteſt intelligi poſſe generare quin genuerit

Solutio notanda

¶ Solutio. ſicut dictum eſt ſi reſpectus habeatur ad naturam et eſſentiam rei diuine falſum eſt quod dicit auguſtinus: quia ſecundum naturam reruꝫ diuinarum ſi pater poteſt generare generat cum ſciat et velit. vnde ſi non generat non poteſt generare. et ita ſi non genuiſſet nō eſſet. vel poteſt haberi reſpectꝰ ad naturam intellectus et hoc dupliciter. vel ad naturam intellectus fidei vel ad naturam intellectus humani methaphorici. ſi ad naturam intellectus fidei iterum falſum eſt. ponit enim intellectus fidei ꝙ ſi poteſt generare generat. ſed habito reſpectu ad naturam intellectus humani methaphorici verum eſt quod dicit auguſtinus loquendo de diuinis ſicut loquimur de humanis. Adam enim et ſi nullum genuiſſet: nichilominus eſſet ingenitus. et licet pater non haberet paternitatem in actu: tamen haberet eſſe perſonale. diſtingueretur enim ab ipſo paternitate exiſtente illi in potentia: per hoc ꝙ dico potens generare.

Ad.2. poſt oppoſitum

¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ non valet hec argumentatio pater quia poteſt generare eſt: ergo filius quia poteſt generari eſt: quia potentia generandi actiue ſequitur eſſe rei vel concomitatur: ſed potentia generandi paſſiue precedit eſſe rei.

Obiectio cōtra pred'.

¶ Ex predictis videtur ꝙ hec ſit vera. pater inq̄tum poteſt generare generat: quia potentia generandi eſt originalis cauſa generationis: ſicut ibi contingit dicere cauſam. ergo hec eſt falſa: pater inq̄tum deus innaſcibilis generat: quia vnius rei non ſunt diuerſe cauſe in eodem genere cauſe. dictum eſt autem ꝙ vera eſt.

Solutio

¶ Solutio hec eſt vera: deus pater inq̄tum deus innaſcibilis generat. ⁊ hec vox inq̄tum notat cauſam quaſi primam et per ſe.

Quid importat inq̄tuꝫ.

A

hec iterum vera eſt: deus pater inq̄tum poteſt generare generat vt notetur qualiſcunq̄ cauſa non prima: vel quaſi prima ſicut hec eſt vera: homo inq̄tum homo poteſt generare. non tamen penitus eſt ſimile de homine et de deo: quia hec eſt vera. homo inq̄tum homo poteſt generare. Sed hec eſt falſa. deus inq̄tum deus poteſt generare: quia non cuilibet qui deus eſt querunt poſſe generare. et ſicut hec eſt vera: pater inq̄tuꝫ poteſt generare generat: ita hec eſt vera. filius inq̄tum poteſt generari generatur. vt notetur quaſi cauſa materialis. Item hec eſt vera. filius inq̄tum deus generatur vt notetur quaſi finis vel terminus generationis. deitas enim prout eſt in filio data vel donabilis eſt prout eſt in patre dans vel datrix eſt.

Correlariū

¶ Ex predictis patet qualiter intelligendum ſit de innaſcibilitate et philoſophi et iudei patrem cognouerunt vt innaſcibilem. Unde gloſa dicit ſuper apocalipſim ꝙ de patre nullus errauit quod verum eſt q̄tum in ſe eſt. ſed in comparatione ad filium error aliquis fuit de patre.

¶ Sexta queſtio ſexti capituli.

¶ De cōmuni ſpiratione.

Dicto de tribus notionibus: ſcilicet paternitate filiatione et innaſcibilitate: dicendum eſt de communi ſpiratione qua pater ⁊ filius communiter ſpirant ſpiritumſſanctum quia ſcilicet pater eſt principium ſpirituſſancti: et filius principium ſpirituſſancti. et dicit Auguſtinus ꝙ pater et filius ſunt vnum principium ſpirituſſancti.

Auguſtinꝰ

queratur ergo pro quo reddat locutionem veram iſte terminus principium.

¶ Si dicatur ꝙ pro perſona ſed pater eſt perſona: ergo filius eſt eadem perſona. non poteſt autem dici ꝙ iſte terminus principium teneatur pro eſſentia: quia eſſentia non ſpirat ſpiritumſanctum.

Principiuꝫ quō dicitur

¶ Ad hoc dixerunt quidam ꝙ hec eſt vera et propria: pater et filius ſunt vnum principium ſpirituſſancti: dicentes ꝙ hoc nomen principium non ſupponit ibi pro eſſentia nec pro perſona ſed pro communi ſpiratione que etiam eſt et pater et filius: eo tamen ſuppoſito non ſupponitur pater vel filius nec ſimul pater et filius.

Pria opio.

B

Sicut diuina eſſentia eſt tres perſone et eſt quelibet illarum: ea tamen ſuppoſita non ſupponuntur tres perſone nec aliqua illarum. Hec ſolutio receſſit ab vſu: quoniam non potuit de facili ſuſtineri.

Regula.

¶ Eſt auteꝫ regula: ꝙ omnis terminus ſupponit ſecundum exigentiam ſue forme vt iſte terminus homo ſupponit naturaliter ꝓ omni eo cui ineſt humanitas. ſimiliter iſte terminus album ſupponit pro omni eo cui ineſt albedo. et ſic de talibus: ergo iſte terminus principium ſupponit ꝓ omni eo cui ineſt forma a qua imponit ſcilicet co

Ayuntamiento de Madrid

munis ſpiratio: ſed ipſa ineſt tam patri ꝙ̄ filio: er
go iſte terminus pꝛincipiū naturaliter ſupponit
tam pꝛo patre ꝙ̄ pꝛo pꝛincipio. Hec ratio ſuffici
ens eſt ad impꝛobandum pꝛedictam opinionem.
Alia opi̅o. ¶ Cōmunis autem opinio eſt ꝙ pꝛopꝛie loquen=
do hec eſt falſa pater ⁊ filiꝰ ſunt vnū pꝛincipium
ſpiritusſancti. ſed dicunt ꝙ auguſtinus ſumit hoc
nomē pꝛincipiū adiectiue in illa locutione. vnde
is eſt ſenſus. pater ⁊ filius ſunt vnū pꝛincipiū ſpi
ritusſancti. pater et filius vna ſpiratione ſpirant
ſpiritūſanctū. ¶ Sed pꝛobatur ꝙ illa pꝛopꝛie lo=
Cōtra pꝛe= quendo vera eſt et ſm̄ hoc: hoc nomē pꝛincipium
dictam opi tenetur ſubſtantiue. dicit eñ boetius in pꝛīcipio
nionem. ſui libꝛi de trinitate ꝙ philoſophi ex ꝓpꝛijs ſuis
Boetius rationibus ita argumētanꝭ. ſoꝛtes eſt homo pla=
to eſt homo cicero eſt homo ergo ſoꝛtes et plato
et cicero ſunt hoīes. theologici autē ex pꝛopꝛijs
ſuis rationibus ita argumētanꝭ. pater eſt deus/
filius eſt deus / ſpūſſanctus eſt deus: ergo pater
et filius ⁊ ſpiritusſanctus ſunt vnus deus. inferūt
autem philoſophi pluraliter pꝛopter pluralitatē
C humanitatū que ſunt in pluribus hominibꝰ. theo
logi autē ſingulariter pꝛopter ſingularitatē dei
tatis fit talis illatio ſingulariter. pater eſt deꝰ fili
us eſt deus ſpiritusſanctus eſt deꝰ: ergo pater et
filius ⁊ ſpūſſanctus ſunt vnus deus: eadē ratiōe
ꝓpter ſingularitatem ſpirationis. fiet aūt talis il
latio ſingulariter. pater eſt pꝛincipiū ſpūſſancti
filius eſt pꝛincipium ſpūſſancti: ergo pater ⁊ filiꝰ
ſunt vnum pꝛincipiū ſpūſſancti: ergo ſicut hec ꝓ
poſitio pꝛopꝛie eſt vera. pater ⁊ filius et ſpūſſan=
ctus ſunt vnus deus. ita hec erit pꝛopꝛie vera pa
Scdo aꝭ. ter ⁊ filius ſunt vnū pꝛincipiū ſpūſſancti. ¶ Pꝛe
terea hoc nomen pꝛincipium ſupponit pꝛo patre
ideo quia ſpiratio ineſt patri. ſimiliter ſupponit ꝓ
filio. quia ſpiratio ineſt filio: ꝗ eodēmodo ſuppo=
nit pꝛo illis duobꝰ inſimul quia eadē ſpiratio īeſt
illis duobus ſimul: ꝗ hec eſt ꝓpꝛie vera pater ⁊ fi
lius ſunt vnū pꝛincipiū ſpūſſancti: vt hoc nomen
pꝛincipium teneatur ꝓ duabus perſonis ſimul.
Opinio do ¶ Qd concedimus hac ratione ſequētes beatū
ctoꝛis. auguſtinū. hec ſimiliter eſt vera pater ⁊ filius ſūt
vnum pꝛincipiū ſpūſſancti ſm̄ ꝙ hec dictio vnum
reſpicit ſolā foꝛmā. quia pater ⁊ filiꝰ vna ſpiratio
ne ſunt pꝛincipiū ſpiritusſancti. ¶ Nec valet hec
argumentatio. pater ⁊ filius ſunt vnū pꝛincipiū
ſpiritusſancti: ꝗ pater eſt pꝛincipium ſpūſſancti:
et filius eſt idē pꝛincipiū impediente fallacia vni
uocationis vel equiuocationis. qꝛ in pꝛīa hoc no
men pꝛincipium ſupponit pꝛo duabus ꝑſonis ſi=
mul in concluſione vero opoꝛtet ꝙ teneatur ꝓ vna
ſicut hic. iſta duo dolia ſunt vinū: ergo hoc doliū
eſt vinum et illud doliū eſt idem vinū. ¶ Ad con
Ad obie= ſequens obiectū patet ſolutio. quia cum dicitꝭ pa
ctū patet. ter et filius ſunt vnum pꝛincipium ſpiritusſancti
hoc nomen pꝛincipium non tenetur pꝛo eſſentia
D nec tenetur pꝛo perſona. ſed pꝛo duabus ꝑſonis
ſimul. licet autem hec ꝓpꝛie ſit vera. pater et filiꝰ
ſunt vnum pꝛincipium ſpiritusſancti non tamen
eſt pꝛopꝛiſſime vera. ſecundum enim rectiſſimā
determinationem opoꝛteret ꝙ hec dictio vnum
ſignificaret vnitatem non ſolum foꝛme: ſed etiam

ſuppoſiti cum pater pꝛincipium ſit ſpiritusſancti
et filius pꝛincipium ſit ſpiritusſancti. ¶ Inueſti Inueſtiga=
gat augu. vtrum pater et filius ſint plura pꝛinci= tio auguſti
pia ſpiritusſancti aut vnum. et ipſe determinat ꝙ
pater et filius nō ſunt plura pꝛincipia ſpiritusſan
cti ſed vnum pꝛincipium. ¶ Sed contra hoc pꝛi= cōtra aug.
cipium ſpiritusſancti eſt demonſtrato patre. ſimi aꝭ pꝛimo.
liter pꝛincipium ſpiritusſancti eſt demonſtrato fi
lio. et hoc pꝛincipium non eſt illud pꝛincipium:
ergo hoc pꝛincipium ſpiritusſancti et illud pꝛin=
cipium ſpiritusſancti non ſunt niſi pater et filius:
ergo pater et filius ſunt pꝛincipia ſpiritusſancti:
ergo ſunt plura pꝛincipia ſpiritusſancti. ¶ Item Scdo aꝭ.
iſte terminus pꝛincipiū ſpiritusſancti equiualet
huic termino perſona ſpirans ſpiritumſanctum:
ſed pater et filius ſunt plures perſone ſpirantes
ſpiritumſanctum: ergo pater et filius ſunt plura
pꝛincipia ſpiritusſancti. ¶ Pꝛeterea hoc nomen Tertio aꝭ.
pꝛincipiū ſupponit pꝛo pluribus perſonis: ergo
ꝙ̄tum ad ſuppoſitum poteſt trāſferri plurale. Si
militer ꝙ̄tum ad foꝛmā qꝛ foꝛma pluraliter ſigni
ficatur cum dicitur foꝛme ſpirantes ſpiritumſan=
ctum: ergo hoc nomen pꝛincipiū poteſt transfer
ri ad plurale in iſta ſignificatione ſic et congrue⁊
ita hec erit vera pater et filius ſunt plura pꝛinci= Quarto aꝭ
pia ſpiritusſancti. ¶ Itē indirecte hec notio ſpi
ratio quia vna eſt facit patrem et filium eſſe pꝛin= E
cipium qui illa notione ſpirant ſpiritumſanctum
ergo eadem ratione due notiones ſcꝫ generatio
et ſpiratio quarum vtraꝗ pater eſt pꝛincipiū fa=
ciunt patrem eſſe duo pꝛincipia: ergo ſecundum Ad pꝛimū.
hoc pr̄ eſt multa pꝛincipia: et hoc falſum. ¶ Ad
pꝛimo obiectum dicimus ꝙ hec eſt incōgrua hoc
pꝛincipium eſt: demonſtrato patre ſiue filio: ſiue
hoc nomen pꝛincipium teneatur ſubſtantiue vel
adiectiue. quia ſi teneatur ſubſtantiue conſtat
ꝙ non poteſt demonſtrare niſi eſſentiam. ſi autē
teneatur adiectiue falſa eſt. quia hec dictio pꝛin=
cipium quantum ad foꝛmam ſingularis eſt. ſicut
hec eſt incongrua: iſte deus vel aliquis deus eſt.
quia ſicut dictum eſt non habet locum diſtinctio
vbi non eſt ex diuerſis cauſis vnio. ¶ Ad ſecun= Ad ſcꝫ ⁊ ter
do obiectum dicimus ꝙ iſte terminus pꝛincipiū tium.
et iſte terminus perſona ſpirans ſpiritumſanctū
non pꝛoꝛſus equipollent. quia iſte terminus pꝛin
cipium non ſignificat niſi vnicam foꝛmam ſingu= Dr̄ñ pꝛīci=
larem que pꝛohibet ipſum transferri in plurale. piū ⁊ ꝑſona
ſed hoc nomen perſona ſpirans ſpiritumſanctum
pꝛopter perſonalitatem quam ſignificat poteſt
transferri ad plurale. hoc autem nomen pꝛinci=
pium ſolum datum eſt a ſpiratione ſingulari.
et idcirco licet ſpiratio poſſit ſignificari plura=
liter vno modo reſpectu plurium perſonarum:
tamen quia non poteſt in ſe et ſecundum ſe reci=
pere diſtinctionem: ideo non poteſt transferri ad
plurale. hoc enim exigeretur ad hoc vt haberet
plurale ſicut dictū eſt de hoc nomine deꝰ. ¶ Ad Ad vltimū.
vltimo obiectum dicimus ꝙ generatio et ſpira=
tio non faciunt patrem duo pꝛincipia: qꝛ nō ſunt
eiuſdem generis vnitates. paternitas enim ta=
lis vnitas eſt que facit patrem indiuiſum in ſe et F
indiſtinctum a quolibet alio. et hoc non facit

Ayuntamiento de Madrid

ſpiratio: cū habeat eſſe in pluribus. Item dicendum eſt ꝙ hec non eſt propriiſſime vera. pater et filius ſunt vnū principiū ſpiritusſancti. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ immo ſic. Plures notiones perſonas faciunt eſſe plures ꝓprie: ergo per locū a cōtrariis vna notio proprie faciet eſſe vnū: ergo vna notio proprie faciet eſſe prēm ⁊ filium eſſe vnum principium ſpiritusſancti vel aliquid aliud vnum ꝯſtat ꝙ non niſi vnum principium ſpiritusſancti: ergo pater et filius ſunt proprie vnum principiū ſpiritusſancti quod eſt contra cōmunē opinionē omniū.

Opinio doctoris.

¶ Nos autem bene concedimus ꝙ ſunt proprie vnum principiū ſpiritusſancti licet non propriiſſime quia ſpiratio quaſi preuenit perſonarū pluralitatē. ⁊ ideo eas non poteſt penitus vnire ſicut proprie dicitur vnus populus ⁊ tamen nō ꝓpriiſſime: quia vnitas ſiue vnio qua populus dicitur vnus non eſt ꝓpriiſſime vnitas.

Replicat

¶ Sed videt ꝙ hec ſit vera: pater eſt vnum principium ſpiritusſancti ⁊ filius eſt idem principium. quia ſicut hec dictio vnum reſpicit formā: ita hec dictio idem. ſed hec eſt vera: filius eadem notione eſt principium ſpiritusſancti: ergo illa eſt vera.

Solutio

¶ Solutio. licet hec dictio idem reſpiciat formā: tamen quia non ſolā formā ſed refert idem ſuppoſitum eſt enī relatiuum idēptitatis in grāmatica: propter hoc illa eſt falſa. ſimiliter hec eſt falſa: filius eſt aliud principium ꝓpter formam. Unde ſicut non valet hec argumentatio: deus genuit deū: ergo ſe deū vel aliū deū. ita nō valet hec: pater et filius ſunt vnum principium: ergo idem principiū vel aliud

ꝗ Obiectio.

¶ Queritur poſtea de cauſa originali ſpiratiōis pater ſpirat ſpm̄ſanctū nō ſcḋm ꝙ ſpirator: quia ſic idem eſſet cauſa ſui/nec ſcḋm ꝙ deus. quia ſic ipſe ſpiraret ſe: nec ſcḋm ꝙ pater vel innaſcibilis. quia ſcḋm hoc filius non ſpiraret: ergo vt videtur non eſt aliqua cauſa originalis ſpirationis ergo ſpiratio non eſt.

Solutio

¶ Solutio patet quodāmodo ꝑ predicta: quia ſi reſpiciamus ad naturā rei vel ad intellectum fidei ſicut hec eſt vera. pater ſecundū ꝙ poteſt generare generat. ita hec eſt vera. pat inq̄ꝫtū poteſt ſpirare ſpirat. Si vero reſpiciamus ad intellectū humanū et loquamur de deo: ad proportionem in naturis nō eſt per ſe vera. ſicut hec non eſt per ſe vera. ſortes inq̄ꝫtum poteſt currere currit. ſed hec eſt per ſe vera. pater inq̄ꝫtū ſumme bonus improceſſibilis ſpirat. ſicut hec eſt vera per ſe. deus pater inq̄ꝫtum deus innaſcibilis generat: ſed innaſcibilitas nocio eſt ꝑſone. importat enī dignitatē vt dictū eſt: ſꝫ improceſſibilitas nō importat dignitatē. vnde nō eſt nocio perſone.

¶ Septima queſtio ſexti capituli.

¶ De proceſſione qua ſpiritusſanctus procedit a patre et filio.

DIcto de communi ſpiratione qua pater et filius ſpirant ſpiritumſanctum. Dicēdum eſt de proceſſione qua ſpiritusſanctus procedit ab vtroq̄ꝫ. quia nota vna correlationum per conſequens et alia cognoſcitur. ¶ Queritur tamen circa iſtam queſtionem quomodo ſpiritusſanctus procedit vt amor. dum enim pater et filius ſpirant ſpiritumſanctuꝫ tāq̄ꝫ amorem qui eſt nexus et concordia patris et filii Et ideo dicit auguſtinus ꝙ pater ⁊ filius diligūt ſe ſpiritusancto.

Arguit ꝙ pr ⁊ filius nō diligunt ſe ſpū ſancto.

¶ Sed videtur ꝙ hoc ſit falſum quia diligere eſt eſſe. Sed pater et filius non ſunt ſpiritu ſancto. quia non habent eſſe ſuuꝫ a ſpiritu ſancto. ſꝫ potius ſpiritusſanctus ab eis. ergo hec eſt falſa. pater et filius diligunt ſe ſpiritu ſancto.

Scḋo ar.

¶ Preterea ſi pater diligit dilectione qua ſpirat eadem ratione eſt ſapiens ſapientia quam ipſe gignit: ergo ſecundum hoc ab illa eſſet. quoniā eſſe ſapientem ſiue ſapere eſt eſſe. ⁊ ideo ipſe non eſt ſapiens ſapientia quam ipſe gignit. ſed eadem ratione pater non diligit dilectione quam ipſe ſpirat quia diligere eſt ibi eſſe. et ita oporteret ꝙ pater eſſet dilectione quam ipſe ſpirat.

Pria opio.

¶ Ad hoc dicunt quidam ꝙ cum dicitur: pater et filius diligunt ſe ſpiritusancto: iſte ablatiuus ſpiritusancto non eſt ibi cauſatiuus ſed ſignatiuus. ipſe enī ſpiritusſanctus non eſt cauſa vel quaſi cauſa quare pater et filius diligunt ſe. ſed eſt ſignum ꝙ pater et filius diligunt ſe. quia enim pater et filius ſimul eodemmodo concorditer ſpirant ſpiritum ſanctum ſignum eſt ꝙ pater et filius diligunt ſe. ſed filius non eſt ita expreſſe ſignuꝫ ꝙ pater ſit ſapiens. et ideo non conceditur hec pater eſt ſapiens filio vel ſapientia generata. hec enim filius factus eſt homo iudicauit nobis ſcientiaꝫ patris tamen inq̄ꝫtum eſt ab eterno deus non eſt ita expreſſe ſignū ꝙ pater ſit ſapiens ſicut ſpiritusſctūs expreſſe eſt ſignum ꝙ pater et filius diligunt ſe.

Opio prepoſitiui

¶ Magiſter prepoſitiuus dicebat ꝙ cuꝫ dicitur pater et filius diligunt ſe ſpiritusancto is eſt ſenſus pater et filius diligunt ſe per ſpiritumſanctū et hec dictio per notat ſubauctoritatem.

Regula

¶ Eſt enī regula ꝙ hec dictio per iuncta cum verbis trāſitiuis notat ſubauctoritatem cum aliis. cum enī dico rex corripit ciues huius ciuitatis per prepoſitum hec dictio per. notat ſubauctoritatem ⁊ eſt ſenſus prepoſitus corripit et hoc a rege habet. Si autem dicam iſte eſt bonus per illum. hec dictio per. notat auctoritatem. ſimiliter cum dico pater et filiꝰ ſe diligunt ſpiritusancto vel per ſpiritumſanctum. ſic notatur ſubauctoritas per ablatiuum vel per hanc dictionē per. propter trāſitionem huius verbi diligunt. et ideo eſt vera et ē ſenſus pater ⁊ filius diligunt ſe ſpiritusancto vel per ſpiritumſanctum id eſt ſpiritusſanctus diligit patrem et filium et hoc habet a patre ⁊ filio. ſed hec eſt falſa pater eſt ſapiens filio vel per filiuꝫ. quia ſic notatur auctoritas per ablatiuum vel per prepoſitionem cum non ſit ibi verbum tranſitiuū vñ illa prepoſitio exigeret ꝙ filius eſſet auctor pr̄is vt ſit ſapiēs et ita vt ſit. ⁊ ideo illa eſt falſa.

Cōtra opiniones ar pro contra pmā,

¶ Ui detur ꝙ ille opiniones nulle ſint. Pri̇o obicit cōtra primā. ꝙ enim pater diligit filium qui eſt ſumma ſapientia cuiꝰ radii ſunt oēs ſapientie create ꝓpter quod de ea dicitur omnis ſapientia a dño deo ē ⁊ cū eo fuit ſemꝑ et eſt ante euum. hoc inq̄ꝫ ꝙ deꝰ genuerit talē ſapiētiā expreſſiſſimū ſignū ē ꝙ pater eſt ſapiēs: ergo eodēmodo quo hec eſt vera pater ⁊ filiꝰ diligunt ſe ſpiritusancto ſecunduꝫ ꝙ notatur ſignum ꝑ ablatiuū. ita hec eſt vera pater

Ayuntamiento de Madrid

Scđo aꝛ. eſt ſapiens filio. ¶ Pꝛeterea ſignū non conuenit
eis quoꝝ eſt ſignū. ſi ergo ſpūſſanctꝰ eſt tantum
ſignum quo pater et filius diligunt ſe. ſecundum
hoc non erit ſpirituſſanctus nexus patris et filij
quod falſum eſt. nō enim eſt nexus patris et filij
Eodēmodo ſpirituſſanctus: niſi quia ipſe eſt amoꝛ patris ⁊ fi-
lij. ¶ Conſimilis obiectio pōt cōtra fieri ſcđam
opinionem. per hoc eñ ꝙ ſpirituſſanctus diligit
patrem ⁊ filium. et hoc habet a patre et a filio nō
eſt ſpirituſſanctꝰ nexus patris et filij. ſicut ſi ego
diligo aliquos duos non pꝛopter hoc illi ſunt cō-
nexi immo foꝛte inimici ſunt adinuicem: ergo ſpi
tuſſanctus non eſt nexus patris ⁊ filij in hoc ꝙ pa
R ter et filius diligunt ſe ſpirituſancto quod falſum
Tertio aꝛ. eſt. nō enim poſſet aſſignari in quo aliomodo eēt
aꝛ cōtra ſe- nexus et ꝯcoꝛdia amoꝛis vel alioꝝ. ¶ Item ſpi-
cundam. rituſſanctus pꝛocedit a patre et filio per modum
benignitatis. et ita vt donum et vt pꝛimum donū
ſed pꝛimum donum eſt amoꝛ: ergo ſpirituſſanctꝰ
eſt amoꝛ quo pater diligit filium ⁊ econuerſo. Sꝫ
amoꝛ pꝛopꝛie loquendo infoꝛmat amantem ī quo
eſt: ergo pꝛopꝛie loquendo ſpūſſctūs infoꝛmat pa
trem ⁊ filium: ergo cū dicitᷣ pater ⁊ filius diligūt
ſe ſpirituſancto: ille ablatiuus ꝓpꝛie foꝛmalis eſt
Opīo alio- ¶ Quod cōcedūt ꝗdaꝫ dicētes ꝙ dilectio ꝓpꝛie
rum. dicitᷣ de ſpūſancto. ¶ Et illas duas pꝛimas obie
Dilectio ca ctiones ſoluūt per diſtinctionē dilectiōis. aliqñ
pitᷣ dupl̄r. ei ſumitᷣ dilectio eſſentialiter: vt in. i. ca. ad collo-
ceñ. Trāſtulit in regnū dilectionis ſue. aliquan-
do perſonaliter ſcđm ꝙ amoꝛ ꝓpꝛie đꝛ de ſpūſan-
cto. et ſic ſumitur dilectio cū dicitur pater ⁊ filiꝰ
diligunt ſe ſpūſancto. et ſic hoc verbum diligunt
non ſignificat eſſe: ſed ſapere ⁊ intelligere ſignifi-
Qꝫ ſpūſſan cat eſſe. ¶ Et ꝙ ſpūſſanctꝰ dicatur amoꝛ pꝛopꝛie
ctus dicatᷣ et non a pꝛopꝛietate tantuꝫ. pꝛobatur multis me
amoꝛ. dijs. dicit auguſti. ꝙ ſpūſſanctus eſt donū eterna
relatione ergo ꝓpꝛie eſt donū. ſed non eſt donum
niſi inq̄ꝫtum eſt amoꝛ. qꝛ omne donū aut eſt intrī
ſecum et ſic amoꝛ: aut extrinſecū ſicut illud qđ ex
amoꝛe datur. ergo amoꝛ pꝛopꝛie dicitᷣ de ſpiritu
Scđo aꝛ. ſancto. ¶ Item dictum eſt ſuperius ꝙ filius ſᷣm
L ꝙ deus genitus eſt a patre pꝛout deitas eſt quaſi
cauſa finalis gñationis: hoc mō non eſt hec vera
ſpūſſanctꝰ inq̄ꝫtum deus ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio. quia
ſᷣm hoc illa ꝓceſſio eſſet gñalis. intentio eñ gña
quare ſpūſ- lis eſt dare ſuū eſſe. Pꝛecedit ergo ſpūſſanctus a
ſctūs dicitᷣ patre ⁊ filio inq̄ꝫtum amoꝛ. Et ita amoꝛ ꝓpꝛie di-
amoꝛ. citur de ſpūſancto pꝛopter finem queꝫ habet iſta
emanatio: cū emanatio filij habeat finē cōem ſcꝫ
Euaſio deitatē. ¶ Foꝛte illud concedet aliq̄s cum dicet
hāc eſſe falſaꝫ: pater ⁊ filius diligūt ſe ſpūſancto
ſᷣm ꝙ ablatiuus ille foꝛmalis eſt. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc
Replicatᷣ. pꝛimo ⁊ ſummo verbo oīa ſunt dicibilia: ergo pꝛio
⁊ ſummo amoꝛe oīa ſunt amabilia foꝛmaliter: er-
go pater ⁊ filius diligunt ſe ſpūſctō pꝛout ablati-
uus foꝛmalis eſt. ¶ Itē in deo ſunt oīa bona: er-
Scđo aꝛ. go in deo eſt amoꝛ naturalis ⁊ amoꝛ gratuitꝰ. de
naturali dicit apl̄us. Tranſtulit in regnū filij di-
lectionis ſue. ibi dilectio ſumitᷣ eſſentialiter: qꝛ ſi
ſumeretᷣ pſonaliter ꝓ ſpūſancto: ergo filiꝰ eſſet fi-
lius ſpūſſancti. ita dicit Auguſti. Cū ergo dile-
ctio dei naturalis ſit eſſentialis opoꝛtet ꝙ amoꝛ

gratuitꝰ ſit pſonalis: licet in deo idē ſit amoꝛ gra
tuitus ꝙ naturalis: ſicut pſona idē ꝙ eſſentia. tñ
vno noīato nō nomiatur alius. ⁊ ſic amoꝛ gratui-
tus pꝛopꝛie dicitᷣ de ſpūſancto. ¶ Itē anima ſi- Tertio
milis eſt deo ī amoꝛe gratuito ſcꝫ caritate ⁊ alijs
virtutibꝰ: ⁊ eſt imago illius q̄ꝫtum ad naturalia
ſcꝫ q̄ꝫtum ad potentiā cognoſcēdi ⁊ diligendi: er-
go in deo opoꝛtet aliq̄d reſpōdere ⁊ ſimilitudini ⁊
ymagini. ⁊ ita in deo eſt amoꝛ naturalis ⁊ gratui-
tus. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Itē dicit auguſtinus Non Quarto
eſt alter duoꝝ quo genitus a genitoꝛe diligitᷣ: ge Auguſtinꝰ
nitoꝛēq̄ꝫ ſuū diligit. nec dono alicuius ſupioꝛis:
ſed ſuo ꝓpꝛio dono ſeruāt vnitatē: ergo ſuo ꝓpꝛio
dono ſunt cōcoꝛdes foꝛmaliter ergo ſpūſſctūs ꝓ-
pꝛie amoꝛ eſt ⁊ nexus ⁊ concoꝛdia patris et filij.
¶ Sꝫ cōtra, diligere aliq̄d eſt velle ei bonū ſꝫ pr̄ In oppoſi
⁊ filius diligūt ſe ſpūſancto: ergo volūt ſibi bonū Arguitᷣ. I.
ſpūſancto. Sꝫ velle in deo eſt eē. pꝛobo. poſſe/ ſci
re/ velle ſunt tria pꝛincipia: ſꝫ tam poſſe q̄ꝫ ſcire ē
in deo eſſe ergo velle in deo eſt eē: ergo diligere ē
eſſe: ergo ſicut pater ⁊ filiꝰ nō ſunt ſpūſancto: ita
nō diligunt ſe ſpūſctō foꝛmaliter. ¶ Itē vnica ē Scđo aꝛ.
beatitudo patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti: ſꝫ nichil
eſt cōe trinitati niſi eſſentia: ergo btitudo ſignifi-
cat eēntiā: ſꝫ btitudo cōſiſtit in cognitione ⁊ dile-
ctione: ⁊ dilectio ſignificat eſſentiā: ergo nō đꝛ ꝓ
pꝛie de ſpūſctō. ¶ Itē amoꝛ ſiue ſumatᷣ in habitu
ſiue ī actu qualitas eſt: cū ei ſumitᷣ in actu paſſio
eſt in tertia ſpecie qualitatis. Sed noīa qualita-
tis dicta de deo non recedūt a pꝛedicamēto ſub-
ſtātie: ergo amoꝛ doctus de deo ſignificat eſſenti
am: ergo non dicitur ꝓpꝛie de ſpūſancto. ¶ Ad Rñſio do-
pꝛedicta dicimus ſine pꝛeiudicio melioꝛis ſenten ctoꝛis.
tie ꝙ hec eſt vᷓa pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt ſe ſpūſancto ſᷣm
ꝙ ablatiuus ille foꝛmalis eſt vel quaſi foꝛmalis.
¶ Et pꝛia obiectio ſoluēda eſt ꝑ diſtinctionē vo- Ad pꝛimuꝫ
lūtatis ſicut ei in deo duplex eſt amoꝛ naturalis
ſcꝫ et gratuitꝰ: ita duplex eſt velle ſcꝫ naturale et duplex vel-
velle qđ ē tñ ꝑ modū mere liberalitatis. quo no- le in deo.
minato nō noīatur eē. ſꝫ amoꝛ ꝓcedēs qui inq̄ꝫtū
eſt ꝓcedēs intelligitᷣ pſona nō eſſentia cū eēntia
ipſa nō ꝓcedat. ¶ Scđa obiectio ſoluitᷣ ꝑ inter- Ad ſecūdū
emptionē huius btitudo ꝯſiſtit in cognitiōe ⁊ di M
lectiōe imo ipa dilectio nō eſt de eēntia btitudi-
nis. ſꝫ eſt cōſūmatio btitudinis: dicit ei btūs au-
guſtinꝰ ꝙ dilectio nō facit beatū. ſꝫ fruitio. ⁊ dñs
in euāgelio. hec eſt vita eťna vt cognoſcāt te. ⁊c̄.
et auguſtinꝰ ſup illud verbū qui nō credit iā iudi- Auguſtinꝰ
catꝰ eſt. dicit ꝙ vita et beatitudo eſt credere ⁊ co
gnoſcere. nō credere autē ⁊ nō cognoſcere dāna-
tio eſt. Qui eñ nō credit iam eſt in inferno ſpūali
et in tenebꝛis ſpūalibꝰ. amoꝛ aūt cū eſt ſine viſio
ne languoꝛ eſt. Uñ ī cāticis amoꝛe lāgueo: vñ cū
ſit languoꝛ non eſt beatitudo nec pars illiꝰ ſᷣm ſe
nec etiā ꝯſūmatio ſᷣm ſe niſi inq̄ꝫtū eſt ī viſiōe illa
¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ amoꝛ nō ſequitᷣ Ad tertiuꝫ
regulā alioꝝ noīm q̄litatiuoꝝ ꝓpter multas cau
ſas. Pꝛīa eſt qꝛ amoꝛ paſſio eſt vel paſſibilis qua
litas. Eſt aūt paſſibilis qualitas vꝉ paſſio īferēs
vel illata parū vel diu durās cū ſubiecto. Amoꝛ
aūt in deo nō eſt illatꝰ. ſꝫ tñ īferēs. vnde ſemper Amoꝛ autē
in actu eſt ⁊ ꝓpter hoc magis ꝑtinet ad pꝛedica- in deo et in
creatᷣa diñt

Ayuntamiento de Madrid

mentum actionis. ⁊ ſic ad predicamentū relationis magis ꝙ̄ ad predicamentū ſubſtātie. ſicut ſi ſemꝑ ⁊ inſeparabiliter calor ignis calefaceret cuius eē tranſiret quodāmō in agere. Scđa cauſa eſt ꝙ amor vinculū et vnitio eſt forme eēntialiter et ſic pertinet ad predicamētū relatiōis. Tertia eſt q2 amor gratuit9 q̄ in deo eſt ꝓcedēs eſt et ita ꝑſonalis.

Contra dicta replicatur.

¶ Sȝ ſm hoc videt̃ ꝙ ſpūſſanct9 beatior ſit ꝙ̄ pater ⁊ fili9. q2 pr̃ diligit filiū ſpūſancto: ĝ nō per ſe. ⁊ ſpūſſanct9 diligit prēm et filiū ſeipſo. ſȝ qđ per ſe tale magis eſt tale ꝙ̄ qđ nō per ſe eſt tale. ergo magis diligit ſpūſſanct9 ꝙ̄ pr̃ et filius: ergo maiorē hȝ dilectionē: ĝ et maiorē cognitionē. q2 ibi cognitio ⁊ dilectio pares ſunt: ĝ maior eſt ſpūſſanct9 ꝙ̄ pr̃ ⁊ filius.

Solutio

¶ Solutio. hec argumētatio nō valet. ſpūs diligit per ſe. pr̃ ⁊ filius ꝑ ſpm̄ſanctū: ĝ ſpūs magis. q2 ꝙ̄uis pr̃ ⁊ filius non per ſe diligāt tamē nō per aliud immo ꝑ ſpm̄ſctm̄ qui eſt amor eorum ⁊ eſt in ipſis inſeparabiliter.

Similitudo.

¶ Sicut in dilectiōe naturali nō ſeq̄tur eſſentia diuina ꝑ ſe diligit: pr̃ nō ꝑ ſe diligit: ergo eēntia diuina magis diligit. licet em̄ nō ꝑ ſe diligat pat̃ tamē non ꝑ aliud quia ꝑ eſſentiā diuinā que ipſe eſt. Unde non hȝ hic locū regula aliorū q̄ ſic itelligitur qđ ꝑ ſe tale magis ē tale ꝙ̄ illud qđ ꝑ aliđ eſt tale.

R

Ar contra.

¶ Itē cū dicit̃ pr̃ ⁊ filius diligunt ſe ſpū ſancto. diligere aūt dicit̃ ſm ſubſtātiā aut ſm relationē. ſi ſm ſubſtantiā: ĝ illa eſt falſa. ſi ſm relationē: ergo dilectio ſignificat relationē ⁊ hoc eſt falſum. q2 nō ſignificat paternitatem nec filiationē nec ſpirationē nec ꝓceſſionem. ꝙ̄uis em̄ amor procedit non tm̄ importat ꝓceſſionē.

Solutio predicatio relatiua multiplex.

¶ Solutio multipliciter dicitur aliq̇d p̄dicari ſm relationē Primo cū aliq̇d predicat̃ relatiue vt pater eſt filij pater. Scđo cū predicat̃ abſolute qđ ſignificat relationē intrīſece quaſi vt cū dr̃ pater eſt ꝑſona. Tertio cuȝ p̄dicat̃ ipſa relatio: vt cū dr̃ pater eſt paternitas. Quarto ex modo ſignificandi vel cū natura ipſius rei importatur relatio ex modo ſignificādi vt cū dicitur iſte ē demōſtrato prē ex vi demōſtrationis ſignificat̃ relatio diſtinguēs. ex natura ei rei aliquādo ſignificatur relatio ꝑ hoc nomen dilectio ſicut per hoc nomen donum. Eſt enim ſpirituſſanctus donū relatione eterna vt dicit auguſtinus. et ſic patet ſolutio ad predictam obiectionem.

Queſtio incidens.

¶ Item queritur quare pretermiſit aplūs ſpm̄ſanctū cum dicit gr̃a vobis ⁊ pax a deo patre ⁊ a dn̄o nr̄o ieſu chriſto.

Pria opio. q̄ improbat̃

¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ in patre ⁊ filio intelligit̃ ſpūſſanct9 ſicut in vinctis vinculū. ¶ Sed hoc videt̃ eē falſum. q2 in patre ⁊ filio ſm ꝙ pater ⁊ filius nō itelligitur ſpūſſanct9 nec inq̄ꝫtū iuncti ſunt. q2 intellecto ꝙ nō ſpirāt nichilominus iuncti ſunt naturali dilectione. q2 ſe diligūt.

Opinio doctoris.

¶ Et ad hoc dicim9 ꝙ non p̄termittit̃ ſpirituſſanctus. intelligitur em̄ in gratia ⁊ pace tanꝙ̄ in donis ſuis. nō em̄ datur donū extrinſecum niſi prius detur donū intrinſecum.

Quare de9 dr̄ caritas.

¶ Ex premiſſis patet quare ſimpliciter dicitur deus caritas eſt ⁊ non dicitur deus caritas mea ſicut dicitur deus eſt ſpes mea. deus eſt fortitudo mea. hec em̄ vltima dicuntur tm̄ per cauſam. quia de9 nō eſt ipſa ſpes ſed cauſa eius. Sed eſſentialiter deus caritas eſt ſicut deus ſpūs eſt.

O Auguſtin9

Unde auguſtin9 non dicturi ſumus caritatē propterea dn̄m deū eſſe q2 illa caritas illa ſit ſubſtātia que dei digna ſi nomine. quaſi dicat. hec non eſt ratio quare dicimus caritateȝ. ſed ꝙ donū ſit dei ſicut dictū eſt deo tu es patientia mea nō q̄a dei ſubſtantia eſt patientia noſtra. ſȝ q2 ab ip̄o nobis eſt. vnde alibi ab ipſo eſt patiētia mea. tale ei eſt: tu es patientia. quale eſt. tu es dn̄e ſpes mea et deus meus. et miſericordia mea. non eſt auteȝ dictum. dn̄e caritas mea aut tu es caritas mea. aut deus cartias mea. ſed ita dictum eſt deus caritas eſt. ſicut dictum eſt deus ſpiritus eſt.

Correlariū Cōtra grecos.

¶ Ex predictis etiā patet ꝙ errāt greci dicētes ſpm̄ſā ctum tm̄ ꝓcedere a patre q2 non inuenit̃ in ſcriptura ꝙ procedat a filio. ¶ Sed hec rō friuola ē procedit enim per modū benignitatis: ⁊ eadē eſt benignitas patris ⁊ filij.

Rō grecorum.

¶ Sed per rationē naturalē nitunt̃ illud ꝓbare dicētes ꝙ vni9 effectus vna eſt cauſa ꝓpria. ſȝ ſpſſſctūs nō eſt niſi vnus effectus vel quaſi effectus: ĝ nō habet niſi vnicā cauſam propriā: ergo a ſolo patre ꝓcedit.

Reſponſio anſelmi

¶ Sȝ ad hoc reſpondet anſelmus cantuarienſis ꝙ ſpirituſſanct9 non ꝓcedit a patre ⁊ filio inq̄ꝫtuȝ diuiſi ſunt. ſed inq̄ꝫtū vnus q2 inq̄ꝫtū deus q2 procedit ꝑ modū benignitatis ⁊ eadē eſt benignitas pr̄is et filij. ¶ Sȝ ſm hoc videt̃ ꝙ ſpūſſanct9 ꝓcedit a ſe.

Obiectio. Ar̃ contra grecos

¶ Itē obicit̃ ꝯtra grecos q2 pr̃ ſpirat ſpm̄ſanctum: ĝ vel inq̄ꝫtum pr̃ vel inq̄ꝫtū deus. ⁊ nō inq̄ꝫtum pater q2 relatio in naturis non eſt principiū agendi. calidū em̄ non calefacit q2 cōtrariū frigido. ſȝ q2 calidū. ĝ pater inq̄ꝫtū de9 ſpirat ſpm̄ſctm̄ ergo et fili9 cū ſit idē deus.

Scđa rō.

¶ Itē ſpūſſanctus ꝓcedit a patre ꝑ modū benignitatis ⁊ eadeȝ benignitas eſt in filio: ĝ ꝓcedit a filio.

Tertia rō

¶ Itē inuenit̃ ſpūs xp̄i ſpūs filij: ĝ ꝓcedit a filio

Quarta rō

¶ Itē ioh. xvj nō em̄ loq̄tur a ſemetip̄o ſed quicq̇d vel q̄cūꝗ audiet loquet̃. ſi audiet: ĝ diſcet. ſed quecūꝗ diſcit a pria ⁊ vera ſapiētia diſcit: ergo a filio. et ita ſpirituſſctūs ꝓcedit a filio.

P Quinta

¶ Ad idē facit illud qđ in eodē capl̃o. ille me clarificabit q2 de meo accipiet. ¶ His ⁊ multis alijs modis pōt iprobari error grecoꝝ.

Opinio doctoris.

¶ Dicim9 cū anſelmo ꝙ ſpūſſctūs nō ꝓcedit a prē ⁊ filio ſm ꝙ diuiſi ſunt. ſed ſm ꝙ vn9 de9 inſpirabilis ſicut dictum eſt ſuperius.

¶ Caplm̄ ſeptimū de his appropriate ⁊ nō ꝓprie dicunt̃ de ꝑſonis ⁊ ꝯtinet. iiij. q̄ſtiōes pricipales

SEptimo capitulo dicendū eſt de his appropriate dicūtur de ꝑſonis.

Diuiſio ſeptimi capituli

¶ Et primo dicendū eſt quare potentia approprietur patri et ſapiētia filio ⁊ bonitas ſpūiſancto. ¶ Secundo de illa auctoritate apoſtoli ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo ſunt omnia. quare primū appropriet̃ patri. ſcđm filio. tertium ſpūiſancto. ¶ Tertio de illis q̄ tantū appropriantur filio ⁊ ſpūiſancto. ¶ Quarto de his q̄ vni perſone approprian̄t.

Queſtio. i. Auguſtin9 quare pr̄i attribuitur potētia. ⁊c̄.

¶ Querit̃ ergo in primis cū eadem ſit potentia in tribus perſonis. quare patri appropriatur potentia. ¶ Ad hoc aſſignat auguſtinus rationem dicens. q̄m hoc fit ad remouēdū carnalem intellectum. Solent enim patres propter antiquitatem eſſe imbecilles et impotentes

Ayuntamiento de Madrid

et ne iſtud intelligatur de deo patre. appropriat͛ ei potentia. Item ſolent filij ꝓpter iuuentutē eē inſipiētes. ⁊ ne hoc intelligat͛ de deo filio appropriatur ei ſapiētia. Item hoc nomē ſpūs ſonat in

Gene. 6.

ſuperbiā et indignationem. Unde non permanebit ſpiritus meus in homine ineternū: q2 caro eſt

Scda rō

et ne hoc intelligatur de ſpūſctō. appropriatur ei bonitas ſiue benignitas. ❡ Secūda ratio eſt. q2 ſicut ex patre procedit filius et ex vtroqꝫ ſpiritusſanctus. ita ex potentia ⁊ ſapiētia procedit bo

Tertia rō.

na volūtas que eſt bonitas anime. ❡ Tertia ratio eſt quare filio appropriatur ſapientia. Uidēt eñ philoſophi ꝙ ſine intellectu nō eſt beatitudo

Q

et ꝙ in intelligentia maxime conſiſtit beatitudo. Unde cū deus ſit beatiſſimus poſuerūt ipſuꝫ eſſe ſummā ⁊ primā intelligentiā. Uiderunt etiam ꝙ nullius rei ſine ſocio iocunda eſt poſſeſſio. poſuerunt etiā ſummū intellectū ab eterno ſocium habuiſſe qđ vocauerūt noyn ⁊ mundū archetypum

Auguſtin⁹

qui eſt filius. Et auguſtinus vocat filiū arceꝫ vel artem omnipotentis dei plenā omniū rationū viuentiū: q2 eñ immediate eſt a ſummo intellectu. ideo dicit͛ ſapientia. Sapiētia eñ que eſt proles intellectus. ⁊ ideo dicit͛ noys arx vel ars mūdus archetypus. Patet ergo quare ſapientia appropriꝫetur filio. ❡ Quarta ratio. q2 fili⁹ eſt verbum

Quarta rō

et ymago dei patris: ⁊ ſpeculum rōnale in quo videntur oīa. ipſe eñ ꝑfecte loquit͛ bonitatē dei patris: ⁊ in eo pōt ꝑfecte videri bonitas pr̄is q̄ non inuidet ſuā equalitatē. viſio vero ad ſapientiam pertinet. nec tñ pater in hoc ſpeculo videt͛: ſꝫ oīa ibi vidētur. q2 expreſſiſſime ibi videt͛ cā oīm ſcilꝫ bonitas dei. ⁊ ideo q2 in ipſo ſciunt͛ oīa dꝛ ſapia.

❡ Queſtio ſecūda ſeptimi capituli.

❡ De illa auctoritate apoſtoli ex ipſo et per ipſum et in ipſo ſunt omnia. Roma. xj.

Quare pat͛ operat͛ per filium.

Secundo notandū eſt ꝙ ſicut artifex operatur per artē ſiue ꝑ ſapientiam ſuā: ita pater dicit͛ operari per filium. ideo etiā pater dicitur operari ꝑ filiū: quia filius eſt verbū eternum et ineternū quo pater expreſſe loquitur ſuā bonitatē vt ſuperi⁹ dictū eſt. Creature aūt ſunt v̄bū exteri⁹ q̄b⁹ tanq̄ v̄bo exteriori pater loq̄tur ſuā bonitatē. Oīs aūt loquens loq̄tur exterius per verbū interius. ⁊ ideo pater loq̄tur exterius. i. facit opa exteriora ꝑ verbum interius. ⁊ ideo pater opatur ꝑ filiū. ❡ Dicit tñ am-

Ambroſi⁹.

broſius cum exponit illa verba apl̄i: ex ip̄o et per ip̄m ⁊ in ip̄o ſunt oīa. ꝙ idē eſt eē ex ipſo ⁊ ꝑ ip̄m

Auguſtin⁹

et in ip̄o. ❡ Sed cōtrarius eſt beat⁹ augu. dicēs ꝙ ſic diſtingunt͛ perſone: dicit ꝙ apl̄s dixit ex ip̄o propter pr̄m. per ip̄m propter filium. in ipſo propter ſpm̄ſanctū. Et vident͛ eſſe contrarij beatus augu. ⁊ beat⁹ ambro. pꝫ: ſi idē eſt ex ipſo et ꝑ ip̄m et in ipſo videt͛ ꝙ copulatiua cōiunctio incōgrue apponat͛. ❡ Ad hoc dicim⁹ ꝙ beat⁹ ambro. reſpe

R
Cōcordantia doctoꝝ Amb. ⁊ Auguſti.

ctum habuit ad ꝓprietatē ⁊ nō ad appropriationē. ⁊ ꝓpter hoc qđ ꝓprie ſignificāt voces dixit ꝙ idē eſt ex ipſo ⁊ ꝑ ip̄m et in ipſo nichilominus tñ q̄ꝫtum ad appropriationē diuerſa cōnotant͛. Significant ergo q̄ꝫtum ad proprietatē iſte tres prepoſitiones cauſalitatem quā habent tres ꝑſone

ad creaturas: et ad hoc habuit reſpectum beat⁹ ambroſius. Quātum auteꝫ ad appropriationem hec prepoſitio ex preter cauſalitatem ſignificat auctoritatem primā que ſoli pr̄i ineſt. Similiter hec prepoſitio ꝑ preter cauſalitatē ſignificat ſub auctoritatē que ineſt filio reſpectu patris: ⁊ hec prepoſitio in. ſignificat conſeruationē in eſſe que pertinet ad dei bonitatem que appropriatur ſpirituiſancto. et ideo hoc quod dico in ipſo appropriatur ſpirituiſancto ſimpliciter: ergo nō eſt idē eſſe ex ipſo et per ip̄m ⁊ in ipſo. Sed q̄ꝫtum ad ꝓpriam ſignificationē prepoſitionum ſm̄ ꝙ ꝑ prepoſitiōes non ſignificatur niſi cauſalitas. Sigillatim eñ vere poteſt dici omīa ſunt ex patre: omnia ſunt ex filio: ⁊ ex ſpiritusſancto. Similiter omnia ſunt per patrem ⁊ filiuꝫ ⁊ ſpiritūſanctū. ⁊ omnia ſunt in patre ⁊ filio ⁊ ſpiritusſancto. ſed cū dicitur oīa ſunt ex patre per filiū hec prepoſitio ꝑ notat ſubauctoritatē reſpectu patris: et cauſalitatem reſpectu creaturarū. hec ei prepoſitio ex. notat cauſam efficientē ⁊ ideo cū dicit͛ omīa ſunt ex pr̄e vel a pr̄e per filiū idem eſt ac ſi diceret͛ pater operatur omnia ꝑ filium. ❡ Conſtat autē ꝙ hec prepoſitio ꝑ. notat hic ſubauctoritatem ſm̄ conſuetudinem ſacre ſcripture. ❡ Sed cōtra hec eſt vera pater operatur omnia per filium. q2 filius habet a patre ꝙ operatur omnia: ergo etiam hec eſt vera pater ſcit omnia per filium. quia ꝙ filius ſcit oīa hoc habet a patre. ❡ Preterea apl̄us dicit ꝙ deus pr̄ predeſtinauit nos ꝑ xp̄m. ergo per locum a pari vel ſimili preſciuit oīa ꝑ xp̄m. eadē rōne preſciuit oīa ꝑ filiū: g̃ ſcit omnia ꝑ filiū: ergo eſt ſciēs ſiue ſapiēs ꝑ filiū. quā negat beatus auguſtinus. ❡ Solutio. ſi hoc verbū ſcire teneatur ꝓ approbare vera eſt hec deus ſcit omnia per filiū. q2 ſm̄ hoc illud verbū ſcire eſt verbū trāſitiuum cū connotet effectū in creatura. ſi aūt ſcire ſumat͛ pro ſimplici noticia falſa eſt hec. deus ſcit oīa per filiū q2 ſm̄ hoc: hoc verbum ſcire non eſt vere tranſitiuū cū nō cōnotet effectum in creatura vt poſtea dicet͛. Non valet ergo hec argumentatio pater predeſtinauit nos ꝑ filiū: ergo p̄ſciuit nos ꝑ filiū. licet fiat proceſſus ab inferiori ad ſuperius tamen variat͛ ſignificatio p̄poſitionis: q2 prius adiungit͛ cum v̄bo trāſitiuo ⁊ in cōcluſione nō. ſm̄ tamē cōmunē vſuꝫ loquēdi hec p̄poſitio ꝑ cum verbo tranſitiuo pōt notare vtrūlibet ſcꝫ auctoritatem ⁊ ſubauctoritatē. Unde vtraqꝫ iſtarū cōceditur ſeruus operatur ꝑ dñm dñs operatur per ſeruum. ſed ſm̄ vſum ſacre ſcripture nō notat niſi ſubauctoritatē cū v̄bo trāſitiuo. frequēter ei dr̄ in ſacra ſcriptura ꝙ pr̄ operat͛ ꝑ filiū vt ibi: omnia per ip̄m facta ſunt. ⁊ ibi in principio fecit de⁹ celum et terrā. ⁊c̄. pater per principiū. i. per filiū et ibi omnia in ſapientia tua dñe feciſti. Uñ in tali materia non ſunt concedende ꝓpoſitiones niſi ſm̄ modū loquēdi ſacre ſcripture. ❡ Sꝫ iterum obicitur. hoc verbum approbat nō ponit aliquē effectuꝫ in re approbata. q2 ſi ego approbo aliq̄d nō ꝓpter hoc ego facio illud q2 approbare dr̄ de deo trāſitiue. g̃ dictū de deo nō ſignificat effectū in re approbata: g̃ hec ē falſa pr̄ approbat ꝑ filiū

Contra dicta ar͛. Primo.
S
Secundo
Solutio.
Scire capt͛ dupliciter
Uſus cōis. vſus ſacre ſcripture. differunt
Replicat͛.

Ayuntamiento de Madrid

Opinio doctoris.

¶ Quod cōcedimus ſi hoc verbū approbat nō cōnotet effectū. ſi vero cōnotet vera eſt de nominibus eius nolum⁹ cōcedere. tamen ex vi rei bene ſequitur de⁹ vult vel approbat aliquid: ergo facit vel fecit vel faciet illud. ⁊c̄. ¶ Item ſciendū eſt ꝙ nō valet hec argumētatio. ſpūſſctūs procedit a filio per patrē: ergo ſpiratur a filio ꝑ patrē. quia hoc verbū procedit ſignificat non trāſitiue nec vt effectū. Unde hec prepoſitio per cum illo verbo ponit auctoritatē in re ſuis caſualis. ſed hoc verbum ſpiratur quia paſſiuuꝫ eſt ſignificat vt effectū. et hoc verbū ſpirat vt actum trāſeūtē Unde cū huiuſmodi verbis vel verbo hec prepoſitio per/ ſecundū vſum ſacre ſcripture ponit ſub auctoritatē in re ſui caſualis. vnde hec eſt falſa: filius ſpirat per patrē. ⁊ hec vera. pater ſpirat ꝑ filiū. verum eſt tamē ꝙ idem eſt procedere ꝗtuꝫ ad formā ꝙ ſpirari: ſed modus ſignificādi ali⁹ ē.

Spirari ꝑcedere differunt.

¶ Tertia queſtio huius ſeptimi capituli que ſubdiuiditur.

TErtio queritur de illis que tātū appropriantur filio ⁊ ſpirituiſancto: ſicut eſt mitti et procedere. pater eñ nūꝗ legitur miſſus. vt dicit Auguſtinus. ¶ Eſt autē proceſſio duplex. ſcꝫ proceſſio eterna: qua filius eternaliter procedit a patre: et ſpirituſſanctus ab vtroqꝫ. Et proceſſio tēporalis qua mittitur et filius et ſpirituſſanctus in corda fidelium.

Duplex ꝑceſſio.

Subdiuiſio

¶ De qua proceſſione ſiue miſſione hic dicendū eſt primo. Quid ſit iſta ꝓceſſio.. Scd̄o vtrū ſpirituſſanctus det ſe ⁊ mittat ſe. Tertio vtrū idem ſit ſimpliciter dari ſpm̄ſanctū ⁊ dari gratiā eius Quarto vtrū cū dantur pater et filius et ſpūſſāctus: detur vnus panis aut plures.

Prima qo. Ar de ꝓceſſione tpali.

¶ Circa primum ꝓbatur ꝙ ꝓceſſio tēporalis ſit diuina eſſentia: quia regula eſt theologica ꝙ om̄e adiectiuū dictum de deo ſiue ſit nomen ſiue ſit verbū qd̄ ſignificat ſiue cōnotat effectum in creatura ſignificat principaliter diuinā eſſentiam. ⁊ ratio iſti⁹ eſt: quia ille effectus a tota trinitate eſt inꝗtum trinitas eſt deus: ergo ꝓceſſio illa eſt diuina eſſentia. ſed diuina eſſentia eſt eterna: ergo illa ꝓceſſio eſt eterna: nō ergo tēporalis.

Solutio.

¶ Solutio. hec argumentatio nō valet: proceſſio eſt diuina eſſentia: et diuina eſſentia eſt eterna: ergo proceſſio ē eterna. Inſtantia. actio a deo eſt: et peccatū eſt actio: ergo pctm̄ eſt a deo.

U

¶ Uel ſic: es eſt a natura: ⁊ ſtatua eſt es: ergo ſtatua eſt a natura. Et in omnibus huiuſmodi argumētationib⁹ eſt fallacia accidentis. qm̄ proprie a libero arbitrio eſt peccatū. vnde nō recipit nominationē niſi a libero arbitrio. ⁊ ſtatua proprie ab arte eſt. vnde nō recipit denominationē a natura. Similiter effectus cōnotatus per hūc terminū proceſſus/ tēporalis eſt tantum. vnde non recipit oppoſitam denominationem.

¶ Secūda queſtio tertii queſtiōis principalis.

Arg. ꝙ ſic.

SEcundo queritur vtrū ſpūſſctūs det ſe ⁊ mittat ſe. ¶ Et probat Auguſtin⁹ duobus argumentis ꝙ ſpūſſctūs dat ſe. Quorū primū eſt Si ſpūſſctūs nō poteſt dare ſe: et pater ⁊ filius poſſūt dare ſpm̄ſanctū: aliquid poſſūt pater ⁊ filius qd̄ non poteſt ſpūſſanctus. et hoc falſum eſt.

Scd̄a rō.

¶ Secundū eſt. ſi pater ⁊ filius dāt ſpm̄ſanctū et ſpirituſſanctus non dat ſpiritūſanctū: aliquid faciūt pater et filius qd̄ nō facit ſpūſſanctus: ergo non ſūt indiuiſa opera trinitatis.

Reſponſio ad predic.

¶ Sed videtur ꝙ he probationes non valeant. quia dare ſpm̄ſanctum non eſt dare quid: Sicut nō ſequitur pater poteſt generare filium: filius nō poteſt generare filiū. ergo aliquid poteſt pater qd̄ nō poteſt filius. quia poſſe generare filiū nō eſt poſſe quid. Et ad hoc dicendū eſt ꝙ proprie loquendo dare ſpm̄ſctm̄ nō eſt dare quid: ſed conuertibile quia cum datur ſpūſſanctus datur eius gratia q̄ ē qd̄. ⁊ propter hanc ꝯuertibilitatē neceſſarie ſūt ille argumētatiōes. Unde cōcedenda eſt hec. ſpirituſſanctus dat ſe ⁊ datur a ſe: infundit ſe ⁊ infunditur a ſe.

Queſtio incidens opinio mgr̄i arguit ꝙ ſic.

¶ Sꝫ querit̄ vtrum hec ſit vera. ſpirituſſanctus mittit ſe. ⁊ cōcedit illam magiſter in ſententiis auctoritate auguſtini q̄ dicit ꝙ filius miſit ſe in carnē. Si eñ hec eſt vera: eadē ratione hec eſt vera: filius mittit ſe in corda fidelium Sicut enim inꝗtū deus incarnauit ſe. et ob hoc dicitur ſe miſiſſe in carnē: ita filius inꝗtū filius infundit ſe et ob hoc debet dici mittere ſe in corda fideliū: et ſi hoc: ergo ſpirituſſanct⁹ mittit ſe in corda fideliū: ergo ſpirit⁹ mittitur a ſe.

T

In oppm̄.

¶ Cōtra. aut hoc verbū mittitur importat ſubauctoritatem aut nō. ſi nō: ergo hoc verbū mittit nō importat auctoritatē: ergo hec eſt vera pater mittit ſe et mittitur a ſe. ⁊ hoc eſt contra auguſtinū. ſed hoc verbū mittitur importat ſubauctoritatem ⁊ reſpectu miſſi ad mittentē: ergo ſpirituſſāctus habet ſubauctoritatē ad ſeipſuꝫ ⁊ hoc falſū

Prīa opio.

¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ hec eſt vera. ſpūſſanctus mittitur a ſe. ⁊ hoc verbū mittitur importat ſubauctoritatē nō ad mittentē: ſed ad aliquē indeterminate. Unde is eſt ſenſus. ſpūſſctūs dat a ſe ⁊ habet ſubauctoritatē ad aliquē. ¶ Dicunt etiā ꝙ hoc verbū mittit nō importat auctoritatem. q2 hec eſſet falſa ſpūſſctūs mittit ſe cū ſpūſſanctus nullā habeat auctoritatē. q2 nulla perſona ab eo eſt. ¶ Dicunt etiā ꝙ hec eſt falſa pater mittit ſe. nō quia hoc verbū mittit importet auctoritatē ad miſſum. ſed quia ſequeretur hec pater mittitur a ſe. et ita pater haberet ſubauctoritatem ad aliquē. ¶ Sed hec ſolutio nulla videtur eſſe quia ſi paſſiuum notat ſubauctoritatem actiuum debet notare auctoritatē

Cōtra p̄dī. opinionem arguitur.

¶ Itē ex hac pater mittit ſe non debet ſequi hec pater mittit a ſe. quia ſcd̄m hanc ſolutionē hoc verbū mittit nō eſt vere paſſiuū huius verbi mittit.

Alia opio melior.

¶ Propter hoc videtur melius eſſe dicendū ꝙ hec eſt falſa ſpūſſanctus mittit ſe. iſta tamē eſt vera filius miſit ſe. quia ſm ꝙ deus habet auctoritatē ad ſe hominē.

Triplex miſſio.

¶ Sed eſt ſciendū ꝙ triplex ē miſſio filii. vna ſm quā mittitur in corda fideliū. et ſm illam a ſolo patre mittitur. Alia qua miſſus eſt in carnē. ⁊ ſcd̄m hanc ſimiliter miſſus eſt a ſolo patre. quia ſcd̄m ꝙ deus incarnatus eſt et ſm ꝙ deus nō habet ſubauctoritatē ad patrē. Alia ſecūdum quā miſſus eſt ad predicandū Unde in

Ayuntamiento de Madrid

Eſa.61.
yſaya. Ad annūciandū māſuetis miſit me. ⁊ ſm
hoc miſſus eſt a tota trinitate. ¶ Quia vo dicit
Quō debet intelligi dictū Augu.
auguſtinus filius miſit ſe in carnē. poſſet ſic ex=
poni miſit ſe ſm carnē. ¶ Uel poteſt dici ꝙ hoc
verbū miſit ibi poteſt ſumi improprie et nullam
Contra dicta arguit. Auguſti.
importat auctoritatē. ⁊ eſt ſenſus filiꝰ dei incar=
nauit ſe. ¶ Sed obicitur contra predicta. dicit
enim auguſtinus ꝙ ſpūſſctūs inq̄ʒtū eſt donū re
fertur eterna relatione ad patrē ⁊ filiū. inq̄ʒtum
datus vel donatus refert ad illū qui dedit et ad
illum cui datur. Sed cōceſſum eſt ꝙ ſpūſſanctus
datur a ſe: ergo refertur a ſe vt ad dantē: ergo di=
Solutio aliquorum.
ſtinguitur a ſe quod ē impoſſibile. ¶ Ad hoc di=
cūt illi qui reſpondent ſm opinionē magiſtri. ꝙ
hec eſt duplex: ſpūſſctūs datur a ſe: quia ſi illa ꝓ
poſitio a importat cauſalitatē reſpectu effectus
cōnotati per hoc verbū datur vera ē. Si vo pre
ter illam cauſalitatē importet auctoritatē ad il=
lum cui datur falſa eſt. quia ſpūſſctūs nō habet
auctoritatē a ſe: hec autē ſpūſſanctus mittitur a
patre ⁊ filio vera eſt in vtraqʒ illarū ſignificatio=
num. Et cū dicit auguſtinus ꝙ ſpūſſctūs inq̄ʒtū
dat refertur ad dantē nō intelligit ꝙ ad quēlibʒ
Obiectio cōtra aug.
dantē referat. ſed tantū ad patrē et filiū. ¶ Sʒ
videtur auguſtinus eſſe cōtrarius ſibiipſi: ꝓbat
enim ſicut dictum ē ꝙ ſpūſſctūs dat ſe et datur a
ſe: ſi datus ſecūdum ipſuʒ auguſtinū refertur ad
dantē: ergo ſpūſſanctus refertur ad ſe. Hec ob=
iectio eſt cōtra nos ⁊ cōtra auguſtinū. ¶ Item
qua ratione ꝓbatum ē ꝙ ſpūſſctūs dat ſe. aliter
enim nō eſſent indiuiſa opera trinitatis: probari
poteſt etiā ꝙ ſpūſſanctus mittit ſe. aliter eni nō
eſſent indiuiſa opera trinitatis: q2 pater ⁊ filius
Opinio doctoris exponētis aug. ʒ
mittūt ſpm̄ſctm̄. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ Auguſti
nus ſumit aliqñ verbū dandi pro infuſiōe: aliqñ
pro miſſione. ſecundū ꝙ pro infuſione nulla im=
portatur ſubauctoritas vel auctoritas: ⁊ ſecūdū
hoc hec eſt vera. ſpūſſāctus dat ſe ⁊ datur a ſe. ſi
pro miſſione falſa eſt: q2 importatur auctoritas
vel ſubauctoritas proprie loquendo. ⁊ ſcd̄m hoc
dicit Auguſtinus ꝙ ſpūſſctūs inq̄ʒtum datus re
fertur ad dantē ſecūdū ꝙ datio nō importat au=
ctoritatē vel ſubauctoritatē. ¶ Nō eſt ſimile de
Datio ⁊ miſſio dr̄ſit.
datione ⁊ miſſione. Unde patet ꝙ nō ſequit: ſpi=
rituſſanctus dat ſe: ergo mittit ſe. Nec valet. pa
ter et filius mittūt ſpm̄ſctm̄: et ſpūſſctūs nō mit=
tit ſpiritūſanctū: ergo aliquid faciunt pater et fi
lius quod non facit ſpūſſanctus. mutatur enim
ad aliquid in quid. q2 mittere preter cauſalitatē
quā ſignificat reſpectu effectus cauſati notionē
Iteruʒ obicitur.
importat. ¶ Item ſolet obici de hoc quod dicit
Auguſtinus: ꝙ filius q2 inſufflando in apoſtolis
dedit eis ſpm̄ſctm̄: ſignificauit ꝙ eternaliter pro
cedit ab ipſo ſpūſſctūs: ergo q2 ſpūſſanctus pro
cedit a ſe tēporaliter/ ſignificatur ꝙ eternaliter
procedit ſpūſſctūs a ſe. ¶ Sed negamus hanc:
Opinio doctoris.
ſpūſſctūs ꝓcedit a ſe tēporaliter. q2 hoc verbum
procedit ſubauctoritatē importat magis expreſ
ſe q̄ʒ hoc verbum mittitur. aut ſi vera eſt impro=
pria eſt. ⁊ propter hoc nō ē ſimile. ¶ Itē licet ſe
cundū predictā regulā hoc verbū mittit princi=
paliter ſignificet diuinā eſſentiam: ⁊ hoc nomen
miſſio ſupponat diuinā eēntiā: tamen hec ē falſa
diuina eſſentia eſt miſſa. q2 ſcd̄m hoc pater eſſet
miſſus. Et ratio huius ē. quia ſubauctoritas que
importatur per hoc nomē miſſio nō copulat ſup
poſito huius noīs miſſio ſcilicet diuine eſſentie:
ſed illi ſuppoſito cui ineſt diuina eſſentia ſcʒ filio
et ſpirituiſācto. ¶ Noīa eni abſtractiua quedā
Nota de nominibꝰ abſtractiuis. A
copulant non ſuo ſuppoſito ſed ſuppoſito ſui ſup
poſiti ſicut maternitas importata p hoc nomen
paternitas nō copulatur paternitati ſed ſuppo=
ſito paternitatis ſcʒ patri. ſed ſecus eſt de cōcre
tiuis noībus. illa eni quicquid copulāt ſuo ſup=
poſito copulant. Unde cū dicitur diuina eēntia
eſt miſſa ſubauctoritas notat diuine eſſentie: et
propter hoc illa eſt falſa. Unde hoc nomē miſſꝰ
vel miſſa nō habet dici niſi de perſona.

¶ Tertia queſtio tertie queſtionis principa=
lis ſeptimi capituli.

Tertio querit vtrū ſpūſſanctus proprie
detur aut dicatur dari tantū q2 eiꝰ gr̄a
Arg. primo ꝙ non.
datur. ¶ Et probatur multis modis ꝙ
non proprie datur. Primo ſic. iſte cui
modo infunditur de nouo gratia nihil habet qd̄
nō haberet prius preter gr̄am: q2 ſpm̄ſctm̄ habe
bat prius cū vbiqʒ ſit eēntialiter. ergo hac infu=
ſione nō infunditur ſpūſſctūs proprie loquēdo.
Scd̄o ar.
¶ Itē ſola gr̄a infūditur iſti: ergo nō ſpūſſctūs
Tertio ar.
¶ Itē gratia nō eſt ſpūſſctūs: ergo dare gratiā
nō eſt dare ſpm̄ſctm̄: ergo eſt intelligere vnū ſi=
quarto ar.
ne alio intellecto. ¶ Itē huic detur gratia ⁊ nō
ſpūſſctūs: ⁊ alij detur gratia ⁊ ſpūſſctūs: iſte cui
ſola data eſt gr̄a habet fidē ſpem ⁊ caritatē qui=
Quito ar.
bus fruitur deo ſicut ⁊ ille alius: ergo ⁊ ille alius
nō magis habet deū q̄ʒ iſte: ergo ei non eſt datꝰ
niſi propter gr̄am ſibi datā. et ita nō proprie da
tur ſpūſſctūs. ¶ Itē angeli nō aliter habēt deū
niſi per viſionem ſiue cognitionē ⁊ dilectionem B
nō ergo habent eū per ſe: ergo nō eſt ei datus p
In oppm̄. Primo.
ſe. eadē ratione nec nobis. ¶ Sed contra panis
corporalis propriiſſime datur: ergo panis ſpiri
tualis propriiſſime datur. ſed ſpūſſāctus eſt pa=
nis ſpiritualis. vnde panē noſtrū quotidianū da
Scd̄o.
nobis hodie. ¶ Iterū beatꝰ qui māducat panē
in regno dei: ergo ſpūſſctūs propriiſſime datur.
Tertio ar.
¶ Item ſpūſſanctus propriiſſime amor eſt ⁊ pri
mum donū. ſed quicquid datur proprie ex amo=
re datur. Si eni ex timore detur redemptio eſt. ſi
datur vt detur negociatio eſt: ergo cū ex amore
dentur alia dona amor propriiſſime datur ⁊ ita
Reſponſio
ſpūſſctūs propriiſſime datur. ¶ Ad hoc eni vi=
detur dicendū ꝙ gratia proprie datur vt inſit et
vt faciat aīam frui deo: et ſpūſſctūs proprie da=
tur vt cibus ſpirtualis. et ita vtrunqʒ datur ſuo
Ad primū obiectum.
modo. ¶ Et ad primo obiectū dicimus ꝙ nō va
let hec argumentatio. nihil habet iſte quod non
haberet prius preter gr̄am: ergo ſpūſſctūs non
infunditur ei proprie. ſicut nō valet iſte nihil te=
net niſi frenum: ergo non tenet equū. Per gr̄am
enim et in gratia habetur et datur ſpūſſanctus.
Item nō valet alia ratione quia in gratia datur
ſpūſſctūs: vt cōtentū in cōtinētie quodāmodo.
Eſt eni ſpūſſanctus propria et inſeparabilis ma

Ayuntamiento de Madrid

teria gratie circa quā negociatur grā. ¶ Unde
quodāmodo in gratia cōtinetur. vnde ſicut cum
datur vas plenū vino datur vinū pꝛopꝛie: ſi cuꝫ
¶ Ad ſcđꝫ datur gratia datur ſpūſſanctus in ea. nō eſt vſqꝫ
quaqꝫ ſimile qꝛ vinū nō eſt materia vaſis. ¶ Ad
C ſecundo obiectū dicimus ꝙ non valet hec argu=
mentatio. ſola gratia infunditur nō ergo ſpūſſā=
Ad tertiū. ctus. inſtantia ſolū vas plenū vino. datur nō er=
go vinū datur. ¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ
nō valet hec argumētatio dare gratiā nō eſt da=
re ſpm̄ſanctū ergo eſt intelligere vinū ſine alio.
Ad quartū nō enim eſt intelligere vas plenū vino ſine vino
¶ Similiter patet ſolutio ad quarto obiectum.
nō eñ ſequitur angeli nō aliter habēt deū niſi ꝑ
Ar contra cognitionē ⁊ dilectionem nō ergo habent deum
hanc ſolu. per ſe. ¶ Sed obicitur cōtra hanc ſolutionē. ſpi=
rituſſanctus datur per gratiā ſicut equus tenet
per frenū. ſed cōſtat ꝙ frenū tenetur immediate
⁊ equus mediate. vnde magis pꝛopꝛie tenet fre=
num q̄ equus: ergo magis pꝛopꝛie datur gratia
Scđo ar. q̄ ſpūſſctūs. nō ergo ſpūſſctūs pꝛopꝛiiſſime dat
¶ Item videtur ꝙ idē ſit penitus dare grām et
dare ſpm̄ſctm̄: quia dare vineā nichil aliud eſt q̄
dare liberā poteſtatē vtendi vinea ⁊ fructib⁹ ad
volūtatem eius cui datur: ergo dare ſpm̄ſctm̄ ni=
chil aliud eſt q̄ dare liberā poteſtatē fruendi ſpi
rituſancto. ſed illa poteſtas libera ē grā. vñ de=
Tertio ar. dit eis poteſtatē filios dei fieri. ergo dare ſpm̄ſā
ctū nihil aliud ē q̄ dare grām. ¶ Itē cū infundi
tur iſti gratia infundit ſpūſſctūs: ⁊ vnica ē ibi in=
fuſio: ergo idē eſt ſimpliciter infundere gratiā et
Quarto ar. infundere ſpm̄ſctm̄. ¶ Item pꝛobatur ꝙ ſpūſſā=
ctus magis ꝓpꝛie eſt donū q̄ gratia quia ſpūſſā
ctus nō eſt donū niſi inq̄tū panis. ſimiliter grā
nō eſt donū niſi inq̄tū panis. vnde in euangelio
Tres pa= Amice accomoda mihi tres panes. i. fidē ſpeꝫ et
nes lu. xj. c. caritatē. ſed ſpūſſctūs eſt verius panis q̄ gratia
qꝛ ē panis qui nos reficit. ⁊ grā eſt panis quo re=
ficimur: ergo ſpūſſctūs magis pꝛopꝛie eſt donuꝫ
Quinto ar. q̄ grā. ¶ Itē nō ē donū niſi ꝙ vtile. ſꝫ nihil vti=
D lius deo vt dicit auguſtinus ergo ſpūſſctūs ma=
gis pꝛopꝛie donum eſt q̄ gratia. Sed cōtra. de⁹
non eſt vtilis niſi inq̄tum facit nos frui ſe: ſꝫ hoc
idē facit gratia: ergo de⁹ non eſt magis vtilis q̄
Solutio. gratia nec econuerſo. ¶ Solutio. ad pꝛimo obie
Ad pꝛimū. ctū dicimus ꝙ dare multipliciter dicitur de do=
nis extrinſecis ⁊ intrinſecis. Datur enim grā vt
inſit. hoc modo nō datur ager vel vinea. Sed di
citur dari extrinſecū inq̄tum datur libera pote=
ſtas fruēdi vel vtendi eo ergo gratia vt inſit. Da=
tur autē deus vel ſpūſſanctus inq̄tum datur li=
bera poteſtas fruendi deo. Et quia dare equiuo=
cum eſt nō valet hec argumētatio. gratia datur
ſine medio: ⁊ ſpūſſanctus datur per medium: er=
go magis pꝛopꝛie datur gratia q̄ ſpirituſſanct⁹.
et nō eſt ibi cōparatio cum ibi ſit equiuocatio. et
etiā ſi ibi eſſet vniuocatio adhuc nō ſequeretur.
ſicut nō ſequitur: aer videtur ſine medio/ colora=
tum nō videtur ſine medio/ imo per mediū: ergo
magis pꝛopꝛie videtur aer q̄ coloꝛatum. qꝛ hec
regula pꝛopter vnūquodqꝫ tale ⁊ illud magis. lo
cum habet in vniuocis. vel qñ vnum eſt aliquale
per alterum tale. ¶ Ad ſcđo obiectum dicimus Ad ſcđm.
ꝙ nō valet hec argumentatio: dare ſpm̄ſanctum
eſt dare liberā poteſtatē fruendi deo. et illa libe=
ra poteſtas eſt gratia: ergo dare ſpm̄ſctm̄ eſt da=
re gratiā. quia iſte terminus libera poteſtas et ſi
ſupponat pꝛo gratia: tamen nō in ratione gratie
Unde eſt ibi fallatia accidētis ſicut hic. hoc dul=
ce eſt hoc coloꝛatum: ergo guſtare dulce ē guſta
re hoc coloꝛatum. Preterea cum dicit dare ſpi=
ritūſanctuꝫ impoꝛtat hec gratia que datur ⁊ ma
teria eius ſcꝫ deus. ſed cum dicitur dare gratiaꝫ E
nō impoꝛtatur materia. Eſt ergo dare equiuocū
ſicut cedo eſt equiuocum qñ impoꝛtat dare locū
et quādo impoꝛtat dare tantū. ¶ Ad tertio ob= Ad tertiū.
ctum dicimus ꝙ nō valet hec argumentatio: vni
ca infuſione infunditur gratia ⁊ ſpirituſſanctus:
ergo idē eſt infundere gratiā ⁊ ſpiritumſanctum.
Inſtantia. vnico deſiderio deſidero deum ⁊ deſi
dero deum mihi: ergo idē eſt deſiderare deum et
deſiderare deum michi. ¶ Ad quarto obiectum Ad quartū
dicimus ꝙ ſpirituſſanctus eſt donū nō ſolum in=
q̄tum panis: ſed pꝛopter alias vtilitates. ¶ Ad Ad qintū.
quinto obiectū dicimus ꝙ re vera deus eſt vtili=
oꝛ q̄ gratia. ſi enim gratia facit nos frui deo hoc
idem facit deus. Et pꝛeterea eſt materia fruitio
nis: quia eſt dulcedo fruitionis et cōſeruans eſt
ipſam gratiā. Non tamen ſequitur et hoc ꝙ ma=
gis pꝛopꝛie detur: qꝛ dari equiuocū eſt vt dictuꝫ
eſt. Sed ſequeretur ꝙ eſſet melius donum niſi ſi
militer qꝛ donum equiuocum illis ſcilicet ſpiri=
tuiſancto et gratie.

¶ Quarta queſtio. 3. queſtionis tertie que=
ſtionis ſeptimi capituli.

Quarto queritur vtrum pater ⁊ filius
ſūt vnus panis inq̄tū dant aut mul
ti panes ex parte ſua. ¶ Pꝛobatur ꝙ Ar ꝙ ſint
tantum vnus: quia vnica eſt bonitas vnus panis
et ſuauitas ⁊ dulcedo quia reficiunt
nos: ergo ſunt tm̄ vnus panis. ¶ Sed contra. fi In contra=
lius dei non ſolum inq̄tum deus diligit nos ſed riū arguit.
etiā inq̄tum homo. nec pater inq̄tum deus ſolū
reficit nos ſed etiā inq̄tū generat filiū ſibi equa
lem: ergo ex parte perſonarū ſunt diuerſe oꝛigi=
nes dilectiōis ⁊ refectiōis noſtre: ergo ſunt mul
ti panes. ¶ Itē beatitudo noſtra nō ſolum cōſi= Scđo ar.
ſtit in cognitione dei inq̄tū eſt deus: ſed etiā in
cognitione trinitatis. Unde hec eſt vita noſtra
eterna. ⁊c. ergo trinitas ex parte ſua habet mul F
tas oꝛigines dilectionis noſtre. vnde vt pꝛius.
¶ Solutio. trinitas ex parte ſua nō eſt niſi vn⁹ Solutio.
panis: ſed quātū ad nos eſt multiplex: ſicut ſpiri Quō ē vn⁹
tuſſanctus in ſe vnicus eſt: ſed quātū ad nos mul ⁊ quomodo
tiplex eſt. ¶ Soluendū ergo eſt per interēptio= multiplex.
nem huius diuerſe ſūt oꝛigines dilectionis. ⁊c.
imo vnica ē oꝛigo ſcilicet bonitas ⁊ ſuauitas dei
Et quādo obiicitur ꝙ fili⁹ dei inq̄tū homo nos
delectat/ bene concedimus: ſed hoc habet a dei=
tate. vnde ſi tollatur deitas: iā nō delectat: ſimi=
liter ꝙ pater inq̄tū generans filiū nos delectat.
hoc habet a deitate ⁊ bonitate ſua que eſt gene=
rationis (vt ſupꝛa dictum eſt) oꝛigo.

¶ Quarta queſtio pꝛincipalis ſeptimi capituli.

Ayuntamiento de Madrid

Quō docere attribuitur ſpiritui ſancto.

Vltimo queritur de eis que appropriātur vni perſone tantū. Queritꝰ ergo in primis quare ſpūiſancto appropriatur docere. vñ. Docebit vos oēm veritatē. Spūſſctūs docebit vos oīa. ꝛ illud. Vnctio docebit vos de oībus. ergo ſpūſſctūs illuminat. ſꝫ potius iſta debent appropriari filio qui eſt ſapientia: quoniā ad ſapientiā ꝓprie pertinet docere ꝛ illūinare: nō ad bonitatē. queritur ergo q̄re appropꝛientur ſpirituiſancto ea que videtur potius appropꝛianda filio.

Opinio doctoris.

Ad quod dicimus ꝙ re vera indiuiſa ſunt opera trinitatis: et ſi ſpiritusſanctus docet ꝛ illuminat: idē facit pater ꝛ filius. ſed quia ſpūſſctūs eſt amor proprie ꝛ donū vt dictū eſt ſuperius: ideo appropꝛiantur ei dona poſteriora que ꝓcedūt ex amore ꝓprie. ideo etiā talia de ſpiritusſctō dicunt: vt dona q̄ nobis a deo dātur intelligimꝰ dari nobis ex puro amore. Ex hoc manifeſtū eſſe poteſt ꝙ nō tātū quia ſpiratur eſſentialiter a patre ꝛ filio ꝛ ſpūſctō dicitur ſpūſſctūs vel ſpiramen: ſed quia inſpirat nobis id eſt occulte infunditur ad illūinationē et ſanctificationē cordiū noſtroꝝ.

G

Quare dī ſpūſſctūs.

Patet etiam quare dicitur digitus dei. ſicut em̄ digito corporali oſtendūtur res corpales oculis corporalibꝰ ita digito qui eſt ſpūſſctūs oſtendūtur res ſpūales oculis ſpūalibus. Dicitur etiā digitus ꝓpter diſcretionē donorū: q: et diſcrete dat: et diſcreta ſunt que dat. vnde diuiſiones gratiarū ſunt. ꝛ cū hoc ſicut decē ſunt digiti: ſic ſunt decē opera miſericordie q̄ dat ſpūſſctūs: ſeptē corporalia ꝛ tria ſpūalia. ſcꝫ corripere / docere / idulgere.

Digitꝰ dei qua dicitur. Nota.

Decē opera mie.

Et ſicut in quolibet digito ſūt tres iuncture: ita in quolibet bono opere ſunt quaſi tres iuncture. ſcꝫ numerus / menſura / ꝛ pondus: ſiue ſpecies / modus / et ordo. quia deus oīa in numero pondere ꝛ menſura diſpoſuit. ſicut in datione elemoſine (ſi meritoria eſt) iſta tria opꝫ eſſe. primū eſt vt fiat ꝓpter deū. et ſic habet numerū ſiue ſpeciem. ſcd̄m ē vt detur tantum q̄tū dandū eſt. et ſic habet menſuram ſiue modū. tertium ē vt detur cui dandū eſt / et q̄n / ꝛ vbi. ꝛ ſic habet pondus ſiue ordinē. circūſtantie enim ordinant actionē.

Ad actum meritoriū tria reqrūt.

Auguſtinꝰ

Et dicit Auguſtinus ꝙ vbi hec tria ſūt: ſpecies / modus / ꝛ ordo / bonum eſt. vbi maxime ſunt / maxime bonum eſt: vbi mediocriter ſunt / mediocriter bonū eſt: ꝛ vbi minime ſūt / minime bonū ē.

Queſtio incidens. Qꝫ ſpūſſanctus nō dī imago pr̄is H

Queritur poſtea cū ſpūſſctūs oīno ſit ſimilis patri: quare non / dicatur imago patris ſicut filius. Huius ratio triplex eſt. Prima: q: filius imitatur patrē quaſi in exterioribus diſpoſitionibus. q: ſicut pater ſpirat ſpm̄ſctm̄: ſic ꝛ filius. Secūda eſt ꝙ imago ꝓprie repreſentat rem a qua deducta eſt: ſed ſpiritusſanctus nullū tale proprie repreſentat: q: nō tantū eſt ab vno ſed a pluribus. Tertia eſt ꝑ modum emanationis qua emanat filius a patre. generans enim intendit dare quod habet genito: ꝛ perfecte generare ſibi ſimile. et ꝓpter hoc filius non ſolum appropriate ſed proprie dicitur imago patris. cui dicit. Omnia mea tua ſunt: et oīa tua mea ſunt. hec aūt proprie dicūtur de filio. ſ. filius / vbū / imago / ſpeculū.

Ex predictis albquatenus elucēſcit qualiter intelligēde ſūt due difficilime auctoritates. Vna auguſtini ſcꝫ hec. In patre eſt eternitas: in filio equalitas: in ſpūſancto eternitatis / equalitatiſq; connexio. ꝛ oīa ſunt eterna propter patrem: equalia propter filium: cōnexa propter ſpm̄ſctm̄.

Auguſti.

Altera eſt hylarij: et hec eſt. vnitas eſt in patre: ſpecies in imagine: vſus in numine vel munere.

Hylarius

Sed queritur. cum eadē ſit eternitas in tribus perſonis: quare appropꝛietur patri eternitas. ſimilis eſt q̄ſtio: quare appropꝛietur filio equalitas. ꝓpterea ꝙ ſi omnia ſint equalia propter filium: ergo pater eſt equalis ſpirituiſancto propter filium: ergo habet equalitatem a filio. et hoc falſum.

Queſtio incidens.

Solutio. eternitas appropꝛiatur patri tantū propter primā auctoritatē. caret enī pater principio nō ſolū inceptionis: ſed etiā principio ſecūdum ꝙ a nullo eſt.

Solutio.

Equalitas autē appropriatur filio duabus de cauſis. Pria eſt q: equalitas q̄ſi primo eſt in filio: quia ipſe immediate procedit a patre tantū. Scd̄a eſt. quia filius in hoc adequatur patri: quia ſicut pater dat ſuā ſummam bonitatem ſpirituiſancto: ita ꝛ filius. dicūtur aūt oīa equalia propter filiū: quia filius in quo quaſi primo eſt equalitas. dat equalitatē ſpirituiſancto: i quo cōpletur ꝛ cōſummatur equalitas perſonarum.

Equalitas filio attribuitur.

I

Vnde hec dictio ꝓpter. non cōnotat cauſā quaſi generalē que dat oībus pſonis equalitatē ſed quaſi cōpletiuā ꝛ cōſummatiuā. vnde nō ſequitur ꝙ pater habeat equalitatē a filio quaſi ꝓpter ſpm̄ſctm̄ ſunt cōnexa oīa. hoc ſuperius dictū eſt.

Sed de auctoritate hylarij q̄ritur q̄re vnitas appropꝛietur patri: cū eadem ſit vnitas in tribus perſonis. ſimiliter quare appropꝛietur filio pulchritudo. Sic enim exponit auguſtinus ſpiritus in imagine id eſt pulchritudo in filio. videtur etiā ꝙ falſum eſt qd̄ dicit vſus in munere: quia ſpūſctō non eſt vtendū ſed fruendū tantū.

Solutio. vnitas appropriatur patri duabus de cauſis. Prima eſt quia ſicut vnitas eſt principiū oīm numeroꝝ: ita pater eſt principiū oīm. Scd̄a eſt quia ſicut vnitas in ſe ducta nō generat niſi ſe: ita pater quaſi in ſe ductus non generat niſi filium qui eſt eiuſdē ſubſtantie cum ipſo.

Solutio. Vnitas pr̄i

Pulchritudo aūt appropꝛiatur filio duabus de cauſis. Prima eſt q: pater lux prima eſt ſiue prima intelligentia: ſiue memoria naturalis: de qua quaſi lapidicina exit filius / exit ſpūſſanctus. Primum aūt qd̄ a luce procedit: ſplendor eſt. ꝛ filius eſt ſplendor patris vt dicitur ad hebreos. ꝛ in libro ſapientie dicitur candor lucis eterne. ſplendor autē ꝛ candor ad pulchritudinē pertinent. et ꝓpter hoc ſpecies ſiue pulchritudo appropꝛiat filio. Scd̄a ratio eſt: q: filius eſt ſapientia ꝛ ſpeculum et exemplar oīm rerū viuentiū: ꝛ ars oīm artiū ineternum. Vnde vt cauſa formalis ē ſpecies: et propter hoc ſpecies appropriatur filio.

Pulchritudo filio.

Vſus ſimiliter appropꝛiat mūeri duabus de cauſis. Prima q̄tū ad ipſos: q: pater ꝛ filius fruuntur ſe ſpūſctō: q: diligūt ſe ſpūſcto. vt ſumat vſus pro fruitiōe. Secūda eſt q̄tum ad nos: q: ꝑ ſpiritumſanctū dantur nobis oīa dona que ſunt k

Vſus ſpirituſancto.

Ayuntamiento de Madrid

nobis vtilia.⁊ ſic vſus ſumitur pꝛopꝛie.
¶ Capitulũ octauũ de illis q̄ dicũtur de deo in comparatione ad creaturas.

Dicto de illis que dicuntur de deo ſine comparatione ad creaturas: dicẽdũ ẽ in iſto capitulo octauo ⁊ ſequẽtibus de illis que dicũtur de deo in cõparatiõe ad creaturas. ſicut de ſcientia pꝛedeſti natione et repꝛobatione pꝛouidentia poteſtate/ et voluntate/et iuſticia/⁊ miſericoꝛdia dei:⁊ q̄li-

Diuiſio. 8. capituli.

ter ſit ſemper ⁊ vbiqꝫ. ¶ Et pꝛimo dicendũ ẽ de ſcientia dei: quia generalioꝛ eſt. Circa quam in quiramus pꝛimo qualiter deus ſcit oĩa. ſecundo de multiplicatione huius verbi ſcire ſm ꝙ dicit de deo: ⁊ vtrum deꝰ plura poſſit ſcire q̃ ſciat. Notandũ aũt ꝙ hoc verbũ ſcit: duas habet ſignifi-cationes. quãdoqꝫ enim ſcire idem eſt ꝙ appꝛo-bare. et ſecundum hoc deus ſcit tantũ bona quã

ſcire capit dupliciter.

doqꝫ ſcire idem eſt ꝙ ſimpliciter cognoſcere: ⁊ ſe-cundũ hoc deus ſcit tam bona q̃ mala. ¶ Que-

Queritur Deus ſcit omnia. R

ritur autẽ quid ſignificet hoc verbũ ſcit. in hac ſi gnificatione cuꝫ dicitur: deus ſcit oĩa. ¶ Si eñ dicatur ꝙ pure ſignificat diuinã eſſentiam: ergo idem ſignificat ꝙ hoc verbũ eſt. ergo ſi hec ẽ ꝟa: deus ſcit oĩa. hec erit vera: deꝰ eſt omnia. quod patet eſſe falſum. Relinquitur ergo ꝙ hoc verbũ

Arguitur.

ſcit: aliquẽ effectũ cõnotat in creaturis. Sed ſe-cundũ hoc pꝛobatur ꝙ hec eſt falſa: deus ſcit ma la vel maliciã: qꝛ malũ vel malicia nõ eſt effectꝰ dei. nec aliqͥs effectus dei in malo eſt: ſiue in ma

Solutio.

licia. ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ ſcire de deo dicitur per ſimilitudinẽ naturalitũ. in qualibet autẽ ſciẽ tia eſt aſſimilatio intellectꝰ ad rẽ. ¶ Unde hoc verbũ ſcit ſignificat diuinam eſſentiam vt exem plar. ſicut eñ dicit beatus auguſtinus ꝙ viſio q̄

Auguſtinꝰ.

videtur coloꝛatum eſt imago coloꝛati in oculo.
¶ Siue ergo dicat hoc btũs auguſtinus ꝑ eẽn-

Quare deꝰ dĩ ſcire oĩa

tiam ſiue per cauſam: patet ꝙ deus dicitur ſcire omnia quodãmodo pꝛopter ſue exemplaritatis imaginẽ. ⁊ ex hoc modo ſignificandi ꝙ hoc ꝟbũ ſcit ſignificat diuinã eſſentiã vt exemplar: cõno-tat in creaturis quãdã imitationem qua creatu-re imitantur ſummũ bonũ. in oĩbus eni creatu-

An ſcit mala

ris expꝛeſſum eſt aliquod veſtigiũ ſummi boni.

Arg. cõtra pꝛedictam.

¶ Sed ſcꝺ̃ʒ hoc etiã videtur ꝙ deus neſciat ma la: quia nullomodo imittantur deũ nec deus eſt aliquomodo exemplar maloꝝ: ergo hec eſt falſa

ſcꝺ̃o ad idẽ

deus ſcit mala. ¶ Pꝛeterea ſimile ſimili cogno-ſcitur: et nulla eſt ſiĩtudo dei ad mala vel ad ma liciam: qꝛ nõ eſt cõuentio chꝛiſti ad belial. ergo

In oppõ.

deus non cognoſcit mala. ¶ Sed contra. dicit beatus gregoꝛius ꝙ pꝛophete videbant in libꝛo vite ea q̄ pꝛophetabãt: ſed mala pꝛophetabant. ergo in libꝛo vite mala videbant: ergo mala ſcri-pta ſunt in libꝛo vite. ſed cõſtat ꝙ non ſũt ibi ſcri pta niſi per exemplaritatẽ. ergo liber vite eſt ex-emplar maloꝝ: ergo imago ⁊ ſimilitudo maloꝝ.

Secundo ad idem. M

quod pꝛimo impꝛobatũ eſt. ¶ Pꝛeterea ſi deus non cognoſcit mala per exemplaritatẽ: queritur quomodo cognoſcit. cũ res nõ habeant cogno-ſci naturaliter niſi per aliquã aſſimilationẽ. vñ intellectus quo aĩa res appꝛehendit ⁊ cognoſcit eſt anime paſſio: rei autẽ ſimilitudo. ¶ Pꝛeter-

Tertio di-cit dionyſiꝰ

ea dicit beatus dionyſius ꝙ eo ipſo ꝙ deꝰ cogno ſcit ſe/cognoſcit omnia: quia eſt cauſa oĩm: quia ipſe non eſt cauſa mali. ergo non eo ꝙ cognoſcit ſe/cognoſcit malũ: nec per aliud: ergo nullomo-

Quarto ad idem.

do cognoſcit malũ. ¶ Itẽ ſi cognoſcit malũ: aut per ſe cognoſcit aut per aliud. ſi per ſe: ergo per exemplar. ergo deus eſt exemplar mali. ſi ꝑ aliꝺ̃ cum per ſe cognoſcit bonũ: ergo magis cogno-ſcit bonũ q̃ malũ. Cõtra. vtrũqꝫ ſumme cogno-

Quinto.

ſcit: nõ ergo alterũ magis. ¶ Item ſi malũ non cognoſcitur per ſe ſed per pꝛiuationẽ ſui oppoſi-ti. ſed ipſum malũ eſt pꝛiuatio ſui oppoſiti: ergo

Solutio doctoꝛis.

malũ cognoſcitur per ſe. ¶ Solutio. cõcedimꝰ ꝙ malũ cognoſcitur per exemplar: ſed nõ per ꝓ-pꝛium exemplar ſed per exemplar ſui oppoſiti. ſi cut cecitas nõ cognoſcitur per ſuam oppoſitio-nem: ſed ꝑ hoc ꝙ viſus deficit vbi debet eſſe. Co gnoſcitur ergo malũ ſm hoc ſine malicia. nõ per exemplaritatẽ ſui: ſed per exẽplaritatẽ ſue oppo

Soluũtur ꝑ hoc duo pꝛima.

ſitionis. ¶ Et ſic ſoluuntur due pꝛime obiectio nes. ¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ pꝛophete le-

Ad tertiũ.

gebant malũ in libꝛo vite non per pꝛopꝛiũ exem plar: ſed per pꝛiuationẽ ſui oppoſiti. vt iã dicet.

Ad quartũ

¶ Ad quarto obiectũ dicimꝰ ꝙ licet deus nõ ſit cauſa mali: eſt tamen cauſa boni per quod cogno

Ad quintũ

ſcitur malũ. ¶ Ad quinto obiectum dicimus ꝙ hec eſt duplex: deus per ſe cognoſcit malũ. qꝛ ſi hec vox per ſe determinet verbũ in cõparatione ad noĩatiuũ vera eſt: quia ſua eſſentia cognoſcit deus quicquid cognoſcit. vt excludatur oĩs imme

Aĩa dupl̃r cognoſcit. R

diatio: qualis eſt in aĩa noſtra. ¶ Anima eñ q̄-dam cognoſcit per ſuas imagines: vt res extrin-ſecas. quedã per ſui pꝛeſentiam: vt ſcire/cogita-re/diligere: et conſimilia. ſeipſam etiam cogno-ſcit per reflexionem quandam ipſius ſupꝛa ſe. ſi autem hec vox per ſe determinet verbũ in cõpa-ratiõe ad accuſatiuum falſa eſt. nec ſequitur ex

Ad vltimũ hoc modo cognoſcit malum.

hoc ꝙ magis cognoſcat bonũ q̃ malũ. ¶ Ad vl timo obiectũ dicimus ꝙ malũ cognoſcitur ꝑ pꝛi uationẽ boni. hoc modo. Si bonitas eſſet in ani ma/ſcripta eſſet in libꝛo vite ⁊ ibi videretur: ⁊ qꝛ ibi nõ eſt ſcripta nec per hoc videtur: ſcitur ꝙ nõ eſt in aĩa. ⁊ ita malũ eſt ibi. ſicut ſilentiũ cogno-ſco per pꝛiuationẽ auditus. hoc modo ſi aliquis eſſet hic loquens ego audirem: et quia nõ audio/ certum eſt mihi ꝙ nullus hic loquitur.

¶ Secunda queſtio octaui capituli.

Multipl̃r deꝰ dĩ ſcire

SEcundo dicendũ eſt ꝙ hoc verbũ ſci re dictũ de deo multipliciter accipit qñqꝫ pꝛo appꝛobare: qñqꝫ pꝛo ſimpli ci noticia. ⁊ ſic dupliciter. vno modo ſignificat diuinã eſſentiã vt viſionẽ: et per hanc ſcientiam ſcit deus tantũ ea que fue runt futura: qꝛ viſio exigit rei pꝛeſentiã: et deo ꝑ ſentia ſunt quecũqꝫ fuerunt futura. Scꝺ̃o modo ſignificat diuinã eſſentiã vt intelligentiã ſiue vt ſcientiã largiſſime ſumptã. et ſcꝺ̃m hãc ſcit deꝰ omne excogitabile ſiue ſit ſiue nõ ſit: ſiue nec ſit/ nec poſſit eſſe. ¶ Scꝺ̃ʒ hoc ſcire de deo tres ha

Scire tri-pl̃r ſumitur

bet ſignificationes. In pꝛima ſignificatiõe vera eſt hec. deus poteſt ſcire plura q̃ ſcit. ſiue intelli

Ayuntamiento de Madrid

Deus pōt regula ſcire q̄ ſcit.

gatur cōiuncta ſiue diuiſa. ⁊ hec ſimiliter vera ſciētia dei poteſt augmētari. vt intelligatur augmētum q̄ṫū ad numerū rerū ſcitarū. Hec em̄ ē ꝟa: deus plura appꝛobat q̄ appꝛobauerit In tertia ſignificatione falſa eſt vtroq̄ modo: quia deꝰ nō poteſt excogitare plura q̄ poſſit excogitare. In ſecūda ſignificatione vera eſt hec: deus poteſt ſcire plura q̄ ſciat. ſcd̄z ꝙ intelligitur diuiſa: falſa autē ſcd̄m ꝙ intelligitur cōiuncta ſiue de dicto. Hec enim eſt impoſſibilis deus videt plura q̄ viderit. quia quecūq̄ videt ⁊ viſurus eſt vidit ab eterno. Falſa etiā eſt hec in hac ſignificatiōe ſcientia dei poteſt augmētari. Nō eni valet hec argumētatio: deus pōt ſcire plura q̄ ſciat. vt intelligitur de re: ergo ſcientia dei poteſt augmentari. et eſt ibi fallacia accidentis a diuiſa pꝛedicatione ad cōiunctā: qꝛ ſi ſcientia dei augmentatur: deus ſcit aliqua q̄ pꝛius neſciebat. et hoc impoſſibile in ſcd̄a ſignificatione. quod autē dicimus ꝙ in hac ſignificatione hec eſt vera: deꝰ poteſt ſcire plura q̄ ſciat. in vno ſenſu intelligenda eſt de ſciētia rerū incōplexarū. multa em̄ poſſūt eſſe que nūq̄ erunt. Sed de ſcientia enūciabiliū non eſt verū: quia ſecundū reales cū deus incipit ſcire aliqđ enunciabile deſinit ſcire eius contradictoꝛie oppoſitum. Nec valet: deus ſciebat hoc pꝛius et modo nō ſcit: ergo oblitus eſt illud. quia per tranſcendentiā rei accidit ꝙ nō ſcit. Sꝫ ſm nominales qui dicūt: quod ſemel eſt verū ſemper erit verū. deus nihil incipit vel deſinit ſcire. et hoc magis concoꝛdat auguſtino et magiſtro in ſententijs.

Nota ſenſū cōpoſitū et diuiſum.

Q

ad hec cap. 8. ſpectat q° ⁊ cap. noni ſequentis.

Capitulū nonum de pꝛedeſtinatione et repꝛobatione quod cōtinet quinq̄ q̄ſtiones.

IN hoc nono capitulo dicēdū eſt de pꝛedeſtinatione ⁊ repꝛobatione. pꝛimo ergo videndū quid ſit pꝛedeſtinatio ⁊ effectus eius. Scd̄o vtrū deꝰ repꝛobās ſit cauſa nō appoſitiōis gratie in pꝛeſenti. Tertio vtrū aliquod bonū inſit pꝛedeſtinato: ex eo ꝙ eſt pꝛedeſtinatus. Quarto de illo verbo apoſtoli Quos pꝛedeſtinauit. ⁊c̄. Quinto vtrum pꝛeſcientia dei inferat neceſſitatē rebus: vel ſingularibus vel vniuerſalibus. Sciendum ergo ꝙ hoc nomē pꝛedeſtinatio ſignificat diuinā eſſentiam in triplici habitudine. videlicet in habitudine anteceſſionis ꝓpter hāc pꝛepoſitionē pꝛe. et in habitudine exemplaritatis ꝓpter ſcientiā ibi intellectam. Eſt em̄ domini pꝛedeſtinare aliquē: ⁊ dn̄i pꝛeſcire ſe daturū alicui grām in pn̄ti/ ⁊ gloꝛiā in futuro. Et in habitudine cauſalitatis ad duplicē effectū ſcꝫ ad grām in pꝛeſenti et gloꝛiam in futuro. Sic ergo in pꝛedeſtinatiōe ſunt tria. deus pꝛedeſtinans: ⁊ gratia: et gloꝛia. pꝛimū eſt cauſa ſcd̄i ⁊ tertij: ⁊ ſcd̄m eſt cauſa tertij. In repꝛobatiōe iterū tria intelligūtur. vt dicit magiſter in ſentētijs. Eſt enim repꝛobatio pꝛeſcientia malicie in pn̄ti: ⁊ pꝛeparatio interminabilis pene in futuro. Unde ibi eſt deus repꝛobās: ⁊ malicia pꝛeſens: ⁊ pena eterna. pꝛimū eſt cauſa tertij: nō ſcd̄i. ſcd̄m eſt cauſa tertij. Unū per hoc nomē repꝛobatio ſignificatur deꝰ duplici in habitudine. ad ſcd̄z ſcꝫ in habitudine anteceſſionis et in habitudine exemplaritatis per accidens. ſed ad tertiū in triplici. vt patet ex iā dictis. Sicut etiā hec eſt falſa deus pꝛedeſtinauit iſtum pꝛopter merita: ita hec eſt falſa ſm hoc deus repꝛobauit iſtū pꝛopter merita. qꝛ non meruit ſuā maliciā: licet meruerit penam eternam.

Tripl*ꝛ* ſumitur pꝛedeſtinatio.

P

In pꝛedeſtinatione ſunt tria.

In repꝛobatione tria.

Sed contra hoc videtur eſſe qđ dicit auguſtinus. dicit enim ꝙ deus iuſte repꝛobauit eſau: ergo repꝛobauit ipm̄ pꝛopter merita: ergo merita eius fuerunt cauſa repꝛobatiōis. ergo tēpoꝛales ſunt cauſe tantū quia repꝛobatio dei eterna eſt. Et ad hoc dicūt fere oēs ꝙ hec ē duplex: deꝰ iuſte repꝛobauit eſau ex amphibolia. quia ſi hoc aduerbiū iuſte determinet verbū reſpectu noīatiui vera eſt. qꝛ is eſt ſenſus: deus iuſtus repꝛobauit eſau. Si autē hoc aduerbiū iuſte determinet verbū ſm habitudinē quā habet ad accuſatiuum: falſa eſt. quia is eſt ſenſus. deꝰ repꝛobauit eſau pꝛopter merita. Sed hec ſolutio nulla. quia eodē modo potuit dixiſſe auguſtinus ꝙ pie ⁊ miſericoꝛditer repꝛobauit eſau. qꝛ deꝰ qui pius eſt et miſericoꝛs: repꝛobauit eſau. Ad hoc dicimus ꝙ btūs auguſtinus aliter ſumit hoc verbum repꝛobare. q̄ magiſter in ſentētijs. dicit ei ſuper epiſtolā ad romanos btūs Aug. ſuper illū locū Deus cuius vult miſeretur: ⁊ quē vult indurat. ꝙ repꝛobare aliquē eſt pꝛeſcire illū eſſe damnandū. vel pꝛeparare illi dānationē eternā. Et ſcd̄m hoc hec eſt vera: deus ꝓpter merita repꝛobauit eſau. quia hec determinatio pꝛopter merita: determinat hoc verbū repꝛobauit. nō ratiōe pꝛincipalis ſignificationis: ſed ratione cōnotati ſiue effectus repꝛobationis. ſ. dānatiōis eterne. merita em̄ eſau fuerunt cauſa dānatiōis eterne. Nec valet hec argumētatio: deꝰ repꝛobauit eſau ꝓpter merita: ergo merita eſau fuerūt cauſa diuine repꝛobationis. quia hec determinatio ꝓpter merita. in pꝛima (ſm ꝙ eſt vera) determinat ꝟbū rōne cōnotati: et ipſe ꝓcedit ac ſi determinaret illud rōne pꝛincipaliter ſignificati ſcilꝫ diuine eēntie: que ſupponit per hūc terminū diuine repꝛobationis. Patet ergo ex his q̄ pꝛedicta ſūt ꝙ pꝛedeſtinatio ⁊ repꝛobatio ſignificāt diuinā eſſentiā in habitudine cauſalitatis: ſꝫ nō eſt ita de pꝛeſcientia vt dicit oꝛigenes. quia pꝛeſciuit deus res/ ideo pꝛefuture ſunt: ſed quia pꝛefuture ſūt/ pꝛeſciuit. Sed cōtrariū dicit auguſtinus qui dicit ꝙ deus pꝛeſciuit res ideo ſūt: ſꝫ non cōtrariū. quia oꝛigenes ſumit verbū pꝛeſciēdi pꝛo ſimplici noticia: auguſtinus ꝟo ꝓ appꝛobatiōe. Et poteſt dici ꝙ ſm auguſtinū pꝛeſcientia dei eſt cauſa exemplaris rerū. Sed videt falſum eſſe quod dicit oꝛigenes. res em̄ nō ſunt cauſe pꝛeſciētie dei: quia tēpoꝛale nō eſt cauſa eterni. Ad hoc dicunt quidam ꝙ hec dictio quia notat ibi cauſam ſine qua. qꝛ niſi res future eſſēt deus nō pꝛeſciret eas. Sed hec ſolutio nulla eſt. qꝛ ſm hoc hec eſt vera: qꝛ deus pꝛeſcit res: ideo future ſunt. quia ſi non pꝛ̄ſciret: nō eſſent future. ⁊ ita falſum dixiſſet oꝛigenes. Et nos dicimus ꝙ ibi notatur cauſa quaſi materialis. res

Contra aſ. Auguſtinꝰ.

Solutio quoꝛūdam.

Q

Cōtra pꝛedic. ſolutio.

Opinio doctoꝛis.

Ro. 9.

Coꝛrelariū

Argulꝛ.

R

Reſponſio.

Cōtra pꝛ̄dictā rn̄ſionē

Opinio doctoꝛis.

enim ſcite ſunt cauſa materialis preſcientie dei:
ſicut coloratū eſt cauſa materialis viſionis. q2 ꝑ
hoc verbū ſcit / diuina eſſentia cōſignificatur vt
viſio: ⁊ ipm̄ viſum ſignificat vt materia viſiōis.

Secunda queſtio noni capituli.

Quid reprobatio ſcdm̄ auguſtinū. Secundo querit vtrū deus reprobās: ſit
cauſa nō appoſitionis gratie in preſen
ti. Diffinit enim auguſtinus ſup no=
nuꝫ ad romanos / reprobationē hoc mō
Reprobare eſt nolle miſereri: ⁊ nolle miſereri eſt
nō apponere grām in preſenti ⁊ dānare in futu=
ro. ſm̄ hoc in reprobatione tria ſūt. deus repro=
Queritur. bans primū. ſcdm̄ eſt nō appoſitio gratie. tertiū
Arguitur ꝙ ſic. eſt dānatio eterna. Queritur ergo vtrum pri=
muꝫ ſit cauſa ſcdi. probatur ꝙ ſic. quia dicit apo
Primo. ſtolus Deus cuius vult miſeret: ⁊ quē vult indu=
rat. ſed (vt dicit auguſtinus) indurare dicitur nō
imponēdo maliciā / ſed nō apponēdo grām: ergo
volūtarie nō apponit grām: ergo eo volente nō
apponit grā: ſed idē eſt deo volēte ⁊ deo aucto=
S re: ergo deo auctore nō apponit grā: ergo deus
Secundo. eſt cauſa non appoſitionis grē. Itē in exodo
Indurauit de9 cor pharaonis ⁊ volūtarie. ergo
deo volente nō appoſita eſt grā pharaoni. ⁊ ide
Tertio. vt prius. Iteꝫ in nono exodi Idcirco poſui te
vt oſtendā fortitudinē meā: et narret nomē meū
in omni terra. Et ita deo volente induratus eſt
pharao: vt oſtenderet deus magnalia potentie
Ad idem. ſue. et inde vt prius. Item in apocalipſi Iu=
Quarto. ſtum eſt vt qui in ſordib9 eſt ſordeſcat adhuc. iu=
ſtum eſt vt ei qui in ſordibus eſt ſubtrahatur grā
qua ſubſtracta ſordeſcat mag9. ergo ſubſtractio
Quinto. grē a deo eſt: cū omne iuſtū ſit a deo. Itē non
appoſitio grē ꝗdā pena eſt iuſta: ergo eſt a deo.
In oppm̄. Sed contra. nō appoſitio grē nihil eſt: ꝙ nec
Secundo. eſt a deo nec ab alio. Item deus eſt cauſa nō
appoſitionis grē: ⁊ conſtat ꝙ nō materialis / vel
formalis / vel finalis: ergo eſt cauſa efficiens: er=
go facit non appoſitionē grē. ſed negatio non fit
niſi per affirmationē. ſicut aliquis cū ſit alb9: ꝓ
conſequens ſit non niger. ergo deus facit aliꝗd
per quod ſequitur ꝙ nō apponit grā: ſed illud ſo
lum eſt peccatū: ergo deus facit pctm̄. qđ eſt im
Anſelmus. poſſibile. Item dicit anſelmus. homo nō ha=
bet grām nō quia deus nō dat: ſed q2 homo non
vult accipere. ergo de9 nō eſt cauſa ꝙ homo non
habeat grām: ⁊ ita nō eſt cauſa nō appoſitionis
Solutio doctoris. grē. Solutio. dicimus ꝙ deus eſt cauſa nō ap
poſitionis grē quodāmodo ſcꝫ per modū quieſcē
di: nō per modū agendi. ſicut natura dicitur pri
T cipiū quietis per modū ceſſandi a motu. Sci=
endū ergo ꝙ hec eſt duplex. deo volente nō ap=
ponitur huic gratia. Volūtas enī aliqn̄ dicitur
appetitus quo aliquis mouet ad aliquid acqui=
rendū vel fugiendū. et ſic nō vult deus nō appo
nere gratiam: quia nō eſt cauſa non appoſitiōis
grē per modū agendi. qn̄qꝫ dicitur volūtas con
ſenſus in hoc ꝙ aliquid fiat vel nō fiat. ⁊ hoc mo
do vult deus nō apponere grām: q2 conſentit in
hoc ⁊ iudicat nō eſſe apponendā. ⁊ hoc modo nō
ſequitur deo volente nō apponitur gratia: ergo
Ad primū. deo auctore nō apponitur gratia. Ad primo
obiectū dicimus ꝙ nō valet hec argumentatio.
nō appoſitio grē nihil eſt: ergo a nullo eſt. habet
enim negatio cauſam ſuo modo. vel per cōſeqns
qn̄ aliquid fit ex quo ſequitur negatio vel per iu=
diciū vel per voluntatē. Ad ſcdo obiectū di= Ad ſcdm̄.
cimus ꝙ nō valet hec argumentatio. de9 ē cauſa
nō appoſitionis gratie: ergo efficiens. ⁊ c̄. illa ei
diuiſio tenet in effectib9 qui vere fiūt. Ad ter Ad tertiū.
tio obiectum dicimus ꝙ non valet hec argumen
tatio. deus nō eſt cauſa ꝙ homo nō habeat grāꝫ
ergo nō eſt cauſa nō appoſitiōis grē. q2 nō habe
re grām ex parte hois eſt: ſed nō apponere grāꝫ
ex parte dei eſt. Ex his patet ꝙ reprobatio ē Correla.1.
preſcientia dei qua ab eterno ſcit deus ſe nō ap=
poſiturū iſti grām in pn̄ti: et ſe dānaturū iſtū in
futuro. Unde ſūt ibi duo effectus: ⁊ vtriuſqꝫ de9
eſt cauſa. Et ex hoc patet ꝙ dicit auguſtin9 ꝙ Correla.2.
deus ꝗcūqꝫ reprobat / iuſte reprobat: ⁊ ꝗcūqꝫ p= U
deſtinat / predeſtinat miſericorditer: ⁊ grā appo
nitur in preſenti ex ſola mīa dei ſed iuſte non ap=
ponitur: quia ſi eſt paruulus iuſte nō apponit ꝓ
pter pctm̄ originale. ſi eſt adultus iuſte non ap=
ponitur propter pctm̄ actuale ⁊ originale. et ita
patet ꝙ quicūqꝫ reprobat iuſte reprobat. Qua=
re dicit auguſtinus ꝙ eſau reprobatus fuit iudi=
cio dei equiſſimo: ſed occultiſſimo. ⁊ quare ſuper Ro.11.
hoc exclamat apl'us O altitudo diuitiarꝫ ſapien Sicut du=
tie ⁊ ſcientie dei. Et ad hoc dicendū ꝙ ſicut ē plex dile=
duplex dilectio dei. eterna ſcꝫ qua diligit prede= ctio ita du=
ſtinatos ab eterno: ⁊ tpalis qua in pn̄ti apponit plex repro=
grām. Ita duplex reprobatio. eterna ſcꝫ ⁊ tem= batio.
poralis induratio. ſ. qua in pn̄ti indurat aliqueꝫ
nō apponēdo ei grāꝫ. De eterna reprobatiōe nō
intelligit hic. de9 reprobauit eſau iudicio eꝗſſi=
mo ſed occultiſſimo. ſed de tpali intelligitur ⁊ in
cōparatione ad iacob. occultiſſimū em̄ fuit iudi
ciū quare potius iacob in vtero magis appoſi=
ta grā ꝙ̄ eſau. cuꝫ neuter adhuc aliquid mali vel
boni egiſſet. Sꝫ obicit. Iudicio eꝗſſimo ſꝫ oc Obiectō.1.
cultiſſimo reprobauit deus eſau: ergo aliꝗ cauſa
occultiſſima. Illa vel ē creata vel increata. Si
increata. ſed cauſa increata oīm nō eſt niſi volū
tas dei. ⁊ hoc oībus patet: ergo nō eſt occultiſſi=
ma. Item. iudicio equiſſimo reprobauit de9 Secunda.
eſau: ergo diſcretiſſimo. ſed nō dicitur aliquis di
ſcrete facere: q2 facit tm̄ ſm̄ voluntatē ſuā. ergo
ad illā diſcretionem iudicij exigit aliqua cauſa
alia ꝙ̄ volūtas dei ⁊ illa de neceſſitate creata ē.
ergo illa cauſa occultiſſima eſt creata aut fuit an
tecedens ad poſitionē grē in iacob: aut ſequens
ſi antecedens: ſed iacob et eſau tūc oībus pares
erant. ergo qua ratione reprobauit eſau: eadem
rōne reprobauit iacob, ſi ſequens. ergo ſi propt De ꝯtrarie
futura opa reprobauit deus eſau: eadē rōne ele= tate ꝗ videt
git iacob ꝓpter opa ſua futura. Et hoc eſt cōtra inter augu=
auguſtinū qui dicit ꝙ ſic propter opa euacuaret ſtinū et am=
grā. Sed videt ambroſius cōtrariū eſſe augu= broſium.
ſtino. dicitur em̄ ſup nonū ad Romanos ꝙ deus X
dat grām alicui: ideo quia ſcit ipm̄ nō ſeruiturū.
et hoc eſt dare cui dandū eſt: et nō dare cui non
dandū eſt. quaſi dicat hoc eſt diſcrete dare ⁊ di=
ſcrete nō dare. ergo deus dat grām ꝓpter opa.

Ayuntamiento de Madrid

Opinio p̄= et auguſtinus dicit oppoſitū. ¶ Et ad hoc dice=
poſitiui. bat prepoſitiuus ⁊ bene ꝙ vterqꝫ verū dixit: ſed
Ambro. prepoſitio propter notat cauſam finalē ſm̄ am=
broſiū reſpectu gratie. deus em̄ dat gr̄am ꝓpter
opera. i. ad opera: vꝫ ſcꝫ bonis opibus ſeruiamꝰ
Auguſt. deo. ¶ Scd̄m auguſtinū vero hec prepoſitio ꝓ
pter notat cauſam meritoriā. et ſic falſa eſt hec.
deus dat gr̄am ꝓpter opera: q: gr̄a ſic nō daret̄
Opinio do gratis. ¶ Dicimus ergo ꝙ electione temporali
ctoris. elegit deus iacob propter opera. vt notet̄ cauſa
finalis. ⁊ propter alias vtilitates quas ipſe ſcie=
bat. ⁊ ſimiliter reprobauit eſau propter opa ma
la ⁊ alias inutilitates. Et hoc eſt iudiciū occul=
tiſſimū: quia ei ſoli tunc erant nota opera futura
et vtilitates q̄ ex poſt facto patuerūt alijs. ſicut
patuit in pharaone: quare prius eum indurauit
deus. Patet enim ꝙ viſis tot ⁊ tantis miraculis
dei nō credidit deo. et hoc ſolus deꝰ ſciebat priꝰ
patet etiā modo quare cecitas cōtigit in iſrael
occaſiōe eni illius cecitatis intrat plenitudo gē
tium: q: iudei teſtes fidei noſtre ſunt. ¶ Sed du
biū eſt vtrū hec ſit vera: deus predeſtinauit ipꝫ
Queſtio propter opera. ¶ Dicimus ꝙ vera eſt: ſi hec di=
Opinio do ctio propter q̄ꝫtū ad primū effectū notet cauſam
ctoris. finalem: q̄ꝫtū ad ſcd̄ꝫ meritoriā. ſicut hec eſt va:
ſortes albedine eſt albus ⁊ ſimilis platoni diuer
ſis cauſalitatibus. ſi vero nō poteſt hec dictio ꝓ
pter ſimul notare illas cauſalitates: dicendū eſt
ꝙ illa eſt falſa.

¶ Tertia queſtio noni capituli.

TErtio q̄ritur vtrū predeſtinato inſit ali
quod bonū ex eo ꝙ eſt predeſtinatus.
¶ Uidetur ꝙ ſic. quia dicit aug. ſuꝑ io
Qꝫ ſic. hannē ꝙ melius fuit nathanaeli celos
Auguſtinꝰ ei aperiri/ ⁊ neceſſariū naturam in chriſto cogno
ſcere: q̄ꝫ eſſe predeſtinatū. ergo nathanael habu
Secundo. it aliqd̄ bonū ex eo ꝙ fuit predeſtinatus. ¶ Itē
Auguſtinꝰ dicit aug. ꝙ p̄deſtinatio multis fuit cauſa ſtandi
et nulli cauſa merendi: ergo predeſtinatio eſt ali
quod bonū in predeſtinato quod eſt ei cauſa ſtā=
Tertio. di ⁊ citius reſurgēdi. ¶ Itē ſumatur hec dictio
predeſtinatus noīaliter: ſicut hoc nomē reprobꝰ
hec eſt vera: iſte eſt predeſtinatus. demonſtrato
aliquo predeſtinato qui eſt in aliquo pctō morta
li. ergo forma copulata per hoc nomē predeſti=
natus ineſt iſti: ergo aliqd̄ bonū ineſt iſti ex eoꝙ
eſt predeſtinatus. ergo aliquod malū ineſt repro
bo ex eo ꝙ eſt reprobatus. Aut malū culpe: aut
pene. ſi culpe: nō niſi originale. ſed illud idē erat
in iacob: ergo iacob erat reprobus. ⁊ hoc falſū.
ſi pene. ſed omnis pena infligitur pro pctō: ſꝫ in
eſau non erat peccatū niſi originale. ſed idē erat
in iacob: ergo et pena illius: ergo iacob habuit
Quarto. malū reprobationis. ¶ Item ſi in iſto predeſti=
nato qui ē in peccato mortali eſt bonū predeſti=
nationis illud eſt aliquod accidens: aut eſt rela=
tio: aut qualitas aliqua bona. ſi relatio: ergo ha
bet aliquā cauſam/ aliquā qualitatē/ aut quātita
tem vel actionē bonā: ⁊ nihil tale eſt aſſignare in
iſto. ſi illud bonū eſt abſolutū: ergo nō dependet
de futuro: ergo neceſſariū eſt iſtum eſſe predeſti
Opinio do natū. et hoc falſum. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ nullum
bonū ineſt predeſtinato ex eo ꝙ eſt p̄deſtinatus. ctoris.
cū dicat Augu. ſuꝑ. vij. ioh. ꝙ predeſtinatio ad
ſolum deum pertinet. predeſtinato enim nullum
ius acquiritur in regno celorū ex eo ꝙ eſt prede=
ſtinatus. ¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ aug. Ad primū.
impropriā facit cōparationē ⁊ loquitur ſm̄ pre=
ſentem ſtatū cū dicit. melius fuit nathanaeli. ⁊c̄
id eſt nathanaeli erat aliqd̄ bonū videre deū per
fidem: ⁊ erat ei delectabile: ſed eſſe predeſtinatū ꝫ
non erat ei aliquod bonū actuale. ſicut dicitur.
Bonū eſt ſperare in dn̄o: q̄ꝫ ſperare in principibꝰ
id eſt primū eſt bonū: ⁊ ſcd̄m nō. ¶ Sed obicit̄. Obiectio.
dicit ap̄ſus Elegit nos ante mūdi cōſtitutionē.
hoc erat apoſtolo multū delectabile. ergo p̄de=
ſtinatio erat ei multū delectabilis ⁊ actualiter.
ergo p̄deſtinatio erat in eo bonū actuale. ¶ Et Solutio.
ad hoc dicendū ꝙ nō valet hec argumētatio. p̄=
deſtinatio erat ei delectabilis actualit̄: ꝗ actua=
le bonū. q: nō entia per apprehenſionē fidei q̄ ē
ſupra tp̄s delectant aīam. bonū autē nō impor=
tat ſolā dilectionē: ſedetiā cauſam dilectionis.
et licet eſſe iuſtum actualiter melius ſit q̄ꝫ eſſe p̄=
deſtinatū: tamē eſſe predeſtinatū ē magis eligē=
dum: quia maius bonū. ſequitur etiā ꝙ eſſe p̄de=
ſtinatū melius ē q̄ꝫ eſſe iuſtū nō habito reſpectu Ad ſcd̄m.
ad hoc tp̄us determinatū. ¶ Ad ſcd̄o obiectum
dicimus ꝙ predeſtinatio multis modis fuit cau=
ſa ſtandi. i. deus predeſtinans. q: eadē ratione q̄
predeſtinat: cōſeruat ⁊ facit perſeuerare. ¶ Ad Ad vltimū
vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ poteſt ſolui dupliciter.
poteſt em̄ dici ꝙ cū dicitur: iſte homo eſt prede=
ſtinatus. licet hec dictio predeſtinatus ſumatur
noīaliter: tamen nihil copulat qd̄ in iſto ſit: ſed
tantū in deo reſpectu iſtiꝰ. ⁊ ſimiliter de hoc no=
mine reprobus. nec ſequit̄ etiā ꝙ iſte ſit. ſicut eſt
dicitur: chimera eſt opinabilis. vel poteſt dici ꝙ
hoc nomen predeſtinans copulat aliqd qd̄ ī iſto
eſt: ſcꝫ entitatē rōnalē. vn̄ ſequitur ꝙ iſte ſit: ſꝫ ex
hoc nō ſequitur ꝙ aliquod bonū inſit iſti ex eo ꝙ
idem habetur in hac: iſte eſt reprobus.

¶ Quarta queſtio capituli noni.

QUarto queritur de verbo ap̄li. Quos A
predeſtinauit/ hos ⁊ vocauit: ⁊ quos Ro. 8.
vocauit/ hos ⁊ iuſtificauit: ⁊ quos iu
ſtificauit/ hos magnificauit. De quo
dicit aug. ꝙ primū in deo eſt tria vl= Augu.
tima in nobis. ¶ Sed cōtra. ſicut tria vltia ver=
ba ſignificant principaliter diuinā eſſentiā/ ⁊ cō
notant effectū in creatura: ita ⁊ primū. ergo qua
rōne preſtinatio in deo ē: eadē rōne et alia tria.
et ſicut ſequentia ꝑtinent ad nos: ita ⁊ primum.
¶ Ad hoc dicimus ꝙ ratio dicti auguſtini hec Opinio do
eſt. quia verbū predeſtinādi aliquid ponit in deo ctoris.
nihil in hoīe. nō em̄ ſequitur ꝙ ſi deus p̄deſtina=
uit ip̄m ꝙ ipſe habeat aliquod bonū vel etiam ꝙ
ipſe ſit. Sed reliqua tria verba p̄ſentialiter po=
nunt effectū mīe dei in hoīe. quoniā hoc verbū
vocauit ſignificat ibi interiorē vocationē que eſt
per gr̄am. et ideo dicit auguſtinus ea pertinere
ad nos. nō tn̄ nō negauit quin pertineant ad de=
um. ſed predeſtinare ꝑtinet ad ſolū deū. ¶ Sed q̄o incidēs.
querit̄ vtrū aliquis poſſit facere ꝙ ſit p̄deſtinatꝰ

Ayuntamiento de Madrid

Af ꝙ ſic. ¶ Et videtur ꝙ ſic. q꞉ pōt tātū facere ꝙ habeat
grām ⁊ ꝙ in ea perſeueret : ⁊ ita ſaluet. ſed ſi ſal=
uabitur/ p̄deſtinatus eſt: ergo pōt facere ꝙ ſit p̄=
Ad idem. deſtinatus. ¶ Itē pōt facere ꝙ ſit de nūero bea
toꝛum:ergo pōt facere ꝙ ſit de nūero pꝛedeſtina
In ꝯtrariū toꝛū:ergo pōt facere ꝙ ſit p̄deſtinatꝰ. ¶ Sꝫ cō=
tra. eſſe pꝛeſtinatū/eſt eſſe eternū : ergo non pōt
Opinio do facere ꝙ ſit pꝛedeſtinatus. ¶ Quod cōcedimꝰ.
ctoꝛis. quia nō poteſt facere ꝙ habeat grām. Et non va
let hec argumētatio. iſte poteſt tm̄ facere ꝙ ha=
beat grām:ergo pōt facere ꝙ ſaluet. ⁊ eſt ibi fal=
lacia cōſequentis. q꞉ nō ſequitur ꝙ ſi aliquis poſ
ſit facere antecedens: ꝙ poſſit facere cōſequens
q꞉ ſi aliquis poteſt facere aliquid vt aperire fene
ſtram:quo facto ſol illuminabit domū:nō tamen
Ad pꝛimū. pōt facere ꝙ ſol illuminet domū. ¶ Et ſic patet
Ad ſecūdū ſolutio ad pꝛimo obiectū. ¶ Ad ſcdo obiectū di
B cimus ꝙ hec eſt falſa de nō habente grāꝫ: iſte po
teſt facere ꝙ ſit de nūero pꝛedeſtinatoꝛū. quia ſi
hoc verbū reſpiciat totum qd̄ ſequitur falſa eſt:
ſi nō reſpiciat foꝛmā pꝛedeſtinatiōis vera eſt. et
eſt ſenſus. iſte pōt facere ꝙ ſit de nūero illoꝝ qui
ſunt pꝛedeſtinati. ſꝫ ex hoc nō ſequitur: ergo pōt
facere ꝙ ſit pꝛedeſtinatus. q꞉ modo pꝛedeſtinatꝰ
q̄o incidēs. cadit ſub potētia. ¶ Sed querit an aliq̄s poſſit
Af ꝙ ſic. facere ꝙ alius ſit pꝛedeſtinatus. ¶ Quod videt
Ambꝛoſiꝰ. quia dicit ambꝛoſius ꝙ pꝛedeſtinatio dei iuuat
pꝛecibus ſctōꝝ: ꝗ per pꝛeces ſctōꝝ deꝰ pꝛedeſti=
2. nauit aliquē. ¶ Itē ſancti merentur alicui infu=
ſionē gratie ⁊ ſalutem eternā : et hoc eſt eſſe pꝛe=
deſtinatū:ergo ſancti merētur alicui pꝛedeſtina
3. tionē. ¶ Itē per merita ſctōꝝ remūerat deꝰ iſtū
vita eterna. ⁊ hec determinatio ꝑ merita ſctōꝛū.
determinat verbū tantū grā connotati: non grā
pꝛincipalis ſignificati. ſic em̄ falſa eſſet. eadē ra=
tione hec eſt vera:deus pꝛedeſtinat iſtū per me=
rita ſctōꝝ : vt determinatio determinet verbum
Solutio. tātū gratia effectus. ¶ Solutio. Nullus pōt fa
cere ꝙ aliquis ſit pꝛedeſtinatus : q꞉ ſic tp̄ale eēt
cauſa eterni. Sciēdū ergo ꝙ pꝛedeſtinare duas
habet aſſertiones. vnā pꝛincipalē et eternā. aliā
Due aſſer= ſecundariā ⁊ tempoꝛalē. Idem em̄ eſt deus pꝛe=
tiōes in pꝛe deſtinat iſtū:ꝙ deus pꝛeuidit ab eterno ſe datu=
deſtinatiōe rum. ⁊c̄. ¶ Et cū dicitur pꝛedeſtinatio iuuatur
Ad pꝛimū. pꝛecibus ſanctoꝝ : illa determinatio reſpicit ſe=
cūdariā aſſertionē nō pꝛincipalē. et ex hoc nō ſe
quitur ꝙ ſancti faciant ꝙ iſte ſit pꝛedeſtinatꝰ:q̄a
modo reſpicit pꝛincipalis. ¶ Per hoc patet ſo=
Ad ſecūdū lutio ad ſecundo obiectū. ¶ Ad tertio obiectuꝫ
Ad tertiū. dicimus ꝙ hoc verbū remunerat. vnā ſolā habet
C aſſertionē ⁊ illā tēpoꝛalē. pꝛopter hoc non eſt ſi=
mile de hoc verbo pꝛedeſtinat.

¶ Quinta queſtio capituli noni.

Quinto q̄ritur vtrū pꝛeſcientia dei infe=
rat neceſſitatē rebus. ¶ Pꝛobat ꝙ ſic.
Af ꝙ ſic. 1. deus pꝛeuidit illū eſſe dānandū. ſit ita
ergo iſte dānabit. ſed neceſſariū ē deuꝫ
pꝛeuidiſſe iſtum eſſe dānandum. ꝓbatio. pꝛeſcie=
tia dei infallibilis eſt ⁊ inuariabilis:ergo deꝰ in
fallibiliter ⁊ ineuitabiliter pꝛeuidit iſtū eſſe dā=
nandū:ergo neceſſario pꝛeuidit iſtū eſſe dānādū
Scdo af. ergo neceſſariū eſt iſtū eſſe dānandū. ¶ Itē deꝰ
immutabiliter pꝛeuidit iſtum eſſe dānādū : ergo
nō eſt ei imputādū ſi damnet. ¶ Itē deus imu= Tertio.
tabiliter pꝛeuidit iſtū eſſe dānandū:ergo nō pōt
eſſe quin iſte dānet. ¶ Ad hoc dicūt quidam ꝙ Opinio q̄=
hec eſt duplex :deus immutabiliter pꝛeuidit hoc rumdam.
quia ſi hec determinatio immutabiliter determi
net verbū in cōparatiōe ad rem noīatiui:vera ē:
quia in deo nulla eſt mutatio. ſi in cōparatiōe ad
rem accuſatiui falſa eſt:q꞉ in re pꝛeuiſa mutabili
tas eſt. ¶ Sed hec ſolutio nulla eſt:q꞉ ſicut non Cōtra p̄dī.
poteſt eſſe ꝙ deus modo pꝛeuideat aliq̄d qd̄ pꝛiꝰ ſolutionem
non pꝛeuidit vel ecōuerſo:ita non pōt eſſe ꝙ ali=
qua res ſit modo pꝛeuiſa/⁊ pꝛius nō fuerit pꝛeui=
ſa. ⁊ iſta mutabilitas ex parte rei inq̄tū pꝛeuiſa
eſt. pꝛeuiſionē em̄ opoꝛtet ibi cōtineri:q꞉ aduer=
biū determinat verbū. ¶ Pꝛeterea hec erit du=
plex:deꝰ neceſſario p̄uidit hoc. et erit vera ī vno
ſenſu. hec em̄ eſt vera:deꝰ qui eſt neceſſario pꝛe=
uidit hoc. Sed cōtra. deꝰ contingenter pꝛeuidit
hoc. ſm̄ ꝙ aduerbiū determinat verbū in cōpa=
ratiōe ad deū. q꞉ deꝰ qui pꝛeuidit hoc nō pōt pꝛe
uidiſſe hoc. ergo hec ē falſa vtroq̄ꝫ modo deꝰ ne= D
ceſſario p̄uidit hoc. ¶ Quod concedimꝰ Et hec Opinio do
eſt vera vtroq̄ꝫ modo : deꝰ imutabiliter pꝛeuidit ctoꝛis.
hoc. ſed nō ſequit:ergo neceſſario pꝛeuidit hoc.
et eſt fallacia cōſequētis a ſupioꝛi ad inferius af
firmādo. q꞉ omne neceſſariū eſt imutabile : ſꝫ nō
econuerſo. q꞉ antixp̄m fuiſſe futurū eſt verum:et
immutabile ſm̄ cōeꝫ opinionē nō tamē eſt neceſ
ſariū. Et nō valet hec argumētatio. deꝰ immuta
biliter pꝛeuidit hoc. ſ. iſtū eſſe dānandū:ergo nō
poteſt eſſe quin iſte dānetur. et eſt fallacia acci=
dentis a ꝯiūcta p̄dicatiōe ad diuiſam. q꞉ imuta=
bile duo negat cōiunctim. eſt em̄ ſenſus ꝙ deus
pꝛeuideat modo iſtū eſſe dānandū : ita ꝙ pꝛiꝰ nō
pꝛeuiderit. ⁊ eſt inſtātia. antixp̄m fuiſſe futurū ē
verū immutabile:ergo nō pōt eſſe quin ſit verū.
Similiter nō valet. deꝰ immutabiliter pꝛeuidit
iſtū eſſe dānandū:ergo nō eſt iſti iputandū ſi dā
netur iſte. ¶ Pꝛeſcientia em̄ dei nō imponit ne= Q̄ꝫ p̄ſciētia
ceſſitatē rebꝰ:q꞉ deus p̄uidet res tales q̄les futu dei nō ipo=
re ſūt :ſed neceſſe illas pꝛeuidet in neceſſitate: ſi nit neceſſi=
cōtingētes in cōtingentia. vn̄ ſi pꝛeuidet quod= tatem rebꝰ.
dam cōtingēs futurū ꝯtingēs ē deū p̄uidiſſe illd̄
¶ Sed q̄rit in quo eſt illa ꝯtingentia. ¶ Et nos q̄o incidēs.
dicimꝰ ꝙ illa contingētia eſt in deo:q꞉ illa cōtin= Opinio do
gentia nihil aliud eſt q̄ꝫ potentia pꝛeuidēdi q̄ eſt ctoꝛis.
in deo ſm̄ ꝙ ſe habet ad duo oppoſita:ſcꝫ p̄uide= Cōtra af.
re ⁊ nō pꝛeuidere. ¶ Sꝫ iteꝝ obicit. ſi hō p̄ſciuit Pꝛimo.
aliq̄d neceſſariū eſt ipm̄ ſciuiſſe illud:ſed certioꝛ
eſt ſcientia dei q̄ꝫ ſcientia hoīs:ergo ſi deꝰ ſciuit
vel pꝛeuidit aliq̄d neceſſariū eſt ipm̄ pꝛeuidiſſe il
lud. ⁊ ita oīa ex neceſſitate eueniunt. Ad hoc di=
cendū ꝙ nō eſt ſimile de ſciētia hoīs ⁊ de ſciētia
dei. q꞉ ſcientia hoīs generat a rebꝰ q̄ ponūt ima
gines ſuas in aīa. vn̄ neceſſariū ē res generaſſe
ſcientiā ſui in aīa. ſed ſcientia dei nō foꝛmatur a
rebus imo ſeipſo videt nō tantū pꝛeterita p̄ntia:
ſed futura ꝯtingētia. ē ꝗ certioꝛ dei ſciētia q̄ꝫ ſcie
tia hoīs q̄ꝫtū ad infallibilitatē. ſed nō q̄ꝫtū ad rei
fixionē vel determiationē. ¶ Itē deꝰ p̄ſciuit ab Secundo.
eterno antichꝛiſtū foꝛe: ſed antixp̄m foꝛe nō erat

Ayuntamiento de Madrid

verũ ab eterno.qꝛ veritas eius nõ fuit ab eterno
ergo deus preſciuit illud antecꝫ verũ eſſet:ꝗ ⁊ qñ
erat falſũ.⁊ hoc impoſſibile:qꝛ falſum nõ ſcitur.
Tertio. ¶ Itẽ antichriſtũ fore nõ erat veruꝫ ab eterno:
nec veritate rei/nec ꝟitate dictiõis.quia nec res
erat:nec aliquis qui enũciaret. ergo deus ſciuit
Opinio aliquorum. illud antecꝫ eſſet verũ. ¶ Ad hoc dicũt quidã ꝙ
hec eſt duplex.deus preſciuit antichriſtũ fore.ſi
intelligatur de re ſiue de euẽtu vera eſt: ſi de di=
Duplex veritas rei ſcꝫ ⁊ dictionis cto falſa ẽ. ¶ Sꝫ põt dici ꝙ duplex eſt ꝟitas.ſcꝫ
veritas rei qua homo verus eſt:vel argentũ verꝫ
⁊ ſic de aliјs.⁊ veritas dictionis que eſt adequa
tio intellectus ad rem.nõ ſolũ intellectus hũani
vel angeli: ſed etiã diuini. Vñ qñ dicimus ꝙ hu=
iuſmodi veritatẽ antichriſtũ eſſe futurũ eſt verũ
ab eterno:⁊ mũdũ fuiſſe futurũ.ſimiliter ⁊ illa ve
ritas eſt adequatio intellectus diuini ad rẽ.⁊ eſt
Auguſtin⁹. illa ꝟitas increata idẽ ꝙ deus. ¶ Probat enim
aug.ꝙ ꝟitas eſt eterna: ꝓpter hoc ꝙ mũdũ fore
erat verũ antecꝫ mũdus eſſet.patet ergo ꝙ hec ẽ
falſa:deus ſciuit antixp̃m fore antecꝫ eſſet verũ.
Alia q̃o principalis. ¶ Queritᷣ poſtea vtrũ preſcientia dei imponat
neceſſitatẽ in aliquo vniuerſali. ¶ Et videtur ꝙ
Arᷣ ꝙ ſic. ſic.quia dꝛ in apoca. Suſtinete modicũ tẽp⁹ do
nec impleatur nũerus fratrũ veſtrorꝫ. Numerus
predeſtinatorꝫ implebitᷣ:⁊ nihil poteſt impedire
quin impleatur.hoĩes eñ nõ poſſunt impedire p̃
deſtinationẽ.nec deus poteſt impedire: quia nõ
vult.ergo neceſſe eſt nũerũ predeſtinatorꝫ imple
ri. ¶ Item nũerus predeſtinatorꝫ inchoatus eſt
Scd̃o arᷣ. eſt ⁊ nõ eſt adhuc impletus.nec poteſt remanere
E imperfectus:quia de deo non põt dici:iſte cepit
edificare ⁊ nõ potuit cõſummare.quia dei perfe=
cta ſunt opera. igitur neceſſe eſt nũerũ predeſti=
Tertio arᷣ. natorũ ĩpleri. ¶ Itẽ in apoca. Tene qd̃ habes:
ne alius accipiat coronã tuã.ergo ſi iſte non ha=
bet:alius habebit. et ſic neceſſe eſt nũerũ prede
ſtinatorũ impleri. ¶ Sed ꝯtra. quod eſt in libe=
In oppm̃ arguitur. ro arbitrio nõ eſt neceſſariũ: ergo nõ eſt neceſſa=
rium numerũ predeſtinatorũ impleri. ¶ Itẽ nu
Secundo. merus predeſtinatorũ nõ eſt impletus: ⁊ poſſibi
le eſt ꝙ omnes qui modo ſũt dãnentur. qd̃ patet
in ſingulis ſimiliter. ¶ Itẽ poſſibile eſt ꝙ oẽs q̃
Tertio. futuri ſunt dãnentur: quia poſſibile ẽ iſtos mille
dãnari:⁊ iſtos duo milia/et iſtos decem milia/et
ita de oĩbus:ergo poſſibile eſt oẽs qui modo ſũt
⁊ qui futuri ſunt/dãnari. ergo nõ eſt neceſſarium
Solutio. numerũ p̃deſtinatorꝫ impleri. ¶ Solutio. dici=
mus ꝙ predeſtinatio ſiue electio dei huic vniuer
ſali infert neceſſitatẽ.vnde neceſſe eſt nũerũ pre
Ad primũ. deſtinatorũ impleri. ¶ Et ad primo obiectũ di=
cimus ꝙ hec eſt falſa:in libero arbitrio hominũ
eſt numerũ predeſtinatorũ impleri. immo in pre
deſtinatione ⁊ prouidentia dei: qui etiã per ma=
Nõ iſta diligenter. los ⁊ impedientes implet numerũ predeſtinato=
rum:quia deo militat omne quod optat. ſed in li=
Ad ſecũdũ bero arbitrio cuiuſlibet eſt an ipſe dãnetᷣ. ¶ Ad
ſecundo obiectũ dicimus ꝙ non eſt poſſibile oẽs
qui ſunt vel futuri ſunt/dãnari. Et ad hanc:poſſi
bile eſt centũ milia vel mille milia dãnari.reſpõ
dendũ eſt probabiliter. ſiſtendũ eſt enim alicubi
q̃o incidẽs. ſed neſcimus vbi. ¶ Item ſolet queri an nũerus
predeſtinatorũ poſſit augeri vel minui. ⁊ dicim⁹
ꝙ ſcd̃m ꝙ intelligitur cõpoſita nõ poteſt augeri
vel minui:quia nõ poteſt eſſe ꝙ tot ſint hodie p̃=
deſtinati ⁊ heri pauciores vel cras. ſed ſi intelli=
gatur diuiſa/dubia eſt:qꝛ neſcim⁹ an huic nũero
(demõſtrato nũero p̃deſtinatorũ) poſſet addere
deus tres vel q̃ttuor aut ſubtrahere. Credendũ
eſt enim ꝙ tantus erit nũerus predeſtinatorũ ꝙ
ſi adderentur aliquod non eſſet maior iocũditas
vel feſtiuitas in ciuitate dei:ſimiliter ſi aliq̃ ſub=
traherentur non minueretur iocunditas. Notan
dum eſt autem ꝙ idem eſt electio dei eterna ꝙ p̃=
deſtinatio. Unde apoſtolus Elegit nos ante mũ
di conſtitutionem. et in euangelio Non vos me F
elegiſtis:ſed ego elegi vos. ¶ Sꝫ videtur ꝙ ele Cõtra dicta
ctio non debet dici de deo: quia eligentia eſt vo obicitur.
luntas conſiliata. conſilium autem non cadit in
deum:quia conſilium eſt de ignorato vel ignora
bili. non enim conſiliatur aliquis an benefacien
dum ſit parentibus. ergo eligẽtia non dicitur de
deo. ¶ Item dicit damaſ.ꝙ voluntas dicitur de Scd̃o arᷣ.
deo.ſed electio et cõſiliũ nequacꝫ. ¶ Et ad hoc Solutio.
dicendum ꝙ non proprie dicũtur de deo: ſed ſi=
cut dicuntur ſtudia dei. ¶ Unde Annũciate in=
ter gẽtes ſtudia ei⁹.facta exquiſita acſi per mul
tum tempus ſtuduiſſent. ſimiliter conſilium dei
eſt voluntas certiſſima acſi diu deliberata eſſet.
Unde electio dei importat quattuor. primo cer= Nota diffe=
tam voluntatẽ.ſecundo diuinã eſſentiam: vt ei⁹ rentiã inter
cauſam.tertio gratiam in preſenti. quarto glo= ſtudiũ dei
riam in futuro.et predeſtinatio tria vltima ſigni ꝯſiliũ/ ⁊ in=
ficat:ſed in primo differt ab electione: ſignificat ter electio=
enim anteceſſionem quã non ſignificat electio. nem ⁊ prede
Sciendum autẽ ꝙ cꝫuis non eſſet niſi vnus pre= ſtinationẽ.
deſtinatus:tñ ille diceretur electus. quia ꝙ dici
tur electus quaſi ex aliј electus ethimologia eſt
et non eſt de ſignificatiõe vocabuli. ſicut hic. la=
pis dicitur quaſi ledens pedem.

¶ Capitulũ decimum de prouidentia diuina.

COnſequenter dicendum eſt de prouidẽ
tia diuina. q̃ eſt cura et diligentia qua
deus ſubditis miniſtrat neceſſaria ſiue
ſint bona ſiue ſint mala pene. ſcꝫ flagel
la quibus deus flagellat homines ad correptio=
nem. ¶ Unde dicit ioh.damaſ. ꝙ prouidentia ẽ Quid prudentia ſcd̃m damaſ.
volũtas dei ꝓpter quã oĩa q̃ ſũt/ꝯuenientẽ duca=
tũ ſuſcipiũt. ¶ Probat ioh.damaſ.duob⁹ argu=
mẽtis ꝙ de⁹ eſt oĩꝫ ꝓuiſor.qꝛ ſi eſſet ali⁹ creator/
ali⁹ ꝓuiſor/vtercꝫ eſſet ĩpotẽs. iſte ꝓuidẽdi/ iſte
creãdi. ¶ Itẽ hoĩes ⁊ irrõnalia aĩalia ꝓpriјs fi
liјs ꝓuident naturaliter:⁊ q̃ nõ ꝓuidet/ ĩprobatᷣ
id ẽ vituperabilis ẽ. ſed de⁹ nullomodo vitupera
bilis eſt:ꝗ ip ſe ꝓuidet oĩbus. Dicit aũt damaſc.
ꝙ ſi dei volũtas eſt ꝓuidentia oĩno neceſſe ẽ oĩa
que ꝓuidẽtia fiũt ⁊ optima.⁊ deo decẽtiſſima fie
ri ⁊ vt nõ eſt melius fieri. ¶ Sed ſi hoc:ꝗ oĩa q̃ fi Cõtra ꝓdĩ. arguitur.
unt ꝓuidentia diuina optima ſũt:ꝗ delectabiliſ=
ſima. qꝛ bonũ eſt cui⁹ apprehenſio delectatio ẽ.
ꝗ oĩa que fiũt p ꝓuidẽtiã diuinã ſũme delectant
hoĩes.⁊ hoc falſum:imo in multis contriſtatur. G
¶ Itẽ dicit damaſ.ꝙ prouidẽtia diuina duplex
ẽ.q̃dã eſt ſcd̃m acceptionẽ:q̃dã ſcd̃m cõceſſionẽ.ſcd̃m

Ayuntamiento de Madrid

acceptionē ſunt quecūq; in cōtradictiōe ſūt bōa
Voluntas ſicut gratia/glīa/⁊ hmōi. ¶ Dicit damaſ. ꝙ deꝰ
antecedēs antecedenter vult oēs ſaluari: ad hoc eñ eſt eiꝰ
ex deo:ꝯñs antecedens volūtas et acceptio ex ipſo exiſtēs.
ex nobis ſe= bona eñ ſpūalia ex corde ſuo dat. ꝓuidentia ſm
cūdū dama cōceſſionē eſt voluntas dei cōſequēs ex nr̄a cau
ſcenum. ſa: ſicut punire quod nobis infligitur ex pctō nr̄o
¶ Sed ſcd̄m hoc videtur ꝙ deus al'qd vult priꝰ
quod nō vult poſterius: ⁊ aliud poſterius qd̄ nō
vult prius: ⁊ ita mutabilis ē. ⁊ quicquid vult/ab
Solutio. eterno vult. ¶ Solutio. Ad pri nā dicimꝰ ꝙ oīa
Ad primū. optima ſūt in genere ſuo et ordine. ſicut dicit in
Geñ.pri°. geñ. Vidit deus cūcta que fecerat: ⁊ erant valde
bona. In vniuerſalitate eñ valde bona ſunt ⁊ in
Q̄z opa dei ſe delectabilia ſūt. ¶ Sed ꝙ aliq̄s nō delectēt:
lȝ ſint valde hoc accidit duabꝰ de cauſis. prima eſt ꝓpter in=
bona non firmitatē hoīm. oculi eñ infirmi nō poſſunt vide
omnes de= re radios ſolis. ¶ Secunda eſt ꝓpter admixtio=
lectent hoc nem operi diaboli. triſtant enim hoīes quādo vi
duabꝰ cauſ dent malis dignitates dari. ⁊ hoc eſt ꝓpter mali
ciam quā vident in ipſis. ſed ſi attenderent ma=
los creaturas dei/⁊ deū dare bona creaturis ſu=
Ad ſcd̄m. is: nō triſtarētur imo delectabile eis eēt. ¶ Ad
ſcd̄o obiectū dicimus ꝙ velle antecedēter ⁊ vel=
le cōſequēter ſumūtur pro velle in actu et pro ſi=
gno diuine volūtatiſ. ⁊ ex hoc nō ſequitur ꝙ deꝰ
mutabilis ſit. ſicut nō ſequit ſi modo creat hanc
prouidētia. aīam ⁊ prius nō creabat: ꝙ ſit mutabilis. ¶ Pro
Duplex de= uidentia ſecūdū cōceſſionē vocat damaſ. dereli
relictio ctionē quā diuidit in duas ſpecies. Eſt eñ quedā
Diſpenſati= derelictio diſpenſatiua eruditiua: ⁊ quedā dere=
ua cōtinet lictio eſt finalis deſperatiua qua derelinquūtur
ſeptē ſpēs. mali incorrigibiles. Diſpenſatiua eruditiua ē q̄
ad directionē/⁊ glīaȝ ⁊ ſalutē patiētiſ ſit/⁊ alteriꝰ
zeli ⁊ imitationē: vel etiā ad glīaȝ dei. ⁊ hāc diui
Prima dit damaſ. in ſeptē ſpecies. Prima eſt cū deꝰ con
Iob cedit iuſtū incidere in calamitates: vt eā que ipi
Secunda. latet ꝟtutē/alijs manifeſtā faciat. vt in Iob. Se
cunda eſt cū concedit cōuenientiū quid agi vt p
operationē ſicut eſtimatur cōueniētē magnū q̄d
⁊ mirabile dirigat. vt per crucē ſalutē hominū.
Tertia. Tertia eſt cū cōcedit pati ſctm̄ mala: vt nō a re=
cta conſciētia excidat: vel ne de data ei ꝟtute et
Quarta. gratia in ſupbiā incidat. vt in paulo. Quarta eſt
cum derelinquitur quis ad tempꝰ in directioneȝ
alioꝝ: vt quod ſcd̄m ipſum eſt intuentes alij eru
diant. vt in lazaro ⁊ in diuite. ad inſtructionē eñ
Quinta. noſtrā derelictus eſt lazarus in miſerijs. Quin=
ta eſt cum derelinquit quis in alterius gloriā vt
Sexta. per ꝓpriū vel parētū pctm̄. vt in ceco nato. Se=
xta eſt cū cōceditur quis pati in alterius zelū: vt
gloria eius qui paſſus eſt magnificata in zelū. id
eſt in imitationē alijs fiat paſſio ſpe future glīe ⁊
Septima. deſiderio eternoꝝ bonoꝝ. vt in martyribus. Se
ptima eſt cū cōcedit q̄s incidere in nefariā ope=
rationē in directionē alterius deterioris paſſio=
nis. vt cū aliquis eſt elatus in virtutibus conce=
dit hunc deus incidere in adulteriū: vt ex caſu in
ſenſum veniens ꝓprie infirmitatis humilietur ⁊
cōfiteatur dn̄o. ¶ Sed contra iſta videt dicere
Obiectio aug. ſup pſalterium. qui dicit ꝙ oīs pena que in
cōtra p̄dic. pn̄ti nobis infligitur: aut infligitur ad purgatio=
Augu. nem/aut ad ꝯuerſionē/aut ad initiū pene eterne.

videtur ergo diminutus vel damaſcenus ſuper=
fluus. ¶ Ad hoc dicendū ꝙ in diuiſione quā fa= Solutio.
cit augu. non cadit ſeptima ſpecies neq; ſecunda
ſeptima eñ excludit cū dicitur: oīs pena q̄ infli=
gitur. deus eñ nō infligit vicia. ſecūda excludit
cum dicit: in preſenti. filius eñ dei modo nō cru
cifigitur. ſed alie quīq; ſpecies cōtinētur ſub pri
mo membro: vt patet diligēter intuenti. oēs eñ
purgatorie ſūt. martyres eñ in martyrio purga
bantur. vnde vaſa figuli ꝓbat fornace. ⁊c. ¶ Di Opinio do
cimus ergo ꝙ ſufficiens eſt diuiſio aug. qd̄ patet ctoris.
quia vel infligitur pena bonis vl' malis. ſi bonis: Cōcordāt
ad purgationē. ſi malis: aut corrigibilibꝰ aut in= Aug. ⁊ da=
corrigibilibus. ſi corrigibilibus: ad cōuerſionē. maſce.
ſi incorrigibilibꝰ: ad initiū pene eterne. dicit eñ
damaſc. ꝙ multi ſūt modi prouidētie diuīe ⁊ neq;
ſermone interpretari in intellectu cōprehēdi po
tentes. ſed oportet ſcire ꝙ oēs triſtes ſuperuen= 3
tiones his qui in gratiā actionū ſuſcipiūt ad ſa=
lutem inducūtur. ¶ Capitulū vndecimū de
potentia dei quod cōtinet ſeptem q̄ſtiones.

POſt predeſtinationē ⁊ ꝓuidētiā: dicen= Diuiſio ca=
dū eſt de potētia dei. Circa quā prio di pituli.
cendū eſt q̄re deꝰ dicat opſ: ⁊ q̄tū ſe ex
tendit potētia dei. ſcd̄o pȝ qd debeat di
ci poſſibile ſimpliciter. tertio vtrū mutatio aque
in vinū fuerit miraculoſa. quarto an mutatio vir
garū magorū fuerit naturalis. quinto an deꝰ poſ
ſit ſaluare iudā ⁊ dānare petrū. ſexto vtrū poſſit
facere de corrupta ꝟginē. ¶ Circa primū dicit Deꝰ ē opſ.
ꝙ deꝰ eſt opſ: q2 pōt oīa. ¶ Sȝ ſi hoc: ḡ pōt cur Contra ar.
rere: ⁊ pōt peccare. ¶ Sz ad primū dicēdū ē ꝙ Ad primū.
nō valet: q2 cū dicit deꝰ pōt oīa. per hūc termi=
num oīa ſignificant creature vt ſubiecte poten=
tie diuine: nec retorquet ad deū vt ad ſubiectū.
ſed cū dr̄ pōt currere deꝰ. ſignificatur curſus nō
ſolū vt ſubiectꝰ diuine potētie: ſȝ etiā vt accidēs
deo tanq̄ ſubiecto. vñ ē ibi fallacia accidentis.
¶ Ad hoc aūt argumētū deꝰ pōt oīa: ḡ pōt pec= Ad ſcd̄m.
care. duobꝰ modis rñdetur ſm illos qui dicūt ꝙ Rñſio dicē
pctm̄ nihil ē nō valet argumentatio: quia pecca tium.
re nō cōtinet ſub illa vniuerſalitate. malicia eñ Q̄z pctm̄ ni
ſm aug. nō hȝ cauſaꝫ efficiētē ſȝ deficiētē. ¶ Se chil eſſe.
cūdū illos q̄ dicūt ꝙ pctm̄ ē aliq̄d dicēdū ē ꝙ de Rñſio dicē
us nō pōt facere oīa ſimplr̄: ſed oīa q̄ poſſe ē pu= tium pctm̄
re potētie: ſȝ poſſe peccare nō ē pure potētie im= reali quid.
mo impotētie poriꝰ. ¶ Nō ſolū aūt pōt deꝰ ea q̄ Alit dr̄ opſ
ſūt ſm curſum nature ſȝ ea q̄ ſūt ſupra naturā: vt
cecos illūiare mortuos ſuſcitare: ⁊ de coſta ade
mulierē facere: et conſimilia que natura non po=
teſt facere. ¶ Unde dicit aug. ꝙ in coſta erat vt Auguſtinꝰ
ex ea poſſet fieri mulier: ſed nō erat in coſta vt ex
ea fieret mulier. ¶ Sed hoc videt eſſe falſum: q2 Obiectio.
ſi in coſta erat vt ex ea poſſet fieri mulier: ergo in
coſta erat cauſa vñ ex ea fieret mulier: ḡ in coſta
erat vt ex ea fieret mulier. ¶ Itē i quocūq; ē po Secundo.
tentia currēdi: in eo ē vt currat. ergo cū in coſta
eſſet potētia vt ex ea fieret mulier: i coſta erat vt
ex ea fieret mulier. ¶ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ du Solutio.
plex ē potētia. ſ. materialis ⁊ paſſibilis: ⁊ formalis 3
ſiue actiua. potētia materialis nō hȝ poſſe ſup ef Duplex po
fectū niſi i ſuſcipēdo. ſȝ potētia formalis ſiue acti tentia.
ua hȝ poſſe ſuper effectū. ¶ Dicimꝰ ḡ ꝙ in coſta Opinio do

Ayuntamiento de Madrid

ctoris. erat tantū potentia materialis ⁊ ſuſceptiua for=
me mulieris: ſed in deo potētia actiua q̄ poterat
ſpoliare coſtā forma ſua ⁊ inducere formā mulie
ris. ⁊ q2 potentia materialis nō habet poſſe ſup
effectum: propter hoc hec eſt falſa. in coſta erat
Ad primū. vt ex ea fieret mulier. ¶ Unde patet ꝙ nō valet
prima argumētatio. inſtātia in domo eſt vt poſſit
illūinari: ergo in domo ē vt illūinetur. ¶ Ad ſe=
Ad ſcdm. cūdo obiectū patet ſolutio: quia potentia currē
di potētia actiua eſt. et nō eſt ſimile de potentia
Replicat. actiua: ⁊ de potētia paſſiua. ¶ Sed obicit ꝯtra
hoc. q2 ſicut ad potentē dare ꝑtinet dare iſta: ſic
ad potentē ſuſcipere pertinet iſta ſuſcipere. ergo
ſi in coſta erat vt ex ea poſſet fieri mulier: ī coſta
erat poſſe ſuſcipere formā mulieris. igit in coſta
2 erat vt ex ea fieret mulier. ¶ Itē in hoīe eſt non
3. ach. 1. ſolū poſſe illūiari a deo: ſed etiā illūiari. vñ. Cō=
uertimini ad me: ⁊ ego conuertar ad vos. ergo in
coſta erat nō ſolū poſſe ſuſcipere formā mulierꝫ:
Solutio. ſed etiam ſuſcipere. ⁊ inde vt prius. ¶ Solutio.
q̄dam potentia paſſiua ⁊ materialis ē ſine volū=
tate. ⁊ quedā cū volūtate. ⁊ que cū volūtate du=
plicem poteſt habere ſtatū: aliqñ eñ habet po=
tentiā actiuam vt formalē ſibi paratā: aliquādo
non habet. ꝟbi grā. homo poteſt illūinari a deo
⁊ preter hoc habet potentiā actiuā per quā pōt
facere qđ in ſe eſt: quo facto deus faciet qđ in ſe
eſt. ¶ Secūdū hoc eſt cōcedendū quia in hoīe ē
nō ſolū vt poſſit illūinari a deo: ſed etiā vt illūi=
netur. Itē iſte pōt habere prebendā pariſiēſem:
habet eñ potētiā ſuſcipiēdi. ſꝫ q2 nō habet ſecū
potentiā actiuā preparantē ad ſuſcipiēdū: nō ē
in ipſo habere vel ſuſcipere prebendā illā. ¶ Si
militer nō erat in coſta ſuſcipere formā mulieris
q2 nō habebat aliquomodo potentiā actiuā ꝑpa
ratiuā vel ꝑparantē ad ſuſcipiēdū. ¶ Uñ non in
Obiectio. quocūqꝫ eſt poſſe ſuſcipere: eſt ſuſcipere. ¶ Itē
in coſta erat vt ex ea poſſet mulier fieri: q2 pote=
rat fieri a deo. ergo in hoīe eſt vt ex eo poſſet fie=
ri aſinꝰ: q2 homo pōt fieri aſinus a deo: ergo ho=
mo poteſt fieri aſinus. ſiſr̄ pōt fieri capra. ⁊ ſic
de alijs. ergo pōt fieri quidlꝫ. ⁊ hoc videtur incō
Secundo ad idem. uenīēs. ¶ Itē ſi hō poteſt fieri aſinus a deo (cū
eius potētia ſit ampliſſima) poteſt ergo facere ꝙ
homo ſit aſinus: qua rōne diuiſim / et eadē ratio=
k ne coniunctim. ⁊ ita pōt facere ꝙ idē ſit homo et
Solutio aſinꝰ ſimul: ⁊ ꝙ idē ſit albū ⁊ nigrū ſimul. ¶ Ad
aliquorum. hoc dicunt quidā ꝙ in hoīe non eſt vt poſſit fieri
aſinus: ſed in hoīe eſt potentia vt poſſit fieri aſi=
nus. ſicut in beata virgine nō erat potētia vt pa
reret: ſed erat potētia vt poſſet parere. vnde ne=
gant hanc et conſimiles: de hoīe poteſt fieri aſi=
Cōtra p̄dī. nus. ¶ Sed contra. deus facere poteſt de aſino
ſolutionem hoīeꝫ: ergo de aſino poteſt fieri hō a deo. ¶ Itē
de limo terre factus eſt homo. hoc nō poteſt ne=
gari. ergo de limo terre poterat fieri homo: ergo
multo fortius de aſino poteſt fieri homo: q2 ma=
Tertio ar. ior eſt ſimilitudo. ¶ Itē de ouo poteſt fieri aīal
et hoc eſt per corruptionē: q2 pōt corrūpi forma
oui / ⁊ introduci forma pulli. ſimiliter poteſt aſinꝰ
corrūpi ⁊ ſpoliari forma ſua: q2 que deus coniun
xit poteſt diuidere et introduci forma hoīs: ⁊ ita
ex aſino poteſt fieri homo. ¶ Itē dicit aug. ꝙ in Quarto ꝑ
qualꝫ re ē naturalis obediētia qua deꝰ pōt face= auguſtinū.
re q̄cq̄d vult de ea. vñ de aq̄ pōt fieri naturaliter
vinū: ergo de aſino pōt fieri homo. ¶ Quod cō Opinio do
cedimus. pōt eñ fieri a deo q̄uis nō poſſit fieri ctoris.
a natura. nō tñ ꝯcedimꝰ ꝙ deꝰ poſſit facere ꝙ idē
ſit homo ⁊ aſinꝰ ſimul: aut ꝙ idē ſit nigrū ⁊ albuꝫ
ſimul. q2 nō pōt negare ⁊ nec facere cōtra ſe face
ret aūt cōtra ſapientiā ſuā ⁊ ordinationē ⁊ boni=
tatē ſuā qua optīe oīa diſpoſuit: ſi faceret ꝙ ideꝫ
eſſet hō ⁊ aſinus. ¶ Sed obicit de illa naturali Replicat.
obedientia. ſicut cera naturaliter ſuſceptibilis ē
impreſſionis: ita iſte cecus naturaliter ſuſcepti=
bilis eſt viſus: ꝑpter naturalē obedientiā q̄ in re
bus eſt. ꝗ naturaliter pōt habere viſum: ꝗ natu=
raliter pōt videre: ⁊ naturaliter ē regreſſus a pri
Solutio. uatione ad habitū. ¶ Solutio. hec ē duplex iſte
cecus pōt videre. ſi ſumatur videre pro vti viſu
falſa ē: ⁊ hoc verbū pōt ſignificet potentiā acti=
uam. ſi pro habere viſum vera ē: ⁊ hoc verbū po=
teſt ſignificet potentiā materialē ⁊ ſuſceptiuā.

¶ Secunda queſtio vndecimi capituli.

SEcundo querit vtrū poſſibile ſimplr̄
dicat tñ ꝛm cauſas iferiores: aut tñ
ꝛm cauſas ſupiores: aut aliqñ ꝛm il=
las: aliqñ ꝛm alias. ⁊ ſup hoc triplex Triplex opi
eſt opinio. ¶ Quidā eñ dicūt ꝙ ſo= nio. Prima
lum illud eſt poſſibile ſimplr̄ qđ eſt poſſibile ſcđꝫ L
cauſas inferiores. vñ ꝛm iſtos nō ſequit. hoc eſt Quid ſit
poſſibile deo: ꝗ eſt poſſibile. ꝛm iſtos etiā ꝟginē poſſibile ſe=
peperiſſe ē impoſſibile: licet ſit verū q2 nō ē poſſi cūdū iſtos.
bile ꝛm cauſas inferiores. nec valet ꝛm eos iſta
argumētatio ſi ꝟgo peperit cū viro cōcubuit: ſꝫ
virgo peperit: ꝗ cū viro cōcubuit. q2 ꝑpoſitū eſt
in terra ⁊ aſſūptū eſt in celo. ¶ Sed hec ſolutio Cōtra p̄di.
nulla eſt: eſt eñ cōtra artē. q2 regula eſt ſi aliq̄d opinionem
ſequit ad aliud: ſi primū ē verū ⁊ vltimū. ¶ Itē
cōtra iſtos eſt aug. qui dicit ſup illud verbū apo
ſtoli. Stultā fecit deꝰ ſapiētiā huiꝰ mūdi. ſapiē=
tia mūdi impoſſibile iudicat qđ in naturis reruꝫ
nō videt. hāc aūt ſtultā fecit deꝰ poſſibile fore de
clarādo atqꝫ faciēdo qđ ipſa impoſſibile iudicat. ⁊
loquit de hmōi virginē parere. ⁊c̄. ꝗ deꝰ declara
uit hoc eſſe impoſſibile anteqꝫ eueniſſet erat poſ=
ſibile ⁊ nō ꝛm cauſas inferiores. ergo nō ſolū il=
lud ē poſſibile qđ eſt poſſibile ꝛm cauſas inferio=
res. ¶ Itē dicit aug. ꝙ anteqꝫ mūdꝰ eēt / mūdū Secundo.
fore erat verū: ergo erat poſſibile nō ſcđm cau= Auguſtinꝰ.
ſas inferiores. ⁊ inde vt prius. ¶ Itē ſcđm iſtos 3.
deum eſſe nō eſt poſſibile: nec deū eſſe eternū et
vnū. ꝑpter hoc dicimus ꝙ hec opinio nō poteſt
ſuſtineri. ¶ Alij dicunt ꝙ omne illud ⁊ ſolum eſt Secunda
poſſibile ſimpliciter quod eſt poſſibile ſcđꝫ cau= opinio.
ſas ſuperiores. vñ ſcđm iſtos bene ſequit. hoc ē
poſſibile deo: ꝗ eſt poſſibile. Sed ꝛm hoc ꝟginē
parere / cecū videre / fuit poſſibile ante euētū ſi=
cut ⁊ ī ipō euētu. ꝗ quādo euenit nō fuit miracu=
lum. ¶ Itē ſimplr̄ ante incarnationē virgo ma=
nens ꝟgo nō pōt parere: q2 nō habet potentiam
pariendi. ꝗ impoſſibile eſt virginē manentē vir=
ginē parere. ⁊ tñ poſſibile eſt deo. ergo nō omne
eſt deo poſſibile eſt poſſibile ſimplr̄. ¶ Itē deus ſcđo ad idē

Ayuntamiento de Madrid

ſtultam fecit ſapientiã hui⁹ mundi poſſibile fore declarãdo atq3 faciẽdo qđ ipſa impoſſibile iudicat: ergo de⁹ de impoſſibili facit poſſibile. ꝙ añq3 feciſſet nõ erat poſſibile añq3 feciſſet de⁹ illud eẽ poſſibile: ergo non ſemp fuit poſſibile. ⁊ tñ ſemp fuit poſſibile deo: ⁊ inde vt prius. ¶ Propter hoc dicũt alij ꝙ nec tantũ ſcđm cauſas inferiores dicitur qđ poſſibile nec tñ ẽm cauſas ſuperiores: ſed aliqñ ẽm has aliqñ ſcđm illas: q2 ẽm diuerſa adiuncta hec dictio poſſibile copulat ꝓ diuerſis poſſibilib⁹. Uñ cũ đr poſſibile eſt deũ eſſe hec dictio poſſibile copulat ꝓ poſſibilitate ẽm cauſas ſupiores. ⁊ ſic eſt vera. ⁊ cũ dicitur poſſibile ẽ cecum videre copulat ꝓ poſſibilitate ſcđm cauſas inferiores. vnde falſa eſt. iſti dicũt ꝙ virginẽ peperiſſe modo eſt poſſibile: aliqñ tamẽ fuit impoſſibile. ¶ Et de⁹ de ĩpoſſibili facit poſſibile duobus modis. vno modo reparando naturã ſicut in ceco illuminato: ⁊ tũc potẽtia ẽ miraculoſa: ſed actus naturalr. alio modo dando nouã potentiã ſicut dedit btẽ virgini potẽtiã ↄcipiẽdi ſine viro ⁊ tũc potẽtia miraculoſa ẽ et act⁹ ſimiliter miraculoſus eſt. ¶ Sed itẽ cõtra hãc opinionẽ obicitur: q2 ſi aliqđ eſt albũ aliqua albedine eſt albũ ſimpliciter: ꝙ ſi aliqđ eſt poſſibile aliqua poſſibilitate eſt poſſibile ſimpliciter. Sʒ ꝟginẽ manentem ꝟginẽ parere ſemp fuit poſſibile aliqua poſſibilitate: q2 poſſibilitate diuina. ꝙ ſemp fuit poſſibile. ¶ Itẽ ſimus ante incarnationẽ. ſi deus facit ꝙ virgo manẽs virgo pariat ꝟgo manẽs virgo parit: ſed poſſibile ẽ primũ. modo eñ conſtat ꝙ deus facit illud: ꝙ vltimũ. ⁊ ita ꝟginẽ manentẽ ꝟginẽ parere ſemp fuit poſſibile. qđ cõcedimus ¶ Uñ adherem⁹ ſcđe opinioni q̃ dicit ꝙ oẽ illđ ⁊ ſolũ ẽ poſſibile ſimpl̃r qđ ẽ poſſibile ẽm cauſam ſuperiorẽ. ſ. ẽm deũ ⁊ nõ excludit qñ ẽ poſſibile ẽm cauſas inferiores: q2 oẽ tale ẽ poſſibile deo. ſʒ nõ ẽcõtrario. ¶ Et ad primo obiectũ dicim⁹ ꝙ q̃uis prius eſſet poſſibile cecũ videre: ꝟginẽ parere: tñ cũ euenit miraculũ fuit. q2 ille euẽtus ſup naturã fuit. In hoc eñ ẽ miraculũ ꝙ de impoſſibili ẽm naturã fecit verũ. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicimus ꝙ nõ valet hec argumẽtatio ꝟgo manẽs ꝟgo nõ põt parere: ergo ꝟginẽ manẽtẽ ꝟginem parere eſt impoſſibile. De re eñ vera ẽ: ſʒ de dicto falſa. ¶ Uñ ſcđa opinio de re põt ſuſtineri. de dicto nõ. ¶ Ad tertio obiectũ dicim⁹ ꝙ deus nõ fecit de impoſſibili poſſibile: ſʒ qđ erat poſſibile prius fecit in actu. Uñ auctoritas ſcti auguſtini ſic eſt intelligẽda. ſtultã fecit de⁹ ſapientiã huius mũdi: poſſibile fore faciẽdo: declarãdoq3 ⁊c. Fecit quidẽ qđ prius erat poſſibile ⁊ declarauit illud eſſe poſſibile cũ crederet illud eſſe impoſſibile. Unde dicimus ꝙ ꝟginẽ parere ante incarnationẽ fuit poſſibile poſſibilitate increata: ſicut ⁊ mũdũ fore anteq3 mũdus eſſet fuit verũ ꝟitate increata: ⁊ poſſibile poſſibilitate increata. ꝟitati eñ increate ꝛ̃ñdet poſſibilitas increata: ſʒ de hac nõ cogitauerũt philoſophi. vñ indicabãt illud impoſſibile qđ de⁹ oñdit poſſibile faciẽdo illud ⁊ ideo ſtultã oñdit eſſe illã ſapientiã. Uñ in illa auctoritate auguſtini intelligit impoſſibile ſecundum quid ẽm opinionẽ philoſophorum.

Tertia opinio. — Duob⁹ modis deus facit de ĩpoſſ. pl̃ poſſibile. — Cõtra hãc opinionẽ ar. — Scđo ar. — Opinio doctoris. — Ad primũ. — Ad ſcđm. — Ad tertiũ. — Expoſitio dicti Aug.

¶ Tertia queſtio. xi. capituli.

Tertio querit vtrũ de⁹ fecerit miraculũ mutãdo aquã in vinũ. ¶ Uidet ꝙ non: q2 dicit aug. ſuper illũ locũ ꝙ de⁹ quotidie multa maiora facit qñ ꝑ totũ mũdũ in vitibus mutat aquã in vinũ: ⁊ ſic multa maiora facit ⁊ multo mirabiliora. q2 admiratio vt dicit Aug. nihil aliud eſt q̃ timor de magno fantaſmate vel magna ymaginatione. ꝙ ſi iſtã maiora nõ ſũt miraculũ nec illđ. ¶ Solutio. ſine dubio maiora facit deus quotidie ⁊ ẽm quãtitatẽ ⁊ ẽm qualitatẽ. tñ hoc faciẽdo non facit miraculũ: q2 hoc facit mediãte natura. ſed aquã mutauit in vinum nõ mediãte natura. vñ q2 illud fuit ſupra naturã fuit miraculũ. q2 ibi apparuit magis poteſtas dei: ⁊ ex maiori apparitiõe potentie dei fuit maior admiratio. ¶ Quarta q̃ſtio. xi. capi.

Quarto querit vtrũ mutatio ꝟgaꝝ magorũ pharaonis in ſerpẽtes fuerit naturalis an miraculoſa. ſi naturalis: eadem rõne mutatio ꝟge moyſi in ſerpẽtem fuit naturalis: q2 eadẽ natura erat in virga illa. ſi miraculoſa: ergo de⁹ fecit miraculũ ꝓ magis ⁊ cõtra moyſen ⁊ cõtra pharao erãt infideles: ⁊ de⁹ ꝓ infidelib⁹ nõ facit miraculũ. ¶ Itẽ dicit aug. ſup illũ locũ: q2 demones qui velociſſime diſcurrũt ꝑ mũdũ attulerũt magis ſemina ſerpentũ. ſʒ ſi de⁹ vellet facere miraculũ nõ eẽnt ſemina neceſſaria. ¶ Itẽ querit an illa ſemina mutata fuerũt ĩ ſerpẽtes. ſi ſic, nõ ergo ꝟge mutate fuerũt in ſerpẽtes ſi nõ, q̃re ergo dicũtur ſemina ſerpentũ: ex ſemine eñ ſiunt q̃ ex ſemine generãtur. ¶ Ad hoc dicendũ ẽ ꝙ mutatio ꝟgarũ magoꝝ naturalis fuit. q2 fuit mediãtib⁹ ſeminib⁹. ſed mutatio virge moyſi fuit miraculoſa: q2 ex ſola poteſtate ⁊ volũtate dei nõ mediãte natura. ¶ Ad illđ aũt ꝙ querit an ſemina mutata fuerint in ſerpẽtes: põt dici ꝙ nõ. dicunt tñ ſemina ſerpẽtũ ꝑ effectũ: q2 potẽtiã actiuã habebãt cõuertẽdi ꝟgas in ſemina ſerpẽtũ. ¶ Uel põt dici ꝙ ipſa ſemina cũ virgis mutata fuerunt in ſerpentes. ¶ Quinta q̃ſtio. xi. capituli.

Quinto q̃rit vtrũ de⁹ poſſit dãnare petrũ vel ſaluare iudã. ¶ Uidet ꝙ ſic. q2 ſup illũ locũ geñ. vbi dicit angel⁹ ad loth. nõ potero q̃cq3 facere donec ĩgrediar illũ. đt aug. poſſũ de potẽtia: ſʒ nõ poſſũ de iuſticia. ꝙ multa põt de⁹ de potẽtia q̃ nõ põt de iuſticia. ꝙ lʒ de iuſticia non poſſit dãnare petrũ vel ſaluare iudã: põt de potẽtia. ꝙ ſimpl̃r põt. ¶ Itẽ põt vtrũq3 reuocare ad ſtatũ pñtis vite in quo poſſit vterq3 peccare ⁊ nõ peccare. ergo poteſt dãnare petrũ ⁊ ſaluare iudam. ¶ Ad hoc dicũt quidam ꝙ deus nõ põt dãnare petrũ tamẽ poteſt ſaluare iudã. q2 miſerationes ei⁹ ſup oĩa opera ei⁹: et mĩa ſuperaltat iudiciũ. ¶ Sʒ ↄtra. ſicut de⁹ ſũme miſericors ẽ ita ſũme iuſt⁹ ẽ: ꝙ ſicut nõ põt facere ↄtra ſuã mĩaʒ ita nõ põt facere ↄtra ſuã iuſticiã. ꝙ nõ põt ſaluare iudã cũ hoc ſit ↄtra ſuã iuſticiã. ¶ Itẽ đt apo. ſi non credim⁹ ille fidelis ꝑmanet negare ſeipm nõ põt

Ar. ꝙ non. Auguſtin⁹. — Solutio. — Quare aliquid đr miraculum. — Ar. ꝙ nõ ꝑ ſimile. — Secũdo ad idem. — Tertio ꝑ auguſti. — Quarto ar. — Solutio. — Ad vltimũ. — Quinta q̃o huius capi. Ar. ꝙ ſic. Geñ. 19. — Secũdo ar. — Prima opĩo. — Cõtra p̃dĩ. opi. ar. primo — Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

dicit auguſtinus quin puniat ergo nõ poteſt eſſe
Tertio. quin puniat iudã. aliter enim negaret ſe. ¶ Item
quicquid facit deꝰ aut de mĩa aut de iuſticia fa=
cit: ergo nihil poteſt quod non poſſit de mĩa aut
de iuſticia: ſʒ manẽte loth in ſodomis nõ poterat
de iuſticia puniri. nec de mĩa poterit: qꝛ punire
nõ eſt opus mĩe dei: ergo nullo modo poterat: ꝙ
falſa eſt auctoꝛitas q̃ dicit. poterat de potentia.
Solutio. ¶ Solutio. Ad hoc dicimus ꝙ quidã ſũt abſo=
lute ſaluati ex diffinitiua ſententia irreuocabili:
⁊ quidã abſolute dãnati ſicut dꝛ de illis qui pec=
cant in ſpm̃ ſctm̃: qꝛ nõ remittitur eis nec in hoc
ſeculo nec in futuro. et ſic de abſolute ſaluatis et
dãnatis dicimus ꝙ deꝰ nõ põt dãnare iſtos vel
ſaluare illos. Unde dicimus ꝙ deus nõ reuoca=
ꝑ uit petrũ niſi ſalua cõfirmatione ſua. ¶ Sed ſũt
alij mediocriter boni vel mediocriter mali q̃ non
ſunt abſolute ⁊ irreuocabiliter ſaluati aut dãna=
Nõ de tra= ti. Sicut traianus qui reſuſcitatus fuit ⁊ reuoca=
iano. tus ad ſtatũ pñtis vite pꝛecibus beati gregoꝛij:
⁊ multi alij qui pꝛecibus ſanctoꝝ reſuſcitati ſũt.
De talibus dicimus ꝙ deꝰ poteſt iſtos ſaluare ⁊
Ad pꝛimũ. dãnare illos. ¶ Ad pꝛimo obiectũ dicimꝰ ꝙ deꝰ
de potentia pure conſiderata poteſt dãnare pe=
trum habito reſpectu ad potentiã dei ⁊ potentiã
petri naturalẽ qua potuit peccare ⁊ nõ peccare:
ſed nõ ſequitur. ergo poteſt dãnare petrũ: quia
hoc verbũ poteſt in concluſione reſpicit merita.
Opinio gil ¶ Uel ſi verũ eſt ꝙ dicit magiſter gilbertꝰ ſuper
berti de p̃te librũ boetij de trinitate. Dicit eñ ꝙ deus poteſt
rito ꝙ põt facere ꝙ petrus nunq̃ꝫ fuiſſet: põt dici ſcd̃m hoc
non fuiſſe. ꝙ deus põt dãnare petrũ: qꝛ poteſt facere ꝙ pe=
trus modo incipiat eſſe ⁊ poſſit peccare ⁊ peccet
⁊ ſic dãnetur. ¶ Sed iterũ obicitur deꝰ nõ pote
rat punire eternaliter ſodomitas niſi bene: er=
go nõ niſi iuſte. ergo quicquid poterat ibi facere
ſcd̃o ad idẽ poterat de iuſticia. ¶ Item nihil poterat ibi de
potentia niſi iuſte: ergo quicquid poterat ibi de
Solutio. potentia poterat de iuſticia. ¶ Ad hoc dicendũ
eſt ꝙ non valet hec argumentatio quicquid po=
terat ibi facere poterat de iuſticia: ergo q̃cq̃d
poterat ibi de potentia poterat de iuſticia: qꝛ cũ
dicit̃ q̃cq̃d põt deꝰ facere ſignificatur diuina po
tentia cũ oĩmoda bonitate ſua: ſed cũ dꝛ põt de
potentia nõ ſignificatur cũ bonitate. vñ quodaʒ
modo diminuit̃ ratio potentie. ⁊ ẽ fallacia ſm q̃d
⁊ ſimpliciter ſicut hec ſoꝛtes nullo modo eſt albꝰ
Ad ſcd̃m. ergo nõ eſt albꝰ pede. ¶ Ad ſcd̃o obiectũ dici=
mus ꝙ nõ valet hec argumentatio nihil poterat
ibi de potẽtia niſi iuſte: ergo q̃cq̃d poterat ibi de
potẽtia poterat de iuſticia: qꝛ in pꝛĩa hec dictio
iuſte nõ reſpicit ſtatũ qui tũc erat ſed cõmuniter
ac ſi diceretur quocũq̃ꝫ tp̃e ⁊ quocũq̃ꝫ modo deꝰ
eos puniat iuſte punit: ſed in cõcluſiõe hec deter
minatio de iuſticia reſpicit tm̃ ſtatũ q̃ tunc erat.
¶ Poſſet ad hoc planiꝰ dici ꝙ q̃cq̃d poterat ibi
Alit̃ põt dici deꝰ de potẽtia poterat de iuſticia ⁊ ecõuerſo. Sʒ
diſtinguenda eſt: quia duplex eſt iuſticia ſcilicet
Duplex iu= iuſticia condigni et iuſticia congrui. de iuſticia
ſticia. cõdigni nõ meruerat loth ꝙ deus parceret ſodo
mitis eo pꝛeſente. Unde de iuſticia condigni po=
Q terat punire eos eo pꝛeſente. Sʒ de congruo me
ruerat loth ꝙ dominꝰ parceret eis eo pꝛeſente.

¶ Sexta queſtio capituli.

S Exto querit̃ vtrũ deꝰ poſſit facere de
coꝛrupta ꝟginẽ. ¶ Dicit hiero. ꝙ cũ Af ꝙ non.
deꝰ oĩa poſſit: de coꝛrupta nõ põt fa= In oppoſi=
cere ꝟginẽ. ¶ Sʒ ꝯtra. naturã ceci ⁊ tum af.
oĩno moꝛtui põt repare: ꝙ naturã vir
ginis põt repare faciẽdo eã clauſã ⁊ ſigillatã et
integrã ſicut pꝛius. ¶ Hoc ſoluit̃ duobꝰ modis Dupliciter
Pꝛio dicẽdo ꝙ deꝰ de coꝛrupta põt facere ꝟgi= ſoluitur.
nem: ſed dꝛ nõ poſſe qꝛ nõ oſtendit ſe poſſe: qꝛ nõ
legit̃ hoc feciſſe. ſed legit̃ cecos illũinaſſe ⁊ moꝛ=
tuos ſuſcitaſſe. ¶ Uel põt dici ꝙ deꝰ nõ põt fa= Aliter dꝛ.
cere de coꝛrupta ꝟginẽ q̃ꝫtũ ad oẽm dignitatem
ꝟginitatis. poteſt quidẽ incoꝛruptã facere q̃ꝫtũ
ad aĩam ⁊ clauſam q̃ꝫtũ ad coꝛpꝰ ſed nõ põt face
re quin fuerit coꝛrupta. ⁊ nõ fuiſſe coꝛruptam eſt
quedã dignitas in ꝟgine ſcd̃m quã meret̃ aureo
lam. ſicut in rege dignitas ẽ nõ habere aliũ regẽ
ſupꝛa ſe. ¶ Sed obicit̃. deꝰ dedit huic coꝛrupte Contra af.
oĩmodã dignitatẽ ꝟginitatis aut nõ. ſi põt ergo
poteſt facere de coꝛrupta ꝟginẽ. ſi nõ põt modo
dare vt pꝛius dedit: ergo aliq̃d impedit. non niſi
pꝛeteritio: qꝛ qd̃ factũ eſt non põt nõ fieri: ꝙ ali=
q̃d impedit potentiã dei: ergo deus nõ eſt omp̃s
¶ Pꝛopter hoc vel põt dici ſicut dicit magiſter Opinio gil
gilbertus ꝙ deꝰ põt facere ꝙ iſta nũq̃ꝫ fuerit coꝛ berti.
rupta: qꝛ q̃ꝫtũ in ſe eſt nõ ſe habet aliter ad res q̃ꝫ
ſe haberet ab eterno. Uñ pꝛeſens pꝛeteritũ ⁊ fu=
turũ ex parte rerum ſunt nõ ex parte dei vñ cum
dꝛ quod factũ ẽ nõ põt nõ fieri: neceſſitas eſt ex
p̃te rei nõ ex parte dei. Sʒ nos cõſueuimꝰ hmõi
loqui cũ ſuppoſitiõe p̃teriti. Uñ hiero. loquit̃ cũ Quõ expo=
ſuppoſitiõe p̃teriti cũ dicit: deꝰ nõ põt facere de nit̃ hiero.
coꝛrupta ꝟginẽ. nõ eñ põt facere cũ ſuppoſitio
ne p̃teriti: põt tñ ſcd̃m ſe cũ ſit op̃s. ⁊ in oĩpoten
tia eiꝰ intelligũtur q̃ttuoꝛ. deꝰ eñ op̃s dꝛ vt dicit
auguſtinus qꝛ põt facere q̃cq̃d vult. ¶ Sed q̃rit Queſtio
magiſter in ſententijs an intelligat̃ ſic: põt face= magiſtri.
re q̃cq̃d vult facere. aut ſic põt facere q̃cq̃d vult
fieri. ⁊ dicit ꝙ vltimo mõ: qꝛ ſi pꝛio modo ſic eẽt
petrus op̃s. põt eñ facere q̃cq̃d vult facere: ali=
ter nõ eſſet btũs. ¶ Sʒ melius dicendũ eſt ꝙ de Opinio do
us eſt op̃s qꝛ põt facere ex ſe et per ſe q̃cq̃d vult ctoꝛis.
facere. ⁊ per hoc ꝙ dꝛ q̃cq̃d intelligit̃ impletudo R
potentie que nõ eſt determiata ad aliquem effe=
ctũ: ſicut poteſtas calefaciẽdi determinata ẽ ad
calefacere. ꝓ hoc ꝙ dicit̃ ex ſe et per ſe remouen=
tur tria: ſcʒ indigẽtia auxilij extrinſeci ⁊ coactio
⁊ impedimentũ extrinſecũ. ſi eñ poſſet impediri
vel cogi vel indigeret auxilio nõ eſſet omp̃s.

¶ Septima queſtio huius. xj. capituli.

V Ltimo querit̃ vtrũ deus poſſit aliquid
melius facere q̃ꝫ faciat. ¶ Uidet̃ ꝙ nõ. Af ꝙ non.
qꝛ boni inq̃ꝫtũ eſt bonũ ꝓpꝛiũ eſt bene
agere: ergo optimi ꝓpꝛiũ ẽ optime age
re. ꝙ cũ deꝰ ſit optimꝰ optime facit q̃cq̃d facit. ꝙ
non põt melius facere q̃ꝫ facit. ¶ Itẽ dicit btũs Scd̃o.
dyoniſius. optimi eſt optima adducere. ⁊ inde vt
pꝛius. ¶ Sʒ cõtra. dicit btũs aug. ꝙ deꝰ potuit In opp̃m.
facere hoĩem talẽ q̃ peccare nõ poſſet: ⁊ ſi talẽ fe
ciſſet melioꝛẽ feciſſet: ꝙ melioꝛẽ rẽ põt deus face

Ayuntamiento de Madrid

quo incidēs. re q̃ faciat: ergo melius q̃ faciat. ¶ Sed queritur
Ar q non. vtrū poſſit aliud facere q̃ facit. ¶ Videtur q nō:
q: nō poteſt facere niſi qd bonū ⁊ iuſtū eſt: ſed oē
qd bonū eſt ⁊ iuſtū fieri ipſe facit: ergo nō poteſt
ſcdo ad idē aliud facere q̃ facit. ¶ Itē nō poteſt facere niſi
quod bonitas ⁊ iuſticia ſua exigūt: ſed quicquid
bonitas ⁊ iuſticia ſua exigit ipſe facit: ergo non
Tertio ad idem. poteſt aliud facere q̃ facit. ¶ Itē nō poteſt face
re niſi qd ipſe debet: et quicquid debet facere fa-
Solutio aliquorum. cit: ergo nō poteſt facere niſi qd facit. ¶ Solu-
tio. ad primū dicunt quidā q hec eſt duplex: de⁹
nō poteſt melius facere aliqd q̃ facit: quia ſi hoc
aduerbiū meli⁹ determinet verbū in cōparatiōe
ad rem noīatiui vera eſt q: deus de eterna rōne
facit qcqd facit: ⁊ nō poteſt meliori rōne aliqd fa
cere. Si vero determinet verbū in cōparatione
ad rē accuſatiui falſa eſt: q: meliorē rē poteſt fa-
Solutio aliorum. cere. ¶ Alie obiectiones ſoluuntur p diſtinctio
nem huius verbi eſt qd poteſt ſignificare actua-
lem inherentiā vel naturalē coherentiā. Vñ di-
cimus q hec eſt duplex: de⁹ nō poteſt facere niſi
qd bonū et iuſtū eſt fieri. Si hoc verbū eſt ſigni-
ficet actualē inherentiā falſa eſt: ſi naturalē co-
herentiā vera eſt. ſed in hac ſignificatiōe falſa ē.
omne qd iuſtū ⁊ bonū ē nō ipſe facit: ⁊ ſic nō pce
dit argumentatio Similiter diſtinguēda eſt iſta
S deus nō poteſt facere niſi qd bonitas et iuſticia
Ad tertiū. ſua exigit: q: hoc verbū exigit includit in ſe hoc
verbū eſt. ¶ Ad tertio obiectū dicimus q hoc
verbū debet nō proprie dici de deo: q: deus p-
prie non obligatur nobis q: ſue pmiſſiones non
Obiectio. ſunt niſi declarationes bonitatis ſue. Et ſimili-
ter diſtinguēda eſt ſicut ⁊ predicte. ¶ Sed vide
tur q hec diſtinctio nō ſoluat: q: ſi deus facit ali
Solutio. quid illud eſt actu bonū. ergo non poteſt facere
niſi qd eſt actualiter bonū. ¶ Sed dicēdum eſt
q hec argumētatio nō valet: q: in prima iſte ter-
minus actu bonū nō ſupponit tantū pro eo qd ē
actualiter bonū: ſed etiā pro eo quod poteſt eſſe
In cōcluſione vero ſupponit tantū pro eo quod
eſt actualiter bonū. Unde eſt ibi fallacia vniuo-
cationis ſicut hic. ſi antichriſtus eſt homo ē hō
Obiectio. qui eſt. ergo antichriſtus non poteſt eſſe niſi hō
qui eſt. ¶ Sed obicitur cōtra diſtinctionē hui⁹.
deus non poteſt aliquid melius facere q̃ faciat:
q: ſcdm q eſt vera aut hoc aduerbiū melius de-
terminat rē noīatiui habendo reſpectum ad effe-
Ad idem. ctum aut nō habendo. ſi nō habendo: ergo nullo
modo determinat verbum. ¶ Preterea ſm hoc
hec eſſet vera deus miſericordiſſime punit in in-
ferno ſi aduerbiū nullū reſpectū habeat ad actū
q: de⁹ qui eſt ſumme miſericors punit malos in
inferno. Si vero hoc aduerbiū melius habeat re
ſpectū ad actū: ergo de⁹ optime facit qcqd facit
inq̄tū facit: ʒ qcqd a deo fit optime fit inq̄tū fit
ergo hec eſt vera deus nō pōt meli⁹ facere aliud
q̃ facit: ſiue hoc aduerbiū meli⁹ determinet ver
Opinio doctoris. bum in cōparatione ad noīatiuū ⁊ in cōparatōe
ad accuſatiuū. ¶ Quod cōcedimus. et nō valet
hec argumētatio de⁹ pōt meliorē rē facere q̃ fa
ciat: ʒ pōt melius facere q̃ faciat. Inſtātia de⁹
pōt preuidere res mutabiles: ʒ pōt puidere mu-
tabiliter. Dicim⁹ tñ q hō optim⁹ creat⁹ ē in ſta-
tu ⁊ in ordine in quo creat⁹ ē: eſt eñ creatus in li
bero arbitrio. Et dicit augu. q meliores iudica- Auguſtin⁹.
uit de⁹ hoīes ſi ei liberaliter deſeruirēt. vñ dici-
mus vnūquodq optimū eſſe in ordine ſuo ⁊ ſta-
tu iuxta illud. Vidit de⁹ cūcta q fecerat et erant T.
valde bona. ¶ Per pdicta patet q de⁹ nō poteſt Correlariū
aliqd meli⁹ facere q̃ facit. pōt tñ aliud facere q̃
faciat. ¶ Sʒ iſta duo videtur repugnare ſibi: q: Contra iſta
cū dī deus optime facit qcquid facit ille modus ar. primo.
optimus aut eſt in ſolo deo nō hñdo reſpectū ad
rē aut hñdo reſpectū ad rē. ⁊ prio modo eſſe non
pōt. q: dicit btūs dionyſius q optimi ē optima
adducere: ʒ aliqd de illo modo eſt in re. ¶ Item Secūdo ar.
vidit de⁹ cūcta q fecerat ⁊ erāt valde bona. Et di Auguſtin⁹.
cit aug. q qlʒ per ſe bona ſūt: ſed in vniuerſitate
valde bona ſūt: ʒ illi modo optimo aliqd rñdet i
re. ¶ Itē nō dī aliqs artifex ſapiētiſſime agere Tertio ar.
niſi ſapiētia ei⁹ reluceſcat in ope ſuo: ʒ de⁹ nō dī
optime agere niſi illa optimitas vt ita dicā relu
ceat in re: ʒ optimū ē qcqd de⁹ facit: ſed qd p ſu-
perabūdantiā dī vni ſoli cōuenit: ʒ ſi aliud face
ret de⁹ q̃ facit illud nō eſſet optimum: ʒ iſte due
ſūt impoſſibiles. Quicqd de⁹ facit ē optimū de⁹
pōt aliud facere q̃ facit: ſed iſte due ſūt eq polle-
tes qcqd facit de⁹ eſt optimū de⁹ optime facit qc
quid facit: ſiue nō pōt melius facere q̃ facit: pōt
facere aliud q̃ facit. ¶ Ad hoc dicēdū eſt q hec Solutio.
regula qd per ſupabūdantiā dī vni ſoli cōuenit.
intelligit in reb⁹ abſolute bonis ⁊ comparatiōe
bonitatū earum adinuicē. ⁊ hoc modo vnū ſolū eſt
optimū. ſed cōparatis oīb⁹ reb⁹ ad deū inq̄tum
ab ipſo fiūt ⁊ ordināt quodlʒ optimū ē non ſim
pliciter ſʒ in genere ⁊ in ordie ſuo. Vñ etiā malū
put ordinatū ē a deo vtiliſſimū ē vniuerſalitati:
licet non per ſe ſit vtiliſſimum ſed inq̄tum ordi-
natū inq̄tū bonū in cōparatiōe ei⁹ magis eluce
ſcit ⁊ magis placet: ⁊ mali optime ſedēt in penis
¶ Queritur poſtea de hoc q dicit auguſtin⁹ q quo incidēs.
deus potuit facere hoīem meliorē q̃ fecit: aut ei
voluit eū facere meliorē aut nō voluit. ſi voluit ⁊
potuit ⁊ pſtat q ſciuit ergo fecit. ſi vero potuit ⁊
noluit ergo inuidus fuit. Sic obicit auguſtinus. Auguſtin⁹
ſi de⁹ pat potuit gñare ab eterno filiū ſibi equa-
lem ⁊ noluit inuid⁹ fuit. ¶ Et ad hoc dicēdū ē q Solutio.
inuidia nō ē niſi vbi res exigit nos ad aliud velle
q̃ velimus. Natura vero gñatiōis exigit vt pat
velit filiū ſibi equalē gñari. vñ ſi nolet ⁊ poſſet in
uidus eſſet: ſed natura creationis nō exigit hoc.
¶ Unde nō eſt ſimile de creatiōe hoīs ⁊ de gña Differentia
tione filij dei ⁊ preterea hoīem fecit imperfectū inter gene-
vt ſcdm imperfectionē duceret ad pfectionē. vnde ratione et
nō fuit ibi inuidia. Dicit eñ aug. q meliores iu creationem
dicauit de⁹ hoīes ſi liberaliter ei deſeruirēt. me V
liores dico lʒ nō in principio. ¶ Querit poſtea Auguſtin⁹
vtrū de⁹ poſſit plura facere q̃ homo intelligere quo incidēs.
poſſit ¶ Probat q ſic. q: potētia dei ē infinita ⁊ Ar q ſic.
intellect⁹ hūan⁹ ē finit⁹: q: creauit de⁹ oīa nūero
pō dere ⁊ mēſura: ʒ plura pōt de⁹ facere q̃ hō itel
ligere poſſit. ¶ Itē pax dei exſupat oēʒ ſenſū dī Scdo ar.
aug. i. oēʒ intellectū hūanū. eadē rōne potētia
dei ſuperat oēm intellectū hūanū: ⁊ inde vt pri⁹

Ayuntamiento de Madrid

In oppoſi= ¶ Contra. hō pōt intelligere deū: ⁊ deus nō po
tum arguit teſt facere maius ſe: ergo non pōt aliquid facere
deus qꝺ hō non poſſit intelligere. ergo nō poteſt
Solutio. plura facere ꝙ̄ hō poſſit intelligere. ¶ Solutio.
Duplex itel duplex eſt intelligentia: quedā aperta ⁊ plena ꝺ
ligentia. qua dicitur: ſi nō credideritis nō intelligetis. ſcʒ
plene. de hac pōt dici ꝙ deus pōt plura facere ꝙ̄
hō poſſit intelligere plenarie atqꝫ ꝑfecte. quedā
aūt intelligentia eſt ſimplicis apprehenſionis q̄
antecedit fidē: ⁊ de hac falſa eſt hec. de⁹ pōt plu
ra facere ꝙ̄ hō intelligere poſſit. i. apprehende=
re ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ aliud ſcʒ per auxilium gratie.
Ad primū. ¶ Et ſm hoc nō valet prima argumentatio q̄ꝛ i=
tellectus humanus nō eſt omnino finitus. eſt eñ
infinitus q̄tum ad apprehenſibilia. deus eñ nō
pōt aliquid facere ī quo nō reluceat bonitas ei⁹.
⁊ intellectus humanus eſt ymago dei. vnde qnic
quid pōt deus facere pōt humanus intellect⁹ ca
pere ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ aliud. eſt tñ finitus duobus
modis. vno modo q̄tum ad eſſentiā cognoſcendi
alio modo q̄tum ad intenſionē cognoſcendi. lim
pidius eñ cognoſcit deus ꝙ̄ aīa xp̄i. ⁊ anima xp̄i
Ad obiectū ꝙ̄ intellectus angelicus. ⁊ intellectus angelicus
Opinio do ꝙ̄ intellectus humanus. ¶ Ad illud quod obici=
ctoris. tur ꝙ pax dei exſuperat omnē ſenſum dicimus ꝙ
X vex eſt duobus modis. Primo quia homo per ſe
nō attigit ad illam. Secūdo q̄ꝛ deus infinitus ē ⁊
immenſus ſecundū eſſentiam. et intellectus hu=
manus finitus eſt ſecundum eſſentiam.

¶ Capitulū duodecimū de volūtate qꝺ cōtinet

¶ De voluntate dei. Capitulum. xiij.

Dicto de ſcientia ⁊ potentia dei: dicen=
dū eſt de voluntate dei. hec eñ tria ſūt
Diuiſio. 12. cauſa omniū rerū. Circa quā primo di
capituli. cendū eſt quid ſit voluntas dei ſm ꝙ di
citur beneplacitum dei aut ſignū bene
placiti. Secūdo vtrū deus velit mala fieri. Ter
tio vtrū mala fieri ſit verū a prīa veritate. Quar
to videbit ſcʒ capitulo vtrū teneamur velle quic
quid ſcimus deū velle voluntate dei que dicitur
beneplacitū eius qua ſimpliciter ⁊ omnibus mo
Pſalmus. dis vult aliquid eſſe vel fieri. Et hec volūtas nū
Roma. 9. ꝙ̄ eſt inexpleta. Unde omnia quecūqꝫ voluit fe=
Quid volū cit. Et apoſtolus. voluntati ei⁹ q̄s reſiſtet. Pro=
tas dei bñ= pter hoc dicit auguſtinus ꝙ idē eſt aliquid fieri
placiti. deo iubente ꝙ deo auctore. Et ꝓpter hoc bñ ſeq̄
Q̄ʒ volun= tur: de⁹ vult hoc. ergo facit illud vł faciet. ¶ Sʒ
tas dei non cōtra hoc obicit. hoc verbū vult methaphorice
ſꝑ adiplet. dicitur de deo ſm ſimilitudinē creaturarū: ſed in
Arg. prio. creaturis nō ſequit iſte vult hoc: ergo facit vel fa
Secundo. ciet illud. ergo nec in deo ſequit. ¶ Item de⁹ vo
luit ab eterno creare mūdū: nō tñ ab eterno crea
uit. Similiter vult creare aīam antichriſti: nō ta
Tertio. men creat: ſʒ creabit. ergo nō eſt idē deo auctore
ꝙ deo volēte. ¶ Itē deus vult creare aīam anti
chriſti: ergo vult creationē aīe antixp̄i. Sed idē
eſt deo volēte ⁊ deo auctore. ergo idē eſt deū vel
le ⁊ deū facere. ergo ſi de⁹ vult creationē anime
antixp̄i de⁹ facit creationē aīe antixp̄i: ⁊ hoc fal
ſum. ergo velle dictū de deo non ſignificat actio
nē. ergo nō ſequit de⁹ vult hoc: ergo facit vel fa=
Euaſio. ciet illud. ¶ Forte dicet ꝙ nō ſequit ex vi vocis

ſed ſequit ex natura rei: q̄ꝛ in deo ſemꝑ potētia ⁊ y
ſcientia cōcomitant voluntatē dei. ¶ Sed con= Replicat.
tra cū dicit deus vult hoc. hoc verbū vult ſigni=
ficat diuinā eſſentiā aut preter illā aliquid cōno
tat aut nichil. ſi nichil: ergo idē eſt penitus deus
vult hoc ꝙ deus eſt hoc. Et hoc falſum. Si aliq̄d
illud eſt in re: ergo ex vi vocis ponit effectū in re.
¶ Itē hoc verbū vult ſignificat diuinā eſſentiā Secūdo ar
vt volūtatē: ergo vt effectum illi mō aut aliq̄d re
ſpōdet in re aut nichil. ſi nichil: ergo idē eſt dice
re deus vult hoc ⁊ deus eſt hoc. Si aliq̄d illud nō
eſt niſi effect⁹. ergo hoc verbū vult dictū de deo
ex vi vocis cōnotat effectū in re. qꝺ cōcedunt q̄=
dā dicentes ꝙ hoc verbū vult ſignificat deuʒ vt
cauſam cōmuniter reſpectu preſentis et futuri.
¶ Unde dicūt ex vi vocis ſequit deus vult hoc. Alia euaſio
ergo facit vel faciet. Sed cōtra hoc. Non habet Cōtra hoc
hoc verbū vult a methaphora ſicut oſtenſum eſt arguitur.
¶ Itē cū dicit deus vult ſe eſſe ibi nullus effect⁹ Secūdo ar
videtur cōnotari ſi dicatur ꝙ cōnotat eſſe in crea
tura. Unde is eſt ſenſus. de⁹ eſt eſſentia a qua ha
bēt res affluere. ergo ſm hoc eſſe trāſlatiue dr̄ de
deo ſicut ⁊ alia verba qꝺ eſt cōtra augu. q̄ dicit ꝙ
eſſe dr̄ de deo ſine methaphora. ¶ Et nos dici= Opio do=
mus ꝙ hoc verbū vult dictū de deo ī cōparatio= ctoris.
ne ad creaturas ex vi vocis importat cauſalitatē
ſub cōditione. Et habet a methaphora. quia cū
dicitur iſte vult facere hoc: bene ſequitur. ergo
facit vel faciet niſi impediatur. Aut eñ impedi=
tur vel per ignorantiam vel per aliquā aliā cau=
ſam. Et quia in deo nullum impedimentū eſt: be
ne ſequitur deus vult hoc facere: ergo facit vel
faciet. ſed non ex vi vocis tantum: quia hoc ver=
bum vult ſignificat volūtatē, q̄ eſt quedam cauſa
ſed partim a natura rei: quia volūtati dei cōiun=
cta eſt potentia et ſcientia. ſed cum hoc verbum
vult dicitur de deo nō in cōparatione ad creatu=
ras ſicut cum dicitur deus vult ſe eſſe trinum et
vnum nullo modo ſimpliciter nec ſub conditione
importat cauſalitatē. Differt tamen ab hoc v̄bo
eſt in modo ſignificandi ⁊ illi modo nihil reſpon=
det in re niſi quod adminiculans eſt: quaſi quadā ʒ
manuductione intellectum humanum ad hoc vt
capiat ſupereſſentialiter et ſuperabundanter ſe
habet. in ſe autē ſiue in cōparatiōe ad creaturas
vult ſe eſſe maxime et maxime amat ſe ⁊ delectat
ſe ⁊ cognoſcit ſe. ¶ Sed iterū obicitur De⁹ pre= Iterum ar.
cepit ade vt nō comederet de ligno ſcientie boni
et mali: et illud preceptū fuit ſignū voluntatis
bñplaciti dei: ꝗ volūtate bñplaciti volebat de⁹
ꝙ adā nō comederet pomū vetitū ⁊ comedit. er=
go volūtas bñplaciti fuit ibi impleta ¶ Ad hoc Solutio ſe=
dicūt ꝙ preceptum dei ſignum eſt volūtatis bñ= cūdū aliq̄s
placiti dei: ſed aliquādo ē verū ſignū/ aliqñ nō.
q̄ꝛ fallacia ſigna ſolent fallere. vñ nō ſequit: de⁹
ꝑcepit hoc: ꝗ voluit hoc. ¶ Sʒ cōtra. de⁹ preci= Contra pre
piendo hoc dabat ſignū ꝙ ipe vellet hoc: aut ve dic. ſolutio.
rum ſignū dabat aut falſū. ſi verū: ꝗ volebat hoc
⁊ inde vt pri⁹. ſi falſū ꝗ decipiebat: qꝺ ē incōue=
niens dicere de deo. ¶ Propt̄ hoc dicūt alij ꝙ ꝑ Opio allo=
ceptū ſemꝑ ē verū ſignū bñplaciti dei: ſed nō ſꝑ rum.
bñplacet deo illꝺ qꝺ ꝑcipit: ſed aliq̄d iuxta ipʒ. ſi

Ayuntamiento de Madrid

cut in abrahã placuit deo nõ illđ qđ p̃cipiebaꝛ.ſ.
imolatio yſaac:ſʒ obediẽtia abrahe ⁊ remũera-
tio:qꝛ placebat đo remũerare obediẽtiã abrahe
Replicaꝛ ¶ Sʒ adhuc remanet q̃ſtio.q̃d placuit deo ĩ pre-
cepto dato ade:ſi eñ obediẽtia vel remuneratio
obediẽtie/cõſtat ꝙ neutra illarũ fuit: ꝗ voluntas
Solutio bñplaciti remãſit inexpleta. ¶ Solutio dicimꝰ
ꝙ hoc verbũ vult ſm ꝙ ſignificat volũtatẽ bñpla
Vult capiꝛ citi duobꝰmodis accipiꝛ. qꝛ quãdoqʒ accipiꝛ ſim
dupliciter. pliciter:ſicut cũ diciꝛ deꝰ vult bona eſſe.quãdoqʒ
A ſm q̃d:ſicut dicit ap̃ls:deꝰ vult oẽs hoĩes ſaluos
fieri nõ ſimpliciter ſed q̃ʒtum in ſe eſt. Et notãdũ
eſt ꝙ q̃cquid deus precipit: aut p̃cipit ad exequẽ
dũ:ſicut cũ precipit aliquos actus ꝟtutũ.aut ad
q̃re deꝰp̃ci- tẽtandũ: ſicut p̃cepit abrahe immolare filiũ ſuũ.
pit aliquid. aut ad cautelã:ſicut cum precepit leproſo ſanato
vade nemini dixeris.docẽs ꝑ hoc vitare inanem
p̃ceptuʒ ad gloriam. ¶ Cũ ergo p̃cipit aliq̃d ad exequẽdum
exequendũ preceptio ſignũ eſt ꝙ volũtate bñplaciti deꝰ ve-
lit illđ quod p̃cipiꝛ.velit dico aut ſimpl̃r aut q̃ʒtũ
in ſe.vñ bñplacebat ei q̃ʒtũ in ſe ẽ ꝙ adã nõ come-
Ad tẽtãdũ deret pomũ. Cũ aũt aliq̃d p̃cipit ad tentãdũ pre
ceptio ſignũ eſt ꝙ deus velit obedientiã etiã q̃ʒtũ
ad cautelã. in ſe eſt. ⁊ cũ precipit ad cautelam ſignũ eſt ꝙ de
us velit vitationem inanis glorie q̃ʒtum in ſe eſt.
mlta ſigna ¶ Sunt aũt multa ſigna volũtatis bñplaciti dei
voluntatis q̃ notãtur hoc verſu. Precipit/⁊ ꝓhibet/ꝑmittit/
bñplaciti. cõſulit/implet. Vñ hmõi ꝟba dicũtur a mg̃ris ſi-
gnificare ſigna volũtatis bñplaciti dei:nõ q̃ʒtum
ad pĩcipalẽ ſignificationẽ.ſignificat eñ hoc ꝟbũ
precipit principaliter diuinã eſſentiã q̃ idẽ eſt ꝙ
volũtas bñplaciti dei ſcʒ q̃ʒtũ ad rem accuſatiui
Vñ dicũt ꝙ ip̃m p̃ceptũ inq̃ʒtũ p̃ceptio eſt ſignũ
bñplaciti dei:⁊ ip̃m ꝓhibitũ inq̃ʒtũ ꝓhibitũ ſit̃r.
⁊ ſic de alijs. ſʒ bñ pot̃ dici ꝙ ip̃a preceptio.i.ip̃e
deus precipiens eſt ſignũ ſui volentis inq̃ʒtũ p̃ci
Opinio do piẽs eſt. ¶ Dicimꝰ ꝗ ꝙ preceptio q̃ fit ad exequẽ
ctoris. dũ et cõſiliũ ⁊ operatio ſigna ſunt ꝙ deꝰ velit qđ
precipiꝛ et cõſuliꝛ ⁊ fit. velit dico aut ſimpliciter
aut q̃ʒtuʒ in ſe eſt:in ꝓhibitiõe ſimiliter bñplacet
ei vel ſimpliciter vel q̃ʒtum in ſe eſt ꝙ nõ fiat ip̃m
ꝓhibitum. ¶ Sʒ in ꝑmiſſione qua ꝑmittit pct̃m
qđ incidẽs fieri. Queriꝛ quid bñplaceat ei cõſtat ꝙ nõ ipſuʒ
notandum. peccatũ nec punire ꝓ peccato: qꝛ inuitꝰ pugnit.
Opinio do ¶ Sed dicimꝰ ꝙ bñplacitũ eſt ei vtilitas quam
ctoris. ipe elicit de peccato. Dicimus autẽ ꝙ hoc verbũ
B precipit dictum de deo ſignificat pĩcipaliter di-
uinã eſſentiã ⁊ connotat obligationẽ in eo cui fit
Precipit ꝑ preceptio ⁊ ꝓhibitio. ⁊ hoc verbũ permittit ſigni
mittit quid ficat principaliter diuinã eſſentiã ⁊ cõnotat pri-
ſignificant uationẽ prohibitiõis. ⁊ hoc verbũ cohibet dictũ
in deo. de deo ſignificat principaliter diuinã eſſentiaʒ ⁊
connotat effectũ in homine quo hõ vitat peccatũ
vt timorem vel paupertatẽ vꝉ aliquid tale. et hoc
verbum conſulit ſignificat principaliter diuinam
eſſentiã et connotat doctrinã per quam ſcimꝰ ꝙ
ſi illud quod precipitur fiat affert premiũ.ſi nõ fi-
at infert ſuppliciũ. Et hoc verbũ operatur dictũ
de deo ſignificat diuinã eẽntiã ⁊ cõnotat affectio
nem in re per quã refertur factura ad factorem.

¶ Secunda queſtio duodecimi capituli.

¶ De hoc verbo vult vtrũ deus velit mala fieri.

Circa ſecũdã queſtionẽ notãdum ꝙ ꝑut In quo ſen
hoc verbum vult ſignificat volũtatẽ be- ſu ſit hec cõ
neplaciti. ſimpliciter hec eſt falſa:deus cedẽda deꝰ
vult mala fieri. ⁊ hec ſimiliter deus vult vult mala
mala nõ fieri:qꝛ ſi vult non fieri non fiunt. Simili fieri.
ter demõſtrato illo qui eſt in pctõ mortali. vtraqʒ Nota
iſtarũ eſt falſa:deus vult iſtũ eſſe bonũ:deus vult
iſtum eſſe malũ. Similiter hec eſt falſa:deus non
vult iſtum eẽ malũ ſecũdũ ꝙ hec vox non vult eſt
vna dictio. Eſt eñ ſenſus deus vult iſtũ nõ eẽ ma
lum:ſed prout eſt orõ vera eſt. Si vero hoc verbũ
vult ſignificet volũtatẽ beneplaciti ſm quid ſcilʒ
qualiter in deo eſt vere ſunt omnes iſte. deꝰ vult
mala nõ fieri:deus vult iſtũ eſſe bonũ: deus non
vult iſtũ eſſe malũ prout hec vox non vult eẽ vna C
dictio:qꝛ deus q̃ʒtum in ſe eſt vult mala non fieri.
¶ Sed obiciꝛ in ezechiele. Nolo mortẽ peccato Obiectio
ris:ergo deꝰ nõ vult mala fieri prout hec vox non ꝯtra p̃ređ.
vult eſt vna dictio. ¶ Iteʒ iſte peccat cõtra deũ Secũdo.
ergo facit cõtra volũtatẽ dei.ergo deꝰ vult iſtum
non peccare. ¶ Itẽ deus iraſciꝛ peccatori. ꝗ odit Tertio
peccatũ:ergo vult peccatũ nõ fieri. ¶ Solutio. Solutio ad
Ad primũ dicendũ eſt ꝙ hoc verbũ nolo ſumitur primũ.
pro nõ volo. vel poteſt dici nolo inq̃ʒtum in me eſt
¶ Ad ſcđo obiectũ dicimus ꝙ hec argumẽtatio Ad ſecũdũ
nõ valet. iſte facit cõtra deũ ergo facit cõtra vo-
lũtatẽ dei:ſcđm ꝙ volũtas accipiꝛ ꝓ bene placi-
to ſimpliciter. Dicitur eñ aliquis facere contra
deũ:qꝛ facit cõtra preceptũ vel ꝓhibitionem dei
¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ hec eſt duplex deꝰ Ad tertium
odit peccatũ:qꝛ ſi hoc verbũ odit ſumitur ꝓ iraſci
prout dicit gregorius (vt i ira poſſideamus odiũ
viciorꝫ) tunc vera eſt. Dicitur eñ deꝰ iraſci peccato
ri quia punit ipſum. Si vero odire ſumiꝛ pro velle
nõ eſſe ſi velle ſumatur ꝓ beneplacito ſimpliciter
falſa eſt. Si ſcđm quid videlicet q̃ʒtum in deo eſt
vera eſt. ¶ Sʒ iterũ obicitur. q̃cquid placet deo Replicatur
illud vult volũtate beneplaciti et ecõuerſo. ergo primo.
quicq̃d diſplicet deo illud nõ vult ſcđʒ ꝙ hec vox
nõ vult eſt vna dictio: ſed deo diſplicet mala fieri
ergo deus nõ vult mala fieri. ergo deus vult ma-
la nõ fieri: ſed mala ſunt. ergo volũtas beneplaci
ti manet inexpleta. ¶ Iteʒ rex temporalis diciꝛ Secundo
aliquid velle ſimpliciter: qđ tamen nõ vult omni
bus modis. ſicut diciꝛ velle ꝙ oĩmoda iuſticia fi-
at in ciuitate ſua: ſuſtinet tamẽ nõ fieri: ſʒ ſi bene
vellet aliter fieret. Sed velle dr̃ de deo trãſlatiue
per ſimilitudinẽ rerũ. ergo deus vult aliq̃d ſimpli
citer qđ tamen non vult oĩbus modis. Debet er-
go dici deꝰ velle ſimpliciter mala nõ fieri licʒ ma
la fiant. Et ita voluntas dei manet inexpleta.
¶ Solutio. Diſplicere mala fieri multipliciter Solutio.
accipitur ſicut et odire. diciꝛ eñ deus odire mala D
qꝛ moueꝛ ad iudicandũ et puniendũ. Et in hac ſi
gnificatione ſemper deus odit mala: et ſemper ei
diſplicent. Diciꝛ etiã deus odire mala quãdo mo
uetur ad deſtruendũ illa: et in hac ſignificatione
aliquãdo odit mala ⁊ diſplicẽt illi ſicut quãdo de
ſtruit illa: aliquando non. Tertio modo dicitur
deus odire mala: quia vult q̃ʒtum in ſe eſt ꝙ nõ fi-
ant. Et in hac tertia ſignificatione ſemper deus
odit mala et ſemper ei diſplicent. ¶ Soluendum Ad primuʒ

Ayuntamiento de Madrid

Ad ſcđm — eſt ergo pꝛimo obiectum per diſtinctionē. ¶ Ad ſecundo obiectu; dicimus ꝙ non eſt ſimile de re ge tempoꝛali ⁊ de deo: q꞉ cū rex tempoꝛalis vult aliquid ſimpliciter ſed nō oībus modis hoc ē aut pꝛopter negligentiā: aut pꝛopter impotentiam. ſed in deo nichil eſt tale.

¶ Tertia queſtio duodecimi capituli.

Tertio q̄ritur vtru; mala fieri ſit vtrum a pꝛima veritate. Pꝛobatur ꝙ ſic. q꞉ dicit
Af ꝙ ſic. Scđo
auguſtinus in ſoliloquijs ꝙ omne veru; a veritate eſt. veritas autē deꝰ eſt: ergo omne verū habet deū actoꝛē. ¶ Item dicit amꝛbꝛoſius: oīne verū a quocūq; dicatur a deo eſt: ſ; a deo verū eſt iſtu; peccare: ergo a deo eſt vt iſte
Opinio aliquoꝛum — peccet. ¶ Ad hoc dicunt quida; ꝙ oīs veritas a deo eſt et deus vult veritatē huiꝰ enūciabilis mala fieri que veritas eſt ī illo enūciabili. tamē hec eſt falſa: deus vult mala fieri. Opoꝛtet eñ vt itel ligatur de re. et deus nō vult mala fieri nec vult
cōtra pꝛeđ opinionem — actionē maloꝛū. ¶ Sed obicitur cōtra iſtos: q2 aut dicūt ꝙ oīs actio eſt a deo aut non oīs. ſi oīs ergo eſt vera deus vult mala fieri. q꞉ vult actionē quā ipſe facit. ſi nō oīs: ergo mala actio eſt ab homine vel a diabolo: ſed impermixta ſunt opus dei et opus dyaboli: ergo nichil ꝙ eſt in opere dyaboli eſt a deo. ergo veritas huiꝰ enūciabilis mala fieri nō eſt a deo. ¶ Alij ſoluūt per diſtinctio-
Añ. ſ̄cđm rūđ — nem veritatis. Dicūt eñ ꝙ triplex eſt ꝟitas. Eſt
Triplex veritas — eñ veritas pure negationis: ſicut veritas huius enūciabilis te nō eſſe aſinum. et talis veritas nichil eſt ſicut etˀipſa negatio nichil eſt. Secunda veritas eſt veritas pꝛiuationis ſicut veritas huiꝰ enūciabilis: iſtū eſſe malū. et hmōi veritas partim eſt ⁊ partim non eſt. ſicut ipſa malitia partim eſt ⁊ partim nō eſt. Tertia veritas eſt rerū q̄ ſimpliciter ſunt: ſicut veritas huiꝰ enūciabilis homi nē eē ⁊ cōſimiliū. Et de tali veritate intelligitur
Replicat ꝯtra pꝛeđ. rñſionem — quod dicit auguſtinꝰ ⁊ ambꝛoſius. ¶ Sed cōtra dicit auguſtinus ꝙ mundū foꝛe erat verū anteq; mundus eſſet et nō veritate creata: ergo increata Similiter anteq; mūdus eſſet mala foꝛe erat verū ergo erat verū veritate increata. Similiter ⁊ modo mala fieri eſt verū veritate increata. Item ſpirituſſanctus docebit vos omnē veritatē: ergo ſpirituſſanctus docet veritatē huiꝰ enūciabilis iſtū peccare: ergo cū nō doceat niſi bonū veritas illa
Opinio doctoꝛis. — bona eſt ⁊ a deo eſt. ¶ Quod cōcedimus. Uñ dicit auguſtinꝰ ſup illū locū: ſi diminute ſunt veritates a filijs hoīm. q꞉ oēs veritates a pꝛima veritate ſunt. illa ergo diſtictio veritatis locū habet in veritate rei incōplexe. ſed ꝟitas cōplexi eſt veritas dictionis qua ſc; enūciabile eſt verū. i. vere dicibile. Et illa veritas non eſt niſi adequatio intellectus ad rē. Et illa veritas increata a deo ē deus eñ vere poteſt dicere omne verum in angelo vero ⁊ homine creata eſt ⁊ eſt a pꝛima veritate increata.

¶ Quarta queſtio pꝛincipalis que ſubdiuiditur per octo queſtiones et incipit decimumtertium capitulum.

Quarto queritur vtrū teneamur velle q̄cquid ſcimus deū velle. Circa qđ pꝛimo videndum eſt vtrum ḡnaliter teneamur confoꝛmare volūtatē noſtrā voluntati diuine. Scđo vtrū ſcienter peccans teneaꝛ velle ꝙ deꝰ ſubtrahat ei ḡram. Tertio de volūtate ſenſualitatis qualiter nō ſit contraria voluntati dei. Quarto de volūtate cōditionali. Quinto vtrum in aliquo caſu teneatur velle q̄s ꝙ deꝰ permittat ipm peccare moꝛtaliter. Sexto vtrū ſcī debeāt optare penas repꝛoboꝛum. Septimo an eccleſia debeat oꝛare ꝑ eo quem ſcit eſſe in pctō moꝛtali. Octauo vtrū volūtas noſtra ex eo ſit bona ꝙ eſt cōfoꝛmis volūtati diuine. ¶ Circa pꝛimū pꝛobatur multipliciter ꝙ tenemur velle q̄cquid ſcimus — Aſ tenemur velle q̄cq̄d ſcimꝰ deum velle
deum velle ſup illum locū pſalmi. Nō adheſit mi chi coꝛ prauū dicit gloſa. prauū et diſtoꝛtum habet coꝛ q̄ non vult qđ deus vult. ¶ Et iterum. vo — af pꝛimo
luntas dei regula eſt cui debemus cōfoꝛmari vt ſimus recti. et conſtat q꞉ tenemur rectificare nos — Secundo
ergo tenemur velle quicquid ſcimus deum velle. ¶ Item xp̄s docuit nos vt ſubiceremus volūtatem noſtrā voluntati diuine cū dicit: verūtamen — Tertio
non ſicut ego volo ſed ſicut tu vis. Et ipm magiſtrū tenemur ſequi. ergo tenemur velle quicquid ſcimus deum velle. ¶ Item. deꝰ nō vult niſi qđ iuſtū et bonū eſt: ſed tenemur velle omne bonum — Quarto.
et iuſtū. Et inde vt pꝛius. ¶ Item indirecte ſi licite poſſumus velle contrariū eius qđ ſcimus de — Quinto
um velle: eadē ratione et dicere et facere. q꞉ volūtas eſt radix et locutionis et operis. ¶ Foꝛte dicetur ꝙ ex cōpaſſione poſſumus licite velle cōtra — Euaſio
rium eius qđ ſcimꝰ deū velle: vt ſi reuelata ſit michi dānatio alicuius poſſum ex cōpaſſione licite velle illum ſaluari. ¶ Sed cōtra. q̄tum ad hoc — Replicatur
ꝙ ꝑ reuelationē ſcio iſtū tunc repꝛobū ſum in ſtatu eoꝝ qui ſunt in paradiſo. qui nullo modo volūt iſtum ſaluari. ergo nec ego poſſu; velle licite iſtū ſaluari. ¶ Itē velle cōtrariū eius qđ ſcimꝰ deum velle eſt murmurare cōtra deu;. ⁊ hoc eſt moꝛtale peccatum. Unde dicit aplˢ. Neq; murmuraueritis ſicut quida; eoꝛū murmurauerūt ⁊ perierūt ab exterminatoꝛe. ergo nō poſſumus velle cōtrariū eius qđ ſcimꝰ deū velle. ¶ Item. q̄tūcunq; poſſumus tenemur acquirere beatitudinē: ergo ⁊ pacem. ſed ſi volumꝰ cōtrariū eiꝰ quod ſcimꝰ deū — In oppm
velle nō querimꝰ pacē. ¶ Cōtra dicit augu. ꝙ q̄s licite vult cōtrariū eiꝰ qđ ſcit deū velle ſicut patrem ſuū nō moꝛi: quē tñ deus vult moꝛi. Et aliquis illicite vult qđ deꝰ vult vt patrem ſuu; moꝛi pꝛo cupiditate hereditatū. ergo nō tenemur velle quicq̄d ſcimus deum velle. ¶ Solutio. q̄tum — Solutio
ad iſtū articulū pertinet diſtinguēda eſt duplex volūtas. ſc; volūtas rationis ⁊ volūtas ſenſualitatis. voluntate rationis tenemur velle quicquid ſcimus deū velle. volūtate ſenſualitatis nō. quia — ſ
nec xp̄s volūtate ſenſualitatis voluit quicq̄d pater voluit. et qđ dicit auguſtinus ꝙ aliquis licite vult cōtrariū eius qđ ſcit deū velle. Intelligitur de voluntate ſenſualitatis.

¶ Secunda queſtio quarte queſtionis pꝛincipalis

Ayuntamiento de Madrid

Af ꝙ ſic.
Secundo queritur. vtrū ille qui ſcienter
peccat mortaliter teneatur velle ꝙ de⁹
ſubtrahat ei gratiā ſuam. ¶ Uidetur ꝙ
ſic: q2 ſcit hoc eſſe iuſtū ⁊ ſcit deum velle
omne iuſtū. ergo tenetur velle ꝙ de⁹ ſubtrahat ei
In oppoſitū arguitur
gratiā cū teneat velle qcqd ſcit deū velle. ¶ Sed
contra. iſte tenetur orare vt deus det ei grām et
orat in orone dñica libera nos a malo. ergo nō te
netur velle ꝙ deus ſubtrahat ei gratiā ſiue aufe=
Scdo ad idē
rat. ¶ Item. ſi tenetur velle ꝙ deus ſubtrahat ei
gratiā. ergo tenet velle ſe nō habere gratiā. ꝗ te=
netur velle ſe non eſſe bonū. Cōtra deus non vult
Solutio
ipſuz nō eſſe: ergo nec tenet ipſe velle hoc. ¶ So
lutio. Deum ſubtrahere grām eſt deum nō appo=
nere gratiam. de⁹ em̄ nō ſubtrahit iſti gratiā per
ſe ita ꝙ extingat grām in iſto. Sic em̄ deo aucto=
Opinio doctoris
re efficeret iſte malus. ¶ Dicimus ergo ꝙ iſte tenet
velle ꝙ deus ſubtrahat ei gratiā modo qn̄ peccat
id eſt tenetur velle ꝙ deus non apponat ei modo
grām. ſed nō tenet velle ꝙ deus ſubtrahat ei gra
tiā. id eſt non apponat/ hoc em̄ eſſet velle ꝙ nō ap
poneret nec in preſenti nec in futuro. Similiter
nō valet iſte tenetur velle ꝙ de⁹ ſubſtrahat ei gra
tiam modo: ergo tenet velle non habere grām: q2
cū verbo volendi non valet argumētatio ab vno
cōuertibili ad aliud: nec ab inferiori ad ſuperius
et econuerſo. et eſt fallacia cōſequentis.

¶ Tertia queſtio ſub quarta principali.

Tertio queritur de voluntate ſenſualita=
tis. Unde q̄ritur de fletu ⁊ triſticia apo
ſtolorū ⁊ beate virginis de morte dñi de
quo dicit in pſalmo. Ad veſperū demo=
rabit flet⁹: ⁊ in euangelio d2 ad beatā virginem.
Et tuā ipſius aīam ptranſibit gladius. ſcʒ dolor
Af ꝙ dolorū aplor̄ ſumitur meritorius.
paſſionis. ¶ Querit ergo an dolor ille fuerit me
ritori⁹. Uidet ꝙ ſic. q2 bonū fuit ergo potuit eſſe
meritoriū. Sʒ maxime ꝓbabile eſt ꝙ ſi potuit eē
meritoriū fuit meritoriū in beata virgine: ergo
Scdo ad idē
btā ꝟgo meritorie triſtabat de morte dñi. ¶ Itē
illa triſticia ſubiacebat libero arbitrio. erat ei ex
aliqua voluntate et nichil adeo eſt in poteſtate li
beri arbitrij ſicut ipſa volūtas: ꝗ cū eſſet bona et
Tertio ad idem
ſubiaceret libero arbitrio erat meritoria. ¶ Itē
dicit apoſtolus: ſi cōpatimur et cōregnabim⁹: ꝗ
ex ꝯpaſſione meremur regnū celor̄: ergo apoſto
li et beata virgo cōpatiendo xp̄o meritorie triſta
In oppoſitum arguit
bantur de morte ipſius. ¶ Sʒ contra. ſi triſticia
illa fuit meritoria ergo ⁊ voluntaria: ergo ab ali=
qua volūtate: nō niſi ab illa qua volebāt xp̄m nō
mori. Si em̄ nō vellent xp̄m nō mori nō triſtaren
tur de morte ipſius: ſed volūtate qua volebāt xp̄ʒ
non mori ſcienter volebant cōtrariū volūtati di=
uine: ergo illa voluntas non erat meritoria: ergo
Opinio doctoris.
nec opus ꝓcedens ab ipſa. ¶ Qd̄ cōcedim⁹. fuit
em̄ illa volūtas ſenſualitatis. carnaliter em̄ dili=
gebant apl̄i dñʒ q2 carnales erāt tunc. qd̄ patuit
in petro qn̄ negauit dñm. ⁊ ꝙ illa triſticia carna=
lis fuerit patet in pſalmo. Suſtinui q̄ ſimul cōtri
ſtaretur et nō fuit. triſtabatur em̄ xp̄s ſpūali tri=
ſticia de cecitate iudeorū. et nō erat q̄ ſic triſtare
Ad primuʒ
tur. ¶ Dicimus ergo ad primo obiectū ꝙ non va
let hec argumētatio: illa triſticia fuit bona: ergo
potuit eſſe meritoria. nō em̄ potuit ſubeſſe libero
arbitrio. ¶ Ad ſcd̄o obiectum dicim⁹ ꝙ quidam — Ad ſecūdū
motus ſunt q̄ ſunt ad neceſſariū et habēt ſenſum
neceſſariū. ſicut ſunt fames ⁊ ſitis. ſtomacus ſen=
tiens inanitionē ſuā appetit de neceſſitate. ⁊ ta=
les motus nō ſubſunt libero arbitrio nec ſecundū
eſſe ſuū nec ſm̄ ꝓgreſſū. Sunt alij motus q̄ licet
ſint ad neceſſariū. habēt tn̄ cauſaʒ ⁊ ſenſum volū
tariū. vt videre audire ⁊c. talis erat triſticia apo
ſtolorū. videntes aūt xp̄m pati non poterant nō
dolere: tamen videre erat volūtarium. ⁊ hmōi tri
ſticia non ſuberat libero arbitrio q̄tum ad eſſe: ſʒ
q̄tum ad ꝓgreſſuʒ ne tn̄ ꝓgrederetur ꝙ genera=
ret timorem humanum. opus aūt meritorium de
bet ſubeſſe libero arbitrio ⁊ ſm̄ eſſe ſuū ⁊ ſm̄ pro=
greſſum. Et qd̄ auguſtin⁹ dicit nichil adeo eſt in
poteſtate nr̄a ſicut volūtas: intelligit de volūta=
te rationis. ¶ Ad tertio obiectū dicim⁹ ꝙ intelli — Ad tertiuʒ
gitur de cōpaſſione voluntaria q̄ fit ad imitatio=
nē paſſionis xp̄i. Unde is eſt ſenſus. ſi ꝯpatimur
id eſt ſi ad imitationē xp̄i patimur ⁊ conregnabi=
mus. Per hoc pʒ ꝙ volūtas ſenſualitatis et volū
tas rationis nō ſunt cōtrarie: q2 nō ſunt circa idē
ſuſceptibile: nec ſunt cōformes. Et propter hoc
voluntas ſenſualitatis et voluntas dei non ſunt
cōtrarie. Uolūtas em̄ dei et volūtas ratiōis cō=
formes ſunt: q2 vtraqʒ eſt ad virtutē. ¶ Sed que=
ritur de fletu xp̄i q̄ fleuit videns ciuitatē hieruſa — q̄o incidēs.
lē. q2 ſi cognouiſſes et tu. ille fletus fuit meritori⁹
ergo ab aliqua volūtate meritoria ⁊ illa volebat
xp̄s aliquid nō niſi ꝙ ciuitas deſtrueretur: ꝗ meri
torie volebat ciuitatē nō eſſe deſtruendā. ¶ Cō=
tra. ſciebat deū velle oppoſitū: ergo non merito= — In oppoſitum arguit
rie volebat illud. ¶ Ad hoc dicūt quidā ꝙ fletus
ille fuit ex volūtate ſenſualitatis. Sed cōtra. ſen — Opio quorūdaʒ de fletu chriſti.
ſualitas nō mouetur niſi p apprehēſionē ſenſus
vel ymaginationis: ſed deſtructio futura nō fue=
rat in ſenſu nec in imaginatiōe q2 nichil eſt ī ima=
ginatione qd̄ prius nō fuerit in ſenſu: ꝗ voluntas
illa nō fuit ſenſualitatis. ¶ Forte dicet ꝙ in intel
lectu fuit illa deſtructio quā ꝓ volūtate ſua facit — Solutio aliquor̄ queī probatur
eidē in ymaginatiōe et deinde in eſtimatiōe et ex
hoc dolor in ſenſualitate ex quo fletus ¶ Sʒ hec
ſolutio nulla videtur eſſe. eſt em̄ cōtra ordinē na=
turalem. a ſenſu em̄ ⁊ imaginatione ꝑuenit ad in=
tellectū nō ecōuerſo. ¶ Preterea dicit augu. ꝙ — Item auguſtinus.
xp̄s p hoc ꝙ eſuriſt timuit fleuit ⁊c̄. inſtruxit nos
oſtēdit ei ſe eſſe verū hoīem: ergo non deſcēdit ab
intellectu ad imaginationē. hoc em̄ eſt miraculū
et miracula faciēdo nō oſtendebat ſe eſſe verum
hominē. ¶ Propter hoc dicim⁹ ꝙ nō fleuit ꝓ de= — Opinio doctoris
ſtructione ciuitatis iudeor̄. ſed ꝓ peccatis iudeo
rum pro quibus deſtructa fuit ciuitas et volebat
q̄tum in ipo erat pctā eorū non eſſe. ¶ Item cir — Alia q̄o incidens.
ca volūtatē ſenſualitatis. queritur vtrū meritorie
velle vel nolle poſſim⁹ paſſiōes ſctōrū. Dicit ma — Magiſter
giſter in ſentētiis ꝙ poſſum⁹ eas velle meritorie
et demeritorie ſm̄ diuerſos fines. ſicut ſi aliquis
vult aliquem ſanctum pati vt maiorē habeat co= — quō intelligit ꝙ eccleſia cātat de martino.
ronam meritorie vult. ſʒ ſi intuitu tormenti deme
ritorie vult et hoc videt velle eccleſia q̄ cātat. pi
um eſt gaudere martino intuitu ſcʒ glorie eius et

Ayuntamiento de Madrid

pium eſt flere martinū intuitu deſolatiōis populi
ergo fletus ille cū eſſet ex pietate erat meritori⁹:
ergo et volūtas ex qua erat ille fletus erat merito
ria. ſed volūtate illa nō volebāt niſi martinū non
Opinio doctoris. eſſe martinū. ¶ Cōtra ſciebāt deū velle cōtrari
um: ergo volūtas illa nō erat meritoria. qđ ↄcedim⁹
et aliter eſt in paſſionib⁹ preteritis et p̄ſentib⁹ in
qbus eſt certa volūtas dei aliter in futuris. in eis
eñi in quib⁹ certa eſt volūtas dei nō licet velle cō
trariū volūtate rationis. vñ volūtas qua illi qui
R flebant martinū volebāt ipm nō eſſe martinū nō
Qre flebant erat meritoria nec erat rōnis ſed ſenſualitatis: fle
apli de mor bant eñi ex pietate naturali nō gratuita ſicut tri-
te dñi et ec- ſtes erāt apli de nece dñi ſui triſticia ſenſualitatꝫ
cleſia de carnales eñi erāt et ſecundū carnē dolebāt de hu
morte mar- mano ſolatio ſibi ſubſtracto. ſed in futuris paſſio
tini. nib⁹ in quib⁹ non eſt certa volūtas dei poſſumus
meritorie velle cōtrariū ei⁹ quod de⁹ vult ſicut il
li quib⁹ inuitis ibat paulus i hieruſalē meritorie
dolebāt paulū nō pati ꝑſecutiōes illas quas pre
dicebat agab⁹ ꝓpheta qꝛ nō erat eis certū an agabus
eſſet verus propheta.

¶ Quarta queſtio ſub quarta p̄ncipali de ꝓ
phetia hieremie. de deſtructiōe hieruſalem.

Quarto queritur de velleitate ſiue volū-
tate cōditionali. eſt eñi velleitas prom-
ptitudo volendi ſub aliqua conditione.
¶ Obicitur ergo de hieremia q̄ cum ana-
nias pſeudo ꝓpheta ꝓphetaſſet hierlm nō eē de
ſtruendā amen reſpōdit. ⁊ gloſa dicit optat fieri
ꝙ ille mentitur: ergo nolebat hieremias ciuitatem
In oppoſi- hieruſalē eſſe deſtruendā. ¶ Cōtra. ſciebat deū
tum arguitur velle ↄtrariū: ergo peccabat mortaliter volēdo illud
¶ Ad hoc dicūt quidā ꝙ hoc dicit hieremias ex
ſenſualitate ⁊ volūtate ſenſualitatis volebat hie
Opio qrū- remias non eē deſtruendā. ¶ Sed cōtra ſenſuali
dā q̄ repro- tas nō mouetur niſi ſenſu precedēte: ſꝫ ibi nō fiebat
batur. mentio niſi de deſtructiōe futura q̄ nō erat in ſen
ſcđo ad idē ſu: ergo nō dixit illud ex ſenſualitate. ¶ Itē ſen-
ſualitas nō eligit inter verū ⁊ falſum: qꝛ ſenſuali-
tate nō magis volumus hoc eſſe verum q̄ꝫ illud.
Opinio do- ¶ Propter hoc dicim⁹ ꝙ hieremias ex ratiōe fi-
ctoris. dei reſpondit amen: ſed nō volebat hieruſalē ſim-
pliciter nō eſſe deſtruendā: ſed volūtate cōditio-
nali ſiue velleitate. Unde tñ valet hieremiam di
xiſſe amen: q̄ꝫtū ſi dixiſſet vellem ꝙ ita fieret ſicut
tu dicis. i. paratus eſſeꝫ velle ſi populus penite-
Roma. 9. ret. ſicut intelligitur illud apli. optabā ego anathē
eſſe ꝓ fratribus meis. i. optarē ſi optabile eſſet. ⁊
qđ dicit gloſa: optat fieri qđ ille mētitur ſumitur
L hoc verbum optat ꝓ volūtate cōditionali. ¶ Itē
hieremias flebat pctā populi ꝓpter q̄ deſtruēda
Hiere. 9. erat hieruſaleꝫ. Uñ dicebat: qs dabit capiti meo
aquā ⁊c. ille fletus etiā erat meritori⁹: qꝛ bti q̄ lu-
gent et ꝓ ſuis pctis patiuntur. ergo volūtas ex qua
erat ille fletus erat meritoria. ſꝫ illa volūtate non
volebat niſi iudeos nō eſſe peccaturos. ergo merito
Obiectio. rie volebat iudeos nō eſſe peccaturos. ¶ Cōtra
vera amicitia eſt idem velle ⁊ nō velle: ergo ſicut te-
nemur velle id qđ ſcim⁹ deū velle: ita tenemur nō
velle id qđ ſcim⁹ deū nō velle. ſed de⁹ nolebat iu-
deos nō eē peccaturos: ergo hieremias nō debe-
bat velle iudeos nō eſſe peccaturos. Similis eñi
eſt obiectio de penitēte q̄ flet ꝓ pctis que fecit: ⁊
fletus ille meritorius eſt: ergo et volūtas ex qua
eſt ille fletus eſt meritoria. ſꝫ illa volūtate vult ſe
nō peccaſſe: ergo meritorie vult ſe nō peccaſſe. Con-
tra. de⁹ nō vult hoc et ſcit deū nō velle hoc. ⁊ ide
vt prius. Eadē eſt obiectio de xp̄o q̄ flebat ꝓ pec
catis iudeorū. poſſet eñi queri ab ipo: aut vis iu-
deos nō eē peccaturos: aut nō vis. ſi vis: ergo nō
peccabūt. ſi nō vis: quare fles? ¶ Solutio. i iſtis Solutio.
tribus caſib⁹ dicendū eſt ꝙ flet⁹ nō eſt ex volūta
te p̄dicta: ſed ex volūtate flēdi. Uñ dicendum eſt
ꝙ flebat hieremias nō qꝛ volebat iudeos abſolu-
te non eſſe peccaturos: ſꝫ qꝛ vellet. i. parat⁹ eſſet
velle ſi peniterēt. ſimiliter et de⁹ vellet. Unde pꝫ
ꝙ hmōi velleitas nō eſt cōtraria volūtati diuine
ſꝫ vellet ſe nō peccaſſe ſi eſſet reuocabile. Ex his
etiaꝫ colligitur ꝙ ſcti flent ꝓ pctis populi non qꝛ
volūt ea nō eſſe: ſed qꝛ vellent. eodēmodo flent ꝓ
penis et miſeriis ꝓxīi non qꝛ volūt eas nō eſſe: ſꝫ M
quia vellent. ¶ Sed obicitur. habit⁹ flendi vel po- Obiectio
tentia flendi nō exit in actuꝫ niſi ꝑ aliquod actua
le: ſed velleitas nō eſt actuale aliqđ: ergo ſancti
non flent actualiter qꝛ vellent. i. prōpti ſunt velle
ſed qꝛ volunt actualiter pctā vel miſerias non eē.
¶ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ ipa velleitas nichil ali Solutio
ud eſt q̄ꝫ ipſa caritas qua ſancti parati ſunt velle Velleitas i
ꝓ ꝓxīo omne bonū adeſſe: ⁊ oē malū abeſſe. vñ illa ſctis eſt ca-
velleitas eſt habitus flendi. Ex caritate ei tanq̄ꝫ ritas.
ex habitu eſt fletus actualis. et ille habit⁹ exit in
actū ꝑ aliqđ actuale ſꝫ non per volūtatē actualē
ſed ꝑ actualē cōſiderationē culparū vel miſeriaꝝ
¶ Quinta q̄ſtio ſub q̄rta principali. 13. capituli.

Quinto queritur vtruꝫ aliqs in aliquo caſu
teneatur velle ꝙ deus ꝑmittat ipm pec-
care mortaliter ¶ Probatur ꝙ ſic. pona Af ꝙ ſicz
tur eñi ꝙ deus reuelet alicui ꝙ ipſe pec
cabit mortaliter. Si dicatur ꝙ hoc nō po
teſt eſſe qꝛ huiuſmodi reuelatio eēt hoī penalis.
¶ Contra. maiorē penā etiam tꝑalem infert de⁹ ¶ Contra
homini q̄ꝫ ſit pena q̄ ex hmōi reuelatiōe ſequitur: euaſionem.
ergo huiuſmodi penā poteſt intelligere: ergo pōt
reuelare alicui ꝙ ipe peccabit mortaliter. ¶ Itē ſcđo ad idē
acerbius punit hoīem q̄ñ punit euꝫ ad initiū eter
ne dānationis ſicut puniuit herodē ⁊ anthiocum
epiphanē. ergo pōt hoī reuelare ꝙ ipſe peccabit
mortaliter. qꝛ ſi poteſt intelligere maiorē penam
pōt itelligere minorē. ſed ſi hoc eſt ergo iſte ſcit
ꝙ deus ꝑmittit ipſuꝫ peccare mortaliter. ſꝫ quia
quicqđ de⁹ ꝑmittit vult ꝑmittere: ergo iſte ſcit ꝙ de
us vult permittere ipſum peccare mortaliter. ſed
tenetur velle quicqđ ſcit deū velle: ergo tenetur
velle ꝙ de⁹ ꝑmittat ipm peccare mortaliter. ſed
deum ꝑmittere aliquē peccare mortaliter eſt in-
ducere ipſum in tentationē: ergo tenetur velle ꝙ
deus ipm inducat in tentationē. ¶ Cōtra. tenetur
orare ꝙ de⁹ nō inducat ipm in tentationē. qꝛ for- In oppoſi-
ma orandi quā tradidit dñs eſt ars orādi que im- tum arguitur
mutabilis eſt: ergo non tenetur velle ꝙ deus inducat
ipm in tentationē. ⁊ ita nō tenetur velle ꝙ de⁹ ꝑ-
mittat ipſuꝫ peccare mortaliter. ¶ Solutio. Ad
hoc dicendum eſt ꝙ deus nō pōt reuelare alicui Solutio.
R

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ peccabit moꝛtaliter. quia vt dicit auguſtinus
donū ſcientie eſt donū pietatis:⁊ donuꝫ pietatis
Deꝰ nō po= datur hoī advtilitatē nō ad perniciē. ¶ Unde de
tuit reuela= us nō potuit reuelare pꝛimo homini nec pꝛio an=
re pꝛio ho= gelo caſum ſuū. feciſſet eñ cōtra miam ſuā et ita
mini pctm̄ cōtra ſe ſi inflixiſſet penā ſine culpa. ¶ Ad illud
ſuū futurū. ergo quod obicit ꝙ maioꝛem penā etiā tēpoꝛaleꝫ
Ad pꝛimuꝫ infert deꝰ: dicimꝰ ꝙ verū eſt q̄ꝫtum ad ſenſum ſed
non q̄ꝫtum ad dānū. Si eñ reuelaret alicui ſuam
dānationē vel ꝙ ipſe peccaret moꝛtaliter pꝛeclu
ſcdo ad idē deret ei viam ſalutis. ¶ Ad ſecūdo obiectum di=
cimus ꝙ pꝛopꝛie loquēdo nunq̄ꝫ deꝰ inflixit penā
in pꝛeſenti ad initium eterne dānatiōis niſi ſecū=
dum euentum. Quātū eñ ad intētionē dei q̄ꝫtum
in ſe erat tam herodi q̄ꝫ marie ſoꝛoꝛi moyſi iflixit
penā ad coꝛrectionē ſed qꝛ herodes nō eſt coꝛre=
ctus ſecuta eſt eū éterna dānatio. lꝫ eñ q̄ꝫtum ad
voluntatē dei actualē vel beneplacitū eiꝰ inflixit
ei penā ad initiū pene eterne: tñ q̄ꝫtum ad volun=
tatem ⁊ intētionē ꝯditionalē erat ad coꝛrectionē

¶ Sexta queſtio capituli decimitertij

Utruꝫ ſancti debeant optare penas eter
nas repꝛoboꝛum. ¶ Et videt ꝙ non: qꝛ
Af ꝙ ſic. ſup illum locū pſalmiſte. Conuertantur
pctōꝛes ad infernū dicit gloſa. hoc non
optando dicit ſed pꝛedicēdo ⁊ diuine volūtati cō
ſentiendo ergo ſm hoc nō optabat dauid penas
In oppm̄ eternas repꝛoboꝝ. ¶ Sed cōtra. qꝛ deꝰ volebat
penas eternas repꝛoboꝛū et ſancti volūt eaſdē. ⁊
q̄ꝫto ſentioꝛ tanto magis vult: ſed dauid multum
ſanctus erat: ergo dauid volebat penas repꝛoboꝛuꝫ
ergo optabat. qꝛ idem eſt multuꝫ velle ⁊ optare.
ſcdo ad idē ¶ Itē velle penas repꝛoboꝛū ⁊ optare eaſdeꝫ in
eadē vi videntur eē ⁊ eiuſdē virtutis: ergo qua ra
Solutio tione vnū eſt meritoꝛiū ⁊ reliquū. ¶ Ad hoc di=
cendū eſt ꝙ ſancti nō optant penas repꝛoboꝛum.
Optare eñ vel deſiderare nō ſe hꝫ ad delectabi=
O lia ⁊ ad inſtabilia. Uñ nō valet: volunt penas re=
pꝛoboꝝ: ergo optant. ⁊ eſt fallacia conſequētis.
nec ipſe deus optat penas repꝛoboꝛuꝫ imo quaſi
Eſa.1. cū doloꝛe iſligit eas. Uñ dicit in yſaya. Heu ego
cōſolaboꝛ ſup hoſtibus meis et vindicaboꝛ de ini
Canti. micis meis. Et in fine canticoꝛū ſup illū locū: fu
ge dilecte mi dicit glo. hoc nō optando dicit ſed
voluntati dilecti cōſentiēdo. qs eñ optat fugere
quē diligit: nec eſt verū ꝙ velle penas repꝛoboꝝ
et optare eaſdem ſint in eadem vi. qꝛ volūtas illa
idē eſt ꝙ conſenſus q eſt in ratione. ſed optare pe=
cōtra pꝛed. nas eſt in iraſcibili. ¶ Sꝫ obicit contra pꝛedicta
arguit. qꝛ dicit auguſtinus et boetius ꝙ omne qd eſt in=
auguſtinus q̄ꝫtum eſt bonū eſt: ergo pena eterna inq̄ꝫtum eſt
et boetius. bonū eſt ⁊ etiā inq̄ꝫtuꝫ pena eterna. ſꝫ bonū eſt ꝑ
fectio cuius appꝛehenſio eſt delectatio: ergo pe=
na eterna inq̄ꝫtum eſt bona eſt delectabilis. ſꝫ oē
Opinio do bonū delectabile optandū eſt ergo ſancti debēt
ctoꝛis. optare penas eternas repꝛoboꝝ. ¶ Ad hoc dici
mus ꝙ pena eterna inq̄ꝫtum eſt bona eſt. ſed non
inq̄ꝫtum pena vel puniens niſi ſm accidēs: vide=
licet quia ibi apparet iuſticia dei.

¶ Septima queſtio capituli.

Septimo querit. an eccleſia debeat oꝛa=
re pꝛo eo quē ſcit eſſe repꝛobū obſtinatū
¶ Uidet ꝙ nō quia ſi mihi reuelatū eſt Qꝫ non.
ꝙ deus iſti nunq̄ꝫ dabit gratiā ſuā tene=
oꝛ ipſum non diligere ex caritate. qꝛ teneoꝛ ei nō
velle ſummū bonū vel ſcꝫ per gloꝛiā vel gratiam
Similiter et eccleſia ſi ipſi idē reuelatū ſit: ergo
non debet oꝛare ꝓ eo. ¶ Ad hoc dicendū ꝙ hec Solutio
vltima argumentatio nō valet. in ſtatu eñ reuela ꝓ
tionis nō debet oꝛare ꝓ huiuſmodi repꝛobo. ſed
quia poſſibile eſt ꝙ non ſit in ſtatu reuelatiōis cō
cedenda eſt hec. poſſibile eſt ꝙ eccleſia debeat
oꝛare pꝛo iſto.

Octaua queſtio capituli.

Ultimo queritur. vtruꝫ voluntas noſtra ex
eo ſit bona ꝙ eſt cōfoꝛmis volūtati diuine Af ꝙ ſic.
¶ Uidetur ꝙ ſic. Queritur ei quare tenemur cō=
foꝛmare volūtatē noſtrā voluntati diuine niſi ex
hoc fieret bona. qd ſi cōcedat pꝛobat oppoſitum In oppoſi=
ſit ita ꝙ aliquid ex caritate velit ipſum pauperēꝫ tum arguit
facere diuitē vt habeat neceſſaria ⁊ alius ex inui=
dia velit eundē pauperē ſemꝑ eſſe pauperē ⁊ hec
eſt volūtas dei vt ſemꝑ ſit pauper cōſtat ꝙ volun
tas pꝛimi bona eſt ⁊ tñ diſſona eſt volūtati diuine
et volūtas ſcdi mala eſt et tñ cōſona eſt voluntati
dei: voluntas nr̄a nō eſt bona ex eo ꝙ eſt cōfoꝛ=
mis volūtati dei. ¶ Qd cōcedūt quidā dicētes Opinio ali
ꝙ nos nō tenemur velle quicqd ſcimus deū velle quoꝛum
niſi in pꝛeceptis ⁊ ꝓhibitis. ſed in hoc an iſta mu
ſca fuerit vel nō fuerit nō tenemur cōfoꝛmare vo=
luntatē noſtrā volūtati diuine. ¶ Sed cōtra di= Rñſionem
cit augu. ꝙ impij ſunt qbus diſplicet diuina ꝓui= auguſtinus
dentia: ſed quilibet tenet eſſe pius: ergo quilibet
tenet ad hoc vt ei placeat ꝓuidētia diuina: ergo
ſi velit cōtra ꝓuidentiā diuinā peccat moꝛtaliter
ſed omne qd eſt ex ꝓuidentia diuina eſt: ſi aliqs
vult nō eſſe qd eſt peccat moꝛtaliter: ergo i oībꝰ
tenemur velle qd ſcimꝰ deū. ¶ Iteꝫ murmurare Scdo
contra deū eſt peccatuꝫ moꝛtale vnde apls. neq̄ꝫ
murmuraueritis ſicut qdā coꝛū murmurauerunt
⁊c̄. ſed velle cōtra volūtatē dei eſt murmurare:
velle ſcienter cōtrariū eiꝰ qd deꝰ vult eſt peccatū
moꝛtale et inde vt pꝛius. ¶ Itē in iob. qs reſiſtit Tertio
ei ⁊ pacē habuit. ſed quilibet pacificus tenet eſſe Iob.
ergo quilibet tenet nō reſiſtere deo: tenet non
velle contrariū eiꝰ quod ſcit deū velle. ¶ Itē di= Quarto.
cit beatus dionyſiꝰ. optimi eſt optima adducere
ergo quicqd facit deꝰ optime facit. ¶ Sed cōtra
optima nō debemꝰ velle: ergo nō in omibus tene
mur velle qcqd ſcimꝰ deum velle. ¶ Qd concedi Opinio do
mus. tñ volūtas nr̄a non eſt bona ex eo ſolo ꝙ eſt ctoꝛis.
cōfoꝛmis volūtati diuine in volito. ſꝫ opoꝛtet ꝙ Q
ſit cōfoꝛmis in fine voluntatis ⁊ in alijs bonis cir
cōſtātijs. ¶ Adhuc pꝛobat ꝙ in oībus tenemur Iterum af
velle qcqd ſcimus deum velle qꝛ vniuerſe vie dñi ad idem.
mia et veritas ⁊ alibi oēs vie tue veritas. veritas
aūt operū dei vt dicit anſelmus cātuarienſis nihil Anſelmus.
aliud eſt q̄ꝫ rectitudo operū dei ſm quā a ſumma
ſapientia exeunt ⁊ ad eum tendunt. igitur qui in
aliquo opere dei ſiue muſca ſit ſiue alia creatura
vult cōtrariū eius qd ſcit deū velle: deuiat a veri
tate. peccat. pꝛopter hoc culpat diabolus qꝛ in

Ayuntamiento de Madrid

veritate nō ſtetit. ergo in nullo licet velle contra
riū eius qđ ſcimus deū velle. ¶ Item dicit aug.
ꝙ qui ſciēter dicit falſum ipſe peccat: q2 declinat
ab eo qđ eſt / ad illud qđ non eſt. hoc eſt a veritate
ad falſitatē. Sz ſimiliter q̄ vult cōtrariū eius qđ
ſcit deū velle / declinat a veritate: ģ peccat. ⁊ ide
vt prius. ¶ Propter hoc dicimus ꝙ non eſt ſuſti
nenda illa opinio q̄ dicit ꝙ ſolū in p̄ceptis ⁊ ꝓhi-
bitis tenemur velle quicquid ſcimus deum velle.
Opinio. ¶ Aliorū eſt opinio ſed paucorū q̄ dicūt ꝙ tene-
mur velle volūtate rōnis quicq̄d ſcimus deuz vel
le: ſed licitū eſt deſiderare ſm vim cōcupiſcibilez
cōtrariū eius qđ ſcimus deū velle. Et hoc dicūt
ſe habere ab apl̄o q̄ dicit ad philip. Cōfidēs ſcio
q2 manebo et ꝑmanebo. et tamē cupiebat diſſol-
ui et eſſe cū xpo: ⁊ hoc erat cōtra voluntatē dei.
cōtra pređ. opinionez. ¶ Et hec opinio nō poteſt ſuſtineri. ſicut ei ſunt
quedā ꝟtutes in rōne: ſic ſunt q̄dam in cōcupiſci
bili ⁊ iraſcibili: ſed in oībus ꝟtutib9 tenemur aſſi-
milari deo. ergo nō ſolū in eis que ꝑtinēt ad rōnē
R Secundo augustinus tenemur velle q̄cq̄d ſcimus deū velle: ſz etiā i eis
q̄ ꝑtinet ad iraſcibilē ⁊ ꝯcupiſcibilem. ¶ Itē dt
aug. ꝙ oīa ſunt vera a prima veritate: ⁊ oīa bona
a prima bonitate. ģ ſicut peccat qui volūtate rō-
nis vult cōtrariū eius qđ ſcit deū velle (q2 deuiat
Obiectio. 1 a prima veritate) ita peccat q̄ volūtate cōcupiſci
bili vult cōtrariū eius qđ ſcit deū velle. ¶ Sz ꝯ
hoc obicit. ponat ꝙ iſte ſciat in habitu aliquē ali
um eſſe pauperē et velit ꝙ iſte ſit diues modo nō
attendēs ꝓuidētiā dei nec ſciens in actu illum eē
pauperē: queritur an iſte peccat volendo iſtum eē
diuitē modo. Videt ꝙ non. q2 vult bonū. bonū ei
eſt vt ille habeat neceſſaria / et nō ſcit in actu deū
2. velle oppoſitū: ergo nō peccat. ¶ Item ignorat
In oppoſitū primo. iſtum eſſe pauperē: ⁊ hoc ignorātia facti: pauper
eñ eſt ꝑ form ī. ſed ignorātia facti ex toto excuſat
ergo iſte nō peccat. ¶ Sz cōtra. Impius eſt cui
diſplicet diuina ꝓuidētia. i. infidelis. fides eñ di
cit ꝙ oīa fiunt ⁊ regūtur diuina ꝓuidētia. ergo ꝑ
diuinā ꝓuidētiā iſte eſt pauper. et hoc ſcit iſte ſal
tem in habitu et diſplicet ei hec paupertas. ergo
diſplicet ei diuina ꝓuidētia: ģ eſt ipius: ģ peccat
Secundo. ¶ Itē hec videt eē ignorātia iuris: q2 de iure di-
uino eſt oīa fieri ꝑ ꝓuidētiā diuinā: ģ ⁊ pauperta
tē illius. ſed iſte ignorat hoc: ģ habet ignorantiā
S Solutio iuris. ſz ignorātia iuris neminē excuſat: ģ iſte pec
cat volendo ipm fieri diuitē mō. ¶ Ad hoc dicen
dum eſt ꝙ nō peccat: cum non aduertat diuinam
ꝓuidentiā circa hoc: nec eſt impius ſed eſſet im-
pius ſi actualiter aduerteret ꝓuidentiā diuinam
Dupl̄r ali- et vellet cōtrariū. ¶ Et ad illud qđ obicit ꝙ hic
quid eſt de iure. eſt ignorātia iuris diſtinguendū eſt: ꝙ deus que-
dam facit ꝑ ſe eſſe de iure: quedā ꝑ aliud. ſicut ꝙ
Opinio doctoris omnia fiant ꝑ diuinā ꝓuidentiā hoc vniuerſale ꝑ
ſe facit de9 eſſe de iure: ſed ꝙ nō pluat mō / vel iſte
ſit pauper / ⁊ hmōi ſingularia facit de9 de iure eſſe
per aliud: ſicut per materiā ⁊ formā. et in talibus
materia excuſat. ¶ Dicimus ergo ꝙ vbi non ad-
uertit aliquis diuinam prouidentiaz: non eſt pec
catum velle oppoſitum eius qđ deus vult. vñ di-
cimus ꝙ ex caritate poterāt flere martinū cōſide
rato dāno ſubditorū ex morte ipſi9 nō conſidera-
ta actualiter diuina ꝓuidētia: ſed actualiter ipſa
Replicat T cognita impius eſt volēdo oppoſitū. ¶ Sed vi-
detur ꝙ deus impius fuerit flendo lazarum: q2 re
uocabat ad preſentes miſerias. ipſe ei actualiter
ſciebat oīa: ergo actualiter ſciebat deū velle la-
Solutio hūane miſerie dupliciter cōſiderant. zarū reuocari. ¶ Et ſolutio eſt ꝙ hūane miſerie
dupliciter poſſunt ꝯſiderari. vno modo ſm ꝙ ſūt
medicine et veniūt a diuina ꝓuidētia: ⁊ ſic nō eſt
flendū pro ipſis. alio mō prout ortum habēt a pec
cato: et ſic flende ſunt: q2 hoc modo nunq̄ placēt
deo nec ſanctis. vñ Heu mihi q2 incolatus meus
prolongatus eſt. ⁊c̄.

¶ Capitulū. 14. de miſericordia et iuſticia
dei quod cōtinet ſeptem queſtiones.

Quid mia ⁊ iuſticia Dicto de voluntate dei: dicēdū eſt de mi
ſericordia dei ⁊ iuſticia. q2 mia dei volū
tas dei eſt: qua vult reuelare miſerias.
Diuiſio capituli. et iuſticia dei voluntas dei eſt qua vult
reddere vnicuiq; qđ ſuum eſt. ſunt autem mia ⁊ iu
ſticia dei idem in ſubiacenti: ſz differūt in effectu
Primo modo querit vtrum omnia opera dñi gñā
liter ſint ex mia vel iuſticia. ſecūdo de cōmenſura
tione pene ad culpam. tertio vtrū deus miſericor
dius agit cū vno q̄ cū alio. quarto de adequatio
ne premij ad meritū. quinto vtrū tam iuſte punia
tur aliquis a deo q̄tum meruit. ſexto vtrū iuſtifi-
care ſit opus iuſticie. ſeptimo vtrū pena quā de9
infligit: ad maiorem coronam ſit iuſticie vel mie.
circa primam q̄ſtionē ar. ¶ Circa primū ſic obicitur. Vniuerſe vie domini
mia et ꝟitas. et ſumit veritas pro iuſticia ſicut di
cunt ſancti. et alibi. Oēs vie tue veritas. ģ gñali
ter oīa opera dñi ſunt ex mia vel ex iuſticia: vel ex
In oppoſitum. vtraq;. ¶ Sed cōtra. prima opa creationis ſicut
celū ⁊ terra nō ſunt ex iuſticia. quod ꝓbatur. q2
tripliciter pōt aliq̄d dici eē ex iuſticia dei. primo
ſm ꝙ reddit aliq̄d ſm merita. ſcđo qñ reddit qđ ꝓ
miſit. tertio qñ dat aliq̄d ſz exigentiā nature. res
eñ imperfecta naturaliter exigit perfici. vnde ex
iuſticia dei videlicet ſm exigentiā rei datur ꝑfe-
ctio rei ipfecte. ſm hec opa diſpoſitiōis ⁊ ordina
tiōis poſſūt dici eē ex iuſticia. materialis ei ipfe
ctio rerū naturaliter exigebat ꝑfici. Siſr opa ꝓ
pagationis hoc modo ſunt ex iuſticia. impfectio
eñ ſiue corruptibilitas indiuidui exigit ſaluari ꝑ
petuo in ſpecie: cū non poſſit ſemꝑ ſaluari in indi
uiduo. ſz prima opatio creatiōis nullo iſtorū mo
dorū eſt ex iuſticia. hec patet: neq; ē ex mia quia
nulla preceſſit miſeria. ģ nō eſt verū generaliter
Solutio. ꝙ oīa opa dei ſint ex mia vel ex iuſticia. ¶ Solu
tio. Duobus modis pōt intelligi hec auctoritas.
vniuerſe vie dñi mia et veritas. pōt eñ intelligi
gñaliter de oībus opib9 dei: ⁊ tunc miſericordia
non ſumitur ſecundum ꝙ reſpicit miſerias: ſed ſu
mitur pro ſupfluenti bonitate dei: ſiue ꝓ mera li-
Triplex veritas ſcđm anſelmum. beralitate dei. veritas ſimiliter nō ſumitur pro iu
ſticia: ſed ꝓ rectitudine operū. ¶ Sed diſtinguit
anſelmus cantuarienſis triplicē veritatē. ſ. verita
tem enunciatiōis: veritatē volūtatis: ⁊ veritatē
operis. veritas enūciatiōis eſt cum enūciatio ſi-
gnificat illud ad qđ fuit inſtituta ⁊ prout fuit inſti
tuta. ſic affirmatio ſignificat de eo qđ eſt eſſe: et
negatio de eo qđ nō eſt nō eſſe. et veritas volūta

Ayuntamiento de Madrid

tis idem eſt ꝙ rectitudo volūtatis. vnde in euāgelio. ille in veritate nō ſtetit. i. in recta voluntate. veritas opis idē eſt ꝙ rectitudo operis ſm quam res ſunt in actu ꝑut fuerunt eternaliter in mente diuina. ꝛ hoc modo oīa opera dei ſunt recta ꝛ oīa indicant ſapientiā ꝛ potentiā ꝛ bonitatē dei. ꝛ ſic verū eſt ꝙ vniuerſe vie dn̄i ſunt mia et veritas: qꝛ oīa opera dn̄i ſunt ex ſupeffluenti bonitate dei. ꝛ ſic pꝫ ꝙ pꝛima opa creationis ſunt mia ꝛ veritas.

pōt tn̄ intelligi pticulariter.

Pōt etiā intelligi hec auctoꝛitas particulariter. vniuerſe vie dn̄i mia ꝛ veritas. vt intelligaꝝ de illis operib⁹ quib⁹ deus ad nos venit reuelādo ſcꝫ miſerias nr̄as et reddēdo vnicuiqꝫ qđ ſuum eſt: vl' puniēdo vel remunerādo. Silr̄ vniuerſe vie domini mia et veritas. qbus nos imus ad deū ſunt mia et veritas. mia ei ad ipm cōpatiēdo miſerijs ꝛ reddendo vnicuiqꝫ quod ſuum eſt: nobis ſcꝫ pꝛoximo et deo. Et ſic ceſſat obiectio de pꝛimis operibus creationis.

Et ſic ſoluitur obiectio

Secunda queſtio capituli decimitertij.

Secundo querīꝝ vtrū deus poſſit punire aliquā ꝙ̄tū meruit. Pꝛobaꝝ ꝙ ſic. qa iſte meruit puniri tanta pena demōſtrata cōdigna: ergo iuſtū eſt iſtuꝫ puniri tāta pena. nō niſi a deo: ergo iuſtū eſt ꝙ de⁹ puniat iſtum tanta pena: ergo de⁹ de iuſticia ſua pōt iſtū punire tanta pena.

Af ꝙ ſic.

In oppm̄.

Contra. dicit auctoꝛitas. culpa eſt pꝛoſequi culpā totā. ergo ſi hoc culpabile eſt in hoīe miſericoꝛde: multo foꝛtius eſt culpabile in deo qui ſumme miſericoꝛs eſt. ergo de⁹ nō poteſt punire aliquē ꝙ̄tuꝫ meruit. Item dicit apl̄us ꝙ deus nō poteſt negare ſeipſum. negaret eñ ſeipm ſi nō puniret malos: negaret eñ iuſticiam ſuā que ipſe eſt: ſilr̄ negaret miam ſuā q̄ ipe eſt. ergo nō pōt punire imiſericoꝛditer: ꝫ non pōt punire aliquē ꝙ̄tum meruit.

Secundo.

Opinio doctoꝛis

Qđ cōcedimus. nec illud eſt ei impotētia imolaus. Ad pꝛimo obiectū diſtinguēda eſt duplex iuſticia ſcꝫ ſm exigentiā meritoꝛū ꝛ ſm iuſticiā dei. ſm exigentiaꝫ meritoꝝ iuſtum eſt iſtū puniri tāta pena: ſꝫ nō de iuſticia dei cū de neceſſitate admixta eſt mia Vn̄ non valet hec argumētatio. iuſtū eſt ꝙ deus puniat iſtū tāta pena: ergo de⁹ de iuſticia ſua poteſt iſtum punire tāta pena. qꝛ in pꝛima hec dictio iuſtum teneꝝ cōiter ꝑ iuſticia meritoꝛū ꝛ ꝑ iuſticia dei: in cōcluſione hec dictio iuſticia teneꝝ tm̄ pꝛo iuſticia dei. ꝛ ita ꝓceditur a ſuperioꝛi ad inferius affirmando.

Ad pꝛimuꝫ

Duplex iuſticia.

Replicatur

Apoc. 18.

Sꝫ cōtra pꝛedicta obiciꝝ. dicitur in apocalipſi de babylone. ꝙ̄tū gloꝛificauit ſe et in delicijs fuit: tātum date illi toꝛmentū ꝛ luctuꝫ.

Math. 7.

Et in euāgelio. In qua mēſura menſi fueritis/ remetietur vobis.

Eſa. 27.

Et in yſaia. In menſura cō tra menſurā cū abiecta fuerit iudicabit eā. ſcꝫ in menſura pene cōtra mēſurā culpe. His auctoritatibus videꝝ ꝙ deus puniat pctōꝛeꝫ ꝙ̄tum meruit.

Apoca. 10.

Itē i apoca. Cū poculo qđ miſcuit vobis miſcete illi dupluꝫ. Et vocat populū penam qua babylon afflixit ſctōs. ſicut in hieremia. Sume calicē vini furoꝛis huius. vocaꝝ calix pena. ꝫ magis puniuit deus babylonē ꝙ̄ meruit puniri i afflictione ſanctoꝝ. Ad idem facit illa auctoꝛitas yſaie

Eſa. 40.

Suſcepit de manu dn̄i duplicia pꝛo omīb⁹ peccatis ſuis.

Ps.

Item ſup illū locū pſalmiſte Ex vſuris ꝛ iniqtate redimet aīas eoꝛum. dicit auctoritas. Plus exigiꝝ in penis: ꝙ̄ cōmiſſum ſit i culpis. ergo plus puniꝝ peccatoꝛ ꝙ̄ meruit.

Job.

Iteꝫ plus puniuit deus iob pena tēpoꝛali/ ꝙ̄ meruit. vnde ipe dicit Nō peccaui. ſcꝫ tm̄. Eadē rōe de⁹ poteſt aliquē punire pena eterna pluſꝙ̄ meruit. Itē cum culpa ſit momētanea: quare punitur eternaliter.

Opīo gregoꝛij.

Ad hoc dicit greg. ꝙ qꝛ iſte peccauit i ſuo eterno. de⁹ punit eū in ſuo eterno.

Cōtra gre.

Aliquoꝛuꝫ ſolutio.

Sꝫ hec ſolutio nulla videꝝ eſſe: imo potius i ſuo eterno. Pꝛopter hoc ſoluūt quidā aliter dicētes ꝙ iſte puniꝝ eternaliter: qꝛ reatus eternus eſt: qꝛ in inferno nō pōt deleri cū in inferno nō poſſit eē caritas.

cōtra pꝛeđ. ſolutionem

Sed hec ſolutio nulla eſt: qꝛ ponit in ſolutione qđ dignū eſt poni in q̄ſtiōe. Queri eñ poteſt quare non deleaꝝ reat⁹: cum pꝛo momētanea culpa hō ſufficienter punitus videaꝝ ꝑ centū annos vel mille. vel quare ponit euꝫ deus in loco in quo nō pōt deleri reat⁹: cū alibi poſſit eū ſufficienter punire.

Solutio doctoꝛis ad pꝛedi. auctoꝛitates

Solutio. Tres pꝛime auctoꝛitates intelligūtur vt fiat cōparatio in gn̄e hoc modo. ſi multuꝫ gloꝛificauit ſe: multū date illi toꝛmentuꝫ et ſi magna fuerit menſura culpe: magna ſit mēſura pene. ſed non ꝓpter hoc punitur aliqs ꝙ̄tū meruit. In quarta ꝛ quīta auctoꝛitate intelligiꝝ duplicitas ſm ꝓpoꝛtionē ꝛ ſm dualitatem eoꝝ in quib⁹ puniꝝ pctōꝛ. vnde is eſt ſenſus miſcete ei duplum. i. punitatis in coꝛpoꝛe ꝛ aīa.

Ad ſextam auctoꝛitatē

Ad ſextam auctoꝛitatē dicim⁹ ꝙ plus exigiꝝ in penis ꝙ̄ commiſſum ſit in culpis. i. pena maioꝛ eſt duratione ꝛ acerbitate: ꝙ̄ delectatio culpe fuerit dulcꝫ. acerbitas eñ pene vincit delectationē culpe: ꝛ duratio durationē. ꝛ non plus exigitur in penis ꝙ̄ exigit meritū culpe: qꝛ exigit penā eternā ſicut poſt ea patebit.

ad ſeptimū

Iob ꝓpꝛie nō puniebatur.

Ad ſeptimo obiectum dicimus ꝙ iob nō fuit magis punitus ꝙ̄ meruit: qꝛ punire ē penā infligere pꝛo pctō: ꝛ iob nō fuit tota illa pena inflicta pꝛo pctō: ſed pars ad maioꝛē coꝛonam.

Ad vltimū.

Ad vltimo obiectū queſitū dicit aug. ꝙ hec q̄ſtio quare culpa tp̄alis puniaꝝ eternaliter ſit acſi ſola circūſtantia tp̄is aggrauaret pctm̄. quod nō eſt verū: imo ꝑſona i quā peccatur aggrauat peccatū. magis eñ peccat q peccat cōtra imperatorem: ꝙ̄ qui cōtra cōſulē. vnde cum pctm̄ moꝛtale ſit cōtra deū qui eternus eſt: eterna pena ei debetur.

Due cauſe q̄re moꝛtale punitur eternaliter

Due ergo ſunt cauſe quare pctm̄ moꝛtale punitur pena eterna. pꝛima eſt: qꝛ eſt cōtra deum eternū. ſecūda eſt qꝛ pctōꝛ peccat in ſuo eterno: ꝛ ꝙ̄tum in ſe eſt non imponit finē peccato. Et has duas cauſas cōiungit greg. cū dicit qꝛ iſte peccauit in ſuo eterno/ deus puniuit ipm in ſuo eterno: qꝛ cuꝫ diciꝝ peccauit: intelligiꝝ peccaſſe cōtra deum eternū. qꝛ peccatū eſt factū/ vel dictū/ vel cōcupitū cōtra legē dei. ꝛ ita ꝯtra deū.

A

Replicaꝝ de paruulis

Pꝛimo.

Sed adhuc videꝝ poſſe pꝛobari ꝙ deus punit aliquē pena cōdigna etiā maioꝛi: qꝛ paruulos q decedūt ſine baptiſmo punit in carentia viſionis dei ꝑ peccato oꝛiginali: ꝛ carētia viſionis dei eſt pena condigna oꝛiginali: ergo deus punit paruulos pena cōdigna. nō eñ pōt dici ꝙ minoꝛi carētia ꝙ̄ condigna puniat eos: quia carētia viſionis dei cū ſit

Ayuntamiento de Madrid

Scḋo aug. pꝛiuatio nō recipit magis ⁊ minus. ¶ Iteꝫ dicit
aug. ꝙ carētia viſionis dei maxia pena eſt: ⁊ pec
catum oꝛiginale minimū eſt: ergo pctm̄ minimū
Tertio punit maxima pena: ꝗ maioꝛ cōdigna eſt. ¶ Itē
ex viſione dei maxima gloꝛia eſt: ꝗ ex carētia viſio
nis dei maxima pena. q2 maxia glia ⁊ maxia pena
cōtraria ſunt: ergo paruuli puniūtur maxia pena
Quarto. et inde vt pꝛius. ¶ Itē vt viſione dei eſt maxima
delectatio: ꝗ ex carētia viſiōis dei eſt maxima tri
Quinto. ſticia: ꝗ maxia pena. ⁊ inde vt pꝛiꝰ. ¶ Itē ſi adul
ti qui ſunt in inferno viderēt ⁊ delectarent in ipo
tantā haberēt delectationē ex viſione dei ꝙ mal=
lent eē in penis eternis ſenſibilibꝰ ⁊ videre deum
ꝗ̄ carere viſione dei ⁊ nullā penā materialē ſenti
Solutio rent. ꝗ carētia viſiōis dei maioꝛ pena eſt ꝗ̄ ignis
Ad pꝛimū. gehenne. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Solutio. Ad pꝛimo
Oꝛiginale obiectū dicimꝰ ꝙ pctm̄ oꝛiginale ꝓpꝛie loquendo
pꝛopꝛie nō nō punit: ſed verū eſt ꝙ nō remunerat. viſio ei dei
punitur. remuneratio bonoꝛū eſt. verūtamē eo mō loquen
di quo paruuli dicunt puniri cōcedimꝰ ꝙ carētia
viſionis dei eſt pena cōdigna oꝛiginali. Sꝫ nō va
let hec argumētatio. paruuli puniūtur ꝓ oꝛigina
li / carentia viſiōis dei: ſꝫ carētia viſionis dei ē pe
na cōdigna oꝛiginali: ꝗ puniunt pena cōdigna. ſi
cut nō ſequit: ſoꝛtes videt hoīeꝫ / ⁊ plato eſt homo
B ergo ſoꝛtes videt platonē. q2 multe ſunt carentie
et deus punit eos minoꝛi carētia ꝗ̄ ſit condigna.
ꝗ̄uis em̄ carentia ſm ſe recipit magis et minus:
Augu. tn̄ recipit ſꝫ illḋ qḋ pꝛiuat. Dicit ei aug. ꝙ qlibet
pena pecca aliqḋ habet de circūfulgētia bonitatꝭ dei q̄ vbiꝗ
ti oꝛiginal' eſt. et q̄ minus hꝫ maioꝛes tenebꝛas patit. ¶ Un
citra cōdi= quedā carētia viſiōis dei maioꝛ eſt alia. vnde dici
gnum. mus ꝙ deꝰ minoꝛē carētiā viſiōis ſue infligit par
Ad ſcḋm uulis: ꝗ̄ exigat pctm̄ oꝛiginale. ¶ Ad ſcḋo obie
ctū dicimus ꝙ carētia viſiōis dei / maxia pena eſt
ꝗ̄tum ad damnum: ſed minima ꝗ̄tum ad ſenſum.
Ad tertiū ⁊ ¶ Ad tertio ⁊ quarto obiectū eadē eſt ſolutio. nō
quartum. em̄ valet hec argumētatio. ex viſione dei eſt maxi
ma delectatio: ꝗ ex carētia viſionis dei eſt maxia
triſticia. nec eſt locus a cōtrariꝭ: q2 deꝰ q̄ eſt ſum
me bonus nō hꝫ cōtrariū: nihil ei ē ſumme malū
Sicut nec valet hec argumētatio. ex potu dulci ē
delectatio: ergo ex carētia potus dulcis eſt triſti
cia. ſꝫ hoc ſequit: ꝗ ex potu amaro eſt triſticia. eo
modo quo dicit ariſmeticus ꝙ delectatiōi que eſt
ab eo ꝙ eſt conſiderare q2 dyameter eſt aſſimeter
coſte nichil eſt cōtrariū. q2 illud ī quo eſt delecta
tio non hꝫ ꝯtrariū. quia illud ſm qḋ eſt nō habet
cōtrariū. et delectatiōi q̄ eſt ſm coꝛpoꝛalē actuꝫ
Ad vltimū. ſcꝫ ſm coitum nichil eſt contrariū. ¶ Ad vltimo
obiectuꝫ dicimꝰ ꝙ nō valet hec argumētatio. ma
li magis vellent eſſe in igne gehēne et videre deū
ꝗ̄ non eſſe in penis et carere viſiōe dei: ꝗ carētia
viſionis dei ē maioꝛ pena ꝗ̄ ignis gehēne. nō em̄
ſunt cōparabilia: ignis gehēne / ⁊ carētia viſionis
dei. equiuoce enim dicunt pene. vnū vt damnū:
reliquum vt toꝛmentum.

¶ Tertia queſtio decimeiquarti capituli.

Uꝫ deꝰ miſe ricoꝛdius agit cū vno ꝗ̄ cum alio ar pꝛimo.
TErtio querit vtrum deus miſericoꝛdius
agat cū vno ꝗ̄ cum alio. ¶ Pꝛobatur ꝙ
ſic. ſint duo quoꝝ vnus ſit duplo magis
peccatoꝛ ꝗ̄ alius. ⁊ ſic vterꝗ decedat.
culpa vnius eſt dupla ad culpaꝫ alterius: ꝗ pena
condigna vnius eſt dupla ad penā cōdignā alte=
rius: et vnus in inferno duplo magis punitur ꝗ̄
alius: ⁊ cōſtat ꝙ deꝰ aliqḋ vtriꝗ relaxat de cōdi=
gna. ergo magis in ꝗ̄titate ſubtrahit de pena cō=
digna vnius: ꝗ̄ de pena cōdigna alterius. qḋ pa=
tet etiā in numeris. ſi em̄ aliqs nūerus ſit duplus
ad alium ⁊ de vtroꝗ fiat ſubſtractio ita ꝙ in reſi=
duis remaneat dupla ꝓpoꝛtio: plus ſubtrahit de
duplo ꝗ̄ de ſubduplo. ꝗ plus relaxat iſti de pena
ꝗ̄ alij. ſed in hoc ꝙ relaxat / miſericoꝛditer agit: ꝗ
miſericoꝛdius agit cū vno ꝗ̄ cum alio: ⁊ cū iſto q̄
magis peccauit. qḋ videt iniuſtū. ¶ Item iacob Secundo
elegit in vtero matris / ⁊ eſau nō: ergo miſericoꝛ=
dius egit cum iacob ꝗ̄ cum eſau. ¶ Item multa Tertio
beneficia dat quibuſdā que nō dat alijs: ergo mi=
ſericoꝛdius agit cū vno ꝗ̄ cū alio. ¶ Sed cōtra. In oppoſi=
ꝗ̄ dignus eſt iſte ſua pena / tam dignꝰ eſt ille ſua: tum arguit
ergo ꝗ̄ iuſte punit deus iſtum / tam iuſte punit il=
lum: ergo deꝰ non iuſtius agit cum vno ꝗ̄ cū alio.
ergo nec miſericoꝛdius. ¶ Item quicqḋ deus iu Secundo.
ſte agit iuſtiſſime agit: ⁊ hoc q2 iuſtiſſimꝰ eſt. ergo
quicqḋ deꝰ miſericoꝛditer agit / miſericoꝛdiſſime
agit: quia ipſe miſericoꝛdiſſimus eſt. ¶ Item di=
cit beatus dionyſius. optimi eſt optima adduce= Tertio dionyſius.
re: ergo miſericoꝛdiſſimi eſt miſericoꝛdiſſime age
re. ergo q̄cquid deus miſericoꝛditer agit / miſeri=
coꝛdiſſime agit: ꝗ non miſericoꝛdius agit cuꝫ vno
ꝗ̄ cum alio. ¶ Ad hec dicūt quidam ꝙ deꝰ nō iu Pꝛia opiō.
ſtius agit cum vno ꝗ̄ cum alio: tamen miſericoꝛ=
dius agit cum vno ꝗ̄ cum alio. et hoc eſt quia iu=
ſticia reſpicit debituꝫ: ⁊ malis equaliter debētur
pene ſue: ⁊ bonis equaliter pꝛemia. ſed miſericoꝛ
dia reſpicit actum: et effectus miſericoꝛdie maioꝛ
eſt in vno ꝗ̄ in alio. ¶ Sed hec ſolutio non po=
teſt ſtare: quia in deo ſunt virtutes exemplares: ⁊ cōtra pꝛecḋ.
omnis virtus mediū eſt duoꝛū vicioꝛum. ⁊ quan= opinionem
to magis accedit ad medium / tanto maioꝛ virtus
eſt: ⁊ quanto magis recedit a medio tanto magis
accedit ad viciū. virtutes autē dei veriſſime ſunt
ergo ſunt ī veriſſimo medio: ergo miſericoꝛdia dei
in veriſſimo medio eſt: ergo quicquid deus miſe=
ricoꝛditer agit miſericoꝛdiſſime agit. quia opera
ſunt que a veriſſimo medio exeunt ⁊ maxime ſunt
talia. ergo deus non miſericoꝛdius agit cum vno
ꝗ̄ cum alio ſicut nec iuſtius. ¶ Solutio. Dicimꝰ
ꝙ vtraꝗ iſtarū eſt duplex. deus iuſtius agit cum Solutio doctoꝛis.
vno ꝗ̄ cum alio: deus miſericoꝛdius agit cuꝫ vno
ꝗ̄ cum alio. quia ſi fiat comparatio habito reſpe=
ctu tantū ad actus vera eſt vtraꝗ. q2 ſicut effectꝰ Quḋ deus
miſericoꝛdie maioꝛ eſt in vno ꝗ̄ in alio: ita ⁊ effe= iuſtius agit
ctus iuſticie. ſi nō fiat cōparatio habito reſpectu cum vno ꝗ̄
ad actus cum oībus ſuis circūſtantijs tā perſone cum alio
ꝗ̄ negocij falſa eſt vtraꝗ. quia deꝰ (penſatis om=
bus circūſtantijs) nec iuſtius nec miſericoꝛdius
agit cū vno ꝗ̄ cū alio. quia penſatis oībus circū=
ſtātijs deꝰ dat vnicuiꝗ ſm ꝓpꝛiā virtutē vt dici=
tur in ambꝛoſio: et hoc eſt dare cui dandū ē vt di=
cit ambꝛoſius. ¶ Unde dicimꝰ ꝙ ſi aliq̄ duo pec=
catoꝛes ſint oīno pares: ſi deus dat vni grāꝫ / dat Ambꝛoſiꝰ.
⁊ alij. ¶ Per diſtinctionē iſtā patet qualiter rn̄dē Pꝫ rn̄ſio ad
dū ſit ad pꝛedictas obiectiōes. ¶ Sꝫ mirū videt obiectiōes.
Replicat.

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ in inferno ei qui magis peccauit plus remittit̃ de pena ꝗ̃ ei qui minus peccauit. magis enĩ indignus eſt mĩa dei ille qui magis peccauit: g̃ minꝰ

Solutio C

miſericorditer deberet agere deus cũ ipo. ¶ Solutio. ad hoc eſt ꝙ deus in pñti vita reſpicit circũſtãtias: qꝛ hõ preparat ſe cooperante deo. ẽ enim hoc tẽpus merendi. ſed in futuro nõ reſpicit circũſtantias: ſed vbi maior miſeria: maiorem effectuꝫ miſericordie exhibet.

¶ Quarta queſtio capituli decimiquarti.

Quarto queritur de adequatione premii ad meritũ et queritur vtrũ deus iuſtius coronet petrũ ꝗ̃ linũ. ꝓbat̃ ꝙ ſic. qꝛ petrus magis meruit coronã ꝗ̃ linus: g̃ iuſtius eſt petrum coronari ꝗ̃ linũ. nõ niſi a deo: g̃ iuſtius petrus coronat̃ a deo ꝗ̃ linus: g̃ deus iuſtius agit cũ vno ꝗ̃ cum alio: nõ g̃ iuſtiſſime agit cum quolibet. qꝺ eſt cõtra predicta. ¶ Solutio. Hec eſt triplex. petrus iuſtius coronat̃ a deo ꝗ̃ linus. ſi itelligat̃ ſic. petrus maiori effectu iuſticie coronat̃ ꝗ̃ linus, vera eſt. ſi ſic magis exigũt merita petri ꝙ petrus coronet̃ a deo ſiue exigẽtia maiorum meritorũ coronatur petrus a deo ꝗ̃ linus iterũ vera eſt. ſi vero ſic intelligitur. magis reſpõdet corona petri ſuo merito: falſa eſt. ſi vero ſic diceretur: iuſtius coronat̃ petrus a deo ſuo premio ꝗ̃ linus ſuo: ſimpliciter falſa eſſet. qꝛ nõ haberet niſi tertiã ſignificationẽ. quia ꝗ̃tum dignus ẽ petrus ſuo premio: tñ dignus eſt linus ſuo. ¶ Similiter ſolet obici de adequatiõe pene ad culpam hoc modo. demõſtrẽtur duo quoꝝ alter eſt in duplo peior alio. ꝗ̃tum dignus eſt iſte ſua pena/ tñ dignus eſt ille ſua: ſed ꝗ̃tuꝫ dignus eſt iſte ſua pena: tñ dignꝰ eſt iſte puniri/ ⁊ ſimiliter ille: g̃ ꝗ̃tuꝫ dignus eſt iſte puniri: tñ dignus eſt ille puniri. ⁊ hoc falſum. qꝛ in duplo peior/ duplo magis dignꝰ eſt puniri. ¶ Ad hoc dicũt quidã ꝙ hec eſt falſa: ꝗ̃tum dignus eſt iſte ſua pena: tñ dignus eſt ille ſua. quia ſenſus eſt (vt dicũt ipſi) quãto merito vel demerito eſt iſte dignus puniri: tanto ille. et hoc falſuꝫ. quia inequalia ſunt demerita. ¶ Hec ſolutio nulla videt̃. qꝛ hec cõcedit̃ ſimpliciter. ꝗ̃tum potens eſt iſte valde fortis ferre illum magnum lapidẽ: tñ potens eſt ille minus fortis ferre illuꝫ paruum lapidẽ. ¶ Preterea vterqꝫ iuſtiſſime punitur in inferno ſua pena: ergo nõ magis iuſte punitur vnus ꝗ̃ alius: g̃ equaliter iuſte. ergo ꝗ̃tũ dignus ẽ iſte ſua pena: tñ dignꝰ eſt ille ſua. ¶ Qꝺ cõcedũt quidã: ſed dicũt ꝙ ſequens argumẽtatio non valet. ¶ Sed hoc nõ põt dici: qꝛ illa argumẽtatio reſolubilis eſt in duos ſillogiſmos hoc modo. ꝗ̃tum dignꝰ eſt primus ſua pena/ tñ dignus ẽ ſecundus ſua pena: ſed ꝗ̃tum dignus eſt ſcꝺs ſua pena tñ dignus eſt primus. ⁊ ecõtrario. ergo tñ dignus eſt primus puniri ꝗ̃tum dignus eſt ſcꝺs ſua pena: ⁊ ꝗ̃tum dignus eſt ſecũdus ſua pena tãtũ dignus eſt puniri. ergo ꝗ̃tũ dignus eſt primꝰ puniri: tñ dignus ẽ ſcꝺs puniri. ¶ Propter hoc dicimus ꝙ prima eſt vera ⁊ argumẽtatio neceſſaria. ſꝫ hec eſt falſa: ꝗ̃tum dignus eſt iſte ſua pena tñ dignus eſt puniri. qꝛ ſic adequatur cõparatio pene ad culpã ipi culpe vel demerito. et talis ꝯparatio nulla eſt: qꝛ illa adeq̃tio nõ ẽ culpa vel qualitas aut actio eſt. ⁊ ita ſunt res diuerſoꝝ generũ vnde non ſunt comparabiles inter ſe. quod dicendum eſt de omnibus ſimilibus.

Af ꝙ ſic.

Solutio

Similit̃ af.

Solutio aliquorum.

Cõtra ſolutionẽ prio.

Secundo.

Alia ſolutio.

cõtra preꝺ. ſolutionem

Opinio doctoris.

D

¶ Quinta queſtio capituli decimiquarti.

Quinto queritur vtruꝫ tam iuſte puniat̃ aliquis a deo ꝗ̃tuꝫ meruit. ¶ Videtur ꝙ ſic. quia ꝗ̃tum meruit iſtũ puniri taꝫ iuſtum eſt iſtũ puniri: ⁊ ꝗ̃ iuſtũ eſt ipm puniri tam iuſte punit̃ a deo. ſiĩr ille punitur qui duplo peior eſt ꝗ̃tũ meruit puniri tãtuꝫ iuſte punitur a deo. ſed iſti duo eque iuſte puniuntur a deo: ergo iuſtiſſime: g̃ iſti eque meruerũt puniri. qꝺ manifeſte falſum eſt. ¶ Item deꝰ ſumme iuſte punit iſtuꝫ: ſed iſte nõ meruit ſumme puniri: g̃ magis iuſte punit iſtũ ꝗ̃ meruit puniri. ¶ Solutio. Cũ dicit̃ tam iuſte punit iſtum. demõſtrat̃ adequatio pene ad culpam vel quãtitas adequationis. ⁊ cum dr̃ iſte tantum meruit puniri: demõſtratur ipſa culpa vel quãtitas culpe. ſed culpa ⁊ adequatio pene ad culpam non ſunt cõparabiles nec in ſe nec ſm effectus. ſicut duc quãtitates diuerſarũ ſpecierũ aut colores diuerſarũ ſpecieruꝫ cõparabiles ſunt ſcꝺm effectus. qꝛ ꝗ̃tum hec albedo diſgregat/ tñ hec nigredo congregat: vel magis vel minus. ¶ Dicimus ergo ꝙ hec eſt falſa. ꝗ̃tum meruit iſte puniri/ ſiue ꝗ̃ iuſtũ eſt iſtum puniri: tam iuſte punitur a deo. quia nõ eſt ibi cõparatio. et ſi eſſet ibi cõparatio hec eẽt vera: magis punit̃ iſte a deo ꝗ̃ meruit puniri. quia ſumme iuſte punitur: et nõ ſumme meruit puniri.

Af ꝙ ſic.

Secundo

Solutio.

Reſolutio doctoris.

¶ Sexta queſtio decimiquarti capituli.

Sexto queritur vtrũ iuſtificare ſit opꝰ iuſticie. ¶ Qꝺ videt̃: qꝛ ſicut ſe habet mĩa ad miſereri: ita ſe hꝫ iuſticia ad iuſtificare. ſꝫ miſereri ẽ opus mĩe: ergo iuſtificare eſt opus iuſticie. ¶ Itẽ dicit aug. ſup epiſtolã ad romanos. qꝛ ſi deus nõ reciperet cõfugiẽtes ad ſe iniquitas eſſet: igit̃ recipere cõfugiẽtes ad ſe eſt iuſticia: ſꝫ hoc eſt cõferre gratiaꝫ ſiue iuſtificare: ergo iuſtificare ẽ opus iuſticie. ¶ Contra. de miſericordia iuſtificat deꝰ non ergo de iuſticia. ¶ Solutio. Ad primum dicimus ꝙ hec eſt falſa. ſicut ſe habet miſericordia ad miſereri: ita iuſticia ad iuſtificare. qꝛ miſereri ẽ opus miſericordie. ſed iuſtificare nõ ẽ opus iuſticie: immo iuſtificare eſt ipſam iuſticiam facere. poſſet tamen dici iuſtificare eſt opus exemplare iuſticie: quia creata exemplum eſt iuſticie increate exemplaris que in deo eſt. vnde iuſticia creata exit a iuſticia increata vt a cauſa formali exẽplari: ſed non vt a cauſa efficiente. ¶ Ad ſecundo obiectum dicunt mgr̃i ꝙ nõ recipere fugiẽtes ad ſe iniquitas eẽt. i. infidelitas. nõ enĩ eſſet deus fidelis in verbis ſuis: ſi nõ reciperet fugiẽtes ad ſe cũ ita ꝓmiſerit. tñ recipere ſolius mĩe eſt. ¶ Poſſumus tñ ꝗ̃tum ad preſens diſtinguere duplicẽ iuſticiã. vnã ſm exigentiã meritorũ: aliã ſm ꝓmiſſionẽ. veritas enĩ qua homo dicit̃ verax nullo mõ volẽs aliũ decipere i v̄bis/ ſpecies eſt iuſticie. vt dicit tulliꝰ. vñ dicimꝰ ꝙ iuſtificare ẽ opus iuſticie ꝓmiſſiõis. veritas dei que eſt virtus exẽplaris in

Af ꝙ ſic.

Scꝺo

In oppoſitum af.

Solutio.

Ad primũ.

Ad ſecũdũ

Ayuntamiento de Madrid

E

ipſo. ipſe enim ita promiſit Conuertimini ad me:
et ego conuertar ad vos.

¶ Septima queſtio capituli decimiquarti.

Af ꝙ non.

SE primo queriť vtrũ pena quam infligit
deus ad maiorem coronã vt in iob: vel
ad cautelã vt in paulo ſit opus iuſticie.
¶ Probatur ꝙ nõ. qꝛ iob nõ meruit illã
vnde dicit Non peccaui. nec eſt mie quia mie nõ
eſt punire. ergo non Uniuerſe vie dñi miſericordia ⁊

Opio magiſtrorum

veritas. ¶ Ad hoc dicũt magiſtri ꝙ illa pena eſt
miſericordie dei large ſcʒ bonitatis dei. ſed cõtra
hoc dicunt multe auctoritates ꝙ oĩs pena iuſta
eſt: et ita oĩs pena videť eſſe ex iuſticia dei. qđ cõ

Opinio doctoris.

cedimus. ¶ Sed diſtinguenda eſt multiplex iu=
ſticia. eſt iuſticia meritorũ ſm quam iudex punit
reos. et eſt iuſticia promiſſionis ſm quã diciť ho=
mo verax reddendo qđ promiſit. ⁊ eſt iuſticia cor
rectionis ⁊ promotiõis quã debet pater filio. ⁊ iu
ſticia promotiõis quã debent ſuperiores inferio
ribus. Juſticia eñ importat debitũ. debemus ei
ſuperioribus obedientiã et reuerentiam: paribus
conſiliũ et auxiliũ: inferiorib⁹ protectionẽ ⁊ cor=
rectionem. illa ergo pena q̃ infligitur a deo ad maio=
rem coronam vel ad cõſeruationem humilitatis:
de iuſticia correctionis vel promotionis vel pro
tectionis eſt. vnde patet ꝙ nõ valet argumẽtatio
iob non meruit hanc penã: ergo hec pena non eſt
de iuſticia dei. cõcedimus tamẽ ꝙ hmõi pena eſt
de miſericordia dei: ſed mediate quia mĩa mouet
iuſticiã ꝙ infligat penam huiuſmodi.

¶ Capitulũ decimũquintũ de locari compa
ratione dei ad creaturas ⁊ continet quattuor
queſtiones.

DIcto de nominibus ꝑſonalibus ⁊ eſſen
tialibus dictis de deo ſiue cõnotẽt effe
ctuʒ in creatura ſiue nõ: dicendũ eſt de
locali ꝯparatiõe creatoris ad creaturã

Multipliciter aliqđ dr̃ eſſe in loco

¶ Sciendũ eſt ergo ꝙ multipliciter dicitur aliqđ in
loco. primo ſʒ loci circũſcriptionẽ vt dicit damaſc.
prout locus ab ipo diffiniť ſic. Locus eſt finis cõ
tinentis id qđ cõtinetur ſm ꝙ cõtineť. ⁊ hoc ẽ di
cere Locus eſt ſuperficies rei ambiẽtis. ſm hũc
modũ ſola corpora ſunt in loco: nec oĩa quia vlti=

per opationis determinationem.

ma ſpera cũ nõ ambiať ab alio nõ eſt in loco. Se=
cũdo modo vt dicit damaſc. diciť aliquid eẽ in lo
co per alicui⁹ operationis determinationẽ. ⁊ hoc
mõ ſpũalis et incorporea ſubſtãtia eſt in loco: vt
angeli ⁊ aĩe. ſed non circũſcribunť a loco. Tertio

Diuiſio capituli.

mõ dicitur aliquid eẽ in loco per circũſcriptã pre
ſentiã. ⁊ hoc mõ deus diciť eſſe vbiqꝫ. ¶ De primo
mõ nichil ad pñs: ſʒ de duob⁹ vltimis dicamus.
Primo ergo videndũ eſt vtrũ deus ſit vbiqꝫ ⁊ quo mõ
ſit vbiqꝫ. ſecũdo quot modis de⁹ ſit in reb⁹. Ter=
tio de loco angelorum ⁊ ſctãrũ aĩarũ. Quarto qua=

Q̃ꝫ de⁹ ſit vbiqꝫ ꝓbať

liter itelligẽdũ eſt ꝙ dicũt ſcti deũ eſſe ſp. ¶ Q̃ꝫ
deus ſit vbiqꝫ oñdiť primo auctoritatib⁹. dr̃ ei in
libro ſapiẽtie. Spũs dñi repleuit orbem terrarũ
et hoc intelligiť tã de repletiõe eſſentiali q̃ꝫ de re
pletiõe per grãm. et hoc vltimo modo vocatur ec
cleſia orbis terrarũ. qꝛ ſicut extra orbẽ terrarum
nichil viuit corporaliter: ita extra ecctiam nihil vi=

Ambroſi⁹.

uit ſpũaliť. ¶ Et ꝑ hãc auctoritatẽ ꝓbat ambro=
ſius ꝙ ſpũſſanct⁹ eſt de⁹: qꝛ ſolius dei eſt replere
orbẽ terrarũ ⁊ eẽ vbiqꝫ. ⁊ per hoc patet nullã eſſe
opinionẽ adamitarum qui ponunt vniuerſale eẽ vnũ
numero: ſi hec eñ eẽt ſubſtãtia vna numero eſſet

Ad idem.

vbiqꝫ. ¶ Itẽ in libro ſapiẽtie dr̃ Attingit vbiqꝫ ꝓ
pter ſui mũdiciã. ¶ Et iterum Attigit a fine vſqꝫ ad
finẽ fortiter. Per has mltas auctoritates patere

Sʒ oſtẽdiť idẽ rõnib⁹.

põt ꝙ deus eſt vbiqꝫ. ¶ Rõnib⁹ etiã idem ꝓbari
põt. qđã eñ effect⁹ non poſſunt eẽ ſine eſſentia et
preſentia ſue cauſe: ſicut corpora nõ poſſunt eſſe
ſine eẽntiali pñtia materie ⁊ forme. ⁊ hoc eſt ꝓ=
pter vehemẽtiã cauſe et indigentiã effectus. ſed
deus cauſa cauſaliſſima eſt: et quelibet creatura
maxie indiget eo. ergo nulla creatura põt eẽ ſine
eẽntiali pñtia dei: ergo deus eſt vbiqꝫ. ¶ Item de⁹

Scđa rõ.

ſumme potẽs eſt: ergo per ſe facit quicquid facit: ergo ſine
medio: ergo indiſtãter. ergo vbicũqꝫ operať ibi eſt ꝑ
eẽntialẽ pñtiã dei. ſed vbicũqꝫ operať: vbicũqꝫ

Tertia rõ.

ergo eſt. ¶ Itẽ ab oĩ parte mũdi influit fons bo=
nitatis dona ſua: ergo vbicũqꝫ eſt fons bonitatis

Quarta rõ

¶ Itẽ dicit anſelmus ꝙ de⁹ eſt quo maius vľ me
lius excogitari nõ põt: ſed maioris liberalitatis
et bonitatis eſt per eſſentialẽ preſentiã illuſtrare
et viſitare oĩa q̃ꝫ per abſentiã: et deus liberaliſſi=
mus et optimus eſt: ergo per eſſentialẽ preſentiã

Quõ deus eſt vbiqꝫ.

illuſtrat oĩa: ergo deus eſt vbiqꝫ. ¶ Quõ autem ſit
vbiqꝫ dicũt ſcti ꝙ potẽtialiter / preſentialiter. eẽn
tialiter. Potentialiter ꝑ dñium et gubernationẽ

ſed ne putaret aliquis ꝙ tñ eſt vbiqꝫ ſicut rex ter
renus potentialiter eſt in toto regno ſuo: ideo ad

Duplex pñſentia.

ditur pñtialiter. ¶ Sʒ quia pñtia eſt duplex: mẽ=
talis qua amicus dr̃ preſens amico / et eſſentialis
ne intelligereť de mẽtali addiť eſſentialiter. eſt ergo
deus vbiqꝫ potentialiter per dñium et guberna=
tionem. preſentialiter per preſentiã eſſentialẽ Di

Criſoſtom⁹

cit aũt ioh. criſoſtomus ꝙ qꝛ de⁹ eſt vbiqꝫ ſcimus

Contra criſoſtomũ ar.

quomodo autem eſt vbiqꝫ intellectu nõ capimus
¶ Sed videtur nichil dicere. quia ſicut ꝑ fidem
ſcimus ꝙ deus eſt vbiqꝫ: ita per fidẽ ſcimus ꝙ de=
us ſit vbiqꝫ potentialiter / preſentialiter / ⁊ eſſen=

Secundo.

tialiter. ¶ Item ſicut ſcimus probare ꝙ deus eſt
vbiqꝫ: ita ſcimus probare ꝙ deus eſt vbiqꝫ illo tri

Tertio.

plici modo. ¶ Item intellectus addit ſupra fidẽ
vnde Si nõ credideritis nõ intelligetis. Fides ei
ſimpliciter conſentit credendis: ſʒ intellectus q̃=
rit cauſas. ſed nos ſcimus aſſignare quare de⁹ ſit
vbiqꝫ potẽtialiter / preſentialiter: ergo intellectu ca=

Solutio

pimus quo modo deus eſt vbiqꝫ. ¶ Solutio Per
fidẽ ſcimus ꝙ deus eſt vbiqꝫ ⁊ etiam illos tres mo
dos: ſed intellectu nõ capimus quo mõ eſt vbiqꝫ:
eo modo quo eſt vbiqꝫ. eſt eñ vbiqꝫ incircũſcripte
intellectu aũt nõ capim⁹ ꝙ circũſcripte ſit vbiqꝫ
vñ ſuꝑ illud exodi Nõ videbit me hõ et viuet. di=
cit glo. non videbit me per incircũſcriptã eſſentiã
Intellectus eñ noſter in pñti vita anguſtus eſt:

Q̃re nõ intelligimus deum icircunſcripte in hac vita.

vnde nõ põt capere incircũſcriptã eſſentiã vt in=
circũſcripta eſt: ſʒ in futuro capiet qñ ampliatus
erit. In pñti ei imbut⁹ eſt fantaſijs ⁊ imaginibus
rerũ corporearũ in quibus res corporeas cõprehẽ=
dit localiter et incircũſcripte: ſed in futuro qñ nõ
loquẽtur ei res ſʒ ipe de⁹ incircũſcriptã eẽntiam
icircũſcripte capiet. Uñ aug. i lib. ꝯfeſſionũ. Cui

Auguſtin⁹

Ayuntamiento de Madrid

ſileat tumultus carnis ſileãt fantaſie/terre ſileãt/
et poli ſileant/et ſomnia/ z imaginarie reuelatio-
G nes oĩs lingue/ z omne ſignũ: z loquat ipſe ſol⁹ nõ
per ea/ſed per ſeipm. hoc eſt intrare in gaudiũ do
cõtra pred. mini tui. ¶ Sed ꝯtra predicta obicit. deus ẽ cau
arguitur. ſa efficiens cuiuſlibet creature z finalis et forma-
lis vt exẽplar non formalis q̃ ſit de re. materialis
aũt cauſa eſſe nõ põt deus. ſed cauſa efficiẽs et fi-
nalis z formalis per modũ exẽplar extra rẽ ſunt
ergo deus extra quãlibet creaturam eſt: ꝙ non eſt
Solutio ali vbiq̃. ¶ Forte dicit ꝙ ꝑpter cõſeruationez crea
quorum ture neceſſe eſt deũ eſſe in qualibet creatura per
Ar contra eſſentialẽ preſentiam. ¶ Sz hoc modo nulla res
ſolutionez. poteſt corrũpi: qꝛ in infinitũ potẽtior eſt deus ad
cõſeruandũ q̃ aliquid aliud ſit ad deſtruendum.
Ad idẽ boe ¶ Item dicit boetius in libro de trinitate ꝙ itel-
tius. lecto paulliſper primã bonitatẽ nõ eſſe gratia di-
ſputatiõis: nichilominus erit res alba et rotũda
ſed non eſt erit bona. ſed deus eſt prima bonitas:
ergo itelligi poteſt deũ nõ eſſe et tñ creatura erit
alba et rotũda: ꝙ erit: ergo creatura ad eſſe ſuum
nõ exigit eſſentialẽ preſentiã creatoris/nec crea-
tor hoc exigit: ergo nõ eſt neceſſe deum eſſe vbiq̃.
Tertio ad ¶ Item maioris potentie eſt cõſeruare res p ab
idem. ſentiã q̃ per preſentiã. hoc patet in rege eterno.
ſed qđ maioris potentie eſt/potius deo attribuẽ-
dum eſt: ergo potius dicendũ eſt deum cõſerua-
re res per abſentiã q̃ per preſentiã. et ita potius
Quarto ad dicendũ eſt deũ nõ eſſe vbiq̃: q̃ eſſe vbiq̃. ¶ Itẽ
idem. ſi de⁹ eſt eſſentialiter in qualibet creatura: ꝙ ſi in
aliqua adorandus eſt/eadẽ rõne z in alia. ſed ado
randus eſt in aliqua. moyſes eñ adorauit eum in
Quinto ad rubo: ergo adorandus in qualibet. ¶ Item iſte
idme. adorat deum in crucifixo et non peccat. ponat ꝙ
alius adoret ipm in lapide penitus eadem inten-
tione: vult eñ deũ honorare ꝑpter ſe/ſed in lapi-
de in quo deus eſt z relucet: ꝙ non errat ſicut nec
primus. ¶ Solutio. Ad primo obiectũ dicimus
Solutio ꝙ nõ eſt ſimile de cauſis naturalibus z de deo. qꝛ
Ad primuz deus cauſa cauſaliſſima eſt z vehementioris ad-
herentie q̃ alie cauſe. qꝛ ipſa materia z forma nõ
eſt cauſa niſi p primã cauſam. dicimus ergo ꝙ de
us extra quãlibet creaturam eſt q̃tum ad integri
tatẽ: qꝛ non eſt de integritate rei. ſed nõ eſt extra
creaturã q̃tum ad diffinitionẽ: qꝛ in diffinitione
cuiuſlibet creature eſt eſſe: z eſſe dictum de crea-
tura dicitur in ꝯparatiõe ad primũ eſſe: quia eſſe
creatum eſt abeſſe increato. aliter enim procede-
retur in infinitum. propter hoc dicit btũs diony-
ſius. Deus eſt vita oĩm viuentiuz: et eſſentia oĩm
Dionyſius exiſtentiũ. vnde nõ eſt ſeparabilis ab eis. vnde ſi-
D cut ſeparata prima bonitate nulla res eſt bõa: ſic
Ad dictum ſeparata prima eſſentia nulla res eſt. et ſic patet
boetij. ſolutio ad id qđ dicit boeti⁹. ¶ Ad ſcđo obiectuz
Ad ſecũdũ dicimus ꝙ deus cõſeruat oẽs res in eſſe: ſz q̃ diu
ordinauit nõ eſt ex impotẽtia cõſeruantis ꝙ aliq̃
res corrumpunt ſz ordinatione dei qui ordinauit
hmõi reciprocã gñationẽ z corruptionem. ¶ Ad
Ad tertiuz tertio obiectum dicimus ꝙ hec eſt falſa: maioris
potentie eſt cõſeruare res per abſentiã q̃ per pre
ſentiã. derogaret enim potentie dei et immenſi-
tati eius ſi poneretur abeſſe ab aliqua re: ſi eñ ita

eſſet in aliqua re ꝙ non in alia: aut poſſet moueri
ab illa aut nõ poſſet. ſi non poſſet: ergo nõ poſſet
eſſe vbi vellet: et hoc inconueniẽs. ſi poſſet: ergo
eſſet mutabilis. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus Ad vltimũ.
ꝙ nõ in quolibet ſigno adorandus eſt de⁹/ſed in ꝓ In q̃ ſit a-
prio: ſicut moyſes adorauit deũ in rubo in quo lo dorãd⁹ de⁹.
quebatur ei et verbo et facto: rubus eñ ardebat
et nõ cõburebatur. z abrahã in angelo. vnde non
eſt adorandus in lapide: eẽt enim idolatria de nõ
proprio ſigno dei facere ꝓpriũ. ¶ Unde peccat
qui in lapide adorat: aliud enim exigitur q̃ inten
tio. ¶ Item ſicut dicit aug. idem eſt poſſe et eſſe: Replicat
ergo idem eſt deũ eſſe vbiq̃ potentialiter et eſſen cõtra pred.
tialiter. ¶ Item idem eſt preſentem eſſe et eſſe: Primo.
ergo idem eſt deũ eſſe eſſentialiter et preſentiali- Secundo
ter: ergo idem ſunt illi tres modi: ergo male dicũ-
tur eſſe tres. ¶ Item dicit boetius ꝙ deus dicit Tertio.
eſſe vbiq̃ non quia cõtineat ab omni re: ſed quia
ipſe preſens eſt omni rei. ſed deum eſſe preſentem
omni rei/et omnem rem eſſe preſentẽ deo non eſt
eſſe vbiq̃: ergo cum dicit deus eſt vbiq̃ non ſigni
ficatur diuina eſſentia vt vbi: ergo predicamẽtuz
vbi non predicatur de deo: ergo mentiũtur omẽs
expoſitores qui dicũt ꝙ omne predicamentũ pre
dicatur de deo. ¶ Solutio. Ad primo obiectum Solutio.
dicimus ꝙ idem ſunt eſſe vbiq̃ potẽtialiter z eẽn Ad primũ.
tialiter q̃tum ad principale ſignificatũ: ſed diffe- Quõ dñt
runt q̃tum ad cõnotatũ. quia cum dicitur de⁹ eſt iſti tres mõi
vbiq̃ potentialiter: ſignificatur diuina eſſentia z
vbi in cõparatione regẽtis ad id qđ regit. et cum
dicit eſt vbiq̃ pñtialiter prout differt ab eẽ vbiq̃
eſſentialiter ſignificatur diuina eſſentia et vbi in
comparatione cognoſcentis ad cognituz. et cum
dicitur eſt vbiq̃ eſſentialiter: ſignificatur tantum
diuina eſſentia per preſentialem eẽntiã. ¶ Ad il Ad boetiũ.
lud qđ dicit boetius dicimus ꝙ circunlocutio eſt
nõ expreſſio ꝓpria ſignificatio hui⁹ locutiõis de-
us eſt vbiq̃. licet eñ deus non cõtineat vel inclu
datur in aliqua re: tñ quodãmodo eſt in qualibet
re ſicut locatũ circũſcriptũ in loco. ſicut eñ loca
tum circũſcriptum vndiq̃ eſt in loco ſm oẽm ſui
partẽ: ita deus vndiq̃ eſt in hac re z ſm quãlibet
partem huius rei. ſed in hoc eſt differentia qꝛ de⁹
etiam extra rem iſtã eſt: circũſcriptuz autẽ nõ eſt Replicat
extra locum ſuũ. ¶ Item deus eſt in mundo z nõ iterum.
eſt extra mundũ: ergo eſt in mũdo per loci deter-
minationem. ¶ Itẽ dicit augu. ꝙ ſicut deus ẽ in
ſuo microcoſmo ita aĩa eſt in ſuo microcoſmo: ſed
anima eſt in ſuo microcoſmo p loci determinatio
nẽ non ei eſt extra corpus ſuũ: ergo deus eſt i ſuo
microcoſmo per loci determinationẽ. ¶ Contra In oppm.
dicit aug. ꝙ deus eſt in mũdo non incluſus extra
mundũ nõ excluſus ſupra mundũ non elatus ifra
mundũ non ꝓſtratus: ergo deus eſt extra mundũ I
non ꝙ eſt in mũdo p loci determinationẽ. ¶ Qđ Opinio do
concedim⁹. ¶ Et ad primo obiectũ dicim⁹ ꝙ hec ctoris.
eſt falſa: de⁹ nõ eſt extra mũdũ. eſt ei extra mũdũ Ad primuz
potẽtia: qꝛ ſi ifiniti tales mũdi eẽnt oẽs repleret
eſt etiã actu quodãmodo extra mũdũ: eſt eñ in ſe
ipſo qui maior eſt mundo. de⁹ eñ ſibi proprie eſt
loc⁹. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicim⁹ ꝙ nõ ẽ penit⁹ ſile Ad ſecũdũ
de aĩa z de deo: ſicut pz per iam dicta. aĩa eñ non

Ayuntamiento de Madrid

poteſt eſſe in diuerſis coꝛpoꝛibus ſimul: ſed deus
Iterũ ar. poteſt eſſe in diuerſis mundis ſimul. ¶ Itẽ deus
eſt vbiqȝ: ḡ eſt hic. ⁊ eadẽ rõne deus eſt illic. ⁊ hoc
videt incõueniẽs: qꝛ dicit auctoꝛitas ꝙ deꝰ nuſq̃
Opinio ali eſt. ¶ Ad hoc dicũt q̄dam ꝙ hec argumentatio ē
quoꝛum. neceſſaria. deꝰ eſt vbiqȝ et ergo deus eſt hic. ⁊ cõ
cluſio eſt vera. ſed nõ eſt vera nobis: qꝛ intellectꝰ
noſter cum ſit plenꝰ fantaſiis et imaginibus rerũ
coꝛpoꝛaliũ ſemper recurrit ad circũſcriptionem
ſicut hoc nomen antichꝛiſtus nobis ſignificat cõ
munẽ. ſ. quendã hoīem q̄ faciet ſe deũ: ſed in ſe ſi-
Contra iſta gnificat diſcretã foꝛmã quã nõ intelligimus: quia
obicitur nuſq̃ fuit in ſenſu nr̄o. ¶ Sȝ cõtra hoc ſic obicit
pꝛimo. hec ꝓpoſitio deus eſt hic. ꝑȝ boetiũ nõ ſignificat
ꝙ deꝰ cõtineat ab hac re: ſȝ ꝙ deꝰ pꝛeſens ſit huic
rei. et ecõtrario. ſȝ hoc verũ eſt ⁊ intelligibile no
Scd̄o bis: ḡ hec pꝛopoſitio deus eſt hic. vera eſt nobis.
¶ Itẽ cũ dicitur deꝰ eſt vbiqȝ. aut intelligit deũ
eſſe vbiqȝ circũſcripte aut incircũſcripte. ſi circũ
ſcripte: ergo falſo: ergo hec eſt falſa nobis deꝰ eſt
Tertio. vbiqȝ. ſi incircũſcripte: ḡ poteſt intelligi deũ eſſe
hic incircũſcripte. ¶ Pꝛeterea falſuȝ dicit greg.
Solutio qui dicit ꝙ nõ poſſumꝰ intelligere incircũſcriptã
dei eſſentiã. ¶ Solutio. Ad hoc põt dici ꝙ hec ꝓ
poſitio deus eſt hic. plus ſignificat ſicut dictũ eſt
q̃ illa deum eſſe pꝛeſentẽ huic rei: ſed illud plꝰ nõ
poſſumus intelligere niſi recurrẽdo ad circũſcri-
ptionẽ. ¶ Ad illud qđ queritur an deus itelliga-
tur eſſe vbiqȝ circũſcripte an incircũſcripte dici-
mus ꝙ duplex eſt. ſi dicat intelligi incircũſcripte
id eſt ſine circũſcriptione: verũ eſt. ſi dicat intelli
gi incircũſcripte. i. in maieſtate ſua incircũſcri-
pta falſum eſt: ſic enĩ non poteſt modo intelligi a
Cõtra iſtđ nobis. ¶ Sed cõtra obicit. dicit aug. deus eſt in
ar pꝛimo quolibet loco nõ incluſus: ergo deꝰ eſt ĩ hoc loco
non incluſus. hoc eſt verũ ⁊ intelligit a nobis: er-
Secundo. go hec ꝓpoſitio deꝰ eſt hic. eſt vera nobis. ¶ Itẽ
cũ dicit deus eſt intra locũ. nõ intelligit ex vi lo-
cutiõis: quia ibi ſit incluſus vel excluſus. ergo eē
intra locũ iſtũ abſtrahit ab incluſiõe et excluſiõe
ergo cum dicit: deus eſt hic. non intelligit ꝙ deꝰ
ſit ibi incluſus: ſed tñ ꝙ ſit intra locũ iſtum ⁊ verũ
eſt ⁊ intelligibile: ergo hec pꝛopoſitio deꝰ eſt hic
Tertio eſt vera nobis. ¶ Item deũ eē totũ vbiqȝ eſt pꝛo
pꝛium dei ⁊ hoc intelligimꝰ: hoc aũt eſt eē in loco
incircũſcripte quocũqȝ modo ſumatur incircũſcri
pte: ergo intelligimꝰ deũ eē vbiqȝ incircũſcripte
quocũqȝ modo ſumatur incircũſcripte. et hoc cõ-
Quarto. tra pꝛedicta et cõtra greg. ¶ Item deũ eſſe totũ
vbiqȝ ⁊ in infinitũ excedere quẽlibet locũ eſt pꝛo
pꝛie ꝓpꝛiũ dei: ⁊ hoc intelligimꝰ ⁊ hoc eſt deũ eē
incircũſcripte vbiqȝ: ḡ intelligimus deũ eē vbiqȝ
Quinto. incircũſcripte. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Itẽ intelligimꝰ
deuȝ eſſe in ſeipſo: qꝛ ante mundũ non erat niſi in
ſeipſo: ſed ipe eſt incircũſcriptibilis ⁊ ampliſſimꝰ
locus ſui: ergo intelligimꝰ eius incircũſcriptibili
R tatem et amplitudinẽ: ḡ intelligimꝰ eum incircũ-
ſcriptibiliter ampliſſime. ¶ Solutio. q̃tũ ad pꝛi
Solutio. mas duas obiectiões dicimus ꝙ hec ꝓpoſitio de
Ad duas us eſt hic. eſt vera nobis. quia ex vi vocis non ſe-
ꝓpꝛimas quitur ꝙ hic ſit incluſus ita ꝙ nõ alibi. ex natura
enim rei ſequitur: hoc coꝛpus eſt hic: ergo non eſt
alibi. ſed non ſequitur ex vi vocis. vnde ſequit ibi
eſt alia natura rei vt in deo qui attingit vbiqȝ pꝛo
pter ſui mundiciã: et ideo nullũ inquinatũ in illũ
incurrit duabus de cauſis. pꝛima eſt ꝙ impermi-
ſcibiliter eſt in rebus: et ideo non inquinat ab eis
ſecunda eſt quia nõ habet cõtrarietatẽ ad aliquã
rem. ¶ Ad tertio obiectũ dicimus ꝙ deum eē to Ad tertiuȝ
tum vbiqȝ non eſt pꝛopꝛie pꝛopꝛiũ dei: quia nõ cõ
ueniebat ei anteq̃ mũdus eſſet. ¶ Eodem modo Ad quartũ
poteſt reſpõderi ad quarto obiectũ. dicimus da-
to etiam ꝙ deum eſſe totum vbiqȝ et in infinitũ ex
cedere locum quẽlibet ſit pꝛopꝛie pꝛopꝛiũ dei: nõ
tamen per hoc intelligimus incircũſcriptam ma
ieſtatẽ dei: quia in infinitũ dicit ſine fine: ⁊ cogno
ſcere deũ per imagineȝ eſt nõ cognoſcere naturã
dei: ſicut cognoſcere equum vel aſinum per nõ ho
minem: nõ eſt cognoſcere naturam equi vel aſini
¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ q̃uis cogno- Ad vltimũ.
ſcamus deum eſſe immenſum: nõ tamen cognoſci
mus eum immenſe imo per menſuram videlicet ꝑ
ſpeculũ creaturarum: que creature ſunt in nume-
ro/pondere/et menſura. Cũ ei intellectus noſter
in pꝛeſenti intelligit deuȝ coartatur per creaturã
aut ſi extenditur ad pꝛiuationẽ extendit que non
dicit naturam dei vt dictũ eſt. ⁊ pꝛopter hoc non
intelligimꝰ deum ſicuti eſt.

¶ Secunda queſtio capꝉi decimiquinti.

Viſo quomõ deꝰ ſit vbiqȝ: videndum eſt
quot modis ſit in rebus. dicit aũt eſſe in
rebus quattuoꝛ modis Pꝛimo per natu Quattuoꝛ
ram: et hoc tripliciter. potẽtialiter/pꝛe mõis deus
ſentialiter/et eſſentialiter. ¶ Scđo per gr̄am ſi- di eē ĩ rebꝰ
cut in ſctis. et hoc modo non ſolũ dicit eſſe in eis
ſed etiam habitare in domo et templo ſuo Ter-
tio per gloꝛiã: ſicut eſt in angelis ⁊ aīabus que iã
habẽt ſtellam ſuã. Quarto per vnionẽ: ſicut ĩ xp̄o
pꝛimus modus bonus eſt. ſecũdus melioꝛ. tertiꝰ
optimus. ſed de iſto modo nihil ad pꝛeſens. Sed
cũ illi quattuoꝛ modi vel ſex/diuiſo pꝛimo in tres
non differunt niſi ꝑ effectus/et longe plures effe-
ctus dei ſunt q̃ ſex: querit quare tñ ſex modis di Scđa q̄ſtio
catur deꝰ eſſe in rebꝰ. ¶ Solutio ad hoc eſt ꝙ oẽs hꝰ capituli.
effectus ĩ quibus creatura imitat deũ reducũtur Solutio
ad trinitatẽ: quia in eis vł imitatur patrẽ vel filiũ
vel ſpiritũ ſanctũ. vnde deus eſt aut per potẽtiaȝ
que pertinet ad patrẽ: aut per pꝛeſentiaȝ ſiue per
ſapientiã que pertinet ad filiũ: aut per eſſentiam
ſiue per bonitatẽ que ꝑtinet ad ſpm̄ ſctm̄. In hoc L
enĩ apparet ſumma bonitas dei ꝙ per pꝛeſentia-
lem eſſentiam eſt in rebus: ſed ſm̄ hoc eſſe in rebꝰ
per gr̄am/per gloꝛiam/per vnionem/continet ſub
illo tertio mõ: qđ verũ eſt pꝛout bonitas dei ſumi
tur cõiter ad bonitatẽ naturalẽ et gratuitã. vnde
ſm̄ hoc deus nõ eſt in rebus: niſi aut per potẽtiã
aut per ſapiẽtiã/aut per bonitatẽ. ſed ſi ſumat bo
nitas tantũ pꝛo bonitate naturali ſicut cum dicit
eſſe eſſentialiter in rebus (eſſentia enĩ ſonat in na
tura) tunc ſex modis dicit deus eſſe in rebꝰ. dici-
tur enĩ deꝰ eſſe in aliqua re per opertam operatio
nẽ: vt in celo in quo apparet magis q̃ in aliis coꝛ
poꝛibus poteſtas/⁊ ſapientia/ et bonitas eius. ⁊
iſte modus reducitur ad tres pꝛimos.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Tertia queſtio capituli decimiquinti.

TErtio queritur de loco angeloꝛũ ⁊ aiaꝝ.
Q̄ꝫ deus ē locus. ¶ Et videt ꝙ ſolus deus locus eoꝛũ ſit
quia dicit grego. ꝙ anime humane deꝰ
Arguitur locus eſt. ¶ Item illud eſt locus ĩ quo
In oppoſitum. quieſcit locatũ: ſed in ſolo deo quieſcit angelꝰ vel
aia: ergo ſolus deus eſt locus angeli. ¶ Sed cõ=
Ar̄ pꝛimo. tra. locus ⁊ locatũ cõmetiuntur ſe. ḡ ſi deus ſit lo
cus angeli: cum deus ſit immenſus/ angelus eſt
immenſus: ergo non facit deus omnia in numero
Secundo pondere/ et mẽſura. ¶ Item ſi deus eſt locus an
geli: cum deꝰ vbiꝗ ſit/ ergo angelus eſt vbiꝗ. q̄a
nõ ẽ ratio quare potius ſit hic ꝗ̄ alibi: cum deꝰ ſit
Tertio vbiꝗ q̄ eſt locus eiꝰ. ergo vel nunſꝗ̄ eſt vel vbiꝗ
ſed non nuſꝗ̄: ergo vbiꝗ. ¶ Item beatꝰ amboſi=
us ꝙ ſpũs veritatis quando mittitur nõ mutat lo
cuꝫ: ergo ita eſt alicubi ꝙ nõ alibi: ergo habet ali
Quarto. um locum ꝗ̄ deum. ¶ Itẽ dicit auctoꝛitas ꝙ ſpi
ritus creati quando mittuntur intra deuꝫ currũt
Quinto ergo mutant locum. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Item di=
cit damaſce. ꝙ eſt locus intelligibilis in q̄ eſt ſpi=
ritualis incoꝛpoꝛea ſubſtãtia per operationis de
terminationẽ: ergo angelus habet alium locũ ꝗ̄
deum. ſed ſi hoc cum angelus ſit ſimplex: ergo lo
cus eſt ſimplex/ ḡ pũctalis: ergo cuꝫ angelus mo
uetur/ tm̄ linealiter mouetur. Sed cõtra. ſi ange=
lus eſt in pũcto et aĩa in toto coꝛpoꝛe ſuo: ita ꝙ to
tum in qualibet parte vt dicit aug. ergo cum eſſe
vbiꝗ ſit pꝛopꝛiuꝫ dei: anĩa magis accedit ad pꝛo=
Solutio pꝛium dei ꝗ̄ angelus. et hoc falſum. ¶ Solutio.
Dupl̄r anĩa Dupliciter eſt in loco aĩa vel angelus. eſt enim in
vl̄ angelus loco pꝛeter deũ ſicut oſtenſuꝫ eſt: ⁊ eſt in deo tãꝗ̄
eſt in loco inquietante deſiderium eius. Et ſic patet ſolutio
Ad pꝛimas pꝛimarũ obiectionũ. ¶ Ad vltĩo obiectũ poteſt
Ad vltimã. dici ꝙ ꝗ̄uis angelus ſimplex ſit: tamẽ in loco ma
gno eſt ita ꝙ totus in qualibet parte illiꝰ loci ſm̄
ꝙ eſt ſuperioꝛis oꝛdinis vel pluribus hoĩbus pꝛe
latus maioꝛem habet locum. hoc tamen non aſſe=
Replicat. rimus: quia nõ habemus expꝛeſſuꝫ a ſctis. ¶ Sꝫ
adhuc videt poſſe ꝓbari ꝙ nec angeli nec anime
Auguſtinꝰ. ſancte in loco ſunt: quia dicit aug. ꝙ fides/ ſpes/
caritas/ ſupꝛa tempus ſunt: ergo cõtemplatio an
geloꝛum et ſanctarum animarũ ſupꝛa tempus eſt
ergo non eſt in tempoꝛe: ḡ nec angeli ſunt in tpe:
ergo nec in loco. ſunt eñi tẽpus et locus due cau=
ſe rerum generales: ſed extrinſece ⁊ accidẽtales.
Secundo. ¶ Item angeli ſunt in eternitate: ergo non ſunt
Tertio. in tẽpoꝛe: ergo non ſunt in loco. ¶ Itẽ vltima ſpe
ra nõ eſt in loco: ſed tamen operatur operationes
ſuas. ergo angeli nõ indigẽt loco ad operãdũ: nõ
ergo ſunt in loco ꝑ operatiõis determinationem
Quarto. ¶ Itẽ locꝰ nichil videt cõferre angelis: ḡ ipſi non
ĩdigẽt loco: ḡ inutilit ponũtur eẽ ĩ loco: ⁊ ita videt
In contrariũ ar̄ pꝛio. ꝙ nõ ſint ĩ loco. ¶ Sꝫ ꝯtra. dr̄ ĩ geñ. In pꝛĩcipio
creauit deꝰ celũ ⁊ terrã. dicit glo. celũ empireũ ⁊
angelos cõtentos in eo. ḡ angeli ꝯtinent in eo: vt
Secundo. in loco. ¶ Itẽ xp̄us aſcẽdit ſuper oĩs celos/ ſup
oẽs ſanctos angelos: ⁊ aſcẽſus ille fuit localis: ḡ
Tertio ſancti angeli ſunt in loco. ¶ Item oꝛdinate ſunt
creature in mũdo ſm̄ ſuperioꝛa ⁊ inferioꝛa loca:
ergo digniſſime creature digniſſima et ſupꝛema
Quarto. habẽt loca: ⁊ ita angeli ſunt ĩ ſupmo loco. ¶ Itẽ
angeli nõ ceſſant clamare ſctũs ſanctus ſctũs ⁊c̄.
clamoꝛ ille ſucceſſiuus eſt: ergo in tẽpoꝛe: ḡ ange
li ꝗ̄tum ad illam operationẽ ſunt in tẽpoꝛe: ergo Quinto.
in loco. ¶ Itẽ opatio angelica pꝛincipiũ habuit
ergo tempoꝛalis eſt. ergo ꝗ̄tum ad operationem
ſunt angeli in tpe: ergo et in loco. qd̄ cõcedimus
his rõnibus. ¶ Et ad pꝛimo obiectũ dicimus ꝙ Opinio doctoꝛis.
non valet hec argumẽtatio. cõtemplatio angeli=
ca eſt ſupꝛa tempus: ergo non eſt in tpe. ſed bñ ſe Ad pꝛimuꝫ añ oppſi.
quitur ergo non eſt ſubiecta tempoꝛali mutatiõi
ꝗ̄tum ad concomitantiã ⁊ menſurationem. virtu
tes enim in tempoꝛe ſunt. ¶ Eodem mõ reſpõdẽ
dum eſt ad ſcd̄o obiectũ. ¶ Ad tertio obiectũ di Ad ſecũdũ
cimus ꝙ vltima ſpera ĩmobilis eſt ita ⁊ nichil ope Ad tertiuꝫ
ratur: et ſi operatur aliquid operaret in ꝗ̄tum lo=
cus ⁊ ita in locato. et fere idem eſt operari in loco
et locato. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ locꝰ
confert angelo ꝗ̄tum ad operatiões ſuas. digniꝰ Ad vltimũ.
eñi indiget indignioꝛi pꝛopter operationes.

¶ Quarta queſtio capituli deci=
miquinti et vltimi.

QUarto queritur qualiter deꝰ eſt ſemper.
¶ Dicunt eñi ſancti ꝙ deus eſt ſemper: Q̄ꝫ deꝰ ſemper eſt
et intelligunt ſic. deus eſt dum pꝛeſens
eſt: fuit dum pꝛeterita fuerunt: erit dum
futura erunt: et naturaliter pꝛecedit oĩa tempoꝛa
et naturaliter ſubſequitur omnia tempoꝛa. ¶ Sꝫ
obicitur. deꝰ eſt ſemper: ergo in quolibet tempo= In oppm̄.
re: ergo in iſto. demõſtrato tpe heſterno. ergo de
us eſt ⁊ hoc nõ eſt. ¶ Itẽ hoc verbũ eſt. aut ſigni
ficat eternitatẽ in illa locutione: aut tp̄s. ſi eterni Scd̄o.
tatẽ: ergo ſi hoc aduerbiũ ſemꝑ ſignificat tẽpus
ibi eſt oppoſitio. ⁊ ita hec eſt falſa: deus ſemꝑ eſt
eodem modo ſi aduerbiũ ſignificat eternitatem ⁊
verbum tẽpus ſi vero vtrũꝗ eternitatẽ: ergo non
ſignificatur ibi concomitantia tempoꝛalis. ⁊ hoc
eſt contra ſanctos. et ſi vtrũꝗ ſignificat tempus
redit pꝛioꝛ obiectio. ¶ Ad hoc põt dici ꝙ vtrũꝗ
ſignificat eternitatem tamen in triplici habitudi Solutio ad pꝛedi.
ne ad tempus: in habitudine. ſ. concomitantie an
teceſſionis ſubſecutiõis. ¶ Uel poteſt dici ꝙ ad alia ſolutio
uerbium eſt tempoꝛale et hoc verbum eſt ſignifi=
cat pꝛeſens tempus cõfuſe. ⁊ ſm̄ hoc nõ ſequitur
ergo deus eſt hic impediente fallacia equiuoca=
tionis. quia in pꝛima hoc verbũ eſt ſignificat tem
pus confuſe. et in concluſione determinate.

¶ Finit pꝛimus liber ſumme ma=
giſtri guillermi altiſſiodoꝛenſis.

¶ Continuatio ſecundi libꝛi cum pꝛimo ꝑ modũ
queſtionis: in qua queſtione declarantur aliqua
vtilia ad intelligendum materiã ſecundi libꝛi.

¶ Queſtio addita in fine pꝛimi que non
inuenitur in antiquis exemplaribus: et ta
men ſatis vtilis videtur ad continuanduꝫ
pꝛimum cum ſecundo: et declarat aliqua
vtilia pꝛo materia ſecundi. Et continet
ſpeciales queſtiones quaruꝫ pꝛima eſt de
exemplari per cuius imitationem factus
eſt mundus iſte ſenſibilis.

Ayuntamiento de Madrid

Diuiſio p̄ñtis queſtionis.

Antequā dicamus de creatione mundi: vi
dendum eſt de exemplari per cuius imi
tationem factus eſt mundus ille ſenſibi
lis. Primo ergo videndū quid ſit illud
exemplar: et vtrum alicui ſubſtantie proprie con
ueniat eſſe exemplar ſiue ydea mundi ſenſibilis.
Secundo vtrum filius dei ſit mūdus archetipus
Tertio qualiter res iſte ſenſibiles fluxerūt ab ex

Augu.

emplari eterno. ¶ Circa primam queſtionem di
cit beatus auguſtinus. Qui negat ydeas eſſe: ne
gat filium dei eſſe. Sed queritur quare potius di
cit negat filiū dei eſſe: ꝗ̄ patrem, vel ſpiritum ſan
ctum. ¶ Preterea ſicut cognitio omniū ſpiritua
lium reruꝫ eſt in filio: ſic in patre: ſic in ſpiritu ſan

Opīo cōīs Exemplar rerū eſt tri=nitas.

cto. qua rōe ergo dicit̄ filius exemplar ſiue ydea
rerum: et nō pater vel ſpūſſanctus. ¶ Ad hoc di
cunt magiſtri ꝙ exemplar ſiue ydea rerum eſt to=
ta trinitas. deꝰ em̄ non habuit aliud exemplar a
ſe aliquod ad cuius imitationē faceret mūdū ſen
ſibilem: ſꝫ ſe ſolū habuit exemplar qui ſe ſolo per
ſe ſolū cognoſcebat ab eterno res fiendas a ſe. ea
tamen ratiōe qua appropriatur filio dei ſapiētia
ea rōne appropriatur ei eē exēplar ſiue ydea mū=
di. que ratio dicta eſt ſuperius. ⁊ ſm iſtos non ꝓ=

cōtra pred. opinionem Primo. Secundo.

prie ſed appropriate filius dei dicitur exemplar.
¶ Sed contra. filius dei dicitur proprie imago
non tm̄ appropriate: igitur ⁊ ydea: igitur et exem
plar. ¶ Item ſicut donum ſiue amor dicitur pro=
prie de ſpiritu ſancto et non appropriate in qua=
dam ſignificatione: ita exemplar proprie ⁊ nō ap
propriate dicit̄ de filio ſm ꝙ ipſe eſt imago. Si
em̄ ſpiritusſanctus eſt donū vniuerſale in quo dā
tur omnia: eadem ratione filius eſt imago in qua
videntur oīa videnda. igitur ſicut donuꝫ proprie

Tertio

⁊ non appropriate dicitur de ſpū ſancto: ita ydea
ſiue imago de filio. ¶ Item in generatione per=
fecta vnūquodqꝫ intēdit generare tale quale ipm
eſt. ſed generatio patris perfectiſſima eſt: igit̄ pa
ter generando filium intendebat ab eterno gene=
rare talem qualem ipſe eſt: ergo filius inq̄ꝫtum fi=
lius eſt talis qualis eſt pater: igitur inq̄ꝫtum filꝰ
eſt imago pr̄is: ⁊ ita eſt imago pr̄is. nec ē imago
talis in qua videat̄ pr̄ ſolus: ſꝫ in qua vident̄ oīa
et relucent. eo em̄ ipō ꝙ in iſta imagine lucet ſum
ma bonitas pr̄is qua nihil ſibi voluit retinere pro
priū: qꝺ nō vellet cōīcare modis oībꝰ. vident̄ oīa
ibi qr videt̄ ibi ꝓprie cā oīm. Omne em̄ cauſatum

Proprie fi=lius dei dr̄ exemplar ꝟbū quare dicitur.

cognoſcit̄ ⁊ eſt in ſua ꝓpria cauſa. ¶ Relinquit̄ ꝗ
ꝙ dei filius non tm̄ appropriate ſed etiā ꝓprie ſit
imago ydea exēplar oīm reꝝ. ¶ Propter hoc ei
dr̄ filꝰ dei verbū: qr expſſe loq̄tur dei bonitatē: ⁊
eā loquēdo loq̄tur oīa. ſicut dictum eſt ī pricipio
huiꝰ tractatꝰ. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ exēplar ſiue

Solutio. ymago dici tur de filio ꝓprie et ap propriate.

ydea dr̄ de filio dei ⁊ ꝓprie ⁊ appropriate. qr tota
trinitas exēplar ē oīꝫ reꝝ in ꝗ ſunt rōnes oīꝫ reꝝ
et diſpoſitio tota mūdi ſenſibilis. ſꝫ qr diſpoſitio
ad ſapientiā ꝑtinet ꝑ appropriationē pōt dici de
filio ꝙ ſit exēplar vel ydea rerū: ſꝫ ſm ꝙ ipē dr̄ ꝓ=
prie imago pr̄is eadē rōne qua ipē eſt ꝟbū ⁊ ī illa
imagine predicta rōe relucent oīa: ſm hoc ꝓprie
dr̄ ipē ydea vel exēplar rerū. ⁊ ideo potiꝰ de filio
ꝗ̄ de pr̄e vl̄ ſpū ſcō dicit aug. ꝗ ydeā negat eē ⁊c̄.

¶ Secunda queſtio ſpecialis precedētis et eſt
continuatio materie tacte in p̄cedenti queſtione
quia eē mundū archetipū nō eſt aliud ꝗ̄ eſſe prin
cipale exēplar huiꝰ mūdi. poteſt tamē poni hic q̄=
ſtio que eſt declaratiua precedentis.

Secundo capitulo q̄ritur vtrum filiꝰ dei
ſit mundus archetypus. ¶ Si dicat̄ ꝙ
ſic. cōtra. Iſte terminus mundus arche

Ar̄ ꝙ nō

typus ſupponit filiū dei: igit̄ preter fili=
um dei aliq̄d cōnotat vel nichil. ſi nichil: igit̄ ideꝫ
eſt filius dei ⁊ mundus archetypus: ergo filius ē
eēntialiter ⁊ q̄dditatiue mundus archetipus. qꝺ
patet eſſe falſuꝫ. ſi aūt cōnotet aliqꝺ creatū: igit̄
filius dei nō fuit ab eterno mundus archetypus.
et hoc iterū pꝫ eſſe falſuꝫ qr ydee reruꝫ ab eterno

triplex opi=nio.

ſunt vel fuerunt. ¶ Sup hoc eſt triplex opinio.
¶ Dicunt quidā ꝙ mūdus archetypus idem eſt

Prima Secunda.

ꝙ deus. ¶ Alij dicunt ꝙ mundus archetipus et
mūdus ſenſibilis idem ſunt eſſentia: ſed differūt
rōne. quia mundus ſenſibilis dicit̄ inq̄ꝫtum ſubia
cet ſenſui. archetipus aūt dr̄ idē mūdus inq̄ꝫtum

Tertia

eſt inuiſibilis ⁊ in mente diuina. ¶ Alij dicūt ꝙ
mūdus archetipus neqꝫ eſt deus neqꝫ mūdus ſen
ſibilis. ſed iſte ydee que fuerunt ab eterno in men
te diuina nec ſunt deus nec mundus ſenſibilis. et
hec eſt opinio platonis. vnde dicunt ꝙ collatio
iſtarū ydeaꝝ eſt mundus archetipus. ¶ Contra

Cōtra ſecū dā opioneꝫ hebre. Gloſa aug.

ſcꝺam opinionē eſt auctoritas apl̄i qui dicit ī epi
ſtola ad hebre. Fide intelligimus aptata eſſe ſcl̄a
ꝟbo: vt ex iuiſibilibꝰ viſibilia fierēt. ibi dicit glo=
ſa bri augu. Ex inuiſibilibꝰ. i. ex inuiſibili mundo
qui in ſapiētia dei eſt diſpoſitio qua ab eterno di=
ſpoſuit oīa vt fierēt viſibilia. i. mūdus iſte viſibi=
lis. ꝗ inuiſibilis eſt diſpoſitio diuina: ergo eſt de

Secundo

us: igitur nō eſt idē ꝙ mundus ſenſibilis. ¶ Iteꝫ
ſi idem ſit mundus archetypus et mundus ſenſi=
bilis: ergo idem eſt exemplatū et exemplar. Mū
dus igitur iſte viſibilis ſm ꝙ ab eterno fuit ī mē=
te diuīa eſt exemplar ſuiipſius: ergo eſt exemplar
ſm eandem diſpoſitionē quam modo habet: vel
ſecundū illam quam habuit ab eterno in mēte di
uina. ſi dicat ſm iſtam modo habet. ſed ſm iſtam
eſt exemplatum: quia quicquid eſt creatum exem
platum eſt et traductum ab exemplari eterno: igi
tur ſm idē eſt exēplatū et exemplar. quod eſſe nō
poteſt. ſi dicat ꝙ eſt exēplar ſm iſtā diſpoſitionē
quam habuit ab eterno in mēte diuina: queritur
que eſt iſta diſpoſitio: nō niſi ordinatio reꝝ. ergo
ordinatio rerū que fuit in mēte diuina eſt exēplar
nō ergo iſte mūdus ſenſibilis eſt exēplar ſuiipſiꝰ

Tertio

¶ Preterea ſicut dicit btūs aug. Oīa dicūt deꝰ
nos fecit: et in oībus creaturis relucet trinitatis
veſtigiū. ergo creature imitant̄ aliquomodo deū
igitur mundus iſte ſenſibilis imitatur aliquomō
deū: ⁊ in hoc eſt factꝰ. ꝗ mūdus iſte ꝓprie factus
eſt ad imitationē dei: ꝗ deꝰ ꝓprie eſt exēplar mū=
di ad cuius imitationē factus eſt mūdus iſte ſigni
ficabilis. Tertia opīo īferius reprobat̄. ¶ Solu

Opinio doctoris. Mūdus archetypꝰ q̄d

tio. Dicimꝰ ꝙ mundus archetypus nihil aliud eſt
ꝗ̄ diuina diſpoſitio ſiue ordinatio ꝗ fuit ab eťno ī
mēte diuina de creaturis faciēdis. Vñ filꝰ quo=
dāmō eſt mūdus archetypus appropriate. ꝗdā=

modo ꝓprie vt dictũ eſt de exemplari. ꝛ dicimus
ꝙ iſte terminus mũdus archetypus ſiue exẽplar
cõnotat preter filiũ dei vel preter diuinã eſſentiã
exemplaritatẽ in creaturis: ꝛ hoc ex modo ſignifi
cãdi. Nec oportet ꝙ exemplaritas ab eterno fue=
rit. quõ etiã in creaturis naturaliter prius eſt exẽ
plar ꝙ̃ exemplatũ. Non eñ oĩs relatio exigit co=
exiſtentiã ſue correlatiõis: quia ꝗ ſignificatur di=
uina eſſentia vt exẽplar ꝑ hoc nomen mundus ar=
chetypus nichil impedit quin dei fili⁹ ab eterno
fuerit mundus archetypus. Licet ex modo ſigni
ficandi cõnotetur aliqđ creatũ qđ non notatur vt
coexiſtẽs ſed vt poſt futurũ. ſicut hec dictio dñia=
bilis ad creaturas: ꝛ ex modo ſignificandi conno=
tat aliquod creatũ: tamẽ ab eterno fuit dñs dña=
Quare fili⁹ dı mundus archetipus bilis. i. potẽs dñari. ¶ Filiũ ergo dei eẽ mundum
archetypũ nichil aliud eſt ꝙ̃ ipm eſſe ydeam ſiue
ymaginẽ rerũ. Propt qđ dicit btũs iohãnes. qđ
Johãnis .i factũ eſt in ipo vita erat. Archetypus eñ dicitur
ab archos qđ eſt prīceps ꝛ typus qđ ẽ figura qͣſi
cõtra pred. principalis figura. ¶ Sʒ cõtra. diuerſa ſunt exẽ
plata ſiue ydeata: ꝗ diuerſe ſunt ydee: ſed in deo
nulla eſt diuerſitas: ergo de⁹ nõ eſt ydea. ꝗ nõ eſt
2 mundus archetypus. ¶ Itẽ dicit btũs augu. ꝙ
oĩa in deo ſunt vnũ: ergo in deo nõ ſunt res diſtin
cte: ſed in mũdo archetypo ſunt res diſtincte ſuis
3 ydeis: ergo de⁹ nõ eſt mũdus archetypus. ¶ Itẽ
in deo eſt ydea hoĩs ſimiliter idea aſini. ꝗ aut ſm
idẽ aut ſm aliud. Si ſʒ idẽ. ergo eadẽ prorſus eſt
idea hoĩs et idea aſini. ꝗ in mũdo archetypo idẽ
eſt homo et aſinus. Sed ſicut fuit ab eterno ĩ dei
ordinatiõe ſiue in mũdo archetypo ita modo eſt
in re: ergo modo idem eſt in re hõ et aſinus. ſi di=
4 cat ſm aliud: ergo in deo eſt aliud ꝛ aliud. ¶ Itẽ
in libro vite aliqđ ſcribiť per preſentẽ iuſticiã: ali
quid per predeſtinationẽ. qđ ſcribitur ꝑ preſentẽ
iuſticiã poteſt deleri vt iudas. ergo aliquid eſt no
uum in libro vite qđ prius non erat: ſed in deo ni=
chil eſt qđ prius nõ eſſet: ꝗ deus nõ eſt liber vite
5 ſiue mũdus archetypus. ¶ Itẽ ꝓphete videbãt
in libro vite mala futura: ergo mala ſunt in libro
vite. ꝗ idea mali eſt in libro vite. Sʒ nihil eſt in li
bro vite quod ab eterno non fuerit in libro vite: er
go idea mali ab eterno fuit in libro vite ſiue mun=
do archetypo. Sed idea mali non eſt deus. quo=
niam ſm hoc aliqua deformitas eſt in deo: ergo
idea aliqua que non eſt deus ab eterno fuit ĩ men
te diuina. eadem ratione et idee illarum rerũ ab
eterno fuerunt in mente diuina: et tamen nõ ſunt
deus. ergo deus non eſt mundus archetypus cũ
Solutio non ſit ydee rerũ. ¶ Solutio. Ad primo obiectũ
Ad primũ dicimus ꝙ deus eſt diuerſe idee eo tropo loquẽdi
q̃re deus dı quo dicitur in libro ſapiẽtie ꝙ ſpũſſanctus ẽ mul=
multiplex tiplex. ꝛ in euãgelio dicit filius. Omnia mea tua
ſunt. Hoc eĩ dicitur propter diuerſos effect⁹ ſiue
propter potentiã qua potens eſt ex ſe producere
infinitos effectus in ſe: tamen deus ſimpliciſſim⁹
eſt et inuariabilis. vnde patet ꝙ iſta argumenta=
tio non valet. diuerſe ſunt idee in mũdo archety=
po: ꝛ in deo nulla eſt diuerſitas. ꝗ de⁹ nõ eſt mun=
dus archetypus. Cũ eĩ dicunť diuerſe idee diuer
ſitas non notatur in exemplari ſed in exemplatis

¶ Ad ſecũdo obiectũ dicimus ꝙ licet oĩa ſint in Ad ſecũdũ.
deo vnũ. tñ in deo ſunt oĩa diuerſa ꝛ diſticta: nec
valet hec argumẽtatio. Oĩa ſunt ĩ deo vnũ: ergo
non ſunt diſtincta. quõ ipſe ſecũdũ idem eſt cauſa
oĩm et ſecũdũ cõe eſſe pluriũ ꝛ ſcđm diſcreta eſſe
et ideo nõ eſt mirũ ſi in eo ſunt res ꝛ diſcrete ꝛ di=
ſtincte: quod revera ſuper intelligẽtiã humanam
eſt ꝙ̃tum ad preſentẽ ſtatum. ¶ Ad tertio obie= Ad tertiũ
ctum dicimus ꝙ hec argumentatio non valet iſto
modo non eſt ſcript⁹ in libro vite et antẽ hoc erat
ſcriptus. ergo aliquod nouum aduenit in libro vi=
te quod ibi prius non erat. Ratio patet ex predi=
ctis. ¶ Qʒ enim aliquid ſcriptum eſt in libro vite Quare ali=
quod prius non erat ſcriptum vel econuerſo: non qđ dı ſcribı
eſt hoc propter varietatem libri ſed propter va= in libro vel
rietatẽ eorũ que ibi ſcribũtur. ſicut aliquid modo deleri.
fit a deo quod prius nõ fiebat vel econuerſo ſine
tamen aliqua mutatione. Similiter diciť aliquid
deleri de libro vite nõ propter libri mutationem
ſed propter mutationẽ rei. ¶ Propter hoc eñ de Cã decepti
cepti fuerunt philoſophi volentes probare mun onis phõrũ
dum eſſe eternũ dicentes ꝙ intellectus purus et circa mũdũ
verus dicit ꝙ aliqua cauſa eodẽmodo prorſus ſe
habente ſi aliquid exit ab ea prius exibat ab iſta.
non intelligentes ꝙ deus ſine ſui mutatione quã
doqꝫ operaretur quandoqꝫ non. ¶ Ad vltimo ob Ad quartũ
iectum dicimus ꝙ videntur mala in libro vite per Quõ videť
modum priuationis ſicut tenebra viſu percipitur mala ĩ deo.
et ſilentium auditu. Unde nõ oportet ꝙ malũ ha
beat aliquã ideam propriã in libro vite. Secũdũ
aũt ꝙ aliquid dicitur eſſe ſcriptũ in libro vite per
predeſtinationem nullus põt deleri. vnde non va
let hec argumentatio. iſte eſt ſcriptus in libro vi=
te et poteſt non eſſe ſcriptus: ergo poteſt deleri.
et eſt ibi fallacia ſecũdũ cõſequẽs a diuiſa predi=
catione ad cõiunctã. Sicut hic antichriſtũ fuiſſe
futurũ eſt verũ ꝛ poteſt eſſe falſum. ergo põt alte
rari. ¶ Alia vero fuit opinio philoſophorum de
ideis q̃ poſuerũt ideas eſſe in mẽte diuina ꝛ nõ eẽ Opĩo phõ=
deũ ſed gña et ſpecies rerũ. ¶ Hui⁹ opiniõis pri rũ de ideis
mus auctor fuit plato quorꝫ hee ſunt rõnes. Sen Prima rõ.
ſus et intellectus ſunt diuerſe virtutes aĩe. ergo platonis
eorũ obiecta ſunt diuerſa. ergo ſenſibile ꝛ intelli=
gibile ſunt diuerſa. ergo intelligibilia ſunt extra
vim ſenſibilẽ. Sʒ iſta intelligibilia ſunt gña ꝛ ſpe
cies ſiue idee rerũ: ꝗ idee rerum habent ſuum eſſe
preter mundũ ſenſibilem. Sed conſtat ꝙ hec ſpe
cies homo ſcʒ homo intelligibilis non eſt deus:
ergo idea hominis non eſt deus: eadem ratione
nec idea angeli: ergo nec idea mundi ſenſibilis eſt
deus. ergo deus non eſt mundus archetypus.
¶ Preterea ſi deus nõ eſt homo itelligibilis nec
aſinus intelligibilis eadem ratione nec mundus Scđa rõ.
intelligibilis: et ſic iterum primũ. ¶ Itẽ ſcientia
eſt de incorruptibilibus ſcilʒ de generibus ꝛ ſpe Tertia rõ.
cieb⁹ de ꝙ̃titate et de numero: ergo illa nõ ſunt
de⁹. cũ de ipſis ſcientia diuerſa ſit a ſcientia dei:
ergo genera et ſpecies non ſunt de⁹: ꝗ idee rerum
non ſunt de⁹. ¶ Itẽ ad hoc q̃ aliqua res fiat tria
exiguť: ſcʒ cauſa efficiens materia de qua fiat ꝛ Quarta.
exẽplar ad cui⁹ imitationẽ fiat: ꝗ cũ iſta ſint tria
aliud erit artifex ꝙ̃ exemplar ad cui⁹ imitationẽ

Ayuntamiento de Madrid

Quinta. illud fiat: et ita deus nō eſt idea rerū. ¶ Itē om-
nis potentia nitit ad actū ſuum: quia eius actus
eſt eius perfectio. Sed pura potētia dei eſt per-
fectiſſima ꝛ ſufficientiſſima ad actū ſuū: ergo ab
eterno fecit mundū aliquem: non iſtū mundū ſen
Sexta. ſibilē quia variabilis eſt: ergo ab eterno fecit mū
dum archetypū. ſed ſi fecit illū nō eſt ille. ¶ Iteꝫ
deus per ſe eſt cauſa mundi aut per aliud. Nō per
aliud. quia ſic eſſet indigens: ergo per ſe eſt cauſa
mundi. Sed ſi aliquid alicui per ſe conuenit ei cō
uenit q̄diu illud fuit. ſicut patet in triangulo cui
conuenit habere tres angulos equales duobus
rectis: q̄diu fuit. quia ei per ſe conuenit eadem
ratione: ergo cum eſſe cauſā mundi per ſe conue-
niat deo: conuenit ei q̄diu deus fuit: ergo ab eter
no ei conuenit. ergo ab eterno fecit mundū. non
In ꝯtrariū mundū ſenſibilē: ergo archetypū. ¶ Sed cōtra.
boetius. dicit boetius ꝙ idem eſt ſingulare et vniuerſale:
ſed ſingulare eſt dum ſentitur. vniuerſale dum in-
telligitur: ergo idē eſt ſenſibile et intelligibile. er
go idem eſt mūdus ſenſibilis et mundus intelligi
bilis. Sed mundus ſenſibilis nō eſt ab eterno: er
go nec intelligibilis. ergo genera et ſpecies non
Solutio ſunt ab eterno. ¶ Solutio. ¶ Ad pꝛimo obiectū
Ad pꝛimuꝫ dicimus ꝙ hec argumentatio non valet. Senſus
et intellectꝰ ſunt diuerſa: ergo intelligibilia ꝛ ſen
ſibilia ſunt diuerſa. voluntas et potentia ſunt di-
uerſa in me: ergo non ſunt de eodem. ergo nō idē
eſt quod poſſum ꝛ quod volo. quod falſum eſt. Di
cimus ergo ꝙ ſenſibile et intelligibile tantūmo-
Ad ſecūdū do differunt ratione. ¶ Ad ſecundo obiectū di-
cimus ꝙ genera et ſpecies non ſunt ydee reruꝫ ſi
cut dicebat plato. ſed ſunt idem quod et ipſe res
quid ſit vle. ſicut bene dicit boetius. Uniuerſalia tamen ſunt
in coꝛruptibilia: et pꝛopter hoc quia generatio ꝛ
coꝛruptio ſunt ſingularium in q̄tum ſingularia: ꝛ
pꝛopter ſucceſſionem indiuiduoꝛū que genera et
Dupl'r dici ſpecies facit eſſe perpetua. Et nota ꝙ hec appel
tur mūdus latio mundus itelligibilis duobus modis poteſt
itelligibl'is ſumi: quia poteſt dici mundus intelligibilis ipſe
mundus ſenſibilis pꝛout cadit in intellectum. et
ſi hoc: deus non eſt mūdus intelligibilis: ꝛ ſic idē
eſt mundus intelligibilis quod ſenſibilis. Po-
teſt etiam dici mundus intelligibilis ydea mun-
di ſenſibilis: ſicut figura et exemplar alicuius do
mus quandoq̄ dicitur domus et pictura homi-
nis homo. Et ſm hoc deus eſt mundus intelligi-
bilis: quia mundus itelligibilis idē eſt tūc ꝙ mū-
dus archetypus. Eodem modo poteſt diſtingui
hoc deus eſt homo intelligibilis. Per ignoꝛātiā
huius diſtinctionis dixerūt quidam heretici. de-
us eſt aſinus: et ita deus eſt quilibet. ¶ Ad ter-
Ad tertiuꝫ tio obiectum dicimus ꝙ revera in artifice creato
exiguntur pluraliter tria ad hoc ꝙ ipſe faciat ali-
quid. ſed in pꝛimo artifice ſcꝫ in deo non exigūtur
Eſſet em̄ inſufficiēs ꝛ non ſumme potens ſi ad ali
q̄d faciēdū indigeret alio a ſe. ꝛ in hoc errauit pla
Erroꝛ pla- to ꝙ coꝛpoꝛalē artificē equabat deo. ¶ Ad quar
tonis. to obiectum dicimus ꝙ hec pꝛopoſitio omnis po
Ad quartū tentia nititur ad ſuum actum intelligēda eſt in re
bus naturalibus vbi res imperfecta tendit ad ſuā
perfectionē: ꝛ vbi potētia perficitur ꝑ actum ſuū

quod nō eſt in pꝛima potētia que perfectiſſima et
ſufficientiſſima eſt per ſe. ¶ Ad quinto obiectuꝫ Ad vltimū.
dicimus ꝙ re vera deꝰ per ſe eſt cauſa mūdi nō ta
men ab eterno. q̄m eſt cauſa mūdi per modū volū
tatis ꝛ intellectꝰ. Qđ ergo dicit. quicq̄d per ſe cō
uenit alicui q̄diu eſt ꝯuenit ei: nō tenet niſi i illis
q̄ naturaliter ꝯueniūt. nō in eis que volūtarie cō
ueniunt. Cū aūt deꝰ ſit ſua volūtas q̄ñ per volū-
tatem ſuā fecit mundū: per ſe fecit mundum.

¶ Tertia queſtio ſpecialis huius conti-
nutiue queſtionis.

Circa tertiā queſtionē quia queritur quo
modo res fiant ab exēplari: de quo chꝛi
ſtiani ab ipſo deo edocti dicunt ꝙ mun-
dus ſenſibilis fluit a deo immediate liceꝫ
ſit coꝛruptibilis. Sꝫ philoſophi decepti dicūt ꝙ Rōes phō-
nō fluit a deo imediate hiis rōnibꝰ. Cauſa rerum rū de mūdo
pꝛima ꝛ ꝓpꝛia ꝛ imediata eſt iuariabilis: ꝗ effectꝰ Pꝛima
imediate exiens ab illa eſt iuariabilis. ¶ Item Secunda.
oīa ſunt bona: qꝛ ſunt a bono vt dicit auguſtinus.
Eadē ratione oīa ſunt inuariabilia qꝛ ab inuaria
bili. ¶ Itē exēplatū imitat ſuū exēplar: et exem- Tertia
plar eſt inuariabile: ꝗ et exēplatū. ¶ Item dicit Quarta.
augu. ꝙ oēs reꝝ cauſe in pꝛio ſūt imutabiles ꝛ ꝑ-
manētes tanq̄ in arce: ꝗ et earū effectus imedia-
ti ſunt imutabiles. ¶ Itē oīa ſunt bona: qꝛ ſunt a Quinta
bono. quare nō oīa iuſta: qꝛ a ſumme iuſto ¶ Itē Sexta.
cū oīa fluāt a deo per modū liberalitatis. quare q̄ſtio icideſ
dictū eſt in pſalmo. Oīa in ſapiētia feciſti. quare
nō dicunt oīa in liberalitate vel in bonitate tua.
¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ pꝛimū argumētū nō valet Solutio.
Et hec eſt ratio. qꝛ vt dicit auguſtinus. Omīa li Ad pꝛimuꝫ
cet ſint a deo: tamē nō de eo: ſꝫ de nichilo. ꝛ ideo
quia res ſunt de nichilo ſunt variabiles et coꝛru-
ptibiles: quia reducibiles in nichilum tanq̄ in ſu
um pꝛincipium. ſicut dicit beatus augu. in libꝛo
contra epiſtolā fundamenti. Unde dei filius quia
non tantum eſt a patre: ſed etiam de patre inua-
riabilis eſt. ¶ Et ꝑ hoc patet ſolutio ad ſecundo pꝫ ad ſcđm
obiectū. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ exempla Ad tertium
tū nō habet in oībus ſimilitudinē cū ſuo exēplari
Habet em̄ ſimilitudinē in foꝛma: ſed nō in mate-
ria: ſicut ymago achillis q̄ fit de ere ſimilitudinē
cū achille habet in foꝛma: non in materia et ideo
nō opoꝛtet ꝙ exēplatū habeat ſilitudinē cum ſuo
exēplari in diſpoſitionibꝰ materialibꝰ. Cū ergo
res ſignificabiles variabiles ſint a ſua materia:
qꝛ ſunt de nichilo nō opoꝛtet ꝙ i hoc imitētur ſuū
exemplar. ¶ Ad quarto obiectū dicimꝰ ꝙ lꝫ cau- Ad quartū
ſe reꝝ in mēte dei ſint inuariabiles ꝛ ꝑmanentes.
nō tñ earū effectꝰ imediati ſunt inuariabiles q̄m
exeunt per modū voluntatis et materiā hñt ex ni
chilo creatā. i. non de eēntia diuina. ¶ Ad q̄nto Ad quintū
obiectū dicimꝰ ꝙ bonitas dei cauſa eſt eēndi re-
bus ꝛ non iuſticia dei. q̄m ex ſumma eiꝰ bonitate
fuit ꝙ voluit cōicare bonitatē ſuā creaturꝭ: ꝛ ideo
verū eſt ꝙ oīa ſunt bona: qꝛ a bono ſunt. tamē nō
omīa iuſta q̄m a iuſto. qꝛ iuſticia dei non eſt cauſa
ꝓpꝛie loquēdo quare res ſint: qꝛ deus nulli debe-
bat aliq̄d cū fecit res. ¶ Ad vltio obiectū dicimꝰ Ad vltimū.
ꝙ re vera res exierūt a deo ꝑ modū liberalitatis
Eſt ei deꝰ cauſa efficiēs rerū ꝛ foꝛmalis ſiue exem

Ayuntamiento de Madrid

plaris ſiue cauſa finalis. ſed nullo modo eſt cau-
quid notat illa ꝑpõ in. ſa materialis. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ cũ dicitur oĩa i
ſapientia feciſti. hec dictio in notat cauſa; fora-
lem exemplarẽ. Si vero diceretur oĩa in bonita-
te feciſti ⁊c. verum eſſet ſm ꝙ hec dictio in notat
cauſam efficientẽ vñ potuit hoc bene dici ſicut ⁊
illud. ¶ Itẽ nota ꝙ ſicut philoſophi decepti fue-
rũt in hoc ꝙ dixerũt. Ab vno nõ exit niſi vnũ im-
mediate: qm̃ dicit dñs per moyſen. In principio
creauit de⁹ celũ ⁊ terrã: ꝗ celũ ⁊ terra ſũt ab vno
Prima rõ ꝓ phõꝝ. deo immediate. ¶ Suã autẽ opinionẽ voluerũt
probare rõnibus ſic. Nullũ oppoſitum ducit ad
eſſe ſuũ oppoſitũ: ſed ſimplex ⁊ cõpoſitũ ſũt op-
poſita. ſimiliter vnũ ⁊ plura: ergo nec cõpoſitũ ẽ
a ſimplici nec plura ſũt ab vno. ¶ Itẽ indirecte
Scda rõ. ſic. plura ſũt ab vno. dicãtur iſta plura. a. ⁊. b. et
inde ſic. a. ⁊. b. ſũt ab vno. nõ inꝗ̃tũ ſũt plura: ſ;
vnũ: ergo ab alio ſũt: ⁊ ab alio ſũt plura: ſ; a deo
Parmenides et melliſſus. ſũt: nõ ergo ſũt plura a deo. ¶ Propter hoc mel
liſſus ⁊ ꝑmenides decepti dixerũt ꝙ oĩa ſũt vnũ
⁊ nihil eſt diuerſitas. Quod etiã ſic probãt. ſi eñ
aliqua differũt aliquibus differentijs differunt.
Tertia rõ. ¶ Itẽ iſte differentie differũt: ꝗ aliquib⁹ differẽ
tijs differũt: ⁊ ſic in infinitũ. Sed nõ eſt ſic pro-
Quarta. cedere: ergo nulla differũt. ¶ Itẽ pria cauſa eſt
ſimpliciſſima ⁊ ſũme vna. ꝗ ex ea nec eſt ꝯpoſitũ
In oppm̃. nec ex ea ſũt plura. ¶ S; cõtra. Ex vno lumine
ſine ſui diminutione ſũt plura lumina. ergo mul-
ſcdo ad idẽ to fortius ex prima cauſa ſine ſui diminutiõe ſũt
diminutiõe ſũt ⁊ poſſũt eſſe plura. ¶ Preterea ſi
ex vno nõ niſi vnũ: ꝗ primũ nõ debet dici oĩps: ſ;
Tertio. vnipotẽs. ¶ Preterea aliqd imediate ẽ a deo il-
lud aut eſt forma: aut eſt materia. ſ; nõ eſt forma
per ſe cũ forma nõ poſſit eẽ ſine materia: nec ma
teria pure põt eſſe a deo cũ materia nõ poſſit eſſe
ſine forma: ergo illud qd immediate exit a deo ẽ
cõpoſitũ ex materia ⁊ forma: ꝗ ꝯpoſitũ ex ſimpli
Quarto. ci ⁊ plura ex vno. ¶ Itẽ ad idẽ. illd qd prio fuit a
deo aut ẽ ſimplex aut ꝯpoſitũ. ſi ꝯpoſitũ: habeo
ꝓpoſitũ. ſi ſimplex oĩmoda ſimplicitate. S; tale
ſimplex eſt idem quod eſt ⁊ quo eſt vt dicit boeti⁹
⁊ ſi aliqd creatũ eſt bonũ: ergo erit ſua bonitas
cũ aliter in eo nulla ſit cõpoſitio vel concretio. ꝗ
illud eſt bonũ per eſſentiã: nõ ergo deus ſolus ẽ
bonus per eſſentiã. qd eſt cõtra ipſum dñ; qui di
Quinto. cit in euãgelio. Nemo bon⁹ niſi ſol⁹ de⁹. ¶ Pre
terea ſi illd creatũ eſt ſua bonitas: ꝗ bonitas ei⁹
eſt eſſentia ei⁹ ⁊ nõ põt ab eo ſeparari actu vel in
tellectu ergo ẽ ſũme bonũ cũ ſit pure bonũ ⁊ pu
Solutio. ra bonitas ſicut pure albũ eſt ſũme albũ. ¶ So
Ad primũ. lutio. ¶ Ad primo obiectũ dicim⁹ ꝙ oppoſitum
põt ſumi ſtricte vel large ſtricte ſc; ꝙ cõprehen-
dit tantũ quattuor genera oppõnis oppoſita vt
Duplex oppoſitio. cõtraria. oppoſita relatiua. vt priuatio ⁊ habit⁹
vt affirmatio ⁊ negatio. ⁊ ſcd; hoc cõcedimus ꝙ
nullũ oppoſitũ ducit ad eẽ ſuũ oppoſitũ. ſed ſm
ꝙ oppoſitũ dicit large. ſc; ꝙ quelibet diſparata
dicũtur oppoſita dicim⁹ ꝙ prima propoſitio eſt
falſa. immo vbicũq; aliquid ꝓducit aliud in eſſe:
Unũ oppoſitũ ꝓducit aliud. oppoſitũ producit ſuum oppoſitũ in eſſe. multo
fortius igitur produceret deus alia in eſſe cũ nõ
habeant aliquã oppoſitionẽ ad ipſu;. Oĩa enim
appetũt diuinũ eſſe ⁊ participare illud ſecundũ
poſſibilitatẽ ſuã. ¶ Ad ſecundo obiectũ dicim⁹ Ad ſcdm.
ꝙ cum dicit. a. ⁊. b. ab alio ſunt ⁊ ab alio ſunt plu
ra. Si loquit de cauſa efficiente falſũ eſt imo ab
eo a quo ſunt ſc; a deo ſũt plura. Si autẽ de cau
ſa forali loquit: veru; ẽ. Ab alio eĩ formaliter ſũt
quia ſua eſſentia ſunt. ⁊ ab alio ſũt plura: qr plu-
ralitate ſunt plura. ¶ Ad obiectionẽ illã parme Ad ꝑmenidẽ ⁊ meliſſũ
nidis ⁊ melliſſi notandũ eſt ꝙ in ſolo predicamẽ-
to ſubſtãtie ſunt veri nois genera ⁊ ſpecies: quia
forma nõ eſt forme. vñ ſubſtãtie differũt ſuis ſub
ſtantialib⁹ differentijs. Sed ille differẽtie diffe
runt ſeipſis. qm̃ nõ alijs differẽtijs ſubſtãtialib⁹
differunt: cum forma nõ ſit forme. ⁊ ſic nõ erit ꝓ-
cedere in infinitum. ¶ Ad vltimo obiectum di- Ad vltimũ
cimus ꝙ licet primũ ſit ſimplex: tñ ab eo ſũt res
cõpoſite: qm̃ nõ exeunt ab eo per modu; nature:
ſed per modũ voluntatis. ſicut patet ex volunta-
te anime q̃ eſt ſimplex a qua eſt cõpoſitus mot⁹
corporis. ⁊ ſicut ab vno artifice ſunt plures cul-
telli immediate. ¶ S; videtur falſum qd dictu; Obiectio
eſt ſc; ꝙ diſparatũ producit in eſſe ſuũ diſparatũ cõtra ꝓdic.
Dicit eñ boetius ꝙ ſpecies nõ iuuat aliã ſpeciẽ Boetius.
ad eſſe: ſed due ſpecies nõ ſunt oppoſite niſi ſicut
diſparatum: ergo diſparatu; nõ producit ad eſſe
ſuũ oppoſitũ diſparatũ. ¶ Preterea. cauſa pro Secundo.
ducit ad eſſe ſuũ cauſatũ: ſed cauſa ⁊ cauſatũ ſũt
ſtricte oppoſita: qr ſũt oppoſita vt relatiua: ergo
oppoſitũ vnũ producit ad eſſe ſuũ ſtricte oppoſi
tum. quod prius negatũ eſt. ¶ Ad prio obiectũ Ad primũ.
dicendũ eſt ꝙ ſpecies re vera nõ iuuat ad eſſe al-
terius ſpeciei logice loquẽdo quoniã ſpecies nõ
cõſiſtit niſi ex genere et differentia. ſed ſolũ indi
uiduũ naturaliter ꝓducit ad eſſe ſuũ diſparatũ.
¶ Uel poteſt dici ꝙ ſpecies nõ iuuat oppoſita; Alia ſolutõ
ſpeciẽ in eſſe: qr naturaliter ſimilia ex ſimilibus
procreant. Quod aũt nullus generat ex equo et
aſina: dicẽdũ eſt ꝙ mul⁹ nõ eſt oppoſita ſpecies De aſina et
ab equo ⁊ aſina: ſed quaſi media inter iſtas duas equo.
¶ Ad ſecundo obiectũ dicimus ꝙ re vera cauſa Ad ſcdm.
producit in eſſe ſuũ cauſatũ: ſed nõ inꝗ̃tũ cauſa. Quare pat
Similiter nec pater inꝗ̃tũ pater generat filiũ ſ; gñat filiũ.
inꝗ̃tũ habet poteſtatẽ generãdi. ¶ Itẽ nota ꝙ Opinio q̃-
quidam dicũt notiones aſſiſtere deo ab eterno q̃ rũ dicentiũ
nõ ſunt deus. Hec autẽ opinio ſimilis eſt opinio notiões aſſi
ni platonis de ydeis: ⁊ eãdẽ habet improbatio- ſtere deo ab
nem. ¶ His tamen rõnibus ſuã opinionẽ viden eterno.
tur probare ſic. de⁹ eſt remunerator ⁊ punitor: in Prima rõ.
ꝗ̃tũ iuſtus eſt remunerator ⁊ punitor inꝗ̃tũ aũt
liberalis eſt dator oĩm bonoꝝ ⁊ patiẽs et nõ pu
nitor: ergo aliud ſignificatur per hoc nomẽ iuſt⁹
⁊ aliud per hoc nomẽ liberalis de deo: ſed non in
eſſentia aliud. nec aliud in perſona: ergo alia no
tio. Et iſte aſſiſtunt diuine eſſentie ⁊ nõ ſũt deus
vel diuina eſſentia: quia in diuina eſſentia nulla
eſt diuerſitas vel alietas: et ab eterno aſſiſtũt ei
quia deus ab eterno iuſtus eſt et liberalis: ⁊ ita
notiones que nõ ſunt deus aſſiſtunt deo ab eter-
no. ¶ Itẽ cũ dico deus eſt iuſtus de⁹ eſt libera-
lis: per vtrũq; iſtoꝝ noi; ſignificatur diuina eẽn Scda rõ.
tia. Preter diuinã autẽ eſſentiam cõnotantur di
uerſa ex parte dei: aut nõ. ſi diuerſa habeo ꝓpo-

Ayuntamiento de Madrid

ſitum. Illa eñ diuerſa nō ſūt niſi notiões diuerſificātes. Si nō: ergo ſi hec ē vera deꝰ inq̃tū iuſtus punit hec erit vera. deꝰ inq̃tū liberalis punit. cū idē prorſus notetur eſſe cauſa vtrobiq̃ et ſcđꝫ idem. cū ex parte cauſe nulla ſit vel notetur eſſe diuerſitas. Hec obiectio alio modo pōt fieri apertius ſic: q̄ deus inq̃tū eſt cauſa exemplaris iuſticie create nō eſt cauſa exēplaris patientie vel liberalitatis: ergo ſecūdū aliud ⁊ aliđ eſt ille cauſa exēplaris iuſticie create ⁊ patientie et nō ſcđm eſſentiā: ergo ſecūdū aliā notionē. ⁊ ſic

Tertia rō. iterū primū. ¶ Item deus ab eterno fuit iuſtꝰ ⁊ liberalis. hec cōiunctio et notat diuerſitatē: ergo in eo fuit diuerſitas inq̃tū iuſtus ⁊ liberalis, ſed nō eſſentiarū vel perſonarū: ergo notionū et

In oppm̄. ſic iterū primū. ¶ Cōtra multipliciter obicitur

Auguſtinꝰ. Primo ſic, ſicut dicit btūs auguſtinꝰ: oē bonum aut eſt deꝰ aut eſt a deo: ſed notio ē aliud bonū: nō eñ poteſt eſſe non bonū in quo deus ē ſumme iuſtus vel ſumme liberalis: ergo iſta notio aut ē deus aut eſt a deo: ſed nō eſt deus vt ipſi dicunt: ergo eſt a deo. ergo deus produxit in eſſe illā: ergo vel de nihilo vel de aliquo. Si de nihilo: ergo eſt creata. ergo incepit eſſe. ergo nō fuit ab eterno ſicut ipſi dicūt. ¶ Preterea ſi talis notio eſt

Scđo. creata cū ſit de nihilo: ſequitur ꝙ talis creatura dederit deo vt ſit iuſtus et vt ſit liberalis: et niſi talis creatura eſſet deus nō eſſet iuſtus vel liberalis. qđ hereticū eſt dicere ⁊ omni rationi repugnans. Si vero dicat ꝙ deus produxit iſtā notionem in eſſe de aliquo ab eterno. nō niſi de ſua ſubſtantia. quia ab eterno nihil aliud habuit q̄ ſuā eſſentiā: ergo iſta notio eſt a deo et eſſentia dei: ergo eſt deus. Hoc autē falſū eſt. ſicut dicit beatus auguſtinus in libro cōfeſſionū dicēs. dñe tu feciſti omnia nō de tua ſubſtātia: q̄ ſi de tua ſubſtantia eſſent id quod es. quare dñe de nihilo feciſti oīa. ¶ Preterea ſit deus iuſtꝰ notione aliq̄

Tertio. que nō eſt ipſe: ergo ipē nō eſt ſūme iuſtus. Hoc eñ dicit btūs augu. ꝙ ſi deꝰ eſſet bonus bonitate que non eſt ipſe. non eſſet ſūme bonus. Et hoc verū eſt ſm iſtos. q̄ ipſe iuſtus eſt notione q̄ ipſe nō eſt: et liberalis notione q̄ ipſe nō eſt. Eodem

Auguſt. de ydeis. modo pōt iprobari opinio platonis ¶ De ydeis tamē dicit aug. ꝙ qui negat ydeas eſſe expers ē xp̄iane religionis: quod verū eſt eo modo quo diximus ydeas eſſe mūdū archetypū. Sed eas negare ſeparatas a deo ꝓut đ platō poſuiſſe nō ē cōtra xp̄ianā religionē. imo eſt cū xp̄iana religione. ¶ Solutio. Ad prīo obiectū dicimus ꝙ ſi vo

Solutio ad primum. lumus ꝓpriiſſime loqui de deo dicemus ita. deꝰ q̄ eſt deꝰ punit: q̄ eſt deus remunerat quia ē deus creat. Largitur ſua bona: peccata ſuſtinet et hmōi. Scđm idē eñ eſt ipſe cauſa oīm ⁊ proprie ⁊ vniuerſaliter. Sed ſpecificamꝰ iſtā cauſam efficientē q̃tū ad modū ſignificandi nō in ſua eſſentia: ſed q̃tū ad effectus quoſdā. Unde dicitur iuſtus q̃tum ad effectus quoſdā ſpeciales: nō q̃tū ad omnes. Similiter liberalis đ q̃tū ad effectꝰ

Nota iſta. quoſdā. Talē aūt ſpecificationē ſm modū intelligendi facimus per ꝓportionē ſiue imitationeꝫ quā habent virtutes create ad deū. Unde cū đ dñs eſt iuſtus ſignificatur deus vel iuſticia .i. in cōparatione ad tales actus quales ex ſe elicit iuſticia creata. Ipſemet tamen eſt ipſa cōparatio. Seipſo eñ cōparabilis eſt deus ad oēs ſuos effectus. Cū ergo đ deus eſt iuſtus: et deus eſt liberalis. q̃tum ad rē non eſt diuerſitas ex parte dei ſed eſt diuerſitas in modo ſignificandi ⁊ in eis q̄ cōnotant̄ ex parte creaturarū ꝑ talē modū ſignificādi. Per hoc patet ſolutio ad oīa pre obiecta. ¶ Patet eñ ꝙ nō valet hec argumētatio: deus inq̃tū iuſtus eſt remunerator ⁊ punitor: inq̃tuꝫ liberalis largit̄ dona ſua: ergo oīa aliud ſignificatur per hoc nomē q̄ per illud de deo deberet addere vel alio modo. ¶ Ad ſcđo obiectū ſimiliter di- Ad ſecūdū

cendū ꝙ nulla diuerſitas ſignificatur per iſta nomina ex parte dei. Sed diuerſimode ſignificant. Unde nō ſequitur ꝙ ſi nulla diuerſitas eſt vel nō ſignificatur ex parte cauſe. ꝙ ideo ſit deꝰ iuſtus quia dator eſt oīm bonoꝝ vel liberalis q̄ punit. quia licet idē ſignificent ex parte dei: tamen diuerſo modo. ¶ Eodē modo dicendū eſt de exemplari deꝰ eñ inq̃tū iuſtus eſt cauſa iuſticie create: inq̃tū manſuetus exemplar ſiue cauſa exemplaris māſuetudinis create: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad Ad vltimū.

vltimo obiectū dicimus ꝙ cum dicitur deus ab eterno fuit iuſtus ⁊ liberalis. Hec cōiūctio ⁊ notat diuerſitatem non eſſentie diuine ad eſſentiaꝫ diuinā: ſed effectꝰ ad effectū. Eſt eñ ſenſus: deꝰ ab eterno fuit iuſtus ⁊ liberalis. i. ab eterno fuit habilis ⁊ promptus ad opera miſericordie et ad opera liberalitatis. Unde iſta diuerſitas nō aſſeritur actu fuiſſe ab eterno cū dicitur deꝰ ab eterno fuit iuſtus ⁊ liberalis: ſed in habitu.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit ſecundus liber de mundo creato.

Poſtq̃ dictū eſt de mundo archetipo dicēdū eſt de mūdo creato de quo dicit moyſes i principio geneſis. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. Gen. primo

Per celū itelligit̄ celū empireū et cōtēta in eo: ſcꝫ angeli qui in eo fuerūt creati. Per terram ꝟo materia oīm viſibiliū. Primo igitur dicimus de dignioribꝰ creaturis ſcꝫ de angelis. Et primo de primo ſtatu eoꝝ. Scđo de ſcđo ſtatu maloꝝ angelorum. Tertio de bonis angelis.

¶ Primus aūt tractatus diuidit̄ in ſex capitula. Diuiſio primi tractatꝰ ꝑ capitula.

In primo querit̄ vtrū in primo ſtatu ſuo angelꝰ habuit caritatē. Secūdo ſuppoſito ꝙ nō habuit caritatē ſed tñ naturalē dilectionē vtrū illa naturali dilectione frueretur ſe. Tertio vtrū de illa dilectione de via faceret finem: ⁊ de creatura deū ſuū. Quarto vtrū illa dilectio naturalis fuerit ſymoniaca ⁊ vtrū illa dilectiōe diligeret deū ſūme: ſicut volunt probare quidā opinātes ꝙ naturali dilectione diligebat angelus deū in prīo ſtatu ſūme ſcꝫ ꝓpter ſe ⁊ ſuꝑ oīa. Quinto ⁊ vltimo vtrū dilectio naturalis angeli in primo ſtatu fuerit ordinata vel inordinata et iuſta eſtimatrix rerum vel iniuſta. Sexto ſi talis dilectio fuerit eiuſdem ſpeciei cum charitate.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Primum capitulum primi tractatus.

Q᷒ angeli nō habuerīt charitatē i primo ſtatu arguitur.

Circa primū capitulū. ¶ Prio videt̄ ꝙ nō habuerit caritatē in primo ſtatu ſic. Q̄m in principio gen. dicit auguſti. ꝙ cū dicit̄. in principio creauit deus celū ꝛ terrā. per celū intelligit̄ angelica natura informis. per hoc autē qđ ſequitur fiat lux. intelligitur eadē natura formata ad deū ꝯuerſa.

In oppm̄ arguitur.

¶ Q᷒ aūt habuit caritatē per illud qđ dicit yſaias. xiiij. Quō cecidiſti lucifer q̄ mane oriebaris. q̄ ergo habebat tantā claritatē vt diceretur lucifer videtur ꝙ haberet grāꝫ.

Scđo ex᷑.

¶ Itē in ezech. xviij. Tu ſignaculū ſimilitudinis eius fuiſti Et iteꝝ in eodē de eodē lucifero. oīs lapis precioſus operimentū tuū. p lapidē p̄cioſum videntur ſignificari ꝟtutes: ergo in p̄io ſtatu habuit ꝟtutes. ¶ Preterea de eodē đr: tu plenꝯ ſapiētia ꝛ decore in delicijs paradiſi fuiſti. Et beatus aug. de angelis dicit: ſimul cōdiens naturā ꝛ largiēs grām.

Prima rō.

¶ Hoc idē poteſt probari rōnibꝯ qm̄ angelus in p̄io ſtatu aliqua lege ligatꝯ erat: aliter non potuiſſet peccare. ꝛ poterat demereri tranſgrediendo precepta illius legis ſicut patet ex euentu: ergo implēdo p̄cepta illius legis poterat mereri: ſed mereri nō poterat niſi habēdo caritatē: ergo habebat caritatē.

Scđa rō.

¶ Preterea in primo ſtatu aut diligebat deū q̄ꝺtū debebat et ſicut debebat aut nō. ſi ſic: ergo ex caritate diligebat eū. qm̄ ſola caritate ſic diligit̄ deus. ſi non: ergo omittebat hoc p̄ceptū quod erat ſcriptū in mēte ſua. diliges dn̄m deū tuū. ꝛc̄.

Tertia rō.

¶ Itē in p̄io ſtatu angelus aut diligebat deū propter ſe et ſuper omnia aut nō. ſi ſic ergo ex caritate. qm̄ meliori modo nō pōt diligi deꝯ. ſi non diligebat deū propter ſe deū ſed propter ſe. i. propter ſe angelū ꝙ̄ magis diligebat ſe q̄ꝫ deū. ergo peccabat mortaliter. qm̄ ex hoc eſt pctm̄ cupiditatis. qm̄ ea magis diligitur creatura q̄ꝫ creator: ꝛ ſimiliter luxuria ꝛ hmōi.

Solutio p̄poſitiui.

¶ Solutio. p̄poſitiuꝯ ꝛ multi alij dixerunt ꝙ angeli creati fuerūt in naturalibus et gratuitis. Et reſpondent ad illud qđ dicit augu. ꝙ angelica natura in p̄io ſtatu fuit informis nō ſimpliciter: ſed in cōparatiōe ad ſtatū ꝯfirmationis.

Opinio doctoris ꝙ nō habuerunt charitatē.

¶ Nobis magis placet via cōis. ſ. ꝙ nō habuerūt gratuita. Q᷒ aūt đr Tu autē ſignaculū. ꝛc̄. đr ꝓpter naturalia pſpicaciſſima q̄ habebat lucifer pre alijs angelis. Q᷒đ đr oīs lapis precioſus ꝛc̄. per lapidē precioſum angeli nō intelligūtur ꝟtutes ſed alij angeli qui in cōparatione ſui ad ipſum ornabāt ipſum. qm̄ in cōparatione reꝝ minus pulcrarū magis apparet pulchritudo pulcrioris. ſimiliter cū dicitur tu plenꝯ ſapiētia ꝛc̄. intelligitur de ſapientia quā habebat perſpicacitatione ꝛ de decore claritatis naturaliū et de delicijs quibꝯ delectabat̄ in deo per naturalē cognitionē ꝛ naturalē amorē. ſicut aliquis delectatur naturaliter vidēdo pratū viride. Quod aūt dicitur ſimul audiens naturā ꝛ largiēs gratiā intelligitur ſic. ſimul dedit eis naturalia bona gratis.

Ad primū obiectum.

¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ hoc argumētū nō valet angelus in primo ſtatu habuit ſufficienter vnde poſſet demereri: ergo hmōi ſufficienter bene poſſet mereri. qm̄ plus exigit̄ ad meritū q̄ꝫ ad demeritū: qm̄ ſolus homo principiū eſt mali ſed nō boni: qm̄ deus eſt principiū oīs boni. licꝫ autē angelus nō haberet ſufficienter quo poſſet mereri gratiā in primo ſtatu habebat tamen quo poſſet mereri. ſ. liberū arbitriū quo poterat mereri accepta tn̄ gratia.

Ad ſcđm.

¶ Ad aliđ dicimus ꝙ angelus diligebat deū in primo ſtatu q̄ꝺtū debebat et ſicut debebat ex eis q̄ data erant ei. i. ex naturalibus. diligebat ergo deū angelus q̄ꝺtū debebat: et ſicut debebat diligere tunc. nō tamē diligebat eū ſimpl̄r q̄ꝺtū debebat vel tenebatur diligere: qm̄ habebat mandatū caritatis ſcriptū in mente ſua. tenebatur ergo eū diligere ex caritate: ſed nō niſi prius accepta grā.

Ad tertiū.

¶ Ad illud dicimus ꝙ angelus naturali dilectione magis diligebat ſe q̄ꝫ deū. nec ſequit̄: ergo peccabat mortaliter. Impediente fallacia ſcđm cōſequēs: qm̄ illa predicta ſe hn̄t vt excedentia ꝛ exceſſa: quoniam dilectio qua aliq̄s diligit ſe pluſq̄ꝫ deū q̄ libido eſt. i. q̄ vult frui creatura eſt pctm̄. talis dilectio eſt in luxurioſis/ ſupbis/ cupidis: et hec dilectio innaturalis eſt. ſed dilectio q̄ creatura diligit ſup vtilitatē vel cōſeruationē ſuā naturalis eſt: et licet tali dilectiōe diligat ſe creatura pluſq̄ꝫ deū: tamē nō peccat in hoc qm̄ nō eſt ei datuꝫ aliquid naturaliter quo diligat deū pluſq̄ꝫ ſe nec per ſe ſupra ſe.

Arguit̄ cōtra p̄dic. i.

¶ Itē angelus cognoſcebat ꝛ diligebat deū: ergo deus cadebat in eiꝯ intellectū ꝛ eius affectū: ſed ita eſt in ſenſibilibus ꝙ ſi dulce cadit in guſtū nō infectū ſed bene diſpoſitum delectat ipſum. ꝛ ſm̄ ꝙ magis dulce magis delectat: ergo cū ſumme delectabile caderet in affectum angeli ſiue in guſtū eius ſpūalem nō infectum: ſed bene diſpoſitū ſumme delectabat ipm̄ qm̄ ſi delectabile inq̄ꝺtū delectabile delectat: ꝙ̄ ſumme delectabile inq̄ꝺtū ſumme delectabile ſūme delectat: ergo angelus in primo ſtatu ſumme delectabat̄ in deo: ergo ſūme diligebat deū. ſed ſūma dilectio dei eſt caritas: ꝙ̄ diligebat deū ex caritate.

Solutio.

¶ Solutio. Cōcedimꝯ ꝙ angelꝯ ſūme delectabatur in deo q̄ꝺtū ad ſtatū: nō tamē ſūme ſimpliciter: et hoc ideo cōtingebat q̄ guſtꝯ ſpūalis non erat in angelo in optima ꝛ vltima diſpoſitione. ſ. diſpoſitione gratie. Erat quidē diſpoſitus per ymaginē nō per ſimilitudinē gratuitā: ꝛ ideo nō ſūme delectabat̄ angelus in deo ſimpl̄r: ſed ſumme delectabatur in eo ſm̄ capacitatē quā tunc habebat.

Arg. ſcđo.

¶ Itē oīs potentia magis ſe habet ad illud ad quod principaliter et per ſe eſt q̄ꝫ ad illud ad quod nec principaliter nec per ſe eſt: ſed vis cōcupiſcibilis ſe habet ad diligendū deū principaliter et per ſe: ſed ad diligendū creaturā nec principaliter nec per ſe: ꝙ̄ magis ſe habet ad diligendū deū q̄ꝫ ad diligendū aliquā creaturā: ſed homo per eā ſolā potens eſt diligere aliquaꝫ creaturā vltima dilectione. ſ. ꝓpter ſe ꝛ ſup oīa: ergo multo fortius per vim cōcupiſcibilē ſolā. ꝛ per ſe potuit angelus diligere deū in primo ſtatu vltima dilectione. ſ. ꝓpter ſe ꝛ ſuper oīa ſꝫ hoc eſt motus caritatis: ergo in primo ſtatu angelus habuit caritatē et antea.

Tertio.

¶ Item ſicut ſe habet

habitus ad habitū ita potentia ad potentiā: ſed habitus quo diligitur deus eſt maior ꝙ habitus quo diligitur creatura. qm̄ ſicut dicit augu. caritas magis diligit legē dei ꝙ cupiditas milia auri et argenti: ergo potentia qua diligitur de⁹ magis ſe habet ad diligendū deum ꝙ potentia qua diligitur creatura ad diligendū creaturā. ⁊ inde vt prius. ¶ Itē qꝺ natura eſt tale magis eſt tale ꝙ quod nō eſt tale natura: ſed ille naturaliter diligit deū demonſtrato aliquo auaro et nō naturaliter diligit diuitias mūdi ergo cōtra naturā: ergo magis diligit deū ꝙ diuitias mundi. nō ꝗ preponit diuitias mūdi deo: qꝺ aperte falſuꝫ eſt

Auguſtin⁹. Quarto. Solutio duarū primarū obiectionū.

¶ Solutio. cōcedimus cōcluſionē duarū primarum obiectionū. vis em̄ cōcupiſcibilis magis ſe habet ad diligendū deū ꝙ ad diligendū tp̄alia. qm̄ ad diligēdū deū ſe habet naturaliter ⁊ ex naturali ſua intentione: ad hoc em̄ data eſt. ad diligendū autē temporalia nō fuit data. tamen talis facta eſt ꝙ ea poſſet homo diligere tēporalia vel debito modo vel indebito modo. ſicut em̄ intellectus habet apprehendere oīa ⁊ eterna et tranſitoria: ſic vis cōcupiſcibilis et annexa habet concupiſcere ⁊ eterna ⁊ trāſitoria. ¶ Non valet autē hec argumentatio: ꝯcupiſcibilis magis ſe habet ad diligendū deū ꝙ ad diligendū tp̄alia: ſed ſola pōt diligere tp̄alia propter ſe ⁊ ſup oīa: ergo et deū. quia nō cōcludit quod prepoſuerat. ꝓpo ſuerat em̄ de ſimplici dilectione: et ipſe cōcludit de dilectione perfecta ad quā vis cōcupiſcibilis nō magis ſe habet ꝙ ad diligendū perfecte tp̄alia ꝓpter quattuor cauſas. Prima eſt qm̄ ad op⁹ perfecte dilectionis exigit multiplex electio ſicut multiplex deliberatio. ad actū autē vicij nulla exigitur deliberatio ſicut dicit origenes ꝙ virtus eſt tarda. viciū autē p̄ceps. Scđa cauſa eſt ꝙ vis cōcupiſcibilis ſe habet ad perfecte diligēdum deū tantū per mediā caritatē: q: aliter non poteſt ferri ſupra ſe ſed immediate ſe habet ad diligendū tēporalia. Tertia cauſa eſt q: deus modo non videtur: quia deum nemo vidit vnꝙ. tēporalia autē aperte videntur. Quarta cauſa eſt fomes. dicim⁹ autē ꝙ vis cōcupiſcibilis nō habet ſe per ſe ad diligendū deū dilectione voluntaria: imo per apprehenſionē ⁊ extrinſecū moues.

Nota. Origenes.

Ad tertium obiectum. ¶ Ad tertiū obiectū dicimus ꝙ hoc nomen natura tripliciter accipitur ſicut dicit boeti⁹ in li. de duab⁹ naturis ⁊ vna pſona xp̄i. Primo modo dicitur natura principiū motus per ſe ⁊ nō ſcđm accidens. Scđo vniuſcuiuſꝙ rei ſpecifica differētia. Tertio quelibet res q̄ intelligi pōt. Scđꝫ primā ſignificationē intelligitur regula ariſtotelis. q: ſm hoc intelligit natura q̄ eſt principium alicuius rei per ſe. ¶ Scđꝫ hoc liberū arbitriū non eſt natura reſpectu ſuarū operationū. q: non per ſe mouet ad opa interiora vel exteriora: eſt tamē natura ſm ſcđam ſignificationē q̄ idē eſt ꝙ ratio. Natura tamē ſm primā ſignificationē poſſet dici ſm aliquē effectū quē per ſe elicit vel ſm aliquā diſpoſitionē quā ꝑ ſe habet. Per hoc patꝫ ſolutio ad tertiā obiectionē: q: ſcđm primam ſignificationē vis cōcupiſcibilis non ſe habet naturaliter ad diligēdū deū vel temporalia: ſed ex trinſecus mouens. ſcđm autē ſcđam ſignificationem ſe habet ad vtrūꝙ naturaliter quia ex libero arbitrio quod eſt natura vt dictū eſt.

Naturalit tripliciter accipitur. Nota de libero arbitrio.

¶ Secundū capitulū primi tractatus.

Secundo capitulo q̄ritur vtrū angel⁹ naturali dilectiōe frueret ſe. ¶ Qꝺ ſic ꝓbatur. q: angelus in primo ſtatu diligebat ſe ⁊ ꝓpter ſeipm̄: ſed frui eſt amore inherere alicui rei ꝓpter ſe. ſꝫ angelus in primo ſtatu fruebatur ſe: ergo fruebatur creatura. ſed dicit Aug. per totū ⁊ ſolū malū hominis eſt frui creatura: ergo naturalis illa dilectio erit pctm̄. ¶ Itē dicit aug. in li. de ci. dei ꝙ amor ſui eſt fundamentū ciuitatis dyaboli: ſicut amor dei eſt fundamentū ciuitatis dei. ergo amor ſui pctm̄ eſt. ergo amor quo angelus diligebat ſe ꝓpter ſe pctm̄ erat. ¶ Sed videtur hoc impoſſibile: q: delectatio eſt cōiunctio cōuenientis cū cōuenientī: ſed nihil pōt cōiungi ſibi: ergo nullus pōt delectari in ſe ꝓpter ſe: ergo nullus pōt ſe diligere amore libidinoſo: ergo amor ſui non poteſt eſſe peccatū ergo nō eſt fundamentū ciuitatis dyaboli. ¶ Solutio. amor naturalis ſui ē ille quo quis vult ſibi bonū. ſ. eſſe/viuere/intelligere. ⁊ talis amor non tendit niſi ad ꝯſeruationē ſui. qn̄ꝙ aūt dicitur amor ſui. i. amor ꝓprie excellentie. et ſm hoc idem eſt ꝙ ſuperbia. ¶ Quandoꝙ amor ſui đr amor libidinoſus huius vite tēporalis. ſicut em̄ aliquis in diuitijs gl'iatur. i. ꝓpter ſe delectatur vel in fortitudine quod prohibetur per hie. ca. ix. Nō glorietur diues in diuitijs ſuis: nec fortis in fortitudine ſua. ⁊c̄. ¶ Ita qn̄ꝙ aliquis propter ſe delectat in vita iſta temporali et trāſitoria et bene pōt coniungi vite ſue per apprehenſionē: q: per apprehenſionē cōiungitur homo rei etiā nō exiſtenti qn̄ꝙ. vt cū aliꝗs delectatur in ſpe alicuius boni qꝺ nō habet nec vnꝙ habebit. ¶ De tali amore dicit greg. ꝙ eſt filia luxurie et pōt dici ꝙ amor ſui in ſecunda vel tertia ſignificatione eſt fundamentum ciuitatis dyaboli: quia magis ſe habet homo ad diligēdū ſe ꝙ ad aliud: ⁊ ideo homo corrupt⁹ citi⁹ ⁊ vehementius diligit ſe amore libidinoſo ꝙ aliud.

Q; ſic. Auguſtin⁹. Scđa rō. Af. in op. Solutio. Amor ſui quid eſt. Hiere. 9. Gregorius.

Capitulū tertium primi tractatus.

Circa tertiū capitulū q̄rit vtrū illa dilectione de via faceret finē: ⁊ de creatura deū ſuū. ¶ Videtur ꝙ ſic: q: dicit aug. ve illis qui diligunt nutus tuos pro te. Nutus dei ſūt oēs creature. peccant igitur amatores mūdi q: de nutu faciūt rē: de via finē: ergo naturalis dilectio ſi ꝯprehendit nutū ꝓ re viam pro fine pctm̄ eſt. ¶ Preterea guloſus de vētre facit deū ſuū: q: facit ipſum ſupremū finem ſibi. Eodē modo auarus theſaurū diuitiaꝝ facit ſibi deū: qm̄ diligit eas ꝓpter ſe: ergo cū homo naturali dilectiōe diligat ſe ꝓpter ſe et faciat ſe ſupremum finē ſue dilectionis. reſtat ꝙ ipſe tali dilectione facit ſe deū ſuū: ſed conſtat ꝙ ipſe nō ē verus deus ſuus: ergo tali dilectiōe peccat: qm̄ nobis precipitur. Abijcite deos alienos de medio veſtri. ¶ Itē angelus naturali dilectiōe dilige-

Q; ſic. Prima rō. Auguſtin⁹. Scđa rō. Tertia rō.

Ayuntamiento de Madrid

bat ſe ꝓpter ſe et nō ꝓpꝫ deū illa ergo naturalis
dilectio excludebat vltimū finē: ergo in ea erat
pꝛiuatio ſpeciei:qꝛ omnis actus voluntatis ſpe-
cies eſt et relatio ad deū: ergo in illa dilectione
Solutio ad qſitum. erat malitia.ꝫ illa dilectio erat pctm̄. ¶ Solu-
tio. Dicimus ꝙ naturali dilectiōe q̄ diligit ſe ho
mo ꝓpter ſui vtilitatē nō peccat:qm̄ illa dilectio
ne nō fruitur ſe nec tendit ad fruendū ſe quod eēt
ſeipſum facere finē ſibi ſupꝛemū ⁊ ſeipſum facere
ſibi deū. Cum eīm bonū naturaliter ſit finis oīm:
tunc hō facit creaturā ſibi ſupꝛemū finē ⁊ deū ſu
um qñ diligit eā vt ſūmū bonū.i. vt delectetur in
ea ꝓpter ſe:ſed cum diligit creaturā ꝓpter natu-
ralē aliquā vtilitatē.talis dilectio nō excludit vl
timū finē:ſed ex hoc ꝙ ſe diligit pꝛopter ſuā vtili
tatē pōt peruenire ad hoc vt vere diligat deū.cū
autē vere diliget deū tūc perfecte diliget ſe pꝛo-
Quid ē vngulā ſidere pter ſuā vtilitatē:qm̄ omne aīal mundū findit vn
gulā. ¶ Per vngulā ſignificatur finis volūtatꝭ
ſiue operis:qꝛ oīa deſideria et opera noſtra debe
mus referre ad gloꝛiam dei ⁊ vtilitatē noſtrā:qm̄
Eſa.42. hoc vult deus vt eius ſit gloꝛia.ſicut ipſe dicit ꝑ
yſaiā.ca.xlij.Gloꝛiā meā alteri nō dabo.ideo cā
tamus ei quotidie gloꝛia patri ⁊c̃. in fine pſalmo
rum per quos intelligitur operatio. Utilitatem
autē vult deus eſſe noſtrā qm̄ ipſe bonoꝝ noſtro
rum non eget.et ideo patet ꝙ dilectio naturalis
non eſt contraria caritati nec repugnans ei: ſed
Ad duo pꝛima obiecta pōt eſſe via ad ipſaꝫ. ¶ Per hoc patet ſolutio ad
duo obiecta. ¶ Patet etiā ſolutio ad tertio obie
Ad tertiū. ctū: qꝛ licet illa dilectio naturalis careret debi-
to fine non tamen excludebat debitū finem quia
ſuſceptibilis erat illius ſicut contingit in actio-
nibus in differentibus.

¶ Quartum capitulum vtrum illa dilectio fue-
rit ſymoniaca.

Pꝛima rō. Circa quartū capitulū ſic obicit. An-
gelus in pꝛio ſtatu diligebat deū non
Qꝫ ſic. ꝓpter deū ſed pꝛopter ſeipꝫ ſiue pꝛo
pter ſuā vtilitatē: ergo illa dilectiōe
intendebat acquirere rem tpalē ſiue
ſuā vtilitatē:ergo illa dilectio eſt ſymoniaca qm̄
ex eo eſt ſymonia et pctm̄ ꝙ aliqͥs aliqͥd intendit
acquirere tēpoꝛale pꝛo ſpirituali. Ideo pꝛo ma-
ximo ſpirituali intendebat acquirere tēpoꝛale:ꝫ
illa dilectio erat maxie ſymoniaca ergo erat pec
Cauillatio catū. ¶ Foꝛte ad hoc dicet aliquis ꝙ licet hoc ꝑ
ſpūali intēderet acquirere tēpoꝛale tamē in hoc
nō peccabat qm̄ illō nō intēdebat ex cupiditate.
Replica cōtra cauillationem. ¶ Sed cōtra.ſi aliquis eps nō habens vñ ſuſtē-
taretur vēderet vel intēderet dare alicui pꝛeben
dam pꝛo re tēpoꝛali: hac intētiōe tm̄ vt ex illo tē
poꝛali ſuſtentaret: cōmitteret ſymoniā. hoc nō
eſt dubiū licet illud nō intēdatur ex cupiditate.
eadē ratione et in dilectione naturali erit ſymo-
Opinio q̄rundam. nia:ergo ipſa eſt peccatū. ¶ Pꝛopter cōſimiles
obiectiōes q̄ infinite poſſūt hic fieri dixerūt qui
dam:⁊ adhuc dicūt multi ꝙ angelus ſiue adā in
pꝛincipio diligebat ſe nō ꝓpter ſe ſed pꝛopꝫ deū
et deū pꝛopter deū tantū ⁊ ꝙ naturali dilectiōe
diligebat deū pꝛopter ſe et ſuper omnia. ¶ Qđ
Rō opinionis nitūtur quidam pꝛobare ſic. naturali dilectione

nō diligit quis niſi ſuā vtilitatē: hoc eīm eſt dili-
gere ſe:ergo maioꝛē ſui vtilitatē magis diligit:ꝫ
ſummā vtilitatē ſūme diligit. deus autē ſūma eſt
vtilitas creature ſiue ſibi ſūme vtile: ergo natu-
rali dilectione ſūme diligit deū ergo diligit deū
pꝛopter ſe et ſuper oīa:vel ad minus diligit deuꝫ
equaliter ſibi cū diligat deū ſūma dilectiōe et ſe
ſumma dilectione. ¶ Itē hoc pꝛeceptū diliges Scđa rō opinionis.
deū ⁊c̃.eſt pꝛeceptū moꝛale:ergo erat ſcriptū a
natura in mente angeli in pꝛimo ſtatu:ergo natu
raliter inſituꝫ erat angelo diligere deum ex toto
coꝛde ⁊c̃.ergo naturali dilectione diligebat deū
pꝛopter ſe ⁊ ſup omnia. ¶ Sed contra.angelus Impꝛobatio pdi.opinionis.
in pꝛimo ſtatu diligebat deū pꝛopter ſe et ſuper
omnia:ſed hmōi dilectione dilectoꝛ integer reꝝ
eſtimatoꝛ eſt qui iuſte eſtimationi nec aliquid ad
dit nec aliqͥd detrahit.talis eſt qui iuſte ⁊ ſancte
viuit ſicut dicit aug. in pꝛio li. de doctrina xpia-
na.ergo ſola dilectione naturali iuſte ⁊ ſancte vi-
uitur:quod ē hereſis pelagiana. ¶ Pꝛeterea ex- Scđa impꝛobatio.
cellētiſſimus mod⁹ diligēdi deū eſt diligere deū
pꝛopter ſe ⁊ ſup oīa:ſicut dare elemoſinā eſt qđ
actus infoꝛmis ſed per circūſtātias foꝛmat. vt ſi
quis det elemoſinā dando ꝗꝛū debet/ qñ debet/
et cuius gr̄a debet:talis motus eſt infoꝛmat⁹ ta-
libus circūſtātiis. Similiter diligere eſt motus
infoꝛmis ſecundū ſe:ſed ſi apponātur circūſtātie
ſcꝫ pꝛopter ſe ⁊ ſup oīa pleniſſime erit foꝛmatus
qm̄ nō ſunt alique circūſtantie q̄ poſſint addi vt
melioꝛē efficiant motū illū ergo talis motus dili
gendi deū eſt excellentiſſim⁹ vt nichil bonitatis
poſſit addi: ergo talis mot⁹ diligēdi deū eſt gr̄e
non nature. ¶ Solutio. duplex dilectio natura Solutio ad qſitum.
lis ſcꝫ volūtaria ⁊ inuolūtaria: ſiue naturalis ra
tionalis ⁊ irrationalis. Eſt autē duplex dilectio Dilectio multiplex.
inuolūtaria. vna quā habem⁹ cōem cuꝫ brutis q̄
homo diligit ſe.i.vitā ſuā ſalutē ⁊ ſanitatē et cō-
ſeruationē illoꝝ:qm̄ tali amoꝛe diligim⁹ mēbꝛa
noſtra et magis diligimus magis neceſſaria: vt
caput pꝛo quo ꝯſeruādo exponimus cetera mē-
bꝛa. tali dilectiōe diligūt ſe bꝛuta q̄ per vim eſti-
matiuā fugiūt nociua ⁊ appetūt innocua: ⁊ ea q̄
cōſeruāt eſſe vel bene eſſe: talis dilectio nō pōt
eſſe pctm̄ qm̄ nō eſt volūtaria nec pōt eſſe volun-
taria. oē autē pctm̄ eſt voluntariū. Eſt aūt dile- Pctm̄ eſt voluntariū
ctio naturalis inuolūtaria q̄ ꝓpꝛie eſt hoīs ſiue
humane nature qua naturaliter aīa diligit ſūmū
bonū appetēs beatitudinē ſine oī deliberatiōe ⁊
pꝛeelectione. ¶ Quoniā ſicut dicit tullius: de⁹
eſt vox nature. ¶ Et ſicut dicit boetius: de⁹ ē bo Tullius.
num qđ ab oībus deſideraꝛ. ¶ De iſta dilectiōe Boetius.
dicit eccle: cāti. iij. In lectulo meo per noctes q̄ Canticoꝝ.
ſiui quē diligit aīa mea. ¶ Et aug. deum diligit Auguſtin⁹
qcqͥd diligere pōt. Hec igiꝛ dilectio q̄ eſt irra-
tionalis ⁊ inuolūtaria nō pōt eſſe pctm̄. ¶ Dile- Duplex dilectio volūtaria.
ctio aūt volūtaria diuiditur in duas. ſ. in cōcupi
ſcētiā ⁊ in auaritiā ſeu beniuolentiā. Cōcupiſcē-
tia eſt dilectio qua diligim⁹ oē illud quo frui ap- Cōcupiſcētia.
petim⁹ vel quod habere volum⁹: ſicut aliqͥs dici-
tur diligere vinū qꝛ appetit frui eo. Dilectio que
dꝛ amicitia eſt qua diligim⁹ oē illud cui bonū vo Amicitia.
lumus.i. cuius bonis cōgratulamur. vtex ꝙ dile

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Ayuntamiento de Madrid

ectione ſiue cõcupiſcẽtia ſiue beniuolentia diligimus deũ per naturã ſine adiutorio gratie et per gratiã. per naturã vero qñ eſt inducta per creaturarũ teſtimonia qm̃ creature ſũt ſufficiẽtes ad inducendũ teſtimonia de ſuauitate dei per q̃ concupiſcentiã aliquã poſſũt accẽdere in aia hũana ſicut habetur ſapientie. xiij. et talis cõcupiſcentia inducta teſtimonijs creaturarũ eſt amor quo diligit deus p modũ nature. ¶ Sic poſſũt creature perſuadere deũ eſſe dignũ cui bonũ diligat ⁊ cuius bonis cõgaudeat dũ oſtendunt nobis et clamãt ꝙ ipſe fecit nos ⁊ nõ ipſi nos: ⁊ ꝙ oĩa viſibilia fecit propter nos. ⁊ ſic inducũt in nobis dilectionẽ que ẽ amicitia vera ad deũ: ⁊ talis amor dei naturalis eſt q: per naturalia acq̃ſit' ſine grã gratũ faciente: nec tñ eſt ſymoniacus qm̃ natura nõ facit ipſum viã ad acquirendũ aliquid aliud. ideo tali amore volumus deo ſũmũ bonũ et eius bono cõgratulamur: licet inde nihil boni nobis accidat. ¶ Sicut amor quo pater diligit magiſtrum filij ſui propter filium ſuum. ille amor eſt gratuit' ex parte cauſe finalis: licet ſit inductus ab amore filij qm̃ vult ei bonũ. licet nihil cõmodi inde ei prouenire. ¶ Ex hoc patet ſolutio ad primũ. ꝙ ſcʒ amor naturalis quo diligit deus nõ eſt ſymoniac' ſicut amor cupidorũ q̃ diligũt deũ propter nũmũ ordine peruerſo ſicut dicit auguſtinus. Et ideo amor naturalis quo diligitur de' gratuit' eſt ex parte cauſe finalis. non tamen eſt oĩno gratuitus qm̃ nõ eſt gratuitus ex pte cauſe efficiẽtis cũ ſit inductus a rõñibus naturalib' et innitit illis: ſed amor qui ẽ caritas ſiue ſit cõcupiſcentia ſiue amicitia gratuitus eſt ex omni parte ¶ Ad ſcd̃m dicim' ꝙ ille amor naturalis quo diligit aĩa humana deũ ſicut ſibi optimũ ſiue ſicut ſuã ſũmã vtilitatẽ ille idẽ amor eſt amor quo diligit ſe homo Eſt enĩ regula gñalis ꝙ omnis amor qui eſt cõcupiſcẽtia diligẽs ſe diligit illud quicquid aliũ illo diligit. Et dicim' ꝙ illo amore diligit homo deũ ſũme ſcd̃m ſtatũ in quo eſt. ſ. ſcd̃m poſſibilitatẽ nature Similiter angelus in primo ſtatu tali dilectiõe deũ diligebat naturaliter nec magis nec min' q̃ ſe: nec equaliter. ſicut iſte nõ magis diligit dulce q̃ vinũ vel minus vel equaliter. ⁊ hoc contingit: quia ex eadem dilectione numero ⁊ eodẽ modo ſe habente q̃ diligit dulce diligit vinũ. Quod aũt dictũ eſt ſupius ꝙ homo magis diligit ſe q̃ deũ naturali dilectiõe: dictũ eſt de dilectione amicitie qua diligit de'. ¶ Ad vltimo obiectũ dicim' ꝙ hoc preceptũ diliges dominũ ex toto corde ⁊c̃. inſitũ eſt in corde hoĩs q̃tum ad ſcientiã nõ q̃tũ ad faciẽdi poteſtatẽ. qm̃ hec eſt poteſtas ſolius gratie vt per eam diligat homo deũ pluſq̃ ſe. ⁊ vt leuet ſe ſupra ſe. trenoꝝ iiij. ideo dicimus ꝙ nõ valet hec argumentatio. hoc preceptũ diliges dñm deũ tuũ ⁊c̃. erat ſcriptum in mente angeli naturaliter: ergo naturaliter erat ei inſitũ diligere deũ ex toto corde ⁊c̃. qm̃ differentia eſt inter legẽ ⁊ gratiã. qm̃ lex docet quid faciendũ: gratia dat poteſtatẽ. vnde debet concludere: ergo naturaliter erat ei inſitũ ꝙ deus erat diligẽdus ex toto corde. ⁊c̃. erat enim per ſolam cognitionẽ: ſed non per operationem. hoc enĩ erat ſolius gratie vt diligendo deũ pluſq̃ ſe leuaret ſe ſupra ſe.

Inducit deus ad diligẽdũ deũ p creaturas.

Amor naturalis ſine gratia.

Optimũ exemplum.

Ad primũ.

Ad ſcd̃m.

Rła gñalis

Ad vltimũ.

¶ Quintũ capitulum primi tractatus.

Quinto capitulo q̃ritur ſic. vtrũ naturalis dilectio qua diligebat angelus deũ in prĩo ſtatu erat ordinata aut inordinata. ¶ Probat aug. in li. de doctrina xp̃iana aſſignat talẽ ordinẽ caritat ꝫ. Prĩo debem' diligere deũ. Scd̃o nos. Tertio illud quod iuxta nos eſt. Quarto corpus proximũ. Dilectio ergo naturalis aut tota eſt ordinata ſcd̃ʒ hunc ordinẽ: aut aliq̃d habet cõtra hunc ordinẽ. Si primũ ergo eſt ſimpl'r ordinata. ſi ſecundũ, ergo eſt inordinata. ergo naturalis dilectio aut eſt ordinata aut inordinata. Sed augu. dicit ꝙ ordinata dilectio caritas eſt: ergo ſi naturalis dilectio eſt ordinata ipſa eſt caritas: et ſi inordinata eſt pctm̃. cũ ordo caritatis ſit in p̃cepto. ꝙ̃ naturalis dilectio aut eſt caritas aut peccatũ. ſed cõſtat ꝙ nõ eſt pctm̃: ergo ipſa eſt caritas. et ita angeli in primo ſtatu habuerũt caritatem. ¶ Itẽ angelus tenebat diligere deũ ex caritate in primo ſtatu: ergo tenebatur diligere deum pluſq̃ ſe ⁊ diligebat deũ minus q̃ ſe ⁊ ſe magis q̃ deũ. ergo peccabat. ¶ Preterea illa dilectio erat iniuſta: eſtimatrix ⁊ ponderatrix dei: q: magis diligendũ minus diligebatur ea: et min' diligendũ magis: ergo erat peccatũ. ¶ Solutõ Dilectio naturalis angeli in primo ſtatu differebat a caritate in duobus tantũ ſcʒ in cauſa efficiente ſiue originali ⁊ cauſa inducẽte ſiue motiua. Cauſa eñi effeciens naturalis dilectionis eſt ſola potentia. Cauſa inducens ſiue mouens ſũt bona tẽporalia: neutrũ autẽ iſtoꝝ neq̃ iſta ſimul faciunt contrarietatẽ dilectiõis ad dilectionẽ: ſed ſolus finis dilectionis. Unde dilectio qua tẽdit creatura ad fruendũ creatura vel ad delectandũ in ea eſt cõtraria dilectioni qua quis fruitur deo vel tendit ad fruendũ eo propter ſe. vnde vna iſtarum eſt pctm̃: alia eſt virtus. Dilectione aũt naturali qua diligitur deus delectat aĩa in deo: et ita naturalis dilectio nõ repugnat q̃tũ ad finẽ ꝫ cauſati. imo potius cõuenit cũ ea. et ideo non ẽ ei contraria licet ſit diſparata patet igit ꝙ naturalis dilectio nec eſt inordinata ſm ꝙ inordinata notat vicium vel cõtrarietatẽ reſpectu caritatis ordinate: ſed non ex toto ordinata. ſiĩr hec propoſitio eſt falſa quã ipſe ponit. naturalis dilectio aut eſt ex toto ordinata ſm hunc ordinem: aut habet aliquid contra hunc ordinẽ. q: re vera nihil habet cõtrariũ huic ordini ſed diſparatum vt patet ex predictis. ſiĩr illa dilectio nõ eſt iniuſta eſtimatrix dei: qm̃ hec dictio iniuſta importat vicium: ſed non eſt cuiuſlibet rei iuſta eſtimatrix. quod ſi eſſet: eſſet caritas.

Ordo charitatis ſm auguſt.

Aɼ angelorũ dilectio tũc fuit ordinata ar̃. i.

Secundo.

Tertio.

Solutio.

Nota.

¶ Sextum capitulum primi tractatus.

Circa vltimũ capitulũ. Uidetur ꝙ dilectio qua diligebat angelus deũ in prĩo ſtatu: erat eiuſdẽ ſpeciei ſpecialiſſime erat eiuſdẽ cũ caritate. pbatio. Illa dilectione naturali diligebat idem ppter idem quod diligitur

Aɼ dilectõ q̃ diligebat angel' deũ cũ charitate.

caritate.ſ.deus propꝫ ſe ⁊ proprie idē propter ſe
ğ illa dilectio erat eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime cū
caritate. Hec argumentatio eſt neceſſaria vt ptꝫ
in alijs affectionibus. ſed nihil ē eiuſdem ſpeciei
ſpecialiſſime cū caritate quod non ſit caritas: ſi
cut nihil eſt eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime cū albe=
dine quod nō ſit albedo.⁊ ſic de oībus ſiſıbus. ğ
Solutio. naturalis dilectio eſt caritas. ¶ Ad hoc dicen=
dum ꝙ actus dilectionis naturalis et actus cari
tatis ſunt eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime: non tñ ha
bitus ex quibus inſurgūt vel ꝓcedunt illi actus
ſunt eiuſdē ſpeciei. habitus eñ nō ſunt ad ſimpli
citer agere ſed ad facile agere: et vbi habitus ex
plicat aliā difficultatē eſt alterius ſpeciei.⁊ ideo
quia habitus caritatis explicat talē difficultatē
qualē nō pōt explicare naturalis dilectionis ha
bitus: habitus qui eſt caritas eſt alterius ſpeciei
ꝙ̄ naturalis dilectio. ſicut patet in largitate ⁊ ꝓ
digalitate qui ſunt diuerſi habitus diuerſarū ſpe
cierū propter difficultatē ſpecialē quam expetit
largitas: et tamen ex eis ſurgunt actus eiuſdem
ſpeciei ſcilicet dare danda.

¶ Secundus tractatus ſecundi libri de ſtatu
malorū angelorꝫ et cōtinet ſeptē capitula.

Dictū eſt de primo ſtatu angelorū: qui
fuit ſtatꝰ innocētie. ſcđs ſtatꝰ malorꝫ
Diuiſio tra ctatus per capitula. angelorū fuit ſtatꝰ culpe. ſcđs ſtatꝰ bo
norū angelorꝫ ſtatus glorie. ¶ Primo
dicendū eſt de ſcđo ſtatu malorū angelorū. Cir=
ca quē ſeptē principaliter ſūt inueſtigāda. Primo
vtrū malus angelus potuit preſcire caſū ſuum.
Scđo de primo pctō angeli vtrū fuerit peccatū
omiſſionis: an pctm̄ actuale. ſ. pctm̄ ſupbie. Ter
tio que fuerit cauſa illius pcti. Quarto quare nō
perſeuerauit lucifer in bono ſue cōditiōis. Quin
to quod fuit pctm̄ aliorū angelorū. Sexto quare
pctm̄ malorū angelorꝫ ſiue demonū fuit irreme=
diabile. Septimo vtrū malus angelus quolibet
motu ſuo peccet. Primū capꝫ. ¶ Qꝫ malus an
gelus nō preſciuit caſum ſuū aperte dicit augu.
qm̄ ſcientia eſt fructus pietatis: ⁊ cum angeli pij
eſſent nō debuit eis dari ad dānū / ſed ad fructū.
¶ Sed queritur vtrū potuit malus angelꝰ p̄ſci=
Qꝫ ſic. re ſuū caſū. ¶ Probaꝫ ꝙ ſic. quia angeli in pmo
Prima rō. ſtatu videbāt futura in verbo: viderūt eñ firma=
mentū ⁊ alias creaturas eſſe faciēdas anteꝙ̄ fie
rent: eadē rōne preuiderūt caſum ſuuꝫ. ¶ Scđo
Scđa rō. ſic. qr dn̄s potuit predicere ei. tu per ſupbiā ca=
des. ſicut dixit petro ter me negabis. ergo potu=
it certificare eū de ſuo caſu. ergo iſte potuit p̄ſci=
Tertia rō. re caſum ſuū. ¶ Itē ſi dn̄s creaſſet angelū in mi
ſero ſtatu: non eſſet iniuriatus ei. qm̄ (ſicut dicit
Ro.9. apoſtolus) figmentū non pōt dicere ſuo factori:
cur me ita feciſti? ğ iuſticia non repugnabat quī
deus potuiſſet feciſſe angelū preſciū ſui caſus: li
cet ex illa preſcientia ſequeretur dolor vel miſe=
ria: ⁊ nihil aliud repugnabat: ergo dn̄s ſimplici=
In oppm̄. ter potuit facere eū preſciū ſui caſus. ¶ Sed cō
Prima rō. tra. ſi angelus preſciuiſſet hec / habuiſſet dolorē:
ergo penā: ergo pena preceſſiſſet culpā. ſed hoc
eſt impoſſibile ꝙ deꝰ puniat ſine culpa. ğ nō po=
Scđa rō. tuit reuelare ſuum caſum. ¶ Item dicit beatus
aug. ꝙ ſcientia eſt fructus pietatis: qr ex bonita= Auguſtinꝰ.
te dei eſt ꝙ ipſe pijs cōfert ſcientiā ad fructū / nō
ad dānū. Sed apſus in epiſtola ad Thimotheū 2.Thimo.2
ca.ij. dicit ꝙ deus nō pōt negare ſeipſū. et ideo
nō poteſt negare iuſticiā cū ipſe ſit iuſticia. ergo
eodē modo nō pōt negare bonitatē: cū ip̄e ſit bo
nitas. ſed opus bonitatis eſt conferre pijs ſcien=
tiā ad fructū / nō ad damnū: ergo dn̄s non potuit
conferre angelis pijs ſcientiā cōtrario modo: ğ
nō potuit eis cōferre ſcientiā ad damnū: ğ nō po
tuit eos facere preſcios ſui caſus: qr ſic coegiſſet
eos deſperare ⁊ dolere. ¶ Dixerūt igiꝫ quidā ꝙ Opinio q̄=rūdam.
dn̄s potuit eis reuelare ſuū caſū: tñ ipſi non po=
tuerūt preſcire ſuū caſū: qm̄ nō habebāt poteſta
tem ſciendi hoc: ſed dn̄s cōferret eis talē ſciētiā
bene poſſet. ſicut modo nō habeo ptātē facien=
di miracula: ſed dn̄s poſſet cōferre mihi ⁊ tūc ha Improba=
berē. ¶ Hec ſolutio improbaꝫ per predictas ob tio predic.
iectiones. ¶ Ideo videtur ꝙ angelus nō potuit opinionis.
eſſe preſcius ſui caſus: nec deus potuit eis reue= Reſolutio
lare ſuū caſum. Nec valet hec argumentatio. de doctoris.
us potuit eis predicere ſuū caſū ergo potuit eos
certificare de ſuo caſu. Eſt eñ fallacia ſm̄ cōſe=
quens a ſuperiori ad inferius affirmando. ¶ Si
autē deus dixiſſet angelo: tu per ſupbiā cades.
angelus debuit intelligere hoc parabolice. di=
ctum. ſicut apoſtoli putabāt ſepe dn̄m paraboli
ce loqui: cū tamē non loq̄reꝫ parabolice. ¶ Vel
ſub conditione ſicut niniuite intellexerūt verba
Jone cū dixit capi.iij. Adhuc quadragita dies Jone.3.
et niniue ſubuerteꝫ. qm̄ intellexerūt niſi penite=
rent. ¶ Eodē modo debuit petrus itelligere qñ Si tenebaꝫ
dominus dixit ei. ter me negabis niſi caueris ti= petrꝰ credē
bi. ¶ Vel credere ꝙ dn̄s loqueretur parabolice caſum ſuū.
ſimiliter intelligendū eſt de angelo ſi deus dixiſ
ſet ei. tu cades per ſupbiā. ¶ Ad primo obiectū Ad primū.
dicimus ꝙ non habet rōnalis creatura iudicare
niſi de his q̄ ſub ipſa ſūt. qr ergo oīa viſibilia ſub
iecta ſūt angelice nature: ideo preuiderūt in ver
bo creaturas faciendas anteꝙ̄ fierent. vñ Gen. Gen.ſcđo.
ij. dr ꝙ dn̄s adduxit oīa aīalia ad adam: vt vide=
ret q̇d vocaret ea. ſed de ſupioribus vel paribus
nō habet iudicare rōnalis creatura. ¶ Vnde nō Que vidēt
vident angeli ea q̄ ſunt liberi arbitrij niſi ſꝫ ꝙ re āgeli i ꝟbo
uelanꝫ eis a deo. ſicut patet in angelo danielis
cui reſtitit angelus perſarū. Danieꝫ.xij. Ideo li Danieꝫ.xij.
cet angelꝰ viderit alias creaturas anteꝙ̄ fierēt:
tñ caſuꝫ ſuū preuidere nō potuit Vñ apſus.i.ad
Corinth.iiij. ſed neꝙ̄ meipm̄ iudico. ¶ Ad ſcđo Ad ſcđm.
obiectū dicitur ꝙ non valet hec argumentatio.
¶ Ad tertio obiectū dicendū ꝙ ſi deus creaſſet Ad tertiū.
angelū in miſero ſtatu: duo cōtradictorie oppo=
ſita ſeq̄renꝫ. ſicut ex hoc ꝙ dn̄s puniret aliquem
eternaliter ſine culpa: ſequereꝫ ꝙ eſſet iniurioſꝰ.
et ſic ſoluitur tertia obiectio. ¶ Itē dictū eſt ꝙ Replica et
dn̄s nō potuit reuelare lucifero caſum ſuū in ſta alia obiectō
tu inocētie. qm̄ ſi hoc eſſet: pena p̄cederet culpā
ſed cōſtat ꝙ dn̄s multotiens infligit hoībꝰ penā
ſine culpa vt martyribus: poſtꝙ̄ purgati erāt ex
toto ab omni culpa infligebat eis dn̄s multa tor
menta. ergo nō eſt cōtra bonitatē dei ꝙ deus in=
ferat penā ſine culpa / vel ante culpā. ergo in ſta=

Ayuntamiento de Madrid

tu innocētie potuit angelo inferre penā ſine culpa: ergo nulla ratio impedit quī potuit reuelare eis ſuā dānationē.

Solutio. Duplex pena.

¶ Solutio. Eſt pena promouens: ⁊ pena ſuffocans. Pena promouēs eſt que purgat/inſtruit/⁊ cōfirmat: ⁊ ſunt flagella tribulationū. talē penā poteſt dn̄s infligere ſine omni culpa. Pena aūt ſuffocans trahit ad deſperationem. talē nō pōt deus infligere maxime ſine culpa p̄cedente: q̄m trahere aliquē ad deſperationē nulla culpa precedente eſſet cōtra bonitatē dei. ⁊ hac ratione dicitur ꝙ deus habenti caritatem nō poteſt reuelare ſuam damnationem.

¶ Secundum capitulum ſcđi tractatus.

Circa ſcđm capitulū de p̄lo pctō luciferi. Queritur vtrū ſcꝫ fuerit pctm̄ omiſſionis: an pctm̄ actuale ſupbie. ⁊ que fuerit cauſa illius pcti.

Rñſio magiſtrorum.

¶ Dicunt magiſtri ꝙ ideo peccauit q̄ voluit eſſe ſimilis deo. ſicut ipſe lucifer dixit yſaye. ca. xiiij. Aſcēdam in celū/ ⁊ ero ſimilis altiſſimo

Obiectio cōtra ſolu.

¶ Sed ꝯtra. hoc eſt qđ deus maxime expetit vt ſimus ſimiles ei. ergo non peccauit lucifer eo ꝙ voluit eſſe ſimilis ei: q̄ tenebat velle hoc: ḡ non ꝓpter hoc fuit dānatus.

Solutio. Multiplex ſimilitudo. Ezechie. Pria iohānis. ca. iij.

¶ Solutio. multiplex eſt ſimilitudo: ſcꝫ nature de qua dicit lucifero in ezechiele. xiiij. Tu ſignaculū ſimilitudinis eius fuiſti. Eſt ſimilitudo grē: q̄m ſicut pctm̄ facit hominē diſſimilē deo: ita grā facit ſimilē. ¶ Eſt ſimilitudo glorie: de qua dr̄ iohānis prime. ca. iij. Cariſſimi/ filij dei ſumꝰ ſed nōdū apparet q̄d erimꝰ: ſed cum apparuerit ſcimus ꝙ erimus ſimiles ei. ¶ Eſt iteꝝ ſimilitudo equiparātie quā appetijt lucifer q̄n voluit equiparari deo: volēs preeſſe ⁊ nō ſubeſſe. volens autē excellētiā diuinā voluit rapere diuinitatē. ⁊ ideo amiſit felicitatē.

Replicatur Solutio.

¶ Sꝫ cōtra. dicit em̄ anſelmꝰ id appetijt qđ habuiſſet ſi perſeueraſſet: ſcꝫ btitudinē eternā. ¶ Solutio in hoc peccauit quia ante tp̄s ⁊ ſine datore voluit hoc ⁊ ſine labore vel merito. ⁊ ī hoc voluit deo equiparari.

Obiectio.

¶ Sed cōtra. angelus habuit rōnē perſpicaciſſimā: ergo bene ſciebat creaturā non poſſe eq̄parari ſuo creatori: ḡ nūꝗ̄ appetijt hoc.

Solutio doctoris.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ bene ſciebat hoc in habitu: ſed ipſe cōſiderauit pulchritudinē ſuam nec contulit hoc. ⁊ ideo appetijt hoc.

Qꝫ ſupbia fuit primuꝫ pctm̄ āgeli. Arḡ ꝙ fuit omiſſio.

¶ Itē auctoritates et magiſtri concordāt in hoc ꝙ ſupbia fuit primū pctm̄ angeli ꝓpter qđ cecidit. ¶ Sꝫ ꝯtra ideo cecidit primꝰ angelus q̄ conſiderauit pulchritudinē ſuā ⁊ nō cōtulit: ergo tenebat conferre. Quod etiā probat ſic. ipſe tenebat vitare motum ſupbie: ⁊ nō poterat niſi ꝯferēdo/ ſiue ratiocinādo: ergo tenebat cōferre ⁊ nō contulit: ergo omiſit.

Secundo.

¶ Preterea tenebat vitare ⁊ nō vitauit: ḡ omiſit.

Tertio.

¶ Itē ratio eſt rex in regno aīe. ſicut dicunt auctoritates ⁊ ſancti. ergo ratio tenebatur regere in angelo oēs motus ſicut in hoīe. ⁊ nō regebat q̄n neceſſe fuit: ergo omiſit. ergo peccatū omiſſionis fuit in angelo q̄n primo peccauit per ſupbiā. et illud naturaliter p̄ceſſit pctm̄ ſupbie. q̄m ideo ſuperbiuit ꝙ nō cōtulit: ⁊ nō ecōuerſo. ḡ pctm̄ ſupbie nō fuit primū pctm̄.

Opinio q̄rūdā dicens niſi ꝙ oē peccatum eſt omiſſio.

¶ Qđ ꝯcedūt quidā dicētes ꝙ quicūꝗ̄ peccat actualiter peccat omittēdo. vt ille qui fornicat peccat eo ꝙ nō vitat fornicationē. Qđ ergo dicit a ſctis ꝙ ſupbia fuit primū pctm̄ angeli dicunt ꝙ hoc debet intelligi de pctō actuali tantū.

¶ Improbat hanc opinionem

¶ Sed cōtra. angelus q̄n primo peccauit cōſiderādo ſuā pulchritudinē nec contulit tūc etiā habebat liberū arbitriū: ergo poterat tūc ipſe flectere liberū arbitrium ad bonū ⁊ ad malū: ergo nō erat neceſſe tunc ꝙ ipſe ꝯferret: q̄ ſine omni collatiōe poterat ipſe flectere libeꝝ arbitriū ad bonū: ergo nō tenebat tūc cōferre: ergo nō omiſit eo ꝙ nō cōtulit. ⁊ ita nō fuit illud pctm̄ omiſſionis.

Secūda rō

¶ Preterea. bonꝰ angelꝰ cōfirmatus modo pōt cōſiderare pulchritudinē ſuā etiā nō cōferendo: ⁊ tn̄ nō mouebitur motu ſuberbie. ergo talis ꝯſideratio etiā ſine tali collatiōe nō eſt neceſſaria cauſa ſupbie. ḡ nec in lucifero fuit neceſſaria cauſa ſupbie. ⁊ inde vt prius.

Tertia rō.

¶ Preterea. ſi eo ꝙ cōſiderauit pulchritudinē ſuā ⁊ nō cōtulit/ neceſſe fuit ipſum ſupbire: ergo ſupbia habuit in eo neceſſariā cauſam. nō niſi bonā: quia nihil erat in eo niſi bonū: ergo bonū fuit in eo neceſſaria cauſa mali. quod ē impoſſibile. q̄m inde ſeq̄ret ꝙ ſupbia nō eſſet ei imputāda.

Solutio doctoris ⁊ reſolutio.

¶ Propter hmōi rōnes dicimus ꝙ nulla fuit omiſſio in lucifero q̄n primo ſupbiuit. Dicimus ergo ꝙ hec eſt falſa: tenebatur tūc cōferre q̄ aliter ꝗ̄ cōferendo poterat liberū arbitrium nō flectere ad malū: quia cōſideratio ſue excellētie potuit eſſe via ad laudē dei vel ad reuerentiā etiā ſine collatione.

Soluit ſecundum.

Hec aūt eſt duplex tenebat vitare motū ſupbie. ſi hoc verbū vitare ſit tantū priuatiue vera eſt ſub hoc ſenſu. id ē tenebat non moueri motu ſupbie. ſi autē hoc verbū vitare ſignificet poſitiue aliquē motū: falſa eſt vt pꝫ per predicta.

Ad tertio obiectum.

¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ hec ē falſa: ratio nō regebat oēs motus in angelo q̄n neceſſe fuit. q̄ tunc non erat neceſſe cum alio modo poſſet euadere quēlibet motū malū. bonū tn̄ et expediens fuiſſet ſi cōtuliſſet: et per rōnē motus ſuos in deū retuliſſet.

Optima obiectio.

¶ Itē videt poſſe probari ꝙ ſupbia nō fuit priꝫ pctm̄. q̄ nullus appetit niſi bonū/ vel apparens bonū: nullus em̄ appetit aliquid niſi eſtimet illđ bonū. ſicut patet ī oue q̄ nō fugit lupū niſi eſtimet eū ſibi nociuū: cū em̄ eſtimat de lupo ꝙ ſit canis/ nō fugit. eodē modo viſꝰ nō appetit mel: niſi eſtimet ſibi dulce. ¶ Ex his ſimilibus colligitur ꝙ nihil appetit niſi eſtimet bonū: ergo angelus quādo appetijt eſſe ſicut deꝰ eſtimauit eſſe ſibi bonū: ergo credidit ꝙ bonum erat ſe preeſſe ⁊ non ſubeſſe. ſed hoc credere erat pctm̄ infidelitatis: q̄ vera fides dicit ꝙ quilibet debet ⁊ tenet ſubeſſe deo. ergo peccatū infidelitatis fuit in lucifero q̄n appetijt eſſe ſicut deus ⁊ primo. q̄ regula eſt ꝙ eſtimatio precedit appetitum: nō ergo pctm̄ ſuperbie fuit primum in ipſo.

Alia ratio.

¶ Itē homo nō pōt peccare mortaliter quī primo peccet per cōſenſum anteꝗ̄ per appetitū: ſēper em̄ eſt cōſenſus primū pctm̄ vt patet per ſingula. eadē rōne angelus nō potuit peccare mortaliter: niſi ꝑ cōſenſū p̄lo peccet: ḡ lucifer prius peccauit per cōſenſum ꝗ̄ per appetitū: ḡ appetitus ille ſiue ſupbia nō fuit in eo primū peccatū.

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ re vera lucifer eſtimauit bonū illud qđ appetijt: ſed nō oportet ꝙ eſtimauerit bonū illud/ bonū ſibi. ſicut aliquis videns pulchrā mulierē appetit illā per eſtimationē ſolam: quia eſtimat eam delectabilē. Apprehēſum enī delectabile (vt dicit ariſtoteles) mouet. nō dicit ꝙ apprehenſum delectabile ſibi moueat ſubiectū: ⁊ ita nō oportet ꝙ ibi pcedat peccatū infidelitatis.

Ad ſecūdo obiectum. ¶ Ad ſcđo obiectū dicim⁹ ꝙ naturaliter anteꝙ appeteret preeſſe ⁊ nō ſubeſſe cōſenſit in illū appetitū: ⁊ ille conſenſus fuit mortale peccatū. ſed erat idem pctm̄ cum illo appetitu.

Actus interior ⁊ exterior ſūt vnum peccatum. ſicut conſenſus in pctō luxurie appetitus ⁊ opus exterius ſunt idem pctm̄. et hoc ideo cōtingit quia in ſenſu rōnis eſt intellect⁹ ⁊ prima auctoritas mouendi alias vires aīe ⁊ membra exteriora.

¶ Tertium capitulum ſecundi tractatus.

Mȝ aliqua cauſa pceſſit pctm̄ primū angeli arguitur. Ratio. Circa tertiū capitulū queritur de cauſa primi peccati/ ſic. Nihil eſt cuius ortū legitima cauſa nō precesserit. ſꝫ prīa volūtas angeli habuit legitimā ⁊ ſufficiētem cauſam ſui: ergo habuit neceſſariā cauſā ſui nō niſi illam ꝯſiderationē pulchritudinis ſue/ cū priuatione collationis. ergo dū cōſiderabat pulchritudinē ſuā nō poterat vitare primū motū ſuperbie niſi cōferret: ergo tenebaꝫ cōferre in tali ſtatu: et non contulit/ ergo omiſit.

Reſponſio ad rōnem. ¶ Dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet. prima volūtas mala habuit legitimā cauſam ⁊ ſufficientē: ergo neceſſariam. qm̄ talis argumentatio nō tenet in voluntarijs cauſis. ſicut patet in mūdo cuius deus fuit cauſa ſufficiens: nō neceſſaria.

Obiectio. ¶ Itē dictuȝ eſt ꝙ mala volūtas nō habuit cauſam neceſſariā ſed ſufficientem: ⁊ ꝙ angelus quādo pulchritudinem ſuā cōſiderauit et non conferendo potuit flectere liberū arbitriū ſuū ad bonum. ponatur igiꝫ ꝙ quidā alius angelus in eodē ſtatu ſcꝫ in cōſideratione ſue pulchritudinis ſine collatione flexerit liberū arbitriū ad bonū. inde ſic. Non eſt cauſa vel ratio quare potius iſte peccat ꝙ̄ ille: ⁊ iſte peccat/ ergo ille.

Auguſtin⁹ ¶ Huiuſmodi obiectionē facit aug. in li. de ciuitate dei. de duobus hoībus qui eodem modo ſe habent q̄tū ad corpus et q̄tū ad aīam/ ⁊ q̄tū ad naturalia ⁊ q̄tum ad gratuita: et videant pulchram mulierē. vn⁹ appetit: ali⁹ nō. inde ſic. Nō eſt ratio quare iſte potius peccat ꝙ̄ ille: ſed iſte peccat/ ergo ⁊ ille. qm̄ non pōt dici ꝙ corruptio carnis ſit cauſa quare iſte potius peccet ꝙ̄ ille: quoniā eadem eſt corruptio carnis in vtroqꝫ. ſimiliter non pōt dici ꝙ pulchritudo mulieris ſit cauſa: cum eandē mulierē videant ⁊ eodem modo. ſimiliter non pōt dici ꝙ tēptatio diaboli ſit cauſa. ⁊c̄. qm̄ pono ꝙ ipſi cōſiſt tēptatiōe

Cauillatio. tēptenꝫ et proꝛſus equali tēptatiōe. ¶ Forte dicetur ꝙ vnus peccat: alius nō. qm̄ deus conſeruat vnū: ⁊ non aliū.

Improbatio. ¶ Sed et hoc ſequitur ꝙ q̄a de⁹ non cōſeruat iſtū: ideo naturaliter prius iſte peccat: ergo dn̄s nō cōſeruat iſtum ꝙ̄ ipſe peccet qđ eſt impoſſibile. qꝛ hoc eſſet falſū qđ dixit dn̄s

Joſue. c. i. Joſue ca. i. Non te deſerā neqꝫ derelinquā. nō te deſerā in bonis faciendis: nō te dereliquā in malis cauendis. qm̄ deus nullū deſerit priuſꝙ̄ deſeratur. Si dicat̄ ꝙ nulla fuit cauſa ſufficiens quare iſte potius peccat ꝙ̄ ille: ſed aliqua fuit cauſa deficiens. hoc no pōt dici: cū idem defectus ſit ī vtroqꝫ.

Cauillatio ¶ Forte dicetur ꝙ hec argumētatio non valet nō eſt cauſa quare poti⁹ iſte peccet ꝙ̄ ille: iſte peccat: ergo ille.

Contra ar. ¶ Sed cōtra. hec argumētatio eſt neceſſaria: non eſt cauſa q̄re potius iſte claudicat ꝙ̄ ille: iſte claudicat: ergo ille. vtroqꝫ exiſtente claudo. ergo ſi hec argumentatio nō tenet in claudicatione materiali: nec etiā in ſpūali ſcꝫ in pctō.

Solutio doctoris. ¶ Dicim⁹ ꝙ hec argumētatio nō valet: non eſt cauſa quare iſte potius peccet. ⁊c̄. et hoc cōtingit ꝓpter libertatē arbitrij: q̄ ſola cum defectu eſt cauſa ſufficiens peccati nō neceſſaria vnde mod⁹ argumētādi nō tenet in claudicatione ſpūali: licet teneat ī materiali. qm̄ cauſa claudicationis materialis ſcꝫ vis greſſibilis cum ſuo defectu nō ſe habet ad oppoſita ſcꝫ ad claudicare ⁊ ad recte ambulare: ſed tm̄ ad claudicare. ſed liberū arbitriū cū defectu ſuo habet ſe ad oppoſita ſcꝫ ad male agere/ quod eſt claudicare ſpūaliter: ⁊ ad bene agere/ quod eſt recte ambulare ſpiritualiter. et eſt in tali argumentatione fallacia ſm cōſequens: ex hoc ꝙ cauſalitas facit neceſſariā cōiūctionē in quibuſdā / ⁊ in quibuſdam non.

Auguſtin⁹ quid ſit peccare. ¶ Itē aug. dicit ꝙ peccare eſt ſpreto incōmutabili bono: rebus mutabilibus adherere. qđ facimus libero volūtatis arbitrio: ergo liberū arbitriū eſt cauſa ſufficiens peccati. qm̄ non pōt dici ꝙ ſit alterius modi cauſa.

Aꝛ ꝯtra ꝑdic. primo. Auguſtin⁹ ¶ Sed aug. dicit contrariū in duodecimo libro de trinitate dei. vbi loquitur de angelis. qꝛ dicit ꝙ male volūtatis non eſt cauſa efficiens ſed deficiens: qꝛ ipſa nō eſt effectio ſed defectio. ergo liberū arbitrium non eſt cauſa efficiens peccati.

Secundo. ¶ Preterea. ſi in primo pctō angeli fuiſſet cauſa efficiens: ergo vel p modum volūtatis/ vel per modū nature. ſi volūtatis: ergo per volūtatē bonā vel per malā fuit illđ cauſa prime volūtatis. ſi per bonā: ergo bona volūtas fuit cauſa prime male volūtatꝭ. qđ eſſe nō poteſt. qm̄ tā nō eſſet prima volūtas: cū haberet malā volūtatē cauſam ſui. ſi per modū nature: ꝫ mala fuit natura que ſm ſe fuit cauſa mali.

Cauillatio ¶ Si dixerit ꝙ ipſe angel⁹ fuit cauſa ſue prīe male voluntatis: ergo vel ſm illud qđ habebat/ vel ſm illud qđ nō habebat. Nō pōt dici ꝙ ſm illud quod non habebat: quoniā nihil poteſt agere ſm illud quod non habet. ſi dixerit ſcđm illud quod habebat: ſed nō habebat niſi bonū ⁊ ipſe erat bon⁹: ꝫ bonū ſꝫ ꝙ bonū fuit cauſa mali. ſiliter obiciꝫ dicto ꝙ liberū arbitriū vel quodcūqꝫ aliud fuit cauſa prime male volūtatis.

Solutio doctoris. ¶ Solutio. dicimus ꝙ re vera liberum arbitrium fuit cauſa prime volūtatis male: ſed non fuit eius cauſa per ſe nec cauſa neceſſaria. et ideo dicit augu. ꝙ nichil eſt cauſa efficiens prime male voluntatis: quoniā nihil per ſe et neceſſario eſt cauſa ipſius. ¶ Tamen liberum arbitrium eſt cauſa male voluntatis non ſecundum ſe ſed ſecundum accidens ſcꝫ per defectū. qui duplex eſt ſcꝫ quaſi materialis et q̄ſi actiuus.

Duplex defectus. Quaſi materialis defectus eſt hoc qđ aīa ſiue angel⁹ eſt creatura de nihilo creata. ¶ Tā

Ayuntamiento de Madrid

Auguſtinꝰ.
dicit btūs aug. in libro cōtra epiſtolā fundamēti
ꝙ cū dico natura corruptibilis: duo dico. qđ di=
co natura / pertinet ad deum: qđ dico corruptibi
lis / pertinet ad nichilum. et ideo quia de nichilo
eſt corruptibilis eſt tanq̄ reducibilis in ſuū prin
cipiū: ſed filius dei qui nō eſt de nihilo ſed de ſub
ſtantia dei patris nō eſt corruptibilis nec poteſt
peccare. ex hoc defectu et libero arbitrio habet
homo ꝙ pōt peccare. Defectus aūt quaſi actiuꝰ
eſt priuatio vtilis actꝰ ex quo habet homo ꝙ pec
cat actu. peccat em̄ propter defectū. defectꝰ eſt

Cauſa pri=mi pcti in angelo.
cauſa defectus: ſicut negatio negationis. ¶ Ex
eo enim ꝙ angelus cōſiderauit excellētiam ſuā ⁊
excellētia dei ſupra ſe / et nō cōtulit: ex hoc actua
liter peccauit. ⁊ ita liberū arbitriū cum illo defe
ctu cauſa fuit pcti. ¶ Sicut in claudo vis greſſi
bilis eſt cauſa claudicatiōis. nō ſm ſe nec per ſe:
ſed per defectū qui eſt in altero crure vel pede.

Siſitudo notandū.
¶ Et in ceco vis greſſibilis eſt cauſa quare ca=
dat in foueā: non propter ſe ſed propter defectū
viſus. ¶ Similiter liberū arbitriū ſm ſe nō eſt
cauſa pcti: ſed ſm illū defectū. ¶ Ex hoc ptʒ ſo=

Rñſio adꝰ obiecta.
lutio ad obiecta. patet em̄ ꝙ btūs Augu. dicit ꝙ
libero arbitrio male agimus. tñ eiꝰ cauſa nō eſt
efficiens: ſed deficiens. quia liberū arbitriū non
eſt per ſe cauſa eius quod eſt male agere ſed ꝑ ac
cidens: ſcꝫ per defectū illū naturalē. ſicut ptʒ in
claudicatiōe. ¶ Sed q̄ritur adhuc de appetitu

Queſtio incidēs de appetitu āgeli
diaboli quomodo appetēdo excellentiā dei pec=
cauit mortaliter. ¶ Quia appetēdo illā / nō ap=
petijt niſi bonū: ꝙ in hoc nō peccauit. ¶ Preter

Primo.
ea. vel peccauit ſm viā ſuperiorē intellectꝰ: vel

Secundo
ſm inferiorē. videt ꝙ nō ſm inferiorē: q2 nō cōſi=
derauit id qđ erat inferius ſed id qđ erat ſupius
ergo ſi peccauit ſm alterā viā: peccauit ſm viam
ſupiorē. ſed hoc eſt impoſſibile: q2 intellectꝰ ſm
viā ſuperiorē nunq̄ permiſcet fantaſie: ⁊ ſemꝑ di
ctat bonū. Aliter ꝓ nihilo dixiſſet iſaias ca. xlvi.

yſaie. xlvj.
Redite preuaricatores ad cor. Et dñs iohannis

Tertio.
iiij. Uoca virū tuū. ¶ Item dicit aug. ꝙ aīa me

Auguſtinꝰ.
dia eſt inter deū ⁊ creaturas. ⁊ qñ cōiūgitur deo
per cognitionē ⁊ dilectionē: illuminatur / melio=
ratur / ⁊ perficitur. quādo vero cōiūgit inferiori
creature: obtenebratur ⁊ corrūpitur. ſed eodem
modo angelus medius eſt inter deū ⁊ creaturas:
et per appetitum quo appetebat excellentiā dei
cōiungebat ſe ſuperiori: ergo illūinabatur ⁊ me=

Quarto.
liorabatur: nō ergo peccabat. ¶ Itē diabolꝰ ap

Diabolꝰ qđ
petebat id qđ ſurſum erat: et in hoc corrūpebat
et fluebat. ergo nō debet dici diabolus. id ē deor
ſum fluens: ſed potius ſurſum fluēs. ſʒ homo pec
cator potius debet dici diabolus. i. deorſum flu=
ens: q2 fluit diligendo inferiora. ¶ Solutio. Ad

Ad primū.
primū dicimus ꝙ diabolus re vera appetijt bo=
num: ſed nō bonū ſibi: immo contra naturā eſſet
ꝙ ipſe preeſſet et non ſubeſſet. ¶ Ad ſcđo obie=

Ad ſecūdū
ctum dicimus ꝙ peccauit ſcđm viā inferiorē in=
tellectus. cōſideratio em̄ excellentie ſue cū pre=
dicto defectu occaſio fuit ⁊ quaſi quedā perſua=
ſio appetēdi excellētiam dei. ⁊ ita quaſi fuit fan=
taſticus intellectus eius per excellentiā inferio=

Ad tertiū.
rem ad appetendū ſuperiorē. ¶ Ad tertio obie=
ctum dicimus ꝙ re vera quando cōiungit homo
vel angelus deo debito modo illuminat ⁊ perfi=
citur: ſed angelus indebito modo voluit ei ꝯiūgi
cōtra ordinem obediētie ⁊ humilitatis quē debe
bat habere ad deum volens auferre deo qđ pro=
priū eſt ipſius ſcꝫ preeſſe ⁊ nō ſubeſſe: ⁊ in hoc nō
tantū diſſimilis ſed etiā deo cōtrarius fuit. vnde
magis receſſit a deo q̄ alij pctōres qui ſi ꝑ pctm̄
diſſimiles fiant deo: nō tamen ita cōtrariant ſi=
cut angelus. ⁊ ideo angelus magis elongauit ſe
ab altitudine dei q̄ aliquis peccator. et ideo po=
tius debet dici deorſum fluens ſm fluxū ſpiritua
lem: merito cuius ſecutus eſt et fluxus localis.
¶ Item ſicut habemꝰ in yſaia. ca. 14. dicit dia=

Alia obie=ctio.
bolus. Aſcēdā in celū: ſedebo in montē teſtamē
ti in lateribus aquilonis. id ē in malis. ergo dia
bolus voluit eſſe princeps malorū. Hoc autē fal
ſum eſt: quia voluit eſſe princeps oīm: non tantū

Solutio.
malorū. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ꝓpheta appo=
ſuit hoc de ſuo. ſ. in lateribus aquilonis. propter
intentionē diaboli oſtendit nō qđ diabolꝰ voluit
ſed quod ſecutū eſt eiꝰ voluntatē. ſicut cū dictuꝫ
eſt in euāge. Inuēta ē in vtero habēs de ſpū ſctō
euāgeliſta appoſuit de ſuo. hoc qđ dico de ſpū ſā
cto. ꝓpter intentionē ioſeph. Siſiter cū dicit in

Pſalm̄.
ꝓpheta Uenite diſperdamꝰ oēs dies feſtos dei a
terra. ꝓpheta hoc appoſuit de ſuo. ſ. dei. gētiles
em̄ nō credebāt dies feſtos iudeoꝝ eē dies dei.

¶ Quartum capitulū ſecundi tractatus.

Circa quartū capitulū querit. quare lu=
cifer non perſeuerauit in bono ſtatu ſue
cōditionis in quo creatus eſt. ¶ Dictū
eſt enim ꝙ angelus qñq̄ fuit in bono ſta

Qʒ angelꝰ non ſtetit in veritate.
tu. ſ. in ſtatu innocentie. ſed dñs videt cōtradice
re in euāgelio vbi dicit ꝙ diabolus in ꝟitate nō

Expoſitio notanda.
ſtetit: ⁊ ꝙ mēdax fuit a principio. ¶ Sʒ faciēda ē
vis in eo qđ dixit dñs nō ſtetit. id eſt nō perſeue=
rauit. qñ aūt dixit: mendax fuit a principio. hec

Quo die ceciderūt angeli opinio.
prepoſitio / a nō eſt incluſiua ſed excluſiua princi
pij. vt ſit ſenſus. mēdax fuit a principio. i. mēdax
fuit paulopoſt principiū. ¶ Et credit ꝙ in ſcđa
die ceciderunt angeli. qđ videt fuiſſe reuelatum
eccleſie: que ſecunda die cātat de angelis ad ho=
norem angeloꝝ ſtātiū q̄ cōfirmati ſunt. qm̄ mali
angeli ceciderūt. ¶ Sʒ ſuꝑ illđ Ge. i. Diuiſit deꝰ

Geñ. primo.
lucē a tenebris. dicit gloſa. angelos bonos a ma

Gloſa.
lis. ⁊ hoc fuit factū pria die. ¶ Uñ verius videt

Alia opio.
ꝙ prima die ceciderūt. ſed eccl̄ia cātat de ipſis ſe
cunda die: q2 poſt deū ipſis debemꝰ ſm honorē:
qui nos de dei p̄cepto cuſtodiūt / ⁊c ſcđaꝫ habent

Obiectio.
poſt deū naturalit dignitatē. ¶ Sʒ obicit. ange
lus in ꝟitate nō ſtetit id ē nō perſeuerauit: ꝙ non
habuit ꝑſeuerātiā. quare nō habuit ꝑſeuerātiā:
ideo ſcꝫ q2 nō dedit ei deꝰ. aliter em̄ potuit habe
re niſi deꝰ dediſſet ei. ⁊ q2 nō habuit ꝑſeuerātiā /
ideo cecidit. ergo pctm̄ eius potius imputandū
eſt deo q̄ illi. ¶ Si dicat ꝙ hec eſt falſa: malus
angelus nō habuit ꝑſeuerātiā q2 dñs ei non de=
dit. probat ꝙ eſt vera. q2 omnis accipiens perſe=
uerātiā a deo / ideo accipit: quia deus ei dat. er=
go oīs nō accipiens perſeuerātiā a deo ideo non
accipit: q2 deus ei non dat. Iuxta regulā ariſto.

Ayuntamiento de Madrid

ſicut affirmatio eſt cauſa affirmationis: et negatio negatiõis. vbi gratia. ſicut habere pulmonẽ eſt cauſa reſpirandi: ita nõ habere pulmonem eſt cauſa nõ reſpirãdi. ideo malus angelus ideo non accepit perſeuerantiã quia deus nõ dedit ei. ⁊ q2 nõ accepit: ideo nõ habuit. ⁊ q2 non habuit perſeuerantiã: ideo cecidit. ergo caſus ei⁹ imputandus eſt deo.

Solutio.

¶ Solutio. Regula illa tenet in naturalibus cauſis ⁊ nõ in volũtarijs: qm̃ materialis cauſa per ſe eſt cauſa ſui effectus: ⁊ ideo negatio eius per ſe eſt cauſa negatiõis ſui effectus. ſʒ cauſa voluntaria eſt cauſa per aliud. ſcʒ p multa alia intriſeca: ⁊ ideo in cauſis voluntarijs nõ tenet illa regula. Licet igitur (ſicut dicit anſelmus cantuarienſis) dare ſit gñaliter cauſa accipiẽdi: tamẽ nõ dare nõ eſt gñaliter. cauſa nõ accipẽdi. quia qñ⁊ ſic: qñ⁊ nõ. vbi em̃ aliquis vult accipere aliquid/ ſed ille qui habet nõ vult dare: in hoc caſu verũ eſt ꝙ nõ accipiens ideo nõ accipit / q̇a non datur ei. ſed vbi aliquis vult dare aliq̇d alicui ſed ille nõ vult accipere: vt quãdo pater poꝛrigit pomũ filio/ ſed ille nõ vult accipere. ⁊ ĩ hoc caſu falſum eſt. q2 ideo pater nõ dat: qm̃ ille non accipit. ⁊ nõ ecõuerſo. ſed ſicut ſe habet pater ad

Similitudo

filiũ: ita deus ad nos. ¶ Unde nunq̃ eſt verũ ꝙ quia deus non dat / hõ nõ accipit vel non habet grãm ſiue perſeuerãtiam: ſed quia hõ nõ accipit/ ideo deus nõ dat. qm̃ deus ſemp paratus eſt dare nec in eo remanet. Patet etiã ꝙ hec argumentatio nõ valet. oĩs accipiens a deo grãʒ vel perſeuerantiã ideo accipit q2 deus dat ei: ergo oĩs non accipiẽs ideo nõ accipit/ q2 de⁹ nõ dat ei. et eſt ibi fallacia ſm̃ cõſequens. qm̃ ſicut in contrarijs qñ⁊ eſt cõſequẽtia in ipo quãdo⁊ econtrario: ita in cõtrarijs ẽ qñ⁊ cauſalitas in ipo: qñ⁊

Replicatur

ecõtrario. ¶ Sed videt̃ iterũ hec ſolutio nulla eſſe. quia hoc qd̃ deus dat alicui in effectu grãm cauſa ẽ quare aliq̇s habet grãʒ: ⁊ hec cauſa ẽ cauſa per ſe ⁊ immediata: q2 actio eſt cauſa per ſe et immediate paſſiõis. ſed hec regula ſi affirmatio eſt cauſa affirmationis ⁊ negatio negationis tenet alicubi: nõ niſi in illis cauſis q̃ ſũt per ſe cauſe ⁊ immediate: ergo tenet hic. ergo ſicut verũ ẽ ꝙ quia deus dat ideo homo accipit: ita verũ eſt ꝙ quia de⁹ nõ dat ideo homo nõ accipit.

Scd̃a obiectio.

¶ Iteʒ quia domus illũinat̃ a ſole iccirco domus eſt illuminata: cõſtat ꝙ hec ẽ cauſa per ſe ⁊ immediata. ergo quia ſol nõ illuminat domũ: iccirco domus nõ eſt illũinata.

Pbat̃ etiam

Qd̃ etiã pꝛobatur per hoc ꝙ non eſt alia cauſa pꝛopꝛia quare domus nõ ſit illuminata: niſi q2 lux nõ illuminat eã. nõ em̃ poteſt dici ꝙ hec ſit pꝛopꝛia cauſa quare nõ ſit illuminata ſcʒ quia feneſtre ſũt clauſe: quia poſſibile eſt ꝙ feneſtre ſint clauſe ⁊ tñ ꝙ domus ſit illuminata: vt ſi ſol vel alia lux ſit in domo vndiq⁊ clauſa. ergo pꝛopꝛie ⁊ per ſe verũ eſt ꝙ ideo dom⁹ nõ eſt illuminata quia lux nõ illuminat eam: eadem ratione ꝓpꝛie ⁊ per ſe loquendo verum eſt ꝙ homo nõ eſt illuminatus q2 lux nõ illuminat eum. ḡ pꝛopꝛie ⁊ per ſe loquẽdo ideo homo nõ habet vel nõ accipit grãm: q2 deus nõ dat ei.

Tertia obiectio.

¶ Itẽ querit̃ de paruulis: q̃ eſt cauſa quare habeãt grãm. non poteſt alia aſſignari cauſa ꝓpꝛia ⁊ per ſe: niſi q̇a deus eis dat in baptiſmo. ergo cũ eadẽ cauſa ſit in adultis: erit in adultis ꝓpꝛia ⁊ per ſe cauſa qd̃ em̃ gñalius eſt cauſa/ magis ꝓpꝛie et per ſe ẽ cauſa. ſed ſi hoc eſt ꝙ homo ideo nõ accipit grãm q̇a deus nõ dat ei/ ⁊ hoc eſt ꝓpꝛia cauſa: ergo imputandũ eſt deo ꝙ homo nõ habeat gratiã. qd̃ manifeſte falſum eſt. quia deus ſemp ſeipm̃ offert.

Solutio.

¶ Solutio. Illa regula: ſi affirmatio ẽ cauſa affirmationis ⁊ negatio negationis. locũ habet in cauſa q̃ eſt cauſa per ſe et pꝛimo. vñ licet hoc qd̃ deus confert grãʒ ſit cauſa per ſe ⁊ immediata ꝙ homo habet vel accipit grãm. tamen nõ eſt pꝛio cauſa: quia eq̃ alia cauſa antecedens. q2 ideo nõ dat: quia homo non pꝛeparat ſe/ vel quia renuit.

Quare de⁹ dat grãm.

Nec eſt ſimile de luce materiali que nõ eſt tantũ modo cauſa per ſe ⁊ immediata quare domus illuminetur: ſed etiã pꝛimo eſt cauſa quia non habet hoc ab alia cauſa: nec expectat aliď pꝛ⁹ fieri ad hoc vt talẽ effectum ex ſe ꝓducat. Eodẽ modo dicendũ eſt de paruulo ꝙ ideo nõ habet grãʒ: q2 nõ eſt baptizatus: nõ ideo pꝛimo q2 deus nõ dat

Optimum dubium.

¶ Si aũt q̃ratur quare lucifer nõ perſeuerauit. Rñdendũ quia malũ voluit/ ⁊ iniuſticiã eſuriuit ⁊ ita iuſticiã deſeruit.

Aliud dubium.

¶ Si autẽ queritur quare malũ voluit. Huius nõ eſt cauſa neceſſaria ſʒ ſufficiens: qm̃ liberꝝ arbitriũ fuit cauſa quare malũ voluit cũ pꝛedicto defectu naturali.

Optima argumẽtatio.

¶ Ex pꝛedictis patet ſolutio ad obiectionẽ que ſic fit. lucifer fuit actoꝛ pꝛimi pcti ⁊ non inq̃ʒtũ bon⁹ peccauit: ḡ inq̃ʒtũ malus peccauit. qd̃ falſũ eſt. imo q̇a peccauit fuit malus. qm̃ aliter ſe habet in bono aliter in malo. qm̃ in bono ita ſe habet ꝙ q̇a ipſe eſt bonus bene agit ⁊ non econuerſo: ſed in malo ecõuerſo tm̃.

Euaſio quorundam.

¶ Ad hoc quidã dicũt ꝙ hec eſt duplex diabolus inq̃ʒtũ malus fuit actoꝛ pꝛimi peccati. ſi hec vox inq̃ʒtũ notat cõcomitãtiã vera ẽ: ſi oꝛdinẽ falſa.

Replicatur

¶ Sed hec ſolutio nulla eſt: quia vox hec inq̃ʒtũ: nõ notat cõcomitantiã nec oꝛdinem/ ſed cauſam. vnde eadẽ obiectio poteſt fieri cũ hac dictione q2 ſic diabolus fuit auctoꝛ pꝛimi pcti: ergo vel q2 bon⁹ vl' q2 malus. ⁊ ſic perit illa ſolutio nec habet hic locũ.

Solutio doctoꝛis.

¶ Ad hoc dicimus ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. diabol⁹ fuit actoꝛ pꝛimi pcti. ḡ vel inq̃ʒtũ bon⁹ vel inq̃ʒtũ mal⁹: vel q2 bon⁹ vel q2 mal⁹. ⁊ ẽ ibi fallacia ſm̃ ꝯñs. ſicut hic cũ dicit̃ iſte ẽ coloꝛat⁹: ergo albedine/ vel nigredine/ vel viriditate. quoniam inſufficienter diuidit. quoniam diabol⁹ non fuit actoꝛ pꝛimi peccati inq̃ʒtũ bonus vel inq̃ʒtũ malus: ſed inq̃ʒtũ habens liberum arbitriũ cum defectu.

¶ Quintũ capitulũ quomodo lucifer traxit ſecum tertiam partem ſtellarum.

DIctum eſt qd̃ fuit pctm̃ pꝛimi angeli ꝓpter quod cecidit: ſcʒ ſupbia. Sʒ circa quĩtũ capitulũ querit̃ qd̃ fuit peccatũ eoꝛũ qui ſũt cũ eo. ¶ Nõ põt dici ꝙ q̇libet eoꝝ voluit eſſe ſicut de⁹: ita ꝙ quiſq⁊ peccaret p ſe. qm̃ ſic eſſet falſuʒ qd̃ d2 in apoca. ca. xij. ꝙ draco traxit ſecũ tertiã ptẽ. i. magnã ꝑtẽ ſtellarũ. qm̃ angelus apoſtata traxit magnã partem angeloꝛũ. Reſtat igitur ꝙ minoꝛes angeli pecca

Apoca. capitulo. xij.

Ayuntamiento de Madrid

uerũt per cõſilium. vel quia eius ſuggeſtioni cõ-
ſenſerũt: vel alterius modi cõſenſu. Si q2 ei9 ſug
geſtioni cõſenſerũt: ergo lucifer primo peccauit
poſtea ſuggeſſit eis voluntatẽ ſuam: ⁊ poſtea illi
cõſenſerũt ⁊ peccauerũt. ergo aliqđ tp̃s fuit iter
Ar ſcđo. pctm̃ luciferi ⁊ pctm̃ alioꝝ. ¶ Item ſi dicatur ꝙ
alio conſenſu peccauerũt: eadem eſt obiectio. q2
anteq̃ cõſentirent oportet ꝙ cognoſcerent eius
volũtatẽ prius ⁊ poſtea peccarent. ergo oportet
ꝙ lucifer pri9 peccaret et poſtea illi cognoſcerẽt
eius volũtatẽ ⁊ poſtea peccarẽt. ⁊ ita oportet ꝙ
aliquod tp̃s fuerit inter peccatũ luciferi et pctm̃
Opinio q̃- alioꝝ. ¶ Qđ cõcedunt fere oẽs dicentes ꝙ lu-
rundam. cifer per aliquãtũ tp̃us moratus eſt in paradiſo
anteq̃ caderet localiter: ⁊ in illo tẽpore perſua-
ſit eis voluntatẽ ſuã: et illi ꝯſenſerũt ⁊ ita pecca
uerunt. ſed boni angeli videntes malos angelos
peccare: cõuerſi ſunt ad dñm et cõfirmati ſunt.
¶ Unde auctoritas dicit ꝙ caſus malorum fuit
Obiectio. cauſa confirmationis bonoꝝ. ¶ Sed obicit eis
de hoc qđ dicitur ꝙ oẽs boni angeli ꝯfirmati ſũt
ſimul peccãte lucifero ¶ Dicũt ꝙ nec eccl'ia nec
Obiectio ſacra ſcriptura curat de inimicis. ¶ Sed obicit
cõtra eoſdẽ cõtra eos. quoniã ſi ſuperbia fuit cauſa quare lu
cifer cecidit: ergo q̃cito fuit ſupbia / tãcito ceci-
dit: ergo tãcito viderũt eũ mali angeli cadentẽ.
ergo probabiliſſimum eſt ꝙ ſi lucifer ſuggeſſiſſet
eis voluntatẽ ſuã nõ cõſenſiſſent ei: cũ viderent
Alia obiec. eũ ruẽtẽ. ¶ Preterea ſi ſic eſſet vidiſſent eũ tur-
piſſimũ per ſupbiã: ergo ei nõ conſenſiſſent. qm̃
prius nõ dependebãt ab eo: niſi ꝙ videbant eum
Solutio do pulcherrimũ ⁊ nobilẽ. ¶ Solutio. ꝓpter hoc di
ctoris cum cimus ſicut dicit prepoſitiuus ꝙ q̃cito peccauit
ꝓpoſitiuo. lucifer: alij viderũt eius voluntatẽ in eo inſtanti
ſicut q̃cito fit choruſcatio in oriente tãcito vide-
tur in occidente: tñ hoc nõ eſt prorſus ſimile. qm̃
aliqua ſucceſſio eſt in corporali viſione: ſed nulla
ẽ ſucceſſio in viſiõe angelica: qm̃ eoꝝ viſio nõ fit
ꝑ mediũ. vñ q̃cito lucifer peccauit in eodẽ inſtã
ti viderũt eius volũtatẽ alij angeli ⁊ ſtatim pec-
cauerũt ⁊ cõtinue poſt hoc. qm̃ in inſtanti nõ eſt
motus. vnde ſimul ceciderũt cũ eo. ergo ſicut ſu
bito viderũt eius volũtatẽ ita ſubito cõſenſerũt
ei ſine omni collatione: quia dependebant ab eo
Obiectio. propter eius pulchritudinẽ ⁊ excellentiã. ¶ Sz
obicitur adhuc ſicut prius. quia lucifer in illo in
ſtanti habuit illam turpitudinẽ: ergo ſi alij ange
li viderũt eum in illo inſtanti viderũt eius turpi-
tudinẽ. quia nullus poteſt videre hoiem turpẽ in
facie: quin videat eius turpitudinẽ. eodẽ modo il
li angeli non potuerũt videre faciẽ luciferi in illo
inſtanti quin viderent eius voluntatẽ. quia volũ
tas angeli / eſt eius facies. ergo ſtultiſſimi fuerũt
Solutio. ſi cõſenſerũt ei. ¶ Solutio. Re vera viderũt ei9
turpitudinẽ tunc: ſed tamen videntes eius volũ-
tatem tunc cõſenſerũt ei hac occaſione quia ſol-
liciti erant videre voluntatẽ eius ⁊ conſtanter ei
cõſentire. hac eadẽ occaſiõe nõ cõtulerũt vnde
eſſet illa turpitudo: ⁊ ideo conſenſerunt et ſtatim
cum illo ceciderunt. Alij vero non cõſentientes
videntes eos peccare ⁊ ruere: cõuerſi ſũt ad deũ
et cõfirmati ſũt. ſicut ſi aliquis homo faceret q̃c-

quid in ſe eſt: dñs infunderet illi grãm. ¶ Dici- Caſus ma-
mus ergo ꝙ caſus maloꝝ angeloꝝ fuit ſpũalis loꝝ ange-
ſed etiam localis fuit. ſpũalis fuit q2 ceciderunt loꝝ fuit ſpi
de ſcientia in ignorantiã / amiſſa vera luce: de di- ritualis et
lectione in odiũ. qm̃ per ſuperbiã inuiderũt: et ꝑ localis.
inuidiam oderũt. ſimiliter de felicitate in miſe-
riam. Localis etiã fuit. q2 ceciderũt a celo empi
reo in quo creati ſũt: in illum aerem caliginoſum
qui ẽ eis quaſi carcer ꝓpter amenitatẽ loci a quo
ceciderunt. ¶ De lucifero legitur ꝙ poſt paſſio-
nem chriſti religatus eſt a chriſto in inferno: ſed
in fine mũdi ſoluet. que ſolutio nihil aliud eſt q̃
permiſſio qua permittetur tẽptare in ꝓpria per- Origenes.
ſona. ¶ Origenes dicit ꝙ ſoluetur poſt mille an
nos. i. poſt iſtam ſeptimã etatem in qua perficit
numerus electoꝝ. ⁊ ideo ſignificatur per mille-
nariũ qui eſt numerus perfectus. Qz ceciderũt
in iſtum aerẽ caliginoſum habet ab apoſtolo di-
cente ad ephe. 6. ca. Nõ eſt nobis colluctatio ad Ephe. 6.
uerſus carnẽ et ſanguinẽ tm̃: ſed aduerſus ſpirita
lia neq̃tie q̃ ſunt in celeſtib9. i. in aere caliginoſo. Matth. 13.
Et dñs in euãgelio Math. 13. ⁊ volucres celi co-
medet illud. Et multe alie auctoritates tales ſũt

¶ Sextũ capitulum ſecũdi tractatus.

SExto capitulo queritur quare pctm̃ Qz pctm̃
angeli fuit irremediabile cũ pctm̃ ho angeli de-
minis fuerit remediabile. ¶ Qz ita buit remitti
non debuit eſſe probatur. quia dicit arguitur.
dñs in euãgelio ꝙ hoies angelis eq̃-
buntur. ſi ergo intellectus hois erit equalis grẽ
intellectui angeli. ergo intellect9 hois nõ ẽ in in
finitum minus bonus q̃ intellectus angeli ſcđ ẽ
ei ꝓportionalis in bonitate. et ita intellectus an
geli non erit in infinitũ melior q̃ intellectus ho
minis: ergo nec aliqua naturalia angeli erant in
infinitum meliora q̃ naturalia hominis: ergo ꝓ
pter excellentiam naturaliũ pctm̃ angeli nõ fuit
in infinitum maius q̃ peccatũ hois. Nec ꝓpter
genus peccati: quia idem fuit genus peccati lu-
ciferi ⁊ eue ſcz peccatũ ſuperbie: quo tam ille q̃
illa voluit eſſe ſicut deus. ergo nec ꝓpter genus
pcti nec ꝓpter naturalia bona fuit pctm̃ angeli ĩ
infinitũ mai9 q̃ pctm̃ hois: ⁊ magnitudo peccati
vtriuſq̃ nõ ꝯſiſtebat niſi in illis duob9. q2 circũ-
ſtãtie pcti ãgeli erãt naturalia: ⁊ ꝯſtat ꝙ magni-
tudo oĩs pcti cõſiſtit in grẽ ⁊ circũſtãtijs. ẽ ſim-
pliciter pctm̃ luciferi nõ fuit in infinitũ maius q̃
pctm̃ hois. ẽ ſi pctm̃ hois fuit remediabile ꝑ ali
quã ſatiſfactionẽ: ⁊ pctm̃ luciferi remediabile fuit
per maiorẽ ſatiſfactionẽ que eẽt tã maior q̃ mai9
fuit pctm̃ angeli q̃ hois. ¶ Si aũt dicat ꝙ hoc Euaſio.
facit pctm̃ angeli irremediabile: q2 hõ peccauit
alio ſuggerẽte: ⁊ ãgel9 ꝑ ſe ¶ Hec cauſa nulla ẽ. Replicatur
q2 hõ qñq̃ peccat alio ſuggerẽte: qñq̃ nullo. nec
fornicatio aliqua eſt in infinitũ maius peccatum
qua homo fornicatur per ſe q̃ qñ alio ſuggerẽte:
ſed multo parũ maius. ¶ Solutionẽ huius que Solutio q̃-
ſtionis habemus a beato dionyſio vbi ipſe dicit ſtionis.
in libro de diuinis nominibus. Demonis malum
eſt contra deiformẽ intellectũ eſſe aie contra ra-
tionẽ: corpis cõtra naturã. deiformis intellect9
dicitur eſſe in angelo. q2 ſicut deus videt omnia

Ayuntamiento de Madrid

facīēda in inſtāti ſine oī collatiōe ſiue rōcinatio
ne: ita angelus in inſtanti videt oīa facīēda : nec
oportet ipm ratiocinari. homo aūt quia caro eſt:
ſuo intellectu qui eſt ſua ratio nō videt facienda
ſiue ratiocinatiōe. vnde homo dicitur aial rōna
le. nec intellectus angeli dicit̄ ratio : q2 in inſtan
ti videt facienda. ⁊ ideo cū inſtans in infinitū ſit
minus tēpore: angelus in infinitū citius videt fa
cienda. ⁊ propter hoc eius pctm̄ in infinitū maiꝰ
eſt pctō hoīs: quia caro eſt. ideo aīa eius que na
turaliter vnita eſt corpori nō niſi in tpe quod exi
gitur ad actū ratiocinādi poteſt videre q̄d faciē-
dum. Et ideo licet pctm̄ hoīs fuerit remediabile
tamē peccatū luciferi nō. q2 deiformē intellectū
Geñ. ſexto. habebat. Et ideo dicit dñs ī Geñ. ca. 6. Nō per
manebit ſpūs meꝰ in homine: q2 caro eſt. Homo
enim quia caro eſt habet aīam intentā ⁊ in carne
perfectibilē : ⁊ ideo ꝑpter cōiūctionem cū groſ-
ſa ſubſtantia indiget tēpore ad cōferendū. ange-
lus aūt non. et ideo angelus cū in inſtanti vide-
at quid faciendū: nullā habet excuſationē ſi pec-
Obiectio. cet: et eius peccatū eſt irremiſſibile. ¶ Sed obi
citur. dictū eſt ꝙ angelus peccauit quia nō cōtu
lit: hoc nō eſt dictum in ſoluendo immo ꝯtrariū.
ergo angelo neceſſe eſt cōferre ſicut ⁊ homini. ǧ
ſicut neceſſe eſt vt homo habeat tp̄s ꝑpter colla
tionē: neceſſe eſt ꝙ angelus habeat tp̄s eodē mo
Solutio. do poſt vel ꝑpter collationē : ⁊ ita videt̄ ꝙ nulla
Duplex col ſit predicta ſolutio. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ duplex
latio. eſt collatio. eſt enim collatio que per mediū facit
aliquid cognoſci: et talis collatio eſt in hoīe. Et
eſt collatio ſimplex q̄ per ſolā rerū habitudinem
diſcernit eas nō per aliqđ mediū: ⁊ talis ē in an-
gelo. nō enim indiget angelus vel ſillogiſmo vel
inductiōe vel emptimemate ad hoc vt videat q̄d
ſit faciendū: ſed homo indiget. et ideo peccatum
diaboli eſt irremiſſibile: licet peccatum hominis
ſit remediabile.

¶ Septimū capl'ꝫ de actiōe diaboli qđ cōtinet.

SEptimo capitulo q̄rit̄. vtruꝫ oīs actio
diaboli eſt pctm̄. ¶ Et primo gñaliter
Diuiſio ca- diſcutietur hec q̄ſtio. Scđo vtrū crede
pituli ſepti. re diaboli ſit ei pctm̄. Tertio de eiꝰ ſpe
Quarto vtrū diabolus velit eſſe malus. Et vtrū
habeat ꝯſcientiā remordentē. Quinto vtrū dia-
bolus velit deū eſſe. Et vtrū velit adhuc eſſe ſi-
milis deo. Sexto vtrū diabolus habeat fomitē
⁊ penitentiā ſicut homo. Septio ⁊ vltimo de ſpe
ciebus machinationū diaboli dicemꝰ. ¶ Circa
Pria q̄ſtio primū ꝙ oīs actio diaboli ſit pctm̄ probatur ſic.
capli ſepti. gloſa ſup illū locū ſcđe ad Corinth. 6. Que con
uentio chriſti ad belial? dicit ꝙ chriſtus oīa be-
ne egit: diabolus vero oīa male. Et ſi diabolus
oīa male agit: oīs ſua actio eſt pctm̄ : ergo omni
opere ſuo peccat. ¶ Itē angeli ꝯfirmati in bono
Scđa rō. nō poſſūt niſi bene agere: ǧ angeli ꝯfirmati ī ma
lo nō poſſūt niſi male agere. ¶ Itē Supbia eoꝝ
Tertia rō. qui te oderūt aſcēdit ſemp. ǧ ſupbia diaboli aſcē
Pſal. 73. dit ſemp: ǧ ſemp ſupbe agit ꝯtra deū: ǧ quolibet
motu ſuo peccat. ¶ Itē dicit auctoritas. oīs vi-
Quarta rō. ta infideliū eſt pctm̄. ſed nullus eſt ita infidelis ſi
Auguſtinꝰ. cut diabolꝰ: ǧ oīs vita diaboli eſt pctm̄ : ǧ oī tpe
⁊ oī motu ſuo peccat. ¶ Contra. diabolus ante Rō ī oppm̄
pctm̄ naturaliter diligebat ſe: ⁊ ex ſola natura di
ligebat ſe ⁊ adhuc habet eādē naturā: ergo ex ea
adhuc ſe diligit. ſed diligere ſe eſt motus qui nō
eſt peccatū. ergo nō oīs motus diaboli eſt pctm̄
ergo nō in omni tpe ſuo peccat. ¶ Si concedat̄ Replicat̄.
ꝙ diabolus diligendo ſe naturaliter non peccat
q2 naturalis eſt dilectio: eadē rōne diabolus na-
turaliter diligit deū. Cōtra. diabolus odit deū.
q2 ſuperbia eoꝝ qui te oderunt aſcēdit ſemp. er-
go diabolus nō diligit deū: vel eūdem diligit et
odit. ¶ Item cū dñs dixit demoni. Exi ab eo. ⁊ Scđa rō.
ipſe exiuit cōſtat ꝙ ipſe exiuit vellet nollet. ergo
ille exitus nō fuit in eo pctm̄ : ſed ille exitus fuit
in eo volūtarius. q2 coacta volūtas / volūtas ē.
nō ergo oīs motus volūtarius eſt in diabolo pec
catū. ¶ Probatur aūt ꝙ fuit peccatū quia licet Rō ī oppm̄
dñs precepiſſet iudeis ꝙ aſportarent vaſa aurea
et argentea ab egiptijs: tamen peccauerūt quia
ex cupiditate illa aſportauerūt: nō ꝑpter actū ſꝫ
propter modū agēdi. eadē ratione diabolꝰ exeū
do ab hoīe obſeſſo ſicut dñs p̄cepit / peccauit ta-
men propter modū agendi: quia cū murmure exi
uit. ¶ Sed contra. ille exitus nō fuit ex murmu-
re: ſed murmur fuit de illo exitu: ergo murmur il-
lud nō deformauit illū exitū nec aliud : ergo ille
exitus nō fuit pctm̄. ¶ Solutio. Diabolus non Solutio.
oīmi motu ſuo peccat: q2 non peccat motu q̄ pure
naturalis eſt. ¶ Ad primū ǧ dicimꝰ ꝙ cū dr xp̄s Ad primū.
omnia egit bene id eſt meritorie intelligendū eſt
de operibus liberi arbitrij. qm̄ motu ſenſualita-
tis nō meruit chriſtus: nec motu quo timuit mo-
ri vel quo voluit non mori. cū aūt dicitur: diabo
lus oīa male egit. ſimiliter intelligendū de ope-
ribus liberi arbitrij tm̄ ⁊ de his q̄ exeūt a libero
arbitrio libere nō per violētiā. ſicut patet in exi
tu diaboli de corpore obſeſſo. ille em̄ exitus non
fuit pctm̄: q2 nō fuit ex murmure ſed tantū ex dei
coactione. ⁊ fuit illa volūtas coacta nec fuit pec
catū: q2 nō erat ex libertate arbitrij ſui. ¶ Nec
eſt ſimile de illis qui aſportauerūt vaſa egiptio-
rum: q2 hoc fecerūt ex cupiditate : ſed hi tātū ex
coactione. ¶ Dicūt tn̄ quidā ꝙ ille exitus nullo Opinio q̄-
modo fuit volūtarius / ſed oīno violētus: ſicut qñ rūdam.
q̄s exit de domo violenter expulſus manibꝰ ſine
ſua voluntate. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimꝰ ꝙ hec Ad ſcđm.
argumētatio nō valet. angeli cōfirmati in bono
nō poſſunt niſi bene agere: ergo angeli cōfirma-
ti in malo nō poſſūt niſi male agere. q2 angeli bo
ni nō poſſūt cogi ad malū: angeli vero mali poſ-
ſunt cogi ad bonū. ¶ Qꝫ aūt dicitur: oīs vita in Ad aliud.
fideliū eſt pctm̄. intelligendū eſt eodē modo quo
intelligitur illud qđ dicit apſus. ad Ro. 14. Oē
quod nō eſt ex fide pctm̄ eſt. id eſt omne qđ fit cō
tra fidē. i. cōtra ꝯſciam vel fidē catholicam. Eo-
dem modo intelligendū eſt hic : omnis vita infi-
deliū eſt pctm̄. i. oīs qui agit cōtra cōſcientiam
vel fidē catholicā peccat. ¶ Ad tertio obiectū Ad tertiū.
dicimꝰ ꝙ nō valet hec argumētatio. ſupbia eoꝝ
qui te oderūt aſcēdit ſemp : ǧ demones quolibet
motu ſuo peccāt. ⁊ eſt ibi cōmutatio p̄dicamēti.
nō em̄ oī motu ſuo peccat diabolus: ſed cū omni

Ayuntamiento de Madrid

motu ſuo peccat. ſi eñ bonũ agit vt exeũdo a coꝛ
Ad vltimũ. poꝛe obſeſſo pꝛecepto dñi: murmurat. ¶ Ad vl-
timum dicit ꝙ diabolus ⁊ odit ⁊ diligit deũ. de-
um diligit dilectione naturali: ⁊ odit odio volun
tario. ⁊ ideo illa nõ ſunt contraria. ſicut aliqs fe-
bricitans vult bibere vinũ voluntate ſenſualita-
tis: non bibere voluntate rationis.

¶ Scd̃a queſtio ſeptimi capituli de fide diaboli.

Secũdo querit̃ de fide diaboli. de qua
dicit btũs iacobus. Demões credũt
⁊ cõtremiſcũt. Querit̃ ergo vtrũ cre-
Qꝫ nõ af. 1. dere ſit eis pctm̃. ¶ Pꝛobat̃ ꝙ nõ. qꝛ
ſup p̃dictũ locũ beati iacobi dicit glo
ſa ꝙ plus eſt. quaſi dicat. plus eſt credere diabo
li q̃ꝫ credere tuũ o chꝛiſtiane: qui credis ⁊ non ti-
mes deũ. igitur ſi credere diaboli plus eſt q̃ꝫ cre-
dere hoĩs habentis fidẽ infoꝛmẽ. et tale credere
nõ eſt peccatũ: ergo credere diaboli nõ eſt pctm̃
¶ Item diabolus velit nolit credit: qꝛ vellet ſci
Secundo. re deũ nõ eſſe. ergo eius credere nõ eſt volũtariũ
nec eſt motus liberi arbitrij: ergo nõ eſt peccatũ
moꝛtale. ⁊ cõſtat ꝙ non eſt veniale: qm̃ diabolus
nunq̃ꝫ peccat venialiter: ergo credere diaboli nõ
eſt pctm̃. ¶ Itẽ diabolus ante pctm̃ habuit fidẽ
Tertio. ⁊ illã non amiſit ꝓpter peccatũ: ergo adhuc ha-
bet illam: ⁊ illã quam habuit anteq̃ꝫ peccaret ha
buit a ſpirituſancto: ergo illa quã modo habet ẽ
a ſpũſancto. ergo eius motus eſt a ſpũſctõ: ergo
nõ eſt peccatũ. ¶ Itẽ nullus motus alicuiꝰ vir-
Quarto. tutis eſt peccatũ ſiue foꝛmate ſiue infoꝛmis. qꝛ ſi
aliquis det elemoſinã cauſa inanis gloꝛie: talis
motus nõ eſt virtus infoꝛmis: quia ſic reliquitur
ad minus vna circũſtantia. ſ. circũſtãtia finis. g̃
motus ille cũ non ſit veſtitꝰ oĩbus ſuis circũſtã-
tijs non eſt motus v̓tutis: qꝛ non eſt immediate.
Ex hoc patet ꝙ nullus motus v̓tutis etiã infoꝛ-
mis eſt pctm̃: ergo motus fidei infoꝛmis in diabo
lo nõ eſt pctm̃: ergo eius credere nõ eſt peccatũ.
Quinto. ¶ Qꝫ aũt diabolus habeat fidem infoꝛmẽ que ẽ
virtus infoꝛmis: pꝛobatur per hoc ꝙ eiuſdem ra-
tionis ſũt credere diaboli/ ⁊ credere pꝛaui catho
lici. qꝛ neuter credit in deũ ſed vterq̃ꝫ credit deo
et credit deum et in oĩbus articulis: g̃ ſicut vnus
In oppm̃. habet fidem infoꝛmẽ ⁊ alius. ¶ Sed ꝯtra. crede
re eſt motus liberi arbitrij. qd̓ pꝛobatur per hoc
ꝙ eius motus ante pctm̃ fuit liberi arbitrij: ſed
omnis motus diaboli qui eſt ex libero arbitrio ẽ
pctm̃ vt dictũ eſt: ergo credere diaboli eſt pctm̃.
Scd̃a rõ. ¶ Pꝛeterea. credendo remurmurat ergo credẽ-
do peccat: ergo eius credere ẽ peccatũ. ſicut di-
citur fere ab oĩbꝰ ꝙ diabolus exeũdo ab obſeſſis
coꝛpoꝛibus peccabat licet dñs ei pꝛeciperet: quia
exeũdo remurmurabat: ⁊ ideo eiꝰ exire erat pec-
catũ. eadẽ rõne credere diaboli eſt pctm̃: qꝛ cre-
Solutio. dẽdo remurmurat. ¶ Solutio. Credere diaboli
qñq̃ꝫ ẽ pctm̃ qñq̃ꝫ nõ. qñ eius credere pꝛocedit ex
plura libertate arbitrij pctm̃ eſt: quia regula ẽ ꝙ
oĩs eius motus volũtarius qui ꝓcedit ex pura li
bertate ipſius liberi arbitrij eſt pctm̃: tũc eñ cre
dit actu ex ſuperbia vt ĩpugnet deũ vel aliqd̓ qd̓
dei eſt. illd̓ vero credere qd̓ extoꝛquet̃ ab eo per
penas tñ vel ꝑ creaturas ſolas innitit̃ velit no-
lit nõ eſt pctm̃. vñ eiꝰ volũtas ſiue coacta ſiue li-
bera nõ ẽ pctm̃. ¶ Ad pꝛimũ ergo dicimꝰ ꝙ illd̓ **Ad pꝛimũ.**
quod dicit gloſa ſup epiſtolam iacobi. ideo dicit
qꝛ ex fide diaboli ſequit̃ timoꝛ cog̃ſcẽdo dei potẽ
tiã: ſed ex fide hoĩs moꝛtua ad cauendũ pctm̃ nõ
ſequitur timoꝛ. ¶ Ad ſcd̓o obiectũ dicimꝰ ꝙ hec **Ad ſcd̓m.**
argumentatio nõ valet. diabolꝰ credit velit no-
lit: ergo credere eiꝰ nõ ẽ voluntariũ: vel ergo cre
dere eiꝰ nõ ẽ liberi arbitrij. qm̃ ⁊ volũtas coacta
⁊ volũtas nõ coacta eſt opus liberi arbitrij. hec
aũt eſt vera: diabolus velit nolit credit. qm̃ cogi
tur credere verberibus illatis a deo. ſicut hec eſt
vera: iſte velit nolit exit a domo a qua cogitur exi
re acerrimis v̓beribꝰ. ¶ Notãdũ aũt ꝙ hec ver **Nota.**
ba velit nolit ſignificant volũtatẽ non liberã. vñ
hec eſt vera: ille velit nolit exit: ⁊ tamẽ exit volũ
tarius volũtate coacta. exit ergo volũtariꝰ ⁊ in-
uitus. ſimiliter diabolus qñq̃ꝫ credit velit nolit: ⁊ ta
men eius credere eſt volũtariũ ⁊ motus liberi ar
bitrij. ¶ Ad tertio obiectũ dicimus ꝙ hec argũ **Ad tertiũ.**
mentatio nõ valet: fides in diabolo eſt a ſpũſctõ
ergo eius motus eſt a ſpũſctõ. Inſtãtia: liberũ ar
bitriũ eſt a ſpũſctõ: ergo ⁊ eius motus. ⁊ licet cre
dat oĩa credenda/ nõ tñ habet habitũ fidei infoꝛ-
mis: qꝛ piget eũ credere et murmurat in creden-
do ⁊ triſtat̃. ſicut dicitur de eo qui continet ⁊ tri
ſtatur ꝙ nõ eſt caſtus. Uel aliter dicimus ꝙ dia
bolus nõ habet aliquã virtutẽ ſiue foꝛmatã ſiue
infoꝛmẽ: vel nõ habet fidẽ q̃ poſſit dici virtꝰ ſiue
foꝛmata ſiue infoꝛmis: ſed habet fidem vel habi-
bitum credẽdi ex ſuperbia/ vel inuidia/ vel inani
gl̃ia. ⁊ ita nõ habet fidem q̃ ſit a ſpũſancto: niſi ſe
cundũ ꝙ eſt habitus. Ideo autẽ nõ habet fidem
que ſit habitus infoꝛmis: quia nõ credit: piget eũ
credere ⁊ murmurat in credendo. vñ licet credat
oĩa credenda: tamen nõ habet fidem que ſit virtꝰ
foꝛmata vel infoꝛmis. ſicut ille qui abſtinet ab oĩ
illicito coitu: ſed in hoc triſtatur ꝙ non eſt conti
nens/ ſed potius incontinens. eodem modo dia-
bolus credendo ſicut credit ſcꝫ cum diſplicentia
nõ eſt fidelis ſed infidelis. ¶ Ad quartũ dicimꝰ **Ad quartũ**
ꝙ re vera nullus motus virtutis etiam infoꝛmis
eſt peccatũ: ſed fides diaboli nõ eſt virtus infoꝛ-
mis ſed eſt ſcientia naturalis qua naturaliter co
gnoſcebat deũ et adhuc cognoſcit per ſpeculũ:
quia nunq̃ꝫ vidit deum facie ad faciẽ. Quod ſit il
lud ſpeculum poſtea dicetur quãdo de cognitio-
ne angeloꝛum dicetur. ¶ Per hoc patet ſolutio **Ad vltimũ.**
ad vltimo obiectum: quia licet tam diabolus q̃ꝫ
pꝛauus xp̃ianus credat omnia credenda tamen
quia placet homini ⁊ diſplicet diabolo: ideo po-
tius virtus infoꝛmis eſt in pꝛauo chꝛiſtiano q̃ꝫ in
diabolo. ¶ Ad pꝛimo obiectũ ex oppoſita parte **Ad pꝛimuꝫ**
dicimus ꝙ hec eſt falſa: oĩs motus qui eſt in dia- **poſt oppm̃.**
bolo ex libero arbitrio eſt peccatum: quoniã ille
qui violentia extoꝛquetur nõ eſt pctm̃. vnde dici
mus ꝙ exitus quo exibat diabolus a coꝛpoꝛibus
obſeſſis nõ erat pctm̃: nec volũtas illa erat pctm̃
qꝛ erat coacta. ¶ Nec valet hec argumentatio. **Ad ſcd̓m.**
credẽdo murmurat/ ſiue credẽdo peccat: g̃ crede
re ẽ ei pctm̃. qꝛ actꝰ cõcomitatꝰ nõ defoꝛmat aliũ
actũ: niſi ꝓcedat ab eo. ſicut ſi aliqs ab eccl̃iam

eat:⁊ dum it videt mulierē ad concupiſcēdū: illa cōcupiſcibilitas nō deformat intētionē: ſed ſi ex illa cōcupiſcētia iret ad eccliam tūc primus motus deformaret ſcdm:qꝛ retorq̄ret ipſum ad ſuū finē. ¶ Eodē modo dicimus ꝙ murmur diaboli quo murmurat exeūdo nō facit ꝙ exitus ſit pctm̄

Opinio q̄rundam

¶ Tamē fere oēs dicūt ꝙ eius exire erat peccatum ⁊ ꝙ diabolus erat perplex⁹ in exeūdo inter duo mortalia. quoniā remanēdo peccaret mortaliter faciēdo cōtra preceptū dei. exeundo etiam peccaret mortaliter:qm̄ ita eſt obſtinatus ꝙ non poſſet exire niſi murmuraret.

Improbatio predic. opinionis.

¶ Sed hec ſolutio videtur nobis impoſſibilis : qꝛ ſm hoc deus preciperet aliquid diabolo qd̄ ſciret ei eſſe peccatū neceſſario. qd̄ eſt contra bonitatē dei : qꝛ ſumme odit peccatū. quoniā ꝯtra bonitatē dei eſſet precipere homini quod ſciret ipm̄ nō poſſe facere ſine peccato:ergo eadē ratione cōtra dei bonitatem eſſet precipere aliquid diabolo quod nō poſſet facere ſine peccato diabolus. Et ſic patet ꝙ illa ſolutio nulla eſt.

¶ Tertia q̄ſtio ſeptimi capituli de ſpe diaboli.

Qꝫ diabol⁹ habet ſpem arguitur.

Tertio q̄ritur de ſpe diaboli ſic. Diabol⁹ habet ſpem. ſicut habetur in iob.ca.xl. ſpes eius fruſtrabit: ⁊ vidētibus oībus anichilabit. ergo diabolus ſperat ſe habiturū vitā eternā.

Rō.i. oppm̄

¶ Contra. ſcit ſe habiturum poſt diē iudicij ignē eternū ſicut dicitur in baptiſterio. Nec te lateat ſathana iminere tibi penas imminere tibi tormēta. Et demones in euāgelio dicunt. Jeſu fili dauid cur veniſti ante tēpus torq̄re nos? ergo cū ſciat ſe torquendū in penis eternis:nō habet ſpem future btitudinis.

Solutio aliquorum.

¶ Ad hoc dicūt quidā ꝙ licet credat ſe vehementer torquēdum in penis eternis:tamē ex preſūptiōe ſperat beatitudinē eternā. Et hoc videt velle gloſa bti

Grego.

gregorij ſuper predictū locū Job.xl. q̄ dicit. Diabolus de miſericordia dei blanda ſibi mentitur promiſſione. Hoc etiā videtur velle beatus gregorius qui dicit ꝙ auctoritas illaītelligit debet de membris diaboli. mēbra em̄ diaboli ex p̄ſumptione promittūt ſibi impunitatē. per eandē auctoritatē videtur eodē modo ꝙ diabol⁹ ꝑmittat ſibi impunitatē.

Reſolutio doctoris.

¶ Sed ſi diabolus ſperaret a deo beatitudinē eternā : nō ſumme haberet eū odio nec ſumme vellet eū perſequi. Jdeo nobis videtur potius dicendū ꝙ diabolus non ſperat beatitudinē eternā a deo ſed ſperat magnā dilationē penaꝝ ſuarū ⁊ diei iudicij multo maiorē q̄ꝫ erit:et de mīa preſumit vel ſperat ſe per maximū tēpus habere libertatē regnandi in hoībus ſicut modo regnat: ⁊ hoc eſt in quo ꝑmittit ſibi impunitatē.

Quō diabol⁹ dr̄ ſperare vitam eternam.

¶ Tamē poſſet dici ſicut aliqui dicunt ꝙ diabolus tante eſt arrogantie et obſtinatiōis ꝙ ſperat a deo ſe habiturū aliquādo vitā eternā licet eū ſumme habeat odio. ſicut aliquis ſperat ſe habiturū multa bona ab aliquo dn̄o quē tn̄ multum odit. veꝝ eſt em̄ ꝙ ei⁹ mēbra licet modo ſint in inferno:aliquā tn̄ ſpem habent adhuc. Vn̄ ſicut habet Matthei.7. aliqui dicent:dn̄e nonne

Matth.7.

in noīe tuo ꝓphetauimus.⁊c̄.et eodē ca.25. Domine dn̄e aperi nobis. ſed dicet eis. Neſcio vos. Utrū aūt hoc idem ſit in diabolo ꝙ ita ſperet nō pōt ſciri:cū nō ſit determinatū in ſcriptura.

¶ Quinta queſtio ſeptimi capituli.

Quarto querit vtrū diabol⁹ velit ſe eē malū.

Prīa rō ꝙ ſic.

¶ Qd̄ ſi ꝓbatur. Diabolo placet malicia ſua:qm̄ gaudet ⁊ ridet quādo facit homines ruere de pctō in peccatū:g̃ vult ſe eſſe malū.

Scd̄a rō.

¶ Jtē bonū inq̄ꝫtū bonum diſplicet diabolo:ergo malū inq̄ꝫtū malum placet ei:g̃ malicia ſua placet ei:ergo vult eē malus.

Tertia rō.

¶ Jtē diabolus vult agere cōtra deū: quia vult ei reſiſtere:ergo vult male agere:g̃ vult eſſe malus.

In opp.ar.

¶ Si cōcedat. cōtra. diabolus vult ſe eē malū:ergo vult ſibi malū:g̃ odit ſe. ¶ Jtē diabolus nō vult ſe eſſe miſerum:qm̄ nō vult affligi penis a deo:qm̄ ꝓpter hoc ꝙ affligitur a deo valde indignatur. ergo ſi nō vult ſe eſſe miſerū / vult ſe eſſe beatū:ergo vult ſibi bonū:ergo diligit ſe : g̃ nō odit ſe. ¶ Jtē ꝙ diabolus velit eſſe btūs ſic ꝓbatur. diabolus vult ꝙ oīa optata ſibi ſuccedāt: et hoc eſt eſſe beatū:ergo vult eſſe btūs.

Solutio doctoris.

¶ Solutio. dicimus ꝙ diabolus non vult ſe eſſe malū. qm̄ cum ipſe velit ſe eſſe / nō vult corruptionē ſui eſſe vel ſuorū bonorū naturaliū : malū aūt nihil aliud eſt q̄ꝫ corruptio boni naturalis.

Ad primū.

¶ Dicim⁹ ergo ꝙ hec ē duplex:diabolo placet malicia ſua Si malicia dicitur priuatio boni falſa eſt. ſi malicia dicitur malū opus:iterū duplex eſt. quia ſi reſpectus huius verbi vult/cadat ſuper totū ſcꝫ actionē ⁊ maliciam actiōis falſa eſt. ſi ſuꝑ actionem vera eſt:qꝛ vult illam actionē ⁊ ſibi placet. ⁊ ſecundū hoc nō valet hec argumentatio: diabolo placet malicia ſua:ergo diabolus vult eſſe malus. quia prima vera eſt ſm ꝙ hoc verbum vult / nō reſpicit niſi actionem et concludit acſi inſpiceret totū:qm̄ in cōcluſione hoc verbū vult īcludit in ſe totū quod ſequitur.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſecundo obiectum dicim⁹ ꝙ hec argumētatio nō valet : bonū inq̄ꝫtū bonū diſplicet diabolo:ergo malū inq̄ꝫtū malū placet ei. quoniā corrupto palato diſplicet ⁊ dulce ⁊ amarū:ita diabolo qui eſt ex toto corruptus diſplicet bona actio. tamē ei nō placet mala actio inq̄ꝫtū eſt mala vt ipſam habeat:quia nō vult corruptionē ſuorū bonorum naturaliū. vult tamē malā actionē in hoībus inq̄ꝫtū eſt mala: et ipſa malicia id ē corruptio boni placet ei in hoībus qꝛ ſcit ꝙ ꝑ hoc trahet eos poſt ſe.

Ad tertiū.

¶ Ad tertio obiectū dicim⁹ ꝙ hec argumētatio nō valet: diabolus vult agere ꝯtra deū:ergo diabol⁹ vult male agere. ⁊ ē ibi fallacia ſm ꝯn̄s. qꝛ nō ſequit ꝙ ſi aliq̄s vult vnū ꝯuertibiliū ꝙ velit aliud. hāc aūt negamus: diabolus vult male agere. qꝛ non vult actione ſua corrūpere ſua bona naturalia: quoniā hoc aduerbiū male/ſignificat corruptionem:ſicut ſuū nomen.

Correl. doctoris.

¶ Ex hoc patet ꝙ diabolus nec vult ſibi malū pene nec malū culpe:⁊ ita diabolus non vult ſibi malum. ⁊ ideo proprie loquendo dicimus ꝙ diabol⁹ nō odit ſe:hoc em̄ eſt ꝓprie odire aliquē velle ei malū. Tamē pōt dici tropice loquēdo ꝙ ipſe odit ſe : qꝛ ita operat acſi odiret ſe. ſ. ſeipm̄ pctīs corrūpēdo ⁊ interficiēdo ſicut dicit ibi. qui diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā.

Ayuntamiento de Madrid

Ad vltimū poſt oppm̄. ¶ Ad vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa dia
bolus vult eſſe btūs. nec valet hec argumētatio:
Quid ē bea tus ſecūdū Ambꝛo. diabolus vult ꝙ oīa optata ſuccedāt ſibi: ḡ vult
eſſe btūs. qm̄ hec nō eſt diffinitio beati. Btūs ē
cui oīa optata ſuccedūt. ⁊ ambꝛoſius apponit: ⁊
nihil mali vult. quaſi dicat. btūs eſt cui oīa opta
bilia ſuccedūt. i. optāda. ⁊ hoc nō eſt in diabolo:
qm̄ diabolus nō vult ꝙ aliq̄d optandū ſibi ſucce
dat. quoniā nō vult frui deo nec vult aliquā par-
ticipationē habere cū deo: tm̄ vult eſſe btūs qua
dam falſa btitudine vt oīa que ipſe optat ſucce-
Replicatur dant ei. ¶ Itē diabolus nō vult eſſe malus ſicut
dictū eſt: ergo habet remoꝛdētem cōſciētiā ſicut
homo quādo facit. ergo ſindereſis non eſt extin-
Solutio. cta in eo. ¶ Solutio. Sindereſis ē in diabolo ſ;
Sindereſis in diabolo extincta eſt tripliciter. ēſt extincta in eo tribus modis. Pꝛimo. qꝛ nō ꝓ-
mouet eū ad bonū nec ꝓmouere pōt: qꝛ non pōt
eligere bonū. Scdo. qꝛ ex ſupbia vult agere con
tra deū licet ſciat ꝙ ex hoc continget nocumētū
ſuū: quia ſcit ꝙ ex hoc grauius punietur. Tertio
quia potius vult ſe eſſe q̄ nō eſſe vt pugnet ꝯtra
deū: cū multo meli⁹ eſſet ei nō eſſe q̄ eſſe. ¶ Pri
mo modo extincta eſt in oīb⁹ dānatis. Scdo au
tem ⁊ tertio in ſolo diabolo eſt extīcta. qm̄ hoīes
dānati potius vellent nō eſſe q̄ eſſe ꝓpter penas
inferni in quib⁹ ſunt. Sed de ſolis paruulis dicit
ꝙ melius eſt eis ſic eſſe q̄ nō eē. qꝛ nullā ſentiūt
penā actualē ⁊ habent aliquā iocūditatē ex eo ꝙ
ſūt. ¶ Habet tm̄ diabol⁹ ꝯſciētiā remoꝛdētē nec
in eo extincta ē aliq̄ modo ſindereſis q̄n ſp ꝯtra-
dicat ⁊ moꝛdeat ipm̄. hoc em̄ eſt pena ei⁹ maxia.

¶ Quinta queſtio ſeptimi capituli.

Quinto capitulo querit. vtrū diabol⁹
Arg. ꝙ ſic. velit deū eſſe. ¶ Quod ſic pꝛobatur
diabolus vult ſe eſſe: ergo vult ſe eſſe
creatoꝛē vel creaturā: ſed non vult ſe
eſſe creatoꝛē. qꝛ etiā hoc nō voluit a
pꝛincipio: ergo vult ſe eſſe creaturā. ergo vult ſe
eſſe creaturā dei. ergo vult deū eſſe creatoꝛē ſui.
2 ergo vult deū eſſe. ¶ Item anteq̄ diabolus pec
caſſet volebat ſe eſſe creaturā dei volūtate natu
rali. et adhuc habet eandē naturam: ergo adhuc
vult ſe eſſe creaturā dei: ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Item
3 diabolus voluit eſſe ſicut deus et adhuc idē ſibi
arrogat ſicut dicit hieronimus. ergo adhuc vult
4 eſſe ſimilis deo. ergo vult deū eſſe. ¶ Item dia-
bolus naturali dilectione diligit deum vt pꝛoba
tum eſt pꝛius: ergo diabolus naturali dilectiōe
In oppoſitum arguit vult deum eſſe. ¶ Contra. diabolus odit deum:
ergo diſplicet ei ꝙ deus eſt. ergo non vult deum
eſſe. ¶ Item diabolo diſplicet ꝙ deus poteſt eū
tam acerbis penis affligere. ergo diabolo diſpli
cet ꝙ deus eſt omp̄s: ergo non vult deum eſſe oī-
potentem. ſed deum eſſe omnipotentē eſt deum
eſſe: ergo nō vult deum eſſe. ¶ Solutio. Diabo-
Solutio. lus volūtate rōnali ſiue voluntate liberi arbitrij
non vult deū eſſe. ¶ Nec valet hec argumenta-
Ad pꝛimū. tio diabolus vult ſe eſſe: ergo vult eſſe creatoꝛē ;
vel creaturā. qm̄ non ſequitur ſi ego volo alterū
duoꝛū equipollentiū ꝙ ego velim reliquū: et in
his argumentationibus eſt fallacia conſequētis
qm̄ conſtat ꝙ ipſe non vult ſe eſſe creatoꝛem nec
vnq̄ voluit: nec vult ſe eſſe creaturā dei: qm̄ non
vult aliquid habere a deo. imo piget eū ꝙ habet
aliquid a deo: ⁊ ideo nō vult ſe eſſe creatoꝛem vel
creaturā. tamē ſi cōcedatur ꝙ vult deū eſſe crea
toꝛē ſui. nō ſequitur ergo vult deū eſſe. ſicut non
ſequitur: ego volo ꝙ iſte det mihi cētū marchas:
ergo volo iſtū eſſe demōſtrato aliquo hoīe que;
ego maxime habeo odio. ¶ Ad ſcdm dicimus ꝙ Ad ſecūdū
hec argumētatio nō valet diabol⁹ ante pctm̄ vo
lebat ſe eſſe creaturā volūtate naturali: ⁊ adhuc
habet eandē naturā: ergo ⁊c̄. qm̄ duplex eſt volū Duplex voluntas diaboli.
tas diaboli: rōnalis ⁊ irrationalis. diabol⁹ ante
pctm̄ voluit ſe eſſe creaturā dei voluntate ratio-
nali ⁊ nō voluntate irrationali: qꝛ eſſe creaturam
cū dicitur relatiue nō ſubiacet volūtati irratio-
nali et ita ante peccatū volebat ſe eſſe creaturā
tantū voluntate rationali q̄ coꝛrupta eſt in ipſo ⁊
mutata. vnde nō idē vult illa quod ſolebat velle.
¶ Ad tertium obiectum dicimus ꝙ diabolus nō Ad tertiū.
vult ſe eſſe ſimilem deo: quia ſcit tantum pꝛopter
hoc ſe puniri. Q; autē dicit hierony. ꝙ idem ſibi Hieronim⁹
arrogat diabolus dicit non qꝛ idem ſibi arroget
ſed quia ſe habet ac ſi idē ſibi arrogaret: quia fa-
cit ſibi apoſtolos ſuos ⁊ pꝛophetas ⁊ martyꝛes ⁊
regnū contra regnū dei. ¶ Ad quartū dicim⁹ ꝙ Ad quartū
diabolus vult deū eſſe volūtate naturali irrōna-
li. ſicut diligit deū voluntate naturali irrōnali.
¶ Potius tamē dicendū eſt ꝙ non vult etiā vo- Alia rn̄ſio.
luntate irrationali deū eſſe: quia volūtas illa eſt
cōcupiſcētia quedam qua non vult aliud niſi ſibi
de quo dicit btūs dionyſius ꝙ ipſi concupiſcent
eſſe viuere ⁊ intelligere. Et ita diabolus nō vult
deū eſſe illa volūtate: ſed illa volūtate ꝯcupiſcit
ipm̄ tanq̄ ſummū bonū. Cū aūt nō velit deū eē
volūtate rōnali: tm̄ nō vult ipm̄ nō eē: qꝛ ſcit hoc
eſſe impoſſibile. ¶ Sz obicit. ſicut dꝛ in apoca. Replicat.
diabolus q̄ntūcūq̄ pōt impedit gloꝛificationem
coꝛpoꝛis xp̄i. i. ne nūerus pꝛedeſtinatoꝝ implea
tur: ne dies iudicij veniat in qua ſcit ſe detruden
dum in penas inferni. ergo vult impedire glīfica
tionē coꝛpis xp̄i et ſcit hoc eſſe impoſſibile: imo
ſcit etiā ſctōs pꝛoficere ex ſua tētatione et affli-
ctione. ergo vult illud qd̄ ſcit eſſe impoſſibile: ḡ
nulla eſt ratio qua dictū eſt ꝙ diabolus non vult
deū nō eſſe: qꝛ eſt impoſſibile. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ Solutio.
diabol⁹ vult multa que ſcit eſſe īpoſſibilia: qm̄ ſi-
cut dicit hiero. ſup illū locū yſa. Audiuim⁹ ſup Eſa. 16.
biā moab ⁊c̄. p̄cipitata audacia pl⁹ audet q̄ poſ-
ſit. Et ideo bene pōt eſſe ꝙ diabolus vult deū nō
eſſe. ſicut vult impedire glīficationē coꝛpis xp̄i:
licet ſciat hoc eſſe impoſſibile. ¶ Et hoc vult ipe
ꝓpter duas cauſas. Pꝛia eſt ꝓpter irā ſuā ſaciā Pꝛima cā.
dam. ſicut aliq̄s irat⁹ blaſphemat inimicū ſuū: l;
credat hoc illi ꝓdeſſe vt ſatiet iram ſuam. Scda Scda cā.
cauſa ē qꝛ diabol⁹ gaudet q̄n tētatiōe ſua trahit
aliquē ad regnū ſuū et diminuit regnū dei falſo
gaudio quod ei competit.

¶ Sexta q̄ſtio capli ſeptimi de fomite diaboli.

Sexto caplo q̄rit vtꝝ diabol⁹ hēat fomitē ⁊ Arg. ꝙ ſic.
penitētiā ſicut hō vel aīa. qd̄ ꝓbat: qꝛ fo-
mes nihil aliud ē q̄ ꝓnitas ad male ꝯcupiſcēdū ſ;
ī diabolo ē multiplex ꝓnitas ad male ꝯcupiſcēdū

Ayuntamiento de Madrid

Secundo.

ergo diabolus habet fomitẽ. ¶ Itẽ.eccl.xxij. ĩpius cũ maledicit diabolũ aiam ſuam maledicit qꝛ de cõſimilibus idẽ eſt indiuiduũ. Cũ ergo diabolus ⁊ anima impij ſint ſimilia: ergo cum anime impioꝝ peniteant videntes dãnationẽ ſuã ⁊ dicentes ſapiẽtie.v. Quid nobis ꝓfuit ſupbia ⁊c. eadẽ rõne diabolus videns dãnationem ſuam penitet. Sed modo videt dãnationẽ ſuã: ergo mõ penitet.

Solutio

¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ re vera diabolus nõ hꝫ fomitẽ.

¶ Quid fomes.

¶ Fomes eñ eſt corruptio ꝓcedens a carne in aiam rõnalẽ trahens cõcupiſcentiã hũanã ſubito ad male ꝯcupiſcẽdũ.ſ.anteꝗ̃ ratio poſſit deliberare vel cõſentire. Unde dꝛ fomes a fouendo qꝛ fouetur a carne ⁊ in carne. Michee.vij. ab ea q̃ dormit in ſinu tuo ⁊c̃.et talis cõcupiſcentia ſubita eſt: ⁊ ideo eſt pctm̃ veniale: qꝛ fit ſine cõſenſu rõnis q̃ eſt rex in regno aie: et hꝫ principalẽ auctoritatẽ mouẽdi ſiue ad bonũ ſiue ad malum.

Correl. rñſiuum ad primũ.

¶ Ex hoc pꝫ ꝙ diabolus non hꝫ fomitẽ licet habeat multiplicẽ ꝓnitatẽ ad malũ. Ois eñ ꝓnitas eius eſt mortale pctm̃: nec operaꝫ aliud niſi ꝑ cõſenſum ſui deformis ĩtellect⁹.

Ad ſecũdũ

¶ Ad ſcd̃o obiectũ dicimus ꝙ diabolus nõ penitet nec penitere põt de pctõ ſuo.

Auguſtin⁹

Dicit eñ btũs aug. de pctõ in ſpm̃ ſanctum. tanta eſt labes ei⁹ pcti ꝙ humilitatẽ ſubire non põt. multo fortius pctm̃ diaboli non ꝑmittit ipm̃ ſubire humilitatẽ penitẽtie vel cõfiteri pctm̃ ſuũ. lꝫ cõſciẽtia remordeat eũ.

Quare dyabolus nõ pt penitere

Talis eñ eſt natura ſuperbie ipſius ꝙ lꝫ torqueat eũ cõſcientia et remordeat nõ põt tñ cõfiteri pctm̃ ſuũ vel enũciare ꝓpter maximã ⁊ obſtinate ſupbie arrogantiã.

¶ Septima q̃ſtio ſeptimi capituli.

Septimo queritur de ſpecieb⁹ machinationũ diaboli. Unde notandũ ꝙ ſuper illud iob.xl. Ecce behemoth quẽ creaui tecũ fenũ vt bos comedet.⁊c. dicit beatus grego.

Gregorius

Omẽs antiqui hoſtis machinationes dñs fideli ſeruo iob oſtẽdit.ſ. ꝙ opprimẽdo rapit ꝙ inſidiãdo circũuolat ꝙ minãdo tenet ⁊ ꝙ ſuadẽdo blãditur ꝙ deſperãdo frangit ꝙ ꝓmittendo decipit.

Spes machinationũ dyaboli.

¶ Oẽs ergo machinatiões diaboli cõprehendũtur ſub iſtis ſex ſpeciebus machinationũ.

Qꝫ plures ſunt aꝫ.

¶ Sed cõtra. Apoca.xij. Proiect⁹ eſt accuſator fratrũ noſtroꝝ q̃ accuſabat eos die ac nocte. Una ergo machinatio diaboli eſt vt accuſet hoĩeꝫ. Sꝫ iſta machinatio non eſt aliqua illarũ ſex. nec continetꝫ ſub aliqua illaꝝ ſex. qd̃ probaꝫ per hoc qꝛ finis non eſt ei⁹ qd̃ eſt ad finem. Qꝫ aũt diabol⁹ minando terret vel ſuadẽdo blãditur vel aliqd̃ illoꝝ facit: ideo facit vt accuſet hoĩem ergo accuſatio talis nõ eſt aliqua illaꝝ. Non ꝗ̃ oẽs machinationes diaboli continentur ſub illis ſex. ꝙ eſt contra beatũ greg. qui dicit ꝙ oẽs machinatiões diaboli fideli ſeruo ſuo iob oſtẽdit.

Solutio.

¶ Solutio. Dicendum eſt ꝙ accuſatio diaboli cõprehẽdit ſub ſe omnes machinationes: qꝛ ei⁹ accuſatio nichil aliud eſt ꝗ̃ eius tẽtatio ſm ꝙ ea reddit hominẽ accuſabilem. Et ita oĩs ei⁹ tẽtatio: qꝛ hoĩem reddit accuſabilem accuſatio eſt: ⁊ ita oĩs machinatio diaboli accuſatio dꝛ. Sed ſm habitudinẽ quã habet ad finem diaboli q̃ eſt vt nos ſimus accuſabiles.i. digni iudicio et cõdẽnatione: et ita patet ꝙ accuſatio diaboli nõ eſt aliud ꝗ̃ aliqua illarũ machinationũ.

Replicaꝫ primo.

¶ Sed eadẽ ratione videꝫ ꝙ illa machinatio q̃ diabol⁹ inſidiando circũuolat cõprehendat oẽs diaboli tentationes: qꝛ de quolibet pctõ põt diabolus tẽtare inſidiando et circũuolando: ergo talis machinatio eſt cõis ad oẽs tẽtationes ergo nõ debet diſtingui ab alijs ſicut dictum ẽ de accuſatiõe.

Secundo.

¶ Itẽ diabolus tẽtauit dñm tm̃. ſcꝫ de ſupbia: de auaritia: et d̃ gula. et primũ hoĩem ſimiliter. Et in hoc docuit nos dñs vincere oẽs tentationes diaboli: ergo oẽs tẽtationes diaboli vel ſunt de ſupbia vel de auaricia vel de gula ſiue luxuria. Sed iſte ſunt alie tẽtatiões ꝗ̃ ille ſex. qꝛ iſte tres nõ cõtinenꝫ ſub illis ſex vel econuerſo nõ ꝗ̃ oẽs machinatiões diaboli ſub illis ſex comprehẽdũtur.

Tertio. Bernard⁹.

¶ Itẽ dicit btũs berñ. ꝙ diabolus pacientiã noſtrã tentat ꝑ tribulatiões: mundiciã ꝑ voluptates. ꝗ̃ oĩs machinatio diaboli continetꝫ ſub his duabus.

Auguſtin⁹

¶ Itẽ dicit btũs auguſtinus ꝙ due ſunt porte mortis.ſ. timor ⁊ amor: ſꝫ inſidiari circũuolãdo non cõprehẽditur ſub aliqua iſtarũ duarũ: quia vel cõprehẽdit vtrãꝗ̃ vel neutrã: ergo inſidiari circũuolãdo non eſt aliqua ſpecialis machinatio diaboli.

Quarto.

¶ Item ꝑ volũtates tentat nos diabolus dũ ſuadẽdo ꝓmittit. ꝑ timorẽ autẽ tentat vel occulte ſcilꝫ per inſidias: et ſic cadit in ſcd̃am ſpeciẽ. vel aperte et hoc per facta vel ꝑ dicta. et ſic cadit in primã ſpeciem vel in tertiã. Sꝫ omnis machinatio diaboli fit ꝑ volũtatẽ ſiue per amorẽ vel timorẽ: ꝗ̃ oĩs machinatio diaboli cõtinetur ſub aliqua primaruꝫ quattuor ergo relique due ſunt ſuperflue.

Quinto.

¶ Itẽ videꝫ ꝙ idẽ ſit ſuadẽdo blandiri ꝙ ꝓmittẽdo decipere. Cũ eñ ſuadendo blandiꝫ falſo ꝓmittit blanda: ⁊ cũ ꝓmittendo decipit/ſuadet et blãditur. et ita videtur eẽ idẽ quarta ſpecies et ſexta.

Solutio. Ad primuꝫ

¶ Solutio. Dicimus ꝙ nõ eſt ſimile de accuſatione ⁊ inſidijs: qꝛ oĩs machinatio diaboli quocũꝗ̃ mõ fiat ſiue occulte ſiue apte contineꝫ ſub accuſatiõe: vt patet ex ꝑdictis. Sꝫ ſub inſidijs non cõtinentur niſi occulte machinationes. Et ideo machinatio que fit inſidiãdo diſtiguitur ab his que aperte fiũt.

Ad ſecũdũ

¶ Ad ſecũdo obiectum dicimus ꝙ non omnis tentatio nec oĩs machinatio cõtinetur ſub aliqua illarũ triũ tãꝗ̃ ſub superiori. Sꝫ oẽs poſſũt reduci ad illas tanꝗ̃ ad radices ꝓpter hoc ꝙ ſunt de radicib⁹ victorũ. Unde q̃ deuincit diabolũ in his tribus tẽtationibus per cõſequẽs deuincit illũ de omni pctõ ⁊ omnes eius tentatiões. ⁊ ideo in tentationib⁹ dñi nõ fit mentio niſi de illis trib⁹.

Machinatio et tẽptatio differũt

¶ Machinatio tamen non eſt idem ſcd̃m rationẽ ꝙ tentatio. qm̃ machinatio dicit tentationẽ diaboli ſcd̃m intentionem cauſe. Unde per cauſas precipitãdi hoĩem in peccato diſtinguitur machinatio.

Quid ſit machinatio.

¶ Eſt eñ machinatio intentio diaboli precipitãdi hoĩeꝫ in pctm̃ per aliquam cauſam ſcꝫ vel per inſidias vel ꝑ minas vel aliquã cauſam ſiue occultationẽ. ¶ Notandũ eſt aũt ꝙ diabolus intendit qñꝗ̃ precipitare hominẽ in peccatũ ſimpliciter: ⁊ ſecũdum hoc oĩs eius machinatio cõprehendiꝫ ſub aliqua de primis quattuor: qꝛ vel intendit precipitare hominem in pctm̃ per inſidias: et ſic eſt ſecũda ſpecies

vel aperte:et hoc fit per voluptates.⁊ tũc ē quar
ta ſpecies:vel ꝑ timoꝛē et hoc fit vel ꝑ facta atro=
cia:⁊ tũc eſt pꝛima ſpecies: vel per dicta cōmina
toꝛia et tunc eſt tertia ſpecies. Pꝛima ꝫ intentio
eius eſt pꝛecipitare hoīem in pctm̄ ſimpliciter:et
oīs talis intētio eſt machinatio aliqua de pꝛimis
quattuoꝛ. Scda intētio diaboli eſt poſtq̄ꝫ pꝛeci=
pitauit hoīem in pctm̄ pꝛecipitare ipm̄ in pꝛofun
dum peccati.⁊ hec machinatio diuidit in duas q̄
ſequuntur: ⁊ ita nō ſuperfluunt ille due. in pꝛofun
dum aũt peccati pꝛecipitat vel per deſperationē
et ſic eſt q̄nta ſpecies. vel ꝑ pꝛomiſſionē impuni=
tatis:⁊ eſt ſexta ſpecies.⁊ per illas duas pꝛecipi=
tat in impenitentiā. Ex pꝛedictis etiā pʒ q̄ ſit dif=
ferentia inter quartā ⁊ ſextā machinationē. Pōt
tamen ſexta ſpecies cōpꝛehēdere nō tantũ ꝓmiſ=
ſionem impunitatis:ſʒ etiā quālibet aliā ꝓmiſſio
nē:⁊ ſecũdũ hoc diuiditur a quarta ſpecie q̄ quar
ta ſpecies rationi innittit qꝺ notatur ī verbo ſua
dendi. Sexta autē vtitur ſola ꝓmiſſione. ¶ Sed
Queſtio īci dens. querit ſub qua iſtaꝝ cōpꝛehēdit machinatio qua
diabolꝰ intendit p̄cipitare hoīem in pctm̄ inuidie
vel ire vl accidie. videt ꝙ nō cōpꝛehendit ſub aliq̄
Solutio illarũ. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ in pctm̄ inuidie qꝺ
toꝛquet hoīem intendit pꝛecipitare hoīem blan=
diendo per inanē gl'iam. In pctm̄ aũt ire vel acci
die per blāditias inanis gl'ie vel auaricie: qꝛ iſta
pctā quādoq̄ꝫ pꝛocedũt ex inani gloꝛia. quādoq̄ꝫ
ex auaritia. ⁊ ita diabolus intēdit pꝛecipitare in
illa vel per blanditias huiꝰ vel per blāditias illiꝰ
et ita per quartam ſpeciem.

¶ Tertius tractatus de ſtatu bonoꝛum an=
geloꝛum. Et continet tria capitula.

Diuiſio. 3. tractatus Dicto de ſtatu maloꝛũ angeloꝛũ: ꝯſequē
ter dicēdum eſt de ſtatu bonoꝛũ. Et pꝛi=
mo de oꝛdinibꝰ ⁊ de diſtinctionibꝰ ⁊ no=
minibus eoꝝ. Scꝺo ſoluunt rōnes pꝛo
bātes paucioꝛes eſt angeloꝝ oꝛdines. Tertio cō
coꝛdātur greg. ⁊ dionyſius ī diſtinctiōe oꝛdinum
Cpʒ pꝛimũ angeloꝛũ. ¶ Pꝛimo ergo dicēdũ eſt quid ſit oꝛdo
angelicus. ⁊ q̄m oꝛdines diſtīgũtur ꝑ ierarchias
inchoandũ eſt a ierarchia quā deſcribit btūs dio
Quid ſit ie= nyſius ſic. ¶ Ierarchia eſt rerũ ſacrarũ ⁊ rōnali
rarchia ẜm um oꝛdinata poteſtas in ſubditis debitũ retinēs
dyoniſi. dn̄atũ. Oꝛdinata poteſtas ponitur ibi vt genus.
¶ Rationaliũ ponit ad differētiā irrationalium
Sacrarũ ponit ad differentiā demonũ ⁊ pꝛauoꝝ
hoīm quoꝝ ⁊ ſi poteſtas ſit oꝛdinata:qꝛ oīs pote=
ſtas a dn̄o deo eſt. ſicut dicit apl's. non eſt tamen
ſacer eoꝝ pꝛincipatus in ſubditis. ¶ Debitũ reti
nens pꝛincipatũ ponitur ad differentiā ſubditoꝝ
qui ſunt res ſacre ⁊ rōnales:ſed eoꝝ eſt tm̄ obedi
Triplex ie= re nō pꝛīcipari:qꝛ nō habēt ſub ſe ſubitos. ¶ Eſt
rarchia. aũt triplex ierarchia. ſupceleſtis/celeſtis/ſubce=
leſtis. ¶ Supceleſtis cōſiſtit in tribus ꝑſonis.
¶ Celeſtis in ſctis angelis ¶ Subceleſtis ī pꝛe
latis religioſis. ¶ Cũ aut dictũ ſit de pꝛia ierar=
Triplex ie= chia. dicēdũ eſt de ſecunda. ſ. de celeſti q̄ triplex
rarchia ce= eſt. Superioꝛ:media:⁊ inferioꝛ. q̄ grece dn̄r/epy
leſtis. phania/iperphania/ipophania. ¶ Superioꝛ ie=
rarchia celeſtis ſiue epiphania cōtinet tres oꝛdi=
nes angeloꝝ ſcʒ Seraphin cherubin et thꝛonos.

¶ Seraphin interpꝛetatur ardēs ſiue ſuccēdēs:
qꝛ angeloꝝ pꝛimi oꝛdinis miniſterium eſt accēde
re homīes in dilectione dei:et ipi pꝛe alijs ardēt
in dilectione dei. ¶ Denoīatur aũt pꝛimus oꝛdo Pꝛimꝰ oꝛdo
a caritate:quia caritas eſt excellētiſſimũ donum a caritate
¶ Poſt caritatē vero ſciētia ſiue cognitio dei ex Scꝺs a ſci
cellentius donũ eſt:⁊ ideo ſecũdus oꝛdo a ſciētia entia
denoīatur. q̄m cherubin interpꝛetat ſciētie pleni
tudo. ¶ Poſt ſcientiā aũt ſeq̄tur iudiciũ: ideo oꝛ Tertiꝰ a do
do tertius a dono iudicij nomen habet: ⁊ dꝛ oꝛdo no iudicij.
iſte thꝛoni. q̄ſi ſedes iudicis: qꝛ pꝛe ceteris donuꝫ
iudicij plenius acceperunt ⁊ habēt in miniſterio
vt doceāt hoīes iudicare. ¶ Deſcribit autē a ma Diffinitio
giſtris ſic epiphania ⁊ ſumit iſta deſcriptio aver= epiphanie.
bis btī dionyſij in ierarchia ſua. Epiphania eſt ī
caleſcētis affectionis incēdio: altioꝛis intellectꝰ
faſtigio. iudicij libꝛa reſultatio diſtributa. ¶ Re
ſultatio dr̄ oꝛdo angelicus emphatice: qꝛ in eo re
ſultat pulchꝛitudo dei expꝛeſſe. ¶ Diſtributa au
tem dicit quaſi diuerſis officijs tributa ¶ Et po
nuntur ibi tres ablatiui ꝓpter tres angeloꝝ oꝛdi
nes ſuperioꝛes quos cōtinet epiphania vt dictuꝫ
eſt. Unde ſenſus eſt. Epiphania eſt reſultatio in=
cendio. i. per incendiũ incaleſcentis affectionis.
hoc ꝑtinet ad ſeraphin Altioꝛis intellectus faſti
gio hoc ꝑtinet ad cherubin. ¶ Iudicij libꝛa ad
thꝛonos. Dicit aũt epiphania ab epi qꝺ eſt ſupꝛa
et phanos qꝺ eſt apparitio:qꝛ in iſtis oꝛdinibꝰ ex
pꝛeſſius apparet dei pulchꝛitudo q̄ꝫ ī alijs ¶ De
iſtis oꝛdinibꝰ btūs greg. dat talē regulā. vnuſq̄ſ= Gregoꝛius
q̄ꝫ ordo illius rei cenſet noīe quā pleniꝰ accipit in
munere. ¶ Sed videt hoc eſſe falſum:q̄m cheru=
bin denominat a dono ſciētie:ꝫ ẜm hoc cherubin Obiectio
maioꝛē hʒ ſciētiā q̄ꝫ ſeraphin. quod pʒ eſſe falſum
q̄m habet apoca. penultimo. latera ciuitatꝭ ſunt
equalia:⁊ dicit ibi gloſa. fides/ſpes/caritas ⁊ ope
ratio:ergo in ſuperna ciuitate q̄ꝫto q̄s magis dili Gloſa.
git tāto plus cognoſcit. ¶ Sʒ ſeraphin hʒ maioꝛ=
rem dilectionē:ꝫ maioꝛem ſcientiā. ¶ Solutio.
Auctoꝛitas greg. ſic eſt intelligēda. Unuſq̄ſq̄ꝫ oꝛ Solutio ex
do illius rei cēſetur noīe quā pleniꝰ accipit in mu ponens di=
nere:pleniꝰ reſpectu inferioꝝ oꝛdinũ. ¶ Uel ſic ctũ grego.
quā pleniꝰ accipit in munere. i. in officio ſiue ī mi
niſterio. ¶ Itē querit quare dn̄s potius dicitur
ſedere ſuper cherubin q̄ꝫ ſup ſeraphin: cũ dn̄s po Queſtio in=
tius quieſcit in caritate q̄ꝫ in ſciētia. ¶ Huius du cidens
plex eſt ratio. ¶ Pꝛima eſt ad retundēdũ pꝛeſum
ptionem hoīm:qꝛ nulla ſciētia naturalis ſiue gra Rō pꝛima.
tuita pōt attingere perfecte ad deum. ideo dr̄ ſe=
dere ſuper cherubin. i. ſuper plenitudinē ſcientie
Unde perſcrutatoꝛ maieſtatis oppꝛimet a gloꝛia
ꝓuer. xxv. et non erigas oculos tuos ad opes q̄s
habere non potes. ¶ Scꝺa rō eſt vt oſtendat ho
mini ꝙ debeat querere deũ ſup ſcientiā vt in cari Rō ſecũda
tate q̄ eſt ſup ſcientiā:q̄m in caritate eſt ei q̄es et
delicie et perfectio quietis ⁊ deliciarũ:⁊ ibi inue
niri poteſt non in ſcientia ſcꝺm ſe. ¶ Sicut autē
ſecundus oꝛdo denominatur a ſcientia que eſt mi
nus donũ q̄ꝫ caritas. ita et tertius oꝛdo denomi=
natur a iudicio ꝙ eſt minus donũ q̄ꝫ ſciētia. Qua
lis em̄ differentia eſt inter theoꝛicam et pꝛacticā:
talis eſt differentia inter ſcientiam et iudiciũ: qꝛ

Ayuntamiento de Madrid

ſcientia dictat quid faciēdū. iudiciū operať ſcđm

Ar contra pꝛeđ. pꝛio.

pꝛeeūtis ſcientie intellectū. ¶ Dictū eſt ꝙ caritas eſt excellentiſſimū donū. Sʒ videť poſſe ꝓbari ꝙ ſcientia ſit excellētioꝛ ꝛ melioꝛ ꝙ̄ caritas. qꝛ ſcientia ſiue cognitio dei eſt vita eterna. Ioh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cogno. te deū verū et quē. ꝛc. ſed vita eterna excellētioꝛ ꝛ melioꝛ eſt ꝙ̄ aliqđ qđ poſſit eſſe in hoīe: ergo ſcientia eſt excellentioꝛ et melioꝛ ꝙ̄ caritas.

Scđo ar.

¶ Itē rō eſt excellentioꝛ et melioꝛ omni alia vi aīe: qꝛ ipſa eſt ymago dei: ergo rationis perfectio ē excellētioꝛ ꝛ melioꝛ ꝙ̄ cuiuſlibet alterius potētie: ğ eſt melioꝛ ꝙ̄ perfectionis concupiſcibilis. Sʒ perfectio rōnis eſt ſciētia ſiue cognitio dei. ꝑfectiōis cōcupiſcibilis eſt caritas: ğ ſcientia eſt excellētioꝛ ꝛ melioꝛ ꝙ̄ caritas ergo pꝛimus oꝛdo potius debet denomiari a ſciētia ꝙ̄ a caritate. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ ſciē-

Solutio doctoꝛis ad pꝛeđ. obiectiones.

tia ſiue cognitio dei digniſſimū ꝛ acceptiſſimum donū eſt inꝙ̄tum eſt beatitudo et vita eterna. In ea eñ oēs ſunt delicie ſicut dicit beatus augu. ſuper illum locū. ps. lxxvij. Et oſtendā illi ſalutare

Auguſtin⁹

meū. ꝙ viſio eſt tota merces ꝛ qꝛ generat eā regit ꝛ ei imperat. qm̄ rōnis eſt imperare ꝑ cognitionē

¶ Caritas aūt eſt excellentiſſimū donū inꝙ̄tum

Excellētia caritatis.

cōſummat beatitudinē ſiue dei fruitionē. Nō eñ ē magna delectatio comedere ſine deſiderio. qđ aūt cū deſiderio comediť: delectabilius comediť Unde eccleſiaſti. xxiiij. Hereditas mea ſuꝑ mel ꝛ fauuʒ. memoꝛia mea in generatiōe ſeculoꝝ. Qui

Alia excellentia caritatis.

edunt me adhuc eſuriēt ꝛc. ¶ Eſt etiam excellētiſſimū donū in hoc ꝙ mouet ad opera. Eo eñ ꝙ aliquis deſiderat rem mouetur ad illaʒ et operať vt illam habeat. Unde quia caritas eſt cōſummatio btitudinis ponitur ſuper ipſam ſciētiā que eſt beatitudo. ¶ Et ideo etiā pʒ quare caritas dicatur plenitudo ſciētie a btō auguſtino.

Tres oꝛdines ſub yperphania media hierarchia.

¶ Media ierarchia que dř yperphania continet tres oꝛdines. ſ. pꝛincipat⁹: dñatiōes: ꝛ poteſtates. ¶ Eſt autē yperphania diuina illumiatio ſui participes interſcalari reuerētia inſigniens vſum dñandi docens arcenſꝙ̄ cōtrariū.

Diffinitio yperphanie Pꝛīcipatū officium.

¶ Sui participes interſchalari reuerētia inſigniēs diciť ꝓpter pꝛincipatus q̄ pꝛe ceteris poſſident donū reuerentie. Unde miniſteriū coꝛuʒ eſt docere hoīes exhibere reuerētiā his qb⁹ exhibēda eſt: q̄buſdā magis. quibuſdā vero minus ſm̄ diuerſos gradus pꝛelationis. ſicut dicit aplſ Rom. xiij. Cui honoꝛē honorē neminit quicꝙ̄ ꝛc.

Officiū dominationū.

¶ Uſuʒ dñandi edocēs hoc pertinet ad dñationes q̄ docent nos qualiter debemus ſubdictis dñari. qđ offiłum nihil aliud eſt ꝙ̄ docere ſubditos volūtatē dei. ¶ Unde grego.

Gregoꝛius

Pꝛelatus totiens ad apoſtaſie crimē dilabiť quotiens pꝛeeſſe delectatur.

Poteſtatū officium.

¶ Arcēs cōtrariū pertinet ad poteſtates q̄ arcēt a nobis cōtrarias poteſtates ne nos impediāt ꝙ̄tum vellent in exhibēdo reuerētiā vel in dominādo ſubditis vel in alijs bonis operib⁹.

Quare dř yperphania.

¶ Diciť aūt yperphania ab yper qđ eſt inter ꝛ phanos qđ eſt apparitio quaſi interna ſiue media apparitio: qꝛ in angelis ierarchie iſtius medio mō apparet dei ſimilitudo.

Tertia hierarchia ꝯtinet tres oꝛdines

¶ Tertia ierarchia q̄ diciť ypophania tres hʒ oꝛdines: ſcʒ virtutes/ archāgelos/ angelos q̄ deſcribiť ſic.:

Diffinitio ypophanie.

¶ Inferioꝛ ierarchia celeſtis ſiue ypophania eſt diuinū participiū nature legib⁹ occurrens/ ſecreta reuelant pꝛo capacitate diſcreta.

Officiū virtutum.

¶ Nature legibus occurrens. hoc ꝑtinet ad virtutes q̄ miniſteriū habent faciēdi miracula ꝛ docēt ſctōs quādo debeāt miracula facere.

Officiū archāgeloꝛū ꝛ angeloꝝ.

¶ Secreta reuelant et hoc pertinet ad archāgelos ꝛ angelos. pꝛo capacitate diſcreta poniť ad differentiā angeloꝝ et archangeloꝝ. qm̄ maioꝛes maioꝛa vt archāgeli. minoꝛes minoꝛa reuelāt vt angeli. ¶ Per archāgelos reuelātur pꝛophetis maioꝛa ſecreta vt hoc Ecce virgo ꝯcipiet. Eſaie. vij. ſicut per angelos minoꝛa. vt illud de iuda. epiſcopatum eius accipiet alter. ps. xviij. Et Actuum pꝛimo.

Quare dř ypophania

¶ Et dicitur ypophania ab ypo qđ eſt ſub et phanos qđ eſt apparitio qm̄ in inferioꝛi mō ꝛ min⁹ ꝙ̄ in alijs oꝛdinib⁹ apparet dei ſimilitudo in oꝛdinib⁹ hui⁹ tertie ierarchie.

Obiectio pꝛima. Eccle. xxx.

¶ Obiciť autē de media ierarchia. qꝛ videtur ꝙ oꝛdo cui⁹ officiū eſt reuereri debet poni ſuꝑ oēs oꝛdines. qꝛ dř Eccle. xxx. timoꝛ dñi ſuper oīa ſe ſuppoſuit. Sed cōſtat ꝙ hic eſt timoꝛ reuerētie q̄ eſt digniſſimus timoꝛ: ğ timoꝛ reuerentie eſt ſuper caritatē et ſuper ſapiētiā. ğ oꝛdo pꝛincipatus cui⁹ eſt timoꝛ reuerētie eſt ſuper cherubin et ſeraphin.

Secunda. Exodi. xx.

¶ Itē pꝛimū pꝛeceptū decalogi eſt de reuerētia dñm deū tuū adoꝛabis et illi ſoli ſeruies. Exodi. xx. ſeruies ſeruitute q̄ dicitur latria cuius ſpecies eſt reuerētia. Sʒ cū eadē ſit mēſura hoīs q̄ ꝛ angeli: ſicut dř in Apoca. xix.

Apoca. xix

ergo ſicut reuerentia q̄ ſpecies latrie eſt: eſt pꝛia mēſura hoīs. ita debet eſſe pꝛima mēſura angeli. ergo vel pꝛima in aſcēdendo vel in deſcendendo. ergo oꝛdo angelicus cuius eſt reuereri vel eſt de ſupꝛema ierarchia vel de infima: non ergo de media.

Tertia.

¶ Itē reuerentia ē ſupꝛema pars vite actiue qua volumus honoꝛare deū ꝓpter ſe. nec expectādo inde lucrū vel tēpoꝛale vel eternū. hec eſt filialis reuerētia qua nullū ſeruitiū gratius eſt deo. Sed pꝛudētia ſpūs eſt de vita actiua qm̄ eius eſt regere operatiōes virtutū: ergo oꝛdo reuerētie. ſ. pꝛincipatus debet eſſe ſupꝛa oꝛdinē pꝛudētie. i. ſuper thꝛonos quoꝝ eſt iudicare qđ non poteſt eſſe niſi per pꝛudentiā.

Quarta.

¶ Item reuereri tm̄ eſt minoꝛum: dñari tm̄ eſt maioꝛū: ſed qđ maioꝛis eſt ſʒ ꝙ maius dignius eſt. ergo dignioꝛ eſt oꝛdo dominātiū ꝙ̄ pꝛincipatuū: ergo debent poni ſuper illum

Solutio. Ad pꝛimuʒ

¶ Solutio Dicimus ꝙ re vera timoꝛ dñi ſuꝑ omnia ſe ſuperpoſuit qđ etiā ſic eſt intelligendū. qꝛ ꝙ̄to magis quis diligit deuʒ ꝛ ſapoꝛat eius dulcedinem: tanto magis timet admittere ꝛ magis vult honoꝛare. Timoꝛ ergo ſuper oīa eſt non tanꝙ̄ cōſummās alias virtutes vel btitudinem: ſed tanꝙ̄ cuſtos aliarum ꝛ ſimul tenens illas ſicut pondus virtutū ſicut dicit btūs grego. Anchoꝛa mentis pondus timoꝛis. et ideo caritas q̄ cōſummat beatitudinem potius ponitur in ſupꝛemo gradu ꝙ̄ timoꝛ qui non cōſummat ſed tantū cuſtodit.

Gregoꝛius

Ad ſecūdū

¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ reuerentia quedaʒ eſt filialis: quedā initialis: Filialis reuerentia cōſummatio eſt vite actiue: et ideo pꝛīcipatus cui⁹ eſt reuerentia filialis ponitur imediate poſt ſupꝛioꝛem ierarchiā que virtutibus perficitur cōtem

platiuis. Reuerētia aūt initialis in pꝛimo gradu
Ad tertiū eſt et ꝑtinet ad pꝛimū pꝛeceptū. ¶ Ad tertio ob=
Duo officia iectū dicimus ꝙ pꝛudētia duo hꝫ officia: vnū quo
pꝛudentie. regit operationes ꝟtutū. aliud quo quietat aīam
a muſcis moꝛdentibus ne perdant ſuauitatem vn
guenti et ſcd̃m hoc eſt virtus contēplatiua et ſu=
Ad quartū per totā vitā actiuā. ¶ Ad quarto obiectū dici=
mus ꝙ reuerentia eſt cōmunioꝛ: ⁊ magis neceſſa=
ria eſt q̄ꝫ dn̄ari: ⁊ oꝛdinat hoīem ad deū faciendo
ei ſeruire filialiter. dn̄atio vero oꝛdinat hoīem ad
ſubditos ſuos nec neceſſe eſt vt per hoc ſeruiatur
deo filialiter. Multi eñ pꝛelati mercēnarie ſerui
Obiectio d̃ unt deo: q2 inde expectāt pꝛemiū eternū. ¶ Itē
dn̄atiōib9. obicit̃ de dn̄ationib9. Qui eñ dn̄atur alijs opoꝛ
tet ꝙ ꝑ ſapientiā dn̄etur. vñ Math. v. Vos eſtis
ſal terre. et tertij regum. iij. Dabis dn̄e ſeruo tuo
coꝛ docile vt poſſit iudicare ppl̃m tuū et diſcerne
re bonū et malū per ſapientiā: ergo quā petebat
volebat regere ſubditos. Dn̄atio ğ ꝓpꝛie eſt ꝑ ſa
pientiā ergo dn̄atio ſtatū ſapiētie habet: ergo de
Alia obie= pꝛio oꝛdine vel in ſecūdo. ⁊ ita de pꝛima ierarchia
ctio de po= ¶ Itē poteſtatū eſt arcere demonia: illud idē ꝑ=
teſtatibus. tinet ad archangelos. Unde dr̃ de btō michaele
Apoca. xij. Factū eſt pꝛeliū magnū ī celo. ⁊c. vbi
dr̃ ꝙ michael eiecit diabolū ab eccleſia: et ī tho=
bia docet raphael archāgelus modū eiciendi oē
genus demonioꝝ: ergo idē eſt officiū poteſtatum
et archangeloꝝ. Sꝫ oꝛdines diſtingūtur ſm̃ offi=
cia: ergo idē eſt oꝛdo poteſtatū ⁊ archangeloꝛum
Tertia ob= ¶ Item maius eſt facere miracula q̄ꝫ arcere de=
iectio. monia: q2 arcere demonia ꝑtinet ad oēs ſanctos.
facere aūt miracula ad paucos ⁊ ſctiſſimos. ergo
dignioꝛ eſt oꝛdo virtutuꝫ q̄ꝫ oꝛdo poteſtatū: ergo
Quarta ob debent oꝛdinari ſuꝑ illū. ¶ Itē maius eſt reuela
iectio. re ſecreta q̄ꝫ habere plenitudinē ſciētie: ğ oꝛdo ar
changeloꝛū melioꝛ eſt et dignioꝛ q̄ꝫ oꝛdo cherubī
Solutio. ¶ Solutio. Ad ꝑdictoꝛum euidentiā notandum
eſt ꝙ oꝛdo pꝛedictus q̄ aſſignat̃ ſcd̃m beatū greg.
Pꝛim9 ſta= diſtinguitur ſm̃ ſtatus. ¶ Pꝛimus ſtatus eſt inci
t9 icipiētiū. pientiū quoꝝ ſolū eſt implere pꝛecepta legis di=
uine tñ. Uñ ſimplicibus ſacerdotib9 qui talibus
pꝛeſunt dr̃ malachie. ij. Labia ſacerdotis cuſtodi
unt ſcientiā ⁊ legē. ⁊c. angelus eñ dñi exercituū
eſt. Sacerdotes eñ ſimplices habent officiū an=
geloꝛū infimi oꝛdinis quoꝝ officiū eſt illuminare
hoīes ad faciendū pꝛecepta legis diuine. ¶ Se=
Scd̃s ſtat9 cūdus ſtatus ē ꝓficiētiū qui habent virtutes pur=
ꝓficientiuꝫ gatoꝛias q̄ enumerātur a dñō. Math. v. Bti mi=
tes. bti qui lugēt. bti qui eſuriunt ⁊ bti miſericoꝛ=
des. Per vſus eñ iſtarū virtutū purgatur homo
ab omni labe pcti poſt pꝛimū ſtatuꝫ quē dñs oſtē
dit ibi bti pauperes ſpiritu. Iſte ſtat9 ſecūdus ꝑ=
tinet ad archangelos q̄ illumināt aīas maioꝛi lu=
mine quo oſtendunt hoībus ꝟtutes xp̄i ad imita=
tionē. vt manſuetudinē chꝛiſti et alias. vt ſic per=
fecte purgētur et plene excludat̃ ab eis poteſtas
diaboli: ideo medici ſunt animarū angeli ⁊ archā
Terti9 ſta= geli. ¶ Tertius ſtatus eſt ꝑfectoꝝ: qui habēt iaꝫ
t9 ꝑfectoꝛū virtutes purgati animi: quē ſtatum dñs oſtendit
cum dicit. Bti mundo coꝛde. bti pacifici. Iſtis ꝓ
pꝛie debetur poteſtas faciēdi miracula: qm̃ redu
cti ſunt ad pꝛimū ſtatū in quo domin9 fecit homi=
nem ad imaginem ⁊ ſimilitudineꝫ ſuā. In quo ſta
tu dñs dixit ade. Dn̄amini piſcib9 maris. ⁊c. gen̄. Gen̄. ij.
ij. Uñ beatus martin9 imperauit coꝛuis: et here=
mite ſolēt īperare beſtijs. Et apl̃s pꝛime ad coꝛ.
iij. dicit ꝙ tales edificant aurū et argentū et lapi
des pꝛecioſos. ſicut eñ lapis pꝛecioſus hꝫ mirabi
lem virtutē: ita ⁊ ipſi. hoc non eſt mirū: q2 per ſa=
pientiam qua eis deſpicit oīs caro viuūt in carne
ſupꝛa oēm carnē. et ideo debetur ꝓpꝛie eis pote=
ſtas faciendi miracula in quibus pꝛeſunt eis ꝟtu=
tes. ſꝫ qm̃ diabolus fiduciā hꝫ ꝙ ioꝛdanis īfluat ī
os eius ⁊ ꝙ ſternat ſibi aurū quaſi lutum: et ꝙ ſub
eo ſint radij ſolis Iob. 7. machinat̃ eis ſpiritua= Iob. vij.
lia ſuſcitare certamina quib9 eos molit̃ deicere.
Nā qui accept9 eſt deo neceſſe eſt. i. vtile vel etiā
ineuitabile: quin tēptatio ꝓbet eū. ne aūt in ago
ne ſuccūbat ꝯfoꝛtat̃ ⁊ coꝛroboꝛat̃ ab angelicis po
teſtatib9: que mācipate ſunt officio cohercēdi no
xias poteſtates. que angelice poteſtates appꝛo=
pꝛiato noīe appellant̃. ¶ Et hic ē quart9 gradus Quart9 gra
hoīs qui per exercitiū belli ſpūalis poteſt defen d9 ſeu ſtat9.
dere ⁊ regere regnū ſuū ſpūale vt de ſimilitudine
dei nihil amittat: nihil de ſimilitudīe diaboli ſub
intrare ꝑmittat. Cū autē ſic ſe habet homo: tunc
pōt ceteris dn̄ari. vñ elegantiſſime dixit ille Tūc Quit9 ſtat9
oīa iure tenebis cū poteris rex eſſe tui. ¶ Quali
ter autē opoꝛteat ꝑlationis dñium exerceri ſug=
gerūt dn̄atiōes angelice ab officio ſic vocate: ſcꝫ
ꝙ dn̄ari debēt ſubditis ſuis. dn̄ari in hoc tñ vt de
his voluntatē dei nūcient et eis dei ſimilitudinē
impꝛimant et cōtrarium per iuſticiam deſtruant
¶ Sed quia pꝛecedentia modo mercēnario fieri
poſſunt ſcꝫ pꝛopter regnū celoꝛū acquirendū vel
habēdū: ideo poſt hūc gradū ſequit̃ ſext9 gradus Sext9 gra=
vt pꝛedicta faciat hō. non pꝛopter vtilitatē ſuam d9 ſeu ſtat9.
etiā eternā: ſꝫ ſolius amoꝛe dei vel honoꝛe ad qd̃
pꝛomouet̃ per iocūditatē mentis quā habet in ꝑ=
cedentib9 opibus et ꝑ ammonitionē ⁊ inſtigatio
nem angeloꝝ q̄ dicunt̃ pꝛincipatus: qui edocēde
reuerētie magiſteriū acceperūt. quoꝛū officio vti
tur apl̃s cū dicit. Siue mādLucatis ſiue bibitis ſi=
ue quid aliud faciatis: in gloꝛiā dei facite. ¶ Cū I. coꝛin. 10.
autem venerit homo ad hunc ſextū gradū: poſit9
eſt in ſummo cacumine vite actiue: nondū tamen
immunis eſt a ſtrepitu muſcarū egipti turbantiū
aliq̄ꝫtulū ſabbatū mentis et perdentiū ſuauitatē
vnguenti. quapꝛopter ei opus eſt flagello pꝛudē
tie ſpūs cum quo abigat cinipheſ volitantes: id
eſt curas et ſollicitudines ſubtiliſſime: tñ impoꝛ=
tune ſe ingerētes. ¶ Unde apl̃s ad Ro. viij. Pꝛu
dentia ſpiritus vita ⁊ pax. qua exiſtē in coꝛde ho= Septimus
minis ibi habitat deus. quia In pace fact9 eſt lo= ſtat9 thꝛoni
cus eius. ad ſimilitudinem angeloꝛū qui dicūtur
thꝛoni a quibus etiam iuuātur hoīes in hoc et ꝓ=
mouentur. ¶ Cum autē tali quiete exiſte in aīa
nullū eſt obſtaculum inter animā et deū. tunc pu Octau9 ſta
ra mentis acie videt deum per contemplationem t9 cherubin
ad ſiītudinē angeloꝝ octaui oꝛdis q̄ dicunt̃ che=
rubin: a q̄bus etiā in hoc iuuātur ⁊ pꝛomouentur
ſm̃ officiū ſibi a dño delegatū. ¶ Poſt q̄ꝫ eñ ho=
mo de virtute in virtuteꝫ pꝛoceſſerit: quaſi de mā=
ſione in manſionem vſq̄ꝫ in hierl̃m. i. viſionem pa

Ayuntamiento de Madrid

cis: efficitur de dñio ⁊ magiſterio angeloꝝ octaui ordinis qui docent ſobrietatē intellect⁹ et contēplationis: et ꝙ quãdoqꝫ tranſeundū eſt ab amplexu rachelis ad amplexus lye. ¶ Cum aūt videt homo dei pulchritudinē pura mentis acie inflammatur amore dei ad ſimilitudinē angelorum noni et vltimi ordinis q̇ dicuntur ſeraphin. a quibus etiã in hoc iuuant et promouent hoïes. hic aūt eſt vltimus gradus vltra quē homo aſcēdere

Vltim⁹ ſtatus ſeu gradus

non poteſt. ¶ Aperte ꝗ demōſtratū eſt quare p̄ciſe ſunt tot ordines angeloꝝ ſcꝫ nouē et non plures. ¶ Et ex hoc pꝫ ſolutio ad vltimã obiectionē

Ad vltimū.
Ad primū.

¶ Ad prio obiectū dicim⁹ ꝙ licet dñatiões vtantur dono ſapientie in executiõe ſui officij ſicut et ſeraphin non tñ eſt idem ordo. qꝛ non diſtingūtur ordines penes dona quib⁹ angeli habent ꝓmouere homines ſed penes ea in quib⁹ ipſi preualét vt dictum eſt: et in quibus homines ꝓmouēt. archãgeli aūt vtuntur eodem dono ad purificandū animas que purificanf ſm ſpeculationē ſpeculi. i. ꝑ

Ad ſecūdū

cognitionē dei que eſt ſapiētia. ¶ Ad ſcḋm reſpōdemus ꝙ archãgeli remouēt demones a dñio hominum et expellūt eos dñantes. poteſtates vero eos excludūt ne dñium ſibi vſurpēt vbi non domi

Ad tertiuꝫ

nantur. ¶ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ officiū poteſtatum eſt cohercere aduerſarias ptãtes: vt nullo modo dominētur. Licet ei generale ſit ad omnes remouere demonia ſpecialiter tñ ptinet ad angelicas poteſtates vſus et exercitiū remouēdi demones a cordibus ſanctoꝝ iam purgatis: ⁊ hoc etiã paucorū eſt ꝙꝫ facere miracula. ad hoïes eñ ſanctos iam penitus purificatos ꝑtinet operatio miracu

Ad quartū

lorum. ¶ Ad quartū dicimus ꝙ ſciētia que pertinet ad cherubin ē cognitio diuĩa ſm ꝙ ea vidētur res diuine pura mentis acie. reuelatio vero ſecretoꝝ que pertinet ad archãgelos eſt de illis q̄ pertinēt ad ꝓmotionē fidei: vt de natiuitate filij dei et eius virtutibus ⁊ factis ipſi⁹ per q̄ ſubleuaf homo ſuper precepta legis naturalis ad maiorē aſſimilationeꝫ ꝑ quã purgatur magis ac magis. ⁊ ex hoc patet ꝙ dignius ē officiū cherubin ꝙꝫ archãgeloꝝ. ¶ Ex p̄miſſis pꝫ quomõ aſſignãda eſt di-

Correlariū

ſtinctio angelicorū ordinū ſm beatū grego. licet aliter aſſignef a beato dionyſio: ſicut ſequētia declarabunt. ¶ In hoc tñ eſt couenietia inter ipos

cõcordãtia Grego. et dionyſij.

ꝙ neutrius aſſignatio ſit penes diuerſitatē donorū vel virtutū: cum in omnib⁹ ijdem ſint pares in ſuo modo: ſed penes prerogatiuas ſiue excellentias in donis ſeu in virtutibus quibus ſunt prediti. non ꝙ adinuicē ſe excellãt in eſſentijs virtutū ſed in preuilegio operuꝫ vel vſuū. ſicut eſt etiã in hominib⁹: ꝙ qdã in vſu mãſuetudinis preeminēt alijs: vt moyſes. alij vſu humilitatis: vt dauid. ⁊ ſic de ceteris. Hec autē varietas et diſtinctio prerogatiuarum ſiue excellentiarum requiritur vt ſit armonia in ierarchia celeſti.

¶ Capitulum ſcḋm peramplius probat nouem eſſe ordines angelorum.

Q₂ paucio res ſunt angeloꝝ ordines.
Gregorius

His viſis reſtat adhuc dubitatio de tota diuiſione. ¶ Quia dicit greg. ſup illud Math. v. Beati pacifici. ꝙ octo ſunt btitudines. dicit inquã ꝙ illa btitudo q̄ tangitur cum dicif Beati qui perſecutionē pa. ⁊c. nō

Af primo

conſummat vel ꝑficit btitudinē que in ſeptem precedētibus plenarie cõtinef: ſꝫ qḋ ꝑfectū ⁊ cõſummatū iudicat et oſtēdit. ¶ Et ibidē dicit alia glo

Gloſa

ſa ꝙ cõſummatio dñici ſermonis in illis ſeptē cõſiſtit. qḋ autē ſubditur Bti qui ꝑſecutionē pa. ⁊c. non eſt additio: ſed precedētiuꝫ explanatio. ſꝫ ille ſeptem btitudines in illis tribus primis ordinib⁹ habenf. ergo reliqui ordines qui ſuꝑſunt inutiliter ſubſequūf. vñ abundans ⁊ ſuperfluus videtur eſſe numerus ordinū. ¶ Iteꝫ ſuꝑ illud Deutono.

Secundo.
Bernard⁹.

vi. Diliges dñm deū tuū. ⁊c. btūs Bernñ. ſic exponit. diliges dulciter / ſapienter / ⁊ fortiter. ergo cū per ſapientiã diligaf deus ſapiēter ⁊ preter ſapiēter ſic fortiter. videtur ꝙ ſapientia nō ſit ſuprem⁹ et vltimus gradus. vñ nec ſeraphin qui dono illo preditus eſt debet eē ſuprem⁹ ⁊ vltim⁹ ordo: imo alius aſſignandus eſt ordo ſuꝑ illum ſcꝫ decimus

Tertio

¶ Item cū ierarchia hūana ad inſtar et exēpluꝫ celeſtꝫ ierarchie ordinata ſit ⁊ diſticta: ſicut moyſi figuraliter preceptum eſt vt tabernaculū erigeret in terris iuxta typū ⁊ ſiſitudinē eius qḋ ei mōſtratum eſt in celis. cū excellētiſſim⁹ in ierarchia humana ſcꝫ xp̄s non niſi ſeptē caracterib⁹ predi-

Yſaie. xi.

tus fuerit q̄ enumerat Iſa. xi. cū ſm preeminētiã donorū debeãt aſſignari ordines angeloꝝ: videf ꝙ ordines angelorū ſub ſeptēnario debent claudi

¶ Ad horuꝫ determinationē notandū ꝙ in angelis ꝙꝫtum ad primos ordines et perfectio puritatis: ꝙꝫtum ad tres medios ordines excellētia operis ſuper ſimplicem puritatē: ꝙꝫtum ad tres vltimos ordines cõſummatio contemplationis. ſtatus eñ puritatis in hominibus diſtinguitur i tertium gradum et ſex ſequētes. ſed tertius gradus eſt ſtatus ſimplicis puritatis ſine prerogatiua dignioris oꝑationis. ¶ Ad primo ergo obiectum

Ad primuꝫ
Q₂ ſeptenarius nūeruſ correſpondet nouenario.

dicim⁹ ꝙ ſeptēnarius donorū cõprehendit et reſpondet nouenario angeloꝝ ordinū. per timorem ei habuit chriſtus ſtatū primi ordinis: ſcꝫ ſtatum prime ſiſitudinis. qꝛ qui timet deū faciet bona. ꝑ pietatem que adaptatur manſuetudini ſtatū purgatiõis ⁊ ſic ſtatū ſcḋi ordinis. ꝑ ſciētiã vero qua ſe bene regit homo in dei ſimilitudinem in medio praue et peruerſe natiõis habuit ſtatum prīe puritatis in quo aſſimilatus eſt angelis tertij ordinis. ꝑ fortitudinem aūt cuius eſt tenere regnū ſuum et fortiter aduerſarios debellare: cõparatus eſt poteſtatib⁹. per hoc etiã ꝙ per fortitudinē gubernãt prelati ſubditos ſapiēter ⁊ facile. propter

Cãticoꝝ. v

quod dicif de illis in canticis. v. Manus tue tornatiles. i. faciles ⁊ leues ad opera. obtinēt ipi ſtatum dñatiõis. ꝑ cõſiliū ſiſiter duo ordines cõprehendunf. per conſiliū eñ ſpirituale oꝑa ſua excellentia ſubleuat ad hoc vt omnia illa faciãt ſibi ad honorem dei. qḋ pertinet ad principatus. per cõſilium etiã quod eſt idem in eſſentia cuꝫ prudētia ſpūs quietatur mens hominis vt ſit quieta ſedes dei quod ꝑtinet ad thronos. per intellectuꝫ ſtat⁹ cherubin obtinetur per ſapiētiã ſtatus ſeraphin.

Ad vltimū.

¶ Per predicta patet ſolutio ad vltimo obiectuꝫ et ad primū: quia ſeptem btitudines ſiue ſeptē dona cõprehendūtur in primis tribus ordinib⁹ ſiue

Ayuntamiento de Madrid

gradibus qꝫtum ad oēm ſuam plenitudinē ⁊ prero
gatiuā. ſed ſicut dictum eſt ſeptē btitudines ſiue
ſeptem dona cōprehēdunt nouem ordines. vñ ſi=
Gloſa cut dicit gloſa. ea q̄ ſequunt̄ addūtur ad explana=
tionē ſeptē beatitudinū. explanātur eñ ſeptē bti
tudines per ea q̄ ſequūtur ⁊ adaptant̄ ordinibus
angeloꝝ. Exprimit̄ eñ ſtatus ꝓbationis ⁊ officiū
poteſtatū per hoc qđ ſubditur. Beati q̄ ꝑſecutio
nē patiūtur ꝓpter iuſticiā. ſtatus aūt prelatiōis
et officiū dominantium exprimit̄ cū dicitur Uos
eſtis ſal terre. q̄ ſale ſapiētie debetis ſalire ſubdi
tos vr̄os qđ eſt eos facere ſapientes ⁊ deiformes
hoc eñ eſt officiū ierarchie vt dictū eſt. ſtatus ve
ro filialis reuerentie qui ꝑtinet ad principatꝰ ex=
primitur a domino vbi dicit. Sic luceāt opera ve
ſtra coram hoībus vt glorificet̄ pater veſter qui in
celis eſt. ſtatus vero plene quietis qui reſpondet
thronis oſtēditur a domino cū dicit Math. v. et
Luce. vi. Si quis percuſſerit te in vnā ⁊c. gradus
vero cherubin ⁊ ſeraphin oſtendit̄ a dño in hōmi=
nibus cū dicit Uos eſtis lux mūdi. In luce enim
duo notant̄. ſcꝫ cognitiōis illuminatio: ⁊ amoris
Ad ſecūdū ardor. ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ beatꝰ Ber
nardus diſtinguit tres modos diligendi deū. pri
mo eñ debet diligi deꝰ ſapienter id eſt diſcrete. vt
nichil preter ipſum diligat̄. ſecūdo dulciter: vt p̄=
ter eius dulcedinē oīa alia ei deſipiant. etiā forti=
ter vt nullis aduerſitatibꝰ poſſit auelli a deo. ⁊ ſic
cōprehendūtur omnes ſtatus: ſꝫ nō diſtincte. qꝛ
in omnibus ſuperioribus ſtatibꝰ inuenit̄ fortis di
lectio. in ſecūdo ⁊ tertio inuenit̄ primo dulcis. in
primo autē iuenitur ſapiēs ⁊ diſcreta. Et per hoc
patet ſolutio ad ſecundo obiectum.

¶ Capitulū tertium cōcordat Grego. ⁊ dio
ny. in diſtinctione ordinum angelorum.

POſtq̄ꝫ diſtincti ſunt ordines ſm grego.
reſtat vt diſtinguātur ſm dionyſiū. Cō
ueniūt autem eorū diſtinctiones in hoc
ꝙ ſm prerogatiuas officiorū ⁊ numeruꝫ
ipſorū donorū (quibus prediti ſunt angeli) diſtin=
Dionyſius guūtur. ¶ Et hoc eſt qđ dicit beatꝰ dionyſius ꝙ
vnuſquiſqꝫ ordo ſortit̄ nominationē ꝓpriā excel=
Gregorius lentiā exprimētē. ¶ Et huic ꝯſonat qđ ait greg.
vnuſquiſqꝫ ordo illius rei cenſet̄ nomine: quā ple=
nius accepit in munere. Non plenius reſpectu in
ferioꝝ ſicut exponit̄ a qbuſdā: ſed plenꝰ qꝫtuꝫ ad
Quō ꝯueni officiū. ¶ In aſſignatiōe ei trium ordinū ſuperio
unt ⁊ q̄mo= ris ierarchie ꝯueniūt. ſed dionyſius in media ie=
do differūt rarchia primo ponit dñationes deinde virtutes:
dyoniſius ⁊ tertio loco poteſtates. in inferiori vero ponit prio
gregorius. principatꝰ: in quo diſgregat a gregorio. Reliqui
duo ſcꝫ archangeli ⁊ angeli ab vtroqꝫ ſimiliter or
Queſtio bti dinant̄. ¶ Querit aūt dionyſius cum inferiores
dyoniſij. ſpūs appropriata noīatiōe cenſeant̄ angeli: qua=
Solutio. re vocabulū illud ad oēs ſpūs extendat̄. ¶ Et ad
hoc ſoluit ipē ꝙ oēs ſunt manifeſtatiui ſimilitudi
nis dei in hoībus. hoc aūt vicinius / ꝓpiquius / ac
familiarius faciunt angeli infimi ordinis. hoc au
tem et ſolū eſt eorum dignitas. ¶ Unde licet ad
eos reſtringat̄ nomē angeli: tamē ad ceteros am
Obiectio. pliatur propter officiū qđ oībus eſt cōe. ¶ Sed
videtur ꝙ aut gregorius aut dionyſius prepoſte=

ram faceret aſſignationem. ¶ Reſpōdemꝰ ꝙ non cōcordātia
eſt inter eos diſcrepātia: niſi ſm ſuꝑficiē. nec eſt gre. ⁊ dyo.
ibi realis prepoſteratio: ſed tm̄ noīalis. q̄ dñatio
nes ſm dionyſiū mouent̄ in deū et ei famulantur
omni ſeruitute depoſita abſqꝫ reflexione ad com=
modum tēporale vel eternum. et hoc etiā docent
hoīes. ¶ Hoc aūt officiū habēt principatus ſm
grego. qui ſolo reuerētie filialis motu amant deū
et bona eius: nō ſibi ſed illi. ¶ Itē dñationes ſm
grego. eſſentialiter idem ſunt ꝙ virtutes ſm dio=
nyſium. q̄ virtutis ſm dionyſiū eſt docere prela
tos vt facile ⁊ perſeuerāter q̄ ad officiū prelatio=
nis attinēt exequant̄ gaudēter tollerādo. ſicut dr
in actibus. Ibāt apoſtoli gaudentes. ⁊c. ⁊ in can
ticis. Canticoꝝ. v. tornatiles vocant̄ prelati quo
ad facilitatē operū. idem autē opus dñationū ſꝫ
grego. ¶ Itē ad principatꝰ ſm dionyſiuꝫ ꝑtinet
vniuerſalis ducatus ⁊ vniuerſale regimē in dei ſi
militudinē. hoc aūt facere virtutū eſt ſm aſſigna
tionem gregorij. In poteſtatibꝰ vero cōueniunt:
quarū eſt (vt ait dionyſius) cadere ne aliquid ad=
uerſum poſſit nocere. in archāgelis etiā nō diſcre
pant: licet beatꝰ dionyſius dicat ꝙ eorū ſit ꝓphe
tias reuelare. vt gabrielis q̄ nuncius fuit incarna
tionis. q̄ eoipſo ꝑtinet ad eos docere hoīes vir=
tutes chriſti q̄ ſcꝫ ſunt purgatorie. ¶ Sicqꝫ patet Correlariū
quomō vtraqꝫ aſſignatio alterā viciſſim includat
cum ergo eēntialiter reducat̄ ad alterā nulla de=
bet eſſe de noībus ꝯtentio. ¶ Sꝫ magiſter hugo Obiectio
de ſancto victore ponit in queſtiōe. cum btūs dio cōtra pred.
niſius habuit ab apl̄o q̄cquid dixit de huiuſmodi
ierarchijs quia apl̄s vidit intuitu dei que ei reue=
lauit. vnde beatus dyoniſius vocat eū precepto
rem et mgr̄m. nō debuit (vt videtur) aliū ordineꝫ
angeloꝝ ponere q̄ꝫ illū quē ponit apl̄s ad Ephe.
3. dicens Multiformē ſapiam ſuā reuelauit deus
dñationibꝰ. ⁊c. Non autē ſic ordinant̄ a dionyſio
ſicut ibi ordinant̄ ab apl̄o. ¶ Ad qđ reſpōdit iſdē Solutio.
magiſter hugo ꝙ non nominātur ab apl̄o ad ordi
nandū ſed ad oſtendendū quibꝰ per apl̄os reuela
tū fuerit myſteriū incarnatiōis. prius eñ nō an=
gelis innotuit. ſed ſicut dicit Iſaias. lxiij. in pſo=
na coꝝ. Quis eſt iſte qui venit de edom. ⁊c. Et ip
ſemet magiſter hugo addit inquiens. ⁊ ſi qua alia
ratio eſt quam non poſſum videre modo. Non eſt
autē pretermittēdum quod dicit beatꝰ dyoniſius
ꝙ ierarchie eſt regere ſe ⁊ etiam alios in dei ſimi=
litudine et ꝑ dei ſimilitudinē. hoc ei eſt facere ho
mines deiformes. ¶ Unde iſdē dicit ꝙ ierarchia
eſt imitatio ad deū ⁊ vnitas q̄ꝫtū poſſibile eſt. In
quit xp̄s. Iohis. xvij. Rogo vt ipſi vnū ſint ſicut
et nos vnū ſumus. ¶ Facta diſtinctiōe ordinum Replicat̄.
in nouenariū opponit̄ in cōtrariū ex verbis bea= Primo.
ti dyoniſij. ait ei ſeraphin eſſe mobile calidū acu=
tum inceſſabile feruidū ſuperferuēs. Mobile di=
cit propter naturaꝫ ignis ſiue amoris. eſt ergo in
eo motus amoris Omīs autem motus (vt aſſerit
Aug.) eſt ad aliq̄d adipiſcendū vel nō amittēduꝫ
nam omnis motus imitātis aut fugiētis aliquid
eſt. ſed conſtat ꝙ motus quo dicit̄ ſeraphin mobi
le: non eſt motus fuge ſed potiꝰ imitationis ⁊ ele=
ctionis. talis eñ motus ſemꝑ eſt ad nobiliorem ⁊

Ayuntamiento de Madrid

dignioꝛē ſtatum acquirendū ꝙ̄ ſit ſtatꝰ in quo eſt
id qđ moueť ad ipm̄. alias eñ nō moueret ad illū
nam finis melioꝛ eſt et magis eligendus his q̄ ad
finem: ǵ ſtatus ille excellentioꝛ eſt ꝙ̄ ſtatus ſera-
phin ex quo ſeraphin moueť ad eū. ǵ ab illo debe
ret noīationē recipere oꝛdo aliquis: q̄ tāto erit di
gnioꝛ ſeraphin quāto gradus gradū pꝛecellit. et
Secundo.
ſic videtur ꝙ ſeraphin nō ſit oꝛdo nouiſſimꝰ aut ſu
pꝛemus. ¶ Opponiť etiā de v̄bis dionyſij. nam
cum deꝰ ſit centrū pꝛoꝛſus immobile. quāto autē
aliquid vicinius eſt cētro: tāto minꝰ habet de mo
tu. ſeraphin aūt cōiunctiōe imediatiſſima appꝛo
Tertio.
pinquat deo. quō eſt verū ſeraphin eſſe mobile ſi-
cut dicit dyoniſius. ¶ Itē ſeraphin vocať acutū
ab ipſo: qꝛ penetrat vſq̄ ad archana dei. ¶ Sed
Solutio.
cōtrariū videtur dicere dionyſius cū dicit ꝙ mo-
ueť circa diuina. ſi eñ circuit nō penetrat. ¶ Re
ſponſio quid ſit motus quo ſeraphin diciť mobile
Hugo
aperit beatꝰ petrus. pꝛima Petri pꝛio dicēs. In
quē deſiderāt angeli ꝓſpicere. Et magiſter hugo
de ſancto victoꝛe exponit terminū illius motꝰ. di
cit eñ ꝙ in cognitione ſiue in cognoſcere eſt mo-
tus ille. qꝛ illud cognoſcere eſt videre/guſtare/et
ſic de alijs ſenſibus ſpūalibꝰ. vnde eſt ſtatus oīm
Auguſtinꝰ.
bonoꝛū cōgregatiōe ꝑfectus. et ideo dicit aug.
ꝙ viſio eſt tota merces. Et ſic ſimpliciter potioꝛ
eſt cognitio ꝙ̄ dilectio. tamē qꝛ dilectiōis que eſt
bonitas ipſius viſionis ꝑfectio cōſummatiua et
augmentatiua atq̄ cōſeruatiua penes deſideriū
amoꝛis cōſiſtit: ſicut ſuperius diffuſius mōſtratū
Ad pꝛimaꝫ
eſt. cōſummatiuū aūt naturā ſuppoſitiōis habet
ideo amoꝛ viſioni ſupponitur: ⁊ oꝛdo ſeraphin oꝛ
Ad ſecūdā.
dini cherubin: ⁊ ſic ſoluiť pꝛima oppoſitio. ¶ Ad
aliam reſpōdendū eſt ꝙ eſt motus laboꝛioſus qui
eſt actus impefectus. qui quāto magis incendiť:
tanto amplius elongať id quod moueť a centro i-
mobili qđ eſt deus: et is eſt motus inferioꝛū mo-
biliū ſeu naturaliū. Eſt ⁊ alter motꝰ q̄ potius cau
ſatiuus eſt quietis: imo quietationē auget ⁊ com-
plet eo ꝙ appꝛopinquat ad deū ⁊ vnit deo: qui ſo-
lus ſtabiliſq̄ manēs dat cuncta moueri. ⁊ iſte mo
tus in ſuperius ſpiritibꝰ locū habet. tali igiť mo-
Ad tertiuꝫ
tu denoīatur ſeraphin mobile. ¶ Ad tertiū ⁊ vlti
mum reſpondēdū ꝙ licet ſeraphin diuine maieſta
tis archana rimeť ex parte ꝙ̄tuꝫ ſe extendit poſſi
bilitas creature: verūtamē diuinitatis celſitudi-
nem nō attingit. illū eñ gradū retinuit ſibi trini-
tas: que ſola ſuiipſius contēplatrix eſt. qꝛ ſic ſibi
ſoli nota eſt et homini aſſumptio qui eſt tertia in
trinitate ꝑſona. et ideo ſeraphin dicitur penetra-
re circa diuina: nō aūt penetrare diuina.

¶ Quartus tractatus de miniſterio angeloꝛū
erga homines et continet octo capitula.

DIcto de oꝛdinibꝰ et miniſterio angeloꝛū
generaliter: dicendum eſt ſpecialiter de
miniſterio angeloꝛū qui cuſtodiūt homi
nes. ſ. de angelis deputatis ad cuſtodiā
hominuꝫ. Dicit aūt auctoꝛitas ſup illud euāgeľ.
Gloſa.
Math. 18. Angeli eoꝛū ſemp vident faciem pr̄is
mei qui in celis eſt. Magna dignitas animaꝝ: q-
bus deputati ſunt angeli ad cuſtodiam. Cuilibet
anime (ſicut dicit auctoꝛitas) deputati ſunt duo
angeli. vnus ad cuſtodiam: reliquus ad exercitiū
Dio quarti tractatus
¶ Circa hunc tractatū pꝛimo queritur vtrū an-
gelus qui deputatꝰ eſt ad cuſtodiā hoīs: ſemper
cuſtodiat hoīeꝫ cum effectu. Secundo vtrū ange
lus cuſtodiens pctōꝛem ⁊ ſuo deſiderio fruſtretur
et vtrū deꝰ fruſtreť ſua intentiōe qua dat homini
angelū malū ad exercitiū. Tertio vtruꝫ angelus
aliqͥs deputatus fuerit chꝛiſto ad cuſtodiā: fuerit
ſimiliter vtrū antichꝛiſto fuerit aliquis angelus
deputatus ad cuſtodiam. Quarto vtrū diabolus
intret in coꝛ peccatoꝛis: et vtrū ſit immiſſoꝛ mala
rum cogitationū. Quinto vtrū bonus angelꝰ ali
quādo relinquat hoīem pꝛopter peccatū. Sexto
vtrū diabolus ceſſet aliquādo a tēptatiōe. Septi
Iob. xxv.
mo de illo verbo Iob. 25. Qui facit concoꝛdiā in
ſublimibus ſuis. Octauo dicemus de merito bo-
noꝛū angeloꝛū. et vtrū angeli teneanť velle q̄cq̄d
ſciunt deū velle.

¶ Pꝛimū capl̄m quarti tractatus quod ſubdi
uiditur in duas queſtiones pꝛima de bono ange-
lo cuſtode hominis/ſecunda de malo.

An angelꝰ ſp cuſtodiat hoīeꝫ cū effectu arguitur. 1.
CIrca pꝛimū. ¶ Videť ꝙ angelus ſem
per cuſtodiat hominem cuꝫ effectu ſic
quia amicus eſt et habet hoc in man-
datū. bonus autē eſt ⁊ obediēs et pꝛe
terea foꝛtioꝛ eſt in infinitū diabolo: ǵ
poteſt eū oīno repꝛimere. ⁊ ſcit ⁊ vult. igitur. ⁊c.
Secundo.
¶ Pꝛeterea. angelus deputatus eſt ad cuſtodiā
hominis: ſed angelus ſemper facit qđ debet face
re: ergo angelus ſemper cuſtodit hominem. igi-
Solutio aliquoꝛū q̄ impꝛobatur.
tur homo ſemper cuſtoditur ab angelo: igitur ho
mo nunq̄ peccat. ¶ Ad hoc dicūt quidam ꝙ nō
valet hec argumentatio: angelus cuſtodit hoīeꝫ
ergo homo cuſtodiť ab angelo. et hoc ꝓpter au-
ctoꝛitatē Hieremie. 51. Curauimus babilonem: ⁊
non eſt ſanata. ¶ Sed hec ſolutio nulla eſt: quia
Solutio doctoꝛis.
ſi vnifoꝛmiter ſumať actiuum et paſſiuū: conclu-
ſio vera eſt ſicut pꝛīa. ¶ Solutio. Cuſtodire ac-
cipitur dupliciter: qꝛ cuſtodire pꝛeciſe poteſt di-
ci de angelo nichil omittēte de cōtingētibꝰ ꝙ̄tuꝫ
in ſe eſt ad hoc vt homo non peccet. ⁊ ſm̄ hoc an-
Cuſtodire capitur dupliciter.
gelus ſemꝑ cuſtodit hoīem: ⁊ homo ſemꝑ cuſtodi
tur. ¶ Sed nō ſequiť: homo ſemꝑ cuſtodiť: ǵ nō
peccat. et eſt ibi fallacia ſm̄ cōſequens. licet eñ
illa ſint ſibi adiuncta: non tñ ex neceſſitate. ſicut
hic. iſte eſt comptus ⁊ errabundus de nocte: ǵ eſt
adulter. ¶ Si vero cuſtodire dicitur angelus. ſ.
per ſuū officiū faceret vt hō nō peccet. ſm̄ hoc nec
angelus ſemꝑ cuſtodit hoīeꝫ: nec ſemꝑ homo cu
ſtoditur ab angelo. quia ſi hoc eſſet: nunq̄ pecca-
ret. ¶ Angelus tamē ſemꝑ cōſequitur finē ꝙ̄tuꝫ
in ſe eſt. qꝛ nichil omittit de cōtingētibꝰ ſicut oꝛa
toꝛ vel medicus vt ſit bonꝰ vult iſtum ſaluum fie-
ri ſicut deus ſcilicet ꝙ̄tum in ſe eſt.

¶ Secunda queſtio de malo angelo.
Scđa q̄ſtio
CIrca ſcđm ſic queritur an Angelus malus
datus ſit hoī a deo ad exercitiū: ſcꝫ vt cau-
tioꝛ et humilioꝛ fiat? Et ſi ad hoc datur ei a deo:
Solutio quarundam
igitur deus vult ꝙ iſte fiat inde cautioꝛ. ſed nō fit
ſit ita. ǵ nō quicquid deꝰ vult: fit. ¶ Ad hoc dicūt
quidam ꝙ cum diciť. angelus datus eſt homini a
deo ad exercitiū: vt homo exerceatur. iſte dictio

nes ad. vt. diuerſas habent ſignificationes. qn̄qꝫ
eñ ſignificāt cām finalē. vt ibi. Paulo datus eſt
ſtimulus ſathane vt humilief: vel ad humiliatio=
nem. qn̄qꝫ notāt cōſecutionē. vt ibi. Lex ſubintra
Roma.5. uit: vt abunbaret delictū. ad Ro. v. ¶ Qn̄qꝫ de=
bitū ſiue obligationē: vt hic. ¶ Sed ſm hoc pro=
batur ꝙ obligatio ſit circunſtantia obligationis:
vt cū dicif iſte obligaf vt faciat hoc vl' ad faciēdū
Opinio doctoris. hoc. ¶ Nos vero dicimus ꝙ hmōi dictiōes in ta
li loco ſignificant cauſam finalē: ꝛ nō valet illa ar
gumētatio. deus donat iſtū angelū ad exercitiuꝫ
iſtius / vel vt iſte exerceaf: ergo deus vult vt iſte
exerceaf: ꝛ debem⁹ inferre. ergo vult vel vellet ꝙ
iſte exerceaf. Si eñ iſte exercef: vult hoc deus.
ſi aūt nō exercetur nō vult ſed vellet: quia parat⁹
eſt velle qn̄tum in ſe eſt. nunq̄ꝫ eñ vult ꝙ diabolus
exerceat eū ſm illos q̄ dicūt ꝙ actio mala ē a dia
bolo et nō a deo. ¶ Sed ſm illos q̄ dicunt ꝙ om=
nis actio eſt a deo vera eſt hec. deus vult ꝙ diabo
lus exerceat iſtū. demōſtrato illo quē exercet. qꝛ
hoc verbū exercet nullā notat defoꝛmitatem.

¶ Scdm capl'm quarti tractatus.

Secundo querif vtrū angelus bonus fru
Arḡ ꝙ ſic. ſtretur a deſiderio ſuo: ꝛ vtrum triſtetur
de caſu hoīs. ¶ Videtur ꝙ ſic. qꝛ gau=
det de reſurrectione illius. ¶ Itē dele=
ctatio eſt ei ex cōiunctiōe cōuenīētis cū cōueniē
ti: ergo triſticia ex ſeparatiōe. ¶ Itē brūs bern̄.
Malos angelos inuidie paſſio: bonos cōpaſſio
Eſa.33. mouet: vt ſic ſemper ī nos attendāt. ¶ Itē iſaias
xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. ¶ Itē xp̄s fle
uit pro peccatis iudeoꝝ. Videns inquit ciuitatē
Luc.19. ꝛc. Luce. xix. ¶ Item ſup illud pſal. lxviij. Que
ps. ſiui qui ſimul cōtriſtaref. gloſa. ꝙ apoſtoli triſtes
erant de moꝛte chriſti. ſolus chriſtus triſtis erat
de peccatis iudeoꝝ. Triſticia illa nō erat ſenſua
litatis q̄ peccata non attingit: ſed anime rōnalis
ſm quam xp̄s magis erat cōfirmat⁹ q̄ꝫ angelus.
In oppm̄. ergo ſi triſtat⁹ eſt: ꝛ angeli poſſunt triſtari. ¶ In
oppoſitū. angeli ſunt īpaſſibiles: ergo nō poſſunt
Solutio prima pati: ḡ neqꝫ compati. ¶ Rñſio. vtrūqꝫ poteſt di=
ci. quia queſtio quaſi de facto eſt: nec eſt alterū in
De triſticia angeloꝛuꝫ. ſcriptura diffinitū. ¶ Suſtinētes aūt ꝙ nō triſtā
tur (qꝛ triſticia toꝛmentū ꝛ doloꝛē atqꝫ miſeriā dt)
ſoluemus oēs auctoꝛitates q̄ hoc videntur velle:
exponēdo ſicut illā. Tremebunt angeli. i. ad mo=
dū trementiū ſe habebūt. quia volūtas qua vel=
lent hoīes nō peccare: ſi eſſet in hominibus paſſi
De triſticia chriſti. bilibus triſticia eſſet. ¶ De chriſto dicim⁹ ꝙ fle=
tus ille ſenſualitatis fuit. ¶ Licet ḡ gaudeant: tñ
non poſſunt triſtari. qꝛ non eſt neceſſe ꝙ ſuſcepti=
bile vnius cōtrarij ſit ſuſceptiuū alterius: immo
Coꝛrel. notandum fallit in his quoꝝ alterū ineſt a natura. ¶ Sic er
go patet ꝙ licet de cōuerſatiōe bona hoīm leten=
tur boni angeli: non tamen de mala triſtanf. Si=
militer dicendū eſt de anima chriſti: quia ſimile
Geñ. vi. eſt huic ꝛ videf. ſed ſicut dicif in geñ. 6. ꝙ de⁹ ta=
ctus doloꝛe coꝛdis intrīſecus ait. Penitet me ꝛc.
non ꝙ ipſe doleret: ſed qꝛ admodū vehementiſſi=
me dolētis ſe haberet. et illa volūtas q̄ in eo erat
ſi eſſet in ſubiecto paſſibili verus doloꝛ ꝛ vera tri=
ſticia eſſet. ¶ Eodem modo dicunf angeli pacis
amare flere: quia voluntas qua volūt (qn̄tum in ſe
eſt) hoīes non peccare: ſi eſſet in ſubiecto paſſibi=
li doloꝛ eſſet et triſticia: tñ in veritate nō dolent.
ſicut nec chriſtus ſm ſuperioꝛē rōnis poꝛtionem
neqꝫ doluit neqꝫ fleuit ¶ Qꝫ aūt ita ſit d̄ angelis
aperit grego. cum dicit ꝙ volūtati diuine aſtricti Gregoꝛius
ſunt ꝛ ligati. et xp̄s ſimiliter. ¶ Lachꝛimas ergo Johis. xij.
eius de quibus legif ꝙ lachꝛymatus eſt ſup laza= Luce. xix.
rum reſuſcitandum ꝛ ꝙ fleuit ꝓ excidio ciuitatis
hierlm referimus ad ſenſualitatē. tamē hmōi la=
chꝛymas pꝛocurauit ratio. qꝛ ipſe ꝑ rōnem vidēs
illud cōtriſtabile ſcꝫ ciuitatis excidiū: ꝓ volūta=
te ſua fecit illud cadere in imaginatione: ꝛ de ima
ginatiōe in eſtimatiuā. eſtimatiua aūt ſtatim mo
uet ſenſualitatē ad fletū. ſicut pꝫ in brutꝭ: cū amit
tunt fetus vel cum eſtimāt aliquid nociuū dolent
¶ Si aūt velimus ſuſtinere ꝙ angeli cōpatiūtur alia ſolutio
hoībus et de hoꝝ ruina triſtanf tunc dicem⁹ tri=
plicem eē paſſionem. vnā q̄ pure eſt delectabilis
et nullomō affligēs: vt muliebꝛis paſſio. ¶ Aliā Triplex
q̄ eſt partim delectabilis: partim affligēs. ¶ Ter paſſio
tiam que eſt pure affligēs. ¶ Primā habēt: ſcilꝫ Quomodo
gaudiū. ſcd̄am ſimiliter: qꝛ partim ſunt viatoꝛes: angeli dicū
partim cōpꝛehenſoꝛes. et illam habēt rōne mini= tur triſtari.
ſterij quo hoībus miniſtrant. ꝛ ſimiliter chriſtus
eam habuit rōne ſimilis miniſterij. ¶ Tertia ve=
ro q̄ eſt triſticia ſeculi moꝛtem operās (ſicut dicit
apl's. et de qua dicit eccleſiaſticus. Eccl'. 30. Tri
ſticiā longe expelle a te.) illā non habēt. neqꝫ xp̄s
qd̄ oſtendit iſaias cū ait. Iſaie. 2. Non erit triſtis
neqꝫ turbatus. ¶ Oēs ḡ auctoꝛitates q̄ pꝛobant
paſſionē nō eſſe in angelis vel in xp̄o: expone de rñ. ad arg.
tertio genere paſſionū. Illas aūt que ꝓbāt oppo
ſitum intellige de alijs generibus paſſionum.

¶ Tertiū capitulū quarti tractatus.

Tertio queritur vtrū chriſtus habuit an= Arḡ ꝙ ſic.
gelum ad cuſtodiā ſui. ¶ Qd̄ videf. qa
ſup illum locum pſal. 90. Angelis ſuis
mādauit de te. dicit gloſa ꝙ hoc intelli= Gloſa
gitur tā de capite q̄ꝫ de mēbꝛis. Et poſt dr̄ in euā=
gelio. Luce. 22. ꝙ angelus aſtitit ei cōfoꝛtās euꝫ
et ſi aſtabat ei ꝛ cōfoꝛtabat eum: ḡ cuſtodiebat eū
¶ Cōtra. dicit greg. ſuper matheū ꝛ lucā. ꝙ illa In oppm̄.
auctoꝛitas Angelis ſuis mandauit. ꝛc. non intel=
ligif de capite: ſed de mēbꝛis. ¶ Et iterum dicit Gloſa.
gloſa ꝙ illud qd̄ bene intelligitur de mēbꝛis: dia=
bolus male intellexit de capite. ¶ Preterea ꝓba Alia ratio.
tur hac rōne. qꝛ foꝛtioꝛ et potentioꝛ erat xp̄s om=
ni angelo etiā ſm ꝙ homo: ergo nō indigebat cu=
ſtodia: ḡ ſupflue deputat⁹ eſſet ei angelus ad cu=
ſtodiaꝫ. ¶ Ad hoc eſt cōis ſolutio ꝙ angelus nō
fuit deo deputatus ad cuſtodiendū ſꝫ ad miniſtrā
duꝫ. ¶ Qꝫ igitur dicit gloſa ꝙ illa auctoꝛitas nō Glo. expō.
intelligif de capite: intelligendū eſt pꝛīcipaliter
et aperte. ſicut dr̄. 3. Regū. 8. in Deutero. ꝙ in ar
cha erant tantū tabule teſtamēti: intelligēduꝫ eſt
pꝛīcipaliter. quia pꝛeter tabulas erat ibi vꝛna au
rea in qua erat māna ꝛ deuteronomiū ꝛ vga aarō
¶ Quod aūt dicif Angelis ſuis mādauit de te vt
cuſtodiant te. ſic intelligif. vt cuſtodiant te ꝛ aſſi
ſtant tibi ad miniſtrandū. et ponitur impꝛopꝛie vt
cuſtodiant. ¶ Similiter cum dicitur Aſtitit illi

angelus cōfoꝛtans eū. intelligendū eſt ſic. cōfoꝛ=
Expō gloſe
tans eū.i.habēs ſe ad modū confoꝛtantis. ¶ Il=
la autē anctoꝛitas. qꝺ intelligit̃ de membꝛis:in=
tellexit diabolns male de capite. ſic intelligēda
eſt.qꝺ plane de mēbꝛis eſt verū:⁊ diabolus male
.i.peruerſe itelligit de capite.qꝛ intelligebat dia
Optia q̄o incidens.
bolus xp̄m indigere cuſtodia angeloꝝ. ¶ Sꝫ ab
iſtis q̄ hoc dicūt querit̃.cū xp̄s eſſet in aliquo mi=
noꝛ angelis:vt in eo ꝙ moꝛtalis⁊ in eo ꝙ habebat
aiam paſſibilē per ſenſualitatē.quare non potuit
habere angelū cōueniēter ad ſui cuſtodiā in eo ꝙ
Replica cō tra pꝛeꝺ.
erat minoꝛ eis.maxime cum ſcriptura pſalmoꝛuꝫ
hoc dicat. ¶ Si dicatur ꝙ ideo quia ſuperfluum
eſſet:qꝛ foꝛtioꝛ erat illis.verū eſt ſm deitatem et
ſm virtutes:ſed non ſm ſenſualitatem.qd ꝰ impe
dit quin haberet angelū ad cuſtodiā ꝗtuꝫ ad ſen=
Replica.2.
ſualitatē. ¶ Si dicatur ꝙ ideo qꝛ ſufficiebat ſibi
ad cuſtodiā ſue ſenſualitatis: eadē rōne cum ipſe
ſufficiens ſit ad cuſtodiā oim hoim: ſupfluū eſt ꝙ
aliquē angelū deputet ad cuſtodiā alicuius hoīs
¶ Licet eīn deus ſit ſufficiens ad cuſtodiam oīm
hoīm:vult tamē deputare angelos ad cuſtodiam
hoīm:et ꝓpter meritū angeloꝛū et ꝓpter mutuū
amoꝛē hoīs ⁊ angeli:et ꝓpter hoc vt homo intel=
Opinio doctoꝛis.
ligat ſuaꝫ dignitatē. ¶ Pꝛopter hoc nobis videt̃
ꝙ aliquis angelus pꝛopꝛie cuſtodierit chꝛiſtū: ſi=
cut dicit ſcriptura pſalmoꝝ ⁊ gloſa.et ſm hoc nō
opoꝛtet dici ꝙ verbū cuſtodiēdi impꝛopꝛie ponat̃
in pſalmo.90.vbi dꝛ. Cuſtodiant te in oībus vijs
tuis.poterat eīn ſupplere defectus chꝛiſti ange=
lus quos aſſumpſit cum nr̃a natura. vt qñ per mi=
niſteriū angeli venit piſcis ad petrū: in cuius oꝛe
inuenit petrꝰ ſtaterē ſiue digragma qꝺ ſoluit pe=
trus pꝛo ſe ⁊ ꝑ dn̄o. Eodē mō ad ſupplendū alios
defectus. ſ.ſitis/eſuriei/⁊ hmōi alios defectꝰ ſen=
ſualitatis potuit habere angelū ad ſui cuſtodiam
Scꝺꝫ hoc itelligēde ſūt alie auctoꝛitates vt pꝛiꝰ
excepta illa q̄ dicit ꝙ aſtitit ei angelus cōfoꝛtans
eum.quā ſic exponūt magiſtri.cōfoꝛtās.i.habēs
Replica cō tra ſolutio= nem.
ſe ad modū confoꝛtātis. ¶ Sed cōtra. Angelus
aut loquebat̃ chꝛiſto ſuo modo:aut non.ſi nō.quo
modo ergo cōfoꝛtabat euꝫ? ſi ſic.non niſi ſic.noli
timere:quia pꝛope eſt reſurrectio. vel aliquo tali
modo.ſed hoc eſt pꝛopꝛie cōfoꝛtare:ergo pꝛopꝛie
cōfoꝛtabat eū angelus. Si hoc.cōtra. Angelus
confoꝛtabat eū ſic. noli timere:quia pꝛope eſt re=
ſurrectio.ſic ꝰ docebat ſummā ſapientiā. ergo ſu
perflue cū incōparabilis ſit ſciētia angeli ſapien
Solutio
tie chꝛiſti. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ angelus ꝓpꝛie
cōfoꝛtabat ipm̄ ꝗtum ad motuꝫ ſenſualitatꝫ quo
chꝛiſtus hoꝛrebat moꝛtē:ſicut xp̄s ratione cōfoꝛ=
tabat ſuam ſenſualitatē. ſicut ⁊ ſancti cum dicunt
Quare triſtis es aīa mea:et quare conturbas me
Pſal.xli.
Spera in deo. Angelꝰ ergo confoꝛtans chꝛiſtum
non docebat mineruam: ſed ei cōſentiens confoꝛ
tabat eius ſenſualitatē. ¶ Similiter querit̃ vtruꝫ
Q̄o incidēs.
antichꝛiſtus habebit angelū bonū ad cuſtodiam
ſui. ¶ Videtur ꝙ nō.qꝛ dicitur in daniele ꝙ care=
bit angeloꝛum pꝛeſidio. ¶ Pꝛeterea.induratus
erit et obſtinatus malicia ſua: nec poteſt benefa=
cere cum totus poſſidebitur a pꝛincipe demonū:
igitur pꝛo nichilo haberet angelū ad ſui cuſtodiā

¶ Pꝛopter hoc dicūt quidā ꝙ re vera non habe=
Solutio aliquoꝛū q̄ improbatur
bit angelum ad ſui cuſtodiā. ¶ Sed contra. Aut
in pꝛincipio ſue creationis erit obſtinatus ſua ma
licia:aut poſt.ſi a pꝛincipio:ergo peccatū nō erit
ei imputanduꝫ: cum obſtinatus ſit in ſua malicia
a pꝛimis generātibus:quia pꝛopter naturalia nō
eſt aliquis vituperandus. ſi poſt: ergo nichil im=
pedit quin ante habuerit angelum. ¶ Quod con
Reſolutio doctoꝛis
cedimus.tamen quādo indurabitur in ſuo pecca=
to intantuꝫ ꝙ ſe pꝛoponeret facere deum et extol
letur ſuper omne illud quod dicitur deus: tūc pꝛi
mo deſeret eum angelus ex toto. et ſpeciale eſt in
antichꝛiſto ꝙ angelus ſemel deputatus ad ſui cu
ſtodiam deſeret ipſum.

¶ Quartū capitulū quarti tractatus.

Quarto queritur vtrū diabolus intret in
coꝛ hoīs:et vtrū ſit immiſſoꝛ malarū co
gitationū. ¶ Qꝺ videt̃.qꝛ dicit grego.
Arg ꝙ dyabolꝰ intrat coꝛ hoīs.
ſup ioſue ꝙ virtutes angelice intra nos
ſunt. ¶ Idē dicit gloſa ſuper illuꝫ locū
Bn̄dicite oīa q̄ intra nos ſunt dn̄o. Si ergo boni
angeli intrant coꝛda hoīm qñ pꝛeſidēt eis:eadem
rōe diabolus qñ pꝛeſidet eis. ¶ Pꝛeterea in euā
gelio Iohis.13.dicitur ꝙ diabolꝰ intrauit in coꝛ
Rñ. ad queſtioneꝫ ꝓ.i. parte.
iude. ¶ Dicimus ꝙ revera nec bonꝰ angelus nec
malus illabitur in coꝛ hoīs.i.in animā hoīs vt in
tret in ipſam per eſſentiā:ſed tantū per potentiaꝫ
et dn̄ium:ſcꝫ per ſuggeſtionē quā extra operatur
dn̄atur. ſicut dꝛ Oſee.7. Oēs adulterātes quaſi
Arg ꝙ dyabolꝰ non ſit immiſſoꝛ malarū cogitationum.
clibanus ſuccēſus a coquēte. ¶ Itē querit̃ vtrū
diabolus ſit immiſſoꝛ malarū cogitationū. ¶ Vi
det̃ ꝙ non.qꝛ ſuper illū locū euāgelij. Math.16.
De coꝛde exeunt male cogitatiōes/furta/ homici
dia.⁊c.dicit beda. diabolus nō eſt imiſſoꝛ malaꝝ
cogitationū: ſed incēſoꝛ. ¶ Pꝛeterea.diabolus
non immittit homini malam voluntatem. quia ſi
hoc eēt:peccaret homo vellet nollet.ꝰ eadē rōne
non immittit ei malam cogitationem. ¶ Pꝛeter
ea.bonus angelus non immittit ei bonā volunta
In oppm̄.
tem vel cogitationē:ergo nec malus malā. ¶ Cō
tra. Nabuzardā incendit hierl̃m: ſed pꝛius eā ce=
pit.ergo diabolus pꝛius capit ciuitatē coꝛdis hu
mani ꝗꝫ eā ſuccendat. ſed nō capit eā niſi immittē
do malā voluntatē vel cogitationē: qꝛ non poſſet
dici ꝙ aliter caperet eam. ergo diabolus immit=
Scꝺa rō.
tit malā cogitationem vel voluntateꝫ. ¶ Pꝛeter
ea. dicitur in euāgelio Iohis.13. ꝙ diabolus in=
Tertia rō.
trauit in coꝛ iude vt traderet dn̄m. ¶ Pꝛeterea.
diabolus ꝯſulit hoī malū:ſicut bonꝰ angelꝰ bonū
ſed ille q̄ cōſulit immittit cogitationē illi cui ꝯſu
lit: qꝛ facit ipſum cogitare de eo de quo cōſulit:ꝰ
diabolus immittit homini malam cogitationem
Quarta rō
¶ Pꝛeterea.ſi nichil immitteret in coꝛ hoīs dya
bolus quomō tēptaret ſctōs? Non videt̃ ꝙ poſſet
dici quō.et ſi non poterit aliquid immittere i coꝛ
Quinta rō.
hoīs:quō incendit? non videt̃ poſſe dici. ¶ Pꝛe=
terea.angelꝰ malus ⁊ anima noſtra ſunt cōuenie
tia:earūdē eīn pꝛopꝛietatū etiā accidētaliū ſunt
ſuſceptibiles:ergo ſpūaliter ſe ꝯtingere poſſunt.
igit̃ ſicut coꝛpus calidū calefacit aliqꝺ coꝛpꝰ qꝺ
tāgit:eodē mō diabolus aīaꝫ quā ſpūaliter tāgit
ſm ſuā ꝓpꝛietatē imutabit. ꝰ potēs eſt diabolus

Ayuntamiento de Madrid

Rñ. ad que immutare aīam ſm maliciaʒ: ⁊ ita erit imiſſoꝛ ma
ſtionē ꝑ ſe= larū cogitationū. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ re vera
cūda parte diabolus immiſſoꝛ eſt cogitationū. pꝛio vno mo=
do qꝛ imagines rerū ſenſibiliū delectantiū impꝛi
Quō diabo mit inſtrumēto imaginatiōis. qꝛ data eſt ei pote=
lus dꝛ imit= ſtas vt miſceat ſeipm ſenſibili et imutet ipm quā=
tere malas doq; ſicut ꝑmittit imaginibus rerū delectabiliū
cogitatōes et ſic imittit cogitatiōes de rebus delectabilibꝰ
ſicut aliq̄s ponens ante me aliqꝺ ſpeculū immit=
tit michi viſum rei q̄ reſultat in ſpeculo. Scit eñ
diabolus ꝙ delectabile appꝛehenſum mouet. et
ideo immittit appꝛehēſionem rei delectabilis: vt
moueat hoīem ad concupiſcendū rem delectabi=
lem. et ſic pōt immitere cogitationē mali. ¶ Sʒ
Solutio. nō poteſt immittere cogitationē malā que ſit pec
ad rōes aū catū que eſt mala voluntas. ſm qꝺ dicit peccaui
oppoſitum. cogitatione. Et bene dicit beda ꝙ diabolus non
eſt immiſſoꝛ malarū cogitationū. i. malarū volun
tatū. quia non eas imittit ꝓpꝛie niſi ꝑ occaſioneʒ
vel cauſam volūtatū. ſicut appꝛehēſio delectabi
lis generat malā volūtatē: non tanq̄ cauſa neceſ
ſaria ſed tanq̄ occaſio vel cauſa voluntaria. Alio
modo immittit diabolus cogitationē mali ſcilʒ ꝑ
modū cōſulētis: ſicut angelus bonus immittit co
gitationē boni. ⁊ talis immiſſio ſuggeſtio dr̄. qua
aūt lingua vocatur angelus bonꝰ vel malus con=
ſulendo homini vel ammonēdo: ſemotū eſt a ſenſi
bus nr̄is. Hoc vltimo modo poteſt diabolus tem
ptare hoīem de inuiſibilibꝰ: vt qñ facit hominem
errare in fide. ¶ Per hoc pʒ ſolutio ad omnia.

¶ Quintum capitulū quarti tractatus.

Quinto q̄ritur vtrū angelus datus homi
Qʒ ſic af. ni ad cuſtodiā ipſius aliqñ ipſuʒ deſerat
ꝓpter peccatū. ¶ Qꝺ videt. qꝛ vt dicit
Iſa. 5. loquēs de vinea dñi. Auferaʒ ab
ea ſepem. dicit glo. i. cuſtodiā angeloꝝ. ¶ Itē ſi=
cut dicit in euāgelio nazarenoꝝ. imminēte capti
uitate iudeoꝛū dixerūt angeli: trāſmigremus ab
his ſedibus. ¶ Preterea. dicūt angeli de baby=
lone. Hiere. 51. Curauimus babylonem ⁊ non eſt
curata vel ſanata. dicit gloſa. ſub ſumma medico
rum ſunt angeli medici curantes animas: quos a
nobis repellimus cum eoꝛū cōſilio non acquieſci
mus. ¶ Et iterū dicit ibi gloſa ex perſona eoꝛuʒ
Relinquamus eos: ne in manus nr̄as moꝛiantur
¶ Item dicit hiero. Maledictus qui confidit in
homine. i. qui nō habet deū hoſpitē: nec pꝛeſidia
angeloꝝ. ¶ Itē in Iſa. 13. de babylone. Nō erūt
paſtoꝛes. glo. i. angeli qui pꝛeſunt humano gene=
In oppm̄. ri. His auctoꝛitatibꝰ pꝛobatur ꝙ angeli deſerūt
hoīes pꝛopter peccata. ¶ Sed cōtra. Cū hoīes
peccant tunc ſunt infirmioꝛes et magis indigent
medicis: igitur tunc nō debēt deſeri ab angelis q̄
ſunt eoꝛū medici. viciū eñ eſſet medico ſi deſere=
ret infirmū ſuū cum magis indigeret eo. ¶ Pre=
terea. de nemine deſperādum eſt dum eſt in via: g̊
angelus non deberet deſperare de hoīe quē ha=
bet in ſua cuſtodia igit non debet ipm dimittere:
Solutio do quia medicus non debet dimittere infirmū ſuum
ctoꝛis. donec deſperet de ipſo. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ
angelus qui deputatus eſt homini ad cuſtodiam
nunq̄ deſerit ipm q̄tum ad cuſtodiam quin para=
tus ſit ſemꝑ auxiliari ſi homo velit. quandoq; ta=
men angelus deſerit hoīem quo ad quid: ſcʒ q̄tū
ad hoc ꝙ exponit ipm tribulationibꝰ et tēptatio=
nibus vt inde reſipiſcat et cogat redire. ſicut fecit
dñs de filio pꝛodigo. angeli eñ dñm imitant om=
nibus modis. ¶ Pꝛia ergo auctoꝛitas intelligit Solutio. 1.
de deſertione qua deſerunt angeli iudeos: vt ſint auctoꝛitatꝭ
in ea vilitate in qua videmus eos eē. Secūda au= Ad ſecūdā
ctoꝛitas intelligit de angelis qui ſunt gn̄ales cu=
ſtodes vt michael. qui ante aduentū dñi erat cu=
ſtos iudeoꝛū: quādo erāt eccleſia dei. modo autē
eſt cuſtos eccleſie. Tertia auctoꝛitas de obſtina= Ad tertiaʒ
tis intelligit a quoꝝ cuſtodia actualiter deſiſtunt
angeli: ſicut dñs q̄nq;. vñ ipſe ait. zelus meus a
te receſſit: nō iraſcar tibi amplius. Paratꝰ eſt tñ
et angelus et deus ad talē cuſtodiā ſi redire vel=
lent. nunq̄ eñ ex toto deſeritur homo ab angelo
vel deo. Ad quartam auctoꝛitatem dicimus ꝙ ſic Ad quartā
debet intelligi. ꝙ ille qui confidit in hoīe non ha=
bet angelū cuſtodeʒ ſui in effectu: quia culpa ſua
caret fructu quem deberet habere ex cuſtodia an
geloꝝ. et ſic pʒ. ꝙ talis auctoꝛitas intelligitur de
omnibus pctōꝛibus. Ad vltimaʒ que dicit ꝙ non Ad vltimā.
erunt ibi paſtoꝛes dicimus re vera. i babilone nō
ſunt angeli tanq̄ ciues: qm̄ ſunt ciues eccleſie tā=
tum: ſed tamē ſunt in babilone tanq̄ cuſtodes ho
minū deputati etiam malis hominibus.

¶ Quarti tractatus. Cap. 6.

Sexto q̄ritur vtrū angelus relinquat ho=
minē cui ad exercitiū ē deputatꝰ. ¶ Ui
detur ꝙ nō. Pꝛimo per illā auctoꝛitateʒ Pꝛima rō.
beati petri. 1. Petri. 5. Aduerſarius ve=
ſter ſꝑ circuit. ⁊c. ¶ Itē per illud Iob. 30. Qui te Secunda.
cōedunt nunq̄ doꝛmiūt. ¶ Itē ꝑ aliud Iob. 41. Tertia
aurū ſternet ſibi q̄ſi lutū: ⁊ radij ſolis ſub eo erūt.
¶ Itē ꝑ illud Eccl̄ia. 2. Fili accedēs ad ſeruitutē Quarta.
⁊c. et ꝓpara aīaʒ tuā ad tēptationē. Ex q̄ videt ꝙ
quāto ꝑfectioꝛ eſt hō: tāto magis infeſtat a diabo
lo. Ex his videt ꝙ nunq̄ deſiſtat diabolus ab ex=
ercitio tēptatiōis. ¶ Sʒ ꝯtra. dicit btūs Iac. 4 In oppm̄.
Reſiſtite diabolo ⁊ fugiet a vobis. ¶ Itē bonus Ar pꝛimo.
angelꝰ in infinitū feruētioꝛ eſt in cuſtodia q̄ malꝰ Secundo.
tēptando. qꝺ pʒ per naturā ꝟtutis ⁊ vicij. ſʒ bonꝰ
deſiſtit a cuſtodia: g̊ malus aliqñ deſiſtit a tēpta= Tertio.
tiōe. ¶ Ad idē videt facere auctoꝛitas oꝛigenis Oꝛigenes.
ſuꝑ numeri. puto inquit ſane. ⁊c. ¶ Solutio Cre Solutio
dimꝰ ꝙ aliq̄s a deo purificatꝰ ē ⁊ purgatꝰ ꝙ ipe iā
aſcēdit ad ſtatū thꝛonoꝝ ⁊ hʒ pꝛudētiā ſpūs ocu=
latā ante ⁊ retro ad iſtar animaliū. Ezech. 1. ⁊. 3.
et Apo. 4. Que inq̄ pꝛudētia ſe hʒ ad modū an=
cille hoſtiarie nullū penitꝰ motum illicitū permit
tens intrare vel ꝑmittentis intrare. ſʒ dicētis. pe
pigi fedus cū oculis meis: vt nō cogitarē de virgi
ne. Tunc habet in tali ſtatu plenam victoꝛiam de
diabolo: et tunc verū eſt ꝙ diabolus ipm deſinit
infeſtare: licet q̄tū in ſe eſt ſemꝑ ſit paratꝰ. ſicut
bonus q̄nq; relinquit hoīem: licet ſemꝑ q̄tum in
ſe eſt paratus ſit cuſtodire. licet pauciſſimi. i. fere
nulli ſint in tali ſtatu: ſed anteq̄ plenū de diabolo
ipe obtinuerit triūphū pōt eū diabolꝰ tēptare: ſʒ
nunq̄ relinq̄t eū q̄diu hō eſt in tali ſtatu. ¶ Per
hanc diuerſitatem ſtatuū patet ſolutio obiectoꝝ

Ayuntamiento de Madrid

quia pꝛime auctoꝛitates referri habent ad ſtatū ante plenā victoꝛiā habitā de diabolo. ſequētes vero ad ſtatū poſt plenam victoꝛiam.

¶ Quarti tractatus. Capi. 7.

SEptimo capitulo ꝗritur de illo verbo Job. 25. loquētis de deo Qui facit cōcoꝛdiā in ſublimibꝰ ſuis. In celeſti hierlm̄ ſumma pax eſt ⁊ ſumma cōcoꝛdia inter ciues illiꝰ ciuitatis. ¶ Sed cōtra. videt̄ ibi eē diſcoꝛdia inter ciues illius ciuitatis: qꝛ videntur angeli cōtrariā habere volūtatē volūtati dei: et ita nō habere pacē. qꝛ ꝗs reſtitit ei ⁊ pacē habuit? vident̄ etiā adinuicē habere cōtrarias volūtates. De pꝛimo patet: qꝛ angelus quē cuſtodit diligit: ⁊ ita vult ei vitā eternā. deus autem vult ei moꝛtē eternā. poſito ꝙ angelus neſciat vtrū ſit pꝛedeſtinatus vel repꝛobus: ⁊ in veritate repꝛobꝰ eſt. ¶ Soluūt ꝙ angelus nō vult ſimpliciter illud qđ dubitat deum velle: ſed vult ſub cōditiōe. ſ. ſi deꝰ velit. ¶ Hec ſolutio dupliciter impꝛobat̄ in quaterno. ⁊ pꝛeterea tertia ratio eſt ꝙ ex quo diligūt ⁊ diligere nos tenent̄ ſimpliciter: volunt nobis vitam eternā ſimpliciter: licet ipſi neſciant deū velle cōtrariū. ¶ Nos autē dicimus ꝙ facta pꝛioꝛi poſitiōe angelus vult hominē quē cuſtodit ſaluari ⁊ vult cōtrariū diuine voluntati: nō tamē vult cōtrarie: nec eſt eiꝰ volūtas cōtraria volūtati diuine. cuius tres ſunt rationes. ¶ Pꝛima: qꝛ volūtatē ſuā ſubicit volūtati diuīe et paratus eſt reuocare cū diuinā nouerit volūtatē reſpectu cōtrarii. ¶ Scđa eſt: qꝛ vult illud cuius cōtrariū vult deꝰ. non volūtate antecedentē ſed volūtate ꝯſequēte. ſicut diſtinguit damaſ. Eſt autē volūtas antecedēs bona dei volūtas qua ex coꝛde ⁊ bonitate ſua vult hoībꝰ bona eterna. Volūtas aūt cōſequēs ſiue ꝑ aliud aut per accidens eſt illa qua vult nō ex coꝛde ſed quaſi coactus ⁊ inuitus humiliare ⁊ abicere filios hoīs dānando et puniendo eos pctīs exigentibꝰ. ¶ Tertia rō eſt qꝛ hoc vult angelus ex dilectiōe qua tenet̄ diligere ⁊ diligit hoīem quē cuſtodit et velle ei id cuius cōtrariū vult ei deus: donec cōſtet ei de volūtate dei. ¶ Itē videt̄ eſſe diſcoꝛdia inter angelos adinuicē. qꝛ ſicut dixit angelꝰ danieli in Daniel. 10. Angelus ꝑſarum reſtitit michi. qꝛ cum ꝓphetaſſet hieremias iudeos a captiuitate babylonica liberādos poſt. lxx. annos: illis trāſactis iſtabat daniel ꝓ liberatiōe ppl̄i ſui: et angelus eiꝰ ſimiliter: et etiam dixit ei ꝙ ſtatim liberaret̄ ppl̄s. angelus aūt ꝑſarū reſtitit ei: et ita diſcoꝛdia fuit inter ppl̄os. ¶ Itē videt̄ ꝙ angelus perſarū irrationabilē habuit volūtatē: qꝛ volebat ꝑſis dn̄ium cū tn̄ plus expediret eis ſeruitꝰ vel nō dn̄ium. nā dn̄ium effert hoīem: ſeruitꝰ autē humiliat. Unde apl̄s. 1. ad Coꝛin. 7. Exhoꝛtamur vt ſi ꝗs ſeruꝰ eſt nō multū curet fieri liber. ¶ Itē videt̄ ꝙ angelꝰ danielis nō haberet rōabilē volūtatē: qꝛ volebat iudaico ppl̄o ꝓſperitatē liberatōis: multo aūt vtilioꝛ ⁊ melioꝛ et magis appetāda eſt aduerſitas ꝙ̄ ꝓſperitas. ¶ Solutio. Nichil aliud fuit illa reſiſtentia niſi qđ angelus perſarū reuelauit angelo danielis cum eſſet eo ſuperioꝛ et aliquid eſſet ei reuelatū quod non ei reuelauit: inquit ei ipm̄ velle cōtrariū eius quod deus volebat: ⁊ ille acquieuit et voluntatem ſuam voluntati diuine ſuppoſuit. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ hoc volebat angelus perſarū ſcꝫ iudeos nōdum liberari: vt ſatiaret̄ ⁊ ceſſaret odiū perſarū reſpectu iudeoꝝ qui eos ꝑſecuti fuerāt aliqn̄. ⁊ foꝛtaſſis ipē erat archāgelus et ei reuelauerat iudeos nō plene purgatos. qđ tn̄ nō reuelauerat angelo danielis q̄ erat de ſimplicibꝰ angelis. ¶ Ad vltimū dicimus ꝙ humiliādis vtilioꝛ eſt aduerſitas: ſꝫ ſufficiēter hūiliatis magis vtilis eſt ꝓſperitas. iudei aūt humiliati erant ſatis: licet nō vſquequaqꝫ ſufficienter.

[Margin, left column: Arguit. cōtra ꝟbū Job. — Solutio — Impꝛobat̄ — Reſolutio doctoꝛis — Pꝛima rō. — Scđa rō. — Damaſcenꝰ — Quid volūtas añs. — Quid volūtas ꝯñs. — Tertia rō. — ꝓbat iterū eē diſcoꝛdiam inter angelos. — Alia ratio. — Solutio]

[Margin, right column: Ad aliā obiectionem. — Ad vltimū.]

¶ Octauū capitulū quarti tractatus.

OCtauo capitulo queritur de merito angeli boni. ¶ Videtur em̄ ꝙ in inſtāti cōfirmatiōis meruerūt ꝑ auctoꝛitatē grego. In angelis ſtantibꝰ. ⁊c. ¶ Sed cōtra. Nō meruerūt habendū. qꝛ ſi ſic. habēdū illđ nō eſt niſi augmentū gratie: ⁊ ita angeli infimi oꝛdinis poſſent tn̄ mereri ꝙ aſcenderēt ad oꝛdinem ſupꝛemū: et ita ꝙ non eēt niſi vnus oꝛdo. ¶ Similiter nec meruerūt habitū duplici rōne. vna ē q̄a angeli mali nō merētur qđ habēt: ſꝫ qđ habebūt. ergo eodē modo ⁊ boni. ¶ Altera eſt qꝛ ſi qđ habent merent̄: ſequit̄ (vt videt̄) ꝙ caritatē merētur hāc em̄ quaſi beatitudinē vel partē beatitudinis habent. ſi hoc. ģ idem merent̄ ſeipſo. i. caritatem ſeipſa. qđ nō poteſt eſſe. ¶ Solutio. Merent̄ qđ habēt. ¶ Nec valet qđ obicit̄ de malo angelo. qꝛ regalis munificētie eſt ⁊ largitatis qñqꝫ aliqđ dare anteqꝫ recipiēs meruerit illud. ¶ Ad ſcđm dicimꝰ ꝙ caritas inq̄ꝫtū eſt grā motꝰ eliciēs meritorios: pꝛicipiū eſt merēdi ⁊ eſt id quo meret̄. inq̄ꝫtū aūt eſt iocūdās ⁊ delectās ſiue rōe iocūditatis ⁊ delectationis quā facit pꝛemiū eſt ſiue id qđ ipſi merent̄. ¶ Qꝫ aūt poſſit eſſe meritū ⁊ pꝛemiū pꝫ in laude que ⁊ meritū eſt ⁊ pꝛemiū. cū em̄ angelꝰ gaudet de ꝯuerſiōe hoīs: illud etiā gaudiū ꝓmiū eſt. ⁊ ſm̄ hoc videt̄ ꝙ poſſit hō fruſtrare angelum aliquo pꝛemio. qꝛ in poteſtate ſua hꝫ vt cōuertat̄ vel non conuertatur. et ita in poteſtate ſua habet vt gaudeat angelus vel nō gaudeat. et ita poteſt angelus amittere ſuum gaudiū ⁊ pꝛemiū qđ priꝰ habebat. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ angelus de ſubſtātiali pꝛemio quo deū videt ⁊ in eo delectatur nihil poteſt amittere: et ſemel habitū non poteſt amittere. gaudiū aūt qđ habet de cōuerſiōe hominis non eſt pꝛopꝛie pꝛemiū ipſius niſi per accidens: quia per bonitatem q̄ data eſt eis in pꝛemiū gaudent de bono noſtro. ¶ Et licet incipiāt tale gaudiū nō habere: vt qn̄ homo incipit peccare: tamē nō amittunt illud. ¶ Ad hoc em̄ vt dicat̄ aliquid amitti: vnum iſtoꝝ triū exigitur: culpa/doloꝛ/indiſcretio. Si em̄ culpa mea indignus ſum aliquare quā pꝛius habebā vel habere debebā dicoꝛ illud amiſiſſe. Similiter ſi de re non habita doleo pōt etiā cōtigere ꝙ nec ex culpa ſua perdat aliqđ nec inde doleat. tn̄ dicēdū eſt eū amiſiſſe: quia ex indiſcretiōe eiꝰ eſt ꝙ nō habeat. ſed nullū iſtoꝝ eſt hic. qꝛ nō eſt hic culpa angeli ꝙ nō gaudet de cōuerſiōe de qua pꝛius gaudebat: ſed potiꝰ eſt de

[Margin, right column: qn̄ boni angeli meruerunt. — Solutio. — Ad pꝛimū. — Ad ſecūdū — Replica. — Solutio — Tria q̄ req̄rūt̄ ad hoc ꝙ aliqđ dicat̄ amitti.]

Ayuntamiento de Madrid

culpa hominis. ¶ Itē nō dolet de ſubuerſiōe iſtius. quia compati nō poteſt: cum ſit cōfirmatus et addictus volūtati dei: propter quā vult angelus vt permittat homo cadere quod ſit deū permittere. Hoc etiā nō eſt ex eius indiſcretiōe: immo eſt diſcretio ꝙ prius gaudebat mō nō gaudet. ¶ Et dicūt quidaꝫ ꝙ loco illius gaudij habet angelus maius gaudiū vel equale ex iuſticia dei qua ꝑmittit iſtum cadere. ¶ Sed hec ſolutio non valet propter hoc. quia ꝙ deꝰ permittat ipm̄ ruere de peccato in pctm̄ non eſt optabile: licet ſit vellibile. vt ita loquar. ſicut ꝙ mali puniantur in inferno non eſt optabile vt ſupradictū eſt: licet ſancti teneantur illud velle cum ſciant illud deum velle.

Opīo quorundaꝫ que improbat.

¶ Et circa predicta īcidit queſtio notāda ſcilicet Utrum angelus bonus teneat velle quicquid ſcit deum velle: demōſtretur quidā de quo ſuus angelus neſcit ipm̄ eſſe dānandū. inde ſic. Iſte angelꝰ vult ſalutē iſtius: ſimiliter vult ſalutē illiꝰ: ⁊ ſic de ſingulis. poſito ꝙ de nullo ſciat ipſum eē dānādū igitur vult ſalutē cuiuſlibet hoīs. ſꝫ ipſe ſcit ꝙ deꝰ non vult ſalutem cuiuſlibet hoīs: ğ iſte angelꝰ nō cōformat volūtatē ſuā voluntati diuine. igit̄ peccat. ¶ Ad hoc dicūt ꝙ iſte angelus non vult ſalutē iſtius hoīs abſolute: ſed vult ſi deꝰ vult. ¶ Cōtra. ponat̄ ꝙ iſti angelo reuelet̄ ꝙ iſte ſaluabitur. inde ſic. Iſte angelꝰ voluit iſtū ſaluari: igit̄ neceſſariū eſt iſtū angelū voluiſſe hoc. qꝛ hoc eſt dictū de preterito verū: cuiꝰ veritas non depēdet ex futuro. igitur neceſſariū. ſed poſſibile eſt ipm̄ eē dānandū: igitur poſſibile eſt hoc totū eſſe qꝺ iſte angelus voluit iſtum eſſe ſaluandū et ꝙ dānet̄. ergo iſte poteſt velle aliqͩ qꝺ nō vult deꝰ. ¶ Preterea. ſi angeli nō debēt velle niſi qꝺ ſciunt deū velle: pari rōne nec ſcti qui ſimiliter debent conformare voluntatē ſuā voluntati diuine. igit̄ nullus debet velle de aliq̄ ſimpliciter ꝙ ſaluet̄. ¶ Ideo dicimꝰ ꝙ angelus iſte bene debet velle ꝙ iſte ſaluetur: vel iſtum eſſe ſaluandū abſolute quē neſcit eſſe reprobū: licet deus nō velit illud. ¶ Nec valet hec argumentatio. iſte angelus vult ſalutē cuiuſlibet hoīs: nec ſcit deū velle ſaluteꝫ cuiuſlibet hoīs. igit̄ iſte angelus vult ſalutē alicuius hominis: cuius ſcit deum non velle. Inſtātia. poſito ꝙ iſte videat quēlibet hoīem: ſed neſciat an ille aliꝰ videat iſtum vel illū: ſcit tm̄ ꝙ non videt quēlibet inde ſic. Iſte videt quēlibet hoīem: ⁊ ſcit ꝙ ille alius non videt quēlꝫ hoīem: ğ aliquis eſt quē ſcit illū non videre. Itē angelus deſiderat ſalutē hoīs ꝓpter tria. ſcꝫ vt numerus angeloꝝ reſtauret̄ ex hoībus. et dixerūt quidā ꝙ de ſolis virginibus reſtaurabit̄. vnde patet ꝙ multo plures fuerūt futuri hoīes q̄ ſi angeli non peccaſſent: ⁊ ꝙ ſumus fratres eoꝝ ⁊ amici eiuſdē hereditatis: ⁊ qꝛ augmentabit̄ eoꝝ gloria cū impleta fuerit hoībꝰ curia celeſtis. Deſiderant igit̄ angeli augmentū illiꝰ gaudij ⁊ non habent illud: igit̄ non oīa optata eis ſuccedunt: ergo non ſunt beati. Preterea. ſpes q̄ differt̄ affligit aīam. ſicut dicit ſalomon ꝓuer. 13. ergo ſpes qua expectant angeli augmentū ſue glīe affligit eos: quia differtur eis: igitur non ſunt btī quia afflictio non poteſt eſſe cum beatitudine.

Queſtio incidēs notāda.

Riſſio quorundaꝫ que improbat̄

Alia ratio.

Solutio doctoris.

Ad primuꝫ añ oppm̄.

Alia ratio.

Alia ratio ꝓuer. xiij.

¶ Solutio. Eſt deſiderium rei ſtatim habende: ⁊ de tali dicitur Spes que differtur affligit animaꝫ Eſt etiam deſideriū rei habite in opere ſuo. ſicut dicitur de chriſto In quē deſiderāt angeli ꝓſpicere. Eſt etiā deſiderium rei habende in tēpore ſuo et tale deſideriū ſiue ſpes de tali deſiderio nō affligit: et tale deſiderium habent angeli de augmēto glorie ſue. Nec valet hec argumentatio. omīa optata eis nō ſuccedunt: ergo nō ſunt beati. licet enī omnia optata que deſiderāt in futuro nō ſuccedant eis: tamen omnia ſuccedūt eis que optāt habere nunc. et ideo ſunt beati.

Solutio. Duplex deſideriū ſcilꝫ rei habite ⁊ rei habēde.

¶ Quintus tractatus de cognitione angelorum.

Sequitur de cognitione angeloꝝ. Circa hunc tractatū multa occurrūt dubitabilia. ¶ Primū eſt vtrū angeli meliꝰ cognoſcant res in ꝟbo ſiue in ſpeculo eternitatis: q̄ in ꝓprio gñe. ¶ Scōm eſt: quid ſit angelū videre in ſpeculo. ¶ Tertiū eſt: vtrum angeli videant omnia in ſpeculo eternitatis. ¶ Quartum eſt: vtrum angeli viſione qua vidēt res in proprio genere videāt eas per mediū vel ſine medio ¶ Quintū: quomodo intelligēda ſit auctoritas apoſtoli qua dicit. Multiformis ſapiētia dei innotuit per eccl̄iam poteſtatibus et principatibꝰ. ſextum et vltimum eſt vtrū ſciētia angeloꝝ quam habent in verbo ſit neceſſaria.

¶ Sextus tractatus. ca. i. vbi oſtendit ꝙ angeli melius cognoſcant res in verbo q̄ in proprio genere.

Circa primū cp̄m q̄rit̄ prio. ¶ Utrū angeli meliꝰ cognoſcāt res in ꝟbo q̄ in ꝓprio gñe. ¶ Probat̄ ꝙ nō. qꝛ dicit btūs aug. ſup illū locū Gen̄. i. Fiat firmamētū. ⁊c̄. ꝙ fiat ꝑtinet ad factionē rei ī ꝟbo: fecit ad factionē in cognitiōe angeloꝝ: factū eſt aūt ꝑtinet ad factionē rei in ꝓprio gñe. cetera ğ ab angelis priꝰ facta ſunt ī ſapīa: poſt ī angeloꝝ cognitione: tādē in ſuo gñe. Inde ſic. Fieri in ſapīa nō eſt ſimplr̄ fieri: ſiliter fieri in cognitiōe angeloꝝ nō ē ſimplr̄ fieri. qꝛ ſi hoc eēt ſupflueret tertiꝰ modꝰ fiendi. ğ angeli nō cogſcunt res in ꝟbo ꝫm ſe ⁊ ſimpliciter: qꝛ ibi nō ſunt ꝫm ſe nec ſimplr̄: ſꝫ cogſcūt eas in ꝓprio gñe ꝫm ſe ⁊ ſimplr̄. ğ melius cognoſcunt̄ res in ꝓprio gñe q̄ in ꝟbo. qꝛ qꝺ ꝑ ſe cognoſcitur ⁊ ſimplr̄: magis cognoſcit̄ q̄ illud qꝺ nec ꝑ ſe nec ſimplr̄. ¶ Itē indirecte Uerius cognoſcit̄ res in ꝟbo q̄ in proprio gñe: ſꝫ qꝺ veriꝰ cognoſcibile eſt / verius eſt: qꝛ nō vere cognoſcit̄ res niſi ꝫm ꝙ ens. ğ verius eſt res in ꝟbo q̄ in ꝓprio gñe. ſed ex hoc ꝙ eſt in ꝓprio gñe ſimplr̄ eſt: igit̄ ex hoc ꝙ res ſunt in ꝟbo multo fortiꝰ debēt dici eē ſimplr̄. ¶ Tertio ſic. verius cognoſcit̄ deꝰ in ꝓpria natura ſua q̄ in ſpeculo ſuo: igitur eadē rōne meliꝰ cognoſcit̄ res ī ſe q̄ in ſuo ſpeculo ſiue q̄ in ſuo ꝟbo ¶ Quarto ſic. q videt rem in ſpeculo nō ꝓprie videt illā. qꝺ probat̄ per hoc ꝙ deꝰ nō ꝓprie videt̄ dicit ei btūs iohēs. Ioh. i. ꝙ deū nemo vidit vnq̄ ſed cum videtur res ꝑ ſpeculū: eius idea ſiue ſilitudo videt̄ ꝓprie. A ſimili. cū angeli cogſcūt creaturā in verbo: non proprie ipſam ſed eius ideam

Ar ꝙ nō. i. Auguſtinꝰ.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Ayuntamiento de Madrid

cognoſcunt in ꝟbo. g̊ non ita ꝓprie cognoſcunt in ꝟbo ſicut in ꝓprio gñe: g̊ magis cognoſcũt reʒ in
Quinto. ꝓprio gñe q̄ꝫ i ꝟbo. ¶ Itẽ dicit btũs aug. Oẽs
Auguſtinꝰ res in ꝟbo ſunt: vnde ⁊ oĩa ſunt ibi vnũ. igiẗ omĩa ſunt ibi indiſticta et nõ cognoſcũtur res in verbo niſi ſm ꝙ ibi ſunt. g̊ res cognoſcũtur in ꝟbo vt in diſtincte: ſed in ꝓprio gñe cognoſcũtur vt diſticte ergo meliꝰ cognoſcuntur in ꝓprio gñe q̄ꝫ in ꝟbo.
Sexto ¶ Itẽ res in ſe cognoſcũtur per cauſas neceſſarias ⁊ immediatas: q꞉ per ſillogiſmũ demõſtratiuũ. in verbo nõ cognoſcunẗ niſi ꝑ cauſam contingentẽ. quia nõ ſeq̄tur ꝙ ſi res ſit in verbo ꝙ neceſſariũ ſit ipam eſſe futurã. igitur verius cognoſcũ
In oppiſi. tur in ſe q̄ꝫ in ꝟbo. ¶ Cõtra rõnabiliter obiciẗ. di
aꝛ primo. cit btũs augu. in. xi. libro de ciuitate dei. Angeli
auctoritate creaturã meliꝰ in ſapiẽtia dei tanq̄ꝫ in arte in qua
Aug. xi. de facta eſt q̄ꝫ in ſeipſa ſciũt: ⁊ ꝑ hoc ſeipſos ibi meli
ciuitate dei us q̄ꝫ in ſeipſis. ibi eñ tanq̄ꝫ in matutina cognitio
Auguſtinꝰ ne: in ſeipſis tanq̄ꝫ i veſptina vidẽt. ¶ Itẽ ſup illũ locũ Gen. i. Fiat firmamẽtũ. ⁊c. dicit btũs augu. Veſpera huiꝰ lucis eſt cũ firmamẽtũ nõ iã in verbo dei ſicut ante: ſed in ꝓpria natura cognoſcitur que cognitio q꞉ minor eſt veſpera vocaẗ. ⁊ ita multũ intereſt inter cognitionẽ rei in ꝟbo: ⁊ cognitionẽ eiꝰ in ꝓpria natura. vt illđ ad mane ꝑtineat hoc ad veſperã. Et infra dicit. prelucet q̄ in verbo eſt cognitio. His oĩbꝰ auctoritatibꝰ dicit aperte btũs aug. ꝙ melius cognoſcũtur res in verbo q̄ꝫ
Scđo rõne in ꝓpria ſua natura. ¶ Qđ etiã probaẗ rõibꝰ ſic. Res nõ habet cognoſci niſi in ſua luce vel in ſua cauſa: ſed ſm ꝙ cognoſciẗ in ꝟbo/ cognoſciẗ in ſua vera ⁊ ſũma luce: in ſua vera ⁊ ſumma cauſa. g̊ verius cognoſciẗ in ꝟbo q̄ꝫ alibi: g̊ meliꝰ cognoſciẗ
Reſolutio in ꝟbo q̄ꝫ in ſua natura. ¶ Qđ hac rõe cõcedimꝰ
q̄ſtionis. cũ btõ aug. Opio eñ aug. fuit ꝙ oĩa creata fuerẽt
Opio aug. ſimul: non tñ materialiter ſed ⁊ formaliter. ⁊ opa ſex dierũ appellat ſex diſtictiões creaturarũ: q̄s diſtinguit moyſes, put erãt in cognitiõe angeloꝝ.
Hic nota du et vocat cognitionẽ rei future i ꝟbo: mane. cogni
plicẽ cogni tionẽ aũt rei facte in ꝓprio genere: veſpere. Cum
tionẽ matu aũt ipſi nõ cognoſcũt ſe futuros in ꝟbo: pʒ ꝙ prima
tinã. ſ. ⁊ ve cognitio quã habuerunt de creatura fuit illa qua
ſpertinam. cognouerũt ſe factos. ⁊ ita prima dies nõ habuit mane: ſed veſpere. pʒ g̊ ꝙ ſm btũ aug. melius co
Ad primuʒ gnoſciẗ res in ꝟbo q̄ꝫ in proprio genere. ¶ Ad pri
argumẽtuʒ mo igitur obiectũ dicimꝰ ꝙ re vera fieri in verbo
Solutio. non eſt fieri ſimpliciter: ſed tamẽ cognoſci in verbo eſt ſimpliciter cognoſci. quia vere cognoſcitur res in ſua luce et in ſua cauſa veriſſima. Et nõ valet hec argumentatio. Res per ſe cognoſcuntur in ſuo genere: et non per ſe cognoſcuntur in verbo ergo magis cognoſcuntur in proprio genere q̄ꝫ in verbo. Illa eñ regula ariſtoteẗ. quod per ſe eſt tale magis eſt tale q̄ꝫ illud quod non eſt per ſe tale.
Hic nota in tenet in naturalibus vbi naturalia naturalibꝰ cõ
telligẽtiam ferũtur: ſed vbi naturalia conferuntur prime cau
illiꝰ regule ſe non tenet. Non enim eſt mirum ſi illud quod co
qđ ꝑ ſe tale gnoſcitur non per ſe in prima cauſa magis cogno
eſt. ⁊c. ſcitur q̄ꝫ illud quod per ſe cognoſcitur in propria natura. quia illud quod cognoſcitur in prima cauſa cognoſcitur in ſua luce. quod autem cognoſci
Cognitio tur in propria natura in tenebris cognoſcitur.

naturalis ẽ viſus enim philoſophorum ⁊ omnis viſus natu
ſicut viſus ralis eſt ſicut viſus noctue que non videt niſi ob
noctue. ſcuritate. ¶ Ad ſcđm dicimꝰ ꝙ non valet hec ar
Ad ſecũdũ gumentatio. veriꝰ eſt res in ꝟbo q̄ꝫ in ꝓpria natura: ſed ꝑ hoc ꝙ eſt in ꝓpria natura debet dici ſimpliciter eſſe: g̊ ex hoc ꝙ eſt in ꝟbo debet dici ſimpliciter eſſe. Inſtãtia. Iſte eſt magis albus in pede q̄ꝫ in totali corpore: ſed ex eo ꝙ eſt albus totali corpore eſt albus ſimpliciter. g̊ ex eo ꝙ eſt albus in pede eſt albꝰ ſimpliciter. ¶ Ad tertio obiectũ
Ad tertiuʒ dicimus ꝙ non valet hec argumentatio. deus verius cognoſcitur in ſua ꝓpria natura q̄ꝫ in ſuo ſpeculo: g̊ verius res cognoſciẗ in ſe q̄ꝫ i verbo. ⁊ hoc ideo contingit. quia cuʒ deus in ſe cognoſcitur in ſua luce cognoſcitur: cum aũt res cognoſcitur in ſe cognoſcitur in tenebris. ¶ Ad quarto obiectũ
Ad quartũ ſoluimus per interemptionẽ huius. qui videt reʒ in ſpeculo: nõ proprie videt eam. ⁊ qđ dicit beatꝰ Ioh. 16. deũ nemo vidit vnq̄ꝫ. intelligendũ eſt in propria eſſentia in hac mortali vita. res enim proprie videri habet per ſuaʒ imaginẽ. ſiue videẗ per imaginem expreſſiorem ſiue minus expreſſam: nichilominꝰ proprie videtur. ¶ Ad quinto obiectũ
Ad quintũ dicimus ꝙ hec argumentatio non valet. res i verbo cognoſcitur vt indiſtincta: in ſe cognoſcitur vt diſtincta. ergo magis cognoſcitur in ſe q̄ꝫ in verbo. licet enim cognoſcatur in verbo vt indiſticta: in eodem tamen verbo cognoſcitur vt diſtincta ⁊ ſm eandem ideam. Sicut eñ prima cauſa ſm ſe ⁊ ita ſm idem eſt cauſa: ⁊ vniꝰ ſm ꝙ eſt vnum/ ⁊ plurium ſm ꝙ plura. ita eadẽ idea ſm ſe et ita ſm idẽ eſt imago ſiue exemplar et vnius ſm ꝙ vnum: et
Solutio ob pluriũ ſʒ ꝙ plura. ¶ Nec valet hec argumẽtatio
iectionis Imago hoĩs ſm ꝙ eſt homo (cũ ſit cõis ad quẽlibet hoĩeʒ) nõ eſt imago alicuiꝰ hoĩs particularis ſm ꝙ eſt diſtinctus: ſimiliter imago albi ſm ꝙ eſt albũ non eſt imago alicuiꝰ particularis albi ſm ꝙ eſt diſtinctum ab aliquo albo. g̊ eadẽ rõne prima idea cum ſcit imago oĩm rerum: non eſt imago alicuius particularis entis ſm ꝙ eſt diſtinctuʒ. Si
Vide quõ cut eñ in naturalibus vna natura eſt coartata ad
aſſurgit a vnum actum et non ſe habet ad quẽlibet: ita vna
naturalibꝰ imago naturalis coartata eſt vt ſit ſignum ſpecia
ad diuina. liter illius cuius eſt imago. ſed ſicut prima cauſa non eſt coartata ad aliquẽ effectũ: vel ad hominẽ ſm ꝙ eſt homo/ vel ad aſinuʒ ſm ꝙ eſt aſinus/ vel ad vnũ ſm ꝙ eſt vnum/ vel ad plura ſm ꝙ plura: ſed ſe habet ad omnia illa ⁊ ſm idẽ. ita prima idea non eſt coartata circa aliqđ ſignatũ: ſed omnia ſignabilia ſignificant ideʒ in omnibꝰ diuerſitatibꝰ
Ad ſextum ¶ Ad ſexto obiectum dicimus ꝙ hec argumẽtatio non valet. res in propria natura cognoſciẗ per cauſam neceſſariã ꝓpriam ⁊ immediatã: in verbo nõ: igitur magis cognoſciẗ in ſua natura q̄ꝫ in verbo. et hoc triplici rõne. prima eſt. quia in demonſtratiuis multa ſupponũtur de quibꝰ nõ eſt certa cognitio. vnde non eſt ibi certa probatio niſi ſub cõditiõe: vnde nõ eſt ibi abſolute ſcientia. ſecunda ratio eſt. quoniã in naturalibꝰ eſt viſus noctue. tertia ratio efficacior. q꞉ cauſa neceſſaria diuina magis eſt cã omni ſuo effectui q̄ꝫ aliqua cauſa naturalis q̄ꝫtũcũq̄ꝫ ſit neceſſaria ⁊ immediata cã ſuo

Ayuntamiento de Madrid

effectui: q2 omēs cauſe naturales ꝙ ſunt cauſe ha
Res triplr bent a pꝛima cauſa. ¶ Ad euidentiā eoꝝ q̄ dicta
d2 eē in deo ſunt ⁊ q̄ dicēda ſūt / notādū ꝙ res tripliciter dr̄ eē
ſcʒ p̄ cām p̄ in deo: ſcʒ per cām / per grām / p̄ cognitioneʒ. Per
grām ⁊ p̄ co cauſaʒ ſm ꝙ dicit btūs paulus in actib9 apl'oꝝ
gnitionem. Actuū. 17. de deo in quo viuimus / mouemur / ⁊ ſu
Auguſtin9. mus. ſup illū locū dicit btūs aug. Nō tanq̄ꝫ eius
ſubſtātia ſic in eo ſumus. ſicut dr̄ vitā habere in ſe
metip̄o. ſed cū aliud ſumus q̄ꝫ ipſe: nō aliter in eo
ſumus niſi ꝙ id operaꝫ vnde viuimus et ſum9. ſm
hunc modū non fuim9 in deo ab eterno ſcʒ p̄ cau-
ſam niſi potentialiter. Per grām vero ſunt in eo
viri ſancti. q2 ſunt ſicut palmites in vite: ⁊ ram9 in
arboꝛe. vñ in Eccl'ia. 47. de viro ſancto et excel-
ſo in verbo gl'ie. i. in filio dei. quantomagis aliq̄s
ſanctioꝛ eſt: tanto excelſioꝛ eſt in verbo gl'ie. i. i fi-
lio dei qui eſt arboꝛ vite. ſicut aliq̄s ramus excel-
ſioꝛ eſt in aliqua arboꝛe alio ramo. Scd̄m autē ꝙ
res dicūtur eſſe in deo per cognitionē fuerūt res
in deo ab eterno. ⁊ ſm hūc modū dicunꝫ vnū eſſe
Ariſtoteleſ in deo: ꝓpter vnā ideā qua oīa repn̄tanꝫ. ſm queʒ
in. 3. de aīa tropū dicit ariſto. ꝙ aīa quodāmō eſt omnia: q̄m
imagines omniū rerū impꝛimi habēt in anima. ſʒ
hunc tropum dicit auctoꝛitas ꝙ creatura in deo
eſt eſſentia increata: in ſe aūt creata. pꝛopꝛie em̄
loquendo hereticū eſſet hoc dicere.

¶ Capm̄. 2. vbi oſtendit quid ſit dicere ange-
li vident in ſpeculo.

QUeritur quid ſit dictu Angeli vident in
ſpeculo. ſpeculū em̄ nō ſolū dicit vl' ſup
Ratio. ponit diuinā eſſentiā. q2 tūc idē eſſet di-
cere Angeli vident in ſpeculo ꝙ angeli
vident in diuina eſſentia. ſi aūt aliquid
pꝛeter diuinā eſſentiā cōnotaꝫ in creatura aut ali
quis effectus: non videꝫ ille effectus eē niſi illumi
natio qua illuminaꝫ angel9: mediāte qua illumia-
tione videt q̄ reſultāt in ſpeculo. ſʒ cū oms viden
tes aut cognoſcētes habeāt hmōi illuminationē
videꝫ ꝙ de quolibet hoīe etiā viatoꝛe poſſit dici
ſicut de angelo ꝙ ip̄e videt in ſpeculo. qd̄ falſuʒ ē.
Solutio ¶ Solutio. Speculū ſupponit diuinā eſſentiam
Quid deſi- vel ip̄m dei filiū. nec cōnotat aliquē effectū i crea
gnaꝫ per no tura: ſed potius aliquā relatiōem. q2 nō ſupponit
men ſpeculi eſſentiam vt cauſam in actu vel habitu: ſed ſuppo
nit ipſam eſſentiā vel p̄ſonam filij vt imaginem: ⁊
ita in quadā relatione ad creaturā. et ſic ſoluitur
Alia q̄ſtio hec queſtio. ¶ Si aūt queraꝫ vtrū ſm naturā ſpe
notanda culi vel volūtatem ipſius: vel etiā ſm naturā aut
Solutio diſpoſitionē vidētis fiat hmōi viſio. ¶ Dicimus
ꝙ ſm naturā ſpeculi qd̄ per naturā ſuā imago eſt
et etiā per voluntatē: q2 ex mera liberalitate erit
ꝙ ipſe dabit ſe ad vidēdum ⁊ immediate vel etiaʒ
pꝛo parte eſt ſm diſpoſitionē intuentis.

¶ Capm̄. 3. vbi oſtendit ꝙ angeli non videant
omnia in ſpeculo eſſentiali.

HIc queriꝫ ſi angeli videant oīa in ſpecu-
lo eſſentiali. ¶ Videꝫ ꝙ ſic per grego. q̄
Pꝛia obie. dicit. Quid eſt qd̄ nō vidēt: qui videnteʒ
Secunda. oīa vident? ¶ Scd̄o p̄ auctoꝛitatē dio-
Tertia nyſij. Deus vidēdo ſe videt oīa. ¶ Tertio q2 an-
geli coꝛpalia vident. multo foꝛtius ſpūalia: q2 ſpi
Quarta. rit9 ſunt. ergo vidēt oīa. ¶ Quarto q2 nō ē aliqd̄
impedimentū quin oīa videāt. nec ex parte viſoꝝ
que eadem ſunt: nec ex parte ſpeculi: nec ex parte
ip̄oꝝ vidētiū. cū oīa poſſint ibi videre. ¶ Quito Quinta
cū res in re ſint eedē et per qd̄ videnꝫ idē: ſi eſt di-
uerſitas ex p̄te vidētiū nō erit niſi ex diuerſitate
diſpoſitionū in ipſis vidētib9. diſpoſitio aūt illa:
diſpoſitio eſt gr̄e. ſʒ hmōi diſpoſitio nihil facit ad
hoc vt plura vel paucioꝛa videanꝫ: ſʒ ſolū ad mo-
dū videꝫ operari: vt qui maioꝛi gr̄a diſpoſitus eſt
magis videat ⁊ limpidius: qui aūt minoꝛi gr̄a di-
ſpoſitus eſt videat min9 clare. ⁊ ita oīa videnꝫ ab
omibus. ſʒ ab alijs clarius: ab alijs minus clare.
¶ Sexto. cū aīa ſit potens intelligere oīa et oīa Sexta.
ſint potentialiter intelligibilia ei p̄ irradiationeʒ
luminis de quo d2 in pſal. 35. In lumine tuo vide-
bim9 lumē. de potentia intelligēte fiat actu intel
ligēs. ⁊ q̄ potētia erāt intelligibilia: fiāt actu itel
lecta. ⁊ nō quedā ſolū: ſed oīa. et ita in lumie ſpe-
culi eterni videbit aīa oīa actu luminata: igitur ⁊
angelus ibi videt oīa. ¶ Ad ſolutionē obiectoꝝ
pꝛenotāda eſt quintuplex viſio. Eſt em̄ quedā na Quītuplex
turalis ⁊ gn̄alis. vt q2 in intellectu angeli et aīe i- viſio.
pꝛeſſa eſt noticia boni ⁊ ibi relucet pꝛima veritas
in luce pꝛime ꝟitatis vidēt aīe ⁊ angeli pꝛincipia
iuris naturalis. ſicut dicit btūs aug. in libꝛo ſoli- Aug. in li.
loquioꝝ. et etiā pꝛīcipia facultatū: ſicut idē dicit ſoliloq̄oꝝ
in libꝛo de libero arbitrio: ⁊ ibidem. ¶ Eſt alia vi Scd̄a viſio
ſio naturalis / ⁊ ſpūalis / qua vident angeli ea ſolū
q̄ ſubſunt arbitrio eoꝝ ſeu iudicio. ſʒ ꝙ dicit apl's
1. ad Coꝛin. 2. Spūalis hō oīa dijudicat: a nemi-
ne aūt iudicaꝫ. ⁊ alibi. Qui me iudicat (inq̄t apl's
1. ad Coꝛin. 4.) dn̄s eſt. q. d. non angelus. Ange
li em̄ non iudicant nos: ſed potius adiuuant ⁊ cō-
ſeruant. ⁊ ideo angeli tali viſione nō vident niſi ea
que ſibi ſubſunt: et iam non vident ea que ſunt li-
beri arbitrij nr̄i in quo ſumus eis pares. ¶ Eſt
tertia viſio ꝓphetalis qua pꝛophete illuminati a tertia viſio.
deo videbāt ea q̄ volebat eis oſtdere ſm ꝙ ſciebat
humano generi expedire. ¶ Quarta aūt eſt viſio
gloꝛie qua ⁊ nos et angeli videbim9 in patria: vi- q̄rta viſio.
dendo aperte ip̄m ſpeculū et ea q̄ nobis in ſpecu-
lo reſultabūt. ¶ Quīta viſio eſt angelici miniſte
rij ſiue reuelatiōis per quā reuelanꝫ ea q̄ ad offi- q̄nta viſio.
ciū eoꝛū circa nos ꝑtinet. Per hāc diſtinctioneʒ
pʒ quō ſoluendū ſit ad obiecta. ¶ Notādū aūt ꝙ
angeli ex eis q̄ habēt non vidēt in ſpeculo niſi ea aliud notād̄.
q̄ ip̄oꝝ iudicio ſubiecta ſunt et q̄ pertinent ad eo-
rum gloꝛiā et ſalutem. Per hoc ſoluiꝫ auctoꝛitas Solutio au
grego. ſcʒ hec Quid eſt quod nō vident qui viden ctoꝛita. gre
tem omnia vident? q2 illa auctoꝛitas intelligitur go.
de eis q̄ pertinent ad eoꝛū gloꝛiā. ¶ Ad ſcd̄m di
cendum ꝙ non ſequiꝫ. quia eſt ibi locus a maioꝛi Ad ſecūdū
qui non tenet cōſtructiue. ¶ Ad quarto obiectū
dicimus ꝙ impedimentū vidēdi oīa a parte vidē Ad quartū
tiū eſt q̄ non vident ibi niſi ea q̄ reſultant de pꝛope
et apte: q̄dā em̄ eis reſultāt ibi de lōge ⁊ tenuiter
⁊ obſcure. ¶ Ad tertiū pʒ ſolutio per hoc. ¶ Ad
quintū dicendū ꝙ ex hoc ꝙ angeloꝝ quidā perſpi Ad tertiuʒ
catius intuenꝫ in ſpeculo q̄ꝫ alij: cōtingit etiaʒ ꝙ pʒ ſolutio.
quidā plura vident ⁊ alij paucioꝛa. ¶ Ad vltimū Ad quintū
dicēdū ꝙ etiā aīa illuminata ab illo pꝛimo lumie Ad vltimū.
nō poteſt videre niſi q̄ ſubiecta ſunt iudicio ei9. q̄

Ayuntamiento de Madrid

autem ad ſubtiliſſimam dei ordinationē pertinēt
vt redēptio generis humani et cōſimilia. nō vide
runt ibi angeli oēs: ſʒ aliquib⁹ per eccleſiā inno=
tuit. ſicut dicit apl's ad Ephe.3. Eccleſie vero q̄li
Probat idē to modo per reuelationē. ¶ Adhuc videt̄ poſſe ꝓ
ꝙ prius. bari ꝙ angeli videāt oīa in ſpeculo eternitatis. q:
Pria obiec. ſup illud Job.28. Nō adequabit̄ ei vitrū ꝛc. dicit
Gloſa. glo. Uniuſcuiuſq̄ mētē ab oculis alterius corpu=
lentia nō abſcōdet. ergo in patria videbūt hoīes
cogitatiōes alioꝝ: igit̄ ꝛ angeli tunc videbūt co=
gitationes. ſed nūc eque clarū viſū habēt: ḡ nunc
vidēt ſingulas cogitatōes hūanas: ꝛ ita in ſpecu
lo vidēt oīa nō ſolū in vniuerſali ſed etiā in ſingu=
Secunda. lari. ¶ Preterea. ſi non vidēt angeli hmōi cogi=
tatiōes particulares in ſpeculo: nec alibi iſtō cō=
ſtat. igitur ſimpliciter nō vidēt cogitatiōes hoīm
ergo neq̄ alij ſcti vt beata vgo et beatus petrus
ſed ſi hoc: quomō igit̄ poſſunt orare pro ſupplicā
tibus ſibi. nō videt̄. vnde redit qd̄ prius: ſcʒ ꝙ an=
Solutio geli vident omia in ſpeculo eternali. ¶ Solutio.
primi obie. Loquēs iohēs in apoca.21. de ciuitate eterna ſu
perna que iā triūphat dicit ꝙ deus illumiabit eā
et loquitur de interna illuminatione: ꝛ ꝙ lucerna
eius erit agnus quo ad exteriorē illuminationem
Cur dies iu tunc enī oīa reuelabūtur etiā abſcōdita tenebra=
dicij dicat̄ rū. propter qd̄ dicit̄ dies iudicij dies reuelatiōis
dies reuela de qua reuelatiōe habes in mltis locis in ſcriptu=
tionis ra. Eccleſia vero militans etſi modo illuminetur
ad videndū deum pro modulo ſtatus ſui: tñ videt
ipſum in nube ꝛ caligine: ꝛ multa ei operta ſunt q̄
tunc erunt ei aperta. Dicimus ḡ ꝙ angeli tūc ita
illuminabunt̄ interius ꝛ exterius ꝙ videbūt mul=
ta q̄ tamen modo ſunt eis occulta. quia tunc iple=
to numero electoꝝ maior erit claritas in oīm con
ſummatiōe Et ſic patet ſolutio ad primo obiectū
Ad ſecūdū ¶ Ad ſecundū dicēdum ꝙ beata virgo et alij ſcti
obiectum norunt cogitationes ꝛ orōnes hoīm q̄tum deus
vult eis reuelare: reuelat aūt eis prout nouit hu=
mano generi expedire. reuelat etiā eis qui ſunt in
ter hoīes eoꝝ interceſſione digni et qui non.
Rurſus ipu gnat ideo qd̄ prius ¶ Sed adhuc queritur vtrum aliq̄s angel⁹ adeo
limpidū habeat viſū: ꝙ in ſpeculo videat omnia.
Pria obiec. ¶ Videt̄ ꝙ ſic. q: oīa reſultant ibi. ꝛ aliq̄s angel⁹
Scd'a vt cherubin limpidiſſimū habet viſum: ergo omia
videt ibi. ¶ Preterea. ꝙ aliq̄s angelus de ſupmo
ordine videat ibi omia: nō eſt contra hoc qd̄ dicit
apl's ad ephe.3. Multiformē dei ſapientiā per ec
cleſiā innotuiſſe principatib⁹. ꝛc. nec cōtra aliam
Tertia. vt videt̄. ¶ Itē dixit dñs ad iob.38. Nūquid no=
ſti ordinē celi ꝛ rōnem eius pones in terra qd̄ non
tu ſed ego faciā. ꝙ ſicut angeli cognoſcunt futura
in ſpeculo: ita ꝛ hoīes in ſideribus et planetis vi=
dent futuros euentus. Sed aliq̄s aſtronom⁹ poſ=
ſet adeo perfectus eſſe et ad plenū illuminatus ꝙ
oēs futuros euētus cognoſceret: ḡ multo fortius
aliquis angelus adeo poteſt habere limpidū in=
In oppm. tuitū ꝙ omia futura cognoſcat in ſpeculo. ¶ Cō=
tra. dicit̄ in euāgel'. Math.24. De die illa nemo
Solutio ad ſcit neq̄ angelus neq̄ filius. ꝛc. ¶ Solutio. Li=
primū. cet aliquis angelus limpidiſſime ibi videat ſm ꝙ
ſuſtinet puritas ſui ſtatus: non tamen limpidiſſi=
me videt ibi modis omnibus. quia non adeo lim=
pide quin deus limpidius ꝛ anima chriſti que oīa
videt ibi nō ita clare videt ibi. Et ſic ſoluitur prio
queſitum. ¶ Ad ſecūdū dicendū ꝙ immo ſcriptu Ad ſecūdū.
ra repugnat illi. ſ. qua dicit Iſa.6. Uolauit ad me
vnus de ſeraphin. Si enī miſſus eſt ad mundādū
labia prophete qui mundus erat ab omni morta=
li: videt̄ ꝙ nō prius ſciebat ſe mittendū q̄ mittere
tur. quia miniſtris a dño ſua voluntas monſtrat̄.
¶ Ad vltimū dicimus ꝙ nullus poteſt adeo peri Ad vltimū.
tus eſſe in aſtronomia quin frequenter fallat̄ pro
pter infinita particularia de neceſſitate obſeruan
da. qd̄ facit dñs ad eius inſtructionē ꝛ hūiliatio=
nē etiā ſue impfectiōis iudiciū. Eodē modo etiā
facit cum angelis ꝙ aliqua archana claudit eis:
vt ſue paruitatis memores etiā dei celſitudinem
ammirentur.

¶ Capm.4. vbi oſtendit angelos dupliciſme=
dio videre ea que in proprio genere vident.

Queritur de viſione angeloꝝ qua vident
res futuras in proprio genere. ¶ Illa Pria obiec.
ei viſio aut eſt per mediū aut ſine medio
ſi per mediū: nō niſi per mediā imagina In oppm.
tionē a rebus in intellectū angeli reſultantē. Sʒ
cōtra. res non ſunt: ergo nō reſultat ex eis aliqua
imago in intellectu angelico: non igitur vidēt ea
que futura ſunt ꝑ mediū. ¶ Si forte fingat q̄s ali Euaſio
quā formā quā habēt angeli a prima cōditione et
dicat ꝙ ꝑ illam mediā videāt res futuras. ¶ Cō Cōtra hoc.
tra. hoc eſt q: per illā nō poſſunt videre niſi q: per
illam habēt aſſimilatiōnē ad res: vnde illa eſt q̄ſi
ſimilitudo. ſed cum ipſe intellectus ſeipſo aſſimi=
letur oībus vt quid oportet ponere extraneā ſimi
litudinē que ſit mediū videndi: videtur ꝙ nō opor
tet: immo angelus ſeipſo ſine omni medio videt q̄
videt et per ſe. ſed ſi hoc: ergo ſemper videt actu.
¶ Item ex hoc ſequit̄ ꝙ ex quo cum oībus habet Ad idem.
ſimilitudinē: ꝙ oīa videt. Eodē modo poteſt obi=
ci cōtra id qd̄ ſuperius dictū eſt. quia per illā for
mā que fingit̄ in ipſo eſſe aſſimilās ipm rebus co=
gnoſcit res: cū ipa aſſimilet ipm indifferēter oīb⁹
per illā videt oīa. ꝛ inde vt prius. ¶ Si aūt velit Euaſio
q̄s dicere ꝙ nō ē poſſibile angelū cognoſcere res
futuras in proprio gñe ſʒ in ſpeculo. Contra. Si Cōtra
videt i ſpeculo eas q̄s phibet quin abſtrahat eas
a ſpeculo per intellectū abſtrahentē: ꝛ ſic abſtra=
ctas cogitet: ꝛ ſic cognoſcat eas in ꝓprio genere.
¶ Preterea ex hoc ſequtur ꝑ ſiſe mltiplex incōue Secundo.
niēs. Primū ꝙ cū xp̄s predicebat res futuras: nō
cogſcebat in proprio gñe: ꝛ ita aliqua ignorātia
erat in ipo. qd̄ eſt abſurdū. Preterea. ſi nō cogno
ſcebat in proprio gñe res futuras: vt paſſionē: re=
ſurrectionē ſuā. ꝛ cōſtat ꝙ abrahā vidit hoc. ſicut
ipſa veritas teſtat̄ Abrahā inq̄t exultauit vt vide
ret diē meū: vidit et gauiſus eſt. ḡ aliqua cogno=
uit abrahā q̄ non chriſtus: ḡ xp̄s nō fuit magiſter
magiſtroꝝ. quod abhorret a fide. ¶ Solutio. Si Solutio.
ne preiudicio ſaluo hoc qd̄ dicit̄ in iſaia cherubin
velare caput et pedes dñi. q: que ante mūdi exor
dium erant: et que poſt eius conſummationem fu
tura ſunt nobis velata ſunt ꝛ angelis niſi q̄tuʒ ex
ſcriptura poſſum⁹ cōiicere. et precipue innitēdo
illis auctoritatib⁹ iohis et greg. Cū apparuerit

Ayuntamiento de Madrid

ſimiles ei erimus: ⁊ mentem vniuſcuiuſqꝫ oculis
corpulentia nõ abſcondet. ¶ Dicimus ſm ꝙ no=
bis videtur ꝙ angeli vidẽt res exiſtẽtes i ꝓprio
Duplex me genere ꝑ mediũ: ſꝫ diſtiguẽdũ eſt duplex mediũ
diũ cognoſcẽ= videlicet mediũ quo: et mediũ per qđ. mediũ per
di i angelis qđ eſt ipſe intellectꝰ qui ꝑ hoc ꝙ aſſimilat deo vl=
tima aſſimilatiõe eſt expreſſa imago oim ⁊ expꝛeſſũ
ſpeculũ oim. vnde ꝑ ſeipm ſine ſpeculo ⁊ ſine alia
imagine qñ vult dirigere aciẽ ſupra res ipſas põt
eas videre. ⁊ ipſa directio eſt medium quo eas vi=
Quõ ange= det diſtincte actu. ⁊ in hoc conſiſtit libertas eius.
lus iudicat ¶ In hoc aũt differt i videndo a deo imo deficit
de futuris. ab eo: qꝛ deus oia videt ſp actu. angelus aũt po=
tẽtia videt nõ actu: nec etiã oia. res autẽ futuras
abſtrahit a ſpeculo: et de abſtractis iudicat et ſic
eas cognoſcit. Uidet ğ angelus per duplex medi
um ſcꝫ per ſpeculũ qđ ipſe eſt licet vniuerſale: et
per medium quo diſcernit eiꝰ viſio. i. per directio
nem aciei itellectus ſuꝑ rem ſiue preteritã exiſtẽ
tem ſiue futurã. et hoc modo videbit aia qñ erit
in gloria: dũ erit plene ſpeculũ intelligibile. ſicut
dicit quidã philoſophus. Et per hoc patet ſolu=
tio obiectorum.

¶ Cpm. v. vbi oſtendit quomõ ſuꝑior ange=
lus interdũ reuelat aliqđ angelis infimi ordi
nis pretermiſſis medijs ordinibus.

¶ Sexta queſtio huius tractatus.

SEquenti capitulo qritur de hoc qđ dicit
Ar primo. apoſtolus ꝙ multiformis ſapiẽtia dei in
notuit ꝑ eccleſiã principatibꝰ ⁊ poteſta=
tibꝰ: ⁊ qꝛ innotuit eccl'ie per gabrielẽ. er
go per gabrielẽ innotuit principatibꝰ. ⁊c. ğ mino
res angeli reuelãt maioribus. ſꝫ ſi hoc: igitur ibi
eſt prepoſteratio. qꝛ dicit beatus dionyſiꝰ ꝙ ma=
Secundo. iores minoribꝰ manifeſtãt que ipi ignorãt. ¶ Ad
hoc idẽ facit ꝙ dicit in euãge. Dedit vnicuiqꝫ dñs
Tertio. ſm ꝓpriã virtutẽ. ¶ Ad hoc facit qđ dicit beatꝰ
bern. in libro de cõſideratiõe. ſcribẽs ad eugeniũ
papã cõtra illos qui volũt ⁊ procurãt exẽptiones
ab eis qbus ſubeſſe deberẽt. dicit eñi ꝙ angeli nõ
querũt aut ꝓcurãt exẽptiões ſuas. vnde nec ho=
Solutio. mines debẽt. ¶ Solutio. Eſt qđdã officiũ ange=
Duplex offi lorũ qſi naturale: cui ſcꝫ a prĩa natiuitate ⁊ inſti=
ciũ in ange tutione mãcipati ſunt. de quo dicit. Unuſqꝫ or=
lis vnũ na= do illius rei cenſet noie quã plenius accepit i mu
turale aliđ nere. ⁊ q̃ꝫtum ad hoc officiũ ſp deſcẽdit reuelatio
ſꝑnaturale. dei archanorũ a maioribus ad minores. Sꝫ cum
opus incarnatiõis preter naturã et ſuꝑ naturam
fuerit: nõ oportuit ꝙ reuelatio tanti myſterij ſeq=
ret ꝓceſſum officij naturalis. immo ſicut in veteri
teſtamẽto ꝑ gabrielẽ innotuit myſteriũ hoc vnde
i daniele legit Uidi ⁊ ecce vir q̃ dixit. gabriel oſtẽ
de ei viſionẽ. ſ. de. lxx. ebdomadibꝰ: qbus cõpleꝫ
vẽturus erat xp̃s. ita i nouo teſtamẽto ꝑ eundem
innotuit idem myſteriũ btẽ virgini ⁊ eccl'ie: ⁊ per
Queſtio in eccl'iaꝫ angelis ſuperioribꝰ. ¶ Quis aũt fuit ille
cidens. angelus ⁊ de quo ordine q̃ dixit gabrieli vt viſio=
Opio dio= nẽ oſtẽderet danieli: dicit beatꝰ dionyſiꝰ. eſtimo
nyſij. ꝙ fuit de ordine cherubin. qđ vult ipe habere per
quoddã ſiſe ſcriptũ in ezechiele. ibi eñi dr ꝙ gl'ia
dñi apparuit de cherubin. qđ eſt/ qꝛ ꝑ angelũ de
illo ordine reuelata eſt/ ⁊ manifeſtata gl'ia dñi. et

dixit angelus qui erat indutus lineis vt ſignaret
thau. i. ſignũ paſſiõis ⁊ crucis ſuꝑ frontes viroꝝ Thau.
gementiũ ⁊ dolentiũ. ¶ Item btũs bern. volens Itez argu=
oſtẽdere eugenio pape ꝙ abbates ꝓcurãtes exẽ= it ad princi
ptiones nõ debẽt exaudiri. dicit in libro de ꝯſide pale q̃ſitũ
ratione ꝙ nunqꝫ audiuit angelũ dicentẽ nolo eſſe
ſub archãgelo. ⁊ ita minores ſp ſubſunt maioribꝰ
ex quo nunqꝫ eximũtur. Sed angelũ eſſe ſub alio
nichil aliud eſt qꝫ per ipm audire dei volũtatem.
ſic eñi preſunt maiores minoribꝰ ꝙ eos illuminãt
et dei volũtatẽ docent. Ex hoc ſequit ꝙ nichil ſci
unt minores niſi ꝙ a maioribꝰ excipiunt. ⁊ ita qc=
quid ſciũt minores ſciũt maiores. qđ eſt ꝯtra ver=
bũ apl'i. ¶ Solutio. Quo ad officiũ qđ ſortiti ſũt Solutio.
angeli a prima ꝯditione verũ eſt ꝙ a maioribꝰ ac=
cipiunt minores q̃cq̃d ſciũt. ſed quo ad quedã ex=
cellentia q̃ naturã officij trãſcẽdunt: vt ſũt ea que
ſupra intellectũ oim ſunt tam angelicũ qꝫ hũanũ
vt fuit myſterium incarnationis poteſt eſſe ꝙ an
gelus ſuperior qđ ſibi immediate a deo reuelatur
reuelat angelis de infimo ordine: nõ per medios.
ſicut legatus ordinat aliquid in eccleſia ſuffraga
neis abſqꝫ myſterio metropolitani.

¶ Cpm. 6. oſtendens quomodo neceſſaria ſit
angelorũ cognitio in verbo.

¶ Septima q̃ſtio huiꝰ tractatus.

CIrca hoc capitulũ quo querit vtrum co
gnitio angeloꝝ in verbo ſit neceſſaria.
¶ Opponit ſic. ponatur ꝙ iſte angelus Ar primo
videat in verbo iſtũ eſſe dãnandũ. Iſta
ſcientia fuit in iſto angelo: ⁊ neceſſarium eſt fuiſſe
iſtã ſciẽtiã in iſto angelo. ⁊ loq̃mur de ſcia actua=
li angeli: qꝛ qđ factũ eſt nõ põt nõ eſſe factũ. igit
motus q̃ fuit/ non põt nõ fuiſſe: igitur iſte motus
qui fuit in hoc angelo: nõ põt nõ fuiſſe i hoc ange
lo. ¶ Preterea. ſi aliq̃s motus fuit in aliquo cor= ſcđo ad idẽ
pore. ğ neceſſarium eſt illum fuiſſe in illo corpore
eadẽ rõne ſi aliq̃s motus fuit in aia vel angelo: ne
ceſſariũ eſt illũ motũ fuiſſe in aia vel in angelo. et
ille motus eſt hec ſcia: ğ neceſſariũ eſt iſtam ſciẽ=
tiã fuiſſe in hoc angelo. ſꝫ hec ſciẽtia fuit ſcia hu=
ius: nec põt fuiſſe niſi ſcientia huiꝰ: ergo neceſſa=
riũ eſt ſcientiã huiꝰ fuiſſe in hoc angelo. ſed ſi ſciẽ In oppm.
tia huiꝰ fuit in hoc angelo/ hec erat ꝙ ipe ſaluabit
ergo neceſſariũ eſt iſtũ eſſe ſaluãdum qđ falſuꝫ eſt
¶ Forte dicet ꝙ ſicut deus eadeꝫ ſcientia ſcit an Euaſio
tichriſtum fore ⁊ põt ſcire eius oppoſitũ: ita ſciẽ=
tia iſta iſtius angeli fuit ſciẽtia huiꝰ: ſed eadẽ po=
tuit eẽ ſciẽtia oppoſiti. vnde dicũt ꝙ nõ eſt neceſ
ſariũ hãc ſcientiã fuiſſe huius. ¶ Sꝫ hec ſolutio ꝯtra hãc ar
nulla eſt. qꝛ vt dicit ariſto. motus idẽ eſt numero
qui eſt eiuſdẽ ſubiecti ab eodẽ in idẽ et in eodẽ tẽ=
pore. igitur hec ſciẽtia q̃ eſt motus aie et eſt ſcia
huius non põt eſſe alterius: ita ꝙ ſit i numero ea=
dem. ¶ Itẽ impoſſibile eſt ꝙ idem motus in nũe ſcđo ad idẽ
ro ſit in hoc loco et in alio. eadem rõne impoſſibi=
le eſt illum eundẽ motũ in numero qui eſt in hoc/
eſſe in alio. ¶ Eadem obiectio poteſt fieri de ſcia
prophete qua ſcit aliquid futurũ cõtingẽs: et de
ſcia aie xp̃i qua ſcit aliq̃d futurũ cõtingẽs. ¶ So Solutio ſi=
lutio. Sine preiudicio melioris ſententie dici= ne ꝑiudicio
mus ꝙ hec eſt falſa. neceſſarium eſt hãc ſcientiaꝫ

Ayuntamiento de Madrid

fuiſſe in angelo. cū eñ a prophetis dicat̃ ſciētias eſſe aſſimilationē apprehēdētis ad apprehenſum: dicimus ꝙ illa apprehenſio inq̄ʒtū erat expreſſe aſſimilata rei apprehēſe erat ſciētia. q̄cq̄d igitur intelligitur in illa ſcia ſcḋm ꝙ erat ſciētia huiꝰ preter apprehenſionē: erat relatio dependens ex futuro. vt poſſibilitas ⁊ veritas orōnis: ſicut patet in veritate huiꝰ enūciabilis antichriſtū fuiſſe futurū. Dicimus igitur ꝙ neceſſariū eſt hūc motū vel hanc apprehenſionē fuiſſe in hoc angelo: nec tamē neceſſariū eſt hāc ſcientiā fuiſſe in hoc an-
Sciētia poteſt eē opio — gelo. qꝛ accidentale erat huic apprehēſioni eſſe ſcientiam ⁊ dependens de futuro. ⁊ poſſibile ē ꝙ fuerit tm̄ angelica opinio: cū non ſit neceſſarium angelū per illā vidiſſe rem in ſpeculo eterno: neceſſe ē eum cogitaſſe de illa re ⁊ aſſenſum p̄buiſſe de illa re ꝙ eſſet futura: ſed nō eſt neceſſe ꝙ cogitauerit vel aſſenſū prebuerit vt erat futurū in re. hoc eñ eſſet ſcire in verbo ⁊ depēdēs de futuro.

¶ Sextus tractatus de prophetia.

Quoniā ꝓphete ea q̄ vidēt vidēt in ſpeculo eternitatꝭ ſicut angeli: poſt angelorū cognitionē agendū eſt de ꝓphetia. ¶ Et primo vidēdū eſt quid ſit ꝓphetia. ¶ Secūdo dicendum erit de ſpeciebus prophetie. ¶ Tertio quomodo ꝓphetia euacuabitur. ¶ Quarto vtrū expoſitores ſacre ſcripture dicendi ſunt ꝓphete. ¶ Quinto de officio ꝓphetarū. Capi.i. vbi oſtendit quid ſit ꝓphetia.

Quid ē prophetia q̄ttuor modis dr̄ prophetia. — ¶ Prophetia ſic deſcribit̃. ꝓphetia ē diuina inſpiratio rerū euentus immobili veritate denunciās. ¶ Notādū aūt ꝙ hoc nomē ꝓphetia quattuor modis accipit̃. quia dicit̃ prophetia ſermo
Opinio aliquorum. — propheticus. ſecūdo actꝰ prophetādi. tertio ipʒ ꝓphetatū. ⁊ ſcḋm hoc dicūt quidā ꝙ nullū enūciabile poteſt eſſe prophetatū ſicut nec preſcitū. ſi
Opinio doctoris q̄d ē enūciabile. — eñ eſſet preſcitū ſciret̃ anteq̄ʒ eſſet verū: ⁊ ita ſciretur dū eſt falſum. Sed nos qui dicimꝰ ꝙ enunciabile nichil aliud eſt q̄ʒ ipſa res. vñ dicimus ꝙ enūciabile bene ꝓphetat̃ et bene preſcit̃: vt hoc enūciabile antichriſtū eſſe. ſed nō p̄ſcitur anteq̄ʒ ſit verū: ſed preſcit̃ et prophetat̃ anteq̄ʒ ſit. q̄rto modo dicitur prophetia donū prophetie: ſcʒ habitus mentis qua cognoſcit anima res q̄ aperte ſibi oſtendūtur a deo. quinto etiā modo pōt dici prophetia ipſe actus procedēs ex tali habitu ſcʒ actualis cognitio taliū rerū. vtroq̄ʒ iſtorum modorū pōt accipi in predicta diffinitiōe. Eſt enim
Queſtio an ꝓphetia ſit virtus. — prophetia: diuina inſpiratio. i. inſpirata ſcientia a deo. ¶ Querit̃ igitur de illo habitu qui eſt prophetia vtrū ſit virtus aut nō. ¶ Hoc probat̃. ꝙ
Prima rō. — quia eſt habitus mētis bene cōſtitute. ex tali eñ habitu procedūt motus meritorij. merebant̃ eñ prophete prophetādo populis: cōminēdo penā ⁊ ꝓmittendo bona eterna. ergo per motus illius habitus merebant̃ ipſi vitā eternā: ergo ille ha-
Euaſio. — bitus eſt virtus. ¶ Forte dicet ꝙ ille habitꝰ nō ē virtus: quia motus illius non ſcḋm ſe et per ſe ſunt meritorij: ſed ꝙ ſunt meritorij tm̄ habent ex cari-
Cōtra hāc arguitur. — tate. ¶ Sed probat̃ ꝙ hec ratio nulla ſit. qꝛ ſcḋʒ hoc probatur ꝙ iuſticia/largitas/nō ſūt ꝟtutes: qꝛ eorū motus nō ſunt meritorij niſi a caritate et

ex hoc ſequit̃ ꝙ nihil ſit ꝟtus niſi caritas. ¶ Solutio. Re vera illud donū nō eſt ꝟtus propt̃ duas cauſas. — Solutio.
prima eſt quia motus ꝟtutū ſcḋm ꝙ ſūt a ſuis virtutibus meritorij ſunt. Motus eñ largitatis eſt dare dāda cui debet ⁊ vbi debet ⁊ grā cuius debet. ⁊ ſcḋm hoc motus talis veſtitus oībꝰ ſuis circūſtātijs procedit a ſua virtute. vnde oīs motus virtutꝭ ſcḋm ꝙ eſt motus virtutis eſt meritorius: qm̄ difficile ⁊ laudabile eſt in tali medio conſiſtere. — Prima cā: Qꝛ prophetia nō ſit virtus duplex ratio. Oīs motꝰ virtutis eſt meritorius
motus igitur iuſticie ſcḋm ꝙ eſt motus iuſticie per ſe et ſcḋm ſe meritorius ē: licet hoc habeat a caritate: qm̄ et ipſa iuſticia ⁊ ipſe motꝰ q̄cq̄d habet hoc habet a caritate. motus aūt ꝓphetie non ſcḋʒ ſe mediū aliq̄d laudabile tenet: quia eius motꝰ nō ē niſi videre res que aperte ei oſtendūtur. nec habet aliquā difficultatē ſicut nec habet difficultatē ꝙ oculis corporalibus video aliquā rem.
¶ Scḋa ratio eſt qꝛ ſcientia q̄ eſt ꝓphetia vt in pluribꝰ nō eſt de his q̄ pertinent ad cultum dei: ſola eñ cognitio illa q̄ de deo eſt vel de — Scḋa cā.
ſimilitudine eius in nobis virtus eſt. et hec ē vna cauſa quare logica ⁊ alie artes liberales nō ſunt virtutes. — Nota cur ſcīe nō ſint virtutes.
alia ratio eſt quia vtūtur naturalibꝰ rationibus ⁊ principijs que per ſe cognoſcit hūanꝰ intellectus. ⁊ ideo nō habent meritū apud deum
¶ Adhuc videtur poſſe probari ꝙ prophetia ſit ꝟtus: ⁊ ſpecialit̃ de illa prophetia qua vidit iſaias ꝟginē pariturā cū ait. Ecce virgo cōcipiet et pariet. queritur vtrū ipſa ſit virtus vel opꝰ virtutis. — Iterū arguit ꝙ ꝓphetia ſit ꝟtus.
¶ Q̄ḋ ſic videt̃: quia per illā viſionē leuauit ſe ſupra ſe. aliter eñ nō vidiſſet. quia res viſa oēʒ intellectū tam angelicū q̄ʒ humanū tranſcendebat. oē aūt illud quo leuat quis ſe ſupra ſe eſt virtus. — Ar̄ ꝙ ſic. 1.
¶ Et preterea illa viſio ſiue cognitio erat de deo ⁊ de rebus diuinis. oīs autem ⁊ ſola talis cognitio virtus eſt. — Ad idē. 2.
¶ Itē licet viſio glorie ſit aperta: hoc nō impedit quin ſit virtus. igit̃ hmōi viſio qua videbat propheta aperte i ſpeculo xp̄ʒ de virgine naſciturū: propter apertionē nō impeditur quin ſit virtus. nec aliud eſt q̄ḋ impediat. — Ad idē. 3.
¶ Preterea. Aſſenſus qui eſt in fide perficit eādem ⁊ facit ipſam virtutē. et aſſenſus in idē erat in hmōi viſione. ⁊ inde vt prius. — Ad idē. 4.
¶ Itē aut videbat propheta in ſpeculo ꝑ mediū: aut ſine medio ſi ſine medio videbat in ſpeculo: ergo immediate videbat in ſpeculo: igitur imediate videbat ſpeculum: ergo raptus erat. q̄ḋ falſum eſt. ſi aūt per mediū vel per aliquā aliā imaginē a ſpeculo: illa viſio nō videt̃ alteriꝰ ſpeciei q̄ʒ viſio fidei. — Ad idē. 5.
¶ Forte dicet ꝙ propheta videbat mediante quodā radio egrediente de ſpeculo: qui inq̄ʒ radius illūinabat ipſum et faciebat videre q̄ḋ videbat. — Euaſio.
¶ Sed hoc nō videt̃ poſſe ſuſtineri: qꝛ cū oīs qui aliquid videt quicquid illud ſit per lumen ſibi datū a deo videat oēs ſcḋm hoc viderēt in ſpeculo. q̄ḋ falſum eſt. — Cōtra hāc arguitur.
¶ Preterea. Ad hoc vt ſit i actu viſio nō ſufficit illuminatio: ſed exigitur imago aliqua mediante qua fiat viſus. igitur eodem modo ex parte iſta preter huius irradiationē que ibi fingit̃ opʒ ponere aliquā ymaginē per quā mediā fiat viſus ⁊ inde vt prius. — Ad idem.
¶ Solutio. Duplex eſt viſio. eſt eñ viſio adherentie ⁊ eſt viſio nō adherentie. vi- — Solutio. Duplex vi-

Ayuntamiento de Madrid

ſimiles ei erimus: ⁊ mentem vniuſcuiuſq̧ oculis coꝛpulentia nõ abſcondet. ¶ Dicimus ſm ꝙ nobis videtur ꝙ angeli vidẽt res exiſtẽtes i pꝛopꝛio genere ꝑ mediũ: ſ; diſtiguẽdũ eſt duplex mediũ videlicet mediũ quo: et mediũ per qđ. mediũ per qđ eſt ipſe intellectꝰ qui ꝑ hoc ꝙ aſſimilaƭ deo vltima aſſimilatiõe eſt expꝛeſſa imago oim ⁊ expꝛſſũ ſpeculũ oim. vnde ꝑ ſeipm ſine ſpeculo ⁊ ſine alia imagine qñ vult dirigere aciẽ ſupꝛa res ipas põt eas videre. ⁊ ipſa directio eſt medium quo eas videt diſtincte actu. ⁊ in hoc conſiſtit libertas eius.

Duplex mediũ cognoſcẽdi i angelis

¶ In hoc aũt differt i videndo a deo imo deficit ab eo: qꝛ deus oia videt ſꝑ actu. angelus aũt potẽtia videt nõ actu: nec etiã oia. res autẽ futuras abſtrahit a ſpeculo: et de abſtractis iudicat et ſic eas cognoſcit. Uidet ğ angelus per duplex medium ſc; per ſpeculũ qđ ipſe eſt licet vniuerſale: et per medium quo diſcerniƭ eiꝰ viſio. i. per directionem aciei itellectus ſuꝑ rem ſiue pꝛeteritã exiſtẽtem ſiue futurã. et hoc modo videbit anĩa qñ erit in gloꝛia: dũ erit plene ſpeculũ intelligibile. ſicut dicit quidã philoſophus. Et per hoc patet ſolutio obiectoꝛum.

Quõ angelus iudicat de futuris.

¶ Cpm. v. vbi oſtendit quomõ ſuꝑioꝛ angelus interdũ reuelat aliq̃d angelis infimi oꝛdinis pꝛetermiſſis medijs oꝛdinibus.

¶ Sexta queſtio huius tractatus.

SEquenti capitulo q̃ritur de hoc qđ dicit apoſtolus ꝙ multifoꝛmis ſapiẽtia dei innotuit ꝑ eccleſiã pꝛincipatibꝰ ⁊ poteſtatibꝰ: ⁊ qꝛ innotuit ecclie per gabꝛielẽ. ergo per gabꝛielẽ innotuit pꝛincipatibꝰ. ⁊c̃. ğ minores angeli reuelãt maioꝛibus. ſ; ſi hoc: igitur ibi eſt pꝛepoſteratio. qꝛ dicit beatus dionyſiꝰ ꝙ maioꝛes minoꝛibꝰ manifeſtãt que ipi ignoꝛãt. ¶ Ad hoc idẽ facit ꝙ dicit in euãge. Dedit vnicuiq̧ dñs ſm ꝓpꝛiã virtutẽ. ¶ Ad hoc facit qđ dicit beatꝰ berñ. in libꝛo de cõſideratiõe. ſcribẽs ad eugeniũ papã cõtra illos qui volũt ⁊ pꝛocurãt exẽptiones ab eis q̃bus ſubeſſe deberẽt. dicit eñ ꝙ angeli nõ querũt aut ꝓcurãt exẽptiões ſuas. vnde nec homines debẽt.

Ar pꝛimo.
Secundo.
Tertio.

¶ Solutio. Eſt qđdã officiũ angeloꝛũ q̃ſi naturale: cui ſc; a pꝛia natiuitate ⁊ inſtitutione mãcipati ſunt. de quo diciƭ. Unuſq̧ſq̧ oꝛdo illius rei cenſeƭ noĩe quã plenius accepit i munere. ⁊ q̃tum ad hoc officiũ ſꝑ deſcẽdit reuelatio dei archanoꝛũ a maioꝛibus ad minoꝛes. S; cum opus incarnatiõis pꝛeter naturã et ſuꝑ naturam fuerit: nõ opoꝛtuit ꝙ reuelatio tanti myſterij ſeq̃reƭ ꝓceſſum officij naturalis. immo ſicut in veteri teſtamẽto ꝑ gabꝛielẽ innotuit myſteriũ hoc vnde i daniele legiƭ Uidi ⁊ ecce vir q̃ dixit. gabꝛiel oſtẽde ei viſionẽ. ſ. de. lxx. ebdomadibꝰ: q̃bus cõpleꝫ ventur⁹ erat xp̃s. ita i nouo teſtamẽto ꝑ eundem innotuit idem myſteriũ btẽ virgini ⁊ ecclie: ⁊ per ecclia; angelis ſuperioꝛibꝰ.

Solutio.
Duplex officiũ in angelis vnũ naturale aliđ ſnaturale.

¶ Quis aũt fuit ille angelus ⁊ de quo oꝛdine q̃ dixit gabꝛieli vt viſionẽ oſtẽderet danieli: dicit beatꝰ dionyſiꝰ. eſtimo ꝙ fuit de oꝛdine cherubin. qđ vult ipe habere per quoddã ſic ſcriptũ in ezechiele. ibi eñ dr̃ ꝙ glĩa dñi apparuit de cherubin. qđ eſt qꝛ ꝑ angelũ de illo oꝛdine reuelata eſt ⁊ manifeſtata glĩa dñi. et dixit angelus qui erat indutus lineis vt ſignaret thau. i. ſignũ paſſiõis ⁊ crucis ſuꝑ frontes viroꝝ gementiũ ⁊ dolentiũ.

Queſtio incidens.
Opio dionyſij.
Thau.

¶ Item btũs berñ. volens oſtẽdere eugenio pape ꝙ abbates ꝓcurãtes exẽptiones nõ debẽt exaudiri. dicit in libꝛo de ꝯſideratione ꝙ nunq̧ audiuit angelũ dicentẽ nolo eſſe ſub archãgelo. ⁊ ita minoꝛes ſꝑ ſubſunt maioꝛibꝰ ex quo nunq̧ eximũtur. Sed angelũ eſſe ſub alio nichil aliud eſt q̧ per ipm audire dei volũtatem. ſic eñ pꝛeſunt maioꝛes minoꝛibꝰ ꝙ eos illuminãt et dei volũtatẽ docent. Ex hoc ſequiƭ ꝙ nichil ſciunt minoꝛes niſi ꝙ a maioꝛibꝰ excipiunt. ⁊ ita q̇cquid ſciũt minoꝛes ſciũt maioꝛes. qđ eſt ꝯtra verbũ apli.

Itez arguit ad pꝛincipale q̃ſitu;

¶ Solutio. Quo ad officiũ qđ ſoꝛtiti ſũt angeli a pꝛima ꝯditione verũ eſt ꝙ a maioꝛibꝰ accipiunt minoꝛes q̇cq̇d ſciũt. ſed quo ad quedã excellentia q̃ naturã officij trãſcẽdunt: vt ſũt ea que ſupꝛa intellectũ oim ſunt tam angelicũ q̧ hũanũ vt fuit myſterium incarnationis poteſt eſſe ꝙ angelus ſuperioꝛ qđ ſibi immediate a deo reuelatur reuelat angelis de infimo oꝛdine: nõ per medios. ſicut legatus oꝛdinat aliquid in eccleſia ſuffraganeis abſq̧ myſterio metropolitani.

Solutio.

¶ Cpm. 6. oſtendens quomodo neceſſaria ſit angeloꝛũ cognitio in verbo.

¶ Septima q̃ſtio huiꝰ tractatus.

CIrca hoc capitulũ quo queriƭ vtrum cognitio angeloꝝ in verbo ſit neceſſaria.

¶ Opponiƭ ſic. ponatur ꝙ iſte angelus videat in verbo iſtũ eſſe dãnandũ. Iſta ſcientia fuit in iſto angelo: ⁊ neceſſarium eſt fuiſſe iſtã ſciẽtiã in iſto angelo. ⁊ loq̃mur de ſcĩa actuali angeli: qꝛ qđ factũ eſt nõ põt nõ eſſe factũ. igiƭ motus q̇ fuit non põt nõ fuiſſe: igitur iſte motus qui fuit in hoc angelo: nõ põt nõ fuiſſe i hoc angelo.

Ar pꝛimo

¶ Preterea. ſi aliq̇s motus fuit in aliquo coꝛpoꝛe. ğ neceſſarium eſt illum fuiſſe in illo coꝛpoꝛe eadẽ rõne ſi aliq̇s motus fuit in aĩa vel angelo: neceſſariũ eſt illũ motũ fuiſſe in aĩa vel in angelo. et ille motus eſt hec ſcĩa: ğ neceſſariũ eſt iſtam ſciẽtiã fuiſſe in hoc angelo. ſ; hec ſciẽtia fuit ſcĩa huius: nec põt fuiſſe niſi ſcientia huiꝰ: ergo neceſſariũ eſt ſcientiã huiꝰ fuiſſe in hoc angelo. ſed ſi ſciẽtia huiꝰ fuit in hoc angelo hec erat ꝙ ipe ſaluabiƭ ergo neceſſariũ eſt iſtũ eſſe ſaluãdum qđ falſu; eſt

Scđo ad idẽ
In oppm.

¶ Foꝛte dicet ꝙ ſicut deus eade; ſcientia ſcit antichꝛiſtum foꝛe ⁊ põt ſcire eius oppoſitũ: ita ſciẽtia iſta iſtius angeli fuit ſciẽtia huiꝰ: ſed eadẽ potuit eẽ ſciẽtia oppoſiti. vnde dicũt ꝙ nõ eſt neceſſariũ hãc ſcientiã fuiſſe huius.

Euaſio

¶ S; hec ſolutio nulla eſt. qꝛ vt dicit ariſto. motus idẽ eſt numero qui eſt eiuſdẽ ſubiecti ab eodẽ in idẽ et in eodẽ tẽpoꝛe. igitur hec ſciẽtia q̃ eſt motus aĩe et eſt ſcĩa huius non põt eſſe alterius: ita ꝙ ſit i numero eadem.

Ꝯtra hãc aſ

¶ Itẽ impoſſibile eſt ꝙ idem motus in nũero ſit in hoc loco et in alio. eadem rõne impoſſibile eſt illum eundẽ motũ in numero qui eſt in hoc eſſe in alio.

Scđo ad idẽ

¶ Eadem obiectio poteſt fieri de ſcĩa pꝛophete qua ſcit aliquid futurũ cõtingẽs: et de ſcĩa aĩe xp̃i qua ſcit aliq̃d futurũ cõtingẽs.

¶ Solutio. Sine pꝛeiudicio melioꝛis ſententie dicimus ꝙ hec eſt falſa. neceſſarium eſt hãc ſcientia;

Solutio ſine ꝑiudicio

Ayuntamiento de Madrid

fuiſſe in angelo. cũ eñ a ꝓphetis dicat̃ ſciẽtiã eſſe aſſimilationẽ appꝛehẽdẽtis ad appꝛehenſũ: dicimus ꝙ illa appꝛehenſio inq̃tũ erat expꝛeſſe aſſimilata rei appꝛehẽſe erat ſciẽtia. q̃cq̃d igitur intelligitur in illa ſcia ſm ꝙ erat ſciẽtia hui⁹ pꝛe ter appꝛehenſionẽ: erat relatio dependens ex fu turo. vt poſſibilitas ꝛ veritas oꝛonis: ſicut patet in veritate hui⁹ enũciabilis antichꝛiſtũ fuiſſe fu turũ. Dicimus igitur ꝙ neceſſariũ eſt hũc motũ vel hanc appꝛehenſionẽ fuiſſe in hoc angelo: nec tamẽ neceſſariũ eſt hãc ſcientiã fuiſſe in hoc an-

Sciẽtia po teſt eẽ opio gelo. q2 accidentale erat huic appꝛehẽſioni eſſe ſcientiam ꝛ dependens de futuro. ꝛ poſſibile ẽ ꝙ fuerit tm̃ angelica opinio: cũ non ſit neceſſarium angelũ per illã vidiſſe rem in ſpeculo eterno: ne- ceſſe ẽ eum cogitaſſe de illa re ꝛ aſſenſum ꝓbuiſſe de illa re ꝙ eſſet futura: ſed nõ eſt neceſſe ꝙ cogi- tauerit vel aſſenſũ pꝛebuerit vt erat futurũ in re. hoc eñ eſſet ſcire in verbo ꝛ depẽdẽs de futuro.

Sextus tractatus de ꝓphetia.

Quoniã ꝓphete ea q̃ vidẽt videt in ſpe- culo eternitatꝫ ſicut angeli: poſt ange- loꝛũ cognitionẽ agendũ eſt de ꝓphe- tia. ¶ Et pꝛimo videndũ eſt quid ſit ꝓ- phetia. ¶ Secũdo dicendum erit de ſpeciebus ꝓphetie. ¶ Tertio quomodo ꝓphetia euacua bitur. ¶ Quarto vtrũ expoſitoꝛes ſacre ſcriptu re dicendi ſunt ꝓphete. ¶ Quinto de officio ꝓ- phetarũ. Capi.i. vbi oſtendit quid ſit ꝓphetia.

Quid ẽ ꝓ phetia q̃ttu oꝛ modis dr ꝓphetia. ¶ Pꝛophetia ſic deſcribit̃. ꝓphetia ẽ diuina in- ſpiratio rerũ euentus immobili veritate denun- ciãs. ¶ Notãdũ aũt ꝙ hoc nomẽ ꝓphetia quat- tuoꝛ modis accipit̃. quia dicit̃ ꝓphetia ſermo

Opinio ali quoꝛum. ꝓpheticus. ſecũdo act⁹ ꝓphetãdi. tertio ipſũ ꝓphetatũ. ꝛ ſm hoc dicũt quidã ꝙ nullũ enũcia bile poteſt eſſe ꝓphetatũ ſicut nec pꝛeſcitũ. ſi

Opinio do ctoꝛis q̃d ẽ enũciabile. eñ eſſet pꝛeſcitũ ſciret̃ anteq̃ eſſet verũ: ꝛ ita ſci retur dũ eſt falſum. Sed nos qui dicim⁹ ꝙ enun- ciabile nichil aliud eſt q̃ ipſa res. vñ dicimus ꝙ enũciabile bene ꝓphetat̃ et bene pꝛeſcit̃: vt hoc enũciabile antichꝛiſtũ eſſe. ſed nõ ꝓſcitur anteq̃ ſit verũ: ſed pꝛeſcit̃ et ꝓphetat̃ anteq̃ ſit. q̃rto modo dicitur ꝓphetia donũ ꝓphetie: ſcꝫ ha- bitus mentis qua cognoſcit anima res q̃ aperte ſibi oſtendũtur a deo. quinto etiã modo põt dici ꝓphetia ipſe actus pꝛocedẽs ex tali habitu ſcꝫ actualis cognitio taliũ rerũ. vtroq̃ iſtoꝛum mo- doꝛũ põt accipi in pꝛedicta diffinitiõe. Eſt enim

Queſtio an ꝓphetia ſit virtus. ꝓphetia: diuina inſpiratio. i. inſpirata ſcientia a deo. ¶ Querit̃ igitur de illo habitu qui eſt ꝓ phetia vtrũ ſit virtus aut nõ. ¶ Hoc ꝓbat̃. ꝙ

Pꝛima rõ. quia eſt habitus mẽtis bene cõſtitute. ex tali eñ habitu pꝛocedũt motus meritoꝛij. merebant̃ eñ ꝓphete ꝓphetãdo populis: cõminẽdo penã ꝛ ꝓmittendo bona eterna. ergo per motus illius habitus merebant̃ ipſi vitã eternã: ergo ille ha-

Euaſio. bitus eſt virtus. ¶ Foꝛte dicet ꝙ ille habit⁹ nõ ẽ virtus: quia motus illius non ſm ſe et per ſe ſunt meritoꝛij: ſed ꝙ ſunt meritoꝛij tm̃ habent ex cari

Cõtra hãc arguitur. tate. ¶ Sed ꝓbat̃ ꝙ hec ratio nulla ſit. q2 ſcdꝫ hoc ꝓbatur ꝙ iuſticia / largitas / nõ ſũt ꝟtutes: q2 eoꝛũ motus nõ ſunt meritoꝛij niſi a caritate et ex hoc ſequit̃ ꝙ nihil ſit ꝟtus niſi caritas. ¶ So- Solutio.

lutio. Re vera illud donũ nõ eſt ꝟtus ꝓpt̃ du- Pꝛima cã.
as cauſas. pꝛima eſt quia motus ꝟtutũ ſm ꝙ ſũt Qꝫ ꝓphe
a ſuis virtutibus meritoꝛij ſunt. Motus eñ lar- tia nõ ſit vir
gitatis eſt dare dãda cui debet ꝛ vbi debet ꝛ gr̃a tus duplex
cuius debet. ꝛ ſm hoc motus talis veſtitus oib⁹ ratio.
ſuis circũſtãtijs pꝛocedit a ſua virtute. vnde ois Ois mot⁹
motus virtutꝫ ſm ꝙ eſt motus virtutis eſt meri- virtutis eſt
toꝛius: q̃m difficile ꝛ laudabile eſt in tali medio meritoꝛius

conſiſtere. motus igitur iuſticie ſm ꝙ eſt motus iuſticie per ſe et ſm ſe meritoꝛius ẽ: licet hoc ha- beat a caritate: q̃m et ipſa iuſticia ꝛ ipſe mot⁹ q̃c q̃d habet hoc habet a caritate. motus aũt ꝓphe- tie non ſcdꝫ ſe mediũ aliqd laudabile tenet: quia eius mot⁹ nõ ẽ niſi videre res que aperte ei oſten dũtur. nec habet aliquã difficultatẽ ſicut nec ha bet difficultatẽ ꝙ oculis coꝛpoꝛalibus video ali-

quã rem. ¶ Scda ratio eſt q2 ſcientia q̃ eſt ꝓphe Scda cã.
tia vt in pluꝛib⁹ nõ eſt de his q̃ pertinent ad cul- tum dei: ſola eñ cognitio illa q̃ de deo eſt vel de

ſimilitudine eius in nobis virtus eſt. et hec ẽ vna Nota cur
cauſa quare logica ꝛ alie artes liberales nõ ſunt ſcie nõ ſint
virtutes. alia ratio eſt quia vtũtur naturalib⁹ ra virtutes.
tionibus ꝛ pꝛincipijs que per ſe cognoſcit hũan⁹ intellectus. ꝛ ideo nõ habent meritũ apud deum

¶ Adhuc videtur poſſe ꝓbari ꝙ ꝓphetia ſit Iterũ argu
ꝟtus: ꝛ ſpecialit̃ de illa ꝓphetia qua vidit iſai- it ꝙ ꝓphe-
as ꝟginẽ parituram cũ ait. Ecce virgo cõcipiet et tia ſit ꝟtus.
pariet. queritur vtrũ ipſa ſit virtus vel op⁹ virtu

tis. ¶ Qd ſic videt̃: quia per illã viſionẽ leuauit Arĩ ꝙ ſic.1.
ſe ſupꝛa ſe. aliter eñ nõ vidiſſet. quia res viſa oẽꝫ intellectũ tam angelicũ q̃ humanũ tranſcende- bat. oẽ aũt illud quo leuat quis ſe ſupꝛa ſe eſt vir-

tus. ¶ Et pꝛeterea illa viſio ſiue cognitio erat Ad idẽꝫ.2.
de deo ꝛ de rebus diuinis. ois autem ꝛ ſola talis

cognitio virtus eſt. ¶ Itẽ licet viſio gloꝛie ſit a- Ad idẽꝫ.3.
perta: hoc nõ impedit quin ſit virtus. igit̃ hmõi viſio qua videbat ꝓpheta aperte i ſpeculo xp̃ꝫ de virgine naſciturũ: ꝓpter apertionẽ nõ impe dietur quin ſit virtus. nec aliud eſt qd impediat.

¶ Pꝛeterea. Aſſenſus qui eſt in fide perficit eã- Ad idẽ.4.
dem ꝛ facit ipſam virtutẽ. et aſſenſus in idẽ erat

in hmõi viſione. ꝛ inde vt pꝛius. ¶ Itẽ aut vide- Ad idẽ.5.
bat ꝓpheta in ſpeculo ꝑ mediũ: aut ſine medio ſi ſine medio videbat in ſpeculo: ergo immediate videbat in ſpeculo: igitur imediate videbat ſpe- culum: ergo raptus erat. qd falſum eſt. ſi aũt per mediũ vel per aliquã aliã imaginẽ a ſpeculo: illa

viſio nõ videt̃ alteri⁹ ſpeciei q̃ viſio fidei. ¶ Foꝛ Euaſio.
te dicet ꝙ ꝓpheta videbat mediante quodã ra- tio egrediente de ſpeculo: qui inq̃ radius illũina

bat ipſum et faciebat videre qd videbat. ¶ Sed Cõtra hãc
hoc nõ videt̃ poſſe ſuſtineri: q2 cũ ois qui aliquid arguitur.
videt quicquid illud ſit per lumen ſibi datũ a deo videat oẽs ſm hoc viderẽt in ſpeculo. qd falſum

eſt. ¶ Pꝛeterea. Ad hoc vt ſit i actu viſio nõ ſuf- Ad idem.
ficit illuminatio: ſed exigitur imago aliqua medi ante qua fiat viſus. igitur eodem modo ex parte iſta pꝛeter huius irradiationẽ que ibi fingit̃ opꝫ ponere aliquã ymaginẽ per quã mediã fiat viſus

ꝛ inde vt pꝛius. ¶ Solutio. Duplex eſt viſio. eſt Solutio.
eñ viſio adherentie ꝛ eſt viſio nõ adherentie. vi- Duplex vi-

Ayuntamiento de Madrid

ſio.ſ. adhe-rentie et nō adherentie

ſio nō adherentie ſtat in apprehenſione veri: ꝛ ē in ſpeculatiuo intellectu. ꝛ ideo ipſa nō eſt virt⁹. viſio autē adherentie que eſt in intellectu practi co ꝛ tranſit ab apprehēſione veri vſqꝫ ad delecta tionē boni virtus eſt. viſio aūt prophetica primi generis erat nō ſcdi: ꝛ ideo nō erat virt⁹. Reſpō-dendū eſt ergo per ordinē ad obiecta.

Ad primū obiectum.

¶ Ad pri-mum ſoluendū eſt ꝙ in huius viſione non leua-bat ſe ſupra ſe: ſed ſpūs leuabat eū ſupra ſe vt di-cit ezechi. de ſe. Eleuauit me ſpūs ꝛc.

Ad ſcdm.

¶ Scdm ſoluitur qꝛ operatio viſionis nō prohibebat illā viſionē eſſe virtutē: ſed aliud hoc ſcꝫ ipē vidēs. i. propheta innitebatᷣ ex toto apertioni ꝛ certitudi ni ipſius viſionis ꝛ nō prime veritati ſiue rei viſe propter primā veritatē. Propter iſtā eādē ratio nem viſio ſenſibilis colorati non eſt virtus: qꝛ in huius viſione videns magis acquieſcit viſioni qꝫ viſo. Sed in viſione que virtus eſt magis innititᷣ videns rei viſe propter ſe qꝫ propter viſionē. Si-cut aūt eſt de viſione q̄ nō eſt virt⁹: ſic eſt de cre-dulitate qua quis diligens magiſtrū ſuū et ex af-fectu credens ipꝫ eſſe ſummū in facultate ſua. cū audit aliquid ab eo quod per ſe eſt dignū fide ma gis credit illi rei propter hoc ꝙ mag'ſter ſuus di cit eā qꝫ propter ipſius rei veritatē:

Viſio virt⁹ et viſio non virtus.

Ad tertium

¶ Ad tertio obiectū dicendū ꝙ nō eſt idēꝫ aſſenſus in viſione prophetica et in fide: qꝛ non eſt eiſdē circunſtan-tijs veſtitus. quia in fide acquieſcitur rei viſe nō viſioni. Hic autem econtrario. Et preterea vi-ſio fidei ſubiacet libero arbitrio: hic autem non.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimū dicimus ꝙ propheta videbat ime-diate in ſpeculo ſiue per ſpeculū illū articulū nō tamē videbat tūc ipſum ſpeculū quia intellectus hūanus tantā habet affinitatē ad ſpeculū ꝛ tam immediatā cōiunctionē ꝙ per ipm videt non tn̄ ipm videt. ſicut patet in viſu exteriori qui fit per ymaginē in organo vidēdi receptā que tn̄ nō vi-detur.

Explicat ꝓ phetie diffi nitionem.

¶ Dictum eſt quomodo intelligēdū ſit ꝙ prophetia eſt diuina inſpiratio. i. aperta ſciētia a deo inſpirata. ¶ Qꝫ aūt ſequitᷣ rerꝝ euētus. ſic intelligitur. Rerum euētus. i. res prout habent eſſe ſiue ſicut future ſiue preſentes ſiue preterite Moyſes propheta fuit manifeſtando rerū crea-tionē: de quibus aperta cognitio data fuit a deo ei: ꝛ ſi aliquis ita adeo illūinaretur vt aperte vi-deret per intellectū deū eſſe trinū et vnū ꝓphe-ta eſſet: ſed magis proprie propheta dr̄ qui nun-ciat res futuras.

Quid ſit ꝓ-prie ꝓphe. Iſayas du plicē cogni tionē hūit.

Ex hoc patet ꝙ yſaias duplicē cognitionē habuit de hoc articulo Ecce ꝟgo cō cipiet. ſ. cognitionē fidei ꝛ cognitionē propheta lem ſed in actu nō poteſt iſtis duabus vti ſimul. ¶ Qꝫ aūt ſequitur immobili veritate denūciās. ſic intelligitur. i. neceſſaria veritate vt intelligatᷣ de neceſſitate determinata ſiue cōditionali non abſoluta. vnde hec eſt duplex. Omnē propheti-am neceſſe eſt euenire vt per prophetiā accipi-as ipꝫ prophetatū nō vocē prophetalē. qꝛ nihil eſſet dictū vocē euenire. Si hec dictio neceſſe ſi gnificet ibi neceſſitatē abſolutā falſa eſt. Si de-terminatū vera eſt.

Duplex ne-ceſſitas. ſ. i-herentie et coherentie

Eadē multiplicitas ſolet hic aſſignari. Omne grāmaticū neceſſe eſt eē ſciens ſi hec dictio neceſſe ſignificet neceſſitatē inherē tie falſa eſt. ſi coherentie vera. ¶ Per hoc patet ꝙ hec argumentatio nō valet. Omne prophetatū neceſſe ē euenire: ſed hoc prophetatū eſt demō-ſtrato contingenti. ergo neceſſe eſt hoc euenire. Inſtantia. Omne grāmaticum neceſſario eſt ſci ens: hoc eſt grāmaticū. igitur hoc eſt neceſſario ſciens.

Fallacia cō poſitiōis vl̄ diuiſionis.

Et eſt in hmōi argumentationibus falla-cia cōpoſitionis ꝛ diuiſionis: qꝛ in vno ſenſu hec dictio neceſſario determinat pure ſubiectū reſpe ctu predicati: ꝛ ſecundū hoc ſignificat neceſſita-tem inherentie. In ſecūdo aūt ſenſu determinat ſubiectū cū accidente. ꝛ ſcdm hoc ſignificat ne-ceſſitatem determinatā ſiue neceſſitatē coheren tie. In prima tn̄ argumētatione proprie eſt falla cia cōpoſitionis ꝛ diuiſionis vbi ſubiectū ꝛ acci dens ſignificātᷣ diuerſis dictiōibus. Sed in ſeqn ti argumētatiōe que inducta eſt pro inſtantia eſt fallacia amphibolie ſcdm quoſdam.

Contra di-cta arguitᷣ.

¶ Sed obi-citur cōtra hoc qđ dicitur ſuperius. ꝙ prophete vident in ſpeculo eternitatis. ꝛ dictū eſt ſuperi⁹ ꝙ omnia ſūt ibi vnū ꝛ prophete vident ibi res ſe-cundū ꝙ ibi ſunt: igitur vident ibi res vt vnū. Sꝫ ſcdm ꝙ ſunt ibi vnū habent neceſſitatē abſolutā igitur vident ibi res in neceſſitate abſoluta. qđ prius negatum eſt.

Solutio.

¶ Dicimus ꝙ tropica eſt lo-cutio cū dicitur oēs res eſſe vnū in verbo dei. vt ſupra dictū eſt. Unde licet proprie videant res in libro vite. ſ. nō tamen eas ſic nūciant. ſed ſcdꝫ ꝙ proprie vident eas in libro vite vt diuerſas. ſicut eñ deus videt res vt diuerſas ꝛ vt ſūt future: et videt eas in cōtingentia ſi cōtingenter ſint futu re: ita proprie ibi legūt eas. ꝛ ita nūciāt eas. Uñ dicit beatus augu. Nō eſt neceſſitas rerū ex elo quio prophetarū: ſed ſola exhibitio veritatis. ſ. ſola rerū manifeſtatio prout venture ſunt.

Auguſtin⁹.

¶ Capitulū ſcdm de ſpeciebus prophetie.

Dicto quid ſit prophetia. ſcdo capi. di-cendū eſt de ſpeciebus prophetie: ꝛ pri mo de diſtinctione ſpecierꝝ. ſcdo de ꝓ-phetia caýphe. tertio de prophetia io-ne. quarto de neceſſitate prophetati.

Prophetia duplex pſci entie. ſ. ꝛ cō minatiōis.

¶ Diuiditᷣ aūt prophetia in duas partes. in prophetiā pre ſcientie ꝛ prophetiā cōmmatiōis. Prophetia p̄-ſcientie eſt q̄ ſemꝑ deſcēdit a dei preſciētia. etiā ſm ſenſum quē videtur ſonare ꝟbū ſiue de bono ſiue de malo ſit prophetia. Prophetia aūt cōmi nationis eſt qua cōminabātur ꝓphete pctōrib⁹ nec ſꝑ neceſſe erat eē ex dei preſcientia ſcdꝫ lit-teralē ſenſum.

Prophetia preſcīe iterꝝ duplex eſt.

Prophetia aūt preſcientie ſm ꝙ large ſumitur diuiditur in prophetiā predeſtina-tionis ꝛ prophetiā preſcientie ſtricte. vt dicatur ꝓphetia p̄deſtinatiōis que erat de bono euētu-turo: prophetia preſcientie que erat de malo euē turo.

Quid ſit ꝓ-phetia pre-deſtiatiōis.

De prophetia predeſtinationis dixit btūs auguſtinus ꝙ prophetia predeſtinatiōis ē quam neceſſe eſt omnib⁹ modis euenire vt ſine noſtro impleatur arbitrio. Qꝫ aūt dicitᷣ omnib⁹ modis ita intelligi pōt. i. ex dei volūtate. Eſt eñ dei vo luntas ad hoc ſcꝫ omnibus modis vt det bona.

Deus quaſi inuitus īfe-ri mala.

Quaſi eñ inuitus infert mala. vl̄ oib⁹ modis di-citur. i. duobus modis ſcꝫ quantū ad litteralem ſenſū ꝛ qꝫtū ad ſpirituale. vt hec prophetia pre-

Ayuntamiento de Madrid

deſtinatiōis. Ecce virgo ꝯcipiet: que in btā vir-gine cōpleta eſt q̄tū ad litterā. In eccleſia vero implet ſpiritualiter que manens virgo per inte-gritatē fidei generat xp̄m ſpūaliter in cordib⁹ fi-deliū. Et ſcd̄m hoc per hoc ꝙ neceſſe eſt oib⁹ mo-dis euenire differt prophetia predeſtinationis a prophetia cōminationis quā nō eſt neceſſe iple-ri: et ad litterā et ſpūaliter vt patet in prophetia ione ⁊ prophetia yſaie qua dixit ezechie. Diſpo-ne domui tue q: morieris tu ⁊c̄. Per hoc autē ꝙ dicitur: vt ſine noſtro impleatur arbitrio differt prophetia predeſtinationis a prophetia preſcien-tie que per liberū arbitrium hoīs implet vt illa q̄ dixit dn̄s petro. ter me negabis.

Obicit ꝯtra

¶ Sed obicit. ſi beata virgo nō cōſenſiſſet angelo nō natus eēt de ea xp̄s: ergo illa ꝑphetia Ecce virgo cōcipiet non fuit impleta ſine libero arbitrio hoīs. Nō ḡ contingit omni prophetie predeſtinationis ꝙ im-pletur ſine noſtro libero arbitrio.

Opinio aliquorum.

¶ Ad hoc di-cunt quidam ꝙ hoc ita intelligendū eſt ſine nr̄o arbitrio. i. ſine libero arbitrio alicuius certe per-ſone. Si eñ beata maria non cōſenſiſſet nihilo-minus impleta eſſet illa prophetia in alia ꝟgine

Cōtra hoc arguitur.

¶ Sed hec ſolutio nulla eſt. quia hoc ꝯuenit ꝓ-phetie preſciētie qua cōmuniter ꝓphetatur ma-lum ſuū aliquib⁹ ſine cōminatiōe. vt illa qua di-xit dn̄s iudeis. vos in peccatis vr̄is moriemini. i. multi de vobis.

Opinio doctoris.

¶ Propter hoc dicimus ꝙ hoc ita eſt intelligendū vt ſine noſtro impleatur arbi-trio. i. ſine operatione vel cooperatione liberi ar-bitrij. Nō eñ dico ſine libero arbitrio operante vel cooperante adimpletionē prophetie. Intel-ligendū eſt tamen de illis prophetiis predeſtina-tiōis quibus dn̄s promittebat ſe aliquid facturū ſupra naturā. Nō eñ pōt intelligi de prophetia ꝑſonali vt de illa qua promiſſa eſt abrahe ſpūali-ter terra ꝓmiſſiōis vel qua prediceret de aliquo ꝙ bonū opus meritoriū facturus eſſet.

¶ Prima queſtio huius ſecundi capituli de pro-phetia cayphe.

Quinqꝫ genera prophetie.

Circa ſcd̄m capitulū notandū eſt ꝙ ſi-cut poteſt cognoſci ex verbis bti gre-go. ſpūſſanctus qn̄qꝫ tāgebat corda prophetarū q̄tū ad vocē tantū: vt in prophetia cayphe. ¶ Quādoqꝫ q̄tū ad vocē et q̄tū ad merita vt in iona quādo dixit. adhuc erūt. xl. dies ⁊ niniue ſubuertet. ¶ Qn̄qꝫ tangebat corda prophetarū q̄tū ad vocē ⁊ q̄tū ad merita/ ⁊ q̄tū ad inferiores cauſas. vt i yſaia qn̄ dixit ezechie. morieris tu. ¶ Quādoqꝫ ad ꝓ-uidentiā ſiue ad conſiliū diuinū vt in yſaia cū di-xit. Ecce virgo cōcipiet.

Prima queſtio hui⁹ ſecūdi capli.

¶ De primo genere pro-phetie queritur vtrū cayphas dixit verū. proba-tur ꝙ ita quia ſuper illū locū exod̄. vbi filij iſrael dicunt. fetere nos feciſti corā pharaone dicit glo-ſa. verū dicūt neſcientes ſicut cayphas.

Gloſa.

Item.

¶ Pre-terea dicit textus euāgelij ꝙ a ſpiritu ſancto di-xit hoc: ⁊ a ſpiritu ſancto nō potuit dicere niſi ve-rum. igitur ipſe dixit verum.

In oppm̄.

¶ Contra. Ipſe in-tendebat tantū modo ꝙ expediebat xp̄m mori ne ipſi amitterent locū et gentē. ⁊ hoc erat falſū vt patuit ex poſt facto. igitur nō intendebat dicere niſi qd̄ erat falſū: ⁊ nichil dicebat niſi qd̄ intende-bat. igitur dicebat falſuꝫ.

Opinio prepoſitiui.

¶ Ad hoc dicebat ma-giſter prepoſitiuus ꝙ ſpūſſctūs vſus eſt caypha tāqꝫ inſtrumēto. ⁊ illa locutio qua locutus ē tāqꝫ inſtrumento tantū nō fuit fructus ſue male volū-tatis: q: illa nō fuit niſi bona. volūtas vero eius nō niſi mala.

Cōtra hoc arguitur.

¶ Sed obicitur contra hoc quia in-tendebat perſuadere ꝑplo ꝙ expediret xp̄m mori: et nō intendebat niſi hac voce perſuadere. expe-dit vt vnus moriatur ⁊c̄. ergo prolatio illius vo-cis proceſſit ab ei⁹ mala intentiōe: ergo fuit pec-catū nō igitur fuit a ſpiritu ſancto.

Scd̄m doctorē q̄ttuor ſūt cōſideranda in prophetia cayphe.

¶ Nobis vi-detur ꝙ quattuor debēt cōſiderari. Primū ē vo-luntas ſiue intentio ipſius. Scd̄m eſt actio qua protulit vocē propheticā. Tertiū eſt ipſe ſermo prophetalis. Quartū eſt intelligentia ei⁹ qd̄ in-timauit ei ſpūſſanctus ſcꝫ ꝙ expediret chriſtum hoīem mori ⁊c̄. Duo prima pctā fuerūt nec fue-runt a ſpūſſācto ſcd̄m illos qui dicunt ꝙ non oīs actio eſt a deo. duo autē ſequentia fuerunt a ſpū ſancto. Qz eñ vſus eſt illa voce a ſpiritu ſancto fuit. Similiter quartū fuit a ſpiritu ſācto q: ei re-uelauit ꝙ expediebat chriſtū hoīem mori pro po-pulo. i. cōmodū erat ſiue tēporale ſiue ſpirituale et ita hoc verbum expedit cōmuniter ſe habebat ad cōmodū tēporale ⁊ cōmodū ſpūale ſcd̄ꝫ reue-lationem ſibi factā. Ipſe aūt ex malicia ſua abu-ſus eſt intelligentia illa ⁊ cōuertit illud cōmune ad cōmodum temporale tantū.

Opinio doctoris.

¶ Dicimus igit ꝙ tam volūtas q̄ꝫ actio eius fuit peccatū nec fuit a ſpiritu ſancto. Qz igitur dicitur ꝙ illd̄ fuit a ſpi-ritu ſancto ſic eſt intelligendū. i. ab intelligentia ſibi data a ſpiritu ſancto. Dicebat ergo verum li-cet intenderet falſum. ſicut ſi aliquis diceret ho-mo currit intendens de platōe ⁊ ſolus ſortes cur-reret. nec tantum q̄tū ad vocē tetigit cor ei⁹ ſpi-ritusſanctus ſed etiam q̄tū ad intelligentiā qua intelligentia ille abuſus eſt retorquens eam ad ſuam prauam voluntatem.

Spūſſctūs etiā tetigit cor cayphe quo ad intelligētiā verborum.

Q̄o incidēs.

Arguitur.

¶ Sed cū eius actio fuerit prophetatio queritur a quo fuerit prophe-tatio. ¶ Non poteſt dici ꝙ a diabolo: quia cum eſſet pontifex anni illius. ſicut dicit in textu euā-gelij. i. propter dignitatem ſacerdotij locutus ē a ſpiritu ſancto et factus eſt ꝓpheta a ſpiritu ſan-cto. Si dicatur ꝙ a deo fuit prophetatio: ergo il-la actio aliquid habuit a deo. igitur in opere dia-boli eſt aliquid quod eſt a deo quod eſſe non po-teſt.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ nō valet hec vltima argumentatio. Illa enī dicitur prophetatio nō ab eo quod in ſe eſt: ſed ab eo quod ē in inſtrumē-to illius actionis ſcilicꝫ in voce. Eſt enim ſenſus Cayphas prophetauit. i. protulit vocem ſignifi-catiuam eius quod ſpiritusſanctus intendebat. ſicut iſte laudat ceſarem.

Quomō debet intelligi ꝙ cayphas ꝓphetauit.

Relatio illa q̄ facit cō-ſtructionem verbi ad accuſatiuum non eſt in illa actione: ſed in inſtrumento illius actionis. ſ. qa eſt ſenſus iſte profert voces ſignificatiuas bono-rum operum ceſaris. Secundum eos autem qui dicunt ꝙ omnis actio eſt a deo. non eſt dubium quin illa actio fuerit a ſpiritu ſancto.

¶ Secunda queſtio ſecundi capituli de prophetia Ione.

Ayuntamiento de Madrid

Q Ueritur de ſecunda ſpecie ꝓphetie et de tertia. ⁊ q̄ritur de iona vtrū veꝝ vl' falſū dixit cū dixit Niniue ſubuertetur.

Ad ꝙ dixit falſum.

¶ Probatur ꝙ dixit falſum: qꝛ ip̄e nō intendebat niſi de corꝑali ſubuerſione. ſicut nec yſaias cum dixit ezechie. diſpone domui tue ⁊c̄.

Glo. in iſa.

De vtroq̄ em̄ dicitur in gloſa. ſuꝑ yſaiā ꝙ dn̄s nō reuelauit ei cōſiliū ſuū: et ita nō reuelauit ione ſpūalē ſubuerſionē. ergo cū intenderet de corporali ſubuerſione ⁊ nō ita cōtingit dixit falſū.

Secūdo ꝑ gloſam.

¶ Preterea dixit gloſa ſuꝑ ionam ꝙ ꝓphetia ione nō deſcēdit a ꝑſcientia dei: ſed ſi ſic eſſet euēturū ſicut ionas ꝑdicebat ꝯſtat ꝙ deſcēderet a ꝑſciētia dei. ergo nō erat ita euēturū. igitur dixit falſum.

Ad idem in eadē gloſa.

¶ Itē vt in eadem glo. ſuper yſaiā habemꝰ dicit btūs aug. ꝙ qui credit ſicut loquitur licet nō vera ſint q̄ loquitur fideliter tamē loquitur et hoc dixit ꝓpter ionā ⁊ yſaiam. ergo neuter dixit verū. igitur vterq̄ dixit falſum.

Tertio ad idem.

¶ Preterea nō excuſatur apoſtolus qui dixerit falſum qn̄ dixit ꝙ iret ad hiſpanos licet non iuiſſet. quare potius in hoc excuſatur ꝓpheta.

In oppm̄.

¶ Sed probatur ꝙ ipſe dixit verū: qꝛ ipſe locutꝰ eſt a ſpiritu ſancto ⁊ prophetice: ergo locutus eſt ex reuelatione ſpiritusſancti. Sed ſpūſſāctus nō reuelat niſi verum: igitur ipſe dixit verū.

Secūdo ꝑ gloſam.

¶ Itē dixit eadē gloſa ſuꝑ yſa. ꝙ ionas dixit verū illud quod legit in libro vite ſcꝫ ꝙ Niniue ſubuerteretur ſcd̄m merita coꝝ ⁊ hoc erat verū: ergo ipſe dixit verū.

Solutio aliquorum.

¶ Solutio. Quidā dicūt ꝙ ionas dixit verum. ſ. dictū cōmune ad ſubuerſionē corꝑalem ⁊ ſpūalem. Dicebat ergo verū ſimpliciter: ſed tamen falſum q̄ꝫtū in ſe erat ſicut dictū eſt de caypha. ⁊ dicūt ꝙ prophetia ione deſcēdit a preſciētia dei: ſed q̄ꝫtū ad euētū prout intendebat nō deſcendit a preſcientia dei. Oēs ergo argumentationes q̄ videntur velle ꝙ ionas nō dixit veꝝ retorquētur ad euentū pro quo ionas intendebat. Omnes vero ille q̄ videntur velle ꝙ dixerit veꝝ retorquētur ad illud quod dixit ionas.

Cōfutatio predicte opinionis.

¶ Sꝫ difficile ē reſpōdere ad qḋ dicit gloſa ꝙ dn̄s ſeruis ſuis reuelauit ſententiā ⁊ nō cōſiliū. Si em̄ reuelauit illḋ ione ſcꝫ ꝙ Niniue ſubuerteretur corporaliter vel ſpiritualiter: ⁊ cōſtat ꝙ hoc erat conſiliū domini. relinquit̄ ergo ꝙ dn̄s reuelauit ei cōſiliū ſuū.

Opinio doctoris.

¶ Propter hoc nobis videt̄ melius vt dicamus cū gloſa ꝙ ionas dixit illḋ qḋ legitur in libro vite ſcꝫ ꝙ Niniue ſubuerteretur corꝑaliter ſm̄ merita ſua. i. merita ſua hoc exigebant: et ita dixit verū.

Ad primū.

¶ Ad primū vero obiectū dicimꝰ ꝙ re vera dn̄s nō reuelauit ione cōſiliū ſuū. et ꝙ intelligebat de corporali ſubuerſione tantū: ſꝫ nō aſſerit eā ſimpliciter. Sed cū hac determinatione ſm̄ merita: ⁊ ideo non dixit falſum.

Ad auctoritatem.

¶ Ad auctoritatem vero q̄ dixit ꝙ prophetia ione nō deſcēdit a preſcientia dei. Dicimus ꝙ reuera nō deſcēdit ſm̄ ſenſum quē proprie exprimebāt verba illa: proprie em̄ ſignificabant falſum. Ipſe vero tranſſūpſit ad ſignificandū verū inſtinctu ſpūſſācti. Illa em̄ propoſitio ſimpliciter propoſita magis fuit cōminatoria q̄ꝫ ſi eſſet appoſita determinatio.

Ad tertiū.

¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ augu. attendit ſimiliter ſenſum verborūꝫ per quē dicit̄ ꝙ neuter dixit verū. tamē vterq̄ dixit verū ſimpliciter.

Ad quartū Spūſſctūs opat̄ ad ſtꝫ nō tamē reuelat falſuꝫ

¶ Ad quarto obiectū dicimꝰ ꝙ aliquis dicit falſum ſpū ſancto operante: ſed nullus pōt dicere falſū ſpū ſctō reuelante. qꝛ reuelare eſt ſcientiam dare. Cū ergo nō poſſit ſciri falſum: pꝫ qua re potius excuſatur ꝓpheta q̄ꝫ apl̄us a dictione falſi. Dauid em̄ quādo dixit ꝙ edificaret domum dn̄i dixit hoc a ſpūſācto operante: qꝛ dixit hoc a caritate. ſed nō dixit hoc a ſpūſctō reuelante: q̄a nullā domū edificauit dn̄o.

Incidētaliter cōtra dictū grego. arguit.

¶ Item videtur eſſe falſum qḋ dicit grego. ꝙ dn̄s mutat ſententiā: ſꝫ nō cōſiliū. Non em̄ mutat ſentētiā verboꝝ ione cū ſententia eſſet vera qꝛ dixit hoc illa locutione ꝙ ſubuerteretur Niniue ſm̄ merita. i. merita ſua exigūt hoc. Hanc veritatē nunq̄ dn̄s mutauit.

Opinio aliquorū contra quā ar.

¶ Propter hoc voluerūt quidā dicere ꝙ ionas dixit falſum: licet legiſſet in libro vite verū. ⁊ dixit illud falſum ex ſua opinione nō ex dei reuelatione. Hec ſolutio nō poteſt ſuſtineri ꝓpter hoc qꝛ ipſe q̄ꝫtū in ſe erat vehemēter opinabat̄ ꝙ dominus parceret niniuitis ſicut poſtea dicet̄.

Opinio doctoris.

Ad hoc dicimus ꝙ dicitur mutaſſe ſniam q̄a fecit ꝙ niniue q̄ digna erat ſubuerti: poſtea non fuit digna ſubuerti ſm̄ merita. etiā ⁊ ita vtranq̄ ſniam mutauit: ⁊ illā quā ꝓprie verba ſignificabāt ⁊ illam quā improprie ꝓpheta expreſſit.

Cōtra hoc arguitur.

Sed cōtra ionas dixit veꝝ qn̄ dixit ꝙ Niniue ſubuerteretur qꝛ intelligebatur ſcḋꝫ inferiores cauſas: ergo eadem ratiōe. Si aliquis modo diceret, ꝟgo nō peperit, diceret verū: qꝛ ſubintelligendū eſt hoc ſm̄ inferiores cauſas. Patet aūt ꝙ hoc eſſet hereticum dicere: qꝛ cōtra fidē.

Solutio.

Ad hoc dicimus ꝙ nullus ex ſua auctoritate de deo loqui debet niſi ꝓprie. vnde hereticus eſſet qui ſic de deo vellet loqui niſi in aliqua auctoritate inueniret̄ talis modus loquendi. Ionas aūt locutus eſt improprie inſtinctu ſpūſſcti: qꝛ magis ꝯminatorie locutus eſt q̄ꝫ ſi addidiſſet determinationē: ⁊ ideo non eſt trahendū ad cōſequētiā.

Gloſa ſuꝑ ionam.

Dictū eſt ꝙ ionas intellexit de corporali ſubuerſiōe quādo dixit Niniue ſubuertetur. Hoc etiā pōt haberi ex gloſa ſuper principiū ione que dixit ꝙ ionas erat ignarꝰ diuine diſpoſitiōis.

Cōtra hoc arguitur.

Sed cōtra in eadē gloſa dicit̄ is cū illūinante prophetia videret pctōres Niniue miam cōſecuturos ⁊c̄. ergo ionas illuminācte ꝓphetia videbat diſpoſitionē dei. de mia exhibenda. igitur non erat ignarus diſpoſitionis diuine.

Secundo.

Preterea ſicut habemus in ipſo textu. dixit ionas nunq̄d nō hoc ꝟbū meū cū adhuc eſſeꝫ in terra mea ꝓpter hoc preoccupauivt fugerē in tharſis. Scio em̄ ꝙ tu es deus clemens ⁊ miſericors ⁊ multe miſerationis ⁊ ignoſcens ſuper maliciam: igitur certus erat ionas etiā ꝓphetia reuelāte ꝙ Niniue nō ſubuerteretur corporaliter: ⁊ ita falſum eſt ꝙ iſte eſſet ignarus diuine diſpoſitionis et ſi intenderet tātū de corporali ſubuerſione cū dixit. Niniue ſubuertet̄: videt̄ ꝙ locutꝰ fuit cōtra conſcientiā.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ nō eſt locutus cōtra cōſcientiā: qꝛ non intellexit de corporali ſubuerſione ſimpliciter: ſed cū hac determinatione ſm̄ merita. Suſpicabatur tn̄ ꝙ de-

Ayuntamiento de Madrid

dimitteret peccata illis penitētiā agētibus: ſed
nō erat certus. ⁊ ideo bene dixit gloſa ꝙ ignarus
erat diuine diſpoſitionis. In illa aūt auctorita=
te is cū illuminātē prophetia videret ⁊c. Hoc ꝟ=
Expoſitio dicti gloſe. bum videret ĩproprie ſumitur. i. vehementer ſu=
ſpicaretur: et illi duo ablatiui nō notant ibi cau=
ſam rei verbi: ſed ſunt ablatiui abſoluti notantes
concomitantiam.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Prima rō. Tertio queritur de neceſſitate prophetati.
¶ Demōſtretur ergo aliquod contingens
prophetatū ab aliquo propheta. hoc eſt dictum
ab iſto: ꝗ neceſſe eſt hoc eſſe dictū: qr quicq̄d eſt
factū neceſſe eſt eſſe factū: ergo eadē ratione q̄c=
Scđa ratio quid eſt dictū neceſſe eſt eſſe dictū. ¶ Preterea
neceſſe eſt hanc dictionem fuiſſe quia actio ⁊ paſ
ſio que iam preterite ſunt nō depēdent a futuro.
et ſi hec dictio fuit: fuit dictio huius quia nō po=
tuit eſſe dictio alteri⁹. igitur neceſſe fuit hoc fuiſ
ſe dictū et hoc dictū fuiſſe a ſpiritusācto. Mđ ꝓ=
batur: qr hoc dictū fuit a ſpūſctō: et ſpūſſanctus
fuit cauſa huius dictionis. ergo tā cauſa q̄ȝ effe=
ctus fuit ergo nec cauſa ſcđȝ ꝙ cauſa: nec effect⁹
ſm ꝙ effectus dependebat de futuro. ergo neceſ
ſariū eſt hoc dictū fuiſſe prophetice Sed ſi hoc ē
dictū prophetice hoc erit igit̃ neceſſariū eſt hoc
Solutio. forte. ¶ Solutio. Neceſſariū ē hoc fuiſſe dictū:
ſed nō neceſſe eſt hoc fuiſſe dictū prophetice. q̄a
non eſt neceſſe ꝙ ſpūſſanctus illud reuelauerit
cū nō ſit neceſſe ꝙ propheta huius habuit ſciēti
am. Nec valet: neceſſe eſt hoc eſſe dictū a ſpūſā=
cto. igitur neceſſe eſt hoc fuiſſe dictū ꝓphetice.
et eſt ibi fallacia ſm cōſequens a ſuperiori ad in=
Fallacia cō ſequentis. ferius affirmādo. ſicut patet ex ſupius dictis. ex
futuro pendet ꝙ propheta habuerit ſciētiā hui⁹
ꝓpt̃ relationē que intelligit̃ in hoc nōie ſcientia.
que relatio exigebat ſuā correlationē in futuro.

¶ Sexti tractatus Cap. 3.

Tertio capitulo querit̃ vtrum prophetia
Af. ꝙ non. euacuabitur. ¶ Qȝ ſi eſt: ergo non fuit
in chriſto. igit̃ chriſtus nō fuit prophe=
ta qđ falſum eſt. Ipſe eñ ꝓpheta fuit ſi
cut dixit moyſes in deutero. prophetā ſuſcitabit
tibi deus ⁊c. Et preterea ſicut ver⁹ propheta cō
minatus eſt iudeis excidiū vrbis futurū peccatȝ
exigentib⁹ ⁊ eos in peccatis morituros. Preter=
ea rerū euentus ſibi diuinitus inſpiratos ſcđȝ ꝙ
Qȝ nō eua= cuabr̃ ꝓbat homo ĩmobili veritate predixit. Qȝ autē non ſic
euacuāda prophetia apparet: qr fuit in xp̄o in q̄
nihil imperfectū nihil ex parte fuit. datus eſt eñ
ei ſpūs nō ad menſurā: qr in xp̄o habitauit pleni=
tudo diuinitatis corꝑaliter. igitur prophetia nō
videtur eſſe ex parte ſolū autē qđ imperfectū eſt
Ad idem. euacuabitur. ¶ Preterea prophetia ſeu viſio ꝓ
phetalis plena viſio eſt. plene eñ et perfecte vi=
debant prophete futura in ſpeculo tāq̄ȝ in ſua lu=
Ad idem. ce ⁊ cauſa et hoc viſione prophetali. ¶ Preter=
ea eaſdē res videbit propheta in futuro quas mo
do videt futuras ⁊ per idē. qr per idem ſpeculum
et ſub eiſdem diſpoſitionibus: ergo eadē viſione
videbunt illas quas modo vident. igitur viſio ꝓ
Solutio. phetalis nō euacuabitur. ¶ Solutio. Eſt viſio

ſimplex qua vidētur res ſcđm ſe non in q̄ȝtū ſunt Viſio ſim=
via et nutus dei: ⁊ ab hac viſiōe ſimplici dicebā plex eua=
tur prophete videntes. Hec euacuabitur qr non cuar̃ nō au=
eſt realis. qr nō habet illā delectationē ſibi anne tem viſio
xam de qua dr. delectaſti me dñe in facie tua. Et realis.
licet plena et perfecta ſit huius cognitio aliquo
genere perfectionis ⁊ plenitudinis: nō tamē ha=
bet oīȝ plenitudinē ⁊ perfectionē que requiritur
ad hoc vt viſio nō euacuetur. ⁊ per hoc ſoluūtur Solutio ra
obiectiones ad hoc facte. Eſt viſio realis que vti tionū patet
tur rebus vt veſtigijs ⁊ indicijs diuine bonitatȝ:
et hec eſt pleniſſima ⁊ perfectiſſima. Habet eniȝ
predictā delectationē ſibi annexā de qua loquit̃
p̄s. ⁊ hec ſtabit qr per eā modo oīa nota ſūt: et in
futuro plenius Viſio aūt ſpecialis que fuit ĩ xp̄o
excellētior fuit q̄ȝ aliqua viſio alterius prophete
Fuit eñ perfectus hebreus in quo nō fuit aliqua
viſio ſimplex creature. vnde ab excellentiori vi=
ſione dr propheta q̄ȝ alij prophete. ¶ Sexti tra
ctatus ca. 4. Videtur poſſe probari ꝙ expoſito= cap. 4.
res ſacre ſcripture fuerūt prophete. Nā pharao
licet viderit ſeptē boues ⁊c. nō dicitur fuiſſe pro
pheta: ſed qui expoſuit viſionē. ſ. ioſeph. Eodē
modo nabugodonoſor aut balthaſar: ſed daniel
qui expoſuit viſionē: ergo eodē modo cū ezechiel
viderit ſpeciē electri nō tamē expoſuit ſed grego
rius. potius dicēdus eſt grego. propheta q̄ȝ eze= Greg. vide
chiel. ¶ Preterea eodē ſpū quo ſunt edite ſacre tur ꝓpheta
ſcripture ſūt expoſite. ſed ſpū prophetico ſūt edi
te: ergo ſpū prophetico ſūt expoſite. igitur ſacti
in exponēdo prophete fuerūt. ¶ Solutio. Non Solutio.
ideo ſolū prophete dicti ſunt daniel ⁊ ioſeph q̄a
viſiones regū expoſuerunt: imo qr eis in ſpeculo
oſtenſe ſunt figure ⁊ eorū ſigna reuelata ſūt eis
et aperta in eodē ſpeculo. Licet aūt grego. ⁊ alij
figurarū veritatē cognouerūt ſpūſctō docēte et
illuminātē: nō tñ reuelante vel in ſpeculo oſten= Solutio ad
dente. ¶ Et per hoc ſoluitur primo obiectum. primum.
¶ Ad ſcđȝ dicimus ꝙ ibi eſt paralogiſmus acci Ad ſcđm.
dentis. Ex his patet ꝙ duplici viſione ſcȝ ꝓphe Abrahā ha
tie ⁊ fidei vidit abrahā incarnationē filij dei ⁊ ꝓ buit dupli=
phetia fuit in eo ſimplex. q̄ autē fidei fuit in ipſo cē viſionē.
realis ⁊ perfecta. et de illa dicit dñs in euāgelio
Abrahā exultauit vt videret diē meū vidit et ga
uiſus eſt. Hic eñ annexū ſibi habet gaudiū ⁊ ex
ultationē. Nō aūt ſimul actu hūit has viſiōes.

¶ Sexti tractatus Capi. 5.

¶ De officio prophetarum.

Quinto capitulo queritur vtrum ſtatim
credendū ſit prophete maxime in diſ= In hoc ca=
ferentibus. ¶ Scđo vtrū obediendū pitulo q̄rit
ſit ꝓphete precipienti cōtra legē dei. tria.
¶ Tertio de pena pſeudo ꝓphete. ¶ Qȝ credē
dum ſit videtur: qr prophete erant os dei. qr dici
tur in prophetis. Os dñi locutū eſt: igit̃ eis cre= Prima rō
dendū erat ſicut ⁊ dño. ¶ Itē ioachim ⁊ ſedechi añ oppm̄.
as vituperabantur qr nō crediderūt hieremie ꝓ Scđa rō.
phetāti captiuitatē hieruſ: ⁊ hoc erat indifferēs
ergo ioachim ⁊ ſedechias debebāt crediḋiſſe hie
remie in tali caſu. Eadē ratione alijs prophetis
debet credi ſemꝑ vbi prophetant indifferentia.
¶ Contra. dicit gloſa ꝙ prophete loquebantur In oppm̄.

Ayuntamiento de Madrid

quãdoq; a ſpiritu ſãcto quãdoq; a ſuo. ſed popu=
lus neſciebat vtrũ a ſpũſancto vel ſuo loqueret̃.
ergo nõ tenebatur credere. quare ergo repꝛehẽ=
Solutio. dũtur ioachim ⁊ ſedechias. ¶ Solutio. Veri ꝓ=
Tria ſigna phete diſcernebantur per tria. vnũ eſt bona vita
veri ꝓphe. ſcd'm ꝙ pꝛophetata ab eis ſepe euenerãt ſicut fu
it de hieremia. tertiũ eſt ꝙ quãdo ꝓphete veri lo
quũtur de ſpiritu ſuo ſtatim coꝛrigũtur. ſicut pa=
tet in nathan qui dixit dauid volenti edificare do
mum dño. fac quicquid cogitaſti qꝛ dñs tecũ eſt
Per hec pa Sed ſtatim coꝛreptus eſt a dño dicente. vade et
tet ſolutio dic dauid ſeruo meo: nõ edificabis domũ michi
rationum. quia vir ſanguinũ es. qꝛ igit̃ hieremias perſiſte=
bat pꝛophetãdo captiuitatẽ hieruſalẽ cum eiꝰ ꝓ
phetie multotiens eueniſſent et bone eſſet vite:
tenebantur ei credere.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

SEcũdo queritur vtrũ obediendũ ſit pro
Ar ꝙ ſic. 1. phete pꝛecipiẽti cõtra legẽ dei. ¶ Et
videtur: quia micheas dixit cuidã percu=
te me. ⁊ cũ noluiſſet eũ percutere dixit:
quia noluiſti obedire voci dñi venit leo de ſilua
et deuoꝛabit te: ergo ille tenebatur obedire. ⁊ cõ
Secundo. ſtat ꝙ pꝛecipiebat cõtra legem dei. ¶ Preterea
pꝛophete ſunt os dñi: ergo eis credendũ eſt ſicut
dño. Sed ſi dñs pꝛeciperet alicui ꝙ interficeret
filiũ ſuũ teneretur hoc facere ſicut patet in abꝛa
ham: ergo ſi pꝛopheta pꝛecipit aliquod tale tenẽ
In oppm̃. tur hoĩes ei obedire. ¶ Cõtra. dicit apoſtolus
ꝙ ſi etiã angelus de celo ꝯtrariũ dixerit anathe
ma ſit. Si ergo non eſt credendũ angelo venien=
ti de celo ⁊ dicenti cõtra legẽ dei. ergo multo foꝛ
Solutio. tius nec pꝛophete. ¶ Solutio. Aliqd eſt ꝯtra le
gẽ dei in ſe ⁊ ſed nõ ſcd'm ſe. vt interficere hoĩem: qꝛ
hoc bene põt fieri. et ſi tale qd ꝑcipiat pꝛopheta.
cõſtantibus tribus pꝛedictis debent ei credere:
tamẽ cũ timoꝛe et expectatione ſm ꝙ graue ma=
gis vel minus eſſet. Si vero illud qd pꝛecepit eſt
cõtra legẽ dei in ſe ⁊ ſcd'm ſe vt negare xp̃m vel foꝛ
nicari: nõ eſſet ei credendũ vel angelo vel ꝓphe
Pena bene te. ⁊ in tali caſu loquitur apoſtolꝰ. ¶ De illo aũt
infert̃ ſine qui noluit obedire michee dicimus ꝙ foꝛte nul=
culpa. lam penã meruerat: ⁊ pena illa nõ eſt inflicta illi
Prima ſolu pꝛo pctõ. Nõ enĩ oĩs pena infertur pꝛo pctõ. vel
tio rationis foꝛte aliqd ſignũ habebat micheas q̃ a ſpũſctõ
Abꝛahã ha dicebat hoc ſicut credit̃ abꝛahã habuiſſe. Abꝛa=
buit ſignũ ham eñ qñ credidit angelo dicenti: imola michi
apertum. filiũ tuũ. ſignum apertũ habuit ꝙ dñs hoc dice=
Regula ge bat: vel diſcretionẽ ſpiritũ habebat. Eſt ergo ge
neralis. neraliter verũ ꝙ iteratio pꝛophetie ſemp debet
expectari ſi nõ habeat̃ certũ ſignũ de pꝛophetia
Item ar. vel diſcretio ſpirituũ. ¶ Sed ex hoc videtur ꝙ
acham nõ tenebat̃ ſtatim credere yſaie dicenti.
Pete tibi ſignũ a dño. Pꝛecipiebat eñ cõtra le=
gem dei quia cũ homo habet aliqd qd põt face=
re cõſilio humano nõ debet totũ negotiũ dimit
tere deo: qꝛ hoc eſſet tentare deũ. Unde videtur
ꝙ bene reſpondit cum dixit. Non petam et non
tentabo dñm: ergo pꝛo nihilo redarguitur a ſan=
Solutio ctis pꝛopter hoc ꝙ voluit petere ſignũ. ¶ So=
iſtius. lutio. Si illd ex humilitate dixiſſet nõ peccaſſet
ſed quia ex cõtẽptu peccauit. Nolebat eñ ꝙ glo
ria attribueret̃ deo: ſ; ydolis q̃ pꝛeponebat deo.
¶ Obicitur aũt de fine illius auctoꝛitatis: quia *Iterum ar.*
cũ ita eſſet ꝙ maxima opoꝛtunitas petẽdi ſignũ
data eſſet achã vel de celo vel de terra vel de q̃=
cũq; alio loco: ⁊ ipſe ex indignatione ⁊ contẽptu
noluit petere. cõuertit ſe pꝛopheta ad filios iſrl̃
dicens. Audite igitur dñs ⁊c̃. q. d. nunqd parum
vobis eſt ſupbire cõtra hoĩes niſi ⁊ contra dñm
ſuperbiatis? ⁊ ſubiunxit pꝛopter hoc ⁊c̃. Sed di
cere debuit. pꝛopter hoc nõ dabit dñs vobis ſi=
gnũ cũ vos et rex veſter ſuperbiatis cõtra eum.
¶ Preterea obicitur a iudeis ꝙ illud Ecce vgo *Argumẽt*
cõcipiet ⁊ pariet filium ⁊c̃. nõ eſt ſimpliciter in= *iudei.*
telligendũ de beata virgine: quia ſignũ rei deb;
rem pꝛecedere cuius eſt ſignũ. Sed liberationẽ
ab illis duobus regibus de quibus ibi fit mẽtio
nõ pꝛeceſſit ſignũ illud. quia beata virgo longe
poſt nata fuit ⁊ longe poſt peperit. ideo dicũt iu *Solutio.*
dei ꝙ illud intelligitur de vxoꝛe yſaie. ¶ Solu=
tio. Sic eſt intelligenda pꝛophetia. pꝛopter hoc
ꝙ achã adeo ſuperbus ⁊ in indignabũdus eſt cõ
tra dñm: idcirco nõ dabitur ei ſignũ ſed humili=
bus ſi qui ſũt de domo iacob. vel ſic pꝛopt̃ hoc. i.
pꝛopter ſuperbiã eius dabit vobis dñs ſignũ ta=
le quod nõ oẽs intelligunt: ſed ſoli humiles ſicut
dicitur in iohanne. in iudiciũ veni in mũdũ vt q̃
non vident ⁊c̃. q. d. dñs ſaluauit mundũ per ema
nuelẽ natũ de virgine qui erit deus et homo: qa
emanuel. ⁊ hoc credẽtibus eſt ſignũ liberatiõis
iudeoꝝ a duobus regibus qui infeſtabant hierl̃m
ſiue regnũ iudeoꝝ. Quia eñ de iudeis naſciturꝰ
erat ſaluatoꝛ oĩm perpẽdi poterat ꝙ iudeos ſal=
uaret ab illis. ¶ Ad obiectũ iudeoꝝ reſpõdemꝰ *Ad argumẽ*
ꝙ ſignũ quãdoq; ſequit̃ rẽ. ſicut in Exo. dixit do *tum iudeoꝝ*
minus moyſi. hoc erit ſignũ ꝙ miſerim te. imola *Signũ alt=*
bis ⁊c̃. tamẽ hebꝛei diſtingũt ibi ꝙ miſerim te et *quãdo ſeq=*
ibi incipit alia ſentẽtia. imolabis ⁊c̃. Pꝛopt̃ hoc *tur ſignatũ*
recurrendũ eſt ad vnctionẽ ſaulis in regẽ. pꝛimi *Patz ĩ moy=*
Regũ que pꝛeceſſit ſignũ ei pꝛedictũ a ſamuele *ſe et ſaulis*
ſc; ꝙ inueniret duos viros iuxta ſepulchꝛũ rachel *vnctione.*
qui dixerũt ei ꝙ inuẽte ſũt aſine patris ſui. ⁊ hoc
fuit ſignum ꝙ inunctus erat a dño: ⁊ circuncíſio
abꝛahe ſecuta eſt perfectã iuſticiã abꝛae. cuius
tamẽ ſignũ fuit. ¶ Itẽ dixit deus: quos deꝰ cõ= *Iterum ar.*
iunxit homo nõ ſeparet. Cũ ergo alexãder papa *Nõ dictum*
dixit ꝙ vinculũ matrimoniale ſoluit̃ per ingreſ= *alexandri*
ſum in religionẽ. videt̃ ꝙ nõ debuit illi credi ſta= *pape.*
tim: licet dicatur ꝙ canones ꝓmulgati ſũt a ſpũ
ſancto: qꝛ loquebatur cõtra legẽ dei. ¶ Solutio *Solutio.*
Non loquebatur cõtra legẽ dei. imo hoc habe=
bat ab ipſo dño qui vocauit btm̃ iohãnẽ euãgeli
ſtam a nuptijs ad ſtatũ perfectiõis. ſ. ad officiũ
apoſtolatus. ⁊ alexander nõ ſtatuit cõtra legem
dei ſed explanauit nobis legẽ dei. Cũ eñ aliqs
tranſit ad frugẽ melioꝛis vite ante carnalẽ copu
lam nõ ipſe ſeparat matrimoniũ ſ; deꝰ. Ante eñ
carnalẽ copulã vinculũ tantũ ſpũale eſt: ⁊ idcir=
co põt ſolui per ſpiritualẽ moꝛtẽ ſicut quãdo eſt
carnale poteſt ſolui per carnalẽ moꝛtẽ. ¶ Item *Iterum ar.*
dicitur in hieremia pꝛopheta. qui vaticinatus ẽ
pacẽ cũ dictũ eius euenerit ſcietur eſſe pꝛophe=
ta dñi: igitur cũ nõ credebãt hieremie ꝓphetãti

Ayuntamiento de Madrid

Solutio.

deſtructionē hierlm nõ peccabãt cum illud non eueniſſet. ¶ Solutio. Tenebãtur ei credere: qa per aliqua prophetata ab eo que iã euenerãt debebant ſcire ipm eſſe verꝝ ꝓphetã. predicta ergo auctoritas de nouellis prophetis et de illis qui faciebant ſe prophetas intelligenda eſt.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Tertio queritur de pena pſeudo prophete. Habetur eñi in deutcrono. propheta qui corruptus noīe meo vel alioꝝ deoꝝ falſum dixerit interficiatur. Sed nõ po

Ratio ante oppoſitum.

teſt cognoſci ꝙ falſum dixerit niſi per eiꝰ dictum ſcꝫ per eius ſignificationē vocis quã profert: ſed ſcðm propriã vocis vel locutionis ſignificationē ionas dixit falſum: ergo Niniuite qñ viderunt ꝙ nõ ſubuertebatur Niniue in tempore determinato a iona debuerũt eũ lapidare ẽm legē.

Solutio.

¶ Solutio. Naturale eſt homini ſemper ꝙ ſperet de miſericordia dei: immo etiã oī animali. Uñ quod dicebatur a iona intellexerũt Niniuite ẽm merita et niſi peniterent: ⁊ ideo nõ debuerunt eũ interficere cũ a ſpũ ſancto intellexerunt ſenſuꝫ prophetie ſcꝫ ꝙ merita eorũ exigebant ꝙ ſubuerteretur ciuitas. ⁊ ideo voluerũt mutare merita vt dominus eos non ſubuerteret.

¶ Septimus tractatus.

Dicto de angelis. dicendum eſt de alijs creaturis inter quas primo dicendũ eſt de primo creatis et earum principijs. ¶ Secundo de operibus ſex dierũ ⁊ diſtinctiõe illorũ. ¶ Tertio de hoīe de quo principaliter intendimꝰ. ¶ De primis creaturis dicit moyſes in principio geñ. in quo libro docemur ꝙ deus creator eſt viſibiliũ ⁊ inuiſibiliũ de trinitate ⁊ incarnatione per immolationē yſaac ⁊ de huiuſmodi articulis fidei. ¶ Et ideo liber geñ. primus eſt inter libros theologie. qm̃ inſtruit nos ĩ articulis fidei q̃ eſt prima virtutũ. ¶ Loquens de primis creaturis moyſes in principio geñ. dicit generaliter inſtinctu ſpũſcti. In principio fecit deus celũ et terrã. In principio. i. in filio ſiue

Quomodo intelligiꝫ in principio.

in ſapientia. ſicut aliquis artifex per ſapientiam ſuã operatur aliquã rem corporalē. ita deus per ſapientiã ſuã eternã operatus eſt mundũ. Uñ in ſapientia tua dñe feciſti oīa: ⁊ in euangelio. Oīa per ipm facta ſũt ⁊c̄. vel in principio. hoc eſt in principio tēporis ſiue in exordio creaturarũ fecit deus celũ empireũ cũ cõtentis ſuis angelis. et terrã. i. materiã oīꝫ viſibiliũ. ¶ Per hoc ꝙ dr. in pricipio. i. in initio tēporis excluditur opinio ariſtotelis qui mundũ dixit eternũ cuius opinio

Conuinciꝫ ariſtoteles Cõfutatur plato.

ſuperius improbata ē. ¶ Per hoc qđ dicit creauit excludiꝫ opinio platonis qui dixit tria fuiſſe principia: artificem: materiã: ⁊ ideã. Locutus ē eñi de deo carnaliter ad ſimilitudinē carnalis artificis qui ad hoc ꝙ faciat aliquid oportet ꝙ habeat materiam ex qua faciat et exemplar ad imaginationē cuius faciat: ⁊ ſic derogauit potentie diuine loquens de deo tanꝗ̃ nõ poſſit aliq̃d facere ſine materia exteriori ⁊ indigeret re extriſeca ad hoc ꝙ operaretur qđ falſum eſt. qđ oſtendiꝫ per hoc ꝙ magis eſt potens qđ per ſe eſt potens ꝗ̃ id qđ per aliud eſt potens. Si ergo deꝰ ē oñs per ſe poteſt facere q̃cquid vult: nec indiget aliq̃ extrinſeco ſiue materia ſiue inſtrumento ſiue cooperatore. ⁊ hanc oīpotentiã dei per ſe operãtis oſtendit moyſes cũ dicit. creauit id eſt de nihilo in eſſe produxit ſic excludens opinionē platonis

Plato et epicurus cõfutantur

et epicuri qui poſuit duo eſſe principia athomos ⁊ inane. ex quibus dicit mũdũ eſſe factũ nõ creatum. ¶ Per hoc etiã ꝙ diciꝫ creauit celũ excluditur opinio manichei qui duo poſuit principia

Cõfutatio manichei.

rerũ ſcꝫ deũ benignũ principiũ reꝝ incorporearum ⁊ deũ lucis ⁊ noui teſtamenti ⁊ aliũ deũ malignũ quē vocat deũ tenebrarũ ⁊ deũ veteris teſtamenti: ⁊ hunc dicũt principiũ eſſe oīm viſibiliũ. que q: mutabilia ſunt mala ſũt ẽm eos. ⁊ ſuã opinionē probare volũt quibuſdã maximis. quarum prima eſt. ¶ Cuius cauſa inuariabilis ē ipꝫ

Prima rõ manichei.

quoqꝫ inuariabile. Cũ ergo deus benignꝰ ſit cauſa inuariabilis nõ eſt cauſa variabiliũ. ¶ Scða

ſcða rõ illiꝰ

nõ eſt eadē cauſa cõſtructiua ⁊ deſtructiua eiuſdem. Cũ ergo deus ſit cauſa deſtructiua malorũ hoim. nõ eſt cauſa conſtructiua eorũdē. ¶ Tertia.

tertia rõ eiꝰ

cõtrarioꝝ cõtraria ſũt principia. cũ ergo bonum ⁊ malũ ſint cõtraria. cõtraria habēt principia. cũ g̃ ſummuꝫ bonũ ſit cauſa boni: ſũmũ malum erit pricipiũ mali. ¶ De prima dicimꝰ ꝙ ipa

Prima rõ nulla et fſm aſſumit.

eſt falſa. ꝓbatũ eñi eſt ꝙ oīa varibilia ab vno inuariabili ſũt ⁊ hoc q: non de ſeipo illa facit: ſꝫ de nichilo. ¶ De ſcða dicimꝰ ꝙ nõ tenet in aliq̃bꝰ

Scða ſiſt nihil valet.

cauſis voluntarijs. Aliquis eñi artifex cauſa eſt cõſtructiua malorũ quo ad eſſentiã: et cauſa deſtructiua eorũdē quo ad maliciã. ¶ De tertia dicimus ꝙ nõ eſt gñalis. Patet eñi ꝙ non tenet in

Tertia non tꝫ gñaliter.

primis cõtrarijs: vt in calido et frigido. q: nõ habent ante ſe aliquã ꝯtrarietatē. Bonũ autē ⁊ malum nõ ſunt recte contraria ſi accipiatur bonum

Bonũ ⁊ malũ nõ ſũt ꝓprie ꝯtraria

nature vel etiã bonũ gratie: q: malũ nihil eſt. et ideo nõ oportet ꝙ habeat aliquã cauſam ſui exiſtentē. Unde dicit aug. ꝙ ideo manicheus dece-

Aug. dicit q̃re deceptꝰ ē manicheꝰ

ptus fuit: q̃a prius voluit ſcire vnde malũ ꝗ̃ q̃d malũ. Si eñi ſciuiſſet ꝙ malũ nihil aliud eſſet ꝗ̃ corruptio vel priuatio boni. ſciuiſſet ꝙ malũ non eſt niſi in bono nec poſuiſſet cauſam efficientem deficientis. Defectus eñi in deficiēte cauſam nõ habet efficientē: ſed defectũ ſiue priuationem.

¶ Hoc ergo quod dicit moyſes. creauit. i. de nichilo fecit ſiue per ſe fecit ſiue adminiculo alterius oſtendit ꝙ qui creauit per ſe potuit producere in eſſe. per ſe autē poſſe facere aliquid oīpotētia eſt. omnipotentia vero nõ põt eſſe niſi in ſummo bono. ⁊ ideo per hoc ꝙ dicit creauit deꝰ celũ et terrã excluditur opinio manichei. ¶ Itē cum

Alia ratio contra manicheos.

manichei dicãt ꝙ q̃cq̃d eſt ex inuariabili ſit inuariabile. ſequiꝫ cũ aīe ſint ex inuariabili ꝙ ſint inuariabiles. ergo nõ poſſũt peccare. Ad quod ipi dicunt ꝙ aīe per ſe ⁊ ẽm ſe peccare nõ poſſũt: ſed ex carnis coniunctione vel ex diaboli ſuggeſtiõe

Queritur a manicheis.

peccant. ¶ Queritur ergo vtrũ neceſſe ſit ipſas peccare a diaboli ſuggeſtiõe vel nõ. Si ſic: ergo nõ eſt eis imputandũ. Si vero neceſſe nõ eſt ſed voluntarie acquieſcunt: ergo diabolus nõ ē potens per ſe nocere eis: nec ꝑ ſe potens eſt ſibi no-

Ayuntamiento de Madrid

cere qꝛ nõ poteſt peioꝛ eſſe. ergo ꝑ ſe nõ põt ali-
cui nocere. ergo per ſe nõ eſt potens agere male:
Cõtra hoc arguitur.
quia nihil eſt malũ niſi in aliquo noceat. ¶ Con
tra. ipſe eſt ſumme malus: ergo per ſe potens eſt
male agere. ¶ Itẽ cohibere malũ eſt bonũ. hec
pꝛopoſitio eſt per ſe nota igiť poſſe cohibere ma
lum eſt bonũ poſſe. igitur eſt in ſũmo bono: qꝛ ali
ter nõ eſſet omp̃s. igitur ſumme bonũ ſcꝫ deꝰ po-
teſt cohibere diabolũ a malo. igitur diabolꝰ non
per ſe poteſt facere malũ. ¶ Cõtra. eſt ſũme ma
lus: igitur per ſe poteſt facere malũ ⁊ nõ põt im-
pediri ſicut ſũme bonũ poteſt facere bonũ ⁊ non
Aliḋ dictũ manicheoꝝ
põt impediri. ¶ Itẽ dicũt ꝙ niſi eſſet vnũ pꝛinci
piũ et deus tenebꝛarũ nõ eſſet aſſignare rationẽ
quare pꝛius tenebꝛas creaſſet ꝙ̃ lucẽ. qḋ ipi vo-
lunt habere ex illo textu. ⁊ tenebꝛe erant ſuꝑ fa-
ciem abyſſi. qm̃ ſequitur dixit deus fiat lux ⁊c̃.
Iſta opinio nulla eſt.
¶ Sed iſta opinio nullius eſt momenti. Nã oĩa
entia et creata ab vno fluxerũt pꝛincipio. qḋ inſi
nuatur cũ dicitur in pꝛincipio. de quoꝛũ numero
non fuit tenebꝛa cũ ipſa nihil ſit niſi ſola pꝛiuatio
Alia ratio manicheoꝝ
vel abſentia lucis. ¶ Alias etiã rationes ſophi-
ſticas ad muniendũ pꝛopꝛiũ erroꝛẽ inducũt qua-
rum vna eſt ꝙ bonũ ⁊ malũ ſũt cõtraria: ⁊ magis
bonũ ⁊ magis malum ſimiliter. igitur et maxime
ſiue ſummũ bonũ et maximũ ſiue ſummũ malũ.
ergo aliquid eſt ſũme malũ ſicut aliquid eſt ſum-
Iſta ratio nichil valet
me bonũ. ¶ Sed iſta ratiocinatio inefficax eſt ⁊
inepta et habet inſtantiã in acuto ⁊ obtuſo: quia
acutum et obtuſum in angulis habent contrarie
tatẽ ⁊ magis acutũ ⁊ magis obtuſum: nõ tamẽ ſũ-
me acutũ et ſũme obtuſum. quia nullus angulus
eſt talis. ſ. adeo obtuſus quin poſſit eſſe obtuſioꝛ.
Similiter ex hac parte eſt. Revera eñ ſi aliquid
Alia ratio manicheoꝝ
eſſet ſumme malũ ipſum ⁊ ſũme bonũ cõtrariarẽ
tur ſibi adinuicẽ. ¶ Alia ratio quã ad idẽ abſtru
endũ afferũt talis eſt. Aliquid dicitur magis bo
num alio ſecũdũ ꝙ magis accedit ad bonũ in ſũ-
mo. hoc eſt ad ſummũ bonũ: igiť aliquid ſimiliť
iudicandũ ẽ magis malũ qꝛ magis accedit ad ſũ-
Solutio. rationis.
me malũ igitur aliq̃d eſt ſũme malũ. ¶ Ad hanc
eñ reſpõdet ꝙ licet magis bonũ dicať aliquid ſe
cundũ appꝛopinquationẽ ad ſũme bonũ. tñ ma-
gis malũ nõ dicitur niſi quia magis recedit a bo
no. Unde magis malũ dicitur qḋ maioꝛis boni-
tatis eſt pꝛiuatiuũ et ſic diſſoluitur illa obiectio
Alia ratio illoꝛum.
¶ Tertiã rationẽ adducũt talẽ. Eſt bonũ ꝑ par
ticipationẽ: et eſt bonũ per eſſentiã. ergo eſt ma-
Solutio.
lum per participationẽ ⁊ malũ per eſſentiã. ergo
eſt ſumme malũ ſicut eſt ſũme bonũ. ¶ Iſtud ſi-
Sũme malum eſſe eſt impoſite.
cut pꝛimũ ſoluitur. Nã contra naturã mali eſt ꝙ
aliquid ſit ſũme malũ ſiue per eſſentiã: qꝛ malum
nõ poteſt eſſe ſine bono ⁊ niſi in bono ſicut ꝓbat
dionyſius per hoc ꝙ nõ eſt malum ſi non nocet.
¶ Confutatis igitur ⁊ infirmatis rõnibus quibꝰ
impietatẽ ſuã moliũtur tueri ꝓponẽde ſũt in me
diũ demõſtrationes quibus eoꝝ inpietas euidẽ-
ter ſuggillatur ⁊ eliditur. Et pꝛimũ adducemꝰ ra
tiones ad hoc. deinde auctoꝛitates veteris teſta
menti qḋ ſolũ ipi admittũt. pꝛouocãtes tñ ⁊ ape
rientes erroꝛẽ ſuũ qui talis eſt. ſicut cõtineť in li
Hereſes
bꝛo manichei qui dicitur epiſtola fundamẽti: ⁊ ſi
cut in libꝛis ſuis recitat auguſtinꝰ. Poſuerũt eñ manicheoꝝ
pꝛincipẽ lucis cũ habitatoꝛibus ſuis cuiꝰ habita
tio eſt terra lucis q̃ terra lucis ſecũdũ eos eſt ſu-
per iſta viſibilia. Poſuerũt ex aduerſo pꝛincipẽ
tenebꝛaꝝ cũ ſuis habitatoꝛibus quoꝝ habitatio
eſt terra tenebꝛarũ. etiã ibi poſuerũt turbationẽ
⁊ obſcurationẽ meroꝛẽ ⁊ tenebꝛas que oĩa dixe-
runt eſſe a pꝛincipe tenebꝛaꝝ ⁊ oĩa coꝛruptibilia
Cõtra manicheos ar̃ Pꝛima rõ.
⁊ mutabilia dixerũt eſſe ab eodẽ. ¶ Sed contra
eos multipliciter opponitur. pꝛimo ſic. Quicq̃d
eſt aut eſt bonũ aut malũ hanc cõmunẽ ꝯceptio
nem negare nõ poſſent. Coꝛruptio igitur reꝝ aut
eſt bona: ⁊ ſic a deo benigno. nã quicq̃d eſt bonũ
eſt a deo benigno. hoc bene cõcedunt. Et ſi ipſa
eſt a deo: ergo ⁊ coꝛruptibilia inq̃ꝫtũ habitꝰ ſunt
ab eodẽ. Si autẽ mala ẽ coꝛruptio: ergo ipã coꝛ-
ruptibilia bona per aliã maximã. ſed ſi ſũt bona:
Cõfirmatio illius rõnis
ergo a deo vt pꝛius. ¶ Itẽ demõſtreť aliq̃d coꝛ-
ruptibile. inde ſic hoc eſt malum aut ergo eſt ſua
malitia: ⁊ ſic eſſet ſumme malũ. ⁊ ſic eſſent plura
mala ſũme et nõ vnũ ſolũ. aut ſi nõ ẽ ſua malicia
abſtrahatur illa malicia pꝛeter ipſaꝫ ſibi aliq̃d re
manet. de illa queriť vtrũ ſit bonũ aut malũ. Nꝫ
malũ dici nõ poteſt: quia malicia abſtracta eſt ſi
Aug. arguit cõtra eos
bonũ: ergo eſt a deo. igitur hoc coꝛruptibile eſt
a deo. ¶ Itẽ aug. duas rationes inducit contra
eos quarũ pꝛima eſt talis. O tu manichee in re-
Pꝛima rõ auguſtini.
bus coꝛruptibilibus vituperas coꝛruptionẽ ⁊c̃.
⁊ ego tecũ. Lauda ḡ mecũ oꝛdinationẽ ſpeciẽ ⁊
ſalutẽ ⁊c̃. ⁊ ſi hec ſi illa dicis mala qꝛ coꝛruptibi-
lia ⁊ vituperabilia. iſta mecũ dicas bona: qꝛ lau-
dabilia. et pꝛecipue cum illa q̃ ibi vituperas non
ſunt talia quibus amotis pereat res. Hec autem
que mecũ debes cõmendare talia ſunt quibꝰ ab-
ſentibus res nõ manet. Si igitur iſta ſunt bona ⁊
ſũt naturaliter inherẽtia rebus ipſis ⁊ ab eis in-
Scḋa ratio auguſtini.
ſeparabilia: igitur et res naturaliter bone. et in-
de vt pꝛius. ¶ Alia talis eſt dicit aug. ꝙ ipi ma-
ieſtatẽ diuinã detractant vt malũ in loco ſuo po-
nãt. quia ponũt terrã tenebꝛarũ ⁊ terrã lucis ſe-
ſe cõtingere in latere vno: ſed vtramq̃ꝫ immẽſam
Aug. cõtra manicheos
eſſe. vnã ſurſũ alterã deoꝛſũ. ⁊ dicũt ꝙ deꝰ beni-
gnꝰ nõ habitat illã terrã tenebꝛaꝝ. Sꝫ ꝯtra hoc
ſic obicit aug. Intellectꝰ tuꝰ o manichee attigit
Aliḋ dictũ coꝛum.
terrã illã: ergo deus multofoꝛtius cũ ipe infini-
te ſit magnitudinis ⁊ maioꝛ tuo itellectu. ¶ Itẽ
dicũt ipi ꝙ aĩa rationalis licet ſit a deo ⁊ de ſub-
ſtantia ipius dei facta. tamẽ peccare poteſt. ⁊ cũ
Dictuꝫ pꝛepoſitiui.
peccat detrudiť in coꝛpus ignobilius vt ibi toꝛ-
queatur vt in coꝛpus canis vel conſimile. Unde
magiſter pꝛepoſitiuus q̃ diu cõuerſatus eſt inter
eos ⁊ paucos potuit ad viã veritatꝫ reducere. iu
rabat ſe audiſſe pꝛopꝛijs auribus ꝙ cũ videbant
canem alludentem cauda dicebãt. Aĩa iſtius ci-
to purgabitur ⁊ liberabitur. Si igitur aĩa licet a
deo benigno nõ impeditur q̃n poſſit peccare: er-
go coꝛpus licet ſit a deo maligno nõ impedietur
quin poſſit benefacere. ergo potẽtia bñfaciẽdi ẽ
Alia ratio contra eos.
in eo: et illa eſt bona. igiť ſm̃ illã eſt a deo bono.
¶ Itẽ ſumme bonũ eſt tale quo nõ põt excogita
ri melius vel eque. ⁊ ſumme potens eſt facere bo
num quodcũq̃ꝫ excogitari põt. igiť cũ deſtruere

Ayuntamiento de Madrid

malū ſit bonū ⁊ deſtruere ſumme malū erit valde
⁊ ſūme bonū: ꝗ ſumme bonū pōt deſtruere ſūme
malū. Eodē modo ecōtrario. Sūme malū eſt ali
quid: ꝗ ipſū pōt facere malū qđ maius excogita-
ri nō pōt. ꝗ pōt deſtruere ſūmū bonū: qꝛ hoc eēt
ſūmū malū. ſed hoc ē falſū. Sic eñ nō eſſet ſūmū
Corelariū bonum ſūme potēs qđ nō eſt intelligibile. ¶ Ex
hoc indirecte ſequit̃ ꝙ impoſſibile eſt aliqđ intel-
Alia ratio. ligi ſūme malū. ¶ Itē ſūme malū qđ eſt fons et
origo oīs mali ſicut ipī dicūt cōſtat ꝙ pōt facere
malū. ſed illđ malū pōt nocere aliter eñ nō eſſet
malū. igit̃ pōt adimere aliqđ bonū. nō niſi ipi ſū
me malo. ꝗ aliquod bonū eſt in eo: igitur nō ē ſū-
Alia ratio. me malū. ¶ Itē ſūme bonū ⁊ ſūme malū cōueni
unt in eſſe: ſed eſſe inq̄tū eſſe eſt bonū. qm̄ ab oī-
bus deſiderat̃. Bonū autē eſt qđ oīa optāt ſicut
dicit aug. igit̃ ſūme malū habet in ſe aliqđ bonū
Arguit̃ au-ctoritate. igitur nō eſt ſūme malū. ¶ Auctoritate autē no
ui teſtamēti eliminat̃ error iſte euidētiſſime. dicit
eñ apoſtolus. An neſcitis qm̄ mēbra vr̄a tēplum
ſūt ſpūſſcti: qui igitur violauerit tēplū hoc diſp-
Gloſa aug. det illū de⁹. Et ibi dicit gloſa aug. ꝙ littera gre-
corū ē. qui corruperit tēplū hoc corrūpet illū de
Ad idem. us. ꝗ corruptio ē a deo. qđ eſt cōtra ipos. ¶ Itē
ſi mēbra nr̄a tēplū ſūt ſpūſſcti: igit̃ ſunt bona: qꝛ
ſpūſſctūs cū ſit ſūme bonus nō habitat niſi in bo
no. ſed ſi ſūt bona: igit̃ ſūt a ſūmo bono. ¶ Itē ſi
ſūmū bonū habitat in mēbris nr̄is. igit̃ habitat
Ad idem. in terra tenebrarū qđ iterū eſt cōtra eos. ¶ Itē
cōtra oēm hereſim que nō recipit vet⁹ teſtamētū
ē illa auctoritas dñi i euāgelio. Habēt moyſen ⁊
ꝓphetas: audiāt illos. Si moyſi ⁊ ꝓphetis non
credūt. neq̄ ſi aliq̄s ex mortuis reſurrexerit cre-
dēt ei. igit̃ qui nō recipit vet⁹ teſtamētū neq̄ no
Annotatio uum. ¶ Has aūt hereſes ꝑmittit dñs pullulare
⁊ ſupſeminari cū tritico ꝓpt̃ vtilitatē ſuoꝝ q̇ viſa
vilitate hereticoꝝ ⁊ pena gr̄as agāt ꝙ nō ſūt per
miſſi ſic errare. ⁊ vt etiā exerceant̃: q̇a ſicut dicit
apoſtolus. Oportet ⁊ hereſes eſſe vt qui probati
ſunt manifeſti fiant. ¶ Scđm capitulum.

Anifeſta ⁊ improbata opinione mani-
cheoꝝ accedēdū eſt ad ſcđꝫ capl̄m in q̄
agēdū eſt de opib⁹ ſex dieꝝ per ordinē.
¶ Et prio de ope prime diei. Dicit aūt
Aug. cōtra manicheū. btūs auguſtinus in libro ſuo contra manicheū q̄
manicheus deridet librū geñ. i cui⁹ initio dr̄. In
principio creauit de⁹ celū ⁊ terrā ⁊c̄. Querit eñ
Prima rō manichei. manicheus in quo principio. nā ſi in principio tē
poris ante ꝗ ocioſus erat. ocioſitas aūt vitupera
Scđa rō. bilis erat ⁊ vicioſa. ¶ Preterea ſi in inchoatiōe
tp̄is opat⁹ eſt qđ nō ante tp̄a eterna fecerat ſubi
to atq̄ repente opatus eſt. qđ ſīlr̄ in ipo vitu-
Rñſio aug. perabile eſt. ¶ Et ad hoc rn̄det aug. ꝙ obiectio
iſta ꝓcedit acſi tp̄s fuiſſet anteq̄ de⁹ creaſſet tē-
pus. Cū ergo ante tp̄is creationē nō eēt tp̄s nō
valet qđ obiciūt. Nā ocioſitas ⁊ ſubito tp̄us di-
cūt ⁊ preterea ocioſitas dicit ceſſationē ab ope-
re quādo ꝯgruū ⁊ cōueniēs ē opari. Anteq̄ aūt
Alia ratio manichei. operaret̃ de⁹ nō erat cōueniēs ipꝫ opari. ¶ Itē
obicit manicheus. ſi nō poſſet deus aliqua bona
facere impotētia eſſet. ſi aūt poſſet et non vellet
inuidia. igit̃ ſi anteq̄ faceret res nō potuit eas fa
cere impotens fuit. ſi autem potuit et noluit in-
uidus fuit. ¶ Et ſoluēdū ſcđm aug. ꝙ ab eterno Solutio auguſtini.
nō debuit mundū creare. Sic eñ eq̄lis eēt crea-
tura creatori in aliquo. ſcꝫ in duratiōe. Nō autē
ſic debet eſſe vt qđ eſt ab aliquo coequet̃ ei. licꝫ
qđ de illo ēſt ei poſſit equiparari. ſicut apparet i
hoie qui bene facit de ſe. i. de ſua ſubſtātia hoīeꝫ Creatura
equalē ſibi. ſed alia que nō ſūt de ipo nō pōt face non poteſt
re equalia ſibi. Eodē modo intellige in deo. Qđ equari deo.
eñ de ipſo eſt vt filius eius equale eſt ei. qđ autē
ab ipſo eſt nullatenus equari ei poſſit. Si autem Si dicatur
queras licet ab eterno facere nō debuerit: tñ po-
tuit facere anteq̄ feciſſet per aliqđ ſpaciū: nihil
eſt hoc. qꝛ ſolutionē huius queſtionis ſequit̃ que
ſtio ſimilis. Si autem queras quare tunc fecit Ad hac dr̄.
dico ꝙ tu queris cauſam volūtatis diuine que ta
men ſuprema eſt oīm. Si autē queris finalē cau-
ſam dicit aug. O tu manichee purga oculos mē Carpit ma-
tis et eſto amicus dei vt ſic aperiātur tibi archa- nicheum.
na eius. Nō eſt ergo ponere inuidentiā in deo ex
hoc ꝙ ante non eſt operatus. Nā inuidētia dicit
volitionē operandi cū debitū eſt aut ſaltē conue
niens et oportunum quorū deus nullū obmittit.
¶ Item ſup geñ. ad litterā querit augu. Cur in Querit au-
creatione celi ⁊ terre nō apponitur verbū dicen gu. ſup ge.
di ſicut in creatione lucis. ¶ Et ſoluit̃ ꝙ verbuꝫ Solutio.
dicendi diſtinctionē deſignat: qꝛ per ipm̄ inſinua
tur verbū eternū qđ plene loquitur ⁊ aperte bo-
nitatē dei. Eſt eñ plena ⁊ perfecta ymago ipius
⁊ ideo etiā iohānes locutur⁹ de incarnatiōe filij
dei qꝛ ideo incarnat⁹ ē vt ꝑ ipm̄ reformaret̃ hō i
dei ymagine qui deformatus eſt per pctm̄ vocat
ipm̄ verbū. Hinc eſt ꝙ in creatiōe materie infor-
mis obmittitur v̾bū dicendi qđ tñ non tacet̃ vbi quare tacet̃
fit mentio de diſtinctione ⁊ formatiōe informiū. v̾bū dicēdi
¶ Sed cōtra hoc eſt qđ ſupra dictū eſt. ſ. corru- Contra di-
ptio ⁊ informitas ⁊ etiā putredo habēt rōnē ſuā cta arguit̃.
in deo. ſicut dr̄ illa auctoritas. ego putredo do-
mui iuda dicit dñs. ¶ Itē obicit̃ de illo v̾bo qđ
dicit aug. ſup geñ. ꝙ res corruptibiles nō ſūt de
arte. ¶ Sꝫ cōtra. imo de arte ⁊ de ordinatiōe ar Contra di-
tis eterne que ē plena rationū viuentiū ē ipa cor ctū aug. in
ruptio ⁊ oīa corruptibilia. ¶ Ad quod reſponde gene.
mus ꝙ de arte. i. de ordinatione artis ſunt oīa q̄ Solutio.
ſūt: ſed nō ſūt de arte. i. de ꝓprietate artis oīa vt
corruptio ⁊ ſimilia ⁊ ſi rōnē ſuā habeant in deo:
non tñ ſm̄ actionē quā ex ſe ⁊ ſm̄ ſe eliciat. ſed ſe
cundū actionē quā elicit ſecūdū accidens. talis
aūt actio eſt corruptio. Nā cuꝫ anteq̄ res eſſent
non eſſet niſi eternū: nō fecit autē eas de ſe eter-
no: fecit eas de nihilo. Ex hoc autē habent ꝙ ſūt
corruptibiles. ⁊ hoc eſt qđ aug. dicit alibi. cū di
co naturā corruptibilē duo dico. Naꝫ quod dico
naturā ꝑtinet ad deū. Qđ dico corruptibilē per-
tinet ad nichilū. Patet ergo ꝙ corruptio ⁊ muta
bilitas ſunt in deo ſiue in exemplari nō per imita
tionē ſꝫ per rationē ⁊ ordinationē ſiue per ratio-
nem ordinationis ſed nō per diſpoſitionis imita
tionem vel proprietatem dei: ſed per ꝓprietatē
ſue originis q̄ quaſi de nihilo ſunt.

Onſequēter ſciendum eſt qđ dicit aug. in Auguſtini
libro cōtra manicheum ꝙ in principio fe- contra ma-

nicheum. cit deus tria celum terram tempus. vt celi nomi
ne comprehendas celum empireum et angelicā
naturā. noīe terre materiam omnium viſibilium.
Arḡ contra ¶ Cū ergo mūdus factus fuerit in principio tē=
auguſtinū. poris ⁊ nondū erat tēpus qꝛ nec motus cuiꝰ tp̄s
menſura eſt: motus aūt nō erat. qꝛ ſi eſſet tūc poſ
ſem dicere aliq̄d moueꝛ. Sed ſi hoc aliq̄d prius
mouebaꝛ: hoc eñ ſequitur ex natura motus: ſed
hoc falſum. ḡ motus nō erat neq̄ tēpus. Si ergo
tēpus nōdū erat nec ante fuerat ⁊ mūdus erat: ḡ
mundꝰ fuit ante tēpus. nō igiꝛ coequeua fuerunt
Solutio. mūdus ⁊ tēpus. ¶ Solutio. Licet exiſtēte mū=
do nec eſſet tēpus nec prius fuiſſet: tñ nō fuit añ
ip̄m mūdus. ſicut linea ꝑpēdicularis nec ē citra
lineā ſupra quā cadit nec vltra. Similiter ſupfi=
cies muri nec vltra murū nec citra. Licet eñ mū
dus in initiali termino tp̄is eſſet tp̄s: tamen non
erat ſcd̄m exiſtentiā ſuā que in ſucceſſione ꝯſiſtit
Inſtans eñ nihil eſt ad tēpus. ſicut nec pūctus
ad lineā. Si aūt vellet quis dicere mūdū eē ante
tēpus. i. ante tp̄is exiſtentiā ſucceſſiuā bene poſ
ſet hoc cōcedi nec eſſet cōtra intentionē ſctōꝝ.
Arḡ de v̄bo ¶ Poſtea obicitur de verbo creādi. nā cū crea=
creandi. re ſit de nichilo rē facere aut hoc ē ex ptim nichi
lo ⁊ partim aliquo qđ eſſe nō pōt: qꝛ ſm̄ hoc ante
oēm creaturā aliq̄d preceſſiſſet: aut ex penitus ni
chilo. Qꝫ ſi eſt: ergo cū oīa creata ſint ex nichilo
oīa equaliter de nichilo. Sed qꝛ de nichilo ſunt
corruptibilia ſūt: vt ait aug. ergo oīa eque corru
ptibilia. qđ plane falſum: non ergo qꝛ de nichilo
Scđo arḡ corruptibilia ſūt. ¶ Itē potētia corrūpendi paſ
de potentia ſiue cū ſit aliqua potētia ⁊ nō actiua potentia pa
tiendi eſt: ergo paſſibilitas eſt: ſed paſſibilitas a
materia eſt: ſed materia eſt a deo. igiꝛ res corru=
ptibiles ſunt nō qꝛ de nichilo: ſed ſcd̄m aliq̄d qđ
Tertio arḡ. habent a deo. ¶ Itē ad idē eſt ꝙ materia eſt ſub
iectum gñationis ⁊ corruptiōis ⁊ oīs paſſionis.
Quarto arḡ. ¶ Itē corrūpere eſt agere: ergo corrūpi eſt pati
ergo potentia corrūpendi eſt potētia patiendi.
Solutio q̄= et inde vt prius. ¶ Solutio. Qꝫ res ex nichilo
re res ſunt ſunt facit ꝙ ſunt corruptibiles quo ad principiū
corruptibi= materiale. ſed qꝛ vna forma nobilior eſt alia: ideo
les. magis accedit ad primū principiū vna q̄ȝ alia. et
ideo magis ē corruptibilis vna q̄ȝ alia ¶ Qꝫ aūt
obicit: qꝛ potentia corrūpendi potētia paſſiua ē:
falſum eſt. qꝛ nō eſt potentia ſed potius impoten
Ad primū. tia reſiſtendi corrūpenti. Qꝫ aūt potentia corrū
pendi nō ſit potentia patiendi ptꝫ. nā aer recipit
colores ⁊ amittit nichil patiendo. ſimiliter ⁊ illu
Ad aliud. minationes. ¶ Ad aliud autē dicendū ꝙ corrū=
pere nō eſt agere ſed potius deagere. vnde cor=
rūpi eſt deagi. Preterea nō ſequiꝛ corrūpere eſt
Nō oī actio agere: ergo corrūpi eſt pati. Nō eñ omni actioni
ni corrñdet reſpōdet ſua paſſio vt ptꝫ in actionibus aīe. ſicut
ſua paſſio. in actione qua vult aliquid vel conſiderat aliq̄d.
¶ Dicēdū eſt ꝙ hoc in principio fecit deꝰ celū ⁊
terrā ſic eſt intelligendū ſm̄ aug. i. in verbo fecit
deus ſpūalem. i. angelicā creaturā vel celū em=
pireū cū cōtentis et materiā oīm viſibiliū. Sed
Opinio ali ſūt qui cōtradicūt inquirentes per celū et terrā
quorū con= intellexiſſe moyſen celū ſidereum et terram viſi=
tra auguſti. bilem. Loquebatur eñ populo rudi non niſi viſi
bilia capiēti. ¶ Quibus dicit aug. Bene pōt eē Rñſio aug.
verū qđ vos dicitis ſi vobis hoc oſtendit illa lux
ſūma indicax mentiū que per moyſen locuta eſt.
licet nō ipſe intellexerit qui ſcripſit Nā quicquid
intelligit inueſtigator ſcripture: etiā ſi nō intelle
xerit hoc ille qui ſcripſit dū modo nō deuiet a fi=
de et rōne. dicendū eſt ſpm̄ ſanctū in illis verbis
hoc ſenſiſſe fide ⁊ ratiōibus. ideo dico qꝛ partim Opinio do
per fidem. i. ſcripture inſpectionē vt plato inſpi= ctoris.
ciens libros moyſi. partim per rōnes habuerunt
hoīes noticiā ſcripturarū. ¶ Ne aūt aberret ca Ponit aug.
tholicus in expoſitiōe ſacroꝝ eloq̄oꝝ ponit aug. nouē ꝓpō=
nouē quaſi maximas ⁊ per ſe notas: prima ē. Do nes tanq̄ȝ
mine verū eſt te feciſſe celū ⁊ terrā ⁊ oīa. Scđa ē maximas.
verū eſt ſapiētiā tuā eſſe principiū oīm in qua fe
ciſti omnia. Tertia eſt. verū eſt omne mutabile
aliquā informitatē inſinuare noticie noſtre ſecū=
dum quā capax eſt forme et mutatur et vertitur.
Quarta eſt. verū eſt tempora perpeti illud quod
adeo inheret incommutabili forme qđ quāuis ſit
mutabile nō mutatur. Quinta eſt. verum eſt in=
formitatē que prope nihil eſt vices tēporum non
habere. Sexta verū eſt ꝙ omniū informatorum
nichil informitati vicinius eſt q̄ȝ terra ⁊ abyſſus.
Septima verū eſt quodā locutionis genere noīe
alicuius cenſeri id de quo factū vt noīe celi ⁊ ter
re vnde facta ſunt celum ⁊ terra. Octaua. verum
eſt ꝙ deus fecit nō ſolum omne quod cauſatur et
mutatur: ſed etiam omne cauſabile et mutabile.
Nona eſt ꝙ omne quod eſt ex informi formeꝛ priꝰ
eſt informe q̄ȝ formatū. ¶ Nota ergo quinq̄ȝ ex= In pricipio
poſitiones huius in principio fecit deus celum ⁊ fecit deꝰ ⁊c̄
terram. quas oſtēdit ſpūſſanctus ſcrutatoribus q̄nq̄ȝ modis
ſacre ſcripture. Et oēs amplectende ſunt ſicut aſ intelligitur.
ſerit aug. in. 12. confeſſionū. Prima eſt in princi= Pria expō.
pio ⁊c̄. i. in verbo eterno fecit deus intelligibilē
⁊ ſenſibilē. ſiue ſpūalem ⁊ corporalē creaturam.
Alia eſt. i. vniuerſam iſtā molā corporei mundi Secunda.
huius. i. ſidereū celum ⁊ terrā. i. ſuperiorem ⁊ in
feriorē creaturam cum oībus contentis. Tertia Tertia.
eſt. i. informem materiā creature ſpūalis et cor=
poralis Quarta. i. informē materiā creature cor Quarta.
poralis vbi confuſum adhuc erat celum et terra.
que iā diſtincta ⁊ formata ſenſu corporeo cerni=
mus. Quīta eſt. i. in ipſo rerum exordio fecit de= Quinta.
us informē materiam confuſe habentē celū ⁊ ter
ram vnde formata modo apparent cū oībus con Terra erat
tentis. ¶ Similiter quintuplex eſt expoſitio eiꝰ inuiſibiꝛ. ⁊c̄
quod ſequitur in textu Geñ. Terra inquit erat in q̄nq̄ȝ modis
uiſibilis ⁊ incompoſita. Prima. i. incorporale il= exponitur.
lud quod fecit deus adhuc erat materies corpo= Pria expō.
rearum rerū ſine forma ſine ordine ſine luce. Se Secunda.
cunda. i. hoc totum quod celum et terra appella
tum eſt: adhuc informis materies erat vnde fie=
ret celum corporeum et terra corporea cum om=
nibus contentis ſenſui ſubiectis. Tertia eſt. i. il= Tertia.
lud totum quod celū ⁊ terra appellatū eſt adhuc
informis materies vnde fieret celū intelligibile:
quod alibi celū celi et terra. i. oīs corporea crea=
tura. in quo cōprehenditur eſſe celū corporeū. i.
vnde fieret omnis viſibilis ⁊ inuiſibilis creatura
Quarta. id ē iam dum fierent celū ⁊ terra in ſuis Quarta.

Ayuntamiento de Madrid

formis erat materies informis de qua predixe=
rat deū feciſſe celū ⁊ terrā. i. ſpūalē et corꝑalem
Quinta.
creaturā. Quinta. i. iā dū fierent celū et terra in
ſuis formis erat materies informis de qua ꝑdixe
rat deū feciſſe celū ⁊ terrā. i. ſuperiorē ⁊ inferiorē
Prīa obie.
mūdi ptē. ❡ Ex his q̄ dicta ſūt videnᷓ ſeq̄ duo.
ꝓ platone.
Unū: ꝙ illa materies informis ex qua fecit deus
oīa ab eterno fuit ſicut platoni imponiᷓ. ❡ Se=
cūdū eſt: ꝙ terra aliqua fuit quā nō fecit deus cū
Scđa obiectio ꝓ manicheo.
illā nō dicaᷓ feciſſe. ⁊ ſic nō oīa fecit deus. qđ po
ſuit manicheus. ❡ Sed intelligendū eſt illā ma=
teriā a deo factā: vt nō incidamus in errorē pla=
Solutio.
tonis. et illā terrā factā ab eodē: vt nō incurramꝰ
impietatē manichei. quia intelligi debet ꝙ terra
erat tūc tāꝗ prior naturaliter illis ⁊ fctā in illis.
q: ſimul fecit materiā ⁊ materiatū: ſed naturaliᷓ
Textus.
prius materiā. ❡ Sequitur. Et ſpiritus dn̄i fere
batnr ſuꝑ aquas. i. ſuꝑ materiā informē ⁊ fluxibi
lem ⁊ quaſi in oēs formā ductilē. Ferebaᷓ autem
Expō aug.
inquit aug. nō locali motiōe ſed operādi poteſta
te: ⁊ bꝫ hoc in verbo ferēdi ptās deſignaᷓ. In ſua
aūt lingua habeᷓ. incubabat ſuꝑ aquas ad iſtar
auicule q̄ ſuꝑ oua incubat ⁊ fouet illa donec for=
mētur in pullos. ⁊ ſm hoc inſinuaᷓ amor dei ⁊ bo
nitas qua ex mera bonitate ⁊ amore hoim mūdū
faciebat. ❡ Sequitur. Dixit deus. Fiat lux. Di=
Textus.
xit inꝗ nō ſono corꝑali: cū nōdū eēt auditor. cū
etiā nōdū eſſet in quo formareᷓ loq̄la. nec ip̄e ha
beret organū corꝑale quo formareᷓ vox illa. id ē
Querit auguſtinus.
verbū genuit in quo erat vt fieret lux. ❡ Querit
autē btūs aug. an illa lux quā quidā ponūt fuiſſe
Arguitur.
corꝑalē: irradiabat ⁊ illuminabat vndiꝗ machi=
nam mūdialē Qđ ſi ſic. nūꝗ nox ſuccedebat diei
an tantū ex altera parte. qđ nō videᷓ poſſe eē. nā
nōdū erat aer per quē agitata ſuꝑius ⁊ inferiꝰ he
miſperiū viciſſim illuſtraret: ⁊ ſui reuolutiōe diē
Euaſio.
nocteꝗ faceret. ❡ Si aūt dixerit q̄s ꝙ aque va=
porabiles occupabāt ſpaciū aeris vſꝗ ad locum
in quo modo eſt ſidereū celū et per illas ferebaᷓ:
Querit auguſtinus.
q: ipſe erāt loco aeris. q̄rit aug. quomō tāte aque
potuerūt in tā modico loco ꝯgregari: vt terre fa=
Rñdet ipſe
cies nudaretur ⁊ appareret arida. ❡ Et rn̄det ꝙ
cōdēſate includi potuerūt in terre viſceribus: vt
terra parūper ſubſidens eas q̄ſi in matrice reci=
Cōtra hoc arguit idem
peret. ❡ Obiciᷓ aūt ꝯtra hoc adhuc ab aug. Si
eīn aq̄ vaporabiles erāt ſuꝑ terrā: ergo erāt diſti
cte a terra: ⁊ terra ab eis. ergo terra ſuā formā habe=
bat. eo ꝙ oīs diſtinctio ſeu ordinatio eſt a forma.
Quid eſt ergo qđ ſub inferᷓ Terra erat inuiſibi=
Expō aug.
lis ⁊ incompoſita. ❡ Soluit ip̄e q: inuiſibilis ob
hoc ſolū diciᷓ. quia etſi tūc eſſet qui poſſet vide=
re: tamē videri nō poterat. nā eius faciē cōtexe=
Arguit iterum ipſe.
rant aque. ❡ Obicit aug. Si terra diſticta erat
⁊ formata: cur nō dr̄ in die facta ſicut cetera for=
Ad idem.
mata. ❡ Itē cur nō dicitur facta in verbo vt de=
monſtreᷓ. dixit deus fiat terra: ⁊ fctā eſt. dixit fi=
Non ſoluit iſta: tamen poteſt dici.
ant aq̄. ⁊c̄. ❡ Hmōi autē obiectiones nō ſoluit
ip̄e: ſed rn̄deri pōt ad ambas ꝙ nec in die nec ad
imitationē verbi eterni dicitur terra facta ſicut
cetera formata. que nondū erat vſquequaꝗ for=
mata: cū nōdū eēt a mari diſiūcta ſicut ipſe dicit

❡ Prima queſtio huius ſecundi capituli.

❡ Utrum lux creata ſit ante omnem diem.

Queriᷓ aūt de formatiōe ſeu creatione
Arᷓ ꝙ non.
illiꝰ lucis ſeu nubecule lucide. ❡ Aut
fuit facta ante oēm diē ⁊ ſic ſequitur ꝙ
facta eſt cū celo ⁊ terra. ex quo ſeq̄reᷓ
ꝙ terra nō erat tenebroſa. quod eſt cōtra textū.
Aut facta eſt in die. qđ nō pōt eſſe. q: ipſa reuo=
lutiōe ſua fecit primū diē: ergo nō fuit illo die fa=
Secundo.
cta: nec in aliquo ſequentiū hoc cōſtat. ❡ Item
qn̄ facta eſt: aut erat tp̄s/qđ eſſe nō pōt: nā tunc
nō erat niſi informitas: ſed informitatē impoſſi=
bile eſt vices tēporū habere per quintā maximā
nā vbi eſt tempus ibi eſt prius ⁊ poſterius: et ita
ſucceſſio ⁊ ordinatio que nō ē ſine forma. Si aūt
tunc nō erat tp̄s: ergo facta eſt ante omne tp̄us:
igitur facta eſt qn̄ facta ſūt celū ⁊ terra. ⁊ ex hoc
ſequiᷓ vt prius ꝙ tenebre nō erāt ſuꝑ faciē abyſſi
Ad primū.
❡ Ad primū rn̄demus ꝑ diſtinctionē diei: q: di=
es qn̄ꝗ appellaᷓ illud ſpaciū tp̄is ex die artifi=
Dies duobus modis capitur.
ciali ⁊ nocte artificiali: vt dicaᷓ dies artificialis
preſentia ſolis vel alicuius loco ſolis ſuꝑ noſtrū
orizōta illuminātis aera. Nox aūt vmbra que ia
citur ex obiectu tenebroſi corꝑis. i. terre ad ſolē.
et ſic accipiēdo diē nō fuit facta in die imo ante:
⁊ tn̄ in tempore. ⁊ ſm hoc eſt verū ꝙ aliqn̄ fuit tē=
pus: quādo tn̄ nō erat nox aut dies. Si aūt dicaᷓ
dies tm̄ ſpaciū temporis q̄tū eſt ſpaciū. xxiiij.
horarū: re vera facta fuit illa lux in parte prime
diei. ſꝫ etſi fctā fuerit i tali loco ad quā eueniſſet
a principio nr̄i orizontis circiter ꝑ vnā aut duas
horas: tunc reuolutio eiꝰ ad idē pūctū diciᷓ vna
Ad aliud.
dies naturalis: cuiꝰ pars fuit illud modicū tp̄us
qđ eiꝰ creationē ꝑceſſit ❡ Ad aliud aūt dicendū
ꝙ cū creata eſt lux: tp̄s erat. q: mouebanᷓ aque
vaporabiles ſurſū vſꝗ ad locū illū in quo poſtea
cōglobate ſūt ⁊ cōſolidate vt ex eis fieret firma=
Intelligiᷓ ſic auguſti.
mentū. ⁊ ſic erat motꝰ: quare ⁊ tp̄us. ❡ Qꝫ autē
obiciᷓ informationē tūc eſſe quā dicit aug. vices
tēporū habere nō poſſe. dicimus ꝙ ille intelligit
hoc de pura informatiōe quā nō habebat machi
na mundialis. hēbat eīn formā: ſed ꝯfuſam. ſicut
in lacte confuſe ſunt tres ſubſtātie ⁊ earū forme.
Iterum arᷓ de illa luce.
❡ Adhuc obiciᷓ de illa luce ſi erat corporalis et
mouebaᷓ circulariter. cū oē corpꝰ celeſte circu=
lare ſit ⁊ ꝑpetuū ⁊ incorruptibile. eo ꝙ ſicut mo=
tus circularis nō habet cōtrariū: ſed neꝗ corpꝰ
circulare hꝫ corpꝰ nature ſue ꝯtrariū. oē autem
qđ corrūpiᷓ: ꝑ cōtrariū corrūpiᷓ. vt videᷓ. ſequi
tur ꝙ lux illa nō erat corruptibilis: igitur adhuc
Scđo ad idē.
manet. ❡ Hoc idē videᷓ. nā ſi erat corruptibilis
hēbat cōtrarietatē aliquā. qđ eſt falſū. nā prime
ꝯtrarietates q̄ fundate ſūt in primariis ⁊ elemē=
tariis qualitatibꝰ: origines ſūt aliarū cōtrarie=
tatū. ſed illa nōdū erat: cū elementa nondū erāt
Ex hoc ſequiᷓ vt prius quia lux illa nō erat cor=
ruptibilis: ergo adhuc manet. ſed ſi eſt: vbi eſt et
Tertio arᷓ.
ad quē vſum? ❡ Itē aut illa lux facta eſt ad idem
ad qđ ſol: aut ad aliud. Qꝫ ad idē videᷓ: q: ad diei
noctiſꝗ ſucceſſionē. Sed ſi hoc ergo ſuꝑflue eſt
creatū alterū illorū. duorū eīn ad idem ſuffragā
tiū: alterū eſt ſuꝑfluū. et cū ſm affinitatē rerum
in qualitatibus debeat eſſe affinitas in locis et

Ayuntamiento de Madrid

temporibus inter ea ſcꝫ cū indiſtantiā habuerint
lux illa ⁊ ſol in qualitatibꝰ: aut in eadē die creari
debuerūt: aut in ſequētibꝰ ⁊ cōtinuis. nō aūt ſic
factū eſt. et cū per hoc (vidit deus ꝙ eſſet bonū)
intelligatur approbatio dei reſpectu operꝝ com=
pletorū vt manerēt in eſſe creationis. Uñ in cete
ris diebꝰ nō ſubiūgitur niſi poſt cōpletionē ope

Primo die tria fctā ſūt

rum vniuſcuiuſqꝫ diei. ⁊ primo die facta ſunt tria
lux ipa. diuiſio lucis a tenebris. ⁊ appellatio diei
et noctis. non ſine cauſa rationabili eſt ꝙ ſtatim
poſt lucis creationē ſubdit̄ hoc nec expectat̄ cō=
ſummatio ceterorum operū illius diei.

Ar ꝙ non.

Item querit̄ ſi lux illa fuit opus prime
diei ¶ Uidetur ꝙ nō. q: fecit primū diē
Si dicat qs ꝙ diuiſio lucis ⁊ tenebrarū
fuit opus prime diei. hoc nihil eſt. eo ei
ipſo ꝙ facta eſt lux: facta ē illa diuiſio. Si aūt di=

Auguſtinꝰ.

catur ꝙ appellatio diei ⁊ noctis. tūc obicit aug.
nūquid expendit deus tantā morā tēporis in illa
appellatione: nūquid deꝰ magnꝰ adeo magnum
os habet ꝙ illa appellatio ore dei formā ad ſui ꝓ

Ad primū i alia q̄ſtiōe.

latione ſeu formationē tātū tēpus exigit. ¶ Ad
hec per ordinē reſpondemꝰ. Dicimus igit̄ ad pri
mum ꝙ illa propoſitio. Omne corpus celeſte cir=
culare perpetuū eſt ⁊ incorruptibile intelligibi=

Corpa celeſtia quodā modo ſunt corruptibilia ⁊ quodā modo non.

le ſm ꝙ veritatē habet de corporibꝰ plenis ⁊ ꝑfe
ctis quale eſt corpus ſolare qꝺ plenitudinē ⁊ per
fectionē luminis habet ⁊ cōſimilibus. oīa plena
⁊ perfecta ſūt: ⁊ ideo in ſe perpetua. i. q̄tum eſt
de ꝓprietate nature nō habētis cōtrarietatē. ſꝫ
q̄tū eſt de natura cōpoſitiōis corruptibilia ſūt:
de dei voluntate incorruptibilia. ſicut ꝺr in thi=
meo. Lux aūt licet creata ſit ꝑfecta in ordine ſuo
nā dei ꝑfecta ſunt opa ſicut dicit moyſes: tñ non
plene ꝑfecta. hoc aūt factū eſt vt in imperfectio

Myſtica intelligentia.

ne creaturarꝝ minus nobiliū legeret hō ſuā iper
fectionē. vt ſicut primo creata eſt lux minus luci
da: deinde ſol maioris luciditat̄ . ita intelligeret
hō ſe debere diſponere aſcēſiones in corde ꝓfi=

Per hoc pꝫ ſolu. ad. 2.

ciendo de fide in ſapientiā. Meliores eñ iudica=
uit deus ſeruos ſuos ſi ei liberaliter deſeruirent.

Ad tertiū.

ꝑ hoc ptꝫ ſolutio ſcꝺi. ¶ Ad tertiū dicendum ꝙ
ſuo tpe ſufficiebat lux ad vſū ad quē facta ē: ſicut

Ad quartū

ſol tpe ſuo. ¶ Ad q̄rtū dicēdū ꝙ poſt lucis crea=
tionē dilata ē creatio ſolis: q: prius oportuit fir=
mamentū fieri q̄ ſolē ⁊ cetera luminaria qbꝰ or=
nandū erat. ⁊ ſic neceſſe fuit intercidere diē inter

Scꝺa ratio moralis.

lucis ⁊ ſolis creationē Alia ē rō ad idē iuxta tro
pologiā ſūpta. nā per lucē dicit̄ intelligi fides: ꝑ
firmamētū ſpes: ꝑ cōgregationē aquarū in locū

Nota iſta.

vnū caritas que delectatiōes carnales ꝯgregat
in ſentinā ſenſualitat̄ : vt iā nō inueniat̄ locꝰ earꝝ
amplíꝰ in celo rōnis: ſed appareat arida. i. facies
rōnis ſerenata et ab humidis vaporibꝰ primorū
motuū de terra carnis aſcēdētibꝰ imunis ⁊ libe=

Sol luna ſtelle quid ſignificent.

ra. ꝑ ſolē aūt ſapiētia deſignat̄. ꝑ lunā ſciētia. ꝑ
ſtellas cetere ꝟtutes quibꝰ ornat̄ celū ment̄ ſe=
renate. A ſtatu ergo fidei vſqꝫ ad ſtatū ſerenitat̄
⁊ trāquillitatis nō venit niſi ꝑ duo opa media. ⁊
ideo inter creationē lucis ⁊ ſolis īteruenīūt duo

Ad quintū

dies. ¶ Ad quintū dicimꝰ ꝙ cū per tenebras ac
cipiatur informitas quā nō approbat deꝰ ad ma=
nendū ſed vt tranſeat in formā: lux aūt approbet̄
a deo ad manēdū ſtatim poſt lucis creationē ſub

Textus dupliciter exponitur.

iūgit̄ Uidit deus. ⁊c̄. quaſi q̄ placuerit in dei pre
ſcientia vt fieret: placuit in ꝓpria eſſentia vt ma
neret. Alia ratio eſt ꝙ illud vidit deus. ⁊c̄. ꝑ qꝺ
oſtendit̄ approbatio dei reſpectu creaturarꝝ: nō
ſubditur niſi poſt opera immediate a deo fctā. di
uiſio aūt lucis et tenebrarꝝ non fuit immediate a
deo: ſed lucis creatio a qua fuit illa diuiſio tanq̄
effectus. ⁊ ideo poſt lucis creationē ſtatim ſubſe
cuta eſt approbationis diuine expreſſio: quā ſub

Ad ſextum

ſecutus eſt effectꝰ ſcꝫ dicta diuiſio. ¶ Ad ſextū
qꝺ querit̄ ſcꝫ ſi lux illa fuit opus prime diei vel fa
cta ante oēm diē: habes ſolutionē per predicta.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimū dicēdū ꝙ appellauit. ⁊c̄ id ē appel
lari fecit vel appellabilē reddidit dādo eis ꝓpri=
as vocatiōes a quibꝰ ſumūtur noīꝫ impoſitiōes.

Adhuc obicit aug. de illa luce ſi fuit cor
poralis ⁊ fecit viciſſitudinē diei noctiſ=
qꝫ. Qꝺ dupliciter poterat eſſe. ſ. ſua cir
cūuolutiōe: vel radiorū ſuorꝝ emiſſiōe ⁊
cōtractione. cū eñ nondū eſſent hoies quibꝰ ex=
hibendū erat dicte viciſſitudinis beneficiū: q̄ ne
ceſſitas erat tūc vt ſic circūuoluerēt̄ illa nubecu
la lucida ad dictā viciſſitudinē faciendā. de ꝯtra
ctiōe vero ⁊ emiſſiōe: aut ipoſſibile eſſet aut dif=
ficile aliqꝺ occultū aut manifeſtū exemplū ſup=
ponere. vnde ipſe ꝺr. nō eſt ponēda illa viciſſitu=
do eſſe per emiſſionē ⁊ cōtractionē. Si aūt velit
quis exēplū ſupponere de emiſſiōe ⁊ cōtractiōe
radiorꝝ viſualiū nō cōpetit. nā lux que eſt in orga
no vidēdi radios emittēdo ꝓpter exiguitatē ſuā
ad viſum actū nō ſufficit: niſi luce maiori forinſe=

Hanc rōnē non ſoluit aug. ſed doctor ſoluit illam.

cus āminiculāte. ¶ Hanc aūt obiectionē videt̄
aug. inſolutā relinq̄re. Ideo r̄ndemus ꝙ ſicut ſol
modo ſuo principiū eſt gñatiōis ⁊ corruptiōis et
diſtinctiōis: ideo nō ſuꝑuacue preceſſit eiꝰ crea=
tio creationē gñabiliū ⁊ corruptibiliū creandorꝝ
in ſequētibꝰ diebꝰ et diſtinguēdorꝝ. ſic et lux illa
corpꝰ luminoſum erat ⁊ principiū diſtinctiōis in
eis que erāt ſcꝺo ⁊ tertio die: vt firmamēti ⁊ cete
rorū. Firmamētū autē cauſa eſt diſtinctiōis ele=
mentorū: ſicut poſuerūt philoſophi. ⁊ cū motus
eius ſit cauſa caloris in inferioribꝰ: elementū qꝺ
calidius eſt imediatius ordinat̄ ad ipm: ⁊ alia or
dinātur ſm acceſſuꝫ ⁊ receſſum ab eo. ⁊ ſic pꝫ ne=
ceſſitas viciſſitudinis diei ⁊ noctis quā ſua circū

Exemplum

uagatiōe faciebat lux illa. Sicut eñ coagulū di
ſtinguit ⁊ ſeparat illas tres ſubſtātias lactis: ſic
illa lux ad hoc circulariter: vt que ꝯmixta ⁊ ꝯfu=
ſa erāt abinuicē ſecernerent̄. ſic ſoluit̄ illa obie=

Quare auguſti. nō ſoluit rōnem.

ctio. ¶ Aug. aūt nō ſoluit eā: q: magis inclina=
batur ad opinionē ſuā: ſcꝫ ꝙ lux illa nō eſſet cor=
poralis ſed ſpūalis. de qua alibi dicit ſcriptura.
Primo oīm creata eſt ſapiētia. Non tñ opinionē
illā reprobat: imo dicit ꝙ tādiu nō eſt ꝯtra fidem
q̄diu nō poteſt certis documētis. i. cert̄ ſcriptu
re auctoritatibus improbari. Fides eñ prime ve
ritati innitit̄ ⁊ auctoritatibꝰ eā exprimentibꝰ. di=
cere eñ ⁊ ꝑtinaciter defendere ꝯtrariū eiꝰ qꝺ te

Queſtio.

ſtificat̄ auctoritas ē dicere cōtra fidē. ¶ Si aūt
illa lux ſpūalis erat vt ꝺr aug. tūc querit̄ qꝺ eſſet

Ayuntamiento de Madrid

diſtinctio lucis ⁊ tenebrarũ: quid veſpere: quid
Solutio. mane: quid nox: quid dies. ¶ Et dicẽdũ ꝙ ad lit
Lux ſpũal' terã lux illa ſpiritualis: erat angelica natura. de
quid eſt. qua alibi habetur: Prĩa oĩ3 creata eſt ſapientia.
Et diſtictio lucis a tenebris intelligit' formatio
creature ſpiritualis informi materia corporu3 in
ſua informitate relicta. vñ cetera que formanda
Veſpere et erãt formarent'. veſpere aũt eſt cõpletio rei for-
mane. mate: mane aũt ſignificatio formãde. q2 quadam
creatura formata: informitas remanens ſignifi-
cat ꝙ formãda erat ſicut et illa. dies autẽ diſtin-
ctio diuini operis vel ipſa lux: poteſt intelligi ce-
leſtis hieruſalem mater noſtra.

¶ Opera ſecunde diei.

Textus. Equitur de opibus ſecũde diei de qbꝰ
dicit legiſlator. dixit deus. Fiat firma-
Prĩa qſtio mentũ in medio aquarũ. ⁊c̃. ¶ De qbꝰ
litteralis. primo q̃ritur quare verbũ fiendi ter po-
Reſponſio natur in factione firmamẽti: ſc3 fiat/ fecit/ ⁊ factũ
auguſtini. eſt. ¶ Ad qđ rñdet btũs aug. quia ⁊ in ordinatio
ne dei id eſt in verbo dei qui ordinauit ſe facturũ
illud: ⁊ in cognitione angelorum quibus ad deũ cõ
uerſis deus tanq̃ amicis ſuis oñdit res creãdas
⁊ in propria eẽntia factũ eſt firmamentũ. in crea
tione aũt lucis. i. angeli dicit' fiat. et facta eſt. q2
angelus cũ oẽm creaturã preualeat ſaltẽ ſm di-
Alia qſtio gnitatẽ vt inferius oſtẽdet' in ſola cognitiõe dei
litteralis. ⁊ proprio gñe creatus eſt. ¶ Deinde dubitatio-
nem habet cũ aque naturaliter locari habeãt im
mediate ſuꝑ terrã: ⁊ ſic ſub aere ⁊ igne ⁊ per cõſe
quens ſub firmamẽto: ſub quo ſũt hmõi elemẽta:
quomodo ſuꝑ firmamẽtũ locate ſũt. ſicut dicit le
Prima opi- giſlator ¶ Dicit' ꝙ miraculoſe. qđ improbat bea
nio eiꝰ con- tus aug. dicit eñi. Nõ q̃rit quid deus poſſit face-
futatio. re: ſed quõ que fecit ſapienter ordinauit. ¶ Pre-
Secũda rõ terea. In nũero/ menſura/ pondereq3 fecit aquas
auguſtini. nec ſolũ ſm loca diſtinxit elemẽta: ſed ſm exigẽ-
tiã qualitatũ. ergo cũ aque ſm naturalẽ qualita-
tem locũ deorſũ petant ⁊ deorſum debuerũt col-
locari. ⁊ hoc apparet in exẽplo aug. de igne facu
le que ſi demittitur ignis tñ ſurſu3 reflectit': Ecõ
Scđa opĩo trario aũt in aqua. ¶ Dicit' ab aliis ꝙ cũ ſidꝰ ſa-
turni ex cõtinuitate motus ſui caleſiat ⁊ ſit ſupre
mum inter planetas ꝑ aquas illas ſuperiores ſi-
bi ꝓximas infrigidat' q̃ ad hoc ibi ſũt collocate.
Cõtra quã S3 cũ motꝰ firmamẽti ſit velocior. nã ⁊ ad motũ
arguitur. eiꝰ mouent' planete. plus cõtingeret ipm caleſie
ri ⁊ plꝰ indigeret infrigidari ab aquis illis ⁊ poſ-
ſet plus: cũ ꝓximius ſit eis ⁊ imediatius. ſed hoc
Tertia opi eſſet abſurdũ dicere fontẽ totius caloris infrigi-
nio quã cõ- datione admittere. ¶ Quidã aũt dixit (cuiꝰ opi
probat au- nionẽ approbat aug.) ꝙ celũ vocat' hic aer aque
guſti. ſuperiores aque vaporabiles in ſuperiori parte aer'
inſtar nubecularum ſubtiliũ exiſtẽtes: q̃ ſine turbi-
ne vel pluuia ibi ſuſpẽſe ſunt leuitate ſua ⁊ quiete
ſũt ibi ſine motu. inferiores ꝟo q̃ iferiori ꝑte ſũt
denſiores turbinibꝰ ⁊ vẽtis cõgerunt' ⁊ in pluui-
aer diuidit'. as reſoluunt'. Aer eñi diuidit' in duas ptes. ſ. in
partẽ inferiorẽ vbi fiũt turbatiões tonitruorum et
pluuiarum: ⁊ partẽ ſuperiorẽ quietã. ⁊ ibi dicũt eſſe il
Probatio las aq̃s ſuperiores. Hãc aũt opinionẽ quo ad hoc
opinionis. cõmendabilẽ reddit aug. ꝙ auctoritatibꝰ ſcriptu

re fulcit' q̃ dicit aera celũ ibi. Volucres celi. ⁊c̃. ⁊
q2 nõ eſt cõtra fidẽ. tñ nõ põt ſtare: q2 celi noĩe i-
telligit' ibi firmamẽtũ: qđ in quarta die luminari
bus ẽ ornatũ. ¶ Ideo iuxta mentẽ aug. rñdemꝰ quarta opi-
ꝙ cũ aque per ſubtiliationẽ poſſint rareſieri ⁊ in nio.
infinitũ ſubtiliari poſſũt ⁊ adeo ſubtiliari ⁊ atte-
nuari vt quaſi omni grauitate depoſita manẽtes
tñ aque in loco illo qui eſt ſuꝑ firmamẽtũ forma-
te fuerũt ⁊ adhuc ibi permaneãt ſub quibꝰ factũ
eſt firmamẽtũ diuidẽs eas ad inferioribus. ꝑſer-
tim cũ ipe facte ſũt ex ſuprema ⁊ ſubtiliſſima ꝑte
informis materie q̃ nomẽ aquarũ ſortita ẽ ꝓpter
ſui tranſlucentiã. pars vero corpi tenebroſo pro
pinquior nomẽ aquarum inferiorũ tenuit. pars aũt
corpi luminoſo ꝓpinquior ſc3 celo empireo aq̃rũ
ſuperiorũ vocabulo nũcupata eſt: ſubtiliorẽ ha-
bens ſubſtãtiã ⁊ digniorẽ q̃3 inferiores: ꝓpter ꝓ-
pinquitatẽ nobilioris corpis. In primordio eñi
materies intendebat' a loco in quo modo ẽ terra:
vſq3 ad celũ empireũ. ⁊ de illa ſuperiori ⁊ rariori ꝑ-
te (ſicut dictũ ẽ) formate ſũt aque in loco qui nũc
eſt ſupra firmamẽtũ. ⁊ vocantur aque ille celum
aqueũ in gloſa ſuꝑ Deute. vbi diſtinguunt' ſeptẽ Septena-
celi. aerẽ ⁊ ethereũ/ olimpiũ ſc3 orbis ignis/ ſide rius celorum.
reũ/ aqueũ/ empireũ: ⁊ celũ ſctẽ trinitatis. q2 for
ſitan aque ille ſaphirini coloris ſũt. Quare autẽ
ſunt ibi aque ille ⁊ ad quid nõ determinat' a ſcri-
ptura. nec eſt nrm. ſed curioſis indagatoribus re
linquitur: quorũ diſputationi tradidit deus mũ-
du3. Siliter neq3 quomodo ſũt ibi aque ille certi
ficat ſcriptura. Nos aũt vt dt aug. ſupponimus
eas ibi eſſe: cũ maior ſit huius ſcripture auctori-
tas q̃3 omnis humani ingenii capacitas. ¶ Nõ- Quita opi-
nulli ꝟo autumant ornatũ illius celi aquei: aĩas nio.
ſanctas eſſe. qđ aſtruere conãtur per hoc ꝙ orna
tus celi ſiderei ſũt ſubſtãtie corꝑee. empirei ꝟo
ſubſtantie incorꝑee: vt angeli. ergo medii medie
ſubſtantie: vt aĩe oĩm ſanctorũ. ¶ Sed hoc ẽ cõ- Hoc eſt cõ-
tra fidẽ. nã chriſtus ⁊ beata virgo exaltati ſũt ſu- tra fidem.
per oẽs angelos: ⁊ angelorum ruina reꝑabit' ex ho
minibꝰ. ¶ Opinio autẽ bti gregorii eſt vt ꝑ aq̃s
ſuꝑiores intelligant' angeli ſm ſtatũ in quo fue- Sexta opi-
rũt mutabiles. ꝑ ꝟtutes aũt idẽ in ſtatu imutabi nio grego.
litatis. ibi. Bñdicite aque q̃ ſuꝑ celos ſũt dño ⁊c̃
¶ Querit' aũt q̃re ſcđa die nõ eſt dictum: Vidit Alia qſtio
deꝰ ꝙ eſſet bonũ. ¶ Ad qđ ſoluit mgr in hyſtori litteralis.
is ꝙ ideo omiſſũ eſt: q2 cõpletionẽ opis ſcđe diei Opinio ma
q̃ tertio die fctã ẽ: nõ debuit ꝑcedere expreſſio ap giſtri in hi-
probationis: ſed vſq3 in tertiũ diẽ reſeruata eſt. ſtoria.
¶ S3 hoc nõ videt' ſufficere. q2 ſcđa die cõſũma
ta eſt factio firmamẽti ⁊ aquarũ ſuꝑiorum: ⁊ diuiſio Cõtra opi-
aquarum ſub aq̃s. ⁊ ſicut hec deo placuerũt vt eẽnt nionẽ illam
⁊ ſic eſſent: ſic ⁊ approbauit eas vt manerẽt: ⁊ ſic
manẽt. igit' quo ad hoc ꝓ illo die dici debuit. Vi
dit deꝰ ꝙ eẽt bonũ. ¶ Dicimꝰ ꝟo q2 aquarum infe-
riorũ diuiſio nõ placebat deo vt maneret ſicut fa Opinio do
cta erat ſcđa die: imo vt fieret earum ſegregatio ſi- ctoris.
cut factũ ẽ tertia die. qua facta tũc adiũctũ ẽ Vi
dit deꝰ ꝙ eẽt bonũ. Tñ aug. ſ3 aliquã trãſlationẽ Opinio au
videt' ponere hoc Vidit deꝰ ꝙ eẽt bonũ. etiã ſcđo guſtini.
die dictũ poſt cõpletionẽ dictorũ operum. ſ. firma-
mẽti ⁊ aquarum ſuꝑiorum: ⁊ diuiſionẽ aquarum ab aq̃s.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Opera tertie diei.

SEquitur de operibus tertie diei. que tñ
facta fuerũt ꝛ formata ꝛ ordinata et ad
imitationẽ verbi eterni ſicut opa prime
q̃ſtio prima ꝛ ſcđe diei. ¶ Ideo hoc irrationabili=
ter q̃ri poteſt: cur de his nõ dicitur fiãt ꝛ fctã ſũt:
quemadmodũ ꝛ de alijs: ſed fit ꝟborũ variatio.
Quis ſolu. ¶ Cui⁹ ratio eſt ſm ſniam aug. ꝙ opa hui⁹ diei
opinio aug. ſcꝫ aqua ꝛ terra longe differentẽ ſpeciẽ habent ꝛ
longe minus nobilẽ q̃ lux ꝛ firmamentũ que fctã
ſũt prima ꝛ ſcđa die: ꝛ quaſi informia reſpectu il=
lorũ. nam informitati ꝓpriora et minus expreſſe
minuſq̃ de prope ꝟbi imitationem tenẽt q̃ imi=
tationẽ expreſſam ꝛ propinquã exprimũt: fiat. fa
ctum eſt. nec ob hoc eſtimandũ eſt quin hec for=
mata fuerint illo die. Acceperũt eñ aque formã
illã quã nũc videmus eas habere. que formatio
inſinuatur cũ dicitur Segregent aque in locum
Textus. vnũ. Forma eñ ſegregat ꝛ diſcernit. Licet enim
aquarũ ſuperiorũ formatio nõ exprimatur in ſcri
ptura: tamẽ intelligẽdũ eſt eas formatas: nec ab
Scđa q̃ſtio eterno fuiſſe ſicut poſuit manicheus. ¶ Cũ aũt
cõſtat mũdũ ex quattuor elemẽtis ſubſiſtere: du
Querit au= bitat aug. cur de aere ꝛ ei⁹ diſpoſitiõe tacet ſcri=
guſtinus. ptura. ꝛ huic adiungim⁹ dubitationẽ ſiliter et de
Soluit ipẽ. igne. ¶ Et rñſio eſt ſm ipm ꝙ mos eſt ſcripture
noĩe celi ꝛ terre totũ mundũ cõpleti. quãdoq̃ au
tem adiũgitur nomẽ maris. Per terrã ergo ſine
aqua: nebuloſa pars aeris accipit. per celũ eius
pars ſuperior que magis perſpicua eſt. per celũ
vero: ignis ĩtelligi dat. Cũ eñ (vt ſupra diximꝰ)
aque ſuperiores facte ſint ex ſuprema ꝛ rariſſima
parte illi⁹ informis materiei que porrigebat vſq̃
ad empireũ. ſub eis eſt collocatũ firmamẽtũ: cu=
ius motu diſtincta ſũt elemẽta. vt illa pars infor
mitatis q̃ prior erat firmamento ex caliditate ſu=
ſcepta fieret ignis: minus ꝓpiqua aer: remotiſſi
me aqua ꝛ terra. Et ex hoc appet veraces fuiſſe
Dictũ phi= aſſertiões philoſophoꝝ dicentiũ celũ nõ eſſe fa=
loſophorũ. ctũ ex elemẽtis: ſed ex informitate. cũ creatio ce
liꝫ tãq̃ cauſa pceſſerit elemẽtoꝝ diſtictionẽ. hoc
aũt ſcꝫ celũ vocat quinta eẽntia. tñ quĩta eẽntia
De quinta nũcupat oĩs natura lumĩoſa quecũq̃ ſit illa ſiue
eẽntia q̃d ſit empireũ ſiue ſidereũ celũ ſiue ſtelle ſiue quecũq̃
alia: dũmodo nõ ſit elementũ ſiue elementatum.
Diſtinctio ¶ Liber aũt Geñ. diſtiguit inter opa hui⁹ diei
operum ter tertie: ponẽdo ad germĩationẽ ꝛ fructificationẽ
tie diei. ipſius ꝟbũ dicẽdi qđ ẽ ad inſinuãdũ eoꝝ diſtin=
ctionẽ ſꝫ diuerſas eoꝝ naturas. nã q̃dã eoꝝ inaĩa
ta ſũt: vt terra ꝛ aqua. cetera ꝟo aĩam vegetabi=
lem habẽt: vt arbores/herbe/ꝛ hmõi. Q꜠ igitur
germina terre. ſ. arbores/herbe/ꝛ fruct⁹/ſpecio=
ſitatẽ multã habẽt ꝛ quaſi expreſſam imitationẽ
habent ad purã ſpeciẽ ſiue ad verbũ eternũ: ideo
Quare hic ꝟbũ dicẽdi ponit in diſtinctiõe taliũ. licet prius
ponit ꝟbuꝫ nõ eſſet poſitũ in diſtinctiõe aque ꝛ terre ꝓpt cõ
dicendi. paratiuã informitatẽ quã habẽt. ¶ Sed ex hoc
Tertia q̃o. orit queſtio. cur ſic eadẽ die diuerſa ſũt fctã. naꝫ
ſi alteri⁹ diei fuit celi creatio ꝛ ei⁹ ornat⁹: ſimilit
diſtinctio aque ꝛ ei⁹ ornat⁹. eodẽ modo alterius
diei. debuit eſſe terre formatio ꝛ ei⁹ ornat⁹. Q꜠ ſi
dicas ipam terrã eadẽ die diſtinctã ꝛ ornatã: q̃a
ea que ornãt ipaꝫ ei adherẽt. eodẽ modo cũ ſtel=
le fixe ſint in firmamẽto: ad eãdẽ diẽ qua factum
eſt firmamentũ ptinere debẽt. ¶ Sꝫ rñdet ſcđꝫ Rñſio ſcđꝫ
mentẽ aug. ꝙ vegetabilia vt terre naſcẽtia ei ad= auguſtinũ.
herent radicitus: ꝛ ab ea trahũt vitã ꝛ ex eadem
facta ſũt. ſtelle ꝟo nõ habent materiã firmamẽ=
tũ: imo ſm quoſdã facte ſũt ex igne ſubtiliſſimo ꝛ
depurato. Dicẽdũ tñ ẽ ꝙ facte ſũt ex informi ma Opinio do
teria: ſicut ꝛ celũ. et ſub quinta eẽntia cõprehen= ctoris.
dũtur de herbis inutilib⁹ ꝛ infructuoſis ꝛ de mi=
nutꝫ animãtib⁹ ꝛ nociuis q̃ñ fctã ſũt. diffuſi⁹ dr Aliqua fa=
aug. ꝙ ꝓducta ſũt poſt pctm̃ a t̃ra maledicta. ſi= cta poſt pec
cut dr in Geñ. Spinas ꝛ tribulos geriabit tibi. catũ ſcđm.
¶ Quarta queſtio cur tertio die multa fctã ſint. auguſti.
ADhuc reſtat q̃rere de op̃ib⁹ tertie diei. Prima rõ
Cũ eñ vna rei ſpecies ad ſui creationẽ ſm augu.
exigat vnã diẽ: vt ptꝫ in luce. et diuerſe
diuerſas. vñ aug. Diuerſi dies diuerſe
rerũ diſtinctiões ꝛ quattuor elemẽta ꝛ vegetabi
lia ſũt. quinq̃ aũt rerũ ſpecies nõ in paucioribꝰ
q̃ in quinq̃ dieb⁹ creãda fuerũt. ¶ Preterea. ſi Scđa rõ.
in vna ſola die creata ſũt: ꝛ vnica dies eoꝝ orna=
tui debuit aſſignari. ¶ De primo ponit aug. gñia Gñalis rõ
lem rõnẽ. Lux eñ. i. ſpũalis ꝛ angelica intelligẽ ſm augu. et
tia ſiue ſupna ciuitas ꝓpt ſui nobilitatẽ ꝛ primũ eſt ſolutio.
diẽ habuit digniorẽ locũq̃ tenuit. et ſic habem⁹
vnũ qđ eſt ps prĩa ſenarij. duab⁹ aũt ſequentib⁹
dieb⁹ fact⁹ eſt mũd⁹: ꝛ quo ad ſuperiorẽ ꝛ inferio
rem ſui partẽ. ꝛ ſic habem⁹ binariũ q̇ eſt ſcđa ps
aliq̇ta ſenarij. In trib⁹ reliq̇s ornata ſũt q̃ crea=
ta fuerãt: ꝛ ſic habem⁹ ternariũ q̇ eſt tertia pars
aliquota ſenarij. Ex his aũt ſimul ꝯgregatꝫ tãq̃
ex ſuis aliquotis reſultat ſenarius q̇ eſt nũer⁹ p=
fect⁹. vñ aug. Nõ ideo ſenarius eſt pfect⁹ nũer⁹
q꜠ fecit opa deus ſex dieb⁹. ſed ecõtrario. q. d. p
fectionẽ opeꝝ inſinuauit de⁹ p ſenarij pfectionẽ
¶ Sed rõ ſpecialior põt aſſignari q̃re elemẽta ꝛ Rõ ſpãlior
vegetabilia facta ſũt vna die. q̇ eſt. ꝙ elemẽta ab
vna cauſa ſũt ꝓxima ꝛ ꝯiũcta. ſ. a motu firmamẽ
ti ꝛ lucis prius create: ꝛ ad vnũ finẽ ſũt ordinata
ſcꝫ vt ex eis ſimul fiãt terre naſcẽtia ad ſeruiẽdũ
hoĩb⁹. ꝛ ideo quaſi vnũ ſũt. Uegetabilia eñ a ter
ra habent originẽ eẽndi ꝛ ei adherẽt vt diximus.
vñ quaſi indiuiſa ſũt ab ea. ꝛ ſic q̃ttuor elementa
cũ vegetabilib⁹ ſũt q̃ſi vnũ op⁹: ꝛ ideo creationi
eoꝝ vnica aſſignat dies. Ex hoc etiã habet cer=
tificatio ſcđe queſtiõis. ornamẽta eñ alia elemẽ
torũ talẽ habẽt diuerſitatẽ que ad diuerſos dies
ptinent. vt poſt patebit. ¶ Opa quarte diei.
SEquit de operib⁹ quarte diei: ſcꝫ de
luminarib⁹. vbi querit aug. ¶ Que
cõſequẽtia (inquit ipẽ) ꝙ prius crea= Circa opa
ta ſũt opaca corpa ꝛ q̃ſi turpia. ſ. ter= q̃rte diei q̃=
ra: aqua. poſtmodũ lucida ꝛ ſpecioſa. rit augu.
cũ ecõtrario videat faciẽdũ. ¶ Preterea. cũ lu= Ar primo.
minaria cauſa ſint vegetabiliũ: corũ creatio de= Secũdo.
buit anteponi. ¶ Preterea. cur dicũtur iſta lu= Tertio in=
minaria facta in dies ꝛ noctes: cũ iã preceſſiſſet quiſitiue.
trina diei noctiſq̃ viciſſitudo. ¶ Ad primũ trahi Ad primũ
tur lr̃alis ſolutio ex iã dictꝫ. prĩ⁹ eñ ſe expediuit lr̃alis ſolu.
ꝯditor de creatiõe mũdi q̃tũ ad ſuperiores mũdi
ptes: vt ẽ celũ. ꝛ q̃tũ ad inferiores: vt ſunt aqua

Ayuntamiento de Madrid

et terra. deinde ad ornatū mūdi creati ſe tranſtu
lit. et ſicut a ſuperioribꝰ creationē inchoauerat:
Rō moralis ſimiliter ⁊ ornatū. Ratio aūt moralis ſupius ꝑli
valde notā- bata eſt. nā per cōgregationē aquaꝝ in vnū locū
da. intelligitur coartatio ⁊ ꝯcluſio delectationū car
naliū in ſenſualitate, ne metas ſenſualitatꝭ exce
dant: ⁊ ne vſqꝫ ad conſenſum rōnis ꝓcedant. Per
apparitionē ṽo aride cōpetenter accipiꝭ liberū
arbitriū a cōcupiſcentijs carnalibus expeditū
⁊ quaſi exſiccatū: ⁊ iam fructificās per exercitiū
bonoꝝ operū. Per luminaria ṽo deſignātur ſpi-
rituales ⁊ cōtēplatiue ṽtutes quibꝰ aia poſt ope
rum exercitia decoratur ⁊ illuminatur: tenebris
Ad ſcdm. carnaliū motuū remotis. ¶ Ad ſcdm dicendū ē
ꝙ licet actualiter. fructificent vegetabilia ꝑ mo
tum luminariū: tñ ſicut eſſe ꝯtraxerūt a terra: ſic
⁊ poteſtatē fructificandi. ⁊ ideo nō incōueniēter
ante luminaria creata ſūt. Hoc aūt dicimus ſup
poſito ꝙ nō ſtatim fructificauerūt actu. nō eñ ē
hoc ꝯtra fidē. ſed ſi dicamꝰ ſcꝫ ꝙ fructificauerūt
actu añ luminariū creationē hoc fuit bñficio lu-
Ad tertium cis: ſicut modo bñficio ſolis. ¶ Ad tertiū eſt re-
ſm ſanctos ſponſio iuxta opinionē ſctōꝝ ꝙ licet per lucē fiat
Scdm au- ſucceſſio diei ⁊ noctis: tamē poſt plenius ⁊ perfe
guſtinum. ctius facta eſt per ortū ſolis. Tamē ſm aug. vo-
catur (vt ſupra dictū eſt) dies diſtinctio rei ꝑ in-
Expoſitio troductionē ſpeciei. ꝑ noctē informitas vñ faciē
illiꝰ textus. da eſt alia creatura. ⁊ ſic aut fuit tēpus ſm aug.
anteqꝫ eſſent luminaria. facta aut ſūt luminaria
in ſigna ſcꝫ tempeſtatꝭ ⁊ ſerenitatis ⁊ tꝑa. i. in di
ſtinctionē quattuor tēporū: ⁊ in menſes. i. in di-
ſtinctionē duodecim menſiū: et in annos. i. in di-
ſtinctionē annoꝝ ſolariū ⁊ lunariū. ¶ Itē obici
Cōtra aliḋ tur contra illud qḋ dicit moyſes. Poſuit (inquit)
arguitur. deus ſtellas in firmamēto celi. quod gñaliter in-
telligendū eſt de alijs a ſole ⁊ luna ſiue ſint erra-
tice ſiue fixe. Sed tūc nō eſt verū ꝙ dicit eas po-
ſitas i firmamēto. nā ceteri planete mouenꝭ ſub
firmamento vnuſquiſqꝫ in ꝓprio orbe et propria
ſpera. ſicut ſol et luna. ¶ Ad quod ſoluēdū dicit
Solutio ſe- aug. ꝙ cū dr Poſuit eas in firmamēto celi. nō vo
cūdū aug. catur firmamētū orbis ſtellarū fixarum: ſed noīe
firmamēti accipiꝭ regio ſuꝑior illa ſcꝫ pars que
porrigitur ab iſto aere turbulento in quo gñanꝭ
tēpeſtates ⁊ grandines ⁊ hmōi vſqꝫ ad celū ſide-
reū. In hac aūt ſuperiori parte eſt aer quietus ⁊
ſerenus: in quo mouenꝭ planete per circulos ſu-
os. aues aūt nō poſſūt per illū volare propꝭ cor-
pulentiā ſuā ⁊ aeris nimiā ſubtilitatē atqꝫ rarita
tem. que tanta eſt ꝙ philoſophi aſcendētes ad il
lum ſuper olimpū ponebāt ſpōgias plenas aqua
in naribus ad attrahendū groſſiorē aerē. ⁊ litte-
re facte in puluere durāt ibi per annū. ſicut dicit
aug. ⁊ ſicut tāgitur in hyſtorijs. Qꝫ aūt ſic vtaꝭ
Dictū aug. ſcriptura noīe firmamēti habes ꝑ ſimile in alia
qḋ alie hi- trāſlatione. ꝙ vbi nos habemus volatile ſub fir-
ſtorie hñt. mamento celi: habet volatile ſm firmamentū. i.
iuxta. qḋ nō poſſet intelligi de celo ſidereo: ſicut
oſtenſum eſt. ¶ Itē q̄rit hic aug. vtrū luna crea
Aliud q̄rit ta ſit plena. ¶ Quod ſic videꝭ eo ꝙ cū in princi-
auguſtinꝰ. pio creata fuerit in materia informi qñ facta ſūt
Arꝫ ꝙ ſic. celū et terra. in quarta die facta eſt in ſua ſpecie

atqꝫ plenitudine. ⁊ qr indecens eſſet deū cuiꝰ per
fecta ſūt oꝑa. vt dr in cātico Deute. opus imper
fectū creare. ⁊ qr dt textꝰ ipſam factā in inchoa-
tione noctis: ſed illo tēpore nō apparet niſi cū ē
plena. ¶ Propter has rōes fuerūt qui dicūt ip- Opinio ali
ſam in plenilunio eſſe creatā. alij etiā dicūt ꝙ nō quorum.
nā plena nō eſt niſi cū eſt. xiiij. tūc autē erat ple- Opinio
na quādo facta eſt. ¶ Ad hoc dt aug. ꝙ vtrunqꝫ priori con-
dici pōt. cū eñ vt ipe dicit ipſa facta ſit in pleni- traria.
tudine eſſentie ⁊ in plenitudine accidentalis lu- Opinio au
minoſitatis quā habet a ſole ſemꝑ q̄ꝫtum in ſe eſt guſtini.
quādo nō eſt eclipſis licet qñqꝫ appareat nobis
corniculata: ſi de tali plenitudine interrogemur
⁊ dixerimꝰ eā fuiſſe creatā plenā. ¶ Ad vltimaꝫ Ad vltimū.
obiectionē rñdebimus ꝙ. xiiij. creata eſt. i. talis
qualis eſt cū eſt modo. xiiij. ſi aūt dixerimus eā
nō eē creatā plenā plenitudine vſitata apud nos
patet ſolutio ad obiecta. Cōcedimus eñ cū hoc
ꝙ facta eſt in plenitudine ſpeciei: licet nō i pleni-
tudine luminis accidentalis. nec ē indecens deū
aliq̄d imperfectū facere: qḋ ipſe ſolus poſtea per
ficiat. nec obuiat ꝙ facta diciꝭ inchoatiōe noctꝭ
ſic eñ ē intelligēdū. i. in principio ſiue in princi-
patu. qḋ innuit greca tranſlatio q̄ habet archin:
vbi habemꝰ inchoatiōe. ⁊ interpretaꝭ grecū illḋ
ꝓcipatꝰ. ⁊ ita videꝭ ꝙ fctā ſit circa mediā noctē
¶ De opibꝰ q̄nte diei. ſcꝫ de ornatu aque ⁊ aerꝭ.

S Equitur de opere quinte diei: in qua Queritur
ornata ſūt aqua piſcibus ⁊ aer vola- primo de or
tilibus ex aquis factis. ¶ Dubiū au natu aque ⁊
tem videtur cur nō vtrunqꝫ iſtoꝝ ele- aeris.
mentoꝝ ſeparatim ⁊ per ſe ⁊ die pro-
prio ornatū eſt ſicut terra: ſicut etiā celū. ¶ Du
biū etiā eſt cur ornatus aeris nō eſt factꝰ de aere Aliud du-
ſicut ornatus aque de aqua ⁊ ornatꝰ terre de ter- bium.
ra. ¶ Dubiū etiā poteſt eſſe cur non oīa ſenſibi- Aliud du-
lia facta ſūt vno die: ſicut vegetabilia oīa vno die bium.
¶ Ad primū eſt reſpōſio ꝙ aqua ⁊ aer ſimbolicā Ad primū.
naturā habent. vtrūqꝫ eñ humidū vtrūqꝫ trāſpa
rens et quaſi media ſunt inter opacam naturam
ſcꝫ terram: et luminoſam ſcꝫ celū. propter quod
qñqꝫ per illa tanq̄ꝫ per extrema dantur intelligi.
ꝓpter quā etiā cōuenientiā qñqꝫ per nomē aque
accipitur aer. ⁊ ideo ſcꝫ quia ſic ꝯueniūt: vno die
ornata ſunt. Ideo etiā ex aquis facta ſunt orna-
mēta vtriuſqꝫ per ſpiſſationē cōglobati facti ſūt
piſces. Ex aqua aūt tanq̄ꝫ per exalationē ſubti-
liatā facte ſūt aues. ſicut dicuut philoſophi ꝙ ex
groſſiori ſuperficie aq̄ fiunt quidā piſces. alij ex De genera-
ſubtiliori. alij ex mediocri. Nō autē ex aere facte tione piſciū
ſūt aues. qr ignis ⁊ aer plus ſūt actiua q̄ꝫ paſſiua et auium.
⁊ ideo minꝰ materialia. qḋ oñdit conſignificatio
noim. Ignis eñ ⁊ aer maſculini generis ſūt: ſed
terra et aqua feminini. qr tñ plus habēt aues de
aere q̄ꝫ piſces: magis habēt naturā actiuā ⁊ ma- Patet per
gis leues ſūt. ⁊ ſic patet ſolutio ſcḋe queſtionis. hoc ad ſcḋꝫ
¶ Tertia vero q̄ſtio ſoluiꝭ. naꝫ nō oīa ſenſibilia Ad tertium
materiā habēt vnā: queadmodū ⁊ vegetabilia. nā dubium.
oīa vegetabilia ex terra. quedā aūt ſenſibilia ex
terra: q̄dā ex aqua. qḋ tñ ſane intelligēdū eſt. nā
oīa corꝑalia ex quattuor elemētis facta ſūt. ſꝫ di
cimus aliqua fieri ex vno elemento et nō ex alio-

Ayuntamiento de Madrid

quia plus participant de illo ꝙ̄ de alio.

¶ De operibus ſexte diei.

Queſtio circa iſta.

SEquitur de opibus ſexte diei: in qua facta ſunt aīalia ambulabilia ⁊ homo vnde q̄ſtionē habet cuꝫ plus differat homo vel eque ab his ambulabilibus ꝙ̄ hec a natabilibꝰ ⁊ volatilibꝰ ⁊ abū=
det in eſſe ab his in rōnali ſicut hec ab illis: cur ipſe vna die cum his creatus eſt: hec aūt cū illis nō vna die creata ſūt ſed diuerſis. ¶ Cuius ra=

Solutio. tio eſt. qꝛ homo et aīantia ex eodē elemēto facta ſunt. ſ. ex terra ⁊ ad ipſius ornatū. quā ꝯuenien=tiā nō eſt reperire in animātibus ambulabilibus ⁊ natabilibus ⁊ volatilibus. Uel ſi placet recur=re ad illā ſolutionē gn̄alē aug. ꝙ cū in ſenario fe cerit deus opera ſua volēs oſtēdere perfectionē operū: noluit ſenſibilia et hoīem facere diuerſis diebus ne excederet ſenariū. ideo etiā hoc fecit vt homo videns ſe factū ex eadē materia ex qua animātia: fragilitatē ſue cōditiōis agnoſceret et

Dubium. humiliaretur. ¶ Si aūt dubitauerit aliquis cur opibꝰ quīte diei adiūcta eſt dei bn̄dictio: nō aūt

Solutio. opibus ceteroꝝ dierū. ¶ Dic ꝙ in vno die facta bn̄dictio: in omnibus intelligenda eſt eſſe facta.

Alia q̄ſtio. ¶ Q; aūt cur de aīalibus dictū ſit ꝙ facta ſunt

Arguit ſic. ſm genus ſuū: ⁊ non de hoīe dictū eſt. Hoc enim potes dicere ꝙ genus ibi dicat gn̄alē ⁊ originalē oīm creaturarū rōnē ſcꝫ eternā artē: cum in eius ordinatione creatus ſit homo. nō pōt dici ꝙ di=cat vim generatiuā per quam fit ꝑpagatio īn=diuiduorū ſucceſſio: vt q̄ in ſe corrūpuntur in ſpe cie conſeruet. naꝫ ⁊ hoc genus cōmune habet cū

Solutio. brutis. ¶ Solutio. Genus ibi dicit multitudinē atqꝫ collectionē indiuiduoꝝ ſub ſpecie vel ſpecie rum ſub genere: ⁊ preterea vim generatiuā ſm ꝙ ipſa eſt ad ſubueniendū ſpeciei ne pereat: cuꝫ in eiſdem nūero corrūpatur: ſed in ſucceſſiōe eorū=dem ſpecie cōſeruetur ⁊ maneat. Sed non ſic fa=ctus eſt homo ſm genꝰ: cū vnꝰ ſolus primo plaſ=matus ſit: cū etiā ſi in ſtatu primo perſtitiſſet vi generatiua ſiue ꝑpagatiua opus ei non eſſet ad reſtitutionē ſingulariū pereuntiū. cū corruptio

Alia q̄ſtio. nō haberet in eo locū. ¶ Queritur etiā de ordine ſex dierū vtrū attendendū ſit illos eſſe artificiali

Dona ordināturi iſaia et in euangelio. ter ordinatos ſm dignitatē operū: aut naturali=ter ſm eſſentias ⁊ naturas rerū. ſicut differenter ordinētur ſeptē dona in euāgelio ⁊ in iſaia. Non potes dicere ꝙ ordo dignitatis obſeruatꝰ fuerit

Arguit ſic. nā celū empireū nō eſt dignius angelica natura q̄ ſignificatur per lucem. nec terra q̄ erat informis materia elemētorū dignior firmamento. nec ele=mēta lūminaribꝰ. nec natabilia / aut volatilia / aut ſenſibilia hoīe. Silr̄ter nec ordo naturalis ibi ſer uari videtur. qꝛ angelꝰ q̄ prīo factꝰ eſt nō fuit cauſa vel principiuꝫ eſſendi ceteris creandis: nec alia aliis: q̄ tamē priꝰ creata ſūt illis. ⁊ ita nō fuit ibi ordo artificialis q̄ inchoat a dignioribꝰ. ¶ Qui=

Opinio aliquorum. dā arbitrantur ordinē in opibꝰ aſſignandū. ſ. vel ſm principiū ſiue cauſā rei: vel locū vel fundamē tum rei. Celū eñ empireū: locus ē angeloꝝ. ter=ra aūt cauſa ⁊ principiū locus ⁊ fundamētū: his q̄ de ea facta ſūt. ⁊ aqua his q̄ de ea fctā ſūt cau=ſa eſt ⁊ principiū. ⁊ firmamētū ſm motū ſuū cau ſa eſt ⁊ principiū elemētoꝝ poſteriꝰ creatorū. lu

Aliorum opinio. minaria aūt ſenſibiliū. ¶ Alij autē ordinant ſm maiorē ⁊ minorē participationē ipius eſſe. terra quidē in principio facta eſt: in qua erāt cōfuſa et cōmixta elemēta potētia etiā vt ſeparari poſſēt ſicut videtur in tribꝰ ſubſtātijs lactis q̄ de facili ſe parabiles ſūt. Et ideo aſſerūt nō dictū fuiſſe ter tio die fiant aqua ⁊ terra: ſed ſegregentur aque ⁊ appareat arida. Scđm iſtos ergo facte ſūt q̄daꝫ creature ſcꝫ celū ⁊ terra ī prima die. ⁊ diſpoſitio q̄dā ad id qđ faciendū erat ſcđa die. ſ. lux q̄ diſpo ſuit materā ad hoc vt ex ea fieret firmamētū. de=inde ꝟo ſcđa die facta eſt diſpoſitio ad creatio=nem elementorū ⁊ vegetabiliū. ſ. firmamentum. per cuius motū ſcđa die diſpoſita eſt materia ad hoc vt ex ea fierēt elementa ⁊ vegetabilia. tertia vero die facta ſūt elemēta ⁊ vegetabilia. quarta die diſpoſitio ad ſenſibilia oīa: ſiue natabilia ſi=ue volatilia: ſiue ambulabilia: ſiue etiā rōnabilia vt eſt homo. Et hec facta ſūt duobꝰ diebꝰ. quīto ſcꝫ ⁊ ſexto. diſpoſitio aūt preambula quarto die.

Iuxta hec ponitur duplex ordo in operibus. ſcꝫ luminaria. ¶ Ex his colligitur duplex ordo na turalis in opibus ſex dierū. vnꝰ ſꝫ rōnē triplicē: ſcꝫ principij / fundamēti / ⁊ loci. alter ſm ſimplici tatē eſſendi. Sed cōtra vtrūqꝫ multipliciter obicitur

Contra iſta arguitur. ¶ Primo de luce. per quā intelligitur angelica na tura q̄ fuit opus prime diei. neutro tn̄ modoꝝ or dinabilis eſt ad opa reliquoꝝ: ſicut euidēter ap=

Similiter ar. paret. ¶ Obicitur ſcđo de ope tertie diei ꝙ nec ſic nec ſic āñcedit opa q̄rte. ſicut p ſe pꝫ. ¶ Ter=

Tertio ar. tio de opibꝰ quīte: q̄ ad opa ſexte diei ad minꝰ ad aīalia bruta ambulabilia: neqꝫ ſꝫ primā neqꝫ ſm

Solutio. ſcđam rōnē ordinari videtur. ¶ Rñſio eſt ꝙ nec primū ordinē dignitatis ſolū ſecutus ē moyſes: nec ordinē naturalē ſolū. ſed aliq̄ ſic / aliq̄ ſic ordi

Quare angelus prio die creatꝰ ē nauit: ⁊ vſus eſt ordine ſiue tali ſiue tali. Angeli ca eñ creatura q̄ noīe lucis cenſetur: prīo die crea ta eſt propter ſui nobilitateꝫ ⁊ excellentiā. Tñ ſi diceremꝰ ſm aug. ꝙ lux ē celeſtis eccl̄ia: tūc poſ ſet inueniri cauſalis ordinatio. nā ipſa eſt finalis cauſa oīm. etiā hoīs. fuit eñ homo creatꝰ ad hoc vt cōpleret illā. et ſic bene preordinatur lux opibꝰ formatis et diſtinctis tanqꝫ cauſa finalis oīm. et ideo prior eſt dignitate ⁊ ꝯſideratiōe. Scđꝫ aūt ꝙ celū dr̄ angelica natura informis: lux aūt eadē ſm ꝙ formata: pꝫ ꝙ celū prius eſt ꝑpter maiorē ſimplicitatē eēndi. Per terrā vero et celū q̄ ante dies creata ſūt: intelligitur informitas oīm formā=

Per hec pꝫ ad primum dorū tā viſibiliū ꝙ̄ inuiſibiliū. ⁊ ideo cōpetenter preordinata ſunt vniuerſis. ¶ Et ſic pꝫ ſolutio

Ad ſcđm. ad prīo obiectū. Ad ſcđꝫ ꝟo dicēdū ꝙ ideo opa tertie diei precedūt opa q̄rte naturaliter qꝛ ſunt de cōſtitutiuis mūdi: cuiꝰ ꝯſtitutio ꝑambula eſt ad ornatum: ⁊ cōſtitutiua ſm hūc aſpectū priora

Ad tertium ſūt ornatis. ¶ Ad tertiū ꝟo dicēdū eſt ꝙ ideo na tabilia ⁊ volatilia ſenſibilibꝰ preponūtur. nō q̄a naturaliter priora ſūt eis altero modoꝝ: ſed quia ꝓrimiora ſūt eſſe ſcꝫ luminaribꝰ ex natura tranſ=parenti ex qua ſūt: q̄ ꝯiūctior eſt luminaribus ꝙ̄

Iterum ar. terra ex qua ſenſibilia ꝑducta ſūt. ¶ Sed obicitur ꝙ poſt pure lumina ſubſequitur firmamētū tāqꝫ di=

Ayuntamiento de Madrid

ſpoſitio ad vegetabilia ⁊ deīde luīaria tāꝙ diſpo
ſitio an ſenſibilia. ĝ eadē rōne poſt illa debuit or=
dinari aliq̇d qđ eēt diſpoſitio ad rōnalia creāda:
ṗcipue cū ſit aliq̄ talis diſpoſitio marie ſm illos
qui dicūt ꝙ ſol pręeſt vite naturali: luna vite aīa=
li: venus vi. gñatiue: mars iraſcibili: mercuriꝰ pru
Solutio
dentie ⁊ eloquentie. ¶ Rñdendū eſt ꝙ homo ſm
Hō ꝑ ſe nō
rōnem nec elemētis nec corporibꝰ ſuꝑceleſtibus
ſubdit cor=
obnoxius eſt vllo mō per ſe loquēdo ⁊ ꝓprie. cum
poribꝰ cele=
eius volūtas ſuꝑ oēm motū ⁊ tp̄s ſit. ⁊ ideo li. ar.
ſtibus.
nuncupat. Per ſe dico. q2 quodāmodo ⁊ per acci=
dens ꝓnitatē ⁊ inclinationē ad malū vel ad bonū
trahit a cōplexione in qua cooperātur elemēta ⁊
De inclina=
ſuperiora corꝑa. Dicit em̄ ꝙ colerici demētiores
tione rōne
ſunt in eſtate. ſanguinei ꝟo ꝓniores ad largitiões
cōplexiōis
Scđm igit partem iſtā nō eſt aliqua cauſa diſpo=
nens ad eius factionē: niſi ſolū bñplacitū cōdito
ris. ſed ſm corpus aliquomō ſubiacet motibus lu
minariū ⁊ ſuperiorū corporū et elemētis ex quibꝰ
compoſitꝰ eſt: et ṗcipue terre de qua ſumptus eſt
Quō diuer
longe tamē aliter ꝙ̄ animātia q̄ ab ipſa ⁊ ex ipſa
ſa diuerſi=
ſumpſerūt originē. nā ex ipſa quedā ꝓducta ſunt
mode for=
amminiculo ſolis: vt bocrate ⁊ lacerte ⁊ ſimilia.
mata ſunt.
quedā aūt ad imperiū creatoris: vt natabilia/vo=
latilia/ambulabilia. corpus aūt hūanū ſola dei
opatione de terra factū eſt ⁊ formatū. Et hāc di=
uerſitatē elegāter inſinuauit moyſes in his ꝟbis
Producat terra iumenta ⁊c. et poſt. Plaſmauit
Corelariū
deꝰ hoīem de limo terre. ⁊c. ¶ Ex ṗdictis mani=
feſtū eſt ꝙ inferiora inq̄ꝙtū ſunt vegetabilia et ſen
ſibilia vegetant et ſenſificant ſm motus ſuꝑiorū:
ĝ qui de illoꝝ euētibus iudicāt ſm illa recte iudi=
Queſtio.
cant tanꝙ de effectibus ꝑ cauſas. ¶ Ut q̇d ergo
arguunt a ſctis? dicit em̄ ad Galathas. Seruatis
dies et annos ⁊ menſes. et ibi in ꝟbo reprehendit
Ambroſiꝰ.
eos btūs ambroſius. ¶ Si dicas ꝙ nō arguūtur
Euaſio
q̄ꝙtum ad hoc ꝙ dicūt aliqua inferiora cauſari ab
illis ſuperioribꝰ: ſꝫ q2 de oībus gñaliter tā natu=
Cōtra ar̄ ꝑ
ralibꝰ ꝙ̄ volūtariis hoc affirmare ꝯtēdūt. ¶ Cō
auguſtinū.
tra. hoc eſt obiectio aug. q̇ dicit ſuper Geñ. ꝙ in
eodē agro ſm diuerſas ſui partes vel in agris cō=
ſimilibꝰ cōtingit ſimilia ſemina ſeminari ⁊ ſub ea
dem cōſtellatiōe: que tñ varios ꝓgreſſus ⁊ actus
ſeu fructificatiōes recipere dinoſcūtur. ⁊ ſic vide
tur innuere ꝙ nec etiā diſpoſitio vegetabiliū ſub
iaceat illis ſuꝑioribꝰ corporibꝰ aut eorū motibus
Solutio.
¶ Ad qđ reſpōdendū eſt ꝙ tales ꝓnunciatores
Aſtrologi
futuroꝝ ſuꝑ duobus rep̄henſibiles ſunt. Primū
ꝓpter duo
eſt curioſitas. ipi em̄ ſtudiū nimiū ⁊ inueſtigatio
ſunt rep̄hē=
nem ſuꝑuacuā impendūt in talibus: quorū certi=
ſibiles.
tudinē vel impoſſibile vel difficillimū eſt habere
in hoc ſtatu. Nā licet inferiora aliqua ſm aliquid
cauſent a ſuperioribꝰ tñ tot ſunt accidētia ⁊ adiū
cta q̄ impediunt ꝙ vix pōt veritas diſcerni aut ꝑ=
pendi. Dicūt em̄ aſtronomi ꝙ de cōplexiōe hoīs
Signū aſcē
iudicandū eſt ſm ſignū aſcēdēs in natiuitate il=
dētis
lius. Et dicit aſcēdens ſignū qđ orit tūc qñ naſci
tur hō. vt ſi fuerit calide ⁊ ſicce nature. ⁊ talis eſt
cōplexiōis colerice. ſm aūt ortum planete exiſtē
tis in illo ſigno: iudicandū eſt de motibꝰ illiꝰ. vt
ſi planeta frigidus ⁊ humidus: et ille q̄ naſcit ha=
Iudicium
bebit motus fleumaticos: licet ſit colericus. Qđ

bene poteſt eſſe verū nec abhorret a veritate: ſed
hoc ꝓpter
quaſi inumeris caſibꝰ poteſt hoc ipediri. ideo cu
multa fallit
rioſum ⁊ inutile hoc nimis ꝑſcrutari nimiāꝙ fidē
talibꝰ iudiciis adhibere. Propter ergo impidimē
q̄re arguit
ta emergentia obicit aug. de ſeminibus. nā diuer
Auguſtinꝰ
ſos ꝓgreſſus et fructificatiōes differētes recipi=
unt. q2 forſitan diligētior cultura adhibita ē huic
agro ꝙ̄ illi et copioſior irrigatio. vel ꝓpter alias
cauſas. ¶ Scđo arguunt qui de futurorū euēti=
bus ſciolos ſe iactitāt. vt geneatici q̄ ordinatio=
Geneatici
nem naturalē non ſolum in naturalibus aſſerunt:
dicunt.
verū etiam naturā dicunt eſſe ordinationē et dña
tionem motuū voluntarioꝝ. nā infidelitatē incur
runt. ipſi em̄ euacuāt libertatē arbitrii: cū verū ⁊
certum ſit et in aſtronomia notiſſimū ꝙ deꝰ ⁊ ani=
mus dñantur in aſtris. Iſtorū aūt aſſertionē eli=
Aug. hos
dit aug. obiciendo eis ortū geminoꝝ qui ſimul na
confutat.
ſcuntur: verū motibꝰ volūtatū diuerſificātur vſꝙ
ad hoc ꝙ alter optimus: alter peſſimus efficit qđ
in voluntate li. ar. ⁊ poteſtate eſt. ¶ Doctrine au
Diabolus
tem hmōi geneaticoꝝ admiſcet diabolus aliquā=
dat aliqua=
tulā noticiā. et hoc q̄ttuor de cauſis vt dicit aug.
lē notitiā.
ſuꝑ geñ. Primo perſpicatiōe ſuoꝝ naturalium et
Prima cā.
amminiculo quarūdā cōiecturaꝝ futura conicit
et eis aperit. Scđo per longā experientiā aliqua
Secunda.
futura perpēdit. Tertio ſctis angelis reuelātibꝰ
Tertia.
ei aliqua reſerant ad illuſionē malorū: et exerciti
um bonorū. Quarto q2 q̄ facturus eſt ipſe prenun
Quarta.
ciat ſe facturū. Dicit aug. ꝙ tales rōnes ⁊ cōſul=
Auguſtinꝰ
tationes nobis aſſerere conant fatū eē aliq̇d. po=
nunt em̄ fatū eſſe diſpoſitionē quādā in ſuperiori
bus exiſtentē corporibꝰ: oīa iferiora regentē. Sꝫ
ꝯtra hoc ar̄
ſm hoc in rei ꝟitate nichil eſt fatū. ꝓpter hoc q2
fatū nihil ē
libertas arbitrii excedit naturā et omīa viſibilia
¶ Poſt querit cur in factione hoīs nō ponit niſi
alia q̄o lr̄al
bis verbū fiendi. Et ſoluit ꝙ ideo q2 licet ſit factꝰ
Solutio
in ordinatiōe verbi et etiā in ꝓprio gñe: tñ nō eſt
factus in cognitōe dignioris creature. Angelus
em̄ non eſt eo dignior: cuꝫ ipe immediate ſe habe
at ad deū vt angelus. ¶ Si aūt obicias ꝙ ſꝫ opi
Contra ar̄
nionē aug. qui dicit oīa ſimul fctā fuiſſe. nō eſt ve
rū ꝙ cetere creature facte fuerūt in cognitiōe di=
gnioris creature ſcꝫ angeli. nā ſimul facte ſunt cū
eo: vnde non cognouit eas fiendas. ¶ Rñſio ſm
Solutio
augu. ꝙ angelus nouit creaturas minus dignas
ſm augu.
fiendas poſt: nō tp̄e ſed dignitate. ¶ Ultimo q̄=
alia q̄o lr̄al
rit cur non eſt ornatus ignis elemētuꝫ in regione
ſua: ſicut cetera elementa ornātur. Si dicat ꝙ ibi
Euaſio con
nō poſſent aliquid viuere. falſum eſt hoc. nā dicit
tra quā ar̄.
ꝙ ſalamādra ⁊ in igne viuit ⁊ ex igne. ¶ Sꝫ rñdē
Solutio
dum eſt ꝙ vna cā eſt huius ꝙ ſi eēnt ibi animalia
volatilia aut alia in nullo ſeruirēt hoībus. cuꝫ nō
poſſet ad hec capienda attingere vel per ſe vel ꝑ
alia animalia predalia. et ideo in regiōe inferiori
vt ſuper terrā ⁊ in aquis ⁊ in aere turbulento ſunt
Opīo hie=
aīalia/piſces/⁊ aues: q̄ nō eēnt ibi vt dicit hiero.
ronimi.
niſi eſſent hoīes. Alia cā eſt q2 ignis eſt ſpēs ele=
Alia cauſa.
mentoꝝ: et ideo ex ipo non ſunt fctā aliqua aīalia
ex eiſdeꝫ aūt ex quibꝰ ſunt animalia ex eiſdē nutri
untur et viuūt. vnde in regione illius ignis puri ⁊
ex illo nō poſſet aliquod animal viuere. neꝙ etiā
ſalamādra viuit in igne et ex igne inferiori q̄ groſ=

Ayuntamiento de Madrid

Quõ intelli ſus eſt. Qʒ aũt dr̃ ꝙ quattuoꝛ ſunt q̃ cõſtãt ex pu-
gif dictum ris elemẽtis: vt talpa/gamaleon/alec ſalamãdra.
cõmune. Intelligẽdũ eſt ſm ſupabundãtiã ⁊ dominiũ.

¶ Octauus tractatus.

Opio aug. de creatiõe mundi. Dicto qualiter intelligẽda ſit diſtinctio ſex dierũ ſm cõem opinionẽ ſctõꝛum. re ſtat videre q̃liter intelligẽda ſit ſm opio nẽ aug. qui ponit oĩa ſimul fuiſſe facta ⁊ ſm materiã ⁊ ſʒ foꝛmã. Innitit̃ auteʒ illi auctoꝛi tati q̃ viuit inete͂rnũ creauit oĩa ſimul: ⁊ qꝛ deꝰ ſm naturã ſuã non indiget tẽpoꝛe vt operetur ſucceſ-
ꝯtra hoc af ſiue. ¶ Sʒ ſi ſic oĩa ſimul facta fuerũt: quid eſt ꝙ legiſlatoꝛ diſtinxit opa per dierum ſucceſſiones.
Secundo ¶ Itẽ cũ lux ⁊ tenebꝛe ꝓpter oppoſitionẽ et re pugnantiã quã habent ſimul eſſe nõ poſſent: quõ
Tertio ſimul facte ſunt. ¶ Itẽ ſimiliter obicit̃ de mane et veſpe. q̃ neq; ſimul eſſe: neq; ſimul fieri poſſe vi
Solutio ſecũduʒ aug. dentur. ¶ Et dicendũ eſt ſʒ aug. ꝙ moyſes ita di ſtinxit opa per dierum ſucceſſiones quattuoꝛ de
Pꝛima cã. cauſis. pꝛima fuit minoꝛ capacitas auditoꝝ. ſecũ
Scda cã. da vt per ſenarij pfectionẽ iudicaret̃ operũ perfe
Tertia cã. ctio. tertia vt p huius ſucceſſionẽ ſex dierũ depi-
Nota iſtam expõnem. geret̃ ſex etatũ mũdi futura ſucceſſio. Per opus pꝛime diei qꝺ fuit lux itelligit̃ pꝛima etas ſcilicet pueritia vel innocentia. per opus ſcd̃e diei ſcʒ fir
Sex dies fi gurabãt ſex mũdi etates mamentũ intelligit̃ archa q̃ facta eſt in ſcda etate quia ſicut firmamẽtũ diuiſit aquas inferioꝛes ab aquis ſuperioꝛibus: ita archa. per cõgregationẽ aquarũ: tertia die factã intelligit̃ circũciſio q̃ in tertia etate diſtinxit ppl̃m dei a nõ populo dei vt poſſet fructificare ſicut apparuit arida fructifi cans in tertia die. p luminaria quarte diei intelli git̃ quarta etas ꝓphetis ⁊ regibus velut ſpũali bus luminaribus inſignita. p piſces ⁊ aues quĩte diei intelligitur trãſmigratio ſctõꝛum patrum in babylonicã captiuitatẽ: qui in aquis tribulatõis dulces erãt: ⁊ per cõtemplationẽ ad alta volabãt per hoiem ſexto die creatũ intelligit̃ filiꝰ dei fa
Quarta cã iuxta moꝛalitatem. ctus homo i ſexta etate. cetere etates nõ ſunt de hoc mundo. Quarta cã iuxta ſenſum moꝛalẽ aſſi gnatur. vt per lucẽ accipiat̃ fides. per firmamẽtũ ſpes. per cõgregationẽ aquaruʒ caritas. per lu minaria virtutes purgati animi. per piſces ⁊ aues ſtatus cõtẽplatiõis. p hoĩs creationẽ ſtatꝰ hoĩs oĩno purificati ⁊ ad ſtatũ pꝛiſtinũ reſtituti anima libus imperãtis ⁊ miracula faciẽtis: ſicut legitur
Solutio ſecũde rõnis de ſanctis patribꝰ. ¶ Ad ſcdam rõneʒ dic ꝙ per lucẽ et tenebꝛas intelligit̃ duplex ſtatus materie q̃ ſm naturalẽ oꝛdinẽ intelligẽdi pꝛius fuit in ſta tu infoꝛmitatis ꝗ̃ foꝛmationis. licet ſm actualeʒ exiſtentiã in tp̃e non pꝛius infoꝛmis extitit ꝗ̃ foꝛ
Solu. ttie. mata. ¶ Ad tertiũ debes dicere ꝙ p veſpere in telligitur cognitio rei facte in ꝓpꝛio genere. per mane intelligit̃ cognitio in ꝟbo rei faciẽde. quas
Cõtra af. cognitiões habuit angelica intelligẽtia. Sʒ obi cies quomodo habuit cognitionẽ rei faciẽde: cuʒ
Solutio ipſa nõ pꝛeceſſerit aliquã rẽ. Ad qꝺ rñdetur ꝙ ſi non tp̃e: tñ dignitate pꝛeceſſit. Quõ autẽ in ope
ꝓbat dictũ ſuũ exẽplo. ribus fuit oꝛdo ſm pꝛius ⁊ poſterius cũ res ſimul create fuerint materialiter et foꝛmalr̃ ponit aug. exemplũ ſatis cõueniẽs de oculo materiali qui ſi mul et vno ictu videt rem ipã in oꝛiente poſitaʒ et tamẽ pertrãſit multa media ſm pꝛius et poſte rius. qꝺ tamẽ quaſi impoſſibile videtur ad exteri us rõnem. Sʒ intelligendũ eſt ꝙ viſus ibi fit i eo dẽ inſtãti ꝗ̃tũ ad ꝑceptionẽ: ſed ꝗ̃tum ad ſucceſ ſioneʒ medioꝛum per q̃ fit et defertur viſus eſt ibi ſucceſſio q̃ eſt actus vidẽtis. ſic eſt a parte iſta. nã ex pte operãtis dei non eſt ſucceſſio: licet ex par te operũ operatoꝛum contingat eam reperire. Quõ viſio fit in inſtãti et in ſucceſſione.

¶ De ſeptimo die.

Sequitur de ſeptimo die. de quo ſcriptũ eſt. conſummauit deꝰ die ſeptimo opera ſua et requieuit. ⁊c̃. Alia tñ trãſlatio di cit. Cõſummauit deꝰ opus ſuũ die ſexto Textus.
¶ Sʒ obicit̃ de mane ſeptime diei. de quo dictũ eſt Factũ eſt veſpere ⁊ mane dies ſextus. Mane eñi diei intelligit̃ initiũ ſequentis. Iſtud inꝗ̃ ma ne conſtat ꝙ nõ eſt factũ in ſexto die: ex quo erat mane diei ſeptime. ergo factũ eſt ipã die ſeptima non ergo ꝯſummata ſunt oĩa die ſexto. Cõtra af.
¶ Ad qꝺ dicendũ ꝙ eſt cõſummatio operũ duplex. Una q̃ eſt ipſoꝝ operũ in ſe ⁊ ſm ſe. et hec eſt terminatio atq; pfectio rerũ ipſarũ. et hec facta eſt ſexto die. Eſt alia cõſummatio rerũ in deo. et oĩa tam rõna bilia ꝗ̃ irrationabilia pꝛo modo ſuo cõquieſcunt in deo. Oĩa eñi cõtendũt ad hoc vt participẽt eẽ diuinũ pꝛo poſſibilitate ſua. Quãobꝛẽ dicit apl̃s ad ephe. Qui deſcẽdit ipẽ eſt qui aſcẽdit: vt iple ret omnia. pꝛĩo ei conſummata ſunt oĩa ſexto die ſcdo modo ſeptimo. Solutio Duplex cõſũmatio rerum. Paulus ad ephe. eos.
¶ Poſtea obicit̃ de ipã ſepti ma die. q̃ ſi poſt ſextã diem fctã eſt: nõ oĩa cõſum mata ſunt ſexta die. Deinde af.
¶ Ad quod debes dicere ꝙ cũ angelica cognitio dicta ſit dies: ⁊ vna ſola fuit dies et ſeptẽ. vna ex parte cognoſcẽtis. plures au tẽ ſm numerũ cognitoꝛũ et perfectoꝛũ. Solutio.
¶ Itẽ ſi requies et ſctificatio fctã ſunt ſeptimo die: nõ oĩa die ſexto cõſummata vident̃. Iterum af. et dicendũ eſt ꝙ oĩa ſm genus illa die cõſummata ſunt atq; perfecta. Solutio.
¶ Item cũ mane dicatur initiuʒ rei faciende vel cognitio eius: nõ videt̃ ſeptima dies habuiſſe ma ne. Iterum af.
¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ aliter accipitur mane in hac die ꝗ̃ in ceteris. nã vocat̃ hic mane initium quieſcẽdi in deo. Solutio
¶ Queritur autẽ q̃re potiꝰ iſtũ diẽ ꝗ̃ ceteros ſignificauit. Alia q̃o litteralis.
¶ Ad qꝺ dicendũ ꝙ il lud ꝟbũ requieuit. ⁊c. ſm aug. multiplicẽ recipit expoſitionẽ. nã dicit̃ requieuiſſe: qꝛ ſe requieturũ in ſepulchꝛo pꝛeſignauit: qꝛ nos requieſcere facit qꝛ non in operibus ſuis ſed ab operibus in ſeipſo extra opera requiem hʒ: et nos nõ in operibꝰ ſuis ſed in deo quieſcere docet. cum aũt ſic in ipõ quie ſcimus: ſctificamur. i. ſcti hoc eſt ſine terra effici mur. Solutio Exponit̃ illud verbum requieuit.
¶ Altia q̃ſtio eſt. cur non dicta ſit hec dies ſeptima habuiſſe veſpere. Alia q̃ſtio litteralis. Et ſm aug. ſoluendum eſt ꝙ nõ habuiſſe dicit̃ veſpere: qꝛ quies in deo fi nem non hʒ. ideo potius dicit̃ ſctificaſſe illũ dieʒ ſeptimũ ꝗ̃ alium. Solutio ſecundũ aug. Sed ſm alios qui materialem faciunt dierũ aſſignationem. dicẽdum eſt ꝙ ideo non aſſignatur ei mane: pꝛopter ſcʒ ſignificatio nem quietis in deo non habiture finem. qm̃ ea q̃ ſex diebus fctã ſunt: in menſura/ numero/ et pon dere diſpoſita ſunt a deo. ſicut dr̃. xi. ſapiẽ. Oĩa in mẽſura/numero/ ⁊ pondere diſpoſuiſti dñe. Solutio ſecũdũ alios.

¶ Nonus tractatus in quo q̃rit ſeptem.

Ayuntamiento de Madrid

P Oſt ꝙ determiatū eſt de operibꝰ: reſtat
inquirere de his tribus in quibꝰ oīa fa=
Pria qſtio — cta ſunt. Circa q̄ ſeptem occurrūt qſtio
vtrū nūcrꝰ — nes. ¶ Prima vtrū illa tria creata ſunt
pōdus ⁊ mē — aut increata. ¶ Secūda. cur potius in his tribꝰ
ſura ſint cre — ꝙ in alijs dicūtur omia diſpoſita: et quid eſt vnū
ature an nō — quodꝙ. ¶ Tertia. quō in his relucet veſtigium
trinitatis. ¶ Quarta. an īter hec ſit eēntialis di
uerſitas. ¶ Quinta. an vnā vel plures cōſtituāt
in qualibet re bonitates. ¶ Sexta. vtrū in mate=
ria cōtingat hec reperiri. ¶ Septima. an hec ipā
diſpoſita fuerūt in menſura/numero/et pondere.
Arꝭ ꝙ non. — ¶ Circa primā ſic ꝓceditur. Nichil eſt id in quo
factū eſt: omne creatū factū eſt in his tribꝰ. ergo
nullū creatū eſt aliqd iſtoꝝ: ꝗ nullū iſtorū ē crea=
Secūdo ꝑ — tum. igitur quodlibet iſtoꝝ eſt increatū. Hoc idē
auguſtinuȝ — videtur per aug. in originali ſup geñ. qrit em̄ ibi.
Erant hec anteꝙ res diſponerenꝭ in eis. conſtat
ꝙ non erāt in creatura: cum nulla tunc eſſet. igiꝭ
erāt in creatore. ſed qcqd eſt in eo: eſt ipſe. igitur
erant ipſe creator. igiꝭ increata. ⁊ adhuc ſunt idē
In oppm̄. — qđ erant. ⁊ inde vt prius. ¶ Sed cōtra. Sunt ꝓ=
Solutio — prietates ī rebus creatis exñtes: igitur ſunt crea
Iſta ſumūꝭ — ta. ¶ Rñſio. Dupliciter poſſunt accipi illa tria.
dupliciter — vno mō prout ſunt in deo diſponēte reſpectu reꝝ
diſpoſitarū. et ſic dicetur deus mēſura omni men
ſurato modū ſeu menſurā tribuens ſiue omia ter=
minās numerus omni rei ſpēm prebens: pondus
Gloſa aug. — omnia ad ſtabilitatē trahēs. ſicut dicit glo. aug.
Aliomō ſu= — ſup illud ps. Et ſapiētie eiꝰ nō eſt numerus. alio
mitur. — modo poſſunt accipi ꝓut ſunt diſpoſitiōes ſiue ꝓ
prietates in quibus res create ſunt et diſpoſite:
derelicte in rebus ex diſpoſitiōe dei. primo modo
increate ſunt. et dicūtur oīa in his facta: ſicut in
cauſa diſponente. ¶ Scđo modo creata ſunt. et
dicunꝭ oīa in his facta: qr hec creata ſunt in rebꝰ
factis vt capꝫ ꝓprietates. vtpote corpus dꝭ fieri
qrit augu. — in colore: qr color ſit in corpe tanꝙ proprietas in
Et arguiꝭ — ſubiecto. ¶ Qꝫ aūt aug. querit. cū deus dicatur
menſura pondus nūerus: ſiue mēſura nūero pon
dere. cur nō ſimiliter poſſit dici color ſiue colore
Solutio ſe — determinandū eſt. vt dicamꝰ ſm ipm ꝙ ſicut dici
cūdū aug. — mus ipm menſurā numerū ⁊ pōdus: qr ratio iſtoꝝ
prout ſunt ꝓprietates create apđ ipm eſt. ſic poſ=
ſumus dicere ipſum eſſe colorē pro tāto: qr ſcȝ ra=
tio colorū in eo eſt: licet nō ita dicatur. ex quo em̄
de rebus certū eſt: de noibus nō debet eſſe cōtro
Differentia — uerſia. vnde dicit ipe ꝙ de noiationibꝰ aut dictio
nibus nulla debet eſſe contētio. tñ rōnalibiter po
teſt dici ꝙ licet cenſeaꝭ noie menſure. ⁊c. nō tñ no
mine coloris. eo ꝙ actus qui ab his ſumūtur: ſcȝ
mēſurare/nūerare/pōderare: eius ſunt immedia=
te. ſed actus ſiue effectus coloris: vt mouere viſū
Nō ſꝫ aug. — ⁊c. non eſt eiꝰ niſi ꝑ mediā creaturā. Hinc patet
etiam qđ dicit aug. ꝙ ipe potiꝰ dicitꝭ lux quaſi la=
pis. nā actus lucis qui eſt illuminare ei ꝓpriſſi=
Scđa q̄o. — mus eſt ⁊ appropriatiſſimꝰ. ¶ Scđa qſtio eſt. cū
Aug. enūe — plura bona naturalia ſint in creaturis. nā circiter
rat. xiiij. bo — enumeranꝭ. xiiij. ab aug. in li. de natura boni. vt
na nālia. — pax: potētia: ſalus ⁊c. quare potius in his tribus
ꝙ in alijs dicit ſcriptura deum diſpoſuiſſe vniuer
Arꝭ ꝑ aug. — ſa: et quid eſt eēntiliter vnūqđꝙ iſtorū. ¶ Et vi=
detur ꝙ iſta tria ſunt illa tria de qbus dicit augu.
in. vi. de trini. ꝙ in eis apparet veſtigiū trinitatꝭ.
hec aūt ſunt vnitas: ſpēs: ⁊ ordo. Qꝫ aūt hec tria — Nō aliqruȝ
ſint illa tria nitunꝭ quidaȝ probare primo ſic. In
his queadmodū ⁊ in illis relucet veſtigiū trinita=
tis duo ad duo redeūt: vt ſpecies ⁊ ordo ad nume
rum et pōdus. igitur tertiū ad tertiū ſcilȝ vnitas
ad menſurā. ¶ Scđo ſic. In his ſcȝ in vnitate ⁊c̄. — Secundo.
relucet veſtigiū trinitatis. igiꝭ in iſtis cōſiſtit ple
nitudo et perfectio ois rei. et cōſtat ꝙ in menſura
⁊c̄. cōſiſtit plena ꝑfectio rerū: igiꝭ inde vt prius.
¶ Et hoc concedūt ſuis predictis rōnibus et di= — Opinio ali
cunt ꝙ contingit rem dupliciter cōſiderare ſcȝ in — quorum.
ſe et abſolute. prout ſcilȝ infra ꝓprios terminos
clauditur tm̄ ſe extendēs et nō plus. et ſic aſſignā
tur ei vnitas ⁊ mēſura. ¶ Ad alterū vero duplici
ter cōparatur. primo ꝑ modū diſtictiōis: ⁊ ſic de
betur ei numerus ſiue ſpēs. ſcđo per modū cōica
tionis ⁊ cōuenientie: ꝓut ſcȝ ipa infūdit alijs crea
turis qđ ei a primo ⁊ ſummo bono q̄ eſt fons ois
boni infuſum eſt. Uñ dionyſius dicit ꝙ bonuȝ eſt — Dionyſius
diffuſiuū ipſius eſſe: ⁊ ſic cōpetūt ei pondus ⁊ or=
do. Iſtorū ergo ſentētia eſt ꝙ menſura idem eſt ꝙ
vnitas. ¶ Sed cōtra eos multipliciter opponiꝭ. — Cōtra iſtoſ
dicit em̄ aug. in originali. ꝙ nō eſt ſolū mēſura in — arꝭ primo
lapidibus ⁊ ceteris corꝑibus: ſed etiā eſt menſu= — Auguſtinꝰ.
ra aliquid agendi. ſꝫ extenſio corꝑalis non eſt vni
tas corporis. Iſtud certum eſt. nec extenſio vir=
tualis eſt vnitas in eo cuiꝰ eſt virtus aut poteſtas
qđ euidēs eſt per aug. in lib. de quantitate anime — Auguſtinꝰ
dicentē ꝙ anima nō dicꝭ quāta ꝓpter magnitu=
dinem eſſentie ſed virtutis. Ex hoc ſequiꝭ aperte
ꝙ menſura nō eſt vnitas. ¶ Iteȝ dicit boetius ꝙ — Secūdo ꝑ
vnitas eſt eē rei diſcretio. ſꝫ diſcretio rei eſt ſpēs — boetium
vt ipſi aiūt. ergo vnitas eſt ſpēs ſm eos. non igiꝭ
eſt menſura. ¶ Hoc idē videꝭ per rōneȝ vniꝰ. vnū — Tertio rōe
em̄ eſt qđ in ſe eſt indiuiſum: diuiſum aūt ab alijs
ꝗ vnitas eſt indiuiſio rei ſm ſeipſam et diuiſio ab
alijs. ⁊ inde vt prius. ¶ Itē nūerus duarū aiarū — Quarto.
eſt binarius: igitur numerus huiꝰ ſingularis aie
eſt vnitas eius: et ita vnita eſt ſpecies: cū ſpecies
et numerus ſint idem: et inde vt prius. ¶ Item il — Quinto.
la tria que enumerat aug. ſcȝ modus: ſpes: ⁊ ordo
aut ſunt idē ꝙ iſta mēſura numerus et pōdus: aut
non. Si non. Cōtra. iſta ſunt perfectio vniuerſe
creature: qr malū eſt priuatio horū. malū aūt nō
eſt niſi priuatio ꝑfectionis: vt teſtanꝭ philoſophi
Si autē hec ſunt illa. ſed dicit btūs dionyſius ꝙ — Dionyſius
malum non corrūpit naturā: ſed eſt defectus ſiue
priuatio eius qđ eſt iuxta naturā ſcilȝ cōmenſura
tionis armonie et ordinis ſcȝ menſure ſpeciei ⁊ or
dinis. Si ergo maluȝ non eſt corruptiuū nature:
igitur neꝙ vnitatis. et eſt corruptiuū mēſure: igi
tur menſura nō eſt vnitas. ¶ Itē dicit aug. ꝙ vbi — Sexto.
hec ſunt magna ⁊ magnū bonū eſt. vbi maxia ma
ximū. vbi mediocria mediocre. vbi minora mini=
mū. igitur vnūquodꝙ iſtorū recipit magis ⁊ mi=
nus. Sed vnitas non recipit magis et minus: igi
tur vnitas non eſt aliqđ iſtorum. igitur nō eſt mē
ſura. ¶ Qđ cōcedimus his rōnibꝰ: et alijs ꝙ plu
ribus que ad hoc poſſent induci. ¶ Determinatu — Opinio do
rivero per ꝓprias eſſentias iſtorū quaſi pro funda — ctoris.

Ayuntamiento de Madrid

mento ſupponimus auctoritatē auguſtini q̄ dicit ꝙ menſura eſt aliqͥd agendi: ⁊ auctoritatē bti dionyſij ſcȝ malū nō corrūpit naturā: ſȝ eſt defectus ſiue priuatio eius qđ eſt circa naturā ⁊c. Et dicimus ꝙ in iſtis poti⁹ q̄ȝ ī alijs naturalib⁹ bonis dr̄ omnia diſpoſuiſſe de⁹ q: in his potiſſime attendit plenitudo atq̄ ꝑfectio vniuerſe creature. qđ euidētius erit ſi determinauerimus quid ſit eſſentialiter vnūquodq̄. Dicimus ḡ ꝙ ſpecies in vnoq̄q̄ eſt habitudo vel habitus naturalis operationis ſeu habilitas qua ſe habet res ad vſum aut opus exequendū propter qđ vl' quē creata eſt: vt patet in equo. Cū eñ eſt habilis ad portādum hominē bene: bonā ſpeciē habet. i. bonus equus eſt. cum ad melius meliorē. cū ad optime optimā. Bonitas eñ illius actiōis ſiue habitudinis aut habilitatis ad actionē requirit menſurā et ordinē. Mēſurā vt nec nimis cito portet nec nimis tarde: ſed mediocriter vt mediocrē faciat dietā. Ordinē vero in iactione pedū vt ſcȝ pedes ordinate moueat et ſic ſuauiter ambulet. Si ḡ in eo fuerint hec bona magna: bonus eſt valde. Si maiora melior: ſi optima optimus. ſimiliter euidens eſt in aīa ſcđȝ actionem. Naturaliter eñ eius ſpecies eſt vt diligat deū ꝓpter ſe. Ad hoc eñ naturaliter abilis ē cuius dilectiōis modus eſt et menſura vt in infinitū diligat ipm: q: eſt ī amore modus nō habuiſſe modū. Ordo autē vt ſup omnia. Menſura eñ et ordo circūſtātie ſunt actionū habilitas autē qua ſe habet aīa ad hmōi actionē habitudine naturali reddit ipſam bonā bonitate nature. Sed habitudo qua ſe habet ad hoc habitudine gr̄e reddit ipaȝ bonā bonitate gratie. Similiter apparet in corpore cui⁹ ſpecies dr̄ bonus color qui nō ſufficit ad hoc vt cenſeatur corpus pulchrū niſi aſſit debita partiū ordinatio ⁊ ꝑtium bene ordinatū debita proportio et cōmenſuratio. Et dicimus ꝙ menſura numerus ⁊ pōdus idē ſunt ꝙ modus ſpecies et ordo. De menſura ⁊ modo palā eſt: ſpecies autē et numerus idē. Sed tñ in hoc differūt: ꝙ numerus eſt quaſi effectus ſpeciei. Nā ſpecies rem numerat. i. diſcernit et diſtinguit. Similiter ordo quaſi effectus eſt ponderis. nā pondus collocat ⁊ ordinat rē in loco ſibi debito. ¶ Ad obiectiones ergo quibus conātur ſuā opinionē aſtruere per ordinē reſpōdemus et ad primū dicimus ꝙ q̄uis tū in his tū in illis appareat trinitatis veſtigium: et duo ad duo reducūtur: non tñ tertiū ad tertiū. q: non in his ſolis: ſed in alijs pluribus relucet trinitatis veſtigium. neq̄ valet hec argumentatio. ſed habet inſtātiā apertiſſimā in exemplis augu. Ponit eñ aīa memoriā intellectiuā ⁊ voluntatem ex parte vna. mētē/noticiā/⁊ amorē ex altera in qb⁹ ipſa gerit ymaginē trinitatis. Et licet noticia et amor ſiue intelligētia et voluntas que pro eiſdem reputantur idē ſint ꝙ ſpecies ⁊ ordo ſiue numer⁹ et pondus. Nā pōdera animarū affectiones earū ſunt. Species vero doctrine et artes. tamē mens et memoria non eſt idē ꝙ mēſura. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ licet in his. ſ. vnitate ⁊c. reluceat trinitatis veſtigiū. nō ideo ſequit ꝙ in his cōſiſtat plenitudo ⁊ perfectio omnis rei. qđ ideo eſt: q: nō ſumme in his ſȝ in alijs ſumme relucet. ⁊ ideo in alijs ſumme cōſiſtit vniuſcuiuſq̄ ꝑfectio. ſ. in menſura numero/et pondere. ſicut ſuperius explanatū eſt

¶ Sed cōtra ſolutionē nr̄am videtur poſſe opponi. Nā dicit aug. ꝙ vbi hec ſunt magna magnū bonum eſt. vbi maiora maius. vbi maxima maximū igitur iſta bona maius ⁊ minus recipiunt. igitur ſpecies rei intentionē ⁊ remiſſionē poteſt recipere qđ tamē incōuenieēs videtur. ¶ Ad qđ ſoluendum oportet triplicē ſpeciē diſtinguere. primā. ſ. ſubſtātialem que eſt prīa rei perfectio. ſcđam que eſt naturalis ꝑfectio. tertiā ⁊ vltimā q̄ accidentalis. vt pȝ in oculo in q̄ ſubſtātialis et prīa ꝑfectio eſt aptitudo ad actū vidēdi. ſecūda et naturalis ē habilitas qua ſe habet ad viſuȝ actualiter exequēdum. Et licet prima nō recipiat maius ⁊ minus. tamē ſecunda recipit maius et minus. Hoc etiaȝ patet in angelis qui in prima ſpecie cōueniūt: et eā equaliter participāt ſcȝ in aptitudine intelligēdi: ſed in ſecūda ⁊ naturali ſpē que eſt abilitas intelligendi ſiue ꝑſpicacitas cōueniūt. tamen eam ſm gradus participāt. et ideo diuiſi ſunt ordines angeloꝝ. Nā ſm gradus naturaliū diſtincti ſunt gradus gratuitorū. Dedit eñ vnicuiq̄ ſm ꝓpriā virtutē. ſimiliter patet in hominib⁹ Nā licet oēs eque participāt aptitudinē ratiocinādi. tñ ſcđm maius ⁊ minus habiles ſunt ratiocinari. Sic igitur manifeſtū eſt ꝙ ſpecies naturalis recipit maius ⁊ minus: et ideo dicit aug. Malū eſt priuatio modi ſpeciei et ordinis naturalis. ¶ Obicit etiā de hoc qđ dr̄ aug. ꝙ vbi hec oīno non ſunt. nichil eſt qđ videtur falſū cū quodlibet iſtoꝝ ſit accidēs. Accidēs aūt ē qđ adeſt ⁊ abeſt ꝓter ſubiecti corruptionē. et ita ītellecto ꝙ hec oīa deſtruāt: nichilominus ītelligit remanere ſubiectū. ¶ Et ad hoc dicendū ꝙ licet iſta non ſint de primis et ſubſtantialib⁹ perfectionibus ſed accidētalib⁹ ⁊ ſcđis: tñ his ſublatis nō remanēt prime perfectiōes. aut ſi remanere ītelligunt penit⁹ inutiles ſunt ſine iſtis Qȝ etiā ſecundis ꝑfectiōib⁹ interemptis īterimātur et prime pȝ in elemētis q̄ cum ſubſtantie ſint (ſubſtātie aūt nichil ſit cōtrariū) nec habent contrarietatē adinuicē nec agunt nec patiūtur ꝑ primas ꝑfectiōes ſuas: ſed potius ꝑ ſecūdas. quib⁹ tamē corruptis corrūpunt ⁊ ipſe ſubſtātiales elementorū ſpecies ⁊ perfectiones ⁊ ipſa elementa.

¶ Si aūt querat qs cū illa tria bona: mēſura/numerus/pondus. trib⁹ generib⁹ cauſarū reſpondeant. ſ. efficienti formali ⁊ finali. cur nō ponit quartum quod quarto generi cauſaꝝ reſpondeat. ſ. materiali. ¶ Ad qđ dicendū ꝙ hoc ideo eſt: tū quia cauſa materialis non eſt generale principiū oīm ſubſtātiaꝝ: q: angeli ⁊ aīe cauſam materialem nō habent ad modū corporū. tū q: materia eſt initiū rei et nō cōplementum. tū quia creator in triplici genere cauſe ſe habet ad creata et nō in quarto. Nullatenus eñ materialis cauſa eſt creatorū. tū quia nullius perſone coaptabilis eſt materia. lȝ cetera cauſaruȝ genera ſingula perſonis ſingulis coaptētur. Et propter hoc ſm eaȝ non eſt rei perfectio ſicut inferius oſtendetur.

¶ Tertia queſtio.

[Marginal notes, left column: qđ ſit ſpēs. — Similr̄ hec ſunt in aīa. — Modus in amore non hūiſſe mođ — Silr̄ in corpore. — Quō iſta tria dīſit — Ad rōnes. — Ad primaȝ — Dictū aug. — Ad ſecūdā]

[Marginal notes, right column: ꝯtra ſolu. — doctoris aſ Auguſtin⁹ — Solutio — Triplex eſt ſpecies — Exemplū ī oculo. — Exemplum in angelis. — Exemplum in hoibus. — Auguſtin⁹. — Iterū aſ. ꝓpt dictum auguſtini. — Solutio — Exemplum in elemētis — Si querat. — Reſpōſio. — Aſſigt hic q̄tuor rōes.]

Ayuntamiento de Madrid

ITem tertia queſtio eſt quomõ in his trini-
tatis reluceat veſtigiũ: ⁊ quõ ſingula ſingu
Ar primo. lis coaptẽtur perſonis. ¶ Videt autẽ prio ꝙ ſin-
gulis. Nã ordo bonitati ſpũſſancti reddendus eſt
vt videt. Species ſapiẽtie filij: igitur modus aut
Scdo ꝓ au mẽſura potẽtie pris. ¶ Hoc idẽ videt per augu
guſtinum. ſtinũ qui dicit ꝙ in magnitudine creaturaꝝ iudi-
In oppm̃. catur potẽtia creatoris. magnitudo autẽ aperte
menſura eſt. ¶ Sꝫ videt ꝙ ſpiritui ſancto cui ap-
propriat bonitas debeãt oia hec attribui. Nã qꝛ
bonus eſt nos ſumus: et omnia ſunt vt ait auguſti
Ar etiaꝫ ꝙ nus. ¶ Deinde videt ꝙ oia ad filiũ referẽda ſunt
oia ad filiũ. quia filio appropriate cõuenit eſſe exẽplar vel ar
tem. Oia autem inq̃tum ſunt indicia ſunt ⁊ yma-
gines et exẽplata: ⁊ ſcdm̃ hec ad exemplar cõpa-
Solutio rari videntur. ¶ Solutio. Oia omnibus cõueni-
unt: ⁊ ꝙ aſſignãtur quedã quibuſdã. nõ eſt ſcdꝫ ꝓ
prietates pſonarũ: ſed potius ſcdꝫ appropriatio
Tria debẽt nes. ſicut in artifice materiali eſt ꝙ ad hoc vt ipſe
ieẽ artifici operetur exigit potentia. et ars ſeu exemplar ad
ſcꝫ potẽtia cuius imitationẽ operet et vtilitas ſiue bonitas
ars et vtili- que ad operandũ mouet ipm̃ ſic ⁊ in primo artifi-
tas ce eſt reperire potentiã que patris eſt. artem ⁊ ſa
pientiã que filij: bonitatẽ que ſpũs ſancti. Simi-
liter lꝫ iſta tria veſtigia ſint totiꝰ trinitatis: ſcꝫ mẽ
ſura/ numerus/ ⁊ põdus. tñ ſcdm̃ appropriationẽ
ſingula ſingularũ ſunt veſtigia pſonarũ vt oſten
Siſitudo in ſum eſt ſupra. Qm̃ vero ſicut eſt in artifice inferio
ferioꝝ ad di ri ꝙ finis mouet efficientẽ. efficiẽs vero operatur
uina. iuxta exemplar. ita eſt in ſupremo opifice ꝙ ipſe
operat iuxta artẽ eternã. Ad operãdũ aũt mouet
ipſum bonitas ſiue vtilitas creaturarũ quã inten
dit. ideo quidã bonitatẽ referũt ad cauſam finalẽ
Dictũ aliq- ¶ Sed videtur potius referẽda ad cãm efficientẽ
rũ qd̃ ipro- Nam cauſa efficiẽs exiſtentie reꝝ eſt bonitas dei
bat qꝛ eñ bonus et ſummus et preterea bonũ eſt dif-
Solutio fuſiuum ipſius eſſe. ¶ Et ad hoc dicendum eſt ꝙ
bonũ ſumit bonũ tripliciter ſumitur. ſicut dicit ariſto. ſcꝫ ho
tripliciter neſtum. ⁊ ſm̃ hoc dicit dñs. Eſtote ſancti qꝛ ego
ſanctꝰ ſum. Delectabile ſm̃ ꝙ dicit bonũ eſt cuiꝰ
apprehenſio delectatio eſt vel bonũ eſt qd̃ omia
optant. ſiue bonũ eſt qd̃ ab omnibꝰ deſideratur.
Dionyſius dicit etiã cõferens: ⁊ ſcdm̃ hoc dicit btũs diony-
ſius. Bonũ eſt diffuſiuũ eſſe. vt eſt bonũ delecta-
bile põt reduci ad cãm finalẽ. vt eſt conferens ſic
ad cauſam efficientem: et idem eſt cauſa finalis ⁊
efficiẽs ꝓpter qd̃ ſummũ bonum de ſeipſo dicit.
Ego ſum alpha ⁊ o primus et nouiſſimus.

¶ Queſtio quarta.

Ar ꝙ non. QUarto querit vtrum illa tria vnicam in
re efficiãt bonitatem. ⁊ videtur ꝙ non: i-
mo plures. ¶ Nam vnũquodq̧ eoꝝ pro
priam habet bonitatẽ quã in re derelin
Secũdo ar quit: igitur ex his tribus tres relinquũtur in qua
libet re bonitates. ¶ Preterea. ſi eſt vna ſola bo-
In oppm̃. nitas ex his tribus creata: dicas que eſt illa. ⁊ nõ
eſt aſſignare vt videt. ¶ Q; aũt vnius ſolius bo
nitatis effectiua ſint: hoc videt. Nam vnaqueq̧
Solutio res vna ſola bonitate predita eſt que ab iſtorum
Bonitas cõ bonitatibus ortũ hꝫ. ¶ Et hoc concedimus: ⁊ di
ſiſtit in du- cimus ꝙ illa bonitas ex his tribus eſt ordinatio
plici ordia- rerũ duplex. vna ad ipꝫ primũ bonũ in quo q̇eſce
tione rei. re appetunt: et ex ipſo appetitu mouẽtur vt quie-
ſcant in eo omia alia q̃tum volunt vt rationalia.
Alia q̃tum poſſunt vt irrationalia. Omia eñ ad
hoc tẽdũt vt participẽt eſſe diuinũ pro modo ſuo
Alia ipſarũ rerũ adinuicẽ per quã vnaqueq̧ qd̃ ei
a primo fonte infuſuꝫ eſt: in aliã diffundere cõten
dit et ſatagit ⁊ ſcdm̃ ꝙ nobiliores ⁊ meliores ſunt
creature ⁊ magis infundunt vt ſuperiores creatu
re eo. ſ. ꝙ fonti eſſendi ꝓpinquiores ſunt vt ſol et
Bonitas cu luna ⁊ hmõi. Eſt ergo vniuſcuiuſq̧ ſubſtãtie boni
iuſlꝫ qd eſt. tas habitudo principalis opatiõis ſue in ordine ⁊
menſura ſua. vnde idẽ eſt in ea eiꝰ bonitas ⁊ eius
pulchritudo. Queſtio. v. ¶ Quinta q̃ſtio eſt. an
iſta tria bona differãt eſſentialiter. videtur aũt ꝙ
idem ſunt. ¶ Nã amor pondus aie eſt et ipſa ſpe-
Ar ꝙ nõ. cies eſt qd̃ probat dupliciter. Primo qꝛ ipa ẽ ha-
bitudo naturaliũ operũ: ⁊ hoc eſt qd̃ ſuperius eẽ
Secundo. aſſignauimus eſſe ſpeciem. ¶ Scdo qꝛ ipſa facit
Salomon animã ſpecioſaꝫ. vnde cõparatur auro in ſcriptu-
ra ibi Fecit ſalomon thronũ et veſtiuit eum auro
fuluo. Si ergo caritas q̄ pondus eſt ⁊ ſpecies eſt
Hic videt ꝙ ergo ſpecies ⁊ põdus idem ſunt. ¶ Hic habetur
caritas ĩfor argumentũ cõtra illos qui dicũt ꝙ caritas nõ in
mat fidem format eſſentialiter fidẽ. videt eñ ꝙ imo: qꝛ ſi ca-
ritas eſt pondus anime trahit ergo eã ſurſum. er-
go omne id quod vehit eã ſurſum habet a caritate
Sed cũ mouetur motu fidei nõ eleuat ſurſum ad
primã veritatem niſi per illam circũſtãtiã que ꝓ-
pter ſe ſuper oia que circũſtat actũ fidei: igitur il
lã habet a caritate. Si ergo caritas motum fidei
veſtit circũſtantia ſua nobiliori. ponit ergo eã in
medio: ergo informat eã. ſꝫ circũſtãtia q̄ eſt actua
lis actui eſt de eſſentia ꝟtutis: igit caritas eſſen-
tialem informationẽ confert fidei. Et ad hoc di-
cendum eſt ꝙ licet caritas ſit habitudo aut abili-
tas naturalis operationis: qꝛ per ipam abilis eſt
anima ad opus dilectionis dei ad qd̃ eſt nata. nõ
tamen eſt ſpecies: qꝛ ſpecies non vocatur hic ois
habitudo vel abilitas ad opus ad qd̃ eſt res natu
Duplex co- raliter et principaliter. hoc aũt eſt cogñſcere. Naꝫ
gnitio. cognoſcere perfecte eſt beatitudo perfecta in pa
Auguſtinꝰ tria. ⁊ cognoſcere imperfecte eſt beatitudo iper-
fecta in via. Dicit eñ aug. ꝙ credere beatitudo ẽ
vnde fides potius eſt ſpecies q̃ caritas: ⁊ licet ca
ritas animã faciat ſpecioſam. tñ ſpecioſiorẽ eam
q̃re caritas efficit fides. Licet etiã auro cõparet caritas tũ
ꝯpat auro. ꝓpter ſpecioſitatẽ. tum ꝓpter operũ ſubtilitateꝫ
tum qꝛ mouetur ſurſum ad inſtar ignis. tum pro-
pter claritatẽ finis. tñ ſapientia fidei verius com
parat auro ibi. Filij ſyon inclyti amicti auro pri-
mo ꝓpter predictas cauſas. Tũ etiã qꝛ ipſa ẽ ipa
claritas anime: vnde ſapiẽtia ſiue fides potiꝰ di-
Ad vltimũ. cenda eſt ſpecies. ¶ Ad vltimũ dicendũ ꝙ deus
ſolus eſſentialiter pficit fidẽ ⁊ caritatẽ ſiir: ⁊ licet
fides ꝓprie loquẽdo nõ habeat motuꝫ eo mõ quo
Dictũ dio- dicit btũs diony. ꝙ primꝰ motus rõnalis anime ẽ
nyſij. dilectio. tñ nichilominꝰ actum hꝫ qui cõiũgit ani
mã deo ſine motu qui precedit motum caritatis
tanq̃ gñatiuus ipſius. Sed poſtq̃ penes animã
iã ſunt fides ⁊ caritas: ipſa caritas per motum de
ſiderij q̇ eſt caſus ꝓprius fidem eleuat neq̧ ceſſat
donec fides adepta fuerit qd̃ intẽdit et in fine ſuo

Ayuntamiento de Madrid

quieſcit: q̃ tũc ſolũ obtinet cum ipſam primã pul
chritudinem aperte videt anima fidelis.

❡ Queſtio ſexta.

SExta queſtio eſt. an iſta tria bona ſint in
Aꝛ̃ primo — materia. ❡ Si eñ ibi nõ ſunt: et vbi ipſa
Auguſtinꝰ — non ſunt oĩno nichil eſt. vt dicit Augu.
materia ſecundũ hoc nichil eſſet. quod
falſuʒ eſt. Nã materiatũ conſiſtit ex materia ⁊ for
In oppm̃. — ma exiſtentibꝰ. ❡ Sed ex alia parte cuʒ materia
bona ſit vt dicũt ſancti eo ipſo ꝙ capax eſt forme.
et oĩs bonitas ex tribꝰ predictis ſurgat oportuit
Solutio — ea in materia reperiri. ❡ Solutio. Qꝫ dicit aug.
ꝙ vbi hec maxia bona ſunt maximũ bonũ eſt: vbi
mediocria mediocre. vbi minima minimũ. loqui
tur de ſolis ſubſtantijs ⁊ nõ ſe extendit verbum il
Alr̃ pt̃ dici. — lud ad materiã. Poſſet tñ dici ꝙ ipſa materia eo
ipſo ꝙ ꝑticeps eſt eſſe particeps eſt iſtorum vnde
cũ ſola poſſibilitate et capacitate qua eſt recepti
Illa tria bo — bilis forme habeat eſſe: ⁊ ſic habet illa tria. cũ au
na reperiun — tem eſt terminata ⁊ finita per formã et iã eſt actu
tur etiam i — ſub forma: ⁊ ſiĉ habet illa tria. Q̃ntũ auteʒ ad pre
materia. — ſens attinet tñ de ipſa. dicimus ꝙ eius vtilitas ⁊
bonitas hec eſt ſola ꝙ ipſa eſt initiũ oĩm corpora
liũ: et eſt fundamentũ armonie quã facit deus in
cithara vniuerſi ex generationibꝰ ſibiinuiceʒ ſuc
cedentibus cũ quibuſdã interceptis corruptioni
bus/ ſicut ĩ cithara materiali redditur ſimphonia
Auguſti. in — ex ſucceſſione ſonorũ cũ interpolatione quorũdã
muſica. — ſilentioꝝ. ſicut teſtatur augu. in libro muſice ſue.

❡ Septima q̃ſtio. ❡ Septima et vltima queſtio
Aꝛ̃ ꝙ non. — eſt vtrũ illa tria fctã ſunt vel diſpoſita in menſura
numero ⁊ pondere. Qꝫ ſi quis cõceſſerit non erit
In oppm̃. — ſtatus ſed ibitur in infinitũ. ❡ Si dicatur ꝙ non:
videtur ꝙ immo. Nam ſolus deus eſt mẽſura ſine
menſura: ⁊ ſic de alijs. vt dicit aug. ergo vnũq̃dq̃
Secundo. — iſtoꝝ habet menſurã numerũ ⁊ pondus. ❡ Itẽ vbi
iſta magna ſunt magnũ bonũ eſt. ſicut dicit aug.
ergo iſta magnitudinẽ habent igitur et menſurã.
Tertio. — ❡ Itẽ vnũq̃dq̃ eorũ ſpeciẽ hʒ. nã vnũq̃dq̃ eorũ
Quarto. — eſt alicuius ſpeciei. ❡ Itẽ ordinẽ habent hec in
ter ſe. Nam menſura videtur precedere alia duo.
Solutio — ❡ Solutio. Re vera ſolus deus caret ⁊ menſura
menſurãte ⁊ mẽſura mẽſurata. Et ſimiliter intelli
ge de alijs. Hec aũt et ſi menſurã menſuratã non
habent. menſurãtẽ tñ que eſt deus aut actus ani
Ad primuʒ — me mẽſurãtis habere nõ dubitãtur: ⁊ ſic ſoluitur
Ad ſecũdũ — primũ. ❡ Scðʒ ſoluitur ꝑ equiuocationẽ magni
tudinis. nã ⁊ ſi magnitudinẽ intẽſionis habere nõ
Ad tertiuʒ — prohibeãtur: tñ q̃titatis nullã habẽt. ❡ Tertiũ
ſimilirer per equiuocationẽ ſpeciei diſſoluitur: q̄
licet alicuius ſpeciei et alicuius generis ſit vnũ
quodq̃. non tñ aliquod illorum ſpeciem hʒ ſicut
ſupra determinauimus ſpeciẽ habitudinẽ natura
Ad quartũ — lium operationũ. ❡ Quartum ſimiliter euidẽter
Duplex or — ſoluitur per diſtinctionẽ ordinis multiplicis. Nã
do. — eſt ordo anteceſſiõis qui nõ videtur in his deeſſe:
et eſt ordo ordinata collocatio iter creaturas ꝓut
requirit vtilitas vniuerſi. et hic eſt ordo queʒ põ
dus ſuperius vocauimus qui in his minime repe
Iterum aꝛ̃. — ritur. ❡ De ordinatione tñ iſtorum qui ſm̃ prius
et poſterius attendiꝛ̃ dubitatur. Menſura etenĩ
ſiue modus ⁊ ordo diſpoſitiones atq̃ circũſtãtie

actionũ ſunt naturaliũ: ergo poſteriꝰs ſunt eis.
Sed ſpecies eſt habitudo actionũ: ergo prior eſt
eis vt cã. ſed quicquid eſt prius priore eſt priꝰ po
ſteriore igitur ſpecies prior eſt modo et ordine.
❡ Itẽ ſpecies cũ ipſa ſit formale principiũ digni — Secũdo
tate prior eſt vt videꝛ̃. ❡ Itẽ ordo cũ reſpiciat fi
nem gr̃a cuius ſunt oĩa: et q̃ eſt primũ mouens oĩ
bus vt videtur debet anteponi. ❡ Item videtur — Tertio
cõtrouerſia de ordinatione iſtoꝝ inter librũ ſapi
entie qui ponit primo mẽſurã. et gloſaʒ aug. ſuꝑ
gñs. qui preponit numerũ: ⁊ btm̃ dionyſium q̃ pre
ponit ordinẽ. ❡ Solutio. Ad primũ dicenduʒ ꝙ — Solutio.
et ſi menſura in cõparatione ad actionẽ cuius eſt — Ad primũ.
circunſtãtia naturaliter ſubſequatur: tñ prout cõ
paratur ad potẽtiã cuius eſt hitudo aut abilitas
naturaliũ operationum de neceſſitate precedit.
❡ Ad ſequẽtia. Solutio eſt vnica ꝙ ſcðm diuer — Ad alia.
ſas cõſiderationes diuerſas recipiũt ordinationes
Nã ſpecies dignitate precellit: ordo vero rõne fi — De ordine
nis primo intenditur: mẽſura aũt in alia cõſidera — iſtoꝝ ſm̃ au
tione prior eſt. et ideo non mirum ſi a diſſimiliter — gu. diony. ⁊
conſiderãtibus diſſimiliter ordinãtur. — librũ ſapie.

❡ Decimus tractatus cõtinet. iiij. cap̃.

POſt alias creaturas dicendũ eſt de ho
mine q̃ eſt finis aliaꝝ creaturarũ viſibi — Hic c̃tĩtur
liũ: et de quo principaliter intendimus — q̃tuor i. iiij.
❡ Primo ergo dicẽdũ eſt quomodo hõ — capitulis.
factꝰ eſt ad ymaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ dei. ❡ Secũ
do de primo ſtatu ade. ❡ Tertio quomõ trãſgre
diendo mãdatum diſcipline cecidit in miſeriam.
❡ Quarto de cã pcti eius et de generibus pctõ
rum in que cecidit. Poſtmodũ ĩ tertio libro de li
beratore generis humani et de eis per que libe
rat ſcʒ de virtutibus. ❡ In primo ca. querit ſex.
❡ Circa primũ ſex principaliter querenda ſunt.
Primo quare homo fctũs diciꝛ̃ ad ymaginẽ et ſi
militudinẽ dei et non angelus. Secundo vtruʒ in
veritate ſit aliqua ſimilitudo hoĩs ⁊ angeli ad de
um. Tertio de verbis apoſtoli quibꝰ dicit ꝙ vir eſt
ymago dei non mulier. Quarto de intelligentia
huius auctoritatis Faciamus hoĩem ad ymagi
nem ⁊ ſimilitudinẽ noſtrã vel dei. Quinto quo
modo aſſimilatur hõ trinitati increate memoria/
intellectu/ et volũtate. Vltimo q̃liter aſſimiletur
eidem trinitati ꝑ mentẽ noticiã ⁊ amorẽ. ❡ Prio — Prima q̃o.
ergo queritur q̃re homo fctũs eſt ad ymaginem ⁊
ſimilitudinẽ dei ⁊ nõ angelus. Potius eñ videtur — Aꝛ̃ primo.
ꝙ angelus diceretur fctũs ad ymaginẽ ⁊ ſimilitu
dinẽ dei. Dicit eñ btũs dionyſius ꝙ prima yma — Dionyſius
go dei eſt angelus: ⁊ ꝙ angelus hʒ intellectũ dei
formẽ. Dicit eñ ꝙ malũ angeli eſt ꝯtra deiformẽ
intellectũ eſſe. malũ hominis cõtra rõnem. malũ
corporis cõtra naturã. ❡ Ad hoc dicimus ꝙ an — Solutio
gelus a meliori et excellẽtiori dono nomen ſortiꝛ̃
⁊ diciꝛ̃ lux in geñ. cũ diciꝛ̃ fiat lux. Et in ezechie. — Angelꝰ dꝛ̃
tu ſignaculũ ſimilitudinis eius fuiſti. quod eſt ꝓ — lux.
pter deiformitatẽ et ꝑſpicacitatẽ ſui intellectus.
cuius luciditas ⁊ ſubtilitas tãta eſt propter ſub
tractionem a carne ꝙ ſine tempore ſine mora col
lationis vel rõnis videt quid faciendũ quid fugiẽ
dum. nec tãtum facienda videt in prima veritate
ſicut homo: ſed etiã futura preter ea que li. arbi.

Ayuntamiento de Madrid

ſunt que non ſunt ei ſubiecta. Homo vero cuiꝰ in-
tellectus nō eſt oīno abſtractus ſine moꝛa colla-
tionis videre nō poteſt quid faciēdū quid nō. ma
Quare hō — xime in pluribus: ⁊ ideo dicitur factus ad ymagi
dr̃ ad yma- — nem et ſimilitudinē dei: qꝛ hec eſt eiꝰ ſupꝛema di-
ginē dei po — gnitas. Sed hec nō eſt pꝛima dignitas angeli: et
tiꝰ ꝙ̄ angelꝰ — ideo potius dicitur hō ad ymaginē ⁊ ſimilitudinē
dei ꝙ̄ angelus. Et ideo qꝛ ex vno homine ſunt oēs
homines ſicut ex vno deo ſunt omnia.

¶ Scd̃a queſtio huius capituli.

Ar̃ pꝛimo. — Queritur que ſit illa ſimilitudo qua hō fa
ctus eſt ad ymaginē et ſimilitudinē dei
¶ Videt̃ eñ ꝙ nulla ſit ſimilitudo ho-
minis ad deum: qꝛ pꝛopꝛiū eſt qualita-
tis ſecūdum eā ſimilē vel diſſimilē dici.
Sed nulla qualitas eſt in deo cōmunis cū homie
Scd̃o per — ergo deꝰ nō eſt ſimilis hoī. nec ecōuerſo. ¶ Item
euāgelium. — dicitur in euāgelio. nemo bonus niſi ſolus deus.
Sꝫ participātis ad nō participās nulla eſt colla-
cio. ergo deꝰ nō eſt ſimilis homini inq̄ztū eſt bonꝰ
Eadem rōne nec inq̄ztū eſt iuſtus: et ita videtur ꝙ
Tertio per — in nullo ſit ei ſimilis. ¶ Pꝛeterea dicit yſa. Oēs
yſaiam. — iuſticie noſtre quaſi pānus mēſtruate coꝛā eo: et
ita iuſticia noſtra in nullo cōmunicat cū iuſticia
dei: igitur nō ſumus ei ſimiles in iuſticia. eadem
Opinio ali — rōne in nullo alio. ¶ Pꝛopterea dicūt quidam ꝙ
quoꝛum. — nulla eſt ſimilitudo hoīs ad deū. Sed tropice di-
ctum eſt ꝙ homo factus eſt ad ymaginē ⁊ ſimilitu
ꝯtra hāc ar̃ — dinē dei. ¶ Sed cōtra. Iuſticia creata ⁊ iuſticia
increata cōmunicāt in hoc ꝙ ſicut deꝰ iuſticia ſua
increata reddit vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt. ita homo iuſti
cia ſua creata reddit vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt: ergo hō
iuſtus inq̄ztum iuſtus cōuenit cum deo. igitur in
Secundo. — hoc eſt ſimilis ei. ¶ Itē pctm̄ diſſimilat deo: igit̃
Tertio per — virtus aſſimilat deo. ¶ Itē dicit btūs aug. ꝙ ad
auguſtinuꝫ — deū appꝛopinquamus pedibus mētis non coꝛpo
ris. Appꝛopinquatio aūt iſta nō eſt niſi aliqua ei
aſſimilatio: ergo aliqua eſt ſimilitudo hoīs ad de
q̄o incidēs. — um. ¶ Querit̃ etiā cur nō de vniuerſis creaturis
dictū eſt ipſas ad dei ymaginē factas eſſe cū di-
Auguſtinꝰ. — cat augu. in lib. lxxxiij. q. ꝙ ydee exemplares ab
eterno fuerūt in deo ad quarū imitationē fctā ſūt
vniuerſa. Per hāc auctoꝛitatē videt̃ ꝙ oīs creatu
In oppm̄ — ra ymago dei ſit. ¶ Sed cōtrariū videt̃ per aug.
ꝑ auguſti. — in eodē. dicit ei ꝙ ad ymaginē dei foꝛmat̃ ⁊ ꝙ nul-
la alia creatura itermedia foꝛmat̃ vt nihil ſit deo
coniunctiꝰ Sꝫ ſic foꝛmari ſolū hoī ⁊ angelo cōue
nit. q̄re ſolū hō et angelus ad dei ymaginē creati
Opinio do — ſunt. ¶ Qḋ cōcedimus: hee igitur ſole creature
ctoꝛis. — dicūtur ymago dei qꝛ deo imediate coherēt: ⁊ qꝛ
in his et expꝛeſſius ⁊ tanq̄z in ymagine ꝓpꝛia con
ſpicit̃ ipſe deꝰ. Cetere vero creature nec imedia-
te ad deū ſe habēt: ſꝫ mediātibꝰ ſuperioꝛibꝰ qꝛ ꝓ-
Ad pꝛimuꝫ — pter hoiēꝫ facte ſunt. ¶ Solutio. Ad pꝛeobiecta
dr̃ ꝙ triplex — diſtingūt magiſtri triplicē ſil̃itudinē. Eſt ei ſil̃itu
eſt ſil̃itudo. — do cōfoꝛmitatꝫ. ⁊ eſt ſil̃itudo repn̄tatiōis ⁊ imita
tiōis in opſibꝰ diſcrete factis. Et hoc ſolo mō fa-
ctus eſt hō ad ymaginē ⁊ ſimilitudinē dei. ¶ Ad
pꝛimū dicimus ꝙ ariſto. intendit de pꝛima ſil̃itu-
dine. ſ. de ſimilitudine cōfoꝛmitatis ꝓpꝛietatum.
Ad aliud — ¶ Ad aliud dicimus ꝙ ſolus deꝰ bonus eſt eſſen
tialiter: et ſcḋm hoc nō cōuenit cū homine: ſꝫ tn̄
in effectum bonitatis cōuenit cū homine vt i effe
ctu ⁊ mīe et iuſticie. Unde cōmunicat cū homine
inq̄ztum bonus inq̄ztum iuſtus inq̄ztū miſericoꝛs
ꝓpter effectū. Sed licet aliq̄ ſit cōueniētia hoīs
ad deū: maxia tn̄ eſt differentia. ꝓpter quā dixit
yſaias. Iuſticie veſtre quaſi ⁊c. ¶ Ad quarto ob — Ad quartū
iectū dicimus ꝙ mundus factus eſt ad ſimilitudi
nem dei. i. ad ſimilitudinē repn̄tatiōis. Solus au
tem hō ad ſil̃itudinē imitatiōis. nō cuiuſcūqꝫ imi
tationis: ſed imitatiōis in operibꝰ diſcrete factis
Eſt igitur factꝰ homo ad ymaginem dei ꝓpter co — Nota cur
gnitionis immediatā adherētiā ⁊ cōiunctionem: — homo dr̃ ad
aut ꝓpter expꝛeſſaꝫ imitationē operū diſcrete fa — ymaginem
ctoꝛū ſiue operū ꝟtutū. Et ꝑ hoc ptꝫ ꝙ creature — dei factus.
viſibiles nec ad ymaginē ⁊ ſil̃itudinē dei facte ſūt

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Tertio queritur qualiter vir factus eſt ad
ymaginē et ſimilitudinē dei: nō mulier. — Arguitur.
Videtur eñ hoc eē falſum: qꝛ mulier ha
bet rōnem que renouatur de die in diem
in agnitionē dei ſicut ⁊ vir. ¶ Solutio. Dicimꝰ — Solutio
ꝙ tribꝰ de cauſis dicit hoc apl̃s. Pꝛima eſt qꝛ vir — Hoc dicit
immediate factꝰ eſt ad ymaginē et ſimilitudinem — apl̃s ꝓpter
dei mulier vero mediāte viro: qꝛ fctā eſt ꝓpter vi- — tria.
rum. vnde dicit̃ in gen̄. Faciamꝰ ei adiutoꝛiū ſimi
le. Secunda rō eſt: qꝛ vir perſpicatioꝛē intellectū
hꝫ naturaliter ꝙ̄ mulier. ⁊ ſm̄ oꝛdineꝫ nature mu
lier debet ei ſubici. Tertia rō eſt: qꝛ ſicut ab vno
deo ſunt oīa. ita ab vno hoīe ſunt alij hoīes ⁊ ma-
res ⁊ femine. Augu. tn̄ dicit ꝙ illa verba apl̃i tra — Auguſtinꝰ
henda ſunt potius ad figurā dāt eñ tātum figura
tiue intelligi virū et mulierē eſſe in hoīe interioꝛi
Ibi eñ vir ſuperioꝛ pars eſt rōnis. femina vero i-
ferioꝛ pars rōnis q̄ diſponere hꝫ terrena. Supe- — Expō aug.
rioꝛ aūt pars rōnis regere debet inferioꝛē que eſt
tanq̄z femina. qꝛ ſcḋm cōtēplationē eternoꝛū de-
bemus per imitationē diſponere terrena ſcꝫ iuſte
et miſericoꝛditer. Cū ergo quodāmodo duas ha-
beat partes: vnā qua ꝯtēplatur celeſtia. aliā qua
diſponit terrena: ſcḋm illā qua cōtēplat̃ celeſtia
factus eſt tm̄ ad ymaginē ⁊ ſimilitudinē dei ⁊ non — ꝯtra hoc ar̃
ſcḋm aliud. ¶ Sed hoc videt̃ eſſe falſum. qꝛ ſcḋꝫ
hāc imitatur deū in operibꝰ diſcrete factis. igit̃
ſcḋm illā factus eſt ad ymaginem et ſimilitudinē — Secundo.
dei. ¶ Itē dicit̃ qꝛ homo ymago dei eſt ſcḋm na — Obicit̃ tn̄
turalia. ſimilitudo vero ſcḋm gratuita. ¶ Sꝫ obi — ꝑ auguſti.
citur: qꝛ dicit aug. ꝙ mens eſt oīm que ſunt in aīa
et dignitate ſublimioꝛ: ⁊ ſublimitate itegrioꝛ. ha-
bens ymaginē dei in potentia cognoſcendi ⁊ ſimi-
litudinē in potentia diligendi. Ex hoc videt̃ ꝙ cū
potētia diligēdi naturalis ſit ſicut potētia cogno
ſcendi nō ſolū attendat̃ ymago penes naturalia:
ſed etiā ſimilitudo. ¶ Item cur potiꝰ dicit ꝙ i po
tentia cognoſcendi eſt dei ymago. in potētia dili — Item ar̃.
gendi eſt dei ſimilitudo. cū ecōtrario videat̃ equa
liter poſſe dici. ¶ Itē videtur aug. ſibiipſi cōtra-
rius. Dixit eñ in libꝛo de trinitate ꝙ anima rōna — Item videt̃
lis eſt ymago trinitatis ꝑ memoꝛiā intellectū ⁊ — aug. eſſe ſi-
volūtatē: ſiue mentē noticiā et amoꝛē. Ex hoc ſe- — bi ꝯtrarius
quitur ꝙ in amoꝛe ſiue in potētia diligēdi eſt aīa
ymago dei. ¶ Sed videt̃ ꝙ non penes potentiā
diligēdi ſit aīa ymago: ſed ſolum penes potētiam — Iterum ar̃.

Ayuntamiento de Madrid

cognoſcendi.qꝛ ad imaginē formaꝶ qᷠ nõ ꝑ aliam
creaturā formaꝶ ita vt nihil deo ſit cõiunctꝰ. Sꝫ
auguſtinꝰ dicit ꝙ amare aliqd eſt velle illud p̄ſto
eſſe ad fruendū. Preſto aũt nõ eſt aliquid anime
niſi per cognitionē:⁊ ita ad dilectioneꝫ precexigiꝶ
cognitio:ergo dilectio formaꝶ ꝑ intermediā crea
Opinio do- turā. igitur nec ipa nec potētia ad ipſam neq̄ ali-
ctoris. quid per eā eſt ymago. ¶ Qᷠ cõcedimus hac rõ
ne.⁊ etiam ꝓpter verbũ apoſtoli qui dicit ꝙ vir ē
ymago dei.i.intellectus ſiue ſuperior pars rõnis
Hic eñ eſt interior homo qui renouaꝶ in agnitio-
nem dei. Ex hac eñ ratione ſumiꝶ ſolutio ⁊ intel-
ligentia illius verbi ſcꝫ ꝙ mens eſt ymago in potē
tia cognoſcendi. ſimilitudo aũt in potētia diligē-
Fruitio ꝯſi- di. Nā ſicut in dilectiõe ſic in cognitiõe fit fruitio
ſtit in cogni quia vna eſt delectatio in fide ⁊ i dilectiõe ad quā
tione ⁊ dile- caritas mouet fidē: qꝛ caritas eſt deſideriũ fruen
ctione. di.⁊ ita immediate ſe habet potētia diligendi per
dilectionē ad deũ: ſicut potētia cognoſcēdi ꝑ co-
gnitionē. tñ mediate ſe hꝫ dilectio ad deũ q̄tum
ad hoc ꝙ non niſi ꝑ cognitionē preambulā moue
tur ad ipm.qꝛ ergo ymago aſſignatur ſcðm imme
diationē.ideo potius refertur ad cognoſcendi po
Quare vir tentiā q̄ ad potētiā diligēdi. ¶ Per predicta ptꝫ
dꝛ ymago ſolutio ad oīa preobiecta. Vir eñ eſt ymago dei
dei. ⁊ gloria.ymago qꝛ per cognitionē intellectus im
mediate coniungiꝶ deo.ymagines eñ appellamꝰ
quibus res apprehendũtur et cognoſcunꝶ q̄ ꝑ di
ctiones ſignificãtur: ꝑ intellectũ aũt nõ tñ tanq̄
per ſpeculũ: ſed tanq̄ ꝑ ymaginē expreſſiſſimā co
gnoſcitur deus.i.qua nulla eſt expreſſior et qua i-
mediate aīa coniungiꝶ deo tanq̄ conueniēs cum
cõuenientē.gloria aũt dꝛ vel propter delectationē
que principaliter eſt in cognitiõe dei vel propter
Quare vir laudē qua deũ cognitũ per intellectũ laudamus
dꝛ glīa dei. ⁊ quia intellectus eſt maxima materia laudis dei
Glīa dꝛ du- Gloria eñ duobꝰ modis accipiꝶ.vel ipa gloriatio
pliciter vel delectatio vel ipa laus:et ideo dꝛ intellectus
gloria dei:qꝛ per ipm delectamur in deo ⁊ lauda-
Auguſtinꝰ mus ipſum Licet aũt ſcðm beatũ augu. predicto
modo diſtinxerit inter ymaginē ⁊ ſiſitudinē.tamē
Aliꝶ dꝛ hõ alio modo diſtinguiꝶ ſcðm ipm ⁊ ſcðm alios ſan-
ad imaginē ctos vt dicaꝶ homo factus ad ymaginē ſm natu-
⁊ ſiſitudinē ralia. ad ſimilitudinē ſm gratuita. Nichil eñ im-
dei. pedit vnam et eandem auctoritatem diuerſimode
competenter exponi.

¶ Queſtio quarta.

Quarto queritur de intelligētia huiꝰ au-
ctoritatis qua dixit faciamus hoīem ad
ymaginē ⁊ ſimilitudinē. Loqtur pr̄ ad fi-
lium ⁊ ſpm̄ ſanctũ. Nõ eñ poteſt dici ꝙ
…ũt iudei ad angelos loquaꝶ ſicut dicũt iudei: qꝛ angeli nõ
ſunt creatores hominũ neq̄ habēt vnā ymaginē
cuꝫ deo ad cuius imitationē fieret homo.propter
hoc neceſſe eſt dicere ꝙ pater loquiꝶ ad filium et
ſpm̄ ſanctũ: vel ꝙ ſit vox triũ perſonarum vt dicit
Dicit aug. beatus auguſtinꝰ ꝙ per iſtas duas dictiones plu
Regula ralitas perſonarũ deſignaꝶ. Vtitur eñ ſacra ſcri-
ptura naturali modo loquēdi nec vnq̄ vnicā per-
Ex adulati ſonā pluraliter ſignificat. Ex adulatiõe eñ ꝓceſ-
one ꝓceſſit ſit ꝙ vnā perſonā pluraliter ſignificamꝰ. Per iſta
vero duo ymaginē et ſimilitudinē vnitatis eēntia

deſignatur vnde hoc nomē ymaginē ſupponit di-
uinā eſſentiā in habitudine ad naturalia hoīs: et
hoc nomē ſimilitudinē ſimiliter in habitudine ad Illa aucto-
hoīs gratuita:⁊ hec eſt perfecta ſignificato huiꝰ ritas ſic ex-
locutionis faciamꝰ hominē ad ymaginē ⁊ ſimilitu ponitur.
dinē noſtrā. Scðm autē beatũ auguſtinũ ⁊ ſcðm Aug. ⁊ hy-
beatũ hylariũ iſte due dictiones faciamꝰ ⁊ nr̄am larius.
non ſignificant tantũ pluralitatē ꝑſonarũ:ſꝫ etiā
vnitatē eſſentie per hoc ſcꝫ ꝙ deſignant vnā ope-
rationē triũ perſonaꝝ. Similiter ꝑ iſta ymaginē
et ſimilitudinē non tñ vnitas eſſentie deſignatur
ſm beatũ hylariũ:ſed pluralitas perſonarũ. Si-
militudo eñ in diuina eſſentia non tñ modo ſe hꝫ
in habitudine ad hoīs gratuita: ſed deſignat mu-
tuā diſtinctionē ꝑſonarũ. Vnde is eſt ſenſus. Fa- Hylariꝰ ſic
ciamus hoīem ad ymaginē et ſimilitudinem no- exponit
ſtraꝫ.id eſt ad ſimilitudinē qua ſumus inuicē ſimi
les. Eodē modo dicēdũ eſt de hac dictione yma-
ginē ⁊ eſt ſenſus. Faciamꝰ hoīem ad ymaginē no-
ſtram.i.ad ymaginē qua imitamur nos adinuicē.

¶ Queſtio quinta.

Quinto queritur quomodo aſſimileꝶ ho-
mo trinitati īcreate hac trinitate crea- Auguſtinꝰ.
ta.memoria intellectiua voluntas. Di-
xit eñ auguſtinus ꝙ anima rationalis
aſſimilatur trinitati increate in memoria intelle-
ctiua et voluntate ꝓpter multas cauſas. ¶ Pria Prima cā
eſt ad remouendũ carnales cogitationes in deo. ſm augu.
Solent eñ carnales patres nõ memorari ꝓpter
nimiā ſenectuteꝫ: ⁊ ideo attribuiꝶ patri memoria
ad remouendũ talē fantaſticā cogitationē. Simi
liter ſolent filij eē inſcij:⁊ ideo attribuiꝶ filio itel
lectus. Spũs aũt q̄nq̄ ſolet eſſe nomē inflatiõis
et ideo ſpũi ſctõ attribuiꝶ benignitas ſiue volun-
tas et amor. ¶ Secũda rõ eſt:qꝛ ſicut ex pr̄e filiꝰ Secũda cā
ex pr̄e et filio ſpũſſctũs: ita eſt ex memoria intel-
lectus.ex memoria ⁊ intellectu voluntas. ¶ Sed ꝯtra hoc aꝶ
hoc videtur eſſe falſum:qꝛ memoria potius videꝶ
eſſe ex intellectu q̄ ecõuerſo.ſicut dicit beatꝰ au-
guſti.res generāt ſciētiā ſui in aīa ſiue intellectu:
et ab intellectu trāſfertur ad memoriā vt ibi reſer
uetur. Nõ eñ eſt memoria de inuiſibilibꝰ niſi priꝰ
intellectis. ſicut nõ eſt memoria de viſibilibꝰ niſi
prius viſis.⁊ ita potius videꝶ eſſe memoria ex in-
tellectu q̄ ecõuerſo. ¶ Quod qdē verũ eſt a prin Solutio
cipio:ſꝫ poſtq̄ forme rerũ ſunt in memoria.ex me
moria eſt actꝰ intelligēdi ſiue cognoſcēdi. ¶ Ter Tertia cā.
tia ratio eſt:qꝛ ſicut pr̄ et filius ⁊ ſpũſſanctus ſunt
vnum in eēntia:ſed differũt in relatione. ita me-
moria intellectꝰ et volũtas ſunt vnũ in eſſentia et
differunt relatione. Nõ ſunt aũt ita ꝓprie vnum
in eſſentia ſicut pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſanctus. Sed ſuo de potētijs
modo ſunt vnũ in eſſentia:quia habent vnum ſub aīe ſm do-
iectum qᷠ diciꝶ eſſentialiter cõſtitutũ tanq̄ for- ctorem
me ſubſtātiales. vt hoc dicaꝶ de ipſis potentijs.
Differunt aũt relatione:qꝛ ad ſe inuicem relatiue
dicuntur large ſic. Memoria intellectorũ ⁊ voli-
torum memoria:intellectus memoratoruꝫ ⁊ voli-
torũ intellectus voluntas memoratorũ ⁊ intelle
ctorum volũtas. ¶ Sꝫ obiciꝶ. Dicit eñ btũs au- ꝯtra hoc aꝶ
gu. ꝙ memoria memorat ſeipſam intellectꝰ intel- ꝑ auguſti.
ligit ſeipm.igitur idē eſt memoria ꝙ memoratum

Ayuntamiento de Madrid

et intellectus dum intelligit ſe idẽ ꝙ intellectum
Non ergo differũt memoria et intellectꝰ inq̃ʒtum
ſic dicũtur relatiue memoria memorati memoria
Solatio nec iſta tria differũt ꝑʒ ꝙ dicũtur relatiue cũ vnũ
et idẽ ad ſe ſic referaꝶ. ¶ Ad hoc dicẽdũ ꝙ nullꝰ
actꝰ memorãdi memorat ſeipm̃: ſʒ ex vno actu me
morãdi memoraꝶ aliq̃s actꝰ memorãdi: ⁊ ita in ſin
gulari ſemp aliꝰ eſt actꝰ memorãdi ⁊ ipm̃ memora
tũ: et aliud eſt itellectũ ⁊ actꝰ intelligẽdi q̃ʒ ipm̃ i
tellectũ. In illo aũt actuali intellectu intellectũ
ipm̃ intelligo. maxime ꝑʒ illos q̃ dicũt ꝙ cũ diciꝶ
ariſtoteles iſte memoraꝶ falſum ſimplr̃ ſit falſus quo ad q̃dve
Quarta cã rus. ſicut dicit ariſto. Pʒ igiꝶ ꝙ illa tria cũ ad ſe-
inuicẽ dicunꝶ relatiue differt. ¶ Quarta rõ eſt ꝙ
ſicut pr̃ ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctꝰ ſunt equales: ita me-
moria intellectꝰ et volũtas ſunt equales. vñ colli
Pͥa ꝑpõ gunꝶ tres ꝑpoſitiões q̃s opʒ eſſe veras. ¶ Qua-
ꝯtra quã aꝶ rũ prima hec eſt. Quicq̃d volo vel intelligo memi
ni. ſed hec oĩno videꝶ eſſe falſa. q꞉ quod de nouo i-
telligo non reduco ad memoriã. vñ nõ q̃cq̃d volo
Solutio ali vel intelligo memini. Ad hoc dicunt mgr̃i ꝙ hoc
quorum. verbũ memini nõ poniꝶ ibi actu ſʒ habitu. Quic-
quid eñ volo vel intelligo memini: q꞉ de facili poſ
ſum illud reducere ad memoriã. Sʒ tñ videꝶ velle
augu. ꝙ intelligaꝶ de aĩa bene diſpoſita in q̃ ſcri-
Hieremias pta eſt lex dei. ſicut dicit btũs hiere. Scribã le-
gem meã in cordibꝰ eoꝝ. Nõ cõtingit ergo cogno
ſcere aliq̃d ꝑm aug. actualiter niſi prius fuerit co
gnitũ vel cogitatũ actu per memoriã vel quaſi ꝑ
formas iã expreſſas in memoria. vt itelligaꝶ illũ
cauſatũ de rebꝰ illis q̃bus ſpũalis hʒ iudicare ſi-
Paulus. cut dicit apl̃s. oĩa iudicat de oĩbus ſciẽtiã hʒ: ma
Scdã ꝑpõ. xime de eis que ꝑtinẽt ad ſalutẽ aĩe. ¶ Secũda
ꝑpoſitio eſt. quicquid volo vel memini intelligo.
tertia ꝑpõ. que ſiꝶ vera eſt in aĩa bene diſpoſita. ¶ Tertia ꝑ
poſitio eſt. quicquid memini vel intelligo volo.
ꝯtra hãc aꝶ ¶ Sʒ videꝶ hec apte falſa: q꞉ memini et intelligo
Secundo. me peccaſſe: nec tñ volo me peccaſſe. ¶ Simili-
ter intelligo iſtũ eſſe egrum: et compatior. non tñ
volo ipſum eſſe egrum: ergo anima bene diſpoſi-
ta aliquid intelligit quod non vult. ergo non quic
Ad primũ. quid memini vel intelligo volo. ¶ Ad primũ dici
mus ꝙ non valet. quicquid memini vel intelligo
volo: ſed memini me peccaſſe vel intelligo: ḡ volo
me peccaſſe. q꞉ in prima hec dictio quicq̃d nõ ſup
ponit niſi ꝓ rebus naturalibus q̃bꝰ bñ poſſumus
vti. ⁊ hoc eſt q̃ dicit aug. quicquid intelligo volo
dum vtor. i. dũ poſſum vti eo q̃ intelligo. Ipſe au
tem aſſumit pro peccato q̃ non hʒ naturale eſſe
et quo nemo bene poteſt vti ſcd̃m ꝙ vti ſtricte ac-
Ad ſecũdũ cipitur. ¶ Ad ſcd̃m dicimus ꝙ cũ video egrũ de-
beo ipſum velle egrum tunc: quia ſcio deum velle
hoc. ⁊ non valet hec argumentatio. Iſte compa-
titur iſti meritorie in hac egritudine: igitur non
vult iſtum eſſe egrum. debet enim addi vel nõ vel
let iſtum eſſe egruʒ. Paratus enim eſſe debet ad
ſimilitudinem dei velle ꝙ non ſit eger: ſcilicet vt
ceſſet peccatum: et ceſſante peccato ceſſet pena
peccati. licet tamen nunc vellet iſtuʒ egruʒ: tamẽ
vult ipm̃ non eſſe egrum in futuro. quia ſuper hoc
neſcit dei voluntatem.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

VLtimo queritur quomõ aſſimileꝶ homo
trinitati increate in his tribꝰ: mẽs / noti-
cia / et amor. Hãc aliã aſſignat btũs gre Gregorius
go. trinitatem creatã in qua aĩa rõnalis
aſſimilatur trinitati increate. ſ. mẽtem noticiã et
amorẽ. Sicut eñ ex pr̃e eſt filius et ex pr̃e et filio
ſpiritusſctũs. ita ex mente ſiue ex ſindereſi eſt no
ticia et ex illis duobus amor. Per ſindereſim ve-
ro anima intelligens cognoſcit ſe: et per hoc ꝙ in
telligit ⁊ cognoſcit ſe diligit ſe. et ſicut pr̃ et filius
⁊ ſpiritusſanctus ſunt equales: ita iſta tria. Mẽs Quõ mens
eñ bene diſpoſita cognoſcit ſe tantã q̃ʒta eſt cum bñ diſpoſi-
cognoſcit ſe eſſe ſuper viſibilia bonitate ⁊ digni- ta cog̊ſcit ſe
tate per hoc ꝙ facta eſt ad ymaginẽ dei et cogno
ſcit ſe eſſe ſub deo et nihil boni ſe poſſe habere ni-
ſi a deo: ⁊ tantã ſe eſſe eſtimat cũ ſe amat ſup om-
nia viſibilia ⁊ minus q̃ʒ deuʒ vt ita ſit ſine tumore
ſuperbie qua hõ magis ꝓpriã excellentiã diligit
q̃ʒ deum: ⁊ ita illa tria ſunt equalia. ſicut etiã que
libet ꝑſona eſt in qualibet: ita quodlibet iſtorum
eſt in quolibet. licet non ita ꝓprie nec eodẽ modo
ſicut perſone mutuo ſunt in ſeipſis. Noticia eñ ⁊
amor ſunt in mente tanq̃ʒ effectꝰ in cauſa: ⁊ preter
ea effectꝰ eſt in mẽte tanq̃ʒ in ſubiecto ſuo. Amor
eñ et noticia ſunt in anima cognoſcente tanq̃ʒ co
gnitum in cognoſcente ꝓpter aſſimilationem co
gnoſcẽtis ad cognitũ. ſicut dicit ariſto. ꝙ anima Ariſtoteꝶ.
quodãmodo eſt oĩa. Mens eñ ⁊ noticia ſunt in
amore. i. in aĩa diligente tanq̃ʒ amatũ in amante
ita amor eſt cõiunctio diligẽtis ad dilectũ. vnde
ꝓpter illã cõiunctionẽ dicitur amatũ eſſe in amã Aug. xi. de
te. ¶ Ad maiorẽ euidentiam eorũ que dicta ſunt trinitate.
nota ꝙ btũs aug. in libro de trinitate. xi. duas tri Duplex tri-
nitates creatas diſtinguit. Prima tria cõtinet. ſ. nitas crea-
ſpeciem corporis viſi: ⁊ ſpeciẽ ſiue ymaginẽʒ que ta.
reſultat in oculo a ſpecie corporis viſi. et volũta- Prima
tem q̃ coniũgit viſum cũ re viſa vt fiat viſum actu
primũ eſt quaſi parẽs. ſcd̃m quaſi proles. tertiuʒ
vero quod nec eſt parẽs neq̃ʒ proles nec quaſi pa
rens nec q̃ſi proles: ſed cõiungens vtrũq̃ʒ. ¶ Se Scd̃a trini
cũda trinitas eſt q̃ cõplectitur ſimiliter tria. ſ. ſpe tas.
ciem que eſt i memoria q̃ trãſmiſſa eſt a ſpecie rei
viſe que eſt in ſenſu: et ſpeciem que eſt in acie itel
lectus cogitantis. ⁊ voluntatẽ que ꝯiungit vtrũq̃ʒ.
Cũ ei aliq̃s vult reminiſci aliud dirigit aciẽ intel
lectus ad aciẽ ſpeciei que eſt in memoria: ⁊ ſic fit
actualis cogitatio ſiue intelligentia. vt eñ dicit
beatus aug. in eodẽ libro. ca. viij. Sicut i corpo- Augu. eo-
ribus ſentiendi ſic in memoria eſt modus cogitan dẽ libro.
di. ⁊. ix. c. dicit. viſiones due ſunt. vna ſentientis Duplex vi-
altera cogitantis. vt autẽ poſſit eſſe viſio cogitã- ſio.
tis ideo fit in memoria ſentientis aliquid ſiꝶ quo
ſe ita conuertat in cogitando acies animi ſicut ſe
in cernendo cõuertit ad corpus acies oculorum.
Propterea duas i hoc genere trinitates volui cõ
mendare. vnã cum viſio ſentiẽtis formatur ex cor
pore. aliã cuʒ viſio cogitantis formatur ex memo
ria. mediã vero nolui: q꞉ non ibi ſolet viſio dici cũ
memorie cõmendatur forma que fit in cernẽtis ſẽ
ſu. vbiq̃ʒ tamen voluntas nõ apparet niſi copula-
trix quaſi parẽtis et ꝓlis. ⁊ ideo vndecunq̃ʒ proce
det neq̃ʒ parẽs neq̃ʒ proles dici poteſt. Hãc ḡ tri-

Ayuntamiento de Madrid

Auguſtin⁹ nitatem creatā dicit auguſtinus eſſe ymaginē tri
nitatis increate in humana aīa. Sicut em̄ ex me-
moꝛia eſt actualis cogitatio ſiue intelligentia: et
ex his duobus volūtas. ſic ex pr̄e eſt filius: et ex
Quō iſta pr̄e ⁊ filio ſpūſſctūs. Quo aūt ſenſus dicātur iſta
ſunt vnū. tria eſſe vnum poteſt videri per hoc ꝙ ip̄e dixit eo
dē libꝛo.c.iiij.in fine vbi dixit. ita qđ eſt ad coꝛpo
ris ſenſum aliqđ coꝛpus in loco. hoc eſt ad animi
aciem ſiſitudo coꝛpoꝛis in memoꝛia: ⁊ quod ē aſpi
ciētis viſio ad eam ſpeciē coꝛpoꝛis ex qua ſenſus
foꝛmatur: hoc eſt viſio cogitantis ad ymaginem
coꝛpoꝛis in memoꝛia conſtitutam ex qua foꝛmat̄
animi acies: et quod eſt intentio volūtatis ad coꝛ
pus viſum viſionem ꝗ copulādā vt fiat ibi quedā
vnitas triū ꝗuis eoꝛum ſit diuerſa natura hoc eſt
eadem voluntatis intentio ad copulandā ymagi-
nem coꝛpoꝛis que ineſt in memoꝛia: ⁊ viſionem co
gitantis.i.foꝛmā quā cepit acies animi rediēs ad
memoꝛiā vt fiat. ⁊ hic quedā vnitas ex tribus non
iam nature diuerſitate diſcretis: ſed vni⁹ eiuſdēꝗ
Opinio ali ſubſtātie q: hoc totū intus eſt et totum vnus ani-
quoꝛū ſcilꝫ mus. ¶ Quidam tamen dicunt ꝙ hec tria ſunt ꝓ
noialium. pꝛie vnum: et intelligitur hoc de ipſa potētia. Di
cunt em̄ ꝙ anima idē eſt ꝙ ſua potentia: ſed dicū-
tur tres potentie pꝛopter diuerſos actus cū non
ſit niſi vna anima et vna potētia in eſſentia. ⁊ hoc
volunt habere ex verbis beati aug. qui dicunt ꝙ
hec tria ſunt vna vita vna anima: et per hoc ꝙ ip̄e
dixit ꝙ hec tria non ſunt in anima vt in ſubiecto.
igitur non ſunt qualitates anime ſed ip̄a anima.
Solutio. ¶ Ad quod dicenduꝫ eſt ꝙ auguſtinus dixit illa
tria eſſe idem quod anima: q: complent et perfici-
Mgr̄ in ſen unt idem eſſe anime. ſicut dixit magiſter in ſentē-
tentijs. tijs. Et ideo dicit augu. ꝙ illa tria non ſunt in aīa
ſicut in ſubiecto vt coloꝛ eſt in coꝛpoꝛe. q: nō ſunt
aduēticia ipſi anime: ſꝫ cōpletiua eſſe ipſius. Qđ
autem eſt aduenticiū vt coloꝛ coꝛpoꝛi non cōplet
eſſe eius pꝛedicta vero opinio et eſt cōtra deitatē
Cōtra hāc et contra deum. ¶ Ex illa em̄ opinione ſequitur
opinioneꝫ. ꝙ anime et angelo idem eſt eſſe et poſſe. quod ſoli
deo conuenit pꝛopter ſui extremā ſimplicitatem.
licet in pꝛima materia videatur idē eſſe ꝙ poſſe ſu
Potentia ſcipere foꝛmā quālibet. Talis em̄ potentia nō eſt
materie. aliqua potentia: ſꝫ infoꝛmitas potentie pꝛecedēs
omnē potentiā ⁊ omnē foꝛmā. Sic ergo nulla res
habens eſſe non in aliā foꝛmā hꝫ que non ip̄a eſt:
ſed materia que hꝫ eſſe in alio et ante: deinde per
fectionē naturaliter nullā hꝫ foꝛmā ꝗuis deno-
minetur a nominibus foꝛmatis per aliquā ſimili-
tudinem: et ideo non ſequitur ꝙ ſi materia eſt ſua
Po[illegible] potētia ꝙ anima ſit ſua potentia. cum pꝛopꝛie nō
[illegible] nō ē aīa dicatur materia habere aliquā potētiā vel aliqđ
Scđo ꝯtra poſſe. ¶ Item eadē opinio eſt contra omnē phi-
eādē opi. loſophiā. Dixit em̄ poꝛphirius ꝙ rationale pꝛedi
catur in quale: ergo rationale eſt qualitas. ergo
Tertio ad non eſt idem ꝙ anima. ¶ Pꝛeterea ſequit̄ ex hac
idem. opinione ꝙ anima et angelus non continētur ī ali
quo genere: q: nō cōueniunt in aliquo ſubſtātiali
q: nec anima nec angelus habet aliquid ſubſtātia
le quod non ſit ipſa: et ita cum anima et angelus
ſint diuerſarum ſpecierum non cōmunicāt in ali-
quo ſubſtātiali: igitur nō cōmunicāt in aliquo ge

nere. qđ manifeſte falſum eſt. ¶ Ex hoc etiā ſeq- Quarto.
tur ꝙ intellectus hoīs ⁊ angeli ſint diuerſarū ſpe-
cierū: et pꝛobat ꝙ hoc ſit falſum cum ſint de eodē
et habeāt eādē perfectionem. ¶ Ex hoc etiā ſeq Quinto.
tur ꝙ anima non pꝛedicatur ſubſtātialiter ⁊ in qđ
de homine ⁊ alijs animalibus. Potentia em̄ ſciē-
di non eſt eadeꝫ in ſpecie in homine ⁊ alijs anima
libus: q: potentia ſciendi in homine idē eſt ꝙ ani
ma hominis. Quia vero hec pertinent ad aliā fa
cultatem ſuperſedemus.

¶ Decimi tractatus cap. 2. in quo querūtur

IN hoc ſecūdo capitulo queritur de pꝛio
ſtatu ade. ¶ Circa quod pꝛimo q̄ritur q̄
pꝛecepta dederit de⁹ homini poſtꝗ po-
ſuit eū in paradiſo. ¶ Scđo de immoꝛ-
talitate ade quā habuit in pꝛimo ſtatu. ¶ Tertio
vtrum adā potuit moꝛi ante pctm̄. ¶ Quarto de
partu eue ſi peperiſſet ante pctm̄: et de ſtatu ma-
trimonij in pꝛimo ſtatu. ¶ Ultimo de trāſlatiōe
hoīs in perſonā celeſtē ſi non peccaſſet. ¶ Circa Pꝛīa q̄ꝯq̄
pꝛimū queritur ſic. Fecit de⁹ hominē in agro da- pcepta de-
maſci ⁊ poſuit ī paradiſo vt ſciret ꝙ eſſe in paradi dit dn̄s ade
ſo nō eſt nature: ſed gr̄e. Per hoc etiā intelligim⁹ Duplex pꝛe
ꝙ nō eſt nobis naturale eē in ſpūali paradiſo. ſ. in ceptū natu
eccleſia. Poſtꝗ aūt poſitus fuit ī paradiſo dedit re qđ datuꝫ
ei dn̄s duplex pꝛeceptū ſcꝫ nature: ⁊ quoddā aliđ fuit ade
diſcipline. Nature triplex quoddā pertinens ad
ſui ſuſtentationem: vt illud de omni ligno paradi
ſi. quoddā ad multiplicationē humani generis vt
illud. Creſcite et multiplicamini. Tertiū fuit per
tinens ad dilectionē dei et pꝛoximi. ⁊ pꝛopꝛie pꝛi
mum pꝛeceptum dedit illi: q: homo habebat coꝛ-
pus animale indigens alimonia ciboꝛum vnde ſi
non comederet moꝛeretur: ergo erat moꝛtalis. i.
potens moꝛi. ¶ Secundo queritur hic de immoꝛ Scđa q̄ſtio
talitate ade in pꝛimo ſtatu. Queritur igitur vtruꝫ hui⁹ capl̄i.
fuit in eo moꝛtalitas. quod videtur: q: eadem ē po Ar̄ ꝙ ſic.
tentia currendi ⁊ non currendi: ergo eadem rōne
eadem potentia fuit in adā moꝛiendi et non moꝛi
endi. igitur eadem fuit in eo moꝛtalitas ⁊ immoꝛ-
talitas. ¶ Pꝛeterea potētia moꝛiendi in adā aut Secundo.
ſe hēbat ad oppoſita aut ad alterū tātum. Si tm̄
ad alterum ſcꝫ ad moꝛi: ergo neceſſe erat adā mo-
ri. ¶ Item ad alterum tm̄ ſicut firmamentū non Cōfirmat̄.
ſe hꝫ niſi ad alterū oppoſitoꝛū. ſ. ad moueri. q̄ rōe
firmamentuꝫ neceſſe eſt moueri: neceſſe erat adā
moꝛi. ¶ Item ſicut caloꝛ ignis de neceſſitate ſe Confirmat̄
hꝫ ad calefaciendum: eadem rōe neceſſe erat adā
moꝛi quod falſum eſt. Relinquitur igitur ꝙ illa
potentia ſe habebat ad oppoſita ſcilicet ad moꝛi
et ad non moꝛi. igitur eadem potentia erat in eo
moꝛiendi et non moꝛiendi: ⁊ ita moꝛtalitas et im-
moꝛtalitas fuit potentia in adā. ¶ Conta. poten In oppm̄.
tia ſemper viuendi et potentia ſemꝑ non viuendi
erat in adā potentia naturalis. ſed potētia moꝛiē
di fuit in eo impotētia naturalis: ergo aliud erat
in eo potētia nūꝗ moꝛiēdi ⁊ potētia moꝛiēdi. igit̄
aliud erat in eo moꝛtalitas ⁊ imoꝛtalitas. ¶ Itē Secūdo
moꝛi nihil eſt igit̄ potētia moꝛiēdi ꝓpꝛie loquēdo
nihil eſt. cū moꝛi ſit pura pꝛiuatio. Si igit̄ poten
tia nō moꝛiēdi ē aliqđ ip̄a ē potētia ſꝑ viuēdi. nō
ei p̄t dici ꝙ potētia nō moꝛiēdi ſit potētia ceſſādi

Ayuntamiento de Madrid

In adã potentia moꝛiendi erat alia potentia nõ moꝛiendi.

ab aliquo actu cũ moꝛi nõ ſit actus: ſ; pura puatio. Sed cõſtat ꝙ potẽtia viuẽdi eſt naturalis potentia. potẽtia aũt moꝛiẽdi naturalis impotẽtia igitur potẽtia nõ moꝛiẽdi eſt aliud ꝙ̃ potẽtia moriendi: ergo aliud fuit in adã moꝛtalitas ⁊ imoꝛtalitas. ¶ Qꝺ cõcedimꝰ reſpõdẽtes ad obiecta dicẽtes ꝙ nõ valet. eadẽ eſt potẽtia currẽdi ⁊ potẽtia nõ currẽdi: ergo eadẽ eſt potẽtia moꝛiẽdi ⁊ nõ moriendi. qꝛ liberũ arbitriũ ſe h; ad vtrũlibet ⁊ ideo eadem rõne eſt potentia currẽdi ⁊ potẽtia nõ currendi.

Solutio
Ad primũ.

Moꝛi nõ ẽ liberi arbitrij.

Moꝛi nõ eſt opus liberi arbitrij: immo nature coꝛrupte: ⁊ qꝺ dicitur qꝺ potẽtie quedã ſant ad vtrũlibet ⁊ ꝙ quedã ad vnũ oppoſitoꝛũ tantũ dicitur de foꝛmalibꝰ potentijs tm̃. Potentia vero moꝛiendi naturalis eſt impotentia ex qua non habet ſe niſi ad moꝛi vel per naturã vel per aliud ſc; per aliqꝺ accidẽtale adueniẽs. ſ. per peccatũ In naturalibus aũt actionibꝰ ſe h; natura ad agere ꝑ qꝺ eſt principium motꝰ cum acquiſitũ fuerit id ad quod fuerat ille motus ceſſat natura ab illo motu de neceſſitate. Patet etiã ꝙ potentie q̃ ſe habent ad duo oppoſita ſe habent ad illa vel per modum liberi arbitrij vel per modũ nature que ẽ principiũ motus ⁊ quietis. Patet ergo ꝙ nec ſic nec ſic ſe h; potentia moꝛiendi ad oppoſita.

¶ Queſtio incidens.

Arg̃ ꝙ ſic.

Item querit̃ vtrũ immoꝛtalitas que fuit in adam erit in patria. Qꝺ videtur: quia idem erit liberũ arbitriũ qꝺ modo eſt: licet modo homo per ipſum poſſit peccare et non peccare. in futuro vero nõ poterit peccare. Eadẽ rõne eadem immoꝛtalitas qua homo in primo ſtatu potuit moꝛi et potuit nõ moꝛi erit in patria: qꝛ non poterit moꝛi. ¶ Preterea imoꝛtalitas ade fuit potentia reſiſtendi oĩbus cauſis illatiuis moꝛtis. eadẽ potẽtia erit in futuro: ergo eadem immoꝛtalitas erit in futuro.

Secũdo.

Solutio

¶ Solutio. Dicimus ꝙ re vera eadem immoꝛtalitas erit in futuro que fuit in adã ſi dicatur immoꝛtalitas illa potentia reſiſtendi ſiue ſempꝛ viuendi. S; qñꝗ dicit̃ immoꝛtalitas priuatio potẽtie moꝛiendi ſcil; non poſſe moꝛi: et hec erit in futuro ⁊ nõ fuit in primo ſtatu. Unde patet ꝙ hoc ſcꝺo modo non eſt veru; ꝙ eadẽ immoꝛtalitas que fuit in adã erit in futuro nec eſt ſimile de libero arbitrio. In hoc eñ conſiſtit eẽ liberi arbitrij ꝙ homo facit eo ſine coactione quod vult. qꝺ qꝛ eſt in preſenti ⁊ in futuro. Idẽ eſt liberũ arbitriũ in preſenti ⁊ ĩ futuro. Nõ ſic ſe habet immoꝛtalitas ad moꝛi et ad non moꝛi ſicut liberũ arbitrium ad peccare et ad non peccare. tamen ſicut liberum arbitrium idẽ eſt modo et in futuro. ita et immoꝛtalitas ſm̃ primũ modum eadẽ erit in futuro que fuit in pͥo ſtatu ⁊ hec ſunt duo coꝛnua que habuit primus hõ ſc; immoꝛtalitas ⁊ liberum arbitriũ ſine ſeruitute. Iſta duo coꝛnua ſunt de quibus ꝺꝛ. Exaltabuntur coꝛnua iuſti. qñ per liberũ arbitrium non poterit homo peccare ⁊ ab immoꝛtalitate auferetur moꝛtalitas que ĩ primo ſtatu cõmunicabatur immoꝛtalitati vnde in pſal. Exaltabũtur coꝛnua iuſti que in hoc loco ſecundum aliã expoſitionẽ dicũtur virtutes.

Duplex immoꝛtalitas

Quꝺ intelligitur exaltabunt̃ coꝛnua iuſti.

¶ Alia queſtio incidens.

Item queritur vtru; adam per peccatũ amiſit immoꝛtalitatẽ. ¶ Et videtur ꝙ non. qꝛ immoꝛtalitas erat ei naturalis. qm̃ eã habebat quãdo erat in ſtatu naturaliũ. Sed cõſtat ꝙ ſpoliatus gratuitis et vulneratus in naturalibꝰ fuit. igit̃ non ſpoliatus imoꝛtalitate fuit: ſed vulneratus cum illa. igitur poſt peccatũ remanſit in eo imoꝛtalitas. quod falſum eſt. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ illa auctoꝛitas Primꝰ homo ſpoliatus fuit gratuitis et vulueratꝰ in naturalibus vniuerſaliter intelligenda non eſt. Fuit vero vulneratus in aliquibus naturalibus ꝓpter pctm̃ ſuũ. Primo in illis in quibus ꝯſiſtit ymago dei. ille eñ primo coꝛrupte fuerũt per pctm̃: ⁊ de illis naturalibus tm̃ intelligenda eſt illa auctoꝛitas. Pena aũt illa pcti illata eſt ei ſc; neceſſitas moꝛiendi ex decreto dei: ⁊ ideo amiſit immoꝛtalitatem quã prius habebat. Eodem modo non fuit ſpoliatus oĩbus gratuitis niſi tm̃ illis que faciũt hoiem gratum deo. ſ. virtutibus theocis. Non ei fidem quã habebat de trinitate amiſit et de incarnatione quã vidit qñ raptus fuit in extaſi. ¶ Obicitur autẽ contra hoc qꝺ dictũ eſt ꝙ imoꝛtalitas fuit ei naturalis. dicit eñ beatꝰ aug. ꝙ immoꝛtalitas fuit ei de ligno vite. nõ de cõditione nature tm̃: igit̃ imoꝛtalitas nõ erat ei naturalis ¶ S; dicimus ꝙ ita eſt intelligendũ. Nõ erat ei de conditione nature tm̃: ſ; de ligno vite. qꝛ ad hoc ꝙ nũꝗ̃ moꝛeret̃ ſed ſempꝛ viueret exigebat̃ ꝙ ſempꝛ de ligno vite comederet tꝑe cõpetenti. Unde ipe auguſ. dicit. vtebãtur adã ⁊ eua alijs cibis ne ſua coꝛpoꝛa aliquid moleſtie eſuriendo vel ſitiendo ſentirẽt. de ligno vite guſtabãt ne moꝛs vndecũꝗ ſubreperet: vel confecti ſenio decurſus tꝑm ſpacijs interirent. Fuerũt ergo illis alimenta ꝓpter alia ligna paradiſi. illud fuit ſacramentum. ſignificabat eñ panẽ angeloꝝ q̇ dicit Qui mãducat me viuit propter me. de quo ſalomon loquens in puer. vbi loquitur de ſapiẽtia dicit. Lignũ vite ẽ hijs qui appꝛe. eã ⁊ qui tenuerit eã beatus. Erat ergo lignũ vite adã ⁊ eue ſicut electuarium eos cõſeruans ſine defectu ⁊ incõmodo ſenectut; : ⁊ ſine oĩ nocumento qꝺ poſſet accidere extrinſecus. Alia vero ligna erãt ſolum in alimento.

Arg̃ ꝙ non.

Solutio

Quõ intelligit̃ vulneratio naturaliũ hoĩs.

Nõ fuit ſpoliatꝰ oĩbus gratuitis

Quid vidit adã raptus in extaſi.

Ɔtra hoc arg̃ Auguſtinꝰ

Solutio

Adã ñ erat immoꝛtalis ex cõditiõe nature tm̃.

Quare veſcebãtur diuerſis lignis

Sacramentum.

Salomon.

¶ Tertia queſtio principalis ſcꝺi capuli.

Tertio queritur vtrum adam poſſet moꝛi ante peccatum videtur ꝙ ſic. quia ipſe habebat coꝛpus animale: igitur ſi non comederet naturaliter diſſolueretur. ergo potuit moꝛi ſine peccato. ¶ Preterea omne compoſitum natura diſſolubile eſt: ergo cum adã eſſet compoſitus natura diſſolubilis erat: et ita poterat naturaliter moꝛi ante peccatum. ¶ Contra. dicit apoſtolus ꝙ ſtipendia peccati moꝛs: ergo moꝛs eſt pena debita peccato. Sed impoſſibile eſt ꝙ pena precederet culpam: ergo impoſſibile erat adam moꝛi ante peccatũ. ¶ Preterea anima cum ſit perfectio coꝛpoꝛis et perficitur in coꝛpoꝛe ⁊ coꝛpus naturaliter appetit ipam tanꝗ̃ ſui perfectione;. igit̃ nõ potuit ibi eẽ naturalis diſſolutio. igit̃ nõ potuit naturaliter moꝛi ante pctm̃ ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ re vera nõ potuit moꝛi añ

Arg̃ ꝙ ſic.

Secũdo ꝛatio.

In oppm̃.

Secundo.

Solutio

peccatū ſi hec determinatio ante pctm̄ determi=
Ad pmū. net īfinitiuū. ¶ Qd̄ igitur dicit ꝙ habebat corp⁹
Q; adā nō potuit mori ante pctm̄.
aīale verū eſt: et verū eſt ꝙ niſi comederet more=
retur: q2 ſi nichil comoderet peccaret. Sic ei quo
dāmodo manū iniiceret ſibi ſi non comederet de
cibis ſibi imperatis a deo ſatiſfaciēdo appetitui
naturali ⁊ moderato vñ dictū eſt ei a dño: de om̄i
Ad ſecūdū. ligno paradiſi comede. ¶ Qd̄ obicit̄ ꝙ om̄e com
poſitū natura eſt diſſolubile. ſi hoc intelligit̄ de
natura naturante verū eſt. ſiue de naturali intelli
gentia ſilr̄ verū eſt. ſi de natura inferiori falſum ē
ſicut celū empireū nō eſt diſſolubile natura infe=
riori nec vera eſſentia ſecundum ariſtotelem.

¶ Quarta q̄ſtio principalis ſcd̄i capituli.

Quarto queritur de partu eue vtrū pepe
riſſet ante pctm̄: ⁊ de ſtatu matrimonij
in primo ſtatu. ſcʒ de precepto nature
qd̄ datū fuit ante ꝓpagationem ſcʒ cre
Arguitur. ſcite et multiplicamini. ¶ Utrū ſi eua peperiſſet
in primo ſtatu ſine fractiōe vel cū fractione pepe
riſſet. Si ſine fractiōe: ergo manēs virgo peperiſ
ſet. igit̄ non fuit miraculū ꝙ beata virgo manens
v̄go peperit. Si cū fractiōe: igitur eius membra
poterāt ledi abſq; omni peccato. igit̄ cadē ratiōe
Solutio. alia mēbra. ¶ Solutio. Si verbū frangēdi ipor=
tat violentiā dicim⁹ ꝙ ſine fractiōe potuit cogno
ſci. Si autem verbū frangendi importat ſolam ſe
parationē cōcedimus ꝙ bene poterāt frangi illa
Eua pepe= mēbra generatiua in muliere. ſed tm̄ a mēbro na=
riſſet cū na= turali ⁊ deputato ad hoc. ſicut adamas poteſt frā
turali fra= gi ſanguine hircino tm̄. vnde patet ꝙ poſtq̄ʒ eua
ctione. eſſet prius cognita nō manſiſſet virgo: ⁊ q2 fracta
et q2 prius cognita neutrū vero fuit in btā virgine
Adā vero cognoſcendo vxorē ſuā naturalē deci=
ſionē a ſe pateretur in mēbris ſuis. aliā vero deci
ſionē violentē pati non poſſet. ¶ Itē ſi in primo
Iterum ar. ſtatu adam cognouiſſet vxorē ſuā delectatus fuiſ
ſet in ea. Nō em̄ eſſet ſine delectatione opus ma=
trimoniale. cū em̄ nō haberent mēbra ſtupida de
lectando in vxore amore inhereret ei ꝓpter ſe: er
go frueret̄ ea. ergo peccaret q2 non eſt fruendū ni
Solutio. ſi ſummo bono. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ibi eſſet
delectatio naturalis. Sed talis delectatio nō eſt
fruitio ſed illa tm̄ que eſt ex amore volūtario et q̄
eſt volūtaria: et ideo nō eſt meritoria neq; deme=
ritoria. nec eſt adiūcta actui volūtario inq̄ʒtū eſt
In ſtatu in= volūtarius. ¶ Notandū aūt ꝙ q̄ʒtum ad primuʒ
nocētie nō ſtatū nō haberet locū iſta diſtinctio qua diſtigui
fuiſſent di= tur fructus cēteſim⁹. lx. xxx. q2 tūc erat matrimo=
u[illegible]ſi ſtatus niū ad officiū ⁊ in precepto non in remediū. Poſt
pctm̄ vero fuit in officiū et remediū. ⁊ maxime in
ſtatu patriarcharū qñ rarus erat ppl̄s dei. Unde
Matrimo= dr̄ ꝙ celibatus iohānis nō preferſ cōiugio abra=
niū non eſt he. modo vero matrimoniū magis eſt ad remediū
in precepto nec eſt in precepto: ſed poti⁹ in pmiſſione. qm̄ mo
do populus dei augmentatus eſt p totū munduʒ
et innumerabiles nuptie vbiq; modo generant fi
lios dei ad ſufficientiam.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Hic q̄nto breuiter queritur quaſi de trāſ=
Augu. q̄rit latiōe hois in paradiſum ſi nō peccaſſet
ſʒ nō ſoluit. Unde querit btūs aug. ſi null⁹ vnq̄ʒ pec
caſſet et ita hoies nūq̄ʒ morerent̄ quomodo deus
trāſtuliſſet eos in paradiſum. et nō determinat.
Sʒ ꝓbabile eſt ꝙ poſt cōpetentē morā ſm ꝙ ho=
mo maiorē vel minorē haberet ſtrēnuitatē ad me
rendum: citius vel tardius transferrentur

¶ Tertium capitulum in q̄ q̄runt̄ quattuor.

Circa p̄ceptū diſcipline quattuor ſūt
cōſideranda. ¶ Primo quare dicat̄ pre
ceptū diſcipline ⁊ q̇d fuerit pctm̄ pri=
morū parentū. ¶ Scd̄o vtrū adā illo
peccato peccauerit quo voluit eſſe ſi=
cut deus: an tm̄ voluit hoc mulier. ¶ Tertio de
q̄ʒtitate ipſius pcti. ¶ Quarto vtrū adā in primo
ſtatu potuit peccare venialiter. ¶ Ad primū igit̄ q̄re dr̄ p̄ce=
dicim⁹ ꝙ illud p̄ceptū ſic dictū eſt. ſ. p̄ceptū diſci ptū diſcipli
pline: quia illo experti ſunt hoies q̇d iterſit bonū ne.
obediētie ⁊ malū inobediētie. Unde arbor illa in
qua oēs preuaricati ſunt dicta ē arbor ſciētie bo=
ni et mali: ⁊ hoc ab euentu circa nos cōtingente. Cur primi
voluit ğ dñs primos parētes ꝓhiberi a re indiffe= parētes p=
renti: ne ſi eos a re mala ꝓhibuiſſet caſuʒ ſuū illi⁹ hibiti ſunt
rei malicie imputarent ⁊ ideo etiā vt ꝓbaret̄ cor̄ a re indr̄nti
obedientia per quā ꝓpria volūtas mactat̄. vt di=
cit glo. vñ ſalomō vir obediēs loquitur victorias Gloſa
¶ Querit̄ aūt qd̄ fuerit primū peccatū hois. Et Queſtio ici
dicendū vt dicūt ſancti ꝙ illud fuit ſuperbia qua dēs. primū
voluit eſſe ſicut deus. Sʒ quidā volunt ꝓbare ꝙ pctm̄ ſuper
illud fuit infidelitas. alij ꝙ omiſſio. alij ꝙ dubita bia
tio. ¶ Q; fuit infidelitas ſic probāt. Bonū app̄=
henſum mouet niſi em̄ cadat in eſtimationē vt bo Ar̄ ꝙ fuit in
nū nō mouet appetitū. ſicut pʒ per ꝯtrariū. quis fidelitas
ei nō fugit lupū: niſi eſtimet ſibi nociuū. ğ anteq̄ʒ
mulier appetijt eē ſicut de⁹: eſtimauit ꝙ poſſet eē
ſicut deus. ſed talis eſtimatio īfidelitas eſt. ğ pri=
mū eius pctm̄ infidelitas fuit. ¶ Alij volunt pro Ar̄ ꝙ fuit
bare ꝙ illud primū peccatum fuit omiſſio ſic. Si omiſſio
ipſa contuliſſet apud ſe ꝙ creatura pura nō poteſt
equari creatori cōſtat ꝙ nō appetiſſet: ğ nec pec=
caſſet. et tenebat̄ non peccare: igitur tenebat̄ cō=
ferre ⁊ nō contulit. igit̄ omiſit. ğ primū pctm̄ fuit
omiſſio. ¶ Ad primū dicim⁹ ꝙ primuʒ pctm̄ fuit Opinio do
infidelitas ſicut ꝓbatū eſt: ſed illud idē pctm̄ fuit ctoris.
ſuperbia intellectus. Et ſuperbia hic large ſumit̄ ꝙ primum
ſm ꝙ ipſa cōis eſt ad quattuor ſpēs timoris q̄ no= pctm̄ fuit i[illegible]
tantur in hoc verſu. Ex ſe pro meritis/falſo/plus fidelitas.
oibus inflat. Et nō dicitur hic ſuperbia amor p= Quō capit̄
prie excellentie. ſic em̄ ſtricte ſumit̄. Unde patet hic ſupbia
ꝙ non valet hec argumētatio. primū pctm̄ fuit in
fidelitas: nō ergo ſuperbia Aliter tamē poſſet ſol Alr̄ p̄t dici
ui vt diceret̄ ꝙ primū pctm̄ fuit ſupbia ⁊ nō infide
litas. et tūc diceret̄ ꝙ mulier eſtimauit hoc eē bo
nū ſcʒ eſſe ſicut deus: et non eſtimauit ſibi eſſe bo
num. ¶ Ad hoc quod dicitur ꝙ primū pctm̄ fuit Ad aliud
omiſſio. dicimus ꝙ ad q̄dā tenemur per ſe: vt ad
opera virtutū ⁊ ad ea que ſunt in precepto. ad q̄= obligamur
dam aūt p accidens. v̄bi gr̄a. Monachus tenet̄ ad aliquid
pulſare cāpanā tali hora. ad pulſandū per ſe tene dupliciter
tur: et in hoc omittit ſi cōtēpnit facere. p accidēs
aūt tenet̄ ad ātecedētia hūc actū. vt ad trahēdū
cordā: ad ſurgēdū: ⁊ hmōi. ⁊ circa hec nō ē pctm̄ Nota quō
omiſſiōis ſi nō fiat. Uñ patʒ ꝙ nō valet hoc argu fit peccatū
mētū. Tenebat̄ cōferre ⁊ nō cōtulit. ğ omiſit. q2 omiſſionis.

Ayuntamiento de Madrid

ad hoc ſcꝫ ad cōferre nō tenebaṫ per ſe ſꝫ per acci
dens. Alia aūt rōne nō valet ſm nr̄am opinioneꝫ
q̄ꝛ dicimus ꝙ omiſſio nō cōſiſtit in pura negatiōe
ſed in cōtemptu faciēdi qđ faciēdū eſt. ſm ꝙ dici=
Dubiuꝫ q̄d voluit lucifer.
mus ꝙ om̄e pctm̄ volūtariū eſt. ¶ Itē dictū eſt
ꝙ pctm̄ luciferi fuit ſupbia qua voluit eē ſiłis deo
ſiłitudine equiparātie. Dicit tamē anſelmus can=
Anſelmus cuiꝰ opinio hic ꝯfutaṫ.
tuarieñ. ꝙ nō voluit eſſe ſimilis ſiłitudine eq̄parā
tie: ſed ſiłitudine virtutū. i. voluit ei eſſe ſiłis in vir
tutibus qđ bonū eſt ꝓculdubio. vñ dicit ꝙ bonuꝫ
male voluit. credidit eñ ꝙ ex ſeipſo virtutes ha=
bere poſſet. Nos aūt non ſequimur eū in hoc: nec
Opīo hieronimi.
etiā in hoc hꝫ aliquē ſequaceꝫ. Dicit eñ hiero. ꝙ
voluit eſſe ſiłis deo ſiłitudine eq̄parātie: ⁊ adhuc
in ſe ⁊ in mēbris ſuis quotidie preſumit ſibi idē ar
rogare. vnde primū eiꝰ pctm̄ fuit ſupbia. ſiłiter ⁊
Alia q̄ſtio incidens An ꝙ eua dubitauerit.
hois primū pctm̄ fuit ſupbia. ¶ Iteꝫ q̄riṫ ſi pctm̄
preceſſerit in eua dubitatiōis. quod videtur. quia
queſiuit ab ea diabolus. quare ꝓhibuit deus vo=
bis ne cōederetis de ligno ſciētie boni ⁊ mali? Re
ſpondit. ne forte moriamur. ḡ videtur ꝙ dubitaue
Solutio
rit tunc. ¶ Solutio. dicimus ꝙ dubitatio nō fuit
Quid ſignificat ibi forte.
primū pctm̄ eius: ſed ſuperbia vt dictū eſt. Unde
dicimus ꝙ li forte nō eſt aduerbiū dubitādi ſꝫ euē
tus. Et ꝙ nō peccauerit pctō dubitationis patet
ex eo ꝙ ſcti dicunt ꝙ pctm̄ primi hois fuit reme=
diabile ⁊ non angeli. q̄ꝛ hō peccauit altero ſugge
rente: angelus non. ḡ ſi dubitatio eſt eius primuꝫ
pctm̄: eſſet ex ſuggeſtiōe precedēte. ſed illa q̄ſtio
diaboli ſciłꝫ quare prohibuit dñs vobis. ⁊c̄. non
fuit ſuggeſtio ſed tentatio ſola. ergo peccatū du=
bitatiōis non fuit primū in homine.

¶ Scđa queſtio principalis huius capituli.

An ꝙ non. Scđo per auguſtinuꝫ
Circa ſcđm queritur. vtrū adā voluit eſſe
ſicut deus. ¶ Q̄đ non videṫ. quia dicit
apłs. Uir non eſſet ſeductus: ſed mulier
¶ Itē dicit aug. ꝙ adā peccauit ſicut ſa
lo mon qui adorauit idola: nihil tñ numinis crede
bat i eis: ſꝫ hoc fecit ne contriſtaret ſuas delicias
id eſt ſuas cōcubinas. Ita adā comedit pomū. nō
Tertio per auguſtinū.
q̄ꝛ crediderit ꝙ eſſet vel eſſe poſſet ſicut deus: ſed
ne contriſtaret vxorē. ¶ Item ad idē dicit augu.
Non eſt credendū ꝙ adā ſpūali mente predituꝰ vo=
In oppm̄
luit eſſe ſicut deus. ergo non voluit eſſe ſicut deꝰ:
nec credidit ꝙ eſſe poſſet ſicut deus. ¶ Sed ꝯtra
ſuper illud ps. que non rapui tunc exſoluebā. di=
cit gloſa. Adam et eua voluerūt rapere diuinita=
tem: ⁊ amiſerūt felicitatē. ergo eodē peccato pec
ſcđo ꝑ glo. ad hebre.
cauerunt adam et eua. ſed peccatū eue fuit ꝙ vo=
luit eſſe ſicut deus. ¶ Itē ſup illud ad hebre. Nō
rapinā arbitratus eſt ſe eſſe equalē deo. dicit glo.
Chriſtus equalis deo nō eſt arbitratꝰ hoc eſſe ra
pinā: ſicut primus homo hoc arbitratꝰ eſt ꝙ poſ=
ſet eſſe equalis deo per rapinam. ergo adā voluit
Solutio. Adā nō voluit eē ſicut deus.
eſſe equalis deo. ¶ Solutio Dicimus ꝙ adam in
veritate non voluit eſſe ſicut deꝰ. ſicut dicunt apo
ſtolus et augu. ¶ Ad auctoritates que videntur
Ad primuꝫ
ꝙ voluit eſſe ſicut deus. dicimꝰ ꝙ quia caput mu=
lieris eſt vir: tenetur eā regere et docere ⁊ argue
re ſi errat: et ſi nō redarguit peccat q̄ꝛ conſentit.
Hec eſt eñ vna ſpēs cōſenſus cum non redarguit
homo cum poſſit et debeat. Dicitur igitur ꝙ adā
voluit eſſe ſicut deus: quia volentem vxorem non
repreſſit vel redarguit. ¶ His habitꝭ opponitur
An ꝑ iſto cō tra dictum augu.
de illo verbo augu. qđ ſupradictū eſt ꝙ nō eſt cre=
dendum ꝙ vir ſpiritali mēte preditꝰ voluit eſſe ſi=
cut deus. Nūquid lucifer magis erat ſpiritali mē
te preditus q̄ꝫ adam? Si non. ergo adā proportio
nalis erat lucifero: igitur peccatum eius peccato
luciferi non in infinitū maius. ergo ſi vnū reme=
An ꝙ pctm̄ angeli fuit remediabile
diabile et reliquū. ¶ Item adhuc videtur ꝙ pec
catum luciferi fuit remediabile per hoc ꝙ habeṫ
in euāgelio vbi dicitur ꝙ equabimur angelis dei
ſed hoc erit ſm perfectionem intellectus. igitur
perfectio hominis eſt proportionalis ꝑfectioni
angeli. igitur perfectū perfecto. igitur totū toti.
igitur pctm̄ vnius: pctō alterius. igitur ſi vnū eſt
Solutio.
remediabile et reliquum. ¶ Solutio. Ad primū
dicunt quidā ꝙ adā fuit in triplici ſtatu. primo in
ſtatu innocentie. ſecūdo in ſtatu gratie. ſ. poſtq̄ꝫ
dñs dedit ei precepta ſciłꝫ preceptū diſcipline et
Lucifer fuit in duplici ſtatu.
alia. tertio fuit in ſtatu culpe poſt peccatū. Luci
fer aūt non fuit niſi in duplici ſtatu: ſcꝫ in ſtatu na
ture et culpe. Dicūt ergo ꝙ illud ꝟbū augu. Non
eſt credendū. ⁊c̄. intelligitur de adam ſm ꝙ fuit
in ſtatu gr̄e: qui ſtatꝰ ſatis melior eſt q̄ꝫ ſtatus na=
ture in quo angelus fuit. Non eſt ergo mirū ſi di=
cat augu. ꝙ non eſt credendū de adam qui erat in
ſtatu gratie ꝙ nō voluit eſſe ſicut deus: licet dica=
tur ⁊ credatur de lucifero qui erat in ſtatu nature
Alia ſolu.
ꝙ voluit eē ſicut deus. ¶ Sed iſta ſolutio nō eua
dit obiectiōes factas ꝓpter qđ dicimus ꝙ miruꝫ
fuit ꝙ lucifer voluit eſſe ſicut deus. vnde admira
tur Iſaias dicens. Quomodo cecidiſti lucifer ⁊c̄.
De homine ſimiliter fuit mirū ꝙ voluit eſſe ſicut
Exponiṫ dictū augu.
deꝰ. Sic igiṫ intelligimꝰ ꝟbū aug. Nō eſt creden
dū ꝙ vir. ⁊c̄. cū ſacra ſcriptura hoc nō aſſerat: im
mo cōtrariū. de lucifero tñ credēdū eſt: q̄ꝛ aſſerit
Ad aliud
ſacra ſcriptura ꝙ voluit eſſe ſicut deꝰ. ¶ Ad aliđ
dicēdū ꝙ ſicut dicit dionyſius. Malū angeli eſt
cōtra intellectū deiformē eē. malū hois cōtra rō
nem eē. malū corporis cōtra naturā eſſe. Angelꝰ
vero habebat itellectū deiformē abſtractū ab oī
nubilo fantaſie carnalis. vñ et i inſtāti poterat eli
gere quid bonū/q̄d malū: ſine om̄i rōcinatione ſi=
ne argumēto. homo aūt plenꝰ erat fantaſijs car=
nalibus quo ad intellectū. Uñ dñs ob hoc de ipo
dicit in gen̄. Nō ꝑmanebit ſpūs meꝰ. i. idignatio
mea i hoie. q̄ꝛ caro eſt. vñ opꝫ ꝙ habeat tpš: ⁊ ꝙ
vtaṫ argumēto ad eligendū q̄d bonū quid malum
Hō nō erat ꝓportionalis angelo.
Improportionalis ḡ erat hō angelo. non quo ad
bonitatis perfectionē: ſed quo ad eligētie virtutē
quod pꝫ quia angelus nil habebat carnālis fanta
ſie: homo autē aliq̄d carnalis fantaſie hēbat. Itē
oportebat ꝙ homo haberet tpš ad eligendū: an=
gelus aūt in inſtāti poterat eligere. Sꝫ iſta ſunt
improportionalia: aliq̄d nichil/tpš inſtās. Patet
ḡ quare pctm̄ angeli fuit irremediabile: pctm̄ ꝟo
Opinio damaſceni.
hois fuit remediabile. ¶ Dama. tñ đt ꝙ iđ pctm̄
diaboli eſt irremediabile: q̄ꝛ nō hꝫ carnem in qua
poſſet agere penitētiā. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ hec argu
mentatio nō valet. virtutes hois et angeli ſunt ꝓ
portionales: igitur et pctā. nā i pctō angeli eſt cir
cunſtantia in infinitū aggrauās: ſic aūt nō eſt in

Ayuntamiento de Madrid

Nota dili- peccato hoīs. Et excuſat hoiem a tāto etſi non a
genter. toto: minor facultas iudicādi ſiue minor ꝑſpicaci
tas minorqꝫ facultas merēdi. Angelus aūt excu-
ſabilis eſt ꝓpter pleniorē facultatē ⁊ diſcernēdi ⁊
merēdi: cū habeat deiformē intellectū. ¶ Sꝫ cū
Dionyſius malū ſit ex infinitis cauſis ſicut dicit dionyſius.
Arguitur. videt ꝙ quedā ignorātia: ſcꝫ actualis incōſidera
tio fuerit in angelo. non eñ cōſiderauit nec cōtu-
lit quādo debuit. ⁊ illa incōſideratio videt debere
Solutio excuſare pctm̄ eiꝰ. ¶ Ad qꝺ dicimꝰ ꝙ nō. qꝛ illa
Iterum ar. nō fuit niſi priuatio ⁊ defectꝰ quidā. ¶ Si obicia
Solutio tur vltra ꝙ ipſa fuit vituperabilis ⁊ ita pena. igit
pena ꝓceſſit pctm̄. Dicēdū ꝙ neqꝫ laudabilis neqꝫ
vituperabilis fuit: cū fuerit ſimplex negatio. ideo
non fuit vituperabilis ad minus ꝙ̄tum in ſe eſt.

¶ Queſtio incidens. vtrum virtutes ho-
minis ⁊ angeli ſint eiuſdem ſpeciei.

Ar ꝙ non. Item dictū eſt ꝙ eedem ſꝫ ſpēm ſunt vir
tutes in angelo et in hoie. ¶ Et ex hoc
ſequit ꝙ idem eſt ſm ſpēm intellectꝰ an-
geli cum intellectu hoīs. nam quoꝝ per
fectiōes ſunt eedem: ⁊ ipſa ſunt eadem. vnde cum
eedē ſint ſm ſpēm ꝑfectiōes intellectꝰ hoīs ⁊ an-
Secundo. geli ſcꝫ ſcientie et ꝟtutes: ⁊ ipſi ſunt idē ſm ſpēm.
¶ Item eadē eſt ſcientia hoīs ⁊ angeli: qꝛ idē ſci-
tum vel ſcibile. igitur idē ſcire: ⁊ ideꝫ intelligere.
nam idē eſt opus potētie naturalis ⁊ ſcientie diri
gētis illā potentiā. qꝛ qꝺ natura difficile operat:
Auguſtinꝰ hoc ſcientia vel ars facile. Opus eñ ſciētie eſt fa
cilis vſus potentie. ſicut dicit aug. in lib. de li. ar.
ꝙ opus virtutis eſt bonus vſus potentie. Si igit
idē eſt intelligere in angelo ⁊ in hoie: igitur idem
intellectꝰ. ſm ſpēm loquor. Et in iſta rōcinatiōe
ſupponit qꝛ ratio in hoie ⁊ intellectus eſſentialit
Tertio. non differūt. ¶ Itē qꝛ idem dilectū: ideo eadē di
lectio. qꝛ idem viſum eadē viſio. igitur cuꝫ ita ſit
in homine ⁊ in angelo: qꝛ idē ſcitū et dilectū ⁊ ea-
dem erit ſcia et dilectio: et ita eedē ꝑfectiōes. ⁊ in
de vt prius. Et ego loquor de ꝑfectiōibꝰ qbus na
te ſunt ꝑfici intelligibilia angelica ⁊ aīa rōnalis.
Intellectꝰ ¶ Et qꝛ irrefragabiles vident nobis hmōi rōnes
āgeli ⁊ hoīs ideo cōcedimus eundē ſpecie intellectū angeli ⁊
ſunt eiuſdeꝫ hoīs. ¶ Et hinc pōt ſumi argumentū ad deſtruē
ſpeciei. dū iſtam opinionē ꝙ aīa eſt ſua potentia. nā ſi aīa
eſt ſuus intellectus: et angelus ſuus. et intellectꝰ
anime ⁊ angeli idem ſunt ſm ſpeciem ſicut proba
uimus: et angelus et anima idē ſunt ſm ſpeciem:
quo nichil eſt abſurdius.

¶ Alia queſtio incidens.

Queritur autē poſtmodū penes quid ha-
beant ſumi differētie eētiales angeli ⁊
anime rōnalis. et q̄ ſint huiuſmodi diffe
Opinio ali rentie. ¶ Et ſunt qui dicunt ꝙ ſuis ꝑfe-
quorum. ctibilibus ſcꝫ aptitudinibus aſſequēdi ꝑfectiōes
debitas diuerſificātur. nā i aīa ꝑ amminicula ſen
ſuū acquirit ſpēs intelligibiliū. angelꝰ ꝟo a pria
Aīa ⁊ ange luce hꝫ. et ita aīa q̄ſi a deorſuꝫ mēdicat ꝑ organa
lus dr̄ ſꝛiter ſenſuū. angelus a ſurſum recipit. vel etiā ipe ſpēs
cognoſcūt. intelligibiliū naturaliter īpreſſe ſunt in ītellectu
angeli: ſꝫ depingunt in ītellectu aīe. vñ dicitur ꝙ
angelus eſt intelligētia plena formis. ⁊ dr̄ etiā ꝙ
angelus eſt ſubſtātia intelligibilis illuminatiōis
que eſt a primo prima relatiōe ꝑceptiua. aīa vero
ſcꝺa relatione eſt earūdem ꝑceptiua. ¶ Sꝫ ꝯtra Cōtra hāc
iſtos obicit queraf ei ab eis an ipi intelligunt de opionē ar.
materialibꝰ aptitudinibꝰ q̄ ſunt ſuſceptibilitates
ſimilitudinū. ſed cōſtat ꝙ per hmōi poſſibilitates
ſuſcipiēdi non diuerſificant. an intelligāt hoc de
aptitudinibꝰ actiuis que ſunt ſimiliter eedem in
vtriſqꝫ. nā in anima ⁊ huiuſmodi aptitudo actiua
ſicut dicit damaſce. ſm quā ipſa iudicat et diſcer- damaſcenꝰ
nit: cōſiliat: eligit: vult: imperat: agit. ſed hec ea
dem ſunt et in angelo: ⁊ ita penes aſſignatas apti
tudines non videtur coꝝ ſubſtātiales differentie
poſſe ſumi. redit ergo queſtio penes quid. ¶ Et alioꝝ opīo.
ſunt alij qui dicūt ꝙ angelꝰ ſubſtātialiter differt
ab anima eo ꝙ ipſe per ſe eſt ſtās corporis vnione
vel admixtiōe non egēs queadmodum aīa. ¶ Et ꝯtra hāc ar
hoc non videt verū eſſe. Nā qꝺ dico per ſe ſtās in
priuatione ſonat. quod ptꝫ ſi reſoluas. ſꝫ negatio
ſiue priuatio cum nichil ſit: quomō dabit alij eſſe
aut diuerſitatē ſm eſſe. qꝺ eſt proprium ſubſtan-
tialis differētie. ¶ Item non eſt poſſibile eorum Secūdo.
differētias poſſe aſſignari ſm reflexionem ad pri-
mū principiū et ſupremū finem: cuius aſſecutiōe
perficiuntur et beatificātur. in quo etiam mō ſuo
vnientur cum ponent illud ſibi caput vnum ⁊ ſer-
uient ei humero vno in choro vno ex angelis ⁊ ho
minibꝰ conſtituto. cuius figura ⁊ typus preceſſit Figura ī cō
in conſummatione arche in cubito vno. ergo ſm ſummatiōe
ꝙ ad ſeinuicem cōparant: opꝫ diuerſitatem oriri arche.
Videtur autē ꝙ penes diuerſos modos interpre Alia opīo.
tandi aut exprimēdi inclinationes ſuas differant
quia dicit damaſce. ꝙ angelus eſt ſubſtantia in- damaſcenꝰ
telligibilis deo miniſtrās. Et apoſtolus ꝙ omēs Apoſtolus
ſunt admiſtratores ſpūs. Et daniel ꝙ milia miliū Daniel
miſtrabāt ei. ⁊c̄. Et dama. dt ꝙ angeli tradūt ſu-
as intelligētias ſiue illumiatiōes alijs īferioribꝰ
et etiā aīabꝰ ſermōe intelligibili ītelligibilit for- Quō āgeli
mato. et hoc videt eſſe ſubſtātiale angelis. et ſic loquunt ad
ſuperiores angeli ꝑ talē oſtēſionē loquūtur infe- inuicem.
rioribus. ¶ Sꝫ q̄ritur. Aut hoc habēt a ſpeculo. q̄o incidēs.
qꝺ ſi ſic. ſoli boni haberent hoc ⁊ nō mali: cuꝫ illi
ſoli illuminent ab ipſo. Sꝫ hoc falſum: īmo mali Ar ꝙ non.
habent. ſicut dicit in iſaia. Dixerūt anie tue. ⁊c̄. Iſaias
angeli mali ſupple. Si autē hoc habēt a natura ꝓ
pria. queritur de illo modo loquēdi ſiue tradendi
Aut eñ fit per oſtēſionē ipſius eētie rei. ſ. ꝙ ipa
actualis ītelligētia aut voluntas angeli eoipo ꝙ
eſt oñdit ſe inferioribꝰ. ⁊ ſic ſuꝑiores angeli ꝑ ta-
lē oſtēſionē loquūtur inferioribꝰ. Sꝫ hoc nō pōt
eſſe. qꝛ tunc oēs eque cognoſcerēt: eque traderēt
illuminationes ſuas ſibijnuicē inferiores ſuperio
ribus vt ecōuerſo. nā ſi eas reciperent inferiores
a ſuꝑioribꝰ: ſequeret ꝙ ſuperiores reciperēt eas
ab inferioribus. Cū eñ idē ſit modus intelligen-
di: opꝫ ꝙ ſi intellectꝰ inferior ſit per ſuſceptioneꝫ
formarū exemplariū. qꝺ ſi poſuerit aliqs: hꝫ ideꝫ
incōueniēs ꝙ priꝰ. Aut hoc erit ſm diuerſitates
linguarū de qbus loqtur apls. Si linguis hoīm Paulus.
loquar (inquit) et angeloꝝ. Qꝫ aūt debeat ſic eſſe
videtur ꝑ ſupradictā auctoritatē dama. qui dicit
ꝙ tradunt angeli alijs angelis ⁊ aīabus ſctis illu
minatiōes ſuas ſermōe ītelligibili. nō ſono vocis

Ayuntamiento de Madrid

formato. aſe vero ſermõe ſenſibili ſenſibiliter for
Opinio do mato ſuas illuminatiões cõicãt. ¶ Et hoc conce
ctoris. dimus ꝙ ſcȝ penes hmõi modos formãdi ſermo=
nes ſuos aut penes idiomata ſua.i.penes ptãtes
a qbus ſunt hmõi linguagia actualia et actuales
formatiões ſiue traditiões differũt ſubſtãtialiter
ↄtra hoc aꝛ ¶ Sȝ obiciet aliqs ꝙ dᷓt grego. Vox angeloꝝ eſt
ꝑ gregoriũ in laude creatoris ammiratio itime ↄtẽplatiõis.
Et idẽ. In aures icircũſcripti ſpũs voces ĩprimi
mus: cũ in ipm ꝑ deſideriũ tẽdimꝰ. Ex his aucto
ritatibus colligitur ꝙ deſiderio loquũtur angeli
deo. ſed ſimiliter ⁊ anime. qꝛ dicit greg. in pñcipio
moraliũ ꝙ aie ⁊ etiã angeli loquũtur deo intimis
affectionibꝰ cordiũ. et ita in loqla et in mõ loquẽ
Solutio di nõ videntur differentie ſumi. ¶ Ad hoc reſpõ=
dendũ ꝙ ſi ſit eis modus loquẽdi cõis prout cum
deo loquũtur: tñ ſm ꝙ inter ſe loquũtur differen=
tes habent loquelas. ⁊ ſic intelligendũ quod dixi
mus. Sed hoc dicto oritur queſtio. An. ⁊c̃.

¶ Alia queſtio que non eſt de quattuor
principalibus huius capituli.

An anima exuta habeat formare ſermo=
nẽ intelligibilẽ intelligibiliter: quo ipſa
tradat ⁊ angelis ⁊ aiabus ſctis illumina
tiones quas a prima luce ſuſcepit ¶ Et
Aꝛ ꝙ ſic. videtur ꝙ ſic. qꝛ cũ eſt admixta ⁊ vnita corpori nõ
Secundo. poteſt hoc: ſed impediꝛ per cõiũctionẽ quã hȝ ad
corpꝰ. igitur cũ eſt abſoluta poteſt. ¶ Preterea
Cõiſicta corpori põt formare ſermonẽ ſenſibilem
Tertio ſenſibiliter: igiꝛ ſeparata poterit formare ſermo=
nẽ intelligibilẽ intelligibiliter. ¶ Item ptãtẽ hȝ
ſpũaliorẽ actionẽ exercendi: ſcȝ cõtemplãdi deuȝ
igitur minus ſpũalẽ poterit exercere. ſ. hmõi for=
Quarto. mationẽ ſermõis intelligibilis intelligibiliter for
mati. ¶ Iteȝ xp̄s tradidit illuminatiões ſuas an
Damaſce. gelis et animabus ſctis ſermone intelligibili in=
telligibiliter formato. ſicut dicit damaſ. ꝫ cũ aia
chriſti hẽat hãc ptãtem et omẽs aie ſunt eiuſdem
Solutio ſpeciei. ⁊ cetere aie exute ſaltim et a mole alleuia
te eãdem ptãtem habebunt. ¶ Ad qſtionẽ. qcqd
ſit de anima exuta ad minus cõiuncta non habet
hmõi ſermonem formare per hũc modũ: qꝛ ſic in=
utiliter eſſent ei data organa vocalia ad formatio
ↄtra hoc aꝛ nem vocũ ſenſibiliũ ſenſibiliter. ¶ Sed videꝛ rõ=
nibus ſupradictis ꝙ immo: qꝛ ⁊ ipa exñs in corꝑe
ſpũaliores actiones exercet: dum ſcȝ diuina con=
ꝓbatio opi templaꝛ. Si aũt cõcederetur ꝙ aie aut exute aut
nionis do= adhuc in corꝑibꝰ habitãtes hñt ptãteȝ ſermonẽ
ctoris. intelligibilẽ itelligibilit formãdi: ſeqreꝛ ꝙ ſubſtã
tialiter nõ differãt ab angelis. per hoc ipm cũ nul
li dubiũ ſit quin eedẽ ſint ſm ſubſtãtiã incorpora
ↄtra rõnẽ ꝑ te et extra corpus poſite. ¶ Preterea. Nõ ſatis
dictã aꝛ. cõueniẽꝛ diceret apl's Si liguis hoiȝ loquar ⁊c̃.
Sed ꝙ diuerſitas linguaꝝ nõ faciat diuerſitateȝ
angelorũ ⁊ aiarũ apparet ex illo vᷓbo apl'i. Ligue
inqt ceſſabũt. Si eñ ceſſabũt: ꝫ nõ ſunt ſubſtãtia
Iterũ aꝛ ꝙ les: nec ſubſtãtialiter differre faciẽtes. ¶ Itẽ qri
angelus nõ tur qd ſit ſermo ille intelligibilis quẽ intelligibi=
loqꝛ ãgelo. liter format angelus: ⁊ quõ formeꝛ: ⁊ quomõ agit
angelus in angelũ cui ſuam illuminationem tra=
dit aut ei cõicat. Aut per medium fit hoc: aut ſiue
medio. Si per mediũ. per quod mediũ. nũquid ꝑ
mediũ corporale? cõſtat ꝙ nõ. Si per aliꝺ: dicas
illud. Si ſine medio: tũc videꝛ ꝙ angelus vel an=
geli et aia ſint in puncto loci. qꝺ eſt cõtra p̄dicta.
¶ Et ad hec oia reſpondemus ſm ea que p̄dicta Reſponſio
ſunt ꝙ aie neqȝ exute a corꝑibus neqȝ in corpibꝰ doctoris
manentes habent vſum formãdi ſermonẽ intelli= Miſteriuȝ
gibilẽ intelligibiliter: quia ipſe nõ miniſtrãt ſpiri hoim et an=
tualiter. prelatus eñ miniſtrat ſenſibiliter iferio geloꝝ diñt
ri: et aia prelati aiabus ſubditorũ miniſtrat ſenſi
biliter. ſed intelligibile miniſteriũ tãtũmodo eſt
angelorũ. ¶ Qȝ obiciꝛ ꝙ ſpũalius opus faciunt. Ad rõnem
dicẽdũ eſt ꝙ eſt verũ in alia ordinatiõe: ſcȝ qñ lo=
quũtur cum deo. ⁊ ſic nõ hȝ locũ obiectio. ¶ Qȝ Ad aliud ꝺ
obicit de xp̄o dicendũ ꝙ ipe dñs ieſus xp̄s inqȝtũ chriſto.
deus hȝ ptãtem tradẽdi illumiationes ſuas ⁊ in=
telligibiliter ⁊ aliter ſȝ ꝙ bñplacet ei. ſȝ ipe iqȝtũ
hõ nõ hȝ aliud genus loqle qȝ ceteri hoies: qꝺ eſt
gloria/honor/ et dignitas maxima hoim. qꝛ ipſe
dñs cõtentus eſt loqla eorũ. ¶ Ad aliud eſt dicẽ Ad aliꝺ dꝛ
dũ ꝙ ſicut ſupradiximꝰ ⁊ ſine preiudicio melioris ſñ ꝑiudicio
ſententie replicamꝰ ꝙ penes loqlas ⁊ linguas eſt
diuerſitas ſm ſpeciẽ inter p̄dicta. Et a poteſtati
bus a quibus ſunt locutiones hmõi ſumunꝛ diffe=
rentie ſpecifice. hoc tamẽ ſaluo ꝙ preſumptio te=
meraria videtur conari differentiã ſpecificã vni=
cuiqȝ aſſignare: cum hoc ſit difficillimũ et conatꝰ difficillimũ
humanos excedẽs: cum vnius alicuiꝰ rei minime eſt naturas
vt feſtuce non poſſet forſitan homo ꝓpriã naturã reꝝ cogno=
inuenire. Qȝ aũt obicit de ceſſatiõe liguarũ: itel ſcere.
ligendũ eſt de vſibꝰ earũ pñtibus. ¶ Ad vltimũ Ad vltimũ.
dicimus ꝙ ſicut ſermo ſenſibilis ſiue ſonus ẽ qua=
litas ſẽſibilis auditu corporeo ꝑceptibilis: ſic ſer
mo intelligibilis eſt qualitas intelligibilis audi=
tu interiori perceptibilis. ¶ De angelo autẽ dici De loco an
mus ꝙ locus eius nõ eſt ꝑ modũ pũcti: ſȝ deter= geli.
minaꝛ per eiꝰ opationẽ ⁊ ſm maiorẽ maior. ſm ꝙ
prouincie vel ciuitati deputatus eſt vel perſone
⁊c̃. ⁊ ſic huiuſmodi locus ſpiritualis eſt ⁊ intelligi
bilis. ¶ Circa predicta obiciꝛ ꝙ ois loqla forma cõtra dicta
tur per aliqua iſtrumẽta. ſed angelus nõ hȝ iſtru= aꝛ ꝙ angelꝰ
menta quibus loqlã ſuã formet. non eñ eſt perfe nõ hȝ loqlã
ctio corporis organici. i. inſtrumentalis ſicut ani
ma: igiꝛ neqȝ loquelã habere dicendus eſt. ¶ Re Solutio
ſponſio eſt ꝙ non ois loqla habet formari per in=
ſtrumentũ corporeũ: ſȝ illa ſola q̃ corporalis eſt
formatur corporalibꝰ inſtrumẽtis. q̃ aũt ſpũalis
eſt vt angelica ſpũaliter formaꝛ: neqȝ indiget or=
gano corporali. ¶ Obiciꝛ autẽ de hoc qꝺ diciꝛ. Aꝛ de loq=
Luce. 16. ꝙ diues epulo q̃ ſepultus eſt in inferno la epulonis
loq̃baꝛ ad abrahã petens guttam aque ad refrige
rium lingue ſue cum eñ aia eius eſſet exuta a cor
pore quomõ loquebaꝛ: cum nõ haberet inſtrumẽ
ta corporalia qbus vocẽ formaret? Uñ corꝑalis Prima ꝓ
non videꝛ eſſe hmõi locutio: neqȝ ſpũalis. tum qꝛ batio
aia exuta non hȝ talem modũ loquẽdi. tum quia Secunda.
etiam per hunc modum non poſſet loqui cũ abra=
ham. qꝛ ſicut ipe teſtatur magnũ chaos erat diui
dens eos. ¶ Ex hoc eodem nõ videtur veꝝ fuiſſe videꝛ ꝙ nõ
ꝙ linguã haberet. quid eſt ẽ qꝺ dicit dñs ipm cru habebat lin
ciari in lingua: ⁊ ideo ad refrigeriũ lingue petere guam.
aquã? ¶ Reſpõſio eſt ad primũ ꝙ ſicut angeli in Ad primũ.
terdũ aſſumũt corꝑa qbꝰ aliquas actiões exercẽt

Ayuntamiento de Madrid

ad inſtructionē hoim: ſic ꝛ aie in corpibus aſſum
ptis poſſunt aliqꝺ opus exercere quo erudiamur
ſic aūt fuit in aia diuitis: vn̄ ipſa loquebat̄ in vo
ce corpali corpaliter formata. ¶ Ad ſcꝺm ſiliter
dicim⁹ ꝙ ſicut hō exterior hȝ ſuos ſēſus: ſimiliter
hō interior hȝ ſuos. potētia em̄ videndi corpali vi
ſu viſus eſt aie. prima dico potētia ꝓxima ꝛ remo
ta. ꝓxima autē potētia q̄ eſt in organo videndi vi
ſus corporalis eſt. Silr̄ intellige de alijs ſenſibus
Quomodo aūt aia crucietur in igne materiali et
patiat̄ ab eo habes determinatū in quarto libro
in queſtiōe de igne purgatorio. Dictū eſt quō an
geli et aie ſibijnuicē loquūtur. deo aūt loquūtur
aie nō exponēdo aut enunciādo: ſȝ petēdo ꝛ ꝯfitē
do. Quō em̄ maligni ſpūs deo loquūtur/ ꝛ de⁹ eis
exponit greg. in glo. ſup Iob in principio. Loqui
tur ei de⁹ diabolo q̄ttuor modis. vias ei⁹ reꝑhēdē
do. i. reꝑhēſibiles eē oſtēdendo. bonoꝝ iuſticiā in
dicādo. tēptare ꝑmittēdo. tēptatiōis ei⁹ impetū
ꝯpeſcēdo. Que q̄ttuor notātur in illo vbo. Un̄ ve
nis ſathan. nūquid cōſideraſti ſeruū meū iob. ꝛc̄.

Loq̄bat̄ il le corpalit.
Ad ſecūdū.
Pȝ quō an geli ꝛ aie lo quuntur.
Quattuor mōis de⁹ lo q̄t̄ diabolo. Grego. ſup illo: vnꝺ ve nis ſathan.

¶ Tertia q̄ſtio principalis huius capituli.

Dictū eſt ꝙ adā non voluit eē ſicut deus:
ſicut eua ꝛ angelus. reſtat iueſtigare de
peccato ade vtruȝ fuit maius pctō eue.
an econuerſo. poſtea de cauſa pcti ade.
¶ Videt̄ ꝙ pctm̄ ade maius fuit pctō eue. q: adā
peccauit ex certa ſciētia. non em̄ excecatus fuit ꝑ
pctm̄ qꝺ ante feciſſet: q: nullū pctm̄ fecerat. eua
autem iā excecata erat per pctm̄ ſuperbie. Sȝ di
cit hiero. Ubi maius eſt donū ſciētie: ibi trāſgreſ
ſor maiori ſubiacet culpe. igitur adā magis pec
cauit q̄ȝ eua. Quo cōceſſo. ¶ Cōtra. Eua pecca
uit ſciens ꝛ prudens. quod pȝ. q: ſic et non aliter
permiſit deus eā temptari: vt ante oculos eue po
neret diabolus inhibitionē dn̄i dicens. Quare ꝓ
hibuit vobis deus. ꝛc̄. ¶ Item peccauit ex ſuper
bia: adā vero eo ꝙ noluit ꝯtriſtari vxorem ſuā. igit̄
magis peccauit eua q̄ȝ adā. Quod cōcedim⁹. Si
bus em̄ circunſtātijs aggrauātibus peccatū ade
prepōderat hoc ꝙ eua peccauit ex tāta ſuperbia:
q: voluit eſſe ſicut deus.

Ar ꝙ ſic.
In oppm̄.
Secūdo
Solutio. pctm̄ eue erat graui⁹

¶ Prima queſtio incidens.

Poſtmodū querit̄ de cauſa pcti ade. ꝛ vi
detur ꝙ fuit ei⁹ cauſa ignorātia. q: dicit
aug. ꝙ adā inexpertus diuine ſeueritatꝭ
iuſticiā: credidit veniale quod erat mor
tale. ¶ Quod ſi dicatur. ꝯtra Iſta ignorātia aut
fuit culpa: aut pena. quorū neutrū. q: ſequeretur
ꝙ aut comeſtio pomi nō fuiſſet eius primū pctm̄:
aut ꝙ pena preceſſiſſet pctm̄. Sȝ ꝙ fuit culpa vide
tur per hoc ꝙ hmōi ignorātia fuit error ī morib⁹
ſicut ſi aliquis nō crederet fornicationē eſſe pec
catum: erraret in moribus ꝛ peccaret mortaliter
ergo adā ignorādo illud eē mortale vel credendo
veniale peccauit mortaliter. ¶ Item aliter vide
tur poſſe ꝓbari ꝙ cauſa pcti eius fuit ignorātia.
ex hoc em̄ peccauit ꝙ non cōtulit. vn̄ quedā igno
rantia actualis fuiſſe videtur cauſa eius pcti qꝺ
cōcedimus. ¶ Sed illa ignorātia nō fuit nec cul
pa nec pena q: eſt pura negatio et defectus de nu
mero defectuum, de quibus dicit beat⁹ dionyſi⁹

Ar ꝙ adam peccauit ex ignorātia Auguſtin⁹
In oppm̄.
Ar ꝙ ille ex [illegible] peccatum.
Iterum ar ꝙ peccauit ex igrātia.
Solutio do ctoris.
Dionyſius

ꝙ malum eſt ex infinitis defectibus. ſimiliter iſta
ignorātia qua neſciuit pctm̄ quod cōmiſit ita gra
uiter puniendū ſicut fuit punitum. ꝓpter qꝺ dicit
auguſti. ꝙ et illud pctm̄ veniale eſſe credidit. non
quin ſciret illud eſſe mortale: ſed q: cito ſe adeptu
rum de illo veniā et indulgentiam eſtimauit. nec
culpa neq̄ȝ pena fuit. et ſic ſoluitur primū. ¶ Ad
ſecundum dicim⁹ ꝙ illa non collatio actualis non
debet dici fuiſſe ignorātia que ſit culpa: q: igno
rantia que eſt culpa dicit habitū. et preterea ta
lis ignorātia eſt ex hoc ꝙ neſcim⁹ aliquid quod ſci
re tenemur. qualis non fuit in eo. Pena ſimiliter
non fuit. quia neq̄ȝ pena torquens: nec pena dāni
q: nichil ademit nichil abſtulit.

Sic ſoluit̄ primū
Ad ſecūdū
Ignorātia il la n̄ fuit cul pa nec pēa.

¶ Secunda queſtio incidens.

Poſt queritur vtrum pctm̄ ade fuit ex libidi
ne. ¶ Et videtur ꝙ non. immo ex quadā cō
paſſione ꝛ pietate: vt vxori morem gereret: vt eaȝ
non contriſtaret. Quod ſi ſic. g̊ non omne pctm̄ ē
ex libidine. qꝺ eſt cōtra aug. ī libro de li. arbi. vbi
dicit ipſe ꝙ omne pctm̄ ex libidine. Obicit gloſa
ſuper illud p̄s. Incenſa igni et ſuffoſſa. ꝛc̄. que di
cit ꝙ omne pctm̄ eſt ex timore male humiliāte: vl̄
ex cupiditate male inflāmante. igitur non omne
pctm̄ ex cupiditate: ergo nec ex libidine. ¶ Et ip
ſe ſoluit ꝙ omne pctm̄ eſt ex libidine ſiue ex cupi
ditate mediate vel immediate. tamē quoddā pec
catum eſt īmediate ex timore: quoddā autem me
diate. Sȝ illud quod eſt ex timore immediate: eſt
etiam ex cupiditate mediate. quia timor eſt ex cu
piditate. Similiter pctm̄ ade ſiue mediate ſiue ī
mediate fuit ex libidine. fuit aūt ibi duplex libido
vna qua nimis dilexit vxorem ꝛ eius delicias. al
tera qua comedit pomū vetitū. Similiter ꝛ in pec
cato eue duplex fuit libido. vna in appetēdo eſſe
ſicut deus. altera in appetendo eſum ligni vetiti.
Uidit inquit lignum mulier. ꝛc̄.

Ar ꝙ non.
In oppm̄ videt̄ aug.
Soluit au guſtinus
pctm̄ ex du plici libidie
In muliere duplex libi do.

¶ Tertia queſtio incidens.

Conſequēter q̄ritur vtrū pctm̄ ade fuit ī
ſpm̄ ſanctū. ¶ Et videt̄ ꝙ ſic. quia adaȝ
nō peccauit in pr̄eȝ: q: nō peccauit ex in
firmitate. Nec in filiū. non em̄ peccauit
ex ignorātia: ſed ex certa ſciētia. g̊ peccauit in ſpi
ritum ſanctū. ¶ Item quātitati pene rn̄det quā
titas culpe. ſȝ nullū pctm̄ a deo fuit punitū tātuȝ
q̄ȝtum pctm̄ ade. g̊ pctm̄ ade fuit maximū. ſȝ pctm̄
in ſpm̄ ſctm̄ eſt maximū pctōrum: g̊ pctm̄ ade fuit
pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. ¶ Cōtra. Nec fuit deſperatio:
neq̄ȝ preſumptio/ nec finalis impenitētia: nec im
pugnatio gr̄e/ nec impugnatio vitatis agnite. igi
tur nō fuit pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. Quod cōcedimus.
¶ Ad primū dicētes ꝙ hec diuiſio pctōrū. aliud
in pr̄em: aliud in filiū: aliud in ſpm̄ ſctm̄. nō diui
dit pctm̄ ſufficiēter. nō em̄ omne pctm̄ eſt in pr̄em
vel filium/ vel ſpiritū ſctm̄: vt eſt mendaciū qꝺ fit
qn̄ aliq̄s mentit̄ ex certa ſciētia. ¶ Ad hoc qꝺ q̄
ritur ſiue obicit̄ ꝙ quātitati pene rn̄det quātitas
culpe. dicēdū ꝙ hoc verū ē de pena illata ꝑ diffi
nitiuā ſn̄iam ſiue de pena poſt mortē. ꝛ nō ē verū
de pena tp̄ali. qn̄q̄ȝ em̄ de⁹ tp̄alit̄ magis punit mi
nus pctm̄ q̄ȝ magnū. ſȝ ꝙ magis videt expedire.
Pctm̄ g̊ ade punitū ē tp̄aliter pluſq̄ȝ alia: duab⁹

Ar ꝙ ſic.
Secundo.
In oppm̄ pcm̄ ade nō fuit pctm̄ in ſpm̄ ſanctū
Solutio Ad primuȝ Illa diſio pcti eſt īſuf ficiens.
Ad ſecūdū

Ayuntamiento de Madrid

Pria cauſa quare pctm̃ plus ponit̃ tẽporaliter Scđa cã.

de cauſis. ¶ Prima eſt ſtatus. decẽs em̃ eſt vt in ſtatu noſtre miſerie magis abundet effect⁹ mie: ꝙ̃ in ſtatu ade qui erat in delicijs paradiſi. In ho mine em̃ ſm iſtius miſerie ſtatũ ſũt ſagitte dñi. ⁊ ita multũ pene ſecũ portat. ¶ Alia cauſa ẽ gña lis hoĩs inſtructio. vnde ꝑ hoc ꝙ dñs tm̃ puniuit peccatũ ade: inſtruere voluit quemlibet hoĩem a principio mũdi vſq; in finẽ ꝙ̃tum habet odio pec catum. vt ſic homo eſſet a peccato.

Quarta queſtio principalis huius capituli.

Ar ꝙ ſic ꝑ auguſtinũ.

Ultimo ꝗritur vtrũ adã potuit peccare venialiter in prĩo ſtatu. ¶ Et videt̃ ꝙ ſic. q2 dicit aug. ꝙ pctm̃ adeo volũtariũ eſt ꝙ ſi nõ eſt volũtariũ nõ ẽ pctm̃. Nichil autẽ in poteſtate nr̃a ita eſt ſicut volũtas

Auguſtin⁹ Bernard⁹.

ſicut ipẽ aug. dicit. Et berñ. đt. Uolũtas eſt mo tus animi liber ſui. Sʒ prim⁹ motus eſt volũta rius: igitur eſt in volũtate hoĩs: igitur eſt in ptã te hoĩs. ⁊ eſt pctm̃ veniale cũ eſt illicitũ. igitur i ptãte hoĩs eſt peccare venialiter per primos mo tus. ſed eandẽ ptãtẽ quã habet homo in hoc ſta tu habuit adã in prĩo ſtatu. igit̃ in prĩo ſtatu adã potuit peccare venialiter.

In oppm̃.

¶ Cõtra. pctm̃ venia le eſt ex fomite: ſed adã nõ habebat fomitẽ: ergo non poterat peccare venialiter.

Secundo.

¶ Itẽ infirmi tas carnis facit ꝙ pctm̃ ſit veniale. ſed adã nõ ha bebat infirmitatẽ carnis: ꝗ nõ poterat peccare venialiter.

Tertio.

¶ Itẽ nõdũ verſatũ erat ſtratũ eius in infirmitate eius: ergo nondũ erant inordinate vires eius in ipſo. igit̃ nondũ poterãt cõcupiſci bilis ⁊ iraſcibilis mouere ipm̃ ante cõſenſum ra tionis. ſed hoc eſt pctm̃ veniale: ſcʒ cũ cõcupiſci bilis vel iraſcibilis mouet hoĩem in illicitũ ante cõſenſum rõnis: ergo nõ poterat peccare veniali ter. qđ cõcedũt multi.

Opinio multorum. Cõtra hãc videtur eſſe auguſti.

¶ Sed cõtra. Dicit aug. ſup illud apli Lignũ / fenũ / ſtipula. ꝙ quidã dili gunt vxores ⁊ filios plus debito: tñ minus ꝙ̃ de um. ⁊ hi venialiter peccãt. alij pluſꝙ̃ deum: ⁊ hi mortaliter peccãt. Sed adã plus debito poterat diligere vxorẽ ⁊ filios: et tamen citra deũ. igitur poterat peccare venialiter.

Opinio doctoris. Duob⁹ modis cõmitti tur veniale.

¶ Qđ concedimus dicentes ꝙ duobus modis cõtingit cõmitti pec catũ veniale. primo modo cũ ꝓcedit ex fomite ſi ue ex volũtate coacta: vt eſt videre in prĩo motu qui eſt pctm̃ veniale. eſt em̃ volũtarius a volũta te coacta: et eſt volũtarius q2 volẽte rõne ſurgit Et talis motus non poterat ꝓcedere vel ſurgere in adam in primo ſtatu. vñ non poterat peccare venialiter hac via. poterat aũt peccare veniali ter in diligẽdo vxorẽ vel filios plus debito: tñ ci tra deũ ſicut ꝓbatũ eſt. vnde ⁊ tale veniale eſt cõ ſenſus ſiue ex cõſenſu.

Adã potuit primo pec care venialit̃. Falſa figu re dictiõis.

Unde in argumẽto illo eſt figura dictionis. Eandẽ poteſtatẽ quã habet hõ modo habuit adã in primo ſtatu. ſed homo modo põt peccare venialiter: igitur adã poterat pecca re venialiter. Etſi em̃ eãdem ptãtẽ habuit quam homo modo habet. non tamẽ oĩno talẽ q2 magis liberam habebat ꝙ̃ modo habeat homo.

¶ Undecimus tractatus in quo tria princi paliter querũtur ſm ꝙ ſunt tria capitula.

Capl̃m. 1.

Dicto de lapſu primi hoĩs ⁊ eius peccato conſequẽs eſt dicere de alijs pctĩs. quorũ ꝗa liberũ arbitriũ eſt origo: primo dicẽdũ eſt de illo. deinde de peccatis i generali. tertio de pec catis in ſpeciali.

In prĩo ca pitulo ꝗrũ tur quinq;.

¶ De libero arbitrio quinq; ſũt inquirẽda. primũ: cũ ſe habeat ad bonũ ⁊ ad ma lum: quare potius dicatur bonũ ꝙ̃ malũ. ſcđʒ: de eſſentia et ei⁹ diffinitiõe. tertiũ: de libertate ei⁹. quartũ: de poteſtate. quintũ: ſi ſuperior pars rõ nis poſſit peccare.

Ar primo.

¶ Circa primũ ſic. Liberum arbitriũ eque ſe habet ad malũ ⁊ ad bonũ. ꝗ qua ratione dicitur bonũ: debet dici malũ. imo oſten ditur ꝙ magis ſe habet ad malũ. nam ſine aliquo operante vel cooperante ſe habet ad illud. ad bo num aũt nõ ſic.

Secundo.

¶ Itẽ pronius eſt ad malũ ⁊ faci lius inclinatur ad illud. Proni em̃ ſunt ſenſus ho minis ab adoleſcẽtia in malũ.

Tertio.

¶ Itẽ li. ar. ẽ prin cipiũ primũ mali: nõ aũt boni. Ex his aũt patet ꝙ magis ſe habet ad malũ ꝙ̃ ad bonũ. et inde vt prius.

In oppm̃.

¶ Sed ꝙ magis ſe habeat ad bonũ oſten ditur per hoc ꝙ naturaliter eſt ad ipm̃. nã ad illđ datũ eſt. Qđ aũt natura tale eſt magis ẽ tale ꝙ̃ qđ nõ natura tale.

Secundo.

¶ Itẽ eſſentialiter creatũ eſt ad bonũ. qm̃ eius finis bonus eſt ad quẽ creatus eſt. igitur magis ſe habet ad bonũ ꝙ̃ ad malum.

Solutio.

¶ Et hoc concedimus qm̃ ad bene vtendũ datũ eſt: tamẽ cõtingit ipo abuti. ſicut patet in cultro ⁊ in hoc eſt ei laus ꝙ põt declinare in malum: qñ nõ declinat. Meliores em̃ iudicauit de⁹ ſeruos ſuos: ſi ei liberaliter deſeruirent. et ex hoc etiam erit quoddã gaudiũ electis ꝙ potuerunt trãſgre di ⁊ nõ ſunt trãſgreſſi. ſicut gaudentius comedit qui ſimbolũ appoſuit.

Ad primũ.

¶ Ad primũ obiectũ dici mus ꝙ nõ ſe habet liberũ arbitriũ ad malũ magis ꝙ̃ ad bonũ. q2 licet ſine aliquo cooperante ſe ha beat ad illud: nõ tñ ſine aliquo deoperante. Ma li em̃ nõ eſt cauſa operans ſed deoperãs. ſicut di cit aug.

Auguſtin⁹.

Mali nõ eſt cauſa efficiens ſed deficiẽs q2 malũ nõ eſt effectio ſed defectio. nõ effect⁹ ſed defectus. imo ex infinitis defectibus creat̃ ſicut dicit btũs dionyſius. Q2 ergo ex infinitĩs cauſis eſt malũ: ideo facilius ſe habet ad illud lib. ar. nõ tamẽ magis. ſicut facilius ẽ deſtruere ꝙ̃ ꝯſtrue re. nõ tñ cauſa agens magis ſe habet ad deſtruẽ dum ꝙ̃ ad cõſtruendũ ſcʒ opifex. ¶ Ex predictĩs patet ſolutio ad vltimũ. q2 li. ar. non eſt primũ ⁊ proximũ principiũ mali: imo per defectum.

¶ Secũda queſtio huius capituli.

Quid ſit li berum arbi trium.

Secũdo ꝗritur quid ſit liberũ arbitrium Et đt aug. Liberũ arbitriũ ẽ facultas volũtatis et rõnis qua bonũ eligit̃ gr̃a aſſiſtente. malũ ꝟo gratia deſiſtẽte. Cũ ergo duos habeat actus ſcʒ velle ⁊ diſcernere: et diuerſitas potentiarũ dinoſci habeat penes va rietatẽ actuũ: videt̃ aliquib⁹ ꝙ neq; ſit ratio neq; voluntas: ſed potentia mixta ex his. Sed eodẽ modo poſſent dicere ꝙ ex illis tribus ſit quarta. ⁊ ſic in infinitũ.

Opinio ali quorum. Cõtra quã arguitur.

¶ Quia ergo nõ poſſunt aſſigna re actũ illius potentie quã ſic fingũt: ideo dicũt alij ꝙ liberũ arbitriũ eſt quarta potentia preter aĩe vires: ⁊ eſt potentia eligendi.

alia opinio. Cõtra hoc eſt damaſ.

¶ Sed cõtra. dicit damaſ. Liberũ arbitriũ libere cõſiliat̃: in quirit: iudicat: vult. Iudicare autẽ rõnis eſt igit̃ li. ar. nõ eſt aliud ꝙ̃ ratio.

Secundo.

¶ Preterea Act⁹ eli

Ayuntamiento de Madrid

gendi eſt de neceſſitate annexus his actibꝰ vnde eſt vna ꝛ eadē potentia. potētie enī diuerſificantur per actus tanq̄ per fines ad quos ſūt. qꝛ eēntia potentie nihil aliud eſt q̄ habitudo qua ſe habet ad talē actū.

Tertio.

❡ Itē eligere aut eſt appetere conſiliatū: aut eſt conſentire in illud. Sed vtrūlibet dicatur ſequitur li. ar. qd̕ tu ponis eſſe potentiā eligendi nō erit potentia preter cōcupiſcibilem aut rōnabilē ad quas pertinēt dictis actus.

Opinio doctoris.

❡ Dicimus ergo ꝙ li. ar. idē eſt ꝙ ratio: ꝛ eſt potentia eligendi. Eligere aūt eſt cōſentire in alterum deliberatoriū vel cōſiliatoriū. Et ideo ſubtiliſſime dt aug. L. i. ar. ē facultas vo. ꝛc̄. Ratio enī ponitur pro diſcretione: volūtas pro inclinatiōe in alterū. Ex diffinitiōe predicta quā ponit aug. de li. ar. ſcꝫ ꝙ liberū arbitriū eſt facultas volūtatis ꝛ rōnis. ꝛ ex hoc ꝙ ipſe dt in libro de li. ar. Liberum arbitrium ē volūtas libera. videt̾ ꝙ li. ar.

Liberū arbitriū videt̾ cōprehēdere omnem vim anime.

cōprehendat oēꝫ vim aīe. Nam in omni vi eſt habitus volūtarius qd̕ eſt virtus. ſicut ptꝫ ꝑ gloſā ſuꝑ illud geñ. Fluuius egrediebat̾ de loco voluptatꝭ. vbi dicitur ꝙ iuſticia circuit oēs vires. Et ſicut patet per euāgeliū ſuꝑ illū locū Simile eſt regnū celoꝝ. ꝛc̄. vbi dt gregoriꝰ ꝙ in rōne ē prudentia. ꝛc̄.

Grego. ſuꝑ euāgelium.

Itē qꝛ conſiliari inquirere / diſcernere velle / eligere: eiuſdē ſunt coordinationis ꝛ cōnexionis: eiuſdē ſūt potentie ſcꝫ li. ar. Sed appetere eiuſdē eſt cōnexionis. nā appetere de neceſſitate ſequitur eligere. qꝛ ſi q̄d eligitur: appetitur ergo appetitus eſt li. ar. ſed appetitus ē in qualibet vi. ergo in qualibet vi eſt li. ar.

Contra dicta arguit̾.

❡ Sed videt̾ ꝙ ſola concupiſcentia ſit li. ar. quia in ea eſt caritas penes quā ē primū meritū.

Aliter ar̄.

❡ Sed ꝙ ſola ratio ſit li. ar. habetur per hoc ꝙ ratio ē optimū in aīa ꝛ imperatiſſimū. qꝛ eſt rex in regno aīe ꝛ q̄a eſt vir. ꝛ preterea quia volūtas q̄ eſt in ſolo libero arbitrio eſt in ſola rōne.

Opinio doctoris.

❡ Et hoc cōcedimus ꝙ illud in quo eſt primū meritū vel demeritū: illud in quo ſolo eſt volūtas liberrima eſt liberum arbitriū. ꝛ hec eſt ſola ratio: quia eiꝰ volūtati debent obedientiā volūtates ceterarū viriū. Per hoc patet ſolutio ad duas gloſas.

Ad tertiū.

❡ Ad tertium dicendū ꝙ appetere nō eſt eiuſdē cōnexiōis cuꝫ eligere. qꝛ appetere pōt eſſe ſine eligere vt patet in primo motu in quo eſt appetitus: nulla tñ electio. tamē qꝛ eligere dignius eſt q̄ appetere ꝛ ſe habet ad illud ſicut imperans ad imperatū. quia prius eſt cōſentire in alterū deliberatoꝝ vt fiat: poſtmodum ſequitur appetere.

❡ Poteſt q̄ri incidentaliter. an in libero arbitrio ſit meritum vel demeritum.

Dictū eſt ꝙ eligere eſt motus li. ar. ſed cum ſm̄ aliā diffinitionē dicatur li. ar. liberū de volūtate iudiciū. iudiciū autem idem eſt ꝙ diſcretio faciēdi a non faciēdo. q̄ diſcretio non eſt meritoria aut demeritoria. Nā vt ait Bern̄. diſcretio nō tā eſt virtꝰ q̄ auriga virtutū. videt̾ ꝙ in li. ar. nō ſit meritū aut demeritū.

Ar̄ ꝙ nō ꝑ bernardū.

Secundo.

❡ Preterea. Cū hmōi diſcretio faciēdorū a non faciendis regatur per ſuperius aliqd̕ ſcꝫ per ſynderesim q̄ legit in prima ꝟitate: videt̾ ꝙ huiuſmōi diſcretio ſiue potentia a qua eſt non ſit imperātiſſima: ſed habet aliqd̕ imperans ſuꝑ ſe. et ita li. ar. nō eſt id in aīa quod eſt liberrimū. qd̕ eſt contra predicta.

Solutio duplex eſt iudicium.

❡ Rn̄deo ꝙ eſt iudicium duplex. Unū eſt iudiciū quo iudicat q̄s q̄d faciendū: q̄d nō. ꝛ hoc ē iudiciū mere diſcretiōis penes qd̕ nullū eſt meritū aut demeritū. ſicut ꝓbatū ē ſupra. ꝛ hoc per viā iuris naturalis: quia per viā fidei vel intellectꝰ doni bene pōt eſſe meritoriū. Alterū eſt iudiciū quo quis ſciens per deliberationē ꝛ collationē aliquoꝝ qui faciendū quid nō: ꝛ diffinit ꝛ ſententiat ꝛ imperat vt hoc fiat: illud non. Et hoc eſt primū opus ꝟtutis poſt opus nature. ꝛ tale iudiciū eſt meritoriū vel demeritoriū et tale iudiciū eſt actus potentie eligendi q̄ eſt liberū arbitriū.

Primū opꝰ ꝟtutꝭ q̄d ē.

aristoteles

Licet enī dicat ethicus ꝙ eligere eſt appetitus cōſiliati: qꝛ eius cōſideratio nō eſt niſi circa ꝟtutes politicas quarū oꝑa ſūt ab appetitu interiori: tñ theologus qui acutius ꝛ ſublimius loquitur dt ꝙ eligere eſt cōſentire in alterū deliberatoriū vt fiat. nō enī ſolas politicas attendit theologus: imo oꝑa theologicaꝝ dicit oriri a libero arbitrio.

Theologꝰ.

Ad primū.

ꝑ hoc patet ſolutio ad primum.

Ad ſcd̕m.

❡ Ad ſcd̕m dicēdū ꝙ li. ar. id eſt diſcretio liberi arbitrij habet aliquid ſuꝑius nō imperās ſed conſulens. nā li. ar. eſt ita imperans ꝙ nō imperatū.

Intelligentia diffinitiōis li. ar.

❡ Ex his palā eſt quomodo ſit illa diffinitio intelligenda li. ar. quā ponit aug. Liberum arbitriū eſt facultas volūtatis ꝛ rōnis. i. liberuꝫ arbitriū eſt facilis potentia. i. potentia facile volendi id in qd̕ eſt cōſenſus ex deliberatione et diſcretiōe prehabita.

Correlariū

Opinio aliquorum.

❡ Ex dictis etiā inſinuatur ꝙ liberū ar. aliud eſt in eſſentia q̄ cōcupiſcibilis aut iraſcibilis. Sunt tñ qui dicūt ꝙ idē ſūt in eēntia ꝛ ꝙ aīa eſt ſua potentia. innitētes illi auctoritati aug. ꝙ memoria / intelligentia / ꝛ volūtas nō ſunt tres vite ſed vna vita: nō ſūt tres eſſentie ſꝫ vna eſſentia.

Dictū aug.

Dicūt etiā ꝙ ſi potētia ratiocinādi eſſet naturalis potentia aīe de genere qualitatis eſſet ei accidēs: neq̄ per eā differret aīa rōnalis ab aīa irrōnali. vnde neq̄ aīalia rōnalia neq̄ irrationalia ſpecie different. qd̕ eſt abſurdū dicere

eiꝰ ꝯfutatio

❡ Sed cōtra eos eſt ꝙ ſolus deus eſt bonus per eſſentiā: ꝙ ſolus deus eſt ſua bonitas. igit̾ ſolus deus eſt potens per eſſentiā: igitur ſolus deꝰ eſt ſua potentia.

Aīa nō ē illud qd̕ ſua potentia.

❡ Propter hāc rōnē et alias q̄ ſuperius inducte ſunt ad hoc vbi de hoc eodem diſputatū eſt in capitulo ſcꝫ de differentia aīe rōnalis ad angelū. dicimus ꝙ nō eſt idē aīa ꝙ ſua potentia. ꝛ auctoritatē aug. ſic exponimus. ſunt vna eſſentia. i. vni eſſentie ſūt cōplemētū cōferētia. i. per eas attingit aīa ſue perfectioni. ad hoc enī creata eſt vt frua̾t deo. quod nō poteſt niſi ꝑ potentiā cognoſcēdi ꝛ diligendi.

Ad aliud.

❡ Ad aliꝺ dicimus ꝙ ſubſtātiale eſt qd̕ confert eſſe ex quadam cōpoſitiōe.

Duplex cōpoſitio.

Cōpoſitio aūt q̄dā eſt phiſica ex materia ꝛ forma. quedā aūt logica ex genere et ſubſtantialibus differentijs. Scd̕m hmōi cōpoſitionem dicere eſt ꝙ aliqua que ſūt accidentia. i. de alijs generibus a ſubſtātia: ſūt ſubſtātiales differentie. dicit enī porphirius ꝙ differentia predicatur in quale.

Itez ar̄ ꝙ li. ar. nō ſit ratio.

❡ Adhuc ꝓba̾t ꝙ li. ar. nō ſit ratio ſic. Alia eſt potētia cognoſcitiua ſiue apprehen=

Ayuntamiento de Madrid

ſiua albi ꝛ nigri. alia dulcis ꝛ amari. Igitur ꝛ ea-
dem rõne: alia potentia cognoſcitiua ſiue appꝛe
henſiua veri ꝛ falſi alia boni ꝛ mali. Sed potẽtia
cog̊ſcitiua veri ꝛ falſi eſt rõ. potẽtia cognoſcitiua
Solutio.
boni et mali ẽ li. ar. ergo li. ar. nõ eſt ratio. ¶ Ad
hoc ſoluimus. nõ eſſe ſimile. quia intellectus eſt
imago dei. vnde ſicut deus oĩa cognoſcit: ita in-
Quõ intellectus intelligit omnia.
tellectus oĩa intelligit. ſed differẽter: qꝛ deꝰ oĩa
actu: intellectus aũt poſſibꝛr. vt intelligibile et
ens cõuertũtur. Intellectus eñ quodãmodo eſt
oĩa: qꝛ ſimilitudinẽ habet cũ oĩbꝰ. Unde ſicut ve
rum ꝛ bonũ idẽ in eſſentia ſunt: ita idẽ intellectus
Nullus ſenſus eſt oĩm ſenſibiliũ.
cognoſcit ꝛ verũ ꝛ bonũ. Nõ aũt idẽ eſt ſenſus al
bi ꝛ nigri: dulcis ꝛ amari. nõ eſt eñ ſenſus aliq̄s
vna cõis potentia ad hoc: ſicut intellectꝰ ad oĩa.
quia ſenſus eſt potẽtia coartata circa aliquã ma
teriã. intellectus aũt ad oẽꝫ materiã ſe habet ra
Iterum arḡ ad idem.
tione pꝛedicta. ¶ Itẽ alia eſt potentia qua aĩa
quieſcit in bono: alia qua quieſcit in vero. eadem
rõne alia eſt potẽtia electiua boni: alia electiua
veri. Sed li. ar. eſt potẽtia electiua boni: ratio ẽ
potentia electiua veri. igitur li. ar. non eſt ratio.
Solutio.
¶ Ad hoc dicimus ꝙ eadem eſt vis q̄ quieſcit in
Eadem vis aĩe quieſcit ĩ bono ꝛ ꝟo
vero ꝛ q̄ quieſcit in bono ſcꝫ intellectus. Aĩa eñ
ſm vim ꝯcupiſcibilẽ deſiderãdo mouetur vt ip̄a
ſm vim rõnabilẽ fruaꝛ pꝛima ꝟitate quieſcendo
in eius aſpectu. qui inq̄ꝫ aſpectus eſt vita eterna.
ꝛ quieſcendo in vero quieſcit in bono vbi ẽ cogni
Iterum arḡ.
tio veritatis. ¶ Sed ſi verũ eſt qđ dictum eſt ſcꝫ
ꝙ eligere eſt conſentire in alterũ deliberatoꝝ vt
fiat: ſequiꝛ ꝙ credere nõ eſt eligere: qꝛ non eſt ibi
cõſenſus vt aliquid fiat. Ex hoc aũt ſequitur vel
ꝙ credere nõ ſit meritoꝛiũ: vel ꝙ nõ ſit pꝛimo me
ritum in fide: vel ꝙ in li. ar. nõ ſit pꝛimo meritum
Solutio.
vel demeritũ. ¶ Solutio. Conſenſus in alterũ
deliberatoꝛũ vt fiat vocatur a nobis iudiciũ dif-
finitiuũ. ꝛ hmõi iudiciũ eſt in fide. quia ibi eſt tri
Iudiciũ fidei triplex.
plex iudiciũ. ſcꝫ ꝙ hoc ſit credendum illud nõ: ꝙ
hoc credatur illud nõ: ꝛ ꝙ ita ſit ꝛ nõ aliter: ꝛ qđ
libet iſtoꝝ eſt in quolibet. quia fides q̄ eſt in ſupe
rioꝛi parte rõnis nõ habet cõſiliũ vel imperium
niſi a ſe. i. nõ ab alia ꝟtute q̄ ſit pꝛima virtutũ niſi
tantũ a deo. Et qꝛ fides eſt in ſuperioꝛi parte rõ-
nis q̄ tanto liberioꝛ quãto a ſerpente ſcꝫ ſenſuali-
tate abſtractioꝛ ꝛ remotioꝛ ꝛ minus potens ab ea
trahi. nõ aũt ſic eſt in virtutibus actiuis q̄ ſũt in
inferioꝛi parte rõnis q̄ pꝛopinquioꝛ eſt ſenſuali-
tati. ꝛ tanto in ſeruitutẽ pꝛonioꝛ quãto magis ab
ea trahi põt. ex ꝟbis damaſ. qui dicit ꝙ li. ar. li-
bere iudicat: libere appetit: libere vult: libere eli
git. ꝛ ſic de alijs actibꝰ inſinuari videtur ꝙ li. ar.
Uoluntas põt ſumi ꝓ appetitu.
ſe extendat ad oẽm vim. qꝛ actus pꝛedicti nõ ſũt
vnius ſed pluriũ virtũ. ꝛ hoc poteſt concedi. ſed
tunc opoꝛteret ampliari volũtatis nomẽ qđ acci
pitur in rõne li. ar. vt appellareꝛ volũtas appeti
tus. Similiter opoꝛteret dicere ꝙ nõ ſolũ eſt libe
rum arbitriũ id in aĩa quod ab oĩ ſeruitute coa-
Li. ar. large ſumitur.
ctionis ꝛ ſubtractionis liberꝝ eſt: ſed omne quod
ab omni coactiõe eſt immune. Siſr opoꝛteret
dicere ꝙ nõ ſolũ liberũ arbitriũ eſt id in quo pꝛi-
mo eſt meritũ vel demeritũ: ſed oẽ id in quo ſiue
pꝛimo ſiue non pꝛimo eſt meritũ aut demeritum.

¶ Sed pꝛioꝛ ſolutio nobis magis placet: cũ pꝛo
Appꝛobat magis pꝛimam ſolutionem.
pꝛie (vt dictũ eſt) libera volũtas ſit in ſola ratiõe
Unde dicit ariſtoteles in topicis. peccant q̄ po-
nunt voluntatẽ eſſe genus amicitie. qꝛ voluntas
eſt in rõnali. amicitia in concupiſcibili.

¶ Tertia queſtio pꝛincipalis huius capituli.

Dicto de liberi arbitrij eſſentia ꝛ diffini-
tione: dicendũ eſt de libertate lib. arbi.
¶ Et q̄ritur quid ſit eius libertas: vtrũ
Que ſit libertas lib. arbi.
ſit pꝛiuatio coactiõis vel flexibilitas in
vtrãlibet partẽ: vel flexibilitas in id qđ vult ha-
bens li. ar. ¶ Si dicaꝛ ꝙ ſit pꝛiuatio coactionis
Arḡ pꝛimo ꝙ nõ ſit pꝛiuatio coactionis.
ſm hoc erit magis libertas arbitrij in diabolo q̄ꝫ
in hoĩe ſctõ in via. quia eius liberũ arbitriũ non
põt flecti ad bonũ: quia obſtinatꝰ eſt. nec ad ma-
luꝫ. deus eñ nõ poteſt eũ flectere nec cogere ad
malũ: quia nõ vult. Scti autẽ in via poſſũt flecti
ad malũ. vnde clamãt. quod nolo hoc ago. Nõ ẽ
Paulus.
autẽ tanta libertas arbitrij in diabolo q̄ꝫ in ſan-
cto hoĩe: igitur libertas arbitrij nõ eſt pꝛiuatio
coactionis. ¶ Si dicatur ꝙ ſit flexibilitas in
Cõtra aliã partem arḡ.
vtrãq̄ꝫ partẽ. ſm hoc nõ erit li. ar. in ſanctis qui
ſunt in patria: nec in angelis bonis: nec in malis
qꝛ eoꝝ. li. ar. nõ põt flecti in vtrãq̄ꝫ partẽ. ¶ Si
Cõtra tertiã ſiſr arḡ.
dicatur ꝙ ſit flexibilitas in id quod vult habens
li. ar. ſm hoc iterꝝ. maioꝛ erit libertas arbitrij in
demonibꝰ q̄ꝫ in ſanctis. qꝛ libertas arbitrij in de
monibus nõ põt flecti niſi in id qđ volunt: ſcꝫ in
malũ. Sctõꝝ autẽ libertas arbitrij põt flecti ad
vtrũq̄ꝫ: ſcꝫ ad bonũ ꝛ ad malũ. vnde clamant De
Pſalmiſta.
neceſſitatibꝰ meis erue me. ꝛ Quod nolo hoc ago
igitur libertas arbitrij nõ ẽ flexibilitas in id qđ
vult habens li. ar. ¶ Ad hoc dicẽdũ ꝙ libertas
Solutio.
arbitrij eſt abilitas eligẽdi qđ ſinderesis dictat.
Triplex libertas.
Eſt autẽ triplex notanda libertas in li. ar. Gene
ralis ſcꝫ libertas neceſſitatis ſiue a neceſſitate /
Libertas a neceſſitate duplex.
a pctõ / ꝛ a miſeria Libertas a neceſſitate duplex
eſt. ſcꝫ a neceſſitate ineuitabilitatis. et hec liber
tas nõ eſt in diabolo: qꝛ ineuitabiliter peccat Et
a neceſſitate coactiõis extrinſece. et hec eſt in oĩ
habente liberũ arbitriũ. Libertas a pctõ. ꝛ hec
Libertas a pctõ.
eſt magna libertas. qꝛ qui facit pctm̄: ſeruus eſt
pcti. ꝛ alibi. Miſeros pplos facit pctm̄. Et hec
libertas tm̄modo eſt in bonis hoĩbꝰ quos deꝰ ꝑ
grãꝫ liberat. nõ vt peccare nõ poſſint: ſꝫ vt pctm̄
eis nõ dñetur. ¶ Itẽ ẽ libertas a miſeria. et hec
Libertas a miſeria.
eſt in sctis in patria. qñ creatura liberabiꝛ a ſer-
uitute coꝛruptiõis in libertatẽ adoptiõis filioꝝ
dei. Tũc eñ dicent. Laqueus ꝯtritus eſt: ꝛ nos
liberati ſumus. Patꝫ ergo q̄d ſit libertas arbitrij.
Ex quo etiã ptꝫ q̄re nõ diximus ꝙ cũ diciꝛ li. ar.
eſt facultas volũtatiſ. ꝛc̄. ꝙ facultas hmõi ſit abi
ꝙ
litas potentie q̄ eſt li. ar. ſed eſt ipſa potẽtia q̄ ſic
noĩatur ꝓpter abilitatẽ ſibi annexã. Dicimꝰ eñ
ꝙ hec facilitas ſiue abilitas potẽtie libertas pꝛe
Opinio doctoꝛis.
dicta eſt q̄ eſt ſine coactione in omni habente li-
berũ arbitrium. ¶ Sed contra. Dicit aug. ꝙ vo
An volũtaſ poſſit cogi.
luntas coacta eſt voluntas. igitur voluntas põt
cogi. igitur li. ar. põt cogi. Quod etiã ptꝫ ꝑ hoc
Secundo.
ꝙ multi in pꝛimitiua eccleſia coacti ſunt negare
Solutio.
chꝛiſtũ. ¶ Solutio. Duplex eſt coactio. ſcꝫ ſuffi
Duplex eſt coactio.
ciens: ꝛ hec nõ cadit in voluntatẽ neq̄ꝫ in liberũ

Ayuntamiento de Madrid

arbitriū. Et coactio inducens: et hec bene cadit in volūtatē ꝛ in li.ar. Et de hac dicit aug. ꝙ coacta volūtas: volūtas eſt. ¶ Cōtra hec que dctā ſūt obicit. Nā ſi libertas eſt flexibilitas ad id qđ dictat ſuperior pars rōnis: nō videt diabolus libertatē arbitrij habere. nā flexibilitatē ad bonū nō habet. Si dicas ꝙ libertatē iudicādi habet et diſcernendi. nihil eſt hoc. qꝛ iudicare. i. diſcernere nō eſt opus potentie eligēdi que eſt li.ar. imo potius eligere. ¶ Preterea. Hoc dicto ſequitur ꝙ eque li.ar. eſt in malis angelis ſicut i bonis cū hmōi iudicium equale ſit in vtriſqȝ. nā hmōi iudiciū eſt a naturali ꝑſpicacitate: quā non amiſerūt cū demones facti ſūt. Unde dicit btūs dionyſi⁹ ꝙ adhuc ſplendidiſſima habent naturalia. quod vult habere ex illo verbo dñi in euāgel. Uidebā ſathanā quaſi fulgur de celo. ꝛc̄. ¶ Et ad hoc dicendū ꝙ diabolus flexibilitatē ſiue abilitatē aut habitudinē naturalē ad bonū nō amiſit penit⁹ nā bonū naturale nō penitus corrūpitur per pctm̄. Sed re vera illa prōptitudo naturalis ſiue poteſtas adeo leſa eſt ꝛ vulnerata. adeo extincta ꝛ ſopita ꝛ ligat a vinculo pcti et ſeruituti pcti addita ꝙ licet naturaliter ſit ad bonū: non tamē pōt effectiue in aliqđ opus bonū. ſicut homo egrot⁹ pedibus greſſibilitatē qđē habet: ſed tamen in actū gradiendi nō poteſt exire. Sed ſicut dicit augu. de pctō in ſpm̄ ſctm̄ ſcilicʒ ꝙ tanta eſt labes hui⁹ pcti ꝙ exiſtens in hoc pctō non pōt ſubire penitentiā. Quod ſic eſt intelligēdū: id eſt vix poteſt. Ita diabolus non ſolum vix poteſt: immo nullo modo poteſt bonum aliquid agere.

Cōtra ſuperi⁹ dctā ar.

Secundo.

Dionyſius.

Solutio.

Diabol⁹ nō amiſit penitus libertatē ad bonū.

Labes pcti in ſpm̄ ſctm̄ quanta ſit.

¶ Quarta queſtio principalis huius capituli continens duas queſtiones.

QUarto queritur de poteſtate liberi arbitrij. Hec autē queſtio diuidit i duo mēbra. ¶ Primū eſt. vtrū lib.ar. potens ſit in opera de genere bonoꝝ per ſe ſine gratia ſuperaddita naturalib⁹ ¶ Scđʒ eſt. vtrū poſſit ex ſe ſine gr̄a in oꝑa meritoria: et vtrū potentia credendi ſit naturalis. ¶ Circa primū duplex eſt opinio. Quidā em̄ dicunt ꝙ li.ar. poteſt in oꝑa de genere bonoꝝ ſine gratia ſuꝑaddita naturalibus. ¶ Alij dicunt ꝙ nō ſine gr̄a excitante. et hoc voluit ꝓbare auctoritatibus ꝛ rōnibus. Auctoritatib⁹ primo. dicit dñs in iohāne. Sine me nihil poteſtis facere. et in iſaia. Omnia opera nr̄a operatus es in nobis dñe. ꝛ aplus. Non ꝙ ſufficientes ſimus aliqd cogitare ex nobis quaſi ex nobis. Et in trenis. Miſericordie dñi eſt ꝙ nō ſumus cōſūpti. Per hanc vltimā auctoritatē ptʒ ꝙ nec etiā decliare poſſumus a malo niſi ex gr̄a: igit multo magis nō poſſumus facere bonū in genere ſine gr̄a ¶ Rationibus idem ꝓbare voluit hoc modo. Triplex eſt bonum opus: ſcʒ bonū opus nature. bonū opus qđ eſt de genere bonorū. ꝛ bonū opus meritorium. Sed bonū opus nature habet ſuā radicē ſcʒ naturā. bonū meritorium ſuā ſcʒ gr̄am. ergo bonū op⁹ qđ eſt de gñe bonoꝝ habet ſuā radicē nō niſi gr̄am excitantē vt videt. ꝛ aliud eſt quo bonū in gñe eſt. aliud quo eſt bonū in genere. ſed natura eſt id quo eſt: ergo id quo eſt bonū eſt ſupra naturam ſed hoc eſt gr̄a. igitur li.ar. nō pōt in bonum in genere niſi ꝑ gr̄aʒ. ¶ Itē homo per pctm̄ ſpoliatus eſt gratuitis ꝛ vulneratus in naturalib⁹. ꝙ vulnerata fuerūt naturalia hois ꝛ diminuta. ſed ante pctm̄ libe. ar. nō ſe habuit in ampliorē effectum ꝙ̄ ad op⁹ de genere bonorū. ergo poſt peccatum nō poteſt ex ſe in opus de gñe bonoꝝ ſine gratia. ¶ Quo cōceſſo. Cōtra. Liberꝝ arbitriū eſt et ad bonū ꝛ etiā datū ad bonū. cū autē eſt ad malū in ſeruitutē redigit. per ſe aūt ſine aliquo ſuperaddito poteſt in malū: ergo per ſe poteſt in bonū in genere. ¶ Itē dicit aug. Nihil eſt ita in poteſtate hois ſicut voluntas. ergo velle bonum ē in poteſtate li.ar. ergo ꝛ poſſe bonū tale ē in poteſtate li.ar. ¶ Solutio. Ad preobiecta dicim⁹ ꝙ opus meritoriū ſemꝑ ē ex tribus. ſcʒ ex lib.ar. originaliter. ex gratia elicitiue et a deo principaliter mouente. Similiter opus de genere bonoꝝ qñqȝ eſt ex trib⁹: ſcʒ ex li.ar. originaliter. ex gr̄a ſcʒ aliqua ꝟtute informi elicitiue. In paucis em̄ cōtingit ꝙ nō habeāt aliquā gr̄am. i. ꝟtutē informem: ꝛ ex deo principaliter mouente. verūtamē qñqȝ opus de genere bonorū eſt ſine omi gr̄a ſuperaddita li.ar. ꝛ dicimus ꝙ li.ar. per ſe ſine gr̄a eſt potēs in bonū tale. nō tamē excluſo deo ſine quo nihil tale bonū eſt. ¶ Ad hoc qđ dicit Sine me nichil poteſtis facere. ſic dicim⁹. ſine me operante vel cooperante. Et bene dicit ſine me. non ſine gratia. Et ſic ptʒ ſolutio ad alias obiectiones. ¶ Ad hoc autē qđ dicit Miſericordie dñi eſt ꝙ nō ſumus cōſumpti. Soluimus ꝙ in vitate mie dei eſt. qꝛ li.ar. corruptū eſt vehemēter. Uñ cū homo appetat naturaliter delicias. cuʒ caret veris appetit falſas. ꝛ ita peccat ꝛ pctō cōſumeretur: niſi diuina mia ſubueniret. ¶ Ad hoc aūt quod obicitur ꝙ bonū nature habet ſuam radicē ꝛ bonū meritoriuʒ ſuā: ergo bonū in genere ſuā. cōcedimus ꝙ li.ar. eſt radix et cauſa boni in genere. ꝛ in hoc ptʒ li.ar. qꝛ li.ar. ſupra naturā habet diſcretionē de ſe. quia veſtit hmōi opus quadam circūſtantia virtutis vel quibuſdā circūſtātijs. licet non oībus poſſit. ¶ Ad hoc aūt quod obicit ꝙ bonū in genere habet quo eſt ſcʒ naturam: ergo id quo eſt bonū eſt ſupra naturā. dicimus ꝙ duplex eſt natura. ſcʒ natura aīalis ſiue beſtialis. ꝛ ſupra hanc eſt li.ar. quo opus in genere eſt bonū. ꝛ eſt natura ſupra beſtialē ſcʒ humana natura et ſupra hanc non eſt li.ar. ¶ Ad hoc aūt qđ obicit. Ante pctm̄ nō poterat li. ar. in ampliorē effectū ꝙ̄ in opus de genere bonorū: ergo cū per pctm̄ ſit diminutū modo nō poterit in tale opus. Dicimus ꝙ modo li.ar. in tale opus pōt ſed nō ita de facili ſicut ante pctm̄ propter diminutionē naturalis potentie. Dico ꝙ li.ar. poteſt in opera de genere bonorū ſine gratia: nō tamen ſine deo operāte vel cooperante. ¶ Cōtra. Demonſtrato aliquo oꝑe de genere bonoꝝ poſſū vere dicere. deus operatur vel cooperatur ad hoc vt opus hoc fiat: ergo aliqd ineſt iſti operi a deo illud aūt gratis ineſt vel datū eſt ei. quia nullus meruit ꝙ deus operetur vel cooperet ad hoc vt

Due opiniones ꝯtrarie

Probat illa auctoritate domini.

Prima rō.

Triplex bonum opus.

Scđa rō.

In oppm̄.

Scđo per auguſtinū.

Solutio.

Meritū eſt ex tribus.

Li.ar. ſine gr̄a potens eſt in bonū ex genere.

Ad tres primas aucto. ptʒ ſolutio.

Ad vltimaʒ ex trenis.

Ad primaʒ rationem.

Ad aliud.

Duplex natura.

Ad aliud.

Contra iſta arguitur.

Ayuntamiento de Madrid

eſſet: ergo cũ nullũ opus de genere bonoꝝ poſſit fieri ſine deo operãte vel cooperãte: nullũ opus de genere bonorũ poteſt fieri ſine grã. igitur li. ar. nõ eſt potens in opera de genere bonoꝝ ſine gratia.

Solutio. Grã ſumit̃ dupliciter.

¶ Solutio. Gratia ſtricte et large ſumit̃ ẜm eũ ꝙ dictũ eſt ꝙ li.ar. põt in opera de genere bonorũ ſine gratia. gratia vͦ3 ibi habitus ſupadditus naturalibus: ex quo habitu poteſt elici actus. Scd'm aũt ꝙ gratia large ſumitur ꝓ omi gratis dato a deo. bene concedimus ꝙ li. ar. non põt in opa de genere bonoꝝ ſine gratia. Et hoc vltimo modo ſumit grãm beda in quodã libello. quod fecit cõtra Iouinianũ hereticũ. in quo dicit ꝙ nichil boni facit homo ſine gratia.

Beda ↄtra iouinianũ.

¶ Secundus articulus quarte queſtionis.

Ar̃ ꝙ ſic ꝑ auguſtinũ.

Circa ſcd'3 articulũ querit̃. an li.ar. ſine gratia poſſit in opera meritoria. ¶ Qd' videtur primo ꝑ auctoritatẽ aug. Poſſe inquit credere natura eſt hoim credere vero gratia eſt fideliũ. ergo ex ſolis naturalibus poteſt li.ar. in actũ credendi formatũ. de tali eñ loquitur auctoritas. qd' apparet per hoc qd' ſubiunctũ eſt. Credere grã eſt.ꝛc.

Prima rõ.

¶ Rationib9 vͦ multipliciter determinari videtur hoc idẽ. ꝛ primo ꝑ appoſitionẽ circũſtantiarũ quibus perficitur ꝛ format̃ actus meritorius. Nã ipſe actus ẜ3 ſubſtãtiã eſt in poteſtate liberi arbitrij ꝛ oẽs circũſtantie vt videtur q̃ ad ipm faciendũ meritorium requirũtur. vt patet per ſingulas curenti. ſi eñ in aliquã põt ex ſe ꝛ in quãlibet. quia qua rõne in vnã ꝛ in oẽs.

Euaſio: cõtra quã ar̃.

¶ Si aũt dicat quis ꝙ nõ. qa hmõi opa ſupra ipm li.ar. ſunt. ſupra ſe autẽ non poteſt niſi per grã3 eleuet̃. eadẽ rõne nec in opa de genere bonorũ potens eſſet abſq3 habitu grẽ: cũ illa ſint ſup ipm.

Solutio ad iſtud.

Li.ar. non poteſt dare oẽs circunſtantias actui meritorio.

¶ Et dicimus ꝙ re vera lib. ar. nõ poteſt dare actui oẽs circũſtantias que ei neceſſe ſũt ad hoc vt ſit meritorius. nã etſi aliqs poſſet apponere: nõ tamẽ oẽs. verbi gratia. Uelle dare elemoſinam gratia cuius danda ẽ: ꝛ qñ ꝛ quomodo ꝛ quo tpe: poteſt li.ar. gratia nõ exiſtẽre. ſed nondũ eſt ibi meritũ niſi addat̃ hec circũſtantia qñtũ debet. que prout debet eſſe circũſtãtia meriti nõ ſolũ per aduerbiũ quãtitatis exprimit quãtitatẽ rei date: ſed etiã quãtitatẽ volũtatis. q̃ tanta debet eſſe in opere meritorio: quãtã nouit eã caritas menſurare. tanta eñ debet eſſe volũtas ad hoc ꝙ ei nõ adequetur aliqua voluntas reſpectu alicuius tpalis in ſe.

Ad auguſt.

¶ Ad auctoritatẽ vero aug. rñdendũ eſt ꝙ li.ar. põt in credere formatũ per naturalia: ſed nõ per ea niſi adiũcta gratia. Et ꝙ ita accipiendũ ſit aperit aug. ſuper epiſtolã ad Ro. in expoſitiõe illius .vbi apoſtoli Gentes naturaliter legẽ implent. qd' ſic exponit. naturaliter. i. per naturã adiutam gratia.

Expõ aug.

Reſolutio qñtũ ad iſtũ articulum.

¶ Ex his ergo videt̃ ꝙ li. ar. põt ꝑ naturã i opa meritoria. per naturã tamẽ adiutã per gratiam.

Contra iſta arguitur.

¶ Sed obicit̃ cõtra hoc. q2 cecus corporalis nõ põt videre. nec habens oculos erutos. nec auis ſine pẽnis volare. neq3 petrus ſuper mare materiale potuit naturaliter vel ambulare. ergo qui ẽ in mortali nec videre põt cum ſit cecus et habẽs oculos erutos: nec volare cũ ſit ſine pẽnis: neq3 ſup mare ſpirituale ambulare. ergo potẽtia vidẽdi ſpũaliter. i. potentia credẽdi nõ eſt naturalis.

Solutio. Aſſignat tres differẽtias.

¶ Rñdeo. Nõ eſt ſimile de ceco corporali ꝛ ſpirituali. q2 cecus ſpũalis habet potentiã preparatiuã ꝛ opatiuã ad videndũ: q2 poteſt facere aliquid quo facto videbit. ¶ Itẽ habet potentiam operatiuã hmõi. i. potentiã actiuã ad vidẽdum. quia cũ infunditur ei gratia eliciens actũ videndi ab ipſa potentia videndi: nõ datur ei noua potentia videndi. ¶ Itẽ q2 poſſibilitatẽ habet naturalẽ recipiendi viſum. Nullũ horũ triũ reperire eſt in ceco materiali.

Ad ſcd'm.

¶ Ad ſcd'm qd' obicit̃ ꝙ habens oculos erutos non põt videre. diſtinguẽdũ eſt ꝙ ſũt oculi ſpũales duplices: ſc3 naturales ꝛ gratuiti: ſicut ꝛ aures.

Duplex oculus ſpũalis

Ocul9 ſpũalis naturalis eſt ratio. ſicut dicit aug. in libro ſoliloqͦrum. imo ipſa ratio que introducit̃ ibi loquens. Ego (inquit) ſum in aĩa ſicut oculus in corpore. Oculi autẽ gratuiti ſunt dona grarũ. Peccatori poteſt diabolus oclos ſpũales et gratuitos eruere: quẽadmodũ ꝛ aures precidere. naturales autem non poteſt.

Ad tertium

¶ Ad tertium dicimus ꝙ auis manẽs ſine pennis volare nõ põt: ſed que pẽnis caret poteſt eas recipere ꝛ volare.

Ad quartũ.

¶ Ad vltimũ dicimus ꝙ corpus ponderoſum nõ põt per naturam ſup aquã ferri: ſed anima per pctm̃ aggrauata naturaliter eſt ad hoc vt feratur ſuper aquas ſpũales. quia dñs ſup maria fundauit eam: ꝛ ſup flumina ꝑparauit eã. Sic igitur patet ꝙ li.ar. põt in opera meritoria naturaliter: nõ tamẽ ſine grã.

Sed videt̃ poſſe probari ꝙ imo. cũ ratio ſine gratia ſe leuet nõ ſolũ ſup natura3 immo ſup diuia. ſicut ratio ſabellij qui poſuit ꝙ gignens gigneret ſe. quod eſt cõtra oẽm naturã ꝛ cõtra diuina. q2 ſicut vͦ3 aug. in libro de trinitate. Nulla res eſt naturalis aut diuina q̃ ſeipſam gignat: et ſic videtur ꝙ ſine grã omni poſſit homo per rationẽ leuare ſe ſupra ſe ꝛ extendere ſe ad opa meritoria.

Solutio.

¶ Solutio. Ad hoc ꝙ aliquis credat credulitate formata op3 ꝙ abneget ſemetipm. i. propriũ ſenſum et captiuet intellectũ in obſequiũ chriſti ad obedĩedũ deo et prime veritati ꝛ ꝙ nulli rationi innitatur: ſed ſoli auctoritati prime veritatis. Et ſi ei fiat aliqua argumẽtatio qñtũcũq3 apparens in cõtrariũ cuius etiã cauſam fantaſie nõ ſtatim prima fronte cogſcat debet eã reputare paralogiſmũ: ꝛ qui ſic ducitur mouetur ſupra ſe.

Errabat ſabellius.

Sabellius aũt licet leuaret ſe ſupra ſe ꝛ ↄtra ſe qñtũ ad creditũ nõ tñ qñtũ ad modũ credẽdi ſiue qñtũ ad ipm credere: q2 ratiocinationi ſue fantaſie innitebatur: ꝛ ẜm naturales regulas volebat regulare diuina.

Aliter ar̃ ꝙ li.ar. poſſit mereri.

¶ Alio modo põt ꝓbari ꝙ li.ar. poſſit ex ſe ꝛ ꝑ ſe in opera meritoria. ꝛ hoc ꝓpter propinquitatẽ verbi ad cor humanũ: q2 dicit moyſes in deutero. ꝓpe eſt verbũ in ore tuo ꝓpe eſt verbũ in corde tuo.

Moyſes. Exponit hic paulus.

Et apoſtolus exponẽs dicit. hoc eſt verbũ fidei qd' predicamus. Aut ergo ꝓpe eſt appropiatiõe mediata aut immediata. Si imediata: igitur immediatũ eſt ad cor. ergo cor humanũ põt illud per ſe cognoſcere. Sed cognoſcere illud verbũ ẽ credere articulos fidei: ergo cor humanũ põt per ſe

Ayuntamiento de Madrid

plene credere. Sed plene credere meritoꝛiū eſt:
ſcðo ad idē. ergo ꝑ ſe ſine grā pōt in opus meritoꝛiū. ¶ Hoc
idē videt̃ per aliā viam. nam fiat iſte ſillogiſmus.
Omne dictū a pꝛima veritate eſt verū. hoc ſcʒ fi
lium dei eſſe hoīem eſt dictum a pꝛima veritate:
igitur hoc eſt verū. Pꝛima ꝓpoſitio eſt per ſe no
ta cuilibet. Scða ſumit̃ ex auditu ſic ratiocinan=
do ſibi facit ratio plenā fidē de cōcluſione et non
niſi per mediū illius ſillogiſmi. Mediū aūt illiꝰ
ſillogiſmi eſt veritas pꝛima: ergo per pꝛimā veri=
tatē: ⁊ ꝓpter pꝛimā veritatē creditur plenarie il=
li cōcluſioni. Sed huius ratiocinationē ex ſe ⁊ ꝑ
ſe pōt facere li. ar. ergo ex ſe et per ſe pōt ī plenā
cognitionē ſiue credulitatē alicuiꝰ articuli: ⁊ in=
In contra= de vt pꝛius. ¶ Contra. Cognitio hmōi eſt cogni
rium arguit̃ tio cōcluſionis: ergo nō eſt vere fidei: q2 fides eſt
Euaſio. argumentū nō cōcluſio. ſicut dicit apl'us. ¶ Si
aūt diceret̃ ꝙ verbū fidei ꝓpe eſt coꝛdi humano
ſi non ſic ꝓpe quin aliqd pꝛopius qð eſt immedia
tum ad ipm̄ loquemur de illo imediato ⁊ habebi=
mus idē quod pꝛius. q2 cū nō contingat ꝓcedere
in infinitū tandem occurret ei aliquid imediatū.
Solutio. ¶ Solutio. Verbū fidei ꝓpe eſt coꝛdi humano
Pꝛima cā. tribus de cauſis. Pꝛima eſt teſtimoniū ſcripture
Auguſtinꝰ legis ⁊ pꝛophetarū. Sicut em̄ dicit aug. ſuꝑ ps̄.
ſuꝑ pſalmū Iudei capſarij ſiue libꝛarij nr̄i ſūt. Sūt em̄ pueri
Iudei ſūt li deferentes libꝛos poſt nos tanq̄ȝ poſt dn̄os: vt ſi
bꝛarij nr̄i. aliqua pꝛoponātur ab aduerſarijs ſtatim efferāt
⁊ explicēt vbi inuenimꝰ teſtimoniū legis ⁊ ꝓphe
tie. qbꝰ erroꝛes impugnātiū fidē catholicā elida
Scða cā. mus. Scða cauſa ē bonitas dei cuiꝰ q2 eſt optimꝰ
optia ē facere ⁊ optia adducere. Ea em̄ q̄ fides no
ſtra ꝑdicat magis incutiūt timoꝛē ⁊ inducūt amo
rem dei q̄ȝ aliqua alia. Unde ipſa ſola eſt vera: fi=
des: q2 fides vera eſt de his ſolis q̄ maxime ſunt
Tertia cā. talia. Tertia cauſa. Effectus fidei q̄ multiplex ē
Multiplex vnus eſt. ꝙ fides facit hoīes ſimiles deo. Qui ei
effectꝰ fidei credit ꝙ deus dabit ſibi vel illi tot et tanta bona
Pꝛimus. diligit ipm̄ ſuꝑ oīa. Similiter q̄ credit ꝙ oēs ſu=
mus fratres et filij dei ſtatim diligit pꝛoximū ſi=
cut ſe: ⁊ efficitur iuſtus ⁊ manſuetus ⁊ miſericoꝛs.
Similiter qui credit ꝙ coꝛpꝰ ſuū templū eſt ſpūſ.
ſancti ſtatim efficitur caſtus. Alius eſt effectꝰ ſcʒ
Secundus opera miraculoꝝ que ſolis fidelibꝰ pꝛiuilegio fi=
Alexander dei cōceſſa ſūt. Unde etiā ille alexander pꝛopter
incluſit iu= modicā fidē qua crediderat ſolū deū hebꝛeoꝛum
deos. eſſe verū deū: verbo ſuo ⁊ oꝛatiōe ſua incluſit de
Fides infoꝛ cem tribus intra caſpios mōtes. Licet ergo tot
mis qd facit modis pꝛope ſit verbū dn̄i vt credat coꝛdi huma
no. tamē dū per hos modos accedit coꝛ humanū
vt credat. non eſt illa credulitas niſi fidei infoꝛ=
mis dū adhuc teſtimonijs ⁊ miraculoꝛū argumē
tis inheret. Sed vt vere et plene credat neceſſe
habet ſoli veritati pꝛime pure et nude penitus in
herere. nullā certitudinē extrinſecā requirendo.
qð non poteſt niſi gratia fidei illuſtretur: q2 anq̄ȝ
adueniat vera fides pōt adhuc calūpniari homo
et heſitare. ſed cū ipſa aduenit oēm heſitationē ⁊
calūpniā exterminat ⁊ expellit vt nō iam crede=
rent ſamaritani teſtimonio ſamaritane, Sed di=
Ad pꝛimū. cunt iā nō pꝛopter te credimus ⁊c̄. Et ſic ptʒ ſo=
Ad ſcðm. lutio ad pꝛimū. ¶ Ad ſcðm dicimꝰ ꝙ ſic ratioci=
nando poteſt aliquis adhuc remanere in fide in=
foꝛmi: q2 ꝙ pꝛima veritas dicat hoc. i. ille qui di=
xit ſit pꝛima veritas credet foꝛſitā per aliquid ali
ud a pꝛima veritate qð vera fides non patitur: q2
licet teſtimonia ⁊ miracula potuerunt pꝛomoue=
re ad credulitatē articuli. nō tamē poſſūt eā affi=
cere: ſed tantūmodo vera fides que eſt argumen
tum ad articulos.
ALio etiā modo videt̃ poſſe pꝛobari ꝓ= Iterum ar̃
poſitū. Nam abſq̄ȝ muliere ⁊ viro natꝰ ad idem.
eſt pꝛimus homo. abſq̄ȝ muliere de vi=
ro facta eſt eua: ⁊ de viro et de muliere
ipa poſteritas. de muliere ſine viro chꝛiſtus hō.
Si liberū arbitriū pōt per naturalia ſua capere
notitiā pꝛime generationis qua natus eſt homo
virgo ſine viro et muliere. cur ⁊ quartam capere
nō poterit naturaliter cum ipſa non magis repu
gnet ei. qð ſi ſic eſt: cū hoc ſit articulus ſcʒ hoīeʒ
natū de virgine. videtur ꝙ in credere meritoꝛiuʒ
poſſit li. ar. per ſe ſolū. ¶ Pꝛeterea cū melioꝛ ſit ſcðo ad idē
hec generatio q̄ȝ altera pꝛedictarū magis videt̃
ꝙ deus qui operatoꝛ eſt optimoꝝ eā fecerit q̄ȝ ali
quā illarū: ergo ſi per ſe capax eſt ꝙ ille a deo fa=
cte ſunt. multo foꝛtius ⁊ illa. ¶ Pꝛeterea dei ꝑ= Tertio.
fecta ſūt opera. ſicut ſcriptū ē in deuterono. Sʒ Deuteronī.
hec generatio ad perfectionē operū dei require=
batur: neceſſe ergo erat hanc generationē fieri.
¶ Sed cōtra. Alius fuit noſtre liberationis mo In oppm̄.
dus deo poſſibilis. vt dicit auguſtinus. ¶ Solu Solutio.
tio. Licet capacitas liberi arbitrij ad hoc ſe ex=
tendere poſſit ꝙ credat hoīem poſſe naſci de vir=
gine. nō tamen in illud excellens poterat vt cre=
deret filiū dei de virgine natū niſi per gratiā ele
uantē ipm̄ ad tantā altitudinē capiendā. ¶ Q; ad obiectū.
obicitur ꝙ hec melioꝛ. dicimus ꝙ potuit deꝰ fa=
cere multa melioꝛa q̄ȝ fecerat. ſed omnia fecit ta=
lia qualia. pꝛimo in vniuerſo optima ſūt. ¶ Sed Iterum ar̃.
cum iſtud filiū dei eſſe hoīem ſit vtiliſſimum toti
vniuerſitati: q2 ⁊ angelis qui ipſuʒ deſiderāt pꝛo
ſpicere: ita ſcðm ꝙ homo hoībus qui pꝛocul du=
bio idē deſiderant. Videtur ꝙ neceſſe fuerit hoc
fieri: ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Itē ſi optimi eſt optima Ad idem.
pꝛoducere: ⁊ neceſſe eſt optimū optima pꝛoduce
re. cū optimū eſſet filiū dei incarnandum: ⁊ ideo
creature rationali vtiliſſimū. Unde geñ. xv. in q̄r Geneſis.
ta generatione reuertētur filij tui de captiuitate
neceſſe ergo fuit vt filiꝰ dei incarnaret̃. ¶ Qð q̄ Opinio ali
dam cōcedunt dicētes ꝙ ex quo peccauit homo quoꝛū con=
neceſſe fuit filiū dei incarnari. ¶ Sed hoc eſt cō tra quā vi=
tra aug. qui dicit ꝙ alius fuit modus noſtre libe= detur aug.
rationis deo poſſibilis. Sed nullus noſtre miſe=
rie ſanēde cōuenientioꝛ. ¶ Solutio. Non valet
hec argumētatio. Ab optimo neceſſe eſt optimū Solutio.
pꝛoduci. Incarnatio filij dei optimū eſt: igit̃ ⁊c̄.
q2 ſicut aliquid eo ipſo ꝙ fit ex arte artificioſum
eſt ⁊ artificioſe fit. ſimiliter aliquid eo ipſo ꝙ ab
optimo fit ⁊ optimū eſt ⁊ optime fit. Et ideo non
valet hec argumentatio q2 ſi iſtud non fuiſſet fa=
ctum: aliud fuiſſet factum loco eius quod et opti
mum et optime factum eſſet.

¶ Duodecimus tractatus in quo
queruntur tria.

Ayuntamiento de Madrid

Cum dictū ſit φ liberū ar. eſt rō. ¶ Pri-mo queritur vtrū ratio peccet. et preci-pue vtrū ratio ſuperior ſiue ſinderesis peccet. ¶ Scdo vtrū peccet ſm viā ſu-periorē. ¶ Tertio vtrū illa ſola peccet. ¶ Prio igitur probatur φ ipſa peccat qm̄ ipſa eſt li. ar. in quo ē meritū ⁊ demeritū. ¶ Itē qꝛ qnq₃ errat in credendo: ſed errare in credēdo eſt mortale: ergo ratio aliqn̄ peccat mortaliter. ¶ Sed ꝯtra. dicit ariſto. φ intellectus ſemp eſt ver⁹. fantaſia qnq₃ vera qnq₃ falſa: ergo in ratione nūq₃ eſt error. er-go nec pctm̄. qꝛ non pōt eſſe pctm̄ in ratione niſi erroris. ¶ Itē ſup ezechie. vbi loquitur de qt-tuor aīalibus dicit gloſa hiero. qꝛ per hoiem vi-tulū ⁊ leonē intelligūtur vis rationalis cōcupi-ſcibilis iraſcibilis ¶ Preter hec aūt ⁊ extra hec eſt quarta vis quā greci ſinderesim vocāt: q̄ ſcint illa cōſcientie nō fuit extincta in cayn qua victi voluptatibus vel furore vel interdū ipſa ratiōis decepti ſimilitudine nos peccare ſentimus quaꝫ propꝛie aquile deputant nō ſe miſcentē cuꝫ aliis tribus: ſed ipſa errantia corrigentē. Hanc quoq₃ precipitari videm⁹ ⁊ amittere locū ſuū: vt qn̄ ho mo ſine pudore peccat ⁊ dicitur ei frons meretri cis facta eſt tibi noli. ⁊c̄. Hic ē ſpūs qui interpel lat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Nemo ei ſcit ea q̄ ſunt in hoie niſi ſpūs hois qui eſt in illo. Ex hac auctoritate habetur φ ſinderesis nō ad-miſcet ſe pctis aliorū immo corrigit: et ita videt̄ φ nō peccat. ¶ Itē ois qui peccat. peccat indi-ſcrete ⁊ irrationabiliter: igitur ois qui peccat cō tra rōnē peccat. igitur nullus ex rōne. igitur ra-tio nō peccat. ¶ Itē ſenſus nūq₃ errat: qꝛ offert aīe ſolū modo ſuā immutationē ſicut imutat̄ a re ſenſibili extrinſeca: qꝛ non attingit rem niſi ſcđm φ immutatur a re ſenſibili. Res aūt ſenſibilis nō mutat ſenſum niſi ſcđꝫ diſpoſitionem quā habet: igitur ſenſus nō accipit rē niſi talē qualis ipſa ē: ⁊ nō renūciat aīe niſi talē qualē accipit. ergo ſen ſus nō renūciat aīe niſi talē rē qualis ipſa eſt ſm veritatē. Ois ſenſus ver⁹: ergo cū eadē ratio ſit in intellectu ois intellectus erit verus: qꝛ ois in-tellectus ſicut ⁊ ſenſus mutatur a rebus. Uñ di-cit aug. φ ipſe res generant ſcientiā ſui in anima. ſi ergo intellectus nunq₃ errat nec ratio peccat. ¶ Ad hoc dicūt quidā φ ratio nūq₃ peccat: ⁊ di-ſtingunt qnq₃ potentias anie. ſ. ſenſum/ imagina-tionē/ ſenſualitatē/ rationē/ intellectū. Senſus ē potentia qua aīa ſentit ſenſibilia extra ſe preſen-te materia. Imaginatio eſt vis qua apprehendū tur ſenſibilia abſente materia. Senſualitas ē vis qua aīa moueri habet ad appetendū ea que ſunt vtilia vel delectabilia corpori. Ratio eſt vis qua habet diſcernere aīa verū ⁊ falſuꝫ: bonū ⁊ malū. Intellectus aūt eſt vis anie qua percipit res in-corporeas a ſenſibilibus abſtractas. Rōnis aūt duo ſūt oculi: ſcꝫ cognitiōis ⁊ amoris. oculū co-gnitionis nititur auferre imaginatio corrupta ꝑ errorē. oculū amoris nititur eruere per cōcupi-ſcentiā ſenſualitas. ⁊ dicunt φ ſi error eſt in hoie nō eſt ex ratiōe ſed ex imaginatiōe ſicut prauus amor non eſt in rōne ſed in ſenſualitate.

[Margin notes, left column: Ar. primo φ ſic. / Secundo. / In oppm̄. / Scđo per gloſam hie ronimi. / Tertio. / Quarto. / Nota bene dictū aug. ⁊ quod ſequit̄ / Opinio ali quorū q̄ po-nūt quinq₃ potētias anime. / Duo oculi rationis.]

¶ Contra hanc opinionem arguitur.

Ed videtur φ in ſinderesi eſt pctm̄: qꝛ in predicta auctoritate dꝛ Hanc interduꝫ precipitari videmus ⁊ nō niſi per pctm̄ igit̄ ſinderesis qnq₃ peccat. ¶ Preter-ea ibidē habetur φ eius ē corripere alias et non corrigit qn̄ neceſſe eſt. ſ. qn̄ alie errant: ergo ob-mittendo peccat. ¶ Itē donū ſapiētie quod eſt ſupremū inter dona eſt in ſuperiori parte rōnis: qꝛ per ipſum cognoſcitur deus: ⁊ ipſa ſita ē in ſin deresi: igitur meritū in ſinderesi: igit̄ ⁊ demeritū igitur ⁊ ipſa peccat. ¶ Itē fides virt⁹ eſt ⁊ in ſu-periori parte rōnis: qꝛ per ipām imediate mouet̄ in deū: igitur viciū ibidē eſt. qꝛ cū virtus ⁊ viciū ſint cōtraria idē habent ſuſceptibile. ¶ Itē hie-remias. filii mēpheos conſtupꝛauerat te vſq₃ ad verticē. Hoc dꝛ anime peccāti. ibi glo. grego. φ cōſtuprat̄ aīa vſq₃ ad verticē qn̄ corrūpitur i ea integritas fidei. Sed vertex aīe nihil aliud eſt q₃ ſuperior pars rōnis ſiue ſinderesis: ergo corru-ptio fidei eſt in ſinderesi: igitur ⁊ pctm̄. ¶ Item cuius eſt apprehendere eiuſdē eſt cognoſcere: et cuius eſt cognoſcere eius eſt iudicare: ergo cum intellectus ſolus habeat cōprehendere ⁊ cogno ſcere inſenſibilia: ſolius intellectus eſt iudicare de inſenſibili nō ergo fantaſie. igitur ſi in iudicio intelligibiliū eſt error eſt in intellectu nō in fan-taſia cū vis inferior nō attingat ad ea que ſūt vis ſuperioris ſicut dicit boetius. Senſus eñ nō eſt potens de inſenſibilibus iudicare nec de eis que ſunt in fantaſia vel imaginatione: igitur nec fan-taſia attingit intelligibilia. ergo nec eorū errorē Error igitur ille quē dixit arrius filiū eſſe mino-rem patre nō fuit in fantaſia ſed in intellectu. Et ita ratio ſiue intellectus peccat. ¶ Quorūdā eſt opinio φ ratio peccat ſed ſinderesis nō eſt rō nec pars rōnis. ſꝫ quedā natura in aīa qua aīa appe-tit bonū naturaliter ⁊ reprobat malū. non ꝑ mo-dum intellectus et volūtatis: ſed per modū natu re. ⁊ ideo in ea nō eſt meritū vel demeritū. ¶ Cō tra eos eſt quod dicit hierony. φ videm⁹ eā mul-totiens precipitari: qꝛ ipſa corrigit alias: in hoc precipue eſt meritū vel demeritū: ⁊ ſi corrigit ali as eſt dignior oībus aliis. Et ita dignior ratiōe Non ergo rationale eſt differentia ſubſtantialis hois: qm̄ non niſi a digniori debet res nominari. ¶ Preterea q̄d eſt magis meritoriū q₃ illđ quod dicit btūs hiero. Hic eſt ſpūs qui pro nobis orat gemitibus inenarrabilib⁹: ⁊ quomodo orat ſi nō intelligit vel diſcernit? Similiter quō corrigit ſi nō diſcernit vel cognoſcit. ſi autē diſcernit vl' co-gnoſcit eſt ratio vel pars rationis. Per hāc ſolu-tionē nō mutātur obiectiones q̄bus ꝓbatur φ rō nō peccat. ¶ Solutio. Nobis videt̄ ſine preiudi cio φ ſinderesis eſt ſuperior pars rōnis. ⁊ ipa ali quādo peccat. In ea eñ fuit pctm̄ arrii ⁊ ſabellii Sed notandū φ duas habet vias vnā qua inci-pit a prima forma ⁊ ſm φ in ea videt regit ſe. Cū eñ ipſa ſit vera imago dei in ſe videt deū in quo videt verā iuſticiā verā māſuetudinem: et ſic de aliis. Et ſcđm φ dono ſapientie magis fuerit il-luſtrata perſpicatius videt pctā in prima forma:

[Margin notes, right column: Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. / Quinto ꝑ hieremiā. / Gloſa gre. / Sexto. / Boetius. / Error arrii / alia opinio / ꝯtra hāc aſ / Secundo. / 3. / Solutio ſi-ne ꝑiudicio / Duplex via ſinderesis.]

Ayuntamiento de Madrid

et ſic humiliat ſe et conformare ſe ei nititur. Ui=
dens eñ q̄d faciendū q̄d non faciendū quia videt
ibi oīa q̄ ſunt iuris naturalis. ſcd̄m hāc viā nūqꝫ
peccat ratio ſiue ſindereſis: ⁊ ſi hō hāc viā ſeq̄re
tur nunqꝫ peccaret. Et ideo dicitur penitētibus
Iſayas. per iſayam. Redite preuaricatores ad cor vbi po
In euāgelio teſtis videre formā ſummi boni. Et in euangelio
In deuto. dn̄s ſamaritane. voca virū tuū. et in deuterono.
Alia via ſin qd̄ recitat ap̄ls ad Ro. prope eſt verbū in corde
dereſis. tuo ꝓpe eſt in ore tuo. Habet ratio aliā viam cū
incipit diſcretionē ſuā a ſenſibilibus: ⁊ ſcd̄m hāc
viā poteſt decipi per rōnes ſenſibiliū apparētes
vt arrius volens per rōnes naturales eterna me
tiri. Sindereſis ergo q̄ꝫtū ad primā viā ſentit nos
errare vel cupiditate vel furore vel rōnis ſimili=
tudine deceptos. Cū eñ ratio inferior per errorē
decipitur ſi ſindereſis ꝯſulat primā formā ſtatim
Rō corrigit corrigit inferiorē partē rōnis Et dicimus ꝙ ratio
ſeipſam. corrigit ſeipſam q̄ꝫtum ad diuerſas vias. ¶ Ad
Ad primū. primū dicim⁹ ꝙ intellect⁹ duob⁹ modis accipit.
Intellect⁹ qñqꝫ dr̄ intellectus cognitio principiorū in vna=
capit dupl̄r quaqꝫ facultate ſm ꝙ dicit ariſto. ꝙ intellect⁹ eſt
acceptio imediate ꝓpoſitionis. ⁊ ſcd̄m hoc intel
lectus ſemꝑ eſt verus in ſpeculatiuis. Eodēmo=
Primomō do ſindereſis ſꝑ eſt vera q̄ꝫtū ad primā viā in fa=
nō poteſt er ciendis. q̄r ſicut in ſpeculatiuis ſunt quedā q̄ per
rare. ſe ſunt nota q̄ ſunt pura natura ſpeculatiōis. Ita
in agendis ſunt q̄dam principia agendi per ſe no
Aliomodo ta in quibus ius nature cōſiſtit. Qñqꝫ dr̄ intelle=
capitur. ctus potentia intelligendi vſualiter. ⁊ hui⁹ ē cō=
ferre intelligibilia: ⁊ qñqꝫ vtit apparētib⁹ rōni=
bus: qñqꝫ exiſtentibus: ⁊ ſic intellect⁹ qñqꝫ ē ve=
ariſtoteles rus. qñqꝫ eſt falſus. ſicut dicit ariſto. q̄r intellect⁹
potens eſt fingere multas cōpoſitiōes q̄ nō eue=
Fantaſia ca niunt in rerū natura. ¶ Fantaſia aūt tripliciter
pit tripl̄r. accipitur. qñqꝫ dr̄ idē ꝙ ſenſus cōis qd̄ btūs au=
Auguſtin⁹. guſtin⁹ vocat ſenſum interiorē. qñqꝫ dr̄ ip̄a ima=
Secundo. ginatio ſiue idolū impreſſum in inſtrumento ima
Tertio. ginatiōis vel memorie. Tertio modo dr̄ fantaſia
opinio q̄ acquiritur ex apparentibus rōnibus: et
Pctm̄ arrij ideo qñqꝫ vera qñqꝫ falſa. Pctm̄ arrij et ſabellij
⁊ ſabellij. fuit ex fantaſia. i. ex opiniōe falſa quā acquiſiuit
Ad ſcd̄m. ex apparētibus ratiōib⁹ male collocatis. ¶ Ad
ſcd̄o obiectū dicimus ꝙ ſindereſis eſt extra hoc
⁊ ſupra hoc q̄ꝫtū ad cōtēplationē dei vel ſcd̄ꝫ pri
mam viā ⁊ ſuꝑ ſeip̄am ſcd̄m diuerſas ſui partes:
Ad tertium nec intermiſcet ſe alijs ſcd̄ꝫ ꝓpriā viā. ¶ Ad ter
tio obiectū dicimus ꝙ nō valet. Omne pctm̄ fit
cōtra rōnē: igitur nullū pctm̄ fit a rōne. qm̄ ſcd̄ꝫ
diuerſas vias rōnis vtrūqꝫ verū eſt. nec iſta duo
ſūt cōtraria eſſe a rōne et eſſe contra rōnē ſcd̄ꝫ di
Ad vltimū. uerſas vias q̄ ſcd̄m vnā viā eſſent ꝯtraria. ¶ Ad
Duplex vis vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ viriū apprehenſiuarꝫ
app̄hēſiua. quedā ſunt apprehenſiue tm̄ et nō op̄atiue vt ſen
ſus/imaginatio. q̄dā app̄hēſiue ⁊ operatiue vt rō
⁊ intellectus. q̄ nō tantū apprehēdūt ſed etiā cō=
ferūt. ⁊ in collatione pōt decipi aliquis licet non
ſit deceptus in apprehenſiōe. Unde licet ſenſus
nūqꝫ ſit falſus quod proprie contingit in proprio
ſenſato bene ſe habente: intellect⁹ tamen ſiue ra
tio quandoqꝫ decipitur in conferendo.

¶ Secunda queſtio huius tractatus. xij.

C Onſequēter q̄ritur an ratio ſiue lib.
ar. ſcd̄ꝫ viā ſuperiorē peccare poſſit.
¶ Qd̄ videt: q̄r vbicūqꝫ pōt eſſe col Ar̄ ꝙ ſic.
latio pōt eſſe error. Nam vbi eſt con=
ſiliatio ſeu deliberatio pōt eſſe error
Sed in illa ſuperiori via eſt collatio: igitur error
habet ibi locū: ergo pctm̄. ¶ Itē in vſu pricipio Secundo.
rum cognoſcēdi quo ad ſūptionē medij cōtingit
errare: q̄r difficile eſt mediū inuenire: igitur ⁊ in
vſu principiorū agendi cōtingit errare. Sꝫ vſus
principiorꝫ agendi bene ad ſuperiorē ꝑtinet viā:
igitur in via ſuꝑiori pōt occurrere pctm̄. ¶ Iteꝫ Tertio.
angelus viā ſuperiorē tenebat: q̄r de inferiorib⁹
nō cogitabat ⁊ tñ peccauit. ¶ Itē qui peccat in Quarto.
ſpm̄ ſctm̄ cōtra ip̄a principia bene agēdi peccat
q̄ dirigūt viā ſuperiorē. Derogat eñ diuine mīe
deſperando: ⁊ diuine iuſticie preſumendo. ⁊ inde
vt prius. Et ex hoc etiā apparet falſū eſſe qd̄ di=
cit philoſophus ꝙ intellectus principiorū ſemꝑ ꝯtra ariſto.
verus eſt. ¶ Ecōtrario videt ꝙ via ſuperior nō In oppm̄.
habeat deuiū vel errorē. dicit eñ aug. de vera reli Auguſtin⁹.
gione. Noli exire foras: ad te redi: intus. habitat
veritas. cuius ducatus cū ſit rectiſſimus ⁊ magi
ſteriū certiſſimū. nō videtur ꝙ qui ſequūtur ip̄m
vel ip̄ā peccēt niſi ab ea declinauerit. ¶ Item Secundo.
non videt ꝙ angelus per viā ſuperiorē incederet
cū peccauit. imo pulcritudinis ſue reſpectu cete
rorū angelorꝫ excellentiā videndo. nec ſe ad eq̄=
litatem cōditoris nō poſſe pertingere cōferendo
equalitatē illā appetijt. et a veritatis ſemita de=
clinauit. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ ſindereſis q̄ꝫdiu Solutio.
ſequitur ſuperiorē viā imunis eſt ab errore. Nec Sindereſis
eſt verū ꝙ vbicūqꝫ pōt eſſe diſcretio aut collatio nūqꝫ errat
poſſit eſſe error: q̄r licet in qualibet vi. ⁊c̄. nō ta= ſequēdo ſu=
men in quacūqꝫ via ⁊c̄. aut q̄cūqꝫ ducat autu q̄= periorē viā.
ciſqꝫ magiſterio. Nā dū pergit per viā illā et ſe ſe
regulatur per regulas legis prime ⁊ forme incō=
mutabili ſe conformare ſatagit et magiſtro inte=
rius conſulenti et docēti penitus acquieſcit non
precipitatur. ſed aliorū viriū errata corrigere cō
tendit. Hūc eñ mgr̄m cōſultū naturaliter orant
qui in arte alicuius interrogationis ſūt. q̄ cōſul=
tatio nihil aliud eſt q̄ꝫ q̄dā premeditatio qua vide
mus vti reſponſuros ad interrogata. ſicut dicit
aug. in libro de mgr̄o. ⁊ q̄dam philoſophus ait ꝙ Auguſtin⁹
nihil aliud eſt ſtudiū q̄ꝫ ſuperne ⁊ interne illuſtra
tionis expectatio. Per hoc ſoluitur primo queſi
tum. ¶ Ad ſcd̄m reſpondendū eſt ꝙ in vſu prin= Pꝫ ad. i.
cipiorū agendi nō ſe admiſcet error. ſi cōſideret Ad ſcd̄m.
⁊ inſpiciat ſindereſis primā legē ⁊ magiſterio ꝓ=
prij magiſtri ſe ſine difficultate ſubmittat. Unde
philoſophi veritatis prime cognitionē habētes
legi ⁊ doctrine atqꝫ magiſterio eiuſdē ſe ſubicere
recuſauerūt: q̄r cū cognouiſſēt deū ⁊c̄. imo ſicut
dicit amos Iudiciū. i. diſcretionē ſeu cognitionē Amos pro=
in abſinthiū. hoc eſt in amaritudine idolatrie cō pheta ꝯtra
uerterūt et ideo viā illā rectiſſimā deſeruerūt: et philoſo=
errores varios incurrerūt. ¶ Ad tertio obiectū phos.
dicendū eſt ſicut ꝓbatū eſt ꝙ angelus dū ad ſue Ad tertiū.
pulchritudinis ſpeculationē deſcendit et eā non
poſſe equari prime pulchritudini nō contuli per
equalitatis illi⁹ appetitū a via ſuꝑiore diuertit.

Ayuntamiento de Madrid

Ad vltimũ. ¶ Ad vltimũ reſpondendũ eſt ꝙ ille q̃ peccat in
ſpm̃ ſctm̃ temere pꝛeſumẽs de dei mĩa fantaſtica
rõcinatione ſeducit. Nã ex tẽpoꝛalitate pcti ar=
guit ſolã vltionẽ tẽpoꝛalẽ ſibi debere infligi. cuꝫ
Auguſtin⁹ dicat aug. ꝙ tpis circũſtãtia facit vt pctm̃ eter=
naliter puniat. Sed circũſtãtia tpis illius i quẽ
peccat qui cũ ſit eternus ⁊ implentibus mãdata
eterna bona ꝓmittit. trãſgreſſoꝛib⁹ vero penas
cõminat eternas. eoipſo dignũ et iuſtũ eſt vt qui
Ad aliud. in ſuo eterno eternũ iudicẽ offenderũt: in ei⁹ eter
no eternaliter cruciẽtur. ¶ Qꝫ obiectũ eſt ꝙ ex
quo circa pꝛincipia cõtingit errare nõ eſt intelle
ctus pꝛincipioꝝ ſemꝑ verus: rñdendũ eſt ꝙ intel
lectus pꝛincipioꝝ ſemꝑ verus eſt qñ purus eſt et
ſine admixtione fantaſie. Sed cũ fantaſmatibus
Intellect⁹ ſe admiſcet de facili labitur in erroꝛẽ. ſicut quidã
mixt⁹ fanta circa pꝛincipia errauerũt negãtes ipſa pꝛĩa pꝛin
ſie errat ali cipia dicentes ꝙ nõ oẽ totũ mai⁹ eſt ſua parte de
quando. cepti hac fantaſia. Nã homo totũ eſt cõſtans ex
coꝛpe et anima: nõ tamẽ eſt ſuo coꝛpe maioꝛ.

¶ Tertia queſtio huius tractatus.

Ertio videtur poſſe oſtendi ꝙ ſola ſinde
Af per au= reſis peccat ⁊ ꝙ eius eſt om̃e pctm̃. ꝙ ſi
guſtinum. ne ea nõ eſt aliqđ peccatũ. ¶ Dicit em̃
auguſtin⁹ ꝙ optimũ eſt in aĩa cui obtẽ=
perare opoꝛtet cetera. Sed conſtat ꝙ ſindereſis
optimũ eſt in aĩa: igit cetera debent ei obtẽpera
re oĩa. ⁊ hoc eſt qđ dicit ſalomon. Bñdicta terra
Gloſa. cui⁹ rex nobilis eſt vbi dicit gloſa. rex. i. ratio. Et
Auguſtin⁹ idem. ve terre cuius rex puer eſt. vnde dicit aug.
ꝙ ratio ſiue ſindereſis habet pꝛimã auctoꝛitateꝫ
mouẽdi mẽbꝛa ad oꝑa exercẽda. Si ergo penes
ſindereſim cõſiſtit totũ regimen et imperium aĩe
oĩa ſunt ei imputanda. igitur om̃e pctm̃ ei⁹ ẽ aut
Secundo. ſine ipſa nõ fit. ¶ Itẽ ea poſita ponit meritũ ea
circũſcripta nõ eſt meritũ. qꝛ ea circũſcripta nõ
eſt cognitio qua circũſcripta nõ eſt fides aut ca=
ritas in quib⁹ eſt totũ meritũ: igitur penes eã ſo
lam eſt om̃e meritũ. igit ⁊ oẽ demeritũ. ⁊ inde vt
Tertio. pꝛius. ¶ Itẽ malũ eſt auerſio a bono incõmuta
bili: ſed hmõi auerſio ẽ in ſola ſindereſi. ſicut cõ=
In oppm̃. uerſio ad incõmutabile bonũ in ea ſola eſt: ergo
malũ eſt in ea ſola. ¶ Sed ecõtrario ꝓbat ꝙ ipa
nũꝗ̃ peccat: qꝛ ſicut dicit aug. Optimũ eſt illud
ſm qđ debet viuere aĩa. Si ergo ſindereſis opti=
mum eſt in aĩa ſm eã optime viuit: igit ſcđm eaꝫ
nunꝗ̃ peccat. Si em̃ ſm eã peccare contingeret
nõ ſm eã viuẽdũ eſſet neqꝫ ſm eã optime viuere=
Scđo per tur. ¶ Itẽ dicit aug. ꝙ notio boni ꝑ ſe impꝛeſſa ẽ
auguſtinũ. in aĩabus nr̃is ⁊ cõſtat ꝙ in ſindereſi eſt hmõi im
pꝛeſſio. Ex hoc ſequit ꝙ ſindereſis ꝑ ſe cognoſcit
bonũ et ꝙ de neceſſitate cognoſcit bonũ: ergo ꝑ
ſe ⁊ de neceſſitate appetit illud ⁊ repꝛobat malũ:
igit nũꝗ̃ appetit niſi bonum: nũꝗ̃ repꝛobat niſi
malũ imo vt videt naturaliter hoc appetit ⁊ illđ
Tertio per repꝛobat. igit nunꝗ̃ peccat. ¶ Hoc idẽ videtur
dionyſium. per illud qđ dicit btũs dionyſius in tractatu de
malo vbi dicit ꝙ demones eo ꝙ ſunt ⁊ ex optimo
ſũt ⁊ bonũ ⁊ optimũ cõcupiſcunt. pꝛiuatiõe autẽ
⁊ fuga ⁊ caſu a naturalibus bonis mali ſunt. Si
ergo inꝗ̃tũ ſũt et ex bono ſunt bonũ appetũt. cũ
appetitus ille nature ſit et nõ voluntatis. quia ſi
eſſet volũtatis ſiue li. ar. pctm̃ eſſet: qꝛ oĩs mot⁹
li. ar. in eis eſt pctm̃. Sed videt ꝙ ſindereſis ſit il
le appetit⁹. ſed ipſa ſemꝑ et de neceſſitate ſic ap=
petit: qꝛ naturaliter ſcđm ꝙ ſindereſis ſiue ſm ꝙ Opinio ali
ſuperioꝛ pars rõnis. ipſa ergo nunꝗ̃ peccat. qđ quoꝛum.
cõcedũt. ¶ Ad pꝛimũ dicim⁹ ꝙ ⁊ ſi ſindereſis in Ad pꝛimũ.
regno aĩe imperare habeat nõ tñ ipſa ſola. vñde
nec ipſa ſola peccat nec ei ſoli pctã ſũt imputan=
da. ¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ licet ipſa pꝛeſente ſit Ad ſcđm.
meritũ. ipſa vero abſente abſit meritũ. nõ tamẽ
in ipſa ſola eſt meritũ. Sed cõcludi potuit: ergo
in ipſa ſola eſt pꝛimo meritũ qđ quidẽ verum eſt.
¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ non cõuerſio ab optimo Ad tertiũ.
nec ad ipm̃ ꝯuerſio in ſola ſindereſi eſt niſi loq̃ris
de auerſione ⁊ cõuerſione imediate q̃ ſunt pꝛimo
in ſindereſi. ¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ ipſa optĩa Ad quartũ
eſt et in agendo ⁊ in eſſendo ſcđm ꝙ non egredit
terminos ſuperioꝛis vie. Unde ꝗ̃diu ſic ſe habet
nec ipſa peccat neqꝫ ſcđm ipam peccare ꝯtingit.
Qꝫ em̃ dicitur ſindereſis aut ratio aut ꝯcupiſci= Quõ intelli
bilis aut iraſcibilis peccare ex eo ſẽſu accipiẽdũ gitur illa lo
eſt: qꝛ aĩa ipſa ſcđm aliquã harum potentiaꝝ ſeu cutio.
viriũ pctã cõmittit. ¶ Ad quintũ et ſextũ vnica Ad quintũ
eſt reſponſio vt dicatur ꝙ ſicut intellectus pꝛin= ⁊ ſextum.
cipia ſpeculationis dupliciter ſpeculatur. ſ. ab= Intellect⁹
ſolute vel in collatione ad cõcluſiones que oꝛiũ= duplr̃ ſpecu
tur ex eis. Sic ⁊ ſindereſis pꝛincipijs operatiõis lat pꝛĩcipia
dupliciter vtitur. ⁊ ſicut ſpeculatiuus intellect⁹
ſcđm pꝛimũ modũ penitus imunis eſt ab erroꝛe.
Scđm vero alterũ de facili labitur in pctm̃ ſiue
erroꝛẽ. Sic ⁊ ſindereſis aut ratio dum circa pꝛin=
cipia agendi verſat ſcđꝫ vnũ modũ peccare põt.
ſcđm alterũ vero nõ eſt poſſibile ꝙ ipſa peccet.

¶ Tractatus. xiij. de malo in cõmuni.

¶ Capitulum pꝛimum.

Icto de li. ar. conſequens eſt dicere de
his que a li. ar. ꝓcedunt: vt de actiõib⁹
ſeu bone ſint ſeu male ⁊ pꝛimo de malis
que ab ipſo immediate ꝓcedunt. Sꝫ pꝛi
mo determinandũ ẽ de malo in vniuerſali vt poſt
modũ ad ſpecialia mala de quibus ſigillatim tra
ctandũ eſt facilioꝛ et cõpetentioꝛ ſit deſcenſus.
Circa malũ in vniuerſali certificandũ eſt an ſit.
quid ſit ⁊ vnde ſit malũ: ⁊ de eius natura in gene
re. ¶ Qꝫ autẽ ſit malum multiplex eſt oſtenſio. Quinqꝫ me
tum per eius oꝛdinationẽ. tum per eius nocumẽ dijs pꝛobat
tum. tum per eius intentionem. tum per ei⁹ effe= malum eſſe.
ctũ. tum per eius cõtrarietatẽ ſiue ei⁹ oppoſitio
nem. ¶ Pꝛimo ꝓbat ꝙ malũ ẽ per ei⁹ oꝛdinatio= Pꝛimũ pꝛo
nem. qꝛ ſicut dicit aug. in libꝛo de oꝛdine ꝙ bona bat ꝑ aug.
et mala in oꝛdine ſũt. Sed q̃cquid habet oꝛdinẽ ẽ
igitur malũ eſt. ¶ Itẽ aug. in euche. Malũ be= Idẽ augu.
ne oꝛdinatũ ⁊ ſuo loco poſitũ eminentius cõmẽ=
dat bona vt magis placeant bona ⁊ laudabilioꝛa
ſint dũ cõparãtur malis. Cũ ergo malũ habeat
pꝛopꝛium locum ⁊ pꝛopꝛiũ oꝛdinem: ergo ẽ ens.
¶ Pꝛeterea malũ eſt bene oꝛdinatum: igitur nõ In oppm̃.
eſt pꝛiuatiuũ oꝛdinis. ¶ Queritur etiam cui in=
ſit oꝛdo iſte quo malum eſt bene oꝛdinatum. Si
em̃ ineſt malo. igitur malũ eſt aliquid. Si autem
non ineſt malo: ergo nullus oꝛdo ineſt malo: er=
go malum non eſt bene oꝛdinatum. Nec poteſt

Ayuntamiento de Madrid

dici ꝙ malũ ſit ordinatũ per bonũ: q̃a ſi hoc eſſet
nichil diceret aug. dicẽs mala ordinari ad cõmẽ-
Secundo. dationẽ bonoꝝ. ¶ Itẽ ſi malũ ſit ordinatũ queri
tur per quid eſt ordinatũ. aut per maliciã qđ eſſe
nõ põt cũ malicia pura priuatio ſit ⁊ nihil ſit. Aut
per actionẽ et hoc iterũ eſſe nõ põt: q̄r ſic ꝑ bonũ
ordinaret̃. actio enĩ bona eſt: igit̃ malũ vt videt̃
Tertio non eſt ordinatũ. ¶ Itẽ dicit orige. ſup numeri.
ꝑ origenẽ. Hoĩes teterrime vite bene ordinati ſunt ad vilia
officia vt purgent vicos ⁊ cumulos ciuitatꝫ vt de
lectabilis ſit bonis habitatio in ea: igit̃ mali be-
ne ordinati ſũt in vili loco: ergo malũ bene ordi-
natũ eſt in vili loco. igitur inordinati ſũt in emi-
nentiori loco ſiue male ordinati. Dicit enĩ eccľa
ſticus. x. eſt malũ qđ vidi ſub ſole ſtultũ poſitum
Solutio. in dignitate ſublimi ¶ Solutio Sicut dicũt ſcti
Malũ nõ ē dicimus ꝙ malicia nihil eſt: q̄r pura priuatio ni-
chil eſt. ſicut etiã dicũt philoſophi. Dicũt enĩ ꝙ
malũ eſt priuatio perfectionis. malũ tamẽ bene
Auguſtin⁹. ordinatũ eſt ſicut aug. dicit in libro de natura bo
ni. Ut enĩ deus in quibuſdã locis tenebras facit
⁊ ita decenter vt deus. ⁊ ſicut nos in cantãdo ſi-
lentiũ interponimus. ita deus oĩꝫ rerũ artifex in
ter bona mala ordinat. Eſt ergo malũ bene ordi-
natũ ⁊ nõ ſequitur. eſt bene ordinatum: ergo eſt.
Inſtãtia. Silẽtiũ eſt bene ordinatũ inter acutũ
Ad primũ. et graue: igitur ſilentiũ eſt. ¶ De hoc qđ querit
cui inſit ordo dicendũ eſt ꝙ ordinatio ineſt malo
ratione loci in quo ordinatur in pena. ſicut tene-
bris ineſt ordinatio ratione loci in quo ordinant̃
Ad aliud. ⁊ ſicut ſilentio rõne temporis. ¶ Ad hoc autẽ ꝙ
querit per quid eſt malũ ordinatũ. dico ꝙ ordina
tum eſt ſed nõ ex natura tm̃. neq̃ ex natura actio
nis ſiue ſubiecti tm̃: ſed ex natura mixti. Malum
enĩ quoddã mixtũ eſt ex ente et nõ ente ſicut di-
Dionyſius. cit dionyſius. Unde ⁊ bene ordinatur in pena ſe-
Ad aliud. cundũ exigentiã meriti. ¶ Ad hoc autẽ qđ poſt
obicitur dicimus ꝙ hoc argumentum nõ valet.
Mali bene ordinati ſunt in vili loco: igitur male
ordinati ſũt in ſublimiori loco. Dicim⁹ enĩ ꝙ eſt
quedã ordinatio mali manifeſta: vt cũ ordinatur
malũ in pena eterna. Unde mali demergũtur in
profundũ lacus ⁊ in pena tẽporali. vnde humiliã
tur peccatores vſq̃ ad terrã. Et ē ordinatio ma-
li occulta vt cum dñs multis de cauſis facit ypo
critã regnare que cauſe nobis oculte ſũt. Sꝫ hoc
facit quãdoq̃ propter peccata populi. qui meri-
tis peccatoꝝ exigentibus malũ rectorẽ ſuſcipit:
quia bono indignũ ſe reddidit vt quales ſunt ha-
bitatores ciuitatis talis ſit rector eoꝝ. ſicut dñs
Oſee. dicit in oſee. Dedi eis regẽ in furore meo. quãdo
q̃ autẽ dat eis dñs in ira ſua ⁊ in furore ſuo tyrã-
Quare de⁹ num quaſi virgã aut flagellũ: imo quaſi ſecurim
flagellat ho et malleũ vt oppreſſi et flagellati per flagella re
mines. dire cogãtur a viis ſuis peſſimis: q̄r pena aperit
oculos quos culpa claudit. Ut etiã boni erudiã-
tur ⁊ purificẽtur. ⁊ vtralibet ordinatio mali com
petens eſt ⁊ debita. Sed prima manifeſtã et eui-
dentẽ habet cauſam. ſecunda latentẽ propter qđ
Sapiens. ſignificant dicit ſapiens. Uidi malũ ſub ſole qua
ſi per errorẽ egrediens a principe. Nõ enĩ eſt er-
ror: quia ſapientia eterna in ordinatione rerũ nõ
fallitur. Sed tñ quaſi error reputat̃ dũ ordinatio
nis vtilitas ignorat̃. ¶ Itẽ dicit aug. in libro de Auguſtin⁹
vera religione. Malũ bene ordinatũ non detur- cõtra dictũ
pat vniuerſuꝫ. ¶ Cõtra. Mulier eo ꝙ maculam auguſti. ar̃.
nõ habet pulchrior eſt. vñ eo laudatur ſponſa in
canticis ꝙ maculam nõ habet. cũ dicitur. Tota
pulchra es amica mea ⁊ macula nõ eſt in te. ergo
bonũ ſi maculã mali nõ haberet pulchrius eſſet.
igitur malũ deturpat bonũ. quod eſt cõtra aug.
¶ Itẽ albius eſt qđ nigro impermixtius eſt. Sꝫ Secundo.
ſi malũ nõ eſſet bonũ impermixtius eēt malo q̃
modo ſit: igitur eſſet meli⁹: ergo pulchrius. Naꝫ
in bonitate rei relucet ei⁹ pulchritudo. qđ ptꝫ ꝑ
aug. dicentẽ ꝙ vbi ſpecies numerus ⁊ ordo mini Per augu.
ma bona minime bonũ. vbi mediocria bona me-
diocre bonũ: vbi maxima bona maxie bonũ. Pe-
nes autẽ hec tria eſt rei pulchritudo penes q̄ di- Solutio.
cit aug. cõſiſtere bonitatẽ rei. ¶ Solutio verbũ
aug. verũ eſt ẜm ꝙ ipſe intelligit. Et ſi enĩ maluꝫ
ẜm ſe deturpat bonũ: tñ ipꝫ malũ ordinatũ bene
nõ deturpat: ⁊ hoc duabus de cauſis. Prima: q̄r Prima cã.
ex eo ꝙ malũ ordinat̃ in pena magis apparet dei
iuſticia ſiue ordinatio iuſticie dei cui iuſtus con-
gratulatur. ſicut dicit in pſal. Letabit̃ iuſtus cũ Pſalmiſta.
viderit vindictã. Alia cauſa eſt: quia in opatiõe Alia cauſa.
mali magis eluceſcit bonũ. ¶ Ad hoc aũt quod Ad obiectũ
obicit ꝙ mulier ſine macula pulchrior eſt q̃ ma-
culã habens. Dicimus ꝙ mulier in tali loco poſ-
ſet habere maculam ꝙ inde pulchrior eſſet. ſicut
ptꝫ ꝙ aliqua corpis indecentia qñq̃ decet mili-
tem quãdo eſt vbi decet eſſe. Siľr ſentina: et ſi in
ſe ſit res turpis ⁊ fetida tamen oculis rõnis pul-
chriorẽ reddit domum cum eſt in ſuo loco ordina
ta. ¶ Ad hoc aũt qđ obicit ꝙ melius eſt qđ ma- Ad aliud.
lo impermixtius. Dicimus ꝙ ſimpľr et per ſe lo-
quẽdo verũ eſt. tñ cũ ſuppoſitiõe mali nõ ē veꝝ.
Hoc aũt ſuppoſito ꝙ hõ peccauerit melius ē ma
lum eſſe ordinatũ in pena. Negaret enĩ de⁹ iuſti-
ciã ſuã ſi nõ puniret malũ. qđ eſſe nõ põt. Sicut
ſi hoĩes nũq̃ furarẽtur oculis rõnis pulchrior eēt
⁊ delectabilior ciuitas ad habitãdũ in qua nõ ſu
ſpẽderẽtur hoĩes q̃ illa in q̄ ſuſpẽderent̃: tñ hoc
poſito ꝙ hoĩes furant̃ in ciuitatib⁹ pulchrior eſt
in qua ſuſpẽdunt̃ q̃ illa in qua nõ ſuſpẽdunt̃ Sic
dico ꝙ hoc ſuppoſito ꝙ hõ peccauerit melius eſt Melius et
ꝙ malum permixtũ ſit pene ſiue ordinatum in pe ſuppoſitiõe.
na q̃ ſi nõ eſſet in pena ordinatum.

¶ Cap. 2. oñdit quõ malũ corrũpit bonum.

Irca ſcđm capľm ꝓbat̃ ꝑ mali nocumẽ
tuꝫ ꝙ malũ ē: q̄r malũ corrumpit bonũ. Prima rõ.
Bonũ ei nõ hꝫ corrũpi niſi ꝑ malũ. Sꝫ
bonũ nõ põt corrũpi niſi ꝑ actionẽ ali-
quã. ſicut pꝫ in bono corpali: q̄r corrũpi non põt
niſi ſit aliq̄d agẽs. igit̃ malũ agit in bonũ: igitur
malũ ē. ¶ Itẽ malũ in q̃tũ malũ pugnat ꝯtra bo Secunda.
nuꝫ ipm̃ expellẽdo. ſed q̄cq̄d pugnat ē: g̃ malũ eſt
¶ Itẽ oẽ qđ corrũpit agit ⁊ oĩe qđ agit eſt: igit̃ Tertia.
oĩe qđ corrũpit ē. ſed malũ corrũpit: g̃ malũ eſt.
¶ Itẽ dicit beat⁹ dionyſi⁹ ⁊ btũs aug. ꝙ malũ ē Quarta ꝑ
corruptio boni. Sꝫ corruptio vni⁹ eſt gñatio al- dionyſium.
terius: ergo malũ nõ eſt tm̃ corruptio vni⁹: ſꝫ ge
neratio alteri⁹. ergo malũ effectiuũ eſt alicui⁹: g̃

Ayuntamiento de Madrid

Solutio.
Duplex bonum ⁊ duplex malũ.

malũ eſt. ¶ Solutio. Notandũ ꝙ ſicut dicit bonum in opere ⁊ bonũ in quiete. ita malũ dicit malum in opere ⁊ malũ in quiete. Bonũ in ope idem eſt qđ bonũ opus. bonũ in quiete eſt illud in quo quieſcit agens bonũ. Eodẽ modo malũ in opere idẽ eſt qđ malũ opa. malũ in quiete nõ dicit illđ in quo quieſcit malũ agens: ſed coꝛruptio ſiue diminutio boni naturalis ex malo actu vel habitu acquiſitus ex frequẽti male agere/ſ3 ꝙ malũ ſimpliciter dicit ipa coꝛruptio ſiue priuatio boni malum nihil eſt. Scđ3 hoc aũt ꝙ dicit malũ malus actus vel malus habitus inq̃tũ malũ nihil eſt ſ3 inq̃tũ actus vel habitus aliqd eſt. Unde beatus diony. malũ actũ affirmat mixtũ ex ente ⁊ nõ ente. De hoc em̃ dicit ꝙ malũ per ſe coꝛruptio eſt. per bonũ aũt ⁊ ens eſt bonoꝝ factiuũ.

Quđ malũ eſt aliquid.
Dionyſius.
Ad primũ.

¶ Ad primo igitur obiectũ dicim⁹ ꝙ malũ coꝛrũpit bonũ deagendo: ⁊ hoc facit de virtute boni. Sicut em̃ dicit beatus dionyſius. tanta eſt ſuperexcellens magnitudo boni ꝙ malũ nõ põt pugnare contra bonũ niſi ex virtute boni: vt foꝛnicatio cũ coꝛrũpat bonũ naturale hois hoc habet a potẽtia generatiua que introducit delectationẽ aliquã que de ſe bona ẽ vt pꝫ in brutis. Sed quia iſta actio priuata ſit modo ſpecie vel oꝛdine: ideo coꝛrũpit naturale bonũ hois. Eſt autem eadeꝫ foꝛnicatio actio ⁊ deactio ſiue coꝛruptio. Actio eſt inq̃tum generat carnalẽ delectationẽ. deactio aũt eſt ſiue coꝛruptio inq̃tũ innaturalis eſt aĩe rationali q̃ nata eſt ad hoc vt in ſolo deo delectetur: dũ em̃ viciũ tendit ad fruenduꝫ creatura obuiat nature rationali q̃ nata eſt vt in ſolo deo delectetur.

Malũ non põt pugnare cõtra bonum niſi in ꝟtute boni.
Act⁹ mal⁹ eſt actio et deactio.

Dicimus igitur ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. Malũ coꝛrũpit bonũ ⁊ nihil coꝛrũpit niſi per actioneꝫ: igitur malũ agit in bonũ. Nõ em̃ per ſuaꝫ actionem coꝛrũpit: ſed per actionem boni ſibi admixti Jdeo dicit btũs diony. ꝙ malũ nõ agit niſi p bonum. vnde pꝛopꝛie loquẽdo malũ p bonã actionem coꝛrũpit. ſicut pꝫ in equo claudicãte. Equ⁹ em̃ inq̃tũ ambulat et ex defectu quã habet in pede claudicat. Nec claudicat inq̃tũ ambulat nec inq̃tum habet defectũ. Siĺr cecus inq̃tũ ambulat cũ cecitate cadit in foueã. nec iq̃tũ ambulat nec inq̃tũ eſt cecus. ſed tamẽ ex virtute ambulationis cũ defectu et claudicat equus ⁊ cadit cecus. Unde ſimpliciter loquẽdo malũ nõ agit: agit tamẽ per bonũ ſibi immixtũ.

Hec argumentatio non valet.
Nota hec exempla.

¶ Per hoc autem patet ſolutio ad ſcđo obiectũ. quia hec ẽ falſa. Quicquid pugnat eſt/quia malum pugnat pꝛopꝛie deagendo. Agendo autẽ pꝛopꝛie aliquid nõ facit niſi vt patet ex p̄dictis.

Sic ſoluit ſecundum.

¶ Ad tertio obiectũ ſoluendũ eſt per interemptionẽ huius Omne qđ coꝛrũpit agit: quia ꝓpꝛie loquẽdo falſa eſt. qꝛ malũ ꝓpꝛie coꝛrũpit. Sed per accidens agit ſcꝫ per bonũ.

Ad tertium

¶ Ad quartũ obiectũ dicim⁹ ꝙ re ꝟa coꝛruptio vni⁹ eſt generatio alterius. Malũ em̃ per bonũ generat bonũ eadẽ actione qua coꝛrũpit bonũ. Foꝛnicatio autẽ inq̃tũ eſt actio eſt generatio vnius ſcꝫ delectationis carnalis: inquãtum autẽ foꝛnicatio eſt actio innaturalis anime rationali coꝛruptio eſt. et ita generatio vnius eſt coꝛruptio alterius quod eſt in omni actuali peccato. Pꝛedicta aũt ſolutio habet ex verbis beati diony. dicẽtis. Optimi eſt optima adducere. mali aũt eſt coꝛrũpere nocere bonũ amittere et deſtruere. Et per hoc patet ꝙ ꝓpꝛie cõuenit bono agere ⁊ geneficũ eſſe. per accidens aũt malo ſcꝫ per bonũ ſicut dicit btũs diony. Dicit eni ꝙ malũ non eſt geneficũ nec entiũ factiuũ. bonum autem et eſt geneficũ et entiũ factiuum.

Ad quartũ
Dionyſius.

Dictũ eſt ſupius ꝙ malũ coꝛrũpit bonũ per actionẽ violentã. Sũt tamẽ q̇ dicũt ꝙ duplex eſt coꝛruptio. vna p violentã actionẽ: vt cũ alicui eruũtur oculi per vim coꝛrũpitur in eo viſus. Eſt alia coꝛruptio vt cũ impedit cauſa ne ſup cauſatũ influat. ſicut eſt cũ nubes recipitur inter ſolẽ ⁊ aerẽ ceſſat irradiatio ſolis ⁊ lumẽ fugatur ab aere ⁊ coꝛrũpitur. Et iſti dicũt ꝙ malũ nõ coꝛrũpit bonũ violẽter agẽdo in illud: ſed per modũ impedimẽti. Eſt em̃ nubes ſpiritualis q̃ opponitur inter ſpm̃ ⁊ lucẽ inuiſibilẽ. ſ. deũ: quo facto ceſſat irradiatio vere luceꝫ et ſequitur obtenebꝛatio ſpiritus in naturalibus et hmõi obtenebꝛationẽ vocant ipſi coꝛruptionem naturaliũ bonoꝝ. et ſuam aſſertionem confirmãt auctoꝛitate illa. Oppoſuiſti nubẽ ne tranſeat orõ. Jbi per nubẽ intelligitur pctm̃.

Opinio ponentiũ duplicẽ coꝛruptionem.
Q3 malum nõ agit ĩ bonũ p modũ impedimẽti
Pꝛobant opinionem

¶ Sed contra hanc multipliciter obicitur. pꝛimo p auctoꝛitatẽ diony. Dicit em̃ dionyſi⁹ ꝙ malũ agit in bonũ per virtutẽ ipſius boni non ergo per modum impedimenti.

ꝯtra hãc aſ̃

¶ Jtem idẽ dicit ꝙ malũ pugnat contra bonũ. Ex his aperte ſequitur ꝙ malum coꝛrũpit bonũ per violentiã actionis. nõ ſolum per modũ impedimẽti cauſe ne ſuas bonitates influat cauſato.

Secundo.

¶ Rationibus aũt oſtendit illud idẽ: qꝛ virtus ⁊ viciũ cõtraria ſũt vel ad modum cõtrarioꝝ ſe habent: ergo mutuo expellunt ſe. Sed virtus ex ſe et per ſe agit in viciũ violenter illud expellẽdo ⁊ coꝛrũpendo: ergo ⁊ viciũ et per ſe et ex ſe violenter agit in virtutẽ eã exterminãdo. ſiĺr ⁊ in naturalia ea diminuẽdo.

Pꝛima rõ ad idem.

¶ Jtẽ ẽ bonum naturale et permanẽs quod cauſa tranſeunte remanet tñ vt albedo ⁊ ꝯſiĺa. ⁊ ẽ bonũ naturale qđ trãſit cũ cauſa vt lumẽ aeris. qđ ceſſat dũ ceſſat influẽtia cauſe. Sic aũt ẽ ꝙ bonũ naturale qđ p malũ coꝛrũpit ẽ permanẽs ⁊ ſtabile: g̃ nõ coꝛrũpit preciſe cauſa ceſſante: ⁊ p ꝯ̇ſequẽs nõ per modũ ĩpedimẽti. ⁊ inde vt pꝛius.

Scđa rõ.

¶ Jtem dicit btũs dionyſius ꝙ ſicut ſe habet egritudo in coꝛpoꝛibus: ita ⁊ malũ in aĩabus. Sed coꝛruptio coꝛpalis ſalutis p egritudinẽ coꝛpalẽ violẽta ẽ: igit ⁊ coꝛruptio boni p malũ.

Alia ratio.

¶ Jtẽ lux vera immediata eſt ad ſpm̃ cũ eſſentialiter ſit in eo pctm̃. ergo nõ põt ſe interponere. ⁊ inde vt pꝛius.

¶ Tertium capitulũ de intentione mali.

Tertio p intentionẽ mali ꝓbat ꝙ malũ ẽ. qꝛ aliq̇s homo eſt magis mal⁹ alio: igit vna malicia ẽ magis intenſa alia. ergo malicia eſt: igit malũ ẽ.

Pꝛima rõ.

¶ Sed q̃rit cui inſit intẽſio malicie. an bono inq̃tũ eſt bonũ. Nõ em̃ põt dici ꝙ ꝓpt mal⁹ bonũ aliq̇d ſit mal⁹ malũ alio. Si dicat ꝙ intenſio mali ineſt malo: igit inq̃tũ ẽ malũ ineſt ei aliqua ꝓpꝛietas: igit malũ inq̃tũ malũ ẽ. ¶ Jtẽ malicia iq̃tũ malicia nihil

In oppm̃.
Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

aliud eſt ꝙ̄ priuatio boni. ſ. ſpeciei modi ⁊ oꝛdinis
naturalis. ſed nulla priuatio maioꝛ eſt altera: igi
Euaſio. tur nullus homo magis malꝰ altero hoīe. ¶ Si
foꝛte dicat ꝙ cū dicit̄ magis malū vel maius ma
lum intēſio nō notat̄ in malo: ſed bono priuato ſi
ue coꝛrupto vt dicat̄ maius malū ꝓpter priuatio
ꝯtra hāc aꝛ̄ nem maioꝛis boni ſiue coꝛruptionem. ¶ Cōtra.
Aliquis locus nō dicit̄ magis tenebroſus alio ꝓ
pter priuationē maioꝛis luminis: ḡa ſiſi non de-
bet dici aliud alio magis malū ꝓpter priuationē
maioꝛis boni. Probatio prime. Ecce domꝰ ha-
Exemplum bens vnicā feneſtrā. ecce alia domꝰ hn̄s duas fe
neſtras: claudat̄ ergo in vtraqꝫ domo vnica fene
ſtra. ecce priuatur equale lumē vtrobiqꝫ ⁊ tñ vna
remanet magis tenebroſa alia. Si dicat foꝛte ꝙ
Alia euaſio dr̄ malū magis aliud alio ꝓpter priuationē boni
cui videt̄ fa melioꝛis. ſicut videt̄ velle aug. dicēs malū non ē
uere augu. appetitꝰ malaꝝ reꝝ: ſed deſertio melioꝝ. ¶ Cō
ꝯtra hāc aꝛ̄ tra. Ecce duo foꝛnicatoꝛes q̄ pares ſūt in oībus
excepto ꝙ vnꝰ maioꝛi voluptate ſiue ardoꝛe foꝛ-
nicatur ꝙ̄ alter ꝯſtāt ꝙ vnus magis peccat ꝙ̄ al
ter: nō tamē melꝰ bonū vel maius priuatur ī vno
ꝙ̄ in alio. qꝛ in vtroqꝫ bonum cōtinentie nec pri-
uatur in iſto q̄ magis peccat aliqd̄ bonū qd̄ non
priuetur in alio. Nō ergo ꝓpter priuationē me-
lioꝛis boni dr̄ magis malū. ¶ Itē obiciatur de
Alia ratio ſacerdote ⁊ layco quoꝝ vterqꝫ foꝛnicatur peccat
ad idem. tamen ſacerdos magis: ⁊ tñ melius bonū nō pri-
uatur in vno ꝙ̄ in altero. qꝛ in vtroqꝫ priuatur bo
num cōtinētie. Nō igitur ꝓpter priuationē maio
Solutio. ris boni dr̄ magis malū. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ
Unū maluꝫ magis malū aliud alio dr̄ quattuoꝛ modis. Prīo
dr̄ maiꝰ alio ꝓpter priuationē maioꝛis boni. ſicut ptꝫ in duo-
q̄ttuoꝛ mo- bus foꝛnicatoꝛibꝰ p̄dictis quoꝝ alter magis pec
dis. cat ꝓpter volūtatē maioꝛē inoꝛdinatā. Nō dico
Exēplum. ꝓpter volūtatē tm̄: nec propter inoꝛdinationē tā
tum. ſed cōiunctim ꝓpter inoꝛdinatā volūtatē ⁊
maioꝛē. ſicut febris eſt caloꝛ innaturalis a coꝛde
in arterias ꝓcedens ſuoqꝫ ledens effectu. Nō le-
dit aūt febris in q̄tū caloꝛ nec in q̄tū inaturalis:
Scd̄o mō. ſed in q̄tū caloꝛ innaturalis. Scd̄o modo dr̄ ma-
ius malū aliud alio ꝓpter priuationem melioꝛis
boni. Hoc modo dicit̄ infidelitas magis malū ꝙ̄
foꝛnicatio. qꝛ infidelitas priuat fidē q̄ eſt melius
Tertio mō bonū ꝙ̄ cōtinētia quam priuat foꝛnicatio. Ter-
tio modo dr̄ aliqd̄ magis malū alio ꝓpter priua-
Quarto mō tionē plurimoꝝ bonoꝝ. hoc modo dr̄ adulteriuꝫ
magis malū ꝙ̄ foꝛnicatio. Quarto modo ꝓpter
Ad tria pri- priuationē boni magis debiti. hoc modo dr̄ ma-
.na ⁊ duo gis malū foꝛnicatio ſacerdotis ꝙ̄ layci. ¶ Ex p̄-
vltima. dictis ptꝫ ſolutio ad tria primo obiecta ⁊ ad duo
Ad aliud. vltima. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ ſophiſticū eſt ſi-
mile propter hoc ꝙ nō ſūt vtrobiqꝫ pares circū-
ſtantie. Si eñ in oībus eſſent pares circunſtātie
vtrobiqꝫ priuationē eq̄lis luminis ſeq̄ret̄ equali-
tas tenebroſitatis. vñ ꝯcedo ꝙ q̄tū ad priuatio-
nem equalis luminis eſt equalitas tenebroſitas
vtrobiqꝫ. non tamen equalis ſimpliciter.

Cōtra pre- Contra hoc qd̄ dictū ē ꝙ aliqd dr̄ magꝭ
dicta aꝛ̄. malū alio q̄ttuoꝛ modis opponit̄. Oſtē
dit̄ eñ ꝙ malū nō dr̄ magis malū niſi qꝛ
Primo per priuat magis bonū. ¶ Et primo p hoc
qd̄ dicit augu. in libro de li. ar. ꝙ peioꝛ eſt coꝛru- auguſtinū.
ptio aīe ꝙ̄ auri: qꝛ aīa melioꝛ eſt auro. igit̄ maioꝛ
malicia dr̄: qꝛ maiꝰ bonū priuat. ¶ Itē cū dr̄ ma Secundo.
ioꝛ malicia aut copulat̄ maioꝛitas reſpectu coꝛ-
ruptiōis aut reſpectu boni cuiꝰ iſta coꝛruptio eſt
qꝛ coꝛruptio nihil dicit niſi coꝛruptionē boni Sꝫ
reſpectu coꝛruptiōis nō pōt ĩpoꝛtari maioꝛitas
cū hmōi coꝛruptio ſit priuatio ⁊ nihil ſit. Reſtat
ḡ ꝙ reſpectu boni dr̄: ḡ maioꝛ malicia dr̄: qꝛ maio
ris boni coꝛruptiua. ¶ Itē illd̄ malū qd̄ ē priua- Tertio.
tiuū boni magꝭ debiti aut eſt priuatiuū melioꝛꝭ
boni aut nō. Si nō: igit̄ nō priuat maiꝰ bonū. igi
tur nō magꝭ nocet: igit̄ nō ē magis malū. Si aūt
eſt priuatiuū maioꝛis boni habeo ꝓpoſitū: quia
tūc non dr̄ diuerſimode magis malū ſcꝫ aut quia
maioꝛꝭ boni coꝛruptiuū aut q̄a boni magꝭ debiti
ꝑemptiuū. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ revera nō habet Solutio.
hec ōrō magis malū q̄druplicē ſignificationem. Magis ma
Sed dicimꝰ magꝭ malū q̄ttuoꝛ modis dici ꝓpter lū dicit̄ q̄t-
diuerſitatē cauſaꝝ aut circūſtātiaꝝ. Maiꝰ enim tuoꝛ modis
malū vnā ſolā tenet ſignificationē. ſ. maioꝛis bo Exponit di
ni priuatiuū. Sꝫ primo modo dr̄ maiꝰ malū ma- ctū ſuū po-
ioꝛis boni in q̄titate priuatiuū vt in illo qui ma- ſitū prius.
ioꝛē hꝫ foꝛnicādi volūtatē cū in ceterꝭ ſint pares
maioꝛ eſt malicia. qꝛ maius malū ſm̄ q̄titatē pri
uatur in eo. Scd̄o modo dr̄ maiꝰ malū qꝛ melio-
ris boni priuatiuū. i. maioꝛꝭ bonitatꝭ. ſm̄ hoc in
fidelitas maiꝰ malū ē ꝙ̄ foꝛnicatio. Tertio modo
dr̄ maiꝰ malū. i. maioꝛꝭ boni coꝛruptiuū. Maio
ris dico q̄a maioꝛꝭ debiti vt in ſacerdote et laico
foꝛnicātibꝰ. Quarto modo dr̄ maiꝰ malū maioꝛꝭ
boni priuatiuū ꝓpt̄ hoc ꝙ pluriū oꝛdinationū ē
priuatiuū vt in adulterio ⁊ ſimplici foꝛnicatione.

Einde videt̄ ꝙ intētio malicie ſit aliqd: ꝯtra p̄di. aꝛ̄
ſed ꝯſtat ꝙ malicia nihil eſt. q̄a ſicut dr̄
btūs dinyſiꝰ ⁊ ſicut diximꝰ ꝙ ē moꝛbus Dionyſius
coꝛꝑalis ⁊ ē moꝛbꝰ ſpūalis ſiue malicia
in aīabꝰ ſicut ſuppoſitū ē exēplū de febre coꝛꝑa-
li q̄ nihil alid̄ eſt ꝙ̄ caloꝛ innaturalis ⁊ intēſio il-
lius caloꝛis eſt intētio febris. Siſr̄ videt̄ ꝙ in-
tentio volūtatꝭ in foꝛnicatoꝛe ſit intētio malicie
in eodē. Sꝫ intētio caloꝛis aliqd ē ſicut caloꝛ ali-
qd eſt. igit̄ ⁊ intētio volūtatꝭ aliqd ē ſicut ⁊ volū
tas aliqd eſt. Sꝫ ipa malicia eſt ipa volūtas ma-
la ſicut febris ē ipe caloꝛ ĩnaturalis: ḡ intētio vo-
lūtatis ē intētio malicie. ḡ cū intētio volūtatꝭ ſit
aliqd et intētio malicie eſt aliqd. Et tñ malicia ē
nihil cū ſit priuatio. ¶ Sed cōtra. Intētio ma- In oppm̄.
licie ē aliqd: ergo aliq̄ diſpoſitio ineſt malicie igi
tur malicia eſt ſicut intentio malicie eſt aliquid.
¶ Et ad hoc dicēdū ꝙ ſicut ĩ moꝛbo coꝛꝑali tria Solutio.
ſunt. ſ. ipſe caloꝛ ⁊ ipā innaturalitas ⁊ ipa coꝛru-
ptio q̄ tria inſinuātur cū dr̄ Caloꝛ innaturalis eſt
febris ſuo ledēs effectu. Eodē modo in moꝛbo ſpi In moꝛbo
rituali. in malo. ſ. tria eſt reperire. ipam. ſ. actio- aīe tria ſūt.
nem ⁊ ipam inoꝛdinationē actionis ⁊ ipaꝫ coꝛru-
ptionē. Et cū dr̄ maioꝛ in malicia impoꝛtat̄ maio
ritas reſpectu vltime foꝛme. ſ. coꝛruptiōis: et re-
ſpicit̄ ipa coꝛruptio ab intētione nō ſm̄ ſe: ſꝫ ꝓpt̄
id qd̄ coꝛrūpit̄. ſ. ꝓpt̄ bonū. Et ſicut caloꝛ nō eſt
febrilis diſtēperātia nec etiā intētio caloꝛꝭ. ſꝫ ipa
innaturalis ſiue incōmēſuratio caloꝛꝭ ad naturā

Ayuntamiento de Madrid

Eodē modo ipſa volūtas aut volūtatis intenſio
Ad obiectū nō eſt malicia:ſed inordinatio volūtatis.ꝛ ſic pa
Iterum ar. tet ſolutio ad illā obiectionē. ¶ Sed adhuc con
tra hoc qḋ dictū ē ꝙ magis malū quatrupliciter
accipitur. videt̄ eīm poſſe ꝓbari ꝙ nō dicatur ali-
quid magis malū alio niſi intenſior eſt voluntas
peccandi:quia ſicut ſepe iam dictū eſt ſicut ſe ha
bet morbus in corpore:ita malū in aīa. Sed cum
morbus corporis vt febris intēdatur ſm intenſio
nem cauſe. Cuꝫ eīm calor ſit cauſa febris vbi ma-
ior calor ꝛ maior febris:igitur cū ſola volūtas ſit
cauſa pcti ſoli volūtati attribuēda eſt maioritas
pcti. Sed hoc falſū. quia eſto ꝙ ſacerdos ꝛ laic⁹
equales habeant volūtates peccādi:ergo equa-
liter peccāt. qḋ falſum eſt:quia ſacerdos magis.
Solutio. ¶ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ nō ſolū penes intētio-
nem cauſe attenditur intentio cauſati. Sed opor
tet attendere circūſtātias cauſe q̄ ad hoc faciūt.
Nota exem ſicut patet in aceto ꝛ aqua. Licet eīm ſit frigidiſſi
plum. ma naturaliter et ita frigidior ꝙ̄ acetum ꝛ frigidi
ſit infrigidare. nō tamen magis infrigidat ꝙ̄ ace
tum: ſed acetū magis quia propter ſubtilitatem
ſubſtantie ſue magis penetrat et ideo infrigidat.
Silr̄ licet pares ſint concupiſcentie ſiue volū
tates in ſacerdote ꝛ laico:tamē magis peccat ſa-
cerdos. qꝛ inordinatio volūtatis ei⁹ priuatiua eſt
ordinis magis debiti. ordinis dico naturalis: q̄a
magis debitus eſt in ipo propter circunſtantias
ordinis ſacri.

¶ Tractat⁹. xiiij. in quo queritur q̄d ſit malū.
¶ Cap. i. vbi oſtenditur malum in priuatio-
ne conſiſtere.

Eterminato an malū ſit:ꝛ dicto ꝙ ma-
lum inq̄tū malū nō eſt. Sequitur ſcḋa
queſtio de malo ſcꝫ quid dicat̄ malū. ꝛ
circa hāc queſtionē tria principaliter
Tria q̄run- inquirūtur. ¶ Primū eſt vtrū malū ſit
tur in hoc priuatio ſiue cōſiſtat in priuatione. ¶ Scḋm eſt
tractatu. cuiuſmodi priuatio ſit malum. an ſcꝫ ſit priuatio
ſpeciei modi ꝛ ordinis naturalis ꝛ quid ſit modus
ſpecies ꝛ ordo. ¶ Tertiū eſt an malū ſit priuatio
iſtoꝝ trium coniunctim. an vniuſcuiuſꝗ per ſe.
Et primo ¶ Primo ergo videt̄ ꝙ malū nō ſit priuatio nec
ꝙ malū non etiam cōſiſtat in priuatione. Dicit eīm btūs ioh.
ſit priuatio Nolite diligere mundū neꝗ ea q̄ in mundo ſunt.
Ecce diligere mūdū ꝓhibitū eſt:igitur eſt malū
Sed in hoc qḋ dico diligere mundū nulla ē pri-
Secundo. uatio:ergo malū nō cōſiſtit in priuatiōe. ¶ Itē
comedere pomū vetitū fuit pctm̄ ade. ſed in hoc
nulla eſt priuatio: igit̄ malū nō cōſiſtit in priua-
Tertio. tiōe. ¶ Itē eodē modo pōt opponi de hoc quod
dico comedere carnes in quadrageſima. vbi pe-
Quarto p nitus nulla priuatio videt̄. ¶ Itē eodē modo op
auguſtinū. ponitur de hoc qḋ dicit aug. Pctm̄ eſt ſpreto in-
cōmutabili bono rebus cōmutabilib⁹ adherere:
Queſtio in vbi nulla ſilr̄ ē priuatio. ¶ Itē cū malū ē auer
cidens an ſio ab incōmutabili bono ꝛ cōuerſio ad cōmuta-
malū ſit cō- bile bonū. ſicut dicit aug. querit̄ vtrū ſit malū pꝫ
uerſio vel ꝙ eſt auerſio hmōi aut ſm ꝙ ē cōuerſio hmōi. vi-
auerſio a det̄ ꝙ ſm ꝙ eſt auerſio. Dicit eīm aug. ꝙ malū nō
deo. ē appetit⁹ malarū rez:ſꝫ deſertio melioꝝ. ¶ Itē
Cōfirmat̄. intelligat̄ ꝯuerſio ad cōmutabile bonū in iſto ho
mine circūſcripta tamē auerſiōe a deo:ꝛ hoc poſ
ſibile eſt intelligere. quia etiā hoc in brutꝫ appa
ret. Hoc modo pꝫ ꝙ cōuerſio hmōi nō ē mala:igi
tur malū nō ē cōuerſio ad creaturas: ſed auerſio
a deo. ¶ Cōtra. dicit aug. ꝙ aīa poſita ē media ꝯtra hoc ar.
inter deū ꝛ creaturas. cū cōuertit̄ ad deū illumi
natur melioraf̄ pficit̄. Cū aūt ꝯuertit̄ ad creatu-
ras obtenebrat̄ peioratur deſtruit̄ ꝙ̄ conuerti ad
creaturas eſt malū aīe. ¶ Itē diligere creaturā Sexto.
plus debito eſt malū. ſꝫ ibi nulla eſt priuatio. Si Euaſio.
dicat ꝙ imo:q̄a p cōſequens nihil eſt. qꝛ hoc mo
do poſſet intelligi in qualibet dictiōe vt hō. i. res
q̄ non eſt aſinus:ꝛ ſic in alijs. ¶ Item ſicut mor- Septimo.
bus ſe hꝫ in corpore:ita malū in aīa. Sed hec ē ꝑa
calor excedēs inq̄tū excedēs corrūpit ꝛ generat
morbū:nec tm̄ ibi eſt aliqua priuatio ſcꝫ in hoc. ꝙ
dico calor excedēs:igit̄ i corruptiōe boni aīe nō
eſt aliq̄ priuatio. Sed malū eſt corruptio bonoꝝ
aīe:igit̄ malū nō eſt priuatio. ergo malū nō cōſi
ſtit in priuatione. ¶ Ad primū igit̄ dicam⁹ ꝙ tri Ad primuꝫ
plex eſt dilectio:gratuita q̄ eſt caritas naturalis Triplex di-
qua diligitur aliq̄d ꝓ aliqua neceſſitate vt deus: lectio.
q̄a benefic⁹. Alia ē libidinoſa: ꝛ de hac intelligit̄
auctoritas iohānis ſcꝫ nolite diligere mūdū ꝛc̄.
Et hec dilectio in ſe realiter habet priuationem
modi ſpeciei ꝛ ordinis. Nimis eīm diligit creatu-
ram q̄ diligit eā ad fruendū. Sic eīm ſolus de⁹ eſt
diligend⁹. Ecce priuatio modi priuatio ſpeciei: Eſt ibi pri-
qꝛ talis amor priuationē habet debiti finis. In uatio modi
hoc eīm ꝙ dico frui creatura eſt priuatio debiti fi ſpeciei et or
nis. Hoc eſt eīm delectari in ea tm̄ ꝓpter ſe et ita dinis.
nō ꝓpter deū. Eſt etiā priuatio ordinis:quia tē-
poralia debent diligi in ordine ſuo ſcilicet in in-
fimo ordine. ſ. ad ſuſtentationē tm̄ huius miſere
vite. non in ſūmo ſicut libido ipſa diligit: ꝛ ſic pa
ret ſolutio ad primū. ¶ Eodē modo dico ꝙ adaꝫ Eodēmodo
in primo ſtatu nō potuit comedere pomū contra ad aliud.
prohibitionē dn̄i niſi ex libidine et ſic ibi fuit pri Similit̄ ad
uatio. ¶ Similiter dico de eo qḋ eſt comedere aliud.
carnes in quadrageſima. Hoc eīm nō pōt facere
chriſtianus niſi ex libidine magna:qꝛ quod fit cō
tra conſcientiā non pōt fieri niſi ex libidine. Et ſi
eīm fieret ex timore ille timor eſſet ex libidine. et
ſic priuatio ſpeciei modi ꝛ ordinis. ¶ Silr̄ pꝫ Silr̄ ad au-
ſolutio ad verbū auguſtini. pctm̄ eſt ſpreto incō- guſtinum.
mutabili ꝛc̄. Adherere eīm per amorē rebus cōmu-
tabilib⁹ ē frui creatura:ꝛ ita ē ibi priuatio ſpeciei
modi ꝛ ordinis. ¶ Ad hoc autem quod queritur Ad aliud.
vtrū malū ſit auerſio a deo an cōuerſio ad creatu
ras. Reſpōſio. vtrūꝗ poteſt dici ꝛ ꝓprie ꝛ ꝙ idē
eſt in eſſentia auerſio ꝙ cōuerſio. Sed cū dicim⁹
malū eſt auerſio cauſaꝫ formalē mali.
eo modo quo contingit ipm̄ habere cauſam. Cō- Nota iſta.
uerſio eīm ē amor libidinoſus creature qui priuat̄
ſpecie modo ꝛ ordine. Et dicim⁹ ꝙ nō eſt poſſibi-
le intellectū ſeparare iter hec in homine. ſ. inter
auerſionē ꝛ cōuerſionē:qꝛ idē ſūt i hoīe. Cōuer-
uerſio aūt ad creaturā cōtraria eſt deo ꝛ imagini Cōuerſio ꝛ
dei que eſt in homine. Sed in brutis nō habet cō auerſio in
trarium. et ideo in brutis conuerſio nō eſt auer- hoīe idem.
ſio. ¶ Ad vltimū dicimus ꝙ nō eſt verum: quia Ad vltimū.
calor excedens inq̄tum huiuſmodi ſit morbus in

Ayuntamiento de Madrid

corꝑe aut cauſa morbi naturalis. Sed inꝙtũ eſt
innaturalis ⁊ incõmenſuratus nature ſiue impro
portionalis. Siſr̃ et amor aut voluntas non vt
eſt nimius eſt morbus ſpũaliter aut eiꝰ cauſa: ſed
vt eſt volũtas inordinata aut amor inordinatus:

Quid morbus vel cauſa morbi.

quia neq̃ minus neq̃ nimis in corꝑibus aut ſpiritibus ſũt morbus aut morbi cauſa ꝓprie loquẽdo ⁊ per ſe: ſed commune ad hec. ſ. innaturalitas
aut incõmẽſuratio aut inordinatio. Sicut habere tres angulos equales duobus rectis nõ ẽ yſochelis neq̃ tetragoni: ſed trianguli que eſt natura cõmunis ad hoc. Siſr̃ dico in morbo anīe ꝙ
voluntas excedens inꝙtũ volũtas excedens nõ
corrũpit: ſed inꝙtũ voluntas innaturalis.

¶ Ca. 2. an malũ ſit priuatio modi ſpẽi ⁊ ordinis

¶ Secũda queſtio huius tractatus.

SEcũdo capitulo queritur cuiꝰ modi priuatio ſit malũ. Dicitur eñ ꝙ ẽ priuatio ſpeciei modi ⁊ ordĩs naturalis. ¶ Queritur primo quare malitia dicatur potius priuatio iſtoꝝ bonorum ꝙ aliorũ bonoꝝ que

Cur malicia dr̃ potiꝰ priuatio horũ bonoꝝ ꝙ alioꝝ.

enumerat aug. in li. de natura boni dicẽs ſic. Cõmuneramus oĩa bona vt in his ſublatꝫ alijs alia vera remaneãt cũ oĩs vita ⁊ ſalus memoria/ intellectus/ tranquilitas/ virtus/ lumen/ ſuauitas/ mẽſura/ ſanitas pulchritudo ⁊ pax: ⁊ maxime alia q̃ per oĩa reperiũtur ſiue ſpũalia ſiue corꝑalia oĩs

Af primo. Prima rõ inquiſitiua.

modus oĩs ſpecies oĩs ordo a dño deo ſit. Cuꝫ ꝙ alia ꝙ iſta ſint a quibus ex oppoſito diuiduntur quare potiꝰ dicit̃ malũ priuatio iſtoꝝ triũ ꝙ aliorum: vt ſic diceretur. Malũ eſt priuatio vite vel

Secundo.

pacis vel alicuius alioꝝ. ¶ Preterea pax eſt bonum ad qꝺ oĩa tendũt: quia etiã a ſuo cõtrario q̃ritur ⁊ ꝓpter qꝺ oĩa facta ſunt. ſicut dicit beatus aug. ſi ergo malũ eſt priuatio alicuiꝰ boni potiꝰ debet dici priuatio pacis: quia maioris boni priuatio magis nocet ꝙ priuatio alicuius boni minoris: ⁊ qꝺ magis nocet magis eſt malũ ſicut di-

Auguſtinꝰ.

cit btũs aug. ꝙ malũ ideo eſt malũ quia nocet: et ſic priuatio pacis potius debet dici malũ ꝙ priuatio ſpeciei/ modi/ ordinis. ¶ Eodẽ modo queri-

Tertio.

tur quare dicit ſalomon in libro ſap. xj. deꝰ fecit oĩa in numero põdere ⁊ mẽſura potius ꝙ in alijs bonis. cũ alia ſint bona creaturarũ ſicut iſta tria ⁊ maiora ⁊ minora ⁊ equalia. vt patet ex ꝑdictis.

Quarto.

¶ Itẽ dicit btũs diony. ꝙ malũ eſt defectꝰ ſciẽtie vel erronee ſcientie vel fidei vel deſideri/ vel operis boni. nõ igitur malum tantũ eſt priuatio

Quinto.

ſpeciei modi vel ordinis. ¶ Preterea q̃ritur qꝺ priuatio iſtoꝝ triũ dicatur malũ. nõ niſi quia nocet. nõ nocet aũt niſi quia adimit bonũ: eadẽ ratiõe ꝙ priuatio alterius boni cuiuſlibet debet di-

Sexto.

ci malũ q̃ nocet adimẽdo bonũ. ¶ Itẽ ſi maluꝫ eſt priuatio ſpeciei malus hõ priuatur a ſua ſpecie. ſed homo nõ habet niſi vnicã ſpeciẽ: igit̃ malus homo priuatꝰ eſt ſpecie hoĩs: ⁊ ita nõ eſt hõ.

Boetius.

quod videtur velle boetius qui dicit ꝙ mali homines nõ ſũt: et ita ſacra ſcriptura videtur velle hoc q̃ malos hoĩes vocat noĩe brutoꝝ aĩalium.

In oppoſi. Pſalmiſta.

¶ Sed cõtra Dicitur in ꝑs. verũtamẽ in imagine ꝑtranſit homo. per qꝺ habetur ꝙ imago dei q̃ eſt in hoĩe. ſ. ratio nõ põt amitti: ⁊ ita oĩs hõ exiſtens in pctõ habet imaginẽ dei. ſ. rationẽ et ita eſt aĩal rõnale et ita eſt homo. ¶ Itẽ dicit btũs

Scꝺo per dionyſium.

diony. ꝙ nõ corrũpit̃ a malo q̃d exiſtentiũ ſm ꝙ eſt eſſentia ⁊ natura: ſed defectꝰ iuxta naturã ordinis armonie ⁊ cõmẽſurationis: igitur malũ nõ corrũpit eſſentiã ſiue naturã rei. et ita videt̃ eſſe falſũ qꝺ dicit augu. ꝙ malũ eſt corruptio ſpeciei modi ⁊ ordinis naturalis. ¶ Solutio Dicimꝰ ꝙ

Solutio.

malũ eſt priuatio ſpẽi modi et ordinis naturalis. ſicut dicit btũs aug. ideo aũt potius malũ eſt priuatio iſtoꝝ triũ ꝙ alioꝝ bonoꝝ: qm̃ in iſtis tribꝰ cõſiſtit ꝑfectio gñaliter cuiuſlibet rei ſiue corꝑalis ſiue ſpiritualis. Malũ aũt ꝓprie eſt priuatio ſiue corruptio ꝑfectiõis in vnaquaq̃ re corruptibili. Spẽs eñ in vna quaq̃ ſubſtãtia appellatur

Iſta prius dicta ſunt.

habitudo ſiue habitus naturalis quo ꝑficit̃ ſubſtãtia opationẽ ſuã ad quã naturaliter eſt ꝑ quã ſua vtilitate imitat̃ aliq̃ modo diuinã opationeꝫ ſiue deũ ⁊ in hoc dr̃ armonia qm̃ per hoc cõſonat

Perfectio cuiuſlibꝫ rei ꝯſiſtit i his tribus.

diuine opationi ⁊ alijs creaturis q̃ oẽs tendunt ad vtilitẽ vniuerſi. qm̃ vero q̃libet ſubſtãtia habꝫ ſpẽm hãc nõ ſine menſura. qm̃ ſolius dei bonitas eſt immenſa. ideo naturaliter queliꝫ ſubſtãtia ſpeciem ſuã hꝫ in modo. qm̃ etiã hꝫ eã ad vtilitatem vniuerſi: ideo habet eã naturaliter in ordine Vñ patet ꝙ perfectio cuiuſlibet rei cõſiſtit in his tribus: ⁊ tunc eſt perfecta res qñ habet hec tria. et tũc eſt res ſpecioſa qñ habet ſuã ſpẽm in ſuo modo ⁊ ſuo ordine. quod patꝫ in hoĩe exteriori. Tũc

Pulcritudo ⁊ ꝑfectio hominis.

eñ corpus ſpecioſum eſt qñ habet ſpẽm ſiue colorem naturalẽ in ſpecioſa mẽſura debito modo et ordine vt nõ ſit naſus vel aliud membrũ maior ꝙ debet ſcꝺm ꝓportionẽ ad alia mẽbra ⁊ in ordine

Alia ratio.

debito. Preterea in his tribus imitatur creatura creatorẽ vt dictũ eſt: ⁊ ideo potiꝰ dr̃ malũ pri-

Ptꝫ ad. 1.

uatio iſtoꝝ ꝙ alioꝝ bonoꝝ. Ex hoc pꝫ ſolutio ad

Ad ſecũdũ

primã obiectionẽ. ¶ Ad ſcꝺꝫ dicimus ꝙ pax eſt bonũ cõſequẽs ꝑfectionẽ rei ſiue bonũ annexuꝫ ꝑfectiõi rei: ⁊ ideo malũ nõ dr̃ priuatio pacis ſed

q̃d dr̃ pax.

ꝑfectiõis cui eſt annexa pax ⁊ qua remota remouet̃ pax. vñ de malis carentibꝰ ſua ꝑfectiõe dr̃ in

Iſa ꝛc. Alia ratio.

iſaia. Nõ ẽ pax ipſis dicit dñs. Preterea pax in rebus inaĩatis nichil aliud eſt ꝙ ceſſatio a motu In aĩabus vero vel angelis pax ẽ quies. i. ceſſatio a motu in btitudinẽ creatã ſiue in fruitiõe dei quietãtis aĩam. Quocũq̃ aũt modo dicatur pax pꝫ ꝙ nõ debet dici ꝓprie malũ priuatio pacis. ſ.

Ad tertiuꝫ.

primo ⁊ ꝓprie. ¶ Ad tertio obiectũ ptꝫ ſolutio. Eadẽ eñ q̃ vocat ſalomõ nũerũ põdus ⁊ mẽſurã

Quomodo iſta multis modis nominantur.

vocat aug. modũ ſpẽm ⁊ ordinẽ ⁊ btũs diony. armoniã ordinẽ ⁊ ꝯmẽſurationẽ. In ſpecie ei ẽ nũerus ſiue rei diſcretio. in põdere ordo. qm̃ põdꝰ nichil aliꝺ ẽ ꝙ inclinatio ſue ſubſtãtie ad ſuã locũ. ptꝫ aũt ꝙ mẽſura idẽ ẽ ꝙ modꝰ Queliꝫ aũt ſubſtãtia iſtis tribꝰ q̃ſi trinitatẽ creatã hꝫ in ſe veſtigiũ trinitatis increate. ꝑ modũ aũt rñdent potentie dei que relucet i magnitudine creaturaꝝ. Queliꝫ eñ creatura ſm capacitatẽ ſuã magnã hꝫ ꝟtutẽ in vniuerſo in quo ẽ valde bona. ſicut dr̃ in princi-

In principio geñ.

pio. Geñ. ꝑ ſpeciẽ ꝟo ſuã queliꝫ creatura repreſentat dei ſapientiã que ẽ forma oĩa formificans ꝑ ordinẽ vero ſuũ in quo ẽ quies in quo et fructũ

Ayuntamiento de Madrid

ſuū affert et ſuā vtilitatē: repreſentat quelꝫ crea
tura dei bonitatē. Quō ergo in iſtis tribus quelꝫ
creatura imitatur ſm poſſe ſuū trinitatē increa=
tam: ideo etiā potiꝰ dicūtur oīa facta eſſe in illis
tribus ꝙ̄ in alijs bonis: ideo etiā potius dicitur
malū priuatio alicuius iſtoꝝ ꝙ̄ priuatio alteriꝰ
boni. Ea vero q̄ ſunt accidētia ꝑfectioni iſtis pri
uatis priuātur: aut ſi nō priuant̄ eoꝝ priuatio nō
eſt malū: quia per hoc nō affertur nocumētū ipſi
perfectioni. ¶ Ad euidentiā aūt eoꝝ q̄ ſequūtur

Duplex ſpecies ſubſtātie.

Notādū ꝙ duplex eſt ſpecies ſubſtātie. Una ſub
ſtātialis in qua conſiſtit eſſe rei que nō eſt ſuſcipi
ens magis vel minus: nec corrūpitur nec minuit̄
re manēte in ſuo eſſe. ⁊ talis ſpecies nō priuatur:
vel corrūpitur vel diminuit̄ per malū culpe. Et

Dionyſius.

hoc eſt quod dicit btūs dionyſius ꝙ nō corrūpit̄
a malo q̄d exiſtētiū ſm ꝙ eſſentia vel natura. Eſt

Alia ſpecies non ſubſtantialis.

etiā ſpecies naturalis nō ſubſtantialis q̄ eſt non
aptitudo ad naturales operatiōes: ſed habitudo
ſiue habitus ſiue abilitas ſiue ꝑfectio vltima na=
turalis ſe habendi ad oꝑationes naturales: q̄ be
ne pōt corrūpi re manēte in ſuo eſſe. cuiꝰ ſpeciei

Dionyſius.

priuatio malū eſt. ſicut dicit beatus dionyſius ꝙ
malū eſt defectus habitudinis naturaliū bonoꝝ
Hoc etiā patet in hoīe exteriori. qꝛ cecitas pri=

Exemplum

uatio eſt viſus. i. habitus ſiue habilitatis videndi
nō priuatio aptitudinis ad videndū q̄ ſubſtantia
lis eſt. ¶ Ex his etiā predictis poteſt haberi ſo=
lutio ad oīa ſequētia. Cū eñ malicia ſit priuatio

Duplex malitia.

modi vel ordinis vel ſpeciei naturalis. hoc eſt ve
rum et de malicia qua homo eſt malus: et de ma=
licia qua actus eſt malus. Quō aūt malicia qua
homo eſt malus ſit priuatio modi ſpeciei et ordi=
nis: dictū eſt. Malicia autē qua actio eſt mala ſi
militer priuatio eſt modi. ⁊c̄. vt ptꝫ in actu diligē
di. Dilectio eñ qua diligitur deus ex caritate ſu
am habet ſpeciē. i. in hoc ꝙ diligitur deus ꝓpter

Iſta tria in dilectōe dei

ſe. Species eñ oīs ſm finē attenditur. Ordo eiꝰ
eſt ꝙ eo diligitur deꝰ ſuꝑ oīa. Modus: qꝛ eo deꝰ
in infinitū ſuꝑ oīa. Similiter oꝑa mīe habent ſu
am ſpeciē in eo ꝙ fiunt propter deū. Modū in eo
ꝙ fiunt in quātitate debita. vt qui plꝰ habet: plꝰ

Siſr in mīa ⁊ alijs opibus ꝟtutū.

largiatur pauꝑibus. Ordo eſt in eo ꝙ fiunt debi
to tēpore: debito loco. et ſi q̄ alie circūſtantie ſūt
q̄ pertinēt ad ordinē. Patet ergo ꝙ in oꝑibus vir
tutū tam interioribus ꝙ̄ exterioribus eſt ſpecies
et ordo debitus ⁊ modus: cuiuſmodi ſpecies/ mo
dus/ ⁊ ordo priuantur in oꝑibus viciorū. cum eñ
ſicut dicit augu. libido ſit primū peccatū et prin=
cipium omnis alterius peccati. ¶ Qualiter
in oī oꝑe malo ſit priuatio ſpeciei modi ⁊ ordinis.

Viſo qualiter in libidine ſit priuatio mo=
di/ ſpeciei/ et ordinis: per conſequēs vi=
deri pōt qualiter in oñi opere malo ſit
priuatio ſpeciei/ modi/ et ordinis. Libi=

Libido q̄d eſt.

do aūt nihil aliud eſt ꝙ̄ ꝯcupiſcētia ſiue volūtas
improba qua diligit̄ res tranſitoria: vt in eo dele
ctet̄ homo ꝓpter ſe. que dilectio priuat̄ debito fi
ne: qꝛ nō licet aīaꝫ rōnalē delectari in aliquo pro
pter ſe niſi in deo. qꝛ cū delectat̄ in creatura ⁊ nō
ꝓpter deū: de creatura facit deū ſuū qꝛ qđ plꝰ di=

Oīe pctm̄

ligit: hoc eſt ei deus. Priuatur ⁊ debito modo. qꝛ
tali dilectione diligitur creatura plus debito ſcꝫ

Priuat̄ modo ſpecie et ordine.

menſura qua ſolus deus debet diligi. Bona aūt
fortune nō debent diligi niſi infimo modo diligē
di: ꝓpter ſcꝫ ſuſtentationē huiꝰ vite. Eodē modo
oꝑa vicioꝝ que ꝓcedunt ex libidine priuata ſunt
ſpecie modo ⁊ ordine ſuo. que priuatio ē malicia
qua ipa ſūt mala. ¶ Ad hoc aūt quod dicit bea=

Dionyſius videt̄ ſentire ꝯtrarium predictoꝝ.

tus dionyſius in ca. de malo ꝙ malū eſt priuatio
ſcientie vel errātis ſcientie: vel fidei vel deſiderij
vel operis boni. ergo nō eſt priuatio ſolū triū p̄=
dictoꝝ. ¶ Dicendū eſt ꝙ malū dicitur priuatio

Solutio.

Malum dicitur priuatio dupliciter

alicuiꝰ dupliciter. dicitur eñ priuatio modi ſpe=
ciei ⁊ ordinis. qꝛ hec priuat in ſubſtātijs in q̄bus
ſunt. dꝛ aūt priuatio ſcientie. ⁊c̄. q̄a priuat aliq̄d
qđ in his eſt. qđ poſtmodū melius apparebit cū
exponemus verbū beati dionyſij. Sic ergo hec

Hec orō eſt duplex ſm āphibolīā.

oratio: malū eſt priuatio alicuius. duplex eſt ſm
amphibolīā. Dicit̄ eñ malū priuatio huiꝰ: qꝛ pri
uat hoc in aliq̄. dꝛ et malū priuatio huius: qꝛ pri=
uat aliq̄d in hoc. ¶ Si aūt obicitur ꝙ videt̄ con=

Aug. et dioniſi. vident̄ eſſe ꝯtrarij.

trarietas eſſe inter aug. et diony. qꝛ dicit aug. ꝙ
malū priuat ſpeciē naturalē. alter dicit ꝙ a malo
nō corrūpitur q̄d exiſtentiū ſm ꝙ eſt eſſentia vel
natura: ſed eſt malū defectus iuxta naturam. ⁊c̄.

Solutio.

¶ Solutio huius patet per ſuppoſitā diuiſionē
eius qđ eſt ſpecies. Btūs eñ diony. vocat natu
ram eſſentiā ⁊ primā ſpeciē. Aug. vero loquitur

Contra predicta arg.

de ſpecie ſcđaria. ¶ Contra hoc qđ dictū eſt ꝙ

Prima probatio.

malū eſt priuatio ſpeciei et ordinis naturalis op
ponitur. quia malū culpe nō habet cōtrarietatē
ad bonū nature. tū quia ſimul eſt cū eo: immo nō

Secunda.

eſt ſine illo. tum quia vnū vni ꝯtrariū eſt: ⁊ bonū
nature et bonū gratie diuerſa bona ſūt. Unde ſi
malū culpe eſt cōtrariū malo gratie: planū eſt ꝙ
nō eſt cōtrariū bono nature. ſed cōtrariū priua=
tiuū eſt ſui cōtrarij ſi alicuiꝰ eſt priuatiuū: ḡ po=
tius debuit dici malū eſſe priuatio ſpeciei modi

Solutio.

⁊ ordinis gratuiti ꝙ̄ naturalis. ¶ Ad qđ dicēdū
eſt ꝙ ideo malū potiꝰ dꝛ priuatio boni naturalis
ꝙ̄ gratuiti. qꝛ ſm ſe ⁊ ſemꝑ priuat tale bonū. Nō
aūt ſm ſe neqꝫ ſemꝑ priuat bonū gratie: quia nō
ſemꝑ p̄ſens eſt hmōi bonū. Semꝑ aūt eſt p̄ſens
bonū nature. nō pōt aūt priuari niſi qđ p̄ſens eſt

Bonū nature ⁊ bonum gratie quō ſunt vnum ⁊ quō non.

Licet aūt diuerſa ſint ſm eēntiā bonū nature et
bonū gr̄e: tñ formaliter vnū ⁊ idē ſūt ⁊ etiā fina=
liter. qꝛ vnū eſt ꝑfectio alterius. gr̄a eñ naturaꝫ
ꝑficit, ⁊ ad eūdē actū ⁊ oꝑationē ſūt: ⁊ etiā ad eū
dem finē vlteriorē. ⁊ inde eſt ꝙ illud qđ eſt vni cō
trariū: alteri eſt repugnās. Unde malū culpe cō
trariat̄ gr̄e. qꝛ ipſiꝰ finis eſt fruitio creature: gr̄e
vero fruitio creatoris. ſed ꝓprie repugnat bono
nature. ⁊ ideo proprie repugnat cōtra illđ ⁊ pri=

Opinio aliquorum.

uat ipm̄. ¶ Sūt aūt qui dicūt ꝙ in oꝑe merito=
rio: vt in oꝑe caritatis qđ eſt diligere deū ꝓpter
ſe ⁊ ſuꝑ oīa. per hāc prepoſitionē ꝓpter. denota

Quid importat propter

tur circunſtātia ordinis. tū qꝛ illa habitudo que
per hmōi prepoſitionē datur intelligi: relatio ē
creature rōnalis ad deū. ⁊ ita ordinatio eius ad

Secundo.

ipſum. tum qꝛ per hanc circunſtantiā ꝓpter ſe in
clinatur aīa ad locū propriū qui eſt deꝰ. inclina=
tio autē ad locū pōderis eſt. pondus autē nichil

Tertio.

aliud eſt in eſſentia ꝙ̄ ordo. Tū ꝫ quia in datione

Tria in ele- moſina. elemoſine tria cōſiderātur. ꝙ ꝓpter deū. ecce cō
paratio ad finē ⁊ cōparatio ad eſſentiā circa quā
eſt: ſcꝫ ad ipm datum qđ tantū eſt vel debet eſſe
tm̄. ⁊ comparatio ad materiā a qua et in qua: ſcꝫ
ad ipſū ſubiectū. ⁊ penes materiā circa quā ē da
tio attendit modus ⁊ menſura penes materiā a q̄
cōſideratur ſpecies. Ergo penes cōparationem
ad finē q̄ cōſignificatur ꝑ hāc prepoſitionē ꝓpt.
cū dr̄ propter deū. attendit ordo. ſed ſe ita eſt in
datiōe elemoſine: ⁊ in dilectiōe ſilr̄ debet eſſe

ꝯtra hoc ar ¶ Sed contra. Perfectio ſumitur a fine vt appa
ret in differentijs ſpecificis q̄ perfectiue ſūt ſpe-
cierū. rōnale autē dicit aptitudinē ad actū rōci-
nandi ad quē eſt homo: ⁊ per quē ordinatū eſt ad
vltimū finē ſcꝫ ad btitudinē. igit cū dicit dilige-
re deū ꝓpter ſe ⁊ ſuꝑ oia. cū hec prepoſitio ꝓpt.
notet habitudinē ad finē penes hoc ipm ꝓpter ſe
Secundo. debet cōſiderari ſpecies ⁊ nō ordo. ¶ Preterea.
Ordo eſt inclinatio rei ad locū debitū. ſed ꝑ hāc
circūſtātiā propter deū. q̄ circūſtat dationē ele-
moſine nō inclinatur aīa ad locū ſuū. qꝛ exiſtens
in mortali poteſt infinitas dationes ꝓpter deuꝫ
exercere: ſemꝑ tn̄ extra ꝓpriū locū remanens q̄
Tertio. deus eſt. ¶ Itē in his tribus: ſcꝫ modo/ ſpecie/ ⁊
ordine: attendit rei perfectio que nō eſt a rei ma
teria. igitur nō debet aliqđ iſtoꝝ a parte materie
Opinio do- ctoris. ſumi. igitur falſum eſt qđ ipi dicūt. ¶ Et idcirco
dicimus ꝙ a fine ſumitur ſpecies. ſpecioſitas em̄
A fine ſumi- tur ſpecies. operis eſt a fine. Vn̄ cū dico: diligere ꝓpter deū
hoc qđ dico ꝓpter. tangit ſpeciē. ¶ Qꝫ ergo pri
Ad primū ⁊ ſecundum. mo obicit qꝛ ſic refertur aīa ad deū. verū eſt. nō
tamē ſic ordinat ad ipm aut inclinatur qui debet
eſſe proprius locus eius. imo hec circūſtātia: ſu
per oia. expreſſiua eſt ordinis ⁊ collocatiua aīe
in loco ꝓprio. per hāc em̄ eleuat ſuꝑ oēꝫ inferio
rem creaturā ⁊ ſub deo in loco ꝓprio ſtabilitur.
Hec eni eſt ordinata dilectio. vt qui ſuperexcel-
lit oia: ſuꝑ oia diligat. Et ſic patet ꝙ ordo dile-
ctionis reſpōdet ordini rei dilecte. per hoc ſoluū
Ad tertium tur due prime obiectiones. ¶ Ad tertiā que eſt
modus ſumit ex parte materie circa quā. dicēdū
ꝙ falſum eſt. quia nō ſolū requirit velle dare tm̄.
vt li tantū dicat quantitatē rei date. ſed exigitur
tantū velle. vt li tantū quātitatē volūtatis ſigni
ficet. tm̄ dico q̄ʒtū requirit caritatis menſura: q̄
multo amplius vult impletionē operum legis q̄ʒ
aliquod tēporale. quia ipſa plus diligit legē dei:
q̄ʒ cupiditas milia auri ⁊ argenti.

¶ Arguitur contra dictum dionyſij.

Conſequenter obicit de illa auctoritate
beati dionyſij. Malū eſt defectus ſciē-
tie. vel ſcientie errantis. vel deſiderij ſi
dei vel operis boni. ⁊c̄. loquit enim de
malo culpe. Sed ſcientia nō eſt virtus. igitur de
fectus ſcientie nō eſt viciū: igitur nō eſt malum.
Secundo. ¶ Preterea. Multis ineſt defectus ſcientie qui
tamē carēt malo: qꝛ multi boni multa ignorant.
Tertio. ¶ Itē cū dicitur: errantis ſciētie. videtur oppo
ſitio in adiecto. qꝛ omnis ſcientia eo ꝙ eſt ſciētia
Quarto. recta eſt. ⁊ ſic nulla ſciētia errans eſt. ¶ Itē nō
videtur ſic cōprehendi omne malū. Nam ſub nul
lo mēbro ibi poſito cōprehenditur inſipiētia ſiue
ſtultitia quā ponit greg. oppoſitū ſapiētie ¶ Si Quinto ar
militer obicitur de ebetudine quā ponit ꝯtrariā de ebetudi-
eſſe intellectui: ⁊ de puſillanimitate quam ponit ne.
circa timorē. ¶ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ ſicut eſt Solutio.
duplex cognitio dei. vna per modū nature quam Duplex eſt
habuerūt philoſophi: qui ductu ratiōis ꝓprie in cognitio de
eius noticiā ꝑuenerūt. qꝛ ſicut dicit tulli⁹. Vox deo.
oim eſt vox nature: et deū eſſe eſt vox oim et ita Cognitio ſi
vox nature. Altera aūt eſt per modū volūtatꝫ. ſi dei magis a
cut cognitio qua per fidem ipm cognoſcim⁹. Si- voluntate
militer rerū ſpūaliū vt eccleſie triūphātis vt aīa dependet.
rum ſctāꝝ ⁊ angeloꝝ ⁊ bonoꝝ que in eis ſunt du-
plex eſt cognitio. vna naturalis per legem ſcꝫ na
turalē ⁊ ꝑ principia iuris naturalis. ⁊ hac cogno
ſcūtur virtutes naturali cognitione: ⁊ per cōtra
riū vicia. Alia per modū li. ar. et hec eſt ꝑ ratio- Intellect⁹
nes fidei: ⁊ habetur per intellectū donū qui pro- donuꝫ quid
cedit ex eis q̄ fides ſupponit. Hic eſt de quo dr̄ i facit.
pſal. Intellectus bonus oibus facientibus eum
Hanc duplicē cognitionē prout eſt in habitu pri
uat defectus ſcientie: ꝓut eſt in actu priuat eam
defectus errātis ſcientie. duplicē autē cognitio
nem dei priuat defectus fidei. ſcꝫ in actu et in ha
bitu. ¶ Per hoc patet ſolutio ad duo primo ob- Ad duo
iecta. Soluendū em̄ eſt ad primū per interēptio prima.
nem huius: nulla ſcientia eſt virtus: quia ſciētia
dn̄i eſt virtus. ¶ Ad ſcđm aūt dicendū eſt ꝙ er- Errans ſci-
rans ſciētia vocat error in ſpūalib⁹ ſiue falſe opi entia qđ eſt
nio de illis. ⁊ hec ſciētia eſt in malis hoibus qui
actu ignorant ea que agnoſcerent vellent nollēt
ſi ad cor redirent. ⁊ ideo ſignanter vocatur errās
ſcientia a beato diony. Verbi gratia. Cum quis vi-
det mutationes rerū mundanarū putat mūdum
caſualiter agitari ⁊ ſine rectore moueri: intantū
vt ſit ſicut inſipiēs q̄ in corde ſuo dicit. Nō ē de⁹
et ſic errare dicitur. Bene aūt ſciētia errās dr̄ qꝛ
q̄ʒuis talis ignoret actu. ſcit tn̄ habitu ſpūalia. ⁊
ſi rediret ad cor ſuū: et magiſtrū interiorē ſciret Error i fidē
actu. Tali errore errat qui fornicationē opinat
nō eſſe pctm̄ mortale. Vn̄ defectus ſciētie nō tm̄
priuat habitū naturalē q̄ ſubeſt dono intellect⁹:
ſed illū qui ſubeſt dono ſciētie ⁊ dono cōſilij. de-
fectus aūt ſciētie nō ſolū vocatur ibi ignorantia
ſimplex: ſed praua electio ex errore procedens.
¶ Ad hoc qđ obicit ꝙ diuiſio videt inſufficiēs. Ad aliud.
reſpondemus ꝙ ſufficiens eſt. qđ patet ex hoc ꝙ
malū aut eſt in intellectu aut in affectu. Cū ei q̄n
q̄ʒ virtutes ſint in intellectu. ſ. donū ſcie: donū in Quinq̄ʒ vir- tutes itellect⁹
tellectus: donū conſilij: ſapientie: ⁊ fidei donū.
Defectus ſcientie cōprehēdit tria vicia in habi-
tu cōtraria tribus donis prenoiatis. quia defe- Defect⁹ ſci-
ctus eſt priuatio naturalis habitus qui ſubtra- entie ꝯpre-
ctus eſt cuilibet de tribus donis prenoiatis. de- hēdit tria
fectus aūt errātis ſciētie ꝯtraria vicia ꝯprehen- vicia.
dit in actu eiſdē trib⁹ donis. Defectus aūt fidei Defectus
cōprehēdit malū ⁊ in actu ⁊ in quiete ꝯtrariū fi- fidei.
dei ⁊ ſapiētie q̄ ē fides vt dr̄ gre. Defect⁹ aūt de- Defectus
ſiderij dicit malū in effectu qđ i ſola volūtate cū- deſiderij.
ſiſtit. Defect⁹ aūt opis boni dicit malū qđ ex vo- Defect⁹ bo
lūtate ꝓrūpit in op⁹ ¶ Predictꝫ aduerſarij vide ni operis.
tur ꝙ ſicut dr̄ btūs aug. ſuꝑ geñ. vbi tractat illđ ꝯtra p̄di. ar
verbū. de. xi. ſap. Oia fe. de⁹. ⁊c̄. Spēs inde aīaꝝ pſio ꝑ aug.

Ayuntamiento de Madrid

ſũt ſcie ⁊ artes. pōdera vero ſunt amores. Si er=
go amor eſt pōdus: ḡ falſum eſt qđ dictũ eſt ꝙ re=
latio denotata per hãc ꝑpoſitionẽ ſuꝑ. cum dico
diligere deũ ſuper oia. ſit pondus aut ordo. quod
Scđo arḡ. idem eſt. ¶ Item oĩs virtus eſt ſpecies anime: q̃
facit aiam ſpecioſam. ḡ amor eſt ſpecies. ḡ nõ eſt
Euaſio. pondus aut ordo. Si autẽ dixeris ꝙ amor pōdus
eſt: q̃ locat animã in loco ꝓprio qui eſt deꝰ. Tũc
videt̃ ꝙ fides ſit pōdus: q̃ ſimiliter locat animaꝫ
ↄtra quã arḡ in eodem loco. ſcꝫ in deo. Sꝫ hoc falſum. q̃ fides
eſt cognitio quedã ſiue ſciẽtia: ergo ẽ ſpecies ani=
Solutio me. artes eñ ⁊ ſciẽtie ſpẽs ſunt aiarũ. ¶ Solutio
Cum dictũ eſt ſupra ꝙ ſupra oia cõprehenſiuum
eſt ordinis aut pōderis: intelligebat̃ hoc de ordi=
Aliter dr̃. ne actionis. Cũ autẽ dicit̃ ab aug. ꝙ amores pō
dera ſunt aiarum. locutio fit de ordine anime. et
ideo non eſt cõtrarietas. vel pōt dici ꝙ ꝓprie lo=
quendo amor eſt pondus locãs et ordinãs animã
in loco ſuo. ſed relatio iſta eſt ipſa locatio ſiue or
dinatio. vbi aũt vnum eſt ꝓpter alterũ: idem vtro
biqꝫ tãtũ. et ideo non valet prima argumentatio.
Ad ſecũdũ. ¶ Ad ſcđm dicẽdũ eſt ꝙ amor et eſt ſpecies ⁊ eſt
ordo aut pondus. ẜm aũt ꝙ animã efficit ſpecioſã
atqꝫ decorã ſpecies iudicat̃: ẜm autẽ ꝙ eã trahit
Aduſtimuꝫ ad locuꝫ debitũ: pondus eſſe non dubitat̃. ¶ Ad
vltimũ qđ obicit̃ de fide. dicendũ ꝙ ipſa actuꝫ hꝫ
ſine motu: ⁊ eſt cõiunctio ⁊ inhẽrẽtia aie rõnalis
qua deo cõiungit̃ ⁊ adheret. Caritas aũt cum ipa
Auguſtinꝰ. ſit ꝟtꝰ qua deſideramꝰ frui deo ſicut aſſerit aug.
mouet ad hoc vt hmõi cõiunctio ſiue inherentia
ſit in actu. ⁊ hoc vult aug. aperte ſuper illud pſal.
Gloſa aug. Accedite ad eũ ⁊ illuminamini. dicit eñ ibi ĩ glo.
Fide adherẽdo ⁊ pedibꝰ gemine caritatis curren=
do. Magis ꝓprie ergo amor aut caritas pondus
eſt. Fides autẽ magis proprie eſt ſpecies. cũ ipſa
ſit lumen intellectus.

¶ Cap. 3. ꝟo oſtendit ꝙ malũ principale pri
uat ſpeciem et ex cõſequenti alia duo.

TErtio capitulo q̄ritur. an malũ ſit priua
tio ordinis tãtum: vel modi tñ: vel ſpe=
ciei tñ. et an ſufficiat ad hoc ꝙ malũ ſit:
Arḡ ꝙ ſic. ꝙ ſit pondus vnius iſtorũ tñ. ¶ Videt̃
quia priuatio ordinis eſt priuatio boni. ſed maluꝫ
eſt priuatio boni. igit̃ ſufficit ad hoc ꝙ malum ſit:
ꝙ ordo priuetur. igit̃ non oportet addere alia duo
Secundo. ¶ Item eſto ꝙ aliquis ꝟberet ſeruũ cã iuſte cor=
rectionis: ſed excedat in ꝟberãdo. Ibi non videt̃
eſſe malũ ex aliquo vel aliqua circũſtãtia: niſi ex
priuatiõe modi. igit̃ priuatio modi tñ ſufficit ad
In oppm̃ hoc ꝙ malũ ſit. ¶ Quo conceſſo. Contra. Malũ
eſt priuatio ꝑfectiõis. ſed ſpecies eſt ꝑfectio. igi
Secũdo. tur malum eſt priuatio ſpeciei. ¶ Item q̄diu ſpe
cies naturalis manet ĩ aia ẽ aia aſſimilatiua deo:
igit̃ bonitas eſt in ea: non igitur malicia. igit̃ non
Tertio per eſt corruptio ſoliꝰ ordinis: ſed etiã ſpeciei. ¶ Itẽ
auguſtinũ. dicit aug. ꝙ virtus eſt ordo amoris. igit̃ ſi maluꝫ
Quarto. eſt priuatio ꝟtutis: erit priuatio ⁊ ordinis. ¶ Itẽ
omne peccatũ mortale priuat in hoĩe debitũ ordi
nem ad quẽ eſt hõ. igitur omne pctm̃ eſt priuatio
Quinto ordinis. ¶ Itẽ omne pctm̃ eſt ex libidine: ſed oĩs
libido eſt ex ĩmoderata cõcupiſcẽtia: ergo in oĩ
libidine eſt priuatio modi. igit̃ in omni peccato
eſt priuatio modi. igitur ad hoc ꝙ peccatum ſit:
oportet ꝙ ſit priuatio ſpeciei/modi/et ordinis in=
ſimul. ¶ Qđ cõcedimus dicẽtes ꝙ malum ꝓprie Solutio
et pricipaliter et per ſe ⁊ ſemꝑ eſt priuatio ſpeciei malũ ẽ pri=
naturalis. et q̃ hec ſpecies nõ eſt perfecta ſine or uatio ſpẽi
dine ⁊ modo: ideo nõ poteſt priuari ſine ordine et q̄dẽ princi=
modo. Sed ſpẽs priuat̃ principaliter: modus ⁊ or paliter mõi
do ex ↄſequẽti. q̃ annexa ſunt ei. ſpecies ei hmõi vero ⁊ ordi=
eſt habitudo naturalis ad operandũ debito ordi= nis ex ↄ̃ñti.
ne ⁊ modo. ¶ Ad hoc igit̃ quod prio concludit ꝙ Ad primuꝫ
priuatio ordinis ſufficit ad hoc ꝙ malũ ſit. ſolui=
mus per ĩteremptionẽ dicẽtes ꝙ nullũ iſtoꝝ triũ
poteſt priuari ſine alio. ¶ Ad hoc igit̃ qđ obicit Ad ſecũdũ
de illo qui verberat ſeruũ cã correctiõis. ſi exce=
dit modum dicimus ꝙ exceſſus iſte non pōt eſſe
niſi ex libidine. libido aũt nõ poteſt eẽ ſine priua=
tione ſpeciei modi ⁊ ordinis.

¶ Contra vnũ dictũ prius arguitur.

ITem obicitur de eo qđ dictuꝫ eſt ſupra
ſcꝫ ꝙ in caritate hec circũſtãtia ꝓpter
ſe. dicit ſpẽm. hec autem ſuꝑ oia. dicit
ordinẽ vt aug. ſuper Geñ. ꝙ artes ⁊ vir
tutes ſunt ſpecies anime: amores vero ſunt pōde=
ra. ſꝫ caritas eſt amor. igit̃ caritas eſt pōdus. igit̃
hec circũſtãtia caritatis ꝓpter ſe. eſt pondus aie
non igit̃ ſpẽs. ¶ Sed cõtra. Virtutes ſunt ſpẽs In oppm̃
anime: igit̃ caritas eſt ſpecies anime: nõ igit̃ pon Secũdo.
dus. ¶ Item ſi caritas dicat̃ pondus aie: eadem
rõne videtur poſſe dici ꝙ fides ſit pondus aie. q̃
dicit aug. ſuꝑ illud ps̃. Accedite ad eũ. ⁊c̃. Acce Augu. ſuꝑ
dite fide in habendo et gemine caritatis pedibus pſalmũ.
currendo. igit̃ fide inheremus deo. ḡ fides ponit
animã in loco ſuo. ergo fides eſt pondus anime ſi
cut caritas. ¶ Reſpōdemꝰ ad primũ ꝙ cũ dictuꝫ
eſt ſupra ꝙ hec circũſtãtia caritatis ꝓpter ſe. po= Solutio
nit ſpẽm. et hec ſuꝑ oia. ponit ordinem: hoc intel= Ad primũ.
ligitur de ſpecie ⁊ ordine actionum non aie. Qđ
autem dictum eſt ꝙ ſpẽs eſt habitudo naturaliuꝫ
operationũ. hoc intelligitur de ſpecie aie ⁊ nõ de
ſpecie actionis. Vel pōt ſolui aliter vt diceret̃ ꝙ Alr̃ pt̃ dici
cum dicit aug. Amores ſunt pōdera. nõ intelligit̃
de quocunqꝫ amore: ſed de amore pleno habente
ordinẽ ⁊ ſpẽm. ⁊ in tali amore vnũ eſt ibi propter
alterum. quia ordo per ſpẽm. vñ nõ excludit alte=
rum. ſicut cum dico albũ eſt diſgregatiuũ viſus: Exemplum
albedo eſt diſgregatiua viſus. nõ duo diſgregati=
ua dico ſꝫ vnũ: ⁊ vnũ alterum nõ excludit. Nõ ſe=
quit̃ ergo. amor eſt pōdus: nõ igitur ſpecies. nec
ecõuerſo. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ aliqua virtꝰ di= Ad ſcđm.
uerſis reſpectibus bñ poteſt dici ſpecies ⁊ pōdus
ſicut caritas q̄ poteſt dici ſpecies inq̄ꝫtum ſpecio
ſam reddit animã ⁊ inq̄ꝫtum ſpecificat ⁊ cõponit
eã. inq̄ꝫtum autem ordinat eam ad deũ: dicit̃ eiꝰ
pondus. ¶ Ad hoc autẽ qđ obicit̃ de fide ꝙ fide Ad aliud
inheremꝰ deo: et ita videtur ꝙ fides ordinat aiam Charitas ẽ
ad deum: et ita videt̃ eſſe pondus ſiue ordo. rñde= pondus fi=
mus ꝙ fides magis ꝓprie dicitur eſſe ſpecies aie des vero eſt
q̄ꝫ pondus: et caritas magis ꝓprie pōdus q̄ꝫ ſpẽs ſpecies.
Fides eñ illuminat aiam et decorat: et preterea
ipſa eſt cõiũctio aie ad deũ. caritas autem eſt mo
tus ad illã coniunctionem. pondus aũt eſt qđ fa
cit rem inclinari ad locum ſuum. vnde ꝓprie cari=

Ayuntamiento de Madrid

tas eſt pondus et nõ fides. Credere em̃ actus eſt ſine motu: ſicut dicit ariſtoteles ꝙ cogitare ẽ actꝰ ſine motu.

¶ Tractatus.15. in quo inquiritur vnde ſit malum.

¶ Decimuſquintus tractatus habet duas q̃ſtiones pꝛeambulas.

Aug. cõtra epl̃am fundamenti.

DIcto de malo quid ſit. tertia queſtio pꝛincipalis eſt de malo vnde ſit. Ille em̃ due queſtiones pꝛeambule ſunt ad iſtã. Unde dicit aug. in libꝛo ꝯtra epiſtolã fundamẽti. ꝙ ideo deceptus eſt manicheus ꝙ pꝛius voluit ſcire vnde malũ q̃ꝫ quid malũ. ſi enim ſciuiſſet ꝙ malum nichil eſt. nunq̃ꝫ aliqđ ens pꝛincipium mali poſuiſſet. ¶ Hec aũt q̃ſtio vñ malũ. triplicit̃ intelligitur. quia hac q̃ſtione vnde malũ. põt queri vnde malũ materialiter. et ſic determinat eam Aug. in libꝛo cõtra epiſtolã fundamẽti. dicens ꝙ ideo ſũt res coꝛruptibiles: qꝛ ſũt de nichilo. vñ đt Cũ dico natura coꝛruptibil̃. duo dico. ꝙ dico natura pertinet ad deũ: ꝙ dico coꝛruptibilis ꝑtinet ad nichilũ. Ideo em̃ filiꝰ dei coꝛrũpi nõ poteſt qꝛ de aliquo eſt ſcꝫ de eterna ſubſtãtia. ideo etiã peccare non poteſt. ſed quia li. ar. de nichilo eſt: per ipſum poteſt homo peccare. ¶ Iteꝫ hac q̃ſtione vnde malũ. põt q̃ri vnde malũ effectiue. et ſic determinat cã aug. in libꝛo de li. ar. dicens. Peccare eſt ſpꝛeto incõmutabili bono: rebus mutabilibus adherere. qđ facimus libero volũtatis arbitrio. ecce notat̃ cauſa efficiens mali in hoc qđ dico. qđ facimus. ⁊c. ¶ Itẽ in hac q̃ſtione vñ malũ. poteſt queri vnde malũ foꝛmaliter. et ſic determinat eam aug. in lib. de natura boni dicẽs. Malum eſt pꝛiuatio ſpeciei: modi: ⁊ oꝛdinis naturalis Pꝛiuatio ei malicia ẽ q̃ eſt quaſi cã foꝛmalis mali

Tripl̃r hoc intelligitur
Unde malum materialr̃.
q̃re filiꝰ dei coꝛrũpi nõ poteſt.
Unde malũ effectiue
Unde malum foꝛmaliter.

¶ Cap.1. vbi oñdit̃ vñ ſit malũ effectiue.

CIrca hanc queſtionẽ conſequẽter queritur de illa cõtrouerſia q̃ videt̃ inter aug. et beatũ diony. dicit em̃ augu. ꝙ malum eſt ex libe. ar. vbi dicit. Peccare eſt ſpꝛeto ⁊c. quod facimus li. volũ. ar. Et btũs diony. ad idẽ dicit ꝙ aĩa eſt cauſa mali. Sꝫ ipẽ poſtea videt̃ ſibi ⁊ aug. cõtradicere. vbi dicit ꝙ malum non eſt ex pꝛincipio. ⁊c. ¶ Ad qđ dicendũ ꝙ btũs dionyſius loquit̃ ꝑ ſe et ꝓpꝛie et cum pꝛeciſione. A pꝛincipio em̃ ſm ꝙ eſt exñs et debet pꝛincipiare alia exiſtentia que ſunt ab ipſo nõ eſt oꝛigo mali. Sed per modum deficiẽdi ꝓuenit ex eo malũ. eo em̃ ꝙ nõ cõſiderat nec aduertit ratio q̃ cõſiderãda et attendẽda ſunt: ꝓcreat ex ſe malum. Et hoc eſt qđ dicit btũs dionyſius. Malum eſt ratio itelligẽs. qꝛ nõ cõſiderat rõ q̃ debet ⁊ irrõnale: qꝛ non cõfert qñ debet. Et dñs dicit in euangelio. Hoc faciũt qꝛ non cognouerũt patrẽ neq̃ꝫ me. Et ſic pꝫ ꝙ non eſt cõtrarietas inter ſanctos: quia pꝛeciſe loquit̃ dionyſius. Aug. ꝟo ſimpliciter ⁊ cõiter. ¶ Sꝫ obicit̃ cõtra hoc qđ dicit btũs diony. ꝙ nõ eſt ex fine malũ. qꝛ auarus intẽdens habere diuitias tanq̃ꝫ finem: inde ſe trãſfert ad fraudes et furta. ¶ Itẽ videt̃ falſuꝫ quod dicit dionyſius ꝙ malũ non eſt ex cõſilio. nã maluꝫ eligitur gr̃a deſiſtente ſicut dicit augu. igit̃ malum eſt ex electione. igitur ex cõſilio. ¶ Et ad hoc reſpondeo ꝙ foꝛmaliter loquẽdo: malũ non eſt ex fine. qꝛ ſicut dicit btũs diony. nullũ operãs malũ inq̃ꝫtum operãs malũ intendit aliquid. qꝛ oĩs operãs intendit bonũ. quia bonũ voluit eſſe finis Sꝫ ſi maluꝫ intelligitur ipſa actio q̃ ſubiacet malicie verum eſt ꝙ malũ hꝫ finem: ⁊ etiã eſt beneficũ et entiũ factiuum. qđ tñ ſm pꝛimũ modũ non eſt verũ. ¶ Per hãc diſtinctionẽ pꝫ ſolutio ad illa duo obiecta. Sed nota ꝙ nouẽ ſunt in illa auctoꝛitate bti dionyſij. dicit ei ꝙ malũ nõ eſt ex via. i. ex cõfluxu creaturarũ. Uidit nãq̃ꝫ deus cũcta que fecerat: et erãt valde bona. Item nõ eſt ex viſione. i. a nullo deducit̃ exemplari. Nõ ei eſt aliqđ exẽplar penes aĩam ad ſimilitudinẽ cuius eſtimet̃ maluꝫ. Item nõ eſt ex natura. qꝛ nichil eſt per ſe ⁊ ſm ſe malũ inq̃ꝫtũ hmõi. Item nõ eſt ex cauſa: qꝛ nichil exiſtentiũ ſm ꝙ tale habet ex ſe ꝓducere malũ in rõne mali. Poſtmodũ ꝟo ſubdiuidit btũs diony. cãm et dicit ꝙ malũ nõ eſt ex pꝛincipio. Noĩe pꝛincipij cauſam intelligit efficientẽ. Itẽ malũ nõ eſt ex fine. i. ex cauſa finali mouente ad ipm̃. neq̃ꝫ ex termino. i. ex cauſa foꝛmali. Foꝛma em̃ terminus eſt rei. Item nõ eſt ex cõſilio. id eſt non ex alio docente extra vel cõſulẽte. ⁊ ſic remouet̃ pꝛincipiũ extrinſecũ. et ita diuidit efficiẽtẽ in duo. in pꝛincipiũ et cõſiliũ. Itẽ malum nõ eſt ex ſubſtãtia. id ẽ ex cauſa materiali. materiã em̃ ſubſtantiã appellat. ¶ Cõtra pꝛedicta obicit̃. dicit em̃ btũs dionyſius ꝙ tanta eſt ſuperexcellens magnitudo boni ꝙ malũ nõ poteſt cõtra bonũ pugnare: neq̃ꝫ ipſuꝫ coꝛrũpere niſi ex ꝟtute boni. ⁊ ꝯſtat ꝙ li ex: dicit habitudinẽ cauſe efficiẽtis. ꝙ videtur ꝙ bonũ ſit per ſe ⁊ ſm ſe ⁊ ꝓpꝛie cauſa coꝛruptionis boni. ſꝫ coꝛruptio boni malum eſt. ergo bonũ ꝓpꝛie ⁊ per ſe eſt cauſa mali. ¶ Itẽ. ſi ꝑ virtuteꝫ ſuã eſt bonũ cauſa coꝛruptionis boni: igit̃ ꝑ virtutẽ ſuã eſt cauſa mali: igit̃ per ſe eſt cauſa mali. igit̃ malũ eſt ex cauſa. qđ ſupius negatũ eſt. ¶ Item ſi ex ꝟtute boni coꝛrũpitur bonũ: igit̃ bonũ coꝛrũpit ſeipſuꝫ ſed non eſt coꝛruptio niſi ꝑ cõtrarietatem: igit̃ bonum ſibiipſi eſt cõtrariũ. ¶ Et ad hoc dicendum eſt ꝙ ſicut dictũ eſt: bonũ non eſt cauſa mali niſi per modũ deagẽdi et deficiendi. qꝛ ſicut đt augu. Male volũtatis non eſt cauſa efficiens ſꝫ deficiẽs. qꝛ malũ non eſt effectio ſed defectio. Licet ꝙ ꝓpꝛie. i. ſine impꝛopꝛietate figure verũ ſit ꝙ bonũ eſt cauſa mali: non tñ per ſe bonum eſt cauſa mali Et per hoc patet ſolutio ad pꝛĩo obiectuꝫ. ¶ Ad ſecundo obiectum ſimiliter patet ſolutio. quia licet per virtutem ſuam ſit cauſa coꝛruptionis boni non tamen ꝑ ſe ſed per defectum et inoꝛdinationẽ vt dictũ eſt. ¶ Ad tertium dicendũ ꝙ licet bonũ coꝛruptiuũ ſit ſuiipſius: non tamen ſibi eſt cõtrariũ. quia non coꝛrumpit ſe niſi per mediã actionẽ quaꝫ ex ſe elicit. que quia inoꝛdinata eſt cauſa coꝛruptionis et diſſipationis.

Cõcoꝛdantia dionyſij et augu.
Quare rõ peccat.
[Di]onyſius
Dñs in euãgelio.
Cõtra dionyſium af.
Cõtra aliđ dictũ eiꝰ af Auguſtinꝰ
Solutio
Ad duo pꝛima.
Ex via.
Ex viſione.
Ex natura.
Ex cauſa.
ex pꝛĩcipio
Ex fine
Ex termĩo.
Ex cõſilio
Ex ſubſtã.
ꝯtra ꝓđ. af.
Secũdo
Tertio.
Solutio.
Auguſtinꝰ
Sic ſoluit̃ pꝛimum
Ad ſecũdũ
Ad tertiuꝫ

¶ Cap.2. de cauſa foꝛmali mali.

¶ Secunda queſtio.

CIrca ſecundũ capitulũ queritur de cauſa foꝛmali ipſius mali. de qua dicit aug. ꝙ malũ eſt pꝛiuatio ſpeciei modi et oꝛdi

Ayuntamiento de Madrid

ꝯtrã dictuꝫ nis naturalis. ¶ Sꝫ ſm hoc obicit̃ de actione in=
auguſti.ar̃. differẽte. ꝓbat̃ enim ꝙ ſit mala: qꝛ priuata ſpecie
mõ ⁊ ordĩe. qꝺ pꝫ qꝛ ipſa eſt apta nata ſuſcipꝑe ſpe
ciẽ modũ ⁊ ordinẽ. et non habet. ergo priuata eſt ſpe
Exemplum cie mõ ⁊ ordine. quod ꝓbat̃ per ſile. Catulus eni
ante nonũ diẽ aptus natus eſt habere viſum. vñ
ſi tũc nõ habet dicit̃ eſſe cecus. igitur eadẽ rõne
cũ actio indifferẽs ſit apta nata ſuſcipꝑe ſpẽm mo
dum et ordine ⁊ tũc nõ habeat: ipſa dicet̃ priuata
ſpecie/mõ/ ⁊ ordinẽ. qꝛ ſuſceptibilis ẽ modi ſpẽi ⁊
In oppoſĩ. ordis. ⁊ nõ habet. ¶ Et ſi hoc oĩs actio ĩdifferẽs
eẽt mala. aut qꝛ qñ debet hr̃e non habet. i. qñ vti=
le eſt habere ea non habet. aut qñ neceſſe eſt pro=
Euaſio. pter preceptũ. ¶ Si dicat̃ ꝙ ideo qꝛ nõ habet qñ
eſt vtile hr̃e ea. ſm hoc oĩs actio indifferẽs priua
ta eſt iſtis: quia ꝗcito vtile eẽt hr̃e ea. Si ſcꝺꝫ cõ
tra. Nulla actio inꝗtũ actio eſt in p̃cepto. igitur
Itẽ p aug. nunꝗ neceſſe eſt ꝓpter preceptũ ꝙ actio inꝗtum
actio habeat ſpẽm modũ et ordinẽ. ¶ Item dicit
aug. ꝙ aliqua ſunt q̃ nullo fine bñ poſſunt fieri: vt
fornicari furari. ergo iſta nec habuer̃t nec habebunt
Solutio vnꝗ ſpẽm modũ ⁊ ordinẽ. igit̃ nõ poſſunt priuari
Ad primũ. iſtis. igitur nõ ſunt mala. ¶ Solutio. Ad primuꝫ
rñdeo ꝙ tũc dicit̃ actio priuata ſpecie mõ ⁊ ordie
qñ neceſſe eſt eam hr̃e illa ad hoc ꝙ nõ ſit mala et
nõ habet. Et nõ intelligit̃ hoc de qualibet actio
ne: ſed de actiõe ordiata ad creaturã. id eſt de ea
qua mediãte hõ vult delectari in creatura. Si eni
talis actio habet ſpẽm modũ ⁊ ordinẽ: bõa eſt. qꝛ
ea mediãte delectatur hõ in creatura ꝓpter deũ.
vt poſſit dicere. Delectaſti me dñe in factura tua
Si autẽ nõ habet ſpẽm modũ ⁊ ordinẽ: mala eſt.
quia ea mediante fruitur hõ creatura qꝺ eſt totũ
Auguſtinꝰ et ſolũ malum hoĩs. ſicut debet aug. Si eni ꝯtin=
git de via facere finẽ: de vmbra veritatẽ. ſic cõtin
git peccare. qꝺ eſt ſpreto incommutabili bono: re
bus mutabilibꝰ adherere. De actione ṽo indiffe=
rente patet ꝙ nõ eſt neceſſe ꝙ hẽat ſpẽm potiorẽ:
modum aut ordinem ꝗ habet. licꝫ poſſit habere.
Multiplex ¶ Notãdũ enim eſt ꝙ omnis actio aut eſt a prin
operatio. cipio virtutis aut a principio nature: aut a princi
pio libidinis. Illa q̃ eſt a pricipio virtutis habet
finẽ ſcꝫ deũ. et illa habet digniſſimam ſpẽm ⁊ di=
gniſſimũ ordinẽ et modũ. Que eſt a principio na=
ture habet finẽ neceſſitatẽ vel vtilitatẽ aliquã na
turalẽ: et habet ſpẽm/modũ/ et ordinẽ per modũ
nature. nec neceſſe eſt ꝙ hẽat aliũ qꝛ natura refle
xiua eſt in ſeipam Que aũt eſt a principio libidis
Ad illud de habet finẽ: ſcꝫ delectationem in creatura. ¶ Ad
catulo. hoc aũt quod obicitur de catulo: patet ꝙ non eſt
ſile: quia ſm naturã determinatũ eſt ꝙ potẽtia vi
dendi in ipſo exeat in actũ poſt nonuꝫ diem. Non
eſt aũt determinatũ ꝙ actio ĩdifferẽs aliqñ hẽat
Ad primuꝫ potiorẽ ſpẽm: modũ aut ordinem. ¶ Ex his ergo
et ſecunduꝫ patet ſolutio ad primũ et ad ſcꝺm. ¶ Ad hoc qꝺ
Ad vltimũ vltimo obicit dicitur ꝙ ꝗuis fornicari: furari et
hmõi non poſſint fieri bono fine: tamen ſubſunt
eis actiones que ſm ſe bone ſunt. vnde per diuer=
ſas circũſtãtias ⁊ bono fine et malo fieri poſſunt:
et ideo priuari poſſunt.

¶ Arguitur ꝙ nul
la actio ſit mala.

Cum ꝙ dictũ ſit malicia qua aliqͥd eſt ma
lum: ſit priuatio modi/ ſpẽi/ ⁊ ordinis na
turalis vt pꝫ in aĩa: que ideo dꝛ mala qꝛ
priuata eſt ſpecie/mõ/et ordine natura=
li. obicit̃ de actione mala. ¶ Et videtur ꝙ nulla ꝓbatio.
actio ſit mala: quia nulla actio eſt priuata mõ ſpe
cie et ordine naturalibus. qꝛ ſpẽs non eſt natura=
lis actioni: et per ꝯñs neq modus neq ſpẽs. imo
ſpẽs eſt accidẽtalis actionis quia dicit relationẽ
ad finem qui in veritate poteſt ineſſe et non ineſſe
actioni. poteſt eni actio referri ad deũ: poteſt re=
ferri ad inanẽ gloriã vl̃ ad aliquid aliud. ergo ma
licia non eſt priuatio accidẽtalium: ſed naturaliũ
Malicia eni nõ dicit̃ priuatio albi aut nigri. que
accidentalia ſunt: ſed eſt malicia tñ priuatio na=
turaliũ. non videt̃ malicia ĩ actiõe eſſe. ¶ Itẽ. ec Secundo.
ce duo layci qui equales ſiue pares ſunt in oĩbus
excepto ꝙ alter magis vult fornicari alio: ⁊ ſic eſt
magis malus. ſed querit̃ quare magis malus: nõ
eni poteſt dici ꝙ ꝓpter priuationẽ maioris boni
aut melioris ordis. in vtroq eni priuat̃ bonũ con
tinentie ⁊ ordo continentie. Itẽ non põt dici ma=
gis malus propter priuationem boni magis debi
ti. equaliter eni tenebant̃ ad cõtinẽtiã. quõ ergo
alter dicet̃ magis malus. ¶ Item querit̃ de habi Tertio.
tu malo quõ dicat̃ malus. aut ꝓpter malũ actuꝫ:
aut ꝓter hoc ꝙ cõſeruat maliciã in aĩa. Si primũ
Cõtra. Malus actus non eſt in illo qui modo nõ
peccat: licet peccauerit nec penituerit. ⁊ tñ iſte ẽ
malus. ergo malus habitus non dicit̃ malus pro
pter malũ actũ. Si ſcꝺm. Cõtra Malicia poteſt
cõſeruari in aĩa ſine malo habitu cõſeruãte ipſã.
ergo non ideo dicit̃ malus quia cõſeruat maliciã
in aĩa. Qꝫ prĩa ſit vera pꝫ. quia in iſto qui primo Probatio.
fuit auarus: et mõ ſine penitẽtia ſue auaricie pro
digus eſt factus: remanet malicia auaritie. nõ ei
deleta eſt per virtutẽ et penitẽtiã aduenientẽ: et
alio mõ non põt deleri. igit̃ adhuc habet maliciã
illã in aĩa et nõ habitũ malicie cõſeruãtẽ ipſã. qꝛ
cõtrariũ habitũ habet ipſi auaritie. ⁊ ita videtur
ꝙ nullo mõ poſſet dici malus habitus Qꝺ conce Opinio ali
dũt quidã. licꝫ ſit cõtra aug. ¶ Itẽ ſic ſolet obici quorum.
Malũ corrũpit: ergo malũ eſt potẽs corrũpere. Aliter ar̃.
igit̃ malũ eſt. ¶ Solutio. Rñdeo ad primũ ꝙ cũ Solutio.
dicit̃ mala actio. tria intelligunt̃. ſcꝫ ipſa actio: ⁊ Ad primũ.
in naturalitas actionis quã dicimꝰ priuationem Mala actõ
ſpẽi/modi/et ordinis in ipſa actiõe: et ꝑter hec ip tria ĩcludit.
ſa corruptio imaginis dei in aĩa per ipſã actionẽ.
niſi ergo apponat̃ magis ad cõcluſionẽ malũ fer=
tur ad tertiũ. quia magis mala eſt actio eo ꝙ ma=
gis vulnerat aĩam. ¶ Ad hoc aũt qꝺ obicit ꝙ ſpe q̃re actio ẽ
cies modus ⁊ ordo accidũt actiõi: igitur eoꝝ cor= magꝫ mala
ruptio nõ eſt mala. Rñdeo ꝙ eorũ corruptio non Ad aliud.
eſt mala ſm ſe ſed ſm ꝙ actio nociua eſt aĩe. ſm ſe
eni cõſiderata et nõ relata ad aĩam nõ adimit ali=
quid boni: et ita nõ nocet ⁊ ita nõ eſt mala. ¶ Ad Ad ſcꝺm.
ſcꝺo obiectũ dicimus ꝙ ille de duobꝰ qui magis
vult fornicari: magis eſt malꝰ. ꝓpter maioris bo=
ni priuationẽ in quãtitate qꝺ in maiori quãtitate
priuat̃ ꝓpt maiorẽ volũtatẽ. Tãta eni eſt excellẽ
tia boni: vt malũ nõ poſſit pugnare ꝯtra bonũ ni=
ſi ex virtute boni ſicut dictũ eſt ſupra. ſicut patet

Ayuntamiento de Madrid

Exemplum in duobus qui equalẽ defectũ habẽt in vi greſſibi
li. tñ citius currẽs magis claudicat. nõ ꝓpter ma
iorẽ defectũ: ſed ꝓpter maiorẽ motũ cum defectu
ſilr̃ acutũ in cultello bonũ ẽ: tñ magis acutũ ma
Ad tertium gis ledit. ¶ Ad hoc aũt qđ tertio obicit rñdemꝰ ꝙ
malus habitus dicit̃ malũ propter hoc ꝙ ꝯſeruat
maliciã in aĩa q̃diu ipſe eſt in ea ⁊ diſponit eã ad
Ad impro= male agendum. ¶ Ad hoc aũt qđ dicit ꝙ malicia
bationem. cõſeruat̃ ſine habitu conſeruãte ipſam. rñdemꝰ ꝙ
bene verum eſt q꞉ efficiente cauſa ceſſante: non tñ
ceſſat eius effectus ſed manet. vnde ceſſante aua=
ritia in iſto: malicia tñ bene põt remanere. tñ verũ
eſt ꝙ q̃diu habitus malus eſt: ꝯſeruat maliciã in
Ad vltimum ipſa. ¶ Ad vltimum argumentum reſpondemus ꝙ
non valet: hoc corrũpere poteſt: igitur poteſt. q꞉
potentia corrumpendi non eſt potẽtia. vnde pro=
ceſſus eſt ſm quid ad ſimpliciter.

¶ Cap. 3. vbi oſtendit ꝙ modo ſola
prohibitio facit actionem malam.

¶ Tertia queſtio huius tractatus.

CIrca tertiũ capitulũ querit̃ quid faciat
Ar primo. actionem malã. ¶ Uidetur ꝙ ſola ꝓhi=
bitio. q꞉ actio bona eſt in ſe: cũ ſit a deo.
et ſi non eẽt prohibita a deo nõ imputa=
retur a deo. igit̃ ex ſola ꝓhibitione hꝫ ꝙ eſt mala
Secũdo. ¶ Item. pctm̃ eſt dictum vel factũ vel cõcupitũ
contra legẽ dei. Hec eſt diffinitio peccati. Sed ꝑ
hoc ꝙ dico dictũ/ vel factũ/ vel concupitũ: non ſi
gnificat̃ niſi bonũ. per reſiduũ vero ſignificat̃ ma
licia. ſ. per hoc ꝙ dico: contra legẽ dei. igitur hoc
eſt eſſe peccatũ qđ eſt contra ꝓhitionẽ legis diui
ne. ergo ſola ꝓhibitio cauſa eſt quare actio ſit ma
Tertio per la. ¶ Item dicit aug. aliquã actionẽ eſſe malã. q꞉
auguſtinũ. eſt prohibita. igitur prohibitio facit aliquã actio
nem eſſe malã. ergo cũ eiuſdẽ cauſe idẽ ſit effectꝰ
et oĩs actio mala ꝓhibita ſit: prohibitio in omni
In oppm̃. actione cauſatiua eſt malicie. ¶ Sed ſi hoc. non
ꝑ auguſti. bene diſtingueret aug. q̃dã mala eſſe q꞉ ꝓhibita:
Secundo. et quedã ꝓhibita ideo q꞉ mala. ¶ Item ſi ſola ꝓ=
hibitio eẽt cauſa malicie in oĩ actione: oĩs actio
Tertio nes eſſent equaliter male. ¶ Preterea. cũ ꝓhibitio
ſit ipſe deus ꝓhibens. deus eſſet cauſa malicie in
Quarto. actione. qđ abſit. ¶ Preterea. ex eo eſt mala actio
ꝙ per eã adheret hõ cõmutabili ⁊ fruitur eo incõ
mutabili ſpreto. igitur nõ eſt oĩs actio mala q꞉
Solutio ꝓhibita. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ ſi nulla facta eẽt
ꝓhibitio: tñ aliq̃d eẽt malũ culpe ſiue pctm̃. q꞉ ſi
Auguſtinꝰ. cut dicit btũs aug. ꝙ aĩa poſita eſt int̃ deũ ⁊ crea
turas rationabiles viſibiles. vnde ſi ꝑ amorẽ con
iungat ſe deo tanq̃ ſuꝑiori: illuminatur ⁊ oĩbꝰ bo
nis ꝑficitur. ſi vero per amorem coniungat ſe viſibi
libus rebus obtenebratur ⁊ oĩbus bonis dei dimi
Aliud eſſet nuit̃. Unde et ſi nulla facta eſſet ꝓhibitio: tñ frui
malum ſeclu creatura eẽt ei malum quia nociuum: et eſſet tale
ſa ꝓhibitõe malum q꞉ eſſet voluntariũ: ⁊ ita pctm̃ ſiue culpa.
Sꝫ ad vitãdũ tale malũ data eſt rõni cognitio hu
ius mali a deo qui ſcripſit legem nature in ipſa per
Nota dili= quã caueret tale malũ. Et ideo fornicari ⁊ adulte
genter. rari ⁊ hmõi ſunt ꝓhibita quia mala. ⁊ non ecõuer
Ad primũ. ſo. ¶ Quod ergo dicit̃ ꝙ actio bona eſt in ſe ⁊ nõ
mala: niſi q꞉ ꝓhibita Rñdendũ eſt ꝙ hoc ẽ falſũ.
imo mala ẽ: q꞉ ea male vtit̃ hõ ⁊ q꞉ ſic mala: ideo
ꝓhibita. Diffinitio ergo quã ponit aug. in fine pri Pctm̃ q̃d ẽ
mi libri de libero arbi. eſt vera ⁊ ꝑ ſe diffinitio pcti ſm argu.
hec ſcꝫ Peccare eſt ſpreto incõmutabili bono: re
bꝰ ꝯmutabilibꝰ adherẽ Incõmutabile bonũ ſpũs
cũ in alio btitudo q̃rit̃ q̃ in ipſo: ⁊ ex hoc ꝙ eiꝰ ima=
go ab hoĩe diſſipatur ⁊ maculat̃. et ex hoc ſequit̃
ꝙ ſit contra legẽ dei: q̃ oſtendit hoĩ ꝙ eẽt malum Pꝫ ad ſe=
Unde alia diffinitio pcti nõ eſt per eſſentiã: ſed ꝑ cũdũ ꝑ ho:
id quod cõſequit̃ eſſentiã aſſignata eſt hec. ſcilicꝫ Alia diffini
Pctm̃ eſt dictũ factũ vel concupitũ contra legem tio pcti.
dei. Eo eñ dicit̃ pctm̃ malũ ꝑ ſe loquendo: q꞉ eſt
auerſio ab incõmutabili bono: ⁊ conuerſio ad cõ=
mutabile bonũ. et ex hoc ſequit̃ ꝙ ſit contra deum
ꝓhibentẽ malũ. prohibitio igitur dei non eſt cau ꝓhibitio q̃=
ſa niſi improprie ſiue per conſequens. ¶ Ad hoc mo eſt cã.
aũt quod tertio obicit ꝙ vbicunq꞉ eſt eadẽ cã: eſt Ad tertium
idẽ effectꝰ. falſa eſt ꝓpoſitio. niſi ſic intelligat̃ de
cauſa propria ⁊ imediata ſiue coniũcta ⁊ patiẽte
etiã ſe habente eodẽ modo vtrobiq꞉ Et ſi ei ignis
agens in aquã frigidã calefaciat eã: non ſequitur
ꝙ ſemꝑ agẽs in aquã idẽ faciat. põt tñ calida ma
gis calefacere. ⁊ ita non opꝫ ꝙ cã pcti eundẽ effe=
ctũ in oĩbꝰ penitus operetur. ¶ Ad hoc aũt qđ obi Ad quartũ
citur quarto ſcꝫ cum dicit̃. quedã dicunt̃ peccata
q꞉ ꝓhibita. hec dictio q꞉. non cauſam ſufficiẽtem
neq꞉ primã ſed ſcđariã et impropriã notat.

¶ Arguitur quod omne peccatum
ideo ſit tale: quia prohibitum.

DIcto ꝙ quedã ſunt mala q꞉ prohibita.
q̃dã ꝓhibita q꞉ mala. et hec ideo mala:
ſunt q꞉ ex libidine ſunt q̃ eſt ad fruẽdum
creatura. ¶ Sed probat̃ ꝙ quodlibet
pctm̃ ideo eſt pctm̃: q꞉ prohibitũ Dicit eñ diony Dionyſius.
ſius ꝙ ira in cane eſt bonũ: ſilr̃ luxuria in porco
non eſt malũ. ⁊ tñ porcus luxuria fruit̃ creatura.
ergo libido ſm ſe ſiue frui creatura in porco non
eſt malũ. igitur non eſt malũ ſm ſe. igitur luxuria
non eſt malum: q꞉ ex libidine eſt. et eſt malũ in ho
mine. igit̃ eſt malũ: q꞉ eſt prohitũ. Eodẽ mõ põt Eodem mõ
probari de furto et de oĩbus aliis. igitur oẽ pctm̃ de furto.
eſt malum: q꞉ prohibitũ. igitur nullũ eſt prohibi=
tum q꞉ malũ. ¶ Itẽ intelligat̃ ꝙ aliq̃d peccet cõ Secũdo.
tra aliquod mãdatũ et nõ ex libidĩe: actio illiꝰ eſt ꝑĩcipalit̃.
mala. ſed non q꞉ ex libidine: igit̃ q꞉ prohibita. ⁊ in
de vt prius. ¶ Item iſte ſolutus fornicat̃ timens Tertio.
ne iſta q̃ ſilr̃ eſt ſoluta interficiat ſeipſam niſi co=
gnoſcat: et ita cognoſcit eã nõ ex libidine. cõſtat
ꝙ actio illiꝰ ẽ mala nõ q꞉ ex libidĩe igit̃ q꞉ ꝓhibita
⁊ ide vt prius. ¶ Solutio Ad primũ rñdemꝰ dicẽ Solutio
tes ꝙ ira bonũ ẽ in cane: q꞉ ẽ q̃dã cuſtodiuũ dñi Ad primum
ſui ⁊ luxuria ſimilit̃ in porco non eſt mala: q꞉ ꝯſen
tanea eſt nature porci. nec corrũpit ſpẽm/ modũ/ Exemplum
vel ordinem in porco. tñ eſt malũ in hoĩe ſm ſe: q꞉
priuat debitũ modũ/ ſpẽm/ et ordinẽ ĩ eo Sicut ei Nota bene
acetum aceto mixtum non corrũpit acetũ: tñ vino
mixtũ corrumpit vinũ. ſic amor creature bruto i=
mixtus nichil ĩ eo corrũpit: imixtus tñ aĩe ratio
nali per amorẽ corrũpit in ea bona eius. Aĩa au=
tem (vt dictũ eſt) quedã nobilis creatura eſt inter
deũ et alias creaturas: ⁊ cũ deo cõiungit̃/ illuiat̃/
melioꝛat̃/ perficit̃. cũ vero creaturis obtenebrat̃
deturpatur/ diminuit̃ ¶ Ad hoc aũt qđ ꝯſeq̃nter Ad aliud

Ayuntamiento de Madrid

Nẽo ſciens infrigit p̃ceptuʒ niſi ex libidine.

obijcitur dicimus ꝙ nẽo ſciens et prudẽs facit cõtra p̃ceptum:quin hoc ſit ex libidine. Unde ꝙ ſic faciat ꝯtra p̃ceptũ ſine oi libidie:nõ eſt itelligibile nec poſſibile neqꝫ poſſibile:neqꝫ ſuſtineri debet Cũ ei facit ꝯtra p̃ceptũ priuat ordinẽ obediẽtie q̃ eſſet debet inferioris ad ſuũ ſuperiorẽ. hec autem priuatio ex libidine ꝓcedit. Fit autem quandoqꝫ peccatuʒ ex ꝓpria libidine:q̃nqꝫ ex aliena. Et ſic patet ſolutio ad duo vltima.

Ad duo vltima.

¶ Cap̃.4. vbi oſtendit quõ mola actio ſic adeo.

¶ Quarta queſtio huius tractatus.

Circa quartũ capitulũ qđ addim⁹ queritur vtrũ mala actio ſit a deo operãte vel cooperãte. Sup hoc ẽ triplex opinio. ¶ Quidã dicũt ꝙ oĩs actio mala eſt ab hoĩe vel a diabolo. Alij dicunt ꝙ oĩs actio mala eſt a deo. eo ꝙ ſolũmodo deus dat potentiã ad illã exercendã. Alij dicunt ꝙ oĩs actio mala inq̃ʒtũ actio et bona eſt a deo eſt. Et ꝙ hec vltia opinio ſit vera ꝓbatur auctoritatibus et rõnibus. Et primo per auctoritates. Iſaie. dicit enĩ de ſennacherib. Nunq̃d gl'iatur ſecuris cõtra eũ qui ſecat in eã:q. d. dñs. O tu ſennacherib debes ne gloriã attribuere tibi de eo ꝙ per te quaſi per inſtrumentũ deſtruxi iudeos:q. d. non. g̃ dñs erat principalis auctor illius actionis ſennacherib q̃ nulla erat. ergo mala actio ẽ a deo. ¶ Itẽ in eođ ca. Uirga furoris mei aſſur. q. d. O tu aſſur .i. ſennache. tu es v̄ga furoris mei. q. d. per te quaſi ꝑ virgã verberaui iudeos. ergo deus erat auctor illi⁹ actiõis. et inde vt prius. ¶ Itẽ ꝑ rõnes ſic. Conſtat ꝙ paſſio xp̄i optia ⁊ ꝯueniẽtiſſima fuit. igitur eius cauſa fuit bona. ſed eius cauſa ꝓpria ⁊ ipſius illatiua fuit actio iudeoꝝ qui nobis nõ ſibi melliñcauerunt vt poſſet de eis ſic dici. Nobis nõ vobis mellificaſtis apes. igit̃ illa actio fuit bona. g̃ boni effectiua. Dicit̃ enĩ tripliciť bonũ: ſcꝫ honeſtũ/ delectabile/ ⁊ expediens. et hoc fuit bonũ expediens. ¶ Itẽ iſte fornicãdo generat ſctm̃ ꝓphetã. poſſibile eſt hoc. Hec actio eſt cauſa boni: igit̃ ipſa eſt bona et mala. ergo actio mala inq̃ʒtũ actio: bona eſt ⁊ a deo. ¶ Qđ cõcedim⁹ dicẽtes ꝙ de⁹ eſt cauſa efficiẽs/ forãlis/ ⁊ finalis/ male actionis: ſed non materialis. Efficiens ei⁹ cauſa eſt: qꝛ ei⁹ eſt principalis actor ¶ Sed obijcitur. Si eſt principalis huius actor: g̃ debet ei mala actio imputari: et non homini vel diabolo. ¶ Itẽ quicquid eſt cauſa cauſe eſt cauſa cauſati: ſed de⁹ eſt cauſa male actionis: et mala actio cauſa mali. igit̃ deus eſt cauſa mali. ¶ Solutio. Rñdemus ad hoc dicentes ꝙ mala actio habet duos fines. Unum habet vanũ finem qui libidinis eſt: ſcꝫ frui creatura qua non eſt fruendũ. hoc eſt frui vanitate. ſm hunc finem mala actio hoĩ vel diabolo eſt imputanda: et non deo. ſicut licet faber ſit cauſa cultelli: non tñ ei imputat̃ homicidiũ. Habet et aliũ finem bonũ ſm quem iputari deo debet et nõ hoĩ. ſicut patet in fornicatione que hꝫ finẽ quẽ intẽdit fornicator ſcꝫ frui creatura. et habet finem a deo ſcꝫ delectationem naturaleꝫ q̃ bona eſt in eo in quo nata eſt ſcꝫ in brutalitate vel g̃natione prolis. ¶ Ad hoc autem quod obijcit ꝙ quicquid eſt cauſa cauſe: eſt cauſa cauſati. dicimus ꝙ veꝝ eſt in cauſis ꝓprijs et ꝯiunctis. ſed et ſi deus eſt cauſa actionis male inq̃ʒtum eſt actio: actio tamẽ inq̃ʒtũ eſt actio non eſt ꝓpria cauſa mali. Poſſẽ tñ dicere ſoluendo cũ aug. in libro de li. ar. in principio. dicit enĩ. Non eſt multũ curãdũ a quo ſit mala actio ſiue malus actus. dum certiſſime ſciamus ꝙ eſt malus actus et a nobis oriundus.

Pria opio. Alia opio. Tertia opinio. Alia auctoritas. Prima rõ ad idem. Scđa rõ. Opinio doctoris. Cõtra hoc argu. Secundo. Solutio. Actõ mala hꝫ duos fines. per hec ptꝫ ad primum. Ad ſcđm. Alit̃ ſoluit̃ ſm augu.

¶ Queſtio incidiens. an pctm̃ ſit a deo.

Item cum dictũ ſit ꝙ mala actio inq̃ʒtũ actio a deo eſt: inq̃ʒtũ mala nõ eſt a deo Queritur ſm hoc an concedenduʒ ſit ꝙ pctm̃ ſit a deo. Qđ videtur poſſe probari ſic. Mala actio eſt a deo: ſed peccatũ eſt mala actio: igitur. ¶ Itẽ pctm̃ habet eſſe ſubſtantiale actionis: ergo habet eſſe ſubſtantiale: igit̃ peccatum eſt. Sꝫ quicq̃d eſt a deo eſt: igitur pctm̃ eſt a deo. Igitur mẽtit̃ iohãnes dicẽs. Sine ipſo fctm̃ eſt nichil. ¶ Sꝫ debet btũs diony. Optimi optima eſt adducere: ſed mala actio non ẽ optia: igit̃ dei non eſt ipſã adducere: igitur deus nõ adducit eã. igitur non eſt a deo ¶ Itẽ in geñ. Uidit deus cũcta q̃ fecerat et erãt valde bona Sꝫ mala actio non eſt valde bona imo mala: igitur nõ eſt facta a deo: igitur non eſt auctore deo: igit̃ non eſt a deo ¶ Si dicat ꝙ mala actio inq̃ʒtũ eſt a deo ẽ iq̃ʒtũ eſt mala nõ eſt a deo. quia malicia non eſt a deo. ¶ Cõtra. videtur etiã ꝙ malicia ſit a deo. qꝛ conſtat ꝙ malicia ſit diminutio boni in aĩa et diminutio boni in aĩa facit minoritatẽ boni ĩ aĩa. ſed minoritas eſt aliq̃d in anĩa: ergo diminutio boni eſt aliq̃d in anĩa. ſꝫ diminutio boni eſt priuatio boni. ergo corruptio boni eſt aliq̃d in aĩa ſed corruptio boni ⁊ malicia penitus idẽ ſunt. ¶ Item đt aug. ꝙ pctm̃ eſt pena pcti. et dicunt magiſtri ꝙ ſic eſt intelligendũ. Pctm̃ eſt pena pcti puniẽs. g̃ pctm̃ eſt pena. Sꝫ pena eſt a deo: ergo pctm̃ eſt a deo: ergo malicia pcti ẽ a deo. ¶ Propter has rõnes ⁊ alias concedũt quidã ꝙ corruptio/ priuatio/ deſtructio et hmõi bona ſint: et a deo ſunt hmõi. ſed nullũ iſtoꝝ concedũt eſſe maliciã ¶ Sed contra Cum iſte peccat: conſtat ꝙ aliq̃d boni corrumpitur in ipſo. igitur boni accidentalis/ vel ſubſtãtialis/ vel naturalis. Nõ accidẽtalis. pono enĩ ꝙ nullum accidẽtale ſit in ipſo: qꝛ caret virtutib⁹ et donis et omni grã gratũ faciente. ¶ Itẽ non ſubſtãtialis boni. Subſtãtiale enĩ nõ recipit magis vel minus. Nec corrũpit̃ ſubſtãtiale bonũ per pctm̃ vt vult btũs dionyſius. vt oſtẽſum eſt ſupra. Eſt igitur boni naturalis. ſed nõ niſi ſpẽi/ modi/ et ordinis naturalis. ſed hoc ẽ malicia igit̃ corruptio eſt malicia ¶ Itẽ đr ĩ p̃s. Perſequat̃ iimic⁹ aĩaꝫ meã. i. dei imaginem corrũpat ĩ me et adnichilet Hoc enĩ eſt qđ principaliter intendit diabol⁹: ſcꝫ corrũpere imaginẽ dei in hoĩe. Sed corruptio vt dicunt eſt a deo: ergo corrũpere eſt a deo: g̃ deus corrũpit ſui imaginẽ in hoĩe: ergo deus facit illđ quod diabolus facere principaliter intẽdit. g̃ nec hõ nec diabolus eſt culpãdus pro eo ꝙ corrũpũt dei imaginẽ. quod falſum eſt. hoc tãtuꝫ eſt ꝓpter quod deus iraſcit̃ hoĩ et flagella eũ et ſimilit̃ diabolũ. igitur iſta corruptio eſt homini imputanda

Arguit̃ ꝙ ſic. Primo. Secundo. In oppoſitũ. Scđo ad idẽ. Euaſio. Contra euaſionẽ arguit̃. Scđo per auguſti. Opinio aliquorum. Cõtra hãc ar̃. Primo. Secundo. Dionyſius. Scđo đr in pſalmo.

et diabolo. ergo eſt ab hoīe et diabolo. alioq̄n in=
iuſte imputat̃ eis. Nō eſt ḡ a deo Sʒ quicq̄d eſt a
deo eſt: et corruptio non eſt a deo: ḡ corruptio nō
eſt. igitur corruptio nichil eſt. ḡ corruptio et ma=
Opinio doctoris. licia idē. ¶ Quod ꝯcedimus rn̄dentes ad primū
ꝙ hec argumētatio nō valet. Pctm̄ ē mala actio:
Ad primuʒ ⁊ mala actio eſt a deo: igit̃ peccatuʒ eſt a deo. im=
Falſa accidentis. pediente fallacia ſm accidēs. Oē es eſt naturale
ſtatua eſt es: igitur ſtatua eſt naturale Solet etiā
dici et bene ꝙ noīa ſcd̄e impoſitionis non recipi=
unt adiectiua neq̄ determinationes noīm prime
impoſitiōis. nec econuerſo. vn̄ nichil eſt dictu ca
pa cathegorica. aut ſillogiſmꝰ albus. Vn̄ patet ꝙ
Hec eſt falſa pctm̄ eſt a deo. cuʒ dr̄. mala actio eſt a deo. hec determinatio a deo
non ē determinatiua malicie actionis: ſed actionis
ſm ſe. Hec enī. Pctm̄ eſt a deo. nullo mō eſt cōce
Ad ſcd̄m. denda. ¶ Ad hoc aūt qd̄ obicitur ſecundo ꝙ ma=
Duplex eſſe male actōis la actio habet eſſe ſubſtātiale actionis. dicēdum
eſt ꝙ duplex eſt eſſe male actionis: ſcʒ materiale
et foꝛ̄ale. Materiale eſſe actionis eſt eſſe ipiꝰ ſm
ꝙ eſt actio. Foꝛ̄ale eſſe male actiōis eſt eſſe actio
nis: vt eſt informata malicia Et ſic ptʒ ꝙ nō valet
argumētū Mala actio habet ſubſtātiale eē actio
Falſa equiuocationis. nis: ſed pctm̄ ē mala actio: igitur pctm̄ habet. ⁊c̄.
Prio enī li eſſe ſumit̃ pro eſſe naturali actiōis: in
Ad tertium conclusione vero ꝓ eſſe foꝛ̄ato. ¶ Ad hoc aūt qd̄
tertio obicit ꝙ optimi eſt optīa adducere. ſic ē in=
telligendū. optimi eſt. ⁊c̄. ī his que agit deus per
ſe et ex ſua voluntate. In his q̄ agit deꝰ ꝑ ſe dico.
quia actio in qua deꝰ cooperatur hoī bene poteſt
eſſe mixta. Ex ſua voluntate dico. q: cū deus agit
quaſi inuitus: id quod tunc agit poteſt eſſe malū.
vt cum infert penā eternam pro pctō. Unde dicit
aug. ꝙ peior eſt pena eterna pctō. ¶ Notādū eſt
Auguſtinꝰ ſic itelligit̃ tamen ꝙ hic nō fit collatio pcti ad penā ſm eſſen
tiā pcti ⁊ pene. q: pctm̄ nichil eſt. ſed ſm effectus
et eſt dictu. Peior ē acerbitas pene eterne q̄ mē=
tis anguſtia quā efficit. Inuitus aūt infert deus
Deꝰ punit inuitus. penā. vnde dici. Heu ergo cōſolabor ſup hoſtibꝰ
meis. Poſſet tn̄ dici ſi placeret ꝙ pena eterna eſt
Aliter pōt dici. bona et optima in gn̄e ſuo. Quicq̄d enī eſt in q̄tū
eſt optimuʒ eſt in gn̄e ſuo. vnde ſol non eſt in gn̄e
ſuo melior q̄ aſinus in ſuo. vn̄ eccl̃. Non eſt dicē=
dum hoc nequius illo eſt. Et ſic patet ſolutio ad
Ad tertiū ⁊ quartū ſir̃. tertium et ad quartū. ¶ Ad q̄ntum dicimus ꝙ ſi
cut dicit dionyſius. Propriū eſt peccati corrūpe
Ad q̄ntū ſʒ dionyſium. re/deſtrure/⁊ hmōi. vnde Pctm̄ corrūpit. hec eſt
per ſe. Hec autē per accidēs ſiue ꝑ conſequens.
Pctm̄ diminuit. Unde nō eſt idē diminutio ꝙ cor
Diminuere ⁊ corrūpere differunt. ruptio. q: diminutio ſequit̃ ad corruptionem. Ad
hoc autē quod obicit ꝙ pctm̄ eſt pena. diſtinguē=
dum eſt. Eſt enī pena que eſt dānuʒ. et hec nichil
Quō pctm̄ ē pena pcti eſt. et de hac dicit̃ ꝙ pctm̄ ē pena. Et eſt pena tor
quens et affligens. et hec aliquid eſt: et hec pena
non eſt pctm̄: nec pctm̄ ē hec pena. imo hec pena
Correlariū eſt ſequela pcti. ¶ Ex iā dictis pʒ ſatis ꝙ malum
corrumpit bonū in aīa. non bonū accidentale: ni
Nota diligenter. ſi ex accidenti. nec bonū ſubſtātiale aīme: q: illud
non corrūpitur: ſʒ naturale bonuʒ. Iſte ergo qui
peccat tm̄ adimit bonū per ſcd̄m pctm̄ ſimilit̃ tm̄.
Iterum ar̃. et non ſunt in aīa infinita tāta: igit̃ totiens poteſt
peccare ꝙ totum bonū deſtruet̃ in aīa. Ponatur
hoc et ꝙ iterū peccet. hoc vltimuʒ pctm̄ quid cor
rumpit in iſto. non bonū naturale: q: totum corru
ptū eſt. nec accidentale: q: non habebat illud nec
ſubſtātiale: q: illud nō corrūpitur. ḡ nichil corrū= Solutio aliquorum.
pitur iſto. igit̃ malū nō eſt corruptio boni. ¶ Ad
hoc dixerūt quidā ꝙ pctm̄ non corrumpit natura contra hoc videt̃ aug.
lia aīe: ſed obfuſcat tm̄. ¶ Sed cōtra. dicit aug.
Pctm̄ ſi non adimit bonū non nocet: et ſi non no= Secundo.
cet nō eſt malū: igitur ſi non corrūpit nō eſt malū
ſed malū eſt malū: igitur malum corrūpit. Iteʒ ſi
malū non corrumpit bona naturalia aīe nec adi
mit: ergo tātus manet ſplendor ⁊ tāta lux ſiue de
cor in aīa poſt pctm̄ quāta fuit ante. ḡ bona aīe Tertio.
non ſunt obfnſcata per pctm̄. ¶ Item ſi pctm̄ nō
corrumpit nec adimit bonū in hoīe: igitur adeo ē
bonus poſt pctm̄ ſicut ante. igit̃ per pctm̄ non fit Quarto.
homo peior. qd̄ falſum eſt. ¶ Itē ſi malū non cor
rumpit. bonū. quid eſt dictu: et gloriā meā in pul
uerē deducat. igit̃ malū corrūpit: igitur illa opio Solutio
nulla. ¶ Solutio. Rn̄demꝰ ꝙ ſicut dicit aug. ī li=
bro de īmortalitate aīe. Anima q̄ fctā eſt ad ſimi= aīa excellit alias creaturas īninfinitum.
litudinem dei capax dei eſt. Vn̄ et īmediate eſt a
deo et plus habet de eſſe et de bonitate nature in
infinitū q̄ alie creature inferiores. habet tamen
ad menſurā. non ad menſurā inferiorū creaturaꝝ
ſed ad menſurā q̄tum in ſe Oīa enī creata ſunt in
numero: pondere: ⁊ menſura. Sicut chriſtus ha=
buit dona ſpūs ſcti ad menſurā q̄tū in ſe homine
fuit. non tn̄ ad menſurā aliaꝝ creaturaꝝ. vn̄ bona
naturalia aīe non poſſunt corrūpi ex toto ꝑ pctm̄
Unde dicit diony. ꝙ demones qui tm̄ peccauert Dionyſius.
ſplendidiſſimi ſūt ⁊ lucidiſſimi. et hoc dicit marie
ꝓpter auctoritatē dn̄i dicentis. Videbā ſathanā
quaſi fulgur de celo cadentē. Et ita pʒ ꝙ bona na
turalia non ſunt in eis ex toto corrupta. ¶ Ad ar Ad argumentum.
gumentū ergo premiſſum quo probatur ꝙ malū
corrumpit bona naturalia aīe ex toto. ſoluimꝰ re
ſiſtendo ad hāc: et non ſunt infinita tāta in aīa. di
centes ꝙ imo. ſicut ptʒ ꝙ ſi demat̃ pūctus a linea
aut linea a ſupficie aut āgulus ꝯtingētie ab āgu=
lo recte linee. in quolʒ tn̄ iſtorum in infinitum eſt
illud quod remanet reſpectu eius quod demitur.
In infinitum dico proportione numerali.

¶ Tractatus decimuſſextus.

Conſequenter queritur de pctō veniali.
vtrum corrūpat vel non: et videtur ꝙ ſic
Si enī non corrumpat bonū non adimit Ar̃ primo.
bonum: ſi non adimit bonū non nocet: ⁊
ſi non nocet nō eſt malū. ſed eſt malū: igit̃ corrū=
pit. ¶ Et querit̃ quid? Non enī corrūpit bonum In oppoſitum.
ſubſtātiale: q: illud nullo mō corrūpitur in aīa ꝑ
pctm̄. vt pʒ ex p̄dictis. Nec bonū accidentale qd̄
eſt gratificās virtus: q: veniale pctm̄ et bonū ac=
cidentale ſeſe compatiunt̃ in eodē. igitur ſi aliqd̄
bonum corrūpit illud eſt naturale. Sed ꝙ illd̄ nō
corrumpat videtur. q: ſi non poteſt corrūpere bo=
nuʒ accidētale: multo minꝰ videtur ꝙ poſſit corrū Secundo.
pere bonū naturale: cū minꝰ repugnet ¶ Iteʒ in
peccato duo ſunt. ſcilicet appetitus illiciti: et cō=
ſenſus in idem. Appetitus illiciti: corrumpit vim
concupiſcibilē. cōſenſus aūt vim rōnalem. igitur
due ſunt corruptiōes. ſed corruptio eſt malicia: ḡ

Ayuntamiento de Madrid

due ſunt malicie in vno pctõ. igitur non poteſt hõ
Tertio — vnum pctm̄ facere quin faciat duo. ¶ Itẽ venia-
le malũ corrumpit bonũ naturale aĩe cũ corrum-
pit abilitatem alicuius potẽtie eius: ⁊ tunc dicit
corrumpere potentiã. igitur malũ corrumpit po-
tentiã anime. hec potentia demonſtrata illa ẽ bo
na vt prius et tantã habet bonitatẽ quã prius: qꝛ
eſt in caritate ſicut prius. igitur potẽtia nõ eſt cor
Solutio — rupta. igitur eſt corrupta et incorrupta, qd̓ videt̃
Ad primuꝫ — impoſſibile. ¶ Solutio. Ad primum rñdemus ꝙ
peccatũ veniale corrumpit. ſꝫ cũ ſit in infinitũ mi
nus q̃ꝫ pctm̄ mortale: in infinitũ minus corrũpit.
et in infinitũ minus eſt illud qd̓ adimit peccatum
veniale de bono: q̃ꝫ illud qd̓ adimit mortale. ſicut
in infinitum minus eſt illud qd̓ adimit mortale de
Exemplum — bono: q̃ꝫ illud qd̓ remanet. Sicut ſi adimat̃ pũctꝰ
a linea: aut linea a ſupficie: aut ãgulus contingẽ-
tie ab ãgulo recto: in infinitũ maiꝰ eſt quod rema
Ad aliud. — net in quolꝫ iſtorũ q̃ꝫ quod adimit̃. ¶ Qd̓ aũt obi
citur ꝙ peccatũ veniale nõ poteſt corrumpere bo
num accidẽtale: igitur nec põt corrumpere bonũ
naturale. Non valet. quia pctm̄ veniale in bono
naturaliter eſt et in eo manet. Unde ſicut dicit
Dionyſius — dionyſius ꝙ bonũ fantaſticat priuationẽ ſuimet:
verũtamen non eſt natum in bono accidentali. qꝛ
Augu. po-nit triplex bonum. — vt dicit aug. quedã ſunt maxima bona: vt ꝟtutes
quibus male vti non poſſumus. quedã media qui
bus et bene et male: vt bona naturalia. quedã mi
Exemplum — nima. Sicut ꝫ patet ꝙ vermis corrumpit illud in
quo naſcit̃ q̃uis illud ſit magis reſiſtens et minꝰ
penetrabile q̃ꝫ illud in quo nõ naſcitur: qd̓ tñ cor-
rumpere non poteſt. ſic pctm̄ veniale poteſt cor-
rumpere bonũ naturale: non tñ bonũ accidẽtale.
Ad aliud. — ¶ Ad hoc autem quod obicit ꝙ in vno pctõ ſunt
due corruptiões: et ita duo pctã. rñdemus ꝙ vna
eſt ibi per alterã et propter alterã. vbi autẽ vnuꝫ
ꝑpter alterum: vtrobiq̃ꝫ tñ vnũ. Quod ptꝫ. qꝛ pe
In quo ꝯſi-ſtit pctm̄. — nes li. ar. reſidet auctoritas mouendi mẽbra. vn-
de conſenſus eius in illicitũ perficit pctm̄. vnde ⁊
ibi eſt vna malicia perfecta et quo ad imputatio-
Ad vltimũ. — nem vnica iniũgitur penitentia. ¶ Ad hoc auteꝫ
quod vltimo cõcludebat ꝙ eadẽ eſt potentia cor-
rupta et ĩcorrupta ibi. dicimꝰ ꝙ veꝝ ẽ et bñ poſſi
bile ẽ hoc. qꝛ ẽ incorrupta q̃ꝫtũ ad viã ſupiorẽ: cor
rupta aũt q̃ꝫtum ad viã ſenſualitatis. Sic iudeꝰ
odio habet chriſtũ inq̃ꝫtũ chriſtus eſt: diligit ta-
men inq̃ꝫtum deus eſt. quia deum diligit quicq̃d
Nota exem plum. — poteſt diligere. Et ſicut tu diligis iſtum et odis.
diligis quia bñficus eſt: odis quia ĩterfecit pr̃em
tuum: ſi ignoras pr̃is tui interfectorẽ. Ex hoc pꝫ
cõtra hanc ſolutionem ar. — ꝙ malum ẽ corruptio naturaliũ. ¶ Sed videtur
hoc eſſe falſum. qꝛ ſicut dicũt phiſici. Coitus mo
deratus acuit intellectuꝫ. quod patet et ꝑ hoc ꝙ
eſt via ad intellectũ. ergo remoto impedimẽto a
ſenſu: remouetur et ab intellectu. et cũ remouen-
tur ſuperflui humores remouetur impedimẽtum
Solutio. — ſenſus: ergo et intellectus impedimentũ. ¶ So-
lutio. Ad hoc dicimꝰ ꝙ duplex eſt intellectus: ſi-
cut innuit aug. ſuper illud ps. Mane aſtabo tibi ⁊
Duplex in-tellectus. — videbo. dicit glo. videbo intellectu adherẽte. Du
plex eſt ergo intellectꝰ. ſcilꝫ adherẽs et nõ adhe-
Intellectꝰ — rens: vel realis ⁊ noĩalis. quod idẽ eſt. Adherẽs
ſiue realis intellectus eſt qui trãſit a vero in bonũ — adherens
Intellectꝰ nõ adherens ſiue noĩalis eſt q̃ ſiſtit in — Intellectꝰ
vero. Intellectus ergo noĩalis bene acuitur per — nominalis.
coitum ſiue fornicationem. Realis aũt nequaq̃ꝫ.
immo a timore. Realis intellectus eſt in bonis ⁊
contẽplatiuis. Noĩalis aũt in malis magiſtris ſa — In balaam
cre ſcripture. ſicut fuit in Balaã. de quo dicitur.
Homo cuius obturatꝰ eſt oculus. ſ. realis. et vi-
det tamẽ viſiones dei viſione noĩali. Intellectus
realis profundatur in ſenſum et delectationẽ. No
minalis aũt non in ſenſum vel in delectationẽ ꝓ-
fundatur: quia delectationẽ habet in tẽporalibꝰ:
et ita delectari in ſũmo bono non põt: eo ꝙ impe-
ditur per aliã delectationẽ. Intellectꝰ realis eſt — Auguſtinꝰ
in fide. ſm ꝙ dicit aug. Credere eſt beatitudo. et
tranſit in affectum et intellectus bonum.

¶ Tractatus decimuſſeptimus.

¶ Cap. i. vbi oſtendit ꝙ vnum peccca
tum ſit maius alio in genere.

Circa quartaꝫ queſtionẽ de malo. que — Pria q̃ſtio huiꝰ tractatus.
ritur primo. An aliquod pctm̄ ſit ma-
ius alio in gñe. ¶ Quod nõ videtur: — Ar̃ ꝙ non.
quia nullũ pctm̄ in gñe eſt aliquãtum
determiate. ſicut homo inq̃ꝫtũ homo
non eſt alicuius quãtitatis determiate. igitur ex
quo nullum malũ eſt aliquãtum in gñe: nullũ ma — In oppoſi
lum eſt alio maiꝰ in gñe. ¶ Contra. Ois malicia
que eſt in fornicatione eſt in adulterio et alia pre
ter illam. ergo adulteriũ ſm ſe et in gñe ſuo maiꝰ — Solutio.
pctm̄ eſt q̃ꝫ fornicatio. ¶ Solutio. Si ſic intelli-
gatur in gñe: hoc eſt ſm gñalitatẽ ſiue vniuerſali
tatem. i. gñaliter ⁊ vniuerſaliter maius pctm̄ eſt
q̃ꝫ fornicatio adulteriũ. falſa eſt intelligẽtia. quia — Fornicatio ⁊ adulteriũ cõparãtur.
nec ſic nec econuerſo. Nã neq̃ꝫ ois fornicatio eſt
maius q̃ꝫ oĩe adulteriũ. nec econuerſo. imo ſe ha
bent vt excedẽtia et exceſſa. qꝛ aliqua fornicatio
talibus poteſt circũſtãtijs veſtiri ꝙ maius pctm̄
eſt q̃ꝫ adulteriuꝫ. et econuerſo poteſt eſſe ꝙ aliqd̓
adulterium ſit maiꝰ fornicatione. Si autem ſic in — Adulteriũ maiꝰ eſt fornicatione.
telligatur in gñe id eſt ſm naturam gñis. i. ſm ꝓ-
priam naturam et dr̃iam ſpecificã ſtatuentẽ ipſũ
in gñe ſuo: maiꝰ eſt adulteriũ q̃ꝫ fornicatio: ſic eſt — Ad primũ
verus intellectus. ¶ Quod ꝟo obicitur ꝙ maluꝫ
in gñe non eſt aliquãtũ preciſe et determiate: igi
tur nullũ maiꝰ eſt alio. non ſequitur ꝯceſſa prima
in vno ſenſu. et aperta inſtantia. Mons inq̃ꝫtum
mons nõ eſt alicuiꝰ quãtitatis determiate ⁊ pre-
ciſe: nec miliũ ſſr̃iter. ꝫ mons in gñe non eſt maiꝰ
q̃ꝫ milium. Maius enim et minꝰ non determinat
quãtitem aliquã et procedit acſi determinaret.

¶ Cap. 2. ubi oſtẽdit ꝙ malicia generis
et minor ſit q̃ꝫ ſingularis malicia.

Secundo queritur vtruꝫ malicia gñis ſit — Ar̃ ꝙ non.
equalis alicui malicie ſingulari. ¶ Ui-
detur ꝙ nõ. qꝛ malicia ſingularis ſurgit
ex gñe ⁊ circunſtãtijs: ergo ois malicia — In oppoſi per beatuꝫ petrum.
ſingularis maliciã gñis excedit. ¶ Sed contra-
rium videtur per auctoritatem bti petri dicentis
ꝙ magis peccant xpiani redeũtes ad vomituꝫ: q̃ꝫ
generales fornicatores. Et generales fornicato
res intelligit (vt videtur) illos qui non habent ali
quam circunſtantiã aggrauantẽ: ſed ſolã maliciã

Ayuntamiento de Madrid

quoꝝ fornicatio (vt videtur) equalis ē fornicatio-
Secundo. ni in gn̄e. ¶ Item aliqua eſt fornicatio q̄ per cir-
cunſtantias diminuit: aliqua per circunſtantias
aggrauantes augeṫ. igitur aliqua eſt in medio: et
illam poteſt aliqͥs tenere: et illa eſt malicia gn̄is
Tertio. preciſe. et inde vt prius. ¶ Item poteſt eſſe ꝙ ali
qua fornicatio nullas habeat circūſtātias aggra
uantes: ſed omnes dirimentes. et inde vt prius.
Iterum arṫ. ¶ Sed ꝙ nulla ſit equalis malicie gn̄is pꝫ. quia
ſi aliqua ſingularis illa pōt diminui per remiſſio-
nem voluptatis et circūſtantias diminuētes. Ex
hoc ſequitur ꝙ ſingularis aliqua malicia pōt eſſe
minor q̃z malicia generis. Sꝫ hoc eſt impoſſibile
ꝙ aliqua malicia ſingularis adequeṫ malicie gn̄is
vel minor ſit ea; immo ipſa malicia gn̄is minor ē mi
Solutio nima. Q̄ꝺ concedimus. ¶ Ad obiecta dicēdum
Ad primū. eſt ꝙ gn̄ales fornicationes vocātur que nullā cir
Poſt oppoſiṫ cunſtantiā accidētalem preter naturalē addiderīt
Ad aliud. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ non dicūtur circūſtantie
aggrauatiue vel diminutiue habito reſpectu ad
maliciam gn̄is: ſꝫ ad malicias ſingulares. immo
aggrauās circunſtātia dicitur reſpectu diminuē-
Ad tertiū. tis: et diminuēs reſpectu aggrauātis. ¶ Ad aliꝺ
dicimus ꝙ nulla pōt ſumi a deo diminuta per cir
cunſtantias diminuētes quin ipſa ſit maior q̃z ma
Cōcluſio. licia generis. ¶ Et his ſeqͥtur ꝙ fornicatio in ge-
Scꝺa q̄ſtio nere minor ſit q̃z aliq̄ ſingularis fornicatio. ¶ Cō
huiꝰ capuli ſequenter queritur vtrū in infinitū ſit minor vide
Arṫ ꝙ ſic. tur ꝙ ſic. quia q̄tūcūq̄ decreſcat ſiue remittitur
illa ſingularis fornicatio qualibet demōſtrata ad
huc tamē eſt fornicatio in gn̄e minor. Sꝫ iſta ſin-
gularis poteſt ī infinitū decreſcere vel remitti. qꝺ
probatur: quia eius remiſſio vel decrementum at
tenditur ſm decremētum vel remiſſionem volun-
tatis que in infinitū pōt remitti: q2 non eſt aliqua
adeo parua quin poſſet eſſe in duplo minor et tri-
plo et quadruplo: et ſic aſcendendo. Poteſt enim
in infinitum aſcendere ad infinita. Si ğ iſta ſingu
laris voluntas que eſt in iſta ſingulari fornicatio
ne poteſt in infinitū remitti; ⁊ ipſa fornicatio ſimi
liter. et q̄tūcūq̄ remittatur fornicatio in gn̄e eſt
minor ea: ergo fornicatio in gn̄e eſt in infinitū mi
In oppoſiṫ nor. Q̄ꝫ ſi cōcedatur ex hoc ſeqͥtur ꝙ quelibet cir
cunſtātia in infinitū aggrauet pctm̄ et quelꝫ ſciē-
tia: et hoc falſuꝫ eſt aperte. qꝺ probatur p hoc ꝙ
iſte demonſtrato quocūq̄ ſciente magis tenetur
ſe abſtinē a pctō ex p̄cepto dei q̃z ex ſua ſcientia. ğ
maior eſt malicia ſua ꝓpter tranſgreſſionē prece-
pti q̃z ꝓpter ſciētiam ſuam: ergo circūſtantia ſciē
tie non aggrauat pctm̄ eius in infinituꝫ. ſimiliter
Solutio. nec aliqua alia circūſtantia. ¶ Dicimus igitur ꝙ
re vera ſicut ſupradictū eſt ꝙ ſicut veꝝ eſt ſm om
nem opinionem ꝙ fornicatio gn̄is minor eſt q̃z ali
qua ſingularis: ſꝫ nō in infinitum. Non enī in infi
nitum pōt decreſcere vel remitti ſingularis forni-
catio vel eius volūtas: lꝫ poſſet in infinitum acce
dere ad infimā vel ad minimaꝫ. quia decremētum
vel remiſſio ꝓprie non attēditur ſm acceſſū ad in
fimam: ſꝫ ſcꝺm receſſum a ſupremo. Albedo enim
mediocris lꝫ ī infinitū poſſꝫ accedere ad minimā
quia non ſcꝺm aliquā ꝓportionē quin ſcꝺm mino
rem. non tn̄ in infinituꝫ remitti, nec in infinitū mi
nor eſſe q̃z ſuprema. Et ꝙ ita debeat eſſe oſtēdiṫ p Nota dili-
hoc quod dicit ariſtote. ꝙ vnūquodq̄ mēſuratur genter.
optimo ſui gn̄is. vt oēs equi optimo equo: et oēs ariſtoteles
hoīes optimo hoīe. Vn̄ ſcꝺm acceſſū ad optimū
ſui gn̄is dr̄ qꝺ meliꝰ alio: ⁊ ſcꝺꝫ receſſū ab eo dici
tur alterū minꝰ bonū. malū aūt non habeat acceſ
ſum ad bonū: ſꝫ elongatur ab eo et diciṫ magis vl̄
minus: quia magis elongatur vel recedit. q2 ma- q̄re vnuꝫ dr̄
lū eſt ipa amiſſio aut corruptio ſiue dimiutio ima magis ma-
ginis diciṫ: et ita elongatio ab ipſo bono. Pꝫ igi lum alio.
tur ꝙ hec argumentatio non valeret hec fornica-
tio ſcꝺm voluntatē ſuam poteſt in infinitum acce
dere ad infimā: ergo pōt in infinitum remitti.

¶ Cap̄. 3. in quo oſtendit ꝙ fornica
tio in genere ſit aliq̄ta Cap̄. 3.

POſtmodum queritur vtrū fornicatio in Arṫ ꝙ non.
gn̄e ſit aliq̄ta: videtur ꝙ nō: quia poteſt
eſſe cum maiori vl̄ minori intentione qꝺ
non poteſt eſſe ſi eſſet aliq̄ta. ¶ Sed ꝙ
ſic: ꝓbaṫ per hoc ꝙ ſingularis fornicatio que con In oppoſiṫ
ſtat ex gn̄e et circūſtantijs eſt aliq̄ta. Non enī in
infinitum argumētatur per circunſtātias ſi ergo
totū eſt finitū: igitur totuꝫ ē aliq̄tū quod per cir
cunſtātias appoſitū eſt aliq̄tū eſt et finitum. igi
tur reſiduum hec eſt malicia gn̄is aliq̄tum eſt et
finitum. ¶ Hoc etiā aliter ꝓbatur. Ponatur enī Secundo.
ꝙ aliquis peccet ita ꝙ in ipō non ſit aliqua circū
ſtantia loci vel tpis addēs malicie. Sꝫ in hoc cō
ſiſtat pctm̄ qꝺ eſt contra rationē et in rōnabili vo
luntario ſiue in rationali volūtate. ex quo ſurgit
malicia gn̄is videtur ꝙ ita poſſit eē: q2 pōt eſſe ꝙ
circunſtātia tpis non augeat pctm̄/nec circūſtā-
tia loci: quia ſi locus delectabilis auget et locus
grauis diminuit videṫ ꝙ locus mediocris nec au
get/nec diminuit. Et ita hoc pctm̄ habebit mali-
ciam gn̄is tantū: et ita tantuꝫ erit preciſe q̄tum
et genus et ita cū ipm̄ ſit aliq̄tū ⁊ genꝰ eſt aliq̄tū
¶ Ex hoc ſequitur contrariū eius qꝺ dictum eſt Hoc videṫ
ſupra. ꝙ malicia gn̄is minor eſt qualibet malicia eē ꝯtra pre
ſingulari. ¶ Preterea ſi iſta fornicatio tāta eſt pre dicta.
ciſe q̄ta ē fornicatio in gn̄e: ergo ſcꝺa fornicatio Tertio.
vel tertia vel quarta quā iſte ꝯmittet in hoc inſtā
ti equalis erit fornicationi gn̄is. Sꝫ ꝓbo ꝙ immo
debet eſſe minor: q2 iſta quarta minor eſt q̃z pria:
quia ignorantia ſiue excecatio diminuit eā et pri
ma erat equalis fornicatiōi ī gn̄e: igiṫ iſta minor
eſt q̃z fornicatio in gn̄e. quod eſt aperte cōtra pre
dicta. ¶ Propter hoc dicēdū ꝙ re vera ſcꝺm opi Solutio pꝫ
nionem fornicatio in gn̄e eſt aliq̄tū malum lꝫ ſit ad primum
cum maiori vel minori intētione. Hoc enī non im
pedit quin habeat aliq̄tā maliciaꝫ: et ego loquor
de fornicatione in gn̄e. non ſcꝺm ꝙ in gn̄e idē eſt
ꝙ in vniuerſali: ſed ſcꝺm ꝙ in gn̄e dicitur fornica
tio que nō habet aliquā circūſtantiā preter eſſen
tiam gn̄is ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ nulla fornicatio Ad aliud.
ſingularis eſt equalis fornicatiōi gn̄is vel minor
ea: ſꝫ oīs maior ſicut ſupra probatū eſt Vn̄ dicen
dum ꝙ nullus poteſt cōmittere tantū pctm̄ preci
ſe q̄tum eſt genus pcti: q2 nullus eſt qui habeat
aliquā circūſtantiā ⁊ ſi non reſpectu ſui ſtatꝰ: tn̄
reſpectu alterius q̄ eſt vel poteſt eſſe. Nullus enī
eſt qui nō habeat rationē excellētiorem aliquo q̄

Ayuntamiento de Madrid

eſt vel qui eſſe pōt. Sūma huius ſolutionis p̄ce=
dentis eſt ꝙ fornicatio in genere eſt minor quali=
Nota iſta bet ſingulari: ⁊ ꝙ ipſa eſt in qualibet ſingulari et
diligēter qꝛ in qualibet augmētatur per circūſtantiā tp̄is vel
dubia ſunt. perſone vel ſcientie vel ordinis vel etiā per circū
ſtantiā que eſt intenſio naturalis ſpēi.ſ.habitudi
nis naturalis: ⁊ ſcdꝫ hāc ſolutionē nō dicitur cir=
cūſtantia augēs vel diminuens niſi reſpectu alte
rius circūſtantie augentis vel diminuētis ⁊ non
Aliter po= reſpectu generis: qꝛ ſcd̄m hanc ſolutionē malitia
teſt dici. generis minima ē. ¶ Aliter poſſet dici et bene ꝙ
malitia generis ē equalis alicui malitie ſingula=
ri. vt ſi eſſet creatus aliquis in minimis naturali
bus ⁊ nō haberet aliquā p̄rogatiuā reſpectu alte
rius nec haberet aliquā accidentalē circūſtantiā
naturalibꝰ ſuperadditam ſi peccaret talis ſolo ge
nere peccaret. Dico aūt illū in minimis naturali
ꝗs minimꝰ i bus creari qui ſcd̄m nature ſue capacitatē et lar=
naturalibꝰ. gitatē dꝛ nō eſſe ſuſceptiuus minoꝝ naturalium.
Ar contra ¶ Sed opponiꝛ cōtra iſtā ſolutionē qđ prius op
hāc ſolutio. ponebatur.ſ.eſto ꝙ aliquis ſit in cōſimili ſtatu et
peccet ſcd̄o vel tertio ꝙ iſte minus peccat ſolo ge
nere pcti: igiꝛ malitia generis eſt minor in iſto ꝗ̄
in precedenti. ḡ precedēs pctm̄ nō erit equale ma
Solutio. litie generis. ¶ Et dicendū eſt ad hoc ſcd̄m iſtā
ſolutionē ꝙ in pctō huiꝰ hoīs eſt malitia generis
Sed nō generis pleni ⁊ integri ſed minꝰ pleni. ſi=
cut dꝛ ꝙ homo curtatus pedibꝰ hō eſt et ſi nō ple
Bernardꝰ. nus homo aut integer. ⁊ ſicut dicit btūs Bern̄. ꝙ
homines mali nō ſunt: quia non pleni homines.
Secūdū autem illā ſolutionem dicitur circūſtan
tia magis augens vel diminuēs reſpectu gn̄is nō
reſpectu alteriꝰ circūſtātie minoris vel maioris.

¶ Cap̄. 4. vbi oſtendit quomodo fornicatio genere maior ſit ſuperbia.

¶ Quarta queſtio principalis. Ca. iiij.

Circa quartū capitulū q̄riꝛ vtrū fornica
Ar. ꝙ ſuper tio in gn̄e ſit magis malū ꝗ̄ ſupbia vel
bia ꝑ greg. econuerſo. Uidetur ꝙ ſupbia ſit magis
malū. qꝛ dicit Grego. ꝙ ſpiritualia pctā
minoris infamie: ſed maioris culpe. igiꝛ ſuperbia
eſt maioris culpe ꝗ̄ fornicatio: et ita ē magis ma
Secundo. lum. ¶ Itē maxima ſupbia ē magis malū ꝗ̄ ma
xima luxuria. igiꝛ per doctrinā ariſtotelis ſuper=
bia eſt ſimpliciter magis malū ꝗ̄ fornicatio ſim=
Tertio. pliciter. ¶ Itē per ſupbiam peccat hō proprie ⁊
Eccliaſticꝰ primo ⁊ immediate in deū. ſicut dicit eccl̄. Initi=
um ſupbie hoīs ē apoſtatare a deo. ꝑ fornicatio=
Paulus. nem aūt peccat homo in ſuū corpus. ſicut dꝛ apo
ſtolus. Qui fornicaꝛ in corpus ſuū peccat. Sed
magis malū eſt ſimplr̄ peccare in deū ꝗ̄ in crea=
turā. igitur ſupbia ſimplr̄ eſt magis malū ꝗ̄ for=
In oppm̄. nicatio ſimplr̄ ſiue in gn̄e. ¶ Sed contra. Forni=
catio in gn̄e eſt mortale pctm̄: qꝛ oīs fornicatio ē
mortale pctm̄: ⁊ ſupbia in gn̄e nō eſt mortale pec
catū: qꝛ aliqua ſupbia eſt venialis vt inanis glīa
eſt venialis. Sed oē pctm̄ mortale magis malū ē
ꝗ̄ illud qđ nō eſt mortale: ḡ fornicatio in genere
Secundo. eſt magis malū ꝗ̄ ſupbia in gn̄e. ¶ Itē ſupbia i
genere eſt veniale pctm̄. qđ ꝓbaꝛ per hoc ꝙ ſup=
bia in ſe cōſiderata ſine aliqua circūſtātia adue=
niente extrinſecus ſemꝑ eſt veniale. Genꝰ eñ to=
tum eſt in indiuiduis: igiꝛ cū aliqđ indiuiduū ſit
veniale pctm̄ ꝓpter genꝰ nō erit niſi veniale illđ
indiuiduū. igiꝛ et ip̄m genꝰ cū ſit pctm̄ erit pctm̄
veniale. Sed fornicatio in gn̄e eſt pctm̄ mortale:
igiꝛ fornicatio in gn̄e eſt maiꝰ pctm̄ ſiue maiꝰ ma
lum ꝗ̄ ſupbia in gn̄e. ¶ Item ſupbia eſt pctm̄: ḡ Tertio.
mortale vel veniale. nō mortale: igiꝛ veniale: et
inde vt prius. ¶ Solutio Aliqđ dꝛ maius in gn̄e Solutio.
tribus modis. Primo vt dicā maiꝰ malū alio i ge Aliqđ diciꝛ
nere.i. ſm naturā ipiꝰ gn̄is ſiue gn̄aliter qđ idem maiꝰ in gn̄e
eſt. Et ſm hoc fornicatio i gn̄e nō ē maiꝰ malū ꝗ̄ tribꝰ modis
ſupbia in gn̄e vel ecōuerſo. imo ſcd̄m hoc ſūt ex= Primo.
cedentia ⁊ exceſſa: qꝛ ſm ſignificationem hāc ad
hoc ꝙ aliqđ ſit maius malū alio: opꝫ ꝙ qđlibꝫ cō
tentū ſub illo gn̄e ſit maiꝰ malū quolibet conten
to ſub alio gn̄e. Uñ ſcd̄m hoc hec ē falſa. Adulte
riū in gn̄e eſt magis malū ꝗ̄ fornicatio ſimplr̄ in
gn̄e ¶ Scd̄o dꝛ aliqđ magis malū alio in gn̄e.i. Secundo.
in ſua natura cōſideratū non habito reſpectu ad
aliquas circūſtantias: et ſm hoc accipiꝛ ſupbia
large ad ſupbiā veniale ⁊ mortale. Si aūt accipe
reꝛ ſtricte ꝓ ſupbia mortali: tunc verū eſſet ꝙ for
nicatio eſt minus pctm̄ ꝗ̄ ſupbia. ⁊ ſupbia maiꝰ.
Scd̄m aūt ſignificationē eiꝰ qđ eſt in gn̄e: et ſm Opinio do
ꝙ ſupbia ſumiꝛ large ꝓ veniali ⁊ mortali cōcedi= ctoris.
mus ꝙ fornicari eſt maiꝰ malū in gn̄e ꝗ̄ ſupbia in
gn̄e: qꝛ velle excellentiā ſuā hoc ip̄m cōſideratū
ſcd̄m ſe in gn̄e veniale ē. ⁊ ideo abſtractis oībus
circūſtantijs pꝫ ꝙ fornicari eſt maiꝰ: malū in ge
nere ꝗ̄ ſuperbire. ¶ Tertio dꝛ aliquid maiꝰ ma= Tertio.
lum alio in genere .i. ſcd̄m poſſe gn̄is qđ eſt po=
tens in magis malū indiuiduū ſcd̄m naturā ſuaꝫ
ꝗ̄ aliud ſcdꝫ ꝙ probat Ariſtoteles ꝙ equus ſim= ariſtoteles
pliciter melior eſt aſino. qꝛ optimus equus ē me=
lior optimo aſino ſcꝫ vere poſſe equi. Sic enim in
telligit Ariſto. Alioqn nulla eſſet probatio: quia
contingente ꝙ oēs equi eſſent mali. optimus aſi
nus eēt melior quolibet equo: ⁊ hoc ſenſu ſuper=
bia in gn̄e eſt maius malū ꝗ̄ fornicatio in gn̄e: qꝛ
natura huiꝰ generis pōt in maius indiuiduū: q̇a
maxima ſupbia eſt maius malū ꝗ̄ maxima forni=
catio. ¶ Per hanc diſtinctionē patet ſolutio ad Ad obiecta
obiecta. qꝛ vtraqꝫ iſtarū eſt vera. Fornicatio i ge
nere eſt maius malū ꝗ̄ ſuperbia in genere: ⁊ ſup=
bia in genere eſt maius malū ꝗ̄ fornicatio in ge=
nere. Qꝫ autem dicit Grego. intelligendū eſt de Ad grego.
peccatis mortalibus. Eodē modo ad illud eccl̄. Ad illud ec
Initium ſupbie ⁊c̄. Uerū eñ eſt ꝙ ſupbia morta cleſiaſtici.
lis in genere maiꝰ malū eſt ꝗ̄ fornicatio in gene
re: non tantū tertio modo ſed ſcd̄o. qꝛ ſupbia ma=
gis cōtra deū eſt ꝗ̄ fornicatio. Superbia eñ po=
tentiā dei ⁊ dignitatē ſibi arrogat dum auctorita
te ſua dn̄ari vult rationalis anima qđ ſolius dei
eſt. vt dicit Aug. in ſexto libro muſice. Primo au Auguſtinꝰ.
tem modo ꝯſtat ꝙ neutrū maiꝰ malū alio. ¶ Ad Ad alia in
alias obiectiones in contrariū factas reſpondeo cōtrarium.
ꝙ cōcluſio vera eſt in tertia ſignificatiōe. Si aūt
queratur vtrū ſuperbia in genere ſit veniale vel
mortale. dicendū eſt ꝙ veniale.

¶ Tractatus decimuſoctauus de mendatio continet tria capitula. Ca. i. vbi oſtendit ꝙ homicidiū ſit grauius mendatio.

Ayuntamiento de Madrid

Pꝛima q̃o. Circa pꝛimū capitulū pꝛobatur ꝙ mēda
tiū ſit maius pctm̄ in genere ꝙ̃ homici=
diū: ⁊ loquoꝛ de mēdatio qđ eſt ꝯtrariū
veritati qua homo debet eē veredic⁹ pꝛ=
ximo nō de capitali mendatio qđ eſt in infidelita
Ar̄ pꝛimo. te: de quo poſt dicet̄. ¶ Sic ꝫ pcede in xp̄m. mē
datiū mai⁹ malū ē ꝙ̃ maxiꝫ homicidiū. qđ pbat̄
qꝛ magis peccauerūt iudei in xp̄i moꝛte mentien
In euāgel̄. do ꝙ̃ milites in crucifigēdo. vñ in euāgelio. Pꝛo
pterea q̄ me tradidit tibi magis peccauit. Sed in
terficere xp̄m maximū homicidiū fuit: ꝙ̃to em̄ di
gnioꝛ eſt q̄ occidit̄ tanto maius eſt homicidium.
maximū ergo ꝯmiſerūt mēdatiū iudei cū dixerūt
reus eſt moꝛtis. Q̄đ mendatiū maius malū fuit
ꝙ̃ homicidiū maximū: ergo mēdatiū in gñe mai⁹
In oppm̄. malū eſt ꝙ̃ homicidiū. ¶ Contra. Homicidiū in
genere eſt pctm̄ moꝛtale: mendatiū vero non. q̄a
Secundo. aliquod mendatiū veniale eſt. ¶ Pꝛeterea vtrū=
Solutio ꝙ nocet pꝛoximo: ſed homicidiū magis nocet: igit̄
ad pꝛimum. eſt maius pctm̄. ¶ Ad hoc ſoluimus p interem=
Mēdaciuꝫ ptionē huius. Mendaciū eſt mai⁹ malū ꝙ̃ maxi=
nō eſt homi mum homicidiū quo ip̄i iudei interferūt filiū dei
cidio mai⁹. Interfecerūt autē iudei ip̄m xp̄m auctoꝛitate et
nō ſolo mendatio: qꝛ p̄ceperūt interficere dicētes
crucifige: ⁊ magis peccauerūt dicendo crucifige
ꝙ̃ dicendo reus eſt moꝛtis. Utroqꝫ aūt. ſ. menda=
tioꝛ homicidio ſuo magis peccauerūt iudei ꝙ̃ mi
lites crucifigentes eū. Iudei em̄ mentiti ſunt ex
ſola inuidia: qꝛ crediderūt ip̄m eſſe meſſiā. Mili=
q̃o incidēs. tes v̄o ex ignoꝛantia peccabāt. ¶ Sed q̄ritur de
Arguitur. pꝛedicto mendatio ⁊ de p̄dicto homicidio iudeo=
rum qđ fuit maius. videt̄ ꝙ mendatiū fuit maius
quia fuit pctm̄ ſpūale. Homicidiū aūt carne ꝫ cū
cetera ſint paria maius fuit pctm̄ mendatij in eis
Pꝛobatio. ꝙ̃ homicidij. Q̄ꝫ aūt eſſent paria pꝫ: qꝛ ex eadeꝫ
inuidia ſiue libidine mentiti ſūt ⁊ interfecerunt et
Secundo. ꝯtra eādē pſonā vtroqꝫ pctō peccauerūt. ¶ Pꝛe
terea cuꝫ pctm̄ dicat̄ mai⁹ alio q̄druplicit̄ q̄ritur
quo illoꝝ modoꝝ homicidiū iudeoꝝ dicatur ma
ius. Nō em̄ pōt dici maius pꝛio modo: qꝛ ex eque
intenſa volūtate mentiti ſūt et interfecerūt. Nec
ſcđo modo vt videt̄ qꝛ nō fuit ibi pꝛiuatio melio=
ris oꝛdinis. qꝛ in vtroqꝫ fuit pꝛiuatio oꝛdinis quē
debuerūt habere iudei ad xp̄m ſibi pmiſſū. ⁊ ita
videt̄ ꝙ homicidiū nō fuit maius ꝙ̃ eoꝝ mēdatiū
Et ex hoc ſequit̄ ꝙ homicidiū in genere nō ē ma=
Solutio. ius pctm̄ ꝙ̃ mendatiū in gñe. ¶ Solutio. Sicut
dictū eſt ad euidentiā taliū cōcluſionū ſemp re=
recurrendū eſt ad virtutes oppoſitas talibus vi=
Malitie ꝫ= cijs ⁊ per hoc apparebit eius malitia cuius ſit in
uitas cogſci pctō cōtrario. Cōſtat aūt ꝙ homicidiū cōtrariū
tur ex ma= eſt caritati: mendatiū autē veritati. dignioꝛ autē
gnitudine ⁊ melioꝛ eſt oꝛdo qui eſt in caritate ꝙ̃ qui eſt in ta
v̄tutis con= li v̄itate. nō tm̄ pp̄ter hoc ꝙ tā caritas ꝙ̃ ei⁹ effe
trarie. ctus nūq̄ excidet ſed erit in patria in actu ⁊ in ha
Caritas et bitu. ſed oꝛdo v̄itatis qua hō eſt veredic⁹ in actu
v̄itas com= nō erit in patria ſꝫ etiā pp̄ter hoc ꝙ caritas in ſe
parantur. dignioꝛ eſt ꝙ̃ talis v̄itas qꝛ immediate ē in bonū
pp̄ter qđ oīa bona facit in caritate cōia qđ nō cō
Homicidiū uenit virtutib⁹ ſpūalib⁹. Patet igit̄ ꝙ in homici=
eſt grauius dio eſt pꝛiuatio melioꝛis oꝛdinis ⁊ eſt pꝛiuatio oꝛ
mendacio. dinis magis debiti ꝙ̃ in mēdatio. Et ita pꝫ qua=
re homicidiū ſit mai⁹ malū in genere ꝙ̃ mēdaciū
nō tm̄ tertio modo ſed etiā ſcđo. ¶ Q̄ꝫ autē obi= Ad pꝛimū.
citur ꝙ mendaciū eſt pctm̄ ſpūale ⁊ homicidium
carnale. dicendū ꝙ falſū eſt. Carnale pctm̄ dr̄ qđ Quid ſit
tūc facit delectari in carne. Sꝫ homicidiū nō ha pctm̄ carna
bet delectationē in carne: ſed in vindicta. Ex libi le.
dine em̄ vindicte pcedit ei⁹ actus. Gula em̄ ⁊ lu= Cauſa ho=
xuria ſolū modo ſūt peccata carnalia. ¶ Sꝫ obi micidij.
citur cōtra illđ qđ dictū ē in ſolutiōe pꝛima. Se Gula et lu=
cundū talē ſolutionē videt̄ ſequi ꝙ pdigalitas et xuria.
auaritia ſūt paria pctā: qꝛ eidē virtuti ſcꝫ largita Cōtra pꝛi⁹
ti opponūtur. ¶ Sed cōtra. In pdigalitate ma= dictū ar̄.
gis de refulgentia diuine bonitatꝭ ſicut dr̄ Aug. Auguſtin⁹.
qꝛ pdigus cōicat bona ſua in quo imitat̄ quodam Solutio.
modo deū licet ſiniſtrā habeat intentionē. ¶ Et
ad hoc dicendū ꝙ auaritia mai⁹ pctm̄ eſt ꝙ̃ pdi= Auaritia ⁊
galitas: qꝛ ibi eſt pꝛiuatio pluriū oꝛdinū. Cū em̄ pdigalitas
largitas oꝛdinet ad pximū cui cōicāda ſūt bona ⁊ inuiceꝫ cō=
ad res q̄ cōicande ſūt: et ad res dupl̄r oꝛdinet̄ hō parantur.
ſcꝫ ne in eis delectet̄ ⁊ ne eas retineat. In auari
tia pꝛiuatur vterqꝫ oꝛdo: qꝛ res ipſas que create
ſūt vt bonitates ſuas effluāt retinet ⁊ incarcerat
auarus. pp̄ter qđ dr̄ dñs in Oſee Liberabo linū Dñs i oſee.
meū ⁊ lanā meū. ſed in pdigalitate nō pꝛiuat̄ oꝛ=
do iſte. Eiuſdē autē determinatiōis ſūt iſte q̄ſtio
nes quarū vna eſt vtrū maius ſit mendatiū in ge
nere quo mētiti ſūt iudei dicētes Reus eſt moꝛtꝭ
ꝙ̃ homicidiū quo auctoꝛitate et pꝛecepto interfe
cerant eum dicentes. Crucifige. ⁊c̄.

¶ Cap̄. ſcđm vbi oſtendit ꝙ infidelitas
grauioꝛ ſit ꝙ̃ ſuperbia.

Ultimo q̄rit̄ de vicijs ſpūalib⁹. ⁊ querit̄ Ultia q̄ſtio
de ſupbia ⁊ infidelitate vtrū ſit mai⁹ in
gñe. ¶ Videt̄ ꝙ infidelitas: qꝛ infideli= Arguitur.
tas ē pꝛiuatio dignioꝛꝭ ꝙ̃ aliqđ aliđ vi=
ciū: qꝛ eſt pꝛiuatio fidei. Fides aūt gñat ſpē. ſpes
aūt caritatē: igit̄ fides ē aliq̄ cauſa v̄tutū. ꝫ digni
oꝛ. ꝫ infidelitas ē pꝛiuatio dignioꝛis ꝙ̃ ſupbia: ꝫ
eſt mai⁹ pctm̄. ¶ Itē infidelitas magis punit̄ ab Secundo.
eccl̄ia ꝙ̃ aliud pctm̄ ⁊ iuſte: ꝫ mai⁹ pctm̄ ē. ¶ Itē Tertio per
infidelitas ē pꝛiuatio melioꝛꝭ boni ꝙ̃ ſupbia: igit̄ auguſtinū.
eſt mai⁹ pctm̄. pbatio pꝛime. Dicit em̄ Aug. in li
bro de v̄a religiōe ꝙ credere ē btitudo. Nō ſoluꝫ
vt intelligat̄ p cauſā vt volūt quidā: ſꝫ etiā eſſen
tialiter. Nō credere aūt moꝛs ē eterna: igit̄ infi=
delitas ē recte pꝛiuatio melioꝛꝭ boni ꝙ̃ ſupbia qꝛ
⁊ ſi ſupbia pꝛiuet btitudinē nō tñ directe: igit̄ in=
fidelitas mai⁹ pctm̄ ē ꝙ ſupbia ¶ Cōtra. Maxiꝫ In oppm̄.
pctōꝝ ſupbia dr̄. Uñ a delicto maxio mūda me.
i. a ſupbia: ꝫ ſupbia ē maxim pctm̄. igit̄ ē mai⁹ ꝙ̃
infidelitas ¶ Itē ſupbia ē directe ꝯtra deū vt di Secūdo p
ctū ē vt dr̄ Greg. Supbia erecta ceruice pugnat gregoꝛium.
ꝯtra deū: infidelitas aūt nō. ⁊ inde vt pꝛi⁹ ¶ Itē Tertio.
maxia ſupbia mai⁹ malū ē ꝙ̃ maxia infidelitas:
igit̄ ſupbia in genere mai⁹ malū ē ꝙ̃ infidelitas.
¶ Itē pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ ē irremiſſibile. iſidelitas Quarto.
ē remiſſibile pctm̄: ꝫ pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ eſt maius.
¶ Itē dr̄ Aug. ꝙ tāta eſt labes illi⁹ pcti ꝙ hūili= Quinto p
tatē penitētie ſubire nō pōt. ſꝫ infidelitas de faci auguſtinū.
li ſubit hūilitatē penitētie. qđ pꝫ in idolatria q̄ ē
infidelitas q̄ i pꝛimitiua eccl̄ia facile ⁊ ſepe remit
tebatur: quia facile ꝯuertebant̄ idolatre. ꝫ pctm̄

Ayuntamiento de Madrid

Sexto ar= in ſpm̄ſctm̄ eſt maiꝰ pctm̄ ꝗ infidelitas. ¶ Cōſe=
guit frater= queter videt ꝙ fraternū odiū ſit maiꝰ pctm̄ ꝗ in=
num odium fidelitas vel aliquod aliud ſpūaliū. qꝛ ſicut odiū
eſſe grauiꝰ dei ſe habet ad pctā que ſūt in deū: ita fraternum
infidelitate odiū ad pctā q̄ ſunt in ꝓximū. Sed odiū dei ma
ximū eſt pctm̄ inter pctā q̄ ſunt in deū: igitur fra=
ternū odiū maximū eſt inter pctā q̄ ſūt in ꝓximū
ergo maius inuidia et oībus aliis q̄ poſſūt eſſe in
Septimo. ꝓximū. Itē tantū pctm̄ eſt fraternū odiū vt ꝓ=
pter ipm̄ dicant redire peccata. ꝓpter infidelita=
tem nō dicūtur redire: igit fraternū odiū eſt ma=
In oppm̄. ius pctm̄. ¶ Ecōtra videt ꝙ infidelitas eſt maiꝰ
pctm̄ quod ptꝫ in pctō deſperatiōis qđ eſt pctm̄
infidelitatꝭ. Credere eñ ꝙ maius ſit pctm̄ aliqđ
Chayn. ꝗ dei mīa infidelitas eſt ſicut ptꝫ in chayn qui di
cebat ꝙ maior eſt iniquitas mea ꝗ vt veniā mere
ar. Sed huiꝰ infidelitati annexa ē maior pena ꝗ
pctō fraterni odij: ⁊ hoc ex dei iuſticia eſt infligē=
te in preſenti tali pctō prelibatiōnē pene inferna
lis q̄ eſt vermis cōſcientie quē iā patiūtur deſpe=
rantes: ergo cū hoc pctm̄ ſit magis penale ꝗ fra
Solutio. ternū odiū maiꝰ eſt pctm̄. ¶ Solutio. Ad primū
Ad primū. rñdemus ꝙ tres ſūt modi dicendi pctm̄ eſſe maiꝰ
in gñe alio. ſicut ꝓximo dictū eſt. Scđm primuꝫ
modū ſuꝑbia et infidelitas ſūt excedētia ⁊ exceſ=
ſa. Scđm aūt ſcđꝫ modū infidelitas eſt maiꝰ pec
Ultima rō catū in gñe ꝗ ſuꝑbia. ¶ Nō valet tñ quoddā ar=
nō ꝯcludit. gumentū qđ ad hoc fiebat hoc. ſ. infidelitas ma=
iori pena punit ⁊ iuſte: igitur eſt maius ꝗ ſuꝑbia
Nō eñ magis punit ꝓpter maioritatē peccati ſꝫ
ꝓpter cōſequēs: qꝛ alios inficit. Eſt eñ morbus
ꝯtagioſus ⁊ lepra volatilis: ⁊ patet ſimile in adul
Adulteriū terio ⁊ furto. Magis punit furtū ꝗ adulteriū. ꝓ
eſt grauius pter hoc ꝙ fures interficiūt et tñ furtū minꝰ pec=
furto. catū ē ꝗ adulteriū. ſicut dicit ſalomō. ¶ Ad hoc
Ad aliđ q̄re autē qđ obicit. ſ. ꝙ ſuꝑbia đr pctm̄ maximū dici=
ſuperbia đr mus ꝙ hoc đr duabus de cauſis. Prima eſt ꝓpt
maxima. gñaliter ſuā: qꝛ ſuꝑbia prima eſt de recedētibus
a deo: ⁊ vltima de accedētibꝰ ad deū. Alia cauſa
eſt qꝛ ipā đr maximū pctm̄ eſſe inter capitalia. tñ
Ad aliud. aliqđ naſcit ex capitalibus qđ maius eſt. ¶ Ad
hoc aūt qđ obicit ꝙ infidelitas nō eſt recte in de=
um: ſed ſuꝑbia. dicendū ꝙ falſum eſt: imo infideli
tas directe eſt in deū. qꝛ directe et imediate au=
fert ei cultū debitū et oīpotentiā vt eſt in idola=
tria. Suꝑbia aūt ꝓprie appetit dñari. ⁊ hoc eſt
reſpectu proximoꝝ. ¶ Ad hoc autē qđ obicit ꝙ
Ad aliud. maxima ſuꝑbia eſt maius malū ꝗ maxima infide
litas. Dicendū ad hoc ꝙ verū eſt: ſed hoc non eſt
ſm naturā generis ſuꝑbie: ſed ex circūſtantia. ꝓ
pter hoc ſcꝫ ꝙ diabolꝰ prudēs ⁊ ſciens regnū dei
impugnat illud eo ꝙ ſcit eſſe regnū dei. Preterea
Alia cauſa hoc cōtingit ex diuerſitate ſubiectorū qꝛ forte ſi
ſuꝑbia maxima ⁊ infidelitas maxima eſſet in dia
bolo: maior tñ eſſet eius infidelitas. ¶ Ad hoc
Ad aliud. aūt qđ obicit de pctō in ſpm̄ſctm̄. dicimus ꝙ infi
delitas ⁊ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ ſūt excedētia ⁊ exceſſa
Scđꝫ primū modū dicēdi maiꝰ pctm̄ eſt in gene=
re. ſed ſm. ſm modū pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ ē maiꝰ. No
Nota hec. tandū tñ ꝙ aliqđ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ eſt infidelitas
vt deſperatio ſicut patuit in opponendo. ¶ Ad
Ad aliud. hoc aūt qđ obicit de fraterno odio, dicimꝰ ꝙ non

valet. Odiū dei eſt maximū inter peccata q̄ ſunt
in deū: ergo odiū fraternū ⁊c̄. qꝛ in odio dei ē pri=
uatio optimi ordinis ⁊ etiā pluriū ordinum. Sed
pluriū ordinū eſt priuatio in aliquo pctō quod ē
in ſpiritūſanctū ſcꝫ in impugnatiōe caritatis fra
terne vł agnite ꝟitatꝭ ꝗ in fraterno odio. ¶ Ad Ad aliud.
hoc autē qđ obicit ꝙ ꝓpter fraternū odiū redeūt
peccata. Dicimꝰ ꝙ hoc non đr propter hoc ꝙ ſit
maius pctm̄ ꝗ alia. ſed dicitur quo ad quandā co
adaptionē. Inſtat eñ vt eadē menſura remetiet
homini a deo qua ipē menſurat proximo: ergo cū
nō velit ei remittere irā: iuſtū eſt vt deus ei irā ſu
am nō remittat. de infidelitate autem et odio dei
poſtea patebit. Cap. 3. vbi oſtendit odiū dei eſſe
grauius ꝗ ſit infidelitas. ¶ Uidetur ꝙ odiū dei Primo ar.
maius ſit pctm̄ ꝗ infidelitas: qꝛ odiū fraternū eſt
maximū peccatū inter pctā que ſunt in ꝓximū: ꝫ
odiū dei eſt maximū pctm̄ inter pctā que ſunt in
deū. ¶ Itē odiū dei eſt maximū pctm̄ in diabo= Scđo ar.
lo. Eſt eñ maius pctm̄ ꝗ ſuꝑbia. quod patet: qꝛ
odiū dei eſt priuatio melioris boni ſcꝫ melioris
virtutis: qꝛ caritas ꝗ ſuperbia q̄ eſt priuatiua hu
militatis: igitur eſt maiꝰ pctm̄ cū ſit priuatiuum
melioris boni: igit odiū dei eſt maius pctm̄ ſpūa
lium. igitur eſt maius ꝗ infidelitas. ¶ Itē odiū Tertio.
dei magis mouet ad opera cōtraria virtuti ꝗ in=
fidelitas: igitur eſt maius malū. ¶ Itē odiū dei Quarto.
eſt priuatiuū dei ſm ꝙ deus finis oīm eſt ⁊ qm̄ bo
nus: vnde cōfitemini dño qm̄ bonus. infidelitas
autē non ſic. Dicit eñ Aug. ꝙ qui ex infirmitate Auguſtinꝰ
credit chriſtū non eſſe deū peccat in patrem non
in ſpiritū ſanctū ⁊ tamē infidelis eſt: ergo odium
dei maius pctm̄ eſt ꝗ infidelitas. ¶ Contra. Fi= In oppm̄.
des eſt prima virtutū et cauſa: qꝛ alias generat ⁊
digniſſima eſt. Eſt eñ animi rationalis ad deū ⁊
etiā prima cognitio ⁊ maxima virtutū: ergo infi=
delitas cū ſit eius priuatiua eſt maius peccatum
ꝗ odiū. ¶ Itē fides eſt cognitio veri ⁊ non ſolū Secundo.
cognitio veri ſed etiā cognitio boni inꝗtū bonuꝫ
ſicut veri inꝗtū verū. Credo eñ ꝙ deus eſt ſum=
me bonꝰ: et ita motus fidei eſt in verū inꝗtū ve=
rum: ⁊ in ſūmū bonū inꝗtū ſūmū bonū: igit per
priuationē maioris boni nō pōt probari ꝙ odiuꝫ
dei ſit maius pctm̄ ꝗ infidelitas q̄ ē priuatio ma=
ioris boni vel equalis: igitur infidelitas eſt equa
le malū vel maius ꝗ odiū dei. ¶ Itē infidelitati Tertio.
annexa eſt maior pena ꝗ odio dei: ergo maiꝰ pec
catum. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ odiū dei eſt maiꝰ Solutio
peccatum in genere ꝗ infidelitas tribus de cau= Odiū dei ē
ſis. Prima eſt difficultas que eſt in fide. In nulla ꝑuius ꝗ in
enim virtute eſt a deo difficilis motus ſicut in fi= fidelitas tri
de. Hoc eñ eſt vnū de tribus mirabilibus. ſicut plici de cā.
dicit beatus Bern. Tria enim ſunt mirabilia. ſ. Prima.
ꝙ virgo peperit: et deus homo quod homo cre=
dit. vnde dñs. Si potes credere: omnia poſſibi=
lia ſunt credenti. In caritate autem non eſt diffi=
cultas tanta: quia ipſa eſt in bonum. quod appre
henſum mouet et generat ſui appetitum. ¶ Alia Scđa cā.
cauſa eſt ignorantia. Qui enim diſcredit aliqueꝫ
articulum deceptus eſt aliqua fantaſtica ratio=
ne per quam fallitur et fit ignorans: ⁊ hec ignorā
tia excuſat aliꝗtulū. In odio autē dei nō ē igno=

Ayuntamiento de Madrid

rantia: q2 ſi odit oportet ꝙ cognoſcat. vnde dicit
Auguſtin9. Aug. ꝙ inuiſos poſſum9 diligere: incognitos nō.
Tertia cā. ſimiliter nec incognitos poſſumus odire. ¶ Ter
tiū eſt: q2 odiū dei magis mouet ad opa cōtraria
ad obiecta. virtuti ꝙ infidelitas. ¶ Ex his ptz ſolutio ad ob
iecta: ⁊ patet ꝙ nō valet argumētū primū. fides ē
maxima virtutū: igit infidelitas eſt maximū vi=
cioꝝ. q2 difficultas q̄ eſt in fide facit ꝙ nō tm̄ pec
Ad aliud. cet infidelis ꝙ̄trū deū odiens. ¶ Ad hoc aūt qđ
ſcđo obicit ꝙ infidelitas eſt priuatio equalis bo=
ni vel maioris ꝙ odiū. dicim9 ꝙ ſi ſit priuatio eq̄=
lis boni non tamē eque debiti. Qui enim odit de=
um cognoſcit: et ex hoc magis deberet diligere.
Qui autem eſt infidelis non cognoſcit articulū
propter quē nō creditum dicitur īfidelis. ¶ Ad
Ad tertiū. tertiū dicim9 ꝙ nō valet hec argumētatio. maior
pena annexa ē infidelitati ꝙ odio dei. ergo mai9
eſt peccatū. Dicimus eñ ꝙ eſt pena inflicta qñqꝫ
iudicio hoim: quādoqꝫ iudicio dei. ⁊ hec duplex.
Duplex pe= quedā ſubſtantialis: quedā accidentalis eſt. Itē
na. pena annexa eſt pctō. De ſola autē pena inflicta
iudicio dei recte ſequitur ꝙ ſi maior infligitur ma
lus eſt pctm̄. Non aūt de annexa ſequitur. Ma=
ior eñ eſt pena luxurie ꝙ ſupbie. ⁊ tñ luxuria mi=
nus eſt peccatū ꝙ ſuperbia.

¶ Tractatus. 19. continet duo capitula.
Primū cap. eſt de triplici radice pec=
cati ⁊ ꝯtinet tres q̄ſtiones.

¶ Tractatus decimuſnonus. Ca. I.

Dicto de peccato et ei9 diffinitiōe. dicē=
dum eſt de ei9 diuiſiōe qđ multipliciter
Multiplex diuiſio pcti diuiditur. diuidit qñqꝫ bimēbri diuiſiōe
vt omne pctm̄ ex amore vl' timore. qñqꝫ
trimēbri: vt oē qđ eſt in mūdo aut eſt cōcupiſcē=
tia carnis. ⁊c̄. Et ſup apoca. Ioānis habet ꝙ di=
cūtur tria principalia eſſe vicia cōtra q̄ pugnam9
auaritiā/ vanā gl'iaꝫ/ cupiditatē. qñqꝫ quadrimē=
bri vt i pctm̄ cordis/ oris/ opis/ ꝯſuetudinis. ꝑpt
qđ quater đr in cāticis Reuertere reuertere. ⁊c̄.
Et in hier. in principio. vt euellas ⁊ diſſipes. ⁊c̄.
qñqꝫ in ſeptē vicia capitalia. Primo dicendū eſt
de illa Omne qđ eſt in mūdo ⁊c̄. ¶ Querit vtrū
Prima q̄o. fiat diuiſio per ſpēm. q2 ſi ſic: erit inſufficiens. q2
Af primo. nec ira nec inuidia nec accidia ſub aliq̄ triū illoꝝ
cōtinetur. Si per radices cōtra. vnica eſt tm̄ ra=
dix libido. ſ. vt đt Aug. in libro de li. ar. ¶ Item
Auguſtin9 ſcđm Apoſto. Cupiditas ē radix oim maloꝝ. nō
igit tres. ¶ Itē ibi incenſa igni et ſuffoſſa. Aug.
Scđo aug. ponit duas radices. ſ. timorē ⁊ amorē. Timor nō
cōtinet ſub aliquo illoꝝ. nec econuerſo igit male
poſite ſūt tres. ¶ Itē alia rōne videt ꝙ tm̄ ſunt
Tertio. due. ſ. luxuria ⁊ ſupbia. q2 filij iſrael intrauerunt
terrā ꝑmiſſiōis ſuperatis tm̄ duob9 regib9 ſcꝫ re
ge amorreoꝝ. i. amaricātiū: ⁊ rege baſan. i. turpi
tudinis. i. ſupbia ⁊ luxuria. ğ ſi his ſuperat ſ aſcē=
dim9 in hieruſalē ad quā viciū nō intrat: ille due
radices ſūt oim. ¶ Preterea ſeptē ſūt capitalia
Quarto. vicia q̄ nō ſūt genera vel ſpēs alioꝝ: ſed radices.
q2 ab his oia oriūtur. ⁊ hec oia nō cōtinētur ſub
illis trib9 vel illoꝝ aliquo nec ecōuerſo. vt videt
de inuidia/ ira/ et accidia. ¶ Itē qnqꝫ ſūt q̄ timē=
Quinto. tur. infamia/ inopia/ infirmitas/ inimicitia/ mors.

ergo qnqꝫ eis oppoſita diliguntur. q2 maxime in
his q̄ inuite amittim9 ⁊ volentes acquirim9 ver=
ſant q̄ttuor affectiones: gaudiū de habito/ dolor
de amiſſo/ ſpes de ꝑſido/ timor de amittēdo vl' nō
obtinēdo. Sūt aūt qnqꝫ deſiderabilia: vita/ ami=
citia ⁊c̄. Cū ğ ſcđꝫ illa tria deſiderabilia ſint tres
radices: igit eadē rōne circa hec qnqꝫ ⁊ qnqꝫ radi
ces vt amor vite ⁊ amor amicoꝝ. Amor eñ vite ra
dix ē plurimoꝝ. vñ Baruth. Iuuenes viderūt lu= Baruth.
mē ⁊ perierūt illi. ſ. q̄ ſꝑ volūt eſſe in flore iuuētu=
tis. ¶ Reſponſio. Ad primū dicim9 ꝙ prima ar= Solutio
gumētatio nō valet: q2 ille tres cōtinentur ſub il ad primum.
la vnica. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ timor multa ge= Ad ſcđm.
nerat mala īmediate. nō tñ ponit radix: q2 hūc ti
morē ſemꝑ ali9 libidinoſus amor generat. ⁊ agit
hic de primaria radice. ¶ Ad tertiū đr ꝙ ſpecies Ad tertiū.
ponitur ꝓ genere. ſupbia ꝓ ſpūali vicio luxuria
ꝓ carnali. ¶ Ad quartū dicim9 ꝙ ira ⁊ inuidia ⁊ Ad quartū
accidia ex aliquo amore libidinoſo ꝓcedūt ⁊ iſta
ſeptē ad tria redigūtur. ¶ Ad quintū dicim9 ꝙ ⁊ Ad quintū.
ſi ſint qnqꝫ deſiderabilia: nō tñ qnqꝫ radices pri=
marie de quib9 hic agit. Uita eñ ⁊ naturaliter di
ligit: ⁊ tūc ſine vicio. nec hꝫ ſm ſe vel delectatio=
nem vel aliā ꝯſuetudinē inclinātē animū ad dili=
gendū niſi alio libidinoſo p̄cedēte amore. ſicut lu
xurioſi vt diuti9 ſuā poſſint explere libidinē amāt
ſe ⁊ vitā ſuā. vnde amor ſui ponitur luxurie filia.
Idem dicimus de amore amicorū ꝙ aut eſt natu
ralis: aut ſi eſt libidinoſus eſt ex aliquo preceden
te amore libidinoſo. Sūt eñ qui querūt multos Quare aliq̄
amicos vel ob ſupbiā vel inanem gloriam vel ob q̄runt ami=
cupiditatē vt inde timeātur ⁊ plura acquirāt. Si cos.
cut eñ dicit Aug. In potentijs honorib9 digni= Auguſtin9
tatibus nō queritur niſi excellere vel preeſſe. Uñ
penes hec licet diſtingātur nō diſtinguitur plu=
ralitas radicis. ¶ Sed ꝯtra hoc videt eſſe quod ꝯtra p̄dl. af
dicit Aug. in ſecundo libro confeſ. domine ſingu per auguſt.
la vicia peruerſe nitūtur imitari te vt ſuperbia in
dominio cū tu ſolus ſis domin9 Ambitio in hono
ribus cū tu ſolus honorādus: ergo cū diuerſa po
nantur vicia ſuperbia ⁊ ambitio in potētijs ⁊ ho=
noribus. non idem libidinoſe queritur nec in his
idem viciū conſiſtit qđ eſt contra proximo dictū
¶ Preterea querit quare penes honorē nō diſti Secundo.
guitur vna radix vt penes dñationem. Dicitur ꝙ Solutio h9
honor qñqꝫ dicit ipſa dignitas ſiue ipſa excellen
tia: et ſic ambitio idem ꝙ ſuperbia. ¶ Itē honor
qñqꝫ idem eſt ꝙ honoratio q̄ fit vel a corde vel ab
ore vel a manu: ⁊ ſm hoc idem eſt ambitio ꝙ ina=
nis gloria q̄ eſt filia ſuperbie: et ſic patet ſolutio.
¶ Item bonū finis eſt omniū: quia vt dicit Dio= Aliter af.
niſi. Omnis agens intendens bonū agit vel ve=
rum ſcilicet vel apparens: ⁊ ita bonū finis eſt oiꝫ
actionū: verū bonū oim bonorū. Apparens bo= Uerū bonū
num oim malorū actuū ⁊ viciorū. Sed bonū tri= triplex.
pliciter đr delectabile ⁊ honeſtū ⁊ vtile: igitur et
apparēs bonū ſimiliter. i. apparens delectabile Silr appēs
apparens honeſtū apparens vtile. ergo ſic erunt
alie radices prorſus a tribus primis ¶ Dicimus Solutio.
ꝙ ꝙ̄to finis vlterior tanto prior vt ptꝫ in exēplo
vetule q̄ appetit btitudinē: ⁊ ꝓpter hoc deo vult
ſeruire: ⁊ propter hoc vult ſana eſſe. ꝓpter quod

Ayuntamiento de Madrid

querit medicinã vadit ad forũ emit olus. Ultimi
finis volũtas pria eſt: ⁊ generat volũtates oĩm q̄
ſunt ad finẽ. ppter hoc appetitus vtilis non põt
eſſe radix de amore vite vel amicorum.

¶ Secunda queſtio.

(Arguitur quod ſic.) Secũdo queritur de curioſitate vtrũ ſit
vna alia radix. Naturaliter quidẽ oẽs
hoĩes ſcire deſiderãt ⁊ q̄nq; ſapere pluſ
q̄ oportet. Aug. in ſcd̄o libro de lib. ar.
originẽ pcti oſtendens ſic ait. Volũtas aũt auer
ſa ab incõmutabili bono ⁊ cõi ⁊ cõuerſa ad ppriũ
bonũ aut exterius aut interi⁹ peccat. Ad ppriuʒ
cũ ſue poteſtatis vult eſſe. Siliter ad exterius cũ
aliorũ propria vel quecũq; ad ſe nõ pertinent co-
gnoſcere ſtudẽt. Ad inferius cũ voluntatẽ carnis
diligit atq; ita hõ ſupbus aut curioſus aut laſci-
uus affectus ab alia vita excipit. ⁊c̃. Si ergo triũ
ex equo poſitorũ primũ eſt vna radix ſcʒ ſupbia.
vltimũ ſcʒ voluptas carnis eſt alia. tertiũ ſcʒ cu-
rioſitas erit tertia radix. Quare ergo penes hoc
deſiderabile nõ erit vna radix. ſcilicet curioſitas
(Secundo.) ¶ Hec preterea tres ſũt vires iraſcibilis cõcupi
ſcibilis rationalis. penes duas diſtingũtur due
(Solutio.) radices. quare nõ penes rationalẽ. ¶ Solutio.
De amore ſcientie vt de amore vite ⁊ amicorũ di
(Ad aliud.) ctum eſt. ¶ Ad ſcd̄m dicim⁹ q̄ cũ in conſenſu qui
eſt rationis cõſũmetur pctm̃ invi rationabili: ſũt
(Probat illud minorem.) oẽs tres radices tanq̃ ſcʒ in imperãte. ¶ Itẽ cũ
quis appetit ſcire pluſq̃ oportet vtrũq; ſcʒ ⁊ ſci-
re ⁊ excedẽter volũtarie agit: ergo ſi ibi eſt pctm̃
erit ex ppria libidine ipſius ſciẽtie: ⁊ ita ſine alia
libidine preiacẽte curioſitas erit pctm̃. ¶ Itẽ cũ
vnãquãq; creaturã poſſit aliq̇s facere deũ ſuum.
(Auguſtin⁹.) vt dicit Aug. q̄ qd̄ quis magis diligit illud colit
ergo et ſcientiã per ſe. ⁊ inde vt prius. ¶ Itẽ qui
dam diligũt ſcire vt alios doceant. talis volunta
rie tranſit ⁊ apponit illũ finẽ: ꝗ põt nõ apponere
finẽ illi ſed ſiſtere ibi vt diligat ſcire ppt ipm̃ ſcire
Iſte fruit creatura q̄ amore inheret illi rei ⁊ pro
pter ſe: ergo ibi eſt fruitio. ꝗ pctm̃. ⁊ nõ ex alia li-
(Scia q̄rit ppt diuerſos fines.) bidine: ⁊ ita curioſitas erit radix. ¶ Itẽ ſolet ita
diſtingui q̄ aliquis vult ſcire vt excellat ⁊ illd̄ ſu-
perbie eſt. alius vt ſciat: ⁊ illud inanis glie. alius
vt lucret: ⁊ illud cupiditatis. ali⁹ vt pſit aliis illd̄
caritatis. aut ppter ipm̃ ſcire: ⁊ illud curioſitatis.
(Arguitur q̄ curioſitas nõ ſit radix.) ¶ Sed cõtra. Si curioſitas eſt vna radix: igitur
cũ oĩ pctõ vt malũ ſit libido dñat. vt dicit Aug.
Ibi erit libido: ergo amor rei ei⁹ quã quis inuit⁹
amittere poteſt. Sed hic nõ eſt amor niſi ſcientie:
igit ſcientiã quis inuitus amittere põt: qd̄ eſt fal-
(Secundo.) ſum. cũ ſit in aĩa perfectio vt virtus. ¶ Itẽ virtus
et ſcientia ſũt perfectiões aĩe ſed oĩs perfectio di
gnior eſt eo qd̄ perficit: ergo cũ q̇s mouet in ſciẽ-
tiã mouet in ſuperius. ergo nõ eſt ibi caſus ſi non
mouetur in inferius ſine caſu: aut non eſt pctm̃ et
(Tertio.) inde vt prius. ¶ Itẽ ſciẽtia eſt bonũ quoddã de-
lectabile: ſed nõ ſenſus. ꝗ ſpũale ⁊ delectabile in-
tellectus naturaliter. Ergo ſicut cũ ſenſus natu-
raliter delectat in ſuo delectabili non eſt pecca-
tum. ita nec ſi intellectus in ſcientia cũ naturali-
(Quarto.) ter in ea delectet. ⁊ inde vt prius. ¶ Item virtus
et ſcientia ſũt due pfectiones anime: et virtus ex
ſe libidinoſe nõ põt diligi. q̄ eadẽ dilectione dili
gitur de⁹ ⁊ virtus vt dicit orige. ergo nec ſciẽtia (Origenes.)
a ſimili per aliud virtus põt diligi ex libidine vt (Opinio doctoris.)
ypocrita cõtinẽtiã. Propter hoc dicim⁹ q̄ curio-
ſitas nõ eſt radix. ¶ Ad primũ ⁊ ad ſcd̄m dicim⁹ (Ad primũ ⁊ ſecundum.)
q̄ ſi ita cõtingat q̄ illd̄ erit ex libidine. ¶ Ad ter-
tiũ dicimus q̄ illa fruitio cũ ſit naturalis nõ erit (Ad tertiũ.)
pctm̃ ſicut ĩ eo cui ex ſola naturali pietate placẽt
opa mĩe nõ eſt pctm̃. q̄ natura nõ ẽ cõtraria gra
tie: ſed via ad ipſam. ¶ Ad quartũ dicimus q̄ il- (Ad quartũ)
la diſtinctio eſt magiſtralis. Nõ ergo eſt curioſi-
tas radix: ſed tamẽ eſt pctm̃. ex alia tñ libidine ſi-
cut multa talia ſũt pctã. vt patet in eo qui occidit
hoĩem vt habeat hereditatẽ inuitus a cupiditate
trahit ad homicidiũ qd̄ diſplicebat in ſe. ¶ Iteʒ (q̄o incidẽs.)
cũ quidã error ſit pctm̃. queritur vtrũ ſit vna ra-
dix qd̄ videtur: quia vt dicit diony. Oĩs agens in (Dionyſius)
tendit bonũ. bonũ ſcʒ vel apparens bonum: igit
⁊ in cõcupiſcentia omni qua appetit aliq̇d illud
appetit intendens q̄ id ſit bonũ. igitur appetit vt
eſtimat ſibi bonũ. igit falſa opinio ſiue error ſem-
per precedit. ¶ Sed ſecũdũ hoc videt q̄ in prio
peccato luciferi hec falſa opinio preceſſit quan-
do appetijt preeſſe: quia exiſtimauit illud ſibi eẽ
bonum. Et ita error in omni pctõ precedit: et ita
erit radix cuʒ ſcilicet dicat philoſophus q̄ omnis
peccans errat. ¶ Itẽ in eccleſiaſtico. Ubi ſunt (Secundo.)
multa ſomnia multe vanitates. id eſt vbi ſunt mul
te falſe opiniones multe falſe concupiſcẽtie ⁊ vꝫ
quas nos inuitos oportet relinquere. ¶ Dicim⁹ (Solutio.)
de lucifero q̄ potuit eſtimare preeſſe eſſe bonũ ſi-
bi: et fuit hec opinio peccatũ et ſuperbia intelle
ctus. vel ſolũ eſtimauit preeſſe bonũ et hinc appe
tijt: ⁊ ſic error nõ preceſſit. ¶ De errore autẽ di- (Triplex error.)
ſtingo. aut eſt in articulis et eſt ſemper peccatuʒ
ſcʒ infidelitas. vel indeterminatis moribus. vt q̇
dicit pudicitiam malum: fornicationẽ bonũ. De
quibus dicit Iſayas. ve qui dicit bonũ malum. (Iſayas.)
quia hoc de reb⁹ accipitur nõ de perſonis ⁊ ſem-
per eſt peccatũ. Sed cui virtuti cõtrariũ dubiũ
eſt. Sed nõ põt eſſe radix: q̄ ſemp eſt ex alia libi-
dine. q̄ cũ ſcientia faciendorũ ſit naturalis ſemp
error iſte prim⁹ iuaſit. vel ex cupiditate vel luxu-
ria vel ex aliquo vicio. poſtea ex amicitia vel ſuc
ceſſione. Error in perſonis quãdoq; nõ eſt pctm̃. (Error in perſonis.)
Nam opinatio quãdoq; violenta vt cũ video ali-
quem fornicantẽ velim nolim credo illum malum
Sed ſi habeã indicia probabilia et ex inuidentia
inclinor potius q̄ ſit malus iſte error iſte volũta-
rius eſt et peccatũ tentationis humane. Sed nõ
eſt radix: q̄ ex alio vicio procedit error in factis (Error de ſe nõ eſt pctm̃)
indifferentibus. vt cũ credit q̇s q̄ diuicie ſint ſibi
bone nuſq̃ ex ſe eſt peccatũ propter qd̄ dicimus
q̄ error ſimpliciter non eſt radix.

¶ Tertia queſtio.

Item querit de infidelitate vtrũ ſit ra- (Arguitur q̄ ſic.)
dix. Sit aliq̇s ſimplex bon⁹ abſq; pctõ
mortali. aliq̇s heretic⁹ alloquit ipʒ ⁊ tã
dem p multas rõnes diſcredit in articu
lo. hec infidelitas nõ eſt ex aliquo pctõ. igit erit
radix. ¶ Itẽ ſup Iohã. ſi nõ veniſſeʒ ⁊ locut⁹ nõ (Secundo.)
fuiſſẽ pctm̃ nõ haberẽt. gloſa. ſ. infidelitas. aug. (Auguſtin⁹)

Ayuntamiento de Madrid

Merito hoc poſuit: q2 hoc retento oĩa retinẽtur
⁊c̃. Sed hoc ſolet dici de cauſa et effectu: igiꝛ vi-
Ad primũ. detꝛ ꝙ hoc pctm̃ ſit cauſa alioꝝ: ⁊ ita radix. ¶ Ad
primũ dicimꝰ. Q2 eĩ vt philoſophꝰ ait. vox oĩm
Infidelitas eſt deũ eſſe. ¶ Itẽ ⁊ apoſtolus. ꝓpe eſt verbũ in
prio obre- ore tuo ꝓpe eſt in corde tuo vt dixi. Infidelitas
pſit ex alio primo vel ex cupiditate vel auaricia vel ex luxu-
peccato. ria obrepſit. vt Hiere. dicit. Poſtea iualuit vl' ex
ſucceſſione vel amicitia: ⁊ ideo hic radix nõ poni
Ad ſecũdũ tur pcti. ¶ Ad ſm dicimus ꝙ de hac dr̃ ꝙ cõue-
nit omni pctõ. ideo ſcꝫ q2 huius ꝯtraria eſt fides
q̃ cor mũdat: ⁊ ideo quaſi ex natura ſui p ꝯtrarie-
Item. tatẽ hac ſublata oĩa tollũtur. ¶ Itẽ q2 fides ĩfre
nat hoĩem ne abeat libere poſt cõcupiſcẽtiã ſuã:
et ideo hec ſoluit habenas vt libere currat p cã-
Itẽ augu. pos licentie. ideo dr̃ ꝙ hoc retẽto. ⁊c̃. ¶ Itẽ dr̃
aug. in libro de fide ad petrũ ſcd̃m qualitatẽ vite
cuiuſcũq3 ſiue bone ſiue male dabitur retributio
male autẽ vite qualitas ab infidelitate ꝓcedit q̃
ex originalis pcti reatu initiũ ſũpſit: igiꝛ infide-
Alia ratio. litas eſt initiũ oĩs pcti. ¶ Itẽ ſi credere ẽ initiũ
Opinio do oĩs boni: ergo diſcredere initiũ oĩs mali ¶ Dici
ctoris. mus ꝙ per primũ pctm̃ tenebre facte ſũt ſup faci
em abyſſi. Infidelitatẽ ergo hec vocat augu. vel
defectũ quẽdã ſeu ꝓnitatẽ ad male credẽdũ vel
difficultatẽ ad bonũ. Hec ergo infidelitas p mo
Exemplum dum priuationis cauſa eſt oĩs pcti: ſed per modũ
radicis cõcupiſcentia. Sicut cecitas cauſa eſt ꝙ
iſte in foueã cadat: facit circa hoc qd̃ diciꝛ in euã
gelio ꝙ ideo hec fecerũt: q2 neq3 ſciuerũt patrem
meũ neq3 me. q. quia nõ crediderunt.

¶ Cap. 2. de ſupbia. cõtinet quattuor q̃ſtiones

¶ Prima queſtio.

Hic facit q̃t Sequitur de ſeptimẽbri diuiſiõe q̃ eſt in
tuor princi- vij. capitalia vicia quoꝝ oĩm dr̃ ſupbia
paliter de regina. Unde primo dicẽdũ ẽ de ſuper-
ſuperbia. bia hoc ordine. primo quid ſit ſupbia. ſe
cũdo quõ eſt initiũ oĩs pcti. tertio de ſpeciebus
Supbia ſe- ſupbie. quarto de quãtitate eiꝰ. ¶ Dicit Aug. ꝙ
cundũ aug. ſupbia eſt amor ꝓprie excellẽtie. ¶ Sed hoc nõ
ꝯtra diffini- videꝛ pctm̃: q2 tres ſũt nobis fines ſcd̃m tres vi-
tionem ar. res: verũ rationalis: bonũ cõcupiſcibilis: honor
traſcibilis. Si ergo amor veri vel amor boni nõ ẽ
pctm̃: igiꝛ nec amor honoris: ꝗ dignitatis vel ex-
Secundo. cellentie. ¶ Itẽ bt̃i paupes: qm̃ ipoꝝ eſt regnuꝫ
Tertio. celorũ. ¶ Itẽ ſermo dei de regalibus ſedibꝰ ve-
nit appetitus regie dignitatis ⁊ ſedis nõ ẽ pctm̃
Quarto. ⁊ inde vt prius. ¶ Item qui ep̃atũ deſiderat ⁊c̃.
Quinto. Itẽ velle excellere q̃nq3 bonũ eſt: q̃nq3 eſt malũ
Cõfirmaꝛ. igiꝛ in ſe nõ eſt malũ. ¶ Itẽ excellere eſt indiffe
rens ſicut comedere ⁊ loqui: igitur velle excelle-
In oppm̃. re ſicut velle loqui. ⁊ inde vt priꝰ. ¶ Sed cõtra.
Qui ep̃atũ deſiderat bonũ opus deſide. ibi dicit
gloſa. Opꝰ dr̃ nõ dignitatẽ. q. d. amare dignita-
Secundo. tem malũ eſt: ſed bonũ amare ſeruitutẽ. ¶ Item
oẽs hoĩes natura ſũt pares: ꝗ cõtra naturã eſt ꝙ
vnꝰ preeſt. igiꝛ velle preeſſe hmõi. nõ ꝗ bonũ cũ
nõ ſit ex virtute nec ex natura: ſed eſt ex libidine
igiꝛ eſt malũ. q2 oẽ volũtariũ in nobis vel ẽ a na-
Solutio. tura vel ex virtute vel ex libidine. ¶ Propꝛ hoc
dicimꝰ ꝙ amor ꝓprie excellẽtie ẽ pctm̃. Qui eĩ
amat expreſſe vt ꝓſit/ ꝓpriũ nõ amat ſed cõe Itẽ

appetitus illiꝰ excellentie qua oĩa ſub pedibꝰ no Ptꝫ ad pri-
ſtris erũt ſubiecta. vt dr̃ ĩ pſal. qñ oĩa erũt nr̃a vt mũ ſcd̃m et
dicit Apo. q2 illa nõ ẽ ꝓpria: q2 vniuerſalis nõ eſt tertium.
pctm̃. ⁊ ſic ſoluiꝛ primũ ſcd̃m ⁊ tertiũ. ¶ Ad q̃r- Ad quartũ
tum dicimꝰ ꝙ nõ valet. velle excellere q̃nq3 ẽ bo
num q̃nq3 malũ: ꝗ nõ eſt malũ ſcd̃m ſe. Inſtãtia.
Interficere q̃nq3 ẽ bonũ q̃nq3 eſt malũ. igiꝛ. ⁊c̃.
¶ Ad quintũ dicimꝰ ꝙ nõ eſt ſimile. qm̃ comede Ad quintũ
re loqui ⁊ hmõi naturalia ſũt: ⁊ ad hec mouet q̃n
q3 natura. Sed excellere cõtra naturã eſt: vñ ad
hoc nõ mouet natura nec virtus: ſed libido.

¶ Scd̃a q̃ſtio quõ ſupbia ſit initiũ oĩs pcti. Arꝛ ꝙ ſic.

Secũdo queriꝛ ſi eſt initiũ oĩs pcti: q2 dr̃ in
eccꝛ. initiũ oĩs pcti ſupbia ẽ. ⁊ dr̃ ibi ĩ glo.
ſ. ꝙ hec eſt initiũ oĩs pcti cuiꝰ ſeptem ſunt filie.
¶ Sed ſi hoc obiciꝛ q2 vt dr̃ apo. Cupiditas eſt In oppm̃.
radix oĩm pctorũ: q2 vtrũq3 nõ põt eſſe initiũ cu-
iuſlibet pcti. ¶ Si dicas ſicut mgꝛ in ſententijs Euaſio.
ꝙ ibi eſt diſtributio inter genera ſingulorum. ⁊c̃.
¶ Opponiꝛ de luxuria. q2 nõ ẽ pctm̃ qd̃ q̃nq3 ex ꝯtra quã ar
ea nõ ſurgat: q2 ⁊ gula/ rapina/ furtũ/ periurium/
idolatria: ꝗ põt dici ꝙ ẽ initiũ oĩꝫ pctõꝝ. ¶ Pre Ad idem.
terea ſi talis eẽt diſtributio ad q̃d dicit ꝙ ſi ẽ iſta
philargia poniꝛ iſta ſpecies p genere. Nã amor
pecunie q̃nq3 mala oĩa operaꝛ. ¶ Itẽ ſi dicaꝛ ꝙ Tertio.
ſupbia ſit initiũ oĩs pcti. ponaꝛ ꝙ aliq̃s habens
caritatẽ videns mulierẽ cõcupiſcit eã iã eſt me-
chatus eã in corde ſuo cõcupiſcentia hec ex qua
ſupbia ꝓcedit. ¶ Itẽ quare ſuperbia erit initiũ Quarto.
oĩs peccati. Si dicatur q2 amor proprie excellẽ- Euaſio.
tie eſt quaſi amor ſui: ⁊ ad ſui amorẽ pronus ẽ ho
mo. ¶ Cõtra. Amor ſui ſiue vite preſentꝫ ẽ filia ꝯtra quã ar
luxurie ſi forte dicaꝛ q2 proni ſumus ad appeten- Euaſio.
dum honorẽ. Sed ſiſr̃ proni ſumꝰ ad appeten- Cõtra quã.
dum bonũ: ꝗ cũ in luxuria auaritia appetaꝛ ap-
parẽs bonũ: erũt hec pari ratiõe initiũ oĩm pctõ
rum. ¶ Dicimꝰ ꝙ ſupbia ſcd̃ꝫ ꝙ eſt crimẽ ſpecia Solutio.
le eſt initiũ cuiuſlibet pcti: ⁊ hoc ꝓpter tres cau Supbia dr̃
ſas ſimul iũctas. ſ. q2 amor proprie excellẽtie eſt initium oĩs
amor ſui ad qd̃ eſt hõ pronus. ¶ Itẽ q2 ad hono pcti triplici
rem appetẽdũ ſumꝰ proni. Item quia honore ha de cauſa.
bito ſeu prelatione habeꝛ oẽm delectabile ⁊ car- Ad argumẽ
nis et oculorũ: ſed non econuerſo. ¶ Ad hoc qd̃ tũ de hñte
obicitur de habente caritatẽ dicimꝰ ꝙ iura aptã caritatem.
tur ad ea que frequentius accidunt. ¶ Sed con- ꝯtra p̃di. ar
tra predicta obicitur. Homo rectus et bene ordi
natus magis appetit verũ bonũ in ratione boni
q̃ꝫ quidlibet aliud igitur homo curuus magis ap
petit apparens bonũ q̃ꝫ aliquid aliud. Sed in lu-
xuria vel auaritia appetitur apparens bonũ. in
ſuperbia apparens honor: igiꝛ magis appetitur
qd̃ in his diligitur q̃ꝫ quod in ſuperbia diligitur.
¶ Dicimus ꝙ illa argumentatio nõ valet. quia Solutio.
in virtutibus eſt ordo ſed non in vicijs: ⁊ ſi eĩ fi- Nõ ordinã-
des ſit prima in virtutibus: non tamẽ infidelitas. tur vicia ſi-
et ſi ſuperbia eſt regina viciorum: non tamẽ hu- cut ꝟtutes.
militas eſt regina virtutũ ſed caritas. vt dicitur
in libro de conflictu viciorũ ⁊ virtutũ. ¶ Tamẽ Iterum ar.
contra dicitur ſuper Lucã. xviij. duo hoĩes. ⁊c̃.
In gloſa ibi dicitur ꝙ humilitas regnat. ¶ Itẽ
dicit Ariſto. ꝙ delectationes carnis naturales
ſũt: ⁊ idcirco magis infeſtãt: at appetitꝰ honoris

Ayuntamiento de Madrid

non eſt naturalis: igiꝫ magis appetitur delecta-
Solutio. bile carnis. ¶ Sed ad hoc dicimus ꝙ et natura-
liter appetimus honoꝛes.

¶ Queſtio incidens.

Arꝫ ꝙ non. Item queritur quare ſupbia dicaꝫ regi-
na viciox. Si qꝛ eſt pꝛimũ et initiũ pec-
cati: igitur fides debet dici regina ꝟtu-
tum, qꝛ eſt pꝛima virtutũ. Sed tñ nõ di
citur regina: ſed caritas vt dicit aug. in libꝛo de
conflictu virtutum et viciorum. Si quia mouet
omnia alia vicia ad ſuum finem: qꝛ gulam ⁊ luxu-
riã ⁊c̃. Uult eñi ſuperbus gloꝛiari et excellere in
magnis ferculis in pulchꝛioꝛib⁹ feminis. ⁊c̃. Pa
ri ratione erit luxuria regina q̃ mouet alia viciã
ad ſuũ finẽ. Mouet eñi auaritiã rapinã furtũ. ⁊c̃
Solutio. ¶ Dicimus ꝙ dꝛ regina vitiox eadẽ ratione qua
Superbia ideo ẽ regina viciorũ qꝛ mouet cetera pctã ad ſuũ finẽ. caritas dꝛ regina virtutũ. videlicet qꝛ caritas re
git ⁊ dirigit oẽs ad ſuũ pꝛopꝛiũ finẽ: et ſine ea ce-
tere nihil ſunt. Ita ſupbia ſubſtãtialiter mouet ⁊
cõmouet cetera vicia ad ſuũ ꝓpꝛiũ finẽ. Inuenit
eñi ſuũ finẽ in oibus. in luxuria vult excellere in
pulchꝛis mulierib⁹. In gula in magnis ferculis.
⁊ ſic de oibus alijs. Unde vt dꝛ in libꝛo de confli
ctu vicioꝝ. Supbia dicit ſuo ſubiecto. Oẽs ex-
celle in verbo/in ſcientia/in honoꝛib⁹/in diuicijs
⁊ in cunctis q̃ carnalibus vel ſpũalibus cõpetũt
pꝛimatibus. Oẽs ergo deſpice ⁊ temetipm oib⁹
ſuperioꝛẽ agnoſce. Sic ergo oĩa alia ſubſtantiali
ter mouet et cõmouet ad ſuum finẽ. Et nõ obſtat
de luxuria: qꝛ et ſi cõmoueat alia hoc fit ab acci-
dente. qꝛ ſcꝫ indiget. vellet luxurioſus quieſcere:
ſed quia eget vt ſuũ conſequatur finẽ: iurat ⁊ de-
Alia ratio ad idem. ierat rapit. ⁊c̃. ¶ Itẽ cetera vicia ſine ea nichil
ſunt: qꝛ ea abſente ſuccedit humilitas ac humili-
bus deus dat grãꝫ q̃ oĩa vicia tollit. ſed nõ eſt ita
in alijs vicijs. Et nota ꝙ licet caritas dicatur re
Fides ⁊ caritas. gina tñ fides eſt quaſi imperatrix: qꝛ imperat ce-
teris virtutibus: ⁊ caritas q̃ſi qđ imperatũ ẽ exe-
Gregoꝛius quiꝫ. Dicit greg. ꝙ vltima eſt in receſſu et pꝛĩa in
Contra dicta arguiꝫ. acceſſu. ¶ Sed cõtra. videꝫ ꝙ pꝛĩa ſit in receſſu:
qꝛ ita dicit petrus ꝙ de⁹ humilib⁹ dat grãm. Sꝫ
cõſtat ꝙ nõ expelliꝫ pctm̃ niſi per grãm: ⁊ humi-
litas cõtraria eſt ſuperbie. vñ adueniẽte humili-
Solutio. te recedit ſupbia: igiꝫ pꝛima eſt in receſſu ¶ Qđ
Superbia nõ eſt vltĩa in receſſu. concedimus quo ad textum: ſed gloſa illud dicit
pꝛopter quoſdam motus pꝛimos ſuperbie qui re-
manent poſt ſuperbiam.

¶ Tertia queſtio de ſpeciebus ſuperbie.

Sequitur de ſpecieb⁹ ſupbie q̃ q̃ttuoꝛ ſũt
ſm greg. Iob. xxxij. in pꝛĩcipio ĩ gloſa.
Arꝫ pꝛimo. Quattuoꝛ ſũt ſpecies timoꝛis. ¶ Sꝫ vi
deꝫ ꝙ nec vere ſũt aſſignate ille ſpecies
nec ſufficiẽter numerate: qꝛ pꝛima ſpẽs eſt: qñ qs
bona q̃ hꝫ attribuit ſibi. Sed dicere ꝙ hec bona
nõ ſũt a dec infidelitas eſt: ſicut dicere ꝙ hec viſi
bilia nõ ſũt a deo. infidelitas aũt nõ ẽ ſpẽs ſuper
Secundo. bie. ¶ Itẽ tertia ſpecies ẽ cũ qs iactat ſe habere
qđ nõ hꝫ: igiꝫ iactãtia ẽ ſpẽs ſupbie. Sꝫ hec po-
nitur a Greg. filia inanis glĩe q̃ ẽ pꝛĩa filia ſupbie
Tertio. igiꝫ videꝫ ꝙ ẽ neptis ſupbie nõ ſpẽs. ¶ Itẽ op-
poniꝫ de arrogãtia q̃ cũ ſit viciũ neq꞉ ptineat ad
alia capitalia erit ſpẽs ſupbie: qꝛ nõ ẽ filia. et ita
inſufficiens eſt illa diuiſio. ¶ Siliter de cõtẽptu Quarto.
videꝫ ꝙ ſit ſpẽs ſupbie eadẽ rõne nec eſt vnũ il-
loꝛũ q̃ttuoꝛ. ¶ Dicim⁹ ꝙ ſupbia qñq꞉ large qñq꞉ Solutio.
ſtricte accipiꝫ. Stricte ſm ꝙ eſt ꝑticulare viciũ: Supbia large ⁊ ſtricte.
⁊ tũc ſupbia eſt amoꝛ ꝓpꝛie excellentie. ⁊ ſic illa
q̃ttuoꝛ nõ ſũt ſpẽs ſupbie nec eas ponit gre. ſpe- Pꝛimo modo diuiditur in q̃ttuoꝛ ſpecies nõ ſecũdo modo
cies ſupbie ſed tumoꝛis qñq꞉ large ſꝫ ꝙ ſupbire
ẽ ſupꝛa ſe ire qđ ẽ tumere ⁊ illud fit q̃ttuoꝛ modis
qm̃ ſupꝛa ſe it hõ vel reſpectu ſui illis tribus mo-
dis: reſpectu alioꝝ quarto modo ibi poſito: et ſic
nõ obſtat de infidelitate vel iactãtia. Siliter de Per hec pꝫ ad tria.
arrogantia q̃ ꝑtinet ad pꝛimã ſpẽm qñ quis bona
ſuã ſibi attribuit. dicit eñi arrogãs qui ſe ſupioꝛẽ
exiſtimat alijs oĩbus ꝙ a ſe hꝫ non ab alio ſicut
nabugo. Dañ. iiij. Nõne hec eſt babilõ quã ⁊c̃. ⁊
ſic verius ad quartã ſpẽm ꝑtinet tã arrogãtia q̃
cõtẽptus q̃ eſt cũ ceteris deſpectis ſingulariter
vult videri. Supbus eñi ſe ſuperioꝛẽ oib⁹ exiſti-
mat: ſed ſe pluris oib⁹ appꝛeciat: alios modicuꝫ
appꝛeciat aut nihil. vñ dicit. Oẽs ergo alios cõ
ſpice ⁊ temetipm ſuperioꝛẽ oibus agnoſce ꝙ hoc
a te ipſo nõ ab alio habeas. Poſſet autẽ qs arbi-
trari ſe ſuperioꝛẽ: ſed adeo ꝙ nõ eſſet ſupbie. Si-
militer vnũ ac idẽ viciũ eſt quo ſe ſuperioꝛẽ exiſti
mat ⁊ quo alios deſpicit ſꝫ ab hoc ꝙ ſe ſupioꝛem
exiſtimat dꝛ arrogãtia. Ab eo ꝙ deſpicit dicitur
cõtemptus ſicut parcitas et largitas eadem vir- Exemplum
tus: ſed aliũde ⁊ aliunde ſit noĩatur.

¶ Iterũ arguiꝫ cõtra diuiſionẽ pꝛius poſitã.

Obiectio. Item aliqs vult excellere in honoꝛibus
aliqs in ſciẽtia aliqs in roboꝛe aliqs in
pulchꝛitudine. ⁊ ſic de ſingulis. Nonne
ergo ibi ſũt diuerſa volita ſm diuerſas
materias. Sicut igitur iuſticia q̃ tribuit cuicũq꞉
qđ ſuũ eſt ſcđm diuerſitatẽ materiarũ diuerſifi-
catur per ſpecies: ita et ſupbia. ⁊ ita plures eẽnt
ſpẽs ſupbie q̃ ille. ¶ Dicim⁹ ꝙ ſicut miſereꝫ ali Solutio.
quis alij dando cibũ alij dando potũ veſtimẽtũ
hoſpiciũ. ⁊c̃. tñ ſm hec non diuerſificatur mĩa ꝑ
ſpecies: qꝛ hec nõ ſunt materie ꝓpꝛie mĩe: ſꝫ ſunt
materie materiei mĩe cui⁹ ꝓpꝛia materia ẽ velle
releuare inopiã ꝓximi vel ſubuenire ꝓximo ſiue
in hoc ſiue in hoc: ⁊ ſic de alijs. Sic vt dixim⁹ ſu Que ſit pꝛopꝛia materia ſupbie.
perbie pꝛima ⁊ ꝓpꝛia materia eſt velle excellere
ſiue in diuitijs ſiue in nobilitate. ⁊c̃. Uñ hec ſũt
materie materiei ſupbie ⁊ nõ ſũt ꝓpꝛia materia. Pꝛobat ꝑ auguſtinũ.
⁊ ꝙ ita ſit dicit Aug. in libꝛo de vera religiõe. In
appetitiõe nobilitatꝫ/honoꝛꝫ/dignitatꝫ/diuitia
rum ⁊ hmõi. hoc eſt in ſupbia: in ſcli põpa nichil
alius appetit hõ niſi ꝙ ſit ſol⁹ ſi põt fieri cui oĩs
alia creatura ſubiciatur peruerſa imitatiõe om-
nipotẽtis dei: igitur in ſupbia nichil appetiꝫ niſi Iterum arꝫ contra diuiſionem.
ſolũ excellere. ¶ Itẽ dꝛ in libꝛo de li. ar. Cũ ani
mus humanus ſibi placet in ſe delectaꝫ: inaniter
gloꝛiaꝫ. ⁊ fit vanitas vanitatũ. Sꝫ pꝛimũ eſt ſup
bientis animi: ⁊ ita ſupbire eſt inaniter gloꝛiari:
ergo inanis glĩa eſt ſupbia. igitur eſt ſpecies ſu-
perbie et nõ filia. ¶ Dicim⁹ ꝙ inanis gloꝛia ſiue Solutio glĩa inanis ſumiꝫ dupl̃r
glĩatio dupliciter ſumitur. ſtricte ſcꝫ ⁊ large ſm
ꝙ infra diceꝫ. ¶ Itẽ humilis ſeipm contẽpnit ⁊
volũtarie. Uelle ergo ꝯtẽpni eſt humilitatꝫ igiꝫ Iteꝝ arꝫ cõtra diuiſio.
velle nõ cõtẽpni ſuperbie eſt: ⁊ ſuperbie eſt vel-

Ayuntamiento de Madrid

le excellere. igitur cũ iſte materie ſint diuerſe velle excellere: velle nõ ↄtẽpni erũt diuerſe ſpecies
Solutio. ſuperbie. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ cõtẽnere duob⁹
Cõtẽpnere modis dicitur: q: vel eſt minimũ appreciare vel op
capit dupliciter probria vel cõuicia dicere. ⁊ ita velle cõtẽni duo
Et velle cõ bus modis dicitur. Primo modo eſt humilitatis: ⁊
tẽpni ſimiliter. ſic velle ↄtẽpnere eſt ſupbie. q: quo ſe plus iuſto eſtimat eo alios minus eſtimat. Scḋo modo velle contẽpni eſt mãſuetudinis. vnde velle cõtemnere erit vicij cõtrarij. ſ. impacientie vel innominati. ¶ Itẽ hier. xlviij. Audiuimus ſupbiam
Itẽ arguitur cõ moab ſupbus eſt valde. ſublimitatẽ ei⁹ ⁊ arrogã
tra diuiſionem. tiã ⁊ ſupbiã ⁊ altitudinẽ cordis ei⁹. videtur igitur ꝙ ſublimitas: itẽ altitudo cordis ſint alie ſpecies ſuperbie: q: in genere dixerat. Audiuim⁹ ſuperbiam moab et poſt ſubdiuidit ſublimitatem. ⁊c.
Scḋo ad idẽ. ¶ Itẽ videtur eſſe ſibimet cõtrarius in enumerando. q: ſm ꝙ dixi videtur ꝙ ſupbia ſit genus. Sed ꝓ hoc ꝙ poſtea copulat ſic ſublimitatẽ ⁊ arrogãtiã ⁊ ſuperbiã. ⁊ aliter videtur ꝙ nõ ſit genus: q: nõ
Tertio ad idem. copulatur ſpecies ita generi. ¶ Itẽ dicit hiere. nõ glorietur ſapiens in ſapientia ⁊ fortis in fortitudine. ⁊c. ⁊ ſic appetũtur diuerſa in qbus gliatur
Solutio. qs: ⁊ ita diuerſa volita: ⁊ ita diuerſa vitia. ¶ Re
Duplex eſt ſpodem⁹ ꝙ ſupbia quaſi in duo diuiditur. ſ. intelle
ſuperbia. ctũ ⁊ affectũ. vt appetitus excellentie ſit in affectu: et hec ſupbia ſpecialiter ſupbia appellatur qñ eſt indiuiſibilis. vnde ſiue in ſcientia ſiue in ſapientia ſiue in fortitudine ſemp in his vnũ appetitur
Duplex ſuperbia intellectus. ſicut dictũ eſt. ſ. precellere. In intellectũ ſit eſtimatio: et hec diuiſibilis. q: vel exiſtimat ſe dñm oĩm vt dixit ſathan. Hec oĩa tibi dabo. ⁊c. quaſi ego ſum dñs. ⁊ põt hec ſublimitas dici. vel exiſtimat ſe oĩa poſſe facere vltra id qḋ põt: vel ſe ſuperiorem omnibus. ⁊ ſm hoc diſtingue altitudinem cordis et arrogantiam.

¶ Iterum arguitur contra diuiſionem quam ponit gregorius.

Item Bern. ponit. xj. gradus ſuperbie hec ſcʒ curioſitas / leuitas / inepta leticia / iactantia / ⁊ ſingularitas. arrogantia / preſumptio / ſimulata cõfeſſio / peccati defenſio / rebellio cõtra ſuperiores vel fratres / libertas peccãdi. quõ igitur ſolum ſũt quattuor
Specialiter arguitur de curioſitate. ſpecies ſupbie? ¶ Itẽ obicitur de his gradibus Obicitur primo. Curioſitas nõ cõtinetur ſub aliq quattuor ſpecierũ ſupbie. ¶ Itẽ nec eſt inanis
Similiter de inani gl̃ia. glia que qñꝗ ſupbia dr. quõ ergo gradus ſupbie
de iactãtia Itẽ ſm iſidoꝝ filia eſt accidie: nõ ergo grad⁹ ſupbie. ¶ Itẽ iactantia eſt filia inanis glie: ergo nõ
De inepta leticia. eſt gdus ſupbie. ¶ Itẽ inepta leticia eſt filia gule: nõ ergo grad⁹ ſupbie. ¶ Dicim⁹ ꝙ ſepe inanis
Solutio. glia noiatur glorians inaniter ſiue glorioſus qñ vult ⁊ qrit in ſua glia cõfirmari. Inde eſt ꝙ qrit ⁊ inquirit qḋ dicitur de nobis mgris pariſieñ. et hec eſt curioſitas: ⁊ multũ differt ab illa q eſt filia ac
Leuis qḋ ẽ cidie: talis eſt glioſus et curioſus. Leuis aũt efficitur: q: nũc audit ſe laudari ⁊ tũc ſibi ẽ magnus. nũc vituperari: ⁊ tũc ſibi eſt paruus vel nullus. Talis qui ſic paſcit ventũ neceſſe eſt ꝙ ſit leuis ⁊ mobilis. vñ Bern. Stultus vt luna mutatur: nunc
Bernard⁹. ſibi magn⁹ nunc paruus nũc nullus ꝑut placuit linguis hoĩm nũc ipm laudare vel vituperare. et talis inepte letatur viſa depreſſione vel audita alicuius q: per hoc putat hunc maxime excellere. ⁊ hec diſtat ab illa q eſt filia gule: q: illa in liris et tybijs ⁊ hmõi. vñ iſaias. Lira ⁊ tybia. ⁊c. Talis aũt qui ſic querit in laude confirmari ſi viderit ꝙ ab alio nõ obtineat qḋ qrit in ſe querit: ⁊ tunc incipit ſua grandia enũerare. vt ſennacherib in iſa. dixit em̃. In fortitudine manus. ⁊c. et nabugo. Exemplum
Danie. iiij. nõne hec ẽ babilon. ⁊c. Poſt hec non eſt ſatis ei ꝙ laudatur niſi ſingulariter vt ei⁹ dicta et facta pre ceteris predicẽtur. Et hic eſt quitus gradus poſtꝗ oĩm dñs vult ⁊ haberi ⁊ videri: qa
vt dicit aug. vellet ſi fieri poſſet ſolus eſſe cui oĩs Auguſtin⁹.
alia creatura ſubiceretur: et ecce arrogãtia vltra vult oĩa dicere: vult oĩa facere ⁊ ad ſe et ſupia ſe pertinẽtia: ⁊ hec eſt preſumptio. Poſtea ſequuntur alij quattuor gradus priores: q: ſupbus vt pcellat in moribus ficte et ſimulate pctã confitetur: hec ẽ ſimulata cõfeſſio. Poſtea ſi peccauerit nec diſſimulare poſſit ſuũ defendit peccatũ ⁊ factum Nota hanc
excuſat. hec eſt defenſio pcti. tunc ⁊ ſuperiori et declarationẽ diligenter.
pari rebellat. hec ẽ rebellio ſiue inobediẽtia quã iſidorus ponit filiaʒ ſupbie. Poſtremo ſequitur qñ nec ſuperiorẽ nec parẽ habet vt iam nec deũ timeat nec hoiem reuereatur: abiecto freno diſcurrit per cãpos licentie. i. vbiꝗ poſt cõcupiſcẽtias: et eſt cui dr a ꝓpheta. Iſaie. iij. pctm̃ ſuũ ſicut ſo Iſayas.
doma pdicauerũt ⁊ nõ abſcõderũt. ⁊ Hiere. frõs Hieremias
meretricis ⁊c. Et hoc ẽ qḋ dicitur impius cũ in ꝓfundũ pctoꝝ venerit cõtẽpnit. puer. Hec eſt libertas peccãdi. ¶ Et nota ꝙ his. xj. gradib⁹ vel Puerbiorũ.
ſpecies vel filie ſtatus ſiue diſpoſitio vicij ſignificantur. vt arrogãtia ſpecies eſt forte ſuperbie ĩ ſtatu. ſimulata cõfeſſio vel defenſio peccati filie leuitas libertas forſitã ſtatus viciorũ ſicut conſtantia nõ dicit virtutẽ: ſed diſpoſitionẽ virtutis
¶ Item nota ꝙ vt dicit augu. viciũ quãdoꝗ eſt Nõ ſʒ aug.
in tranſitu ſicut adulterium ⁊ homicidium. quãdoꝗ in permanentia. ergo hi. xj. gradus ſunt ſuperbie permanẽtis non tranſeuntis.

¶ Quarta queſtio huius capituli vtrum ſupbia ſit maximum peccatorum.

Sequitur de quãtitate huius pcti. et videtur ꝙ maximũ: quia ita dicitur in pſal. Et Arguitur ꝙ ſic.
emundabor a delicto maximo. gloſa. i. a delicto ſuperbie. quod eſt vltimũ redeũtibus ad deum ⁊ primũ recedẽtibus. ⁊c. ¶ Itẽ iob. xxxj. Si oſculatus ſuʒ manũ meã que eſt iniquitas. ⁊c. ¶ Itẽ Scḋo ꝑ auctori. iob.
maxima ſupbia maior eſt cuiuſlibet generis quo Tertio.
libet peccato. vt patet in ſuperbia luciferi: igitur ſuperbia in genere eſt maximũ pctm̃. ſicut optimus homo melior eſt optimo aſino: igitur homo ſimpliciter melior eſt aſino. ¶ Sed cõtra. opponitur In oppm̃.
de pctõ in ſpmſctm̃ qḋ eſt irremiſſibile. Superbia eſt remiſſibile: ergo illud maius peccatum.
¶ Item omnis fornicatio eſt mortale peccatuʒ. Secundo.
quedã ſuperbia eſt mortale peccatũ: quedam venialis: igitur fornicatio ſimpliciter maius peccatum ẽ ꝗ ſuperbia. ¶ E cõtra dicit igitur ꝙ quar Itẽ arguitur ꝙ
ta ſpecies ſuperbie magis nos aſſimilat diabolo ſupbia ſit
ꝗ vna aliarum trium: ergo ꝗ prima. Sed prima maxiʒ pctm̃.

Ayuntamiento de Madrid

eſt indefilitas: ac infedilitate nullū eſt mai⁹ pctm̄ quia vt dr̄ ſupra pſal. predictū Non eſt eni maius pctm̄ q̄ apoſtatare a deo: igit̄ a primo ſupbia eſt

Solutio. maxima oim. ¶ Solutio. Dicimus q̄ ſupbia eſt

quō ſupbia maximum quo ad genus ꝛ effectum: quoniam eſt

eſt maximū omniū cauſa mediata vel immediata. Sed deſpe

pctm̄ ꝛ quō ratio dr̄ maior hoc reſpectu: q̄m principia deſtruit

deſperatio. fidei: ꝛ ita reuertendi ad deū: ꝛ ita talis reuocari ab errore non pōt: q: cū deſtruente. principia nō eſt deſputandū: et ſic hoc reſpectu maius: q: peri

p hec ſoluū culoſius ꝛ magis nocet. Sed hoc qualecūq̄ q̄tū

tur obiecta cūq̄ poteſt gn̄at ſupbia mediante triſticia. vn̄ et in gn̄e maius. Item nō obſtat de fornicatione: q: fornicatio: noiat actum cum accidente quo ſubla to non omnis eſſet mortalis ſed quedam venialis vt in primis motibus.

¶ Tracta. 20. de inani gloria. ꝛ continet duo ca pitula et primum capitulum quattuor queſtiōes

Primū ca- Equitur de inani gloria q̄ ſm gre. eſt pri

pitulū de i- ma filia ſupbie. ¶ Primo videdū eſt q̄d

ani gloria. ſit ianis gl̄a et quare ſic noietur. Scdo quare dicatur filia et pria ſupbie. Ter-

Pria q̄ſtio. tio cui virtuti opponat̄. Quarto de filiabus eius In primis queritur de illa auctoritate hier. ix. f. Non glorieт̄ ſapiens in ſapiētia. ꝛc̄. ꝓhibetur hic

Ar̄ q̄ ſic. vicium inanis gl̄e. quod videt̄: quia gl̄ari in ſapi entia fortitudine diuitijs ꝓhibetur: ꝛ hec vana ꝛ inanis gloriatio. q: de trāſitorijs: g̃ ſic ꝓhibet̄ ina

In oppoſi nis gloriatio. igit̄ inanis gl̄a. ¶ Cōtra. Inanis gloria eſt appetitus laudis hūane que hic nullo

Secundo. modo exprimitur. ¶ Sitr̄ videtur q̄ nō prohibe- tur ſuperbia q: eſt amor proprie excellētie: cuius tamen hic nulla fit mentio. Sz cōſtat q̄ hic prohi betur aliq̄d viciū ergo vel antecedēs ad ſupbiā quod eſt falſū: quia ſic non eſſet initiū ꝛ cauſa ois

Euaſio. pcti igitur ſubſequēs aliq̄d genus. Si dicat̄ q̄ ia

Contra. ctantia. Cōtra. Tertia ſpēs ſupbie eſt q̄n quis ia ctat ſe habere bonū quod nō habet. q̄d non prohi

Secundo. betur hic. g̃ nec iactantia. ¶ Preterea in oi pctō eſt inani gl̄iatio: quia vana delectatio. quia in oi amore ē delectatio de adepto amato: triſticia de amiſſo: igitur in oi eſt inanis gloria. g̃ gn̄ale viciū

Tertio. eſt ad oia: vel aliud eſt inanis gl̄a ¶ Et pterea ſi eſt ſpeciale q̄ritur q̄d eſt gn̄ale oim ſibi appropri

Solutio. ans? ¶ Dicim⁹ q̄ inanis gl̄a ſtricte et large acci

Inanis gl̄a pitur. ſm q̄ large ſequēs eſt ad oē viciū Stricte.

dupl̄r capit̄ et ſm hoc eſt ſpeciale viciū ꝛ prima filia ſupbie. et ſi ſm ſubſtantiā velimus oia noiare: hic eſt ap- petitus laudis hūane. Sed tn̄ ad oſtenſionē hui⁹

Gl̄iatio ia- peccati appellata eſt inanis gl̄a. et q̄d cōe eſt: ſi

nis hūana bi appropriauit. Cū eni in omi re tranſitoria glo

eſt ceteris riatio ſiue delectatio ſit vana: vanior eſt (vt dicit

uanior. chriſoſtomus) ea q̄ eſt in laude hūana. Sicut eni dicit ſapiens. Stulus vt luna mutat̄. quia inanit glorians: nūc ſibi magnus/ nūc ſibi paruus/ nunc nullus ſibi videtur: ſm q̄ placuit linguis hoim ip ſum laudare vl̄ vituperare. In diuitijs/ luxurijs/ aliqua ſaltē ad horam delectatio eſt: ſed hic nul- la. Unde ꝛ vēto cōparatur i oſee. Effraym paſcit

q̄re ianis vē ventū. ꝛc̄. Unde ꝛ dicit chriſoſto. q̄ hic plus ha-

to cōparat̄ bet triſticie: ſed modicū delectatiōis. ¶ Ad pri-

Ad primū. mum dicim⁹ q̄ in hieremia nec inanis gloria ſm q̄ eſt ſpeciale viciū: nec ſuperbia ſtricte ꝓhibetur ſed viciū ſequens ſuperbiā ſcʒ iactātia. Licet eni in tertia ſpecie ſupbie ponatur verbū iactantie: tn̄ et prima et ſcd̄a ſpēs poteſt dici iactātia vt ter tia. quia falſo iactat ſe habere bonū quod habet q̄ ſibi attribuit q̄d hic ſpecialiter ꝓhibetur. cuʒ di- cit. in ſapiētia ſua. q̄ iactat eā habere a ſe Et ideo dicit i fine. Sʒ in hoc glorieт̄ ſcire ꝛ noſſe me. qua ſi i ſciētia dei ꝛ a deo. Et ſoluit̄ ꝯtrarietas cuiuſ- dam auctoritatis que ſibi videbatur contraria.

¶ Scd̄a queſtio. Utrū inanis gl̄a ſit filia ſupbie Scd̄a q̄ſtio

Ecundo queritur quomodo ē filia ſup hui⁹ capituli

bie et pria. quia gl̄oſus intēdit princi Ar̄ q̄ non.

paliter et ſolū videri bon⁹ vt laudetur et hoc querit ꝛ ſatis eſt ſi laudat̄ nullā ergo intēdit excellentiā vel in nullo: ſi ſatis eſt vt videatur bon⁹ vel ſapiens vt laudetur Ad ſupbia ſp intēdit excellere. g̃ in tali nullo mō eſt vel fuit ſupbia. quō igit̄ eius filia ē ianis gl̄a

¶ Si dicat q̄ q̄nq̄ eam generat. ſʒ certe et gula Euaſio: cō-

eam q̄nq̄ generat ꝛ luxuria. q: vt hic poſſint con- tra quā ar̄.

ſequi finem ſuū ſimulāt ſe bonos vt laudētur et ſic poſſint habere acceſſū ad mulieres: vel bona eis dentur quibus gule ſeruiāt igitur. pari rōne erit

filia gule vel luxurie. ¶ Dicim⁹ q̄ recte eſt eius Solutio

filia et pria. Qui eni eſt cupidus ꝓprie excellētie et in hoc manet: ſtati vult in hoc confirmari. ſicut electus in cp̄m ſi i hoc manet vult cōfirmari. ſed confirmabitur approbatione vel intētione hoim. Uult ergo laudari in quo amabat excellere. et q: hoc non pōt eſſe niſi appareat excellēter bon⁹ vel excellenter ſapiens ꝛ ſic de alijs: idcirco appetit videri bon⁹. nō ſimpliciter quia hoc paruʒ eēt ad hoc q̄ laudaretur: ſed vult videri excellēter bon⁹ vnde inde eſt q̄ ſemp intēdit glorioſus excellētiā

et nō in eſſentia: ſed in apparētia. Et ita q: idem q̄re inanis

ſemper finis eſt inanis gl̄e ꝛ ſuperbie licʒ diuerſi gl̄a eſt filia

mode. ideo q̄nq̄ alterū noie alterius noiatur: li- ſuperbie.

cet tn̄ ſit aliud. et ſic patet quō ſit filia eius q: ab

ipſa gn̄atur. et pria q: ex ſe ſubſtātialiter orit̄. In Quō inuidia

uidia quidē vel ira a ſupbia quaſi extrinſecus ge- vl̄ ira gn̄an

neratur. vt quia videt aliū ſe excedere vel pacifi- tur ex ſuper

care vl̄ accedere ad ſuū ſtatū triſtatur de bono il bia.

lius: et inde querit depreſſionē Non eſt ſimile gu la: quia ab accidēte mouet. Sic eni ſeſe ꝯmouent et ſibi imperāt ſingula vicia. Dicit aug. i libro de

conflictu viciorꝫ. q̄ ianis gl̄a ita dicit. Milites p Aug. de cō

enſes ꝛ gladios michi ſuire facio. quicq̄d clerici flictu vicio

agunt et legūt diſputāt ſtudēt: q̄ extremas regio rum.

nes diſcurrūt michi ſeruire facio. hoc meū q̄cq̄d monachus in ſpirituali opere agit. oēs michi ſer- uiūt illo excepto q̄ adeo ſibi vilis ē abiect⁹ q̄ mihi

ſuire non ſit idone⁹. ¶ Sed nichil ꝓhibet quin Iterum ar̄.

talis guloſus et luxurioſus: et talis poterit velle videri bonus vt ſupradixim⁹. ē inde vt pri⁹. ¶ Di

cimus q̄ velle videri bon⁹ pōt eſſe ꝟtutis vt fuit Solutio.

in paulo pōt eſſe nature vt ſolū verā naturā que- Amor lau-

rat. et nec ſic pctm̄. pōt eē libidinis ꝛ ſic vicij. ſed dis q̄n eſt

tunc nūq̄ erit ſimpliciter in hoc q̄ velit videri bo pctm̄.

nus: ſed excellenter vt predictum eſt.

¶ Tertia queſtio huius capituli cui virtuti opponitur inanis gloria.

Ayuntamiento de Madrid

Arꝙ ſic.

TErtio querit̃ cui virtuti opponat̃. Uide tur ꝙ hũilitati. quia Joh. 1. quia non ſuz ego chriſt⁹. gloſa Hec eſt hũilitas iohã nis qua mai⁹ nichil. cũ poſſet credi chri ſtus. igitur noluit credi magn⁹: igitur nec videri magnus. igitur hũilitatis eſt nõ velle videri ma= gnus. ⁊ velle videri magn⁹ eſt inanis glie: igitur inanis glia opponitur hũilitati ¶ Jtẽ dicit aug. ꝙ humilitas eſt ſenſus proprie paruitatis vere. ꝗ humilis ſentit de ſe parua. ꝗ dicit. ergo vult de ſe dicere parua tm̃. Sed velle dicere de ſe magna ẽ contrariuz hui⁹ velle dicere de ſe parua: ⁊ hoc eſt iactantie: igitur humilitas eſt cõtraria iactãtie.

Scd̃o per auguſtinũ.

¶ Contra. Hũilitas eſt contraria ſupbie q: vel= le ſubijci oibus: qd̃ eſt hũilitatis: eſt contrarium huius qd̃ velle p̃cellere oibus. quod eſt ſuperbie.

In oppoſi

¶ Dicimus ꝙ ſupbia qñq₃ ſtricte accipitur: put eſt amor proprie excellentie. qñq₃ large prout cõ tinet oẽs ſpecies tumoris largiſſime ſc₃ ſm ꝙ no= miat inanẽ gliam Sic ſc₃ ariſtoteles hoc noĩe vti tur vbi dicit ꝙ veritas eſt quedã medietas qua ſc₃ homo vera dicit de ſe. qui aũt excedit: ſupbus eſt Si dico ꝙ humilitas et ſtricte et large qñq₃ ſumi tur. vt i illa auctoritate ſup Joh. large accipitur

Solutio.
Supbia ca pit̃ triplr̃. ariſtoteles

¶ Et nota ꝙ tria ſũt pticularia vicia: vocabulis ꝓprie ſumptis noiata Supbia: q̃ eſt amor ꝓprie excellentie. Jnanis glia vel amor laudis hũane. Jactãtia qua vult magna de ſe dicere. vt in illo q̃ ait. Dañ. 4. Nõne hec eſt babylon. ⁊c̃. Poſſem⁹ et quartũ ponere: qñ eſtimat et ſẽtit de ſe magna quod ꝓprie dicit̃ tumor. Et hec licet diuerſa ſint: tamen qñq₃ noĩe ſuperbie cõtinẽtur. cõia et ꝯiun cta. ſic iuxta eſt ſumere quattuor virtutes pticu= lares et propria noĩa non habentes. tñ large ſum pto noĩe in hũilitate cõtinẽtur. Eſt ei vna virtus qua quis vult alijs ſubijci: et ſi i ſũmo fuerit vult maiori/pari/et minori ſubijci: et ita oĩ. Et hec ꝓ= prie et iuſte dicitur hũilitas. Hec eſt illa oĩs iuſti cia de qua chriſt⁹ in luca Sic oportet me implere omnẽ iuſticiã Et alia qua quis ſe paruũ reputat: parua de ſe ſentit aut nulla. vt qui dicit Loquar ad dñm meũ cũ ſim puluis. ⁊c̃. Et ſtricte qñq₃ di cit̃ humilitas prout aug. dicit. ¶ Hũilitas eſt ſẽ= ſus proprie paruitatis ⁊ hec ꝓprie contrariat̃ vi= cio predicto. Eſt alia qua vult de ſe ab alijs ꝑua dici. que etiã opponit̃ inani glie. et pro hac dictũ eſt Hec eſt hũilitas iohannis. ⁊c̃. Et eſt alia qua de ſe vult parua dicere. que cõtrariat̃ iactantie.

Quattuor vicia ſunt q̃ ſub noĩe ſu= perbie con= tinentur.

Humilitas ꝯtinet quat tuor ꝟtutes

Auguſtin⁹.

¶ Quarta quiſtio. vtrũ inanis glia habeat ſpẽs

QUarto querit̃ de ſpecieb⁹ inanis glo rie. vtrũ ſpecies habet. Qd̃ videt̃ ſm glo. Hiere. 48. Maledictus q̃ facit opus dei negligẽter vel fraudulenter Ibi d̃r ꝙ eſt mun⁹ a corde: vt q̃ vult vi deri bon⁹ ⁊ in hoc inſtat. A lingua: vt qui vltra ꝓ greditur ſcilicet ꝙ vult laudari ex bono ope prio non contẽtus. A manu vt q̃ querit ſibi lucrũ. Sic igitur ſm hec tria mũera ſumuntur tres maledi= ctiones: igit̃ et tria vicia. ¶ Jtẽ hec ſunt tria pri cipalia volita: ⁊ ita tres principales fines. igitur: tria vicia. q: ſm hec et voluntates et ꝟtutes et vi cia diſtinguũtur. ¶ Jtẽ primũ qd̃ eſt cupiditas

Triplex munus.

Secundo.

Tertio

ſubſtantialiter differt a ſcd̃o ⁊ tertio: ꝗ eadẽ rõne ſcd̃m a tertio. ¶ Jtẽ primũ habet tm̃ vnicũ finez ſc₃ velle videri bonus ſcd̃m ſicut qui vult laudari habet duos fines. quia et hũc primũ: quia vult vi deri vt laudetur. ⁊ ita differũt ſpecie. ⁊ inanis glo ria hec duo cõtinet. ¶ Jtẽ hec ſunt penit⁹ diuer= ſa: excellere/ videri bonus/ laudari. igitur ſm hec tria: tres differentes volũtates. ſ. velle excellere. ⁊c̃. et inde vt prius. ¶ Ad idem per illã auctorita tem. Milites ꝑ enſes et gladios. ⁊c̃. q: miles glo rioſus: et clericus glioſus: et monachus glorioſ⁹ circa diuerſa penitus ſe exercent prim⁹ circa ope= ra fortitudinis: ſcd̃s ſapiẽtie: tertius in ſpũalib⁹. que penitus ſunt diuerſa. ergo ⁊ eorũ vicia ſm di uerſas materias erũt diuerſa. ¶ Si dicatur ꝙ nõ ſequitur. quia et ſi materie diuerſe: tñ in vno cõue niunt. quia vnuſquiſq₃ in ſua propria materia idez intendit: ſcil₃ velle laudari. ¶ Opponat̃ de iuſti cia. quia in oĩ materia idẽ intẽditur: ſc₃ ⁊ vna cau ſa faciendi. ſ. vnicuiq₃ qd̃ ſuũ eſt reddere. ergo nõ ſunt diuerſe ſpẽs iuſticie. ¶ Jtẽ dicit aug. i. 8. de trinitate. ꝙ prima volũtas habet vnũ finem: et il le eſt ſubſtãtialis. ſcd̃a duos: ſcil₃ vnũ accidenta lem et aliũ ſubſtãtialẽ. et ſic de ſeq̃ntib⁹. Et eſt fi nis ſubſtãtialis quo adepto quieſcit volũtas. ver bi grã. Jſte vult videre trãſire tranſeuntes. Sit hec prima voluntas. ſ₃ hec vnicũ habet finẽ. Hic vult aperire feneſtras: Huius ſcd̃e ſubſtãtialis fi nis eſt aperire feneſtras. accidẽtalis videre tran ſeuntes. Et diſtinguũtur volũtates ſm fines pri cipales. ꝗ cũ hic ſint diuerſi fines. ꝗ. ⁊c̃. ¶ S₃ cõ tra. Dicit dñs in euãgelio Gloriã meã alteri non dabo. ꝗ ſoli⁹ dei ẽ. S₃ oĩs glorioſus hãc ſibi vſur pat: ſiue miles ſiue cleric⁹. ⁊c̃. i qua materia ſe ex erceat in vno hoc tm̃ peccat ꝙ gliam vſurpat. igit̃ eſt ibi tm̃ vnicum pctm̃. ¶ Jtẽ circa vnicã rõem credendi q̃ eſt ꝙ oĩa bona vbicũq₃ ſint ⁊ i quocũq₃ ſint a deo ſint. quare ipe ſolus laudãdus in ſe ⁊ in creaturis igit̃. cũ in vno tm̃ ⁊ cõtra vnũ vel circa vnũ eſt tm̃ pctm̃. qd̃ cõcedit magiſter ¶ Ad pri= mum et ad ſcd̃m dicit ꝙ velle videri et velle lauda ri ſcil₃ in primo ⁊ ſcd̃o mĩere non eſt niſi vnũ voli tuz ſc₃ laudari: ſ₃ vel in ore vl̃ i corde. Sicut ergo quãtitas imobilis gen⁹ h₃ multas ſpẽs ſciẽtia tñ quantitatis imobilis ſm ꝙ hmõi vnica eſt in ſpe cie. Jta licet laudari ſit vniuerſale ad laudari ore et ad laudari corde volũtas tñ huius ſc₃ laudari: vnica eſt in ſpecie. et vbiq₃ vnũ eſt volitũ: et ideo vnicuz vicium. S₃ ab hoc volito bñ diuerſuz eſt lucrum tꝑale. et ideo cupiditas aliud. ſed vicium inanis glorie vnicũ Cetera patent niſi ꝙ ſm hoc non eſſet diſtinguendum niſi duplex munus.

Quarto.

Quinto.

Sexto.

Euaſio.

Cõtra ar̃.

Secũdo ꝑ auguſtinũ.

In oppoſi dñs in euã= gelio.

Secundo.

Opio mgr̃i Ad primuz et ſecundũ.

Exemplũ a ſimili.

¶ Cap̃. 2. de filiabus inanis glorie tres communes continet. Cap̃. 2.

SEquitur de filiabus eius. ſcd̃o vtrum ſufficiens ſit illa enũeratio. tertio quo modo ꝯueniat aſſignatiõi iſtĩ. ¶ Pri mo obicitur de inobedientia. hec eniz naſcitur ex contẽptu ſuperioris: ſ₃ eſt contẽptus idem ꝙ ſupbia. quia cõtẽptus eſt eſti= matio minus iuſto. ſed eiuſdẽ vicij eſt eſtimare ſe plus iuſto et aliũ min⁹. primũ eſt ſupbie. ꝗ ſcd̃m.

Ar̃ ꝙ non.

Ayuntamiento de Madrid

ergo cõtẽptus ſupioꝛis eſt ſupbia. Inobedientia
Secundo. ſm hoc eſt filia ſupbie: nõ inanis gloꝛie. ¶ Pꝛete
rea. Iſte contẽptus aut eſt ſuperbia. ⁊ inde vt pꝛi
us. aut eſt aliud viciũ ex ſuperbia. pꝛoueniens. ⁊
ſic hoc aut immediate: et tunc erit filia ſupbie vt
ponit Iſid. ⁊ nõ ſunt tñ ſeptem ſuperbie ſpecies
vt ponit. ſcꝫ ſeptem vicia capitalia. aut mediate:
⁊ ſi nõ hoc niſi inani gloꝛia mediante. & cũ inobe
dientia ſit ex contẽptu: non erit inobediẽtia filia
Solutio. inanis gloꝛie ſꝫ neptis. ¶ Dicimus ꝙ contẽptus
Cõtẽptus triplex. tripliciter dicit. pꝛimo vt dictuꝫ eſt: et ſic idem ꝙ
ſuperbia intellectus. ſecundo cõtẽpnere: nolle ſu
biici: ſic eſt ſuperbia appetitus tertio idẽ ꝙ face
re ꝯtra pceptũ. et hec inobediẽtia pꝛout hic acci
pitur. Et quia hec eſt ex ſuperbia vt frequentius
Gloſa. mediãte inani gloꝛia: ideo ponit gloſa filiã inanis
gloꝛie. ⁊ qm̃ poteſt imediate exire a ſuperbia. i. cõ
Iſidoꝛus. temptu ſupioꝛis vt dixi: idcirco Iſid. vocans eã
Ar̃ de cõtẽptione. contemptũ ponit ipam filiã ſuperbie. ¶ Sequit
de contemptiõe. Sꝫ nõne ideꝫ eſt contẽptio ꝙ ri
Solutio xa: videtur. ſed rixa eſt filia ire. ¶ Dicim⁹ ꝙ aliđ
eſt contẽptio pꝛout hic ſumitur: aliud rixa. Et eſt
ꝯtẽptio ſolũ in verbis ſcꝫ impugnatio veritatis
ſeu eius qđ dicitur cũ cõfidẽtia clamoꝛis vt dicit
Auguſtin⁹. Aug. ⁊ pꝛopꝛie eſt hereticoꝝ. Rixa vero eſt alter
Rixa qđ eſt catio pene cõminatoꝛia et eſt tñ filia ire. alia ina
nis glie. qꝛ ſic argumẽtoſus eſt vt videat excellen
Ar̃ de iactãtia. ter ſapiens vt ſic laudetur. ¶ Seqtur de iactan
tia. Sed nõne iactantis ſe eſt enũerare bona qua
ſi ſua: vt ita ſe laudet ſicut ille. Ieiuno bis in ſab
bato. ⁊c. igitur hmõi ẽ velle laudari a ſe. ſed eadẽ
materia eſt velle laudari a ſe ⁊ ab aliis et illud eſt
inanis gloꝛie. ergo ianis glia eſt iactantia: nõ ei⁹
Euaſio. mater. ¶ Si foꝛte dicatur imo pꝛopꝛiuꝫ eſt ianis
gloꝛie velle laudari: ſed iactãtia eſt velle nũerare
ꝯtra quã ar̃ bona ſua ¶ Cõtra. Hocipm eſt laudare ſe. et ide
Solutio vt pꝛius. ¶ Dicimus ꝙ hoꝝ diuerſa ſunt volita
pꝛicipalia. Ille eni qui ſibi magnus eſt qꝛ hoc pa
rum eſt ſibi vt dictũ eſt vult in ſua excellentia cõ
firmari et ita querit laudem alioꝝ in teſtimoniũ
ſue excellentie. vnde hec eſt pura materia inanis
gloꝛie. ſed iactantie eſt ſolũ ſua nũerare. ⁊ ſic lau
Ar̃ de ypocriſi. dare ſe nõ ponit vltra ad alienũ teſtioniũ. ¶ Se
quitur de hypocriſi. et videtur ꝙ non ſit aliud vi
ciuꝫ ꝙ̃ inanis glia. qm̃ vterq; vult videri vt laude
Secundo. tur ab hoibus. ¶ Pꝛeterea. Iſte vult ire ad eccle
Tertio. ſiam: vel aliquid aliud de gñe bonoꝝ facere coꝛaꝫ
hoibus. inde ſic. Uelle ire ad eccleſiã nullã habꝫ
maculã. ergo ſi fiat vt videatur bonus hocipm ꝙ
vult videri bon⁹ eſt ibi culpabile. ergo in gloꝛioſo
et hypocrita idem tñ culpabile. et ita idẽ vicum.
Quarto. ¶ Itẽ videt de hypocriſis multas hꝫ ſpẽs. quia
opponitur ſimplicitati que multas ꝟtutes ꝯtinet
quia ſi dat elemoſinã pꝛopter deũ tñ pietas eſt.
ſimiliter ſi reddat alii in iudicãdo quod ſuũ eſt et
pꝛopter deum tñ iuſticia eſt q̃ eſt ſimplicitas. er
go cum vnũ vicium in ſuperfluitate vel egeſtate
conſiſtens vni virtuti cõtrariet: opoꝛtet ꝙ ſi ſim
Solutio. plicitas plures habeat ſpẽs ꝙ et hypocriſis plu
Ad pꝛimũ. res. ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ ſimplicitas nõ dicit vir
Ipocriſis ⁊ tutem: ſed ſtatũ virtutis. Et ad pꝛimũ dicimus ꝙ
hoꝛum differentes ſunt materie. quia inanis glo
rie eſt (vt dixi) velle laudari ab aliis. ſed hypocri inanis glia differunt.
ſis eſt velle lucere. Et ſm hoc in ſermone iohan
nes erat lucerna ardens et lucens. Uelle lucere
eſt velle vanum: ardere bonum. velle ardere et lu
cere perfectum.

¶ Scđa queſtio. vtrum pertinacia/ diſcoꝛdia et contẽptio differant.

Equitur de ptinacia et diſcoꝛdia. ⁊ vi
detur ꝙ nõ differant a contemptione.
¶ Quia (vt dixi) contẽptio in ꝟbis vi Ar̃ ꝙ non.
ctoꝛiaꝫ q̃rit. ſed ſimilit tã ptinax ꝙ̃ di
ſcoꝛs. ergo cũ in oibus idem volituꝫ:
debet idẽ eſſe viciũ. ¶ Dicimus ꝙ hec ſm ꝓpꝛias Solutio.
materias ita poſſunt diuidi. vt cõtẽptioſus q̃ que Contẽptioſus qđ eſt.
rit victoꝛiã in verbis: vt ſapiẽs compareat. ideo
quicquid dicat vel fiat nitit iꝓbare. Pertinax ptinax qđ ẽ
quicquid dixit vel fecit irreuocabiliter ꝟbis vult
defendere: nec querit victoꝛiã ſꝫ fugit vinci. et in
hoc materie differt. Diſcoꝛs qui vult cõtrariare. Diſcoꝛs qđ eſt.
et ideo eo ꝙ aliqđ fit vel dr̃: contrariuꝫ aſſumit: vt
per hoc videatur ſciolus. ⁊ ita triũ diuerſe ſũt pa
riter materie. ¶ Sed cõtra. Mie tpalis ſeptem
ſunt opa coꝛpoꝛalia ſcilꝫ veſtio/ poto/ cibo/ tectũ/
do/ calefacio/ ſepelio. Similiter ſpũalis tria. Si
ignoꝛat doce: ſi peccat coꝛripe: ſi penitet dimitte
Et ita decem in vniuerſo. ꝓpter qđ decem digiti Nota.
in manu articulari: quia oia cũ diſcretione facien
da. Sed hec oia ſunt opa ꝟtutis et mie in ea con
ſeruatiua vite vel coꝛpalis vel ſpũalis. ideo quia
et in vnã tñ ſm hec cadũt rõneꝫ Mia eſt tñ vna
virtus. Uñ cũ virt⁹ ſit mediũ duoꝝ vicioꝝ: hinc
inde habet vnũ. viciuꝫ tñ in ſupfluitate mia ſpũa
lis ſcꝫ qñ quis verba vite ꝯſeruatiua nimis effun
dit. vñ dicitur Ex oꝛe fatui repꝛobat parabola. qꝛ
non dicit eã in tpe ſuo. ergo eodẽ reſpectu vnum
tñ in diminutiõe. Uñ cũ bilinguis ſiue adulatoꝛ/
detractoꝛ/ cõtẽptioſus/ diſcoꝛs. ⁊c. qm̃ oia vnius
virtutis coꝛruptiua ſunt: oia erunt vnũ vicium. ſi
cut in coꝛpali materia ſiue gladio ſiue veneno ſi
ue alimenti ſubtractione necare idẽ erit vicium.
¶ Ad idem diſtinguit ariſtoteles tres medieta Secundo.
tes in cõicatione dicti et facti ad pꝛoximũ. Pꝛia Pꝛima.
nominata q̃ eſt ꝟitas in cõicatione dictoꝝ: qñ ꝗ In cõicatiõe ad pꝛimuꝫ triplex mediata.
de ſe dicit ꝓut debet et qñ. ⁊c. vnde viciũ in dimi
nutione et viciũ in ſupfluitate. ¶ Scđa ⁊ innoia
ta in cõicatione ludoꝝ. qm̃ in ludis pꝛebet ſe de
lectabile pꝛout opoꝛtet viciũ in diminutiõe a glo Secunda.
ria vt que eſt in aggreſti: qꝛ min⁹ ſe exhibet i his.
Tertia circa delectabile nature ſi excedat ſi quid Tertia.
nullius rei cauſa dicitur ſi alicuius cõmodi cauſa
blanditoꝛ: ſi eni diminutus vl̃ cõtẽptioſus vel di
ſcolus. i. diſcoꝛs. et ita contẽptio et diſcoꝛdia idẽ
vicium i diminutione cõſiſtẽs. Pꝛopter hoc dicit Dicit mgr̃.
magiſter ꝙ oia illa vicia idẽ ſunt in foꝛma. qꝛ vnã
ſpẽm anime. i. virtutẽ tollunt: ſꝫ diuerſa in mate Aliter poteſt dici.
ria. Uel dici poteſt ꝙ ſicut ſanitas vnica eſt tãtuꝫ
in ſpecie et in ſupfluo et i diminuto habet multos
ſibi contrarios: nec ſunt idem in ſpecie eo ꝙ vnaꝫ
ſanitatem expellunt ſed ſunt diuerſa in ſpecie: qꝛ
viciuꝫ infinitũ virt⁹ eſt vnica. ita iuxta vnãquãq;
virtutem eſt ſumere viciũ ⁊ in ſupfluo ſua natura
infinitũ ⁊ indiuiſibile. vñ et i diminuto ſimiliter qđ

Ayuntamiento de Madrid

ſcʒ innuit illa auctoritas ariſto. q̄ ponit i ſuꝑfluo placitū blāditoꝝ q̄ i diminuto ꝯtēriosū ⁊ diſcolū.

¶ Tertia quomodo vtrum nouitatū preſumptio ſit filia inanis glorie.

Arḡ ꝙ nō ſit vna.

Ultima eſt nouitatū preſumptio. ¶ Sʒ contra. videt̄ ꝙ hec aſſignatio ſit inſufficiens. Sicut eni iuxta oꝑa ſcie ſumitur vna filia ſcʒ nouitatū preſumptio: eodeʒ modo et debet vna aſſignari iuxta fortitudinē. et ſic eſt. qꝛ dicit inanis gloria Milites facio michi

Scḋo arḡ de detractiōe.

ſeruire ꝑ enſes et gladios. ¶ Itē obicitur de detractione. qꝛ hanc generat imediate inanis glīa. quia eni videt aliū in bono vel in potentia ſibi parificari vel excedē: idcirco detrahit ei ⁊ diminuit

Tertio arḡ ḋ adulatōe

famam ei⁹ vt magis laudetur. ¶ Similiter obicitur de adulatiōe Laudat eni aliquē vt ille ipm̄ alias laudet. ⁊ ita filia ē inanis glīe. ¶ Siliter obici

q̄rto arḡ de timore.

tur de timore. qm̄ qui eſt inanis glīe cupidus ſemper timet linguas hoim: ne ibi vel ibi vituperetur et ſic minuatur nomē eius. ⁊ ita timor eſt filia inanis glorie De eo eni recte pōt dici: ſonitus terroris in auribus eius. ¶ Itē obicitur de gradibus

Quīto arḡ ḋ ḡdib⁹ quos ponit bern̄.

aſſignatis a btō Bern̄. Primo de curioſitate quā gignit inanis glīa. Siliter de ſimulata cōfeſſiōe. de defenſione pcti et cetera q̄ nō continētur ſub illis ſeptē filiabus: cum tn̄ ſint de pro inanis glīe

Sexto arḡ ḋ ꝓdigalitat

¶ Itē obicit̄ de ꝓdigalitate quā gignit inanis gloria. Sed de hac dicimus ꝙ ſub hypocriſi ꝯtinet̄

Solutō huius vltimi.

Duplex hypocriſis.

Eſt eni quaſi duplex hypocriſis. Una q̄ ſimie cōparatur q̄ oculos eruere nitit̄. Hec eſt in opibus bonitatis volēs lititare: ſed nō pōt quia ſimia nō habet caudā. propter verbū dn̄i. quia ex opibus eorū cognoſcetis eos. Eſt alia q̄ cōparat̄ cigno: qui non nocet ſed tn̄ alios oſtētat. qualis eſt prodigus quia nocere nō vult: ſed ſatis eſt ei ſi laudetur.

Ad primuʒ

¶ Ad primū dicim⁹ qm̄ de opib⁹ potētie nō obſtat: quia ſi in his glorioſus q̄rit laudē licet ſit media nō ira. ⁊ idcirco ſm̄ hoc nō aſſignabitur filia inanis glīe.

Ad illud de detractiōe

De detractione dico ꝙ ipa eſt proprie inuidie. Unde detractio eſt filia liuoris.

Ad illud de adulatione

De adulatione dicim⁹ ꝙ eſt ꝓpria filia auaritie. hanc enim ſm̄ ſui naturam gn̄at auaricia. Un̄ terra dedit ranas in penetralibus regū ipoꝝ. Nā et ſi glorioſus qn̄q; aliquid laudat: hoc eſt cōtra ſui naturalem voluntatē.

Ad aliḋ ex bernardo.

Timor ſeq̄tur vbiq; tanq̄ diſpoſitio. curioſitatē reduco ad p̄ſumptionē nouitatū rebellionem ad defenſionē pcti vel ꝯtemptioneʒ vel ad pertinaciā.

ꝯtra vnū dictū arguit̄.

¶ Sed contra hoc ꝙ diximus de opibus potentie videt̄ qm̄ multi abſq; ira ſola

Secundo.

virtutis oſtentāde cauſa talia agunt corā hoibus

Euaſio.

vt illi qui ludunt in paleſtra. ¶ Itē qui lapidē iactant vt vincētes laudentur Si dicatur ꝙ hoc: vicium ſit iactantia qꝛ nō refert vtrū q̇s dicto vel facto nūeret vl̄ oſ̄dat magna opera ſua ſicut ſupra diximus: q̄tum ad gen⁹ vicij non refert vtrū velit

ꝯtra hoc arḡ

laudari corde vl̄ ore. Sʒ ſm̄ hoc videtur ꝙ ſub hypocriſi debeat ꝯprehendi. qm̄ hic facto bonitatē prefert nō verbo. et ſi hoc: hypocriſis eſſet iactā-

Solutio.

tia. ⁊ ita male poſite eſſēt tanq̄ diuerſe filie. ¶ Dicimus ꝙ illud viciū reducem⁹ ad iactantiā et non

Hypocriſis et iactantia

ad hypocriſim. nec ꝓpter hoc idem ꝙ hypocriſis erit iactantia. qm̄ hypocriſis eſt qn̄ facto aliq̄ exteriori pretendit quis caſtitatē quā non habet: vl̄ diuī. pietatē: vel religionē. et ita eſt cū ſimulatiōe ſemper hypocriſis. ſʒ iactātia eſt qn̄ verbo vel facto pretendit bonitatē/ vl̄ virtutē/ vl̄ excellentiā ſiue habet ſiue non ¶ Poſtea querit̄ quare glo. ſeptē poſuit filias: nec plures nec pauciores. Non ſine rōne videtur hoc feciſſe. Ad plures pōt dici ꝙ nō eſt plures filias aſſignare que ad has non reducātur. qm̄ cū quis vult vel q̄rit laudari vel hoc erit

Queſtio ideo.

per ꝟba vel facta aut q̄ dicit de ſe et tunc non niſi bona. quia ꝑ mala de ſe dicta non laudaretur et ſi bona erit iactantia ſed dicta de alijs hoib⁹. ſi aperte mala detractio. ſi apte bona adulatio: ⁊ de his dictū eſt Si de alio dicta ſūt q̇cūq; illud ⁊ i his

Nota iſta.

querit laudari ſi ad impugnationē dicti alterius erit cōtēptio vel diſcordia vel ꝑtinacia. Si ad defenſionem ſui ſi per facta vel oꝑa que ſunt ſub precepto aut erit inobedientia vel hypocriſis vel iactantia vel per oꝑa ſcientie tunc nouitatū preſūptio: vel per opera potētie large vt cōtineat nobilitatem dignitatem et tūc non erit niſi iactantia.

Iterū arḡ.

¶ Sed cum hic ponat ſeptē: iſidor⁹ quattuor cōtemptio/ hereſis/ iactantia/ nouitatū p̄ſumptio. aut ſuperfluus: aut ille diminutus. ¶ Sed certe

Solutio.

ſub contēptiōe comprehēdit pertinaciā: ⁊ diſcordiam ſub hereſi. De ordine aūt harum filiaruʒ nō eſt contemptio facienda: qm̄ ex quo filie ſunt inanis glorie immediate vt frequentius generantur ab ea. alioquin recte filie nō ponerentur. Sed inobedientia ponitur primo: quoniaʒ ſuperbus non reſpicit prioreʒ et ſuperiorē. quod procedit ex inani gloria: per quam cōfirmauit in excellētia ſua precipue per inobedientiam.

¶ Tractatus viceſim⁹ primus de inuidia et continet quattuor capitula. Cap. i.

Prima q̄ſtio vtrū inuidia ſit pctm̄.

Sequitur de inuidia. primo an ſit pctm̄ et ſi eſt idē ꝙ odiuʒ. ſcḋo cui virtuti oppo-natur. tertio de dicto iob ⁊ de materia inuidie et quid ſit inuidia. quarto de eius filiab⁹ ¶ Et videt̄ ꝙ nō ſit pctm̄.

Arḡ ꝙ nō ꝑ auguſtinū.

qm̄ nulla paſſio eſt pctm̄: qm̄ pctm̄ eſt actus deficiens a bono. vt dicit Aug. in ſcḋo de li. ar. Sed omnis inuidia eſt paſſio. qm̄ eſt dolor felicitatis aliene. vt dicit Greg.

Gregorius

¶ Itē anguſtiari vel triſtari non eſt voluntariū: qꝛ nullus hoc vult. ſed inui-

Scḋo per damaſce.

dia eſt triſticia de bono alieno. vt dicit dama. ergo inuidia non eſt volūtaria: igitur nō eſt pctm̄. quia oē pctm̄ volūtariū.

Tertio.

¶ Itē delectatio eſt cōiunctio cōuenientis cū conueniete. ergo dolor ſeu triſticia eſt diſcōuenietis cū diſconueniete cōiūctio. et ita triſticia eſt naturalis ſeu natura. g̊ non eſt pctm̄

Solutio.

¶ Dicim⁹ ꝙ ſicut in delectatiōe ſeu gaudio ſunt duo: ſcʒ actus quidā ſeu motus quod pōt

In delectatōe duo ſūt

eſſe virtutis vl̄ vicij. pro quo ḋr Delectare i dn̄o. et Gaudete in dn̄o. ⁊ iſte eſt liberi arbitrij ⁊ i poteſtate nr̄a. Itē eſt paſſio quedā mulcebris actui annexa. vn̄ ab eadē actus et motus denoīatur. et hec nō eſt virtutis vel vicij: ſed merces ſeu premium. Ita in dolore vel triſticia duo diſtingue. mo-

In dolore ſimiliter.

tum vel actū et paſſionē annexā: primū eſt viciuʒ inuidie: et noīatur a cōſequēte. i. a paſſiōe ānexa.

Queſtio in

¶ Sed queritur quid ſit ille motus inuidie: ⁊ que

Ayuntamiento de Madrid

ſcidens· ritur ſi idē ꝙ odiū;Et videtur ꝗ non qꝛ̃ ſm Gre.
Ar̄ ꝙ nō ꝑ ex inuidia eſt odiū ❡Sed cōtra.Eiuſdē virtutis
gregorium. eſt velle alij bonum ⁊ delectari de bono eius: q̄a
In oppm̄. caritatis.A ſimili.eiuſdē vicij eſt malū velle alij
et delectari de malo eius ſed hoc eſt odij.ſiliter ꝙ
non vult ei bonuꝫ vt ſit vna dictio eſt odij:ſed eſt
inuidie etiam qꝛ vt dicit Aug. 14. li. de trinitate
dei.Inuidia eſt decliſio a bono alterius nocente.
Et ita idem vicinm iuidia ꝙ odiū.quod quidā cō⹀
Opinio ali cedunt.Sed odiū noīatur non ſm totum imo ſm
quorum. actum hunc ꝙ ei vult malū:inuidia ſm ꝙ nōvult
bonum.Et ꝗ̄tū ad hoc dꝛ ꝙ odium nō eſt inuidia
ſed ex ea:ſicut parcitas ⁊ largitas ideꝫ ſupponūt
ſed aliter ⁊ aliter ſicut luxuria et adulterium:quia
Opinio do partē luxurie nō totum.Sed verius eſt vt ſint di⹀
ctoris. uerſa vicia (vt poſt dicemus) vni virtuti ꝯtraria.
Solutio. ❡Sed cum iuidia ſit triſtari de bono alterius et
gaudere de malo:quare potius dicatᷣ triſticia ꝗ̄
exultatio Sꝫ ad hoc dico ꝙ triſtari de bono eſt ꝑ
ximior eius effectus ⁊ quaſi ſubſtātialior.ideo po
tius ab eo denoīatur vel diffinitur.

❡Scdm capitulū cui virtuti opponitur iuidia

Arguitᷣ ꝙ pietati. Ueritur cui virtuti opponatur. ❡Et
videtur ꝙ pietati: quia ſicut dicitᷣ ſuꝑ
lucā.ibi.Aſſumit ſeptē ſpūs neqores
dicit glo.Septē vicia capitalia:ſeptē
Scdo per damaſce. donis contraria. ⁊ ita opponitᷣ pieta⹀
ti.❡Itē triſtari de bono alterius:triſtari de ma
lo alterius:ſunt quaſi triſticie contrarie.qꝛ circa
Tertio cōtraria.ſed vnū eſt mīe ſicut dicit Damaſ.alteꝝ
inuidie.igitᷣ ſunt cōtraria. ❡Item caritas eſt de
bono ſimplicitᷣ.ſꝫ iuidia de bono vt apparente no
cente.ergo cum ꝯtraria circa eādem materiā ha
In oppm̄. bent eſſe.igitᷣ.Sed inuidia nō eſt ꝯtraria caritati
Secundo. vel mīe vel pietati.qđ ideꝫ eſt.Itē iſte qui iuidet
ſocio ſuo ꝙ eque bene vꝉ magis addiſcit vult ei oē
bonū et nullū malū:et ita nullo motu ꝯtrario ca⹀
ritati mouetᷣ circa eum:ſed mouetur motu inuidie
contra cū.ergo inuidia nō eſt contraria caritati.
ꝯtra hoc ar̄ ❡Contra.Caritatis eſt delectari de bono alicu
ius:triſtari vel ꝯpati de malo alicuius.qꝛ caritas
dicit Quis infirmatur et ego nō infirmor:ſed in⹀
uidie eſt ecōtra triſtari de bono et letari de malo
ſcdo ad idē igitur cum hec inuicē contrariētur:⁊ inuidia con
trariatur caritati. ❡Itē inuidia diſſentit a bono
alterius. vel ſimpliciter qꝛ bonū. aut quia nocēs
ſcꝫ diminuens.Si diminuēs: igitur vel excellen⹀
tiam ſuā vel eius laudē. Si excellentiā: illud erit
tm̄ ſuperbie.quia ſicut ſuꝑbꝰ letatur in ſua excel⹀
lentia:ita in vilificatione alioꝝ.et ita triſtatur in
diminutione ſue excellentie.Siliter ſi vt diminu
ens laudem erit ſolius inanis glorie.et ſi hoc. er⹀
go inuidia dicentit a bono ſimplicitᷣ:et caritas ſi⹀
Solutio. militer aſſentit.ꝰ eſt cōtraria caritati. ❡Qđ cō
cedimus primo directe.ſed tm̄ pietati ꝯtrariū me
diante caritate q̄ miam que eſt in largitiōe bono⹀
rum generat.ſicut dicitur ꝙ timor eſt ꝯtrarius ſu
perbie ſcꝫ mediāte humilitate quā generat.et eſt
bonū ſm ꝙ bonū eſt materia inuidie. qꝛ non vult
Inuidia et ei tm̄ bonū.Uñ inuidia ⁊ odiuꝫ ſunt diuerſa mala
odiū dꝛñt. in ſpecie:qm̄ diuerſi ſunt fines ſubſtātiales. Odi
um enim vult malū alij.Inuidia nō vult bonū vꝛ
bona:vñ volita ſunt diuerſa. quibus adeptis con
quieſcit voluntas ⁊ ideo diuerſa vicia. licet in di⹀
minutione conſiſtāt vni virtuti cōtraria ſcꝫ cari⹀
ti q̄ ſcꝫ vult alij oē bonū quātūcūꝗ bonū. Et ab
hac gn̄alitate excipit iuidia: qꝛ non vult tm̄ :⁊ ob
circa ꝯtraria. hoc contrariatur caritati Odiū ve
ro ꝯtrariatur Patet ꝰ ꝙ inuidia eſt diſſenſio a bo
no alteriꝰ apparente nocēte. Dicimus ꝙ non ſic
notatur diſpoſitio materie inuidie ſed cauſa mo⹀
tiua.ſicut cum dicimus ꝙ iuſticia tribuit quod ſu
um eſt : ſic non potatᷣ diſpoſitio materie ſed cau⹀
ſa mouēs ad opera iuſticie in proprijs materijs.

❡Cap̄.3.Utrum bonū ſimpliciter
ſit materia inuidie.

Ueritur de hoc qđ dicitur Paruulū oc Pꝛia q̄ſtio
cidit inuidia. Quia ita dicit glo. ſuper huiꝰ capuli
Iob.5.Paruulum occidit iuidia. quia
ei inuidet quē putat maiorē. vt diabo⹀
lus homini.cayn fratri.cuius ſacrificiū ſuo ꝓfer⹀
ri noluit. ❡Paruulus igitᷣ inuidia occiditᷣ:qꝛ ni⹀ Ar̄ ꝙ non.
ſi eſſet ſuꝑior de bono alterius nō doleret.et ſicvi
detur ꝙ materia inuidie non ſit bonū ſimpliciter
ſed excellens inꝗ̄tū excellēs.qđ eſt cōtra ꝓdicta
❡Item dicit Aug. ꝙ qui amat excellētiam inui Scdo per
det inferiori ne ei parificetur. Item paribꝰ: quia auguſti.
equantur.Item ſuꝑioribꝰ:qꝛ eis nō parificatur.
et ita oīs inuidia ē ex ſuꝑbia. ❡Sed cōtra.dicit In oppm̄.
gloſa in eodē.Si qua tꝑaliū deſideramꝰ:illi inui
demus qꝛ ea penitꝰ accipit:vel partē habēdo quā
titatē nobis reſtrigit. ꝰ ex ſola auaricia naſcitur
inuidētia. ❡Dicimꝰ ꝙ paruulus dicitᷣ virtute ſu Solutio.
ſpicatiōe reputatiōe.qꝛ talis nihil ſuſtinere pōt: ꝑuulus dꝛ
ſtatim mouetᷣ.Uñ inuidus dū alicuiꝰ bonis affli⹀ tripliciter.
gitur:q̄ſi de radijs ſolis obduratᷣ. Suſpicatione Auguſtinꝰ
hoc notat Aug.vbi iuidet īferiori ne ei parificetᷣ Gloſa.
Reputatiōe:vt ei glo.ei iuidet quē putat maiorē
❡Ad primū rn̄demꝰ vt priꝰ qꝛ ꝑ ſuꝑius nō nota⹀ Ad primuꝫ
tur materie diſpoſitio:ſed cauſa. ❡Ad vltimū di Ad ſecūdū
cimꝰ ꝙ ſi ex auaricia non excluditur ſuꝑbia : quia
mater ia viciorū finem ſuum inuenit et querit :q̄a
in pecunijs / ferculis / in vino / in mulieribus et
ideo appellata eſt ſuꝑbia vite ❡Uidetᷣ ſcdm eſſe Iterum ar̄.
quod diximus ꝙ bonū ſm ꝙ bonū materia ſit in⹀
uidie.qm̄ ita dicitᷣ Bonū eſt cuius apprehēſio de
lectat.ergo bonū apprehenſū non cōtriſtat.ꝰ nō
eſt materia triſticie igitᷣ nec inuidie q̄ eſt triſticia
❡Sed ad hoc dicimꝰ ꝙ illud verū eſt ſm ſe ꝙ bo Solutio.
num eſt cuius apprehēſio delectat. Itē in haben
te palatum bene diſpoſituꝫ.Sꝫ certe ſecus eſt in Aug.in cō⹀
ſuꝑbo:ſicut dicit Aug. in libro confeſſionū.Lux feſſionibus
egris oculis odioſa eſt : que ſanis eſt amabilis.
Chriſtus enim iudeis grauis fuit ad videndum:
quia contrarius operibus eorum Saꝑ.2.In quē
angeli deſiderant proſpicere.ſicut febricitāti dul
ce videtur:et eſt illi in veritate amarum.

❡Scda queſtio huius capituli.

Ueritur ſi inuidia eſt ſolū de tꝑalibus.
quia videtᷣ ꝑ verba Grego.Paruus eſt
qui terrena diligit. Paruꝰ inuidia occi Ar̄ ꝙ ſic ꝑ
ditur.Quia hac peſte nullꝰ moritᷣ niſi q̄ grego.
terrena appetit.⁊c̄. ❡Ad idem in fine e.glo. Si Secundo ꝑ
qua deſideramꝰ inuidemus qꝛ ea penitus accipit eundem.

Ayuntamiento de Madrid

aut partẽ habẽdo nobis quãtitatẽ reſtringit. Sꝫ
Gloſa. in ſpũalib⁹ nõ ẽ reſtrictio. q2 vt ibi dicit glo. Hec
Tertio. tota non proueniunt pluribus. ¶ Itẽ de codẽ et
circa idẽ Falſa delectatio nõ eſt niſi in terrenis ꝛ
de terrenis. igit̃ nec falſa triſticia. ſed inuidia eſt
Quarto ꝑ triſticia. igitur. ꝛc̃. ¶ Item Aug. i libro de vera
auguſtinũ. religione. Triſticia animi eſt carẽtia ab his reb⁹
quib⁹ fruat̃ vel frui volebat. Sed fruitio mala nõ
eſt niſi de terrenis. q2 hoc eſt totũ malũ hois frui
creatura: igitur horũ carẽtia eſt triſticia. et inde
In oppm̃. vt prius. ¶ Sed cõtra. diximus ꝙ obiectũ ꝓprie
inuidie eſt bonũ ſcꝫ ſm ꝙ bonũ. ergo ſiue tꝑale ſi
ue ſpirituale. ¶ Preterea. diabolus homini inui
Secundo. det ꝓpter regnum eternũ. ꝛ ita inuidia de ſpũali.
Tertio. ¶ Item diabolus caſtitatẽ vel ſobrietatẽ nobis
non inuidet: q2 carnali delectatiõe nõ vtitur: ſed
caritatẽ et ꝯcordiaꝫ quã in ꝑadiſo amiſit igit̃. ꝛc̃.
Quarto ꝑ ¶ Item iſaie. 13. Suſcitabo ſuꝑ vos medos q̃ ar
yſaiam. gentum nõ velint. ꝛc̃. ¶ Itẽ chriſtus iudeis fuit
Quinto. grauis ad vidẽdum: non niſi ꝓpter opera ſpũalia
Sexto per ¶ Itẽ Aug. in. 13. de ciuitate dei. Inuidia eſt ab
auguſtinuꝫ his que nobis nolẽtibus accidũt. hec ſunt etiam
Septimo. ſpũalia. igitur. ¶ Itẽ contriſtabile eſt quod voluũ
tati reſiſtit. ¶ Propter hoc dicim⁹ ꝙ inuidia eſt
tam de bono ſpũali q̃ꝫ tꝑali. et ꝓpter hoc dicitur
Solutio. fera peſſima. ¶ Dicimus ꝙ et ſi de bonis ſpũali-
bus ꝛ tꝑalib⁹ ſit: tñ ſemꝑ propter terrena mouet̃
inuidia. Aliquod eni terrenũ ſemꝑ eſt cauſa mo-
uens ſeu ꝯmouens inuidiam. Et ꝓpter hoc dicit
Gregorius Grego. Nullus hac peſte morit̃ niſi q̃ terrena ap-
per hec ad petit. Siliter vbi inuidet quis alij ſciam vel virtu
duo prima. tes: ideo inuidet q2 eas habẽdo partẽ ſibi reſtrin-
Ad tertiũ. git ſcꝫ rei tꝑalis. i. laudis. ¶ Ad tertiũ dicim⁹ ꝙ
delectatio falſa ꝑmanẽs nõ eſt niſi de trãſitorijs
Sed tranſiens põt eſſe et de ſpũalibus. ſicut qui
diligit caſtitatẽ / carnis mũdiciaꝫ / et hmõi. i his
quidem delectatur: ſed tñ in his finem non ponit.
Bernard⁹. Et hoc ẽ quod de his dicit Perſi. Praui negocia
tores ordine peruerſo de celeſtibus imitãt̃ ꝑ tꝑa
Ad quartũ lia. ¶ Siliter reſpõſuꝫ eſt ad quartũ: quia fruitio
talis et eſt de celeſtibus ꝛ large ſumit̃ ibi frui pro
Si q̃rat̃ de vti cum delectatiõe. ¶ Si querat̃ de diabolo qñ
diabolo re- videt deũ et inuidet. Et dicit̃ videt et inuidet. qd
ſpondetur. inuidet. q2 non vidit niſi eternũ. qđ verũ eſt. tñ in
uidet tꝑale ſcilꝫ preeſſe in ſuo regno.

¶ Arguitur cõtra illud: quia tꝑale
bonũ eſt cauſa motiua inuidie.

Dictum eſt q̃ꝫ materia inuidie eſt bonũ tẽ
porale ſiue ſpũale: ſꝫ tñ cauſa motiua ſẽ-
In marco. per eſt tꝑale bonũ. ¶ Sed ꝯtra in Mar
co in fine. Qui blaſphemauerit in ſpm̃ ſã
ctum reus erit eterni delicti: ſcilꝫ inuidie et odij.
Inuidia ergo eternũ delictuꝫ eſt igitur cauſã mo
tiuaꝫ nõ habet. qm̃ tñ ſpũale. qm̃ vt dicit Johẽs.
Johannes Mũdus peribit et ꝯcupiſcentia eius. Si g̊ manẽ
te inuidia tranſibit amor terreni: nõ eſt inuidia ſo
Secũdo ꝑ lum ex amore terreni. ¶ Item dicit glo. Diabo-
gloſam. lus nõ inuidet nobis ꝯtinentiã carnis: q2 carnali
delectatione nõ vtitur. Item abſtinẽtiaꝫ: quia ci
bis non vtitur: ſed caritatẽ et ꝯcordiaꝫ quia id do
cemus in exilio qđ amiſit in celo. Quod eni tꝑa-
le eum mouet vt hoc nobis inuideat imo eternum
manet felicitas amiſſa quã ſperam⁹. ¶ Quid eſt In oppm̃.
ergo qđ dicit glo. Null⁹ hac peſte morit̃: niſi qui
terrena diligit. ¶ Itẽ vt dicit Aug. Triſticia eſt Secundo ꝑ
carentia ab his rebus quib⁹ fruebatur vel frui vo auguſtinũ.
lebat vel ſperabat. Inuidet diabolus hoi. triſtat̃
ergo in eo eſt carentia ei⁹ rei qua fruebat̃ vel frui
deſiderabat illud igitur frui volebat. ꝛ inde triſta
tur quia eo caret Aut eſt eternum et triſticia bo-
na: nõ igitur inuidia. Aut eſt tꝑale ꝛ eternũ. g̊ ex
amore alicuius terreni in eo ſurgit iuidia. ¶ Itẽ Tertio.
eſto ꝙ aliquis multũ deſiderauit aliquã prebẽdã
et tandem adiudicata ſit ei oino: ꝛ poſtea collata
ſit alio amico vel fratri qui in nullo obfuerat Cer
te licet rem deſideratã videat in iſto: non tñ ei in-
uidet. Ergo ſola ꝓſpectio rei amate vel habite in
alio non mouet inuidiã in diabolo. g̊ erga hoiem.
oportet igit̃ ꝙ aliđ ibi ſit: nõ niſi tꝑale. ¶ Ad pri Ad primũ
mum dicim⁹ ꝙ verũ eſt ꝙ concupiſcentia peribit.
verum eſt q̃ꝫtũ ad actum et nõ q̃ꝫtum ad habitũ q̃
remanet in aia. ſm quod dicit Aug. ꝙ viciũ ẽ ma Auguſtin⁹
la eſt qualitatis qua aĩa cladicat: immo ſi poſſet
concupiſceret. ſicut dicit̃ de timẽte ſeruiliter: q̇a
viuit in eo peccandi volũtas. ꝛc̃. Ad ſcđm dicim⁹ Ad ſcđm.
ꝙ diabolus non inuidet nobis ꝯtinere / ſed carita Inuidia
tem. verũ eſt tñ: ſed etiã caritatẽ et adhuc nobis diaboli ex-
inuidet ex amore tꝑalis rei. Sicut enim primo in cõicatione
ſe elat⁹ appetijt preeſſe. ita vt dicit glo. adhuc tꝑalis boni
idem ſibi arrogat vt regnet in mũdo. et q2 per cari cauſatur.
tatem hoiem videt excellere hoc bonũ tanq̃ꝫ ſue
excellentie nociuum inuidet homini

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrũ inuidia ſit amor Qđ vide
tur. qm̃ ois virtus vt ait Aug eſt amor Arg̃ ꝙ ſic ꝑ
ordinatus. igit̃ per ꝯtrarium oẽ viciuꝫ auguſtinũ.
eſt amor inordinatus. igitur iuidia eſt
amor. Sed in oi amore eſt gaudiuꝫ ſiue leticia: et
triſticia ſiue dolor quia gaudiũ de adeptiõe ama
ti. triſticia de abſcentia vel amiſſione. igitur inui
dia eſt triſticia. igit̃ in triſticia eſt leticia. ¶ Dici Solutio.
mus ꝙ inuidia eſt amor. quia ẽ diſſenſio ab his re
bus q̃s contingere volum⁹. quia non vult ei tan-
tum bonũ. vnde in hmõi adeptione erit leticia: in
carentia hui⁹ boni eſt triſticia in pñtia. Propter per hec ptꝫ
hoc non ſequit̃ ꝙ in triſticia ſit leticia. qm̃ de alio ad argumẽ-
triſticia: de alio leticia: et cum inuidia dicitur tri- tum.
ſticia non ſecundum ſui ſpeciem nominatur: ſed a
conſequẽte vt dictum eſt.

¶ Cap. 4. de filiab⁹ iuidie et ꝯtinet tres q̃ſtiões

¶ Prima queſtio vtrum odium
ſit prima filia ſuperbie.

Queritur de filiabus quare prima poni
tur odium filia inuidia. qm̃ ſicut cari- Arg̃ ꝙ non.
tas vult proximo oẽ bonũ et quãtũcũq̃ꝫ
bonum: et vult nullũ malũ. ita odium
quod eſt contrariũ: vult oẽ maluꝫ. et
nõ vult bonũ: nec tñ bonũ. ſed iuidia vult non tñ
bonum. ergo inuidie et odij idẽ volitũ. ꝛ ita idem
¶ Preterea videtur ꝙ ſit filia ſuꝑbie vel inanis
glorie vt inuidia ſuꝑbus qui amat excellere ꝓſpi Secundo.
cit in illo tñ bonũ ꝑ qđ ſua excellẽtia minuit̃ ꝛ de
ſtruitur. ideoq̃ꝫ q2 ꝑ hoc minuitur ſua excellẽtia
et non vult ei malũ: ſed tñ non vult ei bonum. ſed

Ayuntamiento de Madrid

ob hoc dicitur inuidia filia ſuperbie igitur eadem
Queſtio in ratione et odiū. ¶ Item querit̃ de ſuſurratione q̄
cidens. eſt ſcd̃a ſpēs quid ſit. Si dicatur ꝙ ſit dectractio
occulta. ſꝫ occulta dectractio ꝛ manifeſta nō dif-
ferunt in ſpecie ſed in ſolo accidēte:igit̃ male poſi
ta eſt cū dectractiōe:imo ſola dectractio ponen-
Scd̃o ar̃ ꝙ da eſſet ¶ Itē querit̃ quomodo dicet̃ dectractio
non ſit filia filia inuidie. qm̄ inuidia nō mouet dectractioneꝫ
inuidie. ad ſuum finē:nec ibi inuenit̃ finis inuidie. ¶ Sic
enim auaricia gñat rapinā ꝛ homicidiū:qꝛ ꝑ hoc
Ar̃ de exul finem ſuū acquirit. ſic ſuꝑbia inanē gloꝛiā ¶ Itē
tatione. obicitur de exultatione in aduerſis q̄ ponitur fi-
lia inuidie. quia videtur eſſe vicium inuidie ipius
qm̄ de inuidia dicimꝰ Riſus abeſt quē nō alicui fe
cere doloꝛes. ergo exultatio eſt ipa inuidia. non
Secundo ꝑ igitur filia inuidie. ¶ Itē Bern̄. dicit ꝙ inpta le-
bernardū. ticia eſt gradus ſuꝑbie at hec q̄ eſt gradus ſuper-
bie eſt de caſu ſiue de aduerſitate ꝓximi. ꝛ hec eſt
exultatio in aduerſis. igit̃ exultatio nō eſt ponen
Ar̃ de triſti da filia iuidie. ¶ Siſr̃ obicit̃ de triſticia in ꝓ-
ria in ꝓſꝑis ſperis. q̄ ponitur q̄nta filia. qm̄ videtur ꝙ hec non
ſit filia inuidie: imo videtur eſſe ipa inuidia. quia
de inuido dicitur. Inuidus alterius rebus ma-
Gloſa. creſcit optimis. i. triſtat̃. Et glo. dicit. Inuidꝰ dū
alienis bonis affligit̃:quaſi de radiis ſolis obſcu-
ratur ergo affligit de bonis alterꝰ ſiue triſtari eſt
Solutio ſe- folius inuidie. nō igit̃ eius filie. ¶ Solutio. Qui
cūdū aliq̄s dam dicunt ſm̄ hāc ratiocinationeꝫ qm̄ in ſpecie
idē viciū inuidia et odiū. ſicut luxuria et adulteri
um: vel ſicut foꝛnicatio ꝛ adulteriū. et ꝓpter diffe
rentiam in accidente dicit̃ odiū eſſe ex inuidia vl̃
Opinio do eius filia Sed verꝰ dico ꝙ iuidia in ſpecie differt
ctoꝛis. ab odio. et hoꝝ fines ſubſtātiales diuerſi ſunt vt
Inuidie ſpe ſupꝛadictum eſt. ꝛ inuidia naturaliter pꝛecedit vt
cie dixit ab frequentius odiū. vt inuidere poſſumus aliis qui
odio. bus nullū malū volumꝰ. ſi inuidia permanēs fue
rit generat odiū quo alii volumus malū. Inuidia
enim q̄ eſt diſſenſio a bono apparēte nocēte gñat
Auguſtinꝰ odium. ꝛ quia vt ait Aug. aīa eſt locus delectatio
nis: vt obiciat triſticiā gñat odiū quo vult ei ma-
lum. quo adepto letatur. ¶ Et ſic pꝫ ſolutio ad ſe
Ad ſcd̃m. cundo obiectū. qm̄ odium erit a ſuꝑbia mediante
Ad tertiū. inuidia. ¶ Ad tertio obiectū pōt dici ꝙ ſuſurra-
tio et detractio nō differunt niſi ſm̄ ſtatū. et latēs
dicitur filia inuidie operta: creſcit in rixā: et eſt fi
lia ire. Et idē viciuꝫ ſm̄ diuerſos ſtatus pōt ad di
Aliter dꝛ. uerſas mr̃es reduci: Uel verius dectractio eſt fi-
lia inuidie. iuxta illud Simul ꝛ dectractio mater
filia liuoꝛis. et eſt qn̄ quis malū aperte dicit ꝛ pa
Suſurro/bi lam. Suſurratio qn̄ in ſecreto: non palam. Bilin
liguis/ ꝛ de guis qn̄ malū non dicit: ſed qd̄ bn̄factū eſt iuertit
tractoꝛ. in malū. et ſic hi tres differunt. De quibꝰ Eccſia-
q̄re inuidia ſtici. 28. Suſurro et bilinguis maledictus. ꝛc̄. Et
eſt mr̃ iſtoꝝ dicitur inuidia mat̃ hoꝛuꝫ: non vt auaritia rapine
periurii: ſed qꝛ diſponit et inclinat mentē ad illa.
ſicut vnum viciū dicitur eſſe cauſa alterius: tū qꝛ
in detrahente poſſunt eē diuerſe intentiōes vt il-
Nota hec. lum vilificet et ſic mouet ſuꝑbia. vel vt non appa
reat ſic inanis gloꝛia. vel vt bonū quod apparebit
nociuū iminuat ſic inuidia. vl̃ vt noceat ei ſic odi
Ad illud de um. ¶ Ad id quod dicit̃ de exultatiōe: dico ꝙ cū
exultatiōe. dicitur de inuido. Riſus abeſt. ꝛc̄. hoc nō dicitur

ratione mr̃is ſed rōne filie Uel dic ꝙ exultatio eſt aliter dicit̃.
de infoꝛtunio qd̄ accidit: ſed riſus pꝛopꝛiꝰ inuidie
de malo conſeq̄tur infoꝛtuniū de pauꝑtate vl̃ in-
firmitate vel hmōi. ¶ Ad illud qd̄ obicit̃ de ine- Ad illud de
pta leticia dicimus ꝙ ſm̄ diuerſas intēptiōes de inepta leti-
terminatas (vt diximꝰ) poſſunt ibi eſſe leticie ine- tia.
pte. adulterū dicit̃ (vt dictū eſt) de exultatione.
et pōt dici ꝙ exultatio et triſticia ſcꝫ: ſed pꝛopter
diuerſos actus diuerſimode noiatur.

¶ Secunda queſtio vtrum filie in
uidie ſint ſufficiētēr aſſignate.

Item queritur de tali diuiſione. qꝛ vide Ar̃ ꝙ non.
tur inſufficiēs qꝛ inuidus qui diſſentit a
bono apparente nocēte: et triſtat̃ ꝛ niti
tur deſtruere et hoc vult ſoluꝫ volūtate
et ſic eſt odiū. aut verbo et ſic ē ſuſurratio / vel de
tractio / vel exultatio Sꝫ ſicut verbo ita oꝑe. ergo
ſm̄ opus ſuū deſunt filie inuidie. vt iuxta ꝟbum.
ex ſola eni inuidia: nō p̄cedēte ira vel cupiditate:
poteſt quis alterius domū incendere. ¶ Si foꝛte Euaſio: cō-
dicatur odiū vt vulgo dicitur. ¶ Sed ꝯtra. Odi- tra quā ar̃.
um dꝛ volūtas dicendi que opponitur pietati: vt
amoꝛ mali pꝛout opponit̃ caritati: reddit pꝛioꝛ ob
iectio. Si ponitur i illa diuiſione ꝓut eſt volūtas
nocēdi: ergo male omittat̃ odiū oppoſitū carita-
ti. Si ꝓut vtrūq̄ ꝯpꝛehendit: non videtur ꝙ poſſi
to poſſit ſuſtineri. qꝛ nocere qd̄ eſt terminꝰ alteri-
us eſt in gñe malū: qd̄ eſt materia alterius nō eſt ariſtoteles
in genere. qꝛ vt dicit Ariſt. Bonū ꝛ malū nō ſunt Solutio.
in genere: ſꝫ ſunt genera alioꝝ. ¶ Dicimꝰ ꝙ ſunt Queſtio in
ille que i facto ꝯſiſtunt reducūtur ad exultatiouē cidens.
¶ Item q̄ritur de exultatiōe in aduerſis. vtrū de Et ar̃ pꝛio.
ſolis aduerſis ſpūalibus / videtur ꝙ hoc ſit odiuꝫ
quod opponitur caritati q̄ vult bonū ſpirituale vt
odiū vult malū ſpūale. ꝛ ita eo aduenīēte letatur
idem de ſpūalibus et tꝑalibus ſimul. qꝛ ſicut ca-
ritas oē bonum et quātūcūq̄: ita odiū oē malum
et quantūcūq̄ malū. Reſtat ḡ ꝙ exultatio hec cū
non ſit odiū erit de ſolis tꝑalibꝰ. ¶ Quod ꝯceſſo In oppm̄.
opponitur eo ꝙ balaā ex ſola inuidia peccauit: vt
filii iſrael foꝛnicarētur: quo facto exultauit: ꝛ hec
fuit de ſpūali aduerſo. ¶ Dicimꝰ ꝙ ſicut ſupꝛadi- Solutio.
ctum eſt iuidia naturaliter eſt de oī bono tꝑali vl̃
ſpirituali: ꝛ ſi cauſaliter de ſolo tꝑali Ita dico de
exultatione eius filia. qm̄ materialiter eſt de omī
bono tꝑali vel ſpūali: et ſi ſemꝑ tēpoꝛale moueat
Sed eſt vt ſupꝛadiximus de malo extrinſecus ad
ueniente: aut de ablatiōe rerū ſuarum: de infirmi
tate et ſi qua hmōi ſunt. Sed odiū eſt de eo quod
intꝰ accedit: vt de pauꝑtate aut debilitate. ¶ Si
militer obiectio pōt fieri de triſticia in pꝛoſperis
et eadē erit ſolutio. Et dicimꝰ ꝙ iuidia vnū viciuꝫ
carnale ꝛ ſpūale ꝛ capitale a fomite erit plerūq̄ i Suꝑbia nō
mediate vel mediate ſuꝑbia q̄ nō ē capitale viciū: eſt capitale
ſed videt̃ vna ꝛ regina ſeptē capitaliū vicioꝛum. vicium.

¶ Tertia queſtio huius capituli vtrum
ira ſit vicium capitale.

Secundo queritur: ſi ira eſt viciū capita- Ar̃ ꝙ non.
le. Quod non videtur qꝛ vt dicit Ira eſt
audax mendax leſe concupiſcētie. vt cū
auaro auferūtur diuitie: luxurioſo femi
ne: guloſo ſubtrahunt̃ epule. Et ſi hoc videtur ꝙ

Ayuntamiento de Madrid

ſingula vicia cõſequatur et ex his oꝛiatur. nõ er=
Secũdo arꝫ go erit capitale. ¶ Sed videtꝫ ꝙ ex ſola ſuperbia
oꝛiatur. qm̃ cum auarus iraſcitur de oppꝛeſſione
et de violentia: furto: rapina: et de diminutio tri=
ſtatur. et hoc eſt ſupbie. et ita videtur ꝙ ira exeat
a ſuperbia vbi et iraſcitur pꝛo concupiſcentia leſa
In oppm̃. ¶ Quo cõceſſo. Cõtra. de illo cui dolo ⁊ furtim
res auferũtur iraſcitur: et cũ eſt ibi alia oppꝛeſſio
Solutio. violenta. ¶ Dicimus ꝙ ſemp vel frequẽti⁹ ira vi
cium moꝛtale ſcʒ ira deliberata eſt ex ſupbia. qa
vt phi. Cum vis iraſcibilis diſcõfoꝛtatꝫ: timet/de=
ſperat. cum ꝓo confoꝛtatur: ſperat/audet/iraſcitꝫ.
q̃d audax. Ergo qui iraſcitur ſemp pꝛius eſtimat ſe poſſe ob
tinere ſe ſuperioꝛẽ eẽ. ⁊ ideo merito ex ſupbia eſt
ſemp et dꝛ audax mendax concupiſcentie leſe.

¶ Tractactus viceſimuſſecundus
continens tria capitula.

Equitur de ira. ¶ Queritur vtrũ ira=
ſci ſimplicitꝫ ſeu in ſe ſit malũ: et cuiuſ=
modi ſit viciũ. ⁊ quomodo ſit capitale
Secundo. vicium. Secũdo cui virtuti opponatꝫ.
Tercio de pturbatiõe q̃ annexa eſt ire
deinde de ſpeciebus quas ponit Damaſ. ſexto de
Arꝫ pꝛimo. eius filiab⁹. ¶ Pꝛimo videtur ꝙ iraſci ſimplicitꝫ
ſit malũ. qm̃ eſt permiſſiõis vt dꝛ ibi. ¶ Iraſcimi
ni et nolite peccare. Sed malum tm̃ permittitur.
Secundo. ¶ Iteʒ iubemur cohercere motũ ire ſi ſurgat. vt
ibidem dꝛ. ⁊ qd̃ malũ eſt ſolũ debemus cohibere.
Tertio. ¶ Item ibidẽ dꝛ ꝙ venialis ẽ ira que nõ ducitur
ad effectum. Sʒ nichil veniale niſi malũ. igitur il
la ira que nõ ducitur ad effectũ eſt mala. ſed con=
ſtat ꝙ illa que ducitur ad effectum mala eſt ⁊ moꝛ
talis. ergo oĩs ira malũ ſimpliciter ſiue iraſci ſim
Quarto. pliciter. ¶ Item dicit dionyſi⁹ ꝙ ira in cane lau=
dabilis vt pote ſue nature cõueniẽs: qꝛ eſt aĩal cu
ſtoditiuũ. in hoĩe vituperabilis: vt pote ſue natu
re diſſonum. Eſt eni homo natura aĩal manſuetũ
Quinto. ¶ Item ira eſt appetit⁹ cõtrarij doloꝛis. ſed vel=
le alij doloꝛẽ eſt velle alij malũ. ſed malũ eſt velle
Sexto. alij malũ. igitur iraſci ĩ ſe malũ. ¶ Itẽ ira eſt ap
petitus vindicte. Sed ait dñs. Michi vindictã ⁊
ego retribuã. vt legitꝫ. ix. in pꝛincipio. f. ꝯ. lxx. vbi
habemus Appꝛopinquauerũt viſitatiões tue. er
Septimo. go appetere vindictã quoddã malũ eſt ¶ Itẽ Le
ui. xix. Nõ queras vltionẽ: nec memoꝛ ſis iniurie
ciuium tuoꝝ. Sed hoc eſt iraſci ꝯm hãc diffinitio
In oppm̃. nem. ergo iraſci in ſe malũ ¶ Sed ꝯtra. Appetere vi
dictam ꝯm ꝙ hic accipitꝫ. i. vel per ſe vel ꝑ aliũ põt
eſſe bonũ et malũ. per aliũ bonũ: quia opus iuſti
cie. qꝛ vindicatio eſt vna ſpẽs iuſticie ꝯm tulliuʒ.
Secundo. et põt eſſe malũ qñ per ſe in caſu non ꝯceſſo a iu=
re. ergo eſt indifferẽs. ¶ Itẽ vt dicitur ĩ pꝛedicta
glo. pꝛimus motus ire qui ſurgit in nobis nõ eſt ĩ
Tertio. poteſtate nr̃a ¶ Itẽ eſt inuincibilis. ergo videtur ꝙ
Quarto. iraſci ſimplicitꝫ nõ eſt malũ. ¶ Itẽ videtur ꝙ ira
idem ſit ꝙ odium. qm̃ ira eſt appetitus ꝯtrarij do
loꝛis qui doloꝛ eſt malũ pene et ira malũ. ergo ira eſt
appetitus mali: et ita amoꝛ mali quod eſt odium.
Solutio. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ iraſci pꝛout dꝛ ira appetit⁹
contrarij doloꝛis ſe maluʒ eſt. ſicut velle pꝛeeſſe:
Auguſt. ex velle laudari in ſe vel ſimpliciter malũ. Sed ꝯm ꝙ
ponit illud ira eſt appetitus veri eſt indifferens. ¶ Nã illud
ꝯm Aug. Michi vindictã. ⁊c. locũ habet vbi nec ꝯtra hoc arꝫ
per ſuperioꝛẽ nec per aliũ ius mihi fieri põt illud
leuiti. qñ reconſiliatio facta eſt. ¶ Sʒ cõtra hoc
ſic. Quod in pꝛima diffinitiõe diffinitꝫ eſt ſimplici
ter malũ. qd̃ in ſcd̃a indifferens ergo non idem in ſpe
cie hic inde diffinitur. ¶ Sed dico ꝙ non idẽ ꝯm Solutio
idem eſt diffinitum ¶ Ad aliud dicimus ꝙ ira eſt Ad aliud.
appetitus contrarij doloꝛis iungẽdi doloꝛẽ ꝯtra
doloꝛem. vt ipſe actus ſit pꝛia et pꝛopꝛia materia
ire. at ip̃m malum eſt materia odij.

¶ Cap̃. 2. cui virtuti opponitur ira.
¶ Tertium capitulum.

Ecũdo q̃ritur cui virtuti opponitꝫ. Vide Tertia que
tur ꝙ patientie. quia ita dicit Iſidoꝛus ſtio.
ſuper Deutero. 7. vt in coꝛde nr̃o foꝛni= Arꝫ pꝛimo.
cationis caſtitas obtineat locũ: furoꝛis
patientia locũ: triſticie ſalutaris leticia. Sʒ caſti
tas contraria eſt foꝛnicatiõi: triſticie leticia ſalu
taris. ergo pꝛimũ. ¶ Itẽ videtur ꝙ ſit ꝯtraria iu Secundo.
ſticie cuius eſt vindicare ꝓut opoꝛtet: qꝛ vindica=
tio eſt ei⁹ ſpẽs. ergo appetere vindictã ꝓut nõ opoꝛ=
tet erit iniuſticie que eſt ꝯtraria iuſticie. ¶ Item Tertio.
videtur ꝙ ſit ꝯtraria ire per ʒelũ cui⁹ eſt velle vin
dicare pꝛout opoꝛtet. igitur erit vicij oppoſitum.
Sed hoc eſt ire vicij. ergo pꝛimũ ſicut velle dare ꝓut
non opʒ eſt vicij oppoſiti ſcʒ pdigalitatis ¶ Itẽ Quarto.
videtur ꝙ opponatur mãſuetudini. qm̃ ille mãſue
tus eſt vel mitis quẽ nõ rancoꝛ vel ira afficit. ergo mã
ſueti eſt nõ affici ira pꝛout opʒ eſt manſuetudinis
Sed ire vicij eſt iraſci pꝛout nõ opʒ. ergo ſicut mot⁹
ſunt contrarij ita ⁊ radices ſcʒ ira ⁊ manſuetudo.
ſicut dare ꝓut nõ opoꝛtet ⁊ non dare pꝛout opʒ:
ſed dare et retinere ſunt vicij ⁊ ꝟtutis ꝯtrarij ſcʒ
pꝛodigalitatis et largitatis. ¶ Itẽ ꝯm hoc videtꝫ Contra di
ꝙ ira per ʒelum ⁊ mãſuetudo ſint vna virtus et ea cta arꝫ.
dem: quia habẽt vnũ viciũ ſcʒ irã viciũ cõtrariũ.
Nã vnũ: vni tm̃ ẽ ꝯtrariũ. ¶ Itẽ ire per ʒelũ ꝓut Secundo.
opʒ manſuetudinis non iraſci ꝓut opʒ. ergo ſicut da
re pꝛout opʒ: non dare pꝛout opʒ ſunt eiuſdẽ virtu
tis. ita iraſci ꝓut opʒ: et nõ iraſci pꝛout opʒ eiuſ=
dem. ergo pꝛimũ. ¶ Itẽ hic ſunt duo extrema da Tertio.
re ſupflue: non dare ſupflue. i. minus retinere. et
vtrumqʒ vicij inter hec duo media laudabilia. ſcʒ
dare pꝛout opʒ: nõ dare vt opʒ. et vtrũqʒ vni⁹ vir
tutis. qui ab altero ſcʒ a dare dꝛ largitas: ab alte
ro ſcʒ non dare dꝛ parcitas et vnica quidẽ virtus
igitur a ſimili cũ hic ſint duo extrema. iraſci ſup=
flue: non iraſci ſupflue ſcʒ nunqʒ. et vtrũqʒ vitupe
rabile. Siliter inter hec erũt duo media laudabi=
lia ſcʒ iraſci ꝓut opʒ. ⁊ erunt eiuſdẽ virtutis ab al
tero ſcʒ ab iraſci dicta manſuetudo. Quod ꝯceſſo Pt ꝯcedi.
eadem rõne ira per ʒelũ erit patiẽtia quia ſicut ſe
habet manſuetudo circa oppꝛobꝛia: ita patientia
circa coꝛpis aduerſa. Quod cõceſſo. Cõtra. Pa= ꝯtra hoc arꝫ
tientia eſt ſpecies foꝛtitudinis. ira ꝑ ʒelum iuſti=
cia. igitur hec non eſt illa. cũ iuſticia nõ ſit ſub foꝛ
titudine vel ecõuerſo. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ira Solutio
vicium opponitur ire per ʒelum. ¶ Ad pꝛimũ di Ad pꝛimũ.
cimus qm̃ patiẽtia non opponitur directe ire: ſed Ira nõ di=
quoniã per quãdam cõſequentiam excludit iram. recte opo=
Qui eni equanimiter tolerat illata incõmoda de tur ĩpatiẽ=
facili non iraſcitꝫ. idcirco dꝛ locũ teneat ire poti⁹. tie.

Ayuntamiento de Madrid

Ad ſecūdū ¶ Ad ſcōm pꝫ ſolutio. Ira ꝑ zelū eſt iuſticia. ira
Ad quartū et quintum — et oppoſita iuſticia quedā. ¶ Ad quartū et quin-
tum ſoluimus per interēptionē. dicim⁹ em̄ ꝙ non
iraſci ꝓut opꝫ nō ē māſuetudis ſed equanimit̄ pa
ti opprobria. ⁊ ex hoc ſequit̄ nō iraſci Et ꝓpt̄ hoc
dicitur in glo. ſuꝑ Math. ꝙ mitis irav̄r rācore nō
ꝯtra hoc af — afficitur. ¶ Sꝫ cum ꝯtraria habeāt eē circa idē.
i. circa eādē naturam qm̄ viciū ẜm ꝙ ſuꝑfluū ⁊ di
minutum inordinat. virtus media ordinat ponēs
et ꝯſtituens mediuꝫ. vn̄ opꝫ ꝙ ſint circa eandē. et
ira per zelū iraſcit̄ vicijs. ira viciū nature. et hec
Solutio. — non ſunt eadē vident̄ non eſſe cōtraria. ¶ Sꝫ ad
hoc dicimus ꝙ cū dico iraſcit̄ vicijs nature. non
pono per datiuos materiā: ſed circūſtātias. ſicut
cum dico dare diuiti. dare pauꝑi. ẜm hoc videtur
ꝙ ira per zelū inter irā viciū ⁊ viciū ei oppoſitum
Iterum af. — quod ꝯſiſtit in diminutiōe. ¶ Sed ꝯtra. Ariſtote
les in ethicis dt̄ ꝙ hūilitas media eſt inter iracū
diam et iraſcibilē. nō ğ ira. cū hec ſic ſpecies iuſti
Solutio. — cie: et illa fortitudis. ¶ Solutio. Ariſt. ponit ibi
nomē cauſe pro noīe effect⁹. hūilitas facit ꝙ hūi
lis non iraſcit̄ qn̄ debet: nec cui. ⁊ ſic de alijs. Itē
facit ꝙ iraſcitur prout debet q̄ omnia ſunt ire per
zelum: ideo quia hūilitas cauſat eam. ⁊ ſic Ariſt.
cauſam poſuit ꝓ effectu. Sed cuꝫ dixit ꝙ veritas
que eſt virtus qua aliquis dicitur veridicus. i. ve
ra dicens, de ſe et de his que ad ſe ꝑtinent habet
vicium oppoſitū in ſuꝑfluo ſuperbiaꝫ. quod eſſet
falſum niſi poneretur cauſa ꝓ effectu. Ex ſuꝑbia
enim eſt ſeu inani gloria qđ vere idem eſt ſit ꝙ ho
mo ſuperabundet dicendo de ſe vera: et tamen nō
eſt propter ſuperbia vel inanis gloria.

¶ Quartum capitulum.

Quarta q̄ſtio. — Quarto queritur de ꝑturbatiōe. vtrū oī
ire ſit annexa: vel ire inq̄ꝫtū ire. Qꝫ ire
Af ꝙ ſic ꝑ gloſam. — vicio ſit ānexa cōſtat. ¶ Item videt̄ de
ira per zeluꝫ qꝛ gloſa dicit ꝙ hec turbat
In oppm̄. — mentis oculū: vt poſtea reddat clariorē: ſicut col
lirīū oculum corꝑalē. et ita oī ire eſt annexa per-
turbatio. ⁊ ita ire ẜm ꝙ ira. ¶ Sꝫ cōtra. Ira per
zelū fuit in chriſto q̄ eſt virtus: qn̄ eiecit vēdētes.
ergo perturbatio. et nō ſenſualitatis ſed rōnis. qꝛ
ira per zelū q̄ eſt virtus eſt tm̄ rōnis. ergo pertur-
batio ei⁹ ſolius eſt rōnis. ğ fuit in rōne ꝑturbat⁹.
Sed cōtra hoc ē yſaias — ¶ Contra. Iſa. Non erit triſtis nec turb. qꝛ hoc
nō poſſet intelligi de perturbatione ſenſualitatis
Iterum af — ſcōm quā legit̄ perturbatus fuiſſe. ¶ Itē falſum
videtur dixiſſe Iſaias. qꝛ Iohēs dt̄ Perturbauit
ſe Ieſus. Non niſi voluntarie. ğ illa ꝑturbatio fuit
q̄ſtio ſcidēs — volūtaria. igitur li. ar. ğ rōnis. ¶ Item queritur
Solutio. — vnde eſt ꝙ ira purgat mentis oculū. ¶ Dicim⁹ ꝙ
Ire ẜm ꝙ ira nō ē ānexa ꝑturbatio. — ire ſcōꝫ ꝙ ira nō eſt anexa ꝑturbatio: ſed ire vicio
ſcōꝫ naturā infirmi ſubiecti. qꝛ eſt in hoīe īfirmo.
hoc nichil aliud eſt q̄ꝫ ſuſpicatio īpotentie ſiue ti-
mor de infirmitate. qđ idem eſt. qꝛ timor eſt ſuſpi-
catio mali. Non enī iratus perturbat̄: qꝛ ſuſpicat̄
nota đ xp̄o — et timet ne ſe poſſit vindicare. Unde licet ira per
Ad argumentum. — zelū fuerit in chriſto: nō tn̄ fuit ī illo alia turbatio
talis. ſciebat enī ꝙ null⁹ ei eiicīēti poſſet reſiſtere
Et ita verꝫ eſt qđ dixit Iſaias Nō erit triſtis neqꝫ
turbatus ¶ Ad hoc qđ obicit de Iohāne dicim⁹
ꝙ illa turbatio fuit voluntaria q̄ꝫtū ad ſuū initiū:
ſed tn̄ naturalis q̄ꝫtū ad cōſummationē ſiue perfe-
ctionē. ſicut patet in latrone cū debet ſuſpēdi co
gitat de patibulo: nō niſi volūtarie facit ſcilicꝫ ꝙ
aſcendat ad imaginationē: hinc in eſtimationē in
q̄ꝫtum aſcēdit ꝑturbat̄ naturalit̄ et timet. ¶ Ad — Ad vltimū.
vltimū dicim⁹ ꝙ oīs motus penalis qui eſt ex ca-
ritate cadens in aīam eā purgat eo ꝙ eſt cōtrari⁹
radici oīs pcti ſcilꝫ libidini. idcirco extirpādo ra
diceꝫ pcti ab aīa purgat eā. ſicut liſciuia q̄ ſordes
purgat/lauat. quas ſi nō inuenit: veſtē clariorem
reddit. Dictū eſt ꝙ ire ꝑturbatio ānexa eſt ꝑ quā
ita contrariat̄ ſcientie vt dicūt ſancti dono ſpūs — Exemplū.
ſancti que eſt electio faciēdoꝝ. ¶ Sed hec ꝑtur- — Contra dicta af.
batio non eſt niſi ſuſpitio vel timor ſiue eſtimatio
ꝙ non poſſit vindicare. ⁊ hec forſā eſt veritas que
dam. Ueritas aūt ꝟitatē nō excludit a cognitiōe
nec cecitatē inducit. vt dt̄. Augu. in libro de ꝑfe
ctione iuſticie. Infirma mēs eſt que qđ faciendū
eſt vel cecitate non iuidet vel difficultate nō pre-
bet Sic ğ per hāc ſuſpitionē nō eſt ſanitas in aīa
per quā īpediatur videre quid faciēdū. et ideo ẜm
hoc ira nō eſt cōtraria ſciētie dono nec ꝓpter ma
lam voluntatē: ſic omni pctō ꝯtrariū eēt donū ſci
Solutio. — entie. ¶ Dicim⁹ ꝙ ibi eſt duplex eſtimatio ſeu ti
mor ſeu ſuſpitio illa quā diximus. Item alia q̄ eſti
mat illū qui iniuriā intulit inimicuꝫ vel timet ſeu
ſuſpirat: q̄ inimicitia eſt vnū coꝝ que timent̄ ſicut
infirmitas. ⁊ hec eſtimatio vel ſuſpitio falſa ſemꝑ
Auguſtin⁹. — Malicia em̄ qui nos exercent nō ſunt reputādi ī
mici: qꝛ ſunt flagellū vt dicit Aug. quo dn̄s flagel
lat quē recipit: ⁊ lima qua limat in electis rubige
nem pcti. ergo hec falſa ſuſpitio, caliginem ⁊ ceci
tatem inducit et illam perturbationem.

¶ Tractatus viceſimuſtertius. de ſpeciebus ire
Et continet tertia capitula.

¶ Ca. i. de ſpeciebus ire ẜm Damaſce.

Sequitur de ſpēb⁹ ire quas ponit Dama
ſce. ⁊ ſunt tres vt dt̄. Fel ſiue fellea paſ-
ſio inauia q̄ ſignificatur: ſcilꝫ ira ſimplex
ira permanens q̄ inauia dicitur vl̄a per
manendo vel a meōrie tractando. Item ira tem-
pus vindicte obſeruans. Fellea aūt paſſio eſt ei⁹
cui circa cor ē ſanguis aſcenſio ⁊ ex acutis vapo
ribus fellis feruens. Cum enim nobis iniuria in-
fertur vel eſtimamus inferri triſtamur: et ex ciſta
fellis ſtricta exalant̄ acuti vapores vſqꝫ ad cor q̄
ſanguinem circa cor accendunt ad appetitum re
punctiōis ſeu vindicte. vnde dicit ꝙ fellea paſſio
eſt habens principium et motum: qua ſcilicet eſt
deſideriū repunctionis principiū ſcꝫ aſcenſioneꝫ
Prīa q̄ſtio. — ſanguinis. ¶ Sed quomodo ſpecies he diſtingu
untur. Nunqđ ira trāſiēs: ira ꝑmanēs ſunt eiuſdē
ſpeciei: ſicut ſūt luxuria ꝑmanēs luxurioſa tran-
Alia q̄ſtio. — ſiēs. Itē ira q̄ tp̄s vindicte obſeruat et q̄ non ob-
Solutio. — ſeruat: nōne eiuſdē ſpēi ſunt? ¶ Dicim⁹ ꝙ ſic. ſit
iſta diuiſio ẜm accidens. ſicut dr̄ ꝙ hō thebanus:
homo roman⁹ ſunt diuerſe ſpēs homīs. qđ innuit
idem poſt ponens in diffinitiōe ire in qua omnes
Quid ira. — conueniunt ſcꝫ Ira eſt audax vindex cōtra legem
Iterum af. — ¶ Sed iteruꝫ obicitur ſicut Damaſ. ꝙ fel ſiue fel
lea paſſio ē paſſio mixta. Sꝫ ꝯtra vt dicit hec eſt
habens principiū ſcꝫ aſcenſionē ſanguinis motu

Ayuntamiento de Madrid

ſcȝ deſideriũ repũctionis. primũ non eſt in aĩa ſȝ
Secundo. ſcd̃m ſoliũ:et eſt ſimplex paſſio. ¶ Itẽ ſicut dicit
Damaſ. duo ſunt i aĩa: rõnale ⁊ irrõnale. primum
qd̃ imperat Itẽ irrationale duplex. vnũ qd̃ eſt in
obediẽs rõnali ſicut et dicit .i. pulſatiuũ ꝑ actio
nem ſcilȝ inſpirandi et expirandi ſimiliter nutriti
Duplex obediens. uum/augmentatiuũ/formatiuum. Obediens du=
plex: ꝯcupiſcibile ſcȝ ⁊ iraſcibile. Si igitur ira eſt
paſſio mixta: igitur ex cõcupiſcentia et ira. Et vi
detur ꝙ ita debeat dici ꝙ ideo dicitur mixta: quia
Quid appetit q̃ iraſcit̃. ibi duplex paſſio ꝯcupiſcentie et ire. Appetit qui
iraſcitur vindictã: qd̃ eſt deſideriũ repũctionis.
Item appetit delectari in vindicta vt hec ſit ꝯcu
piſcibilis: ſicut volumꝰ cognoſcere deum in deo
cognito. et hec non ſunt vniꝰ virtutis: ſed primuȝ
fidei: ſecũdũ caritatis cuius eſt deſideriũ fruẽdi
deo. Scd̃m hoc erit ire appetitus vindicte inq̃ʒtũ
vindicte. ſȝ ꝯcupiſcẽtie erit deſideriũ delectãdi i
ꝯtra hoc ar̃ vindicta. Sed ꝯtra. Fellea paſſio eſt (vt dixi) ha=
bens principiũ ⁊ motũ qui eſt deſideriũ repũctio
nis ꝙ aſcenſio ſanguinis preceſſit ad cõmouendũ
deſiderium illud. vnde dicitur Fel commouet irã
Nullus alius modus preceſſit qui eſſet delectãdi
in vindicta abſtinentia. et ita eiuſdẽ tantũ virtu=
tis eſt et abſtinere de abſtinẽdo. vel in abſtinẽdo.
Idem de caſtitate. ſiliter eiuſdẽ vicij eſt deſide
Secundo. rare vindictã: et delectari in vindicta. ¶ Itẽ ira
eſt deſideriũ vindicte ſcȝ inq̃ʒtũ boni. q: qui iraſci
tur: illum qui iniuriam infert vel quem eſtimat in=
iuriã inferre eſtimat dignũ ãguſtia. ⁊ ita in eo eſt
deſideriũ vindicte vt boni ſcȝ delectabilis Sed q̇
appetit vinũ vl̃ dulce vel i vino delectari vel i dul
cedine vini idẽ appetit: et vult: igitur a ſimili. qui
deſiderat vindictam vel delectari in vindicta idẽ
volitum hoc frui vindicta ⁊ hec eſt ipſa libido vin
dicte que eſt ira viciũ. et ita falſum eſt ꝙ vnum ſit
concupiſcibilis: alterũ ſit ire. Nec eſt ſilr̃ qd̃ indu
citur de fide ⁊ caritate Cũ quis eñ vult cognoſce
re deũ et delectat̃ in deũ cognouit deũ. nõ dico i
cognitiõe dei qd̃ eẽt fidei ꝓprie. ⁊ hoc aliq̃s vult
vindicari ⁊ vult delectari in ipſa vindicta: non in
alio a vindicta. dicitur tñ mixta paſſio: qm̃ ſemꝑ
ibi eſt aliqua concupiſcentia leſa: vt dictũ eſt. vñ
de ira dicitur audax vindex concupiſcentie leſe.

¶ Scd̃m capitulũ. Utrũ rixa ſit filia ire.

Prima q̃ſtio vtrũ rixa ſit filia ire. Ar̃ ꝙ non.

SEcundo queritur de filiabus ire que
ſunt ſm gloſam. rixe/ timor/ contume=
lie/ clamor/ indignatio/ blaſphemia.
¶ De rixa primo querit̃ quomodo ſit
filia ire. Hec eñ eſt altera a generati=
ua pene Qui enim irã comminatur non inferi eã.
Non ergo ira que eſt appetitus vindicte rixã ge=
nerat per mediationem nec per affinitatẽ vel con
Scd̃o ar̃ de aliis. ariſtoteles trarietatem. ¶ Item videtur ꝙ contumelia: cla=
mor/indignatio/blaſphemia non ſunt filia ire: ſed
ꝙ ſint ira que eſt vt dicit Ariſto. appetitus vindi=
cte propter apparentem examiationem. i. contri
ſtationem. Iraſcens eñ ei qui ſibi infert iniuriaȝ
vel quã eſtimat ſibi inferre appetit dolorẽ ¶ Cõ
tra. Eſtimat eum dignum anguſtia. vt dicit. Da=
maſce. at his quattuor ãguſtia infertur. et hec eſt
repunitio: ſed eius vicij eſt velle repunire quod
eſt ire. et repunire quod fit in illis quattuor. Si=
cut eiuſdẽ vicij eſt velle fornicari ⁊ fornicari velle
adulterari ⁊ adulterari. igr̃ a ſimili: velle repuni
re ⁊ punire. ⁊ ita cũ his quattuor repuniamꝰ non
ſunt filie ire: ſȝ ipſa ira. ¶ Sic ꝓbat̃ ꝙ homicidiũ **In oppm̃.**
eſt ira q: occidendo aliq̃s ſe vindicat. ſilr̃ ⁊ rapina
Sepe eñ aliq̃s volẽs vĩdicare occidit: alij aufert
bona ſua. ¶ Dicimꝰ ꝙ verum eſt ꝙ ira eſt deſide **Solutio.**
rium repunitiõis vel vindicte. et lȝ vindicare ſit **Ira ẽ appetitꝰ vĩdicte**
generale: q: vel rapiẽdo vel occidendo vel oppro
brium dicendo. et cũ ſe vindicta aliquis: tñ volun
tas que in iſtud gñale particularis eſt et particu=
lare facit viciũ. ⁊ volũtates q̃ cadunt circa diuer
ſa ꝑticularia vt occidere rapere blaſphemare ꝑ=
ticularia vicia gñant. et ſic velle vindicare ſe et **Uelle vindicare ⁊ vindicare nõ ſũt eius vicij.**
vindicare non ſunt eiuſdẽ vicij. Sȝ primũ vicium
ſcd̃a vicia multiplicat. et ſi eñ genus multas ſpe
cies contineat predicatione: tñ voluntas q̃ ſtat
in gñe non eſt gñalis ad volũtates q̃ ſtant in ſpẽ
ſicut patȝ in ſcientia cogitatione: et quaſi in oĩbus
que ſunt rationis. ¶ Sȝ cõtra hoc obicitur. Sub **ꝯtra iſta ar̃.**
uenire egentibꝰ eſt gñale et executionem recipit
i multis. ſ. potare ſitientes: veſtire nudos ⁊ ſic de
alijs. tñ q: hec oĩa ꝯueniunt in hanc ꝯmunẽ rõnẽ
ſcȝ ſubuenire egenti in quo eſt intenſio mĩe. Oĩa
iſta oꝑa ſpẽ differentia/ ſunt: tñ vniꝰ ꝟtutis in ſpẽ/
⁊ vnius ⁊ eiuſdẽ virtutis eſt velle ſubuẽire primo
egenti: et velle potare cibare de carcere ſoluere:
et ſic de alijs. ad q̃ ſcȝ tenemur ex amore quẽ ha=
bemus ad corpus tenemur iuuare et ſuſtẽtare: igi
tur a ſili. cũ vindicare ſit genꝰ executionẽ habẽs
in multis. ſ. rixari indignari clamare ꝯuitiari per=
cutere occidere rapere. q̃ oĩa conueniunt in ꝯmu
nem rationẽ. vindicare que eſt intẽtio ire in ipſis
ergo eiuſdẽ vicij cuiꝰ eſt velle vindicare. ¶ Dici **Solutio.**
mus qm̃ in vicijs ⁊ in virtutibus quedã opera tñ **Ad opꝰ põt eẽ plurimũ virtutũ aut viciorum.**
habent vnam ordinationem ad opus: quedã plu=
res comparationes ſiue ordinationes. verbi grã.
Ieiuniũ eſt affectiuũ quddam corporis. Item ie
iunio. i. cibo ⁊ potu horis ſtatutis et certis ⁊ tẽpe
rate ſumptis ad ſuas operationes naturales ⁊ vo
luntarias que in eo exercet̃ humiliꝰ redditur. vñ
Aug. Qui corpus affligunt non id agũt vt corpꝰ **Auguſtinꝰ**
non habeant ſed vt ipm promptũ ad diuina ſerui=
tia poſſideant. q̃ʒtuȝ ergo ad hoc qd̃ eſt afflictiuũ
corporis ieiunare eſt ſatiſfacere. vnde cũ ſatiſfa= **Ieiunare ẽ iuſticie ⁊ tẽperantie.**
ctio ſit ſpẽs iuſticie ſic ieiunare eſt opus iuſticie:
q̃ʒtum ad ſcd̃am ordinationem eſt opus tẽperãtie
Et ita idem opus plurium virtutũ. Idẽ eſt in coi= **Exemplum**
tu cum vxore: q: poteſt eſſe iuſticie. item et conti=
nentie. Similiter diſtinguẽdũ in vicijs vt vbi ali
quod opus plures habet ordiatiões poſſet eſſe di
uerſoruȝ viciorũ. vt in occidere hoĩem in blaſphe
mare: ⁊ ſic de alijs. q: inq̃ʒtũ ad hoc ẽ ꝙ repunitio
poſſunt eſſe ire: et q̃ʒtũ ad alterã ordinationẽ ſunt
alterius vicij. qd̃ nõ eſt ira: ſed eiꝰ filia. vt in opi=
bus mĩe differentibus non eſt niſi vna ordinatio
q̃ʒtum iuuant et ſuſtentãt. Et idcirco cũ illud tan
tum intendat qui miſeretur non ſunt niſi vnius tñ
virtutis oĩa opera ſcilȝ mĩe. ſicut fornicari nõ hȝ
niſi vnã ordiationẽ ideo velle fornicari ⁊ fornicari
idẽ ſunt. Sȝ ſi vnũ opus ꝑticulare diuerſas hr̃et

Ayuntamiento de Madrid

operationes in vno opere poſſent eſſe diuerſa. vi-
cia vt in defloratione virginis: quia homicidium
et fornicatio. ⁊c. et vnum vicium et diuerſa. hec
circa talem diuiſionem.

¶ Prima queſtio vtrum timor ſit
filia ire. Capitulum tertium.

Arguitur ꝙ non. Hunc de partib⁹ et primo de timore. quo
modo ponitur filia ire: quia ſi poſtꝙ ille
qui vult vindicare ſe timet ne poſſit aſſe
qui quod amat: pari ratione erit filia ſu-
perbie ianis glorie: quia ille timet ne poſſit excel
lere quod amat. alius ne poſſit aſſequi laudẽ quã
effectat. Et idem de oĩ vicio vbi eſt aliquis amor
quomodo generat timorem: quia nõ per mediatio
nem cum per hanc non aſſequatur finem ſuum: im
Secundo. mo magis expellitur a fine ſuo. ¶ Item non per
affinitatem vel ſimilitudinẽ: quia ira eſt corrupti
ua timoris: ſed nec per ꝯtrarietatem: quia ſit con
Solutio trarius dono ſcientie: ergo non eſt ei⁹ filia. ¶ So
lutio. Ille timor quem diximus non eſt filia ire: ſ;
eſt comes cuiuſlibet vicij. Ubicunqꝫ enĩ eſt amor
ad minus illicitus ſequitur timor: vel de non adi-
Duplex ti- piſcendo amato vel de amittendo. ¶ Sed eſt ibi
mor. naturaliter alius timor. ſ. inimicitie que eſt vnum
de quinqꝫ que timentur. Semper enim qui vult ſe
vindicare timet habere inimicu;. ſicut qui alij be
nefacit expectat eum habere amicum. generatur
quõ ira ge- autem ab ira non per ſimilitudine;: ſed affinitatẽ
nerat tiorẽ. vel vicinitatem. ſicut humilitas manſuetudinem
q̃ſtio īcidẽs ¶ Queritur quid ſit clamor in quo a rixa et cõtu
de clamore melia differt et quomodo generetur ab ira. ¶ Et
Solutio. dicimus ꝙ eſt imoderata exultatio vocis timore;
incutiens. vt quando dominus in domo ſua irat⁹
immoderate vocem exaltans toti familie timorẽ
incutit. Ex quo patet differentia a rixa que eſt in
comminatione pene et contumelia q̃ eſt in expro-
bratione turpium. et inhoneſtorum. et generatur
ira per mediationẽ quoniam ſemper anguſtiatur
quibus iraſcitur: timorem enim ſemper ſequitur
mẽtis ſicut ſpecies que eſt expectatiua boni ſem-
per iocundat: et ita eſt mediatio. vnde in clamore
Alia q̃ſtio. ira ſuum ſequitur finem. ¶ Queritur quid ſit in-
Reſponſio. dignatio. et dicimus ꝙ eſt aſſertio vel mente vel
Quid ſit idi voce. ſeu aſſertio vtilitatis ei⁹ cui iraſcitur: quare
gnatio. hoc fecit michi ribaldus ille: ille talis: quod ma-
xime illũ anguſtiat ſc; hec abiectio et vilificatio
Arguitur de blaſ- et generatur ab ira per mediationem. ¶ Sed obi
phemia. citur quomodo blaſphemia ſit filia ire quia hec ẽ
quando de deo vel de ſanctis maledicimus. et q̃d
ad iram que eſt deſiderium repunitionis in eo qui
Solutio. nobis intulit iniuriam re vel appetitur. ¶ Dici-
Quõ q̃s ira mus ꝙ iratus non ſolũ ei qui intulit iniuriam ira-
ſcitur cõtra ſcitur: ſed et ei cui⁹ auxilio vel auctoritate vel cõ
deum. ſilio reputat eſſe factum et vult eu; repunire. S;
quod eſt ſumma ſtulticia hic turbatus credit deũ
hoc ei feciſſe vel ſanctu; petrum. et ideo turpia di
cit quod eſt dementia magna: deum quandoqꝫ ta
lis videtur contriſtare et contriſtat licet non vere
ſicut cum quis exprobrat viro ſancto ipſum ꝯtu;
Gloſa. in ſe contriſtat: ſed non vere. quia vt dicit gloſa.
Qui non amat gloriam non timet infamiam.

¶ Contra predictã diuiſionẽ arguitur.

Item videt ꝙ diuiſio ꝑdicta inſufficiẽs
ſit: q; vt pꝫ ꝑ predicta hoĩcidiũ eſt filia
ire. ¶ Itẽ Iſi. ponit eã filiã ire. ¶ Itẽ Secundo.
opponit de odio q̃d naturalit ſeq̃tur cu;
quis iraſcit vult ei dolorẽ ⁊ penã: et ita malum et
amor mali. ¶ Itẽ videt ꝙ odiũ ſit capitale viciu; Tertio.
vt ira: q; ex q̃ cã ira ꝓcedit ex ea odiũ et equi diſtã
ter: ſc; ex cõcupiſcentia leſa. Si ergo vnũ capita
le eadem ratione ⁊ aliud. Preterea caritas eſt ca Quarto.
put oĩm virtutũ. ¶ Itẽ cũ quis ſe vindicet ⁊ ore ⁊ Quinto.
opere et frequẽtius opere ꝙ ore. videtur ꝙ filie ire
maxime illius que tẽpus obſeruat ad vindictam
eque vel magis in opere conſiſtat ꝙ in ſermone.
Sed gloſa nõ aſſignat niſi illas que in ore: igitur
inſufficiens fuit illa enũeratio. ¶ Ad hoc vltimũ Ad vltimu;
dicimus ꝙ verũ eſt ꝙ et filie ire in ope conſiſtunt
nec hee pretermittuntur: ſ; ſub rixa ꝯtinentur vt
apparet ad Galath. in fine Ire rixe. ⁊c. gloſa. qñ Gloſa.
exterius ſe ꝑcutiũt. ¶ Ad illud q̃d de homicidio Ad illud de
obicitur dicim⁹. qm̃ hic precipue felle paſſiõis ſi- homicidio.
lic ponũtur: et prime tm̃ que ſi in ope ꝯſiſtunt ſub
rixa continent que eſt in vulnerationib⁹ ⁊ ꝑcuſſio
nibus quas ſeq̃tur homicidiũ. et ꝓpter hoc gloſa
homicidiũ nõ poſuit quaſi iter filias: q; nõ eſt de
primis. Iſido. alia ratione poſuit. ¶ De odio. Di De odio di-
cimus ꝙ nõ eſt filia: ſed comes ire. ⁊ eſt odiu; vbi
non preceſſit ira. vñ potius filia inuidie ponitur.
Itẽ ſi ſit comes ire. nõ tñ eſt capitale viciũ vt ira:
nec vt caritas virtutũ. Caritas enĩ naturalem h;
audaciam ad oĩa aggredienda et tollerãda. q. iu-
ſtus vt leo ꝯfidit odium aũt. q. timiditate; habet
annexam: ſed ira audaciã. vnde vindex audax di-
citur. Idcirco q; alia potius cõmouẽt ſuum fine;
ideo multa dicitur gñare. ¶ Itẽ gloſa ponit ſex Gloſa ⁊ yſi-
filias. Iſido. tres. igitur hic ſupfluus vl' ille dimi do. videtur
nutus. ¶ Non ſeq̃tur. nã ſex ad tres reducuntur. contrarij.
Ad clamorẽ cõtumeliã ad indignationẽ blaſphe Solutio.
mia; reducit. ⁊c. ¶ S; q̃re tot poſuit ⁊ nõ plures Alia q̃ſtio.
¶ Dicim⁹ vt d̃t Dama. ꝙ delicie aut ſũt tm̃ ſpũa Solutio.
les. ſ. ſpũs ſcd̃m ſe. aut medie vl' mixte ſpũs ⁊ cor-
poris. i. ſpũs in corꝑe ſoli⁹ corꝑis nulle: ſic et tri-
ſticie Cũ ergo filie ire ꝑcipue quas ꝑ mediationẽ
gñat in repunitiõe ꝯſiſtant. ad has merito oẽs eſt
reducere. Cõtriſtabile duob⁹ modis anguſtat. vl' Cõtriſtabi-
expectatione illi⁹ vt in timore q̃ anguſtiat. Eſt ei le duobus
expectatio ꝯtriſtatia; ſicut ſpes delectat q̃ eſt ex modis con-
pectatio boni vl' ꝑ ipſius preſentiã. ſicut et bonu; triſtat.
his duob⁹ modis delectat. Lic; dicat Damaſ. ꝙ
leticia ſit ꝑſentia boni ideo ad triſticiã corporalẽ
ſeu mixtũ oĩs talis filia ire reducit Ite; cũ timor
incutiatur diſtincte per rixã: indiſticte per clamo
rem. et nõ plurib⁹ modis oĩs repunitio q̃ ſic infer
tur ꝑ expectationẽ ꝯtriſtabilis: vl' ad rixã verboꝝ
vel clamorẽ reducit. Uere aũt repunit faciẽs pre
ſens ꝯtriſtabile. ſi eũ quis intulit referti ad cõtu-
meliã vel indignationẽ: quaꝝ vna verbo vilificat:
alia mente vel vna explicãdo conuicia: alia nõ ex
plicãdo. ſi auxiliatorẽ irati vilificat refert ad blaſ-
phemiã de timore non loquitur quem non gene-
rat boc modo vt dictum eſt.

¶ Tractat⁹ viceſimuſq̃rt⁹ ꝯtinẽs q̃nqꝫ capitula.

¶ Cap. i. Quid ſit accidia.

Sequitur de accidia Primo vidēdū eſt quid ſit ⁊ an ſit viciū. Scdo cui virtuti ſit ꝯtrariū. Tertio an ſit capitule viciū. Quarto cui vicio in ſupabūdātia ſit oppoſitū. Quinto de filiab⁹. ¶ De
Prima q̄ſtio vtꝝ accidia ſit pctm̄ ſpeciale. — primo ar̄. ſic Aug. dicit ibi ſup ps. Om̄ eſcā abhominata eſt aīa eorū. ⁊c. ꝙ accidia eſt tediuȝ boni: et econuerſo ſi bene aſſignauerit. Sed oē pctm̄ ē
Ar̄ ꝙ non. — tedium boni vt pȝ per ſingula. Luxuria eni abhominatur mundiciam carnis et refugit: et quelibet virtus abhominatur et refugit: ſuum contrarium. ita et viciū ſimiliter. viciū ſicut febricitanti corporaliter re ꝟa dulce eſt amarū ⁊ ip̄m refugit et abhomīatur: ⁊ ita febricitāti ſpūaliter qꝺ dulce eſt ſpūaliter videtur amarū. ergo ſic oē pctm̄ ē accidia. Nō eſt ergo vnū viciū ſpūale ⁊ capitale.
Secundo ꝑ damaſcenū. — ¶ Itē Damaſ. Accidia ē triſticia aggrauās: ſed inuidia eſt triſticia. ꝯſtat ꝙ triſticia ſimiliter erit aggrauās: quia oē pctm̄ aggrauat ſicut ꝟtus ſu-
Tertio. — bleuat. ¶ Preterea pēne dicūtur q̄bus volamus ſurſum. ſed pctm̄ ſuo pondere premit. Unde iniq-
Pſalmiſta. — tates mee ſicut onus graue: ⁊ iniquitas ꝺr ſedere ſuper talentū plumbi: ꝙ accidia eſt inuidia: ꝙ male in hac diuiſione adinuicē diſtingunt̄.
Quarto ꝑ auguſtinuȝ — ¶ Item Augu. in libro de moribus eccleſie dicit ꝙ oīs virtus eſt amor ordinatus: ergo a contrario. Omne viciū eſt amor inordinatus: ergo accidia eſt amor
Quito per augu. — inordinatus. ¶ Item vt dicit Aug. Omne pctm̄ eſt voluntarium: ergo accidia eſt volūtaria: ergo eſt voluntas/ vel cum voluntate vel in ea eſt volūtas. Sed oīs voluntas eſt boni vl̄ apparentis bo
Sexto. — ni: ergo accidia eſt amor vel in ea eſt amor. ¶ Itē virtus et viciū (ſcꝺm philoſophū) ſiūt circa delectationes et triſticias. ⁊ hoc eſt gn̄aliter dictū de omni virtute ⁊ vicio: ergo ⁊ accidia eſt circa delectationes et triſticias: ergo ei eſt delectatio et triſticia annexa. Sed amori hec annectūtur: igitur accidia eſt amor. ſed amori ineſt leticia ſcȝ in pre-
in ꝓuerbijs — ſentia rei amate. vn̄ in Prouer. xiij. dicitur. Deſiderium ſi ꝯpleat̄ delectat aīam: ꝙ in accidia eſt leticia ſiue delectatio. ⁊ accidia eſt triſticia: ꝙ in tri-
Solutio. — ſticia eſt leticia. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ tediū boni ſcꝺm ꝙ eſt gn̄ale comes eſt cuiuſlibȝ vicij ſeu ē
Duplex tedium. — diſpoſitio cuiuſlibȝ vicij. Sȝ tedium boni ꝓut eſt graue in ꝯſideratiōe infirmi ſiue difficile eſt ſoli⁹
Accidia q̄d eſt. — accidie. Eſt eni accidia ꝓprie prout de ea loquūtur ſancti diffidētia de implēdis mādatis dei ꝑ q̄ venitur ad vitā. Accidioſus eni ꝯſiderat mādata dei que multa ſibi vidētur ⁊ difficilia ⁊ grauia ⁊ ꝙ diu non poſſit ferre. vnde diffidit de his īplendis.
Exemplū ī monachis. — quod ſepe ꝯtingit in monachis mandata et obſeruantias plurimas ſibi graues ⁊ difficiles intuentibus. et hec diffidētia ſemꝑ generat triſticiā ſpiritualiter aggrauantem menteȝ ſicut confidentia que eſt ſpecies fortitudinis delectat et gaudium generat. vnde. Spe gaudentes. Si ergo ſecundū eſſentiam ſui nominetur dicetur diffidētia de implendis mādatis.
Accidia eſt proprie diffidētia de implendis mādatis. Quō noīat̄ dupliciter. — Sed q̄ndoq̄ȝ a ꝯſequente noiatur et ꝺr triſticia vt diximus de inuidia. ¶ Ad ſe-
Ad ſcꝺm. — cundo obiectū dicimus ꝙ inuidia eſt triſticia aggrauans generali triſticia que eſt cuiuſlibet vicij:
Ad tertiū. — ſed non particulari triſticia ¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ accidia eſt amor et oīs virtus amor vt fides cuius eſt credere et velle credere. inq̄ȝtum amor eius eſt velle credere: ſed inq̄ȝtum fides ei⁹ eſt credere. ſic et accidie. vult enim diffidere quādo diffidit vt dicitur. Peccator cum venerit in ꝓfundum peccatoꝝ contempnit id eſt ſine fine vult peccare. In hoc enim eſt aliqua delectatio: ſicut ei qui ex triſticia vult mori ineſt ei aliqua delectatio abſorpta a maiori triſticia. Currit enim ad laqueum volens vel poteſt dici cum dicitur. Omni vicio delectatio ineſt aliqua. accidia ē viciū: igit̄ — Si arguat̄.
ei ineſt leticia. fallatia ē ſcꝺm accidēs. tn̄ pōt cōcluſio ꝯcedi ſi ſcꝺm eſſentiā noiet̄ ſecus ſi a ꝯn̄te. — Solutio.

¶ Cap̄. 2. Cui virtuti opponitur accidia.

¶ Secunda queſtio. Cap̄. 2.

Queritur cui ꝟtuti opponit̄: videt̄ ꝙ caritati ſic. Quoꝝ effectus ꝯtrarij: ipſa quoq̄ȝ ꝯtraria. ſȝ accidia facit ꝙ hō abhoiet̄ bonū nec delectet̄ i illo Sȝ ecōtra. caritas facit vt delectet̄ in bono. — Ar̄ ꝙ caritati.
¶ Si dicas ꝙ accidia facit abhoiari bonū nō ſecundū ꝙ bonū: ſȝ ſm ꝙ graue. Caritas autē facit vt delectet̄ i bono ſcꝺm ꝙ bonū. — Euaſio.
¶ Videt̄ ꝙ hoc ſit falſnm: q̄r ibi dicit Aug. ꝙ caritas facit oīa bona vel facilia: ꝙ caritas delectat̄ in bono ſcꝺm ꝙ graue vel difficile. — Cōtra hoc ar̄ per aug. Secundo.
¶ Itē ad idē ꝑ expulſionē q̄a videt̄ ꝙ accidia ꝓprie caritatē expellat ⁊ ei ſuccedat cum expellit̄: q̄r ꝺr ab aceo aces. Per hāc eni traſit aīa in acetoſuȝ ſaporem. Hoc aūt non niſi per expulſionem ignis ſpūalis. ſicut vinū non fit acetoſum niſi per euaporationeȝ ꝑtiū ignearum. — Exempluȝ.
Ignis auteȝ eſt caritas: ꝙ loco caritatis ſuccedit accidia: igitur opponit̄ illi. ¶ Cōtra. Math. vi. ibi Bti qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſticiā: ꝙ fortitudini — In oppm̄.
opponit̄ accidia. ¶ Itē Iſido. ſup deutero. Loco accidie incolat fortitudo. — Secundo.
¶ Propter hoc dicimus ꝙ opponitur fortitudini ſiue cōfidētie de implendis dei mandatis et nō caritati: quia caritas eſt de bono ſecundū ꝙ eſt in quiete et nō eſt de bono ſecundū ꝙ eſt in agere. — Solutio. Accidia opponitur fortitudini.
Sed verum eſt ꝙ generat alias virtutes ⁊ dat oībus dulcedinem ⁊ iocūditatem: fidei. ꝓpter quod etiā difficilia vidētur facilia. vn̄ non delectatur caritas in bono ſcꝺm ꝙ in agere niſi ſcꝺm ꝙ gn̄at cōfidentiā de qua ꝺr a domino. Confide q̄r ego vici mundū. et illud. In — Pſalmiſta.
domino ꝯfido: et btūs vir qui confidit in dn̄o. Et ſic pȝ ꝙ nō ſunt effect⁹ ꝯtrarij caritatis ⁊ accidie — Pȝ ad primum.
ſed inuidia q̄ triſtat̄ de bono ſcꝺm ꝙ bonuȝ vt dictum eſt ſupra. ¶ Ad ſcꝺo obiectū dicim⁹ ꝙ face- — Ad ſcꝺm.
re acredinem in aīa ꝯuenit cuilibet pctō mortali ſcꝺm ꝙ eſt dei offenſa ⁊ ſm ꝙ aīam īterficit Et ſic omne pctm̄ eſt ꝯtrariū caritati tn̄ hoc appropriatur accidie: q̄r diffidentia generat deſperationem et torporem circa precepta. vn̄ plus habet acredinis: et ideo quod eſt commune illi appropriatur.

¶ Caq̄. 3. vbi oñdit ꝙ accidia ſit viciū capitale.

Queritur vtrū ſit viciū capitale. videt̄ ꝙ non. dicit gloſa Illa turbata gn̄at triſticiā vel accidiā: igr̄ eſt ex ira: igr̄ nō ē capitale viciū — Ar̄ ꝙ non.
¶ Itē ex hoc videt̄ ꝙ nō ſit pctm̄: q̄r oē pctm̄ vel ē libido vel ē ex libidine. Sȝ hec nō eſt libido nec ex libidine: ſȝ ex ꝑturbatiōe — Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

Tertio.

ire que nō eſt libido. ¶ Item ex hoc videt̃ ꝙ male ſit ſupra aſſignata accidia Scʒ accidia eſt de iplē dis mandatis diffidentia ꝑ quevenit̃ ad vitā: imo videtur ꝙ ſit diffidentia reſpectu alicuius tp̄alis concupiſcentie. Ira enī turbata gn̄at accidiaʒ vt dixi. ira eſt audax vindex concupiſcentie leſe. Cū enim quis concupiſcit excellere vel habere gr̃am inter aliquos ꝛ dꝛ ei conuiciū iraſcitur: qꝛ cōcupiſcentia ledit̃ ꝛ ex hoc triſtat̃ ꝛ ex triſticia cū videt ꝙ non pōt aſſequi qđ deſiderabat diffidit ꝙ illud non poſſit hr̃e: ergo diffidentia eſt reſpectu rei tē poralis quā cū non pōt conſequi vult repellere q̄ ſibi nocent ad aſſequendū illud.

Solutio.
Unū viciū capitale ſepe oritur ex alio.

¶ Dicim⁹ ꝙ accidia ſcđm ꝙ a ſctis accipit̃ nō eſt niſi diffidētia de implēdis mandatis dn̄i ſicut ꝓbant auctoritates iſte ſupra et ſuꝑ illū locū. Bti q̄ eſuriunt ꝛ ſitiunt iuſticiā. Et eſt viciū capitale lʒ ex ira ꝓueniat ſepe. Licʒ enī vnū viciū capitale ſepe ex alio oriatur nichilomin⁹ ē capitale: qꝛ ex gula orit̃ ſepe luxuria: nichilomin⁹ tñ eſt capitale Sʒ cā quare eſt capitale hec eſt.

Qre dꝛ viciū capitale.
per hec ad primum.

quia eſt vel pōt eſſe ex ſuperbia vel fomite: ꝛ pōt eſſe principium ad multa vicia. et hoc eſt in accidia. Freq̄nter enī prouenit ex ſuperbia pura et fomite. verbi gr̃a Aliquis eſt inter fratres. videt ꝙ alij habēt aliquas gr̃as quas nō poteſt aſſequi ꝛ per hoc videt ꝙ non poterit excellere triſtatur et diffidit. et p̄terea proni ſumus ad malum et ad remiſſe agendum: et preterea ex hac naſcuntur plura pctā. et ideo eſt capitale.

Ad ſcđm.
Quō accidia gn̄at̃ ex libidine.

¶ Ad ſcđm dicim⁹ ꝙ accidia ex libidine eſt ad hoc quod dicit ꝙ eſt ex perturbatione ire verum eſt: ſed mediante libidine. Interuenit enī alia libido per qđ triſtatur. aliter enim triſticia non generat accidiam immo nō aliter eſſet triſticia niſi libido adeſſet verbi gratia. Aliquis eſt in clauſtro ꝛ vellet bene agere. videt murmurantes qui euʒ derident et cōuiciantur triſtatur et iraſcit̃: quod ex libidine eſt: quia qui non querit gl̃iam non ſentit contumeliā: et ex illa triſticia cadit in diffidentiā vt non poſſit bene agere inter eos. Aliquando aūt ex libidine luxurie vel cupiditatis ꝛ amoris parētū ſubintrāte hmōi generat onus religionis. Uñ amaruʒ eſt ei eſſe ibi: ꝛ qꝛ non hʒ delectationē tp̄alē in clauſtro nec ſp̄ualeʒ (cū aīa nata ſit ad delicias) icipit vagari ꝑ clauſtrū et verboſus eſſe: non aliquid facit tempore oportuno. et ſi facit: facit contra cor. et ita ad vltimū exit vt luxurietur in mūdo

Qre monachus exit clauſtrum.
Ad tertiū.
Accidia dupl̄r capitur

¶ Ad tertio obiectum dicimus ꝙ accidia vel diffidentia dupliciter pōt accipi. vel cōiter vel ſtricte. Stricte accipitur ſcđm ꝙ eſt de mandatis iplendis. ꝛ ſcđm hoc eſt vnum vicium capitale. Large ſm ꝙ diffidentia implēdorū mādatorū vl̄ repellēdi alia que contra nr̃am volūtatē accidunt. et ſcđm hoc yſiđ. cum dixiſſet ꝙ eſſent ſeptem capitalia vicia ex ſeptemplici fomite poſuit triſticiam diuidens ab accidia. vnde accidiam et diffidentiam cōiter acceptam diuiſit in duo. In diffidentiam mandatorum implendoꝝ q̄ ꝓprie dꝛ accidia. ꝛ diffidētiaʒ aſſequendi qđ cupimus: vel repellendi qđ obſtat et ſic diuiditur triſticia contra accidiam. et ſic patet ſolutio ad tertium per diſtinctionem.

Iſidorus.

¶ Quarto queſtio. Cap̄. iiij.

Querit̃ cui vicio ꝑ ſuꝑabūdātiā opponitur accidia cū enī ſit triſticia ꝑmanens ex eo ꝙ diffidit q̄s ſe nō poſſe iplere mādata ei opponēt leticia ſp̄ualis quā hʒ quis i mādatis. Sʒ ꝯſtat ꝙ illa leticia ſp̄ualis nō poteſt eē nimis abundās: qꝛ cū ſit gaudiū ſp̄uale bonum eſt q̄ntūcūq; ſit imenſa.

Ar̄ ꝙ nulli.

¶ Itē ſi accipiat̃ accidia accidie actus .ſ. diffidētia de auxilio dei. conſtat ꝙ nullus pōt de eo nimis cōfidere. qꝛ ſcriptum eſt Btūs vir qui confidit in dn̄o

Secundo.
Pſalmiſta.
Solutio.

¶ Dicim⁹ ꝙ accidia eſt nomē actus cū ſua actiōe ꝛ paſſiōe. Unde ſi q̄s velit ſumere viciū ei oppoſitū per ſuꝑabundātiā debet ſumi act⁹ ille .ſ. ꝯfidentia qua hō confidit de implendis mādatis de viribus ſuis et auxilio dei. Unde dicim⁹ ꝙ accidie opponitur nimia confidētia de ſuis viribus et auxilio dei ſicut apparet in illo q̄ non eſt multū exercitatus in bonis operibus et vult ad arcem contemplationis aſcendere cum oporteat eum primo ſe exercere in campo actioni. Huius perſonam gerebat petrus cum ait. Si oportuerit me mori tecum non te negabo. vbi Aug. Auis ſine pennis volare nititur. et in exodo.

Nimia cōfidētia opponit̃ accidie in ſuperhabundantia.
Petrus.
Auguſtin⁹

¶ Quinta queſtio. Cap̄. 5.

Queritur vtrū accidia ſit maximū pctm̄ videtur ꝙ ſic qm̄ oē qđ maxie vulnerat aīam eſt pctm̄ maximū. Sʒ accidia maxie vulnerat: igitur eſt maximū pctm̄. Probatio prime. Omne pctm̄ vulnerat: et ideo eſt peccatuʒ quia vulnerat. quia inde eſt malum. ſ. quia nocet vt dicit Aug. probatio medie in eccleſiaſtico. Omnis plaga eſt triſticia cordis.

Ar̄ ꝙ ſic.
Auguſtin⁹
Secundo.

¶ Item omne illđ quod maxime facit aīam aſcendere in infernuʒ eſt maximū pctm̄. Sʒ accidia eſt hmōi. quia vt dicit yſido. pōdus in ſpiritibus eſt triſticia cordis.

Iſidorus.
Tertio.

¶ Itē quod maxie ſeparat aīam a deo eſt maximū pctm̄: et tale q̄d eſt accidia. quia ſicut leticia maxime coniungit ꝛ facit aīam fortē: ita triſticia maxie reddit eā debilē

Solutio.
Ad primū.

¶ Dicimus ꝙ accidia nō eſt maximū pctm̄: ſʒ deſperatio. Ad quod dicitur. Oīs plaga eſt. ꝛc̄. gn̄aliter poteſt intelligi ꝛ ſp̄ualiter. Si gn̄aliter ſm ꝙ dicimus ꝙ cuilibet pctō naturaliter eſt ānexa triſticia: quia omne pctm̄ plagat aīam. et ex illa plaga eſt pena triſticie que eſt ꝯſummatio illi⁹. ſicut ſanitas aīe cum incipit a virtute et perficitur per leticiam. tunc eſt ſenſus Oīs plaga. i. omne pctm̄ triſticia eſt: ꝛ ſic nō quelibet triſticia eſt peccatuʒ maximum: ſʒ illa que maxie plaga. i. que eſt in deſperatione. Sicut enī in ſpe eſt magis gaudiuʒ q̄ȝ in confidentia: ita maior triſticia eſt in deſperatione q̄ȝ in diffidentia. Si ſpiritualiter intelligat̃ nō de qualibʒ: ſed de ea intelligitur que eſt ſpei ſubſtantialiter annexa. Nam amori pecunie accidentaliter triſticia annexa eſt qñ perditur ſed deſperatiōi ſubſtātialiter. ꝛ de illa loq̄tur ꝙ omnis plaga. i. ꝑfecta et maxima eſt triſticia deſperationis

Que triſticia eſt maximum pctm̄
Plaga deſperatiōis.

¶ Uidetur ꝙ ſit falſum qđ dicit yſido. ꝙ pondus in ſpiritib⁹ eſt triſticia cordis: immo amor.

ꝯtra dictuʒ yſidori ar̄.
Solutio.

¶ Dicimus ꝙ vtrumq; ſed quod dicit yſido. intelligendum eſt ratione conſummationis. Sil̄r intelligēdum eſt qđ maxime ſeparat a triſticia: qꝛ conſummatio vicioꝝ eſt initiū pene infernalis. vl̄ exp̄ſſi⁹

m. iij

Ayuntamiento de Madrid

alr̄ dꝛ negādo mioꝛem.

ſolue. Dicimꝰ ꝙ hec eſt vera. Omne qđ maxime vulnerat aiam eſt maximum pctm̄ Sed ꝙ dicitur ꝙ accidia maxime vulnera non eſt veꝝ. ¶ Quod obicitur ꝙ om̄is plaga eſt triſticia coꝛdis. hoc poteſt dupliciẗ intelligi: vel ꝙ locutio ſit impꝛopꝛia vt intelligatur de triſticia naturali que eſt ānexa cuilibet pctō: qꝛ anima ſentiens ſuā eſtimationeꝫ naturaliter triſtatur. ⁊ ſcđm hoc non dꝛ om̄is plaga triſticia coꝛdis niſi qꝛ eſt perfectio oīs plage ⁊ omnis pctī. et tamē non eſt pctm̄. vľ pōt intelligi de volūtaria triſticia cuꝫ hō triſtatur cū aufertur ei honoꝛ vel aliq̄d tale. que dicitur oīs plaga effectiue: quia induxit hoīem in maximū pctm̄. ſ. ī deſperationē q̄ eſt filia accidie. et ſi nō opꝫ ꝙ ſit maximum pctm̄.

triſticia naturalis ⁊ triſticia voluntaria.

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ illud ſolum eſt maximum pctm̄: qđ effectiue maxime deſcēdere facit Sed nō quod foꝛmaliter: quia triſticia pōdus eſt et foꝛmaliter facit deſcendere: et quod ſic facit deſcendere nō eſt peccatū ſicut leticia ſpūalis que foꝛmaliter facit aſcendere non eſt verus.

Ad aliud.

¶ Silr ad illud qđ maxime ſperat. ⁊c̄. Dicimꝰ ꝙ falſum eſt ſi intelligaꝛ effectiue ⁊ foꝛmaliter ⁊ gn̄aliter. Sed ſi de pꝛima cauſa effectiua verū eſt. Si de immediata falſum eſt. qꝛ in oppoſito ptꝫ ꝙ leticia eſt que maxime ꝯiungit deo. non tn̄ eſt virtus ſed caritas que effectiue ⁊ pꝛimo ꝯiungit deo illa maxime eſt virtus. ꝯiunctio foꝛmaliter coniūgit leticia effectiue eſt caritas: ſed leticia īmediate.

Leticia et caritas ſungūt deo differenter.

Ad quartū

¶ Ad quartum ſoluendū quod maxime debilitat animam eſt maximū pctm̄. verū eſt effectiue.

¶ Tractatus viceſimuſquintus continēs duo capitula. Cap̄. I.

Pꝛia q̄ſtio vtrum malicia ſit filia accidie.

Queritur de filiabus accidie. Pꝛimo de malicia ſi ſumitur vt dicit tullius. Malicia eſt exultatio de dāno pꝛoximi ſiue ꝓpꝛie commodo Inuidie eſt filia. vt dicit Grego. Si ſecundum ꝙ ſumit Aug. Ro. i. pꝛo voluntate machinandi malū ex ira potiꝰ pꝛoueniet vel ex auaricia ſi (vt dicūt quidā) malicia eſt amaritudo mentis qui etiam dicunt ꝙ accidia eſt amaritudo mentis ex diſplicētia ſpiritualis actionis pꝛoueniens. Hoc nichil eſt: quia hoc in omni peccato ſequitur pꝛout dicit Augu. ꝙ ex accidia pꝛouenit talis malicia: vt ptꝫ in monacho. abbas cōminatus eſt ei: iraſcitur/triſtaꝛ. Pꝛimo intēdit vt rebellat a pꝛelatiōe. et cū diffidit tandē machinatur malū et ꝓpinat potionē. Non videꝛ ꝙ ſit filia accidie. q̄m ex ſpe ꝯfidentia. vñ aplꝰ. Spe foꝛtes et confidētia ſpēs eſt foꝛtitudinis: igitur ex deſperatione diffidētia. non ḡ econuerſo.

Reprobat dictū alioꝝ.

Exēplū monachi ꝯtra abbatem.

Solutio

¶ Dicimꝰ ꝙ non valet argumentū ꝓpter duas cauſas. Pꝛima q̄m in contrarijs nō eſt ſemꝑ conſequētia in ipſo: ſed q̄n̄qꝫ a contrario. ¶ Pꝛeterea regula Ariſto. locum hꝫ in ꝯtrarijs naturalibus. In volūtarijs non tenet: quia vnū viciū nō eſt ex alio de neceſſitate: quia non ſunt connexa ſicut virtutes. Inſtātia. Ex fide eſt caſtitas: ḡ ex infidelitate eſt luxuria vel ecōuerſo.

quō vꝫ ꝯn̄a in cōtrarijs

¶ Itē deſperatio ꝓcedit ex cōſideratione magnitudinis pctī cuiuſcūqꝫ. ſicut ille qui dicit. Maioꝛ eſt iniq̄tas mea. ⁊c̄. ḡ nō eſt filia ſpecialis alicuiꝰ particularis vicij. ¶ Itē ſpes ē ex quocūqꝫ merito ⁊ cuiuſcūqꝫ v̄tutis: ḡ deſperatio etiā ex quolibꝫ pctō pōt naſci. qđ veꝝ eſt: ſed ſemꝑ naſciꝛ mediāte diffidētia viſa magnitudine pctī diffidit īplere dignā penitentiā: ⁊ ita ſemper eſt filia accidie que eſt diffidentia.

Pꝛobat ꝑ exempla.

Reſolutio q̄ſtionis affirmatiue.

¶ Cap̄. 2. de puſillanimitate et alijs filiabꝰ accidie: et vtrum puſillanimitas ſit filia accidie.

Af. ꝙ non.

Sequiꝛ de puſillanimitate: et videꝛ ꝙ nō ſit filia accidie: īmo videꝛ ꝙ potiꝰ temeritas. qꝛ qui deſperat ſicut fur dicit. Nō ſum moꝛiturus niſi vna moꝛte ⁊ aggreditur grauia pericloſa ⁊ difficilia. ⁊ ſic fit audax et temerarius: non ergo puſillanimis. ¶ Solutio. Recte dꝛ filia accidie vľ diffidentie: qꝛ accidia eſt diffidentia non ſolum de auxilio dei: īmo et hominum et viriū pꝛopꝛiarū: vnde gloſa. Accidia ſiue triſticia ꝓbat non eſſe vñ gaudeat cum oēs homines ſibi amaros inſpiciat. Vñ aliud eſt de deſpatione: aliđ de diffidētia. qꝛ deſperās qn̄qꝫ ꝯfidit ī ſuis viribus vľ hoībus: ⁊ ideō fit temerariꝰ. ſꝫ accidioſus de nullo.

Solutio.

Deſperans ⁊ accidioſꝰ diñt.

Af de rancoꝛe.

¶ Seq̄tur de rācoꝛe q̇ eſt odiū inueteratum. ſꝫ odiū filia eſt inuidie ¶ Dicimus ꝙ odiū ſimpliciter eſt filia inuidie: ſed ſcđm hunc ſtatum eſt filia accidie q̄ñ eſt quaſi irreuocabile. iuxta illud ī eccľ. Eſt amicitie reuocatio excepto conuicio impꝛoperio plaga doloſa et miſterioꝛuꝫ reuelatiōe.

Solutio.

De toꝛpoꝛe aꝛ ꝙ non ſit filia accidie

¶ De toꝛpoꝛe circa p̄cepta q̄ritur. videtur ꝙ non ſit filia accidie: ſꝫ cuiuſlibet vicij: q̄a luxurioſus toꝛpet circa pꝛecepta caſtitatis. guloſus circa pꝛecepta abſtinentie. ¶ Solutio. Toꝛpoꝛ pōt dupliciter accipi ꝓ contēptu ſeu negligētia ſeu abhoīatione reſpectu pꝛeceptoꝝ: ⁊ hic eſt generalis in omni peccato. vel pōt accipi pꝛo quadam inſenſibilitate qua homo non pōt induci per verba vel per verbera ad executionem mandatorum dei. ſicut dicit Hieremias. Percuſſiſti eos ⁊ nondum. ⁊c̄. et in ꝓuerbijs loquitur homo ſecundum hunc ſtatum. Percuſſerunt me et non ſenſi. ⁊c̄.

Solutio. toꝛpoꝛ capiꝛ dupľr.

Hieremias

De euagatiōe mētꝫ af

¶ Sequitur de euagatione mentis ad illicita quia videtur hec ſequi omnia peccata. ¶ Sed dicimus ꝙ duplex eſt euagatio generalis et particularis. particularis ſequitur om̄e peccatū: quia luxurioſus ad illicita carnis vagaꝛ. et ſic de alijs Sed generalis generaliter ad oīa eſt ſolius accidie. Qui eī abſoꝛptus eſt a ꝓfundioꝛe triſticia cū anima locus ſit delectationis ⁊ in ſe nō habet foras vagatur ꝑ omnia vt in alio delectetur. et hec euagatio generalis ſolius accidie eſt et non dicit peccatum ſed ſtatum peccati.

Solutio. duplex euagatio gn̄alis et particularis.

¶ Tractatus viceſimuſſextus. Cap̄. I.

De potētia li. ar. pꝛincipaliter que runtur.

Dicto quid ſit liberum arbitriū ⁊ que peccato ſunt ex eo. ſequitur de poteſtate liberi ar. Circa qđ pꝛimo videdū eſt vtrū Li. ar. per ſe ſine omni gr̄a poſſit ſe mouere ad opera de gn̄e bonoꝛum. Scđo de potentia credendi vtrū ipſa ſit naturalis Tertio de operibus malis vtrum ſint ex ſolo arbitrio: ita ꝙ non a deo. ¶ Notandum ergo ꝙ tria ſunt gn̄a operum bonoꝛū. Eſt eī opus bonū natura ſolū. vt comedere ⁊ ſil̄ia. ⁊ hoc pōt Li. ar. ſine gr̄a. Eſt opꝰ bonum meritoꝛiū vite eterne. De hoc denūciant ſancti ꝙ nō pōt in hoc ſine gr̄a gratuꝫ faciēte q̄m omnia talia ꝓcedūt a caritate vľ ex fide opante ꝑ

Triplex bonum.

dilectionem. Eſt opus mediuȝ qđ dicitur de gñe
bonorū vt dare elemoſinā propter deū. declina=
Pria q̄ſtio. re a malo et facere bonū ꝑpter deum. ¶ De hoc
Due opinio dubitatur vtrum li.ar.ſufficiat ſine gr̄a ad ꝓducē
nes. dum ex ſe talia opa.et ſuper hoc ſunt opiniones.
Prima po= Quidam dicunt ꝙ li.ar.nō ſufficit ꝛ diſtingūt du
nit duplicē plicem gr̄am ſcȝ gratū facientē q̄ eſt cōcauſa ope
gr̄am. rum meritoriorū:et gr̄am excitantē q̄ eſt concau=
ſa operuȝ de gñe bonorū in eis q̄ ſunt in pctō mor
tali.Cū eni hō dormit in mortali gr̄a excitans ex
Pria ꝓba= citat ipſum ad bonū vt euigilet et ſurgat. ¶ Hoc
tio auctori= nituntur probare auctoritatibus et rationibus.
tatibus. Dñs enim dicit in euangelio. ſine me nichil pote
ſtis facere. et iſay.xxvi. oīa opa nr̄a opat⁹es ī no
bis dñe. He auctoritates gñaliter loquuntur de
omnibus bonis opibus.et ita videtur ꝙ non ſine
Auctoritas gratia pōt hō facere aliqđ opus bonū. Q; autē
hieremie. non pōt hō declinare ſine gr̄a a malo ꝓbatur au=
ctoritate Hiere.q̄ dicit. Miſericordie dñi ē ꝙ nō
ſum⁹ ꝯſumpti.Et ita declinare a malo ē a mīa dei
Secundo. ¶ Itē bonū natura ſuā hȝ ꝓpriā radicē. Sīlr bo
num meritoriū ſuā ꝓpriā:ḡ ꝛ bonū i gñe qđ eſt in
numero ſuā habet ꝓpriā:igitur eius radix nec eſt
natura nec gr̄a gratum faciens:ergo ei⁹ radix eſt
Tertio. gratia excitans ¶ Preterea hoc opus de gñe bo
norum alio eſt ꝛ alio eſt bonū:q: nō eſt per eſſenti
am bonus. Sed a potētia eſt:ḡ a potētia non pōt
Quarto. eſſe bonuȝ.reſtat ergo ꝙ a gratia. ¶ Itē due ſunt
partes iuſticie.ſ. declinare a malo ꝛ facere bonū
igitur ſi per li. ar. pōt hō declinare a malo et face
re bonū:igitur per li.ar.pōt hō perfecte eē iuſt⁹.
Sed iuſtis debetur vita eterna.qm̄ iuſti imperpe
tuum viuent igitur per liberū arbitriū poteſt ho=
mo merei vitā eternā.Hec ergo hereſis pelagia=
In oppm̄. na. ¶ Contra. Li.ar.eſt liberum et ad bonum et
ad malū.aut ad bonum tantū vel ad malū tantū.
Si ad malum tm̄: ḡ nō eſt liberuȝ.qm̄ libertas ad
malum nature ſeruitus eſt: ḡ eſt libeꝝ ad bonū: ḡ
Secundo. per ſe eſt potēs in bonū ſicut i malū. ¶ Itē dicit
Aug.ꝙ Li.ar. datū eſt tm̄ ad bonū ꝛ nō ad malū
ſed datū eſt tale ꝙ ꝑ illud pōt fieri malū: ḡ per ac
cidens ſe hȝ ad maluȝ.ſȝ per ſe ꝛ ſubſtātialiter ad
bonuȝ:ḡ magis ſe hȝ ad bonū q̄ȝ ad malū.Sȝ per
Tertio per ſe ſufficit ad malū:ḡ et per ſe ad bonuȝ. ¶ Itē ni=
auguſtinū. chil eſt i ptāte nr̄a ſicut volūtas vt dicit Aug.igi
tur Li.ar. eſt potētiſſimū ad velle igit̃ per ſe ꝛ ex
ſe eſt potēs ad velle opus bonū:et volūtas eſt cā
ſufficiens boni operis:igitur Li.ar.per ſe ſufficit
Quarto. ad bonum opus. ¶ Itē ſicut vires apprehenſiue
ſe habent ad recte ꝯprehēdendū ſiue ad recte cōſi
derandum res et ſcientias:ita vires motiue ad re
cte operandum ꝛ ad virtutes. Sed vires appre=
henſiue ſufficiunt per ſe ſine gratia ad recte conſi
derandum et ad ſcientias comparādas per intel=
lectum et voluntatem ꝛ ad ſcientiam de deo ꝑui=
Paulus. ſibilia.vt đt Apl's de Philoſophis. ḡ a ſimili mo
tiue ſufficiunt ad recte operandum ſine gratia et
Primi di= ad virtutes. ¶ Illi qui ſunt i hac opinione dicūt
cunt. ꝙ ſi quis cadit in peccatum mortale ꝛ poſtea tem
ptetur a diabolo nullo modo poteſt reſiſtere Nec
ſequitur ſecūdum eos:ergo non eſt imputandum
et ſi ceciderit.quoniā ex culpa ſua in taleȝ neceſſi

tatem ſe ingeſſit. Sed Hierony. dicit ſup Iſayaȝ Hierony.
Violentiā facit deo qui exigit ab eo quod ſoluere ſup iſayam
non poteſt. quoniaȝ ex quo exigit vt nunc reddat
quod non poteſt quodāmodo cogit deuȝ vt det ei
cum aliter non poſſit habere niſi a deo. igitur cuȝ
inſania ſit inſtare vt nūc ſoluat quod nullo modo
poteſt.hoc requirere non cadit in miſericordiam
hominis:ergo multominus cadit in miſericordiā
dei qui eſt ſūme miſericors vt exigat ab iſto ꝙ re=
ſiſtat nunc ſi non poteſt reſiſtere modo. Sed con=
ſtat ꝙ de⁹ hoc exigit ab iſto. reſtat ergo ꝙ poteſt
reſiſtere modo poſito ꝙ non habeat gratiam niſi
naturalia:ergo ſolo Li.ar.poteſt homo declina=
re a malo et reſiſtere cuilibet peccato. ¶ Nobis Opinio do
videtur ꝙ nullus eſt vel rarus qui non habeat gra ctoris.
tiam aliquam/fidem informen vel timorem ſerui=
lem vl'aliquid tale. Si tamen ponatur aliquis in
ſolis naturalibus dicim⁹ ꝙ poteſt declinare a ma
lo in hoc ſtatu et facere opus de genere bonoruȝ q̄s ſine gr̄a
ſine gratia naturalibus addita. Sed non ſine deo poteſt bene
qui eſt principalis actor et fons omnis boni ope= agere.
ris:et principalis cauſa effectiua. vnde circunſpe
ctiue dicit dominus in euāgelio. Sine me nichil
poteſtis facere. Non dixit ſine gratia mea.et apo Exponit di
ſtolus. Non ꝙ ſufficiētes ſimus cogitare aliquid ctum euan=
de nobis quaſi ex nobis:ſed ſufficientia noſtra ex gelij.
deo eſt. Non enim poſſumus cogitare aliqud bo
ni ſine deo principaliter operāte. ¶ Eodem mo= Sic ſoluūt
do ſoluitur auctoritas Iſaye. Omnia opera nr̄a. p̄ic aucto=
et cetera. Huic ſolutioni concordat gloſa ſuper il ritates.
lud euangelij. Ibat ieſus docens et predicans ſi Gloſa.
cut dicit gloſa.docēs naturales virtutes. ¶ Ad Ad aliđ ex
illud Hiere. Miſericordie domini.ꝛc̄.Dicim⁹ ꝙ hieremia.
hoc ideo dicit:quia homo non poſſet ſtare diu cō
tra tot inſultus niſi dei miſericordia adiuuaretur
et ſuſtētaretur. Ad illud quod dicit ꝙ opus de ge Ad aliud.
nere bonorum alio eſt.alio eſt bonum. dicimus ꝙ
hoc eſt verum. Sed a potentia in q̄ȝtum potentia
eſt et a bonitate potentie eſt bonum ſiue a poten=
tia in q̄ȝtuȝ eſt bona:et ita non oportet ꝙ a gratia
¶ Ad illud dicimus ꝙ natura tripliciter accipi= Natura ca=
tur.quandoq; dicitur natura principium motus pit tripl'r.
et quietis per ſe. quandoq; natura dicitur vniuſ=
cuiuſq; rei differentia ſpecifica. quandoq; dicitur
natura quelibet res q̄ eſt a natura naturante. In
prima ſignificatione Li.ar. non eſt natura:q̄a nō
per ſe:ſed per voluntatem et per intellectum mo=
uet ad opera. Ideo dicit Aug. ꝙ Li.ar.eſt facul=
tas voluntatis et ratiōis Uerum eſt igitur ꝙ ope
ra de genere bonorum hn̄t ſuam propriam radicē Auguſtin⁹.
ſcȝ.Li.ar.et quādoq; adiutorium hn̄t aliquā gra
tiam.ſ.fidem informē ꝛ hmōi. Sȝ illa q̄ ſunt pure
naturalia a natura in p̄ia ſignificatiōe nō hn̄t li.
ar.p̄icipiū ſui pure:ſȝ naturā vl'aliquā volūtatē
vt comedere vel appetere comedere. Sȝ velle co
medere hora debita mēſura debita eſt op⁹ Li.ar.
et eſt op⁹ de gñe bonoꝝ. ¶ Ad aliud dicim⁹ ꝙ iu= Ad illud de
ſticia politica pōt acq̄ri ꝑfecte ꝑ Li.ar.ſine gr̄a. iuſticia po=
vñ ꝟtutes politice dicūtur naturales vt habet̃ in litica et the
predicta gloſa. Sȝ iuſticia ſm ꝙ eſt ꝟtus theolo= ologica.
gica ſolo deo ē infuſa nō acq̄ſita ꝑ Li.ar. ꝛ iuſtis
tali iuſticia debet̃ vita eterna. ¶ Notāduȝ ꝙ due opiniōes ꝑ

Ayuntamiento de Madrid

dicte ꝯueni unt. predicte opiniones ꝯueniūt in hoc ꝙ li.ar. ſolum
non ē ſufficiēs cā operū de gn̄e bonoꝝ. Sicut eni
prima opinio dicit ꝙ li.ar. ſine gr̄a non ſufficit ad
bona opa. ita ſcđa dicit ꝙ nō ſufficit niſi deo ope
rante. vn̄ prime obiectiōes q̄ facte ſunt cōtra pri-
Ad primaȝ rationem. mam opinionē fieri poſſunt ꝯtra ſcđam ¶ Un̄ ad
primā dicim⁹ ꝙ hec argamētatio nō valet. Li.ar.
eſt liberum ad bonū: ergo per ſe ſe hȝ ad bonū. im
mo ex eo eſt plus liberuȝ ꝙ nichil pōt facere ſine
deo qui eſt gn̄aliſſim⁹ fons oīs boni ⁊ liberrimus
Si tn̄ excluderet̃ ſola gr̄a veruȝ eſſet ꝙ li. ar. ꝑ ſe
Ad aliud. potens eſt ad bonū. ¶ Ad aliud aūt dicim⁹ ꝙ li.
ar. magis ſe hȝ ad bonū q̄ȝ ad malū. Nec ſeqtur: ꝙ
per ſe ſe habet ad bonum ſicut ad malū. qm̄ li.ar.
habet multa iuuamina ad bonū .ſ. deum: delecta
tionem/naturā/gratiaȝ paratā. Ad malū non ha
bet aliquod adiutoriū cooperās ſicut ad bonum.
quoniā nō eſt vnus fons gn̄alis maloꝝ ſicut bo-
norum. Licet ergo potēs ſit ꝑ ſe ad malū ⁊ non ꝑ
Nota ſimilitudinem. ſe ad bonū. tn̄ non ſeqtur ꝙ plus ſe habeat ad ma
lum q̄ȝ ad bonū: ſicut fides i eo q̄ fecit votū ꝯtinē
tie per ſe ſine continētia ſufficiebat ante votuȝ ad
ſaluandum illū. poſt votū non ꝑ ſe ſufficit: ⁊ tamē
fides ante votū non erat magis potens q̄ȝ poſt.

¶ Cap. 2. Utrum potentia credēdi ſit naturalis.

D Ictum eſt ꝙ li.ar. non eſt potens per ſe
in opera meritoria ſine gr̄a. ¶ Sed con
tra. Aug. dicit ꝙ poſſe credere eſt natu-
ra hoim. ſȝ credere gr̄a eſt fideliū: ergo
potentia credēdi eſt naturalis: igitur naturaliter
poteſt hō credere. Eadē ratione ſperare pōt et di
ligere: igitur li.ar. per ſe potēs eſt in opa merito-
Exemplū a ſimili. ria naturaliter ¶ Contra. Cecus corpaliter non
poteſt videre: ergo cecus ſpūaliter non pōt vide-
re: igitur potētia videndi ſpūaliter nō eſt natura
lis. Sȝ videre ſpūaliter eſt credere: ergo potētia
Solutio. credēdi nō ē naturalis. ¶ Solutio. Hec argumē
tatio non valet. Cecus corpaliter non pōt vide-
re: ergo cecus ſpūaliter non pōt videre. qm̄ aliud
eſt de ceco corporali. aliđ de ceco ſpūali: quia ce-
cus corporalis non pōt facere aliquid quo facto
Diſſimilitudo videat nec poteſt ſe illuiare. Cecus autē ſpūalis
licet non poſſit illuiare ſe: tn̄ pōt facere aliqđ quo
facto ſequat̃ ꝙ ipſe illūinetur. ſicut iſte non pōt il
Exempluȝ. luminare domū tn̄ pōt aliqđ facere quo facto do-
Notabile. mus illuminabitur: vt aperire feneſtrā. Siliter ſi
iſte aperiat oſtiū liberi arbitrij id eſt ſi faciat qđ i
ſe eſt ſtatim ſubintrabit lux vera et illuiabit̃ ſpūa
Potentia credendi. liter. et tūc poterit videre ex ea potētia quā prius
habebat. Et ita pȝ ꝙ potētia credēdi eſt natura-
Iterum ar̄ ad idem. lis: quia eſt añ actū et ante habitū. ¶ Itē auis ſi
ne pennis nō pōt volare: ſed qui eſt in mortali nō
habet pennas. qm̄ nō hȝ virtutes: igitur non pōt
volare: ergo nō pōt credere: cū credere ſit volare
ergo potētia credendi nō eſt naturalis. cū iſte ha
Tertio. beat oīa naturalia. ¶ Itē petrus non potuit am
bulare ſupra mare ꝑ naturalē potentiā: ergo mul
to fortius per naturalem potentiā: non pōt ambu
lare aliquis ſupra mare mundi .ſ. ſupra fluxum tri
bulationū. Sed hoc fit per motū virtutū theolo-
gicarum: ergo nullus ꝑ naturalē potentiā poteſt
Quarto. credere vel ſperare vel diligere. ¶ Item tria exi
guntur ad hoc ꝙ aliqđ fiat meritorie. potētia/ſci-
entia/voluntas Sed duo vltima ſunt gratuita ſcȝ
ſcientia ⁊ volūtas bn̄faciendi: ergo eadē rōne pri
mum eſt gratuitū .ſ. potētia bn̄faciendi: ergo non
eſt naturalis. ¶ Solutio. Dicimus ſicut de ceco Solutio.
corporali ꝙ aliđ eſt in pēnis ſiue in auib⁹ corpali
bus: et aliud in ſpūalib⁹ qm̄ auis corpalis non po
teſt volare anteq̄ȝ habeat alas. ſicut cecus corpa
lis non pōt videre añq̄ȝ habeat oculos aptos ad
hoc. Sed auis ſpūalis hȝ ante habitū volandi et
pennas ſpūales: et potentiā volādi et potentiam
formalē qua ipſe volabit anteq̄ȝ habeat pēnas .i.
virtutes. Eſt ergo duplex differentia ceci et auis duplex dr̄ia
corporalis ad cecum ⁊ auē ſpūalem. qr cecus cor inter corpa
poralis non pōt facere aliquid quo facto videat: lia ⁊ ſpūalia
nec auis ſine pennis exiſtēs pōt facere aliqđ quo
facto habeat pennas. Sed cecus et auis ſpūalis
poteſt facere aliqđ quo facto et videat et volet vł
ſit habilis ad vtrūq̄ȝ. Secunda differētia eſt: quia Scđa dr̄ia
cecus ⁊ auis corporalis nō hn̄t potentiam forma
lem ad videndū ⁊ volandū ante inſtrumēta viden
di et volandi: licet potentiā habeāt materialē an
te. ſed cecus et auis ſpūalis āteq̄ȝ habeāt oculos
ſpirituales et pēnas aptas habent potētiā forma
lem ad vidēdū et volandū. Et hoc ideo ꝯtingit qr
potentia bn̄ agēdi inter ſe ⁊ ſuū actū habet habi-
tum mediū Sȝ potentia formalis naturalis inter
ſe et ſuū actū nullū hȝ habitū mediū qm̄ ipſa ē ha
bitus naturalis ¶ Ad ſcđm dicim⁹ ꝙ dn̄s potuit Ad ſcđm.
facere ꝙ petrus ambularet ſupra mare ſine noua
potentia. vel potuit ⁊ dare nouam potentiā. Ad-
huc tn̄ non eſt ſimile de naturalibus ad ea q̄ ſunt Aliter dr̄.
li.ar. vt dictū eſt de ceco et aue ¶ Ad terciū dici Ad tertiū.
mus ꝙ hec argumentatio non valet. duo extrema
ſunt gratuita igit̃ primū: qm̄ potentia p̄cedit gra
tiam et motū gratie et qr precedit non eſt mirū ſi
ipſa ſola naturalis eſt. tn̄ qn̄q̄ȝ virtus dicitur potē
tia ſiue poteſtas vt fides ibi. Dedit eis poteſtatē
filios dei fieri. Et ſcđm hoc poteſt dici ꝙ potētia
bene agendi eſt gratuita.

¶ Scđa queſtio ꝓpter dictum auguſtini.

I Tem dr̄ in euāgelio ꝙ facilius eſt came
lum intrare ꝑ foramen acus q̄ȝ diuitē in
trare in regnū celoꝝ. Et dicit ibi Aug.
quod impoſſibile eſt hoib⁹: poſſibile eſt
deo. ¶ Sed ꝯtra. Aut ipē intelligit auctoritateȝ Ar̄ primo.
euangelij ꝯiūcti aut diuiſim. Si ꝯiūctim: vtrūq̄ȝ
eſt impoſſibile deo qm̄ deus nō pōt facere ꝙ ama
tor diuitiarum manēs talis intret in regnum celo
rum. Et ita in hoc caſu non eſt verū quod impoſſi
bile eſt hominibus eſt poſſibile deo. Si diuiſim
vtrumq̄ȝ eſt poſſibile: et hoibus et deo. ⁊ ita vtro-
q̄ȝ modo videtur ꝙ nō habeat locum qđ dr̄ Aug.
¶ Solutio. Illa auctoritas quattuor modis ex- Solutio.
ponitur. ſed ſufficiunt duo. Primo ſic. Facili⁹ .i. Illa aucto-
minus impoſſibile vt vtrūq̄ȝ coniunctim accipia- ritas expo-
tur. Primum enim eſt impoſſibile nature. Secun nit̃ q̄ttuor
dum eſt impoſſile nature ⁊ deo. De⁹ eni qui clau- modis.
ſis ianuis intrauit ad diſcipulos poteſt facere ꝙ
camelus intret per foramen acus ad litteram: ſed
nō poteſt facere ꝙ diues manēs talis itret in pa-
diſū. qm̄ hoc eēt contra iuſticiā ſuā. Scđo modo Ac⁹ qđ eſt.

Ayuntamiento de Madrid

ſic vt acꝰ intelligat eē qdā ꝑua porta in hierlꝫ ad
Notādū cō
quā cū cameli venirēt onerati oportebat eos exo
tra diuites.
nerari ad hoc ꝙ intrarēt ꝑ illā. Ita diuites gib-
boſos ⁊ oneroſos pōdere pctōꝝ et diuitiarū opꝫ
exonerari ad hoc ꝙ intrent per artā viā in celeſtē
hierlm. ⁊ ſm hoc intelligit auctoritas diuiſim: et
vtrūqꝫ illorū eſt poſſibile. Diues eñ licet manēs
diues pōt intrare in re.ce. ſed nō eſt facile. quoni
am preſſus eſt mala ꝯſuetudine: ⁊ ideo dicit dñs
ꝙ facilius eſt ⁊c̄. Licet poſſibile ſit diuitē intra-
re in re.ce. diuiſim: tñ hoc eſt impoſſibile homi-
ni. qm̄ homo nō poſſet facere ꝙ intraret. licet poſ
Exemplū a ſimili.
ſet facere aliqd quo facto intraret. Sicut impoſſi
bile eſt homini ꝙ hec domꝰ illuminet qm̄ nō pōt
facere hoc. tñ hec domꝰ poteſt illuminari. Ita di
uiti impoſſibile ē ꝙ intret in regnū celoꝝ. Diues
tamē pōt intrare in regnū celorū Ideo dicit aug.
qđ impoſſibile eſt hoibus poſſibile eſt apud deū
Auguſtinꝰ.
qđ ſic eſt intelligendū ſm iſtā ſcđam expoſitionē
qua itelligit diuiſim auctoritas. Ideo dicit aug.
ꝙ maius eſt facere de impio piū: ꝙ̄ꝫ creare celū ⁊
terrā. Sed homo nō pōt creare celū ⁊ terrā: igit
Cōtra vnū dictū ar̄.
nō pōt facere de impio piū quod maius eſt: ergo
nō pōt ſe iuſtificare. ¶ Cōtra. Ipe pōt credere:
ſcđo ad idē
et per fidē iuſtificatur hō: ergo hō pōt ſe iuſtifica
re. ¶ Preterea pōt penitere: ⁊ per penitentiā iu
Solutio.
ſtificat hō. ꝗ homo pōt ſe iuſtificare. ¶ Solutio
Per hec ad primum.
Dicimꝰ ꝙ nullus homo pōt ſe iuſtificare. i. facere
de iniuſto iuſtū. hoc eñ facit ſolus deus. ¶ Nec
valet hec argumētatio. hō pōt credere: ⁊ per fidē
iuſtificat. homo ꝗ ⁊c̄. Deberet eñ dicere: ⁊ ꝑ cre
dere iuſtificat homo qđ falſū eſt. qm̄ nō ꝑ crede-
Ad ſecūdū.
re iuſtificat hō: ſed per fidē. ⁊ qm̄ nō pōt dare ſibi
fidē. ideo nō pōt iuſtificare ſe. ¶ Ad ſcđm dici-
mus ꝙ hec ꝓpriē eſt falſa. ꝑ penitentiā iuſtificat
homo: ſed etiā per penitentiā magis iuſtificatur
Iterum ar̄.
homo. ſicut đr in apoca. Iuſtū eſt vt qui iuſtꝰ eſt
iuſtificet adhuc. ¶ Itē qui eſt in mortali mortuꝰ
eſt morte ſpūali. Sed nullus mortuꝰ pōt ſe reſu-
ſcitare: igit qui eſt in mortali nō pōt reſuſcitare ſe
ipſum a morte ſpūali ꝗ nō habet potentiā ſe reſu-
In oppm̄.
ſcitandi. ꝗ nō habet potentiā reſurgendi. igit nō
Secundo.
pōt reſurgere. ¶ Cōtra. Iſte ſtatim reſurget. ſit
ita: ergo pōt reſurgere. ¶ Preterea pōt mutare
Solutio.
volūtatē ſuā in melius per pniam: ꝗ pōt reſurge-
Iſta eſt duplex.
re. ¶ Solutio. Hec eſt duplex. iſte qui eſt in mor
tali habet potētiā reſuſcitādi. ſi gerūdiuū deſcen
dit a verbo actiuo falſa eſt. ſi a paſſiuo vera ē: qm̄
habet potētiā vt ſuſcitet a deo. Patet ꝗ ꝙ hec ar
gumētatio nō valet. Iſte nō habet potentiā reſu
ſcitādi: ꝗ nec reſurgēdi. qm̄ in prima ſm ꝙ eſt ꝟba
ſignificat potentia formalis: in cōcluſiōe poten-
tia materialis. vñ hec eſt vera. Iſte pōt reſurge-
re qm̄ pōt recipere fidē/ſpē/caritatē. qđ eſt reſur-
Silr̄ iſta eſt duplex.
gere. Silr̄ hec eſt duplex. Iſte nō habet potētiā
qua reſurgat qm̄ ſi iſte ablatiuꝰ qua ſignificet cau
ſam efficientē ita ꝙ hoc nomē potentiā ſupponat
potentiā formalē vera ē illa negatiua. ſi ablatiuꝰ
qua ſignificet cauſam materialē ⁊ hoc nomē potē
tiā ſupponat potentiā materialē falſa eſt. vñ ptꝫ
Hec argumētatio nō
ꝙ hec argumētatio nō valet. Iſte nō habet potē
tiā qua reſurgat: ꝗ nō habet potentiā reſuſcitādi

valet.
qm̄ prima ꝓpoſitio eſt vera in prima ſignificatio-
ne. Ipe aūt cōcludit in ſcđa. Uera eſt igit hec ꝓ-
poſitio. Iſte pōt reſurgere: ſed nō per ſe. qm̄ hō ē
ſpūs vadens ⁊ nō rediens. Et ſic ſignatur poten-
tia naturalis ⁊ nō formalis ſicut hic. iſte pōt eſſe
Iterum ar̄.
iuſtus. ¶ Itē de iudeis đr in euāgelio iohannis
ꝙ ipi nō poterāt credere: ꝗ potentia credēdi nō ē
materialis cum iudei haberent omnia naturalia.
Solutio.
¶ Solutio. Negatiua particula adiūcta cū hoc
verbo poteſt nō ſemꝑ remouet purā potentiā: ſꝫ
facilitatē. ſicut cū đr Iſte nō pōt ambulare q ha-
bet pedes ligatos. Iudei eñ indurati erāt ꝓpter
pctm̄ ſuū: ⁊ ideo nō de facili poterāt credere nec
Iteꝝ ar̄ de dicto aug.
cōuerti ad dñm vt crederent in eū. ¶ Itē aug. di
cit ꝙ in noſtra poteſtate eſt mutare voluntatē in
melius. ſed hec potētia nulla eſt niſi detur a deo.
Sed hoc videtur eſſe falſū. qm̄ priuſqꝫ aliqua det
Solutio.
homini a deo habet homo poteſtatē illā. ſ. mutā-
di voluntatē ſuā in melius. ¶ Solutio. Ita intel
ligendū eſt qđ dicit aug. hec potētia nulla ē niſi
q̄o incidens
det a deo. i. effectꝰ huiꝰ potētie nullus eſt niſi de-
Ar̄ ꝙ non.
tur a deo. ¶ Itē querit vtrū per li.ar. ſine gratia
pōt homo credere fide informi videt ꝙ nō. qm̄ cre
dere fide informi nō eſt naturale: ꝗ eſt gratuitū.
In oppm̄.
igit nō pōt eſſe ex li.ar. puro ſine gratia. ¶ Con
tra. Illi qui audiebāt predicationē aploꝝ tene-
bantur credere verbis eoꝝ: qꝛ videbāt miracula.
q̄ miracula erāt in eis ſufficiens ꝓbatio eoꝝ q̄ di-
cebātur ab apoſtolis. ergo per huius argumēta
poterāt ipi venire in noticiā articulorū fidei ſine
omni grā. qm̄ miracula erant ſupra naturā: ergo
ſufficiebāt ad ꝓbandū ea q̄ ſunt ſupra naturam. ⁊
ideo homo ita poterat habere fidem informē ſine
Scđo ar̄ ꝑ parte ante oppoſitum.
omni grā. ¶ Cōtra. Liberū arbitriū non pōt ſu-
pra ſe: ſed credere articulos fidei ſiue motu forma
to ſiue informi ē ſupra naturā: igit liberꝝ arbitriū
Solutio.
nō pōt in hoc. ¶ Solutio. Cōcedimꝰ ꝙ nullus ꝑ
ſolū liberū arbitriū pōt ſibi acquirere fidē articu
Per miracula nō habetur vera fides.
lorū formatā vel informē. Per miracula tamē po
teſt venire in fidē informē/tanqꝫ per argumēta ſu
pra naturā pōt venire in credulitatē eorū que ſūt
ſupra naturā: ⁊ qm̄ talis fides nō innititur prime
veritati: ſed argumētis nō eſt vera fides. Eſt ta-
men aliqua illuminatio preambula ad verā fidem
vt per illā illuminationē faciat homo qđ in ſe eſt:
Pſalmiſta. Apocalipſ
ideo đr in pſal. Illuxerūt choruſcatiōes tue. ⁊c̄.
Et in apoca. miracula dicūtur fulgura. vt in illa
auctoritate. de throno procedebant fulgura ⁊ vo
ces et tonitrua.

¶ Capi.3. vtrum mala opera ſint ſolum a li-
bero arbi. et non a deo.

Ex predictis patet ꝙ bona oꝑa ſūt a tri
Concluſio ex ꝑdictis.
bus. ſ. a libero arbitrio originaliter. ⁊
a grā effectiue: ⁊ a deo pricipalit ope-
Bona oꝑa ſūt a tribus
rante. Sūt eñ a libero arbitrio prin-
cipaliter. principalius a gratia: principaliſſime a
Oꝑa bona ex gñe tātū
deo. Oꝑa autē de genere bonoꝝ qñqꝫ ſūt a duo-
bus tm̄. ſ. a deo et a lib.ar. vt qñ homo nō habet
niſi naturalia: qualis fuit adā in prio ſtatu. Qñqꝫ
ſūt a tribus vt qñ homo habet aliquā grām licet
nō gratū facientē vt fidē informē vel timorē ſerui
lem: tūc oꝑa de gñe bonoꝝ ſūt a tribus. ſ. a libero

Ayuntamiento de Madrid

arbitrio a gr̄a a deo. Opera vero mala a libero ar
bitrio ſūt. hoc certū eſt. Certū eſt etiā ꝙ nō ſūt a
Dubium. gratia. ¶ Sed dubiū ē vtrū ſint a deo. ⁊ ſuꝑ hoc
Due opi- due ſūt opiniones. Quidā eñ dicūt ꝙ quicq̄d eſt
niones. inq̄ztū eſt bonū eſt ⁊ etiā a deo ē ſiue ſit actio ſiue
aliud. Iſti dicūt ꝙ malitia nihil eſt. q̄ñ nō poſſēt
alia opinio dicere ꝙ eſſet a deo. ¶ Alij dicūt ꝙ nō quicq̄d ē
eſt a deo: dicūt eñ ꝙ male actiones ſicut nō ſunt
Cōtra hāc male a deo: ita nō ſunt a deo. Primo ergo vidēdū
ſecundam. quō poteſt ſuſtineri hec vltima opinio. Multipli
Arꝫ primo. citer eñ obicit̄ cōtra eā. primo ſic. ¶ Ponatur ꝙ
iſte det elemoſinā cauſa inanis glorie. Hec actio
eſt de gn̄e bonoꝝ: q̄ñ dare elemoſinā eſt bonū in
genere. Sed q̄cq̄d eſt de gn̄e bonorū eſt bonū na
turaliter: ⁊ quicq̄d eſt naturaliter bonū eſt bonū
Secundo. a deo: ğ hec actio ē a deo. ¶ Preterea hec actio
potuit referri ad bonū finē. q̄ñ nō eſt ſubſtātiale
ei vt referatur ad inanē gloriā. Si eñ referret̄ ad
deū nō mutaſſet ſubſtantiā: ſed eſſet eadem actio
numero. q̄ñ eſſet eiuſdē et in eodē tēpore: ⁊ de eo
dem ⁊ ad eundē finē eſſentialē. igit̄ hec actio nu-
mero potuit eſſe bona. igitur naturaliter bonum.
Tertio. igitur ē a deo. ¶ Itē comeſtio qua adā comedit
pomū mala fuit: ideo tantū q̄r prohibita. Sꝫ po-
tuit non eſſe prohibita: igit̄ potuit eſſe bona: igit̄
erat naturaliter bona ⁊ ita a deo: ⁊ ita mala actio
Quarto. erat a deo. ¶ Itē bonū ⁊ malū cōtraria ſūt: ğ q̄c
quid eſt ſuſceptibile vnius eſt ſuſceptibile alteriꝰ
niſi alterū inſit per naturā. Sed cōſtat ꝙ malum
non ineſt huic actioni per naturā: ergo alterū po
teſt ineſſe huic: igit̄ pōt eē bona. igit̄ naturaliter
Quinto. eſt bona. ğ a deo: ¶ Itē ſola aīa eſt ſuſceptibilis
ꝟtutꝫ: ğ ⁊ malitie. ğ oē aliud q̄d dr̄ malū. dr̄ malū
per accidens ergo oīs actio mala ꝑ accidens di-
cit̄ mala: ergo nulla actio naturaliter ē mala. Sꝫ
oīs eſt naturaliter bona vel mala: ergo oīs actio
Sexto. eſt naturaliter bona: ergo a deo. ¶ Item genus
actio aut eſt a deo aut a diabolo aut ab hoīe. Nō
pōt dici ꝙ ſit a diabolo. q̄ñ genera ſiue principia
rerū nō ſūt a diabolo. Nec ſūt ab hoīe ſimilit̄. q̄ñ
nō oīs actio eſt ab hoīe. Reſtat ergo ꝙ hoc genꝰ
actio ē a deo: ergo oīs actio inq̄ztū actio ē a deo.
ergo actio mala inq̄ztum actio eſt a deo: ergo ma
Septimo. la actio eſt a deo ¶ Item ponatur ꝙ aliquis det
elemoſinam cauſa inanis gl̄ie. alius det elemoſi-
nam ꝓpter deū. iſte due actiones ſunt eiuſdē ſpe
ciei ſpecialiſſime: ğ ſūt eiuſdē nature. Sed natu-
ra vnius eſt bona: ğ natura alterius eſt bona. Sꝫ
Solutio. oīs natura bona ē a deo: ğ vtraqꝫ natura ē a deo.
ergo mala actio eſt a deo. ¶ Solutio. Ad intelli
Auguſtinꝰ. gentiā ꝓdictorū notandū ſm̄ hanc opinionē ꝙ il-
lud q̄d dicit Aug. ꝙ q̄cq̄d eſt inq̄ztū eſt bonū eſt ⁊
Quare pōt a deo eſt. Intelligendū eſt tm̄ de ſubſtātijs ⁊ na-
hō ꝑ ſe i ma turis. ſicut ⁊ ipe Aug. dicit. Alligauit eñ ita do-
lum et nō in minus ſibi potētias vt nullo modo poſſint moue-
bonum. ri ad bonū niſi deꝰ eas moueat. Ad malū autem
Ad quattu- poſſūt moueri ꝑ ſe. q̄ñ vnus eſt fons oīm bonoꝝ:
or prima ar ſed nō vnus fons maloꝝ. ¶ Ad quattuor ğ preob
gumenta. iecta dicendū ꝙ hec eſt duplex. q̄cq̄d eſt naturali
ter bonū eſt a deo: q̄ñ ſi aſſeritur bonitas nature
vera eſt. ſi bonitas potētie falſa eſt. q̄ñ idē eſt ac
ſi diceretur: q̄cq̄d eſt potentialiter bonū ē a deo.

⁊ hoc falſū ē. Sed q̄cq̄d ē actu bonū ē a deo bonū
et q̄cq̄d eſt potētialiter bonū a deo eſt potētialit̄
⁊ ſic ſoluunt̄ q̄tuor prie obiectiones. ¶ Ad q̄nto Ad quintū.
obiectū dicimꝰ ꝙ aliter dr̄ actio bona: aliter aīa Bonū alit̄
bona vl̄ mala. Aīa dr̄ mala ꝓpter malū actū aut dr̄ de aīa et
ꝓpter maculā q̄ eſt in aīa. Actio aūt dr̄ mala ꝓ- de eiꝰ actio-
pter relationē ad indebitū finē. ⁊ ideo non ſequit̄ ne.
ꝙ malitia q̄ per ſe dr̄ de aīa ꝑ accidēs dicatur de
actiōe. ¶ Ad ſextū dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō Ad ſextum.
valet. Iſte due actiones ſūt eiuſdē nature. natu-
ra vniꝰ eſt bona: igit̄ ⁊ alterius. q̄ñ ille due actio
nes ſūt eiuſdem nature. ſpecie nō numero. ⁊ ē ibi
fallatia vniuocatiōis. ſicut cū dr̄ Sortes ⁊ plato fallatia vni
ſūt vnus homo in ſpecie: ⁊ ſortes eſt hō albꝰ: igit̄ uocationis
plato eſt homo albꝰ. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ hoc ad ſeptimū
genus actio nō eſt a deo ſimpliciter nec ab hoīe
ſimplr̄. Sed ſm̄ quedā ꝯtenta ſui eſt a deo ⁊ ſcd̄ꝫ Uniuerſale
alia eſt ab hoīe vel a diabolo. Dicimꝰ eñ ſicut di nō ē preter
cit Ariſto. ꝙ vniuerſale nō eſt vnū preter multa. ſingularia.
Actio igit̄ inq̄ztum eſt actio eſt a deo vel ab hoīe
vel a diabolo. Sed nulla pars diſiūctionis cōce
denda eſt per ſe. ſicut aīal inq̄ztū aīal eſt rationa-
le vel irrationale. tñ neutra pars cōcedēda eſt ꝑ
ſe. ¶ Itē ſi potētia qua iſte vult dare elemoſinā Itē arꝫ cō-
potuit per ſe elicere actū illū ſcꝫ dare elemoſinā tra ꝓdicta.
ad imperiū appetitus inanis gl̄ie: ğ ⁊ ad imperiū
alterius rei eadē ratiōe potuit elicere per ſe talē
motū. ⁊ ita per ſe potuit elicere bonū motum. Et
ita ſicut motus malus nō eſt a deo: ita aliquis bo
nus motus nō eſt a deo. ¶ Propter hoc dicūt q̄ Opinio ali
dam ꝙ nulla actio nullus q̄r motus eſt a deo: ſed quorum.
ſubſtātie ⁊ earū nature ſūt a deo. Subſtātie vero
per potentias ſibi datas agūt ⁊ mouētur q̄ actio
nes ⁊ motus ſunt ab ipſis ſubſtantijs non a deo.
¶ Sed huic opinioni obuiat Iſayas apte dicēs Cōtra opi.
Oīa opa noſtra operatꝰ es in nobis dn̄e. ¶ Itē arꝫ ꝑ iſayā.
dn̄s in euāgelio. Sine me nihil poteſtis facere. Secundo.
⁊ iterū. Nō vos eſtis q̄ loquimini ⁊c̄. Et illud. pa Tertio.
ter in me manens ipſe facit opa. ¶ Preterea ſi Quarto.
hoc eſt: generatio ſegetū nō ē a deo: ⁊ ita nō ſunt
dona dei. q̄d eſſet hereticū dicere. ¶ Itē actꝰ co Quinto.
gnoſcēdi deū quo philoſophi cognouerūt deum
nō fuit a deo ergo nō peccauerūt attribuēdo ſibi
illā cognitionē actualē. Quō igit̄ dicit apl̄s. qui
cū deū cognouiſſent nō ſicut ⁊c̄. ¶ Itē cōſtat ꝙ Sexto.
gr̄a debet̄ deo de oībus operibus bonis. ſicut dr̄
in euāgelio. Sic luceant opa veſtra bona vt glo-
rificet̄ pater veſter. ⁊c̄. Propter hoc eñ redargu
it gentiles dn̄s per apoſtolū ꝙ nō glorificauerūt
deū. Sed ſcd̄m illos cū bona opera nō ſint a deo
nec deus eſt cauſa eoꝝ. quare debeat glorificari
ab illis pro illis? Si dicit̄ ꝙ ideo: q̄r dedit poten-
tiā faciendi illa. Eodē modo dedit potentiā faci- Euaſio con
endi opera q̄ mala ſūt: ergo pro illis debet vitupe tra quam arꝫ
rari ſicut pro illis laudari. ¶ Forte dicet ꝙ ꝓ bo Alia euaſio
nis debet laudari: q̄r nō tantū dedit potentiā fa-
ciendi illa opera bona. ſed etiā precepit vt fierēt
illa. ¶ Sed nō videt̄ ꝙ ideo debeat eſſe eius glo Cōtra hoc
ria: q̄ñ ſi quis faceret yconiā pulcherrimā de au- arguitur.
ro rege imperāte et dante ei aurū ⁊ oīa inſtrumē
ta ad hoc valentia. tamen potius eſſet laus eiꝰ q̄
faceret q̄ eius qui preciperet et facultatē daret.

Ayuntamiento de Madrid

Septimo ꝑ auguſtinū.

¶ Itē dicit Aug. Omne bonū aut eſt ipſe aut ab ipſo. ¶ Itē cū vnicꝰ ſit fons oīm bonoꝝ nō pōt

Octauo.

eſſe aliqđ bonū qđ non ſit ab ipſo. Sicut ſi vnicꝰ

Opinio doctoris.

eſſet fons aque tm̄ nō eſſet aqua q̄ nō eſſet ab illo fonte. ¶ Propter hoc dicimus ſcđm hāc opinio=

Ad primū.

nem ꝙ oīs actio bona eſt a deo principaliter cum ipſe ſit fons vnicꝰ oīs boni. Dicimus ergo ꝙ hec argumētatio nō valet. Liberū arbitriū per ſe ſufficit ad eliciendū hūc actū ſcȝ dare elemoſinā ad imperiū inanis glorie. ꝗ eadē ratione vel multo fortius per ſe ſufficit ad eliciendū eūdē actum ad imperiū dilectionis dei. qm̄ vnū eſt principium boni nō vnū mali. Nec liberū arbitriū habet aū

Ꝯtra hoc arꝭ

ſe fontē mali ſicut fontē boni. ¶ Sed obicitur Si vnicus eſſet fons aque nō eſſet aqua q̄ nō eſſet ab illo fonte ſed vnicus eſt fons eſſendi: ergo nullum eſt eſſe qđ non ſit ab illo. igiꝭ q̄cq̄d eſt ab illo eſt.

Secundo.

¶ Itē vbi habet locū hec regula: q̄cq̄d eſt cauſa cauſe eſt cauſa cauſati: niſi vbi tertiū fluit a ſcđo ſcđm illud ſcđm qđ ſcđm fluit a primo? Sed actꝰ ſcđȝ ꝙ actus eſt a potentia ſcđȝ ꝙ eſt potētia qm̄ potentia ſcđm ꝙ potētia eſt ad hoc vt ex ea exeat actus. Potentia autē ſecundum ꝙ potentia eſt a deo: ergo actus eſt a potētia ſcđm illud ſcđm qđ potentia eſt a deo. ergo ibi ē directꝰ fluxus. ergo in hoc caſu tenet illa regula aut nuſq̄. ergo actꝰ ſcđm ꝙ actꝰ eſt a deo. ergo omnis actꝰ eſt a deo.

Tertio.

¶ Itē mala actio ſecūdū ꝙ eſt actio eſt a poten=tia ſcđm ꝙ eſt potentia. Sed potētia ſcđm ꝙ po=tentia eſt bonū: ergo mala actio eſt a bono ſcđȝ ꝙ bonū. ergo malū eſt a bono ſcđm ꝙ bonū. qđ vi=deꝭ eſſe falſū: qꝛ nullū cōtrariū generat ſuū ꝯtra=riū ſcđm ſe: ꝑ accidens aūt poſſet hoc eſſe.

Opinio aliquorum.

¶ Ad hoc dicūt quidā ꝙ hec eſt falſa. Mala actio eſt a potentia ſcđm ꝙ potentia. imo eſt a potentia ſe=cundū ꝙ eſt deficiens.

Cōtra opi=nionē hanc arguitur.

¶ Sed cōtra. Oīs actio eſt a potentia naturaliter: nec pōt naturaliter eē actus qui nō ſit a potentia: ergo oīs actus ſcđȝ ꝙ eſt actus eſt a potentia ſecūdū ꝙ potētia. ergo a bono ſcđm ꝙ bonū.

Ad primū.

¶ Ad primū dicimꝰ ꝙ hec argumentatio nō valet. Si vnicꝰ eſſet fōs aque nō eſſet aqua q̄ nō eſſet ab illo: ergo cū vnicꝰ ſit fons eſſendi nō eſt eſſe qđ nō ſit ab illo: ⁊ hoc ideo contingit qm̄ fluxus naturalis nō eſt ſimilis fluxui liberi arbitrij. Fluxus eīm qui ꝓcedit a fonte nō poteſt deriuare ex ſe aquā niſi eā quā accipit a fonte Sed li. ar. ꝓducit aliq̄d ex ſe qđ nō habet a fonte eſſendi ſcȝ malā actionē. qm̄ liberū arbitriū ē fle=xibile ad duo ⁊ pōt elicere ex ſe nouū quid. aliter nō eſſet liberū ad bonū ⁊ malū. Sed fluxus natu=ralis nō ſe habet niſi ad vnū vt ſcđm ꝙ ex fonte ē ex ſe deriuet.

Ad ſecūdū.

¶ Ad ſcđȝ dicimꝰ ꝙ illa regula te=net vbi eſt directus fluxus cauſaꝝ in ſuos effectꝰ.

Hec argu=mētatio nō valet.

Hec tamē argumētatio nō valet. ¶ Tertiū fluit a ſecundo ſcđm illud ſcđm qđ ſecūdū fluit a pꝛīo: ergo tertiū fluit a primo. Debet eīm dici ſcđȝ illđ ⁊ ad illud qđ falſū eſt. qm̄ ſcđm fluit a primo tātū ad bonū finē. qm̄ deus dedit liberꝝ arbitriū tm̄ ad bonū finē. licet dederit tale qđ flecti pōt ad malū. ⁊ ideo nō eſt directus fluxus qm̄ licet ſcđm idē ſit fluxus: nō tamen ad idē.

Ad tertium

¶ Ad tertiū dicimus ꝙ malū ſiue mala actio ē a bono ꝭm ꝙ bonū inq̄ꝝtū actio. ſicut caſus cōtingit qn̄q̄ ex fortitudine ꝭm ꝙ fortitudo: ſed nō per ſe niſi ex accn̄ti.

Exemplum

Mala actō non habet cauſam ꝑ ſe

Mala eīm actio nō habet aliquā cauſaȝ q̄ per ſe ſit cauſa eiꝰ qm̄ nō habet niſi cauſam volūtariā vt ſupra oſtē=ſum eſt. vnde malū inq̄ꝝtū malū nō eſt a bono ꝭm ꝙ bonū. qm̄ nō ē a potētia ꝭm ꝙ potētia: ſed a potentia ꝭm ꝙ eſt deficiēs vt ſupra dictū eſt. Eſt igitur verum ꝙ a bono ꝭm ꝙ bonū per ſe non eſt niſi bonum: ſed per accidens eſt ab eo malum.

¶ Iterum arguitur contra dictū auguſtini.

ITem đr Aug. ꝙ poſſe peccare nō ē poſſe aliq̄d ſed potius nō poſſe ¶ Sed hoc videꝭ eſſe falſum ꝭm hanc opinionē. qm̄ pctm̄ in eo ꝙ pctm̄ ē aliquid. ergo poſſe peccare ꝓprie ē poſſe aliq̄d. Qđ ſi eſt: videꝭ ꝙ deus nō eſt omp̄s: qm̄ nō pōt oīa: cū nō pōt pec=care.

Secundo.

¶ Preterea. Si peccare nō eſt ꝓprie poſſe aliquid: ꝗ potētia peccādi nō eſt ꝓprie potentia ſed potius impotētia. Cōtra. Aug. dicit ꝙ male agere eſt incōmutabili bono ſpreto: rebus muta=bilibus adherere. qđ facimus li. volūtatis arbi. ergo li. ar. eſt potentia male agendi. ergo ⁊ potē=tia peccandi.

Solutio ſecundū hāc opinionem

¶ Ad hoc dicendū eſt ꝭm hāc opi=nionem ꝙ re vera poſſe peccare eſt poſſe aliquid: ſed ideo dicit Aug. ꝙ poſſe peccare non eſt poſſe aliquid: qꝛ poſſe peccare nō eſt aliquid poſſe: qđ poſſe ſit pure potētie.

Poſſe pure potentie.

Cū eīm đr potentia peccā=di. per hūc terminū nō ſignificaꝭ pura potentia: ſed potētia cū defectu. Et ideo đr deus omp̄s nō qꝛ poſſit gn̄aliter oīa: ſed quia pōt oīa que poſſe eſt pure potentie.

Iterum arꝭ.

¶ Item hec actio demōſtrata actione qua aliquis dat elemoſinā cauſa inanis glorie eſt mala. illa malicia nō eſt ei ſubſtātialis. qđ pȝ per hoc qꝛ ē eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime cū bona datiōe remoueaꝭ malicia ab ea nulla muta=tione facta. Inde ſic. Hec actio eſt. ergo bona vꝭ mala. Nō mala. qm̄ malicia remota eſt. igitur eſt bona: igitur a deo. et nulla alia mutatio facta eſt ergo prius erat a deo qn̄ erat mala.

Solutio.

Quō actio ꝓcedit a li. ar. tripſr.

¶ Solutio. Poſitio eſt impoſſibilis. Oīs eīm actio ꝓcedit a li. ar. ꝑ modū gr̄e / vel nature / vel vicij. Si ꝓcedit per modū gratie vel nature: ſemꝑ retorqueꝭ ad aliquē bonū finē. ⁊ ideo bona eſt. Si per modū vicij: retorqueꝭ ad aliquē malū finē et eſt mala. vn̄ ſi remoueꝭ malicia: ſequiꝭ ꝙ ibi ſit bonitas. ⁊ ideo poſitio eſt impoſſibilis.

Solutio aliquorum.

¶ Tamē quidaȝ dicūt ꝙ remota malicia actio remanet in eē naturali. Un̄ ſicut prima materia nec ſimpliciter eſt nec ſimpliciter nō eſt: ita illa actio nec ſimpliciter ē nec ſimpliciter nō eſt.

Improbaꝭ hec ſolutio per auguſt.

¶ Sed hec ſolutio ꝓbatur eē nulla ꝑ hoc qđ dicit Aug. ꝙ voluntas eūdi ad feneſtras cauſa vidēdi tranſeūtes duos habet fines.

Analogia.

primus eſt ſubſtantialis: ſcȝ ire ad feneſtras. aliꝰ accidētalis ſcȝ videre trāſeūtes. vltimus eīm imponiꝭ ei a rōne ⁊ quaſi per accidens ſiue extrinſecus. Eadē rōne voluntas qua aliq̄s vult dare elemoſinā cauſa ianis gl̄ie duos habet fines. primū ſubſtātialē: ſcđm accidentalē. Primꝰ igiꝭ ſtatuit eam quaſi in ſpecie ſubſtātiali. ergo remoto ſcđo fine remanebit in ſuo eſſe ſubſtātiali. ſed remoto fine remoueꝭ malicia: ꝗ remota malicia remanebit in ſuo eſſe ſpeciali vel ſubſtātiali: ꝗ remanebit

Ayuntamiento de Madrid

in ſuo eſſe materiali. quod concedimus.
¶ Iterum contra dicta arguitur.
Item Oia per ipſuʒ facta ſūt: ⁊ ſine ipo
factū eſt nihil. nihil. i. pctm̄. Sup hunc
locū dt Aug. ꝙ oīs foꝛma: oīs cōpago:
oīs modus a deo eſt Sed mala actio eſt
In oppm̄. Secundo. aliqua foꝛma: igit̄ eſt a deo. Sed dicit Aug. ꝙ no-
men mali ꝯſiſtit in pura priuatiōe. Dicit etiā ꝙ ſi
videris aliqd qd nō habeat modū/oꝛdinē/⁊ ſpēm:
dicere potes ꝙ nihil eſt. Sed illa volūtas qua ali
quis diligit nūmū ſup oīa non habet modū/oꝛdi-
nem/⁊ ſpeciē. cōſtat eñ ꝙ nō habet modū: i. men
ſuram. qm̄ per ipam plus debito diligit̄ creatura
Eodēmodo de aliis. nec diligit̄ creatura in ſuo oꝛdine. ergo illa volūtas
nō habet illa tria. ergo poſſumus dicere ꝙ nichil eſt.
Tertio. Eadē ratiōe oīs mala actio nihil eſt ¶ Itē pctm̄
eſt cōtra naturā. qm̄ coꝛrūpit naturā. ergo nō eſt
alicuius nature: ergo nō eſt alicuiꝰ ſpeciei: ergo nec
alicuius generis. ergo nō eſt actio vel alia res predi
Solutio. camētalis. ¶ Solutio. Scdʒ hāc opinionē pec-
Prima cā. catū dicitur nichil eſſe duplici de cauſa. Prima ē
quia facit recedere a vero eſſe coꝛrūpēdo bonum
Secunda. naturale. ⁊ ſic facit accedere ad nō eſſe. Secūda
Quō pctm̄ dr eē nihil. cauſa eſt. qm̄ pctm̄ ſiue mala actio nō ē pfectiuū
alicuius ſpeciei. qm̄ ſicut homo qui habet curta-
tos pedes eſt hō inperfectꝰ: ita oīs actio mala vel
volūtas mala habet eſſe imperfectū. pars eñ eē
cuiuſlibet rei eſt ꝙ ſit via ad deū. qd auferr̄ male
actioni per hoc ꝙ retoꝛquet̄ ad indebitū finē. Eſt
ergo res alicuius ſpeciei: ſed imperfecte. ſicut hō
Nota iſta. curtatus pedibus. Qd ergo dr pctm̄ nihil eſt. vi
detur eſſe cōtra hāc opinionē. ſed qd dicitur fctm̄
Ad primū. eſt. videt̄ eſſe pro hac opinione. ¶ Qd aūt dicit
Aug. ꝙ oīs foꝛma: oīs cōpago. ⁊c̄. a deo eſt. intel
ligendū eſt de foꝛma naturali que vel a natura ē:
vel directe natura eſt. i. a foꝛma ſubſtātiali etiam
mediate vel immediate. tñ mala actio poſſet dici
res naturalis large. qm̄ eſt a natura quocūq mo
Ad aliud. do. ¶ Ad ſcdʒ dicimꝰ ꝙ priuatio duobus modis
accipitur. qñq priuatio alicuiꝰ rei pōt dici abſen
tia illius rei: et ſm hoc malū ſiue pctm̄ nō eſt pri-
uatio. priuatio autē pōt dici id qd priuat vel coꝛ-
Priuatio capit̄ duplr rūpit aliquā rem: ⁊ ſm hoc malū ſiue pctm̄ pōt di
Ad aliud. ci priuatio. ¶ Ad aliud dicimus qd dicit Aug. ꝙ
illud qd nō habet modū ſpeciē ⁊ oꝛdinē nihil eſt.
ſic eſt intelligendum. i. nō habet perfectum eſſe.
Ad vltimū. ¶ Ultima obiectio ſoluēda eſt per equiuocatio-
nem huiꝰ nōis natura ſicut patet ex predictis.
¶ Iterum arguitur ꝙ peccatum ſit a deo.
Item actio qua aliquis dat elemoſinam
ppter deū: eſt a deo ⁊ a libero arbitrio.
Deus aūt magis ē cauſa illius q̄ liberū
arbitriū. deus eñ eſt cauſa cauſaliſſima
cuiuſcūq eſt cauſa. qm̄ alie cauſe habent ab ipſo
ꝙ ſint cauſe. ⁊ nō ecōuerſo. qm̄ ppt qd vnūqdq ē
tale: illud eſt magis tale. Sed hec actio nunq po
tuit eſſe quin eſſet a libero arbitrio: ergo nūq potuit
eſſe quin eſſet ab eo. ergo multo foꝛtius nūq po-
tuit eſſe quin eſſet a deo qui eſt magis cauſa ipiꝰ
Solutio. Hec argumētatio nō valet. ¶ Dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet. qm̄ li
cet deus ſit magis cauſa actionis illius li. ar. ta-
men liberū arbitriū eſt magis ppꝛie cauſa illius.
qm̄ deus eſt gnālis cauſa illius. et nō eſt addictꝰ
ita ſpeciali effectui ſicut liberū arbitriū vel ſpecia
Itez arḡ ad idē p gloſaʒ li nature. ¶ Itē ſup illū locū iſaye. Ego deꝰ cre-
ans tenebras ⁊ faciēs malū. dicit gloſa. Nō ma-
lum in eo ꝙ malū: ſed malum in eo qd iuſtū. Hoc
autē intelligit̄ de malo pene aut de malo culpe.
Nō pōt dici de malo pene: qm̄ pena inq̄ntū pena ⁊
afflictio a deo eſt. reſtat ergo ꝙ intelligat̄ de ma-
lo culpe. ergo maluʒ culpe eſt a deo. igitur mala
Solutio. actio eſt a deo. ¶ Solutio. Illud intelligitur de
Malū pene ē a deo iuite malo pene. qm̄ licet malū pene ſit a deo: eſt tñ ab
ipſo quaſi inuito. nec eſt ab ipſo miſericoꝛdi: ſʒ ab
ipſo iuſto. qm̄ nō eſt ex ppꝛio eius coꝛde. i. ex eiꝰ
mia. Unde in trenis Hiere. Non eñ ex coꝛde ſuo
Pena quō eſt a deo. humiliauit ⁊ abiecit filios hoim. Propter hoc di
ctū eſt ꝙ malū pene nō eſt a deo inq̄ntū malū: ſed
inq̄ntū iuſtū. ſicut iudex dicit latroni Ego non ſu-
Itez arḡ ad idē p iſayā. ſpendo te: ſed pctā tua ſuſpēdūt te. ¶ Itē iſayas
Nūquid eleuabit̄ ſecuris aduerſus eū qui ſecat i
ea? Ibi dr ſennacherib virga/ſerra/baculus dei.
⁊ tamen ibi dicit̄ ꝙ ipſe ſupbiebat in exequēdo vo
luntatē dei. Cōſtat ergo ꝙ eius actio erat mala:
⁊ tñ ipſe erat inſtrumentū dei in actione illa. Sʒ
cōſtat ꝙ actio ppꝛie eſt illius qui vtitur inſtrumē
Ad idē gloſa ibidem. to: ergo mala actio illius fuit a deo. ¶ Ibi etiam
dicit gloſa ꝙ ſicut hmōi inſtrumēta p ſe nihil ſūt
agentia/ſed per eos qui ſecant p ea: ita ſennache
Solutio. rib per ſe nihil operatus eſt. ¶ Dicimꝰ ꝙ ſenna-
Quō malꝰ ē inſtrumētum dei. cherib dicit̄ inſtrumentū dei nō ppter actionem:
ſed ppter paſſionē quā ex ſua actione ſennache-
rib nō potuiſſet elicere: niſi dñs dediſſet ei ptātē
flagellandi malos. gloſa. ppter ptātē flagellan-
di quā dedit ei deus: ⁊ ppter flagellationē paſſio
nem quā deus volebat fieri fecit: dr ſennacherib
Iterum arḡ ad idem. ſecuris/ſerra/baculus dñi. ¶ Itē in illa die ſibi-
labit dñs muſce que ē in extremo fluminū egipti.
i. egiptiis imbellibꝰ ⁊ imūdis. Sed dñs nichil in
ſpirauit eis niſi volūtatē deſtruēdi iudeos: ergo illa
Solutio. volūtas fuit a deo iſpirāte: ⁊ tñ erat mala. ¶ So
lutio. Dñs inſpirauit volūtatē deſtruēdi iudeos
dando eis aliqd ſignū deſtructiōis: qꝛ dereliqne
rant legē ſibi datā. ⁊ volūtas eoꝝ in principio fu
it bona q̄diu ſecuti ſūt dei inſpirationē. ſed poſt-
ea ſupbiebāt ⁊ ſibi attribuebāt: cū dñs daret eis
Itez arḡ de prophetia cayphe. poteſtatē ſine qua nihil facere poterant. ¶ Itez
ſolet obiici de pphetia caiphe. Sed de ea dictū
eſt ſatis in tractatu pphetie. ¶ Itē in iſaia ſuper
Iterū arḡ p aliud iſaye. locū illū Reuerſus eſt rapſaces. ⁊c̄. dño pmittē-
te venit: ⁊ dño p̄cipiēte receſſit. Sed videt̄ ꝙ hec
diſtinctio ſit incōpetens. qm̄ eiꝰ aduentꝰ ⁊ receſ-
ſus fuit moꝛtale pctm̄. qm̄ in aduentu ⁊ receſſu in
tendebat ipe facere volūtatē dñi ſui regis aſſyꝛio
rum quē diligebat vel timebat. igit̄ nō ex permiſ
ſione dei fuit aduentus ⁊ receſſus ex p̄ceptione.
Ad idem de iudeis. ¶ Itē iudei ex p̄cepto dei ſpoliauerūt egiptios.
⁊ dicit gloſa ꝙ factū fuit in p̄cepto: ⁊ modus in p
miſſione. Et ita videt̄ ꝙ factū fuit a deo precipiē-
te: ſed modus a diabolo. Sed cōſtat ꝙ factū quo
rūdā fuit pctm̄: ſcʒ illoꝝ qui aſpoꝛtauerūt ex cupi
Ad primuʒ ſm aliquos ditate. ergo illud fuit a deo. ¶ Ad primū dicunt
quidā ꝙ ibi ponit̄ antecedens pro cōſequenti: cū
dicit̄ ꝙ ipſe receſſit deo precipiēte. qm̄ deus non

Ayuntamiento de Madrid

pꝛecepit eius receſſum qꝛ fuit moꝛtale pctm̃ :ſꝫ p̄=
cipiebat ciuitatē nō obſideri ab eo . ſicut dicit̃ ꝙ
diaboluꝰ exiuit de obſeſſis coꝛpibꝰ ex p̄cepto dei:
qm̃ ex pꝛecepto dei fuit cōſequēs ad exitũ ſcꝫ ceſ=
Hec ſolutio nulla. ſare a leſiōibꝰ. ❡ Sed ꝙ hec ſolutio nulla ſit pꝛo=
batur per hoc qꝛ ſicut cōſequēs ad receſſũ rapſa=
cis fuit bonũ ⁊ placuit deo:ita ꝯñs ad eius aduē=
tum.qꝛ per eius aduentũ humiliauit ipſe iudeos
incutiendo eis timoꝛē . qđ multũ placuit deo. et
ita qua ratione dꝛ receſſus fuit in p̄cepto ⁊ aduē=
Opinio doctoꝛis. tus: ❡ Nobis videt̃ ꝙ receſſus in gñe fuit in pꝛe=
cepto:qm̃ ꝑ cōſequēs ad receſſũ eius voluit dñs
cōſolari ppl̃m ſuũ.qđ eſt actus mĩe dei qui ꝓpꝛiꝰ
eſt bonitatis dei ⁊ ex coꝛde dei:ſed terrere:puni=
re : nō eſt ex coꝛde dei ſiue ex bonitate ſicut dicit
Hieremi.ĩ trenis. Hiere.in trenis . Nō eñ ex coꝛde ſuo humiliauit
⁊ abiecit filios hoiꝫ.Et ideo dictũ eſt ꝙ receſſus
Pꝛecepit factũ ſed non modum. fuit in pꝛecepto:ſed aduentus fuit in permiſſione
Eodē modo dicimus ꝙ dñs pꝛecepit ꝙ diabolus
exiret:ſed nō ꝙ ſic exiret ſcꝫ ex odio et ira . ſm qđ
Similiter de iudeis. dicitur ꝙ eiꝰ exitus fuit peccatũ.Siſr̃ dicimꝰ
ꝙ dñs pꝛecepit iudeis ꝙ aſpoꝛtarent vaſa.ſꝫ non
Per hec ſoluunt̃ argu=menta. ſic.Et ideo dicit̃ ꝙ factũ fuit in pꝛecepto : ſed nō
modus. quia factũ fuit in genere in pꝛecepto: ſed
nō in ſingulari pꝛout veſtitũ erat circũſtātijs de
Opinio aliquoꝝ. pꝛauātibus ip̄m. ❡ Alia eſt opinio q̄ dicit ꝙ oīs
actio eſt a deo. Cōtra quā obicit̃ multipliciter .
ꝯtra quā ar=pꝛio aucto=ritatibus. Auctoꝛitatibꝰ pꝛimo ſic.Fulgentius dr̃.Illiꝰ rei
deus eſt vltoꝛ:cuiꝰ non eſt actoꝛ. Cum ergo male
actiōis ſit vltoꝛ:nō eſt actoꝛ eiꝰ. ❡ Itē dr̃ Aug.
Secũdo ꝑ auguſtinũ. Materiā idoli fecit deus:foꝛmam aũt adinuenit
malicia hoim.ꝫ foꝛma idoli nō eſt a deo.ꝫ nō qc=
Tertio rōe quid eſt:eſt a deo. ❡ Itē rōibus ſic obicitur.cuꝫ
oīs actio ſit a deo:querit̃ vnde dicitur actio ma=
la? Si dicitur ꝙ ideo dꝛ mala:qꝛ refert̃ ad malum
finē. Sed iterũ relatio qua refertur ad malũ finē
eſt a deo:ergo cũ ideo ſit mala qꝛ refert̃ ad maluꝫ
finē:erit mala a deo.qđ eſt abſurdũ. Si dicitur ꝙ
Ambꝛoſius eſt mala:qꝛ pꝛiuat̃ bono fine . ſed Ambꝛoſius di=
cit ꝙ q̄dā ſũt que nō poſſũt fieri aliquo bono fine
aliqua bona intētiōe.ergo tales actiōes ſcilicet
adulterari:furari:nō poſſũt pꝛiuari bono fine cũ
nō poſſint fieri debito fine. ⁊ tamē ſunt. non ergo
ſunt male qꝛ pꝛiuātur debito fine. Si dicit̃ ꝙ pꝛi=
uari debito fine ē nō habere debitũ finē.ſic actio
nes indifferētes eſſent male. ❡ Foꝛte dicet ꝙ ma
Euaſio. la actio ideo dicitur pꝛiuari fine debito: qꝛ per id
qđ fit cōtra legē ꝓhibet̃ referri ad debitũ finem.
❡ Sed obicitur de illis q̄ ꝓhibentur ideo qꝛ ſunt
ꝯtra hoc ar. mala. quedā eñ ſũt mala qꝛ ꝓhibita:vt comeſtio
pomi ade.quedā ſunt ꝓhibita qꝛ mala : vt furari/
foꝛnicari/⁊ ſiſa. Iſta igitur naturaliter pꝛius ſũt
mala q̄ꝫ pꝛohibita:ergo per hoc ꝙ fiũt cōtra legē
dei nō pꝛohibent̃ referri ad bonũ finē.ſed ecōuer
Secundo. ſo. ❡ Iteꝫ mala actio eſt a deo.igit̃ vel eſt a deo
operante ⁊ mouēte: vel non. Si eſt a deo nō ope=
rante:relinquitur ꝙ nō ſit ab eo niſi qꝛ dedit po=
tentiā ad illā. ſed idē eſt verũ ſm aliā opinionē :
ergo hec opinio nō differt ab illa . Sed ſi dicit̃ ꝙ
mala actio eſt a deo mouente ⁊ operante:ſed con
ſtat ꝙ nō ſcđario imo pꝛincipaliter operante.qm̃
quicq̃d facit pꝛincipaliter facit.igitur ſicut in bo
na actione deus eſt actoꝛ pꝛincipalis: ⁊ homo mi
niſter.ita in mala.ergo male actionis deꝰ ē actoꝛ
pꝛincipalis.ſed actoꝛi potius imputatur actio q̄ꝫ
miniſtro:ergo mala actio potius imputāda ē deo
q̄ꝫ hoi. ❡ Itē comeſtio qua adā comedit pomum Tertio.
fuit a deo.ꝫ deus fuit actoꝛ illius actiōis.ꝫ deus
voluit illā actionē:⁊ voluit etiā exercitiũ ⁊ inhe=
rentiā illius actionis . ꝫ voluit ꝙ adā comederet
pomũ. ❡ Cōtra.ꝓhibuit illud:ergo non voluit. Contra.
aliter eñ eſſet duplex ⁊ ſibi cōtrarius. Itē iſte eſt Iterum.
malus:illa malicia nō eſt a deo:et q̃cq̃d eſt a deo
eſt.ꝫ illa malicia nihil eſt. Eodē modo.oīs mali= Eodēmodo
cia nihil eſt: ergo nulla malicia maioꝛ ē alia.ergo
nullus eſt magis malus alio.

❡ Iterum arguitur continuando.

ITem querit̃ quid dicat̃ malicia.⁊ cōſtat
ꝙ malicia(ſm eos)pꝛiuatio boni eſt. ꝫ ē
pꝛiuatio boni gratuiti vel naturalis. Si
gratuiti. Sed cōſtat ꝙ deus pꝛiuat ho=
minē bono gratuito.qꝛ ſubtrahit ei gr̃aꝫ. vt dicit
Ambꝛo.ſcꝫ ꝙ deus indurat hoiem nō impartien Ambꝛoſius
do maliciā:ſed ſubtrahēdo gr̃am.⁊ ita deꝰ pꝛiuat
hoiem bono gratuito . ſed pꝛiuatio boni gratuiti
eſt malicia:ergo homo a deo eſt malus . Si boni
naturalis.cōtra. Pctm̃ pꝛiuat hoiem bono natu
rali.ꝫ vel inq̄ꝫtũ eſt actio:vel inq̄ꝫtũ eſt pctm̃ Sꝫ
nō inq̄ꝫtũ eſt actio.qm̃ inq̄ꝫtũ eſt actio:eſt bonum
quid.⁊ bonũ inq̄ꝫtũ eſt bonũ:nō coꝛrũpit bonum
Reſtat ergo ꝙ pctm̃ inq̄ꝫtũ pctm̃ pꝛiuat hoieꝫ bo
no naturali.igitur inq̄ꝫtũ pctm̃ coꝛrũpit bonũ na
turale. ❡ Cōtra.inq̄ꝫtũ pctm̃ nihil eſt: igitur in= In oppm̃.
q̄ꝫtũ pctm̃ nihil agit:ergo inq̄ꝫtũ pctm̃ nichil coꝛ
rũpit.igit̃ inq̄ꝫtũ pctm̃ nō coꝛrũpit bonũ natura
le. ❡ Non pōt aũt dici ꝙ pctm̃ ideo coꝛrũpit bo=
num naturale:qꝛ pꝛopter ip̄m coꝛrũpit̃ a deo. ſic
eñ opoꝛteret dicere ꝙ malicia eſſet a deo : cũ ſcꝫ Euaſio cō=
pꝛiuatio boni naturalis ſit a deo:cũ ab ip̄o coꝛrũ tra quā ar.
peret̃ bonũ naturale. ❡ Itē bene concedit̃ hec. Ad idem.
Iſte vult foꝛnicari.nō qꝛ velit defoꝛmitatē q̄ im=
poꝛtatur per hoc verbũ foꝛnicari:ſed actionē que
ſignificat̃ ꝑ idē verbũ.Eadē rōne hec debet con Eodēmodo
cedi.deus fecit homicidiũ. qꝛ fecit actionē q̄ ſup
ponitur per hũc terminũ homicidiũ:nō tamē fe=
cit defoꝛmitatē.ꝫ eadē rōne deus fecit pctm̃.ſiſr̃=
ter hec eſt concedenda:pctm̃ eſt a deo. ❡ Solu= Solutio ad
tio.Ad pꝛimā auctoꝛitatē dicimus ꝙ ſic eſt intel auctoꝛitatē
ligenda. Illius rei.⁊c̄.i.nō eiuſdē rei ⁊ ſm idē deꝰ
eſt vltoꝛ et actoꝛ.qm̃ male actiōis eſt actoꝛ ſm ꝙ
actio:vltoꝛ aũt ſm ꝙ mala. ❡ Ad ſcđm dicimus Ad ſcđam
ſꝫ Aug.ꝙ idolũ eſt ſtatua digna adoꝛatiōe ſicut auctoꝛitatē
falſo diffiniebāt gētiles.talis aũt dignitas nihil
eſt quā fingebant gentiles circa idolũ. qꝛ erat ſꝫ
eos foꝛma idoli.⁊ de tali foꝛma intelligit̃ auctoꝛi
tas Aug. ❡ Ad pꝛimā rōnē dicimus ꝙ actio di= Ad pꝛimaꝫ
citur mala qꝛ ſiſtit in re mutabili nō pꝛopter deũ. rationem.
ſi hoc faceret ꝓpter deũ nō eſſet mala:ſed qꝛ non quare actio
ꝓpter deũ ideo mala. hoc eñ eſt facere de via fi= dicit̃ mala.
nem.et talis actio dicit̃ pꝛiuari debito fine : qꝛ ſi
talis actio eſt ſemꝑ eſt mala niſi referat̃ ad deuꝫ.
talis ergo nō relatio ad deũ in tali actione eſt ma
licia actionis. Nec eſt ſiſr̃ de actione indifferenti
qm̃ actio indifferens vt dare elemoſinā ex natura

Ayuntamiento de Madrid

li pietate ex naturali amore dei est. vñ finaliter ē ad deū quē diligit quicq̄d pōt diligere siue sciens siue nesciēs sicut dicit Aug. ¶ Qḋ aūt dt Aug. ꝙ quedā sūt que nō possunt fieri sine bono: vt furari ⁊ similia: ⁊ ideo nō priuātur debito fine. Dicimus ꝙ ille actiōes ꝗ̄tū in se est naturaliter sūt referibiles ad bonū finē. vt patet in asportatione q̄ iudei asportauerūt vasa egiptiorꝝ ab egipto. q2 ex p̄cepto dei fuit: nō fuit furtum: qḋ alias eēt furtū Adulterari tñ ⁊ furari inq̄tū talia sūt nō possunt fieri debito fine: cū iā habeant in se prauū finem. sicut patet in actiōe nabuchodonosor vel sennacherib. q̄ dñs flagellauit iudeos ad correctionē inq̄tū cū illa actio erat a deo ad finē correctiōis bona erat: sed inq̄tū erat a libero arbitrio nabuchodonosor vel sennacherib ad gloriandū in sua potestate vel in acquisitione dñij. i. ad delectandum in hoc nō ꝓpter deū mala erat. hoc enī ē cōtempto summo bono: cōmutabili bono adherere.

Augustin9. *Ad aliud.* *Exempla biblie.*

Ad secūdā rationem. Ad scḋam rōnem dicimus ꝙ mala actio est a deo mouente ⁊ operante principaliter. nec inde sequitur ꝙ agens malā actionem sit minister dei in illa actiōe: sicut bonū agens in bona. q2 bene agens nō tm̄ agit qḋ deus agit: sed ad id ad qḋ de9 agit. qḋ nō pōt dicere de male agente: vt p3 in sennacherib ⁊ nabugodonosor quorꝝ actio erat ad delectandū in victoria vel in acquisitiōe dñij tp̄alis. vnde erat cōuersio ad creaturā ⁊ auersio a deo in q̄tū erat op9 hoīs sicut li. ar. ſm aūt ꝙ erat a deo: erat ex dei intentione ad exercitiū ⁊ correctionē iudeorꝝ: vñ Aug. dicit ꝙ dñs malas voluntates hoīm vertit ad bonū.

Augustin9.

Ad tertiam rationem. ¶ Ad tertiā rōnē dicim9 ꝙ deus fuit actor illi9 actiōis qua adā comedit pomum.

Opinio aliquorum. ¶ Sed quidā dicūt ꝙ hec argumētatio nō valet. deus voluit comestionē ade: igitur voluit adā comedere pomū. q2 prius significabat actio in suo esse ſm ꝙ est a deo. in cōclusiōe significat in exercitio respectu ade. vñ sic significat deformitas vt dicūt.

Cōtra hāc solutionem ¶ Sed hec solutio nō valet. qm̄ ante dei prohibitionē: hec oratio adā comedere pomū: nō significabat deformitatem. ḡ nec post.

Opinio doctoris. ¶ Nos dicim9 ꝙ sicut vtraqꝫ istarū est vera. deo placuit hec actio: deo displicuit hec actio. placuit enī ſm suū esse: displicuit ſm deformitatem. ita vtraqꝫ istarꝝ ē vera. de9 voluit adā comedere pomū deo displicuit ꝙ adā comederet pomū

Hec argumētatio nō v3. ¶ Nec valet hec argumentatio. deus ꝓhibuit hoc: ergo nō voluit hoc. q2 ꝓhibuit ꝓpter deformitatē: voluit ꝓpter essentiā.

Similiter nec ista. Sicut nec valet ista. deo placet hec actio: nō ḡ displicet deo hec actio.

Ad quartā rationem. ¶ Ad quartā rōnē dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet. malicia nihil est: ergo nulla maior est alia. qm̄ malicia nō dr̄ esse maior ſm suū esse: sed ſm id qḋ priuat. Non enī maior malicia dr̄ maior mali priuatio: sed maioris boni priuatio. sicut maior vmbra que maius lumē priuat respectu eiusdē susceptibilis.

Quare vna malicia est maior alia.

Ad quintā rationem. ¶ Ad quintā rōnē dicimus ꝙ ꝓprie malicia est priuatio boni naturalis: per accidēs aūt priuatio boni gratuiti. qm̄ priuat ip3 si inueniat. si nō: nō ⁊ ideo ꝑ accidēs priuat ⁊ quodāmodo tm̄ priuat. q2 per se cōtrariatur ei. ¶ Ad hoc qḋ obicitur vtrū pctm̄ corrūpit bonū naturale inq̄tū peccatū vel inq̄tū actio vel inq̄tū aliquod bonū.

Opinio aliquorum. Dicunt quidā ꝙ inq̄tū bonū. sicut ignis corrūpit ligna inq̄tū ignis ⁊ inq̄tū aliqḋ bonū. ⁊ tamen intentio ignis nō est vt destruat aliquomodo nec vt auferat: sed magis vt det qḋ suū est. sed ex cōtrarietate accidit ꝙ destruat. Sic ex bono per accidens est malū: sicut ex largitate q̄ principaliter intendit ablatio. sicut q̄libet res intēdit dare quod suū est: sed per accidens aufert sc3 ꝑ ꝯtrarietatē.

Exēplū in naturalib9.

Ꝯtra hāc ar. ¶ Sed cōtra hāc opinionē obicit. qm̄ si pctm̄ inq̄tū bonū corrūpit bonū naturale. corrūpit igit imaginē dei i aīa. Illa aūt corruptio actio a deo est. sicut et corruptio passio. ergo de9 corrūpit imaginē suā in hoīe qn̄ hō peccat. quare ergo imputat homini qḋ ipse facit?

Secundo. ¶ Preterea. si ipse corrūpit bonū naturale in hoīe: ergo priuat hoiem bono naturali. ergo priuatio boni naturalis ē bona ⁊ a deo. ⁊ ita malicia est a deo.

Tertio. ¶ Ite3 ex hoc sequitur ꝙ mala actio inq̄tū ē bona: est mala. qḋ patet q2 inq̄tū est bona corrūpit bonū naturale: sed inq̄tū est bona est a deo. ergo inq̄tū mala est a deo.

Opinio doctoris. ¶ Propter has ⁊ cōsimiles rōnes dicim9 ꝙ volūtas mala est sicut nubes posita inter aīam humanā ⁊ verū solē. cū enī volūtas refert ad deum ⁊ fit bona illuminat aīa3: cū aūt cōstituit finē in re tp̄ali obtenebrat eā ꝑ modum deficiendi. sicut nubes sua interpositione facit deficere lumen in aere supposito. q2 nō ꝑmittit solē accedere. ꝑ hoc enī ꝙ mala volūtas priuata est debito fine: facit ꝙ vera lux siue vera bonitas nō fluit sup animam sicut prius. vt intelligat hic tantū negatio esse causa negatiōis. Et sicut nube interposita deficit lumē in aere supposito: deficit inq̄ in seipso ꝓpter hoc ꝙ cessat causa influēs ⁊ magis deficit ſm ꝙ densa est nubes. eodē modo interposita nube pcti deficit bonū naturale aīe in seipo: ⁊ magꝭ deficit quanto maius est pctm̄.

Voluntas mala ē sicut nubes posita iter aīam ⁊ verū solē.

Conclusio ex dictis. ¶ Per hoc p3 ꝙ pctm̄ inq̄tū pctm̄ licet nichil sit inq̄tū pctm̄ corrūpit bonū naturale: nō per modū efficiēdi sed ꝑ modū deficiendi. Pctm̄ aūt est maius quāto magis aīal rōnale cōuertit ad creaturā ei adherēdo aliquomodo inherēdi. ex hoc ꝙ ꝓhibet ꝑ talē cōuersionē in aīa rōnali: ne intret lux siue bonitas diuina. si enī nō ꝓhiberet lucē diuinā. i. si nō faceret eam irradiare aīam rationalē nō esset mala: sicut nec in brutis aīalibus. Et ideo patet ꝙ conuersionem esse malam nichil est.

¶ Prima questio incidens.

Item querit vtrū mala volūtas sit peccatū inq̄tū est auersio a bono incōmutabili: vel inq̄tum est ꝯuersio ad cōmutabile bonū.

Arguit Anselmus. ¶ Dicit Anselm9 cantuariensis ꝙ inq̄tū est auersio. qḋ etiā videt per hoc ꝙ inq̄tū est ꝯuersio: est aliquid. inq̄tū aūt pctm̄: nichil est. igitur nec inq̄tum conuersio est pctm̄.

In oppm̄ ꝑ augustinum. ¶ Sed ꝯtra. Aug. dicit ꝙ aīa est media inter deum ⁊ creaturas. quādo coniūgitur deo per amorē illuminat ⁊ melioratur: qn̄ creature obtenebratur et peiorat. ergo ex eo ꝙ aīa ꝯuertit ad creaturam corrūpitur. igitur ꝯuersio ad creaturā inq̄tū cōuersio est corruptio aīe. sed pctm̄ inq̄tū pctm̄ est talis corruptio aīe. ergo conuersio ſm ꝙ ꝯuersio

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. eſt pctm̄ aïe. nō igit̄ ſm ꝙ auerſio. ¶ Dicimus ꝙ
Pctm̄ cōſi= mala volūtas ſʒ ꝙ eſt auerſio eſt pctm̄. ⁊ ſi ſuma
ſtit in auer= tur hoc nomē cōuerſio ſʒ ꝙ nullā importat nega
ſione. tionē dicimus ꝙ hec eſt falſa. mala volūtas ē pec
catū ſm ꝙ eſt conuerſio. qm̄ ſi aliquis ꝯuertit̄ ad
creaturam ⁊ ibi nō ſiſtat nō erit pctm̄ ſi referatur
ad deū. Si autē hoc nomē cōuerſio importet ne=
gationē ſiue priuationē vt ſit ſenſus. anima ꝯuer=
titur ad creaturā ita ꝙ nō ad deū. tūc poteſt dici
ꝙ mala voluntas ſm ꝙ eſt cōuerſio eſt pctm̄. Si
militer hec diſtiguitur duplex. Anima inq̄ꝫtū cō
uertitur ad creaturam corrūpitur.

¶ Secunda queſtio incidens.

Af ꝙ ſic. ITem querit̄ vtrū hec ſit ꝯcedēda. Pec=
catū eſt a deo. quod ꝓbat̄. qm̄ oīs mala
actio eſt a deo: ſed omne pctm̄ actuale ē
Secundo. mala actio: ergo om̄e pctm̄ actuale eſt a
deo. ¶ Itē iſte vult fornicari. ⁊ hoc ꝟbū vult re=
ſpicit hoc verbū fornicari rōne ſubſtātie: nō rōne
deformitatis. Eadē rōne hec eſt vera. deus vult
fornicationē: q̄r vult actionē que eſt fornicatio. ꝗ
a deo actore fornicatio eſt. q̄r idem eſt deo actore
ꝙ deo volēte. ⁊ ecōuerſo. igitur deꝰ eſt actor for=
nicationis: igitur eſt actor pcti. ꝗ pctm̄ eſt a deo.
Tertio. ¶ Itē pctm̄ eſt: ꝗ pctm̄ habet eſſe. ſed eiꝰ eſſe nō
ē niſi a deo. igitur pctm̄ habet eſſe a deo: ꝗ pctm̄
Solutio. eſt a deo. ¶ Solutio. Prima argumētatio nō va
Ad primuꝫ let. Inſtātia. Om̄e es eſt naturale: oīs ſtatua eſt
es. igitur. ⁊c̄. qm̄ ſicut ſtatua eſt opꝰ artificis: ita
fornicatio ſignificat opus liberi arbitrij nō natu
re vel dei. Et dicimus ꝙ hec eſt falſa ꝓprie loquē
do. iſte vult fornicari. ſicut iſta. ille vult peccare.
quoniā proprie reſpicit̄ actus infinitiui cū defor=
Ad ſcðm. mitate. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ hec eſt vera pctm̄ ē
⁊ hoc pctm̄ habet eē. q̄r hec eſt vera: pctm̄ ē actio
ſicut hec: ſtatua eſt es. qm̄ in talibꝰ ꝓpoſitionibꝰ
vbi ponitur eſſentia: ſcꝫ vbi hoc verbū eſt p̄dicat
eſſentiale eſſe pure reſpicit̄ hoc nomē fornicatio
pro ſua ſubſtātia. ſiľr hoc nomē pctm̄. In alijs
Nota iſta autē ꝓpoſitionibꝰ reſpicit̄ ſm vltimā pfectionē.
diligenter. qm̄ ſignificat ꝓpriū opus liberi arbitrij: ⁊ marie
vbi fit predicatio originis. Et ideo non valet ar=
gumētatio. Pctm̄ hꝫ eē a deo: ergo pctm̄ ē a deo
ſicut nec illa. Forma habet eē a natura: ꝗ eſt a na
tura. niſi demōſtret̄ ꝙ in cōcluſiōe hoc ꝟbum eſt
ſignificat eſſentiā ⁊ nō eſt tertiū adiacēs. ſicut cū
d̄r. ſortes ē in hac domo. hoc ꝟbū eſt p̄dicat eēn=
Aliter po= tiā: ⁊ per determinationē cōpredicat̄ res de pre=
teſt dici. dicamēto vbi. Si quis vellet ſic dicere oporteret
eū cōcedere ꝙ pctm̄ eſt a deo. Sed ſm illos ꝗ di=
cunt ꝙ hoc ꝟbū eſt. eſt tertiū adiacēs cū dicitur
ſortes eſt in hac domo: nec p̄dicatur niſi vbi. dicē
Fallatia eq̄ dum eſt ꝙ falſa eſt hec. pctm̄ eſt a deo. ſicut hec.
uocationis ſtatua eſt a natura. qm̄ ſm hoc nō predicatur niſi
origo. et ſic nō valet illa argumentatio. qm̄ in pri
ma fit predicatio eſſentie in cōcluſione originis.

¶ Tertia queſtio incedens.

Af ꝙ ſic ꝑ VLtimo querit̄ de pronitate peccādi a ꝗ
auguſti. ſit. Probat̄ ꝙ a deo. qm̄ dicit Aug. quia
homo noluit vitare peccatuꝫ qñ potuit:
Scð oper ideo inflictū eſt ei non poſſe cum velit.
eundem. ¶ Itē dicit q̄r homo nō obediuit ſuo ſuꝑiori infli
ctum eſt ei vt ei nō obediat ſuū inferius. ꝗ proni=
tas peccādi inflicta eſt a deo ⁊ iuſte. qm̄ nullꝰ po=
terat eū punire iniuſte. ſed q̄cq̄d iuſte infligitur a
deo infligitur. ergo pronitas peccādi inflicta eſt
a deo. ergo deus facit hoīem pronū ad peccādū.
¶ Scðm illos qui dicūt ꝙ nō quicq̄d eſt a deo ē. Prima opi=
⁊ diſtinguūt duplicē penā. Eſt eñ pena ꝯtracta: nio.
⁊ pena inflicta. Cōtracta nō eſt a deo ſed a pctō: Pena infli=
que contrahit̄ per gñationē. Sed pena iuſte infli cta ⁊ contra
cta ē a deo. Q̄d ergo dicit Aug. q̄r homo noluit. cta.
⁊c̄. dicūt inflictū: ponit̄ improprie. qm̄ d̄r inflictū Ad primū.
per permiſſionē: q̄r ꝯtractū a dei permiſſione. ſi=
cut dicit apl̄us ꝙ deꝰ tradidit hoīes in paſſiones Paulus ſic
ignominie ⁊ in reprobū ſenſū. Et ita ſʒ illos pro exponitur.
nitas peccādi nō eſt a deo: ſed a corruptiōe origi
nali que eſt a pctō primi parētis. ¶ Sed ſm opi= alia opinio
nionē illoꝝ qui dicūt ꝙ oīs actio eſt a deo. dicūt q̄ iterum eſt
quidā ꝙ ꝓnitas peccādi nihil eſt niſi defectꝰ q̄dā duplex.
per quē homo cadit de facili i pctm̄. ſicut defectꝰ
qui eſt in pede equi facit vt de facili ceſpitet equꝰ
¶ Sed ꝯtra. Ille defectus eſt boni gratuiti aut ꝯtra hoc af
naturalis. Si boni gratuiti: ille fuit in adā: ꝗ pro=
nitas peccādi fuit in adā. q̄d falſū eſt. Si natura=
lis: ergo eſt corruptio boni naturalis: ergo ē pec
catū. ergo nō eſt pena inflicta a deo. q̄d eſt cōtra
p̄dictam auctoritatē Aug. ¶ Itē ex frequēti be= Secundo.
ne agere innaſcitur habitus ad bene agēdū: ergo
eadē rōne ex frequenti male agere innaſcitur ha=
bitus ad male agendū. igit̄ habitus ad male agē
dum eſt aliq̄d. nō niſi pronitas. ergo pronitas ad
peccādum eſt aliq̄d q̄d pōt videri in fornicatore Exemplū.
qui eſt ꝓniſſimus ad peccandū in fornicādo: quia
frequēter fornicatus eſt. ⁊ ſic pronitas peccādi ē
aliq̄d. ⁊ ita a deo. ¶ Cōtra. Habitus bene agēdi Iterū af ꝓ
⁊ habitus male agēdi ſūt ꝯtraria. ſed habitus be opinione.
ne agendi eſt bonitas ſiue virtus. ꝗ habitus male
agendi eſt malicia ꝑ regulā ariſtotelis iſtā ſcꝫ Si
duo cōtraria ſūt: ⁊ vnū cōtinet̄ ſub vno: reliquuꝫ
ſub eodē. ¶ Itē habitus bene agēdi eſt pulchri= Secundo.
tudo anime: q̄r eſt virtus. ergo habitus male agē
di eſt turpitudo aïe: ⁊ ita deformitas aïe. ergo eſt
pctm̄. ꝗ nō eſt a deo. ¶ Itē per habitū male agē Tertio.
di nō pōt homo bene agere: ergo habitus ad ma=
le agēdū nō eſt ad bonū. ergo nō eſt bonꝰ. q̄r quic
quid preter deū eſt bonū: ideo eſt bonū q̄r eſt ad
bonū verū. ⁊ ſi ille habitus nō eſt bonus nō eſt a
deo. ¶ Si ꝯceditur ꝙ habitus male agēdi ſit ali= Sed cōtra
quid: ſequitur vt patet ex predictis ꝙ talis habi= hoc arguit̄,
tus ſit viciū ſiue malicia. Sed cōtra. ponat̄ ꝙ ali
quis tranſeat de ꝓdigalitate ad auariciā nō me=
diante caritate. ꝯſtat ꝙ auaricia adueniēs exclu=
dit ꝓdigalitatē. ergo in tali caſu diluit̄ prodigali
tas. i. talis habitus ad male agendū. ſed talis ha
bitus eſt pctm̄: ergo in hoc caſu diluit̄ pctm̄ ergo
pctm̄ diluit̄ ſine gratia. ¶ Ad hoc dicimus ſcðm Solutio.
opinionē eoꝝ qui dicunt ꝙ quicq̄d eſt a deo eſt. ꝙ
ꝓnitas peccādi eſt aliquid: ⁊ ſiľr habitꝰ ad ma
le agendū eſt aliq̄d ⁊ eſt pctm̄ ⁊ macula aïe ſiue Patet ſolu=
turpitudo: ⁊ de eo iudicādū ē ſicut de mala actio tio aliqua
ne. ⁊ dicimus ꝙ ille habitus nō eſt ad bene age= tacta.
re et tamē eſt ad bonū natura. ſcꝫ ad actionē que
eſt bona naturaliter. ſicut eñ ex actiōe naturali=

ter bona eſt: ita ex eo exit actio naturaliter bona Et ſic Ariſto. dt. qualis eſt actus: talis eſt habitus.

Ad vltimū. Quō pctm̄ deletur ſine gratia.

¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ pctm̄ qñqꝫ delet̄ aliq̄ modo ſine gratia ſed nō ex toto. qm̄ tranſit aliqd̄ pctm̄ actu ⁊ remanet reatu. ſed per ſolam grāʒ ex toto deſtruitur peccatum.

¶ Arguit contra id quod pꝛius dixit peccatū coꝛrumpere bona naturalia.

Dictū eſt ꝙ pctm̄ coꝛrūpit bona naturalia. ſicut dicitur in euāge. Homo quidā deſcēdebat ab hierl'z in hierico ⁊ incidit in latrones. ⁊c̄. ergo cū pctm̄ ſit coꝛruptio boni naturalis: per aliquantū pctm̄ diminuit̄ aliquātū ⁊ p aliud tm̄: ⁊ nō ſūt infinita tāta. ğ p multitudinē pctōꝝ poſſūt naturalia aīe ex toto deſtrui ğ aīa ex toto pōt deſtrui. igitur non ē īmoꝛtalis.

Secundo. ¶ Pꝛeterea. Poꝛphiriꝰ dicit ꝙ eſſe vniuſcuiuſqꝫ rei nō recipit magis ⁊ minꝰ. ğ naturalia aīe nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus: igitur nō poſſūt augeri et minui.

Tertio. ¶ Itē peccatū coꝛrūpit bona naturalia: ergo inq̄ꝫtū pctm̄ habet aliquā potētiā. igit̄ inq̄ꝫtum ē pctm̄ eſt aliquid.

Solutio aliquoꝛum. ¶ Ad pꝛimū dicūt quidā ꝙ per pꝛimū pctm̄ pōt demi tm̄ de naturali bono anime. ſed per ſcd̄m pctm̄ nō pōt demi in quātitate tm̄: ſed tm̄ in ꝓpoꝛtione reſpectu reſidui. Sʒ ſi pꝛimū peccatū deſtruit milleſimā partē boni naturalis. ſcd̄m pctm̄ deſtruit milleſimam reſidui q̄ minoꝛ eſt q̄ꝫ milleſima totius. ⁊ ſic nūqꝫ erit ex toto deſtructū bonū naturale.

Cōtra hāc opinonē ar̄. ¶ Sed contra hanc opinionē obicit̄. q2 ſcd̄m peccatū inuenit aīaʒ debilioꝛē q̄ꝫ pꝛimū: ergo magis ſuſceptibilē leſiōis: ergo magis ledit eā: cū ſit tantū q̄ꝫtū pꝛimū. non ergo ledit eā minus ſicut dicūt.

alia opinio ꝓ hec patet ad pꝛimum. Anīa abundat in eſſe. ¶ Aliter poteſt dici ⁊ melius ꝙ anīa cū ſit inter creaturas ſimillima deo abūdat in eſſe: cū ſit affinis ſummo eſſe. ⁊ ſi infinita tanta demātur: nō tamē ex toto deſtruetur. ſūt em̄ infinita tanta ⁊ pluſqꝫ infinita. ſicut in angulo recto ſūt infiniti anguli ꝯtingētie.

Ad ſcd̄m. Quō eē aīe diminuitur ¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ eſſe aīe nō diminuit̄ per peccatū nec eius potentie: ſed eius habitus naturales. q2 aīa nō tantū fuit creata in potentia ratiocinandi vel intelligendi: ſed in habitu ſub facilitate ratiocinādi ⁊ intelligendi. ⁊ tales habitus licet ſint naturales nō ſunt de eſſe anime.

Ad tertium ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. pctm̄ inq̄ꝫtum peccatū habet potentiā coꝛrūpendi naturalia: ğ inq̄ꝫtū pctm̄ habet aliquā potentiā. qm̄ potentia coꝛrūpendi nō eſt potentia. ſicut facere ꝙ nō illuminet̄ aīa a ꝟo lumine nō eſt aliqd̄ facere.

Iteꝝ cōtra dicta pꝛius arguitur. ¶ Itē peccatū coꝛrūpit naturalia. ergo vel ſm̄ ꝙ ē malicia: vel ſm̄ ꝙ actio. nō ſʒ ꝙ malicia: qm̄ malicia nichil eſt. igitur ſm̄ ꝙ eſt actio. ſed cum actio ſit bona: quō diminuit bonū?

Secundo. ¶ Pꝛeterea. Actio ē effectus potentie: ſed nullꝰ effectus deſtruit ſuaʒ cauſam. ergo actio non deſtruit ſuā potentiā vel aliquid adiūctū ſue potentie. qm̄ ſi hoc eſſet: aliquid deſtrueret ſeipm̄.

Solutio. ¶ Hec obiectio difficilioꝛ eſt ad ſoluendū ſm̄ eos qui dicūt ꝙ oīs actio eſt a deo. ſed ſoluitur per hoc ꝙ re vera cū ipſa potētia elicit a ſe malā volūtatē. excludit a ſeipſa veram lucē opponēdo ſibi nubē. ſicut dt Hiero.

Hieronimꝰ Et qd̄ dictū eſt ꝙ nullus effectus deſtruit ſuā cauſā intelligendū eſt per modū efficiendi: ſed hoc pōt eſſe per modū repellendi a ſe verā lucē. Et ita p accidens aīa coꝛrūpit ſeipāʒ: quia ipſa nō agit in ſe vt coꝛrūpatur: ſed per malā voluntatē impedit ne illuminetur a vera luce vt pꝛiꝰ. et ſic deficit bonum naturale in ipſa deficiente cauſa vt dictū eſt

Quō anīa coꝛrūpit ſe ipſam.

Iterum ar̄ cōtra dicta ¶ Itē per pctm̄ coꝛrūpunt̄ et obfuſcantur bona naturalia. igit̄ homo efficitur minꝰ potens intelligere per peccatū: ⁊ minus potens ratiocinari. qd̄ falſum eſt. quia per moderatū coitū efficitur homo melioꝛis ingenij vt dicūt phiſici: licet ille coitus ſit peccatū.

Solutio. ¶ Ad hoc dicēdū ꝙ bona naturalia diminuūtur per pctm̄ q̄ꝫtū ad ſpūalia cōtemplanda vel pꝛeguſtāda: licet q̄ꝫtū ad naturalia et viſibilia pꝛomptioꝛ fiat homo.

Opinio aliquoꝛum. ¶ Dicūt tamen quidā ꝙ coꝛruptio illa nichil aliud eſt q̄ꝫ obfuſcatio bonoꝝ naturaliū per pctm̄ vel fumū peccati. vel elongatio a deo. ⁊ ꝙ per pctm̄ nō minuit̄ de bono naturali.

Cōtra hoc ar̄ ꝑ augu. ¶ Sed contra hoc eſt qd̄ dicit Aug. Si non nocet nō eſt malū: ⁊ ſi nō adimit aliquod bonū nō nocet. igitur a pꝛimo: ſi nō adimit aliqd̄ bonū nō eſt malū. igitur oē malū adimit ali quod bonū.

Secundo. ¶ Pꝛeterea. ſm̄ hoc adā habuit tm̄ de bonitate poſt q̄ꝫ ante: ergo eque bonꝰ fuit poſt ⁊ ante pctm̄.

Tertio. ¶ Itē bonū in moꝛibus ⁊ malū ſunt cōtraria: ⁊ vnū vni cōtrariū. ergo malū in moꝛibus nō eſt cōtrariū bono nature. ergo ſeſe cōpatiūtur nec vnum diminuit de alio.

Quarto ꝑ auguſti. ¶ Pꝛeterea. Aug. videt̄ mentiri dicens ꝙ ibi fallit regula dialeticoꝝ hec ſcʒ Cōtraria ſūt q̄ nō cōpatiūtur ſe in ſubiecto eodē. quia bonū naturale ⁊ malum in moꝛibus ſimul ſūt. qm̄ nō ſunt cōtraria vt pꝛobatum eſt ſupꝛa.

Solutio. ¶ Dicimꝰ ꝙ malū in moꝛibus non eſt contrariū bono nature: q2 ſeſe cōpatiūtur. ſed ideo dicit Aug. ꝙ ſunt ꝯtraria ⁊ ꝙ ibi fallit regula dialeticoꝝ: q2 oppoſitiſſimos fines habēt. qm̄ natura eūdeʒ finē habet cū grā.

Auguſt. ſic intelligitur

Cur pctm̄ totaliter expellit bonū moꝛale ⁊ nō bonum naturale. Et q2 oppoſitos fines habent malū culpe ⁊ bonū nature: ideo repugnant inter ſe ⁊ vnū diminuit reliquū. licet nō poſſit eſſe ſine illo. quia malū culpe nō pōt eē niſi in bono nature. ſed q2 malū culpe ex toto opponitur bono moꝛali ſiue bono grē: ideo expellit ipſū ex toto. qm̄ malū culpe tendit ad defectū eſſendi bonū aūt gratie ad plenā perfectionē eſſendi.

¶ Cap̄. 4. de ſpoliatione gratuitoꝛum.

Peccatū facit triplex malum. Dicto de vulneratiōe naturaliū: dicēdū eſt de ſpoliatiōe gratuitoꝛū. Unde notandū ꝙ triplex incōmodū ſequit̄ pctm̄ ſcʒ ſubtractio grē: coꝛruptio naturaliū: pena maloꝝ. Duo pꝛima ſtatim infligūtur: quare nō tertiū. q2 pius pater nos expectat ad pn̄iam.

Utrum homo debeat velle ſpoliari ğtuitis ꝑpter pctm̄. Ar̄ ꝙ ſic. ¶ Item ſubtractio gratie eſt pena et oīs pena a deo: ergo vult penā iſtā infligi iſti: igitur vult gratiam ſubtrahi iſti. ⁊ iſte tenet̄ cōfoꝛmare volūtatem ſuā voluntati diuine: et ſcit ꝙ deus vult ſibi grām ſubtrahi: ergo tenet̄ velle grām ſibi ſubtrahi.

In oppm̄. ¶ Contra. Tenet̄ velle habere grāʒ: ergo tenetur ad duo oppoſita.

Secundo. ¶ Item par pena debet̄ paribus pctīs: eſto ꝙ iſte cadat a gratia ꝑ moꝛtale pctm̄. ¶ Itē exñs in moꝛtali facit pctm̄ equale pꝛimo. pena que eſt ſubtractio gratie infertur huic pꝛo pꝛimo: ⁊ nō pꝛo ſcd̄o: oībus alijs paribꝰ

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. ergo paria pctã nõ puniūtur pari pena. ¶ Solu
tio. Eſt pena ⁊ eſt dãnū. vñ ſimĩter eſt in ſecūdo
pctõ illud dãnū: ſed nõ denoĩatur ſubtractio ſicut
Quid gr̃am ſubtrahere in primo pctõ. Eſt eñ ſubtrahere gr̃am idẽ ꝙ in-
cipere nõ apponere gr̃am. qm̃ nõ proprie ſubtra-
hit deus gr̃am ſiue aufert homini: ſed ipſe homo
in ſe deſtruit gr̃am per pctm̃ ſuũ. Hoc eñ eſt qđ
deus maxie vult et petit a nobis ꝙ habeam⁹ ei⁹
Ad argumentum. ſimilitudinẽ. ¶ Et per hoc pꝫ ſolutio ad illã ob-
iectionẽ. qꝛ nõ appoſitio gr̃e eſt dãnū cõmune
Solutio ad aliud patuit ſupra. omni pctõ mortali: nõ tãtūmodo primo. ¶ Quõ
aũt rñdendū ſit ad illã obiectionẽ Iſte debet vel
le ſibi ſubtrahi gr̃am. dictū eſt in q̃ſtione de volū
Concluſio ex dictis. tate dei. ¶ Ex predictiſ patet q̄d ſit peccatū. qm̃
peccare eſt ſpreto incõmutabili bono: rebus mu-
tabilibus adherere. ¶ Uñ patet quare comeſtio
pomi in primo hoĩe fuit pctm̃. qm̃ dicit̃ in geneſi.
Quare peccauit eua. Uidit mulier lignū ꝙ eſſet pulchrū viſu et ſuaue
ad veſcendū. ⁊ ita voluit delectari in re mutabili:
ſpreto incõmutabili bono. hoc eñ eſt libido qđ ẽ
primū peccatū ⁊ principiū omniũ mali. vtrū aũt
hoc ſit in omni peccato diſcutietur: cum de ſingu
gulis agemus.

¶ Tractatus.27. de peccato originali et con-
tinet ſex capitula. Cap̃.1.

PEccatorū aliud originale: aliud actua-
le. Primo videndū vtrū pctm̃ originale
ſit aliquid. Scđo quid ſit: ⁊ quõ deletur
in baptiſmo. Tertio vtrū vnū originale
ſit maius alio. Quarto qua iuſticia aĩa que nullū
fecit pctm̃ ꝯtrahat pctm̃ originale. Quinto vtrū
originale ſit pctm̃ mortale ante baptiſmū. Sexto
Prima q̃o vtrū pctm̃ mortale ſit aliquid. vtrū ſint plura originalia. ¶ Multipliciter põt
probari ꝙ nichil ſit pctm̃ originale. primo indire
cte ſic. Oẽs peccauimus in adã. vt dĩt aplus. ſed
deus eſt pronior ad miſerandū q̃ʒ ad cõdẽnandū.
Arĩ ꝙ non. ſed per iuſticiã dei oẽs peccauimus in adã peccã
te: ergo multo fortius ſatiſfecimus in adã ſatiſfa-
ciente. ⁊ ſi hoc eſt: nullū contrahim⁹ pctm̃ ex ipõ.
Secundo. ⁊ ita peccatum originale nichil eſt. ¶ Preterea.
Ideo peccauimus in adã: quia eram⁹ in lūbis ei⁹
qñ peccauit. ergo eadẽ rõne ſatiſfecimus in adã:
Tertio. quia eram⁹ in lūbis eius qñ ſatiſfecit. ¶ Item ſi
peccauim⁹ in adã prio peccante: eadẽ rõne pec-
cauim⁹ in adã ſcđo peccãte. qm̃ ſimĩter tũc eram⁹
in lūbis eius. ⁊ eadẽ rõne peccauimus in ipõ pec
cante tertio. eadẽ rõne peccauimus in oĩbus pa-
tribus noſtris: qꝛ eram⁹ in illis qñ peccabãt. Et ſi
hoc: infinita originalia contrahit quilibet quãdo
Solutio. naſcit̃. ¶ Solutio. Ad primū dicimus ꝙ prĩa ar
Ad primū. gumentatio nõ valet. quoniã peccatū eſt ex natu
Pctm̃ originale ẽ ex li. ar. naturali ralĩ libero arbitrio ⁊ naturaliter corrūpit naturã
⁊ ideo poteſt cõtrahi naturaliter. ſed gr̃a qua ho
mo ſatiſfacit a ſolo deo eſt et nõ a naturali libero
Ad ſcđm. arbitrio: ⁊ ideo nõ põt cõtrahi per naturã. ¶ Ad
ſcđm dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa: ideo peccauimus in
Quare ꝯtrahim⁹ pctm̃ originale. adam qꝛ eram⁹ in lūbis ei⁹ quãdo peccauit. Hec
eñi non eſt ſufficiens et preciſa cauſa: ſed illa duo
ſunt ſufficiens ⁊ preciſa cauſa qꝛ fuimus in eo quã
do natura fuit corrupta ⁊ naſcimur ab eo per con
Quare xp̃s nõ peccauit cupiſcentiam carnis. ¶ Ex hoc patet qꝛ chriſt⁹
non peccauit in ipſo: ſicut non fuit decimatus in
abraham: ⁊ hoc ideo qꝛ nõ deſcẽdit per concupi- in adam.
ſcentiã carnalẽ. ¶ Ad tertium dicimus ꝙ hec ar Ad tertium
gumentatio nõ valet: peccauimus in adã primo Cur naturale adã fuit potius per primū pctm̃ corrupta q̃ʒ p ſecundū.
peccante: ergo ſcđo. quia humana natura ꝑ pri-
mum pctm̃ ade corrupta fuit. nõ per ſcđm duab⁹
de cauſis. Prima eſt ꝓpter naturã corruptionis.
ſicut pannus madeſcẽs ex toto nõ eſt ſuſceptibi-
lis alterius madefactiõis: ⁊ aqua calefacta ex to-
to nõ eſt ſuſceptibilis alterius calefactiõis. Se-
cunda cauſa eſt nouitas humane nature propter
quã tunc erat valde ſuſceptibilis corruptionis et
firmius. Unde Q̃đ noua teſta capit: inueterata
ſapit Sicut etiã patet in ſpeculo qđ quãdo eſt no Exemplum in ſpeculo nouo.
uum inficitur ex viſu mulieris menſtruate: ſi aũt
vetus eſſet non inficeretur.

¶ Alia via arguitur ꝙ anima nõ cõtrahit ori-
ginale: vel ꝙ contrahit a deo.

ITem cõſtat ꝙ aĩa nõ cõtrahit peccatū
originale ex ſui creatione: ſed ex cõiun-
ctione cū carne corrupta. In carne aũt
non eſt aliqđ peccatū: qꝛ caro non eſt ſu
ſceptibilis virtutis originis nec vicij ſiue peccati. er-
go corruptio illa q̃ eſt ex carne nõ eſt peccatū ſed
tantū pena. Oĩs aũt pena cum ſit iuſte inflicta a
deo ꝓpter pctm̃: a deo ẽ. ergo illa corruptio car-
nis a deo eſt. ſed ex illa corruptiõe immediate et
directe eſt peccatū originale: ergo pctm̃ origina
le eſt a deo Nec poſt poni inſtãtia in li. ar. ex quo
eſt malū. qꝛ li. ar. directe eſt ad bonū: ⁊ quãdo ex
eo eſt malū diuertit a recto. Illa autẽ corruptio
nõ ſe habet ad duo. ad vnū directe ⁊ aliđ oblique
quoniã nõ ſe habet ad aĩam niſi vt cauſa corrum-
pens et inficiens. ¶ Itẽ illa corruptio eſt tantuꝫ Itẽ ad idẽ.
pena: ⁊ immediate agit in aĩam: ergo nõ introdu-
cit in aĩam niſi penã. qm̃ nõ poteſt dare niſi quod
habet immediate. ſicut ignis cū agit in aliud cor
pus oportet ꝙ calefaciat primo illud. quia cum il
la corruptio non ſit niſi pena ⁊ bonum: quomodo
introducit malū immediate et per ſe. ¶ Itẽ con- Tertio.
ſtat ꝙ aĩa quãdo infundit̃ nõ habet aliquã mali-
ciam ex ſui creatiõe: ſed ex corruptiõe carnis tra
hit maliciã vel maculã: que corruptio ẽ ex culpa.
ergo ſi culpa potuit introducere in carnẽ corru-
ptionẽ talẽ ſiue feditatẽ carnis (cū gr̃a ſit poten-
tior qualibet culpa) potens fuit remouere eãdeꝫ
feditatẽ: quãdo data fuit ade penitẽti. ꝗ illa fedi-
tas nõ remãſit in adã: ꝗ nec in filijs ei⁹: ꝗ nec pec
catū originale eſt traductū ab eo. ¶ Itẽ intelle- Quarto.
ct⁹ eſt ĩpermixt⁹ carni. qm̃ nec ei⁹ eẽ nec ei⁹ opa-
tio depẽdet a carne. ꝗ nõ trahit aliquã maculã ex
ꝯmixtione carnis. Aĩa eñ ligat̃ carni ꝑ ſenſum/
imaginationẽ/ ⁊ ceteras vires brutales. nõ ꝑ itel
lectū. ergo intellect⁹ ĩ cõmixtiõe ad carnẽ nõ tra
hit maculã: eadẽ rõne nec vis ꝯcupiſcibilis hūa-
na nec vis rõnalis hūana. quaꝝ opatiões ſũt ab
ſtracte a ſenſibus. ꝗ in cõmixtiõe aĩe ad carnẽ nõ
maculat̃ aĩa ſm̃ vires hūanas: ergo nõ trahit ali
qđ pctm̃ in aliq̃ vi hūana ex cõmixtiõe. igit̃ ſim-
pliciter nullū. qꝛ aĩa nõ ẽ ſuſceptibilis ꝟtutiſ niſi
ſꝫ vires hūanas. ꝗ nec vicij. ¶ Itẽ igr̃ãtia inui- Quinto.
cibilis excuſat a toto: ⁊ ſimĩter oĩmoda impoſſibi-
litas. ſꝫ aĩa pueri nullo modo põt vitare maculã

Ayuntamiento de Madrid

illam qua maculaꝛ a carne. ğ nō eſt ei peccatum.

Solutio. Duplex coꝛruptio.

¶ Solutio. Duplex eſt coꝛruptio. Eſt eñ q̄dam coꝛruptio paſſibilitatis: eſt alia vicij. Coꝛruptio paſſibilitatis eſt qua paſſibilis eſt aīa a nimio fri goꝛe/caloꝛe/fame/ſiti/laboꝛe/moꝛbo/moꝛte q̄ ſūt ſagitte infixe a dño ꝓpter pꝛimū pctm̄ pꝛimi pa= rentis. hec coꝛruptio eſt a deo: nec ex hac ē pctm̄ oꝛiginale.

Coꝛruptio vicij.

¶ Itē eſt alia coꝛruptio vicij ſiue fedi tatis carnis que cōtrahitur ab adam: ⁊ hec eſt ex pctō ade tantū. nō a deo. ſm̄ illos qui dicūt ꝙ nō oīs actio a deo. ⁊ ex hac coꝛruptiōe ſiue feditate naſcitur pctm̄ in aīabus paruuloꝝ.

Ad pꝛimū.

¶ Soluimꝰ ergo ad pꝛimo obiectū per interēptionem huius Dīs pena eſt a deo. qꝛ pena ꝯtracta nō eſt a deo ſed inflicta.

Ad ſcd̄m. Falſum eſt nullū poſſe dare quod nō habet.

¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ licet in carne nōn ſit coꝛruptio niſi pene: tamē coꝛrūpit animā coꝛruptione pcti. Et nō eſt gn̄aliter verū hoc nullus pōt dare qđ nō habet. Duobus eñ modis aliq̄d introducit ꝓpꝛietatē eiꝰ ſpeciei ſcꝫ per foꝛmā quā hꝫ: vel ꝑ hoc qđ mediate introducit vt vinuꝫ ebꝛietatē: vel ꝑ hoc ꝙ agit in ſubiectū alteriꝰ modi ſiue alteriꝰ ſpēi: vt coloꝛatū agēs in aera nō in

Exemplum ad ꝓpoſitū

troducit coloꝛā ſed imaginē coloꝛis qm̄ nō eſt tm̄ ī agēte ꝙ ītroducat aliquē effectū: ſꝫ etiā in patiē te. ⁊ ideo caro coꝛrupta tantū coꝛruptione pene poteſt coꝛrūpere aīam coꝛruptiōne pcti. qꝛ ğ illa coꝛruptio q̄ eſt in carne tātū pena ē ex culpa pꝛe= cedente introducit culpā in aīam.

Ad tertium

¶ Ad tertium dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō valet: culpa potuit introducere coꝛruptioneꝫ vicij in carne: ergo qñ gratia aduenit potuit eum remouere: cum ſit po= tentioꝛ q̄ꝫ culpa. quoniā nō eſt tm̄ in agēte: ſed in patiente effectus agentis. quoniā culpa quando inuenit naturā nouā inuenit eā facile coꝛruptibi= lem ⁊ ei coꝛrupte tenaciſſime ⁊ inſeparabiliter ad heſit coꝛruptio. ⁊ ideo gratia aduenīēs poſtea nō potuit eā amouere: licet eſſet foꝛtioꝛ.

Ad quartū

¶ Ad q̄rtū dicimus ꝙ intellectꝰ nō eſt permixtus carni: ita vt eiꝰ eſſe vel eiꝰ opatio depēdeat a carne. nec ꝑ talē ꝑmixtionē cōtrahit maculā: ſed per cōcomi= tantiā ⁊ coherētiā cū ſenſu ⁊ imaginatiōe. qm̄ vi= res hūane per vires bꝛutales operātur in ſenſibꝰ et patiūtur ab eis. Vñ dicitꝛ ꝙ colerici iracūdio= res ſūt in eſtate q̄ꝫ in hyeme quia feruoꝛ eſtatis ac

Colerici.

cendit colerā. colera accenſa: accendit vim cōcu piſcibilē bꝛutalē. q̄ accenſa trahit vim cōcupiſci bilē humanā: licet nō ex neceſſitate tñ ꝓpter con iunctionē.

Ad quintū.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ ignoꝛantia inui cibilis excuſat a toto. ſimiliter omnimoda impo= tentia ſed cum potentia ſit ad agere impotentia

Quō ignorantia excuſat.

nō excuſat niſi ab omiſſiōe actus. ⁊ ideo nō excu ſat oꝛiginale pctm̄: qꝛ nō eſt ex omiſſiōe actus: ſꝫ ex naturali infectione.

Iterum arꝰ ꝯtra ꝑdicta

¶ Itē aīa pueri ex cōmix tione ad carnē trahit maliciā. ergo volūtarie: vel violenter: vel naturaliter. Cōſtat ꝙ nō volūtarie qꝛ puer tūc nō habet vſū li. ar. Si dꝛ ꝙ violenter ⁊ ex toto violenter: qꝛ nō pōt dici ꝙ partim volū= tarie partim violenter. igiꝛ nō eſt ei imputandū. qꝛ qđ pꝛoꝛſus eſt violētū nō ē ei imputandū. Si dicitur ꝙ naturaliter. Sed ꝓpter naturalia non eſt homo vituperabilis neq̄ꝫ laudabilis: igitur ꝓ pter peccatū oꝛiginale nō eſt vituperabilis. ğ nō eſt ei imputandū: ergo nec pctm̄. nec ꝓpter illud damnādus eſt.

Solutio. Aīa pueri naturaliter ꝯtrahit peccatum oꝛiginale.

¶ Dicimus ꝙ naturaliter genera tur pctm̄ in aīa pueri. non de natura ſm̄ pꝛimā in ſtitutionē: ſꝫ de naturali. i. de coꝛruptiōe q̄ inoleuit pꝛo natura. Et bene ſequitur eſt naturale: er= go nō eſt vituperabile ei pꝛimo: nec eſt ei imputā dum pꝛimo. nec etiā imputandū ad penā ſenſiti= uam: ſed repꝛobatur quia facit indignum pꝛeſen= tari conſpectui dei.

¶ Cap. 2. quid ſit peccatū oꝛiginale et quomodo in baptiſmo deletur.

Viſo quomodo poteſt ſuſtineri ſm̄ fidē ꝙ peccatū oꝛiginale ſit aliquid. ſcd̄o capitulo vidēdū eſt q̄d ſit oꝛiginale pctm̄: ⁊ quō deletur in baptiſmo. Sup hoc du= plex eſt opinio.

Duplex opinio. Pꝛima.

¶ Quidā dicūt ꝙ pctm̄ oꝛigina= le eſt fomes ſiue pꝛonitas ꝯcupiſcēdi rē ſenſitiuā illicite.

alia opinio Pꝛoꝛ ꝑ ſecūda opinione.

¶ Alij dicūt ꝙ pctm̄ oꝛiginale nō eſt fo= mes ſed macula aīe. et hoc volūt pꝛobare multi= pliciter. quia fomes non deletur in baptiſmo ſiue pꝛonitas peccandi ſed pctm̄ oꝛiginale deleꝛ in ba ptiſmo: ergo nō ē fomes.

Secundo.

¶ Itē accidentale ē fo= miti ꝙ ſit pctm̄ oꝛiginale: q̄a poſt baptiſmū eſt et nō eſt pctm̄. Illud autē accidens quo fomes eſt pctm̄ deleꝛ in baptiſmo ꝑ grām ⁊ non fomes: igiꝛ illud accidens eſt magis cōtrariū grē q̄ꝫ fomes. ſed illud qđ maxime eſt cōtrariū in paruulo grē eſt pctm̄ oꝛiginale: igitur illud accidens eſt pctm̄ oꝛiginale in paruulo ⁊ nō fomes.

Tertio.

¶ Itē ante ba= ptiſmū etiā fomes imputaꝛ ad penā eternā. ergo per ſe vel per aliud. Si per ſe: ğ ⁊ poſt baptiſmuꝫ ſicut ante. Si per aliud: ergo illud aliud obligat ad penā eternā: ergo illud eſt potius pctm̄ oꝛigi= nale q̄ꝫ fomes. qđ multi cōcedunt his rationibꝰ.

In oppm̄ ꝑ auguſti.

¶ Sed cōtra. dicit Aug. ꝙ pctm̄ oꝛiginale tran= ſit reatu et remanet actu. Sed macula ex toto in baptiſmo deleꝛ nec remanet aliq̄d de ea nec actꝰ nec reatꝰ: ergo macula nō ē pctm̄ oꝛigiale

Secundo ꝑ eundem.

¶ Itē dicit Aug. ꝙ pctm̄ oꝛiginale eſt ꝯcupiſcētia que paruulū facit cōcupiſcibilē: adultū cōcupiſcētē. ⁊ ita pctm̄ oꝛiginale ē fomes: qꝛ fomes nihil aliđ eſt q̄ꝫ cōcupiſcētia.

Tertio per apoſtolum. Quarto.

¶ Itē apls. Nō regnet pctm̄ in vrō moꝛtali coꝛpe. i. fomes pcti. ¶ Itē grā eſt habitus ad bene agendū. ſed nihil ita eſt ꝯtrariū habitui ad bene agendum: ſicut habitus ad ma= le agendū. ſed in paruulo eſt habitꝰ ad male agē= dum ſcꝫ fomes: nec eſt in eo alius habitꝰ ad male agēdū. ergo qđ maxime repugnat grē in puero ē fomes. ſed qđ maxime repugnat grē in paruulo ē pctm̄ oꝛiginale: ergo fomes eſt pctm̄ oꝛiginale.

Quinto.

¶ Itē habitus ad bene agendū eſt decoꝛ aīe: er= go habitꝰ ad male agendū eſt turpitudo aīe. igiꝛ cū fomes ſit habitus ad male agendū in paruulo eſt turpitudo aīe paruuli. ⁊ ita eſt macula. q̄a idē eſt turpitudo ꝙ macula. Si ergo turpitudo q̄ ē in aīa paruuli ē pctm̄ oꝛiginale: fomes eſt pctm̄ oꝛi ginale.

Opinio doctoꝛis ſine pꝛeiudicio. Fomes deletur in baptiſmo

¶ Ad hoc dicimus ſine pꝛeiudicio melio ris ſententie qꝛ fomes eſt pctm̄ oꝛiginale: ⁊ dici= mus ꝙ fomes deletur in baptiſmo nō inq̄ꝫtū ē fo= mes ſed inq̄ꝫtū eſt pctm̄. Sicut ſi diceretur. Iſte amittit fidem per pctm̄ moꝛtale: qꝛ amittit fidem foꝛmataꝫ: licet eadem fides remaneat in eſſentia

Ayuntamiento de Madrid

nõ incõtum formes ſed incõtū pctm̄.

ſm illos qui dicūt ꝙ naturalia fiunt gratuita. ⁊ ſicut fides formata facit dignū vita eterna in intẽſione in qua formata eſt. ſed adueniente peccato mortali non facit dignū vita eterna licet eadẽ remaneat: q̄ꝛ nõ remanet in eadẽ intenſione. Ita fomes pcti ante baptiſmū facit dignū morte eterna ſed q̄ꝛ in baptiſmo debilitatur et remittitur: ideo poſt baptiſmū nõ facit dignū morte eterna nec ẽ pctm̄. ſicut fides informis nõ eſt vera virtus: ⁊ eſt macula ante baptiſmū. poſt baptiſmū autẽ eſt ſignū ꝙ ſumꝰ filij ade ⁊ quodãmodo macula in aĩa inſeparabilis.

Per hoc pꝫ ad primum. Ad ſcõm.

¶ Ad ſcõm dicimꝰ ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. Illud quo fomes eſt pctm̄ deletur in baptiſmo ⁊ fomes nõ delet̄ eſſentialiter a gr̄a: ergo illud magis repugnat gr̄e q̄ꝫ fomes. quoniã ſicut per pctm̄ mortale delet̄ intenſio fidei et non fides in eſſentia: ⁊ tamẽ intẽſio fidei nõ repugnat pctõ mortali ſed potius fides ſic intenſa: q̄ꝛ ex ea efficiuntur motus cõtrarij actui pcti.

Ad tertium

¶ Ad tertium dicimus ꝙ nõ valet Fomiti debet̄ pena eterna ante baptiſmū ⁊ nõ poſt: igit̄ ꝓpter aliud: igit̄ illi alij potius debet̄ pena eterna q̄ꝫ fomiti. ſicut ꝙ hoc nomẽ curſus ſit nomẽ habet a modo ſignificandi non eſt nomẽ. Et ſil̄r fortitudo ꝙ parit victoriam habet ab intenſione: et tamen intenſio fortitudinis non parit victoriam: ſed fortitudo ſic intenſa.

Intenſio fomitis: et fomes intenſꝰ

Ita fomes intẽſus ante baptiſmum ꝙ repugnet gratie habet a ſui intenſione: tamen eius intenſio nõ repugnat ꝓprie gr̄e: ſed fomes ſic intenſus.

Hec argumẽtatio nõ valet.

¶ Itẽ hec argumẽtatio nõ valet. Eadeꝫ cauſa efficiens ⁊ ſufficiens eſt ante ⁊ poſt: ḡ idem affectꝰ q̄m añ baptiſmū corruptio carnis erat cauſa efficiens ⁊ ſufficiẽs peccati ade: poſt baptiſmū aūt nõ lꝫ tūc ſit. et hoc ideo q̄ꝛ inuenit ip̄m patiẽs ſcꝫ aĩam in alio ſtatu. q̄m prius inuenit eã in ſtatu nature ⁊ nouitatꝫ. ſed poſt baptiſmū in ſtatu gr̄e quando nõ eſt ita paſſibilis.

¶ Cap̄.3. An vnū pctm̄ originale ſit alio maiꝰ.

¶ Tertia queſtio tractatus. Ca.iij.

Tertio capitulo q̄rit̄: vtrū vnū peccatū originale ſit maius alio. Qꝺ ꝓbat̄ multipliciter.

Arḡ ꝙ ſic.

¶ Primo ſic. primū pctm̄ ade inq̄ꝫtū peccatū corrupit naturã carnis: ergo ſcõm pctm̄ inq̄ꝫtū pctm̄ corrūpit eadẽ naturã alia corruptiõe vel augmẽtat primã. ſicut peccatū corrūpit naturalia aĩe: ⁊ quanto ſunt plura pctã tanto magis corrūpit̄ aĩa. ḡ eadẽ rõne ſi ꝓpter pctm̄ inq̄ꝫtū pctm̄ corrūpit̄ natura carnis. ⁊ quanto plura ſūt pctã: tanto plus corrūpitur. magis eſt corrupta caro nunc q̄ꝫ fuit antiquitus. ſed corruptio carnis ẽ preciſa cauſa pcti originalis: ergo maiꝰ eſt pctm̄ originale modo q̄ꝫ priꝰ.

Secundo.

¶ Itẽ pctm̄ originale cõtrahit̄ ex libidine ſiue ex cõcupiſcẽtia carnali: ſed aliq̄s generat̄ in maiori pctõ cõcupiſcẽtie alio: ergo maius cõtrahit pctm̄ originale. q̄m vbi maior eſt cauſa: ibi maior eſt effectus Qꝫ aũt prima ſit vera ꝓbatur per hoc quod dicit Aug. Nõ ꝓpagatione: ſed libidine trãſmittitur pctm̄ originale ad poſteros.

Auguſtinꝰ.

Tertio.

¶ Itẽ aliquis pronior eſt ad malū alio: ſed pronitas ad malum que eſt fomes eſt pctm̄ originale: igitur vnū pctm̄ originale ẽ maiꝰ alio.

Ad primū.

¶ Ad primū dicimꝰ ꝙ hec argumentatio nõ valet. primū pctm̄ inq̄ꝫtū pctm̄ corrūpit naturã. et ſcõm pctm̄. ⁊c̄. ⁊ hoc ideo q̄a nõ eſt in ſolo agente vt introducat aliquẽ effectū ſed in patiente. ⁊ hoc ideo q̄a pctm̄ inuenit naturam nouã ⁊ facile corruptibilẽ corrūpit ip̄aꝫ. ſed ſm pctm̄ inuenit ip̄am iam corruptam tali corruptione q̄ nõ fuit ſuſceptibilis alterius corruptionis: nec potuit augmentari. ſicut aqua calefacta nõ põt calefieri: ⁊ pãnus madidus. ⁊c̄. Nec eſt ſimile de corruptiõe aĩe. q̄m eius corruptio eſt naturaliū diminutio. vnde põt magis ⁊ magis corrūpi. q̄m naturalia poſſūt magis ⁊ magꝫ diminui ſed corruptio carnis talis ẽ qualis eſt noui vaſis q̄ ſupra ſe nõ recipit aliquam corruptionẽ aliam.

Cur primū pctm̄ magꝫ corrumpat naturã q̄ꝫ ſecundum.

Ad ſcõm.

¶ Ad ſcõm dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa: pctm̄ originale eſt ex feruore cõcupiſcẽtie. imo ex feditate carnis vt dictum eſt. Nec ideo nõ cõtraxit chriſtus pctm̄ orignale q̄ꝛ nõ fuit natus per concupiſcentiam: ſed ideo quia ſanguis ille de quo formatum fuit corpus xp̄i operatiõe ſp̄ūſſancti fuit deputatus a corruptione vicij: ſed remanſit in eo corruptio paſſibilitatis.

Uñ cauſat̄ originale.

Aſſerit cãꝫ q̄re xp̄s non contraxit originale.

Ad auguſt.

Quod igit̄ dicit Aug. Nõ propagatio ſed libido: ita intelligendū eſt. libido .i. cauſa libidinis ſcꝫ corruptio vicij q̄ eſt in carne.

Ad tertium

¶ Ad tertiū dicimus ꝙ q̄ꝫtū eſt de ip̄a pronitate nullus eſt magis pronus ad malū alio: q̄ꝛ oẽs tales pronitates ſūt equales. naturaliter tamẽ dicitur ꝙ aliquis eſt magis pronus ad malū alio ꝓpter adiuuãtia: vt ſanguineus cuiꝰ ꝯplexio iuuat ꝓnitatẽ ad coeūdum. ſicut aliquis dicitur potentior alio ad aliq̄d faciendū: q̄ꝛ hꝫ plures coadiutores q̄ꝫ alius. licet q̄ꝫtū in ſe nõ ſit magis potens.

¶ Cap̄.4. vtrū anima iuſte cõtrahat originale.

Item circa quartū capitulū ſic obicitur Cū aĩa ex ſui creatiõe nullã habeat immundiciã neq̄ꝫ ex ꝓpria volūtate: videt̄ ꝙ iuſte põt cõqueri de deo qui eã infundit vaſi corrupto. poſſet eñ dicere. Cur me incarceras: quid meruit? Uñ dixerunt quidã vt in ezechiele habet̄. Nõ eſt equa via dñi. patres noſtri comederūt vuã acerbã: ⁊ dentes filioꝝ obſtupeſcunt. quaſi dicat patres peccauerūt: ⁊ filij puniuntur. Punitur eñ q̄ñq̄ꝫ filiꝰ ꝓpter pctm̄ patris.

Arḡ ꝙ nõ ꝑ ezechielem

Uñ aug. Dū ſumus in lūbis punimur pro peccato primi parentis: ſed cuꝫ ſumus ſeparati a lūbis tūc habet locū. Aĩa q̄ peccauerit morietur. filius. ⁊c̄.

Auguſtinꝰ

Secundo.

¶ Itẽ ſi aliquis infūderet vinū bonū vaſi corrupto: cū equa facilitate poſſet infundere illꝺ bono vaſi: nõne inſipienter ageret? Ita facit dñs.

Solutio.

¶ Solutio. Dñs infundit aĩam vaſi corrupto q̄a noluit mutare ſuã ꝯſtitutionẽ qua cõſtituit ꝙ ex hoĩe generet̄ homo naturaliter. Hoc etiam fecit ad hũilitatẽ: vt homo hũiliatus qui per ſupbiam cecidit: ſemꝑ habeat ſecū cauſam humilitatis .ſ. fragilitatẽ ſuã. Nec iniuſte agit cū aĩa ſic eã infūdendo: quoniam ſic eſſe melius eſt ei q̄ꝫ non eſſe ſicut dicit Aug. quoniam ip̄m eſſe in quo conuenit cum primo eſſe: eſt ei delectabile nec facit deus iniuriã anime: ſi non dat eiuitam eternã.

Quare deꝰ ita facit.

Ad auguſt.

¶ Per hoc pꝫ ſolutio eiꝰ qꝺ dicit Aug. ꝙ filij ante ſeparationẽ puniūtur ꝓpter pctã parẽtū .i. incurrūt dãnationẽ ꝓ pctis eoꝝ. ſed poſtq̄ꝫ ſūt ſeparati nū

n.ij.

Ayuntamiento de Madrid

Cōtra hoc arguitur.

puniūtur niſi propter ſua peccata. ¶ Sed cōtra videꝛ eſſe qđ dicit dñs in exodo. Ego ſū deus ꝫelotes vindicās pctā patrū in filios vſqꝫ ad tertiā ⁊ quartā gñationē. ergo videꝛ ꝙ poſtqꝫ ſeparati ſunt a lūbis puniūtur ꝓpter pctā parētū.

Solutio. Quomodo puniūtur filij propter peccata parentum.

¶ Sꝫ ſolutio huiꝰ ſequiꝛ ſtatim in exodo. In his q oderūt me. qm̄ nō punit dñs filios ꝓpter pctā patrū: niſi filij imitētur nequitiā eoꝝ: ſed tūc punit eos qñqꝫ citius ꝓpter pctā patrū: nūqꝫ tamē pure ꝓpter pctā patrū punit eos.

Ad aliud.

¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. Si aliquis infunderet bonū vinū. ⁊c̄. quoniā poſſet hoc facere aliqua rōnabili cauſa: ſcꝫ vt vinū illud fieret acetū: vel alia rōnabili cauſa. Ita dñs infundēs aīam vaſi corrupto hoc facit rōnabili cauſa. ⁊ ideo nō inſipienter agit.

¶ Cap̄. 5. vtrum peccatum originale ante baptiſmum ſit mortale.

¶ Quinta queſtio huius tractatus. Ca. 5.

QUinto capitulo q̄riꝛ vtrū pctm̄ originale ante baptiſmū ſit pctm̄ mortale: poſt baptiſmū veniale.

Arꝛ ꝙ ſic.

¶ Quod videꝛ. qm̄ ante baptiſmū debetur pena eterna ſcꝫ carentia viſionis dei. poſt baptiſmū nō debeꝛ ei niſi pena tēporalis. ſ. mors corꝑalis.

Solutio.

¶ Solutio Proprie peccatū mortale nō dr̄ niſi illud cui debetur mors eterna ⁊ etiā tp̄alis. poſt baptiſmum nulla debeꝛ ei pena: qm̄ penitus eſt dimiſſum. vn̄ ſi ſtatim moreretur euolaret.

q̄s incidēs. Arguiꝛ ꝙ nō debent.

¶ Sed queriꝛ cum pctm̄ originale ſit dimiſſum: quare moriūtur homines baptiꝫati? videꝛ ꝙ oīs pena debet remoueri cū pctm̄ ſit dimiſſuꝫ. vn̄ igiꝛ tot miſerie: morbi: fames: ⁊ hmōi?

Solutio.

¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ nō ad puniendū aliqđ pctm̄ remāſerūt: ſꝫ ꝓpter alias cauſas. quarū prima eſt.

Prima cā.

q2 ſi baptiꝫati nō morerenꝛ morte corporali: peterent potius baptiꝫari ꝓ vita tp̄ali ⁊ obliuiſcerenꝛ vite eterne.

Scđa cā.

Scđa cauſa eſt. vt iſta miſera vita ſemꝑ cogat nos ad cogitādum de vita eterna.

Tertia cā.

Tertia. vt homo afflictꝰ his miſerijs ⁊ humiliatus ꝑ hūilitatē redeat ad vitā eternā a q̄ cecidit ꝑ ſupbiā.

Auguſt. ſic exponitur.

¶ Qđ aūt dr̄ Aug. Quicqđ ſuſtinemꝰ pctā nr̄a meruerūt. intelligēdum eſt ſic. ſ. niſi eſſent pctā nr̄a nō ſuſtineremus

ꝯtra augu.

Itē dicit Aug. ꝙ carētia eterne viſionis dei ē minima pena. ¶ Sed ꝯtra. Auctoritas dicit ꝙ carentia viſionis dei ē maxima penaꝝ.

Solutio.

¶ Solutio. Maxima dāno: minima acerbitate.

¶ Ca. 6. vtrū in eodē hoīe ſint plura originalia.

SExto capitulo q̄ritur: vtrū plura originalia ſint ī hoīe.

Arꝛ ꝙ ſic ꝑ gloſam.

¶ Qđ videꝛ. qm̄ dauid dr̄ in pſal. Ecce eñ in iniquitatibꝰ conceptus ſum. ⁊c̄. ⁊ dr̄ gloſa. i. in pctis originalibꝰ.

Secundo.

¶ Preterea. ſicut vis iraſcibilis eſt corrupta per pctm̄: ita vis cōcupiſcibilis ⁊ rōnalis. ⁊ ſicut pronitas peccandi eſt in vna: ita ⁊ in alia. igiꝛ ſicut ſm̄ vnā eſt pctm̄ originale: ſic ſm̄ aliā. ⁊ ſic ſūt plura pctā originalia.

Tertio per aliā gloſam

¶ Itē q̄dā gloſa ſuper Nūerū dicit ꝙ ſeptē ſūt fomites. vbi loquiꝛ de ſeptē carnalibus vicijs ad q̄ ꝓnꝰ eſt hō ab adoleſcētia. ſicut diciꝛ in libro ſapiētie. Proni ſūt ſenſus hoīs in malū ab adoleſcētia ſua.

Solutio.

¶ Solutio. Quidā dicūt ꝙ vnicū eſt pctm̄ originale. nec eſt pctm̄ originale niſi ſm̄ cōpiſcibilē que infecta et leſa eſt ꝑ pctm̄ primi parētis. Alie aūt vires ſunt tantū leſe.

Cōtra hāc ſolutionem arguitur.

¶ Sed hec ſolutio nulla videꝛ eſſe cū oē pctm̄ ſit malicia aīe: nō tm̄ pctm̄ luxurie. et in qualibet vi eſt pronitas ad peccandū. Non videꝛ ratio quare potius vna dr̄ infecta qꝫ alia.

Opinio doctoris.

¶ Propter hoc dicimus plura eſſe pctā originalia in eodem hoīe: q2 plures ſūt ꝓnitates ad peccādū. tñ poſſūt dici vnū pctm̄ ꝓpter vnā obligationē. qm̄ vnica pena debeꝛ ei. ſ. carentia viſionis dei. q̄ tñ carētia diuerſificaꝛ ſm̄ diuerſas vires ſi quis ſubtiliter inſpiciat.

Quare plura pctā originalia dicunꝛ vnum.

Arguiꝛ ſic.

¶ Itē ſūma delectatio ⁊ ſūmū p̄miū eſt videre deū? igiꝛ ſumma triſticia ⁊ ſumma pena eſt carere viſione dei.

Solutio. Delectatio q̄ eſt ex viſiōe dei nō hꝫ ꝯtrariū.

¶ Dicimꝰ ꝙ nō valet qm̄ delectatio q̄ eſt ex viſione dei nō habet cōtrariū. qm̄ deus nō habet cōtrariū: cū nihil ſit ſūme malum. ⁊ ideo delectatio q̄ eſt in ipō nō habet cōtrariū. qm̄ ſicut dicit Ariſto. delectatiōi q̄ eſt cōſiderare qm̄ diameter eſt aſſimeter nichil eſt contrariū qm̄ diameter eſſe aſſimeter coſte nō habet cōtrariū cū fetecco nihil ſit cōtrariū. Et ſimiliter delectatio q̄ eſt ſcđm carnalē actū nō habet contrariū: quia cauſa eius contrariū nō habet. Et ſicut delectatio q̄ eſt ex dulci eſt cōtraria triſticie q̄ eſt ex amaro: et nō illi triſticie q̄ eſt ex carentia dulcis. Ita delectationi q̄ eſt in deo cōtraria eēt triſticia q̄ eſt ex ſumme malo ſi aliqđ eſſet tale et nō eſt contraria illa q̄ eſt ex carentia viſionis dei quā habēt etiā illi qui ſunt in inferno q̄ triſtantur de carentia viſionis dei. q2 multotiens cogitauerūt de bonitate dei.

Quare paruuli dānati nō triſtanꝛ.

Paruuli autē nō cōtriſtātur ex hoc. q2 nūqꝫ cogitauerūt de hoc cogitatiōe voluntaria. Patet ergo ꝙ predicta argumētatio nō valet nec eſt ibi locus a ꝯtrarijs.

Iterum arꝛ.

¶ Itē originale habuit ortū a pctō primi parētis quo comedit pomū vetitū: ⁊ quia ſcđm vim cōcupiſcibilē peccauit: illo pctō corrupta fuit vis illa. Sed illa vis plures habet partes. vnā que eſt ad comedendū aliā que eſt ad coeūdū: ꝗ potiꝰ fuit infecta ſꝫ illā q̄ eſt ad comedēduꝫ qꝫ ſm̄ illā q̄ eſt ad coeundū: ꝗ potiꝰ debēt eſſe pctā primi motꝰ ad comedēdū qꝫ primi motꝰ ad coeūdum.

Solutio aliquorum.

¶ Solutio. Quidā dicūt ꝙ de iuſticia dei nō de natura pcti magis eſt corrupta vis cōcupiſcibilis ſcđm partē que ē ad coeūdū qꝫ ſm̄ illā que eſt ad comedēdū. qm̄ ſcđm dei iuſticiā debebat pena pcti trāſire ad poſteros ⁊ ſm̄ ꝑtē illā fit ꝓpagatio. ⁊ poſt pctm̄ ſenſit adā mēbra illa in obediētia primo.

Cōtra hāc ſolutio. arꝛ.

¶ Sed videtur ꝙ hec ſolutio nō poſſit ſuſtineri. qm̄ ſcđm iſtā opinionē ſeq̄tur ꝙ corruptio boni ſit a deo: ⁊ ita malicia ſiue pctm̄ eſſet a deo.

Opinio doctoris.

¶ Nos dicimꝰ ꝙ illa pars q̄ ē ad comedēdū magis vel eque fuit corrupta ſicut illa q̄ ē ad coeūdū. Sed q2 maior eſt delectatio in illa q̄ ē ad coeūdū. ideo magis ꝑ corruptionē ſuā trahiꝛ ad pctm̄. Illa eī q̄ ē ad comedēdū trahiꝛ ad neceſſitatē magꝭ qꝫ ad delectationē Sꝫ q̄ ē ad coeūdū magꝭ ad delectationē. ⁊ iō potiꝰ primi motꝰ ad coeūdū ſūt pctā qꝫ primi motꝰ ad comedēdū. ſ. potiꝰ ſurgūt primi motꝰ ex illa q̄ ē ad coeūdū qꝫ ex vi q̄ ē ad comedendū.

Primꝰ motus ad libidinem ⁊ primus ad gulam dr̄ſit.

Iterum arꝛ.

¶ Itē dr̄ Aug. ꝙ oē pctm̄ adeo ē volūtariū ꝙ ſi nō ſit volūtariū nō ē pctm̄: ꝗ pctm̄ origiale ē volūtariū.

Solutio.

Ad hoc ſoluit Aug. dicēs ꝙ pctm̄ originale ē voluta

Ayuntamiento de Madrid

riū voluntate remota: nō ꝓpinqua.ſ. volūtate parentū:non voluntate paruulorum.

¶ Tractatus viceſimuſoctauus. De peccato veniali. Capi.i.

Pꝛimo de veniali.
Pꝛima q̄o vtrū pꝛimi motus ſint peccata.

SEquit̄ de pctō actuali. Actualiū aliud veniale aliud mortale. Pꝛimo dicē dum eſt de veniali. ꝛ pꝛimo de pꝛimis motib⁹ hoc ordine. Pꝛimo vtꝝ pꝛimi motus ſint peccatū. Scđo q̄ ſit cauſa ꝙ pꝛimi motus ſunt peccatū. Tertio q̄ ſit cauſa ꝙ peccatū veniale ſit veniale ꝛ q̄ ſit differētia inter veniale ꝛ mortale. ¶ Qꝫ pꝛimi mot⁹ ſint pctm̄. ꝓbatur ſic.

Arḡ ꝙ ſic ꝑ paulum ꝛ ꝑ auguſtinū.

Apl's dicit qđ nolo hoc ago. Illuc non pōt intelligi de pctō mortali. qđ cōſtat eſſe volūtariū. Reſtat ergo ꝙ intelligitur de pꝛimo motu ſicut dicit btūs Aug.

Scđo per eūdē paulū

¶ Itē dicit apſus. qđ odi malū illud facio. Cū aūt nihil ſit odiēdū niſi peccatū. ꝛ apſus dicit pꝛimū motū: ḡ pꝛim⁹ mot⁹ eſt pctm̄.

Tertio.

¶ Preterea apl's dicit ꝙ pꝛim⁹ motus eſt malū: igit̄ malū culpe vel malū pene. Si pene. illud eſt a deo maxime ſcđm quoſdā. ꝛ ſi hoc: apſus nō debet illud habere odio cū ſciat deū velle illđ eſſe. Reſtat igit̄ ꝙ pꝛimus mot⁹ ſit malū culpe: et ita eſt pctm̄.

Quarto.

¶ Itē pꝛim⁹ motus eſt ad illicitum igit̄ eſt illicitū: igit̄ ē pctm̄.

In oppm̄ ꝑ auguſti.

¶ Cōtra. Sup locū illū Iraſcimini ꝛ nolite peccare. đt Aug. Si ſurgat pꝛim⁹ mot⁹ q̄ nō eſt in nr̄a ꝑtāte ḡ nō poſſum⁹ vitare pꝛimū motū.

Auguſtin⁹

Sed Aug. dicit. ꝙ nemo peccat in eo qđ nō pōt vitare: ḡ nullus peccat in pꝛimo motu. ḡ pꝛim⁹ mot⁹ nō eſt pctm̄.

Secundo.

¶ Itē pꝛimi motus nō ſūt volūtarij: q: nō ſūt in nr̄a ꝑtāte: et nihil eſt ita in nr̄a ꝑtāte ſicut volūtas vel volūtariū: ḡ pꝛimi mot⁹ nō ſunt volūtarij. Sꝫ oē pctm̄ adeo eſt voluntariū ꝛc̄. ḡ pꝛimi mot⁹ nō ſūt pctā

Tertio.

¶ Itē pꝛim⁹ motus eſt naturalis: q: eſt cōis nobis cū brutis. Sed nullū naturale eſt vituperabile vel laudabile: igit̄ pꝛim⁹ mot⁹ eſt nō vituperabilis. igit̄ nō eſt pctm̄.

Quarto.

¶ Itē Senſualitas eſt cōmunis nobis cū brutis: ḡ in ea nō eſt virt⁹ nec viciū: igit̄ nec pctm̄.

Solutio.

¶ Dicim⁹ ꝙ pꝛim⁹ mot⁹ ē peccatū. qm̄ pꝛim⁹ mot⁹ đr ille quo hō mouet̄ voluntarie ad illicitū ante iudiciū ſiue deliberationem rōnis.

Ad pꝛimū.
Nō ē in nr̄a ꝑtāte vitare oēs motus pꝛimos.

¶ Ad pꝛimū đr ꝙ pꝛimi mot⁹ ſūt in nr̄a poteſtate in ſingulari ꝛ nō in vniuerſali. qm̄ de quolibet pꝛio motu pōt aliqͣs vitare vt nō veniat. Sꝫ null⁹ pōt vitare q̄n aliqͣs pꝛim⁹ mot⁹ aliq̄n veniat qm̄ illū pꝛimū motū quo aliqͣs cōcupiſcit mulierem potuit ipſe vitare ante ſi cogitaſſet de deo et penituiſſet de pctis ſuis. Sed nō pōt eē diu aliqͣs qui ſurgat aliqͣs pꝛim⁹ mot⁹. ſicut ille nauta pōt vitare ꝙ aq̄ nō intret ꝑ illđ foramē tñ nō pōt vitare q̄n itret ꝑ aliud.

Exemplum naute.

Ad ſecūdū

¶ Ad ſcđꝫ dicim⁹ ꝙ pꝛimi motus ſūt volūtarij. Sꝫ diſtinguēdū inter motū vis ꝯcupiſcibilis brutalis ꝛ motū vis ꝯcupiſcibilis hūane.

Mot⁹ brutalis ꝛ humān⁹ drſit.

Mot⁹ vis ꝯcupiſcibilis brutalis nō ē volūtari⁹: ſed naturalis. ꝛ ideo nō eſt pctm̄ ad min⁹ pꝛio. Sed cōcupiſcibilis hūane ē volūtarius. et pctm̄ etiā q̄n mouet̄ āte iudiciū rōnis ad delectādum in re ſenſibili.

Ad tertium

¶ Ex hoc pꝫ ſolutio ad tertiū obiectū: q: pꝛim⁹ motus nō eſt naturalis ſed volūtarius.

Ad quartū

¶ Ex hoc etiā pꝫ ſolutio ad q̄rto obiectū. qm̄ pꝛim⁹ motus nō ē in ſenſualitate brutali. Sed potius đr eſſe in ſenſualitate large ſūpto nomine ſenſualitatis vt dicatur ſenſualitas quelibꝫ potentia qua pōt aliqͣs delectari in re ſenſibili.

Cap̄.2. vñ habeat pꝛimus motus ꝙ ſit pctm̄.

SEcūdo capitulo q̄rit̄ q̄ ſit cauſa q̄re pꝛim⁹. motus ſit pctm̄. An hoc habeat ab origine an a fine. ſi ab origine

Arḡ ꝙ non a origine.

¶ Cōtra. Fomes nō ē peccatū poſt baptiſmū: maxie ſcđm eos qui dicūt ꝙ fomes eſt pena illata a deo. qm̄ ſi fomes eſt bon⁹ igit̄ nō ꝓpter fomitē pure erit pꝛim⁹ motus peccatū.

Secundo.

¶ Preterea ſi fomes nō eſt peccatū igitur nō ex eo ꝙ aliquid eſt a fomite eſt peccatū ſicut ē in li. ar. qm̄ nichil ex coꝛꝑe ꝙ ſit in li. arb. eſt peccatū.

Arḡ etiam ꝙ a fine.

¶ Si a fine: q: eſt ad illicitū. ſm hoc ꝓbat̄ ꝙ pꝛimus motus in vxore nō eſt pctm̄. qm̄ eo non mouet̄ homo ad illicitū. ¶ Cōtra. In pꝛimo motu nō eſt aliqua diſcretio q: tunc nō diſcernit homo vxorē a nō vxore vel ecōuerſo ḡ non eſt maior cōtemptus in non vxorē q̄ꝫ in vxorē: ḡ ſi motus in vxorē nō eſt peccatū: nec mot⁹ in nō ſuā.

Ad idem.

¶ Preterea. motus quo aliquis mouet̄ ad cognoſcēdū vxorem ſuā ſpe pꝛolis tantū eſt meritorius: et ille eſt a fomite. qm̄ illa actio nō eſt tantū a naturali potētia coeundi: ſed etiaꝫ a pꝛonitate coeūdi. nō igitur ex eo ꝙ aliqͩ eſt a fomite eſt peccatū. non igitur pꝛimus motus eſt peccatū ex eo ꝙ eſt a fomite. quoniā nō eſt a fomite niſi inq̄ꝫtū pulſat potentiā coeūdi, Sic eñ motus meritorius eſt a fomite.

Solutio.
Quare pꝛimus motus eſt peccatū

¶ Dicimus ꝙ pꝛimus motus ideo eſt peccatū: quia eſt ad illicitū. Mouet enim animā humanā ad delectandū in re ſenſibili. ꝛ hoc facit ꝓpter fomitē. Fomes ergo eſt origo vt ſic peccatū: quia ſolus operatur e mouet ad illicitū: ergo ſi velimus aſſignare cauſam efficientē quare pꝛimus motus eſt peccatū dicemus: q: fomes mouet voluntatē humanā ad illicitū ſcꝫ ad delectādū in re ſenſibili. q: cum homo debeat totū cor ſuū deo ſicut pꝛeceptū ē. Diliges dn̄ꝫ deū tuū ex toto corde ꝛc̄. nō licet ei dare aliquā partem creature vt aliquo modo delectetur in illa. Hec eſt pꝛīa cauſa

Pꝛima cā.
Scđa cā.

¶ Alia cauſa eſt cū aīa humana coniungitur creature per delectationē obūbꝛatur ab ea ꝛ peioꝛatur. ſicut q̄n coniungitur deo illuminatur et melioꝛatur. Talis eñ volūtas impꝛoba dicitur libido q̄n aliqͣs vult delectari in creatura: et eſt pꝛimū peccatū et pꝛincipiū omnis peccati. ſicut dicit Aug.

Auguſtin⁹.
In oppm̄.
Solutio.

ergo ſi queritur cauſa vnde habet pꝛimus motus ꝙ ſit peccatū dicendū eſt ꝙ a fomite qui eſt coꝛruptio ꝓueniens ex peccato pꝛimi parentis. Sic enim fit queſtio de cauſa originali. qm̄ fomes q̄n per ſe op̄atur nec trahitur ad bonū finem imperio rationis: nec mouet niſi ad malum per ſe.

Cauſa formalis.

Cauſa aūt formalis q̄ dignoſcit ex fine q̄re peccatū originale ſit peccatū eſt: q: ad illicitum.

Pꝛim⁹ motus in pꝛopꝛiā vxorē eſt peccatū

¶ Ex pꝛedictis patet ꝙ pꝛimus motus in pꝛopꝛiam vxorē eſt peccatū. tamē aliquis poteſt cognoſcere pꝛopꝛiā vxorem ſine omni peccato. vt ſi ſecundū animā humanā diſpliceat ei omnibus modis carnalis delectatio. vel ſi nullo modo placeat ei vt non conglutinetur vel cōtaminetur dei imago cum re ſenſibili per delectationem.

¶ Pꝛima queſtio incidens.

Arḡ ꝙ ſic.

Item querit̄ vtrū primꝰ motus ad comedendū ſit pctm̄. qḋ videt̄ in illo q̄ ſtatim appetit comedere cū tenet̄ tm̄ ieiunare vſqꝫ ad horā nonā. Iſte motus eſt ad illicitū: igitur eſt peccatū. eadē rōne qua et primus motus ad coeūdū.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Ille motus nō ſubiacet lib. ar. qm̄ velit nolit appetit ille comedere: igit̄ nō eſt pctm̄.

Solutio.

Hec argumētatio nō valet.

Qn̄ primꝰ motꝰ ad comedendum eſt peccatū.

¶ Solutio. Appetitꝰ ad comedendū qui eſt in vi brutali nō eſt pctm̄. nec valet hec argumētatio. Iſte motus eſt ad illicitū: igit̄ eſt pctm̄. qm̄ nō eſt ad illicitū potētie brutali: ſed eſt ad illud qḋ eſt illicitū li. ar. ſiue volūtati hūane. Sed ſi motus ille eſt a li. ar. tūc eſt peccatū. vt pꝫ in lecatore ſaturo qui dolet q2 nō pōt comedere bonū morſellū: in eo mouet̄ volūtas. hūana ⁊ nō brutalis appetitus.

Silr̄ de primo motu ad coeundum.

Siliter dicēdū ē de primo motu ad coeūdū. qm̄ ſi mouet̄ tantū ꝯcupiſcētia brutali nō eſt pctm̄. qm̄ nō ē actuale pctm̄ ſine voluntate hūana. vn̄ Aug.

Auguſtinꝰ.

Cōcupiſcētia ad comedendū ⁊ coeūdū drn̄t.

Si cōcupiſcētia q̄ preter legē volūtatis mouet̄ ſine pctō ē in corpe dormiētis q̄to magꝭ in corpe nō ꝯſentiētis. Aliḋ tn̄ eſt de cōcupiſcētia ad comedēdū: ⁊ aliḋ eſt de cōcupiſcētia ad coeūdū. qm̄ concupiſcētia ad comedendū mouet̄ ſine oī apprehenſiōe. ⁊ ideo nullo modo ſubiacet li. ar. Sed ꝯcupiſcētia ad coeūdum mouet̄ ꝑ apprehenſionen: ⁊ ideo aliq̄ modo ſubiacet li. ar. Et ideo nō pōt ratio refrenare motū ad comedēdū. tn̄ pōt refrenare motū ad coeūdum: qm̄ vis nutritiua q̄ ē ſuſtētiua indiuidui magis eſt naturalis q̄ꝫ vis gn̄atiua q̄ eſt cōſeruatiua ſpeciei.

Hec argumētatio nō valet.

hec aūt argumētatio nō vꝫ. Iſte motꝰ ad coeūdū aliquo modo ſubiacet li. ar. g̊ ē volūtariꝰ qm̄ nō ſubiacet ſm ſe: ſed ꝓpter p̄cedentē apprehenſionē. Qn̄ em̄ carnale delectabile cadit in apprehenſionē ⁊ in eſtimationē de neceſſitate mouetur cōcupiſcētia brutalis velit nolit li. ar.

¶ Secunda queſtio incidens.

Arḡ ꝙ ſic.

Item q̄rit̄ vtrū primꝰ motū ad coeundū ſit aliqn̄ pctm̄ mortale. videt̄ ꝙ ſic in eo q̄ ꝓuocat primos motus ꝑ electuaria vt ꝑ diaſataron. qm̄ tales primi motꝰ ſūt ex tali ꝓuocatiōe q̄ ē mortale pctm̄: igit̄ ⁊ primꝰ motꝰ eſt mortale pctm̄. qm̄ ſi aliqua volūtas eſt ab aliqua voluntate mortali ip̄a eſt mortalis. Si ꝓpter hoc dicimꝰ ꝙ primus motꝰ in tali caſu ē mortale pctm̄.

In oppm̄.

Primꝰ motus nūq̄ꝫ eſt mortalis.

¶ Contra. Per talē p̄parationē liberat̄ vis ꝯcupiſcibilis ab impedimēto. ſicut vis greſſibilis ꝑ aliquā medicinā liberat̄ ab aliquo impedimēto. vl̄ vis appetitiua ad comedēdū tn̄ nō diceret̄ tūc ꝙ appetitꝰ ad comedendū vel motus gradiēdi eſſet a natura a medicina. Eadē ratione primꝰ motus in p̄dicto caſu nō eſt ab illa p̄paratiōe: igit̄ ꝓpter illā nō ē mortale pctm̄ nec ꝓpt aliḋ. g̊ nō eſt ſic mortale pctm̄ qḋ ꝯcedimꝰ hac rōne.

Solutio.

qm̄ et ſi medicina ſit potēs ad introducendū motū brutalē: nō tn̄ potēs ē ad introducendū motū voluntariū.

Prio primi ſcḋo primi differunt.

qm̄ primo primi motus ad coeūduꝫ non ſūt peccata. Sed ſecūdo primi ſunt peccata: quia ſunt voluntarij.

¶ Tertia queſtio incidens.

Arḡ ꝙ ſic ꝑ auguſtinū.

Item q̄rit̄ vtrū primi motꝰ ſint in ꝓhibitiōe qḋ ꝓbat̄: q2 pctm̄ ita diffinit̄ ab Aug. Pctm̄ eſt dictū vel factū vel cōcupitum cōtra legē dei: igit̄ qḋlibet pctm̄ eſt ꝯtra legē dei. ſꝫ primi motꝰ ſūt pctā: igit̄ ſūt ꝯtra legē dei: g̊ ſūt in ꝓhibitiōe.

Secundo.

¶ Preterea vn̄ eſſēt pctā niſi eſſēt ꝯtra legē dei?

Tertio.

¶ Preterea aplſ dr̄. Cōcupiſcētiā neſciebā niſi lex diceret nō ꝯcupiſces. hoc nō pōt intelligi de pctō mortali. qm̄ aplus diſcretiſſimꝰ bn̄ ſciebat ⁊ de cōſenſu ⁊ de ope ꝙ eſſet pctm̄ mortale: igit̄ loquit̄ de primis motibꝰ. igit̄ cū dr̄. nō ꝯcupiſces. ſic ꝓhibent̄ primi motꝰ: igit̄ primi motus ſūt in ꝓhibitiōe.

Quarto.

¶ Itē fere oēs dicūt ꝙ adā non potuit peccare venialit̄. prio g̊ primi motꝰ fuiſſent in eo mortalia: g̊ erāt in ꝓhibitiōe legis naturalis. qm̄ tūc nō ſubiacebat ipſe niſi legi naturali. Sed lex naturalis eſt immobilis: g̊ adhuc ſūt in ꝓhibitione.

Quinto ꝑ auguſtinū.

¶ Itē Aug. dicit ꝙ q̄dā p̄cepta nō poſſūt implēri in via vt hoc. Diliges dn̄ꝫ ⁊c̄. ⁊ hoc p̄ceptū Non cōcupiſces gn̄aliter intellectū de q̄tidianis venialibꝰ ⁊ mortalibꝰ erat p̄ceptū qḋ nō poterit cōpleri in via: ſed īplebit̄ in p̄ria. igit̄ in hoc p̄cepto ꝓhibētur primi motꝰ. ⁊ ita primi motꝰ ſūt ī ꝓhibitiōe.

Solutio.

Prohibitio ⁊ cohibitio.

¶ Dicimꝰ ꝙ nō ſūt in ꝓhibitiōe: ſed in cohibitiōe ⁊ cū dr̄ pctm̄ ē dictū vel factū ⁊c̄. Diffinitio eſt pctī actualis mortalis tm̄ qḋ oīmoda ꝯtrarietate ē cōtrariū legi dei. tn̄ ſi dr̄ eſſe diffinitio pctī gn̄alit̄ actualis ſiue venialis ſiue mortalis.

Per hec pꝫ

tūc dicēdū ē ꝙ hec dictio ꝯtra nō notat oīmodā ꝯtrarietatē in illa diffinitiōe: ſꝫ q̄lēcūqꝫ repugnātiā de q̄ dr̄ aplſ. Sentio legē in mēbris meis repu. legi mētis mee.

Paulus.

Ad aliud.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ primi motꝰ lꝫ nō ſint in ꝓhibitiōe: tn̄ ſūt pctā: q2 ducūt ad illicitū ⁊ ad illḋ qḋ ē cōtra legē dei. ⁊ ꝓpt hoc dicūtur repugnare legi mētꝭ ſiue legi dei.

Ad tertiū

¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ cū dr̄ Nō ꝯcupiſces: is eſt ſenſus Poſt ꝯcupiſcētias tuas ſiue poſt motꝰ ꝯcupiſcētie tue nō eas ꝑ ꝯſenſū vl̄ ꝑ opatiōnē. ⁊ cōſtat ꝙ ſic nō ꝓhibet̄ ꝑ legem niſi ꝯſenſus ⁊ opatio.

Quid ꝓprie ꝓhibetur.

Sed oblique oñdit̄ primꝰ motꝰ eſſe malꝰ ꝑ legem. ſicut ſi aliq̄s diceret filio ſuo. Noli ire poſt iſtū hoīem innuit ꝙ iſte hō ſit malꝰ. da ergo ꝑ legē cognoſcit̄ primꝰ motꝰ eſſe malus. ⁊ ideo dr̄ apo. Cōcupiſcētiā neſciebā. ⁊c̄.

Paulꝰ exponitur ꝑ aliḋ

Qꝫ aūt illḋ p̄ceptū non cōcupiſces ſit p̄dicto modo intelligēdū pꝫ ꝑ illḋ qḋ dr̄ ī ecclīa. Fili poſt ꝯcupiſcētias tuas nō eas.

Ad quartū

¶ Ad q̄rtū ſm nos pꝫ ſolutio. qm̄ diximꝰ ſupra ꝙ adā in prio ſtatu bene potuit peccare venialit̄.

Ad vltimū.

P̄ceptū affirmatiuū ⁊ negatiuum differunt.

¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ licet aliqḋ p̄ceptū affirmatiuū ſit qḋ nō pōt in via īpleri. tn̄ nullū negatiuū ē tale: ⁊ ideo ꝯtingit ꝙ preceptū affirmatiuū nō obligat ad ſemꝑ. ſed negatiuū obligat ad ſemper.

¶ Quarta queſtio incidens.

Arḡ ꝙ non.

Item querit̄ vtrū primi motꝰ ſint in rōne videt̄ ꝙ nō: q2 primꝰ motꝰ eſt q̄ preoccupat iudiciū rōnis. Sꝫ nullꝰ motꝰ eſt in rōne q̄ ſit pctm̄ ⁊ preoccupet iudiciū rōnis: g̊ nullus primꝰ motꝰ ē in rōne.

Secundo.

¶ Preterea ſi aliq̄s motꝰ primꝰ ē ī rōne ille ē erroris. qm̄ de aliquo alio motu rōnis nō videt̄ hoc poſſe dici. Sꝫ oīs error aut ē in articulis fidei aut extra articulos fidei. Si ī articulis fidei ē pctm̄ mortale ⁊ nō eſt primꝰ motꝰ: cū oīs primꝰ motꝰ ſit pctm̄ veniale. Si extra articulos nullo modo ē pctm̄: ⁊ ita nō ē primꝰ motꝰ. Reſtat ergo ꝙ nullus error eſt primꝰ motꝰ: ergo nullū iudiciū

Ayuntamiento de Madrid

erroneū eſt primꝰ motꝰ nec aliq̄d aliđ qđ ſit in ra
In oppm̄. tione eſt primꝰ motus:ergo nullꝰ primꝰ motꝰ ē in
ratione. ¶ Cōtra. Sicut vis cōcupiſcipibilis et
iraſcibilis ſūt corrupte:ita vis rōnalis eſt corru=
Secundo. pta. igitur ſicut in illis ſurgūt primi motus:ita i
iſta. ¶ Preterea ſicut ille prone ſūt ad malū ſic ⁊
iſta:ergo ſicut in illis eſt primꝰ motus ſic in iſta.
Tertio. qm̄ in illis nō ſurgūt primi motus niſi ex ꝓnitate
ad malū. ¶ Itē ſicut vis cōcupiſcibilis delecta=
ri habet in ſūma bonitate. ita rōnalis in ſūma ve=
ritate. igitur ſicut vis cōcupiſcipilis peccat dele
ctādo in bonitate creata:qn̄q̄ venialiter quando
q̄ mortaliter. ita vis rōnalis ſiue ratio peccat qn̄
delectat in ꝟitate creata qn̄q̄ venialiter quādoq̄
mortaliter. ⁊ ita primus motꝰ venialis erit in rō=
Solutio. ne. ¶ Dicimꝰ ꝙ primꝰ motꝰ pōt eſſe in rōne duo=
Dupl̄r mo= bus modis. Primo modo cū aliq̄s mouet̄ ſubito ꝑ
tus ē in rōe corruptionē rōnis leuiter motu erroris in cōtra=
rium articulo fidei ſine deliberatiōe rōnis p̄cedē
te et qr eſt ſine deliberatione p̄cedente: ⁊ in illici=
tum ex ſola corruptiōe primꝰ motus ē ⁊ venialis.
Primꝰ mo= Si aūt eſſet ex deliberatione p̄cedēte pctm̄ eſſet
tus quid eſt mortale. Talis aūt error qui eſt primꝰ motꝰ ē ali=
qua dubitatio ſubitanea ſiue aliquis cōſenſus le
uis ⁊ ſubitꝰ in cōtrariū articuli ex ſola corruptio=
ne procedens. qm̄ dubitare ē vtriq̄ pti contradi=
ctiōis equaliter cōſentire. Scđo modo ē pctm̄ in
rōne cū ſubito ⁊ ex corruptiōe ſola delectat̄ ratio
in aliā ꝟitatē q̄ in primā. qm̄ ſi hoc eēt ex delibe=
ratione et delectaretur magis in ꝟitate creata q̄
increata peccatū eſſe mortale. Si minꝰ peccatū
eſſet veniale:ſicut dr̄ de dilectione creature.

¶ Cap. 4. de differētia pctī venialis ⁊ mortalis

Iſtud cap. cōtinet tres q̄ſtiōes. SEquit̄ de pctō veniali. primo de differē
tia venialis ad mortale. ſcđo vtrū venia
le pōt fieri mortale. tertio q̄ pena debet̄
veniali. ¶ Primo ſic obicit̄. dn̄s dicit in
Arḡ ꝙ nō dif euāg. De oī ꝟbo ocioſo reddituri ſūt hoīes rōnē
fert ab indif ꝑ hoc videt̄ ꝙ verbū ocioſum ſit pctm̄ veniale ad
ferenti. minꝰ. Ocioſū aūt dr̄ qđ nō ē vtile ad vitā eternā:
igitur cū oꝑa indifferētia nō ſint vtilia ad vitam
eternā erūt pctā venialia. ¶ Preterea q̄rit̄ qua=
Secūdo in= re potius dr̄ de oī verbo ocioſo ⁊c̄. q̄ de oī opere
quiſitiue. ocioſo. ¶ Itē dr̄ ꝙ ebrietas ſi nō ducit̄ in cōſue=
Tertio. tudinē eſt veniale pctm̄. ſi ducit̄ in cōſuetudinem
In oppm̄. eſt mortale. ¶ Contra Scđa fornicatio nō eſt in
infinitū maior prima:nec tertia q̄ ſcđa. oībꝰ aliis
circūſtantiis paribꝰ. ⁊ ſic vſq̄ centeſimā vel mil=
leſimā:igit̄ nec ebrietas ſcđa ē maior in infinitū
q̄ prima:⁊ ſic deinceps igit̄ ſi ſcđa ē veniale pec=
catū ⁊ tertia nō erit mortale pctm̄. qm̄ oē morta=
le pctm̄ ē in infinitū maiꝰ q̄ veniale. Silr̄ de cēte
ſima vel milleſima pōt ꝓbari ꝙ nō erit mortale:
ergo ebrietas ſiue ducat̄ in ꝯſuetudinē ſiue non:
Euaſio. nō erit pctm̄ mortale. ¶ Forte dicet ꝙ ebrietas
nō eſt mortale pctm̄: ſed ꝯſuetudo inebriandi ſe.
Cōtra quā ¶ Cōtra Cōſuetudo inebriādi aut dicet̄ iteratio
arguitur. inebriādi aut habitus inebriādi. Si primū. ꝓbat̄
ꝙ cōſuetudo illa nō eſt pctm̄. qm̄ iteratio inebria
tionis nō eſt actꝰ:ſed diſpoſitio actꝰ nō eſt pctm̄:
ſed potiꝰ ipē actꝰ. Si habitus. ꝓbat̄ ꝙ nō ē pctm̄
Ariſtoteles mortale. qm̄ ſicut dicit Ariſto. quales p̄ceſſerūt
actus talis eſt habitus qui eſt ex actibꝰ. ¶ Solu Solutio.
tio. Difficile ē diffinire q̄d ſit pctm̄ veniale ⁊ aſſi=
gnare drām gn̄alē venialis ad mortale. vn̄ in mul
tis locis qn̄ Aug. vult diffinire veniale peccatū Auguſtinꝰ
ponit exēplū de ſpālibꝰ pctis venialibꝰ. Sꝫ in li=
bro de li. ar. dat doctrinā ꝑ quā pōt intelligi drā Auguſtinꝰ
venialis ad mortale. vbi dr̄ ꝙ libido eſt cauſa oīs de li. arbi.
pcti. Eſt aūt libido improba volūtas qua mouet̄
aīa rōnalis ad hoc ꝙ delectet̄ in creatura: ⁊ ſi illa
volūtate diligit creaturā pluſq̄ deū pctm̄ ē mor= In q̄ drūt
tale. ſi minꝰ pctm̄ veniale. Uñ dicit ꝙ minꝰ amor veniale et
vxoris ⁊ filioꝝ ē pctm̄ veniale ſi nō p̄ponit̄ amori mortale.
dei. Ex hoc patꝫ drā venialis ad mortale. ¶ Ad Ad primū.
primū dicimꝰ ꝙ ꝟbū ocioſū eſt qđ ꝓcedit ex im=
proba volūtate ſicut eſt mēdaciū iocoſū ⁊ ē pctm̄
veniale. ⁊ dr̄ ocioſū qr ſm̄ ſe ē inutile ad vitā eter
nam ⁊ īpedimentū. qđ nō eſt verū de indifferen=
tibus q̄ naturalit̄ ſūt bona: ⁊ ideo vtilia q̄dāmodo
Sed pctm̄ veniale cū repugnet legi dei vt dictū
eſt oībus modis inutile eſt ad btitudinem. ¶ Ad Ad ſcđm.
aliud dicimꝰ ꝙ ꝑ hoc qđ dr̄ de oī verbo. ⁊c̄. ſatis
dat̄ intelligi ꝑ locū a minori ꝙ de oꝑe ocioſo. ⁊c̄.
¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ ebrietas qua delectat̄ hō i Ad tertiū.
vino nō p̄ponēdo illā delectationē delectatiōi q̄
eſt in deo eſt pctm̄ veniale. Si aūt p̄ponat ē mor=
tale:igit̄ ſiue ſit decima ſiue viceſima ē pctm̄ ve=
niale ſi primo modo ſe hꝫ. ſi ſc̄do mortale. Qꝫ autē Exponitur
dr̄ ꝙ ebrietas ducta in ꝯſuetudinē ē pctm̄ morta= illud dictū
le:ideo dr̄ qr frequēter cōtingit ꝙ cū aliq̄s freq̄n= cōmune.
ter cadit in ebrietatē magꝫ ⁊ magis delectatur in
dulcedinē vini:et ſic cadit in ebrietatē mortalē ꝑ
p̄cedētes ebrietates occaſionaliter. ꝓpter qđ di
cit Aug. ꝙ nihil adeo eſt veniale qđ nō fiat mor= Auguſtinꝰ.
tale dū placet. i. dū occaſionaliter facit cadere i
illā delectationē. Silr̄ debet intelligi illud qđ
dicit Aug. Uitaſti grādia:caue ne obruaris are=
na. ¶ Itē ſicut fornicatio eſt ex cōcupiſcētia car Arḡr ar̄ de
nali:ita ebrietas. et ſicut fornicatio abſorbet ra= ebrietate.
tionem: ita ebrietas. immo magis et ſicut forni=
catio fit ſcienter:ita ebrietas. ḡ qua rōne fornica
tio eſt mortale ⁊ ebrietas. vel quare nō. Si dicit̄.
ideo:qr dn̄s ꝓhibet fornicationē ⁊ nō ebrietatē. Euaſio.
Cōtra. Deꝰ nō ꝓhibet fornicationē niſi qr mala. ꝯtra quā ar̄
Sed eadē rō malicie ē in ebrietate q̄ ē in fornica=
tione vt oſtēſum eſt:ḡ qua rōne oīs fornicatio eſt
in ꝓhibitione:⁊ oīs ebrietas. ¶ Solutio Nō eſt Solutio.
ſimilē. qm̄ ebrietate mouet̄ hō in rē licitā q̄ ē ne=
ceſſaria indiuiduo. ⁊ ideo ſequit̄ p̄dictā regulā de Drn̄a inter
delectatiōe ⁊ amore rerū licitaꝝ. Sed fornicatio ebrietatē ⁊
ne mouet̄ hō in rē nō neceſſariā ⁊ illicitā. qm̄ ten= fornicatōeꝫ
dit ad ſolā delectationē vel ad minꝰ nō hꝫ tm̄ de
neceſſitate ſibi adiūcta. Preterea ebrietate non Alia drn̄a.
maculat hō niſi aīam ſuā:ſed fornicatione ⁊ ſuā ⁊
alterius. ideo fornicatio potiꝰ ē pctm̄ mortale q̄
ebrietas. ¶ Itē dictū eſt ꝙ minor amor tꝑalium Cōtra aliđ
ē veniale pctm̄. Sit ḡ ꝙ aliq̄s q̄druplo minꝰ dili= dictum ar̄.
gat tꝑalia q̄ deū. ex hoc peccat: ⁊ q̄to plꝰ dilige
ret tꝑali amore plꝰ peccaret. ſi duplo duplo: ⁊ ſic
deinceps. Contra. Si quadruplo magis dilige=
ret q̄ modo diligeret illa equaliter duo ſcđm pro
portionem: ⁊ ſi hoc mortaliter peccaret ⁊ ſi mor=
taliter peccaret magis peccaret in infinitum q̄

Ayuntamiento de Madrid

modo.qm̄ omne mortale ē malus infinicies ꝙ̄ ve
niale. Non ergo ſi quadruplo magis diligeret tē
poralia magis peccaret in quadruplo ꝙ̄ modo.i=
Solutio. mo in infinitū magis. ¶ Dicimus ꝙ hec argumē
tatio non valet. Si duplo magis diligeret duplo
magis peccaret. Si triplo magꝫ triplo magꝫ pec
caret: ergo ſi quadruplo magis diligeret quadru
plo magis peccaret. qm̄ qn̄ venit ad quadruplaꝫ
ꝓbationē nō ſola circūſtantia intenſiōis augmē=
tat peccatū ſicut prius: ſed etiam equalitas dile=
ctionis creature et dei augmentat peccatū in in=
finitum magis ꝙ̄ prius.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Secundo querit vtrū veniale pōt fieri
mortale. quod multipliciter ꝓbatur.
Af primo ꝙ ſic. ¶ Primo ſic. Dicit ꝙ delectatio mo=
roſa eſt peccatū mortale: ⁊ nō moroſa
eſt pctm̄ veniale. Sed cōſtat ꝙ de nō
moroſa fit moroſa igitur de veniali fit mortale.
Secundo. ¶ Itē primo motui delectationis pōt aduenire
cōſenſus rōnis: ergo idē motꝰ ꝗ prius erat venia=
lis ſine cōſenſu: poſtea cadit ſub cōſenſu. Sꝫ mo=
tus cū conſenſu ad illicitū eſt pctm̄ mortale: igit
Tertio. tunc veniale efficitur mortale. ¶ Itē aliqs dili=
git filios ita ꝙ amando peccat venialiter: et iſte
amor pōt intendi tantū ꝙ erit peccatū mortale.
Hoc nō eſt dubiū: ꝗ veniale pōt fieri mortale. Si
In oppm̄. cōcedatur. ¶ Cōtra. Peccatū veniale ⁊ pecca=
tum mortale ſūt diuerſe ſpecies peccati: ſed nul=
la res pōt permutare ſpeciē: ergo veniale nō pōt
Secundo. fieri mortale. ¶ Itē ſicut in paradiſo fuerūt tres
ſerpens: mulier: vir. ita in paradiſo ſpūali ſcꝫ in
aīa humana ſūt ſerpens: mulier: vir. Serpens ē
primus motus ꝗ ſuggerit mulieri vt comedat po
mum vetitū ſiue caro ꝗ ſemꝑ primū motū ſugge=
rit. Mulier eſt inferior pars rationis ꝗ tūc come
dit pomū vetitū qn̄ cōſentit illicite delectationi
Vir eſt ſuperior pars rōnis ꝗ comedit pomū veti
tum qn̄ cōſentit eidē delectationi. Cōſtat autē ꝙ
Nota ſimi= anteꝙ̄ mulier comediſſet pomū nō debebat eici
litudinem. vir vł mulier de paradiſo terreſtri: ergo ſimiliter
in paradiſo ſpirituali anteꝙ̄ mulier comedat po=
mū vetitū.i. anteꝙ̄ inferior pars rōnis cōſentiat
illicite delectatiōi nō eſt eiecta de paradiſo. ad=
huc ergo nō eſt aliqꝺ pctm̄ mortale: ꝗ nec moro=
ſa delectatio ante cōſenſū ē pctm̄ mortale: ſed cō
ſenſus eſt primū pctm̄ mortale. Cōſtat aūt ꝙ ni=
chil qꝺ fit ante cōſenſū ē ſiue efficit ꝯſenſus: igit
nullū pctm̄ veniale qꝺ fuit ante cōſenſū efficitur
Tertio per mortale. ¶ Itē dicit Aug. ꝙ cogitatiōes ſiue vo
auguſtinū. luntates noſtre modo ſūt decedētes modo ſucce=
dentes ſibiinuicē. In futuro aūt erunt oēs ſimul
qn̄ in vna imagine. ſ. in ſpeculo eternitatis vide=
buntur ſimul oīa. Cōſtat aūt ꝙ eadē cogitatione
manēte manet eadē volūtas. idē pctm̄ ſiue venia
le ſiue mortale. qm̄ eadē cogitatiōe prorſus ma=
nēte nō augmētat volūtas. Aduenīete autē alia
cogitatiōe ſiue apprehenſione decedit pria volū
tas. qm̄ ceſſante cauſa ceſſat effectus. ⁊ aduenit
noua volūtas aduenīete apprehēſiōe ꝗ̄ eſt mor
tale pctm̄ ſtatim: ꝗ precedens volūtas nō efficit
mortale pctm̄. qm̄ nō manet eadē: ſꝫ ſuccedit alia
volūtas ꝗ̄ eſt mortale pctm̄. ¶ Per hoc ꝓbatur Solutio.
gn̄aliter ꝙ nullū veniale pōt fieri mortale. qꝺ cō
cedimꝰ p̄dictis rōnibus. ¶ Ad prio obiectū dici Ad primū.
mus ꝙ nulla delectatio dr̄ moroſa niſi illa ꝗ̄ ē ex
cōſenſu. Aliter nō eſſet pctm̄ mortale. qm̄ nullus
motꝰ ante cōſenſū eſt pctm̄ mortale vt ꝓbatū eſt
ſupius. ¶ Ad ſcꝺm dicimꝰ ꝙ rō dr̄ cōſentire pri Ad ſecūdū
mo motui.i. et qꝺ ſuggerit primꝰ motꝰ. ſ. fornica
tiōi vel aliꝗ operi illicito. Aduenīete em̄ cōſenſu
mutat volūtas ſiue deſideriū. qm̄ mutata eſt ap=
prehenſio ſiue cogitatio. ¶ Ad tertiuꝫ dicimꝰ ꝙ Ad tertium
amor mūdi nō pōt intendi niſi qr̄ loco amoris mi=
nus intenſi ſequitur alius amor numero magꝫ in
tenſus ſiue alia volūtas intenſa: vt pꝫ ex p̄dictꝫ.
Cōcedimꝰ tn̄ bene ꝙ poſſibile ē ꝙ rō ꝯſentiat nō
in actū: ſed in delectationē ꝗ̄ eſt ꝓpter primū mo
tum. ¶ Et tūc querit vtrū ille cōſenſus ſit venia q̄o incidēs.
lis aut mortalis. videt ꝙ ſit mortalis. qm̄ mulier Arguitur.
tūc comedit pomū. ¶ Sꝫ ꝓbat ꝙ ē veniale. qm̄ In oppm̄.
cōſentire veniali eſt veniale: vt conſentire iocoſo
mendacio eſt veniale. ¶ Dicimꝰ ꝙ cōſenſus ī de Solutio.
lectationē primi motus.i. in talē delectationē q̄=
lis delectatio eſt in primo motu eſt mortale pctm̄
qm̄ ex cōſenſu nō pōt eē delectatio talis niſi mor Cōſenſus ī
tale pctm̄. Sed mēdatiū iocoſū ē veniale ī ſe nec veniale eſt
ducit niſi ad veniale: ⁊ ideo ꝯſenſꝰ ī ipꝫ venialis ē venialis.
Sed ꝙ ꝯſenſus in delectationē primi mo
tus ſit pctm̄ veniale. ꝓbat auctoritate Iterum ar
Aug. dicētis in ſcꝺo ſentētiaꝝ. in. i. ca. per auguſt.
Nūc supereſt oſtendere ꝙ ꝑ hec tria. ſ.
ſerpentē/mulierē/virū cōſummat pctm̄ in nobis
Serpēs em̄ ſuadet ī nobis mulieri comedere po=
mum vetitū cū motus ſenſualis ſcꝫ primꝰ motus
ſuggerit inferiori parti rōnis id ē rōni cui depu=
tata eſt ſciētia/que ſi cōſenſerit illecebre/mulier
comedit pomū vetitū: poſt de eodē dat viro cum
ſuꝑiori parti rōnis.i. rōni cui deputata eſt ſapiē
tia eandē illecebrā ſuggerit: ꝗ ſi ꝯſenſerit. tūc vir
cū muliere comedit pomū vetitū Si ꝗ ī motu ſen
ſuali tm̄ pcti illecebra tenet veniale ac leuiſſimū
eſt pctm̄. Si aūt inferior pars rōnis ꝯſenſerit. ita
vt ſola cogitatiōis delectatiōe ſiue volūtate ꝑfi
ciendi teneat: mulier ſola comedit nō vir cuiꝰ au
ctoritate cohibet volūtas ne vſꝙ̄ ad opꝰ ꝑuēiat
Si aūt aſſit plena volūtas perficiēdi vt ſi aſſit fa=
cultas ad effectū ꝑducat: vir quoꝙ̄ mādueat. qa
ſuperior pars rōnis illecebre cōſentit: ⁊ tūc ē dā
nabile ⁊ mortale pctm̄. Qn̄ autē mulier ſine viro Mulier gu
guſtat qn̄ꝙ̄ eſt veniale qn̄ mortale: vt em̄ dictū ē ſtat ſine vi=
Tūc mulier ſine viro guſtat cū ita delectatiōe co ro.
gitatiōis pctm̄ tenet vt faciendū nō decernatur
vel cū vir facit vt nō liceat mulieri effrenata liber
tate in pctm̄ egredi. Igit ſi pctm̄ nō diu tenet de
lectatiōe cogitationis ſed ſtatim poſtꝙ̄ tetigerit
mulierē a viro repellitur veniale eſt. Si autē diu
tenet in delectatiōe ⁊ ſi voluntas ꝑficiendi deſit
mortale ē: ⁊ pro eo dānabit vir ⁊ mulier ſimul. i.
totiꝰ hō. qr̄ vir nō cohibuit mulierē ſicut debuit.
vn̄ pōt dici cōſenſiſſe. Hec ſūt verba magiſtri ex Hic allegat
ponētis verba Aug. ꝗ ſequūtur in eodē capitulo magiſtrū vn̄
vbi dicit. Sicut in ꝯiugio prioꝝ hoīꝫ. ⁊ c̄. Ex hac pꝫ ꝙ fuit co
autē patet ꝙ qn̄ mulier comedit pomum vetitum poſterior.

Ayuntamiento de Madrid

quãdoq; eſt veniale pctm̃. ꝓ quo dicendũ eſt. Di mitte nobis debita nr̃a. ꝛc̃. Sz mulier non comedit pomũ niſi cũ inferioꝛ pars rõnis cõſentit illecebꝛe: ergo aliquis conſenſus rõnis in illecebꝛas pꝛimi motus eſt veniale pctm̃. qḋ pꝛius negatuz eſt.

Scḋo ar. ¶ Itẽ obiicit. videt poſſe ꝓbari ꝑ pꝛedicta ꝙ vir comedit pomũ qñ ſola pars inferioꝛ rõnis mouet qm̃ tunc vir comedit pomũ qñ adeſt plena voluntas ꝑficiẽdi pctm̃: vt ſi aſſit facultas perducatur ad effectum. Sed perfecte velle ꝙ pctm̃ luxurie perducat ad actũ hoc eſt in inferioꝛi parte rõnis que ſe hz ad oĩa inferioꝛa diſponẽda: ergo per motuz inferoꝛis partis rõnis comedit vir pomũ vetitũ. quod falſũ eſt: imo mulier.

Tertio. ¶ Itez videtur ꝓbari ꝙ idem ſit ratio ſuperioꝛ ꝛ ratio inferioꝛ. qm̃ idez habent officiũ. Act⁹ eni ſuperioꝛis rõnis eſt ꝯſentire illecebꝛe: hoc idẽ eſt act⁹ inferioꝛis: ergo eſt idez officium ſuperioꝛis ꝛ inferioꝛis. qḋ eſt ꝯtra Aug. dicendum ꝙ ratioꝛ ſuperioꝛ ꝛ inferioꝛ non differũt eſſentia: ſed officio.

Ad pꝛimũ. Duplex cõſenſus in illecebꝛam. ¶ Ad pꝛimum dicimus ꝙ duplex eſt conſenſus in illecebꝛam carnis Eſt enim quidam cõſenſus ſubitus non per pꝛehabitã deliberationẽ ſed ex ſola coꝛruptione rõnis pꝛecedẽte appꝛehenſione ſenſibili in pꝛimo motu: et talis conſenſus dr̃ ſurreptio et eſt pctm̃ veniale cuz ſit ex ſola coꝛruptiõe: ꝛ tunc mulier comedit pomũ. et non diu tenetur pctm̃ in delectatiõe cogitationis: ſed ſtatim a viro. i. ſuperioꝛi parte rõnis repꝛimitur et adnichilat. Sed ſi eſt ꝯſenſus ex deliberatione rõnis ꝛ diu tenet i delectatiõe cogitationis eſt pctm̃ moꝛtale. lz non aſſit plena voluntas perficiendi

Ad ſcḋm. Quõ ſuperioꝛ ps dr̃ conſentire. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ pꝛopꝛie loquẽdo conſentire in illecebꝛã carnis eſt act⁹ ſoli⁹ inferioꝛis ptis rõnis. Dicit tñ impꝛopꝛie ratio ſupioꝛ conſentire qm̃ nõ cohibet eã per legẽ ſcriptã i coꝛde ſuo: et hoc eſt qñ homo non reuertit ad coꝛ nec ad pꝛimaz veritatem que relucet in coꝛde ſuo.

Ad vltimuz. Ex hoc patet ſolutio ad vltimo obiectum.

Greg. et auguſti. aſr loquũtur hic ¶ Notandum autẽ ꝙ beat⁹ Greg. aliter diſtinguit illa tria ꝙ̃ Aug. vocat eni ſerpentẽ diaboluz qui poꝛrigit pomũ vetitum mulieri. i. ſenſualitati qñ tentat exterius de illecebꝛa carnis. Mulier aũt. i. ſenſualitas ſiue caro comedit pomum vetitũ in pꝛimo motu. vir autem comedit pomũ in cõſenſu rationis: et ita videntur contrarij Greg. et Aug.

Solutio. Concoꝛdat illos. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ btũs Grego. attendit ꝙ eua nõ fuit eiecta de paradiſo pꝛopter ſuã comeſtionez. ſicut nec homo eicitur de ſpirituali paradiſo ꝓpter pꝛimum motum. Sed Augu. attendit ꝙ tã vir ꝙ̃ mulier eiecti ſunt de paradiſo poſtea: qꝛ vterq; peccauit moꝛtaliter. ꝛ ideo ꝓpter diuerſas rõnes nõ eſt mirum ſi diuerſimode loquuntur auctoꝛes.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Ar ꝙ ſic. TErtio queritur vtrũ veniali pctõ debetur pena eterna. quod ꝓbatur: qm̃ in inferno nulla eſt remiſſio: ergo cũ pctm̃ veniale in inferno puniatur nõ remittitur pena illa: igitur ineternum punitur. et non punit niſi ex merito. ergo ex merito debetur peccato veniali pena eterna.

Secundo. ¶ Item cũ aliquis decedit in peccato moꝛtali ꝛ veniali reatus ſiue macula venialis nũꝙ̃ delebitur. qm̃ non põt deleri niſi per caritatem que non poteſt eſſe in inferno. ergo macula peccati venialis ſemꝑ erit ergo macula pene venialis ſemper erit. quoniã peccatuz veniale eſt cremabile: igitur ſemꝑ punitur homo ꝓ veniali ſine fine. nõ niſi ex merito: igitur ex merito. ꝛc̃.

¶ Cõtra. Per pctm̃ veniale meretur homo tẽpoꝛalem penã: igitur iniuſte agitur cũ eo ſi pꝛo eo punitur pena eterna. *In oppm̃.*

¶ Pꝛeterea. ſicut ſe hz peccatum moꝛtale ad penã eternã: ita ſe habet peccatũ veniale ad penã tẽpoꝛalẽ. Sed moꝛtale facit hominem debitoꝛẽ pene eterne tm̃: igitur veniale facit hoiem debitoꝛẽ pene tẽpoꝛalis tantũ. *Secundo.*

¶ Itẽ peccatum veniale non creſcit in inferno ex adiunctione peccati moꝛtalis: ꝛ ſecũdũ ſe non debetur ei maioꝛ pena ꝙ̃ in purgatoꝛio: qꝛ non eſt mai⁹ in inferno ꝙ̃ in purgatoꝛio. et ſecundũ menſurã culpe menſuratur pena. Sed in purgatoꝛio nõ debetur ei ſm ſe niſi pena tempoꝛalis. nec ex adiuncto debetur ei pena maioꝛ: qꝛ ex adiũcto non creſcit. ergo ſimpliciter non debetur ei niſi pena tẽpoꝛalis: ergo iniuſte agitur cum eo ſi punitur ibi pena eterna. *Tertio.*

¶ Item ſit ꝙ aliquis exiſtens in caritate peccet veniale et poſt non deleto illo peccato veniali cadit in peccatum moꝛtale: ꝛ ſic decedit. Inde ſic. Iſte hoc peccato non meruit niſi penã tempoꝛalem: quia quãdo cecidit hoc pctõ non fuit dignus niſi pena tempoꝛali cũ haberet caritatem. nec poſtea fuit augmentatũ illud peccatũ: igitur nunꝙ̃ pꝛo ipo ſit debitoꝛ pene eterne: ergo nec in inferno. *Quarto.*

¶ Ad hoc dicunt quidã ꝙ mereri dupliciter dicitur. ſcilicet actiue ꝛ qualitatiue. ꝛ dicũt ꝙ hoc peccato veniali non meretur iſte niſi penã tempoꝛalẽ actiue. Sz qualitatiue meruit illo peccato penam eternã. qm̃ fuit dignus eo pena eterna quãdo fuit adiunctũ moꝛtali. ſicut qualitatiue meretur homo maioꝛẽ penaz per pctm̃ in quo moratur ꝓpter ſolam moꝛã. *Solutio aliquoꝛum.*

Sed ꝓpter hoc non euadunt pꝛioꝛes obiectiones. *Iſta opio non ſoluit.*

vnde dicim⁹ ſicut dicit pꝛepoſitiuus ꝙ per pctm̃ veniale ꝙ̃tũ in ſe eſt nõ meretur hõ penã tẽpoꝛalẽ pꝛeciſe nec penaz eternam pꝛeciſe. Sed ſcḋm quaſi diuerſa foꝛa diuerſas meretur penas. quia ꝙ̃tũ ad foꝛũ inferni meretur penã eternã. ꝙ̃tum ad foꝛũ pꝛeſentis ſatiſfactionis vel purgatoꝛij meretur penã tempoꝛalem tantũ *Opinio doctoꝛis ꝛ pꝛepoſitiui.*

Sicut aliquis paruo furto meretur pariſi⁹ mutilationẽ auris: carnoti trũcationẽ pedis *Exẽplum a ſimili.*

¶ Ex hoc ptz ſolutio ad oĩa obiecta. qm̃ hec eſt falſa. Per pctm̃ veniale meretur homo penã eternam niſi intelligatur cũ determinatione. Similit hec eſt falſa. Sicut ſe habet pctm̃ moꝛtale ad penam eternã. ſic ſe habet peccatũ veniale ad penã tempoꝛalem. ꝛc̃. ſi intelligitur vniuerſaliter. *Ad omnia obiecta.* Ad tertio obiectum patet ſolutio.

¶ Quarta queſtio.

ITem queritur vtrũ pctm̃ veniale ſit malus ꝙ̃ oꝛiginale. videtur ꝙ oꝛiginale ſit mai⁹: quia qꝛ ſolũ oꝛiginale facit dignũ pena eterna qḋ non facit ſolũ veniale: ergo eſt maius. *Ar ꝙ oꝛiginale ſit maius.*

¶ Pꝛeterea mai⁹ nocumentũ facit oꝛiginale ꝙ̃ veniale. ergo mai⁹.

¶ Cõtra. Augu. dicit ꝙ pena debita oꝛiginali eſt minima: ergo pctm̃ minimum. qḋ concedim⁹. *In oppm̃. ꝑ auguſti.*

¶ Ad pꝛimo obiectũ dici *Solutio.*

Ayuntamiento de Madrid

Ad primū. Originale pctm̄ pōt eē ſine actuali ⁊ ſine grā.

mus ꝙ pctm̄ originale pōt eſſe ſolum. Sed pctm̄ veniale nō: q: aut eſt cū mortali aut cuꝫ caritate. gratia cuiꝰ debet ei minor pena. Nec eſt veꝝ gnāliter ꝙ origiale magis noceat ꝙ̄ veniale: imo eis qui ſunt in inferno magis nocet veniale ꝙ̄ originale.

Iterum af.

¶ Itē ſi ꝙ aliqͣs veniēs ad annos diſcretionis primo peccet venialiter. ⁊ ſic decedit. aut punief pro veniali in purgatorio aut ī inferno aut in limbo inferni. In purgatorio nō. q: ille locus ſanctorū ē tm̄. nec ī iferno: q: nullū hꝫ mortale nec ī limbo. qm̄ ille locus paruulorū eſt tantū.

Solutio aliquorum.

¶ Ad hoc dicunt quidam ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aliquis primo peccet venialiꝰ. qm̄ ſi nō habet veram fidem omittit in primo inſtanti diſcretiōis: et ita peccat mortaliter.

ꝯtra hāc af

¶ Sed contra. Nonne poſſet hō dormire vel cogitare de deo naturali ductu ratiōis nō tm̄ omitteret q: faceret qꝺ in ſe ē vt deꝰ illuſtraret eū ergo non ī primo inſtāti diſcretiōis habet hō peccatum mortale. ⁊ tunc potuit moueri motu veniali: ergo potuit prio peccare venialiter.

Opinio doctoris.

¶ Quod concedimꝰ dicētes ꝙ iſte punief ī exteriori pte inferni ꝓ ſolo veniali ⁊ originali. Sꝫ pena ꝓ veniali illata minor ē in infinitū ꝙ̄ illa q̄ infert ī inferno ꝓ mortali.

Dictū cōe.

Unū ſolet dici ꝙ pena illata in inferno ꝓ mortali eſt ſicut ſoliditas illata in inferno. pro veniali eſt ſicut ſupficies illata in purgatorio. ꝓ veniali eſt ſicut linea illata in preſenti. ꝓ veniali eſt ſicut punctꝰ.

Siſitudo.

Unde ſicut illa qttuor ſunt ſproportionalia. ita ille pene. Si quis aūt in primo inſtāti diſcretiōis venialiter peccaret paruulus cēt. ſ. pro paruulo deberet reputari: q: nō exigit ab eo ꝙ in primo inſtanti faciat qꝺ in ſe eſt. Sed datur ei tempꝰ deliberandi vt deliberet de creaturis: et per creaturas de creatore vt hoc ordine moueat in creatorem ſuū cognoſcēdo/honorādo/diligendo: ⁊ ſic faciat qꝺ in ſe eſt. nec omittit niſi cū trāſacto illo tempore competēti non facit qꝺ in ſe eſt Aliter dn̄s nimis ſtricte ageret cū talibꝰ: et ideo infra illud tēpus habēdus eſt pro paruulo et pōt peccare in illo venialiter vt dictū eſt.

qſtio ſcidēs Af ꝙ ſic.

¶ Itē queritur vtrū pena ſit iniūgēda pro veniali de quo qs penitet. Et videtur ꝙ ita: q: ei debetur pena tēporalis: ergo ꝓ eo eſt iniungenda pena temporalis

In oppm̄.

¶ Contra. Pena tēporalis eſt iniūgenda ꝓ mortali. Sed quelibet pena tpalis ē proportionalis cuilibet pene tpali: ꝗ nulla pena tpalis ē iniungēda pro veniali. cū veniale ſit ſproportionale mortali.

Solutio.

¶ Solutio. Hec eſt falſa. Ois pena tpalis eſt proportionalis cuilibet temporali. qm̄ contritio pro mortali eſt maior in infinitū ꝙ̄ illa que eſt pro veniali. qm̄ aīa bene diſpoſita ſcꝺm menſurā culpe magis et minus conteritur.

Cōfeſſio de mortali tm̄.

Sed de penis exterioribus poteſt eſſe veꝝ. vnde nulla exterior debet iniungi niſi ad cautelā nec aliquis tenetur confiteri venialia. vt ꝺr in ſententijs.

¶ Tractatus viceſimuſnonus. De pctō mortali.

¶ Cap̄. i. de ignorantia.

delictū ⁊ cōmiſſum.

DIcto de pctō veniali: dicēdū eſt de mortali quod in duo diuidit. in delictū ⁊ cōmiſſum. Delictū eſt qn̄ aliquis nō facit qꝺ tenetur facere: ⁊ eſt ꝯtrariū mādato dn̄i affirmatiuo. Commiſſum eſt qn̄ aliqͣs facit qꝺ tenetur non facere: ⁊ eſt ꝯtrariū ꝓhibitioni.

Primū capitulū cōtinet. iiij. queſtiones.

Priꝰ dicendū eſt de delicto quod deuiditur in ignorantiam et omiſſoneꝫ. et primo de ignorantia. Unde primo videndū eſt vtrum ignorantia ſit peccatū. Secundo vtrū ignorantia legis diuine vel canonum ſit pctm̄ ſacerdotibus. Terteo. vtruꝫ de quolibet pctō mortali teneamur ſcire vtruꝫ ſit mortale. Poſtea dicendum erit de diuerſitatibꝰ ignorētie.

Pria qſtio vtꝝ igrātia ſit peccatū

Af ꝙ ſic ꝑ aguſtinū.

¶ Qꝫ ignorātia ſit pctm̄ multis modis oſ̄ditur. Sicut em̄ dicit btūs Aug. ꝙ ignorantia eorū que facere potuerunt et noluerūt eſt pctm̄ mortale. et Ambroſius. Grauiſſime peccas: quia ignoras. ⁊ Apl̄us. Ignorās ignorabit.

Paulus.

Secundo.

¶ Itē nō facere id qꝺ tenemur facere ex mādato eſt pctm̄: igit non ſcire id qꝺ tenemur ſcire eſt pctm̄: ergo ignorantia eorū q̄ tenemur ſcire ē pctm̄.

Tertio.

¶ Itē ſciētia donuꝫ ſpūſſancti eſt virtus: ꝗ aliqua ſciētia eſt virtus: ꝗ aliqua ignorātia eſt pctm̄.

Euaſio.

¶ Forte dicetur ꝙ ſcientia donū nō eſt virtus: q: cōſiſtit in ſpeculatione.

ꝯtra quā af ꝑ gregoriū

¶ Cōtra. Prudētia virtus eſt que ꝯſiſtit in vi rōnabili. ſicut dicit btūs Greg. ⁊ etiā Ariſt. Sed quia ꝙ regit opationes eſt virtus: ꝗ eadē ratione ſciētia donū ſpiritusſcti q: regit nos in opibus nr̄is erit virtus: q: per donū ſciētie recte conuerſamur inter hoīes praue ⁊ peruerſe rationis

Secundo.

¶ Preterea cognitio faciēdorum magis ſe hꝫ ad operationē et motū ꝙ̄ cognitio credendorū: quia cognitio dei vel trinitatis que eſt per fidē magis conſiſtit in ſpeculatione ꝙ̄ cognitio faciendorum Sed cognitio faciendorū eſt ſcientia donū ſpiritusſancti ⁊ cognitio credendorū eſt fides. ꝗ fides magis ē in ſpeculatiōe ꝙ̄ ſciētia. Sed ꝙ fides eſt in ſpeculatione nō impedit qnin ſit virtus: igitur non impedit quin ſciētia ſit ꝟtus nec aliquid aliꝺ impedit: igitur ſcientia donū eſt et virtus. igit aliqua ſcientia eſt virtus: ꝗ aliqua ignorātia eſt peccatum.

Tertio per gregorium

¶ Itē dicit btūs Greg. Mētes ſcie diuine legis inherētes mūdana iniquitas non inqnat igitur ſciētia diuine legis excludit pctm̄. Sed oē tale eſt virtus: igit aliqua ſcientia eſt virtꝰ: igitur aliqua ignorātia eſt pctm̄. ſi hoc ꝯcedat.

In oppm̄.

¶ Contra. Nulla ſciētia eſt virtus: ꝗ nulla ignorātia eſt pctm̄. Qꝫ aūt nulla ſciētia ſit virtus: videtur per hoc qꝺ dicit Ariſt. ꝙ ſcientia ⁊ virtꝰ ſunt gn̄a oppoſita et illud. ſcientia paꝝ aut nichil prodeſt ad virtutē.

Secundo.

¶ Itē ſcientia preceptorū que tradit in libris ſalomonis nō eſt virtus. qꝺ ꝓbatur per hoc ꝙ poteſt haberi ſine oī virtute: et ꝑ hoc ꝙ non eſt neceſſaria ad ſalutem: ꝗ ſciētia moraliū preceptorum nō eſt virtus. igit nulla ſciētia eſt virtus ꝑ locum a maiori

Tertio.

¶ Itē ſcientia faciēdoꝝ non eſt virtus.

Euaſio.

Forte dicet ꝙ hoc eſt verū niſi dū eſt illuminata lumine caritatis vel fidei: q: ſcientia faciendorum ineſt hoī a primis gn̄erantibꝰ: q: de decalogo legit. ſicut ꝺt. btūs Aug. ꝙ eſt ſcriptū in corde hominis a natura.

Auguſtinꝰ

In decalogo ꝯtinentur oīa facienda et nō facienda: ꝗ ſcientia faciēdorū eſt tm̄ naturalis. ꝗ non eſt virtus ſiue ſit illuminata ſiue non.

Quarto.

¶ Itē aliquis philoſophus hꝫ cognitionem de deo per rōnes. Ponatur ꝙ cōſentiat fidei manens in pctō mortali ita ꝙ habet fidem informē. Si aduentat caritas informabitur fides ⁊ erit vir

Ayuntamiento de Madrid

tus formata. Queritur ꝙ vtrum cognitio quã hʒ
Opinio aliquorum.
iſte per rões de deo fiat virtus formata adueniẽ
te lũine caritatis. ¶ Aliqui dicũt ꝙ nõ. Cõtra.
Cõtra quã.
Sciẽtia q̃ de deo eſt eſt melior ꝛ dignior ꝙ̃ ſciẽtia
de faciendis: qꝛ de meliori ſubiecto eſt. ꝛ ſcientia
que de deo eſt adueniẽte lũine caritatis nõ efficit
virtus: ꝙ ſcientia faciẽdorũ adueniẽte lũine cari-
Põt dici.
tatis nõ efficit virt⁹ per locũ a maiori. ¶ Ad hoc
poteſt dici ꝙ ſit ꝟtus formata adueniẽte caritate
qm̄ non erit differentia inter fidẽ et illaʒ. impoſſi
bile eſſet ꝙ in aia eſſent due cognitiones de deo
quarũ vtraqꝫ eẽt virtus formata. Impoſſibile ei
eſt ꝙ due virtutes ſint in aia q̃ habeant eũdẽ pri-
mum actum ſcʒ cognitionẽ dei. ꝛ per hoc pʒ ꝙ ta-
lis ſcientia de deo non põt fieri virtus etiã adue-
niente caritate niſi ꝙ fides non innititur rationi-
bus hũanis: ſed prime veritati. Scientia aũt inni
titur rationibus hũanis ꝛ non prime veritati pro
Quilto per aplm.
pter ſe. ¶ Itẽ dicit Apls. Perſecut⁹ ſũ eccleſiaʒ
dei et ſecutus ſuʒ veniã: qꝛ ignorãs feci. cõſtat ꝙ
ipſe perſecutus eſt eccl'iam ꝑpter nullã ignoran-
tiam niſi ꝑpter ignorantiã eoꝝ tenebatur ſcire: ꝙ
ignorantia eoꝝ que tenebatur ſcire excuſauit eũ.
Solutio.
igitur nõ erat pctm̄ p locũ a maiori. ¶ Solutio.
Nulla ignorantia ẽ peccatum.
Dicimus ꝙ ꝓprie loquẽdo nulla ignorãtia eſt pec
catum et nulla ſciẽtia virt⁹. Cõſtat ei ꝙ ſciẽtia de
monſtratiua q̃ vtit rationib⁹ naturalib⁹ virt⁹ non
eſt. de ſenſitiua magis ꝯſtat. De ſcientia vero na-
turali quã hʒ hõ de faciendis ꝑpter hoc ꝙ ius na
turale ſcriptũ eſt in corde hois a primis generan
tibus ꝯſtat breuiter ꝙ nõ eſt virt⁹: quia naturalia
non laudantur. Scientia vero moraliuʒ precepto
rum que traduntur in libris ſalomonis et aliis li-
duplex ſcia moralis.
bris theologie duplex eſt. Eſt enim quedam ſciẽ-
tia moraliũ preceptorũ que ſequitur ex principiis
iuris naturalis quo ad partem. Maior eni pars
moralium preceptoꝝ ſequitur ex principiis iuris
naturalis: et ideo taliũ cognitio non eſt virt⁹. qm̄
Prima non eſt virtus.
acquiſita eſt per naturã et rationib⁹ naturalibus
vtitur. Sunt etiã quedã moralia precepta que nõ
ſequuntur principia iuris naturalis: ſʒ articulos:
ſicut hoc. Qui viderit fratrẽ ſuũ neceſſitatẽ habẽ
tem ꝛ clauſerit viſcera ſua ab eo quomodo caritas
dei manet in eo. Qʒ eni ſumus fres et filii dei per
adoptionẽʒ nõ ſubiacet ſententie iuris naturalis
ſed fidei et ideo talis cognitio: qꝛ non innitit hũa
Sʒ ſcda bñ eſt virtus.
nis rationib⁹ ſed prime veritati meritoria eſt: et
ideo eſt virt⁹. Cognitio ergo preceptorum primi
gñis proprie ſciẽtia dr. qm̄ precepta iſta ſequunt
ex principiis q̃ ſunt per ſe nota. Sʒ cognitio pce-
Fides ꝛ ſcia differunt.
ptoꝝ que ſequunt ex articulis fidei nõ ẽ ſciẽtia: ſʒ
potius fides. ¶ Et notandũ ꝙ prudentia ſcdm ꝙ ẽ
virtus politica regit a ſciẽtia naturaliũ precepto
Uirt⁹ politica et ſcia moral' dñt
rum. Eſt aũt differẽtia inter virtutẽ politicã ꝛ ſci
entiam moraliũ preceptoꝝ naturaliũ: quia ſcien-
tia illa dicta q̃d faciendũ quid nõ. Hoc eni eſt pri
mum iudiciũ rõnis q̃tũ ad opa exteriora: et q̃tũ
ad hoc iudicium ſe hʒ tanq̃ ꝯſiliari⁹ ſiue doctor.
Iudiciũ indicatiuuʒ ꝛ iperatiuum
Aliud eſt iudiciũ ſequẽs quo iudicat iudicio diffi
nitiuo quid faciendũ q̃d nõ. Hoc iudicio dictans
imperat vt hoc fiat ꝛ illud non fiat: ꝛ ſcdm hoc ratio
ſe hʒ tanq̃ imperator penes quẽ eſt auctoritas fa
ciendi vel non faciendi. et ſcdm hoc ſcientia cuius
eſt primum iudiciũ non eſt virtus: ſed prudentia
cuius eſt. Scdm iudicium eſt virtus qꝛ penes ſe-
cũdũ iudiciũ eſt auctoritas faciẽdi vel non faciẽ
di. et vtit ibi prudentia virt⁹ politica rõne iuris
naturalis. Sic eni imperat. Noli auferre huic ca
pam ſuã: qꝛ nemini eſt iniuriãdũ. Et hoc eſt ꝙ dr
btũs Bernar. Diſcretio non tã eſt virtus ꝙ̃ auri
Bernard⁹.
ga virtutum. i. regitiua virtutum per modũ con-
ſiliarii. Scientia vero que eſt donũ ſpũſſancti eſt
prudẽtia theologica et ſeqtur ratiões fidei et eis
innititur. Sic eni imperat Noli huic iniuriari: qꝛ
eſt frater tuus. quia fili⁹ dei eſt. Quia ꝙ ſcientia ꝛ
Prudentia moralis et theologica differunt.
prudentia ita affines ſunt: ideo prudentia theolo
gica ſcientia appellat. necꝫ tñ eſt ꝑter hoc ſcien-
tia: ſʒ magis prudentia. Hoc intellecto facile erit
reſpõdere ad obiecta. qđ dicit btũs Aug. Igno-
rantia eorũ qui facere potuerũt et noluerũt ẽ pec
catum. ¶ Dicim⁹ ꝙ ſumitur ibi ignorantia ꝓ con
Ad primũ.
temptu dei vel pro omiſſione illa que eſt contra-
traria ſcientie dono. vnde non dicit proprie igno
rantia. ſicut ſcientia donum nõ dicit proprie ſciẽ
tia. ¶ Qʒ aũt dicit btũs Aug. Grauiſſie peccas:
Ad ſecũdũ
quia ignoras. ſic intelligendũ grauiſſime. i. peri-
culoſiſſime. Ignorans eni peccatũ ſuum medici-
nam nõ querit ab illo pctõ. non quia ignorãtia ſit
peccatũ. Qʒ autẽ dicit Apls. Ignorãs ignorabi
Ad paulũʒ
tur. non ꝑpter hoc dicit: qꝛ ignorãtia ſit peccatũ
Sed ideo quia ignorantia iuris neminẽ excuſat.
¶ Ad quarto obiectuʒ dicim⁹ ꝙ hec argumenta
Ad quartũ
tio non valet. Non facere id qđ tenemur facere ẽ
peccatum: ꝙ non ſcire id qđ tenemur ſcire ẽ pctm̄.
Facere eni id quod tenemur facere eſt op⁹ virtu-
tis: et ideo ad illud proprie et per ſe tenemur. Sʒ
ſcire non eſt opus virtutis: ſed antecedens ad vir
tutem. et ideo non tenemur per ſe ꝛ proprie ad ſci
re niſi propter illud ſcilicet propter facere. Unde
ex eo ꝙ non ſcimus id quod tenemur ſcire non
peccamus. Sicut ſi abbas precipiat monacho
Exẽplũ de monacho.
ꝙ pulſet campanas tali hora ꝛ ipſe ſit inobediẽs
conſtat ꝙ ille monachus tenebatur pulſare ꝛ ire
ad locuʒ illũ vbi pulſaret: tamẽ nõ omittit niſi ex
eo ꝙ non pulſat cãpanas: qꝛ ad hoc proprie ꝛ ꝑ ſe
tenebat. Non eni ex eo omittit ꝙ nõ it ad locũ in
quo pulſet: qꝛ ad hoc nõ tenetur niſi per accidẽs.
Eodem modo nõ tenetur ad ſcire niſi ꝑpter face-
Nota diligenter.
re. et ideo non ſcire id qđ tenemur ſcire non ẽ pec
catum. Iʒ non facere id qđ tenemur facere ſit pec
catum. Per hoc pʒ ꝙ hec argumẽtatio non valet.
non facere id quod tenemur ſcire eſt peccatũ: er-
go non ſcire id qđ tenemur ſcire eſt pctm̄. ¶ Pa-
Ad aliud.
tet ergo ſolutio ad ſequẽs obiectuʒ. Ad hoc. Sci
entia donũ eſt virtus: ꝙ ignorãtia quedã eſt pctm̄
Sicut eni ſcientia donũ improprie dr ſciẽtia: ita
eius oppoſitũ improprie dr ignorãtia. ¶ Ad quĩ
Ad vltimũ.
to obiectũ dicim⁹ ſcientia faciendoꝝ non eſt vir
tus: quia eſt a primis generãtibus. vel ſeqtur ex
principiis iuris naturalis per ſe notis. ¶ Et pre
Alia ratio.
terea ipſa ꝯſiſtit in ſpeculatione: qꝛ ipſa cõſiderat
ſolum quid faciendũ quid non. Hoc eni eſt ſpecu-
lationis in faciendis. quid faciẽdũ quid nõ. Pru-
dentia vero imperat ipm facere ꝛ nõ ꝯſiſtit in ſpe

Ayuntamiento de Madrid

culatione Sꝫ regiꝉ a pꝛecedenti ſpeculatiōe tāꝙ̄
Ad aliud q̄ pꝛactica a theoꝛica. ¶ Ad aliud vero qđ queritur
ſitum. ꝙ ſcientia faciendoꝛū magis cōſiſtit in opatione
Cur potius ꝙ̄ cognitio credendoꝛū igiꝉ debet magis dici vir
fides ſit vir tus. Dicimus ꝙ cognitio credēdoꝛū innititur pꝛi
tus ꝙ̄ ſcien me veritati pꝛopter ſe ⁊ ſuper. oīa ⁊ ideo apud pꝛi
tia moꝛalis mam veritatem meritū habet et ideo eſt virtus.
Scientia vero faciendoꝛū innititur ratiōibus na
turalibus: ⁊ ideo nō eſt virtus. Fides vero magis
mouet ad operationē ꝙ̄ ſcientia faciendoꝛū: qꝛ fi
des totum hoīem viuificat interioꝛē et exterioꝛeꝫ
ad motus bonos vł ad bona opera. Sciētia vō fa
ciendoꝛū ſola theoꝛica eſt que parū aut nichil ꝓ=
ariſtoteles. deſt ad virtutes. ſicut dicit Ariſto. cum tñ adeſt
hec argumē virtus ipſa eſt auriga virtutū. ¶ Ex hoc patꝫ ꝙ il
tatio nō vꝫ. la argumentatio nō valet. Licet eñi ſciētia faciē=
doꝛum magis cōſiſtat in opatiōe ſcđm ſui eſſenti
Ad aliud. am tamen nō ita ſm̄ ſui efficatiā. ¶ Ad aliđ obie
ctum dicimꝰ ꝙ cū đr. nichil ita vulnerat ſicut in=
diſcretio. Intelligēdū eſt de his qui ſunt cū cari=
tate Indiſcretio eñi id eſt minoꝛ diſcretio pōt eſſe
cum caritate. vt patꝫ in beato Petro. qñ beatus
De petro et Paulus repꝛehendit eū de diſcretione ciboꝛū: qꝛ
Paulo. ſuo exemplo cogebat gētes iudaiꝫare. Sicut eñi
diſcretio ſine ſcientia ſepe caritatē conſeruat ⁊ ꝓ
uocat. Ita indiſcretio multotiēs vulnerat carita=
tem: quia qñqꝫ amittiꝉ caritas per indiſcretiōem
Ad vltimuꝫ ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ ſcientia diuine
legis licet non ſit virtus: tñ qꝛ conſiliarius eſt vir
tutis conſeruat mētes hūanas et quodāmodo re
trahit ab amoꝛe rerū tranſeuntium ne inquirētur
ab eo Sicut bonus ꝯſiliarius regis cauſa eſt qua
re rex bene regat imperium ſuum.

¶ Scđa queſtio huius capituli.

SEcundo queſitū eſt vtrū ignoꝛātia legis
Af ꝙ ſic. diuine ſit pctm̄ ſacerdotibus. ꝓbatio ſu=
per illud ꝓphe. Interrogatus ſacerdos
ſi ignoꝛat legē dei ſacerdos non eſt ſicut
dicit gloſa: ġ ſacerdos teneꝉ ſcire legem dei. et nō
ſcit qñ tenetur: ġ omittit. ġ peccat ex eo ꝙ neſcit:
Secundo. igiꝉ ignoꝛantia eſt ei pctm̄ ¶ Preterea ignoꝛātia
eſt in eo vituperabilis. Sed nichil eſt vituperabi
le niſi peccatū ſicut nichil laudabile niſi virtꝰ vel
opus virtutis: ergo ignoꝛātia eſt ei pctm̄. quod ſi
In oppm̄. concedatur. ¶ Contra. ponatur ꝙ ille ſacerdos
qui modo ignoꝛat cras addiſcat quod ignoꝛat: ſed
non peniteat. Inde ſic. Hoc peccatū eſt eiꝰ igno
rantia. ſed hoc peccatū erit cras in iſto: ergo iſte
Secundo. cras ignoꝛabit quod modo ignoꝛat. quod falſū eſt
¶ Item fiat poſitio econuerſo. ꝙ iſte cras peni=
teat de pctis ſuis: ſed cras non addiſcat. Inde ſic
Hec ignoꝛantia cras erit in iſto: et hec ignoꝛātia
eſt hoc pctm̄: ergo hoc pctm̄ cras erit ī iſto: actu
vel reatu. quod patet eſſe falſum ſcđm poſitioneꝫ
Solutio ſꝫ ¶ Solutio. Illi q̄ dicunt ꝙ ignoꝛātia eſt pctm̄ di
aliquos. cunt ꝙ tale pctm̄ qñqꝫ trāſit actu: ſꝫ remanet rea
tu vt in pꝛio caſu. quandoqꝫ autē tranſit reatu: ſꝫ
remanet actu vt in ſcđo caſu. ſ. qñqꝫ penitet ⁊ non
addiſcit. Et ita ſm̄ eos ignoꝛantia pctm̄ eſt medi
Opinio do um inter actuale et oꝛiginale. Nos vero dicimꝰ ꝙ
ctoꝛis. pꝛopꝛie loquēdo ſacerdos non tenetur ſcire legeꝫ
Ignoꝛātia diuinam ſed tenetur eaꝫ addiſcere ſub conditione

ſcilicet ſi vult ꝑmanere in ſuo officio. ſ. vt habeat legis diuine
curam aīarū. Quando ergo ignoꝛās acceſſit ad nō eſt pctm̄
oꝛdinem et ad curam aīarū non peccauit ex eo ꝙ ī ſacerdote.
ignoꝛabat: ſed ex eo ꝙ ignoꝛās pꝛeſumpſit accipe
re illud officiū et cū voluntarie maneat in illo offi
cio peccat in eo ꝙ nō addiſcit. Vñ dicit btūs Au. Augu. de li
in libꝛo de libero arbitrio ꝙ nō peccat q̄s ex eo ꝙ be. arbi.
ignoꝛat inuitꝰ: ſꝫ ex eo ꝙ negligit ſcire. q. d. nō ipa
ignoꝛātia: ſed ſciendi negligentia eſt culpabilis.
¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ ignoꝛantia legis Ad vltimū.
diuine culpabilis eſt in ſacerdote. nō ꝓpter ſe: ſꝫ
pꝛopter negligentiam addiſcendi. ſ. ꝙ non vult ad
diſcere vel quia vult non addiſcere.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

TErtio queritur vtrū de quolibet moꝛta=
li teneatur ſcire quilibet ꝙ ſit moꝛtale. Af ꝙ ſic.
¶ Pꝛobatio. Non pōt vitari maluꝫ niſi
pꝛecognitum: ⁊ q̄lꝫ teneꝉ vitare quodlꝫ
moꝛtale: ergo quilibet teneꝉ de quolꝫ moꝛtali co=
gnoſcere ꝙ ſit moꝛtale. ¶ Ad hoc dicunt quidam Opinio ali
ꝙ quilꝫ tenetur ſcire in vniuerſali de quolibꝫ pctō quoꝛum.
moꝛtali ꝙ ſit moꝛtale: ſed nō in ꝑticulari. ¶ Sed Cōtra hāc
contra. Quilibet teneꝉ ſcire de quolꝫ moꝛtali ꝙ opiniōeꝫ aꝉ
ſit moꝛtale eodē modo quo teneꝉ vitare ipſū. Sꝫ
quilibet tenetur vitare quodlibet moꝛtale in parti
culari: ergo teneꝉ cognoſcere de quolibet moꝛta=
li in particulari ꝙ ipſum ſit moꝛtale. ¶ Itē quod Secundo.
pꝛecipitur nobis tenemur facere cum diſcretiōe.
Sed tenemur vitare quodlibet pctm̄ moꝛtale ex
pꝛecepto dei: ergo cum diſcretione ġ cum ſcien=
tia: ġ pꝛima eſt vera. Si cōcedatur. ¶ Cōtra po= In oppm̄.
tur inſtātia in ſubtiliſſimis laqueis ſimonie et vſu
re. de q̄bus etiā dubitāt maximi magiſtri Iſte lai
cus non poteſt ſcire de hoc moꝛtali ꝙ ſit moꝛtale
ergo non tenetur ſcire ꝙ ſit moꝛtale. ¶ Solutio. Solutio.
Re vera ex peccato pꝛimi parētis obſcurata fuit
pꝛima ratio ita ꝙ non poteſt homo perſpicaciter
intueri quid faciēdum et quid non. Et ꝓpter talē
penam ꝯtingit ꝙ non pōt homo intelligere quoſ= q̄lꝫ teneꝉ de
dam laqueos vſure ⁊ ſimonie. Vñ non quilibet te quolꝫ ſcire
netur ſcire de quolibet pctō moꝛtali ꝙ ſit moꝛta= vł dubitare
le: ſed tenetur ſcire vel dubitare: ⁊ per hoc vitare Regula ge
Eſt eñi regula ꝙ ſi aliquis dubitat de aliquo an neralis.
ſit moꝛtale et facit illud peccat moꝛtaliter. ¶ Ad Ad pꝛimū.
pꝛimo ġ obiectum dicimꝰ ꝙ illa auctoꝛitas ſic eſt
intelligenda. Non pōt malum vitari niſi ꝑcogni=
tū. i. nō pōt ita de facili et ꝯpetēter vitari ac ſi co
gnoſceretur. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimꝰ ꝙ re ve= Ad ſcđm.
ra quilibet teneꝉ vitare quodlꝫ pctm̄ moꝛtale cuꝫ
diſcretione: quia diſcretio debet pꝛecedere vt fa
ciat ipſum ſcire vł dubitare de peccato ꝙ ſit pec=
catum. ſicut dicit Salomō. Palpebꝛe tue pꝛece= Salomon.
dant greſſus tuos. ¶ Itē ſcientia donū ⁊ ignoꝛā= Iterum aꝉ.
tia viciū ſunt contraria. ġ mediata vel imediata.
immediata nō pōt dici: qꝛ aliquis ſciēs oīa ſcien=
da pōt eſſe in pctō moꝛtali: ⁊ ita nō habebit igno
rantiā vel ſcientiam donū ergo non eſt neceſſe al
terum ineſſe ſuo ſuſceptibili: ergo ſunt contraria
mediata. Queratur q̄d ſit mediū. non pōt dici ni=
ſi ſcientia infoꝛmis q̄ hꝫ acq̄ri ꝑ exercitiū natura
lium. Ponatur ġ ꝙ aliq̄s habens ignoꝛātiā viciū
acquirat ſibi ſciam illam infoꝛmē. Sic ġ habebit

ignorantiā et ſcientiā informen: ⁊ ita hʒ mediū et alterum extremoꝝ ſimul inerunt in eodē ſuſceptibili quod eſt impoſſibile vt pʒ in alijs contrarijs mediatis.

Solutio aliquorum.

¶Solutio. Scd̄m illos q̄ dicunt ꝙ naturalia fiūt gratuita. dicendū eſt ꝙ ignorātia nō eſt contraria ſciētie dono formato. nec ecōuerſo. Sʒ ſciētie gñaliter formate vel informi. ſicut infidelitas non eſt cōtraria fidei formate: ſʒ fidei ſm ꝙ generaliter ꝯprehendit fidē formatam et fidem informen.

Opinio doctoris.

Dicim⁹ tñ ſm hoc ꝙ ſciētia ⁊ ignorātia ſunt contraria mediata et mediū eſt abnegatio extremorū. ſicut inter caſtitatē ⁊ luxuriam medius eſt ſtatus neutralitas.

Mediū int caſtitatē ⁊ luxuriam.

Secūdū aūt eos q̄ dicunt ꝙ naturalia nō fiunt gratuita dicēdū eſt ꝙ ignorantia viciū opponitur ſciētie dono formato. Sʒ diſtinguendū eſt vtrū velit vocare ignorātiā ipſā omiſſionē imperādi quid fiat vel quid nō fiat.

Quō intelligitur illa opinio.

⁊ ſm hoc ſcientia informis mediū eſt nec pōt eſſe cū illa. gñaliter em̄ verū eſt ꝙ vicium omiſſiōis nō eſt cum ꝟtute formata vel informi niſi reatu ſolo. Sʒ ſi vocet ignorantiam maculā cōtractā ex omiſſione tali. dicendum eſt ſm hoc ꝙ medium inter illā maculam et ſuū contrarium. ſ. ſcientiam donū formatum non eſt niſi neutralitas: qm̄ ſcia informis aut qd̄ ex ea relinq̄tur nō eſt de eadē ordinatione

Correlariū.

¶Ex hoc etiā patʒ ꝙ ignorātia prout ꝓprie accipitur non eſt peccatū. qm̄ ſi hoc eſſet contingeret aliquem idē ſcire ⁊ ignorare niſi diceret ꝙ adueniente ſcientia acquiſita peccatū ignorantie tranſiret actu et remaneret reatu vel habitu.

Ignorātia triplex.

Notāduʒ etiam ꝙ eſt ignorantia ſimplicis negatiōis. et eſt ignorantia priuationis ⁊ ignorantia diſpoſitiōis Ignorantia ſimplicis negationis eſt in paruulis qui neſciunt multa q̄ nec ſciunt nec tenētur ſcire: q2 nō ſunt ī ſtatu in quo apti nati ſunt ad ſciēdū: ⁊ talis ignorantia non eſt culpa nec eſt pena. qm̄ ſi nunq̄ pctm̄ fuiſſet nec ſciuiſſent illa niſi proceſſu temporis ꝓficiendo in ſcientia.

Duplex igrātia priuationis.

Ignorātia vero priuatiōis dupliciter intelligit. q2 pōt dici ignorantia priuatiōis neſcientia rei quā expediēs eſt ſcire ad ſalutē. licet nō teneatur quis ſcire illā. et ſcd̄m hoc ignorātia pena eſt ſolū modo. Itē ignorantia priuatiōis pōt itelligi neſciētia rei quā q̄s tenetur ſcire: ⁊ hec iteꝝ eſt pena tm̄ nō culpa: ſed preuia ad culpam. ſicut ſcientia de bonis opibus non eſt virt⁹. ſed preuia ad virtutē.

Ignorātia diſpoſitōis.

Ignorātia vero diſpoſitionis eſt qua quis aliter opinatur de re q̄ ſit. et talis quedā eſt ignorātia iuris: q̄dā ignorantia facti.

Ignorātia iuris ⁊ facti.

Ignorātia facti a toto excuſat adhibita diligētia debita. vn̄ nō peccat ille cui ſupponitur non ſua ⁊ cognoſcit eā credens eſſe ſuā adhibita diligētia debita. Ignorātia vero iuris neminem excuſat.

Q̄ſtio icidēſ. Af ꝙ ſic.

¶Et de hac queritur vtrū ſit pctm̄ videtur eni ꝙ ſic. q2 qui eſtimat ſimplicē fornicationem nō eſſe pctm̄ mortale vituperabilis eſt: et ſi pertinax eſſet in hoc infidelis iudicaret ex hoc ſolo. Sʒ nichil ē de hoc ſm ſe vituperabile niſi peccatum: igitur talis opinio eſt pctm̄: ⁊ talis ignorātia iuris ſcʒ diſpoſitiōis eſt pctm̄.

In oppm̄.

¶Cōtra. Scientia ⁊ ignorātia ſunt oppoſita: ſed ſcientia iuris nullomō eſt virtus vel pōt eſſe: g̃ ignorātia iuris que eſt ei contraria nullomō eſt viciū vel pōt eſſe

Secundo.

¶Preterea. Si ignorātia iuris eſt pctm̄: g̃ opponitur alicui ꝟtuti. conſtat aūt ꝙ ſi alicui opponit ꝙ non niſi prudētie. Sʒ ꝙ non ſit cōtraria prudētie patet ꝑ hoc ꝙ prudentie ſolū eſt iudiciū ſcd̄m non primū. vn̄ error in ſcd̄o iudicio opponit prudentie: non error in primo iudicio. g̃ cum ignorantia iuris ſit error in primo iudicio: nō erit ꝯtraria prudentie nec alij virtuti. hoc cōſtat. igitur talis ignorātia nulli ꝟtuti eſt ꝯtraria: igitur nō eſt peccatum.

Solutio.

¶Solutio. Et iudiciū primū quo iudicat ratio quid ſit faciendū ⁊ ſm quo imperat ratio de faciendo ꝙ fiat: prudentie virtutis eſt. Sed ſcd̄m eius eſt ꝑ eſſentiā: primū eius eſt ꝑ ſuppoſitionē.

Q̄s error eſt pctm̄.

Et ideo vterq̄ error et ille q̄ eſt contrarius primo iudicio et ſcd̄o contrarius eſt prudētie ⁊ eſt pctm̄. Error em̄ qui eſt ī primo iudicio nō tm̄ eſt cōtrarius ſcientie iuris naturalis q2 ei conuenit ꝑ eſſentiam: ſed etiā cōtrarius eſt prudētie virtuti per ſuppoſitionem

Ꝯtra hoc af.

¶Sʒ tñ obicit. q2 hoc modo pōt probari ꝙ ſcientia naturalis eſt ꝟtus ꝑ ſuppoſitionē ſi em̄ error in primo iudicio ideo eſt viciū: q2 ꝯtrariatur per ſuppoſitionē prudentie virtuti q̄tū ad id quod ſupponit: eodē modo per contrariū ſcientia iuris naturalis erit virtus q2 per ſuppoſitionē tangit prudētiā virtutē ne poſſit prudētia eſſe virtus niſi incitat ab ipa.

Solutio.

¶Sed dicim⁹ ꝙ hec argumentatio non valet q2 plura exigūtur ad virtutē q̄ ad viciū: ⁊ preterea talis ſciētia non ſubeſt libero arbitrio: ſʒ error ille volūtari⁹ eſt ⁊ ideo ſubeſt libero arbitrio.

Iterum triplex ignorātia.

Tñ quedā ignorātia eſt ſimplex: alia craſſa ⁊ ſupina: alia affectata. Pria excuſat a tanto licʒ nō a toto. qn̄ aliq̄s neſcit ea q̄ debet ſcire: facit tñ aliquid vt illud ſciat. Scd̄a min⁹ excuſat. qn̄ aliquis negligit ſcire aliq̄d quod tenet ſcire. Tertia in nullo excuſat.

Ꝯtra hoc af.

¶Sed cōtra. Btūs Paulus habebat ignorātiā affectatā qn̄ ꝑſeq̄batur eccliam dei. neſciebat em̄ filiū dei eſſe hoīeʒ ⁊ hoc affectabat neſcire. g̃ illa ignorantia nullomodo excuſabat illū. ¶Cōtra. Ipſe dicit Ueniam conſecutus ſū: q2 ignorās feci. g̃ illa ignorātia excuſabat illū.

Solutio. Duplex igrantia affectata.

¶Solutio. Duplex ē ignorātia affectata. Una qua aliq̄s affectat aliquid neſcire: de quo tñ determinatū eſt apud eū ꝙ illud tenet ſcire. et talis ignorātia affectata neminem excuſat. Eſt ⁊ alia ignorātia affectata qua aliq̄s neſcit aliquid qd̄ tenetur ſcire: nec tñ determinatū eſt apd̄ eum ꝙ illud teneat ſcire. ⁊ talis ignorātia affectata fuit ī btō Paulo: ⁊ excuſat a tāto licʒ nō a toto

Iterum af.

¶Sed videtur ꝙ ignorātia affectata nichil ſit: q2 nullus affectat neſcire illud qd̄ tenetur ſcire. quia nullus affectat peccare: g̃ nullus affectat ſe ignorare aliquid. igitur nichil eſt ignorātia affectata.

Solutio. Hec eſt duplex.

¶Solutio. Hec ē duplex aliq̄s affectat ſe neſcire quod tenetur ſcire. Si hoc verbū affectat reſpiciat hoc totū ſe neſcire quod tenet ſcire falſa eſt. Si vero reſpiciat infinitiuum ⁊ non includat verbum tenſionis vera eſt. Et in hoc ſenſu dicitur aliquid eſſe ignorantia affectata.

¶Quarta queſtio.

Q̄rta q̄ſtio vtrū igrantia inuicibi

Item eſt ignorantia vincibilis ⁊ inuincibilis. Ignorātia aūt ſuincibilis: alia inuincibilis ꝑ naturā et hec ex toto excu-

lis excuſat. ſat. vt illa que eſt in ſene decrepito q non pōt ali-
quid diſcernere. Alia eſt inuincibilis ex culpa: vt
illa que eſt in furioſo q ex culpa ſua cecidit in furi
Opinio ali ōm. et de tali q̄ritur vtrū ex toto excuſat. ¶ Et di
quorum. cunt quidā φ nō. Furioſus eñ ꝓm eos peccat qui
ꝯtra hāc ar ex culpa ſua cecidit ī furorē. Sed ꝯtra. Ebrietas
precedens excuſat adulteriū ſequēs. S; nō excu
ſat niſi inq̄ʒtū ligat rōnē;. igit quāto magis ligat
rōne;: tanto magis excuſat. ḡ ſi ex toto ligat ex to
to excuſat. ſed in furioſo ex toto ligatur ratio: igi-
Solutio ꝓm tur furioſus ex toto ligatus excuſatur. ¶ Ad hoc
aliquos. rñdent magiſtri φ prima argumentatio nō valet.
Inſtantia. Hec medicina calefacit hūc frigidū ⁊
ſic reducit ipm ad temperātiā: ḡ quāto magis ca
lefacit: tanto magis reducit ipm ad temperātiam
Hec inſtan Sed hec inſtātia nulla eſt. q: non ex eo pure φ ca
tia nulla eſt lefacit frigidū prius reducit ad temperantiā: ſed
An adā po- ex eo φ calefacit tam frigidū ¶ Itē adā in primo
tuit primo ſtatu nō potuit peccare venialiter vt multi dicūt
peccare ve- ſed in ſcđo ſtatu potuit peccare venialiter per pri
nialiter. mos mot⁹. Illi ḡ primi motus q alias eſſent mor-
tales per infirmitatē ſiue p impotētiā facti ſunt ī
eo veniales. ḡ eadē rōne vel multo fortius motus
et actiones q alias eſſent mortales p impotentiā
vtendi libero arbitrio facti ſunt veniales et etiam
non pctā. cū maior ſit infirmitas in furioſo ⁊ etiā
Ar de fu- magis captiuās rōne;. ¶ Itē aliq̄s ex culpa pōt
rioſo. cadere in furorē incurabile;. contingat hoc. pctō
meruit iſte hāc penā: ſc; φ nūq̄ʒ de cetero poſſet
ꝯtra hoc ar penitere. ¶ Cōtra. Hoc pctm̄ de natura ſua pōt
remitti in via: ergo ex ſe nō habet inferre talē pe-
nam φ nunq̄ʒ de illo hō poſſet penitere. et ſi p eo
talis infligitur in via pena: videtur ḡ iniuſte cū hoc
Item ar. peccatum ſit in ſe remiſſibile ī via. ¶ Itē ignorā-
tia facti qñq̄ʒ ex toto excuſat. ⁊ quare niſi q: in il-
lo ſtatu liberū arbitriū non pōt aduertere verita
tem. Eadē rōne cū in furioſo liberū arbitriū non
poſſit diiudicare quid faciendū: nō pōt aduertere
Iterum ar. veritatem ex toto excuſat furioſus. ¶ Itē eſto φ
aliquis cadat in furorē ex culpa veniali exiſtēs in
caritate: queritur vtrū adulteriū ⁊ homicidiū ſint
ei peccata mortalia an nō Si dicat φ ſunt ei pctā
mortalia. Cōtra. ergo in ſtatu furoris pōt amitte
re caritatē. quod dicere eſt iniquū. Si dicat φ ſūt
ei venialia pctā: querit q̄d facit vt ſint ei venialia
Non pōt dici niſi colligatio liberi arbitrij. ḡ cum
penitus ſit ligatū facit vt nullū penit⁹ ſit ei pctm̄
Ad idē ar. ſiue adulteriū ſiue homicidiū. ¶ Itē iſte non hʒ
vſum li. ar. in ſtatu furoris: igit nullū hʒ motū vo-
luntariū. ſed oē pctm̄ actuale eſt mot⁹ voluntariū
Itē ad idē. igitur. ¶ Item iſte nō mouet libero arbitrio ſiue
motu volūtario ad faciendū homicidiū vel adul-
terium: ḡ mouet ſola ſenſualitate brutali. ſ; in ſen
ſualitate brutali nō eſt viciū: q: ibi non pōt eē vir
tus. ḡ ille motus nō pōt eē pctm̄. ⁊ ita nō peccat
In oppm̄. adulterādo vel occidēdo. ¶ Sed ꝯtra. Dicit bea
p gregoriū tus Greg. φ q in ſomno polluit nocturna illuſio
De pollu- ne peccat. vnde in Deuto. 23. ca. dr φ ſi dormiēs
tiōe noctur polluitur: in craſtinū lauetur aqua ⁊ mundetur.
na. Sed illa ablutio ſignificat ablutionē penitentie.
ergo ſi quis dormiens polluitur: debet inde peni
tere. et ita dormiens peccat: licet non ſit in ſtatu

li. ar. ¶ Itē dicit in Geñ. φ qñ loth cōcubuit cū Secundo.
filia ſua non ſenſit qñ illa cōcubuit vel qñ receſſit:
propter nimiā ebrietatē. igitur tunc nō habebat
vſum li. ar. ḡ qua rōne furioſ⁹ nō peccat: nec loth
peccauit tūc Cuius ꝯtrariū dicit gloſa ſup Geñ.
ſc; φ merito ebrietatis incidit in inceſtū. ¶ Ite; Glo. in geñ
furioſ⁹ nō peccat iđo q: nō hʒ volūtatē peccādi ḡ Tertio.
nec loth fecit iceſtū q: nō habuit volūtatē cogno
ſcendi filiā nec lamech fecit hoīcidiū q̄a non ha-
buit volūtatē. interficiendi hominē qñ interfecit
cayn ſed ferā. Sed ꝯtra. dicūt auctoritates φ me
rito bigamie ꝑpetrauit homicidiū ¶ Itē hō qui Quarto.
eſt in pctō mortali non pōt vitare quin peccet: et
tamen illa impotētia nō excuſat eū a toto. ḡ igno
rantia furioſi nō debet eū excuſare a toto. ¶ Itē Quinto.
ſi furioſus non peccet q: in illo ſtatu nō pōt diſcer
nere: eadē rōne ille qui ab infantia includit ī car-
cere paganorū nec pōt habere aliquē qui eu; in-
ſtruat non peccat ſi nō credat articulos fidei pro-
pter impotentiā. Cōtra dt Apſus. Sine fide im- ꝯtra apſm.
poſſibile ē placere deo. igit iſte tenetur credere.
et ita ſtatus impotētie non excuſat eū penitus a
peccato. ḡ nec furioſū ¶ Itē ſit φ iſte ante furio Sexto.
rē habuit pctm̄ ignorātie. iſta ignorātia pri⁹ fuit
in eo pctm̄: nec penitet nec penituit de ea. ḡ ad-
huc pctm̄ mortale eſt ī eo: igit adhuc peccat pctō
omiſſiōis ex eo φ neſcit qđ tenet ſcire ⁊ ſi peccat
pctō omiſſionis in hoc ſtatu: ḡ eadē rōne pōt pec
care pctō actuali ī hoc ſtatu. ¶ Itē iſte ī hoc ſta
tu aut tenetur aliqua lege aut nulla. ſi nulla lege Septimo.
tenetur: q̄s eū abſoluit? ſi eñ abſolut⁹ eſt ex vel a
culpa ſua: ḡ reportat lucrū ex culpa ſua ex qua ce
cidit in furorē. ¶ Preterea. pri⁹ tenebat naturalit
a lege dei: ſed natura eius eadē eſt q prius: ḡ ad- Octauo.
huc tenetur in hoc ſtatu: ergo ſi ꝯtra legē dei fa-
cit ī hoc ſtatu peccat. ſed ꝯtra legē dei facit adul-
terando vel occidēdo ḡ ſic peccat ¶ Solutio. Di
cim⁹ φ re vera furioſus non hʒ ex toto li. ar. liga- Solutio.
tum peccat ⁊ magis vel minus: ꝓm φ magis vl mi
nus ligatū eſt eius li. ar. Ille aūt furioſus in quo
ex toto ligatū eſt li. ar. nullomō peccat niſi qñq̄ʒ
habet lucida interualla. De dormiēte ſilr̄ dici- ad obiecta.
mus φ nō peccat: ſed debet ſe reputare pctōrē. q: Vñ ꝓuenit
talis pollutio ſolet ꝓcedere ex imūdis cogitatio pollutio no
nibus in ſtatu vigilarū. qñq̄ʒ talis pollutio ex na- cturna.
tura exonerāte ſe ex ſupfluis humoribus ꝯtingit.
quandoq̄ʒ ex immūdis cogitatiōib⁹ precedētib⁹.
Qui autē patitur talē pollutionē ſuſpicari debet
φ prouenerit ex imundis cogitatiōib⁹. et ideo de
bet penitere et lauare ſe aqua lachrymaru;: ſicut
exigit auctoritas predicta. In tali eñ caſu locu;
habet qđ dicit btūs Greg. Bonarꝫ mentiū eſt ibi Gregorius
culpam cognoſcere: vbi culpa nō eſt. ¶ Ad ſcđo
obiectum dicimus φ in loth nō erat ex toto liga- Ad ſecūdū
tum li. ar. per ebrietatē. Quod ḡ dicit Non ſenſit
quando ꝯcubuit. filia dicim⁹ φ nō ſenſit .i. parum
ſenſit. Auctoritates aūt que dicūt φ non pecca-
uit: intelligēde ſunt φ nō peccauit ꝯparatione illi Loth pec-
us peccati qđ ꝯmiſiſſet: ſi ſciens ⁊ prudēs cogno- cauit cog-
uiſſet filiā Nec eſt ſilr̄ de furioſo ⁊ Lamech: quia ſcēdo filias
furioſus nō mouet motu volūtatis ſicut Lamech
et Loth mouebant motu volūtatis qñ Lamech De lamech

Ayuntamiento de Madrid

Ad tertiū. fecit hoīcidiū ꝛ loth īceſtū. ¶ Ad tertio obiectū
Ex̄ns ī moꝛ dicimus ꝙ ille qui eſt in pctō moꝛtali nō hꝫ abſo=
tali pōt vi= lute impotentiā vitādi pctm̄ moꝛtale: imo ſimpli
tare moꝛta= citer habet potentiā vitandi pctm̄ veniale ꝛ moꝛ
le ꝛ veniale tale: ſed vix poteſt vitare per magnū temp⁹ ꝙ nō
Ad quartū peccet maxime venialiter. ¶ Ad quarto obiectū
dicimus ꝙ ille duct⁹ ab infantia ad paganos: cuꝫ
venerit ad tēpus adultū non habet impotētiā cre
dendi immo poteſt credere. qꝛ ſi faceret quod ī ſe
eſt domin⁹ illuminaret eū ꝛ ita crederet. ꝛ ita diffe
Ad quintū rentia eius eſt ad furioſū. ¶ Ad quinto obiectuꝫ
dicimus ꝙ re vera iſte habet idē peccatū ignoꝛā=
tie qđ pri⁹ habebat: ſed nō omittit noua omiſſiōe
Ad ſextū. ex eo ꝙ neſcit quod tenet̄ ſcire. ¶ Ad vltimo ob=
ctum dicimus ꝙ re vera iſte (demonſtrato furio=
ſo) tenetur lege diuina: tamē qm̄ ipſe foꝛnicat̄ non
ipſe hō facit contra legē dei. qꝛ ipſe inq̄ꝫtū homo
non operatur: ſed inq̄ꝫtū brutū animal. non ex po
tentijs hūanis ſed tantū brutalibus. Unde ſicut
Paulus. dicit Apl̄us. Nō ego operoꝛ illud ſed quod habi=
Furioſ⁹ nō tat in me pctm̄. Ita poteſt dici ꝙ iſte furioſus nō
peccat tp̄e operat̄ ilud: ſed qui habitat in eo furoꝛ vl̄ brutali
furie. tas vl̄ carnis coꝛruptio. ¶ Itē ſit ꝙ iſte ex culpa
Contra di= ſua cecidit in furiā ꝛ adulteret̄. iſte non peccat ſic
cta ar̄. adulterando: ſed peccaret niſi eſſet furoꝛ qui pre=
ceſſit ex culpa ſua. ꝛ ita videtur ꝙ ex culpa ſua re=
Solutio. poꝛtet lucrum ¶ Solutio. Si hō operetur ſm̄ ꝙ
homo tunc lucrū repoꝛtaret ſic. ſed nō eſt ita. Nō
enim ille vt hō facit adulteriū illud. i. hāc actionē
qua cognoſcit alienā qui pri⁹ culpam cōmiſit: ſed
Iterum ar̄. brutum operatur illā actionē. ¶ Iteꝫ ſit ꝙ deus
infligat hoī propter pctm̄ aliquod furiam incura
bilem. Probatio ꝙ hoc poſſibile eſt. quia hoc pec
cato meruit iſte penā eternam: ḡ hoc pctō meruit
quantālibet penā tempoꝛalē. ſꝫ iſte furoꝛ incura=
bilis eſt pena tēpoꝛalis: ergo pro pctō pōt ei de⁹
infligere furiam incurabilē penā. ponat̄. Iſte nō
poteſt penitere de pctō ſuo. hoc eſt magna pena
In oppm̄. inflicta a deo. ergo iſte meruit hanc penā. ¶ Cō
tra. Hoc pctm̄ eſt remiſſibile de natura ſui: igitur
eo non meret̄ quis vt nunq̄ꝫ poſſit penitere de illo
quoniā ſi hoc eſſet: eſſet cauſa impotētie peniten=
di: ergo non eſſet remiſſibile de ſui natura Reſtat
ergo ꝙ iniuſte agit̄ cum eo: ſi pro hoc peccato in=
Euaſio. ferat ei deus furoꝛē incurabilem. Foꝛte dicet ꝙ
deus non poteſt ei inferre talē penā pro peccato
ꝯtra hāc ar̄ quoniā hoc eſſet cōtra miam dei. Cōtra. Hec pe
na eſt vtilis iſti qm̄ ſi eēt ſine furoꝛe magis pecca
ret. ḡ non eſt contra miam dei ꝙ talis pena infert̄
Solutio. ei: cum ſit vtilis ei. ¶ Qđ concedim⁹ hac ratiōe.
Hec argu= Nec valet hec argumētatio. Iſte meruit hāc pe=
mētatio nō nam hoc pctō ꝙ nunq̄ꝫ poſſit penitere: ergo hoc
valet. pctm̄ non eſt remiſſibile. Uel hec. Hoc pctm̄ eſt
remiſſibile: ergo eo nūq̄ꝫ meretur q̄s vt nūq̄ꝫ peni
teat. quia deus non infligit quālibet penaꝫ quam
poſſet iuſte infligere: tamen peccato moꝛtali non
meretur homo determinate niſi penā eternā: ſed
tp̄aleꝫ meretur nō determinate ꝛ abſolute. tm̄ ꝓ
eo infert deus q̄nq̄ꝫ penam tēpoꝛalem ſcilꝫ ꝓpter
coꝛrectionem vel aliā cauſam. et quātācunq̄ꝫ infe
rat iuſte infert: quia maioꝛē meruit.

¶ Cap̄. 2. De omiſſione.

SEquitur de omiſſione. ꝛ primo vtrum
omiſſio ſit pctm̄ actuale vel nō. Scđo
vtrum teneamur ad impoſſibile. Ter= Hic querit
tio vtrū doꝛmiēs peccet ommittendo quattuoꝛ.
Quarto vtrū omiſſio finis ſit peccatū
¶ Circa primū ſic. Oīs iuſticia eſt facere bonuꝫ Ar̄ ꝙ ſic.
vel declinare a malo. et ſūmatur hoc verbū decli
nare non ꝓut ſignificat pure priuationē: ſed ꝓut
ſignificat actum ergo per locū a ꝯtrarijs: Oīs in
iuſticia eſt facere malū vel declinare a bono. ꝛ ſu
matur hoc verbū declinare poſitiue ſicut pri⁹. ſed
omne facere malū vel declinare a bono eſt pctm̄
actuale: ḡ oīs iniuſticia eſt pctm̄ actuale. ſed oīs
omiſſio eſt iniuſticia: qm̄ ſicut iuſticia ꝯprehendit
oēm virtutē. ſic eñ accipiebat̄ prius hoc nomen
iuſticia. ita iniuſticia compꝛehendit oē viciū. er=
go omnis omiſſio eſt pctm̄ actuale. ¶ Iteꝫ deus Secundo.
eſt proniꝛ ad miſerendū q̄ꝫ ad condēnandum: ſed
nullū hoiem remunerat deus ꝓ declinare a ma=
lo: niſi mot⁹ liberi arbitrij ſit ibi. ḡ per locū a ma=
ioꝛi deus nullū hoiem condēnat pro declinare a
bono: niſi motus liberi ar. ſit ibi. ergo qn̄ condem
nat hoiem pro omiſſione: opꝫ ꝙ in omiſſionē fue=
rit motus li. ar. et ita omiſſio eſt pctm̄ actuale. et
ita oē pctm̄ erit actuale. ¶ Cōtra. Facere qđ lex In oppm̄.
dei prohibet eſt pctm̄: ergo non facere qđ lex dei
iubet eſt pctm̄. ſed hec eſt pura priuatio. ḡ pura
priuatio eſt pctm̄: igitur nō omne pctm̄ eſt actua
le. ¶ Item nulū preceptum eſt ꝓhibitio vel ecō Secundo.
uerſo: ergo nullū facere bonū eſt declinare a ma=
lo. ergo ꝑ contrariū nullum facere malū eſt decli
nare a bono. ſed declinare a bono eſt omittere: ḡ
omittere nō eſt facere malū. ſed oī pctō actuali fa
cit homo malum: ergo omittere non eſt peccatuꝫ
actuale: ¶ Itē de⁹ ꝑcepit iſti vt det hodie elemo Ad idem.
ſinā. ſit ita. ꝛ iſte tota die fecit opa idifferentia. in
de ſic. Deus precepit iſti. ꝛc̄. et non dedit: ḡ omi=
ſit. et ex hoc eſt culpabilis: hoc cōſtat ḡ. illa omiſ
ſio eſt pctm̄. ſed nō eſt act⁹: qm̄ nullū actum fecit
hodie niſi indifferentē: ḡ illa omiſſio non eſt pctm̄
actuale. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ hec argumētatio Solutio.
non valet. Oīs iuſticia eſt opatio boni vel decli=
natio a malo: ḡ oīs iniuſticia eſt apatio mali vel
declinatio a bono: ſm̄ ꝙ declinatio īpoꝛtat actuꝫ
et ſumit̄ vniformiter. ꝛ hoc ideo ꝯtingit: qꝛ plura
exiguntur ad opus virtutis q̄ꝫ ad opus vicij. quo=
niam ad opus virtutis nō tm̄ exigitur gen⁹ opis:
ſed oēs circunſtātie bone. ſꝫ ad eē vicij ſufficit ge
nus pcti vel omiſſio alicui⁹ circūſtātie. ꝓpt̄ qđ dt
Ari. ꝙ difficile eſt iuenire mediū: facile aūt diuer ariſtoteles
ti a ſigno ſiue a cētro. Propter hoc priuatio q̄ eſt Pura omiſ
ſine motu li. ar. nō eſt meritoꝛia neq̄ꝫ op⁹ v̄tutis. ſio ē pctm̄.
ſed alia priuatio ſine omni motu eſt demeritoꝛia. Ad ſcđm.
¶ Ad ſcđo obiectū ſiliter pꝫ ſolutio. qm̄ re v̄a de
us eſt ꝓnioꝛ ad remūerādum q̄ꝫ ad ꝯdēnandū: qꝛ
eſt pronioꝛ ad remunerādū opa virtutis q̄ꝫ ad cō=
dēnandū opa vicij. Et ideo licet nō remuneret ꝓ
pter priuationē: tamen condēnat ꝓpter priuatio
nem. qm̄ aliqua priuatio eſt pctm̄: ſed nulla priua
tio eſt virtus vel opus virtutis.

¶ Scđa queſtio huius capituli. vtrū.
aliquis obligat̄ ad impoſſibile.

Ayuntamiento de Madrid

Arᷓ ꝙ non. Circa ſcđm capitulū primo ꝓbaᷓ ꝙ nullꝰ ad ipoſſibile obligaᷓ ſic. ¶ Oē volūtariū ſubeſt libero arbi. ſed oē meritoriū vel demeritorium eſt voluntarium: ergo omne meritoriuꝫ vel demeritorium ſubeſt libero
Secundo. arbi. ¶ Item omne meritorium vel demeritoriū ſubeſt li. ar. ſed oē qđ eſt in precepto vel prohibitione eſt meritoriū vel demeritorium: ergo omne quod eſt in precepto vel prohibitiōe ſubeſt li. ar. ergo nullum impoſſibile eſt in precepto vel prohibitione. ſed omne qđ ſub tentione cadit eſt in precepto vel ꝓhibitione: nullū impoſſibile eſt in precepto vel prohibitione: ergo nullū impoſſibile cadit ſub tentione. ergo ad nullum impoſſibile tene-
Quid volū tarium. mur. Primā propoſitionem ꝯſtat eſſe veram per diffinitionem eius qđ eſt volūtariū: quoniā volūtarium eſt quod ſubeſt libere volūtatis arbitrio ⁊ ita omne voluntariū ſubeſt libere voluntatis arbitrio. Aſſumptio primi ſillogiſmi ꝓbatur multipliciter. conſtat enim ꝙ omne meritū eſt voluntariū quia omne meritū primo ⁊ principaliter conſiſtit
Auguſtinꝰ penes voluntatē. qm̄ ſicut dicit btūs. Aug: Omne pctm̄ adeo eſt volūtariū ꝙ ſi non eſt volūtariū
ſcđo ad idē. non eſt pctm̄. ¶ Preterea. Virtꝰ et viciū ſunt cōtraria: ergo habent idē ſuſceptibile. Sed oīs virtus eſt in volūtario: qm̄ nō eſt in ſenſibili ſm ꝙ ſenſibile: qm̄ ſic eſſet in brutis. ergo omne pctm̄ eſt volū
Tertio per auguſtinū. tariū: et ita oē demeritoriū eſt volūtariū. ¶ Iteꝫ ſumatur opari prout gnāle eſt ad operor ⁊ nō operor (ſicut dt Aug.) ⁊ opatio ſiliter. Inde ſic. Oīs operatio hoīs aut eſt violenta / aut naturalis / aut voluntaria: ergo omnis operatio pcti eſt violēta vel naturalis vel volūtaria. ſed nulla actio peccati eſt violēta vel naturalis igitur omnis operatio peccati eſt volūtaria. ſed oē demeritorium eſt operatio pcti: ergo oē demeritoriū eſt volūtariū Qꝫ autē hec ſit vera Omne qđ eſt in precepto vel prohibitione eſt meritoriū vel demeritoriū ꝯſtat qm̄ ad hoc precipiᷓ aliqđ vt eo qs mereaᷓ. ad hoc prohibetur aliquid: ne eo quis demereaᷓ. ¶ Itē
Quarto. ad idem. Adam in primo ſtatu nō potuit peccare venialiter: ſꝫ in ſcđo ſtatu potuit peccare venialiᷓ per primos motus. Illi ergo motus fuerūt veniales in ſcđo ſtatu: qui erāt mortales ſm primū ſtatum. cuius cauſa eſt ſola infirmitas. ergo ſola infirmitas ſoluit adam a tentione primoꝝ motuum. qm̄ cum prius teneretᷓ vitare illos: modo nō teneᷓ vitare. qr nullus tenetur vitare veniale pctm̄. ergo ſi ſola infirmitas ſoluit tentionē vel obligationē: ex qua infirmitate naſciᷓ difficultas reſiſtēdi primo motui nō ipoſſibilitas. ergo multo fortius vbi eſt impoſſibilitas ſolut tētio ¶ Forte dicet ꝙ ipoſſi
Euaſio. bilitas illa ideo nō ſoluit tētionē: qr ex culpa ſua ſe ingeſſit in illā ipoſſibiliatē. Cōtra. Infirmitas
ꝯtra quā arᷓ ade licet ex culpa ſua ſe ingeſſerit in eā ſoluit tentioneꝫ illius ad qđ primo tenebaᷓ: ergo multo fortius impoſſibilitas ſoluit tētionē in hoc caſu: licꝫ ex culpa ſua ſe ingeſſerit i talē neceſſitatē. ¶ Itē
ſcđo ad idē ebrietas precedens excuſat adulteriū ſequēs. nō niſi inqꝫtum ligat rōnem. igitur cum ex hoc pure excuſet ꝙ ligat rōnem: quāto magis ligat rōnē tāto magis excuſat. ergo ſi ex toto ligat ex toto excuſat. ergo ſi ex toto impotēs eſt ratio vti actu ſuo ſoluta eſt ab oī tentione: vt in furioſo q ex culpa ſua cecidit in furorem: vel in ebrio. ergo ſi in talibꝰ vbi prorſus ligata eſt ratio impoſſibilitas ſoluit tentionem: eadē rōne vbi eſt impoſſibilitas ſoluet ten
tionem. ¶ Itē lex dei eſt benigniſſima: ergo qꝫtū in ſe eſt neminē ligat ad impoſſibile. ¶ Preterea Tertio ad idem.
eadem lex poſita eſt bonis ⁊ malis: ergo ſm ſe ad idem prorſus ligat bonos et malos. ſed bonos nō ligat ſm ſe niſi ad poſſibile: ergo nec malos ergo nec diuina qꝫtum in ſe eſt non ligat niſi ad poſſibile. cōſtat aūt ꝙ ipa ligat ſm ſe ad vitādū mortalē motū libidinis. ſed ſi vitaᷓ mortalis motꝰ libidinis: aut vitatur qn̄ eſt mortalis aut non. igitur lex diuina ligat qꝫtū in ſe eſt ad hoc ꝙ videᷓ motus libidinis mortalis qn̄ ē mortalis aut nō. ergo ligat ad hoc diſiunctum qꝫtū in ſe eſt. ſed vna pars illiꝰ diſiuncti eſt impoſſibilis: et lex diuina qꝫtum in ſe eſt nō ligat niſi ad poſſibile. ergo non ligat qꝫtū in ſe eſt niſi ad alterā partē diſiuncti: ergo qꝫtū in ſe eſt ligat ad hoc ꝙ vitetur motus libidinis mortalis anteqꝫ ſit mortalis: ergo ligat ad hoc ꝙ vitetur qn̄ eſt venialis Qui ergo ꝑmiſit motum libidinis procedere donec eſſet mortalis: omiſit ſiue contraxit maculam omiſſionis ex eo ꝙ non vitauit motū libidinis dū erat venialis. Sꝫ illā maculā non cōtraxit ante. A. Sit a. inſtans in quo prio motus ille fuit mortalis: qm̄ in nullo inſtāti an̄. a. poſſet dici ipm̄ contraxiſſe maculam omiſſiōis. qr adhuc poterat vitare ne fieret mortalis in. a. Igitur cōtraxit maculam omiſſionis ex eo ꝙ nō vitauit ante. a. illum motum: dum erat venialis. ergo non cōtraxit maculam omiſſionis ex eo ꝙ nō vitabat tunc motū illum: ſed ex eo ꝙ ante. a. nō vitauerat. ergo non tenebatur vitare motū illum in. a. ſed ante. a. et ita nō
tenebaᷓ ad ipoſſibile. ¶ Cōtra. ponaᷓ ꝙ aliq̄ vo In oppm̄.
uerit ꝟginitatē ⁊ poſtea fornicaᷓ. inde ſic. Iſta vouit virginitatē ⁊ non eſt abſoluta a voto. qm̄ pctm̄ ſuū non abſoluit eā: qm̄ ſic de pctō ſuo reportaret lucrum. ergo adhuc tenetur ad votū ꝟginitatis. ſed impoſſibile eſt iſtā eſſe virginē: igitur tenetur ad
impoſſibile. ¶ Itē iſte tenetur reprimere motuꝫ Secundo.
libidinis āteqꝫ ſit mortalis vel poſtqꝫ eſt mortalis Non pōt dici ꝙ teneatur reprimere motū libidis anteqꝫ ſit mortalis. qm̄ inde ſequeretur ꝙ declinare teneretur a pctō veniali. ⁊ ita pctm̄ veniale eēt in prohibitione. quod falſū eſt. Reſtat ergo ꝙ iſte tenetur reprimere motū libidinis poſtqꝫ eſt mortalis. Simus ergo in. a. et. a. ſit inſtans in quo primo motus ille eſt mortalis. inde ſic. Iſte teneᷓ reprimere motū iſtū: ſed motū in. a. impoſſibile eſt ꝙ reprimat ipſe in. a. cū. a. ſit. ergo teneᷓ ad impoſſi
bile. ¶ Item quilibet teneᷓ conteri de pctīs ſuis Tertio.
qm̄ hoc eſt preceptum: ⁊ illud preceptū poteſt aliquis omittere hoc nō eſt dubiū. ponaᷓ ꝙ omittat illđ preceptū in. a. Inde ſic. Ille omittit in. a. ex hoc ꝙ non conteriᷓ. Aut tenetur cōteri in. a. Aut non. Si nō: ergo non omittit in. a. ex hoc ꝙ nō cōteritur in. a. Si dicit ꝙ tenetur conteri in. a. Sed hoc eſt impoſſibile: cū. a. ſit. ergo tenetur ad impoſſi
bile. ¶ Itē ponatur ꝙ iſte forniceᷓ. ide ſic. Iſte Quarto.
tenetur nūqꝫ peccare mortaliter: ergo teneᷓ abſtine

Ayuntamiento de Madrid

re ſemꝑ a pctō mortali:ꝗ tenetur obſtinere i. a.a pctō mortali. Sit.a.inſtans in quo fornicatᷓ Sed impoſſibile eſt ꝙ abſtineat a pctō mortali i.a. qm̄ fornicatᷓ in.a.ꝗ tenetᷓ ad impoſſibile.

Quinto.

¶ Itē quilʒ tenetur credere.aliquis pōt omittere ex hoc ꝙ nō credit.ponatur.Iſte omittit in hoc inſtāti ex hoc ꝙ nō credit in hoc inſtāti:ꝗ tenetur credere i hoc inſtanti.Eodē modo tenetur/ſperare/ diligere/et conteri de pctīs ſuis in hoc inſtāti:ꝗ tenetur moueri iſtis q̄ttuor motibꝰ in hoc inſtāti.ſed hoc ē impoſſibile per ſe ergo aliq̇s tenetur ad impoſſibile per ſe Quod oēs negant.licʒ dicāt ꝙ multi teneātur ad impoſſibile ꝑ accidēs:tm̄ dicūt ꝙ nullus tenetur ad ipoſſibile ꝑ ſe.

Solutio aliquorum.

¶ Solutio.Quidā dicūt ꝙ tenemur ad ipoſſibile ꝑ accidēs.tm̄ dicūt ꝙ nullus tenetᷓ ad impoſſibile ꝑ ſe.

Opinio doctorꝫ ꝙ nullꝰ tenetᷓ ad impoſſibile

Sed qꝛ nobis videtᷓ ꝙ ad obiectiones q̄ facte ſunt nō poſſet ſufficiēter rn̄deri:nobis videtᷓ ꝙ nullus tenetᷓ ad impoſſibile ſiue per ſe ſiue ꝑ accidēs.

Ad primū.

¶ Ad primo obiectum contra hoc dicimꝰ qm̄ illa que fregit votū virginitatis nō eſt abſoluta a voto:tm̄ non tenetᷓ ad virginitatē ſʒ tenetᷓ ad ɔtinentiā oīmodā ſicut priꝰ.vn̄ patet ꝙ ip̄a non reportat lucrum de pctō ſuo. licʒ non teneatur ad virginitateʒ vt prius:qm̄ ad hoc obſoluit eā impoſſibilitas

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſecundū dicimꝰ ꝙ quilibet tenetᷓ primere motū libidinis ātequā ſit mortalis: ⁊ tenetᷓ reprimere ip̄m dū eſt venialis : vt ſic declinet a mortali non vt declinet a veniali: qm̄ per repreſſionem venialis declinat hō a mortali

Ridiculoſa opinio.

Ridiculoſa aūt eſt opinio eoꝝ q̇ dicūt ꝙ tenemur reprimere motū libidinis dum eſt mortalis. Idē em̄ eſt acſi diceret ꝙ aliquis tenetᷓ vitare tūc tm̄ ne cadat in foueā:qui iam cecidit in eā.

Hec argumentatio non valet.

Sʒ nō valet hec argumētatio. Iſte tenetᷓ reprimere motū libidinis anq̄ꝫ ſit mortalis nō ē reprimit:ergo omittit antequā ſit mortalis. ꝺm ꝙ hoc v̄bū omittit importat deformitatē ⁊ pricipaliter ſignificat carentiā actus debiti.dicimꝰ em̄ ꝙ carētia actus debiti et deformitas q̄ inde prouenit nunq̄ꝫ ſunt ſimul.Un̄ dicimꝰ ꝙ ipoſſibile ē aliquē omittere ꝺm hanc ſignificationē.

Qn̄ tenemur reprimere motū libidinis.

Sʒ ſi omittere ſignificet tm̄ deformitatē omiſſiōis:tūc dicendū eſt ꝙ ille q̇ nō reprimit motū libidis omittit in illo inſtāti i quo ille motus omiſſiōis incipit eſſe mortalis:⁊ omittens deformitatē omiſſionis cōtrahit.Nō ex hoc ꝙ non facit in hoc inſtāti quod tenetᷓ facere in hoc inſtanti.ſʒ ex hoc ꝙ non facit in hoc inſtanti quod prius tenebatᷓ facere in hoc inſtāti vel āte.Sicut ſi preceptū eēt alicuiᷓ ꝙ cogitaret de deo ante terminū huiꝰ diei.

Qn̄ aliq̇s dr̄ omittere.

Si nō cogitat nō ē culpabilis an̄ terminū huiꝰdiei. Non pōt dici ꝙ ɔtrahat maculam omiſſionis ante terminuʒ huius diei ita ꝙ in aliquo inſtanti ante.qm̄ inter illudʒ terminū diei eſt aliqd̄ tp̄s totum in quo pōt cogitare de deo et iplere illud preceptū.Ptʒ ꝗ ꝙ talis argumētatio non valet. Iſte tenebatᷓ cogitare de deo ante terminū huius diei et nō cogitauit:ꝗ omiſit ante terminū huiꝰ diei.Debet em̄ addi. vel ɔtraxit maculam omiſſiōis in termio huius diei. qd̄ veruʒ eſt: quia tūc primo fuit culpabilis.Et ꝑ hoc ſic patʒ ſolutio ad ſcd̄o obiectū.

Ad tertiū.

¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ aliq̇s pōt omittere ex hoc ꝙ non cōteritur in hoc inſtāti.non tm̄ dicimꝰ ꝙ iſte tenetᷓ cōteri in hoc inſtāti:qꝛ hoc impoſſibile:⁊ impoſſibilitas eū abſoluit.ſed tūc omittit.i. maculā omiſſiōis ɔtrahit:qꝛ non ɔteritur in hoc inſtāti:nec eſt ɔtritꝰ cū prius cōtinue teneretᷓ cōteri in hoc inſtāti vel ante.

¶ Cū em̄ homo peccauit nō ſtatim omittit ex hoc ꝙ non ɔteritur.qm̄ impoſſibile eſſet ꝙ ſtatim contereretur.qm̄ ad hoc ꝙ aliq̇s cōteratur oportet ꝙ prius deliberet cogitando de pctō ſuo/ et pena eterna/⁊ iuſticia dei ⁊ hmōi. vn̄ danᷓ ei indutie a deo:ſcʒ tp̄s deliberatiōis. qm̄ ſi a iudice ſeculari dātur indutie:multo fortius a iudice ſp̄uali. quia benignus eſt

Qd requirit ad ɔtritōeʒ

Sed q̄ꝫtū tp̄s preciſe detur ei nemo ſcit.Tenetur ergo ɔteri in tp̄e induciaꝝ vel in termino illius tp̄is.⁊ ſi non ɔteritᷓ in tp̄e illo vl̄ in termino tp̄is omittet in termio tp̄is.i.ɔtrahit maculam omiſſiōis.

Qꝫ hō iducias ad ɔterēdum.

Tūc em̄ primo eſt vituperabilis ⁊ omittit ex hoc ꝙ tunc nō cōteritur:cū non fuerit prius cōtritus et tenebatur prius conteri in hoc inſtāti vl̄ an̄. Si tm̄ fiat vis in hoc ꝙ ɔtritio exigit tp̄s.qm̄ ad hoc ꝙ aliq̇s cōteratᷓ opʒ multa precedere vt dictū eſt Scd̄m hoc dicendū eſt ꝙ iſte nō omittit in termio tp̄is induciaꝝ:ſʒ in inſtāti i quo primo efficitur impotēs ɔteri in tp̄e induciarum.

Doctrina gn̄alis.

Eſt em̄ gn̄alis doctrina ꝙ ſi aliq̇s tenetᷓ ad aliquā actionē i hac die:ſi illa actio nō exigat tp̄s ad ſui impletionē ſed pōt impleri i inſtāti tūc trahitur omiſſio in termio nō citra Si aūt illa actio exigit tp̄s ad ſui ipletionē:tūc ɔtrahitᷓ omiſſio nō i tmīo ſed citra in inſtāte i quo primo efficitᷓ ipotēs iplere actionē illā in hac die.

Ad quartū

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ cū dr̄ Iſte tenetᷓ nunq̄ꝫ peccare mortalitᷓ. hoc v̄bum peccare tenetᷓ ibi pro futuro tm̄ nō pro p̄ñti:q̇a id quod eſt in p̄ñti ſiue affirmatio ſiue negatio iā nō ſubeſt libero arbitrio.Sicut nullus tenetᷓ nō peccaſſe:qm̄ nō ſubeſt libero arbitrio. eodē modo nullus tenetur nō peccare in hoc inſtanti:qm̄ nō peccare in hoc inſtanti non ſubeſt libero arbitrio iā.

¶ Queſtio incidens.

Item cū quilibet teneatᷓ credere : queritᷓ qm̄ omittit aliq̇s ex hoc ꝙ non credit Et obicitᷓ de paruulo nō baptizato: vtrū in inſtāti in quo incipit eſſe adultus omittat credere.

Af ꝙ ſic.

Probatᷓ ꝙ ſic. quoniā ſi decederet dānaretᷓ in inferno ſicut adultus. ergo proptᷓ aliqd̄ pctm̄ mortale.non niſi propter pctm̄ omiſſiōis:qm̄ pctm̄ actuale nō fuit i eo Sed nullum pecccatū omiſſionis fuit in eo niſi illud quo omiſit credere. nulla enim omiſſione potuit vituperari potiꝰ q̄ꝫ ea qua omiſit credere.quoniā credere eſt primus bonus actꝰ ad quē quis tenetur.ergo reſtat ꝙ in illo inſtāti omiſit credere.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Omiſit credere:ꝗ tūc tenebatᷓ credere vel prius.ſed non prius : qm̄ non erat tūc in ſtatu in quo poſſet poſſet vti li.ar.ergo in illo inſtanti tenebatᷓ credere.ſʒ hoc impoſſibile erat ꝙ crederet tunc:igitᷓ tunc tenebatᷓ ad ipoſſibile.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimꝰꝙ non omiſit in ſtatu in quo prio fuit adultus.quoniā ad hoc vt teneatᷓ: exigitᷓ tempus deliberationis. oportet enim conſiderare creaturas q̄ ſunt via ad credendū deū. Ideo dn̄s dat puero iducias qm̄ venit ad adultā etatē:vt ɔſideret creaturas ⁊ cōferat ad creatorē Nemo autē ſcit q̄ꝫtuʒ

Nō ē certū

q̄ꝫtū tēpus tp̄s deliberatiōis dat pꝛeciſe tali incipiēti eſſe in
dat deꝰ ad adulta etate ſed bn̄ ſcimꝰ ꝙ dat ei aliq̄ꝫtū tp̄s deli
deliberāde beratiōis:in quo tp̄e ſi nō credit ꝯtrahit omiſſio=
nem in termio illiꝰtp̄is. ſicut dictū eſt de ꝯtritio=
ne. Omittit em̄ credere in termio illiꝰ tp̄is: quia
Iſta via eſt non credit in illo cū pꝛiꝰ tenet credere ī illo vl̄ an
dulcis. te non pꝛiꝰ credidiſſet. qm̄ hoc ē omittere ſm hāc
opinonē ſm quā dicimꝰ ꝙ nullꝰ tenet ad impoſſi=
bile. et ſi moꝛeretur iſte hō ante terminū illius tē
poꝛis iudicaretur ſicut paruulꝰ nō ſicut adultus:
licet in veritate ſit adultus. qm̄ nōdum habuit tē
pus in quo poſſet facere ꝯpetentur ea q̄ ſunt adul
Scd̄ʒ alios ti. Sed ſm opinioneʒ illoꝛū qui dicunt ꝙ aliquis
tenetur ad impoſſibile. omittere eſt aliquid nō fa
cere incontinenti in quo tenetur aliquid facere.
Et notādum ꝙ aliq̄s exiſtēs in moꝛtali tenet cre=
dere: ſperare: diligere: conteri. ſed ſi eſt omiſſoꝛ
verum eſt omiſſionē fidei eſſe pꝛimā in eo: qm̄ mo=
tus fidei naturaliter eſt pꝛioꝛ in iuſtificatiōe. Sʒ
poſtq̄ꝫ credidit: pōt omittere/ſperare/diligere vel
conteri: ſi negligēs fuerit ad exercendū actus il=
Nēo ſimul los. vt patebit in ſeq̄nti q̄ſtiōe. ⁋ Ex hoc patʒ ꝙ
tenetur ad nullꝰ tenet moueri ſil̄ iſtis q̄ttuoꝛ motibꝰ: ſcʒ mo=
iſta q̄ttuoꝛ. tu fidei/ſpei/caritatis/et ꝯtritionis. qm̄ hoc ē im=
poſſibile per ſe. Impoſſibile em̄ eſt aliquē moue=
ri ſimul iſtis q̄ttuoꝛ motibus. qm̄ ſic moueret aīa
et ſimul et ſimel ad diuerſa ex eadē parte. i. ex ea=
dem vi. cum oīs motus cōtritiōis ſit in aliqua vi
aīe: opoꝛteret ꝙ eēt ī eadē cuʒ motu fidei/ vl̄ ſpei/
vel caritatis. ⁊ ita ſi ſimul moueret iſtis quattuoꝛ
motibꝰ: ſeq̄retur ꝙ moueret ex eadē vi ad diuerſa
Opinio ali ⁋ Tn̄ quidā dicūt ꝙ ſimul pōt aliq̄s moueri mo=
quoꝛum. tu fidei/ſpei/⁊ caritatꝫ: vt ex diuerſis potētijs di=
uerſis motibꝰ moueatur ſil̄. qd̄ nō eſt incōueniēs
ſm coſ: et bn̄ pōt dici ita. Silr̄ poſſibile eſt ꝙ
aliquis ex diuerſis potentijs moueat ſimul motu
contritionis ⁊ motu fidei: vt in iuſtificatione ipij
In qua aūt vi ſita ſit ꝯtritio de pctīs inferius pa=
Concluſio tebit. ⁋ Ex p̄dictis videt ꝙ quicūq̄ꝫ peccat pctō
ex dictis. actuali: peccat pctō omiſſiōis. vt ille qui foꝛnicat
Pctm̄ ꝯmiſ peccat pctō actuali: et peccat pctō omiſſionis ex
ſiōis nō ē ſi eo ꝙ pꝛiꝰ tenebat vitare motū moꝛtalē libidinis ⁊
ne peccato non cauit. Qd̄ cōcedimus ſimpliciter. ad hoc em̄
omiſſionis. data eſt hoī pꝛudētia et tēperātia: vt per tales vir
ꝯtra hoc ar tutes caueat motꝰ illicitos moꝛtales. ⁋ Sed ſm
hoc videt ꝙ aliq̄s habeat infinitas omiſſiones ſi=
mul ⁊ ſemel. qm̄ illa omiſſio eſt pctm̄ moꝛtale. igit
tenet vitare illā ⁊ nō vitat: ergo ex hoc omittit. ⁊
ita ſi ſm hoc ꝯtrahit omiſſionē: eadē rōne ꝯtrahit
tertiā ⁊ q̄rtā ex eo ꝙ non vitat. et ſic in infinituʒ. ⁊
ita ſimul et ſemel ꝯtrahit infinitas omiſſiōes. qd̄
Solutio. ptʒ eſſe falſū ⁋ Dicimꝰ ꝙ nullꝰ omittit ex eo ꝙ nō
vitat p ſe eā omiſſionē. qm̄ omiſſio nō debet vita=
ri ſm ſe ſed per aliud. In hoc eī vitat omiſſio ꝙ vi=
tatur motus illicitꝰ qm̄ ex hoc incurrit omiſſio: ꝙ
incurritur motꝰ illicitꝰ quē debebat hō cauere. et
ideo cauetur omiſſio qñ vitatur motus illicitus.

⁋ Tertia q̄ſtio vtrū doꝛmiēs peccet omittēdo.

Circa tertiū capitulū q̄rit: vtrum doꝛmi
ens pōt omittere. ⁋ Qd̄ videt. Ponat
Arꝰ ꝙ ſic. ꝙ abbas p̄cipiat monacho ꝙ ſurgat ad
matutinas. ille autē inebꝛiat ſe et obdoꝛ
mit: nec audit cāpanas: nec ſurgit ad matutinas.
Iſte tenebatur ſurgere ⁊ nō ſurrexit: ergo omiſſit
Queritur ꝫ qñ omiſit. Si qñ doꝛmiebat. Cōtra. In oppm̄.
Tunc non erat in ſtatu in quo poſſet vti libero ar
bitrio: igit tunc nullo modo peccabat. ſicut puer
non peccat qꝛ nō eſt in ſtatu in quo poſſit vti libe=
ro arbitrio. Si dicit ꝙ omiſit qñ inebꝛiauit ſe. Cō Euaſio.
tra. Poterat cōteri de ebꝛietate añ matutinas et Cōtra quā.
ſurgere tp̄e debito: igitur adhuc non omittebat.
Pꝛeterea. Nondū tenebat ſurgere qñ vigilabat: Secundo.
ergo nōdū erat inobediēs: igitur nōdū erat omiſ=
ſoꝛ pꝛecepti: ꝫ non omiſit qñ vigilabat nec qñ doꝛ
miebat. ergo ſimpliciter nō omiſit. ⁋ Ad hoc di= Opinio ali
cunt quidā ꝙ omiſit vigilando ex eo ꝙ non poſuit quoꝛum.
in coꝛde ſuo ſollicitudinem ſurgēdi ad matutinas
anteq̄ꝫ doꝛmiret Illa em̄ ſollicitudo euigilaſſʒ eū
ſicut ſollicitudo iuuenis qui ſollicitꝰ eſt paſcere
accipitrē ſuum mane euigilat: eū mane. et magi=
ſtrū ſilr̄ qui ſollicitus eſt ſurgere mane ad legē
dum. Cū igit abbas pꝛecipit monacho ꝙ ſurgere
ad metutinas: intelligit ei duo p̄cepiſſe: ſcʒ ipſuʒ
ſurgere et ipſā ſollicitudinē ad ſurgere. ⁋ Sʒ cō= ꝯtra hāc ar
tra hoc eſt. qm̄ ſine illa ſollicitudīe pōt audire cā=
panas et ſurgere ad matutinas: ꝫ non tenebat ad
illam ſollicitudinē. Ad hoc dicimus ꝙ cum pꝛeci Solutio.
pit abbas monacho. ⁊c̄. intelligit pīa cōditio: ſcʒ
ſi audierit cāpanas. ⁋ Tn̄ dicimus ꝙ nūq̄ꝫ aliq̄s Nullꝰ omit
omittit doꝛmiēdo: tn̄ ſi ꝯſciētia dictat mōacho ꝙ tit doꝛmien
ſine ſollicitudīe nō ſit auditurꝰ cāpanas: vl̄ dictat do.
ei ꝙ tali hoꝛa ſolet pulſari ad matutinas et ꝙ ſine
ſollicitudine ſurgere nō poſſet. tūc ex hoc ꝙ tene
tur ad opa circūſpectōis tenet ponere talē ſollici
tudinē in coꝛde ſuo anteq̄ꝫ doꝛmiat Si aūt poſuit Nota dili
talem ſollicitudinē in coꝛde ſuo āteq̄ꝫ doꝛmiat: et genter.
tamen doꝛmit nec audit cāpanā nec ſurgit ad ma Ad argu
tutinas: dicimus ꝙ nō omittit. Et non valet hec mentum.
argumētatio Pꝛeceptū erat ei ꝙ ſurgere ad matu
tinas et nō ſurrexit hoꝛa debita: ꝫ omiſit. Et hoc
ideo qꝛ nō tenebatur ſurgere abſolute: ſʒ ſub hac
conditione ſi audiret cāpanas. Et dicimus ꝙ qñ p̄ceptū agꝰ
inebꝛiauit ſe nō omiſit: tn̄ ebꝛietas fuit maiꝰ pec= grauat ebꝛi
catū q̄ꝫ ſi nichil pꝛeceptū eſſet ei. ex eo em̄ ꝙ erat etatem.
ei pꝛeceptū ꝙ ſurgat ad matutinas magis debuit
cauere ſe ab impedimētis: et ita ab ebꝛietate.

⁋ Quarta queſtio. Utrū omiſſio finis ſit pctm̄.

Circa quartū capitulū q̄rit: vtruʒ mo= q̄ſtio quarꝰ
dus ſit in p̄cepto. i. vtrū q̄cq̄d tenet fa ti capituli.
cere: teneat facere ex caritate. ⁋ Ui= Arꝰ ꝙ non.
det ꝙ non. qm̄ aliq̄s pōt honoꝛare pa
rētes ex naturali pietate ſine pctō: qꝛ
natura non habet viciū. ergo aliq̄s pōt honoꝛare
parentes ſine pctō ⁊ nō ex caritate nō ꝫ tenemur
honoꝛare parentes ex caritate. nō ꝫ quicq̄d tene=
mur facere: tenemur facere ex caritate. ⁋ Item Secūdo p
Aug. dt̄ ꝙ declinare a malo ſemp vitat penā: ſed auguſtinū.
non ſemp meret palmā. ꝫ fit aliqñ ſine caritate ⁊
tamē eſt bonū: qꝛ vitat penā. ꝫ poſſumꝰ declinare
a malo non ex caritate ſine pctō: ⁊ ita nō tenemur
declinare a malo ex caritate. non ergo quicq̄d te=
nemur. ⁊c̄. ⁋ Itē dt̄ btūs Greg. Interi fac boni Tertio per
quicquid potes: vt deus illuſtret coꝛ tuū ad peni= gregoꝛiū.
tentiā. Et hoc ptʒ ꝙ ille qui ē in moꝛtali peccato

Ayuntamiento de Madrid

pōt facere aliqđ bonū ſine pctō nō ex caritate: vt
Solutio. dare elemoſinā. et hmōi. ꝗ qcqd. ⁊c̄. ¶ Ad hoc di
cimus ꝙ tenemur ad opa virtutū ſiue ad opa me
ritoꝛia nō in ſpecie ſed in gn̄e. qm̄ ſufficit aliquem
moueri qcūqȝ motu meritoꝛio: ſiue ille motꝰ ſit fi=
dei / ſiue ſpei / ſiue caritatis ſiue cuiuſcūqȝ alterius
Probatio opionis. virtutis. ⁊ hoc ꝓbaꝭ ſic. Iſte teneꝭ moueri motu
caritatis aliquo inſtāti. demonſtreꝭ illud. Iſte te
neꝭ moueri motu caritatꝭ in hoc inſtāti. Contra.
Ille pōt moueri motu fidei vel ſpei ſine pctō i illo
inſtāti: ꝗ nō teneꝭ moueri motu caritatꝭ illo. Hoc
modo pōt ꝓbari ꝙ ad nullū motū ſpecialē alicu=
Ꝯtra opinionem aſ. iusvirtutis teneꝭ aliqs. quod ipſi aſſerunt. ¶ Sȝ
contra. Non tenetur ad o pa virtutū niſi quia ſunt
in precepto. ſed opera virtutū ſpecialia ⁊ i ſpecia
li ſunt in precepto. ꝗ tenemur ad opa ſpecialia vir
Secundo. tutū. ¶ Item iſte prelatus videt ꝙ ſi fidem predi
cet multi ꝯuertētur: ſi nō predicet multi ſubuertē
tur. Cōſtat ꝙ in hoc caſu tenetur iſte p̄dicare fidē
ergo teneꝭ moueri motu fidei: et ita teneꝭ moueri
Tertio. motu ſpecialis ꝟtutis. ¶ Itē qn̄ aliqs tentaꝭ de
luxuria teneꝭ reſiſtere tali tētatiōi et non pōt niſi
motu tēperātie: ⁊ ita teneꝭ moueri motu ſpecialis
Ꝑ hoc pȝ improbatio opinionis. ꝟtutis. ¶ Proptꝭ has et hmōi obiectiones tradi
mus predictā opinionē nullam eſſe. Alij dicūt ꝙ
non tenemur ad opa virtutuȝ ſiue ad opa merito=
Alia opio. ria. qm̄ ſicut ꝟtutes nō ſunt in ptāte li. ar. ita nec
opa ꝟtutū. ſed ſufficit ſi facimꝰ qđ i nobis ē. ſicut
Hec opio ꝓbatur. dicit btūs Greg. Interi fac. ⁊c̄. Et ꝙ ſit verꝝ ꝓba
tur. qm̄ aliqs pōt diligere deū naturali dilectiōe
ſine pctō: igiꝭ nō tenemur diligere deū ex carita=
te. ergo multo fortiꝰ nichil aliud tenemur facere
Secundo. ex ea ¶ Itē indirecte ſi aliqs teneꝭ moueri motu
caritatis in aliquo inſtāti. queriꝭ i quo? Si dicat
ꝙ in quo inſtāti cogitat de bn̄ficijs dei. Sȝ in eo=
dē inſtāti poterat moueri motu dilectiōis natura
lis ad diligēdū deū ſine pctō igitur tunc nō tene=
batur diligere deū ex caritate. Si dicat ꝙ in illo
inſtāti tenetur diligere deū ex caritate in quo co=
gitat dei bonitate dei. Cōtra. In illo inſtāti pōt
ipſe moueri motu fidei vel ſpei. non igiꝭ tenebaꝭ
moueri motu caritatis in illo. ¶ Itē nō tenemur
Tertio. ad virtutes: qꝛ non ſunt in nr̄a poteſtate: ergo ea=
dem rōne non tenemur ad motus formatos: qꝛ nō
Cōtra hāc opionē aſ. ſūt in nr̄a ptāte. ¶ Cōtra. Deformatio operꝝ ē in
prohibiōe: ꝗ informatio eſt in p̄cepto. igitur tene
Secūdo. mur ad faciēdū precepta ex caritate. ¶ Itē p̄ce=
pta nō ſunt data niſi ad hoc vt ꝑ eorū impletionē
acquiramꝰ vitā eternā. qm̄ proptꝭ hoc lex dei dici
tur teſtamētū: qꝛ ſunt littere hereditatis: vt ꝑ eas
habeatur hereditas eterna. ergo precepta legis
dei data ſunt principaliter vt eis acqramꝰ ſiue me
reamur vitā eternā: ergo tenemur ad mereri vitā
eternā. ſed mereri vitā eternā eſt moueri motu for
mato ad habēdā illā: ⁊ ita tenemur ad motꝰ forma
Tertio. tos. ¶ Item indirecte Si per legem dei nō tene
mur niſi ad motus informes ⁊ per li. ar. poteſt qui
libet moueri motu iformi ſine caritate. ergo per
li. ar. ſine caritate poteſt aliquis ſeruare totam le
gem dei. ſed ſi aliquis ſeruat totam legē dei ſalua
bitur: igitur aliqs pōt ſine caritate ſaluari. et ita
ſi non tenemur ad motus formatos: falſum eſt qđ

dicit apl's: Finis p̄cepti ē caritas. ¶ Itē moyſes Ꝯtra paulū
dicit in Deutero. Iuſte qđ iuſtū eſt exeq̄ris. ꝗ ali Quarto ꝑ
quis modus eſt in p̄cepto. ¶ Itē cū dr. Diliges moyſen.
dn̄m deū tuū. ⁊c̄. hoc eſt preceptū ⁊ modꝰ prece= Quinto.
pti. Sed hoc potius eſt preceptū qn̄tū ad moduȝ
qȝ qn̄tum ad actū. qm̄ actum pōt habere quilibet
ſtultus: ſed motū meritoꝛiuȝ facit modus ꝗ potiꝰ
tenemur ad modū qȝ ad actum. ¶ Item btūs Ia Sexto per
cobus dr Qui offendit in vno factus eſt oīm reus iacobum.
Et dr ibi glo. Qui offēderit in vno mādato carita Gloſa.
tis: oīm eſt reus. igitur tenemur ad implendū mā
datū caritatis: ꝗ tenemur ad motū caritatꝭ. nō ꝗ
tenemur ad motꝰ informes. ¶ Quod concedimꝰ Solutio.
his rationibus dicētes vniuerſaliter ꝙ quicquid Nota.
tenemur facere: tenemur facere ex caritate ¶ Ad Ad primū.
primo obiectū dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō va=
let. Iſte pōt honoꝛare patrē. ⁊c̄. ⁊ non ex caritate
nō ergo tenemur eos honoꝛare ex caritate. Silr= Hec etiam
ter non valet hec argumētatio. Iſte pōt diligere nō valet.
deum naturali dilectiōe ſine pctō ⁊ nō ex caritate
igitur non teneꝭ diligere deū ex caritate. qꝛ licet
aliquis teneaꝭ diligere deū ex caritate: tn̄ nō tene
tur ad diligendū ſemper eū ex caritate. vn̄ qn̄ ali
quis diligit deū naturali dilectōe non teneꝭ tunc
diligere eum ex caritate. qm̄ eſt in apprehēſione A q̄ cauſaꝭ
que ē tm̄ gn̄atiua naturalis dilectiōis. Qn̄ ei ali= naturalis
quis apprehēdit bn̄ficia dei ſiue deū vt bn̄ficuȝ et dilectio.
hoc tm̄ apphendit de deo: talis apphēſio nō eſt
gn̄atiua niſi naturalis dilectiōis: ⁊ ideo nō omit=
tit tunc ſi nō diligit eū ex caritate. Eodē modo li=
cet aliqs teneaꝭ honoꝛare parētes ex caritate: tn̄
nō teneꝭ ad hoc vt qn̄cunqȝ honoꝛat eos honoꝛet
ex caritate. ſicut nō teneꝭ aliqs ad hoc vt qn̄cūqȝ Ad quattuoꝛ prima
diligit deū diligat eū ex caritate. ¶ Ex hoc patȝ
ſolutio ad quattuoꝛ prima obiecta. tunc tm̄ teneꝭ
homo diligere deū ex caritate qn̄ habet caritatē
et eſt in apphenſione que eſt naturaliter gn̄atiua
motus caritatꝭ. Qn̄ eīm aliqs habens caritatem
cogitat ꝙ deꝰ eſt ſumme ſuauis in quo ſūt oēs de=
licie: tūc teneꝭ moueri motu caritatis in ipſū. ⁊ ſi
tūc nō moueretur motu caritatis: omitteret. Nec Qn̄ teneꝭ
tunc poſſȝ moueri motu naturalis dilectiōis: qm̄ hō diligere
non eēt tūc i eo apprehēſio gn̄atiua naturalis di= deū ex caritate.
lectionis tm̄: neqȝ tunc poſſet moueri motu alteri
us ꝟtutis. qm̄ ex quo apprehēſio gn̄atiua carita=
tis erat in eo: nō poterat tūc eē in eo apprehēſio Ad primū.
gn̄atiua alterius ꝟtutis. ¶ Ex hoc ptȝ ſolutio ad Auguſtinꝰ
quito obiectū. et ꝙ ita ſit patet: qꝛ dr btūs Aug. Actꝰ fidei
ꝙ fide / ſpe / ⁊ caritate coliꝭ deꝰ. cū ergo teneamur ſpei et carita
colere deū: tenemur colere ipm̄ motu fidei / ſpei / ⁊ tatꝭ a q̄ co=
caritatis. Sed motꝰ fidei habet ſuā apphenſionē gnitiōe ſiūt
precedenteȝ q̄ eſt gn̄atiua ꝓprie eius: illā ſcȝ qua
apprehēdit deū vt primā veritatē cui ſup omnia
eſt credendū. et hmōi. Silr̄ apprehenſio ꝓprie
gn̄atiua motus ſpei eſt qua apprehēditur deus vt
ſumma largitas qua ſeruiētes ſuos liberaliſſime
remūerat bonis eternis. Apphenſio auteȝ ꝓprie
gn̄atiua motꝰ caritatis eſt qua apprehēditur de=
us vt ſūma bonitas in qua ſunt oēs dilicie. Eodē
modo cuiuſlibet virtutis motꝰ habet ſuā apprehē
ſionem precedentem: neqȝ tenetur hō moueri mo
tu alicuius virtutis niſi qn̄ habet virtutē et qn̄ eſt

Ayuntamiento de Madrid

ꝯtra iſta arḡ. in eo appꝛ̄henſio gn̄atiua motꝰ illiꝰ ꝟtutis. ¶ Sꝫ contra. Jn q̄lꝫ inſtāti poterat iſte moueri motu fidei: ſꝫ ſi in aliquo iſtāti poterat iſte moueri motu fidei non tenebatur moueri motu caritatis in illo inſtanti: maxime ſm̄ illos qui dicūt ꝙ non poſſumus ſimul et ſemel moueri motibus plurium virtutum. ergo in nullo inſtanti tenebat̄ iſte moueri motu caritatis. Qꝫ autē media ſit vera pꝛobatur. qm̄ ſi aliquis pōt moueri hoc inſtanti motu fidei: non tenet̄ moueri motu caritatis in eodē inſtāti. qm̄ ſi aliq̄s implet aliq̄d mādatū in aliquo inſtāti non tenet̄ adimplere aliud in eodeꝫ inſtanti. cum ambo ſimul iplere nō poſſit. ⁊ ita media ꝓpoſitio

Solutio.

eſt vera. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ media eſt falſa: ſiue hec determiatio in aliq̄ inſtāti. determiet hoc ꝟbū poterat. ſiue hoc ꝟbū moueri. ſꝫ ſi ad vtrūqꝫ

Sēſus ꝯpoſitꝰ ⁊ diuiſꝰ.

verbū ponat̄ determiatio: vera eſt ꝓpoſitio Hec em̄ eſt vera: ſi in aliq̄ inſtanti poterat iſte moueri motu fidei: tunc non tenebat̄ moueri motu caritatis in eodē inſtāti. Hec tn̄ etiā vera eſt cū vna determiatiōe. ſi aliq̄s pōt moueri motu fidei in hoc inſtāti: non tenet̄ moueri motu caritatis in eodē. qm̄ verba nō poſſunt modo pertinere niſi ad vnū inſtās. ſed ſi ponat̄ hoc verbū poterat. ibi cū vna determiatiōe: ꝟba poſſunt ꝑtinere ad diuerſa inſtātia

Ad aliud.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ nō tenemur ad ꝟtutes ideo qꝛ ꝟtus nō eſt opꝰ liberi arbitrij. ſed opa virtutū ſunt opa liberi arbitrij: ⁊ ideo licet nō teneamur ad ꝟtutes: tn̄ tenemur ad opa ꝟtutū. et ideo quia tentio reſpicit omiſſionē: omiſſio vero actū.

Omiſſio

Eſt em̄ omiſſio pꝛiuatio boni actus non habitus.

Hec argumētatio nō valet.

¶ Ex pꝛedictis ptꝫ ꝙ hec argumētatio nō valet. Jſte tenet̄ diligere deū ex caritate ⁊ nō diligit eū ex caritate: ḡ omittit. qꝛ ſicut dictmu eſt: non quotiēſcūqꝫ aliquis diligit: tenet̄ ipm̄ diligere ex caritate. qm̄ aliq̄d bonū eſt diligere ipm̄ naturali dilectione.

Hec ſilr̄ nō valet.

¶ Eodē mō non valet hec argumentatio Jſte tenet̄ honoꝛare pr̄eꝫ. ⁊c̄. ex caritate: ⁊ honorat eos no ex caritate: igit̄ omittit. qm̄ nullꝰ omittit ex omiſſiōe tali diligēdo deū: niſi cū habēs caritate habet apꝛehēſionē ꝓpꝛie generatiuā caritatis: ⁊ ex dilectiōe dei collatiue videt q̄d debeat pꝛoximo. in tali caſu tenet̄ moueri i ꝓximū ex caritatē motu alteriꝰ ꝟtutis: ſicut tūc dādo elemoſinā nō ex caritate omittit: tn̄ datio elemoſine nō eſt pctm̄. ſed omiſſio motus caritatꝭ eſt pctm̄: cuꝫ non moueat̄ illo motu quo tenet̄ moueri Jlle aūt qui nō habet caritatē in tali ſtatu non tenet̄ facere aliq̄d ex caritate: cū nō habeat vn̄ poſſit. ſꝫ ſm̄ conſiliū bt̄i Greg. tenet̄ ſe ꝑparare ad ſuſcipiēdū gratiā. et ideo non omittit niſi qn̄ eſt in moꝛa: vel quando cogitat de deo et de pctis ſuis collatiue: tunc em̄ tenetur dolere de pctis ſuis.

¶ Cap. 3. De negligentia.

Dicto de omiſſione: dicendum eſt de negligentia que videt̄ eſſe quedā omiſſio.

Hieremias.

Hieremias dicit. Maledictꝰ q̄ opꝰ dei negligenter facit

Gregoꝛius in iob.

¶ Jtē bt̄ūs Greg. dicit ſup locum illū Job. Verebar oīa opera mea. duo in bonis ſunt timenda. deſidia ⁊ fraus. Deſidiam facit minoꝛ amoꝛ dei. Fraudeꝫ facit nimius amoꝛ ſui: dū pꝛo bn̄ actis tacita hūani coꝛdis gr̄a vel fauoꝛis aura aut quelꝫ res exterioꝛ deſiderat̄

Sic hꝫ alia tranſlatio.

De iſta fraude dicit Hiere. Maledictus homo q̄ opꝰ dei facit negligēter vel fraudulenter. De qua dicetur poſtea qn̄ agetur de fine actionū. Hic autem dicēdū eſt de negligētia ſiue deſidia

Queſtio huius capituli q̄d eſt negligētia.

¶ Queritur ḡ q̄d ſit negligētia ſiue deſidia Si dicat̄ ꝙ negligētia idē eſt ꝙ indeuotio. ḡ quicūqꝫ facit opus dei ſine deuotiōe incurrit illā maledictionē. ergo

Arḡ ꝙ nō ſit indeuotio.

ſi quis dat elemoſinā non apponens coꝛ incurrit maledictionē: licet pꝛius habuit bonā voluntatē. Cōtra. Jlla datio proceſſit a bona volūtate: ergo non eſt pctm̄. igitur per illā nō incurret̄ illa maledictio.

Secundo.

¶ Jtē illa auctoꝛitas. Maledictꝰ hō qui opus dei negligenter facit. Aut intelligit̄ de opibus pꝛiuilegiatis tm̄: vt de cōſecratione euchariſtie et baptiſmo: aut de oibus opibꝰ ⁊ ſolis factis ex caritate: aut de oibus bonis gn̄aliter q̄ ſunt in ꝑcepto. Si de pꝛiuilegiatis tm̄. Sꝫ dicere hoꝛas

Dicere horas in pctō

canonicas nō eſt tale opꝰ pꝛiuilegiatū. qm̄ aliq̄s pōt dicere hoꝛas canonicas ſine pctō: habens tn̄ cōſcientiā moꝛtalis pcti. ḡ quātūcunqꝫ negligent̄ dicat hic nō incurrit illā maledictionē. q̄d aperte falſuꝫ eſt. Si de ſolis opibꝰ factis ex caritate: tūc ipoſſibile ē ꝙ aliq̄s incurrat illā maledictionē q̄a omnis qui tale opus facit: meretur vitā eternaꝫ. ⁊ ſic maledictionē nō incurrit. Si gn̄aliter de oibꝰ opibus in ꝑcepto legis dei. ḡ quicūqꝫ dat elemoſinā ſine deuotiōe ſiue ſine diligētia: incurrit illam maledictionē. q̄d ptꝫ eſſe falſū

Tertio.

¶ Jtē negligēter et diligēter ſunt ꝯtraria: meritoꝛie ⁊ demeritoꝛie ſunt cōtraria. ſꝫ quicūqꝫ facit opus dei negligent̄ facit illud demeritoꝛie: ḡ q̄cūqꝫ facit opꝰ dei diligēter facit meritoꝛie illud. Contra. Aliquis exn̄s in moꝛtali pctō facit opꝰ dei diligēter: nō tn̄ meritoꝛie.

Solutio aliquoꝛum.

¶ Ad hoc dicēdū ꝙ illa auctoꝛitas intelligitur in pluribus caſibus. vel qn̄ aliq̄s omittit ex toto opus dei: vel qn̄ facit opus dei cum accidia ſiue cū murmuratione: vel qn̄ aliquis dicit hoꝛas canonicas ſine deuotiōe ex ꝯſuetudine.

Contra expoſitionē arḡ.

¶ Sꝫ ꝓbat̄ ꝙ nullo iſtoꝝ caſuū dꝫ itelligi illa auctoꝛitas Pꝛimo obicitur contra pꝛimuꝫ caſum ſic. Qui ex toto omittit opus dei nō facit opus dei: ⁊ q̄ nō facit opus dei/ negligēter non facit opus dei: et ita non incurrit illam maledictioneꝫ.

Secundo.

¶ Pꝛeterea. Negligentia et diligētia ſunt diſpoſitiōes actiōis: ḡ neqꝫ negligētia neqꝫ diligētia eſt vbi ex toto omittitur actio. Et ſic illa pꝛopoſitio nō eſt intelligenda in pꝛimo caſu.

Ad idem.

Qꝫ neqꝫ in ſecūdo ſit intelligenda pꝛobat̄. qꝛ aliq̄s ſeruꝰ facit opus ſibi iniunctū diligenter: et tn̄ cum accidia ⁊ murmure. ergo negligēter facere nō eſt facere cū accidia ⁊ murmure.

Ad idem.

Qꝫ nō in tertio caſu ſit intelligēda pꝛobat̄. qm̄ qn̄ aliquis dicit pꝛimo hoꝛas canonicas indeuote: non peccat moꝛtaliter. eadē ratione nec ſcd̄o nec tertio. ⁊ ſic de alijs. qꝛ indeuotio nō eſt maioꝛ ſecundo vel tertio ꝙ̄ pꝛimo. Sit ita poſitū et ſint eedē oēs alie circūſtātie. ergo cōſuetudo illa non eſt pctm̄ moꝛtale: ḡ per illam nō incurritur maledictio.

Solutio ſꝫ doctoꝛem.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ duplex eſt negligētia. Eſt em̄ negligētia qua homo eſt negligēs.

Duplex negligentia.

et ſm̄ hoc negligētia eſt omiſſio tēpoꝛis. de qua pꝛius dictum eſt. Eſt etiā negligētia qua aliquid

Ayuntamiento de Madrid

dicitur facere negligẽter. ⁊ ſm hoc negligẽtia eſt omiſſio alicuius circũſtantie debite ineſſe actiõi quam tenet facere. vt omiſſio tp̃is vel modi. Tẽporis: vt cũ aliquis tenet facere aliquid et tarde facit illud.

Conſilium Salomonis.

Cõtra illud qđ dr̃ ſalomõ in ꝓuerbijs. Noli dicere amico tuo cras reuertere: cuꝫ ſtatim poſſis dare.

Omiſſio modi.

Omiſſio modi eſt qñ aliquis omittit informare actionem ſuam caritate quando debet eam informare. ſicut dictũ eſt prius. et talis negligentia eſt diſpoſitio actionis: ſicut diligẽtia qua aliquis aliqđ facit diligenter. Hanc ſcđam negligentiã copulat hoc verbũ negligẽter in predicta auctoritate.

Ad oĩa argumẽta predicta excepto vno.

℄ Per hoc patꝫ ſolutio ad oẽs precedentes obiectiones excepta illa de cõtrarietate. ad quã reſpondemꝰ ſic. Negligẽter ⁊ diligẽter ſũt contraria: meritorie ⁊ demeritorie ſunt cõtraria. ſed omne opus bonũ qđ fit diligẽter fit meritorie ⁊c̃. patet ꝙ nõ valet: qꝛ plus exigitur ad meritũ q̃ʒ ad demeritum. Uñ in talibꝰ cõtrarijs potiꝰ tenet conſequẽtia in contrario q̃ʒ conſequentia in ipſo. vñ potiꝰ deberet inferre ſic ergo oẽ opus quod fit meritorie fit diligẽter. Qđ verũ eſt quia quod fit meritorie fit debito tp̃e. debito mõ. qđ eſt cõtrarium negligentie ſm ꝙ eſt pctm̃ mortale. qm̃ nulla negligentia in hac ſcđa ſignificatione eſt pctm̃ veniale: ſicut nulla omiſſio eſt pctm̃ veniale. quia ſm hoc non eſt negligẽtia niſi omiſſio circũſtãtie ad quaꝫ tenebatur homo. ⁊ ideo hmõi omiſſio eſt pctm̃ mortale.

Sicut nulla omiſſiõe ꝓprie ẽ venialis ita nec vlla negligentia.

Si autẽ ad illã circunſtãtiam non tenetur eius omiſſio non eſt peccatũ. tamẽ poſſet diſtingui negligẽtia que eſſet indifferens.: vt ſi aliquis differat opera dei ad q̃ tenetur: tñ non intm̃ differt ꝙ omittendo peccet mortaliter. ſed ſi citiꝰ operaretur diligentior eſſet ⁊ magis ſtrenuus in operãdo. et ideo dicit negligenter opari: qm̃ non multum diligẽter aut multũ ſtrenue opatur. licet aliquãtulũ diligent opetur qꝛ nõ omittit aliquid ad qđ teneamur ſcꝫ vel tp̃s vel modũ.

ꝯtra hoc arguitur.

℄ Sꝫ obicitur. ponatur ꝙ ille iuſtificet. Iſte mouet motu fidei ⁊ motu ꝯtritiõis: ergo facit opꝰ dei ⁊ ſubito: qꝛ in primo inſtanti ſue iuſtificationis. ergo facit opus dei nulla adhibita diligẽtia: ergo non facit opus dei diligẽter. et ꝯſtat ꝙ illđ facit meritorie. Non ergo quicqđ fit meritorie fit diligẽter. qđ priꝰ negatum eſt. quia ſi ita eẽt in p̄dictis cõtrarijs non eſſet ꝯñtia in cõtrario nec in ipſo. quod eſt contra artem Ariſtotelis.

Solutio.

℄ Dicimꝰ ergo ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. Iſte facit hoc ſubito: ergo nulla diligentia adhibita facit hoc. ſm ꝙ diligẽtia eſt oppoſita negligentie. de qua dr̃ Maledictus homo qui facit opus dei negligenter. Tñ quandoq; dr̃ diligentia magna p̄deliberatio ad aliqđ opꝰ faciẽdũ. Et ſcđm hoc neceſſaria eſt p̄dicta argumentatio

Queſtio incidẽs.

℄ Itẽ querit vtrũ ille q̃ dicit horas canonicas ſine deuotione: teneat eas repetere vel reiterare.

Solutio.

℄ Ad quod dicimꝰ ꝙ ſi dubitat vtrũ dixerit eas an nõ: tenet reiterare. ſed nõ eſt ibi negligẽtia niſi ſit ibi omiſſio tp̃is: vt ſi dicat vltra tp̃s debitũ ſicut illi qui dicũt matutinas in hora meridiana: vel

Nota diligenter.

niſi ſit ibi omiſſio finis vt qñ tenet referre ad deũ ⁊ non refert: quod aliqñ cõtingit licet difficillimũ ſit determinare quando hoc contingat.

℄ Secunda pars huius tractatus continens ſex capitula. Cap̃.i.

Dicto de delicto: dicẽdũ eſt de ꝯmiſſo. i. de pctõ actuali. Primo de eiꝰ diffinitiõe. Scđo vtrũ oẽ pctm̃ ſit volũtariũ. Tertio de fine actiõis: ſcꝫ qđ finis informet. Quarto vtrũ pctm̃ actuale menſuretur ſm intentionẽ. Quinto vtrũ euẽtus ſeq̃ns aggrauet pctm̃. Sexto. vtrũ voluntas ⁊ opus ſint idẽ peccatum.

Qđ pctm̃ ſꝫ auguſtinũ.

℄ Btũs Aug. ſic diffinit pctm̃ actuale. Pctm̃ ẽ dictũ vel factũ vel ꝯcupitũ ꝯtra legẽ dei. vt ꝯcupiſcẽtia dicat queliꝫ volũtas q̃ eſt pctm̃ interiꝰ. ⁊ eſt ſenſus. Pctm̃ ẽ actꝰ ꝯtrariꝰ legi dei: ſiue exterior ſiue interior.

Diffinitio ſic itelligit.

Sed ſm eos qui dicũt ꝙ pctm̃ in q̃ʒtum pctm̃ nihil ẽ. dicẽdũ ꝙ ꝯtrarietas qua pctm̃ eſt ꝯtrariũ legi dei nihil ẽ. ſicut oppoſitio qua negatio ẽ oppoſita affirmationi nihil eſt ſed opponitur ei ꝑ modum nõ eſſendi: nõ ꝑ modũ eſſendi. ita pctm̃ ſm ꝙ pctm̃ eſt ꝯtrariũ legi dei ꝑ modũ non eſſendi.

Pctm̃ ſupponit ꝓ q̃tuor.

Et notãdũ ꝙ pctm̃ dr̃ quodliꝫ illoꝝ quattuor: mala voluntas: mala actio: macula aie: ⁊ deformitas. vt dicatur deformitas priuatio naturalis boni q̃ deformat aĩam: eo modo quo priuatio alicuiꝰ partis naſi deformat hoĩem exteriꝰ.

Qđ proprie peccatum.

Propriſſime aũt malũ culpe dr̃ priuatio bõi. qm̃ hoc ſolũ ĩ nobis eſt culpabile ꝑ qđ ĩ nobis imago dei obſcurat ⁊ deſtruitur. Nec actio nec volũtas dicitur mala: niſi qꝛ diminuerit imaginẽ dei in nobis

Qđ macula. Opinio aliquorum.

℄ De macula aũt querit quid ipa ſit. ⁊ dicũt multi ꝙ idẽ eſt macula aie ꝙ deformitas ſiue priuatio boni naturalis: et idẽ eſt ꝙ malicia qua hõ dr̃ malus. ⁊ hoc maxie dicũnt illi q̃ dicũt ꝙ q̃cquid eſt a deo eſt. illi ſolẽt dicere ꝙ ꝓnitas ad male agẽdũ: nihil eſt.

ꝯtra hãc arguitur.

℄ Cõtra. Ex frequẽti bene agere relinquitur ĩ aĩa habitꝰ ad bene agẽdũ: ergo eadẽ rõne ex frequenti male agere: relinq̃tur habitus in aĩa ad male agendũ.

Secundo.

℄ Preterea. Uidemꝰ aliquos q̃ non poſſũt abſtinere a fornicatiõe. ſimiliter fures qui non poſſũt abſtinere a furto. hoc nõ niſi ꝓpter ꝓnitatẽ illã quã habẽt ad male agendũ. ergo habitꝰ ad male agendum eſt aliquid. Si ꝯcedatur.

In oppoſitum.

℄ Contra. Habitus ad bene agendũ eſt virtꝰ: ergo habitus ad male agendũ eſt pctm̃. ſed conſtat ꝙ habitꝰ ad male agẽdũ nõ eſt mala volũtas: nec mala actio vel deformitas. relinq̃tur ergo ꝙ habitꝰ ad male agẽdum ſit macula.

Secundo.

℄ Quod etiã ꝓbari põt per locũ a cõtrarijs ſic. Habitꝰ ad bene agẽdũ eſt pulchritudo aie qꝛ eſt virtꝰ: ergo habitus ad male agenduꝫ ẽ turpitudo aie ſiue macula. ergo macula nõ eſt priuatio boni

Tertio.

℄ Preterea. Si habitus ad male agẽdũ ſit aliquid: ſeq̃tur ꝙ opa demeritoria habent qualitates ſibi ſubſtractas ſicut opa meritoria. Inde etiam ſequitur ꝙ qꝛ aliq̃s eſt malus male agit: ſicut quia aliquis eſt bonꝰ bene agit. ſicut eñ ex habitu bono ſequũtur bõa opa ſic ex habitu malo ſequũtur mala opa.

Solutio ſꝫ doctorem.

℄ Nos dicimꝰ ſm oẽm opiõnẽ ꝙ habitꝰ ad male agẽdũ eſt aliqđ ⁊ eſt macula aie ſicut habitꝰ ad bene agẽdũ eſt virtus ⁊ decor aie. Tamen nõ eſt gñaliter verũ ꝙ qꝛ homo eſt malus male agit: ſed generaliter verũ quia bonus eſt bene agit. qm̃ in primo male agere non quia eſt malus male agit: ſꝫ econuerſa quia male agit malus

Ayuntamiento de Madrid

Ois actus bonꝰ inclu= dit aliḋ po= ſitiuum.

eſt. ¶ Ex hoc ptʒ ꝙ nō ē gnalit veꝝ ꝙ male actio
nes habeāt ſibi qualitates ſubſtractas: ſʒ gnali=
ter eſt verū ꝙ bone actiones habeāt q̄litates ſibi
ſubſtractas. Et ideo potius ḋr de bonis actiōibꝰ
ꝙ habeāt qualitates ſubſtractas q̄ȝ de malis.
¶ Scḋa queſtio vtrū volūtas ſit circa pctm̄.
Um aūt pctm̄ ſit motus interioꝛ vel exte
rioꝛ ꝯtrariꝰ legi dei: interioꝛ cauſa eſt ex
terioꝛis. qm̄ mala volūtas ſiue ꝯcupiſcē
tia eſt cauſa male actiōis. Et ex hoc ptʒ
ꝙ ꝯcupiſcentia ſiue cupiditas eſt radix oim malo
rum. ¶ Sed ꝯtra. Supbia eſt iniciū ois pcti ſicut
dicit Aug. ergo ſupbia eſt radix oim maloꝛū: non
ergo cupiditas. ¶ Itē īfidelitas ē radix oim ma=
loꝛū. pbatio. Fides eſt pꝛīcipium oim bonoꝝ. ḋt
etiā Aug. qꝛ infidelitas eſt pctm̄: quo retēto oia
retinent: quo dimiſſo oia dimittūtur. ḡ ſi infideli
tas eſt radix oim maloꝝ: non ḡ cupiditas. ¶ Itē
ſuper illū locū epiſtole Joh. Quicq̄d ē in mūdo:
aut eſt cōcupiſcentia carnis/aut ꝯcupiſcētia ocu
loꝛū/aut ſupbia vite. dicit Aug. ꝙ oēs amatoꝛes
mūdi non habent niſi hec tria in q̄bus oia vicioꝛū
generat ꝯtinent. Aut igit Aug. appellat ibi gn̄a
materiam: aut gn̄a q̄ſi oꝛigīes. Nō pōt dici ꝙ ma
teriam: qm̄ nō oē pctm̄ ꝯtinetur ſub vno illoꝝ triū
vt homicidiū et ſilia. ḡ vocat gn̄a id eſt oꝛigines.
ergo tres ſunt oꝛigīes oim maloꝝ. nō ergo cupidi
tas ē radix oim maloꝝ. ¶ Itē ſeptē ſūt vicia capi
talia: ḡ ſeptē ſunt vicia q̄ ſūt radices oim maloꝛū.
non ḡ ſola cupiditas. ¶ Item ſup illū locum ps.
Tollite poꝛtas pꝛīcipes vr̄as. ḋt Aug. Due ſunt
poꝛte moꝛtis. amoꝛ mūdanus: ⁊ timoꝛ mūdanus.
Et ſup illū locū. ps. Incēſa igit ⁊ ſuffoſſa. dicit ꝙ
omnia pctā aut naſcūtur ex cupiditate male inflā
mante aut timoꝛe male hūiliante. ḡ cupiditas ⁊ ti
moꝛ ſunt due radices oim maloꝝ: nō ergo ſola cu
piditas. ¶ Sʒ ꝯtra. Septē dona ſpūſſancti non
ſunt pꝛīcipia oim bonoꝝ. imo fides/ſpes/caritas:
ergo ſeptē vicia ſeptē donis cōtraria nō ſunt radi
ces capi. oim maloꝝ. quare ḡ dn̄r capitalia cū nō
ſūt capita oim maloꝝ ¶ Solutio. Ad pꝛimū dici
mus ꝙ cōcupiſcentia ſiue mala volūtas eſt radix
oim actualiū pctōꝝ. qm̄ ē cā efficiēs oim malaꝝ
actionū ⁊ ī gn̄e ⁊ in nūero. Sʒ cupiditas .i. amoꝛ
mundanus eſt radix oim maloꝛū. Ideo ſcʒ ꝙ non
eſt aliqḋ genꝰ pcti qḋ nō naſcat ex cupiditate ali
quādo. Nec valet hec argumentatio. Supbia eſt
radix oim maloꝝ: nō ergo cupiditas Et hoc ideo:
quia cū ḋr ſupbia eſt radix oim maloꝝ vl' cupidi=
tas eſt radix oim maloꝝ: ſic cōpꝛehenduntur gn̄a
ſingulorū non ſingula geneꝝ. Sed ſi ꝯpꝛehendū
tur ſingula geneꝝ tūc neceſſaria eēt agumētatio
qm̄ illa diuerſa in ſpecie nō ꝓpꝛie eſſe poſſunt ⁊ in
codē gn̄e cauſa eoꝛūdē nūero ſʒ bn̄ poſſunt eē cā
eoꝛūdē in gn̄e diuerſoꝝ in nūcro. ¶ Similiter di
cimus ꝙ hec argumētatio nō valet. Infidelitas ē
radix oim maloꝝ: nō ergo cupiditas. vtrūqȝ ei eſt
radix ſuo modo. Cōcupiſcētia ꝑ modū cauſe effi=
cientis vt dictū eſt. Infidelitas ꝑ modū deficien
tis ſm ꝙ infidelitas eſt carētia fidei. ſicut defectꝰ
alicuius mēbꝛi vel alicuiꝰ potētie eſt claudicatio
nis cauſa in equo. Si aūt īfidelitas ē falſa opinio

Marginal notes (left column): Ar ꝙ non. — Secundo. — Cōfirmat ꝑ auguſtinū. — Tertio per Jo. I cano. — Auguſtinꝰ — Quarto. — Quinto. — In oppm̄. — Solutio. Ad pꝛimū. Quō cupi= ditas ſit ra= dix oim ma loꝛum. — Ad aliud. Quō infide litas ⁊ cupi ditas ſunt cā maloꝛuʒ

de deo. tūc ptʒ ꝙ īfidelitas ē cā efficiēs ois pcti ī
gn̄e. nichilominꝰ tn̄ cupitas. ſicut ḋr de ſupbia et
cupiditate Et ideo ḋt Aug. ꝙ pctō infidelitatis re
tento oia retinētur: ⁊ eo dimiſſo remittuntur oia.
qḋ ſit ꝑ fidē foꝛmatā. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ ꝯcu=
piſcētia carnis ⁊ concupiſcētia oculoꝝ et ſupbia
vite ſunt tria gn̄a vicioꝝ. i. tres oꝛigines. Nec va
let hec argumētatio. Tres ſūt radices oim vicio=
rū: non ḡ vnica radix. qm̄ ille tres ad vnā reducū=
tur tanq̄ȝ ad ſuā cauſā Silr ſeptē ſunt capitalia vi
cia. et ita ſeptē oꝛigines vicioꝝ. ⁊ tn̄ vna eſt oꝛigo
quia oēs alie reducūtur ad vnā. ſ. ad ſupbiam vel
auariciā. Ex vtraqȝ em̄ naſcuntur oia alia pctā in
gn̄e. ¶ Silr reſpōdemus ad ſeq̄ns obiectum. qm̄
amoꝛ mūdanꝰ ⁊ timoꝛ mūdanꝰ ſunt due poꝛte moꝛ
tis. tn̄ vna eſt poꝛta: qꝛ vna reducit ad aliā. Quod
em̄ ſit timoꝛe amittēdi tꝑalia: ſit cupiditate tꝑali
um. ſilr qḋ ſit timoꝛe moꝛtis ſit cupiditate huiꝰ vi
te. Cupiditas autē eſt cauſa timoꝛis mundani.
¶ Cap. 2. vtrū omne pctm̄ ſit volūtariū.
Irca ſm capitulū querit vtruʒ oē pctm̄ ſit
voluntariuʒ. ¶ Pꝛobat ꝙ ſic. qm̄ oē pctm̄
eſt ex ꝯcupiſcētia vt dictū eſt. et ꝯcupiſcentia idē
eſt ꝙ pꝛaua volūtas: ergo om̄e pctm̄ eſt ex pꝛaua
voluntate: ergo oē pctm̄ eſt volūtariuʒ. ¶ Item
Aug. dicit. Oē pctm̄ adeo eſt voluntariū ꝙ ſi nō
eſt voluntariū nō eſt pctm̄. ¶ Itē ois motꝰ eſt na
turalis vel violentus vel volūtarius: ſed nullum
pctm̄ eſt motus violentus vel naturalis. ergo oē
pctm̄ cū ſit motus erit motus voluntariꝰ: ergo oē
pctm̄ eſt voluntariū. ¶ Itē Ariſt. dicit ꝙ virtus
eſt habitus volūtarius: ergo ois virtus eſt in vo=
luntate: ergo oē viciū eſt in volūtate: qꝛ cōtraria
ſunt nata in eadē vi ⁊ circa idē: ergo oē pctm̄ ē vo
luntariū. ¶ Itē rōne ꝓbatur ſic. volūtate hois
manēte in ſua bonitate ſine coꝛruptiōe malitie ni
chil eſt pctm̄. qḋ ꝓbatur ꝑ hoc ꝙ in terra pax hoī
bꝰ bōe volūtatis. ⁊ habita pace habētur oēs virtu
tes. et habita oī virtute nullum pctm̄ eſt in hoīe:
ergo voluntate hois exiſtēte bona nullū pctm̄ eſt
in hoīe. ergo omne pctm̄ aut eſt in volūtate aut ē
ex voluntate: ḡ oē pctm̄ eſt volūtariū. ¶ Cōtra.
Obicitur de illo q̇ coactus peccat. iſte coactꝰ fa=
cit hoc: ḡ inuitꝰ igit nō volūtarie facit hoc ⁊ pec=
cat. igit nō oē pctm̄ eſt volūtariū. ¶ Preterea: iſte
coactꝰ facit hoc et volūtas cogi nō pōt ergo facit
hoc nō volūtariꝰ: ergo pctm̄ eiꝰ nō eſt volūtariū.
¶ Itē demōſtret aliq̇s q̇ ignoꝛāter ꝯmittit ſymo
niam. ¶ Iſte ignoꝛant facit hoc: igit nō volunta
rie: qꝛ ſi ſciret nunq̄ȝ facere neqȝ vellet. qm̄ firmit
pꝛopoſuit ſe nunq̄ȝ peccare: ḡ iſte nullo modo vult
peccare ⁊ peccat ḡ eius pctm̄ eſt nō voluntariū.
¶ Itē btūs Aug. ḋt ꝙ hoc qḋ ipe pꝛiꝰ dixerat ꝙ
oē pctm̄ adeo ē volūtariū ꝙ ſi nō ē volūtariū nō ē
pctm̄ Intelligit de actuali pctō ade qm̄ illḋ pctm̄
fuit volūtariū tm̄. qm̄ nō ꝓceſſit ab aliq̄ īfirmitate
impellēte igit pctā q̄ȝmodo ꝓcedūt ex aliq̄ infirmi
tate nō ſūt volūtaria igit non oē pctm̄ eſt volūta
rium. ¶ Preterea obicit de oꝛiginali pctō qḋ nō
eſt voluntariū. quoniā non ꝓcedit a volūtate cuʒ
puer nō habeat motum li. ar. ¶ Solutio. Conce
dimus ꝙ oē peccatū eſt voluntariū rōnibꝰ pꝛedi=

Marginal notes (right column): Auguſtinꝰ — Ad tertiū. — Hec nō vʒ. — Ad aliud. — Q̄ſtio huius capituli. Ar ꝙ ſic. — Secūdo ꝑ auguſtinū. Tertio. — Quarto ꝑ ariſtotelem — Q̄nto rōe ar — In oppm̄. — Secundo. — Tertio. — Quarto ꝑ auguſtinū. — Quinto de oꝛiginali ar — Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

Ad pͥmū. ctis Ad pͥmo igiť obiectū dicim⁹ φ hec argumē tatio nō valet. Jſte coact⁹ facit hoc:nō igiť volū
Duplex voluntas. tari⁹. Et eñi duplex volūtas.ſ. abſoluta ⁊ collati ua ſiue determinata. volūtas abſoluta eſt qua ali
Abſoluta. qs vult aliqd ꝓpť ſe ſine collatiōe ad aliď. Uolū
Collatiua. tas collatiua ſiue determinata eſt qua aliqs vult aliqd nō ꝯſideratiōe ſui:ſʒ ꝯſideratiōe alicui⁹ cau
Falſa ꝯñʒ. ſe ipellentis. Eſt ğ in pdicta argumentatiōe falla tia ꝯñtis.ſ. ab inferiori ad ſupius negādo. qm̄ ne gat vtrūqʒ cū deberet negare volūtatē abſolutā tantū:qꝛ bñ ſequiť. Si aliqs facit aliqud coactus non facit illud volūtate abſoluta:ſʒ facit illud vo
Ariſtoteles. luntate determinata. Sicut ei dicit Ariſt. Tales
Ad ſecūdū actiones voluntarie ſunt dū fiunt. ¶ Ad ſcđm di cim⁹ φ volūtas non pōt cogi coactione ſufficiēti.
Ad tertiū. pōt tñ cogi coactiōe efficiēti. ¶ Ad tertiū dicim⁹ φ hec argumētatio nō valet Jſte facit hoc ignorā ter nō ğ volūtarie. qm̄ ille q̄ ignorant ꝯmittit vult facere hoc ſed nō vult volūtate vniuerſali:qꝛ non
Hec eſt duplex. vult hoc inıͥuſtū ē ſymonia vľ iniuſtū eſt pctm̄. Sʒ vult hoc iniuſtū videtur ſibi vtile:⁊ hec eſt duplex Jſte nullo modo vult peccare. Si res hui⁹ verbi
Ad quartū tranſit in actū ſingatū per infinitū pure falſa eſt. ſi in actum cū deformitate vera. ¶ Ad aliud dici mus φ Auguſtin⁹ intelligit de pͥmo pctō ade il lud quod diciť. Omne pctm̄. ⁊c. ⁊ diciť oē pecca
Quō pctm̄ ade aſrē voluntariū ꝑ noſtra. tum.i.oīm pctm̄:qꝛ oēs peccamus in illo. et illud re vera pctm̄ pure fuit volūtariū qm̄ adā nō habe bat aliquā īfirmitatē q̄ ipelleret ipm ad peccādū. Sed pctā q̄ modo facim⁹ nō ſunt pure volūtaria: quia ſūt ex īfirmitate. vt dꝛ i Geñ. ꝓni ſūt ſenſus
Paulus. hoīs ab adoleſcētia ſua i malū. vñ. dt Apłs. Qď
Ad aliď q̄ mō originale eſt voluntarium. nolo hoc ago. et dñs in Geñ. Nō pmanebit ſpūs meus in hoīe ineternū:qꝛ caro eſt. ¶ De pctō ori ginali dicim⁹ ſicut dicit Aug. φ nō eſt volūtariū voluntate admota: ſed voluntate amota.

¶ Capitulū tertiū ꝯtinet tres queſtiones.

Circa tertiū capitulū qriť de fine actōis qď capitulū diuidiť i duo. Pͥo iueſti gabiť de corpalib⁹ actiōib⁹ qs finis iformet eas vľ defomet. Scđo de ſpūalib⁹
Pͥa qſtio actiōibus. ¶ Pͥmo qrıtur qd ſit ille finis ꝓpter
Af φ null⁹ ſit finis pcti quem actio dꝛ mala ſiue ꝯtra legē dei. Uidetur φ ſola carētia finis debiti ſit actio mala:qꝛ dt Apłs Siue māducatis ſiue bibitis oīa in głiaʒ dei faci te. Hoc eſt pceptū apłi. ğ tenemur facere qcqd fa cimus ad głiam dei:ğ ſi nō facim⁹ peccauim⁹ mor taliter : ğ ſola carētia debiti finis facit actionē eē
Jn oppm̄. pctm̄. ¶ Tñ ſancti implēt hoc pceptū apłi: ergo qcqd faciūt faciūt ad głam dei:ſed faciūt pctā ve nialia:ergo pctā venialia fiunt ad głiam dei. qď
Solutio aliquorum. pꝫ eſſe faſū. ¶ Propť hoc dꝛ φ auctoritas apłi intelligēda eſt negatiue ſic.i. nichil faciam⁹ ꝯtra
ꝯtra hoc af gloriā dei. Sʒ hoc nichil eſt. qm̄ ſm hoc dormiēs poteſt implere hoc pceptū ⁊ ſimiliter ille q̄ eſt in mortali qñqʒ impleret illud qñ ſcʒ nichil facit cō
Alia opīo. tra głiam dei. ¶ Jdeo dicūt quidā φ nō eſt pcece
ꝯtra hāc af ptum ſed ꝯſilium. Sed ꝯtra. Nos tenemur ad mo tus virtutū formatos. vt pbatū eſt in. iiij.ca. ſu peri⁹:ğ tenemur ad motus tēperātie formatos:ğ tenemur tēperate comedere et ad głiam dei. Ea dem ratione tenemur bibere ad głiam dei.eadeʒ ratione tenemur oīa bona facere ad głiam dei. igi tur qď dt Apłus eſt pceptū non ꝯſiliū ¶ Jtē om
Secundo. nes mot⁹ deformes ſūt in ꝓhibitiōe:ğ eadē ratio ne oēs motus formati ſunt in pcepto. Sʒ oēs ta les ⁊ ſoli ꝯtinenť in illo verbo apłi:igiť illud ē pre ceptū ⁊ nō conſiliū. ¶ Jtē Aug. dicit φ oē pctm̄
Tertio per auguſtinū. eſt ex fomite q̄ eſt ꝓnitas ad malū igiť eadē ratio ne ſi ꝓnitas ad bonū ſit in hoīe oīa bōa opa eius procedūt ex illa ꝓnitate. ⁊ ita in habente caritatē oīa opa eius erūt ex caritate. Sed ad oīa opa ca ritatis teneť quilibʒ. ğ qlibet teneť oīa bona face re ex caritate:⁊ ita in głiaʒ dei. igiť qď dicit apłs eſt preceptū non cōſiliū. ¶ Cōtra. Sic ita φ iſte
Cōtra iſtas rōnes af. negocieť tm̄ hac intentione vt ſubuenıͥet filios. Conſtat φ ille non peccaret: qa nō habet malam intentionē nec actio ei⁹ eſt mala in ſe nec in colla tione ad talē finē. imo bona eſt ⁊ vtilis talis actio igiť ille teneť nō oē op⁹ bonū facere ex caritate nec ꝓpter głiam dei. ergo qď dicit apłs eſt ꝯſiliū
Solutio. non pceptū. ¶ Solutio. Dicim⁹ φ eſt pceptū. ⁊ intelligiť affirmatiue:⁊ cōcedim⁹ φ tenemur mā ducare et bibere ex caritate pro loco et tpe. vt qñ ſumus in apprehēſione q̄ naturaliter gñatiua eſt motus caritatꝫ nō tñ peccam⁹ ſi qñqʒ bibim⁹ aut comedim⁹ ⁊ nō ex caritate: qꝛ nō tenemur ad hoc vt ſemꝑ bonā actionē referam⁹ ad finē debitū:ad deum ſcilʒ niſi pro tpe ⁊ loco vt patebit inferius.
Hec argumētatio nō valet. ¶ Pꝫ igiť φ hec argumētatio nō valet. Tene mur bibere ⁊ omnia facere ad głiam dei. ğ ſi nō fa cimus p eccauim⁹ mortaliter. ¶ Ad ſm dicim⁹ φ
Ad ſcđm. illud qď dicit apłs intelligiť de opibus bonis tm̄ vñ nō valet hec obiectio vel obiectū de venialib⁹
Ad aliud. ¶ Qꝫ obicitur φ oē malū opus eſt ex fomite. ⁊c. Dicimus φ argumētatio non valet. qm̄ paucıora exiguntur ad op⁹ viciȷ ꝗ ad opus virtutis. Sola enim apprehēſio mali ſufficit ad hoc φ moueatur ad malū. Sed ad hoc φ moueatur hō ad bonū exi gitur apprehēſio finis ⁊ circūſtantiarū ⁊ collatio ad finē et hmōi multa. Et inde eſt φ nō valet hec argumētatio. Apprehēſio etiā finis multiplex ē. qm̄ poſſū apprehēdere deū vt bñficū pure. et hec apprehēſio mouet me ad motū dilectiōis natura lis. Jtē poſſū apprehēdere vt ſummū bonū ⁊ pͥ cipium bonoꝝ:et talis apprehenſio in habēte ca ritatē generat motū caritatis. Quilibet autē ap prehenſio mali ſufficit ad mouendum ad malum. et ideo non valet predicta argumentatio.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Item queriť de illis q̄ conſtituūt ſibi du os ꝓ bi gſa. Ponať φ aliquis ſurgat ad matutinas ꝓpter deū et ꝓpter nūmos: qui nō ſurgeret niſi ſperaret ſe nūmos habiturū. qritur vtrū talis actio pōt eē meritoria
Af φ non. ¶ Probatio φ nō. qm̄ depto nūmo non ſurgeret poſito nūmo ſurgit:igř pͥcipaliť ſurgit ꝓpter nū mos:nō ğ pͥcipaliť ꝓpť deū. Sʒ ipoſſibile φ ali cui⁹ actio ſit meritoria niſi pͥcipaliť fiat ꝓpť deū
Secundo. ğ ipoſſibile ē φ talis actio meritoria ſit ¶ Jtē iſte ſurgit ꝓpť nūmos ⁊ ꝓpť deū:ğ vult ſeruire deo ⁊ māmone. Sʒ nēo pōt duob⁹ dñis ſeruire:ğ nō ſer uit deo nec māmone:ğ nō ſeruit deo:ğ actio eius
Tertio. non pōt eē meritoria. ¶ Jtē ſurgit ad matutinas

Ayuntamiento de Madrid

propter nūmos:ꝗ ſurgit ex cupiditate. Sꝫ īpoſſi=
bile ꝙ actio q̄ eſt ex cupiditate ſit meritoꝛia:ergo
[Quarto.] illa actio nō pōt eſſe meritoꝛia. ¶ Itē ſurgere ad
matutīas eſt res ſpūalis ꝛ eſt res īpꝛeciabilis et
ſurgit ad matutinas ꝓpter nūmos:ꝗ rem īpꝛecia
bilem ponit ſub p̄cio:ꝗ ei⁹ actio eſt ſymonia:ꝗ nō
[In oppoſitū.] pōt eē meritoꝛia. ¶ Sed ꝯtra. Iſte ſurgit ad ma=
tutinas vt nūmos habeat ex q̄bus ꝑ elemoſinarū
largitionē ſeruiat deo vt ꝑ ſeruitiū ſuū habeat vitā
eternā:ꝗ pꝛincipalit̄ ſurgit vt habeat vitā eternā
Non ꝗ pꝛo cupiditate ꝗ nichil impedit quin actio
illa poſſit eſſe meritoꝛia vt ptꝫ in exemplo ꝓpheti
co. mulier egrotans ex conſtipatione egritudine
compulſa ad deſiderandū vitaꝫ eternā cogitauit
ꝙ non poſſit habere vitā eternā niſi ſeruiret deo:
nec poterat ſeruire deo niſi ſana ꝛ niſi laxaret ven
treꝫ:ideo voluit emere olera. ideo voluit ire ad fo
rum. hec eſt analoſis. i. recta ſolutio. Oēs eni ſe=
quentes actiōes reſoluunt̄ in pꝛimā. voluit ire ad
foꝛum ꝓpter olera vt laxaret ventrem vt fieret ſa
na:vt ſeruiret deo:vt habeat btitudinem. Ex hoc
ptꝫ ꝙ oēs ille actiōes ſint bone cū illa ſit bona in
quā reſoluunt̄. ea ratione volūtas qua iſte hō vo=
luit ſurgere ad matutinas ꝓpter nūmū fuit bona:
quia reſolubilis eſt in pꝛimā voluntatē bonaꝫ qua
[Secundo.] voluit habere btitudinē. ¶ Pꝛeterea. iſte ſurgit ad
matutinas vt habeat nūmos q̄ ei debent̄:ꝗ ſurgit
ad matutinas vt habeat qđ ei debet̄:ergo nō pec
[Euaſio.] cat. In hoc foꝛte dicet ꝙ nō ē ſimile. qꝛ̄ ire ad fo=
rum ꝓpter olera eſt actio coꝛꝑalis. ſurgere ad ma
tutinas eſt actio ſpūalis : et ideo nō licet ſurgere
[ꝯtra hoc ar.] ad matutinas ꝓpter nūmos:qꝛ eſt ſymonia. Con
tra. Hoc pōt facere quilibet tā ſtultus q̄ ſapiens
clericus et laycus. ſicut ire ad eccleſiā: ꝗ nec hoc
eſt ſpūale nec annexū ſpūali: ergo ſurgere ad ma
[Solutio.] tutinas ꝓpter nūmos nō ē ſymoniacū. ¶ Quod
concedimus hac ratione. Uñ dicim⁹ ꝙ ſurgit ad
matutinas vt habeat nūmos ꝛ inde faciat elemo
ſinam vt ſic acquirat vitā eternaꝫ. Oēs hmōi vo
luntates poſſunt eſſe meritoꝛie ſi ſint ex caritate.
[Finis ſub fine.] qꝛ̄ licꝫ ponere tp̄alē finē ſub fine ſpūali. Si ꝗ po
nat tp̄alē finē vltimuꝫ īpoſſibile eſt ꝙ talis actio
[Auguſtin⁹.] ſit meritoꝛia. vñ Aug. Qui ſurgit ad matutinas
pꝛopter nūmos ponēdo duos fines vltimos actio
[Dictū ſapientis ſic intelligitur.] demeritoꝛia eſt. qꝛ ex cupiditate eſt. De talib⁹ di
ctum ē in eccſ. ve ingredientib⁹ terrā duab⁹ vijs Si
autē aliqs vult ſurgere ad matutinas vt oret ꝛ lau
det deū ꝓpter nūmos. Hec volūtas vel actio nō
pōt eē niſi ſymoniaca ad quēcūq; finē referat̄. qꝛ̄
oꝛare vl' laudare deū ē res ſpūalis ꝛ īpꝛeciabilis.
ſicut volūtas qua ep̄us vult dare pꝛebendā ꝓpter
nummos eſt ſymoniaca. licet inde nō velit hr̄e nū
mos niſi vt faciat eccleſiam pꝛopter deum.

¶ Tertia queſtio tertij capituli.

Item querit̄ vtrū ex vno motu caritatis
infoꝛment̄ plura ſeqntia verbi grā. Po=
nat̄ ꝙ aliqs ꝓponat ex caritate ſe dare
decē nūmos ꝛ pꝛimū det ex caritate: et
alios det ſucceſſiue ita tñ ꝙ tūc nō cogitat actu de
deo. ¶ Querit̄ vtrū ſcđa datio vl' t̄tia ſit merito=
[Ar ꝙ ſic.] ria. ꝓbat̄ ꝙ ſic:qꝛ ꝓcedit ex caritate qꝛ ex ꝓpoſito
[Euaſio.] pꝛimo:ꝗ eſt meritoꝛia. Si dt̄ ꝙ non eſt meritoꝛia:
quia nō refert̄ actualr̄ ad deū. cōtra. Qñ iſte dat [ꝯtra quā ar.]
elemoſinā ꝓpter deū pꝛi⁹ mouet̄ ī deū actu. poſt=
ea cogitat de datione elemoſine et de elemoſina
actu:ꝛ tūc nō cogitat actu de deo qꝛ̄ nō poſſum⁹
cogitare plura actu:et tñ illa datio elemoſine eſt
meritoꝛia:ꝗ ad hoc ꝙ aliq̄ actio ſit meritoꝛia non
opꝫ ꝙ agens cogitet de deo actu. ꝛ ideo nō opꝫ ꝙ
referat actu illā actionē ad deū ad hoc ꝙ ſit meri
toꝛia. Si dt̄ ꝙ ſit meritoꝛia. ¶ Contra. Ceſſante [In oppoſitū.]
cauſa ceſſat effect⁹. Sꝫ ceſſauit īperiū caritat̄:ꝗ
illa actio nō ē ex īperio caritat̄:ꝗ nō ē meritoꝛia.
¶ Solutio. Notādū ꝙ caritas mouet v̄tutē moti [Solutio.]
uam q̄ eſt in aīa. Uirt⁹ aūt motiua q̄ eſt in aīa ſcꝫ [Uirt⁹ motiua quid eſt.]
vis cōcupiſcibilis vel iraſcibilis mouet virtutem
motiuā īperatiuā q̄ eſt ī coꝛpe. Illa aūt mouet la
certos ꝛ neruos. ꝛ ſic fit mot⁹ voluntarie q̄ q̄diu
durat ex eodē imperio meritoꝛi⁹ eſt. qꝛ ꝓcedit ex
impio caritatis p̄ſentis ſiue ex īperio cōcomitāte
ſiue p̄eūte. Oēs igit̄ actiōes ſiue datiōes tā ſcđa
q̄ tertia ꝛ ſic de alijs meritoꝛie ſūt ex quo ſunt ex
imperio caritat̄. lꝫ illud īperiū p̄ceſſerit. Nec hꝫ
locū in volūtarijs vl' etiā ī cauſis efficiētib⁹ regu
la illa. Ceſſāte cā ceſſat effect⁹. tñ ꝯcedim⁹ hanc.
Illa ſcđa actio vl' tertia actualiter refert̄ ad deū:
nō actu ipſi⁹ caritatis actualit̄ ꝑcipiēte: ſed actu
qui tūc exercet̄ q̄ ex impio caritat̄ p̄cedētis mo=
uet̄ ad finē caritat̄. Uerū ē igit̄ ꝙ q̄diu hō mouet̄
ex īperio caritat̄ p̄ſentis tali motu mouet̄. lꝫ illđ
imperiū nō ſit actualiter Sꝫ ſi remouet̄ īperiū ca
ritatis tūc opꝫ aliđ venire īperiū ad hoc ꝙ actio=
nes ſeqntes ſint meritoꝛie. vt ſi aliqs mouetur ex
īperio caritat̄ vſq; ad eccliaꝫ btī Stephani. Iſte
mot⁹ eſt meritoꝛi⁹ ſm̄ q̄libet ſui partē. qꝛ̄ eſt ex
impio caritatis q̄ eſt p̄ſentialiter ī ſubiecto licꝫ il
lud īperiū pꝛeceſſerit ꝛ nō ſit. ꝛ lꝫ iſte q̄ mouet̄ mo
ueat̄ in aliud q̄ in deū. dū tñ nō cadat interī a ca= [Nota diligenter.]
ritate Si eñ caderet a caritate null⁹ motus eēt ei
meritoꝛi⁹ Si aūt reuocat̄ illud īperiū ita vt ceſſet
motus ille ꝛ poſtea incipiat ali⁹ mot⁹ tūc opꝫ ad=
uenire nouū īperiū caritatis ad hoc ꝙ ille ali⁹ mo
tus ſit meritoꝛi⁹. ¶ Itē ponat̄ ꝙ aliqs vouerit ex [cōfirmatio opinionis.]
caritate ſe iturꝫ ad ſctm̄ Jacobū ſed accelerat iter
ſuū ex naturali pietate vt ibi videat frēm ſuū quē
diu non vidit. inde ſic. Illa actio qua ille vadit ad
ſanctū Jacobū aut ē meritoꝛia aut nō. ꝓbatio ꝙ
eſt meritoꝛia:qꝛ eſt ex imperio caritatis. qꝛ̄ natu
ralis pietas nō excludit caritatē. ꝗ eſt meritoꝛia.
¶ Contra. Qꝛ ille modo it nō eſt ex caritate. qꝛ̄ [Cōtra hāc rōnem ar.]
naturali pietate accelerat iter ſuū nō ex caritate:
ꝗ nō ex caritate it modo ꝗ nō ē ei meritoꝛiū ire mo
do ad ſctm̄ Jacobū. ꝗ hec actio nō eſt modo ei me
ritoꝛia. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ hec argumentatio [Solutio]
nō valet Nichil ē meritoꝛiū qđ nō ſit ex caritate.
ſꝫ ꝙ modo it ad ſctm̄ iacobū nō ē ex caritate:ꝗ nō [Falla figure dictiōis.]
eſt ei meritoꝛiū. ꝛ eſt ibi ꝯmutatio p̄dicamēti. Qꝛ
eñ it eſt ex caritate. ꝙ tā cito it non eſt tñ ex cari
tate:ſꝫ ex caritate ꝛ naturali pietate Siliꝛ nō valet
hec argumētatio. ꝙ iſte modo it ad ſctm̄ Jacobuꝫ
non eſt ex caritate:ꝗ nō eſt ei meritoꝛiū Et eſt fal [Falla ꝯñtis]
latia ſecundū conſequens. qꝛ̄ eſſe meritoꝛium eſt
ſuperius ad eſſe ex caritate. Illud enim quod par
tim eſt ex caritate partim ex naturali pietate me

Ayuntamiento de Madrid

ritoꝛium eſt. vt q̄ ille modo vadit ad ſanctū Jacobum nec eſt ex caritate nec ex naturali pietate: ſed ex illis duobus.

¶ Quartū capitulū de fine actionis. continet quattuoꝛ queſtiones.

Conſequenter dicendū eſt de ſpūalibus actiōibus quō infoꝛmātur vel defoꝛmātur a ſuo fine. ¶ Et pꝛio vtrū talis actio defoꝛmet a fine cupiditatis. videt q̄ nō. (Pꝛima q̄o. Af q̄ nō p apoſtolum.) qm̄ apl'us dicit. Siue p ꝟitatē ſiue per occaſionē annūcietur xp̄s in hoc gaudeo: ſʒ ⁊ gaudebo. Ex hoc apl's gaudebat ſi xp̄s annūciabat p occaſionem. Sed hoc eſt xp̄m annūciari ꝓpter lucrū tēpoꝛale: ergo apl'us gaudebat ſi xp̄s annūciabat ꝓpter lucrū tēpoꝛale: ergo finis cupiditatis non depꝛauat actionē. qd̄ ptʒ eſſe falſū. (In oppm̄.) Illa em̄ actio ſymoniaca ē et ibi ponit impꝛeciabile ſub pꝛecio: igit illa actio eſt moꝛtale pctm̄. ¶ Solutio. (Solutio.) Apoſtolus gaudebat nō de eo q̄ xp̄s annūciabat per occaſionē: ſed de cōſequēti ſcʒ de ꝓfectu audientiū qui inde pꝛoueniebat. ſicut dicit btūs Jaco. Oē gaudiū exiſtimate fratres cū in varios tēptatiōibus incideritis. Ibi dicit gloſa. (Gloſa.) In variis tēptatiōib⁹.i. in variis cōcupiſcētijs. Cōſtat autē q̄ btūs Jaco. nō docebat eos gaudere de ꝓpꝛijs motibus cōcupiſcētie ꝓpter ſe: ſed ꝓpt ꝯſis.ſ. ꝓpter victoꝛiā q̄ inde ſequit. Unde apl'us nō dixit de hoc gaudebo: ſed in hoc gaudebo.i. in ꝓfectu (Aliter poteſt dici.) hmōi qui ꝓuenit ex hoc vel pōt dici q̄ apl's gaudebat de paſſione nō de actiōe gaudebat enim ex eo q̄ xp̄s annūciabat.i. manifeſtabat. licet occaſione illius qui p̄dicabat ex cupiditate. ¶ Si q̄s (Scd̄ʒ aliq̄s) tn̄ vellet dicere q̄ annūciat et annunciatur idē ſignificant ſicut laudat ⁊ laudat. nulla hec ſolutio vltima. Sed nō opʒ hoc dici qm̄ manifeſtatio paſſio eſt ꝓlatio vocū quib⁹ expꝛimitur bonitas xp̄i. Scd̄m hanc ſolutionē cum dr̄ chꝛiſtus annūciat per occaſionē ab iſto. Hec determinatio p occaſionē determinat verbū nō rōne paſſionis: ſed ratione actiōis.i. nō ſcd̄m habitudinē quam habet ad noīatiuum: ſed quā habet ad ablatiuum.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Secūdo querit. vtrū actio p̄dicatiōis deformet a bono fine. qd̄ ꝓbat. poſito q̄ ille pauper nō habeat vnde ſuſtētet ⁊ velit ſuſtētari: ⁊ ex hac volūtate pꝛedicat ad hoc vt ex pꝛedicatione ſua habeat vnde ſuſtētet. querit vtrū illa actio ſit pctm̄. Si dr̄ q̄ ſit peccatū. (Af q̄ non.) Cōtra. Hec p̄dicatio actio nō ꝓcedit ex mala arboꝛe ſiue ex radice. qm̄ volūtas qua ille vult ſuſtētari eſt bona. nec refert ad malū finē. qm̄ bonum eſt ei ſuſtentari: ergo hec actio nō eſt mala. (Secundo.) ¶ Pꝛeterea. ille laboꝛādo in vinea vel i agro materiali cauſa lucri tēpoꝛalis vel vt inde ſuſtentet nō peccat. Talis ḡ finis nō defoꝛmat talē actionem: ergo nec illā. cū em̄ nō ſit mala nō facit malum. (Euaſio.) Si foꝛte dicit q̄ licet ille finis in ſe ſit bon⁹: tamē eſt indebitus reſpectu talis actionis. videt (Ꝯtra quā af) potius cōtrariū. qm̄ ei qui pꝛedicat debātur tempoꝛalia. Ūn̄ apoſtol⁹. Si nos vobis ſeminauim⁹ (Ad idem.) ſpiritualia. ⁊c̄. Et iterū. Cōmunicet aūt is q̄ cathezizatur ei qui ſe cathezizat in omnibus bonis

Et p̄s. Sumite pſalmū ⁊ date tympanū. Et in eccleſia. In diuiſione ſoꝛtis da ⁊ accipe. Et apoſtolus. Nō alligabis os bouis triturātis. Sic ḡ pꝛedicatoꝛi debet ſuſtētatio vite: ergo ſuſtātatio vite nō eſt finis indebit⁹ reſpectu pꝛedicatiōis: qm̄ ei debet. ¶ Pꝛeterea neceſſitas non hʒ legē. neceſſariū eſt iſti vt ſuſtētet et non hʒ vnde. Sit ita Neceſſitas aūt facit de eo qd̄ alias eēt pctm̄ moꝛtale q̄ non ſit pctm̄. ¶ Itē aliq̄s pōt abſtinere a pctō tantū cauſa vitādi penā tēpoꝛalē: ⁊ ſic abſtinendo nō peccat. Eadē rōne aliq̄s pōt abſtinere a malo cauſa habendi aliqd̄ bonū tp̄ale tantū nō peccādo. Siīr pōt facere bonū cauſa adipiſcēdi bonū tēpoꝛale tm̄ nō peccādo: ḡ aliq̄s pōt dare elemoſinā cauſa adipiſcēdi bonū tp̄ale tm̄ non peccādo. Eadē rōne pōt p̄dicare cauſa adipiſcendi bonū tēpoꝛale nō peccādo. ¶ Cōtra. Eſt mercēnarius: qꝛ tantū pꝛo lucro tēpoꝛali p̄dicat: ḡ ē ꝑmittēdus. Sed ꝑmiſſio nō habet locū niſi vbi ē pctm̄ ergo ibi eſt pctm̄. ¶ Pꝛeterea. Ille venit hac actiōe ꝯtra hoc p̄ceptū. gratis accipiſtiʒ gratis date. ḡ hec actio eſt pctm̄. ¶ Itē iſte ꝓpinat verbū dei cauſa tp̄alis emolumenti: ergo vendit ſpūale vt habeat tēpoꝛale: ergo cōmittit ſimoniam. ergo peccat moꝛtaliter. ¶ Itē aut debemus māducare vt euāgelizem⁹: nō euāgelizare vt māducem⁹. Sed ille euāgelizat vt māducet: ḡ peccat. ¶ Pꝛeterea. ſi aliq̄s pꝛebendā daret ꝓpter nūmos qb⁹ ſe ſuſtētaret peccaret moꝛtaliter: qa faceret ſimoniā. Eadē rōne. iſte cōmittit ſimoniam. qui pꝛedicat vt habeat vnde ſuſtētet. ¶ Qd̄ cōcedimus. qm̄ p̄dicatio/conſecratio/oꝛatio act⁹ baptizādi: ⁊ hmōi ſūt opa pꝛiuilegiata ⁊ ſpūalia ⁊ de re ſpūali. de qb⁹ pꝛecipit. gratis accepiſtis gratis date. ⁊ ideo nō poſſūt fieri cauſa lucri tp̄alis. ¶ Ad pꝛimū dicim⁹ q̄ p̄dicatio qua ille p̄dicat vt ſuſtētetur duplicē hʒ radicē ſiue duplicē arboꝛē vnde naſcitur. Pꝛima radix eſt volūtas qua vult ſuſtētari ſimplr̄: q̄ bona eſt. Scd̄a radix ē volūtas q̄ naſcitur ex p̄dicta volūtate ⁊ libero arbitrio. ſ. volūtas qua vult p̄dicare vt ſuſtētet. ⁊ hec volūtas ē mala ⁊ ſimoniaca. ⁊ ex hac tanq̄ ex mala arboꝛe ꝓcedit pꝛauus actus p̄dicādi ſimoniacus q̄ malus eſt. qm̄ ponit īpꝛeciabile ſub pꝛecio: ⁊ ita contēnit donū dei ⁊ deū in ſuo dono. ¶ Ad ſcd̄m dicim⁹ q̄ nō eſt ſimile de foſſiōe in vinea vel in agro ⁊ de p̄dicatione qm̄ foſſio eſt actio coꝛpalis: et ideo bene cadit ſub pꝛecio tēpoꝛali. ¶ Ad tertiū dicim⁹ q̄ ſuſtētatio tp̄alis nō eſt finis debitus pꝛedicationi: ſed eſt res debita p̄dicatiōi. nō res quā debet acq̄rere ex p̄dicatione: ſed res quā meret ex p̄dicatiōe. vn̄ apl'us. Qui arat in ſpe debet arare.i. q̄ pꝛedicat dʒ pꝛedicare in ſpe habendi neceſſaria. non tn̄ pꝛo ſpe habendi illa. vn̄ dn̄s in euāgelio. Dignus eſt oparius mercede ſua vel cibo ſuo. ¶ Ad quartū dicim⁹ q̄ quedā ſunt ꝓhibita: qꝛ mala et quedā mala: qꝛ ꝓhibita. In ſcd̄o genere neceſſitas excuſare pōt. Unde neceſſitas excuſauit dauid qm̄ comedit panes ꝓpoſitionis. qm̄ comedere tales panes nō eſt malū in ſe: ſed qꝛ ꝓhibitū. Similiter diſcipuli excuſant p neceſſitatē qua cōfricabant ſpicas ⁊ comedebant. Sed

(Margin, right column: Pſalmiſta. In eccleſ. Paulus. Tertio. Quarto. In oppm̄. Secundo. Tertio. Quarto. Quinto. Solutio. Ad pꝛimū. Duplex radix actus. Ad ſecūdū Ad tertium Ad quartū)

Ayuntamiento de Madrid

vbi eſt ali⁹ malū in ſe:neceſſitas excuſare nō pōt
Unde cū velle p̄dicare pꝛopt̄ tēpoꝛale ſit malū in
Ad vltimū. ſe:neceſſitas in hoc caſu excuſare non pōt ❡ Ad
vltimū dicim⁹ ꝙ hec argumētatio nō valet. Ali-
quis pōt dare elemoſinā cauſa adipiſcēdi bonū
tēpoꝛale nō peccādo:ergo eadē rōne p̄dicare qm̄
elemoſinā dare eſt res coꝛpalis ⁊ actio coꝛpalis
⁊ de re coꝛpali. ⁊ ideo pōt fieri ꝓ re tpali ſine pec
cato. ⁊ ideo nō eſt ſimile qᵭ inducitur pꝛo ſimili.

❡ Tertia queſtio huius capituli.

TErtio querit̄ vtrū actio p̄dicādi ſit pctō
Arḡ ꝙ ſic ꝑ glosam. ri moꝛtale pctm̄. qᵭ videt̄. qm̄ ſuꝑ illum
locū ps. peccatoꝛi dixit deus. quare tu
enarras iuſticias meas. dicit gloſa. Nō
debet laudare cui obuiat cōſciētia:ḡ talis nō de-
Secundo. bet laudare ſiue pꝛedicare: ergo peccat. ❡ Pꝛe-
terea. mercēnario obuiat cōſciētia:igit̄ mercēna
rius nō debet pꝛedicare. igit̄ ꝓhibendus eſt a p̄-
Tertio per aliā gloſam dicatione:nō igit̄ tollerādus. ❡ Itē ſuꝑ illud. et
aſſumis teſtamētū meū ꝑ os tuū. dicit gloſa. per
os tuū pollutū:igit̄ talis pꝛofert verbū dn̄i ꝑ os
ſuū pollutū. ⁊ ita polluit nomē dn̄i ꝙtū in ſe eſt:
ergo peccat moꝛtaliter. igit̄ eſt ꝓhibend⁹ nō ergo
tollerādus. et ita mercēnarii nō ſunt tollerandi.
Quarto. ❡ Itē pꝛedicare/cōficere/ſūt opa pꝛiuilegiata:
igitur ſicut peccat aliqs moꝛtaliter ꝯficiēdo ſi ei
obuiat cōſcia. ita p̄dicādo. ⁊ ita mercēnarius p̄di
cādo peccat: ⁊ ideo eſt ꝓhibendus: ⁊ ita vt pꝛius
Quinto ꝑ vnā gloſam ❡ Itē ſuꝑ illū locū. Nō eſt ſpecioſa laus. ⁊c̄. di-
cit gloſa. Nō eſt ſpecioſa:qꝛ nō eſt miſſus. Sed ſi
nō eſt miſſus peccat pꝛedicando. qm̄ apl̄us dicit.
Quō pꝛedicabūt niſi mittātur? ⁊ ita mercēnari⁹
Sexto. peccat. ⁊ inde vt pꝛius. ❡ Itē apl̄us dicit. Caſti
go coꝛpus meū ⁊ in ſer. re. ne foꝛte ⁊c̄. gloſa. Non
dicit cū aliis legerim. Sed dicit. ne foꝛte cū aliis
pꝛedicauerim. Ex hoc videt̄ ꝙ ille q̄ non caſtigat
coꝛpus ſuū poteſt aliis legere: ſed nō pꝛedicare.
In oppm̄ Triplex p̄dicatoꝛ. ⁊ ita mercēnarius nō pōt p̄dicare vt pꝛi⁹. ❡ Con
tra. Suꝑ epiſtolam ad philippē. diſtingūtur tria
genera pꝛedicatoꝝ. ſ. paſtoꝛes/mercēnarii/fures
Paſtoꝛes ſūt amplectēdi. mercēnarii tollerādi.
fures eiciendi. ergo mercēnarii ſūt tollerādi ⁊ nō
Dn̄s in euāgelio. eiciendi. qᵭ pꝛobat̄ per hoc qᵭ dicit dn̄s in euā-
gelio cū diſcipuli dixiſſent ei. Dn̄e vidim⁹ quēdā
in noīe tuo demonia eiciētē:ſed nō ſeqtur nos. et
ideo ꝓhibuimus eū. dixit eis dn̄s. Nolite ꝓhibe
re. qm̄ qui me p̄dicat non male loquit̄ de me. Qui
Gloſa. nō eſt cōtra nos pꝛo nobis eſt. ⁊ dicit glo. Null⁹
eſt arcendus a bono qᵭ habet: ſed ꝓmouēdus ad
Solutio. bonū qᵭ nō habet. ❡ Solutio. Mercēnarius ē
Ad pꝛimū. tollerādus ꝓpter fructū p̄dicationis. ❡ Ad illᵭ
qᵭ obicit̄. Pctōꝛi dixit de⁹ ⁊c̄. dicimus intelligen
dum de manifeſtis ſiue notoꝛiis pctōꝛib⁹ quoꝝ
p̄dicatio gn̄aret ſcandalū. vt ſi habeat foꝛnicariā
aperte ⁊ hoꝛtet̄ cōtinentiā peccat moꝛtaliter qm̄
generat ſcādalū. ⁊ ideo ꝓhibendū eſt ne talis p̄-
Illud poſt oppm̄ ſoluitur dupl̄r. dicet. ❡ Qᵭ aūt dicit dn̄s. Nolite ꝓhibere: du-
pliciter ſoluitur vl̄ qꝛ occultū erat eis ꝓpter quē
finē p̄dicabat ille. vel qꝛ p̄dicabat bono fine. licet
Ad aliud. illi neſcirent. ❡ Ad illud qᵭ dꝛ ꝓhibetur lauda-
re cui obuiat cōſcia. Dicimus intelligēdū de illo
cui⁹ pctm̄ eſt notoꝛiū. qm̄ duplex cōſcia peccati ⁊
pꝛedicandi obuiat. qm̄ ꝯſcia dictat ſibi ꝙ nō debet
pꝛedicare:qꝛ ſcādalizat. ❡ Ad aliud dicimus ꝙ Ad aliud.
hec argumētatio nō valet. Iſte ꝓfert nomen dn̄i
per os pollutū:ergo polluit nomen dn̄i ꝙtū in ſe
eſt:qꝛ nō pꝛofert nomē dn̄i ꝑ os pollutū inꝙtum
pollutū:qꝛ ex bona volūtate ꝓfert. Si aūt pꝛaua
cōſcia ⁊ ex pꝛaua volūtate ꝓferret ipm̄ pollueret
ipm̄ ꝙtū in ſe eſt. ⁊ talis mercēnarius bene deb;
remoueri a tali p̄dicatione. vn̄ ſuꝑ illud. quare tu
enarras ⁊c̄. dicit gloſa. i. cōmuni ſermone ad po-
pulū narras. ❡ Ad aliud dicim⁹ ꝙ ſūt q̄dā ope- Ad aliud.
ra ſpūalia neceſſitatis:vt baptizare oꝛare: ⁊ ideo
iſta poſſūt fieri in pctō moꝛtali:licet illud pecca-
tum ſit notoꝛiū. Sūt etiā q̄dā opa excellētiſſima Triplex opus.
vt cōſecrare. qᵭ nō pōt aliqs facere cōſcius moꝛ
talis ſine moꝛtali. qm̄ ꝓhibet̄ ne qui accedat indi
gnus ad mēſam dn̄i ꝓpter dignitatē cibi q̄ ſumit̄
ibi. Sūt etiā opa ſpiritualia media:vt p̄dicare. q̄
pꝛopter fructū fieri poſſūt in pctō moꝛtali nō no
toꝛio. qm̄ ſi eſſet notoꝛiū impediretur fructus pꝛe
dicationis. ❡ Ad aliud dicim⁹ ꝙ licet mercēna- Ad aliud.
rius nō ſit miſſus tamē eſt permiſſus pꝛopter fru-
ctum quē facit. ❡ Ad aliud dicimus ꝙ qui publi Ad aliud.
ce p̄dicat ⁊ coꝛp⁹ ſuū nō caſtigat repꝛobat̄ a dn̄o.
Lectio aūt. i. inſpectio libꝛoꝝ nō eſt ei pꝛohibita
nec aliis ꝙtūcūqꝫ ſit peccatoꝛ:ſed lectio ſolemnis
interdicitur ei ſicut pꝛedicatio.

SEcūdū hoc videt̄ ꝙ pinguiſſim⁹ pꝛedi Cōtra dctā arḡ ꝑ hiero.
cans ieiuniū peccet moꝛtaliter. Qᵭ vi
detur velle hiero. dicens. An nō cōfu-
ſio eſt ignominia xp̄m pauperē ⁊ men-
dicū farris pꝛedicare coꝛpoꝛib⁹ ⁊ ieiu
noꝛū doctrinā rubētes buccas tumētiaqꝫ oꝛa ꝓ-
ferre. ⁊ ita videt̄ ꝙ talis pꝛedicatoꝛ peccet moꝛta
liter. ❡ Eadē rōne qui habet duas p̄bendas ⁊ p̄- Eodem mō
dicat pauꝑtatē xp̄i:peccat moꝛtaliter. eadē rōne ⁊ eſt confir-
ep̄i de quibus cōſtat ꝙ ſūt diuites peccāt moꝛta- matio.
liter pꝛedicādo pauꝑtatē chꝛiſti. ❡ Quod dicit Solutio.
hiero. intelligendū eſt de illis q̄ viuendo delicio-
ſe ſe impinguāt. tales peccāt moꝛtaliter p̄dican-
do:qꝛ ſcandaliſant. Sunt aūt quidā pingues na-
turaliter qui bene poſſūt pꝛedicare niſi generent
ſcandalū: ⁊ maxime vbi noti ſūt. ſed cauere debēt
ne illi qui noſcūt eos ſcādalizent̄ qꝛ cauſā ſcādali
poꝛtāt ſecū. Qꝫ aūt dicit̄ Non eſt ſpecioſa laus. Exponitur
⁊c̄. ſic eſt intelligendū. i. meritoꝛia. vel nō eſt ſpe illud dictū.
cioſa. i. ꝯueniēs:qꝛ laudās nō ꝯuenit cū laudato

DIctū eſt ꝙ mercēnarius eſt tollerādus. Cōtra vnū
Sed ꝓbatur ꝙ eſt amplectēdus. qm̄ ſu- dictū pꝛius
per illū locū luce. Fac me ſicut vnū de arḡ ꝑ gloſā.
mercēnariis tuis. dicit gloſa. Seruus ē
qui timoꝛe pn̄tis pene vite vel future tēperat ſe a
viciis. Mercēnarius qui ſpe ⁊ deſiderio regni ce
loꝛū. Filius qui amoꝛe virtutū ſuccenſus qcqd ē
cōtrariū illis deteſtat̄. vn̄ filius ꝓdigus in ſe re-
uerſus famis ſuppliciū timens ſtatū mercēnarii
cupiebat. Sed pater nō cōtent⁹ minoꝛa concede
re pꝛiſtine dignitati filiū reſtituit. Et ita mercen
narius eſt qui ſpe ⁊ deſiderio regni celeſtis tem-
perat ſe a viciis. Sed tales ſūt amplectēdi: ergo
mercēnarius eſt amplectendus. ❡ Itē. mercēna Secundo.
rius abſtinet a peccato amoꝛe regni. filius amoꝛe

Ayuntamiento de Madrid

virtutū. Sed regnū eſt dignius et melius ꝙ̄ vtꝰ: ergo melius eſt abſtinere a pctō amoꝛe regni ꝙ̄ amoꝛe virtutis. ergo ſtatus mercēnarij melioꝛ eſt ꝙ̄ ſtatus filij. qđ eſt cōtrariū tam textui ꝙ̄ gloſe.

Solutio. Mercēnarius multiplex.

¶ Solutio. Mercēnarius multiplr̃ accipit̃. quā doq̧ em̄ mercēnariꝰ dꝛ oīs ille qui pꝛedicat: ſꝫ nō ex caritate qui eſt in pctō moꝛtali. licet p̄dicet ꝓpter deū. Scđo modo dꝛ mercēnarius qui tantū pꝛedicat̃ cauſa lucri vl̃ inanis glīe. Tertio modo dicitur mercēnariꝰ qui ſeruit deo ſpe ⁊ deſiderio regni celoꝛū. ſcđm hoc accipit̃ hic. pꝛimꝰ nō meretur nec demeretur. Scđs demeret̃. Tertiꝰ meretur ⁊ eſt amplectēdus. Per hanc diſtinctionē patet ſolutio ad pꝛimo obiectū.

Pꝫ ſolutio ad pꝛimum. Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ amoꝛ mercēnarij eſt ꝯcupiſcētia q̄ deſiderat habere deū ⁊ frui eo. E ideo dꝛ mercēnarius: qꝛ ſuā vtilitatē q̄rit. Amoꝛ vero filij eſt amicitia qua diligit deū ⁊ vult ei bonū ꝙ̄uis nō eſſet habiturus eā licet tamen ſibi nulla ſit vtilitas. Et ille amoꝛ filij qui eſt amicitia melioꝛ eſt ⁊ gratioꝛ deo quia magis gratuitus ꝙ̄ amoꝛ pꝛedictus mercēnarij q̄ eſt cōcupiſcētia qui tamē bonꝰ eſt et gratuitus licet per eū querat hō ſuā vtilitatē. et hoc ideo qꝛ nihil facit ſuā vtilitatē niſi deū. Diſtinguēda eſt ergo illa ꝓpoſitio: amoꝛ regni eſt melioꝛ ꝙ̄ amoꝛ virtutis. Eſt em̄ duplex ex amphibolia: qꝛ amoꝛ virtutis pōt dici amoꝛ quo diligitur virtꝰ: ⁊ ſic vera eſt. vel pōt dici amoꝛ virtutis amoꝛ quo virtute diligitur deus: ⁊ ſic falſa. In hoc ſenſu accipitur in pꝛedicta auctoꝛitate.

Amoꝛ filialis pꝛeſtat amoꝛi mercenarij.

Amphibolia.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Af ꝙ ſic.

Ultimo querit̃ vtrū inanis glīa q̄ eſt peccatū veniale defoꝛmet p̄dicationē et faciat eā pctm̄ veniale ꝓbat̃ ꝙ ſic. qm̄ vana glīa moꝛtalis adueniens p̄dicationi facit eā pctm̄ moꝛtale: ergo eadē rōne vana glīa venialis adueniens pꝛedicationi facit eā peccatū veniale. Sed p̄dicatiōe apl̃oꝝ adueniebat inanis glīa: qꝛ cōtrahebāt puluerē in pedibꝰ. g̊ apoſtoli p̄dicando peccabāt venialiter. qđ falſum ē: imo merebant̃.

Solutio.

¶ Solutio. Si aliquis incipiat pꝛedicare bona volūtate ⁊ poſtea occaſione pꝛedicationis gloꝛiet̃ de hoc ꝙ bene p̄dicauit. talis gloꝛia nō facit pꝛedicationē peccatū: ſiue ſit venialis ſiue ſit moꝛtalis. Sed ſi vana gloꝛia moueat hominē ad p̄dicandū vt pꝛedicatio referat̃ ad finē inanis glīe: tūc p̄dicatio illa eſt moꝛtale peccatū. Nō em̄ credimus ꝙ inanis glīa q̄ eſt veniale pctm̄ poſſet mouere illū ad pꝛedicandū qui habet caritatem. ſic em̄ doꝛmiret caritas. Pꝛedicatio enim eſt de deo ⁊ de his q̄ dei ſunt. Et ideo cū pꝛimo ꝓponit pꝛedicare ſtatim mouet̃ caritas q̄ foꝛtioꝛ ē in infinitū ꝙ̄ inanis glīa venialis.

Inanis gloria venialis nō pōt mouere ad pꝛedicandum.

Ad pꝛimū.

¶ Uñ pꝫ ꝙ hec argumentatio nō valet. Inanis gloꝛia moꝛtalis p̄dicationē pꝛius meritoꝛiaꝫ pōt facere pctm̄ moꝛtale: ergo inanis glīa venialis pꝛedicationē pꝛiꝰ meritoꝛiā pōt facere pctm̄ veniale. qm̄ per moꝛtale pctm̄ excludit̃ caritas non per veniale. Unde aliquis pōt incipere pꝛedicare bona volūtate. ſed p̄dicationē illā poſtea refert ad inanē glīam. tunc p̄dicatio illa efficitur moꝛtale peccatum ſcđm vltimā ſui partē. Talē potentiā nō poſſet habere inanis gloꝛia venialis vt pꝛedicationē meritoꝛiā referret ad ſuū finē.

Impoſſibile eſt p̄dicare ſimul ex caritate et ex inani glīa.

Impoſſibile ē etiā ꝙ aliq̄s pꝛedicet ꝑtiꝫ ex caritate partim ex inani glīa: qꝛ nulla eſt conuentio xp̄i ad belial. Sed bene poſſet eſſe in eo qui nō habet caritatē ꝙ pꝛedicaret partim pꝛopter deū partim ꝓpter inanē gloꝛiam. vt hō cōſtituat ſibi duos fines. ⁊ pōt eſſe ꝙ illa pꝛedicatio ſit moꝛtale pctm̄ vel veniale: ſm̄ ꝙ inanis gloꝛia eſt venialis vel moꝛtalis.

Dubium.

¶ Utruꝫ aūt nō habēs caritatē ex ſola inani glīa veniali pōt pꝛedicare pōt dubitari. Sed credimꝰ ꝙ bene poſſibile ē ꝙ tāta ſit inanis glīa venialis q̄ pꝛeoccupet amoꝛē dei naturalē ⁊ moueat ad p̄dicādū.

Opinio doctoꝛis.

¶ Capitulū quintū de cōmenſuratione operis ſecundum intentionem.

Prima q̄o

Af ꝙ ſic ꝑ gloſas.

Quinto capitulo querit̃ vtrū opus cōmenſuretur ſcđm intētionē. ¶ Quod videt̃. qm̄ ſuꝑ illū locū mathei. Bonꝰ homo de theſauro ſuo pꝛofert bona. ſūt due gloſe interlineares quarū vna eſt hec: ꝙ̄tū boni intendis tantū boni facis. Altera eſt. ꝙ̄tū mali intendis tm̄ facis. Ex his duabus colligitur tertia regula gn̄alis. ꝙ̄tū intēdis tm̄ facis.

Cōtra hāc regulā af.

¶ Cōtra hāc regulā ſic obicitur. Ponatur ꝙ ille cōmittat ſimplicē foꝛnicationē ⁊ credit ꝙ talis foꝛnicatio nō ſit moꝛtale pctm̄: ſed tantū veniale. Inde ſic. Quātū ille intēdit tantū facit: ſed ille intēdit peccare venialiter: ergo peccat venialiter

Secundo.

¶ Pꝛeterea ſi aliq̄s intēdit peccare moꝛtaliter peccat moꝛtaliter: ergo multo foꝛtius qui intendit peccare venialiter peccat venialiter. cū deus pꝛonioꝛ ſit ad remunerandū vel miſerandū ꝙ̄ ad dānādum: igitur cū ille intendit peccare venialiter peccat venialiter.

Ꝯtra hoc af

¶ Cōtra apoſtolꝰ dicit. Ignoꝛans ignoꝛabitur. hoc autē intelligitur de ignoꝛantia iuris diuini qđ magis homo tenet̃ ſcire. Sed ſcđm ius diuinū oīs foꝛnicatio ē moꝛtale pctm̄: igit̃ nō ignoꝛātia excuſat illū quin peccet moꝛtaliter: igit̃ ip̄e peccat moꝛtalit̃. non ergo venialiter. Sed ille intendit peccare venialit̃. nō igitur ꝙ̄tū intendit tm̄ facit.

Solutio.

¶ Solutio. Hec eſt multiplex. ꝙ̄tū intēdis tantū facis. qꝛ hec dictio ꝙ̄tū poteſt teneri aduerbialiter. ⁊ ſic etiā eſt duplex: qꝛ hec dictio ꝙ̄tū pōt notare ꝙ̄titatē intenſionis vt ſit ſenſus. ꝙ̄tū intenſe intendit aliquis agere bonū vel malū. tantū bonū vel malū facit: ⁊ ſic falſa. qꝛ non tantūmodo penes intenſionem intentionis attendit̃ bonitas vel malicia actiōis Sed penes alias circūſtātias attēditur malicia. Bonitas vero potiꝰ penes radicē. Uel hec dictio ꝙ̄tū poteſt notare ꝙ̄titatē qualitatꝫ vt ſit ſenſus ꝙ̄tū bona vel mala eſt intentio: tā bona vel mala eſt actio: et ſm̄ hoc eſt vera.

Hec ē multiplex.

Quātū diuerſimode ſumit̃. ſ. aduerbialiter ⁊ noīaliter.

Ambroſiꝰ.

Hoc em̄ eſt qđ dicit btūs Ambꝛo. Affectus tuus operi tuo nomē imponit: qꝛ ſi bonus eſt affectꝰ bonū eſt opus ſi malus: malū. vel ille dictiōes tantū ꝙ̄tū poſſūt teneri nominaliter in accuſatiuo caſu vt ſit ſenſus. Quātū intēdit aliq̄s facere tm̄ facit: ⁊ eſt idē ſenſus ſiue determinet tranſitionē huius verbi intēdit ſiue determinet hoc verbū facere ſubintellectū. Et ſm̄ hoc falſa eſt ſm̄ ꝙ intelligitur pꝛo bono: qꝛ ꝙ̄titas bonitatis non attenditur tm̄ penes

Ayuntamiento de Madrid

Intendens multū mereri non ſemp mltū meret

illud quod intēdit: ſed potius penes radicē. vnde nō ſequitur. Si intēdis multū mereri multū mereris: vel ſi intendas parū mereri parū mereris. Sed ſm q intelligitur in malo ⁊ aſcēdēdo ⁊ in genere vera eſt: vt ſit ſenſus. Si intēdis multū peccare multū peccas.

Ad primū.

¶ Un̄ patet q hec argumentatio nō valet. Quātū iſte intendit tantū facit. ſ; ille intēdit peccare venialiter: ergo peccat venialiter impediente fallatia vniuocatiōis: q2 ille dictiones tm̄ q̄tum non tenebātur prius niſi pro q̄titate pcti mortalis. ⁊ cōcludit ac ſi tenerent pro q̄titate pcti venialis.

Fallatia vniuocationis

Ad aliud.

¶ Siliter nō valet hec argumētatio. Si quis intendit peccare mortaliter peccat mortaliter: ergo ſi quis intēdit peccare venialiter peccat venialiter. qm̄ ſola intēſio mortalis facit mortale. ſed nō ſola intentio venialis facit veniale peccatū: q2 nō ſolū illud qd̄ intendit facit ad q̄titatē pcti: ſed etiā gen9 pcti ⁊ alie circūſtantie. vn̄ patet q ſi illa ꝓpoſitio intelligit in deſcenſu falſa eſt. q2 nō ſequitur. Si ille intendit tantū peccare q̄tū peccauit lucifer tm̄ peccat. q2 in homine eſt circūſtantia diminuens peccatū q̄ non fuit in lucifero. ſ. fragilitas nature et fragilitas pene. ſicut dt dn̄s in geñ. nō ꝑmanebit ſpūs meus in homine: quia caro eſt.

Dn̄s I geñ.

ITem ſint hic duo quorum vn9 cōmittat adulteriū alius ſimplicē fornicationem Sed ambo credūt ſe cōmittere ſimplicem fornicationē. nec alter eoꝝ h; intētionē faciēdi adulteriū. ⁊ in oībus ſūt pares. preterq̄ in hoc q vn9 cognoſcit cōiugatā: ali9 ſolutā

Iterum ar.

Inde ſic. q̄tū aliq̄s intēdit tm̄ facit: ſ; iſti duo intēdūt eq̄liter peccare. q2 nō intēdūt niſi fornicari. ḡ equaliter peccāt.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Unus adulteratur alius fornicat. ſed adulteriū ē pctm̄ maius in genere q̄ fornitatio: ḡ cū oīa alia ſint paria magis peccat qui adulteratur q̄ qui fornicat. qd̄ concedunt quidā.

Opinio aliquorum.

¶ Sed cōtra. Ubi eſt par cōtēpt9 ē par peccatū. ſed ibi eſt par cōtēptus: ergo equaliter peccāt.

ꝯtra hāc ar

Secundo.

¶ Itē gen9 pcti non augmētat pctm̄ niſi inq̄tū neglectū. qd̄ ꝓbatur per hoc: q2 ſi aliquis cognoſcit nō ſuā credens cognoſcere ſuā adhibita oī diligentia quā pōt ⁊ debet nō peccat. ſicut dicit btūs ambroſius. ⁊ iſti duo pariter negligunt gen9 peccati: ergo equaliter peccāt q̄tū ad genus pcti. ⁊ q̄tū ad alia eſt omnimoda paritas: ergo ſimpliciter iſti equaliter peccant. qd̄ concedimus hac ratione.

Ambroſi9.

Solutio.

Ad primū.

¶ Nec valet hec argumētatio. Iſte adulteratur. ille fornicatur ⁊ alia ſūt paria ſūt paria: igit qui adulteratur magis peccat q̄ qui fornicatur. qm̄ talis argumentatio teneret in ſimplici adulterio et in ſimplici fornicatione. Simplex adulteriū dico quādo aliquis adulteratur: ⁊ ſcit ſe adulterari. Siliter ſimplicē fornicationē dico quādo aliq̄s fornicat: ⁊ ſcit ſe fornicari ſciens ſe cognoſcere ſolutā. In talib9 eñ ſemp verū eſt q adulteriū eſt maius fornicatione aliis paribus.

Duplex adulterium

¶ Sed vbi eſt mixtū adulteriū ⁊ mixta fornicatio. ſ. vbi ignoratur gen9 peccati ⁊ negligitur. ibi poteſt eſſe q adulteriū ⁊ fornicatio ſunt equalia peccata. etiā aliis paribus. ideo q2 equaliter negligitur gen9 peccati.

Arguitur I=

¶ Itē ſint hic duo quorū vnus intendit fornicari: ſed in rei veritate adulterat. Alius autē intēdit adulterari: ſed fornicatur. Queritur q̄s iſtorū magis peccet. videt q qui adulterat: q2 in eo eſt genus peccati maius ⁊ alie circūſtantie ſunt pares: q2 circūſtātie ꝑſone ſūt pares. q2 vterq̄ laycus: ⁊ attributa cetera ſunt paria. Sit ita: ergo primus qui adulteratur magis peccat.

quiſitiue.

Secundo.

¶ Itē adulteriū eſt maius pctm̄ ī gn̄e q̄ ſimplex fornicatio. Prim9 cōmittit adulteriū. ſecundus ſimplicē fornicationē: ergo primus magis peccat q̄ ſecūdus.

Euaſio.

Forte dicet q ſcd̄s nō cōmittit ſimplicē fornicationē: q2 cōmittit adulterium in volūtate. Sed cōtra. Probatur q maius eſt adulteriū in re q̄ in volūtate ſola. q2 qui ꝯmittit adulteriū in re: ⁊ in ſe peccat ⁊ in ꝓximū. Qui autē committit adulteriū ſola volūtate in ſe peccat ⁊ nō in proximū: ergo aliis parib9 magis peccat qui adulteratur in re q̄ qui volūtate ſola. ⁊ ita prim9 magis peccat q̄ ſcd̄s.

ꝯtra hoc ar

In ꝯtrariū

¶ Cōtra. Ubi ē maior cōtēpt9 mai9 pctm̄. Sed ſcd̄s magis ꝯtēpnit: ergo magꝭ peccat.

Secundo.

¶ Itē ſcd̄s intēdit facere maius pctm̄ q̄ prim9. qm̄ intēdit adulterari: ⁊ prim9 nō intendit niſi fornicari. S; q̄tū intendit vterq̄ tm̄ peccat: igitur ſcd̄s magis peccat q̄ primus.

Tertio.

¶ Itē anteq̄ volūtates iſtoꝝ exeāt in actum ſecund9 magis peccat q̄ prim9. q2 mai9 pctm̄ ē voluntas adulterandi q̄ volūtas fornicādi. Sed ſicut ſe habet voluntas ad voluntatē. ita actus ad actū. Si voluntas ſcd̄i eſt maius pctm̄ q̄ voluntas primi: ergo actus ſcd̄i eſt maius pctm̄ q̄ primi. ⁊ ita ſcd̄s magis peccat q̄ primus. qd̄ concedimus his rōnibus.

Solutio.

Ad primū.

¶ Ad primū dicimus q circunſtantie nō ſunt pares. q2 quedā circūſtantia ē in ſcd̄o q̄ multū aggrauat pctm̄ ⁊ facit q ſecūdus magis peccat q̄ prim9 Illa autē circūſtantia eſt opinio qua ſcd̄s opinat ſe adulterari.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſcd̄; dicimus q licet primus peccet in proximū ⁊ in ſe. ſcd̄s in ſe ⁊ nō in ꝓximū: tamen ſcd̄s magis peccat. q2 l; non peccet actu in proximū: tñ volūtate peccat in proximū. qd̄ maius q̄ peccare in proximū ſolo actu ſine intentione. qm̄ q actio ſit mala habet a voluntate: nō econuerſo. ⁊ ideo cum voluntas ſecundi ſit peior: actus eius eſt peior.

Item contra aliud dictū arguitur.

ITem dictū eſt q hec ꝓpoſitio: q̄tū intendis tantū facis eſt falſa in bono ſcd̄; vltimā ſignificationē.

¶ Sed ꝓbatur q eſt vera in bono. quia ſup predictū locū dicit interlinearis. quātū boni intendis tm̄ facis ⁊ in hac auctoritate nō pōt intelligi tm̄, niſi noīaliter.

Secundo.

¶ Itē deus eſt pronior ad remunerandū q̄ ad cōdēnandum. Sed deus magis cōdēnat illu; qui magis intendit peccare: ergo deus magis remunerat eū qui magis intendit mereri: ⁊ ita propoſitio intelligenda eſt in bono.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Meritum attenditur penes radices tm̄: et pōt eſſe q habens maiorē caritatē intendat minus mereri: ⁊ habens minorē intendat magis mereri igit nō q̄tum intendit mereri aliquis tantū meret: igit illa ꝓpoſitio falſa falſa eſt in bono. qd̄ cōcedim9

Solutio.

Ad primū.

¶ Et dicimus q illa interlinearis ſic eſt exponēdo. q̄tū boni intendis tm̄ facis. i. q̄tū boni eſt in intentiōe tantū bona eſt actio. i. q̄ bona eſt intē=

Ayuntamiento de Madrid

tio tā bona eſt actio vt reducatur ad ſcd̄aꝫ ſigni=
Ad ſcd̄m. ficationē ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimus ꝙ hec ar=
gumētatio nō valet. Deꝰ eſt promtior ad remune=
randū ꝙ̄ ad condēpnādum: ſed magis cōdēpnat
illū qui magis intēdit peccare: ergo magis remu
nerat eū qui magis intendit mereri. Et hoc ideo:
qꝛ meritū attendiť penes radicē tm̄: nō ſcd̄m intē
tionē. Demeritū aūt ⁊ ſcd̄m intentionē ⁊ ſcd̄ꝫ cir
cunſtantiā. ¶ Itē ſint hic duo habētes pares ca
ritates quorū vnꝰ vult ieiunare ⁊ ieiunat propter
remiſſionē pctōꝝ ſuoꝝ. Alius ſiliter dat elemoſi=
nas ꝓpter remiſſionē pctōꝝ ſuoꝝ. Sed ille qui ie
iunat credit ſe facere maius opus ⁊ maius meri=
tum ꝙ̄ faciat. Si ille qui dat elemoſinas tantū in
Arguiť in= tendit ꝙ̄tū facit. queriť quis iſtoꝝ mereť maioreꝫ
quiſitiue. remiſſionē pctōꝝ. videť ꝙ primus ſcꝫ ieiunans qꝛ
intendit maius bonū facere ꝙ̄ alius ꝓpter remiſ=
ſionē pctōꝝ. Sed ꝙ̄tū bonū intendit aliqͣs tm̄ bo
num facit: igiť primus maius bonū facit ꝓpter re
Secundo. miſſionē pctōꝝ ꝙ̄ ſecūdus. ğ primus mereť maio
rem remiſſionē pctōꝝ ꝙ̄ ſcd̄s. ¶ Preterea hec re
gula eſt vera. ꝙ̄tū bonū intendis tm̄ facis. Sed
cōſtat ꝙ nō tenet in merito premij: qꝛ nō ſequitur
ꝙ̄tū premiū intendis mereri tantū mereris. Re=
ſtat ergo ꝙ regula illa habet locū i merito dimiſ=
ſiōis pene. aliter nuſꝙ̄ haberet locū. Sed primꝰ
intendit maiorē remiſſionē pctōꝝ: ergo meretur
ꝯtra hoc ař maiorē remiſſionē pctōꝝ. ¶ Cōtra. Scd̄s facit
opus mīe qd̄ melius eſt ꝙ̄ ieiuniū. qꝛ ſicut dicit
apl's. Exercitatio corporis ad modicū valet. pie
tas aūt ad oīa: ergo ſcd̄s facit maius opus ꝓpter
Solutio. remiſſionē pctōꝝ ꝙ̄ primus. ¶ Solutio. Hec ꝓ=
poſitio ꝙ̄tū boni intēdis tantū facis ſimpliciter
intellecta eſt falſa: qꝛ ſcd̄m ꝓpriā ſignificationeꝫ
hec dictio ꝙ̄tū teneť noīaliter in accuſatiuo ⁊ de
terminat tranſitionē huiꝰ verbi intendis. Sed in
propria ſignificatione vt ſupra eſt expoſita vera
eſt. Ipſe aūt ꝓcedit in ꝓpria ſignificatiōe in qua
ꝓpoſitio falſa eſt: ⁊ ideo nō valet ꝓceſſus eiꝰ. Ie
iunare em̄ ⁊ dare elemoſinā ꝓut ſunt ex pari cari
tate paria ſūt ꝙ̄tū ad meritū vite eterne. Sꝫ ſunt
excedentia ⁊ exceſſa ꝙ̄tū ad meritū dimiſſiōis pe
ne: qꝛ tm̄ pōt eſſe ieiuniū et tam parua elemoſina
ꝙ tanto ieiunio merebitur quis maiorē dimiſſio=
nem pene ꝙ̄ illa parua elemoſina. ⁊ ecōuerſo po=
teſt eſſe qm̄ in iudicio operis ꝙ̄tū ad meritū vite
In merito eterne nō penſat deus niſi caritatē: ſed in iudicio
accidentali operis ꝙ̄tū ad meritū dimiſſiōis pene pēſat deꝰ
deꝰ ad tria tria ſcꝫ caritatē intentionē ⁊ ſtatū. vt ptꝫ in pau=
reſpicit. percula vidua q̄ tantū duo minuta poſuit in gazo
Iterum ař. philatio dn̄i. ¶ Itē ſint hic duo quoꝝ vnus vult
fornicari gn̄aliter cū aliqua: nō determinās cuꝫ
qua. Alter vero vult fornicari cū iſta: ⁊ in oībus
alijs ſint pares. Queriť ergo vter iſtoꝝ magꝫ pec
Ař ꝙ primꝰ cet. probo ꝙ primus minus peccat. qm̄ nulla cir=
minus. cunſtantia aggrauat eius pctm̄ ex parte perſone
q̄ cōcupiſcitur. Sed in ſcd̄o peccatū aggrauatur
per aliquā circunſtantiā malā quā ſecundꝰ cōſi=
derat in re ꝯcupita: igitur primus minꝰ peccat ꝙ̄
In oppm̄. ſcd̄s. ¶ Cōtra. Exterior circunſtantia qn̄ꝙ̄ ag=
grauat pctm̄ qn̄ꝙ̄ diminuit. vnde minus peccat
qui cognoſcit pulchrā tractus pulchritudine ꝙ̄
qui cognoſcit turpē: igitur pōt eſſe ꝙ ſcd̄s minus
peccet. ¶ Sed cōtra hoc eſt ꝙ in ſpecie intelligi
tur genus: ergo cū ſcd̄m pctm̄ ſe habeat quodā=
modo vt ſpecies ad primum. tota malicia primi
peccati includitur in ſcd̄o. ergo impoſſibile eſt ꝙ
ſcd̄s minus peccet ꝙ̄ primus. ¶ Dicimꝰ ꝙ re vͣa Solutio.
illa duo ſe habent vt excedentia et exceſſa. vt ptꝫ
per duas primas obiectiōes. ¶ Ad vltimo obie Ad vltimū.
ctū dicimus ꝙ malicia gn̄is duobus modis acci= Malicia
pitur qm̄ pōt dici malicia gn̄is quā habet ipm̄ ge generis du
nus. qd̄ eſt vniuerſale. vel pōt dici malicia gn̄is pliciter ſu=
illa malicia quā habet aliquis in ſuo genere. i. in mitur.
ſua natura. nō adhibita aliqua alia circūſtātia ex
trinſeca aggrauāte vel diminuente pctm̄. Scd̄m
primū modū eſt hec nugatoria. Tota malicia ge=
neris includiť in ſpecie: qꝛ nula eſt determinata
malicia gn̄is. In ſola em̄ ſingulari actione eſt de
terminata malicia: ſed ſcd̄m. ſm modū falſa eſt il
la ꝓpoſitio. Qꝫ autē ita ſit ⁊ quomodo ita ſit pa=
tebit qn̄ agemꝰ de bono ⁊ malo in gn̄e. Alicui vi Fantaſia
deretur ꝙ velle fornicari cum muliere ſimpliciter aliquorum.
nichil eſt qm̄ vniuerſale nō mouet ſenſū. ⁊ oīs mo
tus ad coeūdū eſt ex ſenſu vel imaginatione q̄ ſūt
tm̄ circa ſingularia. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ re vera Solutio.
vis brutalis nō poteſt moueri in hoīe ad coeun= Quō vni=
dum niſi per apprehenſionē ſingularis mulieris. uerſale mo=
Sed vis hūana cōcupiſcibilis pōt moueri ad co= uet appeti=
eundum ex apprehenſione vniuerſalis. vt qn̄ ex tum.
ſola libidine mouetur aliquis ad fornicandū cuꝫ
quacūꝙ̄ querens aliquā nō curans quā inueniat
dummodo aliquā inueniat cū qua fornicetur.

¶ Ca. 6. vtrū euētus ſequēs aggrauet pctm̄.

CIrca ſextū capitulū queriť vtrū euē=
tus ſequēs aggrauet pctm̄. ¶ Proba Prima q̄o.
tur ꝙ ſic. qm̄ cuꝫ lamech credidit ſe in Ař ꝙ ſic.
terficere ferā ⁊ interfecit hoīem repu
tatū eſt ei homicidiū. maius etiā ho=
micidiū imputatū eſt ei ꝙ̄ cayn. ſicut dr̄ in gen̄.
Qui interficiet cayn ſeptuplū puniet. Si ergo la
mech nō interfeciſſet cayn nō eſſet ei imputatum
tm̄ homicidium: ⁊ ita ſequēs euētus aggrauauit
pctm̄ ipſiꝰ. ¶ Itē ſint hic duo qui emittāt duas
ſagittas. vterꝙ̄ intendit interficere hoīem. vnus Secundo.
interficit: alius nō. Probatio ꝙ ille qui interficit
magis peccat. qm̄ ei imputať homicidiū actus ⁊
volūtatis: alij tm̄ homicidiū voluntatꝭ: ergo plꝰ
peccat qui interficit ꝙ̄ ille qui nō interficit. quo=
niam eſt reus vnus duplici homicidio. alius tan=
tum vno. ¶ Preterea. ille qui interficit incurrit Tertio.
irregularitatē: alius nō. ⁊ alie pene debētur ei pa
res: igitur maior pena debeť ei qui interfecit ꝙ̄ ei
qui nō interficit: igiť magis peccat ille qui inter=
ficit ꝙ̄ ille qui non interficit: ⁊ ita euētus ſequēs
aggrauat pctm̄. ¶ Hoc etiā ꝓbatur ꝑ ſimile. qm̄ Quarto ꝑ
ſi duo intendūt adulterari. ⁊ vnus cognoſcat pro= ſimile.
priā vxorē: aliꝰ nō ſuā cōiugatā ceteris paribus
plus peccat qui cognoſcit nō ſuā. qm̄ ꝙ̄titas pec
cati ſurgit ex genere ⁊ circūſtantijs. ergo ſi licet
intentiones ſint pares. tn̄ pctā ſunt imparia pro=
pter euētus incidentes. eadē ratione in predicto
caſu licet intentiones ſint pares in eis qui inten=
dunt interficere: tamē ꝓpter euētus emergentes

Ayuntamiento de Madrid

magis ꝓpeccat qui interficit q̃ꝫ ille qui nõ interfi=
Euaſio.
cit. Forte dicet ꝙ nõ eſt ſimile. qm̃ euẽtus conco=
mitans aggrauat pctm̃: ſequens nõ. Sed cõtra.
ꝯtra hoc arᷣ
Paria ſunt pctã in eis q̇ intẽdũt interficere. Sꝫ
nulla ratione niſi q: volũtates ſũt pares. ideo pa=
ritas voluntatũ facit ꝙ euẽtus ſequẽs nõ aggra
uat pctm̃. Eadẽ ratione paritas volũtatũ faciet
Alia euaſio
ꝙ euẽtus cõcomitans nõ aggrauat pctm̃. ¶ For
ꝯtra quã arᷣ
te dicet ꝙ vterqꝫ euẽtus ⁊ cõcomitãs ⁊ ſubſequẽs
aggrauat pctm̃. Cõtra. Ponaᷣ ꝙ ille emittat ſa=
gittã hac intentiõe vt interficiat hoiem ⁊ priuſq̃ꝫ
ſagitta veniat ad eũ qui eſt interficiendus moriᷣ
qui emittit ſagittã ⁊ deſcẽdit in infernũ. Conſtat
ꝙ in inferno nulla eſt remiſſio ergo nulla eſt pene
mitigatio. ergo ſiue interficiaᷣ ille ad quẽ emitti
Secundo.
tur ſagitta ſiue nõ: non mitigaᷣ pena iſtius. ergo
euentus ſequẽs nõ aggrauat pctm̃. ¶ Preterea
intentio boni cũ ignorantia facti ex toto excuſat.
ſicut in illo qui cognoſcit alienã ⁊ intendit ſuã co
gnoſcere adhibita debita diligentia: ergo per cõ=
trariũ. intentio mali ⁊ ignorãtia facti ex toto ex=
cuſat: ergo ille qui intendit interficere ⁊ nõ inter=
ficit tm̃ peccat q̃tũ ille qui intendit interficere ⁊
interficit: ⁊ ita ſequẽs euẽtus nõ aggrauat pctm̃.
Tertio.
¶ Itẽ ſit ꝙ aliquis exiſtens in caritate eat vena=
tum vt paſcat pauperẽ ⁊ anteq̃ꝫ emittat ſagittam
adhibet diligentiã quã põt ⁊ debet ne interficiat
hoiẽꝫ: ⁊ ſic emittat ſagittã. Poſſibile eſt ꝙ ex hac
emiſſiõe interficiaᷣ homo. Sit ergo ꝙ ille moria=
tur anteq̃ꝫ ſagitta veniat ad locũ ad quẽ ventura
eſt. Inde ſic. Ille decedit in caritate ergo ẽ in pa
radiſo: ⁊ verũ eſt ipſum eſſe in paradiſo. Contra.
ꝯtra hoc arᷣ
Poſſibile eſt ꝙ ex illa emiſſione ſagitte interfici=
at hoiem: ergo poſſibile eſt ꝙ ſit reus homicidij
⁊ finaliter: ergo poſſibile eſt ꝙ nõ ſit futurus ĩ pa
Secundo.
radiſo. ¶ Item ſi ſequens euẽtus malus aggra=
uat pctm̃: ergo cõſequẽs euẽtus bonus diminuit
pctm̃: ergo min⁹ peccauit iudas interficiẽdo xp̃m
q̃ꝫ ſi interfeciſſet aliũ hoiem. qm̃ ex interfectione
xp̃i melior euentus ſecutus eſt q̃ꝫ ex interfectiõe
Ad idem.
alterius hois. ¶ Preterea ſolet dici ꝙ voluntas
pro facto reputatur. Sed vbi erit hoc verbũ niſi
in predicto caſu vbi volũtas in actu ꝓgrediᷣ q̃tũ
ad agentẽ: ⁊ ita eq̄liter peccabũt illi duo. ſ. inter=
ficiens ⁊ nõ interficiẽs. ¶ Preterea. equaliter in
Ad idem.
tendunt peccare ergo equaliter peccãt. ¶ Ideo
Solutio.
dicimus ꝙ ſequẽs euentus nõ aggrauat pctm̃: et
Volũtas reputatur pro facto.
predicti duo equaliter peccãt ſcꝫ interficiens et
nõ interficiens. qm̃ volũtas ꝓgreſſiua in actũ ꝓ
facto reputanda eſt. vt qñ aliq̇s facit quicq̇d põt
Ad primũ.
vt interficiat hoiem. ¶ Ad primũ dicim⁹ ꝙ ideo
lamech imputaᷣ homicidiũ. nõ qm̃ haberet illꝺ ĩ
intentiõe: ſed q: cũ ſciret homicidiũ ꝑ chayn eſſe
maximũ pctm̃ nõ cauebat illud: ſed emittebat fre
quenter ſagittas ignorans in quid. ⁊ ꝺr de ipſo ꝙ
ſeptuplũ puniretᷣ: nõ q: magis punitus fuerit pro
homicidio q̃ꝫ chayn. ſed q: punitus fuit ſeptuplũ
id eſt ꝑfecte. Alio modo etiã exponiᷣ illud vt ha=
Aliter intelligitur.
betur in hyſtoriis. Lamech etiã punit⁹ fuit nõ ꝓ
homicidio quo interfecit cayn tm̃: ſed etiã pro il=
lo quo interfecit iuuenẽ qui ductor erat ipſius cuꝫ
Ad ſcꝺm.
eſſet cecus: ⁊ pro bigamia quã introducit. ¶ Ad

ſcꝺm dicimus ꝙ interficiens et non interficiens
equaliter ꝓpeccãt ⁊ vterqꝫ eſt reus duplicis homi
cidij. Licet em̃ aliter non interficiat hoiẽꝫ actu:
tamẽ habetur pro interficiente. quoniã talis vo=
luntas ꝓgreſſiua qualis vel q̃tũ in ipſo eſt ꝓ fa=
cto reputaᷣ. Irregularitas aũt nõ eſt pena pec= Irregularitas.
cati: ſed que infligitur ab eccleſia ꝓpter horribili
tatẽ operis. Interficiens em̃ hoiẽꝫ ſiue peccet ſi
ue nõ peccet cõtrahit talẽ penã: ⁊ ideo per ipſam
nõ poteſt probari maioritas peccati. ¶ Ad aliꝺ Ad aliud.
qꝺ inducitur pro ſimili. Rñdemus ꝙ re vera nec
euẽtus ſequens nec cõcomitans aggrauat pctm̃
niſi inq̃tũ eſt in intentione vel inq̃tũ negligitur
ſicut ꝓbatũ eſt. Et dicimus ſimiliter ꝙ equaliter
peccãt illi duo qui intẽdũt adulterari. licet alter
cognoſcat ſuã: alter nõ ſuã cõiugatã. quod ſupe=
rius plenius eſt determinatũ. Unde ſcꝺꝫ nos idẽ
debet haberi iudiciũ de euentu ſequente ⁊ cõco=
mitante. In hoc ſcꝫ ꝙ euentus nõ aggrauat pec= Nota quõ
catũ niſi in hoc ꝙ eſt in intentione vel inq̃tũ ne= euent⁹ ag=
gligitur. In hoc tamen eſt differentia ꝙ ſequens grauat.
euentus nũq̃ꝫ aggrauat peccatũ qñ eſt: ſed tãtuꝫ
quãdo eſt in intẽtione vel in negligẽtia facientꝭ.
Et propter hoc ſolet dici ꝙ euentus ſequens non
aggrauat peccatum.

¶ Contra predicta arguitur per auguſtinum.

SEd cõtra hoc obicitur. q: dicit Aug.
Ignoratur pena Arrij: q̇a ignoraᷣ q̇t
per eius doctrinã fuerãt ſubuertendi
Ergo ſi plures ſint ſubuertẽdi maior
eſt eius pena: ergo maius pctm̃: ergo
ſequens euentus aggrauat pctm̃. Solutio. Ma= Solutio magiſtrorum.
giſtri dicũt ꝙ hoc intelligitur nõ de pena quã pa
titur arrius apud inferos: ſed de infamia que eſt
quedã pena: quia q̃to plures corrũpũtur ꝑ eius
doctrinã ſiue ſunt corrũpendi tanto infamior eſt
apud eccliam vel põt intelligi de accidentali pe= Aliter põt dici.
na nõ de ſubſtantiali. qm̃ duplex eſt gaudiũ in pa
radiſo ſcꝫ ſubſtantiale quo ſancti fruunᷣ deo: ⁊ ac
cidentale quo ſcti gaudent de noſtra cõuerſione.
ſicut diciᷣ in euãgelio. Gaudiũ ẽ angelis. ⁊c̃. Si Duplex pena.
militer duplex eſt pena apud inferos. Subſtãtia
lis qua puniũtur mali pro peccatis ſuis. Accidẽ Pena accidẽtalis põt creſcere ſine augmẽto pcti non eſſentialis.
talis qua puniũtur quãdo vident parentes ſuos
deſcendere ad inferos vel quos corrũpũt in hac
vita vel per prauã vitã vel doctrinã: et hec pena
actualis poteſt creſcere ſine augmento pcti et de
tali pena intelligitur qꝺ ꝺr de arrio. ¶ Itẽ obici
tur cõtra illud qꝺ dictũ eſt ꝙ ex interfectiõe que Iterum arᷣ ꝯtra aliud dictum.
nõ ẽ pctm̃ ſurgit irregularitas qm̃ Phinees trãſ=
fixit iudeũ coeũtẽ cuꝫ Madianitide ⁊ inde valde
laudatus eſt. nec cõtraxit aliquã irregularitatẽ.
Achor etiã ex precepto dñi interfectus fuit. Si
ergo interficere malefactorẽ eſt preceptũ in vete
ri lege. nec fuit preceptũ cerimoniale: ergo fuit
morale. Qꝫ em̃ Phinees interfecit iudeũ nõ fuit
figure: ſed virtutis. Sed moralia adhuc manent:
quia ſunt inuariabilia. ergo adhuc preceptuꝫ eſt
interficere malefactorẽ: ergo ex hoc nõ cõtrahiᷣ
aliqua irregularitas. nõ ergo ex quacũq̃ꝫ interfe
ctione cõtrahitur irregularitas. ¶ Solutio. Di Solutio.
cimus ꝙ illud qꝺ precipiebatur in veteri lege. i.

Ayuntamiento de Madrid

de interfectione trāſgreſſoꝛū nō erat pꝛeceptum moꝛale nec cerimoniale: ſed erat pꝛeceptū legis ſiue pꝛeceptū iudiciale ſicut ē pꝛeceptū talionis. oculū pꝛo oculo: dentē pꝛo dente. ⁊c̄. que iudicia vel pꝛecepta data ſūt in veteri lege ad domādum duriciā iudeoꝝ. Sed in nouo teſtamēto vbi coꝛda emolita ſūt per fidem que coꝛda humiliat nō fuit opus talibus iudicijs. Sed reputat̄ irregularis oīs interfectoꝛ hoīs pꝛopter crudelitatē ⁊ hoꝛrorem ſanguinis ad ſignificandū ꝙ ſacerdotes ⁊ cōſtituti in ſacris oꝛdinibus expꝛeſſiſſime debēt imitari xp̄m in hoc ꝙ dicit. Diſcite a me quia mitꝫ ſū ⁊ humilis coꝛde.

Cur potius ꝯtrahit̄ irregularitas. nouo teſtamento q̄ꝫ in veteri.

Iterum ar̄ ad pꝛimum.

¶ Itē pꝛeceptū eſt in lege ꝙ ſi aliquis percuſſerit mulierē pꝛegnantē ita ꝙ fecerit aboꝛſū ſi puerperiū erat foꝛmatū reddet ei animam pꝛo aīa. Si infoꝛme puniet̄ pena pecuniaria tm̄: ergo ſequēs euētus aggrauat penā: ergo et pctm̄.

Secundo.

¶ Itē dictū eſt in lege ꝙ ſi aliq̄s fecerit domū ⁊ nō fecerit in ea luricula ſiue apodiatiōes et aliquis cadit de domo illa: puniet̄ qui fecit domum. ergo euētus ſequens fecit hoīem debitoꝛē pene. ergo aggrauat pctm̄.

Solutio.

¶ Dicimus ꝙ illa argumentatio nō valet. Euentus ſequēs aggrauat penā: ergo aggrauat pctm̄. q̄m multe pene impoſite ſunt iudeis ſine omni pctō. quoniā ſicut dicit btūs Aug. Lex data eſt rudibus in pedagogum. duris in flagellum. perfectis in ſignum.

Auguſtin⁹

¶ Septimū capitulū cōtinet tres queſtiōes.

Dicto quō menſuretur opus ẽm intentionē: ſeptimo capitulo vidēdū ē vtrū intentio ⁊ op⁹ ſint idē pctm̄: an diuerſa. Intentio eīm idē eſt ꝙ volūtas ſubiecto ſiue realiter: ſed relatione drn̄t. Id eīm qđ dicit̄ volūtas reſpectu pꝛimi finis: dicitur intentio reſpectu vlterioꝛis finis: vt in exēplo beati Aug. Iſte vult ire ad feneſtras vt videat tranſeūtes. Ille motus quo iſte vult ire ad feneſtras đꝛ volūtas reſpectu pꝛimi finis qui ē ipꝫ volitū illo motu: ſcꝫ ire ad feneſtras. idē aūt motus dicitur intentio reſpectu vlterioꝛis finis q̄ eſt videre tranſeūtes.

Auguſtin⁹

Ar̄ pꝛio ꝙ ſint diuerſa ꝑ gloſam.

¶ Q; volūtas ⁊ opus ſint diuerſa pctā ꝓbat̄ multipliciter ſup illū locū apl̄i. Repletos omni malicia: homicidijs. ⁊c̄. dicit ibi gloſa. Bene đt homicidijs pluraliter: quia plura ſunt homicidia volūtatis ⁊ operis. ğ voluntas et opus ſunt diuerſa pctā.

Scđo per aliā gloſam

¶ Itē ſup illū locū Appone iniquitatē ⁊c̄. dicit gloſa. Qui malū opus addit male volūtati: iniquitatē addit iniquitati. ergo diuerſa ſūt pctā volūtas ⁊ opus.

Tertio.

¶ Itē diuerſe ſūt pꝛohibitiones volūtatis ⁊ opis. quoniā alia pꝛohibitione ꝓhibet̄ opus: vt hac Non mechaberis. Alia ꝓhibitione ꝓhibetur mala volūtas: vt hac Nō cōcupiſces vxoꝛē ꝓximi tui. Si ğ diuerſe ſunt pꝛohibitiones ⁊ diuerſe tranſgreſſiones: ergo diuerſa pctā volūtatis ⁊ operis.

Quarto.

¶ Itē impoſſibile eſt ꝙ eadē malicia nūero ſit in volūtate interioꝛi ⁊ opere exterioꝛi: ergo alia ē malicia nūero in actione q̄ꝫ in volūtate. ergo pctm̄ volūtatis eſt aliud q̄ꝫ pctm̄ opis et materialiter ⁊ foꝛmaliter. q̄m alia eſt mala volūtas q̄ꝫ opus: et alia eſt malicia. ergo pctm̄ volūtatis eſt pꝛoꝛſus aliud q̄ꝫ pctm̄ opis: igitur nullomodo eſt idē peccatū;

Quinto.

¶ Itē volūtas eſt alteri⁹ ſpeciei ſpecialiſſime q̄ꝫ opus exterius ergo nō eſt idē nūero cū illo: ergo nō eſt idem pctm̄ cū illo.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Unicus ē cōtēpt⁹ in volūtate ⁊ ope: ergo vnū ē pctm̄.

Secundo.

¶ Itē vnica penitentia iniūgitur pꝛo volūtate ⁊ ope ab eccleſia ⁊ nō decipit̄. ergo vnica penitētia eſt iniungenda. igitur vna pena debet̄ pꝛo volūtate et opere. ſed cuilibet pctō debet̄ ſua pena: igit̄ vnū eſt pctm̄ volūtatis ⁊ operis. cū vnica debeat̄ pena.

Tertio.

¶ Itē ꝟtus ⁊ malicia ſe habent vt cōtraria: ergo habent idē ſuſceptibile. ſed virtus nō eſt niſi in aīa: ğ malicia nō ē niſi in aīa. ğ ſi actio exterioꝛ đꝛ mala. đꝛ mala a malicia volūtatis q̄ eſt in aīa. igit̄ nō eſt alia malicia opis q̄ꝫ volūtatꝭ. ergo nec aliud eſt pctm̄ volūtatis ⁊ opis.

Quarto.

¶ Itē idē ē reatus male voluntatꝭ ⁊ male actionis. Nullus pōt dicere ꝙ diuerſi ſunt reatus foꝛmaliter in aīa ſimul. qꝛ impoſſibile ē ꝙ due ꝓpꝛietates eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime ſint ī eodē ſubiecto: ergo cū idē ſit reatus volūtatis ⁊ opis: idē eſt pctm̄ volūtatꝭ ⁊ opis.

Solutio. Volūtas et opus exterius ſūt idē peccatum.

¶ Dicimus ꝙ pctm̄ volūtatꝭ ⁊ pctm̄ operis diuerſa ſūt in ſubiecto: ſed idē pctm̄ ſūt q̄ꝫtum ad effectū ⁊ finē. q̄m volūtas ⁊ actio dicūtur male qꝛ referūtur ad finē indebitū. ⁊ qꝛ referūtur ad eundē finē indebitū: ideo poſſūt dici idē pctm̄. et qꝛ diminuūt idē bonū naturale in hoīe ſimul ⁊ ſūt ab eadē radice ⁊ vnū ab alio. ideo poſſūt dici vnū pctm̄ ꝓpter finē ⁊ effectū.

Ad pꝛimū.

¶ Nec valet hec argumentatio. Pctm̄ volūtatꝭ ⁊ pctm̄ opis ſūt diuerſa materialiter ⁊ foꝛmaliter: ergo ſūt pꝛoꝛſus diuerſa. Nō eīm diuerſum vel differens dicitur tantum aliquid ab alio ꝓpter materiā vel foꝛmā: ſed ꝓpter effectū/vel finē/vel relationeꝫ. vt patet in alijs terminis. Malicia aūt ẽm ꝙ eſt habitus ad male agendū vel defoꝛmitas anime ſiue pꝛiuatio boni ſe habet ad virtutem vt ei cōtraria. Sed eſt alia malicia que eſt in actione: ⁊ illa nō eſt cōtraria virtuti ſed bonitati qua actio meritoꝛia dicit̄ bona. Ex his patet ſolutio ad omnia obiecta:

Ad oīa alia

Itē ar̄ ꝙ ſint deuerſa

ITem ex volūtate eſt actio. actio aūt exterioꝛ agit in rē: nō in aīaꝫ. Ita videtur. q̄m cū aīa mouet coꝛpus per volūtatem ⁊ intelligētiā: aīa agit in coꝛpus: nō coꝛpus in aīam. ergo actio exterioꝛ nō diminuit bonum naturale aīe.

Secundo.

¶ Pꝛeterea. Malicia q̄ eſt in actione coꝛꝑali nō habet ꝯtrariū niſi bonitatem que eſt in actione coꝛꝑali. vt dictū eſt. igit̄ nō habet ꝯtrariū in aīa. ğ nō habet aliquid in aīa qđ ei repugnet. igit̄ nō diminuit in aīa aliqđ bonū. Sꝫ ſicut dicit Aug. Si aliquid nō nocet: nō eſt malum. intelligitur ſi nō nocet aīe. q̄m coꝛruptio boni coꝛꝑalis nō eſt malū culpe. igit̄ mala actio nō eſt mala malo culpe.

Auguſtin⁹

Opinio aliquoꝛum.

¶ Pꝛopter hmōi rōnes dicūt quidā ꝙ actio nō eſt mala malo culpe. q̄m in ſola aīa eſt malicia. Sed dicit̄ actio mala ꝑ modum circūſtātie. q̄m actio exterioꝛ q̄ pꝛocedit ex mala volūtate eſt circūſtantia volūtatis que aggrauat eius maliciā. et ideo đꝛ mala. nō qꝛ habeat maliciā in ſe: ſed ſicut oꝛdo aut alia circūſtantia que aggrauat pctm̄.

ꝯtra hoc ar̄

¶ Sed hoc videtur eſſe hereticū. qꝛ lex dei docet ꝙ deus reddet vnicuiq̄ ẽm opa ſua. ergo malis reddet̄ moꝛs eterna ꝓpt

Ayuntamiento de Madrid

opera. qđ eſſet iniuſtum ſi actio in ſe nõ haberet
Secundo. maliciã. ¶ Preterea. ꝓpter bona opera ẽ aliqͥs
laudabilis: propter mala vituperabilis. ergo ma
Solutio. la opera habent in ſe maliciã. ¶ Qđ cõcedimus
Actus exteriores augẽt interiorem habitũ vt prius dictũ eſt. ⁊ dicimus ꝙ mala actio corpa
lis agit in aĩam ꝓpter colligantiã q̃ eſt corporis ad
aĩaꝫ. qm̃ ſicut anima agit in corpus per rõnẽ ⁊ in-
tellectũ ꝓpter colligantiã aĩe ad corpꝰ: ita corpo
ralis actio agit in aĩam ꝓpter colligantiã aĩe ad
corpꝰ. Unde colerici demẽtiores ſũt in eſtate ꝗ
ariſtoteles. in hyeme. ſicut đr Ariſto. in libro de aĩa. ⁊ in ethi
ca dicit ꝙ boni actus exteriores augmẽtant habi
tum bene agendi qui eſt in aĩa. ſicut de frequẽter
diſputare augeť ſcientia diſputãdi que eſt in aĩa.
Eodẽ modo mali actus exteriores augmẽtãt ha-
bitũ male agendi qui eſt in aĩa: et per eandẽ viaꝫ
corrũpunt bonũ naturale aĩe. ⁊ ideo habent in ſe
maliciã. ⁊ licꝫ illa malicia vł mala actio nõ habeat
in aĩa ſibi cõtrariũ: habet tamẽ in aĩa habitũ na-
turalẽ ſibi repugnantẽ: vt interfectio habet man
ſuetudinẽ naturalẽ ſibi repugnantẽ in anima.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

ITem queriť vtrũ mala volũtas ſit maiꝰ
pctm̃ ꝗ actio procedens ex ea. vel econ
Af ꝙ ſic. uerſo. ¶ Probať ꝙ mala volũtas ſit ma
ius pctm̃. qm̃ mala volũtas ſeparat ani
mam a deo. vt đr in libro ſapientie Peruerſe cogi
tatiões ſeparãt aĩam a deo. Mala aũt actio non
ſeparat aĩaꝫ a deo. qr inuenit eã ſeparatã. ſed nul
lum damnũ eſt maiꝰ ꝗ ſeparatio a deo. ğ mala vo
luntas magis nocet ꝗ mala actio igiť magis eſt
Secundo. mala. ğ eſt maiꝰ pctm̃. ¶ Itẽ mala actio nõ ẽ ma
la niſi a mala volũtate. ſed ꝓpter qđ vnũqđꝗ eſt
tale: ipm̃ eſt magis tale. igitur mala volũtas eſt
Tertio. magis mala ꝗ mala actio. ¶ Itẽ velle interfice
re hoĩem ſine cauſa debita eſt malũ per ſe ⁊ ſcđm
ſe. ſed interficere hoĩem ſine cauſa debita non eſt
malũ per ſe ⁊ ſm ſe. qm̃ põt fieri ſine pctõ. vt in ce
mentario proiiciente lapidẽ quo interficitur ali-
quis adhibita diligentia cõpetenti. Sed qđ per
ſe eſt tale magis eſt tale ꝗ illud qđ non per ſe eſt
tale. ergo velle interficere hoĩem ſine cauſa debi
ta eſt magis malũ ꝗ interficere hoĩem ſine cauſa
debita. igiť volũtas interficiendi eſt magis mala
In oppm̃. ꝗ ipa interfectio ¶ Cõtra. Propter malã actio
nem eſt aliquis irregularis: ſed nõ ꝓpter malam
voluntatẽ. ergo mala actio eſt magis mala ꝗ ma
Secundo. la volũtas. ¶ Itẽ volũtas meritoria ⁊ actio pro
cedens ex ea ſunt eque meritorie. igiť a ſimili vo
lũtas demeritoria ⁊ actio ꝓcedẽs ex ea ſũt eque
Tertio. demeritorie: igitur ſũt eque male. ¶ Itẽ volun-
tas nocendi eſt mala ꝓpter finẽ ad quẽ eſt. ſcꝫ ꝓ-
pter nocere proximo. ſed mala actio magis nocet
proximo ꝗ mala volũtas: ergo eſt magis mala.
Quarto. ¶ Itẽ eccleſia maiorẽ iniungit penitentiã ꝓ ho-
micidio actuali ꝗ pro volũtario et nõ decipitur:
ergo maior pena debeť homicidio actuali ꝗ ho-
micidia volũtatis. ğ homicidiũ actuale eſt maiꝰ
Quinto. pctm̃ ꝗ volũtariũ. ¶ Itẽ vbi par cõtẽptus par
pctm̃. ſed par cõtemptus eſt in mala volũtate et
Sexto. mala actione: ğ par pctm̃. ¶ Itẽ eadeꝫ eſt cauſa
quare actio ſit mala ⁊ volũtas ſcꝫ priuatio debi-
ti finis. ğ neutra ẽ magis mala ꝗ reliqua. ¶ Qđ Solutio.
concedimus. Nec valet hec argumentatio. Ma Ad primũ.
la volũtas magis nocet ꝗ mala actio: ergo ẽ ma-
gis mala. qm̃ male volũtati accidentale eſt qđ ſe
parat aĩam a deo. Tũc em̃ ſeparat qñ inuenit cõ
iunctã deo. nõ ſeparat qñ nõ inuenit cõiunctã. et
hoc habet ex natura ꝯtrarietatꝭ: nõ ex intentiõe
malicie. Sed hec argumẽtatio eſt neceſſaria. Ex
dei iudicio maius debetur nocumẽtũ male volũ-
tati ꝗ male actioni: ergo mala volũtas eſt magis
mala ꝗ mala actio. qm̃ deus infert maiorẽ penaꝫ
vel minorẽ ſm quãtitatẽ culpe: ſed mala volũtas
nõ infert maius tale nocumentũ ſm ſuã maiori-
tatẽ vł quãtitatẽ. qm̃ quãtũcũꝗ ſit mala ſiue pa-
rum ſiue multũ: facit tm̃ nocumentũ ꝙ ſeparat a
deo. dũmodo ſit mala malicia mortali. et ideo ex
ſua ꝯtrarietate facit tale nocumẽtũ: nõ ex ſui ma
gnitudine. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ hec ꝓpoſitio Ad ſcđm.
Propter qđ vnũqđꝗ eſt tale ipm̃ eſt magis tale.
intelligitur de eo ꝙ ꝑ ſe ẽ tale ⁊ facit aliud tale et
gñaliter verum eſt ꝙ omne tale eſt magis tale ꝗ
illud qđ per ipſum eſt tale. dũmodo vtrũꝗ parti
cipet. i. firmius eſt tale. nõ tamẽ oportet ꝙ ſit in-
tenſius tale. vt patet in igne qui calefacit plũbũ
vel aliqͩ aliđ vſquequo ſit tãtũ calidũ actu ꝗtũ
ipſe eſt. qm̃ cauſa ignis nõ deſinit agere donec vl
timeť in ſuo effectu. volũtas autẽ ſiue actio nõ ẽ
mala per ſe: ſed per aliud. ſcꝫ quia referť ad finem
indebitũ: vel quia priuať debito fine. ¶ Ex hoc Ad tertium
ptꝫ ſolutio ad tertiũ. Qꝫ em̃ velle interficere ho-
minẽ ſine cauſa debita ſit per ſe malũ: hoc eſt ꝓ-
pter circũſtantiã nõ ꝓpter natura ipſius volũta
tis. qm̃ ipſa volũtas per aliud eſt mala. vt dictuꝫ
eſt. et ideo nõ per hãc viam poteſt ꝓbari ꝙ mala
voluntas ſit magis mala ꝗ mala actio.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

ITem querit magiſter in ſententiis. Cũ in-
tellectus volũtas ⁊ memoria ſint vires aĩe:
quare potius meritũ ⁊ demeritũ ſita ſint in volũ- Opinio aliquorum.
tate ꝗ in intellectu ⁊ memoria. ¶ Ad hoc dicunt
mgr̃i ꝙ intellectꝰ ⁊ memoria nõ mouẽt ad opꝰ ſed
volũtas mouet ad opꝰ qm̃ ſicut đr btũs Aug. Uo
lũtas eſt motꝰ animi ad aliqͩ adipiſcẽdũ: vel nõ Auguſtinꝰ
adipiſcẽdũ vł ad aliqͩ faciẽdũ ⁊ fugiẽdũ. ¶ Sed ꝯtra hoc aſ
videť poſſe probari ꝙ meritũ ⁊ demeritũ ſita ſint
in intellectu ſicut in volũtate: qr intelligere ẽ vo
luntariũ. Sicut em̃ aliquis qñ vult intelligit: ſic
qñ nõ vult nõ intelligit. ğ intelligere cũ ſit volũ-
tariũ põt referri ad debitũ finẽ vel ad indebitum
ergo põt eſſe meritoriũ ⁊ demeritoriũ ſicut velle.
igiť ſicut in volũtate ſitũ eſt meritũ ⁊ demeritũ:
ita in intellectu. ¶ Itẽ fides eſt in intellectu: ſed Secundo.
primũ meritũ eſt motus fidei: ğ primũ meritũ eſt
ſitum in intellectu. ergo potius debet dici ꝙ me-
ritũ eſt ſitũ in intellectu ꝗ in volũtate. Si conce
diť. ¶ Cõtra. Aug. đr ꝙ res generãt noticiã ſui In oppm̃ augusti.
in aĩa: ergo generãt intelligentiã ſui in aĩa. ergo
intelligere nõ eſt in ptãte nr̃a: cũ ſit a rebus exte
rioribus. ergo nõ eſt volũtariũ: igiť nec merito-
rium. ¶ Itẽ priſcianus dicit ꝙ v̾ba ptinentia ad Secundo.
ſenſum in actiua voce ſignificant paſſionẽ. ğ vide
re eſt pati a viſibili: ⁊ ſentire eſt pati a ſenſibili. ſꝫ

Ayuntamiento de Madrid

ſicut ſe hꝫ ſentire ad ſenſibile: ita intelligere ad intelligibile. ſed ſentire eſt pati a ſenſibili: ergo intelligere eſt pati ab intelligibili. ſed paſſiões non ſũt meritoꝛie vl' demeritoꝛie: ergo nec poſſũt eſſe. ergo intelligere nõ poteſt eẽ meritoꝛiũ vel demeritoꝛiũ. ſed oĩe credere eſt intelligere: ergo nullum credere poteſt eſſe meritoꝛiũ vel demeritoꝛium. Qꝫ autẽ omne credere ſit intelligere pꝛobaꝶ

Auguſtin⁹.

per hoc qđ dicit Aug. Credere eſt cogitare cum aſſenſione Sed illđ cogitare eſt ꝑ itellectũ. cogitare aũt ꝑ intellectũ eſt intelligere. inde ſequiꝶ ꝙ oẽ credere eſt itelligere. ſed nullũ intelligẽ põt eẽ meritoꝛiũ vt pꝛobatũ eſt: ergo nullũ credere põt eſſe meritoꝛiũ vl' demeritoꝛiũ. igitur motus fidei nõ põt eſſe meritoꝛius. ergo fides non eſt virtus.

Tertio.

¶ Item intelligere eſt pure ſpeculari: ſed in pura ſpeculatiõe nõ eſt meritũ vel demeritũ nec poteſt eſſe. ergo intelligere nõ põt eſſe meritoꝛiũ vl' demeritoꝛiũ. ꝛ inde vt pꝛi⁹.

Quarto.

¶ Itẽ credere ꝙ de⁹ eſt: nõ eſt velle ꝙ deus eſt. qm̃ demones credunt ꝙ deus ſit: ſed nõ volũt ꝙ deus ſit. nec aliq̃s act⁹ meritoꝛi⁹ p̃cedit hũc actũ credere. quoniã ſi hoc eſſet: fides nõ eſſet pꝛima inter virtutes. ergo aliquis motus eſt pꝛecedens oẽꝫ volũtatẽ qui ẽ meritoꝛius. nõ ergo in ſola volũtate cõſiſtit meritũ vel demeritũ.

Solutio.

¶ Dicimus ꝙ volũtas ſiue potentia volendi nõ eſt nomen alicuius potẽtie ſpecialis: ſed eſt nomen cõmune oĩm viriũ motiuarũ q̃ ſunt in aĩa: vel nomen ſolius rõnis imperãtis. ſicut dictũ eſt in tractatu de libero arbitrio. Dicimus ꝙ oẽs ꝟtutes politice ſũt voluntates. ſicut ex ſupꝛadictꝫ patet. ꝛ oĩs alia virt⁹ volũtas eſt. i. oĩs motus ꝟtutꝫ eſt velle. excepta fide ꝛ vltimis duobus donis ſpiritus ſancti: ſcꝫ intellectu ꝛ ſapientia. ꝛ exceptꝫ foꝛſitan ſpe ꝛ timoꝛe. quoniã ſicut videtur nec ſperare nec timere velle eſt. Qꝛ vero credere nõ eſt ſimpliciter intelligere vel memoꝛari ſed eſt cogitare cũ aſſenſione: ideo credere non eſt ſine volũtate. Unde Ariſtoteles đt ꝙ virtus aut eſt volũtas: aut nõ ẽ ſine volũtate. Et Aug. dicit ꝙ cetera poteſt homo nõ volẽs: credere vero nõ poteſt niſi volens. vnde heretici nullomodo poſſũt cogi ad credere: qꝛ credere volũtarium eſt.

Nota iſtud oĩs motus virtutis eſt velle.

ariſtoteles.

Auguſtin⁹

Solutio.

¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ intelligere duob⁹ modis põt eſſe meritoꝛium. quoniã intelligere pꝛout eſt in ſpeculatione voluntariũ eſt. maxime cũ habemus imagines rerũ apud nos in memoꝛia. qm̃ quãdo volo imiginoꝛ matrẽ meã: qꝛ habeo in memoꝛia imaginẽ ipſius quã ſepevidi. illã aũt quam nũꝙ̄ vidi nõ imaginoꝛ qñ volo: qꝛ nõ habeo imaginẽ eius in memoꝛia. Eadẽ modo intelligibilia quoꝛũ imagines habem⁹ in memoꝛia intelligim⁹ qñ volumus: ꝛ eas intelligere eſt in nr̃a poteſtate Sed nõ eſt pure ex nobis. cũ eñ imago rei intelligibilis eſt in memoꝛia: libeꝝ ẽ aĩe dirigere aciẽ intellectus ad imaginẽ q̃ eſt in memoꝛia. ſicut đt btũs Aug. in libꝛo de trinitate. et ſic ab imagine que eſt in memoꝛia reſultat in acie intellect⁹ imago rei viſibilis ꝛ ſic intelligit actu aĩa. Et ideo qꝛ anima habet oĩa iſta in ſua ptãte: voluntariũ eſt ei intelligere: vt ſi quis intelligeret actu logicam vt doceret ſubditos ſuos ad gloꝛiã dei. tale intelligere eſt meritoꝛiũ tale intelligere non eſt in pura ſpeculatiõe. ſed eſt meritoꝛiũ a volũtate a qua eſt non ſcđm ſe. Et ſm hanc viam patet ꝙ pꝛincipaliter ſitũ eſt meritum in voluntate. ſcđo modo intelligere poteſt eſſe meritoꝛiũ: qñ per modũ voluntatis ſurgit ſupꝛa ſe. operãte tamen gr̃a. vt in motu fidei quo acquieſcit aĩa pꝛime veritati pꝛopter ſe ꝛ ſuꝑ oĩa. et tale intelligere qđ eſt credere meritoꝛiũ eſt: ideo quia ſm ipſũ aĩa magis aſſentit pꝛime veritati ꝙ̄ ſibiipſi ꝛ magis ꝙ̄ alicui poſitioni vel rõni, vel argumentationi. Licet ergo credere nõ ſit velle: tñ volũtariũ eſt naturaliter exiſtens cum volũtate.

Auguſtin⁹.

Quõ ipſum intelligere poſſit eſſe meritoꝛiũ.

¶ Patet ergo ſolutio ad pꝛimo obiectũ.

Ad pꝛimũ.

¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ q̃cq̃d dicat pꝛiſcianus videre eſt agere. ſed diciꝶ eſſe pati pꝛopter paſſionẽ cui ipꝫ eſt annexũ. ſicut emphatice đt Aug. ꝙ imago coloꝛati impꝛeſſa in oculo eſt viſio qua videt coloꝛatũ. Eodẽ modo dicim⁹ ꝙ intelligere nõ eſt paſſio ſed actus aĩe: licet ſit ex paſſione vt patet ex pꝛedictis.

Ad ſcđm.

Auguſtin⁹.

¶ Ad tertiũ dicimus ꝙ intelligere qđdã eſt in pura ſpeculatiõe nec eſt meritoꝛiũ: ſed poteſt eſſe meritoꝛiũ a volũtate meritoꝛia.

Ad tertiũ.

¶ Item dicit Aug. ꝙ peccatum adeo eſt volũtariũ: ꝙ ſi non eſt volũtariũ non eſt pctm̃. ſed voluntas eſt peccatũ: ergo voluntas ẽ voluntaria. Sed cũ nichil denominet ſeipſũ. Albedo eñ nõ eſt alba: nec curſus currit: nec mot⁹ mouetur. eadẽ ratione volũtas nõ eſt volũtaria. ergo nulla volũtas eſt pctm̃: ergo nulla volũtas eſt demeritoꝛia. ergo meritũ ꝛ demeritũ nõ ſunt ſita in volũtate. Si hoc nomen volũtaria ſignificet oꝛiginẽ.

Iterum af.

¶ Dicẽdũ eſt ꝙ auctoꝛitas bti Aug. intelligitur tantũ de actiõibus malis q̃ ſunt volũtarie. i. pꝛocedẽtes a volũtate. Uel poteſt dici ꝙ hec dictio volũtaria ſignificat libertatẽ volũtatis. ſm ꝙ đt Ariſtoteles ꝙ volũtariũ eſt cui⁹ pꝛicipiũ eſt in nobis. i. quod libere poſſumus facere id eſt qđ in poteſtate nr̃a eſt ꝙ faciam⁹ vel non ꝛ ſm hoc eſt hec vera Uolũtas eſt voluntaria. qm̃ nichil eſt ita in ptãte nr̃a ſicut volũtas. nec ſic denominatur voluntas a ſeipſa: ſed a ſua libertate naturali. quoniam voluntas eſt motus animi liber ſui. Et patet ꝙ non eſt ſimile de talibus Albedo eſt alba. Curſus currit.

Solutio.

Aliter đr.

Capitulũ octauum de contemptu.

Dicto quõ pctm̃ menſureꝶ ſꝫ intentionẽ ſiue voluntatẽ: dicendũ ẽ de ꝯtẽptu ſm quẽ ſiĩter mẽſuraꝶ pctm̃. qm̃ ſctũs Ambꝛoſius đt Ubi par ꝯtẽptus ibi par peccatũ. Pꝛius vidẽdũ eſt quid ſit ꝯtẽpt⁹.

Ambꝛoſi⁹.

¶ Quidã dicũt. Cõtẽptus ẽ reat⁹ ſiue macula q̃ eſt in aĩa inq̃ꝫtũ ſurgit ex genere pcti ꝛ circũſtãtijs. ꝛ ita exponũt illã auctoꝛitatẽ Ambꝛo. ſic. Oĩe pctm̃ ẽ ex cõtemptu. i. cũ cõtẽptu.

Cõtẽptus qđ eſt ſcđm quoſdam.

¶ Sed hec expoſitio eſt mirabilis Idẽ eñ eſt ꝑ ꝯſequẽs: acſi diceret Oĩe pctm̃ ẽ ex cõtemptu. i. oĩs ꝯtẽpt⁹ eſt pctm̃. qꝛ cũ dicũt Oĩe pctm̃ eſt cũ cõtẽptu. notaꝶ ibi cõcomitãtia effect⁹ ad cauſam. qm̃ ſꝫ eos ꝯtẽpt⁹ eſt effect⁹ pcti et nõ ecõuerſo. Sed obiciꝶ. Pctm̃ mẽſuraꝶ ſꝫ mẽſurã ꝯtẽpt⁹. ſicut đt Ambꝛo. Ubi par ꝯtẽpt⁹ ibi par pctm̃ Sꝫ ꝯſtat ꝙ pctm̃ mẽſuraꝶ ſꝫ intẽtionẽ ſiue volũtatẽ: qꝛ ꝙ̄ꝫtũ itẽdis tm̃ facis

ꝯtra hoc aꝶ

p.i.

Ayuntamiento de Madrid

ergo cōtemptus eſt intentio vel voluntas et non
macula vel reatus. quare eñ diceret̄ macula ꝯtē
Secundo dicunt.
ptus: cū ea nihil ꝯtēpnat̄? ¶ Preterea. ipſi dicūt
ꝙ cōtēptus ſurgit ex genere pcti ⁊ circūſtantijs.
Arguitur.
Sed ponat̄ ꝙ hic ſit quidā laycus qui nullam ha
beat circunſtātiā aggrauantē pctm̄ ſuū. qđ bene
eſt poſſibile. quoniā poteſt eē talis qui nihil didi
cit de deo: ⁊ ita ſcientia nō aggrauat peccatum in
eo. imo potius ignorātia diminuit. nec facit pec-
catū ſuum tpe ſacro: nec ſacro loco. ⁊ ſic de alijs
circūſtātijs. cōſtat aūt ꝙ ipe peccat. nec eſt ma-
cula ſurgens ex genere peccati ⁊ circūſtantijs: ergo
non eſt ibi aliquis cōtēptus. Nō ergo oē pctm̄ ē
ex cōtemptu vel cum cōtemptu: ſicut ipſi dicūt.
¶ Itē obicit̄ de cōtrarietate qua vident̄ eē cō-
Auguſtinꝰ et ambroſiꝰ videntur contrarij.
trarij Aug. ⁊ Ambro. loquētes de cōtemptu. di-
cit eñ ambroſius ꝙ oē pctm̄ eſt ex cōtēptu Aug.
dicit ꝙ oē pctm̄ eſt ex ignorantia/ vel ex ſuperbia/
vel ex contēptu. ergo nō oīe pctm̄ eſt ex ꝯtēptu
Solutio.
¶ Dicimꝰ ꝙ hoc nomen ꝯtēptus multas habet
ſignificationes. dicit̄ eñ qñq₃ cōtēptus appreciā
tio rei minor iuſto. ſm hoc ꝯtēpnere ē opꝰ rōnis.
Cōtēptus multipliciter capitur.
Cōtēpnere idē eſt ꝙ aſpernari ſiue iraſci rei tāq₃
vili. ſm hoc cōtempnere eſt opus vis iraſcibilis.
Qñq₃ aūt cōtēpnere eſt negligere ſiue nō curare
⁊ ſm hoc priuatio eſt. in qualibet iſtarū triū ſigni
ficationū poteſt accipi cū dicitur. Peccator cū₃
in profundū venerit viciorū: cōtēpnit. i. deſperat
appreciando miam dei minus iuſto dicens. Ma-
ior eſt iniquitas mea: q₃ vt veniā merear. Talis
eñ aſpernat̄ deū ⁊ odit ipm̄. qm̄ nichil boni expe-
ctat a deo: ideo vellet ipm̄ nō eē. Vñ propter ta
lem retractat btūs Aug. qđ dixerat. Nulliꝰ vnq₃
cōſcientia deū odio habere potuit. Soli eñ de-
ſperanti cōuenit poſſe odire deū et iraſci ei tanq₃
rei vili. In tertia ſignificatiōe pōt accipi. qm̄ de-
ſperans cōtempnit. i. nō curat. i. ſine freno tēpe-
rantie currit p campos licentie. In quarta ſigni-
ficatione dicit̄ cōtēptus mala volūtas. prout ho
mo auertit ſe a deo quaſi vertēs ei tergū: vel put
eſt veſtita circunſtātijs ꝓpter quas debet dimit-
Augu. accipit i pria ſignificatiōe
tere pctm̄ ⁊ nō dimittit. In hac ſignificatiōe acci
pitur a beato Ambroſio cū₃ dicit Omē pctm̄ eſt
ex cōtēptu. Intelligit enī hoc de peccato actua-
li quod procedit ex mala volūtate. Per hanc di-
ſtinctionem ſoluūtur oēs ꝑdicte obiectiones.
Cōtra predicta ar.
Sed ꝯtra. probatur ꝙ nō tm̄ pctm̄ ope-
ris: ſed etiā pctm̄ volūtatis eſt ex con
temptu. qm̄ quālibet malā volūtatem
tenet̄ homo vitare nō niſi in articulo
neceſſitatis: ſ₃ eā nō vitat ille qui pec-
cat pctō volūtatis. ergo omittit. ⁊ ita negligit ſi-
ue cōtēpnit. ⁊ ex hoc peccat p malā voluntatem:
q₂ negligit vitare eā. ergo pctm̄ volūtatis eſt ex
Solutio.
cōtemptu ſiue ex negligētia. ¶ Solutio. Datur
rōni tps deliberādi a deo: vt per deliberationem
vitet pctm̄. Anteq₃ autē ſit in mora id per qđ ho-
mo debet vitare malā volūtatē pōt hō male vel-
le. vnde nō op₃ ex neceſſitate ꝙ malā volūtatē cō
Item ar.
comitet̄ omiſſio vel negligētia. ¶ Itē ſup illū lo
cum apli. An ignoras q₂ patientia dei ad penitē-
tiā te adducit? dicit btūs Ambro. Grauiter pec-
cas ꝙ impunitatē peccāti tibi ꝓmittis. grauiꝰ q₂
cōtēpnis. grauiſſime q₂ ignoras te contēpnere. ergo
grauius peccat qui cōtempnit q₃ qui impunitatē
ſibi ꝓmittit. ergo q̇ impunitatē ſibi ꝓmittit nō cō
tēpnit. ergo eiꝰ pctm̄ nō eſt ex contēptu. ¶ Item
In oppm̄.
cōtēpnere in ſe nō eſt pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄: ſed ꝓmit
tere ſibi impunitatē ē pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. ergo ma-
gis peccat qui impunitatē ſibi ꝓmittit q₃ q̇ cōtē-
pnit. qm̄ pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ eſt maximū inter pctā
Solutio.
¶ Solutio. Cōtēptus accipit̄ hic ſpecialiter et
nō gñaliter. accipit̄ eñ p cōtēptu deſperationis
de quo iā dictū eſt. Dicūt aūt mgrī ꝙ ille q̇ cōtē-
pnit magis peccat q₃ q̇ impunitatē ſibi ꝓmittit.
ideo ſc₃ q₂ qui cōtēpnit. i. deſperat: peccat cōtra
mia₃ dei. ſed q̇ impunitatē ſibi ꝓmittit peccat cō
tra iuſticiā. ⁊ q₂ mia eiꝰ ſup oia opa eiꝰ. magꝭ pec
ꝯtra hoc ar.
cat deſperās q₃ impunitatē ſibi ꝓmittēs. ¶ Sed
cōtra. Qui deſperat nimis coartat miam dei ⁊ ni
mis extēdit iuſticiā. ergo peccat cōtra vtrāq₃. ſimiliter
qui impunitatē ſibi ꝓmittit nimis extēdit miam ⁊
nimis coartat iuſticiam. ⁊ ita ꝯtra vtrāq₃ peccat
vterq₃. Nō ergo alter magꝭ peccat: q₂ peccat cō-
Secundo.
tra miam. ¶ Itē mia et iuſticia idē ſūt ſubiecto:
ſed differūt in effectu tm̄. ſed dignior ē effectꝰ iu-
ſticie q₃ mie. qm̄ effectꝰ iuſticie ē ꝓprie vita eter-
na q̇ debet̄ meritꝭ: ⁊ nō eſt effectꝰ mie niſi p acci-
dens ſc₃ rōne fundamēti. ſed vita eterna ē digniſ-
ſimus effectꝰ oīm virtutū. ⁊ ita dignior eſt effectꝰ
iuſticie q₃ mie. ergo qui peccat cōtra iuſticiā magis
peccat q₃ qui peccat ꝯtra miam. ergo qui impunita-
tem ſibi ꝓmittit magis peccat q₃ qui contēpnit.
Solutio.
¶ Dicimus ꝙ vterq₃ peccat ꝯtra mia₃ ⁊ iuſticiā.
ſed qui cōtēpnit ſiue deſperat magis ꝓprie pec-
cat cōtra miam: q₃ q̇ impunitatē ſibi ꝓmittit. qm̄
magis peccat cōtra miam qui eā nimis coartat:
Per hoc p₃ ad primū.
q₃ qui nimis extēdit. ſicut auaricia maiꝰ eſt viciū
q₃ ꝓdigalitas. Et ꝓpter hoc licet vterq₃ peccet
cōtra miam ⁊ iuſticiā: tm̄ vnus dicit̄ peccare con
tra miam alter cōtra iuſticiā. ¶ Ad ſcđm dicimꝰ
Ad ſcđm.
ꝙ vita eterna magis ꝓprie eſt effectus mie q₃ iu-
ſticie. Qꝫ eñ vita eterna debet̄ meritꝭ hoc eſt ex
mia dei ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ ideo p accidēs debet̄ me
ritis: p ſe aūt debet̄ mie talis effectꝰ. ¶ Itē obi-
Iterum ar.
citur ex illa pte auctoritatis. Grauiſſime peccas
q₂ ignoras te. videt̄ eñ ꝙ leuiſſime qm̄ ignorātia
excuſat pctm̄. ¶ Preterea Quicquid ſcis: ſcis te
ſcire. q̇cq̇d dubitas: ſcis te dubitare. ſimiliter q̇cq̇d
odis ſcis te odire: q̇cq̇d diligis ſcis te diligere. ergo
eadē rōne q̇cq̇d ꝯtēpnis ſcis te ꝯtēpnere. ¶ So-
Solutio.
lutio. Auctoritas ſic d₃ exponi. Grauiſſime. id eſt
Per hoc ad primum.
periculoſiſſime peccas. q₂ cōtēpnēte te ignoras.
quoniā qui ignorat morbū ſuum nō querit medi-
cum. tamen quedam ignorantia eſt q̄ valde parū
excuſat: ſc₃ ignorantia infidelium cum preſto ha
beant cognoſcere deum: et ad hoc ſumme teneat̄
homo. ¶ Ad ſecundum dicimꝰ ꝙ hec argumēta-
Ad ſcđm.
tio nō valet. nec eſt a ſimili. quoniā per illa verba
ſignificat ſolos actus mētis quos aīa videt in ſe ſi
ibi ſūt. in cōcluſione aūt verbū cōtēpnendi nō ſi-
gnificat purū actū mētꝭ: ſ₃ ſignificat eū reſpectu
rei extrinſece quā nō op₃ aīa₃ videre in ſe actu vl
habitu. Vñ ſicut hec ē falſa: quicquid diligis ex

Ayuntamiento de Madrid

caritate: ſcis te diligere ex caritate. qm̄ in ꝟbo di
ligendi ſic intellecto formate intelligit̃ hec circū
ſtātia ſuꝑ oia. quaſi extra aiam ⁊ extra actū q̄ eſt
in aia quē nō oportet vt videat in ſe aīa. ⁊ ita hec
eſt falſa: quicqd cōtēpnis ſcis te ꝯtēpnere. Ama-
re em̄ mūdū eſt actus quē videt aīa in ſe. ſȝ ꝙ ille
q̄o incidēs. actus ſit aut nō ſit a deo nō opȝ ꝙ videat. ¶ Itē
querit̃ ſm quē contemptū menſuretur peccatum
quod facit furioſus dum eſt in furore ſuo. Hoc re-
quire in queſtione de furioſo.

¶ Tractatus triceſimus de circunſtantijs.

¶ Capitulū .i. cōtinet quattuor queſtiones.

Quoniā cōtēptus ſurgit ex circūſtātijs:
⁊ ſicut menſurari habet pctm̄ ꝑ cōtēptū
ſic ⁊ per circūſtātias: ideo poſt cōtēptū
dicendū eſt de circūſtātijs. Licet autē
non inueniat̃ diffinitio circūſtātie data ab aucto
Circūſtan- re: tamen doctrinaliter ſic poſſet deſcribi. ¶ Cir
tia quid eſt. cūſtantia eſt ꝓprietas ꝑſone vel negocij ex ſe ꝑ-
tinens ad laudē vel vituperiū: diminuēdo vel au-
gendo vel ꝯtrahēdo in genus. Cōſtat apd̓ oēs ꝙ
ꝯtra hoc ar circūſtantia aggrauat pctm̄. ¶ Sed ꝯtra. Deus
eſt pronior ad miſerādū q̄ȝ ad cōdēnandū: ſȝ bona
circūſtantia nō auget meritū apud deū: ergo nec
mala cricūſtātia auget demeritū apud eundem.
Secundo. ¶ Preterea. Talis circūſtātia eſt bona in ſe: ergo
ſi cōligat̃ malo nō augmētat illd̓: imo potius di
Euaſio. minuit. Forte dicet ꝙ bona circūſtātia nō per ſe
auget pctm̄ ſed per accidēs: ſcȝ q: auget obliga-
ꝯtra hāc ar tionē. ⁊ ex hoc ſequit̃ ꝙ ille qui facit ꝯtra illā obli
gationē augmentantē magis peccat. ¶ Sed pro
pter hoc nō ceſſat obiectio. qm̄ ſi facere cōtra ma
iorem obligationē eſt maius pctm̄ ſiue demeritū
facere ſm maiorē obligationē erit maius meritū
vel ecōuerſo. quorꝫ vtrūq̄ȝ eſt falſum. qm̄ ex primo
ſequitur ꝙ bona circūſtātia auget meritū. ſcd̓m
eſt manifeſte falſum. qm̄ nō quiſq̄s magis meret̃
facit ſm maiorē obligationē. ¶ Dicimus ꝙ prīa
Solutio. argumētatio nō valet qm̄ meritū attendit̃ tantū
penes caritatis intenſionē: ⁊ ideo nō auget̃ meri
tum ꝓpter aliā cir cūſtātiā. Sed q: pctm̄ non hȝ
pȝ ad primū aliquā certā radicē ſm quā menſuret̃: ⁊ ad eē pec
cati pauciora exigūtur q̄ȝ ad eſſe ꝟtutꝭ: ideo alia
Maior obli ſūt q̄ augent demeritū q̄ȝ q̄ meritū. Eſt aūt quaſi
gatio reddit per ſe notū ꝙ magis obligatꝰ magis peccat ſi fa-
demeritum cit cōtra illā obligationē. ſed magis obligatꝰ nō
maiꝰ nō aūt magis meret̃. qm̄ ſeruicia quāto magis debita tā
meritum. to ſūt minus grata. ¶ Ad ſcd̓m dicimꝰ ꝙ re vera
Ad ſcd̓m. circūſtātia nō obligat per ſe: ſed per accidens vt
dictū eſt in opponēdo. niſi ſit ꝙ eſſentie ſue quam
habet a deo annexa eſt obligatio. ſic em̄ ſūpſimꝰ
ex ſe in diffinitiōe circūſtantie. Nec valet hec ar-
gumētatio Quicūq̄ȝ facit ꝯtra maiorē obligatio-
Hec argu- nem magis demeret̃: igit̃ quicūq̄ȝ facit ſm maio-
mētatio nō rem obligationē magis meret̃. vel ecōuerſo. Nec
valet. eſt ibi locus a cōtrarijs: quoniā facere cōtra ma-
iorē obligationē ⁊ facere ſm maiorē obligationē
nō ſūt cōtraria. ſed facere contra maiorē obliga-
tionē ⁊ facere ex caritate ſm maiorē obligationē
ſūt cōtraria. ſicut hec duo. facere cōtra conſcien
tiā ⁊ facere ſcd̓m cōſcientiā nō ſunt cōtraria. ſed
hec duo facere cōtra cōſciētiā: facere ſm ꝯſcien-
tiā ex caritate ſunt ꝯtraria. qm̄ facere ſm maiorē
obligationē eſt cōe ad vnū ꝯtrariorꝫ ⁊ ad mediū:
ſcȝ ad opꝰ ꝟtutꝭ formate ⁊ ad opꝰ bonū ſȝ iforme.

¶ Arguitur ꝙ meritum nō menſuratur ſecun-
dum quantitatem caritatis.

Item dn̄s dicit in euāgelio Qui minimꝰ
eſt in regno celorꝫ eſt maior iohāne ba-
ptiſta. ⁊ ita minimꝰ angelus habet maio
rem caritatē quolȝ viatore. Sȝ cōſtat ꝙ
aliq̄s viator meret̃ premiū equale alicui angelo.
qm̄ ruine angelorꝫ reparabūtur ex hoibus: ⁊ btā
virgo exaltata eſt ſuꝑ choros angelorꝫ. ⁊ ita ali-
quis hō ex minori caritate meret̃ tm̄ premiū q̄ȝtū
angelꝰ ex maiori. Nō ergo ſm caritatē tm̄ mēſu-
ratur meritū: ſed ſm circūſtātias. vn̄ nō gn̄aliter
vbi par caritas: par premiū. ¶ Dicimꝰ ꝙ hoc cō Solutio.
tingit ꝓpter diuerſos ſtatus. Sed querit̃ q̄re di- q̄o per mo-
uerſus ſtatus diuerſificet meritū: cū ſtatus ſit cir dum argu-
cunſtātia ꝑſone potiꝰ q̄ȝ alie circūſtantie. ¶ Ad menti.
hoc dicit̃ ꝙ hoc ideo cōtingit qm̄ angelus mere- Solutio.
tur habitū: ſed hō meret̃ habendū. Sȝ hec rō nul
la videt̃ eſſe. qm̄ ſi duo hoīes fodiūt in vinea ali-
cuiꝰ equaliter: ⁊ alteri det̃ premiū priuſq̄ȝ fodiat:
nō ideo diuerſificant̃ merita. eadē rōne nec i ſpi-
rituali merito diuerſificat̃ ꝓpter hoc meritum.
¶ Alij dicūt ꝙ hoc ꝯtingit ꝓpter raritatē carita Alia ſolutō
tis in via reſpectu caritatꝭ patrie in qua ē abūdā
tia caritatꝭ. ⁊ hoc ideo q: oē rarū p̄cioſū p̄cioſior
ē caritas in via q̄ȝ in patria. ſicut vinū precioſiꝰ
eſt in hybernia q̄ȝ in gallia. ¶ Sed querit̃ quare Alia q̄ſtio.
hmōi raritas hoc faciat? Nō niſi ꝓpter difficulta
tem vtēdi caritate in fragili corpe. Et ita ſequit̃
iterꝫ ꝙ circūſtantia auget meritū. ¶ Itē ſi diuer Secundo.
ſi ſtatꝰ difficultas auget meritū: eadē rōne i hoc
caſu. igit̃ ſm hoc mulier q̄ eſt debilior magis me-
ret̃ in pari caritate q̄ȝ vir qui fortior eſt. qd̓ pȝ eē
falſum. ¶ Dicimꝰ ꝙ hoc cōtingit ex hoc ꝙ ange- Solutio.
lus meret̃ ex gloria: ſed hō ex gr̄a. ideo angelꝰ nō
pōt peccare: ſed hō poteſt peccare. et qm̄ homo
pōt peccare ⁊ nō peccare: ideo iſta libertas libe-
ri arbitrij augmētat meritū in hoie. ¶ Sed iterꝫ Cōtra hāc
redit obiectio: qm̄ illa libertas eſt circūſtantia. ⁊ ſolutionem
ita circūſtātia auget meritū. Qd̓ verꝫ ē in hac ſo-
la circūſtantia q̄ natralis eſt in libero arbitrio in
pria ſui creatiōe ⁊ ē naturalis mr̄ ⁊ primordialis
meritorꝫ. vn̄ in laudē viri ſcti d̓r Qui potuit tranſ- Pōt dici.
gredi ⁊ nō ē trāſgreſſus. vel etiā poſſet dici ꝙ hec
circūſtātia nō auget meritū niſi ꝑ occaſionē ⁊ nō
ex ſe. Q̄ꝛ nō em̄ eēntie ſue aliq̄d annexū ē: ex qua
neceſſitate ſiue cauſalit̃ tm̄ meritū premij augmē
taret̃. Poſſet etiā dici ꝙ augmētū d̓r ꝓprie eorū Aliter po-
q̄ ſūt vniꝰ gn̄is ⁊ vniꝰ ꝓportiōis et vnius ſtatus. teſt dici.

¶ Secunda queſtio.

Item q̄rit̃ vtrū magis peccet fidelis q̄ȝ infi-
delis in eodē gn̄e pcti. alijs circūſtātijs pa
ribꝰ. ¶ Probatio ꝙ fidelis. qm̄ plꝰ ꝯmiſſū ē ei. et Arguit̃ ꝙ
cui plꝰ ꝯmittit̃: plꝰ ab eo exigit̃ ¶ Itē cadit a ma fidelis.
iori bono ⁊ magꝭ ledit̃. ⁊ nō ledit̃ niſi a pctō ſc̄ȝtū Secundo.
pctm̄. igit̃ magꝭ peccat. ¶ Itē fortiora hȝ arma Tertio.
q̄bus pōt defendere ſe: igit̃ magis ē imputādū ei
ſi ſuccūbit. ¶ Ad idē facit qd̓ dicit btūs petrus. Quarto ꝑ
Meliꝰ ē viā ꝟitatis nō agnoſcere: q̄ȝ poſt agnitā illud petri.

Ayuntamiento de Madrid

In oppm̄. retro ire. ¶ Si hoc cōcedat. Igit̃ infidelis minꝰ
peccat. igit̃ aliqua circūſtātia minuit pctm̄. Non
niſi infidelitas. ergo de dolo infidelitatis repoꝛ=
Secundo. tat lucrū. ¶ Itē falſus xp̄ianus dicit̃ equus pal
lidus in apocalipſi. verus xp̄ianus equus albus:
infidelis equus niger. Cōſtat aūt ꝙ palloꝛ eſt me
dius inter albedinē ⁊ nigredinē. ergo falſus xp̄ia
nus medio modo ſe habet inter verū xp̄ianū ⁊ infi
delē. ergo eſt minus peccatoꝛ ꝗ̃ infidelis. igit̃ nō
Solutio. ſemꝑ magis peccat eodē genere peccati. ¶ Dici
mus ꝙ re vera fidelis magis peccat in eodē gene
re peccati ꝗ̃ infidelis alijs circūſtātijs paribus
ꝓpter pꝛedictas cauſas. Nec valet hec argumen
Infidelis tatio Infidelis minus peccat: ergo aliquid dimi=
leuius pec= nuit in eo pctm̄. debet eīm addere vel aliq̇d in alio
cat ꝗ̃ fide= augmētat pctm̄. ſicut ille qui habet mediocrē ſci=
lis ceteris entiā minꝰ peccat eodē genere peccati ꝗ̃ qui ha=
paribus. bet excellentioꝛem ſcientiam. tamen nichil dimi=
nuit in eo peccatum ſimpliciter.

¶ Tertia queſtio.

ITem querit̃ vtrū aliquis theologus exi
ſtens in moꝛtali magis peccet ꝗ̃ vetula
q̄ cadit a caritate alijs circūſtātijs pa=
ribus. qꝺ videt̃. qm̄ vt dicit Gregoꝛ. Ubi
Ar ꝙ ſic ꝑ eſt maius donum ſcientie: ibi tranſgreſſoꝛ maioꝛi
gregoꝛium. ſubiacet culpe. Et in euāge. Seruus ſciens volū
Secundo. tatem dn̄i ſui ⁊ nō faciens vapulabit plagis mul=
In oppm̄. tis. ¶ Contra. Hec vetula magis ledit̃. cū amit
tat caritatē. ⁊ ille nō. ⁊ nō ledit̃ niſi qꝛ peccat. igit̃
Secundo. magis peccat. ¶ Item foꝛtioꝛa habet arma ad ſe
defendendū: ſcꝫ caritatē. igitur magis eſt ei īpu=
Tertio. tandū ſi ſuccumbit. ¶ Itē vetula q̄ eſt in carita=
te habet ſciam donū ſpūſſcti q̄ in infinitū eſt me=
lioꝛ ꝗ̃ ſcientia huius theologi. ergo in infinitum
clarius videt quid faciendū quid nō. igit̃ magis ē
Solutio. ei imputādū ſi ſuccūbit. ¶ Dicimꝰ ꝙ re vera theo=
Ad pꝛimū. logus magis peccat. Nec valet hec argumenta=
Doctꝰ gra= tio Uetula magꝫ leditur: ⁊ nō niſi qꝛ a pctō: ergo
uius peccat magis peccat. Ꝗꝫ eīm magis ledit̃ a pctō. hoc eſt
ꝗ̃ indoctus ex accidēti. qꝛ pctm̄ inuenit qꝺ aufert ſcꝫ gratuita:
ceteris pa= q̄ nō inuenit in theologo. Sed hec argumēta
ribus. tio teneret ſi ſic diceret Magis leditur in natura
Ad ſcꝺm. libus a pctō: ergo magis peccat. ¶ Ad ſcꝺꝫ dici
mus ꝙ hec argumētatio nō valet Foꝛtioꝛa habet
arma q̇bus ſe defendit: igit̃ magis eſt ei imputan
dum ſi ſuccūbit. deberet eīm addi: ⁊ maioꝛē hꝫ in=
Ad tertiū. duſtriā vtēdi armis. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ vetu
la habet clarioꝛē ſciam: ſed theologus abūdātio
rem ⁊ per plura ſcit diſcernere ⁊ cōferre nocumē=
tum pcti. ⁊ ideo magꝫ peccat. Licet aūt nulla cir
cunſtātia ita aggrauet pctm̄ ſicut ſciaꝛ tn̄ epiſco=
Epiſcopus pus magis peccat minus ſciēs ꝗ̃ ſimplex theolo
tenetur. gus. Et hoc ideo qꝛ ignoꝛātia eiꝰ parū aut nichil
diminuit pctm̄. qm̄ tenet̃ ſcire nouū ⁊ vetus teſta
mentū. dignitas autem multum aggrauat.

¶ Quarta queſtio.

ITem querit̃ de circūſtantia tp̄is. vtrū
ſcꝺa foꝛnicatio ſit maius pctm̄ ꝗ̃ pꝛima
Ar ꝙ pꝛima alijs circūſtātijs paribꝰ. ¶ Pꝛobatio
ꝙ pꝛīa maioꝛ. qm̄ in pꝛīa habet homo ar
ma quibus defendere pōt ſe. In ſcꝺa nō. igit̃ ma=
Secundo. gis peccat in pꝛīa ꝗ̃ in ſcꝺa. ¶ Pꝛeterea. Pꝛīa
foꝛnicatio magis nocet. qm̄ aufert caritatē. et nō
nocet niſi qꝛ pctm̄. ergo maiꝰ pctm̄ ē pꝛīa ꝗ̃ ſcꝺa.
¶ Itē cui plꝰ cōmittit̃ plus ab eo exigit̃: ſed plꝰ Tertio.
cōmiſſū eſt hoī in pꝛīa foꝛnicatiōe ꝗ̃ in ſcꝺa: igit̃
magis exigit̃ ab eo: igit̃ magꝫ peccat. ¶ Itē ma Quarto.
ioꝛē habet ſciam in pꝛima ꝗ̃ in ſcꝺa: ꝫ magis pec
cat in pꝛīa cū alia ſint paria. ¶ Cōtra. Scꝺa foꝛ In oppm̄.
nicatio magis accedit ad pctm̄ ꝯſuetudinis ꝗ̃ pꝛi
ma. ⁊ ita magis accedit ad maximū pctm̄: igit̃ eſt
maiꝰ pctm̄ ꝗ̃ pꝛimū. ¶ Pꝛeterea. Decima ebꝛie Secundo.
tas eſt moꝛtale pctm̄: qꝛ iam eſt in cōſuetudine: ꝫ
ſcꝺa ebꝛietas eſt magis ꝗ̃ pꝛima: qꝛ magis acce=
dit ad decimā. ꝫ ſcꝺa foꝛnicatio maioꝛ eſt ꝗ̃ pꝛīa
¶ Solutio. Dicimus ꝙ pꝛīa foꝛnicatio ē maius Solutio.
pctm̄ ꝗ̃ ſcꝺa: tn̄ impoſſibile eſt oēs alias circun= Ad pꝛimū.
ſtātias eſſe pares. Neceſſe eſt eīm ꝙ in ſcꝺa foꝛni= Pꝛima foꝛ=
catione hō ſit magis ignoꝛans ⁊ magis infirmus nicatio eſt
ꝗ̃ in pꝛima. q̄ duo diminuūt pctm̄ in ſcꝺa foꝛnica grauioꝛ ꝗ̃
tiōe. Neqꝫ dicimus gn̄aliter ꝙ quāto magꝫ rece= pꝛima.
dit a pꝛima: tanto eſt minus pctm̄. alijs paribꝰ cir
cunſtātijs q̄ nō ſunt naturaliter annexe. Nec eſt
verū ꝙ pctm̄ ꝯſuetudinis. i. pctm̄ iteratū frequē= Quare con
ter ſit maius ꝗ̃ ſimplex pctm̄ opis. Dicit̃ tn̄ ꝙ ſit ſuetudo dꝛ
maius pctm̄ ꝓpter duo. ſcꝫ qꝛ pctm̄ tūc eſt in pe= maiꝰ pctm̄.
ioꝛi ſtatu ꝓpter maioꝛē cumulū pctōꝝ: ⁊ qm̄ ꝓpt
maioꝛē infirmitatē ⁊ cecitatē citius cadit in pctm̄
deſperatiōis ⁊ pꝛeſūptiōis. ¶ Ad ſcꝺm dicimus Ad ſcꝺm.
ꝙ hec eſt falſa. Decima ebꝛietas ē moꝛtale pctm̄
ſi in illa ꝓponat homo amoꝛē vini amoꝛi dei. qꝺ ſi
militer pōt dici de pꝛima. ¶ Itē cōſtat ꝙ circun Iterum ar
ſtātia tp̄is aggrauat pctm̄. Sit igit̃ ꝙ mala volū adꝑncipale
tas iſtius duret per aliquātū tēpus ⁊ ſimiliter mala
actio. cōſtat ꝙ in quolibet inſtāti huius tēpoꝛis
ille eſt deterioꝛ ꝗ̃ pꝛius. ꝫ in quolꝫ inſtāti maiꝰ ē
pctm̄ illius ꝗ̃ pꝛius. ergo qꝺlibet inſtans aggra=
uat pctm̄ huiꝰ. ſed infinita ſunt inſtātia. igit̃ hoc
peccatum aggrauat̃ in infinitū ꝑ infinitas circū=
ſtātias. ergo in infinitū eſt maiꝰ pctm̄ in fine ꝗ̃ in
pꝛincipio. qꝺ falſū ē. qm̄ pctm̄ moꝛtale nō pōt eē
in infinitū maiꝰ alio moꝛtali: qꝛ opoꝛtet ꝙ infini=
ta pena deberetur ei q̄ ſuſtineri nō poſſet. ¶ Ad Solutio hꝰ.
hoc dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō valet Infinitꝫ
circūſtātijs hoc pctm̄ aggrauat̃: ergo in infinitū
aggrauat̃. qm̄ illa aggrauatio inſtātꝫ nō ſe habet
in aliq̄ ꝓpoꝛtiōe ad totale pctm̄. ſicut angulꝰ cō=
tingētie nō ſe hꝫ in aliqua ꝓpoꝛtiōe ad angulum
rectilineum. et ſi anguli contingentie infiniti ad=
derentur angulo rectilineo: nō pꝛopter hoc in infi
nitum augmentaretur angulꝰ rectilineꝰ vel eſſet
in infinitum maioꝛ.

SEd ꝙ aliquod moꝛtale ſit maius in infinitū Cōtra vlti=
alio moꝛtali: ꝓbatur per circūſtantias pſo mū dictū ar
ne. qm̄ in infinitū tenet̃ homo magꝫ diligere deū
ꝗ̃ pꝛoximū. qꝺ ꝓbat̃ per hoc. qꝛ nullus tenet̃ dili
gere aliq̇d niſi quia bonū: ſed deus eſt in infinitū
magis bonꝰ ꝗ̃ ꝓximꝰ: igitur in infinitū magis te=
netur quilibet diligere deū ꝗ̃ pꝛoximū. ¶ Item Secundo.
caritas diligit pꝛout pꝛecipitur diligi: ergo cari=
tas diligit deum pꝛout tenet̃ quis diligere deuꝫ.
ſed caritas diligit deū in infinitū magis ꝗ̃ pꝛoxi=
mum. ergo in infinitū tenet̃ q̇s magꝫ diligere deū
ꝗ̃ pꝛoximū. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ hec ē falſa In Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

infinitū tenet̄ quis magꝫ diligere deū ꝙ̄ ꝓximū.
ſm ꝙ hec determinatio in infinitum. determinat
verbū tenēdi. ſi verbū diligendi vera. quia ꝓprie
diligim⁹ rem q̄ bona eſt. Licet eñ diligam⁹ et te=
neamur diligere rē q̄ bona eſt: q̄ bona ⁊ q̄ preci=
pitur diligi: tñ ꝓprie diligit̄ quia bona. ⁊ ꝓprie te
netur diligi: q̄ precipit̄ diligi. Qm̄ ergo eadē eſt
cauſa ꝓprie qua tenemur deū diligere ⁊ qua tene
mur ꝓximū diligere: ideo nō in infinitū tenemur
magis diligere deū ꝙ̄ proximū. ſm ꝙ determina

Hec eſt du=plex.

tio determinat verbū tenendi. Eodē modo hec ē
duplex. Caritas diligit deum prout tenetur di=
ligere. qm̄ ſi hoc aduerbiū prout determinet hoc
verbū diligere: vera eſt. ſi hoc verbū tenet̄. falſa.
qm̄ inter dilectionē ⁊ tentionē diligēdi nō eſt ali
qua collatio: cū ſint res diuerſi generis ⁊ nō par

Qo ꝑ modū argumēti.

ticipent in alio. ¶ Itē ille furatur iſti vnū nūmū
ille centū. alijs circunſtantijs paribus. queritur
vter eoꝝ magis peccet: videtur ꝙ qui furat̄ vnū.
qm̄ minorē habet cauſaꝫ motiuā. ſicut magis pec

Secundo.

cat qui fornicatur cū turpi muliere. ¶ Itē qui fu
rat̄ ex pauꝑtate min⁹ peccat ꝙ̄ ſi nō haberet cau
ſam motiuā: igit̄ eadē rōne per ꝯtrariū qui habet
minorē cauſam motiuā plus peccat. ſed qui furat̄
vnū nummū minorē habet cauſam motiuā: ergo

In oppm̄.

magis peccat. ¶ Cōtra. Vterqꝫ peccat ꝓprie in
proximū: ⁊ neuter peccat proprie in proximū niſi
q̄ dānificat ipm̄. ergo qui magis dānificat magꝫ
peccat. ſed qui furatur cētū plus dānificat: ergo

Solutio.
Ad primū.

plus peccat. ¶ Ad cōcedim⁹ dicētes ꝙ hec ar=
gumētatio nō valet Qui furat̄ vnū habet minorē
cauſam motiuā: ergo magis peccat. debet eñ ad
di. ergo magis peccat ꝙ̄tū ad hoc. Poteſt eñ eē
alia circūſtātia ex alia ꝑte q̄ magꝫ aggrauat: ſcꝫ
circūſtātia facti q̄ dānificat ꝓximū magis vel mi
nus ſcꝫ nūerus illoꝝ in quibus dānificat: q̄ quo=
dammodo cadit in eſſentiā pcti dum ꝑ eū dānifi
cat ꝓximū. Itē notādū ꝙ ſicut ſciētia ⁊ fortitudo
aggrauāt pctm̄: ita igrātia ⁊ infirmitas diminuūt

ꝯtra alid̄ ar̄

pctm̄. ¶ Sꝫ ꝯtra. Quāto ille infirmior ē tāto ma
gis ꝓnior ē ad peccādū: ⁊ quāto ꝓnior ad peccā=
dū tāto intēſi⁹ mouet̄ ad peccādū: ⁊ quāto intēſi⁹
mouet̄ ad peccandū tāto magꝫ peccat. igit̄ a pꝛio
quāto aliq̄s infirmior ⁊ tāto magis peccat. ḡ in=

Solutio.
Infirmitas per modum circūſtātie diminuit peccatum.
De motiuis ad luxriam.

firmitas augmētat pctm̄: nō ḡ diminuit. ¶ So=
lutio. Infirmitas ꝑ modū cauſe motiue augmen
tat pctm̄: ſꝫ ꝑ modū circūſtantie diminuit. ⁊ ideo
vtraqꝫ iſtaꝝ vera eſt. quāto aliquis infirmior ē tā
to magis peccat quāto aliquis infirmior eſt min⁹
peccat. quia infirmitas vno modo augmētat: alio
modo diminuit. ſicut etiā pauꝑtas pctm̄ luxurie
augmentat ⁊ diminuit. diminuit inꝙ̄tū eſt ꝯpel=
lens ad acquirēdū neceſſaria per luxuriā. augmē
tat aūt inꝙ̄tū eſt medicina ⁊ frenū cohibēs a pec
cato. ⁊ ita diuerſis modis verū ē ⁊ in diuerſis ca=
ſibus ꝙ eadē circunſtātia augmentat ⁊ diminuit
idē pctm̄ etiā ſm ꝙ circunſtātia ſed diuerſa rōne.

Iterū ar̄ ꝑ alium caſū.

¶ Item ſint hic duo qui habeāt pares caritates
et oēs circunſtātie ſint pares vtrobiqꝫ: ꝑter hoc
ꝙ alter diutius habuit caritatē. inde ſic. Ille qui
diutius habuit caritatē ſi caderet a caritate ma=
gis peccaret: ergo magꝫ tenet̄ declinare a malo.
igitur magꝫ tenet̄ mereri declinādo a malo. ergo

In oppm̄.

magis tenet̄ mereri. ¶ Cōtra. Pares caritates
ſunt in illis duob⁹ ex quibus eſt oē meritū: ergo

Solutio.

pariter tenent̄ mereri. ¶ Ad ꝯcedimus dicētes
ꝙ hec argumentatio non valet Ille tenet̄ magis
mereri declinādo a malo: ergo magis tenet̄ me=
reri. Nos aūt dicimus ꝙ hec eſt neceſſaria: ſꝫ nō
valet. Pares ſunt caritates in iſtis: ergo equalit̄
tenent̄ mereri. Tenet̄ eñ homo ⁊ ex cōmiſſo ⁊ ex
dimiſſo. Tenet̄ etiā nō tm̄ ex cōmiſſo quod eſt ca
ritas: ſed etiā ex quolibet bono ꝯmiſſo. vnde diu=
turnitas caritatꝫ augmētat tētionē nō tm̄ ad de=
clinādū a malo: ſꝫ etiā ad diligendū ⁊ ad meren=

Hec argumētatio nō valet.

dum. ¶ Itē notandū ꝙ hec argumentatio nō va
let Hoc pctm̄ duplo magis aggrauat̄ ꝙ̄ illud: ḡ
eſt duplū ad illud. qđ pꝫ. q̄ ſi iſti ternario addat̄
vna vnitas ⁊ alijs ternario addat̄ binari⁹ q̄ eſt du
plo maior nūer⁹: nō tm̄ excreſcet duplo maior nūe
rus. qm̄ quinari⁹ nō eſt duplus ad quaternariū.

¶ Secundum capitulum huius tractatus de ypocriſi et continet ſex queſtiones.

SEquitur de ypocriſi. quoniā circūſtātia
modi in oꝑibus ypocriſim oꝑat̄. ¶ Pri
mo ergo videndū eſt vtrū grui⁹ ſit aꝑte
peccare ꝙ̄ occulte. ¶ Scđo qđ ſit ypo
criſis: ⁊ vtrū ypocriſis ſit vnū peccatū per ſe di=
ſtinctū a pctō cupiditatis ⁊ a pctō inanis glorie.
¶ Tertio quō velle videri bonus ſit malū in ſe ſi
ue in gn̄e. ¶ Quarto quare dn̄s ita frequēter re=
prehendit ypocritas potius ꝙ̄ alios peccatores
¶ Quito quō intelligēda ſit hec auctoritas euā
ge. A fructibus eoꝝ cognoſcetis eos. ¶ Sexto
vtrū aliq̄s pōt ſimulare ſe malū. vtrū vtrū aliq̄s

Prima q̄o.
Ar̄ ꝙ ſic ꝑ hieronimū.

pōt ſe ſimulare ypocritā. ¶ Circa pꝛimū ſic ďr.
Hiero. ſuꝑ Iſaiā in fine oneris moab. ꝙ de duo=
bus malis meli⁹ eſt aꝑte peccare ꝙ̄ ſctitatē ſimu

Secundo.

lare. Itē alia auctoritas. Simulata eq̄tas nō eſt
eq̄tas: ſed duplex iniq̄tas. Cū ḡ in eo qđ eſt aꝑte
peccare nō ſit niſi vnicū peccare: ⁊ in eo qđ ē oc=
culte ſiue ſimulare peccare ſint duo pctā: relinq̄=
tur ꝙ occulte peccare ſit maius pctm̄ ꝙ̄ aꝑte pec

In oppm̄.

care. ¶ Cōtra. Hiero. ſuꝑ Iſaiā dicit ꝙ pꝛia ta=
bula poſt naufragiū ē abſcōdere pctm̄ ſuum ⁊ nō
publicare. ḡ leuitus ē occulte peccare ꝙ̄ aꝑte. vñ

Secundo.

ſolet dici Si nō caſte: tñ caute ¶ Preterea. Qui
aꝑte peccat: peccat in ſe ⁊ in ꝓximū. qm̄ ſcādali=
ꝫat proximū. Vñ ſuꝑ euāge. Si peccauerit in te

Gloſa.

frater tuus. ďr gloſa. in te. i. in te ſciēte. q̄ q̄ corā
alio peccat: peccat in eū q̄ ſcādalizat eū: ḡ q̄ aꝑ=
te peccat: peccat in ſe ⁊ in ꝓximū. ſed qui occulte
peccat/ tm̄ in ſe peccat: ḡ graui⁹ eſt aꝑte peccare

Solutio.
Graui⁹ eſt ſctitate ſimulare ꝙ̄ aperte peccare.

ꝙ̄ occulte. ¶ Dicim⁹ ꝙ leuius ē aꝑte peccare ꝙ̄
ſanctitatē ſimulare: vt ďr Hiero. qm̄ in eo qđ eſt
ſctitatē ſimulare ſūt duo pctā ſcꝫ ſimulatio ⁊ pec
catū: q̄ per ſimulationē tegitur. ſed in aꝑte pec=
care nō eſt ſcđm ſe niſi vnicū peccatū. quoniā nō
quicūqꝫ aperte peccat: aliū corrumpit vel ſcanda
lizat. Licet eñ ꝙ̄tum in ſe eſt aliū ſcandalizet. ta
men nō ſemꝑ aliū ſcādalizat. vel quia ꝑfecti ſunt
illi corā quibus peccat qui nō de facili ſcādaliza

Ad rōnem.

rent̄. vel q̄ talis ꝑſona eſt ꝙ eius dicto vel facto
null⁹ innitit̄. ¶ Cū igit̄ ďr Qui aꝑte peccat in ſe

Ayuntamiento de Madrid

ꝛ in proximũ peccat. intelligendũ eſt q̃tũ in ſe ẽ.
Occulte aũt peccare eſt ſupius ad ſimulare pec
care ſiue ad ſctitatẽ ſimulare vnde dicimus ꝙ oc=
culte peccare eſt leuius in gñe q̃ꝫ aperte peccare
qm̃ manifeſtatio pct̃i facit ſcandalũ q̃tũ in ſe eſt
occultatio vero nõ. In ſingulari aũt ſũt exceden
tia ꝛ excessa. qm̃ qd̃dã occulte peccare (ſicut illd̃
quod eſt in ypocriſi) grauiꝰ eſt quodã aperto pec
cato: ꝛ qd̃dã apertũ pctm̃ grauiꝰ eſt alio occulto:
ſcꝫ illo quo aliquis occultat pctm̃ ſuũ ſaltem pu=
dore mundi: vel q: non vult aliũ corrũpere. Et in
Exponit di hoc caſu dictũ eſt illud a beato Hierony. ꝙ ſcd̃a
ctũ hiero. tabula poſt naufragiũ eſt abſcõdere peccatũ ſuũ
et illud Si non caſte: tamen caute.

¶ Scd̃a q̃ſtio. vtrũ ypocriſis ſit ſpeciale pctm̃.

Ar ꝙ non. Circa ſcd̃m ſic. Qꝫ aliqs vult videri
bonus: hoc ipm ẜm ſe eſt indifferẽs.
vñ aliquis poteſt hoc velle ꝛ bene et
male: igit̃ hoc ẜm ſe non eſt pctm̃. ẜ ſi
aliquis vult videri bonꝰ cauſa cupidi
tatis vel inanis glorie: nec erit hoc aliud pctm̃ q̃ꝫ
pctm̃ cupiditatis vel inanis gl̃ie. ſed hec eſt ypo
criſis. ergo ypocriſis nõ eſt aliud pctm̃ q̃ꝫ cupidi
In oppm̃. tas vel inanis gloria. ¶ Cõtra. ypocriſis conſi=
ſtit in hoc ꝙ ea aliquis appetit videri bonus ẜm
ſe ꝛ ꝓpter ſe: ſed hoc appetitu nõ appetit aliquis
aliqd̃ lucrũ tpale vel inanẽ gloriã ſiue laudẽ po=
pularẽ: ergo ypocriſis nõ eſt pctm̃ cupiditatꝭ vel
Solutio. inanis gl̃ie. ¶ Qd̃ cõcedimꝰ dicẽtes ꝙ hoc ꝙ ali
quis vult videri bonus nõ eſt malũ ẜm ſe: ſed tñ ẽ
malũ in ſe. Semp enĩ eſt malum et ex neceſſitate
niſi alia circũſtantia bona appoſita faciat illd̃ bo
num. ſicut interficere hoĩem ẽ malũ in ſe: licet nõ
ſit malũ ẜm ſe. Unde ptꝫ ꝙ hoc ꝙ aliquis vult vi=
deri bonꝰ non eſt ita indifferens ſicut ire per viã:
tamẽ eſt ſic indifferens ꝙ non eſt bonũ ẜm ſe nec
Ad primũ. malũ ẜm ſe: licet ſit malũ in ſe. Ex hoc ptꝫ ꝙ prĩa
argumẽtatio nõ valet ſcꝫ ꝙ aliqs vult videri bo=
nus eſt indifferẽs ꝛc̃. ẜ ſi quis vult videri bonus
cauſa cupiditatis vel. ꝛc̃. et hoc ideo cõtingit q̃a
licet hoc nõ ſit malũ ẜm ſe: eſt tñ malũ in ſe abſq̃ꝫ
peccato cupiditatis vel inanis glorie. ſicut velle
fornicari cum vetula pro pecunia nõ eſt pctm̃ cu
piditatis: q̃ꝫuis grauet̃ tali circunſtantia.

Ar ꝙ hoc nõ ſit pctm̃ Item ꝓbat̃ ꝙ velle videri eſſe bonꝰ ẽ bo
num. q: eſſe bonꝰ ẽ bonũ: ꝛ videri eẽ bo=
nus ẽ bonũ: ergo ꝛ volũtas reſpectu il=
lius eſt bona. quia ſi aliquid eſt bonũ: ꝛ
volũtas reſpectu eius eſt bona. Si aliquid indif=
ferens ꝛ volũtas indifferens. ergo velle videri bo
nus eſt bonũ. ergo niſi deformet̃ ab extrinſeco ẽ
In oppm̃. bonũ. ẜm hoc nõ eſt vicium ypocriſis. ¶ Cõtra.
Si hoc velle videri bonus eſt bonũ: ergo alid̃ bo
num poteſt ordinari ad ipꝫ. vt dare elemoſinam.
ergo totũ bonũ eſt dare elemoſinã vt videat̃ bo=
Secundo. nus. ¶ Itẽ bonũ eſt velle videri eſſe bonus: ẜ et
velle laudari. qd̃ falſum eſt. cũ hoc ſit rapere pro
Tertio. priũ dei. ¶ Itẽ ille vult videri bonus eſſe: vel ꝓ=
pter aliud vel nõ propter aliud. ſi ꝓpter aliud. nõ
ergo ſimpliciter eſt illud bonum vel malũ. ſi non
ꝓpter alid̃ ꝛ vult videri eſſe bonus: igit̃ ꝓpter ſe.
ſed talis volũtas libidinoſa ẽ. ẜ primũ. ergo illud
in ſe malũ eſt. ¶ Qd̃ ꝯcedit magiſter ꝛ rñdet ad Opinio ma
primũ ꝙ licet videri eſſe bonus ſit bonũ: tñ velle giſtri.
videri eſſe bonus nõ eſt bonũ. q: pctm̃ nõ eſt tan= Ad primũ
tum appetitus malarũ naturarũ: ſed etiã malus ſcd̃m cum.
appetitus bonaꝝ. i. mala volũtas. Nõ enĩ poteſt
eſſe niſi triplex volũtas: naturalis vel libidinoſa Triplex vo
vel meritoria ſed hec nõ eſt naturalis vel merito litio.
ria: igitur libidinoſa. Et nõ eſt ſimile ſi obiciatur
de velle comedere vel aliquo taliũ. cũ talis volũ
tas ſit naturalis. Nec valet ſi obicit̃ ꝙ ꝓpt ſe nõ Hec argu=
eſt in intentione eiꝰ qui vult videri eſſe bonus. q: mẽtatio nõ
ſicut caritas diligit deũ ꝓpter ſe et ſup oĩa: licet valet.
hoc ipm ꝓpter ſe ꝛ ſup oĩa nõ cadat in intentione
ita ꝛ hec volũtas ſiue in intentiõe tali iam mala ẽ
cum ſiſtat in creatura nõ propter neceſſitatem et
non ſit naturalis.

Item videt̃ ꝙ ypocriſis ſit plura pctã. Ar ad prin=
Dicit Greg. ſup danielẽ. ſup locũ illuꝫ cipale ꝑ gre
Et egreſſa eſt alia belua ſilis pardo: ha gorium.
bens alas q̃ttuor. Greg. Pardus: ypo= Quid quat
crita. Ale q̃ttuor: ſimulatio/ diſſimulatio/ iactan= tuor ale.
tia/ excuſatio. ergo videt̃ ꝙ ypocriſis ſit hec quat
tuor vicia. ¶ Preterea. cũ ypocrita ſimplicit̃ ve Secundo.
lit videri bonus eſſe nulla determinata bonitate
imo qualibet. ſed hec in ipſo ſit priuatio ſimulate
bonitatis: in ipõ eſt priuatio cuiuſlibet bonitatꝭ.
ſed nõ priuat̃ bonitas niſi oppoſito vicio. ergo in
ypocrita ẜm ꝙ hmõi ſũt plura vicia. igit̃ ypocri=
ſis ẽ plura pctã. ¶ Rñſio. Hec q̃ttuor ſimulatio Solutio.
diſſimulatio. ꝛc̃. cõſequuntur ypocriſim ꝛ nõ ſũt ypocriſis ẽ
de eſſentia eius. vñ bene dicũtur ale: q: his ꝓte= vnum pctm̃
git ſe ꝛ talibus ſe leuat ad alta ꝛ volat. Silr̃ cupi=
ditas ꝛ inanis gl̃ia nõ ſũt de eſſentia eiꝰ: ſed ple=
rũq̃ꝫ circũſtãt. Silr̃ licet ſimulet diuerſas bonita
tes loco ꝛ tp̃e: tñ vnica ẽ libidinoſa ĩtẽtio gñalis

¶ Queſtio incidens.

Item querit̃ vtrũ diſſimulare peccatum: ſit Ar ꝙ ſic.
peccatũ. Qd̃ videt̃. q̃a ypocrita ſimulans Solutio.
ſctitatẽ: diſſimulat pctm̃. ergo diſſimulare eſt ma
lum. ¶ Rñſio. Diſſimulare peccatũ eſt bonũ: q̃a
propter pudorẽ vel aliquid taliũ. ꝛ eſt volũtas na
turalis ꝛ multũ differens ab altera. ¶ Item q̃rit̃ Alia q̃ſtio.
quare ypocrita cũ peccet ꝯtra bonũ: ꝛ magis ſit
peccare cõtra bonũ q̃ꝫ verum. quare nõ deponit̃.
cũ his deponat̃ qui peccat contra verũ. i. fidem.
¶ Reſponſio. Poteſt eſſe reatus equalis: ſed ꝓ= Solutio.
batiões cõtra ypocritã difficile eſt habere.

¶ Tertia q̃ſtio. vtrũ velle videri bonꝰ ſit malũ.

Circa tertiũ capitulũ ſic obicit̃ ꝛ proba=
tur ꝙ hec velle videri bonꝰ nõ eſt malũ Ar ꝙ non.
in ſe. qm̃ apoſtolus dicit Placere oĩbus
ꝛ per oĩa. igitur ſi hoc eſt p̃ceptũ vel cõ
ſiliũ ſcꝫ ꝙ velimus placere oĩbus non eſt malum
in ſe. ¶ Item hoc eſt bonũ alia circũſtantia ad= Secundo.
dita: alia addita circũſtãtia eſt malũ. igitur hoc
nec ſimpliciter eſt bonũ nec ſimpliciter eſt malũ
igitur hoc nec eſt in ſe malũ. nec in ſe eſt bonum:
¶ Item in hoc quod dicit̃ aliquid velle videri bo Tertio.
num nõ intelligitur alia deformitas. igit̃ hoc nõ
eſt in ſe malũ. ¶ Preterea. Ire per viã nõ eſt ma Quarto.
lum in ſe. ideo ſcꝫ qm̃ nõ importat aliquã deformi
tatẽ: ꝛ põt eſſe bonũ aliqua addita circũſtãtia. ẜ

Ayuntamiento de Madrid

eadem rõne: hoc ꝙ aliquis vult videri bonus non
In oppm̄. eſt malũ in ſe. ¶ Cõtra. Apl'us dicit. Si hoibus
placerẽ. ſeruus chriſti nõ eſſem. igit᷑ velle place=
Scd̃o per re hoibꝰ eſt malũ in ſe. ¶ Itẽ ſup illũ locũ hiere.
gloſam. Maledictus qui facit opus dñi fraudulenter. di=
cit gloſa Fraudulẽter facit opꝰ dñi qui querit mu
nus a corde: vel a lingua: vel a manu. Sed q̇ vult
hoc in ſe vt videat᷑ bonꝰ q̄rit munus a corde. igit᷑
eſt maledictꝰ. igit᷑ hoc ꝙ aliquis vult hoc in ſe ꝙ
videat᷑ bonus facit hoiem maledictũ. ergo malũ
Solutio. in ſe. ¶ Quod concedimus. qm̄ cũ aliquis appe=
Appetere tit videri bonus in ſe: ⁊ hoc appetit nõ ꝓpter ali=
videri bonꝰ ud: tũc appetit delectari in alterius opinione. et
ꝓpter ſe ſp ideo talis appetitus eſt libido. i. volũtas qua ali
eſt peccatũ quis appetit delectari in re tp̄ali. ⁊ ideo talis ap
petitus eſt malus in ſe ⁊ facit hoiez incurrere ma
Ad primũ. ledictionẽ hieremie q̄rẽdo munꝰ a corde. ¶ Qd̃
igitur dicit apoſtolus Placere. ⁊c̃. intelligẽdũ ẽ
cũ determinatione quã dñs apponit in euãgelio
dicens diſcipulis ſuis Sic luceant opera veſtra
corã hoibꝰ vt glorificẽt patrẽ veſtrũ qui in celis
eſt. Loquit᷑ enim apl's q̇buſdã chriſtianis cõmo=
rantibꝰ inter infideles ⁊ hoies praue natiõis mo
nens eos vt bono exẽplo ſuo ꝓuocent eos ad bo=
Ad ſcd̃m. num. ¶ Ad ſcd̃m dicimus ꝙ hoc ſcʒ ꝙ aliq̇s vult
videri bonus: eſt bonũ aliqua circũſtantia addi=
ta: ⁊ malũ alia addita circũſtantia. Sed nõ inde
ſequit᷑. igitur nec ẽ in ſe bonũ nec ẽ in ſe malũ. de
beret em̄ potius cõcludi. igit᷑ nec eſt ſm ſe bonũ:
nec eſt ſm ſe malũ. ſicut interficere hoiem eſt bo=
num alia circũſtantia addita: ⁊ malũ alia circun=
ſtantia addita. ⁊ tñ in ſe malum eſt: licet nõ ſm ſe
malũ ſit. De hac aũt ꝓpoſitione hoc nec eſt ſim=
pliciter bonũ nec ſimpliciter malũ. iudicãdũ eſt
ſm ꝙ vis conſtituit᷑ in hoc aduerbio ſimpliciter.
qm̄ aliquid põt dici ſimpliciter bonũ vl' malũ qm̄
eſt in ſe bonũ vel malũ: vel quia eſt ſm ſe bonũ vl'
malũ. et ideo diſtinguenda eſt ꝓpſitio illa in qua
Malũ ſcd̃z ponitur hoc aduerbiũ ſimpliciter. ¶ Dicimꝰ au
ſe quid eſt. tem malũ ſm ſe qd̃ nullomodo poteſt eſſe vel fieri
Malũ in ſe bonũ ſicut dicit Aug. vt fornicari adulterari. In
ſe aũt dicimus malũ illud qd̃ ſemp eſt malũ q̄ʒtũ
in ſe eſt: licet poſſit fieri bonũ alia circũſtãtia ex=
Ad tertiũ. terius adueniendo: vt interficere hoiem. ¶ Per
hoc pʒ ſolutio ad tertio obiectũ. qm̄ hec argumẽ
tatio nõ valet In hoc qd̃ dico velle videri bonũ.
nõ intelligit᷑ aliqua deformitas. igit᷑ hoc nõ eſt in
ſe malũ. deberet em̄ ꝯcludi. ergo nõ eſt ſm ſe ma=
Falla ꝯñtꝭ. lum. et eſt ibi fallatia ꝯñtis: qm̄ fit ꝓceſſus ab in=
Ad vltimũ. feriori ad ſupius negãdo. ¶ Ad vltimũ ſoluẽdũ
eſt per interẽptionẽ prime propoſitiõis qm̄ hec ẽ
falſa. Ire per viã nõ eſt malũ in ſe. ideo ſcʒ q: non
importat aliquã deformitatẽ ⁊ põt eſſe bonũ ali=
qua circũſtãtia addita. qm̄ hec nõ ẽ cauſa ſuffici=
ens ad hoc ꝙ aliq̇d ſit malũ in ſe: ſʒ illa q̄ ꝑdicta ẽ

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Ar ꝙ non Q Uerit᷑ quare dñs frequẽtius rep̄hendit
debuit. ypocritas ꝙ̄ alios pctõres. põt em̄ aliq̄
ypocriſis eſſe veniale pctm̄ ſicut aliqua
inanis gl'ia: ⁊ põt eſſe minimũ mortale.
Solutio. ¶ Solutio. Sup hoc poſſũt dici plures rõnes.
Pr̃a cauſa Prima eſt ꝙ heretici ⁊ alij mali hoies faciliꝰ de=
cipiũt p ypocriſim. vñ caput malorũ ſcʒ antixp̄s
maxime p ypocriſim decipiet. Scd̃a cauſa eſt ꝙ Scd̃a cã.
ypocrita iq̄ʒtũ talis vſurpat ſibi gl'iaʒ ſoli deo de
bitã. Dicit em̄ dñs in Iſaia. Gloriã meã alteri nõ
dabo. Uñ ypocriſis eſt apoſtaſia. ꝓpter qd̃ dicit᷑
Si oſculatus ſũ manũ meã. qd̃ ẽ iniquitas maxi=
ma ⁊ negatio cõtra deũ altiſſimũ. ¶ Tertia cau= Tertia cã.
ſa eſt q: illi quibus loquebat᷑ dñs erant ypocrite.
¶ Quarta cauſa eſt q: ypocrita bonũ minus de= Quarta.
bito appreciat. qm̄ bonũ opus quo poteſt habe=
re vitam eternam vendit pro inani gloria.

¶ Quinta q̄ſtio. quõ intelligit᷑ illa auctoritas.

S Ic obicit᷑. Dñs dt̃ in euãge. de ypocri= Ar̃ ꝯtra illã.
tis. A fructibꝰ eoꝝ cognoſcetiʒ eos. Co
gnoſcunt᷑ ġ ypocrite a fructibꝰ. i. ab opi
bus. ergo vel ab opibꝰ occultis. aut ma
nifeſtis. A manifeſtis nõ. qm̄ manifeſta eoꝝ opa
nõ ſũt niſi bona: ⁊ p bona nõ poſſũt ipſi cognoſci
eſſe ypocrite: ergo nõ a manifeſtiʒ. Nec ab occul=
tis. qm̄ per occultũ nichil põt cognoſci. et ita vi=
detur eſſe falſum qd̃ dicit dñs A fructibus eoruʒ
cognoſcetis eos. ¶ Solutio. Qd̃ dicit dñs intel Solutio.
ligitur de occultis que tñ manifeſta poſſunt eſſe Quõ ypo=
aliquibꝰ ſcʒ familiaribus ypocritarũ: qui de faci crite noſcũ=
li poſſũt cognoſcere occulta mala q̄ ipſi faciunt. tur ab ope=
hec em̄ ſũt proprie fructus eoꝝ a quibꝰ poſſũt co ribus eorũ.
gnoſci. Nõ em̄ a pelle ouina qua ſe tegũt cogno=
ſci poſſũt. In alio etiã caſu veꝝ eſt qd̃ dicit dñs. Alr̃ ꝟificat᷑
qm̄ qñ ꝓmouentur ypocrite ad honores ad quos
ipſi tendebant prius: eis adeptis deſinunt facere
opera bona ⁊ faciunt aperte mala quibus cogno=
ſcitur ꝙ prius erant ypocrite.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

Q Uerit᷑ vtrũ aliquis poteſt ſimulare ſe eẽ
malũ. ¶ Qd̃ ꝓbatur. q: aliquis põt ſi=
mulare ſe eſſe bonũ: ġ a ſimili p ꝯtrariũ Ar̃ ꝙ ſic.
põt ſimulare ſe eſſe malũ. ¶ Item yeu
ſimulauit ſe idolatraam. quoniam ſimulauit ſe Secundo.
velle adorare idola: vt poſſet ꝯgregare oẽs ſacer
dotes baal ⁊ eos interficere. Simulauit igitur ſe
eſſe idolatrã: igit᷑ ſimulauit ſe eẽ malũ. Qʒ aũt ſi
mulauit ſe eſſe idolatrã probat᷑. quoniã ſi aliquis ꝓbat᷑ añs.
vult eſſe fornicator ẽ fornicator. igitur ſi aliquis
vult eſſe idolatra eſt idolatra. ġ ſi aliq̇s ſimulat ſe
velle eſſe idolatrã ſimulat ſe eſſe idolatrã Sʒ yeu
ſimulauit ſe velle eſſe idolatrã: igit᷑ ſimulauit eſſe
idolatrã: igit᷑ ſimulauit ſe eſſe malũ. ¶ Itẽ yeu ſi Tertio.
mulauit ſe eſſe idolatrã. ġ per locũ a diffinitiõe ſi
mulauit ſe eſſe talẽ pctõrẽ. igit᷑ malũ. et ita aliq̇s
põt ſe ſimulare eẽ malũ. ¶ Itẽ ꝓbat᷑ alio modo. Quarto.
Sit ꝙ aliquis iudex cõdẽnet iniuſte aliquẽ ita ꝙ
omnes circũſtãtes ſciant hoc et ſcandalizent᷑ de
hoc niſi ille qui cõdẽnatur fingeret cõmiſiſſe illd̃
quod ei imponit᷑. ille igitur fingit ſe eſſe malũ cuʒ
nõ ſit: qm̄ non eſt malũ ꝙ ipſe vult videri malus.
q: vult videri malus bona intentiõe ſcʒ ne illi ſcã
daliʒentur. ⁊ ita qñ vult videri malus cũ nõ ſit ſi=
mulat ſe eſſe malũ. igitur. ¶ Contra: Aliquis ſi= In oppm̄.
mulat ſe eſſe malũ: igitur vel per bonũ opus vl' p
malũ opus. per bonũ non. qm̄ bonũ nõ eſt ſignũ
mali. et ita per malũ opus qd̃ facit. ⁊ ita eſt malꝰ
igitur nõ ſimulat ſe eſſe malũ. ¶ Dicimꝰ ꝙ nullꝰ Solutio.

Ad primū. poteſt ſimulare ſe eſſe maluꝫ. Ad primū dicimus ꝙ argumētatio facta a ſimili per cōtrariū nō valet. ⁊ hoc ideo q̄ꝛ bonū pōt fieri male. ſꝫ malū: vt fornicatio adulteriū nō pōt fieri bene. malū etiā quod eſt malū in ſe ſi bene fiat per illud non ſimu-
Ad ſcd̄m. lat aliquis ſe eſſe malū. ¶ Ad ſcd̄ꝫ dicim⁹ ꝙ hec argumētatio nō valet. yeu ſimulauit ſe velle adorare idola: igiꝰ ſimulauit ſe eſſe ydolatram. qm̄ licet adorare ydola ⁊ velle adorare ydola ſint ꝯuertibilia q̄ꝫtū in ſe eſt naturaliter. qm̄ bene ſequitur Si aliquis vult adorare ydola eſt ydolatra ⁊ ecōuerſo. tamē nō ſūt ꝯuertibilia cū quocūqꝫ adiuncto. vt ptꝫ in hoc verbo vult: qm̄ nō ſequiꝰ. Iſte vult ſiniſtruꝫ oculum eſſe ſimilē dextro: igiꝰ vult dextrū eſſe ſimilē ſiniſtro. licet illa duo ſūt ꝯuertibilia naturaliter. Eodē modo cū hoc verbo ſimulat nō ſequiꝰ vnū ꝯuertibiliū ad reliquū. Hec eñ ē falſa. yeu ſimulauit ſe eſſe ydolatrā. qm̄ hec dictio ydolatra īportat deformitatē ſicut hoc nomen fornicator. qm̄ idē eſt ydolatra ꝙ pctōr talis
Nō de yeu. Ipſe aūt yeu nō intēdebat facere aliq̄d per qđ videretur illis ſacerdotib⁹ eſſe pctōr talis. Illi eñ nō credebāt ꝙ adorare baal eſſet pctm̄. ſicut aliquis vt alios deprehendat hereticos ſimulat ſe credere idē cū eis. tñ nō ſimulat ſe eſſe hereticū. qm̄ hoc nomē hereticū importat deformitatem.
Ad tertiū. ¶ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ qui fingit ſe ꝯmiſiſſe aliqđ malū ne multi ſcādalizētur de prauo iudicio iudicis a quo dāpnaꝰ peccat: qm̄ eoip̄o ſcādalizat eos q̄ꝛ facit ꝙ illi ſuſpicenꝰ et male iudicēt de ipſo ſcꝫ vt innocentē iudicēt eſſe malū: vel fuiſſe malum.
ꝯtra hoc aꝰ qđ quidē pctm̄ eſt. ¶ Sed ſcd̄m hoc videꝰ ꝙ yeu peccauit. qm̄ facit ꝙ ſacerdotes male ſuſpicarentur de ipſo. ſ. ꝙ vellet adorare ydola. ¶ Sed dici-
Solutio. mus ꝙ nō eſt ſimile. qm̄ qđ illi ſuſpicabātur ipſuꝫ velle adorare ydola. hoc nō eſt in ſe malū. Sꝫ iudicare ꝙ aliq̄s ſit malus: hoc eſt in ſe malū. ſicut patebit qñ agem⁹ de iudicijs. Opinari ſiue ſuſpicari de aliquo ꝙ ſit malus nō eſt gn̄aliter malum qm̄ hoc poſſum⁹ facere ſine pctō qñ habem⁹ rōnes ꝓbabiles ad hoc. Sed iudicare ⁊ aſſerere ꝙ aliq̄s ſit malus. hoc gn̄aliter malū. ⁊ ad hoc ꝓuocare aliquem eſt ſcandalizare ip̄m quod non fecit yeu. vt patet ex predictis.

¶ Septima queſtio huius capituli.

SEptimo queriꝰ vtrū aliq̄s pōt ſimulare ſe eſſe ypocritā. ¶ Qđ videꝰ. q̄a aliq̄s
Aꝰ ꝙ ſic. habitās inter ypocritas ſimulat ſe eſſe ſimilē eis: ergo ſimulat ſe eſſe ypocritā
Secundo. ¶ Preterea. ꝑtendit ſe eſſe ypocritā ⁊ vult videri ſe eſſe ypocritā cū nō ſit: ergo ſimulat ſe eē ypocritā.
In oppm̄. Cōtra. Aut ille eſt bon⁹ aut malus. Si bonus: igiꝰ nō facit niſi bona opera. qm̄ arbor bona nō pōt fructus malos facere. igitur per ea q̄ facit nō apparet niſi bon⁹. igitur per ea q̄ facit nō pretendit ſe eſſe ypocritā. igiꝰ nō ſimulat ſe eſſe ypocritā. Si malus ⁊ ſimulat ſe eſſe ypocritā igiꝰ per opera bona vel per mala. ſi per bona. Sed ꝑ bo-
ꝓbaꝰ minor na nō videꝰ niſi bon⁹: ergo per illa opa bona apparet eſſe bon⁹ cū nō ſit: q̄ꝛ eſt malus. igitur ꝑ illa nō apparet eſſe ypocrita: ꝙ per illa nō ſimulat ſe eſſe ypocritā. ſi ꝑ mala. Cōtra. Per mala opera non pretēdit aliq̄s ſe eſſe niſi malū: ergo ꝑ illa
Iterum aꝰ ad ꝓncipale non pretendit aliq̄s ſe eſſe bonū cum nō ſit igiꝰ ꝑ illa nō q̄rit videri ypocrita. igiꝰ ꝑ illa nō ſimulat ſe eſſe ypocritā. ⁊ ita videꝰ ꝙ nullus poſſit ſimulare ſe eē ypocritā. Cōtra Aliq̄s pōt ꝑtēdere ſigna q̄bus iudiceꝰ ypocrita ſiue papalardus ab hoīb⁹ habendo longas veſtes ⁊ ſordidas: vultū humilē ⁊ demiſſū in terra ⁊ hm̄ōi quib⁹ ſignis iudicaꝰ ab hoībus ypocrita. ⁊ cōſtat ꝙ aliquis pōt pretēdere illa ſigna: igiꝰ aliq̄s pōt pretendere ſigna q̄b⁹ iudicetur ab hoībus ypocrita. ita tamē ꝙ non ſit ypocrita in ꝟitate. qm̄ pretēdere illa ſigna nō eſt malū. igiꝰ aliquis manēs bonus pōt pretendere illa ſigna: ergo aliq̄s pōt pretēdere ſigna ypocrite cū nō ſit ypocrita: igiꝰ aliquis pōt ſimulare ſe eſſe ypocritā.
Iterum aꝰ poſt oppm̄. ¶ Cōtra. Nullus pōt ſimulare ſe eſſe malū. vt prius ꝓbatum eſt: igiꝰ nullus pōt ſimule ſe eſſe bonū in apto ⁊ malū in occulto: ⁊ hoc eſt eſſe ypocritaꝫ: igiꝰ nullus pōt ſimulare ſe eſſe ypocritā.
Solutio. ¶ Qđ concedim⁹. qm̄ ſi aliquis vult videri bonus in aperto ⁊ malus in occulto iā eſt malus: ⁊ ita iam ypocrita. Et ita ſi aliquis vult videri ypocrita eſt ypocrita ⁊ ita nullus pōt ſimulare ſe eſſe ypocritā. pōt tamē pretēdere ſe eſſe ypocritaꝫ.
Ad primuꝫ ¶ Ad primū dicim⁹ ꝙ aliq̄s inter ypocritas pōt pretendere ſe eſſe ſimilē eis ſcꝫ ꝙ ſit ypocrita ſed nō pōt ſimulare hoc qm̄ ſi ſimularet iam illud eſſet ſcd̄m ꝙ eſſe ſimilē eis ē eſſe ypocritā. Si aūt hoc eſſe ſimilē eis nō intelligiꝰ idē eſſe cū hoc eſſe ypocritam nichil impedit quin ipſe pōt ſimulare ſe eſſe ſimilē eis. tale quid pōt eis ineſſe quod nō pōt ſimulare.
Ad ſcd̄m. ¶ Ad ſcd̄m ſoluendū ꝑ interēptionem huius. Aliquis vult videri ypocrita cū non ſit qm̄ ipſa eſt falſa. vt patet ex predictꝭ.
Ad vltimū. ¶ Ad vltimū dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. Pretēdere ſigna ypocrite nō ē malū: imo hoc eſt malū. q̄ꝛ hoc ē ſcādalizare. Habere aūt in ſe ꝑdicta ſigna ypocrite nō eſt malū. Sed ꝑtendere illa vt videaꝰ ypocrita vꝰ velle videri ypocrita ꝑ illa illud gn̄aliter ē malū.

¶ Octaua queſtio huius capituli.

VLtimo queriꝰ vtrū aliquis poteſt appetere ſine pctō ꝙ videatur bonus vt dentur ei tēporalia ad ſuſtentationē tantū.
Aꝰ ꝙ ſic. ¶ Probaꝰ ꝙ pōt. qm̄ non peccat in hoc ꝙ vult videri bonus. qm̄ non appetit hoc ſcd̄m ſe nec peccat in hoc ꝙ vult habere tēporalia ad ſuſtentationē tantū: igitur nec peccat in toto ſcꝫ in hoc ꝙ vult videri bonus vt habeat temporalia.
Secundo. ¶ Item iſta volūtas non eſt libido quoniā ea nō tendit ad delectandū in creatura igitur cum libido ſit principiū omnis pcti. vt dicit Augu. in li-
Auguſtin⁹ bro de libero arbi. in iſto nō eſt prima origo pcti: ergo nullum peccatū eſt in iſto: igitur nō peccat in hoc ꝙ vult videri bonus vt dentur ei temporalia.
In oppm̄. ¶ Contra. Si aliquis vult laudari ab hoīb⁹ propter temporalia peccat. quoniā querit mun⁹ a lingua: igitur a ſimili. ſi aliquis vult videri bonus vt dentur ei tp̄alia peccat. qm̄ querit mun⁹ a corde ⁊ a manu.
Secundo. ¶ Itē cū occidere hoīem ſit malum in ſe. occidere hoīem propꝰ tp̄alia ſemper eſt malū: igiꝰ a ſimili. cū velle videri bonus ſit malū in ſe ſequitur ꝙ velle videri bonus propꝰ tp̄alia ſē

Tertio. per ſit malū. ❡ Pꝛeterea. ille ꝗ vult ſi videri bonus
aut vult videri bonꝰ in ſe aut in deo. nō ī deo. qm̄
nullum reſpectū hꝫ in deo: igitur vult videri bonꝰ
Solutio. in ſe tm̄. ⁊ ita vſurpat ſibi glīam dei: igitur peccat
Ad pꝛimū. ❡ Qꝺ ꝯcedimꝰ. Ad pꝛimū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa
Ille non peccat in hoc ꝙ vult videri bonꝰ: immo
peccat qm̄ querit munꝰ a coꝛde. qm̄ vult vt laudet
a coꝛde hoim. ⁊ per hoc vult acqrere bona tpalia
et quia vſurpat ſibi qꝺ dei eſt peccat. Et ideo vo-
Auguſtinꝰ luntas eiꝰ eſt volūtas īpꝛoba. qm̄ ſicut Augu. ꝺt
Peccare eſt ſpꝛeto incōmutabili bono rebꝰ ꝯmu-
tabilibꝰ adherere. Hac aūt volūtate abheret iſte
commutabili bono ſpꝛeto īcōmutabili bono. qm̄
vſurpat ſibi bonitatē que eſt ſoliꝰ boni incōmuta
bilis. Et ideo volūtas illa eſt voluntas impꝛoba:
et pctm̄ eſt foꝛte libido ſi ea tendit vt in eo delecte
tur ꝙ videt bonꝰ. Si aūt nō tendit ad hoc nō eſt li
bido: qm̄ non oīs volūtas īpꝛoba eſt libido vt illa
qua cōtēpnit deū vel odit deū. ⁊ multe alie hmōi

❡ Tertium capitulum de falſis iudicijs.

DIcto de ypocriſi q̄ multotiēs ſolet fal-
lere iudicia hoim. dicēdū eſt de pꝛauis
iudicijs. De qbus ꝺꝛ in euāgelio. Noli
Triplex iu- te iudicare et non iudicabimini. Ibi ꝺt
diciū: teme Gloſa. ꝙ eſt iudiciū ſuſpitiōis ⁊ iudiciū temerita
ritatꝫ ſuſpi- tis et iudiciū certitudinis Iudiciū temeritatꝫ eſt
tionis ⁊ cer de malo ipm credere eē obſtinatū vel incoꝛrigibi
titudinis. lem: ⁊ illud aſſerere. Iudiciū ſuſpitiōis ſtricte eſt
de bono credere ipm eē malū ⁊ illud aſſerere. Iu-
Pꝛia qſtio. diciū certitudinis eſt iudicare de manifeſtis ⁊ cer
Af ꝙ ſic ꝑ tis. ❡ Queritur ꝗ pꝛimo vtrū taliter ſuſpicari ſit
gloſam. pctm̄. pbat ꝙ ſic. Dicit glo. ſup illū locū ps. Am
puta ob. m. qꝺ. ſuſpi. ſū. Maximū viciū hūanita-
tis eſt ſuſpicio: qꝛ aliꝗ viciū putat q̄ꝫ ſit veritas. vt
Secundo ꝑ de malis bona vel de bonis mala dicamꝰ. ❡ Itē
aliā gloſam ſup ps. De neceſſitatibꝰ meis erue me. ꝺt gloſa.
Multe ſunt neceſſitates vt ſuſpicari de īfideli bo
nuꝫ: ⁊ malū de fideli: ⁊ ita pctm̄ eſt. qm̄ petit remo
ueri a ſe talē neceſſitatē. i. ſuſpicari malū de fide-
Tertio per li. ❡ Itē ſup illū locū apli. Tēptatio vos non ap
aliam gloſā pꝛehēdat niſi hūana. diſtinguit glo. ꝙ eſt diaboli
ca pſumptio iudere maioꝛi et ſiña hūana excede
re in coꝛrigēdo vel aliter ſapere q̄ꝫ res ſe habeat
et eſt āgelica certitudo ī nullo aliter ſapere q̄ꝫ res
ſe habeat. ⁊ ita hūanā tēptationē diſtinguit vt ſi
aliquis coꝛripit aliū et excedit in coꝛrigēdo: que
eſſet in bonis eſt Dicit etiā ꝙ tēptatio hūana eſt
de aliquo aliter ſapere q̄ꝫ res ſe habeat: ⁊ ita talis
Quarto ꝑ ſuſpicio ē pctm̄. ❡ Itē ſup illꝺ. Nolite iudicare
aliā gloſam et nō iudi. diſtinguit gloſa inter trabē ⁊ feſtucā: ⁊
feſtucā: ⁊ ꝺt trabē iudiciū temeritatis. qm̄ trabs
qꝺ feſtuca ⁊ exceca oculū: feſtuca turbat. ⁊ ꝺꝛ feſtuca iudiciū
quid trabs. ſuſpitiōis: et ita iudiciū ſuſpitiōis turbat oculuꝫ:
Quinto. ergo ē pctm̄. Hoc idē ꝺꝛ ſuper illū locū yſaye. Ve
Sexto. qui dicūt bonū malum. ⁊c̄. Itē ſuſpicari de bono
Septimo. malum tale qꝺ eſt ꝙ niſi reſiſtat ei efficitur pctm̄
moꝛtale: igitur ad minꝰ eſt pctm̄ veniale. ❡ Pꝛe
Octauo. terea. Cū ſoliꝰ dei ſit iudicare de occultꝫ hō hoc
faciēdo vſurpat ſibi qꝺ ſoliꝰ dei eſt: igitur peccat.
❡ Item hō tenet ſemꝑ ſuſpicari de alio in meliꝰ
In oppm̄ igitur ſi ſuſpicetur de eo malū peccat. Si ꝯcedit
ꝑ gregoꝛiū Cōtra. Grego. dicit. Si pdicas aliqbus ſepe ⁊ vi

des ꝙ nō recipiūt pꝛedicationē tuā. ſi imperfectꝰ
es potes ab eis recedere. Sꝫ nō recedet niſi qꝛ ſu
ſpicet eos īcoꝛrigibiles: igit licite pōt aliqs ſuſpi
cari de aliqbus ꝙ ſint incoꝛrigibiles. Gilbertus.
❡ Suſpitio eſt opinio in alterutrū titubans ma- qꝺ ſuſpitio
gis tn̄ in alterū vergens. Qꝺ nō inter affirmatio ꝑꝫ gilbertū
nem ⁊ negationē titubat nō eſt ſuſpicio: ſed iudici
um. quia tm̄ in alterā partē vergit. Itē ſi non ma Dubitatio:
gis in alteꝝ vergat nō eſt ſuſpicio: ſꝫ pura dubita et ſuſpitio
tio Ad hoc ꝙ opinio ſit ſuſpicio duo ꝯcurrūt. ſ. vt differunt.
⁊ opinio titubet in alterutrū: ⁊ nō ꝑ firmas cōie-
cturas magis vergat in alteruꝫ. Iudiciū vero eſt Iudicium
poſt cōtrouerſiā deliberationis ſententia firma ⁊ quid eſt.
certa. Sed iudiciū ⁊ ſuſpicio in duobus tm̄ verſā
tur. ſ. in perſona ⁊ re. Perſona eſt qlibet hō. Res
perſone cogitata ⁊ dicta ⁊ facta ipſius hominis.
In perſona aūt quadrupliciter verſantur cuꝫ ſcꝫ In pſona q̄
ſuſpicamur vel iudicamꝰ bonū hoiem bonuꝫ: vel mō ꝟſantur
malū malū: vel bonū malū: vel malū bonum. In iudiciū.
duobꝰ vltimis carpimur vel iudicādo bonū malū
vel malū bonū. In alijs duobus fallimur. Sꝫ cir
ca talia iudicia eſt erroꝛ pernicioſus ſuſpicio hu- In re pſone
mana temptatio. ⁊ pꝛouenit ex cōiectura exterio- ſūt iudiciū
ri et infirmitate interioꝛi. et ideo dicitur humana et ſuſpitio.
temptatio. Sed hic bonū vel malū non dicimus
niſi eos qui fide chꝛiſti et ſacramētis participant
Item in re perſone dupliciter attēdunt ſuſpicio ⁊
iudiciū. ſ. aut in noīe rei aut in re noīs In re noīs
verſatur iudiciū et ſuſpicio quadruplicit. In iudi q̄drupliciť ī
cio em̄ ⁊ ſuſpitione perſone tm̄ fallimur cū maluꝫ re nominis
malum vel bonū bonū putamus. Et in iudicio tm̄
eſt tunc erroꝛ pernicioſus. In ſuſpitione vero et
iudicio rei tūc fallimur cū bonū putamꝰ malū vel
malū bonū: ⁊ vtriuſq̄ꝫ tā in iudicio q̄ꝫ in ſuſpitiōe
eſt erroꝛ pernicioſus. Bonū hic ꝺꝛ qꝺ cenſet noīe
boni ſiue ſit bonū ſiue nō bonū. Dicimꝰ ꝙ tale iu-
diciū ſiue ſuſpicio ſemꝑ eſt pctm̄: ad minꝰ veniale Quid bonū
Vñ qñ ſurgit debemꝰ illud repꝛimere q̄ꝫtū poſſu- hic.
mus. ❡ Qꝺ aūt ꝺt Greg. Intelligendū eſt ꝙ ali Solutio.
quis debet recedere ab eis qbus frequēter pꝛedi- Ad pꝛimū.
cauit nec ꝓfecit non ideo ꝙ iudicet vel aſſerat in
coꝛde ſuo eos eē incoꝛrigibiles Sꝫ qꝛ experimen
to putat ſe nihil ꝓfectuꝝ. Iudiciū ei ſuſpitiōis vel
temeritatis: ideo pctm̄ eſt. qm̄ per illud hō aſſerit q̄re iudiciū
qꝺ neſcit. vñ ſibi vſurpat qꝺ ſoliꝰ dei eſt Pꝛopter eſt pctm̄.
hoc ꝺꝛ in euāgelio Qui dixerit frī ſuo racha reus
erit ꝯſilio. Licitū aūt eſt nobis ꝑ violētas ꝯiectu
ras opinari de pꝛoximo ipm eē malū. licet ad hoc Quō poſſu
non de facili flecti debeamus. Iudicare aūt ſiue mus iudica
aſſerere ſemper eſt pctm̄: ⁊ ita ſuſpitio ſiue opinio re aliquē eē
erit temperatio que nō erit pctm̄. Iudiciū aūt ſu malum.
ſpitionis ſemper eſt pctm̄.

❡ Iterum contra dicta arguitur.

ITem dubia in melioꝛē partē ſunt inter-
pꝛetanda igitur de ꝓximo potiꝰ debet ſu
ſpicari bonū q̄ꝫ malū ꝗ eadeꝫ rōne de te
debes potius ſuſpicari bonū q̄ꝫ malum. In oppm̄.
❡ Contra. Greg. dicit. Bonarū mentiū eſt. ⁊c̄. ꝑ gregoꝛiū
Et in eccleſiaſtico. Iuſtus in pꝛincipio ſermonis Sapiens.
accuſatoꝛ eſt ſui. Quilibet etiā ſctūs de ſe dicit.
Ego reus ⁊ indignus confiteoꝛ deo. ❡ Solutio. Solutio.
Dicimꝰ ꝙ pꝛima argumētatio nō valꝫ. Potiꝰ em̄ Ad pꝛimū.

Ayuntamiento de Madrid

de alio debet ſuſpicari bonū ⁊ bonū loqui q̄ꝫ de ſe
q̄m laudare aliū eſt ſignū naturalis bonitatꝫ. Et
eſſe promptū ad aliū laudādū ſignū eſt caritatis

laudare ſe ⁊ laudare aliū.

Laudare etiā aliū eſt effectiuū pacis ⁊ cōſentiēs
largitati ſpūſſancti. Sed laudare ſe eſt ſignū ar-
rogantie et effectiuū diſcordie. ¶ Qꝫ ģ iuſtus di

Ad aliud.

cit ſe reū ⁊ ꝙ accuſator ſui ē. Hoc ē ideo q꞉ cogno
ſcit ſe habere fomitē. et q̄m ſemp̄ debet timere et

De facie cherub.

credere ꝙ habeat aliqđ pctm̄ ad min⁹ veniale Ad
hoc ſignificandū cherub in tp̄e ezechielis habe-

Iterum arḡ

bat faciē hoīs et faciē leonis debet em̄ eſſe hō .i.
mā ſuet⁹ aliis leo ſibi Itē ponatur ꝙ aliq̄s ꝯfiteaꝛ
alicui aliqđ maximū pctm̄ qđ fecit. cōſtat qđ illđ
pctm̄ nō eſt maximū ſacerdoti. q̄m manifeſtū eſt
proprie qđ ſubiacet viſui: ģ eſt incertū ſacerdoti.
Sed incerta debēt in meliorē partē interpretari:
ergo poti⁹ debet credere ꝙ non fecerit illud pctm̄
q̄ꝫ ꝙ fecerit illđ pctm̄: ergo non debet ei iniūgere

Solutio.

pniam ꝑ illo pctō. qđ falſum eſt. ¶ Solutio. Re
vera ſacerdos nō eſt vſq̄ꝫ q̄q̄ꝫ cert⁹ de pctō illo q̄m
non vidit pctm̄ illđ. tñ credere debet ꝙ pctm̄ illđ
fecerit. Credendū eni eſt illi q̄ pctm̄ ſuū ꝯfiteꝛ ad
correctionē Nec eſt ei tale dubiū qđ debeat inter
pretari in meliorē partē. Dubiū em̄ tale eſt ꝙ ha-
bet equales rationes ad hoc ꝙ ſit ⁊ ꝙ non ſit.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Item querit vtrū aliq̄s poteſt de aliquo
aſſerendo dicere: iſte eſt malus. ita ꝙ di

Arḡ ꝙ ſic.

cat hoc ſine pctō. ¶ Probaꝛ ꝙ ſic. q̄m
tot ⁊ tātas ꝯiecturas hꝫ iſte ad aſſerēda
ꝙ ſit malus: quot ⁊ q̄ꝫtas hꝫ ad aſſgrēdū ꝙ ſit bo-
nus. Sed ſine pctō pōt aſſerere de aliquo ꝙ ſit bo
nus: igiꝛ ſine pctō pōt aſſerere de aliquo ꝙ ſit ma-

Secundo.

lus. ¶ Itē ſcti hoīes ſepe dicunt de malis hoīb⁹
ꝙ ſunt mali ⁊ ꝙ ſunt dyabolo pleni et hmōi. ſicut
xp̄s de iudeis dixit. Uos ex p̄re dyabolo eſtis. ģ

Tertio.

aliq̄s alius pōt ſilr̄ dicere ſine pctō. ¶ Itē aplūs
dixit ꝙ iret ad hyſpanos ⁊ dixit falſū. Sꝫ q̄m non
dixit cōtra conſcientiā ſuā: q꞉ credebat illud ideo
non peccauit dicendo illud: igiꝛ eadem ratione. ſi
aliquis dixit de aliquo ꝙ ſit mal⁹: ſi non dicit hoc
contra ꝯſcientiā ſuā cū credat illđ nō peccat. Et
ita aliq̄s de aliquo ſine pctō aſſerendo pōt dicere

In oppm̄.

ille eſt malus. ¶ Contra. Ipſe neſcit vtrum ſpūs
ſanctus viſitauerit eū in hoc inſtanti. igiꝛ non de
bet aſſerere ꝙ ſit mal⁹ in hoc inſtanti. ⁊ ſi aſſerit fa
cit contra bonitatē ſpūs ſancti: ģ peccat. qđ ꝓba
tur per hoc qđ đr in euāgelio. Qui dixerit frī ſuo

Solutio.

fatue reus erit gehenne ignis. ¶ Dicimus ꝙ nul
lus ſine pctō pōt dicere de alio determiāte ille ē

Ad primū.

malus. Nec valet hec argumentatio. Tot ⁊ tātas

Aliq̄ꝫ de aliquo aſſerendū ē de aliq̄ ꝙ ſit malus

cōiecturas. ⁊c̄. q꞉ licet habeat tot ⁊ tātas ꝯiectu
ras ad aſſerendū de alio ꝙ ſit malus. quot ⁊ q̄ꝫtas
⁊c̄. tñ non habet tot rōnes ad hoc vt ad illud. q̄m
propꝛ āplificationē ſpūs ſcti et ꝯſeruationē pacꝫ
poti⁹ dꝫ aſſerere q̄s de aliq̄ ꝙ ſit bon⁹ q̄ꝫ ꝙ ſit mal⁹

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ ſancti dicunt q̄n̄ꝫ ex fer-
nore caritatis de aliq̄b⁹ ꝙ ſint mali ad cautelā vl̄
ad correctionē: nō determinate: ſꝫ ꝯfuſe ſumētes
verbū p̄ñtis tp̄is vel ex reuelatiōe ſpūſſancti. De
xp̄o aūt non eſt ſimile. q̄m oīa ſp̄ ſunt et fuerūt nu
da et apta oculis ei⁹. et ideo de occultis pōt aſſe-
rere ſcđm ꝟitatē. ſed nō eſt ſic i nobis. ¶ Ad ter-

Ad tertium

tiū dicim⁹ ꝙ apl̄s dicēs illud falſum nō eſt mētit⁹
nec peccauit dicendo falſū. Sꝫ ꝙ non peccauerit
dicendo falſū non eſt hoc cauſa ſufficiēs: q꞉ nō eſt
locutus ꝯtra ꝯſcientiā. Sꝫ hec duo ſunt ſufficiēs
cauſa. ſ. ꝙ non eſt locut⁹ ꝯtra conſciam. ⁊ ꝙ dicē-
do illud falſū non derogauit ſpūi ſancto imo vole
bat eius largitatē āpliare Sed q̄ aſſerit de aliquo
ꝙ ſit malus. lꝫ nō dicat hoc ꝯtra conſciam ſuā tñ
dicendo hoc derogat largitati ſpiritusſācti ſicut

Gloſa.

dicit Gloſa ſup̄ illud. Qui dixerit fratri ſuo fatue
reus erit gehenne ignis. q̄m qui vocat fratrem ſu
um fatuū derogat ſpiritui ſancto ſallenti.

Arḡ ꝙ male facit.

Item q̄n̄ꝫ cōtingit ꝙ aliq̄s a iudice iudi
catur eē fur et p̄cipiꝛ ſuſpendi. Uideꝛ ꝙ
iudex male facit. q̄m furtū ſic deſcribiꝛ.

q̄d furtum

Furtū eſt ꝯtrectatio rei aliene inuito dn̄o

Cōtra diffinitionē arḡ.

Hec diſcriptio nō ē ſufficiens. q̄m aliq̄s pōt ꝯtre
ctare rē alienā inuitio dn̄o ſine pctō. vt ſi hoc fa-
cit cauſa ludi. Uñ debet addi huic deſcriptioni.
Furtū eſt contrectatio rei aliene inuito dn̄o frau-
dulenda et lucri faciēdi cauſa. Sed illđ eſt penes
intentionē quā non videt iudex: ģ male iudicat eē

Secundo.

furtum. ¶ Preterea neſcit vtrū inſpiratū ſit ei a
deo ꝙ accipiat rē alienaꝫ ſicut precepit iudeis ꝙ

Tertio.

ſurriperēt vaſa egyptiorū. ¶ Preterea. iudex ne
ſcit vtrū iſte fuerit in extrema neceſſitate in q̄ oīa

Quarto.

ſunt cōia: igiꝛ male iudicat eē furtū. ¶ Preterea
forte incurrit maledictionē Iſaye. Ue q̄ dicūt bo

In oppm̄.

num malū. ⁊c̄. ¶ Contra. Iudicat ſcđm leges: ģ

Solutio.

bene iudicat. ¶ Dicim⁹ ꝙ ſi iudex ꝑ poſſe ſuo iu
dicat ſcđm leges pōt punire aliquē tāq̄ꝫ furē licꝫ
in veritate non ſit fur quo ad reatū ad ꝯſeruatio-
nem pacis. aliter non poſſet ꝯſeruari pax inter ho
mines. Nō eni poteſt hō iudicare de occultis. vn
de non ſemp̄ poteſt iudicare ſecūdū veritatem cū
non videat intētionē ex qua fiunt opera exteriora
Sed ſufficit ſi per violentas preſumptiones iudi-

ad tria pria

cet ſicut docet lex hūana. ¶ Per hoc pꝫ ſolutio

Ad quartū

ad tria pria obiecta. ¶ Ad quartū dicimus ꝙ illa
auctoritas Iſaye intelligitur de adulatorib⁹ ⁊ de
tractoribus. ⁊ ideo non habet locū in iudice q̄ iu-
dicat ſcđm legē et ꝯſciam. Talis aūt iudex nō de
bet iudicare iſtū eē furē vt determiāte ſumaꝛ ver-
bum p̄ſentis tp̄is. q̄m hoc eſſet ꝯtra predicta. Sꝫ
debet iudicare ꝙ ille furatus fuerit tale aliquid.
¶ Itē oīs qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio
qui dixerit fratri ſuo racha reus erit ꝯſilio qui di

Expō illi⁹ auctoritatꝫ

xerit fratri ſuo fatue reus erit gehenne ignis. Se
cundū gradus penarum intelliguntꝛ gradus pctō
rum. q̄m minor pena eſt eſſe reū iudicio q̄ꝫ eē reuꝫ
conſilio q̄m qui re⁹ eſt iudicio. i. dign⁹ accuſatio-
ne et dānatione adhuc reſtat ei locus defenſiōis
Qui aūt reus eſt ꝯſilio non habet locū defenſio-
nis. q̄m ſapientes iā ꝯuenerūt ad determinādum
penā huius quē conſtat eſſe puniēdū. Itē maius
eſt eſſe reū gehenne ignis q̄ꝫ eſſe reū conſilio. q̄m
maior pena non poteſt intelligi q̄ꝫ gehēne ignis.
Eodē modo grad⁹ eſt in pctis. q̄m minus peccat
ille q̄ iraſcitur q̄ꝫ qui dicit ei racha. et mīn⁹ qui di-

ꝯtra quā arḡ per gloſam

cat ei racha q̄ꝫ qui dicit fatue. ¶ Contra. Racha
ſicut dicit ibi Glo. interp̄taꝛ ſine cerebro. Sꝫ ma

Ayuntamiento de Madrid

ioꝛ ↄtumelia eſt dicere fratri ſuo ꝙ ipe ē ſine cere
bꝛo vel excerebꝛatus vel furioſus ꝙ̃ dicere fatue.
Solutio. ¶ Solutio. Sicut dicit ibi glo. Racha eſt iterie=
ctio indignantis ſignificās vituperationē gñali=
Nota iſta. ter non deſcēdendo ad aliquā ſpecialez. ⁊ ideo mi
noꝛ cōtumelia eſt ꝙ̃ dicere fratri ſuo fatue. qm̃ ſic
eſt ſimplex vituperatio qm̃ idem eſt fatue non fal=
ſe. vñ ſic derogatur ſpũi ſctō a quo ſaliri habet hō
Ad rōnem. ¶ Q; igitur dr̄ racha interp̄rari ſine cerebꝛo. di=
cendũ eſt ꝙ interpꝛetatio non eſt ſemper de ſigni
Alr poteſt dici. ficatione dci dictiōis. vt lapis dr̄ ledēs pedē. Nō
tamen ledēs pedes ſiue leſio pedis cadit in ſigni=
ficationē huius dictionis lapis. vel poteſt dici ꝙ
aliquis dr̄ ſine cerebꝛo large. i. nō habēs cerebꝛũ
bñ diſpoſitũ. vt ſit gñalis vituperatio cũ dr̄ aliq̄s
ſine cerebꝛo. i. non habēs cerebꝛũ bene diſpoſitũ
omnino qd̄ generale eſt omni vicio.

¶ Cap̄. 3. De duplici ira. ſ. per zelũ ⁊ per viciũ.

Q Uoniā aũt tria p̄dicta pctā que diſtin
guntur in pꝛedicta auctoꝛitate pꝛoce=
dunt de pꝛouo iudicio de quo nũc agi=
mus: nunc dicendum eſt de pꝛimo illo
Duplex ira rũ ſcz de ira. Notādũ eſt ꝙ duplex eſt
ira. ſcilicet per zelum et per vicium. Ira per zelũ
iraſcitur vicio non perſone / ira per vicium econ=
uerſo. Ira per zeluz quandoq; dicitur habit⁹ quo
aliquis eſt habilis ſiue pꝛōptus ad iraſcēdũ pctō
pꝛoximi ex zelo. i. ex caritate qñq; autē ipſe mot⁹
quo actualiter iraſcitur pctō pꝛimi. ira ſimiliter
per viciũ dr̄ qñq; pꝛnitas ad iraſcēdũ indebito mo
do qua aliquis dr̄ iracũdus. ⁊ eſt viciũ contractũ
ex natura qñq; ira per viciũ dr̄ motus quo iraſci=
Duplex motus ire. mur pſone: nō vicio. Talis aũt duplex eſt. qm̃ qui
dam eſt ſubit⁹ ſurgens ante deliberationē rōnis
et de tali dubiuz eſt an ſit pctm̃. Alius eſt qui eſt
ex deliberatione rationis qui eſt moꝛtale pctm̃ et
de ſolo tali dicit̃. Qis qui iraſcitur fratri ſuo reus
erit iudicio. De ira p zelum pꝛimo queritur vtruz
ſit virtus ſecũdo in qua vi aīe ſita ſit. tertio de ira
Pꝛia q̄ſtio. per vicium ¶ Q; autē ira per zelum ſcd̄m ꝙ ipſa
Ar ꝙ ſic. eſt habitus ſit virtus ſic pꝛobat̃. Ira p zelũ eſt ha
Secundo. bitus mentis bene conſtitute: ġ eſt virtus. ¶ Itē
iraſci p zelũ eſt meritoꝛiũ: igit̃ eſt op⁹ alicui⁹ vir
tutis non caritatis. qm̃ cũ iraſci per zelũ ſit mot⁹
interioꝛ virtutis opz ꝙ pcedat ex aliqua virtute
immediate. Sz non pcedit a caritate immediate
qm̃ ex caritate nō pcedit imediate niſi motus qui
eſt diligere Relinq̄tur ergo ꝙ iraſci per zelũ ſit i=
mediate ab aliq̄ ỽtute. ſ. ab alia ꝙ̃ a caritate lz ſit
mediate a caritate. ſicut velle dare elemoſinam
Tertio. imediate eſt a mīa mediāte caritate. ¶ Itē de do
mino dr̄. Iratus eſt furoꝛe dñs ergo ptz ꝙ ira per
zelũ eſt virt⁹ exēplaris in dño: ġ eſt virt⁹ exēplata
In oppm̃. in ſctis. Si ↄcedit̃. ¶ Cōtra. Qis gr̄a eſt lux: ſed
ira per zelũ eſt gr̄a: ġ eſt lux. ġ illuminat. Cōtra.
Turbat: igit̃ nō illuminat. Dicit em̃ btũs Greg.
Gregoꝛius ꝙ ira p zelũ turbat ira p viciũ excecat. ¶ Ite dr̄
Secundo. Aug. Qis virtus ſua ſincera poſſeſſione nos dele
ctat. Sed ira per zelũ eſt virtus: ġ nos delectat.
Tertio. Cōtra. Turbat igit̃ nō delectat. ¶ Itē per zelũ
fuit in xp̄o: ergo turbatio fuit in xp̄o: ġ mētit⁹ eſt
Iſay. dicēs de xp̄o Nō erit triſtis neq; turbulēt⁹

¶ Itē turbatio rōnis eſt effect⁹ ſz nullus defect⁹ Iterum ad
fuit in rōne xp̄i: igit̃ nulla fuit turbatio in eo. Con principale.
tra. Ipſe dicit in euāgelio. Aīa mea turbata eſt.
¶ Itē in ſuſcitatione lazari. Turbauit ſe ieſ⁹. vt Ad idem.
dicitur in euāgelio. ¶ Itē xp̄s aſſumpſit oēs de= Ad idem.
fectus nr̄os pꝛeter pctm̃ ⁊ ignoꝛantiam. Sed tur=
batio eſt aliq̄s defectus qui nō eſt pctm̃ vel igno
rantia: igitur turbatio fuit in ip̄o ¶ Dicim⁹ ꝙ ira Solutio.
per zelum eſt virtus. ¶ Ad pꝛimo ergo obiectuz Ad pꝛimuz
dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa Qis gr̄a eſt lux qm̃ ſola gr̄a
que ſita eſt in ratiōe ſiue in intellectu eſt lux. vt fi
des / ſcientia / donum: ⁊ hmōi. ¶ Ad ſm dicimus Ad ſcd̄m.
ꝙ ira per zelũ inq̄ztũ eſt virt⁹ delectat. vñ hec ar=
gumētatio nō vz. Turbat: ġ non delectat. qm̃ ip̄a
delectat ſm eſſentiā qua eſt virtus. turbat aũt ex
adiũcto ſcz ex ſuſceptione impotētie qm̃ iraſcens
ſuſpicatur ſe nō poſſe deſtruere pctm̃ quod vellet
deſtrui cũ ad hoc tendat p motuz ire. ¶ Notādũ Xp̄s habuit
ꝙ xp̄us habuit irā per zelum ⁊ eius motũ qñ eie= irā p zelum
cit vendētes ⁊ ementes de tēplo tñ illa ira nō tur
bauit eius rationem. qm̃ ſuſpicio ipotētie nō erat
ānexa ei: qm̃ ſciebat ſe poſſe facere q̄cquid vellet.
Sicut ergo timoꝛ dñi fuit in xp̄o ſine oī anguſtia Timoꝛ in
cum in eo non fuerit ↄſciētia alicuius pcti. ſic ira xp̄o.
per ipſum zelum fuit in ipſo ſine oī turbatione rō=
nis habuit tñ turbationē ſenſualitatis ex hoꝛroꝛe Iterum ar.
moꝛtis. vñ dixit. Aīa mea turbata eſt. ¶ Q; aũt Solutio.
dicitur ꝙ ſe turbauit. videtur ꝙ turbatio illa fuit i
voluntate: ⁊ ita in rōne. Sz dicimus ꝙ hoꝛribile
quod erat in intellectu xp̄i fecit cadere pꝛo volun
tate ſua in imaginationē: ⁊ ex imaginatiōe in vim
eſtimatiuam in quā poſtq̃ venit hoꝛribile de ne=
ceſſitate ſequitur hoꝛroꝛ et turbatio. Talis turba
tio fuit in xp̄o. ſz nō turbatio rōnis. ¶ Ex p̄dictꝭ Pz per hoc
pz ꝙ hec argumētatio nō valet. Ira p zelũ nocet: ad aliud.
ergo eſt culpa vel pena. vel ergo non eſt virt⁹ qm̃
non nocet ſm ſe: ſed ex adiũcto vt dictum eſt.

¶ Secunda queſtio.

I Tem querit̃ in qua vi aīe ſita ſit iſta ỽtus. ſ.
ira per zelũ pbat̃ in vi rōnabili. Ira em̃ per Ar ꝙ in rationali.
zelum eſt volũtas deſtruendi pctm̃. Sz volũtas
ſit a eſt in vi rōnabili vt dicit Ariſto. igitur ira p
zelum ſita eſt in vi rationabili. ¶ Contra. Iraſci In oppm̃.
pꝛoximo per zelũ eſt velle deſtrure pctm̃ pꝛoximi
Sz velle deſtruere pctm̃ pꝛoximi eſt velle deſtru
ctionem pcti in pꝛoximo. Velle aũt deſtrui pctm̃
in pꝛoximo eſt velle bonũ in pꝛoximo. velle bonũ
in pꝛoximo eſt diligere ip̄m: igitur a pꝛincipio ira
ſci per zelũ pꝛoximo eſt diligere ip̄m. Sz diligere
pꝛoximũ eſt in vi concupiſcibili: igit̃ iraſci per ze
lum eſt in vi ↄcupiſcibili: ergo virtus q̄ eſt ira per
zelũ eſt in vi ↄcupiſcibili. ¶ Sed pbatio ꝙ eſt in Iterum ar.
vi iraſcibili. Iraſci per zelũ eſt inſurgere in pctm̃ oppoſitum.
vt deſtruatur.. Sed tale inſurgere eſt in vi iraſci=
bili: ergo ira per zelum eſt in iraſcibili. qd̄ ↄcedi= Solutio.
mus. ¶ Ad pꝛimo obiectum dicim⁹ ꝙ hoc nomē Ad pꝛimuz
volũtas multiplicit̃ accipit̃. vt dictũ eſt in q̄ſtiōe
de li. ar. qm̃ ſm ꝙ voluntas eſt ↄſenſus vt aliquid
faciat eſt i vi rationabili. ⁊ ſic ſumit̃ ab Ariſtote.
Secundũ hoc ira non eſt voluntas Qñq; dicitur
voluntas appetitus ſm hoc non eſt tm̃ in rationa
bili: ſed in concupiſcibili et iraſcibili. Scd̄m hoc

Ayuntamiento de Madrid

ira eſt voluntas: q eſt appetitus ꝯtrarij doloris.
Ad ſcḋm. ¶ Ad ſcḋm dicim⁹ ꝙ velle deſtruere pctm̃ xp̃i vel
velle deſtructionẽ pcti in proximo ꝓprie loquen=
do eſt in vi iraſcibili. qm̃ talis volũtas eſſentialit̃
tendit ad victoriã. Loquendo tñ per accidẽs vel=
le deſtructionẽ pcti in proximo inq̃tũ eſt quoddã
bonum et vtile eſt in vi ꝯcupiſcibili. qm̃ hoc nomẽ
velle bonũ quocũq; demonſtrato eſt in vi cõcupi
Ad primũ. ſcibili. ¶ Scḋm hoc ptꝫ ꝙ hec eſt duplex. Velle
poſt oppm̃. deſtructionẽ pcti in ꝓximo eſt velle ei bonũ. Primo
mõ falſa Scḋo mõ vera. et ſic ptꝫ ſolutio ad ſcḋm
Iterum ar̃. obiectum ¶ Itẽ ira per zelũ eſt quoddã bonum.
quia eſt virtus: ḡ q̃tomagis aliqͣs iraſcitur per ze
ꝯtra hoc ar̃ lum tanto melius eſt ei. ¶ Cõtra. Quãtomagis
iraſcitur per zelũ tantomagis turbat̃. q̃tomagis
Solutio. turbatur tãto peius eſt ei. nõ ḡ meli⁹. ¶ Ad hec
Exemplum dicimus ꝙ prima argumẽtatio nõ valet ⁊ ponunt
inſtãtiã ſic. Cõmedere ẽ bonũ igit̃ q̃tomagis ali
quis comedit tanto meli⁹ eſt ei. Sꝫ hoc non eſt ſi=
mile. qm̃ comedere indifferẽs eſt ⁊ põt eẽ act⁹ vir
Iſtud non tutis vel act⁹ pcti. Sꝫ iraſci per zelũ ſp eſt act⁹ vir
ſoluit. tutis. Concedimus ḡ vtrãq; iſtarũ. Qñ aliquis
Opinio do magis iraſcitur per zelũ tanto melius eſt ei ⁊ pe=
ctoris. ius eſt ei: ſꝫ ſcḋm aliud et aliud qm̃ meli⁹ eſt ei ꝓ=
pter intentionẽ motus virtutis Peius eſt autem
q̃tum ad penã annexã illi motui. ⁊ ideo non valet
Ad illḋ qḋ hec argumẽtatio. Quãto aliqͣs magis iraſcitur ꝑ
arguebatur zelum tanto melius eſt ei: ḡ non peius. Debet enĩ
Duplex tur inferri: igit̃ non pei⁹ q̃tũ ad idez. ¶ Et notãdũ ꝙ
batio. turbatio dupliciter accipit̃. qm̃ qñq; dr̃ turbatio
Delectatio pena annexa motui. qñq; motus cui eſt annexa ta
dupl̃r capit̃ lis pena ſicut delectatio. qñq; dr̃ qdã mulcebris
paſſio. qñq; aũt mot⁹ cui annexa eſt talis mulce=
bris paſſio. vt ibi delectare in dño. Turbatio aũt
paſſio qñq; eſt ĩ ſenſualitate qñq; in rõne. illã que
eſt in rõne nõ aſſumpſit xp̃s ſicut dictũ eſt. ⁊ hoc
q̃s penas aſ ideo q non decuit ꝙ eẽt ignorãs: ſicut nõ decuit
ſũpſit xp̃us ꝙ eſſet leproſus. qm̃ oẽs nr̃as infirmitates et pe=
nalitates aſſũpſit ip̃e preter illas quas nõ decuit
ipſum aſſumere. Sed nõ decuit ip̃m aſſumere tur
bationẽ rõnis qm̃ ip̃a impedit ꝯtẽplationem dei.

¶ Cap̄. 4. De ira per vicium.

Dicto de ira per zelũ ſeqͣtur de ira per vi
cium qua hõ inſurgit ad nocẽdũ homini
¶ Queritur igitur de illa ira q̃ ãticipat
actum rõnis. vtrũ ipſa ſit pctm̃. ꝓbatur
Ar̃ ꝙ ſic ꝑ ꝙ eſt pctm̃ veniale qm̃ ſup illud ps. Iraſcimini ⁊
gloſam. nolite peccare. dicit gloſa. Si prim⁹ mot⁹ q̃ nõ eſt
in noſtra ptãte ſurgit in hoĩe nõ ꝯſentiat ei ratio:
Scḋo. ergo non debet ei conſentire: ḡ eſt malus. ¶ Dici
tur etiã ibi ꝙ primus mot⁹ ire permittitur: ſed pu
Tertio. nitur. Sed nihil punitur niſi pctm̃: igit̃ talis ira ẽ
pctm̃. ¶ Preterea. ira per vicium vult hõ nocere
Quarto. alicui. igitur eſt pctm̃. ¶ Preterea. ſi ratio ꝯſen=
tiat talem irã eſt pctm̃ mortale: igitur ira que eſt
In oppm̃. ante conſenſuꝫ rõnis eſt pctm̃ veniale. ¶ Cõtra.
Nocere eſt indifferens qm̃ eque ſe habet ad noce
re quod eſt pctm̃ ſicut ad nocere qḋ eſt pctm̃ ſicut
interficere hoĩem eſt indifferens: igit̃ nõ debet di
Secũdo. ci ꝙ ſit pctm̃. ¶ Preterea. oẽ pctm̃ eſt ex fomite
ſed talis ira non eſt ex fomite: ḡ nõ eſt peccatum.
Tertio ar̃ ¶ Item ꝓbatur ꝙ ira per viciũ eſt pctm̃ mortale
quia iraſci per viciuꝫ eſt velle malũ alij: ſed velle ꝙ ſit morta
malũ alij eſt odire ip̃m. ſed odiũ expellit caritatẽ. le.
qm̃ amor et odiũ non poſſũt eſſe ſimul. ⁊ nichil ex
pellit caritatẽ niſi pctm̃ mortale: igit̃ ira ꝑ viciuꝫ
eſt pctm̃ mortale. Dicim⁹ ꝙ prim⁹ mot⁹ ire ẽ pctm̃ Solutio.
veniale. ¶ Ad prio obiectũ dicim⁹ ꝙ lꝫ velle no= Ad primũ.
cere alijs ſit indifferẽs ſm ſe: tñ ẽ malũ in ſe. vt pꝫ
ex p̄dictis. ¶ Ad ſcḋm dicim⁹ ꝙ fomes põt dici Ad ſcḋm.
concupiſcentia ſtricte que eſt in ꝯcupiſcibili ſola
et ſm hoc mot⁹ ire nõ eſt a fomite. vel põt dici fo Aliter dr̃.
mes ꝯcupiſcentia large que dr̃ improba volũtas
et libido. ⁊ ſcḋm hoc ira eſt ex fomite. Hec diſtin
ctio ſatis ptꝫ ꝑ ea que dicta ſunt in q̃ſtione de pri
mis motibus. ¶ Ad tertiũ dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. Ad tertiũ.
Iraſci per viciũ eſt velle malũ alij. qm̃ alterꝫ iſto
rum eſt in ꝯcupiſcibili: alterũ in iraſcibili. ¶ Itẽ
dictum eſt ſupra ꝙ iraſci per zelũ eſt velle nocere
alicui inordiate vel ſine cauſa debita. ¶ Sꝫ obi Cõtra aliḋ
citur. Velle nocere et velle iuuare ſunt cõtraria. dictum ar̃.
qm̃ nocere et iuuare ſunt ꝯtraria. Sed velle iuua
re eſt in concupiſcibili. qm̃ velle iuuare eſt velle
alicui bonũ: ergo velle nocere eſt in vi ꝯcupiſcibi
li: igitur et iraſci. ¶ Preterea. velle auferre velle Secundo.
dare ſunt ꝯtraria. Sed velle dare eſt in ꝯcupiſci=
bili. qm̃ largitas eſt in ꝯcupiſcibili: ḡ velle aufer=
re eſt in ꝯcupiſcibili: ḡ velle nocere: igit̃ ⁊ velle ira
ſci. ¶ Dicimus ꝙ velle iuuare et velle nocere qm̃ Solutio.
vtrũq; tendit ad victoriã vel ad dñium eſt in vi ira
ſcibili. ſimiliter velle auferre: velle dare.

¶ Cap̄. 3. De perſonarum acceptione
et continet quattuor queſtiones.

Voniã acceptio perſonarũ procedit ex
prauo iudicio de quo ſupra dictum eſt.
Ideo dicendũ eſt de acceptiõe ꝑſonaꝝ. qḋ acceptio
Qꝫ autẽ acceptio perſonarũ prouentat ꝑſonarum.
ex prauo iudicio oñdit Iacob⁹ in canonica dicẽs
Fr̃es mei nolite in ꝑſonarũ acceptione. ⁊c̃. etenĩ
ſi introierit. ⁊c̃. vſq; cogitationũ iniquaꝝ. Ex quo
ptꝫ ꝙ perſonarũ acceptio procedit ex prauo iudi
cio. Eſt aũt accipere perſonã: honorare aliquem
ex cauſa indebita. ¶ Primo ḡ queritur vtrũ ꝓpt̃
honores et diuitias ſit aliqͣs magis honorãdus ſi
ne acceptione perſonarũ. Scḋo vtrũ ꝓpter ꝯſan
guinitatẽ ſit preponẽdus aliqͣs alij ĩ ſpũalib⁹ ſine
pctõ qḋ eſt acceptio ꝑſonaꝝ. ¶ Tertio vtrũ ꝓpt̃
nobilitatem ſit aliqͣs preponendus alijs in ſpũa=
libus abſq; eodẽ pctõ. Quarto vtrũ min⁹ dignus
poteſt preferri magis digno in ſpũalib⁹ ſine pctõ
¶ Primo de auctoritate Iacobi obicit̃ qua dicit Prio ar̃ cõ
Fratres nolite ĩ perſonarũ acceptione habere fi tra dictum
dem. d. n. glie. et enĩ ſi introierit. ⁊c̃. Primo queri Iacobi.
tur quare potius dicit fidem q̃ ſpẽ vel caritatem.
¶ Preterea cũ deferãt oẽs ꝑſonis diuitib⁹ vide Secundo ar̃
tur ꝙ totus mundus trãſgrediatur. ¶ Preterea. Tertio per
dicit Aug. ibi. Non peccat niſi cũ apḋ ſemetip̃m auguſtinũ.
intus ita iudicat vt ei tanto melior q̃to ditior ille
iudicat̃. Sꝫ ho c null⁹ ſani capitis faceret. ¶ Pre Quarto ꝑ
terea aplſ dr̃. Cui honorẽ: honorẽ. ⁊c̃. Sic plat paulum.
debem⁹ deferre honorẽ. eadẽ rõne diuitib⁹. qm̃ ſi
cut aliqͣs habet prelationẽ a deo. ita diuitias hꝫ a
deo quicũq; hꝫ eas. vñ Oſee. ij. Dedi eis auꝝ et Oſee.
argẽtũ et ipſi inde feceſt baal. igit̃ diuites ſũt pl⁹

Ayuntamiento de Madrid

ↄtra iſtđ ar̄ honorandi. ¶ Contra. De⁹ magis diligit paup-
tatem ꝙ̄ diuitias. qm̄ deus elegit ↄtemptibilia et
ſtulta vt fortia queq; ↄfundat. Sed qđ elegit ſapi
Ad primū. ens magis eſt eligendū. ¶ Ad primū dicimus ꝙ
potius dicit de fide ꝙ̄ de alia ꝟtute. qm̄ ꝑ fidē po
tius aſſimilat̄ deo ꝙ̄ per aliā ꝟtutē. qm̄ per cogni
Ordo actu tionē fides generat ſpē. ſpes caritatē caritas ali
um ꝟtutum as virtutes. ⁊ intantū hō debet honorificari ꝙ̄tū
eſt ſimilis deo vt hec ſit menſura ꝙ̄tuʒ preciſe hō
dign⁹ ſit honorificari ꝙ̄tū eſt deo ſimilis. qm̄ tm̄
q̄re magis nobilis et alti gn̄is eſt ꝙ̄tū eſt ſimilis deo. Debe-
honorātur mus tn̄ magis honorare p̄latos ꝓpter duas cau-
prelati. ſas. ſ. quia in eis magis debet relucere dei ſimili-
Diuites ſūt tudo per veram doctrinā et bonā vitā: et propter
honorandi. vitandum ſcandalū. Ideo dicit apl̄us Cui hono
Ad aliud. rem hono. ⁊c̄. Ro. xiij. Diuites etiā magis debe-
mus honorare ꝙ̄ pauperes ꝓpter ſcādalum vitā
dum tm̄. Ex hoc ptʒ ꝙ hec argumētatio nō valet
Magis debemus honorare diuites ꝙ̄ pauperes:
ergo diues eſt magis honorādus ſiue dignus ho
norari ꝙ̄ pauper. Per hoc etiā ptʒ ꝙ q̄ magis ho-
norat diuitem tm̄modo intuitu diuitiaꝝ acceptor
eſt perſonarū. qm̄ hoc eſt ex cupiditate qua homi
nes honorāt diuitias in hoībus et preponūt ima
gini dei q̄ eſt in paupere. Tales redarguit Iaco-
bus in predicta auctoritate. ¶ Ad auctoritatem
Ad augu. Augu. dicimus ꝙ añcedens ponitur ꝓ ↄñte hic.
Nullus peccat niſi cū apđ ſemetipm̄ ita iudicat:
vt ei tanto melior .i. dignior honore ꝙ̄to ditior
videtur. In hoc em̄ peccant acceptores perſona
rum: q̄r iudicant aliquē magis honorādū propter
diuitias .i. dignū honorari. qđ falſum eſt. cuʒ tm̄
propter imaginē vel ſimilitudinē dei ſit honoran
dus. Diuitie em̄ nō ſe habent in aliqua ꝓportiōe
ad imaginē ⁊ ſimilitudinē dei ſicut pūct⁹ ad lineā
vnde propter eas nō eſt aliq̄s magis honorādus
Ideo cū aliq̄s ꝓpter eas tm̄ aliquē plus honorat
alio derogat imagini dei ¶ Seq̄tur. vtrū ꝓpt cō
ſanguinitatē aliquis ſit prepōnēd⁹ aliꝫ in ſpiritua
libus ita ꝙ non ſit acceptio perſonarum.

¶ Scđa queſtio. vtrum propter conſangui-
nitatem. ac veniat aliquis preferendus.

Sic obicitur. Sint hic duo equalis me
Ar̄ ꝙ non. riti prorſus excepto ꝙ alter eſt cōſan-
guineus huius ep̄i. ideo iſte ep̄s dat ei
prebendā potius ꝙ̄ alteri Videt̄ ꝙ ille
ep̄s in hoc ſit acceptor ꝑſone. qm̄ pre-
ponit iſtum illi ꝓpter cauſam indebitam. ſ. ꝓpter
In oppm̄ conſanguinitatem tm̄. ¶ Cōtra apl̄us dicit ma-
ꝑ paulum. xime autē ad domeſticos ¶ Preterea. ſine ↄſangui
Solutio. nitate poſſet preferre iſtū illi: igit̄ ⁊ cū ↄſāguini-
Tertio. tate ¶ Preterea ordinata caritas eſt ꝙ magis di
ligamus domeſticos ꝙ̄ extraneos: ḡ iſte non pec
cat preponēdo ↄſanguineū ſuū illi cū in aliꝫs ſint
Solutio. pares. ¶ Quod ↄcedim⁹. Et dicim⁹ ꝙ hec eſt fal
Ad argumē ſa Iſte preponit iſtū ꝓpter cauſā indebitā. qm̄ cō
tum añ op- ſanguitas cuʒ equali merito eſt cauſa debita qua
poſitū. debet eum preponere ei: ⁊ talem attēdit ep̄s ille.
aliter eſſet acceptor perſone Sed ſi conſanguine
us ei⁹ eſſet minoris meriti: tunc eſſet acceptor per
ſone. qn̄ preponit in ſpiritualibus vbi cauſa ſpiri-
tualis preponenda eſt carnali.

¶ Tertia queſtio. vtrū propter nobilitatem
ſit aliquis alteri preferendus.

Dicitur. Sint hic duo quorum vnus eſt Ar̄ ꝙ non.
ignobilis bene litteratus: alter nobilis
illiteratus. videtur ꝙ primus ſic p̄feren
dus. qm̄ cuſtos eſt meliorum. ſ. aīarum
quarū vna eſt melior toto mūdo. ¶ Preterea. dn̄s In oppm̄.
ꝓhibet in leuiticone eunuch⁹ intret in eccl̄iaʒ dei
Sʒ talis illitterat⁹ eſt eunuch⁹ non potēs gn̄are
filios ſpūales: ḡ nō eſt preferēdus alteri. ¶ Con ſcđo ad idē.
tra. Talis nobilis melius pacē eccleſie ↄſeruat ⁊
melius reſiſtit lupo veniēti: ergo eſt preferendus
¶ Dicimus ꝙ talia ſunt excedentia ⁊ exceſſa. qm̄ Solutio.
ignobilis litteratus qñq; debet preponi. vt qñ ec
cleſia hʒ ſufficiēter alias ꝑſonas defendere potē-
tes eccleſiam. vt totū corpus eccl̄ie non ſit vnum
membrū quia ſicut dicit apl̄s. Si totū corpus ec
cleſie eſſet oculus vbi manus? nobilis qñq; prepo Nota dili-
nendus eſt: non propter nobilitatē ſuā: ſed ꝓpter gēter.
conſequens. ſ. propter pacē eccleſie. ſi tn̄ ſit oīno
illiteratus vel non ſufficienter non eſt dandum ei
beneficium cui eſt annexa cura aīarū. qm̄ hoc eſt
contra communem prohibitionem.

¶ Quarta queſtio vtrū minus dignus
pōt preferri magis digno in ſpūalib⁹.

Sic obicitur. Sint hic duo boni: ſʒ alter
melior qui equa facilitate pōt haberi ad
iſtam dignitatē. ¶ Querit̄ vtrū melior Ar̄ ꝙ non.
debet preponi. videtur ꝙ non. q̄r decre-
tum dicit. ſufficit ſi bon⁹. ¶ Contra. Cōſcientia In oppm̄.
dictat ep̄o ꝙ melior debet preferri: igitur facit cō
tra conſcientiā niſi preferat. ¶ Preterea. ep̄s eſt Secundo.
architector eccleſie: igitur meliorē colūnā quam
poteſt debet in ea ponere: ḡ preferēdus eſt melior
qm̄ equa facilitate pōt haberi igitur ſi aliter facit
peccat. qđ ↄcedimus. ¶ Ad decretū dicim⁹ Suf Solutio.
ficit ſi bonus vbi melior nō pōt haberi. vl̄ vbi per Ad primū
minus bonū melius poteſt ↄſeruari pax eccleſie. añ oppm̄.
¶ Item dr̄ in deut. Non accipies perſonā in iudi Iterum ar̄
cio vel munera. Ponat̄ ꝙ aliq̄s iudex ꝓ pecunia ex textu ſa-
data ſibi male iudicet: iſte prefert iniuſtū iuſto ꝓ- cre ſcriptu-
pter cauſā indebitā: ḡ eſt acceptio ꝑſone in hoc. re.
¶ Contra. Peccat auaritia nō ḡ per acceptionē ↄtra hoc ar̄
perſone. qm̄ lex diſtinguit non acci. in iudicio per
ſonā vel munera. ⁊ ita aliud eſt accipe ꝑſonā aliđ
accipere munera. qđ ↄcedim⁹. ¶ Sed ex vno ſe- Solutio.
quitur aliud ⁊ ſunt ſimul in eodē. vt ī predicto ca
ſu. qm̄ ex cupiditate eſt in illo acceptio ꝑſone. tn̄ Acceptio ꝑ
poteſt diſtingui hoc modo vt acceptio perſone in ſone et mūe
iudicio ītelligat̄ tm̄ qñ timore vl̄ amore ꝑſone pra rū diſtigūt̄
ue iudicat iudex ⁊ tūc diſtinguit̄ int̄ accipere ꝑſo
nā et accipere munera. nec ſūt ſimul niſi qñ aliq̄s
ptim reuerētia ꝑſone: partim amore pecunie pra
ue iudicat. ¶ Itē obicitur ↄtra illud qđ dictū eſt ↄtra aliđ di
ꝙ accipere perſonā ē honorare ꝑſonā ꝓpter cau- ctū pri⁹ ar̄.
ſam indebitā. Dicit dn̄s in euāgelio iudeis. Noli
te iudicare ſcđm faciē. hoc dicit eis q̄ reprehēde-
bant eū de illuminatione ceci ⁊ p̄ferebant ei moy
ſen. q. d. Moyſes precepit circunciſionem in die
ſabbati et circūcidit. quare ḡ me reprehēditis de
illuminatiōe in die ſabbati? Sʒ in hoc ſolo prefe-
rebant moyſen dn̄o ꝙ dicebāt. Scimus q̄r moyſi

Ayuntamiento de Madrid

locutus eſt dn̄s. ſed hoc nō erat cauſa īdebita: igi
tur non erat acceptio perſonarū: igitur ꝓ nichilo
dixit eis dn̄s. Nolite iudicare ſecundum faciem.
Solutio. ¶ Dicimꝰ ꝙ non tm̄ eſt acceptio perſone vbi tm̄
Acceptō ꝑ honoratur aliqua perſona ꝓpter cauſam indebi=
ſone nedū tam: ſed etiā vbi inhonorat̄ aliqua ꝑſona propter
eſt ī ꝑferen= cauſam indebitā. ſicut iudei inhonorabāt xp̄m: q̄
do ſ; etiā in videbant eū in abiecto ⁊ vili habitu. ⁊ ꝓpter hoc
contēnēdo. contēnebāt eū. ideo dicit eis dn̄s. Nolite iudica=
re ſcd̄m faciē. q. d. nolite cōtēnere me in vili habi
Iterum ar̄ tu. ¶ Itē dn̄s dicit in euāgelio. Si oculus tuus
ex alio. fuerit ſimplex totū corpus tuū lucidū erit. Sed il
le non habet oculū ſimplicē qui vadit ad eccl'iam
vt deū oret ⁊ ibi negociet̄. Eadē ratione. Ille nō
habet oculū ſimplicē qui dat p̄bendā alicui: q̄ eſt
bonꝰ. et q̄ cōſanguineus eiꝰ qd̄ eſt cōtra p̄dicta.
Solutio. ¶ Solutio. Non eſt ſimile. qm̄ in prio hec dictio
vt notat cauſā finalē Sed in ſcd̄o hec dictio q̄ no
tat cauſam motiuā. qm̄ cōſanguinitas ⁊ honeſtū
officium pōt eſſe cauſa motiua quare ep̄us det ali
cui prebendā potius q̄ alij ſine oī pctō vbi deꝰ eſt
Ad rōnem cauſa finialis motiua ⁊ pricipalis. ¶ Per hoc p;
ſm aliquos ꝙ nō valet ſolutio illorū q̄ dicūt ꝙ ibi eſt finis ſub
fine. qm̄ conſanguinitas vel honeſtū ſeruitiū non
eſt cauſa finalis q̄re ep̄s det illi prebēdā S; ē cau
ſa motiua ſcd̄ario non principaliter ſi dat vt deb;
¶ Contra illud dictum petri arguitur.

Tem dixit petrus. In veritate cōperi ꝙ
non eſt acceptio ꝑſonaꝝ apud deū. quo
modo ꝑ cornelij electionem ꝯperit hoc
cū ſciret prius. q̄ dn̄s equaliter eſt para
Secundo. tus omnibus. ¶ Preterea a contrarijs. Si dn̄s nō
viſitaſſet corneliū non eſſet hoc argumētū ad pro
bandū ꝙ eſt acceptio ꝑſonaꝝ apud deū: g̊ ꝙ deus
viſitauit eū non fuit argumētū ad ꝓbandū ꝙ non
Solutio ad eſt acceptio apud deū. ¶ Solutio. Btūs Petrꝰ
primum. cōperit in viſitatiōe cornelij ꝙ nō eſt. ⁊c̄. qm̄ hoc
magis cognouit q̄ prius. qm̄ per illud factū intel
Ad ſcd̄m. lexit vocationem gentiū ſiue conuerſionē. ¶ Ad
ſecundū dicimus ꝙ argumētatio a ꝯtrarijs eſt ne
ceſſaria ſiue intelligatur de cornelio perſonaliter
ſiue de ſignato per ip̄m. ſ. de gentibꝰ. Sed primo
modo et prima ꝓpoſitio et ꝯcluſio eſt vera. Scd̄o
modo vtraq; falſa. qm̄ gentiū vocatio eſt argumē
tum: q̄ apud deū non eſt acceptio ꝑſonaꝝ. ⁊ non
vocatio fuiſſet aliquod argumētū ꝙ apd̄ ip̄m eſt
acceptio perſonarū. Ideo aūt vocauit potiꝰ cor
neliū q̄ aliū: q̄ corneliꝰ habitauit ſe ad gr̄am ſu=
Contra pre ſcipiendā. ⁊ hec eſt ratio vocatiōis eiꝰ ¶ Sed obi
dicta ar̄. citur de Iacob et Eſau vbi videtur deꝰ fuiſſe ac=
ceptor perſonarū vel perſone cū nulla eſſet cauſa
quare potiꝰ reprobaret Eſau q̄ Iacob. vl' ecōuer
Solutio ſ; ſo. ¶ Solutionē huius aſſignat btūs Ambroſiꝰ
ambroſium vbi dicit ꝙ deus confert gr̄am ei quē videt ſibi ſer
uituꝝ. ſicut dictū eſt in q̄ſtione de p̄deſtinatione.
¶ Itē aliter videtur poſſe ꝓbari ꝙ acceptio ꝑſo
Secūdo ar̄ ne ſit apud deū. qm̄ dn̄s dicit ī euāgel'. Ve tibi co
ad idem. rozaym ve tibi bethſaida. ⁊c̄. Dn̄s eñ predicauit
eis quos ſciebat non ꝯuertendos. ⁊ nō predicauit
eis quos ſciebat contemnendo et non niſi q̄a illi
erant iudei cognati ſui: ⁊ ita ꝓpt̄ cognationē pre=
tulit illos iſtis ⁊ ī re ſp̄ūali: igit̄ xp̄s fuit acceptor

perſone. ¶ Solutio. Non ꝓpter cognationē tm̄ Solutio.
ſed ꝓpter promiſſionē patribꝰ factā pretulit eos.
ſicut et primo dixit diſcipulis ſuis. In viā gentiū
ne abieritis. ¶ Itē querit̄ quare ſacra ſcriptura q̄ſtio īcidēs
ita frequenter deteſtat̄ acceptionē perſonarū. et
dn̄s laudatur in hoc ꝙ non eſt acceptor perſone.
¶ Dicimꝰ ꝙ acceptio ꝑſonarū vituperatur. maxi Solutio.
me quia eſt contra hoc qd̄ eſt excellentiſſimum in Cur acce=
deo ſcilicet contra largitatē dei qui non tantū eſt ptio ꝑſona=
deus iudeorū: ſed etiam gentiū in quo non eſt no rū maxie de
bilis vel ignobilis. ⁊c̄. qui eſt lignum poſitū ī me teſtat̄ ī ſcri=
dio paradiſi. ideo laudatur in eo ita frequēter hoc ptura.
ꝙ ipſe non eſt acceptor perſonarum et vituperat̄
in hominibus contrarium.

¶ Duplex opinio de peccato in ſpiritū
ſanctum. Capitulum quartum.

Ponit duas opiniones in ſentētijs. Pri= Pctm̄ ī ſpm̄
ma ſumit pctm̄ in ſpm̄ ſanctū large. vt ē ſctm̄ duplr
propoſitū nō penitendi ſiue finalis īpe= ſumitur.
nitentia dicatur in ſpm̄ ſctm̄ Scd̄a vero
ſtricte. vt tantū illd̄ qd̄ eſt cū finali īpenitētia di=
catur in ſpm̄ ſctm̄. ⁊ tale veriſſime d̄r irremiſſibile
¶ Queritur tm̄ de pctō illo vnde ſit irremiſſibile. Pria q̄ſtio
Aut eñi hoc eſt ex parte remittentis aut ex parte huiꝰ capl'i.
ſubiecti aut ex parte ipſius pcti. Nō primo modo Ar̄ ꝙ nō ſit
conſtat. quia dn̄s pōt remittere quodlibet pctm̄. irremiſſibi=
Similiter nō ex parte ſubiecti. q̄ vnū et idē ꝯtin le.
git eſſe ſubiectū pcti in patrem et pcti in filiū et
peccati in ſpm̄ ſctm̄. Si de natura ſubiecti vnū il=
lorum eſſet irremiſſibile. eadem rōne reliqua. Si
ex parte ip̄ius pcti. aut ergo hoc eſt ex pctō inq̄=
tum pctm̄. aut ex ꝯiunctione eius ad ſubiectum.
Non primo modo: q̄ ſcd̄m hoc quodl; pctm̄ eſſet
irremiſſibile ſi ſcd̄o modo. illa g̊ aut eſt ſeparabi=
lis aut inſeparabilis. Si ſeparalis: igitur tale nō
faceret pctm̄ irremiſſibile. Si ſeparabilis: ergo
nec tale pctm̄ pōt ſeparari. quod eſt cōtra Augu.
¶ Solutio. Pctm̄ in ſpm̄ ſanctū d̄r irremiſſibile Solutio.
ſeptem de cauſis. Pria eſt. quia nō h; annexū co Pctm̄ ī ſpi
lorem excuſatiōis aliquē: ſ; eſt ſimpliciter volun ritum ſan=
tarium ⁊ ex pura malicia: nō ex ignorantia vel co= ctū eſt irre=
actione aliqua. Secūda cauſa eſt. q̄a aduerſatur miſſibile ꝓ
fonti penitentie. ſ. bonitati diuine in ſpiritū ſctm̄. pter ſeptem
Tertia cauſa ē. q̄ nullo modo p̄parat ſe ad gr̄am cauſas.
Quarta eſt. q̄ talis nō penitet. Quinta. q̄ nunq̄
legit̄ talis penituiſſe Sexta. q̄ meret̄ nō penitere
¶ Sed tunc ꝯtra hoc obicitur. Talis meret̄ non ꝯtra iſtā ar̄
penitere: g̊ de condigno vel de congruo. ſi primo
modo. Sed quicq̄d aliq̄s meretur de ꝯdigno dum
modo non cadit de merito de neceſſitate habebit
ergo talis de neceſſitate nō penitebit. qd̄ falſū eſt
ſi de congruo Silr̄ quocūq; pctō meretur de con
gruo non penitere: ⁊ ſic per hanc rōnem quodlib;
pctm̄ eſt irremiſſibile. qd̄ falſū eſt ¶ Ad hoc dicē
dum ꝙ peccans in ſpiritū ſanctū meret̄ de ꝯgruo Solutio.
non penitere. nō tm̄ ſic peccans in patrē ⁊ filium.
Qui eñi peccat ex ignorātia ſi ſciens eſſet nō pec
caret: imo vellet oppoſitū Unde quodāmo viuit
in ipſo voluntas ⁊ bonū. Silr̄ in eo qui peccat ex
infirmitate vl' coactione. ſ; ī eo q̄ peccat ex pura Voluntas
malicia volūtas ad bonū ſimpliciter mortua eſt. bonū mor=
Unde nichil eſt in eo de radice penitentie: ſ; in tua.

Ayuntamiento de Madrid

illis eſt aliquid volūtas ad bonū. ⁊ ꝓpter hoc me
Septia cā. retur de ꝯgruo non penitere poti⁹ ꝙ̄ illi. ¶ Se-
ptima cauſa eſt. q₂ nihil remittitur de pena talis
peccati.i.nullam circunſtantiā ꝓpter ꝙ̄ minuen
da ſit pena. hec ſeptē notantur his verſibus. An-
nexum aduerſans vix raro non legis vnꝙ̄. Plene
punitur non penituiſſe meretur.

Pctm̄ i ſp̄z ſctm̄ quid ē. triplex pec- catum. SEquitur de pctō in ſpm̄ ſctm̄ qđ grauiſſi
muz eſt:et naſcit̄ ex alijs. ¶ Pꝛimo igit̄
dicendū eſt qđ ſit ⁊ q̄ ſint ei⁹ ſpēs Scđo
cur d₂ irremiſſibile. Tertio de finali ipe
nitentia. ¶ Notandū ergo ꝙ pctm̄ in ſpirituz ſan
ctum d₂ illud qđ eſt ex certa malicia ſm ꝙ ſolēt di
ſtingui tria generat pctōꝛū. Peccatū in pr̄em ex
infirmitate humana. Pctm̄ in filium ex ignoꝛātia
quia patri appꝛopꝛiat̄ potētia:filio ſapiētia. Pec
catum in ſpiritū ſanctū ex certa malicia.qm̄ boni
Spēs pcti tas attribuitur ſpūi ſancto Huius pcti pꝛima ſpe
in ſpm̄ ſctm̄ cies eſt pꝛeſumptio: ſcđa eſt deſperatio.tertia im
pugnatio veritatis agnite. quarta īpugnatio fra-
Ar̄ ꝯtra pꝛe terne ſocietatis.quinta finalis īpenitētia. ¶ Cō-
dicta. tra has diſtinctiōes obicitur. Eadē eſt bonitas ⁊
maieſtas trium perſonarū ergo idē honoꝛ: ḡ eadē
offenſa:ḡ qui peccat in vnam peccat in aliam. Nō
ergo aliud eſt peccatū in pr̄em ꝙ̄ peccatū in filiū
Secundo. vel ſpiritū ſanctū. ¶ Pꝛeterea q̄ peccat ꝑ pꝛeſū-
ptionē peccat eo ꝙ ignoꝛat iudiciū dei quo puniet
in eternū peccātes :ergo pctm̄ p̄ſumptiōis eſt ex
ignoꝛantia. S₃ omne pctm̄ ex ignoꝛantia eſt pec-
catum in filiū:ḡ pctm̄ pꝛeſumptiōis eſt pctm̄ in fi-
Euaſio. lium non ḡ in ſpiritū ſanctū. ¶ Foꝛte dicet ꝙ ip̄a
ignoꝛantia ſiue falſa opinio quē habet pꝛeſumens
contra iuſticiam dei eſt ip̄a pꝛeſūptio:⁊ pctm̄ pꝛe
ſumptionis nō eſt ex ignoꝛantio: ſ₃ eſt ip̄a ignoꝛā
ꝯtra hāc ar̄ tia. ¶ Cōtra. Ignoꝛātia eſt in rōne p̄ſumptio eſt
alia euaſio. in vi iraſcibili:ḡ hec nō eſt illa. Foꝛte dicet ꝙ pꝛe
ſumptio non eſt ex mera ignoꝛantia. qm̄ licet pꝛe
ſumens ignoꝛet iuſticiā dei ⁊ falſo opinet̄ de illa.
tamen apud ſe habet vnde cognoſcat iuſticiā dei
Pſalmiſta. licet nolit cōſiderare. vn̄ pſal. Noluit intelligere
vt bene ageret.qm̄ habet apud ſe vnde cognoſcat
deum eſſe ſumme iuſtū ſicut ſūme miſericoꝛdez.⁊
ſicut deus ex ſūma miſericoꝛdia bonos remūerat
eternaliter. ita deus ex ſumma iuſtitia malos pu
nit eternaliter. Per hec ⁊ ſimilia pōt de facili du
ctu rōnis cognoſcere iuſticiam dei. ⁊ ideo pctm̄
pꝛeſumptionis nō dicit̄ ꝓcedere ex ignoꝛātia:ſed
ꝯtra hāc ar̄ ex certa malicia. ¶ Sed ꝯtra hoc obicit̄.qm̄ qui
foꝛnicatur ſimplici foꝛnicatiōe credēs non eē pec
catum licet ignoꝛet eā eſſe moꝛtale pctm̄ tn̄ hab₃
in ſe vn̄ pōt ſcire hoc.ſ.ex lege naturali q̄ ſcripta ē
in coꝛde ipſius:ḡ talis homo non debet dici pec-
care ex ignoꝛātia:ſ₃ ex certa malicia. ſicut dictuz
eſt de pꝛeſumente:ḡ talis peccat in ſpiritū ſanctū
non ergo in filiū. qđ falſum eſt. ¶ Itē ſicut boni-
Secundo. tas appꝛopꝛiatur ſpūi ſancto ita veritas filio.ḡ ſi
cut qui peccat contra bonitatē dei peccat in ſpiri
tum ſanctū. ita q̄ peccat cōtra veritatē dei peccat
in filiuz:ḡ impugnatio ꝟitatis agnite eſt pctm̄ in
Tertio. filium nō in ſpirituz ſanctū. ¶ Itē nullus magis
deſtruit bonitatē ſpūſſancti ꝙ̄ ille ille qui aſſerit
ſpm̄ ſanctū nō eē ſummū bonū ſicut arri⁹ qui dice-
bat ip̄m eſſe purā creaturā:ḡ arri⁹ dicēs hoc pec-
cauit in ſpm̄ ſctm̄ ¶ Contra. Arri⁹ dicēs hoc pec ꝯtra iſtā vl-
cauit in filiū qm̄ hoc erat in eo ex ignoꝛātia. ḡ ea- timā ratio-
dem rōne dicēdo ſpm̄ ſctm̄ nō eē ſūmū bonū pec- nem ar̄.
cabat in filiū.qm̄ hoc erat ex eadem ignoꝛantia.
¶ Solutio. Ad hoc ꝙ aliq̄d ſit pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ Solutio.
tria exigūtur.ſ.ꝙ ſic ex certa malicia et cū obſti- Quot req̄-
natiōe ſiue ꝑtinatia mētis ¶ Tertiū gen⁹ pcti in runt̄ ad pec
ſpiritum ſctm̄ per qđ hō directe ⁊ pꝛimo īpugnat catū in ſpm̄
gr̄am dei. vel p̄ſumptionē nimis extēdendo. vel ꝑ ſanctum.
deſperationē eā minuēdo. vel ꝑ īpugnationē veri
tatis agnite vel ſocietatis fraterne. vel ꝑ finalem
impenitētiā.i.ꝓpoſitū nō penitēdi. ¶ Ad pꝛimo Ad pꝛimuz
obiectū dicim⁹ ꝙ idē eſt honoꝛ ⁊ offenſa triū ꝑſo-
narū. ⁊ ꝓpꝛie loquēdo oē pctm̄ eſt pctm̄ in patrez
et filiū et ſpm̄ ſāctū. qm̄ oē peccatū eſt offenſa tri
um ꝑſonarū Iſte tn̄ appellatiōes pctm̄ in patrez q̄re ita diſti
pctm̄ in filiū pctm̄ in ſpm̄ ſanctū appꝛopꝛiant̄ ad gunt̄ pctā.
ſignificandū q̄dā gn̄a pctōꝛū vt dicat̄ peccatū in
patrē qđ eſt ex infirmitate. qm̄ pr̄i appꝛopꝛiat̄ po
tentia. Pctm̄ in filiū d₂ quod eſt ex ignoꝛātia. qm̄
filio appꝛopꝛiatur ſapientia. Pctm̄ in ſpiritū ſan
ctum dicitur quoddā gen⁹ pcti qđ eſt ex certa ma
licia et cū mentis obſtinatione. ¶ Ad ſcđm dici- Ad ſcđm.
mus ꝙ pctm̄ pꝛeſūptionis licet ſit ex ignoꝛātia.i.
ex quadā opiniōe falſa. tamē eſt ex certa malicia.
Cognitio eni vnius dei ſiue ſummi boni natura- Cur p̄ſum-
liter eſt in ſita hoī ⁊ ꝙ deus eſt ſūme miſericoꝛs et ptio d₂ poti
ſumme iuſt⁹ Vn̄ falſa opinio in quā hō cadit ꝯtra us eē ex cer
hanc cognitionē naturalē poti⁹ d₂ ex certa mali- ta malicia
cia ꝙ̄ ex ignoꝛātia. Pctm̄ aūt foꝛnicatiōis poti⁹ ꝙ̄ aliq̄ foꝛni
dicit̄ eē ex ignoꝛātia qm̄ aīa ex ꝯiūctiōe ad carnē catio.
magis eſt coꝛrupta in parte īferioꝛi ꝙ̄ in ſupioꝛi:
qua ꝯtēplatur deū. Ideo oīm vox eſt deuz eē:ſed
non oīm vox eſt ꝙ ſimplex foꝛnicatio ſit peccatuz
moꝛtale. ¶ Ex hoc pt₃ ſolutio ad tertio obiectū. Ad tertiū.
qm̄ hec argumētio nō val₃. Sicut bonitas appꝛo
pꝛiat̄ ſpūi ſcō. ita ꝟitas filio. ḡ ſicut q̄ peccat ꝯtra
bonitatē dei peccat in ſpm̄ ſctm̄. Ita q̄ peccat cō
tra veritatē dei peccat in filium ſm ꝙ peccare cō
tra bonitatē dei eſt peccare contra gr̄am dei dire
cte et pꝛimo. S₃ ſi aliquis d₂ peccare cōtra boni
tatem dei:q₂ ſua aſſertiōe deſtruit ſummā bonita
tem dei ſiue in vna ſiue in aliqua ꝑſona ſicut aliq̄s
dicitur peccare ꝯtra veritatē:q₂ aſſerit aliq̄d con
tra veritatē ſm hoc neceſſaria eſt pꝛedicta argu-
mentatio. ⁊ ſcđm hoc nō oīs q̄ peccat ꝯtra boni-
tatē dei peccat in ſpm̄ ſctm̄. vt q̄ ex ignoꝛātia aſſe-
rit filiū vl̄ ſpm̄ ſctm̄ nō eē ſūmū bonū ſicut arri⁹.
¶ Vn̄ pt₃ ꝙ īpugnatio veritatis q̄n̄ꝙ̄ eſt pctm̄ in Impugna-
filium. vt q̄n̄ aliquis ex ignoꝛātia īpugnat verita- tio veritat̄
tem. q̄n̄ꝙ̄ pctm̄ in ſpm̄ ſanctū vt q̄n̄ impugnat ali q̄le pctm̄ ē.
quis veritatē agnitā. ¶ Ex pꝛedict̄ pt₃ ꝙ nō oē Nota.
pctm̄ eſt pctm̄ in pr̄em vel in filiū vel in ſpm̄ ſctm̄.
vt ſi quis impotens foꝛnicari ex ſola libidine vellet
foꝛnicari. quoniā hic nō eſt gen⁹ pcti qđ exigitur
ad hoc qđ aliq̄d ſit pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. ¶ Itē cū di q̄ſtio īcidēs
ſtingatur triplex peccatū ⁊ ita triplex demerituz Solutio ali
ſm tres ꝑſonas. q̄ritur quare nō diſtīguit̄ triplex quoꝛum.
demeritū ſcđm eaſdem tres ꝑſonas. ¶ Solutio. Opinio do
Quidā dicunt ꝙ ſecus eſt in demerito ꝙ̄ in meri- ctoꝛis.
to. quoniā plura exigūtur ad meritū ꝙ̄ ad deme-

Ayuntamiento de Madrid

ritū. Nobis videtur ꝙ eodē modo pōt diſtingui

Diſtinguit triplex meritū i aia ſꝫ tres ꝑſonas

triplex meritū ſcd̄m tres perſonas. qm̄ in aia ſunt tres vires ꝑ quas aia eſt imago dei in quibus ſūt tres ꝟtutes quibꝰ aſſimilaẜ tribus ꝑſonis. ſ. fides/ ſpes caritas. Fide ꝑ cognitionē filio Spe ꝑ fortitudinem patri. Caritate ꝑ dilectionem ſpūi ſctō. et ex eis eſt triplex merituꝫ quod tribus perſonis reſpondet per appropriationem.

Contra dicta aẜ.

Circa iſtud capitulū ſic obiciẜ Dñs dt in euangelio ꝙ eſt pctm̄ blaſphemie quod nec dimittiẜ in hoc ſeculo nec in futuro. ſ. peccatū in ſpm̄ ſanctuꝫ ⁊ ita pctm̄ in ſpm̄ ſanctuꝫ eſt irremiſſibile.

Secundo.

¶ Preterea. Johannes dt in epl̄a canonica. Eſt peccatum ad mortē. non dico vt q̇s oret pro eo. ⁊ ita nulla orone dimittitur: ergo erit irremiſſibile.

Tertio.

¶ Item in Hieremia. dicit dñs Hieremie. Noli orare pro populo: qꝛ non exaudiā te ⁊ ita peccatū erat irremiſſibile

Quarto ꝑ auguſtinuꝫ

¶ Itē ſuꝑ illud. Pctm̄ blaſph. non remittetur. ⁊c̄. dicit Augu. Tanta eſt labes huiꝰ pcti ꝙ non ſinit hoīem ſubire penitētiā. ⁊ ita eſt irremiſſibile cū hō non poſſit penitere de illo. Et iterum ibideꝫ dꝛ ꝙ eſt obdurati animi malicia ex qua fit hō impenitēs.

In oppm̄

¶ Cōtra auctoritas dicit. de nemine deſperādū eſt dum eſt in via. ⁊ ſuꝑ

Secundo ꝑ auguſtinuꝫ

illud. Dixit dñs ex baſan ꝯuertā. ⁊c̄. Dicit Aug. ꝙ etiam deſperatiſſimos cōuertit dñs.

Tertio.

¶ Preterea peccatū in ſpm̄ ſanctum eſt irremiſſibile. Aut ergo eſt ex ipotentia dei aut ex ipotētia hoīs Nō ex impotentia dei ꝯſtat: ǧ ex impotētia hoīs. Sꝫ eadem ratiōe luxuria eſt pctm̄ irremiſſibile: quia homo nō poteſt per ſe ab eo liberari

Solutio.

¶ Solutio. Peccatum in ſpm̄ ſctm̄ dꝛ irremiſſibile duabꝰ de cauſis. ſ. qꝛ difficile dimittiẜ. ideo. qꝛ nō habet colorem excuſationis in tanto genere pcti. Genus enim ⁊ circūſtantie faciūt ꝙ ſit irremiſſibile. ſ. illa tria que exiguntur ad hoc ꝙ aliq̇d ſit pctm̄ in ſpm̄ ſanctum.

Ad primū.

¶ Ad primū obiectū de euangelio dicimus ꝙ nō dimittiẜ ſubaudi niſi raro et cū difficultate.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſcd̄m. ſ. nō dico vt ꝓ eo oret q̇s. i. quilibet. qm̄ ad hoc ꝙ dimitteretur oronibus alicuiꝰ oporteret ꝙ multū ſctūs oraret vt btūs Martinꝰ vel aliter. Dico. i. nō ſpero vt q̇s oret ꝓ eo: qꝛ forſan nichil ꝓdeſſet.

Ad tertiū.

¶ Ad aliō qō dixit dñs Hieremie. Noli orare. ⁊c̄. dicimꝰ ꝙ in iudeis erat quare dñs nolebat audire ꝓphetaꝫ: qꝛ omnino rebelles erant: et ꝓ talibus nulla audiẜ oratio.

Ad quartū

¶ Ad aliō dicimꝰ ꝙ pctm̄ in ſpm̄ ſanctū dicitur irremiſſibile propter impotentiā hoīs. quoniā hō vix poteſt ſe preparare ad grām quē grauat tāta moles pcti.

Quare irremiſſibile.

¶ Scd̄o dꝛ irremiſſibile. qm̄ hꝫ finalē ipenitētiā ſibi annexam. ⁊ ſcd̄m hoc peccatū in ſpm̄ ſanctuꝫ non pōt remitti. i. vix vel impoſſibile eſt remitti. ⁊ ex futuro pēdet vtrū ſit pctm̄ in ſpm̄ ſanctū an nō. ¶ Tertio modo dꝛ pctm̄ in ſpiritū ſanctum irremiſſibile: quia de pena eiꝰ nichil demeẜ: nec i hoc ſeculo ſi peniteat ꝓ ipſo: nec in futuro ſi dāpnetur pro illo In aliſ pctis ſemꝑ eſt aliqua remiſſio ꝓpter infirmitatē vel ignorantiam. Sꝫ in hoc pctō nulla eſt cauſa qui plene puniaẜ ſine aliq̄ remiſſione. qm̄ non eſt color excuſatiōis ibi.

Iterum aẜ ex alio.

¶ Itē ſuper illum locū marci vbi dꝛ ꝙ blaſphemia nō dimittitur. ⁊c̄. dꝛ ꝙ iudei mouebātur ſpiritu blaſphemie cum dicebāt. In belezebub principe demoniorū eiecit demonia: ⁊ qñ dicebant demonium habes.

Contra.

¶ Cōtra. Hoc dicēdo nō blaſphemabāt grāꝫ ſpiritus ſancti nec ipugnabāt. ǧ nec peccabāt in ſpiritum ſctm̄ de cuiꝰ grā nō cogitabāt: ſꝫ tm̄ de xp̄o Sicut ſi aliq̇s blaſphemaret petrū nō ideo peccaret in ſpm̄ ſanctuꝫ.

Solutio.

¶ Solutio. Ideo peccabāt in ſpiritū ſanctū. quia vidētes ꝙ oꝑa eiꝰ erant bona inuidie facibꝰ agitati intēdebāt diminuere grām dei in eo. cū oꝑa q̄ ſciebāt eſſe dei attribuebāt demoni. ⁊ ita in eis erat impugnatio grē. qō ſimiliẜ eſſe in blaſphemāte petrū ſi eandē haberet intentionē.

Iterum aẜ.

¶ Itē ſi aliq̇s fornicaẜ ⁊ intendit adulterari nihilominꝰ adulteraẜ: ǧ eadē rōne ſi q̇s intēdat peccare pctō in ſpiritū ſanctū licet nō peccaret. nichilominꝰ peccat illo pctō.

Contra.

¶ Contra. Ibi eſt ignorātia nō certa malicia: ǧ nō eſt ibi pctm̄ i ſpiritum ſctm̄.

Solutio.

¶ Solutio. Nō eſt ſimile qm̄ adulterari ſcd̄m ſe eſt adulterari. Sꝫ pctm̄ in ſpiritū ſanctum nō ſcd̄m ſe: ſꝫ ex circūſtātijs aduēticijs eſt peccatū in ſpm̄ ſanctū quoniā adulterari eſt genꝰ peccati ſolum. Sed in pctō in ſpiritū ſanctū non tantum eſt genus pcti vt dictum eſt.

Dupliciter capitur finalis ipenitētia.

Circa idem capitulū notādum ꝙ hec appellatio finalis ipenitētia duobus modis accipitur quoniā dꝛ finalis impenitētia priuatio penitētie: ſcd̄m ꝙ hec appellatio peccatū in ſpirituꝫ ſanctū importat finalē ipenitētiā. ⁊ ſcd̄m hoc nō valet hec argumētatio. ¶ Neceſſariū eſt ipm̄ preſumpſiſſe: ſed ꝑſumptio eſt peccatū in ſpiritū ſanctum: ergo neceſſariū eſt iſtū peccaſſe pctō in ſpiritum ſanctū. Fallacia eſt ſꝫm accidēs.

Fallacia accñtis

¶ Qñqꝫ diciẜ finalis ipenitētia. i. finale ꝓpoſitū nō penitēdi i quo hō decedit. ⁊ ſcd̄m hoc nō valet hec argumetatio. Iſte pōt penitere de quolꝫ pctō. Sꝫ finalis ipenitentia eſt aliqō peccatū: igiẜ ipſe pōt penitere de finali ipenitētia ſcd̄m ꝙ hoc ꝟbū pōt reſpicit totum qō ſeq̇tur. Si auteꝫ reſpicere ſuppoſitum per hoc nomē impenitētia et nō accidēs ſignificatū ꝑ hanc dictioneꝫ finali. neceſſaria eēt argumētatio in hac ſignificatiōe.

Senſꝰ ꝯpoſitꝰ ⁊ diuiſꝰ

Itē de nemine deſperandū eſt dū eſt in via.

Contra aliō dictum aẜ.

¶ Cōtra. Sit iſte in vltimo inſtāti vite ſue nec penitet impoſſibile eſt ꝙ ille peniteat vel modo vel de cetero: igiẜ de eo deſperandum eſt.

Solutio aliquorum.

¶ Solutio. Quidaꝫ dicunt ꝙ non eſt inſtātia in iſto cum non ſit in via: ſed in termino vie.

Alia opio.

Aliꝫ dicunt ꝙ licet iſte non peniteat in hoc inſtāti: pōt tm̄ penitere in hoc iſtāti cū penitere ſit i aīa ⁊ in inſtāti. ⁊ ideo nō exigiẜ tp̄s ad hoc ꝙ aliquis peniteat. Sed re vera ſi ꝑcogitaſſet de pctis ſuis ꝯſiderando ea reſpectu iuſticie dei: tūc poſſet aliquo modo dici ꝙ ille pōt penitere in hoc inſtāti licet nō peniteat i illo.

Hāc in ꝑte ꝯfirmat doctor.

Nec eſt ſimile ꝙ aliquis non pōt eſſe albꝰ in inſtanti in quo eſt niger quoniā ad hoc exigitur tp̄s cōpoſitum. ad actum anime nō.

Iterum aẜ.

¶ Item iſte pctō deſperatiōis mereẜ ꝙ nunq̄ ꝯferat ei dñs grām: igiẜ mereẜ ꝙ nō peniteat de cetero. ſꝫ neceſſariū ē iſtū deſperaſſe: igiẜ neceſſarium eſt iſtū nunq̄ de cetero penitere. igitur impoſſibile eſt ꝙ iſti remittaẜ ſuam peccatum

Solutio.

¶ Solutio. Nullꝰ pōt ex cōdigno mereri ꝙ deus

nunꝗ̄ ꝯferat ei gr̄am: ſed ex ꝯgruo bn̄ pōt hoc me-
reri. qꝛ ꝗ̄diu hō eſt in via nō claudit ei introitꝰ in
gr̄am dei ſi audit vocē dn̄i clamātis poſt tergum.

Iterum ar.

¶ Itē in marco vbi legit ꝙ ē pctm̄ ꝙ nō dimittit
eterni delicti ⁊ ita videt ꝙ talis meret ꝙ nūꝗ̄ nec
in hoc ſeculo nec alio peniteat. ¶ Si dicatur ꝙ
eternū dilectū accipit ꝓ eterna pena. ſilr̄ po-
tuit dicere de quolꝫ moꝛtali qđ facit hoīem reum
eterna pena. ¶ Solutio. Eternū delictū đt odiū
bonitatꝫ dei: qđ merent peccātes ī ſpm̄ ſctm̄ ſicut
em̄ caritas nūꝗ̄ excidet a ſctis: ita odiū dei nūꝗ̄
excidet a deſpatis ⁊ impugnātibꝰ gr̄am ſpūs ſcti.

Euaſio. Contra. Solutio.

Multiplex peccatum.

Vn̄ talis pōt fieri diuiſio ꝙ eſt pctm̄ tpale tpali-
ter puniēdū: vt pctm̄ foꝛnicatiōis/ vl' adulterij vl'
furti de quo penitet hō. Eſt etiā pctm̄ tpale eter-
nalit puniēdū: vt foꝛnicatio de qua nō penitet hō
et ē pctm̄ eternū tpalit puniēdū vt pctm̄ deſpatio-
nis de quo penitet hō in tpe. et eſt pctm̄ eternum
eternaliter puniendū: vt pctm̄ deſperationis vel
pꝛeſumptionis de quo non penitet aliquis.

¶ Quintū capl'm in quo querit quattuoꝛ.

Dicto de ſpēbus pctōꝝ: ad vltimū dicen-
dū de gn̄ali q̄ſtiōe qua querit vtrū pctm̄
ſit pena pcti. ſcđo quō deꝰ puniat pctm̄
per pctm̄. tertio vtrū pctm̄ ſit pena ſim-
pliciter et ꝓpꝛie quarto vtrū qꝛ deꝰ ꝑmittit hoīem
peccare ideo peccet. vel ecōuerſo.

Pꝛia q̄ſtio. Ar̄ ꝙ pctm̄ ſit pena per auguſtinuꝫ

¶ Pꝛimo ꝓba-
tur ꝙ pctm̄ eſt pena pcti. Aug. dicit īter pꝛimam
apoſtaſiā ⁊ vltimū ignē gehēne media q̄ ſūt. ſunt
pctā et pene pctōꝝ. g̊ pctm̄ eſt pena pcti.

Secundo.

¶ Iteꝫ
pctm̄ eſt coꝛruptio naturaliū: ſꝫ oīs coꝛruptio pe-
na: igit oē pctm̄ eſt pena.

Tertio.

¶ Pꝛeterea. Oē pctm̄
eſt moꝛs aīe: ſꝫ oīs moꝛs eſt pena: igitur oē pctm̄
eſt pena. g̊ eſt pena cōtracta vel illata. Non ꝯtra-
cta. qm̄ loquimur de pctō volūtario. g̊ eſt pena il-
lata. non niſi pꝛo pctō: ergo oē pctm̄ eſt pena illa-
ta pꝛo pctō. igitur oē pctm̄ eſt pena pcti.

In oppm̄

¶ Con-
tra. Oīs pena eſt a deo: pctm̄ ē pena: igit pctm̄ ē
a deo.

Secundo.

¶ Pꝛeterea. Cū pctm̄ nō ſit pena contra-
cta: qꝛ eſt volūtariū: erit pena illata. ſed oīs pena
illata pꝛo pctō eſt a deo: g̊ pctm̄ eſt a deo

Tertio.

¶ Pꝛe-
terea videtur ꝙ pꝛima auctoꝛitas ſit falſa: qm̄ ha-
bet inſtantiā in illo q̇ poſt inocētiā baptiſmi pꝛio
peccat illud pꝛimū pctm̄ poſt baptiſmū nō eſt pe-
na pcti pꝛecedētis: cū nullū in eo pꝛecedat q̇ pꝛioꝛ
ſus eſt innocēs.

Solutio. Iſta locutio eſt īpꝛopꝛia

¶ Solutio. Tales ꝓpoſitiones
impꝛopꝛie ſunt Pctm̄ eſt pena pcti Pctm̄ ē cauſa
pcti. In pꝛia eſt impꝛopꝛietas in noīatiuo. qm̄ cō-
ſequēs punit ꝓ ātecedēte. qm̄ is eſt ſenſus. Pctm̄
eſt pena pcti. i. ſubſtractio gr̄e. ex q̄ ſeqtur. Pec-
catum eſt pena pcti p̄cedentis. Sed in ſcđa īpꝛo-
pꝛietas eſt in genitiuo. qm̄ is eſt ſenſus .i. pctm̄ ē
cauſa ſubſtractiōis gr̄e ex qua ſeqtur aliud pctm̄.
qm̄ ſubſtracta gr̄a de facili cadit hō in aliud pctm̄
ſicut aliq̇s de facili cadit in lubꝛico.

Ad augu.

¶ De aucto-
ritate Aug. dicimꝰ ꝙ vera eſt in illa īpꝛopꝛietate
qua đꝛ qđ pctm̄ eſt pena p̄cedentis pcti. Vn̄ hec
argumentatio non valet. Oīs pena eſt a deo. ⁊c̄.
qm̄ media ē īpꝛopꝛia et pꝛocedit quaſi eſſet ꝓpꝛia
Peccatū etiam đꝛ coꝛruptio quia coꝛrūpit nō ꝑ
modum efficiendi ſed per modū deficiendi. vt di-
ctum eſt in queſtione vtrum oīs actio ſit a deo. ſi-
cut dicit nubes inter nos ⁊ ſolē poſita facit tene-
bꝛas. i. facit ꝙ aer nō illuiat.

Ad aliud.

¶ Ad aliđ dicimꝰ ꝙ
non eſt ſil'e de moꝛte aīe ⁊ moꝛte coꝛpis. qm̄ moꝛs
coꝛpoꝛis eſt violenta: moꝛs aīe eſt volūtaria ſcilꝫ
peccatū tn̄ peccatū non ꝓpꝛie đꝛ moꝛs aīe: ſed ꝑ
cauſam non per eſſentiā. qm̄ pctm̄ facit ꝙ deꝰ nō
illuminat aīam. et ita facit lucem q̄ deus eſt rece-
dere ab aīa: ⁊ ſic facit vitā q̄ deꝰ eſt recedere ab ani-
ma que pꝛiꝰ illuminabat eā ſua illuiatiōe.

Ad aliđ ſm̄ aliquos. Auguſtinꝰ.

¶ Ad
aliud dicunt quidā ꝙ auctoꝛitas Au. nō ē gn̄alis.
et habet inſtātiā in illo qui pꝛimo peccat poſt ba-
ptiſmū. Sed btūs Aug. đt in libꝛo de ciui. dei. ꝙ
omne pctm̄ eſt ex ꝯcupiſcētia. q̄ alibi đꝛ impꝛoba
voluntas q̄ eſt oꝛigo oīs pcti ſicut ipſe dicit in li-
bꝛo de libero arbi. et eſt cōcupiſcentia in omni vi

Multiplex ꝯcupiſcētia

ſm̄ diuerſas ſuas ſpēs. qm̄ concupiſcētia delecta-
tionis eſt in vi ꝯcupiſcibili. ꝯcupiſcentia vindicte
eſt in vi iraſcibili. concupiſcentia ſcīe eſt in vi ra-
tionali. Pctm̄ ergo qđ ſit poſt baptiſmū eſt pena
peccati. vt ponatur ꝯſequens ꝓ ātecedēte. qm̄ cō-
cupiſcentia ex qua eſt pctm̄ illud poſt baptiſmū ē
pena pcti. qꝛ eſt pena pcti ade.

Triplr̄ punit pctm̄.

Pctm̄ vero punit
tripliciter. effectiue duobus modis. materialiter
vno modo. Pꝛimo qꝛ ſpoliat hoīem deo. qđ ꝯſide-
rans aīa triſtatur naturaliter. Scđo cum hō libe-
ratus a pctis conſiderans q̇d egerit triſtat. Ter-
tio materialiter. qꝛ vero ſicut oꝛdinata diſpoſitio
partiū naturaliter letificat viſum: ita inoꝛdinatio
contriſtat. Et qꝛ pctm̄ nichil aliud eſt ꝗ̄ pꝛiuatio
ſpēi/ modi/ et oꝛdinis: ideo ꝯſiderās ꝯtriſtat. Has
penas pctm̄ facit non ꝑ ſe ſed ꝑ accidens. ſcꝫ per
hoc ꝙ eſt in ꝯſideratione. Nichil em̄ non pōt eſſe
cauſa alicuiꝰ per ſe ſed per accn̄s ſicut ꝑcepto ſi-
lentio aliquis contriſtatur.

¶ Scđa queſtio vtrum deus puniat
vnum peccatum per aliud.

Ar̄ ꝙ ſic ꝑ auguſtinuꝫ

Sic obicit. Augu. đt. Que ſunt oblecta-
mēta hoīs faciētis: ſunt inſtrumēta dei
puniētꝫ. Sꝫ hec ſūt pctā. g̊ pctā ſunt in-
ſtrumēta dei. ſed pctā vulnerant hoīem
in naturalibus ⁊ ſpoliant gratuitis ⁊ ſunt inſtru-
menta dei. g̊ pꝛopꝛie loq̄ndo deus per ea vulnerat
hoīem ⁊ ſpoliat gratuitis. g̊ deꝰ in hoīe vulnerat
et diſſipat ſuam imaginē et ſpoliat hoīem ſua ſi-
militudine.

In oppm̄.

¶ Contra. Hoc eſt illud quod deus
exigit ab homine: ſcilicet ꝙ habeat gr̄am ſiue dei
ſimilitudinem. ergo nō ſpoliat hoīem illa.

Solutio. Pctm̄ punit duobus modis.

¶ So-
lutio. Peccatū punit duobꝰ modis. Vno modo ꝑ
modum efficiendi. quoniā dum ꝑ peccatuꝫ anima
pꝛiuatur deo ⁊ bonis ꝓpter q̄ facta eſt/ et ad q̄ fa-
cta eſt/ ⁊ ad q̄ naturalit tendit: naturaliter timet ⁊
turbat. ſicut ſtomachus ſentiens ſuā inanitioneꝫ
appetit. Secundo modo punit ꝑ modū deficiēdi
vt dictū eſt. Pꝛio modo pctā ſunt inſtrumēta dei
puniētis. ſcđo modo nō.

Iterum ar ꝑ gloſam.

¶ Itē ſuꝑ illud ad Ro.
Tradidit illos deꝰ in paſ. ig. đt glo. Facit deꝰ vt
faciāt q̄ nō ꝯueniūt: ſꝫ nō facit vt nō ꝯueniāt q̄ fa-
ciunt. Sed facere vt faciāt q̄ non ꝯueniūt eſt face-
re peccare: igitur deꝰ facit hoīes peccare

Solutio.

¶ So-
lutio Illa gloſa eſt gn̄alis gilberti qui dixit ꝙ oīs
actio eſt a deo: et ꝗ̄tuꝫ ad pꝛimam partem aucto-
ritas illa; diuiſim intellecta vera eſt. coniunctim

Ayuntamiento de Madrid

falſa. et nō valʒ hec argumētatio q̄ inde ſit ipediē
Iterum ar. te fallacia ꝯpoſitiōis. ¶ Itē pctm̄ īꝯtū pctm̄ ob
fuſcat rōnē ꝗ quāto maiꝰ ē pctm̄: tāto magis obfu
In ꝯtrariū ſcat. ꝗ luxuria magꝭ obfuſcat rōnē q̄ ebrietas Cō
tra Ebrietas magis turbat rōnē: ꝗ magꝭ obfuſcat
Solutio. ¶ Solutio. Uerū eſt ꝙ quāto maiꝰ eſt pctm̄ magꝭ
ledit rōnē ꝗtū ī ſe ē: ſʒ ꝑ accñs ꝯtingit qñq̄ ꝙ ali
qđ pctm̄ magis quo ad actū ipedit rōnē: licet ſit
minꝰ vt ebrietas. ꝑ hoc ꝙ inſtrumētū imagiatōis
diſſipat a qua incipit itellectꝰ ſiue rō. ſiliter luxu=
ria ꝑ hoc ꝙ qñq̄ ſupfluos hūores purgat: reddit
inſtrumēta ſenſꝰ ⁊ imaginatōis apta ad ſuiēdum
Rła gñalis rōni. ⁊ ita ꝑ accñs expedit rōnē Sʒ gñalē ē regula
ꝙ magis obfuſcat ſiue obtenebrat maiꝰ pctm̄ illa
obtenebratiōe q̄ obtenebraꝛ rō priuatiōe ꝓe lucꝭ
Iterum ar. ¶ Itē ſit ꝙ aliqs cadat ꝑ ſimplicē fornicationē a
caritate: ⁊ poſt fornicationē ꝯmittat adulterium
Primū pctm̄ puniꝛ maxia pēa q̄ ē ſubtractio gr̄e
ſcđm pctm̄ nō puniꝛ tāta pena: qm̄ ſubtractio gr̄e
eſt maiꝰ dānū ⁊ maior pena q̄ aliq̄ q̄ poſſit eē: etiā
maior q̄ pena inferri. nullū ei dānū pōt huic ꝯpa
rari. Sʒ ſm quātitatē pcti punit deꝰ igiꝛ primum
Solutio. pctm̄ eſt maiꝰ q̄ ſm. qđ falſū ē ¶ Solutio. Sub=
ſtractio gr̄e maxia pēa ē Sʒ hec argumētatio nō
Primū pec valet. Primū pctm̄ magis nocet vł puniꝛ q̄ ſcđm
catū ſꝑ ma= et nō nocet niſi inꝗtū pctm̄: ꝗ eſt maiꝰ pctm̄ q̄ ſʒ
gis nocet ⁊ qm̄ licet noceat inꝗtū pctm̄: illđ tn̄ nocumētum
punit q̄uis quo ſubſtrahit gr̄am nō hʒ niſi ꝑ accñs: ſcʒ tātuʒ
ſit alijs leui quia inuenit gr̄am quā expellit. Perfectiꝰ hoc in=
us. uenies in queſtione de circunſtantijs.

Tertia q̄ſtio. vtrū pctm̄ ſit pena ſimpliciꝛ ⁊ ꝓprie

Circa idē capl̄m queriꝛ. vtrū pctm̄ ꝓprie
loq̄ndo dicaꝛ ⁊ ſit pena. ¶ Probaꝛ ꝙ ſic
Ar ꝙ ſic. qm̄ oīs inuidia ē dolor felicitatꝭ aliene ⁊
oīs dolor eſt ꝓprie pena ꝗ inuidia ꝓprie
Secundo. eſt pena. vñ illud Inuidia ſeculi. ⁊c̄. ¶ Preterea
ps. Ignis ſulphur. ⁊c̄. ⁊ poſt ſequiꝛ pars calicis
eoꝝ. i. pars pene eoꝝ Pena dꝛ calix. qm̄ pena mē
ſuraꝛ a deo ſicut potꝰ in calice. Ignis ꝗ cupidita=
Tertio per tis ⁊ luxurie pena ē. ꝗ pctm̄ ē pena. ¶ Itē. Oſee.
oſee. Effrain in amaritudinibus ſuis ꝓuocabit me. i. in
Quarto. pctīs ſuis ꝗ pctm̄ ē amaritudo. igiꝛ ē pena ¶ Itē
in cātico. Deuto. Fel drachonū vinū eoꝝ ⁊ botrꝰ
amariſſimus. Sed pctm̄ eſt res amariſſima. igiꝛ ē
Quinto. pena. ¶ Pretea. Solū pctm̄ expellit ab hoīe ſū=
mā dulcedinē dei: ⁊ nō ſit expulſio niſi ꝑ ꝯtrariū.
ergo pctm̄ eſt ꝯtrariū ſūme dulcedini. ꝗ pctm̄ eſt
Solutio. ſūma amaritudo. ꝗ pena. ¶ Solutio. Hec dictio
dolor. pōt ſupponere motū mētis cui ānexa ē an=
Et ſic ad guſtiā mētis vel ipam āguſtiā q̄ ꝓprie eſt pena et
primum. paſſio mētis. prio mō eſt hec ꝟa: oīs inuidia eſt do
lor ſcđo mō falſa. Qđ aūt dꝛ inuidia eſt tormētū:
dictū eſt hoc ꝑ cām. ſcilʒ ꝓpter āguſtiā q̄ eſt ei an
Ad ſcđm. nexa. ¶ Eodē mō dicimꝰ ꝙ ignis luxurie pena ē
per cauſaʒ: qꝛ ꝯſumit diminuēdo bona naturalia
Ad tertiū. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ſiliter ꝙ pctm̄ ē amaritudo ꝓ
pter amaritudinē annexā. Uñ notādū eſt ꝙ eſt pe
Pena ꝯtra na ꝯtracta: ⁊ eſt pena inata ⁊ illata. Cōtracta vt
cta. in originali cū quo ꝯtrahit ab origie hō multipli
Pena inna cem penā. Pena inata q̄dāmodo ē amaritudo mē
ta. tis q̄ naturaliter ſeq̄tur ex pctō. Pena illata vt il=
Pena illata la que inferꝛ a deo ꝓ pctō. Hec diſtictio valde vti
lis eſt in hac q̄ſtiōe. ¶ Sʒ obijciꝛ. Pctm̄ ē amari vł inflicta.
tudo ⁊ amarificat aiam. ꝗ vł inꝗtū pctm̄ vł inꝗtū
actꝰ. Si inꝗtū pctm̄. Cōtra. Inꝗtū pctm̄ nichil Iterum ar.
eſt. teneaꝛ iſta opinio. ꝗ inꝗtū pctm̄ nō agit ī ani
mā. ꝗ nō amaricat. Si ſm ꝙ actus. Cōtra. Scđʒ ꝓbatio mi=
ꝙ actus ē bonū q̄d. ꝗ ſm hoc nō expellit dulcedi= noris.
nē dei ab aīa. nō ꝗ ſcđm hoc amaricat aiaʒ ¶ So Solutio.
lutio. Hec ꝓpoſitio eſt duplex Pctm̄ ſm ꝙ pctm̄
nichil eſt. ſm illā opinionē q̄ dicit ꝙ q̄cq̄d ē / a deo
eſt. qm̄ ſi hec dictio ſm reſpicit ſolā deformitateʒ
vera eſt. ſi actū cū deformitate falſa eſt. Prio mō
hec eſt falſa Pctm̄ inꝗtum pctm̄ amaricat aiam
Scđo mō vera. ſicut hec Cecꝰ qꝛ cecꝰ cadit in fo=
ueā. falſa eſt ſm ꝙ hec dictio q̄a reſpicit purā pri=
uationē. qꝛ cecitas nō eſt ꝓprie cauſa q̄re iſte ca=
dat niſi ꝑ accñs: ſcʒ ꝑ vim greſſibilē q̄ ꝓprie ē cau
ſa inꝗtū hʒ cecitatē ānexā. Eodē mō actꝰ malus Quō actus
inꝗtū actꝰ malꝰ cauſa ē ꝑ modū deficiēdi amari amaricat.
tudinis aīe ē ei cauſa ꝑ mediū: ſcʒ qꝛ excludit dul
cedinē dei qua aīa ſentiēs ſe ſpoliatā hʒ naturalē
dolorē / timorē / ⁊ mali ſuſpitioneʒ. ⁊ iſte pene ſūt a
deo. quia nulla eſt cauſa illarū proprie. pctm̄ aūt
eſt eaꝝ cauſa p̄dicto mō. Sic dicēdū eſt ſm illos
qui dicūt ꝙ oīs actio eſt a deo. Sed ſm aliam opi Alr p̄t dici
nionem: pctm̄ ꝓprie amaricat aiam inꝗtū pctm̄ /
nec talis amaritudo ē a deo: ſʒ a pctō directe. vñ
ſicut pctm̄ non eſt a deo: ita nec illa amaritudo.

¶ Quarta queſtio. vtrū homo
peccet quia deus permittit.

Circa illđ ſic obijciꝛ Dicit apl̄s Propꝛ
qđ tradidit illos deꝰ in paſ. ig. ꝗ ꝓpter Ar ꝙ non.
pctā hoīm ꝑmittit deus eos peccare.
¶ Cōtra. Uerū Aug. dꝛ ꝙ nihil ē qđ In oppm̄.
non faciat deꝰ. vł illud ſinēdo: vel illđ
faciēdo. ꝗ quia deꝰ permittit: hō peccat. ¶ Pre= Secundo.
terea. Qꝛ deꝰ cohibʒ hō nō peccat: ꝗ qꝛ deꝰ nō co
hibet hō peccat. ſʒ nō cohibere: ē ꝑmittere. ꝗ q̄a
deꝰ ꝑmittit hō peccat. Nō igiꝛ ecōuerſo. ¶ So= Solutio.
lutio Deꝰ cohibet qñq̄ hoīes ne peccēt: ꝑ infirmi
tates ꝑ flagella / ꝑ doctrinā verbi ſui ⁊ ſimilia. Et
tunc verū eſt ꝙ qꝛ deꝰ nō ꝑmittit vel cohibet hō
non peccat. Qñq̄ aūt deꝰ ꝓpter p̄cedētia pctā ꝑ
mittit ꝙ hō cadit ī alia. nec cohibet ipm̄ ſicut ipe
dicit zelus meꝰ receſſit: a te nō iraſcar tibi āpliꝰ
In hoc caſu vtraq̄ iſtarū eſt vera qꝛ deꝰ ꝑmittit
iſte peccat. qꝛ iſte peccat deꝰ ꝑmittit eū peccare
qm̄ qꝛ deꝰ nō cohibet ipm̄ ꝓpter precedētia pctā:
ideo cadit in ſequētia. ⁊ qꝛ iſte peccat primo: ideo
deus ꝑmittit ipm̄ cadere in pctā ſeq̄ntia. Et ideo
vtraq̄ p̄dictarū ꝓpoſitionū eſt vera: ſʒ ꝑ diuerſis
Cū aūt hō peccat qꝛ deus permittit tūc hʒ locuʒ
quod dꝛ ſuꝑ illū locū Tradidit illos deꝰ. ⁊c̄. Cri= Quō intel=
mina criminibꝰ vindicanꝛ. ¶ Dicto de pctīs q̄bꝰ ligiꝛ dictuʒ
homo lapſus eſt in ꝑditionē: dicēdū eſt de repara pauli.
tore vel de filio dei. Hoc ordine procedemus. ⁊c̄.

¶ Explicit liber ſecundus.

¶ In tertio agitur de reparatione generis hu
mani q̄ ſit per verbū dei incarnatum.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Incipit liber tertius summe doctissimi magi-
stri guillermi altissiodorensis.
¶ Primus tracta. de incarnatione ꝯtinet.9.ca.
¶ Primũ ca. de icarnatiõe ꝯtinet.9. questiones

Dicto de peccatis q̃bus homo
lapsus est in perditiõe: dicen-
duʒ est de reparatiõe. scʒ de fi
lio dei. Hoc ordine ꝓcedemꝰ.
De incarnatiõe primo. ¶ Se
cũdo de ꝓdestinatiõe xpi Ter
tio vtrum xps fuit decimatus
in lũbis abrahe. Quarto quo
modo sit caput ecclesie. Quin
to de scientia eiꝰ. Sexto de duplici voluntate eiꝰ.
Septimo de merito. Octauo vtrum aliter potuit
redimi genus humanum q̃ per passionem eius.
Et vtruum filiꝰ dei ſm ꝙ homo iustificare possit.
Nono et vltimo vtrũ xpus in triduo fuerit homo.

Pria q̃stio
huiꝰ capli.
Ponit q̃nꝗ
rõnes.
Prima.

¶ Primo queritur quare potius fuit filius incar
natus: q̃ pater vel spiritussanctꝰ Super hoc sunt
infinite rationes quarũ quinꝗ sufficiunt. Prima
est vt eadem sit imago recreationis que fuit crea
tionis. Sicut enim per filium oĩa facta sunt vt dr
in euangelio. et illud. Oĩa in sapientia fecit. Ita
competens fuit vt per eãdem recedificarentur om
nia. vt qui per fidem videt filium dei in carne: qui
est expressissima imago dei ipm imitando recupe-
ret similitudinem dei. qđ est ejus recreatio. et sic
recreabitur per quẽ creatꝰ ẽ. Ad qđ inuitat apls

Paulus
Secunda.

dicens Induimini dñm nrm iesum xpm Scđa ra
tio est ꝙ filius dei dicitur verbũ. per verbum aũt
manifestatur ille cuius est verbũ et eius volũtas
Ideo filius est incarnatus vt manifestaret illum
cuius est verbũ.i. prẽm. et eius voluntatẽ.i. spm

in euãgelio
Tertia.

sanctuʒ. vnde euãgeliũ. Pater manifestaui nomẽ
tuum hoĩbus. Tertia ratio est ꝯfirmatio heredi-
tatis. deus eñ pater promiserat patriarchis ꝛ ꝓ-
phetis se daturũ eternã hereditatẽ. sʒ q̃a possent
dicere. dñe tu filiuʒ habes cuiꝰ est hereditas illa.
qui ꝯtradicere põt Ideo misit deꝰ pater filiũ suuʒ

In cantico
marie.
Quarta.

vt promissionẽ pr̃is confirmaret. vt sic esset hoibꝰ
omnimoda certitudo hereditatis eterne vnde Si
cut locutꝰ est ad pr̃es. ꝛc̃. Quarta ratio est vt cõ-
mẽdaret deꝰ pr̃ caritatẽ suã in nobis Est eñ cõis
animi conceptio ꝙ deꝰ pater summe diligit filiuʒ
suum vnigenitũ: ideo dedit nobis filiũ suũ vt ostẽ-
deret nihil esse qđ non eẽt paratus dare nobis. si-

Paulus.
Quinta.
Paulus.
Triplex
opinio.

cut dicit apłus. Quinta rõ. Ideo filius dei factꝰ
est homo vt homo fieret filius dei. vnde Apłus.
Misit deus filiũ suum: vt adoptionẽ filiorũ reci-
peremus ¶ Circa incarnationẽ filij dei tres sunt
opiniones. Prima dicit ꝙ filiꝰ dei non est nisi vnũ
solum licet sit aliquid ſm ꝙ homo. Scđa dicit ꝙ
xpus est duo: scʒ deus et hõ Tertia dicit ꝙ xpus
non est aliquid scđm ꝙ homo: sed alio modo se ha
bens. Isti dicunt ꝙ hoc nomen homo non predi-
cat hanc spẽm homo de christo sicut de alijs hoĩ-
bus sed habitũ. vnde is est sensus. filiꝰ dei est ho-
mo.i. humanatus. et hoc volunt ꝯfirmare verbis
apostoli dicentis. habitu inuẽtus vt homo. Et in
psal. In idumeã extendam calciamentum meum

Relinq̃t ter

Hec opinio reprobata est ꝑ dec. alex. ideo nichil
est dicere de illis. ¶ Prima opinio magis videtur tiam impro
consona scripture iohãnis Nemo ascendit in celũ batam.
nisi qui descendit de celo filius hoĩs qui est in ce-
lo. Hec opinio habet familiarem modum vnionis Pria opio
deitatis et humanitatis ſm quã maior ostẽderetur vr securior.
dilectio dei ad hoĩem. Cum ergo deus per incar-
nationem voluit ostendere nobis dilectionem su-
am per coniunctionẽ deitatis ad humanitatẽ: pa-
tet ꝙ familiari modo se iunxit hũanitati: vt sic ex-
pressius erga nos dilectionẽ suam ostenderet Ex
hoc patʒ ꝙ vera est prima opinio: q̃ magis inflam
mat ad fidẽ. ¶ Iste tres opiniones habuerũt or Uñ hñt or-
tum ab hac obiectione que ita primo facta est, fili tũ hee opi-
us dei est aliqđ quod ẽ pater. q̃ est diuina eẽntia niones.
que est pater. siliter filius dei est aliqđ quod non
est pater. q̃ est hõ qđ nõ est pater. ꝫ filius dei est
aliquid quod nõ est pater: ꝛ aliquid qđ non est pa
ter. ergo si filius dei est aliqđ et aliqđ: ergo filius
dei est plura ¶ Ad hoc dicunt qui tenebant terti Scđm istã
am opinionem ꝙ hec est falsa. filius dei est aliqđ: opinionem
quod non est pater. q̃ non est aliqđ ſm ꝙ homo. diceretur.
Sustinẽtes scđam ꝯcedunt ꝯclusionẽ. Nos susti- Scđa dicẽt
nentes primã dicimꝰ ꝙ hec argumentatio non va Opinio do
let. filius dei est aliquid qđ est pater ꝛ aliquid qđ ctoris.
non est pater: ergo est plura. ꝛ est ibi fallacia acci falsa accñtʒ
dentis. qm̃ licet hũanitas sit substantialis homi-
ni qui est filiꝰ dei: tñ accidẽtalis est filio dei ſm ꝙ
est filius dei. ¶ Instantia. Sortes est aliquid qđ Instãtia a
non est plato: et est talis qualis nõ est plato: ergo simili.
est aliquid. ꝛ aliqđ quia eñ hũanitas ẽ in filio dei
tanꝗ accidẽtalis: ideo supposito illo homine sup
ponitur filius dei ꝛ econtra. ꝛ ideo ille hõ est diui
na essentia. vñ nõ est ibi aliud et aliud. ¶ Primo Pria q̃stio
ergo ꝓsequamur primam opinionem hoc ordine: declaratia
primo inuestigabimus vtrum filius dei assumpsit prime opi-
hoiem. scđo quomodo assumpsit humanã naturã nionis.
tertio vtrũ filius dei ꝓpter duas naturas debeat
dici duo. quarto vtrũ diuina natura fuerit incar-
nata. quinto si filius dei assumpsisset aliã aiam et
aliud corpus: vtrũ esset magis vnꝰ hõ vel plures
hoies. sexto si deus pr̃ assumpsisset eandẽ animã
et idem corpus cum filio suo: vtrum esset idem ho
mo vel alius homo q̃ filius suus. septimo intelle-
cto ꝙ due vniones deficiant ꝛ tertia remaneat sci.
licet anime ad corpus: vtrum idem homo manet
qui prius. octauo ꝛ vltimo vtrum filius dei sit ꝑ-
sona secundum ꝙ homo.

¶ Primum argumentum ante op-
positũ procedit ex auctoritatibꝰ.

Circa primũ capitulũ sic obicit̃. Probat̃
auctoritabꝰ ꝛ rõnibꝰ ꝙ filiꝰ dei assumpsit
hoiem Auctoritatibꝰ. q̃a dr in psal. Bea
tus quẽ ele. ꝛ assump. hoiem. Aug. Ana
thema sit qui negauerit filiũ dei hoiem semel assũ
ptum deposuisse. ergo filiꝰ dei assump. ho. ¶ Ra
tionibus sic. filius dei assumpsit corpus et animã

Prima rõ.

simul iũcta. sed corpꝰ et aĩa siĩ iũcta faciũt hoĩes
ergo filius dei assump. hoiem. Itẽ hõ proprie lo-
quẽdo denoĩatur a ꝓprietatibꝰ aĩe. qm̃ proprie dr

Scđa rõ.

rõnalis. similiter a proprietatibus corporis dicitur
homo ꝓprie coloratus. ergo multo fortius a pro
prietatibus vtriusꝗ scʒ aĩe ꝛ corporis denoĩabitur.

Cū ḡ aſſumptio fuerit diſpoſitio aīe ⁊ corpis ꝑ-
ꝓrie dʒ dici hō aſſumptꝰ. ergo filiꝰ dei ꝓprie aſſū-
pſit hoīeʒ. ꝓbatur quare negat̃ hic filiꝰ dei aſſum-
pſiſſe hoīem. niſi ꝓpter diuerſitatē quā exigit hoc
Tertia rō. verbū aſſumpſit. ❡ Sed ꝯtra. Hec eſt vera. filiꝰ
dei fecit hūc hoīem. licet hoc verbū fecit exigat
diuerſitatē factoris ad factū: ḡ etiā ſequit̃ hec eſt
vera, filiꝰ dei aſſumpſit hoīem. ergo aſſumpſit ali-
quē hoīem. licet hoc verbū aſſūpſit. exigat diuer-
In oppm̄. ſitateʒ aſſumētis ad aſſumptū. ❡ Cōtra. Aſſum-
pſit aliquē hoīem. nō niſi iſtū, ḡ ille hō eſt aſſum-
ptus. ergo perſona ē aſſumpta. et ita pſona aſſum-
Solutio. pſit pſonā. qḋ negat̃ ab oībꝰ. ❡ Solutio. Quat-
tuor ſunt ꝓpoſitiones. pſona aſſumit pſonā: natu-
ra pſonā: natura naturā: perſona naturā. Due pri-
me ſunt falſe: tertia vera: quarta dubia. Dicimꝰ ḡ ꝙ
hec eſt falſa ꝓprie. filiꝰ dei aſſumpſit hoīem. q̄m
verbū ſignificat ꝯſtructionē aſſumētis ad aſſumptū
Ad primā q̄ ideʒ eſt aſſumpſit ꝙ ſibi ꝯiunxit. Eſt ḡ ipꝛopria
auctoritatē hec. Btūs quē ele. ⁊ aſſū. ⁊ ſic exponēda. i. cuiꝰ na-
Ad primā turā aſſum. ❡ Nec valet hec argumētatio Filius
rōnem. dei aſſumpſit corpꝰ ⁊ aīam ꝯiuncta q̄ ſufficient fa-
ciunt hoīem: ḡ ⁊c. ⁊ eſt fallacia vniuocatiōis ⁊ ac-
cidētis. qꝛ hoc vbū aſſump. i prima tenet̃ ꝓ diuer-
ſis aſſump. in ꝯcluſiōe tm̄ ꝓ vna. ꝓpter ſingularē
Ad ſcḋam. accuſatiuū qui ſequit̃ ❡ Ad ſcḋm dicimꝰ ꝙ hō de-
notatur a diſpoſitiōe ſuaꝝ ptiū: ſʒ nō ab oībꝰ. de-
notat̃ em̄ ab abſolutis. nō a reſpectiuis. q̄m pars
eſt hoīs aīa: non tn̄ hō eſt pars hoīs. et ideo cum
aſſumptio ſit ꝓprietas reſpectiua: non opʒ ꝙ de-
Ad tertiā. notet totuʒ licet denotet partē. ❡ Ad aliud dici-
mꝰ ꝙ verbū facit. non notat diuerſitatē eſſentialē
ſemp ſed q̄nq̄ʒ accidētalē. q̄m hec eſt vera: ille fa-
cit ſe grāmaticū. ſed non pōt dici: ille ꝯiungit̃ ſibi
grāmatico. vel ille aſſumpſit ſe grammaticū, q̄m
nichil ſe aſſumit vel ſe ſibi cōiungit nec per ſe nec
per accn̄s. ſed aliquid facit per ſe: aliq̄d per acci-
dens. quia facit ſe grammaticum. Per hoc patet
ſolutio ad vltimo obiectū.

❡ Scḋa queſtio huius capituli

Circa ſcḋm ſic obicit̃. Filiꝰ dei aſſūpſit
humanā naturaʒ: ⁊ ideo corpus ⁊ aīam.
Ar̃ primo. ❡ Sʒ q̄ritur quō ⁊ q̄dē aſſumere corpꝰ ⁊
aīam. Videt̃ ꝙ nihil aliḋ ſit niſi ꝯiūgere
In oppm̄. ſibi illa vt ptes. nō ei ꝯiūxit ea ſibi vt formas. Si
hoc ꝯcedit̃. ꝯtra. Dicit btūs Au. ꝙ talis fuit illa
ſuſceptio q̄ deum faceret hoīem ⁊ hoīem deū. ḡ il-
la ſuſceptio fuit cauſa quare ille fuit deꝰ. ergo na-
turaliter priꝰ fuit ſuſceptio illa q̄ʒ ille hō eſſet de-
us. ſed illa ſuſceptio fuit aīe ⁊ corpis ꝯiunctio vt
ptiū: ḡ corpꝰ et aīa naturalit̃ prius fuerunt ptes
filij dei q̄ʒ ille hō eēt deꝰ ⁊ q̄ʒ filiꝰ dei eſſent hō qḋ
patet eſſe falſum: q̄m nō ſunt eiꝰ partes niſi ſm̄ ꝙ
Solutio. homo. ❡ Dicimꝰ ꝙ illud aſſumere corpꝰ ⁊ aīam
non fuit facere illa ſibi ptes vel vnire ſiue ꝯiunge-
Nō hoc q̄a re ſibi illa vt ptes: q̄m ſi hoc eēt naturaliter eſſent
falſum eſt. prius partes filij dei q̄ʒ filiꝰ dei eſſet homo. ſed re-
q̄ſtio icidēs vera ex illa ſuſceptione ſiue ex illa vnione ſubſe-
Solutio. cutum eſt vt illa eſſent partes filij dei ❡ Si inſtet
triplex vnio querēs qualis fuit illa ſuſceptio ſiue vnio Dicimꝰ
fctā i incar- ꝙ talis que faceret deuʒ hoīem ⁊ hoīem deū. nec
potuit āpliꝰ determiari q̄ʒ determiat btūs Au. Fue-
runt em̄ ibi tres vniones. vna filij dei ad carnē et natione vbi
ecōuerſo. alia filij dei ad aīam ⁊ ecōuerſo, tertia
anime ad carnē ⁊ ecōuerſo. Dicemꝰ ergo ꝙ prime
due vniones fuerūt taliter vnite ꝙ fecerūt filiū dei
hoīem; ⁊ hoīem filiū dei. et ꝙ oīs ꝓprietas illius
hoīs eēt filij dei ⁊ ecōuerſo: ⁊ ꝙ nihil eēt verū de
illo hoīe; qḋ nō eēt verū de filio dei ⁊ ecōuerſo.
familiarior em̄ ꝯiunctio nō poteſt intelligi. ❡ Si Alia q̄ſtio
vero adhuc q̄rit vn̄ habeat hoc illa ꝯiunctio. Nul- incidens.
la eſt talis q̄ſtio. ſicut ſi q̄ratur a phiſico quare co-
lera de tertio i tertiū mouet̃: et melancolia de q̄r-
to in quartū. non ampliꝰ poſſet r̄ndere medicꝰ niſi
ꝙ talis nature eſt colera ⁊ melācolia. q̄m in nulla
redditur ratio principiorꝝ. ❡ Circa hoc arguitur ꝯtra dicta
Nō valet: filius dei aſſumpſit hūanā naturā: ſed ar̃.
quicq̄d facit filius facit pater. quia indiuiſa ſunt
opera trinitatis. ḡ pater aſſumpſit hūanā naturā
❡ Et eſt fallacia accidētis. ſicut hic Quicq̄d vult Solutio.
iſte: vult eius pater. Sit ita. Sed ille vult ducere Exemplum
vxorē: ergo et eiꝰ pater. Accidēs qḋ ſignificatur
per predicatū ad aliud ſuppoſitū retorq̄tur in cō-
cluſione q̄ʒ in prima ꝓpoſitiōe. Siſe de tribꝰ puel- Aliḋ exem
lis inducētibꝰ tertiā ipſaꝝ. tres ei pſone quaſi indu- plum.
unt filiū de hūanitate: ſolus tn̄ filiꝰ ſeipm̄ induit. alr̄ pōt dici
Poſſet etiā dici ꝙ in p̄dicta argumētatiōe eſt fal-
lacia ex diuerſa relatione. q̄m in hoc verbo aſſum-
pſit: intelligitur hoc relatiuū ſe qḋ ad aliud refer-
tur in concluſione q̄ʒ in prima ꝓpoſitione.

❡ Tertia queſtio. vtrū xp̄us ſit duo.

Circa tertiū articulū ſic obicitur. Chri- Ar̃ ꝙ ſic.
ſtus eſt deus et homo. et eſſe deum eſt
eſſe quid; et eſſe ſimiliter hominē eſt eē
quid. ergo chriſtꝰ eſt quid ⁊ quid: ergo
chriſtus eſt vnū et aliū. ergo chriſtus
eſt duo. ❡ Itē xp̄s ē vnū vnitate creata: ⁊ eſt vnū Secundo.
vnitate increata eſſentialiter. ergo chriſtus habʒ
duas vnitates eſſentiales: ergo chriſtus eſt duo.
eſſentialiter. ❡ Item vna natura facit tres perſo- Tertio.
nas. ſcʒ patrem et filium et ſpm̄ ſanctū eſſe vnuʒ:
ergo a ſimili in ꝯtrario plures nature faciūt vnaʒ
perſonam eſſe plura. ❡ Item ſicut ſe habet acci- Quarto.
dentalis qualitas ad faciendū rem eſſe alteriꝰ mo-
di et alterius modi quantitas ad faciendū maius
ita ſe habet ſubſtātialis differentia ad faciendū
alium. ſed due forme ſubſtātiales ſunt in chriſto.
ergo ſicut hec eſt vera: chriſtus eſt maior ſe: xp̄us
eſt alterius modi a ſe rōne accidētalium ꝓprieta-
tum: ita rōne ſubſtantialiū xp̄s eſt aliud a ſe ergo
eſt duo. ❡ Item xp̄s eſt id quod eſt pater: ⁊ eſt id Quinto.
quod eſt non pater ⁊ eſt vnuʒ ſolū. ergo vnū ſolū
eſt pater et non eſt pater. ergo aliquid eſt pat̃ qḋ
non eſt pater, qḋ poſſet eē filius ❡ Solutio. Hec Solutio.
eſt duplex. Filius dei eſt deꝰ ⁊ hō. q̄m ſi fiat copu- hec ē duplx
latio ratione ſuppoſitoruʒ falſa eſt: ſi rōne natura- Ad primuʒ
rum vera. ſicut hec. Ille ē dux ⁊ epiſcopꝰ. ❡ Ad Ad ſcḋm.
ſcḋm dicimus ꝙ re vera chriſto ineſt binariꝰ eſſen-
tialis. ſed quia vna vnitatū illius binarij eſt: licet
ſic eſſentialis tamen degenerat in accidentaleʒ ſi-
cut et ipſa humanitas. ideo binariꝰ ille nō nūerat
ſuppoſita ſed naturas: ſicut binarius accidentiuʒ
nō nūerat ſubiecta ſed ſuas formas. ❡ Ad tertiū Ad tertiū.
dicimꝰ ꝙ hec argumētatio non valet. Vna natura

Ayuntamiento de Madrid

facit tres ꝑſonas eſſe vnū:ergo plures.ꝛc̄. ꝛ hoc
ideo ꝯtingit quia vna illaꝝ naturarū degenerat ī
accidēs:et quia natura qua pater ꝛ filiꝰ ſunt vnuꝫ
non tm̄ eſt natura triū perſonarū ſed etiā eſſentia
lis ſubſtātia. Si em̄ ille tres perſone eſſent vnius
nature:ita ꝙ nō eſſent illa natura nō ſeq̄retur ꝙ il
le tres perſone eſſent vnū ꝓpter illam naturā. Et
ideo nō eſt ſimile de natura q̄ eſt ſuū ſubiectuꝫ:et
de natura q̄ non ē ſuū ſubiectū. deitas em̄ eſt ſuū
Ad quartū. ſubiectū:ſed hūanitas nō eſt ſuū ſubiectū ❡ Ad
aliud dicimus ꝙ nō valet hec argumentatio. Si=
cut ſe habet facere alteriꝰ modi ad qualitatē alte
rius ſpēi et facere maiorē ad quātitatē alteriꝰ ſpe
ciei:ita ſe habet facere aliꝺ ad ſubſtātialē formaꝫ
alterius ſpeciei. ſed xp̄us eſt maior ſe ꝛ alteriꝰ mo
di a ſe: ꝓpter diuerſas qualitates et quantitates
quas habet. ergo eſt aliꝺ a ſe ꝓpter diuerſas ſub=
ſtantiales formas quas habet. qꝛ vna illarū ſub=
Ad quintū. ſtantialū formaꝝ degenerat in accidēs. ❡ Ad vl
timum dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō valet. Chri
ſtus eſt aliq̄d quod eſt pater.ꝛc̄. ergo vnū ſolū eſt
Falla equo cationis. pater et nō ē pater. Et eſt ibi fallacia vniuocatio
nis a pluribꝰ ſuppoſitiōibꝰ ad vnā. qm̄ ī premiſſis
propoſitionibus nō fit ſuppoſitio ꝑ eodē. qm̄ iſte
tres aliquid qꝺ eſt pater. ſupponit pro diuina eſſē
tia. ille tres aliquid qꝺ non eſt pater ſupponit ꝓ
xp̄o homine:et non ꝓ diuina eſſentia. In conclu=
ſione autē iſte tres vnū ſolū vnicam habet ſuppo
ſitionē. vnde opportet ꝙ teneatur pro diuina eſſē
tia tantum:vel pro xp̄o homine tantum.

❡ Quarta queſtio. vtrum diuina
eſſentia ſit incarnata.

Af ꝙ ſic ꝑ damaſce. ꝛ rōnē ſimul. Queritur vtrum diuina eſſentia ſit incar=
nata. Hoc aſſerit Ioh. Da. et pōt ꝓba=
ri ſic. Diuina eſſentia eſt filius dei:ergo
diuina eſſentia eſt ille hō. demonſtrato
xp̄o homine. ꝗ diuina eſſentia eſt hō:ꝛ diuina eſſē
tia non ſemꝑ fuit hō ergo diuina eſſentia incepit
eſſe hō:ergo diuina eſſētia facta eſt hō: ergo diui
na eſſentia facta eſt caro. Noīe em̄ carnis intelli=
gitur hō. cū dꝛ Uerbū caro fctm̄ eſt. ꝗ diuina eſſē
In oppm̄. tia eſt incarnata. ❡ Cōtra qꝛ filiꝰ dei ē incarnatꝰ
ideo factꝰ eſt paſſibilis ꝛ mortalis. ꝗ eadē rōne qꝛ
diuina eſſētia ē īcarnata:ꝛ ideo fctā ē paſſibilis ꝛ
mortalis. ꝗ diuina eſſētia ē paſſa ꝛ crucifixa:ſicut
filius dei paſſꝰ ꝛ crucifixus. qꝺ falſuꝫ eſt. qm̄ dei=
tas nihil eſt paſſa ſed tm̄ humanitas: ſicut dicunt
Secundo. ſancti. ❡ Itē cū dꝛ: diuina eſſentia eſt hō ſic p̄di
catur iſte terminus hō de diuina eſſētia et vere ꝗ
hec ſpecies hō ineſt diuine eſſētie. ꝛ ita hūanitas
que eſt forma creata ineſt diuine eſſentie. ꝗ ꝛ acci
dentales forme q̄ ſequūtur eā inſunt diuine eſſen
Solutio ali quorum. tie:ſcꝫ paſſibilitas ꝛ mortalitas. qꝺ falſū ē ❡ Ad
hoc dicunt quidā ꝙ hec eſt vera:diuina eſſētia eſt
homo. ꝛ ſic p̄dicaꝉ hec ſpēs hō non de diuina eſſē
tia ſed de re predicati:ſcꝫ de re ſuppoſita per hūc
Hec ſolutio non valet. terminū hō. Sed hec ſolutio artificialis eſt ꝛ ridi
culoſa. qꝛ illud quod predicaꝉ:non predicatur niſi
de ſubiecto. ſubiectū em̄ et predicatū ſeſe reſpici
unt correlatiue. Quicq̄d ergo p̄dicaꝉ in hac ꝓpo=
ſitiōe:diuina eſſentia eſt hō. p̄dicaꝉ ꝓ diuina eſſē
tia. ſed hec ſpēs hō p̄dicatur de diuina eſſentia. ꝛ
inde vt prius. ❡ Solutio. Hec argumētatio non Solutio ꝯ̄a
valet:qꝛ filius dei eſt incarnatus ideo eſt paſſibi=
lis factꝰ et mortalis. ꝗ qꝛ diuina eſſentia.ꝛc̄. quia
alio modo dicitur filiꝰ incarnatus. i. carne indutꝰ
vel carni vnitus:ita ꝙ illa vnio faciebat eū deū ꝛ
hoīem:ꝛ oēm ꝓprietatē illius hoīs ꝓprietatē filij Ad primū.
dei ſicut dictum eſt. Sꝫ diuina eſſētia dicitur in=
carnata. i. nature carnis aſſociata in eadeꝫ ꝑſona
ita tñ ꝙ nulla ꝓprietas carnis ſiue hoīs ſcḋm ꝙ hō
ineſt diuine eſſentie. qꝛ nulla ꝓprietas creata in=
eſt diuine eſſentie. Nō em̄ Iſaac id eſt deitas:ſed
aries. i. hūana caro immolata eſt cū ergo dꝛ:diui
na eſſentia ē incarnata ſiue carni ſociata ſiue vni=
ta. ſic ſignificatur diuina eſſētia vt aſſociatio ſiue
vnio:ex modo ſignificādi connotaꝉ cū carne aſſo=
ciatio eius ad diuinā eſſentiā. ❡ Ad ſcḋm dicimus Ad ſcḋm.
ꝙ in hac ꝓpoſitione: diuina eſſentia eſt hō. re ꝟa
predicaꝉ hec ſpēs hō. ſed non p̄dicatur in habitu=
dine forme ad ſubiectū. ſed in habitudine idētita=
tis:qꝛ non dicimꝰ ꝙ hec ſpēs hūanitas ſit hō. ſcḋm
ꝙ homo dicit ſubiectū q̄dā Sicut ꝗ dictū ē ꝙ di=
uina eſſētia alio modo dꝛ incarnata ꝗ̄ filiꝰ dei:ita
alio modo aſſūpſit hūanā naturā ꝗ̄ filius dei. di=
uina em̄ eſſētia aſſumpſit hūanā naturā. i. ſibi vni
uit modo predicto. cuꝫ ꝗ dicitur: diuina eſſentia eſt
vnita carni. hec dictio vnita ſignificat diuinā eſſē
tiam vt relationeꝫ. ❡ Queritur ꝗ quid ſignificet q̄ſtio īcidēs
hec dictio vnitus cū dꝛ Filiꝰ dei eſt vnitus carni.
Et dicūt fere oēs ꝙ ſignificet diuinam eſſentiam
❡ Sꝫ ꝯtra. Unio quā filius eſt vnitꝰ carni ē diui= Opīo cōis ꝯtra quā aꝛ
na eſſētia:ꝛ ea ſuppoſita ſupponiꝉ diuina eſſētia:
et diuina eſſētia ineſt p̄ri. ꝗ vnio ad carnē ineſt pa
tri:ꝗ pater eſt vnitꝰ carni:ꝗ pater eſt incarnatus
❡ Ad hoc forte diceꝉ ꝙ vnio ad carnē ineſt patri: Euaſio.
ſed non vt vnio. i. nō vniēs ipm̄. ❡ Cōtra ſolus fi ꝯtra quā aꝛ
liꝰ aſſumpſit carnē: ꝗ caro eſt vnita illo gn̄e vnio
nis ſoli filio dei. ꝗ ſolus filius dei refertur ad car=
nem illo gn̄e vnionis:nō ꝗ diuina eſſētia. cū ergo
ſignificeꝉ ꝓpriū ſolū filij cū dꝛ:filiꝰ dei eſt vnitus
carni. non ſignificaꝉ diuina eſſentia ❡ Probaꝉ. ſi Probatio.
ſignificaretur diuina eſſentia ꝑ hāc dictionē vni=
tus. cum dicitur filius dei eſt vnitꝰ carni. ergo di
uina eſſentia eſſet illa vnio et illo genere vnionis
eſt vnita carni ſi em̄ cū dꝛ filius dei creat ſignifice
tur diuina eſſentia:ſequitur ꝙ diuina eſſētia creet
vel iuſtificet eodē modo quo filiꝰ. ❡ Siſr cū dꝛ Aliud ſile.
filius dn̄atur in creaturꝭ. ſignificaꝉ diuina eſſētia
ſeq̄tur ꝙ diuina eſſētia eodem gn̄e dn̄ij dn̄etur in
creaturis. ❡ Eodeꝫ modo ſi filiꝰ dei ſuꝑior eſt oī Aliud.
creatura eodē gn̄e ſuꝑioris erit diuina eſſentia ſu
perior:ꝗ etiā ſeq̄tur ſi filius dei diuina eſſētia eſt
vnitus carni:ꝙ diuina eſſentia eodē gn̄e vnionis
ſit vnita carni qꝺ ptꝫ eē falſū. qm̄ inde ſeq̄tur ꝙ fa
cta eēt paſſibilis et mortalis. ❡ Propt hoc dici= Solutio.
mus ꝙ filiꝰ dei nō diuina eſſentia ſꝫ ſeipſo vnitus
eſt carni. ꝛ ideo cuꝫ dꝛ:filius dei vnitus eſt carni
hec dictio vnitus nō ſignificat ipm̄ filiū dei adie=
ctiue tanq̄ꝫ vnione ſui ipſius ad carnē tūc cū dꝛ fi
lius dei aſſumpſit carnē. hoc verbū aſſūpſit ſigni
ficat diuinaꝫ eſſentiā: qꝛ ſignificat effectū in crea
tura. eſt enim ſenſus filius dei aſſumpſit carnem.
id eſt fecit ꝙ ſibi vniretur caro.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Quinta q̄ſtio vtrū verbū eſſet plures hoīes ſi
aſſumeret aliam hūanitatem nichil deſerendo: ⁊
vtrum denominaretur nomine illius.

Circa quintū articulū ſic obijcit̄. Po-
natur ꝙ filius dei aſſūpſit aliud corpꝰ
et aīam aliā quā traxerit de vgine ma
ria et ſm hāc naturā ſumptā dicat̄ pe
Arḡ ſic. trꝰ. ¶ Querit̄ vtrū hec ſit vera Jeſꝰ
eſt petrus. Probatio. ſuppoſito ieſu ſuponit̄ filiꝰ
dei. ⁊ econuerſo ſuppoſito Petro ſupponit̄ filius
dei. et econuerſo etiā ſeq̄tur: ḡ ſuppoſito ieſu ſup-
Secundo. ponitur petrus: ḡ ieſus eſt petrus. ¶ Itē licet in
chriſto ſint due nature: tamen xp̄us non eſt duo.
quia vna illarū naturarū degenerat in accidēs. ḡ
etiam ſeq̄tur cū ille hūanitates degenerent in ac
cidēs ꝓpt̄ illas duas hūanitates nō erit xp̄s ſim-
Tertio. plicit̄ duo vel duo hoīes. ¶ Itē hec negat̄ Chri-
ſtus aſſumpſit hoīem. q2 ſequeretur inde ꝙ xp̄us
aſſumpſit perſonā ḡ eadē rōne hec neganda: xp̄s
eſt homo et hoc q2 inde ſeq̄retur ꝙ xp̄us eſſet per
In oppm̄. ſona et ꝑſona ¶ Sed ꝓbat̄ ꝙ filius dei eſt plures
hoīes. qm̄ boetius dicit. phi. arg. ſic ex ꝓprijs rō
nibus ſortes eſt homo: plato eſt hō: ergo ſunt plu
res hoīes. Et ſolū ꝓpt̄ plures hūanitates plura-
liter inferūt. ḡ ſīlr̄ filiꝰ dei eſt plures hoīes pro
Secundo. pter plures hūanitates. ¶ Itē diuerſa ſūt ꝯpoſi
ta petri et ieſu: ḡ diuerſa ſunt ꝯpoſita. ergo petrꝰ
et ieſus ſunt diuerſa. nō niſi hoīes: ḡ diuerſi ſunt
Probat̄ indirecte. hoīes. Probat̄ indirecte. ſi ab idētitate aſſumētiū
iudicat̄ idētitas aſſumptorū. ḡ a diuerſitate aſſu-
mentiū iudicat̄ diuerſitas aſſumptoꝝ. ḡ ſi pr̄ aſſū
pſit idem corpus ⁊ eandē aīam cū filio ſuo: debet
Alia difficultas. dicit ꝙ pater ⁊ filiꝰ ſunt diuerſi hoīes. Cōtra. Nō
eſt niſi vnica aīa vnicū corpꝰ: ergo nō niſi vnꝰ hō
Solutio. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ filius dei ſm precedentem
Ad primū. propoſitionē eſt plures hoīes: tn̄ ꝯcedimus hanc
Jeſus eſt petrus. qm̄ eſt idē idētitate ꝑſonali: ta-
men eſt alius alienitate naturali. Nō igitur valet
hec arugumētio. Et idē cū petro: ergo nō ē aliꝰ a
Ad ſcd̄m. petro. ¶ Ad ſecundū dicimꝰ ꝙ hec argumētatio
non valet. licet chriſtus habeat plures naturas
non eſt tamen plura: q2 vna illarū degenerat i ac
Hūanitas i xp̄o degenerat i accn̄s. cidens. ergo etiā ſeq̄tur quia due hūanitates filij
degenerāt in accidētia: ꝑ eas nō ē filiꝰ dei plures
hoīes vel plura. ⁊c̄. qm̄ licet vtraq3 illarū hūani-
tatū degeneret in accidēs reſpectu filij dei: tn̄ in
collatiōe mutua vniꝰ ad alterā neutra degenerat
in accidēs. ſed diſtinguunt̄ a ſe mutuo: cū3 ſint in
Ad tertiū. diuerſis materijs. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ nō valet
Filiꝰ dei eſt hō et hō. ⁊ hoc nomē hō ſupponit ibi
pro ꝑſona primo ⁊ ſcd̄o. ergo filiꝰ dei eſt perſona
Falſa equiuocationis. et perſona. Et eſt fallacia equiuocationis. q2 hec
dictio ſignificabat in prima diuerſitatē eſſentialē
in concluſione aūt perſonalē. Ex hoc pt3 ꝙ nō va-
let hec argumētatio hec negatur xp̄s aſſūpſit ho
minem. q2 ſequeretur ꝙ xp̄us aſſumpſiſſet ꝑſonā.
ergo hec denegāda xp̄s eſt hō ⁊ hō. q2 inde ſeque
retur ꝙ filius dei eſſet perſona et perſona qm̄ va-
riatur ſignificatio ꝯiunctionis vt dictū eſt.

¶ Sexta queſtio. ſi pater ⁊ filius aſſu
merent eandem naturam vtrum
eſſent vnus homo vel plures.

Circa ſextum articulū ſic obijcit̄. ¶ Po
ſito ꝙ deus pater aſſumat idē corpꝰ ⁊ eā
dem aīam cū filio ſuo querit̄ vtrū pater
et filius ſint idem hō vel plures homies
Arḡ ꝙ vnus. Probatio ꝙ niſi vnicus hō q2 non eſt ibi niſi vnu3
corpus et vna anima non ergo niſi vnicus homo.
Confirmat̄. Probatur. Jeſus nō ē niſi vnicꝰ hō natus de vir-
gine: et pater ⁊ filius non ſunt niſi ieſus. ergo pa-
Secundo. ter et filius nō ſunt niſi vnicus hō. ¶ Itē hec eſt
vera: deus procedit a patre. ⁊ hec dictio deꝰ red-
dit locutionem verā pro duabꝰ ꝑſonis: tn̄ q2 ſup-
ponit illas duas ꝑſonas ſub vna diuinitate nō eſt
hec vera. Plures dij ꝓcedunt a patre. ergo eadē
ratione in iſtis duabꝰ propoſitionibus: pater eſt
homo filius eſt hō. iſte terminus homo ſupponit
pro duabus perſonis: tn̄ quia ſupponit illas ſub
vna hūanitate non eſt hec vꝰa: pater et filius ſunt
In oppm̄. plures hoīes. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ ſint diuerſi homi
nes: quia ille hō demonſtrato patre: nō eſt ille de
monſtrato filio. ergo ille hō eſt alius hō ꝙ̄ iſte ho
mo: ergo pater eſt vnus hō et filiꝰ eſt alius homo
Secundo. ergo pater et filiꝰ ſunt plures hoīes. ¶ Itē indi-
recte pater et filius ſunt vnus homo. ergo vnꝰ ſo-
lus homo eſt pater et filiꝰ: ergo aliquis hō eſt pa-
ter et filiꝰ. demōſtretur ille. Inde ſic. Iſte hō eſt
pater ⁊ filiꝰ: q̄ritur q̄d demonſtret̄ per hūc termi
num iſte hō. an pater an filius. Si pater: falſa eſt
ſi filiꝰ: falſa eſt. ergo ſimpliciter falſa eſt. cū opor-
Iteꝝ ꝓbat̄. teat demōſtrari patrē vel filiū. ¶ Probat̄ ꝙ ſup-
ponit tā ꝓ patre ꝙ̄ ꝓ filio: qm̄ ſuppoſito iſto hoīe
ſupponitur filiꝰ dei. ergo demonſtrato illo homīe
demōſtratur filius dei. ſed ille hō demonſtratur:
ergo filius dei demōſtrat̄. ſed nō conuenit ei ꝙ ſit
Tertio. filius ⁊ pater: ergo locutio eſt falſa. ¶ Itē ſi fili-
us dei aſſumpſiſſet infinita corpora ⁊ īfinitas ani
mas et ita infinitas hūanitates: tamē ꝓpter idē-
titatem aſſumētis non eſſet niſi vnicus hō vt pro-
batum eſt ſupra ergo ſequitur in ꝯtrario licet pat̄
et filius nō aſſumerent niſi vnicum corpus et ani
mam: tamen propter diuerſitatē aſſumentium de
Solutio. bent dici plures hoīes. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ ſe-
cundum predictā poſitionē pater ⁊ filius nō ſunt
Nota. niſi vnus ſolus hō. ¶ Sed notādum ꝙ ille termi
Iſte hō h3 geminā ſuppoſitionem nus iſte homo demōſtrato ieſu habet quaſi gemi-
nem ſuppoſitionem Unā primam et ſubſtantialē
qua ſupponit illum hoīem vt vel illum hominē. et
q̄tum ad hanc ſuppoſitionē eſt terminꝰ diſcretus
habet etiam aliam ſuppoſitionem acidentalem
quia ſupponit ꝓ patre ⁊ filio. Pt3 ergo ꝙ hec eſt
falſa: ille hō demonſtrato patre: nō eſt ille hō de-
monſtrato filio. qm̄ cōis eſt demonſtratio ꝓ pr̄e ⁊
filio: et ſit abnegatio pro vtroq3. ¶ Concedimus
Multi negant hoc. tn̄ ꝙ iſte eſt alius ab illo hoīe alietate perſonali:
non alietate eſſentiali. quia non eſt alius hō licet
Ad ſcd̄m. ſit alia perſona. ¶ Ad ſm dicimꝰ ꝙ hec eſt vera:
iſte hō eſt pater ⁊ filius. ⁊ iſte terminꝰ iſte hō q̄tū
ad primā ſuppoſitionē ſupponit pro illo hoīe ſm
ꝙ ille hō. q̄tū autē ad ſcd̄am ſuppoſitionē ſuppo
nit ꝓ patre ⁊ filio vna ſuppoſitiōe. ⁊ hoc ideo cō-
tingit q2 illa ſingularis hūanitas ſicut ineſt vni ꝑ
ſone ita et duabꝰ. Dicimꝰ aūt ſm hanc poſitione3
ſi notetur ꝯditio ꝙ hec eſt falſa: ſuppoſito iſto ho

Ayuntamiento de Madrid

mine ſupponit fili⁹ dei. cũ iſte termin⁹ iſte hõ cõi
Ad tertiũ. ter ſupponat ꝑ p̃re ⁊ filio. ¶ Ad tertiũ pꝫ ſolutio ex
ꝑdict⁊. dictũ ẽ ei ſi fili⁹ dei aſſumeret mlta corpa
et multas aĩas ꝙ nõ ꝓpt idẽtitatẽ ſuſcipiẽtis erit
idem hõ. ⁊ ita nõ ꝓcedit obiectio ſua ꝑ contrariũ
¶ Septima queſtio. Utrũ ceſſante vnione hypo
ſtatica remaneat idem homo qui prius.

Circa ſeptimũ articulũ querit vtrũ oĩb⁹
vnionibus deſinẽtibus eſſe preter illam
Prĩa opĩo. que eſt carnis ad aĩam: idem remaneat
homo qui pri⁹. Dicũt autẽ quidã quinqꝫ
vniones ibi eſſe. duas: ꝗbus vniũtur caro et aĩa
filio dei. tertiã: qua filius dei vnit carni et anime
Alia opĩo. quia ſeipſo vnit eis. quartã aĩe ad carnẽ. quintã:
carnis ad aĩam. Alij ꝯprehendunt oẽs illas vnio
nes ſub tribus. qđ pꝫ ponat ergo ꝙ due pſone de
ſinant eſſe ⁊ tertia remaneat. ſm hoc querit vtruꝫ
idem homo remaneat qui prius qđ probatur ſic.
Af ꝙ ſic. ¶ Idem eſt corp⁹ eadẽ aĩa: ergo eadẽ cõiunctio:
quia eadẽ vnio. ꝗ idem cõiunctum. ꝗ idem homo.
Secundo. ¶ Itẽ quedã ſint cauſe rei ſcꝫ efficiẽs ⁊ finalis ꝗ
non ſunt de eẽ rei materialis ⁊ formalis ꝗ ſunt de
eſſe rei et faciũt rem eſſe. vbi ꝗ eadẽ materia et ea
dem forma. ergo eadem res. ſꝫ hec eſt eadem ma
Tertio. teria et eadem forma: ergo eadẽ res. ergo idẽ hõ.
¶ Item porphirius dt ꝙ alia forma ſubſtãtialis
facit aliud. non accidẽtalis ꝗ eadẽ ſubſtãtialis fa
cit idẽ ſed hic eſt eadẽ ſubſtãtialis: qm̃ eadẽ hũa-
Quarto. nitas. ergo idem hõ. ¶ Probat. idem hõ nat⁹ eſt
de virgine. demonſtrato illo hoĩe. quia ſi corpus
eius fuit ꝯceptũ de virgine et natũ. et vnus ſolus
homo fuit natus de ỽgine qui fuit fili⁹ dei. ꝗ ille
homo eſt idẽ illi qui fuit fili⁹ dei: ꝗ eſt idẽ qui pri⁹.
In oppm̃. ¶ Si concedatur. Contra. Boetius dicit in prin
cipio de trinitate. ꝙ differẽtiã in nũero ſola varie
tas accidentiũ opatur. ꝗ varietas accidẽtiũ opa-
tur differẽtiã in nũero. ſed hic eſt varietas accidẽ
tiuꝫ. qm̃ ille hõ fuit fili⁹ dei: ⁊ nõ eſt fuit redẽptor
mundi: ⁊ non eſt. ⁊ ſic de multis alijs. ꝗ iſte homo
Secundo. differt ab illo nũero: ꝗ eſt alius ab illo. ¶ Itẽ iſte
homo fuit fili⁹ dei: et iſte hõ nõ eſt filius dei: ergo
Tertio. iſte homo non eſt ille. ¶ Itẽ ſim⁹ ĩ inſtãti in quo
due prime vniones deſinũt eẽ queritur vtruꝫ hec
ſit vera: fili⁹ dei cras erit hõ. ꝓbatio filius dei nõ
eſt homo ꝗ quicquid ꝯuenit huic hoĩ cõuenit filio
dei. et econuerſo. ſed iſti hoĩ conuenit fore cras ho
minem. qm̃ iſte homo cras erit hõ. ergo filio dei
conuenit cras fore hoĩem ergo filius dei cras erit
homo ſed fili⁹ dei cras erit purus de⁹: qꝛ habebit
deitatem non ꝯiunctã hũanitati: non ꝗ cras erit
Cõfirmat. homo. ¶ Probatur. fili⁹ dei cras erit homo: ꝗ ve
rum eſt filiũ dei cras eſſe hoĩem. qđ falſum eſt. qꝛ
cras non poterit vere dici filium dei eſſe hoĩem.
Solutio. ¶ Solutio Dicim⁹ ꝙ deſtruct⁊ duab⁹ primis vnio
Ad primuꝫ nibus idẽ manet hõ qui prius ¶ Ad primũ obie-
ctum dicim⁹ ꝙ auctoritas boetij: differẽtiã ĩ nũe
ro. ⁊c. intelligit ſic opatur. i. oſidit non eñ̄ fortes
eſt ali⁹ a platone ſuis accidẽtib⁹ ꝓprie loq̃ndo ſꝫ
ſua ſingulari hũanitate. accidentib⁹ eñ̄ eſt aliter
Ad ſcdm̃. vel alio modo ſe habẽs. ¶ Ad ſcdm̃ dicim⁹ ꝙ nõ
valet: iſte hõ fuit filius dei: ille homo nõ eſt filius
dei: ergo iſte hõ nõ eſt ille. qꝛ ſicut ille filio dei in-
qñtum filio dei fuit accidentale eſſe hoĩem. ita illi
homini inqñtum hõ fuit accidẽtale eſſe filium dei
accidentale aũt non facit aliud. ¶ Ad tertiũ dici Ad tertiũ.
mus ꝙ hec eſt vera fili⁹ dei. cras erit hõ. nec vꝫ hec
argumẽtatio filius dei cras erit purus de⁹: ergo
cras non erit hõ. Impediẽte fallatia accidẽtis a Falla accñt⁊
coniũcta poſitiõe ad diuiſã. idẽ ei eſt ac ſi diceret
filius dei cras non habebit hũanitatẽ cõiunctam
diuinitati ĩ eadẽ pſona: ꝗ cras nõ habebit hũani-
tatem. Sed hec eſt duplex. filius dei cras erit tm̃
deus. nam ſi hec dictio tm̃ excludat tpalem aſſo-
ciationẽ falſa eſt. ſi ſocialẽ ꝯiunctionẽ vera. ⁊ illo
idem eſt ac ſi diceret: fili⁹ dei cras erit purus de⁹.
et non valet hec argumẽtatio: filius dei cras erit
tantum homo: ꝗ cras non erit de⁹ ⁊ homo ꝓcedit
enim ab vna ſignificatione ad aliã. ¶ Ad vltimũ Ad vltimũ.
dicim⁹ ꝙ hec argumẽtatio non valet: fili⁹ dei cras
erit homo: ergo cras erit verũ filiũ dei eſſe hoĩeꝫ
In prima eñ̄ ꝓpoſitione iſta terminus filius dei
habet vnicam ſuppoſitionẽ quaſi duplicẽ ſcilicet
eſſentialem qua ſupponit filium dei vt filiũ dei. et
accidẽtalẽ qua ſupponit illũ hoĩem. In prima ꝗ
propoſitione tenetur terminus ille ꝑ accidentali
ſuppoſitiõe. in concluſione aũt opꝫ ꝙ teneat pro
ſubſtãtiali. ideo eſt ibi fallatia accidẽt⁊: licet acci Ar etiã dt.
dens nõ exprimat ibi. Dicim⁹ etiã ꝙ fili⁹ dei cras
erit de⁹ ⁊ hõ: ⁊ cras erit duo hec tñ ẽ falſa: fili⁹ dei
cras erit duo: quoꝝ vnũ erit reliquũ hec tñ vera ſi
lius dei cras erit duo de quoꝝ vtroqꝫ veꝝ ẽ ꝙ ipm
non eſt reliquũ. ¶ Itẽ ſit a. inſtãs ĩ quo due vnio Iterum af.
nes pereunt: et ſim⁹ poſt illud filius dei in. a. fuit hõ
et poſt a. non fuit hõ nec erit de cetero. Si ita. ꝗ ĩ
a. deficit eſſe homo. ¶ Contra. ſimus in a. filius In oppm̃.
dei cras erit homo. hec eſt cõceſſa. ꝗ in a. nõ deſi-
nit eſſe homo. Dicim⁹ ꝙ primũ argumẽtũ nõ valꝫ Solutio.
hec eñ̄ dictio fili⁹ dei. habet quaſi geminã ſuppo
ſitionẽ ſcꝫ principalẽ ⁊ eſſentialẽ: ſcđarĩ ĩ et acci-
dentalẽ. In prima ꝗ propoſitiõe cũ dt: filius dei
in a. fuit homo iſte termin⁹ filius dei tenetur pro
ſcđaria et accidentali ſuppoſitione. In aſſũptiõe
autẽ: filius poſt a. non fuit hõ: tenetur ꝑ eſſentia-
li ſuppoſitione tm̃. quia iũgitur cũ verbo quod te
netur pro tpe tantũ in quo filius non fuit habitu-
rus niſi diuinitatẽ in concluſione autẽ ſit abnega
tio pro vtroqꝫ ſuppoſito ꝑ negationẽ que intelligi
tur in hoc verbo deſinit. Item ſimus poſt a ex pre
dictis pꝫ ꝙ hec eſt vera: filius dei eſt predeſtina-
tus. vt hec vox eſt predeſtinat⁹. ſit ſuppletio pre
teriti. quoniã hec dictio filius dei. habet quaſi ge
minã cõſuppoſitionẽ: ⁊ ꝑ accidẽtali eſt ỽa ſi ſit hec
eſt vera: filius dei eſt predeſtinatus ad habenduꝫ
grãm in preſenti et grãm in futuro. Nec valet hec Hec argumẽ
argumẽtatio: lꝫ videat fieri a poſitione accidẽtis tatio nõ vꝫ.
ſi filius dei eſt pdeſtinatus ad habenduꝫ grãm in
preſenti et gloriam in futuro: habebit gloriam in
futuro. ſed filius dei eſt predeſtinat⁹ ⁊c. ergo fili⁹
dei hẽbit grãm ĩ futuro. vt itelligat de grã crea-
ta. qm̃ in primis ꝓpoſitiõib⁹: iſte termin⁹ fili⁹ dei
habet quaſi geminã ſuppoſitionẽ. in ꝯcluſiõe aũt
non hꝫ niſi eſſẽtialẽ: ꝓpter ỽbũ futuri cui adiũgi-
tur. tñ ſi prima ꝓpoſitio ꝓponeret ſine eclipſi: fal
ſa eẽt. Hec eñ̄ eſt falſa ſi fili⁹ dei eſt pdeſtinatus

Ayuntamiento de Madrid

ad habēdū grām in p̄ſenti et glīam in futuro: filiꝰ
Iterum arḡ. dei habebit glīam in futuro creatā. ¶ Itē ſimus
in. a. querit̄ vtrū hec ſit vera demonſtrato xp̄o: ſi
ille homo eſt hō ille eſt hō. Si ſic. Sed veruʒ erit
cras iſtum hoīem eſſe hoīem. hic nō eſt dubiū. ḡ
cras erit verū iſtū eſſe hoīem. ſed iſtū eſſe hoīem
eſt filiū dei eſſe hoīem. ḡ cras erit verum filiū dei
Solutio ali eſſe hoīem. quod manifeſte falſum eſt. ¶ Ad hoc
quorum. dicunt quidā ꝙ hec eſt falſa: ſi ille hō eſt hō: ille ē
hō. qꝛ cras erit verū antecedēs ſine cōſequēte. ſi=
cut dicunt ꝙ petrꝰ ſciebat iſtum hoīem: pati q̄n vi
debat cum pendētē in cruce: non tñ̄ ſciebat iſtum
pati. dicunt em̄ ꝙ hoc pronomen ille ſm ꝙ ſubie=
ctiue tenetur demonſtrat perſonam vt perſonam.
ꝯtra hāc arḡ ¶ Sʒ cōtra hoc obicitur. ſi querat̄ quis currit cō
petenter rñdet̄ ieſus. ḡ hoc ipſuʒ ieſus eſt directe
contentū ſub hoc noīe q̄s: et ſilr̄ ſub hoc noīe.
aliqui ḡ aliqđ ꝓnomen diſcretū ſub hoc noīe ali=
quis ſe habet ad demōſtrandū ieſum ſicut ad de=
monſtrādū filiū dei nō niſi hoc ꝓnomē ille ḡ hoc
pronomen ille demonſtrato xp̄o nō potius demō
Secundo. ſtrat filiū dei vt filiū dei: q̄ʒ ieſum vt ieſū. ¶ Iteʒ
cuʒ đꝛ iſte ē demōſtrato ieſu hoc ꝓnomē ille ſigni
ficat mere ſuppoſitū Si ſignificet̄ ex vi demōſtra
tionis: illud nō cadit ſub aſſertiōe. alit̄ eni hec eēt
vera ſi hoc eſt: hoc eſt albū. demonſtrata re alba.
Reſtat ḡ ꝙ cum đꝛ iſte eſt. demonſtrato ieſu ꝙ nō
demonſtrat̄ filius dei vt filius dei potius q̄ʒ ieſus
Solutio. vt ieſus. ¶ Ideo dicimus ꝙ ſicut hec vera: petrꝰ
credebat iſtum pati. ita hec eſt vera petrus ſcie=
bat iſtum pati. et ita idem ſciebat et credebat. vt
poſtea dicemus quādo agemus de fide. ſecunduʒ
hoc dicimꝰ ꝙ hec eſt vera ſcʒ iſte hō eſt homo ille
eſt homo. demōſtrato xp̄o. et dicimus ꝙ cras erit
verū illū eē hoīem. ſed hec eſt falſa illū eſſe hoīeʒ
Contra do= eſt filiū dei eſſe hoīem ¶ Sed cōtra nos ſic obij=
ctorem. citur. Hoc ꝓnomen ille ꝯmuniter ſe hʒ ad hoīem
ſm duplicē ſuppoſitionē: ḡ hec propoſitio iſte eſt
homo ſignificat vnū eſſentiale quaſi duplex: nec
aliam habebis cras ſuppoſitionē q̄ʒ modo. Circū
ſcribant̄ aliq̄ ſignificatiōes aliquoꝝ hoīm. Sʒ cō
uenit ꝙ hec ꝓpoſitio ille eſt hō ſignificabit cras
duo eſſentialia: vnū demōſtrato filio dei. aliđ de
mōſtrato illo hoīe. nec mutabit ſuā ſignificationē
ab ea quā hʒ modo. ḡ illđ eſſētiale qđ modo ſigni=
ficat: erit cras duo eſſētialia. ſed vnū illoꝝ eſſētia
liū ſemꝑ erit verū: aliud ſemꝑ erit falſū. ḡ hoc eſſē
tiale illuʒ eē hoīem qđ modo ſignificat̄ per iſtam
propoſitionē ille eſt hō. ſemꝑ de cetero erit veꝝ:
et ſemꝑ de cetero erit falſuʒ. ḡ idē eſſentiale ſemꝑ
erit: erit verū ⁊ falſum. qđ videt̄ eſſe impoſſibile ⁊
Solutio. non intelligibile. ¶ Sed dicimus ꝙ re vera illud
eſſentiale ſemꝑ erit veꝝ et ſēꝑ erit falſū. nunq̄ʒ tñ̄
erit verū dicere ꝙ ipſū ſit verū et falſū. ⁊ hoc ideo
contingit quia hoc eſſentiale eſt modo q̄ſi duplex
propter quaſi duplex ſuppoſitū qđ in ipſo intelli=
gitur. q̄ʒtum em̄ ad vnum ſuppoſitū ſemꝑ erit ve=
rum: q̄ʒtū ad aliud ſemꝑ erit falſū ſed qm̄ ipē cras
erit duo diuiſa: quoꝝ vnū ſemꝑ erit verū alterum
ſemꝑ erit falſū: ideo nunq̄ʒ erit verū dicere ꝙ ipm
Opinio ali ſit verū et falſū. ¶ Sunt tñ̄ alij qui reputant hoc
quorum. quaſi incōueniēs ꝙ aliqđ ſemꝑ erit verū ⁊ falſuʒ.

vnde dicūt ꝙ hoc dictū: iſtū eſſe hoīem cras erit
falſum et nō verū. qm̄ iſtū eſſe hoīem: eſt filiū dei
eſſe hoīem qꝛ ſm eos hoc ꝓnomen iſte ſubiectiue
poſitū ſignificat ꝑſonā vt ꝑſonā: qꝛ ſignificat tri=
plicē diſtinctionē: ſingularitatꝭ / incōmūicabilita
tis / ⁊ dignitatis Sed ſi ponat̄ eis ꝙ hoc pronomē
iſte non ſignificet determinationē dignitatis ſed
tātum alias duas: redibit eadē obiectio ⁊ oporte
bit concedi ſm hoc ꝙ aliquid ſemꝑ erit verum et
ſemꝑ falſum: ſed ꝓ diuerſis.

¶ Octaua queſtio. vtrū xp̄s ſm ꝙ hō ſit ꝑſona.

OCtauo queritur vtrū xp̄s ſm ꝙ hō ſit ꝑ
ſona. Et verū eſt ꝙ xp̄s non ſm ꝙ homo
eſt perſona nec etiaʒ ſortes ſm ꝙ homo
eſt perſona: qm̄ nullū velle eſt ꝑſona vt
patere poteſt per diffinitionē perſone ¶ Sed me Arḡ ꝙ ſic.
lius queritur vtrum xp̄us ſm ꝙ ieſus ſit perſona:
ſicut ſortes in eo ꝙ eſt ſortes eſt perſona. ¶ Pro Quid pſo=
batur ꝙ ſic. quia ꝑſona eſt rōnalis nature ſubſtā= na ſecūduʒ
tia indiuidua. Hec eſt diffinitio perſone q̄ʒ ponit boetium.
boetius. ſed ieſus inq̄ʒtum ieſus eſt rationalis na
ture ſubſtātia indiuidua: qꝛ indiuiduū. huius ſpe=
ciei homo. ḡ ieſus inq̄ʒtuʒ ieſus eſt ꝑſona. ¶ Itē Secundo.
ſor. ſuis accidentibus indiuiduantibꝰ ipm eſt per
ſona ſcʒ certo colore: q̄litate quantitate figura: ſi
tu et habitu. ſiue eſt indiuiduꝰ ſiue maxime diſtin
ctus. ſed talis maxia determiatio idē eſt ꝙ perſo
nalitas eſt in re rōnali. ḡ accidentia indiuiduātia
ſor. faciunt ipm eſſe ꝑſonā. ⁊ eadē accidentia ſunt
in ieſu ſm ꝙ ieſus: ergo ieſus ſm ꝙ ieſus eſt ꝑſona
quoniā vbi eſt eadē cauſa: idē debet eſſe effectus.
¶ Itē Ioh. Dama. Caracteriſtica idiomata de= Tertio.
terminatiua ſunt ypoſtaſeos: nō eſſentie. ſed ieſꝰ
in eo ꝙ ieſus habʒ caracteriſtica idiomata. ſ. ſigni
ficatiuas ſiue determiatiuas ꝓprietates: qm̄ ha
bet faſciculū ſiue collectionē accidentiū. quod in
nullo alio ē reperire. ḡ illa caracteriſtica idioma=
ta deſminatiua. ḡ illa caracteriſtica idiomata de=
terminatiua ſunt ypoſtaſeos. i. ꝑſone ſʒ nō ꝑſone
niſi ieſu ſm ꝙ ieſus. ḡ ieſus ſm ꝙ ieſus eſt ꝑſona.
¶ Itē ieſus ſm ꝙ ieſus p̄dicat̄ in q̄s qm̄ cōuenie= Quarto.
ter rñdet̄ ad interrogationē factā ꝑ q̄s. vt ſi que=
ratur q̄s currit: ꝯueniēter rñdet̄ ieſus ſed quis nō
querit niſi de ꝑſona inq̄ʒtū ꝑſona. ḡ ieſus inq̄ʒtuʒ
ieſus eſt ꝑſona. ¶ Preterea. nullū ſeq̄tur incōueni Quinto.
ens dicto ꝙ ieſus inq̄ʒtū ieſꝰ ſit ꝑſona. nec ſequi=
tur ꝙ ſit q̄ternitas in ꝑſonis: qm̄ nō valet ꝓbatio
mgr̄i que talis eſt. Si filiꝰ dei ſm ꝙ ieſus eſt ꝑſo= Rō magri
na: ergo creata vel increata. ſed non increata: er nulla eſt.
go creata. ſed creata perſona nō eſt pater / nō eſt
filius / nō eſt ſpūs ſctūs: ḡ quaternitas eſt in per=
ſonis: non ḡ tm̄ trinitas. Si em̄ dicat̄ ꝙ eſt creata
et ꝙ creata eſt increata: nullū ſeq̄tur incōueniēs.
recte em̄ đꝛ ꝙ filius dei eſt tꝑalis et eternꝰ: crea=
tus et increatꝰ. Si ꝯceditur ꝙ ieſus ſit ꝑſona ſic.
¶ Cōtra in niceno ꝯſilio đꝛ ꝙ in incarnatiōe filij
ꝑſona ꝯſumpſit ꝑſonā nō natura naturā. ḡ ꝑſona In oppm̄.
increata ꝯſumpſit ꝑſonā creatā. i. adnihilauit. nō
ergo ſm ꝙ ieſus eſt ꝑſona. ¶ Probat̄. Ioh. Da.
dicit ꝙ non eſt cōem ſpēm predicare de xp̄o. ergo Secundo.
hec cōmunis ſpēs hō nō predicat̄ de xp̄o. ḡ xp̄us
non eſt indiuiduū huiꝰ ſpēi hō nec alterꝰ ſpeciei:

Ayuntamiento de Madrid

Tertio.

ergo nec eſt indiuiduũ: ergo non eſt ſubſtãtia indiuidua: ergo nõ eſt pſona. ¶ Preterea videt̃ eſſe apte falſum qđ dicit Johã. da. q̃ ſi non eſt cõem ſpeciẽ pdicare de chriſto: ergo videtur ꝙ chriſtꝰ nõ ſit homo.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ ieſus inq̃tuʒ ieſus nõ eſt perſona. Ad hoc em̃ ꝙ aliqđ ſit perſona exigit̃ triplex determinatio.

Triplex determinatio

ſingularitatis q̃ ẽ in aĩa ſor. ⁊ in ſor. qui ſua ſingulari exiſtentia differt a qualibet alia re: q̃m diſtinguitur ab vniuerſali. ⁊ diſtinctio incõicabilitatis q̃ eſt in ſor. ex eo ꝙ nõ eſt coĩcabilis vt pars in compoſitione cum alio: talis diſtinctio nõ eſt in aĩa vł corpe. ⁊ ideo nec aĩa nec corpus ꝓprie eſt perſona. q̃ non eſt p ſe vnũ vel per ſe ſonans. ſicut dicit Boetius in libro de duabꝰ naturis ⁊ vna pſona chriſti. nihil ei eſt pſona creata vt ibi dicit. Tertia eſt dignitatꝫ q̃ eſt in ſor. ex eo ꝙ eius humanitas nõ ẽ cõmixta digniori forme in eo: ſed ẽ diſtincta a qualibet digniori. ⁊ tam petrus q̃ȝ paulus eſt vere pſona: q̃m in eo concurrũt ille tres diſtinctiões. Sed vltia diſtinctio in ieſu nõ eſt ẜʒ ꝙ ieſus: q̃m ieſuitas cõiũgitur digniori forme in filio dei. ⁊ ita nõ diſtinguitur a digniori. Per hoc pꝫ verũ eſſe qđ dicit cõſiliũ. ꝙ perſona cũ pſona. q̃m vnio illa humanitatis ad deitatẽ excludit tertiã diſtinctionẽ q̃ exigitur ad eſſe pesonã. ⁊ ita dignior forma adueniens cõſumpſit perſonã. ⁊ ideo ſubiũgit̃ in cõſilio pſona. ⁊c̃. q̃m pſona eſt nomẽ iuris: natura vero eſt nomẽ gñis. Perſona eſt nomẽ iuris. i. ptãtꝫ et dignitatis. vñ quia hũanitas in ieſu nõ operat̃ p ſe in ieſu: imo q̃cqđ opat̃/opat̃ a diuinitate q̃ ẽ in eadem pſona: ideo nõ eſt per ſe ſonans vel per ſe vnũ ideo xp̃s nõ ẽ pſona inq̃tũ hõ vel inq̃tũ ieſꝰ

Nota diligenter.

natura eſt nomen gñis. i. maneriei rerũ. Hec aũt dictio indiuidua. ſignificat triplicẽ diſtinctioneʒ ẜm ꝙ ponit̃ in diffinitiõe a Boetio. vñ hec ẽ falſa Jeſus ẜm ꝙ ieſus ẽ rõnalis nature indiuidua ſubſtãtia ⁊ ẜm hoc aĩa nõ ẽ res indiuidua vel indiuiduũ. q̃ñq̃ȝ tñ hoc nomẽ indiuiduũ ſignificat diſtinctione ſingularitatꝫ tm̃. ⁊ hec aĩa indiuiduũ ẽ ieſꝰ indiuiduũ huius ſpẽi hõ.

Ad damaſcenum.

¶ Ad auctoritatẽ Damaſc. dicimꝰ ꝙ ipe loquit̃ de ꝓprietatibꝰ eternis ſiue de notiõibus q̃s vocat caracteriſtica idiomata. i. ꝓprietates ſĩgatiuas detmĩatiuas q̃ ſũt determĩatiue ⁊ diſtinctiue ypoſtaſeos. i. pſone ⁊ nõ eſſentie.

Ad aliud.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ accñtia indiuiduãtia ſor. faciunt ipm ſingulare: ſed nõ perſonã niſi cũ alijs diſtinctionibus.

Ad aliud.

¶ Ad aliud dicimus ꝙ ſi hoc pronomẽ quis generaliter ſignificet diſtinctionẽ ſingularitatis tm̃: tũc ad hanc interrogationẽ quis currit: cõpetẽter reſpondet̃ ieſus. Si aũt ſignificet gñaliter triplicẽ diſtinctionẽ: nõ reſpõdet̃ cõuenietẽr.

Aliđ dictũ doctoris.

¶ Dicimus etiã ꝙ ꝓbatio eſt neceſſaria q̃ ſi ieſus inq̃tũ ieſus eſſet perſona: ieſuitas non eſſet cõiuncta diuinitati. i. filio dei. et ita ieſus eſſet alia perſona q̃ȝ filius dei: ⁊ ſic ieſus nõ eſſet filius dei. ⁊ ſic eſſet quaternitas in perſonis.

Ad aliud damaſceni.

¶ Illa auctoritas Damaſc. Nõ eſt cõmunẽ ſpeciẽ predicare de chriſto. ſic itelligẽda eſt. Nõ eſt. i. nõ contingit predicare de xp̃o cõmunẽ ſpeciem. i. cõflatam ex duabus. ſ. ex diuinitate ⁊ humanitate.

ɔtra euticiũ

Hec em̃ dixit ɔtra euticiũ hereticũ dicentẽ ꝙ xp̃s nõ eſt deus nec homo: ſed partim deus partim homo. ⁊ ita volebat ꝙ quedã cõmunis ſpecies ex illis duabus ɔflata ſit: ita ꝙ neutra illarum predicaret̃ de xp̃o.

Aliter intelligitur.

Uel põt ſic intelligi auctoritas. Nõ eſt cõem ſpeciẽ. ⁊c̃. id eſt nõ ɔtingit cõmunẽ ſpeciẽ predicare cõmuniter de xp̃o. quia hec ſpecies homo ſi pdicet̃ de xp̃o ſicut de alijs hoibꝰ: nõ tñ ponit̃ cõmuniter. i. cõmuni modo. i. eo nõ prorſus quo de alijs hoibus. de alijs enim hoibus ita pdicat̃ ꝙ cõprehendit totũ eſſe ipoꝝ ſed nõ cõprehendit totũ eſſe chriſti. q̃ nõ cõprehendit diuinitatẽ eius.

Adhuc aliter dicitur.

Hec tamẽ auctoritas ſim pliciter intellecta eſt ẜm tertiã opinionẽ q̃ dicit ꝙ chriſtus nõ eſt aliquid ẜm ꝙ homo. q̃m ẜm eos illud nomẽ dictũ de xp̃o nõ predicat hanc ſpeciẽ homo: ſed quoddã accidens de pdicamẽto habitus. ſʒ hec opinio reprobata eſt ⁊ reprobãda. Sʒ ẜm opinionẽ q̃ dicit ꝙ chriſtus eſt duo. videt̃ probari q̃ Jeſus inq̃tũ Jeſus eſt perſona. ſed prius videndũ eſt differẽtiã inter iſtã opinionẽ ⁊ primã

Iſte opiniones differũt in tribus.

differũt aũt in tribus. Primo. q̃ prima dicit ꝙ filius dei nõ aſſũpſit hominẽ: ſed humanitatẽ. Secunda ꝙ hominẽ q̃ prima dicit ꝙ oĩs ꝓprietas q̃ ineſt illi homini ineſt filio dei. ⁊ ecõuerſo.

Scđo dĩnt

Scđa dicit ꝙ licet homo ſit filius dei: tamen nulla proprietas que ineſt illi homini ineſt filio dei. ⁊ ecõuerſo. licet filius dei ſit diuina eſſentia: tñ nulla ꝓprietas filij dei ineſt diuine eẽntie. vñ dicũt ꝙ oẽs iſte ſũt inproprie. filiꝰ dei eſt paſſus: filiꝰ dei eſt crucifixꝰ ⁊ hmõi. q̃m ſi proprie accipiant̃ oẽs ſunt falſe.

Tertio differunt.

Tertio differũt in hoc: q̃ prima dicit ꝙ ſuppoſito illo hoĩe ſupponit̃ filius dei. ⁊ ecõuerſo. Scđa dicit ꝙ licet filius dei ſit iſte homo. tamen ſuppoſito filio dei nõ ſupponitur ille homo. nec ecõuerſo. ſic ſuppoſito illo filio dei non ſupponitur diuina eſſentia. licet filius dei ſit diuina eſſentia.

Cõtra hãc ſcđam ar.

¶ Contra hanc ſecundam opinionem ſic obicitur. Humanitas non eſt coniuncta diuinitati in eodem ſuppoſito: ergo forme digniori ẽ impermixta: ergo in Jeſu eſt diſtinctio dignitatꝫ Et de alijs duabus diſtinctiõibus cõſtat: g̃ Jeſꝰ ſecundũ ꝙ Jeſus eſt indiuidua ſubſtãtia. ⁊ ɔſtat ꝙ eſt reſpectu nature: ergo ieſus ſcđm ꝙ eſt ieſus eſt perſona: qđ falſum eſt. q̃m cõſiliũ dicit ꝙ perſona cõſũpſit pſonã: nõ natura naturã.

Euaſio.

¶ Scđm iſtã opinionẽ dicendũ eſt ꝙ hũanitas eſt cõiũcta diuinitati. nõ quia ſit in eodẽ ſuppoſito cũ illa: ſʒ q̃ eſt in eo qui deus eſt. ⁊ ideo nõ eſt in ieſu diſtinctio dignitatis. Ideo ſcđm hanc opinionẽ nõ eſt perſona Jeſus ſcđm qđ Jeſus.

Exponunt auctoritatẽ

¶ Itẽ cõtra hãc opinionẽ videtur auctoritas euãgelij vt illa. Nemo aſcendit in celũ ⁊c̃. Sed ipſi dicunt auctoritatem impropriã. Quãdo em̃ chriſtus erat in terra predicans iudeis. tunc proprie loquẽdo filius hominis nõ erat in celo. Sed dictũ ẽ improprie: quia ille qui eſt filius hoĩs. ſ. filius dei erat in celo. Sĩliter exponũt hanc auctoritatẽ. Iſte puer creauit ſtellas. i. ille qui eſt ille puer ſcʒ filiꝰ dei.

Exponunt alij aliam. Tertio.

¶ Itẽ cõtra hanc opinionẽ eſt auctoritas ſancti Auguſtini dicentis ꝙ q̃cqđ ineſt filio dei per naturam ineſt filio hominis per grãʒ. Sed filio dei ineſt per naturã ꝙ ſit omnipotens ꝙ creauit oĩa:

ergo idē ineſt filio hoīs per grāꝫ. qꝺ falſum eſt ſe
cundū hanc opinionē que dicit ꝙ nichil qꝺ ineſt
filio dei ineſt filio hoīs. ⁊ ecōuerſo. Dicēdū etiaꝫ
auctoritas ſcꝺm hanc opinionē ꝙ auctoritas Auguſtini eſt
auguſtini ſe impropria. ſicut dictū ē de ꝑdictꝫ. Sed ſcꝺm pri=
cūdū iſtos mam opinionē vera eſt. vt ꝯiunctim intelligatur:
eſt īpropria quantū ad vltimā partē ſui. oēs eñ iſte ꝓpoſitio=
nes. filius hoīs per grāꝫ eſt deus filius hoīs per
grām eſt omīps ⁊ hmōi. ſi cōiunctim intelligātur
Iterum af vere ſunt. ſi diuiſim falſe. ¶ Itē filius dei aſſum=
pſit hoīem: ergo vniuit ſibi hoīem ergo cōiunxit
ſibi hominem: ergo filius dei eſt ꝯiunctus illi ho=
mini: ergo filius dei nō eſt ille hō. qm̄ nō eſt intel
Euaſio. ligibile ꝙ aliquid ſit cōiunctū ſibi. ¶ Forte dicit
ꝙ hec argumētatio nō valet. filius dei vniuit ſibi
hoīem ⁊c. qr iſ eſt ſenſus. filius dei fecit ꝙ ille ho
Scꝺm pri= mo eſſet ipſe vel eadē perſona cū ipſo. Sed ſic de
maꝫ opinio bet concedi ſecūdū primā opinionē ꝙ filius aſſū=
nem dicit̄. pſit hoīem ⁊ vniuit ſibi hoīem: qr fecit ꝙ ille ho=
mo eſſet eadē perſona cū ipo. ⁊ ita cōceditur ſcꝺꝫ
ſcꝺam opinionē eodē modo: qr filius dei aſſūpſit
hoīem ſicut ſecūdū primā. Sed dicendū eſt ſcꝺꝫ
ſcꝺam opinionē ꝙ non eſt talis ſenſus ideo filius
dei vniuit. i. cōiunxit ſibi hominē: et tamen eſt il=
le cui coniūctus eſt. Sed quia hoc non eſt plene
intelligibile prime opinioni adheremus.

MAgiſtroꝝ opinio fuit ꝙ chriſtꝰ ſub hoc
ſenſu dicitur hō id eſt habens humanaꝫ
naturā ſibi vnitā ſcꝫ aīam et carnē ex q=
bus aſſerebāt nihil eſſe ꝯſtitutū nihilqꝫ
dictū ꝙ ſubſtātialis ꝓprietas que eſt humanitas
ſit ſubſtantialis filio dei. qr nō cōcedunt ꝙ xp̄s ſe
cundū ꝙ homo ſit aliquid ita ꝙ ꝓprie accipiatur
hec dictio aliquid: ſed ſub hoc ſenſu concedūt eā
eſt aliquid id eſt alicuius modi. et dicunt ꝙ vnio
carnis ⁊ aīe ad verbū facit hoīem. ⁊ vnio aīe ad
carnem facit viuentē. Unde in triduo. qr ſoluta fuit
illa vnio que eſt aīe ad carnē ideo mortuus fuit. ⁊
quia alia vnio que fuit anime ⁊ carnis ad verbum
nō fuit ſoluta: ideo fuit hō. nec cōcedunt ꝙ homo
dictū de xp̄o predicet ſpeciem ſed habitū. Unde
Cōtra hāc. apoſtolus. Habitu inuētus vt homo. Tamē glo=
eſt gloſa. ſa exponit id eſt vere homo. ⁊ habitu ſignat ibi cō
uerſationē. ſicut cū dicitur quomodo ſe habet in
clauſtro. a tali ſumptum eſt hoc nomen habitus.
Hanc etiaꝫ Hanc aūt pauperrimā opinionē indignam iudi=
improbant camus auctoritatibꝰ ⁊ rōnibus. ⁊ propterea ale=
xander bene improbauit eā in ſua decretali. ſicut
Alia opīo. expreſſum eſt ibi. ¶ Alioꝝ eſt opinio quā princi
Archiep̄us paliter aſſerit archiepiſcopus ſenonēſis ⁊ ſequa=
ſenon̄. ces eius ꝙ filius dei aſſūpſit quēdam hominē ſuf
ficienter ex anima rōnali ⁊ carne conſtantē. ſicut
aliquis alius homo conſtat ex aīa ⁊ carne. Et qa
Prima rō. verbū aſſūpſit ⁊ vniuit ſibi illū hominē. ideo ho=
mo ille eſt filius dei. ⁊ filius dei eſt homo ille. Et
ſicut filius dei incepit eſſe homo ille. ita homo il
le incepit eſſe filius dei et incepit eſſe deus. Non
tamen dei natura: ſed perſona verbi eſt. ¶ Item
Secunda. aſſumens id eſt filius dei eſt aſſumptū ſcꝫ filiꝰ ho
minis: ⁊ aſſumptū eſt aſſumēs ſcꝫ filius dei: ergo
filius hominis eſt filius dei. ¶ Itē ille hō ē aliud
a patre ⁊ pater aliud ab illo homine et ille homo

non eſt duarū naturarū ſed humane tantū. ⁊ ſup=
poſito illo hoīe non ſupponit̄ filius dei nec econ=
uerſo. ¶ Itē poſſū loqui de illo homine: licet nō Tertia.
loquar de filio dei: vt cū dico ille incepit eſſe vel
incepit eſſe deus: quoꝝ neutrū poſſū dicere de fi
lio dei. ¶ Itē ſunt termini qui ſupponunt hoīem Quarta.
⁊ nō filiū dei. vt ille homo ille puer ⁊ conſimiles.
Quidam ſūt qui ſupponūt filiū dei. ſ. chriſtum ⁊
perſonā ⁊ nō filium hominis vt iſti. verbū. filius
dei. ſapientia patris. vnde quedā predicantur de
filio dei que nō de filio hoīs. vt tonare ⁊ ſimilia.
vnde hec eſt falſa ꝓprie accepta ille puer creauit
ſtellas ¶ Dicimus ꝙ attribuitur filio hoīs quod Opinio do
⁊ filio dei. quia filius hoīs eſt filius dei. quedam ctoris.
dicunt̄ de filio hominis que nō de filio dei vt illa.
incipit: paſſus. ⁊ ſimilia. vnde huiuſmodi propoſi
tiones ſunt duplices. filius dei ē paſſus. ſi teneat̄
ſubſtantiue ille terminꝰ paſſus vera ſi ē adiectiue
ꝓprie intellecta falſa eſt. que ꝓprie recipitur ve=
ra quia filio dei attribuitur quod eſt filij hoīs qui
ipſe eſt. Itē cū de filio hominis predicatur aliqꝺ Aliꝺ dictū
eternum falſa eſt ꝓprie ſumpta. vt hec ille puer ē doctoris.
eternus. eſt a patre genitus. Si eternus tenetur
adiectiue falſa eſt. ſi ſubſtantiue vera eſt. Si autē
ſubſtātiue tenentur tales dictiones in neutro. vt
eternū omnipotens falſe ſūt ſuppoſito filio hoīs
per ſubſtātiuū vt ille. hic puer eſt eternū. vel hic
puer eſt omīps neutraliter. ¶ Itē filius hoīs nō
nō eſt diuine nature: ſed diuina natura. vñ hec ē
vera filius dei eſt duo. qr eſt diuina natura: et eſt
homo. ⁊ ita eſt duo in neutro genere. ſed nō ī ma=
ſculino. nō eñ aſſūpſit ꝑſonā ⁊ eſſe hūc hoīem nō
eſt eſſe perſonā. vnde ſi hoc ꝓnomē ille teneat̄ ad
iectiue ita vt homo ſit terminus ſubſtātiuus: ⁊ p
ꝓnomen fiat demōſtratio perſone incōgrua ē il=
la: iſte eſt homo. Sed ſi hec dictio ille teneat̄ ſub
ſtantiue: credo ꝙ eſt recipienda: dūmodo iſte ter
minus homo teneatur adiectiue: ¶ Siliter ſup= Aliꝺ dctm̄
poſito hoc ꝓnomine iſte perſonaliter nihil eſt di
ctu: ille eſt demōſtrato filio hoīs. tm̄ eñ valet ille
quātū hec perſona. vnde incōgrua eſt hec demō=
ſtratio ſicut hec demōſtrata diuia natura vł eēn=
tia. ¶ Itē hec argumētatio nō valet. filius ho= Aliꝺ dctm̄
minis eſt filius dei. ergo quicqͩ eſt filius dei: eſt
filius hoīs. Preterea filius dei eſt diuina natura
ergo quecūqꝫ ꝑſona eſt diuina natura: ē filiꝰ dei.
Item filius dei eſt due ſubſtātie: quaꝝ neutra ē
alia ſed vtraqꝫ eſt ille quod quidē dicit. Unꝰ oīno
nō confuſione ſubſtātie ⁊c. ¶ Sed dubiū eſt de Dubium.
hoc noīe chriſtꝰ: vtrū ſupponat ꝓ eſſentia vel ꝓ
perſona. Secundū hanc opinionē dicendū eſt ꝙ
ſupponit ꝑſonā ⁊ tamē copulat humanitatē: quia
tm̄ tantū valet quantū verbū humanitatis. vnde
nos audiuimus in lege ꝙ chriſtꝰ manet ineternū
⁊ ad hebreos. hodie ipē et in ſcła. ⁊ in ſimbolo. de
us et homo vnus eſt chriſtus. hec opinio multoꝝ
ſctōꝝ auctoritatibus fulcit̄. ¶ Sed cōtra hanc Cōtra hāc
ſic obijcitur: qꝺ dicit̄ in Iohanne. Nemo aſcen= opinionem
dit in ce. niſi qui de ce. deſ. filius ho. qui eſt in ce.
⁊ ergo filius hoīs tūc fuerat in celo ⁊ deſ. de ce. ꝙ
prius fuerat in ce. Item exiui de mūdo ⁊ in mun= Secundo.
dū veni. ¶ Solutio. Ad hoc breuiter ꝙ iſte locꝰ Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

tiones improprie ſunt. attribuitur eñi filio homi-
nis qđ eſt perſone que eſt filius hois. Aug. Fili⁹
Iterum ar. hois deſc. de ce. qr fi. dei qui eſt fi. hois. ¶ Item
Ego principiũ qui ⁊ loquor vobis. aut igit prin-
cipiũ creaturarũ aut principiũ ſpiritusſancti. Si
principiũ creaturaꝝ: ergo a fi. ho. fuerũt creatu-
re: ergo creauit. Si ſpũſſancti: ergo ſpũſſanct⁹ ꝓ
Solutio. cedit a filio hominis. ¶ Dicimus ꝙ principium
tenetur ſubſtãtiue ꝓ filio dei. ⁊ ita locutio eſt ve-
ra. Si eñi adiectiue falſa eẽt nec ex hoc ſequit ꝙ
creature ſũt a fi. hois: vl' ſpũs ſctũs ſcđ ꝙ fuit a
Iterum ar. principio qđ eſt filius hois. ¶ Itẽ hoc nomẽ de⁹
dicitur vniuoce de filio dei ⁊ filio hois. ſed vniuo
ce de patre ⁊ filio dei: ergo vniuoce de pře et filio
hois cũ nõ habeant diuerſas ſignificatiões quã-
tum ad illos. ergo filius hois ⁊ pater ſũt vn⁹ de⁹.
vel plures dij. Sed nõ plures dij: ergo vn⁹ deus
ergo eſt vna eſſentia vel vna ꝑſona. qđ falſuꝫ eſt.
Solutio. qr filius hominis nõ eſt diuina eſſentia. ¶ Dici-
mus ꝙ nõ valet cũ infert. ergo ſũt vn⁹ de⁹ vel plu
res dij. filius hois nõ dicitur rõne eſſentie ſed ra
tione perſone. perſona aũt dicit deus rõne eſſen
tie qr eſt diuina eſſentia. ⁊ rõne perſone. qr eſt di-
uina ꝑſona. vñ cũ nõ ſint niſi eſſentia vna: nõ poſ
ſunt dici niſi vnus deus nec rõne ꝑſone cum ſint
vna perſona. in plurali aũt non põt predicari: qa
nõ põt habere plurale. ſicut dictũ eſt lõge ſupra.
Ad idẽ ar. ¶ Preterea. pater eſt pricipiũ ſpũs. ſ. filius eſt
principiũ ſpũs ſcti: ergo ſunt vnũ principium vel
duo principia. ſũpto hoc noie principia ſubſtan-
Ad rõnes tiue. ¶ His viſis de facili rñdendũ eſt ad has ar
ſophiſticas gumentatiões ſophiſticas. ille hõ recenter ẽ de⁹
Pria rñſio ergo eſt recens de⁹. ꝙ prima ſit vera ꝓbat: qr nũc
ſophiſtica. primo eſt deus. Simus in inſtanti incarnatiõis.
ergo recenter eſt deus. ꝙ vltia ſit falſa: pꝫ qr di-
cit Aug. qr ſi xp̃s noſter ⁊ ſi ſit recens homo: non
tñ eſt recens deus. qr in prima aduerbiũ cũ ſit ad
iectiuũ verbi ponit ſignificationẽ ſuã non contra
ſuppoſitũ ſed circa copulatũ. Sed recens cuꝫ ſit
adiectiuũ ſuppoſiti ponit recentiã in ſuppoſito ⁊
eſt in exiſtentia per cõtrariũ. Iſte qui dormit ha
bet ſimilẽ timorẽ. ergo nõ ſimiliter timet. vel ſic.
Secunda. ¶ Iſte recenter eſt ſenex. ergo eſt recens ſenex.
¶ Itẽ ille homo nõ eſt diuine eſſetie ſed eſt tãtũ
humane. ergo eſt pur⁹ hõ. ergo nõ eſt de⁹. nõ va-
let qr hec dictio homo tenet eẽntialiter: ⁊ hec di-
ctio purus facit excluſionẽ ſuã rõne alteri⁹ eſſen-
tie. vnde ſic eſſet inferendũ. eſt purus homo: non
ergo eſt alia eſſentia. ⁊ hoc verũ eẽt licet fili⁹ dei
ſit diuine eſſentie. tamẽ iſte homo ẽ vna eſſentia
Solutio ꝫ videlicet humana q̃ nõ eſt diuina. ¶ Scđm hãc
aliquos. opinionẽ nec ſuppoſita humana ſupponitur diui
na. nec eſt illa. ⁊ etiã ſuppoſita humana ſubſtan-
tia nõ ſupponitur diuina ꝑſona. ſed ẽ illa. ¶ Itẽ
Alia ratio. homo aſſũptus nõ creauit: ergo nõ eſt creator ei⁹
preterea ſtatua nõ eſt naturalis: ergo non eſt res
Alia ratio. naturalis. ¶ Itẽ quocũꝙ differt pater eſſentia:
differt filius eẽntia ⁊ ecõuerſo. ergo q̃cq̃d differt
a patre eſſentia: differt a filio eſſentia. ſed hõ aſſũ
ptus differt a patre eſſentia: ergo et a filio differt
eſſentia. ergo eſt alicuius eſſentie cui⁹ nõ eſt fili⁹
Solutio. qđ falſũ eſt. ¶ Dico ꝙ nõ valet cũ infert. ꝗ q̃cq̃d
⁊c̃. preterea. A q̃cũꝙ differt hec vox albus eẽn-
tia: differt hoc nomẽ albus eẽntia ꝗ q̃cq̃d differt
eſſentia ab hoc voce albus. differt ab hoc nomi-
ne albus eẽntia. hec eñi vox albus. differt ab hac
voce albi eſſentia: nõ tamẽ ab hac noie albus. eo Exemplum
dem modo hõ aſſũptus differt a patre eſſentia nõ
tamen a filio dei. filius eñi dei eſt eſſentia que eſt
pater. ⁊ eſt eſſentia que eſt homo aſſũptus que di
uerſe ſit ſcđm hanc opinionẽ. ¶ Item iſte hõ in Iterum ar.
cepit eſſe ergo vere põt dici illo demonſtrato. tu
ante non ſemꝑ es: etiã ſequitur tu nõ fuiſti in tꝑe
ergo iudeus dicens hec nõ cõtradicebat ei: vere
eñi poterat dicere nõ fuiſti in tꝑe abrahe: demõ-
ſtrato hoie aſſumpto. ¶ Dicim⁹ ꝙ ⁊ ſi ꝓpoſitio- Solutio.
nes nõ ſunt cõtradictorie: tamẽ chriſtus et iudei
vtebantur eis pro cõtradictorijs: qr xp̃s vtebat
pro tali ego ſuꝫ ille qui fui tꝑe abrahe. qđ iudei in
tendebant negare. Sed hec propoſitio: tu nõ fui
ſti in tẽpore abrahe: demõſtrato homine aſſũpto
nõ ſignificat niſi verũ hoiem. ¶ Itẽ hoiem aſſũ- Iterum ar.
ptum genuit mater. ⁊ illũ non genuit pater. Sed
hec eſt duplex. homo aſſũptus eſt filius matris.
ſi hec dictio filius adiectiue teneatur. ſcđm ꝙ ta Solutio.
lis vera eſt ⁊ nõ eſt filius patris. Si ſubſtantiue
vt ſit ſenſus. ille qui eſt. falſa eſt. imo eſt veriſſim⁹
filius patris. Itẽ notandũ ꝙ nõ eſt recipiẽda cõ
uerſatio inter hanc perſonã ⁊ hominẽ aſſumptũ:
cũ homo aſſũpt⁹ ſit perſona. Sed nũꝙ debet re-
cipi: qr dicit Aug. aliud propter hoiem: aliud ꝓ-
pter verbũ. nec illud dicit Aug. vt innuat ꝙ ꝟbũ
ſit eſſentia ſcđm ꝙ verbũ ſicut ſcđm ꝙ hõ: ſed vt
innuat ꝙ alia eſſentia erat verbi cum nunꝙ eſſet
homo ita ꝙ modo eſt vna ⁊ alia. ¶ Scđꝫ tertiam Solutio ꝫ
opinionẽ ſic exponimus aliud. id eſt alterius na- tertiã opi-
ture eſt ꝫm ꝙ homo: ⁊ alterius ꝫm ꝙ deus. Item nionem.
dicit Iohan. Damaſc. Nõ eſt ſumere cõem ſpeci Dictum da
em in dño noſtro ieſu xp̃o. quod ſic exponitur ꝫm maſceni ex-
hanc opinionem. Nõ eſt ſumere cõem ſpẽm com- ponitur.
plectentẽ totũ eſſe dñi noſtri ieſu chriſti. Totum
eſſe appello vtrãꝙ ſubſtãtiã dñi nři ieſu xp̃i. Hec
eñi ſpecies homo nõ cõplectit niſi tantũ ſubſtan
tiam humanã ꝫm tertiã opinionẽ. ſicut nõ eſt ſu-
mere cõeꝫ ſpeciẽ. ⁊c̃. hec eñi ſpecies nõ deſignat Scđm aliã
niſi alterã naturã tñ. Itẽ fili⁹ dei aſſũpſit hoieꝫ. opinionem
ſicut dicit Iohã. Damaſ. ꝙ aſſũpſit oïa idiomata
hois: id eſt oẽs ꝓprietates hois: ⁊ ꝑſonalitas eſt
ꝓprietas. ergo aſſũpſit perſonalitatẽ hois: ergo
aſſumpſit ꝑſonã. ⁊ ita aſſũpſit perſona perſonam
qđ eſt hereticũ dicere. ¶ Itẽ oïs homo eſt ꝑſo- Secundo.
na: ſed nulla perſona aſſũpta eſt a verbo: ꝗ nullus
homo aſſũptus eſt a verbo. ¶ Itẽ dicto ꝙ aſſum Tertio.
pſit oẽs ꝓprietes. ſed nulla ꝓprietas q̃ eſt in alio
hoie perſonalitas fuit in illo hoie ꝑſonalitas ꝓ-
pter ſuꝑuenientẽ proprietatẽ digniorẽ. Alia ra-
tio nõ valet. ⁊ eſt ibi aperte fallacia ꝫm accidens Fallacia ac
nõ enim omnis homo ꝫm ꝙ eſt homo eſt perſona cidentis.
ideo forte nullus homo ꝫm ꝙ homo eſt ꝑſona: qr
iſte terminus hõ nõ dicit perſonã. ſed terminus Homo non
proprius ſor. pla. cicero. ⁊ hmõi nõ magis ſũt in- ſignificat ꝑ
diuiduantia. ⁊ conuenit perſone ſi ſit indiuidua. ſonam.
¶ Sed quod habetur in diffinitione illius inſtã-
tie: oïs ſtatua eſt es: ſed nullũ es eſt artificiale: ꝗ

Ayuntamiento de Madrid

Iterum ar. nulla ſtatua eſt artificialis. ¶ Itē hō aſſumpſit filiū dei aut in eo ꝙ filius dei cōuenit cum patre: aut diſtinguitur a patre. Si in eo ꝙ cōuenit cum patre in eo ꝙ eſt filius dei: ergo pater eſt fili⁹ dei Si diſtiguitur a patre: ergo aliquo quo eſt filius dei diſtinguitur a patre. ſed nullus eſt alio filius dei niſi filiatione: ergo filiatione diſtinguitur a patre: ergo filiatio eſt ꝓprietas hominis aſſūpti. ſed omne ſubiectū naturaliter eſt prius ſua ꝓprietate. ergo homo aſſūptus naturaliter eſt prius filiatione. quod falſū eſt: cū filiatio longe ante fuerit.

Solutio. ¶ Dicimus ꝙ hec vox in eo qđ pōt nominare cauſam efficiētē ſiue formalē. ⁊ ſic ſimpliciter falſa eſt. ſi notat intranſitionē ꝓculdubio vera eſt. hō eſt aſſūptus ens filius dei. diſtinguitur a pre.

¶ Secundum capitulū de predeſtinatione.

Dicto de incarnatiōe filij dei: dicendum eſt de predeſtinatione eius. Notandum autē ꝙ hoc nomē predeſtinatus duob⁹ modis accipit. ſcʒ abſolute ⁊ reſpectiue.

Predeſtinatus dicitur dupliciter.

Abſolute quādo ponit ſine determinatiōe: vt cū dicitur ille homo eſt predeſtinatus. id eſt ab eterno preſcitus ad habendam grām in preſenti ⁊ gloriam in futuro. ⁊ ſcʒ hoc ſignificat dei preſcientiā: ⁊ determinat effectū: ſcʒ grām ⁊ glīam ſcđm Auguſtinū. Quādo reſpectiue ſumit ſignificat pſcientiā diuinā: ſed nō determinat preſcitū: ſed vult determinare exterius ſicut hoc nomen preparatus. Tamen circa illud extrinſecū determinatuʒ notat ꝙ ſit ex gratia. vnde ſcʒ hoc idē eſt predeſtinatus quod preſcitus ſiue preparatus ex gratia.

dictū pauli

⁊ ſcđʒ hoc ſumitur ab apoſtolo vbi dicit: ꝙ qui pdeſtinatus eſt fili⁹ dei in virtute. et intelligitur ꝙ hoc nomē qui ſupponit ibi pro chriſto in hūanitate. ille enim homo in humanitate eſt predeſtinat⁹ vt ſit filius dei vł ſic. qm̄ ex gratia eſt ꝙ ille hō ſit filius dei: qm̄ ille homo ex gratia eſt filius dei et ad hoc eſt predeſtinatus ex gratia.

Hec argumentatio non valet.

⁊ nō valet hec argumentatio: ille homo eſt predeſtinatus vt ſit filius dei: ergo filius dei eſt predeſtinatus vt ſit ille homo. qm̄ eſſe hoiem nō eſt ex gratia vel filio dei vel filio hominis: ſed eſſe filium dei eſt ex gra illi homini.

Siſiter hec non valet.

Siſiter ſolet dici ꝙ hec argumētatio nō valet. vnio humanitatis ad deitatē eſt predeſtinata: ġ vnio deitatis ad hūanitatē eſt predeſtinata. vnio em̄ hūanitatis ad diuinitatē ex gra eſt illi homini: ⁊ nō eſt illi predeſtinata. vnio aūt deitatis ad humanitatē nulli eſt ex gra. nō em̄ ille homo inquātū ille homo ex gra vnitus eſt humanitati: nec filius dei inquātū filius dei ex gra ſimiliter vnitus eſt deitati. proprie tamē loquēdo ſolū ſubiectū gre predeſtinatū dicitur. ꝑ accidens tñ loquēdo poſſet cōcedi cōcluſio predicti argumēti: quoniā vnio deitatis ad humanitatē eſt diuina

Prima qo. Ar ꝙ ſic.

eſſentia que ineſt homini ex gratia ſed nō ineſt ex gratia humanitati filio dei vt dictū eſt. ¶ Itē qritur de hac. filius dei eſt predeſtinatus. ꝓbatio ille homo eſt predeſtinatus: ſed ſuppoſito iſto homine ſupponitur fili⁹ dei. ergo quicquid cōuenit illi homini: ꝯuenit filio dei ⁊ ecōuerſo. ſed iſti homini cōuenit eſſe predeſtinatū: ergo filio dei conuenit eſſe predeſtinatū. ergo fili⁹ dei eſt predeſtinatus.

Secundo.

¶ Itē filius dei fuit ab eterno preparat⁹ ad habendū gratiā in preſenti ⁊ gloriā in futuro. vt dicit deus pater per yſaiaʒ ꝓphetā. Ecce puer meus dilectus quē elegi. ſed ille puer erat filius dei: et eſt. ergo filius dei fuit electus ab eterno: ġ fuit predeſtinatus ab eterno.

In oppm.

Si dicatur. vel ſcʒm humanā naturā vel diuinā non pōt dici ꝙ ſcđʒ diuinā: qm̄ ſcđʒ illā nulla pōt ei ineſſe gratia. Si ſecundū humanā. ergo filius dei eſt predeſtinatus ab eterno ſcđʒ humanā naturā. Cōtra nō habuit ab eterno humanā naturā: ergo nō fuit ab eterno predeſtinatus ſcđm illā.

Secundo.

¶ Item ſimus ante incarnationē. queritur vtrū hec ſit vera fili⁹ dei ab eterno fuit predeſtinatus. probatio. filius dei ab eterno eſt preparatus ad habendū grām in pñti ⁊ gloriā in futuro. ergo ab eterno fuit predeſtinatus. ergo vel ſcđm ꝙ deus vel ſcđm ꝙ homo nō ſecundū ꝙ deus: ergo ſcđm ꝙ homo. ergo ſcđʒ humanitatē quā habuit: vł quā habet: quoꝝ vtrūq; eſt falſum. talis autē illatio videtur eſſe neceſſaria: quia hec dictio homo cū verbo preteriti ⁊ preſenti vel eius ſuppletione nō pōt teneri niſi ꝓ humanitate que eſt vel que fuit.

Solutio aliquorum.

¶ Solutio. Quidā dicūt ꝙ hec eſt falſa: filius dei eſt predeſtinatus:

Opinio doctoris.

ſed nos dicim⁹ ꝙ ipſa eſt vera ratiōe dicta in oppoſito quia qđ cōuenit illi homini: conuenit filio dei licet per accidens.

Filius dei fuit predeſtinatus.

⁊ concedimus ꝙ filius dei eſt predeſtinatus ab eterno ſcđm humanā naturam: quia iſte terminus humanā naturā ampliat ad ſupponēdū pro humanitate futura. ſicut cū dicitur aliquis hō fuit preſcit⁹ ab eterno ad mortē. iſte terminus aliquis homo ſupponit ꝓ antichriſto. licet ponatur cū ſuppoſitione preteriti. qꝛ tale preteritū habet ampliare futurū: ſicut ⁊ multa alia preterita.

Ad primū.

¶ Uñ patet ꝙ non valet hec argumentatio. fili⁹ dei nō habuit humanā naturā ab eterno. nō ergo ab eterno fuit predeſtinatus ſcʒm humanā naturā.

Falſa equocationis.

et eſt ibi falſa vniuocationis. qꝛ fit ꝓceſſus ad ampliatā ſuppoſitionē tanq̄ eſſet reſtricta.

Ad aliud.

prorſus eadē rōne nō valet hec argumētatio. filius dei ſcđm ꝙ homo fuit predeſtinatus ab eterno. ergo ſcđm humanitatē quā habet vel quā habuit: debet em̄ addi. vel quā habebit ꝓpt ampliationē termini.

Aliq dicūt.

¶ Itē quidā dicunt. ꝙ hec argumētatio nō valet: filius dei eſt predeſtinat⁹ ꝑticipialiter ⁊c. ergo filius dei eſt predeſtinatus noialiter. ⁊ hoc ideo qꝛ hec dictio predeſtinatus copulat noialiter quoddā bonū creatū. ⁊ ideo cōcluſio eſt falſa in tpe ante incarnationem: ſed premiſſa ſunt vera in eodē tēpore.

Cōtra hāc opinionem.

Nos aūt improbauimus hāc opinionē cū egimus de predeſtinatione ſctōꝝ.

hec non vʒ

Sed reuera dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. qꝛ hec dictio pdeſtinatus ſcđʒ ꝙ nomen importat humanitatē in preſenti. In cōcluſione vero in preterito ſicut hec dictio reprobus cū dicitur. iſte eſt reprobus. importat hūanitatē in preſenti.

Iterum ar.

¶ Preſentia vero dei ad mortē eternam in preterito. ⁊ quomodo hoc ſit: dictū eſt in predeſtinatione ſctōꝝ. ¶ Itē ſcimus ante incarnationē hec eſt vera ſicut dictū eſt: filius dei ē pdeſtinatus. Sed contra. Solius creature ē predeſtinari: ergo iſte termin⁹ predeſtinat⁹ copulat

Ayuntamiento de Madrid

creatũ quid. ⁊ hoc verbũ eſt/eſt tertiũ adiacẽs: ꝙ
copulat illud creatũ filio dei. Sed nullũ creatum
ineſt vel infuit filio dei: ergo illa ꝓpoſitio ẽ falſa.
Secundo. ¶ Itẽ ponatur per impoſſibile ꝙ filiꝰ dei fuit hõ:
ſed de cetero nõ erit homo. ⁊ ꝙ ille homo qui fuit
filius dei de cetero nõ ſit niſi purus hõ. Inde ſic
Quicũq; eſt predeſtinatus habebit gloriã crea-
tam in futuro, ſed filius dei eſt predeſtinatꝰ vt pa
tet ex predictis: ergo filiꝰ dei habebit gloriã crea
In oppõm. tam in futuro. ¶ Cõtra. Iſte terminꝰ filiꝰ dei cũ
verbo futuri tꝑis nõ ſupponit ꝓ aliquo hoie: q̃a
nullus homo eſt vel erit filiꝰ dei. ⁊ ita nõ ſupponit
pro aliqua creatura. Cõuenit eñ ꝙ nõ ſupponit
pro alia: ſed ſola creatura rationalis habebit glo
riã ĩ creatã in futuro: ergo hec eſt falſa. Filiꝰ dei
Solutio. habebit gloria creatã in futuro. ¶ Solutio. No-
tandũ ꝙ hec dictio predeſtinatꝰ habet in ſe quaſi
duo participia incluſa. Idẽ eñ eſt predeſtinatus
q̃d preſcitꝰ habiturꝰ. Quãtũ ad participiũ ꝑſcit;
copulat indirecte nõ predeſtinato: ſed ꝑdeſtinãti
Quãtũ ad hoc participiũ habiturus copulat di-
Ad rõnem. recte. ⁊ illud q̃d copulat: copulat in futuro reſpe
ctu preteriti. ¶ Nec valet hec argumẽtatio cum
dr. Filius dei eſt predeſtinatus. copulatur crea-
tum quid filio dei. ⁊ nullũ creatũ ineſt vel infuit fi
lio dei: ergo hec eſt falſa. Filiꝰ dei eſt predeſtina-
tus. Et eſt ibi fallacia vniuacatiõis ad mag; am-
plã copulationẽ tanq̃ eſſet minꝰ ampla. Unde in
media debuit aſſumere. ⁊ nullũ creatum ineſt vel
infuit vel inerit filio dei. Hec eñ dictio predeſti-
natus ꝓpter duo participia que includit in ſe vnũ
preteriti. aliud futuri. ad omne tẽpus ꝑtinet. Uñ
põt dici de ſanctis futuris. vñ hec eſt vera. Iſte
homo eſt predeſtinatus. demõſtrato aliquo ſctõ
Ad ſcdm. q̃ nunc nõ eſt: ſed erit. ¶ Ad ſcd; dicimꝰ ꝙ hec ar
gumentatio nõ valet. Quicũq; eſt predeſtinatus
habebit gloriã creatã in futuro: ſed filiꝰ dei eſt ꝑ-
deſtinatus: ergo ⁊c̃. Et ẽ ibi fallacia vniuocatio-
nis theorice. Cu; eñ iſte terminus filius dei ha-
beat quaſi duplicẽ ſuppoſitionẽ. primã ſubſtãtia
lem: ⁊ ſcdam accidentalẽ vt ſupra dictũ eſt. in me
dia ꝓpoſitione tenet pro ſuppoſitione accidenta
li. ponitur eñ cũ ſuppletiõe preteriti. In cõclu-
ſione vero oportet ꝙ tñ teneat ꝓ ſuplletiuo ſub-
ſtãtiali vt patet ex ꝑdictis. Si vera. concluderet
ecliptice ſic. Filius dei eſt predeſtinatꝰ: ergo ha-
bebit gliã; in futuro. vel ſic: ꝙ ipſe habebit gliam
Solutio ſ; doctorem. creatã in futuro. Neceſſaria eẽt argumẽtatio. q̃a
idem ſuppoſitũ ſic intelligitur in cõcluſiõe: quod
prius intelligebatur in aſſũptiõe. ergo meliꝰ dici
mus ꝙ hec argumẽtatio non valet. ſ. filius dei eſt
predeſtinatus. ergo habebit gliam fu. Sed filius
dei eſt predeſtinatus: ergo habebit gliam creatã
in futuro. Si vero cõcluderet ecliptice vel cũ re-
gula: neceſſaria eſſet argumentatio. ⁊ eſt prorſus
Cõtra aliud dictum ar. eadem ratio que prius. ¶ Itẽ dictũ eſt ꝙ hec eſt
falſa. Filius dei eſt predeſtinatus eſſe hõ. Cõtra.
Ex gratia dei eſt ꝙ filius dei eſt homo. q̃m hõ nõ
eſt a natura. ⁊ nõ eſt hoc ex grã niſi ex grã prede-
ſtinatiõis ſiue ex gratia predeſtinata: ergo filius
dei ex gratia predeſtinatiõis eſt homo. ergo filiꝰ
dei ex predeſtinatione eſt homo ergo filius dei ꝑ-

deſtinatus eſt eſſe homo. ¶ Ad hoc dicunt q̃da; Solutio ſ; aliquos.
ꝙ hec eſt duplex. Ex grã filius dei eſt hõ. ſi intel-
ligatur ꝓpoſitio cõiunctim vera eſt ſi diſiunctim
falſa eſt. ¶ Sed contra. Filius dei eſt hõ ergo ex ꝯtra hãc ar.
gratia vel ex natura eſt hõ. non eñ alia cauſa põt
aſſignari: ⁊ intelligatur ꝓpoſitio diuiſa. Sed con
ſtat ꝙ filius dei non ex natura eſt homo: ergo fi-
lius dei ex grã eſt homo. ¶ Ad cõcedimus. quo Solutio ſ; doctorem.
cũq; modo intelligatur ꝓpoſitio ſiue cõiunctim
ſiue diuiſim. ⁊ eſt vera propoſitio illa duabus de
cauſis. Prima eſt. quia filius dei ex grã. i. ex deo Prima cã.
gratia operante eſt homo. Scda cauſa eſt, quia Scda cã.
filius dei ex gratia. i. ex vnione gratuita ẽ homo.
¶ Nec valet hec argumẽtatio filius dei ex ꝑde- Ad rõnem.
ſtinatione ſiue ex gratia predeſtinata eſt hõ ergo
filius dei predeſtinatꝰ ẽ eſſe hõ. q̃m in prima nota
tur ꝙ eſſe hoiem ex gratia cõueniat filio dei: ſ; in
cõcluſione notat ꝙ eſſe hoiem ſit ex grã. ⁊ idẽ eſt
ac ſi diceret filius deus ex gratia eſt homo: ergo
eſſe hoiem eſt a grã. Si tñ diceremꝰ ꝙ hec dictio
predeſtinatus notaret illud q̃d ſequit eſſe ex grã:
⁊ nõ eſſe grãm vera eſſet concluſio. ¶ Itẽ querit q̃o incidẽs.
vtrũ hec ſit vera. filius dei ẽ predeſtinatus vt ſit
filius dei. ¶ Probatio. Iſte homo predeſtinatꝰ Ar ꝙ ſic.
ẽ eſſe filius dei ſed quicq̃d cõuenit iſti hoi conue
nit filio dei: ⁊ ecõuerſo. ergo filius dei predeſtina
tus ẽ eſſe filiꝰ dei. ¶ Cõtra. Hec dictio predeſti- In oppõm arguitur.
natus notat anteceſſionẽ cauſalẽ ergo aliã cauſa
anteceſſit qua filius dei eſt filius dei. ¶ Ad hoc Solutio ſ; aliquos.
dicũt quidã ꝙ hec ẽ duplex. Iſte hõ ꝑdeſtinatus
eſt eſſe filius dei. Si intelligatur cõiũcta vera ẽ
ſi diuiſa: falſa. Uñ dicunt ꝙ nõ valet prima argu
mẽtatio: q; ibi eſt fallacia diuiſionis: q̃a prĩa ſcd;
ꝙ eſt vera intelligit ꝯiunctim ⁊ ipſe ꝓcedit quaſi
intelligeretur diuiſim. ¶ Cõtra. Hec nõ eſt du- ꝯtra hãc ar.
plex. Iſta hõ ẽ mortalis. licet predicatũ cõueni-
at ſcdm vnã naturã: nõ ſcdam aliã. ſed tñ vera eſt:
ergo eadẽ rõne hec nõ erit duplex. Iſte hõ ꝑde-
ſtinatꝰ ẽ eſſe filius dei: ſed vera tñ. ¶ Itẽ cum hec Secundo.
per ſe ſit vera. Iſte hõ ẽ mortalis ꝓpter hominẽ:
ideo hec ẽ vera per accidens. Filius dei ẽ morta-
lis: quia ſuppoſito illo hoie ſupponit filius dei: ꝙ
eadem rõne cũ hec per ſe ſit vera. Iſte homo pre
deſtinatus ẽ eſſe filius dei. hec erit vera per acci
dens. filiꝰ dei predeſtinatꝰ ẽ eſſe filiꝰ dei. ¶ Itẽ Tertio.
hec ẽ vera ꝑ ſe. Iſte homo per grãm habet vt ſit
filius dei: ergo hec ẽ vera per accidens. Filiꝰ dei
per grãm ẽ filius dei. q̃d negatur a ſcris. ¶ So-
lutio. Eſt predicatio ſimplex: ⁊ ẽ predicatio deter Solutio ſ; doctorem.
minata. Ubi ẽ ꝑdicatio ſimplex locũ habet prece Duplex predicatio.
dens doctrina. Ubi aũt ẽ predicatio determina-
ta nõ ſemꝑ habet locũ: vt quãdo notatur in locu-
tione determinatio tẽporalis vel cauſalis. tem-
poralis vt ſi dicatur. Ille ẽ predeſtinatꝰ eſſe filiꝰ
dei. nõ ſequitur ex hac tanq̃ per accidens. Filius
dei predeſtinatus ẽ eſſe filiꝰ dei. ⁊ hoc ideo ꝯtin-
git q; anteceſſio q̃ notat ꝑ hãc prepoſitionẽ pre.
reſpicit illud q̃d ẽ expreſſe ſignificatũ in locutiõe
ſicut apertius pt; in caſuali determinatiõe. Be-
ne eñ ſequit ꝙ ſi aliquid eſt coloratũ eſt ipſu; cor
pus: ſed nõ ſequit. Si aliq̃d coloratũ eſt colore ꝙ
ſit corpus colore coloratũ. eodẽ modo ꝓpt cauſa

Ayuntamiento de Madrid

lem determinationē nõ ſequit. Iſte homo ꝑ gratiam eſt filius dei: ergo filius dei per grām eſt filius dei. Et eſt in talib⁹ argumētatiõib⁹ fallacia ſcdm accidens. Eſt ergo hec falſa. Filius dei per grām eſt filius dei: qꝛ hec determinatio cauſalis per grām nõ inuenit aliqd expꝛeſſũ in locutione reſpectu cui⁹ vere notet cauſalitatē. Siſr hec eſt falſa. Filius dei pꝛedeſtinatus eſt eſſe fili⁹ dei quia hec dictio prepoſita in cõpoſitiõe vult notare anteceſſionē reſpectu alicui⁹ expꝛeſſe ſignificatiui.

Cõtra arg⁹ ambroſium

Sed cõtra. Btũs Ambꝛo. iſta ꝟba apli. Qui predeſtinat⁹ eſt filius dei in ꝟtute: exponit de perſona ſub hoc ſenſu qui filius dei pꝛedeſtinatus eſt eſſe. i. manifeſtari filius dei. Sed hec ē vera Filius dei pꝛedeſtinatus eſt manifeſtari: quia modo aliquid eſt expꝛeſſũ reſpectu cui⁹ vere põt notari anteceſſio: ergo hec eſt vera. Filius dei pꝛedeſtinatus eſt eſſe filius dei. cũ ſm expoſitionem Ambꝛoſij ſit vera.

Opinio doctoris.

Q꞉ ꝺ̃ cõcedim⁹: qꝛ btũs Ambꝛoſius ſubintelligit eſſe. i. manifeſtari. Secũdũ aũt ꝙ ſubintelligitur eſſe ꝓpꝛie falſa ē. Alio etiã modo exponitur illa auctoꝛitas apoſtoli. Exponitur eñi de hũana natura ſic. qui. i. cuius natura pꝛedeſtinata eſt eſſe filius dei. i. vniri filio dei. qꝛ pꝛeſtita eſt natura humana vt exaltaretur ineſtimabiliter in vnione ad filium dei.

Tertium capitulum.

Queſtio vt membris. Et ꝙ ſit ꝑ paulum.

Dicto de pꝛedeſtinatiõe filij dei. Dicendum eſt vtrũ chꝛiſtus fuit decimatus in lũbis abꝛahe: ⁊ vtrũ eius ſacerdotiũ ſit dignius leuitico ſacerdotio. quod ꝓbat aplus in epiſtola ad Hebꝛe. ſic leui decimat⁹ fuit in lũbis abꝛahe. Sicut eñi oẽs peccauerũt ĩ adã. qꝛ oẽs fuerũt in lũbis ade qñ peccauit. ita leui decimat⁹ fuit in lũbis abꝛahe. quãdo decimat⁹ fuit abꝛahã: qñ. ſ. abꝛaham dedit decimas melchiſedech. ſed ſicut dicit apl's. Dignioꝛ eſt qui accipit decimas q̃ꝫ qui dat decimas: ergo melchiſedech fuit dignioꝛ q̃ꝫ leui.

Secundo.

Preterea. Dignioꝛ eſt qui benedicit q̃ꝫ qui benedicit. Sed melchiſedech benedixit abꝛahã: ergo fuit dignioꝛ eo. ergo melchiſedech fuit dignioꝛ tota poſteritate abꝛahe: ergo fuit dignioꝛ leui. ergo ſacerdotiũ melchi. fuit dignius ſacerdotio leui. Sed ſacerdotiũ melchiſedech fuit expꝛeſſa figura ſacerdotij xp̄i: ergo cuꝫ veritas ſit dignioꝛ q̃ꝫ figura: ſacerdotiũ xp̄i fuit dignius ſacerdotio leui. Sacerdotiũ aũt melchiſedech fuit expꝛeſſa figura ſacerdotij chꝛiſti: qꝛ melchiſedech obtulit panē ⁊ vinũ ad ſimilitudinē ſacerdotij xp̄i.

Pꝛobatio minoꝛis.

Et iterũ melchiſedech non legit habuiſſe patrē neq̃ꝫ matrē. ſicut chꝛiſtus ſine matre eſt in deitate: ſine patre in humanitate.

Contra dictũ pauli arg⁹.

Sed ꝓbatur ꝙ pꝛedicta ꝓbatio apoſtoli nõ valet: quia ſi dñs papa erat in lũbis patris ſui quando pater ſuus dedit decimas alicui ſimplici ſacerdoti. nõ ex hoc ſequitur ꝙ papa ſit indignioꝛ illo ſimplici ſacerdote. Eadē ratione nõ ſequitur ꝙ leui ſit indignioꝛ melchiſe. licet leui fuerit in lũbis abꝛahe qñ abꝛahã dedit decimas melchiſedech.

Solutio. Exponitur dictũ pauli

Solutio. Dicimus ꝙ ꝓbatio apli ſimpliciter intellecta nõ valet. tñ eſt neceſſaria cũ hac cõſtantia ꝙ abꝛaham dignioꝛ ſit omni poſteritate ſua. pꝛimã ergo pꝛopoſitionē hãc ſcꝫ abꝛahã fuit indignioꝛ melchiſedech pꝛobat apl's. Et per hoc ꝙ abꝛahã dedit ei decimas. ⁊ per hoc ꝙ bñdictus eſt ab eo.

Sacerdotium melchiſedech fuit dignius ſacerdotio leui.

Hanc aũt ꝓpoſitionē. leui fuit indignioꝛ q̃ꝫ abꝛaham ſubintelligit apoſtolus ⁊ ſupponit tanq̃ꝫ pꝛo conſtanti ſillogiſans ex talibus qualia dedit ei reſpondens: qꝛ cõmunis erat opinio oĩm iudeoꝛum ꝙ abꝛahã erat dignioꝛ inter oẽs iudeos qui tunc erant vel vnq̃ꝫ fuerũt. Unde in euãgelio iactãt ſe dicentes. Nos filij abꝛahe ſumus ⁊ nemini ſeruiuimus vnq̃ꝫ. Ex illis aũt duabus ꝓpoſitiõib⁹ ſequitur ꝙ leui ſit indignioꝛ melchiſedech. ⁊ ꝙ ſacerdotiũ melchiſedech ſit dignius ſacerdotio leui. ⁊ ita ſacerdotiũ chꝛiſti. ⁊c. ſicut ſi pater pape eſſet indignioꝛ aliquo ſimplici ſacerdote et papa eſſet indignioꝛ patre ſuo: ex illis duobus ſequeretur ꝙ papa eſſet indignioꝛ illo ſimplici ſacerdote.

Exemplum a ſimili.

Chꝛiſt⁹ non fuit decimatus in lũbis abꝛahe.

Item aplus dicit ꝙ leui decimatus fuit in lũbis abꝛahe. ⁊ q̃uis decimat⁹ fuerit in lũbis abꝛahe: chꝛiſtus tñ nõ fuit decimat⁹ in lũbis ei⁹.

Cõtra aliud dictũ pauli arguitur.

Sed contra. Q꞉ oẽs fuimus in lũbis ade quando peccauit: ideo peccauim⁹ oẽs in lũbis ade. ergo eodem modo oẽs leuite fuerũt in lũbis abꝛahe quãdo decimat⁹ eſt. Ideo oẽs leuite fuerũt decimati in lũbis abꝛahe. ergo eadē rõne chꝛiſtus fuit decimat⁹ in lũbis abꝛahe cũ tunc eſſet in lumbis ei⁹.

Solutio ſꝫ auguſtinuꝫ

Solutio. Ad hoc notandũ quod Auguſtinus dicit ꝙ maſſa humani generis ⁊ vulnus habuit et medicinã vulneris. Uulnus habuit: qꝛ tota coꝛrupta fuit per pctm̃ pꝛimi parẽtis. medicinã vulneris per ipſam carnē chꝛiſti quã habuit in ſe materialiter. Dicit g'oſa. ꝙ illud decimabatur quod curabat: nõ vnde curabat: qꝛ caro chꝛiſti eſt medicina qua curatur nõ que curatur.

Decimari ē eſt curari.

Ad rõnem. Leui dupl'r fuit in abꝛaham xp̄us ꝟo vno modõ.

Ad illam ergo obiectionē dicendũ eſt ꝙ leui duob⁹ modis fuit in abꝛahã: ſcꝫ materialiter ⁊ foꝛmaliter. Materialiter: qꝛ deſcẽdit ab eo a quo deriuata eſt materia coꝛpoꝛis ſui. foꝛmaliter: quia per actũ cõcupiſcentie ab ipſo deſcendit: ⁊ ideo pctm̃ oꝛiginale cõtraxit pꝛopter qꝺ indigebat curatiõe a pctõ oꝛiginali que curatio fiebat per circũciſionē. per decimationē. per hoſtias ⁊ hmõi. Chꝛiſtus vero nõ fuit in lũbis abꝛahe niſi pꝛimo modo. Non eñi deſcendit ab eo per actũ cõcupiſcẽtie: ſed opatione ſolius ſpũs ſancti: per quē ſine omni pctõ fuit ⁊ ideo curatio in eo locũ nõ habuit: ⁊ ideo nõ fuit decimatus quia nõ fuit curatus.

Q꞉uõ xp̄us fuit in lumbis abꝛahe.

Contra dicta arguitur.

Sed obicit. Chꝛiſtus fuit circũciſus ⁊ in tẽplo oblatus. quare ſimiliter nõ dicit decimatus fuiſſe. licet nõ indigeret decimatiõe. ſicut nec circũſione.

Solutio.

Solutio. Apoſtol⁹ dicit ꝙ xp̄s non fuit decimat⁹ in lũbis abꝛahe pꝛopter hoc tantũ: qꝛ abꝛahã non dedit decimas ꝓ eo effectiue. qm̃ nihil valeret xp̄o qui nichil penit⁹ habuit de pctõ. Circũciſus aũt fuit. nõ pꝛo ſe: ſed pꝛo alijs. Hec ergo pꝛopoſitio. leui decimatus fuit in lũbis abꝛahe: qꝛ erat in eo quãdo decimabatur. falſa eſt. ſi hoc quod dicitur eſſe in eo intelligatur gñaliter.

Cõtra pꝛi⁹ dicta arg⁹.

Sꝫ cõtra. Pꝛobat ꝙ xp̄us duob⁹ modis fuit in lũbis abꝛahe. qꝛ btã ꝟgo que fuit ei⁹ caro fuit duob⁹ modis in lũ=

Ayuntamiento de Madrid

bis abrahe. Per actũ em̃ cõcupiſcẽtie nõ de ſpũ
ſctõ cõcepta fuit. ⁊ ideo ↄtraxit pctm̃ originale. ⁊
ideo mauricius ep̃s pariſieñ. ꝓhibuit ne feſtũ cõ
ceptiõis ei⁹ celebraret̃ in eccl̃ia pariſieñ. Si ḡ to
ta caro bt̃e ṽginis duob⁹ modis fuit i lũbis abra
Secundo. he: ḡ ⁊ caro xp̃i duob⁹ modis fuit in lũbis abrahe
¶ Itẽ tota caro bt̃e ṽginis fuit in lũbis abrahe
decimata: ḡ quel ei⁹ pars fuit decimata. q̀a non
poſſet dici quare potius vna q̃ alia. Sed caro xp̃i
fuit ei⁹ pars: ergo caro xp̃i fuit decimata in lũbis
Tertio. abrahe. ergo xp̃s fuit decimat⁹ in lũbis abrahe.
¶ Itez tota maſſa humani gñis fuit corrupta in
adã. Sed caro xp̃i fuit de maſſa hũani gñis: ergo
caro xp̃i fuit i adã corrupta. ergo caro xp̃i fuit cu
rabilis: ergo decimabilis: ergo xp̃s ſimiliter fuit
decimabilis: ergo xp̃s fuit decimatus cũ aliis de
Quarto. cimatis in lũbis abrahe. ¶ Itẽ cũ dico caro leui
fuit in lum. abra. vel leui fuit in lũb. abra. Utraq̃
iſtarꝫ ꝓpoſitionũ ꝓprie loquẽdo ſimpliciter falſa
eſt: qꝛ caro xp̃i ſcd̃m eſſentiã ſuã nõ fuit ibi: ſꝫ tm̃
ſcd̃m materiã. Ideo ergo dꝛ ea caro leui fuiſſe in
lũbis abra. qꝛ materia ei⁹ fuit ibi. Sꝫ materia ei⁹
fuit ibi duobus modis: ⁊ ideo decimata. ergo ca-
ro xp̃i fuit ibi duob⁹ modis: et decimata ſub eodẽ
tropo loq̃ndi. ſ. tantũ ꝓpter materiã: ſicut ⁊ caro
Solutio. leui dicitur ibi fuiſſe decimata. ¶ Solutio. Dici
mus q̃ hec ꝓpoſitio caro xp̃i fuit decimata in lũ-
bis abrahe. vera eſt per accidẽs ſub illo tropo lo
quendi quod aliquid attribuit̃ materiato ꝓ mate
ria ſua. Sed per ſe loq̃ndo falſa eſt. Nõ enim caro
chriſti fuit decimata in lũ. abra. inq̃tũ caro xp̃i:
nec etiã materia carnis xp̃i inq̃tum materia car-
Hec ratio nis: qꝛ nunq̃ indigebat curatione. Scd̃m hoc nõ
non valet. valet hec argumentatio. Om̃is caro deſcendẽs ab
abraham fuit decimata in lũ. abra. Sed caro xp̃i
fuit deſcẽdens ab abrahã: ergo caro xp̃i fuit deci
mata in lũbis abra. ſicut hec argumẽtatio nõ va-
let. Om̃is triangulus habet tres angulos equales
A ſimili. duobus rectꝪ: ſed iſocheles eſt talis. ergo iſoch.
habet tres angulos equales duobus rectis. licꝫ
Patet ſolu- cõcluſio ſit vera per accidens. loquẽdo. ꝓ ea que
tio ad duo. dicta ſũt pꝫ ſolutio ad duo prima obiecta. ¶ Ad
Ad tertiũ. tertiũ obiectũ dicim⁹ q̃ duplex eſt corruptio. cor
Duplex cor ruptio vitii ⁊ corruptio paſſibilitatis. Corruptio
ruptio vitii vitii eſt feditas carnis ex qua eſt pctm̃ in aĩa pue
ſcꝫ ⁊ paſſibi ri nõ baptiſati. Talis aũt corruptio nunq̃ fuit in
litatis. carne xp̃i. qꝛ caro xp̃i anteq̃ eſſet caro xp̃i mũda-
ta fuit ab om̃i inquinamẽto ſiue feditate pcti per
opationẽ ſpũſſcti. Corruptionẽ aũt paſſibilitatꝪ
habuit caro xp̃i. paſſa em̃ fuit caro chriſti a frigo
ribus ⁊ caumatibus. Pro tali aũt corruptiõe tol
lenda nõ fit decimatio vel circũciſio vel hmõi cu
ratio ſiue expiatio q̃ fieri ſolet ꝓ pctis. vnde pꝫ
q̃ hec argumẽtatio nõ valet. Caro xp̃i fuit cura-
bilis: ergo fuit decimabilis. ⁊ eſt ibi fallacia ſcd̃ꝫ
Falſa ↄñtis ↄñs a ſuperiori ad inferius affirmando. qm̃ caro
chriſti fuit curabilis a corruptiõe paſſibilitatꝪ. ſꝫ
non fuit curabilis a corruptione vitii: ergo ꝓpt̃
vtrãq̃ corruptionẽ dꝛ caro hũana curabilis. Sꝫ
Iterum ar̃. decimabilis nõ dꝛ niſi ꝓpter primã corruptionẽ
ſcꝫ propter corruptionẽ vitii. ¶ Itẽ Aug. dicit
Decimabatur quod curabat̃: ſed nullus fuit cura
tus in abra. qm̃ ipe abra. ⁊ tota poſteritas ei⁹ vſq̃
ad xp̃m deſcẽdebant ad inferos. Inde ſic. Deci-
mabatur qd̃ curabatur: ſed nullus curabatur in
abrahe. ergo null⁹ decimabat̃ in abrahã. ¶ So- Solutio.
lutio. auctoritas auguſtini ſic eſt intelligenda.
Decimabatur. id eſt ad reddẽdum decimam obli
gabatur quod curabatur. i. quicũq̃ indigebat cu
rationem / ſoluendo igitur decimam ſignificauit
abrahã q̃ quicunq̃ indigeret curatione obligat⁹
eſſet ad reddendũ decimam. Criſtus autem non
indigebat curatione tali qua purgaretur a pecca
to: et ideo non fuit obligatus ad reddendũ deci-
mã: quia ipſe natus eſt ſolus inter mortuos liber
Omnes autem filii abrahe obligati ſunt ab abra
ham ad reddendum decimam niſi eſſet ſpeciali le
ge ſolutus. ſicut aarõ ⁊ ſucceſſores eius quibus
dñs p̃cepit dari decimas nõ ſoluere. ſicut modo
eccl̃ia nõ dat decimã. ¶ Sed hoc videt̃ eſſe fſm̃. Ↄtra illd̃ ar̃
Pater em̃ nõ põt obligare filiũ ſuũ ad aliquã reli
gionẽ q̃tumcũq̃ ſit ſancta religio: ergo nec abra
ham poterat obligare poſteros ſuos ad ſoluẽdũ
decimas. ¶ Solutio. Illi qui ſuſtinẽt primã opi Solutio.
nionẽ dicũt q̃ abrahã obligauit poſteros ſuos ad Quomodo
ſoluendũ decimas, nõ ſimpliciter: ſed ſub condi- abrahã obli
tione: ſ. ſi vellẽt habere eternã hereditatẽ. Abra gauit ſuam
he em̃ dicit dñs. dabo tibi terrã lacte ⁊ melle ma poſteritatẽ
nentẽ. i. patriã celeſtẽ. ⁊ ſemini tuo. i. imitatorib⁹
tuis qui te imitabũtur in ſoluẽdo decimas ⁊ aliis
in quibus placuiſti mihi. Alii dicũt q̃ hec aucto alia ſolutio
ritas decimabat̃ quod curabatur. intelligenda ẽ
in ſua ꝓpria ſignificatione ⁊ hec eſt falſa. Nullus
fuit curatus in abraham: imo multi fuerũt curati
in abrã. Sed nullus fuit plene curat⁹ niſi in xp̃o.
qm̃ patriarche ⁊ ꝓphete pro ſe et pro ſuis ſolue-
bant decimas. ⁊ q̃tũ magis ſoluebãt tantũ ma-
gis debilitabatur pctm̃ originale et accedebant
ad plenã curationẽ que fuit facta per xp̃ꝫ. ſicut di
cũt q̃ exorciſmo debilitatur virt⁹ diaboli. in pue-
ro etiã ante baptiſmũ debilitatur etiam pctm̃ ori
ginale. Et ſi decederet ante baptiſmum minores
pateret̃ tenebras ſiue minorẽ carentiam viſionis
dei. Per ſolum aũt baptiſma curatur ex toto pec
catum originale ⁊ fugatur.

¶ Quartũ capitulũ de dignitate chriſti inq̃tũ
eſt caput eccl̃ie. Et continet octo queſtiones.

Dicto de illa dignitate p̃deſtinatiõis fi-
lii dei propter quã nõ fuit decimatus in Querit de
lũbis abrahe. Dicendũ eſt de dignitate octo.
ſcd̃m quã ipe eſt caput eccl̃ie. Et primo
querit̃ quare eccl̃ia dꝛ incepiſſe a mẽbro illo qd̃
eſt abel. Secũdo quõ ⁊ ſcd̃m quã naturã xp̃us ſit
caput eccleſie. Tertio quõ xp̃us fuit caput abel.
Quarto quare potius dꝛ xp̃s caput eccl̃ie q̃ cor.
Quinto q̃ mẽbra habuit xp̃s in ſui cõſtitutiõe et
que nõ. Sexto vtrũ xp̃s ſit mẽbrũ eccl̃ie. Septi-
mo quõ xp̃s dꝛ habere delicias i hoib⁹. Octauo
et vltimo de vnitate corporis capitis.

¶ Prima queſtio.

Primo ergo querit̃. cũ adã vir ſctũs fue Ar̃ a ſimili
rit poſt penitentiã quã elegit de pecca- inquiſitiue.
to ſuo quare eccleſia nõ dꝛ incepiſſe ab
adã ſicut ab abel. ¶ Itẽ eccl̃ia incepit Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

ab abel. ⁊ eccleſia erat quādo abel erat: ergo cō-
Solutio. gregatio fideliū tūc erat. qđ falſū eſt. cū ſolū tūc
Prima rō. abel eſſet de eccleſia. ¶ Solutio. Ideo dicitur ꝙ
nō incepit ab adā. quia adā incidit in pctm̄ mor-
tale poſt ſanctitatē quā prius habebat ⁊ ita ſi ec-
cleſia diceret̄ incepiſſe ab adā eccłia deſijſſet eē.
⁊ hoc eſſet incōueniens ꝙ eccleſia deſijſſet poti⁹
Secunda. q̄ȝ incepiſſet. ¶ Alia rō ē. qꝛ abel fuit ille qui pri-
mus geſſit expreſſe typū eccłie ꝑpter virginitatē
⁊ innocentiā ſuā q̄ ſignificat ꝟginitatē ſpūalē et
innocentiā eccłie. ¶ Nec valet hec argumenta-
Exemplum tio. Eccleſia incepit ab abel: ergo eccleſia fuit qñ
abel fuit. Preterea. hec dom⁹ incipit hic: ergo hec
domus eſt hic tamen cōcluſio videt̄ eſſe vera. qm̄
dꝛ ꝙ adā et eua fuerūt iuſti qñ abel erat. ⁊ ita tūc
eccleſia erat. i. congratio fidelium.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Secundo querit̄ ſcđꝫ quā naturā xp̄us
dꝛ eſſe caput eccłie. Notādū ꝙ hoc no
Caput capi men caput multipliciter accipit̄. ſicut
tur mlt̄ipl̄r. habet̄ in apl̄o vbi dicit. Caput mulie-
ris vir. caput viri xp̄s. caput xp̄i deus
Uir aūt dꝛ caput mulieris ⁊ debet eā regere ſicut
caput regit totū corpus. Deus aūt eſt caput xp̄i
ſcđm ꝙ xp̄s per gñationē capit a deo patre q̄cq̄d
habet. Xp̄s vero eſt caput viri. i. oim̄ ſctōꝝ ſcđm
vtrāq̄ȝ naturā. Dicitur eñ xp̄s ſcđm ꝙ deus ca-
put ſctōꝝ: qꝛ eos viuificat ⁊ ſenſificat ſctō ſpū. ali
tur ⁊ vtitur eis ad libitū ſuū ſicut mēbris ſuis. et
Trinitas ē ſcđm hoc tota trinitas eſt vnū caput eccłie. ⁊ hꝫ
vnū caput. mēbra ip̄os ſctos. ſicut patet per illā auctoritatē
Malachie. Malach. Si configit homo deū ſuū. qꝛ vos cōfi-
gitis me dicit dñs. et ita dꝛ deus pati in mēbris
Xp̄s dꝛ ca- ſuis. Scđm aūt ꝙ xp̄us eſt homo dꝛ caput eccłie
put eccleſie metaphorice. qm̄ caput viuificat corpus totū et
ſenſificat. ita a chriſto tanq̄ȝ a capite procedunt
ſenſus ⁊ motus ſpūales in eccleſia tanq̄ȝ in corp⁹
quod de plenitudine eius nos oēs accepimus: et
ꝑpter conformitatem nature quam debet habe-
re caput ad totū corpus. Scđꝫ hanc ſignificatio
nem xp̄s nō eſt caput angeloꝝ: qꝛ cū eis nō ē cō-
formis nature: ſed tm̄ cū eccleſia. ſed inq̄ȝtū deus
ꝯtra dctāar̄ eſt caput coꝝ ſicut ⁊ hominū. Sed videt̄ ꝙ nō ſit
caput eccleſie ſm̄ ꝙ homo qꝛ homo ſcđꝫ ꝙ hō nō
viuificat vel ſenſificat ſpūaliter eccłiam. Hoc eñ
ſolius dei eſt: ergo ſm̄ ꝙ hō nō eſt caput eccleſie.
Secundo. ¶ Itē caput naturale dꝛ caput a virtute influen-
te ſenſū ⁊ motū alijs mēbris: ergo cū xp̄us dicat̄
caput metaphorice ſcđm ꝙ hō dꝛ caput a virtute
influente ſenſū ⁊ motū ſpūalē. ſed talis virtus in-
Tertio. fluendi nō eſt niſi deitas. ergo xp̄s nō ſcđm ꝙ hō
ſed ſcđm ꝙ deus eſt caput eccłie. ¶ Itē ſi fil⁹ dei
ſm̄ ꝙ hō eſt caput eccleſie: ſed nō fuit homo ante
incarnationē: ergo nō fuit caput ante incarnatio
nem. Sed eccleſia tūc erat: ergo eccłia tūc erat
Solutio. ſine capite. ǧ acephala erat tūc eccleſia. ¶ So-
Ad primū. lutio. Ad primo obiectū dicim⁹ ꝙ a xp̄o hoīe ſm̄
A xpo ſꝫ ꝙ ꝙ hō fluxerūt ſenſus gr̄e in eccłiaꝫ tribus modis
hō gr̄a tri- per modū meriti: qꝛ meruit nobis oīa cariſmata.
pl̄r fluit. per modū doctrine: qꝛ xp̄s ꝑprie ore docuit nos:
⁊ adhuc per ſuos p̄dicatores nos docet ⁊ ꝑ modū
fidei. qm̄ per fidē qua credimus in ip̄ꝫ volumus ei

aſſimilari ⁊ aſſimilamur. Nō aūt a xp̄o hoīe ſcđm
ꝙ homo defluxerūt cariſmata per modū auctori-
tatis: ſed a ſola deitate. Et eſt in xp̄o duplex vir- Duplex ꝟt⁹
tus influendi cariſmata. vna increata. ſ. deitas a influendi.
qua fluunt per modū auctoritatꝫ cariſmata. Alia
creata. ſ. plenitudo gr̄aꝝ q̄ eſt in xp̄o a quo fluūt
cariſmata per modū fidei: qꝛ per fidē volum⁹ aſſi
milari ei qui eſt expreſſiſſime ſimilis deo propter
plenitudinē gr̄aꝝ. ¶ Ex hoc patet ſolutio ad oīa Ad oīa pre-
obiecta preterq̄ȝ ad vltimū. Ad qđ dicim⁹ ꝙ eccle ter vltimū.
ſia nūq̄ȝ fuit acephala. ſicut patebit poſtea. Ad vltimū.

¶ Tertia queſtio vtrū xp̄s fuit caput abel.

Sic obicitur. Abel fuit mēbrū xp̄i ergo aut An primo
quādo xp̄s fuit homo aut qñ xp̄s nō fuit hō ꝙ non.
ſi primo modo. Cōtra. Tūc abel non erat qñ fili⁹
dei factus eſt hō: ergo tunc nō erat eius membrū
Si ſcđo modo ſcꝫ qñ xp̄s nō erat hō vt i tp̄e abel.
¶ Cōtra. Tūc xp̄s nō erat hō: ergo tūc xp̄s non
erat abel caput ſcđm ꝙ hō ergo tūc nō erat abel
membrū xp̄i ¶ Itē iſte terminus caput aut ſigni
Secundo. ficat creatū q̄d aut pure increatū Si creatū: ergo
hec ꝑpoſitio filius dei eſt caput abel fuit falſa in
tp̄e abel. qm̄ nullū creatū inerat filio dei. Si pu-
re increatū: ergo hec ē vera. Xp̄s fuit caput abel
ab eterno: ergo ab eterno fuit abel membrū xp̄i.
Probat̄. Chriſtus dꝛ caput eccłie ꝑpter cōformi
tatē nature ſed filius dei nō fuit cōformis in na-
tura eccleſie ante incarnationē: ǧ xp̄s nō fuit ca-
put eccłie ante incarnationē. ergo nō fuit caput
abel qñ fuit abel. nec poſtea qñ abel nō fuit. ergo Euaſio.
xp̄s nūq̄ȝ fuit caput abel Nec pōt dici ꝙ abel fuit
membrū xp̄i anteq̄ȝ xp̄s fuit caput abel qꝛ mēbra
ſm̄ hoc ⁊ caput dicūtur relatiue. ¶ In oppm̄ ſi-
cut dicit Aug. Eadē fuit fides incarnatiōis futu In oppm̄.
re que eſt modo preterite: ergo eadē virtus de in
carnatiōe futura que modo eſt de preterita. Sed
fides de incarnatiōe preterita fecit hoīem mēbrū
xp̄i: ergo fides de incarnatiōe futura fecit hoīem
membrū xp̄i: ergo abel per fidē ſuā erat membruꝫ
xp̄i qñ erat. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ per hoc nomē
caput ſupponitur filius dei in humanitate non in Solutio.
hūanitate ſimpl̄r: ſed in hūanitate creata. Unde
cōcedim⁹ ꝙ xp̄s fuit caput abel qñ abel erat ⁊ ſꝫ
humanitatē nō que tunc erat ſimpl̄r: ſed q̄ erat in
fide abel. Fides eñ ſupra tp̄s eſt. vñ humanitaꝫ Fides eſt ſu
que ſignificatur in fide nō ſignificat̄ in aliquo tē- pra temp⁹.
pore determinato. vnde nō valet hec argumētatio
Filius dei ſcđm hūanitatē fuit caput abel in tp̄e
abel: ergo tūc fuit hō. Et eſt ibi fallacia ſm̄ q̄d et Ad primū.
ſimpliciter. ſicut hic. Chimera eſt opinabilis. er-
go chimera eſt. Et hoc pꝫ ꝙ eccłia nunq̄ȝ fuit ace Exemplum
phala. ⁊ ſic pꝫ ſolutio ad primo obiectū. Patet Eccłia nū-
eñ ꝙ fili⁹ dei tūc erat hō qñ ip̄e erat caput abel: q̄ȝ fuit ace
⁊ abel membrū ipi⁹. tñ ſꝫ humanitatē erat caput phala.
ipius tūc. ¶ Et ex hoc pꝫ ſolutio ad ſequētia ob Ad alia.
iecta qꝛ pꝫ ꝙ nō valet hec argumētatio. Hoc no-
men caput ſignificat creatū q̄d: ergo hec ꝑpoſi-
tio. Filius dei eſt caput abel fuit falſa ante incar
nationē. qꝛ nullū creatū inerat filio dei: q̄a illud
creatū nō ſignificabat̄ ſimpl̄r ſed vt in fide. Silr̄
ꝯformitas nature ſignificatur in xp̄o nō ſimpl̄r:
ſed vt in fide. Ex hac ergo Fili⁹ dei ē caput abel.

Ayuntamiento de Madrid

exigitur ꝙ aliquid creatū inſit p̄ſitialiter abel ſed
Exemplum a ſimili. nō exigitur ꝙ aliqd creatū inſit p̄ſ̄tialit̄ filio dei
ſicut in hac Ceſar laudatur ab illo. nō exigitur ꝙ
aliquid inſit ceſari p̄ſ̄tialiter. Hoc aūt ideo con=
tingit: qꝛ fides ſupꝛa tēpꝰ eſt. ⁊ de p̄teritis p̄ſ̄tibꝰ
⁊ futuris. Unde p fidē credidit abel xp̄m foꝛe ple=
num cariſmatibus. ⁊ foꝛe ſimilimū deo ⁊ voluit ei
aſſimilari ⁊ aſſimilatus eſt ⁊ ita per fidē in ip̄m flu
xit aliquid de plenitudine xp̄i ſicut in nos p fidē.
⁊ etiā per meritū chꝛiſti fluxerūt in nos. Adhuc
quia minoꝛ ablutio exigitur in nobis q̄ʒ ſi eſſemus
ſine fide chꝛiſti. pꝛoꝛſus ⁊ per doctrinā: qꝛ ea que
docuit oꝛe ꝓpꝛio modo illumināt totū mūdum.

Quarta q̄o Arḡ ꝙ potiꝰ dʒ dici coꝛ.

¶ Quare potiꝰ dꝛ xp̄us caput eccleſie q̄ʒ coꝛ.
Sic obicitur. Chꝛiſtus metaphoꝛice dꝛ
caput. quoniā ſicut a capite fluūt motꝰ
⁊ ſenſus ad membꝛa. ita a chꝛiſto fluūt
motus ⁊ ſenſus eccleſie. Sed ſenſus mo
tus vitales ſūt pꝛincipaliter in coꝛde. qđ ptʒ: qꝛ
moꝛtificatis illis membꝛis adhuc remanet vita i
coꝛde: ergo ſi per hanc metaphoꝛam dicitur xp̄s
Solutio. caput eccleſie. potius debet dici coꝛ. ¶ Solutio
Triplices ſunt motus hominis. Quidā motus ſūt pure naturales. vt motus epa=
tis humoꝛes ad alia membꝛa deriuantis. Quidā
vero ſunt partim voluntarij partim naturales. vt
motus qui ſunt in coꝛde. Aliquo eñ modo ſubia=
cent rationi. non vt deriuentur ſed vt potius inde
Quare dꝛ capite potius q̄ʒ coꝛ. fiant. Motus aūt pure voluntarij ſunt in capite
motus autem gratiarum qui fluūt pure a chꝛiſto
ſunt pure voluntarij. et inde potius dicitur chꝛi=
ſtus caput q̄ʒ coꝛ eccleſie.

¶ Duplex coꝛpus chꝛiſti.

Notandū ꝙ coꝛpus chꝛiſti duobus mo=
dis intelligitur vno modo dicitur coꝛpꝰ
chꝛiſti naturale quod traxit de virgine.
Quare eccleſia dicit̄ coꝛpus xp̄i. Alio modo dicitur coꝛpus chꝛiſti miſti
cum ⁊ gratuitum q̄ eſt ipſa eccleſia. Et dicitur ec
cleſia coꝛpus chꝛiſti metaphoꝛice: quia ſicut om=
nia membꝛa vnius hominis viuificantur ab vna
anima que habet ſedem in capite: ita omnes fide
les viuificantur ab vna anima. i. a ſpirituſſancto
qui pꝛincipaliter habet ſedem in capite chꝛiſti
⁊ ſicut naturale coꝛpus chꝛiſti conſtat ex puriſſi=
mis membꝛis. ita coꝛpus chꝛiſti miſticum. qđ eſt
eccleſia conſtat ex puriſſimis fidelibus. et ideo
coꝛpus chꝛiſti naturale eſt ſacramentum coꝛpoꝝ
Arḡ ꝙ ſoli electi ſunt mēbꝛa xp̄i. miſtici. Sed de coꝛpoꝛe chꝛiſti naturalis nō ſunt
mēbꝛa niſi gloꝛificanda ergo ſimiliter de coꝛpo=
re chꝛiſti miſticici non ſunt niſi membꝛa gloꝛificā
In oppm̄. da. ergo nullus repꝛobus eſt membꝛū chꝛiſti. Cō
tra. Aliquis repꝛobus habet fidem/ ſpem/ et cari
tatem. ergo eſt membꝛū chꝛiſti: quia viuit de ſpi=
Solutio. Ad rōnem. rituſſancto. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ pꝛima argu
mentatio nō valet. quia ſimilitudo naturalis coꝛ
poꝛis chꝛiſti ad coꝛpus miſticum nō reſpicit niſi
pꝛeſens. ſ. quia ſicut coꝛpus chꝛiſti naturale con
ſtat in pꝛeſenti ex membꝛis puriſſimis: ita coꝛpꝰ
chꝛiſti miſticum non reſpicit niſi pꝛeſens ſcilicet
quia ſicut coꝛpus chꝛiſti conſtat ex fidelibus pu=
riſſimis.

¶ Sexta queſtio vtrum chꝛiſtus
ſit membꝛum eccleſie.

Arḡ ꝙ ſic p paulum.

Utrum xp̄s ſit membꝛū eccleſie. Sic obi
citur apl̄us dicit. Uos eſtis membꝛa de
membꝛo: ergo xp̄s eſt membꝛū. Sʒ oīs
homo aut eſt membꝛū xp̄i aut membꝛuʒ
diaboli: ergo xp̄s eſt membꝛū xp̄i aut diaboli Sʒ
ꝯſtat ꝙ nō eſt membꝛū diaboli: ergo eſt membꝛū
Solutio. ſuijpſius. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ hec eſt falſa.
Oīs homo aut eſt membꝛū xp̄i aut diaboli. Ha=
Xp̄s dupl'r capitur. bet eñ inſtantiā in xp̄o. qm̄ xp̄s. nō eſt mēbꝛū xp̄i
ſed eſt membꝛū eccleſie. Tamē hoc nomen xp̄us
duobus modis accipitur: qꝛ xp̄s qñqꝫ dꝛ filiꝰ vir=
ginis. ⁊ ſcđm hoc nō eſt membꝛū xp̄i. qñqꝫ dicit̄
xp̄s integer. ſ. caput cū mēbꝛis. ⁊ ſm̄ hoc xp̄s eſt
membꝛū xp̄i. vt diuerſimode accipiatur xp̄s. Eo=
Eccleſia capit̄ dupl'r. dem modo iſte terminꝰ coꝛpus xp̄i miſticū ſiue ec
cleſia dicit̄ caput cū coꝛpe ⁊ ſm̄ hoc xp̄s ē mem=
bꝛum ⁊ caput eccleſie. ſcđm ꝙ hoc nomen caput
notat impartialitatē. Qñqꝫ autē coꝛpus chꝛiſti
miſticum ſiue eccleſia dꝛ reſiduū a capite. et ſm̄
hoc xp̄s eſt caput eccleſie. et tamen nō eſt mem=
bꝛum eccleſie ſcđm ꝙ hoc nomē caput nō ſignifi=
cat partialitatem: ſed quod ſupꝛadictum eſt.

¶ Utrū delicie ſint deo eſſe cū filijs hoim.

¶ Septima queſtio.

Arḡ ꝙ non.

Sic obicitur. Dicit̄ in puer. 8. ca . De
licie ſunt deo eſſe cū filijs hominū. ſʒ
hoc videt̄ eſſe falſum. qꝛ deus non re=
quieſcit niſi in ſe. ſicut dꝛ in geñ. ibi re
quieuit ab omni ope qđ patrarat. Re
quieſcit eñ deus nō in opibus: ſed ab opibus. in
ſe ſolo, ſi eñ in operibus ſuis haberet delicias: in
ciperet habere delicias quas nō habuit ab eter=
no: ergo beatioꝛ incepiſſet eē q̄ʒ fuiſſet ab eterno.
Pꝛia opīo. ¶ Ad hoc dicunt quidam ꝙ anima ſancti viri eſt
ſimilitudo et quaſi ſpeculum dei: in quo deus vi=
det ſeipſum: et ita delectatur ibi in ſeipſo. vnde
cum delectatur in ſanctis: non delectatur niſi in
ꝯtra hr̄c ar̄. ſeipſo. ¶ Sed contra. Indignioꝛ eſt viſio qua
aliquid in ſpeculo ⁊ per aliud: q̄ʒ illa qua videtur
res facie ad faciē: ⁊ per ſe. ergo ſi deus videt ſe in
ſpeculo: quod eſt in aīa ſācta: imperfecte ⁊ modo
indignioꝛi cognoſcit ſe. in patria autē fides eua=
cuabitur quia eſt impfecta: cum ſit per ſe ſpeculū
ſed impoſſibile eſt ꝙ deus cognoſcat ſe imperfe=
cto modo. ⁊ ita falſa eſt vt videtur pꝛima opinio.
Secundo. ¶ Pꝛeterea: anteq̄ʒ ſctūs eſſet iſte fuit deꝰ in eo
per eſſentiā: ergo deus videbat ſe in hoīe in quo
erat: ergo ⁊ ibi delectabat̄ in ſe: ſed nō delectaba
tur niſi delicijs eternis: ergo in aīa nō ſctā habʒ
delicias etnas ſicut in aīa ſctā qñ eſt. g ꝙ delicie
ſūt ei eē cū filijs hoīʒ. i. cū ſcīs ¶ Ad hoc dicimꝰ
Opinio doctoꝛis. ꝙ deꝰ hʒ delicias in nobꝭ vt in mēbꝛis ſuis: qꝛ fa=
cit nos delectari in ſe. ſicut dꝛ apl̄us. ꝙ ſp̄ūſſctūs
Quomodo intelligitur oꝛat p nobꝭ gemitibꝰ inenarrabilibꝰ ⁊ dñs in euā.
Nō eñ vos eſtis q̄ loq̄mini: ſed ſp̄ūs p̄ris vr̄i q̄ lo
quit̄ in vobis. Magis eñ ſūt hmōi opa dei q̄ʒ nr̄a
qꝛ pꝛīcipalit̄ ſūt a deo. ⁊ finaliter delicie p q̄s fa=
cit nos delectari magis ſue q̄ʒ nr̄e Et ideo dꝛ hr̄e
delicias in ſctis: nō in pctōꝛibꝰ. qꝛ nō delectant̄ i
deo: ſʒ in rebꝰ trāſitoꝛijs. ſicut dꝛ dñs pati i nobꝭ
q̄ſi in mēbꝛꝭ ſuis Uñ ſaule ſaule q̄d me pſeq̄ris? ⁊ i
apo. Xp̄s agnꝰ imaculatꝰ natꝰ ē ab oꝛigīe mūdi.

¶ De virtute corꝑis ⁊ capitis ⁊ eccłie ⁊ ſponſo.

Octaua q̄o huius capł'i

Queritur de vnitate corꝑis ⁊ capitꝭ. loq̄tur eñ eccłia de capite ⁊ corꝑe. de ſponſo ⁊ ſponſa tanq̄ꝫ de eadē ꝑſona. vñ iſa. dicit. Sicut ſponſo alligauit michi mitram ⁊ ſicut ſponſa ornauit me. ⁊ dicit Aug. ꝙ eſt ſponſus ⁊ ſpōſa: ꝗ ſpōſus ⁊ ſpōſa. ⁊ ita xp̄s eſt ſuū corpus. qđ eſt impoſſibile. ¶ Solutio. Duplex ē forma ſiue ꝑfectio eccłie: ſiłr ⁊ xp̄i. Eſt eñ forma ſiue ꝑfectio naturalis ⁊ eccłie q̄ eſt humanitas: ⁊ q̄ꝫtū ad hāc ꝑfectionē ſpōſus eſt alius q̄ꝫ ſpōſa. ſ. xp̄s q̄ꝫ eccleſia. ⁊ eſt alia ꝑfectio xp̄i ⁊ eccłie. ſ. gratuita ꝑfectio q̄ eſt ſpūſſcti. ⁊ ſcđm illā ꝑfectionē ſponſus eſt ſpōſa: q: eadē eſt ꝑfectio xp̄i ⁊ eccłie. ſcꝫ ſpūſſcti. Per hanc vnitatē dictū eſt. multitudinis credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna: ⁊ ꝙ oēs vnū ſumus in xp̄o ꝓpter illā vnitatē loquit̄ xp̄s: qñq̄ꝫ in ꝑſona ſua qñq̄ꝫ in perſona eccłie. nō mutata ꝑſona que eſt prima regula ticonij.

Solutio.
Duplex eccleſie perfectio.

¶ De eius ſcientia. Capi. v.

Dicto quomō xp̄s ſit caput eccłie dicendum eſt de eius ſcientia q̄ eſt vnū de cariſmatibꝰ q̄ fluūt a xp̄o capite in eccłiaꝫ ¶ Notādū ꝗꝙ duplex ē ſciētia xp̄i. vna creata: alia increata. Increata quā hꝫ ſm ꝙ deꝰ. Creata q̄ꝫ hꝫ ſꝫ ꝙ hō. q̄ ipſe ſcit ⁊ ſciuit ab inſtāti cōceptionis q̇cq̇d ipſe ſcit ab eterno. qm̄ ab inſtāti cōceptionis datus eſt ei ſpūs. nō ad menſuram qđ haberi pōt ex verbis hieremie. Nouum faciet dñs ſup terrā. femina circūdabit virū. i. in vtero virginis erit iſte vir q̄ perfectus eſt. plenus ſcientia ⁊ virtutibus. Hoc etiā habet̄ ab illa auctoritate. Iſa. qua de xp̄o đr. Butirū ⁊ mel comedet. butirū ⁊ mel. i. ſorbilia ⁊ infantilia comedet tāq̄ꝫ verus puer. ita tamē vt ſciat reprobare malum ⁊ elligere bonū. ita tñ vt in ipſa infantia habeat ꝑfectā ſciētiā ⁊ electionē boni ⁊ mali. ¶ Sed ꝯtra đr in luca. Xp̄s ꝓficiebat etate ⁊ ſapiētia apđ deū ⁊ hoies. ergo ꝓficiebat ſapientia. ꝗ ſapientia poterat creſcere in eo. ſi ergo ab inſtanti conceptionis habuit dona ſpūſſcti. nō ad menſurā. ¶ Preterea. ſi ieſus proficiebat ꝓfectione corꝑali. q̄re nō proficiebat ꝓfectione aīe. ¶ Solutio. Dicimus q ieſus nō ꝓficiebat in ſe: ſed in alijs. ſapiētia: q: faciebat eos ꝓficere. doctrina et exemplo apud deū ⁊ hoies. apud deū. i. ad gł'iaꝫ dei. ⁊ apđ hoies. i. ad vtilitatē hoim. Erat eñ ieſus xp̄s animal mūdū findens vngulam. i. faciēs oꝑa ſua ad gł'iam dei ⁊ ad vtilitatē hoim. ¶ Ad ſcđam dicimus ꝙ in profectiōe aīe cōſiſtit beatitudo. ⁊ ideo cum xp̄s ſit ſemꝑ ſūme btūs ab inſtanti cōceptionis ptꝫ ꝙ nō poterat proficere in bonis aīe q̄ꝫtuꝫ ad ſe. Sed ꝑfectio corporalis nō eſt pars beatitudinis: ⁊ ideo nihil impedit q̄n potuerit ꝓficere in illa ¶ Itē xp̄us ſcit omnia ꝓpter vnionem quā habet ad ꝟbū quare nō poteſt oīa ꝓpter eādem rōnem. Licet eñ ſciat oīa q̄ ſcit pater. nō tamen eſt eq̄ ſciens cū p̄re. eodē modo ex eo ꝙ poſſit omnia: nō tamē ſequitur ꝙ eque potens ſit patri. ⁊ ita nō ſequitur ꝙ ſit op̄s. et ita nullū ſequitur inconueniens. Si dicatur xp̄s ſm ꝙ homo pōt oīa. ſi concedatur. ¶ Cōtra. xp̄us ſm ꝙ hō pōt oīa:

Duplex ſcientia xp̄i.
Exponit dictū Iſaie.
In oppm̄ ꝑ lucam.
Secundo.
Solutio.
Ad primū.
Ad ſcđam.
Iterū ar̄ ad principale.
Euaſio.
ꝯtra hāc ar̄

ergo poteſt creare. creet igitur. Inde. xp̄s ſm ꝙ homo creat: ergo xp̄s ſm ꝙ hō eſt creator: ergo xp̄s ſm ꝙ homo eſt deus. ꝓpter hoc dicūt quidā ꝙ xp̄s ſcđm ꝙ homo nō pōt oīa: q: ex hoc ſequeretur ꝙ eſſet op̄s ⁊ deus. Sed probatur ꝙ hoc ſequitur ex illo: q: nō ſequitur xp̄us ſcđm ꝙ homo creat: ergo xp̄s ſm ꝙ homo eſt creator. q: hoc nomen creator determinat ſuā materiā ſiue ſuū ſubiectum: quia idem eſt creator ꝙ deus creans. ſicut idem eſt ꝓpheta ꝙ hō intelligēs futura. ſicut ergo nō ſequit̄: intelligit futura: ergo eſt ꝓpheta qm̄ angelus intelligit futura nō tamē eſt propheta. ita nō ſequitur: chriſtus ſm ꝙ homo creat: ergo eſt creator. ⁊ ita nullū ſequitur incōueniens. ¶ Si dicatur ꝙ xp̄s ſm ꝙ homo poteſt oīa: quare ergo non pōt omnia: ſicut ſcit omnia? Ad hoc dicūt quidam ꝙ hoc verbū ſcit. habet tres cōſtructiones. q: qñq̄ꝫ cōſtruitur cū appellatione dicti vt cū đr. iſte ſcit deum eſſe. qñq̄ꝫ cōſtruitur cū accuſatiuo noīaliter ſignificante. vt cuꝫ đr. iſte ſcit dñm. qñq̄ꝫ cōſtruitur cū infinitiuo: iſte ſcit legere. iſte ſcit creare. ⁊ ſꝫ ꝙ ſic cōſtruitur hoc verbū ſcit. cōcedunt ꝙ q̇cq̇d ſcit xp̄s ſm ꝙ homo pōt. et ecōuerſo. ſicut enim nō pōt creare: ⁊ ita non ſcit creare. q: cum dicit̄: chriſtus ſm homo ſcit creare. actus infinitiui retorquet̄ ad ſubiectū. ¶ Sꝫ hec ſolutio eſt valde ridiculoſa: qm̄ per ſignificationē vocū oſtendit res. nō eñ ad ſciendū ꝙ ſortes currit per plateas: opꝫ recurrere ad ſignificationē huius nominis ſor. vel huius verbi currit. ¶ Preterea querit̄ ab eis quare potius data eſt chriſto ſcientia oīm: ꝙ potentia oīm? ⁊ nō poſſūt adhibere predictam ſolutionē. qm̄ in hac queſtione nō ponitur verbū ſciendi. Quidā dicūt ꝙ anime chriſti nō eſt data potentia oīm: ſicut ſcientia oīꝫ ideo quia nō eſt ita capax potentie ſicut ſcientie. ſed hec ſolutio nō valet: q: magis eſt capax potētie q̄ꝫ ſcientie. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ ſciētia ꝑtinet ad btitudinē etiā ſciētia facturaꝝ. Vñ etiā ī pſal. Delectaſti dñe in factura tua. cū ꝗ ille hō creatꝰ ſit in ſūma btitudine: data eſt ei ſcīa oīm. ſed potētia faciēdi aliā creaturā nō ꝑtinet ad btitudinē: ⁊ ideo nō eſt ei potētia oīm data. ¶ Alia rō ē. ne poneret̄ ſpes in hoīe ſꝫ ꝙ hō: ⁊ ne hoīes facerent de via finē. Hūanitas eñ xp̄i via eſt. nō finis. ſicut ip̄e dicit ī euāge. Ego ſuꝫ via. ⁊c̄. Ut ergo ad locū vñ fluūt flumina reuertant̄. ſ. ad primū fōtē ſummi boni: nō eſt data hūanitati chriſti potētia oīm. ſicut dicit dñs per Iſaiā Gloriā meā alteri nō dabo. Et xp̄s in euāge. Si glorior in me: gł'ia mea nihil eſt. ideo đr. Maledictꝰ qui cōfidit ī homine. ¶ Itē aīa chriſti habet ſcientiā oīꝫ nec tñ eſt eque ſciens patri: qm̄ nō ita limpide ſcit ſicut pater. Cōtra. Sciētia aīe xp̄i eſt limpidiſſima: q: nō eſt mixta alicui cōtrario vel actu vel potētia. ergo ſicut nichil poteſt intelligi albius eo qđ nō habet admixtū de cōtrario: ita nihil poteſt intelligi limpidius q̄ꝫ ſcīa chriſti. qm̄ nichil habet admixtū de cōtrario. actu vel potētia. ꝗ ſciētia dei patris nō intelligit̄ limpidior. ¶ Itē deꝰ p̄r limpidius ſcit q̄ꝫ aīa xp̄i. ſi hec ē vera. ex vi ꝯparationis exigit̄ ꝙ ibi ſit aliqua coītas ⁊ aliq̇s exceſſus

Opinio aliquorum.
ꝯtra hāc ar̄
alia euaſio.
Solutio aliquorum.
ꝯtra hoc ar̄
Secūdo inquiſitiue.
Solutio aliquorum.
Solutio doctoris.
Alia ratio.
Iterū ar̄ ad principale.
ſcđo ad idē

quoniam participantis ad non participans nulla eſt comparatio. ſed non eſt ibi aliqua cōmunitas ſciētie dei patris ad ſcientiā chriſti: ergo nulla eſt cōparatio. ꝗ hec eſt falſa: deus pater limpidius ſcit q̄ aīa chriſti.

Solutio. Ad primuꝫ Scia anie xp̄i nihil hꝫ admixtū de ꝯtrario.

¶ Solutio. Ad primuꝫ dicimus ꝙ ſcientia anime chriſti nihil hꝫ admixtū de ſuo contrario actu vel potentia: quoniā nō p̄t ignorare aliquid ꝓpter vnionē: ſed inq̄ntū eſt de natura ſua potuit aliquid ignorare. de gratia eñ eſt ꝙ nihil poſſit ignorare. quia igitur q̄ntū eſt de natura ſua potuit habere aliquid admixtū de cōtrario: ideo ſciētia anime chriſti minus eſt lipida q̄ ſcia dei patris.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſecundū dicimus ꝙ hec eſt vera. Pater limpidius ſcit aliq̄d q̄ aīa chriſti et eſt ibi cōitas in potentia: q2 ex limpiditate patris pōt ꝓcedere tanta lipiditas quāta eſt in aīa xp̄i: ꝛ potēs eſt cōferre maiorē q̄ntū in ſe eſt ſi aliqua natura ſit ſuſceptibilis. qđ ergo in lipiditate dei patris potentialiter eſt līpiditas ſcientie aīe chriſti ꝛ eo amplior ē ideo ibi cōmunitas ꝛ exceſſus. Et hec ſimiliter eſt vera: p̄r limpidius ſcit q̄ aīa xp̄i.

Siſitudo. Solutio aliquorum.

¶ Eodē modo iudicandū eſt de talib⁹ ꝓpoſitiōibus: deus eſt melior vel iuſtior petro. Tamen quidā dicūt ꝙ ſcientia p̄ris excedit in limpiditate ſciam anīe xp̄i ſeipſa: et ipſa eſt ſuus exceſſus quo excedit illam: ſicut linea eſt ſeipſa maior pūcto.

ꝯtra hāc aſ

¶ Sed hec ſolutio nulla eſt nec eſt ſimile qm̄ in hac cōparatione: linea eſt maior pūcto. eſt aliquid cōe: ſcꝫ pūctus qui eſt in ipſa linea. ꝛ aliquis exceſſus: ſcꝫ ipſa linea q̄ eſt aliud q̄ pūctus. Sed in alia cōparatiōe: deus ſcit aliq̄d limpidi⁹ q̄ aīa chriſti. nō pōt aſſignari aliq̄d cōe ꝛ exceſſ⁹ niſi ad predictā ſolutionē recurraſ: vt dicaſ ꝙ aliud eſt cōe ibi et aliud exceſſus ſ̄m potentiā fluendi. ¶ Itē in euāgelio habeſ ꝙ ſpūs dat⁹ eſt chriſto nō ad menſurā qđ duobus modis intelligitur primo ſic. nō ad menſurā. i. totaliter: nō particulariter quia quicquid potuit deus dare ei de ſpū dedit ei. qñ eñ aliq̄d datur ad menſurā aliq̄d daſ ꝛ aliq̄d retineſ: ſed xp̄o totū eſt datū q̄cq̄d potuit ei dari de ſ. ſ. Itē ipſe plenitudinē accepit: et nos de plenitudine ei⁹ accepim⁹.

Iterū ꝯtra dictū euangelij arguiſ. Solutio triplex plenitudo.

¶ Sed cōtra xp̄us nō habuit fidem ꝛ ſpem: quoniā fuit cōprehenſor ergo nō habuit oīa dona ſ. ſ. ergo nō habuit plenitudinē donoꝝ. ¶ Solutio. Triplex ē plenitudo. ſcꝫ plenitudo ſufficientie: que eſt in quolꝫ fidei q̄ habet fidē ꝛ oīa dona neceſſaria ad ſalutē. Eſt etiam plenitudo nūeroſitatis ſiue vnitatꝫ q̄ eſt in eccleſia in qua nō de eſt eliquod donū. Eſt etiā plenitudo excellētie q̄ eſt in xp̄o q̄ nō habet dona imperfectiōis. vt fidē ꝛ ſpem. ſed loco fidei habet ꝑfectā cognitionē. loco ſpei ꝑfectā cōprehenſionē.

Ad rōnem.

¶ Et ideo patet ꝙ non valet hec argumentatio: chriſtus nō habet oīa dona: ergo nō habet plenitudinē donoꝝ q2 ex habere oīa dona: ſequiſ habere plenitudinē donorū. qm̄ oppoſita ſunt habere oīa dona: ꝛ habere ple. do. qm̄ qui habet oīa dona: habet fidē ꝛ ſpem. ꝛ ita habet imperfectioneꝫ donoꝝ: ꝛ ita nō plenitudinē.

Alr exponitur illa auctoritas.

¶ Alio mō exponiſ illa auctoritas ſic. Chriſt⁹ habuit ſpm̄ nō ad menſurā. id eſt ſup oēm ꝓportionē reſpectu alioꝝ hominē. qm̄ caritas xp̄i excedit in infinitū caritatē alioꝝ hoim ſctōꝝ. qm̄ gratie chriſti nō ſūt ꝓportionabiles gratijs alioꝝ ſctōꝝ.

ꝯtra hóc aſ

¶ Sed cōtrariū videſ de heliſeo qui petijt ab helia: ſpūs tuus duplex fiat in me. ꝛ factum eſt ei: ergo heliſeus habuit duplicē ſpm̄ helie. ſed per heliſeū ſignificaſ eccl̄ia: per heliā xp̄s ergo eccleſia habuit duplicem ſpm̄ chriſti. ergo chriſtus nō habet maiorem ſpm̄ q̄ eccleſia: vel improportionabilē.

Solutio. Cur eccl̄ia đr habere duplicē ſpꝫ chriſti.

¶ Dicimus ꝙ vltima argumentatio nō valet. Eccl̄ia eñ dicitur habere duplicē ſpm̄ chriſti duab⁹ de cauſis. q2 habet ſpm̄ chriſti ad duo. ſ. ad remiſſionem pctōꝝ: ꝛ ad beatificandū. cū ergo nō habuit niſi ad beatificandū. Scđo modo habet eccleſia duplicem ſpm̄ chriſti. id eſt ad duo. ſcꝫ ad illuminandum intellectum: ꝛ ad inflammandū affectum. ad que duo chriſtus etiam habuit ſpiritū ſanctum.

Nota iſta.

¶ De duplici voluptate chriſti. Capi. 6.

Multiplex volūtas xp̄i

Dicto de duplici ſcientia xp̄i: dicendum eſt de duplici volūtate ei⁹. Fuit enim in xp̄o duplex volūtas. ſcꝫ volūtas creata ꝛ volūtas increata. volūtas creata fuit duplex in eo: ſcꝫ volūtas rōnis ꝛ volūtas ſenſualitatꝫ. Volūtate rōnis ſemꝑ voluit q̄cq̄d vult volūtate increata q̄ eſt cōmunis trib⁹ perſonis. Volūtate ſenſualitatis ꝓpriū aliquod voluit qđ non voluit volūtate rōnis: nec voluntate increata. ſ. nō mori. ¶ Primo dicendū eſt de voluntate ſenſualitatis: vtrū fuerit cōtraria volūtati rōnis ¶ Secūdo vtrū fuerit meritoria in xp̄o. ¶ Tertio vtrum petitio qua petijt. Pater: ſi poſſibile ē tranſeat a me calix iſte: fuerit petitio rationis vel ſenſualitatis.

¶ Prima queſtio. vtrum voluntas ſenſualitatis fuit contraria voluntati rationis.

Circa primū capitulum ſic obiciſ. Dicit beatus Augu. ſuꝑ geñ. Oīa aīalia fuerunt pacata in archa noe. Archa noe ī aīa chriſti: in qua oēs motus pacati fuerūt. q2 in eius aīa nullus fuit motus etiā prim⁹ repugnans rationi. qm̄ in eo caro nō concupiuit aduerſus ſpiritum: nec ſpūs aduerſus carnē.

Ar ꝙ nō ꝑ auguſtinū.

¶ Cōtra. Aug. đt in libro de trini. ꝙ ſ̄m diuerſitatē volitorū diſtinguunſ diuerſe ſpecies volūtatis. qm̄ volitū eſt proprius finis volūtatis. Unde ſic. Si penes diuerſitatē volitorū eſt diuerſitas volūtatum: pari rōne penes cōtrarietatē volitorū erit contrarietas voluntatū. ſed mori et nō mori ſunt contraria: ergo velle mori et velle non mori ſunt contraria. ergo voluntas eſt contraria voluntati ergo voluntas ſenſualitatis in chriſto: fuit contraria voluntati rationis.

In oppm̄.

Secundo.

¶ Item chriſtus tenebatur conformare volūtatem ſuam volūtati diuine: et ſcienter voluit contrarij volūtati diuine. ſ. velle mori: ergo peccauit.

Tertio.

¶ Item chriſtus tenebatur ad hoc ſcꝫ velle mori. q2 hoc preceperat ei deus. ꝛ voluit cōtrariū huic precepto. ergo mouebatur tunc ad illicitum. ergo ille motus erat illicitus. ergo peccauit.

Quarto.

¶ Itē non mori. eſt pura priuatio: ꝗ nō cadit in ſenſuꝫ vel in imaginationē vel eſtimationē: ꝗ nec in ſenſualitatē. ꝗ velle non mori ē motus ſenſualitatꝫ.

Solutio. Ad primū.

¶ Solutio ad p̄io obiectū dicim⁹ ꝙ penes diuerſitatē vel ꝯtrarietatē

Unde attẽ- volitoꝛũ: attendenda eſt diuerſitas vel cõtrarie-
ditur cõtra tas volũtatũ. nec tñ quolʒ modo nec quarũlibet
rietas volũ volũtatũ ſed eaꝝ tm̃ que ſunt in eodẽ ſuſceptibili
tatum. ſed volũtas rõnis qua xp̃us voluit moꝛi erat in vi
rõnali ſiue in aïa rõnali ẜm ꝙ eſt rõnabilis. volũ
tas autẽ ſenſualitatis erat in vi bꝛutali ſiue in aïa
Voluntas chꝛiſti ẜm partẽ bꝛutalẽ. Volũtas etiã ſenſualita
ſenſualitatꝫ tis nõ ꝓpꝛie dicit volũtas: qm̃ voluntas ꝓpꝛie
nõ ꝓpꝛie dr loquẽdo ẜm ſe libera eſt. volũtas aũt ſenſualitatꝫ
voluntas. nõ eſt libera: ſed in vnã tm̃ partẽ mouẽs. eſt enim
appetitus irrõnabilis. vnde tales due volũtates
Ad idem. nõ ſunt poſite ſub eodẽ genere pꝛoximo. ¶ Pꝛe-
terea volũtate ſenſualitatis vult hõ nõ moꝛi ſiue
fugit moꝛtẽ ẜm ſe: nõ ꝓpter aliud. volũtate vero
rõnis vult hõ moꝛi: nõ ẜm ſe ſed ẜm accidens. nec
pꝛopter ſe: ſed pꝛopter aliud. vt xp̃s qñ voluit mo
ri pꝛopter redẽptionẽ gñis hũani tm̃. ⁊ ideo quia
illarũ voluntatũ ſcđm ſe nõ ſunt cõtraria ſcđm ſe
Ad ſecũdũ. volita pʒ ꝙ nõ ſunt cõtraria. ¶ Ad ſcđm dicimꝰ
ꝙ hec argumentatio nõ valet: xp̃s tenebat cõfoꝛ
mare volũtatẽ ſuã volũtati diuine. ⁊c̃. ergo pec-
cauit ẜm ꝙ pꝛima pꝛopoſitio intelligit indiffinite
ẜm hoc ſillogizat ex indiffinitis. ſi autẽ inteligat
pꝛima pꝛopoſitio vniuerſaliter: falſa ẽ. qm̃ hec eſt
falſa: xp̃s oẽʒ volũtatẽ ſuã tenebat cõfoꝛmare vo
lũtati diuine. ꝓpter volũtatẽ ſenſualitatꝫ qua li-
Ad tertium cet velle homini aliqđ pꝛopꝛiũ. ¶ Ad tertio ob-
iectũ dicimꝰ ꝙ re vera xp̃s tenebat ex p̃cepto ad
hoc ſcʒ velle moꝛi. ⁊ motus quo mouebat ad non
moꝛi erat ad illicitũ rõni: ſed nõ illicitũ ſenſuali-
tati. nõ tamen illicitus ſicut ille qui eſurit mouet
ad comedendũ in die ieiunij ante hoꝛã ſolo motu
ſenſualitatis: ⁊ ille motus eſt ad illicitũ nõ tñ ẽ il
Ad quartũ licitus. qꝛ ẽ ad illicitũ rõni nõ ſenſualitati. ¶ Ad
quarto obiectũ dicimꝰ ꝙ velle non moꝛi eſt velle
fugere moꝛtẽ ſiue hoꝛrere moꝛtẽ. Et ita pʒ, ꝙ velle
nõ moꝛi nõ ſonat in puram pꝛiuationem.

¶ Tertia queſtio vtrum pauere in chꝛiſto fue-
rit meritoꝛium.

Arḡ ꝙ ſic. Sic obicit. De xp̃o dictũ eſt. cepit ieſus
pauere ⁊ tedere anteꝙ̃ p̄duceret ad cru
cem. ergo hoꝛribile illud nondũ incide-
rat in eiꝰ ſenſũ. ergo nec ĩ imaginationẽ
ergo nec in eſtimationẽ. ergo nec ſenſualitas ĩ eo
adhuc fuit mota. ergo pauoꝛ ille ſiue timoꝛ moꝛtꝫ
ſiue voluntas nõ moꝛiendi nõ erat ſenſualitas: ḡ
Secundo. erat ex ratione ſiue ex libero arbitrio. ¶ Itẽ pe-
trus timoꝛẽ moꝛtis minuebat dulcedine caritatꝫ
ſimiliter andreas quãdo ſecurus ⁊ gaudens ibat
ad crucem: ſed in infinitũ maioꝛ erat dulcedo ca-
ritatis ſiue dilectio in chꝛiſto ꝙ̃ in andrea: ergo
chꝛiſtus dilectiõe quã habebat in deũ delectan-
do poterat ex toto delere illũ timoꝛeʒ. ergo talis
motus nõ fuit in chꝛiſto ex ſenſualitate: fuit ergo
in eo ex libera volũtate ſiue ex libero arbitrio. ſʒ
Tertio. oĩs motus qui fuit in eo ex libero arbi. fuit meri-
toꝛius: ergo motꝰ ille fuit meritoꝛiꝰ in eo. ¶ Itẽ
chꝛiſtus voluntatẽ qua volebat non moꝛi retoꝛq̄-
bat ad bonũ finẽ: qꝛ ad noſtrã inſtructionẽ. quaſi
diceret illo motu cuilibet noſtrũ: videte in me li-
cet tibi velle aliqđ ꝓpꝛium: ſed referre motuʒ ad
debitũ finem. hoc autem nõ eſt niſi rationis. ergo
ille motus fuit a rõne: ergo fuit meritoꝛiꝰ. ¶ Itẽ Quarto.
chꝛiſtus oblatus eſt qꝛ voluit. ſimiliter paſſus eſt
qꝛ voluit. ergo eadẽ rõne timuit qꝛ voluit: ergo il
le timoꝛ fuit ex libera volũtate ſiue ex libero arbi
trio. ergo fuit meritoꝛius. ¶ Pꝛeterea. Chꝛiſtus Quinto.
voluit nõ moꝛi: ergo volũtarie vel in volũtarie. ſi
inuoluntarie: ergo nõ volẽdo voluit nõ moꝛi. qđ
eſt impoſſibile. ſi volũtarie: ergo nõ neceſſitate.
ſed a libera volũtate ſiue ex libero arbitrio volu-
it nõ moꝛi. illud igitur velle fuit ex libero arbitrio
voluit nõ moꝛi. ¶ Solutio. Ad pꝛimũ dicimꝰ ꝙ Solutio.
re vera timoꝛ ſiue hoꝛroꝛ moꝛtis ſiue volũtas non
moꝛiendi fuit in chꝛiſto tm̃ ex ſenſualitate. ⁊ licet
in chꝛiſto oĩno nõ cecidiſſet hoꝛribile in ſenſũ eiꝰ
nec imaginationẽ a ſenſu: tñ ſicut voluit fecit ca-
dere illud hoꝛribile ab intellectu in imaginatio-
nem: ab imaginatione aũt in eſtimationẽ: in ſen-
ſualitatẽ neceſſario. Pꝛopꝛie ergo volũtas pꝛima Voluntas
nõ fuit cauſa ſed occaſio illius timoꝛis. qꝛ nõ p̄ ſe rõnalis nõ
ſed per accidens fuit cauſa illius. qm̃ fecit qđdam fuit cauſa ti
quo facto exijt ille timoꝛ. nõ ab illa volũtate: ſed moꝛis ĩ xp̃o
ab eſtimatiõe ſenſuali ſiue imaginaria ſicut ille q̄ ſed ſolum
aperit feneſtrã nõ illuminat domũ niſi occaſiona occaſio.
liter. qꝛ facit aliqđ quo facto domus illuminatur
nõ ab ipſo ſed a ſole. ⁊ ſicut volũtas illius q̄ vult
ieiunare diu ⁊ ieiunat diu: nõ eſt cauſa quare ipſe
appetat comedere. appetit eñ comedere velit no
lit. ſed eſt quedã occaſio qꝛ facit aliquid ſcʒ diu- Exemplum
turnã abſtinẽtiã: quo facto fit ille appetitus. nõ
ab illa pꝛima volũtate: ſed a vi appetitiua ſenſibi
li. ſtomachus eñ ſentiens ſuã inanitatẽ naturali
ter appetit ⁊ neceſſario. Eodẽ modo fuit in timo-
re xp̃i. qꝛ volũtas illius fuit pꝛima occaſio: ſed nõ
cauſa pꝛopꝛie. ¶ Ad ſcđʒ dicimuꝰ ꝙ Petrꝰ ⁊ An Ad ſecũdũ
dreas bene poterãt repꝛimere ſiue diminuere ti-
moꝛem moꝛtis in ſemetipſis a pꝛincipio. qm̃ in eis
erat cogitare de hoꝛribili vel non cogitare. ſed
poſtꝙ̃ cecidit hoꝛribile in eſtimationẽ: nõ poteſt
aliquis ſctũs facere quin timeat. Eodẽ modo xp̃s
poterat vitare timoꝛeʒ moꝛtis ſi placuiſſet ei. ſed
poſtꝙ̃ voluit ꝙ hoꝛribile illud caderet in eſtima-
tionẽ: non potuit vitare illud. ¶ Ad tertiũ dici- Ad tertium
mus ꝙ hec eſt falſa: chꝛiſtus volũtatẽ nõ moꝛien-
di retulit ad inſtructionẽ nr̃am. ſed re vera appꝛo
batione illius voluntatis retulit ad inſtructionẽ
noſtrã. appꝛobauit eñ ratio motum illius vt nos
inſtrueret in hoc. ſ. ꝙ martyꝛes venientes ad pa-
tibulum non deſperarent ſi timerent moꝛtem: cuʒ
ipſe filius dei timuerit moꝛtem. ¶ Ad quartũ di- Ad quartũ
cimus ꝙ hec concluſio chꝛiſtus timuit moꝛtẽ q̄a
voluit. vera eſt. ſi hec dictio quia. notet occaſio-
nem. ſi vero cauſam immediataʒ: falſa eſt. ¶ Ad Ad vltimũ.
vltimum dicimus ꝙ ſi hec duo aduerbia volunta
rie et in volũtarie ſumantur generaliter et pꝛo vo
luntate ſenſualitatis ⁊ pꝛo volũtate rationis cõ
cedimus hanc: chꝛiſtus voluntarie voluit nõ mo
ri. quoniam voluntarie ſenſualitatis voluit non
moꝛi. ſed ſecundum hoc non valet hec argumen-
tatio. voluntarie voluit non moꝛi. ergo ex libera
voluntate voluit non moꝛi. et patet ꝙ ibi eſt fal- Falla ꝯñtis.
lacia ſecundum conſequẽs quaſi a ſuperioꝛi ad in
ferius affirmando. ſi vero illa aduerbia ſuman-

Ayuntamiento de Madrid

tur proprie pro volūtate rōnali ſiue pro libera vo
luntate: tūc hec eſſet vera: chriſtus in volūtarie
voluit non mori ⁊ hec ſimiliter chriſtus nō volen=
do voluit nō mori. i. nō volēdo voluntate rōnis:
voluit non mori voluntate ſenſualitatis.

¶ De petitione chriſti. pater ſi poſſibile eſt.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Q Uerit̄ vtrū petitio illa qua xp̄s petijt.
Pater ſi poſſibile ē trāſeat a me calix
(An ꝙ rōnis) iſte fuerit rōnis vel ſenſualitat;. ¶ Pro
batio ꝙ fuit rōnis. q: dicit ſalomō Ser
mo tuus prio veniat ad limā: ꝗ ad linguā. i. prius
veniat ad limā rōnis ꝗ ad linguā oris ſiue ad pro
bationē. cū ergo xp̄us fuerit ſapientiſſim⁹ imple=
uit illō preceptū. ſed petitio ſua prius venit ad li=
(Secundo.) mam rōnis ꝗ ad ꝓlationē. ¶ Itē ſenſualitas nō
cogitat de celeſtib⁹. ergo nullo modo ſe erigit ad
celeſtia: ergo nō erigit ſe ad deū orādo ſ; illa peti
tio ſiue oratio fuit directa ⁊ erecta ad deū patrē.
ḡ nō fuit ſenſualitatis. et fuit ſenſualitatis vel rō=
(Tertio.) nis: ergo fuit rōnis. ¶ Itē hec petitio ꝓponitur
ſub cōditione. ſenſualitas aūt nō attendit aliquā
cōditionē ſed ſimpliciter rōnis aūt eſt ꝯferre res
ſiue per ꝯditionē ſiue alio modo. ergo illa petitio
(In oppm̄.) nō fuit ſenſualitatis: ſed potius rōnis. ¶ Contra
xp̄s petijt hoc ⁊ diſcrete. qm̄ nihil egit indiſcrete
cū ipſe ſit ſūma ſapientia. ḡ ipſe voluit qđ petijt:
ſc; remotionē calicis. ḡ voluit illud rōne vel ſen=
ſualitate. nō rōne. q̄a ſic voluiſſet cōtraria ſimul
volūtate rōnis. ergo voluit ſenſualitate illud qđ
petijt: ⁊ cōſtat ꝙ illa petitio fuerit a volūtate in=
feriori. ergo illa petitio fuit ex ſenſualitate: ḡ pe=
(Secundo.) titio illa fuit ſenſualitatis. ¶ Itē ipſe petijt hoc
totū: pater ſi poſſibile eſt. ⁊c. ergo hoc totū petijt
vel rōne vel ſenſualitate. nō rōne: q: rōne nō pe=
tebat remotionē paſſionis. ergo petij hoc ſenſua
litate. ergo ſenſualitas attingebat cōditionem. ⁊
(Tertio.) hoc eſt falſū. ¶ Itē ipſe petijt petendū vl̄ nō pe
tendū. ſi nō petendū. ḡ indiſcrete. ergo ſtulte. ſed
hoc eſt falſū. ſi petendū ⁊ diſcrete petijt ⁊ non pe
tijt niſi hoc ⁊ nō eſt exauditus in hoc ergo iniuſte
(Quarto.) actū ē cū eo cū audiēdus eſſet. ¶ Preterea. Ipe
erat ſūmus ſacerdos: ḡ debebat impetrare qđ pe
tebat ⁊ nō impetrauit: ergo iniuſte actū eſt cū eo
(Quinto.) ¶ Preterea. Ipe nō fuit exauditus in hoc videt̄
(Paulus.) ḡ ꝙ apl's mentiat̄ in epiſtola ad Hebre. dicēs de
xp̄o In oib⁹ exauditus ē pro ſua reuerētia Uidet̄
(Pſalmiſta.) etiā mentiri pſal. dicēs de xp̄o. ⁊ volūtate labio=
(Solutio.) rum ei⁹ nō fraudaſti eū. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ il=
la petitio fuit rōnis ⁊ fuit etiā ſenſualitat;: ſ; alit̄
⁊ aliter. rōnis fuit tanꝗ illa ꝓponēs. ſenſualitat;
fuit q: vice ſenſualitat; ꝓpoſita fuit a rōne. Ratio
(Duplex in=) em̄ inclinata a ſenſualitate ad hoc ꝓpoſuit illam
(structio.) tanꝗ aduocat⁹ ſenſualitatis: ⁊ eā ꝓpoſuit ad no=
(Prima.) ſtrā inſtructionē duplicē. Pria eſt q: ꝑ illā īſtrui
mur ꝙ nobis licet velle aliqđ ꝓpriū ex ſenſualita
te: ⁊ ꝙ martyres nō debēt timere ſi horreāt mor=
(Secunda.) tem: cū filius dei exhorruerit mortē. Scđa eſt vt
nos inſtrueret ꝙ nos debem⁹ ſupponere volūta=
tem ſenſualitat; volūtati diuine. Uñ ſubiūgitur.
(Ad primū.) verūtamē non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. ¶ Ad
primo obiectū dicimus ꝙ hec argumentatio non
valet. xp̄s diſcrete petijt hoc ⁊ ex rōne: ḡ voluit
hoc ex rōne. q: non petijt hoc pro ſe ſed pro ſuis.
Ad hoc dicim⁹ ꝙ hec dictio ſi poſſibile eſt. nō eſt
de petitione inq̄ztū ꝓponitur ꝓ ſenſualitate: ſed (Nota ſimili)
eſt addita ab ipſa rōne. rō em̄ ex parte ſua illud ꝓ (tudinem.)
ponit. ſicut aduocatus multa ꝓponit q̄nqꝫ que ne
ſcit ille cui⁹ eſt aduocatus. Hoc autē fecit rō xp̄i (Petitio xp̄i)
ad noſtrā inſtructionē: vt doceret nos ſupponere (a quo eſt.)
volūtatē ſenſualitatis volūtati diuine: ⁊ diſcrete
petere ſub cōditione cōpetēti. Eſt em̄ ſenſus Pa
ter trāſeat a me calix iſte. ⁊ hoc eſt ex ꝑte ſenſuali
tatis. ſi poſſibile. hoc eſt ex parte rōnis. ⁊ eſt ſen=
ſus. ſi poſſibile eſt ꝙ multitudo gētiū ſubintret ad
fidē ſine excecatione iudeorū tranſeat a me calix
iſte. Similiter exponit̄ illa petitio: vt nec pro ſe (Aliter ex=)
nec pro ſua ſenſualitate loquatur xp̄us ſed ꝓ mē= (ponitur.)
bris ſuis ad ſiītudinem ſui. vt ſit ſenſus. tranſeat
a me. i. a meis. calix iſte. id eſt paſſiōes mūdi ſint
tranſitorie diſcipulis meis. vt illi non abſorbean
tur ab eis: ſicut nec ego abſorbeor. ¶ Ad tertiu; (Ad tertium)
dicimus ꝙ hec argumentatio non valet chriſtus
petijt petendū et diſcrete: ergo debuit exaudiri.
qm̄ non petijt illud ex volūtate rōnis. ſed exaudi
tus fuit xp̄s in oibus q̄ petijt rōnis voluntate. ꝓ
pter qđ tantū dicit apl'us In oibus exauditus eſt (Exponitur)
pro ſua reuerentia. qm̄ in oibus q̄ petijt volūtate (paulus et)
rōnis. qđ optime pſalmiſta exponit dicens. in vo (pſalmiſta.)
luntate labiorū eius non fraudaſti eū. id eſt in oi
petitione labioꝝ quā proponit ex volūtate rōnis
q̄ ꝓprie dicitur volūtas. exaudiſti eum.

¶ De merito chriſti. Capitulum. 7.

D Icto de voluntate xp̄i: dicēdū eſt de ei⁹ (De merito)
merito. Q̄ ē em̄ meritū in voluntate cōſi (chriſti.)
ſtit. Notandū ergo ꝙ xp̄s in opibus ſuis
meruit ſibi vitam eternā iam habita; ad
ſimilitudinē angeloꝝ. oibus etiam ſuis operibus
q̄ retulit ad nos meruit nobis vitā eternā haben
dam. ſed vtrū oia opera ſua ad nos retulerit neſci
tur. probabile eſt tamē ꝙ oia retulerit ad nos qm̄
venit in mundū propter nos. vñ Iſa. Puer natus (Iſaias.)
eſt nobis: ⁊ filius datus ē nobis. Humilitate au= (Paſſiōe me)
tem paſſionis meruit nobis tria ſimpliciter. ſc; li (ruit nobis)
berationē a diabolo: liberationē ab inferno: ap= (tria et ſibi)
tionē ianue paradiſi. Sibi etiam humilitate paſ= (tria.)
ſiōis meruit tria. ſc; accelerationē glorioſe reſur
rectionis: quoniam nō expectauit gñalē reſurre=
ctionē que erit in fine mūdi Itē clarificationē no
minis ſui. vñ aplus Chriſtus factus eſt obediens
vſqꝫ ad mortē: propter qđ deus exaltauit illum ⁊
dedit illi nomē qđ eſt ſuꝑ oē nomē. ſ. dedit per
manifeſtationē: q: poſt reſurrectionē manifeſta=
tum eſt mūdo ꝙ hō ille eſſet deus ⁊ dei filius na= (Poteſt q̄ri)
turalis. Tertiū eſt iudiciaria poteſtas q̄ iudica= (vtrū xp̄us)
turus eſt viuos ⁊ mortuos. quā meruit in hūilita (meruit ſibi.)
te paſſionis. vnde in euāg. Ioh. Poteſtatē dedit
ei facere iudiciū: q: filius hoīs eſt. ¶ Cōtra hoc (An ꝙ non.)
qđ dictū eſt obicit̄. Chriſtus ab inſtanti ſue cōce
ptiōis habuit plenitudinē cariſmatū q̄ data ſunt
ei nō ad menſurā. ſ; regula eſt. vbi eſt par caritas
ibi eſt par ꝓmiū. ḡ xp̄s cū ſemꝑ habuit equalē ca
ritatē: ſemꝑ habuit eq̄le premiū. ḡ q̄ztūcūqꝫ me=
ruit vno opere tm̄ meruit alio. ſ; vno oꝑe meruit

Ayuntamiento de Madrid

apertionē ianue:ergo ⁊ alio.nō ergo tantū humi
litate paſſionis meruit nobis apertionem ianue.
Secundo. ¶ Itē omne meritū ē ex caritate: et qᵒlibet opus
chriſti fuit meritoriū:ergo fuit meritoriū ex cari-
tate:ergo opus quo meruit nobis apertionem ia
nue fuit ex charitate meritoriū.ergo ex charitate
meruit nobis apertionē ianue:nō ergo humilita-
Tertio. te paſſionis. ¶ Itē tota vis merendi cōſiſtit pe-
nes caritatē:⁊ in omni opere chriſti fuit eadem ⁊
equalis caritas:ergo in oī opere xp̄i fuit equalis
vis merendi.ſed in vno fuit vis merendi apertio-
Prima opi nem ianue:ergo et in alio. ¶ Ad hoc forte dicit ꝙ au
nio pōt eſſe ctoritas iſta Ubi par.⁊c̄. intelligit tantū de pmio
vite eterne:et nō de alio premio.ſicut eſt premiū
remiſſionis pctōrum:apertionis ianue: et hmōi.
ↄtra hāc af ¶ Sed cōtra hoc obijcitur. qꝛ tota vis merendi
ſiue vitā eternā ſiue quodcūqꝫ aliud: conſiſtit pe
nes caritatē: ergo regula debet intelligi nō tātū
de premio vite eterne:ſed etiam de quocūqꝫ alio.
Opinio do ¶ Solutio. Dicimus ꝙ regula intelligenda ē tm̄
ctoris. de merito vite eterne. Siliter ⁊ qᵒd dicit ꝙ omnia
opa ex equali caritate procedentia ſūt meritoria
vite eterne:intelligendū eſt ſiliter de merito vite
eterne.qm̄ tota vis ⁊ totus effectus merendi vitā
eternā cōſiſtit in caritate.⁊ licet tota vis meren-
di alia cōſiſtat in caritate:nō tamē totus effect⁹.
Sicut tota vis cōburendi ligna conſiſtit in igne:
non tamē totus effectus.qm̄ effectus cōbuſtiōis
Exemplū i partim cōſiſtit ex parte materie.qm̄ ſm ꝙ eſt mi-
naturalib⁹. nus ſicca vel magis ſicca citius vl' cito minus cō
buritur.Eodem modo non in ſola caritate erat ꝙ
xp̄s meretur nobis apertionē ianue cū effectu: ſꝫ
in caritate ⁊ in excellentia operis ſiue magnitudi
ne operis. ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicim⁹ ꝙ hec ē du
Ad ſcd̄m. plex.xp̄s ex caritate meruit nobis apertionē ia-
nue.qm̄ ſi hec dictio ex notet quācūqꝫ cauſā ſiue
propinquā ſiue remotā:vera eſt.ſi aūt notet cau-
ſam propriā ⁊ immediatā falſa eſt.⁊ ſm hoc xp̄us
ſola voluntate paſſionis meruit nobis apertionē
Ad tertiū. ianue. ¶ Ad tertio obiectū patet ſolutio p predi
cta.qm̄ re vera tota vis merendi conſiſtit in cari-
tate:ſed nō totus effect⁹. vñ licet nobis meruerit
apertionē ianue vno opere:nō tamē alio. ¶ Ad
Ad quartū quarto obiectū ſimiliter patet ſolutio.Sed queri
q̄o incidēs. tur cū penes caritatē cōſiſtat tota vis merēdi ſi-
ue vitam eternam ſiue aliud:⁊ penes caritatē cō
ſtat totus effectus merendi vitā eternā:quare pe
nes caritatē nō conſiſtit totus effectus merendi
Solutio. alia.vt remiſſionē pctōꝝ apertionē ianue ⁊ hmōi
¶ Ad hoc dicimus ꝙ caritas eſt ignis ſurſū ten-
dens. ꝑpter illam circūſtātiā que ponitur in diſ-
finitione eius.ſcꝫ ſuper oīa.vnde ſm ſe meritoria
eſt vite eterne.⁊ propter hoc tota vis ⁊ totus ef-
fectus merendi vitā eternā cōſiſtit in caritate.ad
merendū autē illa non inclinat ſe niſi cū inclinat
ad materiā ſcꝫ ad opa.vnde quia non per ſe ſed p
opera meretur caritas alia q̄ cadunt ſub merito:
Sic ſoluū- patet ꝙ non totus effectus merendi illa conſiſtit
tur rōnes. penes caritatē. Per hoc patet ſolutio ad omnia
Contra di- preobiecta. ¶ Cōtra predicta ſic obicitur. Chri
cta arguit. ſtus exiſtens in corpore mortali fruebatur deo et
erat in ſtatu cōprehēſoris:ſed ſancti ⁊ angeli dei

in patria nō merentur qꝛ ſūt in ſtatu cōprehenſio
nis ⁊ fruitionis.ergo cū xp̄s in terra eſſet in eodē
ſta tu nichil merebatur:ergo neqꝫ ſibi neqꝫ nobis me
rebatur. ¶ Solutio.Angeli duplicē habent cō- Solutio.
parationē. vnā ad deū in quē mouent motu dile-
ctionis ⁊ fruitiōis eſt ſm hanc cōparationē ſpe-
cialem nichil merent. Aliam vero cōparationem
habent ad nos quib⁹ ſeruiunt humiliādo ſe ad ſer
uiendū viliſſimis hoibus.⁊ ſm illā cōparationeꝫ
merentur ſibi vitā eternā collatā ſibi a principio
mundi.Eodē modo xp̄s ſm ꝙ mouebatur diligē
do deū ⁊ fruēdo ipſo nihil merebat ſibi nec alijs.
ſed ſm ꝙ humiliauit ſe vel cōpatiendo vel pdicā-
do hoibus merebatur ſibi ⁊ nobis. ¶ Aliter pōt Alr ſoluit.
ſolui predicta queſtio vt dicat ꝙ alia eſt ratio de
angelis vl' ſanctis qui ſūt in patria:⁊ alia de xp̄o.
qm̄ xp̄us cum eſſet in terra erat in corpe mortali ⁊
ꝑpter hunc ſtatū merebat ipē oibus motib⁹ vir-
tutum etiā motu delectationis in deū.ſed non eſt
ita in angelis vel ſanctis qui ſūt in patria. ¶ Itē Iterum af.
chriſt⁹ quolibet ſuo motu meruit nobis vitā eter
quod maius eſt:ergo ⁊ quolibet motu ſuo meruit
nobis apertionē ianue.quod minus eſt. vel qua-
re non. ¶ Preterea.xp̄us quolꝫ ſuo motu meret Ad idem.
nobis vitā eternā: ergo quodlibet motu ſuo me-
ruit nobis illud quod eſt ex neceſſitate annexū vi
te eterne.ſ.apertionē ianue. ¶ Dicimus ꝙ per pre Solutio.
dicta patere pōt ſolutio.qm̄ xp̄us licet meruerit
nobis vitam eternam quolibet ſuo opere ex natu
ra ſolius caritatis.ſcꝫ inq̄tū illud opus eſt ex ca-
ritate pure tamen opus paſſionis nō fuit op⁹ me
ritoriū apertionis ianue ex caritate pure: ſed in-
q̄tum erat erat ex caritate ⁊ tā excellens ⁊ tā ma
gnū. ¶ Preterea. Opus qᵒd eſt ex caritate tātū. Cōfirmatio
aliud eſt meritoriū tantū:vt ipm diligere ex cari ſolutionis.
tate.aliᵒd meritoriū ⁊ ſatiſfactoriū:vt elemoſine/
ieiuniū/martyriū. Humilitas igit paſſiōis chri- Paſſio xp̄i
ſti nō tm̄ fuit meritoria vite eterne:ſed etiā ſibi et non fuit tm̄
nobis ſatiſfactoria p pctīs primorū parentū. et meritoria ſꝫ
ideo per eā nobis meruit apertionē ianue. qm̄ p etiā ſatiſfa
eā datū eſt ſufficiēs preciū redēptiōis nr̄e. qꝛ tā- ctoria.
ta fuit hūilitas in redēptore:quanta ſupbia fue-
rat i preuaricatore. hoc ē medicamētū medicatū
a ſapiente.quo facta eſt curatio gn̄is hūani p cō
trariū ſicut dr̄ in pſal.⁊ in iob. Si fuerit angel⁹.i.
dei filius loquens vnū de ſimilibus miſerebit ei⁹
In multis eſt hō ſimilis deo:vt in caritate/iuſti-
cia/⁊ hmōi. Miſiam ⁊ caritatē poterat habere hō
ante aduentū xp̄i:ſed verā iuſticiā nō poterat ha
bere.qꝛ non poterat ſatiſfacere p pctō originali
vl' p pctō primoꝝ parētū. Et ideo dr̄ iob. Si fue
rit angelus.i. dei fili⁹ qui loquat p eo. i. p hoīe
vnū de ſilib⁹.ſ.nūciās eqtatē p eo:miſerebit ei⁹
Et dixit deus pater filio ſuo. libera eū ne deſcen
dat in corruptionē. Itē dicit apl̄us Chriſt⁹ mor- Dictū pauli
tuus eſt ꝑpter delicta nr̄a:ſed ſurrexit ꝑpt iuſti-
ficationē noſtrā. Fuit eñ xp̄s mortu⁹ vt nos mo-
reremur pctō:ſed ſurrexit vt reſurgerem⁹ in noui
tatē vite. ¶ Sed ↄtra. Mors xp̄i ſicut fuit cauſa Cōtra illᵒd
deſtructiōis pctōꝝ:ita fuit cauſa gr̄e ⁊ nouitatis dictum af.
vite in nobis.eodē mō reſurrectio fuit cā vtriuſqꝫ
gr̄e ꝙ poti⁹ attribuit iuſtificatio nr̄a reſurrectiōi

Ayuntamiento de Madrid

Secundo.

chꝛiſti ꝗ̃ moꝛti ſue. ¶ Pꝛeterea Chꝛiſtus in reſurrectione non fuit in ſtatu merendi: quoniam nō habuit coꝛp⁹ moꝛtale. ergo ei⁹ reſurrectio nō fuit cauſa meritoꝛia noſtre iuſtificatiōis. nec fuit alterius modi cauſa vt videt̃. ergo ſimpliciter nō fuit cauſa nr̄e iuſtificationis ⁊ ita videt̃ eſſe falſū qḋ dicit apl̄us. Chꝛiſtus reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtrā.

Solutio.

Moꝛs xp̄i fuit cauſa meritū ⁊ figura remiſſiōis pctōꝝ in nobis. ſ; eius reſurrectio fuit cauſa et figura ſolū nouitatis vite.

¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ moꝛs xp̄i fuit cauſa ⁊ meritū ⁊ figura remiſſiōis pctōꝝ i nobis. cauſa fuit. quia cōſideratio moꝛt; xp̄i mouet nos ad penitentiā. ſimiliter meritū fuit q̇a moꝛte ſua meruit nobis remiſſionē pctōꝝ. q꞉ ꝓpter hoc paſſus fuit vt auferret a nobis delicta nr̄a. figura fuit. quia per illā nobis figurauit ꝙ ſicut ipſe moꝛtuus eſt ſemel: ita ⁊ nos ſemel pctō moꝛiamur. ſ; moꝛs chꝛiſti re vera fuit cauſa et meritū nouitat; vite in nobis. ſed nō fuit figura. ideo moꝛti xp̄i potius adaptatur remiſſio pctōꝛū: ꝗ̃ nouitas vite. Sed reſurrectio chꝛiſti fuit cauſa ⁊ figura nouitatis vite in nobis. nō cauſa meritoꝛia: q̇a xp̄s non fuit tūc in ſtatu merēdi. ſed cauſa motiua dupliciter. ſc; in cōſideratiōe noſtra: ⁊ in cōſideratione dei pr̄is. In cōſideratiōe nr̄a qm̄ dū cōſideram⁹ gloꝛiā reſurrectiōis xp̄i mouemur ad deſiderandum eādē gloꝛiā. ⁊ ita reſurgimus in nouitate vite. In cōſideratiōe dei patris. qm̄ de⁹ pater dās reſurrectionē filio ſuo: amoꝛe filij ſui mouetur ad dandū eādē gloꝛiā fratribus ei⁹. ſicut rex quādo facit militē filiū ſuū: amoꝛe filij ſui mouet̃ ad hoc vt multos faciat milites cum eo.

Exemplum

Figura vero fuit qm̄ ſicut chꝛiſtus reſurrexit in nouitate vite: ⁊ ita nos in nouitate vite debemus ambulare. Sed licet reſurrectio xp̄i fuerit cauſa remiſſiōis peccati. cauſa dico motiua mouens nos ad excutiēdu; vetuſtatē pcti: tn̄ nō eſt ſignū vel figura remiſſionis pctōꝝ: ⁊ ideo potius adoptat̃ nouitas vite reſurrectiōi xp̄i ꝗ̃ remiſſio pctōꝝ. Vn̄ btūs Grego. ſequens verba apoſtoli dicit de xp̄o. Qui moꝛtē noſtrā moꝛiendo deſtruxit: ⁊ vitā reſurgēdo reparauit.

Gregoꝛius

ꝯtra hoc ar̄

Solutio.

Xp̄s deſtruxit moꝛtem tripliciter.

¶ Sed cū hoīes quotidie moꝛiantur: nō videtur ꝙ xp̄s deſtruxit moꝛtē. ¶ Dicimus ꝙ xp̄s deſtruxit moꝛtē trib⁹ modis. Pꝛio deſtruxit moꝛtem. i. pctm̄ vt dictū eſt. Scḋo deſtruxit moꝛtem id eſt imperiū ſiue regnū moꝛtis. qm̄ moꝛs regnauit vſq; ad xp̄m. ante aduentū chꝛiſti trahēs oēs hoīes ad inferos quantūcūq; eſſent iuſti. Tertio modo deſtruxit moꝛtē: dū in gl̄ia; immoꝛtalitat; reſurrexit. ⁊ ita deſtruxit eā in ſe. in nobis etiā iā deſtruxit eā in ſpe. tēdē ī re.

Iterum ar̄ ꝙ homo meretur ſibi.

¶ Itē abꝛahe fctā ē ꝓmiſſio et de chꝛiſto naſcituro de ſemine eius: et de eterna hereditate. Tibi dabo terrā fluētē lac et mel. Pꝛobat̃ ergo ꝙ abꝛahā meruit eternā hereditatē. qm̄ ſi aliq̇s ſeruiat regi tp̄ali ꝓ bono tēpoꝛali meret̃ bonū tp̄ale. ꝗ multo foꝛtius ſi aliq̇s ſeruiat regi eterno: ꝓ bono eterno ſibi ꝓmiſſo meretur illḋ. ſed abꝛahā ſeruiuit deo ꝓ hereditate ſibi ꝓmiſſa: ꝗ meruit illā.

Secundo.

¶ Pꝛeterea. Caritas ē ſupꝛa tp̄us ſicut dicit Aug. ergo et eius meritum eſt ſupꝛa tp̄us. ergo debet remūerari p̄mio qḋ ſit ſupꝛa tp̄us. ⁊ ita abꝛahā meruit illā hereditatem eternā. q꞉ ꝓpter caritatē dicit̃ de eccleſia ꝙ fūdata eſt ſupꝛa mūdum. vn̄ in pſal. Q꞉ ipſe ſupꝛ maria fundauit eā. ⁊c̄.

Tertio.

¶ Itē quātūcūq; eſt bona caritas modo: tātū bona fuit in tp̄e abꝛahe: ꝗ quātūcūq; eſt modo p̄cioſa: tm̄ fuit pꝛecioſa in tp̄e abꝛahe. ſed modo eſt meritoꝛia vite eterne: ergo ⁊ tūc ⁊ ita abꝛahā meruit vitā eternā p̄adiſi: ⁊ ita abꝛaham meruit intrare paradiſum: ergo meruit apertionē ianue paradiſi: nō ergo opoꝛtuit ꝙ xp̄s per moꝛtē ſuā mereret̃ illā. ⁊ ita videt̃ ꝙ xp̄s ꝓ nihilo ſit paſſus qm̄ ſine moꝛte ei⁹ intraſſet hoīes paradiſum.

Quarto.

¶ Pꝛeterea. ſi abꝛahā meruit introitū paradiſi: ergo meruit ap̄tionē ianue. ꝗ manēte merito neceſſariū erat ip̄m eſſe intraturū ſiue xp̄s moreretur ſiue nō mereret̃. ⁊ ita pꝛo nichilo videtur moꝛtuus fuiſſe xp̄s.

Solutio.

¶ Solutio. Concedimus ꝙ abꝛahā meruit introitū paradiſi ꝗ̃tū fuit ex ſe: ſ; nō habuit illā hereditatē. qm̄ terra ſibi pꝛomiſſa erat obligata debit;. Vn̄ ſicut cōtingit in naturalibus ⁊ ciuilibus ꝙ ſi pater alicui⁹ habet terrā et illā obligat debito: filius debet habere terrā illā de iure hereditario cū ſit verus heres ſed nō pōt habere illā: qm̄ hoc impedit debitū pr̄is: op; em̄ ꝙ pꝛius ſit ſoluta a debito.

Exemplum Abꝛaham meruit hereditatē qua; non potuit ex ſe obtinē

Siſr̄ fecit adā. obligauit em̄ terrā illā debito: ꝓpter pctm̄ ſuū. Abꝛahā igit̃ ⁊ alij patriarche debebāt habere iure hereditario terrā illā ꝗ̃tū erat ex ſe: ſed q꞉ obligata erat debito pcti: opoꝛtebat ꝙ debitū illud ſolueretur pꝛi⁹.

Ad pꝛimū.

¶ Dicim⁹ igit̃ ꝙ hec argumētatio nō valet. Abꝛahā meruit intrare paradiſū ergo meruit ap̄tionē ianue paradiſi. qm̄ apertio ianue nichil aliud intelligitur ꝗ̃ abſolutio debiti ꝓ pctō oꝛiginali.

Inſtantia.

Inſtātia. Iſte debet intrare terrā ſuā: ꝗ debet abſolui a debito ꝓ quo obligata eſt hereditas ſua. ſepe em̄ ꝯtingit ꝙ aliq̇s meret̃ ꝯn̄s: nō tn̄ antecedens. ſolus em̄ xp̄s potuit ſatiſfacere ꝓ pctō oꝛiginali: vn̄ ſolus meruit ap̄tionē ianue paradiſi.

q̄o incidēs.

Ar̄ ꝙ ſic.

¶ Itē q̄rit̃ vtrū xp̄s poſt reſurrectionē fuerit beatioꝛ ꝗ̃ ante. Qḋ videt̃. qm̄ btitudo eterna attendit̃ ſm duplicē ſtolā. ſc; ſm ſtolā aīe et ſm ſtolā coꝛpꝛis quā habuit poſt reſurrectionē. qm̄ i coꝛruptibilitatē: ſtolā aīe: ⁊ ſi habuit ante paſſionem: tn̄ nō plene: qm̄ nō habuit impaſſibilitatē. ſed i reſurrectiōe habuit plene ⁊ ꝑfecte ſtolā aīe ergo cū duplicē ſtolā tūc habuerit ꝑfecte: videt̃ ꝙ beatioꝛ fuit poſt reſurrectionē ꝗ̃ ante.

Secundo.

¶ Item felicitati quā habuit poſt reſurrectionē nl̄la fuit admixta miſeria. q꞉ ipſe ḋt de ſe. Ego ſu; paup et do. ergo purioꝛ fuit btitudo quā habuit in reſurrectiōe: ꝗ̃ btitudo quā habuit ante paſſionē. ſicut aliqua albedo purioꝛ ē que nō h; admixtionē ſui cōtrarij: ꝗ̃ illa ꝗ habet admixtionē ſui ꝯtrarij ⁊ ideo maioꝛ.

In opp̄m.

¶ Cōtra Xp̄s nō habuit maioꝛē cognitionem de deo poſt reſurrectionē ꝗ̃ ante. nec maioꝛē charitatē. ⁊ ſic de alijs ꝟtutibus. ꝗ nō habuit maioꝛes ꝟtutes poſt ꝗ̃ an̄. ergo nō fuit beatioꝛ ꝗ̃ ante.

Solutio.

¶ Qḋ cōcedim⁹ hac rōne. qm̄ btitudo ꝓpꝛie ꝯſiſtit in ꝟtutibus. vn̄ patet ꝙ hec ē fl̄a: btitudo eterna ꝯſiſtit in ſtola aīe ⁊ ſtola coꝛpꝛis. immo cōſiſtit in ſtola aīe. qm̄ ſola aīa cognoſcit: diligit: fruit̃ deo. qḋ eſt eſſe beatū.

Pꝫ ꝑ hoc ad pꝛimum

Ad ſcḋm.

¶ Ad ſcḋ; dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa: felicitati xp̄i an̄ paſſionē fuit admixta miſeria. vt intelligat̃ de ꝟa miſeria. qm̄ ſicut vera btitudo conſiſtit in virtutibus: ſic vera

miſeria conſiſtit in peccato. Un̄ beatitudo chꝛiſti quā habuit ante paſſionē nō habuit aliq̇d ad mix tum de ſuo cōtrario. qm̄ paſſibilitas: moꝛtalitas: paup̄tas nō ſūt vere miſerie. et ſi dicanᷓ miſerie: nō tamē habent ꝯtrarietatē ad verā btitudinem que eſt in aīa: licet habeant ꝯtrarietatē ad btitu= dinē que eſt in coꝛpoꝛe.

Alia q̄ſtio incidens. ¶ Itē querit᷑ vtrum poſt reſurrectionē habuerit xp̄s maioꝛē coꝛonā ꝗ̃ an= te meruerit.

Ar ꝙ non. ¶ Pꝛobatio ꝙ nō. qm̄ chꝛiſtus cum moꝛiebat᷑ habebat maximā charitatē quātācūꝗ poterat ei dare deus: ergo ea meruit maximū p̄= miū. ſed nō potuit habere maius pꝛemiū ꝗ̃ maxi mum. ergo poſt reſurrectionem nō habuit maius

In oppm̄. pꝛemiū ꝗ̃ ante meruerat. ¶ Cōtra. Deus ſemꝑ remunerat ſupꝛa meritū/ ⁊ punit citra ꝯdignū: er go maioꝛi p̄mio remūerauit chꝛiſtū ꝗ̃ meruiſſet. qm̄ Uniuerſe vie dn̄i mīa ⁊ v̄itas. In pꝛemio xp̄i apta eſt iuſticia. qꝛ illud meruit. ſed in quo ſit mi= ſericoꝛdia nō videt᷑ niſi remunerauerit ipſū ſupꝛa

Secundo. meritū. ¶ Pꝛeterea dꝛ in euāg. Menſurā bonaꝫ ⁊ confertā ⁊ coagitatā ſuꝑeffluentē dabūt in ſinū veſtrū. Si ergo chꝛiſto data eſt menſura ſuꝑefflu ens: ergo datū ē ei maiꝰ pꝛemiū ꝗ̃ meruit.

Solutio. ¶ So lutio. Chꝛiſtus inter hoīes eſt exīpte excellētie. qm̄ ab inſtāti cōceptiōis data ſunt eis cariſmata nō ad menſurā. vnde nō tenet illa regula in chꝛi= ſto: deus remunerat ſupꝛa meritū. qm̄ meritū eiꝰ fuit dignū pꝛemio maximo: ꝓpter maximā carita tem quā habuit. et in pꝛemio chꝛiſti fuit mīa non

Per hoc ad rationes. ꝗ̃tū ad eſſentiā pꝛemij ſed ꝗ̃tū ad fundamentum pꝛemij eodē modo nō ꝗ̃tū ad eēntiam pꝛemij ſed ꝗ̃tū ad fundamētū fuit in ipſo ſuꝑeffluentia: qm̄ data eſt ei gratia ſupꝛa menſuram.

¶ De effectu meriti. Capitulum. 8.

Prima q̄o Ar ꝙ ſic ꝑ auguſtinū. ꝯtra ſcd̄am ꝑtē illius aucto. Dicto de merito chꝛiſti: dicendū ē de ef= fectu meriti. ſcꝫ de redēptiōe gn̄is hūa= ni. ⁊ querit᷑ vtrū alio modo potuit redi= mi genus hūanū: ꝗ̃ per moꝛtē filij dei. Uidet᷑ ꝙ ſic. qm̄ dicit Augu. ꝙ aliꝰ modus noſtre liberatiōis fuit deo poſſibilis: ſed nullus nr̄e mi= ſerie ſanande fuit cōpetentioꝛ. ¶ Cōtra. Deꝰ po tuit ſola volūtate ſua nobis ꝯferre imoꝛtalitatē ⁊ eternā ſalutē: ergo pꝛo noſtra ſalute nō opoꝛtuit filiū dei cōtumelias pati/ crucifigi/ ⁊ iudeos exe= cari. maximas ergo expenſas fecit deus ꝓ libera tione noſtra: ⁊ ſine oībus expenſis potuit nos li= berare. qm̄ ſola voluntate. ergo alius modus nr̄e

Solutio. liberatiōis fuit cōpetentioꝛ. ¶ Solutio. Hec vl

Ad hanc ra tionem. tima argumētatio non valet. qm̄ ſi ſola voluntate nos liberaſſet: euacuatū eſſet libeꝝ arbitriū ſiue

Auguſtinꝰ meritū liberi arbitrij. Dicit eīm aug. in lib. de v̄a religiōe. ꝙ melioꝛes iudicaret deus ſeruos ſuos: ſi liberaliter eidē ſeruirent. per hoc eīm magꝫ pla cet dn̄o ſeruus: ⁊ ſeruus magis gaudet in pꝛemio ⁊ ſecurius Inde ē ꝙ dn̄s noluit ſaluare hoīeꝫ niſi ſaluo merito liberi arbitrij. nō potuit cōpetentiꝰ liberare hoīem ꝗ̃ ſic. qm̄ nō potuit liberū arbitri

De excellē= tia incarna= tionis. um magis accedere ad ſuū amoꝛē ꝗ̃ per incarna= tionem et moꝛtē filij ſui. ſicut ipſemet dꝛ Maioꝛē caritatē nemo habet. ⁊c. maioꝛē charitatē. i. ma ius ſignū dilectionis. Non eīm alia via pōt amoꝛ

Alia cauſa. magis allici: ꝗ̃ per ſignū dilectionis. ¶ Pꝛeter= ea. Ideo nullus alius fuit cōpetentioꝛ: qꝛ nullus moꝛbus cōpetētiꝰ curat᷑ ꝗ̃ per ſuū ꝯtrariū. opoꝛ= tuit eīm ꝙ ſicut purus homo voluit aſcendere ad excelſa dei per ſuꝑbiā ſuā: ita purus et verus deꝰ deſcēderet vſꝗ ad infima hoīs ſcꝫ vſꝗ ad moꝛteꝫ crucis. ⁊ ſic per ꝯtrariū facta eſt ꝑfectio curatio=

alia opinio nis humane. ¶ Alij dicūt ꝙ nullo modo alio po tuit redimi genus hūanū ꝗ̃ per moꝛtē filij dei. et

Pꝛobatio. hoc volūt dicere ꝙ deꝰ ꝓmiſit ꝑ pꝛophetas ⁊ per adā qui hoc vidit in extaſi ꝙ deus ꝑ moꝛtem filij ſui liberaret genus humanū. ſꝫ iuſtū erat ꝙ ꝓmiſ= ſum impleret: ergo iuſtū ex ꝓmiſſiōe ꝙ filius dei moꝛeret᷑ ꝓ hoīe. ſed deꝰ qui eſt ſūma iuſticia non pōt negare ſeipm̄ q̇n faciat ꝙ iuſtū eſt. ergo neceſ ſariū fuit a pꝛincipio cōmiſſionis ꝙ filiꝰ dei moꝛe

Cōcedunt quidam. retur. ergo genꝰ hūanū aliter non potuit redimi vel liberari niſi per moꝛtē filij dei. Quod ꝯcedūt quidā ⁊ exponūt verba Auguſtini ſic. Alius mo= dus nr̄e liberationis fuit poſſibilis deo. i. non de impotētia fuit ꝙ aliter nō potuit liberare: ſed de ꝓmiſſiōe. quaſi diceret Aug. ſi reſpiciamꝰ ad pu= ram potētiā dei: alius modus fuit poſſibilis deo: ſcꝫ ꝗ̃tum ad potentiā purā. ſed ꝓpter ꝓmiſſionē que iam facta erat: neceſſariū erat filium dei eſſe paſſurū: ⁊ ſic redimendū genus hūanū. Dixit igi tur Aug. de deo qđ per ſe nō verū erat ſed per ac cidens ſcꝫ per pꝛomiſſionē q̄ facta erat ſimplici= ter nō fuit alius modꝰ poſſibilis deo noſtre libe=

Cōtra hāc opinionem arguitur. ratiōis vel redēptionis. ¶ Sed hec opinio ſuſti= neri nō pōt. qm̄ ſm̄ hoc ſequeret᷑ ꝙ oīa q̄cūꝗ pꝛo miſit deus de neceſſitate eſſent futura: et ꝙ oīa q̄ pꝛedixit neceſſario eſſent futura. qm̄ eius ꝓmitte

Solutio. re nichil aliud eſt ꝗ̃ pꝛedicere. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ ſi verbū ꝓmittendi impoꝛtet obligationē verū eſt quod dicit ſcꝫ ꝙ iuſtū erat deo implere ꝓmiſ= ſum. ſed ſm̄ hoc deus nunꝗ̃ pꝛomiſit filiū ſuū na ſciturū vel moꝛiturū. qm̄ non obligauit ſe ad hoc Si v̄o verbū ꝓmittendi impoꝛtat ſimpliciter bo ni p̄deſtinationē ſine obligatione: tūc falſa ē hec. iuſtū erat ꝙ deus impleret ꝓmiſſū: imo miſericoꝛ die erat ꝙ impleret bonū qđ pꝛedixerat. deꝰ eīm pꝛeuidet res ꝓut ſunt future ſiue neceſſitate ſiue in contingentia in qua ſūt future. ⁊ eodē modo p̄= dicit bona futura. Et cū p̄dicit bona futura nō iō

Per heꝫ pa tet ſolutio. ſe obligat. ſicut homo cū pꝛedicit ſe daturū aliq̇d alicui: non tn̄ intendit ſe obligare. nec talis ꝓmiſ ſio ſi debet dici pꝛomiſſio eſt obligatoꝛia. ⁊ ita nō fuit neceſſariū poſt talē ꝓmiſſionem filiū dei eſſe

Iterum ar per auguſt. incarnandū vel moꝛiturū. Item ſuꝑ illud apoſto li ad Hebꝛe. Decebat eū pꝛopter quē oīa ⁊c. dicit Aug. Niſi xp̄s moꝛeret᷑: homo nō redimeret᷑. ⁊ nō redemptus ꝑiret. Qđ ſi eſſet fruſtra fctā fuiſſent oīa. ad idē falſa etiā eſſet p̄deſtinatio de filijs ad= ducēdis. ſed impoſſibile erat ꝙ falſa eſſet pꝛedeſti natio dei: ⁊ ꝙ fruſtra facta eſſent oīa: ergo impoſ ſibile erat ꝙ filius dei nō moꝛeret᷑ ſiue xp̄us non moꝛeret᷑. ergo neceſſariū erat chꝛiſtū eſſe moꝛitu rum. ⁊ ita nō fuit alius modus noſtre liberatiōis

Solutio ſm̄ aliquos. deo poſſibilis. ¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ hec di= ctio redimeretur. dupliciter poteſt ſumi large: vt idem ſit redimere ꝙ liberare. ſtricte: vt idē ſit re= dimere ꝙ liberare cum ſolutione iuſti pꝛecij. In

prima ſignificatione eſt hec falſa: ſi chriſtus non
moreretur homo non redimeretur. quoniā aliter
Nota dili= potuit redimi.i.liberari. Sed in ſecunda ſignifi=
genter. catione eſt vera. qm̄ nullum fuit aliud precium vel
ſatiſfactio ꝓ peccato humani generis niſi mors
filij dei: ⁊ ſic oportet ſumi in auctoritate apoſtoli
Cōtra hoc ¶ Sed ſecundum hoc videtur eſſe falſum quod
arguitur. ſequitur in eadē auctoritate.ſ.et non redemptus
periret. qm̄ aliter potuit liberari q̄ per redēptio=
nem. quoniam ſola voluntate dei potuit liberari
Secundo. ſine omni ſatiſfactione vel precij ſolutiōe. ¶ Itē
videtur impoſſibile quod ſequitur in eadē aucto=
ritate: ꝙ falſa eſſet predeſtinatio de filijs ad quaꝫ
Solutio. impoſſibile eſt ꝙ p̄deſtinatio dei ſit falſa. ¶ So=
lutio. Cū dicitur hō redēptus non periret. ſubin=
telligitur repeti hec dictio ſi. ſub hoc ſenſu. ſi ho
mo nō eſſet redemptus periret. ſi ergo hec dictio
redēptus intelligitur large: vera eſt. ſiue hec di=
ctio ſi. teneatur conſecutiue ſiue adiunctiue. ſi ve
ro ſtricte falſa eſt ſecūdū ꝙ hec dictio ſi. teneatur
conſecutiue. Si autē tenetur adiunctiue vera ē.
Exēplum. ſicut ſi diceretur alicui demonſtrata via periculo
ſa. ſi vadis per iſtam viā interficeris a latronibꝰ.
quaſi diceret. vix contigiſſet hoīem ſaluari niſi ꝑ
mortē filij dei. qm̄ nullus alius modus noſtre libe
rationis potuit eſſe ita efficax ſicut mors filij dei.
Ad vltimū ¶ Ad vltimo obiectum dicimꝰ ꝙ īpoſſibile erat
ꝙ p̄deſtinatio dei eſſet falſa: ſed auctoritas eſt in
telligenda ſic. falſa eſſet predeſtinatio de filio ſi.
ad.i. falſum eſſet illud quod predeſtinatū erat ab
eterno de filio a. quoniaꝫ predeſtinatuꝫ erat ꝙ ꝑ
mortem et reſurrectionē filij dei adducerentur a
primogenito filio dei oēs filij dei in vnā eccleſiā
triumphantē. et loquitur apl̄us ſicut ꝓpheta qui
dicit Utinā non haberem ſpiritum ⁊ mendacium
Dictum am loquerer: vt illud ꝙ ego loquor eſſet falſum: ⁊ nō
broſij. loquerer aliud a ſpiritu ſancto. Cōſimiliter rn̄dē
dum ad auctoritatem Ambroſij ſuper illuꝫ locuꝫ
ad Hebreos. et ideo noui teſtamēti eſt mediator.
⁊c. vbi dicit ꝙ tantum fuit pctm̄ noſtrū vt ſaluari
non poſſemus niſi vnigenitus filius dei moreret̄
pro nobis debitoribus mortis. quaſi diceret. non
fuit alia via ita facilis et ſecura noſtre saluti ſicut
per mortem filij dei. magna eīm ſecuritas eſt ha=
bere tantū ducem in via huius mundi. Item di=
ctum eſt ꝙ nullus alius modꝰ fuit cōpetentior no
ſtre miſerie ſanande q̄ ꝑ mortem filij dei. et aſſi=
Tres cauſe gnande ſunt ſuꝑ hoc tres cauſe. ¶ Prima eſt me
ritum liberi arbitrij. Secūda eſt modus ſanandi
per contrarietatem. Tercia cauſa eſt quia voluit
nos ita liberare vt per talē moduꝫ nos inſtrueret
et informaret in hoc ꝙ magis diligeremus vince
Auguſtinꝰ re per iuſticiā q̄ per potentiam. vn̄ Aug. loquēs
de xp̄o dicit Prius omiſit quod potuit: vt oſtēde
ret quod oportuit. omiſit enī potentiam: vt oſten
deret iuſticiā. Quomodo auteꝫ per iuſticiā vicit
Auguſtinꝰ xp̄s diabolū oſtendit aug. dicēs. qr diabolus mi=
ſit manū in illū in quo nichil iuris hēbat: iuſtum
fuit vt amitteret illos in quibus aliquid iuris ha=
ꝯtra iſta ar̄ bere videbatur. ¶ Sed ꝯtra. Diabolus miſit ma
num in hieremiam in quo nihil iuris habebat: qm̄
ſanctificatus fuit in vtero. ergo per hoc ꝙ miſit
manū in hieremiā debuit amittē oēs alios hoīes
& ꝑ mortē hieremie potuit liberari genꝰ hūanuꝫ
¶ Forte dicet ꝙ lꝫ hieremias fuerit ſctificatꝰ in Euaſio.
vtero: non tn̄ penitus fuit mundatus ab origina
li qnia fuit debitor pene pro originali: vnde deſcē
dit ad inferos. et ideo diabolus aliquid iuris ha=
bebat in eo: qm̄ non erat immunis penitus a pctō
¶ Sed cōtra. Conſtat ꝙ dn̄s potuit creare ali= ꝯtra hāc ar̄
quē nouū hominem ſicut creauit adam immuneꝫ
ab omni peccato. et debito peccati. & ſi diabolꝰ
miſiſſet manum in talē hominem in quo nichil iu
ris habuiſſet amiſiſſet omnes illos in quibus ali=
quid iuris habere videbatur. ergo per talem ho=
minē potuit genus humanum liberare. et ita vi=
detur ꝙ alius modus fuit competentior noſtre li=
berationi ¶ Solutio. Re vera per mortem hiere Solutio.
mie non potuit dn̄s liberare genus humanū. qm̄
licet non haberet originale: tamē debitor erat pe
ne ꝑ originali.ſ. deſcenſus ad inferos. ſicut beatꝰ
Johannes baptiſta ſanctificatus in vtero dixit.
Ego a te debeo baptiꝫari.i. a peccato originali Exponit di
penitus mundari. Et ſi dominus creaſſet nouum ctū iohis.
hominem per illum non potuit redimere genꝰ hu
manū. qm̄ non eſſet ſufficiēs premiū: nec curatio
facta eſſet per cōtrariū. quorū vtrumq̄ fuit i xp̄o
Tn̄ ſi dominus curaſſet genus humanum ſola vo
luntate: non feciſſet iniuriam diabolo. quoniā dia
bolus non erat niſi cuſtos carceris et detinebat
iniuſte hominē q̄tum in ſe erat. tamen homo de=
tinebatur iuſte a diabolo. Tamen manēte dei de
creto non poterat deus liberare genus humanū
niſi per mortem filij ſui. qm̄ ex quo primus homo
peccauit: decreuit deus pater ꝙ nullus homo de
cetero intraret paradiſum niſi prius ſatiſfactum
eſſet ei de illo peccato. quod non potuit fieri niſi
per mortem filij dei. cū enim adam eſſet reus le=
ſe maieſtatis. per hoc ꝙ voluit rapere diuinitatē
commiſſo eius: dānata fuit eius poſteritas tota:
ſiue totum genus humanū. Totius autē generis Neceſſitas
humani non potuit eſſe ſufficiens preciū: niſi ho= mortꝫ xp̄i.
mo qui valeret omnes hoīes: et cuius humilitas
tantum placeret deo in contrario: q̄tum diſpli=
cuerat ei ſuperbia primi parentis. et talis non po
tuit eſſe niſi homo deus. vt patꝫ ex predictis. Un̄
Apl̄s dicit ꝙ chriſtus ſuſtulit de medio cyrogra Paulus.
phū.i. memoriā decreti dei affligens illud cru= Iſaias.
ci: vt non de cetero iudicetur homo ſcd̄m cirogra
phū qui deletus eſt per mortem filij dei. vn̄ Iſa.
dicit de chriſto. Diſciplina pacis ſuper eum et li
uore eius ſanati ſumus. Tn̄ diabolus manum po
ſuiſſet in hoīeꝫ nouum in nouitate. de quo dictuꝫ
eſt. Iuſtū fuiſſet vt amitteret illos in quibus. ⁊c. Nota bene
Iuſtum dico fuiſſet q̄tum ad diabolum cuius lō
ga preſcriptio vel quaſi preſcriptio rupta fuiſſet
merito per tale factum. ſed non fuiſſet iuſtum q̄=
tum ad deum cui oportebat ſatiſfieri. ¶ Sed cō= ꝯtra iſta ar̄
tra. Diuina iuſticia exigebat ꝙ ſatiſfaceret ꝓ pec
cato primi parentis: ſed non poterat ſatiſfieri niſi
per mortem filij dei: ergo neceſſarium erat filiuꝫ
dei eſſe moriturum. ¶ Item ſuper illud apl̄i ad Secūdo ꝑ
Ro. Sicut per vnius hoīs inobedientiā multi auguſtinuꝫ
ſunt peccatores conſtituti: ita per vnius hoīs

Ayuntamiento de Madrid

obedientiam multi ſunt iuſti conſtituti. dicit. Auguſt. Nota ꝙ non ait per vnius dei vel verbi: ſed per vnius hoīs obedientiaꝫ. Ne putes antiquos ſolo verbo dei. i. ſolius verbi fide; ſine fide: incarnationis liberari: ſine qua nec moderni nec ātiqui liberari potuerūt. Illa eni fides eſt ſana qua credimus nullū hoīem ſiue maioris ſiue paruule etatis liberari a cōtagione mortis antique ⁊ obligatione pcti qḋ contraxit a prima natiuitate: niſi ꝑ vnum mediatorē dei ⁊ hoīm ieſū xp̄m. ſed neceſſarium erat genꝰ hūanū liberari. aliter eni fruſtra facta eſſent oīa g̊ neceſſariū erat ip̄m liberari per fidē incarnatiōis et paſſionis ⁊ per hoīem mediatorē. ergo neceſſariū erat filiū dei eſſe incarnādū et moriturū.

Solutio ad primū.

¶ Solutio. Dicimꝰ ad primū ꝙ diuina iuſticia exigebat ꝙ iuſte liberaretur genꝰ hūanum: nō quia exigeret ad hoc ex neceſſitate ſatiſfactionem ⁊ ſimpliciter: ſed ad hoc vt melius/leuius/dulcius/cōpetentius liberaretur. nihil em̄ ita dulce eſt ſicut audire ꝙ xp̄s filius dei paſſus eſt et mortuꝰ ꝓ redēptione gn̄is hūani. Tanta ꝟo pena ſine miſeria quā paſſus eſt filiꝰ dei pro emēda fuit de iuſticia: non ex iuſticia hoc neceſſitate exigēte ſicut dictū eſt. ſed exigente hoc vt ꝯpetentius fieret liberatio gn̄is hūani

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimꝰ ꝙ Aug. loqtur cū quadā ſuppoſitiōe. cū ei dt ꝙ nullus vnq̄ potuit ſaluari ſine fide incarnationis et mediatorꝭ dei ⁊ hoīm. hoc dicit cū hoc ſuppoſito ꝙ filius dei eēt incarnādus. quod quidē verum erat: ſed nō neceſſariū.

ꝯtra aliḋ dictū arguit per apl̄m.

Itē dictū eſt ꝙ deꝰ redemit nos per iuſticiā: non per potētiam. ¶ Sed contra. Apl's dicit Nō ex opibꝰ iuſticie q̄ fecimꝰ nos: ſed ſm ſuā miam ſaluos nos fecit. g̊ deus ſaluos nos fecit ꝑ miam: nō per iuſticiā.

Solutio.

¶ Solutio Non per iuſticiā nr̄am fecit nos ſaluos: ſed per iuſticiam xp̄i. i. non ꝑ meritū nr̄m ſed ꝑ meritū xp̄i. quod meritum xp̄i fuit iuſticia q̄tum in ſe ſed mia q̄tum ad nos. vnde circūſpecte dicit aplus Non ex operibus iuſticie q̄ fecimꝰ nos: ſed q̄ fecit xp̄s.

Notandū.

Et notādū ꝙ cuꝫ tres aſſignauerimꝰ cauſas quare deus voluit liberare genus hūanum per mortē filij ſui: cum alio modo poſſet liberare. alias tres cauſas ſuperaddimus.

Ponit hic alias tres cauſas.

Prima eſt. vt ſicut ip̄e fuit creator gn̄is humani: ita ipſe eēt recreator. et redemptor. vt omnes gratie ad ip̄m retorq̄rentur: ⁊ flumina gr̄arum ad locum vnde exierāt reuertent.

Iſaias.

Vnde ip̄e dicit per Iſaiaꝫ Ego te feci ⁊ ego ferā. quaſi diceret. ego te creaui et ego te ꝑ paſſionem recreabo. vn̄ ip̄e iterū dicit ꝑ Iſai. Gl'iam meam alteri non dabo. qḋ faceret ſi alius eſſet redēptor ad quē referētur gr̄e liberatiōis.

Scd̄a cā.

Scd̄a cauſa eſt. vt q̄ potēs fuit ꝓditor infūdere ꝟtus pcti ⁊ mortis: tā potēs eēt redēptor infūdere gr̄am viuificātē. qḋ nō potuit eē niſi eēt deus. vn̄ apl's Sicut in adam omnes moriūtur: ita in xp̄o omnes viuificabuntur.

Paulus.

Tertia cā.

Tertia cauſa eſt q2 deus prima creatione fuit in vera poſſeſſione gn̄eris hūani. g̊ poſſeſſionem illā quā amiſerat per pctm̄ recuperaret: ꝯueniēs fuit vt propriuꝫ preciū daret ꝑ qḋ redimeret ſuā poſſeſſionē. vt eſſet redēptor. i. iterū ēptor. i. iterem ꝑ emptionē poſſeſſor.

Itēꝫ cōtra dicta ar.

¶ Itē dn̄s potuit ꝑ aliquē hoīem innocentē de nouo creatū liberare genꝰ hūanū: et ſi nō redimere et ſi placuiſſet ei. et ſic ⁊ alio modo potuit liberare nos q̄ per morteꝫ filij dei. Iſte g̊ modꝰ quo nos liberauit: aut ē melior illo/ aut eque bonus/ aut minus bonꝰ. Si melior et potuit alio modo liberare. g̊ potuit dimittere maiꝰ bonū pro minꝰ bono. ſed hoc eſt opꝰ ſtulticie et malicie: ſcꝫ dimittere maius bonū pro minus bono. g̊ non potuit cadere in deū. Si minus bonū ⁊ ipſe dimiſit illud. g̊ dimiſit maius bonū ꝓ minus bono: ergo nō eſt optimꝰ nec optime agēs et hoc eſt falſum. Si autē eque bonꝰ: et vtroq̄ potuit nos liberare. g̊ non fuit maior ratio quare potius liberauit nos iſto modo q̄ alio modo. vel ſi fuit aliqua rō ille modus fuit rationabilior et ꝯpetentior. et ita melior. qḋ p̄negatū eſt.

Solutio.

¶ Solutio Iſte modus quo nos liberauit fuit melior oī alio modo. ſꝫ hec eſt duplex: deꝰ potuit dimittere maius bonū pro minus bono. ſi intelligit coniūctim falſa eſt. qm̄ impoſſibile ē hoc totū ꝙ deus dimittat maius bonū pro minus bono. omni extrinſeca ratiōe remota. ſi aūt intelligat diuiſim: ita ꝙ hec dictio potuit reſpiciat ſubiectū ſine accidēte vera eſt. qm̄ potuit dimittere hoc pro illo. ſed ſi hoc faceret nō illud eēt meliꝰ.

Hec eſt duplex.

Iterum ar.

¶ Itē dn̄s redemit nos a diabalo: g̊ per p̄ciū datū diabolo. ⁊ dedit ſe preciū: g̊ dedit ſe diabolo.

Solutio.

¶ Solutio. Hec argumētatio nō valet. dn̄s redemit nos per preciū datuꝫ diabolo: g̊ dedit p̄ciū diabolo. et ē ibi fallacia ſm cōſeq̄ns. qm̄ fit ibi ꝓceſſus a ſuꝑiori ad inferiꝰ affirmando. q2 redimere p̄cio dato ſuꝑius eſt dare preciū diabolo. qm̄ diabolus detinuit homīes in carcere tanq̄ cuſtos. cuſtodi autem carceris non ſoluitur preciū: ſed dn̄o carceris. deus ei eſt dn̄s inferni: et ita preciū illud dandū erat et reddēdū deo pr̄i.

Falla ꝯn̄tꝭ.

Ex hoc pꝫ ꝙ deꝰ deſtruxit regnū diaboli. qḋ dupliciter pōt intelligi. regnū diaboli. i. dominium eius deſtruxit. qm̄ ante paſſionē xp̄i diabolus trahebat ad inferos oēs hoīes etiā bonos quod dn̄ium dn̄s abſtulit ei. tn̄ dn̄ium illud erat ex permiſſione dei: nec erat verus dn̄s niſi vſurpatiue.

Deꝰ deſtruxit regunm diaboli qḋ ē duplex.

Alio etiā modo dn̄abat diabolus mundo qm̄ plures erāt demoniaci āte aduentū xp̄i q̄ modo ſint Et ideo dr̄ diabolus habuiſſe duas manꝰ. manū attrahentē qua trahebat oēs ad inferos. q̄ amputata eſt ei q̄tū ad bonos. ⁊ manū flagellantem q̄ debilitata eſt. qm̄ non hꝫ tantā p̄tātē intrādi in corꝑa hoīm ⁊ eos vexandi ſicut ſolebat. vexat tn̄ bonos ad exercitiū vt prius. ſcd̄o modo dr̄ regnum diaboli deſtruxiſſe. i. pctm̄.

Duplex manꝰ diaboli.

¶ De ſtatu xp̄i in triduo. Cap̄. 9.

Prīa q̄ſtio.

VLtimo queritur. de ſtatu xp̄i in triduo. ⁊ primo vtrū chriſtus fuerit hō. ſcd̄o quomodo intelligēdum ſit ꝙ xp̄us fuit totꝰ in ſepulchro: ſed nō totꝰ. tertio vtrū concedēda ſit hec ꝓpoſito Ieſus eſt hō. quarto vtrū chriſtꝰ fuerit tūc redēptor/ vel mediator/ vel hoſtium.

Ar ꝙ ſic.

¶ Qꝫ chriſtus fuerit hō tunc. ꝓbatur q2 de xp̄o dr̄ Tu es ſacerdos in eternum. g̊ nunq̄ deſijt eſſe ſacerdos: g̊ in morte non deſijt eſſe ſacerdos: ergo in illo triduo fuit ſacerdos. ſed nō fuit ſacerdos niſi ſm ꝙ hō. g̊ in illo triduo fuit hō.

Scd̄o ꝑ damaſcenum.

¶ Item Ioh. Dama. dicit anathema ſit qui dixerit filiuꝫ

Ayuntamiento de Madrid

dei ex quo ſemel aſſumpſit hoīem depoſuiſſe hoi
nem .i. hūanā naturā. ḡ in illo triduo erat vnitus
Tertio per auguſtinū.
hūane nature: ḡ in illo triduo fuit hō. ¶ Itē Au.
Talis fuit illa ſuſceptio que deū faceret hoīem: ⁊
hoiem deū. ſ; illa ſuſceptio fuit in illo triduo. qm̄
ex quo ſemel aſſumpſit hoīem nūq̄ depoſuit. ſed
illa ſuſceptio tūc fecit eum hoīem: ḡ tunc fuit hō.
Item notandū q̄ in chriſto fuerunt tres vniones.
vna ipſius ad carnem. ⁊ ecōuerſo. q̄ pro vna habē
tur. Scda ē vnio ipſius ad aīam. ⁊ ecōuerſo. q̄ ſimi=
ter habētur pro vna. Tertia aīe ad corpus et ecō
uerſo. Due prime non deſierunt eſſe in morte filij
dei: ſed tm̄ tertia. qm̄ mors nō facit niſi diſſolutio=
Quarto.
nē corpis ab aīa. ⁊ ecōuerſo. ¶ Inde ſic. Unio fi
lij dei ad aīa; an̄ mortē faciebat ip̄m rōnalē rōna
litate creata: q2 nō potuit dici q̄ alia vnio hoc fa=
ceret vel ad hoc oparet̄: qm̄ vnio xp̄i ad corp⁹ nō fa
ciebat q̄ eēt rōnalis rōnalitate creata: nec opaba
tur ad hoc. qm̄ oppoſita ſpecies nō coopat̄ ad eē
oppoſite nature. Relinq̄tur ergo q̄ vnio filij dei
ad aīam faciebat ip̄m rōnalē rōnalitate creata. ſ;
illa vnio fuit in triduo: ḡ fili⁹ dei in triduo fuit rō=
Opinio aliquorū q̄ ſic p̄batur.
nalis rationalitate creata. ¶ Qd̄ quidā ꝯcedunt
hac rōne. qd̄ ipſi etiā volunt probare hoc modo.
qm̄ filius dei in triduo erat ꝯiunctus aīe. ḡ vt par=
ti: vel vt habens eius naturā. non eī̄ videt̄ poſſe
intelligi alius modus ꝯiunctiōis. ſed non erat cō
Scda rō.
iunctus anime vt parti: ḡ vt habens eius naturā.
ergo tunc erat rōnalis rōnalitate creata. ¶ Ite;
verū eſt q̄ fili⁹ dei deſcēdit ad inferos ī illo triduo
ſed ille deſcenſus fuit accidētalis ꝓprietas aīe. ḡ
accidentalis ꝓprietas aīe tunc infuit filio dei. ḡ
Cōfirmatō
eſt ſubſtantialis. qm̄ accidētalis nō ineſt: niſi per
ſubſtantialem. ¶ Silr̄ accidentalis ꝓprietas
corporis tūc infuit filio dei. qm̄ fili⁹ dei iacuit tūc
Tertia rō.
in ſepulchro. ḡ ⁊ ſubſtātialis ꝓprietas corpis tūc
infuit ei. ¶ Itē hec differētia rōnale p̄dicatur de
filio dei in triduo. ſed oīs differētia ꝯuertit̄ cū ali
quo gn̄e vel ſpecie: ḡ hec differētia rōnale ꝯuertit̄
cū aliq̄ gn̄e vel ſpecie. hoc gen⁹ ſubſtātia p̄dicat̄
de xp̄o in illo triduo. Sed ꝯſtat q̄ nulla ſubſtātia
eſt rōnalis niſi angelus vel aīa. vel hō. ḡ hec ſpēs
angelus vel hec ſpēs hō. vel aīa p̄dicatur tunc de
xp̄o. ſed ꝯſtat q̄ nec angel⁹ nec aīa. ḡ hō tunc pre
Solutio. Xp̄s in triduo nō fuit homo.
dicatur de xp̄o. ḡ tunc erat hō. ¶ Solutio. Scd̄;
duas primas opiones de hoīe aſſūpto nullo mo=
do dicēdū eſt. q̄ xp̄s in triduū fuit hō. qm̄ hoc no
men hō ſm̄ illas p̄dicat ſpēm: ſ; illi qui ſolebāt ſu=
ſtinere tertiā que reprobata ē. dicebant q̄ xp̄s in
triduo hō fuit. qm̄ hoc nomē hō ſ; illos p̄dicabat
ſpeciē primi predicati: ſed tm̄ habitū quo veſtitus
erat xp̄s corpore ⁊ aīa. quaſi indumēto: quodam:
vt appareret viſibilis hoībus ſiue modo. hec au=
tem opinio improbata eſt ſupra ſm̄ veritatē: cum
xp̄s fuerit et adhuc ſit homo ꝯſtans ex corpore ⁊
anima. facta diſſolutione corporis ab aīa p mor
Ad primu; Quō xp̄us ſit ſacerdos in eternum.
tem. xp̄us non fuit homo in illo triduo. ¶ Ad pri
mam ḡ auctoritatē dicim⁹: q̄ xp̄s d̄r ſacerdos in=
eternum. q2 eius ſacerdotio nunq̄ ſuccedet aliud
ſacerdotiū. ſicut ſacerdotio leui ſucceſſit ſacerdo
tium xp̄i qm̄ ſacerdotiu; xp̄i ſpūale debet durare
in eternū ſ; ſacerdotiū leui carnale nō debuit du=
rare niſi ad tēp⁹. tm̄ pōt dici q̄ ſacerdotiū xp̄i mā=
Aliter pōt dici.
ſit in apoſtolis in triduo et xp̄s fuit ſacerdos: tūc
in membris ⁊ non in ſe ſed modo eſt ſacerdos in ſe
et in membris: et ſic erit vſq̄ in finem mundi. Ad
Ad damaſcenum.
auctori. Iohan. Damaſceni. dicimus q̄ ſic eſt in=
telligenda. Depoſuiſſe hominem. i. humana; na=
turam. i. carnē et aīam. fuit enim in triduo vnitus
humane nature. i. corpori ⁊ aīe: ſed nō hūanitati.
quia tunc non habuit hūanitatē. i. natura; homi
nis: qua hō ē hō. ¶ Ad auctoritatē aug. Dicim⁹
Ad auguſtinum.
q̄ auguſtinus loq̄tur non cū p̄ciſiōe. qm̄ illa ſuſce=
ptio qua filius dei ſuſcepit corpus et animā non
fuit preciſa cauſa qua filius dei fact⁹ eſt homo. ſ;
illa ſuſceptio. i. ille prime vniones filij dei ad cor=
pus ⁊ aīam cū tertia vnione q̄ eſt aīe ad corp⁹ fuūt
preciſa cauſa quare fili⁹ dei eſſet hō. ſuſceptio. ḡ
illa non ſola: ſed cum vnione corporis ad aīam fe=
Ad aliud.
cit filium dei hominē. ¶ Ad ſequēs obiectu;. di=
cimus q̄ reuera fili⁹ dei in triduo fuit cōiunctus
anime: tamē nō habuit naturā aīe nec fuit rōnali=
tate creata. qm̄ ī triduo nulla ei infuit forma crea
ta. ſiue ſubſtantialis ſiue accidentalis. cum enim
erat eī̄ hō ante mortē nō habuit aliā formā crea
tam: niſi inquantū erat hō ⁊ ideo ea ſola q̄ fecerūt
ip̄m hoīem fecerunt: q̄ haberet formam creatā: ⁊
ideo vnio qua filius dei erat vnitus aīe non facie
bat q̄ ei ieſſet rōnalitas creata. ſed alie due vnio=
nes cooperabātur ad hoc: q2 eo ip̄o cooperabant̄
Ad aliud.
ad hoc q̄ eſſet hō. ¶ Ad illud qd̄ obicit̄: q̄ filius
dei fuit tunc coniunctus aīe quod ex illa ⁊ ex illis
duabus factū eſt: vt filius ita aut hō et oīs ꝓprie
tas illius hoīs eſſet proprietas filij dei: vt dictu;
eſt ſuperius. Sed ſi hoc q̄ritur vnde hoc ſc; q̄ hu
Nō eſt q̄rēda ratio.
iuſmodi vniōes talē effectū habeāt Dicim⁹ q̄ hec
non eſt q̄ſtio in theologia. q2 eſt p̄ncipiū ī theolo
Ad aliud.
gia: ſicut dictū ē in q̄ſtiōe de incarnatiōe. ¶ Ad
ſequens obiectum dicim⁹ q̄ cū d̄r chriſtus deſcē=
dit ad inferos. xp̄s in ſepulchro. omnes hmōi pro
poſitiōes ſynodochice ſunt quia attribuitur filio
dei qd̄ eſt nō partiū. q̄ tunc eſſent: ſ; q̄ fuerant pri
us et future erant eius partes.

¶ De auctoritate qua d̄r q̄ xp̄s fuit tot⁹ in ſepulchro et non totus.

¶ Scda queſtio huius capituli.

Queritur de auctoritate Iohan. Dama.
Utrum totus xp̄us fuit in ſepulchro. cōtra dictū damaſceni.
Dicit eī̄ q̄ xp̄us in triduo tot⁹ fuit in ſe=
pulchro. ſed nō totū. tot⁹ in inferno. ſed
non totū. ¶ Cōtra. Totus xp̄us fuit in
ſepulcho in triduo: ḡ q̄l; ei⁹ pars fuit in ſepulchro
quod falſu; eſt. qm̄ tunc fuit in inferno. Cū eī̄ d̄r
totus xp̄s fuit ī ſepulchro in triduo hec dictio to=
tus eſt dictio diſtributiua p̄tiū: ḡ ſi xp̄s tūc tot⁹
fuit ī ſepulchro tot⁹ in inferno q̄l; ei⁹ pars tūc fuit
in ſepulchro: ⁊ q̄l; ei⁹ pars fuit ī inferno. quorum
Solutio.
vtrūq̄ falſum eſt ¶ Ad hoc dicēdū q̄ ſm̄ Dama.
hec dictio tot⁹ cū ſit maſculini gn̄is ad pſonā p̄ti
net. ſ; hec dictio totū cū ſit neutri gn̄is ad naturā
p̄tinet fuit igit̄ illa tota pſona tunc in ſepulchro ⁊
in inferno. Ut hec dictio tota nō ſit diſtributiua
In iohāne.
partiū: ſed quaſi partiū. qualis diſtributio fit ibi.
omnia mea tua ſunt: et tua mea ſunt. Oīa mea. i.
potentia mea. ſapiētia mea bonitas tua ē pr̄. Uñ

Ayuntamiento de Madrid

ſic ſit diſtributio vniꝰ in eiuſdē ꝓpt̄ diuerſos effe-
ctus. Fuit igitur totus xp̄us in ſepulchro. totus
in inferno.i.totalis perſonaliter.qm̄ nichil ërat il
lius ꝑſone ſm ꝙ ꝑſona quod tunc nō eēt in ſepul-
chro et in inferno: quia ſcd̄m hoc totus eſt vbiq̄ꝫ.
igitur xp̄s tunc totus in ſepulchro totus ī inferno
ſed non totū.qm̄ non vtraqꝫ eius natura tunc fuit
in ſepulchro nec in inferno.qm̄ hū̃ana natura tūc
Per hoc non fuit tota in inferno vel in ſepulchro. Per hoc
ad rōnem. patet ſolutio ad p̄dictā obiectionē.

¶ Utrum in triduo hec ꝓpoſitio ſit conce
denda: Jeſus eſt. Tertia q̄ſtio huiꝰ ca.

Af ꝙ ſic. Queritur vtrum poſito ꝙ ſimꝰ in triduo
hec propoſitio ſit concedenda Jeſus
eſt.que ꝓbatur ita qm̄ ieſꝰ fuit ab eter
no et erit in eternū: ḡ ieſus nō deſijt eē
in triduo ḡ ieſus eſt in triduo.ḡ hec ꝓ-
Secundo. poſitio eſt cōcedenda In triduo ieſus eſt. ¶ Pre
terea: ſuppoſito ieſu ſupponit̄ filius dei. ⁊ ecōuer
ſo: ergo quicq̇d ꝯuenit ieſu ꝯuenit filio dei.et ecō
uerſo. Sꝫ filio dei ꝯuenit eſſe triduo : ergo ieſu cō
uenit eē in triduo: ergo ieſus ē. Sꝫ ieſus nō eſt ni
ſi ieſus ḡ ieſus eſt ieſus ī triduo: ḡ ieſus eſt homo.
Solutio. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. In triduo ie-
ſus eſt: qꝛ hoc nomen ieſus eſt ꝓprium nomē hoīs
xp̄i: et importat eiꝰ ſingularē hū̃anitatē. Hec aūt
Hec eſt du eſt duplex.ieſus nō deſijt eē.ſicut hec. Hoc albū
plex. nō deſijt eē: poſito ꝙ ſortes fuerit albꝰ ⁊ modo ſit
Patet ad niger.qm̄ ſi hoc verbū deſijt reſpicit ſubiectū ſi-
primum. ne forma vera ē.ſi autē reſpiciat ſubiectū cū for-
ma falſa eſt.ſicut hec ꝓpoſitio. Micalus muſicꝰ
corrūpetur cras vera eſt ſm ꝙ verbū reſpicit ſub-
iectum cū forma.ſi autē reſpiceret ſubiectum ſine
Ad ſcd̄m. forma falſa eēt. ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimꝰ ꝙ hec
eſt falſa. In triduo ſuppoſito ieſu ſupponit̄ filius
dei.⁊ econuerſo: qꝛ cū dico In triduo filiꝰ dei eſt:
hec vox filius dei non ſupponit niſi ꝓ ieſu: q̄a non
ſupponit ibi pro aliquo hoīe.quia ſi ſupponeret ꝓ
aliquo hoīe tm̄ verbo preſentis tp̄is oporteret ꝙ
ſupponeret pro hoīe q̇ eſt: ſed extra triduum cum
filius dei eſt homo eſt.⁊ hec vera eſt: ſuppoſito ie
ſu ſupponitur filius dei. et econuerſo.

¶ Quod filius dei eſt in triduo.

Redēptor Notandū eſt ꝙ hec ꝓpoſitio eſt vera. In
capitur du- triduo filius dei eſt redēptor gn̄is huma
pliciter. ni: ſcd̄m ꝙ hec dictio redēptor notat au
ctoritatem redēptionis.ſecundū vero ꝙ
notat miſterium redemptionis falſa eſt qꝛ chriſtꝰ
nō fuit redēptor ī.miſter redēptōis niſi ſcd̄ꝫ ꝙ hō
ſecundum iſtas duas ſignificatiōes diuerſimode
Illa oratio poteſt terminari hec orō. Fidelium deꝰ oīm cōdi-
terminatur tor et redemptor.⁊c. quia ſi primo modo intelligi
tur debet ſic terminari. Per dominū noſtrū ieſuꝫ
xp̄m filium tuū.⁊c. Si autē ſecundo modo intelli
gatur debet ſic t̄minari. Qui viuis et regnas. ⁊c.
Hec autē propoſitio tantūmodo falſa fuit. In tri
Mediator. duo chriſtus eſt mediator: eſt ei duplex mediatio
ſcꝫ mediatio ſubſtātialis ⁊ mediatio accidētalis.
Mediatio Mediatio ſubſtātialis eſt illa qua xp̄s eſt media-
ſubſtātialis tor ſm duas naturas. Unā ſcꝫ quā habet ꝯmunē
cum deo p̄re. Aliā quam habet ꝯmunē cū hoībꝰ:
Iob. propter qd̄ dr̄ in Iob. Non eſt qui vtrumqꝫ poſſit
arguere. aut ponere in ambobꝰ manum niſi. ſcilꝫ
chriſtus qui poſuit in ābobus manū qm̄ manū re
conſiliationis poſuit in ambobꝰ. per hoc enim ꝙ
fuit deus homo germanitatem habuit cū vtroqꝫ
extremorum.vnde ipſe fuit conueniens mediator
pacis inter deum ⁊ hominē.ſicut conſanguineus
aliquorū eſt cōueniens mediator pacis īter illos
Mediatio accidētalis eſt illa que attenditur ſm Mediatio
accidentalia ip̄ius ſecūdū ꝙ hō qm̄ chriſtus ſecū- accidētalis
dum ꝙ fuit iuſtus cōueniebat cū deo.ſecūdum ꝙ
mortalis et paſſibilis.conueniebat cū hoīe.quia
ergo erat iuſtꝰ poterat arguere vtrūqꝫ deū ei quo
dā modo arguit de nimis diuturna detētione hoī
nis in carcere.hoīem vero arguit de iniuſticia.vñ
poſuit manū recōſiliatiōis ī vtrūqꝫ et ita auctori
tas illa Iob poteſt intelligi de vtraqꝫ mediatione
¶ Sed contra. Si xp̄us per hoc ꝙ fuit iuſtus et ꝯtra dicta.
mortalis fuit mediator dei et hoīm. eadē ratione ar.
Petrus vel quilibet alius ſanctus: per hoc q̄ꝫ fuit
iuſtus et mortalis fuit mediator dei et hominum.
¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ hoc intelligitur de iuſticia Solutio.
perfecta quā habuit iuſtus xp̄us per cuiꝰ meritū
aperta eſt nobis ianua paradiſi ⁊ intelligētia ſcri
pturarum ſicut dicit Iohan.in apocalipſi. Quia In apoca.
nemo fuit inuētꝰ dignꝰ qui aperiret librū ⁊ ſolue-
ueret ſeptē ſignacula eius niſi leo de tribu iuda et
ſcd̄m hoc etiā dicitur xp̄s hoſtiuꝫ.vñ Aug.ſuper Auguſtinꝰ
illud euangelij. Ego ſum hoſtium.dicit. Alij ſan de hoſtio.
cti cetera noīa ꝯmunicant cū xp̄o. ſed chriſtꝰ ſibi
ſoli hoc nomen hoſtiū retinuit. qm̄ per ip̄m prin-
cipaliter introimus in ꝑadiſum et aperitur nobis
intellectus ſacre ſcripture. ¶ Sꝫ cōtra. Dicit̄ in ꝯtra illd̄ au
canticis de fidelibus. Si murus eſt edificemꝰ ſu- guſtini ꝑ il-
per eum ꝓpugnaculū argenteū. Si hoſtiū eſt cō- lud ī cātic̄
pingamus illud tabulis cedrinis. ⁊ ita ſancti ſunt
hoſtium. Non ḡ ſolus xp̄s eſt hoſtiuꝫ. ¶ Ad hoc Solutio ſm
dixerunt quidā ꝙ hoſtium dupliciter dicitur ſcili aliquos.
cet ip̄a apertura vel ꝯpactum ex aſſeribus: primo
modo dicitur xp̄s hoſtiū. ſcd̄o modo ſancti dicū-
tur hoſtiū: qm̄ ꝑ claues quas habēt vl̄ per doctri
nam quibuſdā viā aperiunt: q̄ via eſt xp̄s : dicunt̄
hoſtiū: quibuſdā vero claudunt. ¶ Sed hec ſolu ꝯtra hāc aſ
tio videtur eſſe nulla. qꝛ etiā ſancti ſunt in paradi
ſo.ad minus exēplo ⁊ ita ſunt hoſtiū ſcd̄m ꝙ hoſti
um dicitur apertura.etiā xp̄us quibuſdā claudit
quibuſdā aperit viā que ipſe eſt: ⁊ ita eſt hoſtium
Secundū ꝙ hoſtium dr̄ compactum ex aſſeribus
¶ Propter hoc dicimꝰ ꝙ proprie xp̄s dicitur ho Opinio do
ſtiū.quia merito paſſiōis ſue aꝑuit nobis ianuaꝫ ctoris.
paradiſi: ⁊ etiā aꝑuit nobis intelligētiā ſcriptura
rum: qd̄ nullus alius hō facere potuit. vt oſtēſum
eſt in precedēti queſtiōe: et ideo dicit btūs Aug. Auguſtinꝰ
ꝙ hoc nomē hoſtiū ſibi ſoli retinuit xp̄us: patet ḡ
ex predictis: ꝙ xp̄s in triduo non fuit mediator vl̄
hoſtium.quia vtrumqꝫ iſtorum nominum formaꝫ
creatam importat.

¶ De virtutibus. ¶ Scd̄s tractatus.

Dicto de liberatiōe gn̄is hū̃ani.ſ.de xp̄o
dicendum eſt de his per q̄ liberat .ſ. de
virtutibus de q̄bus hoc ordine agendū
Primo queſtiones p̄ambulas ad virtu-
tes tractabimꝰ. Secundo quid ꝟtus et quis nūc

rus virtutum et que virtus in quavi anime ſita ſit Tertio de ſpeciebus virtutū per ordinem. Et pri mo de theologicis. Secūdo de donis ſpiritus ſã cti. Tertio de cardinalibus virtutibus et earum ſpeciebus. Quarto queſtiones quib⁹ aperitur ge neralis natura virtutū Exequamur poſtea de pre ceptis decalogi. quibus opa virtutū precipiuntur ¶ Inter qſtiões preãbulas ad ꝟtutes Primo de iuſtificatione impij Scd͞o: vtrum aliquis mereatur primã grãm bonis operibus. Tertio ad quid vale ant bona opa facta in mortali pctõ cū nõ ſint me ritoria alicuius Quarto naturã boni inueſtigabi

Notandū. m⁹: ideo qꝛ bonū poniť ĩ diffinitiõe ꝟtutis. ¶ No tandū: igiť: qꝫ in iuſtificatiõe ipij quattuor erigū tur. vt doctrinabiliť ſolēt dicere mgr͞i. ſ. iñfuſio gra tie: motus liberi arbitrij: ꝯtritio pctõꝝ: remiſſio. Primū non meremur nec prio meremur: qꝛ nõ eſt motus vnde eo nõ meremur formaliter Scd͞m nõ meremur cū ali⁹ motus nõ precedat ipm̄: ſʒ eo me remur duo ſequentia cū ſit motus gr͞e Tertiū me remur ꝛ tertio meremur quartuʒ: ſed quarto non meremur. qꝛ nõ ē motus. ſm̄ hãc aſſignationē in-

In iuſtificatione impij qttuor requiruntur.

Opinio aliquorum.

fuſio gr͞e precedit remiſſionē pctõꝝ. ¶ Fuerũt tñ qui dicerent remiſſionē pctõꝝ precedere infuſio nem gr͞e. et vtrū hec ſit verū. Primo inueſtigabi mus. Scd͞o: vtrum remiſſio pctõꝝ precedat mo tum liberi arbitrij. Tertio quid ſit ille motus libe ri arbitrij. vtrū oporteat qꝫ ſit mot⁹ fidei an poſſit eſſe motus alteri⁹ ꝟtutis. Quarto qñ remittitur pctm̄. aut qñ ē. aut qñ non ē. Quinto ꝛ vltio vtruʒ hec argumētatio ſit neceſſaria. Iſte facit qđ in ſe

Pria qſtio.

eſt. ḡ deus dat ei grãm. ¶ Q̃ remiſſio pctoꝝ pre cedat infuſionē gr͞e. probať auctoritatib⁹ et rõni-

Ar͞r qꝫ ſic p ambroſium

bus. Ambroſi⁹ dicit. Egreſſus vicij virtutis opa tur ingreſſū: ḡ remiſſio pctõꝝ opatur infuſioneʒ gratie: ḡ eſt cauſa illius. ḡ naturaliter p̄cedit gr͞e

Scd͞o per hieremiã.

infuſionē. ¶ Item dñs Hiere. ꝯſtitui te ſuper gē tes et regna: vt euellas ꝛ deſtruas ꝛ diſp. et diſſi. et edifices ꝛ plantes: ꝛ ita prius ē eradicare vicia q̄ꝫ plantare ꝟtutes. ḡ remiſſio pctoꝝ p̄cedit iñfuſio

Tertio per boetium.

nem gr͞e. ¶ Itē boeti⁹. q̄ ſerere vult granū agro. prius liberat arua fructibus rõnib⁹ ſic. ¶ Ignis

Prima rõ ad idem.

calefaciēs aquã pri⁹ expellit frigiditatē ab aq̄ꝫ in troducat calorē. ḡ a ſiñ Ignis ſpiritaľ ſpũſſcti pri⁹ expellit frigiditatem pcti q̄ꝫ introducat calorē fi dei ſpiritualē ſpei ꝛ caritatis: ergo remiſſio pctõ-

Scd͞a rõ.

rum p̄cedit infu. gr͞e naturaliter. ¶ Itē remiſſio pctõꝝ facit hoiem mūdū. gr͞a aũt facit dignū vi ta eterna p ſe et imediate. Sed eē mūdū prius eſt naturaliter q̄ꝫ eē dignū vita eterna: ḡ remiſſio pec catoꝝ precedit grãm. cū effectus imediat⁹ prece

Tertia rõ.

dat effectū mediatū ¶ Itē ſi de⁹ vellet facere ſuc ceſſiue iſta duo remiſſionē pctõꝝ ꝛ infuſionē gra tie. ex neceſſitate prius remitteret peccatū q̄ꝫ in funderet gratiam. qꝫ eni pri⁹ ipe infunderet grãm et poſt remitteret pctm̄ fieri nõ poteſt. quoniã ſic faceret qꝫ virt⁹ ꝛ pctm̄ mortale ſimul eſſent quod ipſe nõ põt facere qꝛ faceret cõtra ſeipſuʒ. reſtat igitur qꝫ remiſſio pctoꝝ precedit infuſionē gr͞e na

Quarta rõ.

turaliter. ¶ Itē indirecte infuſio gr͞e naturaliter p̄cedit remiſſionē pctoꝝ. ḡ virtus naturaliť prius aduenit q̄ꝫ pctm̄ exeat. ḡ virtus ꝛ pctm̄ mortale ſi mul ſunt naturaliter. ḡ hõ naturaliter ſimul eſt di gnus morte eterna ꝛ vita etiã. qđ eſt impoſſibile. reſtat. ḡ qꝫ primū eſt falſum. ſ. qꝫ infuſio gr͞e prece dit remiſſionē pctõꝝ ¶ Sed qꝫ infuſio gr͞e prece

In oppm̄

dat remiſſionē pctõꝝ probatur multipliciter. Di cit beatus petr⁹ Fide mundãs corda eoꝝ: ergo ſi deus eſt cauſa mūdicie cordis: ergo eſt cauſa remiſ ſionis pctõꝝ. ergo naturaliter eã p̄cedit. ¶ Itē

Secundo.

ſol materialis pri⁹ illumiat aera naturaliter q̄ꝫ fu get tenebras illūinatio aer; eſt cauſa quare fugē tur tenebre. ergo a ſimili. Sol ſpũalis prius illu minat animã naturaliter q̄ꝫ ab ea fuget tenebras pcti. ḡ prius naturaliter infundit grãm qđ eſt illu minare q̄ꝫ expellat pctm̄ ꝛ ita infuſio gr͞e naturali ter precedit remiſſionē pctõꝝ. ¶ Item gr͞a non

Tertio.

poteſt expelli niſi per pctm̄. ergo ecõuerſo pctm̄ non poteſt expelli niſi per grãʒ. ergo gr͞a expellit peccatū. ergo gr͞a tanq̄ꝫ cauſa naturaliter prece dit remiſſionē pctõꝝ. ¶ Item gratia facit hoieʒ

Quarto.

gratū deo ſed grat⁹ nõ eſt hõ deo. niſi exiſtat mun dus ꝛ paratus ſeruire deo. ergo gr͞a facit mūdum et paratū deo ſeruire. aliter nõ faceret deo gratū ergo gr͞a precedit mundiciã. ꝛ ita remiſſione pec

Solutio.

catoꝝ. ¶ Q̃đ concedim⁹ his rõnib⁹ et ideo notã dum ē qꝫ aliud ē remiſſio pcti aliud deſertio actus peccandi Remiſſio pctoꝝ eſt dilectio culpe ꝛ na

Remiſſio pctoꝝ qd ē.

turaliter ſeq̄tur infuſionē gr͞e tanq̄ꝫ effectus ſuam cauſam. Sed deſertio act⁹ peccãdi precedit infu ſioneʒ gr͞e. qm̄ anteq̄ꝫ gratia infundatur hoi opor

Nota.

tet qꝫ habiliter ſe ad ſuſcipiendū grãm. ſ. qꝫ ſe pro ponat nūq̄ꝫ de cetero peccaturū. ꝛc. hmõi. ¶ Au

Ad ambroſium.

ctoritas igitur ambroſij intelligiť nõ de remiſſio ne peccati ſed de deſertiõe act⁹ peccãdi ꝛ ponitur ꝯñs pro ãtecedēte. ꝛ eſt ſenſus. Egreſſ⁹ vicij ꝟtu tis operatur ingreſſū Deſertio act⁹ peccãdi habi

Nota ſiſtitudinem.

litat hoiem ad ſuſcipiendū grãm quo facto ingre ditur gr͞a ſiue ꝟtus. ſicut ille q̄ aperit feneſtraʒ dꝛ facere qꝫ ſol itret domū cū tñ nõ ꝓprie faciat hoc ſed facit aliđ ex q̄ hoc ſeq̄tur. ¶ Eodēmodo itelli

Ad dictum hieremie.

gēda eſt auctoritas. Ieremie. ſcʒ de extirpatiõe cuius pcti q̄ ipedit edificationē ꝛ plãtationē ꝟtu tum. vel põt intelligi de eradicatiõe ꝛ deſtructio ne ipſoꝝ pctõꝝ q̄ fit per infuſionē virtutū. ꝛ ſecū dum hoc intelligitur de edificatiõe et plãtatione bonoꝝ opeꝝ: ꝛ hoc modo intelligitur auctoritas

Ad dictum boetij.

boetij. ſ. de eradicatiõe pctoꝝ per ꝟtutes ꝛ plan tatiõe bonoꝝ opeꝝ. inuitať aũt hõ ad eradicatio nem pctõꝝ nõ quia ipe eradicet pctã vel etiã co operetur ad hoc ſed qꝛ facit aliquid quo facto illđ ſit ſicut dictū eſt de aperiente feneſtrã. ipe etiam

Exēplū ad ꝓpoſitum

homo habita gr͞a remouet pctm̄ magis et magis quantū ad debitū pene tp̄alis et alias reliquias peccati p bona opa ꝛ interiorē cõtritionē et int⁹ per grãm. ¶ Ad primã rõnem dicim⁹ qꝫ hec argu

Ad primã rationem.

mentio nõ valet Ignis materialis prius expellit frigus q̄ꝫ introducat calorem actualiter: ergo a ſi

Nota.

mili. ꝛc. Notandū eñ qꝫ quedã expelluntur p me dium. quedã ſine medio frigiditas eñ expelliť ſi

Quedã cõpellũtur p mediuʒ q̄dã ſine medio.

ne medio. i. ſine infuſione ſui ꝯtrarij facta actuali ter. ſed expellitur ab ipo calore ignis per mediuʒ autem expellitur ab infuſione vt quando expelli tur per infuſionem ſui contrarij vt ſol fugat tene-

Ayuntamiento de Madrid

bras per infuſionē luminis: quando ergo expellitur aliquid ſine medio. tunc pri⁹ expulſio eſt ꝙ aduentus ſui contrarij. econtrario autē vbi ꝑ mediū expellitur aliquid ibi aduētus contrarij prior eſt naturaliter ꝙ illud expellatur. viciū autē expellitur a deo non per ſe ſed ꝑ mediū. ſ. per infuſionem gratie. ſiue fidei: vñ petr⁹. Fide mūdans corda eorum non eſt: ꝗ qꝺ inducitur ꝓ ſimili ſimile ſcilicet de igne. ſed eſſet ſimile de ſole fugante tenebras.

De⁹ iuſtificās ē vt ſol fugās tenebras.

Ad ſcꝺm.

¶ Ad ſcꝺm dicimus ꝙ gr̄a facit dignū vita et̄na. ſed nō imediate hoc facit imo ꝑ hoc ꝙ facit mundum ꝛ promptū ſeruire deo. qm̄ non ex hoc tantū eſt homo dignus vita eterna qꝺ immaculate ſeruit deo ſed etiam ex hoc ꝙ eſt mūdus et prompt⁹ ſeruire deo. Predictus autē modus arguēdi teneret ꝓbabiliter in effectib⁹ imediatis ꝛ non imediatis.

Ad tertiā.

¶ Ad tertiā rōnem dicim⁹ ꝙ hec argumētatio non vꝫ. Si deus vellet opari ſucceſſiue iſta. remiſſionē pctōꝝ. infuſionē gr̄e. ꝛc. pri⁹ remitteret pctm̄ ꝙ infundere gr̄am. ergo remiſſio pctōꝝ precedit īfuſionē gr̄e naturalit̄. qꝛ ſi ſucceſſiue opareturꝰ illa oporteret ꝙ primo ꝛ imediate remoueret pctm̄ et quo alio modo ageret ꝙ modo agat. qm̄ non infundendo gr̄am et per infuſionem gratie delendo peccatū ſicut modo agit poſſet ꝑcedere remiſſionem pecca. tēpore. et ita non deberet ꝯcludere: ergo naturaliter precedit remiſſio pctōꝝ: ſꝫ precederet ſi ſucceſſiue ageret.

Ad quartū

¶ Ad quartū dicim⁹ ꝙ hec argumentatio nō vꝫ. Uirtus naturaliter pri⁹ aduenit ꝙ pctm̄ recedat ergo virt⁹ ꝛ pctm̄ natura ſimul ſunt. ſicut pꝫ ī aduent⁹ lucis ꝛ expulſione tenebrarū Et hoc ideo cōtigit: qꝛ licet aduētus virtutis naturaliter pri⁹ ſit ꝙ remotio pcti tm̄ naturaliter eſt ſimul cū illo Sicut fides naturalit̄ prior eſt ꝙ alie ꝟtutes: tm̄ naturaliter eſt ſimul cū illis. Eſt eni prior alijs virtutib⁹ naturaliter ꝑ naturā cauſalitatꝫ. ꝛ eſt naturalit̄ ſimul ſcꝺꝫ naturā ꝯnexionis. Similiter aduēt⁹ virtutis naturaliter eſt prior ꝙ receſſ⁹ pctōꝝ ſcꝺꝫ cauſalitatis naturā et eſt naturaliter ſimul cū illo ꝑ naturā ꝯtrarietatis. Et ideo non ſeqꝛtur ꝙ ſimul poſſūt eſſe virt⁹ et pctm̄. Ubi eni aduēt⁹ vni⁹ precedit naturaliter receſſum alteri⁹ ita ꝙ nō eſſet cū illo ſeqꝛretur ꝙ illa ſimul poſſent eſſe. qꝺ nō eſt hic. Et p̄terea receſſ⁹ pcti nihil aliud eſt ꝙ qꝺ nūc primo nō ineſt pctm̄ per hoc aūt ꝙ virtus incipiat eſſe: pctm̄ icipiat nō eſſe. non ſequitur ꝙ pctm̄ et virtus ſimul ſunt.

hec notanda ſunt.

¶ Utrum remiſſio peccati precedat motū liberi arbitrij. Scꝺa q̄ſtio hui⁹ ca.

Af ꝙ ſic.

Queritur vtrū remiſſio pcti precedat motum liberi arbitrij. ꝛ probatur ꝙ ſic. qm̄ peccatū imediate expellit gratiā. ergo gr̄a imediate expellit pctm̄ ergo expulſio ſiue remiſſio pcti eſt imediat⁹ effectus nō ergo mot⁹ liberi arbitrij vel contritio p̄cepit remiſſionem pctōꝝ.

Secundo.

¶ Itē motus liberi arbitrij q̄ eſt iiuſtificatiōe ipij eſt meritori⁹: ſed īpoſſibile eſt ꝙ aliquis motus ſit meritori⁹ niſi ꝓcedat a radice mūdata et purgata: ergo naturaliter pri⁹ eſt radix liberi arbitrij mūdata ꝙ ex eo ſurgat mot⁹ meritorius. Sed purgatio li. ar. nichil aliud eſt ꝙ remiſſio pctōꝝ: ꝗ remiſſio pctōꝝ naturaliter p̄cedit motum meritoriū li. ar. et cōtritionē. Nō ergo mot⁹ li. arb. vel cōtritio precedunt remiſſionē pctōꝝ: ꝗ male ponūt mgr̄i quartū remiſſionē pctōꝝ in iuſtificatione ipij.

¶ Solutio. Duplex eſt remiſſio pcti. ſ. ꝙtū ad cl̄pā ꝛ ꝙtū ad penā duplex ē ſ. ꝙtū ad penā eternā ꝛ ꝙtū ad penā tēporalem. Remiſſio pcti ꝙtū ad culpā ꝛ penā eternā eſt effect⁹ gr̄e immediat⁹ ꝛ ponēda eſt in iuſtificatione ipij ſcꝺo loco. qm̄ ſol⁹ deus opatur eā in hoie ꝑ ſolā gr̄am non ꝑ hois meritū. ſicut dicit ī Iſa. Ego ſuꝫ q̄ deleo iniqtates tuas ꝓpter me. i. ꝓpter bonitatem meam. ꝛ ponit̄ pronomen prime ꝑſone diſcretiue.

Solutio.
Duplex eſt remiſſio.
Iterū duplex.
Iſaias.

¶ Remiſſio aūt pctōꝝ ꝙtuꝫ ad penā tp̄alem ex merito hois eſt. ꝛ quīto loco debet poni ī iuſtificatione ipij. qꝛ primo loco debet poni īfuſio gr̄e. ſecundo remiſſio pctōꝝ ꝙtuꝫ ad culpā ꝛ penā eternam ſiue ꝙtum ad maculā ꝛ reatum. tertio mot⁹ liberi arbitrij. quarto cōtritio. quinto pctōꝝ remiſſio ꝙtum ad penam temporalem.

Nota bn̄.

¶ De motu liberi arbitrij an ſit fidei.

¶ Tertia queſtio huius capituli

Queritur vtrū mot⁹ liberi arbitrij oporteat ipſum eſſe motū fidei aut nō. Dubitatur et probat̄ ꝙ pōt eſſe mot⁹ alteri⁹ virtutis ꝙ fidei. qm̄ ante infuſionē gratie pōt hō habilitare ſe ſperādo motu ſpei īformis dum aūt ſe habilitat pōt ī eo īfundi gr̄a: ergo gr̄a pōt infundi dū mouetur motu ſpei. Cōtingat: ꝗ īfuſio gr̄e nō expellit illū motū ſpei: qꝛ nō eſt ei cōtraria. imo dꝫ augmētare: ꝗ in īfuſiōe gr̄e mouet̄ iſte motu ſpei ꝛ nō motu fidei. ſicut nec an̄: qꝛ non mouetur ſimul diuerſis motibus: ergo prim⁹ motus in iuſtificatione eſt motus ſpei. Eodem modo prorſus pōt ꝓbari ꝙ primus motus ī iuſtificatione pōt eſſe motus caritatis vel alteri⁹ virtutis. ꝛ ita non eſt neceſſariū ꝙ prim⁹ mot⁹ ſit fidei.

Af ꝙ pōt eē alterius.

Eodeꝫ mō ar̄ de motu caritatis.

¶ Cōtra Apl̄s dicit. Fide iuſtificati ſum⁹: ergo neceſſarium eſt motū fidei eſſe in iuſtificatione ipij. qm̄ ſi poſſet eſſe prim⁹ motus caritatis vel alteri⁹ virtutis: quare potius dixiſſet aplus. fide iuſtificati ſumus ꝙ alia virtute

In oppm̄ eſt paulus.

¶ Preterea. cū hō iuſtificat̄ icipit eſſe nouus homo. Sed dū hō: eſt ī veteri ſtatu non pōt moueri motu dilectiōis ī deū quin primo moueat̄ motu cognitionis ſuo modo: ꝗ eadem ratione hō nouus in iuſtificatione non pōt moueri motu dilectionis ſuo modo: ſed motu fidei. ꝛ ita neceſſariū eſt ꝙ ī iuſtificatione primus mot⁹ ſit fidei.

Secundo.

¶ Preterea ſi poſſet precedere mot⁹ alterius virtutis quare diceret̄ fides prima virtutum. vel quare diceret apoſto. fide purificās corda eorum

Tertio.

¶ Solutio. Dicim⁹ ꝓpter has rōes ꝙ neceſſariū eſt in iuſtificatione ipij precedere motū fidei. ꝛ dicimus ꝙ homini ſperāti motu ſpei informis pōt infundi gr̄a Sed neceſſariū eſt ꝙ ille motus īformis incipiat non eſſe in inſtāti infuſionis gr̄e non qꝛ ſit contrarius gr̄e: ſed ei oppoſit⁹ ſicut aduenīēte caritate expellit̄ timor ſeruilis. licet ſit bon⁹. Nou⁹ eni homo nouis motibus mouet̄: qꝛ ex nouis cauſis. ſ. virtutib⁹ tunc de nouo datis. Unde oportet ꝙ actus veteris hois ſiue deformes ſiue īformes ceſſent aduenīētibus formatis.

Solutio.
Nouus hō nouis motibus mouet̄

¶ Itē videt̄ poſſe probari ꝙ ſit neceſſariū ꝙ mot⁹ contritionis ſit

Af ꝙ nō ſit nec̄a ꝯtritiō

Ayuntamiento de Madrid

fidei i iuſtificatiõe mouet̄ motu ſpei. ⁊ poſtea mo
tu caritatis et ꝙ motib⁹ illoꝝ virtutū delectetur
in deo ⁊ ibi ſiſtat: quia nihil ipedit quin ſic poſſet
moueri illis v̄tutibus cū eas habeat in illo ſtatu
iuſtificabitur cū virtutes incipiat habere. tunc ḡ
non eſt neceſſariū ꝙ motus ꝯtritionis ſit in iuſtifi
In oppm̄. catione impij. maxime cū motus virtutū ſint vo=
luntarij. et ita maxime in ꝓtāte noſtra. ¶ Cõtra.
Pſalmiſta dicit. Iuſticia et iudiciū preparatio ſe
dis tue ergo neceſſariū eſt ꝙ qñ preparatur ſedes
dei in corde homis ꝙ iuſticia ſit ibi. ſed in iuſtifi=
catione preparat̄ ſedes dei in corde hoīs tantum
ergo neceſſariū eſt ꝙ in iuſtificatione ſit iuſticia.
ſed iuſticia non pōt eſſe ibi niſi per ꝯtritionē. ḡ ne
Solutio. ceſſariū eſt ꝙ ibi ſit ꝯtritio. ¶ Solutio. Dicimus
Duplex via fidei. ꝙ fides habet duas vias. vnā ad gaudiū: aliā ad
merorem. via fidei ad gaudiū eſt qñ fide mouetur
quis ad credendū ſe habiturū gaudia et̄na de lar=
gitate. poſt hūc em̄ motū ſequit̄ motus ſpei. ⁊ mo
tus caritatis quibus hō delectat̄ in deo. via autē
fidei ad merorē eſt qñ aliquis credit ſe offendiſſe
creatorē ſuum per pctm̄ ſuum ⁊ per hoc meruiſſe
penas et̄nas ⁊ amiſſionē bonorū et̄norum. ⁊ ſpe=
rans veniā per contritionē conterit̄ ⁊ flet ꝑ pctīs
et deprecat̄ pro eis. In iuſticatiõe aūt neceſſari
um eſt moueri fidem ſcđm viā meroris. qm̄ aliter
Quō iuſtifi- euacuaretur dei iuſticia que ſcđm pſalmiſtā ꝑpa=
cat̄ impius rat in nobis ſedē deo. qm̄ gr̄a non infunditur pctō
ri niſi ſit in via meroris licet informiter. quoniam
non infunditur gr̄a pctōri niſi doleat de pctīs ⁊ ꝓ
ponat ſe de cetero non peccare et tunc dat̄ ei gra
tia vt hoc impleat efficatius. Adā vero in primo
ſtatu cum nō haberet pctm̄ cum primo infuſa eſt
ꝯtra hoc ar̄ ei gr̄a potuit procedere per viam gaudij. ¶ Ite⁊
ex ꝑdictis ptꝫ ꝙ in iuſtificatione ſunt illa quinq̄
vt dicunt magiſtri ſimul tempore. ſed non natura
ergo ſimul mouetur in inſtanti motu fidei ⁊ motu
contritionis: ſed non pōt moueri motu fidei quin
cogitet de deo. nec motu ꝯtritiōis quī cogitet de
peccatis ergo ſimul cogitat de deo ⁊ de pctīs qđ
eſt contra Ariſto. dicentē. Scire quidē multa: in
cõfirmatio. telligere autē vnū ſolum. ideo etiā dr̄ ꝙ nomie ſe
mel poſito non eſt vtēdū equiuoce. quia nō poſſu
m⁹ cogitare de diuerſis ſimul. ¶ Itē. Aug. dicit
Ad idem p augustinū. Deus ſimul omnia videt ⁊ fortaſſis in futuro cogi
tationes nr̄e non erunt volubiles. Sed oīa q̄ ſcie
mus vno intuitu videbim⁹ ḡ cogitationes nr̄e mo
do ſunt volubiles ḡ non poſſumus multa cogitare
Euaſio. modo. Forte dicet ꝙ motus fidei ⁊ motus ꝯtritio
nis non ſunt ſimul in eodē inſtāti. ſed in paruo tp̄e
et primo mouetur motu fidei: poſtea motu ꝯtritio
ꝯtra hoc ar̄ nis Sed contra. in inſtanti quo mouebatur motu
fidei erat iuſtificatus ⁊ ſine ꝯtritione: ḡ ſine iuſti=
cia ⁊ iudicio parata erat ſedes dei in corde ei⁹ qm̄
ſola contritio in iuſtificatiõe eſt op⁹ iuſticie ergo
mentitur propheta dicēs. Iuſticia ⁊ iudiciū pre=
Solutio. paratio ſedis tue ¶ Solutio Ad hoc pōt ſolui du
Mot⁹ fidei ⁊ ꝯtritiōis poſſūt ſil̄ eē pliciter ſcꝫ ꝙ bene pn̄t eſſe motus fidei ⁊ mot⁹ cō=
tritionis ſimul. ⁊ licet non poſſim⁹ plura ſcire di=
ſtincte ſicut volunt auctoritates ⁊ maxime illa q̄
dicit ꝙ noīe ſemel poſito. ⁊c̄. tn̄ poſſumus plura
intelligere vel ſcire ꝯiunctim vt cū intelligit̄ enū
ciabile intelligūtur res predicati ⁊ res ſubiecti ſi
mul in eodē inſtāti. in inſtāti ḡ illo in quo actuali
ter credit penitens ſe offendiſſe creatorē ſuum in=
tantum ꝙ dignus eſt penis eternis ⁊ amiſſiõe ſū=
mi boni. in eodem inſtanti pōt moueri motu fidei
cum cogitet creatore ſuo ⁊ motu ꝯtritionis cū co
gitet de pctīs. ⁊ ſic ptꝫ. Solutio. Qm̄ aīa bn̄ pōt *Per hoc ſoluit̄.*
moueri diuerſis motib⁹ ſimt̄. ſcđm diuerſas vires
ſicut aliquis mouetur diuerſis motibus corpora=
lib⁹ ſcđm diuerſas partes ſui. ¶ Alio modo pōt *Alit̄ p̄t dici*
dici ꝙ illi mot⁹ ſunt i diuerſis inſtantibus. vnus
tamen generat aliū per modū imperij Unde non
oportet ꝙ ſint ſimul. ¶ Qđ obicit̄ de illa auctori *Ad auctoritatem.*
tate. iuſticia et iudiciū. ⁊c. Dicimus ꝙ ſic eſt intel
ligenda. Preparatio ſedis tue. i. manſionis in q̇e
te. Anteq̄ꝫ eni ſit in aīa penitētis mot⁹ contritio=
nis eſt deus per gr̄am in corde hoīs in primo mo=
tu fidei: ſed nō habet quietā manſionē donec ꝯtri
tio paulatim ⁊ paulatim mūdet paulatū cordis: ⁊
tunc fit pax ⁊ ſerenitas cõſcientie. ſicut pſalmiſta *Pſalmiſta.*
dicit. Iuſticia et pax oſculate ſunt.

¶ In quo inſtanti remittitur pctm̄.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur in quo inſtanti remitti t̄ pctm̄
conſtat ꝙ i inſtanti infuſionis gr̄e. qm̄ *Ar̄ ꝙ gr̄a nō expellit peccatum.*
non pōt dici ꝙ ante. Tunc em̄ gr̄a pri
mo expellit pctm̄. Inde ſic. Gratia ex
pellit pctm̄ per modū contrarietatis
ergo per modū agendi. ergo gr̄a agit in peccatū.
Sed impoſſibile eſt ꝙ quid agat in non ens: ḡ pec
catuꝫ qđ expellitur eſt. ⁊ gr̄a que expellit illđ eſt:
ergo gr̄a ⁊ pctm̄ ſimul ſunt. quod eſt impoſſibile.
qm̄ loquimur de pctō mortali. ¶ Itē pctm̄ expel *Secundo.*
litur: ergo pctm̄ eſt. qm̄ ſi expulſio paſſio ineſt ipſi *Ad primuꝫ*
opꝫ ꝙ ſit. Ad hoc dicimus ꝙ hec argumētatio nō
valet. Gr̄a expellit pctm̄ per modum agēdi: ergo *Nota bn̄.*
gratia agit in pctm̄. qm̄ gratia expellit pctm̄ per
modum agendi. non quo gratia agit in pctm̄: ſed
quo deus agit in aīam. Dū em̄ deus infundit gra=
tiam agit in aīam. Gratia vero nō proprie agit. ſꝫ
deus per gr̄am expellit pctm̄ ꝓprie non em̄ forma *Forma non agit ꝓprie.*
agit proprie: ſed per formaꝫ aliquid agit. Infuſio
ergo qua deus infundit gr̄am eſt expulſio qua de
us expellit pctm̄. qm̄ infuſio gratie facit vt tūc pri
mo non inſit pctm̄. nec valet hec argumentatio.
Peccatuꝫ expellitur: ḡ pctm̄ eſt. potius em̄ theo
logice excludendo deberet inferre: ergo pctm̄ nō
eſt. In naturalib⁹ em̄ non teneret talis argumen *Nō dr̄am i naturalib⁹ ⁊ in theologia.*
tatio: imo ſic deberet naturaliter inferri. Hoc ex
pellitur: ergo partim eſt: partim non eſt. theolo=
gice autēꝫ ſic. Hoc expellitur: ḡ hoc non eſt. Ex=
pulſio autem et paſſio peccati idem eſt quod infu
ſio paſſio qua infunditur gratia: ſed dicitur illa in
fuſio paſſio propter ſuſceptionem gratie prius nō
habite. Expulſio autē pcti dr̄ ex hoc ꝙ per eā effi
citur ꝙ tunc primo non inſit pctm̄ mortale. ſicut
cum aliquid efficitur album eoipſo fit vt non ſit ni
grum. ſic etiā laudatio paſſio qua ceſar laudatur
idem eſt ꝙ prolatio paſſio qua ꝓfertur vox ſigni=
ficatiua laudis ceſaris.

¶ De donatione gratie.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Ayuntamiento de Madrid

Queriť vtrũ hec argumẽtatio ſit neceſſaria Iſte facit quicquid in ſe eſt: g̃ deꝰ dat ei gratiam ꝙ non valet. ꝓbatur. qm̄ cuicunqꝫ deus dat grãm gratis dat ei et ex ſola miſericordia ſed qđ ex ſola miſericordia facit aliquis põt illud facere ꝛ non facere: ergo deꝰ cuicunqꝫ dat grãm põt ei dare ꝛ non dare: g̃ prima argumentatio non eſt neceſſaria. Itẽ ambroſius đt ꝙ deus dat grãm illi quẽ ſcit ſibi eſſe ſeruiturũ. ei autem non confert quẽ ſcit ſibi non ſeruiturum et hoc eſt dare cui dandũ eſt: ꝛ non dare cui non dãdum eſt. ſꝫ poſſibile eſt ꝙ aliquis faciat quicquid ĩ ſe eſt ꝛ tñ cognoſcit eũ deꝰ nõ ſeruiturũ ſibi: ergo poſſibile eſt ꝙ tali non ſit conferẽda grã. et ſi non eſt conferenda grã non confertur: g̃ poſſibile ẽ vt ei qui facit quicquid in ſe eſt nõ conferať gratia: g̃ prima argumentatio non tenet.

Arḡ ꝙ non.

Secundo ꝑ ambroſiũ.

In oppm̄.

¶ Cõtra đt dñs Cõuertimini ad me et ego ↄuertar ad vos ꝛ impoſſibile eſt deũ mentiri: g̃ neceſſariũ eſt ꝙ ſi aliqs cõuertitur ad dñm ꝙ dñs conuertať ad ipm̄: ſed homo conuertiť ad deum faciẽdo qđ in ſe eſt: deꝰ cõuertitur ad hoĩem conferendo grãm: g̃ neceſſariũ ꝙ ſi homo faciat qđ in ſe eſt ꝙ deus ↄferat ei grãꝫ et ita argumentatio eſt neceſſaria.

Scđo per aplm̃.

¶ Itẽ aplus. fidelis eſt deꝰ q̃ non põt: negare ſeipm̄. ſeipm̄ aũt negaret ſi nõ faceret iuſticiã. vbi facienda eſt. cũ ipſe ſit ſumma iuſticia. hoc enĩ intẽdit aplš. ſicut exponit Aug. g̃ multo fortius negaret ſeipm̄ ſi nõ faceret miam vbi faciẽda eſt. cũ magis ſe habeat ad opa miſericordie ꝙ̃ ad opa iuſticie. Sed mia non eſt facienda alicui potius ꝙ̃ ei qui facit quicquid in ſe eſt: g̃ ſi in tali caſu non faceret opa miſericordie negat ſeipm̄. Sꝫ impoſſile eſt ꝙ neget ſeipm̄: ergo neceſſariũ eſt ꝙ faciat miaꝫ faciẽti quicquid in ſe eſt. et ita argumentatio eſt neceſſaria.

Tertio in apocalipſi.

¶ Itẽ in Apoc. dicit dñs. Si quis mihi aperuerit intrabo ꝛ cenobo cũ eo. Sꝫ iſte aperit faciẽdo quod in ſe eſt: g̃ deus intrat ↄferendo grãm: ergo ſi aliquis facit qđ in ſe eſt deus dat ei grãm. ꝛ ita argumẽtatio eſt neceſſaria.

Euaſio. ↄtra hãc arḡ

Forte dicet ꝙ hec cõiunctio ſi: non teneť ↄſecutiue: ſed adiectiue. Cõtra. Deus pulſat ad hoſtiũ vt intret Iſte aperit q̃ facit qđ in ſe eſt: g̃ aut deus intrat aut nõ intrat. Si non intrat: g̃ pro nichilo pulſat. Sed hoc ẽ impoſſibile: ergo neceſſariuꝫ eſt ꝙ deus dat ei grãm et ita argumentatio eſt neceſſaria.

Quarto ꝑ auguſtinũ.

¶ Itẽ ſuper illud ad Roma. Fide iuſtificati ſumus. dicit Aug. ꝙ deus recepit confugientes ad ſe. aliter eſſet iniquitas in eo. Sed impoſſibile eſt ꝙ iniq̃tas ſit in eo: ergo neceſſariũ eſt ꝙ recipiat ↄfugiẽtes ad ſe: ergo necaſſariũ eſt ꝙ det ei grãm qui facit q̇cquid in ſe eſt. ꝛ ita prima argumentatio eſt neceſſaria.

Solutio ad primũ.

Ad quod ↄcedimꝰ his ratiõibus. ¶ Et ad obiecta reſpondemus ꝛ dicimꝰ ꝙ hec argumẽtatio nõ valet Deus ex ſola mia dat iſti grãm: g̃ põt dare et non dare grãm. Hec enĩ laus miſericordie ꝛ largitatꝭ dei ꝙ non põt niſi miſericorditer agere vt đt Au.

Auguſtinꝰ

ꝙ ſicut vituperiuꝫ eſt voluntatis hũane ꝙ nõ põt credere. ita laus eſt volũtatis dei ꝙ nõ põt ſeipm̄ negare: qꝛ nõ põt niſi iuſte agere vbi eſt iuſte agẽdũ: nec niſi miſericorditer vbi eſt miſericorditer agendũ.

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđo obiectũ dicimus ꝙ iſtud qđ dicit Ambroſius. ꝙ deus non dat ei quẽ videt ſibi non ſeruiturum nec perſeueraturũ in bono. intelligi debet tãtum de illis qui non faciũt quod in ſe eſt. quibus quandoqꝫ non dat deus gratiam. licꝫ gratiam det alijs qui non magis ſe preparant ꝓpter cauſas quas bene exprimit beatus Ambro. ei autem q̃d facit quicquid in ſe eſt ſemꝑ dat gratiam aliter nõ reciperet ↄfugientes ad ſe. qđ nullo modo competit eius miſericordie.

¶ Utrũ aliq̃s põt mereri ſibi primã grãm.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

Poſt predicta queriť vtrũ aliquis põt mereri ſibi primam grãm. videtur ꝙ ſic. qm̄ dñs dicit. Conuertimini ad me ꝛ ego cõuer. ꝛc̃. Ita promiſit dñs qui verax eſt ĩ promiſſis: ergo de veritate dei. Et ita de iuſticia dei debetur gratia illi qui facit qđ in ſe eſt. qđ eſt conuerti. ꝛ ſic põt homo facere bonis operibꝰ vt gratia ſibi debeať. quod eſt mereri ſibi grãm. mereri enĩ eſt facere de indebito debitũ.

Arḡ ꝙ ſic.

Secundo.

¶ Itẽ opibus factis in caritate põt aliquis mereri ſibi vitã eternam Hoc em̄ non eſt in bonitate ſiue benignitate operis. qm̄ non eſt condignẽ. ꝛc. vt dicit aplš ergo hoc eſt ex promiſſione et largitate dei qui ꝓmiſit huiuſmodi. opibus factis vitã eternã: g̃ maiori ratione hm̃õi bonis opibus factis extra caritatem ex dei promiſſione ꝛ largitate eius põt aliquis mereri ſibi primam grãm. qm̄ magis excedit vita eterna opa caritatis ꝙ̃ gratia predicta opa.

Euaſio.

¶ Si dicit ꝙ ideo iſte non meretur: quia eſt indignus omni boni. etiam pane quo veſcitur.

Arḡ ↄtra hoc

Obicitur de primo homine qñ fuit in ſtatu innocẽtie: qꝛ indignitas nõ habet locũ ibi ſi dicat ꝙ per pctm̃ mancipauit ſe ſeruitio diaboli: et eſt addictus ei. Unde non põt ſeruire: quia alienus ſeruus eſt. et ita nichil poteſt mereri a deo ſeruiendo deo cum dei ſeruitio non ſit addictꝰ: ſed alieno.

Alia euaſio

ↄtra ꝑ auguſtinũ.

¶ Cõtra. Augu. dicit. Seruitia ꝙ̃to magis indebita tanto gratioſa: ſed eius qui alieno ſeruitio eſt adictꝰ ſeruitia ſunt magis indebita: ergo apud deũ plus valere debent. Certũ eſt em̄ ꝙ talis põt ꝑ deo opera miſericordie exercere.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ nullꝰ põt mereri ſibi primũ grãꝫ. qm̄ nõ eſt grã niſi gratis detur. Si aũt aliquis poſſet mereri eam iam potius meritis redderetur ꝙ̃ gratis daretur vt dicit btũs Augu.

Ad primũ.

¶ Ad primũ dicimus ꝙ illis verbis. Conuertimi ad me. ꝛc̃. nulla ſit promiſſio vel obligatio: ſed ſit bonitatis ꝛ largitatis dei tãtum declaratio. et ſic ſoluta eſt vtraqꝫ obiectio.

Ad alia.

¶ Ad alia dicimus ꝙ ideo mereri non põt: qꝛ meritum eſt ſeruitium deo gratis exhibitũ: ꝛ iſte nõ habet vnde poſſit deo ſeruire. Non em̄ eſt ſeruitium alicuius qđ non ſit ad eiꝰ vtilitatẽ. fuit enĩ hõ factus ab initio vt ꝛ delectaretur in deo: ꝛ deꝰ delectaretur ſic in eo cuius ſunt delicie eſſe cũ filijs hoim. cum ergo non poſſit delectari in deo niſi ꝑ fidem/ſpem/caritatẽ. qꝛ hij ſunt tres panes Inde patet ꝙ exiſtens in pctõ mortali non habet vnde deo poſſit ſeruire. Uñ licet bona opa ad deũ referat: tamen non ſeruit deo ad cuiꝰ vtilitatẽ nichil agit.

tres panes

¶ Item eſto ꝙ aliquis exiſtens in caritate conſiderans infirmitatatẽ ſuã et hoſtis verſutiam

Ayuntamiento de Madrid

q̄ſtio icidēs oret ad deū vt ſi ceciderit reſurgat. Querit vtrū; iſte põt mereri ſibi pͥmā grām ſi poſtea ceciderit quod videtur. qm̄ Aug. dicit ꝙ nichil dign⁹ põt peti: ergo dʒ exaudiri. ¶ Itē iſte orat ꝑ ſe qḋ ſpectat ad ſalutem. ⁊ pie: q: ex caritate. ⁊ perſeueranter ergo debet impetrare. ꝙ eni perſeueranter videtur. Ponatur em̄ ꝙ hic orauerit per decem annos. qm̄ ſi aliquis caritatē habuerit ꝑ vnā diē et decedit dicitur perſeuerātiā habuiſſe. Si dicit ꝙ pſeuerātia non attenditur reſpectu longinquitatis tēporis: ſʒ reſpectu finalis perſiſtētie. ¶ Contra. Meritū abſqꝫ tali perſeuerantia meritum eſt vite eterne. ſicut patet in multis reprobis qui habent caritatem. ⁊ tunc quolibet opere bono meretur vitā eternā abſqꝫ tali perſeuerātia: ergo eadē ratione meritū abſqꝫ perſeuerātia meritū eſt gr̄e. ¶ Item licet pctōꝛ nō poſſit mereri ſibi grām: tn̄ vir ſanctus põt mereri alij. g̃ a ſimili. Iſte cuʒ ſit in caritate ſibi poſtea facto pctōꝛi poteſt ꝑmereri grām. ¶ Si concedit. eſto igit ꝙ ille cadit. Inde ſic. Pctm̄ moꝛtale euacuauit oē meritum in iuſto qm̄ dicit Ezechi. Si ceciderit iuſt⁹ a iuſticia ſua omniū iuſticiarū ſuarū nō recoꝛdaboꝛ: g̃ propter iuſticiam preteritam non debetur ei gr̄a in futuro ergo non meruit eā ex preterita iuſticia. ¶ Solutio. Nullus meretur ſibi pͥmā grām. vt dictū eſt Ad pͥmo obiectū dicim⁹ ꝙ ideo dt Aug. Nichil dign⁹ poſſe orari. qm̄ q̄ hoc petit. petit cū amore / timoꝛe / et reuerētia dei. ⁊ talis orō põt ei valere: vt qñ ceciderit facili⁹ reſurgat. qm̄ cū minoꝛi preparatione reſurgeret q̄ ſi hoc nō oraſſet. veruntn̄ ex illa oratione nō meruit vt poſt caſuʒ reſurgeret qm̄ conditio poſita in orõne. ſ. hec ſi cadaʒ reſurgam. ꝯtraria eſt pſeuerātie. ⁊ ita nō orat pſeuerāter. licet oret hoc ꝑ mille annos. qm̄ idem eſt ac ſi dicatur. peto vt dimittas mihi ſi optime verberabo te. Verūtamen perſeuerātia nō exigit ad meritum vite eterne. qm̄ opus caritatis oīa tēpoꝛalia excedit. et pꝛopꝛie opus caritatis eſt ad vitā eternam: nō ad grām. qm̄ opere caritatis nō tenditur ad grām: ſed ad glām: tn̄ cuʒ predicta oratiōe petit aliquis grām: nō meretur eā propter conditionem appoſitā: quia contraria eſt perſeuerātie. ꝑ quam tantū merita remunerātur. Tamen illa petitio eſt meritoꝛia vite eterne. quoniā reſpectu vite eterne habet perſeuerantiā ad minus potentialiter. quoniā ſi cum tali petitione meritoꝛia decederet ſaluaretur: ſʒ reſpectu gr̄e quā petit impoſſibile eſt interuenire perſeuerantiā. Et ideo nō eſt ibi etiam potētialiter perſeuerantia. ⁊ ideo nō eſt ibi meritum. Tamen in alio reſpectu eſt merituʒ. quoniā reſpectu vite eterne īpoſſibilis eſt illa petitio cum perſeuerantia peruenire ad vitam eternam. ſed non eſt vt cuʒ perſeuerātia perueniat ad gratiam poſt caſum. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ nō valet hec argumētatio Aliquis ſanct⁹ meret alij pͥmā grām: q: eſt ī caritate. multofoꝛtius ille qui eſt ī caritate ſibi pͥmā gratiā poteſt mereri ex caritate ſi cadat. quoniā in illo qui meretur alij nullū eſt impedimentū merēdi: ſed in illo qui petit ſibi dari pͥmam grām poſt caſū. Duplex eſt impedimentum. ſ. pꝛiuatio potētialis perſeuerantie que intercluditur per conditionē ⁊ ipe caſus qui conditionatur ibi. Perſeuerātia eīn nō conſiſtit in diuturnitate cōtinuationis: ſed tn̄ in continuatione finali. Dicunt tn̄ multi ꝙ null⁹ meretur alij pͥmam grām de condigno: ſed tātū de congruo. qm̄ ſi de condigno pͥmā grām mereret neceſſarium eſſet ꝙ daretur ei. Sed non eſt hic neceſſarium. ſicut patet per Hier. cui dixit dñs No li orare pꝛo populo iſto: q: nō exaudiā te. ¶ Sed contra. in Euāg. dr. Vidēs ieſus fidē illoꝛū dixit paralitico. fili: dimittuntur tibi pctā tua. Gloſa. Multum valet apud deū fides pꝛopꝛia cum tantum valuerit aliena. vt hoīem ſanaret in aīa ⁊ coꝛpoꝛe ergo merito fidei aliene ſanauit dñs paraliticum. ⁊ ita pꝛopꝛie aliquis meretur alij pͥmam gratiā. ¶ Itē vera amicitia eſt idē velle idē nolle ergo ſi de natura amicitie eſt vt amic⁹ velit quod ſuus amicus vult Et talis eſt liberalitas amicitie hominis: ergo multofoꝛti⁹ cum liberalitas dei ſit maioꝛ in infinitū. liberalitas ſcʒ dilectiōis dei. ſequitur ꝙ amicus de neceſſario ipetret a dño pͥmam grām alij hoī: qꝛ nihil ita meret apḋ aliquē ſicut amicus ab eo quē diligit ⁊ a quo diligitur: g̃ ex condigno meret alij pͥmā grām niſi ſit ibi aliquod impedimentū. ¶ Qḋ concedim⁹. Semꝑ ei ad preces datur. datur alicui gr̄a niſi ſit ibi impedimentū. ſ. niſi ille ꝑ quo orat oīno ꝯtradicat gr̄e per ꝑpoſitū peccādi. et maxime per pctm̄ in ſpm̄ ſanctuʒ. ſicut dicit gloſa ſup̄ predictū locū Hiere mie. in quo etiam caſu dicit dñs per hieremiā alibi. Si ſteterint moyſes et ſamuel coꝛam me: non erit anima mea ad populū iſtum. ¶ Item ꝙ nullus põt mereri pͥmā grām ſibi: hoc eſt de natura hoīs aut de natura gr̄e. aut de natura ſtat⁹. Non põt dici ꝙ hoc ſit de natura hoīs. qm̄ hō creatus eſt ad merendū maī⁹. ſ. glīam eternā. ſit de natura gratie. Contra Qḋ maī⁹ ē cadit in meritū ſcʒ gloria que eſt maioꝛ q̄ gr̄a: ergo et id quod minus eſt ſcilicet gratia poteſt cadere in meritū de natura ſua. Si pꝛopter ſtatū qm̄ hō in moꝛtali indign⁹ ē omni bono. ¶ Obicitur de pͥmo hoīe vt pꝛius. Foꝛte dicet ꝙ nō eſt in ſtatu merēdi: q: ei⁹ opa nō placēt deo. ⁊ ita nō ſūt delectabilia deo. ⁊ q: de⁹ i eis nō delectat. ideo ꝑ ea nō ſuluit deo hō Sʒ cō tra. De lucifero ē dictū āteq̄ caderet In delicijs paradiſi fuiſti: g̃ in opibus ei⁹ delectabat dñs: ergo eius opa erant deo ſeruitia. ⁊ ita erant meritoria: ⁊ tn̄ non habebant niſi bona naturalia ¶ Itē angeli merentur id qḋ habent. ſimiliter xp̄us meruit quod habebat. ſ. graʒ ſibi datā. Quare ſimiliter non põt homo mereri grām iam ſibi datam. ¶ Dixerunt quidā ꝙ aliquis põt mereri pͥmam gratiam meritis coherentib⁹: ſed non meritꝭ precedentib⁹. ¶ Sʒ contra. Motu inꝗtū mot⁹ nullus meret: ſed in foꝛmatus eſt ergo q̄ pͥmā grām meretur. meretur eaʒ motu inꝗtū foꝛmatus eſt a gratia ergo eſt poſterioꝛ gr̄a. ſʒ iterū illa gr̄a eſt / premium illius motus. ſed omne meritū precedit ſuum pꝛemium: ergo ille motus inꝗtū eſt foꝛmatus eſt pꝛioꝛ q̄ gratia ⁊ poſterioꝛ vt oſtenſū eſt. g̃ idem et ſcḋm idē eſt pꝛius ⁊ poſterius eodē quod videtur eſſe īpoſſibile. Reſtat ergo ꝙ nullus me

Marginal notes (left): Q̄ſtio icidēs. Ar ꝙ ſic ꝑ auguſtinū. Secundo. Euaſio. ꝯtra quā ar. Tertio. In oppm̄. Solutio ad pͥmum. Nota diligenter. Ad vltimū. Duplex impedimentum.

Marginal notes (right): pedimentū. Opinio aliquoꝝ ꝙ nēo mereat alteri pͥmam gratiam de condigno. ꝯtra hāc ar. Gloſa. Secundo. Solutio. Iterum ar ad pͥcipale. Euaſio. ꝯtra hāc ar. Ad idem. Solutio ſʒ aliquos. ꝯtra hāc ar.

Ayuntamiento de Madrid

retur ſibi p̄imā gr̃am etiam meritis coherentibꝰ
ꝯtra hāc rō ¶ Sed hec īpꝛobatio pꝛobatur nulla eſſe. qm̄ cō
nē arguit. cluſio quam ipſe hꝫ pꝛo impoſſibili vera eſt. idem
enim et ſcd̄m idem eſt pꝛius et poſterius alio. vt
cauſa finalis inq̄ʒtū cauſa finalis eſt poſterioꝛ effi
cienti in eſſendo. qm̄ cauſa efficiēs data finali vt
ſit etiā cauſa finalis: inq̄ʒtū finalis ē pꝛioꝛ q̄ʒ cau=
ſa efficiens in intētiōe facientis. qm̄ cauſa finalis
dat efficienti vt ſit efficiens. et ita idem eſt pꝛius ⁊
poſterius eodē. ſed ſcd̄m diuerſa genera pꝛioꝛita=
tis ⁊ poſterioꝛitatꝫ. Eodē modo pōt eē ī merito ⁊
pꝛemio vt meritū ſit p̄iꝰ pꝛemio ⁊ poſteriꝰ etiam
ꝑm idem. vt in eo q̄ laboꝛat in vinea et pꝛius reci
pit pꝛemiū q̄ʒ mereatur illud. Conſtat ꝙ meritum
eſt poſterius in eēndo: ſed pꝛius in intētiōe dātis
et ita ptꝫ ꝙ pꝛedicta impꝛobatio nō valet. igif ni=
chil impedit quin aliq̄s poſſit mereri p̄imā gr̃am
Solutio doctoꝛis. ¶ Dicimus ꝙ nullus meretur ſibi p̄imā gr̃am ꝓ
pter tres cauſas. Pꝛima ē indignitas ſtatꝰ. qm̄ q̄
Pꝛima cā. ē in moꝛtali indignus eſt oī bono. Scd̄a eſt. quia
Secunda. non habet cauſam merendi. ſ. gr̃am. Meritum ei
Tertia. eſt ſeruitium gratis. ⁊c. dilectione ipēnſum. Ter=
tia cauſa eſt impoſſibilitas obtinendi aliquid pꝛo
alio ſtatu. Pꝛima ⁊ ſcd̄a cauſa īpediunt vt ille qui
eſt in moꝛtali non mereaf ſibi p̄imā gr̃am. Scd̄a
cauſa impedit ne āgelus vel hō in pꝛimo ſtatu me
Ad rōnem. ruerit p̄imā gr̃am. ¶ Ad hoc quod dictuꝫ eſt de
angelo dicendū eſt ꝙ duplex eſt dilectio. ſ. gratui
Dilectio naturalꝭ ⁊ dilectio gratuita differūt. ta et naturalis. Angelus autē in pꝛimo ſtatu dele
ctabatur in deo naturali dilectiōe tantum quoni
am non delectabatur in eo tanq̄ʒ in ſūmo bono: ſꝫ
tanq̄ʒ in ſuo beneficio. qm̄ natura motū habet re=
cipꝛocum qm̄ in ſe flectitur. tēdit em̄ ad ſuā vtilita
tem vel ad ſuā confirmationē ſemper. gratuita ve
ro que eſt ex fide ſpe ⁊ caritate: ⁊ aliis virtutibus
quibꝰ deus pꝛopter ſe creditur / ſperaf / diligitur: q̄
bus aīa pꝛopter ſe ī deo delectaf per q̄s hō parat
cibū deo vt deꝰ comedat cuꝫ eo. ⁊ ꝯᷓuerſo. ſicut
dixit Iſaac filio ſuo fac mihi pulmentū vt cōedā:
et benedicat tibi aīa mea. ⁊ in apocaliſi Si quis
Af de cōtritione. michi aperuerit. ⁊c. ¶ Si obicitur de contritio=
ne que eſt meritoꝛia. ⁊ tamen in ea nō delectatur
Solutio. penitens: ſed triſtatur. Dicendum eſt ꝙ re vera in
ea eſt triſticia de pctīs: ſed delectatio in deo ⁊ in
deſtructione peccati pꝛopter deum, qm̄ ipā con=
tritio eſt ex caritate. Unde non poteſt eſſe non de
lectabilis. Deꝰ em̄ in ea delectaf et angeli. vnde ī
euangelio. Gaudium eſt ſuper vno peccatoꝛe. ⁊c.
Ad aliud. ¶ Ad hoc quod dicit de meritis coherētibus. di
cimus ꝙ pꝛima gratia non cadit ſub merito: quia
eſt pꝛimū pꝛincipium merendi. Datur eni ad hoc
De xp̄o ꝙ nō meruit ſibi pꝛimam gratiam. vt homo per eā mereatur vitā eternā. Chꝛiſtꝰ au
tem non meruit p̄imā gr̃am ſibi datam: ſed quaꝫ
iam habebat que cadit ſub merito. Eodē modo di
cimus de angelis Sicut em̄ pꝛimū pꝛincipiū creā
De angelis di non creatur. nec pꝛimū pꝛincipiū mouendi mo
uetur: ita pꝛimum pꝛincipium merendi non cadit
ſub merito. ⁊ ita patꝫ ꝙ nec meritis pꝛecedentibꝰ
nec meritis coherentibus poteſt quis mereri pꝛi=
mam gr̃am. ¶ Tertia cauſa. ſ. īpoſſibilitas impe
dit ſcꝫ ne exiſtens in gratia poſſit ſibi mereri pꝛi=
Nō ꝓpter mam gr̃am oꝛando ꝙ ſi ceciderit reſurgat. quoniā
impoſſibile eſt ꝙ ꝑ talē oꝛationē impetret gratiā: pꝛedicta.
qm̄ ſi cadit ꝑ moꝛtale indignꝰ eſt oī bono: et deus
oīm iuſticiaꝝ ſuarū nō recoꝛdabitur ampliꝰ: ⁊ ita
per merita pꝛecedentis oꝛonis non pōt impetrari
pꝛima gr̃a. ſi vero nō ſit caſurus cōſtat ꝙ non im=
petrabit vt eā habeat. ¶ Itē aliquis rex dat ali= Iterum af
cui equum vt ſeruiat ei ſicut aliquis dat denarios ad pꝛīcipale
alicui vt laboꝛet in vinea ſua. Ar̄ ſic. Iliq̄s vtēdo
iſto equo meref iſtū equū: ḡ vſu equi meref equū.
ergo a ſili. Aliq̄s vſu gr̄e meretur ipam gr̃am. qm̄
gratia eſt equus ſp̄ualis per quē imus ad deum.
¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ ſicut vſu equi meretur Solutio ꝑꝫ
aliquis ipm̄ equū: ita aliquis vſu gratie meref ip= aliquos.
ſam gr̃am. non per modū pꝛecedentis meriti: ſed
per modū coherentis ſiue ſubſequentis meriti. vt
ptꝫ in illo q̄ recipit denarios vt laboꝛet in vinea.
Ad hoc em̄ daf vt ſubſequēter deſeruiat ¶ Sꝫ di ꝯtra hāc af
cimꝰ ꝙ hec ſolutio non valet. qm̄ ſi daretur gr̃a vt
eam mereretur hō meritis coherentibus vel ſub=
ſequentibus iā non eſſet gratia. qm̄ equꝰ non daf
gratis qui ideo daf alicui vt eū deſeruiat. nec dan
tur denarij gratꝫ alicui q̄ ideo danf vt laboꝛet ī vi=
nea. ¶ Dicimꝰ ḡ ꝙ equꝰ a rege dupl̄r datur. ſcilꝫ Solutio doctoꝛis.
ex mera liberalitate. qꝛ liberaliſſimꝰ et benigniſſi
mus qm̄ non conſiderat pꝛecedēs ſeruitiū vel co=
herens vel ſubſequēs. et hoc modo dandi nō me=
retur aliquis equū vſu equi. ſed aliud. Scd̄o mo=
do datur equus a rege militi vt militet cū eo ⁊ ſer
uiat ei. et ſi aliquis vtendo equo meretur eum. di
cimus igitur ꝙ hec argumentatio non valet. Ali Ad rōnem.
quis vſu equi meretur equum ergo aliquis vſu gra
tie meretur gratiam. qm̄ gratia non datur ſecūdo
modo. ſed pꝛimo modo tm̄. Et ſic duplex eſt modꝰ duplex modus dandi equum.
dandi equum. ſed vnicus dandi gr̃am. ⁊ hoc ideo
contingit. quia vnicum pꝛemium pꝛepoſitum eſt
homini ſcilicꝫ deus ſiue beatitudo eterna qua ho
mo quieſcit in deo. que etiam dicitur pꝛemium ꝓ=
pter ipſum deū ⁊ ad illud pꝛemium merendum da
tur homini gratia. non pꝛopter aliud.

¶ Queſtio ſeptima.

¶ Utrum bona opera facta extra caritatem ſint meritoꝛia.

Alia queſtio pꝛeambula ad virtutem eſt Septima q̄ſtio.
qua queritur ex quo bona opera fctā an=
te gratiam ſiue extra caritatem non ſunt
meritoꝛia gr̄e: ad quid valeant. Et dici= Opīo cōīs
tur communiter ꝙ valent ad tria. ſ. ad bonū tꝑale
habendum. ad habilitationē gratie. et ad diminu
tionē pene eterne. ¶ Pꝛimū pꝛobatur auctoꝛita Pꝛobaf pꝛimū auctoꝛitabꝰ ⁊ rōnibus.
tibus ⁊ rationibꝰ. dicit Iſay. Si volueritis et au
dieritis me: bona terre comeditis. Et in exodo.
Si feceritis hoc et hoc: dabo vobis terram fluen
tem lacte et melle. ſic dominus pꝛomittit bona tē
poꝛalia facientibus bono opera: licet ſint ſine ca=
ritate. quoniam exiſtens in caritate magis moue
tur per pꝛomiſſionem bonoꝛum eternoꝛuꝫ q̄ʒ tem
poꝛalium: ergo dominꝰ ex ꝓmiſſione ſua bona tē=
poꝛalia dꝫ bonis opibus factꝫ extra caritatē ſꝫ ni
chil debef niſi de iuſticia. qm̄ quod de mīa fit non
debetur: ḡ bonis operibus factis extra caritateꝫ
de iuſticia dei debentur bona tꝑalia: ſed nihil de
betur de iuſticia bonis operibꝰ niſi per modū me

Ayuntamiento de Madrid

rendi: ꝗ bonis opibus factis extra caritatē meret
Hoc ꝓbat. aliquis bona tpalia. ¶ Itē opibus virtutū debē
tur bona etna. nō ex bonitate ipoꝝ opeꝝ: qꝛ ipro=
portionabiliter ſe habēt opa meritoria ad ſuū pre
miū quod ē de⁹. ꝙ ergo illa opa ſint meritoria tā=
ti premij non eſt ex bonitate ſua: ſed ex ꝓmiſſione
dei: ergo eadē rōne continget ex promiſſiōe dei ꝙ
bonis opibus factis extra caritatē meret aliquis
bona tpalia. qm̄ magis diſtat deus in bonitate ab
opibus meritorijs ꝗ̄ bona tpalia ab opibus bo=
Tertio per nis fctis extra caritatē. ¶ Itē ſuꝑ illū locū Iob
gloſam. Omēs oēs vias meas ꝯſiderat ⁊ oēs greſſus me=
os dinūerat. dicit interlinearis. Nulla bona vel
mala ſunt ſine remuneratione: ꝗ omne bonum ha
bet aliquā remunerationē: ergo bonū opus quod
ſit extra caritatē habꝫ aliquā remunerationē. ſed
non habet remunerationē boni eterni: ꝗ hꝫ remu
nerationē boni tpalis: ergo aliquis meret per ipꝫ
In oppm̄ bona tpalia. ¶ Contra. Auguſtinus dicit ꝙ pec
ꝑ auguſti. cator eſt indignus etiā pane quo veſcitur. ¶ Pre
Secundo. terea. ſi ꝓpter opus bonū factū extra caritatē me
retur aliquis bona tpalia: ergo ꝓpter maius bo=
num op⁹ meretur maius bonū tpale: ergo ſi deus
non dat iniuſte agit cū eo. qđ falſum eſt. Multis
em̄ bonis aufert bona temporalia que malis dat i
Solutio ad abundantia. ¶ Solutio. Ad primo obiectum di=
primum. cimus ꝙ dn̄s promiſit iudeis bona tpalia tāꝗ̄ ꝑ=
uulis et carnalibus vt eos ſic alliceret paulatim
ad bonum et debebat eis bonū temporale ſi face=
rent eius mādata Debebat em̄ eis temporalia de
iuſticia: non de iuſticia operū cū non eſſent in ſta
tu merendi. qm̄ illis operibus non merebātur bo
na temporalia: ſed debebat de iuſticia. i. de veri=
tate et fidelitate ſua. qm̄ verax eſt in verbis ſuis ⁊
Ad ſcđm. fidelis in promiſſionib⁹. ¶ Ad ſcđo obiectū dici
mus ꝙ operib⁹ meritorijs debetur beatitudo. nō
tantum ex promiſſione: ſꝫ qm̄ opera illa ſunt ſerui=
tia quibus ſeruitur deo. vt patet per precedenteꝫ
queſtionem. opera vero facta extra caritatē non
ſunt ſeruitia quibus ſeruitur deo. qm̄ qui eſt ī pec
cato mortali eſt in ſtatu ſeruiēdi diabolo ⁊ nō deo
quoniā tm̄ ille qui eſt in ſtatu grē eſt in ſtatu ſerui
Ad vltimū. endi deo. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ nec bo
na nec mala ſunt ſine remūeratione aliqua. ita ta
men ꝙ remuneratio accipiatur īproprie. De⁹ em̄
pro bonis opibus factis extra caritatē quodāmo
do remunerat hoiem: quia dat pro eis aliquod bo
num tpale tanꝗ̄ meruiſſet illud. cū tamē non me=
ruerit cū ſit indignus etiā pane quo veſcit. Cum
autē deus modo non promittat tpalia non debet
in nouo teſtamento bona tpalia pctōribus niſi di
catur ꝙ debet eis de iure creatiōis ſicut ⁊ brutis
Solutio q= animalib⁹. nec valet hec argumētatio. Oē malū
ſtiōis tacte eſt dignū punitione: ergo oē bonum eſt dignū re=
muneratione. nec ē ibi locus a ꝯtrarijs. qm̄ malū
culpe ⁊ bonū generaliter nō ſunt contraria: ſꝫ ma
lum culpe ⁊ bonū gratie ſunt ꝯtraria. In hoc aūt
apparet largitas dei ꝙ bonuꝫ licet non ſit dignū
remuneratione: tamen deus quaſi remunerat illđ
dum ꝓ eo dat bonū tpale. ideo ꝗ̄uis nō placeat
deo opus illud. i. licet non delectetur in eo. tamē
vult illud: quia eſt bonum in genere id eſt vtile: ſꝫ
non eſt proprie bonū id eſt delectabile. ¶ Item Iterum ar.
aliquis fodiens in vinea alicui⁹ meretur ab eo bo=
num temporale recta ratiōe merendi: ergo aliqs
laborans in vinea domini multofortius meretur
apud ipſum bonum tēporale recta ratione meren
di. ſicut patet de illo qui predicat verbum domini
bona voluntate. bona intentione. ſed ſine caritate
¶ Forte dicet ꝙ illa argumentatio nō valet. quo Euaſio.
niam non eſt ſimile quoniā homo conſiderat op⁹
exterius. dominus autem conſiderat opus interi
us. quoniā non conſiderat ꝗ̄tum: ſed ex ꝗ̄to. de⁹
enim conſiderat cor. Cum igitur in corde ei⁹ non
ſit radix meriti. ſ. caritas nichil meret apđ deum.
¶ Contra Iſte fodiēs in vinea ⁊ ſi ſeruiat iſti licꝫ ꝯtra hāc ar.
non ex amore. qm̄ iſtum non diligit tamen ꝓpter
laborem ſuum meretur apud eum recta ratiōe me
rendi. ergo multofortius cum deus ſit largiſſim⁹
et benigniſſimus licꝫ iſte ſeruiat ei nō ex caritate
meret tn̄ apđ eū bona tpalia. recta rōne merēdi.
¶ Item iſte habet bonam voluntatē: bonā inten Ad idem.
tionem et pro deo facit quod facit. radix eſt bona.
fructus eſt bonus. finis eſt bonus: ꝗ habet per qđ
placet deo. et facit etiam per qđ placeat deo. ꝗ re
cta rōne merendi meretur apud deū bonū tpale.
¶ Forte dicet ꝙ non qm̄ nō eſt ſeru⁹ dei. ſed ſeru⁹ alia euaſio.
diaboli qm̄ ꝑ pctm̄ mācipauit ſe ſeruitio diaboli.
¶ Sed cōtra. Iudei erant obligati dn̄o ad faciē ꝯtra hāc ar.
dū opa. legis qm̄ ſuſceperant eā. ſicut igit qui la=
borat in vinea meretur bonū temporale recta ra=
tione merendi ⁊ hoc propter pactū quod interue=
nit eadē rōne iudei propter pactum merebātur bo
num tpale faciendo legē dei. ¶ Pretea obligati Secundo.
erant ad faciendū precepta dei. ꝗ obligati erant
ſeruire deo: ꝗ mācipati erant ſeruitio dei. ¶ Pre Tertio.
terea diabolus eſt ſeruus dei. ſicut dicit dominus
in Iob de diabolo. Nūquid em̄ facies tibi ſeruuꝫ
in ſempiternū: quaſi ita nō potes facere. ſꝫ ego fa
ciam. cū ꝗ diabolus ſit ſeruus dei ſoli⁹ nature pa
cto. multofortī⁹ hō licet ſit pctōr ſeruus eſt dei ex
pacto nature ⁊ pacto baptiſmi ¶ Solutio Ad pri Solutio ad
muꝫ dicim⁹ ꝙ null⁹ ſeruit deo ꝓprie loqndo niſi q primum.
facit quod deus precipit ⁊ ſicut ꝑcipit. igitur qui
predicat ſine caritate non ſeruit proprie deo. licet
enim faciat quod deus precipit non tn̄ facit ſicut
precipit. qm̄ nō facit illud ex caritate q̄ eſt imple=
tio legis: vt dicit Apls. vn̄ Apls. Omne quod
non ſit ex fide pctm̄ eſt. i. inutile eſt. Vn̄ quicquid Nēo ꝓprie
non ex fide et caritate non pōt eſſe ſeruitium quo ſeruit dō ſi=
ſeruiatur deo proprie loquendo. et non eſt ſimile ne caritate
de fodiente in vinea: ſolo labore ſuo facit quod in
tendit ille cuius eſt vinea. ſed homo ſiue predica
tor ſiue alius non facit quod intendit deus niſi fa
ciat illud ex caritate: et ita nō ſeruit ei niſi ſeruiat
ei ex caritate. quoniam ſeruire deo eſt regnare.
Qui autem eſt in mortali licet faciat aliquid pro=
pter deum tamen deus non eſt principale mouēs
ad illud. ſed mouetur ad illud opus faciendū vel
timore pene quam timet incurrere propter pecca
ta vel pro aliqua vtilitate quā intendit natura vel
fides informis. qm̄ deus nunꝗ̄ eſt principale mo= Qm̄ de⁹ pri
uens cor hominis niſi per fidem/ ſpem/ ⁊ caritatē. cipalit mo=
et ita nunꝗ̄ eſt pure gratuitum opus niſi ex gra= uet hoiem.

Ayuntamiento de Madrid

tia ſicut pleni⁹ pʒ in queſtione de dilectiõe naturali. ¶ Qđ aũt obicit̃ bona eſt radix: bona intentio: bon⁹ finis: ergo iſte hʒ vnde placeat deo: ſiue vnde dñs delectetur in eo. Dicimus ꝙ non valet argumentatio. qm̄ eius intentio non eſt bona bonitate gratuita. vt pʒ ex predictis ¶ Ad aliđ dicimus ꝙ iudei obligati erãt ſeruire deo: nõ tñ ſeruiebãt: ⁊ ita nõ erant ꝓprie ſerui dei. niſi dicatur ꝙ erant ſerui dei: q: tenebãtur ei ſeruire ex pacto Diabolus aũt dicitur ſeruus dei vel ſeruire deo: improprie: qm̄ ex malis opibus diaboli elicit de⁹ bonum. ei em̄ militat omne quod obſtat.

Ad rõnem. *Ad aliud.*

¶ Quomodo bona opa valeãt ad habilitatē grē

¶ Octaua queſtio.

Prima rõ.

Queritur quomodo bona opera valeãt ad habilitatē gratie. qm̄ per talia opera habilitat ſe homo ad ſuſcipiendum gratiã. ergo quanto magis exercet ſe in talibus operib⁹: tãto propinquior eſt gratie. ¶ Contra. Peccator quãto magis moratur in pctõ ſuo: magis eſt pctõr. qm̄ malicia nõ põt minui ſed creſcit per circũſtantiã tpis. ⁊ quãto magis eſt pctõr tãto magis eſt remotus a grã. ſed iſte ē magis pctõr ꝙ͞ pri⁹ per circũſtãtiã tpis: ergo eſt magis remot⁹ a grã ꝙ͞ prius. ¶ Cõtra. Magis ſe exercet bonis opibus ꝙ͞ prius: ꝗ ē magis habilis ad ſuſcipiendũ grãm ꝙ͞ prius. ꝗ ꝓpinquior eſt grē ꝙ͞ prius: non ergo magis remotus.

ꝯtra illã af. *Iterum ad principale.*

Solutio.

¶ Solutio. Cõcedim⁹ ꝙ talis in tali ſtatu remotior eſt a grã ⁊ propinquior grē ꝙ͞ prius: ſed ſm diuerſa. eſt em̄ remotior ſm quãtitatē pcti: propinquior aũt ſm habilitationē ſuſcipiendi. ſicut eger qñ eſt in augmēto morbi iuxta criſim remotior eſt a ſanitate propter augmentum morbi: tamen magis ꝓpiqu⁹ ſanitati ꝓpter habilitationē materie que magis habilis ad hoc vt educatur ꝙ͞ prius.

Exemplum

¶ Itē aliqs exiſtēs in mortali facit multa bona opera ꝓpter deũ q: diligit deũ naturali dilectiõe vel ex fide informi. Unde ſic. Dñs đt Ego diligētes me diligo. ſʒ iſte diligit deũ: ⁊ ex dilectiõe dei facit iſta opa. ergo deus diligit iſtum: ⁊ in ſe et in ſuis opibus. ꝗ diligit iſtuʒ ad bona eterna: vel ad conferēdũ grãm: vel ad bonũ tpale. ad bona eterna non: q: eſt in pctõ mortali. ad gratiã non: quia eſt indignus. ergo diligit eũ ad bonũ tpale. et neceſſariũ eſt ipſum diligere ad illa: ergo neceſſe habet dare bonũ tēporale ergo ex neceſſitate dat ei bonũ tpale. ⁊ nõ põt nõ dare ei: q: diligētes ſe diligit. non ergo ex mĩa dat ei. ¶ Cõtra Ex mera liberalitate ſua dat ei. qm̄ ea que dant̃ ex mĩa ex ſola liberalitate dant̃ vel volũtate: nõ ergo ex neceſſitate. ¶ Preterea Dat ei ⁊ non ex mĩa: ergo ex iuſticia. et nõ niſi q: diligētes ſe diligit. ꝗ iſte apud deum de idebito facit debitũ ⁊ ita meret̃ apud deum bona tēporalia. ¶ Solutio Dicim⁹ ꝙ deus ex neceſſitate dat ei aliq̃ bona. ſed nõ valet: ex neceſſitate dat: nõ ꝗ ex mĩa. qm̄ mĩa dei eſt eius largitas ſupeffluēs qua etiã idignos aliquo modo remunerat. Unñ ſicut deus q: eſt ſũma iuſticia negaret ſeipm̄ niſi faceret iuſticiã: ita ipe q̃ eſt ſũma mĩa: nõ põt facere quin faciat miſericorditer qm̄ aliter negaret ſeipſum. qđ eſt impoſſibile. ſicut dictũ eſt in queſtione de iuſtificatione ipiſ. ¶ Et ideo non valet talis argumētatio. facit hoc ex neceſſitate. nõ ergo ex mĩa. et eſt ibi fallacia ſm accidēs vel cõſequēs. qm̄ diſparata vident̃ eſſe facere aliqđ ex neceſſitate: aliqđ ex mĩa. ſʒ nõ ſunt. ¶ Itē dicit dñs in ezechi. Filii hoīs q: nabuchodonoſor ſuiuit mihi ĩ thyro: do ei egiptũ. Hec dictio. q: notat cãʒ ergo materialē vel formalē/ vel finalē vel efficiētē Sed duplex ex cauſa efficiēs: ſcʒ per modũ agēdi vel per modũ merēdi. Sʒ non põt dici ꝙ notetur cauſa efficiēs ꝑ modũ agēdi qm̄ actio nabuchodonoſor nõ fecit hoc ipſo actu: vt haberet egyptũ. ꝗ notat cauſam efficientē per modũ merēdi. ꝗ nabuchodonoſor licet īfidelis eſſet meruit bona tēporalia. ꝗ multo fortius fideles licet ſint in pctõ bonis operib⁹ ſuis merent̃ bona tēporalia. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ hec dictio. q: notat cauſam efficiētē. ſʒ triplex eſt cã efficiēs: ſcʒ in agēdo/ ĩ mouēdo/ ⁊ in merēdo. Hec igit̃ dictio. q: notat cauſam efficientem: non actiuã/ nõ meritoriã/ ſed motiuam. motiuam dico largitatis dei. cũ eni deus ſit ſũme largus et ſũme liberalis cito mouet̃ ad dandũ. ſicut qñ aliquis fecit vnum bonũ verſum. dat̃ ei prebēda ab epo. ille bon⁹ verſ⁹ non eſt cã meritoria: vel actiua quare det̃ ei prebēda: ſed eſt cã motiua que mouet ad hoc liberalitatē epi. ſi tñ moueret̃ deus vel eps ad remunerēdũ illud opus tũc notari põt cauſa finalis. ſicut ſi dicã. rex cõfert iſti tot bona quia ſeruiuit ei. i. vt remuneret eius ſeruitiũ. ſʒ ſi det nõ vt remũeret ſʒ ex largitate tm̄ dat tali: notat̃ tm̄ ibi cauſa motiua largitatis cũ dicitur. epſ dat illi prebendã q: eſt bonus verſificator. Eodē modo eſt prorſus iudicãdũ de donatione qua dñs dedit egiptũ nabuchodonoſor q: ſeruiuit ei ĩ thyro. i. q: thyrum euertit. qđ dñs volebat. et ideo improprie dicit̃ ſeruiſſe: q: non placuit deo actio ei⁹ ad minus vt iudicaret dignã remunerationē. vel ideo ex ſola largitate dedit ei egiptum.

Ad rõnem. *Falla accidentis.* *Iterum af.* *Duplex cã efficiens.* *Solutio.* *Triplex cã efficiēs ſcʒ actiua motiua ⁊ meritoria.* *Exemplum* *Alr̃ põt dici*

¶ Utrũ bona opa facta extra caritatē valeãt ad diminutionē pene. ¶ Nona queſtio.

Queritur quomõ bona opa facta extra caritatē valeant ad diminutionē pene eterne. qđ dicũt oēs. ¶ Sʒ ꝯtra. Per vnũ bonũ opus dimittit̃ aliq̃ꝫtũ de pena eterna ⁊ ꝑ aliud tm̄: ꝗ tot põt facere bona opa ꝙ non ſentiet penã inferni. ſed hoc ē falſũ: q: ſi decederet in mortali ſentiet penã iferni. ¶ Dicim⁹ ꝙ bona opa facta extra caritatē valēt ad diminutionē pene eterne q̄ nõ debet̃: ſed q̃ deberetur niſi faceret illa bona opa. qm̄ cũ ſit in pctõ mortali niſi faceret illa bona opa nõ poſſet eē diu qn caderet in aliud pctm̄. qm̄ pctm̄ quod per penitētiã nõ diluitur: pondere ſuo ad aliud trahit. Ualēt ergo opera bona facta extra caritatē etiã ad alia tria. ad retardandũ peccatum. qm̄ peccatũ eſt ignis ſiue febris conſumēs totã aĩam: niſi per bona opera retardetur ne procedat. ſicut gallina appoſita morbo regio non ſanat morbum ſed retardat ne procedat vlterius. Ualēt etiã ad aſſuefactionem bonoꝝ opeꝝ. quoniã qđ male fers: aſſueſce: feres Ualent etiã ad circũſtãtiã tpis: ne peccatũ creſcat in mora. qm̄ ꝙ͞diu hõ inſiſtit bonis operibus

Af ꝙ non. *Solutio.* *Bona opa extra charitatem facta Ualent ad alia tria.* *Exēplũ de morbo regio.*

Ayuntamiento de Madrid

noñ eſt in mora: nec augmentat̃ in eo pctm̄ ex mo
ra: nec eſt etiam in eo negligentia vel mora.
¶ De bono qđ eſt virtus. ¶ Decima q̄ſtio.
DEcima queſtio preābula ad ꝟtutē eſt q̄-
ſtio de bono de quo priꝰ agēdū ꝙ̄ de vir-
tute. q̄ ponit̃ in diffinitiōe ꝟtutis. ⁊ q̄m
bonum eſt finis ꝟtutis: finis prior eſt in
intētiōe ꝙ̄ illđ qđ eſt ad finē ¶ Primꝰ igit̃ inueſtigā
dum quid bonū ⁊ q̄d bonitas: ⁊ vtrū oīa dicantur
bona a prima bonitate q̄ deꝰ eſt. ¶ Scđo: q̄ diffe
rentia inter bonū eſſe: ⁊ eē ſm ꝙ aliq̄d đr bonū ex
natura. ¶ Tertio: q̄ differētia inter bonū ⁊ verū.
Diuiſio boni. ¶ Quarto: de ꝯtrarietate boni ⁊ mali. ¶ Quin-
to: de bono in gñe ⁊ malo. Notādum igit̃ ꝙ ſancti
diuidūt ſic bonū. Aliud bonū in eēntia: aliud bo-
Solꝰ deꝰ bonꝰ eēntialit̃ num p participatiōnē. Bonū in eēntia eſt cuiꝰ eſ-
ſentia eſt ſua bonitas. i. qđ ſeip̄o eſt bonū. ⁊ ſcđm
hoc ſolus deus eſt bonꝰ. ſicut ih̄e dicit in Euāge.
Nemo bonꝰ niſi ſolus deꝰ. Bonū p participatio-
nem eſt queliʒ creatura q̄ reſpectu bonitatis diui-
ne quādā hʒ particularē bonitatē q̄dāmodo ⁊ val
de a longe imitantē ⁊ repreſentātē bonitatē diui-
Triplex bonū creatum Auguſtinꝰ nam. Et ſm hoc multiplicit̃ dicitur bonū: ſciliʒ bo
num nature/bonū in gñe/bonum grē ¶ De bono
Queſtio. nature đt Augu. Omnia in ꝯ̄ſtū ſunt: bona ſunt.
¶ Queritur ğ vtrum oēs creature dicūtur bone
Ar̃ primo. a prima bonitate increata: an a bonitate creatā.
Qꝫ a p̄ia bonitate ꝓbat̃ multiplicit̃. ¶ Primo ſic.
cum dicitur: hec creatura eſt bona. hec dictio bo
na. predicat aliquā bonitatē. illa bonitas ē bona
q̄m quicq̄d eſt in ꝯ̄ſtū eſt: bonum eſt. ſed illa boni-
tas eſt. ğ eſt bona ſe bonitate vel alia bonitate Si
ſe bonitate: ğ eſt bona ſeip̄a: ʒ eſt bona p eſſentiā:
ergo ē prima bonitas. et ita habeo ꝓpoſitum. Si
alia bonitate: q̄ritur de illa bonitate ſcđa vtrū ſit
bona ſeip̄a vel alia bonitate. Si ſeip̄a eſt: igit̃ pu-
ra et p̄ia bonitas. altera eñ nō eſt pura bonitas:
ſed q̄d bonū prima bonitate. cuʒ ğ dicit̃: hec crea
tura eſt bona. ſic ponit̃ bonitas. i. q̄d bonū. vt hec
dictio bonū ſignificet primā bonitatē. eodeʒ mo
do poteſt probari ꝙ de omni creatura bonum pre
dicat primam bonitatem. Si vero dicitur ꝙ ſe-
cunda bonitas nō eſt bona ſeip̄a: ſʒ tertia bonita-
te. iteʒ querit̃ de illa tertia vtrū ſit bona ſeip̄a vel
alia bonitate. ⁊ ſic erit ꝓcedere in infinitū. vl' per
uenietur ad talē bonitatē que eſt bona ſeipſa. ſed
non eſt rō quare potiꝰ tertio vel quarto loco ꝙ̄ ſe
Secundo. cūdo. ⁊ īde vt priꝰ ſequit̃ ꝙ oīs creatura ſit bona
a prima bonitate. ¶ Preterea. Quocūq̄ loco oc
currat illa bonitas q̄ eſt bona ſeip̄a: ꝓbat̃ ꝙ bonū
predicat de creatura primā bonitatē q̄m in prima
bonitate nō intelligit̃ niſi q̄d bonuʒ. ſimiliter in ſcđa
non intelligitur niſi bonū ſimiliter ī tertia ⁊ quarta.
Quinto aūt loco intelligitur prima bonitas. Sit
ita. q̄m eadē eſt rō. ſi ſexto vel ſeptimo loco occur
rat ⁊ ſic de inceps. Quinta igitur bonitas intelli
gitur in quarta. quarta in tertia. tertia ī ſcđa. ſcđa
in prima. ergo a primo quinta intelligit̃ in prima
ergo cū đr. hec creatura ē bona. ſic intelligit̃ pri-
ma bonitas p hoc nomē bona. Alia ratio eſt. q̄m
Auguſtinꝰ Aug. dicit in octauo li. de trini. Bonum hoc; bo-
num illud. quia bona eſt domꝰ/bonus equus/ bo-
na facies/ bonus hō. tolle hoc: tolle illud: ⁊ vide-
bis bonū. nō bonū alio bono: ſed bonū oīs boni.
et ita oē bonū eſt bonū p̄ia bonitate. Boetiꝰ etiā Boetius.
dicit in libro de trini. qđ itellige paulisper gratia
diſputādi primā bonitatē nō eſſe creaturis exiſtē
tibus aliquid erit albū aliq̄d erit rotundū: ſed ni-
chil erit bonū. Ex hoc ſeq̄tur ꝙ quidq̄ʒ đr bonum
a prima bonitate. ¶ Forte dicet aliq̄s ꝙ cū dicit̃ Euaſio.
hec creatura eſt bona. ſic ponit̃. quedam bonitas
creata q̄ eſt bona ſeipſa: ſed nō a ſeip̄a. ⁊ ideo non
eſt prima bonitas. ¶ Cōtra. Hec bonitas ſeipſa ꝯtra hāc ar̃
eſt bona. ğ eſt bona p eſſentiā: ğ eſt deus. q̄m ſan-
cti dicunt ꝙ ſolus deus bonꝰ eſt per eēntiā ¶ Itē Tertio pri-
omne verum eſt verū p̄ia veritate; quod probatur cipalit̃ per
per hoc qđ dicit btūs Aug. in libro ſoliloq̄orū ꝙ auguſtinū.
mundū fore fuit verū anteq̄ mūdus eēt veritate
eterna alia eñ non poterat. eadē rōne. omne aliđ
verum eſt verū veritate increata. ğ eadē ratione
omne bonū eſt bonū bonitate increata. ¶ Item Quarto.
hec bonitas ſeip̄a eſt bona: ergo bonitas nō eſt ſe
parabilis ab ea actu/ vel potentia/ vel intellectu.
ergo ip̄a eſt ſumme bonū. vt ptʒ per auctoritatem
bti Aug. ¶ Preterea. Ariſt. dicit ꝙ denominatiue Quinto.
ſumptum a genere nō đr de ſpecie. q̄m albedo nō
eſt colorata. q̄m nō poteſt dici ꝙ albedo ſit alba.
q̄m non pōt ſeipſa eſſe alba: ergo eadē ratione illa
bonitas creata non poteſt eſſe bona ſeip̄a. ¶ For- Euaſio.
te dicet ꝙ bonitas qua cratura eſt bona ita ē boni
tas ꝙ non eſt bona. ſicut albedo ita ē albedo ꝙ nō
eſt alba. Sed ſcđm hoc falſum eſt qđ dicit Augu ꝯtra hoc p
ſtinus ꝙ q̄cquid eſt in ꝯ̄ſtum eſt bonū eſt. ¶ Pre- auguſtinū.
terea illa bonitas. eſt bonitas: ergo eſt pura boni- Ad idem.
tas vel quid bonū. ſi quid bonū: ğ ip̄a eſt bona Si
pura bonitas ſeq̄tur per p̄dictā auctoritatē Au-
guſtini ꝙ ipſa ſit prima bonitas q̄ eſt deus. et ita
habemꝰ ꝓpoſitū. Si aūt dicitur ꝙ cū đr. quicq̄d
eſt bonum eſt. ſic predicat̃ prima bonitas de qua-
libet creatura ¶ Cōtra cū dico. iſte eſt bonus ſic In oppm̄
predicatur prima bonitas q̄ eſt deus: ergo eadem
ratiōe cū đr iſte eſt iuſtus ſic ponit̃ prima iuſticia
que eſt deꝰ. ⁊ cū dicit̃ iſte eſt ſapiēs. ſic ponit̃ pri-
ma ſapiētia q̄ eſt deus. ⁊ cuʒ dicitur iſte eſt potēs
ſic ponitur prima potētia q̄ eſt deꝰ. qđ manifeſte
falſum eſt. q̄m cum đr iſte eſt iuſtus ponit̃ iuſticia
que eſt virtus creata. Similiter cum đr iſte eſt ſa
piens. ſic ponit̃ ſeptimū donū ſpūs ſancti ¶ Itē Secundo.
omnia ſunt bona: q̄ ſunt a ſūmo bono: ergo eadē
ratione omnia ſunt iuſta: q̄ ſunt a ſummo iuſto et
ſic de aliis. ¶ Itē maluʒ eſt corruptio boni: ğ eſt Tertio.
corruptio bonitatis: ſʒ nō eſt corruptio prime bo
nitatis q̄m illa non pōt corrumpi: ğ eſt corruptio
bonitate create: ergo bonitas creata eſt ī hoīe: ğ
cum đr hō eſt bonus ſic ponit̃ bonitas creata. nō
ergo bonitas prima. ¶ Solutio. cū đr ſortes eſt. Solutio.
ſic ponitur duplex eē ſcʒ eſſe creatū qđ eſt in ſorte
et eſſe increatū. eſſe creatū ponitur de ſorte vt in
quo. ſed eſſe increatū ponit̃ vt a quo. oportet aūt Duplex eē
ita eſſe propter ſimilē obiectionē que facta eſt de cū đr crea-
bono. q̄m oportet ꝯcedi ꝙ cū dicit̃ ſortes eſt. ſeq̄- tura eſt.
tur ꝙ eſſe ſortis eſt a ſeipſo vel ab alio. ⁊ ſic in infi
nitum. vel occurret tale eē qđ ſeip̄o eſt ſed non eſt
proceſſus in infinitū. ideo dicenduʒ ꝙ eſſet ſortis

Ayuntamiento de Madrid

eſt ab illo eſſe quod ſeipſo eſt. Unde cũ dr̃ eſſe ſor-
tis eſt. ſic ponitur eſſe dei nõ vt a quo ſcꝫ eſſe ſortꝭ
eſt eſſe ſortis. cum aũt eſſe vniuſcuiuſqꝫ rei intelli
gatur in illa re pñꝫ ꝙ in quolibet eſſe creatoꝛ intel
ligatur eſſe diuinũ. et ideo cũ dicit̃ quelibet crea
tura eſt. ſic ponitur duplex eſſe ſcilꝫ eſſe creatum
quod eſt in creatura: et eſſe diuinũ vt a quo eſt il-
lud eſſe. eodẽ modo cũ dicitur quicquid eſt bonũ
eſt: ſecundũ ꝙ intelligitur de ſubſtantijs ſic poni
Duplex bonitas. tur duplex bonitas. ſcꝫ bonitas increata et boni-
tas creata. bonitas creata. vt que ieſt ipſi ſubſtã-
tie bonitas autem increata. vt ad quaꝫ eſt omnis
bonitas creata. qm̃ bonitas naturalis cuiuſlibet
ſubſtantie nichil aliud eſt ꝙ̃ ſubſtantialis differẽ
tia: que dicitur bonitas ſcd̃m ꝯparationem quam
habet ad primaꝫ bonitatem. i. ſcd̃m ꝙ eſt inductí
correlariũ. ua vel vtilis ad primaꝫ bonitatem. ¶ Ex hoc pa
tet ꝙ circunſcripta prima bonitate et re ⁊ intelle-
ctu nichil eſt bonũ vel intelligitur eſſe bonũ ſꝫ ali
quid eſt albũ aliquid rotũduꝫ vt dicit boetius. ex
hoc patet veritas auguſtini auctoritatis ſupradi
cte qm̃ oĩs creatura eſt bonũ hoc / bonum illud. ⁊
cum ſublatũ fuerit hoc et illud non remanebit ni
Ad primũ. ſi bonum qđ eſt deus. ¶ Ad primo ergo obiectũ
dicimus. ꝙ prima argumẽtatio non valet. cuꝫ dr̃
homo eſt bonus. ſic ponitur prima bonitas que ẽ
deus: ergo eadem ratione. ⁊c. qm̃ hoc nomen bo-
num hoc qđ predicat / predicat in habitudine ad
primã bonitatẽ vt dictũ eſt. que ſcd̃m ꝙ̃ prima bo
nitas finis eſt oĩm: ſed hec nomina iuſtus ſapiẽs
ſignificans habitus ad ſpeciales actus. ⁊ ideo nõ
Ad ſcd̃m. eſt ſimile. ¶ Ad ſcd̃o obiectum dicim⁹ ꝙ hec ar-
gumentatio non valet: oĩa ſunt bona q2 ſunt a ſũ-
mo bono: ergo omnia ſunt iuſta. ⁊c. q2 hoc nomen
bonum nature eſt generale: ſed iuſtũ eſt nomẽ ſpe
ciale actus ſpecialis. ita ſoluit boeti⁹ in libro de
ebdomadib⁹. hoc eñ nomẽ bonũ eſt generale no-
men nature prout ꝯparatur generali ꝯparatione
ad ſuum principalẽ finem: qui deus eſt. qm̃ omnia
clamant de⁹ fecit nos. ⁊ omnia appetunt illud bo
num: appetitu qui eis cõgruit. ⁊ ideo omnia ſunt
bona q2 a bono. q2 eñ ſunt a ſũmo bono ideo de-
ductiua ſunt vł vtilia ad ſummũ bonũ ⁊ ſuo modo
habent appetitũ ſummi boni. hoc nomen iuſtum
vt dicit boetius ſignificat ſpecialẽ habitũ ad ſim
Ad tertiũ. plicem actum. ⁊ ideo non eſt ſimile. ¶ Ad tertio
obiectum patet ſolutio per premiſſa qm̃ maluꝫ eſt
corruptio bonitatis corrupte. nec valet hec argu
mentatio cum dr̃ homo eſt bon⁹ ſic predicat̃ boni
tas creata nõ ergo ſic predicatur bonitas increa
ta. qm̃ vtrumqꝫ ſic predicatur qm̃ non põt predica
ri creata alicubi: quin predicetur ibidem bonitas
increata qm̃ bonitas creata dicitur in cõparatio
ne ad primam bonitatẽ. q2 nulla bonitas creata ẽ
pura bonitas: ſed quid bonũ. vt patet per auctori
tatem Auguſtini. ſed ſola prima bonitas eſt pura
bonitas qm̃ ſeipſa eſt bona vbi non eſt aliud bonũ
ꝙ̃ ſua bonitas. ex hac ratiõe contingit ꝙ bonitas
creata eſt bona. non tamẽ iuſticia creata eſt iuſta
nec ſapientia creata ſapiens.

¶ Que ſit differentia inter eſſe ⁊ eſſe bonum.

¶ Undecima queſtio.

Queritur q̃ ſit differẽtia int̃ eẽ ⁊ eẽ bonuꝫ Ar̃ ꝙ nulla
Probat̃ ꝙ idẽ ẽ qm̃ oĩa inq̃ꝫtũ ſũt bona
ſunt: g̃ eẽ cuiuſlꝫ rei ẽ bonitas ei⁹: g̃ ideꝫ
eſt eẽ ⁊ eẽ bonũ ¶ Itẽ Aug. dr̃ q2 de⁹ eſt Scd̃o p au-
nos ſum⁹ conſtat ꝙ q2 deus eſt bonus nos ſumus guſtinũ.
boni: ergo eadẽ eſt cauſa quare ſum⁹ ⁊ quare ſum⁹
boni: g̃ idem eſt effect⁹: ergo idẽ eſt eſſe ⁊ eẽ bonũ
¶ Contra. intellige pauliſper gr̃a diſputãdi pri- In oppm̃.
mã bonitatẽ nõ eẽ. aliqd erit albuꝫ. ⁊c. ⁊ ita aliqd
eſt et nõ eſt bonũ. nõ ergo idẽ eſt eſſe ⁊ eſſe bonũ.
¶ Itẽ nihil eſt magis alio. qm̃ porphiri⁹ dr̃ eẽ cu Secundo.
iuſlibet rei nõ recipit magis vel minus: ſed aliqd
eſt mai⁹ bonũ alio. nõ ergo idẽ eſt eſſe ⁊ eſſe bonũ
¶ Qđ ꝯcedim⁹. nec valꝫ hec argumẽtatio. Oĩa Solutio ad
inq̃ꝫtũ ſunt bona ſunt: ergo eſſe rei ẽ bonitas eius primum.
et ſic idẽ eſt eſſe ⁊ eſſe bonũ. qm̃ cũ dicit̃ quicquid Nõ ẽ idẽ eẽ
eſt inq̃ꝫtũ eſt bonũ eſt. ſic nõ oſtendit̃ ꝙ eſſentiali et eẽ bonũ.
tas rei ſiue eſſe ei⁹ ſit bonitas ipſi⁹: ſed oſtẽditur
ꝙ eſſentialitas rei ſiue eſſe rei ſit bonũ tanq̃ꝫ ha-
bens bonitatẽ ſibi ãnexã ideo. ſ. qm̃ quodlibet bo
num ductiuũ eſt ad primã bonitatẽ vel imitatiuũ
primi boni alio modo ⁊ hoc bene recipit magis et
minus. ſed eſſe non recipit magis vel minus. vnde
patet ꝙ ſicut non eſt idem eſſe et eſſe album. ita
non idem eſſe ⁊ eſſe bonũ. ¶ Ad ſcd̃o obiectũ di- Ad ſcd̃m.
cimus ꝙ nõ valet hec argumẽtatio. Eadẽ eſt cau
ſa quare ſumus. ⁊c. qm̃ ſimiliter poſſet probari ꝙ
omnia ſunt vnũ quia habent vnã cauſam ſcꝫ deũ.
ſicut enim dictum eſt in prima cauſa verũ ꝙ eſt ab
eodem ſecundum idem ſunt diuerſa..

¶ Que differentia eſt inter bonum ⁊ verum.

¶ Duodecima queſtio.

Queritur q̃ eſt differẽtia int̃ bonũ ⁊ verꝫ
Boeti⁹ dr̃. Bonũ eſt qđ ab oĩb⁹ deſide Boetius.
rat̃. qm̃ aũt nõ diligit̃ vł deſiderat̃ niſi
cognitũ. ſicut dr̃ Aug. ſeq̃tur ꝙ bonuꝫ Auguſtin⁹.
quod p ſe diligit̃ ⁊ naturalit̃ q2 per ſe naturaliter
ſit cognitũ. Et ideo dr̃ Aug. in octauo li. de trini.
ꝙ notio boni p ſe impreſſa ẽ in aĩab⁹ nr̃is. ¶ Inde Ar̃ ꝙ non
ſic. Bonuꝫ eſt qđ deſiderat̃ ab oĩbus ſiue qđ oẽs differunt.
exoptant. g̃ idẽ eſt bonũ ꝙ quietatiuũ deſiderij ſi
ue quod in ſe quietat deſideriũ. ſed ꝯſtat ꝙ intelle
ctus nr̃ quieſcit in prima v̾itate ſiue in prima luce
ſicut affect⁹ in prima bonitate. ¶ Item cõſtat ꝙ Secundo.
cuius eſt quies ei⁹ eſt motus ad quietẽ: ſed motus
ad quietẽ eſt deſideriuꝫ. g̃ cuius eſt quies ĩ prima
veritate eius eſt deſideriũ prime veritatis. ſed cõ
ſtat ꝙ quies in prima veritate non eſt niſi deſideri
um intellectus. ergo deſideriũ prime v̾itatis in-
q̃ꝫtum eſt prima veritas eſt deſideriũ intellectus
ergo prima veritas inq̃ꝫtũ prima veritas eſt quie
tatiua deſiderij. g̃ inq̃ꝫtũ eſt prima v̾itas eſt bonũ
ergo amor prime v̾itatis inq̃ꝫtũ eſt prima veritas
eſt amor primi ſiue ſummi boni. ſꝫ amor ſummi bo
ni nihil aliud eſt ꝙ̃ caritas: ſed conſtat ꝙ caritas
eſt in vi ꝯcupiſcibili: g̃ amor p̃me v̾itatis inq̃ꝫtũ ẽ
prima v̾itas eſt in vi ꝯcupiſcibili. g̃ deſideriũ p̃me
veritatis inq̃ꝫtũ eſt prima v̾itas eſt in vi ꝯcupiſci
bili: non g̃ in intellectu. qđ tñ prius pbatum eſt.
¶ Item bonũ dicit̃ tripliciter. ſcꝫ bonũ delecta- Tertio.
bile: vt deus. bonũ honeſtũ: vt virtus ⁊ op⁹ virtu
tis. bonũ vtile: vt tribulationes mundi ⁊ oĩa alia

Ayuntamiento de Madrid

que ſunt vtilia ad habēdū ſummū bonū. Inde ſic:
Pꝛima ꝟitas eſt illud ĩ quo delectatur intellectꝰ
ſꝫm ꝙ eſt pꝛima veritas. ğ pꝛima veritas ſꝫm ꝙ pꝛi
ma veritas ē delectabile. Intellectus ergo ſꝫm ꝙ
pꝛima veritas eſt: eſt bonū. ğ amoꝛ pꝛime ꝟitatis
Queſtio. ſꝫm ꝙ pꝛīa veritas ē amoꝛ ſūmi boni. ⁊ inde vt pꝛiꝰ
❡ Foꝛte dicet ꝙ amoꝛ boni dupliciter accipitur.
qm̄ pꝛimo dꝛ amoꝛ boni ille amoꝛ quo aliquis deſi
derat frui cognitione ſummi boni. ſcḋo modo dici
tur amoꝛ boni quo aliq̄s deſiderat frui ip̄o bono.
Scḋm ſecūdū modū amoꝛ boni idē eſt ꝙ caritas
ſed ſꝫm pꝛimū modū eſt in intellectu amoꝛ ſcꝫ pꝛi=
ꝯtra hāc aſ me ꝟitatis. ⁊ eſt de ſubſtātia fidei. ❡ Cōtra. In=
tellectus delectatur in pꝛima ꝟitate per fidem: ğ
eius deſideriū eſt delectari in pꝛima ꝟitate. ergo
amoꝛ pꝛime veritatis eſt amoꝛ quo intellectus de
ſiderat delectari in pꝛīa ꝟitate: ⁊ ita in ip̄o bono.
Secundo. et ita nulla eſt pꝛecedēs diſtinctio ❡ Pꝛetea. Si
alius eēt amoꝛ quo aīa deſiderat delectari ĩ ſum=
mo bono: ⁊ alius quo deſiderat delectari ĩ cogni=
tione ſummi boni. ergo eadē rōne alius eſt amoꝛ
quo deſiderat aīa delectari in ſummo bono: et ali
us quo deſiderat delectari in amoꝛe ſummi boni.
quod pꝫ eē falſum. qm̄ eodē modo quo diligo pꝛi
mum bonū diligo eiꝰ caritatē et frui amoꝛe eius.
Solutio. ergo a ſimili eodē amoꝛe quo diligo pꝛimā verita
tem: diligo cognitione eiꝰ. ❡ Qḋ concedimꝰ di=
Nota dupli centes ꝙ pꝛimū bonū. i. pꝛimū delectabile qḋ de
cē delecta= us eſt: ē delectabile duobꝰ modis. Pꝛimo modo
tionē de ḋo ſꝫm ꝙ eſt lux illūinās delectabilis ē intellectui ꝑ
modū viſus ſiue ꝑ modū cognitiōis. et talis dele=
ctabilis amoꝛ vt dictū eſt: ē de ſubſtātia fidei. Se
cūdo modo ē deꝰ delectabilis inq̄ꝫtū ſuauis dele=
ctans ſiue deliciās ſꝫm affectū ſiue vim cōcupiſci
bilē ꝑ modū tactꝰ. ⁊ ſꝫm hoc amoꝛ ſūmi boni ē cari
tas. ⁊ ſicut maioꝛē dilectio in tactu q̄ꝫ in alio ſen=
ſu: ita maioꝛ eſt dilectio in caritate q̄ꝫ ĩ alijs virtu
tibus. ⁊ ideo magis mouet animaꝫ ab bona ope=
Adrōnes. ra q̄ꝫ alia virtꝰ: ⁊ ideo potius attribuitur ei ĩfoꝛma
ꝯtra hāc ſo tio operū exterioꝛū: q̄ꝫ alij virtuti. ❡ Per hoc pꝫ
lutionē aſ. ſolutio ad ꝓobiecta Sꝫ ꝯtra hāc ſolutionē ſic obij
citur. qꝛ ſi ē vna virtꝰ que delectat aīam in deo ꝑ
modū viſꝰ ſpūalis ſcꝫ fides: ⁊ alia q̄ delectat aīaꝫ
per modū tactꝰ in deo ſpūalis ſcꝫ caritas. eadē rō
ne eſt vna virtus q̄ delectat aīam in deo ꝑ moduꝫ
auditus ſpūalis: alia ꝑ modū olfactus: alia ꝑ mo
dum guſtꝰ. ⁊ ita ſꝫm q̄nq꜄ ſenſus ſpūales erūt q̄nq꜄
Solutio. virtutes thelogice. ⁊ conſtat ꝙ nō ſunt niſi tres.
❡ Ad hoc dicimꝰ ꝙ amoꝛ ē in qualꝫ ꝟtute vt poſt
dicetur: ⁊ amoꝛ cognitiōis pꝛime ꝟitatis fidei eſt
amoꝛ aūt ſūmi boni inq̄ꝫtū bonū: caritatꝭ. nec di=
cimus ꝙ dilectio ē ſꝫm tactū ſpūalē ſicut caritas:
ſed eſt finis motꝰ caritatis. eodē modo dilectio q̄
eſt in guſtu vel odoꝛatu ſpūali nō ē caritas: ſed fi=
Deſideriū nis motus carita. eodē modo intelligēdū eſt de vi
duplex. ſu ſpūali. ❡ Dicimꝰ ğ ꝙ deſideriū cognoſcēdi de
um eſt intellectꝰ fidei: ſꝫ deſideriū delectādi ĩ deo
vel per modū viſꝰ / vel odoꝛatꝰ / vel guſtus / vel ta
ctus: caritatis eſt. hoc ei eſt deſideriū boni ſꝫm ꝙ
bonū. idē delectabilis inq̄ꝫtū delectabile. Vtrū
autē ſunt quinq꜄ ſenſus ſpūales et ſꝫm eos quinq꜄
virtutes theologice inferiꝰ patebit in q̄ſtione de

frui ⁊ vti. ❡ Qꝫ hec ſolutio ſit vera pōt videri in Hec ſolutō
in deſiderio coꝛpali. qꝛ deſideriū delectādi in de= ꝯfirmatur.
lectabili ſenſibili eſt in vi ꝯcupiſcibili: ſed delecta
tio que ē finis illius deſiderij ē in ſenſu. Pꝫ etiaꝫ
ꝙ idē ē verū ꝙ bonū. ſꝫ verū dꝛ inq̄ꝫtū eſt finis in
tellectus ſiue ſpeculationis: bonū vero inq̄ꝫtū eſt
finis deſiderij et actionis. vnde Ariſt. in libꝛo de ariſtoteles
anima. idem eſt verū ꝙ bonū. ſed verū dicitur in=
q̄ꝫtum eſt ſine actu: bonū inq̄ꝫtū eſt cum actu.

❡ De ꝯtrarietate boni ⁊ mali. ❡ Queſtio. 13.

Queritur de ꝯtrarietate boni ⁊ mali. Sꝫ
pꝛiꝰ notādū ꝙ bonū dꝛ multipliciter. bo
num ꝑ eſſentiā vt deus. bonū ꝑ partici=
Iterum tri patione: ⁊ hoc tripl̄r. Pꝛio modo dꝛ bo=
plex bonū. num nature ſꝫm illud Vidit deꝰ cūcta q̄ fecerat et
erāt valde bona. Scḋo modo bonū in gn̄e. ſꝫm ꝙ
ire ad eccl̄iam eſt bonū. Tertio mō bonū grē. ſꝫm
ꝙ virtutes ⁊ oꝑa ꝟtutū ſunt bona. Bonū ꝑ eſſen
tiam non hꝫ ꝯtrariū. qm̄ nichil ē ſumme malū vt
dictū eſt alibi. Silr̄ bonū nature nō hꝫ cōtrari
um. qm̄ malū culpe non pōt eſſe niſi in bono ⁊ cuꝫ
bono nature. Silr̄ bonū in gn̄e non hꝫ ꝯtrariū
Bonū grē qm̄ bonū in genere bn̄ patiť ſecū malū culpe: ſed
hꝫ ꝯtrariū. bonū gratie habet ꝯtrariū. qm̄ virtꝰ et viciū ſunt
ꝯtra hoc aſ contraria: vel ſe habent vt ꝯtraria. qm̄ ſeſe expel=
ꝑ auguſti. lunt mutuo circa ideꝫ ſuſceptibile. ❡ Cōtra hoc
ſic obijcitur. Aug. dicit ꝙ malum ē pꝛiuatio boni
quare maluꝫ non pōt eē niſi in bono. vn̄ qui dicit
hoīeꝫ malū. dꝛ bonū malū Et dixit ꝙ hic fallit re
gula dialetice. qm̄ hic contingit ꝯtraria eē in eo=
dē. qḋ eſt ꝯtra regulā conſtat ꝙ non dicit hic niſi
de bono nature: ergo bonū nature et malū ſūt cō
traria. quod pꝛiuꝫ dictū eſt eſſe falſum. ❡ Item Scḋo per
Aug. dicit ꝙ bonū ⁊ malū ſunt ꝯtraria. ergo poſi eundem.
ta ſub eodē gn̄e maxime a ſe differunt. ğ bonum ⁊
malum ſunt in aliquo gn̄e. ſed hoc eſt falſuꝫ. qꝛ di
cit ꝙ bonū ⁊ malū non ſunt in gn̄e: ſed ſunt gene=
Tertio. ra alioꝛū. ❡ Pꝛetea. Bonū idem eſt ꝙ virtus que
eſt qualitas mētis bene cōſtitute malū. idem eſt
ꝙ vicium qḋ eſt habitus mētis male cōſtitute. et
ita virtus ⁊ viciū ſunt habitus. ⁊ ita bonū ⁊ malū
ſunt qualitalitates: ergo ſunt in genere ğ Ariſto.
Quarto. mentitur. ❡ Itē virtus eſt mediū inter duo vicia
ſcꝫ ſuꝑfluitatē et indigentiā: ergo virtꝰ non eſt al
terum extremoꝛū: ğ nō ē contraria vicio. nō ergo
Solutio. bonū et malum ſunt ꝯtraria. ❡ Solutio. Dicimꝰ
ꝙ malū culpe ⁊ bonū nature nō ſunt cōtraria: q̄a Malū cul=
cōpatiunť ſeſe in eodē ſubiecto: ſꝫ dicunť ꝯtraria pe ⁊ bonuꝫ
ꝓpť contrarios fines. qm̄ natura ē ad eundem fi nature non
nem ad quem gratia. quia grā eſt ꝑfectio nature. ſūt ꝯtraria
qm̄ gratia tēdit ad beatitudinē: viciū ad miſeriā. niſi ꝓpť cō=
Pꝛopter ꝯtrarios igitur fines dicunť ab auguſti= trarios fi=
no contraria: malū culpe ⁊ bonum nature. ⁊ ideo nes.
dicitur ibi fallere regula dialetice. qm̄ in natura=
libus non eſt īuenire aliq̄s qualitates habere cō
trarios fines niſi ſint ꝯtrarie. ſed qm̄ bonū nature
et malū culpe nō ſunt ſub eodē ꝑimo genere. bo
num eñ nature nō eſt in aliquo gn̄e. ideo licet re=
pugnent ſibi ꝑ cōtrarietatē finiū: nō tñ repugnāt
Malū cul= ſibi maxime. ſed malū culpe ⁊ bonū gratie maxie
pe ⁊ bonum ſibi repugnāt: qꝛ ſunt ſub eodē gn̄e ⁊ habēt cōtra
et gratie. rios fines. Qḋ autē dicit Ariſt. ꝙ bonū ⁊ malum

Ad ariſto= telem. non ſunt in genere. ſic eſt intelligendū .i. non ſunt
ſub aliquo gñe ꝯtrarietatis. ſed ſunt qđdā pꝛimū
genꝰ ꝯtrarietatꝭ ſub q̄ cōtinētur multe ſpēs cōtra=
Ad tertiū. rietatū: vt iuſtū. iniuſtū. ꝛ ſimilia. ¶ Ad tertio obie
ctum dicimꝰ ꝙ virtus eſt media inter vicia in ſe cō
tenta: vt largitas inter ꝓdigalitatem ꝛ auariciā:
iuſticia inter auſteritatē ꝛ remiſſionē. ꝛ ſiliter ce=
tere ꝟtutes medie inter viciū ſupfluitatis ꝛ vici=
um indigētie. tñ oīs virtus extremū eſt reſpectu
gñis quod ꝯtinet duo vicia ꝯtraria circūſtantia il
lam virtutē. vt iuſticia eſt ꝯtraria iniuſticie ſm ꝙ
Quelꝫ ꝟtꝰ ē medietas ꝛ extrimitas continet auſteritatē ꝛ remiſſionē ſiue puſillanimi
tatē. Eodē modo intellige de qualꝫ alia ꝟtute qđ
eſt mediū ꝛ extremū: ſꝫ nō reſpectu eiuſdē nec ſm
idem. qm̄ ſicut đt Ariſto. in ethica. virtꝰ ꝗtuꝫ ad
perfectum ꝛ bonū eſt extremitas. quoniā ſm hoc
contraria vicio qđ diminuit bonū aīe. ſm aūt ꝙ
quid eſt. i. ſm eē diffinitiuū mediatas. qm̄ ſm ꝙ ꝑ
ficit animā in bono eſt extremitas: qm̄ ſm hoc eſt
contraria vicio: qm̄ diminuit bonū aīe. ſm aūt ꝙ
quid eſt id eſt ſm eſſe diffinitiuū eſt mediatas. qm̄
ſcđm ꝙ ordinat et adducit actiones in mediū per
circunſtātias debitas excludēdo ſupfluitatē ꝛ in=
Quō ꝟtꝰ ē in medio. digentiā: ſm hoc eſt mediatas. ꝛ hoc eſt eius eſſe
diffinitiuū vt ſtatuat actiones in medio. vt patꝫ ꝑ
diffinitionē poſitā ab Ariſto. q̄ talis eſt. Virtꝰ eſt
habitus volūtariꝰ i mediate exiſtēs quo ad nos. i.
exiſtens i mediate ꝑſonari: nō i mediate rei. Itē
ſuper illud Geñ. Vidit deꝰ cuncta q̄ fecerat ꝛ erāt
Auguſtinꝰ ſup geñ. valde bona. dicit Aug. ꝙ malum etiam bonū eſt
in vniuerſitate bene ordinatum. ¶ Contra. Aut
ꝯtra dictuꝫ auguſti. ar̄. Aug. ponit hoc nomē bonū in eadē ſignificatiōe
in qua ſumit̄ in textu: aut ī alia. Si in eadē. ſed cō=
ſtat ꝙ in textu ſumit̄ ꝓ bono nature: ꝫ malū eſt bo
num nature. qđ ptꝫ eē falſum. Si in alia nichil eſt
igitur dictū qđ dicit Augu. ſicut nichil eſt dictu:
Solutio. omnis hō ē albꝰ. aſinus quoqꝫ eſt niger. ¶ Solu
tio. Dicimus ꝙ nec pꝛorſus in eadē nec pꝛorſus ī
alia ſignificatione accipit̄. qm̄ bonū nature ideo
dicitur bonū: qm̄ per ſe vtile eſt ad ſummū bonū.
ſed malū eſt vtile nō per ſe vel ex ſe: ſed ꝑ aliud. et
ita nō pꝛorſus in eadē ſignificatiōe accipit̄ pꝛopt
hāc differētiā ex ſe ꝛ per ſe. nec pꝛorſus ī alia. qm̄
vtrobiqꝫ ponitur vtile. Eſt eñ malū bonū vtile nō
per ſe: ſꝫ per aliud ſcđm ꝙ eſt bene ordinatū in vni
uerſitate rerum. qm̄ ordinatum eſt in inferiori lo=
co: vilificatione/ abiectione/ oppꝛeſſione. Vñ dñs
Expō dicti Iſaie. per Iſaiam. Celum michi ſedes eſt: terra aūt ſca
bellum pedū meoꝝ. Terra. id eſt pctōꝛes qui nō
diligunt niſi terrena: ſunt ſcabellū pedū meoꝝ. qꝛ
eos de pꝛimo ꝛ ꝯculco. Vñ in Euāge. Pꝛoijcite
eos in tenebꝛas exteriores. Igitur ex hoc ꝙ ma=
lum ponit̄ ordinate in loco īferiori in vniuerſitate
rerum ꝑ vilificationē ꝛ abiectionē magis relucet
bonitas dei. qm̄ malū qđ eſt male ordinatū in ſe:
bñ ordinatur in pena. vñ credibile ē ꝙ diabolꝰ ſe=
Dictū boe= cij. det ī inferno in ſuo loco: vt gēma in auro. ¶ Itē
boetius đt. Bonū non eſt cauſa mali: ſꝫ malū ē cā
Auguſtinꝰ ꝯtra illđ ar̄ boni. Hoc idē dicit Augu. Bonū eſt malū fieri: ſꝫ
non eſt malū bonū fieri. ¶ Cōtra. Malū non eſt
cauſa boni niſi ꝑ occaſionē. qm̄ impoſſibile eſt ꝙ
vnū ꝯtrarioꝝ ſit ꝓpꝛie cā alteriꝰ. nec ꝑ ſe eſt cau=
ſa boni: ſed per aliud ſcꝫ ꝑ hoc ꝙ hō ꝯſiderat eius
vtilitatem ꝛ eiꝰ nocumētū. ſꝫ eodē modo bonū eſt
cauſa mali per occaſionē. qm̄ occaſione boni orit̄
ſupbia. ergo ſicut malū eſt cauſa boni: ita bonū ē
cauſa mali. ꝛ ſicut eſt bonū malū fieri: ita eſt ma=
lū bonū fieri. ꝛ ita mētit̄ vterqꝫ ſcꝫ boetiꝰ ꝛ Aug.
¶ Solutio. Malū eſt vtile tribꝰ modis. Pꝛio per Solutio.
ſuā ordinationē: vt dictū eſt. Scđo ꝑ ſuā coactio Malum tri
nem qua cogit hoīem exire a pctō ſuis amaritudi plicit ē vtile
nibus ꝛ miſerijs: Vnde Hiere. Arguit te malicia
tua: et auerſio tua increpabit te. Et ī exodo. egi=
ptij cōpellebāt filios iſrael exire de egipto. Illa
coactio vtilis erat nō inꝗtū mala: ſed inꝗtū coa
ctio. ſicut actio iudeoꝝ nobis fuit vtilis non inꝗ=
tum mala fuit: ſꝫ inꝗtum effecit nobis mel dñice
paſſionis. ſicut đr in pſalmo de eis. Circūdedert Dictū pſal=
me ſicut apes. Vñ pōt eis dici. Si vos nō vobis miſte.
mellificatis apes. Tertio modo malū ē vtile ꝑ cō
ſiderationē. qꝛ ex eo ꝙ hō conſiderat malū: ꝑficit
naturaliter. qm̄ ſinderesis deteſtat̄ naturalit̄ ma=
lum. Vñ ꝓpter duas cauſas vltimas ptꝫ ꝙ malū
eſt naturalit̄ cauſa ſiue occaſio boni. bonū ꝟo nō
eſt occaſio mali niſi per defectū. ¶ Itē diabolus Iterum ar̄.
eſt melioꝛ naturali bonitate ꝗ̄ iſte hō pctōꝛ. ꝛ neu
ter eſt bonus niſi bonitate naturali. ꝫ diabolus ē
ſimpliciter melioꝛ iſto hoīe. ¶ Cōtra. Diabolus ꝯtra hoc ar̄
habet maiꝰ pctm̄ ꝗ̄ iſte hō. ergo ē peioꝛ ꝫ eſt me=
lioꝛ ꝛ peioꝛ eodē. ¶ Ad hoc dicunt qdā ꝙ diabo= Solutō ſm
lus quo ad quid eſt melioꝛ. quo ad quid peioꝛ. ſili= aliquos.
ter et hō. Sed ꝯtra. Iſte hō pōt eſſe ſimilis deo/ ꝯtra hāc ar̄
diabolus nō: ꝫ iſte hō ſimplr̄ eſt melioꝛ diabolo. Solutio do
¶ Qđ concedimꝰ dicēdo ꝙ hec eſt falſa. diabolꝰ ctoꝛis.
eſt melioꝛ iſto hoīe naturali bonitate. qm̄ licꝫ dia
bolus habet potentiā cognoſcēdi deū. ꝛ delectā=
di in deo tamen non habet habilitatē ad hoc. qm̄
in eo ex toto extincta eſt. ſed iſte hō habet illā ha
bilitatem ꝛ ꝓpter hoc ſimpliciter eſt melioꝛ dia=
bolo: licet diabolus quedā naturalia indifferen=
tia habeat melioꝛa illo hoīe: vt habilitatē cogno
ſcendi naturas rerū et ſimilia.

¶ De bono ꝛ malo in genere.

¶ Queſtio decimaquarta.

Dicendū eſt de bono in genere ꝛ malo in
genere. qm̄ pꝛiꝰ dictū eſt de bono ꝑ eſſen
tiam ꝛ de bono nature. hic de bono in ge
nere. Poſtea dicet̄ de bono gratie: ſcilꝫ
de virtutibus. pꝛimo dicendū de bono in genere
quid ſit. Scđo vtrum omnia bona virtutū ſint eq̄
bona in genere. Tertio vtrū virtꝰ ſit melioꝛ in ge
nere ꝗ̄ ſuus actꝰ vel minus bona vel eque. Quar
to de malo in genere.

¶ De pꝛimo articulo. Quid ſit bonū in gñe.

Circa pꝛimū articulū ſic obicit̄. dare ele=
moſinā ē bonū in gñe ita dicit̄ ꝯmuniter
¶ Sꝫ ꝯtra. qdā datio elemoſine ē mala. In oppm̄
vt q̄ fit inanis gl̄ie cauſa ꝫ dare elemoſi=
nā non ē generalit̄ bonū: ꝫ nō eſt bonū ¶ Pꝛeterea Secundo.
dare elemoſinā pōt eē bonū ꝛ pōt eē malū: ergo ē
indifferens: ꝛ nō ꝫ eſt bonum in gñe. Eodē modo
pōt pꝛobari ꝙ interficere hoīem nō eſt malum in Cōfirmat̄.
genere per duo argumēta ſimilia ¶ Tertio etiā Tertio.
argumētatio pōt oſtēdi. qm̄ hoc ipſuꝫ interficere

Ayuntamiento de Madrid

hoīem nō habet diffoꝛmitatē ſibi annexā. qm̄ nul
la diffoꝛmitas intelligit̄ in hoc qm̄ pōt fieri iuſte
ergo hoc ip̄m interficere hoīez nō eſt malū in ſe:
Solutio. ergo nō eſt malū in genere. ¶ Solutio. bonū in
genere duobus modis accipit̄. Pꝛimo modo dici
tur bonū in genere qđ ſcđm ſe habet gn̄aliter ſibi
annexā bonitatē et ex neceſſitate vt habere cari=
Bonū etiā gn̄e duplex. tatē. Scđo modo dr̄ bonū in genere qđ i ſe ⁊ quā
tum in ſe eſt. gn̄aliter eſt bonū niſi aliqua circun=
ſtantia defoꝛmans ipſum extrinſecus adueniat ⁊
ſcđm hoc dare elemoſinā eſt bonū in genere. di=
cimus igitur ꝙ ſcđm pꝛimū modū aliqđ eſt bonū
in ſe ⁊ ſcđm ſe. vt habere caritatē. ſed ſcđo modo
Malum ex gn̄e duplex. aliquid eſt bonū in ſe ⁊ nō ſcđm ſe. vt dare elemo
ſinā. Similiter dicim⁹ ꝙ malū in genere duobus
modis dicitur. ſcđm pꝛimū foꝛnicari eſt malū. ſe
cundū ſecūdū modū interficere hoīem eſt maluz
in genere. qm̄ eſt in ſe malū vniuerſaliter ſed non
Ad pꝛimū. ſcđm ſe. ¶ Hec igitur argumētatio dare elemoſi
nam gn̄aliter eſt bonū: ergo nō eſt bonū in gene=
re. neceſſaria eſt ſcđm pꝛimū modū. ſed nō valet
ſcđm ſcđm modū. eſt etiā dare elemoſinā indiffe=
rens ſcđm pꝛimū modū. qm̄ nec ē bonū gn̄aliter.
et ex neceſſitate nec eſt malū gn̄aliter et ex neceſ
ſitate. nec eſt bonū ſcđm ſe nec eſt malū ſcđm ſe.
ſed ſcđm ſcđm modū dare elemoſinā eſt bonū in
gn̄e ⁊ nō indifferēs ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad p̄obiecta.

¶ Utrum omnia opera virtutum ſint eque.

¶ Queſtio decimaquinta.

Queritur vtrū oīa opa virtutū ſint eque
Af ꝙ ſic. bona in genere. ¶ Pꝛobatur ꝙ ſic. qm̄
oēs virtutes ſunt eque bone in genere.
Unde in apoca. latera ciuitatꝫ ſūt equa
lia. i. virtutes qm̄ homo nō eſt magis bonus vna
virtute q̄ꝫ alia. Cū ergo virtutes ſint eque bone:
Secundo. opera virtutū ſunt eque bona in genere. ¶ Pꝛe=
terea opera virtutū nō habent bonitatē niſi a vir
tutib⁹: ergo ſicut virtutes ſūt eque bone in gene=
Tertio. re ita opera virtutū. ¶ Itē opa mala meritoꝛia
moꝛtis eterne ſūt eque mala in genere. niſi circū
ſtantia impediat. per circūſtantias eñ pōt min⁹
malū equiparari maioꝛi malo i genere. vt aliqua
foꝛnicatio pōt equiparari adulterio ꝑ aliquā cir=
cunſtantiā: ergo a ſimili per cōtrariū omnia ope
ra meritoꝛia vite eterne ſūt eque bona in genere
niſi circūſtantia impediat qm̄ cōſtat ꝙ circūſtan
tia nō impedit qm̄ circūſtātia nō facit ad meritū
ſed ſola radix caritatꝫ: ergo oīa opa meritoꝛia vi=
Quarto. te eterne ſunt eque bona in gn̄e. ¶ Itē oēs v̄tu=
tes ſūt eque bone in genere. qm̄ faciunt eque di=
gnos vita eterna: ergo eadē rōne oīa opa virtu=
tum ſūt eque bona in genere. q2 ſūt eque merito=
Quinto. ria vite eterne. ¶ Itē. ſicut ſe habet aliqua virt⁹
ad ſuū actū. ita ſe habet alia virtus ad ſuū actuz:
ergo permutatim ſicut virtus ad virtutē. ita act⁹
ad actū. ſed ita ſe habet virtus ad virtutē. q2 ſunt
eque bone in genere ꝗ actus ita ſe habet ad actū
In oppm̄. ꝙ oēs ſūt eque boni in genere. ¶ Cōtra. ergo il=
le qui dat vnū nūmū facit a deo op⁹ magnū ſicut
qui dat centū marcas ꝓpter deū: ergo dare cētū
marcas pꝛopter deū ⁊ dare vnū nūmum ſūt eque
bona in genere. Inde ſequitur ꝙ dare ſolū nūmū

et vendere oīa que habet quis ⁊ dare pauperib⁹
ſunt eque bona in genere: qđ patet eſſe falſū. Itē
Secundo. apoſtolus dicit: maioꝛ hoꝛū eſt caritas: nec intel
ligitur ꝙ caritas ſit maioꝛ aliis virtutib⁹ diutur=
nitate tm̄ ſꝫ tantū quātū magis contingit deo et
plus facit delectari in deo q̄ꝫ alia virtus: ergo ma
gis facit frui deo q̄ꝫ alia virtus: ergo magis ē bo=
na q̄ꝫ alia virt⁹. nō ergo oēs virtutes ſūt eque bo
Tertio. ne in genere: ergo nec opera virtutū. Itē ſicut di
cit apoſtolus: pietas habet ꝓmiſſionē vite que ē
nunc et future qđ nō habet alia virtus: ergo ma=
gis bona nō. ergo oēs virtutes ſūt equales nō er
go oēs virtutes ſūt eque bone i genere: ergo nec
Ad pꝛimū. opera. ⁊c̄. Ad pꝛimū dicim⁹ ꝙ hec argumentatio
nō valet. bona opera virtutū nō habēt bonitatē
niſi a virtutibus ergo. ⁊c̄. ⁊ hoc ideo cōtingit. q2
ex eadē virtute manēte in eadē intentiōe poſſunt
exire opera magis intenſa et minus intenſa ſcđm
diuerſa cooperantia. qm̄ opa meritoꝛia nō tantū
modo valent ad vitā eternā immo habent tripli=
cem vtilitatē. qm̄ ſūt meritoꝛia vite eterne ⁊ ſunt
meritoꝛia augmēti gr̄e: ⁊ ſūt meritoꝛia dimiſſio=
nis pene debite pctō nec eſt ſimile de operib⁹ de
meritoꝛiis qm̄ illa non ſunt meritoꝛia niſi moꝛtis
eterne tantū. ⁊ ideo nō valet hec argumentatio.
Opa mala eque meritoꝛia moꝛtꝫ eterne ſūt eque
mala in genere: ergo oīa opera bona eque merito
ria vite eterne ſūt eque bona in genere. qm̄ mala
opera nō ſūt meritoꝛia niſi vnius: ſed bona opera
Aliter dicit. ſunt meritoꝛia triū vt dictū eſt. Dicimus tamen
ꝙ omnia opa virtutū inquātū ꝓcedūt ab equali=
bus virtutibus vel ex eadē virtute ſūt eque bona
in genere naturali. licet nō in genere foꝛmali. ſcꝫ
ſūt eque bona inquātū opa meritoꝛia ex eadē ra=
dice procedētia. qm̄ ſcđm hoc ſūt meritoꝛia equa
lis gloꝛie: ſꝫ inquātū talia opera magis infoꝛmā=
tur per bonas circūſtantias. vt dare centū mar=
chas ꝓ deo. edificare cenobia. dare oīa pꝛopter
deum. ſcđm hoc ſunt magis bona in tali gn̄e foꝛ=
mali queritur in gene minus foꝛmato. qm̄ magis
ſunt vtilia. ſunt eñ vtilia ad augmentū gratie et
ad maioꝛē dimiſſionē pene q̄ꝫ opera minus foꝛma
ta. qm̄ dare. c. libꝛas pꝛo deo magꝫ eſt meritoꝛiū
⁊ augmenti gr̄e et dimiſſionis pene q̄ꝫ dare obo=
lum pꝛo deo. Simpliciter autē verū eſt ꝙ oēs vir
tutes ſunt eque bone in genere. qm̄ faciūt hoīem
eque dignū vita eterna ⁊ eque bonū. tñ vnomodo
Caritas q̄re melioꝛ. caritas eſt melioꝛ qm̄ magis cōiungit deo ⁊ ma=
gis facit delectari in deo. ſed hoc nō eſt de ſtren=
nuitate liberi arbitrij. ſed ex ratiōe finis qm̄ affe=
ctu caritatꝫ trahitur immediate a dulcedine ſiue
a ſuauitate dei. virtutes aūt ſequētes nō trahū=
tur ab vltimo fine niſi per aliū finē intermedium.
vnde pꝫ ꝙ ipſa magis cōiungit deo q̄ꝫ virtutes ſe
quentes. ⁊ etiā q̄ꝫ fides et ſpes quoniā ſūmū bo=
num mouet fidem ⁊ ſpem per modū eſtimationis
caritas aūt mouet per modū tact⁹ ſuauitate ſua:
qm̄ igitur in omnibus virtutibus eſt eadē ſtren=
Oēs v̄tutes ſūt eque bone in gn̄e. nuitas liberi arbitrij. ideo ſūt eque bone in gene
re qm̄ faciunt eque dignos vita eterna. licet vna
pꝛemineat in quodam alio. vt caritas in eo qđ di=
ctū eſt ⁊ pietas q̄ habet ꝓmiſſionē vite. que nunc

Ayuntamiento de Madrid

eſt future hoc enim habet pietas per quādā coa- ctioneꝫ quoniā iuſtum eſt. vt qui alium ſuſtentat in vita tempoꝛali ꝙ ſuſtentetur a deo in vita tem poꝛali. ſed hoc non facit ꝙ pietas ſit magꝭ bona alijs virtutibus. quoniam vita tempoꝛalis quaſi pꝛo nichilo habenda eſt. cum ſit vapoꝛ ad modi- cum parens.

¶ De motu virtutis. ¶ Queſtio decimaſexta.

Arḡ ꝙ ſic. Queritur vtrū motus virtutis ſit meli- oꝛ ſua virtute. pꝛobatio. virtus nō va let niſi ad btitudinē. ſ. qꝛ facit dignū vita eterna. ſꝫ opus virtutis valet ad tria. ſ. ad meritūꝫ vite eterne. ad aug- mētum gratie. ad meritum dimiſſionis pene eter ne: ḡ motꝰ ſimpliciter eſt vtilioꝛ q̄ꝫ ſua virtus: er-

Secundo. go ſimpliciter melioꝛ. ¶ Itē ſi aliqua duo ſūt bo na quoꝝ vno habito: habeť reliquū ⁊ nō ecōuer ſo. illud eſt magis eligendū quo habito. habeť. re liquū q̄ꝫ illď quo habito nō habeť reliquū. ſꝫ opꝰ virtutis et ſua virtus ſūt talia. quoniā habito mo tu virtutis hebeť ſua virtus et nō ecōuerſo: ergo actus virtutis eſt magis eligendus q̄ꝫ ſua virtus

Tertio. ergo melioꝛ. ¶ Itē regula eſt qď pꝛopinquius ē fini eſt magis eligēdū. ſed actus virtutis eſt ꝓpin quioꝛ fini. quoniā actu virtutis imediate cōiūgiť deo aīa virtute autē deo nō cōiūgitur niſi mediā te ſuo actu: ergo actus virtutis eſt magis eligen

Quarto. dus q̄ꝫ ſua virtus: ergo melioꝛ. ¶ Itē finis eſt me lioꝛ q̄ꝫ illud qď eſt ad finem. vnde homo eſt melioꝛ mūdo. qm̄ mūdus factꝰ eſt ꝓpter hoīem. Siliter actus virtutis eſt finis virtutis. qm̄ virtus eſt ad ſuū motū tanq̄ꝫ ad finē. ſicut caritas ad diligere deū: ergo actus virtutꝭ eſt melioꝛ ſua ꝟtute tāq̄ꝫ

Quinto. finis eo ꝙ eſt ad finē. ¶ Itē virtutꝭ actu fruimur deo ⁊ nō virtute: ergo actus virtutis melioꝛ eſt q̄ꝫ

In oppm̄. Secundo. virtus. ¶ Contra. Qď per ſe eſt magis eſt tale q̄ꝫ illud qď per aliud eſt tale. ¶ Item ꝙ natura tale magis eſt tale q̄ꝫ illud qď nō natura tale. Sed vir tus per ſe eſt bona ⁊ naturaliter. qm̄ bonū poniť in diffinitione virtutis. Diffinitur em̄ ſic a beato Aug. Virtus eſt bona qualitas mentis ⁊c̄. et ita virtus per ſe eſt bona: et natura eſt bona. qm̄ eſſe ſuo diffinitio eſt bona. Sed actus ꝟtutis ꝑ aliud eſt bonus: qꝛ a virtute habet ꝙ ſit bonus. ⁊ a cir- cunſtantijs quibus infoꝛmatur: ergo virtus ē ma

Tertio. gis bona q̄ꝫ ſuus actus. ¶ Itē ex virtute elicitur actus tanq̄ꝫ ex ſua cauſa: ergo ꝟtus dat ſuo actui vt ſit ⁊ vt ſit bonus: ergo dat ei ſuā bonitatē. Sed nihil pōt dare maius q̄ꝫ habeat. vt calidū nō po- teſt magis calefacere q̄ꝫ ſit calidū: nec lucidū po- teſt magis facere lucidū q̄ꝫ ſit lucidū: ergo actus virtutis nō habet maioꝛē bonitatē q̄ꝫ ꝟtus. ergo actus virtutis nō eſt melioꝛ q̄ꝫ ſua virtus. qď con

Solutio. Virtus me- lioꝛ eſt ſuo actu. cedimus. ¶ Dicimus. qm̄ oīs virtus melioꝛ ē ſuo actu ſimpliciter. qm̄ nichil eſt melius ꝟtute qua homo ſimilis eſt deo. Virtus enim dat ſuo motui bonitatē quā habet vnde accidentaliter hꝫ boni- tatē actus virtutis. Virtus autē ſubſtantialiter.

Ad pꝛimū. ¶ Ad pꝛimo obiectū dicimus ꝙ hec argumenta tio nō valet. Nulla virtus eſt vtilis niſi ad vnam ſcꝫ ad vitā eternā: ſed actus virtutis eſt vtilis ad tria pꝛedicta: ḡ actus melioꝛ virtute. qm̄ ꝙ actꝰ virtutis valet ad tria hoc habet a ꝟtute. licet tm̄ virtus nō valeat immediate niſi ad vnū illoꝝ triū Tamen ſimpliciter valet ad illa tria per motum

Ad ſcďm. quē elicit ex ſe. ¶ Ad ſcďo obiectū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. Virtus ⁊ actus ſunt talia quoꝝ habito vno habeť reliquū. ⁊ nō ecōuerſo. imo ⁊ ecōuer- ſo. qm̄ habita virtute habetur motus virtutꝭ qm̄

Ad tertium placet homini. ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ hec regu la Quod pꝛopinquiꝰ eſt fini ⁊c̄. manifeſte falſa ē Intelligenda eſt cuꝫ hac determinatiōe q̄ꝫtū ad hoc ſicut ⁊ illa. qď diuturnius eſt magis ē eligen dum. Hec em̄ manifeſte falſa eſt niſi ſubintelliga-

Ad quartū tur hec determinatio quo ad hoc. ¶ Ad quartuꝫ dicimus ꝙ hec ſiliter eſt falſa generaliter intelle- cta. Finis melioꝛ eſt. ⁊c̄. ſed vera eſt tm̄ vbi illud

Ad quintū. quod eſt ad finē nō facit ſuū finem. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ hec eſt duplex. Motu virtutꝭ fruimur deo ⁊ nō virtute. quoniā ſi iſte ablatiuus virtute notet cauſaꝫ foꝛmalē ſicut ⁊ iſte motu vir tutis vera eſt. Si efficientē falſa eſt. qm̄ et virtu- te ⁊ motu ꝟtutis fruimur deo. Sed aliter ⁊ aliter virtute effectiue fruimur deo. motu aūt foꝛmali-

Iterū arḡ ꝙ non ſūt ꝯpa rabiles. ter. ¶ Itē obicitur. Virtus ⁊ actus ſūt diuerſoꝝ generū. qm̄ virtus eſt de pꝛedicamēto qualitatꝭ. actus virtutis de pꝛedicamēto actionis: ergo vir tus ⁊ ſuus actus nō ſūt cōparabiles nec cōmen- ſurabiles. qm̄ quilibet regulatur ⁊ menſurať opti mo ſui generis vt oēs albedines regulātur ꝑ ac- ceſſum ad ſūmā albedinem. et oēs equi menſurā- tur in comparatione ad optimū equum. et ſic de alijs. ḡ cum virtus et ſuus actus non ſint ſub ali- quo genere nō habēt aliqď optimū ſui generis ꝑ quod regulentur vel menſurantur: ergo non ſunt comparabiles vel menſurabiles: ergo vtraq̄ꝫ iſta rū eſt falſa. Virtus eſt melioꝛ ſuo motu. motꝰ vir

Solutio. tutis eſt melioꝛ virtute ¶ Ad hoc dicimus ꝙ vir tus ⁊ ſuus motus non ſunt comparabiles ſecun- dum ſuā naturam pꝛopꝛiam et pꝛopꝛium genꝰ nō ſunt comparabiles ſecūdum hoc genus cōe. Bo num qď tamen nō eſt genus pꝛopꝛie. quoniam nō pꝛedicatur in quid. Non enim eſt vnū genus oīm nec pōt eſſe. Dicimus enim ꝙ bonuꝫ dicitur vni uoce de omnibus creaturis. licet quidā dicant ꝙ dicitur multipliciter ſicut ens. De creaturis eniꝫ dicitur. bonū. i. vtile ad pꝛimā bonitatem haben dam. Optima ergo bona regulantur ad optimo ſui generis. qď bonum ſpirituale qď eſt optimuꝫ inter omnia bona creata vt eſt intelligentia. qm̄

Bonum de deo ⁊ crea turꝭ quō dr̄. non pōt dici qď illud optimum ſui generis ſit de- us. qm̄ bonum dicitur equiuoce de deo et de cre- aturis. quoniam deꝰ nō pōt dici bonus. i. vtilis. In hoc tamen regulantur omnia bona per ſum- mum bonum: qꝛ q̄ꝫtomagis aliquid accedit ad ip- ſum. vel eſt vtile ad ipſum: tanto eſt magis bonū ⁊ hoc ideo cōtingit. quia q̄ꝫtomagis aliquid acce dit ad ſummū bonū tantomagis accedit ad opti- mum ſui generis. ⁊ econuerſo.

¶ De malo in genere.

¶ Queſtio decimaſeptima.

Queritur de malo in gn̄e ſic. Adultera- ri eſt maius malū in gn̄e q̄ꝫ foꝛnicari: et neutrū eſt infinitū malū. ergo vtrūq̄ꝫ ē

Ayuntamiento de Madrid

aliq̄tū malū. Querit̃ ergo vtrū aliquis pōt face
re preciſe tantū malū q̄tū malum eſt fornicari in
genere. Et eſt ſenſus hui⁹ queſtionis. Utrū aliq̄
ſingularis malicia pōt eſſe preciſe tāta q̄ta ē ma-
Arḡ ſic. licia ſui gn̄is. ¶ Q̄ ſ probat̃. qm̄ cū fornicari in
genere ſit aliq̄tū malū meritoriū eſt aliquāte pe
ne eterne. Sit ꝙ tante. Sed aliquis qui fornicat̃
meretur aliquātā penā. ⁊ pōt mereri minorē ⁊ ite
rum minorē. qm̄ pōt peccare minus ⁊ min⁹ qm̄ nō
poteſt aliquātū peccare: quin minus. qm̄ ſemper
pōt decreſcere volūtas peccādi: ergo tandē pōt
perueniri ad quātitatē tante pene. quanta eſt pe-
na debita malicie gn̄is. ⁊ ita aliq̄ particulariſ ma-
licia pōt eſſe tanta p̄ciſe quāta eſt malicia gn̄is.
Secundo. ¶ Beatus etiā petrus dicit in epiſtola canonica
ꝙ fideles fornicatores in generali iudicio maiora
patiētur tormēta q̄ gn̄ales iniqui. gn̄ales iniqui
appellantur illi quorū malicia tanta eſt: quāta ē
malicia generis in quo peccāt vt pagani. demon
ſtret̃ hic quidam paganus qui faciat ſimplicē for
nicationē. iſte pagan⁹ nō pōt min⁹ peccare q̄ pec
cat. qm̄ nulla ſcientia nullū donū ſpūſancti. nul-
lus alius ſacer locus nulla alia circunſtantia ag-
grauat eius peccatū: ergo preciſe tm̄ peccat quā
ta eſt malicia generis: ergo aliqua ſingularis ma
In oppm̄. licia eſt tanta quāta eſt malicia ſui gn̄is. ¶ Con-
tra. maior eſt malicia que eſt ex genere ⁊ circūſtā
tijs q̄ illa q̄ eſt ex ſolo gn̄e. ſed nullus eſt qui non
habeat circūſtantiā aliquā aggrauatiuā pc̄ti re-
ſpectu alterius qm̄ nullus ē ita ignorās quin ali⁹
poſſit eſſe magis ignorans: ergo nullus pōt pec-
care quin peccet magis q̄ ſit malicia illius gene
Opinio ali ris in quo peccat. ¶ Q̄ concedūt quidā dicen-
quorum. tes. ꝙ malicia generiſ ſe habet ad alias malicias
ſicut punctus ad lineā. dicūt em̄ ꝙ q̄libet ſingula
ↄtra hāc af ris malicia eſt in infinitū maior q̄ malicia ſui ge-
neris. ſed ex hoc ſequitur ꝙ aliqua circūſtātia ag
grauat in infinitū peccatum. ſed ꝙ hec ſolutio ſit
nulla. ꝓbatur: qm̄ peccatū per ſe ſcḋꝫ genus ſuū
eſt cōtra legē dei. vt ſciētia/ ſacer locus/ ⁊ huiuſ-
modi. ſed tm̄ in cōparatiōe ad pc̄tm̄ poteſt eē cō-
tra legē dei: ergo circunſtantia non in infinitum
augmentat pc̄tm̄ q̄ ſit in ſe: ergo malicia ſingula
ris que eſt ex genere ⁊ circūſtantijs proportiona
lis eſt malicie ſui generis. ¶ Preterea: ſit ꝙ iſte
Secundo. fornicetur ⁊ nulla ſit in eo circūſtātia aggrauans
pc̄tm̄. nulla ſcientia nullus ordo nō ſit in ſacro lo
co ⁊ ſic de alijs. pꝫ igitur ꝙ iſte peccat tm̄ q̄tuꝫ
pc̄tm̄ eſt fornicatio in gn̄e. ¶ Forte dicet ꝙ hoc
Euaſio. eſt impoſſibile ꝙ aliquis nō habeat circūſtantiā
aggrauantē pc̄tm̄. qm̄ rōnalis eſt creatura dei: et
hmōi. ¶ Sed hec ſolutio nulla. qm̄ iſta nō ſunt
ↄtra hāc af circūſtantie vel perſōe vel negotij ſiue attribu-
ta negocio. ſimiliter nō ſūt circūſtantie pſone. ſꝫpo
tius ſūt de ſubſtātia ipſius perſone. ¶ Preterea
Secundo. ꝙ homo eſt rōnalis hoc facit genus peccati. qm̄
ex eo ꝙ homo facit ↄtra rationē ſiue cōtra ius na
turale qḋ ſcriptū eſt in rōne ex eo peccat: ergo ꝙ
homo eſt rōnalis nō eſt circūſtantia aggrauans
pc̄tm̄. ſed eſt dignitas ſubſtātialis faciens pc̄tm̄.
ea autē dona que ſūt addita. ſ. ſupnaturalia ſunt
circūſtantie. vt fides/ ſpes/ caritas/ ſcientia/ ⁊ hu-
iuſmodi: que ſūt circūſtantie pſone ⁊ aggrauant
pc̄tm̄ nō faciūt gen⁹ pc̄ti. ¶ Propter has rōnes Solutio.
cōcedimus ꝙ aliqua ſingularis malicia eſt equa- Singulariſ
lis malicie generis. i. aliquis tm̄ peccat quātum malicia eq̄-
malū eſt fornicari in gn̄e ſcḋm ꝙ fornicari in gn̄e lis eſt mali-
intelligit̃ ipſū fornicari in ſe ſine additione circū- cie generis
ſtantie alicuius. ⁊ ſecundū hoc cōcedimus ꝙ for-
nicari in genere eſt aliquātū malū ⁊ aliquāte pe-
ne determinate meritoriū. fornicari tamē in gn̄e
pōt intelligi idē qḋ fornicari gn̄aliter cōſidera-
tum. ⁊ ſcḋm hoc fornicari in gn̄e nō eſt aliquantū
malū determinate nec dignū aliqua pena deter-
minata. ⁊ ſcḋm hoc nullus pōt tm̄ peccare quātū
fornicari eſt in gn̄e malū. qm̄ fornicari in genere Fornicari ī
nō eſt aliquātū malū determinate ſm̄ hoc. ſicut gn̄e duplici
homo in q̄tū homo nō eſt alicui⁹ determinate q̄- ter capitur.
titatis. ſed primo modo bene peccat aliq̄s tantū
q̄tū eſt malū fornicari in genere vt ille in quo nō
ē aliqua circūſtātia aggrauās pc̄tm̄. ¶ Per iſtā Ad primū.
diſtinctionē pꝫ ſolutio ad primo obiectū. qm̄ po
teſt eſſe aliqua malicia q̄ nulla circunſtantia ag-
grauet̃ vt malicia generis. licet poſſit eſſe minor
vt in illo in quo etiā naturalia diminuta ſunt per
pc̄tm̄. ¶ Ad ſcḋo obiectū dicimus ꝙ btūs petr⁹ Ad ſcḋm.
fornicatores vocat falſos chriſtianos qui habēt
aliquā grām aggrauantē. vt fidē informē vel alia
dona: licet informia. gn̄ales aūt iniquos vocat il
los qui nō habent aliquā gratiā aggrauantē pec
catū. ſed peccāt ſolo genere pc̄ti quibus maiora
tormēta patient̃ falſi chriſtiani qm̄ chriſtian⁹ ma
gis peccat in eodē genere pc̄ti q̄ pagan⁹. ¶ Ad Ad tertiū.
tertio obiectū dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. nullus eſt q̄
nō habeat circūſtātiā aggrauātē pc̄tm̄. imo mul
ti ſūt qui nullā circūſtantiā aggrauantē habēt. ſꝫ
multas diminuētes. ille vero ſolus qui eſſet in ſta
tu naturaliū mediocri ſi peccaret peccaret preci-
ſe tantū quātū malū eſt genus illius pc̄ti. ¶ Cō- Contra pre
tra predicta obicit̃. Aliquis fornicat̃ conſtat ꝙ dicta ar̄.
ipſe pōt minus velle fornicari ⁊ iterū minus ⁊ ſic
in infinitū ⁊ cōſtat ꝙ intentio volūtas eſt circun-
ſtantia pc̄ti ergo fornicari ſcḋm ꝙ eſt malū in ge-
nere nō ſe habet in aliqua ꝓportiōe ad fornicari
cū aliqua cūſtātia. ¶ Forte dicet ꝙ ſicut eſt albe Euaſio.
do aliqua ſine intentione ſic eſt aliqua voluntas
fornicandi ſine intentiōe et illa ppriie eſt in gn̄e.
Sed probatur ꝙ nulla alia ſe habet ad illā in ali- ↄtra hāc af
qua ꝓportiōe qm̄ quātomagiſ aliqua ſuperior ac-
cedit ad ipſam tanto eſt magis remiſſa. ſed queli-
bet ſuperior in infinitū pōt aſcendere ad illā qm̄
regula eſt. ꝙ q̄cquid pōt accedere ad illud in infi-
nitū pōt accedere ad illud. ſi pōt ipſum cōtinge-
re: ergo illa minima eſt in infinitū magis remiſſa
q̄ aliqua ſuperior: ergo oīs malicia cū circūſtan
tia eſt in infinitū maior q̄ malicia generis quod
prius negatū eſt ⁊ improbatū. ¶ Solutio. regu-
la eſt ꝙ intentio ꝓprietatis vel naturalis vel gra Solutio.
tuite nō attendit̃ ſcḋm receſſū ab infinito gradu. Uñ attendit̃
ſed ſcḋm acceſſū ad ſupremū gradū. quilibet etiā tur intenſio
menſurat̃ optimo ſui generis. attendit̃ em̄ inten- ꝓprietatis.
ſio ꝓprietatis ſcḋm ad veri nois impoſitionē re-
miſſio autē attendit̃ ſcḋm receſſū a ſūmo nō ſcḋꝫ
acceſſū ad infimū. Uñ hec duplex quāto aliqua Hec eſt du-

plex. malicia magis accedit ad infimũ tanto eſt minor
ſi iſte dictiões tanto quãto dicãt exceſſiões gñã
liter vera eſt quia ſiliter accedit multũ eſt minor
ſi vero notent ꝓportionẽ falſa eſt. qm̃ ſequit ꝙ ſi
duplo magis accedit ad infinitũ eſt duplo minor
ſed ſi duplo magis accedit ad ſũmũ eſt duplo ma=
ior: tamẽ nõ cogimur dicere. ꝙ malicia generꝫ ſit
minima vt ptꝫ ex ꝑdictis: qm̃ aliqua ẽ minor vt ea
qua peccat aliquis in quo ſũt pauciſſime vel nul=
le circũſtantie aggrauãtes pctm̃. ſed multe dimi
Iterum ar. nuentes. ¶ Itẽ ſint hic duo laicus ꝛ ſacerdos et
in oibus aliis ſint pares et vterq₃ vult peccare.
inde ſic quãtũ vult iſte peccare. tm̃ peccat demõ
ſtrato laico. probatio. iſte peccat ex iſta volũta=
te et nõ ex alio ſit ita: ergo quãta eſt ei⁹ voluntas
tantũ eſt ei⁹ pctm̃: ergo prima. eodẽmodo de ſa=
cerdote. quãtũ vult iſte ſacerdos peccare tantum
peccat. qm̃ nõ vult peccare niſi ex iſta volũtate.
ſit ita. Cõtra in ſacerdote eſt circũſtantia aggra
uans pctm̃ ſcꝫ ſacerdotiũ. in laico nõ: ergo magis
Solutio. peccat ſacerdos q̃ꝫ laicus. ¶ Qd̃ cõcedimus di=
Hec eſt du= centes ꝙ hec eſt duplex. Quãta eſt volũtas hui⁹
plex. tantũ eſt eius peccatũ. qm̃ intenſio põt notari p
modũ materie vel per modũ forme. ſi per moduꝫ
materie ipſa eſt vera. qm̃ ſic cõparatur idẽ ſibipĩ
ſcꝫ volũtas volũtati. ſi per modũ forme falſa eſt
ita ꝙ fiat ꝯparatio vel collatio ipſius volũtatis
abſtracte ad ipam volũtatẽ cõcretã. i. ipſius vo=
luntatis ſecundũ ꝙ eſt voluntas hui⁹ volitĩ ad ſe
ipſam ſcd̃m ꝙ eſt pctm̃ ſine deformitate pcti de=
formata. ꝛ ſcd̃m hoc idẽ eſt ac ſi fieret collatio vo
luntatis ad difformitatẽ vt ſic diceret. quãtũ ẽ in
tenſa voluntas iſta tm̃ eſt mala. hoc aũt falſũ eſt
qm̃ nulla eſt collatio rerũ prorſus diuerſoꝝ gene
rum Sicut ſi diceretur quãtũ diſtat paſcha a pẽ
thecoſte tm̃ diſtat pariſius ab antiſiod̃. poſſet tñ
dici ita in vno ſenſu improprie hec volũtas ẽ ma
gis mala q̃ꝫ ſit intenſa. qm̃ ex pluribus cauſis eſt
mala q̃ꝫ ſit intenſa. qm̃ mala eſt ꝓpter intentionẽ
ſuã. ſ. q̃r eſt contra deũ ꝛ cõtra legem dei.

¶ De virtutibus et de ordine eorũdem.

¶ Secundum capitulum.

Oſt queſtiones ꝑambulas ad virtutes:
ſequit de virtutibus. de quib⁹ hoc ordi=
ne tractabim⁹. Primo de diffinitiõe vir
tutis. Secundo de diffinitione ſpecieꝝ
Auguſtin⁹ diffinit vir= tutem. virtutis. Auguſtinus ſic diffinit virtutẽ. Virtus
eſt bona qualitas mentis qua recte viuitur. qua
nemo male vtitur quã de⁹ in nobis. ſine nobꝭ ope
Poteſt q̃ri vtrũ diffini tio virtutis ſit bona. ratur. qualitas ponitur tanq̃ꝫ genus. bona ponit
ad differentiã malarũ qualitatũ ſiue maloꝝ habi
tuũ. vt prodigalitatis ꝛ auaricie. licet quidã hoc
negent. ¶ Sed cõtra eos eſt origꝭ. ꝛ ſacti qui di=
Contra ali= quos ar. cũt ꝙ male q̃litates ſũt i nobꝭ: ꝛ etiã mali habit⁹
ſecũdũ ꝙ dicitur: veloces pedes eorum ad effun.
ſang. Qua recte viuitur. dicit ad differẽtiam ſci=
entie. quoniã ſcientia recte intelligimus. virtute
recte viuimus. qm̃ cũ duplex ſit intellectus. ſ. ſpe
culatiuus ꝛ practicus. Speculatiuis intellectus
in quo eſt ſcientia. finis eſt ſcire practici vero in
quo eſt virtus finis eſt bonũ ꝛ opatio. ꝛ ideo hec
Scientia ꝛ eſt differentia inter ſcientiam ꝛ virtutẽ. ꝙ p ſcie=
tiam vere intelligimus. per virtutẽ. bene ſiue re= Vtus drñt
cte viuim⁹. rectũ aũt eſt cuius media non exeunt Recte viue
ab extremis: ꝛ ideo recte viuere eſt a ſũmo bono re quid eſt.
ad ſũmũ bonũ tendere. Vñ dñs in apocali. Ego
ſũ alpha et o principiũ ꝛ finis. oĩs eñ actio debꝫ Actionis
incipere a deo ꝛ terminare in deũ. vnde de malis principium
dicitur in pſa. Egypto nõ op⁹ ꝙ faciat caput aut et finis.
caudam. Tertia ꝑticula ſcꝫ hec qua nemo male
vtitur: ponitur ad differentiã naturaliũ potẽtia= Triplicia
rum. Auguſtin⁹ eñ diſtinguit tria genera bonoꝝ bona ſcd̃m
ſcꝫ maxia bona media. infima. minima bona ſunt auguſtinũ.
bona corporis. media ſũt naturales potentie aĩe
maxima virtutes. mediis ꝛ infimis poſſumus bñ
et male vti. ſed maxim is. i. vtutib⁹ nõ poſſumus
vti niſi bene. ſed qm̃ hec oĩa ꝯueniũt politicis vir
tutib⁹. ideo ad dr̃aꝫ earũ ponitur quarta ꝑticula
quã deus in nobis ꝛc̃. qm̃ hec eſt differentia inter
virtutes politicas ꝛ theologicas. ꝙ politice vir=
tutes generantur ex frequẽti bene agere. Theo=
logice autẽ fiunt a ſolo deo. ¶ Sed obiicitur de Contra pri
prima parte diffinitiõis que eſt. Virtus eſt bona mam ꝑtẽ ar.
qualitas ꝛc̃. videtur eñ ꝙ idẽ ponat in ſui diffini
tiõe. qm̃ virtus eſt bonitas qua homo ẽ bon⁹: nec
diffinit vtus p aliã bonitatẽ. ꝛ ita videt ꝙ idẽ po
natur in ſui diffinitione. ¶ Quod cõcedũt quidã Opinio ali
dicentes. ꝙ qualitas ſecũdũ ꝙ ponitur ſiue intel quorum.
ligitur concrete notior eſt ſeipſa. ſcd̃m ꝙ intelli=
gitur abſtracte ſicut qualitas ſeipſa deſcribit cũ
dr̃ Qualitas eſt ſecũdũ qd̃ quales dicunt. ſed ſe=
cundũ hoc pro nichilo apponerent alie differen=
tie. qm̃ oĩs virtus eſt qualitas bona et ecõuerſo. ꝯtra hãc ar.
cũ eñ hec dictio bona ſignificet bonitatẽ gratui
tatã vt ipſi dicũt ſoli virtuti cõuenit eſſe qualita
tem bonã. ¶ Itẽ virtus eſt bona et eſt ſua boni= Secundo.
tas: ergo eſt bona bonitate que ipſa ẽ vel alia bo=
nitatẽ. Si bonitate que ipſa eſt: ergo eſt bona ſe=
ipſa: ergo eſt pura bonitas: qd̃ improbatũ eſt ſu=
perius. Si aũt alia bonitate eſt bona: ergo ſe bo=
nitate vel alia ꝛ ſic in infinitum. vel occurret alia
bonitas que eſt bona ſeipſa ꝛ illa eſt diuina boni=
tas vt ꝓbatũ ẽ ſupra. illa bonitas occurret ſcd̃o
aut tertio ꝛ ſic deinceps. ſi dicit ꝙ occurrat ſcd̃o
loco. ſequitur ꝙ virtus ſit bona pria bonitate. Si
tertio vel quarto loco occurrat. ꝛ ſic deinceps: ꝗ
aliqua bonitas creata erit bona bonitate increa=
ta. Sed virtus inter oĩa bona creata eſt optimuꝫ
bonũ: ergo ſi aliqua bonitas creata eſt bona bo=
nitate diuina ſequitur ꝙ nulla potius q̃ꝫ bonitas
que eſt virtus: ergo quicquid dicatur virtus ẽ bo Opinio do
na bonitate diuina. quod cõcedimus. ¶ Sed cõ ctoris.
tra. Virtus nõ dicitur bona niſi quia per ſe ẽ du= Contra di
ctiua ad primã bonitatẽ. ergo cũ dicitur virtus ẽ cta arguit.
bona. dicit illã ductiuitatẽ/ non ergo predicat pri
mam bonitatẽ de virtute: ergo cũ dico virtus eſt
bona ſic predicat ductiuitas illa ad primã boni=
tatem, nõ prima bonitas. ¶ Forte dicet aliquis Euaſio.
ꝙ hoc eſt verum: ſed ſcd̃ꝫ hoc redit precedens ob
iectio. qm̃ illa bonitas que eſt ductiuitas eſt bo=
na. aut ſeipſa aut alia bonitate. Et inde vt prius.
¶ Propter hoc dicimus ꝙ cũ dicitur virtus eſt Ad primũ.
bona hec dictio bona predicat primã bonitatem
tantũ. Nec valet hec argumẽtatio. Virtus nõ di=

Ayuntamiento de Madrid

bona niſi q̄ per ſe ductiua eſt ad p̄imā bonitatē: ergo cū dico virtus ē bona hoc nomē bona dicit
Inſtantia. illā ductiuitatē.nō p̄imā bonitatē. ¶ Inſtātia cū dicitur medicina eſt ſana idē eſt ꝙ medicina ē effectiua ſanitatis. Sic p̄edicatᷣ illa effectiuitas ſanitatis: ergo cū dicitᷣ medicina eſt ſana. ſic p̄edicatur illa effectiuitas et nō ſanitas. qđ falſū ē. immo p̄edicatᷣ ſanitas in habitudine effectus ad cauſam. Siſr̄ cū dicitur virtus eſt bona ſic p̄edicatur bonitas in habitudine: finis ad illud cuiꝰ eſt finis que habitudo eſt illa ductiuitas. Uirtus enim dicitur bona.i. honeſta honeſtū aūt eſt qđ ſuo decoꝛe nos allicit: et ſua bonitate nos attrahit. Trahit eñ nos ad ſe. ⁊ p̄icipaliter ad p̄imā bonitatē. cuius tractio eſt illa ductiuitas qua virtus per ſe ductiua eſt ad p̄imā bonitatē.
Cōtra aliā partem aſ. ¶ Iteꝫ obicitur de hac parte diffinitionis quā debemus
Auguſtinꝰ in nobis ſiue nobis operatur. Dicit eñ aug. Qui creauit te ſine te nō iuſtificat te ſine te. ergo deꝰ
Secundo. nō dat nobis virtutes ſine nobis. ¶ Itē. in iuſtificatione quattuoꝛ exiguuntur. quoꝛū vnū ē motus liberi arbitrij: ergo ad iuſtificationē nō exigitur motus liberi arbitrij: ergo motus liberi arbitrij exigitur ad infuſionē ꝟtutū. nō ergo deꝰ operatur eas ſine nobis.
Solutio. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ deꝰ iuſtificat hoīeꝫ ſine hoīe cooperante: ſed nō ſine homine operāte: ſicut ſol illūīat domū non ſine hoīe operāte qui aperit feneſtrā: ſed ſine hoīe cooperāte. quoniā homo nō cooperatur ſoli in hoc ꝙ domum illuminat. Eodem modo deꝰ qui eſt verus ſol nō infundit virtutem ſine nobis operantibus quoniā non p̄eparamus nos ad ſuſceptionē virtutū: ſed ſine nobis cooperantibus. quoniam non cooperamur deo in infuſione virtutum: ſꝫ poſtea cooperamur ei in moꝛibus ⁊ operibus virtutum.
Deꝰ iuſtificat hoīeꝫ nō ſine eiꝰ operatiōe ſed ſine eius cooperatiōe.
Paulus. ſicut dicit Apoſtolus. Coadiutoꝛes dei ſumꝰ.
Ad aliud. ¶ Ad aliud obiectū dicimus: ꝙ motus liberi arbitrij exigitur ad iuſtificationē impij nō p̄opter opus miſericoꝛdie ī quo cooperatur: ſcilicet in iſuſione gratie: ſed p̄opter opus iuſticie. ſ. vt per motū liberi arbitrij cōteratur de peccatis ſuis et puniat peccata ſua.
Auguſti. et ariſto. ¶ Et notandum ꝙ Auguſtinus in diffinitione virtutis ponit genus trāſcendēs: ſed Ariſto. ponit genus p̄oximū dicēs virtus eſt habitus voluntarius immediate exſis
Medium quo ad nos quo ad nos: medietas quo ad nos ē medietas pſonalis que attenditur ſecundū diuerſitatem perſonarū. quoniā ꝙ vni eſt multum dare vel comedere. alij eſt parum. Sed cum virtus ſit immediate pꝫ ꝙ ipſa eſt medium inter vicia.
ꝯtra iſtđ aſ ¶ Sed cōtra virtus et viciū ſunt ꝯtraria: ergo virtus eſt extremum reſpectu vicij: ergo non eſt medium inter vicia.
Solutio. ¶ Solutio. dicimus ꝙ ipſa eſt medium ꝙ̄tū ad eſſe diffinitiuum: extremū ꝙ̄tū ad bonū et perfectum vt dictū eſt ſupꝛa.

¶ De ſpeciebus virtutum.

¶ Secunda queſtio vtrum virtus habeat plures ſpecies.

Af ꝙ non. Ueritur de ſpeciebus virtutū. ⁊ ꝓbatur ꝙ vnica eſt ſpecies ꝟtutū. ¶ Uirtutes eñ diſtinguuntᷣ ſcđꝫ fines ſuos potiſſimos. ⁊ vnicus eſt finis potiſſimꝰ ⁊ p̄incipalis omniū virtutū: ergo vnica eſt ſpecies virtutū.
¶ Itē. dilectio dei ⁊ p̄oximi ſūt vnica virtus ꝓpter vnicū finē quē habent. qm̄ nō videtur eſſe alia ratio: ergo eadē rōne oēs ꝟtutes ſūt vnica virtus ꝓpter vnicū finē quē habent. Secundo.
¶ Item vnicū malū potens eſt mouere oēs potētias aīe et omnia mēbꝛa coꝛpoꝛis ad malū. Sed quelibet virtus eſt foꝛtioꝛ quolibet vicio vt alibi ꝓbatur: ergo vnica virtus ſufficit ad mouendū oēs potentias anime ⁊ oīa coꝛpoꝛis membꝛa ad bonū: ergo alique virtutes ſuꝑfluūt. Sed conſtat ꝙ nihil eſt ſuꝑfluū in operibus nature vel dei: ergo vnica ē ſpecies virtutū. Tertio.
¶ Itē. tēperātia virtute vult homo abſtinere ab operibꝰ immundis. ⁊ hoc ē bonū ergo tēperantia virtute vult homo ſibi bonū. Sꝫ velle ſibi bonū eſt diligere ſe: ergo tēperātia virtute diligit homo ſe. Sed nulla virtute diligit ſe niſi caritate: ergo tēperātia ē caritas. Quarto.
¶ P̄eterea. Mūditia virtute diligit ſe homo. ⁊ mūditia mentis ⁊ coꝛpoꝛis: ergo ea diligit bonū: ergo tēperantia eſt amoꝛ boni. Sed amoꝛ boni idem ē ꝙ caritas: ergo tēperantia eſt caritas. Eodē modo p̄oꝛſus poteſt ꝓbari de qualibet ꝟtute ꝙ ipā ſit caritas. Quinto.
¶ Itē Aug dicit in libꝛo de moꝛibus eccleſie ꝙ quattuoꝛ cardinacles virtutes nō ſunt niſi amoꝛ. Amoꝛ aūt qui eſt virtus nō eſt niſi caritas. et ita oēs virtutes ſūt caritas. Sexto per auguſtinū.
¶ Dicit etiā Augu. in libꝛo de ciuitate dei ꝙ virtꝰ nō eſt niſi amoꝛ oꝛdinatus vel oꝛdo amoꝛis. Cōfirmatᷣ.
¶ Foꝛte dicitᷣ ꝙ non eſt niſi vnica ſpecies virtutū. ſed hoc eſt cōtra infinitas auctoꝛitates. In oppm̄.
Apl̄us dicit. Nūc aūt manent tria hec. fides/ſpes/carites. maioꝛ aūt hoꝛū eſt caritas. Cōtra hāc eſt paulus.
Quedā etiā ſūt auctoꝛitates que diſtinguūt ſeptē dona ſpūſſancti et octo virtutes in matheo. ⁊ in libꝛo ſapientie. Sapiētia docet p̄udentiā/ſobꝛietatē/⁊ iuſticiā. quibus nihil melius eſt in vita. Matheꝰ ē ꝯtra in li. ſapien. ad idē
¶ Itē fides eſt in vi rōnabili ſiue itellectu ⁊ ſimiliter p̄udentia. vt dicit Ariſto. Caritas eſt in vi ꝯcupiſcibili: ⁊ ſiſr̄ tēperantia. Sꝫ Ariſtoteles ⁊ ſancti etiā hoc dicūt. Spes in iraſcibili: ⁊ ſiſr̄ foꝛtitudo. ergo cū iſte ꝟtutes ſint in diuerſis virtutibus ⁊ in diuerſis ſubiectis diuerſarū ſpecieꝝ ſunt.
¶ Itē. ſpecies rerū diſtinguūtur ſcđm fines p̄incipales. ſcđꝫ vltimū finē nō. qm̄ ſi diſtinguerentur ſcđꝫ vltimū finē omnia eſſent eiuſdē ſpecie. qm̄ oīa habent eūdē finē vltimum: ergo reſtat ꝙ ſpecies rerum diſtinguuntur ſcđm fines exterioꝛes. Sed diuerſi ſunt p̄incipales ⁊ p̄imi fines fidei: ſpei: ⁊ caritatis. qm̄ fidei/credere/ſpei/ſperare/caritatꝭ/diligere/temperātie/abſtinere a carnalibus deſiderijs. ⁊ ſic de alijs. ergo iſte ꝟtutes ſūt diuerſaꝝ ſpecieꝝ. Item.
¶ Qđ concedimus hac vltima rōne. Solutio.
Dicit eñ Auguſtinus ꝙ voluntas qua aliquis vult ire ad feneſtraꝫ vt videat trāſeūtes duplicē habet finē ſcꝫ p̄imū et ſubſtātialē ire ad feneſtrā. ſcđm ⁊ accidentalē videre tranſeūtes. Auguſtinꝰ.
Diſtinguūtur ergo ſpecies rerum ſcđm p̄imos ⁊ p̄incipales ⁊ ſubſtātiales fines. nō ſcđꝫ ſcđarios ⁊ accidentales vt pꝫ ī hac ſpecie homo. Hō eñ p̄imo eſt ad hoc vt ratiocinetur. Secundo. vt per ratiocinari acquirat ſibi virtutes. Tertio vt per virtutes acquirat beitu= Exemplum in homine per hoc ad p̄imum.

Ayuntamiento de Madrid

dinẽ. Sed eius diſtinctũ ſiue ſubſtãtialis differẽ-
tia ſumitur a primo fine. vñ rõnale eſt eius ſubſtã-

Siſi modo.

tialis differẽtia. Eodẽ modo virtutes diſtinguũ-
tur ſcðm ſuos primos fines. ⁊ ideo diuerſarũ ſpe-
cierũ ſunt cũ primi fines ſint diuerſaꝝ ſpecierũ.

Ad ſcðm.

¶ Ad ſcðo obiectũ dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. Dile-
ctio dei ⁊ ꝓximi ſũt vnica virtus propter vnicum
finẽ. ſcꝫ deũ. ſed ſũt vnica virtus ꝓpter vnicũ fi-
nem primũ ſcꝫ propter vnicũ volitũ. qm̃ idẽ volo
dilectiõe dei ⁊ dilectiõe ꝓximi. qm̃ dilectiõe dei
volo mihi ſummũ bonũ quidẽ habere. Similiter

Ad tertium

dilectiõe ꝓximi volo ſummũ bonũ ꝓximo. ¶ Ad
tertiũ ꝙ dicit. vnũ malũ poteſt mouere. ⁊c̃. ergo
multofortius vnica virtus. ⁊c̃. hoc bene concedi
mus. Sed nõ inde ſequit̃: ergo alie virtutes ſunt
ſuꝑflue. Uirtus eñ eſt ad facile agere. vnde cum
in quolibet actu virtutũ ſint ꝓprie difficultates:
neceſſarius eſt proprius habitus cuilibet motui
ad vincendũ difficultatẽ illiꝰ motus. vt pꝫ in hoc
actu darequi propriã habet difficultatẽ ꝓpter di
uerſas circũſtantias que ſtatuũt illũ actũ in me-
dio. Et ideo eſt neceſſarius vnus habitus qui ꝓ-
prie dirigat iſtũ actũ dare ⁊ ſtatuat ipm̃ in medio
⁊ ideo nõ valet predicta argumentatio. Licit eñ

Plures vir tutes quare ponũtur

vnica virtus ſufficiat ad mouendũ oẽs vires aie
⁊ oia mẽbra corporis. Ad bonũ tñ non põt ita de
facili ſicut oẽs virtutes. qm̃ ſola fides vl̃ caritas
poſſet mouere ad oẽm bonũ actũ. Sed nõ ita fa-
cile. ſicut ꝓpria virtus que ꝓprie eſt directiua il-

Ad quartũ

lius actus. ¶ Ad quarto obiectũ dicimus ꝙ hec
eſt duplex. Tẽperãtia virtute volo michi hoc bo
num. q² ſi hoc bonũ largitatis eſt etiã finis cari-
tatis delectãs eã per modũ ſuauitatis: ⁊ ita quo-
dãmodo diuerſi ſũt fines illaꝝ dilectionũ: ⁊ ideo
dilectiones ille ſunt diuerſarũ ſpecierũ: ⁊ ſecun-
dũ hoc patet ꝙ fidei ſpei caritatis nõ tantũ ſũt di
uerſi fines quibus quieſcit̃: ſed etiam earũ multi-

Quare ſpiritusſctũs. dr̃ mltiplex Iterũ ↄtra aliud ar̃.

plex eſt finis in quo quieſcitur: ſcꝫ ipẽ deus: ſicut
ſpiritusſanctus in libro ſapientie: dicit̃ multiplex
ꝓpter multos effectus q̃s habet in nobis. ¶ Itẽ
contra hoc quod dictũ eſt ſupra. ꝙ volũtates di-
ſtinguuntur ſcðm primos ⁊ principales fines ſic
obicitur. velle paſcere velle veſtire: velle viſita-
re: ſunt volũtates diuerſarũ ſpecierũ: qm̃ ſũt vo-
lita diuerſarũ ſpecierũ que ſũt primi fines volun-
tatũ: ergo volũtates ſunt diuerſarũ ſpecierum. ⁊
cõſtat ꝙ ille voluntates ſũt motus virtutũ: ergo
ſunt a diuerſis virtutibus. ſed cõſtat ꝙ nulla alia
rum virtutũ ẽ ab alia virtute: niſi a pietate. ergo
pietas nõ eſt ſpecies ſpecialiſſima: ſed genus ad

Secundo.

plures ſpecies virtutũ: qð pꝫ eſſe falſũ. ¶ Pre-
terea velle dilectiones carnis: velle diuitias: vel
le dignitates mundi ſũt diuerſe volũtates ꝓpter
diuerſa volita: ergo procedũt a diuerſis virtuti-

Ad idem.

bus: ⁊ inde vt prius. ¶ Eodẽ modo põt ꝓbari ꝙ
caritas nõ eſt ſpecies ſpecialiſſima: ſed genꝰ ſub-
alternũ. qm̃ velle alicuius dampnũ ⁊ velle grãm
ſunt volũtates diuerſarũ ſpecierũ. ergo ꝓcedũt
a virtutibus diuerſarũ ſpecierum. Sed cõſtat ꝙ
vtraqꝫ procedit a caritate: ergo caritas nõ eſt ſpe
cies ſpecialiſſima: ſed genus ſubalternũ diuerſa

Solutio.

rum virtutũ. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ſcðm diuer-
ſa volita diſtinguuntur volũtates in ſpecie: ſꝫ nõ
ſcðm q̃cunqꝫ volita. ſed tantũ ſcðm volita prima
et propria. Si ergo vis aſſignare primũ et ꝓpriũ
volitũ pietatis dic ꝙ pietas eſt velle releuare in-

ꝓpriꝰ actꝰ voluntatis

opiã indigentis. qm̃ hec eſt prima et principalis
intentio pietatis. ſed inopia pauperis multiꝭ mo-
dis releuatur. Cũ ergo dicitur pietas eſt paſcere
pauperẽ vel veſtire nõ ſit aſſignat̃ ꝓpriũ ⁊ imme-
diatũ volitũ pietatis: ſed ſcðariũ. ⁊ ideo ſcðm ta
lia volita nõ debẽt diſtingui ſpecies pietatiꝭ ſiue

Ad ſcðm.

volitũ pietatis. ¶ Ad ſcðm dicimus ꝙ volitum
caritatis eſt ꝓprie deus qua volo alicui bonũ: ſꝫ
gratia eſt volitũ ſcðario qua volo alicui gratiam
nõ ꝓpter grãm ſed propter deũ ſcꝫ vt illa gratia
fruat̃ deo. Ubi autẽ vnũ propter alterũ vtrobiqꝫ
tantũ vnũ ⁊ ideo vnica virtus eſt qua volo homi-
ni ⁊ qua volo ei grãm. ⁊ quaſi equipolẽtia ſũt vel
le alicui bonũ ⁊ velle grãm. nec tantũ ſũt equipol
lentia: imo fere idem. vt patet ex dictis.

¶ In qua vi anime virtus ſita ſit.

¶ Tertia queſtio in qua vi anime ſit virtus.

Queritur que vitus in qua vi aie ſita ſit
Notandũ ꝙ ſicut dicitur ſuꝑ illð geñ.
Fluuius egrediebatur de loco vo. ⁊c̃.

Expoſitio illiꝰ dicti in geneſi.

Prudentia eſt in vi rationabili. fortitu
do in vi iraſcibili. tẽperãtia in cõcupiſcibili. iuſti
cia vero nõ eſt determinate in aliqua vi: ſed circu

Iuſticia eſt in qualibet vi anime.

it oẽs vires aie Et ideo ſignificatur per eufratẽ.
de quo nõ determiatur in geneſi per quas terras
trãſeat. qm̃ iuſticia circuit oẽs vires aie. In vna
etiã vi ſite ſunt plures virtutes. vt in rõnali ſite

Nota iſtam aſſignationem.

ſũt iſte virtutes. fides/ ſcientia/ donũ/ conſiliũ/ in
tellectus/ ſapientia. In vi iraſcibili. ſpes/ pacien
tia/ manſuetudo/ luctus/ pietas: ⁊ ſimilia. In cõ-
cupiſcibili. caritas/ temperantia/ abſtinentia: et
hmõi. Iuſticia vero non eſt in aliqua vi determi
nate vt dictũ eſt. ⁊ ꝓpter diuerſitatẽ iſtarũ ꝟtu-
tum dicitur aia hoīs iuſti. celũ. in yſa. ca. penul-

Expoſitio dicti yſaie.

timo. Celũ michi ſedes eſt. nõ tm̃ propter eleua-
tionẽ a terrenis ad celeſtia. ſed propter pictura-
tionẽ qua depingitur aĩa predictis virtutibus.
Sunt eñ predicte virtutes radiãtes in aĩa ſicut

Declaratio dicendorũ.

ſtelle in firmamẽto ¶ Dicitur ergo que virtutes
in quibus viribus aie ſite ſint. Primo dicemꝰ de
affectionibus aie vtrũ ſint virtutes: ⁊ ſi virtutes
in qua vi aie ſite ſint. Scðo vtrũ deſideriũ virtu-
tum ⁊ odiũ viciorum ſint in eadem vi. Tertio de
iuſticia ⁊ eiꝰ ſpeciebus. Quarto de cõcupiſcen-
tia amore ⁊ deſiderio in quibus viribꝰ aie ſint ſi-
ta. Quinto vtrũ plures virtutes theologice ſunt

Quattuor affectiones anime.

eadẽ vi. ¶ Sunt aũt quattuor affectiones aie. ſ.
ſpes/ timor/ dolor/ gaudiũ. Primo queritur vtruꝫ
iſte affectiones ſunt virtutes. ꝓbatur ꝙ ſint. qm̃

Utrũ iſte affectiones ſint ꝟtutes

bonus timor ⁊ bona ſpes ſũt virtutes. ergo a ſiſi.
bonus dolor ⁊ bonũ gaudiũ ſũt virtutes. ¶ Itẽ
dñs dicit in euãge. Beati qui lugẽt. glo. dicit. lu

Secundo.

ctus ꝓ pctis eſt virtus. qm̃ lugere ꝓ pctis eſt me

Gloſa.

ritoriũ. ⁊ ita eſt opus virtutis. Sed luctus ꝓ pec
catis idem eſt ꝙ dolor pro peccatis. eſt virtus: g̃

Tertio per paulum.

et gaudiũ de virtutibus erit virtus. ¶ Itẽ apls̃.
Gaudete in dño ſemꝑ: iterũ dico gaudete. Pro
nichilo in affectuoſe inuitaret apls̃ ad gaudium

Ayuntamiento de Madrid

niſi gaudere eſſet meritoꝛiũ ⁊ opus virtutis. ⁊ ita gaudiũ eſt virtus.

In oppm̃.

¶ Sed cõtra. Gaudiũ eſt virtus: ergo politica vel theologica nõ eſt politica. qm̃ nõ eſt vna cardinaliũ ꝟtutũ: ergo eſt virtus theologica. Sed cõſtat ꝙ nõ eſt fides vel ſpes vel caritas: ergo plures ſunt virtutes theologice ꝙ̃ tres.

Arguit ꝙ ſit virtus theologica

Qꝫ aũt ſit virt⁹ theologica ꝓbatur. qm̃ virtus theologica pꝛopꝛie eſt illa qua mouet in deũ immediate. vt fides/ſpes/caritas. Sed ſicut fide ſpe/caritate mouemur in deũ immediate ita gaudio quo mouemur in deũ mouemur in ipſũ immediate. ergo ſicut fides/ſpes/caritas/ſunt virtutes theologice: ita gaudiũ eſt virtus theologica.

Itez af ꝙ gaudiũ ſit virtus.

nec põt negari quin gaudiũ in dño ſit virtus: quoniã gaudere in dño eſt meritoꝛium. ⁊ eſt in pꝛecepto decalogi quo pꝛecipitur. Memẽto vt diẽ ſabbati ſanctifices.

Euaſio.

¶ Foꝛte dicit ꝙ gaudiũ in dño eſt virtus theologica. Sed eſt virtus eadẽ ſubiecto cũ caritate. qm̃ caritas habet duos motus in nobis. Unum quo facit nos diligere deũ. Aliũ quo facit nos gaudere in deo ſiue delectari. ꝙ̃tuz ad pꝛimũ motũ dicitur caritas. ꝙ̃tũ ad ſcḋz dicitur gaudiũ.

ꝯtra hãc af yſaac qd ſit

¶ Sed cõtra. Sicut eſt annexũ caritati ita et ſpei. vnde apl's. Spe gaudẽtes. ⁊ per yſaac qui interpꝛetatur riſus intelligitur ſpes. qm̃ ſpes ridere facit nos. Siſr fidei annexũ eſt gaudiũ. Sicut eñ caritate gaudemus in pꝛima ſuauitate ita ſpe gaudemus in pꝛima largitate. ⁊ fide in pꝛima veritate. nec ſolis virtutibus theologicis annexũ eſt gaudiũ. ſed etiã politicis.

ariſtoteles

Unde Ariſto. Si aliquis abſtinet ⁊ hoc ipſo letatur cõtinens ẽ ſi vero triſtatur: incõtinẽs eſt. ⁊ ita cõtinentie annexũ eſt gaudiũ. Similiter foꝛtitudini annexũ ẽ gaudiũ. vnde ſup illud euãgelij. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiũt iuſticiã.

Gloſa.

Dicit gloſa ꝙ foꝛtitudo excludit accidiã. ⁊ ita triſticiã ſeculi. Nõ põt aũt expellere niſi per ſuũ cõtrariũ. ſ. gaudiũ: ergo foꝛtitudini annexũ eſt gaudiũ.

Eodẽmodo de alijs.

Eodem modo põt ꝓbari de alijs virtutibus: ergo gaudiũ eſt annexũ gñaliter oĩbus virtutib⁹: ergo gaudiũ non eſt aliqua species virtutis.

Iterum ad pꝛincipale af

¶ Contra. Doloꝛ de pctõ ẽ ſpecialis virtus. qm̃ diſtinguit ab alijs ibi. Beati q̃ lugens: ergo gaudiũ de bono eſt ſpecialis virtus

Solutio
Multiplex volitio.

¶ Solutio. Notandũ ꝙ velle dicit multipliciter. Quãdoqꝫ dicit velle idẽ ꝙ appetere. ⁊ ſcḋm hoc velle eſt in qualibet vi. qm̃ quelibet vis aĩe eſt appetitiua ſui finis in quo eſt et quies. Quãdoqꝫ velle idẽ eſt ꝙ conſentire in aliquid vt fiat vel nõ fiat ⁊ ſcḋm hoc velle eſt tantũ in rõne. Scḋm hoc dicit Ariſtoteles ꝙ voluntas eſt in rõnabili. Tertio modo dicitur velle idẽ ꝙ placere: vt cũ dicit. volo iſtũ eſſe bonũ. i. mihi placet ꝙ ſit bon⁹.

Auguſtin⁹.

Secũdum dicit hoc Aug: in libꝛo de trinitate ꝙ placitũ eſt volũtas quieta. qm̃ cũ homo habet quod placet ei. quieſcit ibi volũtas eius. ⁊ ſcḋz hoc velle ſiue placere nõ eſt pꝛimus actus alicui⁹ virtutis ſed ſecũdus. quoniã ſicut ad quẽlibet motum virtutis ſequitur hec paſſio. ſ. delectatio. ita poſt pꝛimũ motũ virtutis ſequitur iſte actus velle ſiue placere. qḋ idem eſt. nec põt aliquis pꝛio moueri hoc motu qm̃ pꝛimũ eſt vt homo credat gaudia eterna. Scḋo vt ei placeant ⁊ in eis gaudeat vt etiã ei placeat ipſum credere ⁊ gaudia in illo.

Multiplex gaudium.

In ipſa eñ fide eſſentialiter ẽ multiplex gaudiũ ⁊ multiplex refectio. Nõ tãtũ in delectabili multitudine creditoꝛũ ſꝫ etiã in ipõ actu credendi cũ ſup eam fidei intellectus intenderit.

Ad rõnem.

¶ Per hoc patet ꝙ hec argumentatio nõ valet. Gaudere in dño eſt meritoꝛius motus: ergo eſt motus ſpecialis virtutis. Hec eñ tenet in pꝛimis motib⁹ virtutum: nõ in ſecũdis.

Falla ꝯñtis

Et eſt ibi fallacia ꝯñtis. qm̃ pꝛoceſſus fit a ſuperioꝛi ad inferius affirmando. Oĩs eñ motus ſpecialis virtutis eſt meritoꝛius. ſꝫ nõ ecõuerſo Per hoc patet ſolutio ad pꝛimũ.

Ad ſcḋm.
Doloꝛ de peccatis ẽ duplex.

¶ Ad ſecundo obiectũ dicimus ꝙ hec eſt duplex. Doloꝛ de pctis eſt virtus ſpecialis. qm̃ ſi accipit doloꝛ pꝛo triſticia nõ eſt aliqua ſpecialis virtus: ſed eſt paſſio vel motus habens ſibi annexã illã paſſionẽ. ⁊ eſt motus nõ pꝛimus alicui⁹ virtutis: ſed ſcḋs cuiuſlibet virtutis.

Due vie cuiuſlibet virtutis.

Quelibet eñ virtus habet duas vias. vnã gaudij. aliã triſticie ſiue doloris. vt patet in fide. cuius via vna eſt cuz cogitat de bonis creditis ⁊ in eis gaudet. que eſt via gaudij. Alia via eſt cũ cogitat de ſuo oppoſito deteſtando infidelitatẽ q̃ eſt via triſticie.

Quomodo triſticia et gaudium ſe habent.

Scḋm hoc triſticia ⁊ gaudiũ opponũtur ſibi: ⁊ ſicut vnũ nõ eſt ſpecialis virtus: ita nec reliquũ.

Aliter poteſt dici.
Luctus ad iuſticiã pertinet.

vel poteſt dici: doloꝛ de pctis idem ꝙ planctus de pctis: quo aliquis vult ſatiſfacere ꝓ pctis ſuis. crucifigendo carnẽ ſuam cum vicijs ⁊ concu. i. quo planctu vult punire in ſe quod deliquit qui luctus eſt species iuſticie. ⁊ ſcḋm hoc nõ ſequitur ꝙ ſi doloꝛ de peccatis eſt ſpecialis virtus: ꝙ gaudiũ de bono ſit ſpecialis virtus. qm̃ ſecũdũ hoc doloꝛ de peccatis nõ pꝛimo loco opponit gaudio. delectatio autẽ ⁊ triſticia ꝓut ſũt pure paſſiões nõ ſũt virtutes neqꝫ motus virtutũ: ſed ſũt determinate virtutum ⁊ opationũ ipſarũ. Similiter doloꝛ ⁊ gaudiũ pꝛout ſcḋus motus ſũt determinatiui ipſarũ virtutũ: qm̃ ſicut dictũ eſt. Si aliquis abſtinet ⁊ in hoc gaudet: caſtus eſt. qm̃ quod gaudet in abſtinẽtia ſua ⁊ ei placet ſignũ eſt ⁊ quedã determinatio ꝙ ipſe habeat verã caſtitatẽ in coꝛpoꝛe:

Uerũ ſignũ caſtitatis.

Si vero triſtatur in abſtinendo ſignum eſt ꝙ nõ habeat verã caſtitatã. Si aũt triſtat de incõtinẽtia ſignũ eſt ꝙ habet caſtitatẽ.

Iterum af alio medio.

¶ Itẽ doloꝛ de alieno bono eſt ſpeciale viciũ. ſ. inuidia. Inuidia eñ eſt doloꝛ felicitatis aliene. ergo per contrarium. Gaudere de bono alterius eſt ſpecialis virtus: ꝙ̃ gaudiũ de bono alieno eſt ſpecialis virt⁹.

Ad idem.

¶ Itẽ dolere de alieno bono eſt pꝛimus mot⁹ vicij. ſcꝫ inuidie. ergo per cõtrariũ. Gaudere de bono alieno eſt pꝛim⁹ mot⁹ ſpecialis virtutis. quod pꝛi⁹ negatuz eſt:

Solutio.

Solutio. ¶ Dicimus ꝙ ſicut doloꝛ de alieno eſt motus ſpecialis vicij. ita gaudium de alieno bono eſt motus ſpecialis virtutis. ſcꝫ caritatis. Sed gaudiũ in ſe de hoc bono vel de illo nõ eſt motus ſpecialis virtutis: ſed oĩm. Hec aũt ꝓpoſitio ẽ duplex. Gaudiũ de hoc bono demõſtrata fide eſt in concupiſcibili. ſicut dictũ eſt ꝙ hec eſt duplex. Deſideriũ virtutũ eſt in vi cõcupiſcibili.

Per hec ad pꝛimum.
Ad ſcḋm.

Et ſic pꝫ ſolutio ad pꝛimũ argumẽtũ. ¶ Ad ſcḋz ſolum⁹ interimẽdo iſtã. Doloꝛ de alieno bono eſt pꝛim⁹ motus inuidie. qm̃ dolere ⁊ gaudere

Ayuntamiento de Madrid

ꝓprie nō ſūt primi motus vel virtutis vel vicij: ſed tm̄ ſcd̄i. Unde ſi ꝑ primū motū velimus diffinire inuidiā dicimꝰ. Jta inuidia eſt odiū felicitatis aliene. et hoc odiū ſequit̄ dolor ſiue triſticia felicitatis aliene. ⁊ ſic prima deſcriptio iuidie nō eſt data per primū motum ſuū ſed per ſcd̄ꝫ. Cum autem vnus ſit primus motus inuidie. ſ. odiū felicitatis aliene. duo ſūt ſecundi. ſ. dolor felicitatꝫ aliene: et gaudiū dei infelicitate. Eodē modo eſt in ſuperbia. Eſt aūt ſupbia amor nimius ꝓprie excellentie: ⁊ in hoc gaudet ſuperbus. Cōtriſtat̄ autē ſiue dolet de excellentia alterius.

Duplex motus iuidie.

actꝰ ſupbie

¶ Utrum deſiderium virtutum et odium viciorum ſint in eadem vi.

¶ Quarta queſtio.

Q Ueritur vtrū deſideriū virtutū ⁊ odiuꝫ viciorū ſint in eadē vi. ¶ Probat̄ ꝙ nō qm̄ ſup illud euāgelij. Simile eſt regnū celorū fermēto quod acceptū abſcōdit mulier in farine ſata. Tria ibi dicit Greg. ꝙ tres virtutes aīe in vnū redigantur ſiue vt oēs virtutes fermententur in vnū. vt in rōne poſſideamus prudentiā. in ira odiū viciorū. in cupiditate deſideriū virtutū. ⁊ ita odiū viciorū ē in alia vi q̄ꝫ deſideriū virtutū. ¶ Contra. Deſideriū virtutū et odiū vicioꝝ ſūt cōtraria: ergo in eadē vi. Sed deſideriū viciorū eſt in concupiſcibili: ergo odiū viciorū eſt in cōcupiſcibili. ⁊ ibi eſt deſideriū virtutum: ergo deſideriū virtutū ⁊ odiū viciorū ſūt in eadē vi. ¶ Qd̄ etiā pōt probari per hoc qd̄ Ariſto. dicit in topicis. Si odiū ſequitur irā: erit odiū in furoris ſpecie. illic eni ira. i. in vi iraſcibili. Sed hoc eſt falſū: q2 eius contrariū ſcꝫ amicitia eſt in cōcupiſcibili: ergo ⁊ odiū eſt in cōcupiſcibili. Sed deſideriū virtutū ſimiliter eſt in cōcupiſcibili: ergo deſiderium virtutuꝫ ⁊ odiū viciorum ſūt in eadē vi. qd̄ prenegatū ē. ¶ Solutio. Odiū dicit̄ tripliciter. Primo vt odiū viciorū dicat̄ motus ille q̄ aīa inſurgit cōtra vicia ad deteſtādū ea vel deteſtando ea. ⁊ ſcd̄m hoc odiū eſt in vi iraſcibili. Jn hac ſignificatione dicit Grego. ꝙ odium vicioꝝ eſt in ira ſiue in iraſcibili. Scd̄o modo dicitur odiū viciorū volūtas fugiendi ſeu elōgandi ſe a vicijs: ⁊ ſcd̄m hoc ē in cōcupiſcibili. qm̄ ſcd̄m hoc eſt cōtrariū amori ſiue deſiderio vicioꝝ quo aīa appetit ſe cōiungere vicijs. Scd̄ꝫ hāc ſignificationē dicit Ariſto. ꝙ odiū eſt in vi concupiſcibili. Jn tertia ſignificatione odiū viciorū idē eſt ꝙ diſplicētia mali. ⁊ ſcd̄ꝫ hoc eſt in qualibet vi. ſicut placentia boni eſt in qualibet vi. et ſcd̄m hoc odiū vicioꝝ eſt annexū virtuti. qm̄ quelibet virtus odit viciū ſibi oppoſitū. Has tres ſignificatiōes hꝫ hoc ꝟbū deteſtari. habet etiā quartā ſignificationē in qua deteſtari ē iudicare aliq̄d eē malū ⁊ abhominabile. ⁊ ſcd̄m hoc eſt in ratione.

Af ꝙ nō ꝑ gregorium.

Jn oppm̄.

Secundo.

Solutio.
Odiū ſumitur triplr̄.

Gregorius

¶ De iuſticia in qua vi ſita ſit. Ca. 3. Queſtio. 1.

C Jrca tertiū capitulū queritur de iuſticia in qua vi ſita ſit ⁊ vtrū in vna vi vel in pluribus. Sup illud geñ. Fluuius egrediebat̄ de loco voluptatis. ⁊c. dicit quedā gloſa ꝙ per quatuor flumina paradiſi ſignificātur quatuor ꝟtutes cardinales. prudentia. tēperantia. fortitudo. iuſticia. Et dicitur ibi ꝙ per eufraten ſignificat̄ iuſticia. nec dicitur ibi per quas terras fluat eufratē. qm̄ iuſticia nō eſt determinate in aliqua vi: ſed in oibꝰ qm̄ circuit oēs. ¶ Sed cōtra. Cōſtat ꝙ ſi vnꝰ motꝰ ſingularis eſſet in pluribus potentijs nō poſſent diſtingui potentie per ſuos actus: ergo vnicꝰ actꝰ ſingularis nō pōt eſſe niſi in vnica vi. ¶ Preterea vnus motus ſingularis nō pōt eſſe in diuerſis ſubiectis: ergo iſte motus virtutis quocūqꝫ demonſtrato aut ꝓprie eſt tantū in iraſcibili aut cōcupiſcibili. aut i iraſcibili. ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ ſit in vnica vi. Sed vbi eſt motus ꝟtutis ibi eſt ꝟtꝰ: ergo cū motus iuſticie ſit in vnica vi: iuſticia erit in vnica vi. nō ergo in pluribus. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ prudentia eſt in rōnabili ſcd̄m oēs ſpecies ſuas que ſūt. ſcientia/conſiliū/intellectꝰ/ſapientia. Similiter temperātia ſcd̄m oēs ſpecies ſuas in cōcupiſcibili qm̄ ſobrietas ⁊ cōtinētia ſūt in cōcupiſcibili. Silr̄. fortitudo ſcd̄m oēs ſpecies ſuas eſt in iraſcibili qm̄ vis iraſcibilis eſt ad victoriā et dn̄m. qm̄ patiētia magnanimitas / magnificentia ſiue largitas ⁊ ſimilia ſūt in vi iraſcibili. Juſticia ꝟo cū ſit genus ad multas ſpecies virtutū. ſcd̄m quaſdā ſpecies eſt in vna vi ſcd̄m alias eſt in alia vi. Ueritas eñ que eſt virtus qua homo vult dicere verū tantūmodo ꝓximo ſuo et non eū decipere ꝗper falſitatē ſpecies eſt iuſticie: et eſt in rōne. Protectio vero q̄ eſt virtus qua hō bene protegit ſubditos ſuos ⁊ manſuetudo que ē virtus refrenans irā erga ꝓximū ſpecies ſūt iuſticie ⁊ ſūt in vi iraſcibili. Liberalitas vero ſiue beniuolentia ſpecies eſt iuſticie: ⁊ eſt in cōcupiſcibili. ⁊ ita ptꝫ ratio quare dr̄ iuſticia circuit oēs vires. ⁊ ſic ſolute ſūt oēs ꝓdicte obiectiones.

Af ꝙ in omnibus.

Jn oppm̄.

Secundo.

Solutio.
Prudentia in rōnali.
Tēperātia in concupiſcibili.
Fortitudo i iraſcibili.

Juſticia vero. ⁊c.
Ueritas.

Protectio.
Manſuetudo.

Patet ſolutio rōnū.

¶ De cōcupiſcentia. Queſtio. 2.

Q Ueritur primo de cōcupiſcētia in qua vi ſita ſit. apoſtolus dicit ad romanos. Cōcupiſcētiā neſciebā niſi lex diceret nō concu. Super hūc locū dicit Auguſtinus. Elegit apoſto. qd̄ eſt cōmune oīm. ſ. concupiſcētiā a qua procedūt oia mala bona: ergo ē lex que dū cōcupiſcētiam ꝓhibet oia mala: ꝓhibet. ¶ Jnde ſic. Omne malū procedit ex concupiſcētia: ſed ois motus bonus vel malus dicitur eſſe in aliqua vi: quia eſt ab illa vi. ergo cū omne pctm̄ ſit a cōcupiſcētia: oē pctm̄ eſt in cōcupiſcētia ergo oē pctm̄ eſt in vi cōcupiſcibili: ergo ⁊ ois virtus eſt in vi cōcupiſcibili. Eſt eñ regula ꝙ cōtraria ſūt in eadē vi. ¶ Jtē primus motus cōcupiſcētie eſt in ſenſualitate: ſed primus motus eſt peccatū: ergo aliquod pctm̄ eſt in ſenſualitate: ſꝫ ſenſualitas cōmunis eſt nobis cū brutis: ergo aliquod pctm̄ eſt qd̄ cōmunicamus cū brutis: ſꝫ cōtraria ſunt in eodem ſuſceptibili in eadem vi: ſed conſtat ꝙ virtus nō eſt in eo quod communicamꝰ cū brutis. ergo nec pctm̄ eſt ibi. ¶ Sed forte dicet ꝙ ſenſualitas dicitur pars inferior rōnis cum dicit̄ ꝙ primi motꝰ ſūt in ſenſualitate: hoc nō pōt dici qm̄ primi motus ſunt in cōcupiſcibili anteq̄ꝫ adueniat operatio rationis. ¶ Solutio. Ad primum dicimꝰ ꝙ cōcupiſcētia quādoqꝫ large q̄nqꝫ

Queſtio.
Paulus.

Auguſtinꝰ

Af primo.

Secundo.

Euaſio.
ꝯtra hāc eſt

Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

Cōcupiſcē tia mltiplr accipitur.

ſtricte accipitur. Stricte dicit̄ ꝯcupiſcētia amoꝛ delectandi in rem ſuā. ⁊ ſcḋꝫ hoc cōcupiſcētia tm̄ modo eſt in vi concupiſcibili. large dicitur cōcupiſcētia. quilibet appetitus cuiuſlibet rei. Et accipitur quādoqꝫ in malo vt dicatur cōcupiſcētia volūtas impꝛoba ſiue libido qua appetit aīa delectari ſiue foꝛnicari in creatura. Scḋm hoc ſuꝑbia eſt cōcupiſcētia ꝓpꝛie excellentie. ſcḋm hoc ſuꝑbia cōpꝛehendit nō tm̄ cōcupiſcētiā carnis et cōcupiſcētiā oculoꝛū: ſed etiā ſuperbiā vite. ⁊ ſecundū hoc concupiſcētia eſt radix oīm maloꝛum ſcḋm hoc omne peccatū actuale in cōcupiſcētia eſt tanqꝫ in ſua cauſa. nec inde ſequit̄: ergo omne peccatū eſt in concupiſcibili. impediēte fallacia equiuocationis. qm̄ pꝛimo accipitur concupiſcētia large: et cōcluditur ac ſic acciperetur ſtricte.

Per hoc ad pꝛimum.

Falla equiuocationis.

Ad ſcḋm.

¶ Ad ſcḋo obiectū dicimus ꝙ cum dicitur. pꝛimi mot⁹ ſunt in ſenſualitate. ibi accipitur ſenſualitas nō pꝛo bꝛutali: ſed pꝛo ſenſualitate humana

Duplex ſenſualitas.

Eſt enim duplex ſenſualitas ſcꝫ bꝛutalis vel que mouetur per modum nature: ⁊ eſt irrationabilis: nec ſubeſt libero arbitrio: quia concupiſcim⁹ ſiue appetimus comedere vel coire velimus nolimus in hac nec eſt virtus nec eſt viciū / eſt et ſenſualitas humana que eſt inferioꝛ pars vis cōcupiſcibilis. Uis enim ꝯcupiſcibilis humana habet duas

Duplex cōcupiſcibilis

partes. Superioꝛē qua ꝯcupiſcit eterna ⁊ inferiorem qua cōcupiſcit tempoꝛalia. Et ſcḋꝫ vtramqꝫ partem mouetur voluntarie. et ideo in ea eſt peccatum et in ea ſunt pꝛimi motus quibus indebito modo concupiſcimus tempoꝛalia ante iudicium rationis. Per hoc patet ſolutio ad ſecundo obiectum. quoniā pꝛimi motus ſunt in ſenſualitate. ſꝫ illa nobis non eſt cōmunis cum bꝛutis.

¶ Utrum ſint plures virtutes theologice ꝙ̄ tres in eadem vi. Queſtio tertia.

Af ꝙ plures per auguſtinum.

Queritur vtrū ſint plures ꝟtutes theologice ꝙ̄ tres in eadē vi. ¶ Pꝛobatur ꝙ plures ſunt ꝙ̄ tres. qm̄ Auguſtin⁹ dicit in libꝛo de moꝛib⁹ eccſie ꝙ amoꝛ boni eſt amoꝛ ſumme potentie. ſapientie. concoꝛdie. Sed reſpectu huius finis qui ē pꝛima veritas ineſt nobis vna virtus theologica que eſt fides. ⁊ amoꝛ pꝛime veritatis. reſpectu pꝛime largitatis ineſt nobis ſpes ⁊ amoꝛ pꝛime largitatis. Similiter reſpectu ſūme ſuauitatꝫ ineſt nobis caritas ⁊ amoꝛ ſūme ſuauitatis. ergo a ſimili reſpectu ſūme potentie inerit nobis quarta ꝟtus theologica que erit amoꝛ ſūme potentie. ⁊ reſpectu ſūme ſapientie. quinta. et reſpectu ſūme concoꝛdie. ſexta. Et ita ad minus ſex erunt virtutes theologice. vel ſic. Pꝛima veritas generat in nobis vnā virtutē theologicā. Pꝛima largitas ſecūdam. pꝛima ſuauitas tertiā. ergo eadē ratione pꝛima potētia quartā. pꝛima ſapiētia quintā. pꝛima theologice cōcoꝛdia ſextā ⁊ ſic erūt plures ꝟtutes ꝙ̄ tres.

Aliter foꝛmatur ratio

Secundo.

¶ Itē fides / ſpes / caritas dicūtur virtutes theologice: qꝛ per eas mouemur in deū immediate: ergo eadē ratione timoꝛ erit virtus theologica: quia per ipſum mouemur in deū immediate. qm̄ ſicut caritate diligimus deū pꝛopter ſe: ergo ſicut caritas eſt virt⁹ theologica: ita ⁊ timoꝛ.

Tertio.

¶ Item. ſicut pꝛima veritas generat in nobis fidem: ita pꝛima potentia timoꝛē. ergo ſicut ⁊c̄. et ita plures erunt ꝙ̄ tres. Sed cōſtat ꝙ tantū ſunt tres vires aīe: ergo cū oīs virt⁹ ſita ſit in aliqua vi anime ſequitur ꝙ plures virtutes theologice ſint in aliqua vi anime.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Omnis vis habet vnicū finem vltimū. ſicut intellect⁹ habet vnicum finē. ſ. pꝛimā veritatē quā querit oībus operibus ſuis ⁊ in ea quieſcere intendit: ergo de⁹ non eſt intellectui niſi vnicus finis: ergo in intellectu nō eſt ſita niſi vnica virtus theologica qua querit quieſcere in pꝛima veritate

Ad idem.

¶ Eodē modo poteſt ꝓbari ꝙ in aliis duabus viribus nō ſūt niſi tātū due ꝟtutes theologice: ergo nō ſūt plures theologice ꝙ̄ tres.

Iterū ad pꝛincipale.

¶ Sed iterū obiicitur de duobus vltimis donis ſpiritusſancti. ſ. de intellectu et ſapiētia. qm̄ eis mouemur in deū immediate: ergo cum ſint virtutes erūt virtutes theologice. ⁊ ita plures ꝙ̄ tres.

Solutio.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ cuꝫ delectemur in deo immediate virtutibus theologicis non erūt niſi tres virtutes theologice. qm̄ nō ſūt niſi tres modis delectandi in ipſo ſūmo delectabili. ſicut pꝫ in delectabili ſenſibili in quo nō pōt aliqs delectari niſi trib⁹ modis. ſ. vel ꝑ modū eſtimatiōis vl̄ ꝑ modū ꝯfidētie vl̄ ꝑ modū ꝯiūctiōis adaliḋ. vt quādo aliqs deſiderat delectabile ſenſibile. ſi eſtimat ſe poſſe habere illud de facili. vel ſi ſperat ſe habiturū vel quādo coniungitur illi ꝑ adoptionē ſiue poſſeſſionē delectetur in eo deſiderio pꝛius. nec ſunt plures modi delectādi in delectabili ſenſibili. Eodem modo nō ſunt niſi tres modi delectandi in ſummo delectabili.

Tripl'r delectamur in ſenſibili.

Per fideꝫ enim delectamur in ipſo per modū eſtimationis ſiue cognitionis. per ſpē. modo cōfidentie. ꝑ caritatē delectamur in ipſo per modū coniūctiōis. quoniā dilectio eſt cōiunctio diligentis cū dilecto.

Tripl'r delectatur quis in deo.

Deus etiā qui eſt multiplex finis ꝟtutū theologi. quodā modo nō eſt niſi triplex finis. Eſt eīn finis vt pꝛima lux ⁊ ſapientia. et ſecūdum hoc eſt finis fidei. Eſt etiam finis inqꝫtum ſumme largus et omnipotens. et ſecundū hoc eſt finis ſpei. Eſt finis vt ſūma bonitas ſiue ſuauitas caritatis. nec tantū ſecundū hoc eſt finis virtutū theo. ſed etiā pꝛincipiū ſiue cauſa efficiens earū. Finis eīn conſideratus fit cauſa efficiens. conſideratio eīn pꝛime veritatis generat fidem. conſideratio pꝛime largitatis et omnipotētie ſimul generat ſpem. cōſideratio pꝛime ſuauitatis caritatē.

De⁹ multipliciter ē finis ꝟtutum theologicarum.

Omnia autē que dicuntur de deo reduci habent ad iſta tria. Sapientia. lux reducitur ad hoc quod dicit̄ pꝛima veritas. Per hoc autem ꝙ dicitur ſumma remuneratio ⁊ omnipotentia reducitur ad hoc quod dicitur ſumme largus. Summa concoꝛdia. ſumma miſericoꝛdia reducitur ad hoc quod dicitur ſumme bonus ſiue ſuauis. ⁊ ideo non ſūt niſi tres theologice

Ad duas pꝛimas.

¶ Per hoc patet ſolutio ad duas pꝛimas obiectiones.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ dono timoꝛis nō mouemur immediate in deum quod patet per hoc ꝙ timoꝛ initialis vel filialis non dicitur timoꝛ dei: niſi quia eo timemus offendere deum: ſed timoꝛe reuerentie non mouemur in deum: ſed potius a deo. Eſt enim timoꝛ

Timoꝛ re

Ayuntamiento de Madrid

uerentie. reuerentie quedā reſilitio ab altitudine dei in ꝓ-
pꝛiam infirmitatē. Omnis em̄ timoꝛ fuga eſt: ſed
Contra di- non eſt in aliqd ſed ab aliquo. ¶ Contra hoc qd
ctū grego. dicit beatus Gregoꝛius. ꝙ deſideriū virtutū ē in
concupiſcibili obijcitur: quoniā velle credere et
credere ſūt eiuſdem virtutis: ergo eiuſdē poten-
tie: ſed credere eſt in ratione: hoc cōſtat ergo vel
le credere eſt in ratione. ergo volūtas credendi ē
in ratione: ergo deſideriū fidei eſt in ratione: non
Secundo. ergo in vi concupiſcibili. ¶ Itē cōmunis animi
ꝯceptio eſt: ꝙ quilibet deſiderat ſuā perfectionē.
ſed perfectio rationis ē fides: ergo ratio eſt deſi-
deratiua fidei: ergo deſideriū fidei eſt in ratione.
Eodēmodo Pari ratione. Deſideriū ſpei eſt in vi iraſcibili. et
ar̄ de alijs. deſideriū caritatis eſt in vi cōcupiſcibili: ergo de
ſideriū virtutū generaliter conſideratū nō eſt po
Solutio. tius in vi concupiſcibili ꝙ̄ in alijs virib⁹. ¶ So-
lutio. Dicimus ꝙ deſideriū virtutū dupliciter di
citur: qꝛ deſideriū virtutū dicitur .i. deſiderium
earū que ſunt virtutes. Et ſecundū hoc deſideriū
virtutū eſt in qualibet vi. vt pꝛobatū eſt. quoniā
quelibet vis deſiderat ſuā perfectionē. ⁊ ita virtu
Alr̄ p̄t dici. tem que perficit eā. vel poteſt dici deſiderium vir
tutū quo deſideramus virtutē vt virtutē: nō vt fi
dem vel ſpem/ vel caritatē. ⁊ ſcd̄m hoc deſideriū
virtutū idem eſt qd amoꝛ boni ſiue deſideriū bo-
Dictū gre- ni in aliquo. ⁊ hoc eſt amicitia. Et ſcdꝫ hoc eſt in
goꝛij ſic in- vi concupiſcibili. Scd̄m hoc intelligit gregoꝛ. Se-
telligitur. cundū hoc hec ꝓpoſitio eſt duplex. Iſte vult hoc
Hec eſt du- verbū demonſtrata fide. quoniā ſi hoc verbū vult
plex. reſpicit ſolū ſuppoſitū per accuſatiuum ſignifica
tur voluntas que eſt in ratione. Si autē reſpiciat
ſuppoſitū cum forma ſignificatur voluntas que ē
in vi concupiſcibili. Eodem modo dicimus ꝙ hic
eſt multiplicitas deſideriū virtutum.

¶ De ſingulis ſpeciebus virtutum.

¶ Tertius tractatus.

Dicto de eſſentia virtutū. dicendū eſt de
ſingulis ſpeciebus virtutū per oꝛdinē.
Pꝛimo de fide. quoniam pꝛima eſt inter
virtutes. iuxta illd. Pꝛima petit camp̄.
⁊c̄. de qua ſic agem⁹. pꝛimo quid fides ſiue de dif
finitione fidei. Secūdo vtrū fides ſit virtus. Ter
tio. vtrū fides ſit vna ſpecies virtutis an ſit gen⁹
continens ſub ſe multas ſpecies virtutū. Quar-
to. vtrū idē credatur ⁊ dubitetur. Quinto de fide
implicita ⁊ explicita. Sexto. de fide diſtincta et
indiſtincta. Septimo: de articulis fidei. Octauo
et vltimo. vtrū fidei ſubſit falſum.

¶ Qꝫ hoc nomen fides capitur multipliciter.

¶ Pꝛimū capitulū cōtinens ſex queſtiones.

Prius ergo notandū ꝙ hoc nomē fides
multipliciter accipitur. Fides quādoq̄ꝫ
Fides capi- dicitur habitus credendi infoꝛmis quē
tur quinq̄ꝫ habent chꝛiſtiani in moꝛtali peccato et
modis. demones. ſicut dicit beatus Iacobus. Demones
credunt et contremiſcūt. Quādoq̄ꝫ fides dicitur
habitus credendi foꝛmatus que ꝓpꝛie eſt virtus
de qua dicitur. Iuſtus ex fide viuit. ⁊ iterū. San
cti per fidem vicerunt regna. Et iterum. hec eſt
victoꝛia que vincit mūdū fides noſtra. Quādoq̄ꝫ
dicitur fides ipſa cognitio aperta quam habebi-
mus in futuro. Unde apoſtolus. de fide in fidem.
vbi dicit auguſtinus. De fide ſpei tranſibimus in
fidem ſpeciei quando cognoſcemus ſicut cogniti
ſumus. Quandoq̄ꝫ dicitur fides ipſe motus fidei
vnde Auguſtinus. Fides eſt credere quod non vi
des. Quandoq̄ꝫ fides dicūtur articuli fidei colle-
ctiue. vt ibi. Hec eſt fides catholica quā niſi qſq̄ꝫ
⁊c̄. ¶ De fide ſcdꝫ ꝙ eſt virtus ad pꝛeſens inten- Diffinitio
dimus. quā ſic diffinit aplūs. Fides eſt ſubſtan- fidei.
tia rerum ſperandarū argumentū non apparen-
tium. quod ſic eſt intelligendū. Fides eſt ſubſtā-
tia .i. fundamentū rerum ſperandarū per quod. ſ.
acquirūtur res acquirende. Dicitur etiam fides Expoſitio
ſubſtantia rerum ſperandarū: qꝛ per eam ſubſtāt diffinitiōis
in nobis res ſperande. in pꝛeſenti per ſpē. in futu
ro per rem. Per fidem em̄ iam pꝛeguſtamus dul-
cedinem felicitatis eterne q̄ conſiſtit in ſtola aīe
et ſtola coꝛpoꝛis que ſunt res ſperande. Argumē Illa parti-
tum nō apparentiū dicitur duobus modis. vt ſo cula dupl'r
let exponi. Pꝛimo: quia per eam cōiungūtur res exponitur.
non apparentes. quod ſicut hoc modo patriar-
che ⁊ pꝛophete et apoſtoli crediderunt iſta. Pa- Utrū diffi-
ter et filius et ſpūſſanctus ſunt vnus deus: ergo nitio fidei
ita eſt. Secundo ſic. Fides eſt argumentū. quo- ſit bene aſſi
niam per fidem pꝛobatur de rebus nō apparenti- gnata.
bus: qꝛ nō apparent ſicut eccleſia credidit hoc: ꝙ̄
nō apparet. ¶ Contra hāc diffinitionē apoſtoli Cōtra diffi
obicitur multipliciter. qm̄ illa diffinitio non con- nitionē ar̄.
gruit tantū fidei: ſed etiā ſpei. qm̄ ſpes eſt ſubſtā-
tia rerum ſperandarū. qm̄ per eā iam ſubſtant in
nobis res ſperande per pꝛeguſtationē. Eſt etiam
argumentū apparentiū dupliciter. ſicut dictū ē
de fide: ergo diffinitio iſta nō cōgruit ſoli fidei: ꝙ̄
male eſt aſſignata. ¶ Foꝛte dicit ꝙ fides dicitur Euaſio.
ſubſtantia .i. pꝛimū fundamentum ſiue pꝛimū pꝛi
cipiū rerum ſperandarum. ⁊ hoc nō congruit ſpei
¶ Sed ſecundum hec pꝛima pars diffinitionis ꝯtra hāc ar̄
hec. ſ. ſubſtātia rerum ſperandarum cōgruit om̄i
fidei et ſoli: ergo reliqua pars male apponitur.
quoniam a nullo diſtinguit. ¶ Item quelibꝫ res Scd̄o pꝛin-
debet diffiniri ſecundum pꝛimū ⁊ pꝛincipalem fi- cipaliter.
nem ad quem eſt. Sed fides pꝛimo ⁊ pꝛīcipaliter
eſt ad credere ergo fides debet diffiniri per hunc
motū credere. ⁊ apoſtolus diffininit eam per effe Tertio.
ctum remotum. videtur ergo ꝙ male. ¶ Itē que
ritur quare potius dicit ſperandarum ꝙ̄ creden- Solutio.
darū vel diligendarum. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ
pꝛedicta diffinitio fidei ſcdꝫ ꝙ intelligitur eo mo
do quo pꝛius expoſita eſt: congruit ⁊ fidei ⁊ ſpei.
Sed vltima pars illius diffinitiōis duobus alijs Diffinitio
modis intelligitur ſcd̄m ꝙ illa diffinitio cōgruit vno mō con
ſoli fidei. ⁊ ſecundum hoc pars pꝛima hec. ſ. ſub- uenit ſoli
ſtantia rerum ſperandarum ponitur ibi ad diffe- fidei.
rētiam fidei infoꝛmis pꝛopꝛie. Reliqua aūt pars
ponitur ibi ad differentiā virtutum ſecundum ꝙ
intelligitur tertio et quarto modo. Tertio enim
modo intelligitur vt dicatur fides argumentum
per ſimilitudinem. quoniā ſicut per argumentuꝫ
venitur ad concluſionis noticiā. ita per fidē ma-
gis ⁊ magis illuminantē intellectū venitur pau-
latim in pfectam noticiā etiā bonoꝛū non appa-
rentium quod ſoli fidei cōgruit. quoniā ſola fides

Ayuntamiento de Madrid

Qꝫ fidei finis non ſit tantū veritas ſed etiā bonū vnde nō in ſola ſpeculatione conſiſtit.

eſt que prima ⁊ per ſe illuminat intellectū. Quar
to modo dicitur fides argumentū nō apparentiū
propter articulos fidei qui ſunt principia fidei ꝑ
ſe nota. Unde fides ſiue fidelis reſpuit eorū pro=
bationem. Fides eñ: quia ſoli veritati innititur
in ipſis articulis inuenit cauſaꝫ quare credat eis
ſcꝫ deū. ſicut in alia facultate. Intellectus i hoc
principio Omne totū eſt maius ſua pte. Cauſaꝫ
inuenit per quā cognoſcit illud. quoniā ſi in theo
logia nō eſſent principia non eſſet ars vel ſciētia.
Habet ergo principia ſcilicet articulos qui tamē
ſolis fidelibus ſūt principia. quibus fidelibꝰ ſunt
per ſe nota: nō extrinſecus aliqua ꝓbatione indi
gentia. ſicut eñ hoc principiū. Omne totū maiꝰ
eſt ſua parte: habet aliquātā illuminationē ꝑ mo
dum nature illuminātis in itellectū: ita hoc prin=
cipiū. deus eſt remunerator oim bonorum: ⁊ alij
articuli habent in ſe illuminationē per modū gra
tie qua deus illuminat intellectum. vnde eſa. vij.
Niſi credideritis nō intelligetis. ⁊ ſalomon. iiij.
ꝓuerbiorū. Semita iuſtorū quaſi lux ſplēdens et
creſcit vſqꝫ in perfectam diē. Iſti duo vltimi mo=
di quibus fides dicitur argumentū nō apparen=
tiū nō conuenit alijs virtutibus: et ideo per illaꝫ
vltimam partē differt fides ab alijs virtutibus.

Articuli fidei non probantur.

Per hoc ad prima.

Ad aliud.

Ad aliud ſequēs obiectū dicimꝰ ꝙ illa diffini
tio nō eſt logica vel phiſica. ſicut eñ logica diffi=
nit res per genus ⁊ differentias: vt cum dicitur:
ira eſt appetitꝰ cōtrarij doloris. ⁊ naturalis phi
loſophia diffinit per naturā: vt ira eſt accēſio ſan
guinis circa cor: ita theologia diffinit rem per ha
bitudinē ꝓpriā quā habet ad vltimū finē ſcilicet
deū quod generaliter dicitur ꝙ res debet diffini=
ri per primū ⁊ principalē finē locū habet in alijs
diffinitionibus.

Ad vltimū.

Ad vltimo obiectū patet ſolu=
tio. quoniā fides principaliter tendit ad oēs ⁊ ſo=
las res ſperandas quibus intendit frui deo: ſꝫ nō
intendit ad oēs res credendas vel ad omnes res
diligendas.

Utrū fides ſit virtus.

Secunda queſtio huius capituli.

Arguit ꝙ non.

Queritur vtrū fides ſit virtus. Uidetur
poſſe probari ꝙ nō: quia philoſophi dicūt
ꝙ finis ſpeculationis eſt veritas ſiue ve
rum: virtutꝫ vero finis ē bonū. Sꝫ fidei
finis eſt veritas. quoniā fides ē cognitio enigma=
tica bonorū eternoꝝ: ergo eius finis nō eſt bonū:
ergo ipſa nō eſt virtus.

Secundo.

Itē cū duplex ſit intel
lectus: ſpeculatiuus ⁊ practicus. In ſpeculatiuo
intellectu ſunt ſcientie et ſpeculationes veritatis.
In practico intellectu eſt virtus et bona operā=
tio. Fides autē eſt in ſpeculatiuo intellectu: non
in practico. quoniā fides non eſt in inferiori par=
te mentis: ſed in ſuperiori. ſicut dicit beatꝰ Gre=
gorius ſuper illud hieremie. Filij mempheos et
thāneos conſtuprauerunt te vſqꝫ ad verticē. Cū
ergo fides ſit in ſpeculatiuo intellectu: ergo ipſa
eſt ſcientia ſiue cognitio quedā: ⁊ nō virtꝰ.

Gregorius ſup hiere.

Tertio.

Itē
fides eſt media inter ſcientiā ⁊ opinionē. Sꝫ duo
extrema ſcilicet ſcientia et opinio ſunt in ſpecula
tiuo intellectu. et conſiſtunt in pura ſpeculatiōe:
ergo fides eſt pura ſpeculatio: ergo non eſt virtꝰ.

Solutio.

Solutio. Dicimus ꝙ fides eſt in ſpeculatiuo
intellectu: non tamen conſiſtit pure in ſpeculatio
ne. nec eius finis tantū eſt veritas: immo etiā bo
num. conſiſtit enim in ſpeculatione prime verita
tis ⁊ in eſtimatione boni: quia dum intellectus ꝑ
fidem ſpeculatur primā veritatem eſtimat eā ſibi
ſumme delectabilem: ⁊ ſibi ſummū bonuꝫ. ⁊ ideo
mouetur in illam vt in ea delectetur et quieſcat.
Sicut ouis per eſtimationem fugit lupum. ita fi=
des per eſtimationē mouetur in primam veritatē
Et ideo fides coniūgit animas ſanctas deo. ⁊ q̄a
eſt prima virtus inter theologicas. Intellectus
autē ſpeculatiuis in alijs ſcientijs vti debet ſo=
la ſpeculatione ⁊ nō eſtimatione. quoniam nullū
ſubiectum alterius ſcientie eſt bonum in quo de=
beat delectari noſter intellectus. Unde nō debet
moueri per eſtimationē in illd. ſ. in quācūqꝫ crea
turā vt delectetur in illa. quod ſi faceret mecha=
retur. quoniā ſicut affectus noſter mechatur cuꝫ
mouetur ad hoc vt delectetur in aliquo bono tem
porali. ita intellectus noſter mechatur quando
mouetur per eſtimationem ad hoc vt delectetur
in aliqua veritate creata. Et ideo in alijs ſcienti=
js debet eſſe pura ſpeculatio. Sed in hac ſenten=
tia ſiue ſcientia ipſa ſpeculatio virtus eſt. quoniā
per modum eſtimationis mouet ad bonū: ad bo=
num dico eternū. Nō primo loco ad bonū in ope
ratiōe ſicut politice virtutes. tamē ipſa fides mo
uet ad bonū in operatione ꝑ medias virtutes po
liticas quas omnes ipſa mouet. Ipſa enim viui=
ficat et hominem interiorē ⁊ hominem exteriorē
ſicut dicit Apoſtolus. Iuſtus ex fide viuit. Cum
ergo dicunt philoſophi ꝙ virtus eſt ſita in practi
co intellectu hoc intelligūt tantum de politicis
virtutibus que conſiſtunt in operatione. De fide
enim nichil vel parum cognouerunt. Per hoc
patet ſolutio ad duas primas obiectiōes. Ad
tertio obiectum dicimus ꝙ fides eſt ſubſtātia nō
tantum ſupra opinionē: ſed etiaꝫ ſupra ſcientiam
demonſtratam. Magis enim credit intellectus
per fidem illuminatꝰ prime veritati q̄ꝫ ſillogiſmo
demonſtratiuo. Cum ergo dicitur ꝙ fides eſt me
dia inter opinionē ⁊ ſciētiam. intelligitur de opi=
nione fidei informis et de ſcientia manifeſta qua
videbimꝰ deū in futuro facie ad faciem.

Fides non tā ſpeculatiua ē q̄ꝫ practica.

Nota iſta.

Exemplum

Intellectꝰ ſpeculatiuꝰ

Finis fidei.

Fides mouet ꝟtutes.

Apoſtolus

Philoſophi non cognouerunt fidem.

Fides ē ſupra ſciam.

Quō fides mediat iter ſcientiam ⁊ opinionem

Utrum fides ſit vnica virtus.

Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrum fides ſit vnica virtus. ſ.
vtrum fides ſit ſpecies ſpecialiſſima an
genus ſubalternū. Probo ꝙ non eſt
vnica virtus. quoniam aliud eſt donum
quod de deo eſt. id eſt donū ſapientie. Et aliud ē
donum quod eſt de rebus humanis ſcilicet donū
ſcientie. ergo eadem ratione alia eſt fides que de
deo eſt vt qua credimus deū eſſe trinum ⁊ vnum.
Et alia eſt fides que eſt de rebꝰ humanis. vt qua
credimus ꝙ homines reſurgent in reſurrectione
vel quod mali punientur pena eterna.

Arguit ꝙ nō eſt vnica

Secundo.

Itē q̄a
non eſt vnicum genus appetendorum: ſed diuer=
ſa genera. ideo non eſt vnica virtus appetendo=
rum: ſed diuerſe virtutes in ſpecie. quoniā etiam
plura ſūt genera credendoruꝫ q̄ꝫ appetendorum.

Tertio per

Itē Augu. dicit ꝙ ſcdm diuerſa volita diſtin=

Auguſtinũ.

guũtur diuerſe volũtates in ſpecie. quoniã alia ẽ voluntas qua volo honoꝛes mũdi. alia eſt qua volo delectari ĩ carne. alia qua volo excellere alios homines: ergo eadẽ ratione ſecũdũ diuerſa credita debent diſtingui diuerſe fides in ſpecie.

In oppm̃.

¶ Cõtra Apo. dicit vnꝰ dñs: vna fides. vnũ baptiſma ⁊ Aug. ſup illũ locũ dicit: ꝙ alia eſt fides que eſt in coꝛde iſtiꝰ alia q̃ ẽ in coꝛde illiꝰ: tñ vna ẽ ſpecie ſimilitudine in coꝛdibus omniũ: licet eñ ſint plures fides nũero: vnica tantũ eſt in ſpecie.

Auguſtinꝰ.

Solutio.

¶ Solutio: dicimus ꝙ reuera eſt vnica fides in ſpecie ⁊ nõ valet pꝛima argumentatio.

Ad pꝛimũ.

Fides eſt vnica ꝟtus

Aliud eſt donum quod de deo et cetera: qm̃ illa duo dona ſũt de diuerſis ſubiectis et de diuerſis diſpoſitionibus: ⁊ diuerſas habent ꝓpꝛias rationes, ſed omnes fides ſiue ſint de ſuperioꝛibus ſiue de inferioꝛibus de eodẽ ſunt. ſcꝫ de deo: quoniã oẽs articuli ſunt de deo vt poſt patebit. ⁊ habent rationẽ. quoniã vnica eſt ratio credendi oẽs articulos. quoniaꝫ ſi queritur quare ita credis hoc vel illud non eſt niſi vnica reſponſio. ſcꝫ quia ita docet pꝛima veritas

Fides innititur ſoli pꝛime ꝟitati.

fides enim ſoli pꝛĩe veritati innititur: nec querit aliud mediũ ad pꝛobandũ aliquẽ articulũ. qm̃ fides eſt argumentũ: nõ concluſio. ſicut dicit Apoſtolus. Quoniã licet fides haberet plura media ad pꝛobandũ aliquẽ articulũ: tamẽ nõ pꝛincipaliter inniteretur illis: ſed tantũ pꝛime veritati. Sicut igitur geometria eſt vna ſcientia quoniam de vno ſubiecto ⁊ diuerſis mediis. ita ⁊ multo foꝛtiꝰ vnica eſt fides: quia eſt de vnico ſubiecto ⁊ vnicũ mediũ per quod venit in hoc vt credat quicq̃d credit. et ita patet ſolutio ad pꝛimo obiectuꝫ.

Ad ſcd̃m.

¶ Ad ſecũdo obiectũ dicimus ꝙ nõ valet hec argumentatio. Diuerſe ſũt ſpecies appetẽdoꝛũ ſiue diuerſe virtutes in ſpecie ſũt appetendoꝛum: ergo eadem ratione diuerſe fides ⁊c̃. qm̃ vnica eſt ratio oĩm credendoꝛũ vt dictũ eſt. ſed nõ eſt vnica ratio appetendoꝝ.

ꝯtra iſtd̃ aꝛ

¶ Sed hoc videꝛ eſſe falſũ. quoniam ſicut omnia credenda: credenda ſunt pꝛopꝛ veritatẽ ita omnia appetenda: appetenda ſũt ꝓpter deũ: ergo ſicut vnica eſt ratio credendoꝛuꝫ. ita eſt vnica ratio appetendoꝝ. ⁊ ita videꝛ ꝙ non valet pꝛedicta ſolutio.

Solutio.

¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ re ꝟa vnica eſt ratio omniũ appendoꝝ vniuerſalis: ſed diuerſe ſunt particulares rationes ſcd̃m pꝛecedẽtes virtutes. vt patꝫ in largitate q̃ conſiderat qñ dandũ et cui dandũ gratia cuius: et ſimilia et in continentia q̃ ſimiliter conſiderat quare ſit abſtinendũ a carnalibus deſideriis. ſ. ne violet tẽplũ dei. ne ſpũiſancto cõtumeliã faciat ne coꝛpus faciat habitaculũ demonũ. Eodẽ modo ĩtellige de aliis q̃ ſunt de appetendis. quoniã ſcd̃ꝫ vnũqd̃qꝫ appetendum ſunt ꝓpꝛie difficultates pꝛopter diuerſas ⁊ pꝛopꝛias circũſtantias quibus debet veſtiri tam voluntas q̃ꝫ actus rei appetibilis.

Hec notanda ſunt.

Diuerſe virtutes appetendoꝛum.

Pꝛopter quas etiam ſunt diuerſe particulares rationes in particularibus appetendis. ⁊ ideo diuerſe ſunt virtutes appetendoꝛũ. Sed vnica eſt ratio omnium credendoꝛum ⁊ vniuerſalis et particularis. et ideo vnica eſt difficultas in credendis et ideo vnus habitus ſiue vna virtus omniũ credendoꝛũ. et per hoc patet quare non valet pꝛedicta argumentatio.

Ad tertiũ.

¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ ſimiliter non valet hec argumentatio Scd̃ꝫ diuerſa volita diſtinguuntur diuerſe volũtates ⁊c̃. ergo ſcd̃m diuerſa credita ⁊c̃. quoniã nõ eſt ſimile de motibus ⁊ habitibus quoniam ex vno habitu poſſunt exire motus diuerſarũ ſpecierũ. vt patet etiam in habitu naturali qui eſt viſus ex quo pꝛocedunt iſti actus videre album: videre nigrũ. qui ſunt diuerſarum ſpecierum.

Exemplũ.

Ex eodẽ habitu pꝛocedunt actus ſpecie differentes.

Similiter ex illo habitu qui eſt fides pꝛocedũt diuerſi actus in ſpecie. ſcilicet iſti credere deum eſſe. credere filium dei eſſe natum de virgine. credere ꝙ deus puniet in eternũ malos: ⁊ remunerabit bonos. Sed quoniam omnia iſta eadẽ ratione credũtur vt dictuꝫ eſt. ideo nõ habent niſi vnum habitum ex quo ꝓcedunt. Et ita ſecundũ hoc fides habebit plures motus in ſpecie.

ꝯtra iſta aꝛ

¶ Sed contra. Uirtutes nõ diſtinguuntur ſcd̃m vltimũ finẽ. quoniã ſic omnes virtutes eſſent eiuſdem ſpeciei ſed diſtinguuntur ſecũdũ pꝛimos fines et ſubſtantiales. ſ. ſecunduꝫ motus interioꝛes. Sed diuerſi ſũt motus interioꝛes fidei ſecundum diuerſa credita: ergo fides nõ eſt vnica virtus in ſpecie.

In ꝯtrariũ

¶ Cõtra. Fides ẽ aſſẽtire pꝛime veritati pꝛopter ſe et ſuper omnia: ergo ſiue credam hunc articulum ſiue illũ: tale credere non eſt niſi aſſentire pꝛime veritati in hoc articulo vel in illo: ergo quodlibet credere eſt aſſenſus in pꝛima veritate ⁊ ꝓpter ſe: ergo omnia credere ſunt eiuſdem ſpeciei. ⁊ ita omnes motus fidei ſunt eiuſdem ſpeciei.

Secundo.

¶ Item intellectus tẽdit ad hoc vt quieſcat in ſuo fine. ſed non tẽdit ad hoc efficaciter niſi per modum fidei: ergo omnibꝰ motibus fidei tẽdit ad hoc: ergo omnes motus fidei tendunt ad hoc: ergo tendunt ad eundem finem ⁊ immediate. quoniã nullo modo poſſet aſſignari medium. ergo oẽs motus ſunt eiuſdem ſpeciei.

Iterũ aꝛ in oppoſitum.

¶ Sed contra. Auguſtinus dicit ꝙ credere eſt cogitare cũ aſſenſiõe. ſed cogitare illd̃ nõ eſt niſi videre ſpũale. Sed videre albũ videre nigrũ iſte viſiones actuales ſunt diuerſarum ſpecierũ: ergo eadem ratione intelligere hominẽ et intelligere aſinũ ſunt motus diuerſarum ſpecierum: ergo eadem ratione cogitare deum eſſe trinũ ⁊ vnũ cogitare filium dei eſſe natum de virgine ſunt diuerſa genera in ſpecie: ergo motus fidei ſunt diuerſarum ſpecierũ.

Euaſio.

¶ Foꝛte dicet ꝙ licet ſint diuerſa credita, tamẽ nõ ſunt diuerſa credere pꝛopter eandẽ delectationẽ ſibi annexã. quoniã vnica eſt delectatio qua intellectꝰ delectatur in ſuo fine credẽdo.

ꝯtra hãc aꝛ

¶ Sed ꝯtra. Motus fidei: motus ſpei: ⁊ motus caritatis habent diuerſas delectationes in ſpecie ſibi annexas: q̃ ſunt diuerſarum ſpecierũ. ergo eadẽ ratione. ſi motus fidei ſũt de diuerſis rebus habebunt diuerſas delectatiões ſibi annexas. et ita non erũt eiuſdem ſpeciei pꝛopter eandem delectationẽ.

Solutio.

¶ Quod concedẽdo dicimus pꝛopter iſtas duas vltimas rationes. ꝙ fides habet diuerſos motus in ſpecie.

Ad pꝛimũ.

¶ Ad pꝛimo obiectũ dicimus ꝙ hec eſt falſa. Uirtutes diſtinguuntur ſecundũ pꝛimos ⁊ ſubſtãtiales fines qm̃ non diſtinguuntur ſecũdũ motus. ita ꝙ ſi motus ſint diuerſarũ ſpecierũ ꝙ virtutes ſint diuer=

Ayuntamiento de Madrid

Quomodo virtutes diſtinguūtur.

ſarum ſpecierū. Sed diſtinguūtur virtutes ſecū-dum diuerſas difficultates quas explicant. Uirtutes enim nō ſunt ſimpliciter ad agere vel ad bene agere. ſicut potētie: ſed ſūt ad facile ꝛ firmiter bene agere. Et quoniā vnica eſt difficultas credēdi in omnibus credendis. vt dictū eſt: ideo nō eſt niſi vnica fides.

Ad ſcdm.

¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. Credere eſt aſſentire prime veritati: immo credere eſt cogitare cū aſſenſiōe. Qd ergo dicit. credere eſt aſſentire deſcribit credere ꝑ ſuū conſequēs: ꝛ quia diuerſificatur cogitare ſecūdū diuerſa cogitata diuerſificatur credere ſecūdū diuerſa credita. Et ideo diuerſi ſunt motus fidei in numero. tamen vnica eſt fides in ſpecie. Diuerſis etiā motibus fidei diuerſe ſūt adnexe delectatio-nes in ſpecie. Nō vna tantū. qm̄ ſicut alia dele-ctatio adnexa eſt viſui quādo video viride: ꝛ alia viſioni quādo video candidū. Ita alia eſt delectatio que ad adnexa motui fidei quo credo deū eſſe creatorē meū. et alia illi quo credo deum eſſe tri-num et vnum. et alia illi quo credo filium dei in-carnatum et ſic de alijs.

Delectatio ānexa fidei

¶ Utrum idem ſit ſcitum ꝛ creditum.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur vtrū idem ſit ſcitū ꝛ creditum. Probaṫ ꝙ ſic. qm̄ Augu. dicit. Quedā ſūt que non credūtur niſi prius intelli-gantur. Intelligātur Auguſtinus po-ſuit pro ſciātur: aliter nihil dixiſſet. ꝛ ita idem eſt ſcitum ꝛ creditū.

Af ꝙ ſic ꝑ auguſtinū.

Secundo.

¶ Itē philoſophi venerūt in cognitione dei per creaturas. ꝛ ſic habuerūt ſcientiā de deo per naturales rationes. qm̄ apoſtolus dicit. Inuiſibilia dei per ea que facta ſūt ꝛc̄. Sit ergo ꝙ aliquis veniat ad fidē. cōſtat ꝙ quādo venit ad fidē nō obliuiſcitur rōnes quibꝰ prius ſciebat deū eſſe: ergo adhuc ſcit deū eſſe ergo idē ſcit et credit.

Tertio.

¶ Item ſcientia ſenſitiua ſiue per effe-ctum nō excludit ſcientiā per cauſam. vt quando aſtronomus videt eclipſim ſolis per effectū non excludit ſcientiā qua ſcit probare ꝙ eclipſis erat futura hac die. Ergo eadē ratione cognitio que ē per fidē non excludit ſcientiā q̄ eſt per rationes. ꝛ ita idē ſcit philoſophus iſte ꝛ credit.

Euaſio.

¶ Forte di-cit ꝙ per talē effectū nō poteſt probari prima cauſa. i. per creaturas qm̄ nō cōuenit cuꝫ eis genere vel ſpecie vel differentia vel proprio vel acciden-te.

Ꝯtra hāc aſ

¶ Cōtra. cauſa cognoſcitur per ſuū effectū et inquantū cauſa: ergo quo magis ē eo magis co-gnoſci habet per ſuū effectū. ſed deus maxime ē cauſa creaturarū: ergo maxime habet cognoſci ꝑ creaturas: ergo deū eē ē ſcitū per effectū creatu-rarū ꝛ fides nō excludit talē ſcientiā: ergo idē eſt creditū et ſcitū.

In oppm̄.

¶ Sed cōtra tullius dicit ꝙ vox omniū eſt vox nature. ſed deū eſſe eſt vox oīm: ꝫ deū eſſe naturaliter eſt ſcitū ab oībus: ergo ipm̄ nō eſt meritoriū. qm̄ naturalia nō ſūt laudabilia vel vituperabilia: ergo deū eſſe nō eſt articulus fidei: ergo in hoc caſu nō eſt idē ſcitū et creditum quia deū eſſe nō cadit ſub fide qd̄ quidā ꝯcedunt hac ratiōe.

Opinio aliquorum.

Ꝯtra quā aſ

¶ Sed ꝯtra. Auguſtinus dt̄ in libro ſoliloquiorū ꝙ deū diligit quicquid diligere pōt. ſed cōſtat ꝙ talis dilectio dei nō excludit carita-tem dei: ergo eadē rōne naturalis cognitio eius quod eſt deū eſſe nō excludit fidē eiuſdē.

Euaſio.

Forte dicit: ꝙ idē eſt ſcitū ꝛ creditū.

Ꝯtra quā aſ

Sed cōtra. maiori ſuperueniente lumine lumen minꝰ ceſſat vt luce ſolis: lux lune et ſtellarū: ergo multo fortius adueniente ſole iuſticie in aīam hominis ceſſat lumen nature: ergo adueniente fide nō habet locū ratio naturalis. et ita non eſt idē ſcitū ꝛ creditū

Ad idem.

¶ Itē per fidē aſſentit homo prime veritati propter ſe ꝛ ſuꝑ oīa: ergo nō aſſentit ei propter rōnes humanas: ergo rōnes humane nō faciūt cognoſci primam veritatē. niſi eſt fides. hoc aūt fuit ſignatū ꝑ ſamaritanā cui dixerūt ſamaritani iā nō propter te credimꝰ. ſed quia ipſi vidimus ꝛ audiuimꝰ. Samaritana ſignificat rationē naturalē ſamaritani venientis ad fidē nouiter. qm̄ venientes ad fideꝫ nouiter dicunt rationi naturali iā non propter te credimus. ſed quia ipſi vidimus per fidē: ergo adueniente fide naturalis ratio nō habet locū. ꝛ ita nō idem eſt ſcitum ꝛ creditū.

Samaritana ſignificat rōnem.

Ad idem.

¶ Itē ſi ego diligo deū ꝓpter tēporalia tm̄ adueniente caritate ceſ-ſat illa dilectio: ergo eadē rōne adueniēte fide ratio naturalis ceſſat et ita nō eſt idem ſcitū ꝛ creditum.

Sulutio.

¶ Solutio. notandū ꝙ eſt cognitio dei na-turalis ꝛ accidentalis. Naturalis duplex quoniam adam nō obſcurre ſꝫ aperte cognoſcebat deū in creaturis quādo nondū erant tenebre peccati ſuper faciē abyſſi. i. cordis humani. Alia ē cognitio dei poſt peccatū que ē ꝑ ſpeculū et in enigmate. et talis eſt differentia inter cognitionem naturalem ante peccatum et cognitionem naturalem poſt peccatū: qualis eſt inter dignitatē ꝛ ſuppoſitionē. dignitas eñ non indiget aliqua ꝓbatione vel leui perſuaſione. ſed ſuppoſitio indiget ad minus leui perſuaſione. eodē modo ante peccatum non indigebat homo vt ei probaretur vel alio modo perſuaderetur deū eſſe.

Duplex notitia naturalis.

Ante pctm̄ et poſt.

ꝓbat a ſiſi.

Accidentalis cognitiō de deo triplex.

Accidētalis cognitio dei triplex eſt. quoniā q̄dam eſt que acquiriṫ per naturales rationes qualē habuerunt philoſophi Eſt alia que innititur teſtimonijs ſcripturarū vel miraculorū et hec eſt fides informis. Tertia eſt gratuita que eſt ꝑ illūinationē qn̄ lux vera illuminat aīam ad videndū ſe ꝛ alia ſpūalia et talis cognitio eſt fides gratuita. q̄ dicit ī corde hominis iā nō ꝓpter rōnē naturalē credo. ſed propter illd̄ qd̄ video. qm̄ tali cognitiōe aduenīēte aſſētit aīa prime veritati ꝓpter ſe ꝛ ſuꝑ oīa. tali cognitione pereūt oēs alie cognitiōes accidentales. ꝛ quātum ad actum ꝛ quantum ad habituꝫ: licet quidā dicant ꝙ nō pereūt quantū ad habitū: ſed tantuꝫ quantū ad actū: ſed hoc eſt falſum. quoniā eadeꝫ eſt apprehenſio omniū cognitionū accidentaliū quibus cognoſcitur deꝰ. ꝛ cū illa apprehenſio venit in aīaꝫ: fides tanq̄ velocior preoccuparet motus aliarū cognitionū accidentaliū ſi eſſent ibi. ꝛ ita cum fides adeſt iam nō eſt abilis homo ad credendum per rationes quas prius habebat. ſed illerationes non in eo generant fidem: ſed gratuitam fidē confirmant et augmentant: ſicut beneficia temporalia non faciunt in homine caritatem ſed confirmant et augmentant eam quantū ad ſuum motum. nec eſt ſimile de ſcientia que eſt per

Nō de fide.

Cōfutat aliquorū opinionem.

Exemplum

Ayuntamiento de Madrid

effectum. et ſcientia que eſt per cauſam. quoniam habent diuerſa media et diuerſas conſiderationes: ex q̄bus generant̄. Sed omnes accidētales cognitiōes de vnica habent ꝯſideratione et ideo maior et velocior non patitur ſecū alias vt dictū eſt. Per hoc pꝫ ſolutio ad ſecundo et tertio obiecta.

Ad primuꝫ.

¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ quedā ſunt que non poſſunt credi niſi prius intelligantur que oportet cognoſci priꝰ naturali cognitiōe. vt vnū eſſe principiū: prius eſt intelligibile q̄ creditur. Quedā aūt ſūt que oportet prius credi q̄ cognoſci ſiue intelligi: vt articuli ad quos nō pōt attingere ratio naturalis. vt eſt filiū dei eſſe hoiēꝫ: vel hmōi.

Quedā prius credunt̄ q̄ intelligātur quedam oppoſito modo.

Ad aliud.

¶ Ad aliud obiectū dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet: deū eſſe eſt naturaliter cognitum: ergo nō eſt articulus fidei. Sed hoc poſtea pleniꝰ dicet̄: qm̄ de articulis fidei dicemꝰ.

Iterū arguitur ad principale.

¶ Itē aliter probatur: ꝙ idē eſt ſcitū ⁊ creditū. Simus in tēpore in quo patiebatur xp̄s: inde ſic. Petrus ſcit iſtū pati. demōſtrato chriſto. Probatio. Petrus videt iſtū pati oculis corporeis: ergo ſcientia ſenſitiua ſcit illū pati. Iteꝫ hec propoſitio eſt vera. Si ieſus patitur chriſtus patitur: v̄l ip̄e patitur et petrus ſcit hoc. q̄r hoc nulli eſt dubiū: ergo petrus ſcit ꝙ ſi ieſus patit̄ ipſe patit̄: ſed petrꝰ ſcit eū pati: ergo ſcit ipſū pati: ſed ipſū pati ē iſtū pati demōſtrato ieſu: ergo petrus ſcit iſtū pati.

Ad idem.

Preterea: ſcit iſtū hominē pati: ergo ſcit iſtū pati. Sed credit iſtum pati: qm̄ credit filiū dei pati; et iſte eſt filius dei. ergo credit iſtū ſcꝫ filium dei pati: et ita idem ſcit et credit.

Tertio.

¶ Item ſint hic Petrus ⁊ Iacobus et Chriſtus et iſte homo eſt certificatus ꝙ aliquis ex iſtis eſt chriſtus filius dei! ſed neſcit quis. probatur ei hec propoſitio. Iſte homo eſt ieſus filius dei. conſtat ꝙ non poteſt reſpondere: verum eſt vel falſum eſt. quia neſcit vtrum ſic demōſtretur ei dei filius vel nō. reſpōdebit ergo proba inde ſic. Iſte reſpondet ꝓba ad iſtam propoſitionē ⁊ ſecūdū conſcientiā. ergo dubitat illā eſſe veram: ergo dubitat eius dictū eſſe verū: et ſicut ꝙ ſicut eius dictum. ergo ipſe dubitat eius dictū. et ita iſte dubitat iſtuꝫ hoīem eſſe verum filiū dei: ſed ipſe idem credit: q̄r eſt fidelis Sit ita. et hic eſt articulus fidei. ergo idē eſt creditum ⁊ dubitatū ab iſto: ergo eadem ratione nichil impedit quin poſſit eſſe ſcitum ⁊ creditum.

Solutio.

¶ Solutio. fides eſt de nō apparentibꝰ: ideo dicunt quidā ꝙ impoſſibile eſt idē eſſentiale eſſe ſcitum ⁊ creditū: ⁊ dicunt ꝙ hec eſt falſa: petrus ſcit iſtū pati de dicto. immo tantū credit: quoniā dicunt ꝙ hoc pronomē iſte poſitū ſubſtantiue perſonale ē: et idē eſt ac ſi diceret̄. petrus ſcit hāc pſonam pati: ſed bene cōcedunt eā: ſecūdum ꝙ intelligitur de re.

Aliquorum opinio.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſecundo obiectū dicunt ꝙ hec eſt falſa: petrus ſcit. ꝙ ſi ieſus ip̄e patitur: qm̄ petrus ſcit antecedens: ſed nō ſcit conſequens et ideo neſcit illud. qm̄ ſi hoc pronomē iſte tenetur ſubſtantiue falſa eſt. quoniā ſcd̄m hoc eſt perſonale. Si adiectiue vera eſt. ⁊ ſcd̄m hec dicūt ꝙ non valet hec argumentatio. petrus ſcit iſtū hominē pati: ergo petrus ſcit iſtū pati.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimo obiectum dicūt ꝙ iſte dubitat hanc propoſitionem eſſe veram: et dubitat eius dictū eſſe verum non tamen dubitat eius dictū. qm̄ neſcit ꝙ ſit eius dictum: qm̄ neſcit ſignificationem vocū: qm̄ neſcit vtrū demonſtretur dei filius an nō. ſicut aliquis bene reſpōderet proba ad iſtā ꝓpoſitionē. Marcus eſt tullius. ignorans vtrū illa noīa ſunt nomina eiuſdē vel diuerſorū: ⁊ tn̄ non dubitat dictum huius propoſitiōis.

Cōtra hāc opinionē arguitur

¶ Sꝫ ꝙ hec ſolutio nulla ſit probatur multipliciter. Primo ſic. Petrus videt iſtū: demonſtrato chriſto ⁊ videt eiꝰ paſſionē: ergo videt hoc totū iſtū pati. ergo ſcit hoc totū et ita ſcit hoc enūciabile: iſtū pati. Preterea cū dicitur: petrus ſcit iſtū pati: hoc pronomē iſtū aut ſignificat aliquā formā circa ſuū ſignificatū aut nullā. Si aliquā: aut diuinā aut humanā: non eſt ratio quare potius diuinā q̄ humanā vel ecōuerſo: quoniā ſicut demōſtrat hominem: ita demonſtrat deum et econuerſo: ſed conſtat ꝙ ſignificat vtrāq̄: ergo nullam maxime cū ſit pronomen ſubſtantiā mere ſignificans. Ex hoc ſequitur ꝙ hec eſt vera. petrus ſcit iſtū pati ex quo nō ſignificatur ibi aliqua forma fidei.

Tertio.

¶ Item petrus ſcit ſi chimera patitur: ip̄a patitur ſimiliter ſcit ꝙ ſi brunellus patitur ipſe patitur: et ſic de omnibꝰ alijs rebus: ergo ſcit ꝙ ſi ieſus patitur ipſe patitur: ꝙ tamen ipſi negant.

Solutio ſcd̄m doctorem.

¶ Propter hoc dicimus ꝙ ſolutio illa non valet. et dicimus ꝙ in hoc caſu idē eſt ſcitum et creditum. Et dicimus: petrꝰ ſcit iſtū pati ſiue hoc intelligatur de deo ſiue de re ⁊ credit idem ſed ſecūdum aliā apprehenſionē credit. ſecundum aliam ſcit: quoniā ſecūdū quod apprehendit iſtum ſub formis viſibilibus ſcit iſtum pati: ſecūdū ꝙ apprehendit eūdem ſub forma diuina credit iſtum pati. ſicut ſolet dici de illo qui interficit patrē platonis et aufugit. ſed poſt longū tempus redijt: ita alteratus ꝙ plato non cognouit eū et adipiſcitur familiaritatem platonis: ſecundum hoc verum eſt: ꝙ plato odit ⁊ diligit iſtū ſed ſecundū diuerſas apprehenſiones. quoniam ſecundū ꝙ apprehendit eum in ſtatu in quo eſt diligit iſtum: ſed ſecunduꝫ ꝙ apprehendit eum ſub imagine in qua vidit eum quādo interfecit patrē ſuum odit iſtum. et ita eundem diligit et eundem odit ſecundum diuerſas apprehenſiones et eodē modo idem ſcitur ⁊ creditur idem credit̄ et dubitatur. per hoc patet ſolutio ad omnia obiecta.

Exemplum

Idem ſcit̄ et credit̄ ſimul ab eodem.

¶ De fide implicita.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur de fide implicita et explicita. Dicitur in iob. Boues arabant et aſini paſcebant iuxta eos. boues ſunt predicatores: ſiue prelati qui debent arare terram liberi arbitrij vt fructum faciat. Aſini dicūtur ſimplices qui debent inniti dictis maiorū: eſt ergo ſenſus ꝙ prelati debent inſtruere ſimplices ⁊ ſimplices debent inniti fidei ipſorum: quia ſufficit ſimplicibus ſi aliquos articulos fidei credunt explicite et alios implicite: ſed prelati tenentur credere omnes explicite q̄r tenentur reddere rationem de ea que eſt in eis fide/ſpe/caritate/ſicut dicit beatus petrus. Credere autē implicite eſt credere in hoc vniuerſali. quicquid credit

Utrū ſimplices teneantur credere explicite oīa q̄ credūt p̄lati.

Ayuntamiento de Madrid

In oppoſi͂ꝫ leuiticum. eccleſia credere eſſe veru͂. ¶ Sed co͂tra obijcit͂. precipitur in leuitico. ꝙ leproſus ad emundationem ſuā offerat ſextariu͂ olei. i. perfectā me͂ſuram fidei. ſed co͂ſtat ꝙ ſi aliquid deeſt ſextario non eſt ſextari⁹: ergo ſi aliquid defecerit de plenitudine articuloru͂ fidei non eſt vera fides: ergo ad hoc ꝙ aliqͣs habeat veram fidem: exigitur ꝙ credat oe͂s articulos fidei in ꝓpria eſſentia et explicite. aliter no͂ offert ſextariu͂ olei nec mu͂dat͂ a lepra peccati. Secundo. ¶ Preterea: fide͂ quoru͂dā articulorum habent heretici. licet no͂ oi͂m: ⁊ credu͂t in vniuerſali oe͂s alios articulos: qꝛ͂ credu͂t quicquid eccleſia credit eſſe veru͂. quod patere poteſt ꝑ diffinitione͂ eccleſie: qꝛ͂ co͂gregatio recte credentiu͂ e͂ eccl͂ia: ſed co͂ſtat ꝙ nullus heretic⁹ eſt qui no͂ credat qꝺ quicquid credit co͂gregatio recte credentiu͂ eſt verū ergo nulli ſufficit ꝙ credat quoſdam articulos explicite ⁊ alios implicite ſiue in vniuerſali: ergo quilibet vetula tenet͂ credere oe͂s articulos fidei explicite. Tertio. ¶ Ite͂ tu dicis ꝙ aliqua vetula credit aliquē articulu͂ implicite ⁊ no͂ explicite. demo͂ſtret͂ ille articul⁹. hec vetula credit hu͂c articulu͂ implicite: ergo actu vel habitu. ſi actu ergo actu cogitat hoc ⁊ mouet͂ actu in hoc: ergo ſcit hoc explicite. ſi habitu ille habitus po͂t reduci in actu͂. reducatur et inde vt prius. Solutio ad primum. ¶ Solutio. ad primo obiectu͂ dicimus ꝙ ſufficit ſimplicibus credere aliqͣs articulos explicite ⁊ aliqͣs in vniuerſali ita ꝙ nulli eoru͂ co͂tradica͂t in particulari ⁊ ideo offert plenum ſextariu͂ olei qui oe͂s articulos credit implicite vel explicite ⁊ nullu͂ excipit vt faciu͂t heretici. nec valet hec argume͂tatio. oportet leproſum offerre ſextariu͂ olei vel plenitudine͂ fidei: ergo oportet credere oe͂s articulos fidei explicite qꝛ͂ deberet inferre ſub diſtinctione explicite vel implicite. Ad vltimu͂. ¶ Ad vltimo obiectu͂ dicim⁹ ꝙ non valet hec argumentatio. iſte in actu ſcit hoc explicite: ergo mouetur vel cogitat de hoc actu vel ſcit hoc actu et eſt fallacia ſecu͂du͂ quid ⁊ ſimpliciter ſicut hic. Fallacia ſc͂d͂m quid ⁊ ſimpliciter. ſcit hoc in vniuerſali: ergo ſcit hoc.

¶ De fide diſtincta. ¶ Sexta q͂ſtio hui⁹ capi͂i.

Queritur de fide diſtincta et indiſtincta. dictu͂ eſt cornelio in actib⁹ apl͂oru͂ antequā eſſet baptiſatus ⁊ co͂uerſus ad fidem. Accepte ſu͂t elemoſine tue ⁊ orones tue apud deu͂. ⁊ ibide͂ dicit͂ ꝙ corneli⁹ ꝑ opa venit ad fidem qꝺ videt͂ falſum. no͂ eni͂ qꝛ homo bona facit ideo bonus eſt. ſed qꝛ bon⁹ e͂ ideo bene facit. Utru͂ ſine fide poſſit qs bene agere. cum ergo accepte eſſent eccl͂ie cornelij ⁊ orones iam habebat fide͂. qꝛ͂ ſine fide impoſſibile eſt placere deo. Sꝫ af ꝙ habebat fide͂. ¶ Contra in actib⁹ dꝛ ſi ſine fide poſſet eſſe ſaluus no͂ fuiſſet miſſus ad eu͂ architectus eccl͂ie ſcꝫ petrus. petrus eni͂ miſſus fuit vt eu͂ inſtrueret ad fide͂ et ita vt daret ei fide͂ miniſterio et iā dictu͂ erat ei pri⁹. Accepte ſu͂t elemoſine ⁊ orones tue: ergo per opera venit ad fide͂: ergo qꝛ bene egit factus eſt fidelis qꝺ falſuꝫ eſt. Iterum af ꝙ non. Ad idem. ¶ Preterea. ſi tunc habebat fidem qua͂do miſſus fuit ad eu͂ petr⁹: ad quid ergo miſſus eſt ad eu͂ petrus. no͂ vt co͂uerteret eu͂ ad fide͂. qꝛ͂ iam habebat fide͂ et ita ꝓ nichilo miſſus fuit ad eu͂. Solutio. ¶ Solutio. e͂ fides diſtincta ⁊ eſt fides indiſtincta. fide͂ indiſtinctam habebat cornelius qn͂ miſſus fuit ad eu͂ petrus. qua͂do ante miſſione͂ illā dictu͂ fuit ei. Accepte ſu͂t elemoſine tue. ⁊c͂. ſed no͂ poterāt ee͂ accepte niſi per fide͂ et ita co͂ſtat ꝙ habebat fide͂. ſed indiſtinctā. Duplex fides diſtincta et indiſtincta. quoniā credebat filiu͂ dei eſſe incarnādu͂ indiſtincte. nec adhuc diſtincte credebat ꝙ iam facta eſſet incarnatio nondu͂ per fide͂ ꝑceperat iſtos ſanctiſſimos rumores. verbu͂ caro factu͂ eſt. qui iā incepe rat predicari per mu͂du͂. ⁊ ideo no͂ poterat iā cornelius diu eſſe iuſtus ſine fide diſtincta ⁊ vt eam haberet. miſſus fuit ad eu͂ petrus. ⁊ hoc eſt quod dicitur. Si ſine fide poſſet eſſe ſalu⁹. ſ. ſi ſine fide diſticta que tu͂c te͂poris iam inceperat declarari no͂ fuiſſet ad eu͂ miſſus architectus eccl͂ie ꝑ hanc diſtinctione͂ patet ſolutio ad omnia obiecta. Per hec ad omnia.

De articulis fidei ⁊ quid ſit articulus et de numero articulorum. Secundu͂ capitulum.

Procedu͂ eſt de articulis fidei. Primo qꝺ ſit articulus. Secu͂do de nu͂ero articuloru͂. Tertio vtru͂ fide virtuti vl͂ fidei ſecundu͂ ꝙ eſt articulus ſubeſt falſu͂. Articulus dꝛ ab artando: qꝛ artat nos ad ſe credendum ¶ Sed obijcitur: fornicatione͂ eſſe peccatu͂ mortale eſt tale ad quod credendu͂ artamur: ergo eſt articulus. Ↄtra hoc af ¶ Preterea: ſi aliquis aſſereret pertinaciter fornicatione͂ no͂ eſſe pct͂m mortale haberetur ab eccleſia pro heretico: ergo fornicatione͂ eſſe eſt peccatu͂ mortale eſt articulus. Secundo. ¶ Forte dicet ꝙ no͂ eſt articulus. quia no͂ eſt de deo: ſed eade͂ ratione reſurrectione͂ carnis eſſe futurā no͂ eſt articulus: qꝛ͂ non eſt de deo: quod eſt co͂tra ſimbolu͂ vbi dicitur. carnis reſurrectione͂. ſi concedet primum. Euaſio. ¶ Co͂tra: in nullo ſimbolo inuenit͂ ꝙ fornicatio ſit pct͂m mortale: ſed ſimboli͂ eſt collectio articulorꝫ: ita ꝙ oi͂ꝫ aliter inſufficie͂s eſſet doctrina. ergo fornicatione͂ eſſe pct͂m mortale no͂ eſt articulus. In oppoſi͂. Ite͂ tu dicis: ꝙ fornicatione͂ eſſe peccatu͂ mortale no͂ e͂ articul⁹. qꝛ͂ no͂ eſt de deo. ¶ Queritur ergo: vtru͂ deu͂ eſſe ſit articulus: qꝺ ꝓbatur qꝛ de deo eſt ⁊ aſſerens ↄtrariu͂ pertinaciter eſſet hereticus: ⁊ ita artamur ad ipm͂ credendu͂: cuꝫ ſit de deo: ergo eſt articulus. Secu͂do inquiſitiue. ¶ Preterea. Aug. dicit: ꝙ q͂dam ſu͂t que no͂ poſſu͂t credi: niſi prius intelligantur vt deu͂ eſſe. deu͂ eſſe oi͂potēte͂ et remuneratore͂ oi͂s boni ⁊ hmo͂i: ergo talia ſunt articuli fidei. Tertio per auguſtinuꝫ ¶ Sed co͂tra: vox oim͂ eſt vox nature deuꝫ eſſe eſt vox oim͂ ergo eſt vox nature: ergo credere deu͂ eſſe eſt naturale: ergo no͂ eſt meritoriu͂: ergo no͂ eſt opus virtutis: ergo no͂ eſt opus fidei: ergo deu͂ ee͂ no͂ eſt articulus fidei. Ↄtra hoc af ¶ Forte dicet ꝙ ſicut duplex eſt dilectio. ſ. naturalis ⁊ gratuita. Ita duplex eſt credere. ſ. credere naturale ⁊ credere gratuitu͂. primu͂ no͂ eſt fidei: ſed ſc͂d͂m. Euaſio. ¶ Sed querit͂ quid eſt illud credere qꝺ eſt naturale: per illꝺ eni͂ acquieſcit ala prime ꝟitati: ergo vel ꝓpter ipam primam ꝟitate͂: vel propter aliꝺ. ſi ꝓpter ipſā: ſcꝫ dꝫ hoc no͂ eſt differe͂tia inter credere naturale ⁊ gratuitu͂. Si dicat ꝙ per credere naturale acquieſcit ala prime veritati: no͂ ꝓpter ſe: ſed ꝓpter ro͂nem naturale͂ tm͂: ſed diligere deu͂ ꝓpter te͂poralia tm͂ eſt pct͂m: ergo eade͂ ratione aſſentire prime ꝟitati propter ratione͂ naturale͂ tātu͂ eſt pct͂m. qꝛ͂ ſi Ↄtra hāc af

t.iiij.

Ayuntamiento de Madrid

cut pōt foꝛnicari affectꝰ a pꝛima bonitate: ita pt
foꝛnicare intellectus a pꝛima veritate. et ita ali=
Tertio. qꝺ naturale eſt pctm̄.qꝺ falſum eſt ¶ Pꝛeterea.
credere naturale aut innititur pꝛime veritati tātū
aut naturalibus rationibus. ſi pꝛimū:ğ non ē dif
ferentia inter credere naturale et gratuitum:ſi ſe
cundū:ergo deum eſſe non eſt votuz vt dignitas
Solutio vel ſuppoſitio quod tamen pꝛius dictū eſt. ¶ So
tria reqrūt lutio Tria exigunt ad hoc ꝙ aliquid ſit articulus
ad articulū .ſ.ꝙ ſit de deo.ꝙ in nobis ſecūdū ſe et directe ge
neret timoꝛē vel amoꝛem dei.qm̄ per timoꝛem dei
vitamus malū:per amoꝛē facimus bonum.in qui
bus duobus conſiſtit perfecta iuſticia: quā facit
in nobis fides:aliter nō eſſet efficax credere i ſe.
qm̄ non faceret nos vel vitare malum: vel facere
bonuz:et per hoc poteſt pꝛobari neceſſario veri=
De fide xp̄ianoꝛum. tas fidei chꝛiſtiane.ſunt em̄ credenda de deo que
credenda generant in nobis timoꝛem vel amoꝛez
dei.ergo de deo ſunt maxime credēda q̄ maxime
generāt in nobis timoꝛē vel amoꝛē dei ſed ea que
credūt xp̄iani maxime generant timoꝛē vel amo=
rem dei:vt patet in ſpeciebꝰ per ſingulos articu=
los fidei chꝛiſtiane:ergo maxime ſūt credenda q̄
credūt xp̄iani:ğ fides xp̄ianoꝛū eſt maxie ⁊ veriſ=
Ad pꝛimuz ſime fides. ¶ Ad pꝛimo obiectū dicimꝰ ꝙ foꝛni=
cationē eſſe pctm̄ moꝛtale nō eſt articulꝰ: qm̄ nō
eſt de deo nec ꝑ ſe generat in nobis timoꝛem vel
amoꝛē dei.qm̄ niſi credat dei iuſticia pctm̄ inniti
tur timoꝛ. verūtn̄ ſi aliqs aſſereret ꝑtinaciter foꝛ
nicationē nō eſſe pctm̄ moꝛtale:eſſet hereticꝰ nō
qꝛ aſſereret cōtrariū articulo:ſed qꝛ aſſereret con
tra illud qꝺ fides ſupponit.ſ. cōtra fūdamētū fi=
Jus naturale eſt fundamentū fidei dei.i.ꝯtra ius naturale qꝺ naturale dictat rō na
turalis:qm̄ fides ſupponit illa eſſe pctā: que ſūt
cōtra ius naturale.qꝺ pꝫ per hūc articulū. Re=
miſſionē pctōꝛū.quaſi dicat:credo ꝙ deus remit
tat pctā eis qui cōuertūtur ad eū. ſicut ergo face
ret cōtra artē qui deſtrueret pꝛīcipia artis que ꝑ
cedunt ipſā artē. ita facit cōtra fidē qui deſtruit
Quedā ꝑcedūt fidē q̄dam comitātur ⁊ q̄dā ſequuntur. fundamentū fidei ſiue ſupponēs. Quedā igit pꝛe
cedūt ipſā fidē:vt ꝑcepta iuris naturalis q̄ fides
ſupponit tanq̄ pꝛecedentia ipſaz. q̄dā ſūt de ipa
fide vt articuli quedā ſūt ſequētia fidē vt eà que ſe
quuntur ex articulis ⁊ nō ſūt ꝓpꝛie articuli.vt re
ſurrectionē carnis eſſe futurā. qꝺ nō eſt articulꝰ
qꝛ nō eſt de deo. ſꝫ ſequit ex hoc articulo.ſ.ꝙ deꝰ
ex potentia ſua reſuſcitabit coꝛpoꝛa nr̄a. quedaz
Ad ſecūdū ad vitā.quedā ad moꝛtē. ¶ Ad ſcꝺo obiectū di=
cimus ꝙ deū eſſe eſt articulꝰ. qm̄ hoc enūciabile
de deo eſt ⁊ generat in nobis timoꝛē vel amoꝛem
dei.⁊ bene ꝯcedimꝰ ꝙ hec argumētatio eſt neceſ=
ſaria.credere deū eſſe eſt naturale:ergo nō ē me=
ritoꝛiū.qm̄ credere qꝺ ē naturale nō ē meritoꝛiū
ſed nō ſequeretur ſi ita inferret gn̄aliter credere
deū eſſe eſt naturale.nō ergo credere deū eſſe eſt
meritoꝛiū.ſicut nō ſequit.dilectio dei eſt natura
lis qꝛ aliqua eſt naturalis.nō ergo dilectio dei ē
Falſa equiuocationis meritoꝛia ⁊ eſt fallatia vniuocatiōis.qꝛ ꝓcedit a
determinata quaſi a cōfuſa ſicut hic hō eſt albus
nō ergo hō eſt niger.⁊ hec eſt differētia inter cre=
dere naturale ⁊ credere gratuitū ꝙ credere natu
rale vtitur mūdo tanq̄ articulo ⁊ innitit rōnibus
naturalibus. ſed fides nō vtitur mundo niſi tanq̄
ſpeculo.qm̄ licet fides nō innitatur rōnibus mū=
danis tamen qꝛ deus nō videt modo per ſpeciem
ideo indiget fides mūdo tanq̄ ſpeculo ſiue nutu *Quomodo fides indiget mūdo.*
ſicut intellectus ad hoc ꝙ cognoſcit dignitatem
indiget ſenſu. licet dignitas nullā recipiat pꝛoba
tionē. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ hec ē du *Ad vltimū.*
plex.diligere deū ꝓpter tēpoꝛalia tantū ē pctm̄. *Hec eſt duplex.*
ſi hec dictio ꝓpter notet cauſam motiuā nō fina=
lem falſa eſt.ſi cauſam finalē vera eſt.cū vero di=
citur per credere naturale aſſentit aīa pꝛime veri
tati ꝓpter naturales rationes tm̄. hec dictio pꝛo
pter notat cauſam motiuā nō finalem.⁊ ideo tale
credere non eſt pctm̄. pꝫ ſolutio ad oīa obiecta.
¶ Tamē apo.videt velle ꝙ deū eſſe non eſt arti= *Af ꝙ deum eſſe non eſt articulus.*
culus.qm̄ dicit in ep̄la ad hebꝛeos ꝙ accedentez
ad deū opoꝛtet pꝛius credere ꝙ deus ſit ⁊ ꝙ eſt re
muneratoꝛ bonoꝛū: ergo ad hoc ꝙ habeat fidem
virtutē q̄ mundat coꝛ opoꝛtet ꝙ ante illaz credat
deū eſſe:ergo deū eſſe nō eſt articulus fidei ꝟtu=
tis. ¶ Sed ad hoc patet ſolutio per pꝛedicta qm̄ *Solutio ex dictis.*
anteq̄ aliquis credat deū eſſe vera fide opoꝛtet
ꝙ pꝛius credat vel intelligat ductu naturalis ra=
tionis deū eſſe. A pꝛedictis em̄ ꝟbis apoſtoli ſū=
pſit Auguſtinus illꝺ qꝺ dicit ꝙ quedā nō poſſūt *Auguſtinꝰ*
credi niſi pꝛius intelligant. dicimꝰ etiā ꝙ nō va=
let hec argumentatio credere naturale quo natu= *alia ſolutio*
raliter cognoſcimus deū eſſe innititur rōnibꝰ na
turalibus.nō ergo per tale credere cognoſcitur
deū eſſe.vt dignitas vel vt ſuppoſitio.qm̄ ille na=
turales ratiōes impꝛeſſe ſūt cuilibet nec opoꝛtet
eas ꝓbari aliqua ꝓbatione violenta: ⁊ maxie in
ſtatu ante pctm̄ erāt note ſine aliqua alteriꝰ oſtē=
ſiōe. ſicut q̄dā rōnes cognite ſūt naturaliter cuili
bet etiā ydiote vt ex eis q̄libet poſſit argmētari.
ita creature ſūt argumēta ad ꝓbandū deū eē ita
videlicet ꝙ nō opoꝛtet laboꝛare ad hoc ſicut con=
tingit in dignitatibꝰ vel ſuppoſitiōibꝰ q̄buſdam.

¶ Utrū articuli vel enunciabilia ſūt articuli.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Ueritur vtrū res vel enunciabilia ſunt
articuli. Sup hoc duplex eſt opinio.q̄ *Duplex opinio.*
daz dicūt ꝙ res ſūt articuli. vt incarna
tio paſſio reſurrectio Alij dicūt ꝙ enū
ciabilia ſūt articuli vt filiū dei reſurrexiſſe a moꝛ
tuis ⁊ huiuſmodi. ¶ Qꝺ ipſe res ſint articuli ꝓ= *Af ꝙ res ſit articuli.*
batur multipliciter. q̄a ipſe res coartant nos ad
credēdū ſe et de deo ſūt ⁊ in deo. vt incarnatio fi=
lij dei ⁊ huiuſmodi et generāt in nobis timoꝛē vel
amoꝛē dei:ergo per locū a diffinitiōe ipſe res ſūt
articuli. ¶ Itē Aug. dicit ꝙ tempoꝛa variata ſūt *Secūdo ꝑ auguſtinū.*
nō fides:cōſtat ꝙ hoc nō intelligit de fide ꝟtute.
cōſtat em̄ ꝙ eadē eſt virtus ſpecie. fides apꝺ mo=
dernos q̄ fuit apud antiquos:ergo intelligitur de
fide.i.de articulis fidei: ergo articuli fidei nō ſūt
mutati. ſed cōſtat ꝙ enūciabilia credenda ſūt mu
tata.qm̄ alia credūt moderni q̄ crediderint anti=
qui qm̄ moderni credūt filiū dei eſſe incarnatum
paſſū.antiqui crediderūt filiū dei eſſe incarnādū
paſſurū:igitur ſi articuli nō ſūt mutati ⁊ enūcia=
bilia ſūt articuli.enūciabilia non ſūt mutata.ſed
hoc ē falſū vt oſtēſū eſt.reſtat ğ ꝙ nō ſūt enūcia=

Ayuntamiento de Madrid

Tertio. bilia ⁊ ita ſunt res. ¶ Item tp̄s aut de eſſentia ar
ticulari aut non. probatur ꝙ ſit. qm̄ nos tenemur
credere ſub tp̄e preterito filiũ dei eſſe incarnatũ.
ſed ãtiqui tenebãtur illud credere ſub tp̄e futuro
cum ergo tp̄s ex neceſſitate cadat ſub actu fidei.
ſeq̃tur ꝙ tp̄us eſt de eſſentia articuli. qm̄ oẽ id qđ
cadit de neceſſitate ſub actu fidei eſt de ẽntia ar
ticuli. ſed aliud eſt modo tp̄us ꝙ̃ fuerit apud anti
quos: ergo alij ſunt articuli. ẽ alia fides. et ita fi=
Quarto. des mutata eſt qđ eſt contra Aug. ¶ Itẽ ſimꝰ in
inſtanti mortis xp̄i. Querit̃ quid mõ ſit articulꝰ de
morte. non põt dici ꝙ filiũ dei ſit modo articulus
qm̄ ignorãtia fcti excuſat a toto eos q̃ hoc nõ cre
dunt. Siliter nec filiũ dei eſſe mortuũ nec filium
dei eẽ moriturũ modo eſt articulus de morte filij
dei. et ita nullũ enunciabile eſt articulus de mor
te. reſtat ẽ ꝙ ipſa res ſcʒ ipſa mors eſt articulꝰ qđ
In oppm̄. concedũt multi. ¶ Sed ꝯtra. mors xp̄i eſt articu
lus: ẽ mors xp̄i eſt. qm̄ fides non eſt niſi de veris ⁊
omne verũ eſt ens ⁊ ecõuerſo: ẽ ſi mors chriſti eſt
Secundo. articulus mors xp̄i eſt et ecõuerſo. ¶ Preterea.
mors xp̄i nihil eſt: ẽ non artat nos ad ſe credẽdũ:
Tertio. ergo non eſt articulus. ¶ Itẽ indirecte. ſi res ſunt
articuli: ẽ multi iudei credunt recte qm̄ ſicut dicit
Hieronimꝰ Quidã iudei credunt ꝙ meſſias qñ ve
niet erit homo purus. alij credunt ꝙ erit deꝰ ⁊ na
turalis dei filius inter iſtos ⁊ xp̄ianos nõ eſt diffe
rentia niſi de tp̄e: ẽ ſi ſine tẽpore res ſunt articu=
li. ſequitur ꝙ tales iudei recte credunt. qm̄ credũt
incarnationẽ: paſſionẽ: et reſurrectionẽ: ſed con=
ſtat hoc eſſe falſum. ẽ res nõ ſunt articuli: ſed po=
Quarto. tius enunciabilia. ¶ Iteʒ cornelius anteꝙ̃ miſſꝰ
fuiſſet ad eum beatus Petrus: habebat fidẽ de in
carnatione. Ad quid igitur fuit miſſus ad eum: ni
ſi vt determinaret ei tempꝰ quod iam exigebatur
ad veram fidẽ ⁊ diſtinctã. de qua dictũ eſt: ſi ſine
fide poſſet eẽ ſaluꝰ ⁊c. ẽ iam aduenIebat tp̄s i quo
oportebat credere ꝙ filius dei erat incarnatꝰ paſ=
ſus. ergo ipſa res non erat articulus: ſed enuncia
bile: qm̄ tp̄s non erat de eſſe rei: ſed de eẽ enũcia=
Solutio. bilis. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ proprie loquẽdo enũ
Enunciabilia ſũt articuli. ciabilia ſunt articuli. ⁊ non res. qm̄ proprie loq̃n=
do credere ⁊ ſcire ſunt de complexis: et non de in
complexis. Improprie eñ dicitur: iſte ſcit domũ
Ad primuʒ ſuã. i. cognoſcit ¶ Ad primo obiectũ ſoluimꝰ per
interẽptionẽ huꝰ ipã res. ſ. incarnatio: paſſio: re=
ſurrectio: artat nos ad credendũ ſe. q: non res: ſʒ
tm̄ enũciabilia credũtur: nec eſt fides de in cõple
Ad ſcđm. xis. ſicut nec ſcientia ꝑprie. ¶ Ad ſcđo obiectũ
Articli mutati ſũt eẽn tialit̃ ſʒ non formalit̃ vel effectiue. dicimꝰ ꝙ fides non eſt mutata. i. articuli non ſunt
mutati. ſed hoc eſt intelligendũ ꝙ non ſunt muta=
ti formaliter vel effectiue vel finaliter: tñ ſunt mu
ti eẽntialiter: qm̄ de eſſentia ſua habẽt tp̄s aliud. ⁊
ita mutati ſunt eẽntialiter: non tñ mutati ſunt for
maliter vl̃ effectiue: qm̄ eadẽ bonitas vel virtꝰ dei
que eſt forma ſiue ꝑfectio articuloꝝ oſtenditur et
ſignificatur cum d: a modernis: filius dei eſt icar
natus paſſꝰ reſurrexit. aſcẽdit in celũ. que ſignifi=
cabant̃ qñ ab ãtiq̃s dicebatur filꝰ dei incarnabi=
tur: filius dei patietur: reſurget: aſcẽdet in celũ: ⁊
ita idem ſunt articuli formaliter: ⁊ ex hoc ſequitur
ꝙ ſint idem effectiue: qm̄ ꝑpter eandẽ bonitatem
vel virtutẽ dei generãt in nobis eũdẽ timorẽ vel
amorẽ: quem generauerũt in antiq̃s. Ex hoc etiã Aliđ ſeq̃tur
ſequitur ꝙ ſint idẽ finaliter: qm̄ finis articulorum
eſt inꝙ̃tũ ſunt articuli generale in nobis timoreʒ
vel amorẽ dei. per hoc patet ſolutio ad ſcđo ⁊ ter
tio obiectũ. ¶ Notandum tñ: quia idem articuli Ad tertiũ.
ſunt formaliter ⁊ effectiue apđ modernos qui fue
runt apud antiquos: ideo ſolẽt dicere noĩales: ꝙ Dictum nominalium.
idem ſunt articuli apud modernes et antiq̃s: et ꝙ
articuli nõ ſunt mutati nec fides ſimplicit̃ ⁊ abſo=
lute: ⁊ dicunt ꝙ hec argumentatio nõ valet. enũ=
ciabilia ſunt mutata. enũciabilia ſunt articuli. ẽ
articuli ſunt mutati. ⁊ eſt fallacia ꝭm accidẽs. In Falſa accidentis.
ſtantia. hoc nomẽ albꝰ eſt hec vox albꝰ: ſʒ eſt alia
vox ꝙ̃ hec vox alba. ẽ eſt aliđ nomẽ. ¶ Ad quar= Ad quartũ
tum dicimꝰ ꝙ i inſtãti mortis xp̄i nihil erat articu
lus de morte xp̄i: niſi enunciabile cõmune ad oĩa
tempora. ſ. filiũ dei eſſe incarnãdum: ſed ꝓcedẽte
tempore euãgelij: claritate lucente ꝑ mundũ per
predicationẽ apoſtolorũ determinatũ eſt tempꝰ
incarnatiõis: paſſiõis: reſurrectionis: ⁊ inceperẽt
eſſe articuli fidei. filiũ dei eſſe incarnatũ. filiũ dei
eſſe paſſuʒ ⁊ ſimilia. ¶ Cõtra ꝑdicta obijcit̃. Oẽ Cõtra ꝑdicta. ar̃.
verũ eſt ens et ecõuerſo. ſed fides nõ eſt niſi de ve
ris: ergo nõ eſt niſi de entibꝰ: ſed fides eſt de iſtis
enunciabilibus: xp̄m eſſe paſſuʒ. ⁊c. Sed iſta enũ
ciabilia nõ ſũt. qm̄ illa enũciabilia nõ ſũt niſi res
ſignificate ꝭm ꝙ ſunt in cõpoſitione: ẽ fides eſt de
non entibus ¶ Preterea. ſi hoc enũciabile: filiũ Scđo.
dei eẽ paſſũ. eſt articulus. ẽ eſt. qm̄ ſi nõ eſt nõ ar
tat nos ad credẽdũ: et ita nõ ẽ articulꝰ. ¶ Solu= Solutio.
tio: dicimus ꝙ hec propoſitio. Oẽ verum eſt ens
et ecõuerſo: vera eſt: ſi intelligit̃ de ꝟitate rei: ſi
de veritate dictiõis vel de prima ꝟitate qua oĩe
enunciabile verũ. eſt veruʒ. falſa eſt. ⁊ licet fides
non ſit niſi de veris. tñ nõ eſt de non entibus. nec
valet hec argumentatio hoc enunciabile eſt arti=
culus: ergo eſt. ſed eſt fallacia ſecundũ quid ⁊ ſim
pliciter. ſicut hic chimera eſt opinabilis vel ſigni
ficatum: ẽ chimera eſt. qm̄ ſicut nihil ponit̃ circa
chimeram cum d: chimera eſt opiniabilis vel ſi=
gnificatum. ſed circa potentẽ opinari vel fingere.
ita cum dicit̃ hoc enunciabile eſt articulꝰ nichil po
nitur circa hoc enunciabile. ſed circa eũ qui arta= Articulus
tur ad credendum ita tamen enunciabile non om nõ eſt purũ
nino non eſt cum ſit articulus de deo. et ideo non non ens.
eſt mirum ſi nos artet ad credendum inꝙ̃tuʒ oſtẽ
dit bonitatem dei per quam nos artat ad creden
dum et ꝑterea nõ d: proprie artare nos ad credẽ
dum articulos. ſed preceptuʒ dei artat nos ad cre
dendum articulos.

¶ De articulo. ¶ Tertia queſtio huꝰ capituli

Queritur vtrũ fidei virtuti vel fidei ſe Ar̃ ꝙ non
cundũ ꝙ eſt articulus ſubſit falſum.
probatio ꝙ nõ. qm̄ ſicut dicit Augu.
fides eſt illuminatio mẽtis. q: illumi
natur mens a prima luce. ſiue a vera
luce ad videndũ bona ſpũalia. ſed vera lux nõ illu
minat niſi ad videndũ verũ: ergo fide virtute non
videtur niſi veꝝ. ẽ fidei virtuti nõ ſubeſt niſi verũ
¶ Item lux corꝑalis non illuminat niſi ad viden Secundo.
dum corꝑalia q̃ ſunt: ergo a ſimili lux ꝟa ſpũalis

Ayuntamiento de Madrid

non illuminat niſi ad videndum ſpūalia que ſunt:
ergo nō illuminat ad vidēdū falſū qm̄ falſu3 nihil
Tertio. eſt:ergo fidei virtuti non ſubeſt niſi verū. ¶ Itē
fides eſt quedā viſio ſiue quedā ſcientia eternoꝝ.
Unde. Apo. videmꝰ nunc per ſpeculū in enigma=
te tunc autē facie ad faciē. ſed viſio cū ſcientia ꝓ=
Quarto. prie non eſt niſi de exiſtentibꝰ et de veris : ꝙ fides
non eſt ꝓprie niſi de veris. ¶ Itē caritate non di
ligimus aliquā rem niſi dignā diligi: ergo fide ni=
chil credimꝰ niſi dignū credi. ſed nichil eſt dignū
Quinto. credi niſi verū:ꝙ non credimꝰ fide virtute niſi veꝝ.
¶ Ite3 affectus noſter bene diſpoſitus nō querit
niſi bonū. nec intellectꝰ mouetur niſi ad verū. qm̄
ſicut ſe habet affectꝰ ab bonū quantū ad ſuū finē.
ita intellectus ad verū quantu3 ad ſuum finē. ſed
virtus directiua affectꝰ non mouet ip̄m niſi ad bo
num:ꝙ virtus directiua intellectus nō mouet ip̄m
Sexto. niſi ad verū :ergo fidei virtuti nō ſubeſt niſi verū.
¶ Itē fidei ſuccedet ſciētia apta qꝺ ꝙ ſubeſt mo
do fidei per ſpeculū tunc ſuberit ſcientie ſiue ſpe=
In oppm̄ culo. ſed ſciētie nō ſuberit niſi verū:ergo fidei mo
do non ſubeſt niſi verum. ſi conceditur. ¶ Contra
ſpe ſubeſt falſum. qm̄ exiſtens in caritate ſperat ſe
habiturum vitā eternam. ſed multi ſunt tales qui
non habebunt vitā eternā. ⁊ ita ſpei ſubeſt falſu3:
ergo eadē ratione fidei ſubeſt falſum. qm̄ qui ſpe=
Secundo. rat ſe habiturum vitā eternā. ſimiliter credit ſe ha
biturum illā ¶ Item ſit ꝙ ſacerdos offerat ſimpli
cem hoſtiā alicui:ergo habenti fidē ⁊ credit ſe of=
ferre verum corpus xp̄i ⁊ dicat egroto cordis hoc
eſſe verum corpus xp̄i:reſpōdet egrotus credo et
ſecundū conſcientiā reſpondet ⁊ ex fide ſua:ergo
Tertio. fide virtute credit falſum. ⁊ ita falſum ſubeſt fidei.
¶ Item āte incarnationē filij dei aliquis ex fide
virtute credebat filiū dei incarnādū. in inſtāti au
tem incarnatiōis credit illud idē ex eadē fide. qm̄
ignorantia facti ex toto excuſat illud:ſed xp̄m eſſe
incarnandū eſt tunc falſum. ꝙ fidei eius tunc ſub=
Quarto. eſt falſum. ¶ Itē apl̄us dicit. Abraham credidit
deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā : hoc autē fuit qñ
dñs dixit immola michi filiū tuū. meruit ꝙ qñ cre
didit ſe immolaturū filiū ſuu3 deo. ꝙ credidit hoc
fide virtute:⁊ illud erat falſum. ergo fidei eiꝰ ſub=
Euaſio. fuit falſū. ¶ Forte dicit. Abrahā non meruit cre
dendo ſe immolaturū filiu3 ſuū deo:ſed meruit in
hoc ꝙ credidit: ꝙ ſi filiꝰ ſuus moreretur deꝰ tamē
ꝯtra hāc aſ̄ reſuſcitaret ip̄m:et nichilominus impleret ꝓmiſ=
ſionem ſuā in Iſaac. ¶ Sed cōtra hoc obijcitur:
velle immolare filiū ſuum fuit meritoriū Abrahe
ergo eadem rōne credere ſe imolaturū filiū ſuum
fuit meritorium. qm̄ nō eſſet ratio:quare potiꝰ vel
le hoc eſſet meritoriū q̄3 credere hoc. ⁊ ſi illud cre
dere fuit meritoriū:ergo fuit a fide ꝟtute. ſicut ei
omne diligere meritoriū ē a caritate. ita oportet
ꝙ omne credere meritoriū ſit a fide ꝟtute. ⁊ ita fi=
Solutio. dei abrahe ſubfuit falſu3. ¶ Solutio:ſicut nobis
Fidei non videtur fidei virtuti nō ſubeſt niſi verum. qꝛ fides
ſubeſt falſū eſt illuminatio mētis a prima luce ad vidēdum bo
na ſpūalia ⁊ bona eterna. talis aūt illuminatio nō
errat:nec facit videre niſi ens. vñ fides ꝟtus non
Ad primū. eſt:niſi de articulis qui ſunt veri. ¶ Ad primo ob
Quid ſperā iectum:ſoluimꝰ per interēptionē huiꝰ: ſpei ꝟtuti

ſubeſt falſum:qm̄ qui ſperat ſpe virtute nō ſimpli dī ſit ſpe vir
citer ſperat hoc ſe habituꝝ vitā eternā:ſed ſperat tute.
ſe habiturū vitā eternā ſi pſeuerauerit. qm̄ in ſpe
virtute nichil eſt preſumptionis:ſed rectū. Eodē A ſimili.
modo fide virtute non credit aliqs ſe habiturū vi
tam eternā. niſi ſub hac ꝯditione. ſi pſeuerauerit:
et ſi aliquis credit vl̄ ſperat ſimpliciter ſe habitu
rum vitā eternā:non eſt talis motus fidei vel ſpei
virtutis. licet credatur eſſe ꝟtutis : ſicut ꝓphete
qñq3 loq̄bātur ſpūſancto:qñq3 ſuo ſpū et qñq3 lo=
quebanꝫ de ꝓprio ſpū. tñ credebant ſe loqui ſpū ꝓ
phetico. ¶ Ad ſm:dicimꝰ ꝙ ille cui offertur ſim= Ad ſcꝺm.
plex hoſtia ſi mouetꝫ motu fidei ꝟtutis nō credit il
lud eſſe corpus xp̄i qꝺ apparet ibi:ſed credit ſub
illa forma eſſe corpꝰ xp̄i ſi recte facta eſt ibi conſe=
cratio. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ illi q̄ ante i= Ad tertiū.
carnationē credebāt filiū dei eē incarnādū: debe=
bant conſiderare tp̄s aduētus chriſti:et diſcerne
re:ſicut erāt edocti a prophetis ꝑ quos illumina=
bantur a vera luce:⁊ debebant ſequi illā illumina
tionē:qꝺ quia non fecerūt iudei. dñs cōqueritur de
ipſis per Hieremiā:vbi dr̄. Miluꝰ et yrundo et ci Hieremias
conia cognouerunt tp̄s aduentus ſui. ⁊c̄. cū ergo Nota.
aduenit tp̄s incarnatiōis determinatū a ꝓphetꝭ
non debuerunt credere xp̄m eē incarnandū deter
minate:ſed xp̄m eē incarnatū vel incarnari vl̄ in=
carnandū. vnde patet:ꝙ ſi aliquis in inſtāti incar
nationis credit xp̄m eſſe incarnandum non credit
hoc motu virtutis:ſed tātum motu liberi arbitrij
relinquēs illuminationē vere lucis. qm̄ relinquit
tp̄s a ꝓphetis determiatū:et pronūciatū aliquo
modo ¶ Ad quartū:dicimꝰ ꝙ nō fuit Abrahe me Ad q̄rtum.
ritorium credere ſe imolaturū filiū ſuum. qm̄ hoc Nota.
non erat in p̄cepto vt crederet hoc: nec ex p̄cepto
tenebaꝫ ad hoc. ⁊ poterat rationabiliter dubita=
re ſi dñs eēt reuocaturꝰ mādatū ſuū:ſed tenebaꝫ
velle illud ex p̄cepto dei p̄cipientis ꝙ imolaret:⁊
per conſequēs ꝙ velle immolare. ⁊ ideo licet velle
immolare eēt ei meritoriū: tñ credere non erat ei
meritorium ex neceſſitate. potuit tamē credere il
lud meritorie ſi caritas mouit liberū arbitriu3 ad
hoc:ſed illud credere nō fuit fidei. qm̄ fides ꝓprie
non eſt ꝓprie niſi de articulis: vel de his q̄ prima
veritas p̄cipit credēda ¶ Ad illꝺ qꝺ obicitꝫ:ꝙ oē Ad aliud.
diligere meritoriū eſt ꝓprie ex caritate: ꝙ oē cre=
dere meritoriū eſt proprie motus fidei. dicimꝰ ꝙ
prima eſt falſa. qm̄ non oē diligere meritorium eſt
proprie motꝰ caritatꝭ:vt ille quo aliquis ſanctꝰ di
ligit bonū tp̄ale honeſto viro. caritas eīm non eſt
proprie niſi de bonis ſpūalibꝰ. Uñ ſicut aliqua ꝓ ꝓbat a ſi̅l.
poſitio eſt q̄ nō ſubiacet alicui arti ꝓprie. tñ iudi=
catur ab arte: vt ꝓpoſitiōes in q̄bus eſt accidēta=
lis veritas:ita quidā motus ſunt qui non ſubſunt
ꝓprie regule alicuius virtutis. vt velle alicui bo
na tp̄alia ſunt tñ ex ꝟtute:ſed nō tanq̄3 ꝓprij motꝰ
tales motus ſunt velle ire in hyſpaniam : et hmōi
¶ Per hoc etiam pōt ſolui obiectio que ita fit in ꝑ hoc ſoluitꝫ
caritate poteſt qs moueri ad falſum:vt ex Apoſt.
Qui ex caritate voluit ire ad hyſpanos ⁊ ex carita
te dixit ſe iturum ad hyſpanos. Si ergo ex carita
te poteſt aliqs moueri ad falſu3. a ſimili ex fide po
teſt aliquis moueri ad falſum. ꝙ fidei pōt ſubeſſe

Ayuntamiento de Madrid

Iteꝝ arᷣ ad principale. falſum. ¶ Item quare dicis ꝙ fidei non pōt ſub=
eſſe falſuꝫ: niſi quia inde ſeqꝛetur ꝙ prima lux que
fuit prima veritas eēt magiſtra falſitatis: ſed ea=
dem ratione: ex hoc ꝙ caritas mouet ad falſuꝫ: ſe
quitur ꝙ prima bonitas ſiue ſpūs ſanctus apd̄ ip
Solutio. ſos ſanctos ſit magiſter falcitatis. ¶ Solutio: di
Caritas interdum mouet ad falſū nō inq̄ꝫtum falſū ſꝫ inq̄ꝫ tum bonum cimus ꝙ hec argumētatio non vꝫ. caritas mouet
ad falſum. ergo eadē ratione fides poteſt mouere
ad falſum. quia caritas non docet quid verū quid
falſuꝫ: ſed ē bonitatis magiſtra mouēs ad bonum
et quia ꝯtingit ꝙ falſū qn̄qꝫ eſt bonū naturali bo=
nitate: vt Apo. ire ad hyſpan. ideo caritas qn̄qꝫ
mouet ad falſum non inq̄ꝫtuꝫ falſum: ſed inq̄ꝫtum
bonū. fides aūt q̄ proprie eſt de vero ſpūali nūq̄ꝫ
mouet ad falſum credendū. ſicut caritas nūq̄ꝫ mo
uet ad malū appetendū. q̄ ꝓprie eſt de bono ap=
Ad ſecūdū petendo. ¶ Per hoc ptꝫ ſolutio ad ſcd̄o obiectū
qm̄ prima bonitas ſiue ſpūs ſanctus nō mouet ad
falſum proprie: qm̄ non mouet ad falſum inq̄ꝫtum
Iterum arᷣ. falſum: ſed inq̄ꝫtū bonū. ¶ Item alio modo ꝓba=
ri pōt ſubeē falſum. Simꝰ ante incarnationē chri
ſti ⁊ poſt deceſſū abrahe: inde ſic. Abrahā credi=
dit filiū dei eē incarnādū: ſicut dn̄s dr̄ in Euāge=
lio. Abrahā exultauit vt videret diē meuꝫ. vidit ⁊
gauiſus eſt ⁊ credidit hoc fide virtute: qm̄ filium
dei eſſe incarnandū erat articulus fidei: ergo veꝝ
eſt abrahaꝫ credidiſſe hoc motu fidei: quoniā hoc
eſt verū de puro precepto. ſed poſſibile eſt filium
dei non eſſe incarnādum: qm̄ ſicut dicit Auguſti.
Alius modus nr̄e liberationis fuit deo poſſibilis
Arᷣ ſic. Inde ſic: hoc ē neceſſariū: illud poſſibile. ergo cō
ſtans ex ipſis eſt poſſibile. ꝫ poſſibile eſt abrahā
credidiſſe hoc motu fidei. ⁊ filiū dei nō eē incarnā
dum. Ponatur: filius dei non incarnabiᷣ. ergo fi=
lium dei incarnādum eē eſt falſum. ⁊ abraham cre
didit hoc motu fidei: ergo fidei potuit ſubeſſe fal=
Solu. aliquorum. ſum ¶ Ad hoc dicūt q̄dā: ꝙ reuera neceſſariū eſt
abrahā credidiſſe hoc: ſed non eſt neceſſariū abra
ham credidiſſe hoc motu fidei: hoc enī ſicut dicūt
dependet de futuro. qm̄ ſi xp̄us incarnabiᷣ credi=
ꝯtra hāc ſolutionē arᷣ. dit hoc motu fidei. ſi nō. nō ſed ꝙ iſta ſolutio nul=
la ſit probatur. qm̄ ꝙ fides fuerit cauſa huius mo
tus non dependet a futuro: qm̄ cauſe eſſe inq̄ꝫtuꝫ
cauſa eſt non dependet niſi a ſuo effectu. ⁊ ecōuer
ſo. cum ergo fides ⁊ ſuus effectus fuerunt in pre=
terito: vtrūqꝫ habuit ſuū plenum eſſe. ergo neu=
trius eſſe depēdet de futuro: ergo fides fuerit cau
ſa illius motꝰ nō dependet de futuro: ergo cuꝫ ſit
verum de preterito non depēdēs de futuro eſt ve
Solutio. rum: ſicut alia ꝓꝑa neceſſaria. ¶ Ad hoc dicimus
ꝙ reuera verū eſt illū motū fuiſſe motum fidei. ſꝫ
non eſt neceſſariū ꝙ fuerit motus in hoc: demon=
ſtrato hoc enunciabili filiū dei eſſe incarnādū qm̄
ille motus habebat duas habitudines. vnā ad ſu=
am cauſam. ſ. ad fidē ex qua erat ⁊ ſcd̄m iſtam ha=
bitudinem non erat dependēs de futuro qm̄ habe
bat ſuam cauſam. aliā habebat habitudinē ad ſu=
am naturam. ſ. ipſum creditū ⁊ illud nō habebat
determiātam veritatē. Unde motus fidei licet eſ
ſet in illud tn̄ non neceſſario erat in illd̄. qm̄ īpoſſi
bile eſt motū fidei eſſe niſi in verū. vn̄ cum hoc nō
eſſet de neceſſitate verū. non erat neceſſariū mo=
tum fidei eſſe in hoc. ſed ideꝫ motus nūero potuit
eſſe in oppoſitū illius. quoniā viſio que eſt fides.
Similiter viſio q̄ eſt prophetia ⁊ viſio creata qua Nota diligenter.
videt futura. q̄ ſunt a prima luce que deus eſt im
mediate ideo aſſimilantur prime luci in hoc quia
ſicut prima lux illa eadē viſiōe numero qua videt
aliquid futurū pōt videre eius oppoſitū propter
indeterminatā ꝟitatē ipius. ¶ Itē ſi ita ꝙ aliqs Iterū arᷣ.
propoſuerit Iſaac innocenti hāc ꝓpoſitionē deꝰ
non erit hō: et probet illud per ſimile naturale ſic
magis diſtant homo ⁊ deus q̄ꝫ homo ⁊ aſinus. ſed
homo nunq̄ꝫ erit aſinus: ꝫ deus nūq̄ꝫ erit homo ⁊
ſit ita ꝙ Iſaac acq̄eſcat ⁊ dicit verū ē. ꝙ nūq̄ꝫ deꝰ
erit hō ⁊ ſic decedat. inde ſic. Iſaac credidit ꝯtra
riū articulo: ꝫ peccauit mortaliter ⁊ ſic deceſſit: ꝫ
iam dānatus eſt in inferno: ꝫ neceſſariū eſt ipſum
eſſe dānatuꝫ. quia in inferno nulla eſt redemptio
ſed poſſibile eſt ꝙ nunq̄ꝫ deus erit hō: ergo hoc to
tum poſſile eſt ꝙ Iſaac dānatus eſt ⁊ ꝙ deus non
erit homo ponaᷣ inde ſic Iſaac credidit deū non Arᷣ ſic.
eſſe futurum hoīem ⁊ hoc eſt verū ꝙ Iſaac credē
do hoc credidit veruꝫ: ꝫ credendo hoc non pecca
uit nec alia vice peccauit ⁊ eſt dānatus hoc eſt de
poſitione: ꝫ eſt dānatus ſine pctō qd̄ eſt īpoſſibi=
le. ¶ Solutio: dicimus ꝙ hec argumētatio nō va Solutio.
let. Iſaac credendo hoc non credidit niſi verū: er
go credendo hoc nō peccauit. qm̄ credendo verū
peccat aliquis qn̄ id quod non eſt deteminatū in Aliqs peccat credendo verum.
ſacra ſcriptura aliqs preſumit aſſerere licet ſit ve=
rum. quia hic eſt ordo naturalis vt deꝰ iudicet ho
minē ſpūalē et oīa inferiora. ſpūalis autē iudicet
carnalem. carnalis aūt non pōt iudicare niſi ea q̄
ſunt ſub ipſo. ſcꝫ bruta aīalia. cū ergo aliquis aſſe
rit aliquid de deo qd̄ non eſt determinatum ab ip
ſo deo licet ſit verum tn̄ pecccat quia facit ſe iudi=
cem dei et ſe quodāmodo conſtituit ſupra deū or
dine ꝑuerſo qm̄ aplus dicit ſed neqꝫ meipm iudi= Paulus.
co. qui aūt iudicat me dn̄s eſt. ſi autē apl's nō pre
ſumit iudicare ſeipm multofortius ꝑſumptio erit
iudicare deū. ¶ Itē querit̄ vtrū aliquis ſine pctō q̄ſtio icidēs
poteſt credere cōtrariū articulo. qd̄ probaᷣ. ſit ꝙ Arᷣ ꝙ ſic.
aliqua vetula credat pr̄em eſſe maiorē filio ꝑ hoc
quod audiuit quicq̄d habet filius habet a pr̄e. ꝙ
hoc poſſit credere ſine pctō probaᷣ. qm̄ in quarto In q̄rto ſententiarum.
ſentētiarū dr̄ ꝙ ſi aliquis hereticus predicet noīe
Auguſtini ⁊ aliquis ei credat non dr̄ credere he=
retico. ſed Auguſtino. ſed vetula ſimpliciter cre=
dendo Auguſtino nō peccat licet hereticus pre=
dicet hoc falſum. pr̄em eſſe maiorē filio. ⁊ ita non
peccat vetula credens cōtrariū articulo. ¶ Itē Scd̄o.
ignorātia inuincibilis excuſat a toto ſꝫ in hac ve=
tula eſt ignorātia inuincibilis qm̄ eſt ſupra eiꝰ fa=
cultatē aliquid explicare de patre: ergo propter
ignorātiam inuincibilē q̄ ex toto excuſat credēdo
pr̄em eſſe maiorē filio non peccat. ¶ Iteꝫ ſumus Tertio.
in tempore ſanctoꝝ hyla anaſtaſij: euſebij in quo
oēs prelati fuerunt heretici: exceptis iſtis tribus
inde ſic: iſta vetula teneᷣ credere prelato ſuo inq̄ꝫ
tum eſt prelatus eiꝰ. ⁊ prelatus predicat pr̄em eē
maior filio: et oēs prelati fere. ꝫ vetula acquieſcē
do prelato ſuo in hoc nō peccat. ¶ Cōtra: credit In oppoſi.
contra fidē. ergo peccat mortaliter. ¶ Itē ſi ali= Secundo.

quis facit cõtrariū eius quod tenetur facere: pec-
cat mortaliter: g̃ a ſimili. ſi aliquis credit quod nõ
Tertio. tenetur credere peccat mortaliter. ¶ Itẽ peiꝰ eſt
errare in via fidei ꝙ̃ in via morū. qꝺ probatur per
hoc quod ſupra illum locum euãgelij dꝛ de pctõ
Auguſtinꝰ quia non credunt ĩ me. dicit Aug. de pctõ infide-
litatis. Quo retentio: oia retinẽtur. quo dimiſſo:
omnia dimittūtur. ⁊ ita peius ẽ errare in via fidei
ꝙ̃ in via morū: ſed quicunq̃ errat in via morū pec
cat mortaliter. nec aliqua ignorãtia excuſat eū. g̃
quicūq̃ errat ĩ via fidei peccat mortalit̃. ita ꝙ eū
Solutio. nulla excuſat ignorãtia. ¶ Solutio: dicimꝰ ꝙ nul
lus põt credere ꝯtrariū articulū: quin peccet mor
taliter: qꝛ ignorãtia iuris diuini neminẽ excuſat.
Ad pⁱmū. ¶ Ad pⁱmū: dicimꝰ ꝙ illa auctoritas: ſi aliquis
hereticus p̃dicat noĩe Auguſtini: intelligẽda eſt
in hoc caſu. ſ. qñ hereticus predicat verū: ſiue de
ceptus ſiue non. qm̃ heretici ſepe predicãt verum
licet credant illud eſſe falſum. qm̃ credunt illud ve
rum eſſe contra eccleſiam. quia hec eſt intẽtio eo-
rum vt deſtruãt eccleſiã. in tali caſu intelligẽda ẽ
predicta auctoritas: nõ ĩ oĩ caſu: ⁊ ad diſtiguẽdū
Quõ vetu- talez caſum a tali: iuuabit̃ vetula a ſpū ſancto niſi
la iuuatur. ipa ſit in culpa. ſi aūt p̃dicet ꝯtrariū articulo nõ ẽ
credendū ei. vñ aplꝰs. ſi angelus de celo aliud. i.
cõtrariū nobis p̃dicauerit anathema ſit qm̃ cū di
Ratio. ctū ſit. ꝙ aſſerere de deo etiã verꝫ auctoritate libe
ri arbitrij. ſ. tale verꝫ qꝺ nunq̃ a deo eſt determi-
per hoc ad natū ſit pctm̃ multo: fortiꝰ erit pctm̃ aſſerere de
oppoſitum deo contrariū vero nec excuſata ẽ vetula ignorã-
tia inuincibili reſpectu huius articuli: filiū dei eẽ
equalem patri in oĩbus: quia poteſt addiſcere ab
Faciẽs qꝺ i alio. habet eñ quidaꝫ per ſe motum in intellectu
ſe eſt nõ er- ſuo ſpeculatiuo: ſcꝫ deū eſſe: quod ſi bene conſide
rat in fide. ret ſignificabit deū: et ſic aperiet hoſtiū vt intret
lux vera que illuminet eã ſufficienter: nec permit-
Ad tertiū. tet eã errare ¶ Ad tertio obiectū: dicimꝰ ꝙ ſi etiã
p̃elati ſuo hereſim credit q̇cūq̃ ſimplex nec excu
ſatur. qm̃ nec ſi angelus de celo predicet hoc. ſic
eſſet credenduꝫ ei. qm̃ quilibet habet prope ſe ſu
ꝯtra holcot premū prelatum: ſcilꝫ deū: de quo debet dicere.
Audiam quid loquatur in me dñs. hunc prelatuꝫ
principaliter ⁊ maxime debet ſequi q̇libꝫ chriſtia
nus quãtuncūq̃ põt. quod ſi fecerit non decipiet̃
ab alijs prelatis: ſed qñ homines ſunt ſine docto-
re iſto difficile eſt tūc recte credere de deo: ⁊ ſepe
cõtingit ꝙ propter pctm̃ populorū non mittit eis
Alia q̃ſtio dñs veros doctores. ¶ Itẽ querit̃ in quo inſtãti
incidens. teneat̃ primo credere ⁊ ponatur ꝙ paruulꝰ ſtatim
poſt baptiſmū deferat̃ apud paganos: ⁊ moretur
ibi donec ſit adultus: q̃ritur de iſto in quo inſtãti
primo tenetur credere: videt̃ ꝙ ĩ illo inſtãti in quo
primo poteſt dici: iſte adultus: probatio dicat̃ il
Ar pⁱmo. lud inſtãs a: ſi iſte decederet: ſtatim poſt a dãnare
tur: qꝛ cum ſit adultꝰ nec credidit in deū nunq̃ di-
lexit deum. g̃ peccauit mortaliter: nõ niſi pctõ ob
miſſiõis ſit ita: g̃ obmiſit: non niſi in a et ita obmi-
ſit credere ĩ a: ⁊ ita tenebat̃ credere in a ⁊ nõ ante
a: qm̃ nondū erat adultus. g̃ a fuit primum inſtãs
In oppm̃. in quo tenebat̃ credere. ¶ Cõtra. apo. dꝛ. Inuiſi
bilia dei per ea q̃ facta ſunt. ⁊c̃. Ad hoc igit̃ ꝙ ali
quis credat oportet ꝙ prius ꝯſideret inuiſibilia ⁊

conferat illa ſua eẽ. Vñ dicit Ariſt. ꝙ credere ẽ ꝓ
falſū eẽ: ſꝫ ad oĩa iſta facienda exigitur tp̃us. g̃ im
poſſibile eſt ꝑ ſe ꝙ aliq̇s in primo inſtanti etatis
ſue adulte credat: g̃ impoſſibile erat per ſe iſti vt
crederet in a. ſed nullus tenet̃ ad ĩpoſſibile ꝑ ſe. g̃
iſte non tenebatur credere in a. ¶ Nꝺ cõcedimꝰ Solutio.
dicentes. ꝙ nullus tenet̃ credere in primo inſtãti
etatis adulte. iudex ei ſecularꝭ dat ĩducias delibe
ratiõis multo fortiꝰ iudex eternꝰ qui in infinitū eſt
benignior dat inducias ad credendū in ſe. quãtuꝫ
vero tp̃s det ad hmõi deliberationem nullus ſcit
Vñ ptꝫ ꝙ hec argumentatio non vꝫ. iſte eſt adul-
tus ⁊ non credit ĩ deū ⁊ decedit ſic: g̃ dãnabitur Hec argu-
qm̃ nõ fuit in mora credẽdi. ⁊ iudicat ideo vt par- mẽtatio nõ
uulus donec tp̃s deliberatiõis fuerit elapſum. valet.

¶ De cognitione dei quã habuerūt gentiles
¶ Quartus tractatus.

Poſt predicta dicendum eſt de cognitiõe
dei quã habuerunt gẽtiles heretici ⁊ iu-
dei ⁊ diſcipuli adhuc infirmi. Aplꝰs dicit Paulus.
ꝙ philoſophi deū cognouerūt. ſed non ſi
cut deū glorificauerunt. ¶ Queritur ergo vtrum Pⁱa q̃ſtio.
philoſophi cognouerūt tres ꝑſonas vel aliquã il
larū videt̃ ꝙ ſic. qm̃ Auguſtinꝰ dixit ꝙ magi pha- Ar ꝙ ſic ꝑ
raonis defecerūt in tertio ſigno: verterūt ei aquã auguſtinū.
in ſanguinẽ fecerunt ranas ⁊ cinipHes facere non
potuerūt ⁊ dꝛ Augu. ꝙ ꝑ hoc ſignificat̃ ꝙ philo.
de duabꝰ ꝑſonis. ſ. de p̃re ⁊ filio cognitionem ha-
buerunt ſꝫ cognitionẽ de ſpū ſctõ habere non po-
tuerūt. ¶ Sꝫ cõtra idẽ eſt effectꝰ triū ꝑſonarū in In oppm̃.
creaturis qm̃ indiuiſa ſunt opa trinitatis: g̃ ſi per
effectū in creaturis habuerūt cognitionẽ de p̃re
et filio. eadẽ rõne de ſpū ſancto. ¶ Item magi di Secundo.
xerunt digitꝰ dei hic eſt. g̃ habuerunt noticiã de
digito dei: g̃ habuerūt noticiã de patre ⁊ ſpū ſctõ
¶ Item philoſophi ꝑ potẽtiam q̃ attribuitur pa Tertio.
tri habuerūt noticiã de patre. ſimiliter per ſapiẽ-
tiam de filio dei: g̃ eadẽ ratione de ſpū ſctõ ꝑ bo-
nitatẽ. ¶ Preterea. bonitas relucet in creaturꝭ ma Quarto.
gis ꝙ̃ potẽtia vel ſapientia oĩs. eñi creatura cla-
mat bonitatẽ dei aptius ꝙ̃ potẽtiã vel ſapientiã:
ergo ſi philoſophi potuerũt ꝑ potẽtiã ⁊ ſapiẽtiam
cognoſcere p̃rem ⁊ filium multo fortius per boni-
tatem potuerunt cognoſcere ſpm̃ ſctm̃ quomodo
igit̃ defecerūt in tertio ſigno ¶ Itẽ Aug. dꝛ ꝙ in Quartū ꝑ
omni creatura relucet veſtigiū trinitati. qm̃ crea auguſtinū.
ture ſunt ymagines ⁊ ſigna trinitatis. ſed ex yma
ginibꝰ ⁊ ſignis fiūt ſillogiſmi. qm̃ naturaliter per
ymagines ⁊ ſigna habẽt res cognoſci: g̃ cū yma-
gines ⁊ ſigna totiꝰ trinitatꝭ ſint ĩpreſſa in oĩ crea-
tura tota trinitas ẽ cogniſcibilis naturaliter ꝑ il-
la ſed aplꝰs dꝛ ꝙ notū eſt dei. i. cognoſcibile deo
manifeſtū factū eſt illis g̃ tota trinitas manifeſta
facta eſt philoſophis: g̃ non defecerūt in tertio ſi
gno. ex hoc etiaꝫ ſeq̇tur ꝙ articulꝰ de trinitate nõ
eſt ſupra naturã. ¶ Itẽ de cognitiõe hereticorū Sexto.
ſic obicit̃. Quedã gloſa dꝛ ſuꝑ principiū apocali.
ꝙ nunq̃ fuit erratū in ꝑſona p̃ris: g̃ videtur ꝙ om
nes bene ſenſerunt de perſona p̃ris. ſed conſtat ꝙ
pater et filius ſunt correlatiua: ergo vno cognito
diffinitiue alterū cogniſcitur diffinitiue. ſed oẽs
ſentiert bñ de ꝑſona p̃ris. g̃ ⁊ de ꝑſona filij ¶ Cõ In oppm̃.

tra: arriꝰ dicit ꝙ pater ē maioꝛ filio ⁊ filius eſt mi
noꝛ pr̄e ⁊ vtrūq; ē falſuꝫ ⁊ hereticū: ğ erratū eſt in
Ad pꝛimū. perſona pr̄is in ꝑſona filij. ¶ Ad pꝛimū duplicit̃
r̄ndetur. Pꝛimo vt dicat̃ ꝙ phi. non cognouerunt
tres perſonas diſtincte: qm̄ nō cognouerunt deū
niſi ꝑ effectum. effectus aūt nō diſtinguit ꝑſonas
qm̄ pater non inq̄ꝫtum pater: nec filius inq̄ꝫtum fi-
lius: nec ſpiritus ſāctus inq̄ꝫtum talis ſed inq̄ꝫtū
Nō de phi- deus habet effectuꝫ in creatura. vnde philoſophi
loſophis. dicuntur cognouiſſe patrem et filium nō pꝛopter
diſtinctionem perſonarum: ſed quia cognouerūt
potentiam et ſapientiam que appꝛopꝛiātur patri
et filio: ſed quia non cognouerunt ſupꝛemum effe-
ctū bonitatis diuine: ſcilicꝫ incarnationē filij dei
ideo dicuntur non cognouiſſe ſpiritū ſanctum de
Alr̄ p̄t dici quo cōceptus eſt filiꝰ dei ¶ Secūdo modo pōt di
ci ꝙ philoſophi defecerūt in cognitiōe ꝑſone ter-
tie: ideo qꝛ ſibi attribuerūt ſapientiā ſuā: ſicut di-
Paulus. cit Apoſt. de ipſis qui cū deū cognouiſſent nō ſi-
cut deum gloꝛificauerūt: nec gratias egerūt: ſed
euanuerunt in cogitatiōibus ſuis dicentes enim
eſſe ſapiētes: labia nr̄a a nobis ſunt: ⁊ hoc eſt ſum
ma ignoꝛātia ſūme bonitatꝭ: q̄ fons eſt omniū bo
noꝛū/ dū ſibi aliqđ bonum attribuit aliq̄s. ⁊ ideo
defecerunt in tertio ſigno: qm̄ licet ſufficiēter po-
tentiā ⁊ ſapiētiā dei cognoſcebāt: i pꝛedicta tm̄ co
Ad ſcđm. gnitione ſūme bonitatis defecerūt. ¶ Ad ƀm: di-
cimꝰ ꝙ qñ magi dixerūt digitꝰ dei hic eſt: hoc de
dei bonitate intellexerūt quā ſufficienter cogno-
ſcebant. qm̄ ꝯtradicebant ei q̄ꝫuis in nullo contra
Ad tertiū. dixerunt potentie ⁊ ſapiētie dei. ¶ Ad tertio ob-
iectū dicimꝰ ꝙ bonitas dei magis relucet in crea
turis q̄ꝫ potētia vel ſapiētia: ⁊ philoſophi magis
cognoſcebant bonitatē dei q̄ꝫ potentiā et ſapien-
tiā quantū ad viſibiles effectus qui debent eē pꝛi
cipiū cognitionis: ſed non quātū ad inuiſibiles ef
fectus: q̄libet etiā inuiſibilia bona a fōte ſūme bo
nitatis ꝓcedunt: ꝯtradixerūt ſūme bonitati dū ſa
pientiā ſuā attribuūt ſibi: nō auertētes deum eſſe
Ad vltimū. fontē ſūmi boni et cām pꝛincipalē. ¶ Ad vltio ob
iectū dicimꝰ ꝙ ꝑ ymagines ⁊ ſigna ſua habēt res
cognoſci: ſed nō ꝑ quaſlibet ymagines et ſigna: ſꝫ
tantū ꝑ ymagines ⁊ ſigna expꝛeſſa: veſtigiū autē
trinitatis relucet in rebꝰ nō expꝛeſſis: ſed remotis
et obſcuris: non em̄ dixit Apoſto. tm̄ qđ videmus
nunc ꝑ ſpeculū: ſed addidit in enigmate. nō enim
eſt expꝛeſſuꝫ veſtigiū i creaturis de hoc ꝙ genuit
pat̃ filiū eiuſdē ſingularis eēntie ſecū: ⁊ de hoc ꝙ
pater ⁊ filius ſpirant ſpm̄ ſcm̄ ſimul concoꝛdant̃
vniformiter ⁊ equalit̃ ⁊ eiuſdē ſingularꝭ eēntie ſe
cum. ¶ Sed ꝯtra. Aug. đt ꝙ philoſophi diſputa
ꝯtra hoc ar- uerūt de fugatoꝛi ⁊ nō. i. de pr̄e ⁊ paterna ſapien
ꝑ auguſti. tia. quo philoſophi habuerunt cognitionē ꝑſona
rum diſtinctā ¶ Itē mercuriꝰ philoſophꝰ dicit ꝙ
Secundo. monas monadē genuit ꝓpꝛiumq; ardoꝛē in ſe re-
flexit. Monas monadē. i. pater filiū pꝛopꝛium ar
doꝛem. i. ſpm̄ ſanctū quo pater et filius mutuo ſe
diligunt: ⁊ ita philoſophꝰ iſte diſtinxit tres perſo
nas: ⁊ ita philoſophi diſticte cognoſcūt tres per
Solutio. ſonas. ¶ Ad qđ dicimꝰ ꝙ tria ſūt genera philoſo
triplex genꝰ phoꝛū quidā nō cognouerūt ꝑſonas diſtincte. ſꝫ
philoſopho- tm̄ indiſtincte neq; cognouerūt ꝑſonas niſi quia

cognouerūt ꝓpꝛia illarū: ſcꝫ potentiā et ſapiētiā **rum.**
Quidā alij cognouerūt diſtincte duas ꝑſonas. ſꝫ
ad cognitionē t̃tie nō potuer̃t ꝑuenire ⁊ hoc ideo
qꝛ generatio filij dei ſatis eſt ꝓpinqua coꝛdi hūa
no qm̄ cōſiderauerūt de facili ꝙ deus nō erat ſte-
rilis ſicut ipſe đt per Iſayā. Nunq̄d ego q̄ gñatio **Iſayas.**
nes alijs tribuo ſterilis ꝑmanebo. et ita per hoc
cognouerunt philoſophi ꝙ deꝰ ab et̃no genuit fi-
liū ſibi equalē cui ꝯmunicaret cōmunes diuitias
maieſtatꝭ ſue alit̃ inuidꝰ eēt retinēs ſibi aliq̄d qđ
nō ꝯmunicaret ei quē ſumme diligeret aliter non
haberet ſummā ⁊ mutuaꝫ dilectionē ad aliquē et
ita non eēt ſumme btūs ſicut oſtēſuꝫ eſt in pꝛimo
libꝛo. Pꝛeterea. philoſophi dicebāt deum eē pꝛimā
et perfectiſſimā intelligētiā ex quo de facili intu-
lerunt ꝙ ex illa pꝛima et perfectiſſima intelligētia
generata eſt ſumma et perfectiſſima ſapiētia ⁊ ſic
diſputauit de fugat. ⁊ non. ſed ꝓceſſio ſpūs ſancti
multo remotioꝛ erat a coꝛde humano ⁊ ideo nulli
philoſophi potuerūt venire in cognitionem ſpiri
tus ſancti. licet veniſſent in cognitionem patris
et filij ⁊ iſte eſt tertius ſubtilioꝛ modꝰ reſpōdendi **Iſte modꝰ**
ad auctoꝛitatē Auguſtini qua đt ꝙ philoſo. defe **ſubtilioꝛ.**
cerunt in tertio ſigno. fuit etiā tertiū genus philo **Tertiū ge-**
ſophoꝛū q̄ cognouerūt tres ꝑſonas diſtincte. ſed **nꝰ philoſo-**
illi fuerūt edocti a xp̄ianis. vt mercuriꝰ qui fuit in **phoꝛum.**
tꝑe xp̄ianoꝛū. ¶ Ad illud qđ ſupꝛa q̄ſitum eſt ꝙ **Ad rōnem.**
nunq; fuit erratū in ꝑſona pr̄is dupliciter poteſt
reſponderi. pꝛimo vt dicat̃ ꝙ non fuit erratū i per
ſona pr̄is. qm̄ nulla hereſis derogauit maieſtati
pr̄is qm̄ plenā maieſtatē diuinitatis ei aſcriberet
ſed alia hereſis derogauit maieſtati filij. ſcꝫ arria
na que dixit ꝙ filiꝰ erat minoꝛ pr̄e ¶ Scđo modo **Alr̄ p̄t dici**
pōt dici ꝙ nūq; fuit erratū in perſona pr̄is ſcđm
ſe. qm̄ ſcđm ſe oēs confitebātur ipm̄ innaſcibilem
deum oīpotentē ſūme bonū. ⁊c̃. ſed in collatione
ad filiū erratū eſt in ꝑſona pr̄is ⁊ in perſona filij.
¶ Item queritur de cognitione iudeoꝛū vtrū ipi **Alia q̄ſtio**
in tꝑe xp̄i cognouer̃t ꝑſonas qđ ſic videt̃. qm̄ dn̄s **incidens.**
dicit in euāgelio. Io. Pater meꝰ quē vos dicitis
quia deus noſter eſt: ğ iudei de patre xp̄i dixerūt
quia deus noſter eſt. ergo cognouerunt patrem.
¶ Itē ipſi adoꝛabant pr̄em. qm̄ dn̄s dicit in euā- **Secundo.**
gelio in ꝑſona iudeoꝝ ſamaritane. nos adoꝛamꝰ
qđ ſcimꝰ vos aūt ſcꝫ ſamaritani adoꝛatis qđ neſci
tis. hoc aūt itelligit̃ de ꝑſona aut de eēntia. de eſ
ſentia nō qꝛ etiā ſamaritani bñ cognoſcūt eēntiaꝫ
diuinā: ğ intelligit̃ de perſona: ğ iudei adoꝛabant
perſonā: ergo cognouerunt ꝑſonā ⁊ ita pr̄em ⁊ fi
lium et ſpm̄ ſanctū. ¶ Itē iudei adoꝛabāt deuꝫ: ğ **Tertio.**
trinum vel nō trinū. ſed nō pōteſt dici ꝙ adoꝛa-
bant deū non trinū qꝛ deus eſt trinꝰ: ğ adoꝛabant
deuꝫ trinū: ğ adoꝛabāt trinitatē: ğ adoꝛabāt tres
perſonas: ğ habebant cognitionē de tribꝰ ꝑſonis
¶ Contra đr in euāgelio Qui nō honoꝛificat fili **In oppm̄.**
um nō honoꝛificat pr̄em q̄ miſit illuꝫ. ſed iudei nō
honoꝛificauerūt filiū: ğ nō honoꝛificabāt pr̄em: ğ
nō adoꝛabāt pr̄eꝫ: ğ nec cognoſcebāt. quia q̄cūq;
cognoſcit adoꝛat qꝛ q̄ cognoſcit deū vł ꝑſonā diui
nā diligit ⁊ qui diligit honoꝛificat ⁊ adoꝛat. ſed vi
detur ꝙ hoc nō ſequitur. qm̄ apl̄us. dicit athenie **ꝯtra hoc ar-**
ſibus. quē colitis et adoꝛatis illū vobis annūcio

Ayuntamiento de Madrid

ergo non ſeqtur ꝙ ſi aliquis colit aliquā perſonā
Solutio. ꝙ cognoſcat eā. ¶ Solutio. notādū ꝙ pater quā
doq; adoratur vt pater: ſcȝ in habitudine ad filiū:
quandoq; adoratur vt innaſcibilis ſub ꝓprietate
Tripliciter pr̄ adorat̄. innaſcibilitatis tm̄. qn̄q; ſub natura ſua vt deus. ⁊
his tribus modis adoratur a veris xp̄ianis. Sed
duobꝰ modis vltimis adorat̄ a iudeis ⁊ cognoſci=
Quō iudei cognoſce= bant patrē tur. vn̄ hec. Iudei cognoſcebāt pr̄em non eſt ꝓ̄a
niſi per accidens. qm̄ non cognouerunt inq̄ꝫtū pa
ter eſt: ſed inq̄ꝫtū innaſcibilis eſt. ⁊ ſic loq̄ndo per
Hec eſt du= plex. accidēs dixit dn̄s iudeis. Pater meꝰ. ⁊c̄. Hec aūt
eſt duplex. Iudei adorabāt deū trinū vel cogno=
ſcebāt deum trinū. qm̄ ſi verbū reſpiciat totā iſtā
orationē deū trinū falſa eſt. Si primā pr̄em vera
eſt. qm̄ adorabant deū qui eſt trinus. ⁊ re vera ſe=
quitur ſi adorat cognoſcit aliquo modo. Sed pōt
eſſe ꝙ aliquis adorat qđ cognoſcit alio modo licȝ
ignoret alio modo. ſicut athenienſis q̄ adorabant
filium dei. et tn̄ ignorabant filiū dei inq̄ꝫtuȝ filius
dei eſt. ſed cognoſcebāt inq̄ꝫtū pius ⁊ miſericors
propter quē ſol obſcuratus erat ꝯtra naturā Eo=
dē modo iudei cognoſcebāt filiū dei ⁊ ignorabāt
cognoſcebant inq̄ꝫtū erat ille hō. ignorabāt inq̄ꝫ=
tum erat filiꝰ dei. qđ aūt dicit dn̄s. Nos adoramꝰ
quod ſcimꝰ. intellexit ꝓprie de iudeis fidelibus.

¶ De cognitione diſcipulorum.

¶ Secunda queſtio.

Vltimo queritur de cognitione diſcipulo
rum adhuc infirmorū in quorū pſona lo=
cutus eſt philippus quando dixit. Dn̄e
oſtēde nobis pr̄em ⁊ ſufficit nobis. Phi
lippus ergo ⁊ ei ſimiles aut tūc cognoſcebant pa
Ar. trem aut non. ¶ Uidetur ꝙ non. qm̄ querit certi=
ficare de deo pr̄e. et q̄rebat certificari de deo qđ
ignorabat: ergo ignorabat pr̄em. quod videt̄ velle
dn̄s dicens. Si cognouiſſetis me et pr̄em meum
vtiq; cognouiſſetis. Loquitur etiā dn̄s quibuſdā
diſcipulis ſuis qui cognoſcebāt eū licȝ iperfecte
de quibus erat thomas qui dixerat ei. Dn̄e neſci=
mus quo vadis. ⁊ quomodo poſſumꝰ viā ſcire. qui
bus dn̄s ꝓbat ꝙ ipi ſciūt viā. vt habetur in gloſa
Auguſtinꝰ. Auguſtini. hoc argumēto. Ego ſum via. vos ſcitȝ
me: g̊ vos ſcitis viā. Dixit eñ et me ſcitis: ⁊ vn̄ viā
ſcitis quaſi diceret ex quo me ſcitis viā ſcitis. qm̄
ꝯtra hoc ar̄ ego ſum via. ¶ Sed videtur in hac argumētatio
ne dn̄i eſſe fallacia ſcđm accidens. ſicut hic. Iſte
cognoſcit choriſcū choriſcus eſt veniēs: g̊ iſte co=
Solutio ali quorum. gnoſcit venientē. ¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ con=
cluſio eſt duplex. qm̄ verbū pōt reſpicere accuſa=
tiuum rōne ſuppoſiti cū accidente. ⁊ ſic falſa. vel
ratione tm̄ ſuppoſiti: ⁊ ſic vera. ⁊ ſcđm hoc intelle
ꝯtra hāc ſo lutionē ar̄. xit dn̄s concluſionē. ¶ Sȝ contra hanc ſolutionē
obicitur. qđ dn̄s dixit. Philippe. qui videt me vi
det et pr̄em meū. ⁊ iterū. Si cognouiſſetis me et
patrē meū vtiq; cognouiſſetis: ergo ad hoc ꝙ ali
quis cognoſcat xp̄m oportet ꝙ cognoſcat pr̄eȝ et
alias eius diſpoſitiones ꝓprias. Sed eſſe viā eſt
eius propria diſpoſitio: g̊ ad hoc ꝙ aliquis cogno
Solutio. ſcat xp̄m oportet ꝙ ſciat eū eſſe viam. ¶ Qđ con
cedimus hac rōne dicētes ꝙ argumētatio eſt ne=
ceſſaria. ⁊ verbū proprie reſpicit ſuppoſitū cū ac=
cidente nec eſt ſimile quod inducitur ꝓ ſimili. qm̄

hec dictio veniētē ſignificat accidens ⁊ non ꝓpri
am diſpoſitionē ſubiecti. quā diſpoſitionē opȝ co
gnoſcit ad hoc ꝙ ſubiectū cognoſcat̄. ¶ Sȝ vide ꝯtra hoc ar̄
tur ꝙ hec ſolutio non valet. qm̄ ip̄e thomas dicit
neſcimus quo vadis ⁊ quomodo poſſumꝰ viā ſcire
¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ thomas non auertebat actu Solutio.
de quo loqueretur. Loq̄batur eñ de gloria pr̄is
ad quā iturus erat per mortē. ad quem finem xp̄s
erat via anthonomatice ſcđm ſuas ꝓprias diſpo=
ſitiones quas cognoſcebat thomas ⁊ ei ſimiles: ⁊
ita cognoſcebat ꝙ ipſe eſſet via ad glīam dei pr̄is
qm̄ ſciebat ꝙ per conformitatē eius itur ad glām
immortalitatis in qua eſt pater: ſed qm̄ neſciebat
de quo fine vel loco loqueret̄ cū dicebat. Ego va
do pare vobis locū. ideo dixit hoc. Nos nos poſ=
ſumꝰ ſcire viā ad locū ad quē vadis. ſicut ſi aliquis
vellet ire remis ⁊ aliꝰ diceret ei. neſcio viā ad lo=
cum ad quē vis ire: qm̄ neſcio ad quē locuȝ vis ire
licet ſciat viam q̄ ducit remis: ⁊ ꝙ predicto modo
ſit intelligendū patȝ ex fine gloſe q̄ ſic incipit: hoc Probat p gloſam.
dictum eſt ſcđm quoſdā. ⁊c̄. que etiā de cognoſcē
tibus xp̄m vult legi totuȝ textū qui ſeq̄tur vſq; ibi
dicit enim philip. qm̄ philippus erat de ignoran=
tibus et chriſtum ⁊ patrem. per hoc patet ſolutio
ad primo obiectum.

¶ Quid ſit ſpes. ¶ Quintus tractatus.

Dicto de fide ⁊ cognitione: ſeq̄tur de ſpe.
Primo quid ſpes. Scđo quomō differt
a fide. Tertio quomodo differt a timore
dono. Quarto vtrū ſpes ſit mercēnaria
Quinto vtrū ſancti qui modo ſunt in pr̄ia habeāt
ſpem et quomodo euacuat̄ in futuro. ¶ Spes ita Diffinitio ſpei.
deſcribitur a btō Auguſtino. Spes ē certa expe=
ctatio future btitudinis ꝓueniēs ex grā ⁊ meritis
precedētibꝰ quā natura preit caritas. ¶ Sȝ hoc ꝯtra diffini= tionem ar̄.
videtur eē falſum. qm̄ nulla virtus eſt ex meritis.
ideo oīs virtꝰ gratis infundit̄ a deo. qm̄ ſicut dicit
Aug. Deus opatur virtutes in nobis ſine nobis. Auguſtinꝰ
¶ Preterea. Oīs virtꝰ theologica a ſolo deo eſt: Secundo.
ergo nō eſt ex grā ⁊ meritis. ⁊ ſpes eſt theo. ergo Solu. ali= quorum.
⁊c̄. Ad hoc dicunt quidā ꝙ ſicut fides qn̄q; dr̄ vir
tus qn̄q; dr̄ motus. vt cuȝ dr̄. fides eſt credere qđ
non vides. ita ſpes quandoq; dicitur virtus qn̄q;
motus. ⁊ ipſi dicunt ꝙ ſic deſcribit̄. Non ſpes vir
tus: ſed ſpes motus q̄ eſt ex grā. i. ex ſpe virtute. ⁊
eſt ex meritis: q: ex motu fidei q̄ naturaliter p̄ce=
dit ipſum tanq̄ꝫ cauſa ipius. Sed ſm̄ hoc videtur
ꝙ non debet dici ex meritis ſȝ ex merito. qm̄ motꝰ
ſpei bene pōt ꝓcedere ex vno motu fidei. ¶ Itē Item ar̄ ad principale.
in iuſtificatione impij oēs virtutes ſimul infundū
tur: ergo cū iuſtificatus habet in ſimul oēs virtu=
tes poteſt vti quacunq; vult primo. qm̄ quelibet
virtus mouetur volūtarie. ⁊ ita pōt vti primo mo
tu ſpei. Et ita ille motus ſpei non ꝓcedit ex meri=
tis nec ex aliquo merito: qm̄ nullū meritū ꝓcedit:
et ita videtur inconueniens predicta deſcriptio.
¶ Preterea ſtatim poſt deſcriptionē dicit Aug. Ad idem.
ex meritis dico: qm̄ ſpare ſine meritis non ē ſpes:
ſed preſumptio conſtat aūt ꝙ hoc intelligitur de
meritis bonorū operū. ergo in deſcriptiōe hec di
ctio meritis ſupponit ꝓ bonis opibus non ꝓ mo=
tu vel motibus fidei: tn̄ videtur eſſe falſum qđ di=

Ayuntamiento de Madrid

cit. ꝙ ſperare ſine meritis non eſt ſpes: ſed pſum-
Ↄtra augu- ptio. qm̄ aliquis exiſtens in pctō mortali ⁊ habēs
ſtinū ar. fidem ⁊ ſpe3 informes pōt ſperare ſpe informi: ita
ꝙ non peccet: qm̄ ille motus eſt mot⁹ virtutis lic3
informis: ꝙ nō eſt pctm̄ et tn̄ iſte eſt ſine merit;: nō
Solutio. ergo ſperare ſine meritis: eſt preſumptio. ¶ Dici
mus ꝙ reuera ibi deſcribitur motus ſpei vel ſpes
per ſuum motū. ꝙ autē dicit ex gr̄a ⁊ meritis pre-
cedentib⁹. i. ꝓueniēs intuitu gr̄e dei. i. largitatis
ſiue liberalitatis eius et intuitu meritorū prece-
Audacia dentium vel motus ſpei vel ipſam rem ſperatam.
mentis. Spes eī̄ eſt quedā audacia mentis ex largitate
Ad duo pri dei concepta habendi vitā eternā ꝑ bona opa q̄ſi
ma. per bellum. ¶ Per hoc patet ſolutio ad duas pri
mas obiectiones. qm̄ ſic proprie loquēdo ſpes. i.
motus ſpei eſt ex meritis: ſed ↄcipitur intuitu me
ritorum. ⁊ licet ipe motus ſpei ſit ex gr̄a creata ſc3
ex ſpe virtute. tn̄ hoc non intelligitur cū dicitur.
Spes ꝓueniens ex gr̄a: ſ3 intelligit ꝓuenire ex
gr̄a. i. intuitu ſupfluēt; bonitat; ⁊ largitat; dei. q
quolibet datore largitor eſt in infinitu3 ꝑpter qd
ſcrutentes ei expectant ab ipſo btitudinē eternā.
Ad aliud. ¶ Ad aliud dicim⁹ ꝙ hec eſt duplex. Sperare ſi-
ne meritis non ē ſpes: ſed pſumptio. Spare eī̄ ē
expectare ſe habiturū: ergo ſi hec determinatio ſi
ne meritis determinet verbū ratiōe participij in
cluſi vera eſt. qr iſ eſt ſenſus. Aliquē hoīem expe
ctare qd habeat ſine meritis vitam eternā nō eſt
ſpes: ſed preſumptio. Quod autē apponitur i diffi
nitione quā natura preit caritas appoſitum eſt a
Opinio ma magiſtro cuius opinio fuit ꝙ caritas nichil aliud
giſtri. eſt ꝙ̄ ſpiritus ſanctus. ⁊ re vera ſpūs ſanct⁹ prece
dit fidem ſpem in cordibus hominum tanꝙ̄ cauſa
ſuum effectum producens.

¶ In quo ſpes differt a fide.

¶ Secunda queſtio.

Queritur in quo ſpes differt a fide. vide-
tur ꝙ non differat fides ⁊ ſpes. qm̄ ſpes
eſt certa expectatio futurorū bonorum
Af ꝙ non. ¶ Sed oīs certitudo eſt i fide vel in ſci
entia: ergo certitudo eſt illa in qua ſpes ē certa ex
pectatio. ⁊c̄. eſt in fide. ⁊ eſt in expectatione illa
certa. ꝙ illa expectatio certa eſt fides. et ita ſpes
Solutio. eſt idem quod fides. ¶ Solutio. Duplex eſt certi
Multiplex tudo. ſ. vie et patrie. certitudo vie duplex eſt. ſ. fi-
certitudo / dei ſpei. Certitudo fidei et intentio cū priuatione
s/vie ⁊ pr̄ie dubitationis. Certitudo ſpei eſt intētio cū priua-
Certitudo tione deſperationis vel diffidentie. Certitudo igi
fidei ⁊ certi tur fidei ⁊ certitudo ſpei nō expellunt timorē ſepa
tudo ſpei. rationis a ſuo ſubiecto Certitudo patrie expellit
oēm dubitationē oēm diffidētiā oēm timorē ſepa
rationis. Patet igit ꝙ hec eſt falſa. Oīs certitu-
Triplex dif do eſt in fide vel ſcientia. ¶ Itē. Aug. in eucheri
ferētia iter dion aſſignat triplicē differentiā inter fidē et ſpē.
fidē ⁊ ſpem. Prima eſt ꝙ fides eſt de preteritis preſentibus et
futuris. Spes aūt de ſolis futuris. Scd̄a differē
tia eſt. qm̄ fides eſt de bonis ⁊ de malis. Spes au
tem tm̄ de bonis. ſ. de futuro premio. Tertia diffe
rentia eſt ꝙ fides eſt de bonis ⁊ ſibi ⁊ aliis. Spes
Cōtra au- aūt de bonis tm̄ ſibi. i. tm̄ ſuo ſubiecto ¶ Contra
guſtinū ar. hoc multipliciter obicitur. qm̄ de me non debeo
preſumere ꝙ ſum bonus: ſed reputare ꝙ ſum pec-
cator. Sed de alio debeo potius credere ꝙ ſic bo
nus ꝙ̄ malus. ⁊ ſimiliter ſperare: ꝙ de alio potius
debeo ſperare ꝙ ſi bonus ꝙ̄ de me: ergo poti⁹ eſt
ſpes de bono alieno ſubiecto ꝙ̄ de ꝓprio. ¶ Itē. Secundo.
Aug. dicit. De nemine deſperādū eſt dū eſt in via
ergo de quolibet ſperandū eſt dū eſt in via: ergo
ſpes eſt de alieno ſubiecto. ¶ Item. diligere ſū- Tertio.
mum bonum ſibi et diligere ſummum bonum alij
vtrūꝙ meritorium eſt eiuſdem virtuti: ergo eadē
ratione ſperare ſummū bonū ſibi ſpare ſummum
bonū alij. vtrūꝙ meritoriū eſt ⁊ eiuſdem virtut;.
Sed ſperare ſummū bonū ſibi eſt motus ſpei ꝟtu
tis: ꝙ ſpes eſt de alieno ſubiecto. ¶ Cōtra. Spes In oppm̄.
eſt audacia mentis ꝓueniendi ad vita3 eternā par
merita concepta intuitu largitatis dei talis autē
audacia eſt virtus media inter preſumptionē ⁊ de
ſperationē. Sed ſperare ꝑ merita mea alij vitam
eternam nō eſt alicuius virtutis: qr hoc fatuū eēt
Similiter ſperaſſe alij vitā eternā per ſua merita
non eſt aliqua audacia: ꝙ non eſt motus ſpei: ergo
ſpes nō eſt de alieno ſubiecto. ¶ Ad hoc forte di
Euaſio. cet aliquis ꝙ hoc eſt verū. ⁊ in auctoritate Augu
ſtini qua dr̄ de nemine deſperādū eſt. ⁊c̄. Hec di
ctio deſperandū potius ſonat in oppoſitū fidei ꝙ̄
in oppoſitū ſpei. ⁊ eſt ſenſus. De nemine ſperādū
eſt. i. diſcernēdū qm̄ credere ſe habiturū vitā eīnā
et ſperare ſe habere vitā eternā ſunt valde affinia
ſibi. ¶ Unde quidā dixerūt ꝙ fides idē eſt in eēn- Opinio ali
tia ꝙ ſpes. Unde contraria illis ſunt valde affinia quorum.
ſibi. ſ. diſcredere ⁊ deſperare. et ideo nomē vnius
quandoꝙ ponitur ꝓ noīe alteri⁹. ¶ Sed contra. Ↄtra hoc af
Sicut ſpes eſt ꝓprie de futuro bono. ita timor de
malo futuro. Sed timor ꝓprie eſt de aliquo ſubie
cto. qm̄ prelatus meritorie timet ne ſubditus ſu⁹
periclitetur. ꝙ eadē ratione ſpes eſt de aliquo ſub
iecto. ¶ Forte dicit ꝙ ſpes eſt de aliquo ſubiecto
Euaſio. ſed non ſpes virtus. qm̄ ſperare alij ſummū bonū
non eſt alicuius ꝟtutis. qm̄ hoc ē facile. ſicut ire
per viam. Accidit tn̄ ei ꝙ ſit meritorium: qr eſt de
genere indifferentium. ¶ Sed ↄtra. ſicut ſperare
Ↄtra hāc af alij ſummū bonū eſt facile. ita velle alij ſummum
bonū ſiue diligere eſt facile. Sed facilitas non i-
pedit quin vltimū ſit alicuius ꝟtutis. ſ. caritatis:
ergo ſil'iter non ipedit qn primū ſit alicui⁹ ꝟtutis
¶ Forte iterū dicet aliqs ꝙ ſpes ē de alieno ſub- Alia euaſio
iecto ⁊ ſuo. Sed ↄtra. Timor dñi quo aliqs timet Ↄtra hāc af
deum non eſt niſi de ꝓprio ſubiecto qm̄ nichil eēt
dictu. timeo deū petro. ſ3 ſicut ſe habet timor ad
malum futurū ita ſe habet ſpes ad bonū futuꝝ er
go eadē ratione non eſt niſi de proprio ſubiecto.
¶ Solutio. dicimus ꝙ tam timor ꝙ̄ ſpes pōt dici Solutio
de ſubiecto ſuo ⁊ de alio. Sed notandū ꝙ ē timor Notandū.
rei et eſt timor euentus. Timor rei vt quādo dr̄. ti Duplex ti-
meo deū. timeo penā eternā Timor euētus vt cū mor.
dicit timeo ſeparari a deo. Eodē modo ſpes quā- Duplex ſpes
doꝙ reſpectu rei quādoꝙ reſpectu euētus. timor
igitur ⁊ ſpes ſcd̄m ꝙ dicunt reſpectu rei ſunt tm̄
de ptinentib⁹ ad ſua ſubiecta ⁊ nō de ptinētibus
ad alia ſubiecta. ſed ſcd̄m hoc ꝙ dicūtur reſpectu
euentus ſunt ⁊ de ptinentib⁹ ad alia ſubiecta. Ad ad auguſti-
ergo dicit Aug. ꝙ ſpes eſt de ptinentib⁹ ad ſe nō num.
vniuerſaliter. ſed particulariter intelligendū eſt.

Ayuntamiento de Madrid

Gregorius ſicut illud qđ dicit btũs Gregori⁹. ꝙ caritas ē ad
min⁹ inter duos. nō vniuerſaliter eſt intelligendũ
ſed pticulariter ſcꝫ de caritate q̄ eſt amicicia. ſu-
pradicta autē determinatio timoris et ſpei intelli
Nō diligēt gēda ē ẜm diuerſas habitudines ⁊ modos dicēdi
non ſcđm cēntiā. qm̄ idem eſt timor ad min⁹ in ſpe
cie quo timeo deum ⁊ quo timeo offendere deum.
Similiter eadē eſt ſpes qua ſpero vitā eternam ⁊
qua ſpero me habiturũ vitam eternā.

¶ De differentia ſpei ⁊ caritatis.
¶ Alia queſtio huius capituli.

Af ꝙ non differunt. VTerūꝫ queritur de differentia ſpei ⁊ ca-
ritatis videtur aũt ꝙ nō differũt. qm̄ ca
ritas immediate ⁊ principaliter mouet
in deum cũ ſit virtus theologica. ſimili-
ter ſpes et fides. ⁊ ita vn⁹ et idē eſt finis principa-
lis ⁊ immediatus motuũ ſpei et caritatis. ſed ſpe-
cies motuũ diſtinguũtur ſcđm diuerſos fines pri
cipales ⁊ immediatos ſicut ptꝫ in oib⁹ motibus ꝗ
omnes mot⁹ fidei ſpei caritatis ſũt eiuſdē ſpeciei.
Solutio. Duplex finis. ¶ Solutio. Duplex eſt finis. ſ. finis in quo q̇eſci-
tur ⁊ finis quo quieſcitur ſiue p quẽ. finis in quo
quieſcitur eſt ipē deus ſiue btitudo increata et ſe
cundũ illũ finem nō eſt diſtinctio. Finis autē per
quē quieſcit eſt btitudo creata. ⁊ ſcđm illũ finem
differunt virtutes. Quelibet eīm viriũ motiuarũ
in quibus ſunt theologice virtutes. vt fides in ra
tionabili. ſpes in iraſcibili caritas in concupiſci-
bili. ſuam propriā habebit beatitudinem creatā per
quam quieſcet in deo qui eſt finis finium per finē
ergo quo quieſcitur fit diſtinctio.

¶ De differentia ſpei ⁊ timoris.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Af ꝙ non differunt. QUeritur de differentia ſpei ⁊ timoris. et
videtur ꝙ ſint eadē virtus: qr virtus con
ſiſtit imediate. et eadē ſunt extrema ſpei
et timoris. ſ. pſumptio ⁊ deſperatio: ꝗ eo
rum extremorũ idem eſt mediũ: ꝗ ſpes ⁊ timor ſũt
Secundo. eadem virtus. ¶ Iteꝫ. contrariorũ eadē eſt ars.
Tertio. pari ratione eadē virtus. ¶ Itē. cũ virtus ſit cer
tior oī arte. vnica aũt ars ſubiecta ſibi habeat bo
num et malũ de futuro: ergo ⁊ eadeꝫ eſt virtus de
futuro bono et futuro malo. ⁊ ita timor ⁊ ſpes ſunt
Quarto. eadem ꝟtus. ¶ Itē. eadē eſt virtus in cognitione
futuri boni ⁊ futuri mali. ſ. fides: ꝗ eadē rōne eadē
eſt ꝟtus in affectione de futuro bono ⁊ de futuro
Quinto. malo. ⁊ ita timor ⁊ ſpes ſunt eadē virtus. ¶ Iteꝫ.
parcitas ⁊ largitas ſunt eadē virtus. licet mediēt
diuerſos actus Parcitas eīm mediat retinere: lar
gitas dare: tm̄ quia habent eadē extrema. ſunt ea-
dem virtus: ergo ſilr̄ licet timor et ſpes mediēt
diuerſos actus: tm̄ quia habent eadē extrema ſũt
In oppm̄. eadem ꝟtus. Si cōceditur. ¶ Cōtra. Spes eua-
cuabitur in futuro timor autē non: quia timor dn̄i
ſanctus permanet. ⁊c̄. ergo ſpes non eſt timor.
Secundo. ¶ Item. in principio Iob dr̄ a Grego. ꝙ ſpes eſt
vna de filiabus Iob. timor vn⁹ de filijs: ꝗ nō ſunt
Tertio. idem. ¶ Itē. ſpes ⁊ timor ſunt circa diuerſas ma
terias timor eīm habet pprīam materiā offenſam
dei vel ſepationē ab illo. Spes vero beatitudineꝫ
creatam: ꝗ ſpes ⁊ timor ſunt diuerſe ꝟtutes. ſicut
iuſticia ⁊ tēperātia q̄ conſiſtunt in diuerſis mate-
rijs. Iuſticia eīm conſiſtit in ſubueniēdo miſeris.
temperantia in cohercendis delectatiōib⁹ prauis.
et ideo ſunt diuerſe virtutes: ꝗ eadē ratione timor
et ſpes ſunt diuerſe virtutes. quod concedimus.
¶ Ad primo obiectũ dicimus ꝙ hec eſt falſa. Ti- Solutio.
mor ⁊ ſpes habēt eadē extrema. qm̄ extrema ſpei Ad primũ.
ſunt preſumptio ⁊ deſperatio. Timoris aũt extre Extrema
ma ſunt temeritas ⁊ timiditas. temerari⁹ eſt qui ſpei ⁊ timo-
nulla pericula fugit timidus q̇ oīa fugit. Sꝫ timo- ris nō ſunt
re ꝟtute timentur tm̄modo timēda. ¶ Ad ſcđm eadem.
dicimus ꝙ ſicut contrarioꝝ eadē eſt ars. ita eadē Ad ſcđm.
virtus Sed p hoc non pōt probari ꝙ timor ⁊ ſpes
ſunt eadē ꝟtus. qm̄ nō ſunt de ꝯtrarijs. qm̄ ſpes ē
de btitudie. btitudo aũt ſiue creata ſiue increata
nō hꝫ contrariũ. qm̄ nichil ſũme malũ. ¶ Ad ter Ad tertiũ.
tium ſimiliter ptꝫ ſolutio. ¶ Ad quartũ dicim⁹ ꝙ Ad q̄rtum.
hec argumentatio non valet. Eadē eſt virt⁹ in co
gnitione. ⁊c̄. qm̄ cognicio que eſt fides principa-
liter reſpicit primam veritatē cui credit. ⁊ de futu
ris bonis ⁊ malis. Spes autem ⁊ timor non reſpi
ciunt idē. timor enim reſpicit dei iuſticiā. ſpes dei
largitatem. qm̄ vna eſt ratio cognoſcēdi: ſꝫ diuer
ſe afficiēdi. ideo nō valet illa argumētatio. ¶ Ad Ad quintũ.
quintum patꝫ ſolutio ex predictis. quia ſpes et ti-
mor non habent eadem extrema.

¶ Utrum ſpes ſit mercennaria.
¶ Quarta queſtio hui⁹ capituli.

QUeritur vtrũ ſpes ſit mercennaria. ¶ Pro Af ꝙ ſic.
batur ꝙ ſic: qr ſpes eſt certa expectatio fu-
turorũ bonorũ per quā nō mouetur aīa niſi ad ha
bendum vitā eternā per merita: ꝗ per merita tēdit
tm̄ ad ſuā vtilitatem ꝗ eſt mercennaria: ꝗ non eſt
virtus. ¶ Solutio. Duplex ē mercimonia. ē mer Solutio.
cimonia qua q̇s intendit lucrum tpale. vt ille qui Duplex
ſeruit deo propter tpalia tm̄. ⁊ talis motus mercē mercimōia
narius pctm̄ eſt. qm̄ talis ponit deũ viā: non fineꝫ
De tali dicitur in euāgelio. Mercennarius vidēs Duplex
lupum venientē fugit. Eſt etiā mercennari⁹ q̇ ſer- mercēnari⁹
uit deo ꝓpter regnũ celeſte habenduꝫ ſiue ꝓpter
beatitudinē habēdā. Et talis motus nō eſt pctm̄
quia tali motu querit homo vtilitatem ſuā in deo
vbi eſt. De tali mercennario dicitur in euangelio
luce. Quāti mercēnarij in domo patris mei abũ-
dant pa. ⁊c̄. hoc modo eſt ſpes mercēnaria. tamē
nichilominus eſt ꝟtus.

¶ Utrum ſpes remaneat in patria.
¶ Quinta queſtio huius capituli.

QUeritur vtrũ ſancti habeāt ſpem in pa Af ꝙ ſic.
tria. ¶ Uidetur ꝙ ſic: qm̄ ſpes ē de ge-
mina ſtola: aīe. ſ. ⁊ corporis. ſ. de glori-
ficatione aīe ⁊ glorificatione corporis.
Sancti autem in patria expectāt glorificationeꝫ
corporis: ꝗ in eis eſt expectatio future btitudinis
proueniēs ex gr̄a ⁊ meritis precedentib⁹. ꝗ in eis
eſt ſpes ꝟtus. ¶ Preterea in xp̄o homine fuit ſpes Secunda.
dum erat ī via: qr de eo dr̄. Exultauit vt gigas ad
currendā viā. vnde in pſona eius dicit propheta.
In te dn̄e ſperaui: et xp̄s erat comprehenſor duꝫ Pſalmiſta.
erat in via. ꝗ eadē ratione alij cōprehenſores hn̄t
ſpē: et ita ſpes eſt in pr̄ia. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ Solutio.
ſpes nō eſt in patria nec eſt veꝝ ꝙ ſtola corpis ſit Spes non
beatitudo vel pars btitudinis proprie: tm̄ dr̄ pars mās ī pr̄ia

beatitudinis: qm̄ ex coniūctione aīe ad corpꝰ glo
rificatū: erit maior delectatio aīe: ⁊ ita maior bea
titudo. Unde cū bona corporis ſint indifferentia
motus in illa nō ſunt ꝓprie alicuiꝰ virtutis: niſi ꝑ
accidens: nec meritorij niſi ꝑ accidēs. vnde velle
alicui bona corpis non eſt motus caritatis: niſi ꝑ
ſtatum indigentie. Eodēmodo expectare ſtolam
corporis non eſt alicuiꝰ virtutis ꝓprie nec eſt mo
tus meritorius: niſi per accidēs ſicut et alij motꝰ
indifferentes: ꝙ autē ſtola corporis nō ſit beatitu
do vel pars beatitudinis patet per illud euāgelij
Hec eſt vita eterna vt cog. te. ⁊c̄. cognitio eni to=
ta eſt in anima. vn̄ nulla pars beatitudinis in cor
pore eſt: quia ẜ ſancti nō expectant viſionē illam
apertam quā habent. iam patet ꝙ ſancti non ha=
bent ſpem in patria. Unde Apo. qđ quis hʒ quo=
modo ſperat. ¶ Sed iterū probaꝶ ꝙ ſpes erit in
patria: qꝛ ſpes ⁊ timor ſunt due mole īter quas de
betur moli quilibet xp̄ianus. Timor eni reprimit
ſpem ne luxuriet ī preſumptionē. Spes eleuat ti=
morē ne cadat in deſperationē: ſʒ timor erit in pa=
tria. qm̄ timor dn̄i ſctūs permanet in ſclm̄ ſeculi.
ergo pari rōne ſpes erit in p̄ria. ¶ Itē mali habe
bunt in inferno timorē et horrorē. vn̄ in libro ſapi
entie. Erit eni tranſitus ab aquis niuiū in calorē
niuiū: et hoc nō fiet ſine horrore cū ẜ timor futuri
mali ſit in inferno. ſpes futuri boni ecōtrario eſt ī
paradiſo ¶ Itē gr̄a mutabiꝶ in gl'iam ⁊ merita in
premium: vt dicit caſſio. Et cōſtat ꝙ tota aīa glo=
rificabitur. ẜ quātū ad vim rationabilē iraſcibilē
concupiſcibilem. Spes ẜ que eſt in iraſcibili mu=
tabitur in gloriā: ſed in nullā aliā videtur eſſe mu
tanda: niſi in ſe ipam melioratā ⁊ perfectam: ergo
ſpes erit in patria. ¶ Itē. quedā delectatio eſt in
anima ex eo ꝙ per fidē videt deū: ⁊ hoc nō deſtrue
tur in patria. imo augmentabiꝶ ex cognitiōe fidei
ſuccedente. Similiter delectatio q̄ eſt ex caritate
non deſtruetur ſed augmentabitur: ergo nec dele
ctatio que eſt ex ſpe. Sed talis delectatio non eſt
niſi in certa expectatiōe ẜ hmōi expectatio erat ī
patria: ergo et ſpes. ¶ Solutio. Ad primum dici
mus ꝙ timor erit in patria non ſecundum ꝙ mola
qm̄ ſcđm ꝙ mola eſt timor ſeparatiōis vel offenſe
dei talis timor non erit ibi. Sed timor reuerētie q̄
eſt reſilitio aīe ab altitudine dei ī ꝓpriā paruitatē
ſecundū ꝙ timor nō eſt mola oppoſita ſpei. ¶ Ad
cundūʒ dicimus ꝙ nō eſt ſimile de inferno ⁊ para
diſo. qm̄ in inferno erit tp̄s ſicut diciꝶ in Pſal. Et
erit tēpus eorū in ſecula. ⁊ in Apoca. diciꝶ de ba
bilone ꝙ fumus eius aſcendet in ſecula ſeculorū.
In paradiſo autē erit tm̄ eternitas. ⁊ ideo nō erit
ibi ſpes futuri boni. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ hec au
ctoritas. Gr̄a mutabitur in gl'iam intelligiꝶ tantū
de gratijs permanentibus. Unde obiectio non te
net in ſpe: q̄a ſpes euacuabitur ex toto ⁊ q̄ꝫtum ad
genus ſuū. Fides autē euacuabitur q̄ꝫtum ad dif=
ferentias ſuas: ſed nō quo ad genus qm̄ cognitio
dei remanebit in gn̄e: ſed non in enigmate. Et ita
non oīno euacuabitur fides: ſʒ ſpes euacuabitur
omnino. non tn̄ vis iraſcibilis remanebit irremu=
nerata. imo habebit gl'iam ſuā ſiue perfectionē. ſ.
reuerentiā/ humilitatē/ fortitudinē. per quas erit
delectatio in deo. ſicut eni aliq̄s populus terrenꝰ
delectatur in hoc ꝙ ſubijcitur bono regi terreno
ita populꝰ dei delectabiꝶ in hoc ꝙ ſubijcetur regi
eterno. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ delectatio ex fide
erit in patria. qm̄ delectabitur in deo vt in prima
veritate et prima luce ⁊ hmōi. Et hoc ideo qm̄ fi=
des non euacuabitur q̄ꝫtū ad genꝰ ſuū. Spes au=
tē euacuabitur q̄ꝫtuʒ ad genus ſuū nec remanebit
delectatio que eſt ex ſpe. Unde nō valet hec argu
mentatio. Delectatio que ex fide remanebit. dele
ctatio que eſt ex caritate remanebit: ergo delecta
tio que eſt ex fide remanebit caritas enim non re=
manebit tantummodo eadem ſpecie et genere: ſʒ
eadem in numero. fides autem euacuabiꝶ quan=
tum ad ſpeciem et numerū: ſed remanebit in gene
re. ſpes autē nec nūero nec ſpecie nec gn̄e rema=
nebit eadem: qm̄ non erit expectatio futuri boni:
vbi erit poſſeſſio p̄ns oīs boni. ¶ Sed obijcitur.
per fidē modo delectamur in deo vt in prima veri
tate. per ſpē vt in ſumma largitate. per caritatem
vt in ſumma bonitate. in patria aliq̄d erit loco fi=
dei quo vis ratiōabilis delectabitur in deo imme
diate: vt in prima veritate. ſimiliter aliq̄d erit quo
delectabitur vis concupiſcilis: ſcilʒ ipſa caritas
quare non erit aliq̄d loco ſpe ī quo del ectemur im
mediate in ſūma largitate. ¶ Dicimꝰ ꝙ duo ſunt
in anima: intellectus ⁊ affectꝰ: intellectu delecta
mur in prima veritate immediate: ſʒ affectu in pri
ma bonitate: dū abſens eſt nec adhuc poſſidetur:
ſcilicet expectando ⁊ diligendo: cuʒ autē preſens
eſt et poſſidetur vnico modo. ſ. diligendo: cū ergo
largitas referatur ad bonitatē dei duʒ abſens eſt
nec poſſidemus adhuc eā delectamur in ipſa duo
bus modis: ſed quādo erit p̄ns ⁊ poſſidebimus eā
et quicquid habet dare nō delectabiꝶ in ipſa niſi
diligendo. qꝛ ex toto euacuabitur illud quo vi ira
ſcibili delectamur in deo ſcʒ expectare nec rema
nebit in vi iraſcibili quo delectemur in deo imme
diate. vis eni intellectiua proprie eſt ad verū: vis
concupiſcibilis ꝓprie eſt ad bonū vis iraſcibilis
proprie eſt ad remouendū impedimenta vie: q̄ du
cit ad bonum: nec eſt ad bonū niſi expectando ſe
peruenturam ad ipm̄ quaſi per bella.

Motꝰ cor=poral es nō ſūt merito=rij.

q̄d btitudo propue.

Itē ꝑ aꝶ ad pncipale.

Ad idem.

Iterum ad idem.

per caſſio=dorum.

Sexto.

Solutio ad primum.

Ad ſcđm.

Ad tertiū.

Quō fides et ſpes euacuabuntur.

Ad q̄rtum.

Contra di=cta aꝶ.

Solutio.

Duo in aīa intellectus et affectus

Nō de tri=busviribus

¶ De caritate. ¶ Sextus tractatꝰ. Cap̄. primū.

Dicto de fide et ſpe. ſequitur de caritate
de qua hoc ordine agendū eſt Primo de
eſſentia caritatis. Scđo de ordine cari=
tatis. Poſtea de alijs queſtiōibꝰ que cir
ca caritatē verſantur. Agētes de eſſentia carita=
tis. Primo dicemꝰ de diffinitione eius. Secundo
vtrū caritas ſit ſpēs ſpecialiſſima. Tertio. vtrū
eodē motu numero diligiꝶ deus ⁊ ꝓximꝰ. Quar=
to. vtrū poſſibile ſit ꝙ equali motu caritatis dili=
gatur deus ⁊ ꝓximꝰ. Quinto quomō dilectio dei
ſit cauſa dilectiōis ꝓximi. vt dt btūs Greg. Sex
to ⁊ vltimo quomodo caritas ſit forma virtutum.
¶ Apoſtolꝰ ita diffinit caritatē. Caritas eſt finis
precepti de corde puro ⁊ cōſcientia bona ⁊ fide nō
ficta. Cōtra hāc diffinitionē multipliciter obiciꝶ.
¶ Primo cōtra primū mēbrū ſic. Solꝰ ſpūſſctūs
eſt finis precepti. i. operū q̄ a deo precipiunꝶ. Sʒ
caritas eſt finis precepti: ẜ caritas eſt ſpūſſctūs

Utrū diffinitio carita tis ſit bene aſſignata.

Diffinitio caritatis.

Cōtra hāc diffinitionē aꝶ

Ayuntamiento de Madrid

Secundo ꝯ gloſam.

que fuit opinio mgr̄i pe. lō. ¶ Itē. ſup iſtū locū dicit glo. ꝙ oīa bona opera q̄ ſunt in precepto tendunt ad caritatē: ǧ habēs caritatē oībus operibꝰ ſuis bonis tendit ad caritatē. ⁊ ita tendit ad illud quod habet qđ eſt ocioſū vel impoſſibile. qm̄ ſi impoſſibile eſt ꝙ motus nature ſit ocioſus. multo fortius impoſſibile eſt ꝙ motus caritatis ſit ocioſus

Tertio.

¶ Item. hoc mēbrū caritas eſt finis precepti cōuenit omni caritati ⁊ ſoli. qm̄ ſola caritas eſt impletio legis: ergo reſidua membra ponūtur ſupflue ibi.

Quarto.

¶ Item. hec dictio corde ponitur ibi pro intellectu. vnde in Iſa. Redite preuaricatores ad cor. i. ad itellectū. aut hoc intelligit̄ de intellectu vi aīe aut de itellectu dono Si de vi aīe hoc videt̄ falſū. qm̄ caritas eſt a ſola gratia dei: ergo nō ex vi anime. Si dono: iterū falſum eſt. quoniā caritas precedit oīa alia dona et primum donum. ſ. timoris dñi. Fides eni͂/ ſpes caritas/ ſunt theologice virtutes ⁊ prime oīm virtutū.

Quinto.

¶ Item. notandum ꝙ ꝯſcientia ponitur ibi pro ſpe. qm̄ qui purā habet conſcientiā retrahit ſe a ſpe ⁊ fide non ficta i. non ſimulata vel non ficta. i. non fictili ſiue non fragili. ſed inter aduerſa forti: ǧ caritas procedit ex fide ⁊ ſpe. hoc etiā vult auctoritas iſta. Abraham genuit Iſaac Iacob. i. fides ſpem: ſpes caritatem.

Abrahā genuit Iſaac.

ꝯtra hoc ar̄

¶ Sꝫ cōtra. Omnes infundūtur virtutes ſimul: ergo nulla eſt cauſa alterius Cū ergo dubitatio ſit de qualꝫ pte predicte diffinitiōis eſt quedam dubitatio de tota diffinitiōe. qm̄ in hac tota diffinitione non ponitur ſubſtantialis differentia caritatis.

Probat̄.

Quod probatur per hoc quoniam ſubſtantialis differētia ſumitur reſpectu primi ⁊ principalis actus ad quē eſt res. Sed caritas primo loco ſe habꝫ ad diligere. ſicut fides ad credere: et ſpes ad ſperare. Patet ǧ ꝙ non ponit̄ in hac totali diffinitione ſubſtantialis differentia: ǧ illa diffinitio non eſt bene aſſignata.

Solutio.

Ad primū.

¶ Solutio. Ad primum dicimꝰ ꝙ hec argumentatio non valet. Solus ſpūſſanctus eſt finis precepti. Sed caritas ē finis precepti: ergo caritas eſt ſpūſſanctꝰ.

Inſtantia.

Inſtātia. Iſte tenet ſolū frenū et tenet equum: ergo frenum eſt equus. qm̄ vbi vnum propter alterū vtrobiqꝫ totum.

Caritas eſt finis pcepti

caritas enim ideo dicitur finis precepti: quia coniungit mentem humanam dilectioni ſpiritusſancti.

Opio mgr̄i eſt falſa.

Qđ autē falſa ſit opinio magiſtri pe. l. probatur per hoc quia quantū potēs eſt prima caritas que deus eſt ad inflāmandum affectū ad diligendum. tam potēs eſt prima lux ad illuminandum intellectum ad credendū. ergo ſicut prima lux non illuminat intellectū ad credendū niſi per medium habitū qui eſt fides: . ita prima caritas non inflammat affectum niſi medium habitū qui eſt caritas creata.

Scđo ꝯtra magiſtrum

¶ Itē. ſanctus homo quādo dormit nec diligit deum actu nec habitu: ergo non habet caritatem. Si autē dicatur habere caritatē propter ſolā potentiā diligendi: ergo peſſimi homines habent caritatem: quia habent potētiam diligendi.

Tertio.

¶ Item. iſte vir ſanctus habilis eſt et promptus ad diligendū deū ergo habet habitum ad diligendū deum. Sed conſtat ꝙ ille habitus eſt virtus potius q̄ aliꝰ habitus: ergo caritas eſt habitus creatus quod eſt cōtra magiſtrū qui dicit ꝙ fides ē habitus creatꝰ. ⁊ ſpes ſimiliter caritas non.

Ad ſcđm.

Finis capit̄ tripliciter.

¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ caritas eſt finis precepti. ſed finis tripliciter accipitur Eſt eī finis conſumptionis. vt cum dicitur. candela finitur. i. conſumitur Eſt finis cōſūmationis. vt hic. domus finitur. i. cōſummatur. Eſt finis terminationis. vt hic. ager iſte finitur hic. i. terminat̄. Caritas dicitur finis duobus vltimis modis. qm̄ caritas eſt conſummatio ſiue adimpletio oīs precepti. ſicut dicit Apoſtolus. Eſt etiā caritas terminatio omnis precepti. qm̄ omnia bona opera que ſunt in precepto tendūt ad caritatem ratiōe iocūditatis que eſt annexa caritati que iocunditas eſt pars mētis ad quā tendūt omnia bona opera hominum. ⁊ habēs caritatē ſuis operibus tendit ad illam. licet habeat eā: non tamen ocioſe. quoniā tendit vt eā magis habeat. vnde in Eccleſiaſtico. Qui edunt me adhuc eſurient. ⁊c̄.

Eccl'iaſtici

Ad tertiū

¶ Ad tertium dicimus ꝙ prima pars illius diffinitionis nō conuenit ſoli caritati: ſed ⁊ fidei ⁊ ſpei. Principalius autē caritati. qm̄ caritas principaliter mouet ad opera. qm̄ ipſa eſt dulcedo mentis per quam homo ſeruit deo libenter bonis opibus.

Ad q̄rtum.

Auguſtinꝰ.

¶ Ad aliđ dicimus ꝙ ibi ſumitur corde ꝓ intellectu. ſicut dicit Auguſt. ſ. pro intellectu qui eſt vis anime ſiue pro iudicio ipius. Per intellectū enī q̄ eſt vis aīe et per eius iudicium preparat ſe aīa rationalis vt ſit ſuſceptibilis fidei ſpei/ ⁊ caritatis. ⁊ ita intellectus ille eſt principiū oīm virtutū materiale ⁊ ab eo procedunt oēs virtutes non effectiue: ſꝫ materialiter. effectiue autē a deo.

Ad quintū.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ caritas ꝓcedit ex fide et ſpe tāq̄ ex cauſis ſuis originalibus: tamen oēs virtutes ſimul infundūtur et ſimul ſunt per naturā cōnexionis nō per naturam cauſalitatis.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō vꝫ. In hac diffinitione non ponitur ſubſtantialis differentia: ǧ diffinitio non eſt bene aſſignata.

Triplex diffinitio.

Eſt eī triplex diffinitio phiſica/ logica/ et theologica. Philoſophus enī diffinit res ꝑ materiam. logicus per formā. theologicus per finē.

Diffinitio phiſica.

Unde diffinitio phiſica eſt materialis ſicut illa. Ira eſt acceſſus ſanguinis circa cor.

Diffinitio logica.

logica diffinitio eſt formalis q̄ conſtat ex genere ⁊ differentijs vt hic. Ira eſt appetitus contrarij doloris.

Diffinitio theologica

Diffinitio theologica eſt finalis: q̄ datur in habitudine ad finē vltimū. vt predicta diffinitio caritatis.

exponit̄ diffinitio caritatis.

Eſt igitur ſenſus. Caritas eſt finis pcepti. i. caritas q̄etat cor in ſuo bono per qđ ipſa eſt finis oīm preceptorū ſiue oīm bonorū operū que ſunt in precepto. Patet ǧ ꝙ non valet predicta argumentatio. qm̄ tantū logica diffinitio exigit ſubſtātialem differentiam.

¶ Utrum virtus que eſt caritas ſit ſpecies ſpecialiſſima.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Arḡ ꝙ non.

Queritur vtrū virtus que eſt caritas ſit ſpecies ſpecialiſſima. probatur ꝙ non: quia ſapiētia que eſt de diuinis eſt aliđ donum q̄ ſcientia que eſt de humanis: ergo eadē ratione: alia eſt dilectio dei q̄ dilectio proximi.

Solutio.

Eſt vnica

¶ Ad hoc dicimus ꝙ vnica virtꝰ ſpē eſt caritas qua diligitur deus et qua diligitur proxi

Ayuntamiento de Madrid

ſpē caritas. mus.nec ē ſimile de ſapiētia ⁊ ſcientia.qm̄ per ſa-
pientiā cognoſcuntur alique diſpoſitiones ꝗ̄ per
ſciētiā ⁊ de alio ſubiecto. Sed cū caritas ſit volū
tas et diligere velle eiuſdem rei principaliter eſt
Dilectō dei voluntas qua diligitur deus et qua diligitur pro
et dilectio ximus:qm̄ dilectio qua aliquis diligit deū eſt vo-
proximi. luntas qua vult ei ſummuȝ bonū qd̄ habet.ſ.ꝙ ſit
omnipotēs ſumme bonꝰ et hmōi. dilectio qua ali
quis diligit proximū eſt voluntas qua vult ei idē
ſummū bonū.licet nō per eſſentiā:ſed per gratiā.
ꝯtra hoc af ¶ Sed obijcitur. Cōſtat ꝙ volūtas qua aliquis
vult fidē/ſpem/caritatem:⁊ alias virtutes.alij eſt
motus caritatis.qm̄ illa voluntate vult ei bonum
Sed ꝯſtat ꝙ diuerſa ſunt talia bona volita in ſpē.
qm̄ tot ſunt quot ſunt virtutes.ſȝ ſcd̄m diuerſa vo
Auguſtinꝰ lita diſtinguūtur diuerſe voluntates.vt dicit Au
guſtinus ergo diuerſe ſunt ſpē voluntatis carita
Solutio. tis:ꝗ ipſa caritas diuerſificatur in ſpecie. ¶ So
lutio.dicimus ꝙ virtutes ſunt diuerſa volita natu
raliter: ſed ſunt vnū volitum formaliter:quia deꝰ
eſt dulcedo virtutum quas quiſꝗ͂ diſiderat virtu-
tes.Unde Orige.ſuper cātica in principio dicit.
In ipſo deo ſine dubio continetur.vt ſapientiaȝ/
iuſticiā/pietateȝ.⁊ veritatē oēſꝗ͂ virtutes pariter
diligamus. vnum enim atꝗ͂ idem eſt diligere de-
um et diligere bonum.

¶ Utrū de eodem motu numero.
diligatur deus.et proximus.

¶ Tertia queſtio.

QUeritur vtrum de eodē motu numero di
Af ꝙ ſic p ligatur deus ⁊ proximꝰ.probatio. Aug.
auguſtinū. dicit ꝙ in proximo non diligitur niſi de-
us:ergo eodē motu diligitur deꝰ ⁊ proximꝰ
Secundo. ¶ Item eodem viſu quo videtur albū videtur al-
bedo:ergo eodem deſiderio quo deſideratur dul-
ce deſideratur dulcedo:ergo eodē amore quo dili
gitur bonuȝ diligitur bonitas.ſed deus eſt dulce
do ſiue bonitas qua diligitur proximus ergo eo-
dem motu diligitur proximus quo diligitur deus
In oppm̄. ¶ Cōtra.eodem motu numero quo diligitur deꝰ
et proximus:ꝗ non magis diligitur deus ꝗ̄ proxi
mus: vel idem motꝰ numero erit magis intenſus ⁊
Secundo. minus. ¶ Item.eodē motu diligitur deus et pro
ximus:ſȝ oīs dilectio eſt cōcupiſcentia vel amici
tia:ergo ille motꝰ eſt ꝯcupiſcētia vel amicitia.nō
concupiſcentia.qm̄ nō diligimꝰ proximū motu cō-
cupiſcentie:qr non ꝯcupiſcimus proximū:ꝗ ille mo
tus eſt motꝰ amicitie.Sȝ motus amicitie eſt q̄ ali
quis vult alij bonū:ꝗ eodē motu nūero vult aliq̄s
Solutio. proximo bonū ⁊ deo.qd̄ ptȝ eē falſuȝ. ¶ Propter
hoc dicimus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ eodē motu nume
ro diligatur deus et proximus. cum igitur dicit
Auguſtinꝰ Auguſt.In proximo non diligitur niſi deus. hoc
verbuȝ diligitur ſumitur improprie.ſ. in ſignifica
Per hoc ad tione ſemiplena.qm̄ diligere eſt optare alicui bo-
primum. num.ibi aūt accipitur tantuȝ pro optare ſiue pro
velle.Diligimꝰ eīm deū in proximo qr volumus ſi
Ad ſcd̄m. ue optamus ipm̄ proximo. ¶ Ad ſcd̄m dicimꝰ ꝙ
eodē motu quo diligitur dulce diligitur dulcedo
dilectione q̄ eſt concupiſcētia:ſed nō eſt ita in di-
lectione que eſt amicitia.qm̄ non eo motu quo vo
lo deum eſſe in proximo ſiue opto deum proximo
opto deo aliquid.⁊ ideo non eſt ſimile de dilectio
ne que eſt concupiſcentia ⁊ amicitia.

¶ De dilectione proximi.

¶ Quarta queſtio.

QUeritur vtrū poſſibile ſit ꝙ eque intēſo
motu diligat̃ proximꝰ vt deꝰ. ¶ Proba Af ꝙ ſic.
tio.Motus quo diligitur proximꝰ pōt ma
gis ⁊ magis intēdi.motꝰ quo diligit̃ de-
us pōt magis ⁊ magꝭ remitti: ꝗ iſte pōt equari il-
li. ¶ Item.eadē eſt dulcedo que trahit deſideri- Secundo.
um in dilectione dei ⁊ in dilectione proximi.ſ.ipē
deus.nec eſt alia cauſa trahēs deſideriū cū eadē
ſit preciſe cauſa trahens.nec ē alia cauſa dilectio
nem augmētās niſi illa que trahit deſideriū:ergo
equalis eſt dilectio qua diligitur deus et qua dili
gitur proximus. ¶ Itē. demonſtrato dormiente Tertio.
iſte magis diligit deū ꝗ̄ proximū: ergo vl̃ maiori
motu vel maiori habitu.ꝯſtat ꝙ nō maiori motu:
quia non mouet̃.nec maiori habitu.quia eadē eſt
cauſa qua diligit deū et proximū. Relinq̇tur ꝗ ꝙ
non magis diligit deū ꝗ̄ proximū ¶ Cōtra.Ali In oppm̄.
quid eſt diligendū qr bonum.ſed deꝰ eſt in infinitū
magis bonus ꝗ̄ proximus: ꝗ deus eſt in infinituȝ
magis diligēdus ꝗ̄ proximꝰ. Sed caritas diligit
deum ⁊ proximū ꝗ̄tum diligendus eſt. ⁊ ſicut q̄a
caritas eſt recta eſtimatrix diligendoꝝ:ꝗ caritas
magis diligit in infinitū deū ꝗ̄ proximū eadē rō-
ne pōt probari ꝙ habēs caritatē in infinitū magꝭ
diligit deuȝ ꝗ̄ ſe qm̄ deꝰ in infinitū eſt magis bo-
nus in ſe ꝗ̄ ſit bonus alicui homine:ꝗ in infinituȝ
eſt magis diligendus in ſe ꝗ̄ ſit diligendus alicui
homini. Sed habens caritatē diligit eū ſicut dili
gendus eſt:ergo habens caritatem in infinitū ma
gis diligit deū i ſe quā alicui homini:ergo ꝗ̄ ſibi.
Sed diligere eum ſibi eſt diligere ſe : ergo habēs
caritatē in infinitū magis diligit deū ꝗ̄ ſe ¶ Itē. Secundo.
quod diligitur propter ſe magis diligitur ꝗ̄ illud
quod diligitur propter illud Et ſi infiniti homies
eſſent omnes diligerentur propter deum:ergo de
us magis diligendus eſt ꝗ̄ infiniti homines.
Sed infiniti homines in infinitum ſunt magis dili
gendi ꝗ̄ vnus eorū: ergo deus eſt in infinituȝ ma
gis diligendus ꝗ̄ aliquis homo. Sed caritas di
ligit eum ſicut diligendus eſt:ergo caritas in infi
nitum magis diligit deum ꝗ̄ proximū. ¶ Item. Tertio.
ſi poſſibile eſſet ꝙ ex caritate diligeretur proximꝰ
vt deꝰ nichil eſſet ordo caritatis. ¶ Propter has Solutio.
rationes dicimus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ex caritate
equaliter diligatur deus et proximus. et hec eſt
falſa Motus quo diligitur deus poteſt remitti in Ad primū.
infinitum.qm̄ motus quo diligitur deus ſola con Dilectō dei
ſideratione bonitatis ſue quā non augmentat cō- nō pōt i infi
ſideratio alicuiꝰ beneficij non pōt remitti qm̄ nō nitū remitti
pōt habere pauciores cauſas ſue intēſiōis.⁊ ideo
motꝰ quo proximꝰ diligit̃ nō pōt ei equari ¶ Ad ſecū Ad ſcd̄m.
dum dicimus ꝙ hec argumentatio non valet. Ea
dem eſt cauſa trahens preciſe in dilectione dei et
dilectiōe proximi:ꝗ equale eſt deſideriū vtrobiꝗ͂
qm̄ debȝ addi.Eadē eſt cauſa trahēs ⁊ in eadē cō
ſideratiōe prorſus.qd̄ falſuȝ eſt.qm̄ deꝰ in ꝗ̄tū eſt
bonꝰ in ſe magis trahit affectū ꝗ̄ inꝗ̄tuȝ eſt bonꝰ
alicui hoi.ſicut ignis ē magis calidus in ſe ꝗ̄ ca-

Ayuntamiento de Madrid

Ad tertiū. leſaciat aliđ ꝛ magis calefacit vnū ꝗ̄ aliđ. ¶ Ad
tertiū dicimꝰ ꝙ nō vꝫ hec argumentatio. Iſte doꝛ
miēs magis diligit deū ꝗ̄ ꝓximū: ḡ maioꝛi motu
vel maioꝛi habitu. qm̄ cū dꝛ. Iſte doꝛmiēs magis
diligit deū ꝗ̄ ꝓximū nō aſſerit maioꝛitas motꝰ vł
maioꝛitas habitꝰ: ſꝫ aſſerit habitꝰ ad maioꝛē mo=
Alr p̄t dici. tū. ꝛ ideo dꝫ ꝯcludere: ḡ diligit deū habitu habili
tāte ip̄m ad maioꝛē motū dilectiōis i deū. Poſſet
tñ dici ꝙ diligit deū maioꝛi habitu ꝗ̄ pꝛoximū. ꝛ
ꝙ eadē caritas eſt magis ꝛ minus intēſa magis in
tenſa rēſpectu motꝰ in deū. minꝰ reſpectu motꝰ in
pꝛoximū. qđ magis patebit in queſtione de inten
Itē ar̄ ad ſione caritatis. ¶ Itē. ꝓbatio ꝙ aliqua creatura
pꝛincipale. ex caritate pōt diligi equaliter deo vel magis ſic
Quātū aliq̄s diligit deū tm̄ deſiderat eū: ꝛ ꝗ̄tuꝫ
deſiderat eū tm̄ deſiderat eū ſibi: ꝛ ꝗ̄tū deſiderat
deum ſibi tm̄ deſiderat habere deū: ꝛ ꝗ̄tū deſide
rat habere deū tm̄ deſiderat frui deo. ꝛ ꝗ̄tū deſi=
derat frui deo tm̄ deſiderat fruitionē ſiue btitudi
nem ſuā creatā. ꝛ ꝗ̄tū deſiderat btitudinē tm̄ dili
git illā. ḡ a pꝛimo ꝗ̄tū aliq̄s diligit deū ex carita=
Scđo per te tm̄ diligit illā creaturā. ¶ Itē ſcti diligūt deū
eccleſiaſtē. pꝛopter btitudinē ſuā creatā. qđ ꝓbaꝛ multipliciꝛ
quia Eccł. dꝛ. Ois laboꝛ hois i oꝛe eiꝰ. i. q̄cq̄d fa
cit hō facit vt ipleat deſideriū. i. ꝓpter pacē men
tis q̄ eſt btitudo: ḡ ois hō quolꝫ motu ſuo tēdit ad
pacē illā: ḡ ſcti motu quo diligūt deū tēdūt ad pa
cem illā: ḡ diligūt deū ꝓpter pacē illā ſiue ꝓpter
Tertio per btitudinē ſuā. ¶ Itē Aug. ſu ꝑ Ioh. dꝛ ꝙ oīa ten
auguſtinū. dunt ad pacē illā. vñ dꝛ in libꝛo de ciuitate dei ꝙ
tantū bonū eſt pax qđ etiā ſuo cōtrario q̄riꝛ. ꝛ ita
Quarto. queritur oī motu. Et inde vt pꝛiꝰ. ¶ Pꝛeterea ca
ritas dꝛ finis oīs pꝛecepti: q̄a quietat coꝛ in deo
ad quod tendūt oīa opera q̄ ſunt in pꝛecepto: ḡ ſā
cti omni motu meritoꝛio tendunt ad illā quieteꝫ:
ergo motu caritatis: ḡ ſancti diligunt deum pꝛo=
pter illā quietē ſiue pꝛopter beatitudinē creataꝫ:
ſed non diligunt beatitudinē pꝛopter deū qm̄ cir=
culus non pōt eſſe in duabꝰ cauſis ſingularibus:
ergo ſācti diligūt magis btitudinē creatā ꝗ̄ deū
et ita magis diligunt aliquā creaturā ex caritate
Solutio ꝗ̄ deū ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. quātū ali
ad pꝛimū quis deſiderat deū ſibi tm̄ deſiderat habere deuꝫ
iſtoꝛum. vel frui deo: qm̄ cum dꝛ: aliquis deſiderat deū ſi=
bi deſideriū tranſit immediate in deū: ſed cū diciꝛ
iſte deſiderat habere deū vel frui deo. deſideriuꝫ
tranſit in creaturā: ꝛ ideo non eſt ideꝫ deſiderare
deum ſibi ꝛ deſiderare habere deū vel frui deo: ꝑ
hoc pꝫ ꝙ aliq̄s diligit ſe magis vno motu ꝗ̄ alio
qm̄ magis diligit ſe i infinitū motu quo deſiderat
Ad ſcđm. deū ꝗ̄ motu quo deſiderat frui deo. ¶ Ad ſcđm:
dicimus ꝙ hec eſt duplex. Sancti diligūt deū ꝓ=
pter btitudinē creatā qm̄ ſi hec dictio pꝛopter no
tet finē nō in quo quieſciꝛ ſed quo quieſcitur vera
ꝯtra hāc ſo= eſt pꝛopoſitio. ſi ecōuerſo falſa. ¶ Sed ꝯtra. Sā=
lutionē ar̄. cti diligunt deū pꝛopter beatitudinē ſuam: ḡ pꝛo=
pter vtilitatem ſuā: ergo diligūt deum tanꝗ̄ mer
cennarij. ſed mercennarius eſt tollerandus: non
diligendus: ḡ in hoc nō ſunt diligendi. ergo talis
Scđo per dilectio non eſt dilectio caritatis. ¶ Qđ etiā ꝓ=
ambꝛoſium batur per hoc qđ dicit btūs Ambꝛo. ſuper illud
euangelij. Quāti mercēnarij abūdāt panibꝰ i do
mo pr̄is mei. ibi dicit ꝙ mercennariꝰ eſt q̄ ſeruit ꝓ
pter regnū celoꝛū: ḡ ſancti diligūt deū ꝓpter bti=
tudinē ſuā: ſeruiūt deo ꝓpter regnū celeſte. ḡ ſcti
ſunt mercennarij. ergo tollerandi et inde vt pꝛiꝰ.
¶ Item ſancti diligendo deū querunt cōmodum Tertio.
ſuum ḡ ſic diligendo non diligunt deum gratis: er
go nec ex caritate: qꝛ caritas eſt virtus gratuita.
¶ Solutio. Notādū ꝙ hec ꝓpoſitio. Iſte diligit Solutio.
deum ꝓpter deū ſex hꝫ ſignificatiōes ad minꝰ: qꝛ Deꝰ ꝓpter
hec dictio ꝓpter pōt notare cauſam motiuā ſiue ſe diligitur
efficientem. vt ſit ſenſus. Deꝰ dulcedo dei eſt cau ſex modis.
ſa mouēs quare iſte diligit deū. ſicut bñficia que
iſte confert illi ſunt cauſa quare iſte diligit illum.
Scđo pōt hec dictio ꝓpter notare cauſam finalē
vt notet ip̄m deū eſſe finē dilectionis ſignificate.
ſicut viſus diligit mel ꝓpter dulcedinem: vel pōt
eſſe ſenſꝰ Iſte diligit deū ꝓpter deū. i. vt habeat
deum ita ꝙ notetur habitꝰ dei ſiue fruitio dei cau
ſa finalis huiꝰ dilectionis. ꝛ ſcđm duplex. qm̄ frui
tio pōt notari vt finis in quo quieſcitur. ꝛ ſm̄ hoc
talis motus eſt mercennariꝰ pure ꝛ pctm̄ nec poſ
ſet eſſe caritatis. vł poteſt notari ꝙ fruitio dei ſit
cauſa finalis illius dilectiōis. Non vt in qua quie
ſcitur: ſꝫ qua quieſcitur. ꝛ ſcđm hoc talis motꝰ eſt
motus caritatis. Quinta ſignificatio eſt vt hec di
ctio pꝛopter notet gratitudinē. vt ſit ſenſus. Iſte
diligit deū ꝓpter deum. i. nō pꝛopter aliud quod
eſt gratꝫ diligere. ꝛ ſic ſignificet excluſionē alteri
us finis et oīs commodi extrinſeci. Sexto poteſt
eē talis ſenſus. Iſte diligit deū pꝛopter deū. i. ꝓ=
pter honoꝛē et gloꝛiā dei. ¶ Notandum igitur ꝙ Duo modi
duo ſunt modi caritatis. vnꝰ quo diligiꝛ deus gra caritatis.
tis vt dictū eſt. iſte eſt excellentiſſimꝰ modꝰ: Aliꝰ
modus diligendi deū eſt quo diligimꝰ deū vt frua
mur deo vt dictū eſt. ꝛ iſte dꝛ mercennariꝰ vno mo
do. qm̄ querit in hoc hō vtilitatē ſuā. Sed qm̄ que
rit eam vbi vere eſt vtilitas ſua. ſ. in deo. ideo nō
peccat. Hoc eñ vult deus vt in ipſo ſabbatiſſemꝰ
et delectemur. ꝛ ſcđm hunc ſenſum non valet hec
argumentatio. Iſte motꝰ eſt mercennariꝰ: ḡ non Ad rōnem.
eſt caritatis. In alia ſignificatione eſſet neceſſa= Qui mercē
ria ſcđm ꝙ mercennarius dꝛ ille qui ſeruit pꝛo lu= narij ſūt di
cro tēpoꝛali. Btūs Ambꝛoſius ſumit hoc nomen ligendi.
mercennarius in pꝛima ſignificatione ſicut ſumi=
tur ibi. Quanti mercennarij in domo patris mei
abundāt panibꝰ. qm̄ mercēnarij in ſcđa ſignifica=
tione non abūdant panibꝰ ſpūalibꝰ: ſed mercenna
rij in pꝛima ſignificatione abundant panibꝰ ſpūa
libus. ſ. fide ſpe ꝛ caritate. ꝛ alijs virtutibus qui=
bus ſpūaliter reficiunꝛ: ꝛ tales mercennarij ſunt Ad vltimū.
diligendi. ¶ Ad vltio obiectū dicimꝰ ꝙ illo motu
quo ſācti diligūt deū vt fruanꝛ eo querūt ꝯmodū
ſuum. Sed non ſeq̄tur: ḡ non diligunt deū gratis
qm̄ diligere deū gratis eſt eū diligere nō q̄rendo
commodum tpale: et ſic diligunt ſancti tamē non
diligunt eum gratiſſime ita ꝙ nullū lucrū querāt
Sed modus iſte quo diligunt eum gratiſſime non quis ſit mo
querendo aliquod commodum nec in deo nec ex= dꝰ excellētiſ
tra deum excellentiſſimus eſt inter oēs motꝰ cari ſimus chari
tatis. et eſt modus diligendi deum finaliter. tatis.

¶ De dilectione dei et pꝛo
ximi et que ſit pꝛioꝛ.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Quinta queſtio huiꝰ capituli.

Arguit ꝙ dilectio ſit prior — QUerit vtruz dilectio dei prior ſit ꝙ̃ dilectio
ꝓximi an ecõuerſo: ꝛ vtrũ ſit cauſa alterius
Et intelligit de motu nõ de virtute: qꝛ cõſtat ꝙ ea
dẽ ẽ ꝙ dilectio ꝓximi ſit prior. videt. qm̃ btũs Jo
han. dicit. Qui non diligit ꝓximũ quẽ videt quo-
Secundo. mõ põt diligere deũ quẽ nõ videt? ¶ Itẽ ab infe-
rioribꝰ ſit ꝓceſſus ad ſuꝑiora. nõ ecõuerſo Sꝫ di-
lectio ꝓximi inferior eſt: ergo ab ea ſit aſcenſus ad di
Tertio. lectionẽ dei: ergo dilectio ꝓximi ẽ prior ¶ Itẽ prius
Quarto ꝑ auguſtinũ. eſt qꝺ eſt aĩale ꝙ̃ qꝺ eſt ſpũale. ¶ Itẽ Aug. dicit
ꝙ dilectio dei eſt prior in ordine precipiẽdi. Dile-
ctio ꝓximi prior eſt in ordine faciẽdi: ergo priꝰ diligit
actualiter ꝓximꝰ ꝙ̃ deꝰ. ꝛ ita prior eſt dilectio ꝓxi
In oppm̃ mi ꝙ̃ dilectio dei. ¶ Cõtra. Greg. dicit ſuꝑ Job
ꝙ dilectio dei eſt cauſa dilectiõis ꝓximi: ergo ẽ prior
Solutio. ¶ Quod ꝯcedimꝰ. Proximꝰ em̃ non diligit niſi ꝓ
pter deũ. ſ. vel qꝛ deꝰ precipit vel qꝛ creatura eiꝰ
eſt. vel qꝛ filiꝰ dei eſt vel de facili põt eſſe qꝛ tñ di
lectio ꝓximi nutrit ꝛ caleſcere facit dilectiõez dei
Ad primũ. vt dꝛ btũs Greg. Ideo dꝛ btũs Johã. Qui nõ di
Dilectio ꝓximi ẽ nutrimẽtum dilectionis dei — ligit frẽm ſuũ quẽ videt: quõ. ꝛc̃. nõ qꝛ dilectio ꝓ-
ximi ſit cã dilectiõis dei. vꝫ prior illa. Sꝫ qm̃ dile
ctio ꝓximi eſt nutrimẽtũ dilectiõis dei ꝑ oꝑa ca-
ritatꝪ q̃ exhibent ꝓximo. Dilectio aũt dei nõ põt
Ad ſcꝺm. eſſe diu ſine ſuo nutrimẽto ¶ Ad ſm dicimꝰ ꝙ nõ
ſemꝑ ſit aſcenſus ab inferioribꝰ ad ſuꝑiora niſi tm̃
vbi inferiora ſunt cauſe ſuperiorũ. vt pꝫ in donis
ſpũſſãcti ꝛ virtutibꝰ q̃ enumerãtur ĩ matheo. Bti
pauperes. ꝛc̃. Hic aũt eſt ecõuerſo: qꝛ ſuperiꝰ eſt
Ad tertiũ. cauſa inferiorꝫ. ¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ nõ
habꝫ hic locũ. qꝺ dicit aplš Priꝰ ẽ qꝺ ẽ aĩale. ꝛc̃.
qm̃ dilectio ꝓximi nõ ẽ aĩalis: ſꝫ ſpũalis. qm̃ in ꝓ-
Ad q̃rtum. ximo nõ diligit niſi deus vel ſimilitudo dei ¶ Ad
quartũ dicimꝰ ꝙ Aug. intelligit hoc de ꝑfecta di
lectiõe dei ſiue de ſigno ꝑfecte dilectiõis qꝺ ẽ po
nere aĩam ſuã ꝓ deo. ad quã perfectionẽ non ꝑue
nitur niſi per oꝑa caritatis q̃ ĩpendunt ꝓximo. vt
per oꝑa iuſticie ꝛ per oꝑa mĩe qbꝰ purgat paulatĩ
oculꝰ mentꝪ vt deus clare videat ꝛ ꝑfecte diligat
et quieſcat in deo. ꝛ ſic fiet pacificꝰ. et de ſeptima
btĩtudine ꝑueniat ad octauã q̃ eſt bti qui ꝑſecu-
Octaua btĩtudo. tionem patiũtur ꝓpter iuſticiã. ꝛ ſic dilectio ꝓxi
mi q̃ꝫtum ad opera prior ꝙ̃ dilectio dei ꝑfecta. i.
ꝙ̃ homo prõptus ſit ponere aĩam ſuã pro deo.

¶ Utrum caritas informet oẽs virtutes.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

QUeritur vtrũ caritas informet oẽs vir
tutes. ꝓbatio ꝙ ſic. Auctoritas dicit
Arguit ꝙ ſic. ꝙ caritas eſt mater oĩm virtutũ: ergo cari
tas dat oibꝰ ſuã ꝑfectionẽ ergo oẽs infor-
Secundo. mat. ¶ Itẽ caritate abſente oẽs virtutes ſunt in-
formes: ꝛ ſola caritate adueñte oẽs formant. ergo ſola
Tertio. caritas oẽs informat. ¶ Item nullũ opꝰ eſt meri
torium niſi ſit ex dilectiõe dei ex eo em̃ ſolũ ꝙ ali-
quod opus ſit ꝓpter deũ ſiue ex dilectione dei eſt
meritoriũ: ſed nullum eſt meritorium proprie niſi
opus virtutis et idem eſt meritoriũ virtuti ꝛ eſſe
perfectũ. ergo nullũ opus virtutꝪ eſt meritoriũ niſi a
caritate: ſed ex hoc eſt virtus formata ſiue perfe-
cta. ergo nullum opꝰ virtutis eſt meritoriũ niſi a cari
tate. ſed ex hoc eſt virtꝰ formata ſiue ꝑfecta ꝙ effi-
cit ex ſe opus ꝑfectũ. ergo oĩs virtꝰ eſt formata ex ca
ritate ſiue perfecta ¶ Itẽ finis ſpeculationis eſt Quarto.
verum. finis virtutis ſiue operatiõis eſt bonũ: ſed
fidei finis eſt veritas: finis caritatis eſt bonũ. qꝛ
diligit deũ inquantũ eſt bonũ. ergo ſi motus fidei in-
clinatur ad bonum hoc eſt a caritate: qm̃ fides ꝓ-
prie et per ſe tendit ad veritatem: ergo caritas incli-
nat fidem ad bonum: qm̃ hic eſt caritatis propriꝰ
finis: ſed inquãtum fides inclinatur ad bonũ per-
ficitur in hoc vt ſit virtus: ſcꝺm em̃ ꝙ attendit ve
ritatem vel tendit ad veritatem non eſt niſi ſpecu
latio. caritas igitur perficit fidez in hoc quod eſt
virtus: ergo caritas informat virtutem que eſt fi-
des. et ſi informat fidem in hoc ꝙ ſit virtus. que fi
des eſt prima omniũ virtutum. multo fortius in-
format oẽs alias virtutes ¶ Contra. ſuper illud. In oppm̃ ꝑ gloſam.
Abraham genuit Iſaac. ꝛc̃. dicit gloſa. Fides ge
nuit ſpem: ſpes caritatẽ. ergo cũ fides generet ca
ritatem dat ei ſuã perfectionem: ergo informat eam.
non ergo ecõtrario. ¶ Itẽ. priꝰ eſt credere ꝙ̃ dili Secundo.
gere debito modo ergo prius eſt credere prime ve
ritati propter ſe ꝛ ſuꝑ omnia ꝙ̃ diligere primã bo
nitatem ꝓpter ſe ꝛ ſuper oĩa. ergo prius eſt motꝰ fidei
formatus ꝙ̃ motus caritatis formatꝰ: ergo prior
eſt fides formata ꝙ̃ caritas formata: ergo caritas
non informat fidẽ. ¶ Itẽ. fides delectatur in pri- Tertio.
ma luce. vt probatum eſt ſupra et alteriꝰ modi de
lectatione ꝙ̃ ſit delectatio qua delectat caritas
in prima bonitate: ergo ſicut caritas habet ſuum
delectabile propriũ. ita fides habet ſuuz delecta
bile propriũ. qm̃ quelibet virtus habet ſua ꝓpria
delectabilia. Fides igitur inclinatur ad ſuum pro
priũ bonũ per ſe et ſcꝺm ſe ergo in ſeipſa eſt virtꝰ
perfecta: ergo non perficitur ſiue formatur a cari
tate. Et ſi em̃ fides quandoqꝫ attendit bonũ illud
quod eſt propriũ caritas. tñ nũq̃ꝫ tendit ad illud:
ſed ad ſuum propriũ bonũ. ſ. ad primũ illuminans
et primũ eſt attendere per fidẽ ꝓpriũ bonum cari
tatis ꝙ̃ tendere ad illud. Caritas igitur nullo mo
do inclinat fidem ad ſuũ propriuz bonũ nec aliud
conſeq̃nter: ergo caritas non perficit fidez in hoc
ꝙ ſit virtus: ergo nõ informat ĩpam. ¶ Credo rõ Solutio.
nes iſtas vltimas eſſe veras. Ad primũ dicimꝰ ꝙ Ad primũ.
hec caritas dicitur eſſe mater oĩm virtutũ. nõ eſt
auctoritas ſancti ſꝫ magiſtri in ſentẽtiis q̃ dicebat
ꝙ caritas nihil aliud eſt ꝙ̃ ſpũſſanctus. ꝛ ideo nõ
cogimur aſſentire tali auctoritati. tñ caritas po-
teſt dici mater omnium virtutum propter motus. Alr̃ pt dici
Non eſt enim aliqua virtus quam caritas non mo
ueat ad ſuum actum. etiã fidem qñqꝫ mouet. vnde
Aplš. Caritas oĩa credit. ¶ Ad ſcꝺm dicimus ꝙ Paulus.
re vera abſente caritate virtutes ſunt informes. Ad ſcꝺm.
tamen caritas adueniens nõ perficit ipſas: ſed de
us qui dedit fidem perficit eam. ꝛ ex eo ꝙ perficit
fidem generat in homine caritatẽ. Unde diſcipu
li domini dixerunt ei. ſicut habemus in euãgelio
mar. Dñe auge in nobis fidem. ¶ Ad tertiũ dici- Ad tertiũ
mus ꝙ hec eſt falſa Opus meritoriũ propter hoc quare actꝰ ẽ
eſt meritoriũ: qꝛ ex caritate. imo ex hoc ẽ merito- meritorius
rium: quia ẽ a fide/ ſpe/ vel caritate. tñ ex eo ſolo ẽ
meritoriũ ꝙ eſt ex amore dei: ſed amor dei nõ tan
tum eſt ex caritate: ſed ẽ in fide ꝛ ſpe. vt dictuz eſt

Paulus.

ſupra in q̄ſtione de bono.qm̄ apl's dicit Sine fide impoſſibile eſt deo placere.⁊ iteꝝ Quicq̄d nõ eſt ex fide pctm̄ eſt. Sicut ḡ aliqđ op⁹ placet deo q̄a eſt ex caritate.ita placet ei ex eo ꝙ eſt a fide vl' ſpe tñ qm̄ maior eſt iocunditas in caritate ꝙ̄ in fide.ſicut in actu ꝙ̄ viſu.

Q̄re caritas magꝫ mouet

ideo caritas magis mouet ad opera exteriora ꝙ̄ fides .et ideo potius dicuntur opera exteriora eſſe meritoria a caritate ꝙ̄ a fide

Ad q̄rtum.

¶ Ad quartū ptꝫ ſolutio.qm̄ caritas nõ inclinat fidem ad bonū ſicut.ptꝫ per vltimā obiectionē.

¶ Quomodo ſit intelligendū hoc preceptum di.pro.t.ſ. tc.

¶ Septima queſtio huius capituli.

Queritur quõ ſit intelligẽdū hoc p̄ceptū diliges do.de.t.⁊c̄. qđ Aug.exponit ſic Diliges do.de.t. ex toto corde tuo.⁊c̄. i.ītellectu ſine errore ⁊ ex tota aīa tua. i.voluntate ſine ꝯtrarietate ⁊ ex tota mẽte tua.i. memoria ſine obliuione. Sꝫ primū qđ dicit videt̄ eſſe falſum .ſ. ꝙ debemus diligere deū intellectu ſine errore.qm̄ nõ diligim⁹ deū intellectu : ſꝫ affectu.

Secundo.

¶ Itē Aug. dicit ꝙ hoc p̄ceptū non pōt impleri in via:ſed īplebitur in patria. quare ḡ datuꝫ eſt in via.

In oppm̄.

¶ Cõtra. Ponat̄ ꝙ aliq̄s contẽplatiu⁹ contẽplet̄ deū ⁊ delectet̄ in deo ꝑ aliqđ tp̄s In illo tp̄e iſte diligebat deū ex toto corde qm̄ nõ cogitabat niſi de deo. Silr̄ diligebat deū volūtate ſine ꝯtrarietate. qm̄ null⁹ prim⁹mot⁹ ſurgebat tūc in eo cõtrari⁹ dilectiōi. Silr̄ diligebat deū mẽoria ſine obliuiōe. qm̄ nihil habebat in mẽoria niſi deū.⁊ tūc ita diligebat deū ex toto corde ex to.a. et ex to.mẽ. et ita hoc p̄ceptū pōt īpleri in via et maxīe q̄r p̄cepta affirmatiua nõ obligāt ad ſemꝑ: ſꝫ ꝓ loco ⁊ tp̄e.

Secundo.

Reſponſio auguſtini.

¶ Itē ſi hoc p̄ceptū nõ pōt īpleri in via. Queritur quare datū eſt in via. ad hoc reſpondet Aug.ꝙ datū eſt ad hoc vt ſciam⁹ quo ꝑuenire debemus : ſꝫ eadẽ rōne erit hoc preceptū. non concupiſces ſcđm ꝙ intelligitur generaliter etiā de primis motib⁹ qm̄ hoc precepto ſcim⁹ quo perueniẽdū eſt licet nõ poſſit impleri in via:ḡ primi motus ſunt in prohibitione:ḡ ſunt contra legē dei. ergo ſunt pctā mortalia.

Solutio.

¶ Solutio. Ad primum dicimus ꝙ cuꝫ đr deus diligitur intellectu: ſine errore iſte ablatiu⁹ intellectu cauſā notat efficientem:intellectus eñ fidei eſt cauſa efficiẽs dilectionis dei : ſed cū đr deus diligitur affectu vel voluntate ablatiu⁹ notat cauſam formalē.ſed cuꝫ đr memoria ſine obliuione ſic notatur ſilr̄ cauſa efficiẽs.qm̄ memoria nihil aliud ē ꝙ̄ frequẽs recordatio per quam deus frequẽter ⁊ inceſſanter diligitur.

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđo obiectum: dicunt quidaꝫ ꝙ eſt totalitas vie et totalitas prime totalitas prie eſt oēs motus ſuos referre in deum: totalitas vie eſt diligere deum ſuper oīa ⁊ nichil preferre ei.dicunt ergo ꝙ illud mandatū non pōt impleri in preſenti totalitate prime:ſed bene pōt impleri totalitate vie.

ꝯtra hāc ſolutionē ar̄.

Sꝫ hec ſolutio nõ ſoluit dictaꝫ obiectionem qm̄ ille q̄ eſt in ſtatu contemplationis refert oēs mot⁹ ſuos ī deū:ḡ impleti illđ mādatū:etiā totalitate prime.

Solutio ſꝫ doctorem.

quod quidē verū eſt ſꝫ hoc nõ pōt facere diu:qm̄ corp⁹ qđ corrūpitur aggrauat animam et terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogitantē. ⁊ ideo non pōt eſſe hō diu quin cogitet de terrenis et quin moueatur q̄nq̄ primis motibus ideo dicit Auguſtinus.ꝙ illud mādatū non poteſt impleri in via qm̄ hō non pōt eſſe diu in ſtatu tali ꝙ referat oēs motus ſuos in deū.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimum:dicimus ꝙ non eſt ſimile de precepto affirmatiuo ⁊ negatiuo: q̄r preceptū affirmatiuū non obligat niſi ꝓ loco et tp̄e:ſed negatiuū ad ſemper obligat ⁊ nõ ē aliqđ preceptū. nõ ꝯcupiſces ſcđꝫ ꝙ primi motus comprehendūtur.

¶ Scđꝫ capitulū hui⁹ tracta. de ordīe charitatꝫ

Dicto de eẽntia caritatꝫ dicẽdū eſt de ordine caritatis: cui⁹ cauſa eſt leticia ſpūalis que ē in amore dei. vñ ī cāti.đr.ſpōſa introducit me dñs rex ī cellā vinariā ordinauit in me caritatē.rex.i.xp̄us ītroduxit me in cellam vinariā.i.in eccl'iam ī qua bibit̄ vinū ſpūalis leticie per quam vileſcunt oīa tp̄alia q̄ nõ ſunt diligenda:qm̄ ſunt īpedimẽta ordinis caritatis ⁊ ita remotis īpedimentis ꝑ ſpūalē leticiā ordinat̄ in hoīe caritas q̄ ſpūalis eſt. ¶ Primo dicẽdū q̄d ſit ordo caritatis. Scđo cuiuſmōi ordo obſeruātibus ſit in ꝓximi dilectiōe. Tertio de dilectiōe parētū ⁊ filioꝝ. Quarto in quo caſu extranei ſūt p̄ferēdi maliꝫ filiꝫ Quīto quõ intelligẽdū ſit ꝙ ꝓximū magꝫ debem⁹ diligere ꝙ̄ corp⁹ ꝓpriū. Sexto de dilectione inimicorum. Septimo de ordine caritatis in patria.

¶ Prima queſtio de ordine charitatis.

De primo dicit Aug.ꝙ Primo debem⁹ diligere qđ ſupra nos eſt.ſ.deū. Scđo id qđ nos ſum⁹. Tertio id quod iuxta nos eſt.ſ.ꝓximū Quarto qđ infra nos eſt.ſ.corpus nr̄m et corp⁹ proximi.et dicit Auguſtin⁹ ꝙ nõ ſunt diligenda ex caritate niſi iſta quatuor.ſed cū hō debeat ſe magis diligere ꝙ̄ proximum potius debuit ei dari de diligendo ſe preceptum ꝙ̄ de diligẽdo ꝓximo.

Pria q̄ſtio hui⁹ capli.

Ar̄ ꝯtra auguſtinum.

¶ Querit̄ cur nõ eſt datū preceptū de diligẽdo ſe. Itē poſt deū nihil eſt ita bonū ſicut virtus.qm̄ virtus facit hoīem bonum non econuerſo:ḡ virtus eſt magis diligẽda ꝙ̄ homo ſi ḡ homo eſt diligendus ex caritate multo fortius virtus eſt diligenda ex caritate.

Euaſio.

¶ Forte dicet ꝙ in dilectione dei intelligit̄ dilectio virtutis.qm̄ Orige. dicit ſuꝑ cantica cāticorū in principio. ideo proculdubio diligimus veritatē prudentiam iuſticiā et manſuetudinem ⁊ ceteras virtutes.qm̄ vnū et idē eſt diligere deū ⁊ diligere bona ergo:diligere deuꝫ eſt diligere virtutem:ergo quantumcūq̄ ex caritate diligit aliquis deum tātum diligit virtutē: ḡ quātum diligit deū ex caritate tm̄ diligit virtutē ſiue creaturā.

In oppm̄.

¶ Contra. in infinitum eſt melior deus:ꝙ̄ creatura:ḡ ex caritate in infinitū plus diligitur ꝙ̄ creatura.qm̄ caritas magis diligit quod eſt magis diligendū aliter non diligeret deū ſuper oīa.

Solutio.

¶ Solutio.ſicut dictum eſt homo ex caritate in infinitū magis diligit deum motu amicicie ꝙ̄ ſeipſum. qm̄ ſeipſum non diligit niſi propter deū.qm̄ nichil eſt diligendum in hoīe preter deum.qm̄ homo eſt vacuus ſine deo nec eſt ī eo aliquod delectabile

Per hoc ad primum.

¶ Preterea. deus eſt melior in infinitum ꝙ̄ ſi bonus alicui et

Ayuntamiento de Madrid

ideo ī infinitū magis eſt diligēdꝰ in ſe q̄ꝫ aliq̄s hō:
ergo cū caritas diligat res ſicut diligēde ſunt: pꝫ
ꝙ caritas in infinitū magis diligit deū q̄ꝫ aliqueꝫ
hoiem ⁊ poſt deū dꝫ magis diligere ſe ī infinitū q̄ꝫ
alium. ⁊ ſi in infiniti hoies eēnt magis deberet di
ligere ſe hō q̄ꝫ oēs illos. qm̄ autē diligere deū eſt
diligere ſe. ideo cū pꝛecipit diligere deū pꝛecipit
diligere ſe. ⁊ ideo nō eſt datū p̄ceptū aliqḋ ꝑ ſe de
Ad ſcḋm diligere virtutes eſt diligere ſe. — diligendo ſe. ¶ Ad ſcḋm dicimꝰ ꝙ diligere virtu
tes eſt diligere ſe. qm̄ diligēdo virtutes volo mihi
bonū. et ideo eadē eſt dilectio dū diligit alias vir
tutes et dū diligit ſe. ⁊ ideo nō valet hec argumē=
tatio. virtutes ſunt diligēde ex caritate. non ḡ tm̄
Alr̄ p̄t dici. illa quattuoꝛ. vel dicat ꝙ illa quattuoꝛ tm̄ diligē=
da ſunt caritate q̄ eſt amicicia: ꝟtutes aūt diligē=
Ad tertiū. de ſunt tm̄ amoꝛe q̄ eſt ꝯcupiſcētia. ¶ Ad ſequēs
obiectū dicimꝰ ꝙ pꝛopꝛie loq̄ndo non eſt idē dili=
gere deū ⁊ diligere virtutes. ſꝫ ꝓpter maximā affi
nitatē et conuertibilitatē: dicit hoc oꝛigeñ. ⁊ qm̄
deus eſt dulcedo ꝓpter quā diligūtur virtutes et
que diligitur in virtutibus.

¶ De oꝛdine dilectionis pꝛoximi.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Ar pꝛimo. QUeritur cuiꝰ modi oꝛdo ſit obſeruandus
in dilectione ꝓximi. videt ꝙ nullus aliꝰ
oꝛdo niſi ꝙ magis bonꝰ ſit magis diligē
dus. qm̄ non eſt diligendū aliq̄d ex cari=
tate niſi quia bonū: ergo magis bonū vniuerſalit
eſt magis diligendū. qꝛ non diligit aliquid ex cari
tate niſi qꝛ bonū: ḡ magis bonꝰ magis diligēdus
Secundo. eſt ex caritate ¶ Itē. ſūmū bonū qꝛ ſumme bonū
eſt diligendū ⁊ ſumme diligit ex caritate. qꝛ ſum=
me bonū: ergo magis bonū magis diligit ex cari=
Tertio. tate ⁊ minus bonum minus. ¶ Itē nos tenemur
conformare nos deo ī virtutibus ⁊ maxime ī cari
tate. i. qḋ ꝓbatur ꝑ hoc ꝙ caritas eſt voluntas vt
dictum eſt ⁊ conſtat ꝙ teneamur ꝯfoꝛmare volun
tatē nr̄am volūtati diuine cū ḡ teneamur ꝯfoꝛma
re nos volūtati diuine ī caritate ⁊ ꝯſtat ꝙ deꝰ dili
git magis bonū magis: ḡ magis bonum tenet ma
Ad idem. gis diligere. ¶ Itē nichil diligetur in hoie ex ca
ritate: niſi ſimilitudo dei. ī oibꝰ igitur hoibus idē
eſt diligendū ⁊ pꝛopter idem. ḡ in oibus eadeꝫ eſt
cauſa trahēs deſideriū caritatis ad diligendū: ḡ
equalis eſt effectus. ergo oēs equaliter diligūtur
ex caritate. quod videtur velle. Auguſti. vbi d̾t:
Cōfirmat ꝑ auguſtinū. ꝙ oēs pari dilectiōe ſunt diligēdi. ⁊ ex hoc ſeq̄tur
ꝙ nullus oꝛdo obſeruādꝰ eſt in dilectione ꝓximi.
In oppm̄ ambꝛoſio. ¶ Quod eſt contra btm̄ Ambꝛoſi. qui dicit. ꝙ pꝛi
mo debemus diligere deū: ſecundo nos: tertio pa
rētes: quarto filios quito domeſticos: ſexto extra
neos: qui ſi boni ſunt pꝛeponēdi ſunt malis filijs:
Ad pꝛimū. ſeptimo et vltimo inimicos. ¶ Ad pꝛeobiecta: ꝙ
nullus diligēdus eſt ex caritate: niſi quia bonus
et quia magis eſt bonus magis eſt diligendꝰ alijs
circunſtantijs paribus ſimiliter nō tam ſimplicit
et vniuerſaliter magis bonꝰ magꝭ diligitur ex ca=
ritate. Sunt eī plures cauſe dilectionis: ſolus enī
deus eſt cauſa dilectiōis pꝛoximi finalis ipſe etiā
eſt cauſa pꝛincipaliter motiua et efficiēs dilectio
nis pꝛoximi. Similitudo autem dei eſt cauſa ma=
terialis illius dilectionis: et poſt deum eſt cauſa
motiua et efficiens eiuſdē: pꝛeter iſtas cauſas ſūt
alie cauſe ſecundarie que tantummodo ſunt cau=
ſe motiue vel augmentatiue dilectionis ꝓximi vt
paternitas: filiatio: familiaritas: ⁊ huiuſmodi: ſi=
cut beneficia dei non faciunt: ſed augmentant di=
lectionem dei: hec igitur ꝓpoſitio eſt multiplex:
non eſt aliquis diligendus niſi qm̄ bonus. Si hec — Hec eſt duplex.
dictio quia notet cauſam pꝛincipalem ⁊ pꝛopꝛiaꝫ
vera eſt. Si vero notet generaliter cauſam vt cō=
pꝛehendet quancūqꝫ motiuam: falſa eſt. vnde pa=
tet ꝙ ſumpta illa pꝛopoſitione in pꝛima ſignifica
tione non valet argumentatio. Non diligitur ali=
quis ex caritate niſi qꝛ bonus. ergo vniuerſaliter
magis bonus. ⁊c̄. quia ipſe concludit ac ſi hec di=
ctio quia teneretur generaliter ꝓ omī cauſa. ſ. in
ſecunda ſignificatione. ¶ Ad ſecundū: patꝫ ſolu Ad ſcḋm.
tio qm̄ hec argumentatio non valet. Sūme bonū
quia ſumme bonuꝫ ſumme diligitur ex caritate: ḡ
magis bonū vniuerſaliter magis diligit ex carita
te: niſi ſubintelligatur alijs circunſtantijs pari=
bus: qm̄ vnica cauſa eſt quare ſummū bonū diligi
tur. ſ. ſumma bonitas q̄ excedit in infinitū oē cau=
ſam dilectionis. ſꝫ plures ſunt cauſe dilectiōis ꝓ
ximi vt dictū eſt. ¶ Ad aliud: dicimꝰ ꝙ nos tene= Ad tertiū.
mur ꝯfoꝛmare nos deo ī caritate ⁊ alijs virtutibꝰ:
deꝰ aūt nō diligit magis vnū hoiem alio. i. maioꝛi
affectu ſiue maioꝛi motu: qm̄ quecūꝫ diligit eſſen
tia ſua diligit. Sed ideo d̾ꝛ deus vnū diligere plꝰ
alio: quia diligit eū ad maius ſiue ad maioꝛē gra=
tiam: non tñ opoꝛtet ꝙ magis diligamꝰ eum. i. ma
ioꝛi affectu: quoniā nō tenemur deū in hoc imita=
ri qm̄ deus hoc modo nullum magis diligit alio.
¶ Ad vltimum patet ſolutio ex pꝛedictis: quoni= Ad vltimū.
am equalius eſt in omnibus alijs cauſa diligendi
pꝛincipalis. ſ. ſimilitudo dei vel ipſe deus. ſꝫ non
ſunt eedem cauſe ſcḋarie vt patet ex pꝛedictis: et
ideo nō opoꝛtet ꝙ ſit equalis affectus. i. ꝙ omnes
equali affectu diligantur ¶ Item Ambꝛo. dicit: Iterū ar ꝑ
ꝙ poſt domeſticos diligendi ſunt extranei: qui ſi ambꝛoſium
boni ſunt pꝛeponēdi ſunt malis domeſticis. ergo
et ſi magis boni: magis diligendi. ¶ Item Aug. Scḋo per
ſanctioꝛa mēbꝛa maioꝛi caritate ſunt amplectēda auguſtinū.
¶ Item ſanctioꝛ eſt copula mentiū q̄ꝫ coꝛpoꝛuꝫ: Opinio ali
ergo extranei ſi ſunt melioꝛes magis ſunt diligen quoꝛum.
di q̄ꝫ domeſtici: qḋ cōcedunt quidā quātū ad effe=
ctuꝫ exterioꝛē. qm̄ domeſtici magis tenētur ꝯtū
ad beneficia exterioꝛa. ¶ Nos aūt concedimꝰ ꝙ Solutio ꝑꝫ
affectu ⁊ effectu magis tenemur diligere domeſti doctoꝛem.
cos q̄ꝫ extraneos oibus alijs circunſtantijs pari=
bus ⁊ magis boni magis diligēdi ſunt alijs oibus
circūſtātijs paribꝰ boni vero extranei ſunt p̄ponē
di malis domeſticis nō in oibꝰ. ſed in q̄buſdam. ſ. ī
ſpūalibus vt in pꝛebendis ⁊ conſimilibus. ſed mo
bilia ⁊ victus quotidianꝰ plus debet conſangui=
neis q̄ꝫ bonis extraneis ſi ſunt in equali neceſſita
te. ſed in tāta neceſſitate poſſent eē extranei ꝙ ma
gis teneremur eis dare. ſꝫ ī quāta neceſſitate hoc Virtꝰ ē cer=
ſit non determinat ars vel ſcientia. ſed potiꝰ virtꝰ tioꝛ oī arte.
q̄ eſt melioꝛ ⁊ certioꝛ oī arte. vnctio em̄ docet nos
de oibus hmōi. hoc autē ideo cōtingit qꝛ ſpūaliū
ſumus tm̄ diſpenſatoꝛes. pꝛopter hoc debemꝰ mi
niſtrare ea ſecundū voluntatē dn̄i voluntas autē

Ayuntamiento de Madrid

dñi eſt ꝙ magis bonis ſpūalibꝰ dent̄ ſpūalia. carnalia vero dantur equaliter oībus a dño deo.

¶ De dilectione parentum et filiorum.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Arḡ ꝙ ſic. Queritur vtrū magis diligēdi ſunt parētes .i. pr̄ et mater ꝗ̄ filij. qđ ꝓbatur ꝑ ordinem Ambroſij. et per ꝙ filij ſunt diligendi tm̄ propter naturam. et ꝓpter preceptum dei generale parentes autē ⁊ propter naturā ⁊ propter preceptū dei gñale: ⁊ propter ſpeciale vt illud honora pa. tu. ma. et multa ſpūalia precepta tradita ſunt in eccleſiaſtico de diligēdis parentibus et preterea propter multa beneficia que habemꝰ a parētibus non a filijs: ergo ſimpliciter magis debemus diligere parentes ꝗ̄ filios.

In oppm̄ videt̄ paulꝰ. ¶ Contra. Apl̄us dicit ꝙ patres theſauriſant filijs et non econuerſo: ergo patres magis tenētur diligere filios ꝗ̄ econuerſo

Secundo. ¶ Itē humor naturalis aſcendit a radice ad ramos et non ecōuerſo: ergo parentes magis dili. naturaliter filios ꝗ̄ econuerſo. ſed gr̄a non eſt contraria nature immo perfectio eius: ḡ ex caritate magis diligēdi ſunt filij ꝗ̄ parētes ⁊ ita falſum đt Ambroſiꝰ.

Solutio. Cōtigit tripliciter magis diligere. ¶ Solutio. Aliquid dicitur magis diligi tribꝰ modis. Primo ad maius premiuꝫ. Scđo maiori affectu. Tertio quantum ad exhibitionē exteriorem. duobus primis modis magis diligebat chriſtus petruꝫ ꝗ̄ iohannem. Tertio modo magis iohā. ꝗ̄ pe. qm̄ maius ſignum dilectionis ei exteriꝰ exhibebat. duobus primis concedimꝰ ꝙ magis diligendi ſunt parentes ꝗ̄ filij. Tertio modo magis filij ꝗ̄ parentes. qm̄ filij naſcūtur paruuli ⁊ ꝓpter hoc magis indigēt exhibitiōe exteriori. vñ ſi ī extrema neceſ-

Nota diligenter. ſitate conſtituti ſunt pater meꝰ ⁊ filius meus ⁊ nō poſſum ſubuenire vtriqꝫ. ſed alteri tm̄ plus teneor ſubuenire filio ꝗ̄ patri. ſi filius eſt de familia mea res ſua eſt. ſꝫ ſit ſeparatus tūc ſcđm diuerſas circunſtantias quandoqꝫ magis teneor patri qñqꝫ filio et de hoc nos docet vnctio. ideo auteꝫ pluries in ſacra ſcrip. precipimur diligere parentes ꝗ̄ filios quia minus proni ſumus ad exhibendū neceſſaria parentibus ꝗ̄ filijs.

¶ Utrū magis diligendꝰ ſit ꝓximꝰ ꝗ̄ corpꝰ ꝓpriū

¶ Quarta queſtio huiꝰ capitu.

Arḡ ꝙ ſic ꝑ auguſtinū. Queritur vtrum magis diligendus ſit ꝓximꝰ ꝗ̄ corpꝰ ꝓpriū et videtur ꝙ ſic per auctoritatē Aug.

Secundo. ¶ Item ꝓximꝰ pōt frui deo nobiſcū qđ nō pōt corpꝰ ꝓpriū: ḡ ꝓximus eſt magis diligendꝰ ꝗ̄ corpꝰ ꝓpriū

Tertio. ¶ Itē ſtola corpis eſt quiddaꝫ corporale: ḡ minꝰ diligenda eſt ꝗ̄ btītudo ꝓximi que eſt ſpūalis. ſi dicit ꝙ licet ſit corpale tn̄ augmentat btītudinem aīe: ergo augmētat cognitionē: ḡ cognitio ꝑ creaturam erit in prima: ḡ ꝑ ſpeculū: ḡ fides qđ falſuꝫ eſt.

Quarto. ¶ Itē exponere teneor morti corpꝰ propriuꝫ pro proximo. ḡ magis diligendus eſt proximus ꝗ̄ corpus propriū.

In oppm̄. ¶ Contra: ſtola corporis eſt bonum eternū meū ⁊ magis teneor diligere meū bonum eternū ꝗ̄ bonū eternū proximi. ḡ magis corpus ꝓpriū ꝗ̄ ꝓximi.

Solutio. ¶ Ađ ꝯcedimꝰ: licet ei ſtola corpis ſit ſecſidū ſe corporalis: tn̄ in collatiōe ad cognitionē aīe ſiue ad btītudinem quā augmētat eſt ſpiritualis ⁊ ꝗ̄uis augmētet eā nō tn̄ facit eam. vñ nō ſeqtur ꝙ in prima ſit cognitio ꝑ ſpeculum: qm̄ cognitio per ſpeculū ſit per ſpeculum .i. per creaturam. Concedimꝰ ḡ ꝙ in ſe conſiderata ſtola corporis minus eſt diligenda ꝗ̄ proximus: ſed in collatione magis. *Per hoc ad rōnes ante oppoſitum.*

¶ Utrū ex caritate magi diligendi ſint amici ꝗ̄ inimici. ¶ Quinta qſtio huiꝰ capituli.

Queritur vtrū ex caritate magis diligēdi ſint inimici ꝗ̄ amici.

Arḡ ꝙ ſic. ¶ Et videtur ꝙ ſic: qm̄ dñs in euangelio. Si diligitis amicos veſtros quā mercedē habebitꝫ mēc. nā ethnici hoc faciunt. diligite inimicos. ⁊c̄. ḡ maioris meriti eſt diligere inimicos ꝗ̄ amicos: ergo magis diligendi ſunt ex caritate.

Scđo per auguſtinū. ¶ Item Auguſtinꝰ dicit. bonū et magnū eſt ſi ei qui nichil boni tibi fecit es beniuolus ⁊ beneficꝰ: ſed longe melius eſt ⁊ excellētiſſime bonitatis diligere inimicos. ergo magis ſunt diligēdi cū illđ ſit excellētiſſime bonitatis.

Tertio per eundē aug. ¶ Itē Auguſtinus. non eſt tante multitudinis diligere inimicos quātum credimus exaudiri in oratione dominica: ſed omnes fideles exaudiūtur oratione dñica. ḡ non omnes fideleꝫ diligunt inimicos: ergo melius eſt diligere inimicos ꝗ̄ amicos ergo magis ſunt diligendi.

In oppm̄. ¶ Cōtra. caritas diligit ami. ſine impedimento: inimicos non: ḡ liberiꝰ dili. ami. ꝗ̄ ini. ergo intenſius.

Secundo. ¶ Itē quantū vnū oppoſitorū eſt diligēdum tantū eius oppoſitū eſt fugiendū. ergo ꝗ̄ bonum eſt diligere ami. tam malū eſt odire inimi. et ꝗ̄ bonū eſt diligere inimicos: tam malū eſt odire inimi. ergo ſi melius eſt diligere inimicos ꝗ̄ amicos. ergo maius pctm̄ eſt odire inimicos ꝗ̄ amicos qđ manifeſte falſū eſt.

Tertio. ¶ Item. vltimus gradus caritatis eſt diligere inimicos: ḡ minus ſunt diligēdi ꝗ̄ amici.

Solutio. ¶ Solutio. ſi ſumatur dilectio pro affectu diligendi tm̄: tunc verū eſt ꝙ quicūqꝫ dili. ex caritate diligit amicum diligit inimicū. et econuerſo. tn̄ melius eſt diligere amicos ꝗ̄ inimicos: quoniā alijs paribus dilectio amici ſemꝑ intenſior et feruentior ꝗ̄ dilectio inimici: vt fiat cōparatio motus ad motū. Si tn̄ conferat̄ affectus dilectionis ami. ad affectū diligēdi inimi. ſimpliciter non prout eſt ex caritate ſimpliciter dicēdū eſt ꝙ eſt meliꝰ diligere inimi. ꝗ̄ ami. ſimpliciter: quoniam diligere inimicos importat caritatē: ſed diligere amicos non. ſicut hic ipſuꝫ diligere ami. ex caritate melius eſt ꝗ̄ hic ipſum ſimpliciter deſiderat diligere amicum.

Per hoc ad primū per hoc ad aliđ. ¶ Secundum hoc dicit dominꝰ in euāgelio. Si diligitis eos qui vos dili. ⁊c̄. Si vero ſumutur dilectio pro affectu ⁊ effectu et vtrobiqꝫ ex caritate: etiā tunc verū eſt ꝙ multi diligunt ami. qui non diligunt ini. ſecundū hoc verum eſt quod Augu. dicit. ꝙ longe melius eſt ⁊ excellentiſſime bonitatis diligere inimi. et ſimiliter illud qđ dicit: non eſt tante multitudinis. ⁊c̄. Si igitur fiat cōparatio diuerſorū hominū reſpectu diuerſorū ſtatuum ſecundū predictam intelligentiam: tunc verū eſt ꝙ melius eſt diligere inimicos ꝗ̄ amicos. Sub hoc ſenſu melior ē ſtatꝰ diligētis inimicos affectu et effectu ꝗ̄ ſtatus diligētis amicos affectu ⁊ effectu: vt intelligitur propoſitio cū

Ayuntamiento de Madrid

pꝛeciſſione: quoniā pꝛimus motus perfectoꝝ ē ſe-
cundus: nō ſecūdū hoc loquūtur oēs auctoꝛita-
tes que ꝓferūt dilectionē inimicoꝛū. ſi aūt intel-
ligitur fieri cōparatio diuerſoꝝ motuū in eadem
ꝑſona: motuū dico dilectiōis tūc cōcedimꝰ ꝙ me
lius eſt diligere amicos affectu ⁊ effectu ꝙ̄ inimi-
cos: qm̄ ſemper intenſioꝛ eſt in eodē hoie motus
Opinio aliquoꝛum. dilectiōis in amicū ꝙ̄ inimicū alijs paribꝰ. mul-
ti tamen dixerūt ꝙ motus dilectionis in inimici.
purioꝛ eſt ⁊ melioꝛ ꝙ̄ in ami. quoniā motꝰ in ami-
cos habet aliquid admixtum de carnalitate: ſed
motus in inimi. nichil. vnde ſicut iſte nummus to
tus aureus licet ſit minoꝛ melioꝛ eſt ꝙ̄ iſte qui eſt
partim argenteus ⁊ partim aureus. ſimiliter me-
Ꝯtra hāc aꝝ lioꝛ eſt motꝰ in inimi. ꝙ̄ in ami. licet motꝰ in ami.
ſit maioꝛ: ſed hoc nō eſt bonū ſimile. quoniā natu
ra nō expellit gratiā vel remittit: immo potius in
tendit motū ipſius: ſed argentū remittit puritatē
auri ⁊ motus nō eſt meritoꝛius inquātū ē ex gra-
tia mouente naturā: ſed inquātū eſt ex natura co
operante gratie vel deo: qm̄ inquātū ſumus coad
iutoꝛes dei in bonis operibꝰ meremur: nō inquā-
tum deus bona opa in nobis operatur. vn̄ quan-
to melioꝛ eſt motus tanto magis natura coopera
tur gratie vel deo: ſiue tanto melioꝛ eſt motꝰ quā
to plus natura cooperatur gr̄e vel deo. dictū eſt
ꝙ ſūpto diligere pꝛo affectu ⁊ effectu et habito re
ſpectu ad diuerſos ſtatus melius eſt diligere ini-
Cōfirmatō opinionis. mi. ꝙ̄ ami. ¶ Quod etiā videtur per regulā iſtaꝫ
Si ſunt duo bona quoꝛū pꝛimo habito habeꝛ ſe-
cūdū ⁊ nō ecōuerſo: pꝛimū eſt magis eligendū ꝙ̄
ſcḋm: ſed qui diligit inimicos affectu ⁊ effectu dili-
git amicos affectu ⁊ effectu ⁊ nō econuerſo: ergo
diligere inimi. ē magis eligendū ꝙ̄ diligere ami.
Ꝯtra hoc aꝝ ¶ Sed cōtra hoc eſt hec regula. quanto vnū op-
poſitoꝛū eſt magis eligendū tanto eius oppoſitū
eſt magis fugiēdū quoniā ex hoc videtur ſequi ꝙ
odire inimi. ſit maius peccatū ꝙ̄ odire amicos.
Secundo ad idem. ¶ Itē alia regula: cuius abſentia magis increpa
tur illud eſt magis eligendū abſentia dilectionis
amicoꝛū magis increpatur. ergo dilectio amico-
Solutio ad iſta. rum magis diligēda. ¶ Solutio. Iſte due regu-
le vltime tenent tantū in pꝛeceptis ⁊ pꝛohibitio-
nibus ⁊ non in conſilijs et ſupererogatiōibꝰ: qm̄
certuꝫ eſt ꝙ hec eſt falſa. quāto abſtinere a carni
bus toto tp̄e vite ſue eſt magis bonū: tanto come
dere carnes eſt magis malū: pꝛimū em̄ magne ꝑ-
fectionis eſt. ſcḋm vero nō eſt peccatū. ſed in pꝛe
ceptis bene tenent regule: ſed diligere inimi. affe
ctu ⁊ effectu nō eſt pꝛeceptū: ſed conſilium.

¶ De oꝛdine caritatis in patria.

¶ Aliud capitulum.

Vltimo queritur de oꝛdine caritatꝫ in pa
tria ⁊ pꝛimo vtrū idē ſit oꝛdo caritatis in
via ⁊ in patria. Scḋo vtrum ſciētia pꝛe-
miū augmētet. Tertio vtrū in patria ſit
dilectio in ſolo deo. Quarto quale debet intelli-
gi murmur de quo in euāgelio legitur ꝙ accipien
tes ſinguli denarios murmurauerunt. d. ꝙ plus
eſſent accepturi. ¶ Pꝛima queſtio.

Aꝝ ꝙ ſic. PRimo pꝛobaꝛ ꝙ idem oꝛdo caritatis in via
et in patria. qm̄ gratia eſt perfectio nature
⁊ gloꝛia gratie ⁊ perfectio nō eſt cōtraria ei quod
perficitur: ergo idem oꝛdo caritatis qui modo eſt
cū gratia erit cū gloꝛia et ita idē oꝛdine ⁊ patrie.
¶ Contra. Auguſtinus dicit in diſpari clarita- In oppm̄ vi dēꝛ auguſt.
te erit par gaudium: ergo pariter gaudebimus de
gloꝛia eoꝛū: ergo pariter volemus eis gl̄iaꝫ ergo
pariter diligemus oēs. ¶ Itē in patria cōfoꝛma Secundo.
bimus omnino volūtatē noſtrā volūtati diuine.
ſed deus non diliget vnū magis ꝙ̄ aliū niſi qꝛ ad
maius: ergo nec nos et ita nō diligemꝰ maioꝛi af
fectu vnū ꝙ̄ aliū. ¶ Item in patria erimus ſpūa Tertio.
les omnino: ergo caritas erit omnino ſpūalis: er
go nichil habebit carnalitatis: ergo nō magis di
ligentur ex caritate parētes ꝙ̄ extranei: ergo nō
eſt idem oꝛdo caritatꝫ in patria qui modo ē in via.
¶ Solutio cōcedimus ꝙ idē oꝛdo erit in patria Solutio.
qui modo ē in via ⁊ auctoꝛitatē illā in diſpari cla- Ad pꝛimū.
ritate erit par gaudiū. ſic exponimꝰ par gaudium
id eſt cōmune. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ hec ē falſa Ad ſcḋm.
in patria omnino ꝯfoꝛ. volū. noſtrā volūtati diui
ne. quoniā deꝰ diligit tm̄ eſſentia ſua ⁊ nō alio af-
fectu quoniā in eo nullus eſt affectus ſed in nobꝫ
ſūt affectus. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ ca Ad tertium
ritas erit in patria omnino ſpūalis. ideo qꝛ nihil
habebit admixtū carnalitatis ſcḋꝫ ꝙ carnalitas
impoꝛtat viciū quod impoſſibile eſt eſſe in patria:
habebit tamē aliquid de natura ſenſualitatis nō
de eius coꝛruptione. ¶ Dicūt tamē quidā ꝙ i pa Opinio aliquoꝛum.
tria nullꝰ erit oꝛdo caritatis quātū ad dilectionē
ꝓximi. qm̄ oēs diligemꝰ equaliter ⁊ hoc dicūt ꝓ
pter hoc ꝙ caritas omnino erit ſpūalis in patria Pꝛima ratio eoꝛū.
vnde poſt reſurrectionē nō fit mentio de btā vir-
gine in euangelio ad ſignificandū ꝙ poſt gloꝛiaꝫ
reſurrectiōis nō habebit locū aliqua carnalitas
vel affinitas. quoniam deus erit oīa in omnibus.
¶ Preterea. apoſtolꝰ dicit ⁊ ſi chꝛiſtū cognoui- Secunda.
mus ſcḋꝫ carnē. ſꝫ iam nō nouimꝰ ſi ergo apoſtolꝰ
exiſtens in via iā nō cognoſcebat chꝛiſtū ſcḋꝫ car
nem: ergo mlt̄o foꝛtiꝰ in patria iam nō cognoſcit
cum ſcḋꝫ carnē: ꝙ̊ mlt̄o foꝛtiꝰ nulla alia creatura
cognoſciꝛ in patria ſcḋꝫ carnē vel ſecūdū aliquā
affinitatē: ꝙ̊ parētes nō magꝫ diligētur i patria ꝙ̄
nō parētes: ꝙ̊ nō eſt idē oꝛdo caritatis in patria q̄
eſt in via. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ de beata virgine Solutio.
non fit mentio in euāgelio poſt reſur. nō ad ſigni-
ficandū hoc ꝙ in patria nō magis diligetur ma-
ter ꝙ̄ nō mater. ſed ad ſignificandū ꝙ nulla carna
litas impediet ſpiritum vel retardabit vllo modo
quo minus feratur ad ſpiritualia ſicut in via car-
nalitas ſiue amoꝛ carnalis impedit carnalitatem
ne efficiaꝛ omnino ſpiritualis qm̄ occupaꝛ ad car
nalē pꝛeſentiā eius quē diligit: ſicut patet in diſci
pulis dn̄i cū adhuc eſſēt infirmi qui carnali amo-
re quo tenebantur in carnali pꝛeſentia chꝛiſti nō
poterant in tali ſtatu recipere ſpm̄ ſanctū ad ro-
bur: ſicut dicit dn̄s in euangelio. niſi ego abiero
ſpūs paraclitus non veniet ad vos niſi carnalem
pꝛeſentiā ſubtraxero vobis. ¶ Itē dilectio natu Confirmaꝛ dictum.
ralis aut eſt oꝛdinata aut inoꝛdinata. ſi oꝛdinata:
ergo naturaliter pꝛius diligitur deꝰ ꝙ̄ homo ab
ipſo homine. ſi inoꝛdinata: ergo viciū eſt ibi et ca
ritas oꝛdinata eſt ⁊ etiā oꝛdinat: ergo gratia con-

Ayuntamiento de Madrid

Ad idem.

traria eſt nature. ¶ Itē. quantū ad primos idem tenet amor dilectiōis in natura ⁊ gratia ⁊ gloria. quare igit̄ nō tenet idē ordo quātū ad deū et hominē diligentē. vt ſicut naturaliter magis diligit ſe homo q̄ deū ita cum gratia magis diligat ſe q̄ deū cū ita ſit in dilectione primorū. quoniā homo naturaliter magis diligit ſe q̄ primū. ⁊ ſimiliter ex caritate.

Solutio. Nō ſemp ē idem ordo nature et gratie.

¶ Solutio. ſine dubio nō eſt idē ordo nature ⁊ gratie in oībus quoniā naturaliter magis diligit ſe homo magis q̄ deū. vnde quātū ad hoc nō eſt idem ordo nature ⁊ gratie. ſed in oībus alijs eſt idem / tamen gratia non eſt cōtraria nature immo perficit quantum ad hoc ꝙ in gratia magis diligit ſe homo q̄ prius diligeret et deum magis q̄ prius. ſed quantum ad hoc eſt mutatio et melioratio ꝙ cum gratia magis diligit homo deum q̄ ſe. ⁊ hoc eſt quia modo eſt alia cauſa dilectionis dei q̄ prius eſſet in naturali dilectione. quoniam naturaliter diligitur deus tantū quia beneficus. ſed cū gratia dulcedo dei eſt cauſa dilectionis attrahens hoīem ad diligendū deū ſup oīa ſicut dictū eſt ſupra. nō eſt ergo naturalis dilectio ex toto ordinata nec eſt inordinata ſcʒ ꝙ inordinata dicit viciū. ſed nō eſt ordinata.

¶ Utrum in patria erit equalis cognitio omniū.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Af primo.

Queritur ſic ſit quidam ſummus theologus ſicut beatus hyl. ⁊ q̄dā ſimplex vetula ⁊ decedāt in pari caritate. conſtat ſecūdū hoc ꝙ equalia premia eis addētur: ergo equales cognitiōes. ſed prius habebāt inequales cognitiones. ſed ſi inequalibus equalia addas. tota fiant inequalia: ergo inequaliter cognoſcent in patria: ergo theologus magis cognoſcet q̄ vetula. ſed ſi magis cognoſcit magis diligit vt dicit auctoritas: ergo theologus magis diliget: ergo maius premiū qđ falſū eſt.

Secundo ad idem.

¶ Item hec eſt vita eterna vt cognoſcant te. ⁊c̄. ſed theologus magis cognoſcet: ergo maius premiū habebit.

Tertio.

¶ Itē in daniele dicitur qui ad iuſticiam erudierint plurimos fulgebūt quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. ſed ſi tantū premiū habet vetula quid proderit theologo labor ⁊ ſtudij ⁊ doctrine videtur pro nichilo promittitur eis qđ dicitur in daniele.

Solutio.

¶ Solutio. equales erūt in patria vetule et theologi. ſed hec eſt duplex theologus magis cognoſcet ſi ſic intelligat̄. i. limpidius falſa ē ſi magis. i. abūdantius vera eſt. quoniā ſciet probare et improbare qđ non ſciet vetula ex hoc habebit quoddā gaudiū qđ non eſt de ſubſtātia premij. ſicut angeli habent de nr̄a cōuerſione quoddam gaudiū qđ non eſt de ſubſtantia premij. ſed accidentale.

Aliter poteſt dici.

ſi autē dicatur ꝙ vetula habeat oēs ſciētias in patria. tn̄ theologo ꝓfuit docere ⁊ ſtudere. q̄m iſta cōſeruabāt ⁊ augebāt in eo caritatē.

¶ Utrū in patria erit delectatio in ſolo deo.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Af ꝙ ſic ꝑ ambroſium

Queritur vtrū in patria erit delectatio in ſolo deo videt̄ ꝙ ſic. q̄m Ambroſius dicit. ꝙ non debem⁹ delectari niſi in deo. ſed in patria nō fit niſi qđ debet fieri gr̄a prima.

Secundo.

¶ Itē. in patria diligitur deus ex toto corde: ergo ex toto corde ē delectatio in ipſo. igitur ibi non eſt delectatio in creatura. q̄m ſic de⁹ nō haberet totū cor.

Tertio.

¶ Itē. ſi delectatio eſt in patria in alio q̄ in deo. ſed in nullo alio potius q̄ in virtutibus. ſed ꝓbo ꝙ non in virtutibus. quia bonū diuiditur in honeſtū vtile. delectabile: ⁊ hec diuiſio eſt per oppoſita: ergo nullum honeſtū eſt delectabile. et virtus honeſtū: ergo virtus non eſt delectabile. ergo in prima non eſt delectatio in virtute.

In oppoſitū.

¶ Contra. ſancti gaudent de bonis aliorū: ⁊ gaudere eſt delectari. ergo delectant̄ in bonis aliorum: nō ergo i ſolo deo.

Secundo.

¶ Itē angeli gaudent de cōuerſione peccatoris et delectant̄: ergo multofortius delectātur in peccatoris glorificatiōe.

Tertio.

¶ Itē menſurā bonā. i. magnā ⁊ cōfertā. i. plenā: q̄m nihil remanebit vacuū q̄m nulla vis aīe erit irremunerata: ⁊ coagitatā. i. vndiq̄ ſanctorū conſortio cumulatā ⁊ ſupeffluentē: quoniā maius premiū habebit q̄ meruit: dabunt ⁊c̄. ergo de premio eſt gaudiū de cōſortio ſanctorum ergo delectatio erit in patria in bonis ſāctorum: nō ergo in ſolo deo.

Solutio.

¶ Solutio: concedim⁹ ꝙ delectatio erit in ſolo deo ⁊ tamen in virtutib⁹ nec ſequitur: ergo nō in ſolo deo: q̄m in virtutib⁹ erit propter deū delectatio q̄m ipſe deus intelligitur in ratione virtutis. q̄m virtus eſt bona qualitas mentis qua recte viuitur. i. a deo ⁊ ad deū.

Per hec ad rōnem.

ſicut ergo nō ſequitur: iſte tenet tantū frenū: non ergo equū. Similiter nō ſequitur: delectatio ē in ſolo deo: nō ergo in virtutib⁹: q̄m ſicut dicit Ambro. Cū homo per veritatē placet nō homo placet ſed veritas. Similiter cū virtus ſit delectabilis propter deum: nō ipſa virtus eſt delectabilis: ſed deus.

Ad aliud.

¶ Ad obiectū de diuiſiōe boni: dicim⁹ ꝙ vtile proprie dicitur qđ valet ad btitudinē: ſed nec in ſe nec a ſe habet aliquā delectationē: ſicut egritudo flagella ⁊ huiuſmodo: honeſtū eſt qđ in ſe habet delectationē: ſed nō ex ſe: ſicut virt⁹: delectabile qđ in ſe et ex ſe habet delectationē. hoc eſt ſolus de⁹: large tn̄ ſūpto delectabili honeſtū eſt delectabile.

Opinio aliquorū quaʒ improbat.

¶ Itē notandū ꝙ vn⁹ magis gaudet de bono ſuo q̄ de bono alterius: tamen q̄daʒ dicūt ꝙ tantū gaudet de bono alterius q̄ de proprio bono: ſed magis de bono alterius gauderet ſi ipſum in ſe haberet: ſed illud non videtur poſſe ſuſtineri: quoniā ſequeretur ꝙ tantū diligeret vn⁹ aliū q̄ ſe quod eſt contra predicta.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de accipientibus ſingulos denarios. dicitur enī ibi ꝙ quidam murmarabāt aduerſus patrem familias di. nōne hij nouiſſimi vna hora ⁊c̄. ⁊ reſponſum eſt a patrefamilias vni eorum. An oculus tuus nequā eſt: quia ego bonus ſum: ergo aliquis accipiens murmurabat aduerſum patremfa. ergo peccabat mortaliter.

Arguitur Secundo.

¶ Itē habebat oculū nequā: ergo peccabat morteliter nō ergo accipiebat denariū.

Solutio.

¶ Ad hoc poteſt dici: ꝙ ibi fit ſermo de iudeis ſecūdū diuerſos: ſcʒ ſecundū bonos ⁊ malos: de bonis dr̄ ꝙ accipiebāt denariū de malis qui murmurabant ſicut ibi. cuʒ occideret eos. querebāt eū. de diuerſis fit ſermo ſcđm ſecundā regulā chyconij. q̄m illi qui occidebantur nō querebāt eū. vel poteſt diſtingui du-

plex murmur.ſ.indignationis:illud eſt pctm̄ moꝛ
Alr dicitur tale:de tali dꝛ in euāgelio. Eſt murmur admira=
tiōis ſecūdū qd murmurāt ſcolares in ſcolis pꝛe
gaudio:cū audiunt qd placet eis:tale nō eſt pec=
catū.ſimiliter murmurabāt iudei pꝛe gaudio qn̄
videbant gentiles parificari eis in pꝛemio, quod
autē dꝛ an oculus ⁊c̄. ſic intelligitur: oculus tu⁹
nequā eſſet ſi murmurares ex indignatione.

¶ De effectu caritatis.
¶ Quartum capitulum.

Dicto de eſſentia caritatis ⁊ oꝛdine. dicē
dum. Eſt de effectu caritatꝫ.eſt aūt vn⁹
effectus caritatis ꝙ per eam reſiſtim⁹ tē
Pꝛima q̄o. tatiōib⁹ carnis mūdi ⁊ diaboli. ¶ Hic
queritur quātulacūq; caritate poſſimus reſiſtere
quantecūq; tentatiōi.ita ꝙ caritas maneat ī ſua
Ar ꝙ non. paruitate. ¶ Uidetur ꝙ nō:qm̄ in fine Job dꝛ Non
eſt ſup terrā poteſtas que cōparetur ei:ergo non
quātulacūq; caritate poteſt reſiſtere tentationi
Cōfirmat. diyaboli. Similiter in fine Job dꝛ. Sub ipō erūt
radij ſolis ⁊ ſternet ſibi aurū ⁊ argentū quaſi lu=
tum.i.ſanctos.ergo ſi ſancti vincuntur a diabolo
nō quātulacūq; caritas poteſt reſiſtere tentatiōi
Tertio. dyaboli. ¶ Itē ſup illd pſal. ꝓbame dn̄e ⁊ ten. di
cit auctoꝛitas:pꝛius vires meas reſpice ⁊ poſtea
tentari me permitte quaſi di. non permittas me
tentari ſup vires meas:ꝫ poterat tentari ſupꝛa vi
res.ꝫ nō poterat ex caritate quā habebat reſiſte=
Quarto. re.q.t. ¶ Itē ſuper illud. Si opoꝛtuerit me moꝛi
tecū.⁊c̄.dicit Jeronimus.ſine pēnis volare nitit
ſcꝫ ad culmen martirij. ergo petrus non poterat
ex caritate quā habebat reſiſtere timoꝛe moꝛtis.
Quinto. ¶ Itē apo.fidelis eſt deus qui nō ꝑmittit nos tē
tari ſupꝛa id qd poſſumus. ergo poſſumus tenta=
Sexto. ri ſupꝛa id qd poſſumus:⁊ inde vt pꝛius. ¶ Itē ſu
per illud euāgelij.modo creditꝫ. dicit glo. vt par
uuli:nō ſicut illi q̄ pereunt: ergo nō quātulacūq;
fides ſufficit ad nō parare:ꝫ nō quātulacūq; cari
In oppm̄. tas ſufficit ad reſiſtendū.q. tentationibus ¶ Si
cōceditur. Cōtra.ā.dicit.nihil eſt foꝛtius aīo ha
bente caritatē pꝛeter illū qui dat caritatē. ꝫ quā=
tulacūq; caritas eſt foꝛtioꝛ diabolo:⁊ pōt reſiſte=
Secundo. re q.t. ¶ Itē btūs Grego.facile eſt ſuperare dia
Solutio. bolum qui nō pōt deijcere niſi volentē. ¶ Solu
tio.due ſūt opiniones:vna que dicit ꝙ ex quātula
cūq; caritate ꝑmanente tantilla: poſſumus reſi=
Alia opio. ſtere ꝗtecūq; tantationi. Alia dicit ꝙ nō ſed be=
ne concedit ꝙ ex quātūcūq; parua ſi creſcat poſ=
ſumus reſiſtere quātecūq; tētationi. ¶ Pꝛio ſu=
ſtineamus pꝛimā auctoꝛitatē.que obiecte ſunt ſic
ſoluende.pꝛima ſic.nō eſt poteſtas ⁊c̄.intelligen
Ad rōnes tenendo pꝛimam opinionem. dum de facili. Omnis eñ cari. pōt re.q.t.ſed non
de facili. Sūt autē ſex que faciūt ꝙ caritas facile
reſiſtit.pꝛimū eſt radicatio caritatꝫ:ſecūdū intē=
ſio:tertiū feruoꝛ motus: quartū exercitatio ī bo
nis operibus:quintū ſtrennuitas naturaliū ſicut
in milite exiſtente in moꝛtali peccato qui pꝛius ꝑ
mitteret ſe occidi ꝗ negaret chꝛiſtū: ſextū ſpiri=
Anthoni⁹. tualis leticia. dicit eñ btūs Antonius: ꝙ vnica
ratio eſt vincendi inimicum: leticia ſpiritualis.
Ad ſcdm. ¶ Ad ſcdam auctoꝛitatē dicimus: ꝙ ſancti qn̄q;
ſūt ſub diabolo:ſcꝫ qn̄ peccant: vincitur enim a

diabolo duabus de cauſis. pꝛima eſt quia ſcti ſūt Pꝛima cā.
ſicut ciuitas foꝛtis ⁊ in parte debilis. ſūt eñ foꝛ=
tes ex parte virtutū ⁊ debiles ex parte ſenſualita
tis ⁊ illa parte qn̄q; capiūtur a diabolo. Secūda Scda cā.
cauſa eſt ꝙ nō bene vtuntur armis ſuis. vnde boc Boetius.
tius. talia tibi cōtuleramus arma que niſi ⁊c̄. poſ
ſunt ꝫ ſancti reſiſtere:ſed nō de facili imo qn̄q; fa
tigant a diabolo. ¶ Tertiā auctoꝛitatē ſic expo= Ad tertium
nimus. ſimiliter Auis ſine pēnnis volare nitit.i.
ſine pēnis qbus de facili poſſit volare. ſiliter iſtā: Ad quartū
pꝛius vires meas reſpice ⁊ poſtea me tantari per
mitte. tentari permitte tētationi cui poſſū de fa=
cili re. Siliter eſt intelligendū de alijs. dictū eſt
ꝙ caritas quantulacūq; pōt reſiſtere.q.t. ſed nō
de facili. ¶ Sed videt ꝙ facillime: qm̄ Auguſti.
dicit. ꝙ nihil eſt ita in poteſtate nr̄a ſicut velle: ꝫ Cōtra illd
conſentire malo vel diſſentire maxime eſt in ptā= dictum ar.
te noſtra. conſentire enim ⁊ diſſentire voluntates
quedā ſunt:ſed diſſentire malo eſt reſiſtere tenta
tioni. ergo maxime in poteſtate noſtra eſt reſiſte
re tenta. et de facili ſic reſiſtimus. qm̄ ſolo libero
arbitrio poſſumus reſiſtere:alioquin nō eſſet ho=
mini imputādū pctm̄ vel libero arbitrio ſi nō poſ
ſet reſiſtere:ergo ſi liberū arbitriū per ſe pōt reſi=
ſtere cū gratia de facili pōt reſiſtere et ſic quātu=
lacūq; caritas de facili reſiſtit.q.t. ¶ Itē ſi fili⁹ Secundo.
vos liberauit vere liberi eritis: ergo vere liberi
ſumus per gratiā quātulācūq;: ꝫ libere reſiſtim⁹
per quātulācūq; grām ⁊ ſic de facili reſiſtitur.q.
tanta. ¶ Si hoc quare ergo tā frequēter clamat In oppm̄.
dauid ad deū libera me a perſequētibus me. erue
a framea deus aīam meā.⁊c̄.igitur ex quo de fa=
cili pōt reſiſtere. ¶ Solutio. Ad pꝛimū d dicim⁹ Solutio ad
ꝙ velle eſt ſimpliciter in nr̄a poteſtate maxime ſꝫ pꝛimum.
velle efficaciter nō ē in noſtra poteſtate. vn̄ apo=
ſtolus velle mihi adiacet. perficere aūt nō inue=
nio ⁊ hoc eſt qm̄ liberū arbitriū. ⁊ ſi ſit cū grā. nō
eſt tamē ſūme liberū ꝗuis eñ liberū ſit a neceſſi
tate et a culpa. nō tn̄ a miſeria liberū eſt dū ſum⁹
in hoc moꝛtali coꝛpoꝛe vnde non de facili reſiſtit
cū quātulacūq; grā aut ſi de facili nō tamē facilli
me. qm̄ multa impediūt ne de facili Sūt eñ nouē
ꝓpter q̄ clamat dauid. pꝛimū eſt ignoꝛantia. poſt Dauid clamat ꝓpter nouem.
pctm̄ eñ tenebꝛe facte ſūt ſuꝑ faciē abiſſi.i. coꝛ=
dis humani. Scdm negligētia. quoniam vult et
nō vult piger. Tertium coꝛruptio tam coꝛpoꝛis
ꝗ aīe. vnde coꝛp⁹ qd coꝛrūpitur aggrauat aīaꝫ.
⁊ apoſtolus. infelix ego hō quis me liberabit de
coꝛpoꝛe moꝛtis huius? Quartū eſt hūilitas. cla=
mat eñ ex humilitate ſubijciendo ſe ei quē rogat
Quintū eſt meritū qm̄ meremur oꝛando. Sextū
eſt exercitatio deuotiōis. Septimū eſt laſſitudo
ꝟtutis ⁊ ipſa accidia. vn̄ apl's laſſati ſumus ſupꝛa
modū ita vt tederet nos viuere. Octauum pꝛopt
impetus hoſtis retinendos. Nonū eſt impotētia
qm̄ ſine deo nihil poſſumus. ptꝫ igitur ſolutio ad Per hec ad
pꝛimo obiectū. ¶ Ad ſcdꝫ dicimus ꝙ ꝗuis vere pꝛimum.
liberi ſumus per grām. nō tamen ſūme ⁊ pꝛopter Ad ſcdm.
hoc nō de facili reſiſtimus. ¶ Sed obijcitur con
tra pꝛedicta. qm̄ ſi quātulacūq; caritas ſufficit ad ꝯtra ꝑdi. ar
reſiſtendū.q.tāta. ꝫ q̄libꝫ caritas foꝛtioꝛ eſt quā
tacūq; tentatione:ergo nulla caritas vincitur ab

Ayuntamiento de Madrid

aliqua tentatione. g̊ nullus habens caritatē pōt
Secundo. peccare mortaliter. ¶ Itē ſint hic duo habētes
pares caritates ⁊ paria naturalia ⁊ tēptent pari-
bus tēptationibus ⁊ alter ſuccūbat reliquus nō:
nō eſt ratio quare potius iſte vincat̄ ꝙ̄ ille. ſed il
Solutio ad le nō vincitur: ergo nec iſte. ¶ Solutio. ad pri-
primum. mum dicimus ꝙ nō valet. caritas eſt fortior hac
tentatione: ergo nō vincit̄. pōt enim vinci multis
Ad ſcd̄m. de cauſis q̄ dicte ſūt. ¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ ille
modus arguendi tenet in naturalib⁹ cauſis ⁊ non
in volūtarijs ſicut patet in cauſa mūdi. eadē eñ
eſt cauſa penitus q̄ fecit mūdū qñ factus eſt q̄ fe-
ciſſet ab eterno: nō tamen mundus eſt ab eterno.
Cauſa eñ volūtaria eſt et nō neceſſaria. vnde nō
ſequitur iſte nō vincit̄: ergo nec ille. qui eñ vinci-
tur a volūtate eſt. ¶ Sed obijcitur cōtra hoc qđ
Cōtra iſta iterū ar̄. dictū eſt. ꝙ ex minima caritate manēte tanta poſ
ſumus reſiſtere. q. tentatiōi. qm̄ ſi hoc: g̊ tētatiōi
mortis. eſto ꝙ aliquis exiſtens in minima carita
te manēte tanta reſiſteret tentatiōi mortꝭ. iſte ex
caritate ſubit mortē pro chriſto: ergo eſt martir:
In oppm̄. g̊ ſtatim euolat. ¶ Cōtra. eſt in minima caritate
⁊ magis diligit vxorem et filios ꝙ̄ debet. ſit ita: g̊
Secundo fert ſecū cremabilia: g̊ nō ſtatim euolat. ¶ Item
ſi fert ſecū cremabilia: g̊ orandū eſt pro ipō. Con
Tertio. tra iniuriā facit martiri q̄ orat ꝓ eo. ¶ Itē ex mi-
nima caritate pōt ſubire martiriū pro xp̄o ⁊ mai⁹
eſt ſubire martiriū pro xp̄o ꝙ̄ vendere oīa ⁊ dare
paupib⁹. g̊ iſte ex minima caritate pōt vēdere oīa
Opinio aliquorum. ⁊ dare paupib⁹ ¶ Iſtđ etiā videt̄ mltꝭ rōnib⁹ qm̄
multi philoſophi ex politica ꝟtute reliq̄rūt oīa:
ergo multo fortius ex minima caritate pōt illud
Iterum ad idem. fieri. ¶ Itē multi heretici ex falſa opinione reli-
querunt omnia. qm̄ credebāt ꝙ habere diuicias
eſſet pctm̄ mortale ⁊ fortio eſt minima caritas ꝙ̄
Ad idem. falſa opinio. ¶ Itē. multi ex ſola ſtrēnuitate na-
turaliū ſubirēt potius martiriū ꝙ̄ negarent xp̄m
ergo facerēt ex ſola ſtrēnuitate qđ minus eſt. ſcꝫ
vendere oīa et dare pauperib⁹ ⁊ fortior eſt mini-
ma caritas cū naturalibus ꝙ̄ naturalia per ſe: g̊
iſte ex minima caritate pōt vendere oīa que ha-
bet et dare pauperibus: faciat igitur ita. iſte ī mi
nima caritate vendit oīa ⁊ dat pauperib⁹ et eſt in
In oppm̄. minima caritate: ergo in imperfecta. ¶ Contra.
dr̄ in euāgelio. ſi vis perfectus eſſe vade ⁊ vende
oīa. ⁊c̄. ergo vendere oīa ex caritate ⁊ dare pau-
peribus eſt opus caritatis perfecte ⁊ iſte ex cari-
tate vendit oīa. ⁊c̄. ergo habet perfectā caritatē
Solutio. ¶ Solutio. dicimus ꝙ aliquis in minima carita
te poteſt ſubire martiriū et vēdere oīa. ⁊c̄. tamen
hoc nō eſt poſſibile. iſtum ſubire martiriū vel ven
dere oīa. ⁊c̄. ex minima caritate manēte tāta. qm̄
ſi hoc faceret ſeruiret regi liberaliſſimo maximo
ſeruitio. vnde huiuſmodi ſeruitio augmētaret ſer
uienti caritatē. et ſic nō maneret minima. tñ ipſa
caritas minima manens minima potens eſt ſcđꝫ
ſe facere illđ: ſicut aliquis ſeruiens pōt ſcđꝫ ſe ſer
uire in paupertate per viginti annos regi libera
li. tñ hoc nō eſt poſſibile ꝙ ſeruiat. ⁊c̄. qm̄ rex libe
ralis ⁊ potens nō permitteret tam diu ipſum eſſe
Iterum ar̄. pauperē. ¶ Sed videtur ꝙ vendere oīa et dare
pauperibus nō ſit opus ꝑfecte caritatꝭ. qm̄ Au-

guſti. dicit ꝙ perfecta caritas dicit. cupio diſſol-
ui ⁊ eſſe cū chriſto. hoc autem maius eſt ꝙ̄ vende
re oīa. ⁊c̄. ⁊ minus pōt haberi ſine maiori: g̊ aliq̄s
pōt vendere oīa ex caritate ⁊ dare pauperibus.
ita ꝙ nō cupiat diſſolui. ⁊c̄. ergo ſine ꝑfecta cari-
tate pōt vendere oīa ⁊ dare pauperibus: ergo il-
lud nō eſt ꝑfecte ca. quid eſt ergo qđ dicit̄ in euā
gelio ſi vis perfect⁹ eſſe vade. ⁊c̄. ¶ Ad hoc pōt Solutio.
ſolui dupliciter q̄a pōt dici ꝙ nō eſt opus ꝑfecte
caritatis. ſed eſt via et preparatio ad perfectā ca Exponitur
ritatē. vnde auctoritas euangelij ſic exponit̄. Si dictuꝫ euā-
vis. ⁊c̄. i. preparat te ſic ad perfectā caritatē. vel gelij.
poteſt dici ꝙ eſt opus perfecte caritatis. ſed per-
fectior eſt que dicit cupio diſſolui ⁊ eſſe cū chriſto
et ꝙ̄uis quilibet ex caritate vendens oīa et dans
pauperibus habeat perfectā caritatē. non tñ oīs
habens perfectā caritatē vēdere oīa. ⁊c̄. ſicut pa
tet in patriarchis. abrahā yſaac ⁊ Iacob. quoniā
multi habent multas diuicias q̄ nō apponūt cor
⁊ tales poſſūt habere ꝑfectā caritatē. vnde Se- Seneca.
neca. Magnanimus qui vtitur fictilibus vt auro
ſed nō minor eſt qui vtitur auro vt fictilibus. di-
ctum eſt ꝙ nō valet: iſte ex minima caritate manē
te tanta. pōt ſubire martiriū ꝓ chriſto: ergo poſſi
bile eſt iſtū ex minima caritate ſub. ⁊c̄. ¶ Sed vi Iterum ar̄.
detur ꝙ ſit neceſſaria. qm̄ hec poſſibile eſt album
eſſe nigrum de dicto equiualet huic album ma-
nens albū poteſt eſſe nigrū. ſimiliter hec poſſibi
le eſt iſtū ex minima caritate ſubire martiriū pro
chriſto. equalet huic. iſte ex minima caritate ma-
nente tanta pōt ſubire. ⁊c̄. ſed hec eſt vera: ergo
et illa. propter hoc cōcedūt multi ꝙ illa argumē Opinio aliquorum.
tatio eſt neceſſaria. vnde cōcedūt ꝙ aliquis in mi
nima caritate manente tanta pōt ſubire martiriū
⁊ etiā ſubire poſſibile eſt. ⁊ ſi contingat euolabit
nec valet hec argumētatio ſcđm eos. iſte añ hoc Hec argu-
inſtans habebat venialia ⁊ erant in caritate im- mētatio nō
perfecta: ergo nō euolat qm̄ qui ſtatim euolat nō valet.
eſt ex effectu caritatis: ſed quia falſe martyrij re-
ſecantur omnia venialia. ¶ Sꝫ cōtra obijcitur: ꝯtra hoc ar̄
ponatur ꝙ iſti duo ſint in omnib⁹ pares quātū ad
caritatem. ⁊ vterq̄ ſit in minima caritate et alter
ſubeat marti. reliquus nō: ⁊ vterq̄ decedat ſic: in
de ſic. vbi maior lucta ibi maior corona: ſꝫ in iſto
qui ſubijt martiriū maior lucta: ergo ⁊c̄. qm̄ vbi
haberet locū auctoritas illa niſi in excellētiſſimo
opere caritatis: ergo ille qui ſubijt martiriū ma-
iorem coronā habebit ꝙ̄ ille qui nō ſubijt marti-
riū: ergo eius caritas nō manet minima. ¶ Iteꝫ Ad idem.
caritatē meremur augeri vt aucta mereatur ⁊ per
fici: ſed nullo opere magis meretur augeri ꝙ̄ ope
re martirij: ergo in opere martirij augetur: ergo
nō manet minima: qm̄ nō pōt dici ꝙ illud augmē
tum detur in futuro. qm̄ illa auctoritas loquitur
de remuneratione preſentis vite per quaꝫ auget̄
⁊ perficitur caritas in preſenti ⁊c̄. ¶ Itē ā. dicit. Ad idem.
iniquitas eſſet ſi deus nō reciperet confugiētes
ad ſe: ergo ſi nō daret eis gratiā iniquus eſſet et
tamen ipſi nō merentur. ergo iniquus eſſet ſi nō
daret augmentū caritatis in preſenti ei qui patit̄
marti. ſed impoſſibile eſt ꝙ deus ſit iniquus. ergo
neceſſariū eſt ꝙ deus det augmētū caritatꝭ ergo

Ayuntamiento de Madrid

Ad idem. impoſſibile ē ꝙ maneat minima ¶ Itē apo. Fide
lis eſt deus qui nō permittit nos tentari ſupra id
quod poſſumus: ſed dabit in tentatiōe prouentū:
ſed nulla tentatio maior ꝙ̃ tentatio mortis. ergo
dat deus prouentū. ergo augmentat ibi caritatē
Solutio. ⁊ impoſſibile eſt ꝙ de⁹ nō det prouentū. ergo im=
poſſibile eſt ꝙ caritas maneat minima. ¶ Quod
cōcedimus. d. ꝙ hec argumentatio nō valet iſte
ex minima caritate manente tanta pōt ſubire ⁊c̄.
ergo impoſſibile eſt ex minima ⁊c̄. quoniam in pri
ma hoc verbū pōt ſignificat potētiā ſcd̄m quam
iſte pōt ſubire marti. ſed nō de facili. In conclu=
ſione hec dictio poſſibile ſignificat potentiam ſe=
Falſa equo cundū quā pōt ſubire marti. de facili ⁊ eſt fallacia
cationis. vniuocationis: qm̄ eadē potētia ſignificatur: ſed
diuerſimode. que diuerſitas nō exprimitur ꝑ di=
ctionē. vnde iſta poſſibile eſt iſtū ex minima cari=
tate manēte tanta ſubire marti. pro xp̄o: nō equi=
pollet huic. iſte ex minima caritate manēte tanta
Alr p̄t dici. pōt de facili ſubire ⁊c̄. hec autē falſa. pōt tñ dici
ꝙ nulla argumentatione eſt falla. equi. qm̄ in pri=
ma ſignificatur potētia ante actū: ſcʒ potētia cui
aliquid deeſt ad hoc vt eliciat actū: ſcʒ facultas
quedā in concluſione autem ſignificatur potētia
coniuncta cum actu.

¶ Qualiter oppoſita opinio pōt ſuſtineri.

Dicto q̄liter pōt ſuſtineri opinio que di=
cit ꝙ ex quantulacūq̄ʒ caritate manēte
Rōnes op= tanta poteſt reſiſtere. q. ten. ¶ Nūc vi=
poſite opi= dendū ē qualiter oppoſita opinio pōt ſu
nionis. ſtineri. videt̄ aūt ꝙ nō pōt ſuſtineri: qm̄ ā. dt Q d
nichil eſt fortius aīo habēte caritatē: ergo nihil
eſt inuincibilius. ergo anim⁹ habens quātulācū=
Secundo. q̄ʒ caritatē pōt reſiſtere. q. ten. ¶ Itē dñs redar=
guit petrū quādo timuit mergi dicens. Modice
fidei quare dubitaſti. tūc habebat petrus modi=
cam fidē. ex illa aūt poterat reſiſtere ten. mortis
aut nō. ſi non. male redargutus eſt. ſi poterat: ha
Tertio. bemus propoſitum. ¶ Item ſuper illud pſal. Ne
tradas me dñe a deſi. an pec. dicit gloſa ſine quo
Quarto ꝑ quantūcūq̄ʒ ſeruat hoſtis nichil poteſt. ¶ Item
gregorium. Gregorius. Nō eſt timendus hoſtis qui non pōt
deijcere niſi volentem. vnde yſa. Incuruare ſcʒ
ad terrena vt pertranſeamus. ſ. per te verbū ē de
monū ad animā. ergo ſi ſine voluntate noſtra nō
vincimur: facille aūt eſt non velle: ergo facile eſt
Quinto resiſtere et ſic habemus propoſitum. ¶ Item in
matheo. Omnis qui audit v̄ba hec ⁊ facit ea aſſi
milabitur viro qui edificat domū ſuā ſupra petrā
et deſcēdit pluuia ⁊ venerūt flumina et irruerunt
venti in domū illā ⁊ non cecidit. fundata eñ erat
ſupra firmā petrā. ſed anima que habet quātulā=
cūq̄ʒ caritatē fundata eſt ſupra firmā petrā. ergo
quan. cari. ſufficit ad reſiſtendū pluuie ventis et
Sexto. flu. et ita quante. ten. ¶ Item in canticis. Aque
multe nō potuerūt extinguere caritatē: ergo nul
lam caritatē. ergo minima caritas poteſt reſiſte
Septimo. re aquis ⁊ tribulatiōibus: et ita quan. ten. ¶ Itē
ſuꝑ illud pſal. Bonū michi lex oris tui ſuꝑ milia
⁊c̄. Dicit ā. Plus diligit caritas legē dei ꝙ̃ cupi
ditas milia auri ⁊ argenti: ſed cupiditas tm̄ dili=
git aurū quod exponit vitam corporalē pro auro

ergo quan. caritas tm̄ diligit legē dei ꝙ vitā cor=
poralem exponit pro ipſa: ⁊ ita minima ca. re. tē.
mortis. ¶ Ad hoc poteſt dici ꝙ minima caritas Solutio.
quātū in ſe eſt pōt reſiſtere quā. ten. tamē in ſubie
cto debili nō pōt multis de cauſis. Quaꝝ prima Prima.
eſt ignorantia: ſecūda negligētia tertia vulnera=
tio naturaliū: quarta infirmitas carnis: quita ſpi
ritualis triſticia: ſexta laſſitudo virtutū: ſeptima Ponit hic
diſſuetudo bonorū operū: octaua inſtrennuitas octo cauſaſ
naturaliū. ¶ Ad primū ḡ dicimus ꝙ anim⁹ hñs Ad primū.
caritatē poteſt reſiſtere quā. ten. nō tamē ſequit̄
ꝙ homo hñs minimam caritatē pōt reſiſtere. ⁊c̄.
¶ Ad ſcd̄ʒ dicimus: ꝙ petrus nō poterat reſiſte Ad ſecūdū
re in illa modica fide nec ꝓpter hoc redargut⁹: ſʒ
redargutus eſt q2 timuit cū chriſtū haberet tuto
rem ſicut de puero qui videt lupū cui d2. noli ti= Exemplum
mere non q2 poteſt reſiſtere: ſed ꝓpter ſocietateʒ
non debet timere. ¶ Ad tertiū dicimus. ꝙ velle Ad tertiū.
ſimpliciter eſt in volūtate noſtra: ſʒ tamē efficax
velle nō eſt in poteſtate noſtra vl' pōt dici. ꝙ vel
le liberū eſt: ſed nō liberrimū: ſicut dictū ē ſupra. Alr p̄t dici
¶ Ad quartū dicimus ꝙ domus fundata eſt do= Ad quartū
mus radicata: hec aūt nō eſt minima caritate qm̄
qui habet minimā caritatē nō eſt radicatus ⁊ ita
nō eſt fundatus: vt fiat vis in hac dictione funda
tus. ¶ Ad quintū dicimus. ꝙ aque multe nō poſ Ad quintū.
ſunt extinguere caritatē quātū in ſe eſt. ſed in ſub
iecto debili bene poſſūt. ¶ Ad aliud dicimus: ꝙ Ad ſextum
caritas minima quātū in ſe eſt pōt reſi. q. ten. mor
tis: ſed hoc nō pōt in debili ſubiecto. ¶ Sed cō= ꝯtra hoc ar̄
tra hoc obijcitur. facilius eſt defendere caſtrū ꝙ̃
expugnare: ſed minima caritas poteſt expugna=
re caſtrū poſſeſſū a diabolo. ſcilicʒ humanū ani=
mum plenū vicijs qm̄ minima caritas fugat oīa
vicia in aduentu ſuo ergo minima caritas poteſt
defendere humanū animū cōtra oīa vicia. et ita
minima caritas pōt reſiſtere. q. ten. qm̄ ſi pōt ma
ius: pōt et minus. ¶ Item facilius eſt preuenire ſcd̄o ad idē
morbū ꝙ̃ expellere: ſed caritas minima expellit
quātūlibet pctm̄. ergo pōt preuenire ergo pōt re
ſiſtere quan. ten. qm̄ tale preuenire eſt reſiſtere.
¶ Ad hoc. d. ꝙ hec argumētatio nō valet. Cari Solutio.
tas pōt facere maius: ergo pōt facere minus. In
ſtantia. Amorrei meruerūt penā eternam. ḡ me=
ruerunt amiſſionē terre ꝓmiſſionis. vltimū ē fal=
ſum. Dixit eñ abrahe in geñ. Nōdū ſunt cōpleta Exemplum
pctā amorreorū ⁊ tamē tūc meruerant penā eter
nam: ⁊ ita meruerāt maius ⁊ nō minus Similiter
caritas minima facit maius. i. fugat oīa vicia. nō
tamē facit minus: qm̄ nō pōt reſi. q. ten. cuius ra=
tio eſt q2 cū cari. fugat vicia naturales potentie
iuuant ipſam viriliter. qm̄ homo tunc eſt in bono
ꝓpoſito ⁊ firmo dimittendi pctm̄: vnde nō eſt mi
rum ſi expurgat̄ caſtrū. tamē huiuſmodi caſtruʒ
nō pōt defendere minima caritas. qm̄ naturales
potentie nō iuuant ipſam immo cōſentiūt inimi=
cis. ⁊ ita quodāmodo perdūt caſtrū. ¶ Sed hec Cōtra hāc
ſolutio nulla videtur eſſe. qm̄ nō q̄rimus quid fiat ſolutionē ar̄
ſed quid pōt fieri vnde videtur ꝙ hec argumenta
tio ſit neceſſaria. caritas minima pōt facere ma=
ius: ergo poteſt facere minus oībus alijs parib⁹
et certum eſt ꝙ cū fugat vicia cū auxilio natura=

Ayuntamiento de Madrid

lium potentiarū iſte naturales potentie debilio-
res ſunt q̃ ſi caritas eſt in aīa: ergo ſi pōt cū de-
bilioribus naturalibus expellere oīa vicia poteſt
Aliꝫ ſoluit. cū fortioribus reſiſtere oībus vicijs. ¶ Propter
hoc aliter ſoluēdū dicimus ꝙ hec argumentatio
nō valet. caritas minima expellit oīa vicia: ergo
poteſt reſiſtere q̃ te. tenta. ꝛ hec eſt ratio qm̄ cuꝫ
caritas expellit vicia non homo ipſe pugnat. ſed
deus: qui vtitur caritate tanq̃ inſtrumēto. ſed qn̄
caritas reſiſtit homo ipſe pugnat auxilio carita-
tis. vnde nō ſunt oīa paria qm̄ ex vna parte fortiꝰ
eſt pugnans q̃ ex alia vincit: ergo caritas qr ho-
mo habens caritatē huiuſmodi partim carnalis
eſt partim et ex ammixtiōe carnalitatis vincitur.
ſancti vero qui ſunt in patria ex toto ſūt ſpūales.
homo aūt qui eſt in mortali pctō ex toto carnalis
Exponit di- eſt ſicut dr in yſa. Egiptus hō ꝛ nō deus. i. homo
ctū yſaie. peccator eſt aīalis et nō ſpūalis. nec deus parti-
Quare ſen- cipatiue ꝛ equi eius id eſt ſenſus caro et nō ſp[illegible]s.
ſus dicunt id eſt carnales nō ſpūales. Dicuntur autē ſenſus
equi. equi. qm̄ operatio pctōris fertur et regitur ſcd̄m
ꝯtra dicta ſenſus. ¶ Sed ad hoc obijcit aliqua caritas non
aſ iterum. pōt reſiſtere. q. tenta. ergo aliqua tētatio eſt ma-
ior q̃ illa caritas. demōſtrentur illa tentatio ꝛ il-
la caritas hec caritas nō pōt reſiſtere huic tenta
tioni ergo duplo minor caritas nō pōt re. duplo
minori ten. ꝛ iterū duplo minor nō pōt reſiſt. du-
plo minori ꝛ ſic in infinitū et ita aliqua caritas ē
que nō pōt reſi. pūctioni actus qđ falſū eſt. quo-
niam etiā liberū arbitriū poſſet reſi. ergo multo-
fortius caritas in hoc ſubiecto. ita enim intelligi
mus ſemp. certū eſt em̄ ꝙ liberū arbitriū in prio
ſtatu ade poterat reſiſtere. qm̄ adā habuit tūc vn̄
ſtaret. i. reſiſteret. ſed nō habuit vnde ꝓficeret. i.
mereret. ſed certū eſt ꝙ liberū arbitriū nō ē cor-
ruptū in infinitū: ergo adhuc per ſe pōt reſiſtere
Solutio. alicui tentationi. ¶ Quod concedimus. vn̄ dici-
mus ꝙ minima caritas etiā in debili ſubiecto po
teſt reſiſtere magne tentatiōi. ꝛ ad illā argumen-
tationē ſoluendū eſt per interemptionē huius et
ꝛ ſic in infinitū. quoniā circa minimā caritatē q̄ ē
caritas paruuli eſt reperire aliquā caritatē: qua
Nota iſtud. non eſt alia duplo minor. ꝛ hoc eſt qm̄ in linea in-
tenſionis nō eſt in infinitū deſcēdere ſubduplan-
do ſecūdū intenſionē ꝓprietatis. ſed in aſcēſu cō
tingit in infinitū duplare. ꝛ hoc eſt qm̄ magis at-
tenditur ſm acceſſum ad verā noīs impoſitionē.
vt dicitur in fine ſex principiorū nō ſecundū receſ
ſum ab infimo ꝛ hoc ptꝫ de facili in linea intenſio
nis. ſumatur linea intenſionis albedinis ſūma al-
bedo dicatur a minima. ſi alia eſt dr. e. illa q̄ eſt re
cte eſt in medio inter a. ꝛ e. dr c. cōtingat ꝙ c. ma
gis duplo accedat ad a. q̃ e. ꝛ ſcdꝫ acceſſū ad ter
tiū eſt intentio: ꝫ c eſt duplo intenſior q̃ e ergo c
eſt dupla ad e. ergo c non eſt dupla ad d. ſit d. re-
cte inter c et e in medio. qm̄ ſi eſſet dupla ad d. cū
ſit dupla ad e d. ꝛ e. eſſent equaliter intenſe vt pa
alia ꝓbatio tet per propoſitionē euclidis. ¶ Itē. c nō duplo
magis accedit ad a q̃ d. hoc patet: nō ergo eſt du
plo intenſior q̃ d. qm̄ ſecundū acceſſū ad a. atten
ditur intenſio: patet ergo ꝙ d. in linea intenſiōis
nō habet ſubduplā ꝛ ſic nō contingit in infinitum
deſcendere ſubduplādo: ſed cōtingit in infinitum
aſcendere ſubduplādo: qm̄ ſūma albedo. ſ. a nulli
inferiorū eſt ꝓportionabilis: qm̄ ſi eſt: ſit igitur a
dupla ad c. contingat ꝙ inter c. et a. ſunt infinite
medie. Sit ergo b. recte in medio b. duplo acce-
dit ad a. q̃ c. ꝛ ſic ſecūdū acceſſū ad a. eſt intenſio
ergo b. eſt dupla ad c. ꝛ a. dupla ad c. ergo a. ꝛ b.
ſunt equales. hoc aūt impoſſibile: ꝛ ſic patet ꝙ a.
nulli inferiorū eſt ꝓportionabilis ſm duplicitatē
patet etiā ꝙ inter b. ꝛ a. eſt reperire f. duplā ad b.
ꝛ inter f. ꝛ a. aliā duplam ad f. et ſic in infinitū: et
ſic duplādo cōtingit aſcēdere in infinitū. ¶ Sed Iterum aſ.
iterū obijcitur Dictū eſt ꝙ caritas magis diligit
deū q̃ cupiditas aurū ꝛ argentū. ergo fortior eſt
motus minime caritatis q̃ motus maxime cupi-
ditatis. ſed cupiditas in ſuo ſubiecto ītātū pōt ha
bere motū ꝙ exponet ſuū ſubiectū mori pro auro
ꝛ argento: ergo minima caritas ſimiliter pro deo
ꝛ ita minima caritas in ſuo ſubiecto pōt reſiſtere
q. ten. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ cupiditas nō expo- Solutio.
nit ſuū ſubiectū morti: niſi vbi precipitata eſt ſin-
dereſis ꝛ ratio ſopita penitus. vnde tunc nullum
impedimētū inuenit in proprio ſubiecto: caritas
autē minima multa impedimēta inuenit ī ſuo ſub
iecto: ꝛ propter hoc nō tenet obiectio. et eſt ſimi- Exemplum
le: calor in mare fortior eſt q̃ in femina: ꝛ tamē ca de viro ꝛ fe
lor femine ī minori tēpore facit ſubiectū ſuū aptū mina.
ad nuptias q̃ calor viri. ꝛ hoc eſt qr ſubiectum fe
mine mollius eſt ꝛ habilius ad maturitatē q̃ ſub
iectum viri. ¶ Sed iterum obijcitur. Caritas mi Iterum aſ.
nima manēs tanta in ſuo ſubiecto nō pōt reſiſte-
re. q. ten. Eſto ꝙ aliquis habeat minorē caritatē
manentē tantā tanta. a tāta tentatione cui nō po
teſt reſiſtere. ꝛ deus permittat ipꝫ cadere. ꝙ etiā
pōt permittere videtur: qm̄ cū aliquis tentatur
tentatiōe quā pōt vincere permittit deus ipm ca
dere. Inde ſic: iſte ex eis ſolis que habebat non
potuit reſiſtere tentationi qua tētatus fuit: ergo
nullomodo pōt reſiſtere. ergo nō eſt imputandū
ei ꝙ cecidit. ¶ Similiter obijcitur de libero arbi Similiꝫ aſ.
trio. Sit enim aliquis in mortali pctō contingit
ꝙ eius liberū arbitriū nō eſt debile in infinitum.
vn̄ alicui tētationi pōt reſiſtere ꝛ cadit iſte ex eis
ſolis que habebat: nō potuit reſiſtere huic tenta-
tioni. ergo nō eſt imputandū ei ꝙ cecidit: ꝛ ſic for
nicatio vel adulteriuꝫ nō eſt imputandū ei: quod
falſum eſt. ¶ Forte: dicit ꝙ imputandū eſt ei. qa
ingeſſit ſe in talē neceſſitatē. Sed cōtra. Ieroni- Euaſio.
mus dicit ſup illud yſa. Nōne hoc eſt ieiuniū qđ Cōtra hāc
elegi. violentiā facit deo qui exigit ab eo qui ſol- p hieroni.
uere nō pōt cogit em̄ quodāmodo deū vt det ei.
ergo ſi hoc nō cadit in humanā pietatē. ergo nec
in diuinā. ergo deus nō imputat pctm̄ ei qui non
pōt reſiſtere. ¶ Solutio. Dicimꝰ. ꝓpoſitio poſ-
ſibilis eſt. ſ. ꝙ iſte habens minorē caritatē manē- Solutio.
tem tantā tentet tentatiōe cui nō poteſt reſiſtere
ex tanta caritate: ꝛ ꝙ deus permittat ipſū cade-
re: ſed hec totalis ꝓpoſitio eſt impoſſibilis. cum
hoc ꝙ iſte vtatur bene armis collatis ſibi. ſ. cari-
tate et alijs virtutibus in principio tentationis.
fidelis enim eſt deus qui nō permittit nos tētari
ſupra id quod poſſumꝰ: ſed facit cum tētatiōe pro

Ayuntamiento de Madrid

uentū: vt poſſumus ſuſtinere ꝓuentū.an. facit in tentatione.cū homo negligit nullomodo: ſed facit quod in ſe eſt.impoſſibile eſt ꝙ dñs ꝑmittat cadere talē: immo augmētat ei virtutes: vt poſſit ei reſiſtere. vnde patet ꝙ hec argumētatio nō valet. iſte ex eis ſolis que habebat nō potuit reſi.tē. tante.⁊c̄.ergo nō eſt ei imputandū qm̄ ſi feciſſet quod in ſe erat data vel augmentata eſſet ei gratia qua poſſet reſiſtere. Item.hec argumentatio nō valet iſte ex eis ſolis q̄ ha.nō pōt re.tan. ten. ergo nō pōt reſiſ.tante tenta. qm̄ hoc verbū pōt in pꝛima tm̄ tenebat̃ pꝛo potentia ſufficiēti per ſe ad talē actū. ⁊ cōiuncta illi actui.in concluſione tenet̃ generaliter ꝓ potētia ad actū iſtū ſiue ſufficienti ſiue nō ſufficienti. vnde patet ꝙ ibi ē fallatia vniuocationis.ſicut hic demonſtrato illo q̇ eſt in moꝛtali pctō.iſte ex eis ſolis que habet non pōt mereri vitā eternā: ergo nō poteſt mereri vitam eternā. ¶ Eodēmodo pꝛoꝛſus reſpondendū eſt ad vltimo obiectū.ſcꝫ ꝙ hec argumētatio non valet demōſtrato illo qui eſt in moꝛtali iſte ex eis ſolis q̄ habet nō pōt reſiſtere tentationi: ergo nō eſt imputandū ei ſi cadit. vel ergo nō pōt reſiſtere tentationi. ¶ Itē.aliquis ex ſola ſtrennuitate naturalium pōt ſubire moꝛtē pꝛo xp̄o ſicut miles pꝛiꝰ q̄ꝫ neget chꝛiſtū ⁊ tamē nō deſerit pctm̄ moꝛtale.ſed minima caritas foꝛtioꝛ eſt q̄ꝫ ſtrennuitas naturaliū: ergo aliq̇s ex minoꝛi caritate manente tāta pōt ſubire moꝛtē pꝛo xp̄o. ¶ Itē.aliquis ex fide infoꝛmi pōt ſubire moꝛtē ꝓ xp̄o. ¶ Itē apoſtolus dicit.ſi habuero fidē ita vt mōtes trāſferā ⁊ ſi tradidero coꝛpus meū ita vt ardeā ſi caritatē nō habuero nihil michi ꝓdeſt. ſꝫ ſi ex fide infoꝛmi pōt aliquis ſubire moꝛtē pꝛo chꝛiſto: ergo multo foꝛtius ex minima caritate manēte tanta. qm̄ foꝛtioꝛ eſt q̄ꝫ fides infoꝛmis. ¶ Idem videt̃ ꝑ Auguſtinū qui dicit ꝙ ſi aliquis nō habens caritatē ex timoꝛe ſeruili ſubit moꝛtē pꝛo chꝛiſto ſupplicium eternū patietur ⁊ ita videtur ꝙ aliquis ex timoꝛe ſeruili pōt ſubire moꝛtē ꝓ chꝛiſto.ſed timoꝛ ſeruilis eſt ex fide infoꝛmi: ergo aliquis ex fide infoꝛmi pōt ſubire moꝛ.pꝛo chꝛiſto ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Itē aliquis philoſophus ſolis virtutibꝰ politicis ſubit moꝛtē pꝛo chꝛiſto ſicut legitur de ſocrate qui hauſit venenū, quia noluit negare vnū deū queꝫ colebat.ſed foꝛtioꝛ eſt minima caritas quantalibet virtute politica: ergo ex minima caritate manente minima pōt aliquis ſubire moꝛtē pꝛo xp̄o. ¶ Itē.hereticus ex falſa fide pōt ſubire moꝛtē ⁊ foꝛtioꝛ eſt veritas q̄ꝫ falſitas: ergo aliquis ex minima caritate.⁊c̄.cū habeat verā fidē. ¶ Solutio. ad pꝛimū. d. ꝙ hec ē vera aliquis ex ſola ſtrēnuitate.⁊c̄.nec ſequitur ergo ex minima caritate ⁊c̄.⁊ hoc eſt qꝛ ſtrēnuitas naturalium ſubſtantialis eſt. vnde plus pōt in ſuo ſubiecto.ſed minima caritas eſt accidens vnde nō tm̄ pōt. ¶ Sed hec ſolutio nō videtur eſſe vera duplici rōne. Pꝛima eſt qm̄ minima caritas plus aſſimilat ſubiectū ſuum foꝛtiſſimo ⁊ potentiſſimo ſcꝫ deo q̄ꝫ ſtrenuitas naturaliū: ergo plus pōt in ſuo ſubiecto. ¶ Iteꝫ in.i.ad thitū dꝛ pietas habet pꝛomiſſum vite que nunc eſt ⁊ future.ibi dicit glo. ꝙ ſi aliquis ſequit̃ pietatē: ⁊ ſi lubꝛicū carnis patitur ſine dubio vapulabit. ſꝫ tn̄ nō peribit: ergo ſi aliq̇s faciēs lubꝛicum carnis faciat largas elemoſinas. nō peribit in illo caritas ⁊ grā: ſꝫ maioꝛ eſt pietas imponendo vitā ꝓ pꝛoximo ⁊ maioꝛ im ponēdo pꝛo chꝛiſto ergo ſi aliq̇s habens moꝛtale pctm̄ velit firmiter ſubire moꝛi pꝛo xp̄o deꝰ dabit ei grām. ¶ Q̄d cōcedimus. Uñ melius videt̃ dicendū ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aliquis ex ſola ſtrēnuitate naturaliū ſubeat moꝛtē pꝛo chꝛiſto.ſed ex ſola ſtrenuitate naturaliū pōt incipere pugnā ⁊ ex grā perficere. ¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ impoſſibile eſt ex ſola fide infoꝛmi ſubire moꝛtē pꝛo chꝛiſto.nec apl̃s hoc aſſerit: ſed ſub conditione dicit. Si tradidero coꝛpꝰ meū ſine caritate ita vt ardeā nihil mihi pꝛodeſt. Hec cōditiōalis eſt vera.nec ex hoc ſequitur ꝙ pꝛimū ſit verū: vel etiā poſſit eſſe verū. ¶ Similiter dicimus ad tertiū. ¶ Ad quartū pōt reſponderi ſicut ad pꝛimū.qm̄ pōt dici ꝙ impoſſibile eſt ꝙ philoſophus ex ſolis politicis virtutibꝰ.⁊c̄. imo ſi incipit hmōi pugnā infunditur ei gratia. ⁊ ſic foꝛte fuit in multis philoſophis qui credebāt vnū deū ⁊ eis infuſa eſt fides de trinitate. vl̃ poteſt dici ꝙ poterat ſubire moꝛtē pꝛo chꝛiſto ex politicis perfectiſſimis. ¶ Nec ſequit̃: ergo ex minima caritate ⁊c̄. qm̄ plus poſſūt potētie perfectiſſime q̄ꝫ minima caritas.⁊ ſimiliter ad vltimū dicēdū. Ibidem etiā iūgit vehementer excecatio intellectus que nō permittit hereticū recte credere vel videre. Hec eſt igitur differentia inter pꝛimā opinionem ⁊ ſecundā.qꝛ pꝛima dicit ꝙ ex minima caritate manēte minima pōt aliquis reſiſtere q̄ꝫtelibet tentatiōi: ſed nō de facili. Scd̄a dicit ꝙ nullo modo. Sed pꝛima magis placet nobis. qm̄ dꝛ in cantico deut̃. Dei perfecta ſunt opera: ergo quecūq̄ꝫ deus armat ꝑfecte armat. Uirtutes aūt nō dātur tantū ad infoꝛmandū aīam q̄ꝫtulecūq̄ꝫ ſint: ſꝫ etiā ad armandū ꝯtra oēs tētatiōes: ergo q̄ꝫtulecūq̄ꝫ ſint ſufficiunt ad reſiſtendū q̄ꝫtc.tentationi.

Marginalia (left): Hec argumētatio nō valet. — Falla equiuocationis. — Ad vltimū. — Iterum ar̃. — Ad idem. — Itē ad idē. — Ad idē per auguſtinū. — Ad idem. — Exemplum de ſocrate. — Ad idem ar̃. — Solutio. — Ad pꝛimū. — Hec solutō non valet. — Pꝛima rō. — Scd̄a rō. — Gloſa.

Marginalia (right): Solutio ſꝫ doctoꝛem. — Ad ſcd̄m. — Per hoc ad tertium. — Ad quartū. — Ar̃ pt̄ dici. — Ad vltimū. — Duplex opinio.

¶ Qua reſurrectione aliquis reſurgit a peccato per caritatem. Capi.iiij.

Dicto de vno effectu caritatis. ſequit̃ de alio.ſ.reſurrectiōe qua aliquis reſurgit a pctō per caritatē. ¶ Et queritur vtrū ſi aliquis cadit a caritate ꝑ moꝛtale neceſſariū ſit ex virtute caritatis pꝛehabite ꝙ reſurget ſi peniteat in equali vel maioꝛi caritate. Sup hoc duplex eſt opinio. Pꝛima dicit ꝙ neceſſariū eſt in maioꝛi vel equali reſurgere. Scd̄a dicit ꝙ pōt in minoꝛi/maioꝛi/⁊ equali. ¶ Cōtra pꝛimam ſic obiicitur. In amos dicit̃. Non adiiciet vt reſurgat virgo iſrael.ibi dicit glo. Nō negat q̇n reſurgat: ſed dicit ꝙ non reſurget virgo.qm̄ qui oberrat a veritate.⁊ ſi aliq̄n pii paſtoꝛis humerꝭ repoꝛtet̃.nō tn̄ cū illa glīa cū qua erat anteq̄ꝫ oberraſſet. Ex hoc ſequitur ꝙ nō pōt reſurgere in tanta caritate in qua erat pꝛius. ¶ Item. ibidem dꝛ Urbs de qua egrediebant̃ mille relinquūtur i ea c.⁊c̄.glo. Unitas eſt ſacramētū vnius dei in qua eſt pꝛima btitudo in denario ſcd̄a in centenario. tertia in millenario. Sūma quā ſi aliquis amittit vix reuertitur ad centū. ⁊ ſi illū amittit vix reuer=

Marginalia (right): Pꝛima q̄o. — Duplex opinio. — ꝯtra pꝛimā ar̃ ꝑ gloſaꝫ. — Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

titur ad deceẽ: ergo videtur ꝙ nõ põt reſurgere in
Tertio. maioꝛi ex quo vix reuertit̃ ad minoꝛẽ. ¶ Item in
eſdra legitur ꝙ templũ ſalo. deſtructum a babil̃.
poſt captiuitatẽ cũ maioꝛi laboꝛe reedificatũ fu=
it ⁊ in minoꝛi gl̃ia. ſ͞ʒ tẽplũ coꝛdis nr̃i deſtructum
a diabolo cũ maioꝛi laboꝛe reparat̃: et in minoꝛi
gloꝛia. ⁊ ita in minoꝛi caritate. Hee tres obiectio
nes ſũt cõtra vtrãq; opinionẽ. ꝓpꝛie aũt ꝯtra pꝛi
mam ſic. Ponat̃ ꝙ aliq̇s habens imperfectã cari
tatẽ cadit per vnicũ ꝑcũ moꝛtale. alius habẽs ꝑ
fectã caritatẽ cadit per mille moꝛtalia. conſtat ꝙ
pꝛimus minus eſt indignus caritate q̃ʒ ſecundus
Sed pꝛimo poteſt infũdi caritas impꝑfecta: ergo
ſcd̃o. ⁊ ita q̇ cecidit a ꝑfecta põt reſur. in imperf.
Ad idem. ¶ Itẽ. de ſola mia datur vtriq; gratia: ergo nõ ẽ
Solutio. neceſſariũ ꝙ maioꝛ detur vni q̃ʒ alij. ¶ Solutio.
Pꝛimũ poteſt ſolui per diſtinctionẽ gl̃ie. quoniã
eſt gloꝛia caritatis ⁊ gloꝛia ſtatus. Cũ ergo dicit̃
Ad pꝛimũ. Qui oberrat a veritate ⁊c̃. nõ intelligitur de glo
ria caritatis: ſed de gloꝛia ſtatus: qꝛ nõ reddit ad
illum ſtatũ in quo pꝛius erat. qm̃ gloꝛioſioꝛ ẽ ſta=
tus bonoꝛũ qui nõ peccauerũt q̃ʒ bonoꝛũ qui pec
Ad ſcd̃m. cauerũt. ¶ Ad ſcd̃m dicimus ꝙ in vnitate eſt pꝛi
ma beatitudo. i. baptiſmalis innocẽtia. In dena
rio eſt beatitudo eoꝝ qui incipiũt exerceri in ope
ribus decalogi. Tertia eſt in centenario q̄ eſt pꝛo
ficientium in virtutibus. Quarta in millenario q̄
eſt perfectoꝝ. qđ dicitur ꝙ ſi aliquis amittit mil=
le vix reuertitur ad centũ. verũ eſt ꝙ vix reuerti=
tur: nec ſequit̃. qm̃ reſurgat in equali caritate vel
maioꝛi. Sed remiſſioꝛ et tepidioꝛ eſt ad bona ope
Nõ de inſtitꝭ ra q̃ʒ pꝛius eſſet. quod ſignificatũ fuit in inſtitis q̇
Ad tertiũ. bus ligatus erat lazarꝰ qñ fuit reſuſcitatꝰ. ¶ Ad
tertiũ patet ſolutio per pꝛedicta. Templũ enĩ re=
parat̃ cũ maioꝛi laboꝛe q̃tũ ad opera. ⁊ cũ mino=
Ad quartũ ri gloꝛia q̃tũ ad ſtatũ. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ hec
argumẽtatio nõ valet. Iſte eſt minus indignꝰ ca=
ritate q̃ʒ ille. ⁊ iſti põt infũdi caritas imperfecta:
Ex inſtãtia ergo et illi. qm̃ nõ in infuſione gratie tantũ atten
dei reſurgit ditur indignitas: ſed etiã caritas pꝛehabita. ⁊ li=
ꝑctoꝛ ad tã cet de ſola mia det deus vtriq; gr̃am. tamen de iu
tam vel ma ſticia dat tantã vel maioꝛẽ. qm̃ iuſtũ eſt vt opa bo
ioꝛem gr̃am na q̄ facta fuerũt in caritate remunerentur cũ re=
ſurgit. vñ deberent remunerari tm̃ q̃tũ pꝛius re=
munerarent̃. ideo neceſſariũ eſt reſurgere in ma=
Iterũ ar̃ ad ioꝛi vel equali caritate. ¶ Item in exo. dꝛ ꝙ ſi ali
pꝛincipale. quis ꝑcuſſerit aliũ debet expẽſas in medicos do=
nec percuſſus eat ſuꝑ baculũ. ⁊ cõſtat ꝙ ille q̇ va
dit ſuper baculũ: eſt debilioꝛ q̃ʒ pꝛius eſſet ⁊ ſigni
ficat illũ qui reſurgit. ergo qui reſurgit debilioꝛ ẽ
q̃ʒ pꝛius. ⁊ ſic reſur. in minoꝛi caritate q̃ʒ pꝛius ha
Solutio. beret. ¶ Ad hoc pʒ ſolutio ꝑ pꝛedicta. debilioꝛ
enĩ eſt nõ quo ad quãtitatẽ caritatꝭ: ſed quo ad le
ſionem naturaliũ q̃tũ ad exercitiũ bonoꝝ opeꝝ.
¶ Sed obijcitur. iſti qui reſurgit aut de ſola mi=
ꝯtra hoc ar̃ ſericoꝛdia infunditur ei tacta gratia quanta ei in=
funditur aut nõ de ſola mia. ſi pꝛimo modo: ergo
poteſt infundi minoꝛ: ⁊ ſic põt reſurgere in mino=
ri caritate. ſi nõ de ſola mia. ergo videtur ꝙ cari=
tas pꝛehabita: faciat ad hoc ꝙ tanta infunditur.
In ezechi. ¶ Contra in ezechiele dꝛ. Si auerterit ſe iuſtꝰ a
iuſticia ⁊ fecerit iniquitatẽ oẽs iuſticie eius nõ re

coꝛdabũtur. ergo deꝰ ꝑ illis nec maioꝛẽ nec mino
rem gr̃am infũdit. ¶ Itẽ. iſte eſt indignꝰ oĩ bono Secundo.
et pane quo veſcitur anteq̃ʒ infundat̃ ei gr̃a. ergo
nihil eſt ex ꝑte eiꝰ ꝓpter qđ aut maioꝛ aut minoꝛ
gratia infundatur: ⁊ ita de ſola mia tanta infundi
tur: et inde vt pꝛius. ¶ Itẽ ſi aliquid eſt ex parte Tertio.
hoĩs nõ niſi pꝛeparatio: qꝛ enĩ homo facit qđ in ſe
eſt: deus facit quod in ſe eſt. ergo qꝛ homo pꝛepa=
rat ſe deus infundit ei gratiã. ergo qꝛ magis pꝛe=
parat ſe maioꝛẽ dat ei gratiã. Sed qui cecidit ab
imperfecta caritate magis pꝛeparat ſe: q̃ʒ ille qui
cecidit a perfecta. ponatur ergo illi datur maioꝛ
gratia: ſed illi datur imperfecta cari. hoc eſt poſſi
bile. ergo ⁊ illi qui cecidit a perfecta datur imper
fecta: ⁊ ita reſurgit in minoꝛi. ¶ Ad pꝛimũ dici= Ad pꝛimũ.
mus ꝙ ei qui cecidit et reſurgit de ſola mia datur
caritas ſed ꝙ maioꝛ vel eq̄lis de iuſticia eſt. Alij Aliter dꝛ.
debent ꝙ ⁊ ipſa caritas et ipſa quantitas cari. de
ſola mia eſt: ſed ꝙ non datur minoꝛ hoc eſt de iu=
ſticia. ⁊ ponũt ſimile de illo quẽ deus punit in in=
ferno circa merita. ꝙ iſte punitur tanta pena hoc
eſt de iuſticia. ſed ꝙ nõ punitur maioꝛi hoc eſt de
mia. ſe vterq; vident̃ dicere falſũ. qm̃ anteq̃ʒ gr̃a ꝯtra vtrũq;
infunditur ei indignꝰ eſt omni bono: ergo de iuſti arguitur.
cia nichil datur ei nec caritas nec q̃titas carita=
tis ¶ Propter hoc dicimus ꝙ quicquid datur ei Solutio ſ͞ʒ
de ſola mia datur. Sed ex hoc nõ ſequitur: ergo doctoꝛem.
deus põt ei dare minoꝛẽ gr̃am vel caritatẽ. ſicut Nota ſolu=
nõ ſequitur de ſola mia. Deus dat gr̃am: ergo nõ tionem.
põt dare qm̃ ſicut nõ põt non punire malos. quo=
niã nõ põt negare ſeipm̃ qui eſt ſũma iuſticia. ita
nõ poteſt nõ miſereri vbi eſt miſerendũ. qm̃ nega
ret ſeipſum qui eſt ſũma mia. Sicut etiã non põt
nõ dare maioꝛẽ caritatẽ vbi danda eſt maioꝛ. qm̃
negaret ſeipſ͞ʒ qui eſt ſũma liberalitas. Unde ei q̇
pꝛeparat ſe ⁊ qui ſeruierat pꝛius ei neceſſario dat
maioꝛẽ gr̃am: qꝛ pꝛius ſeruierat q̃ʒ ſi non ſeruiſſet
pꝛius. vnde neceſſario dat ei tantã vel maioꝛem
pꝛius habita. Sicut benignus dñs ſeruũ ſuũ ꝓ= Exemplum
ditoꝛẽ recipit: qꝛ videt illũ penitere. ⁊ qm̃ ſeruiuit
ei fideliter. Habet ergo deꝰ reſpectũ ad pꝛepara
tionẽ ⁊ ad merita pꝛecedentia et pꝛopter illa duo
tantã vel maioꝛẽ caritatẽ infũdit. ¶ Ad illud qđ Ad dictum
obicitur ꝙ oẽs iuſticie nõ recoꝛdabũtur intelligi pꝛophete.
tur q̃ʒdiu nõ penitebit. ¶ Per hoc patet ſolutio Per hoc ad
ad ſcd̃o obiectũ. ¶ Ad aliud obiectũ dicimus ꝙ ſecundum.
hec argumẽtatio nõ valet. qꝛ ille ſe pꝛeparat deꝰ
dat ei gr̃am: ergo qꝛ magis ſe pꝛeparat maioꝛem Nota.
dat ei gr̃am. Debet enĩ addi: et oĩa alia ſũt paria
⁊ hoc falſũ. qm̃ ille qui cecidit a perfecta caritate
magꝭ ſeruiuit deo q̃ʒ ille qui cecidit ab impꝑfecta
caritate. ¶ Alioꝛũ opinio eſt ꝙ aliq̇s põt reſur= Alia opio.
gere in minoꝛi caritate. ¶ Sed cõtra hanc obij= ꝯtra hãc ar̃
citur multipliciter. qm̃ auctoꝛitas ꝙ penitẽtia re
ſtituit oĩa ablata: ſ͞ʒ ⁊ caritatẽ ⁊ q̃titatẽ caritatꝭ:
ergo reſurgit in tanta caritate q̃tam pꝛius habe=
bat. vel in maioꝛi. ¶ Itẽ i ezechie. Quacũq; ho Secundo.
ra ingemuerit peccatoꝛ oĩm iniquitatũ eiꝰ nõ re=
coꝛdaboꝛ: ergo iſti qui cecidit a perfecta carita=
te dat̃ caritas cũ penitet ac ſi nulle fuiſſent iniq̇=
tates eiꝰ. Sed ſi nulle fuiſſent haberet perfectã
caritatẽ: ergo dat̃ ei ꝑfecta caritas. ⁊ ita reſurgit

Ayuntamiento de Madrid

Tertio in equali vel maiori. ❡ Itē Apl's d̄t. Diligētib⁹
deū oīa cooperant̄ in bonū. Et dicit Ambro. ꝙ ca
ſus in mortale operat̄ ad bonū. Sed ſi reſurgit in
minori caſ⁹ nō operat̄ ad bonū: immo ad malum.
Quarto. ❡ Item. ſi in equali caſus nō operat̄ ei ad bonū:
ergo neceſſariū eſt vt reſurgat in maiori. Hec ob-
Quinto. iectio cōis eſt cōtra vtrāq; opinionē. ❡ Itē. dn̄s
dicit ꝑ Ioelē. Reddā vobis oēs annos q̄s come-
dit locuſta ⁊ bruc⁹. rubigo et eruca. i. reddet dn̄s
caritatē q̄ amiſſa eſt ꝑ pct̄m: ergo ſi amiſſa eſt ꝑfe
Sexto. cta caritas reddet ꝑfectā caritatē. ❡ Idē ꝓbat̄
rōnib⁹. deus eſt ꝓnior ad miſerendū q̄ȝ ad condē-
nandū vel puniendū. Sed cū aliq̄s cadit ꝑ morta
le dimiſſa pctā redeūt ⁊ iudicat̄ dignus maiori pe
na ꝓ pctis dimiſſis q̄ȝ eſſet prius: g̃ cū aliquis re-
ſurgit dȝ eſſe dign⁹ maiori p̄mio q̄ȝ prius eſſet an̄-
q̄ȝ caderet: g̃ qn̄ aliq̄s reſurgit ī maiori caritate q̄ȝ
prius habuit. Et hec obiectio ē cōtra vtrāq; opi-
Septimo. nionē. ❡ Itē. eſto ꝙ reſurgat ī minori caritate q̄ȝ
prius habuit. Dicunt ſcti ꝙ opa facta ex caritate
q̄ amiſſa fuerūt reuiuiſcūt: g̃ ſi decedat ille in mi-
nori caritate remunerabit̄ ꝓ illis bonis q̄ reuiui-
ſcerūt. aut remunerabit̄ q̄ȝtū meruit illis opibus
aut magis aut min⁹. Si minus g̃ deus remunerat
citra condignū. ſ. q̄ȝtū meruit. Sed nō remunerat
pro illis niſi ſm caritatē a qua exierūt: g̃ cū exie-
rint a ꝑfecta caritate. ſi ita: remunerabunt̄ ſm ꝑ-
fectā caritatē. Sed decedēs in caritate nō remu-
nerat̄ niſi ſcd̄m caritatē ī qua decedit: g̃ ille dece
dit in ꝑfecta caritate: nō ī minori quā pri⁹ habuit
❡ Itē. in quo reuiuiſcūt opa facta ex p̄habita ca
Octauo. ritate niſi remunerent̄ ſȝ q̄ȝtitatē caritatis a qua
exierint. ❡ Solutio. Ad primū dicim⁹ ꝙ penitē-
Solutio ad primum tia reſtituit oīa ablata ſi ſit ſatiſfactoria plenarie.
qm̄ ſi hō facit totū qd̄ in ſe eſt deus reddit ei tātā
caritatē q̄ȝtā habuit vel maiorē. ſed ſi nō penitet
ꝑfecte nō eſt neceſſariū ꝙ tāta det̄ ei caritas q̄ȝtā
Ad ſcd̄m. habuit prius. ❡ Ad ſcd̄m reſpōdemus eodē mō:
qm̄ ſi ꝑfecte ingemuerit pctōr reddet̄ ei tāta cari
tas q̄ȝtā prius habuit. Si iperfecte pōt eſſe ꝙ red
dat̄ minor. Eodē mō reſpōdemus ad quartū. qm̄
ſi plene penitet reddit deus ānos q̄s comedit lo-
cuſta. ⁊c̄. Si ſemiplene penitet ſemiplene reddit.
Ad tertium ❡ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ caſus q̄ȝtū ad hoc coopat̄
ī bonū ꝙ humilior ⁊ cautior reſurgit q̄ reſurgit nō
qr det̄ ei maior caritas vel maior hūilitas: ſed qm̄
habet maiorē vſū humilitatis: qm̄ exꝑtus eſt peri
Ad aliud. cula q̄ humiliāt q̄ nō erat exꝑtus prius ❡ Ad pri
mā rōnē dicim⁹ ꝙ pctā nō redeūt niſi q̄ȝtū ad quā
dā ingratitudinē qm̄ ſine dubio magis peccat qui
cadit q̄ȝ ſi nichil fuiſſet dimiſſuȝ ei. ſȝ nō eſt neceſ-
ſarium ꝙ ſit dignus maiori pena: q̄ȝ nūq̄ȝ fuerit. iō
pōt eſſe ꝙ ſit dignus minori pena. Similiter illi
qui reſurgit dat̄ maior caritas q̄ȝ ſi nūq̄ȝ habuiſſet
caritatē. Sed nō eſt neceſſariū ꝙ maior vel tanta
Ad aliud. det̄. ❡ Ad ſcd̄am rōnē dicim⁹ ꝙ bn̄ pōt eſſe ꝙ ali
quis reſurgat in minori caritate: ⁊ tn̄ opera facta
ex maiori caritate p̄habita reuiuiſcūt ⁊ ſi decedit
hō illa opera remunerant̄ ſcd̄m q̄ȝtitatē caritatꝫ
a qua exierunt. ſicut in illo qui nō cadit et eius ca
ritas ꝯtinue auget̄ remunerant̄ opera facta ex mi
nori caritate ſcd̄m maiorē caritatē ī qua decedit.

❡ Si obijcit̄ ꝙ deus non remunerat pro opibus **Cōtra hoc**
meritorijs minus q̄ȝ hō meruerit illis operib⁹ me **arguitur.**
ritorijs. ❡ Dicim⁹ ꝙ hoc intelligit̄ de operibus **Solutio.**
nō mortificatis. ❡ Ad illd̄ quod queritur in quo **Ad aliud.**
reuiuiſcūt ⁊c̄. dicim⁹ ꝙ quātū ad tria reuiuiſcunt
Primū eſt ꝙ maior caritas dat̄ reſurgenti q̄ȝ da- **Quō opa**
retur ſi nō preceſſiſſent bona opa. Secūdū eſt ꝙ **mortificata**
citius augetur caritas. Tertiū eſt ꝙ firmius me- **reuiuiſcunt**
retur. verū eſt em̄ ꝙ ſi ex eadē caritate nō creſcē-
te fiant multa bona opera nō maius premiū me-
retur oībus illis ſimul ſūptis q̄ȝ vno ſolo eoꝝ: ſed
meretur oībus illis firmius q̄ȝ vno ſolo ſicut con-
tingit in duobus militibus qui in alio bello merē
tur equalia: tn̄ firmius meret̄ vn⁹ et cū maiori la-
bore q̄ȝ alius. Quiſq̄ñ non mereatur maius pre-
mium omnibus illis operibus ꝙ vno illorū per ſe
nō eſt tamē dimittendū qn̄ multiplicentur. hmōi **Bona opa**
opera em̄ valent ad octo. Primū eſt ꝙ per ipſa vi **valent ad**
tatur negligentia vel omiſſio. ſecūdū eſt radica- **octo.**
tio caritatis. tertiū eſt augmētū caritatis: qm̄ ca
ritas augetur occaſiōaliter per hec opa. quartū
eſt dimiſſio vel remiſſio pene temporalis. quintū
eſt debilitatio fomitis. ſextū eſt repulſio diaboli:
qm̄ diabolus vulneratur ⁊ tabeſcit cum videt ali-
quem bene operari. ſeptimum eſt iocunditas mē-
tis: quia in cuſtodiendis illis retributio multa.
Octauū eſt ꝙ firmius meremur multis operibus
bonis q̄ȝ vno ſolo.

❡ De quantitate caritatis ⁊ quantitate mo-
tus eius. Capitulum quintum.

Poſt hoc dicendū de quātitate caritatꝫ
⁊ q̄ȝtitate motus ei⁹. qm̄ ſcd̄m maiorē et
minorē caritatē eſt maior et minor effe-
ctus caritatis. ❡ Notandū ꝙ ꝓprietas **Vna cari-**
dicitur maior alia q̄nq; modis. Primo ſm maiori **tas dr̄ ma-**
tatem ſubiecti vt albedo equi eſt maior q̄ȝ albedo **ior alia q̄n-**
margarite. Scd̄o ſcd̄m maioritatē durationis vt **q; modis.**
vnus motus dr̄ maior alio: qr per maius tp̄us du-
rat. Tertio ſcd̄m intenſionē vt vna albedo inten-
ſior eſt alia. Quarto. ſcd̄m efficaciā merēdi. ſicut
in eodē hoīe oēs virtutes ſūt equales q̄ȝtū ad effi
catiā merēdi: ſed non forte q̄ȝtum ad intenſionē.
ideo vna eſt intenſior alia. ſicut multi dicūt. Qui
to ſcd̄m dignitatē. ſicut caritas dr̄ maior alijs. i.
dignior. Primo cōſtat ꝙ nulla caritas eſt maior
alia. ſed tertio ⁊ quarto ⁊ quinto cōſtat ꝙ vna ca-
ritas eſt maior alia. ❡ Sed ſcd̄o modo dubiū eſt **Prima q̄o.**
vtrū aliq̄s motus caritatis ſit maior alio ſcd̄ȝ du
rationē: ⁊ dicunt fere oēs ꝙ ſic. Ponūt em̄ motus
caritatis eſſe cōpoſitos ſecūdū ſucceſſionē vnde
vnus motus maior eſt alio. qm̄ per maius temp⁹
durat. ❡ Sed ꝓbatur ꝙ hoc eſt falſū. qm̄ cū co- **Ar̄ primo.**
gito deo hmōi cogitare totū ſimul ē: ergo ille mo
tus eſt inſtantaneus. nō ergo ſucceſſiuus. Eadeȝ
ratione. nullus motus caritatis eſt ſucceſſiuus: g̃
nullus maior alio ſcd̄m cōpoſitionē ſucceſſiuam.
❡ Itē. cū cogito deo nec ſucceſſio eſt in cogita- **Secundo.**
tione nec in cogitato. qm̄ nō cogito prius de vna
ꝑte dei q̄ȝ de alia. qm̄ de⁹ nō hȝ ꝑes: g̃ iſte motus
nō eſt ſucceſſiu⁹. ⁊ inde vt prius. ❡ Itē. iſte cogi **Tertio.**
tat in a. de deo: g̃ neceſſariū ē hūc motū fuiſſe. fu
turū in a. ⁊ poſſibile ē ꝙ iſte cōtinue poſt a nō co-

x.i.

Ayuntamiento de Madrid

gitet de deo. Ponatur neceſſariū eſt hūc motum
fuiſſe futurū in a et nō erit poſt a. ergo ille motus
eſt inſtātaneus. nō ergo ſucceſſiuꝰ. ⁊ inde vt priꝰ.
Quarto. ¶ Itē. ſi dꝛ ſucceſſiuus ꝙ per tp̄s durat. eadē ra
tione aīa eſt ſucceſſiua. qm̄ per tp̄us durat. ⁊ hoc
Solutio. falſum. ¶ Propter hoc dicimus ꝙ nullus motꝰ
Qꝫ oīs motus partis rōnalis ſit inſtātaneꝰ. anime intelligibilis prout eſt intelligibilis eſt cō
poſitꝰ cōpoſitione ſucceſſiua: imo quilibet eſt in=
ſtantaneus. Sed motus aīe ſenſibilis pōt eſſe cō
poſitus. vñ motus caritatis eſt inſtātaneus. Du
Cōtra hoc videt̄ ariſt. rat tñ per tēpus vnus ⁊ idē numero. ¶ Sed hoc
videtur eſſe cōtra Ariſtotelē qui dicit ꝙ motꝰ vnꝰ
⁊ idē numero eſt qui eſt in eodē ſubiecto. ⁊ ad eo=
dem in idē ⁊ in eodē tēpore. Sed motus caritatꝫ
in diuerſis tēporibꝰ totus eſt: ergo nō eſt idē nu=
Solutio. mero. ¶ Sed dicimꝰ ꝙ Ariſto. intelligit illud de
motibus ſucceſſiuis: ſic ergo nec primo nec ſcđo
modo eſt vna caritas maior alia. ſed ſcđm intēſio
Duplex opinio. nem eſt vna maior alia. ¶ Sed ſup hoc duplex ē
opinio. Quidā dixerūt ꝙ caritas pōt intendi: ſed
Alia opio. quādo eſt intēſa nō manet eadē nūero q̄ priꝰ erat
Contra primam ar. Alij dixerūt ꝙ manet eadē nūero. ¶ Cōtra pri=
mam opinionē ſic obijcitur. Creſcat caritas huiꝰ
Utrū charitas qñ ē intenſa maneat eadē nūero q̄ prius. ſm intentionē ⁊ demōſtret̄ ſub illa intenſiōe. hec
caritas tāta eſt ⁊ nō eſt nūero eadē cū priori. aut
eſt eadē ſpē aut nō. ſi ē. Inde ſic. Hec caritas taꝫ
intenſa eſt. ⁊ prior caritas eſt eiuſdē nec cū illa: ꝗ
prior caritas potuit remanere ⁊ recipere tātā in=
Secundo. tenſionē. ¶ Itē. vna albedo non expellit aliam:
ergo ſilr̄ caritas vna nō expellit aliā. ergo ca=
ritas intenſa nō expellit priorē ab illo: ergo prior
caritas manet. ⁊ ſi eſt alia nūero a ſcđa: ergo due
qualitates eiuſdē ſpeciei ſūt in eodē ſubiecto. qđ
eſt impoſſibile. Reſtat ergo ꝙ eſt eadē nūero. Si
Euaſio. dicit ꝙ nec eadē nūero nec eadē ſpē accidit men=
titū eſſe apl̄m dicentē. caritas nūq̄ excidet. Si=
cut eñ fides excidet. qm̄ loco eius ſuccedet cogni
tio q̄ eſt alia ſpecie. ſimiliter caritas excidet. qm̄
Tertio. loco eius ſuccedet alia ſpecies. ¶ Itē. tantū idē
diligitur priori caritate ⁊ vltima. ſ. deus. ⁊ propt̄
idem ⁊ eodē fine ⁊ ab eodē: ergo ſcđa caritas non
Solutio. eſt alia ſpē q̄ prior. ¶ Propter hoc dicimꝰ ꝙ alia
opinio eſt falſa et ꝙ caritas manēs vna ⁊ eadē nu
mero poteſt intendi. ſed querit̄ ſcđʒ quid attendi=
Q̄o incidēs. tur eius intenſio vel q̄ntitas. dicit̄ cōmuniter ꝙ ſe
Scđʒ qđ attēdit̄ itētio charitatis. cundū maximū motū caritatis. Unde ſi maximꝰ
motus huiꝰ caritatis eſt maior motu illius carita
tis. hec caritas eſt maior illa. ¶ Sed ſi hoc pari
Ꝯtra hoc ar. ratione q̄ntitas aliarū virtutū attendit̄ ſecunduʒ
maximos motus eaꝝ: ergo q̄ntitas pietatis atten
ditur ſecundū maximū motū pietatis. Sed in eo
dem hoīe maximus motus caritatis maior eſt q̄
maximus motus pietatis. qm̄ primꝰ eſt in deū. ſe
cūdus in ꝓximū: ergo in eodē hoīe maior eſt ca=
ritas q̄ pietas. qđ falſū eſt. qm̄ cōis opinio eſt ꝙ
in eodē oēs virtutes ſunt pares. ⁊ ad hoc eſt cōis
Dictū cōe. ſolutio ꝙ nō ſolū q̄ntitas caritatis attendit̄ ſcđm
maximū motū caritatis ⁊ nō ſm ꝓprios motꝰ. et
hoc ē: qꝛ caritas eſt forma aliaꝝ virtutū: ⁊ nō ecō
uerſo. Caritas eñ eſt cauſa motus: ꝗ caritas ma
ior maioꝝ motus: ergo magis attendit̄ intenſio
motus ſm intenſionē caritatis q̄ ecōuerſo. Si di
cit ꝙ ideo dꝛ intēſio caritatis attendi ſcđʒ motū.
qm̄ intēſio caritatis nō eſt alia q̄ intēſio motus.
Ex hoc accidit ꝙ caritas ex ſe nō eſt intenſa. ⁊ ita
ſequit̄ ꝙ nullus melior eſt alio cū oēs boni habe
ant ꝟtutes equales. ¶ Itē. maximus motus ca= *Secundo.*
ritatis magis eſt intenſus q̄ caritas qm̄ nō ſoluʒ
elicitur ex caritate: ſed ex cōſideratione multipli
ciū bonoꝝ. ⁊ tēporaliū ⁊ ſpūaliū: que dñs cōfert.
Nō ſequit̄ ergo ꝙ ſi maximꝰ motus huiꝰ caritatꝫ
ſit tā intenſus ꝙ caritas illa ſit tā intēſa. ⁊ ita nō
ſm motū caritatis attenditur intenſio caritatis.
¶ Itē. Iſa. Oēs iuſticie nr̄e quaſi pānꝰ mēſtrua *Tertio.*
te: ergo iuſticia nr̄a nō eſt pura: ergo hʒ admixtū
de iniuſticia: ergo ſicut albius eſt quid nigro im=
permixtius. ita iuſtius eſt qđ iniuſto impmixtius
ergo ſicut in alijs qualitatibus attēditur intēſio
ſcđm maiorē ⁊ minorē permixtionē cōtrarij: ita ī
caritate. nō ergo ſcđm motū. ¶ Solutio. intēſio *Solutio.*
caritatꝫ attendit̄ ſcđm motū ſuum nō tanq̄ ſcđm *Magnitudo charitatis attendit̄ ſm motum ſuum.*
cauſam: ſʒ tāq̄ ſcđʒ effectū ⁊ ſignū. Dicimꝰ eñ ꝙ
caritas habet ſuā ꝓpriā intentionē q̄ eſt cauſa in
tenſiōis motꝰ ſed intenſio motꝰ facit magis co=
gnoſci intenſionē habitus q̄ ecōuerſo: qm̄ poten
tie ⁊ habitus qui ſūt in aīa cognoſcūtur ꝑ actus:
qm̄ meliꝰ videmus ⁊ cognoſcimꝰ actꝰ q̄ habitus.
vñ nō valet hec argumētatio. intēſio caritatis ē
cauſa intēſiōis motꝰ. ergo intēſio caritatis nō at *Ad primū.*
tendit̄ ſcđm intenſionē motꝰ: cauſaʒ eñ cōtingit
cognoſci ꝑ effectū. Uñ fit ſillogiſmꝰ qꝛ ⁊c̄. ¶ Ad *Ad ſcđm.*
ſcđʒ dicimꝰ ꝙ q̄uis maximꝰ motus caritatꝫ aliqñ
ſit magis intenſus q̄ ipa caritas: tñ qꝛ iſte motꝰ ē
a caritate principaliter bene attendit̄ intētio ca=
ritatis ſcđm illū: qm̄ ſi magnꝰ eſt ille motus ma=
gna eſt caritas: licet nō ſequat̄ ꝙ ſi tā intenſus ē
motus ꝙ tā intenſa ſit caritas. ¶ Ad vltimū pꝫ *Ad aliud.*
ſolutio. qm̄ hec argumētatio nō valet intēſio ca=
ritatis attendit̄ ſcđʒ maiorē ⁊ minorē pmixtionē
cōtrarij. ergo nō ſm motū cōtingit eñ idē cogno
ſci ⁊ ſcđm cauſam ſuā ⁊ ſcđm effectū ſuū. ¶ Con *Nota diligenter.*
cedimꝰ ergo ꝙ ꝟtutes noſtre impure ſūt ⁊ habēt
aliquid admixtū de cōtrario nō materialiter: ſi=
cut albedo q̄ in cōpoſitione ſua habet aliquid de
nigredine: ſed potētialiter: qm̄ caritas dei ē pura
qm̄ nec actu nec poteſtate habet cōtrariū: ſʒ nr̄a
caritas q̄uis actu nichil habet de cōtrario: tñ q̄a
eſt multū impfecta eſt ptāte hʒ aliquid de contra
rio. ¶ Sʒ pōt q̄ri qđ ſit intēſio caritatꝫ. et pōt di *Alia q̄ſtio incidens.*
ci ꝙ acceſſus ad veri noīs īpoſitionē ſicut ī alijs
qualitatibꝰ. vel expreſſius pōt dici intēſio carita *Quid intenſio caritatꝫ.*
tis ptās quedā: qua pōt caritas reſiſtere tētatio
nibus. ⁊ eſt quedā relatio. ⁊ que pōt magis. magꝫ
eſt intenſa. Sicut dicit Boetius ꝙ dñium eſt po= *Boetius.*
teſtas cohercendi ſubditos. ¶ Sed obijcit̄. Po *Ꝯtra iſta ar.*
natur ꝙ hec caritas cōtinue intēdat̄ magis ⁊ ma=
gis. Inde ſic. Hec anima continue accidit ad ſū=
mam caritatē: ergo cōtinue ab eiꝰ cōtrario rece=
dit. ſ. a ſummo odio dei. ⁊ continue accedit ad ſū=
mam caritatē. Mouet̄ ab vno contrarioꝝ in re=
liquū: ergo mouet̄. ſicut ſi aliquis ꝯtinue recedit
a loco illo ⁊ accedit ad illū mouet̄ de loco illo ad
illum. ¶ Itē. hec aīa cōtinue accedit ad ſūmā ca *Secundo.*
ritatē: ergo mouet̄ ad illā. ⁊ ita mouet̄. Et ē ſimi=

Ayuntamiento de Madrid

le iſte accedit cōtinue ad illū locū: ergo mouetur
In oppſm. ad illū. Si cōceditur ꝙ hec aīa mouet᷑. ¶ Cōtra.
Qualiſcūq; eſt hec aīa modo erat prius: ⁊ eſt fu-
tura. qm̄ habebat ⁊ habebit eandē caritatē nūe-
ro quā modo habet: ergo nō mouet᷑ ſcḋ caritatē
ergo nō mouetur motu alteratiuo nec alio motu.
Secundo. Hoc cōſtat: ꝗ ſimpliciter nō mouet᷑. ¶ Itē. nihil
variatur ibi niſi intenſio: ſed intenſio eſt relatio.
⁊ ſcḋm relatiōes nō eſt motus. vt dicit Ariſtote.
Quod de facili pꝫ qm̄ modo ſū dexter ad aliū mo
do ſiniſter nulla mutatione facta in me: ergo hec
aīa non mouetur a minori caritate ad maiorem.
Tertio. ¶ Itē. ipſa eſt in altero extremoꝝ. ſ. in caritate ⁊
nihil mouetur ad illud qḋ habet. nec ipſa mouet᷑
Quarto. ad oppoſitū: ergo ſimpliciter nō mouet᷑. ¶ Item
videtur ꝙ nec etiā relatio varie᷑ ibi. Qualitates
em̄ ſunt cauſe hmōi relationū q̄ ſunt intenſiones.
Sed nulla qualitas mutatur ibi: ergo nulla rela-
tio noua ibi aduenit. ⁊ ſic nec ſecūdū relationes
nec ſcḋm qualitates mouet᷑ hec aīa: ꝗ ſimpliciter
Solutio ad primum. non mouetur. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ hec anīa non
mouetur: ſed caritas in ip̄a melioratur. Nec valꝫ
hec argumētatio. Cōtinue accedit ad ſūmā cari
Duplex eſt acceſſus. tatē: ergo mouet᷑ ad illā. qm̄ duplex ſit acceſſus.
vno modo quando delinquitur cōtraria qualitas
que prius habebatur. ſ. odiū et acquiri᷑ cōtrariū
qualitatis. ſ. caritas. ⁊ ſic eſt alteratio. hoc modo
hec aīa mouetur. Scḋo modo quādo caritas iaꝫ
habita meliora᷑: ⁊ ſic nō eſt neceſſarium moueri.
nec ē ſimile de acceſſu ad locū. qm̄ acceſſus ad lo
cum non fit niſi vno modo. ſ. cū derelinquitur vnꝰ
locus ⁊ acquiritur alius. Sꝫ hec argumētatio nō
valet. Caritas nō mutatur: ergo nulla intētio vel
relatio noua ibi aduenit. Caritas em̄ non eſt niſi
cauſa materialis illius melioratiōis vel augmen
ti ⁊ deus eſt immediata cauſa efficiēs illiꝰ augmē
ti. vñ nō dependet a caritate illud augmentū: ſed
deus nō mutata caritate meliorat eā qñ vult. vñ
Alia qſtio incidens. in euāge. dicūt diſcipuli. Auge in nobis fidē/ſpē.
¶ Sed vt melius pateat quid ſit intentio carita-
Duplex opinio. tis videdū eſt vtrū caritas pōt remitti. Sup hoc
ſunt due opiniōes. vna dicit ꝙ ſic. alia dicit ꝙ no
Ar ꝙ pōt remitti. ¶ Videtur aūt ꝙ pōt remitti. qm̄ in ꝓuer. dr̄. Se
pties cadit iuſtus ⁊ reſurgit. dr̄ gloſa per veniale
pctm̄ ergo ꝑ veniale cadit iuſtꝰ. Aut ergo cadit
a caritate aut ab intenſione caritatis. Nō a cari-
Secundo. tate: ergo ab intenſiōe: ergo caritas remittitur ꝑ
veniale. ¶ Itē. ſuꝑ illud pſal. Cū defecerit virtꝰ
mea ⁊c̄. dr̄ glo. Laſſa virtus indiget plus confir-
Tertio. mari: ergo contingit virtutē laſſari. ergo ⁊ remit-
ti. ¶ Itē ſuꝑ epl̄az ad phi. dr̄ glo. Vt grā q̄ data
eſt in nobis in baptiſmo nō corrūpa᷑ nec fugetur
Quarto. nec minuatur: ergo illa gratia pōt minui: ꝗ remit
ti. ⁊ ita caritas pōt remitti. ¶ Item in exodo. Si
rixati fuerint viri intra ſe vt percuſſerit alter pro-
ximum ſuū ⁊ ille mortuus nō fuerit ſed iacuerit in
Gloſa. lecto. gloſa dr̄. Leſa caritate in eo. ⁊ iterū ille in
firmatus a calore dilectionis languerit caritas.
igitur ſcḋm hoc pōt ledi ⁊ lāguere pōt ꝗ remitti.
Quinto. Gloſa. ¶ Itē in epl̄a ad corinthi. Si cuiꝰ opus arſerit
patietur detrimentū minoris glie. dicit glo. Sed
minor glia reſpectu minoris caritatis dr̄. ergo ca
ritas pōt minorari ꝑ venialia: qm̄ ibi loqui᷑ de ve
nialibꝰ: ꝗ caritas pōt remitti. ¶ Itē Greg. vita- Sexto.
ſti grandia. i. mortalia caue ne obruaris harena.
id ē venialibꝰ. ꝗ venialia poſſūt obruere caritatē
ꝗ remittere. ꝗ pōt remitti. ¶ Rōnibus etiā ꝓba Ad idem ratione ar.
tur ꝙ caritas pōt remitti: qm̄ pōt intendi. ꝗ pōt
remitti. Idē em̄ eſt ſuſceptibile ꝯtrarioꝝ. ¶ Itē Scḋa ratio
in bello ſpūali qḋ eſt cōtra diabolū pōt aliqs de-
uinci ſucceſſiue: ſicut cū diu reſiſtit ⁊ in fine cadit
cū dicat aucto. Qui ſpernit modica paulatim de
cidet: ergo ſucceſſiue redit caritas. ꝗ pōt remitti.
¶ Si cōcedatur. ꝓba᷑ ꝙ nō: qm̄ auctoritas dicit In oppm̄.
caritas aut ꝑficit aut deficit. i. aut intendi᷑ aut
deſtruitur: ergo nō remittitur. ¶ Itē aucto. hec Secundo.
facit veniale pctm̄ caritati qḋ facit gutta aque in
caminū ignis. ſꝫ gutta nō minuit caminū ignis: ꝗ
nec veniale caritatē. ¶ Itē indirecte argui᷑. Si Tertio.
veniale deſtruit caritatem demonſtretur aliquod
veniale. hoc veniale tm̄ minuit caritatē ⁊ aliḋ ve
niale ei equale tm̄ ⁊ nō infinita tanta in hac cari-
tate: ergo tot poſſunt fieri venialia ꝙ ex toto de-
ſtrue᷑ caritas: ergo per ſola venialia pōt amitti
caritas. qḋ eſt impoſſibile. ¶ Solutio. Genera- Solutio.
lis opinio eſt ꝙ caritas nō pōt remitti. Sed quat Quattuor notanda.
tuor notanda ſūt circa caritatē. ſ. ip̄a eſſentia ca-
ritatis: ⁊ radicatio ⁊ feruor ⁊ motꝰ ⁊ exterior ope
ratio. q̄ꝫtū ad eſſentiā nō pōt remitti: ſed q̄ꝫtū ad
alia pōt remitti. ¶ Ad primā auctoritatē dicimꝰ Ad primā auctoritatē
ꝙ ſepties cadit iuſtus nō a caritate: ſed in carita-
te aut a radicatione caritatis vel a feruore motꝰ
vel ab exteriori opatiōe. ¶ Eodēmodo rñdēdū Eodēmodo ad ſcḋaꝫ tertiā ⁊ q̄rtam.
eſt ad ſcḋam ⁊ tertiā ⁊ quartā auctoritatē. ¶ Ad
quintū dicimus ꝙ detrimentū pati᷑ minoris glie
nō minoris quātitate vel intenſione: ſed minoris
velocitate. qñ em̄ aliquis hñs caritatē decedit fe
rēs ſecū venialia tardius hꝫ gliaꝫ. ¶ Ad aliḋ di Ad aliud.
cimus ꝙ occaſionaliter tm̄ et nō per cauſam pōt
aliquis obrui per harenā. i. pōt amittere caritatē
per venialia: qm̄ ex multitudine venialiū pōt ca-
dere in negligentiā vel cōtemptum per q̄ caritas
amittitur. ¶ Ad primā rationē dicimꝰ ꝙ hec ar- Ad primaꝫ rationem.
gumentatio non valet. caritas pōt intendi. ꝗ pōt
remitti: qm̄ habet cauſam intenſiōis. ſ. deū: ſꝫ nō
habet cauſam remiſſiōis. deꝰ em̄ nūq̄ remittit ca
ritatē: ſed aut dat aut intendit aut ſubtrahit per
pctm̄ mortale. pctm̄ aūt veniale nō minuit carita
tem: qm̄ quātalibet caritas pōt manere cū venia
li. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ in bello ſpūali qḋ ē cū Ad aliud.
diabolo ſupa᷑ aliqs ſucceſſiue ⁊ paulatī decidit
nō q̄ꝫtū ad eſſentiā caritatꝭ: ſed q̄ꝫtū ad radicatio
nem vel feruorē motus vel exteriori operatione.
¶ Sed iteꝝ ꝓba᷑ ꝙ caritas pōt minui. qm̄ Apo. Iterū ar ꝙ caritas poteſt minui.
dicit. Inuenio aliā legē in mēbris meis repugnā
tem legi mētis. Lex mēbroꝝ ē fomes. lex mētis ē
caritas. Ex fomite ē primꝰ motus ſcḋm quē repu
gnat fomes legi mētis: ergo primꝰ motus qui eſt
veniale pctm̄ repugnat caritati. Sed om̄e qḋ re-
pugnat alicui aduenīēs ſubiecto alicui deſtruit i
ip̄o ſuū repugnās aut minuit ſi ibi inuenerit: ꝗ ve
niale pctm̄ aduenīēs ſubiecto caritatꝭ deſtruit ip
ſam aut minuit. ſꝫ nō deſtruit: ꝗ minuit. ¶ Itē ca Secundo.
ri. facit hoīeꝫ mori mūdo: ꝗ maior cari. facit ma-

ſn̄a authoris.

Ayuntamiento de Madrid

gis moꝛti: ergo perfecta caritas facit ꝑfecte moꝛi:
ergo habens ꝑfectā caritatē perfecte moꝛtuꝰ eſt
mūdo: ergo nō diligit patrē ⁊ matrē et vxoꝛē ⁊ tē
poꝛalia plus debito. Hoc eſt qđ dñs dicit in euā
gelio. Qui nō odit patrē ⁊ matrē pꝛopter me non
eſt me dignus. ⁊ Greg. Guſtato ſpiritu deſipiſcit
caro. i. oīs carnalis amoꝛ. ergo qui habet perfe=
ctam caritatē nō peccat venialiter in hmōi: ergo
ſi diligit tēpoꝛalia plus debito nō habet perfectā
caritatē. Eſto ꝙ iſte habeat perfectā caritatē il=
le modo nō diligit tēpoꝛalia plus debito: ſed poſ=
ſibile eſt ꝙ diligat. Ponatur ꝙ diligat pꝛeponen
do tamē amoꝛē dei iā nō habet perfecte caritatē
vt habitum eſt pꝛius. tamen habet caritatē: ergo
imperfectā. ⁊ pꝛius habebat ꝑfectā: ergo venia=
le minuit caritatē. Si dicit ꝙ iſte nō poteſt plus
debito diligere tēpoꝛalia. Contra. Iſte pōt pec=
Tertio per augustinū. care moꝛtaliter: ḡ multomagis venialiter. ¶ Itē
Aug. dicit ꝙ edificare aurū/argētū/lapides pꝛe=
cioſos perfectoꝝ eſt. Edificare lignū/ fenū/ſtipu
lam imperfectoꝝ. Per lignū/fenū/ſtipulā intel=
ligūtur venialia. ergo cū iſte perfectus poſſit edi
ficare lignū/fenū/ſtipulam: pōt fieri de perfecto
Quarto. imperfectus. et ſic veniale minuit caritas. ¶ Itē
aliq̄s fur vult furari cū cogitat de delicijs quas
pōt habere per diuitias et nō vult furari cū cogi
Quinto. tat de patibulo. ¶ Itē. poſſet etiā tantū timere
penam ꝙ deſtrueretur in eo penitus voluntas fu
randi. Similiter aliquis diligit deū ⁊ diligit tem
poꝛalia citra deū. ⁊ tñ poſſet diligere deū ꝙ peni
tus deſtrueretur in ipo amoꝛ tēpoꝛalis. ita vt di=
ceret cū pꝛopheta. Rēnuit conſolari aīa mea. qm̄
nullā conſolationē vellet habere in tēpoꝛalibus.
talis aūt haberet perfectā caritatē. Poſſet tamē
redire ad pꝛioꝛē ſtatū. ⁊ ita per veniale minueret
Solutio. caritas eius. ¶ Solutio. Concedimus ꝙ venia=
Quō venia le minuit charitatem le repugnat aliquo modo caritati. nec ex hoc ſeq̄
tur q̄ ſimpliciter minuat caritatē: ſed ſequitur ꝙ
minuat eā in aliquo. ſ. q̄tū ad feruoꝛē motus vel
operationem exterioꝛem: ſed non in eſſentia ſua.
Ad ſeq̄ntia ¶ Ad ſequētia dicimus ꝙ perfectas caritas tol=
lit veniale. i. habitū ſiue pꝛauitatē peccandi ve=
nialiter. Nō eñ talis frequēter peccat. ſed actum
peccandi venialiter nō tollit. qm̄ aliq̄s pōt eſſe in
caritate ꝑfecta ⁊ peccare venialiter. Nō eñ ne=
ceſſariū eſt vt videt ꝙ tollatur reatus peccati ve=
nialis a caritate perfecta. qm̄ ſi aliquis nō ſuffici
enter cōtritus cogitet de ſumma bonitate ⁊ ſuaui
tate dei. vt ſic in ipo magis ⁊ magis intēdatur ca=
ritas: ſic poterit remanere in caritate. tamen rea
tus venialis eſt in eo cū nō fuerit cōtritus ſuffici
enter. Soluendū igit ſic. Si caritas ⁊ veniale ap
pellent habitus tūc perfecta caritas excludit ve
niale. Si actus vel reatus nō eſt neceſſariū ꝙ ex=
cludat. tamē frequent excludit. et ſic intelligitur
ꝯtra iſta af auctoꝛitas Am. ¶ Sed cōtra obicitur. Ex frequē
ti bene agere relinquitur habitus bene agēdi vel
habitus confirmatur. Similiter ex frequēti pec=
care moꝛtaliter relinquitur habitꝰ peccādi moꝛ
taliter. vel cōfirmatur. Sed qui habet ꝑfectā ca=
ritatē poteſt peccare venialiter ſcđo tertio. Eſto
ꝙ peccet venialiter ⁊ frequēter ſic relinquitur in

ipſo habitus peccādi venialiter vel cōfirmat: ḡ ꝑ
fecta caritas nō excludit habitū venialis pecca=
ti. vel opꝫ ꝙ talis habitus faciat de ꝑfecta carita
te imperfectā. ⁊ ſic minuit caritatē. ¶ Item. oīs Secundo.
motus moꝛtalis deſtruit caritatē. detur minimꝰ
motus moꝛtalis. Ille motus ex toto deſtruit ca=
ritatē: ergo duplo minoꝛ debet deſtruere carita=
tis medietatē. vel aliquid de ipa. Sed duplo mi=
noꝛ eſt motꝰ venialis: ergo pctm̄ veniale minuit
caritatē ¶ Pꝛeterea cū ſit caritati repugnās. vñ Tertio.
hoc ꝙ nec eā deſtruit nec minuit. ſed dicit ꝙ ideo
qm̄ motus venialis in infinitū minoꝛ eſt q̄ȝ motus
caritatis. Eadē rōne motus moꝛtalis nō deſtruit
caritatē qm̄ eſt in infinitū minoꝛ: qm̄ ā. dicit. ꝙ ca
ritas plus diligit deū q̄ȝ cupiditas milia auri ⁊ ar
genti ⁊ hoc ſequitur ꝙ in infinitum magis diligit:
qm̄ ſi equaliter diligeret aliquādo poſſet minus.
¶ Foꝛte dicet ꝙ hec argumētatio nō valet. Iſte Euaſio.
motꝰ ex toto deſtruit caritatē. ergo duplo minoꝛ
eſt duplo minuit: qm̄ nō ex intentiōe motus eſt ꝙ
deſtruit: ſed ex circūſtantia. i. qꝛ pꝛeponit creatu
ram creatoꝛi. Sed hoc videt impoſſibile. qm̄ iſte
motus longe minoꝛ eſt q̄ȝ motus caritatis: ḡ non
pōt pꝛeponi creatura creatoꝛi. ¶ Solu. Ad pꝛi=
mum dicimꝰ ꝙ habens perfectā caritatē qñ pec= Solutio ad pꝛimum.
cat venialiter ſtatim extinguitur motus ille ex ar
doꝛe caritatis: ſimiliter ſcđs ⁊ tertius. ⁊ ſic. ſi mi=
lies peccaret venialiter nō relinqueretur habitus
qm̄ de p̄cedentibꝰ motibꝰ nihil eſt relictū. vñ hic
hꝫ locū illđ qđ facit gutta aq̄ in camino ignis ⁊c̄
vñ in eccl. dꝛ muſce moꝛiētes ꝑdūt ſuauitatē vn= Eccl'aſtici
guenti. i. cogitatiōes veniales deſtruūt deuotio
nem caritatꝭ nō ipſā caritatē. vñ dicūtur moꝛien
tes. qm̄ ſtati recedūt ⁊ extinguūtur ex ardoꝛe ca=
ritatꝭ. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō Ad ſcđm.
vꝫ. Iſte minimus motꝰ moꝛtalis ex toto deſtruit
caritatē: ḡ duplo minoꝛ minuit: qm̄ ex intentione
motꝰ nō eſt ꝙ deſtruit: ſed ex cōtēptu: qm̄ vt dicit
Am. peccare ē ſpꝛeto incōmutabili bono rebꝰ cōi Quid ē peccare.
bus adherere. Spernit aūt qñ aliq̄d fit ꝯtra pꝛe=
ceptū eiꝰ. vñ ille motꝰ ex cōtrarietate quā hꝫ ad
p̄ceptū dei deſtruit caritatē. qm̄ plenitudo legis
eſt dilectio. motus aūt venialis nō eſt cōtrarius
pctō. vñ nec caritati: ⁊ ideo nec deſtruit ipaꝫ nec
minuit: niſi eo modo quo dictū ē ſupius. ¶ Item Ar ꝙ nō poteſt minui caritas.
ꝓbat multiplr ꝙ cari. nō pōt minui. Pꝛio ſic. qđ
facit gutta aque ⁊c̄. ⁊ iterū caritati aut ꝑficit aut
deficit. ¶ Itē apo. caritas numq̄ȝ excidet: ḡ nūq̄ȝ Secundo.
minuit. ¶ Rōnibꝰ ſic. Quātalibet caritas ꝯpati Rōne etiā arguitur.
tur ſecū veniale: ḡ qđlibet veniale cōpatit ſecum
q̄ȝtālibet caritatē. ḡ nihil diminuit de q̄ȝtitate ca
ritatꝭ. ¶ Itē ſi diminuit in alio demeret illđ in q̄ Tertio.
diminuit. Inde hoc. veniale tñ aufert de carita=
te ad veniale equale. illi tñ tertiū ſiliter ⁊ nō ſunt
infinita tanta in caritate: ḡ ꝑ ſola venialia pōt de
ſtrui vere caritas: ḡ ꝑ ſola venialia pōt hō mere=
ri moꝛtē eternā. qđ ē ipoſſibile. ¶ Itē. ſi veniale
minuit caritatē: ergo minuit pꝛemiū eternū. Sꝫ Quarto.
illud quod aufert de pꝛemio eterno eſt bonū eter=
num: ergo per veniale demeretur homo bonum
eternum. qđ falſum eſt. qm̄ per veniale nō meret
hō niſi penā tēpoꝛalē. ¶ Itē. eſto ꝙ hoc veniale Quinto.

Ayuntamiento de Madrid

diminuat caritatē hui⁹ ⁊ poſtea iſte peniteat ſuf=
ficienter de illo veniali. Cū ergo penitentia oīa
ablata reſtituat redit ad priorē q̄titatē caritatis
ergo caritas ei⁹ creſcit. ⁊ cōtra. Iſte nō fecit ali=
quod excellens vel ſupererogans: ergo nō creuit
caritas eius. qm̄ per hmōi opera tantū ſolet cre=
Solutio. ſcere caritas. ¶ Solu. Bene pōt ſuſtineri ꝙ cari
tas minuitur per veniale. ⁊ prima auctoritas ſol=
Ad primaȝ auctoritatē ultur per diſtinctionē venialis ¶ Eſt eīm quoddā
veniale magnū quod dicitur lignum. aliud fenuȝ
mediū quod dicitur. aliud minimū quod dr̄ ſtipu=
la. ⁊ tale minimū nō diminuit caritatē maxime ꝑ
Ad ſcd̄am. fectā. ⁊ ſic intelligitur pria auctoritas. ¶ Scd̄a
ſimiliter nō eſt cōtra hoc. Concedimus eīm ꝙ ca=
ritas proficit per bona opera vel deficit omnino.
Ad tertiam deſinendo eſſe per negligētiā vel deficit diminuē
do. ¶ Tertia auctoritas nō habet hic locū. quo
niam apoſtolus dicit ꝙ caritas nūq̄ excidet. quo
Ad primaȝ rationem. niam remanebit in patria cū fide: ⁊ ſpes euacua=
tur. ¶ Ad primā rationē dicim⁹ ꝙ quātalibet ca
ritas patitur ſecū aduētū minimi venialis: ſed nō
Ad ſcd̄am. aduentū venialis maximi ſine leſione ſui. vnde nō
procedit obiectio. ¶ Ad ſcd̄am rōnē pōt dupli=
citer ſolui. Poteſt eīm dici ꝙ ſecūdum veniale nō
aufert de caritate tantū q̄tū primū. Et intelliga
tur ibi tantū in proportione non in q̄titate. verbi
gratia. Ponatur ꝙ primū veniale auferat medie=
tatē caritatis ſcd̄m veniale nō auferat reliquam
medietatē: ſed medietatē medietatis per tertium
medietatē reſidui. ⁊ ſic in infinitū. Unde nunq̄ ꝑ
ſola venialia ex toto tolletur caritas. ꝙ autē pri=
mum veniale magis in q̄titate aufert de caritate
q̄ ſecundū. hoc eſt ꝙ maior caritas ⁊ veniale ma
gis repugnant q̄ minor caritas ⁊ veniale. vel po=
Alr̄ pt̄ dici teſt dici ꝙ equalia in quantitate auferūt primū et
ſcd̄m. Sed illud quod aufert primū veniale nō eſt
ꝓportionabile veniali. Unde infinita tanta ſūt in
caritate qm̄ ſi peccatū mortale aufert caritateȝ ⁊
peccatū veniale minus eſt in infinitū q̄ minimū:
peccatū mortale in infinitū minus tollit q̄ pecca
tum mortale. Unde illud qd̄ peccatū mortale tol
lit de caritate minus ē in infinitū q̄ caritas. Cō=
cedim⁹ aūt ꝙ infinita tanta ſūt in caritate. ⁊ ſi nō
Exemplum mathematicum. vȝ obiectio ⁊ ē ſimile in angulo ꝯtingētie ⁊ āgulo
rectilineo. qm̄ angulus ꝯtingentie ē pars angulo
rectilinei. et tamē infinities inuenitur in angulo
rectilineo ſiue infinita tanta inueniūtur in angu=
Ad tertam. lo rectilineo. ¶ Ad tertiā dicimus ꝙ per veniale
aliquod bonū eternū amittitur. ⁊ nō ſequitur: er=
go aliquis per venialia demeretur bonū eternū.
quoniā ipſum veniale facit ipſam diminutionem.
vnde nō eam meretur ſicut peccatū mortale facit
amaritudinē animi ⁊ non meretur eam. ideo pro=
Ad vltimū. prie meretur penam eternam. ¶ Ad vltimum di=
cimus ꝙ ſi aliquis peniteat de veniali reſtituitur
ei prior q̄titas caritatis. quoniā facit opus ſup=
erogationis quādo penitet de veniali. quoniam
nō tenetur conteri de veniali. Dicim⁹ ergo ꝙ pec
Veniale tria facit. catū veniale tria facit. obligat ad penā tempora=
lem et differt premiū ſicut dictum eſt. ⁊ minuit ca
ritatem et per conſequens premium. vnde gloſa
que dicit. Detrimentuȝ patietur: minoris glorie
intelligitur et de dilatione ⁊ de minoratione ipi⁹
glorie. ¶ Sed iterū obicitur. Caritas nō augetr̄ Iterum ar̄.
niſi per opus meritoriū vite eterne: ergo ꝑ locū a
contrariis nō minuitur niſi per opus meritorium
pene eterne. ⁊ per illud nō poteſt minui: ergo ſim
pliciter nō pōt minui. ¶ Itē. ſi veniale minuit ca Secundo.
ritatē. Sint hic duo quorū vnus habeat caritatē
alius fuit diu ſine caritate: ⁊ ille qui habet carita
tem peccat venialiter ali⁹ mortaliter. Inde. hoc
peccatum veniale minuit bona gratuita in iſto et
etiā bona naturalia. Illud peccatū mortale non
minuit niſi bona naturalia. et bona gratuita me=
liora ſūt in infinitū q̄ bona naturalia: ergo venia
le hoc magis nocet in infinitum q̄ illud mortale.
Sed quoniā nocet eſt malum: ergo ſi hoc veniale
minuit caritatē magis eſt malū q̄ illud mortale.
Sed vltimū eſt impoſſibile: ergo primū. ¶ Dici= Solutio ad primum.
mus ꝙ prima argumētatio nō valet. ⁊ hoc eſt qm̄
per bona opera meritoria augetur caritas non ꝑ
modū efficiendi: ſed per modū merendi. quoniaȝ
ipſa opera nō augmentant caritatem. Sed ſolus
deus et per ipſa meremur apud deum qm̄ ipſe au
get. Sed pctm̄ veniale facit ipſam diminutionem
caritatis ⁊ non meretur eam. qm̄ nec apud deum
meretr̄ cum deus non diminuat eā loquendo pro=
prie. nec apd̄ aliū. vnde nō valet obiectio. ¶ Ad Ad ſcd̄m.
ſcd̄m dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. Hoc
peccatū veniale magis nocet q̄ illud mortale: g̊
eſt magis malū. ſed hoc bene tenet magis nocet
omnibus aliis paribus: ergo eſt magis malū. ꝙ
eīm hoc veniale magȝ nocet. hoc eſt: quia inuenit
aīam diſpoſitā aliter q̄ illud mortale. ſicut aliq̄s
paruus latro in domo plena diuitiis magȝ nocet Exemplum
q̄ ille magnus latro in domo paupere. nō tamen Correlariū
ille paru⁹ latro peior ē illo magno latrone. ¶ Ui
detur ergo per predicta ꝙ opinio que dicit ꝙ cari Probatur
tas minuitur per veniale probabilior ſit. ¶ Qd̄ iterum.
iterum ſic probatur. veniale eſt malum culpe: er
go adimit aliquod bonum. quod ſi nullum bonum Auguſtin⁹
adimit non eſt malum. vt dicit Auguſtinus. Aut
ergo adimit bonū naturale aut gratuitum. Si na
turale. multo fortius gratuitū. quoniaȝ bonū na=
turale fortius adheret ſubiecto q̄ gratuitū. Pec
catum eni mortale deſtruit omnia gratuita ⁊ non
omnia naturalia. Habemus ergo ꝙ peccatū ve= Ad idem.
niale minuit caritatem. ¶ Item. ſecundū inten=
ſionem motus caritatis attenditur intenſio cari=
tatis. Sed veniale minuit intenſionem motus: g̊ Ad idem.
⁊ intenſionem caritatis. ¶ Item. ſcientia donuȝ
ſpūſſancti poteſt minui. quoniā aliquis pōt obli=
uiſci aliquid quod ſcientia dono ſpirituſſancti: er=
go ſimiliter caritas poteſt minui: quia omnes
virtutes ſunt equales: et dicitur ꝙ dona ſunt vir= Solutio tenendo aliaȝ opinionem
tutes: ergo decidente vna deſcreſcit alia. ¶ So=
lutio. Si velimus ſuſtinere ꝙ caritas nunq̄ mi=
nuitur. Dicimus ad primum ꝙ anima habet du= Ad primū.
plicem viam. vnam ad inferiora: que fit per ſen=
ſum. aliam ad ſuperiora que fit per intellectum: et
in vtraq̄ ſunt naturalia. caritas eſt ſecundum
viam ſuperiorem. veniale: ergo cum aduenia
ſecundum viam inferiorem adimit bonum na=
turale quod inuenit in ea nec minuit charitatem

Ayuntamiento de Madrid

vel bonū gratuitū: quia non eſt ſcđm viā ſuperio
Ad ſcđm. rem. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ hec argumētatio nō
valet. veniale minuit intenſionē motus. ergo mi=
nuit intenſionē caritatis. q; aliquid circūſtat mo
tum qđ nō circūſtat caritatē: ſicut laſſitudo ſen=
ſualitatis que impedit motū caritatis et nō cari=
tatem. Preterea vt patet ex predictis: nō ſemper
Ad tertium adequantur intenſio motus ⁊ intentio caritatis.
¶ Ad vltimū dicimus ꝙ cū aliquis obliuiſcitur
aliquid eorū q̄ ſcit dono ſpiritus ſancti non dimi=
nuitur ip̄m donum vel ipſa virtus. ſed conſiliariꝰ
virtutis. ſcilicet diſcretio: quoniam non eſt ita di
ſcretus poſt obliuionem ſicut prius erat.

¶ Utrū aliquis tenetur ad perfectionē caritatis
¶ Secūda queſtio principalis huius capituli.

Queritur vtrū aliq̄s tenetur ad perfectio
Ar primo. nem caritatis. i. ad opa perfecta carita=
tis: qm̄ proprie loquēdo nullus tenetur
ad virtutes: ſecnudū ꝙ hoc verbū tenet
importat obmiſſionē ꝙ aliquis tenetur ad perfe=
ctionē caritatis. probatur multipliciter ⁊ aucto=
ritatibus et rationibus. In euāgelio habemus.
vis eſſe perfectus. vade ⁊ ven. oīa q̄ habes et da
pauperibꝰ: qui hoc facit perfectꝰ eſt. Si autē ex
Secundo. voto pōt teneri ad hoc: ergo ad ꝑfectionē ¶ Pre
terea Beatus iacobus in epiſtola canonica. Per
fectus eſt qui nō peccat in lingua. Sed ad hoc te
netur quiſq; ex precepto: quia hoc precipitur ibi.
Prohibe linguā tuam a malo ⁊c̄. ergo quilibet te
Tertio. netur ad opera perfecte caritatis. ¶ Itē. in euā=
gelio. Diligite inimicos veſtros. dicit Auguſt. ꝙ
hoc eſt perfectorū tantū. Sed ad hoc tenet quili
bet. qm̄ cū dicit. Dilige proximū tuū ſicut teip̄m
Noīe proximi intelligitur oīs homo tam amicus
q̄ inimicus: ergo quilibet tenetur diligere inimi
cos. ⁊ hoc eſt opus perfecte caritatis: ergo ⁊c̄.
¶ Itē. dn̄s in euangelio. Maiorē caritatē nemo
Quarto. habet ⁊c̄. hoc ergo eſt perfecte caritatis. Sed q̄=
libet prelatus tenetur ad hoc. qm̄ bonꝰ paſtor po
nit aīam ſuā pro ouibus ſuis: ergo quilibet prela=
tus tenet ad opera perfecte caritatis. ¶ Itē. ꝓ=
Quinto. batur gn̄aliter ꝙ quilibet tenetur ad hoc: q; quili
bet magis tenet diligere ꝓximū q̄ corpus ꝓpriū
ſicut dt Augu. ḡ quilibet tenetur vitā ponere ꝓ=
priā pro ꝓximo. ⁊ ita quilibet tenetur ponere ani
mam pro fratribꝰ. Que eſt ergo differentia inter
In oppm̄. prelatos ⁊ ſubditos quātū ad hoc. ¶ Cōtra ſup
illud Apoſt. Humanū dico ꝓpter infirmitatē car
nis vr̄e. ſicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſeruire ⁊c̄.
Dicit glo. Inueniūtur aliqui qui iuſticie delecta
tionē preponūt delectatiōibus mūdi. Pro iuſti=
cia tamen penas mortēq; formidāt. ⁊ hoc eſt illđ
humanū qđ p̄cipit Apo. ⁊ eſt ſtatus imperfectio=
nis qui ſufficit ad ſalutē. nō ergo quilibet tenetur
ponere pro fratribus aīam. ¶ Itē rōnibus ꝓba=
Iterū ar rō tur ꝙ quilibet vel aliqnis tenetur ad ꝑfectionem
nibꝰ ad prin caritatꝫ. qm̄ quilibet tenet ſubire martiriū ꝓ xp̄o
cipale. Precipitur in euāgelio. Nolite timere eos q̄ cor
pus occidūt: aīe aūt nō habent quid faciāt. ⁊ ite=
rum. Dn̄s in euāgelio. Qui me erubuerit coram
Secunda. hoībus ego erubeſcā eū corā patre meo. ¶ Item
apo. Corde credit ad iuſticiā. ore aūt cōfeſſio fit
ad ſalutē: ḡ quilibet ad hoc ꝙ ſaluet tenetur confi
teri xp̄m corā regibus ⁊ principibꝰ. ⁊ ita quilibet
tenet ſubire mortē ꝓ xp̄o. Sed hoc eſt opus per=
fectionis: ergo quilibet tenet ad opa ꝑfectionis.
¶ Cōtra. Ille ex caritate quā habet nō pōt ſubi In oppm̄.
re mortē pro xp̄o demōſtrato aliquo imperfecto.
qm̄ impoſſibile eſt ꝙ aliq̄s ex imꝑfecta caritate
ſubeat mortē pro xp̄o. vt oſtenſū eſt ſupra. Et nul
lus tenet niſi ad illđ qđ pōt: ergo iſte nō tenet ad
hoc vt ſubeat mortē ꝓ xp̄o. ¶ Itē demeret aliq̄s Secundo.
qui habet perfectā caritatē iſte nō pōt ſaluari ſi=
ne perfecta caritate. qm̄ caritas nō pōt minui. et
ſi peccat mortaliter opꝫ ꝙ reſurgat in equali vel
maiori caritate ſuſtineat illa opinio. ⁊ ita iſte non
pōt ſaluari ſine perfecta caritate: ḡ iſte tent ad ꝑ
fectionē. ¶ Itē. iſte tenet diligere deū ex totis Tertio.
viribus ſuis: ergo tenet diligere deū ex tāta cari
tate q̄tā habet. ⁊ habet ꝑfectā caritatē: ergo te=
net ad opa ꝑfecte caritatis. ¶ Cōtra. Quātali= ꝯtra hoc ar
bet parua caritas ſufficit ad ſalutē: ḡ quilibet pōt
ſaluari cū q̄talibet caritate parua: ḡ nullus tene
tur ad perfecta opa perfecte caritatis. ¶ Preter Secundo.
ea. Nullus tenet niſi ex p̄cepto: ſed ille qui habet
ꝑfectā caritatē implet oīa mādata legis ſine ope
ribus caritatis perfecte: ergo quodlibet mādatū
dei pōt impleri ſine opere ꝑfecte caritatis: ḡ nul
lus tenetur ad opa perfecte caritatis. ¶ Ad pre Notandū
dictorū ſolutionē. Notandū ꝙ ſunt ſex genera ꝑ= ſex genera
fectionis. Prima eſt ꝑfectio ſufficiētie: ſcđꝫ hoc ꝑfectionis.
quelibet caritas eſt ꝑfecta. qm̄ perficit aīam per=
fectione prima. ſ. perfectione gratie qua perficiē
da eſt vltimo perfectiōe glorie. De hac perfectio
ne ſufficiētie dicitur in euāgelio. Eſtote perfecti
ſicut pater veſter perfectus eſt. Secunda perfe= Secunda.
ctio eſt perfectio cōparationis. de qua in geneſi.
Erat noe. vir iuſtus ⁊ perfectꝰ in generatiōe ſua. ꝑfectio noe
id eſt in gn̄atiōe humana. quoniā in cōparatione
hoīm iuſtus apparebat. licet nō in cōparatione
angelorū. Tertia perfectio eſt perfectio ſacri or= Tertia.
dinis. de qua deus in euāgelio. Sūt eunuchi qui
caſtrauerūt ſe ꝓpter regnū celorū. ⁊ pōſt ſubiun
git qui poteſt capere capiat. hec eſt perfectio cō=
tinentiū oīno quibus debetur fructus centeſimꝰ.
Quarta perfectio eſt perfectio religionis de qua Quarta.
in euāgelio. Uade ⁊ vende omnia que. ⁊c̄. quorū ꝑfectio reli
perfectio eſt vt nihil proprium habeant ⁊ nudi ſe= gioſorum.
quātur chriſtū nudum. Quinta perfectio eſt po= Quinta.
nere aīam ſuā pro ſubditis ſuis. ſicut dn̄s in euā=
gelio. Bonus paſteor ponit aīam ſuam pro ouibꝰ
ſuis. Sexta perfectio eſt ſecuritatis. de qua bea= Sexta.
tus Iohan. in epiſtola canonica. Perfecta cari=
tas foras mittit timorē. hāc habent illi quibꝰ vita
eſt in pacientia: ⁊ mors in deſiderio qui dicūt cū
apoſtolo. Cupio diſſolui et eſſe cum chriſto. quo
niam cum aliquis homo purgatus fuerit penitus
ab amaritudine peccati et ſine obſtaculo ſentit
dulcedinem dei. tunc omnia temporalia reputat
quaſi ſtercora: et pre nimia dulcedine dei cupit
diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto. Cum igitur ſex ſint ge
nera perfectionū. ad primū tenetur quilibet. Ad
vltimū nullus ſimpliciter tenet ex precepto. Ad
media vero tenent quidā ex voto vel ex aliis cau

Ayuntamiento de Madrid

Ad primū.
ſis. ¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ multi tenentur ad opera caritatis perfecte. vt viri religioſi q̇ ex voto tenētur oībus abrenūciare. qđ eſt opꝰ ꝑfecte caritatis. i. ſignū. qm̄ vt frequēter ꝓcedit ex perfecta caritate: raro ex imperfecta. qm̄ qui arbitratur oīa tanꝙ̄ ſtercora facile abrenūciat oīa vt nichil propriū habeat. Sed raro cōtingit ꝙ hoc fiat in caritate imperfecta. et ideo nō eſt hoc neceſſariū ſignum perfecte caritatis. ſicut eſſe cōptum et errabundū de nocte ē ſignū ꝙ aliquis ſit adulter ſed nō neceſſariū ſignū. Et ad tale ſignū perfectionis teneņť viri religioſi. Per hoc patet ſolutio ad primo obiectū.

Ad ſcđm.
¶ Ad ſcđo obiectū dicimus ꝙ perfectus eſt qui nec mortaliter nec venialiter peccat in lingua. Talis eſt ille qui cū delectetur in deo ſine omni impedimento nullo modo delectatur in re temporali et ideo nō dicit verba ocioſa in quibꝰ eſt aliqua delectatio. licet minima. aliter eſſent ocioſa. Solū aūt peccatū lingue quod eſt mortale eſt in prohibitiōe cū dicitur Prohibe linguā tuā a malo

Ad tertiū.
¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ hec eſt quedam dilectio inimici que ē in ſolo affectu. ⁊ ad illā teneť quilibet: et perfectꝰ et imperfectus. Et eſt quedā dilectio inimici ⁊ affectu et effectu que ſolis perfectis cōuenit. ſicut dicit Am.

Ad quartū
Quomodo ꝓlati debēt ponere animā ꝓ ouibꝰ Cōfirmať dictum.
¶ Ad quarto obiectū dicimꝰ ꝙ quilibꝫ tenetur in caſu ad hoc opus perfectionis ſcilicet vt ſubeat mortē pro fratribus. ſicut probatū eſt. Tamen prelati magis teneņť ad illud et ex natura caritatis et ex officio prelationis. Sed ſubditꝰ nō tenetur ad illđ niſi ex natura caritatꝭ: ¶ Preterea. prelatus teneť ad illđ in aliquo caſu in quo nō teneť ſubditus. vt quādo lupus rapax venit vt diſſipet gregē ſuū tūc teneť opponere ſe murū ꝓ domo iſrael. Sed in hoc caſu nō teneť ſubditꝰ ad hoc.

Ad gloſam
¶ Ad gloſam ſupradictā dicimus ꝙ ſufficit ita diligere iuſticiā vt pro ea mortē ſubeamus. i. vt ſimus parati ⁊ prompti ſubire mortē pro ea qđ cōuenit ſolis perfectis ꝑfectione ſoli ſexti generis q̄ eſt ſola vera perfectio caritatis.

Ad quītū.
¶ Ad quinto obiectū dicimꝰ ꝙ quilibet tenetur ſubire mortem pro chriſto. vt probatū eſt. ⁊ concedimus ꝙ quilibet tenetur in caſu ad tale opus perfectiōis

Ad vltimū.
¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ ille qui habet ꝑfectaꝫ caritatē tenetur diligere deū motu ꝑfecte caritatis. nō ex puro precepto: ſed ex precepto ⁊ cōmiſſo. igitur quilibet teneť in caſu ad opus ꝑfecte caritatis et ex precepto. ſed non primo qm̄ imperfectus non tenetur primo ad opus perfecte caritatis ſcꝫ vt ſubeat mortem pro chriſto. Non enim hoc eſt poſſibile ꝙ ex eis ſolis que habet ſubeat mortē pro chriſto ſcꝫ ex caritate imperfecta vt dictū eſt ſupra. quoniā oportet ad hoc vt fiat hoc ꝙ ei detur augmētū caritatꝭ ſiue perfectio caritatis. vt probatū eſt ſupra. et ideo dicimus ꝙ nō tenetur ad hoc primo. quoniā ſi perueniat ad illum caſum vt oporteat eum ſubire mortem pro chriſto. tunc primo tenetur vt faciat quod in ſe ē ad hoc vt detur caritatis perfectio per quā excluditur timor mundanus ⁊ humanus. ⁊ ſic facile poſſit ſubire mortē pro chriſto ex caritate quā habet

Hec argumētatio nō valet.
Dicimus ꝙ hoc eſt falſum. immo pōt ſed nō prio. ſicut ille q̇ eſt in peccato mortali pōt diligere deum ex caritate ſed nō ex illis ſolis que habet. Sꝫ hec argumentatio nō valet. Iſte non habet niſi tantā caritatē ex qua impoſſibile ē ꝙ ſubeat mortem pro chriſto: ergo nō tenetur ad hoc. Inſtantia. Impoſſibile eſt ꝙ iſte qui eſt in mortali peccato ex illis ſolis que habet diligat deum ex caritate: ergo non tenetur diligere deum ex charitate. Patet ergo ꝙ quilibet taꝫ perfectꝰ ꝙ̄ imperfectꝰ tenetur ad opus perfecte caritatis in caſu. Sꝫ imperfectus nō teneť ad illđ primo: imo ꝑfectꝰ. qm̄ nichil deeſt ei ad hoc vt faciat illud. et ideo quia tenetur diligere deū ex totis viribꝰ teneť ad opꝰ perfecte caritatis. nō ex precepto pure: ſed ex ꝓcepto ⁊ cōmiſſo.

Ↄtra iſta ar̄.
¶ Sed cōtra. Difficilius ē aīam pro xp̄o ponere ꝙ̄ vendere oīa ⁊ dare pauperibꝰ qm̄ quilibet magis diligit. vitā ſuā. etiā auarꝰ ꝙ̄ diuitias mūdi. Sed nō quilibet teneť ad hoc ſcꝫ vendere oīa ⁊ dare pauperibus. qđ eſt facilius. ğ nec quilibet tenetur ad hoc qđ ē difficilius. ſ. ponere aīam pro xp̄o.

Secundo.
¶ Preterea. vendere oīa que habes ⁊ dare pauperibꝰ eſt conſiliū. qm̄ eſt opus perfectiōis. ſicut đr in euāgelio. Si vis eſſe perfectus ⁊c̄. ergo cū hoc ponere aīaꝫ pro xp̄o ſit maioris ꝑfectionis erit cōſiliū ⁊ nō preceptū: ğ non quilibet teneť ad illud.

Tertio.
¶ Itē. hoc eſt preceptū ponere aīam pro xp̄o. qm̄ ad illud tenemur in caſu: ergo eiuſdē rōne vendere oīa ⁊ dare pauperibus eſt in precepto. qm̄ ad illud tenemur in caſu ſcilicet in articulo neceſſitatis.

Quarto.
¶ Propterea. honorare parētes ē in precepto nō q2 tenemur hoc facere ſemꝑ: ſed q2 tenemur hoc facere pro loco ⁊ t̄pe. ergo eadē rōne duo predicta erūt in ꝓcepto. ſcꝫ ponere aīam pro xp̄o ⁊ vēdere oīa et dare pauperibus qm̄ ad illa duo tenemur in caſu.

Solutio ad primum.
¶ Solutio. Ad primū obiectū ſoluimus per interēptionē huius ponere aīam pro xp̄o difficilius eſt ꝙ̄ vendere oīa ⁊ dare pauperibus. qm̄ licet hoc factum aīam ponere pro xp̄o ſit difficilius q̄ꝫtū in ſe eſt illo alio facto. tamē ꝓpter cauſā implicitā ſcꝫ hāc pro xp̄o facilius eſt. qm̄ facilius eſt facere ꝓ xp̄o aliquid difficile magis ꝙ̄ facere minꝰ difficile pro proximo.

Ad ſcđm.
¶ Ad ſcđm ſimiliter ſoluimus per interēptionē huius vendere oīa ⁊ dare paupꝑibꝰ. Ideo conſiliū eſt: q2 eſt opus perfectionis. qm̄ non eſt cauſa preciſa: immo potius hec eſt cauſa. qm̄ magis teneor prouidere michi ꝙ̄ proximo Ideo nullꝰ tenetur ex puro precepto vendere oīa ⁊ dare pauperibus nec vnꝙ̄ tenemur ad hoc per ſe: ſed qm̄ tenemur per aliđ ad hoc. vt quādo cadit ſub alio precepto iuris naturalis. ſ. in articulo neceſſitatis. qm̄ de iure naturali oīa ſūt cōmunia. i. cōicāda. qm̄ tūc cadit ſub hoc ꝓcepto iuris naturalis. paſce fame morientē. Et ideo hoc eſt cōſiliū. qm̄ ad hoc nullus tenetur per ſe. non ex vi alterꝰ precepti: ſed ad iſta: honorare parentes. ponere aīaꝫ pro xp̄o tenetur aliquis in caſu et per ſe: non ex vi alterꝰ precepti. qđ ſit de iure naturali. Per hoc patet ſolutio ad obiecta ſequētia.

Per hec ad alia.
Ꝗo incidēs. Ar̄ ꝙ ſic.
¶ Item. queritur vtrū perfectus magis diligat ꝓximū ꝙ̄ imperfectꝰ deuꝫ. Probatio ꝙ ita. quia ꝑfectꝰ paratus eſt. et proptꝰ ponere aīaꝫ pro ꝓxīo. Sed im-

perfectus nō eſt paratus ponere aīam pro xp̄o: ꝙ
perfectus plus eſt paratus facere ꝓ ꝓximo q̄ꝫ im
perfectus pro deo: ergo perfectus magis diligit
In oppm̄. proximū q̄ꝫ imperfectus deū. ¶ Cōtra. Sint hic
duo habentes pares caritates ⁊ alterius caritas
duplo augmētetur vt ſit perfecta. Inde ſic. Iſte
qui modo habet perfectā caritatē duplo magꝭ di
ligit ꝓximū q̄ꝫ primus Sed in infinitū magis dili
gebat deū prius q̄ꝫ modo proximū. Sed quantū
iſte perfectus diligebat prius deū tantum et ille
imperfectus prius diligebat deū: qm̄ habebant
caritates pares: ergo iſte imperfectus ī infinitū
magis diligebat deū prius q̄ꝫ iſte perfectus mo=
do diligit proximū. Sed quātū iſte imperfectus
prius diligebat deū tantū diligit modo. qm̄ eius
caritas nec ē augmentata nec diminuta. ꝙ iſte im
perfectus in infinitū magis diligit deū q̄ꝫ iſte ꝑ=
Solutio ad primum. fectus ꝓximū. ¶ Quod concedimus: hac vltima
probatione que neceſſaria eſt. Nec valet hec ar=
gumentatio. perfectus magis paratus eſt facere
pro ꝓximo q̄ꝫ imperfectus pro deo. ergo perfect⁹
magis diligit proximū q̄ꝫ imperfectus deū falla=
Falla ꝯñtꝫ. cia ſecundū cōſequēs: quoniā in prima propſitio=
ne ſumitur caritas ample ⁊ ipſe ꝯcludit tanq̄ꝫ ſū=
pta eēt ſtricte. Si eñ dixiſſet ita ex pura dilectio
ne proximi paratus eſt ille magis facere pro pro=
ximo q̄ꝫ ille ex pura dilectiōe dei. ex hoc ſequereť
illa concluſio: ſed ꝙ iſte pefectus paratus eſt ſu=
bire mortē pro ꝓximo nō eſt ex pura dilectiōe ꝓ=
ximi: ſed potius ex hoc ꝙ timor dei excluſit in eo
timorē humanū ⁊ mundanū. prima ergo propoſi
tio ſe habebat generaliter ad oēm cauſam qm̄ nō
determinabat aliquā ⁊ ipē cōcluſit ac ſi determi=
nata eſſet cauſa. ſ. ac ſi dixiſſet: perfectus parat⁹
eſt magis facere pro proximo ex pura dilectione
ꝓximi q̄ꝫ imperfectus pro deo ex pura dilectione
dei. ⁊ ſic ſequeretur concluſio. ¶ Itē querit vtrū
Alia q̄o incidens. perfect⁹ magis teneť diligere deū q̄ꝫ imperfect⁹.
Opīo cōis. Magiſtri dicūt ꝙ hec eſt duplex: qm̄ ſi hec dictio
magis determinet hoc verbum tenetur: vera eſt.
ſi hoc verbū dilig. falſa eſt. ¶ Sed cōtra: vbi eſt
ꝯtra hāc arḡ maior obligatio ad diligendū maior exigitur effe
ctus dilectionis: ſed īperfecto homine maior eſt
obligatio: ergo maior effectus dilectionis exigiť
ab eo: ergo maior actus diligēdi. ergo tenetur ad
maiorē actū dilectionis: ⁊ ita teneť magis dilige
re. vt hec dictio magis determinet dilig. ad idem
ſcd̄o ad idē facit illa auctoritas. Cui plus ꝯmittiť plus ab eo
In oppm̄. exigitur ¶ Contra. iſte ꝑfectus pōt diligere deū
magis et minus iſto imperfecto et ſine pctō. ergo
nō teneť dili. magis. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ per
Solutio. Perfectus teneť magꝭ diligere deum q̄ꝫ iperfectus. fectus magis teneť diligere deū q̄ꝫ imperfectus
ſiue hec dictio magis determinet hoc verbū tene
tur ſiue hoc v̄bū dili. Sed ſcd̄m ꝙ hec dictio ma
gis determinat hoc verbū diligere: ꝑfectus non
teneť magis diligere vniuerſaliter q̄ꝫ imperfect⁹
cū paribus circunſtantijs qm̄ ex maiori caritate
ſemꝑ eſt maior motus alijs paribus: nō tñ opor=
tet ꝙ vniuerſaliť ex maiori caritate ſit maior mo=
Hec argumētatio nō valet. tus. ¶ Vnde patet ꝙ hec argumētatio nō valet.
perfectus pōt magis ⁊ minus diligere deū q̄ꝫ im=
perfectus ſine pctō mortali. ergo nō teneť dilige
re magis. Fallacia ſcd̄m quid ⁊ ſimpliciter qr de=
buit inferre cū determinatiōe: ſic ergo non teneť
diligere magis vniuerſaliter ſiue in omn caſu ipē
autem infert: ſiue omni determinatione. Falla ſcd̄m quid ad ſimpliciter.

¶ De his que perficiunt caritatem.
¶ Capitulū ſextum. Prima queſtio.

Dicto de perfecta caritate dicēdū eſt de
his q̄ perficiūt ipſā. ſcꝫ de cōmiſſo ⁊ di=
miſſo. Primo vtrū generaliter ſit verū:
ꝙ cui magis dimiſſū eſt teneť magis di
ligere ⁊ magis diligat. ſecūdo. vtrū cui magis di
miſſū eſt teneť magis diligere. tertio vtrū magis
tenemur diligere ex dimiſſo q̄ꝫ ex cōmiſſo vel ecō
uerſo. quarto quō parabola euāgelica: duo debi=
tores erāt cuidā feneratori ⁊c̄. adaptetur miſtico
ſenſui. ¶ Primo queriť vtrū generaliter ſit verū. Prima q̄o.
ꝙ cui magis dimittiť magis teneť diligere ⁊ ma=
gis diligat ¶ Videtur ꝙ ſic: qm̄ cū dñs quereret Arḡ ꝙ ſic.
a phariſeo. Quis eoꝝ pl⁹ diligit. Reſpondit Eſti
mo. i. iudico ꝙ is cui plus donauit. i. cōdonauit:
⁊ dñs dixit. Recte iudicaſti. ergo gñaliter verū ē
ꝙ cui magis dimiſſum eſt: magis diligit: qm̄ ſi tm̄
inde finite verū eēt potuiſſet eque reſpōdiſſe. eſti
mo cui minus. ⁊ recte iudicaſſet: qm̄ iſte due ſūt ſi
mul vere homo currit homo nō currit. ¶ Itē ca= Secundo.
ritas eſt ordinata ergo qui magis tenetur dilige=
re: magis diligit: ſed quilibet teneť diligere deū
ex precepto ⁊ iſte cui dimiſſū eſt aliquid teneť di=
ligere ex precepto ⁊ dimiſſo. ſed magꝭ tenetur di
ligere q̄ ex p̄cepto ⁊ dimiſſo tm̄: ergo magis dili=
git q̄ ex p̄cepto ⁊ dimiſſo teneť diligere q̄ꝫ ille cui
nichil eſt dimiſſū: ergo cui magis dimiſſū ē magꝭ
dili. ¶ Cōtra. magis dimiſſum eſt magdalene q̄ꝫ
beate virgini: tñ beata virgo magis dili. ¶ Iteꝫ In oppm̄.
obijcitur de hoc verbo quod dñs dixit. Propter= Secundo.
ea dimiſſa ſūt ei pctā multa. qm̄ dilexit multū. vi
detur eñ ꝙ debuiſſet dicere qr dimiſſa ſūt ei pctā
multa. propter hoc dilexit multū. ſic eñ pertinet
ad ꝓpoſitū qm̄ dictū erat: cui plus dimiſſū ē ma=
gis diligit. ¶ Solutio. hec locutio cui pl⁹ dimiſ=
ſum eſt ſiue donatū magis diligit quadrupliciter Solutio.
pōt intelligi. ⁊ quadrupliciter exponitur a magi=
ſtris. Primo ſic. cui plus dimiſſū eſt magis dili=
git: vt frequenter et vt in plurib⁹: qm̄ in pluribus q̄ttuor mo=
accidit. ꝙ illi q̄ multū peccauerūt ⁊ multū dimiſ= dis ītelligiť
ſum eſt feruentiores ſūt q̄ꝫ illi q̄ nō peccauerunt.
Scd̄o ſic. cui magis dimiſſū ē magis diligit. i. te
neť diligere. Tertio. cui pl⁹ dimiſſū ē magis dili Secundo.
git. i. magis teneť diligere in effectu. videlꝫ ī gra Tertio.
ruꝫ actione: vt in ieiunio ⁊ hmōi. Quarto ſic. cui
pl⁹ donauit. i. cui pl⁹ dimiſit ⁊ dedit magꝭ diligit Quarto.
⁊ ſumať hoc v̄bū donauit q̄ſi equoce ꝓ dimiſſiōe
⁊ cōmiſſiōe. ¶ Sꝫ hec ſolutio impẗinēs ē qm̄ de
cōmiſſo nō agiť ī hac ꝑabola: alie etiā nō videnť ꝯtra hāc arḡ
eſſe v̄e cū aliter ſine violēta expoſitiōe ſolui poſ= Solutio doctoris.
ſit. Cōcedim⁹ ꝙ ſimpľr ꝙ cui dimiſſuꝫ ē donatū ē
id eſt cōdonatū magꝭ diligit alijs parib⁹: ſicut or
dinata caritas magis diligit ꝓpinquos q̄ꝫ extra=
neos alijs paribus. ꝑ hoc patet ſolutio ad obie=
cta. ¶ Notādum autem ꝙ hec ē duplex. iſte ma= Ad rōnes.
gis tenetur diligere deum ex precepto ⁊ dimiſſo Notandum
q̄ꝫ ex precepto tantum. ſi hec dictio magis deter=

Ayuntamiento de Madrid

minet hoc verbū tenetur: vera eſt. ſi hoc verbū di
ligere falſa eſt qm̄ nullus tenetur ex precepto dili
gere aliquātū determinate deum vnde nec magis
nec min⁹ ꝙ ex dimiſ. ⁊ precepto nec valet hec ar⁹
gu. iſte non tenet magis dilig. deū ex precepto et
dimiſſo ꝙ ex precepto tm̄ nec min⁹ nec equaliter

Falſa equo cationis.

et eſt fallacia vniuocationis. debet enī addi et te
netur ex precepto aliquātū determinate diligere
deū. et hoc eſt falſū et ſic procedit a ſimplici tā ꝙ
determinata. ſicut hic ſortes non eſt maior pla
tone ſcd̄ʒ ꝙ homo nec minor nec ergo equalis eſt

Ad illud euangelij.

ei ſcd̄m ꝙ homo. ¶ Ad illud aūt preterea dimiſ
ſa ſunt ei. ⁊c. dicim⁹ ꝙ hec dictio qm̄ nō ponit ibi
cauſaliter: ſed ſignificatiue. aliter nō competeret
precedentib⁹: vnde ſic eſt itelligenda propterea.
i. qm̄ dilixit multū. i. multa opa caritatis fecit per

Ꝯtra hoc af

pedere potes ꝙ dimiſſa ſunt ei pctā multa. ¶ Sʒ
obicitur cōtra hoc qm̄ glo. dicit ſuper illud ꝙ ar
dor caritatis magdalene rubuginē pctōrū cōſum
pſit: ergo qm̄ dilexit multum dimiſſa ſunt ei pctā
multa. vt ſumat hec dictio qm̄ cauſaliter et ſic re

Solutio.

manet predicta obiectio. ¶ Solutio. ſine dubio
caritas eſt cauſa dimiſſionis pcti quantū ad cul
pam et reatū. vnde ſi ſumat hoc verbum dilexit p
caritate virtute: pōt tunc ſumi hec dictio qm̄ cau
ſaliter. ſed ſi ſumat pro operib⁹ caritatis tūc pōt
ſumi ⁊ cauſaliter ⁊ ſignificatiue. qm̄ opera carita
tis ſunt ſigna dimiſſionis pcti quantū ad culpā et
ſunt cauſa dimiſſionis pcti quantū ad penā. et ſic
iterum pōt ſumi hec dictio qm̄ ſignificatiue ſed qr
gloſa illa exponit textū pōt dici ꝙ hec dictio qm̄
cauſaliter ſumit et hoc verbū dilexit pro virtute.
ſed qm̄ dilexit multū non eſt de aptatione. ſed tan

Exponit dictum xpi.

tum ponit ad remouendū errorē. vnde ſic intelli
gi debet O ſimon hec mulier rigauit pedes meos
lacrimis ⁊ capillis ſuis terſit. ⁊c. propter qd̄ tibi
dico remittūtur ei pctā multa. iſta ſunt tibi ſigna
ꝙ dimiſſa ſunt ei pctā. ſed ne credas ꝙ per huiuſ
modi opa meruerit dimiſſionē pcti ſubiungit cau
ſam hanc. ſ. qm̄ dilexit multum patet igitur quo
modo verū ſit ꝙ cui plus dimittitur plus diligit.
hoc aūt verum eſt generaliter. cui plus committi
tur plus diligit. qm̄ qui maiorem habet gratiā et
caritatem magis diligit.

¶ Utrum aliquis tenetur diligere magis ex
commiſſo ꝙ ex dimiſſo.

¶ Secunda queſtio huius capituli

Af ꝙ non.

Queritur vtrum aliquis tenetur diligere
magis ex cōmiſſo ꝙ ex dimiſſo. videt ꝙ
non. qm̄ ꝯmiſſum ⁊ dimiſſum faciūt eque
dignum vita eterna: ergo equaliter tene
mur diligere ex cōmiſſo ⁊ dimiſſo alijs paribus.

In oppm̄.

¶ Sed cōtra. virtus minima eſt longe maius bo
num ꝙ aliquod viciū ſit malum. qm̄ in infinitū ma
gis bonū eſt vita eterna ꝙ pena eterna ſit malū.
ergo melior eſt ꝯmiſſio ꝙ dimiſſio: ergo magis te
nemur diligere ex cōmiſſo ꝙ ex dimiſſo. non eſt

Solutio.

ergo equaliter. ¶ Quod concedimus dicētes. ꝙ
hec eſt falſa cōmiſſum ⁊ dimiſſum faciūt eque di
gnum vita eterna. qm̄ dimiſſio proprie nō facit di
gnum vita eterna. ſʒ facit dignū carere pena eter
na quod patet: ſi intelligatur ꝙ iſta pctā dimittun
tur ⁊ non īfundatur grā. tm̄ notandum ꝙ ex cōmiſ
ſo magis tenemur diligere ꝙ ex dimiſſo vt ſuma
tur diligere pro affectu. et ex dimiſſo magis tene
mur diligere ꝙ ex cōmiſſo vt ſumat diligere p ef
fectu magis enī tenemur ieiunare et flere et dare
elemoſinas et huiuſmodi.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrū magis tenemur diligere
ex cōmiſſo et dimiſſo ꝙ ex altero illorū
tantū. ¶ Videt ꝙ ſic. qm̄ ex cōmiſſo te
nemur diligere aliquātum ⁊ ex dimiſſo ſi

Af ꝙ ſic.

militer aliquantū: ergo magis ex illis duobus ꝙ
ex altero illorū. ¶ Sed contra non magis eſt iſte

In oppm̄

dignus vita eterna oībus virtutibus ꝙ vna ſola:
ergo eadem rōne non magis tenemur diligere ex
cōmiſſo ⁊ dimiſſo ꝙ ex altero tantū ¶ Dicimus ꝙ

Solutio.

ex illis duob⁹ magis tenemur diligere. ⁊c. nec va
let ſequens argumētatio. qm̄ oēs virtutes ſunt ad
vnum faciendū. ſ. ad faciendū dignum vita eterna

Ad rōnem Oēs virtutes ſunt ad vnū faciendum.

ſed cōmiſſum et dimiſſum. nō ſunt ad idē vt patet
per predicta. ſit hec argumētatio. nō valet oībus
virtutibus ſimul ſumptis nō eſt iſte melior ꝙ vna
ſola: ergo oībus vicijs ſimul ſumptis nō eſt peior
ꝙ vnicum oēs enī virtutes idē faciunt qd̄ vnica ſo
la. ſed non oīa vicia idē faciunt preciſe quod vnū
ſolum qm̄ vnum viciū aliquantū diminuit vel cor
rumpit naturalia et aliud corrūpit aliquātū. Un
de oīa ſimul ſumpta magis corrūpit ꝙ vnū ſolū.

Notandum

¶ Et notandū ꝙ ſicut hec eſt falſa. iſte tenet ma
gis diligere ex precepto et dimiſſo et commiſſo
ꝙ ex precepto puro. ita hec eſt falſa. iſte tenetur
magis diligere ex precepto et commiſſo et dimiſ
ſo ꝙ ex precepto puro. ita ꝙ hec dictio magis de
terminet hoc verbū diligere. immo dicim⁹ ꝙ nec
magis nec min⁹ nec equaliter. ⁊ hoc eſt qr ex pre
cepto nō tenemur diligere aliquātū neqꝫ ſcd̄ʒ nu
merum neqꝫ ſcd̄m acceſſum. verbi grā. homo ſcd̄ʒ
ꝙ homo nō habet determinatā quātitatem ſcd̄m
numrū ſcʒ ſcd̄m bicubitū vel tricubitū. ſed ſcd̄m
exceſſum habet determinatā quātitatem qm̄ alia
quātitas eſt vltra quā nō eſt pcedere ſcd̄m natu
ram ſpeciei homo. ſʒ ex precepto non tenemur di
ligere aliquantū determinate nec ſcd̄m numerū
nec ſecundum talem exceſſum.

¶ De parabola: duo debitores. ⁊c̄.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de pabola duo debitores. ⁊c̄. hec
parabola eſt introducta pro ſymone phari
ſeo et magdalene et introducitur ad hoc vt oſten
datur. ꝙ Maria plus diligebat. qm̄ magis dimiſ
ſum eſt ei: ergo ſi vere eſt introducta pro illis opʒ
ꝙ vtriqꝫ facta ſit remiſſio pctōrū ⁊ ꝙ marie magis
ſit dimiſſum. ergo phariſeo erāt dimiſſa peccata.

Af contra illam. Secundo.

¶ Contra. ſuper illū locū hic ſi eſſet ppheta. ⁊c̄.
dicit Glo. phariſeus de falſa iuſticia preſumēs: ꝙ
non erant ei dimiſſa pctā. ¶ Itē ſup illud reſpon
dit Jeſus. ⁊c̄. dicit Gloſa. ꝯuinces ſuperbū: ergo

Solutio.

non erant ei dimiſſa pctā. ¶ Solutio. ſcd̄m veri
tatem nō erāt ei dimiſſa pctā. ſed tm̄ ſcd̄m opinio
nem ipſius phariſei. vnde quātū ad opinionē ipi⁹

Ad pt dici.

cōpetēter introducitur pabola. vel pōt dici ꝙ in
principio non erāt ei dimiſſa. ſed i fine pabole di

Ayuntamiento de Madrid

miſſa fuerunt ꝛ ſcd̓m ſtatū illa ꝑabola adaptatur
Iterum ar. ¶ Itē glo. allegoꝛica dicit ꝙ duo debitoꝛes ſunt
duo pplī. ſ. gentilis et iudaic⁹: gentilis debebat
quingētos denarios. qm̄ mag꞉ peccauerat. iudai
cus. l. gētili plus dimiſſum eſt. vñ plus dil. ergo ſi
glo. illa vere exponit textū ꝛ parabolā opoꝛtet ꝙ
gentilis populus plus peccauerit ꝙ̄ iudaicus.
Sed ꝯtrari ¶ Contra. meli⁹ eſt viā veritatis nō cognoſcere
um ꝓbatur. ꝙ̄ poſt agnitū retroꝛſum cōuerti. g̃ in om̄i genere
peccati plus peccabat ꝙ̄ gētilis qui nō habebat
legem: ergo magis peccauerat iude⁹ ꝙ̄ gentilis.
Secundo ¶ Item q̄ dimiſſa ſunt vtriuſ ꝙ pctā erant: g̃ debi-
ta vriuſ ꝙ erant pctā. ſꝫ nulli debebāt niſi deo qd̓
falſum eſt. ſi dicit ꝙ pctā debebāt deo. i. penā pec
cati: hoc falſum. qm̄ creditoꝛ dr̓ reſpectu debito-
ris. ſed deus nō credidit illis pctā nec ꝯmiſit nec
penas. ſiliter g̃ nec pctā nec penas debebāt deo.
Tertio. ¶ Item alia glo. ꝙ debitū vtriuſ ꝙ populi eſt aīa
ymagine regis inſignita ꝛ multiplicatur per q̄na-
rium qm̄ per operationē q̄n ꝙ ſenſuū debet exer-
ceri in bonis oꝑibus: ſed conſtat ꝙ̄ hmōi debitū
non ē dimiſſū: nec debem⁹ velle ꝙ dimittat̄ nobis
ideo ꝙ remanet nobis. g̃ glo. illa nō ꝯpetit textui
Quarto. ¶ Item gloſa illa loquitur de ꝯmiſſo: textus au-
Solutio. tem de dimiſſo. g̃ non conuenit. ¶ Solutio. Dici
Pplus gēti mus ꝙ gentilis pplus magis peccatoꝛ erat ꝙ̄ iu-
lis mag꞉ pec daicus: qm̄ ꝓpter pctā cōmunia que pctā vter ꝙ
cauerat ꝙ̄ habebat: habebat gentilis pctm̄ infidelitatis et
iudaicus. ydolatrie vñ non eſt verū ꝙ in oī genere plus pec
Per hoc ad cauit iudeus ꝙ̄ gētilis: ſed in oī genere pcti ī quo
pꝛimum. vter ꝙ peccabat magis peccauit iude⁹. ¶ Ad ſe-
Ad ſcd̓m. cundū dicimus: pctā dicūtur debita. qꝛ ꝓ eis pe-
Cur pctā di nas debem⁹: tñ verū eſt ꝙ nec penas nec pctā cre
cūt̄ debita. didit nobis deus: ſed naturales potētias ꝛ grām
credidit nobis ꝛ ꝯmiſit. vnde creditoꝛ dicit̄ reſpe
ctu dimiſſi ꝛ non reſpectu cōmiſſi et nō debem⁹ ei
commiſſum: qm̄ debem⁹ pecuniā ſpūalē dare ad
Ad tertiū. vſuram nō coꝛpoꝛalē pecuniā. ¶ Ad aliđ dicim⁹
ꝙ̄ ſine dubio largius ſumitur debitū in glo. ꝙ̄ in
textu: quoniā in textu ſumitur tantū pꝛo dimiſſo.
in glo. ſumitur pꝛo dimiſſo et cōmiſſo: ꝛ tamē incō
petenter: ſumitur enim pꝛo commiſſo vt oſtenda-
tur cauſa dimiſſionis: quoniam per gratiā que cō
mittitur fit dimiſſio peccati.

¶ Utrū aliquis ſciat ſe habere caritatem.
¶ Quinta quiſtio huius capituli.

Ar̄ ꝙ non. Queritur vtrum aliq̄s ſciat ſe habere ca-
ritatem videtur ꝙ non: qm̄ dñs dicit in
euāgelio Iohānis. Spūs vbi vult ſpi-
rat. i. vbi vult ſe infundit ꝛ vocē eius au
dis: qm̄ ſancti loquūtur a ſpū ſancto: ſed neſcis vñ
veniat aut q̄ vadat. neſcis g̃ an ad te veniat an a
Secundo. te recedat: ꝛ ita null⁹ ſcit ſe habere caritatē ¶ Itē
Iob. Si venerit ad me non videbo eū. Si abierit
Tertio. non intelligā. ¶ Itē apo. nichil michi cōſci⁹ ſuꝫ:
ſed non in hoc iuſtificatus ſum. g̃ ſi paulus neſcie
Quarto. bat ſe eſſe iuſtificatū nec aliq̄s alius. ¶ Itē ſalo-
mon in ꝓuer. Quis gl̄iatur mūdū ſe habere coꝛ.
quaſi dicat. Null⁹ pōt gloꝛiari ꝛ ita null⁹ ſcit ſe ha
Quinto. bere caritatē. ¶ Itē in Eccle. Nemo ſcit an amo
ro an odio dign⁹ ſit: ſꝫ ſpm̄. ſ. eſſe in te et caritate
eſſe in te: ſunt duo conuertibilia. pꝛimū neſcis qm̄
ſpm̄. ſ. eſſe in te non eſt ſcibile: ſed credibile. g̃ nec
ſcd̓m ſcis. ¶ Contra. in Geñ. dicit dñs abꝛahe. In oppm̄.
Nunc cognoui ꝙ timeas dñm. i. cognoſcētē te fie
ri. ꝛc̄. et loquitur de vero timoꝛe. g̃ Abꝛahā ſciuit
ſe habere amoꝛē: quoniam verus: timoꝛ nō eſt ſine
amoꝛe ꝓ deí g̃ ſciuit ſe habere charitatē. ¶ Iteꝫ Secundo.
ſuper illud Apo. Petitiōes veſtre innoteſcāt. ꝛc̄.
dr̓ glo. nō ſit accipiendū ē tanꝙ̄ deo innoteſcāt q̄
eas etiā anteꝙ̄ eſſent nouerat. ſed nobis innote-
ſcant eſſe apud deum: g̃ ſm̄ hoc poſſum⁹ ſcire peti
tiones nr̄as eſſe acceptas deo. qm̄ niſi poſſem⁹ ſci
re nulla eēt illa expoſitio: g̃ poſſum⁹ ſcire nos ha-
bere caritatē. qm̄ niſi habeam⁹ caritatē: petitio-
nes nr̄e nō ſunt accepte deo. ¶ Iteꝫ. Io. in epl̄a Tertio.
ca. in hoc ſcim⁹. qꝛ in deo manem⁹ ꝛ deus ī nobis
quia de ſpū ſancto dedit nobis. i. qm̄ dulcedinē et
iocunditatē mentis q̄ eſt a ſpū ſancto dedit nobis
ergo ſancti ſciunt ſe habere caritatē. qm̄ ſciunt de
um manere in ipſis ꝛ ſe in deo ¶ Itē perfecta ca- Quarto.
ritas foꝛas mittit timoꝛē: g̃ q̄ habet ꝑfectā carita
tem non habet timoꝛē: g̃ eſt ſecurus ꝛ ita certus ꝛ
ita qui talis eſt ſcit ſe habere caritatē. ¶ Itē. i vl Quinto.
timo ſcd̓e ad coꝛin. dr̓ apl̄us ipi vos pꝛobate. an
non cognoſcatis voſmetipōs quia xp̄s Ieſ⁹ in vo-
bis eſt niſi foꝛte repꝛobi eſtis g̃ poterat ſcire xp̄m
eſſe in eis: aliter non eſſent redarguēdi. ꝛ ſic pote
rant ſcire ſe habere caritatē. ¶ Solutio. quidam Solutio ali
dicunt ꝙ quidā ſciunt ſe non habere caritatē. ſ. q̄ quoꝛum.
ſunt in actu vel in pꝛopoſito peccandi. Alij dubi-
tant ſe habere caritatē. qm̄ habent eque foꝛtes rō
nes ad vtrā ꝙ partē contradictionis: ſcꝫ illi qui in
cipiunt facere qđ in ſe eſt. ꝛ pꝛoponūt nō peccare
de cetero. Alij putant ſe habere caritatē. ſ. illi q̄
iam multa bona fecerūt. ꝛ diu eſt ꝙ non fuerūt in
actu peccandi nec in pꝛopoſito. tñ adhuc ſuſtinēt
pꝛimos motus et ymaginant̄ turpia ꝛ patiūtur in
quietudinē muſcarū moꝛientiū que ꝑdunt ſuaui-
tatem vnguenti. Alij ſciunt ſe habere caritatē. ſ.
qui guſtauerunt dulcedinē deí. ꝛ in q̄b⁹ fere extin
ctus eſt fomes vt Maria Magdalena ꝛ Egyptia
ca poſt multos fletus auctoꝛitates q̄ ſunt contra
hoc de facili ſoluunt vt iſtā. Spūs vbi vult ſpirat Ad pꝛimā
ꝛc̄. i. ꝙ̄uis ibi ſit non ſequitur tñ ꝙ tu ſcias eſſe ibi auctoꝛitatē
tamē potes ſcire. ¶ Similiter ꝛ illā ſi venerit ad Ad ſcd̓am.
me non videbo eū. i. non ſeq̄tur ꝙ videā illum. Si Ad tertiā.
militer illam nichil michi conſcius ſum. ꝛc̄. nō ſe-
quitur ꝙ pꝛopter hoc iuſtificatus ſim. ¶ Ad hāc Ad q̄rtam.
Quis gloꝛiatur. ꝛc̄. dicendū ꝙ ꝙ̄uis aliquis ſciat
ſe habere caritatē. tñ non dꝫ gl̄iari quaſi a ſe ha-
beat ſed debet gloꝛiā dare deo. ¶ Ad iſtaꝫ nemo Ad quintā.
ſcit an amoꝛe. ꝛc̄. dicendū ꝙ intelligitur de amoꝛe
pꝛedeſtinationis. ſed notandū ꝙ duplex eſt ſcien- duplex ſcia
tia. ſcꝫ experimenti q̄ eſt per ſe ſigna ꝛ ſciētia que
eſt vero noīe ſcientia. ſ. cognitio alicui⁹ ꝑ ſe noti
vel ex ꝑ ſe notis deducti. Pꝛimo modo pōt aliq̄s
ſcire ſe habere caritatē ꝛ illa ſigna ſūt tria. pꝛimū Tria ſigna
eſt iocunditas mentis. ſcd̓m bona deſideria. terti caritatis.
um bona oꝑa. Scd̓o modo null⁹ ſcit ſi habeat ca-
ritatē niſi per reuelationē. ſicut foꝛte ſciuit Abꝛa
ham. ¶ Soluenda eſt g̃ argumētatio vltima per Ad vltimā.
diſtinctionem ſciētie. ꝛ ſimiliter oēs auctoꝛitates
que loquūtur de ſcientia patꝫ igitur ꝙ vno modo

Ayuntamiento de Madrid

Triplici de cauſa ſcimꝰ nos eē ī grā

ſcimus nos habere caritatē. alio modo non. tribꝰ de cauſis ſcimꝰ. prima eſt vt conſolationē habeamus in miſerijs huius ſeculi. ſcđa eſt vt grās agamus deo. tertia eſt vt ad meliora ꝓuocemur neſcimus aūt vt cautiores ſimꝰ ⁊ magis ſolliciti de noſtra ſalute.

Iterum af rōnibus.

¶ Itē rōnibus probatur. ꝙ aliqs ſcit vel ſcire pōt ſe habere caritatē recte ſumendo ſcientiā. primo per naturā ſenſus. qm̄ guſtus corpalis guſtans aliquā dulcedinē corporalē ſi ſit bene diſpoſitus non ſtupidus ſcit illā dulcedinē eſſe in ſe: ğ guſtus ſpūalis bene diſpoſitus ſi guſtet dulcedinem ſpūalē ſcit illam dulcedinē ſpūalē eſſe in ſe. ſed quicūqȝ habet caritatē guſtans dulcedineȝ ſpiritusſancti. et habet guſtū ſpiritualem bene diſpoſitum. ğ ſcit dulcedinē ſpūs ſancti eſſe in ſe: ſed dulcedo ſpūſſancti eſt caritas: ergo ſcit caritateȝ eſſe in ſe.

Secūdo.

¶ Idem pōt probari per viſum: qm̄ ſi aliquis habens viſum bene diſpoſitum ⁊ ſit in lumie corpali ⁊ ei eſt preſens viſibile corpale habet ſcientiam verā de illo viſibili corporali: ſed viſus ſpiritualis limpidior eſt ꝙ̄ viſꝰ corporalis et ꝗ̄ habȝ caritatē ē ī lumine ſpūali. qm̄ Io. di. in canonica Qui diligit fratrē in luce eſt: et talis habet viſum ſpiritualeȝ bene diſpoſitū. ğ cum caritas ſit ei preſens et ſit viſibile ſpirituale habet verā ſcientiam de illa caritate: ergo ſcit vero modo ſe eſſe in caritate.

Tertio.

¶ Item Aug. dicit ꝙ aīa que habet fidē videt fidem in ſe: qm̄ fides eſt preſens ei ⁊ ita qui habet fidem ſcit ſe habere fidem. ğ eadeȝ ratione qui hȝ caritatē ſcit ſe habere caritatē: qm̄ videt eā in ſe cū ſit ei p̄ſens

Quarto.

¶ Itē duplex eſt demōſtratio. ſ. demonſtratio ꝓpter quid: ꝗ̄ eſt effectus ꝑ cauſam et demonſtratio qr eſt: ꝗ̄ eſt cauſa per effectū imediatum. Si ğ omnis effectus ꝓximus et immediatus aptus natus eſt ad faciēdū ſcientiā demōſtratiuā de cauſa ſua: ⁊ caritas habȝ effectū proximū et immediatū: ille effectus aptus natus eſt ad faciendū veram ſcientiā de caritate: ⁊ ſi aliquis per illum effectū pōt ſcire ſe habere caritateȝ.

Solutō duplex ē fides ⁊ duplex dilectio.

¶ Ad hoc notandū. ꝙ ſicut duplex eſt fides: informis et formata. Similiter duplex eſt dilectio. ſ. naturalis et gratuita. ⁊ iſte habent tantā affinitatē ⁊ cōiunctioneȝ inter ſe ꝙ nō poteſt aliquis diſcernere vtrum ſuum diligere ſit motus naturalis dilectionis vel caritatꝭ.

Lucifer nō habuit caritatem.

de lucifero enī dicitur in delicijs paradiſi fuiſti: ⁊ tamen nunꝙ̄ habuit caritatē patet ergo ꝙ naturalis dilectio habȝ delitias ſuas ⁊ dulcedinē quādā.

Ad primū.

¶ Ad primū dicimꝰ ꝙ ꝗ̄ guſtat dulcedinē ſpūalē ſiue dulcedinē caritatis ſcit illā dulcedinē eē in ſe: ſed nō ſeqtur. ğ ſcit dulcedineȝ ſpiritus ſancti eſſe in ſe. immo eſt ibi fallacia accidentis: qm̄ ad hoc ꝙ concluſio eēt vera oporteret ꝙ ſciret illā dulcedinem eē a caritate. vnde nō valet. ſcit dulcedinē eē ī ſe ⁊ illa eſt a caritate: ğ ſcit illam eē a caritate.

Falſa accidentis.

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđm dicimꝰ ꝙ non eſt ſimile de viſu corporali ⁊ ſpūali: ꝙ̄uis ſpūalis limpidior ſit ꝙ̄ viſus corpalis habȝ multa iuuātia. ſ. ſicut locum tp̄s ⁊ cetera accidentia indiuiduētia per que pōt diſcernere et verā ſcientiā habere de viſibili corpali. ſed viſus ſpūalis non habet hmōi adiuuātia.

Ad tertiū.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ nō ē ſimile de fide ⁊ caritate: qm̄ fides duplex eſt informis et formata: ⁊ qui hȝ fidē ſcit ſe hr̄e fidē informē vel formatam. ſed caritas non eſt duplex: qm̄ non eſt niſi formata.

Ad q̄rtum.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ effectꝰ caritatꝭ quātum in ſe eſt aptus natus eſt ad faciēdū ſciētiā de caritate: ſed defectꝰ eſt ex parte nr̄a qui non poſſumꝰ ſcire minorē propoſitionē ſillogiſmi qui ſit per effectū caritatis. ſillogiſmꝰ talis eſt Oīs diligēs deum ꝓpter ſe et ſuper oīa habet caritatē. iſte diligit deū propter ſe ⁊ ſuper oīa: ğ habet caritateȝ maior ꝓpoſitio eſt nota nobis: ſȝ minor ignota ē nobis: in alijs aūt ſillogiſmis ꝗ̄ ſiunt per effectuȝ non eſt ita.

Sillogiſmꝰ.

Iterū af ꝙ aliqs ſcit ſe habere caritatem.

¶ Sed iterū probatur ꝑ diffinitioneȝ caritatis. ꝙ aliqs ſcit habere ſe caritatē. Aug. dicit: ꝙ caritas eſt amor quo diligit̃ deus ꝓpter ſe et proximꝰ propter deū: ſed iſte qui reliquit oīa et dedit oīa que habebat pauperibꝰ ꝓpter deū ſcit ſe diligere deū propter ſe. qr ſcit ſe diligere deum non propter lucrū tpale cū dimiſerit oīa temporalia ꝓpter deū: ğ ſcit ſe diligere deū ex caritate per locum a diffinitione: ğ ſcit ſe habere caritatē.

Euaſio.

¶ Si dr̄ ꝙ hec nō eſt diffinitio caritatis Caritas eſt amor quo diligit̃ deus ꝓpter ſe: ⁊ ꝓximus propter deū: imo opȝ addi hoc. ſ. ſuper oīa

Ↄtra quā af

¶ Probatur ꝙ quicūqȝ diligit deum ꝓpter ſe: diligit eum ex caritate: qm̄ ſi diligit ip̄ȝ propter ſe non diligit ipſum ꝓ commodo tēporale ergo diligit ip̄m gratis. ğ amor iſte eſt gratuitus. ğ ex caritate: ⁊ inde vt prius.

Secūdo.

¶ Itē ſi aliquis diligit vnū hoīem plus ꝙ̄ aliū ſcit ſe diligere illū hoīem plus ꝙ̄ aliū hoc non pōt ignorare cū diligere ſit de primis diſpoſitionibus. ğ ſi aliquis diligit deū plus ꝙ̄ ſe: ſcit ſe diligere deum plus ꝙ̄ ſe: ğ quicūqȝ eſt in caritate ſcit diligere deū plus ꝙ̄ ſe. ğ ſcit ſe diligere deum ſuper oīa: ğ a diffinitione ſcit ſe diligere deū ex caritate. ğ ſcit ſe habere caritatē.

Solutio.

¶ Solu. Ad hoc dicimus ꝙ qn̄ Aug. dicit. Caritas ē amor quo diligitur. ⁊c̄. ſm ꝙ eſt diffinitio caritatis oportet ꝙ hec prepoſitio ꝓpter denotet duplicē cauſalitatē ſcȝ cauſe finalis et efficientis: qm̄ deꝰ efficit caritatem in nobis qui eſt alpha ⁊ o. i. pricipiū ⁊ finis qm̄ gratuitus debet eſſe amor caritatis: ⁊ ex parte cauſe efficiētis ⁊ ex p̄te cauſe finalis. amor aūt naturalis pōt eē gratuitus ex parte cauſe finalis ſed nō ex parte cauſe efficientis: vt pȝ in illo. qui diligit magiſtrum propter filiuȝ qm̄ diligit ipſum gratis ⁊ propter ſe: quantū ad cauſam finaleȝ. qm̄ vult ei multa bona ꝙ̄uis nullum bonum inde accideret ſibi: ſȝ ex parte cauſe efficiētis: nō eſt amor ille gratuitus qm̄ illū amorem facit amor filij qui eſt naturalis.

Propter denotat duplicē cauſalitatem.

Ad primū.

¶ Ad primum dicimꝰ ꝙ hec eſt duplex: iſte ſcit ſe diligere deuȝ propter ſe: qm̄ ſi hec dictio ꝓpter denotet vtrāqȝ cauſalitateȝ falſa eſt. qm̄ non ſcit vtrū deus fecerit illū amorem an natura: qm̄ deus diligitur quia creator ⁊ beneficus naturaliter. Si autē denotet cauſalitatē cauſe finalis vera eſt ⁊ non ſeqtur ex hoc ꝙ ſciat ſe diligere ex caritate: vt patet per predicta.

Ad ſcđm.

¶ Ad aliud dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet. Si aliqs diligit vnum hominē plus ꝙ̄. ⁊c̄. ergo. ⁊c̄. ⁊ hoc ē qm̄ exceſſus vniꝰ amoris ad aliū poteſt cognoſci per opera: qm̄ plura opera vult facere pro eo quē plus diligit: ſed exceſſus amoris dei ad meum nō

Ayuntamiento de Madrid

poteſt cognoſci per opera. quodlibet eni facerem
pro me ſcdm naturalem dilectionē ꝛ quodlibet p
deo. Unde neſcitur an talis amor ſit naturalis an
gratuitus. Sed de hoc quod dictū eſt ꝙ per reue-
lationē pōt aliquis ſcire ſe habere caritatem ſicut
Abrahā ſciuit ꝛ Paulus dicēs Scio ꝙ neqꝫ mors
q̄ſtio icidēs neqꝫ vita. ꝛc. ¶ Queritur qualiter hoc poteſt eſſe
et videtur ꝙ ſi aliquis habeat diſcretionē ſpiritu-
um et bonus angelus qui ſcit eſſe bonum dicat ei
ꝙ habet caritatē: ſic ſit ei reuelatio ꝛ ita per reue
ꝯtra hoc ar lationē ſcit aliquis ſe habere caritatē. ¶ Sed ſm
hoc videtur. ꝙ alicui poteſt reuelari ſua dānatio:
ſit eni aliquis qui habeat diſcretionē ſpūum ꝛ an
gelus bonus dicat ei. dānaberis. ſicut dñs in euā
gelio dicit iudeis. vos i pctis moriemini. videtur
ꝙ eis reueletur dānatio ſua. eadem ratione qua ꝛ
Secundo. primo reuelabat ipi habere caritatē. ¶ Item. ſi
nulli pōt reuelari ſua dānatio ne deſperet eadē rō
ne nulli pōt reuelari ꝙ habeat caritatem ne preſu
Solutio. mat. ¶ Solutio. reuelari habꝫ duas ſignificatio
nes: vna eſt ſecundū ꝙ reuelari eſt dici a bono an
gelo ita eſſe. et ſic poteſt alicui reuelari ſua dāna
tio. tamen ille cui hoc dicit non debet credere ita
eſſe ſimpliciter. dꝫ eni credere ꝙ ad correctionem
dictum ſit. vel cōminatorie vel propter aliqd tale
Quandoqꝫ aūt reuelatio eſt inſpiratio ſciētie ali-
Nulli pōt cuius rei et ſic nulli pōt reuelari ſua dānatio. non
reuelari ſua propter hanc rationē ne deſperet. ſed ne ſit pple-
damnatio. xus i via. qm̄ tenetur ſperare ꝛ nō deſperare ſi fie
Iterum ar ad ret ei talis reuelatio. ¶ Sed adhuc p naturā ani
principale. me probatur ꝙ quicūqꝫ habet caritatem ſcit ſe ha
bere caritatem. qm̄ qui cogitat ſcit ſe cogitare et
qui ſcit. ſcit ſe ſcire: ergo qui diligit ſcit ſe diligere
ſed ita neſcit aīa niſi quia ſunt ei preſentia: g̊ cum
caritas ſit ei preſens qui habet caritatē ſcit ſe ha-
bere caritatē. ſi dicit ꝙ qui diligit ſcit ſe diligere
quantum ad eſſentiā ipſius dilectionis. ſed quan-
tum ad perfectionē ipſius dilectiōis non ſcit. qm̄
perfectio eſt ꝙ deus diligatur ſuper oīa cum cari
tas eſt preſens aīe et quantū ad eſſentiā et quan-
tum ad perfectionē ſuā: ergo ſi propter preſentia-
litatem ſcit aliquis ſe cogitare cum cogitat. eadē
ratione ſcit ſe diligere ex caritate cū diligitur ex
Scdo per caritate. ¶ Item Aug. dicit nemo dicat nō noui
auguſtinū. quid diligā. diligat fratrem et diligat eandē dile-
ctionem magis eni nouit dilectionē quā diligit q̄
fratrem quā diligit. Ecce iam pōt habere deū no
tiorem q̄ fratrē plene notiorē. quia preſentiorē.
quia interiorem. quia certiorē Ex hac auctorita
te habetur ꝙ aliquis magis nouit caritatē q̄ dili
git fratrem q̄ ipſum fratrem. ſed fratrem ſcdm ſci
entiam nouit ſtricte ſumpto vocabulo ſcientie g̊ ꝛ
caritatem ſcit ſe habere ſtricte ſumpto vocabulo
Tertio. ſcientie. ¶ Item. ſi notiorē habet deū q̄ fratrem
quia preſentiorē: ergo notiorē habet caritatē q̄
Solutio. fratrē. et inde vt prius. ¶ Solutio. quedā forme
Triplex ge ſunt in ſubſtantijs que ſunt de ipis ſubſtantijs vt
nus forme. forme ſubſtantiales. quedā que nō ſunt de ſubſtā-
tijs. vt forme accidentales abſolute. quedaꝫ vero
aſſunt ſubſtantijs vt relationes. Concedimꝰ g̊ ꝙ
qui diligit deū ſcit ſe diligere deū non tamen ſcit
ſe diligere deū ex caritate q̄uis diligit ex carita-
te. caritas eni importat quādam relationē que di
citur per hoc ſuper oīa. vel per hoc propter ſe. et Per hoc ad
illa relatio adeſt anime. vnde nō ē ſimpliciter pre primum.
ſens ei. ꝛ ſic patet ſolutio ad primum. ¶ Ad ſcdm Ad ſcdm.
dicimus ꝙ ille qui habet caritatē magis nouit di
lectionem ſuam q̄ ipſum fratrem id eſt firmus ſi-
ue durabilius. diutiꝰ eni preſens eſt ei dilectio q̄
frater. qm̄ frater ſenſibilis eſt: q̄ cito extra ſenſuꝫ
eſt incertus eſt. qm̄ omne ſenſibile extra ſenſuꝫ fa
ctum incertum eſt vt dicit Ariſt. tamē magis no
uit fratrem. i. diſcretius. qm̄ plura ſunt diſcernen
tia fratrem q̄ dilectionē. ¶ Queritur autē vtruꝫ Alia q̄ſtio
aliquis pōt dicere ſine pctō ſe habere caritatē qd incidens.
videtur. qm̄ aliquis magiſter dicit per rationes p Ar ꝙ ſic.
babiles. paternitas eſt pater. Alius ſimiliter per
rōnes probabiles dicit paternitas nō eſt pater ꝛ
vterqꝫ meritorie. vterqꝫ eni docet meritorie. Sit
ita et contingat ꝙ alter eorum dicat falſum. ergo
ſi contingit dicere falſum meritorie multofortius
contingit dicere veruꝫ ſine peccato: ergo aliquis
qui habet caritatē pōt dicere ſe habere caritatē Secundo.
ſine pctō ¶ Item. apl̄us xpi bonus odor ſumus.
ſed dicere hoc eſt plus dicere q̄ dicere ſe habere Tertio.
caritatē. ¶ Itē dauid in petra exaltaſti me ꝛ ite
rum benedictus deus qui non ammouit orationē
meam ꝛ miam ſuā a me: ergo dicebat ſe habere ca Quarto.
ritatem. ¶ Item. adultus qui ſufficienter ꝯtritꝰ
accedit ad baptiſmuꝫ poſt baptiſmum ſtatim pōt In oppm̄.
dicere ego habeo caritatē ꝛ ſine pctō. ¶ Si ꝯce-
ditur contra. beatus Io. dicit ſi dixerimus quoni
am pctm̄ non habemus noſmetipſos ſeducimꝰ et
ꝟitas in nobis nō eſt: g̊ eo ipo ꝙ aliqs dt ſe habe Solutio.
re caritatē peccat. ¶ Solutio. tribus modis pōt Tripliciter
aliquis dicere ſe habere caritatē. Primo ad vtili aliqs pōt ſe
tatem auditorū vt paulus. Secundo ad gratiarū dicere habe
actionem vt propheta dt benedictus deꝰ qui non re caritatē
ammouit orationē. ꝛc. Tertio preſumendo et ſibi
attribuendo. duobꝰ primis modis nō eſt pctm̄. ſꝫ Ad illud.
tertio eſt pctm̄. ¶ Ad illud qd obijcitur de auct.
Io. dicimꝰ ꝙ nullꝰ pōt habere ſignū ꝙ nullꝰ habe
at pctm̄. vnde illud nemo pōt dicere ſine pctō. ſed
bene pōt habere ſignū de hoc ꝙ habet caritatem

¶ Queritur de effectu caritatis.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

Inter queſtiones de caritate vltimo q̄ri
tur de effectu caritatis poſt mortē. ꝯmu
niter dicit ꝙ hec argumentatio non va-
let: iſte deceſſit in caritate: g̊ ſaluabitur
et habet inſtantiā in lazaro. q̄ in prima morte ſua
deceſſit in caritate. vnde inter illā mortē ꝛ ſuaꝫ re
ſurrectionem neceſſariū fuit illi deceſſiſſe in cari-
tate. quia dictū erat de preterito veꝝ cuiꝰ euētus
ꝛc. tn̄ ipm eſſe ſoluandū erat cōtingens. qm̄ reuo
candus erat ad ſtatuꝫ in quo poterat peccare mor
taliter ꝛ ſic decedere. cū ergo ex neceſſario nō ſe- Queſtio de
quatur contingens non valet illa argumentatio. lazaro.
¶ Sed ad intelligentiā eorū que dicēda ſunt que Ar ꝙ natu-
ritur vtrum mors lazari prima fuit miraculoſa vꝉ ralis.
naturalis. ¶ Probatur ꝙ naturalis. qm̄ ex mor- In oppm̄
bo infirmabatur vt patet in euāgelio iohā. mors
aūt que eſt ex morbo naturalis eſt: ergo illa mors
fuit naturalis. ¶ Contra dñs dicit i euangelio in

Ayuntamiento de Madrid

firmitas hec non eſt ad mortē: ergo illa mors non
Secundo. fuit naturalis. ¶ Itē ſi fuit naturalis fuit origina
lis pcti. ⁊ ſimiliter ſcđa fuit pena originalis pcti:
ergo lazarus fuit punitus bis pro pctō originali.
¶ Contra. in naum. nō cōſurget duplex tribula=
tio alia tranſlatio. nō iudicabit deus bis in idipſū
Opinio aliquorum. bis. i. nō puniet bis pro eodē pctō. ¶ Ad hoc di=
cunt ꝙ vtraqꝫ mors fuit naturalis ⁊ neutra fuit ſuf
ficiens pena originalis pcti. ⁊ ideo nō fuit punit⁹
bis pro eodē pctō qm̄ ſi ſufficiēter punit deus pro
aliq̄ pctō non punit poſt ꝓ eodē. ſed qm̄ auctorita
tes magis conſonant in hoc ꝙ prima mors nō fuit
Alia opio. naturalis. Melius eſt dicēdum ꝙ nō fuit natura=
lis. nec ē verū ꝙ fuerit ex morbo ſufficiēter imo ex
voluntate dei volētis manifeſtare gloriā ſuā ſicut
dicit᷑ de ceco nato ⁊ confirmare fidē in fidelibus.
Ↄtra hoc ar. ¶ Tamen contra hoc videt᷑ eē auctoritas hiere
mie di. Quicquid mali ſup nos adducit᷑ pctā no=
Solutio. ſtra meruerūt: ergo videt᷑ ꝙ mors prima fuit pro
pctō pena. ¶ Sed auctoritas illa ſic exponitur
ab oībus niſi eſſent pctā noſtra nichil mali indu=
ceretur ſup nos et ex hoc non accedit ꝙ pctā ſint
recta cauſa oīm malorū: ſed ſunt cauſa ſine qua. ſꝫ
videtur ꝙ hec argumentatio ſit neceſſaria. iſte de
ceſſit in caritate: ergo ſaluabit᷑. ſim⁹ inter primaꝫ
morteꝫ lazari ⁊ reſuſcitationē eius. iſte eſt in ſinu
abrahe: ꝗ habet liberū arbitriuꝫ confirmatum ad
bonum: ergo non pōt peccare: ꝗ impoſſibile eſt ip
ſum peccare: ꝗ impoſſibile eſt ipm̄ dānandū: ergo
Iterum ar. neceſſariū eſt ipꝫ ſaluandū ꝗ illa argumentatio ē
neceſſaria ¶ Itē. poſt mortē datur diffinitiua ſē
tentia: ꝗ cū iſte deceſſerit ī caritate data ē ſētētia
ꝙ ipe ſaluabit᷑ diffinitiua. ſ. diffinitiua ſētētia irre
uocabilis eſt. ꝗ neceſſarium eſt iſtū eſſe ſaluandū
Secundo ¶ Item deretur aliquis reſuſcitandus qui deceſ
ſit in caritate poſt aſcenſionē. iſte habet liberū ar
bitrium confirmatum ſicut petrus: ſed petrus nec
poteſt nec poterit peccare. ergo nec iſte ⁊ tamē re
Tertio. uocandus eſt ad erūpnas iſtas. ergo illud nō im=
pedit quin neceſſarium ſit ipm̄ ſaluari ¶ Itē. iſte
meruit gloriam quā habet. ergo ex iuſticia data ē
ei. ergo ſi auferatur iniuſte aget deus cuꝫ eo hoc
autem impoſſibile. ꝗ ſi deceſſit in caritate neceſ=
Quarto. ſarium ipm̄ eſt ſaluari ¶ Itē. deus non pōt nega
re iuſticiam ſuā. qm̄ nō pōt negare ſe. ꝗ ſi iuſte de=
Solutio. dit illi gloriam non pōt auferre ei ¶ Solu. Bene
concedimus ꝙ quicūqꝫ ex iuſticia data ſit ei glīa
ſi reuocetur ad miſerias iſtas: adhuc habebit li=
berum arbitriū confirmatum ad bonuꝫ: ſed ſi alia
de cauſa fecerit illuꝫ dñs decedere in caritate ac
celerando ei mortē bene poteſt reuocari ad iſtas
Ad primū. miſerias et habere liberū arbitriū non ↄfirmatū.
¶ Ad primum dicim⁹ ꝙ hec argumentatio nō va
let. īpoſſibile eſt iſtū peccare ꝗ īpoſſibile eſt iſtuꝫ
eſſe dānandū: qm̄ in prima priuat᷑ poſſibilitas tm̄
reſpectu ſtatus in quo eſt iſte vnde vna eſt qm̄ iſte
non habet potentiā ad peccanduꝫ in concluſione
priuatur poſſibilitas et reſpectu preſentis ⁊ reſpe
Fallacia ↄñtis ctu futuri. Fallacia cōſe. ab inferiori ad ſuperius
negando etiā illa argumentatio non valeret ſi ſic
ret: iſte peccabit. ꝗ poteſt peccare. Inſtantia iſte
cecus videbit: ꝗ poteſt videre demonſtrato ceco
qui illuminabitur per miraculū. ¶ Ad ſcđm dici Ad ſcđm.
mus ꝙ non ſp poſt mortē datur diffinitiua ſentē
tia. ¶ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ non eſt ſimile de iſto ⁊ Ad tertiū.
de petro qm̄ petr⁹ non reuocabit᷑ ¶ Ad vltimū ſo Ad vltimū.
lutum eſt iā. qm̄ ſi iſte reuocādus eſt ad iſtas miſe
rias: ita ꝙ habeat liberū arbitriū non ↄfirmatū:
non fuit ei data gloria ex iuſticia: ſed alia de cau=
ſa. Dictū eſt ꝙ ſi aliqs ex meritis ſuis iam habeat
gloriam non pōt reuocari ad iſtas miſerias: ita ꝙ
poſſit demereri. ¶ Sed ↄtra. aliqs q̄ in inferno ē Ↄtra hoc ar.
poteſt reuocari ad vitam iſtam: ita ꝙ pōt mereri.
ſicut legit᷑ de traiano: q̄ precibus bti Gregorij re De traiano.
ſuſcitatus fuit ⁊ extract⁹ de inferno ⁊ poſit⁹ in ſta
tu merendi: qm̄ ſi non poſſet mereri pro nichilo re
ſuſcitaret᷑: conſtat autem ꝙ quicūqꝫ eſt in inferno
ex meritis ſuis eſt ibi. ꝗ ſi ille qui ex meritis ſuis ē
in inferno pōt reuocari ad ſtatū merendi. a ſimili
per contrariū: ille qui eſt in padiſo ex meritꝫ ſuis
poteſt reuocari ad ſtatū demerēdi. ¶ Ad hoc di= Opinio aliquorum.
cunt quidā ꝙ non eſt ſimile: qm̄ mīa ſuperexaltat iu
dicium ſicut dicit btūs Iacob⁹. Miſericorditer
autem ageret᷑ cum eo qui eſt in inferno ſi reuoca=
retur ad ſtatuꝫ merendi. immiſericordit᷑ cū eo qui
eſt in paradiſo: ſi reuocaretur ad ſtatū demerēdi.
¶ Sed contra. Apoſto. dicit de⁹ non pōt negare Ↄtra hāc ar.
ſeipſum. ꝗ ſicut non pōt facere cōtra ſuā mīam ſic
non pōt facere contra ſuā iuſticiā. ꝗ cū iſte ex me=
ritis ſuis ſit in inferno nō pōt eē quin a deo punia
tur: ⁊ ita videtur ꝙ non pōt reuocari ad ſtatū me=
rendi: vel ſi pōt pari rōne ali⁹ ad ſtatū demerēdi.
¶ Solutio. Sicut in vita preſenti quidā ſunt ita Solutio.
obſtinati ꝙ deus nō vult ꝙ ꝓ eis oretur. vñ dixit
Ieremias. Noli orare pro ppl'o iſto Alij ſunt pro
quibus vult orari: ita in inferno quidā ſunt ꝓ qui=
bus vult non orari: ſicut ꝓ illis qui deceſſerunt cō
pletis pctis ſuis ⁊ in propoſito peccādi Alij ſunt Nota dili=
qui deceſſerunt non cōpletis pctis ſuis ⁊ in ppo= genter.
ſito penitēdi aliquādo pro talib⁹ vult deus ꝙ ore
tur. ⁊ tales poſſūt reuocari ad ſtatū merēdi ꝑ me=
rita ſanctorū qui ſunt cōiunctiſſimi deo. qm̄ tales
non ſunt ſimpliciter dānati. ſed ſub conditione. ⁊
concedim⁹ ꝙ nō eſt ſimile de illo qui eſt in inferno
et de eo q̄ eſt in padiſo. qm̄ ſaluare eſt dei ꝓpriū
ſed punire non eſt dei ꝓpriū. qm̄ non ex corde ſuo
humiliauit ⁊ abiecit filios hoīm ſicut dt hiere. ī=
mo quaſi inuitus punit. vñ Iſa. heu ↄſolabor. ſ.
de hoſtibus meis. ¶ Itē queritur vtrū reſuſcita Alia q̄ſtio
tus pōt petere vxorem ſuā quā prius habuit. vide incidens.
tur ꝙ non. qm̄ Apl's dicit ꝙ poſt mortē viri ſolu= Ar ꝙ non.
ta eſt mulier a lege viri: ꝗ inter morteꝫ ⁊ reſuſcita
tionem pōt nubere alij. eſto ꝙ nupſerit: ꝗ reſuſci=
tatus nō pōt petere eā ex quo legitime nupſit alij
¶ Contra. aliqua ſacramēta remanent in reſuſci In oppm̄.
tato. qm̄ ſi baptiſatus fuit baptiſmus manet ⁊ cō
firmatio ⁊ ordo. qm̄ ſi pri⁹ fuit ſacerdos adhuc eſt
ſacerdos: ꝗ ſimiliter matrimoniū manet. ¶ Iteꝫ Secundo.
Apl's. acceperūt mulieres de reſurrectōe mor=
tuos. ¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ non manet matrimoni Solutio.
um nec eſt ſimile de alijs ſacramentis. qm̄ alia ſa
cramenta conſiſtunt in vnctione ſpūali ⁊ interio=
ri baptiſmo imprimit᷑ caracter diſcretionis qm̄ ꝑ
baptiſmum diſcernit᷑ ppl's dei. in confirmatiōe ⁊

Ayuntamiento de Madrid

ordine caracter excellentie. in matrimonio null⁹ caracter imprimitur. qm̄ cauſa matrimonij ⁊ vtilitas conſiſtit in exteriori opatione. ¶ **Ad auctoritatem.** Ad auctoritatem apl'i dicimus ꝙ mulieres acceperūt ex reſurrectione mortuos maritos. ſed de nouo cōſenſu quo conſentiebant in coniugalez copulā aliter non eēt matrimoniū int̄ eos. **Cōtra vnuz dictum ar.** ¶ Dictum eſt ꝙ hec argumētatio non valet: iſte deceſſit in caritate: ḡ ſaluabitur iſte deceſſit in caritate ⁊ nō reuocabit̄ ergo ſaluabit̄. videtur ꝙ ſic. qm̄ auctoritates dicunt ꝙ merita poſt mortē nō poſſunt immutari: ḡ cuz iſte meruerit vitā eternā. ponatur ꝙ iſte adultus deceſſerit nec amiſerit nec amittet ex culpa. cū non ſit reuocandus habebit vitā eternā. vel deus aget iniuſte cū eo **Secūdo.** ¶ Itē. in eccleſia dicit̄ ceciderit lignū ſiue ad auſtrū. i. ad regionē ſpūſſancti ſiue ad aquilonē. i. ad regionē diaboli ibi erit: ḡ ſi iſte deceſſit in caritate ⁊ non reuocabitur ſaluabitur: ergo illa argumētatio eſt neceſſaria. **In oppm̄.** ¶ Contra. ſimus ante incarnationē antiq̄ patres deceſſerunt in caritate: ḡ neceſſariuz eſt ipos deceſſiſſe in caritate et non reuocabātur. ſit ita. non tamen neceſſarium eſt ipſos eſſe ſaluandos. qm̄ chriſtuz eſſe paſſurum eſt contingens et nullus ſaluād⁹ niſi per mortem xp̄i. qm̄ p paſſionē eius aperta fuit ianua ḡ cum premiſſa ſit neceſſaria ⁊ concluſio cōtingens non valet illa argumētatio. **Opinio aliquorum.** ¶ Ad hoc dixerunt quidā ꝙ nec virtus nec motus virtutis potuit per ſe attingere ad viſionem dei q̄ eſt in p̄ria immo exigebatur paſſio xp̄i vnde dixerunt ꝙ ātiq̄ patres nō meruerūt illam viſionē apertā. vn̄ nec valet illa argumētatio. ſi ſumatur vita et̄na vel ſalus pro illa viſiōe apta ſed ſi ſumatur p quadā delectatione quā habebant ſancti in deo. hmōi vitā eternam meruerūt ⁊ hmōi ſalutē. et ſic neceſſaria eſt illa argumētatio. **Sic ſoluūt rōnes p diſtinctionē.** Soluebāt ḡ omnes illas argumentationes per diſtinctionem.

¶ De eligentia motuum.

¶ Sextus tractus.

Icto de caritate ⁊ ordine caritatis et de effectibus caritatis. conſequēter dicendum eſt de eligentia motuum. Circa qđ apoſtolus queſtionem proponit ad philippen. .i. quod eligā ignoro. coartor el ex duob⁹ deſiderium habens diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o permanere aūt in carne neceſſarium eſt ꝑpter fratres ſiue propter vos. ¶ Primo circa hanc queſtionem queritur in qua vi aīe ſitū ſit deſiderium quo deſiderabat apl'us diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o: ⁊ cuius virtutis ſit. ¶ Scđo vtrum apl'us tenebatur velle pmanere in carne ꝑpter fr̄es. ¶ Tertio de contrarietate que videtur eē inter Aug. ⁊ Ambro. dicit eni Aug. ꝙ apl's vnū illorū habebat i deſiderio. ſ. diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Reliquū in patiētia. ſ. pmanere in carne ꝑpter fr̄es. Ambroſi. dicit. ꝙ vtrūqȝ habebat apo. in deſiderio. ¶ Quarto de eligētia illorum duoꝝ. ¶ Quinto vtrū apo. voluit illđ cōiunctim an diuiſim. ¶ Sexto ⁊ vltimo vtrū quilibet debeat velle quātālibet penā q̄ ſibi vtilis eſt: ſicut apo. voluit mortē: qm̄ ſibi erat vtilis.

¶ Obiectio motuum.

¶ Prima queſtio huius capituli.

Irca primū obijcitur ſic. illud deſideriū **Ar ꝙ ſic.** apl'i erat ex mera ⁊ pfecta caritate: ⁊ caritas eſt in concupiſcibili. ḡ deſideriū illud erat in ꝯcupiſcibili. **Secūdo.** ¶ Item motus ille non videtur fuiſſe in vi rationabili: qm̄ ratio ⁊ intellectus circa vnū ſunt. primo ⁊ motus ille non fuit circa verū. immo circa bonū in iraſcibili nō videtur fuiſſe. quoniā iraſcibilitas non eſt circa bonum. deſideriū autē illud erat in bonū ⁊ q̄ bonū: ergo deſiderium illud non erat in iraſcibili. ſꝫ potius in cōcupiſcibili in qua ſola eſt deſideriū boni inquantū bonū. **In oppm̄.** ¶ Contra. fortitudo eſt circa ardua ⁊ terribilia: ſꝫ ſumme terribile eſt mors. ḡ velle mori pro cauſa honeſta eſt mot⁹ fortitudinis: ſꝫ fortitudo eſt in vi iraſcibili: vt dicūt Greg. ⁊. Ambro. Deſideriū illđ erat in iraſcibili **q̄ſtio īcidēt** ¶ Circa hoc etiam querit̄ vtrum Apo. deſiderando diſſolui et eſſe cum xp̄o moueretur vnico motu. an plurib⁹. **Ar ꝙ vnico** ¶ Videt̄ ꝙ vnico: qm̄ vtrūqȝ volebat ex caritate et vtrūqȝ quia bonū. ḡ cum vtriuſqȝ partis eēt eadem ratio vnico motu mouebatur in hoc. ſ. diſſol. et eſſe cum xp̄o. **In oppm̄.** ¶ Cōtra. eſſe cū xp̄o eſt delectabile: mori non eſt delectabile: ſed apo. mouebatur in primū quia delectabile. non in ſcđm: ḡ nō erat vnica ratio mouēdi in illud. ḡ nec vnicus motus. **Ad primū.** ¶ Ad primū dicim⁹ ꝙ velle mori ſumptū ſimpliciter non eſt in aliqua vi determinate: immo ſcđm diuerſas cauſas vel circunſtantias eſt in diuerſis viribus quia velle mori pro defenſione fidei fortitudinis eſt: ⁊ ita eſt in vi iraſcibili ſed velle mori inquātū eſt via ad eē cū xp̄o ſiue ad beatitudinē eſt motus caritatis: ⁊ eſt in vi concupiſcibili: hoc eni eſt velle mori inquantū bonū: ⁊ hoc modo conſiderabat ⁊ deſiderabat illud. Apo. vnde deſideriū illud apl'i erat in cōcupiſcibili. **Velle mori nō ē determinate in aliq̄ vi.** ¶ Per hoc pꝫ ſolutio ad illud quod obijcitur. qm̄ velle mori p cauſa honeſta nec ſimpliciter eſt in iraſcibili. nec ſimpliciter in concupiſcibili: ſicut velle dare pecuniā ſimpliciter conſideratū nō eſt in aliqua vi q̄ velle dare pecuniā pauperi: quia paup eſt: eſt pietatis motus ⁊ eſt in concupiſcibili: qm̄ bonitas voliti ē ratio volendi: ſed dare pecuniā militibus pro defenſiōe regni eſt opus magnificentie: ⁊ eſt in vi iraſcibili. **Per hoc ſoluitur.** ¶ Eodēmodo dicimus de hoc velle mori pro cauſa honeſta: qm̄ velle mori pro hac cauſa: vt ſit homo cum xp̄o caritatis eſt ⁊ eſt in vi concupiſcibili: ſed velle mori pro defenſione fidei fortitudinis eſt ⁊ eſt i vi iraſcibili. **Eodem.** ¶ Ad ſcđo obiectū dicimus ꝙ Apo. potuit moueri ad coniunctū vnico motu propter vnam rationē cum vtrūqȝ eēt bonum: qm̄ ſm hanc rationē qua mori erat ei via ad eſſe cum xp̄o erat ei delectabile ⁊ ita bonū: nichilominus tn̄ potuit apl'us moueri in ptes illi⁹ coniunctim diuiſis motibus: ſi ſeparatim cōſideraret illas partes vnū ad viā alterum vt terminū vic. **Ad ſcđm.** ¶ Sed iterū videtur ꝙ motus ille nō fuerit ex caritate. quia ois motus meritori⁹ principaliter eſt ad gl'iam dei. ſed motus ille quo apl'us deſiderabat diſſol. ⁊ eſſe cum xp̄o nō erat principaliter ad gl'iam dei. qđ probatur p hoc ꝙ maior gl'ia dei ꝑueniebat ex pmanentia apl'i in carne. qm̄ pmanere in carne in apoſtolo erat ad profectum et ꝯuer- **Iterum ar**

Ayuntamiento de Madrid

ſionē plurimoꝝ̄ ex quorum conuerſione magnifi=
cabatur ⁊ laudabatur deus. ſed in morte apl'i non
erat profectus niſi eius ſolius: ğ apl'svolebat cō=
trarium eius qđ erat ad gl'iam dei: ğ indiſcrete de
ſiderabat illud nec motꝰ ille erat principaliter ad
gl'iam dei: ğ nec erat meritorius: ğ nec erat ex ca=
Secundo. ritate ¶ Item. ſi apl'us deſiderabat illud qđ deſi
derabat principaliter propter gl'iam dei: ğ quod
erat ad maiorē gl'iaꝫ dei magis debebat deſidera
re ſꝫ deſiderabat illud qđ erat minus ad gl'iaꝫ dei
vt probatum eſt: ğ indiſcrete. ⁊ ita nō ex caritate.
Solutio. ¶ Solutio. gloria dei dupliciter đr quandoqꝫ đr
Gl'ia dei đr gloria dei ſumma bonitas eius in qua ip̄e ſumme
dupliciter. delectatur ⁊ ſcđm hoc oīs motus meritoriꝰ prin=
cipaliter eſt ad ſummū bonū ꝑticipandū. etiā fi=
naliter/ quandoqꝫ gl'ia dei đr frequēs fama cū lau
de. vt cum dicimꝰ adoramus te ⁊ glorificamꝰ te. ⁊
ſic non oportet oēm motū meritoriū eſſe ad gl'iam
dei/ niſi ꝙ prelati qui debent exemplo ſuo lucere
Per hoc ad aliis ꝑ bona opera ſua tenētur ex precepto dei fa
primum. cere bona opa ad gloriaꝫ dei. qm̄ đr eis a dn̄o. ſic
luceant opera vēſtra coraꝫ hoibus vt glorificent
pr̄em veſtrum. ⁊c̄. per hanc diſtinctionem pꝫ ſo=
Ad ſcđm. lutio ad primo obiectum. ¶ Ad ſcđo obiectū di=
cimus ꝙ in ſcđa ſignificatione hec ē falſa/ apl's de
ſiderabat hoc principaliter ꝓpter gl'iam dei. qm̄
non conſiderabat tunc apl's niſi ſummā bonitatē
dei, cum qua deſiderabat eē ſiue volebat tm̄ ſi ꝯce
ditur illa propoſitio ꝓpter laudem dei ad quā hꝫ
Hec argu= terminari oīs motus meritorius dicendū eſt tm̄ ꝙ
mētatio nō hec argumētatio non valet: apl's deſiderabat il=
valet. lud principaliter ꝓpter gl'iam dei: ğ quod erat ad
maiorem gl'iam dei. ⁊c̄. ſicut hec argumētatio nō
valet: calidum inquātuꝫ eſt calidū calefacit: ergo
magis calidum magis calefacit: pōt enī ipedimē
tum eſſe in materia. Ad hoc igitur ꝙ teneat talis
argumentatio dꝫ hoc addi aliis paribus. hoc au
tem non verū in propoſitis. qm̄ in hoc diſſol. ⁊ eē
cum chriſto eſt maior vtilitas propria. in hoc aūt
permanere in carne propter fratres maior eſt vti=
litas proximi. vtilitas autem propria preferenda
eſt vtilitati proximi.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Q Ueritur vtrum apl'us teneretur velle ꝑ
manere ꝓpter fr̄es in carne. ¶ Proba=
Arḡ ꝙ ſic. tio ꝙ ſic. qm̄ ſciebat ſe ꝑmanſurū in car=
ne vt dixit ⁊ ſciebat hoc eſſe bonū: ğ ſcie
bat deum velle illud ⁊ tenebatur quicquid ſciebat
Secundo. deum velle: ğ tenetur velle hoc. ¶ Itē. apl'us te=
nebatur ad opera mie ⁊ tenebatur eē vtilis proximo
ſed nullum opus mie maius eſt ⁊ nulla maior ē vti
litas proximi ꝙ̄ inſtruere ip̄m ⁊ conuertere ipſum
ad fidem: ğ apl'us tenetur velle taleꝫ vtilitatē pxi
morum: ğ apl'us tenebatur velle permanere ī car
Tertio. ne propter fr̄es. ¶ Itē. quia ſumme delectabile ē
eſſe cum xp̄o. propter hoc deſiderabat apl's diſſol
ui ſimiliter qm̄ valde deſiderabile eſt cupido ha=
bere centem marcas. propter hoc cū deſiderat eē
in luto: ergo eadē rōne. qm̄ ſūme deſiderabile eſt
deū magnificari. gl'ificari ⁊ hoc ſūme deſiderabat
Apo. ꝓpter hoc cū illo debebat deſiderare ꝑma
nere propter fr̄es in carne ⁊ ita tenebatur velle ꝑ
manere in carne propter fra. ¶ Contra. tenebat In oppm̄.
velle ꝑmanere in carne propter fratres ⁊ volebat
contrarium: ergo peccabat mortaliter. ſed cōſtat
ꝙ non peccat mortaliter: ergo nō tenebatur velle
permanere. ⁊c̄. ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ Apl'us non Solutio.
ſciebat deū velle ꝑmanere ſe in carne ſtricte ⁊ pro
prie ſumpto vocabulo ſciēdi. qm̄ nec ſenſitiua nec
demonſtratiua ſcientia ſciebat illud nec erat reue
latum ei. vnde non dixit ſimpliciter ſcio. ſed dixit
confidens ſcio. i. ex confidentia. i. per quaſdā con
iecturas vehementer credo. credebat enī ꝙ deus
hoc vellet propter profectuꝫ multorū ꝓpter hoc
etiam dixit ſcio. vt cōſolaretur eos de ſuo ꝑmane per hec ad
re in carne ⁊ ſcđm ꝙ ſic accipitur verbū ſciendi nō primum.
ſequitur ꝙ quilibet tenetur velle quicquid ſcit de
um velle ⁊ ſic pꝫ ſolutio ad primum. ¶ Ad ſcđm Ad ſcđm.
dicimus ꝙ Apo. non tenebatur ſimpliciter predi
care fratribus nec magnificare in eis deū ſed ſub
cōditiōe. ſ. ſi viuere. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ Ad tertiū.
ꝙ ſumme deſiderabile erat Apl'o deū magnifica=
ri ⁊ glorificari ſed non ſequitur. ğ hic debebat vel
le ſe permanere in carne. ⁊ hoc ideo contingit ꝙ̄a
hoc non erat Apl'o indifferens: ideo erat ſibi ipe=
dimentum eius qđ Apl's deſiderabat multo apli
us: qm̄ impedit ſanctos multū tendētes ad pr̄iaꝫ
vita iſta miſera. ſicut đr in libro ſapiētie. Corpus
quod corrumpit aggrauat aiam. ⁊ Apo. Infelix
ego hō q̇s me liberabit de corꝑe mortꝫ huiꝰ. ꝑ hoc
patet ꝙ nō eſt ſimile: quod inducitur pro ſimili de
cupido. ⁊ hec argumētatio. Iſte cupidus ſumme per hec ad
deſiderat habere. c. marcas. ergo cum hic vellet tertium.
eſſe in luto. non niſi ratione termini.
¶ Queritur de cōtrarietate Aug. ⁊ Ambroſii.

¶ Tertia queſtio huiꝰ capituli.

Q Ueritur de ꝯtrarietate Aug. ⁊ Ambro
ſii. Eſt autem duplex cōtrarietas inter
ipſos. Prima eſt de diſtinctione littere
Aug. ei ſic diſtinguit litterā. Coartor Auguſtinꝰ
ex duobꝰ vt hic fiat diſtinctio: ⁊ hec orō ex duobꝰ
determinet hoc verbū coartor: qm̄ ſcđm Auguſt.
Apl'us coartabatur inter duo quorū vnū ipſe de=
ſiderabat quia melius erat. ſ. eſſe cū xp̄o. alterum
autem erat neceſſariū. ſ. ꝑmanere in carne ꝓpter
fratres. igitur ſcđm Aug. primū habebat in deſi ꝯtra augu=
derio. ſcđm in patientia tm̄ ¶ Sed in iſtis duobꝰ ſtinū argu.
videtur ei contradicere. Ambro. primo in diſtin=
ctione littere: quia diſtinguit litterā ſic. Coartor
vt hic fiat diſtinctio. ⁊ ſequiꝰ ex duobꝰ deſideriuꝫ
habens qm̄ illa duo deſiderabat Apl's ſcđm Am
broſium: primū quod erat melius. ſ. eē cum xp̄o ſe
cundum qđ neceſſariū erat: ſcꝫ permanere ī carne
propter fr̄es: ſic ğ contradicit Augu. in duobꝰ pri
mo in diſtinctione littere. ſcđo in hoc ꝙ đr Apo.
deſideraſſe vtrūqꝫ. Qđ etiam pōt probari ꝑ hoc
quod Apl's volebat ꝑmanere in carne ꝓpter fra=
tres: volebat eni predicare ⁊ prodeſſe: ⁊ hoc non
poterat facere niſi permaneret ī carne: ğ volebat
permanere ī carne. ergo appetebat illđ. ğ deſide=
rabat illud. ¶ Solu. Ad hoc dicimꝰ ꝯmuniter ꝙ Solutio.
Aug. ſumpſit verbū deſiderandi ſtricte ſm ꝙ de=
ſideriū non eſt niſi rei delectabilis: ⁊ ſic Apl's nō
deſiderabat ꝑmanere in carne. qm̄ hoc nō erat de

Ayuntamiento de Madrid

lectabile ei: qm̃ ei ꝯueniebat hec vox ꝓphete. Renuit ꝯſolari aĩa mea. pfectis eñi vita iſta tedioſa eſt. Ambro. aũt largiꝰ ſumpſit v̾bũ deſiderãdi. ſ. pro verbo volendi: ⁊ ita nõ eſt ꝯtrarietas iter eos quãtũ ad ſm ꝓpter equiuocationẽ. nec eſt ꝯtrarietas quãtũ ad diſtictionẽ: ſꝫ diuerſas vtercꝫ ei bñ

Ad primũ.

diſtinguit ſm ſuã intelligẽtiã ſanã. ¶ Ptꝫ ꝙ ꝙ hec argumẽtatio nõ vꝫ Apo. volebat pmanere ĩ carne propter fr̃es. ꝙ deſiderabat illud ſꝫ ꝙ deſiderare ſumitur ſtricte. ⁊ eſt ibi fallacia ꝯſequentiꝫ a ſuperiori ad inferiꝰ affirmando: qm̃ multa ſunt volibilia q̃ non ſunt deſiderabilia. Scti ei voluñt pctõres puniri ĩ inferno: ſꝫ nõ deſiderãt: qm̃ nõ voluñt illð cũ delectatione: volunt tñ illud ꝯformando voluntatem ſuã voluntati diuine. Uñ bene dr̃. Letabitur iuſtus cũ viderit vindictã non dicit q: videbit. ſed cum viderit nõ eñi letabit̃ de mera vĩdicta: ſcꝫ pena. ſꝫ qm̃ euaſit penã vel intuitu iuſticie dei nõ intuitu pene.

Multa ſunt volibilia q̃ nõ ſunt deſiderabilia.

quõ ĩtelligitur dictum prophete.

ꝯtra iſta ar.

¶ Sꝫ econtra ꝓbatur ꝙ pmanere in carne ꝓpter fr̃es erat delectabile ei. q: erat bonũ et Apl's volebat illud deo etiã deus volebat hoc qui non vult niſi bonũ ſed bonũ eſt pfectio cuius apprehenſio eſt delectatio: ꝙ apprehẽſio quã habebat Apl's de illo bono erat delectatio: ꝙ Apl's volebat illð cũ delectatiõe: ergo derſidebat illð.

Secundo.

¶ Item. Pſalmiſta dt in cuſtodiendis illis retributio multa. nõ eñi tm̃ pro cuſtodiẽdis. ſed etiã in cuſtodiẽdis mãdatis dei eſt magna retributio. et hoc dr̃ ꝓpter iocunditatẽ mẽtis ⁊ pregustationẽ dulcedinis dei q̃ habetur in cuſtodia preceptorũ dei: ergo Apl's habebat magnã iocũditatẽ de viuẽdo in carne magnificabat deũ ergo viuere ĩ carne propter magnificationẽ ⁊ laudẽ dei in fratribꝰ erat ei delectabile ⁊ ita volebat illud cũ deſiderio et ita deſiderabat illud.

Solutio.

Duo gña pfectorum.

¶ Solu. duo ſunt gña pfectorũ. quidã ſunt pfecti q̃ vix ⁊ raro moleſtãtur a carne ⁊ a primis motibꝰ carnis ⁊ talibꝰ pfectiꝫ delectabile eſt viuere in carne ꝓpter fr̃es. Aliȷ ſunt pfecti q̃ valde moleſtant̃ a primis motibꝰ carnis et talibꝰ moleſtũ ⁊ tedioſum ẽ in carne viuere ꝓpt̃ periculũ qð vident iminere. in quoꝝ pſona loquitur Apo. dicẽs infelix ego. ⁊c̃. ⁊ ideo nõ ſeqtur ꝙ Apo. deſideraret pmanere in carne ꝓpter fr̃es. licet vellet illud põt tñ dici ꝙ Apl'us deſiderabat vtrũcꝫ ſcðm ꝙ deſiderare ſumit̃ ſtricte. ſed Aug.

Alr̃ põt dici.

locutus eſt vt frequẽter. qm̃ frequentiꝰ ꝯtingit qð perfectis tedioſa eſt vita iſta. qñcꝫ tñ ꝯtingit ꝙ in alia ꝯſideratione deſiderãt manere in carne ꝓpt̃ fra. vt qñ conſiderant ꝙ manẽdo in carne proſunt multis ⁊ magnificant deũ. Quod ergo dicit Aug. ꝙ alterum illorũ eſt in deſiderio reliquũ in patiẽtia: loqtur vt frequẽter Ambro. aũt vt quandocꝫ.

ꝯcordat auguſtinũ et ambroſium

Ad aliud.

¶ Ad alið obiectũ dicimꝰ ꝙ Apo. delectabat̃ in predicando ⁊ laudãdo deũ viuendo in carne. non tamen delectabat̃ ex hoc ꝙ viuebat in carne.

¶ De eligentia illorum duorũ.

¶ Quarta queſtio huiꝰ capituli.

Querit̃ de eligẽtia illorũ duorũ ⁊ querit̃. vtrũ illoꝝ duorũ fuit magis eligendum Apl'o. ⁊ videtur ꝙ Apl'us nõ ignorabat immo bñ ſciebat. vtrũ illoꝝ magis eſſet eligendũ. dicit eñi. Ariſt. qð ꝓpinquꝰ eſt fini. magis eſt eligendũ ⁊ hoc ſciebat Apl's. ſed diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o propinquꝰ eſt fini q̃ꝫ viuere in carne ꝓpter fratres ⁊ hoc iterũ ſciebat Apl'us: ꝙ ſciebat diſſolui ⁊ eſſe cum xp̃o eẽ magis eligendũ: ꝙ falſũ dixit qñ dixit quid eligã ignoro.

Ar primo.

Secundo.

¶ Itẽ motꝰ quo volet diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o erat motus caritatiꝫ in deũ et motus quo volebat viuere in carne ꝓpter fratres erat motꝰ caritatis in proximũ. ſed motꝰ caritatis in deũ maior ẽ in infinitũ ⁊ melior q̃ꝫ motus caritatis in proximũ ⁊ hec oĩa ſciebat Apl'ꝫ: ergo ſciebat primũ eſſe magis eligẽdũ q̃ꝫ vltimũ. et inde vt priꝰ.

Tertio.

¶ Itẽ diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o eſt bonum glie. viuere in carne ꝓpter fra. bonũ gratie: ergo primũ in infinitum meliꝰ q̃ꝫ ſm et hoc ſcibat Apl'us: ꝙ ſciebat primũ eẽ magis eligẽdũ. ⁊ inde vt prius.

In oppm̃.

¶ Cõtra. Apl'us ſciebat vltimũ eſſe vtilius ſibi qm̃ quãto plus laborabat tanto maiꝰ premiũ acquirebat augmẽtabat̃ eñi caritas in ipſo.

Secundo.

¶ Itẽ ſciebat illud eſſe vtilius ꝓximo ⁊ etiã deo. cui plures p hoc acqrebãtur: ꝙ ſciebat illð eẽ magis eligendũ.

Solutio.

Multipliciter aliqd eſt eligendum

¶ Solu. Multis de cauſis eſt magis eligendũꝫ aliquid. aut q: vtiliꝰ. aut q: melius. aut q̃a diuturniꝰ. aut q: acceleratius: ⁊ ſic de multis aliȷs cauſis. vñ niſi excellat in oĩbꝰ magiꝫ aliȷs circunſtãtiȷs nõ eſt neceſſariũ: ꝙ ſit magis eligẽdum. vñ in oĩbus premiſſis argumẽtationibus q̃ pro vtracꝫ parte facte ſunt eſt fallacia ſcðm q̃d ad ſimpliciter. Qm̃ non ſequit̃ hoc eſt ꝓpinquius fini q̃ꝫ illud. ergo eſt magis eligendũ ſimpliciter: ſꝫ bene ſequitur: ꝙ eſt magis eligendum quãtum ad hoc: qm̃ hmõi conſideratiões Ariſtotelis intelligende ſunt cũ tali determinatione.

Falla ſꝫ q̃d ad ſimplicit̃

Silr̃ non ſequitur.

Similiter nõ ſequitur: vltimũ eſt vtiliꝰ: ꝙ eſt magis eligẽdũ ſimpliciter: ſed ſeqtur. ꝙ eſt magis eligendũ. quo ad hoc. p hoc ptꝫ ſolutio ad oĩa obiecta.

Iterum ar.

¶ Sꝫ iteꝝ obiſcitur. Dictũ eſt ꝙ Apo. volebat vtrũcꝫ. ſ. diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o ⁊ permanere in carne ꝓpter fratres: ⁊ etiã vtrũcꝫ deſiderabat ſcðm Ambroſium non tñ male. cõtingit eñi velle ꝯtraria bene ⁊ meritorie ex diuerſis cauſis. ſicut Iſaias volebat ꝙ deus mitteret ipm̃ ad p̃dicãdũ qñ dixit. Ecce ego mitte me. ⁊ meritorie volebat hoc. Iere. v̾o meritorie recuſauit cũ dixit. a. a. a. dñe deꝰ. Ecce ego neſcio loqui: q: puer ego ſuꝫ. primꝰ volebat mitti ex caritate ⁊ vtilitate ꝓximi. ſecundus autẽ ex humilitate recuſauit mitti. Silr̃ moyſes ex humilitate dixit Obſecro dñe mitte quẽ miſſurꝰ es. potuit ergo Apo. velle illa duo cõtraria ex diuerſis cauſis honeſtis.

Cõtra hoc.

¶ Sꝫ obiſcit̃. Apo. volebat meritorie diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o. ergo diſcrete. in oĩ eñi ſacrificio offerendũ eſt ſal. ergo ex deliberatione et conſilio volebat illud: ergo eligebat illud. qm̃ eligentia eſt volũtas deliberata ⁊ cõſiliata. eligebat ergo diſſolui ⁊ eſſe cum xp̃o. ergo videtur mẽtiri cum dicit. Quid eligã ignoro.

Eodẽ mõ.

Eodẽ argumẽto poteſt probari ꝙ Apl'us eligebat permanere ĩ carne propter fratres.

Solutio.

¶ Solu. Dicimꝰ ꝙ vtrũcꝫ eligebat Apl's in comparatiõe ad ſuum contradictorie oppoſitum. vtrũcꝫ enim ſciebat eſſe bonũ: ſed neutruꝫ eligebat in comparatione ad reliquũ quoniaꝫ vnũ eſtimabat multo melius: aliud vtilius et aliȷs et deo et ſibi: etiã in futurũ. et propter

hmōi comparationem naturam ignoꝛabat vtrum illoꝛum duoꝛum eligeret dū cōferebat illa duo in ter ſe et ꝓpter hoc dixit. Quid eligam ignoꝛo. ¶ Item ponatur ꝙ Apl̄us ſciret eſſe ſe pꝛedeſtinatuʒ ⁊ ſciret ꝙ ex hoc permanere in carne ꝓpter fratres per bienniuʒ vel triennium duplicaretur ſibi coꝛona vel triplicaretur. queritur ſecundū hoc an magis deberet eligere permanere in carne ꝓpter fratres ꝙ̄ diſſolui et eſſe cum chꝛiſto? Videtur ꝙ ſic. quoniā ex permanere in carne ꝓpter fratres perueniret ei duplicatio pꝛemij aut triplicatio: ſed ex diſſolui et eſſe cum chꝛiſto ꝓueniret pꝛemij acceleratio. Sed duplicatio pꝛemij in infinitum melioꝛ eſt ꝙ̄ acceleratio pꝛemij: ergo in infinituʒ magis deberet eligere permanere in carne ꝙ̄ diſſolui et eſſe cum chꝛiſto: ergo in tali ſtatu nō deberet deſiderare diſſolui et eſſe cū xp̄o. ¶ Sed contra. glo. dicit ꝙ hec vox cupio diſ. et eſſe cum chꝛiſto eſt vox perfectoꝛū ⁊ Apo. in tali ſtatu eēt perfectus. ergo in tali ſtatu deſideraret diſſol. et eſſe cum chꝛiſto. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ Apo. in tali ſtatu non deſideraret diſſolui ⁊ eſſe cum chꝛiſto vt nūc: ſed poſſet deſiderare diſſolui aliquādo ¶ Quod obijcitur ꝙ vox illa eſt vox perfectoꝛū. intelligendū eſt dictum eoꝝ ſm ſtatum ſolitū. eſt enim generaliter dictum de perfectis ⁊ imperfectis. Hoc neſcit hō an ſit dignus amoꝛe. ⁊c.

Iterum ar inſiſtitur. — *In oppoſi.* — *Solutio.* — *Ad rōnem.*

¶ Utrum Apl̄us voluit coniuncti an diuiſim diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur vtrum Apo. voluit coniunctim an diuiſim diſſolui ⁊ eſſe cum chꝛiſto. Si coniunctim: ſed nullus eſt adeo imperfectus qui nō velit illud coniunctim. ergo illa vox eſt tam perfectoꝛū ꝙ̄ imperfectoꝛū igitur pꝛo nichilo dicit glo. ꝙ illa vox eſt perfectoꝛum. Si diuiſim. ergo volebat diſſolui per ſe ⁊ deſiderabat. ¶ Contra. illud non erat bonū per ſe: ergo Apoſto. non deſiderabat illud per ſe ſiue diuiſim ¶ Itē moꝛi per ſe minus eſt volibile ꝙ̄ eſſe in luto. ſed iſte qui vult eſſe in luto ⁊ habere centū marcas non vult diuiſim eſſe in luto. ꝗ multomagis ille qui vult diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o: non vult diſſolui ſimpliciter ⁊ per ſe. ¶ Solu. Utrūqꝫ vere poteſt dici. poteſt enim dici ꝙ Apo. voluit illud coniunctim ⁊ diuiſim ⁊ etiam deſiderauit: ⁊ ꝗuis quilibet imperfectus velit diſſolui et eſſe cum chꝛiſto coniunctim: tamen ſoli perfecti cupiunt hoc. i. deſiderant ſcʒ diſſolui ⁊ eſſe cum chꝛiſto. hoc enim ē eis delectabile. nō imꝑfectis qui adhuc tenētur aliquo amoꝛe huius vite. poteſt etiam vere dici ꝙ Apoſtolus deſiderauit vtrūqꝫ diuiſim ⁊ deſiderabat diſſolui inquantum eſtimabat diſſolui eſſe viam ad eſſe cum chꝛiſto: quoniam ſic erat ei delectabile etiam bonum: nec eſt ſimile de hoc eſſe in luto ⁊ habere centum marcas. quoniā eſſe in luto non eſt via ad habere centū marcas: ſicut diſſolui eſt via perfectis ad eſſe cum chꝛiſto.

Ar primo. — *Secundo.* — *Solutio.* — *Per hoc pʒ ad rōnem.*

¶ Utrum quilibet ſciens ſe eſſe pꝛedeſtinatū debet velle quantalibet penam ſibi inſligi dum ſit ei vtilis.

¶ Sexta queſtio huius capituli.

Queritur vtrū quilʒ ſciens ſe eſſe pꝛedeſtinatū debet velle quātanlibʒ penā ſibi inſligidū ſit ei vtilis ¶ Qꝺ videtur. quia Apoſt. diſſolui volebat. ꝗ volebat moꝛi. ſed moꝛi eſt maxima pena in vita iſta. ergo Apl̄us volebat maximam penā: ergo ad ſimilitudinem eius quilibet ſciens ſe eſſe pꝛedeſtinatū debet velle quantālibet penā ſibi inſligi. ¶ Itē pꝛedeſtinatis oīa cooperantur in bonum. ꝗ quantalibet pena cooperatur ꝑdeſtinatis in bonū. ꝗ quantalibet pena vtilis eſt eis. ꝗ qui ſcit ſe eē pꝛedeſtinatū ſcit quantālʒ penā eſſe vtilē ſibi. ꝗ debet eaʒ velle. ¶ Itē Apo. fuit repꝛehenſus qm̄ petijt ſtimulum remoueri a ſe. ergo debebat velle ſtimulū ineſſe ſibi. Sed ſtimulus ſcdm vnā expoſitionem erat doloꝛ lateris. ergo debebat velle doloꝛē lateris ineſſe ſibi. eadem rōne quantālibet penā. ergo quilibet ſciens ſe eſſe pꝛedeſtinatū debet velle quantālibet penā ſibi inſligi. Si hoc: ꝗ debet velle ſe eſſe lepꝛoſuʒ. i. paliticuʒ. ¶ Qꝺ non videtur Apo. ei in ſcꝺa ad theſſalo. verſus finē gr̄as agit deo pꝛo eo ꝙ ipe ⁊ theſſalo. nō crediderant in tp̄e tam periculoſo: ꝙ̄ futuꝝ erat tp̄s antixp̄i. ¶ Solutio. Status ſanitatis melioꝛ eſt quibuſdā ꝙ̄ ſtatus egritudinis: quibuſdā vtilioꝛ eſt ſtatꝰ egritudinis. Similiter dicimus de ſtatu diuitiarū ⁊ ſtatu paupertatꝫ. Cōcedimus igit̄ ꝙ non quilʒ ſciēs ſe eſſe pꝛedeſtinatū debet velle quantālibet penā ſibi inſligi. qm̄ neſcit vtrum ſtatus oppoſitꝰ ſit ei vtilioꝛ vl̄ eque vtilis. ¶ Ad pꝛimū ergo dicimus ꝙ Apl̄us volebat diſſolui. qm̄ diſ. erat illi immediata via ad eſſe cum xp̄o. ſic non eſt de alijs penis. ¶ Ad ſm dicimus ꝙ hec argumētatio non valet Iſte ſcit hanc penā eſſe ſibi vtilē: ꝗ debʒ eaʒ velle Et eſt inſtātia in pctō moꝛtali. qm̄ pctm̄ moꝛtale eſt vtile pꝛedeſtinato tn̄ nō dʒ velle illud. Et pꝛeterea pꝛobabile eſt ꝙ deꝰ ponat hoīem ꝑdeſtinatum in ſtatu vtilioꝛi ſibi. ⁊ ideo nō dʒ velle oppoſitum. ¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ Apl̄us fuit iuſte repꝛehenſus. qm̄ ſciebat deū velle doloꝛē illuʒ ſiue ſtimulum ineſſe ſibi. ⁊ qm̄ ſciebat voluntatē dei tenebatur confoꝛmare vocē ſuā voci diuine. vn̄ tenebatur velle illum ſtimulū ineſſe ſibi dum inerat Sed de alijs penis q̄ non inerāt nō tenebatur velle cum ſuꝑ hoc neſciret vocē diuinam.

Ar ꝙ ſic. — *Secundo.* — *Tertio.* — *Stimulus quid erat.* — *In oppoſi.* — *Solutio.* — *Ad pꝛimū.* — *Ad ſcdm.* — *Similiter.* — *Ad vltimū.*

¶ De politicis ante donum ſpūſſancti.

¶ Septimus tractatus.

Dicto de virtutibus theologicis dicēdū eſt de politicis anteꝙ̄ dicamꝰ de donis ſpūſſancti. ⁊ hac rōne. qꝛ de virtutibꝰ politicis nō eſt q̄ſtio an ſint virtutes. ſʒ de donis eſt queſtio an ſint ꝟtutes. vn̄ rectiꝰ cōtinuantur ꝟtutes politice theologicis ꝙ̄ dona. qm̄ ſicut patebit inferiꝰ. opatio virtutū politicarū ꝓcedit operationē donoꝛū. qm̄ aūt ius naturale origo et pꝛincipiū eſt oīm virtutū et motuū ipſaruʒ: ideo pꝛius dicēdū de iure naturali ¶ Circa quod pꝛimo inquirendū quomodo liget Scdo vtrū ille qui pꝛimo ſibi appꝛopꝛiauit aliq̄d peccauit moꝛtaliter Tertio de differētia iurꝫ naturalis ⁊ iuris poſitiui Quarto qualiter lex naturalis ſcripta eſt in coꝛde hoīs Quinto vtrūqꝫ ꝓcepta iurꝫ naturalis

Ius natu= rale capit. dupliciter. recipiāt diſpēſationē ¶ Sciēdū ergo ꝙ ius naturale
qñqꝫ large qñqꝫ ſtricte dr. large ſm ꝙ ius natura
le qđ natura docuit oīa aīalia: vt ē ꝯiūctio marꝭ ⁊
femine ⁊ ſimilia Et ſm hoc ius nō ē virtꝰ vł viciū.
qm̄ ſm cōia oībꝰ aīabꝰ nō eſt virtꝰ vel viciū. ſic eni
bruta ſuſceptibilia eēnt virtutꝭ ⁊ vicij. Stricte ſu
q̄d ius natu rale ſtricte. mit ius naturale ſm ꝙ dr ius naturale. qđ natura
lis rō ſine oī deliberatione aut ſine magna dictat
eſſe faciendū vt deū eſſe diligendū. ⁊ ꝯſimilia.

¶ Primū capitulū. De iure naturali.

Ar primo. Circa primū ca. ſic obijcit. Scti dicūt ꝙ
oīa eē cōia ſunt p̄cepta iuris naturalis.
⁊ ad hoc tenebant adā ⁊ eua ī prio ſtatu
ſꝫ nō tenebant ad hoc niſi ex p̄cepto na
ture: ergo cū eadē natura maneat modo adhuc tene
mur ex p̄cepto nature ad hoc. ſ. oīa eē cōia: ergo q ſi=
bi appropriat aliqd peccat mortaliter. cuꝫ faciat
cōtra preceptū nature. ⁊ ſic totus mūdꝰ inuolutꝰ
Euaſio. eſt in pctō mortali. ¶ Si dicit ꝙ ad hoc nō tenet
ꝯtra quā ar niſi in caſu. ſ. tp̄e neceſſitatis Tūc eni oīa debent
eſſe cōmunia illud nō ſoluit argumentationē pre=
cedētē. qm̄ nō tenet ſp honorare parētes: ſed tm̄
pro loco ⁊ tp̄e. tn̄ in quocūqꝫ tp̄e cōtrariū facimꝰ
id eſt inhonoramꝰ parentes peccamꝰ mortaliter.
Eadē rōne licet ad cōicationē oīm nō teneamur
niſi pro loco ⁊ tp̄e. tn̄ qñcūqꝫ ꝯtrariū facimꝰ pec=
camꝰ mortaliter. ſꝫ appropriādo nobis aliqd faci=
mus ꝯtrariū illius p̄cepti: ergo peccamꝰ mortaliter.
Tertio. ¶ Item. Ariſt. Quod natura tale. ⁊c̄. ergo iuſtū ſm
ius naturale magis eſt iuſtū q̄ quod eſt iuſtū ſm
ius poſitiuū Sed oīa eē cōia eſt iuſtū ſm ius na=
turale: ⁊ non oīa eſſe cōia ē iuſtū ſm ius poſitiuū:
ergo primū eſt magis iuſtū q̄ ſcđm: ergo magis tene
mur ad primū. ergo ſi trāſgredimur peccamꝰ mortali
ter. Sed appropriando nobis aliquid tranſgredi
Solutio. mur ip̄m: ergo tunc peccamus mortaliter. ¶ So
lu. Sicut dixit p̄poſitiuꝰ. in iure ſunt quedā pre=
cepta ⁊ quedā prohibitiones ⁊ quedā demonſtra
Precepta. tiones. Precepta ſunt hec. Quecūqꝫ vultis vt fa
ciant vobis homīes ⁊ vos eis faciatis prohibitio
nes vt hec. Non facias alicui qđ tibi non vis fieri.
ꝓhibitio. et ſub hac ꝓhibitione continentur prohibitiones
decalogi. Quod patꝫ. qm̄ nullus vellet ꝙ aliꝰ oc
cideret ip̄m vel ꝙ furaret ei aliquid. vnde nec ip̄e
debet hoc facere alij. Et propter hoc preceptū ē
Non occides: non furtū facies. ⁊c̄. Precepta eni
et prohibitiones iuris naturis ſemꝑ ⁊ ſimpliciter
Demōſtra= tio. obligant. Demonſtrationes ſunt q̄ ad tp̄us ⁊ ſcđꝫ
quid obligāt: quaꝝ oppoſita ſꝫ caſus emergētes
licet fieri verbi grā. Scđm ius naturale licet vim
expellere vi ⁊ ſua repetere. Vindicatio ei eſt de iu
re naturali. vt dicit tullius in fine rethorice. tamē
dñs precepit apl̄is oppoſitū dicens Qui percuſ=
ſerit te in vnā maxillam prebe ei ⁊ alterā. ⁊ qui vo
luerit tibi auferre tunicā: dimitte ei ⁊ palliū. Tē=
pus eni ⁊ locus ſic ſe offerebāt ꝙ ꝑ nimiā manſue
tudinem trahendi erant hoīes ad deū hoc igit. ſ.
Oīa eē cō= munia ſolū cadit ſub de mōſtratiōe omnia eſſe cōia de quo obiectū ē cadit ſub demon
ſtratiōe. qm̄ non fuit preceptū iuris naturalis ſim
pliciter. ſed tm̄ ſcđm qd. Fuit eni preceptū in ſta=
tu inocētie ſiue in ſtatu nature bn̄ diſpoſite. ſꝫ in
ſtatu cupiditatꝭ ⁊ nature corrupte nō eſt p̄ceptū
nec debꝫ eē. qm̄ ſi eēt diſſolueret reſpuplica ⁊ mu
tua cede ꝑimeret ſe genus hūanū. Verū eſt tn̄ ꝙ
omnia ſint ꝯmunicāda tp̄e extreme neceſſitatis. Oia ſūt cō= municanda
qm̄ naturalis ratio dictat ꝙ magis diligēda ē ſa=
lus proximi q̄ iſta tp̄alia. ¶ Ad primū dicimꝰ ꝙ ſed nō cōia.
licet eadē natura maneat q̄ fuit ī ſtatu innocētie. Ad primū.
tn̄ quia nō manet in eodē ſtatu nō eſt mō p̄ceptū.
¶ Ad ſm dicimus ꝙ nō eſt ſile de hoc honorare Ad ſcđm.
parentes. qm̄ illud ſemꝑ ⁊ ſimpliciter p̄ceptū eſt
aliud nō. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ hoc nō oīa eē cō= Ad tertiū.
munia iuſtū eſt nō tm̄ ſm ius poſitiuū: ſed etiā ſꝫ
iuſticiam naturalē. vt patet ex iam dictis Dictuꝫ
eſt eni ꝙ hoc Non furtum facies ꝯtinetur ſub hac
regula: iuris naturalis. Nō facies alij qđ tibi nō
vis fieri: ergo cum furtū ſit cōtra ius naturale ali Proprietas
quid eſt propriū ſm ius naturale. ⁊ ſic patꝫ ſolutio rerū ē de iu
ad tertio obiectū Notandū aūt ꝙ q̄uis aliqua eē re naturali.
propria ſit de iure naturali. tamē appropriare ſic Notandum
vel ſic non eſt de iure naturali: ſed de poſitiuo Si
militer punire malos eſt de iure naturali: ſꝫ puni
re ſic vel ſic non eſt de iure naturali: ſed eſt de po
ſitiuo. ¶ Sed obijcitur. Omnia eſſe cōmunia eſt Contra di-
de iure naturali: ergo eſt iuſtum. Itē. aliqua eē ꝓ cta ar.
pria eſt de iure naturali: ergo eſt iuſtum. Sed oīa eē
communia ⁊ aliqua eē propria ſunt ꝯtraria: ergo
iuſtum eſt contrarium iuſto: ergo bonū eſt contra
rium bono. qđ eſt contra Ariſto. dicentē ꝙ malū
malo contingit eſſe contrariū ⁊ malum bono: ſed
nunq̄ bonū eſt cōtrariū bono. ¶ Itē. punire ma Secūdo.
los eſt ſub precepto iuris naturalis ſed punire ſic
eſt ſub precepto: ergo punire ſic eſt ſub precepto iurꝭ
naturis. qđ priꝰ negatū eſt. ¶ Solu. Sine dubio Solutio.
inconueniēs eſt bonū eſſe contrariū bono in eadē
ratione boni. ⁊ ex eadē cauſa Sed ex diuerſis ⁊ in
diuerſis caſibus nō eſt incōueniēs. ſicut refutare
officiū predicādi ⁊ recipere officiū predicandi cō
traria ſunt. tamen vtrūqꝫ bonū ex diuerſis cauſis
et in diuerſis caſibꝰ. ſicut predictū eſt. Eodē mo=
do omnia eſſe cōia eſt iuſtū ⁊ bonū ſm ius natura
le. Silr aliqua eſſe ꝓpria eſt iuſtū ſm ius natura= Nō dictat
le. ſed aliter et aliter qm̄ naturalis ratio dictat ꝙ oīa eē cōia
omnia debent eſſe ꝯmunia ⁊ valde appetit ⁊ am= et aliq̄ eſſe
plectitur oīa eſſe communia. Ita eni erit in ſta= propria.
ſtatu ad quē tendimꝰ. ſ. in ſtatu beatitudinis. Sꝫ Per hoc ad
aliqua eſſe ꝓpria dicta ratio naturalis quaſi coa= primum.
cta. Scit eni ꝙ ſcđm ſtatum nature qui modo eſt
vtilius eſt eſſe aliqua ꝓpria q̄ omnia eſſe ꝯmunia
Unde ſuſtinet aliqua eſſe propria ne peiꝰ accidat
Unde aliqua eſſe propria eſt de iure naturali qua Nota.
ſi ex permiſſione nature: ſed omnia eē communia
eſt de iure naturali quaſi ex beneplacito nature.
quia ergo ex diuerſis cauſis ⁊ in diuerſis caſibus
ſunt illa duo de iure naturali: nō eſt inconueniēs
illa eſſe contraria: ⁊ tamē vtrūqꝫ eſt bonū. ¶ Ad Ad ſcđm.
ſecundum dicimus ꝙ hec argumētatio nō vꝫ. Pu
nire malos eſt ſub precepto iuris naturalis ⁊ pu=
nire ſic ⁊c̄. ergo ⁊c̄. ⁊ hoc eſt q̄a punire ſic nō ē eēntia
liter cōtentū ſub punire: ſꝫ ꝑ accidens. ſicut nō ſe
quitur: linea eſt ſub ſubiecto geometrie ⁊ linea al
ba vł viſibilis eſt ſub linea. ergo linea alba vel vi
ſibilis eſt ſub ſubiecto geometrie: quoniā linea al
ba per accidens eſt ſub linea ¶ Queritur poſtea

Ayuntamiento de Madrid

vtrũ hoc preceptũ. Oia eẽ ꝯmunia ſemꝑ liget. vi-

Arꝙ non. detur ꝙ nõ: qm̃ nõ eſt ꝑceptũ ex ſola natura: ſꝫ ex natura cũ ſtatu innocentie: ſed modo nõ eſt idem ſtatus. ergo modo nõ ligat: ergo nõ ſemꝑ ligat. ergo cũ hec ſit demonſtratio: ſequit̃ ꝙ demõſtratio nõ ſemꝑ liget: vł nõ erit dña inter ꝑcepta ⁊ demonſtratiões

Solutio. ❡ Solu. Ad hoc põt dici ꝙ illud preceptũ ſemꝑ

Preceptuꝫ de cõitate reꝝ ſꝑ ligat ligat: differenter tñ ligat ⁊ ligebat in ſtatu inocẽtie: modo eñi non ligat ad oĩmodã executionẽ: in omni tp̃e: ſed tm̃ ligat in tp̃e neceſſitatꝭ ſꝫ in ſtatu innocẽtie ligabat ad oĩmodã executionẽ i qlꝫ tp̃e

Ad primũ. ſiue in tp̃e neceſſitatꝭ ſiue i alio ❡ Ad primũ ergo dicimꝰ ꝙ ex ſola natura ligat. ſꝫ ex natura ⁊ ſtatu innocẽtie ligabat ad oĩmodã executionẽ ⁊ cũ modo

Ad ſcđm. non maneat idẽ ſtatꝰ. modo nõ ſic ligat. ❡ Ad ſecundo obiectũ dicimꝰ ꝙ ꝗuis demõſtratio ſemꝑ liget: tñ adhuc ẽ differentia inter demõſtrationẽ et preceptũ: qm̃ ꝯtrariũ precepti nunꝗ̃ licet facere: ſed ꝯtrariũ demonſtrationis licet facere.

❡ Utrũ ille q̃ primo ſibi appropriauit aliquid peccauit mortaliter.

❡ Secunda queſtio huiꝰ capituli.

Q Ueritur vtrum ille q̃ primo ſibi appropriauit aliq̃d peccauit mortalit̃. ❡ Ui-

Arꝙ ſic. detur ꝙ ſic. qm̃ auctoritas dĩt. Iniq̃tatis eſt dicere: hoc eſt meũ. hoc eſt tuũ. ergo q̃ primo dixit hoc iniquꝰ fuit: ergo peccauit mortaliter. Sꝫ dicendo hoc appropriauit ſibi aliq̃d: ergo qui primo appropriauit ſibi aliquid peccauit mor-

Secundo. taliter. ❡ Itẽ alia auct. feliciter viuerẽt homĩes niſi eſſent iſta duo meũ tuũ: ergo q̃ p̃io dixit hoc ſiue qui primo appropriauit ſibi aliquid fecit con-

Tertio. tra felicitatẽ vite: ergo peccauit mortaliter. ❡ Itẽ. naturalis rõ dictabat ꝙ oĩa debebãt eẽ cõia ⁊ ſine diſpenſatione appropriauit aliquid ſibi: ergo fecit contra illud qđ naturalis ratio dictabat ei eſſe fa-

Euaſio. ciendũ: ergo fecit cõtra ſciẽtiã: ergo peccauit morta-

ꝯtra hãc ar liter. ❡ Forte dicit ꝙ dñs diſpẽſauit cũ dixit. In

In oppm̃. ſudore vultus tui veſceris pane tuo. ❡ Sꝫ probo ꝙ non oportuit diſpenſare. nec peccauit q̃ ſibi primo appropriauit aliq̃d. qm̃ nunꝗ̃ rõ naturalis dixit ei ꝙ oĩa deberent eẽ cõia in oĩ tp̃e ⁊ in oĩ ſtatu Perniciosum eñi eſſet hoc in ſtatu corrupte nature: ergo i hmõi ſtatu appropriãdo ſibi aliquid nõ

Solutio. peccauit. precipue cũ oporteret terrã excoli ⁊ de

Prĩa reruꝫ appropriatio fuit idifferens. labore proprio viuere. ❡ Solu. Si ex cupiditate primo ſibi appropriauit peccauit mortalit̃. ſicut nẽroth qui ex cupiditate vſurpauit ſibi dñiuꝫ ⁊ ciuitates. Sꝫ ſi hac de cauſa appropriauit ſibi aliquid. qm̃ vidit nociuũ oĩa eẽ cõmunia in ſtatu corrupte nature nõ peccauit. nec diſpẽſauit dñs qñ dixit. In ſudore vultꝰ tui. ⁊c̃. ſꝫ qđ futurũ erat pre-

Ad primũ. dixit. ❡ Ad primũ ergo dicimꝰ ꝙ iniq̃tatis fuit dicere ⁊c̃. Ex iniq̃tate ade prodiſt hmõi appropriatio qm̃ niſi peccaſſet nõ fuiſſet natura corrupta. ⁊ ſic

Ad ſcđm. remãſiſſent oĩa ꝯmunia ❡ Ad ẜm dicimꝰ ꝙ hmõi appropriatio nõ eſt ꝯtra felicitatẽ vite. qm̃ multꝭ

Ad tertiũ. modis contingit feliciter viuere ❡ Ad tertiũ patꝫ ſolutio ex predictis. qm̃ naturalis ratio nõ dictabat ꝙ oĩa deberent eſſe cõmunia in oĩ ſtatu. ⁊ hoc ideo: q2 natura dictat ꝯtrariũ huic eſſe faciënduꝫ oĩa ſunt ꝯmunia in caſu. Sꝫ non dictat ꝯtrarium huic eſſe faciendũ in aliquo caſu ſcꝫ honorare parentes. nec in ſtatu innocẽtie nec i ſtatu miſerie.

❡ Que ſit differentia inter precepta nature ⁊ legis diuine.

❡ Tertia queſtio huius capituli.

Q Ueritur q̃ ſit differẽtia inter ꝑcepta nature *Arꝙ nulla* et ꝑcepta legis diuine. Quibuſdã videt̃ ꝙ nulla. Sꝫ aliq̃ dicũt ꝙ tenemur ad ꝑcepta: ſꝫ non ad modũ. i. nõ tenemur facere ꝑcepta ex caritate vñ ẜm iſtos nõ tenemur diligere deũ ex caritate. Et ita diligere deũ ex caritate nõ eſt in precepto Sed excluſo modo preceptum de dilectiõe nõ eſt niſi de dilectione naturali. Sic igitur ſcđm iſtos nulla differẽtia eſt inter precepta iuris naturalis *Confirmat̃* et precepta legis diuine. ⁊ hoc ſi volũt ꝓbare. caritas non eſt in ptãte nr̃a Datur eñi a deo imediate: ergo moueri ex caritate nõ eſt in ptãte noſtra. Sed deꝰ non ꝑcipit ipoſſibile: ergo non precipit nobis moueri ex caritate: ergo non tenemur moueri ex caritate. ❡ Itẽ. ſi tenemur moueri ex caritate: ergo *Secũdo.* tenemur diligere deũ ex caritate. Sed cũ diligimus deũ naturali dilectiõe tm̃ nõ diligimꝰ ip̃ꝫ ex caritate: ergo cũ tenemur diligere ip̃ꝫ ex caritate peccamꝰ obmittẽdo ⁊ ita diligẽdo deũ naturali dilectione tm̃ peccamꝰ mortaliter. Siĺr dãdo elemoſinã ex naturali pietate tm̃ peccamꝰ mortalit̃. hoc autẽ falſuꝫ eſt. Reſtat ergo ꝙ nõ tenemur ad modum. ⁊ ſic nulla eſt differẽtia inter ꝑcepta ⁊ cetera.

❡ Sꝫ videt̃ ꝙ magna ſit differẽtia ⁊ ꝙ teneamur *In oppm̃.* ex caritate moueri Precepta eñi naturalia nõ ſũt data ad merendũ. qm̃ mereri eſt ſupra naturam: ⁊ natura nichil poteſt ſupra ſe. Precepta legis diuine data ſunt ad merendũ. quod probatur. Qm̃ *Probat̃ ꝑ auguſtinũ.* Aug. dicit ꝙ omnes volunt eſſe beati: ſed non omnes fiunt beati. Quare? quia nõ omnes volũt antecedens. ſ. recte viuere. Sed recte viuere non antecedit ad eſſe beatum niſi ſcđm ꝙ importat meritum: ergo cuꝫ precepta legis diuine data ſunt ad recte viuendũ: data ſunt igitur ad merendum. ergo differunt a preceptis naturalibus que nõ ſunt data ad merendum. Ex hoc ſequitur ꝙ ſi meritũ eſt de eſſentia preceptorũ legis diuine cũ meritũ non ſit niſi ex caritate ꝙ tenemur ad iplẽdũ precepta ex caritate. ❡ Itẽ. ſi non tenemur iplere ꝑcepta *Secũdo.* ex caritate ⁊ conſtat ꝙ nõ tenemur iplere precepta: ergo aliquis põt implere oĩa precepta ex ſolis naturalibus ſine caritate. Sed iplentibꝰ oĩa ꝑcepta promittitur vita eterna: ergo ſine caritate põt aliquis ſaluari. qđ eſt hereticũ. ❡ Item. dñs in eis *Tertio.* ſinay in ſancto id eſt dominꝰ in eis qui implẽt mãdatum. Signa eñi interpretatur mandatũ. Et dicit gloſa ibi. quia ſine domino non poteſt impleri mandatuꝫ. ⁊ ita ſine caritate nõ implet̃ preceptũ meritũ. igitur eſt de eſſentia legis diuine ſiue de eſſentia preceptoꝝ legis diuine. ergo precepta naturalia ⁊ ꝑcepta legis diuine differũt qđ ꝯcedimus

❡ Unde dicimꝰ ꝙ non ſunt eadem formaliter: ſed *Caritas eſt de ꝑcepto legis diuíe.* materialiter. tenemur ei implere ꝑcepta legis diuine ex caritate. ❡ Ad primo obiectum dicimus *Ad primũ.* ꝙ hec eſt falſa Non eſt in poteſtate nr̃a moueri ex caritate immo ex quo in poteſtate noſtra ẽ vt habeamus caritatẽ poſſumus moueri ex caritate: et

ita in nobis eſt habere caritatē:qm̄ caritas offert
nobis. Unde apo. Uidete ne quid deſit grē dei:et
petrꝰ in prima ſua canonica. Sperate in eā q̄ no
bis offert grām q̄uis igit iſte non poſſit ꝑ ſe habe
re caritatē.tn̄ poteſt dicere ꝙ deus pōt dare ⁊ iſte
Exemplum poteſt recipere ſicut q̄uis iſte puer non pōt per ſe
habere illud pomū in alto poſitū . tn̄ pōt habere:
qm̄ pater ſuus pōt ei dare et ipſe poteſt recipere .
Ad ſcḋm. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ hec argumentatio non va
let.iſte tenet diligere deum ex caritate:⁊ non dili
git deum ex caritate. ergo omittit. ſed iſta tenet.
iſte tenet ex caritate diligere deum nūc: ⁊ non di-
ligit ex caritate nūc.ergo obmittit nunc q̄uis enī
teneamur moueri ex caritate: non tn̄ tenemur mo
ueri ſemꝑ:ſed tm̄ qn̄ habemus caritatem:⁊ ea ca-
dunt ī appꝛehēſionem noſtrā:que ſunt excitatiua
q̄ſtio īcidēs motus caritatis. ¶ Si queritur ꝓpter quid da
Solutio. ta ſunt naturalia pꝛecepta: ſi nō ſunt ad merendū
pꝛecepta na data. ¶ Dicimus ꝙ data ſunt ad merendū ſed nō
ture ad vir- pꝛimo et pꝛincipaliter: quia ideo data ſunt pꝛimo
tutes politi et pꝛincipaliter vt habilitent nos ad habendum
cas nos īme virtutes politicas : et per virtutes politicas ve-
diate habili niamus ad theologas: per quas meremur pꝛece-
tant. pta aūt legis diuine data ſunt pꝛimo ⁊ pꝛincipalit
Due regule ad merendū ⁊ ſic patet differentia. Sunt aūt due
iuris natu- regule de iure naturali ſub q̄bus cōtinent oīa pꝛe
ralis. cepta iuris naturalis que pertinent ad pꝛoximos
ſ. iſte.ne facias alij quod tibi nō vis fieri. oīa que-
cunq̄ vultis vt faciant vobis ho. ⁊c. Ea vero que
pertinent ad deū continent ſub hoc. Diliges dn̄ꝫ
deum tuū ex toto coꝛde tuo. ⁊c.hoc enī eſt pꝛece-
ꝯtra iſta ar̄ ptum iuris naturalis:qm̄ hoc dictat rō naturalis
q̄uis ad illḋ nō pōt ꝑ ſe. ¶ Sed obijcit.de illa re
gula. Ne facias ⁊ cetera. Sed nolles ꝙ aliquis occi
deret te:vel ꝙ furaret tibi rem tuam. ergo non de
bes occidere:nec per regulam illam:ergo illa pꝛe
cepta nō occides.non furtū facies ſunt pꝛecepta
iuris naturalis. Cōtra. Si ſint pꝛecepta iuris na
turalis:ergo ſemper fuerūt. Sed in ſtatu nature
non coꝛrupte inutile erat tale quid pꝛecipere cuꝫ
oīa eſſent ꝯmunia. qm̄ tunc nō peterat fieri furtū
qm̄ furtum eſt cōtrectatio rei aliene. Item. in ſta
tu illo nullus potuit occideret aliū. qm̄ cum acu-
tiſſimo enſe non poſſet adam occidi ante pctm̄. ad
minus ſcḋm quoſdam: ergo tunc non erant hm̄ōi
Solutio. pꝛecepta iuris naturalis :ergo nec modo. quoniā
ſi modo ⁊ ſemper. ¶ Solutio. Tunc fuerūt pꝛece
pta iuris naturalis non occidere non furari. Sed
non pꝛo ſtatu qui tūc erat: ſed pꝛo ſtatu qui pote-
rat eſſe ⁊ futurus erat ī veritate:qm̄ naturalis ra-
q̄ſtio īcidēs tio bene dictabat ꝙ ſi huiuſmodi ſtatus eſſet non
eſſet occidendū nec furandū. ¶ Poſtea querit de
regula iſta. Quecunq̄ vultis vt faciant. ⁊c. vtrūꝫ
ſit pꝛeceptū vel conſiliū. Si cōſilium ergo non te
Ar̄ꝯtra illā nemur ad illud.⁊ hoc falſum. qm̄ certum eſt ꝙ te-
nemur ſubuenire indigentibus Si pꝛeceptū ergo
tenemur facere hoībus quecunq̄ volumus vt fa-
ciant nobis. Sed ſi eſſemus in ſtatu vellemus ꝙ
non ſuſpenderent nos : ergo tenemur non ſuſpen-
dere latrones ⁊ hoc falſum. qm̄ niſi malefactoꝛes
Secundo. punirent reſpublica deſtrueret. ¶ Item ſi pete-
remus aliquid ab alijs vellemus ꝙ darēt nobis :
ergo tenemur dare cuilibet petendi:ergo fere oēs
ſunt tranſgreſſoꝛes.quod durū eſt dicere. ¶ Pꝛo- Opinio ali
pter hoc dicunt quidā ꝙ partim eſt conſilium par quoꝛum .
tim pꝛeceptū:quia eſt pꝛeceptuꝫ q̄tum ad articu
lum neceſſitatis. q̄tū ad alios articulos eſt cōſili
um. ¶ Sꝫ obijcit. ꝑceptū eſt in euāgelio. Omni ꝯtra hāc ar̄
petenti te tribue. tenet ergo dare oī petendi etiā
circa articulū neceſſitatis ¶ Itē.ſi expectet arti Secundo.
culus neceſſitatis foꝛte interim moꝛietur pauper
¶ Pꝛeterea pōt eſſe ꝙ in articulo neceſſitatis nō Tertio.
poterit ſumere cibū:ergo ſubueniēdū eſt ei an̄ ar-
ticulū neceſſitatis Ergo etiā q̄tū ad alios articu
los pꝛeceptū eſt illḋ. Quicūq̄ vultis. ⁊c̄. ¶ Qḋ Solutio.
concedimus:⁊ eſt intelligendū ſic. Quecūq̄ vul-
tis rationabiliter vt faciant vobis. ⁊c̄. Sed ſi eſſe
mus in ſtatu latronis non vellemꝰ rationabiliter
condonari nobis. ⁊ ſi peteremꝰ rem aliquā ⁊ non
indigeremus non vellemus eam ratiōabiliter no
bis dari. ¶ Et ſic patꝫ ſolutio ad duo pꝛimo obie Ad duo pꝛi
cta. Qḋ concedimus ꝙ citra articulū neceſſitatꝭ ma.
tenemur aliqua dare .ſ. ſuperflua.tn̄ non cuilibet
petenti nec in quolibet tēpoꝛe qm̄ pꝛecepta affir-
matiua non obligant ad ſemper. qm̄ ſi aliquis nō
ſumme indigens petit a me aliquid licet michi nō
dare. quoniam poſſum reſeruare magis indigenti
vel eque indigenti. Si ſit conſanguineus meꝰ aut
domeſticus aut vicinus. ⁊ ſic non opoꝛtet omnes
eſſe trāſgreſſoꝛes. Sed pꝛo quanta neceſſitate te- De agēdis
nemur dare huic petenti ⁊ non reſeruare alij. hoc ī pticulari
non eſt artis determinare: ſed potiꝰ caritatis que nō ē ars ſꝫ
dicit que circunſtantia pꝛepōderat alij circunſtā vtꝰ ⁊ vnctio
tie:quia virtꝰ eſt certioꝛ omni arte ⁊ melioꝛ. vt di- oī arte cer-
cit Ariſto. Et btūs Ioh. dicit. Unctio nos docet tioꝛ.
de omnibus que nō permittit nos decipi. Dicimꝰ
tamen ꝙ illud eſt pꝛeceptum omni petenti te tri-
bue. Sed intelligitur tribue rem vel coꝛrectionē
vel bonum verbum.

¶ Quō ius naturale ſcriptū ſit in coꝛde hoīs.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Ueritur quomodo ius naturare ſcriptū Ar̄ ꝙ ſic.
ſit in coꝛde hoīs. Qꝫ aūt ſcriptū ſit natu
raliter videt qm̄ ſi querat a puero quīq̄
annoꝛū vel ſex: an ſint puniendi malefa-
ctoꝛes: dici ꝙ ita. Similiter ſi queratur an diligē-
di ſint amici. dicet ꝙ ita. Uidetur ergo ꝙ natura-
liter ſciat hoc. ¶ Sed cōtra. Oīs ſciētia inchoa In oppm̄.
tur a ſenſu: ſed iſte puer nunq̄ vidit aliquā iuſtici
am exequi. Si ita: g̃ non ſcit malefactoꝛes eē puni
endos ¶ Ad hoc dicit Auguſti. ꝙ aīa rōnalis eſt Rn̄ſio aug.
ymago dei ⁊ in illa ymagine videt deum. vnde in
ſe quaſi naturaliter videt deum. Pꝛopter hoc di-
cit tullius ꝙ deū eſſe eſt vox nature. Uidet igitur Tullius.
aīa rationalis quaſi naturaliter in ſe pꝛimā iuſtici
am: pꝛimā largitatē pꝛimā benignitatem. ⁊ ꝓpter
hoc vḋt quaſi naturaliter malefactoꝛes eē punien
dos. largos eſſe diligēdos . ⁊ ſic de alijs. ¶ Qḋ Ad argu
obijcitur ꝙ oīs ſciētia inchoatur a ſenſu. Dicimꝰ mētū poſt
ꝙ hoc eſt falſuꝫ ſcḋm auguſtinū nec Ariſt. dicit ſi oppoſitum.
cit illud. Sed ſi aliquis ſenſus defecerit neceſſari
um eſt aliquā ſcientiā deficere. ſ. illā que eſt de vni
uerſali cuius ſingularia habēt cognoſci ꝑ ſenſū il
lum. Dicit etiā ꝙ oīs doctrina ⁊ diſciplina intelle

Ayuntamiento de Madrid

ctiua ſit ex ꝑexiſtēti cognitiōe. ⁊ hoc verū eſt. qm̄
diſciplina ꝑ alium recipit. ⁊ incipit ab eis: q̄ ꝑ ſe
ꝯtra dicta arguitur. nota ſunt ſenſu vel intellectu. ¶ Sed ꝯtra p̄dicta obijcitur. qm̄ aīa rōnalis ymago ē diuine eēn
tie inquātū eſt diuina eēntia. dicūt eni ſancti ꝙ cū
dicitur: faciam⁹ hoīem ad ymaginē dei ⁊ ſilitudi-
nem nr̄am. ymago ⁊ ſimilitudo ibi ſignificāt diui-
nam eēntiam: ḡ aīa rōnalis eſt ymago dei. ſcd̄ꝫ ꝙ
eſt iuſticia vel veritas vel bonitas: ḡ aīa non videt
in ſe p̄mā veritatē: ſcd̄ꝫ ꝙ p̄ma veritas vel p̄i-
mam iuſticiā: ſm ꝙ p̄ma iuſticia. Alteri⁹ eni rō-
nis eſt ſcd̄m ꝙ diuina eſſentia. alterius ſm ꝙ eſt
p̄ma iuſticia. Sic ḡ nō eſt verū ꝙ per viſionē p̄i
me iuſticie ſcripta ſint naturaliter p̄cepta iuris
Euaſio. naturalis in corde hoīs. ¶ Forte concedet ꝙ aīa
nō videt naturalit̄ i ſe p̄mā iuſticiā aut p̄mā bo
nitatem: niſi per accidēs. ſcꝫ quia videt in ſe diui-
ꝯtra hāc ar̄ Auguſtin⁹. nam eēntiam que eſt p̄ima bonitas. videtur hoc
falſuꝫ eē: qm̄ Aug. dicit. ꝙ notio boni naturaliter
eſt impreſſa aīe. et alia aucto. dicit. ꝙ quilꝫ natu-
raliter diligit bonū: ſed non diligit niſi cognitū: ḡ
Solutio. quilꝫ cognoſcit noturaliter bonū: ſcd̄m ꝙ bonum
¶ Quod ꝯcedimus. vñ dicim⁹ ꝙ aīa naturaliter
videt p̄mā bonitatē non tm̄ p̄out eſt diuina eēn
tia: ſed etiā p̄out eſt p̄ima bonitas: qm̄ cū aīa vi
det in ſe deū delectatur in app̄ehenſione illa: qm̄
conueniens coniungitur cū ꝯuenienti. Sed bonū
eſt illud cuius app̄ehenſio eſt delectatio. videt
igitur anima p̄imam bonitateꝫ in ſe ſecundum ꝙ
eſt p̄ima bonitas. Iterū quia videt in ſe p̄imuꝫ
bonum ⁊ videt: qnoniam nō eſt bonum ab alio vi
det qm̄ illud eſt ſumme bonū ⁊ ita videt ꝙ ſumme
bonū ſumme odit malū: ⁊ ita punit ip̄m. videt igi-
tur in ſe p̄imā iuſticiā ⁊ ſic eſt videre in omnibus
alijs que per modū diſpoſitionis p̄edicantur de
deo Sed tamen quedā facillime ⁊ ſine collatione
videt in ſe ſicut diuinā eſſentiam. facillime videt ⁊
p̄imā bonitatem ſine collatione aliqua. quedā ve
ro non ita de facili videt nec ſine collatione vt oī
potentiam iuſticiam: omnia tamen vt ſic loqui li-
ceat naturaliter videt in ſe.

¶ Utrum poſſit fieri diſpenſatio contra p̄ecepta iuris naturalis.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Q Ueritur vtrū poſſit fieri diſpenſatio cō
tra p̄ecepta iuris naturalis. Sꝫ p̄imo
videndum eſt quid ſit diſpenſatio ⁊ qui-
Quid diſpē ſatio. bus de cauſis habꝫ fieri. Diſpenſatio ē
legitima iuris relaxatio. ⁊ dicit̄ diſpenſatio qua-
ſi diuerſorum penſatio. Penſātur enim diuerſa vt
Due cauſe diſpēſatōis ſciatur quid quo vtilius aut melius. Fit aūt diſpē
ſatio duab⁹ de cauſis ſcꝫ aut vtilitate aut neceſſi-
tate. ⁊ quando fit neceſſitate aut fit neceſſitate ec
cleſie aut p̄iuate perſone. ¶ Queritur ergo vtrū
poteſt fieri diſpenſatio cōtra p̄ecepta iuris natu
Arḡ ꝙ non. lis. videtur ꝙ non. qm̄ dicitur ꝙ dñs ꝓterea non
poteſt diſpenſare contra vetus ⁊ nouum teſtamē
tum: et p̄ecepta iuris naturalis ſunt de veteri et
nouo teſtamento: ergo non pōt diſpenſare cōtra
In oppm̄. illa. ¶ Sed videtur ꝙ poteſt. qm̄ p̄eceptū eſt in
iure naturali. non occides. ⁊ tamen occiditur ali-
quando ſine peccato Similiter p̄eceptū eſt in iu
re naturali: non furtum facies. ⁊ tamen dñs iuſſit
hebreis aſportare vaſa egy. ⁊ ita videtur diſpēſaſ-
ſe contra furtū. Similiter ſcd̄m ius naturale vni-
ca vxor debet eſſe vnici: ⁊ tamen iacob habuit plu
res. Similiter dauid ⁊ ſalomon quia qn̄ mos erat
peccatum non erat. vt auctoritas dicit. ⁊ ita cir-
ca matrimoniū diſpenſatū eſt contra ius natura-
le. Similiter votū eſt de iure naturali. tamē dñs
p̄opter ea diſpenſat contra votū. ¶ Solu. Que Solutio.
dam ſunt p̄ime neceſſitatis quedā ſecunde qudaꝫ Quadruplex neceſſitas.
tertie quedaꝫ quarte. ¶ Prime neceſſitatis ſunt
ſine quib⁹ non ſaluatur ſimilitudo dei. ſicut eſt di
ligere deū. cōtra iſta nō poteſt fieri diſpenſatio. Prima.
qm̄ homo non pōt diſpenſare nec deus vult diſpē
ſare. ¶ Scd̄e neceſſitatis ſunt que valēt ad cōſer Secūda.
uationem ſimilitudinis dei ⁊ ad augmentū carita
tis. tamen ſine illis pōt ſaluari caritas ⁊ dei ſilitu
do. ſicut eſt vnicā eſſe vnici. Illud eni cōſeruat ca
ritatē ⁊ nutrit. qm̄ ſi vn⁹ haberet plures cito poſ-
ſet amitti caritas. qm̄ inuidia ⁊ diſcordia oriretur
inter ipſos. Contra Iſta q̄ ſunt ſcd̄e neceſſitatis
pōt diſpenſari ⁊ dñs diſpenſauit cū multis q̄ plu-
res vxores habuerūt. qm̄ viri ſancti ſeruabāt mū
diciā cordis ⁊ corpis in accedēdo ad plures vxo-
res quia non accedebāt cā delectatiōis: ſed cauſa
p̄olis generāde vel educande ad cultū vnius dei
Similiter votū recipit diſpentionē. qm̄ votum fit
ad augmentum caritatis ⁊ ſine illo augmento po-
teſt manere caritas ⁊ ſimilitudo dei. Contra ho-
micidium non eſt facta diſpenſatio. quoniā illud
p̄eceptum intelligi debꝫ ſic. Tu auctoritate tua
non occides. cum autē ꝑpoſitus nō ſuſpēdit latro
nem non ipſuꝫ occidit: ſed lex. Similiter circa fur
tum non eſt facta diſpenſatio nec hebrei fecerunt Hebrei nō furati ſunt ⁊c̄.
furtum. qm̄ dñs cuius ſunt omnia dedit vaſa egy
ptio. hebreis. Unde non cōtrectauerunt rem ali-
nam: ſed ſuam: Quis aūt diſpēſatio pōt fieri. ⁊ cir
ca illa q̄ ſunt ſcd̄e neceſſitatis nō tm̄ oīmodo. quo
niā non recipiunt diſpenſationeꝫ ex ea parte qua
communicāt cū illis q̄ ſunt p̄ime neceſſitatꝫ Illa
eni ſunt p̄ime neceſſitatis q̄ a p̄icipio naturalit̄
obligāt: ⁊ in gn̄ali ⁊ in ſpāli illa ſunt ſcd̄e neceſſi-
tatis q̄ a p̄icipio ⁊ naturaliter obligāt in gn̄ali ſꝫ
non i ſpeciali vt ſatiſfactio ꝓ pctis eſt ſcd̄e neceſſi
tatis ⁊ obligat naturaliter a p̄icipio i gn̄ali. qm̄
neceſſariū eſt ſatiſfieri ꝓ pctis. ⁊ illd̄ nō recipit di
ſpenſationē. qm̄ hō non pōt diſpenſare Nec deus
poteſt: qr non vult. qm̄ non pōt negare iuſticiā ſu-
am. qm̄ non pōt negare ſe. vt dicit apl̄us. In ſpā-
li aūt non obligat a p̄incipio nec naturaliter illo
ꝙ aliq̄s teneat̄ ſatiſfacere hac ſatiſfactiōe illa hec
eſt a volūtate ſacerdotis iniūgētis penitentiā: et
eſt illud recipit diſpenſationeꝫ. Poteſt eni cōmu-
tare ſacerdos qui iniungit vel p̄opter vtilitatem
vel p̄opter neceſſitatem. ſicut faciūt ſacerdotes
quando dant licentiam comedendi carnes in die
mercurij eis q̄ interfuerūt diuinis officijs. ¶ Il- Tertia.
la ſunt tertie neceſſitatis que ex actu hūano obli
gant. vt votū. vel que obligant quoſdā ⁊ non oēs.
aut etiam omnes in caſu. ſicut conſilia quoſdam
obligant ſicut iſta. Qui te percuſſerit in vnā ma-
xillam p̄ebe ei ⁊ alteram. Illud p̄ecepit domin⁹

Ayuntamiento de Madrid

xp̄ianis et ad hoc tenebantur ipſi. quoniā per ma
gnā manſuetudinem ꝛ patientiā debebant trahe
Q̄le votū re re homines ad amoꝛem ſui. Votū autē obligat ex
cipit diſpē= actu humano. Eſt autem multiplex votum .ſ. reli
ſationem. gionis continentie/peregrinationis/abſtinentie.
Duo pꝛima non recipiūt diſpenſationē. duo vlti=
Quarta. ma recipiunt. ¶ Quare neceſſitatis ſunt que ec=
cleſiarum rectoꝛes inſtituunt .ſ. q̄ inſtituit papa
aut archiepyſcop⁹ in pꝛouincia ſua aut epyſcop⁹
in dioceſi ſua aut abbas in abbatia. et in iſtis poſ
Contra pꝛe ſunt diſpenſare ipſi inſtitutoꝛes ¶ Sȝ obijcitur.
dicta ar̄. Ea que ſunt ſcđe neceſſitatis obligāt a pꝛincipio
ea q̄ ſunt tertie neceſſitatis non obligant a pꝛinci
pio: ğ magis obligāt ea que ſunt ſecūde neceſſita
tis q̄ȝ que tertie. Sed oīa que ſunt ſecūde neceſſi=
tatis recipiunt diſpenſationē: ergo ꝛ oīa que ſunt
tertie: ğ votum continentie recipit diſpenſatiōeȝ
Solutio. qđ eſt ꝯtra pꝛedicta ¶ Solu. Ea que ſunt ſecūde
neceſſitatis nō recipiunt diſpēſationē niſi ꝑ recō
votū ꝯtinē= penſationē. et qꝛ votū continētie nō recipit recō=
tie non reci penſationē ꝑpter hoc nō recipit diſpenſationeȝ.
pit diſpēſa= qm̄ nihil pōt recōpenſari pꝛo continētia. qm̄ cōti
tionem. nentia cohibet maximā delectationē que eſt ſm
tactum que delectatio maxime īpedit caritatē vn̄
Iterum ar̄. continētia maxime cōſeruat caritatē. ¶ Sed ite
rum obijcit. continētia ꝛ abſtinētia ſunt virtutes
due eque bone. qm̄ oēs virtutes in eodē homine
ſunt pares. ğ vota continētie ꝛ abſtinētie ſunt eq̄.
bona. Sed votū abſtinentie recipit diſpēſationē.
Solutio. ergo ꝛ votum ꝯtinentie. ¶ Solu. Continentia et
Cōtinētia ꝛ abſtinentia ſunt eque bone. i. eque meritoꝛie vite
abſtinentia eterne: ſed non ſunt equales. i. eque vtiles ad alia
non ſunt eq̄ qm̄ continētia magis conſeruat caritatē q̄ȝ abſti=
vtiles. nentia: qm̄ delectatio eque eſt ſcđm guſtū minoꝛ
eſt q̄ȝ delectatio que eſt ſm tactuȝ. vn̄ minus īpe=
dit caritatē. ꝛ pꝛopter hoc non ſeq̄tur. ꝯtinentia ꝛ
abſtinētia ſunt eque bone. ğ vota ſunt eque bona:
Iterum ar̄. votū eni reſpicit vtilitatē. ¶ Sȝ obijcitur de ma
trimonio. matrimoniū eni nō obligat niſi ex actu
hūano. ſ. ex conſenſu. ğ recipit diſpēſationē. ğ cō=
Solutio. iuncti ꝑ matrimoniū poſſunt ſeparī. ¶ Solutio.
mr̄imoniuȝ matrimoniū quo ad q̄d recipit diſpenſationē: quo
ꝑtiȝ recipit ad q̄d non. quantū ad actū matrimonialē recipit
diſpenſatio diſpenſationeȝ: qꝛ vir ꝛ mulier ex mutuo conſenſu
nē ꝑtim nō poſſunt ꝯtinere ꝛ tranſire ad religioneȝ. ſȝ quo ad
ſacramentū nō recipit diſpēſationē qm̄ nō recipit
recōpenſationē: qm̄ ſacramentū matrimonij ma=
gnū eſt vt dicit Apo. qm̄ ſignificat coniunctionē
xp̄i ꝛ eccleſie que optima eſt. vnde nec vir nec mu
ꝯtra hoc ar̄ lier pōt tranſire ad alia vota inuito reliquo ¶ Sȝ
contra hmōi diſpenſatiōes ſunt multe Aucto. di=
citur in deutero. Maledict⁹ qui nō ipleuerit oīa
verba que ſcripta ſunt in libꝛo iſto. ꝛ Apl̄us. Qui
cunqꝫ aliud pꝛedicauerit anathema ſit ꝛc̄. In euā
gelio. Celum et terra tranſibūt: verba autē mea
non tranſi. videtur ğ q̄ nullū pꝛeceptum recipiat
Solutio. diſpenſationē. ¶ Solu. Ad pꝛimuȝ poteſt dici q̄
omnia pꝛecepta dicuntur adimpleri ſiue ſm ſe ad
Vel aliter. impleantur ſiue ꝑ recōpenſationē. vn̄ nō ſequitur
quin recipiūt diſpen. vel pōt dici q̄ pꝛecepta vete
ris teſtamēti nō recipiunt diſpen. ſȝ quedā pꝛece=
pta noui teſtamenti que de nouo pꝛecepta ſūt re=
cipiūt diſpēſationē ſicut dictū eſt ¶ Ad auctoꝛi
tatē apl̄i dicim⁹ q̄ Apl̄us loq̄tur de credēdis q̄ ſi
ne dubio nō recipiūt diſpēſationē. ¶ Ad vltimū dicim⁹ q̄ verba dn̄i dicunt nō tranſire q̄tū ad effe Ad vltimū.
ctum. qm̄ eoꝝ effect⁹ nūq̄ȝ tranſibit. ſ. vita eterna

¶ De virtutibus politicis. Cap. ij.

Dicto de pꝛeceptis iuris naturalis que
ſunt oꝛigo ꝛ quaſi ſciētia virtutū politi=
carū. Cōſequēter dicēdū ē de virtutib⁹
politicis de qb⁹ in libꝛo ſapiētie Sapiē
tia docet ſobꝛietatē/ tēperantiā ꝛ pꝛudentiā. ꝛ iu=
ſticiā et virtutē. i. foꝛti. quib⁹ nichil eſt vtilius in
vita hoībus Iſte eni quattuoꝛ virtutes habilitāt
hoīem ad habendū theologicas virtutes ꝛ faciūt
per exterioꝛa opa hoīem ſimilē deo. Per hoc eni
q̄ homo reddit vnicuiqꝫ qđ ſuū eſt ſimilis eſt deo
in iuſticia. per hoc q̄ abſtinet a delectationibus
pꝛauis ſimilis eſt deo ī mūdicia. ꝛ ſic de alijs. Et
pꝛopter hoc in vita ꝛ cōuerſatiōe exterioꝛi cū hoī
bus nichil eſt vtilius iſtis virtutib⁹. vel poteſt di Ar̄ ſīt dici
q̄ iſtis virtutibus nichil eſt vtilius in vita ſcđm q̄
ſunt infoꝛmate caritate Tunc eni ſunt eque bone
et eque meritoꝛie vite eterne. ſicut ꝛ alie. qm̄ oēs
virtutes ſic ſumpte ſunt pares. Vn̄ q̄uis alie ſint
eque vtiles: nō tn̄ magis ꝛ ꝑpt̄ hoc vere dꝛ q̄ his
nichil vtilius in vita. ¶ De his igit̄ dicēdū hoc oꝛ Diuiſio di=
dine. pꝛimo q̄d ſit vnaqueqꝫ. ſcđo de differētia ea cēdo duplex
rum. tertio de qualȝ per ſe ¶ Aug. dꝛ q̄ pꝛudētia q̄d vnaq̄qꝫ
eſt in pꝛecauendis inſidijs. q. d. pꝛudētia eſt virt⁹ ſit⁹ ſȝ aug.
qua pꝛecauemus inſidias. Iuſticia in ſubueniēdo
miſeris. Foꝛtitudo in ꝑferendis moleſtijs. Tēpe=
rantia in cohercēdis delectatiōib⁹ pꝛauis. ¶ Sȝ Pꝛīa q̄ſtio.
vt melius pateat quid ſit queläȝ virtus querit̄ ſcđȝ Quō de dif
quid differāt virtutes. qm̄ aut differunt ſcđm oꝛi= ferentia vir
gines. ſ. ſcđm vires in quib⁹ ſunt/aut ſm finem ad tutum.
quem ſunt. aut ſm naturas circa quas ſūt opatio Ar̄ pꝛimo.
nes earū aut ſm motus. Si ſcđm vires in quibus
ſunt. cōſtat q̄ non ſunt niſi tres vires: rationalis.
concupiſcibilis. iraſcibilis. ğ ſcđm hoc non ſunt
niſi tres virtutes. ꝛ hoc falſum. Si ſm finē: ğ cum
non ſit niſi vn⁹ finis oīm virtutū. ſ. btitudo. etiam
ſm philoſophos non dȝ eſſe niſi vnica virt⁹ in ſpē
et hoc falſum. Si ſm materias circa quas operā=
tur. conſtat q̄ pꝛudentia pꝛecauet inſidias in quo
libet bono et quolibet malo ergo et cetera. Ean=
dem partē operat̄ circa quā ꝛ alie operātur: ğ ſm
hoc non differt ab alijs. ꝛ hoc falſuȝ. Si ſm act⁹
pꝛopꝛios. Sed cōſtat q̄ pꝛudētia eſt ad dirigēdū
actum ſiue motū rōnabilis. Foꝛtitudo ad dirigē=
dum actū iraſcibilis. Tēperantia ad dirigendum
actum ꝯcupiſcibilis: ğ cū nō ſint niſi tres vires in
ſpē non ſunt niſi tres act⁹ in ſpē ergo non ſunt niſi
tres virtutes in ſpē cuȝ nō differāt niſi ſm actus.
¶ Queri etiā pōt cū non ſint niſi tres vires moti q̄ſtio ſcīdē
ue ad bonū quare ſunt quattuoꝛ virtutes. Itē. rō
vnum actū vel motum habet. ſ. diſcernere bonuȝ
a malo. ad illum dirigendū ſufficit pꝛudentia. Si
militer concupiſcibilis vnū actum habet pꝛopꝛiū
ad quem dirigenduȝ ſufficit temperātia. Ille act⁹
eſt appetere. Similiter iraſcibilis habȝ vnū actū
pꝛopꝛium ſcilicȝ deteſtari malum ad illū dirigen
dum ſufficit foꝛtitudo. Videt̄ igitur ſuꝑflua eē iu=

Ayuntamiento de Madrid

ſticia.z ſic nō debent eē niſi tres ꝟtutes in ſpecie
Solutio. ¶ Solu. Ad pꝛimū dicim⁹ ꝙ virtutes ſcđʒ actus
pꝛopꝛios differūt. Act⁹ ei ſunt pꝛoximi fines z im
mediati virtutū. nec valʒ hec argumētatio. Act⁹
non ſunt niſi a tribus viribus: ğ non ſunt niſi tres
virtutes. Pꝛoceditur eni ac ſi pꝛudentia regeret
omnes mot⁹ rationis. z temperantia oēs motus
concupiſcibilis. z foꝛtitudo oēs motus iraſcibilis
Hoc autē non eſt verū. vnde quaſi ſillogiſat ex in
Exemplum definitis . z vt hoc melius pateat ponamus exem
plum in concupiſcentia certū eſt ꝙ concupiſcibil'
appetit bonū. ſed illud ſubdiuiditur. qm̄ aut appe
Duplex appetit⁹ boni tit bonum vt finē vltimum aut vt viā ad finem vlti
mum. Si pꝛimū illud non diuiditur amplius. qm̄
Quō iuſticia differt ab alijs. illud bonum eſt deus. Si ſcđm illud iterum ſubdi
uiditur. quoniā poteſt appetere illud bonū reſpe=
ctu ſubiecti pꝛopꝛij aut reſpectu pꝛimi. Si reſpe=
ctu ſubiecti pꝛopꝛij appetitum illum ſufficit rege
re temperentia. Si reſpectu pꝛoximi appetitum
ſufficit regere iuſticia. poteſt eni vis cōcupiſcibi=
lis appetere reddere pꝛoximo quod ſuum eſt z ta=
lem appetitū dirigit iuſticia. z ſic patet ꝙ nō quē
libet motum concupiſcibilis dirigit temperātia:
Iuſticia circuit tres vires. immo aliquē dirigit iuſticia. Similiter z aliquem
motum rationis dirigit iuſticia z aliqueʒ motum
iraſcibilis vnde circuit tres vires.

¶ De qualibet per ſe. ¶ Cap̄.3.

Dicto qualiter differunt virtutes. dicen-
duʒ eſt de qualibet ꝑ ſe. Et pꝛimo de pꝛu
dentia de qua pꝛimo querendum eſt vtrū
ſit idē ꝙ ſcientia. Scđo vtruʒ ſcientia ſit
ſpecies ſpecialiſſima an genus ſubalternuʒ: Ter
tio. vtrum pꝛudentia ſit pꝛima cardinaliū virtutū
et an ſint tm̄ quattuoꝛ cardinales virtutes.

¶ Vtrum pꝛudentia ſit ſcientia.
¶ Pꝛima queſtio huius capituli.

Circa pꝛimū videtur ꝙ pꝛudentia ſit ſci
Af ꝙ ſic. entia: qm̄ moꝛalis ſcientia que tradit
in libꝛis ſalomonis et in ceteris libꝛis
moꝛalib⁹ z etiā in ethica Ariſto. eſt ad
electionē boni z fugā mali. pꝛudentia
vero non eſt ad aliud niſi ad electionē boni z fugā
Euaſio. mali ergo pꝛudentia eſt illa ſciētia. Si dicit ꝙ nō
ſequitur. qm̄ ſciētia illa eſt circa vniuerſalia. pꝛu=
Af ꝯtra illā dentia vero circa ſingularia. Pꝛobatur ꝙ illa ſciē
tia circa ſingularia eſt qm̄ eadeʒ qua ſcio quid bo
num ſimpliciter z quid maluʒ ſimpliciter: ſcio qđ
Secundo. bonum michi z quid malū michi nulla eſt ergo il=
la differentia. ¶ Item fides eſt cognitio quedam
et tamen eſt virtus quia eſt cognitio cum inclina
tione ad bonum: quoniam omnis virtus ad bo=
num eſt. Eodēmodo nichil pꝛohibet pꝛudentiam
Tertio. eſſe ſcientiam z virtutem cum inclinet ad bonum.
¶ Pꝛeterea pꝛudētia theologarum rerum eſt vir
tus. quare ergo fides que eſt cognitio politicarū
rerum non eſt virtus. Si conceditur ꝙ pꝛudentia
In oppm̄. ſit ſcientia. ¶ Cōtra. virtus z ſcientia ſunt diuer=
ſa genera quoꝛum vnum non eſt ſub alio. ergo nul
Solutio. la virtus eſt ſcientia et econuerſo. ¶ Solutio.
Iudiciū duplex: Duplex eſt iudiciū rationis. ſ. iudiciū diſcretiuuʒ
et iudiciū diffinitiuū: iudiciū diſcretiuum eſt ipſa
diſcretio qua ratio iudicat aliqđ eſſe faciendū vel
non faciendum: z hmōi diſcretio non eſt virtus: ſʒ
directiua virtutis. vnde beatus Bernard⁹ diſcre Bernard⁹.
tio non magis eſt virtus q̄ȝ auriga virtutis circa
tale iudiciū eſt ſcientia z nō virt⁹ Multi eni ſciūt
quid faciēdū q tn̄ nō faciūt iudiciū aūt diffinitiuū Quid iudicium diffinitiuum.
eſt quo ratio imperat aliqđ fieri vel non fieri. z ad
illud vltimū eſt virtus. vnde ad opationes bonas
ſe habet ſcientia in pꝛimo iudicio vt conſiliarius.
Virtus autem in ſcđo iudicio ſe habet imperans.
hoc modo differt pꝛudētia a ſcientia moꝛali. qm̄ ſcientia moralis et pꝛudentia diffͭ
moꝛalis ſcientia demonſtrat quid faciēdū: quid
non: Pꝛudētia vero diffinit z imperat aliquid fie=
ri vel nō fieri. z ſic patet ſolutio ad pꝛimo obiectū
¶ Ad aliud dicimus ꝙ licet fides ſit cognitio. ta Ad pꝛimū.
men virtus eſt. qm̄ non innititur naturalibus ra= Ad ſcđm.
tionibus: ſed pꝛime veritati per ſe z ſm ſe. Moꝛa= Cur fides poti⁹ ſit virtus q̄ȝ ſcientia moralis
lis vero ſcientia non pōt eſſe virtus. qm̄ ꝑ ſe inniti
tur naturalib⁹ pꝛeceptis que naturaliter ſcripta
ſunt in coꝛde hoīs. z ſcđm naturalia non eſt laus
vel vituperiū. Vn̄ cuʒ ſcđm virtutē ſit laus vl' vi=
tuperium moꝛalis ſciētia nō eſt virtus. ¶ Sʒ ite Itez af ad pꝛincipale.
rum pꝛobat ꝙ pꝛudentia ſit ſcientia. qm̄ Aug. đt
ꝙ ignoꝛantia eſt viciū: ğ aliqua ſciētia eſt virtus.
ſed nulla potius q̄ȝ moꝛalis ſcientia: ergo moꝛalis
ſcientia eſt virtus. Sʒ nō eſt aliqua alia virtus q̄ȝ
pꝛudentia: ergo pꝛudentia eſt ſcientia. ¶ Itē nō Ad idem.
facere aliqđ cū teneamur facere illud eſt pctm̄: er
go ignoꝛare aliquid cū teneamur ſcire illđ eſt pec
catum. z ita ignoꝛātia eſt vicium ergo aliqua ſciē
tia eſt virtus. z inde vt pꝛius. ¶ Itē ignoꝛare ali= Tertio.
qđ cū teneamur ſcire illud ēviturabile ğ ignoꝛātia
eſt vituperabilis. Sed nichil eſt vituperabile niſi
vicium: ergo ignoꝛantia eſt vicium. z inde vt pꝛi⁹
¶ Iteʒ. btūs Dionyſius oſtendēs ꝙ malū culpe Quarto ꝑ dionyſium.
eſt defect⁹ boni. Subdiuidit poſtea cui⁹ boni z di
cit ꝙ malū culpe eſt defectus ſciētie vel fidei vel
operationis bone: ergo defect⁹ ſcientie eſt maluʒ
culpe. Sed defectus ſcientie eſt ignoꝛantia: ergo
ignoꝛantia eſt malū culpe: ergo ignoꝛātia eſt vici
um. z inde vt pꝛius. ¶ Iteʒ. ꝑ ſpecies pꝛudentie
quas aſſignat tullius pōt pꝛobari pꝛudētia eſt ſci Quinto.
entia. Dicit eni ꝙ partes pꝛudētie ſunt memoꝛia/
intelligentia/ pꝛouidentia. Memoꝛia eſt per quā
animus repetit illa q̄ fuerunt Intelligentia ē per
quam reſpicit ea que ſunt Pꝛouidentia per quam
ad futurum videtur anteq̄ȝ factū ſit. Sed certum
eſt repetere qđ dicit tullius eſſe in memoꝛia z per
ſpicere quod in intelligētia: z videre qđ in pꝛoui=
dentia ꝓpꝛie pertinent ad ſcientiā: ğ ille tres par
tes ſunt partes ſciētie. ſed nō ſunt partes niſi pꝛu
dentie: ğ pꝛudētia eſt ſciētia. ¶ Itē. nō videt ve= Sexto.
rum qđ dictū eſt ſuperius. ſ. ꝙ pꝛudentie ſit impa
re. qm̄ memoꝛia ē ſpecies pꝛudētie. z certū ꝙ ē me
moꝛia nō eſt niſi pꝛeteritoꝛū. De pꝛeteritis autem
nullū eſt imperiū. qm̄ ꝓterita aut ſunt neceſſaria
aut impoſſibilia De neceſſarijs inutile eſt iperiū
de impoſſibilib⁹ fatuū Sic igit memoꝛia q̄ eſt ſpe
cies pꝛudētie nullo modo iperat vt aliqđ fiat aut
non fiat. ſed tm̄ cognoſcit qđ faciēdū qđ non: ğ me
moꝛia ſcđʒ ꝙ ſpēs eſt pꝛudētie cognitio q̄dā eſt: ğ
alie ſpēs ſiliter cognitiōes ſunt: ğ pꝛudētia ē ſciē
tia. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ pꝛudētia nō eſt ſcientia Solutio,

Ayuntamiento de Madrid

Ad pͥmū. immo differt a ſcientia. ſicut pͥdictū eſt. Ad pͥ=
Igrātia nō mum ĝ dicimus ꝙ ignorantia ꝓprie loq̄ndo nō ē
eſt vicium. vicium. Sed Aug. dicit ignorātiā eſſe viciū. non
pro ipſa ignorātia: ſʒ pro negligentia ſibi annexa
Ad ſcd̄m. ❡ Ad ſʒ dicimꝰ ꝙ hec argumētatio nō vʒ. Nō fa
cere cū teneamur facere ē pctm̄: ergo nō ſcire cū
Neſcire cū teneamur ſcire eſt pctm̄ Tenemur eni ad opa per
teneamur ſe. qm̄ circa opationes eſt virtus. Sed ad ſcire nō
ſcire nō eſt tenemur niſi propter opa. ſicut patʒ in monacho
pctm̄. cui preceperit abbas vt pulſaret cāpanas tali ho
ra. cōſtat ꝙ tenebat̄ ſurgere ⁊ ire ad locuʒ in quo
erant campane. non tn̄ obmiſit ex eo ꝙ non ſurre=
xit: nec obmiſit ex eo ꝙ non iuit. Sed obmiſit tan
tum ex eo ꝙ non pulſauit. qm̄ nō tenebatur ſurge
re propter ſurgere: nec ire propter ire ſed propter
Ad tertiū. pulſare. ❡ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ ignorantia non eſt
Igrātia nō vituperabilis propter ſe: ſed propter negligētiā
ē vitupabil̄ ſibi annexā. ergo ſcire nō ſubiacet libero arbitrio
niſi ꝓpt ad qm̄ non ſcit aliquis qn̄ vult nec ignorare ſubiacet
iunctam ne libero arbitrio: qm̄ aliquis ignorat qn̄ ꝫ licet non
gligentiam vult ignorare: ſed eſſe ſollicitum de ſciendo ſubia
cet libero arbitrio: qm̄ aliquis pōt eſſe ſollicitꝰ qn̄
vult: et ex hoc eſt vituperabilis ꝙ non eſt ſollicitꝰ
Ad q̄rtum. et hoc eſt eſſe negligentem. ❡ Ad quartum dici=
mus ꝙ defectus ſcientie non dicit̄ proprie ignorā
Ad quintū. tia a btō Dyoniſio: ſed negligentia ſciēdi. ❡ Ad
quintum dicimus ꝙ diffinitiones ille ſpecierū pru
dentie dantur ꝑ cauſam vnde non ſequitur ꝙ ille
ſpecies ſint proprie cognitiones ſicut cuʒ dicitur
dies eſt ſol lucens ſuper terrā: q̄a ſicut dicit Apo.
ꝙ caritas eſt de corde puro ⁊ conſcientia bona et
fide non ficta. Eſt eni caritas ex fide ⁊ ſpe ⁊ ſumit̄
Conſciētia ſibi conſcientia bona pro ſpe bona: qm̄ qui bonam
bona. ſcientiam habet bonā ſpeʒ habet. ⁊ preterea cari
tas eſt de corde puro. i. de intellectu puro. appel=
latur autē intellectus purus quo intelligimus de
um eſſe diligendū ſuper oīa: ⁊ ſimiliter prudētia ⁊
ſpecies eius ſunt ab aliquo intellectu ſiue ab ali=
ſcientia cau qua ſcientia. ſ. a ſcientia morali. Eſt eni ſcientia
ſat opatio= cauſa bonarum opationū per modū conſiliarij: ſi
nem. cut conſiliarij regis cauſa ſunt corū que ſunt in re
Ad aliud. gno. ❡ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ memoria ſcd̄m ꝙ eſt
Tres ptes ſpecies prudentie imperat non preterita ſed futu
prudentie. ra: ſed per recordationem preteritorū. vnde ſecū=
dum hoc memoria eſt prudētia diſponens nos ad
repetendum mala preterita ad penitentiaʒ bona
ad iterationē ſiue ad bona q̄ fecerunt ſancti vt eis
aſſimilemur intelligentia aūt eſt prudentia diſpo
nens nos ad imperandū bona preſentia ꝑ diſcre=
tionem. prouidētia eſt prudētia diſponēs nos ad
precipiēdū futurū. ſ. vt ſi ſit bonū eligat̄: ſi ſit ma=
Iterum af. lum caueatur. ❡ Sed iterū obijcit̄. prudētia eſt
virtus. ĝ motus eius voluntarius eſt. ĝ motꝰ eius
eſt a voluntate: ergo vel a voluntate naturali vel
a voluntate deliberata: ſed non a naturali q̄a ſm
illam non eſt laus vel vituperiū. ergo a volunta=
te deliberata ſiue conſiliata: Sed iterum illa deli
beratio eſt voluntaria: ergo vel a volūtate natura
li vel a voluntate deliberata ſiue cōſiliata: ſed ite
rum. illa deliberatio eſt voluntaria. ĝ vel a volun
tate naturali vel a volūtate deliberata: ⁊ ſic in in
finitum. ergo infinite voluntates precedunt mo=
tum prudentie quod eſt impoſſibile ❡ Ad hoc di Solutio.
cimus ꝙ voluntarium eſt illud cuiꝰ principiuʒ eſt
in ipſo cognoſcente ſingularia. principiuʒ aūt vo
luntarij in ipſo volente duplex eſt. ſcʒ. potētia vo Duplex pri
lendi ⁊ motus eius. Unde in hac argumētatione cipium.
eſt fallacia conſequentis. motus prudentie eſt vo Falſa ꝯñtis
luntarius ergo eſt a voluntate ſumpta voluntate Quō prudē
pro motu: qm̄ fit ibi proceſſus a ſuperiori ad inferi tia ſit volun
us affirmādo: qm̄ voluntariū dicitur aut quod eſt taria.
a voluntate motu aut volūtate potētia. velle eni
quod exit a vi volendi imediate non eſt a volunta
te motu: ſʒ a voluntate potētia: ſed bene ſequitur
hoc eſt voluntarium. ergo ſubiacet voluntati: qm̄
in poteſtate deliberantis eſt.

❡ Utrū prudentia ſit ſpecies ſpecialiſſima.

❡ Scd̄a queſtio huius capituli.

QUerit̄ vtrū prudētia ſit ſpēs ſpecialiſſi=
ma an genꝰ ſubalternū Uidet̄ ꝙ ſit genꝰ ꝙ ſit genus
ſubalternū. qm̄ ſicut dictuʒ eſt tulliꝰ di= arguitur
uidit ipſaʒ in tres ſpecies. ſ. in memoriā/
intelligentiaʒ/ ꝓuidentā. ergo eſt genus ſubalter
num cū habeat ſpecies ſub ſe ❡ Itē. phi. diuidūt Secūdo.
prudentiā in monaſticam yconomicā politicam.
Et ē monaſtica qua aliq̄s regit ſe. vn̄ dr̄ a monos
quod eſt vnū. yconomica qua aliq̄s regit ꝓpriam triplex pru=
familiā. yconomꝰ eni idē eſt ꝙ diſpenſator. Politi dentia.
ca qua aliquis regit ciuitatē vel exercitum. vnde
dicitur a polis quod ē ciuitas vel pluralitas. ⁊ ſic Tertio.
prudentia multas habʒ ſpēs: ĝ eſt genus. ❡ Itē.
virtutes differunt ꝑ actꝰ proprios ⁊ actꝰ differūt
per materias ꝓprias ſupra quas tranſeūt. ⁊ ſic ꝑ
medium ſpēs virtutū differunt ꝑ materias ſupra
quas ſunt operationes virtutū. Sed prudētie mo
tus tranſit ſupra materias aliarū virtutū. qm̄ pru=
dentia regit oēs alias virtutes. Imperat eni pru
dentia ꝙ cuilibʒ reddatur quod ſuū eſt ⁊ quod ab=
ſtineatur a delectationibus carnis. ⁊ ſic de alijs.
Uñ motꝰ eius trāſit ſupra materias aliarū virtutū
Cum igitur virtutes differāt ſalteʒ per materias
proprias quot ſunt aliarū virtutū ſcd̄m illas ma=
terias tot debent eſſe ſpecies prudentie ſcd̄m eaſ
dem materias. Et ſic prudentia plures habēt ſpe
cies ſub ſe: ĝ non eſt ſpecies ſpecialiſſima. Si con In oppm̄.
ceditur. ❡ Contra. cū prudētia imperat motū ali
cuius virtutis eiꝰ nō eſt proprie ille motus ipera=
tiuus: ſed eiꝰ eſt tm̄ imperare. verbi grā. Cū pru=
dentia imperat reddere vnicuiqꝫ qd̄ ſuū eſt. hmōi
reddere iuſticie eſt proprie: ſed iperare vt fiat pru
dentie eſt. Non trāſit igitur prudētia ſupra mate=
riam iuſticie. Eadē rōne non ſupra materias alia
rum virtutū: ergo nō dʒ habere diuerſas ſpecies
ſcd̄m illas materias Cū igit̄ prudētia habeat vni
cuʒ motū ſpecialē propriū. ſ. impare vt fiat qd̄ fa=
ciendū eſt ipſa debet eē vnica virtus ſpecialis. ⁊
ſic nō eſt genꝰ. ❡ Itē. vnica virtus in ſpecie ē oīʒ Secūdo.
credendorū. ſ. fides. qm̄ vnica eſt ratio credendi
ſcʒ auctoritas prime veritatis cui ꝑ ſe iuenitur fi
des. ergo eadē ratione vnica virtus in ſpcie ē im=
perans oīa facienda: q2 vnica eſt ratio iperandi.
Prudentia eni imperat: q2 ratio dictat ſic eē faci=
endum Unde dicūt philoſophi ꝙ prudentie ē oīa
ad normam rōnis dirigere. ⁊ hoc eſt conſentire di

Ayuntamiento de Madrid

Iſaias. uine volūtati. vnde in Iſai. Redite preuaricato-
res ad cor. quoniā in corde ē ſindereſis que dicit
quid faciendū ⁊ quid nō. Cū igitur vnica ſit ratio
imperandi omnia faciēda. ſ. norma rōnis ſiue cō-
formitas diuine volūtatis. Unica virtus in ſpe-
cie debet eſſe prudentia. ⁊ ſic prudētia eſt ſpecies
Solutio ad primum. ſpecialiſſima qđ concedimus. ¶ Ad primo obie-
ctū dicimus ꝙ diuiſio quā facit tullius. non eſt ꝑ
ſpecies formales ⁊ ſubſtātiales: ſed per materias
que nō diuerſificant ſpēm. qm̄ vnica virtus in ſpe
cie negociatur circa preſentia/ preterita/ ⁊ futura
Sed qm̄ ex eadē ratione non diuerſificatur ꝑ ſpe
Ad ſcđm. cies. ¶ Ad ſcđm dicimus ſiliter ꝙ illa diuiſio nō
eſt per ſpecies: immo potius ꝑ accidentia. Diuer
ſificatur em̄ prudētia ꝑ maioritatē et minoritatē
motus ſui. Paruus em̄ eſt motus prudentie in re
gimine familie. ⁊ iterū maior in regimine ciuita-
tis. Sed hoc nō diuerſificat prudentiā ſcđm ſpe-
ciem: nec ſcđꝫ numerū. qm̄ vnica prudentia nūe-
Ad tertium ro regit aliquis ſe ⁊ ꝓpriā familiā. ⁊ totā ciuitatē
⁊ totā regionē. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ motus pru
dentie attingit materias ceterarū virtutū: ſed in
alia ratione quā cetere virtutes. verbi gr̄a. Pru-
dentia imperat reddere vnicuiqꝫ quod ſuū eſt. et
reddere vnicuiqꝫ quod ſuū eſt inqꝫtū reddere vni
cuiqꝫ quod ſuū eſt motus eſt iuſticie. Sed ſcđꝫ ꝙ
Quomodo prudentia ē vnica v̄tus reddere vnicuiqꝫ quod ſuū eſt in ratione faciendi
īperatur a prudentia. ⁊ ſic prudentia attingit ma
terias ceterarū virtutum prout ille materie ſunt
vnite in ratione faciendi ⁊ q: ſub vnica ratione at
tingit illas vnica eſt virtus in ſpecie. ⁊ hoc eſt ꝓ-
pter illā vnicā rationē. Sed q: cetere virtutes at
tingūt illas in diuerſis ratiōibꝰ. ideo diuerſe ſūt
ſcđꝫ ſpeciem. Et ſic pꝫ ſolutio ad tertio obiectū.

¶ Utrum prudentia ſit prima cardinalium
virtutum et an ſint tantum quattuor.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrū prudentia ſit prima cardi
naliū virtutū ⁊ an ſint tantū quattuor
Arḡ ꝙ non. cardinales virtutes. ¶ Uidetur em̄ ꝙ
quedā virtus q̄ nō eſt aliqua iſtaꝝ pre-
cedat iſtas quattuor. qm̄ opus cuiuſlibet virtutis
debet eſſe informatū circūſtantijs ſicut circūſtā
tia temporis et circūſtantia loci/ ⁊ circūſtantia fi
Auguſtinꝰ. nis. ¶ Sed Augu. dicit in libro de ciuita. dei ꝙ
philoſophi omnes ponūt beatitudinē eſſe finem
omniū virtutū politicarū ⁊ operationū earū: ergo
gratia beatitudinis operanḡ oēs virtutes politi-
ce: ergo amor beatitudinis mouet oēs v̄tutes po
liticas: ergo amor beatitudinis precedit omnes
virtutes politicas. Sed amor beatitudinis ē vir-
tus: ergo aliqua virtus etiam in philoſophis pre
cedit illas quattuor virtutes politicas. Sꝫ i phi-
loſophis nō erat niſi virtus politica: ergo in phi-
loſophis erant plures virtutes politice q̄ꝫ quat-
Solutio. tuor. ¶ Solutio. amor beatitudinis ſine dubio ꝓ
cedit omnes virtutes politicas. ſed non eſt vir-
tus politica: qm̄ nō hꝫ motū exteriorē: ſed tm̄ in-
philoſophi nō tm̄ hūe- rūt v̄tutes politicas. teriorē. vnde potius debet cōputari inter v̄tutes
intellectuales q̄ꝫ conſuebiles. nec eſt verū ꝙ phi
loſophi habuerūt virtutes politicas tantum.

¶ De temperantia. ¶ Quartū capitulū.

Dicto de prudentia: ſequiḡ de tēperantia
hac ratione q: prius eſt habere ſecū pa-
cem: poſtea cū ꝓximo. Tēperantia do-
mat rebellionē carnis ⁊ cohibet motus
eius illicitos. Sunt autem due ſpecies tēperan-
tie. ſ. ſobrietas ⁊ cōtinentia. Sobrietas eſt abſti Sobrietas ⁊ cōtinētia.
nentia in cibo ⁊ potu ⁊ cohibet motꝰ illicitos car
nis pertinentes ad guſtū. Cōtinentia eſt abſtinē
tia a coitu ⁊ cohibet motꝰ illicitos pertinētes ad
tactū: tamē ſobrietas quādoqꝫ large ſumiḡ: ita ꝙ
cōprehendit continentiā: vt ibi. Sobrie ⁊ iuſte ⁊ Dictū pau.
pie viuamus in hoc ſeculo. Sobrie quātū ad nos
iuſte ad proximū pie ad deū. ¶ Primo dicenduꝫ Quattuor
de ſobrietate circa quā prio q̄riḡ quid deſtruit ſo- querūtur.
brietatē. ſcđo vtrū oīs motꝰ gule ſit pctm̄. tertio:
quare oīs luxuria ſit mortale pctm̄ ⁊ nō oīs ebrie
tas. q̄rto. inebrians aliquē peccet mortaliter.

¶ Per quid deſtruitur ſobrietas.
¶ Prima queſtio huius capituli.

Circa primū ſic obijcitur. Sobrie ⁊ iuſte
⁊c̄. Sed quod corrūpit iuſticiā eſt mor-
tale pctm̄. Omē quod corrūpit pietate
eſt mortale pctm̄: ergo oē qđ corrūpit Arḡ ꝙ oīs
ſobrietatē eſt mortale pctm̄. ſed oīs ebrietas cor- ebrietas ſit
rūpit ſobrietatem. ergo oīs ebrietas eſt mortale mortalis.
pctm̄. ¶ Itē. ſobrius ⁊ ebrius ſūt cōtraria. ergo Secundo.
nō poſſūt eſſe ſimul in eodē. ergo ſobrietas exclu
dit oēm ebrietatē. ſed virtus nō excludit niſi mor
tale pctm̄. ergo oīs ebrietas eſt mor. pec. ¶ Itē Tertio.
delectatio moroſa in motu illicite gule eſt pecca-
tum mortale: ſed in omni ebrietate eſt talis delec-
tatio: ergo oīs ebrietas ē mortale pctm̄. ¶ Itē. Quarto.
omnis cōſenſus in motu luxurie eſt mortale pec-
catum: ergo oīs conſenſus in motū illicitū gule ē
mortale pctm̄. ſed in omni ebrietate eſt hmōi con
ſenſus. ergo omnis ebrietas eſt mortale peccatū
¶ Forte dicet ꝙ ebrietas nō eſt pctm̄: ſed aſſidui Euaſio.
tas ſiue cōſuetudo inebriandi ſe eſt mortale pec-
catū. ⁊ huiuſmōi aſſiduitas appellaḡ ebrioſitas.
vnde prima ebrietas nō eſt mortale pctm̄ nec ſe-
cunda: ſed decima vel vndecima vel illa ad quam
cū deuentū eſt dicitur aliquis ebrioſus. ¶ Sed ꝯtra hāc arḡ
queriḡ qđ appellaḡ aſſiduitas inebriādi: aut em̄ ē
ipſe actꝰ ingurgitādi ſe aut diſpoſitio illiꝰ. Si di-
ſpoſitio illa nō eſt pctm̄: ergo nec mortale nec venia-
le. ſi ipſe actus ſit igitur ꝙ aliquis ſit ebrioſus cū
deuentū eſt ad decimā ebrietatē ſic. igitur deci-
ma ebrietas ē mortale peccatū. Cōtra. ebrietas
obfuſcat rationē ⁊ impedit vſū eiꝰ: ſed ſciētia ag-
grauat pctm̄. propter hoc em̄ pctm̄ diaboli fuit ir
remiſſibile q: maximā habebat ſcientiā ⁊ nullum
impellens. ergo ſiliter cū iſte habeat maiorē ſci-
entiā et liberiorē vſum rationis in prima ebrieta-
te q̄ꝫ in decima magis peccat in prima q̄ꝫ in deci-
ma. ergo ſi decima eſt mortalis multomagis ⁊ pri
ma: ⁊ ſic quelibet ebrietas eſt mortale peccatum.
¶ Solu. cōtinētia quādoqꝫ large quādoqꝫ ſtricte Solutio.
ſumitur ſtricte ſcđm ꝙ dicitur cōtinētia eſt oīmo Cōtinentia
da abſtinentia a coitu ſcđꝫ q: dicit Augu. in ma- capiḡ dupl'r
trimonio. Si cōtinentia nō ſeruatur: dānatio nō Auguſtinꝰ.
timetur. large ſumitur ſecūdū ꝙ cōtinentia diciḡ
eſſe in cōiugatis qui non ſemꝑ continent: ſed quā

Ayuntamiento de Madrid

do et vbi: et ſic de aliis circūſtantiis: et ſic eſt circunſtantia virtus: ſed primomō plus eſt ꝙ̄ virt⁹.

[Silr ſobrietas capitur dupliciter.]

Similiter ſobrietas ſtricte ſumitur ſecundum ꝙ dicitur ſobrietas omnimoda abſtinentia a ſuperfluo cibo et potu: et ſic ſobrietas non tm̄ excludit mortale: ſed etiā veniale: ſcilicet ebrietatem que in ſe eſt venialis. large ſumitur ſobrietas ſecūdū ꝙ nō eſt omnimoda abſtinentia a ſuperfluo cibo ⁊ potu: ſed quando et vbi et ſic de aliis circūſtātiis et hoc modo dicit̄ virtus non excludit ebrietatē que eſt venialis.

[Ad primū]

¶ Ad primo igitur obiectū ſoluendū per interemptionem nō enim verum eſt ꝙ ebrietas corrūpat huiuſmodi ſobrietatem.

[Ad ſecūdū.]

¶ Similiter ad ſecūdū. ſobrietas enī large ſumpta et ebrietas non ſunt cōtraria et in eodē poſſunt eſſe tñ ſunt repugnātes quodā modo quoniam ebrietas minuit motum et feruorē ſobrietatis.

[Ad tertium]

¶ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ nulla delectatio eſt moroſa citra conſenſum vnde nulla delectatio eſt mortalis citra cōſenſum: quoniam ſola circūſtantia tēporis nō pōt facere de veniali mortale.

[Ad quartū]

¶ Ad quartū quod obiicitur de cōſenſu. dicimus ꝙ hec argumentatio non valet. conſenſus in motū luxurie ē mortale peccatū. ergo cōſenſus in motū gule eſt mortale peccatum. nec eſt ſimile: qm̄ actus luxurie in quē eſt conſenſus non eſt mortale peccatū vnde hoc ſit poſtea dicetur.

[Ad vltimū.]

¶ Ad vltimū dicim⁹ ꝙ omnib⁹ aliis partibus. ſi decima vel centeſima eſt mortale ſimiliter et prima. nunꝙ̄ enim aliquota ebrietas ē mortalis: niſi homo magis delectetur in potu ꝙ̄ in preceptis dei. ſ; qñcunꝙ̄ ꝓponit delectationem que eſt in creatura delectationi q̄ eſt in deo peccat ſemper mortaliter. vnde illi peccant mortaliter: quibus magis placet eſſe in taberna ad guſtandū vina ꝙ̄ in eccleſia ad audiendū diuina. ⁊ hoc modo prima ebrietas eſt mortalis. ſed ſi citra deū delectet̄ aliquis in potatione vini et ſebrietur illa ebrietas eſt venialis. dicitur tamē decima vel centeſima mortalis non qr ſit neceſſariū. ſed quoniam per frequentem ingurgitationem ſepe accidit ꝙ maior ſit delectatio in creatura ꝙ̄ in creatore vel preceptis eius.

[Qn̄ ē pctm̄ mortale.]

[Iterum ar.]

¶ S; iterū probatur ꝙ ebrietas ſit mortale peccatum. dicitur enī ꝙ ſi aliquis coeat cū ſua ex cauſa neceſſaria peccat venialiter. ſed preter cauſam neceſſariam peccat mortaliter. ſ. ſi preter cauſam prolis vel cauſam refrenande libidinis vel preter debitū reddendi cognoſcat ſuā peccat mortaliter. quoniā tunc eſt vehemens amator vxoris ꝓprie et auctoritas dicit ꝙ oms̄ vehemēs amator vxoris adulter eſt: ergo eadē ratione qui comedit et bibit preter omnem cauſam neceſſariam. ſed tm̄ libidine comendendi et bibendi peccat mortalit̄: ergo ebrietas eſt mortale peccatum.

[Solutio.]

¶ Solutio per interemptionem huius. ſi aliquis cognoſcat ſuā ex cauſa neceſſaria peccat venialiter. quoniā aliquis poſſet eē ita ſpiritualis ꝙ non cognoſceret ſuā niſi cauſa prolis nec vellet delectari in illo opere voluntate rationis. vnde delectatio quam haberet in illo opere eſſet tantum in ſenſualitate brutali in qua nullū eſt peccatū. ſimiliter hec eſt falſa. ſi aliquis preter omnem cauſam neceſſariā cognoſcit ſuā peccat mortaliter. quoniam poteſt eſſe ꝙ aliquis propter ſolam delectationem cognoſcit ſuam quā nullo modo cognoſceret niſi eſſet ſua. talis poteſt ibi delectari ī creatura. tamē citra deum nec propter hoc obmittit quin impleat precepta dei nec peccat mortaliter. ſed tantū venialiter. nec dicitur vehemens amator vxoris niſi magis delectetur in ipſa ꝙ̄ in deo.

¶ Vtrū prim⁹ motus ad gulā ſit pctm̄ mortale.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Queritur vtrum primus motus ad gulā ſit mortale peccatum. ¶ Qđ videtur. [Af ꝙ ſic.] qm̄ ſicut luxuria eſt mortale peccatum ita et gula: ergo ſicut primus motus ad luxuriam eſt mortale peccatum. ita primus mot⁹ ad gulam eſt mortale peccatū.

[Secundo]

¶ Item ſi prim⁹ motus ad gulam non eſt mortale peccatū. quare ita culpat⁹ eſt Eſau et punit⁹ pro appetita lenticule ruffe.

[Euaſio.]

ſi dicat ꝙ primus motus ad luxuriā eſt mortale peccatū. quia vis concupiſcibilis quantum ad vim generatiuam. corrupta eſt et infecta primus motus ad coeundū eſt peccatū. ſed quantum ad vim nutritiuam tantū corrupta eſt et propter hoc primus motus ad gulam non eſt peccatum.

[Ɔtra hoc af]

¶ Probatur ꝙ hec ſolutio nulla. quia corruptio et infectio vis cōcupiſcibilis pena eſt: ergo vtrūꝙ̄ bonū et ex bono inꝙ̄tum bonū nō eſt malum: ergo ex eo ꝙ vis ɔcupiſcibilis eſt infecta nō eſt primus motus ad coeūdū peccatū: ergo peccatū ex eo ꝙ tendit ad illicitum ſed ſimiliter motus gule tendit ad illicitū: ergo eſt peccatum.

[Tertio]

¶ Item comedere ante horam debitam eſt illicitum: ergo primus motus ad illud eſt peccatum.

[Solutio.]

¶ Solutio. vis concupiſcibilis corruptioni eſt ⁊ quantū ad vim nutritiuam et quantum ad vim generatiuā. ſed nō eſt infecta quantū ad vim nutritiuam niſi infectio dicatur intenſio corruptionis. Cōcedimus. ergo ꝙ magis corrupta eſt quantū ad vim generatiuam ꝙ̄ ꝙ̄tū ad nutritiuā cuius hec eſt ratio. quia adam reus fuit leſe maieſtatis. volnit enim rapere diuinitatem et propter hoc damnatus eſt et in ſe et in poſteritate ſua vñ vis cōcupiſcibilis magis corrupta eſt in parte illa ſecundū quā ſit ꝓpagatio ꝙ̄ in alia parte.

[Cur magis corrupta ē vis gñatiua ꝙ̄ nutritiua.]

dicimus ergo ꝙ prim⁹ motus ad luxuriam eſt pctm̄ nō ex parte cauſe ſed ex parte finis. quoniā tēdit ad illicitū. ſ. ad delectandū in re temporali. tamē prim⁹ motus ad gulam nō eſt pctm̄ niſi tendat ad delectandū in cibo ⁊ potu. quidā eñ ita aſſueti ſiunt ī cōmeſatiōibus ⁊ ebrietatib⁹ ꝙ ſtatim quādo appetunt comedere libidinoſe appetūt ⁊ in talibus primus motus ad comedere eſt pctm̄ in aliis āo non eſt pctm̄. qm̄ comedere ſcđm ſe ⁊ bibere ſcđ; ſe licitū eſt.

[Per hoc ad primum.]

[Ad illud de eſau.]

Eſau aūt culpatur quia ardenter ⁊ libidinoſe appetit vñ peccauit.

[Ad vltimū.]

¶ Ad vltimū dicimus ꝙ appetere comedere ante horā debitā non eſt pctm̄ ſcđ; ſe. qm̄ naturaliter ⁊ quaſi de neceſſitate poteſt hoc aliquis oppetere velit nolit. vñ nō eſt in poteſtate nr̄a appetere igitur comedere qñꝙ̄ eſt pctm̄ qñꝙ̄ nō. ſi ſit motus naturalis tendens ad corporis ſuſtentationem non eſt peccatum. ſi motus libidinoſus. i. tendens ad delectā-

Ayuntamiento de Madrid

dum in creatura pꝛopter ſe peccatum eſt.
¶ Utrum omnis luxuria ſit peccatū moꝛtale.
¶ Tertia queſtio huius capituli.
Queritur vtrū oīs luxuria ſit moꝛtale pec
Ar ꝙ ſic. catū ꝛ non oīs ebꝛietas. et videt ꝙ ſicut
omnis ſimplex foꝛnicatio ē moꝛtalis ita
quelibet ebꝛietas ponatur eni ꝙ iſte ve=
lit delectari in hac muliere ſoluta ꝛ delectetur co
gnoſcendo ipſam. alius velit delectari in optimo
vino ꝛ delectetur in ipō equaliter. inde ſic. iſte de
lectaꝛ in muliere ꝛ peccat delectādo in ipſa. hoc
eſt aūt quia delectatur in creatura ſic. ſed ille qui
delectatur in vino equaliter delectatur in crea=
tura: ergo equaliter peccat. ſed qui delectatur in
muliere cognoſcendo ipſam peccat moꝛtaliter: ģ
Euaſio. et alius peccat moꝛtaliter. ꝛ ita ebꝛietas eſt moꝛ
ꝯtra hāc ar tale peccatū. ſi dicit non eſſe ſimile. quia vnū ē ꝓ=
hibitū reliquū nō. ¶ Cōtra. quedā ſunt mala q̄a
pꝛohibita ſicut comedere pomū fuit malū qꝛ pꝛo
hibitū. q̄dam pꝛohibita q̄a mala. ſed delectari in
muliere nō eſt malū quia ꝓhibitū: ergo ē ꝓhibi=
tum qꝛ malū. ꝛ ita malū eſt in ſe ꝛ ꝓpter hoc ꝓhi=
bitū. ſed delectari in vino eodē modo quo dictū ē.
malū eſt in ſe et ita debet eſſe ꝓhibitū ꝛ ſic moꝛta
Solutio. le. ¶ Solutio. delectari in creatura citra deū nō
eſt moꝛtale. vnde delectari in muliere ſoluta co=
gnoſcendo ipſam eſt moꝛtale et cadit ſub pꝛohibi
Nota dili= tione. ſed nō ꝓhibitione ſcripta tñ. ſed ſub pꝛohi
genter. bitione iuris naturalis. q̄a illicitū eſt ſecūdū ius
naturale cognoſcere nō ſuā. quia ſi eſſet licitū nō
poſſet ſaluari reſpublica. acciderēt eni mutue ce=
des hoīm. ſed bibere vinū ſcdm ſe indifferens ē ꝛ
delectari in vino citra deum veniale eſt nec cadit
Per hoc ad ſub pꝛohibitiōe ſcripta nec ſub pꝛohibitiōe iuris
rationes. naturalis. Dicimus ergo ꝙ qui cognoſcit nō ſuā
peccat moꝛtaliter. nō tantū quia delectaꝛ in crea
tura. ſed quia cognoſcēdo delectatur in non ſua.
Iterum ar. ꝛ ſic patet ſolutio ad obiecta. ¶ Sed iterū obiici
tur cognoſcere iſtā ſecundū ſe eſt indifferens. ſed
quia eſt ſoluta ꝓpter hoc eſt pctm̄ moꝛtale. qꝛ cō=
tra ius naturale eſt cogn̄ſcere nō ſuā ſimiliter bibe
re vinū ad ſuperfluitatē ꝓpter circūſtātiā ſuper=
fluitatis eſt ꝯtra ius naturale. quoniā ſupfluitas
coꝛrūpit naturā: ergo bibere vinū ad ſupfluitatē
eſt moꝛtale peccatū. ſed hoc eſt inebꝛiare ſe: ergo
Secundo. oīs qui inebꝛiat ſe peccat moꝛtaliter: ergo omnis
ebꝛietas eſt pctm̄ moꝛtale. ¶ Item quicūq̄ vult
voluntate rōnis nocere alicui peccat moꝛtaliter
ergo quicūq̄ vult rōnis volūtate nocere ſibi pec
cat moꝛtaliter. ſed q̄cūq̄ rōnis volūtate inebꝛia=
re ſe vult volūtate rōnis nocere ſibi: ergo. ꝛc̄. er=
go omnis ebꝛietas voluntaria eſt pctm̄ moꝛtale.
Ad pꝛimū. ¶ Ad pꝛimū dicimꝰ ꝙ bibere vinū ad ſupfluitatē
nō eſt pctm̄ moꝛtale. ꝛ hoc cōtingit duabꝰ de cau
ſis. ſ. ꝓpter infirmitatē ꝛ ignoꝛātiā. ex infirmita=
te nature ē ꝙ homo cito inebꝛiatur et vinū nocet
ei. vnde infirmitas quodāmodo excuſat: ignoꝛan
rantia ſimiliter excuſat difficile eni ē ſcire quod
ſit ſupfluū nature: qm̄ aliquid dicitur ſupfluū qđ
nō eſt ſuperfluū: ꝛ ecōuerſo. ꝛ aliquid ſupfluū vni
nō eſt ſupfluū alij: ſꝫ qui cognoſcit ſolutā peccat
moꝛtalit. qm̄ ſit actu vel habitu ſe cognoſcere nō
ſuā. vnde nō eſt ſimile. ¶ Ad ſcdm dicimus ꝙ oīs Ad ſcdm.
homo qui vult volūtate rationis inebꝛiare ſe pec
cat moꝛtaliter. ſcdm ꝙ velle tranſit ſupꝛa hoc to=
tum bibere in exceſſu ad grauamē nature: ſed nō
ſequitur ex hoc. ergo oīs ebꝛietas voluntaria eſt
pctm̄ moꝛtale: qm̄ in cōcluſione hec dictio volū=
taria tenetur cōmuniter pꝛo volūtate que tranſit
ſupꝛa bibere cū delectatione ꝛ pꝛo volūtate que
trāſit ſupꝛa bibere cū exceſſu ꝛ grauamine natu=
re. vnde fit pꝛoceſſus ab inferioꝛi ad ſuperius cū
ſigno vniuerſali. ꝛ eſt fallacia cōſequentis. vel ſi Falla ꝯñtis
placet diſtinguatur cōcluſio de diuerſis volūta=
tibus et ſic patet ſolutio illius argumentationis.
¶ Utrum inebꝛians alium peccat moꝛtaliter.
¶ Quarta queſtio huius capituli.
Utrum inebꝛians aliū peccat moꝛtaliter
videtur ꝙ non: quia inebꝛiatus tm̄ pec= Ar ꝙ non.
cat venialiter. ergo et inebꝛians cū non
moueat niſi ad veniale. ¶ Contra. ine= In oppm̄.
bꝛians aliū magis nocet ei q̄ ſi auferret ei decem
ſol. qm̄ aufert ei vſū rationis. ſed ſi aufert ei decē
ſol. peccat moꝛtaliter. ergo ſi iebꝛiat aliū peccat
moꝛtaliter. ¶ Itē. ne facias alij quod tibi nō vis Secundo.
fieri hoc eſt pꝛeceptū iuris naturalis. ſed qui ine=
bꝛiat aliquē facit alij qđ ſibi non vult fieri nec de
bet velle ergo facit ꝯtra illud pꝛeceptū. ģ peccat
moꝛtaliter. ¶ Solutio. Quidam ex ſola caritate Solutio.
inuitant hoſpites ſuos ad comedendū ꝛ bibendū
quia foꝛte hoſpites pudet comedere ꝛ bibere ꝛ ex
huiuſmodi frequēti inuitatiōe ſumūt inuitati oc=
caſionē bibēdi in exceſſu: ꝛ ſic inebꝛiantur. in hoc
caſu inuitans nec moꝛtaliter nec venialiter pec=
cat: qm̄ nō inebꝛiat cauſaliter: ſed tm̄ occaſionali
ter: ſicut multi ſcādaliʒati fūt in xpo ꝛ ex dictꝭ eiꝰ
tamē chꝛiſtus nullū ſcādaliʒauit. Quidā vero di Quādo ine
ligūt amicos ſuos pluſq̄ debent: tñ citra deū et bꝛians pec=
inuitant amicos ſuos ad bibendū cū delectatiōe cat moꝛtali
qm̄ volūt ex nimio amoꝛe letificare eos ꝛ ſi ex hu= ter.
iuſmodi inuitatiōe inebꝛientur ipſi inebꝛiātes nō
peccant niſi venialiter. Si aūt per ſupfluū potuꝫ
grauarent naturā bibētiū et excecarent rōnem:
peccarent moꝛtaliter. ¶ Ad pꝛimū dicimꝰ ꝙ hec Ad pꝛimū.
argumētatio nō valet. inebꝛians plus nocet ine=
bꝛiato q̄ ſi auferret ei decē ſol. ſed ſi ꝛc̄. ergo. ꝛc̄.
qm̄ cū aufert decē ſol. aufert cauſaliter. ſed cum
inebꝛiat nō inebꝛiat cauſaliter: ſed tantū occaſio
naliter. ¶ Ad ſecundū pōt dici ꝙ illud ne facias Ad ſcdm.
alij. ꝛc̄. cōtinet ꝛ pꝛecepta. et cōſilia. vnde nō eſt
neceſſariū ꝙ qui facit cōtra illud ꝙ peccet moꝛta
liter. vel pōt dici ꝙ ille qui inebꝛiat aliū nō facit Aliter po=
cōtra illud pꝛeceptū. qꝛ nō facit cōtrariū pcepto teſt dici.
ſed repugnās. veniale eni nō eſt cōtrariū pcepto
neq̄ virtuti. ſed repugnans ſicut dictū eſt. ¶ Sꝫ Iterum ar.
adhuc videtur ꝙ ebꝛietas ſit moꝛtale pctm̄. quo=
niā virtus eſt mediū vicioꝝ duoꝝ. ſ. ſupfluitatis
ꝛ indigentie: ergo vbi eſt ſuperfluitas nō eſt me=
dium: ergo nec virtus: ergo nec ſobꝛietas. ſed vbi
eſt ebꝛietas ibi ē ſupfluitas: ergo vbi eſt ebꝛietas
nō eſt ſobꝛietas: ergo oīs ebꝛietas expellit virtu
tem. ſed nihil expellit virtutē niſi moꝛtale pctm̄:
ergo oīs ebꝛietas eſt moꝛtale pctm̄. ¶ Itē Ari= Secundo.
ſto. dicit ꝙ virtus coꝛrūpitur per ſupfluitatē ꝛ in

Ayuntamiento de Madrid

digentiā: ergo ſobꝛietas coꝛrūpitur ꝑ ebꝛietatē
Euaſio. cū ebꝛietas ſit ſupfluitas. ⁊ inde vt pꝛius. ſi dicit
ſicut pꝛius dictū eſt ꝙ ignoꝛātia illius ſupfluita=
ꝯtra quā arꝰ tis excuſat ne ſit pctm̄ moꝛtale. Cōtra. ignoꝛan=
tia illa aut eſt vincibilis aut inuincibilis. ſi inuin
cibilis excuſat a toto: ergo ebꝛietas non eſt pctm̄
moꝛtale nec veniale ſi vincibilis: ergo nō excuſat
quin ſit moꝛtale. ſicut ſi aliquis cognoſcat nō ſuā
ignoꝛāter cū nō adhibuerit omnem diligentiam
quā debuit talis ignoꝛantia nō excuſat eum quin
Tertio. peccet moꝛtaliter cū ignoꝛātia illa ſit vincibilis.
¶ Itē ꝓbatur ꝙ illa ignoꝛantia ſit vincibilis. qm̄
Quarto ꝑ ſancti vincūt eā qui nunꝙ̄ comedūt vel bibūt ſu=
auguſtinū. perflue. ¶ Itē Auguſtinꝰ dicit ꝙ alimēta ſumen
do ſūt ſicut medicamēta. ſed nō ſumūtur medica
menta niſi quādo ſcit eē moꝛbus: ergo nec alimē
ta debent ſumi niſi quādo ſcit moꝛbus famis vel
ſitis: ergo ſicut ille qui accipit medicamēta ſine
moꝛbo facit cōtra philoſophicā ⁊ cōtra ſcientiam
regitiuā coꝛpoꝛis ſic qui accipit alimenta ſine fa
me facit cōtra ſcientiā regitiuā anime et ita pec=
Quinto ꝑ cat moꝛtaliter. ¶ Itē auctoꝛitatibꝰ ꝓbat ꝙ oīs
paulum. ebꝛietas eſt pctm̄ moꝛtale. apſus dicit: carnis cu
ram ne feceritis in deſiderijs. ſed iſte ebꝛius qui de
lectādo in vino inebꝛiat ſe curā facit carnis in de
ſiderijs: ergo facit cōtra pꝛeceptū apoſtoli: ergo
peccat moꝛtaliter. ¶ Itē in eccleſia. poſt cōcu=
Sexto. piſcētias tuas nō eas. ⁊ in exodo. nō ꝯcupiſces. i.
nō ibis poſt cōcupiſcētias. ſꝫ q̄ inebꝛiat ſe ſequit
ꝯcupiſcētias ſuas: ģ vadit poſt ꝯcupiſcētias ſuas
facit contra pꝛeceptum: ergo peccat moꝛtaliter.
¶ Ad pꝛimū dicimus ꝙ duplex eſt ſupfluitas. ſ.
Ad pꝛimū iſtoꝛum. perceptibilis ⁊ imperceptibilis. de perceptibili
verum eſt ꝙ vbi eſt ſupfluitas perceptibilis nō ē
virtus. ſed de imperceptibili nō eſt verū. vñ hec
eſt falſa generaliter intellecta vbi eſt ſupfluitas
ibi nō eſt virtus. qm̄ in ebꝛietate eſt ſupfluitas: ſꝫ
imperceptibilis. ⁊ illa nō expellit virtutē. Simi=
Ad ſcđm ſimiliter. liter reſpondendū ad ſcđo obiectū. ¶ Ad tertiū
dicimus ꝙ ignoꝛantia illa vincibilis eſt vno mo=
Ad tertiū. do. alio modo inuincibilis. vincibilis ſcđm opa=
tionē et ſic vincunt eā ſancti abſtinendo ab omni
ſupfluitate cibi ⁊ potus comedēdo ⁊ citra ſufficiē
tiam. inuincibilis aūt determinatiōe. qm̄ nec ſci
entia nec virtus poteſt determinare ſupfluitatē
illā. ⁊ nō valet hec argumentatio. ignoꝛantia illa
Hec argu= eſt inuincibilis: ergo ebꝛietas nō eſt veniale nec
mētatio nō moꝛtale. qꝛ alia de cauſa ē ebꝛietas pctm̄. ꝙ ex ꝑ
valet. te ſupfluitatis. ſ. ex eo ꝙ ebꝛius delectat in crea=
Ad quartū. tura. ¶ Ad quartum dicimus ꝙ hec eſt falſa. me
dicamēta debēt nō ſumi niſi cū ſcit eſſe moꝛbꝰ. eſt
quedā medicina curatiua ⁊ talis non ſumitur niſi
qñ eſt moꝛbus. eſt et ⁊ alia q̄ eſt ꝑſeruatiua q̄ ſumi
tur ne veniat moꝛbus. ſimiliter cibus aliqñ ſumit
ad repellendū famē q̄ iam eſt. aliqñ ſumitur ne ac
Ad paulū. cidat fames. ¶ Ad auctoꝛitatē dicimus apoſto=
li ꝙ cū dicitur curā carnis ne feceritis in deſide=
rijs ibi ꝓhibet diligentia curandi carnē in deſi=
derijs. i. voluptuoſe. ſed non omnis ebꝛius habet
huiuſmodi curam ſiue diligentiam. vnde nō ſequi
Ad vltimū tur ꝙ oīs ebꝛius facit contra illud ꝑceptū. ¶ Ad
vltimū dicimus ꝙ ille vadit poſt cōcupiſcentias

qui relinquit mandata dei. ⁊ ingreditur viā infer=
ni. ſed nō ita eſt in ebꝛio qm̄ ſi citra deum appetit
delectari in vino nō pꝛopter hoc dereliquit viam
dñi: vñ nō ſequitur ꝙ peccet moꝛtaliter. ¶ Itē *Iterū arꝰ cō*
Auguſtinus dicit. Alimonia eſt ſumēda vt medi= *tra auguſti.*
cina. ſed cū ab indigentia tranſitur ad quietē ſani
tatis in ipſo tranſitu inſidiatur laqueus cōcupi=
ſcentie ⁊ cū ſalus debet eſſe cauſa edendi adiūgit
ſe tanꝙ̄ pediſſe quā periculoſa iocunditas ⁊ ſepe
conatur pꝛeire vt eiꝰ cauſa fiat quod ſanitatis cau
ſa faciendū erat ⁊ ſepe incertū eſt vtrū ad hoc ne
ceſſaria coꝛpoꝛis cura ſubſidiū petat an volunta=
ria cupiditas fallere myſteriū ſuppetat ad hoc in
certū hylareſcit infelix aīa gaudēs nō apparere
ꝙ ſatis ſit moderationi valitudinis vt obtentu ſa
lutis obſibꝛet negotiū voluptatis: nec idē vtriuſꝙ̄
modus eſt: nam quod ſaluti ſatis eſt delectatiōi
parū eſt. Ex his videtur ꝙ qui comedit circa vali
tudinē ſuam vel cauſa voluptatis peccet moꝛtali
ter. qm̄ Augu. dicit. ꝙ infelix eſt aīa que ſic facit.
ergo peccat moꝛtaliter ex quo eſt infelix. ¶ Itē *Secundo.*
qñ deuentū eſt ad ſtatum in quo incertus eſt ali=
quis vtrū cauſa voluptatis comedat aut cauſa ne=
ceſſitatis tunc tenetur ceſſare: qm̄ tenetur vitare
motū anteꝙ̄ ſit moꝛtalis. ergo ſi tunc non ceſſat
peccat moꝛtaliter: qm̄ cōmittit ſe diſcrimini: ⁊ ita
videtur ꝙ oīs bibens aut comedens cauſa dele=
ctationis peccat moꝛtaliter. ¶ Contra. ſancti di *In oppm̄.*
cunt ꝙ tempoꝛalia dātur nobis a deo ad ſolatiū.
ergo licet habere cōſolationē in tēpoꝛalibus: ģ ⁊
delectationē. ergo nō eſt pctm̄ delectari in crea=
tura nec bibere vinū cū delectatiōe. ¶ Solutio. *Solutio.*
Duplex eſt delectatio naturalis ⁊ volūtaria. na= *Duplex de=*
turalis ſicut qñ viſus delectatur in viridi coloꝛe *lectatio.*
⁊ hmōi delectatio nō eſt pctm̄: volūtaria eſt que
eſt a libero arbitrio ⁊ talis duplex eſt. eſt em̄ que=
dam aīalis ⁊ diabolica q̄dā ſpiritualis et diuina
Animalis ⁊ diabolica eſt qua delectatur homo i
creatura pꝛopter ſe tātū ⁊ huiuſmodi delectatio
ſemꝑ eſt peccatū: vt ſumatur delectatio pꝛo mo=
tu nō pꝛo paſſione tale delectari eſt frui creatura
Delectatio ſpiritualis ⁊ diuina eſt qua delectat
homo in creatura circa deū ⁊ ꝓpter deū ⁊ talis ē
bona. Unde pſalm̄. Delectaſti me dñe in factura
tua. ⁊ ſic delectantur ſācti in tēpoꝛalibus. ¶ Ad *Ad auguſt.*
auctoꝛitatē Aug. dicimus ꝙ aīa dꝛ infelix nō ꝓ=
pter moꝛtale pctm̄. ſed pꝛopter miſeriā. ſ. pꝛopter
infirmitatē noſtrā ⁊ igꝛātiā qua nō pōt ſcire. vtrū
voluptas moueat appetitū aut neceſſitas ¶ Ad *Ad aliud.*
aliud dicimus ꝙ hec argumentatio non valet. te=
netur repꝛimere motū anteꝙ̄ ſit moꝛtalis ⁊ nō re
pꝛimit. ergo obmittit. qm̄ in illo inſtanti determi
nato ante tenetur repꝛimere vt feratur determi=
natio ad hoc verbum repꝛimere: vt hoc patet in
queſtione de obmiſſione.

¶ Utrum ſuperfluitas et pꝛecioſitas veſtium
ſit moꝛtale peccatū. ¶ Alia q̄ſtio incidens

Q ueritur poſtea vtrū ſupfluitas et pꝛe=
cioſitas veſtiū ſit pctm̄ moꝛtale. videt *Arꝰ ꝙ ſic.*
ꝙ ſic. qm̄ Apo. dicit in pꝛima ad thimo
Mulieres ſint in habitu honeſto ⁊ nō
in toꝛtis crinibus: aut auro aut argento aut mar=

Ayuntamiento de Madrid

garitis vel precioſa veſte. Sic igitur ꝓhibet mu-
lieribus precioſitatē veſtiū: ergo viris multofor-
tius. ergo precioſitas talis eſt cōtra preceptum
Secundo. Apoſtoli. ergo ē mortale peccatū. ¶ Itē Apo.
in eadē. habētes alimenta ⁊ quibus tegimur his
contēti ſimus ⁊ glo. dicit quibus tegamur non or-
nemur: ergo ornatus veſtiū eſt in prohibitione ⁊
Tertio inde vt prius. ¶ Item. cyprianus martyr mulie-
res que ſerico et purpura induuntur chriſtum in-
duere nō poſſūt. ⁊ que ornatū moniliū ⁊ auri ha-
bent ornatū cordis perdiderūt ⁊ ſic peccauerunt
Quarto ꝑ mortaliter. ¶ Itē Greg. ſuꝑ illud luce: hō quidā
gregorium. erat diues qui induebatᷣ purpura ⁊ biſſo dicit: ni-
ſi precioſitas veſtium culpa eſſet. nō ita grauiter
dānatū oſtenderet dn̄s diuitē in inferno. videtur
In oppm̄. ergo ꝙ ſit pctm̄ mor. ¶ Cōtra. apoſtolꝰ dicit oīa
Secundo. munda mūdis. ¶ Itē in euāgelio nihil qđ intrat
in os coinquinat hoīez. ⁊c̄. ḡ nihil quod applicetᷣ
corpori coinquinat hoīem. ſed tantum qđ exit de
Solutio. corde. ¶ Solutio. precioſitas veſtiū nō eſt pec-
Iterum aꝛ. catū niſi i corde ſit aliq̄s prauus appetitꝰ. ¶ Itē
in eſdra. comedite pinguia ⁊ bibite mulſum: ergo
comedere delicate non eſt pctm̄: ergo nec veſtire
Solutio. delicate. ¶ Solutio patet ex predictis. qm̄ ſi ali
quis delectetᷣ in veſtibꝰ citra deū nō peccat mor-
taliter. ſimiliter de cibis. licet em̄ veſtes habere
precioſas magis ⁊ minus ſcđꝫ ſtatū perſone ⁊ cō
ſuetudinē patrie ſicut dicit Seneca ad quādā re-
ginā indue te delicate nō propter te. ſed ꝓpter re
ginā ne vileſcat dignitas regni. Et notandū ꝙ ſi-
Per hoc ad cut in cibis delicatis pctm̄ eſt ex delectatione et
rationem. ex dāno pauperū. ita in veſtibus precioſis ⁊ pri-
mo ex ſuꝑbia ⁊ ex ſcandalo. ſed euitatis huiuſmo
di non eſt peccatum.

¶ Qꝫ ieiunium ſit ſpecies abſtinentie.

¶ Quintum capitulum.

DE ieiunio hic dicendū quoniā ieiuniū ē
ſpecies abſtinentie. primo de inſtitutio
ne ieiunij. ſcđo de eſſētia ieiunij. tertio
de vtilitate ieiunij. quarto de tēporibꝰ
ieiuniorū. quinto de eis qui ſoluūt ieiuniū.

Aꝛ ꝙ papa CIrca primū ſic obijcitur. dn̄s papa iniū
peccauit. xit quinquēne ieiuniū quarta ⁊ vi. feria.
pro liberatione terre ſctē. ſed videtur ꝙ
peccat mortaliter ſic inſtituēdo qm̄ legi
tur in iudith ꝙ cū olofernes obſediſſet betuliā ſa
cerdos indixit ieiuniū quinqꝫ dierū. vt deus libe
raret populū ſuū de hoſtibus. qđ cū audiſſet iu-
dith redarguit ſacerdotes dicens. quid tentatis
dn̄m nō eſt iſte ſermo qui miam ꝓuocet. ſed potiꝰ
qui irā excitet ſi ergo peccauerūt mortaliter tale
ieiuniū inſtituēdo. ſimiliter papa peccat mortali
ter cōſimile ieiuniū inſtituēdo et de cauſa conſi-
Solutio. mili. ¶ Solutio. non eſt ſimile. qm̄ ieiuniū qđ in-
ſtituit papa fuit ſimplicis ſupplicatiōis nō artās
aliquo modo dn̄m ad aliquid agendū. vnde hoc
nō fuit tētare dn̄m. artabant em̄ ipꝫ quodāmodo
ad liberandū qm̄ ꝓponebant ſe reddituros ciui-
tatē niſi ſtatim poſt ieiuniū quinqꝫ dierū vel ante
liberaret eos. ⁊ ſic tētabant dn̄m. vnde peccabāt
ſicut iudei in deſerto tentauerūt dn̄m dicentes.
nūquid ⁊ panē poterit dare. ⁊c̄. ꝓponebant em̄ ſe
redituros in egyptū ad ollas carniū niſi dn̄s da-
ret eis panē. ſed papa in ieiunio illo nō propoſuit
ſe facturū aliquid inhoneſtū ſi dn̄s non redderet
terram ſanctam peracto ieiunio nec chriſtiani ie
iunantes ſimiliter vnde nō peccauit.

¶ Utrum ieiunium ſit actus temperantie.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

SIc proceditur. ieiuniū eſt abſtinentia a
cibo ⁊ potu ſcđm formā eccl'ie cauſa ſa-
tiſfaciēdi pro pctis vel cauſa vitādi pec
cata vel cauſa habendi vitam eternam.
¶ Sed queritᷣ cum ieiunare ſit motus meritoriꝰ Aꝛ ꝙ tem-
cuius virtutis ſit. videtᷣ ꝙ temperantie. qm̄ ieiu- perantie.
nare eſt abſtinere a cibo ⁊ potu. ⁊ abſtinere motꝰ
eſt abſtinentie ⁊ ita tēperantie. ergo ieiunare eſt
motus tēperantie. ¶ Contra. aliquis ieiunat ſa- In oppm̄.
tiſfaciendo pro pctis ⁊ hoc ieiunare ē ſatiſfacere:
qm̄ nō ſūt ibi duo motus quorū vnus ſit ieiunare
alius ſatiſfacere. Sed cōſtat ꝙ ſatiſfacere motus
eſt iuſticie: ergo cū huiuſmodi ieiunare ſit ſatiſfa
cere tale ieiunare eſt motus iuſticie. nō ergo tem
perantie. ¶ Preterea. ieiunare eſt deuincere et Secundo.
reprimere motus illicitos carnis: ſed debellare ⁊
ſuperare motus eſt fortitudinis et eſt in iraſcibili
ergo ieiunare eſt motus fortitudinis: nō ergo tē-
perātie. ¶ Solutio. Nihil ꝓhibet motū exterio Solutio.
rem vnū ⁊ eūdem nūero eſſe duarū virtutū. vniꝰ Unꝰ ⁊ idem
vt imperantis. alterius vt elicientis. vnde cū ali actꝰ pōt eē
quis ieiunat vt ſatiſfaciat pro pctō. illud ieiunare duaꝝ ꝟtutū
eſt motus iuſticie vt imperantis et tēperantie vt Per hoc ad
elicientis. ¶ Et ſic patet ſolutio ad prīo obiectū primum.
¶ Ad ſcđm dicimꝰ ꝙ reprimere motus illicitos Ad ſcđm.
carnis vno modo eſt in cōcupiſcibili ⁊ eſt motus Reprimere
tēperātie. Alio modo in iraſcibili ⁊ eſt motus for motus car-
titudinis: qm̄ reprimere motus illicitos fugiēdo nis pōt eſſe
vel elongando ſe ab eis eſt in concupiſcibili et eſt duaꝝ viriū
motus tēperātie: reprimere aūt eos per modum ac duarum
belli ⁊ quaſi inſurgendo in ipſos eſt in iraſcibili ſi virtutum.
cut dicitur iraſcimini ⁊ no. peccare. ꝑ hoc patet
ꝙ aliquod ieiunare eſt a fortitudine imperāte: ſꝫ
tamē a tēperantia eliciente. Similiter aliqđ ieiu
nare eſt a caritate imperante ⁊ a tēperantia elici
ente: ſicut illud qđ ſit pure cauſa eterne vite ha-
bende. ¶ Sed obijcitur. ſatiſfacere eſt proprius Iterum aꝛ.
motus iuſticie: ſed huiuſmodi ieiunare eſt ſatiſfa
cere. ergo hoc ieiunare eſt proprius motus iuſti-
cie. ¶ Solutio. motus quo aliquis vult affligere Solutio.
ſe per ieiuniū. vt ſatiſfaciat pro pctis ſuis eſt pro Ieiuniū po
prius motus iuſticie ⁊ ex eo eſt illicitus. Motus teſt referri
aūt quo aliquis vult abſtinere a cibo ⁊ potu vt pu ad multas
niat ſe ⁊ ſatiſfaciat eſt ꝓprius motus tēperātie: ſꝫ virtutes.
ꝓut ē imperata a iuſticia. Motꝰ aūt q̄ aliq̄s vult
abſtinere a cibo ⁊ potu tm̄: ꝓpter hoc vt habeat
vitam eternam eſt proprius motus temperātie:
ſed prout imperata a caritate. hec igitur propoſi
tio: hoc ieiunare eſt ſatiſfacere proprie intellecta
eſt falſa: ſed topice loquēdo eſt vera vt intelligitᷣ
per cauſam: qm̄ ipſum ieiuniū ſiue abſtinētia a ci
bo ⁊ potu. cauſa eſt quare volūtas puniendi ſe ſit
ſatiſfactoria. volūtas em̄ puniendi dum punit eſt
ſatiſfactio proprie: ſicut verberatio qua aliq̄s ver
berat aliquē pro pctō. ſ. ſacerdos non eſt ſatiſfa-

ctio ſed volūtas ſuſtinendi penā dū ſuſtinet eam
Iterum af. eſt ſatiſfacere proprie. ¶ Itē. comedere eſt volū
tariū: ergo pōt eſſe meritoriū: ſi veſtiaꝛ debitꝫ cir
cunſtantijs: ſic igitur comedere tēperate eſt me=
ritoriū vt per aduerbiū importētur debite circū
ſtantie. ergo eſt motus alicuiꝰ virtutꝫ: ſed ſobrie=
tas idē eſt ꝙ abſtinentia. ergo comedere tempe=
Solutio. rate eſt motus abſtinentie. ¶ Itē. comedere tē=
ꝑerate ꝯſiſtit immediate: ergo eſt mediū inter ali
qua extrema nō niſi inter ſuꝑflue comedere ⁊ di=
minute comedere: qm̄ nō poſſūt alia extrema aſſi
gnari: ſed inter eadē extrema mediat abſtinentia
ergo comedere temperate eſt motus abſtientie.
Tertio. ¶ Itē. abſtinere ⁊ comedere tēperate ſūt eiuſdē
diſcretionis: qm̄ virtus que diſcernit qñ et vbi et
quantū ⁊ quomodo abſtinendū ſit: diſcernit etiā
quādo ⁊ vbi et quātū comedendū ſit. hoc aūt eſt
comedere tēperate. ergo eiuſdē virtutis ſunt ab=
ſtinere ⁊ comedere tēperate: ergo ſecūdū hoc co
In oppm̄. medere tēperate ē motꝰ abſtinētie. ¶ Sꝫ ſi hoc.
ꝗ comedere tēperate eſt abſtinere vel qui come=
Solutio ſꝫ dit abſtinet. quorū vtrūqꝫ eſt falſum. ¶ Ad hoc
aliquos. eſt cōmunis ſolutio ꝙ comedere nō eſt motus ab
ſtinentie ſed iuſticie: quia hoc debet homo ſibi.
Similiter coire cū ſua tēperate nō eſt motus cō=
tinentie: ſed iuſticie hoc em̄ debet maritus vxori.
ꝯtra hāc ſo= ¶ Sed eadē ratione poteſt dici ꝙ oīs motus vir
lutionē af. tutis erit proprius motus iuſticie: qꝛ debetur ali
cui. ſ. vel ſibi vel ꝓximo vel deo: ⁊ ita motus pa=
tiētie erit proprius motus iuſticie cū debeaꝛ deo
quod falſū eſt: quia patientia eſt ſpecies fortitu=
Solutio ſꝫ dinis. ¶ Dicimus ergo ꝙ comedere tēperate mo
doctorem. tus eſt cuiuſdā virtutis que idē eſt ꝙ abſtinentia
vnde motus eſt abſtinentie per accidens loquen
do. ſicut retinere retinēda eſt motus largitatis ꝑ
accidens loquēdo. quoniā virtus que mediat iſta
duo retinere oīa dare duos habet actus. ſ. retine
re retinenda: et dare danda et ex parte retinendi
vocatur parcitas ⁊ ex parte dandi vocatur largi=
tas. vnde proprie loquendo retinere retinenda ē
parcitas: dare danda proprie loquendo eſt largi=
tas tamē per accidens loquēdo retinere retinen=
da motus eſt largitatis: quia largitas idē eſt qꝺ
parcitas: et ſic nō ſequitur retinere retinenda eſt
motus largitatis. ergo retinere eſt dare vel ille ꝗ
Per hoc ad retinet dat. ¶ Eodē modo virtus que mediat in=
rationes. ter iſta duo extrema ſuꝑflue comedere ⁊ diminu=
te comedere: duos habet actus. ſ. abſtinere debi
to modo ⁊ comedere tēperate: ex parte abſtinen=
di vocatur abſtinētia ex parte comedendi nō ha=
bet nomen. Sic igitur comedere temperate motꝰ
ē abſtinētie per accidens loquēdo: nec ex hoc ſe=
quitur ꝙ comedere tēperate ſit abſtinere vel ille
qui comedit abſtinet: ſicut patet in ſimili.

¶ Quod ieiunium ſit vtile duabus de cauſis.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Circa vtilitatē ieiunij. Nota ꝙ ieiuniū
vtile eſt duabus de cauſis. Prima qa
Vtrū ieiu= ſatiſfactoriū. Scđa qꝛ medicina. ſatiſ
niū ſit ſatiſ= facit em̄ aliquis pro peccatis ſuis ie=
factorium. iunando ⁊ affligēdo corpus ſuū ſicut
dicit Apo. ꝙ ſi noſmetipſos dijudicaremus: non

vtiqꝫ iudicaremur. ¶ Sed obijcitur. ieiunare eſt Arguitur.
motus virtutis. ergo cōſiſtit in medio: ſed natura
delectatur in medio ⁊ cōtriſtatur in extremis. ſu
perfluitas em̄ ⁊ indigentia corrūpūt naturā ſicut
ergo viſus delectatur in medijs ⁊ contriſtatur in
extremis. ſic natura delectatur in medio ⁊ cōtri=
ſtatur in extremis. ergo ieiunium eſt delectabile
nature ſcđm ꝙ eſt motus virtutis. ergo nō ē ei pe
nale. ergo nō ſatiſfacit pro pena peccati: ⁊ ita ie=
iuniū nō eſt ſatiſfactoriū. ¶ Solutio. ſine dubio Solutio.
ieiuniū prout eſt in medio delectabile eſt nature
ſimpliciter ſūpte: ſed prout abſtrahit a corruptio
ne tamē penale eſt corrupte nature: quoniā natu
ra corrupta ſcđꝫ ꝙ corrupta plus exigit ꝗ̄ debet
vnde in Iob. verſus finē dicitur. venter exactor. Venter eſt
in alia auctoritate clamorē exactoris nō audit. i. exactor.
ventris. qꝺ intelligitur de viro ſancto qui nō ſa=
tiſfacit ventri in omni exactione ſua. igitur quo=
niā ieiuniū eſt penale nature corrupte: propꝛ hoc
ſatiſfactoriū eſt ⁊ quātū ad hoc vtile eſt. Itē vti=
le eſt inquātū medicina: qm̄ vt dicit auctor. Nō
ſanat oculum quod ſanat calcaneū ieiunio ſanā=
tur peſtes corꝑis: oratione peſtes mentis. ſic igi
tur ieiuniū eſt quaſi medicina ſanans peſtes cor=
poris: id ē reprimēs motꝰ illicitos carnis. ¶ Sꝫ Cōtra iſtud
videꝛ ꝙ ieiuniū ſanet etiam peſtes mētis. qm̄ ie= vltimū af.
iuniū nō ſolū eſt in abſtinētia a cibo ⁊ potu corpo
rali. etiā in abſtinētia ab omni pctō. vñ dominus
per Iſa. nōne hoc eſt magis ieiuniū qꝺ elegi diſ=
ſolue colligationes impietatꝫ ſolue faſciculos de
primentes. ⁊c̄. ibi dicit glo. ieiuniū deo acceptū
eſt nō ſolū a cibis. ſed ab omnibus rebus illicitis
abſtinere. ⁊ ſuꝑ illud. ecce ad lites ⁊ cōtentiones
ieiunatꝫ. ⁊c̄. dicit glo. homo interior veſcitur car=
nibus draconis. ſic igitur patet ꝙ ieiuniū nō tan
tum eſt in abſtinentia cibi ⁊ potus, ſed etiā in ab=
ſtinentia ab omni illicito et ſic ieiuniū non tm̄ ſa=
nat peſtes corꝑis. ſed etiā peſtes mentis. ¶ Itē Ad idem.
duplex eſt ieiuniū. ſ. meroris et exultationis. ie=
iuniū meroris fit aut pro ſpirituali abſentia ſpon
ſi aut pro abſentia corporali. pro ſpūali ſicut quā
do aliquis plorat ꝓ peccatis ſuis penitendo cre
dens ſe non habere gratiā dei ꝓ pctis que fecit.
pro abſentia corporali ſicut patres antiqui ieiu= Duplex ie=
nabant et flebant deſiderantes videre diē do= iunium.
mini et frui eius preſentia corporali hoc modo ie
iunat eccleſia in preſenti donec veniat ad ample=
xus ſponſi. ieiuniū exultatiōis eſt quando vir cō
templatur pre dulcedine cōtemplationis et a ci=
borum alimonia ieiunat et ab amore mūdi ſe pe=
nitus alienat ſic ieiunat ſponſa dicens in canticꝫ
nūciate dilecto quia amore langueo. qm̄ pre dul
cedine cōtemplationis languet et deficit oīs car
nalitas. ſicut dicit aucto. guſtato ſpiritu deſipit Auguſtinꝰ.
omnis caro. vnde propter dulcedinē cantus di=
ctum eſt. ipſeqꝫ balantū grex obliuiſcitur eſū. ſic
igitur ieiuniū nō ſolū eſt in abſtinentia a cibo et
potu. ſed etiā ab amore mūdi: ꝗ̄tū ad ieiuniū ex=
ultationis: ergo non tantū ſanat peſtes corporis
ſed etiam mētis. ¶ Preterea. ꝑ predicta pꝫ ꝙ ie= Tertio.
iuniū valet ad vitā actiuā ⁊ ad ꝯtemplatiuā. ⁊ ad
vitam eternā. falſū igitur videtur dicere Apľus

Ayuntamiento de Madrid

dicens exercitatio coꝛpoꝛis ad modicū vtilis eſt
Solutio. pietas aūt ad oīa vtilis eſt. ¶ Solutio. ieiunium
pꝛimo ⁊ per ſe nō eſt niſi in abſtinētia a cibo ⁊ po=
tu coꝛpoꝛali. vñ pꝛio et per ſe nō ſanat niſi peſtes
coꝛpoꝛis. verū eſt tamē ꝙ huiuſmodi ieiuniū nō
valet neq; eſt meritoꝛiū ſine abſtinentia ab omni
moꝛtali. ſed nō ſequitur pꝛopter hoc ꝙ abſtinētia
ab omni moꝛtali ſit de eſſentia ieiu. ⁊ ſic patet ſo=
Ad pꝛimū. lutio ad pꝛimo obiectū. ¶ Eodē modo dicim⁹ ad
Ad ſcđm. ſecđo obiectū. quoniā exultatio que eſt ex dulce=
dine cōtemplationis nō eſt de ſubſtantia ieiunij.
⁊ verū eſt qđ dicit apl's. exercitatio. ⁊c. intelligē
dum eſt reſpectu pietatis. qm̄ tale ieiuniū nō aſſi
milat nos deo ꝓpꝛie ⁊ per ſe. qm̄ de⁹ nō abſtinet
hoc modo. pietas autē aſſimilat nos deo per ſe.
qm̄ pietas eſt mia ⁊ deus eſt mia. Itē pietas ha=
bet pꝛomiſſionē vite que nūc eſt ⁊ future qm̄ iuſtū
eſt vt qui vitā tēpoꝛalē tribuit alijs. a deo recipi=
at nūc vitā tempoꝛalē et in futuro vitam eternā.
q̄o incidēs. ¶ Sed querit̄ quare dicit dñs in euāgelio. ꝙ filij
ſpōſi nō poſſūt lugere vel ieiunare q̄diu eſt ſpō=
ar̄ ꝯtra illđ ſus cū illis. videtur em̄ ꝙ tūc magis poſſūt luge=
re. qm̄ mali cū quibus nō eſt ſponſus nichil boni
poſſūt agere. vnde nec lugere nec ieiunare. ſ; bo=
Dictū iere= ni cū quibus eſt ſponſus poſſūt lugere. vnde Ie=
mie exponi remias. vie ſyon lugent. i. ſancti ⁊ pꝛelati qui ſūt
tur. via ad deū. exemplo ⁊ pꝛedicatiōe lugent ꝓ pec=
Solutio. catis alioꝝ. ¶ Solutio. dñs dixit ꝙ filij ſpōſi. i.
diſcipuli nō poterāt. ⁊c. i. nō erat in eis cauſa cur
ieiuniū indiceret̄ eis. qm̄ nec ſpūaliter nec coꝛpa
liter aberat ab eis ſpōſus. vñ nō erat in eis cauſa
quare ieiuniū meroꝛis indiceret̄ eis nec verū erat
cauſa quare ieiuniū exultatiōis īdiceret̄ eis. qm̄
adhuc habebant aliquid de vetuſtate vite. ſicut
patuit in petro qui ad vocē ancille negauit dñm.
vnde ad pꝛobandū ꝙ ieiuniū exultationis nō poſ
ſet eis indici. ſubiunxit. nemo mittit vinū nouum
in vtres veteres.

¶ De tempoꝛibus ieiunioꝛum.
¶ Quarta queſtio huius capituli.

Sequitur de tempoꝛib⁹ ieiunioꝝ. vñ no=
tandum eſt ꝙ eccleſia ieiunat in quadra
Ieiuniū q̄= geſima multiplici ratiōe. Pꝛimo vt ſol=
drageſim̄. uat decimā tēpoꝛis. qm̄ xxx. ⁊ vi. dies q̄
ſunt ieiunales in ſex ſeptimanis ante paſcha ſunt
decima totius anni. i. trecentoꝝ ⁊ lxvi. dierū q̄n=
q; dies reſidui nō habēt decimā. ieiunamus etiā
Tribus de vt purificati ⁊ mūdati poſſimus celebꝛare paſcha
cauſis ieiu= ieiunamus etiā in tempoꝛe illo in quo renouātur
namus illo creature. vt erubeſcat homo ſi nō renouet̄ exuen
tempoꝛe. do veterem hoīe; ⁊ induēdo nouū cū cetere crea
ture renouentur. quattuoꝛ aūt dies qui ſunt ante
ſex ſeptimanas illas nō ſūt de eſſentia decime. ſ;
ieiunamus illos pꝛeparādo nos ad digne ieiunā=
dum et digne reddēdo decimā. ieiunamus etiam
illos vt dies ieiunabiles ſimul fiant quadraginta
ad imitationē chꝛiſti q̄ ieiunauit quadragīta die=
bus. ieiunauit em̄ hoc nūero dierū duplici rōne.
Pꝛima eſt vt nos doceret ieiunare ⁊ penitentiam
Quare xp̄s facere ſcđm doctrinā decalogi ⁊ euāgelij quater
ieiunauit. narius ad euāgeliū ꝑtinet. denarius ad decalo=
Duplex cā. gum ⁊ quater decē ſunt xl. Alia etiā rōne ieiuna=
uit xl. diebus vt doceret nos per ieiuniū deo ac=
ceptū obtinere remiſſionē pctōꝝ partes em̄ qua=
dragenarij. i. aliquote ſimul ſūpte faciūt. l. ⁊ per
quinquaginta ſignificat̄ remiſſio pctōꝝ. qm̄ quin
quageſimus annus eſt iubileus. i. remiſſiuus qm̄
tūc remittebantur debita tūc liberi fiebant ſerui Remiſſio q̄
tūc quilibet redibat ad poſſeſſionē ꝓpꝛiā ꝑ quod fiebat in iu=
ſignificatur remiſſio pctōꝝ ⁊ liberatio ſpiritualis bileo.
¶ Sed videtur ꝙ in die paraſceue nō eſſet ieiunā Ar̄ pꝛimo.
dum. dicit em̄ Apoſtolus mihi aūt abſit gloꝛiari
niſi in cruce dñi noſtri ieſu chꝛiſti: ergo gloꝛiādū
eſt in cruce dñi. ſimiliter gloꝛiandū eſt in die cru=
cis dñi: ergo gaudendū nō ieiunandū ieiunio me
roꝛis. ¶ Itē celebꝛamus cū gaudio nō ieiunādo Secundo.
paſſionē beati Petri ⁊ alioꝛū ſanctoꝝ. multofoꝛ=
tius debemus celebꝛare diē paſſionis dñi cū gau
dio nō ieiunando. ¶ Solutio. nos ieiunamus in Solutio.
die paraſceue. qm̄ tūc dñs ieiunauit ⁊ ſitiuit. vñ
dicit Sitio. ſitiebat em̄ ſalutē noſtrā nec comedit
in illo die niſi vnicū latronū quē ſibi īcoꝛpoꝛauit
iuxta illud apl'i. Michi abſit. ⁊c. ſic eſt intelligen ad illđ apl'i.
dum. michi abſit gloꝛiari niſi in dilectione quam
nobis exhibuit et oſtēdit patiendo ꝓ nob; ¶ Ad Ad ſcđm.
ſcđm dicimus ꝙ nō eſt ſimile de paſſione petri et
paſſione dñi. qm̄ petrus paſſus eſt ꝓpꝛie ꝓ ſe. vñ
crucifixus eſt vultu verſo in celū. ac ſi diceret ego Nota.
patioꝛ pꝛo regno celi vt illud habeā. chꝛiſtus ve=
ro paſſus eſt pꝛo nobis non pꝛo ſe. vnde crucifix⁹
eſt vultu verſo in terram. ac ſi diceret pꝛo pecca=
toꝛibus patioꝛ. et qꝛ in illa die maxime apparuit
quantitas noſtri pcti pꝛo quo filium dei opoꝛtuit
pati. ideo in illa die ieiunamus artius q̄ in alijs
diebus. ¶ Ieiunamus aūt in alijs tempoꝛibus.
ſicut in quattuoꝛ tempoꝛibus. inſtituit em̄ eccle=
ſia ieiunia quattuoꝛ tēpoꝛū pꝛo pꝛimicijs in qua=
libet parte anni inſtituit tres dies ieiunari vt ieiu
nat ꝙ om̄e ieiuniū noſtrū in fide trinitatis eſt fa=
ciendū. qm̄ aliter non placet deo. qm̄ ſine fide im
poſſibile eſt placere deo. in ieiunijs quattuoꝛ tē= De ieiunio
poꝛū non eſt ieiuniū exultationis niſi in vno ſolo quattuoꝛ tē
tēpoꝛe ad ieiunādū ꝙ pauci ieiunāt ieiunio exul= poꝛum.
tatōis. fit aūt illud ieiuniū in ſeptimana pēthe co
ſtes: tūc em̄ acceperūt apoſtoli ſpiritū ſanctū: et
cōfirmati ſūt a ſpiritu ſancto illi ergo qui confir=
mati ſunt a ſpiritu ſancto et qui vix poſſunt ſepa=
rari a caritate chꝛiſti: poſſūt ieiunare ieiunio ex=
ultationis. ideo in illis ieiunijs cantatur canticū
exultatiōis. ſ. alla. qđ nō fit in alijs dieb⁹ ieiunio=
rum. ¶ Ieiunamus etiā in vigilijs quoꝛūdā ſan Quare non
ctoꝛū excellentium duplici ratione. Pꝛima eſt vt cātatur alla
imitemur eos crucifigēdo carnē noſtrā cū vicijs De ieiunio
⁊ cōcupiſcētijs ſicut ipſi crucifixerūt. Scđa ē vt vigiliarum.
melius et dignius celebꝛemus feſta eoꝛum: quo=
niā caro bene nutrita impedit feſtiuitates dei et
ſanctoꝛū. ¶ Sed obijcitur in veteri lege ante in= ꝯtra hoc ar̄
carnationē dies pꝛecedebant noctē: qꝛ homo ce=
cidit a ſtatu gloꝛie in ſtatū culpe. in tempoꝛe gr̄e
nox pꝛecedit diē quia homo redijt a ſtatu culpe ī
ſtatū gr̄e. Vñ Apo. Nox pꝛeceſſit. ⁊c. ſed nos ſu=
mus in tēpoꝛe gr̄e: ergo quādo ieiunamus debe=
mus in ieiunio noſtro abſtinere in nocte pꝛecedē
te et die ſequente: ſic aūt nō facimus. immo econ

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. uerſo abſtinemus in die et nocte ſequente. ¶ Solutio. quãdo ieiunamus repreſentamus ſtatũ veterẽ ⁊ ideo dies precedit noctẽ: ſicut ecõuerſo in veteri teſtamento iudei repreſentabant ſtatũ grẽ in ſolẽnitatibus ſuis habebant cm̃ ſolẽnẽ noctẽ precedentẽ et diem ſequentem.

¶ Utrum electuaria ſoluant ieiunium.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Af ꝙ non. Queritur circa ſoluentia ieiuniũ. querit vtrũ electuaria ſoluant ieiuniũ. videt ꝙ nõ: qm̃ medicina ſũt ⁊ facta pro medicina. ergo nõ ſoluũt ieiuniũ.

In oppm̃. ¶ Contra. confortatiua ſũt ⁊ auferũt penalitatẽ ieiunij ergo ſoluũt ieiuniũ.

Solutio. ¶ Solutio. quedã electuaria ſũt que nõ cõfortant: et illa nõ ſoluũt ieiuniũ quedã confortant ⁊ illa ſoluũt ieiuniũ ſi cauſa cõfortatiõis ſumãtur et nõ tantum cauſa medicine. Sed ſi tantũ cauſa medicine ſumũtur ⁊ cauſa neceſſitatꝫ.

Opinio prepoſitiui. Dicebat prepoſitiuus ꝙ ſoluũt ieiuniũ quantũ ad eſſentiã ieiunij: ſed nõ quãtũ ad meritum.

ꝯtra hãc arĩ. ¶ Sed videtur ꝙ etiã ſoluãt quãtũ ad meritum: quoniã faciũt ieiuniũ nõ penale vel minus penale. ergo minus ſatiſfactoriũ: ⁊ ita minus meritoriũ remiſſionis pene ⁊ hoc bene concedimus: tñ nõ ſoluũt ipſum quantũ ad meritũ vite eterne.

Solutio doctoris. ¶ De vino ſimiliter queritur vtrũ ſoluat ieiuniũ

q̃o incidẽs. Af ꝙ ſic. videtur ꝙ ſic. Eſt em̃ cibus et potꝰ: ergo eque ſoluit ieiuniũ: ſi ſumimus poſt prandium ſicut ante:

Solutio. ¶ Solutio. ſi ante ſumit ſoluit ieiuniũ ſi poſt nõ ſoluit: qm̃ neceſſariũ eſt poſt comeſtionẽ bibere.

Uinũ ſũptũ añ prandiũ ſoluit ieiunium. qm̃ potus eſt ſequela cibi et ducit cibũ ad mẽbra ⁊ iuuat digeſtionẽ: ⁊ ideo ſuſtinet eccleſia bibere vinũ poſt comeſtionẽ abſq; ſolutiõe ieiunij. aqua vero ſiue ante ſiue poſt bibatur nõ ſoluit ieiuniũ:

Quiq; q̃ ſoluit ieiuniũ. qr tm̃ potus eſt. que aũt ſoluũt ieiuniũ notant in hoc verſu. Pre propere laute nimis ardenter ſtudioſe. pre propere: ſicut ſi aliquis comedit in .xl. ante maiorẽ miſſam ſoluit ieiuniũ. niſi excuſet eũ neceſſitas probabilis. laute. qñ nimis delicata cibaria facit ſibi parari: tunc ſoluit ieiuniũ. nimis. qñ ad ſupfluitatẽ comedit. ardenter qñ nimiꝰ eſt appetitus. ſtudioſe. qñ exquiſitas querit falſas ⁊ hmõi iſtis quiq; modis ſoluitur ieiuniũ.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Sꝫ queritur cũ multi piſces ſint eque delicati vel magis q̃ carnes: cur pmiſit eccleſia generaliter eſũ piſciũ ⁊ gñaliter ꝓhibuit eſum carniũ.

Solutio. ¶ Solu. pro peccato ade nõ fuit aqua maledicta. et ideo non prohibetur eſus piſcium qui viuũt in aqua. ſꝫ terra fuit maledicta. ⁊ ꝓpter hoc ꝓhibetur gñaliter eſus carniũ aĩaliũ que viuũt in terra. ⁊ probatur

Alia ratio. alia ratione qm̃ piſces ſunt frigidi generaliter nec bene nutriũt nec incitant carnẽ ad libidinẽ. ſed tot poſſent adiungi piperate ꝙ equipollerent carnibus ⁊ ſic poſſet. ſolui ieiunium.

¶ De continentia. ¶ Sextum capitulum.

Tríplex cõtinentia. Dicto de abſtinentia dicendũ eſt de continentia q̃ ſimiliter eſt abſtinentia a coitu illicito. Eſt autẽ triplex continentia. cõiugalis. vidualis. virginalis. Continentia cõiugalis eſt abſtinentia ab omni coitu illicito. vidualis cõtinentia eſt abſtinentia ab om̃i coitu poſt fractionẽ corporis. virginalis continentia eſt abſtinentia ab omni coitu cum integritate carnis.

Prima q̃o huiꝰ capli. ¶ Sed queritur vtrũ coire moderate. ſcꝫ cũ debitis circũſtantijs ſit motus cõtinentie cõiugalis.

Af ꝙ ſic. Q̃d videtur qr eadẽ virtus que in coniugibus moderatur abſtinentiam a coitu moderat etiã coitũ: ergo eiuſdẽ virtutis ſũt abſtinere a coitu qñ abſtinendũ. ⁊ ſic de alijs circũſtantijs. ſed abſtinere qñ abſtinendũ eſt a coitu eſt motus cõtinentie cõiugalis: ergo coire moderate eſt motꝰ continentie ꝯiugalis.

In oppm̃. ¶ Cõtra. tale coire eſt reddere debitum. ſed om̃e reddere vnicuiq; q̃d ſuũ ẽ. eſt proprius motus iuſticie. ſed reddere debitum vxori eſt reddere ei quod ſuũ eſt: g̃ reddere debitum vxori eſt proprius motus iuſticie nõ ergo cõtinentie.

Solutio. ¶ Solu. ſicut dictũ eſt ſupra ꝙ comedere tẽperate motus eſt abſtinentie. ita dicimꝰ hic ꝙ coire tẽperate ſiue moderate motus eſt continẽtie coniugalis. ⁊ ſicut dictũ eſt ſupra non eſt inconueniens eũdẽ eſſe motũ duarũ virtutũ vniꝰ vt elicientis alterius vt imperantis. vnde dicimꝰ ꝙ coire moderate eſt continentie cõiugalis vt elicientis: iuſticie vero vt imperantis. proprie autem dicitur motus aliquis meritorius illius virtutis eſſe q̃ ipſum elicit. vnde coire moderate proprie motus eſt cõtinẽtie nõ iuſticie. vnde hec eſt falſa omne reddere vnicuiq; q̃d ſuũ eſt. eſt propriꝰ motus iuſticie niſi fiat vis in appellatione. coire moderate ſcd̃m ꝙ dr̃ reddere debitũ nomen habet a iuſticia imperante nõ a iuſticia eliciente. vñ propter hoc magis videtur eſſe iuſticie vnde hec exceptio. quecũq; obiecta ſunt ſupra de comedere temperate poſſunt hic obijci de coitu moderato. et propter hoc ad preſens ſuperſedemus.

¶ De virginitate.

¶ Prima queſtio q̃ eſt ſcd̃a huius capituli.

Sequitur vt dicatur de virginitate ⁊ primo vtrũ virginitas ſit virtus. ſcd̃o de fructu ipſius. tertio vtrũ fructus centeſimꝰ ſit duplex premiũ. quarto vtrũ corrupte per violentiã debet aureola quinto de hac auctoritate hieronimi. Cũ deꝰ poſſit omnia nõ põt de corrupta facere incorruptam ſexto de hac auctoritate apoſtoli in prima epiſtola ad corin. vij. volo oẽs eẽ ſicut meipſ. ſeptio ꝙ tẽperantia in oĩbus ſenſibus debet obſeruari.

Af primo. Probatur ꝙ virginitas ſit virtus. ſic: illi ſiue eius motui debetur fructus centeſimus et ſic premiũ centeſimũ. ſed non debetur premiũ centeſimũ niſi virtuti vel motui virtutis. ergo virginitas eſt virtus vel motus virtutis ⁊ conſtat ꝙ nõ eſt motus virtutis: g̃ eſt virtus.

In oppm̃. ¶ Cõtra. Aug. dr̃ ⁊ ſi cõtinẽtia in cõiugio non ſeruetur de dãnatione nõ timetur: g̃ licet nõ ſeruetur cõtinentia in cõiugio: tñ nõ peccatur. alr̃ ſine cõtinentia cõiuges ſaluari poſſunt: ergo cõtinẽtia nõ eſt virtus: ergo nec virginitas. eſt em̃ virginitas ſub cõtinentia.

Secundo. ¶ Itẽ Apoſto. in prima epiſtola ad corin. vij. Si virgo nubat nõ peccat. ſit ergo ꝙ nubat ⁊ cognoſcatur a viro ſuo ⁊ ſit ita ꝙ nõ peccauerit. inde ſic. Quãcũq; virtutem habuit iſta habet modo: ſed prius habuit virginitatem. ergo ⁊ modo habet eã: ſed cõſtat hoc

Ayuntamiento de Madrid

eſſe falſum cũ prius eſſet virgo ⁊ modo nõ ſit. er=
Tertio. go virginitas nõ ē virtus. ¶ Itẽ. habet vnã vir=
tutẽ. ſ. caritatẽ. ſit ita: et tñ cognita eſt a viro ſuo.
ergo habet oẽs virtutes: ſed non habet virginita
Quarto. tem: ergo virginitas nõ eſt virtus. ¶ Itẽ. oẽs vir
tutes ſunt pares. ergo creſcente vna creſcũt oẽs
alie: creſcat ergo caritas in hac: ergo virginitas
creſcit. ergo iſta habet maiorẽ virginitatẽ ꝙ pri⁹
Solutio. ⁊ hoc falſũ. ¶ Solutio. hoc nomẽ ꝟginitas mul
Virginitas capitur multipliciter. tipliciter dr. quandoqꝫ dr mundicia corporis ſiue
integritas carnis: ſcd̃m ꝙ dicitur fatue virgines
nõ ſũpſerunt oleũ. ⁊ dicuntur fatue virgines que
ſeruant integritatẽ carnis propter inanẽ gloriã
vel propter aliquod lucrũ temporale. quãdoqꝫ di
citur virginitas oĩmoda continẽtia ſiue corporis
ſiue mẽtis ſcd̃z qd̃ dicit apoſtolus. Deſpõdi vos
vni viro ꝟginẽ caſtã exhibere chriſto. hoc modo
eccleſia eſt virgo que parit deo filios ſpirituali=
ter: ⁊ tamẽ manet virgo poſt partũ ad ſimilitudi=
nem beate marie Tertio modo dr virginitas oĩmoda abſtinentia coitus cũ integritate carnis et
ſic eſt virtus et eſt idẽ qd̃ cõtinẽtia: ſed importat
quoddã accidens. ſ. integritatẽ carnis que nõ eſt
de eſſentia virtutis: tamen eſt accidentalis perfe
ctio virginitatis ſecũdũ ꝙ virginitas. ¶ Siliter
continentia qñqꝫ dr oĩmoda abſtinẽtia a coitu et
ſic eſt virtus: importat tamẽ quoddã accidẽs qd̃
nõ eſt de eſſentia virtutis. ſ. vniuerſalitatẽ. q̃ im=
portatur per hãc dictionẽ oĩmoda que vniuerſa=
Auguſtin⁹. litas nõ eſt de eſſentia virtutis et gratia illi⁹ acci
Per hoc ad primum. dentis. dicit Aug. Continentia nõ ſeruari in ope
cõiugali: tamen ipſa eſſentia virtutꝫ. ſed deſtruit
accidens. ſ. integritas carnis Et ſic patet ſolutio
Ad ſcd̃m. ad primũ. ¶ Ad ſcd̃m dicimus ꝙ hec argumẽta=
tio nõ valet. Quãcũqꝫ virtutẽ habuit ⁊c̃. Dicitur
eñ amittere virginitatẽ nõ quo ad eſſentiã: ſed q̃
ad accidens et eſt fallatia ex mutatione predica=
Falſa figure dictiõis vl accidẽtꝫ. ti: vel etiã fallatia accidentis. Inſtãtia. micalus
muſicus corrũpitur ⁊ nullus hõ corrumpitur: er=
go mi. muſi. non eſt homo. ¶ Ad tertiũ dicim⁹ ꝙ
Ad tertiũ. hec argumẽtatio nõ valet. Hec mulier habet oẽs
virtutes: intellige in ſpecie: ergo habet virginita
tem. fallatia accidentis propter accidens qd̃ im=
Ad vltimũ. portat hoc nomen virginitas. ¶ Ad vltimũ dici=
mus ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. virginitas cre
ſcit in iſta: ergo hec eſt magis virgo ꝙ̃ prius: qm̃
in prima hoc verbũ creſcit importat crementum
quo ad eſſentiam. in concluſione hec dictio magꝫ
ſignificat intenſionẽ reſpectu integritatis corpo
ris que non poteſt intendi vel remitti: etiam ſecũ=
dum ꝙ eſt in ſubiecto. vnde poteſt nullo modo ꝟe
dici. hec eſt magis integra ꝙ̃ illa.

¶ De fructu virginitatis.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Queritur de fructu virginitatꝫ. Sed pri
Triplex fructus. us notandũ eſt ꝙ triplex diſtinguitur:
fructus. ſ. triceſimus qui eſt coniugato
rum quibus ſufficit implere opa deca=
logi in fide trinitatis: triceſimus eñ numerus fit
ex terciano ducto in denariũ. ſecũdus eſt ſexage=
nari⁹ qui eſt viduarũ que debẽt habere opa pre=
cioſa. qm̃ ⁊ ſi licet cõiugatis theſaurizare. ꝓpter
filios tñ illd̃ nõ licet viduis. ⁊ multa hmõi habe=
mus. aut fit ex ſenario ducto ĩ denariũ. ſenarius
autẽ pfectionẽ ſignificat. qr deus impleuit opus
ſuũ ſex diebus ⁊ ſeptima requieuit. Itẽ cẽteſim⁹
fructus qui eſt fruct⁹ ꝟginũ predicatorꝝ martyrꝝ
qui debẽt habere maiorẽ pfectionẽ. ⁊ ob hoc aſſi
gnat eis centeſim⁹ qui tranſit ad dexterã a leua.
Et nota ꝙ virginibus debetur centeſimus fruct⁹
qm̃ ꝟgines angelicã vitã habẽt que ſignificat p
cẽtenariũ. ¶ Primo ergo ſic obijcitur demõſtre Ar primo.
tur aliqua que nupſit ꝟgo ⁊ eſt cognita a viro nec
amiſit caritatẽ quã prius habuit: ſed tantã habet
vel ampliorẽ. inde ſic. quãtãcũqꝫ caritatẽ habuit
prius habet modo. ergo quantũcũqꝫ premiũ pri⁹
debebatur ei debetur ⁊ modo. ſed prius debebat
ei fructus cẽteſimus: ergo ⁊ modo. ¶ Cõtra. cõ= In oppm̃.
iugata eſt: ergo nõ debet ei niſi triceſim⁹. ¶ Itẽ Secundo p
Aug. dicit ꝙ celibatus Iohãnis nõ pfertur cõiu auguſtinũ
gio abrahe ergo nec premiũ premio: g̊ nec fruct⁹ ad oppm̃.
fructui. ſed celibatui Iohãnis debet fructus cen
teſimus: ergo ⁊ cõiugio abrahe. ¶ Solutio. Ad Solutio ad
primũ dicimus ꝙ nõ valet hec argumẽtatio. quã primum.
tũcũqꝫ fructus prius debebatur huic ⁊ modo. ſꝫ
ꝙ importat per hũc terminũ eius fructus. qm̃ ſu
pra eſſentiã premij addit quẽdã decorẽ qui debet
ſolis virginibus predicatoribus martyribus. Ad Ad aliud.
aliud dicimus ꝙ nõ valet hec argumẽtatio: celi=
batus Iohãnis. ⁊c̃. ¶ Itẽ querit vtrũ virgini q̃ q̃o incidẽs.
nupſit: ſed nondũ eſt cognita a viro debet fruct⁹
centeſimus. videt ꝙ nõ. qm̃ ipſa eſt coniugata: g̊ Ar ꝙ non.
ei debet triceſimus fructus: nõ ergo centeſimus
¶ Itẽ nihil eſt meritoriũ niſi volũtariũ: ergo cũ Secundo.
iſta velit coire nõ habet virginitatẽ volũtariã, et
iſta nõ meret fructũ cẽteſimũ cũ ſit adulta: ergo
nõ debet ei fructus centeſimus ¶ Ad hoc dicũt Opinio aliquorum.
quidã ꝙ fructus centeſimus nõ debet alicui virgi
ni niſi tantũ illi qui vouit virginitatẽ quales ſũt
ſanctimoniales. ¶ Cõtra. in apocalipſi dicit de ꝯtra hãc ar
innocentib⁹. hij ſũt qui cũ mulierib⁹ nõ ſũt coin=
quinati. virgines eñ ſũt ⁊ ſequunt agnũ quocũqꝫ
ierit. qd̃ propriũ eſt virginũ. hoc eſt eñ expreſſiſ=
ſime imitari ipſũ. ſed talib⁹ qui expreſſiſſime imi=
tant ipm debet virginitatis fruct⁹. ſ. cẽteſim⁹. g̊
innocẽtes habent fructũ cẽteſimũ nec tamẽ emi=
ſerunt votũ virginitatis: g̊ votũ virginitatis non
exigit ad hoc vt debeat fruct⁹ centeſim⁹. ¶ Alij Alia opio.
dicũt ꝙ virgini que nupſit ⁊ nõdũ eſt cognita nõ
debetur fructus centeſim⁹. quia propoſuit ſe co=
gniturã virũ. ſed eadẽ ratione nulli ꝟgini ſiue ſit ꝯtra hãc ar
in cõiugio ſiue nõ. dũmodo ſe cogniturã virũ p=
ponat: debet fruct⁹ cẽteſim⁹. ¶ Nobꝫ videt ꝙ ſi Opinio doctoris.
talis ſit ꝟgo que ꝓpria voluntate ſine coactione
aliqua parẽtũ nupſit vel nubere ꝓponat cũ iã ſe=
cundũ hmõi ꝓpoſitũ preponat cõtinentiã ꝯiuga
lem virginali talis habenda eſt ꝓ cõiugata nec ẽ
ꝟgo veriſſime. vñ tali nõ debet fructus cẽteſim⁹ Ad primũ.
Nec valet hec argumẽtatio. ẽ ꝟgo mẽte ⁊ corpe:
ergo et debet fructus centeſimus. ⁊ ẽ ibi fallatia Falſa ꝯñtꝫ.
cõſequẽtis. qm̃ eſſe virginẽ mente et corpore ſu=
perius eſt ad eẽ dignũ fructu cẽteſimo. vel ſe hñt
vt excedẽtia ⁊ exceſſa. ſed ſi eſſet ꝟgo oĩb⁹ modis
bene ſequeret. ſi aũt ſit talis ꝟgo que ſit ĩ carita=

Ayuntamiento de Madrid

te ⁊ nullo modo proponat ſe cogniturã virū aut ſi
nupſit coacta nupſit ⁊ quaſi inuita: talis quantuʒ
in ſe eſt in ſtatu virginū eſt ⁊ ei debetᷣ fructus cen
Ad rōnes. teſimus. quoniã inuita eſt in ſtatu cōiugatorū. et
per hoc patet ſolutio ad obiecta.

¶ Utrū fructus virginitatis ſit duplex p̄miū.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Ar ꝙ ſic. Ueritur vtrū fructus centeſim⁹ ſit du
plex premiū. videtur ꝙ ſic: qm̄ dicitᷣ in
fine canti. Uir affert pro fructu ei⁹ mil-
le argenteos. i. aliquis viriliter agens
habet pro fructu eius. ſ. vinee mille argen. i. per-
fectū premium: qm̄ millenarius eſt nūerus perfe
Cōfirmatᷣ. ctionis. ¶ Et paulo poſt dr̄. ⁊ ducenti his qui cu
ſtodiunt fructū ei⁹. ſ. vinee. ſ. predicatores habe-
bunt perfectū premiū duplicatū. centenarius eſt
numerus eſt perfectionis ſicut millenarius. Pre
dicatores igitur qui cuſtodiūt fructus vinee ha-
bebūt duplex premiū ⁊ ita duo premia et equalia
quia centū ⁊ centū equalia ſūt. Si predicatorib⁹
debentur duo premia ⁊ nō debetur eis niſi fruct⁹
centeſimus: ergo fructus centeſimus eſt duplex
Confirmatᷣ premiū vel duo premia: ⁊ ita virginibus debenᷣ
ſecundo. duo premia. ¶ Et dicendū videtur ꝑ illud. exod.
Precepit em̄ dn̄s in menſa fieri quãdã coronã au
ream in terra: ⁊ ſuꝑ ipſaʒ altã coronã aureolã que
dicitur aureola: q2 minor erat ꝗ̃ inferior que dici
tur aurea. ſignificat vero aurea premiū illud qđ
debetur ſimplicibus fidelibus qui nō habuerunt
in vita iſta prerogatiuã operum. erat aūt in terra
aurea ad ſeruiendū diuerſitatē meritoꝝ. Aureo-
la vero ſignificat premiū quod debetur fidelibus
qui habuerūt in vita iſta prerogatiuam operū. ſ.
martyrij vel predicationis vel virginitatis. ⁊ di-
citur aureola diminutiue nō quia ſit min⁹ in eſſen
tia ꝗ̃ iſtud premiū quod ſignificatur per aureaʒ:
ſed qm̄ paucorū eſt. qm̄ pauci ſūt qui habent pre-
rogatiuã operū. igitᷣ cum aurea ⁊ aureola ſint di-
uerſe corone: ergo ſunt diuerſa premia. Sed vir-
ginibus debetur tam aurea ꝗ̃ aureola: ergo di-
uerſa premia. ⁊ ſic centeſimus fructus qui debetᷣ
Secundo virginib⁹ eſt duo premia. ¶ Hoc etiã videtur ꝑ
principalitᷣ. hoc quod eccl̄ia cantat de iohanne baptiſta. tri-
na centeno cumulata fructu te ſacer ornant. qm̄
fuit virgo/martyr/predicator. ſi trina ſerta: ergo
tres corone ⁊ ſic diuerſa premia. Si conceditur.
In oppm̄. ¶ Cōtra. ſit aliquis ſimplex fidelis qui nō habet
prerogatiuã operū: et ſit aliquis virgo equalem
habens caſtitatē cū illo ſimplici: ⁊ decedãt illi in
equali caſtitate. inde ſic. vtrūq; premiatur p̄mio
quod eſt aurea. ⁊ preterea virgo premiatur aureo
la quod eſt equale vel maius aurea: ergo ꝟgo ma
Secundo. gis premiatᷣ ꝗ̃ ille qui nō fuit ꝟgo. ¶ Hoc etiam
videtᷣ qđ dicitᷣ in leuitico: ꝙ cēteſim⁹ fruct⁹ ē ma
ior. lx. ⁊ ꝟgo premiatur centeſimo alius nō. ergo ma
Tertio. gis premiatᷣ ꝗ̃ ali⁹ ¶ Itē. fulgebūt iuſti ſicut ſol
Sʒ maior eſt claritas ſolis ꝗ̃ lune ⁊ aliaꝝ ſtellaꝝ
Claritatē ꝟo ſolis habebūt qui prerogatiuã ope
rum habuerūt. ergo maiorē claritatē habet virgo ꝗ̃
alius qui nō fuit ꝟgo. ergo magis p̄miatᷣ. ¶ Cōtra.
in equali caritate deceſſerūt. ergo equaliter pre-
Opinio ali mianᷣ. ¶ Ad hoc dicūt qdã ꝙ hec argumētatio

nō valet. vterq; premiatᷣ aurea: ⁊ inſuꝑ virgo pre quorum.
miatur aureola que eſt equalis auree vel maior.
ergo magis premiatur virgo ꝗ̃ alius: qm̄ nō ē ma
gis beatus illis duobus premijs ꝗ̃ altero illorū
tantū: ſicut ille non eſt magis bonus duab⁹ virtu
tibus equalib⁹ ꝗ̃ altera illarū tm̄. ¶ Sed cōtra. ↄtra hãc ar
illud premiū quod virgo habet preter aureã ē ali
quod gaudiū aut in deo aut in alia re. Si in deo:
ergo eſt ſubſtãtiale premiū. ⁊ ita idē eſt ꝙ aurea.
Si in alia re. ergo nō equale auree: ergo in infini
tum minus. aliter eſſet ibi pctm̄ mortale. qm̄ in in
finitū magis ē gaudiū deo ſiue in deo ꝗ̃ in alia re
igitᷣ nulla eſt illa ſolutio. qđ ↄcedimus. ¶ Unde Solutio do
dicimus ꝙ centeſimus fructus. vn̄ premiū eſt in ctoris.
eſſentia. ſ. in aureola. ⁊ in aurea ſupponit p̄mium
ſubſtãtiale. ſed cū quodã accidente. ſ. cū quodaʒ
ſigno quod erit in corꝑe eoꝝ qui habuerūt prero
gatiuã operū ⁊ gaudiū de illo accidente iproporz
tionabile gaudio de ſubſtãtiali premio. qm̄ ſe hʒ
ad illud ſicut pūctus ad lineã ⁊ ſuperficiē. ⁊ ꝑpt
hoc nō accidit ꝙ virgo magis premiatᷣ ꝗ̃ nō ꝟgo
qui deceſſit inequali caſtitate. ¶ Ad illud qđ dr̄ Ad rōnem.
ꝙ centeſimus fructus eſt maior lx. Dicim⁹ ꝙ veꝝ
eſt ꝗ̃tū ad dignitatē: q2 ſemꝑ dignior eſt ꝗ̃tū ad
ſtatū: ſed nō eſt ſemꝑ melior. ſed in plurib⁹ ¶ Si Ad aliud.
militer cū dr̄ maior eſt claritas ſolis ꝗ̃ lune. veꝝ
eſt vt in pluribus. ſed nō eſt verū intelligēdo hoc
ſecūdū ſignificatū. ad litterã aūt verū ē. ¶ Qđ Ad aliud.
aūt obijcitᷣ ꝙ btūs iohãnes baptiſta hʒ tres co-
ronas. Intelligendū eſt ſic. Coronatᷣ ꝓ trib⁹. et
ſic de cōſimilibus auctoritatib⁹. ¶ Itē dr̄ Aug.
ꝙ ſtatus celibū ſiue ꝟginū melior eſt ꝗ̃ ſtatus cō
tinentiū. ¶ Sed cōtra. Uirgines et cōtinētes ſe Contra di-
habent vt excedētia ⁊ exceſſa. qđ pʒ: q2 celibatus ctū auguſt.
iohãnis nō prefertur cōiugio abrahe: ergo aliqs con
tinens eſt melior aliquo virgine. ⁊ ecōuerſo. ergo
vnus ſtat⁹ nō eſt melior altero. ¶ Ad hoc dicūt Opinio ali
quidã. ꝙ ſtatus ꝟginū melior ē. i. dignior. ¶ Sʒ quorum.
cōtra. Decedãt in pari caritate duo. vn⁹ ſit conti ↄtra hãc ar
nens: alius virgo. cōſtat ꝙ equalia premia habēt
ꝗ̃tū ad illud gaudiū qđ eſt de fruitione dei: ergo
eque ſūt beati. qm̄ illđ gaudiū qđ hʒ virgo de illo
ſigno ꝑ qđ cognoſcitur eſſe virgo improportiona
nabile ē premio ſubſtãtiali. vt pʒ ꝑ predicta: ergo ꝑ
illđ nō elicitᷣ ꝟgo magis btūs. ergo cū ſūt eque bea-
ti ſūt eque digni: ergo nō eſt verū ꝙ ſtatus virginum
ſit dignior. ¶ Alij dicunt ꝙ ſtatus virginum me Alia opio.
lior eſt id eſt ſimilior deo: id eſt per eū magis aſſi-
milamur deo. ſed eodē modo poteſt improbari.
¶ Alij dicūt ꝙ ſtatus virginū melior eſt in gene Cōtra hãc
re ꝗ̃ ſtatus continentium. q2 optimū in ſtatu vir- ſicut prius.
ginum melius eſt optimo in ſtatu cōtinentiū. Uñ Tertia opi.
virgo ſimpliciter melior eſt continentie. ſicut ſi
optimus equus optimo aſino melior. equus ſim-
pliciter aſino eſt melior. ¶ Sed falſa videtur eē
ratio quã aſſignant: q2 non eſt neceſſarium ꝙ opti ↄtra hãc ar
mus virgo ſit melior optimo continente. q2 ſi celi
batus iohãnis nō prefertᷣ cōiugio abrahe. ergo abra
ham fuit vel potuit eē eque bon⁹. vt iohãnes Sʒ
nullus ē adeo bonus in hac vita quin poſſit fieri
melior. Potuit ergo abrahã melior fieri quocūq;
virgine. ⁊ ſic optimus cōtinēs poteſt eſſe melior

Ayuntamiento de Madrid

Solutio.
Stat⁹ ꝟginū ē melioꝛ

optimo virgine. ❡ Solutio. Dicimus cū Augu-
ſtino ꝙ ſtatus virginū melioꝛ eſt pꝛopꝛie loquen-
do ꝙ̄ ſtatus cōtinentiū aliis paribus: qm̄ coniu-
gatus eſt quodāmodo diuiſus. ⁊ quādoqꝫ cogitat
q̄ dei ſūt quādoqꝫ que ſūt mundi. Sed virgo inqꝫ-
tum virgo magis eſt intentus ad ea que dei ſunt.
vnde plura opa meritoꝛia facit ⁊ ſepius ꝙ̄ coniu-
gatus. ⁊ ſic auget deus in eo caritatē. Unde om-
nibus aliis paribus exēptis hiis que ad ſtat⁹ per
tinent aut ſemꝑ aut in pluribus maioꝛē caritateꝫ
habet virgo ꝙ̄ continēs. ⁊ ideo melioꝛ eſt. Et ſic
ad litteram. ſtatus virginum melioꝛ eſt ꝙ̄ ſtatus
continentiū. non poteſt plenius dici ꝙ̄ per hunc
comparatiuum melioꝛ.

❡ De aureola ⁊ vtrum per ſolam violentiam
debetur coꝛrupte.

❡ Quarta queſtio huius capituli.

Poſtea queritur vtrū coꝛrupte per ſolaꝫ
violentiā debetur aureola. videꝰ ꝙ ſic.

Arꝰ ꝙ ſic ꝑ auguſtinū.

qm̄ Aug. dicit ꝙ nō pōt coꝛrūpi coꝛpus
niſi pꝛius coꝛruptus fuerit animus. ſed
in iſta nō fuit coꝛruptus animus: ergo nec coꝛp⁹.
eſt igitur integra mente ⁊ coꝛpoꝛe: ergo virgo vel

Secundo.

pꝛo virgine eſt habenda: ergo aureola debetur ei
❡ Jtē. beata lucia dicit. ſi inuitam me violauerꝫ
caſtitas duplicabiꝰ michi ad coꝛonā. ergo ſi vio-
lata fuiſſet inuite adhuc debereꝰ ei duplex. et ſic
tam aurea ꝙ̄ aureola debereꝰ ei: ergo coꝛrupte ꝑ

Tertio per ambꝛoſium

ſolā violentiā debeꝰ aureola. ❡ Jtē. Ambꝛoſius
dicit ꝙ nullus mereꝰ eo ꝙ inuitus agit: ergo eadē
ratione nullus demeretur eo ꝙ inuitus agit. quo
niā oē meritū ⁊ demeritū conſiſtit in volūtate. ꝫ
iſta que per ſolā violentiā coꝛrumpiꝰ a nullo me-
rito cadit: ergo quicquid debebatur ei pꝛius ⁊ mo
do. ſed pꝛius debebatur ei aureola: ergo ⁊ modo.

Jn oppō.
Scdo per ieronimū.

❡ Cōtra. coꝛrupta eſt coꝛpe: ergo nō eſt virgo.
ergo ei nō debetur aureola. ❡ Jtē. dicit Jeroni-
mus. ꝙ ille que coꝛrupte ſūt: nō audeant ſe ſacris
virginibus cōparare. nec audeant cōſecrari. non
ſunt igitur tanti meriti coꝛrupte: quāti ſūt nō coꝛ
rupte. ⁊ ſic videtur ꝙ nō debebatur eis aureola:
quātū em̄ ad aliud pꝛemiū nō poſſūt eſſe equalis

Solutio.
Per violentiā nō ꝑdiꝰ ꝟginitas ſꝫ ꝑ ſolum cōſenſum.
Per hoc ad auguſtinū.

meriti. ❡ Solutio. nobis videtur ꝙ ſi per ſolam
violentiā coꝛrūpitur aliqua ⁊ nullomodo conſen
ſit inter veras virgines habēda eſt vnde ei debe-
tur aureola. dicit em̄ Auguſti. ꝙ cū quedā obſte-
trix vellet tentare de virgine an eſſet virgo coꝛru
pit illā manu: tn̄ illa nō amiſit pꝛopter hoc meri-
tum virginitatis. ❡ Similiter dicim⁹ ſi coꝛrūpiꝰ
aliqua: vel doꝛmiēdo vel alio modo: dū modo nō
conſentiat. nō amittit meritū virginitatis: necva
let eſt coꝛrupta carne. ergo non debetur ei aureo
la. qm̄ coꝛruptio coꝛpoꝛalis cui nō ē adiūcta coꝛ-
ruptio ſpiritualis nō deſtruit meritū virginitatꝫ.
ſed coꝛruptio coꝛpoꝛis cū cōſenſu: meritum virgi
nitatis deſtruit. ⁊ de tali coꝛruptiōe loquitur Au

Ad ieronimum.

gu. ❡ Ad auctoꝛitatē Jeronimi. dicim⁹ ꝙ coꝛru-
pte per conſenſum pꝛopꝛiū nō audent ſe cōpara-
re ſacris virginibus: ⁊ de talibus loquitur ieroni
mus. cōſilium eſt etiā vt ille que per ſolā violen-
tiam coꝛrupte ſūt: nō audeant ⁊c. q2 dubitare poſ
ſunt ꝓbabiliter an cōſenſerint aliquo modo: ⁊ ta-

les nō debēt cōſecrari niſi certū eſſet ꝙ nullomo
do cōſenſerint. ❡ Sed cū hoīes coꝛrupti poſſūt

ꝯtra dic. aꝰ

cōſecrari. ſiūt em̄ ſacerdotes ⁊ epi quare ſimiliter
mulieres coꝛrupte nō poſſūt ꝯſecrari. ❡ Ad hoc

Solutio.

dicimus ꝙ neqꝫ ſacerdos neqꝫ ep̄s eſt verus ſpō-
ſus eccleſie. ſ. chꝛiſti. vnde ipſe dicit. Nō ſum ego
ſponſus: ſed amicus ſponſi. quia ſacerdos nō ba-
ptiſat: niſi tm̄ miniſtrando ſed chꝛiſtus baptiſat q̄
aiam mūdat: illa vero que cōſecratur debet eſſe
vera ſpōſa chꝛiſti: ⁊ ideo opoꝛtet ꝙ ſit ꝟgo. ❡ Sꝫ

Jterum aꝰ.

obiicitur iterū de hac aucto. Si inuitā me viola-
ueris ca. du. mihi ad c. ſit ꝙ violetur inuita: ergo
caſtitas duplicatur ei ad coꝛonā: ergo magis me
retur caſtitate ꝙ̄ pꝛius. ꝫ modo meretur motu ca
ſtitatis. ❡ Cōtra. coꝛrūpitur coꝛruptiōe deſtru

Jn oppō.

ente caſtitatē. ergo nō mouetur motu caſtitatis.

Opinio aliquoꝛum.

qḋ concedut quidā dicentes ꝙ tunc motu patien
tie mouetur. ❡ Cōtra. Jn patientia ſunt duo ſcꝫ
volūtas patiendi ⁊ ipſa paſſio: ergo ſi moueꝰ mo

ꝯtra hāc aꝰ

tu patientie vult pati paſſionem ſiue ſuſtinere. et
hoc falſum: qm̄ inuita violatur. ⁊ ita patitur inui
ta. ❡ Pꝛopter hoc dixerūt quidā ꝙ motu foꝛtitu

Alia opio.

dinis mouetur tūc. qm̄ foꝛtitudo eſt in ſuſtinēdis
aduerſis. ❡ Sed cōtra. Queliber virtus cōſiſtit

ꝯtra hāc aꝰ

in medio: mediū autē reſpicit duo extrema: vnde
quelibet virtus reſpicit alio modo duo extrema.
vnde ſicut largitas dat quādo dādū eſt / ⁊ nō dat
quādo nō dandū eſt: ſic patientia ſuſtinet qn̄ ſuſti
nendū eſt / ⁊ rebellat vel reſiſtit quādo reſiſtendū
eſt. actiua debet eſſe quelibet virtus. ⁊ ita patien
tia debet eſſe actiua: nō tantū paſſiua: ꝙ̄uis ergo
lucia inuita patiatur ⁊ reſiſtat ꝙ̄tū pōt hmōi coꝛ
ruptioni: nihilominus motu patientie mouetur.

Opinio doctoꝛis.

❡ Qḋ cōcedim⁹. queliꝫ em̄ virtus habet ꝓpꝛiuꝫ
amoꝛē ⁊ ꝓpꝛiū odiū ⁊ delectaꝰ in ſibi cōuenienti:
⁊ contriſtatur in diſcōuenienti ⁊ ei reſiſtit ꝙ̄tū pōt
vn̄ Ariſt. in ethi. Jn vnaquaqꝫ virtute ſūt ꝓpꝛia
bona ⁊ delectabilia. Motu igiꝰ patiētie poſſet lu
cia reſiſtere ſi inuita coꝛrūpereꝰ. Coitus em̄ nō ē
tale quid ꝙ ſi ſuſtineatur ꝓmoueat hoīem ad me
lioꝛa. vnde patiētia debet ibi reſiſtere. Si contu-
melie ⁊ verbera ſuſtineātur ꝓmouent hoīem ad

Ad pꝛimū.

melioꝛa. vn̄ nō eſt opus reſiſtētie in hmōi. ❡ Ad
pꝛimo obiectū dicim⁹ ꝙ lucia nō volebat paſſio-
nem illā ſimpliͬ: ſed volebat eā anteꝙ̄ negaret fi-
dem: ⁊ poterat eē ꝙ ſimul. i. in eodē paruo tp̄e mo
uereꝰ motu fidei ⁊ patiētie ⁊ motu caſtitatꝫ. ⁊ ſi di
ceretur ꝙ ſimul. i. in eodē inſtāti moueret diuer-
ſis motib⁹ ſcꝫ diuerſas vires aīe. nō poſſet hoc
impꝛobari: cū videam⁹ ſimile in motib⁹ coꝛpali-

Alia q̄ſtio incidens.

bus. ❡ Jtē. queritur cui pꝛopꝛie debetur aureo-
la: an virginitati virtuti an motui eius. Si ꝟtuti
ergo ei que eſt in cōiugio que nōdū coiuit ſed pꝛo
ponit coire: cū ſit integra mente ⁊ coꝛpoꝛe debeꝰ
aureola. ⁊ hoc falſum. Si motui ei⁹. Contra. Sit

Arguitur.

ꝙ aliqua virgo perueniat ad adultā etatem ⁊ mo
uetur pꝛimo motu fidei vel ſpei vel caritatis. ⁊ ſic

Euaſio.

decebat. Jſta nunqꝫ motu fuit motu virginitatis

ꝯtra hoc aꝰ

ergo ei nō debeꝰ aureola. qḋ falſuꝫ. Si dicis ꝙ ei
debetur aureola: q2 parata fuit moueri motu vir-
ginitatis licet nō fuerit mota: ergo eadem ratio-
ne huic ſcholari qui habet ſcientiam pꝛedicādi ⁊

Ayuntamiento de Madrid

paratus eſt predicare: licet non predicauerit de-
betur aureola. ⁊ hoc falſū. qm̄ non eſt predicator
neqꝫ martyr nec virgo: ergo ei nō debet aureola.
Solutio. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ virginitati nullo modo
degenerāti debet aureola. qm̄ cū virginitas ſit fi-
lia caritatis ⁊ caritas ſemp̄ moueat ſurſū cum ſit
virtus ignea: virginitas nullo modo degenerās
ſemp̄ debet appetere oīmodā mūditiā tā menta-
lem q̄ꝫ corpalē. ⁊ ſic patet ꝙ virgo que eſt in con-
Per hoc ad rationem. iugio et appetit coire habet virginitatē alio mo-
do degenerantem. vnde non debetur ei aureola.
Aliter poteſt dici. ¶ Poteſt etiā dici ꝙ motui virginitatis exiſtēti
in actu vel habitu debetur aureola. nec oportet
propter hoc ꝙ huic ſcholari qui habet ſcientiam
predicandi debeat aureola: quia multi ſūt ita ti-
midi vel remiſſi qui ſi mitterentur nō reciperēt li-
Nota. benter officiū predicatiōis. Sed ſi aliquis ſcho-
laris habet ſcientiā ⁊ volūtatē promptiſſimā re-
cipiēdi officiū predicādi ita ꝙ nō deeſt niſi ꝙ mit-
tatur: tūc concedi pōt ꝙ ei debetur aureola.

¶ An deus poſſit corruptam integrare.
¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur de auctoritate Hieronymi qui
dicit. cū deus oīa poſſit: non pōt ꝟginē
Cōtra aſ. ſuſcitare poſt corruptionem. ¶ Cōtra
hanc auctoritatem ſic obijcitur. In re-
ſurrectione integrabit penitus corpus huiꝰ cor-
rupte: ſed nō erit maioris potentie tunc q̄ꝫ modo:
ergo modo poteſt eā integrare. ⁊ ſic de corrupta
Secundo. pōt facere integrā corpore. ⁊ ſic virginē. ¶ Itē.
corruptā mente poteſt facere penitꝰ integrā men
te quod probatur. quia dicit Hieronymus ſuper
illud oſee. Sponſabo te michi in ſempiternū. Cō
iugiū hoim de virgine facit corruptam: ſed cōiu-
gium dei de corrupta facit virginē. Cū igitur cor
ruptā mēte penitus poſſit integrare. i. corruptā
Opinio prima. corpore pōt penitus integrare in corpore. ¶ Ad
hoc pōt ſolui dicendo primo ꝙ dn̄s nō poteſt cor
ruptā corpore integrare corpe. i. nō ſignificauit
ſe poſſe. ſignificauit autē ſe poſſe reſuſcitare mor
tuos quia ſuſcitauit aliquos: ⁊ ſe poſſe illumina-
re cecos: quia multos illuminauit. ſed nō legitur
Aliter poteſt dici. ꝙ corruptā corpore integrauit. ¶ Secundo mo-
do poteſt dici ꝙ corruptā integrare poteſt de po
tentia: nō de iuſticia. ſic pōt dānare pe. de poten
tia: ſed nō de iuſticia. quod nō eſt conſonū iuſti-
Per hoc ad primum. cie dei: vt huic que corrupta eſt det aureolā. ⁊ ſic
patet ſolutio ad primū. Concedimus em̄ conclu
Ad ſcd̄m. ſionē. ¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ de iuſticia non pōt
deꝰ integrare mente illam que corrupta fuit men
te. ſicut em̄ aliqua dignitas inerit virgini ex eo ꝙ
non fuit corrupta corpore: ita quedā dignitas in-
erit anime ex eo ꝙ nō fuit corrupta naturaliter: ⁊
ad illā dignitatē ſiue ad ſtatum illū nō poteſt de
Amos. iuſticia deus illam inſtituere. vn̄de in amos. Nō
reſurget virgo in iſrael. quoniā cum anima reſur-
git a peccato: non reſurgit virgo. i. in omnimoda
Expoſitio aliquorum. integritate quā prius habuit. ¶ Quidam tamen
exponūt predictam auctoritatē ſic. deus nō pōt
facere de corrupta virginē. i. nō poteſt facere de
corrupta quin fuerit corrupta. ſed hoc dubiū eſt:
quoniā gilbertus dicit in gloſſis ſup̄ bocciū de tri
nitate. ꝙ deꝰ poteſt facere ꝙ mūdus nūq̄ꝫ fuerit.
⁊ qr dubiū eſt: alijs ſolutionibꝰ adheremus.

¶ Utrum auctoritas apoſtoli ſit vera.
¶ Sexta queſtio huiꝰ capituli.

Queritur de auctoritate apoſtoli. Uolo Contra dictū pauli aſ.
oēs homines eſſe ſicut meipſuꝫ. Uidet
ꝙ apoſtolus peccat mortaliter hoc vo
lendo. qm̄ deꝰ precepit creſcere ⁊ mul-
tiplicari: apoſtolus aūt volebat oēs homines eē
ſicut ſe. i. virgines vel continentes perpetua cō-
tinentia. volebat em̄ ꝙ nō creſceret vel multipli-
caretur genus humanū. ergo volebat cōtra pre-
ceptū domini. ergo peccauit mortaliter. ¶ Itē. Secundo.
ſciebat ꝙ nondū erat finis mundi: ergo ſciebat ꝙ
nondū erat cōpletus numerus electoꝝ ⁊ ſciebat
dn̄m velle cōpleri nūerū electorū. ipſe aūt vole-
bat non cōpleri nūerum electorum: cū vellet oēs
eſſe continentes continentia perpetua. ergo vo-
lebat contrariū eius quod ſciebat dn̄ꝫ velle. ergo
peccauit mortaliter. ¶ Solutio. ad preceptū di Solutio.
cimus ꝙ preceptū de matrimonio nō fuit eternū
ſed temporale. qm̄ illa ſola ſunt eterna precepta
in quorū impletione ſeruat anima ſimilitudinem
dei. in matrimonio aūt nō eſt neceſſariū ſeruare In oppm̄.
ſimilitudinē dei. temporale igitur fuit preceptuꝫ
de matrimonio. tūc em̄ fuit matrimoniū in prece
pto: quādo neceſſariū erat genus humanū propa
gari: ⁊ per vniuerſum mundū multiplicari ad pre Per hoc ad
ceptum dei. ſed in tempore apoſtoli erat matri- primum.
monium ad remedium tantum: ⁊ modo ſimiliter.
vnde apoſto. nō volebat contra preceptū dn̄i. et
ſic patet ſolutio ad primū. ¶ Ad ſcd̄m dicimꝰ ꝙ Ad ſcd̄m.
apoſtolus nō volebat coniunctim oēs hoīes eſſe
virgines: ſed diuiſim. i. volebat iſtū per ſe virgi-
nem: ⁊ illuꝫ per ſe. ⁊ ſic de alijs. ſicut aliquis vult
diuiſim de quolibet canonico huiꝰ eccleſie ꝙ ſit
epiſcopus nō tamen vult ꝯiunctim ꝙ quilibet ſit
cp̄s. ¶ Sed probatur ꝙ apoſtolus volebat iſtud Iterum aſ.
coniunctim. quoniā melius eſt illum eſſe virginē
q̄ꝫ in matrimonio eſſe. ſimiliter melius ē iſtos du-
os eſſe virgines q̄ꝫ eſſe in matrimonio. ⁊ ſic de q̄li
libet: ergo melius eſt omnes pariter acceptos eē
virgines q̄ꝫ aliquē eſſe in matrimonio: ſed qđ me-
lius eſt magis eſt eligendū ⁊ magis volendū. er-
go cū apoſtolus hoc ſciret debebat magis velle
omnes acceptos ſimul eſſe virgines q̄ꝫ aliquē eē
in matrimonio. ⁊ qđ magis debebat velle magis
volebat cū diſcretus eſſet: ergo volebat oēs ho-
mines coniunctim eſſe virgines. ¶ Itē. ſi anima
ſola eſt in toto ⁊ qualibet parte. cū eadē ſit ratio Secūdo ad idem.
in vna ⁊ in qualibet: ergo melius cū ſit iſtum eſſe
virginē q̄ꝫ eſſe in matrimonio melius ē omnes pa
riter acceptos eſſe virgines q̄ꝫ eſſe in matrimonio
⁊ inde vt prius. ¶ Itē. ſi oēs eſſent ꝟgines in tē- Tertio.
pore apoſtoli forte cōpletꝰ eſſet numerꝰ electoꝝ.
et hoc erat dubiū apoſtolo. ergo cū dubia ſint in
terpretanda in meliorē partē et melius eſſet oēs
pariter acceptos eſſe virgines q̄ꝫ eſſe in matrimo
nio. ⁊ magis debebat velle apoſtolus oēs pariter
acceptos eſſe virgines: ſaltē in futuro. cuꝫ ſuper
hoc ignoret dei voluntatē. ſicut ſi video aliquem
ſumme indigentem debeo velle ipſum eſſe ſum-

Ayuntamiento de Madrid

me indigentẽ in hoc inſtanti. cũ ſciam deum velle illud ſed debeo velle ꝙ in futuro habeat vnde ſuſtentetur cũ ſup hoc ignorẽ volũtatẽ dei.

Solutio.

¶ Solutio. Melius eſt ſimpliciter omnes pariter acceptos eſſe virgines ꝙ aliquẽ eſſe in matrimonio non tamẽ eſt magis eligendũ vel magis volendũ: quia nõ eſt magis fructuoſum vel vtile reipublice eccleſie. vt in canti. Sponſa inuitat ſponſum: veni dilecte mi egrediamur de cubili. ꝯmoremur in villis. mane ſurgamus in vineas. quaſi dicat. ſurgamus ad opera actiue que ſũt fructuoſiora ꝙ opa cõtemplatiue ⁊ ſic pꝫ ſolutio ad oĩa obiecta

Ad ratiões

¶ De vita cõtemplatiua et de temperantia.

Poſt hoc ſciendũ ꝙ contẽplatiua nõ tantum conſiſtit in guſtu ⁊ tactu: ſed etiam in aliis ſenſibus. Cõtingit eñ peccare per alios ſenſus: quod probaẜ. Dicit eñ Gregorius. Cũ vox blanda queritur: vita ſobria deſeritur. ⁊ ſic per auditũ peccaẜ. ¶ Itẽ Augu. Cũ cantus me delectat magis ꝙ res que cantaẜ grauiter me peccaſſe cõfiteor. Itẽ Iſaias. Cithara ⁊ lyra ⁊ tympanũ ⁊ tibia ⁊ vinũ in cõuiuiis veſtris. ⁊ opus dñi non reſpicitis nec opera manuũ eius cõſideratiꝭ. ergo pctm̃ ẽ audire talia. ¶ Itẽ in exodo. Cũ dixiſſet Ioſue ad moyſen. vlulatus pugne auditur in caſtris. Reſpondit moyſes. Nõ eſt clamor adhortantiũ ad pugnã neqꝫ vociferatio cõpellentiũ ad fugã: ſed vocẽ ludentiũ ego audio quaſi diceret. vocẽ peccãtiũ ego audio. ergo pctm̃ eſt in cantando et in audiendo.

Af etiã per gregorium.
Secũdo p auguſtinũ.
Tertio per iſaiam.
Quarto p exodum.

In oppm̃.

¶ Sed contra. Dauid citharizabat corã dño ⁊ pſallebat. et hoc faciẽdo merebatur: ergo bonũ eſt citharizare ⁊ audire ſonũ cithare: ergo nõ eſt pctm̃. ¶ Itẽ dauid per vocẽ cithare ⁊ pſalterii excitabat in ſe ſpm̃ prophetie. ⁊ hoc erat bonũ: ergo bonũ erat citharizare. ⁊ inde vt prius. ¶ Itẽ. bonũ eſt videre pulchritudinẽ firmamẽti ⁊ ceterarũ creaturarum: vt per hoc miramur: cognoſcam⁹ ſapientiã creatoris. ergo licitũ eſt audire dulcẽ ſonũ cithare. vt per dulcedinẽ creature cognoſcam⁹ dulcedinẽ creatoris: ergo audire talia nõ eſt peccatũ.

Secundo.

Tertio.

Solutio.

¶ Quod cõcedim⁹ ſi hac intẽtione audiam⁹. duplici eñ de cauſa libet hmõi inſtrumenta audire. Pria eſt. vt per dulcedinẽ ſoni cõſiderem⁹ dulcedinẽ dei: q̄ dulcedinẽ ſoni creauit. Scḋa cauſa ẽ. vt cõſolationẽ aliquã hmõi ſonis habeam⁹ ad fugiendũ triſticiã ſeculi q̄ aliquãdo mortẽ aie operatur: ⁊ ad fugiendũ inhoneſtas ⁊ illicitas occupationes. Sola ergo volũtas improba delectãdi in citharã cũ cõſenſu rationis reprehenſibilis et vituperabilis in hmõi eſt. ſicut patet in auctoritate Grego. et Aug. Hoc etiã patet per Iſa. dicentem. Cithara ⁊c̃. id eſt nõ reſpicitis voſmetipſos ad quid facti eſtis: ⁊ opa manuũ ei⁹ nõ conſideratis. i. inſtrumẽta quorũ ſonos auditis nõ conſideratis. nec per dulcedinẽ ſoni dulcedinẽ dei conſideratis. ⁊ hoc vobis culpabile eſt.

Per hoc ad rationes.

¶ De iuſticia. Tractatus Octau⁹. De elemoſina. Capitulum primũ.

Dicto de tẽperantia: dicendũ eſt de iuſticia de qua hoc ordine agem⁹. primo de ſpeciebus ei⁹. ſcḋo vtrũ oĩs motus cuiuſlibet virtutis ſit motus iuſticie. Mi. ſicut dẽ Aug. iuſticia eſt in ſubueniẽdo miſeris. De opere ergo mie qḋ eſt elemoſina: dicendũ ẽ prio. q̄ videndũ qḋ elemoſina: que vtilitas ei⁹. Scḋo. i quo articulo omittit aliqs: ſi nõ dat elemoſinã. Tertio. de electiõe elemoſine. ſ. cui dandã ſit elemoſina. Quarto. de quãtitate. ſ. quãtum dandũ ſit. Quinto. de qbus põt fieri elemoſina. Sexto. qliter mereẜ dñs p elemoſinã factã p manum ſerui.

¶ Elemoſina põt ſic deſcribi. Elemoſina ẽ indigenti ꝑpter deũ rei neceſſarie erogatio. Vtilitas magna eſt. ſicut dicit dñs in euãgelio luce. Date elemoſinã indigenti: ⁊ ecce oĩa mũda ſũt vobis. Et daniel dicit nabu. Redime pctã tua ele. ⁊ iniquitates tuas miſericordiis pauperꝫ: forſitã ignoſcet delictis tuis. Et Apoſto. ad timotheũ. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt. pietas animi. i. opa pietatis. ſ. elemoſina vtilis ẽ ad oĩa.

Diffinitio elemoſine ⁊ ei⁹ vtilitas.

¶ Cõtra primã auctoritatẽ ſic obiicitur. Multi eñ faciũt largas elemoſinas: ⁊ tñ pmanẽt i pctõ mortali. ergo p dationẽ elemoſine nõ ſũt omnia mũda. ⁊ ſic falſa eſt illa auctoritas. ¶ Solu. Auctoritas ſic eſt intelligenda. Date elemoſinã ordinate ⁊ ſicut debetis: ⁊ oĩa munda ſunt vobis. qm̃ dans elemoſinã debet incipere a ſe. vñ in eccl'iaſtico dicitur. Anime veſtre ſitiunt vehementer: ⁊ eſuriũt ſimiliter ⁊ moriũtur frigore. qui ergo vult dare elemoſinã debet prius cibare aiam ſuã cibo fidei ⁊ ſpei ⁊ caritatis: ⁊ veſtire eã veſtimẽtis virtutũ. de quib⁹ dicitur. Btũs qui cuſtodit veſtimẽta ſua. ⁊c̃. ⁊ tunc faciendo elemoſinã erũt ei munda omnia. qm̃ mundus erit a culpa ⁊ a pena. Põt etiã exponi auctoritas illa de illis q̄ ſunt in pctõ mortali. ſic. Date elemoſinam. i. exercete vos in operibus mie: ⁊ ecce omnia mũda ſũt vobis. i. in promptu eſt quod vos mundemini. qm̃ ſi preparetis vos: deus infundet vobis grãꝫ: ⁊ remittet culpam ⁊ penã.

Contra primam auctoritatem arguitur.
Solutio.
Dans elemoſinã debet incipere a ſe.
Aliter intelligitur aucto-

¶ Contra ſcḋaꝫ auctoritatẽ ſic obiicitur. Daniel ſciebat nabuchodonoſor eẽ infidelem: ergo ſciebat ꝙ non poterat redimere peccata ſua elemoſinis. ergo nullũ erat illud conſilium Redimere peccata tua elemoſinis. ¶ Ad quod dicunt quidam ꝙ nõ conſulebat redimere peccata elemoſinis niſi per quas euitaret penã eternã quia ſciebat hoc eſſe impoſſibile: ſed cõſulebat ei per elemoſinas redimere ⁊ vitare penã illam tẽporalem quã predixerat ei. ſ. ꝙ eiciẽdus erat a cõſilio hominũ ⁊ fenum quaſi bos comeſtur⁹. ⁊ hãc temporalem penam poterat vitare per donationem elemoſinarum. ¶ Sed iterũ obiicitur. Daniel predixerat ei penam illã: ergo ſciebat deum velle ſe illaturũ illi penam illam: ⁊ conſulebat ei ꝙ per elemoſinas redimeret illam. ergo conſulebat contra id quod ſciebat deum velle: ergo peccat mortaliter. ¶ Solutio. Hec eſt falſa. Daniel ſciebat deum velle ſe illaturum penã illam. quoniam non ſciebat hoc ſimpliciter: ſed ſub cõditione ſcꝫ meritis nabuchodonoſor mouentibus. ſed merita poterant mutari: et ſic pena redimi. ſicut Iſa. nõ ſciebat ezechiam moriturũ ſimplr cuꝫ dt. Diſpone domui tue: qr morieris et non viues. ſed ſciebat ipſum eſſe moriturum meritis manẽtib⁹

Cõtra ſecũdam auctoritatem arguitur.
Opinio aliquorum.
Iterum arguitur.
Solutio.
Iſaias.

Ayuntamiento de Madrid

Alr̄ pt̄ dici. ¶ Poteſt tamē dici ꝙ daniel cōſulebat nabucho
donoſor redimere pctā ſua ꝑ elemoſinas ad vitā=
dum penā eternā. nec illō erat impoſſibile: qꝛ po
terat facere tā largas elemoſinas ꝙ deus infūde
ret ei grām et ſic dimitterentur ei pctā. vnde me=
diante poterat per elemoſinas vitare penā eter=
Contra au= nam. ¶ Contra auctoritatē apl̄i obijcitur. Uide
ctoritatem tur eñ falſa eſſe. quoniā ieiuniū quod eſt exercita
apoſtoli ar. tio corporis vtilius eſt ꝗ pietas. i. ꝗ datio elemo
ſine quod eſt opus pietatis. Sit eñ ꝙ aliqs ieiu=
net ex caritate ⁊ illeidē det elemoſinā ex caritate
cōſtat ꝙ hoc ieiuniū ⁊ hec datio elemoſine inꝗtū
exeūt ab eadem caritate eque ſunt meritoria vite
eterne: ergo quo ad hoc paria ſūt. ſed ꝗtū ad di=
Confirmat miſſionē pene vtilius eſt ieiunium. ¶ Probatio.
Ieiuniū magis grauat ꝗ datio elemoſine: ꝗ ma=
gis eſt penale: ergo magis remiſſiuum pene. ⁊ ſic
ieiuniū ſimpliciter vtilius eſt ꝗ datio elemoſine
ſiue ꝗ elemoſina. ꝗ hec eſt falſa: Exercitatio cor
Solutio. poris ⁊c. ad modū ⁊c. ¶ Solu. Hec eſt falſa gñā
liter intellecta. Ieiuniū magꝭ grauat ꝗ datio ele
moſine. vnde ꝗtū ad dimiſſionē pene ſe habēt vt
Alr̄ pt̄ dici. excedentia ⁊ exceſſa. Dato etiā ꝙ ieiuniū vtilius
ſit ꝗtū ad dimiſſionē pene ꝗ datio elemoſine ⁊ ex
Elemoſina eadē caritate ꝓcedat: nō tamē ꝓpter hoc ſimpli=
prefertur ie citer vtilius eſt ꝗ datio elemoſine. ſunt eñ in da=
iunio. tione elemoſine multa bona que nō ſūt in ieiunio
qm̄ in datione elemoſine eſt mētis iocūditas: per
quā excitatur deuotio q̄ valet ad augmentū cari
tatis. in ieiunio aūt nō eſt mētis iocūditas. ideo
ſolent hoīes eſſe triſtiores in diebus ieiuniorū ꝗ
in alijs diebus. ⁊ ſic quodāmodo vtilior eſt ad vi=
Alia ratiōe tam eternā pietas: ꝗ exercitatio corpis. Itē alia
probatur. ratiōe. qm̄ mīa aſſimilamur deo. in ieiunio nō. vñ
dr̄: Eſtote miſericordes ſicut pater veſter celeſtꝭ
Itē ſup illū locū apoſtoli. Pietas ad oīa vtilis ē
Ambroſius dicit Ambro. Oīs diſciplina aīe religionis cōſi=
ſtit in operibus mīe: quā ſi aliquis ſequit̄ ⁊ lubri=
cum carnis patiatur: vapulabit ſed non peribit.
Contra di= ¶ Sed cōtra. aut intelligitur de mortali lubrico
ctū ambro= carnis: aut de veniali. Si mortali: ergo hec ē fal=
ſij arguitur ſa: vapulabit ſed nō peribit: ideo peribit. Si ve=
niali. ſimiliter nō periret ſi nō faceret opa mīe. ꝗ
Solutio. fruſtra dicit̄ illud. ¶ Solutio. De vtroqꝫ lubrico
ſcꝫ tam mortali ꝗ veniali pōt intelligi. qm̄ ſi ali=
quis ſit in lubrico mortali ⁊ inſiſtat operibus mi=
ſericordie punietur quidē pro pctō. ſꝫ nō peribit:
quia per operibus miſericordie preparabit ſe ad
obtinendū gratiā: qua data nō peribit. Similiter
ſi ſit in lubrico veniali. ſ. ſentiendo primos motus
carnis vapulabit. i. punietur pro illis peccatis.
ſed nō peribit: quia opera iuſticie ſuſtētabūt ipꝫ.
Iterum ar. ¶ Item. ponatur ꝙ hic ſint duo habētes pares
caritates ⁊ dent pares elemoſinas ⁊ ſint pares in
oībus. excepto ꝙ vnus dat cū maiori grauamine
ꝗ alius. ꝙ aūt dare elemoſinā ſit penale patet:
quoniā aliter non eſſet ſatiſfactoriū pro pena. cō
ſtat ſecūdū poſitionem ꝙ iſte due elemoſine ſint
equaliter meritorie vite eterne: ſed queritur vtra
illarū ſit magis meritoria dimiſſionis pene. vide
tur ꝙ que magis grauat. eſt eñ penalis magis: ꝗ
meritoria dimiſſiōis pene: cū oīa alia ſint paria.

¶ Sed cōtra. Elemoſina eſt ſatiſfactoria ꝓ pena In oppm̄.
ergo equales elemoſine ſūt equaliter ſatiſfacto=
rie. igitur illi duo equaliter merentur ꝗtū ad di=
miſſionē pene. ¶ Itē. Hylarē datorē diligit deꝰ Secundo.
ergo magis hylarē magis diligit. ergo gratior ē
deo elemoſina eius qui dat cum hilaritate: ꝗ eiꝰ
qui dat cum grauamine: ergo magis eſt merito=
ria dimiſſionis pene. ¶ Solutio. Ille dationes Solutio.
equaliter ſunt meritorie dimiſſionis pene: omni=
bus alijs paribus. ⁊ hec argumentatio non valet
hec datio eſt magis penalis. ergo ⁊c. ſecundum In oppm̄.
ꝙ penale ſumitur in actu: ⁊ quaſi ſcd̄m quid reſpe
ctu iſtius. Sed ſi eſſet magis penalis ſcd̄m natu= Per hoc ad
ram ⁊ ſimpliciter tunc teneret: ſed prima eſſet fal primum.
ſa. quod patet ꝑ ſimile. qm̄ cū albuꝫ modificatur
ex parte aīe dicitur albū: ideo ꝙ iudicatur albuꝫ
ab depoſito ſecudū viſum. ſimiliter ſanū in cibis
cū modificatur ex parte hominis dr̄ ſanū. qd̄ ſa=
num eſt omni homini bene habenti corpus. vt di
cit Ariſto. ſimiliter penale ſimiliter ē ideo illi gra
uans ꝙ penale eſt nature bene diſpoſite. vnde li=
cet hec datio ſit magis penalis huic melācolico:
non tamē magis eſt penalis ſimpliciter. ideo iſte
due datiōes ſūt eque penales nature bene diſpo
ſite: cū ſint equales. ¶ Itē. ex alia parte non va= Hec argu=
let hec argumētatio. hec datio magꝭ placet deo: mētatio nō
ergo magis eſt meritoria dimiſſionis pene. qm̄ li valet.
cet magis placeat: nō eſt tamē maior. vnde neqꝫ
magis ſatiſfactoria. et patet inſtantia in duobus.
quorū vnus dat obolū ex maiori caritate: aliꝰ. v.
ſol. ex minori caritate. datio primi magis placet
deo qꝛ ex maiori caritate: nō eſt tamen magꝭ me=
ritoria dimiſſiōis pene. ¶ Sed cōtra hoc obijcit̄ ꝯtra iſta ar.
Sint hic duo quorū vnus valde pauper: ⁊ dat du
os denarios. alius valde diues ⁊ dat centum flo.
inde ſic. elemoſina eſt meritoria dimiſſiōis pene.
ergo maior elemoſina magis eſt meritoria dimiſ
ſionis pene: ergo elemoſina diuitis cuꝫ ſit maior
eſt magis meritoria dimiſſionis pene. Hoc etiaꝫ Cōfirmat.
videtur per iſtud quod dicitur in eccl̄. Utilior eſt
virtus cum diuitijs. quoniaꝫ per diuitias poteſt
diues exiſtens in caritate mereri regnū celorum.
quod non poteſt pauper. ⁊ ita plures modos ha=
bet diues ſatiſfaciens pro peccatis: ꝗ paup. qd̄
ſic dicitur. videtur ergo ſtatus diuitis melior eſſe In oppm̄.
ꝗ ſtatus pauperis. quare ergo dicitur in euange
lio: Beati pauperes. ¶ Item dominus in euan= Secundo.
gelio de paupercula muliere que poſuit duo era
minuta in gazophilaciū. dicit ꝙ plus miſit ꝗ om
nes alij. ergo non magis meretur diues dans. c.
ſol. ꝗ pauper duos denarios. ¶ Quod concedi= Solutio.
mus. vnde dicimus ꝙ argumentatio non valet.
Elemoſina eſt ſatiſfactoria: ergo maior ⁊c. debet
enim addi. alijs paribus. hoc autem non eſt verū
in propoſito caſu. Concedimus etiā ꝙ ſtatus pau
peris melior eſt ſimpliciter ꝗ ſtatus diuitis. quo
niam licet diues habeat diuitias quibus pōt me
reri dimiſſionem pene: tamen pauper poteſt ma=
gis compati ꝗ diues. ⁊ plus eſt ꝯpati ꝗ dare pe
cuniā. quoniā cōpatiendo dat de ſuo: dando pe= Nota.
cuniā dat quaſi de alieno. quoniā diuitie ſūt acci
dentia diuitis. ⁊ plus eſt de ſuo dare ꝗ de alieno.

Ayuntamiento de Madrid

vt dicit Grego. Tamen quo ad quid ⁊ ſimpliciter melior eſt ſtatus diuitis ꝙ̄ pauperis. Q̄tum ad hoc.ſ.qm̄ per diuitias pōt mereri diminutionem pene. quod non poteſt facere pauper. et ſic intelligitur auctoritas que eſt in eccle.

¶ Quādo omittat aliqs ſi non det elemoſinā.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Queritur quādo omittat aliqs ſi nō det elemoſinam. Ponatur ꝙ hic ſit aliquis pauper cuius paupertas euidens eſt. ⁊ aliquis diues qui habet ſuꝑflua multa videt̃ ꝙ in hoc caſu iſte diues omittat niſi det elemoſinā huic pauperi: qm̄ preceptū eſt dare elemoſinā. ergo diues iſte tenetur dare huic pauperi pro loco ⁊ tēpore. ſed modo eſt tp̄us ⁊ locus cū videat ip̄m indigere et habeat multa ſuperflua. ergo omittit ſi non dat modo. Secundo. ¶ Itē in euāgelio. Que eṁ vultis vt faciant vobis hoīes et vos eadē faciatis illis. Sed iſte diues iuſte et diſcrete vellet ſibi dari elemoſinā ſi eſſet in ſtatu pauperis huiꝰ. ergo iſte diues tenet̃ dare elemoſinā huic pauperi in hoc caſu: ergo ſi nō dat peccat. Tertio. ¶ Item. in prima canonica. Qui habuerit ſubſtantiā mundi huius ⁊ viderit fratrē ſuū neceſſitatem habere et clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Sed iſte diues habet ſubſtātiā huiꝰ mundi ⁊ videt fratrē ſuū neceſſitatē habere: ergo ſi clauſerit viſcera ſua ab eo ſi nō dat elemoſinam et caritas dei nō manet in eo: ergo ſi nō dat elemoſinaʒ et caritas dī nō manet ī eo. ergo omittit. Euaſio. Si dicit ꝙ nō clauſit: qr cōpatitur. Cōtra quā arguitur. Cōtra. Ad hoc tenetur tam diues ꝙ̄ pauꝑ. ergo ꝓ nihilo premiſit apſus. Qui habuerit ſubſtātiā mūdi huiꝰ. niſi daret intelligi ꝙ diues tenet̃ dare. Quarto. ¶ Itē Ierony. Aliena rapere cōuincitur qui vltra neceſſaria ſibi retinere cōprobat̃. ergo niſi iſte diues det huic indigenti de ſuꝑfluis: pro raptore eſt habendus: igitur peccat mortaliter niſi det. Confirmat̃ ¶ Ad idē facit hec auctoritas. Omni petenti te tribue rem. ſ. ſi habes rem: ſi nō habes ſaltem bonā volūtatē: ergo cū iſte diues habeat rem tenet̃ eā dare. et ita omittit ſi nō dat iſti. In oppm̄. ¶ Cōtra. Poteſt dare eque indigenti. ⁊ ſi dat abſolutus eſt: ergo non tenetur dare iſti. Iuxta hoc ſolet obici de illo cui obuiat aliquis in extrema neceſſitate cōſtitutus. cōſtat ꝙ tenet̃ ei dare modo. Ar̃ ꝑ caſuʒ Sit ergo ꝙ preparet ſe ad dādum ⁊ interim occurrit alius in extrema neceſſitate cōſtitutus. queritur vtrū tenet̃ dare primo. Videtur ꝙ ſic: qr prius tenebatur ei dare. ⁊ nō eſt ab illa tentione abſolutus: ergo adhuc tenetur ei dare modo. Cōtra hoc ar̃ ¶ Cōtra. Si det ſecūdo: abſolutus eſt poſito ꝙ nō poſſit reficere niſi alterū tantū: ergo nō tenetur dare modo primo. Solutio. ¶ Solu. In duobꝰ caſibus omittit aliquis ſi nō det elemoſinā. Primus eſt qñ credit aliquē eſſe in extrema neceſſitate. tūc aūt credit hoc cū dictat ei cōſciētia ꝙ niſi det huic iſte nō habebit vnde ſuſtentet̃. in hoc caſu ſi non dat huic: peccat mortaliter. Etiā monachus tenetur in hoc caſu dare: licet abbas precepit ei ꝙ nullomodo det. De monacho. quoniā preceptū abbatis non ligat aliquē cōtra preceptū dei. vnde abſolutus eſt a precepto abbatis in hoc caſu Alius caſus eſt. qñ videt alium indigētē valde: licet nō in vltima neceſſitate: ⁊ habet multa ſuperflua nec proponit melius diſpenſare tenet̃ dare illi modo Alius caſꝰ Sed tamen hec eſt cōcedenda. Iſte diues tenet̃ dare huic indigenti pro loco ⁊ tēpore. ſed hec eſt falſa: modo eſt locus et tempus: ſi eſſet locus et tempus ſi non proponeret melius diſpenſare. Et ſic patet ſolutio ad primo obiectū per interēptionē. Per hoc ad primum. ¶ Ad ſcd̓ʒ dicimꝰ ꝙ ille diues ſi eſſet indigēs indiſcretā haberet voluntatē: ſi omnibus modis vellet ſibi dari ab aliquo ſiue melius diſpenſare proponente ſiue nō. Ad ſcd̓m. ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ iſte diues nō claudit viſcera ſua ab hoc indigente ꝙ̄uis nō det. qm̄ habet bonā volūtatē dandi niſi ꝓponeret melius diſpēſare. Ad tertiū. ¶ Ad auctoritatē Ieronymi dicimus ꝙ iſte diues ꝓ raptore habetur ſi vltra neceſſaria retinere cōprobaretur: ſed ſi ſuperflua ꝓponit bene diſpenſare: non eſt habēdus pro raptore nec comprobare retinere ſuꝑflua hoc caſu. Ad ieronymum. ¶ Ad iſtam auctoritateʒ. Omni petenti te tribue. dicimus ꝙ ſic intelligenda eſt. ſi rē vel bonam voluntatē vel bonū verbū. Ad aliā auctoritatem. Unde iſte diues non eſt tranſgreſſor huiꝰ precepti cū habeat bonam voluntatē dandi ſicut dictū eſt. ¶ Ad illud quod queritur de duobus in extrema neceſſitate cōſtitutis vtrū tenetur dare iſti. demōſtrato primo. dicimus ꝙ ſic ⁊ ſimiliter ſcd̓o. ſed neutri tenetur dare modo. tamen tenet̃ dare alteri modo. vt iſte terminus alteri teneatur confuſe. ⁊ patet. Ad aliud.

¶ Quibus danda eſt elemoſina.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur de perſonis quibus danda eſt elemoſina. queritur vtrū magis danda ſit elemoſina corporalis cōſanguineis quibuſcūqꝫ ꝙ̄ extraneis. ¶ Videtur ꝙ ſic. Ar̃ ꝙ ſic. quoniā iſte eſt ordo caritatis: vt prius diligamus propinquos. deinde extraneos. ergo magis danda eſt elemoſina cōſanguineis: ꝙ̄ extraneis. ¶ Contra. in eccle. dr̄ deſudet elemoſina in manu tua: donec inuenias iuſtū cui des: ergo magis dāda eſt elemoſina iuſto: ꝙ̄ iniuſto. In oppm̄. ergo ſi extraneus ſit iuſtus et cōſanguineus non: magis danda eſt elemoſina extraneo iuſto: ꝙ̄ conſanguineo malo. ¶ Itē. deus magis diligit iuſtū extraneū ꝙ̄ tuū conſanguineū malū. Secundo. ſed tu debes illū magis diligere queʒ ſcis magis diligi a deo. ergo tu debes magis diligere extraneū bonū ꝙ̄ conſanguineum malū. ſed probatio dilectionis eſt exhibitio operis. ergo magis debes dare elemoſinaʒ extraneo bono: ꝙ̄ propinquo malo. ¶ Solutio. Solutio. Quedā elemoſina danda eſt melioribus ⁊ iuſtioribus pauperibus. vt elemoſina que eſt de teſtamento. quoniā per preces ſanctorum pauperum citius liberatur a pena ille qui mortuus eſt. ſed Nota. elemoſina quā facimus de proprijs facultatibus. magis danda eſt propinquioribus ꝙ̄ extraneis melioribus: alijs paribus. ¶ Similiter concedimus ꝙ iuſtioribus pauperibus magis danda eſt elemoſina alijs paribus. Per hoc ad primum. ſed pro quāta propinquitate debeā preferre ꝓpinquū extraneo: nō determinat ars: cōiunctio ¶ Ad iſtd̓ qd̓ obicit̃. ꝙ magis iuſtū magis debemꝰ diligere: cū deꝰ magis dili= Ad aliud.

Ayuntamiento de Madrid

gat ipſum. bene cōcedimus eo modo ꝙ deus ma=
Nota. gis diligit ipſum maiori affectu vel maiori motu.
quoniā de⁹ nō afficitur nec moueƭ: ſed magis di=
ligit. i. ad maius. Similiter et nos ad mai⁹ debe=
Correlariū mus ipm̄ diligere: nō tamē maiori affectu. ¶ Ex
predictis patet quibus danda eſt elemoſina. ſcʒ
pauperibus in quib⁹ eſt imago dei ⁊ noſtra. et qꝺ
eis damus quodāmodo deo dam⁹. cū ipi ſint ima
ꝯtra iſta aƭ. go dei ⁊ eis dem⁹ inq̄tū tales ſunt. ¶ Sed cū in
hiſtrionibus ſit imago dei: videƭ ꝙ dare hiſtrioni
Jeronym⁹. bus nō ſit peccatū. mentitur ergo Jeronym⁹ di=
cens qui dat hiſtrionibus immolat demonibus.
Secundo. ¶ Itē. hiſtriones vtūtur arte ſua ſine pctō. quo=
niā nō eſt pctm̄ citharizare vel pſallere. qꝺ ptʒ ꝑ
helyſeū. qui cū conſuleretur a tribus regib⁹ iuſſit
ſibi adduci pſaltē. ⁊ cū caneret pſaltʒ facta eſt ſu=
per eū manus dn̄i. ergo ſcꝺm hoc dare hiſtrioni=
bus nō eſt peccatū: cū hiſtrio non ſonet in viciū.
Tertio. ¶ Item. ille qui dat hiſtrioni nō cogitat de dia=
Solutio. bolo: ergo nō immolat diabolo. ¶ Solutio. Hi=
ſtrio ꝓprie dr̄ qui geſticulatiōe corpis ꝓuocat ad
riſum hoīes. Unde hyſtoria rerū. g. narratio. ſed
modo ampliatū eſt nomē vt dicaƭ hiſtrio quicūqʒ
ioculator qui per muſica inſtrumēta vel alio mo=
do excitat hoīes ad voluptatē ⁊ gaudiū hmōi. et
Aduerte. ſic ſonat in viciū. ⁊ hac intentiōe dare eſt demoni
bus immolare. qm̄ cui⁹ dicitur eſſe res ei⁹ eſt fru=
ctus rei. vnde cū diaboli ſit fructus huius datio=
Ad primū. nis: ꝓpter hoc dr̄ dari diabolo. ¶ Nec valet hec
argumentatio. Iſte non cogitat de diabolo: ergo
Falla ꝯn̄tʒ. nō imolat diabolo. Et eſt fallacia ꝯn̄tʒ. qm̄ exce=
dentia et exceſſa ſūt immolare diabolo ⁊ cogita=
Nota. re de diabolo. ſed ſi alia intentione detur hiſtrio=
ni. ſ. aut q̄tū indiget aut q̄tū volum⁹ habere cō=
ſolationē ad remouēdū triſticiā hui⁹ ſcl̄i que mor
tem aīe operatur: hui⁹ dare nō eſt peccatum.

¶ De q̄titate elemoſine.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de q̄titate elemoſine. ⁊ querit
de illo qui vēdit oīa que habet ⁊ dat oīa
pauperibus nō retinēdo ſibi aliq̄d vtrū
Af ꝙ ſic. peccet mortaliter ¶ Videƭ ꝙ ſic. qm̄ da
re ſuꝑflue eſt peccatū mortale: qm̄ prodigalitas
eſt peccatū mortale. ſed nulla ſuꝑfluitas eſt ma=
ior in dando q̄ʒ dare oīa ⁊ nihil retinere ſibi: ergo
Cōfirmaƭ. qui ſic facit peccat mortaliter. Dicit em̄ Apoſto.
Rationale ſit obſequiū ⁊c̄. Facit ergo cōtra pre
In oppm̄. ceptū apl̄i. inicit manus in ſe: ergo peccat morta
liter. Si cōceditur. ¶ Contra. Hoc eſt opus per
fectionis. ſicut dr̄ in euangelio. Si vis perfectus
Solutio. eſſe vade ⁊c̄. ergo nō peccat qui ſic facit. imo opti
me agit. ¶ Solutio. Si dat oīa ſicvt non habeat
ſpem habendi aliūde neceſſaria peccat mortalit.
ſed ſi oīa dat habent ꝓpoſitū intrandi clauſtrum
in quo habebit oīa neceſſaria: tunc multa ſibi re=
tinet. vnde nō peccat ſed bene agit. nec dat ſuper
Iterum aƭ. flue: qm̄ retinet oīa neceſſaria ſibi. ¶ Sed obijci
tur de illo qui nimis macerat corpus ſuū. non eſt
ſimile: quoniā ille inicit ſibi manū. iſte nō. cū oīa
Queſtio. ſibi neceſſaria retineat. ¶ Sed queritur ad q̄tuʒ
Opinio cō= tēpus poſſumus nobis reſeruare neceſſaria. Ma
munis. giſtri dicūt vſqʒ ad annū. vnde exponūt ſic illud
euāgelij. Nolite ſolliciti eſſe de craſtino. i. de an=
no futuro. ¶ Sed queritur quare dn̄s ꝓhibet nō q̄o incidēs.
eſſe ſollicitū de craſtino: cū bonū ſit ſollicitudinē
et curam habere de ſibi neceſſarijs. ¶ Ad hoc di Solutio.
cimus ꝙ duplex eſt ſollicitudo. ſ. prouidentie: et Duplex ſol=
ita non prohibetur. et ſollicitudo ſuffocans et ita licitudo.
prohibetur. hec impedit hoīem ⁊ retrahit a mul=
tis operibus bonis. vnde dicit dn̄s. Sufficit diei
malicia ſua. quoniā viuendo quiete ⁊ ſine ſollici=
tudine de craſtino ſatis impedimur ⁊ retrahimur
a bonis operibus. vnde non eſt bonum magis in=
uoluere ſe et anguſtiare ſe.

¶ De quibus habeat fieri elemoſina.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur de quibus habeat fieri elemo
ſina. ⁊ dicit ꝙ nullo modo pōt fieri ele
moſina de vſura / de rapina / de reb⁹ ma
le acquiſitʒ. vnde in eccl̄. Qui offert ſa Notes.
crificiū ex ſubſtantia pauperū quaſi victimat fi=
lium in cōſpectu patris ſui. qm̄ pro homicida ha=
betur qui aufert pauperi illud vnde debet ſuſten=
tare vitā ſuā. ¶ Sed cōtra. In euāgelio dicitur. ꝯtra illꝺ aƭ
Facite vobis amicos de mām̄ona iniquitatʒ. ⁊c̄.
ergo licet facere amicos de pecunia iniquitatʒ. ⁊
de pecunia male acquiſita licet facere elemoſinā
¶ Solutio. Uſurarius pōt facere elemoſinaʒ de Solutio.
denarijs quos habuit de vſura: ſi proponat red=
dere de alijs denarijs. aliter ꝟo nō pōt. Hec au= Hec aucto=
ctoritas Facite vobis amicos ⁊c̄. tripliciter expo ritas tripli=
nitur. Primo ſic. Facite vobis amicos de mām̄o citer expo=
na iniquitatis. i. de diuitijs que vt in pluribus et nitur.
inique ⁊ cū pctō ſolent acquiri. ſed nō inde iubet
vel cōſulit facere amicos de pecunia male acqui
ſita. Scꝺo ſic exponiƭ facite ⁊c̄. i. de pecunia que
inique retineret ſi non daretur. Tertio modo ſic.
Facite ⁊c̄. i. de pecunia inequalitatis. i. que ineq̄=
liter poſſideƭ. vn⁹ em̄ pl⁹ habet: alius minus. ille
em̄ qui pl⁹ habet ſuppleat defectū eoꝝ qui nō ha
bēt vel q̄ min⁹ habēt. Hoc fuit ſignificatū in mā= Māna qꝺ
na. qm̄ qui plus colligerat nō plus reperit q̄ʒ go= ſignificat.
mor. nec qui minus colligerat min⁹ inuenit q̄ʒ go
mor. ¶ Sed obijcitur de hoc qꝺ dicit. vt cū defe ꝯtra p̄dī. aƭ
ceritis recipiant vos in ſua taber. aut meritis no
ſtris aut ſuis. ſi nr̄is reciperemini. ſi ſuis: ǵ meri=
tis alienis pōt aliquis ſaluari. qꝺ falſū ē. ¶ So= Solutio.
lutio. ſic debet intelligi. recipiāt vos meritis ve=
ſtris que habuiſtis per preces eoꝝ. qm̄ ſancti me Iterum aƭ.
rentur alijs primā grām. ¶ Itē. ponaƭ ꝙ ſit qui=
dam vſurarius q̄ nō habet denarios in burſa ſua:
niſi quos habuit de vſura. ſed multos habet in ar
cha q̄ nō ſūt de vſura: ⁊ occurrit ei pauꝑ in extre
ma neceſſitate poſit⁹. queriƭ vtrū tenetur ei dare
de iſtis denarijs. videƭ ꝙ ſic. qm̄ in extrema neceſ
ſitate omnia ſūt cōmunia. ergo tā denarij. iſti ſūt
pauperis: ergo vſurarius teneƭ eos dare. ¶ Itē Ad idem aƭ
de alijs denarijs poteſt reddere ei a quo habuit
iſtos. ergo non teneƭ reddere ei iſtos: ergo ei quē
vidit in extrema neceſſitate tenetur dare. Si con
ceditur. ¶ Contra. Iſti denarij non ſunt ſui. er= In oppm̄.
go non poteſt eos dare huic: ergo nō tenetur da= Secundo.
re. ¶ Item. reddere teneƭ eos ei a quo habuit: q̄o incidēs.
ergo nō tenetur eos dare alij. ¶ Queritur etiam

Ayuntamiento de Madrid

vtruʒ iſte pauper debʒ eos accipere ſi ſciat ꝙ ſint
Arḡ ꝙ ſic. de vſura. ¶ Videtur ꝙ ſic. q2 iniceret ſibi manum
ſi non acciperet. ḡ peccaret mortaliter: ḡ deberet
In oppm̄. eos accipe. ¶ Sed ɔtra. Precipiṫ in leuiti. Mor
ticinium ⁊ captũ a beſtia non comedatiſ. Morticí
nium eſt illud qđ per mortale pctm̃ acquiritur. ca
ptum a beſtia qđ captum eſt a beſtiali hoie: ḡ cuʒ
iſta pecunia ſit morticiniũ ⁊ captũ a beſtia. ⁊ hoc
Solutio. ſciat ille pauper: non debʒ accipere eã. ¶ Solu-
tio. Iſte vſurarius tenetur dari pauperi in predi-
cto caſu. etiã ſi nõ haberet vnde redderet. nec va-
Ad primũ. let hec argumẽtatio. Iſti denarij non ſunt ſui: er-
go non poteſt eos dare. Poteſt eni recõpenſare
de alijs cũ dederit iſtos. nec teneṫ reddere iſtos
nũmos ei a quo habuit. qm̃ ſi reddit alios equiua
lentes abſolut⁹ eſt. ⁊ iſte pauper ſi eſt in extrema
neceſſitate debet eos accipere: ſi non eſt in extre
ma neceſſitate: ⁊ ſciat illos eſſe de vſura nõ debet
Ad rõnem accipere. ¶ Ad illud qđ obijcitur. Morticiniũ.
poſt oppm̃ ⁊c̃. dicim⁹ ꝙ non eſt morticiniũ iſti. Facti eni ſunt
iſti denarij pauperis per extremã neceſſitatem.
Alia q̃ſtio ¶ Queritur poſt vtrũ meretrix de acquiſitis per
incidens. meretriciũ poteſt facere elemoſinam ¶ Videtur
Arḡ ꝙ ſic. ꝙ ſic. qm̃ ſuum eſt. qm̃ auctoritas dicit ꝙ mere-
trix turpiter acquirit: ſʒ nõ turpiter accipit. ⁊ de
Secundo. ſuo poteſt cuilibet facere elemoſinã. ¶ Itẽ. mer
catores acquirũt pecuniã per mortale pctm̃. qm̃
mentiuntur ſepe ⁊ dicũt falſum. ⁊ de illa pecunia
poſſunt facere elemoſinã. ergo eadẽ rõne licʒ me
retrix acquiſierit pecuniã. tamen de illa poteſt fa
In oppm̃. cere elemoſinã. ¶ Contra preceptũ in lege. Non
offeres precium proſtibuli vel preciũ canis. ergo
meretrix non debet offerre preciũ proſtibuli. ⁊ ſic
non poteſt fieri elemoſina de acquiſito per mere-
Alia q̃ſtio tricium. ¶ Itẽ. queritur quare ꝓhibetur aliquis
incidens. offerre preciũ canis. qm̃ multi canes ſunt qui be-
ne valẽt viginti ſolidos. ergo ſicut poteſt aliquis
accipere tantũ preciũ de ſuo cane: ⁊ ita licite põt
Solutio. offerre p̃ciũ canis. ¶ Solutio. Meretrix põt de
acquiſito per meretricium facere elemoſinas pri
uatas ⁊ non publicas. Vñ ſi publica ⁊ notoria ſit
meretrix eccleſia non debʒ recipere elemoſinã vł
oblationẽ eius. ne videatur pctõ eius conſentire
Idẽ de vſu- Idẽ dicim⁹ de vſurario. qm̃ iſta duo genera hoim
rario. inq̃tum talia ſunt: quicquid acquirunt per pctm̃
mortale acquirunt vnde in deteſtationẽ pcti non
debet eccĺia publice recipere oblationẽ meretri-
Ad illđ de cis publice. nec vſurarij publici. Nec eſt ſimile
mercatori- de mercatoribus. qm̃ negociatio poteſt exerceri
bus. ſine mortali pctõ ¶ Ad qđ obijcitur de precio ca
Ad illđ de nis. dicimus ꝙ illud preceptuʒ fuit non morale:
cane. vñ dictũ eſt ꝓpter ſignificationẽ. ſicut illud Nõ co
medetis carnẽ porci. i. nõ delectaberis in luxuria
que ſignificatur per porcuʒ. Similiter illud Non
offeres preciũ canis: i. voracitatẽ vel edacitatem
que ſignificatur per canẽ. qm̃ hõ vorax vel gulo-
Alia q̃ſtio ſus qui caninũ hʒ appetitũ nõ placet deo ¶ Itẽ.
ex caſu. iſte habet vnicum denariũ ⁊ vouit ſe daturũ illuʒ
ſacerdoti: dũ eſt in via occurrit ei pauper in extre
ma neceſſitate: queriṫ vtrũ tenetur ei dare illũ de
Arḡ ꝙ ſic nariũ. videtur ꝙ ſic. qm̃ per extremã neceſſitateʒ
factus eſt iſte denarius hui⁹ pauperis: ḡ tenetur

ei dare. ¶ Cõtra. Vouit illũ ſacerdoti. ſed prece In oppm̃.
ptum eſt prius votũ reddere: ergo niſi reddat pec
cat mortaliter. ⁊ ita non teneṫ dare iſti pauperi.
¶ Solutio. Maior obligatio ſoluit minorẽ Ma- Solutio.
ior obligatio eſt ad dandũ iſti q̃ʒ ſacerdoti duplici
de cauſa. Prima eſt: q2 magis vergit ad pietatẽ ꝑ Prima cã.
quam maxime aſſimilamur deo dare ibi q̃ʒ dare ſa
cerdoti. Scđa cauſa eſt. qm̃ ad dãdũ iſti obligat⁹ Scđa cã.
eſt iſte ex natura ſiue ex precepto nature. ſʒ ad dã
dum iſti ſacerdoti obligatur tantuʒ ex voluntate.
qm̃ voluntarie vouit. Dicimus igitur ꝙ in hoc ca
ſu non teneṫ dare iſtũ denariũ ſacerdoti. ¶ Itẽ. Alia q̃ſtio
ſi aliq̃s in extrema neceſſitate poſit⁹ videt panem ex caſu.
ſuper ſtallũ. queritur vtrum liceat ſibi accipere.
¶ Videtur ꝙ nõ. quoniã ſi accipit cõtractat rẽ a. Arḡ ꝙ non.
r. d. ergo. cõmittit furtũ: ergo peccat mortaliter
¶ Cõtra. Ipſe eſt i extrema neceſſitate: ergo ſũt In oppm̃.
ei cõia: ergo poteſt accipere panẽ iſtũ tanq̃ʒ ſuuʒ
ergo nõ peccat accipiendo. ¶ Itẽ. Dauid come- Secundo.
dit panes ꝓpoſitionis quos nõ licebat edere niſi
ſolis ſacerdotibus. ⁊ nõ peccauit. qm̃ neceſſitas
maior nulla eſt extrema. ḡ neceſſitas excuſat iſtũ
a furto vel rapina. ḡ nõ peccat accipiẽdo. ¶ Itẽ Tertio.
dñs excuſauit diſcipulos ſuos vellẽtes ſpicas in
die ſabbati propter articulũ neceſſitatis. ergo ſi i
veteri lege licebat ſine pctõ accipere rẽ alienã in
articulo neceſſitatis. cũ maior ſit libertas i noua
lege licet accipere rẽ alienã i articulo neceſſitatiſ
ergo iſte nõ peccat accipiẽdo panẽ. ¶ Quod cõ- Solutio ad
cedimus. nec valet hec argumentatio. Iſte acci- primum.
pit rem alienã: ḡ cõmittit furtũ vel rapinã. qm̃ res
iſta nõ eſt pure aliena: ideo cũ accipit eã efficitur
ſua i articulo neceſſitatis. Itẽ. dicimus de oibus Nõ diligẽt
qui habent depoſita penes ſe: ⁊ de illis qui gerũt
negocia aliorũ. qm̃ in extrema neceſſitate licʒ da
re depoſitũ indigẽtibus ſi nõ habent ꝓpria vnde
ſuſtentẽt eos ⁊ abſoluti ſunt nec teneṅt ad redden
dum. excuſanṫ eñ per preceptũ nature. Similiter
illi qui gerunt res aliorũ i extrema neceſſitate te-
nentur ea dare ſi nõ habent ꝓprias nec teneṅt ad
reſtitutionẽ in hoc caſu. ſed citra extremã neceſſi
tatem nõ licet depoſitũ dare. vnde ſi aliquis ſer-
uauerit diu depoſitũ alicuius qui iuit vltra mare
et dicitur cõiter ꝙ mortuus eſt: ſi ille q̃ habet de-
poſitũ conſilio eccleſie ipm̃ diſtribuit pauperib⁹
et poſt redeat qui depoſuit teneṫ ei reddere. etiã
eccĺia teneret ei reddẽ ſi apud eã depoſuiſſet ille.

¶ De elemoſina que fit per manũ alterius
¶ Vltima queſtio huius capituli.

AD vltimuʒ queriṫ de elemoſina q̃ fit per
manũ alterius. ponaṫ ꝙ aliq̃s ſacerdos
iniunxit alicui dño dare. xx. ſoł. ⁊ ille p̃-
cipiat ſeruo ſuo dare ⁊ ſeruus dat illos
pauperibus. xx. ſoł. ſed cũ murmure ⁊ rãcore ⁊ ma
la volũtate. ¶ Queriṫ vtrũ hec datio ſit merito- Arḡ ꝙ non.
ria dño. videtur ꝙ nõ, qm̃ hoc eſt mortale pctm̃. ḡ
ſimpliciter eſt demeritoria. ḡ nulli eſt meritoria.
Si conceditur. Cõtra. hec actio ꝓcedit ab imperio In oppm̃.
dñi ⁊ dñs imperat ex caritate: ḡ hec actio ꝓcedit
ex caritate. ergo eſt meritoria illi a cuius caritate
procedit. ¶ Itẽ. iniunctũ eſt iſti vt det. xx. vt ſa- Secundo.
tiſfaciat pro pctis: ⁊ iſte dat quod ſibi iniunctũ eſt

Ayuntamiento de Madrid

quoniam ille facit cuiꝰ auctoritate fit ⁊ ex carita=
te: ergo ſatiſfacit: ꝗ hec actio eſt ei ſatiſfactoria. ꝗ
Tertio. eſt ei meritoria. ¶ Item. ſi nõ ſatiſfacit. ꝗ ad huc
tenetur ſatiſfacere: ⁊ ſi tm̃ daret per manum ſerui
adhuc forte nõ ſatiſfaceret. igit̃ ſtulti ſunt oẽs di
Quarto. uites qui per manũ aliorũ dant res ſuas. ¶ Itẽ.
ſennacherib dictus eſt baculus. qm̃ dñs per iſtuꝫ
percutiebat iudeos. ꝗ illa ꝑcuſſio actio procede=
bat a deo ⁊ ſennacherib. inquãtũ ꝓcedebat a deo
A ſimili. erat bona. inquantũ a ſennacherib mala ¶ Eadẽ
ratione hec actio inquãtũ procedit a ſeruo eſt de=
Opinio pre meritoria: inquantũ a dño meritoria. Quod con=
poſitiui. cedit prepoſitiuus ponens exemplũ de ſacerdote
cui ſancti hoĩes diuites dicũt ꝙ celebret. ipſe au=
tem celebrat ⁊ conſecrat cupiditate pecunie tm̃.
dicit prepoſitiuus ꝙ hec cõſecratio eſt demerito
ria ſacerdoti ⁊ meritoria alijs. Similiter in ꝓpoſi
to caſu dicebat ꝙ hec actio eſt demeritoria ſeruo
et meritoria dño. et non valet hec argumentatio
Ad rõnem Hec actio eſt demeritoria: ꝗ nulli eſt meritoria.
diceret ille. Eſt enĩ meritoria ⁊ demeritoria ſm̃ diuerſa. Hec
ſolutio plana eſt q̃tũ ad eos qui dicunt ꝙ omnis
Scd̃ꝫ alios actio eſt a deo. ¶ Sed ſm̃ illos qui dicũt ꝙ mala
actio eſt ab hoĩe vel a diabolo in qua nichil facit
deus. dicẽdũ ꝙ hec actio nulli eſt meritoria. nec
dño nec ſeruo: nec etiam ſatiſfactoria. tñ deus ſa=
tiſfacit non ratione dationis actionis. ſed ratiõe
ipſius dati vel ratione ipſius paſſionis. qm̃ iſtius
ꝯtra hãc ſo= actio diſplicuit: paſſio grata fuit. ¶ Sꝫ ꝯtra hãc
lutionem. ſolutionem obijcitur. qm̃ ſi ip̃m datũ ſatiſfacit ꝓ
eo: ſed ip̃m datum eſt pecunia. Sit ita. aut igit̃ ip=
ſum datum ſatiſfacit inq̃tũ pecunia: aut propter
dationem paſſionẽ. Si inq̃tũ pecunia: ꝗ ſiue da=
retur ſiue nõ daretur eſſet ſatiſfactoria. ⁊ hoc fal=
ſum. Si ꝓpter dationẽ paſſionẽ. Contra. Paſſio
nibus non meremur: ꝗ ꝓpter illam paſſionẽ nõ eſt
meritorium ip̃m datum: ergo nec ſatiſfactorium.
Secũdo. ¶ Item. actio ex qua ꝓcedit imediate paſſio illa
eſt demeritoria: ꝗ paſſio illa non eſt meritoria: er=
Euaſio. go nec ſatiſfactoria. Forte dicit ꝙ ip̃m datum nõ
dicitur ſatiſfactoriũ gr̃a meriti: ſed gr̃a recompẽ=
ꝯtra hãc ar̃ ſationis. ¶ Sed ꝯtra hoc eſt qđ dr̃ in euangelio.
Quid prodeſt hoĩ ſi vniuerſum mundũ lucretur:
aĩe vero ſue detrimentũ patiatur: aut quaꝫ dabit
homo cõmutationẽ ꝓ aĩa ſua: ꝗ ſi in aĩa remanet
aliquod veſtigiũ pctĩ. ſ. debituꝫ alicuius pene nõ
abſoluitur per aliquã cõmutationẽ vel recompẽ=
Scd̃o. ſationẽ niſi motu proprio moueatur. ¶ Preterea
ſi dñs daret illam pecuniã ſua propria manu non
ſatiſfaceret niſi actione. qm̃ non ſunt iſti due ſatiſ
factiones: cũ non det niſi tantaꝫ pecuniã quantã
iniunxerit ei ſacerdos: ergo ip̃m datũ non ſatiſfa=
Solutio. cit. quod concedimꝰ. ¶ Põt autẽ ſolui neutri opi
nioni derogando. ſ. nec ei que dicit ꝙ oĩs actio eſt
a deo. nec ei que dicit ꝙ non oĩs. Dicimus igitur
ꝙ ſi dñs precipiat dari tãtã pecuniã ⁊ nihil omit=
tat de his que ꝑtinent ad preceptuꝫ: ſatiſfacit ip̃i
precepto. tũc aũt ſatiſfacit: cũ nihil omittit de cõ
tingentibꝰ. qm̃ p̃cepit ſeruo quẽ credit eſſe fidelẽ
diſpenſatorem. ⁊ cũ poſtea inquirit vtrũ dederit
et quo tp̃e ⁊ quibus dederit. Actio ergo ſerui qui
eſt in mortali pctõ non ẽ ſatiſfactoria dño. ſꝫ actꝰ
precipiendi. i. perfecta preceptio nichil omittẽs
de contingẽtibus inq̃tũ talis ſatiſfactoria eſt. tñ
ſi dñs daret propria manu vtilius eſſet ei. qm̃ exci
taretur deuotio ſua. ⁊ pauper accipiens elemoſi=
nam expreſſius ⁊ deuotiꝰ oraret pro ipſo Vñ fctã
per manũ propriã non ſolũ eſt meritoria vite eter
ne ⁊ dimiſſionis pene: ſed ⁊ augmenti gr̃e põt eſſe
meritoria. ¶ Itẽ. ponatur ꝙ dñs ſit ĩ caritate qñ
precepit dare elemoſinã: ⁊ ſeruꝰ in caritate qñ da
tur elemoſina. ſed dñs nõ ſit tunc in caritate. que Alia q̃ſtio
ritur vtrũ hec datio ſit meritoria dño. videt̃ ꝙ ſic. ex caſu.
qm̃ procedit a caritate ſerui ⁊ caritate dñi. qm̃ ſer= Ar̃ ꝙ ſic.
uus dat ex precepto dñi: ⁊ preceptuꝫ iſtud fuit ex
caritate: ꝗ illa actio eſt meritoria dño cũ ſit ex ca
ritate ipſius. ¶ Contra. Ip̃e eſt in mortali pctõ: In oppm̃.
ergo nichil meretur illa actione: ꝗ illa non eſt me
ritoria. ¶ Similiter ſi dñs ſit in mortali pctõ qñ Aliꝰ caſus.
precipit ⁊ in caritate qñ datur. queritur vtrũ illa
actio ſit ei meritoria. videtur ꝙ non qm̃ nõ proce Ar̃ ꝙ non.
dit a caritate eiꝰ. Econtra videtur ꝙ ſic. quoniaꝫ Ar̃ ꝙ ſic.
ſeruus qui dat eſt ĩ caritate: ⁊ dat ꝓ dño ſuo q̃ eſt
in caritate: ⁊ ratã habꝫ dationẽ. ergo ẽ ei merito=
ria. ¶ Solu. Iſta actio nõ eſt meritoria niſi dñs Solutio.
ſit in caritate ⁊ in tp̃e preceptiõis et in tp̃e datio=
nis. qm̃ ad hoc ꝙ ſit ei meritoria oportꝫ ꝙ mouea
tur actu ex caritate nec paratus eſt moueri. Vn=
de non eſt verũ ꝙ datio illa ſit a caritate dñi cum
non ſit in ſtatu caritatis in tp̃e preceptionis ⁊ tp̃e
dationis. Et eſt ſimile de alio qui propoſuit ex ca
ritate dare quattuor denarios ⁊ dat primo vnum
cuꝫ mouetur ex caritate. poſtea ſucceſſiue dat ali
os cogitando de alio q̃ꝫ de deo. Oẽs iſte datiões
ſunt meritorie ſi maneat caritas: quia ſũt ex eodẽ
imperio caritatis. qm̃ paratus eſt moueri ex cari
tate. Sed ſi durante datione non maneat caritas Aliꝰ caſus.
illa datio nõ eſt meritoria Sĩlr̃ dicimꝰ in predi
cto caſu. tñ intelligendũ eſt: quia cum dr̃ actio ſer
ui qui eſt in caritate facta pro dño vel vice dñi q̃
eſt in mortali nõ eſt meritoria dño inq̃tũ hmõi in
telligi debꝫ q̃tum ad vitã eternam ⁊ q̃tum ad di=
miſſionem pene. Sed q̃tũ ad habendũ gr̃am po= Quõ aliq̃s
teſt eſſe meritoria. qm̃ aliquis poteſt mereri alij meret̃ alij
primam gr̃am ⁊ hoc per tria: ſcꝫ per orationẽ/per primã gr̃aꝫ
elemoſinã/per conſecrationẽ. qm̃ ſacerdos impe=
trat augmentum gr̃e eis q̃ inter ſunt diuinis offi=
cijs ſi habent gr̃am et ſi non habent meretur eis
ſemper primã gr̃am: niſi ipſi repugnant. ¶ Iteꝫ. Alia q̃ſtio
ſeruus exiſtens in caritate dño neſciente dat ele= ex caſu.
moſinam vice dñi ſui: ⁊ tũc dñs eſt in mortali. po
ſtea reuelat ei qñ dñs eſt in caritate: ⁊ dñs ratam
habet dationẽ ⁊ gaudet. queritur vtruꝫ illa dona
tio fuit meritoria dño videtur ꝙ non. qm̃ erat in Ar̃ ꝙ non.
mortali pctõ: qñ ſeruus dabat. ergo per predicta
non erat ei meritoria. ¶ Cõtra donatio illa retro
trahitur ⁊ mandato cõparatur ⁊ dñs habet rataꝫ
dationẽ illam. ꝗ idem eſt ac ſi dñs preciperet. ſꝫ ſi
dñs preciperet iſtud qñ ratum habet meretur. ꝗ
datio illa fuit meritoria ei. ¶ Ad hoc dicunt q̃dã Solutio ali
ꝙ non meretur illa actiõe. Qđ obijcitur ꝙ datio quorum.
retro trahitur. intelligitur quãtũ ad repetitionẽ: Ad argu=
qm̃ dñs non poteſt repetere ãplius a ſeruo: cũ ra= mentum.
tum habeat. ¶ Sed contra. voluntas quam mo= Iterũ ꝯtra

hoc arguiẗ
do habet adeo ꝓgreſſiua eſt ꝙ ſi haberet quod da
tum eſt modo daret: ergo idē eſt acſi modo daret.
ergo datio illa fuit ei meritoꝛia per volūtatē quā
Solutio.
modo habet vel modo eſt ei meritoꝛia. ¶ Qđ cō=
cedimus. q̄m reputatur ei acſi ipſe feciſſet: exquo
ſimpliciter voluntas eſt pꝛogreſſiua. i. tanta ꝙ ꝓ
grederetur in actum ſi non eſſet facta.

¶ De ſcđa ſpecie iuſticie que đꝛ obedientia.

¶ Capitulum ſecundum.

D Icto de illa ſpecie iuſticie per quā hō fa
cit quod debet inferioꝛibus. ſ. de elemo=
ſina. ſeqꝛtur de ſpecie iuſticie per quā fa=
cit homo qđ debet ſupioꝛibꝰ: ſcʒ de obe
dientia. Pꝛimo de eēntia obediētie. Scđo an fru
ctus vel virtꝰ ſit obediētia. Tertio an habeat ali
quid de ſuo: ⁊ an ſit ſpecies ſpecialiſſima Quarto
in quibus obediendū pꝛelatis: in quibus non.

¶ Pꝛima queſtio vtrum obedi=
entia ſit virtus ſpecialis.

Aꝛ per am=bꝛoſium.
C Irca pꝛimū ſic obijcitur. Ambꝛo. ſic dif
finit pctm̄. pctm̄ eſt pꝛiuatio legis diui=
ne ⁊ celeſtiū inobedientia mandatoꝛū. ꝗ
ſi vera eſt diffinitio ꝯuenit cuilibet pctō
ergo oē pctm̄ eſt inobedientia. ꝗ a cōtrarijs om=
nis virtus eſt obedientia: ꝗ obedientia non eſt vir
Secundo.
tus ſpecialis. ¶ Item materia cica quā eſt obedi
entia eſt generalis ad materias oīʒ virtutū. motu
enim cuiuſlibʒ virtutis impleẗ mandatū: ⁊ obedi=
entia eſt ad implendū mandatū: ꝗ obedientia eſt
Tertio.
generalis virtus. ¶ Itē ſi obedientia eſt ſpecia=
lis virtus habet ſpecialē motū. querẗ quis ſit ille
ſpecialis motus. ſi implere qđ pꝛecipitur. ſed hoc
fit qualibet virtute: ꝗ quelibet virtus eſt obediē=
In oppm̄.
tia. quia pꝛecipitur. ¶ Contra. aliquis poteſt di
ligere deuʒ ſuper oīa quia p̄cipitur. facit ergo qđ
pꝛecipitnr quia pꝛecipitur: ꝗ huius motus eſt pꝛo
pꝛius motus obedientie. ⁊ hoc falſum. q̄m carita=
Solutio.
tis eſt pꝛopꝛie diligere deū pꝛopter ſe ⁊ ſuper oīa
Obediētia eſt ꝟtꝰ q̄dā=modo gn̄aꝉ ⁊ q̄dāmodo ſpecialis.
¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ vno modo obedientia eſt ge
neralis virtus. alio modo ſpecialis. generalis ꝭm
ꝙ eius motus eſt implere mandatū ſumpto cōmu
niter mādato ad pꝛecepta ⁊ pꝛohibitiones. ⁊ hoc
modo quodlibʒ pctm̄ eſt inobedientia. ⁊ ſic ſumit
Ambꝛoſius inobedientiā in diffinitione pcti. ſpe
cialis autē ē ꝭm ꝙ eius motꝰ eſt velle īplere man
datum. quia huiꝰ motꝰ nulliꝰ virtutis eſt niſi obe
Per hoc ad pꝛimum et tertium.
dientie. ille autē motus velle implere mādatū eſt
motus interioꝛ. vn̄ dicimus ꝙ obediētia ꝭm ꝙ eſt
ſpecialis virtus motū habʒ pꝛopꝛiū interioꝛē: ſed
Ad ſcđm.
non habʒ motū pꝛopꝛiū exterioꝛē. ⁊ ſic patʒ ſolu=
tio ad pꝛimo ⁊ tertio obiectū. ¶ Ad ꝭm dicimꝰ ꝙ
hec argumētatio nō vʒ. materia circa quā eſt obe
dientia eſt generalis: ꝗ obedientia eſt generalis.
inſtantia genꝰ eſt cōmune ad ſpeciē: ꝗ ſcientia ge
neris eſt communis ad ſcientiā ſpeciei.

¶ Qualis virtus ſit obedientia.

¶ Scđa queſtio huius capituli.

Aꝛ ꝙ ſit theologica
Q Ualis virtus ſit obediētia. ¶ Videẗ ꝙ
ſit theologica. q̄m eius motus eſt īme=
diate in deuʒ. qđ ptʒ cū dicitur iſte obe
dit deo. q̄m talis motus eſt īmediate in
deum. ſicut cū dicitur iſte credit ī deū: iſte diligit
deum. ꝗ obediētia eſt virtus theologica. ¶ Iteʒ
Secundo.
pꝛius eſt velle ābulare q̄ʒ ambulare. pꝛiꝰ eſt velle
comedere q̄ʒ comedere. ꝗ pꝛius eſt velle implere
mandatū q̄ʒ implere mandatuʒ. ꝗ pꝛius eſt imple
re mādatū de fide q̄ʒ ipʒ credere. ⁊ pꝛius eſt velle
implere mādatū de dilectiōe dei q̄ʒ diligere deuʒ
ſed velle implere mādatū qđcūqꝫ ſiue de fide ſiue
de dilectiōe dei motus eſt obedientie pꝛopꝛius: ꝗ
pꝛius eſt motꝰ obedientie q̄ʒ credere in deū vel di
ligere deuʒ: ꝗ motus obediētie pꝛioꝛ eſt quolibet
motu alterius virtutis: ꝗ obediētia eſt pꝛioꝛ qua=
libet virtute. ⁊ hoc falſum q̄m fides đꝛ eſſe pꝛimā.
Solutio.
¶ Solu. dicimus ꝙ ꝭm ꝙ obedientia eſt virtꝰ ſpe
cialis: non eſt virtꝰ theologica nec motus eiꝰ īme
diate eſt in deū. qđ ptʒ ſi exponiẗ hec locutio: iſte
obedit deo. eſt ei ſenſus. iſte obedit deo. iſte vult
Per hoc ad pꝛimum.
implere mandatū dei. pʒ ꝗ ꝙ motꝰ obedientie im
mediate nō ē ī deū. ſicut cū đꝛ iſte timet deū. mo
tus timoꝛis licet videaẗ eſſe immediate in deū: tn̄
non. qꝛ eſt ſenſus iſte timet deū. iſte timet ſepari a
Ad ſcđm.
deo. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimꝰ ꝙ nō oīs volūtas
pꝛecedit ſuū volitū imo aliqđ volitū eſt qđ pꝛece
dit ſiue volūtateʒ ſiue illud qđ dulcedine ſua nos
allicit ad ſe volendū. ſicut delectatio eſt adeo dul
cis ⁊ ſuauis ꝙ ipā allicit hoīem ad delectationeʒ
ſui: q̄m diligimus ipam dilectionē. vnde velle dili
gere deum non eſt pꝛius q̄ʒ diligere deū: imo ecō
uerſo. ⁊ ſic patʒ ꝙ obedientia non eſt pꝛioꝛ qualʒ
virtute: q̄m nec motus eius pꝛioꝛ eſt motu cuiuſlʒ
virtutis immo motꝰ fidei pꝛioꝛ eſt: ⁊ ex dulcedine
que eſt motu fidei ⁊ in motu caritatꝭ perfecte vult
Iterum aꝛ.
homo facere mādatū dei. ¶ Itē Aug. dicit. ꝙ ſer
uitia quantomagis indebita tantomagis gratioꝛ=
ra. ergo quantomagis debita tantominus grata.
ſed ſeruitia obedientie magis ſunt debita q̄ʒ ſerui
tia aliarū virtutū. quod patet: q̄m obedientia re=
ſpicit pꝛeceptum inquātum pꝛeceptū. ergo ſerui=
uitia obedientie minꝰ ſunt grata q̄ʒ ſeruitia aliaꝝ
virtutum: ꝗ minꝰ meritoꝛia. ꝓpter quid igiẗ adeo
laudatur obedientia in ſacra ſcriptura. ⁊ pꝛopter
quid dicit Apo. ꝙ per vniꝰ obedientiā iuſti conſti
Ad idē aꝛ.
tuuntur multi. ¶ Itē. ſeruitia obediētie pure de=
bita ſunt: ꝗ non ſunt meritoꝛia. hoc ꝓbatur ꝑ ſimi
litudinem q̄m ſi miles terrenꝰ ſeruiat regi terreno
ex debito tm̄: nichil meretur apud ipm̄. pari ratio
ne. ſi aliquis ſeruit regi celeſti pure ex debito non
meretur aliquid apud ipm̄: ⁊ ita motꝰ obedientie
non eſt motꝰ meritoꝛiꝰ: ꝗ obediētia non eſt virtus
Solutio. Pꝛima cā.
¶ Solu. quelibʒ virtus meritoꝛia quātū ad mo=
tum ſuū duabꝰ de cauſis. Pꝛima ē qꝛ quelibet vir
tus leuat ſe ſupꝛa ſe: ſiue ſubiectū ſuū ſupꝛat ſe le=
uat: ſicut dicitur in Ieremia. Leuabit ſe ſupꝛa ſe.
q̄m fide magis credimꝰ deo q̄ʒ nobis: ⁊ ſpe magis
ſperamus in deo q̄ʒ in nobis: caritate magis dili=
gimus deū q̄ʒ noſipos Quia igitur quelibʒ virtus
Scđa cā. Obediētia eſt merito=ria quadru=plici de cā.
leuat ſubiectuʒ ſuū ſupꝛa ſe: ideo diciẗ meritoꝛia.
Alia rō eſt. qꝛ qualʒ virtute ſeruimꝰ deo gratꝭ. i.
pꝛopter ſeipm̄ tm̄: ⁊ iſte due cauſe ꝯmunes oībus
virtutibus ſunt in obedientia. ⁊ pꝛeter iſtas duas
Pꝛima.
habʒ alias duas ſibi ꝓpꝛias. Quaꝝ pꝛima eſt. ꝙ ī
obediētia mactatur ꝓpꝛia volūtas. Scđa. ꝙ per
Scđa.
obedientiā ꝯfirmamꝰ expꝛeſſe volūtatē nr̄am vo=

lũtati diuine per ſe ⁊ propter ꝗ̃ eoipſo ꝙ volo fa
cere mandatũ dei quo ad executionẽ mãdati dei:
volo conformare voluntatẽ meã voluntati diuine
xp̄us enim fuit obediens patri vſq̄ ad mortẽ. per
hoc patet ꝙ ſeruitia obedientie ſunt meritoria.

Ad primũ. ¶ Ad primuȝ. dicimus ꝙ cũ dicitur ſeruitia quã
tomagis indebita. ⁊c. non compantur opera vir-
tutum ſm ꝙ ſunt in precepto operibus virtutũ ſm
ꝙ ſunt in conſilio. ⁊ ſine dubio opera conſilij gra-
tiora ſunt: ꝙ̃ opa precepti. ⁊ ſic ptȝ ſolutio ad pri-
Ad ſcd̓m. mum. ¶ Ad ſm d̓r ꝙ opera obedientie pure debi
ta ſunt: et tñ meritoria. nec eſt ſimile de rege ter-
reno ⁊ rege celeſti. qm̃ qui ſeruit regi treno ex de-
bito ſeruit ei tm̃ propter foedũ quem tenet de re-
ge, ſed q̇ obedit deo nõ ſeruit regi celeſti propter
foedum. ſ. propter corpus ⁊ aĩam que habet a re-
Alia ratio. ge celeſti: ſed ſeruit ei gratis. ſ. tm̃ propter deum.
¶ Preterea. rex terrenus nõ eſt ita liberalis ſem
per ꝙ remuneret ſeruitia ſibi debita. ſed rex cele-
ſtis adeo liberalis eſt ꝙ remunerat ſibi debita. et
ideo ſecus eſt de ſeruitijs q̄ debẽtur regi terreno
et de ſeruitijs que debẽtur regi celeſti duabus de
cauſis predictis. Item. dixit ſamuel ad ſaul. Me
lior eſt obedientia ꝙ̃ victima: ⁊ auſculare magis
ꝙ̃ offerre adipeȝ arietũ. qm̃ quaſi pctm̃ ariolandi
eſt repugnare ⁊ quaſi ſcel⁹ idolatrie nolle acquie
ꝯtra hoc arḡ ſcere. in hac auctoritate ꝯparatur iobediẽtia ido
latrie. ¶ Sed obijcitur. Pctm̃ idolatrie eſt maxi
Auguſtin⁹ mum pctm̃. qm̃ infidelitas eſt pctm̃ quo retẽto ce
tera retinentur vt dicit Aug. vñ dicitur antono-
maſice pctm̃ in euangelio Iohãnis. ſi non veniſſẽ
et locutus eis nõ fuiſſem pctm̃ non haberent ſciliȝ
pctm̃ infidelitatis. ḡ inobedientia non eſt compa
rabilis pctõ infidelitatiſ: ḡ male aſſimilatur inobe
dientia in predicta auctoritate pctõ infidelitatis
Secundo. vel idolatrie. ¶ Item quãto aliq̇d opus virtutis
difficilius eſt: tanto eius oppoſitũ min⁹ malũ. ſed
opus obedientie difficillimũ eſt: ḡ opus inobediẽ
tie minus malũ: ḡ male cõparatur inobedientia
Tertio. pctõ idolatrie. ¶ Itẽ cum dicitur melior eſt obe
dientia ꝙ̃ victima. ſic cõparatur opus obediẽtie
operi victime. aut igit̃ fit cõparatio ſm ꝙ vtrũq̄
opus eſt formatũ: aut ſcd̓m ꝙ vtrũq̄ informe aut
ſm ꝙ alterũ formatũ reliquũ informe. ſi primo mo-
do: ergo vtrũq̄ eque meritoriũ eſt: ergo eque bo-
num. non ḡ vnũ melius alio ſimilis eſt obiectio ſi
vtrũq̄ informe. ſi opus obediẽtie formatũ ⁊ op⁹
victime informe. Similiter poteſt dici ꝙ melior ẽ vi
ctima ꝙ̃ obediẽtia. ſi opus victime ſit formatũ et
Solutio ad primum. opus inobediẽtie informe ¶ Solutio. ad primuȝ
dicimus ꝙ in deteſtatione inobedientie cõparat̃
inobedientia pctõ idolatrie ſicut mos eſt in ſacra
ſcriptura. vñ in deteſtatione luxurie dicit Apl̓us:
fornicatores ⁊ adulteros iudicabit deus. tñ mul-
ꝯtra hoc p gregorium tos alios iudicabit grauі⁹ ⁊ puniet. ¶ Sed ꝯtra.
Grego. plane dicit ꝙ inobedientia cõparat̃ idola
trie. vt de magnitudine pcti oſtendat̃ quid de lau
Solutio. de obedientie ſentienduȝ ſit. ¶ Dicim⁹ igit̃ ꝙ in-
obedientia d̓r eſſe ſimilis idolatrie. qm̃ inobediẽs
inquantũ inobediens reſpuit cultũ dei cui ꝓprie
debetur obedientia. vñ in hoc aſſimilantur inobe
Ad rõnem. diens ⁊ idolatra. ¶ Ad illud q̇d q̄ritur vtrum fiat
operum cõparatio. ſ. ꝙ vtrũ ꝗ̃ eſt opus formatũ.
dicimus ꝙ ſic. nec valet hec argumentatio. ſunt
eque meritoria: ḡ eque bona. qm̃ poſſunt eẽ eque
meritoria vite eterne: non tñ eque bona in genere
ſicut ex equali caritate dare centũ marcas ⁊ dare
vnuȝ nũmũ ſunt eque meritoria vite eterne: tñ nõ
ſunt eque bona in genere ¶ Eſt aũt obediẽtia me Prima cã
lior ꝙ̃ victima quattuor de cauſis. Pria eſt qm̃ i ꝓpter quaȝ
obedientia macrat̃ propria caro in victima aliena obediẽtia ẽ
Secunda eſt qm̃ opus obedientie eſt ſpũale. op⁹ melior ꝙ̃ vi
victime carnale. vñ opus obedientie magis aſſi- ctima.
milat nos deo. Tertia cauſa eſt quia obediẽtia ẽ Scd̓a cã.
perpetua victima tempalis. Quarta cauſa eſt ſȝ Quarta cã
caſum in quo ſamuel dixit illud q̇d preceptũ erat
ſaul vt nichil reſeruaret de preda Amalech. ipſe
autem pinguiſſima aĩalia reſeruauit ad ſacrificã-
dum. illi ſine dubio melius erat obedire ꝙ̃ contra
preceptum ſacrificare aĩalia.

¶ Utrũ obedientia aliquid habeat de ſuo.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

SIc obijcitur. Gregorius dicit in morali Arḡ per gre
bus nulla eſt obedientia que habȝ aliq̇d gorium.
de ſuo. ſed obediẽtia Yſaie aliq̇d habuit
de ſuo qm̃ voluit mitti. inde anteq̄ mit-
teret̃ dixit. ecce ego mitte me. ḡ nulla fuit illa obe
dientia: ergo non fuit meritoria. ¶ Sed ꝯtra. ipe In oppm̃.
non fuiſſet niſi miſſus fuiſſet. ipleuit ḡ preceptuȝ.
quia ⁊ ex caritate. ergo habuit verã obediẽtiam.
¶ Similiter obijcitur de obedientia moyſi q̇ di- De obediẽ
xit. obſecro dñe mitte quẽ miſſurus es: nõ ſuȝ elo tia moyſi.
quens ab heri ⁊ nudiuſterti⁹ ⁊ ex quo locutus es
ad ſeruum tuũ impedioris ⁊ tardioris lingue ſuȝ.
ergo obedientia illa habuit aliquid de ſuo: qm̃ ip
ſe moyſes nolebat mitti. ⁊ ſic videtur nulla fuiſſe
illa obediẽtia. Eadẽ obiectio ẽ de obediẽtia Iere De ieremia
mie q̇ dixit. a. a. a. dñe deus. ⁊c. ¶ Itẽ Gregori⁹ Scd̓o prici
videtur eſſe ſibi contrari⁹ q̇ dicit. nulla eſt obediẽ paliter poſt
tia que habet aliquid de ſuo. ¶ Solutio. cum di- oppoſitum
citur nulla eſt obediẽtia que habȝ de ſuo aliquid Solutio.
intelligendum eſt in aduerſis in q̇bus cui impera
tur inuitus ⁊ cum murmure ⁊ rancore iplet prece
ptum: ſine dubio tunc nõ eſt ibi meritũ obediẽtie
ſicut ſemper fuit in iudeis: qui tm̃ timore ſeruili i-
plebant mandatũ. ſed in proſperis licet obedien-
tiam habere aliq̇d de ſuo. ſicut in obediẽtia Yſaie
contingit: qm̃ proſperũ ⁊ bonum erat ire ad predi
candum. vnde quaſi ſuũ erat velle ire. tñ fuit ve- Per hoc ad
rus obediens q̇r iuit propter deũ: ⁊ non iuiſſet ni- gregorium.
ſi ſibi preceptum fuiſſet. in aliquib⁹ ḡ nulla eſt obẽ
dientia que habet aliq̇d de ſuo: ⁊ in aliquibus ali
qua eſt obedientia q̄ hȝ aliquid de ſuo. ⁊ ſic Greg.
non eſt contrari⁹ ſibi. ¶ Ad illud q̇d obijcitur de Ad illd̓ de
moyſe ⁊ Ieremia. dicimus ꝙ ipſi non recuſabant moyſe.
mitti aĩo contradicẽdi: ſȝ non ex ſola humilitate
et hoc bonum erat. nec cõſtabat eis deũ eſſe per-
ſeueraturum in propoſito mittendi. ſed qñ conſi-
ſtit libenter ierũt. vnde illorũ obediẽtia nihil ha
buit de ſuo ¶ Sed videtur ſm hoc ꝙ diuerſe ſint ꝯtra hoc arḡ
ſpecies obedientie: qm̃ aliqua obediẽtia habȝ ali
quid de ſuo aliqua nichil. ḡ aliqua obedientia ha
bet aliquid de ſui eſſentia q̇d non habet alia. ḡ di-
uerſe ſunt ſpecies obediẽtie. ¶ Itẽ. diuerſe ſunt Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

ſpecies pietatꝭ. vna in deū que dr̄ theoſebia: alia in proximum. ergo ſimiliter diuerſe ſunt ſpecies obediētie vna qua tenet̄ hō obedire deo. alia qua tenetur obedire prelato.

Tertio.

¶ Itē. diuerſe ſunt ſpecies inobedientie. Quedā eni inobedientia ortū habet a ſupbia. ſicut inobediētia eue qua fuit inobediens comedendo pomum vetitū. Quedā habet ortum ex amore proximi: ſicut illa qua adam fuit inobediēs comedendo pomū vetitum ne contriſtaret delitias ſuas: ſcȝ vxorē ſuā. Quedā habet ortuȝ ex conſideratiōe maioris boni. ſicut illa qua fuit ſaul inobediens reſeruando pinguia aialia amalech ad immolandum dn̄o: iudicans illud melius eſſe q̄ oia interfici. quod erat ei preceptū

Multiplex iobediētia.

Quedam habet ortum a neceſſitate: ſicut illa qua fuit inobediens ionathas comedēdo mel fame cogente. cū ſaul precepiſſet q̄ nullus comederet aſi veſperaȝ. igit̄ cū plures ſint ſpecies inobediētie: plures debēt eſſe ſpēs inobedientie.

Solutio ad primum.

¶ Solu. ad primū dicimus q̄ hec argumētatio nō valet. Alia qua obedientia hȝ aliquid de ſuo qd̄ nō hȝ alia. ḡ zc. dicitur eni aliqd habere de ſuo pͥpter aliqd annexum vel pͥpter aliā cauſaȝ: ſicut ꝯtingebat i iudeis qui tantū timore ſeruili iplebant mādatum.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſm dicimus q̄ diuerſe ſunt ſpecies pietatꝭ qm̄ diuerſe materie ſunt. qm̄ pͥpria materia pietatis in deū que eſt diuinꝰ eſt ſumma bonitas. Materia vero pietatis que eſt in proximū alia eſt ſcȝ mia proximi vel aliquid tale. Sed obediētia qua tenemur obedire deo: z illa qua tenemur obedire prelato eandē habent materiā. ſ. preceptū inquātum preceptum. z ideo nō eſt ſimile.

Ad rōnem ꝯtra hoc.

¶ Ad inſtantiam dicimus q̄ non opȝ diuerſas ſpecies obediētie eſſe: licȝ ſint diuerſe cauſe inobedientie: qm̄ ex diuerſis cauſis bene prouenit idē effectus. vn̄ dicimus q̄ inobedientia ſpecies eſt z habȝ vnū motum interioreȝ ſpecialē. ſ. velle implere preceptū

Aliter dr̄.

dato tamen q̄ inobediētia habeat diuerſas ſpēs non ideo ſequitur q̄ obedientia habeat diuerſas ſpecies. qm̄ vna virtus ſpecialis hȝ duo vicia ſpecialia ſibi oppoſita. vt ptȝ i largitate q̄ habȝ duo vicia oppoſita. ſcȝ auariciā et prodigalitatem.

¶ Quibus obediendū ſit z quibus non.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Notandū. Ar̄ primo. Secūdo.

Queritur quibus obediendū ſit z in qbus Notandū q̄ obediendū eſt deo z prelatis et principibus terrenis ¶ Sed dubium eſt in quibus preciſe tenemur obedire prelatis. Similiter hic ſic obiicitur. dn̄s dicit in euangelio. Sup cathedrā moyſi ſe ſcri. z pha. omnia quecūq̄ dixerint vobis facite: ſcd̄m vero opera eorum nolite facere. Aut ſit ſuppoſitio per hunc terminū quecūq̄ pro preceptis dei tm̄. aut pro illis z aliis. ſi tantū pro preceptis dei: ſed ad ea tenemur ſiue prelati precipiant ſiue non. ḡ ſiſter potuit dixiſſe quecūq̄ dixerit vobis iſte ruſticus facite. facta ſuppoſitione tm̄. ſi pro preceptis dei et etiam p̄ quibuſdam aliis q̄ pertinent ad cathedram: ſed ad cathedram pertinet iniūgere penitentiam z dare conſiliū ad emendationem vite. ergo ſi epiſcopus precipiat tibi vt intres clauſtrū vel q̄ portes ciliciū toto tp̄e vite tue teneris obedire ei in hoc z hoc falſum.

Solutio.

¶ Solu. obediendum eſt prelatis in oibus que pertinent ad cathedram

Duo ptinēt ad cathedram.

Sunt aute duo que pertinent ad cathedrā in quibus oēs ſubditi tenētur obedire prelatꝭ. ſ. in preceptis dei: z in perceptiōe ſacramentoꝝ eccleſiaſticorum. qm̄ prelatus ſm q̄ prelatus tenetur exponere precepta diuina. Labia eni ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam et legem reqrent ex ore eius. ſicut dicitur in malachia.

In malachia.

debet eni diſpenſare z diſtribuere ſubditis ſacramenta eccleſiaſtica. In his ergo duobus quilibȝ ſubditus tenetur obedire prelato claue non errante manifeſte. qm̄ ſi prelatus iniūgat penitentiā que lōge maior ſit q̄ cōdigna: non tenetur ei obedire.

Alia pertinent ad cathedram.

Sȝ preter iſta que dicta ſunt in quibus prelato tenetur obedire ſubditus: ſunt quedā ſpecialia in quibꝰ minores prelati tenētur obedire maiori prelato. ſicut ſi epiſcopus precipiat ſacerdoti q̄ excōmunicet iſtū ſacerdos tenetur obedire epiſcopo.

q̄ſtio ex caſu.

¶ Sed qritur poſito q̄ epiſcopus precipiat ſacerdoti q̄ excōmunicet iſtuȝ z ſacerdos ſciat iſtū eē innocentē z ſciat q̄ epiſcopus excōmunicat iſtum odio tm̄. querit̄ vtrum ſacerdos in hoc caſu tenetur obedire ep̄o.

Ar̄ q̄ ſic.

videtur q̄ ſic. qm̄ ſacerdotis non eſt cognoſcere vtrum ſcientia ſuperioris ſit iuſta vel non. qm̄ ſi poſſet cognoſcere ſemp poſſet dicere priꝰ cognoſcam vtrum ſententia ſit iuſta vel iniuſta. z ſic periret humana ierarchia z humana obedientia. cuȝ ergo ſacerdotis non ſit cognoſcere tenetur obedire epiſcopo.

In oppm̄.

¶ Sed cōtra. caſus decretalis eſt q̄ ſi aliquis ſit ꝯiunctꝰ alicui per matrimoniū de facto: ſi poſtea ſciuerit matrimoniū nullum eſſe licȝ hoc non poſſit probari: ſi mulier petat debitū a marito maritus non debet ei reddere cū ſciat matrimonium nullum eē. qm̄ coire cum illa eſſet ſibi tunc fornicari. z ſi eccleſia precipiat q̄ reddat nō tenetur obedire eccleſie: immo prius debet permittere ſe excōmunicari. qm̄ eccl̄a p̄cipit ei malum ſcȝ fornicari. A ſimili cū ep̄us p̄cipiat ſacerdoti punire innocentē nō tenetur ei obedire ſacerdos.

Secundo.

¶ Item ſacerdos ſcit q̄ iniuſtū ſit iuſtū excommunicari: z ſcit q̄ deus prohibȝ oē iniuſtū: ḡ ſcit q̄ deus prohibȝ contrariū ſed regula eſt q̄ cū duo ſuperiores precipiāt cōtraria: maiori eſt obediendū. ḡ in hoc caſu ſacerdos debet obedire deo et non epiſcopo.

Tertio.

¶ Item excōmunicare innocēteȝ malū eſt in ſe. ergo ſacerdos nō debȝ excōmunicare iſtum innocentem. ergo nō tenetur obedire epiſcopo precipiēti iſtud malū.

Solutio. Tenetur ſacerdos obedire plato male p̄cipienti.

¶ Solu. aīn̄ q̄ ſacerdos excōmunicet iſtuȝ debȝ intimare ep̄o innocentiam huiꝰ: ſȝ ſi ep̄s perſeueret ſine dubio ſacerdos tenetur ei obedire. aliter periret obedientia humana. ſicut dictū eſt. Et notandū q̄ hec eſt ſimpliciter vera: iniuſtū eſt iuſtū excōmunicari. et hec vera ſimpliciter: iuſtū eſt ſacerdotē excommunicare iſtū. iuſte eni excōmunicat: qm̄ ex obedientia q̄ eſt ſpecies iuſticie.

Hec eſt duplex.

Hec autē duplex. ſacerdos iuſte excōmunicat iſtū. qm̄ ſi aduerbiū determinet verbuȝ in compatione ad rem noiatiui: vera eſt: ſi in compatiōe ad rem accuſatiui: falſa eſt. qm̄ is eſt ſenſus. ſacerdos excommunicat iſtū ex meritis huius

Ad obiecta

¶ Ad obiecta. dicimꝰ q̄ punire

Ayuntamiento de Madrid

innocentem eſt malũ in ſe: ſed non eſt malũ ſcd̃m ſe. qm̃ bene poteſt fieri. ſicut ipſe deus punit innocentes quãq; Submerſit eni pueros ſodomitarũ q̃ erant innocentes cũ patribus eorũ. ⁊ hoc bene et miſericorditer. qm̃ ſi diu vixiſſent: longe maiora ſupplicia meruiſſent. Per hoc patꝫ ſolutio ad vltimo obiectum.

Per hoc ad vltimum.

Ad primũ. ¶ Ad primũ. dicimꝰ ꝙ non eſt ſimile de caſu decretalis. qm̃ eccleſia precipit ibi quidã qđ ſm ſe ⁊ in ſe eſt malũ. ſ. fornicari ſꝫ ep̃us nõ precipit malum ſcd̃m ſe.

Ad ſcd̃m. ¶ Ad ſcd̃m dicimus ꝙ non valet hec argumentatio. Sacerdos ſcit ꝙ iniuſtum eſt iuſtũ excõmunicari: ꝗ ſcit ꝙ deus precipit contrarium. qm̃ deus non precipit nec ꝓhibet hoc. iniuſticia vero non eſt niſi reſpectu paſſionis. procedit ergo acſi iniuſticia eẽt poſita reſpectu ſacerdotis. qđ non eſt verũ.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Itẽꝫ. ponatur ꝙ rex precipiat p̄fecto vel lictori ſuo aliquẽ ſuſpẽdere quẽꝫ prepoſitus ⁊ lictor ſcit eẽ innocentem. queritur vtrum tenetur in hoc caſu obedire regi.

Arĝ ꝙ ſic. videtur ꝙ ſic. qm̃ eius nõ eſt cognoſcere vtrũ preceptum regis ſit iuſtuꝫ vel iniuſtum. ſicut priꝰ dictum eſt de ſacerdote. ⁊ occidere hoiem non ẽ ſm ſe malum ſicut nec excõmunicare: imo multis ꝓdeſt excõmunicari ⁊ occidi. ergo tenetur obedire

In oppm̃. ¶ Contra. preceptum eſt in ꝓuerbijs. Erue eos qui dicũtur ad mortem. ſupple iniuſte. ꝗ ſi iſte nõ eruit: facit cõtra preceptũ iſtud. ergo peccat mortaliter ſi obediat. ꝗ non tenetur obedire

Secundo. ¶ Itẽ. ſi tenetur obedire eadẽ ratione minores iudei tenebantur obedire maioribus iudeis precipientibus occidere xp̄m quẽꝫ maiores iudei dicebant eẽ deſtructorem legis. ꝗ minores iudei nõ peccauerũt occidendo chriſtũ

Euaſio. ¶ Si dicis minores iudei non erant ſubiecti maioribus quo ad puniendũ rebelles legi

ꝯtra hoc arĝ Cõtra. ponatur ꝙ fuerint ſubiecti quo ad hoc. ergo non peccauerunt occidendo xp̄m: cum eorum non eẽt cognoſcere vtrũ xp̄us eẽt legis deſtructor

Solutio. ¶ Solutio. dicimus ſicut prius dictũ eſt de ſacerdote. ꝙ prepoſitus vel lictor debet facere quod in ſe eſt; vt iſte innocens nõ interficiatur. ſꝫ ſi rex perſeueret tenetur obedire.

Similiter. Qđ patꝫ per ſimile. qm̃ ſi aliquis quẽ ſacerdos ſuus ſcit eſſe mortali petit eucharistiam a ſuo ſacerdote in loco priuato. nõ debet ei dare: q: ſcit ꝙ peccat mortaliter accipiendo. ſed ſi in loco puplico corã tota parrochia peteret: debet ei dare. quia ſi negaret quodãmodo eẽt proditor criminis ⁊ infringeret ſigilluꝫ confeſſiõis. qđ nullo caſu: nulla coactiõe ĩfringẽdum eſt. ⁊ hoc propter cõmunẽ vtilitatẽ. q̃a hoines timerent ꝯfiteri pctã ſua: ſi licite poſſet infringi ſigillũ confeſſionis.

Eodẽ mõ ĩ propoſito. Eodẽmodo in predicto caſu prepoſitꝰ teneť obedire regi ꝓpter cõmunem vtilitatẽ. qm̃ ſine ſubiectiõibus ⁊ dñationibꝰ non põt bono modo regi genus hũanum.

Ad primũ.

Ad illud de iudeis. ¶ De eo qđ obijcitur. Erue eos. ⁊c. intelligendũ eſt ſi põt: ⁊ ſi non cohercaris a maiori poteſtate de minoribꝰ vero iudeis dicitur ꝙ nõ tenebãtur obedire maioribus: immo tenebanť liberare xp̄m. audierãt eni. rumores de poteſtate diuina. ſ. ꝙ Jeſus reſuſcitauerat lazarũ ⁊ multa alia miracula fecerat ꝑ que poterant credere illũ hoiem eſſe deũ.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Sed poſito ꝙ aliqui fuerint inter eos qui nichil ſciuerunt de miraculis aut predicationibꝰ eis: queriť vtrũ illi peccauerint mortaliter interficiendo xp̄m.

Arĝ ꝙ non. videtur ꝙ nõ ꝑ predicta. ¶ Sed ꝯtra. interficiunt filium dei: dant ei alapas: conſpuunt ipſum: ꝗ peccant.

Solutio aliquorum. ¶ Ad hoc dicunt quidã ꝙ hec ſola circũſtãtia ꝙ ille homo eſt filius dei facit ꝙ iſti peccent.

ꝯtra hãc arĝ ¶ Sed obijcitur. hec circunſtãtia non põt cadere ſub ſciẽtia eorꝫ q̃tũ in ipſis eſt. ignorãtia eorũ inuincibilis eſt q̃tũ in ipſis eſt: ꝗ excuſat eos a toto ⁊ tanto. non ergo ꝑ illam circũſtantiã peccant

Solutio doctoris. ¶ Nos dicimus ꝙ primo eſt impoſſibilis: qm̃ nullomodo ꝑmiſiſſet filius dei ꝙ iudei penitꝰ ignorãtes in eum manus miſiſſẽt. vñ in euangelio diciť. Nemo miſit manũ in eũ: q̃a nondũ venit hora eiꝰ et non placebat ei adhuc pati: qm̃ oportebat adhuc predicari iudeis: vt inexcuſabiles eẽnt. paſſꝰ eſt itaq; quando voluit ⁊ crucifixus eſt qñ voluit.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Item ponatur ꝙ prepoſitus p̄cipiat aliquẽ interfici innocẽtẽ ⁊ hoc ſciat vniuerſꝰ. pp̄lus queriť vtrum tenetur liberare eũ.

Arĝ ꝙ ſic. videtur ꝙ ſic. qm̃ preceptũ eſt Erue eos. ⁊c. conſtat ꝙ populus põt liberare eum: ꝗ tenetur liberare eũ.

In oppm̃. ¶ Contra. iſte non tenetur liberare eũ. qm̃ non põt: ꝗ nõ peccat non liberando. ſimiliter nec ille ⁊ ſic de alijs. ergo nullus de populo peccat non liberãdo. tñ populus peccat non liberãdo. ꝗ aliquod pctm̃ eſt in populo: ita ꝙ in nullo de populo. qđ eſt impoſſibile.

Solutio. ¶ Solu. ſi populus iſte non habeat rẽpublicam nec vniuerſitatem ꝯmunẽ conſtituat nõ tenetur liberare iſtũ: ſed ſi habeat rempublicã vel cõmunem tenetur liberare niſi cohercea tur a maiori poteſtate. et licet iſte per ſe nõ tenetur liberare eum tñ iſte tenetur colliberare ⁊ facere qđ in ſe ẽ: et ſi non facit peccat mortaliter.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Itẽ queritur. ſi rex precipiat populo expugnare aliquẽ ⁊ populus ſcit ꝙ ille eſt innocẽs ⁊ ꝙ rex ex odio tm̃ precipit iſtum expugnari. vtrũ tenetur ei obedire ĩ hoc

Solutio ꝑ diſtictiõem ¶ Ad hoc diſtinguẽdi ſunt diuerſi caſus. qm̃ ſi iudicatum eſt ab illis quorũ eſt in regno iudicare. ſ. a patribus ꝙ iſte debet expugnari tunc teneť populus obedire. ſi non: non tenetur.

Alia q̃ſtio incidens. ¶ Itẽ queriť. ſi capitulũ reuocet aliquẽ canonicũ q̃ eſt ĩ ſcolis: vtrum teneatur obedire.

Solu. ꝑ diſtinctionẽ. ¶ Ad hoc diſtinguẽdũ eſt ꝙ ſi non ſit de conſuetudine eccleſie ꝙ fiat reſidentia in ſcolis: tenetur obedire vel prebendã dimittere.

Adhuc diſtinguendũ ſi vero ꝯſuetudo ſit eccleſie ꝙ fiat reſidentia in ſcolis adhuc diſtinguendũ eſt vtrũ reuoceť pro commodo tp̄ali vel ſpũali.

Subdiſtinctio. ſi pro tp̄ali: non teneť obedire. ſi pro ſpũali: adhuc diſtinguendũ eſt vtrum timeat lapſum ille q̃ reuocatur. qm̃ ſi cõcanonici ſui mali ſint: cum ex ꝯuictu formentur mores: ſi lapſum timeat ex conſortio eorum non tenetur obedire.

Subdiſtinctio. ſi autẽ non timeat lapſum adhuc debet cõſiderare vtrũ illud cõmodum ſpirituale maius ſit pro quo reuocatur: q̃ȝ illud quod conſequitur in ſcolis. ſi ſic: tenetur. ſi non: non.

¶ In quibus tenemur obedire deo.

¶ Tertium capitulum.

Viſo in quibus tenemur obedire prelatiſ et ſuperioribus nr̃is: vidẽdũ eſt in quibꝰ tenemur ſeruire deo. vtrum ſcꝫ tenemur obedire deo precipienti contra legẽ na-

turalem.quod videtur. qm̃ deus precepit abrahe vt immolaret filiũ.quod erat contra legem nature.abrahã fuit paratus facere iſtud. ¶ Circa queſtionem iſtã. Primo queritur vtrum hoc fuit preceptum. Immola michi Iſaac.⁊c. Secũdo.quãtuꝫ poteſt extendi huiuſmodi preceptũ dei:quod ſit contra legem nature. Tertio. quid tenebatur facere abraham ex illo precepto.

¶ Utrum imola.⁊c.fuit preceptũ.

¶ Prima queſtio huiꝰ capituli.

Queritur vtrũ hoc:immola.⁊c.fuit preceptum ꝓbatur ꝙ non.tã directe. ꝙ̃ indirecte.

Aꝛ ꝙ ſic.

indirecte ſic. ſi fuit ꝑceptũ:aut deus volebat iſtud aut non. Si ſic. Cõtra.nõ fuit factum.ḡ non volebat.ſi non volebat ⁊ precepit iſtud.ḡ aliud habuit in ore:aliud in corde:ḡ locutus eſt in ore ⁊ corde. ḡ fuit duplex.hoc aũt impoſſibile.ergo illud fuit preceptũ.

Secundo.

¶ Itẽ.ſi deus precepit illud ⁊ tñ non volebat. ḡ habuit aliquid in ore:⁊ non in corde.ergo in illo fuit eſt:⁊ non.ipſe autẽ precipit in euangelio. Sit ſermo veſter eſt eſt.non nõ.ergo ſi iſtud de imolatione Iſaac fuit preceptum:precepit ḡ deus contra preceptũ ſuũ quod eſt in euangelio. qđ ẽ ĩpoſſibile.ḡ iſtud non fuit preceptuꝫ.

Euaſio.

¶ Forte dicit ꝙ qñ deus precepit iſtud:ꝙ̃uis aliud habuit in ore aliud in corde: tamen non fuit duplex. nec fuit in ipſo eſt.⁊ nõ. qm̃ non precipiebat iſtud ad deceptionem.

ꝯtra hãc ar̃

¶ Sꝫ cõtra.ſi aliq̃s aſſerit oppoſitũ eiꝰ quod ſe credit eſſe verum:duplex eſt. ſiue aſſerat iſtud ad deceptionem ſiue non.eadẽ ratione. ſi deus precepit iſtud ad deceptionẽ:ſiue non.

Secundo.

¶ Item preceptũ eſt ſignum voluntatis diuine.ſed non eſt ſignũ alicuiꝰ rei:niſi illiꝰ que precipitur.ḡ ſi deꝰ precepit iſtud voluit iſtud fieri.ſed conſtat ꝙ nõ voluit iſtud fieri:ergo non precepit iſtud.

Ad idem.

¶ Itẽ.abrahã immolare filiũ ſuũ erat cõtra legẽ nature:ergo erat malum.ſed deus nunꝙ̃ precepit malũ.ḡ nõ precepit iſtud

Opinio aliquorum.

¶ Propter hoc dicunt quidã ꝙ non fuit preceptum:ſed forma precepti.

ꝯtra hãc ar̃

Cõtra.ſuper iſtđ euãgelij de ceco nato. Uide nemini dixeris.dicit gloſa.precipit taceri:quod tñ non potuit abſcondi.ḡ precepit ibi deus aliq̃d:quod tñ non voluit.ḡ eadem ratione precepit Iſaac imolari:⁊ tñ non voluit iſtud.

Euaſio.

¶ Si dicis ꝙ non eſt ſimile. qm̃ tacere indifferens eſt:ſed immolare Iſaac eſt malũ.vnde non fuit preceptum.

ꝯtra hoc ar̃

Cõtra.ſuper iſtud ad Hebre. Fide obtulit Abrahã Iſaac.đt gloſa.nõ erat contraria religio credentis: deuotioni operantis. promiſſionẽ tenebat plus pater ĩ corde:qm̃ oportebat impleri ĩ eo quẽ iuſſerat dñs occidi.hoc expreſſe habetur ꝙ dñs precepit iſtud.

Euaſio.

¶ Sed forte exponetur ſic.iuſſerat.i.ſub forma precepti propoſuerat.

ꝯtra hãc ar̃

Sed queritur.aut Abraham ex illa forma precepti tenebatur aliq̃d facere:aut nihil. Si aliquid ergo ſub illa forma erat aliquod preceptũ ſi nichil:ergo pro nichilo preparauit ſe ad iſtud.⁊ tamen pro nichilo tribus diebus fuit ad mortem morta.

Secundo.

¶ Item. ſi non fuit preceptũ: aut hoc eſt q: iſtud erat malũ: aut q: deꝰ non voluit iſtud. Si quia malũ. Contra.hoies qñꝙ̃ interficiũtur meritorie.dicitur etiã ꝙ quidã rex precepit ſuſpendi proprium filium:q: latro. ⁊ iſtud non fuit malũ.ḡ eadem ratione Abrahã potuit meritorie immolare filium.ergo non erat tale malũ propter qđ non poſſet eſſe preceptum. Si nõ fuit preceptũ:qm̃ deus non voluit illud.

ꝯtra aliud.

¶ Contra. Dñi ſcienter ⁊ diſcrete precipiunt aliqua ſeruientibus ſuis ad ꝓbationem:que tamen nolunt fieri. ideo qñ vident ſeruientes ſuos preparari ad faciendũ ea: reuocant mandatũ.

A ſimili.

¶ Siliter deus potuit precipere iſtud ad probationẽ: licet nollet iſtud fieri. nec tamen ꝓpter hoc fuit duplex.qđ conceditur

Solutio.

¶ Et nota ꝙ iſtud non fuit precptũ ad executionẽ:immo forma verborũ communis fuit ad preceptũ qđ eſt ad probationẽ ⁊ preceptũ qđ eſt ad executionẽ.⁊ q̃a ſic cõmune fuit forma precipiendi non voluit deꝰ Abraham imolare filium ſuũ: ſed voluit Abrahã immolare filiũ:vel ꝙ prepararet ſe ad imolandũ.

Uoluit ꝙ ꝑpararet ſe ad immolãdum.

vnde ſtatim poſt preparationẽ reuocauit mandatum.multa tñ precepit deus ad executionẽ q̃ non voluit fieri ſimpliciter: ſed voluit quantũ in ipſo eſt.ſicut multa bona ⁊ honeſta ꝑcepit de iudeis: que tñ ipſi non fecerunt.nec deus ſimpliciter voluit ea fieri:qm̃ ſi ſimpliciter voluiſſꝫ facta fuiſſẽt

Per hoc ad rõnes.

Patet ergo ꝙ deus nõ habuit aliud in corde: aliđ in ore. cum preceptũ iſtud nõ eẽt determinatũ ad executionẽ. vnde non fuit duplex nec fuit in ipſo eſt ⁊ non.⁊ ſic patꝫ ſolutio ad duo primo obiecta.

Ad tertiũ.

¶ Ad tertio obiectũ dicimus ꝙ non eſt ſimile de aſſertione ⁊ preceptione. qm̃ aſſertio determinata eſt ad vnum tm̃: ſed preceptio cõmuniter ſe hꝫ ad probationẽ ⁊ executionem.

Ad q̃rtum.

¶ Ad q̃rtum dicimus ꝙ preceptum iſtud fuit ſignũ volũtatis diuine.non qua voluit Abrahã imolare filiũ: ſed qua voluit Abrahã imolare vel preparare ad imolandum .vñ hec cõditionalis eſt falſa.ſi deus ꝑcepit iſtud:voluit iſtud.qm̃ nõ precepit ad executionẽ.

Ad vltimũ.

¶ Ad vltimo obiectũ dicimus ꝙ Abrahã immolare filium eſt malũ in ſe:ſed non ſm ſe.⁊ dicit̃ malum in ſe qđ nulla circũſtantia addita eſt malũ. ſicut occidere hoiem.quod tñ fit bonũ ꝑ additionẽ bone circunſtantie. Malũ ſm ſe dicit̃ iſtud quod non poteſt fieri bonũ per aliquã circũſtantiã quãtũlibet bonã.ſicut fornicari cuilibet.

Malũ in ſe et malũ ſecundum ſe.

Abrahã immolare filium eſt malũ in ſe:tñ bonũ erat abrahe per circunſtantiã obedientie ⁊ deus potuit precipere.⁊ deus potuit: cũ non eſſet malum ſcđm ſe.

¶ Ex hoc patet ꝙ non valet hec argumentatio. Abraham imolare filiũ erat in ſe maluꝫ ⁊ deꝰ precepit hoc:ergo deus precepit malũ.

Iterum ar̃.

¶ Sic obijcitur.qñ deus ꝑcipiebat hoc:aut erat bonuꝫ aut malum. ſi malum:ḡ deus precipiebat malũ ſi bonum:ḡ tunc erat iſta falſa. Abrahã immolare filium eſt malũ.

Secundo.

¶ Itẽ deus non precepit niſi bonũ. ergo quãdo precipiebat iſtud:ipſum erat bonum

Tertio.

¶ Item adã comedere hoc pomũ fuit malũ nulla alia de cauſa niſi prohibitũ. ſi ergo aliquid eſt malum quia ꝓhibitũ tm̃:per locũ a cõtrarijs aliquid eſt bonum q: preceptũ tm̃. igitur Abraham immolare filiũ erat bonũ:q: preceptũ. Si cõceditur.

Cõtra hoc.

¶ Contra Sortẽ immolare filiũ erat contra legem nature:ergo Abrahã interficere filiũ erat contra legem nature. idẽ eni eſt ius cuiuſlibet pa

Ayuntamiento de Madrid

tris ad filium ſuū. ſ; fortem interficere filiū ſuum eſt contra legē nature: ergo Abrahā interficere fi lium ſuum erat contra legē nature. ǵ erat malum

Ad idem. ¶ Itē de⁹ volebat Abrahā nō imolare filiū ſicut patuit ex poſt facto. ſed non volebat niſi bonu;: ǵ Abraham non imolare filiū erat bonū: ǵ eius op poſitum erat malū. cum bonū non ſit contrarium

Solutio. bono vel oppoſitū. ¶ Solu. dicim⁹ q Abrahā im molare filium ſuum ſtatim qñ preceptū fuit: bonū

Ad rōnem. fuit ꝛ pro diuerſis tēpibus. Dicendū eſt q argumē tatio illa non valet: ideo peccat ſcđm fallaciā vni uocationis. qm̄ procedit ſm diuerſas cōſignatio nes tpis acſi eſſet vna. ſed retorquendo oīa verba ad idem tps: neceſſaria eſt argumētatio. Cōcedi

Ad aliud. mus igitur q qñ preceptū fuit: bonū fuit ¶ Ad il lud quod obijcitur q Abrahā immolare filiū erat contra legem nature. diſtinguendū. qm̄ ius natu

Ius natura le dr duob⁹ modis vt p; rale dupliciter dr Uno dicit ius naturale: qđ na tura docuit omnia aīalia. ꝛ ſic abrahā immolare filium erat contra legē nature. ſed ſm hu⁹ius nō eſt virtus nec viciū. ꝛ ſic non ſeqtur q Abrahā immolare filium eēt malū. Aliq ius naturale dr quod naturalis ratio dictat eē faciēdū. ꝛ ſic Abra ham immolare filiū non erat ɔtra legem nature: immo ſm legem nature. qm̄ naturalis ratio dicta bat ei hoc eſſe faciendū. quia de⁹ preceperat iſtđ

Ad aliud. ¶ Ad aliđ dicim⁹ q Abrahā nō imolare filiū ne gatio quedā eſt: ꝛ non erat bonū pprie ꝛ ſm ſe: ſed dicebatur bonum ex adiuncto. ſicut non peccare cum nichil ſit. non eſt bonum proprie: ſed ex adiū cto. ſ. quia adiacet virtuti dicitur bonū. cū dica tur q bonum non eſt contrariū bono: intelligitur de bonis que bona ſunt proprie.

¶ Quantū poſſit extēdi preceptū dei.
¶ Scđa queſtio huius capituli.

Queritur quātū poteſt extendi preceptū dei: ſc; vtru; poteſt precipere cōtra oīa precepta decalogi. ¶ Uidetur q ſic. qm̄

Arḡ q ſic. malus malū eſt in ſe ſiue in genere occi dere q̄ fornicari. ſ; de⁹ precepit occidere: qñ pre cepit Abrahā immolare filiū: ergo pōt precipere q aliquis fornicetur. eadē ratione pōt precipere

Euaſio. contra totū decalogu;. Si dicit q nō valet argu mentatio. qm̄ occidere non eſt malū ſm ſe: vñ nul lā difformitatē importat. ſed fornicari eſt ſ; ſe ma lum: vnde difformitatē importat. ꝛ ideo deus non

ɔtra hoc arḡ poteſt illud precipere. ¶ Sic igit poteſt precipe re oēm actum qui non īportat difformitatē: etiam hoc conſtante q filius dei Simus ergo in tēpore Abrahe Abra. credere filiū dei non eē incarnādū non importat difformitatē. etiā hoc ſtante q fili⁹ dei incarnabit. ergo manēte eadē veritate de⁹ po teſt precipere illud. Sit ergo q precipiat illđ ma nente eadē veritate. inde ſic. Abra. credit filium dei non eſſe incarnandū: ꝛ ex precepto dei. ǵ me

S; hoc eſt falſum. retur. ¶ Contra. credit oppoſitū articuli fidei: ǵ demeretur. ǵ eodem motu meretur ꝛ demeretur.

Ad idem. quod eſt impoſſibile. ¶ Item in veteri lege pce pit deus adulteram lapidari. in nouo teſtamento precipit oppoſitu;. ǵ precipit contra legē ſuā. pa ri ratione pōt precipere contra totum decalogū.

Solutio. ¶ Solu. ad hoc q aliquis poſſit pcipere aliquid alicui: oportet q iſtud non ſit ſm ſe malum: ꝛ pre terea q recipit recōpenſationē. propter primū nō poteſt deus precipere q aliquis fornicetur. qꝛ for nicari importat difformitatem. Nec v; hec argu mentatio. magis malū eſt occidere q̄ fornicari: ꝛ deus poteſt precipere occidere: ǵ ꝛ fornicari. qm̄ ab eo quod eſt occidere eſt malicia ſeparabilis. ſ; ab eo quod eſt fornicari eſt inſeparabilis. Inſtā tia. fortes eſt magis albus q̄ plato. et fortes pōt fieri niger: ergo plato pōt fieri niger. poſito q al bedo non ſit ſeparabilis a pla. Propter ſm deus non potuit precipere abrahe q crederet filiū dei non eē incarnandū. quia huius motus nō recipit recompenſationē: ſed dānum. quia eſt ex inter fectione hoīm recipit recōpenſationē. vt p; i in terfectione hereticorū: ex qua accidit tranqlitas et multiplicatio eccleſie. Similiter non pōt preci pere michi deus non diligā ipſum. qa hmōi non recipit recōpēſationē ¶ Aduítimū dicim⁹ q hec argumētatio nō v;: de⁹ pcepit actū ɔtrariū actui quem precipit: ǵ precipit contra legē ſuā. qm̄ cu; virtus ſit habitus immediate exiſtēs quo ad nos ſcđm diuerſos ſtatus aliquid aliqñ eſt preceptū: aliquando non. ꝛ ſic vnus ꝛ idē actus aliquādo eſt motus virtutis: aliqñ non. ſicut ſi iſte habeat mil le marcas ꝛ videat hoīes valde indigentes tenet dare. ſi depauperetur non tenet. Siſr̄ in veteri lege preceptum eſt adulteram lapidari ad refre nādū luxuriā iudeoꝝ qui timore ſeruebāt non ex amore: ſed in nouo teſtamēto in quo ē copia gra tiarum q̄ retinent ꝛ refrenant fideles non oport; hmōi preceptum eē. ¶ Sed iteꝝ probat q deus poteſt precipere contra legē ſuam. qm̄ preceptu; eſt in decalogo. Non cōcupiſces vxorem proximi tui. ſed deus pōt precipere alicui q concupiſcat vxorem proximi ſui. quod probatur. qm̄ multi bo ni viri habuerūt duas vxores: vt Iacob ꝛ Dauid. et hoc potuit deus precipere ſc; q iacob haberet plures vxores. ergo pōt precipere q vnus hō ſit maritus duaꝝ vxorū ſimul. ǵ poteſt pcipere econ uerſo q vna vxor ſit duorū maritorum ſimul. ꝛ ſic poteſt precipere q aliquis concupiſcat vxorē p ximi ſui. ergo poteſt precipere contra legem ſuā.

¶ Item precepit filijs iſrael q aſportarent vaſa egyptiorum: ergo precepit q ɔtrectarent res alie nas vel aliorū: ergo precepit furari: ǵ precepit cō tra hoc preceptum. Non furtum facies. ǵ prece pit contra legem ſuā. ¶ Itē legitur de btā Mag dalena q. xxx. annis fuit in heremo vbi fruebatur colloquio angelorū. ꝛ hmōi ſtatus contēplatiōis optimus eſt. ergo deus poteſt pcipere hmōi ſta tum: ergo poteſt pcipere quicquid ſeqtur ex eo. ſ; ex eo ſequitur nō dare elemoſinas: nō facere opa actiue: ergo poteſt pcipere non dare elemoſinas et hmōi. ergo pōt precipere contra hoc preceptū Date elemoſinā ꝛ omnia mūda ſunt vobis. cū igi tur poſſit precipere contra pcepta affirmatiua et contra precepta phibitiua: poteſt ſimiliter pcipe re contra legē ſuam. ſi ɔceditur. ¶ Contra. deus non precipit aliquid niſi qđ facit ad hoc vt ſimus ſimiles ei: ꝛ ipſe non pōt precipere q ſimus diſſi miles ei: ergo non pōt pcipere contra legē ſuam.

Right margin notes: Ex hijs in fert qđ odi um dei ē pci pi ab ipſo ē impoſſibile — Ad rōnes ppē primu; — ppter ſcđm — Nota cōtra multos. — Aduítimū. — De diuerſi tate tēporū — Iterum arḡ. — Secūdo. — Tertio. — In oppoſi.

Ayuntamiento de Madrid

Solutio ad quod concedimus. ¶ Ad pꝛimo obiectū dicim⁹ ſi
pꝛimū. cut dictū ē ſupꝛa ꝙ ap hoc de⁹ poſſit p̄cipere aliq̄d
quod in ſe malū opꝫ ꝙ iſtud recipiat recōpēſatio=
nem. vnde dicimus ꝙ de⁹ potuit p̄cipere ꝙ vnus
homo haberet duas vxoꝛes. ⁊ multa alia mala. ta
men hoc malū recipit recōpenſationē. qm̄ ex hoc
ꝙ vnus homo hꝫ multas vxoꝛes: genus humanū
multiplicatur ad cultū vnius dei. vñ deus poteſt
pꝛecipere iſtud. ⁊ non ſequitur: ergo deus pōt pꝛe
cipere iſtud ꝙ duo mariti habeant vnā vxoꝛeꝫ ſi=
mul. qm̄ per hoc nō multiplicatur gen⁹ humanū.
ſed per pꝛimū multiplicatur. qm̄ plus poteſt vn⁹
Ad ſcd̄m. vir generare ꝙ̄ multe mulieres concipere. ¶ Ad
ſm̄ dicimus ꝙ nō valet. deus iuſſit aſpoꝛtari vaſa
egiptioꝝ: ergo iuſſit ꝯtrectare res alienas iuito
dñ̄o. qm̄ egiptij non erant dñ̄i illarū reꝝ q̄n aſpoꝛ
tabantur. quia deus cui⁹ ꝓpꝛie ſunt oīa tranſtule
rat dominiū ab eis. vñ dicim⁹ ꝙ de⁹ nō pōt p̄cipe
re hoc complexuꝫ contrectare res alienas inuito
dñ̄o: quia eſt malū ſm̄ ſe licet foꝛte non expꝛimat
Ad tertiū. ad foꝛmitatē. ſicut homo ſm̄ ſe eſt riſibile licet nō
expꝛimat reſibilitatē. ¶ Ad tertio obiectū dici=
mus ꝙ alicui ⁊ in caſu aliquo ꝓ loco ⁊ tp̄e poteſt
deus pꝛecipere non dare elemoſinas. qm̄ expedit
aliquem ſemper eſſe in contēplatione. et expedit
aliquem ſemper eſſe in opibus actiue. et expedit
aliquē eſſe in contēplatione aliq̄n: ⁊ in actiōe ali
quando. pꝛecipiendo autē hoc alicui nō dare ele=
moſinas. ⁊c̄. non pꝛecipit ꝯtra hoc pꝛeceptū: Da
te elemoſinaꝫ. ⁊c̄. pꝛecepta enim affirmatiua non
obligant ad ſemper.

¶ Queritur ad q̄d teneretᷣ Abꝛa. ex illo p̄cepto.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur ad quid teneretur Abꝛahā ex il
lo pꝛecepto ¶ Et pꝛimo vtrū teneretur
Arᷣ ꝙ ſic. velle immolare. videtur ꝙ ſic. qm̄ tene=
batur obedire. obedire autē mentaliter
eſt velle facere quod pꝛecipitur: q̄a pꝛecipitur. er
go. Abꝛahā tenebatur velle immolare: quia iſtud
Secundo. pꝛecipiebatur. ¶ Itē. pꝛeceptū erat ei imolare.
ergo tenebatur imolare: ⁊ ex obedientia. ſed obe=
dientia nulla eſt: niſi ſit voluntaria. ergo tenebatᷣ
voluntarie imolare. ğ tenebatur velle immolare.
In oppm̄. ¶ Contra. non tenebatur velle immolare: q̄a eēt
pꝛeceptum pꝛobatiōis. ſi hoc eēt pꝛeceptū Abꝛa
he tantū ad pꝛobationē ⁊ hoc ſciret Abꝛahā: non
teneretur velle imolare ⁊ tm̄ remaneret pꝛeceptū
ergo pꝛeceptio nō faciebat ꝙ teneretur velle imo
lare: nec alia cauſa erat quare teneretᷣ. ğ ſimplici
Secundo. ter non tenebatur velle imolare. ¶ Itē. oē pꝛece
ptum eſt pꝛeceptū ad pꝛobationē vel executionē
et ecōuerſo. ergo ſi Abꝛa. tenebatᷣ velle imolare
quia ſciebat eē pꝛeceptū: ſimiliter ſi ſciret eſſe pꝛe
ceptum ad executionē vel pꝛobationē teneretᷣ vel
le. ⁊c. ſed ſi ſciret eſſe pꝛeceptū tm̄ ad pꝛobationē
ſciret eſſe pꝛeceptū ad ꝓbationē vel executionē.
ergo ſi ſciret eſſe pꝛeceptū ad pꝛobationē tm̄ tene
retur velle imolare. ⁊ hoc falſum. ergo ⁊ pꝛimum.
Tertio. ¶ Item. Abꝛaham dubitabat vtrū iſtud eſſet ei
pꝛeceptum ad pꝛobationē vel executionē. ſed du
bia in melioꝛem partē ſunt interpꝛetanda. ſed me
lius erat dñ̄m pꝛecipere hoc ad pꝛobationē ꝙ̄ ad
executionem. ergo Abꝛaham magis debebat cre
dere hoc eſſe pꝛeceptū ad pꝛobationem ꝙ̄ execu=
Solutio. tionem. ğ non tenebatur velle imolare ¶ Ad hoc
poteſt dici ꝙ ex illo pꝛecepto non tenebatur ſim=
pliciter velle imolare: ſed ſub conditione. ſ. ſi non
Per hoc ad pꝛimum. reuocaretur pꝛeceptū. Nec valet hec argumenta
tio. tenebatᷣ obedire: ergo tenebatur velle facere
mandatum: ſed cuꝫ conditiōe pꝛedicta bene ſequi
Ad ſcd̄m. tur. ¶ Similiter patet ſolutio ad ſcd̄o obiectum.
non enī ex pꝛecepto tenetur aliquid velle ſimpli=
citer facere. ſimpliciter maxime cū aliquid graue
et difficile pꝛecipitur. ſed ſi ſciretur eſſe pꝛeceptuꝫ
ad executionē: teneretᷣ velle facere mandatū ſim=
ꝯtra hāc ſolutionē arᷣ. pliciter. ¶ Sed contra hanc ſolutionem obijci=
tur. deus pꝛecepit iudeis non mechari. non foꝛni
cari. ⁊c. ⁊ ipſi tenebantur velle nō mechari. ⁊c̄. q2
pꝛeceptum erat eis. cū ergo pꝛeceptū eſſet Abꝛa
Opinio aliquoꝛum. he vt immolaret: tenebatur velle imolare ſimpli=
citer. ¶ Quod concedunt quidā: dicentes ad pꝛi
Dicunt ad pꝛimum. mo obiectū ꝙ Abꝛahā non poterat ſcire hoc eſſe
pꝛeceptum tantuꝫ ad pꝛobationem. qm̄ non con=
gruit iuſticie diuine ꝙ pꝛecipiat aliquid alicui: cu
ius oppoſitum teneatur velle: vel ipſuꝫ quod pꝛe
Ad ſcd̄m. cipitur velle. ¶ Ad ſecundo obiectū dicim⁹: non
eſt facile reſpondere quantum ad ipos. qm̄ ipſi re
cipiunt hanc ꝯditionalē. ſi pꝛeceptū eſt Abꝛahe
tm̄ ad ꝓbationē imolare filiū: tenetᷣ velle imolare
ſed Abꝛahā ſciebat bene illā ꝯſequētiā eē veraꝫ:
ergo ſi ſciret pꝛimum ſciret ⁊ vltimuꝫ. ⁊ hoc mani
feſte falſum. ideo ſi ſciret iſtud eſſe pꝛeceptū ad ꝓ
bationem tm̄: non teneretur velle iſtud. niſi dica=
tur ꝙ ſi Abꝛaham ſciret pꝛimuꝫ: duo contradicto
rie oppoſita ſequerentur. ⁊ ita ſequeretur ꝙ tene
ꝯtra hoc arᷣ. retur velle ⁊ non teneretur velle. ¶ Sed contra.
aut ſequuntur ex īpoſſibili quidlibet: aut natura=
li ꝯſequentia. ſi pꝛimo modo fiat poſitio ꝙ non re
cipiatᷣ conſeq̄ntia naturalis. Si ergo dicatᷣ ꝙ duo
oppoſita ſequūtur naturali cōſequentia Contra.
Abꝛahe eſt pꝛeceptū tantū ad pꝛobationē immo=
lare filium: ⁊ imolare filiū erat quoddā verū inſo=
lubile. ergo ſi deus reuelaſſet illud verū Abꝛahe
Secundo. non ꝓpter hoc ſeq̄rentᷣ oppoſita. ¶ Pꝛeterea. ſi
rex frācie p̄ciperet aliquid alicui: ſufficeret regi ſi
ille vellet tm̄ ſub ꝯditiōe iſtud facere. ſcꝫ ſub hac
conditiōe: ſi rex nō reuocaret pꝛeceptū. ğ deo de=
bet ſufficere ꝙ ſi p̄cipiat aliquid alicui: ꝙ ille velit
iſtud facere ſub conditiōe. ſ. ſi non reuocatur mā=
datum. ğ hec conſequētia nō valet: ſi Abꝛa he pꝛe
ceptum eſt immolare: teneretᷣ velle ſimpliciter i=
Solutio. molare. ¶ Qđ concedim⁹. vnde pꝛime ſolutioni
adheremus. dicim⁹ tm̄ ꝙ Abꝛahā non poterat ſci
re iſtud eſſe pꝛeceptū ſibi tantū ad pꝛohibitionē.
non pꝛopter impoſſibilitateꝫ: ſed qm̄ nō congruit
bonitati dei pꝛecipere aliq̄d alicui qđ non debeat
Ad aliud. velle. ¶ Ad illud qđ obiectū eſt dicim⁹ ꝙ nō eſt
ſimile. qm̄ deus pꝛecepit iudeis id qđ erat ſcriptū
in coꝛdibus eoꝛum. vnde tenebantᷣ velle iſtud ſim
pliciter: ꝙ̄uis nō eſſet pꝛeceptū. ſed Abꝛahe pꝛe=
cipiebatur quoddam quod erat in ſe malum ſicut
dictum eſt. vnde non eſt ſimile.

¶ Utrū Abꝛahā teneretur credere illud
eſſe pꝛeceptum ſibi a deo.

Quarta queſtio huiꝰ capituli.

Af ꝙ non. Q Ueritur vtrũ Abꝛahã teneretur crede=
re iſtud eẽ ꝓceptũ ſibi a deo videt̃ ꝙ nõ
dicit eni Apl̃s in pꝛicipio ad Gala. Li=
cet hõ aut ãgelꝰ de celo euãgelizauerit
aliᷣꝗ̃ accepiſtis: anathema ſit. ꝛ itelligitur aliud
quod eſt cõtra fidẽ vel ꝯtra bonos moꝛes. ſed iſtᷣ
quod pꝛecipiebat bonus ãgelus Abꝛahe erat cõ=
tra bonos moꝛes. quoniã interficere hoiem eſt cõ
tra bonos moꝛes. ergo Abꝛahã non debebat cre=
re ei imo potius debebat ipm̃ anathematizare. et
ita non tenebat̃ credere iſtud ſibi eẽ ꝓceptũ a deo
Secundo. Item. angelus ſathane tranſfigurat ſe in ange
lum lucis: ergo Abꝛahã neſciebat vtrũ ille ange=
lus eſſet ãgelus lucis vel angelꝰ tenebꝛarũ. nullo
eni ſigno poterat diſcernere. ᵹ non tenebat̃ ei cre
dere: ᵹ non tenebat̃ credere iſtud eſſe ꝓceptum ſi=
Solutio ad primum. bi a deo. Solu. dicimꝰ ꝙ tenebat̃ credere iſtud
eſſe pꝛeceptũ a deo: nec illud erat ꝯtra bonos mo
Ad ſcᷣm. res: qꝛ non erat malũ ſm ſe. Ad ſcᷣo obiectuꝫ
dicimꝰ ꝙ Abꝛahã bene ſciuit ãgelũ illuꝫ eẽ bonũ
angelũ. qm̃ habebat donũ qᷣ dꝛ diſcretio ſpũum
quod donũ habuit btũs martinꝰ qm̃ dixit diabo=
lo: ieſum purpuratuꝫ non adoꝛo. ſed quo ſigno di=
ſcernatur bonus a malo. nos neſcimus: ſꝫ qui ha=
Contra pꝛedicta ar̃. bent donũ pꝛedictũ bene ſciunt. Itẽ. Anſelmꝰ
ſuper geneſim dixit. Laudandꝰ erat Abꝛahã i cõ
ſtantia immolandi ꝛ fide ſuſcitandi. ꝛ ſumit̃ ibi cõ
ſtantia immolandi ꝓ voluntate immolandi. ergo
laudandus erat ꝓ voluntate immolandi: ergo vo
Secundo. lebat immolare. ꝛ dictũ eſt ꝙ non. Item videt̃
ꝙ non eſſet laudandus in hoc. qm̃ ſi aliquis trade
ret aliquam pecuniã alij certus ꝙ ſtatim rehabe=
ret: non eſſet laudandus in hoc. ergo cum Abꝛa=
ham vehementer crederet filiũ ſuum eſſe ſuſcitã=
dum non erat laudãdus pꝛo volũtate imolandi.
Solutio ad pꝛimum. Solu. Ad pꝛimũ dicimꝰ ꝙ Abꝛahã laudãdus
erat pꝛo voluntate immolãdi. nec ſeqtur ꝙ vellet
ſimplr̃ imolare: ſed ſub cõditione. ꝓ qua volũta=
Ad ſcᷣm. te cõditionali laudãdus erat. Ad ſm dicimus
ꝙ aliquo caſu laudãdus eẽt qui traderet pecuniã
ſuam alij: licet ſciret ſe rehabituꝝ illã. ſicut ſi tra
deret credens ſoli verbo illiꝰ cui tradit̃. ſed ſi gra=
tis traderet ſine ſpe rehabẽdi: tunc maxie eẽt lau=
q̃ſtio icidẽs dandus. Sed iterũ queritur ꝙ Abꝛahã nõ pꝛe
pararet ſe ad imolãdũ filiũ ſine ſpe rehabẽdi. im=
mo cũ certa ſpe rehabendi: quare ita ſumme lau=
Solutio. datur. dꝛ eni de ipſo. Senex fidelis: pꝛima credẽ=
di via eſt. Ad hoc dicimꝰ ꝙ ſũme laudãdꝰ fuit:
qm̃ credidit deũ eſſe omnipotentẽ ꝛ veracẽ. credi
dit eni deum poſſe ſuſcitare filiũ ſuũ. qᷣ inauditũ
erat in tp̃e ſuo ꝙ deus aliquẽ ſuſcitaſſet. Iteꝫ.
ſumme laudandus fuit: qꝛ filiũ ſuũ vnigenitũ quẽ
ꝯtra hoc ar̃ diligebat voluit imolare. Sed ſm hoc videtur
ꝙ magis laudandus fuit ſanſon: ꝙ̃ Abꝛahã. quo=
niam maius fecit. qm̃ maius eſt interficere ſeipꝫ:
ꝙ̃ filium ſuuꝫ. querit̃ igit̃ quare ſcriptura nõ lau=
Solutio. dat ſanſonem: ſed tantũ excuſat. Solu. Facere
Cur Abꝛaham magis laudatur ꝙ̃ ſanſon. aliquid inſtinctu ſpiritusſancti multipliciter: dici
tur: qm̃ vel ſpiritu ſancto monente ꝛ iubente: vel
ſpiritu ſancto monẽte. Pꝛimo modo voluit Abꝛa
ham immolare filiũ ſuum inſtinctu ſpiritusſancti.
quoniã ſpiritusſanctꝰ pꝛecepit ei ꝛ monuit eũ. Se
cũdo mõ voluit ſanſõ interficere ſe: ꝛ iterficere in
ſtinctu ſpiritusſancti. quoniã ſpiritusſanctus mo=
nuit ipſum ad hoc. vnde illa actio plus fuit ſpiri=
tusſancti: ꝙ̃ ſanſonis. vnde non valde laudat eũ ſa
cra ſcriptura i hoc facto: ſed excuſat. ſicut nõ lau
datur aſina balaam: qꝛ locuta fuit. qm̃ illa locutio
non fuit pꝛopꝛie illius: ſed angeli q̇ mouit os eius
verum eſt tamen ꝙ ſanſon meruit interficiendo ſe
et alios. ꝛ ad iſtud mouit euꝫ ſpiritusſanctus: pꝛo=
pter ſignificationeꝫ. qm̃ ſanſon interpꝛetatur ſol
eoꝛum: ꝛ ſignificat in actu ſuo xp̃m. qm̃ ſanſon in=
terficiẽdo ſe interfecit iimicos ſuos. ſ. philiſteos:
ita xp̃s interficiendo ſe interfecit philiſteos ſpũa
les. ſ. demones. Per hoc pꝫ quare Abꝛahã ma Per hoc pꝫ reſponſio.
xime laudatur: ſanſon nõ. Ad illud qᷣ diximus ſu
pꝛa. ſ. ꝙ Abꝛahã nõ tenebat̃ ſimpliciter velle imo
lare: ſed ſub conditione: videtur facere textꝰ geñ.
qm̃ Iſaac querenti vbi eſt victima olocauſti. re=
ſpondit Abꝛahaꝫ. deus ſibi pꝛouidebit victimam
olocauſti. videtur ᵹ ꝙ ipſe aliquomodo crederet Arguit contra dicta.
deum eſſe reuocaturũ illud mandatũ: ꝛ ita nõ vo=
lebat ipm̃ ſimpliciter imolare: ᵹ nec tenebat̃ ſim=
pliciter velle imolare. ſed arripuit gladiũ: tũc vo
luit ſimpliciter imolare. Sed obijcit̃ ſicut pꝛi= Iterum ar̃.
us. cum dubia interpꝛetanda ſint in melioꝛẽ par=
tem: ꝛ Abꝛahã dubitaret an illud eſſet pꝛeceptuꝫ
ad pꝛobationẽ vel ad executionẽ: debuit ergo nõ
velle imolare. Solutio. ſine dubio dubia ſunt Solutio.
interpꝛetanda in melioꝛem partẽ ipſi eligenti. ꝛ i=
molare filium melius erat abꝛahe ꝙ̃ non immola
re: quoniã erat ei pꝛeceptum. vnde tenebatur vel=
le imolare: vel ſimpliciter vel ſub cõditiõe. Ha Alia q̃ſtio incidens.
bito ꝙ Abꝛahã tenebatur velle immolare: ꝛ tene
batur credere illud eſſe ſibi pꝛeceptũ: querit̃ vtrũ
teneretur immolare. videtur ꝙ non. qm̃ ꝓceptum Ar̃ ꝙ non.
fuit ceco illumiato vt nemini diceret. tñ ipe vbiqꝫ
diffamauit: nec peccauit ex hoc. ᵹ non tenebatur
tacere licet eẽt pꝛeceptũ ei eadẽ ratiõe Abꝛa. nõ
tenebatur immolare ꝗuis eſſet pꝛeceptum ſibi.
Item. pꝛeceptũ fuit filijs iſrael ꝙ nullus duce Secundo.
ret vxoꝛẽ de alienigenis: ſanſon auteꝫ duxit vxo=
rem de philiſteis ꝛ non peccauit. ᵹ nõ tenebatur
obſeruare iſtud pꝛeceptũ. eadẽ rõne Abꝛa. non te
nebatur imolare ꝗuis ei pꝛeceptũ fuiſſet. Itẽ Tertio.
pꝛeceptum fuit Ioſue ꝙ quicũqꝫ acciperet de ſpo
lijs iericho igne cõbureret̃. ꝛ achoꝛ depꝛehenſus
fuit accepiſſe. nec tñ fuit combuſtus igne: ſꝫ lapi=
datus. ꝛ non peccauit ex hoc Ioſue: ᵹ non teneba
tur eũ comburere igne: licet pꝛeceptũ ei fuiſſet. ᵹ
nec Abꝛahã tenebat̃ immolare. Solu. dicimꝰ Solutio.
ꝙ tenebat̃. Ad iſtᷣ qᷣ obijcit̃ de ceco nato: di Ad rõnem.
cimus ꝙ mãdatũ illud fuit reuocatũ a ſpiritu ſan
cto. vñ glo. dicit ſup locuꝫ illũ. iuſtũ iuſto eſt con
trarium. qm̃ iuſtũ eſt tacere qᷣ pꝛeceptũ eſt: ꝛ iu=
ſtum eſt pꝛedicare ad laudem dei. Sed ſm hoc ꝯtra hoc ar̃
videtur ꝙ cũ omne iuſtũ ſit bonũ. ꝙ bonum ſit cõ
trarium bono qᷣ ſupꝛa negatũ eſt. Et nos dici Solutio.
mus ꝙ pꝛo diuerſis tempoꝛibus dictũ eſt hoc iu=
ſtum iuſto eſt ꝯtrariũ. qm̃ iuſtũ erat tacere ãteꝗ̃
pꝛeceptum eſſet reuocatũ et iuſtũ fuit diffamare
ſiue manifeſtare poſt reuocationẽ mãdati. ſimiliter

Ayuntamiento de Madrid

pro diuerſis tēporibꝰ bonū fuit Abrahā imolare
filiū ⁊ Abra. non imolare filiū habito ei reſpectu
ad circunſtātiā ꝑcepti ⁊ manente illa circūſtātia
Abra. imolare filiū non poterat niſi bene fieri. et
ita erat bonū ſimpliciter. ¶ Ad ſcdo obiectū de
ſanſone dicimus ꝙ iſtud mādatū fuit reuocatum
ad ſignificādū ꝙ xps erat relicturꝰ ſinagogā ⁊ co-
pulaturus ſibi eccleſiā de gentibus. ¶ Ad tertio
obiectum dicimꝰ ꝙ cōbuſtio ignis ſumpta eſt ibi
pro qualibet pena. ¶ Poſtea querit quare Apl's
dicit fide obtinuit Abrahe Yſaac. cuʒ motus ille
ſiue ille voluntas imolandi fuerit ex obediētia ad
preceptum: ⁊ ita nō ex fide. ¶ Itē probatur ꝙ ex
caritate obtulit. quoniā propter hoc voluit immo
lare filiuʒ: qr plus diligebat deū ꝙ̄ filiū. ¶ Solu
tio. voluntas illa immolādi fuit ex obedientia ad
ꝑceptū ⁊ ex caritate imperante: ſʒ ex fide fuit tanꝙ̄
mouente et inclinante. qm̄ hylariter ⁊ ſine oī an-
guſtia mentis voluit Abra. immolare filiuʒ ⁊ hoc
erat ex fide: propter hoc Apoſtolus magis attri-
buit hunc motum fidei ꝙ̄ alij virtuti.

Ad ſcdm.
Ad tertiū.
Alia q̄ſtio incidens.
Arguitur.
Secundo.
Solutio.

¶ De latria ⁊ dulia ⁊ primo quid latria.

¶ Quartum capitulum.

DIcto de ſpecie iuſticie qua tenemur ſu-
perioribꝰ nr̄is. ſ. deo p̄latis principibꝰ. q̄
ſpēs vocat obediētia. dicendū eſt de ſpē
iuſticie qua tenemur honorare deū. que
grece vocatur latria vel latrioſis. latine pōt voca
ri religio que eſt species iuſticie vt dicit Tullius.
latria eſt cultus ſoli deo debitus et exhibitus vel
exhibendꝰ. dulia eſt honor debitꝰ creature. ¶ In
queſtione iſta primo queritur quid ſit latria. ſecū
do de differentia latrie ⁊ dulie. tertio vtrū idola-
tria ſit latria. quarto quo honore honorāda ſit hu
manitas chriſti et ipſe chriſtus. quinto vtruʒ ali-
quis poteſt ſine peccato exhibere latriam alicui
creature per ignorantiā. ſexto de quantitate illiꝰ
peccati quod dr̄ idolatria.

Pria q̄ſtio.

¶ Prima queſtio huius capituli.

¶ Utrum latria ſit virtus.

CIrca primū querit vtrū latria ſit virtꝰ.
videtur ꝙ ſic. qm̄ adorare deū eſt motus
meritorius. hoc conſtat: ḡ eſt motus vir
tutis: ſʒ nō eſt motus niſi latrie. ḡ latria
eſt virtus. ¶ Item ꝑceptum eſt: dn̄m deuʒ tuum
adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. ergo adorare deū eſt in
precepto. ſimiliter honorare patrē ⁊ matrē eſt in
precepto. ⁊ non intelligitur tātū de patre carnali
immo de ſpirituali. ergo honorare deū eſt in pre-
cepto. qm̄ deus eſt pater ſpūalis: ſed ſolꝰ motus
virtutis eſt in ꝑcepto: ḡ adorare ſiue honorare de
um eſt motus virtutis: ſʒ nō eſt motꝰ niſi latrie. ḡ
latria eſt virtus. ¶ Qd̄ concedūt quidā dicentes
latriā non eē ſpecialē virtutē: ſed generalem ad fi
dem/ſpem/caritatē. ⁊ ſic de alijs. ⁊ ꝙ ita ſit: ꝓba-
tur multismodis ¶ Primo ſic. qa credere prime
veritati ꝓpter ſe ⁊ ſuper omnia: eſt honorare pri-
mam veritatem ꝓpter ſe ⁊ ſuper omnia: ſed hmōi
honorare eſt motꝰ fidei. ergo motus fidei eſt mo-
tus latrie. ſimiliter motꝰ ſpei eſt motꝰ latrie. quo-
niam ſperare in primā largitatem propter ſe ⁊ ſu-
per omnia: eſt honorare primam largitatem pro-

Af ꝙ ſic.
Secundo.
Opinio aliquorum.
Prima probatio.

pter ſe ⁊ ſuper omnia. Similiter diligere primam
bonitatem. ⁊c. ⁊ ita motus cuiuſlʒ virtutis eſt mo
tus latrie. ḡ latria eſt virtus generalis. ¶ Itē ſu
per iſtud. dn̄m deū tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies
dicit gloſa. ſeruies ſeruitute que eſt latrioſis ſiue
latria. ergo latria idem eſt ꝙ ſeruitus dei: ſed qua
libet virtute ſeruimus deo. ergo quelibet virtus
eſt latria. ¶ Iteʒ. honorare deum motu latrie eſt
preponere deum omnibus: ⁊ hoc fit motu carita-
tis. ergo caritas ē latria: ⁊ ſimiliter alie virtutes.
ergo latria eſt generalis. ¶ Si cōceditur: proba
tur ꝙ ſit ſpecialis virtus: quia credere prime veri
tate propter ſe ⁊ ſuper oīa: eſt motus ſpecialis vir
tutis. ſ. fidei. ſimiliter ſperare aliquid a prima lar
gitate propter ſe ⁊ ſuper omnia: eſt motus virtutꝭ
ſcʒ ſpei. ſimiliter diligere. ⁊c. ſimiliter timere pri-
mam potentiā eſt motus ſpecialis virtutꝭ. ſ. timo
ris. ergo honorare primaʒ paternitatem ꝓpter ſe
et ſuper oīa eſt motus ſpecialis virtutis. eadē ra-
tione debetur enī proprie honor patri: ſicut dn̄s
dicit per matheum. Si ego ſum pater: vbi honor
meus. ſed hmōi honorare non eſt motus: niſi la-
trie. ḡ latria eſt ſpecialis ꝟtutis ¶ Itē. licet face
re quod precipitur non ſit ſpecialis motꝰ alicuiꝰ
virtutis: tamen velle facere quod precipit eſt ſpe
cialis motus alicuius virtutis. ſ. obedientie. ea-
dem ratione: licet honorare deum non ſit ſpecia-
lis motus: tamen velle honorare deum eſt ſpecia
lis motus virtutis alicuius: non niſi latrie. ergo
latria habet ſpecialē motū. ergo eſt ſpecialis vir
tus. ¶ Item. ſi quelibet virtus eſt latria. ergo om
ne vicium eſt idolatria per locum a contrarijs. er
go quilibet exiſtens in peccato mortali: eſt idola-
tra. ſumpto idolatra ſtricte: ⁊ hoc falſuʒ eſt mani-
feſte. quoniā fideles ſunt in mortali: ⁊ tn̄ non ſunt
idolatre: cum ſunt fideles. ¶ Forte dicūt ꝙ latria
eſt ſpecialis virtus. ſ. reuerentia: ſiue timor reue-
rentie: ſicut dicitur in principio eccle. Timor dn̄i
ſcientie religioſitas. ¶ Sed contra. Aug. dicit.
ꝙ ſapiētia eſt theoſebia. et latria idem eſt ꝙ theo
ſebia. ergo latria eſt ſapientia. non ergo reueren-
tia: vel timor. ¶ Item omnis idolatra inquantū
idolatra eſt infidelis. ergo idolatra inquantū ido
latra eſt infidelitas. ergo latria inquantum latria
eſt fides. ergo non eſt reuerētia vel timor ¶ Itē.
ſi latria eſt idem ꝙ reuerentia cum reuerentia mo
ueatur anima in deuʒ immediate. latria mouetur
in deum immediate. ſed omnis virtus qua moue
tur immediate anima in deum eſt theologica. er-
go latria eſt virtus theologica. non ergo ſunt tan
tum tres virtutes theologice. ¶ Solutio. No-
tandum ꝙ latria proprie eſt profeſſio maieſtatis
diuine: vt non ſolum appelletur maieſtatis diui-
na magnitudo dei qua replet totum munduʒ. qua
etiam repleret infinitos mundos ſi eſſent. ſed eti-
am vocetur maieſtas diuina ſumma eiꝰ bonitas:
ſumma potentia: ſummum dominiū. ⁊ ſic de alijs
Et eſt ibi profeſſio triplex ſcilicet corde/ore/ ope-
re. corde profitemur diuinam maieſtatem. per fi-
dem et ſapientiā credendo deū eſſe ſūme potētie.
ſumme bonū. ⁊ ſic de alijs. Ore ꝓfitemur diuinā
maieſtatem orando deū vt fontem oīm bonorum

Scda ꝓbatio.
Tertio.
In oppm̄.
Ad idem.
Tertio.
Euaſio.
ꝯtra hāc aū
Ad idem.
Tertio.
Solutio.
Quid ſit latria.
In latria triplex profeſſio.

Ayuntamiento de Madrid

In latria quin͡qꝫ ſunt

Opere ꝓfitemur ſacrificãdo/ genuflectẽdo ⁊ ſilibꝰ vnde latria ↄprehendit qn͡qꝫ.ſ.fidẽ/ ſapiẽtiã/ reuerentiã/ ſacrificiũ/ orationẽ. ꝑ hoc pꝫ ꝙ latria nec

Reſolutio doctores.

eſt ſpecialis virtus nec eſt gñalis ad oẽs virtutes Sic enĩ oẽ viciũ eſſet idolatria: ſed eſt ſpẽs virtutis habẽs ſub ſe multas ſpecies. vñ ad oẽs predictas obiectiões:

Ad omnes rationes.

q per quaſdã probatur latria eẽ generalis virtꝰ ad oẽs alias ꝟtutes. ꝑ alias ꝓbatur eſſe ſpecialis. ❡ Reſpõdẽdũ eſt ad primo obiectum.

Ad primũ. Credere et diligere nõ ſunt motus latrie.

Dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. Credere prime veritati ꝓpter ſe ⁊ ſup oĩa eſt honorare primã ꝟitatem. ⁊c. ſm ꝙ honorare eſt motꝰ latrie. Silr̃ eſt falſa. diligere primã bonitateꝫ ꝓpter ſe ⁊ ſup oĩa eſt honorare primã bonitatẽ. ⁊c. prout honorare eſt motus latrie. qm̃ hmõi honorare idẽ eſt ꝙ profeſſio vel ꝓteſtatio deũ eſſe ſũme bonũ. ⁊ hmõi ꝓteſtari non eſt diligere deũ ſup oĩa nec etiã cõſequens ad ipm̃. qm̃ ſi aliqs diligit aliquid ſup omnia. non ꝓpter hoc proteſtatur illud eẽ ſummũ bonuꝫ. ſicut auarus diligit pecuniã ſuper oĩa: nõ tñ profitetur pecuniã eſſe ſũmũ bonũ. ideo bñ ſcit ꝙ non eſt ſummũ bonũ. Pꝫ igitur ꝙ honorare ꝓut eſt motus latrie nõ eſt idẽ ꝙ credere vel diligere.

Ad ſcd̃m.

et ſic ſoluit̃ ad primũ ꝑ interẽptionẽ. ❡ Ad ſcd̃o obiectũ dicimꝰ ꝙ non qualibet virtute ſeruimus deo: ſed virtute q̃ eſt latrioſis vel latria. qm̃ non qualibet virtute ꝓfitemur maieſtatẽ diuinã. ſicut

Ad tertiũ.

dictum eſt. ❡ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ honorare deũ ꝓut eſt motꝰ latrie nõ eſt idẽ ꝙ ꝑponere deũ oĩbus. ſed hmõi ꝑponere ſeq̇tur ad hmõi honorare. Soluendũ eſt igit̃ ꝑ interẽptionẽ. ❡ Solute ſunt igit̃ obiectiões ꝑ quas oſtẽdebat̃ ꝙ quelibet virtus eſſet latria. Nũc ſoluẽde ſunt obiectiones ꝑ quas oſtẽdebat̃ ꝙ latria eẽt ſpecialis virtꝰ.

Ad primũ in cõtrariũ

❡ Ad primo obiectũ dicimꝰ ꝙ hec argumẽtatio non vꝫ. Credere prime ꝟitati ꝓpter ſe ⁊ ſup oĩa ẽ motus ſpeciaalis virtutis. ſ. fidei. Silr̃ ſperare. ⁊c. Silr̃ diligere. ḡ eadẽ ratione. honorare primam paternitatẽ. ⁊c. nec eſt iſte locꝰ a ſimili. qm̃ honorare qđ eſt motꝰ latrie nõ ſe hꝫ ſolũ ad primã paternitatẽ: ſꝫ etiã ad primã bonitatẽ ⁊ primũ dominiũ. vnde ſicut dñs dicit. Si ego ſũ pat̃ vbi honor meus. vñ prima paternitas nõ eſt ꝓprius finis huius actus: ſed prima veritas eſt finis ꝓpriꝰ

Ad ſcd̃m.

motus fidei. ❡ Ad ſcd̃o obiectũ dicimꝰ ꝙ non eſt ſimile qđ inducitur ꝑ ſimili. qm̃ facere qđ precipitur non eſt coartatũ contra aliquã virtutẽ. vel etiam generaliter ↄtra virtutẽ: q excedit metas virtutũ: quia põt precipi indifferẽs. ſicut dñs precepit malũ in genere ſicut precepit dñs abrahe. ꝓpter hoc generale facere qđ ꝑcepit in hac ratiõe eſt quiddã contra qđ habet conſiſtere laus in ſe ſi debite fiat. ideo velle iſtud eſt motꝰ ſpecialis virtutis. ſed honorare nõ excedit metas virtutũ. tñ gñale eſt ad quaſdã virtutes. Ideo velle honorare ſimiliter gñale eſt ad eaſdẽ virtutes. ſm ꝙ velle accipit̃ pro appetere vel deſiderare. ⁊ reſpicit hoc verbũ honorare ꝑ motibus interioribus quibus proprie honoratur deus. Sed ſi verbũ volẽdi reſpiciat honorẽ in generali vt teneatur ꝑ motu ſingulari quo aliqs vult honorare deũ in generali. tale velle eſt motꝰ virtutis que habet generale imperiuꝫ ſupra virtutes. ſcꝫ fidei vel caritatis quo aliquis preponit honorare deũ ſiue eligit per diſcretionem vt per illud veniat ad ſummũ bonũ ſed ſcd̃m ꝙ velle accipitur ꝑ appetere caritatis eſt tantũ deſiderantis iſtud in ratione boni. conſimili modo oportet dicere de eo quod eſt velle facere opera virtutis vel velle facere opus iuſticie: ſcd̃m ꝙ velle cadit ſuper tale volitũ generale. qđ commune eſt. tamen coartatũ ad opera multarũ virtutũ. qm̃ tale velle eſt illius virtutis que habꝫ generale imperiũ ſuper alias virtutes. ſ. fidei vel caritatis. vt dictũ eſt.

Ad tertiũ.

❡ Ad tertio obiectũ patꝫ ſolutio. quoniã non quelibet virtus eſt latria.

Ad auctoritatem.

Ad auctoritatem tullij que dicit ꝙ religio eſt ſpecies iuſticie. ⁊ ita latria que idem ꝙ religio eſt ſpecialis virtus. Dicimus ꝙ latria ſecundũ catholicum plus comprehendit ꝙ̃ religio ſcd̃m philoſophos qm̃ philoſiphi non attingerunt fidem vel ſapientiam dei. vnde religio ſcd̃m ipſos non comprehendit niſi reuerentiã quã debemus deo: ⁊ ſacrificiũ et orationem. ⁊ ſic verum eſt ꝙ religio eſt ſpecialis virtus non tamẽ latria propter hoc ſpecialis virtus: quia plus comprehendit.

Ad aliud.

❡ Ad iſtud qđ obijcitur ꝙ latria eſt reuerentia. bene concedimꝰ de quadam latria ſed non de omni. Et ſimiliter latria eſt ſapientia: ſed non omnis latria. Unde ex indiffinitis fit illa argumentatio.

Hec eſt duplex.

❡ De hac autẽ ꝓpoſitione. Omnis idolatria inquantũ idolatria eſt infidelis. Dicimus ꝙ duplex eſt. quoniam hec vox inquantum poteſt notare cauſam formalem. et ſic falſa. Nõ enim forma idolatre: ſed idolatria eſt forma infidelis. ſ. infidelitas. vel poteſt notare quaſi concomitantiã proprie diſpoſitionis ad ꝓprium ſubiectum: et ſic vera.

Exemplũ.

ſed ex hoc non ſequitur ꝙ idolatra ſit infidelis: ſicut nõ ſeq̇tur homo inquantũ homo eſt reſibile: nõ tamẽ humanitas eſt reſibilitas. vel ſic. triangulus inquantũ triangulus habet tres angulos. ⁊c. ergo triangulo eſt habitus t. a. ⁊c.

Ad vltimũ.

❡ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ hec eſt falſa. anima reuerentia mouetur immediate in deũ non enĩ aĩa per reuerentiã mouetur ĩ deum: ſed potius a deo.

Reuerẽtia quid eſt.

Eſt enĩ reuerentia reſilitio ab altitudine dei in ꝓpriam paruitatẽ ſicut in apocalipſi dicitur. ꝓcedebãt. xxiiij. ſeniores añ ſedentẽ in throno. ❡ Dicimꝰ ergo ꝙ latria nõ eſt virtus theologica nec per illã mouetur immediate in deũ ad minꝰ ſcd̃m quattuor primas ſpecies. vtrum aũt orone moueatur in deũ immediate. determinabitur qñ de oratione dicetur. dictũ ab ꝙ fideꝫ eſt latria: ⁊ ſapientia eſt latria.

Contra predicta ar.

❡ Sed contra. ſicut caritas ſe habꝫ ad opera bona exteriora ſic fides ⁊ ſapientia ad exteriores donationes veritatis. ſed caritas non facit bona opera exteriora niſi mediãte alia virtute ergo fides ⁊ ſapientia non faciunt donationes exteriores veritatis niſi mediante alia virtute. ſed profeſſio exterior maieſtatis diuine eſt exterior donatio veritatis. ḡ fides ⁊ ſapientia non faciunt ꝓfiteri exterius maieſtatem diuinã niſi mediãte alia virtute: ⁊ illa alia virtus eſt latria. ergo fides non eſt latria nec ſapientia eſt latria.

Secundo.

❡ Item. profiteri exterius maieſtatem diuinam cũ hoc ſit inſtruere ꝓximũ opus

Ayuntamiento de Madrid

eſt mie: non ergo fidei vel ſapientie: eſt aũt opus latrie. ergo fides nõ eſt latria: nec ſapientia eſt latria. ¶ Solutio. Duplex eſt latria: ſcꝫ interioꝛ et exterioꝛ fides ꝛ ſapientia ſunt latria interioꝛ ꝛ nõ exterioꝛ. vnde bene cõcedim⁹ ꝙ fides ꝛ ſapientia non faciunt pꝛofiteri exteri⁹ maieſtatẽ diuinã niſi mediante alia virtute. ſ. latria exterioꝛi: et ex hoc non ſequitur: ꝙ ſapientia nõ eſt latria. ſed ſeqtur ꝙ ſapientia non latria exterioꝛ. Conſiſtit aũt latria exterioꝛ in pꝛofeſſione exterioꝛi ſũme potẽtie: ſũmi dñi ſũme bonitatis: ꝛ ſic de aliis. ſicut cantat eccleſia. Laudam⁹ te. ꝛ hoc eſt cõe ad laudẽ interioꝛem ꝛ exterioꝛẽ. benedicim⁹ te. i. bona dicimus de te. adoꝛamus te. i. hũiliãdo nos altitudini tue oꝛamus te. gloꝛificam⁹ te. i. ꝯfitemur te eſſe fontẽ omnium bonoꝛum. et hec latria exterioꝛ alia eſt ꝙ̃ latria interioꝛ. qm̃ habet ſuam pꝛopꝛiã difficultatẽ ꝛ ſuas circũſtãtias ꝓpꝛias. Non eni ſemꝑ ꝛ vbiqꝫ ꝯfitenda eſt exterius diuina maieſtas neqꝫ ſemꝑ ꝛ vbiqꝫ pꝛedicãdũ eſt. qm̃ vt dicit ſalo. ẽ tẽpus loqñdi. ¶ Sed adhuc põt videri alicui ꝙ latria ſit ſpecialis virt⁹. qm̃ diligere deũ ſuꝑ omnia eſt honoꝛare deũ. ꝛ id videẽ de motibus aliaꝝ virtutũ: ꝙ honoꝛare deũ. eſt cõmune ad oẽs motus oĩm virtutũ. ꝛ excedit: qꝛ extẽdit ſe ad ap a conſilii q̃ non ſunt de neceſſitate mot⁹ virtutũ. ꝙ ꝑ pꝛedicta latria eſt ſpecialis virt⁹. ¶ Ad hoc ſoluẽdũ eſt ꝑ interẽptionẽ pꝛime. qꝛ hec eſt falſa ꝓpꝛie loquẽdo: diligere deũ ſuꝑ oĩa ẽ honoꝛare deũ. ſicut hec eſt falſa. Magiſter verberãs diſcipulũ dꝫ ipſũ eſſe ſubiectũ ſibi. non eni ꝓpꝛie dicit ipm eẽ ſubiectum ſibi: ſed ſolo facto oſtendit ita eẽ. Siſr diligens deũ ſuꝑ oĩa non ꝓpꝛie ꝯfiteẽ vel honoꝛat deum: ſed ipſo facto oſtendit eſſe honoꝛandũ.

Latria exterioꝛ.
Iterum ar.
Solutio.
Ptꝫ ꝑ ſile.

¶ De differentia latrie et dulie.
¶ Scd̃a queſtio huius capituli.

Queritur vtrũ idẽ ſit latria ꝛ dulia. videẽ ꝙ ſic qm̃ idẽ eſt ꝙ amoꝛ dei ꝛ ꝓximi. ſumpto amoꝛe ꝑ habitu: ꝙ a ſimili idẽ eſt honoꝛ quo honoꝛatur de⁹ ꝛ quo honoꝛatur pꝛoximus. ſumpto honoꝛe ꝑ habitu. ſed honoꝛ q̃ honoꝛatur de⁹ eſt latria: honoꝛ quo honoꝛaẽ pꝛoximus eſt dulia. ꝙ idẽ eſt latria ꝛ dulia. ¶ Itẽ. q̃a in pꝛoximo nõ diligitur niſi de⁹ aut ſimilitudo dei pꝛopter hoc eadẽ eſt dilectio qua diligiẽ de⁹ ꝛ ꝓximus. ergo eadẽ ratione: quia in pꝛoximo nõ honoꝛatur niſi deus vel ſimilitudo dei. pꝛopter hoc idem dꝫ eſſe honoꝛ quo honoꝛaẽ de⁹ ꝛ quo honoꝛatur pꝛoximus: ꝙ vt pꝛi⁹. ¶ Itẽ. flectim⁹ genua ante crucifixũ ꝛ flectim⁹ genua ante p̄latũ: ꝛ eadẽ eſt genuflectio. ſaltẽ in ſpecie. ſꝫ illa genuflectio ẽ honoꝛ quo honoꝛaẽ deus ꝛ quo honoꝛatur p̄lat⁹: ergo idẽ eſt honoꝛ in ſpecie quo honoꝛaẽ de⁹ et q̃ honoꝛaẽ p̄latus: ꝙ idẽ eſt latria ꝛ dulia. ¶ Solu. Ad pꝛimũ dicim⁹ ꝙ nõ eſt ſimile. ꝛ hoc eſt qꝛ virtus aut eſt volũtas aut nõ ſine volũtate. vnde cũ idem ſit volitũ ꝓpꝛie amoꝛe dei ꝛ amoꝛe pꝛoximi ſcꝫ deus eadẽ eſt dilectio dei ꝛ ꝓximi. Sed in honoꝛe dei ꝛ pꝛoximi non eſt idẽ pꝛopꝛie honoꝛatũ. qm̃ in honoꝛe pꝛoximi ꝓpꝛie honoꝛatur ꝓximus qui eſt imago dei. licet honoꝛeẽ pꝛopter deũ. Sꝫ vt dicit Aug. in ꝓximo non diligiẽ niſi deus. i. nõ deſideraẽ. ptꝫ ꝙ ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ diligere deũ nõ eſt niſi velle ſũmũ bonũ deo. diligere ꝓximũ ẽ velle ſummũ bonũ ꝓximo. vñ idem eſt volitũ in dilectione. ¶ Ad ſm̃ dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. qꝛ in ꝓximo nõ diligiẽ niſi de⁹ vł ſimilitudo dei. ꝓpter hoc eadem eſt dilectio dei. ꝛc. ſed q̃a in ꝓximo diligiẽ tantum deus ſed aliter eſt in honoꝛe: q̃a in pꝛoximo honoꝛatur ſimilitudo dei. ¶ Ad tertium dicimus ꝙ hec argumẽtatio non valꝫ. Eadẽ eſt genuflectio que ſit ãte deũ ꝛ que ſit ãte p̄latũ. ꝛ genuflectio eſt honoꝛ: ergo idẽ eſt honoꝛ quo honoꝛaẽ deus ꝛ quo honoꝛaẽ p̄latus. ꝛ eſt fallacia accidentis. qm̃ iſte terminus honoꝛ ſupponit genuflectionem in compara atiõe ad finẽ. et quia alio fine honoꝛatur deus. alio pꝛoximus. concluſio eſt falſa. et ſunt ad id q̃ſi diuerſa accidentia. ſ. diuerſi fines Inſtantia. Idẽ eſt es ꝙ pꝛius. ſed es eſt ſtatua: ꝙ eadem eſt ſtatua que pꝛi⁹. vel põt dici ꝙ idẽ eſt honoꝛ quo honoꝛatur de⁹ ꝛ pꝛoxim⁹ in ẽentia. diuerſus eſt autẽ in relatione. ¶ Sed adhuc pꝛobatur ꝙ idem eſt honoꝛ quo honoꝛaẽ de⁹ ꝛ quo honoꝛatur ꝓximus ſiue homo: qꝛ illa genufletcio q̃ ſit ãte deum eadẽ eſt in ſpecie cũ illa q̃ ſit ante p̄latuꝫ. et vtraqꝫ volũtaria: ergo eadeꝫ actio voluntaria eſt vtrobiqꝫ: ꝙ eadẽ voltũas. Idẽ eni eſt volitũ. ſ. genuflectio cũ igitur eadẽ ſit volũtas. Uirtus autẽ aut eſt voluntas aut nõ ſine volũtate: ꝙ eadẽ debet eſſe virtus iſti ex qua ꝓcedit iſta genuflectio. et ſic idẽ eſt latria ꝛ dulia ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ hec argumentatio non valet. Eadẽ eſt volũtas: ergo eadem virtus. ꝛ hoc: qꝛ natura virtutis nõ eſt ad agere voluntarium. quoniã ad hoc ſufficit potentia. ſed eſt ad facile agere ꝛ bene agere. Unde natura virtutis eſt ad veſtiendum actionẽ voluntariam debitis circunſtãtiis: qꝛ hoc aduerbiũ bene impoꝛtat debitas circunſtãtias. vnde cũ alie circunſtãtie ſint in genuflectione qua honoꝛaẽ deus ꝛ alie in genuflectione qua honoꝛatur hõ. alia virtus eſt latria ꝙ̃ dulia.

Ar ꝙ ſic.
Secundo.
Tertio.
Solutio ad pꝛimum.
In honoꝛe de⁹ ꝛ ꝓximi nõ eſt idem honoꝛatum
Ad ſcd̃m.
Ad tertiũ.
Falſa accidentis.
Inſtantia.
Alr̃ p̄t dici.
Iterum ar.
Solutio.
Aduerte.

¶ Utrum idolatria ſit latria.
¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrũ idolatria ſit latria. videẽ ꝑ pꝛedicta ꝙ ſic. qm̃ idolatra iſte flectit genua ante idoluꝫ penit⁹ eadẽ intentione qua catholic⁹ flectit genua ãte deũ: qm̃ intendit ĩpetrare ab idolo: ꝛ bona tꝑalia ꝛ ſpiritualia: ſicut catholic⁹ a deo. ꝙ eadẽ eſt genuflectio ꝛ eedẽ circunſtantie. ꝙ idem honoꝛ ĩ ſpẽ exhibetur deo ꝛ idolo. ꝙ idolatria eſt latria ¶ Itẽ idolatria eſt cultus deo debitus: idolo exhibitus. ꝙ idolatria eſt cultus deo debitus: ſed oĩs cult⁹ deo debit⁹ eſt latria. ꝙ idolatria ẽ latria. Solutio. Ad pꝛimum dicim⁹ ꝙ in genuflectione que ſit ãte deum ꝛ in ea que ſit ante idolũ ſunt alique circũſtantie eedẽ: ſed non oẽs: ſicut eni ĩ datiõe elemoſine videndum eſt cui dandũ. ꝛ eſt quedã circũſtantia hec. ſ. cui dandũ. ſic in honoꝛe qui eſt latria videndum eſt cui exhibendus eſt honoꝛ ille ꝛ hec circũſtantia eſt in honoꝛe exhibẽdo deo ꝛ non in honoꝛe exhibendo idolo. vnde nõ ſunt eedem circũſtãtie penitus hinc ꝛ inde. vnde idolatria non eſt latria. ¶ Ad ſecundũ dicimus ꝙ hec argumẽtatio

Ar ꝙ ſic.
Secundo.
Solutio ad pꝛimum.
Ad ſcd̃m.

Ayuntamiento de Madrid

non vꝫ. licet videtur eē ſillogiſtica Ois cultꝰ deo
debitus ē latria: ꝛ idolatria ē cultus deo debitꝰ. ꝗ
idolatria ē latria. qꝛ in maioꝛi ꝓpoſitiōe iſte tmi-
nus cultus deo debitꝰ tenetur pꝛo indiuidualibꝰ
cultibus qui deo debenꝭ: ſed in minoꝛi nō tenetur
pꝛo indiuidualibꝰ: nec pꝛo eiſdē in numero. ſed ꝓ
Exponiꝭ il- ſpecie vel pꝛo eiſdē in ſpecie. Eſt eni ſenſus. idola
lud dictū. tria eſt cultus deo debitꝰ. i. cultus cui ſimilis de-
betur deo. qꝛ ergo diffoꝛmiter ſumiꝭ mediū. vnde
non valet argumentatio: ꝛ eſt fallacia accidentis
Ad tertiū. ❡ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ nō oīs interꝑtatio
conuertiꝭ cū ſuo interꝑtatio vt ptꝫ hic trinitas ē
trium vnitas ꝛ tñ aliqua trinitas non eſt triū vni-
tas. non tñ trinitas ſimiliter in ꝓpoſito eſt

❡ De ſupbia. i. de honoꝛe quo honoꝛāda ē ca-
ro xp̄i vel ipſe xp̄s. ❡ Quarta q̄ſtio huiꝰ ca.

Queritur de honoꝛe q̄ eſt exhibēdꝰ excel
lentibus creaturis. ſ. hūanitati xp̄i ꝛ an
gelis. Et pꝛimo de honoꝛe q̄ angelis le-
gitur in Apoca. ꝙ iohānes voluit adoꝛa
re angelū ꝛ āgelus dixit ei. Uide ne feceris: cōſer
Arguitur. uus eni tuꝰ ſuꝫ ꝛ frater tuꝰ ❡ Sed obijciꝭ Aut io
hānes voluit adoꝛare āgelū latria aut dulia. Si
latria: ꝗ peccauit moꝛtaliter. ſi dulia: ſed hoc erat
bonū ꝛ meritoꝛiū iohāni Dicit ei auctoꝛitas ꝙ ne
mo arcendus eſt vel ꝓhibendꝰ a bono: ſed potius
pꝛomouendo in illo ꝗ angelus nō debuit ꝓhibere
Johāni ne ipm adoꝛaret: ꝗ peccauit pꝛohibēdo.
Secūdo. ❡ Item Greg. qm̄ extranei eramꝰ a deo extrane
os nos imputabāt āgeli. ſꝫ qm̄ recognouimꝰ regē
noſtrum recognouerūt nos āgeli cōciues ſuos: ꝛ
timet āgelus adoꝛari ab hūana natura quā videt
Aꝭ inq̄ſiti- in deo ſublimatā. ❡ Sꝫ queriꝭ quo timoꝛe timet.
ue. aut timoꝛe pene aut timoꝛe ſeꝑatiōis/aut timoꝛe
reuerentie. Non pene vel ſeꝑatiōis. qm̄ angelus
bene ſcit ſe nō poſſe ſeparari a deo nec poſſe ſenti
re penam. Sed timoꝛe reuerentie. hoc falſuꝫ ē: qꝛ
reuerentia ꝓpꝛie eſt reſilitio ab altitudine dei vel
alicuius maioꝛis ſe in pꝛopꝛiam ꝑuitatem. Sꝫ hu
mana natura nō ē maioꝛ āgelica natura: ꝗ ibi nō
eſt hmōi reſilitio ergo nec reuerētia: ꝗ neqꝫ timoꝛ
Euaſio. reuerentie. ❡ Si dicit ꝙ pꝛopter hoc eſt iſti reue
rentia: quia angelus ꝓfitetur dignitatē hūane na
ture dicendo: cōſeruus tuꝰ ſuꝫ. ſed hmōi pꝛofeſſio
non eſt timoꝛ: ꝗ hec eſt falſa. angelus timet adoꝛa
Solutio. re. ꝛc. ❡ Solutio. Ad pꝛimū dicimus ꝙ Jhānes
Ad pꝛimū. voluit adoꝛare angelum dulia et bene meritoꝛie.
nec dicimꝰ ꝙ angelus ꝓhibuit ipm: qꝛ foꝛte nō ha
bebat poteſtatem ꝓhibendi iſtud Johāni: ſꝫ mo-
nuit ipſum nec adoꝛaret ſe. ꝛ hoc fecit cauſa hūili
Ad ſcōm. tatis: ꝛ in hoc non peccauit. ❡ Ad ſm pōt ſolui
dupliciter: quia pōt dici ꝙ āgelus timet adoꝛari
ab hūana natura timoꝛe reuerentie. ꝛ eſt ibi reſi-
litio ab altitudine ꝓſumptiōis: nō que ſit in angu
lo vel q̄ eſſet ſi ꝑmitteret ſe adoꝛari. Sꝫ q̄ poſſent
Alr̄ p̄t dici videri eē in ipſo ſi permitteret ſe adoꝛari. vel pōt
dici ꝙ ibi eſt reſilitio ab altitudine dei qua angelꝰ
videns deum hūanum reſilit ab altitudine dei ha
benti. et pꝛopter hoc timet adoꝛari ab hūana na-
q̄ſtio icidēs tura. ❡ Poſtea queritur qua adoꝛatione adoꝛan
Aꝭ ꝙ latria da eſt caro xp̄i. vtrū latria an dulia. ꝓbatur ꝙ la-
tria: qꝛ Joh. damaſ. dicit. vnꝰ eſt xp̄s deꝰ ꝛ hō qui

cum p̄re ꝛ ſpū ſctō adoꝛādus eſt cū incōtaminata
carne ſua. ſꝫ pater ꝛ ſpūſſctūs non ſunt adoꝛādi ni
ſi latria: ꝗ xp̄s cū incōtamiata carne ſua adoꝛādꝰ
eſt latria: ꝗ incomminata caro xp̄i adoꝛāda eſt la-
tria. ꝛ ꝙ ita ſit ipe Joh. Da. expꝛimit dicēs. nō di Cōfirmaꝭ:
co illa adoꝛatione qua adoꝛātur creature: ſed qua
adoꝛatur deus ergo incōtaminata caro xp̄i ado-
randa eſt adoꝛatione qua adoꝛaꝭ deꝰ. ꝛ ita adoꝛā-
da eſt latria. ❡ Itē. ipſe ponit tale ſimile. timeo Secundo.
tangere carbonē ꝓpter carboni vnitū ignē: ꝗ cum
idem ſit timoꝛ quo timeo tangere carbonē ꝛ igne
vnitum ꝛ idē debet eſſe honoꝛ quo honoꝛāduꝫ eſt
verbum ꝛ caro vnita ei. ſed verbū adoꝛādū eſt la-
tria: ꝗ et caro xp̄i. ❡ Itē Aug. dicit ꝙ periculum Tertio per
moꝛtis incurrit quicūqꝫ regalē purpurā ꝛ dyade auguſtinū.
ma regale non adoꝛauerit. ꝛ loq̄tur ſm conſuetu-
dinem quarūdā religionū in q̄bus rex adoꝛaꝭ qm̄
habet circa ſe regalia inſignia. ꝛ cōſtat ꝙ eodē ho
noꝛe quo honoꝛatur rex honoꝛaꝭ purpura. etiam
regale dyadema: ergo eadē ratiōe periculū moꝛ
tis incurrit quicūqꝫ carnem xp̄i vnitā filio dei que
eſt ſicut regalia inſignia non adoꝛauerit eodē ho-
noꝛe quo honoꝛatur vel adoꝛatur filius dei: ꝗ ca-
ro chꝛiſti adoꝛanda eſt latria. Si ꝯceditur. ❡ Cō In oppm̄.
tra. Dñs loquens de ſua ꝓpꝛia carne dixit in euā
gelio. Spūs eſt q̄ viuificat. caro non ꝓdeſt quicq̄
ergo nō eſt adoꝛanda latria. ❡ Item. caro chꝛiſti Secundo.
eſt tantum creatura: ergo nō eſt adoꝛanda latria. Duplex
❡ Solutio. Sup hoc ſunt due opiones vna que opinio.
dicit ꝙ caro chꝛiſti eſt adoꝛanda latria. alia dicit Et vtriuſqꝫ
ꝙ dulia. Iſte due opiniones poſſunt reduci ad cō concoꝛdia.
coꝛdiam vt illa que dicit ꝙ caro chꝛiſti adoꝛanda
eſt latria loquaꝭ ꝑ accidens. Alia que dicit ꝙ du
lia loquatur per ſe. Concedimꝰ eni ꝙ caro chꝛiſti
eſt adoꝛanda tantū dulia per ſe: ſed per accidens
latria. Auctoꝛitatem Damaſceni ſic exponimuꝫ Ad damaſ.
Chꝛiſtus cū patre ꝛ ſpiritu ſancto eſt adoꝛanduꝫ
cum incontaminata carne ſua. i. xp̄us exiſtens in
incontaminata carne ſua adoꝛandus eſt cū patre
et ſpiritu ſancto adoꝛatione que eſt latria. ex hoc
non ſequitur ꝙ caro chꝛiſti ſit adoꝛanda latria ni-
ſi per accidens. ſ. ſecundum ꝙ vnita eſt filio dei.
❡ Ad iſtud qꝺ obijcitur de carbone vnito igni di Ad aliud.
cimꝰ ꝙ bonū eſt ſimile ſi ignis ſumiꝭ ibi vt ſubſtā
tia. qm̄ ſi timeo tangere carbonē ꝓpter ignē vni-
tum carboni ꝓpꝛie loq̄ndo timeo tāgere ignē. Si
militer ſi adoꝛo latria carnē xp̄i ꝓpter verbū vni-
tum ꝓpꝛie loquēdo adoꝛo verbū ꝛ non carneꝫ xp̄i
ſi autem carbo ſit idē quod lignū ignituꝫ vt ignis
ſoluet in qualitatē iſti: tunc nō eſt ita expꝛeſſum ſi
mile: ſed is eſt ſenſus. timeo tangere carbonē q̄a
ignitus. ſimiliter adoꝛo carnem xp̄i latria: qꝛ diui
na eſt: ꝛ ſic per accidens opꝫ loqui. Concedimus
igitur ꝙ loquēdo per ſe caro xp̄i adoꝛanda eſt du-
lia tantū. ❡ Sꝫ notandū ꝙ duplex eſt dulia. vna Duplex du
que dicitur ſimplex dulia qua adoꝛantur hoīes. lia.
alia que dicitur cōperdulia quaſi ſuperioꝛ dulia:
qua honoꝛatur caro chꝛiſti et crux chꝛiſti. com-
perdulia qua adoꝛatur caro chꝛiſti: nichil aliud
eſt q̄ꝫ pꝛofeſſio: ꝙ caro chꝛiſti eſt cauſa redemptio
nis noſtre. qm̄ in ipſa ꝛ per ipſaꝫ redemit nos chꝛi
ſtus exponendo carnem ſuam paſſioni: ꝛ ſimiliter

Ayuntamiento de Madrid

Comperdulia quid eſt. profiteri q ipſa eſt viuificatrix aiarũ.qm̃ caro xp̃i
quantũ in ſe eſt confert gr̃am aut auget prehabi=
tam ei q̃ digne recipit eucharistiã.ſimiliter cõper
dulia qua odorat crux: nichil aliud eſt q̃ pfeſſio
q in ipſa operatus eſt ſaluator mũdi ſalutẽ nr̃am
ideo dicim⁹ ei. Salue crux precioſa que in corpe
chriſti dedicata es. ⁊c. ⁊ qm̃ iſta non poſſunt dici
de alia creatura. pp̃ter hoc d̃r cõperdulia hmõi
profeſſio de carne xp̃i ⁊ de cruce eiuſdem.

¶ Utrum aliquis per ignorantiã ſine pctõ poteſt exhibere latriã creature.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur vtrum aliq̃s per ignorãtiã ſine
pctõ põt exhibere latriã creature. pona
tur q alicui ſimplici appareat diabolus
tranſfiguratus in figurã xp̃i cu3 maxima
claritate ⁊ aliis diſpoſitiõib⁹ per quas poteſt cre
di chriſtus ⁊ dicat illi ſimplici. Ego ſum xp̃s ⁊ ip=
ſe credat ei ⁊ adoret ip̃m latria. querit vtru3 pec=
Arḡ q ſic. cet mortaliter ¶ Uidet q ſic: q̃r exhib3 pure crea
ture cultũ ſoli deo debitũ. ḡ facit contra p̃ceptu3
Secundo. dei. ḡ peccat mortaliter. ¶ Ite3 ſi aliq̃s ſimplex
credens fornicationẽ nõ eẽ pctm̃ mortale fornice
tur peccat mortaliter fornicãdo. q̃r ignorãs igno=
rabitur hoc h3 locũ maxie in his q̃ ſunt ↄtra p̃ce=
Tertio. ptu3 dei. eadẽ rõne cũ iſte faciat ↄtra p̃ceptũ dei
licet ignorãter pec. mor. ¶ Itẽ q̃ amat creaturã
amore q̃ debetur ſoli deo pec. mor. ſicut ille q̃ dili
git creaturã pp̃ter ſe ⁊ ſuper oĩa. ḡ q̃ honorat crea
turam puram honore q̃ debet ſoli deo peccet mor
Quarto. taliter: ḡ iſte qui adorat diabolũ latria. pec. mor.
¶ Preterea. ſi nõ pec. mor. ſed excuſatur p̱ igno=
rantiã. eadẽ rõne. ſi p̃cipit ei diabolus ſic tranſfi=
guratus q imolet ei filiũ ſuũ nõ peccabit imolan
Falſa ↄñtis patet. do: q̃a excuſabit p̱ eadẽ ignorãtiã. S3 ↄtra. Iſte
interficit filiũ ſuũ ſine p̃cepto dei: imo ad p̃ceptũ
diaboli. ḡ pec. mortaliter. Eadẽ rõne peccat mor
In oppm̃. taliter adorãdo diabolũ latria. ¶ Si ↄceditur. p̱
betur q nõ pec. mor. q̃a iſte nõ intẽdit adorare ni=
ſi xp̃m ⁊ non adorat niſi quẽ intẽdit adorare: ḡ nõ
Secundo. adorat niſi xp̃m: ḡ nõ peccat. ¶ Ite3. ſi aliq̃s det
elemoſinã hiſtrioni credẽs illũ eẽ pauperẽ nõ pec
cat: tñ pctm̃ ẽ dare hiſtrioni. excuſat p̱ ignorãtiã
⁊ iudicat ſm̃ intẽtionẽ vñ non ſolũ nõ peccat: ſed
etiam meret. ḡ a ſiſi. Iſte ſimplex adorãdo aliquẽ
quem credit eẽ xp̃m iudicãdus eſt ſm̃ intentionẽ.
Tertio. et ita non peccat. ¶ Itẽ Aug. dicit. Si aliq̃s co
gnoſcit non ſuã credẽs eſſe ſuã adhibita diligẽtia
qua3 põt ⁊ deb3 non peccat: ḡ eadẽ rõne Iſte ſim
plex adorãdo iſtũ quẽ credit eẽ xp̃m cũ adhibeat
Quarto. diligẽtiã quã põt ⁊ d3 nõ peccat. ¶ Itẽ. illa igno
rantia eſt inuincibilis. nõ enĩ iſte ſimplex põt ſci=
re per ſe vtrũ iſte ſit xp̃s vel diabol⁹. ſicut dñs di=
cit ad Iob Nunq̃d reuelabis faciẽ veſtimẽti ei⁹. i.
diaboli. q. d. non ſ3 ego. Si ignorãtia inuincibilis
excuſat a toto: ḡ per talẽ ignorãtiã inuincibilẽ ex
Quinto. cuſatur iſte a pctõ. ḡ nõ peccat ¶ Itẽ ſi ſacerdos
diſcret⁹ offerret ſimplicẽ hoſtiu3 dicẽs eſſe corp⁹
xp̃i iſte crederet hoc eſſe corp⁹ xp̃i ſine pctõ: et in
hac fide mãducaret. S3 Aug. dicit q nullus mã=
ducat corp⁹ xp̃i niſi prius adoret: ḡ iſte adoraret
ſimplicẽ hoſtiã quã crederet eẽ corpus xp̃i ⁊ ſine
pctõ adoraret. ergo eadem ratione iſte nõ peccat
iſtu3 adorãdo quẽ credit eẽ xp̃m ¶ Solu. Latria Solutio.
non d3 exhiberi niſi ſm̃ regulã fidei. vñ mẽſurari
deb3 ſm̃ ſimbolũ fidei vt nullus adoret latria niſi
habeat illas ↄditiones q̃ ſunt ĩ ſimbolo. ſ. paterni
tate3 ⁊ oĩpotentiã: ⁊ conſimiles. ⁊ hoc eſt qđ d̃r ĩ Expõ illi⁹
euãge. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes. i. habeat3 euãgelici.
ſerpentinã prudentiã. Serpẽtes totũ reliquũ cor
pus exponũt vt caput ſeruet illeſu3 Siĩr ⁊ nos
caput. i. fidẽ que d3 regere oẽs opatiões nr̃as de
bemus ſeruare illeſam. Cũ igit aliq̃s hab3 diſcre
tionem ſpũum põt adorare aliquẽ determinate q̃
ei apparet. ſicut abrahã qui tres vidit ⁊ vnũ ado=
rauit. ſed qñ non h3 diſcretionẽ ſpũum ⁊ neſcit de
illo qui apparet ei an ſit xp̃us nõ d3 adorare ip̃m nõ op3 ado
determinate: ſ3 ſub hac ↄditione ſi eſt xp̃s. vñ de= rare determi=
bet dicere. Adoro te ſi es xp̃s. vel d3 dicere Ado nate ſpm̃ ſ3
ro te ſed non diabolũ. Sicut btũs Tho. dixit. qñ ſub ↄditiõe
fuit adduct⁹ añ idolũ. Adoro ſ3 nõ idolũ. Adoro
ſed non ſimulachrum. Si igit iſte ſimplex intẽdat
actu tm̃ adorare xp̃m nõ peccat: ſ3 ſi intẽdat actu
adorare iſtũ q̃ ei apparet peccat morta. ¶ Scđ3 Ad primũ.
hoc ad primo obiectũ dicim⁹ q hec eſt falſa. Iſte
non intendit adorare niſi xp̃m: immo intẽdit ado
rare iſtum. ¶ Ad ſcđo obiectũ de hiſtrione dici= Ad ſcđm.
mus q non eſt ſimile: quia nõ eſt prohibitũ ſimpli
citer dare hiſtrioni. qm̃ poſſum dare hiſtrioni quẽ
ſcio eſſe hiſtrionem ⁊ meritorie: non q̃r hiſtrio ſed
quia indigens. Sed ſimpliciter p̱hibitũ eſt exhi=
bere latriã pure creature. Unde nõ eſt ſimile: q̃a
non eſt ſimpliciter p̱hibitũ dare hiſtrioni: ſed tm̃
inq̃ntum hiſtrio. ¶ Ad tertiũ obiectũ dicimus q Ad tertiũ.
non eſt ſimile. qm̃ in cõcubitu aliene ſufficit adhi
bere diligentiã que ſolet adhiberi a maritis. ⁊ ſm̃
diuerſas conſuetudinis diuerſa diligẽtia adhibẽ=
da eſt. Sed in exhibitione latrie non eſt niſi vnica
diligentia. ſ. diligentia fidei: ⁊ illam non adhibet
iſte. ſicut patet p̱ predicta. ¶ Ad quartũ dicim⁹ Ad q̃rtum.
q ignorãtia illa inuincibilis eſt iſti q̃ntu3 in ſe eſt.
ſed vincibilis eſt q̃ntũ ad auxiliũ dei. qm̃ ſi iſte fa=
cit qđ in ſe eſt dñs docebit ip̃m. vel põt dici q in= Alr̃ p̃t dici.
uincibilis eſt q̃ntum ad diſſolutionẽ. ſ3 vincibilis
q̃ntum ad euaſionẽ. qm̃ põt euadere ſic. Adoro te
ſi tu es xp̃s. ¶ Ad vltimũ ſoluit per interẽptionẽ Ad vltimũ.
qm̃ iſte non debet credere ſimpliciter corpus xp̃i
eſſe ſub hac forma: ſed debet credere corp⁹ xp̃i eẽ
ſub hac forma ſi rite facta eſt conſecratio. Poteſt
enim decipi ſacerdos qui porrigit ſimplicẽ hoſtiã
credens iſti eſſe corpus chriſti. vnde iſte non deb3
credere ſub hac forma eſſe corpus xp̃i niſi ſub con
ditione predicta. ¶ Item. dicitur in quarto ſentẽ Iterum ar.
tiarum q ſi aliquis credat alicui heretico predicã
ti ſub nomine Auguſtini vel Hieronymi nõ dici=
tur credere heretico: ſ3 Aug. vel Hierony. ergo
eadem ratione ſi aliq̃s adoret diabolũ trãſfigura
tum in ſpẽ xp̃i ⁊ dicentẽ ſe eſſe xp̃m non debet dici
adorare diabolum ſic tranſfiguratum: ⁊ ſic aſſerẽ
tem et dictum eſt q peccat. ¶ Ad hoc dicunt fe= Solutio cõmunis.
re omnes q auctoritas illa intelligẽda eſt in vno
caſu ſc3 quando hereticus decept⁹ p̃dicat ver3 qđ
credit eſſe contra eccleſiã: ſicut ſi predicet filium
eſſe equalem patri credens hoc eſſe contra eccle=

Ayuntamiento de Madrid

ſiam in hoc caſu ſi qs credat heretico p̄dicãti ſub
ꝯtra hoc arᷣ noie Auguſtini non peccat. ❡ Sed contra. pona
tur ꝙ hereticus predicet aliquid de deo ꝛ iſte cui
predicat conſentit ei ꝛ aſſerit iſtud quod hereticꝰ
predicat. qđ tñ non eſt certũ ꝑ ſintheresim q̄ non
dicit niſi verũ: neqꝫ per fidẽ neqꝫ ꝑ ſacram ſcriptu
ram. videtur ꝙ iſte conſentiẽs ſiue vero ſiue falſo
conſẽtiat peccat mortaliter. qm̃ aſſerit aliquid de
deo quod nõ eſt ei certũ ꝑ ſintherẽſiꝫ. nec per fidẽ
nec per ſacrã ſcripturã. ergo preſumit: qm̃ nichil
eſt aſſerendum de deo humana auctoritate. ergo
peccat mortaliter: ſiue verũ predicet hereticus ſi
ue falſum ꝛ ſiue predicet contra eccl̃iam: ſiue non
ergo nec in predicto caſu vera eſt illa auctoritas:
niſi iſtud quod p̄dicat hereticus certũ ſit aliquo
caſu triũ p̄dictorum modoruꝫ nec etiã falſa eſt in
omni alio caſu ſi iſtud qđ predicatᷣ ſit certũ aliqđ
q̄ſtio īcidẽs trium p̄dictorum modorũ. ❡ Itẽ. ponatur ꝙ chri
ſtus appareat iſti ſub ſpecie chriſti et dicat ſe eſſe
xp̄m. et iſte credat ꝛ adoret ipſum: queritᷣ vtrum
Arᷣ ꝙ non. peccet. videtur ꝙ non: qm̃ adorat chriſtum tantũ
adoratione iſta que debetur chriſto. ergo nõ pec=
In oppm̃. cat adorãdo. ❡ Contra. ponatur ꝙ alij appareat
diabolus in ſpẽ xp̄i penitus ſub oibꝰ eiſdeꝫ ſignis
ſub quibꝰ apparet xp̄s ꝛ dicat diabolus ſe eẽ chri
ſtum: ꝛ ille credat et adoret ipſum. conſtat ꝙ ipſe
peccet mortaliter adorando diabolum: quia igno
rat eum qui ei apparet eſſe chriſtum. qm̃ iſtuꝫ eſſe
chriſtum eſt falſum peccat aũt q̃a non adhibet di=
ligentiam quã poteſt ꝛ debet: quia in peccato vbi
eſt ignorantia facti iudicandũ eſt peccatum ſcđꝫ
intentionem ꝛ diligentiã: immo negligentiã. Siſi
ter iſte cui apparet chriſtꝰ ignorat iſtum eſſe chri
ſtum. quoniã ſigna non certificant ipſuꝫ: quia ſub
oibus eiſdem ſignis apparet diabolus alij: ergo
cum illẽ nõ certificetᷣ per illa ſigna nec iſte per ea
dem ſigna: ergo iſti duo cõmunicant ignorantia.
nec iſte qui adorat xp̄m adhibet maiorem diligen
tiam. Sit ita: ergo cum equales ſint diligẽtie vel
potius negligentie equaliter peccant: qm̃ pecca=
ta vbi eſt ignorantia iudicantur ſecundũ negligẽ=
tiam ꝛ intentionem. ſed vnus peccat mortaliter:
ergo et reliquus. Si dicit ꝙ veritas excuſat iſtum
qui adorat xp̄m. ꝓbatur ꝙ non. qm̃ ſi ſint duo quo
rum vnus cognoſcat ſuã alius non ſuam ꝛ neuter
adhibeat diligentiã quã põt ꝛ debꝫ ad ſciendũ an
ſit ſua peccant equaliter. nec excuſatᷣ q̃ cognoſcit
ſuam. ǧ eadẽ rõne. iſti duo quorũ vnꝰ adorat xp̄m
et alius diabolũ peccãt equaliter. Si conceditur
ꝯtra hoc arᷣ ❡ Contra. vnꝰ eſt idolatra in facto ſuo. aliꝰ nõ: ǧ
ꝑ ſolutione non equaliter peccant illis factis. ❡ Ad euidẽti=
notandum. am ſolutionis iſtorum notandum ꝙ q̃nqꝫ ſunt vie
Quinqꝫ ſunt in quibꝰ aliq̃d aſſeritᷣ de deo. Prima ẽ ꝑ ſinthere=
vie q̃bꝰ ali= ſim. ſintheresis eñi dictat ꝙ vnꝰ ẽ deꝰ retributor
q̃d de deo bonorũ et punitor malorũ. Scđa via eſt per fidẽ.
aſſeritᷣ. quia per fidẽ aſſerimꝰ deũ eſſe trinũ ꝛ vnũ. ꝛ mul=
ta alia. Tertia via eſt per ſacrã ſcripturã qm̃ cre=
ditur ꝙ ſacra ſcriptura a deo ſit. ꝛ propter hoc de
deo aſſerimus qđ in ſacra ſcriptura traditũ habe
mus. Quarta via eſt ꝑ fantaſiã. i. ꝑ ratiões natu=
rales ꝓbabiles per quas aſſerimꝰ aliq̃d de deo. ꝛ
ille q̃nqꝫ vere ſunt q̃nqꝫ falſe. Non eñi ita ſe habet
ſemꝑ in deo ſicut in naturalibꝰ. Propter hoc via
iſta dr̃ per fantaſiã: q̃a fantaſia q̃nqꝫ vera q̃nqꝫ fal
ſa. Quinta via eſt ꝑ exteriorẽ p̄dicationẽ vel mi=
racula. qm̃ per predicationẽ quã audimꝰ aſſerimꝰ
aliquid de deo Sꝫ quarta ꝛ q̇nta via ſimiles ſunt.
qm̃ non ẽ eis innitendũ nec ꝯſentiẽdũ niſi firmita
tẽ habeãt. vel a ſintheresi vel a fide vl̃a ſacra ſcri=
ptura. Qui eñi per naturales rões aliq̃d aſſerit
de deo quod nõ eſt ei certũ: nec ꝑ ſintheresim nec
q̃liter aſſe= per fidẽ nec per ſacrã ſcripturam peccat mortali=
rẽdũ eſt ali= ter: quia p̄ſumit. Humano eñi ingenio aſſerere aliq̃d
q̃d de deo. de deo preſumptio eſt. Similiter ſi ꝑ exteriorem
predicationẽ aſſerit de deo aliq̃d qđ non eſt certũ
ei per ſinderesiꝫ nec per fidẽ nec per ſacrã ſcriptu
ram peccat mortaliter. Iſtud habet locũ euãge=
Expõ dicti lij. Si cecus cecũ ducat ambo in foueã cadũt. et
euãgelici. iſtud Apoſtolꝰ probat. Spiritus ſi ex deo ſunt. et
iſtud. Si qs vobis aliud predicauerit anathema
ſit. ❡ Ad primũ dicimꝰ ꝙ hereticus p̄dicet aliq̃d
Ad primũ. de deo qđ ſit certũ ꝑ ſintheresiꝫ vel fidẽ. ꝛc. credẽ
dum eſt ei. ꝛ in hoc caſu intelligitᷣ auctoritas illa:
Ad aliud. aliter non eſt credẽdũ ei. Ad iſtud qđ obijcitᷣ de il
Quõ ſit ado lo qui adorat xp̄m dicimꝰ ꝙ poſitio īpoſſibilis eſt
randꝰ xp̄us qm̃ impoſſibile eſt ꝙ xp̄us q̃ eſt illuminator cordi=
ſi appareat um appareat alicui quin ꝑ illuminationẽ aliquaꝫ
interiorẽ manifeſtet aduentũ ſuũ. ſed ſi ita contin
geret ꝙ xp̄s appareret alicui p̄ciſe ſub eiſdẽ ſignis
ſub quibus diabolus appareret alij. dicimꝰ ꝙ nõ
deberet adorare ip̄m ſimpliciter: ſed ſub conditio
Ad aliud. ne ſic. Si tu es xp̄s adoro te. ꝛ ſi adoraret ip̄m ſim
pliciter peccaret mortaliter. nec valet hec argu=
mẽtatio. Iſte eſt idolatra facto ſuo. ille non: ǧ nõ
Similiter. peccant equaliter. Sicut iſta non valet hec actio
eſt adulteriuꝫ. illa eſt ſimplex fornicatio. ergo nõ
ſunt equalia pctã. ꝛ patꝫ inſtãtia in duobꝰ quorum
vterqꝫ intendit cognoſcere alienã ꝛ alter cogno=
Contra di= ſcit alienã coniugatã. reliquꝰ aũt ſolutã. ❡ Sed
cta arᷣ. cõtra p̄dicta obijcitur. ponatᷣ ꝙ ſimplex laicus q̃
nec fidem formatã nec fidẽ informatam habꝫ nec
vnqꝫ aliq̃d nouit de deo audiat prelatũ ſuũ p̄dicã
tem equalitatẽ perſonarũ ꝛ credat p̄dicationi p̄la
ti aſſerendo equalitatẽ ꝑſonarũ q̄ nõ eſt ei certa:
nec ꝑ ſintheresiꝫ nec ꝑ fidẽ nec ꝑ ſacrã ſcripturã.
Videtᷣ ꝙ iſte nõ peccet. q2 deꝰ dixit in euangelio.
Que dicũt facite: ǧ iſte tenetᷣ facere qđ ſuꝰ p̄latꝰ
Confirmatᷣ dixit: ǧ ꝛ credere. Dñs etiã dicit. ſi nõ veniſſem et
Secundo. eis locutꝰ non fuiſſeꝫ pctm̃ non haberẽt ❡ Prete
rea. minores iudei qui legẽ non nouerãt teneban
tur credere xp̄o p̄dicanti illis Similiter gentiles
tenebãtur credere p̄dicationi apl̃oruꝫ. pari ratio
ne. iſte ſimplex tenetur credere p̄dicationi ſui pre
In ꝯtrariũ lati ꝛ credit. ergo nõ peccat. ❡ Cõtra. Aſſerit ali
quid de deo non ꝑ ſinderesim. non ꝑ fidẽ. nõ ꝑ ſa=
cram ſcripturã: ǧ peccat mortaliter ſcđm p̄dicta.
❡ Preterea. ſuꝑ illud ad gala. cõicet aũt is q̃ ca
Secundo. thezizatur v̄bo ei qui ca. ſe. i. o. b. dicit aũt vt lex
ſit dux eiꝰ nõ hõ. cũ ǧ lex nõ ducat iſtũ: ſꝫ hõ: qm̃
Euaſio. innititur ſenſui hoīs peccat mortalitᷣ. ❡ Forte di
ꝯtra hãc arᷣ cit ꝙ veritas que p̄dicatᷣ ꝛ cui ip̄e cõſentit facit ꝙ
nõ peccat Cõtra. ponatᷣ ꝙ nepos abrahe q̃ fuit cir
cunciſꝰ aſſeruerit ꝙ deꝰ nõ fiet hõ ꝛ nõ peccauerit
alio pctõ. ꝛ ſic decedat Cõſtat ꝙ dãnatur. qm̃ aſſe

Ayuntamiento de Madrid

ruit cõtrariuꝫ articulo fidei obligãti. et poſſibile fuit ꝙ xp̃s nõ incarnaret. ponatur. Jnde ſic. Jſte dãnatus ẽ: ergo neceſſariũ eſt iſtũ fuiſſe dãnatũ: ergo neceſſariũ eſt iſtũ peccaſſe. nõ niſi quia preſumit aſſerere aliquid de deo auctoritate ſua: licꝫ iſtud quod aſſerit fuerit verũ. ergo veritas nõ excuſat iſtũ a peccato. ergo ſimiliter nec iſtũ ſimplicem in predicto caſu excuſabit veritas eius quod aſſerit quin peccet mortaliter. ergo peccat mortaliter. qđ concedimus.

Solutio. ¶ Dicimus tamẽ ꝙ tenetur credere prelato ſuo ſed nõ debet ſequi ſenſum humanũ: ſed auctoritatẽ dei. dicit em̃ btũs Gregorius. Fruſtra laborat exterius: niſi o.i. gratia ſaluatoris.

Ad rõnem. ¶ Dicimus ergo ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. tenetur credere p̃lato ꝛ credit. ergo non pec. ꝛ hoc ideo qm̃ nõ credit eo modo quo debet. qꝛ ſequitur ſenſũ humanũ ꝛ nõ auctoritatẽ dei. ꝛ ẽ ſimile: demõſtratꝫ iudeis qui ex cupiditate aſportauerũt vaſa egiptiorũ ꝛ ip̃i aſportant. ergo non peccant. nõ ſequitur: qm̃ ipi aſportant nõ eo modo quo debent: qm̃ nõ erat eis p̃ceptũ ꝙ ip̃i aſportarẽt ex cupiditate.

Tertio per ambroſium

ex hoc patet ꝙ nullus tenebitur credere vl̃ ꝯſentire antichriſto licet faciat miracula: qꝛ miraculis nõ eſt aſſentiendũ: ſed vtendum erit documẽto beati Jacobi dicẽtis. Si q̃s indiget ſapiẽtia poſtulet a deo qui dat omnibus ſapientiã affluenter.

Bonũ documentum.

ex hoc patet ꝙ ille qui adorat chriſtũ negligenter apparentẽ in eadẽ forma in qua diabolus apparet trãſfiguratus. ſi adoret eũ propter indicia que videt in eo qui loquitur ei peccat mortaliter: niſi habuerit diſcretionẽ ſpirituũ. vl̃ xp̃s: ſicut ſemp facit qñ ſolet apparere aliquod certũ indiciũ ſui dederit aduentus: qm̃ nõ ẽ poſſibile ꝙ aliter appareat ſicut dictum eſt.

¶ De magnitudine peccati idolatrie.

¶ Ultima queſtio huius capituli.

Sic obijcitur. Sint hic duo quorũ vnus adorat idolũ quod credit eſſe deũ. alius contẽnit adorare iſtud licet credat ipſũ eſſe deũ. ¶ Queritur vtrũ magis peccet

Af ꝙ prim⁹

videtur ꝙ primus quia eſt idolatra. ſcđs nõ. ergo primus magis peccat.

Ad idẽ per auguſtinũ. ¶ Jtẽ. Aug. dicit ꝙ idolatria eſt maximũ pctm̃: quo dimiſſo oĩa dimittũtur: quo retento oĩa retinẽtur. primus igit̃ peccat maximo peccato. ſecund⁹ nõ. ergo prim⁹ magis peccat.

Jn oppm̃. ¶ Contra. primus peccat ex ignorãtia ꝛ cõſciẽtia dictante ꝙ debet adorare. ſcđs ex cõtemptu peccat ꝛ cõtra cõſcientiã. g̃ ſcđs magꝭ peccat q̃ꝫ prim⁹.

Secundo. ¶ Jtẽ. ſi aliquis honorẽ debitũ regi exhibet alicui de militib⁹ regis credens illũ eſſe regẽ. ali⁹ vero eidẽ contẽneret exhibere honorem regiũ. credens tamen ꝙ ipſe eſſet rex. conſtat ꝙ factũ ſecũdi plus diſpliceret regi: q̃ꝫ factũ primi. pari ratione. plus diſplicet cõtẽptus illi⁹ qui credit creaturã dei eſſe: ꝛ cõtempnit adorare illam q̃ꝫ adoratio illius qui adorat eandẽ credulitate: ergo ſcđs magis peccat q̃ꝫ prim⁹.

Tertio. ¶ Jtẽ. videtur ꝙ idolatria nõ ſit pctm̃. qꝛ ſi aliquis honorẽ regium exhibeat alicui militi de quo credit vehementer ꝙ ſit rex nõ diſplicet regi. imo placet: q̃a reputat factũ ſibi: ergo pari ratiõe. ſi aliquis honorẽ deo debitũ exhibeat creature de qua credit vehemẽter ꝙ ſit deus nõ diſplicebit deo: imo placebit. q̃a qđ fit tali creature reputabit factũ ſibi ſed hoc eſt idolatria: ergo idolatria placet deo: g̃ non eſt pctm̃.

¶ Solutio. Dicimus in caſu ꝓpoſito ꝙ ſecũdus magis peccat. qm̃ per cõtentũ peccat cõtra caritatẽ. maius aũt peccatũ eſt quod ẽ directe cõtra caritatẽ q̃ꝫ illud qđ eſt directe contra fidẽ. qꝛ caritas eſt magis cõiũcta deo q̃ꝫ fides ꝛ magis delectamur per caritatẽ q̃ꝫ per fidẽ. licet fides generet caritatem. — Solutio.

Per hoc ad rationem. ¶ Per hoc patet ꝙ hec argumẽtatio nõ valet. Primus peccat pctõ idolatrie ſcđs nõ ergo primus magis peccat.

Ad aliud. ¶ Ad iſtud dicimus ꝙ idolatria đꝛ maximũ pctm̃: qꝛ eſt periculoſiſſimũ. ſicut dicitur grauiſſime peccãs: qꝛ ignorãs. i. periculoſiſſime. ꝛ propter hoc: qꝛ ſicut fides eſt origo aliarũ virtutũ: ita peccatũ infidelitatis ꝛ quaſi ſeminariũ alioꝝ pctõꝝ. vnde illo retẽto alia retinẽtur. ꝛ eo dimiſſo alia dimittũtur. Plenarie aũt non dimittit̃ pctm̃ infidelitatꝭ niſi per verã fidẽ q̃ mũdat corda. ꝛ ita pctõ infidelitatis dimiſſo plene oĩa dimittũtur.

Ad aliud. ¶ Ad hoc quod obijcitur ꝙ videt̃ idolatria nõ eſſe peccatũ. Dicimus ꝙ nõ eſt ſimile de honore regis ꝛ de honore dei qm̃ honor regis terreni eſt eiuſdẽ ſpeciei cũ honore exhibendo ſimplici militi vnde põt exhiberi militi ſimplici ſine periculo. Sꝫ honor debitus deo eſt alterius ſpeciei prorſus q̃ꝫ ſit honor creature debitus. ꝛ ꝑpter hoc ſi exhibet̃ creature diſplicet deo qui pluries dicit in Jſa. Gloriaꝫ meã alteri non dabo. Uult em̃ dñs ꝙ ei ſoli inhereamus ꝑ amorẽ: ꝛ in eo ſolo delectemur. ꝛ ita patet ꝙ non eſt ſimile. exhibere etiã latriã creature ſcđm ſe ẽ peccatũ. qm̃ peccare eſt ſpreto incõmutabili bono rebus cõmutabilibus adherere.

¶ De oratione. ¶ Quintũ capitulum.

Dicto de latria ſcđm ꝙ eſt reuerentia ſiue potius proteſtatio maieſtatꝭ diuine. dicendũ eſt de orõne que eſt ſpecies latrie large ſũpto hoc noĩe latria ſcđm ꝙ eſt cultus. Primo. vtrũ oratio ſit virt⁹ ſpecialis. Scđo. quomodo ſit ſpecies ſatiſfactionis. Tertio. que et quot exiguũtur ad hoc ꝙ oratio ſit efficax ad merendũ. Quarto de petitione pauli qua petijt ſtimulum ammoueri a ſe. Quinto ꝛ vltimo de petitione temporalium.

¶ De oratione et ꝙ ſit ſpecialis virtus.

¶ Prima queſtio huius capituli.

Probatur ꝙ orõ ſit ſp̃alis virtus. qm̃ alie due ſpecies ſatiſfactionis. ſ. elemoſina ꝛ ieiunium. aut ſũt ſpeciales virtutes aut aliaꝝ ſpecialiũ virtutũ. ergo eadẽ rõne oratio eſt alicuius ſpecialis virtutis vel ip̃a ẽ ſpecialis virtus. — Af ꝙ ſic.

Secundo. ¶ Jtem. orare eſt motus volũtari⁹ ꝛ interior ꝛ meritorius qm̃ dñs dicit in euãgelio. Petite ꝛ accipietis: ergo orare eſt alicui⁹ ſp̃alis virtutis: ergo oratio eſt aliqua ſpecies virtutis.

Tertio. ¶ Jtẽ. contingit orare ſupflue ꝛ remiſſe: ꝛ debito modo cũ debitis circũſtãtijs. q̃d: qñ: quõ. ꝛ ſic de alijs: quas difficillimũ eſt apponere in orãdo vñ cũ mater filiorũ zebedei peteret a dño ꝓ filijs ſuis. dic vt filij mei ſedeant: vnus a dextris ali⁹ a ſiniſtris in regno tuo. Rñdit dñs. Neſcitis quid

Ayuntamiento de Madrid

petitis. poteſtis bibere calicē quē ego bibiturus
ſum. quaſi prius oportet vos pati q̄ʒ regnetiſ. Igi
tur cū difficile ſit veſtire debitis circūſtātijs hūc
actū orare iſta virtus erit expediēs illā difficulta
tem. ⁊ ita orare debito modo eſt alicuius ſpecia-
lis virtutis: ergo oratio eſt ſpecialis virtus. Sed
cōſtat ꝙ non eſt virtus theologica cum non ſit fi-
des vel ſpes vel caritas. qm̄ orare nō eſt credere
vel ſperare vel diligere. ergo cū non ſit virtꝰ ſpe-
Iterum ar. cialis erit virtus cardinalis. ¶ Querit̄ ergo ſub
qua quattuor cardinaliū cōtinet̄. videt̄ ꝙ ſit ſpe-
cies iuſticie. quia ſicut dicit Tullius. Religio eſt
ſpecies iuſticie: ⁊ orō eſt q̄dā religio: ergo oratio
ꝯtra hoc ar. eſt ſpecies iuſticie. ¶ Contra. Apl's dicit. ſpūs
orat ꝓ vobis gemitibus inenarrabilibus. Spiri-
tū vero appellat ſinthereſim: ergo oratio eſt ſita
in ratione. Sed ſola cardinaliū virtutū prudētia
vel ſpecies prudentie nō ergo eſt in ratione. igit̄
Iterum ar. iuſticie. ¶ Itē. ꝓbatur ꝙ eſt ſpecies tēperantie.
qm̄ Hiero. dicit. Ieiunia ſanantur peſtes corporis
orōne peſtes mētis. ergo ſicut ꝑ ieiuniū cohibē-
tur illiciti motus carnis. ita per orōnē cohibent̄
motus illiciti mētis. ⁊ ita tēperantur: ergo ſicut
ieiuniū eſt ſpecies tēperantie. ita ⁊ orō. nō ergo
Ad idem. prudētie vel iuſticie. ¶ Itē. orōne ſanant̄ peſtes
mentis. ſed peſtis mentis eſt ſuꝑbia: ergo orōne
ſanat̄ ſuꝑbia. ſed contraria cōtrarijs ſanātur: er-
go oratio eſt cōtraria ſuꝑbie. Sed ſuꝑbie nō eſt
cōtrariū niſi humilitas: ergo non eſt ſpecies pru-
dentie vel tēperātie vel iuſticie: immo humilitas
Ar. ꝙ ſic caritas. ⁊ ita fortitudinis. ¶ Itē. videt̄ poſſe ꝓbari ꝙ orō
idem ſit qđ caritas. qm̄ orō nichil aliud eſt q̄ʒ ex-
preſſio volūtatis boni adipiſcēdi vel mali ammo
uendi. Caritas aūt eſt volūtas eiuſdē: ergo cum
volūtas alicuius et expreſſio eiuſdē ſint eiuſdem
virtutis orō erit idem qđ caritas. ꝙ aūt expreſſio
volūtatis caritatis ſit a caritate: patet. quia ꝟtꝰ
eſt certior omni arte: ergo caritas habet ſuā cer-
titudinē: ergo ⁊ ſuā expreſſionē. eadē ratione im-
potens eēm videret̄ ſi nō poſſet exprimere quod in
tendit et appetit. ğ volūtas boni inquātū boni et
expreſſio volūtatis eiuſdē: eſt eiuſdē virtutis. ſʒ
volūtas boni inquātū boni ē caritas. ⁊ expreſſio
eiuſdē orationis: ergo oratio idem eſt qđ caritas
Ad idem. nō eſt igitur ſpecies alicuius cardinaliū. ¶ Itē.
videtur ꝙ orō ſit virtus generalis ad oēs. quoniā
oīs finis cuiuſlibet alterius virtutis cadit ſub fi-
ne orationis. orat em̄ aliquis deū vt det ei ſuā vi-
ſionem apertā. qđ eſt finis fidei. orat etiā vt deus
det ei delectari i ſua ſuauitate ⁊ dulcedine quod
eſt finis caritatis. ⁊ ſic de finibus aliaꝝ virtutū.
ergo cū virtutes diſtinguuntur ꝑ fines ſuos ⁊ fi-
nis orōnis non ſit diſtinctus aliquo fine alterius
virtutis. nec oratio eſt diſtincta ab alijs virtuti-
bus. ergo non eſt virtꝰ ſpecialis: ſed generalis ad
Solutio ſʒ aliquos. omnes. ¶ Solutio. quidā dicūt ꝙ orō eſt virtus
ſpecialis ⁊ eſt ſpecies humilitatis. eſt em̄ orō ſe-
cundū eos humiliatio ſiue voluntas de humilia-
tione: vt bonū aliquod fiat: vel nō fiat malū. et ꝑ
Cōtra hāc ſolutionē ar. hoc volunt ſoluere ad obiecta. ¶ Sed ꝙ hec ſo-
lutio nulla ſit patet qm̄ aliquis flectit genua corā
epō vt det ei prebendā et humiliat ſe vt detur ei
bonū vel nō fiat malū. verūtamē non orat ꝓprie
loquēdo: qm̄ nihil exprimit nichil petit. ergo orō
nō eſt humiliatio ⁊c̄. ¶ Preterea. Apoſto. dicit Secundo.
Spiritus poſtulat ⁊c̄. ğ oratio eſt poſtulatio. ſed
poſtulatio eſt in oratione. ğ oratio eſt in oratione
ſecundū ꝙ ex ſuo noīe videtur ſonare: ſed humi-
liatio proprie eſt in iraſcibili: ergo oratio non eſt
humiliatio: ſiue volūtas humiliandi. et ita patet
ꝙ illa ſolutio nulla eſt. qđ cōcedimus. ¶ Dicimꝰ Solutio ſʒ
ergo ſine preiudicio melioris ſententie ꝙ orō eſt doctorem.
virtus ſpecialis: ⁊ eſt ſpecies iuſticie. eſt aūt orō
per ſe expreſſio volūtatis caritatis: qm̄ ſicut cari
tas vult bonū inquātū bonū. ⁊ fugit malū inquā
tum malū. ſic orō exprimit volūtatē de bono adi-
piſcēdo inquātū bonū eſt ⁊ de malo amouēdo in-
quantū malū eſt. vñ ſicut in habitudine ſuꝑioris
ad inferius eſt vna virtus. ſ. obedientia que eſt vo
luntas implēdi preceptū. qr preceptū ſic in habi
tudine inferioris ad superiꝰ eſt oratio q̄ exprimit
volūtatē boni impetrandi a ſuperiori vel mali fu-
giendi ſiue ammouendi beneficio ſuꝑioris ¶ Ad Ad primū.
primū ergo dicimus ꝙ hec argumentatio nō va-
let. Oratio eſt in ratione. prudētia eſt in ratione:
ergo orō eſt prudentia. qm̄ nō ſola prudentia ē in Aliqua iu-
ratione: immo iuſticia eſt in ratione ſecūdū aliq̄s ſticia eſt in
ſui ſpecies. ſicut dictū eſt longe ſupra. et ita hec ratione.
propoſitio eſt falſa. Sola virtutū cardinaliū pru
dentia ſita eſt in ratione. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ Ad ſcđm.
per orōnē cohibentur motus illiciti mētis. tamē
orō non eſt tēperantia niſi largiſſime ſumat̄ tem-
perantia. qm̄ temperantia ſcđm ꝙ eſt vna cardi-
naliū virtutū tantū ſe habet ad cohibendū motꝰ
illicitos carnis. ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ per orō- Ad tertium
nem ſanatur ſuꝑbia mentis. nō tamē oratio ē hu
militas: qr nō eſt directe ⁊ proprie cōtraria ſuper
bie quoniā ſuꝑbia ſanat̄ qñq; per timorē. nō quia
timor ſit cōtrariꝰ ſuꝑbie ꝓprie ſed qr timor indu-
cit humilitatē qua mediāte expellit ſuꝑbiā. Silr
oratio ſanat peſtē ſuꝑbie. nō quia ſit contraria ei
ꝓprie: ſed quia habet annexā ſibi de neceſſitate
humilitatē. qñ em̄ profiteor ex humilitate ſūmā
bonitatē dei ⁊ ſuꝑeffluentē largitatē eius oro eū
vt det michi aliqđ bonū. ¶ Ad quartū dicimꝰ ꝙ Ad quartū
expreſſio volūtatis caritatis ⁊ ſua volūtas nō ſūt
eiuſdē volūtatis. nec etiā diſcretio volūtatis ipiꝰ
caritatis: aut operū ipius eſt caritatis. ideo fidei
vel prudentie. qm̄ ſi caritas haberet in ſe diſcre-
tionē/directionē/expreſſionē. ⁊ hmōi: ſuperflue-
rent oēs alie virtutes. ¶ Ad illud ergo qđ obij- Ad aliud.
citur. virtus eſt certior oī arte et caritas eſt virtꝰ
ergo caritas habet ſuā certitudinē. bene conce-
dimus: ſed non habet eā a ſe ſed a fide. Similiter
ſuā expreſſionem habet. non a ſe ſed ab oratione.
¶ Ad vltimū dicimus ꝙ hec eſt falſa. Oīs finis Ad vltimū.
cuiuſlibet virtutis eſt finis orationis ꝓprie loq̄n-
do. Orō enim nō tendit ad aliquid niſi quia bonū
vñ ſolus finis caritatiſ proprie eſt finis orōnis. tñ
alia virtus eſt orō alia caritas q̄uis ſint ad eūdē
finē. qm̄ caritas eſt ad ſuū finē per modū volūta-
tis. orō per modū expreſſionis volūtatis. Dictū Nota.
eſt ꝙ orō reſpicit fines aliarū virtutū: qr tamē nō
ſcđm ſpeciales intentiones ⁊ ꝓprias eos attēdit

Ayuntamiento de Madrid

ſed ſub quadã cõmuni. ſ. ꝙ bonũ nõ eadẽ virtꝰ cũ
Contra pꝛe illis: ſed eſt quedã virtus ſpecialis. ¶ Sed con=
dctã arguiť tra. Cõſtat ꝙ oꝛamus ammoueri a nobis tribula
tiones ⁊ anguſtias ⁊ flagella ſcðm ſe et per ſe. er=
go plures ſunt fines ſiue plura peccata orõnis ſe
cundũ ſe ⁊ per ſe: ergo nõ reducũtur in vnũ finem
vnius intentionis: ergo nõ eſt vna virtus ſpecia=
Secundo. lis. quod eſt contra pꝛedicta. ¶ Itẽ. finis orõnis
eſt bonũ ſcðꝫ ꝙ bonũ. ſimiliter ⁊ caritas: ergo ca
ritas ⁊ oꝛatio habent finẽ eundẽ pꝛimũ ⁊ imedia=
tum. Sed virtutes diſtinguũtur ꝑ fines pꝛimos
⁊ mediatos. ſicut ꝓbatũ eſt ſupꝛa. ⁊ tantũ ꝑ hmõi
fines: ergo cũ idẽ ſit finis pꝛimus et immediatus
tam caritatis ꝙ orõnis erit eadẽ virtus orõ ꝙ ca
Tertio. ritas. qð ſupꝛa negatũ eſt. ¶ Itẽ. in queſtiõe pꝛe
cedenti dictũ eſt ꝙ credere ⁊ ꝓfiteri fidẽ ſũt vniꝰ
virtutꝫ. ſ. fidei. nec eſt alia ratio niſi quia habent
quaſdã circũſtantias ergo cũ deſiderare bonũ ſe
cundũ ꝙ bonũ ⁊ petere bonũ ſm ꝙ bonũ eaſdem
pꝛoꝛſus habent circũſtantias erunt eiuſdẽ virtu
tis. Sed pꝛimũ eſt caritatis: ergo ⁊ ſcðm. ſed idem ẽ
oꝛationis: ergo caritas ⁊ oꝛatio ſũt eadẽ virtus.
Euaſio. ¶ Foꝛte dicit ꝙ nõ eſt ſimile eo ꝙ credere ⁊ pꝛofi
teri ſint vnius potentie. ſ. rationis ſed deſiderare
⁊ petere nõ ſunt eiuſdẽ potentie. pꝛimũ eñ eſt vis
ꝯtra hãc af concupiſcibilis. ſcðm eſt rationis. ¶ Cõtra. Si
cut ſupꝛa eſt oſtenſum. virtutes nõ diſtinguũtur
ſcðm diuerſitatẽ potẽtiarũ: q: ſcðm hoc nõ eſſent
niſi tres ꝟtutes cũ non ſint niſi tres potentie mo
Secundo. tiue in anima: ergo illa ratio nulla eſt. ¶ Pꝛeter
ea. diuerſe potentie nõ poſſũt eſſe ad eũdem finẽ
pꝛimũ ⁊ pꝛincipalẽ: ergo cũ deſideriũ et petitio ha=
beant eundẽ finẽ pꝛimũ ⁊ immediatũ. ſ. bonũ ſm
ꝙ bonũ nõ erit in diuerſis potẽtijs. ⁊ ſic patet ꝙ
Solutio. ratio illa nulla eſt. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ĩ hoc
differunt virtutes in ratione ab illis q̃ ſunt ſite in
affectu. vt in concupiſcibili aut in iraſcibili: quia
virtutes que ſunt in ratiõe ſe habent. ita ꝙ eſſen=
tia ſua ſuam regulã ſiue rationẽ regiminis habẽt
et diſcretionis. Sed ille que ſunt ſite in iraſcibili
Una eſt rõ vel concupiſcibili ſuã rationẽ vel regulã mutuãt
petendi oĩa a ratione. ⁊ ꝓpter hoc ſicut fides eſt vna virtꝰ: q̃a
petenda. eadem eſt ratio credendi omnia credenda. ſic orõ
ſiue petitio vna eſt virtus ſpecialis: q: vna eſt ra=
Ad pꝛimũ. tio petendi oĩa petenda. ¶ Ad pꝛimũ dicimus ꝙ
nichil petitur pꝛopꝛie et per ſe niſi quia bonum.
Notandũ. ¶ Ad euidentiã ſolutionis alioꝛũ notandũ ꝙ ſi=
cut duobꝰ modis acquirit ſibi pauper neceſſaria.
ſic eſt duplex modus acquirendi ſpũaliter eterna
põt autẽ paup̱ acquirere ſibi neceſſaria per viam
mĩe ⁊ largitatis auxiliũ alienũ impetrãdo. Siľr
per viaꝫ laboꝛis ⁊ operis acquirit aliquis ſibi bo
num. ſicut per caritatẽ et alias virtutes: aut per
modũ largitatis dei impetrando ab illo quod pe=
Diffinitio tit et ſic per oꝛationẽ. vnde ſic poteſt deſcribi oꝛa
oꝛationis. tio. Oꝛatio eſt ꝓpꝛie motus animi ad impetran=
dum bonũ deſideriũ per viã miſericoꝛdie et largi
Ad aliud. tatis ſiue per liberalitatẽ. ¶ Patet igitur ꝙ hec
eſt falſa. Idẽ eſt finis pꝛimus ⁊ immediatus cari=
tatis ⁊ oꝛationis ſiue petitionis. qñ caritatis fi=
nis immediatus eſt bonũ: ſed finis oꝛationis ẽ ac
quiſitio boni. quidã eñ volunt habere deum per
martyꝛiũ quidã per orões. ¶ Notandum eñ ꝙ Ad alið no
petere includit in ſe finẽ immediatũ. circa quẽ ẽ. tabile.
quoniã petere ſic deſcribitur hic. Petere eſt mo= Diffinitio
ueri ad acquirendũ bonũ: ſicut hoc verbũ timere petitionis.
habet in ſe finẽ ſuũ immediatũ. eſt eñ timere de=
um reſilire ab offenſa dei. ¶ Ad tertiũ patet ſolu Ad tertium
tio. dicimus eñ ꝙ nõ ſũt pꝛoꝛſus eedẽ circũſtan=
tie deſiderij boni ſecundum ꝙ bonũ ⁊ petitionis
eiuſdẽ petitione enim opoꝛtet attendere locũ: tẽ=
pus: modũ: conditionẽ. vt patere poteſt ſup̱ iſtud
euangelij. Neſcitis quid petatis. ibi dicit glo. bo
num eſt deſideriũ: ſed inconſiderata petitio. cum
igitur alia habeat circunſtantias orõ ꝙ caritas.
⁊ aliũ finẽ imediatũ. alia eſt difficultas ⁊ alia ars
hinc ⁊ inde. ⁊ alius habitus: ⁊ ita alia virtus.

¶ Utrũ oꝛatio ſit ſpecies ſatiſfactionis.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

SIc obijcitur. tres partes ſiue ſpecies ſa
tiſfactiõis ieiuniũ/orõ/elemoſina / ſiue
earũ opa ſunt ſatiſfactoꝛia. inde ſic. oĩs
elemoſina eſt ſatiſfactoꝛia. ¶ Contra. Arꝫ ꝙ non.
Omne ſatiſfactoꝛiũ eſt penale. quedã oꝛatio non
eſt penalis immo ſuauis ⁊ delectabilis ⁊ iocũda.
ergo nõ oĩs oꝛatio eſt ſatiſfactoꝛia. ꝙ orõ ſit iocũ
da pariens ſuauitatẽ in aĩa oꝛantis. patet. qñ di
citur in eccle. Muſce mouentes per ſuauitatẽ vn
guenti. i. pꝛaue cogitationes ꝑdũt ſuauitatẽ oꝛa Confirmať
tionis. ¶ Itẽ. in exodo. Sume tibi ſtacten. ⁊ oni Secundo.
cã. ⁊ galbanũ: ⁊ thus lucidiſſimũ ⁊ redige in pul=
uerem et fac michi vnguentũ ſuauiſſimũ odoꝛis.
ſtacten. i. mirram per quam ſignificatur moꝛtifi=
catio carnis. onicã. i. diſcretionẽ galbanũ carita
tem. thus oꝛationẽ. talis eñ oꝛatio placet domi=
no que cum diſcretione ⁊ caritate fit talis oꝛatio
non eſt penalis: ⁊ ita nõ eſt ſatiſfactoꝛia. ¶ Itẽ. Tertio.
ſi oꝛatio eſt ſatiſfactoꝛia: q: penalis ergo que ma=
gis ſatiſfactoꝛia magis penalis. ⁊ ecõuerſo. Sed
magis penalis eſt alicui legere pſalteriũ q̃ igno=
rat iſtud ꝙ ei qui ſcit coꝛde tenus. ergo magis ſa=
tiſfactoꝛiũ. qð patet eſſe falſuꝫ. ¶ Solutio. Oĩs Solutio.
elemoſina ſcðm naturã ſuã ſibi annexã eſt ſup̱ oẽ
ieiuniũ ⁊ pꝛopter hoc oĩs elemoſina ſcðꝫ naturã
ſatiſfactoꝛia eſt: ⁊ ſup̱ omne ieiuniũ. tamẽ elemo=
ſina nõ eſt aliquãdo ſatiſfactoꝛia. ſ. ei qui dat eam
pꝛo vita eterna habenda pure: aut pꝛo caritatis
augmento non habens oculũ ad remiſſionẽ pe=
ne. Similiter de ieiunio. ſicut patet de ieiunio ex Per hoc ad
ultationis quod non eſt ſatiſfactoꝛiũ ſemp̱. Sed pꝛimum.
oꝛatio ſecundũ naturã ſuã non habet penalitatẽ Que orõ ẽ
ſui ſibi annexã. ⁊ ideo non eſt ſimile de oꝛatione ⁊ ſatiſfacto=
alijs duobus. Bene tamen cõcedimus ꝙ oĩs oꝛa ria ⁊ q̃ non.
tio q̃ ſit pꝛo veteri hoĩe deſtruẽdo ſatiſfactoꝛia ẽt
ſed oꝛatio q̃ habet oculũ pure ad vitã eternã non
eſt ſatiſfactoꝛia. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ magis pe= Ad aliud.
nalis debet dici oꝛatio vel elemoſina vel ieiuniũ
habito reſpectu ad naturã eñ hominis in ſciẽtia
vel virtute non debet ei pꝛeiudicare. licet igitur
minus grauet aliquẽ legere pſalteriũ ꝓpter ſciẽ=
tiam. nichilominus meretur remiſſionẽ pcti ſcðꝫ
ꝙ penale ẽ nature. ⁊ ita patet ꝙ ꝓbatio nõ valet.

¶ Quo requirũtur ad hoc ꝙ oꝛatio ſit efficax.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Ayuntamiento de Madrid

Queritur quot exiguuntur ad hoc ꝙ orō
Quattuor requirūtur ad orōnem. ſit efficax ad impetrandū. dicit̃ ꝙ quat=
tuor exiguūtur. ſ. ꝙ ille q̄ orat petat pie
ꝑſeueranter ad ſalutē ⁊ pro ſe. ¶ Sed
q̄o litteral'. queritur a quo loco ſcripture accipiunt̃ ille quat=
R̄nſio cōis tuor circūſtantie. ¶ Dicūt magiſtri ꝙ ſuper iſtō
iohānis. Petite ⁊ accipietis. dicit autē pie ꝑſeue
rāter. Ille circūſtātie ſumunt̃ ab illo loco. Quic
quid petieritis in noīe meo fiet vobis: in nomine
meo. qd̄ eſt ieſus. i. ſaluator. ſic exponit Augu. et
ita ad ſalutē. Itē. fiet vobis. i. quod petieritꝫ fiet
vobis. Hec eñ dictio vobis diaſinthica eſt ⁊ de=
Alia q̄ſtio incidens. terminat vtrūqꝫ verbū. ¶ Sed queritur vnde ha
buit Aug. illas duas circūſtantias. pie perſeue=
Reſponſio. ranter. conſtat eñ ꝙ non appoſuit de ſuo. ¶ Ad
hoc dicendū ꝙ ipſe habuit illas ab illo loco iohā
nis. Si manſeritꝫ in me ⁊ verba mea in vobis mā=
ſerint. quicquid petieritis fiet vobis. Manemus
eñ in chriſto per fidē/ſpem/caritatē. verba autꝫ
eius in nobis manēt per exercitiū bonoꝝ operū.
ex hoc igitur ꝙ dr̄. Si manſeritis in me ⁊c̄. ſumit̃
hec circūſtātia pie. Pietas eñ maxime habet or
tum ab illis tribus virtutibus theologicis q̄ ani=
mam faciūt religioſam. ab eo aūt quod ſequit̃. q̄c
quid petieritis ⁊c̄. ſumit̃ hec circūſtātia perſeue=
ranter. qr hoc verbū petieritis futuri tēporis ē et
preteriti. et ita notat perſeuerantiā. Preterea ꝑ=
fecti ē. ⁊ ſic notat ꝑfectionē. ⁊ ita patet. vnde ha=
Queſtio. bent ortum ille quattuor circūſtantie. ¶ Querit̃
vtruꝫ hec argumentatio ſit neceſſaria. Iſte petit
pie perſeueranter ad ſalutē pro ſe: ergo exaudiet̃
Rñ ꝙ ſic. Probo ꝙ ſic. qm̄ idem velle ideꝫ nolle vera ami=
citia ē. ergo ſi aliquis amicus petit aliquid ratio=
nabiliter ab amico ſuo impetrabit iſtud ſed in infi
nitū maior eſt amicitia dei ad nos q̄ꝫ hoīs ad ho=
minē. ergo quicquid petierit ab eo amicus eiꝰ ra=
tionabiliter dabit illi. Sed rōnabilius nō pōt ali
quis petere aliquid a deo q̄ꝫ ſi petat pie perſeue=
ranter ad ſalutē pro ſe: ergo ſi ꝑtierit ſit neceſſa=
riū eſt ipm̄ exaudiri: ergo predicta argumentatio
In oppm̄. eſt neceſſaria. ¶ Cōtra. Ponatur ꝙ aliq̄s petat
pie perſeuerāter ad ſalutē pro ſe iſtud quod petit
pſalmiſta. Dñe ne in furore tuo arguas me. i. non
punias me in inferno: neqꝫ ī ira tua corri. i. nō pu=
nias me in purgatorio. Inde ſic Iſte petit pie ⁊c̄
quod nō puniatur in purgatorio exaudiet̃. in hoc
ergo nō punietur in purgatorio. Cōtra. Eſto ꝙ ī
vltimo inſtāti vite ſue peccet venialiter ex amore
filioꝝ aut vxoris ⁊c̄. illo cremabili decedat: con=
ſtat ꝙ punietur in purgatorio. qm̄ aut homo pu=
nit aut deus punit. nec iſte interruperit perſeue=
rantiā. qm̄ intantū petiit ⁊ vſqꝫ in finē. ⁊ tñ puni=
Solutio. tur in purgatorio: ergo nō eſt exaudita oratio eiꝰ
Petitio ꝑſe uerans duo exigit. ergo illa argumentatio non eſt neceſſaria. ¶ Ad
hoc dicitur ꝙ iſte nō petiit perſeuerāter: quia ad
hoc ꝙ aliquis petat perſeuerāter duo exiguūtur
Primū eſt ꝙ continue vel actu vel habitu petat.
Scd̄m eſt ꝙ nō faciat aliquid cōtrariū petitioni
ſue: ſed ſicut ille qui petit ne puniatur in īferno fa
cit cōtra petitionē ſuā quādo mortaliter peccat.
ita ille qui venialiter peccat facit cōtra petitionē
ſuā qua petit ꝙ nō puniatur in purgatorio. ⁊ ſic in

terrūpit perſeuerantiā petitionis ſue. ⁊ ita nō pe
tit perſeuerāter. ¶ Sed ꝙ hec ſolutio nō ſit gña Cōtra hāc ſolutionē ar̃
lis patet per aliū caſum. ponat̃ ꝙ aliquis fecerit
tot peccata ꝙ debitor ſit penitentie. c. annoꝝ cō=
uertatur ad dñm. ⁊ poſt cōuerſionē petat pie ⁊c̄.
ꝙ nō punitur in purgatorio. poſtea moriatur pe=
nitentia incōpleta. Inde ſic. puniet̃ in purgato=
rio. qm̄ nullū malū impunitū: qr aut hō punit aut
deus punit. ⁊ tñ petiit ꝙ nō puniret̃: ergo non eſt
exaudita orō eiꝰ. ⁊ petiit pie ⁊c̄. ergo predicta ar
gumentatio nō eſt neceſſaria. ⁊ ſic patet ꝙ illa ſo
lutio nō valet. qm̄ non pōt hic adhiberi: quin iſte
nichil fecit qd̄ perſeuerātiā interrūperet. ¶ Itē Secundo.
videtur ꝙ nō petierit pie. quoniā de iuſticia dei ē
punire animas in purgatorio qn̄ ferūt ſecū aliqd̄
cremabile. ergo qn̄ petiit ꝙ nō puniretur in pur=
gatorio: petiit cōtra iuſticiā dei. ergo nō pie. Cō In oppm̄.
tra. petiit ex caritate: ergo pie ¶ Solutio. predi Solutio.
cta argumētatio eſt neceſſaria. et notandū ꝙ ille
qui ſic petit. Dñe ne in furore ⁊c̄. nō petit ſimpli=
citer nō puniri in pur. ſed petit ꝙ deus det ei vt in
preſenti ſic cōpleat penitentiā ꝙ nō oporteat eū
tranſire per purgatoriū. vnde Aug. exponēs pe= Auguſtinꝰ.
titionē prophete dicit. dñe hic vre hic ſeca. hor=
rendū eſt eñ incidere in manus dei viuētis. ſicut
dicit Apo. ad hebreos. vnde ſi noſipſos iudica= Paulus ad hebreos.
remus nō vtiqꝫ diiudicaremur. Si puniremꝰ nos
in preſenti. nō puniret nos dñs in futuro: quoniā
magis placet dño volūtariū ſeruitiū q̄ꝫ inuolūta
riū. vnde multo magis punit deus in purgatorio
q̄ꝫ homo poſſet punire ſe hic quaſi eñ impropor=
tionabilis eſt ignis purgatorii igni materiali: et
ꝓpter hoc pia eſt petitio ꝙ nos puniamꝰ ſic in ꝑ=
ſenti q' non oporteat nos puniri in futuro. ꝑ hoc
patet ſolutio ad vltimo obiectum qr qui ſic petit.
Dñe ne in ira tua corripias me. ſecūdū ꝙ expoſui Ad vltimū.
mus pie petit ⁊ nō ꝯtra iuſticiā dei. ¶ Ad primū Ad primū.
dicimus ꝙ poſitio impoſſibilis eſt: quia ſi quis pe
teret pie perſeuerāter pro ſe ad ſalutē ꝙ dñs da=
ret ei. vt hic ita punietur ꝙ ī purgatorio nō opor
teat ipſum puniri dñs: qd̄ neceſſariū eſſet ꝓpt vin
culum ⁊ promiſſionem dei q̄ falli nō poteſt: ꝙ iſte
nō poſſet decedere quin aut penitentiā cōpleret
aut dñs ei immitteret contritionē tantā que ſuffi=
ceret ad tollendā culpā ⁊ penā. aliter nō eſſet ve=
rum quod dñs dicit in euāgelio. Si manſeritis in
me ⁊ verba mea in vobis manſerint quecunqꝫ pe=
tieritis fiet vobis. ¶ Item. queritur quid ſit pe= Alia q̄ſtio incidens.
tere pie. dicitur ꝙ petere eſt ex caritate. ¶ Con= ꝯtra hoc ar̃
tra. caritas non eſt niſi de ſpiritualibus bonis. qr
caritate nō diligimus niſi deū et virtutes ergo q̄
petit ex caritate petit ſpiritualia bona. ſed omne
bonū ſpirituale valet ad ſalutē. ergo a primo que
petit ex caritate petit ad ſalutē. ergo in hac circū
ſtantia pie intelligitur hec circūſtantia ad ſalutē
ergo ſuperflue ponitur hec circūſtantia inter ce=
teras circūſtantias petitionis. ¶ Itē ſuper illd̄ Ad idem.
Apoſtoli. Sine intermiſſione orare: dicit Augu.
ſine intermiſſione orat: qui pro ſpiritualibus orat
ſed qui pie orat: orat pro ſpiritualibꝰ. ergo q̄ pie
orat ſine intermiſſiōe orat. ſed orare ſine intermiſ
ſione eſt orare perſeueranter. ḡ qui pie orat perſe

Ayuntamiento de Madrid

uerāter orat.ergo hec circūſtantia perſeuerā-
Solutio. ter ſuperfluit. ¶ Solutio. pie orare nō eſt orare
Quid ſit ex caritate ꝓprie ⁊ per ſe:immo pie orare ē orare
pie orare. ex pietate que eſt cultus dei qm̄ quādo ꝓfitemur
maieſtatē dei:vt ꝙ ipſe ſumme potēs:ſūme bon⁹:
et ſic de alijs.mouemur ad orandū ipm̄:vt remit-
tat nobis pctā:vt det vitā eternā.⁊ huiuſmodi.et
ſic oramus pie ex pietate:tamen hec circūſtātia
Deuotio. importat plus.ſ.ꝙ cū deuotiōe. ¶ Eſt autē de-
uotio intenſio deſiderij.qm̄ quādo cōſiderat ho-
mo ꝙ multū peccauit ex magno affectu caritatis
orat ad dn̄m:⁊ tunc de facili impetrat ab illo. dici
mus ergo ꝙ orare pie eſt orare ex pietate cum de
uotione ſiue intenſione deſiderij. ⁊ hoc patet per
hoc quod in perſona chriſti dicit pſalmiſta. Dn̄e
deus ſalutis mee. ecce poſſeſſio maieſtatis diui-
ne:quaſi diceret. dn̄e tu es auctor ſalutis mee. et
poſt ſubdit:in die clamaui:⁊ nocte coram te:ecce
Ad primū. oratio que ſequitur ꝓfeſſione via. ¶ Ad primum
ergo dicimus ꝙ caritas nō eſt niſi de ſpiritualib⁹
bonis per ſe:tamen per accidens ſiue per aliud di
ligimus tēporalia bona.⁊ petimus illa ex carita-
te:ſicut orat eccleſia pro fructu terre:vt paupe-
res habeant quo ſuſtentent ⁊ ſic liberius vacēt
ſeruitio dei. verūtamē aliquādo nō extendit.quo
niā penuria plus ꝓdeſt ad ſalutē aliquādo ꝗ̄ abū
dantia.et ideo bene additur hec circunſtantia ad
Ad aliud. ſalutē eo ꝙ nō ſemꝑ rogans pie rogādo iſtud qđ
non eſt ad ſalutē exauditur. ¶ Ad aliud dicimus
ꝙ quādo Aug. dicit. Sine intermiſſione orat qui
pro ſpiritualib⁹ orat loquitur per equipollentiā:
non per eſſentiā.nō eī̄ idē eſt ſimpliciter orare ſi
ne intermiſſione ⁊ orare pro ſpiritualibus bonis.
ſicut eī̄ alibi dicitur nō ceſſat orare.qui non ceſ-
ſat bene facere:⁊ ita quia per equipollētiā dictū
Iterum ar. eſt:nō per eēntiā.nō ꝓcedit obiectio illa. ¶ Itē.
eſto ꝙ aliquis exiſtens in caritate cōſiderans in-
ꝗ̄o ſcidens. firmitatem ſuā oret ad dn̄m vt ſi cecideret reſur-
Ar ꝙ ſic. gat.queritur vtrū talis oratio ſit meritoria eius
quod petit.videt ꝙ ſic. qm̄ dictū eſt ꝙ hec argu-
mētatio ſit neceſſaria. iſte orat pie ⁊c̄.ergo exau-
ditur. Sed cōſtat ꝙ iſte orat pie:quia ex caritate
pro ſe ⁊ ꝑſeuerāter.volo eī̄ ꝙ petat inſtāter ⁊ cō-
tinue ⁊ ad ſalutē. qm̄ Aug. dicit:ꝙ nihil diuinius
pōt peti:ergo exaudit ergo iſte huiuſmodi orōne
Euaſio. meretur quod ipſe petit. ¶ Forte dicit ꝙ non pe-
tit perſeueranter:ꝓpter hāc cōditionē. ſi cecide-
Cōtra hāc. ro:que caſū reſpicit ⁊ videtur implicare. ¶ Con
tra.aliquis habens caritatē per diē:ſi cecidit in
ea dicitur habuiſſe perſeuerātiā:ergo fortiori ra-
tione cū iſte orauerit continue per.xx.annos po-
tius debet dici perſeuerare:ergo ipſe orat perſe-
Euaſio. ueranter. ¶ Si dicis ꝙ ꝑſeuerantia nō attendit
ſecundū longinquitatē tēporis. ſed reſpectu fina
ꝯtra quā ar lis ꝑſiſtentie. ¶ Contra. meritū per ſe abſ ꝗ̄ tali
ꝑſeuerantia eſt meritū vite eterne:ſicut patet in
multis reprobis qui habent caritatē qua merent
vitā eternā.⁊ tamē nō habent finalē perſeuerā-
tiam:ergo fortiori ratiōe iſte qui ex caritate orat
meretur iſtud quod petit:ꝗ̄uis nō habeat finalē
Ad idem. perſeuerātiā. ¶ Preterea. volo ꝙ oret hic finali
Tertio. ter. ¶ Itē.nullus poteſt mereri ſibi primā grām

et non eſt alia cauſa niſi quia ꝗ̄diu eſt in peccato
indignus eſt pane quo veſcitur.tn̄ vir ſāctus pōt
ei mereri:ergo a ſimili cum iſte ſit in caritate:ſibi
poſtea facto peccatori poteſt gratiā promereri.
Si cōceditur. ¶ Cōtra.ſic ꝙ iſte cadit per mor- In oppm̄.
tale:meritū igitur huius euacuatur. qm̄ ezechiel
dicit.ſi ceciderit iuſtus a iuſticia ſua oim̄ iuſticia
rum eius nō recordabor:ꝓpter iuſticiā preteritā
nullo modo debetur ei gratia in futuro:ergo non
meruit eā ex iuſticia preterita:ergo orō eius non
fuit meritoria quod ipſe petebat. ⁊ ita videt ꝙ in
hoc caſu nō tenet argumentatio predicta. Sed ſi
hoc:quomodo igitur dicit Aug. ꝙ nichil diuini⁹ Auguſtin⁹.
poteſt peti. ¶ Solu. Dicimus ꝙ predicta argu- Solutio.
mentatio eſt neceſſaria.tamē qui ſic petit ꝙ ſi ce-
ciderit reſurgat nō meretur exaudiri:licet oratio
ſua ſit meritoria vite eterne:⁊ hoc ideo.q: nō pe-
tit perſeuerāter:qm̄ perſeuerātia duobus modis Perſeuerā-
impeditur in illa petitiōe. qm̄ in conditiōe inclu- tia duobus
ditur caſus per peccatū qui ꝑſeuerātiā interrū- modis im-
pit.⁊ iterū priuatio potētialis ꝑſeuerantie. talis peditur.
eī̄ cōditio priuat potentiā perſeuerādi. perſeue-
rantia eī̄ nō cōſiſtit tantū in diutina cōtinuatio-
ne:ſed in cōtinuatiōe finali.vn̄ in mattheo. Qui
ꝑſeuerauerit vſ ad finē. ⁊c̄. ¶ Ad primū igitur Ad primū.
patet ſolutio. q: ipē non petit ꝑſeuerāter. ¶ Ad Ad ſcđm.
ſcđm dicimus ꝙ non eſt ſimile de habente carita
tem per diē tantū. qm̄ a caritate eius nō excludit
potētialis ꝑſeuerātia:ſed predicta orō priuat po
tentialē perſeuerantiā. Similiter dicimus de re- Eodēmodo
probo.qm̄ caritas ei⁹ nō excludit potentiā perſe Ad aliud.
uerandi. ¶ Ad quartū patet ſolutio. qm̄ ꝗ̄uis ca Ad quartū
ritatē habeat iſte qui ſic petit. tamen impedit ne
mereatur iſtud ꝓpter caſum quē implicat in ſua
potentia tanꝗ̄ precedentē iſtud quod ipē petit.
¶ Ad id quod dicit Aug. ꝙ nihil diuinius poteſt Ad augu.
peti. dicimus ꝙ dicit hoc ideo. qm̄ qui petit hoc
petit cum amore cum timore cū humilitate ⁊ re-
uerentia dei:pōt etiam talis oratio valere ei:vt ſi
ceciderit faciliter reſurgat ⁊ cum minori prepara
tione ꝗ̄ ſi hoc nō oraſſet nō tamen per modū me
riti impetrat ſibi grām.ſed dn̄s attēdens ſeruitiū
eius qđ impendit ei aliquando facilius reddit ei
grām ⁊ qn̄ reddit maiorē ꝗ̄ ſi nihil boni feciſſet
¶ Itē. ꝙ aliquis petat ex caritate ſe tranſire per Iterum ar.
palmā martirij ab hoc ſeculo. ⁊ petit hoc perſeue
rāter. inde ſic:iſte petit pie perſeuerāter pro ſe ad
ſalutē:ergo exauditur:ꝙ ad ſalutē petat. ꝓbatur
qm̄ petit iſtud quod facit per ſe ad augmentū co-
rone. Sed accidit ſepe ꝙ aliquis petendo iſtđ nō
exauditur.qm̄ forte deficeret in tollerādo ¶ Itē
deus nō creabit nouos carnifices. ⁊ ita cū nō ſint
carnifices parati nō exaudietur aliquis hmōi pe
titionē faciendo. ¶ Itē ſuꝑ iſtud iohannis. Si Ad idem.
manſeritis in me ⁊ verba mea in vobis manſerint
qđ petieritis in nomine meo fiet vobis. Aug. qui
petunt extra regulā magiſterij ei⁹ nec ipſi manēt
in eo nec ille in ipſis:ſed ſi petētes petūt extra re
gulam magiſterij eius qm̄ regula magiſterij ei⁹
non ſe extendit niſi ad ea q̄ petūtur in orōne dn̄i-
ca:ſicut patet per gloſam. Aug. ſuꝑ orōnē dn̄icā
ergo tales nō manent in eo nec ipē in eis. ⁊ ita hu

Ayuntamiento de Madrid

Opinio ali iuſmodi petitio nō poteſt eſſe ex caritate. ¶ Qui
quorum. dam dicūt ꝙ nullus debet petere ſimpliciter mar
tiriū. ſed ſub conditione qm̄ forte deficeret in illo
vel cū nō ſint carnifices nō placeret deo cuiꝰ nō
ↄtra hāc ar. eſt carnē procreare. ¶ Sed cōtra videtur de bea
to dionyſio qui ſimpliciter dixit dn̄e iube me cum
ſociis meis ad palmā martirij ꝑuenire. ⁊ beatus
Andreas ſimpliciter petijt ne deponatur de cru-
Solutio. ce. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ ſic petens ex caritate
⁊ pro ſe. ⁊c̄. de neceſſitate exaudit. ſed nō oportet
ꝙ exaudiatur in hoc. qm̄ qn̄qꝫ nō eſſet ei ad ſalutē
immo deficeret in martirio: ſed exauditur ſepe in
alia. quia datur tm̄ augmentū caritatis qđ equa
liter prodeſt ei vel magis qꝫ martiriū. poteſt ergo
nō exaudiri in hoc: qꝛ nō creabit dn̄s nouos car-
nifices: ſed ſepe quādo carnifices ſūt parati ſan-
ctos ſuos exaudit deꝰ ī petitiōe martyrij vt carni
ficibꝰ paratis beatū dioniſiū ⁊ cruce parata bea-
tum Andreā nec eſt iſta petitio extra magiſteriū
dn̄i immo reducit ad illā petitionē. adueniat re-
gnū tuū. vbi petitur ꝙ regnū militans veniat ad
Iterum ar. regnū triūphans qđ martiriū impletur. ¶ Iteꝫ
eſto ꝙ aliquis petat augmētū caritatis ꝑſeuerā-
ter. inde ſic. iſte petit pie. ⁊c̄. ergo exauditur: quo
ad ſalutē petit quod ſcꝫ augmentū caritatis eſt
augmentū ſalutis: petit etiā iſtud quo nichil me-
lius in hac vita. pōt tamē eſſe ꝙ exaudietur neqꝫ
dabit ei augmentū caritatis. quoniā forte inde ſu
Euaſio. perbiret. ¶ Sed dicet aliquis ꝙ exaudietur. ſed
non ſtatim imo poſt mortē creſcet caritas ⁊ coro-
ↄtra hoc ar. na. ſed hoc nihil eſt. qm̄. ſ. augmētū vie eſt augmē
Ad idem. tum corone. ¶ Itē cū ſit hoc bonū dandū in via:
Tertio. quare nō exauditur vt detur in via. ¶ Itē huius
petitio eſt ſecundū regulā magiſterij orōnis dn̄i-
ce niſi peterentur dona ſiue virtutes aut augmen
ta illarū. vnde eſt de hijs que vere petēda ſūt ſe-
cundū ꝙ dicit Aug. ſuꝑ orōnē dn̄icā. bonꝰ magi-
ſter hic docuit nos quid petere debemꝰ: vt ſi qđ
aliud qꝫ hic cōtinetur petimus preter regulā ma-
giſterij eius petamus: ex quo eſt igit de hijs que
vere petenda ſūt: ſi aliquis in via debet exaudiri
Solutio. ſuꝑ aliquo petito debet exaudiri ſuꝑ iſto. ¶ So-
lutio. dicimus ꝙ huius petitio debet exaudiri in
via: ſed nō ſemꝑ exauditur in eo quod petitur. qꝛ
illo habito qn̄qꝫ ſuꝑbiret ſe ī alio. qm̄ datur ſepe
ipſi petenti cōſtantia quedā que magis vtilis eſt
ei qꝫ augmentū caritatis: nec etiā ſemꝑ exaudit
ſtatim in eo. ꝙ det augmentū caritatis cui etiam
debet dari ipſum augmentū. iſtud differt deꝰ vt
magis deſideretur ⁊ magis deſideratū ardentius
queratur ⁊ habitum diligentius cautiuſqꝫ cuſto-
diat. ideo dicit ſpōſa in canticis. fuge dilecte mi.

¶ De orōne pauli q̄ petit ſtimulū a ſe āmoueri.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de oratione pauli qua petit ſti
mulū a ſe ammoueri. d. datus eſt michi
ſtimulus carnis mee angelus ſathane
qui me colaphiſet. ꝓpter qđ ter dn̄ꝫ ro
gaui. ⁊c̄. ſtimulus iſte dr̄ dolor lateris vel incen-
tiuū libidinis. queritur vtrū Apoſto. fuit exaudi-
endus petendo ſtimulū ammoueri ſcđm ꝙ intelli
Arᷣ ꝙ ſic. git incētiuū libidinis. ¶ Uidetur ꝙ ſic. qm̄ quā-
do petebat incentiuū libidinis ammoueri a ſe pe
tebat primos motus in ſe deſtrui hoc autem facit
beatū: dicente dauid beatus qui tenebit ⁊ allidet
paruulos ſuos ad petram. i. qui deſtruit in ſe pri-
mos motus in cōſideratiōe chriſti: ergo Apoſto.
petebat quod facit beatū: ergo exaudiendꝰ erat.
¶ Item Apoſto. petebat pie qꝛ attribuebat am-
motionē ſtimuli deo ⁊ pro ſe qđ patet cū dixit ne Secundo.
magnitudo reuelationū extollat me. ⁊ perſeuerā
ter. qm̄ nō ſemel: ſed pluries ſicut dicit ꝓpter qđ
ter rogaui. ⁊ ad ſalutē hoc cōſtat ergo exaudien-
dus. ¶ Forte dicit ꝙ nō petebat ad ſalutē qm̄ pre Euaſio.
ſentia ſtimuli ad ſalutē erat Apoſto. nō niſi quia
predeſtinatus erat. oīa eīn cooperantur in bonū
his qui ſecundū propoſitum ⁊c̄. ergo pari ratiōe
peccatū mortale eſt ad ſalutē. Predeſti. eīn coo- ↄtra hāc ar.
perantur in bonū ei vt humilior et cautior reſur-
gat. ſicut patet in beato petro. ergo predeſtinatꝰ
petens peccatū mortale ammoueri a ſe ſi habeat
nō eſt exaudiēdꝰ quod manifeſte falſū ē. ¶ Pre- Secundo.
terea ſtimulus iſte erat paulo ad ſalutē aut ſicut
cauſa aut ſicut occaſio. nō ſicut cauſa: qm̄ ange-
lus ſathane vel ſtimulus eius nō eſt cauſa ſalutꝭ.
ergo ſicut occaſio. Sed ſimiliter. amotio ſtimuli
eſt cauſa ſalutis imo occaſio. ergo Apoſt. petēs
amoueri ſtimulū a ſe petijt ad ſalutē ⁊ pie ⁊ perſe
ueranter ⁊ pro ſe. quoniā petebat malū remoue-
ri a ſe. ergo debuit exaudiri. quo cōceſſo. ¶ Con In oppm̄.
tra. ſuꝑ primā canonicā iohānis in fine dicit Au-
guſtinus. volūtas dei bona quādoqꝫ noſtrā ſtul-
tam voluntatē corrigit: vt in paulo qn̄ petijt ſti-
mulū amoueri. ergo volūtas pauli fuit ſtulta: er-
go ſtulte petiſt: ergo nō debuit exaudiri. ¶ Itē. Secundo.
ſuꝑ illud Apoſto. neſcimus quid oremus vt opꝫ.
fallimur qn̄qꝫ putātes nobis ꝓdeſſe bonū qđ nō
ꝓdeſt ſicut paulo accidit. vnde reſpōſum accepit
a dn̄o ꝙ nō exaudiret Apo. ergo putans ſibi pro
deſſe amotionē ſtimuli fallebatur: ergo ſtulte pe-
tebat. ergo nō debuit exaudiri. ¶ Itē. beatꝰ Ia- Tertio.
cobus. Omne gaudiū exiſtimate fratres cū in va
rias tētationes inci. exteriores. ſ. vel interiores:
ſicut dicit glo. ergo Apoſto. tenebat gaudere de
tentatione illa. ergo tenebat nō petere tentatio-
nem illā ammoueri. ergo petiſt ſtimulū ammoue
ri: ergo exaudiendus nō erat. ¶ Itē. deus dr̄ vir Quarto.
tus in infirmitate perficitur: ergo paulo erat ſti-
mulus iſte cauſa perfectionis: ergo petendo iſtū
amoueri petebat cōtra ꝑfectionē ſuā ergo nō de-
buit exaudiri. quod cōcedimus. ¶ Et ad euiden- Solutio.
tiam ſolutionis predictarū notandū ꝙ remota oī Notandū.
exceptione verū eſt qđ apoſtolus dicit. Omnia
cooperantur in bonū his ⁊c̄. etiā pctm̄ mortale.
Sed quedā cooperantur ⁊ non ſunt in bonū ſicut Quomodo
pctm̄ mortale: ⁊ forſan pctm̄ veniale. quorū āmo- oīa coope
tio petenda eſt. Quedā vero cooperātur in bonū rant ī bonū
⁊ ſūt in bonū: ⁊ talia cooperantur in bonū ⁊ ſūt in
bonū per ſe vt opera virtutū ⁊ virtutes q̄ ſūt cau
ſa boni per ſe neceſſaria. Quedā cooperantur in
bonū ⁊ ſunt in bonū nō per ſe neqꝫ cauſa neceſſa-
ria: ſed motiua vel amminiculans et ſtimulās vel
exercens: ſicut eſt paupertas que eſt ſtimulus et
cauſa motiua ad humiliādū. talis eſt tētatio ex-

Ayuntamiento de Madrid

terioꝛ ⁊ diaboli que vt dicit auctoꝛitas nõ ē pctm̃
ſed materia exercende virtutis. ex hoc patet ſolu
Ad pꝛimũ. tio ad obiecta. ¶ Ad pꝛimũ dicimus ꝙ Apoſto.
nõ petijt pꝛimos motus amoueri a ſe: ſed tẽtatio-
nem exterioꝛẽ que incitabat eũ ad libidinẽ que a
diabolo erat ad decipiendũ. a deo aũt ad exercẽ-
Ad aliud. dum. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ Apoſto. non pete-
bat ad ſalutẽ. qm̃ ſtimulꝰ erat ad ſalutẽ: nõ ammo
tio. erat aũt cauſa ſalutis nõ neceſſaria. ſed ãmi-
q̄o incidẽs. niculans motiua ſtimulans ⁊ exercens. ¶ Sꝫ cũ
Ar̄ ꝙ ſic. dictũ ſit ꝙ Apoſto. nõ fuit exaudiẽdus ſic peten-
do. querit̄ vtrũ peccauit ſic petendo. qꝺ videt̄ q̄a
aut petijt petendũ aut nõ petendũ. ſi petendum
ergo debuit exaudiri ⁊ nõ eſt exauditus: g̊ nõ pe-
tijt petendũ: ergo peccauit. maxime cuꝫ petierit
cõtra ſalutẽ ſuã vt ptꝫ ex glo. Ambꝛoſij ſup illud
neſcimus q̄d oꝛamus. ⁊c̄. que ſuperius poſita eſt.
Secundo. ¶ Itẽ. ſtulta fuit eius petitio: qm̃ ꝺt auctoꝛ. vo-
lũtas dei bona. ⁊c̄. vt in paulo: ergo ſtulte petijt
Apoſto. g̊ indiſcrete ſed indiſcretio eſt peccatũ:
ergo a pꝛimo. ꝙ indiſcretio ſit pctm̃ pꝫ: quoniam
omiſſio actus pꝛudentie eſt pctm̃ cũ actus pꝛudẽ
tie ſit in pꝛecepto. ſed indiſcretio ē oĩs actus im-
Tertio. pꝛudentie: ergo indiſcretio eſt pctm̃. ¶ Itẽ. ſup
petitionẽ iſtã oꝛonis dñice. ⁊ ne nos inducas in tẽ
ta. dicit glo. nõ petit nõ tentari. ſed in tentationẽ
nõ induci. Apoſto. aũt petebat non tentari: ergo
petijt cõtra regulã magiſterij xp̄i dicẽtis in oꝛo-
ne dñica. q̄d quomõ petendũ: ergo peccauit moꝛ
taliter. qm̃ Auguſtinus dicit: quicũq3 petit cõtra
regulã magiſterij chꝛiſti nec chꝛiſtus ĩ eo eſt nec
ipſe in chꝛiſto: g̊ peccauit moꝛtaliter. quod eſt cõ
tra eos qui dicũt apoſtolũ ſic petẽdo tm̃ venialı-
In oppm̃. ter peccaſſe. quo cõceſſo. ¶ Cõtra. ſi rex vel im-
peratoꝛ peregre ꝓficiſcens vltra mare ad ſuccur
ſum terre ſãcte in via laboꝛãs egritudine detine-
retur cõſtat ꝙ ſi haberet caritatẽ: et peteret a ſe
ammoueri illã egritudinẽ vt peregrinationẽ poſ-
ſet perficere ad cõmodũ eccleſie dei mereret̄: er-
go eadẽ ratione Apoſto. petendo ſimile meruit:
ergo nõ petijt nõ petendũ. nec peccauit quod eſt
Secundo. cõtra pꝛedicta. ¶ Iteꝫ. eccleſia oꝛans ꝓ egrotis
ſub hac foꝛma. exaudi nos dñe ꝓ famulo tuo vt
reddita ſibi ſanitate ⁊c̄. meretur. ad quid em̃ eſſet
talis oꝛatio niſi eccleſia ſic oꝛando mereretur. g̊
ſi eccleſia oꝛando ſic pꝛo ſanitate ſui mẽbꝛi meret̄.
eadẽ ratione nobiliſſimũ mẽbꝛũ eccleſie beatus
Paulus pꝛo ſua ꝓpꝛia ſanitate oꝛans merebatur
Tertio. g̊ nõ peccauit ſic oꝛando. ¶ Itẽ. indirecte Apo-
ſtolus oꝛans pꝛo ſua ſanitate vt intelligamus do
minũ ſtimulũ illũ ammoueri nõ potuit mereri: g̊
foꝛtioꝛi ratione nõ põt aliquis mereri oꝛãdo pꝛo
ſanitate alterius: ergo nec põt illi cõpati ſine pec
cato. quod falſũ eſt. cũ dicit Apoſtolus quis infir-
mat̄ ⁊ ego non infirmoꝛ. ⁊c̄. pꝛimũ intelligitur de
cõpaſſione pene alterius. ſecundũ de cõpaſſione
Solutio. culpe: ergo Apoſtolus cõpatiẽdo ſibi mereri po
tuit: ergo nõ peccauit moꝛtaliter. ¶ Solutio. di
cimus ꝙ Apoſtolus nõ peccauit imo potuit me-
Ad pꝛimũ. reri vel nõ mereri illa petitione. ¶ Ad pꝛimũ di-
cimus ꝙ Apoſtolus petijt pꝛeciſe et per ſe loquẽ
do non petendũ. quoniã iſtud erat nõ petendũ in-
ſe tamẽ petijt petendũ in alia habitudine. vñ pe-
tijt nõ petendũ ſimpliciter: ſed petendũ ſecundũ
quid vnde dicimus hec argumentatio non valet.
Apoſto. petijt nõ petendũ: ergo peccauit. eſt ibi
fallatia ſecũdũ quid ⁊ ſimpliciter. qm̃ ꝓcedit acſi Fallatia.
iſtud quod petijt Apoſto. nullo modo eſſet peten
duꝫ. i. dignũ peti. cũ tamẽ eſſet dignũ peti in alia
habitudine vt expeditius. ſ. pꝛedicationẽ ſuã ex-
erceret. ſicut ammotionẽ egritudinis põt q̄s pe-
tere digne vt maius habeat ſpacium penitendi et
dño ſeruiendi. ¶ Ad ſecũdum dicimus ꝙ reuera Ad ſecũdũ.
Apoſtolꝰ petijt indiſcrete. i. nõ vſq3quaq3 diſcre
te. nec tamẽ peccauit: qm̃ indiſcretio nõ eſt pctm̃
ſicut diſcretio nõ eſt virtus. qm̃ diſcretio nõ tam
eſt virtus q̃ʒ auriga virtutũ ſicut dicit btũs Ber-
nar. indiſcretio aũt apl̃i nõ fuit omiſſio actus pꝛu
dentie. qm̃ actus pꝛudentie ꝓpꝛie eſt electio alte
rius cognitoꝛũ. ſꝫ talis electio nõ ſubiacebat nec
poterat ſubiacere ſcientie Apoſto. vtrũ. ſ. infirmi
tas eſſet ei ad ſalutẽ vel obeſſet. ꝓpter hoc ipſe di
cit. ſed neq3 mei p̄m iudico. qui aũt iudicat me do
minus eſt. ⁊ alibi. Nichil michi conſcius ſum ⁊c̄.
patet ergo ꝙ ſi indiſcretio fuit in apoſt. i. nõ vſq3-
quaq3 diſcretio plena. tñ nõ omiſit actũ pꝛudẽtie
⁊ ita nõ ſequitur ꝙ peccauerit. ¶ Ad tertiũ dici- Ad tertium
mus ꝙ in oꝛone dñica nichil expꝛeſſe docetur pe
ti: niſi quod ſpirituale eſt ⁊ ſimpliciter petendum
verũtamẽ põt aliquid peti tẽpoꝛale ſed nõ expꝛeſ
ſe ꝓpter ſed tanq̃ʒ ad ſpirituale qꝺ petere eſt pete
re ſub regula magiſterij chꝛiſti: ergo petijt cõtra
Et eſt ibi fallatia cõſequẽtis. non em̃ petijt amo- Fallatia.
tionẽ illius doloꝛis lateris: intendens ſanitatẽ ꝓ
pter ſe. ſi ei ex libidinis ſanitate hoc peteret: pec
caret moꝛtaliter: ſed petijt vt expeditius exerce-
ret pꝛedicationẽ chꝛiſti ſicut dictũ eſt. ptꝫ ergo ꝙ
nõ peccauit. ¶ Ad ſequentia dicimus ꝙ Apoſto Ad alia.
lus mereri potuit ſic petẽdo vel nõ mereri: vel ex-
ſenſualitate ⁊ ſic nõ mereri. ꝙ aũt ex ſenſualitate
petierit. videtur: qm̃ ſup illũ locum. ꝓpter qꝺ ter
dñm rogaui. dicit gloſa. humane timens. i. modo Ar̄ ꝙ pec-
hominis qui aſperitatẽ infirmitatis timet ex ſen- cauit.
ſualitate et ita patet ꝙ potuit nõ mereri ſic petẽ
do. vnde dicimus ꝙ hec argumẽtatio non valet.
Rex petit egritudinẽ amoueri a ſe ⁊c̄. ergo Apo-
ſtolus petens ſimile merebatur. debet enim addi
vel potuit mereri. ⁊ hoc verũ eſt. vel ſic debet in-
ferre. ergo Apoſto. petens ſimile ⁊ modo cõſimi-
li meretur ⁊ hoc verũ eſſet ſed vtrũ ex caritate pe
tierit neſcimꝰ. potuit em̃ ⁊ ſic et aliter eẽ. Ex his ad duo alia
patet ſolutio ad duo obiecta. ¶ Sꝫ ꝓbatur ꝙ nõ Iterũ ar̄.
meruit vitam eternã illa petitiõe. In omni ſacri-
ficio apponi dꝫ ſal. ſed in ſacrificio apo. i. in ſua pe-
titione nõ fuit ſal diſcretionis: qm̃ petijt ſtulte vt
dictũ eſt. ergo cũ nullũ ſacrificiũ ſit acceptabile
deo ſine ſale diſcretionis: petitio apl̃i nõ fuit ac-
ceptabilis deo. ergo nõ fuit meritoꝛia vite eterne
¶ Item ſicut dictũ eſt: apl̃us petijt cõtra ſalutẽ Secundo.
ſuã, ideo petitio ſua nõ fuit ei meritoꝛia ſalutis. g̊
petitione illa nõ meruit vitã eternã. ¶ Itẽ. apo- Tertio.
ſtolus petijt abſolute qꝺ petendũ erat ſub condi
tione. g̊ peccauit tali petitione: non ergo meruit
ꝙ petere deberet ſub cõditione. patet per hoc ꝙ

Ayuntamiento de Madrid

beatus Jacobus reprehendit quoſdā qui abſolu
te aſſerebant quod ſub cōditione dicere debebāt
dicit enī Jacob⁹ ſic. Ecce nūc qui dicitis hodie
aut cras ibimus in ciuitatē illā ⁊ faciem⁹ ibi annū
⁊ meditabimur et ignoratiꝫ quid ſit vobis in craſti
num. que eſt enim vita noſtra vapor ad mo. parē
tum ⁊c. pro eo vt dicatis. ſi dñs voluerit ⁊ ſi vixe
rimus faciemus hoc aut illud. ergo ſi illi increpā
di: quoniā ſine conditione ſi dñs ⁊c. aſſerebant: ꝗ
⁊ apoſtol⁹ fuit increpand⁹ q̄ petijt abſolute: ergo
nō meruit vitā eternā illa petitione qḋ eſt contra
Solutio. predicta. ¶ Solutio. poteſt dici ꝙ meruit ꝗuis
enī ſenſualitas excitaret ipm ad hoc petendū ta
men ex ratione ꝓuenit ſua petitio aliter nō rogaſ
Ad primū. ſet totiens ꝙ āmoueref ſtimulus ab ipſo. ¶ Ad
primū dicimus ꝙ in ſacrificio aplī fuit ſal diſcre
tionis: licet nō quātū diceret pfectionē eius. vñ
nō valet hec argumentatio ſtulte petijt non ergo
cū diſcretione. qm̄ eius petitio dicit̄ ſtulta impro
prie: ſcꝫ ideo quia ex toto: ſicut diceret eius per
fectionē: deliberationē ⁊ diſcretionē nō appoſuit
in petendo. quia ſi plene deliberaſſet conditionē
iſtā appoſuiſſet. ſi dñs voluerit tñ ſufficientē di
ſcretionē ad merendū adhibuit: qm̄ petijt hoc vt
Ad ſcḋm. eius predicatio haberet liberiorē ꝓceſſū. ¶ Ad
ſcḋm dicimus ꝙ nō valet: petijt contra ſalutē nō
ergo petendo iſtud meruit ſalutē. qm̄ prima pro
poſitio nō eſt vera per ſe. ſed per accidens ſic ſcꝫ
petijt id quod erat cōtra ſalutē nō ſecundū ſe ⁊ ꝑ
ſe. ſed per occaſionē: qm̄ ſtimulus nō eſt ſm ſe ad
ſalutē. ⁊ ita amotio ſtimuli nō eſt ſecūdū ſe cōtra
ſalutē: ⁊ propter hoc nō valet illud argumentum
Ad tertium ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ cōditio iſta. ſi dñs voluc
Hec ꝯditio rit nō eſt circūſtantia que neceſſario exigatur ad
ſi dñs volue virtutē. ideo ꝓprie loquēdo nō eſt circūſtātia. ſi
rit: non ē cir tamē large dr circūſtantia. dicimus ꝙ nō eſt cir
cunſtantia. cūſtantia virtutis: ſed augmentū virtutis ⁊ ideo
omiſſio illius nō impedit meritū: ſed poteſt impe
Ad aliud. dire augmentum meriti. ¶ Qḋ obijcitur de illis
quos beatus Jacobus reprehēdit dicimus ꝙ nō
reprehendūtur ꝓpter hoc ꝙ nō apponebāt circū
ſtantiā illā: ſed quia ſic aſſerebant zelo vite tēpo
ralis. ⁊ de cōfidentia vite ſue ⁊ virtū ſuarū de qui
bus ſuperbiebant. vnde ſequitur in auctoritate.
nūc autē exultatis in ſupbijs veſtris. ſi autē ſub
predicta cōditione aſſerebant vt ſic per humilita
tem reprimeref ſupbia nō eſſent tūc reprehendi.
Duplex tē ¶ Jtē notandū ꝙ duplex eſt tentatio interior et
tatio exte exterior. exterior qua diabol⁹ tentat ⁊ hec duplex
rior. quedā per modū afflictionis. qñ penitus affligit
hoiem diabolus. alia per ſuggeſtionē primorum
motuū. talis tentatio nō eſt pctm̄ ipſius tentati.
interior tētatio eſt tētatio carnis per primos mo
Duplex in tus. Et hec duplex qm̄ qñqꝫ tentat per motus in
terior. uolūtarios prorſus qui dicūtur primo primi. ſ. qñ
natura tēdit ad ſuā alleuiationē a ſupfluis. talis
Auguſtin⁹. tentatio nō eſt pctm̄. qm̄ Aug. dicit ꝙ cōcupiſcē
tia nature nō eſt pctm̄. etiā in corpore vigilantis.
alia tētatio eſt per primos motus qui cū ſint aliq̄
modo volūtarij. peccata ſūt: ſed venialia. loqua
mur ergo de tentatiōe diaboli ꝑ modū ſuggeſtio
qo icidens. nis ⁊ per primos motus q̄ fere idē eſt. ¶ Queritur

vtrū amotio talis tētatiōis fuerit apoſtolo ad ſa Ar ꝙ ſic.
lutē. videt̄ ꝙ ſic. quia primus motus ſcḋꝫ ſe ē ma
lum et inutile: ergo ei⁹ amotio ſꝫ ſe bona eſt ⁊ vti
lis: ergo eſt ad ſalutem: ergo amotio ſtimuli erat
apoſtolo ad ſalutē ⁊ hoc petijt: ergo petijt ad ſa
lutem. qḋ eſt cōtra predicta. ¶ Preterea. petijt Secundo.
ad ſalutē ⁊ pie ⁊ pro ſe ⁊ ꝑſeuerāter: ergo debuit
exaudiri. quod patet eſſe falſum cū nō fuerit exau
ditus. ¶ Jtē. tentatio illa nō fuit bona apoſtolo Tertio.
niſi quia cooperabatur ad bonū. licet nō eſſet ad
bonū: ergo pari ratione pctm̄ mortale erit bonum
cū cooperetur ad bonū: licet non ſit ad bonū. qm̄
oia cooperantur hijs. ⁊c. ergo ſicut nō licet ora
re pro amotione primi motus. ſiue ſuggeſtiōis ꝑ
dicte. ita nō licet orare pro amotione pcti morta
lis quod patet eſſe falſum. cū quotidie oraret pro
pheta ab occultis meis mūda. ¶ Preterea. hoc ē Quarto.
qḋ ſūmopere cauere debemus ne peccem⁹ mor
taliter: ergo orando iſtud maxime meretur. et ita
videtur ꝙ meritorie poteſt quis orare amotionē
venialiū. ¶ Jtē aliquis religioſus qui diu perdi
dit ſuauitatē vnguenti. i. orōnis propter cogita Quinto.
tiones ſe immiſcētes ex dono ſapientie pōt orare
dñm vt muſce morientes nō perdant ſuauitatem
vnguenti: ergo ex dono ſapientie qḋ eſt excellen
tiſſimū donū ſpūſſancti pōt orare amotione pri
morū motuum: ꝗ ſapientiſſime: ꝗ pari ratiōe ſapi
pientiſſime orauit paulus amotionē primorū mo
tuum nō ergo petijt ſtulte quod eſt cōtra ꝓdicta.
¶ Dicim⁹ ꝙ amotio ſtimuli nō eſſet aplō ad ſalu Solutio.
tem neqꝫ primorū motuū. ⁊ nō valet hec argumē
tatio: primi motus ſcḋm ſe mali ſūt. ergo amotio Ad primū.
eorū ſecūdū ſe eſt bona. qm̄ illa duo nō ſūt cōtra
ria. ſed ſunt ſicut contraria. ſicut motus et quies
non ſunt ꝓprie cōtraria: ſed vt ꝯtraria: q̄ mutuo
ſe expellūt. vnde q̄ amotio nichil eſt ſcḋm ſe. ptꝫ
ꝙ ſcḋm ſe nō eſt mala: nec bona. tamen ſi cōcede
retur ꝙ amotio primorū motuū ſecūdū ſe eſſet bo
num. tamē nō ſequitur ꝙ aplō eēt bonū. q̄ ſtimu
lus ille erat apoſtolo ad maiorē humiliationē et
coronā. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ non eſt ſimile de Ad ſcḋm.
primis motibus ⁊ de peccato mortali: qm̄ prim⁹
motus cooperatur ad ſalutē et nō aufert ſalutē.
ſed pctm̄ mortale. licet per aliud ſiue per conſide
rationem aut occaſionē cooperetur iuſto ad ſalu
tem. tamē ſalutē aufert: ⁊ ideo ſapiētiſſime ſemꝑ
orat̄ amotio illius. ¶ Ad vltimū dicimus ꝙ hec Ad vltimū.
argumētatio nō valet. religioſus ex dono ſapien
tie quod eſt excellentiſſimū donū ſpūſſancti orat
amoueri a ſe primos motus. ergo ſapientiſſime: ⁊
hoc accidit: quia amotio in priuatione conſiſtit.
Preterea. et ſi non oret ex ignorantia pōt tamen
ignorans petere quod forte dñs vult illū tentari
ne euocet per ſupbiā: ſicut de effraym dicit oſee.
vnde dñs qñqꝫ debet ſpiritualiter eſſe pondus.

¶ Queritur vtrum temporalia ſint ſimplici
ter et abſolute petenda.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur vtrū temporalia ſint petenda
ſimpliciter. videtur ꝙ ſic. Apl̄us dicit Ar ꝙ ſic.
ad thimotheū. i. pietas valet ad omnia
promiſſionē habēs vite que nunc eſt et

future.pietati ergo ſimpliciter ꝓmittitur vita pꝛe
ſens:ergo tēpoꝛale. ergo eadē ratiōe conſequēs
ad vitā pꝛeſentē.ſ.tēpoꝛalia.ſine quibus vita pꝛe
ſens nō ſuſtentatur.ſed ſi a dño pꝛomittūtur tem
poꝛalia licite ⁊ meritoꝛie poſſunt poſſideri:⁊ etiā
Secundo. peti ab eo:ergo ipſa ſunt petenda ſimpliciter: ſi=
cut ſimpliciter pꝛomittitur pietati. ¶ Itē. ſalo=
mon in eccleſia. petit ſimpliciter eā dicens. dñe
diuicias ⁊ paupertates ne dederis mihi: ſed tan=
tum victui meo tribue neceſſaria.i.tēpoꝛalia:qui
bus vita ſuſtentatur:ſed petendū eſt ſicut ipſe pe=
Tertio. tijt. ꝗ petendū eſt ſimplicit̄ tpalia:ꝗ tpalia ſunt
petenda ſimpliciter. ¶ Itē.eccleſia petit ea ſim=
pliciter dicens vt fructus terre dare et cōſeruare
digneris te rogamus audi nos. ⁊ nō decipitur ec
cleſia qm̄ impoſſibile eſt generalē eccleſiā deci=
Quarto. pi:ergo petens tēpoꝛalia ſimpliciter bene petit:
ergo tēpoꝛalia ſūt ſimpliciter petenda. ¶ Item.
eſto ꝙ infirmatoꝛio alius abbatie ſint multi infir=
mi qui piſcibus valde affectēt refici ⁊ oꝛet abbas
dñm ꝙ cōcedat piſcatoꝛes capere piſces quibus
monachi poſſint refici cōſtat ꝙ abbas poſſit hoc
petere ex caritate: ergo tempoꝛalia poſſunt peti
Quinto. ex caritate.⁊ hoc eſt ſimpliciter petere: ergo tem
poꝛalia ſunt petenda ſimpliciter. ¶ Itē in eccle=
ſia.viſ.vtilioꝛ eſt ſapientia cū diuicijs: ergo diui
tie augmentāt vtilitatē ſapientie. ſed cōſtat ꝙ ſa=
In oppm̄. pientia eſt ſimpliciter petenda:ergo ⁊ cauſa vti=
litatꝫ:ergo ⁊ diuicie. ſ. conceditur. ¶ Cōtra ſalo
mon petijt dñe diuicias ⁊ paupertates ne dederis
Secundo. michi:ergo petijt ꝙ dñs non daret ei diuicias et
bene petijt:ꝗ diuicie nō ſunt petende. ¶ Itē ſup
iſtud:pꝛimū querite regnū dei.⁊c̄. dicit glo. non
dicit pꝛimū pꝛopter hoc ꝙ poſt tempoꝛalia ſunt
Tertio. petenda:ꝗ nec pꝛimo nec poſt tēpoꝛalia ſūt petē=
da:ergo nunꝙ. ¶ Itē. dñs in euangelio ꝓhibet
eſſe ſollicitū de craſtino id eſt de futuro. ergo illi
citū eſt eſſe ſollicitū de futuro. ſed petēdo tpalia
ſollicit⁹ eſt de futuro. talis ei petitio reſpicit futu
Ad idem. rum.ergo illicitū eſt petere tēpoꝛalia.ergo tēpo=
ralia nō ſunt petenda. ¶ Itē. dñs exponens illō
Spine ſuffocauerūt verbū dei.vocat ſpinas diui
tias:⁊ recte:quia diuitie pungūt ſicut ſpine ⁊ cru
entant ex poſt facto. diuitie ergo ſuffocant verbū
dei:ergo diuitie ſuffocant vtilitatē ſapientie. nō
ergo melioꝛ eſt ſapientia cū diuitijs. quod eſt cō
Itē ad idē. tra pꝛedicta. ¶ Pꝛeterea. diuitie ſuffocant ꝟbū
dei. ergo impediunt pꝛedicationē dñi: ergo nō ē
Ad idem. bonū habere illas. ergo nō ſunt petende. ¶ Itē
velle laudari ab oībus in ſe eſt malū nec pōt ali=
quis velle laudari ab oībus ſine peccato q̄uis bo
num ſit laudari ab omnibus: vt deus gloꝛificetur
hoc aūt nō eſt niſi quia laudari ab oībus vanū ē.
ergo pari ratione velle ſimpliciter habere diuiti
as ſimpliciter malū eſt:nec eſt ſine peccato cum
diuitie ſint vane. quoniā vanitas vanitatū et oīa
Solutio. vanitas.ergo petere diuitias eſt peccatū. ¶ So
Quō tpa= lutio.concedimus ꝙ tempoꝛalia non ſunt peten=
lia ſint pe= da.i.digna peti. verūtamē licitū eſt petere ea in
tenda. caſu ſicut in neceſſitate pꝛopꝛia:ſicut petebat ſa=
lomon: vel in neceſſitate alterius: ſicut petit ab=
bas in caſu pꝛedicto:vel in ſtatu cōmunis neceſſi

tatis. ſicut petit eccleſia. licitū eſt ergo ea petere
⁊ habere in caſu non ad fruendū ſed ad vtendum.
¶ Ad pꝛimū ergo dicimus ꝙ hec argumentatio Ad pꝛimū.
nō valet.tēpoꝛalia licite et meritoꝛie poſſūt peti
ab aliquo:ergo ſunt petenda. eſt ibi fallatia con=
ſequentis a ſuperioꝛi ad inferius affirmādo.que=
cūꝙ em̄ ſunt petenda.i.digna peti licitū eſt pete
re:ſed non ecōuerſo. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ hec Ad ſecūdū.
argumentatio nō valet:ſalomon petijt tempoꝛa=
lia ⁊ licite ⁊ bene: ergo tempoꝛalia ſunt petenda
ſimpliciter quoniā ipſe nō petijt ſimpliciter. ſed
pꝛo neceſſitate ſua.vnde deberet cōcludere ſic:ꝗ
tempoꝛalia ſunt petenda ſicut ipſe petijt:hoc aūt
bene concedimus. ¶ Ad tertiū ſimiliter dicim⁹ Ad tertium
ꝙ abbas bene pōt ſic petere.quia pꝛo alterius ne
ceſſitate petit nec ſequit̄ ex hoc ꝙ tpalia ſint pe=
tenda.i.digna peti ſed ſūt petenda.i.licita peti ſi
cut petit abbas. ¶ Ad quartū dicim⁹ ꝙ eccleſia Ad quartū
nō petit ſimpliciter diuitias neꝙ tpalia.ſed i ſta
tu generalis neceſſitatis ex pꝛouidentia ſiue pꝛu
dentia et pꝛo alio ſimpliciter ex caritate.rationa
lis em̄ creatura q̄ ex toto coꝛde tenetur diligere
deū non debet adeo auerti niſi in caſu neceſſitatꝫ
vt liberius poſſit ſeruire deo ⁊ ei adherere per di=
lectionē. ⁊ ita patet ꝙ nō ſequitur ex hoc ꝙ eccle
ſia oꝛat pꝛo tēpoꝛalibus dandis ⁊ cōſeruandis ꝙ
ipſa ſint petenda.i.digna peti ſed bene ſequitur.
ergo licitum eſt ea petere ſicut eccleſia petit. Qꝫ Ad aliud.
ergo dominus pꝛohibet ſollicitudinem intellige
dum eſt de ſollicitudine ſuffocationis ⁊ non de ſo
licitudine pꝛouidentie. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ ſa Ad ſextum.
lomon loquitur cum quadam ſuppoſitione ſcili=
cet ꝙ maneat ſapientia et ſuffocetur a diuicijs li=
cet hoc difficile ſit. ⁊ in paucis. quoniam hoc ha=
bet locum in pfectꝫ tm̄. vñ diuicie nō ſūt ſcḋm ſe
cauſa vtilitatꝫ ſapiētie vel augmēti eius ⁊ pꝛopt
hoc nō ſequitur ꝙ ſapiētia ē melioꝛ cū diuicijs q̄
ſine. ꝙ diuitie ſint petende.i.digne peti: loquit̄ ꝗ
ſalomō cū ſuppoſitiōe quadā et vt in paucis. dñs
aūt dicēs. ꝙ diuitie ſuffocāt ꝟbū dei locut⁹ ē ſim
pliciter ⁊ vt in multis. ¶ Ad vltimū dicim⁹ ꝙ nō Ad vltimū.
eſt ſimile de laude hominū: ⁊ de tēpoꝛalibus. nā
laus humana in ſe vana eſt ⁊ ſupfluū quid eſt: ſed
tēpoꝛalia q̄uis vana ſint in ſe:tm̄ neceſſaria ſūt in
multis. ¶ Sed videt̄ quod hoc nō ſit licitū pete= Iterū aꝛ ꝙ
re tempoꝛalia abſolute. qm̄ ſup iſtud pſal. Deus nō lꝫ abſolu
meus clamabo per diē ⁊ nō exaudies ⁊ nocte. ⁊c̄. te illa petē.
dicit gloſa.clamaui per dies.i.in pꝛoſperis ne re=
cedant ⁊ nocte.i.pꝛo aduerſis vt abeant.⁊ nō ex=
au.quia verbū delictoꝛū clamo.ergo qui petit ne
pꝛoſpera recedant:petit verbū delictoꝛū: ergo ſi
militer qui clamat vt ꝓſpera veniāt peccat. ergo
qui petit ſimpliciter tempoꝛalia peccat. ſed ꝯſtat
ꝙ in cōparatiōe ad finē ſupꝛemū ⁊ conditione de
bita licet ea petere. ergo qui aliter petit ea pec=
cat.ergo nō licet petere ea abſolute. ¶ Itē. ſup Secundo.
iſtud.pꝛopter quod ter dñm rogaui.⁊c̄. dicit glo
ſa.ſi petitis tempoꝛalia. cum modo petite. ⁊ vos
deo cum timoꝛe committite vt ſi pꝛoſint det.ſi ſciat
obeſſe nō det. tenemur ergo petere tēpoꝛalia qm̄
petimus ea cum appoſitiōe modi.i.cōditiōe pꝛe=
dicta:vt ſi pꝛoſint ei det.non ergo licitum eſt pe=

Ayuntamiento de Madrid

Tertio. tere ea abſolute. ⁋ Itē. in leuitico ꝓhibetur animal claudū. ꝛ dicit gloſa. Animal claudū offerre eſt ſimul tempoꝛalē vitā: ꝛ eternā petere. ſed offerre animal claudū eſt pctm̄: ergo petere vitam eternā ꝛ tempoꝛalia eſt peccatū. ſed petere vitaȝ eternā non eſt peccatū. ergo petere tēpoꝛalia eſt peccatū. ergo nō licitū eſt petere tempoꝛalia ab
Quarto. ſolute. ⁋ Itē. ſuꝑ illud pꝛime ad coꝛinthios. melius eſt michi moꝛi ꝙ̄ vt gloꝛiā meā quis euacuet dicit gloſa. ne duos fines vobis conſtituatis. ſed qui petit tempoꝛalia abſolute: et ſimiliter eterna abſolute. duos fines conſtituit ſibi. ergo facit qꝺ gloſa tamen pꝛohibet. ergo peccat: ſed nō peccat ex eo ꝙ petit vitā eternā abſolute. ergo peccat qꝛ
Quinto. petit tempoꝛalia abſolute: ꝛ inde vt pꝛius. ⁋ Itē in illa auctoꝛitate ꝓhibeꝛ meditari terrenā mercedē ſolā. ergo nō licet eā meditari ſine cōpara-
Sexto. tione nec petere. ⁋ Itē. caritas eſt ignis tendēs ſurſum. ergo nō mouet deoꝛſum. ergo ex caritate nō poſſūt peti tempoꝛalia abſolute. ergo nec meritoꝛie inde ſic. tempoꝛalia nō poſſūt peti abſolute meritoꝛie. ergo petere tēpoꝛalia abſolute nō ē indifferens qm̄ omne indifferēs nō eſt meritoꝛiū: ergo peccatū. ergo nō eſt licitum. quo conceſſo.
In oppm̄. ⁋ Contra. dn̄s dat tempoꝛalia ad ſubſidiū. ſiue ad ſuſtentationē ad ſolatiū ad remediū. ergo licitum eſt habere ea ad ſuſtētationē ꝛc̄. ergo licitū
Secundo. eſt petere ea abſolute. ⁋ Item. dn̄s pꝛomiſit tēpoꝛalia iudeis: ergo licitū fuit eis habere tempoꝛalia et velle habere. ergo ꝛ petere ſed quod fuit aliquādo licitū in ſe ꝛ ſecundū ſe ſemper fuit licitum et erit: ergo etiā modo licitū eſt velle habere
Tertio. tēpoꝛalia. ℊ licitū ē petere ea abſolute. ⁋ Item. agricola laboꝛat in agro vt acquirat ſibi tempoꝛalia ad ſuſtentationē nichil aliud intendens: nō tn̄ peccat licet non mereatur. ergo acquirere ſibi tempoꝛalia pꝛopter ſuſtētationē tantū: nō ē peccatū: immo licitū: ergo et petere illa. ergo licitū
Quarto. eſt petere tpalia abſolute. ⁋ Item ex naturali pietate poſſum velle alicui tēpoꝛalia ad ſuſtentationē ꝛ licite qꝛ ex cōpaſſione naturali: ſed maioꝛ eſt motus cōpaſſiōis vel pietatis in me ꝙ̄ in aliū ergo ꝛ michi poſſū velle ex pietate naturali tempoꝛalia pꝛopter ſuſtētationē. ergo ꝛ petere. ꝛ ide
Solutio. vt pꝛius. ⁋ Solutio. dicim⁹ ꝙ dupliciter poteſt
Duplr pōt quis petere tempoꝛalia quis petere tpalia abſolute qꝛ vł ad fruitionē: vt in eis delecteꝛ. hoc aūt eſt peccatū vel ad ſuſtentandū ſe vel aliū ꝛ hoc eſt licitū. eſt em̄ licitū petere tēpoꝛalia vel ad ſuſtentādum ꝓpꝛiā naturā. qm̄ natura nō eſt cōtraria gratie vel gloꝛie iſte ē quaſi pꝛincipiū vel fundamētū vel ad ſolaciū ſcȝ ad tollendū tediū ꝛ triſticiā ſeculi ꝗ moꝛtē operatur vel ad remedium contra infirmitatē famis et ſitis. qm̄ hoc impediuit multos ne vacēt legi dei: et ꝓpter hoc ſicut habetur in paralipomenō. date ſūt decime leuitis vt vacarent legi dei. poteſt etiam quis petere licite tēpoꝛalia ad vſum vt poſſit erogare pauperib⁹ elemoſinas et eoꝛū inopiā
Ad pꝛimū. eleuare. ⁋ Ad pꝛimū igitur dicimus ꝙ gloſa ſuꝑ pſal debet intelligi de illis qui petunt ne ꝓſperitas recedat ex amoꝛe ꝛ deſiderio delectandi in tē
Ad ſcd̄m. poꝛalibus. ⁋ Ad ſcd̄m dicim⁹ ꝙ auctoꝛitas illa ſic intelligitur petite tēpoꝛalia cū modo. i. cū moderamine intendendo ſuſtentationē nō ſuꝑfluitatē illud autē quod ſequiꝛ vt ſi pꝛoſint det. ꝛc̄. non eſt pꝛeceptū ſed cōſiliū. nec facit petitionē bonā ſed melioꝛē nec diſcretā ſȝ diſcretionē. diſcretioꝛ em̄ ꝛ melioꝛ eſſet petitio tēpoꝛaliū ſi fieret cū tali cōditiōe. ⁋ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ reuera claudum Ad tertiū.
anial offert qui petit eterna ꝛ tēpoꝛalia de pari. i. vt delectari qrat in tēpoꝛalib⁹ ſicut eſt delectandū in eternis ꝛ ſic debet itelligi auctoꝛitas: claudus eſt talis qui pedē dextrū firmū habet ꝛ ſtabilem/ ſiniſtrū vero labilē ꝛ caducū. ſed qui eterna petit ad fruendū. tēpoꝛalia vero ad ſuſtentanduȝ nō eſt claudus: imo aial findens vngulā qꝺ erat mundū animal in lege. qm̄ talis pōt dicere leua eius ſub capite meo. i. tēpoꝛalia que ſunt ſiniſtra dn̄i et dextra illius amplexabitur me. i. delectaboꝛ in eternis. ꝛ ꝙ ad ſuſtentandū debent peti tē- Quare puluinar ſupponitur euangelio.
poꝛalia. eterna vero ad fruendū ſignificat puluinar quod ſupponitur euāgelio qn̄ debet legi euāgeliū. ꝛ ſimiliter puluinar ſuppoſitum capiti dn̄i qn̄ doꝛmiebat in naui. ⁋ Ad quartum dupliciter Ad quartū
pōt ſolui: qm̄ pōt dici ꝙ glo. loquitur de opere pꝛedicationis qꝺ pꝛiuilegiatū eſt. qꝺ ꝓpter talē ſu- Alr pt dici
ſtentationē nō pōt exerceri licite. vel pōt intelligi glo. cōmuniter cū dicit: ne duos fines vobꝭ cōſtituatis ꝛ appellat duos fines: fines oppoſitos ꝛ equales de qualibus diciꝛ de ingredientibus terram duabus viis vt. ſ petamus tempoꝛalia ad delectādū in eis. ꝛ ſimiliter eterna. hoc em̄ eſt peccatū ſine dubio ꝛ nimis delicatū. vn̄ Iero. delicatus es miles ſi vis delectari in ſeculo ꝛ regna- ad reſiduū.
re cū chꝛiſto. ⁋ Ad reſiduū glo. dicimus ꝙ petere terrenā mercedē ſolā eſt petere tempoꝛalia ad fruendū ꝛ delectandū. ⁋ Ad vltimū dicimus ꝙ Ad vltimū.
hec eſt duplex tempoꝛalia nō poſſūt peti abſolute ex caritate. qm̄ ſi petere abſolute ē petere ſine conditione falſa eſt illa ꝓpoſitio. ſi petere abſolute eſt petere ſine comparatione. tūc pꝛimo vera ē ſed ex hoc nō ſequiꝛ ꝙ petere tēpoꝛalia nō poſſit eſſe meritoꝛiū. ꝛ ſic patet ſolutio ad oīa obiecta.
⁋ Ad vltimū notandū eſt ꝙ hec argumētatio nō Notandū.
valet: tēpoꝛalia ſūt petēda ad ſuſtentationē ad ſolatium ad remediū ad vſum: ergo tēpoꝛalia ſūt petenda fallatia ſecūdū quid ꝛ ſimpliciter.

⁋ De oꝛatione qua oꝛamus ſanctos ꝛ qua ſancti oꝛant pꝛo nobis.

⁋ Sexta queſtio huius capituli.

SExto queritur de oꝛone qua oꝛam⁹ ſanctos ꝛ qua ſcti oꝛant pꝛo nobis. vtrū ſit nobis vtilis. videtur ꝙ nō. quoniā ſancti Ar ꝙ non.
ſunt beati ꝛ in ſua beatitudine cōfirmati: ergo cōfirmant voluntatē ſuā voluntati diuine in omnibus: ergo nichil volunt vel petunt niſi quod deus vult. ſed quicquid vult deus dare nobis: dat nobis. ergo ſiue ſcti oꝛāt ꝓ nobis ſiue nō ex quo deus vult dare aliqd nobis: dat iſtꝺ nobis ℊ pꝛo nichilo oꝛant ſcti ꝓ nobis. ergo eoꝝ oꝛo nō eſt nobis vtilis. ⁋ Itē. ſcti vident deū cū ſint in Secundo.
ſūma luce. dicit em̄ Grego. Qui ignoꝛāt ꝗ vidētē oīa vidēt. ergo ſcti vident oīa in ſpeculo eternitatis: ergo vident vtrū petitiones noſtre ſint exau-

Ayuntamiento de Madrid

diende vel non. ergo ſciunt ꝙ pro nichilo orarent
cognoſcētes circa petitiones noſtras voluntatē
dei. ergo ſi orant inutiliter orant: ⁊ inde vt prius.
Tertio. ¶ Itē. licet angeli legant in libro vite ⁊ vidcāt in
ſpeculo eternitatis tn̄ non vident oīa: ſicut patet
de angelo danielis qui dicit: Cū orarē pro libera
tione populi tui angelus perſarū reſtitit mihi. et
dicit Grego. ꝙ angelus perſarum fuit bonus. an=
gelus qui dicitur reſtitiſſe angelo danielis reue=
lando ei ꝙ eius petitio nō erat ſtatim exaudiēda
pro liberatiōe populi iudaici. quia ille populꝰ nō
dum purgatus plene erat igne tribulatiōis. ergo
angelꝰ danielis neſciebat hoc. ergo ſi angeli mul
ta ignorant: igitur ⁊ ſancti multa ignorant ⁊ ma=
xime orōnes noſtras que in intimo cordis ſūt qm̄
ſicut in euangelio dicitur. Solus deus nouit co=
gitationes hoīm: ergo ſcti neſciūt orōnes nr̄as.
Quarto. ergo inutile eſt orare ſctōs. ⁊ inde vt priꝰ. ¶ Itē
Auguſtinꝰ. oīa ſunt in deo vt vnum: ergo petitio
nes noſtre ſūt in deo vt vnū: ergo reſultant ī ſpe=
culo eternitatis vt vnū: ergo ſancti videntes eas
in ſpeculo eternitatis vident eas vt vnū: nō ergo
vt diuerſa: ergo nec diſtincte: ergo nō vident quo
Opīo cōis rum ſūt orationes quas vident. ergo inutile ē ora
re ipſos: ⁊ inde vt prius. ¶ Propter iſtas rōnes
⁊ cōſimiles dicūt multi ꝙ nec nos oramus ſctōs
nec ipſi orāt ꝓ nobis: niſi improprie: ideo. ſ. quia
ꝯtra hāc aſ oramus deū vt ſanctoꝝ merita nos iuuent. vnde
adiuuent nos eoꝝ merita ⁊c̄. ¶ Sed contra. aut
intelligunt de meritis preſentibus aut preteritꝭ:
ſi de preteritis. Cōtra. quicquid meruerūt ſancti
meritis preteritꝭ neceſſariū eſt eos meruiſſe: qm̄
meritū illud non dependet a futuro ergo ſi modo
iuuant prius meruerunt: ergo inutile eſt orare ꝙ
merita ſanctorū preterita iuuēt nos: ergo nō pōt
intelligi qd̄ dicūt de ꝑteritis meritis nec de pre=
ſentibus: qm̄ ſancti nō ſunt in ſtatu merendi ergo
nō eſt verum ꝙ ſub predicta impropꝛietate oremꝰ
Secundo. ſanctos vel ſancti pro nobis. ¶ Itē. ſancti in via
merentur nobis primā gratiam: ergo fortiori ra=
tione et in patria. ergo proprie loquēdo orāt pro
Tertio. nobis. ¶ Item. ſancti in patria ſunt amici dei. ḡ
poſſunt impetrare de facili ab ipſo ⁊ ſciūt. hoc cō
ſtat ⁊ volunt: quia ſunt amici noſtri. ergo cū poſ=
ſint impetrare et ſciant et velint poſſūt ⁊ orare. ⁊
Quarto. inde vt prius. ¶ Item. angeli ſunt in ſtatu merē
di nec impedit ꝙ in beatitudine ſunt ⁊ gloria: ergo
pari ratione et ſancti ſūt in ſtatu merendi ⁊ in ſta
Solutio. tu orandi. et inde vt prius. ¶ Solutio. cōcedimꝰ
ꝙ oramus ſanctos proprie ⁊ ipſi orant pro nobis
proprie: vt cum dicimus ſancte petre ora pro no=
bis: quia licet hoc nomen petre ſumatur ſinodoti
ce. tn̄ dicimus ꝙ verbū orandi ſumitur proprie.
Ad primū. ¶ Ad primū dicimus ꝙ ſi ſancti cōforment volū
Beati nō in tatem ſuā volūtati dei. nō tamē in omnibus: ſed
oībus ſe cō in eis que ſpectant ad ſalutem eorum ⁊ ſtatum in
formāt deo quo ſunt modo: ſed nō in omnibus que ad nos ſpe
ctant et hoc vult deus vt pro nobis ſint ſolliciti. ⁊
hoc ad bonū noſtrum. et ſic prima obiectio ſolui=
Ad ſcd̄m. tur per interemptionē. ¶ Ad ſecūdū dicimus ꝙ
ſancti non videns omnia ſpeculo eternitatis niſi
que ad ſalutē eorū ꝓſunt ⁊ ſpectant ad ſtatū eorū
in quo ſunt. hoc modo intelligēda eſt auctoritas
beati Gregorij. ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ ſcti mul Ad tertium
ta ignorant vt patet in angelo danielis. tamē deꝰ
reuelat ſanctis petitiones noſtras ꝓut vtile ē ſue
reipublice: expedit enī ꝙ vnus iuuet aliū. vt ſein=
uicē magis diligant augmentū enim caritatis ex
corde trahitur alieno ⁊ etiā quia ſtatui ſanctorū
in futuro prodeſt ꝙ pro nobis orant. quoniā illa
ſuperuacuitas ſuis ciuibus erit repleta quando
equabimur angelis dei: reuelat ergo deus peti=
tiones noſtras ſanctis prout nouit ſue reipublice
expedire. Si querit̄ modus reuelatiōis. dicimus q̄o incidēs.
ꝙ per applicationē ſpeculi ad viſionē ſanctorū fit Solutio.
⁊ illuminationē maiorē. ¶ Ad quartū dicimus Ad quartū
ꝙ omnia ſunt in deo vt vnū. ⁊ hoc dupliciter. q̇a
et in eo tanꝗ in cauſa vna ſunt. ⁊ ſimiliter tāꝗ in
vno exemplari concedimus ergo ꝙ ſancti vident
omnia que videns in ſpeculo eternitatis vt vnū.
ſed ideo non ſequitur ꝙ non videant diuerſa iſti.
quia ſicut deus eſt cauſa vnius ſcd̄m ꝙ eſt vnū et
ſcd̄m idē. ita eſt cauſa diuerſorū ſcd̄m ꝙ diuerſa.
Similiter deus eſt exemplar vnius ſcd̄ꝫ ꝙ vnum
⁊ eſt exemplar diuerſorū ſecundum ꝙ diuerſa. q̇
poteſt capere capiat. qm̄ illud excedit intellectū
hominis. ⁊ ita in eodē ſpeculo exemplari: vident
ſancti vnū ſcd̄m ꝙ vnū. ⁊ diuerſa ſcd̄ꝫ ꝙ diuerſa. Ad aliud.
¶ Ad iſtud quod obijcitur ꝙ ſicut angeli ſunt in
ſtatu merendi. ita ⁊ ſancti. dicimus ꝙ nō eſt veꝝ.
qm̄ Auguſtinus dicit in libro de vera religione iu
dicauit dn̄s ſeruos ſuos meliores ſi ei liberius de
ſeruirent. iocūdior enī eſt beatitudo que proprijs
meritis poſſidetur. inde eſt ꝙ dedit hominibꝰ libe
rum arbitriū eſt ſtatū ſuū merendi in via quo me
rentur habēdū. Angelis aūt creatis in empireo
dedit ſtatum merendi in patria in quo merent̄ ha=
bitum vt gratius habeāt. ſicut iocūdius comedit
qui ſuū expēdit ꝗ alienū. merent̄ ergo angeli qd̄
habent in ſeruiēdo nobis. quilꝫ enī homo hꝫ an= Angelus
gelū cuſtodē ſui. ¶ Dicimus ergo ꝙ ſancti impe cuſtodit ho
trant nobis in patria ſpūalia bona nō per moduꝫ minem.
merendi. ſed orādi ⁊ obtinēdi. qm̄ nō ſunt in habi
tu merēdi ſed recipiēdi. q̄r in via meruerūt ¶ Sꝫ Iterum aſ.
adhuc videtur poſſe ꝓbari ꝙ orō qua ſācti orant
ꝓ nobis non ſit nobis vtilis. q̄r ille pro quo orant
aut eſt dignus exaudiri aut indignus. ſi dignus.
ergo ſiue ſancti orant pro ipſo ſiue nō: exaudiet̄:
dū modo immediate oret deū. ſi indignꝰ. ergo nō
exaudiētur ſancti orantes ꝓ ipſo. qm̄ indignitas
eius pro quo oratur impedit effectū orōnis ſicut
dicūt ſancti. ⁊ ita videtur ꝙ pro nichilo oramꝰ ſan
ctos cū eorū oratio nō proſit nobis: quod eſt. cō=
tra predicta. ¶ Itē. eccleſia orat ſic adiuuēt nos
eorū merita ⁊c̄. aut intelligit̄ de meritꝭ preteritꝭ Secundo.
aut preſentibus. ſi preteritis. Contra q̄cq̄d me=
ruerunt ſancti neceſſariū eſt eos meruiſſe ⁊ ſimili ꝯtra hoc aſ
ter quicq̄d nō meruerūt neceſſariū eſt eos nō me
ruiſſe: ergo quicq̄d meruerunt nobis ſancti vel nō
meruerunt neceſſariū eſt eos meruiſſe vel nō me=
ruiſſe nobis: ḡ orōnes quibꝰ oramꝰ ſāctos: nichil
operant̄ quo ad preterita merita ſāctorū: ergo in
utilis eſt predicta oratio: ſi de ꝑteritis meritꝭ ſan=
ctoꝝ illud intelligit̄. ſi de pn̄tibus. Cōtra. ſcti ni=

Ayuntamiento de Madrid

chil merenť modo q: nō ſūt in ſtatu merendi ergo fatuū eſt orare deū ꝙ preſentia merita ſanctoꝝ

Aŕ ꝙ merē-tur nunc.

nos iuuent. ¶ Itē. videtur ecōtrario ꝙ ſcti merē tur nobis meritis preſentibus. eſto ꝙ aliquis ſan ctus mereatur in via alicui primā gratiā: et poſt moriatur ſanctus ille ⁊ euolet ⁊ oret ex eadē cari tate deū pro alio: ꝙ cōferat ei grām et impetret. inde ſic. iſte ſctūs meruit motu caritatis ſiue du; eſſet in via alij primā gratia; ex ſola caritate que eſt radix meriti: ergo manente eadē cauſa: mane- bit idē effectus: ſ; in patria manet eadē cauſa. qa eadē caritas. ergo ſimiliter iſti cui ex eadē carita te impetrat primā gratiam meretur: vel quare nō

Euaſio. ꝯtra hāc aŕ

Si dicis ꝙ in patria nō eſt ſtatus merendi obijci tur de angelis. ideo forte dicit. ꝙ hec eſt ratio: qa firmatū eſt liberū arbitriū ſanctorū in patria. vñ in laude iuſti dū eſſet in via diciť. qui potuit tranſ gredi ⁊ non eſt tranſgreſſus. Sed contra. xp̄s ha buit in via liberū arbitriū ꝯfirmatū tamē meruit ſic et angeli ſunt: verūtamē merentur: ergo cōfir matio nō impedit quin ſancti mereanť in patria.

Ad idem.

¶ Preterea ꝗuis ſcti nō mereantur ſibi. habent premiū quod dū viuerent intendebant: ⁊ qđ dum viuerent meruerunt quare nō poſſūt nobis mere- ri habendum.

Solutio.

¶ Dicimus ꝙ dupliciter adiuuant nos ſancti ořonibus. ſ. preſentibus ⁊ meritis pre teritis propter quod valde vtile eſt orare ſāctos.

Ad primū.

¶ Ad primū dicim⁹ ꝙ indignus exaudiri per ſe: ad preces ſanctorū exaudiť: qm̄ ille qui eſt in pec cato mortali indignus eſt pane quo veſcitur: non tamen indignus vltima indignitate que eſt volū- tas ꝑmanendi in peccato. ſed ſi dolet de peccat; et atteritur ſed minus ſufficienter complent ořo- nes ſanctorū ⁊ impetrant tali dolenti ſic et orant primā grām.

Ad auctori tatem.

Auctoritas aūt illa indignitas eoꝝ ⁊c̄. intelligitur de pertinacibus in pctīs. de tali- bus dictū eſt Hieremie. Noli orare pro pplo iſto

Ad ſecūdū.

¶ Ad ſcdm dicimus ꝙ auctoritas illa. adiuuēt nos eorū merita ⁊c̄. poteſt intelligi ſic. adiuuent nos ⁊c̄. i. beatitudo quā habent ex meritis. vł po teſt intelligi de meritis preteritis. q: ſicut dictu; eſt.

Scti dupl̄r nos adiuuāt

ſancti adiuuant nos duob⁹ modis. ſ. ořonib⁹ preſentibus: ⁊ meritis preteritis. quia dū viuerēt meruerunt nobis vt impetrarent nobis grām: ſi poſt mortē orarent pro nobis. vnde merita eoꝝ ſimpliciter ⁊ quātū ad nos: nō pendēt de futuro: ſed quantū ad nos pendet effectus ſuorū merito- rum de futuro: ſicut ꝙ xp̄us meruit nobis aditum paradiſi per ſufficiētiā nō pendet ex futuro. ⁊ ita patet ꝙ iſtud argumentū nō valet. Quicquid me ruerūt ſancti neceſſariū eſt eos meruiſſe. ergo qc quid nobis meruerūt: neceſſariū eſt eos meruiſſe nobis quia prima propoſitio intelligitur de meri to inquantū ſtat ex parte ſanctorū. cōcluditur au tem de effectu meritorū.

Quō meri- tum eſt cau ſa ſalutis.

Merita aūt nō ſunt cau ſa efficiens et ſufficiens ſalutis nobis: ſed ſūt cau ſa motiua largitatis illius qui meritorum intuitu confert ſalutē.

Ad tertium Q; difficul tas requiri- tur ad meri- tum et ideo

¶ Ad tertiū dicimus ꝙ preter ca ritatē que eſt radix meriti exigitur ad meritū dif- ficultas. virtus enim ⁊ ars circa difficillimū. hec aūt difficultas poteſt eſſe aut ſtatus tantū ſicut fuit in chriſto propter defect⁹ carnis aſſumptos aut poteſt eſſe difficultas operis: ⁊ non ſtatus. ſi- cut fuiſſet in adā ſi nō peccaſſet. ⁊ modo eſt in an- gelis. aut virtus q̄ ſicut eſt in maiorib⁹: qui in ſta tu difficilli cū difficultate bene operanť cū ſollici tudine. ſ. ⁊ cura. dicimus ergo ꝙ ſcti in patria nō merētur nec ſibi nec nobis: q: nō habent difficul- tatē ſtatus: nec operis. qm̄ nō habēt aliquam cu- ram aut ſollicitudinē de ſe aut de nobis. qm̄ nihil petūt a deo pro nobis niſi quod ſciūt domino pla cere. angeli vero habent curam de nobis ⁊ ſollici tudinē ſicut in perſona ipſorū dicitur. curauimus babilonē ⁊ nō eſt ſanata: ⁊ ita habent difficultatē operis propter que merentur. petunt etiā angeli a deo pro nobis aliquid quod neſciunt deū velle ſicut dictū eſt de angelo danielis. vñ dici poteſt ꝙ ořones noſtras deferunt deſiderio adimplēdi.

beati nō poſ ſūt mereri.

Iterum aŕ.

¶ Itē. dictū eſt ꝙ vtile eſt orare ſanctos: ģ magi; vtile maiores ſanctos: ergo fatuū eſt orare linum vel cletū cū vtilius ſit orare beatū petrū qđ eque de facili fieri pōt.

Solutio. Prima cā.

¶ Solutio. oram⁹ plures ſan- ctos duabus de cauſis. prima eſt ꝓpter deuotio- nem. quidā enim habent maiorē deuotionē qñqȝ orando linū. ꝗ; orando petrū. vtilitas aūt ořonis nō contingit tantū in ſanctitate eius qui oratur. ſed etiam in deuotionē orātis.

Scđa cā.

Alia cauſa eſt qm̄ dicit Aug. impoſſibile eſt pluriū preces nō exau- diri ⁊ ideo vtile eſt plures deprecari. maxime cū ipſi ſint vnū concordia ⁊ vnione caritatis.

Q̄o incidēs.

¶ Ad vltimū queriť. cū petrus nō ſit quare potius dici tur ſancte petre ora pro nobis ꝗ; ſit anima ſancti petri. cōſtat enī ꝙ petrus non orat pro nobis: ſed anima eius.

Solutio.

¶ Solutio. ſancti operibus merito- rijs que fecerunt in corporibus dū viuerūt iuuāt nos vt dictū eſt. et propter hoc dicimus conueni entius ſancte petre ꝗ; ſic: aīa ſancti petri. ex hijs patet ꝙ ſuperna hieruſalē dicitur mater noſtra. quia in ea ſunt apoſtoli ⁊ prophete impetrantes nobis gratiā quia ſumus filij ſpūales dei. ¶ Itē quia per predicationem apoſtolorum ſumus filij ciuium hieruſalem celeſtis. vnde eccleſiaſticus fi lij ſapientie eccleſie iuſtorum et natio illorum le- ticia ⁊ dilectio. ¶ Itē. eccleſia militans ordina- ta eſt in membris ad exemplar triūphantis. vnde in exo. fac tibi tabernaculum ſecūdum exemplar quod in monte tibi monſtratum eſt.

¶ Tractatus nonus.
¶ De iuſticia in generali.

Dicto de ſpecieb⁹ iuſticie dicendū ē de iuſticia in gñali. queritur vtrū ſit gñā- lis virtus ad oēs virtutes vel ſpecialis virtus.

Prima q̄o. Aŕ ꝙ gñal.

¶ Videtur ꝙ gñalis. primo ſic dicit malachias in fine. orietur nobis timētibus nomē meū ſol iuſticie. i. xp̄s: ſed ſi iuſticia eēt ſpe cialis virtus. nō eſſet ratio quare potius diceret xp̄us ſol iuſticie ꝗ; prudentie vel temperantie et ſic de alijs: ergo nō eſt virtus ſpecialis ⁊ eſt ꝟtus ergo gñalis.

Secundo.

¶ Itē. letamini in dño ⁊ exultate iu ſti: ſed in omni ꝟtute letamur in dño ⁊ exultam⁹: ergo omni ꝟtute eſt aliquis iuſtus: ſed null⁹ eſt iuſtus niſi iuſticia: ģ quelibet virtus eſt iuſticia ⁊ ita iuſticia ē gñalis.

Tertio.

¶ Tertio ſic ſup illđ mathei beati qui eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. dicit glo. eſuriē

Ayuntamiento de Madrid

iuſticie vocat amorē boni. ſed nichil aliud intelligiꝭ per hoc nomen bonū niſi virtus: ergo eſuries iuſticie idē eſt ꝙ virtus. ⁊ inde vt prius.

Quarto.

¶ Quarto ſic. diciꝭ in quadā omelia. redde habitationem tuā deo ⁊ eris iuſtus. i. redde teipm̄ q̄ debes eſſe habitatio dei tanq̄ thalam⁹ ſpūalis eius ſed qualibet ꝟtute redditur ſua habitatio deo. qḋ ꝓbaꝭ per hoc. quia quolibet peccato auferꝉ deo ſua habitatio: ergo qualibet virtute eſt homo iuſt⁹: ⁊ inde vt prius.

Quinto.

¶ Quinto ſic due ſunt partes iuſticie. ſcꝫ declinare a malo ⁊ facere bonū. ſed ꝑ temperantiā declinamus a malo cohibendo. ſ. mot⁹ illicitos carnis: ergo declinare a malo eſt temperantie: ergo temperātia eſt virtus qua declinam⁹ a malo: ſed hoc eſt iuſticia. ergo temperātia ē iuſticia. pari ratione quelibet alia virtus. qm̄ qualibet alia virtute vel declinamus a malo vel facimus bonū. ergo quelibet virt⁹ iuſticia. et inde vt prius.

Sexto.

¶ Sexto ſic. reddere alicui qḋ ſuū eſt. eſt opus iuſticie: ſed dare elemoſinā eſt reddere pauperi quod ſuū eſt: quia dicit eccle. fili elemoſinaꝫ pauperis ne defraudes. quaſi diceret ſuū ē pauperis ꝙ ei des elemoſinā: ergo dare elemoſinam pauperi: eſt reddere quod ſuū eſt. ergo eſt op⁹ iuſticie. ſed conſtat ꝙ dare elemoſinā pauperi ē op⁹ miſericordie. ergo opus miſericordie eſt opus iuſticie. ergo miſericordia eſt iuſticia. multomagis quelibet alia virtus eſt iuſticia: quoniā minus videtur ꝙ mīa ſit iuſticia q̄ꝫ de alijs virtutibus. cuꝫ quaſi ex oppoſito diuidatur ab illa ibi diſꝑſit dedit pauperibus. ecce mīa. iuſticia eius manet ⁊c̄. ecce iuſticia.

Septimo arꝭ.

¶ Septimo ſic ſuper gen̄. vbi loquitur de quattuor fluminibus paradiſi. dicit gloſa. ꝙ per eufratē intelligitur iuſticia: quoniam ſicut non diciꝭ quā terrā circueat ſpecialiter eufra. ita iuſticia nō habet poteſtatē anime determinatam ſed oēs circuit regendo motus illarū. inde ſic. iuſticia regit quēlibet motū oīꝫ viriū anime. ſed q̄libet virtus regit aliquē motū alicuius virium: ḡ quelibet ꝟtus eſt iuſticia. ergo iuſticia ē generalis.

Octauo arꝭ

¶ Itē. mediāte iuſticia reddo deo quod ſuum eſt ſcḋm impletionē mandatorū ipſius. ſed idē facio opere cuiuſlibet virtutis. ergo opus cuiuſlibꝫ virtutis eſt opus iuſticie. ergo quelibet virtus ē iuſticia.

Ultimo arꝭ.

¶ Ultimo queritur cū ſic dicitur iuſticie eſt reddere vnicuiq; quod ſuū eſt: aut per hūc terminū vnicuiq; cōprehendimus generaliter ſubiectū iuſticie cū alijs: aut nō vt intelligatur ſic. iuſticie eſt reddere vnicuiq; quod ſuū eſt. vnicuiq; dico alij a proprio ſubiecto. ſi primo modo intelligatur. ergo iuſticie eſt reddere deo ⁊ proximo et proprio ſubiecto qḋ ſuū eſt. ſed hoc eſt cuiuſlibet virtutis ſpecialis. ergo q̄libet virtus ſpecialis ē iuſticia. ⁊ inde vt prius. Si ſecūdo modo. Contra dicitur in pſalmo. iuſticia et iudiciū correptio ſedis tue. conſtat ꝙ loquitur de virtute ſpeciali non generali. qm̄ cōtritio ſiue dolor de peccatis: non eſt opus cuiuſlibet virtutis. ergo iuſticia reddit homo ſibiipſi quod ſuū eſt puniendo ſe ⁊ corrigēdo. ergo hoc reddere vnicuiq; qḋ ſuū eſt intelligitur cōmuniter. ⁊ ita videtur per rationē iuſticie. ꝙ iuſticia ſit ꝟtus generalis ad omnes virtutes.

¶ Solutio. ad hoc ḋr cōmuniter ꝙ iuſticia ſumitur large ⁊ ſtricte. large diciꝭ iuſticia virtus qua redditur vnicuiq; quod ſuū ē ſimpliciter ⁊ ſine reduplicatione. ſi ſtricte ḋr iuſticia virtus qua redditur vnicuiq; qḋ ſuū eſt: ⁊ quia ſuū eſt. — Solutio.

Soluunt aūt ad quinq; obiectiones prius factas ſecundū ordinē dicētes. ꝙ oēs auctoritates ille intelligūtur de iuſticia ſcḋm ꝙ large accipiꝭ. — Sic ſoluūt quinq; primas rōnes.

¶ Ad ſextū dicunt ꝙ dare elemoſinā eſt opus iuſticie: ⁊ ſimiliter miſericordie. nec tn̄ ſequitur ꝙ miſericordia ſit iuſticia: q; aliter eſt mīe: aliter iuſticie. Mīe ē per modū elicientis iuſticie per modū imperātis qm̄ cōſiderando quod dandū eſt pauperi: q; ſuuꝫ eſt: imperat iuſticia dare pauperi elemoſinā. Miſericordia vero volūtatē dandi elicit attēdēs qm̄ dandū eſt indigenti. — Ad ſextum dicunt.

¶ Ad ſeptimū dicūt ꝙ iuſticia regit motus cuiuſlibet vis aīe. ⁊ ſimiliter quelibet virtus ſpecialis regit motum ſpecialis vis anime: nō tn̄ ſequitur ꝙ quelibet virt⁹ ſit iuſticia: quia iuſticia eſt regina motuū per modū imperij virtus autē regit motū ſuū ꝓprijs circunſtantijs veſtiēdo. — ad ſeptimū dicunt.

¶ Ad octauū ſiḿr rn̄dent: ſed ad vltimo obiectū nō pōt ſolutio iſta adaptari. qm̄ ille qui plangit pctā ſua ⁊ ꝑ hoc pōt deſtruit nec reddit ſic pctō quod ſuū eſt: q; ſuū. ideo ſic opatur ex iuſticia deo ſedē preparans: q; deo placet ſic quem ꝑ pctm̄ offendit: ergo nō eſt de eſſentia iuſticie hec reduplicatio: q; ſuū. ergo iuſticia nō eſt virt⁹ qua redditur vnicuiq; quod ſuū eſt: q; ſuū. — Ad octauū dicunt. Non poteſt ſiḿr ſolui vltimum. Ideo arꝭ cōtra ꝑdicta

¶ Itē. hoc ꝓbatur multis rationibus. qm̄ diligere formatū eſt motus caritatis. et ſi ſubtrahatur aliqua circunſtātia adhuc remanet motus caritatꝭ aut nullius virtutis eſt; Siḿr ſi addatur: ḡ pari ratiōe. cū reddere vnicuiq; quod ſuū eſt ſit motus cuiuſlibet virtutis ſi apponatur alia circūſtantia quacūq; appoſita erit mot⁹ cuiuſlibet virtutꝭ. ⁊ quacunq; remota aut nullius virtutis erit mot⁹: ḡ addita hac circūſtātia ꝙ ſuū eſt huic motui reddere vnicuiq; quod ſuū eſt erit motus cuiuſlibet ꝟtutꝭ aut nullius. ⁊ ita reddere vnicuiq; qḋ ſuum eſt: q; ſuū eſt nō eſt motus alicui⁹ ſpecialis ꝟtutꝭ. ideo ſi eſt motus ꝟtutis eſt motus cuiuſlibet. — Secundo.

¶ Itē. teneor diligere deū ⁊ poſſū ei reddere talē motū: q; debeo ei reddere quia ſuū eſt vt diligā illū et ſi reddo ei quod ſuū eſt: q; ſuū eſt. ⁊ hm̄oi ⁊ ē motus proprius iuſticie quo. ſ. reddiꝭ vnicuiq; quod ſuū eſt: q; ſuū eſt. ⁊ eſt motus caritatis: ḡ motus caritatis eſt motus iuſticie. etiā ſcḋꝫ ꝙ iuſticia ſumiꝭ ſtricte. eodē modo pōt ꝓbari de motibus aliarū ꝟtutū. ⁊ ita motus cuiuſlibet virtutis eſt mot⁹ iuſticie ſcḋꝫ ꝙ iuſticia ſtricte ſumiꝭ ⁊ ita etiā ſtricte ſūpta gn̄alis eſt ad oēs ꝟtutes. — Tertio.

¶ Forte dicet aliquis ꝙ cū dicitur q; ſuū eſt. hec dictio q; pōt notare cauſam materialē. ⁊ ſcḋm hoc eſt motus iuſticie ſcḋm ꝙ iuſticia ſtricte ſumitur. vel pōt notare cauſam motiuā. ⁊ ſic eſt mot⁹ iuſticie gn̄alis ſed hoc nihil ē: idē ē vtrobiq;. ſicut dare indigēti q; indigēs eſt cuius virtutis eſt ſiue hec dictio q; notet cauſā materialē ſiue motiuā — Euaſio.

¶ Itē. oīs motus iuſticie eſt ad debitū ſcḋm ꝙ debitū eſt: ḡ in idem ſcḋm ꝙ idem. ergo oīs motus iuſticie eſt ab eadē ꝟtute ſpecie. ⁊ ita iuſticia ē vna ꝟt⁹ ſpecia= — ꝯtra hāc arꝭ Ad idem.

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Ayuntamiento de Madrid

lliſſima. ꝛ hoc eſt ꝯtra tulliū qui diuidit eam in ſex

Species iuſticie.

ſpecies que ſunt. religio/pietas/gratia/obſeruantia/vindicatio veritas. ¶ Solutio Virtus habet

Solutio.

ordinare hoīez: ſed pōt ordinari ad ſe vel ad aliū.

Diſtinctio ac emanatio ꝟtutum moralium.

ſi ad ſe hoc ſit per temperantiā que habet ordinare motus caritatis ad aīam ꝛ reprimere motus illicitos. ſi ad aliū poteſt ordinari agendo vel patiendo. ſi patiendo fortitudinis eſt. qm̄ fortitudo

Nota iſta.

eſt malorū cōſideratio ꝛ eorū firma perpeſſio. nō tamen nego quin fortitudo ſit in agendo. ſicut in aggreſſione magnoꝝ operū que nō debentur proximo. vnde virtus que habet ordinare hoīem in agendo. ordinare inꝙ̄ ad aliū reddendo ei qđ ſuū eſt dicitur eſſe iuſticia vel prudentia nō prudētia proprie. qm̄ ipſa imperat alijs: ergo iuſticia q̄ ſe-

Sufficiētia iuſticie.

cundū ꝙ ordinat ad deū eſt religio: ſcđm ꝙ ad parentes pietas: ſm ꝙ ad ꝓximos minores grā: ſecundū ꝙ ad ſuperiores vel prelatos obſeruantia: ſecundū vero ꝙ in ſermone ordinat hoīem ad aliū eſt veritas. Nō enī opꝫ ꝙ quicūꝙ reddit alicui qđ ſuū eſt: qꝛ ipe intendat illud ei reddere qꝛ ſuū eſt. Poteſt enī attendere vel non. nec variabiẗ propẗ

Opinio doctoris.

hoc virtus vel motus virtutis. ¶ Dicimus ergo ꝙ iuſticia eſt in agendo tantū. et eſt genus ſubalternū cōtinens ſub ſe multas ſpecies. nō tamē nego quin hoc nomē iuſticia qn̄ꝙ ita cōmuniter ſumatur vt ſit gn̄alis ad oēs virtutes: qꝛ ſicut dictū eſt nō oportet ꝙ quecūꝙ reddit alicui quod ſuū ē quod ipſe intēdat ꝛc̄. Dicimus etiā ꝙ ꝫ ꝙ ē ſpecialis virtus. nō tamē ſpecialiſſima ꝙ habet ſub ſe fidē/ſpem/caritatē. vnde apl̄us. Fide iuſtificati ſumus. ꝛ hoc ſm theolo. nō ſm philo. et politicos. qm̄ lex humana nō reſpicit interiores motꝰ: ſed exteriores tantū. theologus autē interiores.

Recapitulatio.

¶ Dicit tamē tullius in libro de offi. ꝙ fides ē fūdamentū iuſticie. ꝙ aūt cōtineat fidē/ſpem/caritatem patet. qm̄ iſtis tribus maxime mouemur in deū reddendo ei quod ſuū eſt. dictū eſt ꝙ iuſticia

Iuſticia large.

large et ſtricte accipiẗ large dꝛ iuſticia ꝟtus qua redditur vnicuiꝙ quod ſuū eſt ſiue ſubiecto proprio ſiue alieno agendo vel patiēdo. ſed ſcđꝫ hoc

Stricte.

cōmunis eſt ad oēs virtutes. Stricte ſumiẗ iuſticia prout eſt virtus qua reddiẗ vnicuiꝙ alij a ſubiecto ꝓprio quod ſuū eſt. redditur dico ope. ſcđm hoc dꝛ ꝙ prima auctoritas hec. ſ. xp̄s eſt ſol iuſti-

Ille auctoritates exponuntur.

cie. intelligitur cōmuniter ꝛ ſpecialiter. xp̄s enī ē ſol anime ꝑ illuminationē fidei qua mediāte generanẗ in aīa oēs alie ꝟtutes. ſiliẗ ꝛ ſcđa auctoritas letamini in dn̄o et exultate iuſti: pōt intelligi vtroꝙ modo ſcđꝫ ꝙ cōiter ſumiẗ pꝫ ꝙ intelligi pt qm̄ qualꝫ ꝟtute exultaẗ in deo: ſꝫ ꝛ ſpāliter intelligi pōt. qm̄ pria leticia et primū gaudiū in dn̄o ē per fidē/ſpē/caritatē: quas ſicut dictū eſt ſuſtinet

Tertia auctoritas exponitur.

iuſticia ſcđm ꝙ eſt vna ꝟtus ſpālis. ¶ Tertia auctoritas. Beati q̄ eſuriūt ꝛ ſitiūt iuſticiā. intelligūt gn̄aliter de iuſticia. ſicut apparet ex glo. que dꝛ iuſticia. i. virtutē que eſt amor boni quā eſurit aliquis reddēdo deo qđ ſuū eſt. ꝛ primo ꝛ ſibi. ꝛ hec iuſticia nō pōt haberi plene in nobꝫ donec deꝰ ſit oīa in oībꝰ ꝗtū ad motus caritatꝫ. vn̄ hic poſſumus eſurire iuſticiā nō ſatiari. ꝛ ideo potius dicitur de iuſticia. beati q̄ eſuriūt ꝛc̄. ꝗ̄ de alia ꝟtute poſſet tn̄ intelligi de iuſticia ſpeciali. qm̄ amor cuiuſlibet ꝟtutꝫ eſt amor veri boni dei. qm̄ diligēdo ꝟtutē: nō diligimꝰ niſi deū. vt dicit Orige. ꝛ hoc eſt qꝛ dulcedo virtutū eſt dulcedo dei. ꝛ ita q̄ eſurit iuſticiā eſurit dulcedinē dei. ꝛ ita diligendo iuſticiā creatā diligiẗ iuſticia increata a qua hꝫ iuſticia creata quare diligatur. ꝙ autē auctoritas bernonis hec. ſ. redde deo habitationē ſuā: ꝛ eris iuſtus intelligaẗ de iuſticia ſpeciali

Aẗ contra vnū dictū.

¶ Videẗ. qm̄ primo ꝛ principaliter habitat deꝰ in aīa per fidē: ſpem: caritatē. ergo ſuā habitationē habet ꝓprie deus in anima iuſti ꝑ illas tres virtutes. ſed illas cōtinet iuſticia ſpecialis vt dictū ē. ergo iuſticia ſpecialis reddit deo qđ ſuū eſt. ſ. habitationē ſuā ꝛ ſola: ergo illa auctoritas intelligitur tn̄ de iuſticia ſpeciali.

Contrariū videtur.

¶ Sed ꝯtra. quodlibet pctm̄ aufert deo habitationē ſuā que ē cuiuſlibet ꝟtutis. ergo illa auctoritas intelligi debet de iuſticia ſcđꝫ ꝙ ē generalis.

Solutio.

¶ Solu. qđlibet pctm̄ aufert deo habitationē ſuā ꝛ particulariter ꝛ vniuerſaliter. particulariter q̄dē per ſe ꝛ ꝓprie expellēdo ab aīa illaꝫ virtutē cui opponiẗ. ſꝫ vniuerſaliter nō aufert deo habitationē ſuā: niſi ꝑ accidēs. ſ. ꝓpẗ cōnexionē virtutū. qm̄ ex cōnexione ꝟtutis accidit ꝙ ſi vna ꝟtus expelliẗ ab aīa: ꝙ oēs recedūt ꝛ ita pꝫ ꝙ nō ſequiẗ. ſi qđlibet pctm̄ aufert deo habitationē ſuam vniuerſaliter ꝛ gn̄aliẗ ꝙ q̄libet ꝟtus reſtituat eidē. qꝛ cū pctm̄ opaẗ ꝑ accidens nō hꝫ ꝟtus opari cōtrariū. ꝟtus enī nō cōtrariaẗ pctō niſi in eis q̄ pctm̄ hꝫ ꝓprie ꝛ per ſe: nō autē in oībus q̄ ꝑ accidens opaẗ. vn̄ pꝫ ꝙ in illo argumēto ē falla. acci. ꝛ ita illa aucto. hꝫ tm̄ intelligi de iuſticia ſpāli

Fallatia accidentis.

Quinta auctoritas.

¶ Quita aucto. ſ. ꝙ due ſūt ptes iuſticie. ſ. declinare ꝛc̄. Intelligiẗ tn̄ de iuſticia large ſumpta.

Item aẗ cōtra ꝑdicta.

¶ Sꝫ adhuc obijciẗ ꝯtra ꝑdicta. qm̄ videẗ ꝙ reddere ꝓprio ſubiecto qđ ſuū eſt ſit opus iuſticie ſꝫ ꝙ ſpāliter accipiẗ. qm̄ pſalmi. dꝛ Iuſticia et iudiciū ꝑparatio ſedis tue. ſed hoc ē qn̄ hō punit in ſe pctm̄ ſuū. Hoc aūt dꝫ ſibi vt ſic euitet gehennā ꝛ habeat vitā eternā: ǵ hō reddit ſibi qđ ſuū ē quādo punit pctm̄ ſuū. ſed punitio peccatorū ſpecies eſt iuſticie ſecūdū ꝙ ſumitur ſpecialiter. nō ergo reddit iuſticia ſpecialis qđ ſuū ē alij a ꝓprio ſubiecto: ſed etiā ipſi proprio ſubiecto. hoc aūt eſt cōtra predicta.

Solutio.

Pctm̄ faciẗ nos debitores deo vel pene ſuſcipiende vl emēde ſoluende

¶ Dicimus ꝙ punire pctā nō ē in ſe reddere ſibi qđ ſuū eſt: imo deo emēdam. ſcilicet quam expetit a nobis pro pctis ſpecialis virtus. vnde dicūtur peccata debita: qꝛ faciūt nos debitores deo. vel pene ſuſcipiēde vel emēde ſoluēde. vn̄ tibi ſoli peccaui. Et ſic patet ꝙ puniēdo in me pctā reddo deo quod ſuum eſt: nō michi.

Iterum aẗ.

¶ Poſt hoc obijcitur ſic. Facere quod precipiẗ eſt cōe ad oēs virtutes. tamen velle qđ precipitur ſpecialis actus eſt obediētie. ꝛ ita vnius. ſicut animal gn̄ale eſt in ſe: tamē ſcientia de aīali ē ſciētia ſpecialis. ergo pari ratiōe: volūtas cadens ſuꝑ hoc generale opꝰ. ſ. reddere vnicuiꝙ quod ſuū ē ſiue ſibi ſiue alij erit volūtas ſpecialis ꝛ alicuiꝰ ſpecialis ꝟtutꝫ: ǵ velle reddere vnicuiꝙ qđ ſuū eſt ꝛ eſt actꝰ ſpecialis ꝟtutis. nō niſi iuſticie: ǵ iuſticia eſt ſpecialis virtꝰ qua volumꝰ reddere vnicuiꝙ qđ ſuū eſt ſiue ſubiecto proprio ſiue alieno. qđ ē cōtra ꝑ-

Ayuntamiento de Madrid

In oppm̄. dicta. Si hoc cōceditur. Cōtra. talis volūtas nō
aſſignatur a tullio ſpecies iuſticie: ergo cū ꝓba
bile ſit ꝙ ſufficienter aſſignauerit ſpecies iuſticie
ꝓbabile eſt ꝙ talis volūtas nō eſt actꝰ ſpecia-
Secundo. lis iuſticie. ¶ Preterea. ſi voluero paſcere paupe
Iuſticia aliquādo imperat charitati. rem conſiderans ꝙ preceptū eſt mihi. motus iſte
eſt obedientie precipientis: ⁊ miſericordie eliciē
tis. ergo ſimiliter ſi volo reddere amorem ſuum et
amorē ipſum erit motus iſte caritatis elicitiue et
iuſticie per modū imperij: ergo iuſticia que ē vna
cardinaliū aliquādo imperat caritati: ergo ꝟtus
cardinalis eſt dignior caritate: quod eſt impoſſi-
bile. qm̄ ſicut dicit Auguſt. Caritas excellentiſſi
mum ⁊ digniſſimū donū ē dei. Et apl̃s. i. ad cor.
xv. Adhuc excellentiorē viā vobis demonſtro. ⁊
Tertio. ita patet ꝙ illa voluntas ſpecialis cadens ſupra
iſtud cōmune non eſt actus iuſticie. ¶ Itē. aliqͣs
depoſuit apud me librū ſuum poſt rediens repe-
tit a me reddo ei hoc intuitu tantū: quia eſt ſuum
conſtat ꝙ motus iſte ſi ſit virtutis nō eſt niſi iuſti
cie. ſimiliter ſi volo exhibere culturā deo qͣ ſua
eſt: conſtat ꝙ talis volūtas nō eſt niſi iuſticie. et
ſic de ſimilibus. ergo velle reddere vnicuiqȝ quod
ſuū eſt: quia ſuū eſt: eſt tantū actus iuſticie ſcḋm
ꝙ eſt vna cardinalis: ergo iuſticia eſt virtus ſpā-
lis cuiꝰ materia ſiue finis pͥcipalis ē reddere vni
cuiqȝ quod ſuū eſt: qꝛ ſuū actus vero eiꝰ eſt velle
reddere ſcḋm intentionē ſpecialem. licet ſit ſupra
Solutio. cōmune. et hoc eſt contra predicta. ¶ Solutio.
Ad noticiā preobiectorum notandum ꝙ hec vox
velle reddere vnicuiqȝ quod ſuū eſt dupliciter ac
cipitur. vno modo vt hoc totum reddere vnicuiqȝ
quod ſuum eſt ſit materia voluntatis. ⁊ ſcḋm hoc
iſtud velle ſolius rationis eſt nā ꝙ hoc vel hoc ſit
vel hoc cadit: tamen ſub aſpectu rationis: dictat
etiam ratio bene ordinata ꝙ vnuſquiſqȝ debet ha
bere quod ſuū eſt et ꝙ illi ſit reddendū. ſcḋm hāc
Actꝰ fidei vel prudentie. acceptionē velle reddere ⁊c̄. nō eſt actus iuſticie
ſed fidei vel prudentie. fidei ꝗtū ad opera meri-
toria. Fides eñ dictat deū eſſe diligendū ſuꝑ oia
et imperat ꝙ diligatur. prudentie vero ꝗtum ad
opera exteriora virtutū. Prudentia eñ nō regit
fidem/ſpem/caritatē: qꝛ ſequitur illas: ſed aliarū
opera regeret ſi haberet. dictat eñ ꝙ ē ſubueniē-
dum pauperi in neceſſitate ⁊ imperat ꝙ detur ei.
¶ Item. hec vox velle reddere vnicuiqȝ qḋ ſuū ē
poteſt accipi ita ꝙ volūtas nō attingat intentio-
nem huiꝰ pronominis ſuū ſub hoc ſenſu volo red-
dere vnicuiqȝ aliquid et iſtud eſt ſuū ſiue dinoſcit
eſſe ſuū. ſcḋm hanc acceptionē: velle ⁊c̄. eſt actꝰ
iuſticie nō ſcḋm ꝙ eſt virtus ſpecialis: ſed ſcḋʒ ꝙ
large ſumitur ⁊ circuit oēs ꝟtutes. ¶ Ad primū
Ad primū. ergo dicimus ꝙ nō eſt ſimile de obedientia ⁊ iuſti
Prima rō. cia ꝓpter duas rationes. Pͥa eſt quia facere qḋ
precipitur excedit naturā virtutum ſicut patet in
precepto Ade ne comederet de ligno ſcientie bo-
ni ⁊ mali. ⁊ propter hoc volūtas illius poteſt eſſe
ſpecialis volūtas ⁊ ſpecialis virtus. ſed reddere
vnicuiqȝ qḋ ſuū eſt nō excedit methas virtutū. vo
luntas ergo que cadit ſupra hoc velle facere qḋ
precipitur qꝛ cadit ſupra qͥddaʒ nouū extra alias
virtutes eſt voluntas ſpecialis ꝟtutis. ſ. reddere
vnicuiqȝ quod ſuū eſt gn̄ale ad plures ꝟtutes ſpe
ciales. ⁊ ideo velle qḋ cadit ſupra hoc ē volūtas
virtutis vniuerſalis q̄ habet regere illas particu
lares ꝟtutes. Uirtutū enim quedā ſunt vniuerſa
les ⁊ contemplatiue. quedā particulares ⁊ acti-
ue. ⁊ ideo volūtas q̄ cadit ſupra illud quod ē vni-
uerſale ad virtutes eſt virtutis vniuerſalis vt fi-
dei vel prudentie. ſicut dictū eſt. ¶ Secunda rō *Scḋa rō.*
eſt quia eſt vnica materialis ratio in omnibꝰ mo-
tibus obedientie: quoniā obedientia non mouet
ad aliquid niſi quia preceptū: ſed iuſticia ſecūdū
ſuas diuerſas ſpecies mouet ad diuerſa non pro-
pter vnicā materialē rationē. nō eñ hec ratio qͣ
ſuum eſt. eſt materialis ratio oīm ſpecierū iuſticie
qꝛ cum aliquis colit deū actualiter et debito mo-
do nō exigitur ꝙ actu intendat ei reddere qḋ ſuū
eſt. ſimiliter quādo aliquis honorat patrē vel ma
trem vel dicit verū pro chriſto ſuo meritorie: non
exigitur ꝙ ipſe intendat actualiter reddere ei qḋ
ſuū eſt: qꝛ ſuū. ⁊ ſic de alijs ſpeciebus iuſticie. ta-
men aliquis per aliquā ſpeciē iuſticie reddit ali-
cui quod ſuū eſt ſi intendat hoc reddere ei qḋ ſuū
eſt quia ſuū eſt. talis intentio nō erit alicuius ſpe
ciei iuſticie. ſed erit illius virtutꝭ que eſt magiſtra
ſpecierū iuſticie. ſ. fidei vel prudētie vt dictū eſt.
¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ reuera volūtas qua vult *Ad ſecūdū.*
aliquis diligere deū vt reddat ei quod ſuū eſt ca-
ritatis eſt. ſed ille finis. ſ. vt reddat ei quod ſuū eſt
apponitur a precedēti virtute. ſ. a fide que dictat
anime ꝙ debet diligere deū ſuper oia. ¶ Ad ter- *Ad tertium*
tio obiectū dicimus ſimiliter ꝙ velle reddere ali-
cui librū ſuum: quia ſuus eſt. eſt motus ſpecialis
virtutis. ⁊ dicimus ꝙ circunſtātia illa eſt ſuperio
ris virtutis. ¶ Item. dictū eſt longe ſupra ꝙ iu-
ſticia adequat hoīem proximo. alie vero cardina
les reſpiciunt propriū ſubiectum. ¶ Sed cōtra. *Cōtra aliḋ dictum ar̄.*
eſto ꝙ vxor petat debitū a viro ſuo ⁊ vir reddat ei
debitū cognoſcēs eaʒ. inde ſic. iſte ordinat motū
generantē ad proximū qꝛ eſt debitū. ergo mouet
motu iuſticie. nō ergo motu tēperantie quod ē cō
tra in queſtione de temperātia vbi dictū eſt ꝙ co
gnoſcere ſuā cū debitis circunſtantijs eſt motus
temperantie. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ cognoſce- *Solutio.*
re ſuā hoc intuitu tm̄ quia debitū motus eſt iuſti
cie. ſed cognoſcere ſuā hoc intuitu vt vim genera
tiuam ordinet ad finē debitū ad quem data eſt. ſ.
ſpe ꝓlis ad cultū dei: motus ē tēperantie. quoniā
ſicut temperantia motus illicitos habet reprime
re. ſic ⁊ habet ordinare vim generatiuā ad ſuuʒ fi
nem reprimendo delectationes illicitas que mo
tus generatiue ſolent concomitari ⁊ impedire ne
ad finem debitū ordinentur. Sic ergo patet ꝙ co *Cognoſcere ſuam.*
gnoſcere ſuā poteſt eſſe motus pluriū virtutū ſe-
cundū diuerſos reſpectꝰ. quoniā nichil prohibet
actum exteriorē eſſe diuerſaruʒ virtutū: ſed idem
actus interior nō poteſt eſſe diuerſarum virtutū
elicitiue. ¶ Item. in libro ſapiētie dicitur Iuſti- *q̄o incidēs.*
cia perpetua immortalis. Queritur quare hoc di *Arguitur.*
citur plꝰ de iuſticia ꝗ̄ȝ de alijs cardinalibꝰ Sicut
eñ iuſticia aſſimilat aīaʒ hūanā deo: ſic ⁊ alie. et
ſicut iuſticia manebit in patria. ſic ⁊ alie tres.
Preterea. cū dꝛ iuſticia ē ꝑpetua. aut ibi accipi- *Secundo.*

Ayuntamiento de Madrid

tur iuſticia large aut ſtricte. ſi large ſcđꝫ ꝙ cōmunis eſt ad oēs virtutes falſum eſt ſcđm hoc: quia fides et ſpes nō ſunt perpetue: quia ſecundū ſubſtantiā euacuabūtur. ſi ſtricte ſcđm ꝙ cōtinet fidem/ſpem/⁊ timoꝛē. patet ꝙ ſecundū hanc acceptionē ipſa ſola euacuabitur: ergo nō debet dici perpetua: ſed poti⁹ alie. ¶ Itē Hieremias. Ego ſum dñs faciens miſericoꝛdiā ⁊ iudiciū ⁊ iuſticiā. hec enī placent michi dicit dñs. Queritur ergo cum quelibet virtus placeat deo nihil placet deo in hoīe niſi ſimilitudo ſua que eſt ꝑ virtutes: quare potius dicit dñs ꝙ ille due virtutes ſibi placeant ꝗ̄ alie. ¶ Itē. ſcriptura frequēter diuidit miſericoꝛdiā a iuſticia. ſicut ptꝫ in auctoꝛitate Hieremie. ⁊ in pſalmo. Uniuerſe vie dñi mīa ⁊ ꝟitas. ⁊ micheas. Judicabo tibi homo quid ſupꝛa bonū ⁊ quid deus requirat a te vtiqꝫ facere mīam ⁊ iudiciū. ⁊c̄. Videt̄ ergo ꝙ iuſticia ⁊ miſericoꝛdia ſint diuerſe ſpecies virtutū. Auguſtin⁹ aūt dicit ꝙ iuſticia eſt in ſubueniēdo miſeris. ſed ſubuenire miſeris eſt opus miſericoꝛdie: ergo mīa eſt iuſticia: ergo non debent diuidi ab inuicem. ¶ Solutio.

Tertio. *Quarto.* *Auguſtin⁹*

Solutio ad primum. Ad pꝛimū dicimus ꝙ potius dicitur iuſticia perpetua ⁊ immoꝛtalis ꝗ̄ alie cardinales ꝓpter tres rationes. *Pꝛima rō.* Pꝛima eſt: quia ſtatuit aīam humanā in loco pꝛopꝛio: quia per cognitionē ⁊ aſſenſū pꝛime veritati ꝓpter ſe et ſuꝑ oīa ſtatuit iuſticia eſſe recreationis eſſe ſupꝛa eſſe creationis. ꝑ dilectionem vero qua diligimus deū ſuꝑ oēm creaturam ſtatuit iuſticia aīam ſub deo ⁊ ſuꝑ tēpoꝛales creaturas. hic aūt eſt pꝛopꝛius locus anime. ⁊ ita ſtabiliendo aīam in debito loco perpetuat eā ſpiritualiter. ꝓpter quod ipa debet dici recte ꝑpetua. *Scđa ratio* Scđa rō eſt. qa ꝑ ſpeciē ſuā que ē religio religat nos deo ſpiritualiter a quo et ex quo omnis ꝑpetuitas habet eſſe. *Tertia rō.* ¶ Tertia ratio eſt. quia ipa et ſecundū ſuam eſſentiā ⁊ ſcđm vſum manebit in patria. alie vero cardinales et ſi ſcđm ſubſtātiam in patria manſerint. non tamen ſcđꝫ vſum oēꝫ. temperantia enī nō refrenabit motus illicitos. pꝛudētia vero nō cauebit ab inſidijs: nec foꝛtitudo aggredietur terribilia aut patietur aduerſa. ¶ *Ad ſcđm.* Ad ſcđm dicimus ꝙ ideo placent ſpecialiter iſte due virtutes miſericoꝛdia ⁊ iuſtica deo pꝛe ceteris: qꝛ maxime aſſimilant nos deo. De iuſticia patet ſecundū ꝙ continet cognitionē dei ⁊ amoꝛē. de⁹ ei maxime cognitoꝛ eſt ſuijpſius ⁊ cognoſcendo delectatur. et eſt ſūme amatoꝛ ſui. et ita maxime aſſimilamur ipi delectādo in ipſo ſolo per cognitionem ⁊ amoꝛē. *Auguſtin⁹.* vnde Auguſtin⁹ dicit ꝙ per hoc maxime aſſimilamur deo: qꝛ in ipo ſolo delectamur. ſicut ⁊ ipſe in ſe ſolo delectatur. ⁊ ita per iuſticiā maxime aſſimilamur deo. ſimiliter per miſericoꝛdiam reſpectu pꝛoximi. vnde in euāgelio. Eſtote miſercoꝛdes ſicut et pater veſter. ⁊c̄. Sicut enim dñs de bonitate ſua ſuperfluente facit oꝛiri ſoleꝫ ſuum ſuꝑ bonos ⁊ malos: ſic nos de miſericoꝛdia que ſuperfluens eſt bonitas ſubuenimus pauperibus dignis ⁊ indignis. ¶ *Ad tertium* Ad tertiū dicimus ꝙ iuſticia que eſt vna cardinaliū dupliciter accipitur. *Juſticia vt eſt ꝟtus cardinalis dupliciter accipitur.* vno modo ſcđm ꝙ eſt oꝛdinatio ad deum ⁊ pꝛoximum. ad deū quidem per modum ſubiectionis. ad pꝛoximū per modū cuiuſdā equalitatꝫ In hoc enim eſt quedā equalitas ꝙ de ſuperabundantia noſtra releuamus pauperū indigentiā. ſicut apoſtolus dicit ꝙ conferimus eis tēpoꝛalia que equaliter eoꝛum ſunt ſicut ⁊ noſtra. ſaltē ſecūdū conditionē nature. vnde ſecundū hanc acceptionē non diuiditur miſericoꝛdia a iuſticia: ſed eſt ſpecies eius. Et ſic loquitur Auguſtinus cū dicit. *Auguſtin⁹.* Juſticia eſt in ſubueniendo miſeris nō deſcribendo iuſticiam: ſed in ſpecie notificans per exēplū. Alio modo ſtrictioꝛi ſumitur iuſticia ſecundū ꝙ eſt oꝛdinatio ad pꝛximū in eis quibus tenemur ex neceſſitate ſecundū hunc modū diuiduntur miſericoꝛdia et iuſticia abinuicem. Sic autē ſumitur in aucto. Hiere. pſalmi. ⁊ michec. ⁊ vbicūqꝫ ſcriptura diuidit illas. ¶ Ultimo ſolet pꝛobari ꝙ oēs iuſticie ſunt equales ſic. *Iterum ar.* Si omnes mot⁹ fidei eēnt equales. omnes fides eſſent equales ſimiliter ſi omnes motus ſpei eſſent equales: omnes ſpes eſſent equales. ⁊ ſic de alijs ꝟtutibus. ergo ſi oēs motus iuſticie ſūt equales: omnes iuſticie erunt equales. ſed pꝛimū verū eſt: qꝛ omnes equaliter reddunt pꝛoximo quod ſuū eſt: quia penitus reddunt. et ſi aliquid retineretur non eſſet opus iuſticie. ergo omnes motus iuſticie ſūt equales. ergo ⁊ omnes iuſticie. ¶ *Solutio.* Solutio. hec ꝓpoſitio ē duplex. oēs reddūt equaliter pꝛoximo quod ſuū eſt: quia pōt notari equalitas ſiue paritas redditoꝛū ⁊ ſic vera eſt pꝛopoſitio: ſed nō ad pꝛopoſitū. qꝛ a tali paritate nō eſt paritas vel equalitas motuū iuſticie. vel pōt notari equalitas redditionis motus: ⁊ ſic falſa. vnde nō pꝛocedit argumētatio.

¶ De foꝛtitudine. Tractatus decimus.

¶ De patientia. Capitulum pꝛimum.

Dicto de tribus virtutibus cardinalib⁹ ſcꝫ pꝛudentia: iuſticia: temperantia. dicendū eſt de foꝛtitudine. Eſt autē foꝛtitudo cōſiderata periculoꝛū ſuſceptio et laboꝛū perpeſſio. *Diffinitio foꝛtitudinis* foꝛtitudinis ſpecies eſt patientia de qua pꝛius dicimus. Eſt aūt patientia virtus qua pꝛopter honeſtatem vel virtutē reipublice ſuſtinet homo miſerias minas illatas ſibi pꝛopter honeſtatem: *Patientia quid eſt.* vt quādo pꝛo fide potius eligit aliquis pati moꝛtem ꝗ̄ neget chꝛiſtū pꝛo vtilitate. vt quādo aliquis ſubit moꝛtem pꝛo ſalute gregis ſui: vel pꝛo ſpirituali pace eccleſie: ſicut beatus Thomas cantuarienſis. ¶ *Pꝛima q̄o.* Circa patientiā duo ſunt inquirenda. pꝛimū vtrum paſſiones martirum ſint meritoꝛie vite eterne: ſecundo vtrum ſcti meruerūt paſſiōes ſuas. ¶ *Af ꝙ ſic.* Qꝫ fuerunt paſſi martires meritoꝛie videtur: quia pſalmiſta dicit. pꝛecioſa in conſpectu domini moꝛs ſanctoꝛū ei⁹. ſed hoc non eſt pꝛopter aliquod tēpoꝛale pꝛeciū quia nullum tempoꝛale eſt pꝛecioſum in conſpectu domini. ergo facit dignū vita vel meritoꝛium eſt vite eterne. ¶ *Secundo.* Item. Jacobus. Omne gaudium exiſtimate fratres cum in varias tentationes incideritis. ſed paſſiones ſanctoꝛum ſunt maxime tentationes: ergo gaudendum erat ſanctis de paſſionibus. *Cōfirmat.* ¶ Similiter in actibus ibāt apoſtoli gaudentes a cōſpectu conſilij. qm̄ digni habiti ſunt pꝛo nomine ieſu contumeliam pati: ergo

Ayuntamiento de Madrid

apoſtoli gaudebāt de contumeliis paſſionū ergo
Tertio. gaudendū erat ſanctis de paſſionibꝰ. ¶ Ad idē
inuitat Apl'us dicens. Fratres gaudete: q̇a nō ſo
lum datū eſt vobis vt credatis in eū: ſed vt patia-
mini pꝛo eo. ergo ſi martires et Apl'i gaudebant
de paſſionibus ſuis ⁊ non eſt gaudendū de tp̄ali
ergo paſſiōes ſanctoꝛū erāt ſpūales: ergo vel vir-
Quarto. tutes vel opera virtutū: ſed non virtutes: g̊ opera
virtutū. ergo meritoꝛie. ¶ Itē. ſancti meruerunt
aureolā in martirio: ergo vel voluntate patiendi
vel paſſione. q̄m nō eſt aliud inuenire in martirio
ſed non voluntate patiendi cum illā valuntatem
haberent ante martiriū. nec tamē merebātur au-
reolam: g̊ paſſione. ſed ſi paſſiōe meruerūt aureo-
Quinto. lam: ergo ⁊ aureā foꝛtioꝛi ratione. ergo paſſiones
ſanctoꝛū meritoꝛie fuerūt vite eterne. ¶ Itē. paſ
ſiones ille volūtarie erāt nā ſi non vellēt non pa-
terent̄: ergo cū circa volūtariū ⁊ inuolūtariū ſit
laus vel vituperiū ille paſſiones erāt laudabiles
vel vituperabiles. ⁊ nō vituperabiles: g̊ laudabi-
les g̊ erant virtutes vel op̄a virtutū. ⁊ inde vt pri
Sexto. us ¶ Item. tā actiones aīe ſpūales ꝙ̄ paſſiones
meritoꝛie ſunt. ſicut amoꝛ. ſpes gaudiū. g̊ pari ra-
tione actiōes coꝛp̄ales ⁊ paſſiōes meritoꝛie ſunt
Euaſio. ¶ Foꝛte dicet ꝙ non eſt ſic. qꝛ paſſiōes aīe ſubia-
cent libero arbitrio: ſed nō paſſiones coꝛp̄is. Cō
ↄtra hāc aꝛ̄ tra. aliq̄s peregrinādo laboꝛat: ⁊ eſt ille laboꝛ vo
luntariꝰ ⁊ ſubiacet libero arbitrio ꝙ̄uis ſit coꝛp̄a
lis. ergo eadē ratione laboꝛ paſſionis quā patitur
ſolutio cōis aliquis pꝛo xp̄o ſubiacet voluntati. ¶ Solutio.
Cōmuniter dicit̄ ꝙ paſſiōes ſanctoꝛū nō ſunt me
ritoꝛie vite eterne. tn̄ faciunt dignū vita eterna.
et hoc ideo: qꝛ ab extrinſeco inferūtur. vn̄ nō ſub-
ↄtra hāc aꝛ̄ iacent libero arbitrio. ¶ Sed cōtra. Solū pct̄m
facit dignū pena eterna: g̊ ſola virtus facit dignū
vita eterna p̄ locū a contrariis. ſed paſſio coꝛp̄a-
lis non eſt virtus: g̊ non facit dignum vita eterna
Secundo. ¶ Pꝛeterea. diabolꝰ in mēbꝛis ſuis inferebat ſan
ctis hmōi paſſionē: g̊ paſſio ſanctoꝝ erat opꝰ dia
boli: ergo non faciebat ſctōs dignos vita eterna.
Solutio. ¶ Solu. Dicimꝰ ꝙ loquēdo pꝛopꝛie paſſiōes ſan
Paſſiōes ſā ctoꝛū nō ſunt meritoꝛie nec faciūt dignū vita eter
ctoꝝ nō ſūt na: qꝛ ꝙ̄uis ſubiaceāt quodāmodo libero arbitrio
ex libe. arbi quia ſi vellent negare xp̄m non paterentur. tamē
trio tāꝙ̄ opꝰ non ſunt ex libero arbitrio tāꝙ̄ opus eiꝰ: immo a
eius. cauſa extriſeca ⁊ coꝛruptibilitate coꝛp̄is p̄cedūt
Ad pꝛimū. ¶ Ad pꝛimū igit̄ dicimꝰ ꝙ moꝛs ſctōꝝ dī pꝛecio
ſa in conſpectu dn̄i ratiōe ſuſtinētie cui paſſio eſt
annexa. q̄m freq̄nter attribuit̄ paſſioni qḋ ptinet
Ad ſcd̄m. ad motū cui paſſio eſt ānexa. ¶ Ad ſcd̄m dicimꝰ ꝙ
ideo gaudendū eſt ſanctis de ſuis paſſiōibꝰ: qꝛ vi
Quō gau- tam eternā merētur in patiēdo. nō ex paſſiōe: ſed
deāt ſcti de ex ſuſtinētia paſſionū. vn̄ rōne motꝰ cui paſſiōes
ſuis paſſio- ſunt annexe gaudent ſancti. ⁊ etiā p̄pter vtilitatē
nibus. quā ↄparāt in patiēdo: qꝛ neceſſariū eſt ꝙ caritas
in martirio augeat̄. Debet̄ etiā martiribꝰ aureo-
la. q̄m per martiriū multiplicat̄ coꝛona martiruꝫ
vnde in deuterono. penultimo. Sācti dicunt̄ ſug-
Ad tertiū. gere theſauros abſconditos herenarū. ¶ Ad ter
tium dicimꝰ ꝙ martir meret̄ aureolā volūtate pa
Duplex vo- tiendi ⁊ non ip̄a paſſione. Sed diſtinguēda eſt du
luntas. plex voluntas. ſ. p̄cedens paſſionē ⁊ cōcomitans

voluntate pꝛeuia nō meret̄ ſctis aureolā: ſed vo-
luntate concomitāte meret̄. q̄m efficatioꝛ eſt volū
tas ↄcomitās ⁊ ſtrennuioꝛ p̄pter op̄is excellētiā
et pꝛiuilegiū. vn̄ aliq̄d meret̄ qḋ pꝛius non mere-
batur. ſ. āte paſſionē. ſicut p̄dicatoꝛ in actu pꝛedi-
cationis meretur aureolā quā tamē non mereret̄
ſi non p̄dicaret. ⁊ hoc p̄pter excellētiā ⁊ pꝛiuilegi
um paſſiōis. ¶ Ad quartū dicimꝰ ꝙ paſſio coꝛp̄a Ad q̄rtum.
lis non ſubiacet libero arbitrio ita ꝙ ſit opꝰ liberi
arbitrij. ⁊ p̄pter hoc nō eſt meritoꝛia. vn̄ etiā de
laboꝛe p̄egrinatiōis dicimꝰ ꝙ non eſt opus liberi
arbitrij: licꝫ ſubiacet ſic libero arbitrio ꝙ ſi vellet
non ſuſtineret hūc laboꝛē: imo coꝛruptio coꝛp̄is
cauſa eſt illiꝰ. vn̄ ex quo p̄egrinat̄ aliq̄s velit no-
lit patit̄ laboꝛē vie ¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ duplex Ad vltimū.
eſt paſſio aīe: qꝛ quedā ita eſt paſſio ꝙ etiā actio ē Duplex aīe paſſio.
ſiue agēs. ſicut amoꝛ dei et hmōi q̄ illate ſunt ⁊ in
ferentes. illate q̄dā a deo ⁊ inferētes aīe delecta-
tionē ⁊ iocūditatē. ⁊ tales paſſiōes meritoꝛie ſūt
ſuis motibꝰ. nō ſcd̄m rationē paſſiōis: ſed per modū
agendi. ſunt alie paſſiōes q̄ pure paſſiōes ſunt. vt
ſuauitas ↄſcientie: iocūditas mētis. ⁊ ſimilia Ta
les autē nō ſunt meritoꝛie: qꝛ ⁊ ſi ſubiaceāt libero
arbitrio: non tn̄ ſunt opus liberi arbitrij: imo dul
cedo dei eſt cauſa illarū: ſicut dulcedo generata
ex guſtu mellis: non eſt a guſtu: ſed a melle. Si g̊
intelligatur hec p̄poſitio paſſiones aīe meritoꝛie
ſunt de paſſionibꝰ que naturā actiōis habent ve-
ra eſt p̄poſitio in hoc ſenſu: ⁊ nō eſt ſiſr̄ de paſſio-
nibus coꝛp̄is. ſi aūt de puris paſſionibꝰ q̄ ita ſunt
paſſiōes ꝙ nō habēt aliquā naturā actiōis falſa ē
illa p̄poſitio: ⁊ ſic pꝫ ꝙ obiectio nō p̄cedit ¶ Sꝫ Contra pꝛe
ↄtra p̄dicta ſic obiicit̄. lucia dicit Si inuitā me vio dicta aꝛ̄.
lauerꝭ: caritas michi duplicabit̄ ad coꝛonā. i. me-
rito caſtitatis addet̄ michi patiētie meritū p̄ quo
duplicabit̄ coꝛona ponat̄ igit̄ ꝙ alia virgo coꝛrū-
patur violēter. inde ſic. illa virgo coꝛrūpitur vio-
lenter ⁊ meret̄ patiendo. ſed non volūtate patien
di: qꝛ patitur inuita. qꝛ recuſat ⁊ rebellat quātun-
cūꝙ̄ poteſt ne violetur. ergo paſſio illa nō p̄cedit
ex voluntate ſua. neꝙ̄ ſubiacet libero arbitrio. g̊
inuita patitur. ¶ Cōtra. ſcit ſe pati. ergo ſcit deū ↄtra hoc aꝛ̄
velle pati: ⁊ in caritate eſt. g̊ confoꝛmat volūtatē
ſuā voluntati dei. g̊ vult pati. non g̊ patitur inuita
¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ in inſtāti in quo patit̄. Opinio ali
patitur volūtarie. ſi ante fuit inuita. ⁊ ita volunta quoꝛum.
te patiendi meret̄ ⁊ non paſſione. qḋ g̊ dixit lucia
Si inuitā me violaueris. refertur ad tp̄s ante: nō Ad rōnem.
ad inſtans paſſionis ¶ Sed ↄtra hāc ſolutionem Cōtra hāc
obiicit̄. Eadē ē diſcretio oppoſitoꝝ vt dādi et nō ſolutionem
dandi. g̊ eadē virtus. ergo ſicut eadē virtus eſt in
dare danda: ⁊ nō dare nō danda: ſiue retinere: eo
dē modo eiuſdē virtutꝭ erit ſubſtinere ſubſtinēda ⁊
non ſuſtinere non ſubſtinenda ſiue recuſare. g̊ cuꝫ
talis coꝛruptio non ſit ſuſtinēda cū nō ſit honeſta
vł vtilis reipuplice reſpuere talē coꝛruptionē erit Solutio.
vſus patientie. g̊ ſufferre illā nō eſt vſus patientie
ergo virgo ī caritate nūꝙ̄ ſuſtinebit illā paſſionē
voluntarie. ¶ Solu. ſicut ſ̄poſitiuꝰ diſtinxit que Solu. pꝛe-
dā paſſiōes ſcd̄m naturā ſuā in turpē vergūt exituꝫ poſitiui.
ſicut violēta coꝛruptio virginitatꝭ violēta penaꝝ
ſuſceptio cū quis cogit̄ adoꝛare idola. alie autem

Ayuntamiento de Madrid

paſſiones ſunt que ſm naturã ſuã honeſtatẽ indu=
cunt vel vtilitatẽ. ſicut flagelloꝛũ ſuſceptio pꝛo fi
de xp̃i et paſſio moꝛtis. Dicimus igitur cũ pꝛepo=
patiẽtia hꝫ ſitiuo ꝙ patiẽtia duos habet vſus. ſ. ſufferre ſuffe=
duos vſus. renda ⁊ reſpuere reſpuenda. licet nõ ſint nomiata
Opinio do ſm alteruꝫ illoꝛũ. Unde concedimꝰ ꝙ in pꝛedicto
ctoꝛis. caſu non meretur ſancta ex ſufferentia paſſionis:
ſed ex recuſatione ⁊ rebellione. ⁊ ita non ex volũ=
tate patiẽdi: ſed ex volũtate non patiẽdi meretur
Ad aliud. ¶ Ad iſtud qꝺ obijcit̃ ꝙ tenet̃ velle illã paſſionẽ
cũ ſciat deũ velle. Dicimꝰ ꝙ non tenebatur velle
eã ſimpliciter: ſed tñ qñ eſt. immo tenebat̃ rebel=
lare. ne ſcit in poſterũ cũ ſcit inhonoꝛata ⁊ turpis
ſicut ſi ſcio iſtũ pauperẽ non habere neceſſaria te
neoꝛ velle ꝙ habeat modo neceſſaria. nõ tñ ꝙ ha=
beat ſimpſr. De futuro eni nõ eſt mihi certa volũ
tas vñ teneoꝛ velle ipm habere neceſſaria i poſte
ꝯtra iſta ar. rũ. Ex p̃dictis ptꝫ ꝙ paſſio nõ ſit meritoꝛia ¶ Sꝫ
contra. Btũs Petrꝰ dicit i pꝛima canonica ſua ſe
cũdo capitulo. Que eſt gr̃a ſi peccantes colaphi
zati ſufferti𝔷. Et dicit glo. Que gr̃a erit vobis cuꝫ
nichil ꝓpter hoc accipieti𝔷: ğ ſufferentia paſſiõis
Secundo. non eſt meritoꝛia alicuiꝰ. ¶ Itẽ. in eadẽ epiſtola
ſuꝑ illum locũ. Nemo veſtrũ patiat̃ quaſi hoĩci=
da: aut fur. dicit interlineal̃. vbi nulla remũeratio
expectat̃. Sed foꝛſan initiũ eſt pene. ⁊ ita videt̃ ꝙ
etiã ſufferẽdo paſſionẽ ſuſpẽdij non poſſit ꝗs me=
In ꝯtrariũ reri ¶ Sed ꝯtra. Eſto ꝙ aliꝗs ducat̃ ad patibulũ
et iniungat ei ſacerdos ꝙ ſuſtineat penã ſuſpẽſio=
nis ⁊ oppꝛobriũ in remiſſionẽ pctõꝝ. Conſtat ꝙ
maioꝛẽ penitentiã nõ poſſet ei iniungere: ğ ſi ille
ſuſtineat illã ſatiſfaciet ſufficienter pꝛo pctis ſuis
ergo ſtatim euolabit: ğ ſufferẽtia paſſiõis eſt meri
Secundo. toꝛia illi ¶ Itẽ. dexter latro in cruce meruit ſuſti
nẽtia crucis eſſe in reꝗe. ⁊ inde vt pꝛiꝰ. Si cõcedit̃
In oppm̃. ¶ Cõtra. Iſte fur velit nolit ſuſtinet paſſionẽ. nõ
Secundo. ergo meret̃ ſuſtinẽdo. ¶ Pꝛeterea. illi q̃ ſũt i pur
gatoꝛio ꝗ̃uis velint pati vt citiꝰ euolẽt. tñ nõ me=
rentur: qꝛ neceſſario ſuſtinent penas ignis. ğ cum
multo minoꝛ ſit pena moꝛti𝔷 ꝗ̃ pẽa purgatoꝛij nõ
erit ſuſtinẽtia illiꝰ pene meritoꝛia: cũ ex neceſſita=
Solutio. te ⁊ velit ⁊ nolit patiat̃. ¶ Solu. Concedi põt ꝙ
talis ſuſtinẽtia pene nõ ſit meritoꝛia plene libera
Per hoc ad tiõis neq̃ valeat ſuſtinẽti. ⁊ hoc argumẽtũ nõ vꝫ.
ꝑmum. voluntarie ſuſtinet penitentiam iniunctã ⁊ minoꝛ
ſufficeret illi: ğ meretur plenã liberationẽ. ⁊ hoc
ideo: qꝛ non ſuſtinet volũtate libera: ſed coacta.
Ad aliud. ꝗ̃uis eni non poſſit cogi coactiõe ſufficiẽti. tamẽ
põt cogi coactiõe efficiẽti. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ
non eſt ſimile de latrone pendente cũ dño: qꝛ tãta
fuit fides illius latronis ⁊ ꝯtritio ꝙ ſuffecit ad ple
nam liberationẽ. pꝛeſentia eni dñi multũ contulit
Poſſet tñ reſponderi ad auctoꝛitateꝫ beati Petri
vt dicatur aliquis pati. ſicut fur qñ ex pctõ ſuo et
Iterum ar. pure patitur inuitus. ⁊ tũc reuera talis ſufferẽtia
non meretur remunerationẽ. ¶ Itẽ. ſicut ſuſtinẽ
tia paſſionum eſt meritoꝛia vite. ſic velle ſuſtinere
penam eſt ſatiſfactoꝛiũ pene. Inde ſic. velle ſuſti
nere penã ſm ſe eſt ſatiſfactoꝛiũ: ergo magis vel=
le ſuſtinere penã magis eſt ſatiſfactoꝛiũ. qꝺ patet
eſſe falſum in duobꝰ ſuſtinẽtibus penas eiuſdem
quantitatis. Sed vnꝰ vult ſuſtinere penã ex maio
ri caritate. alius ex minoꝛi. Conſtat ꝙ ille qui ex
maioꝛi caritate ſuſtinet magis vult illam penã ſu
ſtinere: ğ ſi pꝛedicta argumẽtatio teneret magis
eſſet ei ſatiſfactoꝛia. qꝺ ptꝫ eſſe falſum. qꝛ quanto
ex maioꝛi caritate ſuſtinet: tãto leuius ſuſtinet: ğ
cũ minoꝛi grauamine: ğ minꝰ ſatiſfacit. ¶ Solu. Solutio.
Dicimus ꝙ p̃dicta argumẽtatio non tenet. ⁊ hoc
ideo: qꝛ nõ additur hec dictio magis ad illud rõ=
ne cuius pꝛincipalis eſt velle ſuſtinere penã ſatiſ
factoꝛiã: quia velle ſm ſe nõ eſt ſatiſfactoꝛiũ: ſꝫ re
ſpectu pene. Unde ſic dꝫ inferre: ğ velle ſuſtinere
maioꝛẽ penã magis eſt ſatiſfactoꝛiũ. ¶ Sed obij Cõtra hãc
citur ꝯtra hoc. qꝛ cũ dicitur velle ſuſtinere maio ſolutionẽ ar.
rem penã eſt magis ſatiſfactoꝛiũ. aut intelligitur
de maioꝛitate pene i ſe abſolute. aut habito reſpe
ctu ad grauamẽ ꝑſone ſuſtinẽtis in ſe. Si pꝛio mo
do: ğ eque ſatiſfactoꝛiũ erit regi velle dare decem
nũmos ſicut alicui pauperi. qꝺ falſuꝫ eſt aperte.
Siĩter ſm hoc eque ſatiſfactoꝛiũ erit ſiue merito
rium fleumatico ieiunare quadrageſimã ſicut cle
rico. qꝺ falſũ eſt. qm̃ fleumaticis non ſolũ nõ gra
uat: ſed etiã iuuat ieiunare ⁊ tam coꝛpi ꝗ̃ aĩe eſt
bonũ. Si vero intelligatur de maioꝛitate graua=
minis ꝑſone: ğ magis ſatiſfactoꝛiuꝫ erit ſuſtinere
ex maioꝛi caritate aliquantã penã ꝗ̃ ſuſtinere ex
maioꝛi tantã. qm̃ minus grauat illũ qui ex maioꝛi
caritate ſuſtinet alijs paribus. ⁊ hoc apte falſum
eſt: qꝛ ſicut dolꝰ nemini debꝫ patrocinari. ſic nul
li debꝫ obeſſe ſua ſtrennuitas. ⁊ ita videt̃ ꝙ velle
ſuſtinere maioꝛẽ penã non ſit magis ſatiſfactoꝛiũ
¶ Solu. dicimus ꝙ velle ſuſtinere maioꝛẽ penaꝫ
magis eſt ſatiſfactoꝛiũ ſemꝑ: dũ ſuſtinet illã ex ca Solutio.
ritate. aliter eni nõ eſt ſatiſfactoꝛiũ: dũ mõ maio=
ritas pene attendatur ſm grauamẽ ꝑſone ſuſtinẽ
tis quo ad naturã eius nõ habito reſpectu ad gra
uamen: qꝛ ſicut dictũ eſt nulli debꝫ obeſſe ſua ſtrẽ
nuitas ſiue bonitas. ſub natura autẽ ꝯpꝛehẽdimꝰ
foꝛtunã. qꝛ ꝓſpera foꝛtuna ſolatiũ: eſt nature. in=
firmis eni ſunt diuitie ad ſolatiũ: ⁊ ꝓpter hoc ma=
gis fuit vidue ponere duo minuta: ꝗ̃ zacheo dimi
diũ bonoꝛũ ſuoꝝ ſatiſfactoꝛiũ. ⁊ qꝛ ex maioꝛi affe
ctu et maioꝛi grauamine ſm ſtatũ ſuum. ptꝫ ergo
ꝙ paſſionibus merent̃ ſancti et ꝙ volũtas ſuſtinẽ
di paſſionẽ meritoꝛia eſt ⁊ ſatiſfactoꝛia pene: duꝫ
ſuſtinentur ex caritate.

¶ Utrũ ſancti meruerũt paſſiones ſuas.
¶ Scꝺa queſtio huiꝰ capituli.

Q Ueritur vtruꝫ ſancti meruerũt paſſiões
ſuas. videt̃ ꝙ ſic. qꝛ dꝛ in actibꝰ Apoſto Ar ꝙ ſic.
loꝛũ. Ibãt Apl̃i gaudẽtes a ꝯſpectu cõ=
ſilij: qm̃ digni habiti ſunt ꝓ noĩe ieſu cõ=
tumeliã pati: ſed non erãt digni niſi ex merito. er=
go Apl̃i meruerunt cõtumelias pati. ergo merue
runt paſſiones ſuas ¶ Item. Apl̃us ad philippẽ Secundo.
ſes. Gaudete quia datũ eſt vobis nõ ſolum vt cre
datis in eum. ſed vt patiamini pꝛo illo. datũ eſt er
go ſanctis pati ꝓ chꝛiſto. ergo pati pꝛo chꝛiſto eſt
gratia dei. ⁊ non eſt pꝛima gr̃a. quia non eſt fides
nec alia virtus. ergo datum eſt ex meritis ꝙ domi
nus dat gratiã pꝛo gratia ſicut dicitur in Iohan
ne. ⁊ in zacha. dicitur adequabit dñs gratiaꝫ gra
tie. ergo ex quo pꝛo meritis datum eſt eis pati pꝛo

Ayuntamiento de Madrid

chriſto relinquitur q̄ ipſi meruerūt paſſiões ſuas Itē. ponatur q̄ btūs Paulus orauerit dñm q̄ daret ei pati pro chriſto. Inde ſic. Paulus orauit q̄ pateretur ⁊ orauit hoc p̄ ſe pie perſeueranter ad ſalutē ⁊ exauditus eſt: ergo meruit q̄ pateretur. ⁊

In oppm̄.

inde vt prius. ¶ Sed cōtra. Hieronym⁹ dicit ſuper Hiere. Quicquid ſupplicij ſup vos inducitur peccata veſtra meruerunt: ꝗ quicquid paſſi ſunt ſancti paſſi ſunt ꝓpter pctā ſua: ergo ꝓpter demerita. non ergo bonis meritis meruerunt paſſiões

Secundo.

ſuas. ¶ Item. ſup illud cantico. Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicūdus. elect⁹ ex millibus. dicit gloſa Alij ex meritis ſuis paſſi ſunt xp̄s autē ex ſola dilectione. ⁊ intelligitur de malis meritis: ergo nō ex bonis meritꝫ paſſi ſunt. non ꝗ meruerūt paſſio

ꝯtra hieronimū ar.

nes ſuas. ¶ Itē obijcit contra auctoritatē Hierony. quia Iob dicit. Non peccaui. ⁊ in amaritudinibus moratur oculus meus. i. non peccaui tm̄ q̄ tm̄ deberē puniri. non ꝗ quicquid ſupplicij. ⁊c̄.

ſcd̄o ad idē.

¶ Item. idē dicit. vtinā appenderētur pctā mea in ſtatera. ⁊c̄. ergo plus punitus eſt q̄ꝫ meruit peccatum eius qđ eſt cōtra auctoritatē Hieronimi.

Solutio.
duplex gr̄a

¶ Solutio. Dicim⁹ q̄ ſancti nō meruerūt paſſiones. Notandū autē q̄ duplex eſt gr̄a. prima q̄ nō cadit ſub merito. ſ. virt⁹ ſcd̄a gratia eſt que cadit ſub merito. ſ. virtutis augmentū. virtus eni nata meretur augeri vt aucta mereatur perfici. Similiter cōſtantia fidei ⁊ aliarū virtutū robur ⁊ firmitas ſunt ſcd̄e gratie ⁊ cadunt ſub merito vñ cōſtā

Ad primū.

tes eſtote. ⁊c̄. ¶ Ad primū ergo dicimus q̄ Apl̄i digni ſunt habiti. ⁊c̄. dignitate meriti. meruerunt

Ad ſcd̄m.
Ad tertiū.

eni conſtantiā qñ pro xp̄o patiebantur. vñ illa auctoritas ⁊ que ſcd̄o apponebat debet intelligi de conſtantia habita in paſſione. ¶ Ad tertiū ſimiliter dicimus q̄ ſi paulus oraret dñm vt daret ei pati pro xp̄o aut nō oraret cōpetenter: aut de conſtā

Ad vltimū.

tia in martirio oraret ſiue intelligeret. ⁊ nō de ipſa paſſione. ¶ Ad vltimo. obiectū dicimus q̄ auctoritas bti Hierony. ſimpliciter intellecta falſa eſt. ſꝫ ſic debet intelligi. Quicqđ ſupplicij. ⁊c̄. i. ſi pctm̄ non fuiſſet non induceret aliqđ flagellū ſuper nos nec pateremur aliquā penā. Dñs ei qñq̄ꝫ infligit penam tp̄alem aliquā ſine merito ſuſtinētis. vel ad probationē. vt in Iob. vel ad gl̄iam dei manifeſtandā. vt in ceco nato: vel ad conſeruatio

q̄ſtio icidēs

nē hūilitatis. vt in paulo. ¶ Sꝫ cū ſcti nō meruerunt paſſiões ſuas bonis meritis ſuis. q̄ritur vtrū eas meruerint ex pctō originali. et ſumaꝛ mereri ſm̄ q̄ importat dignitatē. non ſm̄ q̄ iportat actū

Ar q̄ non.

videtur q̄ non. maxime ſm̄ eos qui dicūt q̄ mors ſanctorū facit eos dignos aureola: q2 ſi mors ſanctorū facit dignū nō ex debito pctō. qm̄ nichil debitum pctō et inflictū pro pctō facit dignum vita eterna: ergo ſancti nō meruerūt mortē ſuā ex pec

Secundo.

cato originali. ¶ Itē. ex pctō originali eſt mortalitas. i. neceſſitas moriendi. ſed mors beati Laurentij non fuit ex neceſſitate moriendi: imo ex cauſa extrinſeca: ꝗ nō fuit ex mortalitate: ꝗ nec ex ori

In oppm̄.

ginali. ⁊ inde vt prius. ¶ Sed contra. Nullū malum īpunitū: ꝗ originale fuit punitum in btō Laurentio. non niſi morte illa: ꝗ originale beati Laurentij punitū eſt morte illa: ꝗ mors illa erat debita peccato originali in eo: ergo btūs Laurentius meruit mortē illā ex pctō originali. ſimiliter ⁊ de alijs martiribus. ¶ Solu. Reuera mors martirū

Solutio.

non eſt debita pctō originali: quia ē mors accelarata ex cauſa extrinſeca inflicta. ⁊ nō eſt ex mortalitate ſola ꝓcedēs. verūtm̄ cōcedim⁹ bene q̄ originale pctm̄ punitū eſt in btō Laurentio morte illa ſed q2 p̄ cōmutationē pene non ſeq̄tur q̄ illa mors originali pctō debeꝛ: aut q̄ btūs Laurēti⁹ meruiſſet eam ex pctō originali ſicut non ſeq̄tur. Iſte punitur pena contritiōis pro pctō originali qđ ꝯmiſit: ergo peccato illo meruit penā illam. pctō enīꝫ debetur pena eterna: non pena tp̄alis tamen dñs commutat eternā in tp̄aleꝫ: nec pctm̄ remanet impunitū. ¶ Et notandū q̄ paſſiões adiacētes non

Notandū.

ſunt inflicte btō Laurētio: ſicut q̄ carnes ei⁹ ſunt aſſate in craticula ⁊ hmōi ad puniendū aliqđ peccatū in ipſo. ſed vt ex illorū patientia maiorē gloriā conſequeretur. ſic igitur patientes ſancti fuerunt martires. i. teſtes: q2 morte ſua ſpōtanee ⁊ hilariter ſuſcepta teſtificabātur reſurrectionē carnis futuram ¶ Et notandū q̄ quinq̄ꝫ ſunt genera

Quinq̄ꝫ gn̄a martyrum.

martyrum. Quidem eni fuerunt martyres p̄ predicatione veritatis. ſicut Iohānes baptiſta ⁊ ꝓphete in veteri teſtamento. Quidā pro defenſiōe legis diuine. vt machabei. quidā pro defenſiōe fidei ſicut btūs Stephanus qui dicitur ꝓthomartyr. non quia nō fuerint martyres ante ip̄m: ſed q2 nullus fuit ante ip̄m ſic martyr. ſ. pro fidei defēſione. Quarto modo fuit ſpecialiter xp̄s martyr pro redemptione generis humani. Vñ inter paſcha ⁊ q̄re cātatur penthecoſten in feſtis martyrū cātat eccleſia. Fi iſta ātiph. lie hieruſalem venite ⁊ videte martyrem xp̄m ſcꝫ cum corona ſupple martyꝝ qua coronauit eū. ⁊c̄. Unde quantū ad hoc eſt corona ⁊ cōpertinet ātiphona ad feſtum. Quinto modo fuerūt martyres innocentes in quorū quolꝫ credebaꝛ occidi xp̄us: primi ergo fuerunt teſtes veritatis. ſcd̄i diuine legis. tertij fidei. xp̄us ſumme dilectionis dei pr̄is qua mundū dilexit vt vnigenitū ſuū daret pro nobis. innocentes aūt teſtes fuerūt malitie tyrānorum ⁊ crudelitatis. ꝓprie tñ ⁊ ſtricte dicūtur martires qui paſſi ſunt p̄ fide xp̄i. ſm̄ hoc beatus Stephanus dr̄ ꝓthomartir. ¶ Sꝫ de innocētib⁹ obijcitur ſic. ipſi meruerunt aureolā. ergo vel paſſiōe

De innocētibus.

vel voluntate patiēdi: ſed non volūtate patiendi. ergo paſſione. ꝗ paſſionibus meruerunt qđ eſt cōtra p̄dicta. ¶ Preterea innocentes q̄ꝫuis non ha

Secundo.

buerūt vſū volūtatis: tm̄ digni fuerant rōne martirij ergo pari rōne infans duorū annoꝝ baptiſatus dignus eſt aureola virginitatis. ⁊ hoc falſum

Solutio.
Per hoc ad primum.

¶ Solu. innocentes fuerūt digni aureola nō paſſione vel merito paſſionis ſed modo patiendi. qm̄ cum in ipſis eſſet xp̄us per fidem ⁊ alias virtutes quas habebant: ⁊ in quolibet q̄reretur ⁊ crederetur interfici. pro priuilegio ⁊ modo paſſiōis digni fuerūt aureola. vñ pro xp̄o mortui ſunt. i. loco xp̄i

Ad idem.

et vice xp̄i. ¶ Ad illud qđ obijcitur de pueris virginibus dicim⁹ q̄ non eſt ſimile. qm̄ in illis nō eſt aliqua dignitas virginitatꝫ ſicut in innocētib⁹ dignitas martirij ⁊ ita alia ratio reformat pactū. ex

ꝯcluſio predictorū.

his igitur pꝫ q̄ ſancti neq̄ꝫ meruerunt paſſionib⁹

neqꝫ meruerunt. eas. tñ vtiles fuerunt eis. ⁊ ſimi-
liter bonum eſt nobis ſuſtinere patienter flagella
dei. q̇a erudiunt purgāt ⁊ ꝓpter multas alias cau
ſas q̄ ſolent aſſignari in diſtinctionibus: ⁊ ſimilit̄
iniurias nobis illatas: ⁊ perſecutiões hoim debe
Prima cā. mus ſuſtinere ꝓpter multas cauſas ¶ Prima: eſt
ne per impatiētiā nos ſpūaliter occidamus plus
Scđa cā. iuſto hoibus iraſcētes. ¶ Scđa eſt: vt nō habea
mus audiētiā iraſcendi contra ꝓximū quē ſcimus
eſſe filium dei. ſicut non auderemus iraſci contra
Tertia. filiū regis terreni. ¶ Tertia cauſa: eſt q̇a per pa
tientiam ſoluimꝰ debita noſtra. ſicut ḋr in euāge
lio. Dimitte ⁊ dimittetur vobis. Propter qđ dñs
precepit nobis vt qñ oramus dicamꝰ: dimitte no
bis debita nr̄a ⁊c̄. nichil aūt ſpūalius peti poteſt.
Quarta. vt dicit gloſa. ¶ Quarta rō eſt quia qñ patimur
ſcimus deū nos velle pati. aliter nō haberemꝰ cor
rectum: ſed diſtortū. Licet eni poſſimus paſſiões
preſentes reſpuere volūtate ſenſualitatis. tñ non
debet ſenſualitati ratio cōſentire: imo ſi ſciēter et
deliberate nobis preſentiā paſſionū preſentiat di
ſpliceat mortaliter peccaremus: q᷑ tenemur vel-
le quod ſcimus deū velle. ¶ Sed videt̄ ſm hoc ꝙ
ꝯtra hoc ar̄ Job peccauit dicēs Non equo iudicio agit mecū
vnde videtur murmuraſſe ꝯtra dñm. ¶ Item. vi-
Secundo. detur ꝙ volūtas dñi diſpliceat ei. qm̄ dixit vtinā
appenderētur pc. me. ⁊c̄. ḡ diſplicebat ei ꝙ plus
merito puniebatur. tñ ſciebat deū velle hoc: ḡ nō
conformabat voluntatē ſuā voluntati dei: ḡ mor-
Tertio. taliter peccabat. ¶ Item. nulla pena t̄palis eſt
grauior morte: ſꝫ mors eſt pena originalis pcti: ḡ
ꝗtamlibet penā potuit deus infligere Job ꝓ pec
cato originali: ſicut ⁊ mortē inflixit ḡ ꝗtācūqꝫ pe
nam ſuſtineret Job ſi infligeret̄ ei ꝓ originali: nō
puniretur ſupra merita ſua. ⁊ ita potuit eē ḡ falſuꝫ
fuit quod dixit. Non peccaui: ⁊ in amaritudinibꝰ
⁊c̄. quaſi diceret: non peccaui tñ ꝙ tā grauiter de
Opinio ali quorum. bere affligi. ¶ Ad hoc dicūt q̇dā ꝙ Job prio pec
cauit: ſed poſtea penituit Sed hoc pꝫ eſſe falſuꝫ.
ꝯtra hāc ar̄ qm̄ circa principiū dixit. in oibus his non pecca-
Solutio. uit Job labijs. ⁊c̄. ¶ Solu. dicimꝰ ꝙ Job nō pec
Per hoc ad primum. cauit dicens. Non equo. ⁊c̄. q̇a debet ſic intelligi.
Non equo iudicio ꝗtū ad merita mea. licet equo
Ad ſcđm. ꝗtum ad dei iudiciū. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ pre-
ſentia paſſionis non diſplicebat Job: imo place-
bat ei. qm̄ ſciebat deū velle hoc. Sꝫ deſiderabat
ne in furore pateretur ⁊ hoc licebat ei: q̇a de hoc
neſciebat voluntatē dei. vnde nō ꝓpter preſens:
ſed propter futurū dicebat. vt appenderētur. ⁊c̄.
Ad vltimū. tñ illa auctoritas exponit̄ miſtice de xp̄o. ¶ Ad
vltimum dicimus ꝙ taxata eſt pena quā infligere
pōt ꝓ originali de iuſticia. vñ dicimꝰ ꝙ non poſſꝫ
infligere ꝗtālꝫ ꝓ originali. ꝗtā tñ poſſet nouit.
credimꝰ tñ ꝙ nō poſſet tantā ꝗtā Job ſubſtinuit
Ad ilud de morte. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ mors ē maior pena ꝗ ali
qua pena t̄palis. Pꝫ ſolutio: q᷑ preter moleſtias
quas ſuſtinuit ſoluit ipſe debitū vniuerſe carnis.

¶ De perſeuerantia. ¶ Scđm capitulum.

Pria q̄ſtio huiꝰ capl'i. Dicto de patientia. dicendū eſt de ꝑſeue
rātia que eſt vna ſpēs fortitudinis. ſicut
Tullius dicit. de qua queritur an ſit vna
virtus ſpecialis. qđ videt̄: q᷑ Tullius ḋr
Perſeuerantia eſt ſpēs fortitudinis: ḡ eſt ſpēs vir Arḡ ꝙ ſic.
tutis ḡ et ſpecialis virtus. ¶ Itē. in leuiti. ꝓcipit̄ Secūdo.
offerri cauda hoſtie cū capite ꝑ qđ intelligitur ꝑ-
ſeuerantia finalis: ḡ perſeuerantia eſt in ꝓcepto.
Sed nichil eſt in ꝓcepto niſi opus virtutis: ḡ ꝑſe
uerare eſt opus virtutis. nō niſi ꝑſeuerātie: ḡ per
ſeuerantia eſt virtus. ¶ Itē ſup illud. Retribuet Tertio.
michi dñs ſm iuſticiā meā. dicit gloſa. Pro fide/
ſpe/caritate dat dñs in pñti ꝑſeuerantiā: ⁊ ꝑſeue
rantia dabit in futuro vitaꝫ eternam. reddit̄ ergo
premium eternum perſeuerantie: ſed nō redditur
niſi virtuti vel operi virtutis: ḡ perſeuerantia eſt
virtus vel opus virtutis. ſed non opus: ḡ virtus.
¶ Item. ſup illud ad gala. Fructꝰ autē ſpūs ſūt: Quarto.
gaudium. pax: patiētia. longanimitas. dicit Am-
bro. oīa que ibi nūerantur eſſe virtutes. ḡ longa-
nimitas eſt virtus: ſed longanimitas nō eſt aliud
ꝗ perſeuerantia. ille eni longanimus eſt qui ha-
bet animū ſiue volūtatē perſeuerādi in bono vſqꝫ
in finem: ḡ perſeuerantia eſt virtus. ¶ Itē. ꝑſeue Quinto.
rantie ꝓmittitur premium. ſicut pꝫ in euāgelio.
Qui perſeuerauerit vſqꝫ in fineꝫ hic ſaluus erit: ḡ
ꝑſeuerare eſt opꝰ virtutis. ⁊ inde vt priꝰ. ¶ Itē. Sexto.
anſelmus cātuarienſis dicit. Lucifer perſeuerā-
tiam non habuit. non q̇a deus nō dedit: ſed q᷑ ille
non accepit. Perſeuerantia igitur eſt donū dei et
etiam de optimis donis: ḡ eſt virtus vel opus vir
tutis. ⁊ inde vt prius ¶ Quo conceſſo. qui habet In oppm̄.
vnam virtutē habet oēs: ḡ ſi ꝑſeuerātia eſt virtus
quicūqꝫ hꝫ caritatē hꝫ ꝑſeuerantiā. ḡ adā qñ ha-
buit caritatē ante lapſuꝫ habuit perſeuerantiā. ⁊
iudas qñ habuit caritatē habuit perſeuerātiā. qđ
pꝫ eſſe falſum: q᷑ perſeuerātia eſt cōtinuatio bo-
ne volūtatis vſqꝫ ad finē. ¶ Preterea ſicut dictū Secūdo.
eſt in ſcđa auctoritate ꝓ fide/ſpe/caritate dat deꝰ
in preſenti perſeuerentiā: ḡ perſeuerantia eſt pre-
mium in preſenti. ergo non eſt virtus vel opꝰ vir-
tutis. ¶ Solu. Hoc nomen perſeuerātia ſumitur Solutio.
tribus modis. qñqꝫ eni dicitur continuatio boni
operis vſqꝫ in finē. ſm hoc non eſt virtꝰ vel opus
virtutis: ſed optima diſpoſitio opeꝝ virtutis: ⁊ in
hac acceptione ſumit̄ in ꝑdictis auctoritatibus.
¶ Ad primum ḡ dicimꝰ ꝙ finalis cōtinuatio bo- Ad primū.
norum operū eſt in ꝓcepto non ſm ſe: ſed grā ope
rum quorum eſt. precipiūtur eni nobis opa conti Ad ſcđm.
nuata. non ipa continuatio. ¶ Ad ſcđam auctori
tatem ſilr̄ dicimus ꝙ dñs ḋr reddere premium
perſeuerantie. i. pro opibus continuatis vſqꝫ in fi
nem. vnde in illa auctoritate ſumitur diuerſimo-
de. qm̄ cū dicit̄ pro fide: ſpe: caritate: dat dñs ꝑſe
uerantiam in ꝓſenti. ſic ſumitur ꝓprie ꝓ ipſa con-
tinuatione finali q̄ reuera eſt magnū ꝓmiū in pre
ſenti: cū autē dicitur ⁊ perſeuerātia dat in futuro ꝑſeuerātia
vitam eternā: tunc ſumitur: non ꝓ ipſa cōtinuatio capit̄ tripl'r
ne: ſed ꝓ operibus continuatis. ⁊ ita diuerſimode
reſpectu diuerſorū verborū: ſicut hoc nomē phe-
ton cuꝫ ḋr his ſitꝰ eſt phetō currus ſa pec. ¶ Scđo
modo ḋr perſeuerantia virtus qua hō eſt abilis ꝑ
manere in bono vſqꝫ in finē: ⁊ ſcđm hoc cōmunis
eſt perſeuerantia ad oēm virtutē. qualibet eni vir
tute eſt hō abilis ad continuandū bona opa vſqꝫ i
finem. ¶ Tertio modo ḋr perſeuerantia ꝓpoſitū

Ayuntamiento de Madrid

ſiue voluntas ꝑmanendi in bono vſqꝫ ad finē. ꝛ ꝺꝫ
hoc dicunt plures ꝙ perſeuerantia eſt virtus ſpe
Qꝺ ꝓbatur cialis. ¶ Qꝺ videtur poſſe pꝛobari: qꝛ voluntas
permanendi in pctō vſqꝫ in finē eſt ſpeciale pctm̄.
ſcꝫ īpenitentia finalis que eſt ſpēs pcti in. ſſ. ergo
pari ratione volūtas ꝑmanendi in bono vſqꝫ in fi
ſcꝺo ad idē. nem eſt actus vniꝰ virtutis ſpecialis. ¶ Itē alia
voluntate volo eſſe coloꝛatꝰ alia albꝰ: ꝗ a ſili. alia
eſt voluntas qua volo ꝑmanere in bono. alia qua
volo ꝑmanere in bono actu fidei vel alterius vir-
tutis ſpecialis: ꝗ volūtas qua volo ꝑmanere ī bo
no vſqꝫ in finē eſt cuiuſdā ſpecialis virtutis: ꝛ hoc
Tertio. eſt ꝑſeuerantie ꝗ perſeuerātia eſt virtꝰ ſpecialis.
¶ Item. obedientia quedā eſt virtus ſpecialis: li
cet volūtas pꝛocedēs ab illa cadat ſupꝛa quoddā
commune. ſ. facere qꝺ pꝛecipitur ꝗ a ſimili ꝯuis
permanere in bono vſqꝫ in finē ſit cōe ad oēs vir-
tutes. tn̄ voluntas cadens ſuꝑ iſtud cōmune ſpe-
In oppm̄. cialis virtutis. ꝛ inde vt pꝛiꝰ. quo conceſſo ¶ Cō
tra. cū dicitur velle permanere in bono eſt actus
ꝑſeuerantie: aut intelligiť de bono ꝺm rōnē boni
aut de bono ſcꝺm rōnem ſpecialiū bonoꝝ que cō
tinētur ſub bono. Si pꝛimo modo: ꝗ velle perma
nere in bono eſt actꝰ caritatis qm̄ ſola caritas at-
tendit bonū ſcꝺm ꝙ bonū: ſed non ſcꝺm rationeꝫ
boni. ꝛ ita perſeuerātia nichil aliud eſt ꝙ caritas
Si intelligatur de ſpecialibus bonis: ꝗ velle per-
manere in bono eſt cuiuſlibet virtutis. Nam ſicut
velle bonū in actu fidei eſt fidei virtutis. ita velle
illud ideꝫ modo ꝛ poſtea. ꝛ ſic vſqꝫ in finē. Siliter
velle bonū in actu ſpei. ꝛ modo ꝛ ſic vſqꝫ in finē eſt
ſpei virtutis. ꝛ ſic de qualibet virtute: ꝗ vel perſe
uerantia erit gnālis ad oēs virtutes vel ſi eſt ſpe-
Secundo. cialis virtus nō erit alia ꝙ caritas ¶ Itē. adhuc
videtur poſſe ꝓbari ꝙ voluntas permanēdi in bo
no vſqꝫ in finē non ſit vniꝰ alicuiꝰ virtutis: qꝛ mo-
ra in pctō non facit aliam ſpeciē pcti: ſed augmen
tat pctm̄ ſicut moꝛa in pctō foꝛnicatiōis: ergo pa
ri ratione moꝛa volūtatis in bono nō facit aliquā
ſpēm voluntatis: ergo nec aliā virtutē. ergo eadē
eſt virtus qua volo cōtinere ꝛ qua volo moꝛari in
bono continentie ꝑari rōne. velle moꝛari ſiue ꝑ-
manere in bono ꝯtinentie vſqꝫ in finem eſt ꝯtinen
tie. ſiliter ꝛ de aliis virtutibus: ꝗ volūtas ꝑmanē
di in bono vſqꝫ in finē eſt cuiuſlibet virtutꝫ. nō er-
go vniꝰ ꝑ ſe ergo ꝑſeuerātia nō eſt vna virtus ſpe
Ad idē aſ. cialis ¶ Itē ex repetitione actuū nō mutať ſpēs
virtutis: ſed firmať in ſubiecto. ſicut ex repetitio-
ne actuū continētie firmatur ꝯtinētia. ꝛ ſiliter ex
repetitione actuū iuſticie firmatur iuſticia. Que
libet enī virtus habet ſuā firmitudinē ꝛ ſtabilita-
tem: ꝗ ſtabilitas ſiue firmitas in bono eſt cuiuſli-
Tullius. bet virtutis. ſed hoc eſt ꝑſeuerantia: q̄a Tullius
dicit. perſeuerātia eſt in rōne bene ꝯſiderata ſtabi
lis ꝛ perpetua permanſio. ergo ꝑſeuerātia eſt fir-
mitas cuiuſlibet virtutis: ergo nō eſt alia virtꝰ ꝙ
continentia ꝛ iuſticia. ꝛ ſic de aliis. Quelibet enī
virtus habꝫ ſtabilitatē ꝛ ꝑpetuaꝫ manſionē ꝙtū
in ipſa eſt in ratione bene ꝯſiderata. i. in opere ſuo
conſiliato ſiue in materia ſua quā ſcꝺm conſilium
pꝛopꝛiis circunſtātiis ab aliaꝝ materia circūſcri
Ad idem. bit ¶ Itē. iuſtus in ſapientia moꝛabiť ſicut ſol. i.

ſicut ſol manet perpetuo in claritate. ſic iuſtus ꝑ
ſapientiā in ſapientia. Siliter caritate manet hō
in deo ꝛ vult manere. ꝛ hoc cū debitis circūſtan-
tiis: ergo ꝙtū debet. ſed hoc eſt ineternū vel vſqꝫ
in finē. ergo cū volūtas manēdi in bono ſiue in bo
no increato ſiue ī virtutibus ſiue in bono oꝑe idē
ſit quod velle manere in virtutibꝰ ꝛ velle manere
in deo huiꝰ velle caritatis. ꝛ eſt perſeuerantie: er
go ꝑſeuerātia nō eſt alia virtꝰ a caritate. ¶ Itē. Itē ad idē.
ꝑmanere in bono vſqꝫ in finē cuiuſlbet virtutis eſt
ꝛ non excedit metas virtutū: ergo volūtas cadēs
ſupꝛa iſtud cōe non eſt alicuius virtutis ſiue indi-
uidualis: ſꝫ alicuiꝰ vniuerſalis q̄ ſit magiſtra alia-
rum. ꝛ erit ita fidei vel caritatis vel pꝛudentie que
ſunt vniuerſales ꝟtutes: ꝛ aliaꝝ motiue ꝛ īperatri
ces. ꝛ ita videtur ꝙ ꝑſeuerantia ſit fides vel cari-
tas vel pꝛudētia: ꝗ perſeuerātia nō eſt aliqua ſpe
cialis virtus que ſit ſpēs foꝛtitudinis. vel ſi volū-
tas illa cadat ſupꝛa vniuerſale ratiōe ſingulariū.
talis voluntas nō erit alicuius virtutis ſoliꝰ: ſed
oīm ſicut pꝛius dictū eſt in q̄ſtione de obedientia
ergo cum illa volūtas ſit perſeuerātie: perſeuerā
tia non eſt vna virtus ſpecialis hoc patꝫ in mūda
tione a pctō: quia mūdare ſiue mūdari cuiuſꝫ vir
tutis eſt ꝛ non excedit virtutes. ꝛ pꝛopter hoc vo
luntas mundandi a pctō non eſt alicuiꝰ ſpecialis
virtutis: imo ſicut mūdatio a pctō luxurie eſt cō-
tinentie. ita volūtas mūdandi ab eodem pctō eſt
eiuſdē virtutis. ¶ Similiter eſt de aliis. idē patꝫ ꝓbať ſiliter
etiam in voluntate aſſimilandi deo. qm̄ fide volo
cognoſcere deū. ꝛ ita fide volo aſſimilari deo per
cognitionē. Deus eī eſt maximꝰ cognitoꝛ ſui ſimi
liter caritate volo diligere deū ꝛ ita aſſimilari ei
per amoꝛē: qꝛ ipſe eſt maximꝰ dilectoꝛ ſui: ergo bo
nitas cadent ſupꝛa hoc cōe aſſimilari deo cuiuſꝫ
virtutis eſt ꝛ non alicuius ſpecialis per ſe. pari ra
tione. ꝛ voluntas ꝑmanendi in bono vſqꝫ in finē. ꝛ
inde vt pꝛius. ¶ Solu. Dicimꝰ ꝙ volūtas perma Solutio.
nendi in bono vſqꝫ in finē tantū ꝓpter deū vel ſoli
us caritatis eſt vel cuiuſlibet virtutis. qm̄ ſi cū re
duplicatione boni intelligitur ſolius caritatis eſt
ſiue reduplicatione cuiuſlibet virtutis eſt. ¶ Ex Per hoc ad
hoc ptꝫ ſolutio ad tertio ꝛ quarto obiectū. Cōce tria.
dimus enī ꝙ vno modo volūtas permanendi ī bo
no vſqꝫ in finem ſoliꝰ caritatis eſt. Alio modo cu- Ad q̄rtum.
iuſlibet virtutis pꝛime obiectioni ꝛ ſcꝺe conſenti-
mus quibus ꝓbatur ꝙ perſeuerantia ꝺm ꝙ eſt vo
luntas permanendi in bono vſqꝫ in finē non ē vir-
tus ſpecialis. Alia a continentia iuſticia. ꝛ ſic de
aliis virtutibus nolatis. ¶ Sciendū tn̄ ꝙ ꝯuis
pctm̄ moꝛa aggrauet non tn̄ moꝛa in operibus vir
tutis augmentat virtutē vel meritū virtutis. qm̄
meritum ꝑenſatur ꝺm radicē. demeritū vero ſcꝺꝫ
circunſtantiā pcti. ſicut ꝛ ꝺm genus pcti. ſicut di
ctum eſt in queſtiōe de circūſtantiis ¶ Si auteꝫ ꝯtra hocať
obiicitur ſic. ꝑmanere in bono vſqꝫ in finē eſt alia
materia a materiebus virtutū: ergo voluntas ca
dens ſuꝑ iſtud eſt alia a volūtatibus aliarū virtu
tum ergo eſt alteriꝰ virtutis. ¶ Dicimus ꝙ ꝯuis Solutio.
ſit alia materia in eſſendo in genere ꝯſiderata: tn̄
ſcꝺm particularia cōtēta. non eſt alia ꝺm ꝙ cadit
ſupꝛa illam materiā. rōne contentoꝛū vn̄ non eſt

Ayuntamiento de Madrid

alia in coherendo ⁊ ꝓpter hoc nō ſequitur ꝙ voluntas cadens ſupra illā materiā ſit alia a volūtatibus aliarum virtutū. virtus enī non ſolū ſubſtātiam ſue materie attendit. ſed diſpoſitiones coherentes: ſicut ſcientia ꝓpriū ſubiectū ⁊ que ſunt diſpoſitiones illius ſubiecti attēdit. ¶ Ad hoc ꝙ obiicitur ſupra de obedientia que eſt ſpecialis virtus: licet voluntas eius cadat ſupra quoddā commune ad oēs virtutes. dicimꝰ ꝙ non eſt ſimile q̄a facere qđ precipitur excedit metas virtutū. ſed ꝑmanere in bono non excedit virtutes. vn̄ ſicut dictum eſt. vno modo volūtas permanēdi in bono ē ſoliꝰ caritatis. alio mō cuiuſlibꝫ virtutis. ſicut voluntas mundādi a pctō ſimpliciter et inquantum pctm̄ ſolius caritatis eſt: volūtas autem mūdādi a pctō in particulari: ſcꝫ ratione ſingulorū pctōꝝ cuiuſlibet virtutis eſt. ſicut a pctō infidelitatis fidei. a pctō incontinentie: ꝯtinentie. ⁊ ſic de aliis.

Ad rōnem.

Ad aliud.

¶ Sꝫ de volūtate aſſimilādi deo: dicimꝰ ꝙ nō eſt alicuiꝰ ſpecialis virtutis: ſed oīm ſm ꝙ voluntas cadit ſupra illud cōe rōne contētorū: ſm aūt ꝙ cadit ſupra iſtud cōe ſcđm rōnem ꝯmunem eſt virtutis vniuerſalis. Aſſimilari aūt deo duobꝰ modis intelligitur. quia aſſimilimur deo vel in pulcritudine vel in bonitate. velle aūt aſſimilari deo ī pulcritudine fidei ē. in bonitate aūt caritatis eſt. ptꝫ ergo ꝙ diſtinctio ſupiꝰpoſita nō ſatiſfacit q̄renti quid ſit perſeuerantia ſm ꝙ eſt ſpēs fortitudinis. nos autē dicimꝰ ꝙ perſeuerātia eſt volūtas ſtandi imobiliter in bono. ¶ Et ſic importatur quedā aggreſſio ꝯtra pctm̄ que propter victoriā eſt. ⁊ eſt talis volūtas in iraſcibili tm̄ cuius ꝟtus eſt perſeuerantia ⁊ eſt ſpēs fortitudinis. ⁊ hec diſtinctio in tullii ſupra poſite ꝯcordat. ¶ Itē. preter patiētiam et perſeuerantiā ſunt alie due ſpecies fortitudinis. ſ. magnificentia ⁊ confidentia. magnificētia conſiſtit in ſtrennua aggreſſione magnorum ⁊ arduorum. confidentia eſt virtus qua confidenter ſperamus aggreſſa perducere ad effectum. quia igitur tā magnificentia q̄ꝫ confidentia conſiſtunt in excellentia operum iuſticie vel in modo excellenti. ideo ſuperſedeo.

Duobꝰ modis.

Concluſio ex predictiſ

alie due ſpecies fortitudinis.

¶ De donis ſpiritusſancti.

¶ Undecimus tractatus.

Dicto de cardinalibus virtutibꝰ dicendū eſt de donis ſpūſſancti. ⁊ primo de eſſentia donorum ⁊ vtrūꝫ dona ſint virtutes. ſcđo de numero donorū. tertio de differentia donorū ad virtutes cardinales. quarto de ſingulis donis agemꝰ per ordinē. quinto ⁊ vltimo de adaptione donoꝝ ad btitudines. ¶ Sūt autē dona ſpūſſancti. ſ. que enūerat Iſayas in xp̄o dicens. et requieſcet ſup eum ſpūs dn̄i ſpiritꝰ ſapiētie. ⁊c̄. licet aūt iſta dona dentur a tota trinitate ⁊ ſint dona totiꝰ trinitatiſ. tn̄ ꝑ appropriationē quādam dicuntur dona ſpūſſancti eo ꝙ ex mera bonitate dei conferantur. bonitas aūt appropriať ſpiritui ſancto. ¶ Et notandū ꝙ duo vltima dona. ſ. ſapientia ⁊ intellectus ꝓprie pertinent ad vitam contemplatiuā intellectus enī eſt proprie cognitio ſpūalium donorū que confert deus. angelis ⁊ aīabus ſanctis quibus ſanctificantur ⁊ angeli et anime. ſapientia vera eſt cognitio dei per ꝑguſtationem dulcedinis ipſius vel alio modo vt poſtea dicetur: ⁊ in iſtis duobus perfecte conſiſtit contēplatio. ⁊ ideo duo vltima dona perfecte regūt cōtemplatiuam. alia quinqꝫ regūt ſufficiēter actiuā que conſiſtit in tribꝰ. ſ. in declinādo a malo. in faciendo bonū. in patiendo benigne aduerſa. ꝑ primum donuꝫ. ſ. donū timoris. declinat hō a malo: quia ſicut dicit eccleſiaſticus Timor dn̄i expellit pctm̄: per pietatem facit hō bona: ſiue opera iuſticie ſiue opa mīe. vt poſtea dicetur. ꝑ donum ſciētie apponiť opibus pietatis ſal. diſcretiōis ꝑ fortitudinē digne patitur hō aduerſa qđ ꝑ conſilium diſcrete opatur. ⁊ ita ptꝫ ꝙ ſeptē dona ſufficiēter regunt vitā humanā tam contēplatiuā q̄ꝫ actiuā

Cur dona dicunť eſſe ſpūſſancti.

Notandū.

Septē dona ſufficere ad vtrāqꝫ vitā actiuā. ſ. ⁊ ꝯtēplatiuam.

Eccliaſticꝰ

¶ Qꝫ dona ſint virtutes videtur.

¶ Prima queſtio.

Circa primū articulum queritur vtrū dona ſint virtutes. ꝓbatur ꝙ ſic: primo auctoritatibus. ſecundo rationibꝰ. ¶ Auctoritatibus ſic. Ambroſi. dicit ciuitas dei illa hieruſalē celeſtis nō meatu alicuiꝰ fluuii terreſtris a pluitur. ſed ex vite fonte ꝓcedens ſpiritusſanctus cuius nos breui faciamꝰ hauſtu in illis celeſtibꝰ ſpiritibus. videť redūdantiꝰ effluere plene ſeptē virtutū ſpūalium. ſcđa meatu. ⁊ ſic Ambroſius vocat ſeptē dona ſeptē virtutes ſpūales. ¶ Item Greg. ſuꝑ Iob in principio. cū ſpūſſctūs mētē fecūdat plenitudo ſeptē ſpūaliū ꝟtutū itrat ¶ Idē probatur rationibꝰ. qr virtus eſt habitus mētis bene ꝯſtitute: ſed ſeptē dona ſunt hmōi habitus: ḡ dona ſunt virtutes. per locū a diffinitiōe ¶ Itē virtꝰ eſt habitus imediate ꝯſiſtēs quo ad nos ſed ſeptē dona ſunt hmōi habitꝰ: ergo ſeptē dona ſunt virtutes. ¶ Item. Aug. dicit virtꝰ eſt bona q̄litas mentis qua bn̄ viuiť. qua nemo male vtitur quā deꝰ in nobis ſine nobis operať: ſed talia ſunt dona ſpūſſancti: ergo dona ſunt virtutes. ¶ Itē. timere deū modo debito eſt meritoriū vn̄ eccliaſticus: nihil meliꝰ q̄ꝫ timere deū. ¶ Preterea. niſi eſſet meritoriū non eēt in ꝑcepto: ergo timor dei eſt virtus cū eius motus ſit meritoriꝰ vite eterne. ¶ Forte dicit ꝙ timor dei non eſt virtꝰ a deo quia eſt paſſio. Cōtra. ſpes ⁊ amor eodē modo ſunt paſſiones ſicut timor dei procedit ex conſideratione potentie dei: ita ſpes a conſideratiōe largitatis dei. ⁊ amor a conſideratione bonitatis dei: ergo ſi timor non eſt virtus eſt paſſio: eadē rōne nec ſpes nec amor erunt virtutes cū ſint paſſiones. ¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ tria dona ꝑtinentia ad effectū ſunt virtutes. ſ. timor pietas: fortitudo. Quattuor autē pertinētia ad intellectū nō ſunt virtutes. ſ. ſcientia: conſiliū: intellectus: ⁊ ſapientia. ¶ Sed contra. habitus regitiuus virtutum cardinalium eſt virtus cardinalis. ſ. prudentia. ergo eadē ratione habitus regitiuꝰ virtutum ſpūalium eſt virtꝰ ſpecialis. vt ſcientia que regit pietatem: ⁊ cōſiliū q̄ regit fortitudinē. ¶ Preterea. melior eſt cōtēplatiua q̄ꝫ actiua ⁊ magis grata deo. ſed opa actiue ſunt meritoria vite eterne. ergo opera vite contēplatiue ſunt meritoria vite eterne: ḡ ſapientia ⁊ intellectus ſunt habitꝰ: quo=

Af ꝙ ſic.

Scđo per gregorium.

Tertio rōe

Scđa rō.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Euaſio.

ꝯtra hāc aſ

Opinio aliquorum.

ꝯtra hāc aſ

Secundo.

rum opera ſunt meritoꝛia vite eterne. ğ ſapientia
et intellectus ſunt virtutes. ğ quattuoꝛ dona ptı-
nentia ad intellectū ſunt virtutes: et ſic oīa dona
ꝯtra hoc arḡ ſunt virtutes. ❡ Sed ꝯtra. ſeptē dona diſtinguū-
Secundo. tur a virtutibus in matheo. ❡ Itē. Grego. diſtin
guit illā a virtutibꝰ theolo. ⁊ a virtutibꝰ cardina
libus in pꝛincipio Job: dicens ꝙ per ſepteꝫ filios
Job: intelligūtur ſeptē dona· per tres filias virtu
tes theolo. ſ. fides: ſpes: caritas. per quattuoꝛ an
gulos domus. quattuoꝛ cardinales ꝟtutes. ⁊ ita
ſeptem dona nō ſunt virtutes theologice: nec vir
Tertio. tutes cardinales. ğ ſeptē dona non ſunt virtutes
❡ Item. Ariſt. dicit ꝙ virtus ⁊ ſcientia ſunt duo
genera cōtenta ſub pꝛima ſpecie qualitatis ğ nul
la ſcientia eſt virtus. ⁊ nulla virtus eſt ſcientia. ğ
ſcientia donū non eſt virtus. pari rōne nec conſi-
lium neqꝫ ſapientia nec intellectus. qꝛ iſta conſi-
ſtunt in ſpeculatione. ⁊ ita ſunt in ſpeculo intelle
ctus ⁊ non ſunt in pꝛactico. ğ non ſunt virtutes: ſꝫ
Solutio. potius ſcientie. q̄m in intellectu ſpeculatiuo ſunt
ſcientie. in pꝛactico ſunt virtutes tm̄. ❡ Solutio
Ad pꝛimū. Dicimus ꝙ oīa ſeptem dona ſpūſſancti ſunt virtu
tes rationibꝰ dictis in opponēdo. ❡ Ad pꝛimo ğ
obiectum dicimus ꝙ ſeptem dona diſtinguūtur a
virtutibus q̄ enumerātur in matheo. ſꝫ non ab oī
bus. ⁊ ideo non ſeq̄tur ꝙ non ſunt virtutes: ſed ſe-
quitur ꝙ non ſint ille virtutes a q̇bus diſtinguun
Ad ſcḋm. tur. ❡ Ad ſcḋo obiectuꝫ dicimus ꝙ hec eſt falſa.
Omnes ꝟtutes ſunt cardines vel theologice. ſꝫ
ꝙ theologice dicuntur ſtricte tm̄ ille tres. ſpes: fi
des: caritas. ſunt tn̄ virtutes ſpūales que nō ſunt
ille tres: nec ſunt virtutes cardinaliū ſm rationē:
ſunt tn̄ ſm eſſentiā eedē cuꝫ cardinalibus: vt poſt
Ad tertiū. dicetur. ❡ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ ꝓpꝛie lo-
quendo nulla ſcientia eſt virtus. cognitio enī faci
endoꝛū ⁊ ſcientia que eſt cognitio non eſt virtus:
ſed electio faciendoꝛū virtus eſt donū. ğ ſcientia
non eſt cognitio faciendoꝛū: ſed electio faciēdoꝝ
que īperat vt fiant que per ſcientiā rō diſcernit eē
Donū ſcien facienda. vñ pꝛopter nimiā affinitatē que eſt illiꝰ
tie q̄re nois cognitionis ad illā electionē. illud donū ſcientia
tur. noīatur. ❡ Qualiter aūt reſpondendū ſit ad vlti
Ad vltimū mo obiectū inferius patebit: quando agemus de
dicemꝰ poſt ſapientia ⁊ intellectu que videntur eſſe in ſpecula
tione. ſcientia vero ⁊ conſiliuꝫ potius ꝯſiſtunt in
Alia opio. operatiōe: qꝛ imperāt facienda. ❡ Alioꝛū eſt opi
nio ꝙ nullū donū eſt virtus: ſed dona ſunt abilita
tiones virtutū. ꝑ dona ei virtutes expediūt facil-
lime ſuos actus. vnde glo. que dicit ſuꝑ matheū.
ꝙ per dona venitur ad virtutes. ſm eos ſic eſt ex-
ponenda. ꝑ dona venitur ad virtutes. i. ad merita
virtutū. ſ. ad bona opa quibus ꝑuenitur ad btitu
dines: igitur ſm eos dona ſunt effectus virtutū ⁊
ſunt a ꝟtutibꝰ ſicut ⁊ opa bona. ⁊ ideo dicūtur do
na. ne videātur eſſe a libero arbitrio ꝑ hoc ꝙ ſunt
ꝯtra hāc arḡ a virtutibus ſicut ⁊ opa ❡ Sed ꝙ hec opinio nul
la ſit multipliciter oſtēditur. pꝛimo: q̄a ſi dona ſūt
effectꝰ virtutū imediate: ergo quelibꝫ virtꝰ potēs
Secūdo. eſt pꝛoducere ex ſe aliquod bonū: ergo quot ſunt
virtutes tot ſunt dona. ſed multo plures ſunt vir-
tutes q̄ꝫ ſeptē: ğ multo plura dona q̄ꝫ ſeptē ❡ Itē
dona ſunt a virtutibꝰ: ğ nō ſunt imediate a ſpiritu
ſancto. ſed virtutes ſunt imediate a ſpirituſancto
ergo virtutes potius debent dici dona ſpūſſancti
q̄ꝫ illa dona que ſunt ab eis. ❡ Itē. virtus eſt q̄ ſu Tertio.
um ſubiectum bonū facit. ⁊ opus eius bene reddit
vt virtus oculi ⁊ virtus equi: ğ ſimiliter virtus aīe
eſt que bonam aīam facit. ⁊ opus eius bene red-
dit. ſed quodlibet ſeptem donoꝛū aīam bonā facit
et opus eiꝰ bene reddit cū abilitet eā ad bonū ope
rādū: ergo quodlibꝫ donū eſt virtus. ❡ Itē. vir- Quarto.
tus eſt habitus. habitus aūt nihil aliud eſt q̄ꝫ abi
litas: ergo ſi virtus generat donū vna abilitas ge
nerat aliā abilitatē. ⁊ ſic ſcḋa tertiā eadē rōne ſic
in infinitū ⁊ ita ī infinitū erūt dona ❡ Itē ſi virtꝰ Quinto.
abilitat ad bona opera: ğ ꝑfecta virtus ꝑfecte abi
litat: ⁊ quanto eſt intenſioꝛ virtꝰ tanto magis abi
litat: ergo vna virtꝰ magis abilitat ad opa q̄ꝫ alia.
hoc eſt maioꝛi ſua intenſione: ğ hoc nō eſt per abi
litatem aliā a virtute. ❡ Pꝛopter has ratiōes vi- Solutio.
deꝛ nobis nō eſſe cōſentiēdū pꝛime opinioni. ma Symon
giſter Symō toꝛnacēſis dicebat ꝙ dona nec erāt Toꝛnacēn.
virtutes nec effectus virtutū: ſed ſeminaria virtu
tum ponebat enī ꝙ remiſſio pctī pꝛecedit infuſio-
nem virtutis. illius autē remiſſionis ponebat cau
ſam ſeptē dona que mūdant aīaꝫ a contagio pctī
et ita ſanctificant ac ꝑfecte pꝛeparant eā ad ſuſci
piendas virtutes. ⁊ pꝛopter hoc ⁊ dona ⁊ ſanctifi
cationes dicuntur a ſanctis. ❡ Sed ꝯtra. virtus ꝯtra hāc arḡ
ſm ſe potēs eſt expellere quodlibet viciū ſine ad-
iutoꝛio alteriꝰ ğ nō indiget aliqua alia cauſa pꝛiꝰ
mūdante. ⁊ ita illa ſeptē dona ſuperfluūt. ❡ Itē Secūdo.
nichil contrariatur pctō ꝓpꝛie ⁊ per ſe niſi virtꝰ:
ſed ſepteꝫ dona cōtrariantꝛ pꝛopꝛie ⁊ per ſe pctō.
quia per ſe mundant aīam a peccatis vt ipſi dicūt
ergo dona ſunt virtutes. contra hanc opinionem
ſunt omnes pꝛedicte rationes que pꝛobant dona Alia reſo-
eſſe virtutes. ꝓpter hoc nobis videtur omnia do- lutio docto
na eſſe ſeptem virtutes. ris.

❡ De numero donoꝛum.

❡ Scḋa queſtio huius capituli.

Queritur de numero donoꝛū. videtur enī Arḡ ꝙ ſint
ꝙ plura ſint dona ſeptē. q̄ꝫ dicit ei btūs plura.
Jacobus Omne datū optimū et oē do-
nū. ⁊c̄. ğ oēs virtutes ſunt dona ſpūſſan
cti. ſed plures ſunt virtutes q̄ꝫ ſeptem. ğ plura do
na q̄ꝫ ſeptem. ❡ Item. iuxta vnā virtutē cardina Secundo.
lem que eſt foꝛtitudo ſumitur vnū donū ſcꝫ donuꝫ
foꝛtitudinis. ergo pari ratiōe iuxta alias tres ſu-
muntur alia tria. ſ. donū iuſticie: donum temperā
tie: donū pꝛudentie. ⁊ ita erūt decem dona ad mi-
nus. ❡ Itē. timoꝛ de penis: ⁊ doloꝛ de pctīs ſunt Tertio.
due paſſiones vtiles. ⁊ vna eſt donū ſpūſſancti. ſ.
timoꝛ. ğ pari ratiōe. ⁊ alia erit donū. ſcꝫ doloꝛ de
pctīs. ❡ Itē. alia dona a timoꝛe combinantur vt Quarto.
ſapientia: intellectus: conſiliū: foꝛtitudo: ſcientia
pietas. ğ pari ratione timoꝛ cōbinabiꝛ aliꝫ dono.
et ita ad minꝰ erunt octo dona. ❡ Solu. ſicut ſu- Solutio.
pꝛa monſtratum eſt ſeptē dona ſufficiūt ad regnū
vite ſpiritualis. tā in opibus actiue: q̄ꝫ in opibus
contemplatiue. ❡ Ad pꝛimū ğ obiectū dicimus Ad pꝛimū.
ꝙ reuera omnes virtutes ſunt dona ſpūſſancti. ſꝫ
iſta ſeptem dicūtur dona per quēdam appꝛopꝛie-
tatem. quia pꝛopter pꝛerogatiuā quā habent mū

Ayuntamiento de Madrid

dandi aīam. primo ⁊ principaliter a ſeptē capitali
Sufficiētia bus vicijs dicuntur ſpecialiter dona. Timor eniȝ
donoꝝ. per hoc ꝙ humiliat expellit ſupbiam. pietas aūt
per hoc ꝙ gaudet honorare ꝓximū expellit inuidi
am. ſcientia qua cognoſcimꝰ proximos eſſe filios
dei vel poſſe eſſe de facili expellit irā. fortitudo q̄
impedimenta mūdi excludit: expellit accidiā. cō=
ſilium quod docet nos mercari eterna ꝓ tꝑalibus
remouet auariciam. intellectus per quē delecta=
mur in bonis ſpūalibus excludit gulaȝ. ſapientia
qua pure delectamur in deo ⁊ in qua eſt ſūma de=
lectatio ſpūalis excludit luxuriā: in qua eſt ſūma
delectatio carnalis. que ſicut dicit Greg. guſtato
Differentia ſpū deſipit oīs caro ¶ Et alia eſt ratio ꝓpter quā
virtutū et illa ſeptē dona dicūtur dona ſpūſſancti. ſ. q2 faci=
donorum. unt hoīes ſpūales. politice enī virtutes bene ope
rari faciunt ex ſuppoſitione preceptoꝝ iuris natu
ralis. ⁊ ꝓpter hoc dicūtur aliqñ naturales virtu=
tes. ⁊ angulis domus cōparanť in Iob. ideo q2 ſi
Adaptatio cut fortitudo domꝰ conſiſtit in angulis. ita funda
Uirtutes mentum virtutū conſiſtit in quattuor virtutibus
cardinales politicis rationes ſuas ſumentibꝰ a iure naturali
innitūtur rō ſeptem autē dona ſpūſſancti faciūt bene operari
ni naturali per ſuppoſitionem ſpūalium rationū fidei. verbi
dona vero gratia: prudentia politica dicit. non eē iniuriādū
rōni fidei. proximo per hoc ꝙ ſupponit nullū debere facere
quod ſibi non vult fieri. ſcientia autē donū dictat
non eſſe iniuriandū ꝓximo q2 filius dei eſt. ⁊ non
eſſe iraſcenduȝ proximo. qm̄ qui iraſcitur ꝓximo:
reus erit iudicio. q2 frater eſt ⁊ coheres huius. q2
q̄re appellā ergo ille ſepteȝ virtutes ex ſpūalibus virtutibus
tur dōa ſpi= mouent ad operationē: merito virtutes ſpūales ⁊
ritusſancti. dona ſpūſſancti appellātur ſpecialiter. ¶ Ad ſe=
Ad ſcdm. cundo obiectum dicimꝰ ꝙ ſicut iuxta fortitudinē
cardinalem eſt donū fortitudinis parū differens
ab illa. ſic iuxta prudētiā eſt donū ſciētie ⁊ iuxta
Tēperātia iuſticiam eſt donū pietatis. tēperātia vero redu=
et timor. citur ad timorem dñi. q2 timor dñi tēperat incēti
uum carnis. vñ in pſalmo. confige timore tuo car
nes meas ⁊ ꝓpter hoc non oportuit diſtingui iſtd
Ad tertiū. donum iuxta tēperantiā cardinalē. ¶ Ad tertiuȝ
dicimus ꝙ nō eſt ſimile de dolore ⁊ timore. timor
enī ſpecialiter expellit vnū de vicijs capitalibus
ſcȝ ſuperbiā. ſed dolor nullū viciū expellit: ſed ſa=
tiſfactorius eſt ꝓ pctis iam dimiſſis. vt ptȝ ī que=
Ad vltimū. ſtione de iuſtificatione impij. ¶ Ad vltimū dici=
mus ꝙ timor non obuiatur alij dono ꝓpter duas
Prima cā. cauſas. Prima eſt: quia duo dona cōbinanť ideo
quia vnum eſt cauſa alterius. intellectus enī quo
intelligimus ſpūalia bōa quibus deꝰ replet ſctōs
et ſibi aſſimilat: ducit nos ad delectandū in ſuaui
tate dei vt experimento cognoſcamus ſuauitatē
dei: que cognitio eſt ſapientia. ⁊ intellecus gene=
rat ſapientiā. ⁊ ideo combinať ei. ſimiliter conſili
ūm quo penſat hō ꝙ nō ſunt ꝯdigne paſſiōes. ⁊c̄.
eſt generatiuuȝ ⁊ regitiuū fortitudinis ⁊ pietatis
timor aūt dñi regitur immediate a tribꝰ virtutibꝰ
theologicis. qui enī vere credit ſperat ac diligit
de neceſſitate timet offēdere ipm̄ ⁊ ſeparari ab eo
⁊ ideo non habȝ comparē. nō enī opȝ ipm̄ regi ni=
ſi a fide. ſpe caritate. cū non habeat circūſtantias
Scda cā. alterius difficultatȝ. ¶ Scda ratio eſt quia ſicut

dicit eccleſiaſticus. xxv. timor dñi ſuper oīa ſe ſu
perponit vel ſuper ſapientiam. quanto enim ali=
quis magis guſtat delectationem dei tanto ma=
gis timet ſeparari ab eo. vñ ſemꝑ timor quaſi ſuꝑ
poſitus comprimit ⁊ tenet alia dona. quia ꝗ eſt ſu
per alia dona ꝑ ſe poſitus eſt. nec hȝ comparem.
¶ Sed videtur poſſe probari ꝙ pauciora ſunt do *Iterū arǵ ꝙ*
na q̄ȝ ſeptē. qm̄ dilectio qua diligiť deus ⁊ qua di= *ſint paucio*
liguť hoīes eſt vnica virtus: ꝗ a ſimili eſt vnica *ra q̄ȝ ſepteȝ*
virtus qua cognoſciť deus ⁊ qua cognoſcunť hoī
nes ſiue humana. ſed cognitio qua cognoſciť deꝰ
eſt ſapientia. cognitio qua cognoſcunť hoīes ſiue
humana eſt ſcientia. ⁊ talis cognitio eſt donū: er
go idē donū eſt ſapientia ⁊ ſciētia. ⁊ ita pauciora
ſunt dona q̄ȝ ſeptē. ¶ Itē origeñ. dicit ſuꝑ canti= *Secundo.*
ca qꝛ idem eſt diligere deū ⁊ diligere bona ꝗ eiuſ=
dem virtutis eſt diligere bona ſpūalia. ſcȝ virtu=
tes ⁊ diligere deū: ergo eadē ratiōe eiuſdē virtutȝ
eſt cognoſcere deū ⁊ cognoſcere bona. ⁊ ita eadē
virtus eſt ſapientia ⁊ intellectus. ⁊ ita idē donū.
⁊ ita pauciora ſunt dona q̄ȝ ſeptem. ¶ Solu. Ad *Solutio ad*
primū dicimus ꝙ non eſt ſimile de amore ⁊ cogni *primum.*
tione. qm̄ amor volūtas eſt ſummi boni. amor enī
quo diligimus deū eſt volūtas qua volumꝰ ei ſū=
mum bonū quod hȝ per naturā. amor aūt quo dili
giť proximus eſt volūtas qua volumus ei ſummū
bonū ꝑ gr̄am. quia ꝗ idem eſt ſm ſe volūtas in di=
lectione proximi ⁊ dei. ideo eadem eſt virtus dile
ctio dei ⁊ dilectio proximi. ſed aliud eſt cognitio ī
deo. ⁊ aliud eſt cognitio in ꝓximo. ⁊ ideo nō eſt ſi=
mile in dilectione ⁊ cognitione vt dictū eſt ī que=
ſtione de caritate. ¶ Ad ſcdo obiectum ſimiliter *Ad ſcdm.*
dicimus ꝙ non eſt ſimile. qm̄ virtutes diligere eſt
velle eis frui deo. ⁊ ideo dicit Augu. ꝙ idē eſt dili *Auguſtinꝰ.*
gere deū ⁊ diligere virtutes. qm̄ ideȝ eſt volitū in
dilectione dei ⁊ in dilectione ꝓximi: ſed nō eſt idē
cognitum in cognitione dei. ⁊ cognitiōe virtutū.
ideo ptȝ ꝙ non valȝ vltima argumentatio.

¶ De differentia donoꝝ ad virtutes.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

QUeritur de differentia donoꝝ ad virtu
tes cardinales ſuꝑ illud Mathei: ibat *Arǵ ꝙ dſnt.*
Ieſus docens ⁊ predicans. dicit glo. do *Gloſa.*
cens naturales virtutes ⁊ predicās re=
gnum celorum ⁊ alia ſpūalia dona circa que con=
ſiſtunt ſpūales virtutes: ergo v̄tutes cardinales
ſiue politice non ſunt dona ſpūſſancti. ¶ Itē. ſu= *Secundo.*
per illum locū mathei vbi loquitur de centurione
⁊ ſeruis eius: dicit glo. ꝙ per ſeruos centuriōis in *Gloſa.*
telliguť virtutes naturales quarū copiā afferūt
multi venientes ad xp̄m: ergo multi habent virtu
tes cardinales anteq̄ȝ veniāt ad xp̄m: ꝗ anteq̄ȝ ha
beant virtutes ſpūales: ergo virtutes cardinales
non ſunt virtutes ſpirituales: ergo nō ſunt dona.
¶ Item in principio Iob dicit Greg. ꝙ per angu *Tertio.*
los domus intelliguť cardinales virtutes. quia *Gregorius*
ſunt quaſi ſuſtentamentū ſpūalis domus per fili=
os intelliguntur dona ſpirituſſancti. ſed āguli nō
ſunt filij: ergo virtutes cardinales non ſunt dona
¶ Item. virtutes cardinales ſunt habitus acqui *Quarto.*
ſiti per frequenter bonū agere. dona autē ſunt ha
bitus infuſi a ſpirituſancto, ergo non ſunt idem.

Ayuntamiento de Madrid

In oppõm. ¶ Sed queritur ſicut ſupꝛa dictũ eſt ſeptẽ dona
ſufficiunt ad regimen totius vite hũane.tam acti
ue q̃ ꝯtẽplatiue.ḡ ſi virtutes cardinales nõ ſũt
idem quod dona ſupfluunt quantũ ad regimẽ vi=
te humane.ſed nõ ſuperfluunt.ḡ ſunt idem quod
dona.ꝙ autẽ non ſuperfluunt ptʒ per hoc qđ dici
tur in libꝛo ſapientie.Sapientia docet pꝛudentiã
pꝛudentia ſobꝛietatẽ ⁊ virtuteʒ.i. foꝛtitudinẽ qui
Secundo. bus nichil melius eſt in vita. ¶ Iteʒ. ſi non ſunt
idem virtutes cardinales ⁊ dona in eſſentia. ergo
foꝛtitudo donũ i cẽntia differt a foꝛtitudine cardi
Euaſio. nali. ¶ Foꝛte dicet ꝙ reuera differt eſſentialiter.
qm̃ foꝛtitudo donũ conſiſtit in aduerſoꝛũ toleran
tia foꝛtitudo virtus in aggreſſione arduoꝛum: ſed
hoc nichil eſt.qꝛ foꝛtitudo virtus nõ ſolũ cõſiſtit i
patientia:ſed etiã in aggreſſione. vñ magnificen
Tullius. tia eſt eius vna ſpẽs vt dicit Tulliꝰ: idẽ dicit bea
Gregoꝛius. tus Grego. de bono foꝛtitudinis.ſ. quod conſiſtit
Solutio. et in patiendo ⁊ in aggrediendo. ¶ Solutio. Di=
cimus ꝙ in viro iuſto idem ſunt i'eẽntia virtutes
cardinales ⁊ dona ſpũſſancti ſed differunt ratiõe
Rõ ſupioꝛ differunt eni officio ⁊ ſtatu. vnde ſicut ratio ſupe=
et inferioꝛ. rioꝛ ⁊ ratio inferioꝛ idẽ ſunt in eſſentia. ſed diffe=
Drñt i tribꝰ runt officio: ſicut dicit Aug. ſic dona ſpũſſancti ⁊
Cauſa virtutes cardinales idem ſunt eẽntia.ſed differũt
cauſa officio ⁊ ſtatu. cauſa differunt quia virtutes
cardinales vt dictũ eſt mouent ad opa ex ratiõi=
Officio ⁊ bus ſumptis a iure naturali.dona vero ex rõnibꝰ
ſtatu. fidei que ſpirituales ſunt. Officio autẽ ⁊ ſtatu dif
ferunt.quia virtutes cardinales attendũtur ope=
ribus exterioꝛibus ſecũdũ ꝙ per opera exterioꝛa
pugnãt cõtra vicia.dona vero dicũtur eedẽ virtu
tes maxime ſecundũ ꝙ ſunt in actibus interioꝛibꝰ
quibꝰ iã ſunt in ipſo actu vincendi. ḡ ſʒ pꝛimũ ſta
tum dicũtur virtutes politice.ſm ſʒ ſtatum dicũ
tur virtutes purgatiue. dona ḡ ille dicũtur eedeʒ
Sctificatio virtutes ſm ꝙ ſunt purgatoꝛie Unde vocãtur ſan
nes aiarũ. ctificationes animarũ:⁊ ita eedeʒ ſunt in eſſentia
virtutes cardinales cũ donis. excepta tẽperãtia:
que non eſt idẽ cũ aliquo dono.ſed reducit ad do=
Per hoc ad num aliquod.ſ.donũ timoꝛis. ¶ Per hanc diſtin
omnes rõ= ctionem patʒ ſolutio ad oia pꝛeobiecta. virtutes
nes factas. igitur cardinales ſignificantur per angulos.qm̃
quare ſigni vtuntur ratiõibus ſũptis a iure naturali: ⁊ in hoc
ficãtur per ſunt quaſi fundamentũ totius fabꝛice ſpũalis.do
angulos. na autem dicũtur filij:qꝛ vtũtur rationibꝰ fidei.p
Quare di= quas ſumus filij dei.Unde per foꝛtitudinis donũ
cuntur filij. dulciter toleramus:ſed p foꝛtitudinẽ virtutẽ poli
ticam viriliter tm̃.dona ḡ dicũtur virtutes ſcđm
ſtatuʒ in quo ſunt purgatoꝛie.virtutes eni animi
iam purgati ſunt eedẽ virtutes ſm ſtatum qui eſt
poſt conſummatã de vicijs victoꝛiaʒ: qñ purgata
anima pfecte quieſcit in ãplexus ſponſi. vñ dicit
Oꝛigeñ. Oꝛigeñ.ꝙ ſalomon docet in pꝛouerbijs virtutes
politicas:in ꝓuerbijs ꝟtutes politicas: in eccle.
purgatoꝛias.in cãticis virtutes animi iã purgati
ꝯtra hãc ar ¶ Contra hanc ſolutionem obijcitur. quicquid p
ſe.ſe habʒ ad aliquid.q̃diu erit ſe habebit ad iſtđ
ſed virtutes per ſe. ſe habent ad opera qđ patere
poteſt per hoc ꝙ in diffinitione virtutis ponũtur
opera cum dicitur virtus eſt bona qualitas men=
tis qua ratione viuimus ergo virtutes q̃diu ſunt
ſe habent ad opera.ergo cum maneant in eſſentia
ſua:qñ ſunt purgatoꝛie vel animi purgati ſemper
ſe habent ad opa.ergo per opa non differunt a vir
tutibꝰ politicis ¶ Itẽ. virtus p ſe.ſe hʒ ad opa:ḡ Secundo.
virtus maioꝛ magis ſe habet ad opera: ergo vir=
tus purgatoꝛia vel purgati animi ſe habʒ ad opa
magꝭ q̃ ꝟtꝰ politica.qꝛ ꝟtꝰ purgatoꝛia vel purga
ti animi maioꝛ eſt q̃ virtus politica:ḡ virtus poli
tica non differt per opa a donis.qđ eſt cõtra pꝛe=
dicta. ¶ Sed cõtra hoc obijcitur opa volũtaria In oppõm.
non habẽt cauſaʒ neceſſariã.ſed opa virtutũ ſunt
opera volũtaria:ḡ non habent cauſaʒ neceſſariã.
virtus eſt cauſa neceſſaria operũ:ḡ virtus nõ per Solutio.
ſe habet ad opa. ¶ Solu. reuera virtutes politi= Uirtutes
ce differunt a donis per opa exterioꝛa.qm̃ in ſta= drñt a do=
tu in quo ſunt politice non exercent niſi opa exte nis per opa
rioꝛa.qm̃ homo qui habet ſolũmodo virtutes po= exterioꝛa.
liticas nondum guſtauit dulcedinẽ dei.vñ nõ eſt
reuocatus adhuc ad meritoꝛia. ⁊ ideo occupatur
adhuc circa opera exterioꝛa. qñ autẽ peruenit ho
mo ad virtutes purgatoꝛias aliq̃tulum ſentit de
dulcedine dei:⁊ ſic aliquãtũ reuocatur ad merito
ria.cum aũt venerit ad virtutes animi iã purgati
tunc perfecte ſentit dulcedinẽ dei: ⁊ dicit. rẽnuit
conſolari aĩa mea.⁊ itẽ.laui pedes meos.quomõ Ad pꝛimũ.
inquinabo eos. ¶ Ad pꝛimo igiᵗ obiectũ dicimꝰ
ꝙ reuera virtus q̃ per ſe.ſe habʒ ad aliq̇d q̃diu eſt
ſe habet ad iſtud.vñ virtutes cardinales. ⁊ in ſta=
tu politico ⁊ in ſtatu purgatoꝛio ⁊ in ſtatu purga=
ti animi ſe habent ad opa bona.ſed tñ minus exer
cent illa in ſtatu purgatoꝛio vł purgati animi.qm̃
tunc magis reuocatur homo ad interioꝛa vbi ha=
bet maioꝛes delicias. ¶ Ad ſcđo obiectum dici= Ad ſcđm.
mus ꝙ reuera in ſtatu purgatoꝛio vel purgati ani
mi.magis ſe habʒ homo ad opera.vno modo ſciliʒ
cũ ac ſuppletione. ſcʒ ſi ſe intromitteret de talibꝰ
alia de cauſa vel pꝛecepto dei vel alia manifeſta
vtilitate pꝛoximi.quia magis habʒ de vnctione q̃
docet omnia.ſubſtantialiter autem ⁊ quantũ in ſe
eſt.in tali ſtatu minꝰ ſe habet ad opera exterioꝛa
quoniam maioꝛa habet ad opera interioꝛa quan=
tum in ſe eſt q̃ ad exterioꝛa:ergo quanto maioꝛes
virtutes habet homo tanto magis ſe habʒ quan=
tum in ſe eſt. ⁊ ſimpliciter ad opera exterioꝛa. vir
tus enim licet ſe habeat ad opera exterioꝛa.tñ nõ
per modũ nature.ſed per modum voluntarium ſe
habet ad illa. nulla autem cauſa volũtaria eſt ne=
ceſſaria. ⁊ ideo nõ eſt neceſſariũ ꝙ ſi maioꝛ eſt vir
tus magis ſe habet ad opa exterioꝛa. licet per ſe
ſuo modo ſe habeat ad illa.ſed qꝛ modo volũtario
ſe habet ad illa minus.ſe habet ad illa vbi volun=
tas minus trahitur:et ideo minus ſe habet ad illa
in ſtatu purgatoꝛio vel purgati animi q̃ in ſtatu
politico.ſed in effectibus virtutis quos ex ſe pꝛo
ducit per modum nature non per modum volun=
tarium.bene tenet.ꝙ ſi maioꝛ eſt virtꝰ maioꝛ talis
effectus:vt virtus per ſe p modum nature ſue fa=
cit dignũ vita eterna ⁊ mundat a pctis vnde bene
ſequitur ꝙ ſi maioꝛ eſt virtus facit magis dignũ ⁊
magis mũdat a pctis.ſi inueniat peccata a q̇bus
mundet qñ igiᵗ virtus erit in ſua pfectione vltima
ſcʒ in patria nullo modo ſe habebit ad opera exte

Ayuntamiento de Madrid

rioꝛa quãtũ erit de ſtatu. qꝛ in illo ſtatu nõ erit ali
qua vtilitas operũ exterioꝛũ. tñ quãtũ in ſe eſt nõ
habito reſpectu ad illũ ſtatũ ſe habebit ad opera
exterioꝛa. qꝛ ſi expediret optie oꝑa exterioꝛa exer
ceret: vt pꝫ in angelis qui mittunt ad hoies.

¶ Qualiter differunt dona a virtutibꝰ theologicis. ¶ Quarta queſtio.

Viſo quomõ differũt dona virtutibꝰ poli
ticis. dicendũ eſt qualiter differũt a vir
tutibus theologicis. ſcꝫ fide ſpe carita=
te. in pꝛincipio Job dicit ꝙ ſeptem filij
Expõ dicti Job. Job faciebãt cõuiuia vnuſquiſqꝫ in domo ſua ⁊ vo
cabant tres ſoꝛoꝛes ſuas: vnuſquiſqꝫ ad cõuiuiuꝫ
ſuũ. in die ſuo. tres iſte ſoꝛoꝛes ſunt fides ſpes ca=
ꝯtra dictũ gregoꝛij af ritas vt dicit Gregoꝛius. ¶ Sed cõtra regulare
eſt ꝙ ditioꝛ ⁊ potentioꝛ inuitet minus diuitẽ ⁊ po
tentẽ minꝰ ad cõuiuiũ ſuũ ⁊ non ecõuerſo. ſꝫ fides
ſpes caritas ſunt ditioꝛes ⁊ magis abũdãtes in di
uitijs ſpũalibus ſiue delicijs ꝙ̃ ſeptẽ dona. ḡ po=
tius iuitãt dona ꝙ̃ ecõuerſo. ꝙ aũt magꝭ abũdãt
ꝓbatio mi= fides: ſpes: caritas: delicijs ſpũalibus. pꝛobatur
noꝛis. per hoc qꝛ coniũctiſſime ſũt fonti deliciarũ. ſ. deo
Secundo. per eas eni mouet aĩa directe in deũ. ¶ Pꝛeterea i
euãgelio dꝛ Amice accõmoda michi tres panes
qꝛ amicus meꝰ venit de via ⁊ nõ habeo qḋ ponam
ante illũ. ꝟba ſunt ſinderesis: ſiue intellectꝰ ſupe=
rioꝛis cuiꝰ eſt ꝓuidere cibuꝫ in domo aĩe loq̃ntis
Exponit il= qui ſolꝰ eſt verus amicus nr̃. Eſt ḡ ſenſus. O xp̄e
lud euãgeli accommoda michi tres panes. ſ. fidẽ ſpem carita=
cum. tem. que reficiunt aĩam ſpũaliter. quia amicꝰ meꝰ
ſcꝫ amicus humanꝰ venit de via. id eſt de laboꝛio
ſa actione mundi ⁊ non habet quid manducet. in
mundo eni non ſunt ſpũales delicie: ſed pꝛeſſure
tantũ: pꝛopter qḋ ſepiſſime mũdus dicitur deſer=
tũ in ſacra ſcriptura. qꝛ igitur fides: ſpes: caritas
dicũtur panes. ãtonomatice: nõ indigẽt delicijs
donoꝛũ: ſed potiꝰ econuerſo. ḡ non debent vocari
Tertio. a donis ad cõuiuium. ſed ecõuerſo. ¶ Item vnũ=
quodqꝫ donũ habꝫ pꝛopꝛiũ opus diſtinctũ ab oi
bus alioꝛũ donoꝛũ. ſiliter ⁊ quelibet virtus. ḡ qḋ
libet donũ ⁊ quelibet virtus habet ſuũ pꝛopꝛium
cõuiuiũ cui non cõicat aliqḋ donũ aut aliqua vir
tus ergo nõ pñt fides ſpes caritas cũ quolꝫ dono
cõuiuari ⁊ ita nichil eſt qḋ dicit Greg. ꝙ dona vo
cant virtutes ad cõuiuiũ ſuũ ¶ Itẽ. vnuſquiſqꝫ fi
Quarto. lioꝛum vocat in domo ꝓpꝛia tam fr̃es ꝙ̃ ſoꝛoꝛes.
queritur qḋ vocetur domꝰ. conſtat ꝙ opus nõ dꝛ
domus ibi: qꝛ eſt cõuiuiũ. qꝛ conuiuiũ per qḋ opꝰ
intelligitur non eſt domꝰ neqꝫ potentie aĩe poſſũt
dici domus. qm̃ ſic non habent dona niſi tres do=
mos cũ nõ ſint niſi tres potentie: ⁊ ita non qḋlibꝫ
Solutio. donũ in ſua domo ꝓpꝛia faceret conuiuiũ. ¶ Re
uera magis abũdãt delicijs ſpũalibus virtutes
theologice ꝙ̃ dona: ſalua excellentia doni: qḋ eſt
ſapientia. vñ dicimus ꝙ dona nõ vocant virtutes
theologicas ad cõuiuiũ ſuũ per modũ impij: ſꝫ ꝑ
modũ ſupplicationis: qꝛ virtutes theologice con
diunt dona ſapoꝛe celeſti virtutes aũt theologice
non vocãt dona ad ſua ꝯuiuia. qꝛ dona nõ poſſunt
aſcendere ad illas. ſicut eni dicit Boetiꝰ Quicqḋ
eni põt vis inferioꝛ. põt vis ſuperioꝛ ⁊ nõ ecõuer
ſo. ⁊ ita quancũqꝫ materiã potẽs eſt agere donuꝫ

inferius. potens eſt ſuperius. et non econuerſo.
Virtutes aũt theologice ſuꝑioꝛes ſunt ad dona. Virtutes
fides eni ſpes caritas ſua generalitate extendũt theolgice
ſe ad oĩa opera ⁊ ad omnes materias aliarũ virtu excedũt do
tum. verbi gratia cũ quis facit opera iuſticie vel na.
foꝛtitudinis. fides pꝛecucurrit ⁊ ſpes. fides ei cre
debat: ⁊ ſpes ſperabat ꝙ talia opera acquireren=
tur. Caritas enim eſt velle omne bonum. nec non
ſpirituale. ⁊ ita caritas eſt velle quelibꝫ opera vir
tutum inq̃ꝫtum ſunt bona. et ideo fides: ſpes: cari
tas: delectantur cuꝫ oĩbus donis vel virtutibus:
et ita cum eis conuiuãtur: nõ ecõuerſo: ⁊ ideo do
na vocant virtutes iſtas ad ſua cõuiuia potius ꝙ̃
econuerſo. imperãt etiam virtutes tgeologice oĩ Quõ cõui=
bus donis vel virtutibꝰ alijs imperando delectã uant iter ſe
tur ⁊ cũ eis cõuiuant. cetera vero dona vel virtu virtutes.
tes per alias cõnexiones quas habent inter ſe cõ
uiuantur mutuo ſecum vel imperando vt pꝛuden
tia que imperat alijs tribus. ⁊ timoꝛ q̃ ſollicitudi=
ne ſua mouet oẽs. ⁊ tamẽ nullũ videtur eſſe conui
uiuꝫ in timoꝛe: qꝛ facit ſolicitũ. ſꝫ reuera maximũ
eſt in ipſo cõuiuiũ. qꝛ ſicut dicit Eccl̃iaſticus. ti=
moꝛ dñi delectabit coꝛ non tantuꝫ pꝛopter hoc ꝙ
ſollicitudine ſua mouet aĩam motibus aliarũ vir=
tutum. ſꝫ quia aĩam oꝛdinat ⁊ ponit in loco ſuo ſi=
cut ⁊ alie virtutes. quelibet aũt res habꝫ quieteꝫ
in loco ſuo ⁊ delectationẽ. ſcꝫ q̃ capax eſt delecta
tionis. per hoc patꝫ ſolutio. Ad pꝛimo obiectum. Ad pꝛimuꝫ
¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ nullũ donũ habꝫ aliquod Ad ſcḋm.
opus pꝛopꝛium qḋ nõ cõmunicet ad virtutes que
ſunt ita gñales. ⁊ licꝫ quedã dona habeãt ꝓpꝛias
operationes reſpectu alioꝛum. tñ pꝛopter conne
xionem quã habent ſibi mutuo cõicantur vt donũ
foꝛtitudinis vetat pietatem ne excedat vel parcẽ
do vel iraſcendo in vſu patientie. eodẽmodo intel Ad tertiũ.
lige de alijs. ¶ Ad tertiũ dicimꝰ ꝙ domus dono
rum non ſunt potentie vel actus: ſed habitus na=
turales. vt manſuetudo que eſt virtus infuſa. ſita
eſt q̃ſi in domo ſua in naturali manſuetudine: qua
quilibet dicitur naturaliter manſuetus. eodẽmo=
do fides ſita eſt in habitu naturali cognoſcẽdi de
um per ſpeculum creaturarum. ſicut enim homo
non tantuꝫ creatus eſt potens ratiocinari. ſꝫ etiã
abilis ad rõcinandũ. i. nõ tm̃ rationalis ſed ratio=
nabilis ita nõ tm̃ creatus eſt potẽs recipere virtu Ad aliud.
tes. ſed etiã abilis ad recipiendum illas eodẽmo= Auguſtinꝰ
do intellige de oĩbus donis ⁊ virtutibꝰ. vñ ꝓphe
ta dicit de lucifero. tu plenus ſapiẽtia: in delicijs
paradiſi fuiſti. delectabatur enim lucifer in deo ⁊
in donis ſibi a deo collatis. nõ per modum gratie
ſed per modum nature.

¶ De donis ſingulis ⁊ pꝛimo de timoꝛe.
¶ Secundũ capitulum.

Dicto de eſſentia ⁊ numero donoꝝ ⁊ dif=
ferentia ipſoꝛũ ad virtutes. dicendũ eſt
de ſingulꝭ donis: ⁊ pꝛĩo de timoꝛe. q̃m li
cet timoꝛ ſit vltimum donum dignitate.
tñ pꝛimum eſt naturali oꝛdinatione aſcendendi vt
poſtea patebit. ¶ Ad ſequẽtium euidentiã. notã Notandum
dum ꝙ ſex ſunt timoꝛes: ſcꝫ naturalis mundanus:
humanus: ſeruilis: initialis: filialis. Timoꝛ natu Timoꝛ na=
ralis eſt quo quis timet moꝛtẽ ſiue hoꝛribile. licet turalis.

Ayuntamiento de Madrid

ante deliberationē rōnis quomō xp̄us mortem ti
muit. vñ in euangelio. cepit Jeſus pauere ⁊ tede
re. iſte timor non eſt viciosus. q: non ex libero arbi
Timor humanus. trio. ¶ Timor hūanus ē quo quis timet pelli ſue
ex deliberatione rationis. ⁊ iſte poteſt eſſe pctm̄
mortale vel veniale. poteſt etiā non eſſe peccatū.
mortale eſt ſi procedat ex amore preſentis vite: ſi
eo magis diligit vita preſens ꝙ deus. veniale eſt
quo nimis diligit vita preſens tñ citra deū. tunc
autem non eſt peccatū: quando eſt ex amore hui⁹
vite qui non eſt peccatū quo diligit homo vitā ſu
am. tantū ad conſeruationē ex deliberatiōe ratio
nis. quod bonū eſt ⁊ conſonum nature. quia ergo
Bona regula. omnis timor human⁹ generatur ex oppoſito amo
re. qualis eſt amor talis eſt timor procedēs ex eo
Timor mūdanus. ¶ Timor mundanus eſt quo quis timet amiſſio
nem temporalium ⁊ poteſt eſſe peccatum mortale
vel veniale: vel non eſſe peccatū. ſicut amor diui
tiarum. ex quo eſt tñ ſicut amor mundi frequenti⁹
ſumitur in malo. ita timor mundan⁹ ⁊ timor huma
nus frequentius ſonat in vicium. vnde prohibetur
a dño in euāgelio. Nolite timere eos qui occidūt
Timor ſuilis. corpus. ¶ Timor ſeruilis eſt ī quo quis timet pe
Timor initialis. nam gehenne principaliter ¶ Initialis timor eſt
quo quis timet peccare partim ꝓpter penā parti
propter amorem dei ſiue amorē iuſticie. quo etiā
timetur gehenna non propter ſe principaliter. ſed
propter hoc ne offendatur de⁹. vel ne homo ſepa
Duo oculi iſtius. retur a deo. vñ timor initialis hab; duos oculos.
vnum ad gehennam alium ad offenſam ex amore.
Timor filialis. ¶ Timor filialis eſt quo quis ſolo intuitu amoris
timet offendere deum vel ſeparari ab eo ipſo. Pri
mus timor nec eſt a ſpiritūſācto per modū gratie
nec eſt contra ſpm̄ ſanctum. tamen eſt cum ſpūſan
cto vt patet in xp̄o. Secundus ⁊ tertius prout ſo
nant in vicium. nec ſunt a ſpūſancto: nec ſunt cum
ſpiritu ſancto. Quartus eſt a ſpiritūſancto: ſ; nō
eſt cauſa ſpiritusſancti Similiter primus q̄ñq; cū
caritate: ſed non eſt ad caritatē. ſecūdus et terti⁹
nec cum caritate nec ad caritatem. quart⁹ non eſt
De tribus vltimis. cum caritate: ſed ad caritatem Quintus ⁊ ſextus
ſemper cū caritate ⁊ ab ea. ¶ De primis ergo tri
bus q: non ſunt dona ſpiritusſancti dimittendum
Dicitur magis de aliis tribus: ⁊ primo de ſeruili
hoc ordine. primo de eēntia eius ⁊ quomodo ſit do
num ſpiritusſācti ⁊ in quo differat ab initiali. ſecū
do de eius vſu principali ⁊ primo. tertio de operi
bus exterioribus que procedunt ex timore ſeruili
Prima q̄ſtio vtrū timor ſeruilis ſit donum. quarto de annexis illius. quinto ⁊ vltimo de ſecū
dis effectibus: quos habet aīa. ¶ Q; timor ſerui
lis ſit donum ſpiritusſancti patet per hoc q: ſuper
iſtud ad rationes non accepiſtis iterum ſpm̄ ſerui
Arḡ ꝙ ſic. tutis in timore. vbi dicit Auguſtī. Idē eſt ſpecies
Auguſtin⁹. vtriuſq; timoris: ſed cōſtat ꝙ timor filialis eſt do
In oppm̄. num ſpiritusſancti. ergo timor ſeruilis eſt donum
ſpiritusſancti. ¶ Contra. quilibet timet naturali
ter penam: ḡ timere penam eſt motus naturalis ti
moris: ergo timere maximā penā eſt motus timo
ris naturalis. ergo timere gehennā eſt motus ti
moris naturalis. ergo timor ſeruilis eſt timor na
Secundo. turalis. non eſt ergo donū ſpiritusſancti. ¶ Itē.
duo ſunt fines bonarū actionū. ſc; vitatio incom

modi ⁊ adeptio commodi. ḡ ſicut habem⁹ vnū do
num quo abſtinemus a peccatis ꝓ vitando incō
modo tp̄ali. ita debemus habere vnū donum quo
abſtineamus a pctis: pro habendo cōmodo tēpo
rali quod pt; eſſe falſum. ¶ Item. indirecte timor Tertio.
ſeruilis non pōt cum ſpūſancto. ergo timor ſerui
lis eſt oppoſitus ſpūi ſancto: ſed oppoſitū nō eſt
a ſuo oppoſito. ergo timor ſeruilis nō eſt a ſpiritu
ſancto. ¶ Solu. quidā timor gehēne eſt natura Solutio.
lis: vt ille quo ſenſu vel imaginatione recolēte cū
eſtimatione ſiue deliberatione rōnis timet gehē
na. ſic timent penas gehenne illi qui eas ſentiūt
vel ſenſerunt. vñ in libro ſapientie dicitur ꝙ impii
timebant timore horribili. Timor aūt ſeruilis eſt Ad idem.
de eiſdē penis nullo ſēſu preuio vel imaginatiōe.
ſ; ſola fide informi qua creditur de⁹ punitur⁹ pec
cata penis eternis. de iuſticia. ex hoc pat; ꝙ hec
argumentatio non valet. Timor ſuilis eſt timere
gehennā. tior naturalis eſt timere gehēnā. ḡ tior
ſeruilis ē timor naturalis: q: ꝓcedit ex indefinita.
quia igitur timor ſeruilis eſt ex fide iformi. ideo ē
donum ſpūſanctu ⁊ eſt vtiliſſimus ad caritatem ⁊
quaſi medicina ⁊ quaſi habit⁹ abilitans hominem
ad ſanitatem ſpūalem ſiue ad ſuſcipiendā gratiam
dum hominē humiliat ⁊ facit abſtinere a peccatis
¶ Ad ſecūdo obiectū dicimus ꝙ nō eſt ſimile. q: Ad ſcđm.
pena debetur peccato mortali proprie. ⁊ propter
hoc eſt quoddam donum ſpūale quo abſtinet quis
a peccato ad vitandum gehennam. ſed bona tēpo
ralia non debentur aliquibus bonis operibus. q:
debent fieri tantum propter vitam eternam que ē
bonorum operum. ſicut gehenna malorū. vnde dñs
quaſi iratus quandoq; dat tēporalia ⁊ aliquando
ſubtrahit iuſtis. ⁊ ſic non eſt aliquod donū ad adē
ptionem boni temporalis. ¶ Ad tertiū dicim⁹ ꝙ Ad tertiū.
timor ſeruilis eſt a ſpiritūſancto. non vt cū illo ſit
ſed vt prepararet ei viam. dat enī ſpiritusſanct⁹ hoc
donum ad modum medici qui prius vtitur digeſti
uis ad preparandam naturam qua preparata dat
laxatiua ⁊ euacuatiua. Similiter ſpiritusſanctus Exemplū a ſimili.
dat prius timorem ſeruilem qui humiliat hoīem ⁊
facit manſuetum ⁊ huiuſmodi. ⁊ tunc intrat ſpiri
tusſanctus cū gratia q̄ euacuat morbum ⁊ ſanat.
vnde licet timor ſeruilis non poſſit eſſe cū ſpūſan
cto. nec tñ opponitur vel cōtrariatur ei q: prepa
rat ei ingreſſum in cor hoīs. ¶ Sed adhuc obiicit Iterum arḡ.
contra hoc. timor ſeruilis eſt eiuſdem ſpeciei ſpe
cialiſſime cū timore initiali. ſed timor initialis eſt
cum ſpiritūſancto. ergo ⁊ timor ſeruilis. ſicut enī
albedo non excludit albedinem cū ſint eiuſdē ſpe
ciei. ſic nec timor ſeruilis excluditur adueniente
in anima caritatē. vel timore initiali: ergo manet
adueniente caritate cum qua aduenit initialiter.
et ſic manet cum ſpūſancto. Q; autē illi timores
ſint eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime. pt;. quia Aug. Auguſtin⁹.
dicit in octauo libro de trinitate. ꝙ volūtates di
uerſe ſunt quarum diuerſa ſunt volita ⁊ eedē qua
rum idē volitum: ḡ pari rōne diuerſi ſunt timores
quibus timent diuerſa. ⁊ iidē quibus timet idē. ſ;
idē timet timore ſeruili ⁊ initiali: ſc; pena eterna:
ergo ſunt idem timor in ſpecie. ¶ Si dicit ꝙ q̄uis Euaſio.
idem timeat vtrobiq; tamen differunt. quia timo

ꝯtra hoc ar̄. re initiali nō timet penā niſi ꝓpter aliud. Contra
hoc eſt: qꝛ ſicut volūtates nō differunt niſi per pꝛi
mos fines ⁊ imediatos. ⁊ non ꝑ fines vltimos. q̄a
ſi ſic eſſent oēs volūtates eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſi
me ⁊ ſimiliter oēs virtutes. ita neqꝫ timoꝛes diffe
runt niſi ꝑ ea que timētur pꝛimo ⁊ imediate: ergo
cum pꝛimo ⁊ imediate timeatur pena eterna timo
Secundo. re initiali. nō erūt illi timoꝛes diuerſi in ſpecie: ſʒ
idem in ſpecie. ¶ Itē. timoꝛ initialis habʒ duos
oculos. vnum ad penā quo cōicat timoꝛe ſeruili.
alium ad ſeparationē quo cōmunicat cū filiali. ſʒ
pꝛopter hoc ꝙ cōmunicat cū filiali vno oculo: eſt
eiuſdem ſpeciei cū illo: ergo eadē ratiōe cū cōmu
nicet cum ſeruili vno oculo erit eiuſdē ſpeciei cū il
lo. ⁊ ſic timoꝛ ſeruilis erit cū ſpūſancto. ſicut ⁊ ini
tialis. qḋ patʒ eſſe falſuʒ. qm̄ beatus Io. dicit ꝑ
fecta caritas foꝛas mittit timoꝛē. quod intelligūt
Solutio. ſancti de timoꝛe ſeruili. ¶ Solutio. dicimus ꝙ ſi
Timoꝛ ſuilis ⁊ iitialis ſpē drn̄t. ue naturalia fiant gratuita ſiue non. ſcḋm ſpecieʒ
differūt timoꝛ ſeruilis ⁊ timoꝛ initialis. qm̄ timoꝛ
initialis habʒ duos oculos. vnū accidentalē quo
timet penā. aliū eſſentialē quo timet ſeꝑationeʒ.
timoꝛ eni ſeparationis ab eo quem diligit eius eſt
cauſa. ⁊ ꝓpter hoc vnius ſpeciei eſt cū filiali diffe
rens accidente. penā autē timet per accidens ſi
ue per aliud. ⁊ pꝛopter hoc licet cōueniat cū ſerui
li in accidente. differt tn̄ ſcḋm ſpeciē. penam autē
timet per accidēs duobus modis. pꝛimo timet eā
pꝛopter conſcientiam peccati: ⁊ ſtimulum ⁊ angu
ſtiam conſcientiam timēs ne ſufficienter ſit ei pec
catuʒ dimiſſū. ſed cū perfecte cōpleuerit peniten
tiam vt iam pacē ſentiat et dulcedinem in mente.
quia iuſticia ⁊ par obſculate ſunt. nō timet ꝓpter
conſcientiā peccati aut āguſtiā: ſed tm̄ per modū
cautele. ſ. ne ſeparetur a deo: ⁊ ſic penam nō quia
eſt pena timet. ſʒ pꝛopter conſcientiam peccati: ⁊
Dupliciter ꝑ accidens. ita vno modo per accidens. Itē. alio modo per ac
cidens timet illā: quia non timet ipſam inqͣ̄tuʒ eſt
pena coꝛpoꝛis vel aīe ſenſualis: ſed inqͣ̄tuʒ eſt pe
na dāni ſiue ſeparātia ab eo quem diligit. ⁊ ita ꝑ
accidens timet penā per ſe ſeparationē. vnde pꝛo
Ad omnes rationes. pꝛie loquendo diuerſa timētur timoꝛe ſeruili ⁊ ini
tiali ⁊ ita differunt eſſentialiter illi timoꝛes. Per
Iterum ar̄. hoc patet ſolutio ad omnia obiecta. ¶ Sed iterū
videtur poſſe pꝛobari ꝙ timoꝛ ſeruilis non ſit do
num ſpirituſſancti quia eo timet homo offendere
deum pꝛopter penā. ergo magis timet penam q̄ꝫ
offenſam dei. ergo magis timet penam q̄ꝫ deuʒ. ſʒ
ſi aliquis diligit aliquid aliud magis q̄ꝫ deuʒ: pec
cat moꝛtaliter. quia deus ſuper oīa eſt diligendꝰ.
ergo pari ratione cū deus ſuper oīa ſit timendus
quicunqꝫ timet aliud plus q̄ꝫ deū. peccat moꝛtali
ter. ſed timoꝛe ſeruili timetur aliud plus q̄ꝫ deus:
quia pena. ergo ſic timēs peccat moꝛtaliter. ergo
timoꝛ ſeruilis eſt pctm̄ moꝛtale. nō ergo eſt donū
Secundo. ſpirituſſancti. ¶ Item. diligēs deū pꝛopter aliḋ
ita ꝙ hec dictio pꝛopter notet cauſam finalē pꝛin
cipalem peccat moꝛtaliter. ergo pari ratione: ti
mens deuʒ pꝛopter aliud peccat moꝛtaliter: ſed ti
mens timoꝛe ſeruili. timet deum pꝛopter aliud. er
Solutio. go peccat moꝛtaliter. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Solu. ti
moꝛ ſeruilis eſt donum ſpirituſſancti cum ſit ex fi
de vt dictum eſt. Ad pꝛimum dicimꝰ ꝙ ſi pꝛopꝛie Ad pꝛimū.
intelligatur hec pꝛopoſitio. timens timoꝛe ſeruili Timere pe
timet magis penā q̄ꝫ deuʒ: falſa eſt. qm̄ timere pe nā eſt time
nam nihil aliud eſt q̄ꝫ timere deū cuius eſt inflige re deum.
re penam eternā impenitētibus. ſiue timere iuſti
ciam dei vel eternum iudicē. ſicut eni dictū eſt in
queſtione de articulis. penas eternas credere nō
eſt articulꝰ: ſed aſſequens articulo. qm̄ omnis ar
ticulus eſt de deo in cutiens timoꝛeʒ vel amoꝛem
vel vtrūqꝫ: ⁊ ita deuʒ eē punituꝛū impenitētes pe
nis eternis eſt articulus. ex quo ptʒ ꝙ idem eſt ti
mere penam eternam ⁊ timere deū: ⁊ ita non ma
gis timetur pena q̄ꝫ deus ex quo ptʒ ſolutio ad pꝛi
mo obiectum. ¶ Ad ſecundo obiectū ſimiliter di Ad ſcḋm.
cimus ꝙ hec pꝛopoſitio: ſi ꝓpꝛie intelligit̄ eſt fal
ſa. timens timoꝛe ſeruili timet deū pꝛopter aliud.
quia iſte qui timet penā non timet illā quia pena:
ſed quia a deo infligenda. ſicut q̄ timet patibulum
non timet ipm̄: quia illud eſt: ſed qꝛ timet ſuſpendi
ſeo a iudice: ⁊ ita ꝓpꝛie loq̄ndo qui timet deū tm̄
pꝛopter penā eternam. nō timet deum ꝓpter aliḋ
tamē ſi pꝛopꝛoſitio intelligatur ſub ipꝛopꝛietate
concedimus ꝙ q̄ timet deū ꝓpter penā eternaʒ: ti
met deum ꝓpter illud. ꝯpetenter tn̄ poteſt dici ꝙ Alr̄ ṗt dici.
non eſt ſimile de timēte deū pꝛopter penā eternā
⁊ diligente ꝓpter bonū creatū. qꝛ ille qui ſic dili
git ponit ſibi aliū ſummū bonū q̄ꝫ deū: vn̄ peccat
moꝛtaliter. ſed ille qui ſic retinet deuʒ non ꝓpter
hoc ponit aliud ſūme potēs. ⁊ ideo nec pec. moꝛ.
¶ Iteʒ queritur vtrū timoꝛ quo aliquis abſtinet q̄ſtio icidēs
a peccato ne ſuſpendatur ſit donuʒ ſpirituſſancti
quod videtur. quia vtilis eſt ⁊ pꝛeparatoꝛiꝰ ad bo
num: ergo eſt a ſpūſancto. ¶ Cōtra. qḋ nō eſt ex Ar̄ ꝙ ſic.
fide peccatū eſt. vt dicit Apl's. i. deficiēs ⁊ inuti In oppm̄.
le ⁊ imperfectū. ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ reuera talis Solutio.
timoꝛ non eſt donū ſpūſſancti. quia ſolo libero ar
bitrio pōt aliquis abſtinere a pctō. vt q̄ timet pa
tibulum. qꝛ timere talē penam nō timere deū. ſed
hoīem. vnde timoꝛ hūanus eſt ⁊ non eſt donū ſpi
rituſſancti ſicut patet ex pꝛedictis.

¶ De vſu ſeruilis timoꝛis.

¶ Scḋa queſtio huius capituli.

Queritur de vſu ſeruilis timoꝛis. Aug. di Auguſtinꝰ.
cit ꝙ timoꝛ ſeruilis eſt bonꝰ. timere aūt
ſeruiliter eſt malū ¶ Sed contra. cuius ꝯtra illuḋ ar̄.
vſus malus eſt. ipſum eſt malum. ſed ti
mere ſeruiliter eſt vſus timoꝛis ſeruilis: ergo ſer
uilis timoꝛ eſt malus. vel ſi eſt bonꝰ. timere ſerui
liter eſt bonū. quod eſt contra Auguſtinū. Itē. ti Secūdo.
moꝛ ſeruilis eſt bonꝰ. qꝛ eo abſtinet hō a pctō. vn̄
ſic pꝛeparatur ad caritatem habendam abſtinen
do a peccato. ſed hoc eſt timere ſeruiliter: ergo ti
mere ſeruiliter eſt bonuʒ. ea ratione qua timoꝛ ſer Tertio.
uilis eſt bonus. ¶ Item. cum dicitur timoꝛ ſerui
lis eſt bonus. aut bonitas attribuitur timoꝛi non
habito reſpectu ad foꝛmam ſeruitutis. aut habi
to reſpectu. ſi pꝛimo modo: pari ratione. cum di
citur timere ſeruiliter ē bonū. poteſt attribui bo
nitas ei. quod ē timere non habito reſpectu ad ſer
uilitatem impoꝛtatam per illud aduerbium: ergo
ſicut timoꝛ ſeruilis eſt bonꝰ. ita timere ſeruiliter ē
bonū. qꝛ ſicut timoꝛ eſt vtilis ſic timere ſeruiliter

Ayuntamiento de Madrid

eſt vtile. ſi vero habeat̃ reſpectus ad ſubiectū cū
Quarto. foꝛma ſeruilitatis: ḡ qua ratione timere ſeruiliter
eſt malū eadē rōne timoꝛ ſeruilis eſt malꝰ ¶ Itē.
cum dicitur ꝙ timere ſeruiliter aut compara‹t› ali
qua diffoꝛmitas aut nulla. ſi nulla quare ḡ dicitur
ꝙ timere ſeruiliter eſt malū. ſi aliqua ḡ ſicut time
re ſeruiliter ſm opinionē que dicit: ꝙ mala actio
non eſt a deo non eſt a ſpūſancto. ita neq̧ timoꝛ
ſeruilis erit a deo: ḡ nec a ſpirituſancto. qm̄ eandē
diffoꝛmitatem impoꝛtat nomē ſeruilis quam hoc
aduerbium ſeruiliter. et hoc eſt contra pꝛedicta.
Opinio aliquoꝛum. ¶ Solu. quidā dicunt ꝙ timoꝛ ſeruilis nichil aliud
eſt ꝙ̄ timoꝛ ſerui vnde nō attribuitur bonitas niſi
eſſentie timoꝛis. cum dicitur timoꝛ ſeruilis eſt bo
nus. ſed ad ſeruitutem habetur reſpectus cū dici
ꝯtra hāc aſ tur. timere ſeruiliter eſt bonum. ¶ Sed hec ſolu-
tio patet nulla eſſe. quoniā ſi nihil aliud eſt timoꝛ
ſeruilis ꝙ̄ timoꝛ ſerui: ergo cū timoꝛ humanus ſit
timoꝛ ſerui ⁊ ſimiliter timoꝛ mūdanus non erit ali
us timoꝛ ſeruilis a timoꝛe humano aut mundano.
Alia opio. ¶ Pꝛopter hoc dicūt alij ꝙ cū dicit̃ timoꝛ ſerui
lis pꝛincipaliter ſignificat̃ ſeruilitas que eſt eēn-
tialis differētia huius timoꝛis quo deus timetur
ne puniat ineternum. ſed ꝓpter hoc connotat̃ vi-
Auguſtinꝰ cium in ſubiecto timoꝛis. quia vt dicit Aug. in ta
li viuit voluntas peccandi. vñ cum nō reſpiciatur
illud connotatū cum dicitur timoꝛ ſeruilis eſt bo-
nus: ſic enī nichil attribuit̃ ſubiecto timoꝛis: ſ; ti
moꝛi: vera eſt pꝛopoſitio. ſed cū dicitur timere ſer
uiliter eſt bonū. ſic attribuitur bonitas timoꝛi vel
actui eius ſecundū quod in timente. qm̄ nihil aliud
eſt timere ſeruiliter eſt bonum. ꝙ̄ hic aliquē time
ꝯtra hāc aſ re ſeruiliter eſt bonum. ¶ Sed ꝯtra. qua ratione
non reſpicitur ſubiectū timoꝛis. cū dicitur timoꝛ
ſeruilis eſt bonus. eadē ratione cū dicitur timere
ſeruiliter eſt bonū. quia poteſt ſumi hoc aduerbi-
um timere pꝛo eſſentia motus in ſe. non ſecundū
ꝙ eſt actualiter in mouente. vt ſic quaſi noīatū te
neatur. verba enī ſm ſe dicta nomia ſunt. ſicut ve
rum eſt ꝙ legere eſt bonum ꝙ̄uis nullus legat. ⁊
Secūdo. ita timere eſt bonū ſicut timoꝛ ſeruilis. ¶ Pꝛe-
terea. ſi timoꝛ ſeruilis viciū coīpoꝛtat in ſubiecto:
ergo timoꝛ ſeruilis nō eſt a ſpūſancto in ſubiecto:
Solutio. quod pt; eſſe falſum ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ ſicut ti
Q; timoꝛ moꝛ ſeruilis eſt bonus: ita timere ſeruiliter eſt bo
ſeruilis ſit num. nec dicimꝰ ꝙ timoꝛ ſeruilis ſit timoꝛ ſerui ni
bonus. ſi ſcđm noīs interpꝛetationem ⁊ non ſm rei ſigni-
ficate pꝛeciſſionē. ſ; eſt timoꝛ ſeruilis quo aliquis
timet deū ne puniat eū: eternaliter: ſicut aliquis
ſeruus timet dñm ſuū ne eū penis tp̄alibꝰ affligat
Ad rōnem. ¶ Ad iſtud quod obijcitur quod Aug. dicit. ꝙ ti
mere ſeruiliter eſt malū. tamen timoꝛ ſeruilis eſt
bonus dicimus ꝙ non eſt verum. nuſꝙ̄ enī legun-
tur hec verba de Auguſtino: ſ; quidā opinati ſunt
Auguſtinū dixiſſe hoc. q̄ dixit ꝙ timoꝛ ſeruilis ē
bonum quo nemo bene vtitur. nec īpoꝛtat iſte ter
minus timoꝛ ſeruilis aliquam diffoꝛmitatem ex vi
ſue ſignificationis. ſed ex vi rei poſſ; intelligi. ſc;
quia certum eſt ꝙ in quocūq̧ eſt ſeruilis timoꝛ in
eo eſt pctm̄ moꝛtale. cū enim timoꝛ ſeruilis ſit do-
num ſpirituſſancti ſecundū ſuum eſſe ſtultum eſt ī
eo quod eſt ſeruilis timoꝛ ponere aliquā diffoꝛmi-
tatem. ſecundū; denominationem: ſeruilis timoꝛ
ſecundum hanc noīationem dicatur ab Apl̄o do-
num ſpirituſſancti. ad romanos. nō accepiſtis ite
rum ſpiritum ſeruitutis in timoꝛe illo. timere ſer-
uiliter eſt tale quid quo pꝛeparatur aliquis ad ex-
pulſionem peccati. Sicut oximel: aut ſirupꝰ pꝛe-
parat egrum ad repulſionem egritudinis et ad re
Exemplū. cipiendum ſanitatem. ¶ Item ſic obijcitur. Au-
Iterum aſ. guſtinus dicit ꝙ timoꝛ ſeruilis eſt bonum quo ne-
cōtra dictū mo bene vtitur. Contra. timoꝛ ſeruilis eſt bonus.
auguſtini. ergo eius vſus eſt bonus. ergo timoꝛe ſeruili po-
Solutio. teſt quis bene vti. ¶ Solutio. Uti dupliciter ſu-
mitur large ſecundum ꝙ vti eſt aſſumere aliquid ī
facultatem voluntatis. ⁊ ſecundum hoc verū; eſt
ꝙ vſus timoꝛis ſeruilis eſt bonꝰ ſc; pꝛeparatio ad
caritatem per abſtinentiam a malo. et hoc modo
poteſt quis bene vti timoꝛe ſeruili. ſtricte ſumitur
ſecundum ꝙ vti eſt vſum rei referre ad id quo fru-
endum eſt. et ſecundum hoc timoꝛe ſeruili nullus
poteſt bene vti: aut male. quia vſus timoꝛis refe-
ratur ad deum quo fruēdum eſt. iam non eſt vſus
timoꝛis ſeruilis: imo initialis vel filialis. ſed quia
hec ſolutio non eſt generalis: ad idem poterit ad
hiberi poſt dicenda.
¶ De timoꝛe ſeruili. ¶ Tertia q̄o huiꝰ capituli.

Sic Aug. dicit ꝙ timoꝛ ſeruilis eſt bonū
non tamen qui timet ſeruiliter bene agit
¶ Contra. aut Aug. ſumit bonū ⁊ bonū Contra auguſtinū aſ.
in eadem ſignificatione aut in diuerſis.
ſi in eade;. ḡ ſicut timoꝛ ſeruilis eſt bonū. ita time
re ſeruiliter eſt bonū agere: per locū a caſibus. ſi
autem in diuerſis ita ꝙ aduerbiū non ſumat̃ a noī
ne: nichil videtur dicere. ¶ Item. timoꝛ ſeruilis Secundo.
eſt virtus eo modo quo eſt donū ſpūſſancti q2 vir
tutes infoꝛmes ſunt virtutes. ḡ cū ſeruilis timoꝛ
ſit virtꝰ. timere ſeruiliter eſt timere virtuoſe. ergo
qui timet ſeruiliter agit virtuoſe. ergo et bene quod
eſt contra Auguſtinum. ¶ Solu. facere bonū eſt Solutio.
facere aliquid de genere bonoꝛū. ſed agere bene
eſt agere meritoꝛie: q2 agere bene eſt agere ex bo
nitate agentis ſc; agere ex caritate ſiue ex virtu-
te gratuita a qua dicitur aliquis bonus ſimplici-
ter ¶ Unde dicimus ꝙ hoc aduerbium bene non Ad pꝛimū
ſumitur tanꝙ̄ caſus ab hoc noīe bonū: ſ; ſumitur
in alia ſignificatione. vnde in hoc argumēto time
re ſeruiliter eſt bonum ſiue timoꝛ ſeruilis eſt bo-
nus. ergo qui timet bene facit. eſt equiuocatio. ſi-
cut Ariſtote. dicit in ethicis ꝙ non quicunq̧ facit
grammaticalia eſt grammaticus. ſed qui ſecūdū
grammaticā que eſt in ipſo. ita dicimus ꝙ ille ſo-
lus bene agit qui ſecundū bonitatē que eſt in ipo
operatur. ꝙ ſicut ars eſt pꝛīcipiū ⁊ regula in arti-
ficialibus cognoſcendis. ita ⁊ virtus eſt pꝛincipi-
um ⁊ regula in bene agēdis. ¶ Ad hoc aūt quod Ad aliud.
obijcitur ꝙ minus ꝓpꝛie loquitur Augu. diuerſi Auguſtinꝰ
mode ſumendo hanc dictionem bonum ⁊ hanc di
ctionem bene. dicimus. ꝙ pꝛoꝛſus loquitur ſumē-
do iſtas duas dictiōes pꝛout debz. ¶ Ad aliud di Ad aliud.
cimꝰ ꝙ timoꝛ ſeruilis ſimpliciter loquēdo non eſt
virtus nec virtutes infoꝛmes ſūt virtutes. q2 hoc
ꝙ dico infoꝛmes diminuit de rōne virtutis. vñ nō
valet: timoꝛ ſeruilis eſt virtus infoꝛmis: ergo vir-

Opinio ali quorum. tus.fallacia ſm quid ad ſimpliciter. ¶ Sꝫ quidā
volunt dicere ꝙ timor ſeruilis eſt malus: qđ nitū-
tur probare ſic. duo ſunt qbus ſpecialiter ſeruimꝰ
deo.ſ. timor ⁊ amor. ſed ſi amor creature nō refer-
tur ad deum pctm̄ eſt. eadē ratione ⁊ timor. ſed ti-
more ſeruili timetur creatura nec refertur ad finē
ſupremū.ſ. deum timor ille. qm̄ timore ſeruili non
timetur niſi pena. ⁊ propter ſe ſolū: ergo timor ſer
In oppm̄. uilis eſt pctm̄: ergo nō eſt a ſpirituſancto. ¶ Itē.
Augu. dicit ꝙ peccare eſt ſpreto incommutabili
bono rei naturali adherē. ſꝫ timēs ſeruiliter iqꝫtū
hmōi non adheret alicui rei cōmutabili nec ſper-
nit bonum incōmutabile. nō eni derogat eiꝰ potē
tie vel bonitati. ⁊ ſic de alijs faciēdo aliud ab illo
ſummū bonū. vel ſumme potētie. quod fit in timo
re mundano vbi magis timetur potētia principis
ꝙꝫ dei: ergo nullꝰ in hoc ꝙ timet ſeruiliter peccat.
Secundo. et ita timor ſeruilis non eſt pctm̄. ¶ Itē. aliquis
poteſt licite deſiderare commodū ſuū non referē-
do ad ſupremū finem. ſicut pꝫ in illo q̄ fodit in vi
nea pro ſex denarijs. ergo eadē ratiōe aliquis po
teſt fugere licite incōmodum ſuū referendo ad ſu
premuꝫ finē. ſed hoc fit timore ſeruili: ꝗ timere ſer
uiliter nō eſt pctm̄: ergo nec timor ſeruilis. qđ cō
Ad rōnem. cedimus. ¶ Ad illud qđ obijcitur dicimꝰ ꝙ hec ꝓ
poſitio generaliter intellecta eſt falſa. ſcilꝫ amor
creature non refert̃ ad finem ſupremum eſt pctm̄.
amor eni creature q̄ non eſt libido non eſt pctm̄. ſi
cut qn̄ diligitur tp̄ale ad neceſſitatē nec eo ſperni
tur deus. ille eni amor eſt ſolus quo deus ſpernet̃
Item. pctm̄ eſt. Similiter dicimus ꝙ ſolus ille quo ſper
nitur deus eſt pctm̄. quod nō eſt i timore ſeruili.
ſed hoc eſt in mundano vbi prefertur potentia ho
minis potentie dei: ⁊ ſimiliter in humano: vbi pre
fertur vita carnis vite eterne.

¶ De annexis timori ſeruili.
¶ Quarta queſtio huiꝰ capituli.

dictū augu ſtini. Queritur de annexis timori ſeruili. ⁊ pri
mo de auctoritate Auguſtini ſup illud
pſal. Confige timore tuo carnes meas.
ibi dicit Aug. Timor ſeruilis ducit ad
caſtuꝫ timorē. ſed nō crucifigit carnē. viuit ei i eo
peccandi volūtas ⁊ ſeqretur opꝰ ſi ſeparet̃ operꝫ
impunitas in timente: ꝗ ſeruiliter viuit voluntas
In oppm̄. peccandi: ꝗ vult peccare ¶ Cōtra. timore ſeruili
abſtinet a pctō volūtarie: ꝗ vult nō peccare: ꝗ vult
peccare ⁊ vult nō peccare: ꝗ ſil' ⁊ ſemel habꝫ duas
Opinio ali cuius. contrarias volūtates. ¶ Ad hoc dicebat archi-
epūs ſenoñ. ꝙ ibi ſit ſermo de voluntate conditio
nali nō de abſoluta. vñ vult peccare volūtate ꝯdi
tionali.ſ. ſi nō eſſent pene. ſed de volūtate abſolu
ta vult non peccare, ⁊ hee due volūtates nō ſunt
contrarie. vñ volūtas illa qua dicitur viuit in eo
peccandi voluntas ſm eū potius deberet dici vel
leitas: qm̄ non proprie loquendo vult peccare: ſꝫ
ꝯtra hoc ar vellet ſi pene non eſſent. ¶ Sed obijcitur de illo
qui habet timorē ſeruilem vt de illo qui vult fura
ri qn̄ attendit pecuniā. ſed non conſiderat penā ⁊
pecunia placet ei: ꝗ poteſt eā ſimpliciter furari. ⁊
ita in timente ſeruiliter viuit voluntas peccandi
opīo alioꝝ. abſoluta. Propter hoc dicunt quidā ꝙ voluntas
que viuit in eo: ſenſualitatis eſt. ⁊ eſt abſoluta. ſed
voluntas qua vult non peccare rōnis eſt: nec ſunt
contrarie. q: non habent idē ſuſceptibile. Sꝫ hoc ꝯtra hāc ar
nichil eſt quia vult furari per inſidias ⁊ hmōi qđ
non ſubiacet ſenſualitati. ⁊ poteſt etiā hoc facere
ex deliberatione rōnis ¶ Solu. pro cuius decla Solutio.
ratione notandi ſunt tres ſtatus timentis ſeruili- Triplex ſta
ter qñqꝫ eni attendit pecuniā vt ſibi vtilē. ⁊ ſtatiꝫ tꝰ timētium
attendit penā. tunc verū eſt ꝙ vult furari ſub con ſeruiliter.
ditione.i. vellet ſi pene nō eēnt. qñqꝫ attendit pe
nam tm̄., ⁊ tunc vult nō furari ſimpliciter. qñqꝫ at
tendit pecuniā tm̄: ⁊ tunc vult furari ſimpliciter ſi
ue abſolute. ⁊ totum hoc eſt ſm voluntatem ratio
nis. ¶ Concedimus ergo ꝙ in timente ſeruiliter Solutio.
due ſunt voluntates contrarioꝝ: ⁊ ſm rationem:
non tñ ſunt contrarie: q: non ſunt ſm idem. eo ꝙ ſi Duplex vo-
ſunt ſm eandem apprehenſionē vel conſideratio- luntas.
neꝫ: ſicut ſi aliquis adipiſcatur familiaritatē eius
qui occidit patrem ſuū diligitqꝫ illum ⁊ odit eun-
dem quia tñ non eodem intuitu non ſunt cōtraria
in eodem dilectio ⁊ odium hoīs eiuſdē. dictuꝫ eſt
ꝙ timor ſeruilis ſemꝑ eſt cum pctō. quia in timen
te ſeruiliter viuit peccandi voluntas. ¶ Uidetur ꝯtra aliđ ar
ꝙ ſit ſemper ex pctō ſuperbie. qm̄ Gregorius di-
cit. cum pena timetur. ⁊ facies dei non amatur ti-
mor ex timore eſt non ex amore ſed timore ſeruili
fit hoc. ergo eſt ex timore. ergo ex ſuꝑbia ¶ Sed Cōtra hoc i
contra. timor ſeruilis hūiliat hoīem. ergo non ex oppoſitum.
ſuꝑbia. ¶ Ad hoc dicunt cōmuniter magiſtri ꝙ Opio cōis.
auctoritas debꝫ ſic intelligi. ex timore.i. cū timo-
re. vt propoſitio notet concomitantiā non cauſali
tatem. hꝫ autē ſimilē expoſitionē hec prepoſitio
ex. ſuꝑ illud marci. viij. Surgēt. ⁊c̄. vbi dicit glo.
eo indigni ſunt venia q: ex lege ſūt infideles.i. cū
lege. cauſaliter ei nō facit lex infidelē. ⁊ ita timor
ſeruilis eſt ex ſuperbia.i. cū ſuꝑbia. ¶ Sed ꝯtra. In oppm̄.
Timor ſeruilis preparat aīam ad ſuſceptionē ca-
ritatis. q: ſicut ſeta introducit filū ſic timor ſerui-
lis introducit caritatē q: humiliat hoīem ſub deo
ergo non eſt ſemꝑ cū ſuperbia. q: ſuperbia retra-
hit a caritate. ¶ Itē. Aug. inueſtigās illđ eccle. Scđo per
initiuꝫ oīs pcti eſt ſuperbia. in libro de fide ad pe auguſtinū.
trum opponit ꝙ nō ſit hoc verum in illo q̄ cum ha
beat caritateꝫ cadit ꝑ pctm̄ luxurie tm̄ ⁊ dolēs et
gemens peccat ſub deo. cōſtat eni ꝙ in tali nō eſt
ſuꝑbia initiuꝫ pcti. nō ꝗ initiū oīs pcti eſt ſuꝑbia
¶ Soluit aūt Aug. ꝙ auctoritas illa debꝫ intelli Solutio au
gi de initio mediato non de immediato. Suꝑbia guſtini.
eni primorum parentū fuit corruptionis initiū to
tius generis humani ex qua ortū habꝫ cōcupiſcē
tia ſiue libido impropria que eſt initiū cuiuſlibet
peccati. Sicut Augu. dicit alibi. vnde patet ꝙ in Auguſtinꝰ.
predicto caſu eſt peccatū luxurie non cum ſuper-
bia. ponatur ergo ꝙ talis conſideret penas eter-
nas: et ſeruiliter timeat deū. patet ꝙ in iſto eſt ti-
mor ſeruilis non cum ſuperbia. ergo falſuꝫ eſt qđ
dicit Gregorius. ſiue hec prepoſitio: ex notet con
comitantiam ſiue cauſalitatem. ſed videt̃ ꝙ in om
ni peccato ſit ſuperbia. quoniaꝫ Augu. dicit. pec Iterum ar.
care eſt ſpreto incōmutabili bono rebus mutabili Auguſtinꝰ.
bus adherere. ergo in oī peccato eſt ꝯtēptus dei.
ſed contemptus dei eſt ſuperbia: ergo in oī pecca
to eſt ſuperbia. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ timor ſer Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

uilis pōt eſſe non cū ſupbia: ſed vt freq̄ntius cum quadā ſupbia eſt. ſ. cū indignatiōe ⁊ murmure qđ habȝ aliquis ex conſideratiōe penaꝝ quas vellet

Dictū gregoꝛij exponitur.

non eſſe. vñ quod dicit Grego. ꝙ timoꝛ ſeruilis ex timoꝛe eſt intelligi debȝ vt freq̄nter. habuit enim reſpectū ad naturaȝ timoꝛis. vt freq̄ntiꝰ pꝛedicta

Per hoc ad pꝛimum.

indignatio ꝯcomitaꝛ. ſicut puer remurmurat cōtraverbera q̄ ſuſtinet inuitꝰ. ¶ Ad aliđ dicimꝰ ꝙ

Ad ſcđm.

contēptus multipliciter ſumiꝛ. qñꝙ eni dicitꝛ cō-

Cōtēptꝰ tripliciter capiꝛ

temptꝰ appꝛeciatio rei minoꝛ iuſto. ſꝫm hoc cōtēnere eſt opus rōnis. Itē. ꝯtēnere idē qđ aſpernari ſiue iraſci rei tāꝙ vili. ſꝫm hoc cōtēnere eſt in iraſcibili. qñꝙ contēnere eſt negligere ſiue non curare rem tanꝙ vilem: ſꝫm hoc contētus dei comitaꝛ omne pctm̄. In ſpeciali aūt ſignificatiōe ſumitur cum dicitur contētus dei eſt ſuperbia. ⁊ ita pꝫ ꝙ

Falla equiuocationis.

in illo argumento eſt fallatia equiuocationis.

¶ De effectibus timoꝛis ſeruilis.

¶ Quarta queſtio huiꝰ capituli.

Ueritur de effectibus timoꝛis ſeruilis. Aug. dicit ꝙ timoꝛ vulnerat/ caritas ſanat: ergo timoꝛ ledit: ergo nocet. ſȝ ſicut Augu. dicit ꝙ non adimit aliqđ bonum non nocet ergo cum timoꝛ ſeruilis noceat adimit aliquod bonum/ aut gratuitum/ aut naturale gratuitū: non qꝛ in timēte ſeruiliter nō eſt grā: ḡ neꝙ diminutio boni gratuiti neꝙ diminuit bonū naturale qꝛ diminutio boni naturaꝛ eſt pctm̄/ aut a peccato. qm̄ in bonis naturalibus ſaluatur imago dei ergo timoꝛ ſeruilis eſt pctm̄: ḡ non eſt a ſpū ſācto.

Solutio.

quod eſt cōtra pꝛedicta. ¶ Solu. Timoꝛ ſeruilis

Duplex vulnus.

vulnerat ⁊ ledit: ſȝ non adimit aliqđ bonū aie. Eſt eni duplex vulnus. ſ. culpe ⁊ pene. vulnꝰ culpe eſt coꝛruptio boni naturalis. ⁊ tale vulnus eſt a pctō inꝙtum pctm̄: qꝛ ex eo ꝙ eſt pctm̄ diminuit bona naturalia aie. ita ꝙ imago dei diminuiꝛ. tali vulnere non vulnerat timoꝛ ſeruilis. vulnꝰ pene ē amarituto mentis ⁊ anguſtia q̄ comitantur pctm̄. vñ

vulnꝰ pene.

Hiere. Scito ⁊ vide quia malū ⁊ amarū eſt te dereliquiſſe dñm deū tuū. tali vulnere vulnerat animam timoꝛ ſeruilis ⁊ ledit ipam anguſtias eā: nō tamen adimit aliqđ bonū eiꝰ. ſicut ex indebita extenſiōe bꝛachij pōt aliqs ledi/ lȝ nō adimaꝛ aliqđ.

Ad pꝛimū.

vñ dicimꝰ ꝙ in hac argumentatione ledit: ḡ aliqđ

Falſa ꝯñtȝ.

membꝛū adimit: eſt falſa ꝯñtis Siꝛter ⁊ in hac ledit: ergo nocȝ ſꝫm ꝙ Aug. ſumit hoc v̄bū nocet cū diminutiōis effectu. anguſtia ei ⁊ amaritudo animi: ⁊ ſi non noceant ſꝫm qđ: qꝛ affligūt aiam: nō tñ ſimpliciter nocent: ſȝ hūiliant ⁊ ſic reuocant.

¶ Ultima queſtio.

¶ De timoꝛe initiali ⁊ filiali ſimul.

Jcto de timoꝛe ſeruili. dicendū eſt de initiali ⁊ filiali ſiꝛ. qꝛ ſunt eiuſdē ſpeciei/ licȝ differant accidente. ſicut eni hō albus ⁊ homo niger. ita timoꝛ initialis ⁊ timoꝛ filialis ſunt eiuſdē ſpeciei. tñ nullꝰ timoꝛ initialis ē

Pꝛimū notabile.

timoꝛ filialis nec ecōuerſo. ¶ Pꝛio dicendū ē qđ timoꝛ initialis ⁊ q̄re dicaꝛ iitialis. Scđo ſi ſit vna ſpēs timoꝛis aut duę. Tertio de augmēto ⁊ diminutione eiꝰ Quarto ⁊ vltimo de timoꝛe filiali ꝑ ſe ¶ Notandū aūt ꝙ hec vox timoꝛ filialis qñꝙ ſumitur poſſeſſiue: vt dicaꝛ timoꝛ filialis tioꝛ filioꝝ dei. ⁊ ſꝫm hoc nō diſtinguiꝛ filialis ab iitiali. qñꝙ đꝛ tioꝛ filialis ꝑ ſiſitudinē ille tioꝛ quo timeꝛ deꝰ. ſicut filij ſolent timere pr̄es qñ timet ſeꝑari a pr̄ibus ſolo amoꝛe: ⁊ ſi nulla pena eis iminẽat. ſic diuerſificaꝛ timoꝛ filialis ab initiali. Initialis autē timoꝛ eſt quo timemꝰ: partim timoꝛe pene partim amoꝛe gloꝛie. vñ đꝛ habere duos oculos: vnū ad penā; aliuȝ ad gl̄iam. ¶ Queriꝛ ḡ q̄re đꝛ initialis

Pꝛia q̄ſtio huiꝰ capli.

qꝛ taꝛ amoꝛ eſt incipiētiū. ¶ Cōtra. Eſto ꝙ aliqs

ꝯtra hoc aꝛ

perfectus ceciderit a caritate ⁊ poſtea reſurgat i tanta. cōſtat ꝙ talis incepit bonū operari: ḡ eſt incipiens: ḡ ſi timoꝛ initialis eſt incipientiū iſte habet timoꝛē initialem. Cōtra. ¶ Perfecta caritas

In oppm̄.

foꝛas mittit timoꝛē. ⁊ hoc intelligatur etiā de initiali. ⁊ iſte habȝ perfectā caritatē ḡ nō habȝ timoꝛem initialē. ḡ timoꝛ iitialis non đꝛ initialis qꝛ eſt incipientiū. ¶ Itē. triplex eſt ſtatꝰ amoꝛꝭ ſcȝ in-

Secūdo.

cipientiū/ ꝓficiētiū/ ⁊ ꝑfectoꝝ. Pꝛimi celebꝛāt paſcha in egypto. ſcđi in deſerto. tertij in terra pꝛomiſſionis. igiꝛ timoꝛ diſtinguiꝛ ſꝫm ſtatus caritatis vt dicatur timoꝛ initialis qui eſt incipiētiū. filialis qui eſt perfectoꝛū: ⁊ tertius timoꝛ ꝓficientium et ita i caritate erit triplex timoꝛ diſtinguēdꝰ. ¶ Foꝛte dicet qꝛ dicitur timoꝛ initialis eo ꝙ ē ini

Euaſio.

tium ſapientie: ſicut dicit eccleſiaſticus. Initium ſapientie timoꝛ dñi. ¶ Contra. Fides/ ſpes/ cari-

ꝯtra hāc aꝛ

tas pꝛecedunt timoꝛem: ḡ qua ratiōe timoꝛ eſt initium ſapientie: a foꝛtioꝛi ratione. fides/ ſpes/ caritas/ ſunt initia ſapiētie. ergo ſi ꝓpter hoc dicitur timoꝛ initialis: pari ratione ſpes dicitur initialis et ſimiliter caritas. ¶ Item. eccleſiaſticus. xxv.

Secundo.

Timoꝛ dei initium dilectionis: fidei autē initium eſt ei. Queritur ergo quare potiꝰ fides que eſt pꝛima virtutum et timoꝛ que eſt quarta dicantur initia ſapientie ꝙ̄ fides et ſpes. vel fides et caritas.

¶ Solutio. Dicimus ꝙ timoꝛ dicitur initialis q̄

Solutio.

eſt pꝛimo incipientium. ⁊ ſic ceſſat obiectio de eo qui reſurgit in caritate perfecta. Ille eni ⁊ ſi incipiat bene operari non tamen pꝛimo. poſſet tamen

Aꝛr p̄t dici.

dici qm̄ etiam talis habet timoꝛem initialem. qm̄ adhuc anguſtiatur ſuper pctō quod ꝯmiſit. perfecta autē caritas đꝛ foꝛas mittere timoꝛē initialeȝ

Per hoc ad pꝛimum.

quantū ad hoc ꝙ habȝ naturā timoꝛis ſeruilis ſecundum hoc. ſ. ꝙ habȝ oculū ad penā: non tamē totaliter a pꝛincipio foꝛas mittit illū. ſed quando conſcientia ſua ſeneratur ad plenum tūc totaliter foꝛas mittitur timoꝛ initialis. ¶ Ad aliud dicimꝰ

Ad ſcđm.

ꝙ non eſt ſimile de caritate ⁊ timoꝛe. qm̄ habens caritatem timet aut habēdo conſcientiam peccati aut non habendo. ſi pꝛimo modo habet timoꝛeȝ initialem. ſi ſcđo modo filialem: ⁊ ꝓpter hoc timoris in caritate non eſt niſi duplex ſtatus. poteſt dici timoꝛ initialis eo ꝙ initiū ſapientie. ſola eni fides ⁊ timoꝛ pꝛopꝛie loquendo ſunt initia ſapiētie quoniam hec ſola mundant a pctō palatū coꝛdis. de fide enim dicitur in actibus. Fide mūdans coꝛda eoꝛum. de timoꝛe in eccle. Timoꝛ dei expellit peccatum. fides mundat ab omnibus peccatis. timoꝛ a reliquijs peccatoꝛuȝ. quoniā ꝯ̄uis aliquis ſit ſine peccato: tamen quādoꝙ remanent reliq̄e ſcilȝ difficultas bene operādi: obſcuritas intelligendi ⁊ obligatio ad ſatiſfactionem ⁊ huiuſmodi:

Ayuntamiento de Madrid

Nõ duo exempla ſacra

propter qđ lazarus ſuſcitatus ligat⁹ erat inſtitis. et cecus videbat hoïes quaſi arbores ambulãtes iſtas reliqͣs repellit timor initialis. ⁊ ita per fidẽ a macula pc̃i mundato palato cordis per penitẽtiã que ex timore dei ↄcipitur ⁊ a reliquijs ꝑ timorem ſentit cor ſaporem dulcedinis dei: ⁊ ſic ſapiẽ-

Exemplũ.

tia generatur in corde hoïs: ſicut cauſa febris expulſa ⁊ reliquijs ei⁹: cibi dulcedinem ſentit ſanatus a febribus. ⁊ ita patȝ quare ſpecialius q̃ʒ alie virtutes đr fides initium ſapientie. et ſimiliter timor. vñ bene dicit eccleſiaſtic⁹. Timor dei initiũ dilectiõis eius. fides aũt. ⁊c̃. Itẽ timor initialis

Ↄtra aliđ dictum arĩ.

dicitur habere oculum ad glĩam ſiue ad amorem Cõtra. diligere caritatis eſt: timere timoris. ergo timor non hȝ oculũ ad amorẽ dei.

Solutio.

¶ Solu. Timor dicit̃ habere oculũ ad amorẽ dei: q͛ habȝ oculum ad ſepationẽ ab amato timẽs ab illo ſepari

Iteꝝ arĩ cõtra dicta.

¶ Sȝ videtur ꝙ due ſunt ſpẽs timoris. due enĩ ſunt ſpẽs cupiditatis. Cupiditas qua cupit qs delectari in cibo ⁊ potu plus iuſto. ⁊ illa qua cupit luxuriã in coitu licet ad idẽ tendant: ergo pari rõne. timor pene et timor ſeparatiõis erũt diuerſaꝝ ſpecieꝝ. ſicut enĩ diuerſe ſunt volũtates ſi volita ſunt diuerſa. ita diuerſi debẽt eſſe timores quib⁹ diuerſa timẽtur

Solutio pȝ ex dictis.

¶ Ad illud ſupradictũ eſt ꝙ timore initiali nõ timet̃ pena inq̃ʒtũ pena ſed inq̃ʒtuȝ ſeparatiua et ita ꝓprie idẽ timet̃ vtroq̃ʒ timore initiali. ſ. filiali et ſeparatio: ⁊ ꝓpter quod idẽ ſunt in ſpẽ.

Iterum arĩ.

¶ Sed obijcitur. Sicut fides informis duplicẽ habȝ oculum. ſ. ad penas eternas q̃s credit eſſe ad ſummaȝ bonitatẽ dei quã credit eẽ. ſic ⁊ fides formata. ergo ſicut fides informis motu directo preciſe in penas eternas generat ſeruilẽ timorẽ quo pure ⁊ preciſe timetur pena nõ habito reſpectu ad bonitatẽ dei ſĩliter fides formata poterit generare aliquem timorẽ illo motu quo mouet̃ preciſe per viã meroꝝ in penas eternas non habito reſpectu ad ſummaȝ bonitatẽ dei. ſed ſi hoc erit aliq̃s timor in caritate quo pena eterna timetur inq̃ʒtũ pena ⁊ alius quo timetur ſepatio: ergo due ſuut ſpẽs timoꝝ.

Solutio.

¶ Solu. Omnis ſpeculatio prius eſt de fine q̃ʒ de his que ad finẽ. ergo cũ fides ſit quedaȝ ſpeculatio primo primo reſpicit finẽ: q̃ʒ ea que ſunt ad finẽ. ſȝ bonũ eſt finis oĩm: ergo primo mouet̃ fides in bonuȝ q̃ʒ in id quod ẽ ad bonũ. vñ intuitu ſũmi boni primo de neceſſitate gñat caritatẽ q̃ʒ intuitu penarũ generet timorẽ. quare is eſt ordo vt caritas ſit ĩ fide timor aũt in caritate. ex quo pȝ: impoſſibile eſt ꝙ fides formata generet timorẽ pene ſꝫm ꝙ pena: ſȝ credens deũ eſſe ſummũ bonũ in ſe. ⁊ ſĩliter ſibi videns ꝙ ꝑ penas ſeparari poſſet generat timorem pene. non inq̃ʒtũ eſt pena: ſȝ inq̃ʒtũ ſeparat̃. et ita pȝ ꝙ non erunt in caritate diuerſe ſpẽs timoris.

Ↄtra hoc arĩ

¶ Sed obijcit̃ iterũ Bonũ eſt finis oĩm virtutũ: ergo ꝙ fides credit penas eternas eẽ vel deũ punire ĩpenitentes pena eterna: nõ eſt niſi ꝓpter bonuȝ. Eſto igitur ꝙ ſꝫm viã iſtã generet timorẽ quo timeat quis penas eternas ꝓpter bonũ ſiue vt nõ ſeparetur a bono. conſtat ꝙ hmõi timoris finis ſiue materia circa quã eſt ipſa pena. licet vltim⁹ finis eius ſit bon⁹. ſicut Aug. dicit ꝙ volũtas qua

Auguſtin⁹

volo ad feneſtrã ire vt videã tranſeuntes. primus finis eſt ire ad feneſtrã. vltimus eſt timere tranſeuntes. initialis ergo timoris quem fides ſic generat eſt ipſa pena primus finis. filialis aũt timoris primus finis eſt ſeparatio. ſed ꝑ primos fines diſtinguũtur virtutũ opa ⁊ ipſe virtutes. ergo cũ diuerſi fines primi ſunt hmõi timoruȝ: iſti timores ſunt diuerſi in ſpẽ: ergo in habẽte caritatẽ ſunt diuerſi timores in ſpẽ: qđ prenegatuȝ eſt. nec poteſt dici

Replica.

ꝙ hec argumẽtatio non teneat. diuerſi ſunt fines huius primi timoris ⁊ illi⁹: ergo diuerſi ſunt timores in ſpecie. ideo: quia in fide habet inſtantiam. Fides enim duos primos fines habet. ſcȝ penas eternas et bona eterna: nõ tamẽ ſunt due ſpecies

De fide ⁊ timore aliter dicendum.

fidei. aliud enim eſt de fide aliud de timore. q̃m fides vna eſt eo ꝙ vna eſt ratio omniũ faciendoruȝ: ⁊ propter hoc virtutes que ſunt in affectu neceſſariũ eſt diſtingui ꝑ primos fines ſiue per materias primas.

Iterum arĩ.

¶ Item. timere penã eternã propter deum bonum eſt ⁊ meritoriũ. ergo alicuius virtutꝭ: nõ niſi timoris initialis: vt pȝ inſpicienti per ſingulas virtutes. ergo pena inquantũ pena timetur timore initiali. ſeparatio aũt timetur timore filiali. et inde vt prius.

Solutio. Pẽa timet̃ inq̃ʒtũ ſeparatiua.

¶ Solutio. Sicut dictũ eſt: impoſſibile eſt ꝙ fides pri⁹ moueatur in penas eternas q̃ʒ in bonũ eternum eo ꝙ neceſſariũ eſt: ꝙ primo ſpeculetur finem ſuum bonũ. ſ. vnde prius generat caritatẽ: q̃ʒ timorẽ. ⁊ inde ſequitur ꝙ nunq̃ʒ ſꝫm hanc viam generabit timorem pene inq̃ʒtũ eſt pena. ſed ſi timorẽ pene generet. hoc erit inq̃ʒtum eſt ſeparatiua a bono

Ad rõnem.

¶ Dicimus ꝙ non timetur pena vt non ſeparet a bono hec dictio vt: non eſt nota vltimi finis: ſȝ diſpoſitio primi finis pene. ſ. quia pena timetur: non inq̃ʒtum pena: ſed inq̃ʒtuȝ ſeparatiua.

Iterum arĩ.

¶ Preterea. timere penam inq̃ʒtum pena ſiue inq̃ʒtum deſtructoria vel nociua: nõ eſt quid ſpirituale: ſed inq̃ʒtũ ſeparatiua a ſummo bono ſpirituale eſt: ⁊ ꝓpter hoc primo modo nõ poteſt timeri pena ad imperium virtutis ſpiritualis. ſicut ſunt fides/ſpes/caritas. ſed ſcđo modo. ſ. inq̃ʒtum ſeparatiua

Ad omnes rõnes.

¶ Per hoc patȝ ſolutio ad oĩa obiecta: quia ſoluẽdũ eſt ꝑ interẽptionẽ.

q̃ſtio icidẽs

¶ Itẽ. eſto ꝙ aliquis perfecte conſiderãs ꝙ pena purgatorij retardat a gloria abſtineat a venialibus peccatis. Querit̃ cuius modi timor ſit iſte timor non eſt naturalis aut mundanus: aut hũanus: aut ſeruilis: aut initialis. quia ſic timẽs ꝑfectus eſt: nec filialis. quia habȝ oculũ ad penaȝ. ergo iſte timor non eſt aliquis predictorũ. ergo inſufficiens eſt diuiſio timoris ſuperius poſita. qđ multi concedunt

Opinio aliquorum.

¶ Nos autẽ dicim⁹ ꝙ iſte timor põt eẽ naturalis vel initialis. naturalis quidẽ ſi ꝑ imaginationem

Opinio doctoris.

configentẽ apprehendatur pena purgatorij tã q̃ʒ nociua. ſi voro ſecundũ rationeȝ apprehendatur illa pena inq̃ʒtuȝ dilatoria glorie ſiue ſeparatiua ad tempus timor eſt initialis. vnde dicimus in tali caſu ⁊ perfectus timet ad modum incipientis.

Iterum arĩ.

¶ Item. eadem eſt virtus qua diligit aliquis cõiungi eterne glorie ⁊ ſeparari a pena eterna: ergo pari ratione. idem erit timor quo timetur ſeparari a gloria et quo timetur coniungi eterne pene. ſed timor ſeparationis a gloria eſt timor filialis. timor ſeparationis a pena eſt timor ſeruilis: ergo idem

Ayuntamiento de Madrid

eſt timoꝛ in eſſentia filialis ꝙ ſeruilis, quod pꝛenegatum eſt.

Solutio. Duplex timoꝛ.

¶ Solutio. Timoꝛ quo aliquis timet cõiũgi pene eterne duplex eſt: qꝛ ſi timet ſic pena inq̃tũ deſtructoꝛia vel nociua. timoꝛẽ ſeruilis. ſed inq̃tũ ſeparatiua a deo timoꝛ eſt initialis Pꝛimo modo non eſt verũ qꝺ ſit idẽ in eſſentia timoꝛ quo timetur coniunctio cum pena eterna. ſecũdo modo verũ eſt.

Alr ꝑt dici.

¶ Soluẽdũ igitur ꝑ diſtinctionẽ. Similiter poſſet hec diſtingui. Eadẽ ẽ virtus qua quis diligit cõiungi eterne gloꝛie ⁊ ſeparari a pena eterna. qꝛ foꝛte ſeparatio a pena eterna non põt diligi a virtute que eſt ſpũalis. niſi inquãtũ pena ſeparat a gloꝛia.

Iterum arĝ.

¶ Dictũ ẽ ꝙ timoꝛ initialis vel timẽs initialiter nõ timet penã eternam niſi inq̃tũ ſeparatiua eſt a deo nec timet offendere deũ niſi inquãtũ offẽſa dei ſeparat a deo. ⁊ ſic de alijs nichil ergo timet niſi inquãtũ ſeparat a deo. nec etiã tẽptationes diaboli timet niſi inquãtũ ſeparãt a deo ſed ꝓpter hoc ꝺꝛ timoꝛ initialis habere oculũ ad gloꝛiã: qꝛ timet ea q̃ ſeparant a gl̃ia: ergo cũ nichil timeat niſi quod a gl̃ia ſeparat non habet oculũ niſi ad gl̃iam. falſum eſt ergo qꝺ cõiter dicit̃ ꝙ timoꝛ initialis duos habꝫ oculos. vnũ ad penã. aliũ ad gl̃iam.

Solutio. Duplex dilectio charitatis.

¶ Solutio. Duplex eſt modus diligẽdi deũ ex caritate. Eſt eñ vnus amoꝛ filialis: alius mercẽnarius. Amoꝛ filialis eſt quo diligim⁹ deũ ꝓpter ſe. non habito reſpectu ad aliquã vtilitatẽ noſtrã ꝓuenientẽ ex amoꝛe illo. ſicut filius diligit patrẽ nõ habito reſpectu ad aliquã vtilitatẽ pꝛouenientẽ ex amoꝛe illo. ⁊ ſi nulla accideret vtilitas. tamẽ diligeret.

Amoꝛ mercẽnarius.

¶ Mercẽnarius amoꝛ ex caritate eſt quo diligimus deũ. non tantũ ꝓpter ſe: ſed habito reſpectu ad mercedẽ. ſ. ad beatitudinẽ creatam quã dabit nobis in futuro. ⁊ etiã habito reſpectu ad tẽpoꝛalia bona q̃ dat nobis in pꝛeſenti. tñ illo amoꝛe cuꝫ dicimus diligimus deũ ꝓpter ſe ⁊ ꝓpter beatitudinẽ creatam. ⁊ pꝛopter bona tempoꝛalia que dat nobis. diſſimiliter ſumit̃ hec ꝑpoſitio ꝓpter.

Pꝛopter capit̃ equoce.

cum enim dicimus diligimus deũ pꝛopter ſe. hec ꝑpoſitio pꝛopter notat finẽ in quo quieſcitur. Cuꝫ dicimus diligimus deũ ꝓpter beatitudinẽ creatam: notat finẽ quo quieſcitur. cũ aũt dicimus diligimus deũ ꝓpter tẽpoꝛalia nõ notat finẽ: ſꝫ cauſam motiuã ⁊ pꝛouocatiuã ⁊ quodãmodo augmẽtatiuã dilectiõis dei. ꝙ aũt iſte amoꝛ mercẽnarius ſit ex caritate patet in euãgelio luce vbi dictũ

Pꝛobatio ꝑ euãgeliũ.

Quãti mercẽnarij ĩ domo patris mei abũdãt panibus. ego aũt hic fame pereo. nõ eñ abũdarent panibus nec eſſent in domo patris mei niſi haberent caritatẽ. Iſte aũt amoꝛ mercẽnarius imperfectus eſt. amoꝛ vero filialis ꝑfectoꝛũ ẽ.

Amoꝛ ⁊ timoꝛ pꝛopoꝛtionantur:

¶ Iſtis duobus amoꝛibus reſpõdent duo timoꝛes. vn⁹ filialis alius initialis. filiali timoꝛe timemus ſeparari a deo tñ pꝛopter ſe nõ habito reſpectu ad aliquod incõmodũ extrĩſecũ quod ex ſeperatiõe accidit. ⁊ hmõi timoꝛ ꝑfectoꝛũ eſt: initialis timoꝛ ẽ quo timem⁹ ſeparari. nõ tñ ꝓpter deũ: ſed etiam pꝛopt̃ incõmoda q̃ accidũt ex ſeparatiõe a deo. ſ. pꝛopt̃ ſeparationẽ angelicã q̃ eſt beatitudo creata. ⁊ etiã pꝛopt̃ penas eternas q̃ infligũtur his q̃ ſeparantur a deo. Sed amoꝛ dei ⁊ amoꝛ gl̃ie create pꝛopꝛie generãt timoꝛẽ initialẽ. ⁊ pꝛopt̃ hoc ꝓpꝛie ⁊ ꝑ ſe timoꝛ initialis fugit ſeparationẽ a deo ⁊ ſeparationẽ a gloꝛia.

Pena quomodo gñat timoꝛem.

Pena vero eterna non eſt ꝓpꝛie generatiua timoꝛis initialis ſed ẽ quaſi ſtimulus pꝛouocatiuus ⁊ augmẽtatiuus timoꝛis. ſicut bona tp̃alia pꝛouocãt ⁊ augmẽtant timoꝛem mercẽnariũ. Quãdo ergo ꝺꝛ timoꝛ initialis habere duos oculos non intelligitur ꝙ eodem modo ⁊ equalitate habeat illos. habet eñ oculũ ad penã tanq̃ ad ſtimulũ ſuũ ad gloꝛiã aũt tanq̃ ad illud cui⁹ ſeparationẽ ꝓpꝛie ⁊ per ſe fugit

Alia q̃ſtio incidens.

¶ Itẽ. quecritur de intenſione ⁊ remiſſione ſiue de augmẽto et diminutiõe timoꝛis initialis.

Auguſtin⁹.

Augu. dicit ꝙ caritas minuit timoꝛẽ: ergo nõ diminuit.

Solutio.

¶ Solutio Sine dubio caritas nõ minuit timoꝛẽ q̃tũ ad eẽntiã.

Ad auguſtinum.

⁊ Aug. in pꝛedicta auctoꝛitate nõ loquitur de caritate ⁊ timoꝛe q̃tũ ad eſſentiã: ſed q̃tũ ad ſtatum. quẽ timens initialiter in pꝛincipio caritatis habet conſciam peccati: ⁊ ita ſentit moꝛſus ⁊ pũctiones conſcientie in illo ſtatũ: ſed in poſteꝝ qñ incipit iocũdari non ita ſentit. tamen eque timet cautele timoꝛe vt pꝛius. vel magis: caritas ergo minuit timoꝛẽ q̃tũ ad toꝛmentũ conſcientie: ſed non q̃tũ ad cautelã nec quãtũ ad eſſentiã ipſi⁹ timoꝛis.

Iterum arĝ.

¶ Sed iteꝝ obijcit̃. Quãto aliquis magꝫ diligit magis ſperat: ⁊ quãto magis ſperat magꝫ cõfidit. ⁊ quãto magis cõfidit tãtomagis eſt ſecurus ⁊ quãtomagis eſt ſecurus tanto minus timet ergo a pꝛimo quãto aliq̃s magis diligit tanto minus timet.

In oppm̃.

¶ Cõtra. caritas ſcꝺm ſe eſt gñatiua timoꝛis: ergo maioꝛ caritas maioꝛis timoꝛis: ergo quãtomagis magis timet.

Secundo.

¶ Item. oẽs virtutes ſunt pares: ergo creſcente caritate creſcit timoꝛ: ergo quãtomagis diligit aliquis tãtomagꝫ timet. ¶ Solu. Utraq̃ iſtarũ eſt vera quãto aliquis magis diligit tãtominus timet: ⁊ quãto magis diligit tantomagis timet. vt ſumam⁹ hoc verbum timet in habitu non in actu: qꝛ quãtomagis diligit aliquis tanto abilis eſt ad magis timendũ ⁊ minus timendũ: ſed ſcꝺm diuerſas vias. qm̃ ſecundũ viã ſpei abilis eſt ad minus timendũ.

Nota.

Ille eñ qui magis diligit ſi mouet̃ motu ſpei conſiderando largitatẽ dei minus timet q̃ ille qui minus diligit ⁊ minus ſperat. ſed ſm viam ſcientie q̃ magis diligit magis timet. quoniã conſideratis eiſdem periculis penitus ille qui magis diligit magis timet dum modo alie circũſtantie ſunt pares.

¶ De filiali timoꝛe. Tertium capitulum.

Dicto de timoꝛe initiali dicẽdũ eſt de filiali. circa quẽ pꝛimo videndũ vtrũ ſint diuerſe ſpecies timoꝛꝫ filialis. Scꝺo q̃ ſit differentia inter timoꝛẽ initialẽ ⁊ timoꝛẽ filialẽ. Tertio de timoꝛe chꝛiſti et qualiter ſit timoꝛ in angelis ⁊ in patria.

¶ Pꝛima queſtio huius capituli vtrum timoꝛ filialis ſit vnus tantum in ſpecie.

Arĝ ꝙ non.

Circa pꝛimũ capitulũ ꝓbatur ꝙ diuerſe ſunt ſpecies timoꝛis filialis. qm̃ timoꝛ filialis timet offendere deũ. ⁊ timet ſeparari a deo: ergo diuerſa ſũt ſcꝺm ſpeciẽ ea que timentur timoꝛe filiali: ergo timoꝛ filialis diuerſos habet fines pꝛimos et immediatos ſiue

Ayuntamiento de Madrid

diuerſas materias In talibus em̄ materia vocaṫ
finis:ſed ſecūdū diuerſitatē primorū finiū diſtin
guūtur virtutes:ergo diuerſe ſūt timores filiales
Secundo. ſcd̄m ſpeciem. ¶ Itē. filius carnalis timet offen=
dere patrē ſuū. ꝙuis nō timet ſeparari ab ipo. ſ3
in infinitū magis diligit filius ſpūalis patrē ſpi=
ritualē ꝙ̄ filius carnalis patrē carnalē. ergo fili⁹
ſpūalis timet offendere vel pōt timere offendere
deū: ⁊ ſi nō timeat ſeparari a deo. aliud igitur eſt
timere offendere deū. aliud eſt timere ſeparari a
deo: ⁊ ita timore filiali timētur diuerſa ſcd̄m ſpe=
In oppm̄. ciem. ⁊ inde vt prius. ¶ Sed contra. idē eſt amor
quo diligimus deū ſcd̄m ſpeciē et quo diligimus
deū habere ſiue beatitudinē creatā. ergo idem ē
timor ſcd̄3 ſpeciē quo timem⁹ oppoſita illoꝝ duo
rum. ſed timor offenſe dei: reſpōdet amori gratui
to dei: ⁊ timor ſeparatiōis rn̄det amori quo diligi
mus habere deū. ergo idē eſt timor in ſpecie quo
timemus offendere deū: ⁊ quo timemus ſeparari
a deo. ⁊ ita timor filialis nō habet diuerſas ſpeci=
Secundo. es. ¶ Item eiuſdē virtutis in ſpecie eſt volūtas
qua volo habere deū ⁊ ꝗ̄ volo ſeruire deo. vtraqꝫ
em̄ volūtas caritatꝭ eſt. qr caritatis vel amicicie
eſt velle facere quod placet deo: ⁊ hoc eſt ſeruire
deo: ergo eiuſdē ꝟtutis in ſpecie eſt velle ſeruire
deo ⁊ velle habere deū. ergo eiuſdē virtutꝭ in ſpe
cie eſt timere oppoſita. ſed offendere deū eſt op=
poſitū ei qđ eſt ſeruire deo ⁊ ſeparari a deo ē op=
poſitum ei quod eſt habere deū. ergo timere offē
dere deū ⁊ timere ſeparari a deo: ſūt eiuſdē virtu=
tis in ſpecie. ergo timor filialis non habet diuer=
Solutio ad primum. ſas ſpecies. Qđ concedimus. ¶ Ad primū dici=
mus ꝙ filialis timor timet diuerſa. ſed non vt di=
uerſa. ſed vt vnū. timet em̄ offendere deū inquan=
tum ſeparatiuū eſt a deo. ⁊ propter hoc nō valet
Ad ſcd̄m. prima argumentatio. ¶ Ad ſcd̄m dicim⁹ ꝙ nō ē
ſimile de filio carnali ⁊ de filio ſpūali: qr filius car
nalis pōt offendere patrē carnalē: ita ꝙ nō ſepa=
retur ab eo nec pater ſubtrahat ei bona ſua. ſed fi
lius ſpiritualis nō poteſt offendere deum quin ſe=
paretur ab eo: quia offendere deū ē peccare mor=
taliter. et peccare mortaliter eſt ſeparari ex deo
vel cauſa illius. ⁊ ꝓpter hoc non eſt ſimile.

¶ De differentia timoris filialis ad initialem.
¶ Secunda queſtio huius capituli vtrum illi duo timores differant ſpecie.

Arḡ ꝙ ſic ꝑ auguſtinū. Queritur de differētia timoris filialis ad
initialē ⁊ videtur ꝙ differant ſcd̄3 ſpē3.
qm̄ Aug. dicit ꝙ quattuor ſūt diligēda
ex caritate. primo deus. ſcd̄o nos. ter=
tio quod iuxta nos eſt. ſ. proxim⁹. quarto corpus
propriū ⁊ ꝓximi: ſic ergo ſtola corporis diligen=
da eſt ex caritate. ⁊ ita ſtola corpis eſt quedā ma=
teria per ſe caritatis: ergo eius oppm̄ eſt ꝑ ſe ma=
teria timoris. ſed ei⁹ oppm̄ ē pena eterna ꝗ affligiṫ
corp⁹: ḡ pena eterna eſt ꝑ ſe materia timoris: ſed
nō ē per ſe materia filialis timoris: qr timor filia
lis nō timet per ſe penas eternas: ſed ſolū ſepara
ri a deo ergo pena eterna eſt per ſe materia alteri
us timoris non niſi initialis: ergo timor initialis
⁊ timor filialis habent diuerſas materias ꝓprie ⁊
per ſe: ergo ⁊ proprios fines ꝓprie ⁊ per ſe. mate=
ria em̄ in talibus finis appellatur. ſed ſcd̄3 diuer
ſos fines ꝓprios diſtinguūtur ꝟtutes: ergo initia
lis timor ⁊ filialis differūt ſcd̄m ſpeciem. ¶ Sed In oppm̄.
ſi hoc cōceditur videtur ꝙ aliqua virtus habeat
tres fines. qm̄ timor initialis timet penas eter=
nas ꝓpter hoc quia ſeparatiue ſūt a deo. ⁊ hoc ꝓ
pter deū. quelibet em̄ virtus moueṫ ꝓpter deū.
Sic igitur timor initialis tres fines habet. ſ. pe=
nas eternas. ⁊ ſeparationē a deo. ⁊ ipm̄ deū. hoc
aūt nō cōtingit in aliqua alia virtute. qm̄ caritas
nō habet niſi vnū finē. ſed habet illū duplicatum
caritas em̄ diligit bonū: qr bonū. Alie ꝟtutes du
os habent fines: qr ꝓpter materiā quā habēt pro
fine habent finē caritatꝭ. ſ. bonū. Nulla ergo vir
tus debet habere tres fines vt videṫ. et ita timor
initialis nō debet habere penas eternas vt ꝓpri
am materiā. ¶ Itē. caritate ꝟtute nichil aliud a Secundo.
deo diligitur niſi inꝗ̄tū ꝯiungit nos deo: ergo ti=
more virtute nichil timemus niſi inꝗ̄tū illud qđ
timeṫ ſeparat a deo: ergo quicꝗ̇d timet timor ini=
tialis timet inꝗ̄tum ſeparat a deo: ergo proprie
⁊ per ſe timet ſeparationē a deo. ſed hoc ꝓprie et
per ſe timet timore filiali: ergo timor filialis ⁊ ti=
mor initialis nō differūt ſcd̄m ſpeciē. cū nō diffe=
runt ſcd̄m ea ꝗ̄ per ſe ⁊ ꝓprie timētur qđ concedi
mus hac rōne. ¶ Ad iſtud qđ obijcitur dicimus Solutio.
ꝙ ſtola corporis nō eſt per ſe materia caritatꝭ ni= Ad rationē
ſi inꝗ̄tū augmentat ſtolā aīe. vnde nō ſequitur ꝙ
pena ſit per ſe materia timoris virtutis. Notādū Notandū.
tamē ꝙ pena eterna in duplici ꝑatione ſe h3 ad
timorē initialē. ſ. vt materia ⁊ vt ſtimulus. ⁊ licet
ſe habeat vt materia: non tamē tres habet fines.
qm̄ cū dr̄ timet penas eternas vt ſeꝑatiuas a deo
nō denotat duos fines: ſed primū dr̄ vt finis. ſe=
cūdū vt diſpoſitio finis. ¶ Queritur poſtea vtrū Qo incidens
perfect⁹ timeat penā eternā. ꝓbatur ꝙ ſic. qr Ie= Arḡ ꝙ ſic ꝑ
ro. dr̄. Prudenter timeṫ ꝗcꝗ̇d pōt accidere. ſ3 ꝑ= hieronimū.
fectus pōt incurrere penā eternā: ergo debet ti=
mere eā ⁊ cōſtat ꝙ perfectus facit quod debet: ḡ
timet penā eternā. ¶ Itē. ꝑfectus timet pecca= Secundo.
re: nō alia rōne niſi quia pōt peccare. quia ſi ſciret
ſe nō poſſe peccare nō timeret: ergo eadē rōne ti=
met ſe poſſe incurrere penā eternā cū ſciat ſe poſ
ſe incurrere illā. ⁊ ita timet penā eternā. Si cōce
ditur. ¶ Cōtra. Hiero. dr̄. Qui timet: penam h3 In oppm̄ ꝑ
⁊ loquitur de timore pene. ⁊ qui penā habet nō ē ieronimu3.
perfectus: ergo qui timet nō eſt perfectus: ergo
ſi eſt ꝑfectus nō timet. ⁊ ita perfectus non timet
penā eternā. ¶ Itē. indirecte. ſi perfectus timet Secundo.
penā eternā. cū perfectus nō habeat niſi timorē
filialē: ergo timor filialis timet penā eternā. ⁊ ita
habet oculū ad penā eternā3: ⁊ habet oculum ad
gr̄am. Hoc ꝯſtat: ergo habet duos oculos ſicut
initialis. ergo nō differūt ſcd̄3 hoc timor filialis
⁊ timor initialis. ¶ Solutio. Timor pene eterne Solutio.
duplex eſt. ſ. timor cautele ⁊ timor pūgitiuus qui Duplex ti
penā habet. Timens em̄ initialiter pūgitur ⁊ an= mor pene
guſtiaṫ intra ſe ex conſcientia peccati: de quo ne eterne.
ſcit an ſit dimiſſum ſibi. hmōi timor pene eterne.
ſc3 pungitiuus nō eſt in perfecto: ſed timor caute
le ibi eſt: qr cauet penas eternas ſicut cauet pec= Ad auctoꝛ
care mortaliṫ. ¶ Ad iſtā aucto. Qui timet: penā

Ayuntamiento de Madrid

tatem post oppositum. habet dicimus ꝙ intelligitur de timore pugitiuo nō de timore cautele. ¶ Ad scd̄o obiectū dicim⁹ ꝙ quāuis timor filialis timore cautele timeat penam eternā. nō tamen d3 habere oculū ad penam eternā: quia nulla bona opera facit intuitu pene eterne: sed amore solo: quoniā solus amor sollicitat ipm in operibus. vn̄ pro sola acquisitiōe glie laborat: sed cū hoc accidit ꝙ vitat pena eterna. (Ad scd̄m.)

¶ Utrū christus habuit timorē filialem.

¶ Tertia questio huius capituli.

Queritur vtrū xp̄s habuit timorē filialē. Pbatur ꝙ sic In psal. di. Timor dn̄i sanctus pmanet in scl̄m scl̄i: ergo timor dn̄i sctūs est in patria. Sed timor dn̄i sctūs est timor filialis: ergo timor filialis est in patria ⁊ ita est in sanctis qui sūt in patria ⁊ in angelis. eadem ratiōe fuit in christo. ¶ Itē. ecclesiasticus. xxiij. Nihil melius q̄ timere deū. Sed oīa bona optima fuerūt in christo ergo timor dei fuit i xp̄o ¶ Itē. dicit glo. gilberti sup illud ad Roma. Nō accepistis spm̄ seruitutis. ⁊c̄. timore seruili ⁊ timore filiali timet̄ sponsus. sed timore seruili timet̄ ne veniat iudicatur⁹. timore filiali timet̄ ne tardet: ⁊ cum venerit timebit̄ ne discedat. ergo in patria erit timor separatiōis: ⁊ ita timor filialis. ḡ timor filialis fuit in xp̄o. ¶ Itē. sup illud Isaie. Egredietur virga. ⁊c̄. dicit Ieronimus. mutatur v̄bū qñ venitur ad timorē pp̄ter minores ne desperēt si timeant cū audiāt xp̄m fuisse repletū timore. ergo xp̄s fuit repletus timore quo timent minores. sed minores timēt timore initiali. ḡ ⁊ xp̄us timuit timore initiali: multomagis filiali: ergo christus habuit timorē filialē. ¶ Sed cōtra. christus sciebat ꝙ impossibile erat ip3 separari a deo: ergo nō timuit separationē a deo. fatuum eñ. esset timere quod scitur impossibile esse accidere. sed timor separationis est timor filialis. ḡ timor filialis non fuit in xp̄o nec erit in patria: cū quilibet sctūs sciat impossibile esse se separari a deo. ¶ Itē. spes est de futuro bono: timor de futuro malo. sed i patria spes penitus euacuabit̄. qñ nullū futurū bonum expectabit̄. ergo eadē rōne timor penit⁹ euacuabitur in patria. qñ nullū futurum timebitur. ¶ Itē. timor separationis ex imperfectione ē ita ex parte. sed cū venerit qd̄ perfectū est euacuabitur quod ex parte est. ḡ timor separatiōis euacuabitur penitus in patria. ḡ et timor filialis: ⁊ ita timor filialis non fuit in christo nec erit in patria. (Af ꝙ sic.) (Secundo.) (Tertio per glosam.) (Quarto p ieronimum.) (In oppm̄.) (Secundo.) (Tertio.)

¶ Solutio. timor filialis duas species habet. s. timorē separationis ⁊ timorē reuerentie. Est aūt reuerentia restitutio ab altitudine dei in propriam paruitatē. iste timor erit in patria et fuit in xp̄o. s3 timor separatiōis nō fuit in xp̄o nec erit in prima. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. Timor dn̄i sctūs pmanet in seculū seculi. ⁊ cū dicit glosa ꝙ ille timor dicitur pmanere in seculū seculi: q2 effectus ei⁹ permanet in essentia. sicut di. Patientia pauperū nō peribit in finem. i. effectus patientie pauperū nō peribit in finē. ¶ Ad illā auctoritatē nihil meli⁹ q̄ timor dei: dicimus ꝙ intelligitur de timore reuerentie qui sine dubio fuit in xp̄o. ¶ Ad auctoritatē gilberti dicimus ꝙ sic debet intelligi. cum spōsus venerit timebimus ne recedat. i. ad modū timentiū nos habebimus. sicut illud exponitur. Tremebūt angeli. i. ad modū trementiū se habebunt. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ quāuis xp̄s repletus fuerit timore propter minores. nō tamē sequitur ꝙ christus eundē timorē habuit quem ⁊ minores. sed sequitur ꝙ timorem habuit. ¶ Alia tamen pōt ratio assignari pt̄er rōnē Ieronimi. quare xp̄s dicit̄ fuisse repletus timore. s. q2 timor reuerentie maximū habuit effectū in xp̄o. Ex timore eñ reuerentie humiliauit se vsq3 ad passionē ⁊ mortē. vnde aplūs dicit de christo. In oib⁹ exauditur pro sua reuerentia. ⁊ ita reuerētia in xp̄o maximū effectum habuit. vnde dicitur fuisse repletus spiritu timoris domini. (Solutio.) (Diffinitio reuerentie.) (Ad ratiōne) (Patientia pauperum.) (Ad aliud.) (Ad aliud.) (Tremebūt angeli exponitur.) (Af pt dici.) (Paulus.)

¶ De dono quod est pietas.

¶ Capitulum quartum.

Dicto de dono timoris. dicendū ē de dono pietatis. Pietas eñ imediate sequit̄ donū timoris. Qui eñ timet deū pp̄ter se ⁊ sup oīa ipm sicut debet honorat: et scripturā ipsius. ⁊ proximū pp̄ter ipsum ⁊ in hoc honorare cōsistit pietas. ¶ Queritur ergo qualiter sumit̄ pietas scd̄m qd̄ est donū. videt̄ ꝙ ide3 sit precise quod mīa. qñ sup metū adaptatur pietas scd̄3 ꝙ est donum: beatitudini q̄ est māsuetudo que significatur cū dicitur. Beati mites. quoniā ipsi possidebūt terrā. Sed cōstat ꝙ māsuetudo non est nisi in respectu ad proximū: ḡ nec pietas scd̄3 ꝙ est donum. aliter eñ incōpetens esset adaptatio. sed pietas que nō est nisi ad proximu3 idem est precise ꝙ mīa: ergo pietas donū ide3 est precise ꝙ mīa. ¶ Item. Grego. sup Iob. in principio dicit: ꝙ pietas docet misereri. ⁊ iteꝝ di. pietas sine scientia nescit misereri. ⁊ ita videt̄ ꝙ pietas donū idem sit precise ꝙ mīa. ¶ Sed contra. Super matheū dicit glo. ꝙ pietatis est venerari sancta: sed venerari sctā pertinet ad aliquā speciē iusticie. qñ quādo veneramur sctā reddim⁹ deo quod debemus ei. qñ de⁹ sctūs est. Similiter ei cū reddimus prelatis qd̄ suū est veneramur sctā: quia prelati sūt sancti. Eodē modo cū reddimus proximo quod suū est veneramur sctā: q2 proxim⁹ sctūs est inq̄tū fact⁹ est ad imaginē dei: ergo cu3 qualibet spē iusticie veneremur sctā pietas: scd̄3 hoc ꝙ cōprehendit oēs species iusticie. ⁊ ita pietas idē est ꝙ iusticia. ¶ Item. oīs honor deo debitus ⁊ ipsi exhibitus reducitur ad latriā. ergo eadem ratione. oīs honor primo debit⁹ pro xp̄o exhibitus reducit̄ ad duliā. sed qñ do elemosinā proximo honoro ipm: q2 prepono ipm t'palibus q̄b⁹ pponendus est qd̄ est ipm honorare. sic igitur nō est motus aliquis alicuius spēi iusticie qui nō sit pietatis cuius est honorare sctā. ⁊ ita pietas donum cōprehēdit oēs spēs iusticie. ¶ Itē. eiusde3 virtutis est velle esse iustū et velle assimilari deo in iusticia: q2 eadē est causa relationis ⁊ qualitat3 scd̄m illam qualitatē: ergo eadē ratione. eiusdem virtutis est velle dare alicui tēporalia debito modo ⁊ velle ipm preponere tēporalibus debito modo. sed primū est iusticie: ergo ⁊ scd̄m. Sed cōstat ꝙ scd̄3 est pietatis: ergo idē est pietas ꝙ iusticia. (Prima q̄o hui⁹ capl̄i.) (Af primo.) (Scd̄o per gregorium.) (In oppm̄.) (Secundo.) (Tertio.)

Ayuntamiento de Madrid

Quarto. ¶ Itē. fortitudo ſimpliciter ſcd̓m oēs ſpēs ſuas
eſt donū ſpūſſancti:ergo eadē ratione. iuſticia ſe
cundū oēs ſpecies ſuas eſt donū ſpūſſancti. Sed
nullū aliud vel maius ꝙ̄ pietas:ergo pietas do=
ꝯtra iſta aꝫ num.idē eſt ꝙ iuſticia. ¶ Sed contra. Uilificare
aliquē totaliter eſt motus vis iraſcibilis: qꝛ ten=
dit ad victoriā:ergo velle honorare aliquē eſt mo
tus vis iraſcibilis:qꝛ contraria ſūt in eadē vi. ſed
pietas eſt velle honorare ſcd̓m oēs ſpecies ſuas:
ergo pietas ſcd̓m oēs ſpecies ſuas eſt in vi iraſci
bili. ſed nō eſt ita de iuſticia: ergo nō eſt idē pie=
Solutio. tas ꝙ iuſticia. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ pietas ſcd̓ꝫ
Huic aſti= ꝙ eſt donū prorſus idem eſt in eſſentia ꝙ iuſticia.
pulaꝫ btūs ſed ab illo dicitur illa virtus iuſticia.ſ.inꝙ̄tū pro
thom̄. cedit ex principijs iuris naturalis. pietas dꝛ ea=
dem virtus inꝙ̄tum procedit ex principio fidei.
Ad primū. ¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ illa adaptatio q̄
adaptatur donū pietatis māſuetudini facta ē nō
pietate gn̄aliter: ſed pro quadā ſpecie pietatis.
Ad dictum ¶ Similiter auctoritas gre.intelligiꝫ nō de pie=
gregorij. tate gn̄aliter:ſed de quadā ſpē pietatis.ſ.de mia.
Ad augu= Simili modo loquiꝫ Aug.de iuſticia cū dicit.iu=
ſtinum. ſticia cōſiſtit in ſubueniendo miſeris qm̄ ſic nō po
nit diffinitionē vł deſcriptionē iuſticie. ſꝫ eſt que
Ad vltimū. dam exēplificatio de quadā ſpecie iuſticie ¶ Ad
vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ nō valet hec argumēta=
tio velle vilificare ⁊c̄.ꝙ velle honorare ⁊c̄.qꝛ velle
vilificare ⁊ velle honorare non ſūt contraria.qm̄
velle vilificare aliquē eſt velle ipſum facere vilē.
ſed velle honorare aliquē nō ē velle ſtatuere ipꝫ
in honore:ſed velle facere opera quibus oſtenda
tur eius dignitas.ſed velle ſtatuere aliquē in ho=
nore eſt contrariuꝫ ei quod eſt velle vilificare ali
quē:⁊ vtrūqꝫ illorū eſt in vi iraſcibili. ergo cū idē
ſit pietas ꝙ iuſticia ⁊ ſuperius dictū ſit de ſpecie
bus iuſticie.patet quod dictū eſt de ſpeciebꝰ pie
tatis:propter quod tranſeūdum eſt ad tertium do
num:ſcꝫ donum ſcientie.

¶ De ſcientia dono ⁊ primo de contrarietate
eius ad prudentiam equus.

¶ Capitulum quintum.

DOnū ſcientie idem eſt in eſſentia ꝙ pru=
dentia:q̄ prudentia eſt regitiua operum
iuſticie.ſimiliter ⁊ ſciētia regitiua ē ope
rum pietatis. qm̄ opera pietatis nō pla
cent deo:niſi fiant ex diſcretiōe. vnde in leuitico
Diffinitio preceptū eſt ꝙ in omni ſacrificio ſal apponaꝫ.ſcꝫ
ſciētie q̄ eſt diſcretio. Eſt ergo ſciētia donū idem in eſſentia
donum. ꝙ prudentia:q̄ eſt virtus politica.ſed differunt in
rōne agendi vt dictū eſt ſupra.qꝛ prudētia proce=
dit ex principio iuris naturalis.ſcientia donū ex
principio fidei.⁊ licet ſuperius dictū ſit de prudē
tia:⁊ propter hoc de ſcientia tamē duo reſtant de
terminanda de ſcientia.primū eſt de cōtrarieta=
te ſciētie doni ad prudentiā carnis ſiue ad ſapiē=
tiā mūdi.ſcd̓m ē de differentia ſciētie ⁊ conſilij.

¶ Prima q̄ſtio vtrū ſciētia ſit idē ꝙ prudētia.

CIrca primū ſic obijcitur. ſcientia donū
⁊ prudentia carnis ſūt cōtraria. ſed ſciē
Aꝫ ꝙ non. tia donū eſt electio faciēdorū ⁊ fuga nō
faciendorū. ergo prudentia carnis ē ele
ctio nō faciendoꝝ ⁊ fuga faciendoꝝ. ſed hoc ē pec
catū. ergo prudentia carnis eſt pctm̄.ergo nō eſt
a deo. ¶ Itē. Apoſt. dicit. prudentia carnis eſt Secundo.
mors:ſed nō corporis. ergo anie.ſed omnis mors
aie eſt pctm̄.ergo prudētia carnis eſt pctm̄: ergo
non eſt a deo. ¶ Cōtra. oīs ſapiētia a dño deo ē. In oppm̄.
prudentia carnis eſt aliqua ſapiētia:qꝛ ē ſapiētia
de carnibus. ergo eſt a deo. ¶ Item.in prudētia Secundo.
carnis duo ſūt. vnū eſt electio fugiendorū.aliud
eſt iudiciū quo aliquis iudicat ſecundū prudētiā
carnis de fugiendo qd̓ ſit eligendū. ⁊ tale iudiciū
pōt appellari indiſcretio vł error.ſꝫ vtraqꝫ illoꝝ
ſcꝫ electio fugiendoꝝ ⁊ illud iudiciū eſt pctm̄: er=
go illa duo que ſūt in ſcientia q̄ rn̄dent iſtis duo=
bus tanꝙ̄ cōtraria aut ſūt virtutes aut opa virtu
tum:ergo diſcretio que eſt in ſciētia dono qua iu=
dicamus qui ſit faciendū aut eſt virtus aut opus
virtutis.⁊ dictū eſt ſupius oppoſitū. ¶ Preter= Tertio.
ea bene dicit. diſcretio nō tam eſt virtus ꝙ̄ auri= Quarto.
ga virtutū.eſt eñ dirigens opa virtutū. Itē.pru
dentia carnis eſt electio oīm carnaliū ⁊ abomina
tio oīm ſpūaliū:qꝛ eiuſdē virtutꝫ eſt appetere ali
quid ⁊ abominari oppoſitū eius:ꝙ per locū a con
trarijs ſcientia donū eſt abominatio oīm carna=
liū ⁊ electio oīm ſpūaliū:ergo eſt electio omniuꝫ
credendoꝝ ⁊ oīm diligendoꝝ. qd̓ falſū eſt. qm̄ il=
lud eſt fidei quod diſcernit quid credendū qd nō.
et eligit credendū. ſilr̄ diſcernit qd diligendū qd
nō:qꝛ ipſa eſt lux illuminans aīam. ¶ Item pru= Quinto.
dentia carnis eſt mors anie:ergo prudentia ſpūs
que eſt ſcientia donū eſt vita aīe. ⁊ hoc eſt falſum
Fides eñ eſt vita aīe. ſicut dicit abacuch. Iuſtꝰ
ex fide viuit. ¶ Preterea.ꝙ fides ſit vita anie in Sexto.
pn̄ti patet.qm̄ cognitio que ſuccedet fidei in futu
ro erit vita aīe. ſicut dꝛ in euangelio Iohannis.
Hec eſt vita eterna.⁊c̄. ¶ Solutio. Concedimꝰ Solutio.
ꝙ prudentia carnis eſt peccatum ⁊ non eſt a deo.
¶ Ad primo obiectū ſoluimus per interēptionē Ad primū.
huius. prudentia carnis eſt aliqua ſapientia.non
eñ eſt prudentia carnis ſm ꝙ dicitur mors aīe: ē
prudentia de carnalibꝰ.qm̄ illa bona:⁊ a deo eſt.
ſed prudentia carnalis eſt electio carnaliū volū=
tatū. ¶ Ad ſcd̓o obiectū dicimus ꝙ duplex ē di= Ad ſcd̓m.
ſcretio faciendoruꝫ. vna naturalis. alia gratuita. Duplex di
Naturalis diſcretio eſt q̄ habeꝫ ſcd̓ꝫ pricipia iu= ſcretio.
ris naturalis.qm̄ naturalis ratio dictat ꝙ nō eſt
furandū. nō eſt mechādū:qꝛ nemini eſt iniurian=
dum. hec naturalis diſcretio nō eſt virtꝰ nec opꝰ
virtutis. diſcretio aūt gratuita eſt q̄ fit ſm princi
pia fidei ſicut illa qua diſcernimꝰ primū eſſe ho=
norandū ⁊ eidē non eſſe iniuriandū:qꝛ imago dei
eſt. ⁊ hec diſcretio eſt opus virtutꝫ.ſ.fidei. ⁊ indi
ſcretio q̄ eſt in prudētia carnis eſt malū. qꝛ eſt cō
tra diſcretionē fidei. Auctoritas beati intelligiꝫ Ad tertiū.
de diſcretione naturali. ¶ Ad tertio obiectū di=
cimus ꝙ prudentia carnis eſt electio oīm carna=
liū operū.ſed nō eſt abominatio oīm ſpūaliū ope
rum: ſed tantū illorū q̄ ſūt cōtraria carnalibꝰ ver
bi gratia. Aliquis delectatur in cibis delicatis:
talis abominatur ieiuniū. Silr̄ aliqs delectatur
in mollicie ⁊ precioſitate veſtiū talis abhominaꝫ
ciliciū. ⁊ ſic patet ꝙ prudētia carnis nō eſt abho=
minatio oīm ſpūaliū. ¶ Ad vltimo obiectū dici= Ad vltimū.

Ayuntamiento de Madrid

mus ꝙ ſcientia donū eſt vita aīe ꝛ quelibet ꝟtus eſt vita aīe. Sed fides eſt prima vita q̄ eſt prīa virtutū. vnde magis attribuitur vita aīe ipi fidei q̄ʒ alijs virtutibus. vnde iſta argumētatio eſt bona Prudentia carnis eſt mors aīe ergo ſcientia donum eſt vita aīe. ſed iſta nō valet. Prudentia carnis eſt prima mors aīe: ergo donū eſt prima vita: cuius ratio eſt hec. qm̄ bonū eſt finitū et ordinatum: ſed malū infinitū et inordinatū. Ideo in vicijs nō eſt determinatū primū. Uñ prudētia carnis aliqñ eſt primū viciū aliqñ infidelitas. aliqñ aliud.

Hec argumētatio nō valet.

¶ Per hoc pʒ ꝙ hec argumentatio nō valet. Fides eſt prima vita: ergo infidelitas eſt prīa mors.

Per hoc ad alias.

Per predicta patet ſolutio ad hmōi argumentatiōes q̄ ſolent fieri. Nulla ſciētia eſt oppoſita ſcientie ergo nulla prudētia eſt oppoſita prudentie. prudentia carnis nō eſt oppoſita prudentie ſpūs: ſed ſcientia donū ꝛ prudentia ſpūs idem ſūt: ergo prudentia carnis non eſt oppoſita ſcientie dono.

In oppm̄.

¶ Cōtra. Prudētia carnis eſt pctm̄: ergo eſt oppoſita alicui virtuti. nō niſi prudētie ſpiritus. ꝛ ita eſt oppoſita ſcientie dono.

Secundo.

¶ Itē. de⁹ mortē nō fecit. ſicut dʒ in libro ſapi. ſed prudētia carnis eſt mors. ſicut dt apls. ergo deus nō fecit prudentiā carnis.

Ↄtra iſtd af

¶ Sed cōtrariū habetur in baruch. vbi dʒ ꝙ de⁹ adinuenit oēʒ viā diſcipline. ꝛ ita oēm diſciplinā ꝛ oēm prudentiā: g̊ prudentiā carnis.

Solutio.

¶ Solutio. In oībus hijs argumētationibus eſt fallatia ſm q̄d ad ſimplr. qm̄ prudentia carnis nō eſt ſimplr prudētia: qꝛ determinatio illa diminuit rōnē prudētie. ꝛ ideo nō ſequitur. illa prudentia eſt oppoſita alicui prudentie: ergo prudentia carnis nō eſt oppoſita prudētie ſpūs. ſimile ratione nō valet iſta. Deus fecit oēʒ prudētiā: ergo prudentiā carnis.

q̄o incidens

¶ Sed q̄ritur vtrū ſapiētia mūdi q̄ eſt aliud q̄ʒ ſapiētia cuius ſit cōtraria ſcientie dono. videtur ꝙ ſic. qꝛ Aug. dicit. nō q̄cquid ſciri ab hoīe pōt in rebus humanis vt plurimum ſupuacue vanitatis eſt ꝛ noxie curioſitatis huic ſcientie tribuo. ſed illud tantū quo fides ſaluberrima q̄ ad verā beatitudinē ducit gignit: nutritur: roboratur. defendi: qua ſcientia nō pollent plurimi fideles q̄uis pollent ipſa fide plurimum qꝛ aliud eſt ſcire tantū modo q̄d homo debeat credere ꝓpter adipiſcēdā bonā vitā ſiue beatā aliđ eſt ſcire quomodo hoc ipſū ꝛ pijs opituletur ꝛ cōtra impios defendat q̄ ꝓprio vocabulo appellatur ſciētia.

Af ꝙ ſic ꝑ auguſtinū.

Hec aucto. hʒ multa diſputabilia. qm̄ videt eſſe falſū q̄đ dʒ hic. ſ. ꝙ illud tribuit ſciētie dono quo fides ſaluberrima gignit: ergo ſm hoc donū ſcientie gnat fidē: g̊ vel fides nō eſt prima virtus. vel ſciētia donū nō eſt virt⁹. quoꝝ vtrūq̄ʒ eſt falſum.

Ↄtra aliđ af

¶ Obijcitur etiā contra hoc q̄đ dt ꝙ ſcientia dono defendit fides. qm̄ videt ꝙ dono ſapientie vel intellectus defendat fides / qꝛ ſapientie eſt cauſas dicere fidei ſecūdū ꝙ fides eſt tātū de deo: ꝛ intellectus eſt cauſas dicere fidei: ſcđm ꝙ fides eſt de deo ꝛ de diuinis. ſed ei⁹ eſt fidē defendere cuius eſt cauſas fidei dicere. ergo ſapientie ꝛ intellectus eſt fidē defendere. nō ergo doni ſcientie.

Scđo contra aliud.

¶ Itē obijcitur cōtra hoc q̄đ dicit ꝙ ſcientia non pollent fideles plurimi q̄uis polleant plurimi fide.

¶ Cōtra. oēs ꝟtutes ſunt pares. g̊ qui pollet fide: pollet ſciētia dono.

Ad idem.

¶ Itē. per illam auctoritatē ꝓbatur ꝙ ſapiētia mūdi: ꝛ ſciētia donum ſūt cōtraria. qꝛ per donū ſcientie defenditur fides. per ſapientiā mūdi impugnatur fides. quia ſapientia mūdi dicit ꝙ deus nō potuit eſſe homo ergo ſapientia mūdi ꝛ donū ſcientie ſūt cōtraria.

Ↄtra hoc af

¶ Sed contra. fides aſſerit deū eſſe hoīem. ſapientia mūdi aſſerit deū nō eſſe hoīem. ergo ſapientia mundi ꝛ fides ſūt cōtraria: ſed tm̄ vnū vni ē cōtrariū. ergo ſapientia mūdi ꝛ ſcientia donū nō ſūt cōtraria.

Solutio. Ad primū.

¶ Solutio. ↄcedimus ꝙ donū ſcientie generat fidē nō in eodē ſubiecto in quo eſt donuʒ ſcientie: ſed in alio. vnde q̄uis ſimpliciter loquēdo fides precedat ſcientiā donū: tn̄ ſcientia donū precedit fidē quā generat in alijs ſubiectʒ. qm̄ donum ſcientie idē eſt ꝙ prudentia. de qua dʒ in euāgelio. Fidelis ſeruus ꝛ prudēs. ꝑdicatores em̄ ꝑ prudentiā ſuā generāt fidē in cordibus auditoꝝ.

Ad ſcđm.

¶ Ad ſcđo obiectū dicimus ꝙ ſcientia dono defenditur: q̄uis ſapientia vel intellectu defendat. qm̄ ſapientia ꝛ intellectu defenditur fides mediate. ſed ſcientia dono immediate. ſapientie em̄ ꝛ intellectus eſt dicere cauſas fidei. etiā in vniuerſali nō deſcēdendo ad ſpeciales caſus in quibus defenditur fides nō cōſiderando ſpeciales circūſtātias. ſed ſcientia donū conſiderat ſpāles caſus et ſpeciales circūſtantias q̄đ eſt alterius difficultatis: ꝛ ideo alterius virtutis. vnde per ipſū defenditur fides immediate.

Ad tertiū.

¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. Sciētia donū ꝛ fides ſūt equales: g̊ qui pollet fide: pollet ſcientia: qm̄ equalitas virtutū reſpicit eſſentias ꝟtutum: ſed pollere reſpicit vſum. vſus aūt ſciētie doni longe maiorē difficultatem habet q̄ʒ vſus fidei. qm̄ fides innititur ſoli prime veritati principalit. ꝛ hoc non eſt multū difficile. ſed ſcientia donū cōſiſtit in defenſione fidei ab oībus partibus philoſophie qm̄ ſupponit oīa q̄bus ꝓbatur ꝓbabiliter vel neceſſario id quod eſt fidei vel quod pertinet ad bonos mores. ideo non tm̄ ſupponit ea q̄ ſcripta ſūt libris theorice: ſed etiā ea q̄ ſcripta ſūt in tota philoſophia quibus vtitur ad ꝓbandū ꝙ ſic ꝛ ſic credāt homines. vel ꝙ ſic ꝛ ſic imperant homines. Alio tamē modo argumentatur. alio modo prudentia. qm̄ ſcientia argumētatur cōcludēdo verum directe vel falſum ducendo ad impoſſibile. ſcientia vero donū ſiue prudentia concludit orōnē imperatiuā ſiue imperiū quo imperat actū fidei recte vel actū recte operatiōis. ꝛ ad talē cōcluſionē faciendā ſupponit oīa predicta. vñ Iſa. Erit nobis liber iſte ſicut viſio oīm. vñ Ierony.

Ieronim⁹.

Quid loquit de phiſica / ethica / theologia: q̄cq̄d ſanctarū ſcripturarū. q̄cq̄d pōt humana lingua ꝓferre ꝛ mortaliū ſenſus ꝑcipere: cōtinetur ī libro Iſaie. ꝓpter hoc eſt vſus ſcientie difficillim⁹. vñ multi pollent fide qui nō pollent ſciētia.

Ad vltimū. Sapientia mūdi capit tripliciter.

¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ ſapientia mundi tripliciter accipitur. Q̄ñq̄ʒ em̄ ſapientia mūdi dʒ aſtutia acquirendi tēporalia quocūq̄ʒ modo ꝛ delectādi in eis. ꝛ ſic eſt cōtraria ſcientie dono. q̄ñq̄ʒ ſapiētia mundi dʒ aſtutiā impugnādi fidē que eſt in here=

ticis. et hec ſimiliter eſt contraria ſcientie dono. qñq; dicitur ſapiētia mūdi opinio falſa qua aſſerit aliquis cōtra fidē. ſicut illa que aſſerit deū nō eſſe hoīez. ⁊ hec eſt ꝯtraria fidei. p iſtā diſtinctio

ꝯtra ṗdi. aꝛ

nem p3 ſolutio ad vltimo obiectū. ¶ Sed cōtra predicta ſic obijcitur. ſed prudētia carnis ē cōtraria ſcientie dono ⁊ ſapiētia mūdi. ſimiliter cū prudentia carnis ⁊ ſapientia mūdi ſint diuerſa: plura ſcđm hoc ſūt cōtraria vni. qđ eſt cōtra Ariſto. q̄

Euaſio.

dicit ꝙ vnū vni eſt cōtrariū. ¶ Forte dicit ꝙ prudentia carnis ⁊ ſapientia mūdi ſūt cōtrarie ſcientie dono. nō ſcđm ſuas ſpeciales rationes: ſed ſecundū ꝙ cōueniūt in quodā cōi quod ſcđ3 ſe ē cōtrariū dono ſcientie: ⁊ ſic vnū vni eſt cōtrarium. verbi grā. Prodigalitas ⁊ auaritia ſūt ꝯtrarie largitati. nō ſcđ3 ſpāles rōnes: ſed ſcđ3 ꝙ cōueniūt in rōne generis. ſit a. nomē illius gñis qđ eſt cōe proximū ad ꝓdigalitatē ⁊ auaritiā. qđ p3 in iniuſticia ⁊ iuſticia. iniuſticia eñ cōmunis eſt ad ſuꝑfluitatē ⁊ diminutionē inter quas iuſticia eſt me-

ꝯtra hoc aꝛ

diū. Eſt igiꝛ vtraq; viciū actuale p ſe. ¶ S3 contra. Prudentia carnis ⁊ ſapientia mūdi non ſic ſe habent vt vnū ſit ſuꝑfluitas reliquū vt diminutio. Eſt igitur vtraq; viciū actuale per ſe: ꝙ vtraq; per ſe ⁊ ſecūdū ſpecialē rationē eſt ꝯtraria alicui virtuti: ergo cū vtraq; ſit ꝯtraria dono ſciētie accidūt vel plura per ſe eſſe cōtraria vni vel ſciētiā donū habere plures ſpecies.. ſed plura per ſe nō ſunt cōtraria vni: ergo ſciētia donū habet plures ſpecies ergo nō eſt ſpecies ſpecialiſſima: ſed genus ſubalternū. ⁊ poteſt ꝓbari per rōnē. Aug. di

ꝓbaꝛ rōne.

cit in premiſſa auctoritate ꝙ ſcientis dono defenditur fides: ergo ſcientie doni eſt defendere fidē.

Secunda.

¶ Itē. Aug. ſumit auctoritatē Iob ſecūdū aliā tranſlationē q̄ dicit. Sapientia eſt pietas. ſcientia vero eſt abſtinere a malis. Sic igitur ſcientia donū diuerſas habet materias circa quas eſt. ſ3 ſcđm diuerſitatē materie diuerſificaꝛ ſpecies vir

Alia euaſio

tutū: ergo diuerſe ſūt ſpecies ſciētie doni. ¶ Forte dicet ꝙ oēs ille materie cōtra quas eſt ſcientia vniūtur in quadā rōne cōi. ſ. in rōne faciēdi. Sciētia eñ circa facienda eſt et imperat ꝙ faciēda fiāt vnde non oportet ſcientiā donū diuidi in multas ſpecies. cū oēs attingat ſub vna ratione. ſ. ſub ra-

ꝯtra hoc aꝛ

tione faciendi. ¶ Sed ſcđm hoc ꝓbatur ꝙ ſcientia donū nō differat a fide. qm̄ fides habet gñale imperiū circa oīa facienda. qm̄ cū ſit prima ꝟtutum habet imperare oībus. ⁊ ita habet imperiu3 circa oēs materias aliarū ꝟtutū: ergo circa oīa facienda. ſcđm hoc ergo nō differt fides a ſciētia

Alia euaſio

dono. ¶ Forte dicit ꝙ fides habet imperiū circa facienda in vniuerſali nō deſcendendo ad ſpeciales caſus ⁊ ſpeciales circūſtātias. Scientia vero deſcendit ad caſus ſpāles ⁊ ſpāles circūſtantias.

ꝯtra hāc aꝛ

¶ Scđm hoc ꝓbatur ꝙ plures ſūt ſcientie doni. qm̄ certū eſt ꝙ alij caſus ⁊ alie circūſtātie conſiderande ſūt circa carnē: et alie circa oꝑa mundi. Videꝛ ergo ꝙ ſciētia debet habere diuerſas ſpecies ſcđ3 diuerſas circūſtātias ⁊ diuerſos caſus ſed ꝓpter hoc cōcediꝛ ꝙ ſciētia donū h3 diuerſas ſpecies. prudentia aūt habet diuerſas ſpēs ſcđm diuerſa facienda ⁊ diuerſa fugiēda. ⁊ ita erit alia prudentia circa ea q̄ ſūt gule. alia circa ea q̄ ſunt luxurie. ⁊ ſic de alijs q̄ nec ſcti nec philoſophi di

Secundo.

xerūt. ¶ Preterea. quod regiꝛ ſcđ3 principia alicui⁹ ſcientie ꝑtinet ad illā ſciētiā circa quācūq; materiā ſit. ſicut circularia vel quadrata vel oblonga circa geometricū ſūt inq̄tū ꝓbatur ex principijs geometrici: ergo ad vnā ꝟtutē ꝑtinet oē illud quod regitur ex principijs eiuſdē virtutis circa quancūq; materiam ſit. quoniam circa quancunq; materiam negocietur ſcientia donum ſemper procedit ex principijs fidei. ergo ad eandem virtutē ſpecialē pertinent oīa opera ſcientie circa quācūq; materiā ſint. ergo ſcientia donū ē ſpecies ſpecialiſſima. ¶ Qđ cōcedimus. qm̄ donu3

Solutio.

ſcientie ſiue prudentie ſe habet ad donū pietatis in hoc ꝙ ꝓbat vt dictū eſt. ¶ Ad primū dicim⁹

Ad primū.

ꝙ prudentia carnis ⁊ ſapientia mūdi ſūt cōtrarie ſcientie dono inquātū cōueniūt in quadā ratione cōi. ſ. inquantū ꝑerant actū difformiter deo: vel contra rationē. ſciētia eñ donū dirigit opera ad normā rationis: ⁊ ad cōformitatē dei dictat oīnī ꝙ hoc fiat. q: ſic dictat ratio ⁊ ſic agere eſt agere cōformiter deo. vñ Iſaias. Redite preuaricatores ad cor: in quo. ſ. inuenietis ſcriptū quid faciatis. quid nō. vñ in euāgelio Iohā. voca virū tuū id eſt cōſule ſinnderesim. ſcđm hoc plura ſūt cōtraria vni inquātū ſunt vnita in vno cōmuni. ſicut ſanitas eſt cōtraria oībus ſpeciebus morborū ſquātum ſūt morbi. tñ ſanitas eſt ſpecialiſſima. Eodē modo licet prudentia ſit ſpecies ſpecialiſſima opponitur tñ pluribus ſpēbus viciorū. ſ. prudentie carnis: ſapientie mūdi. ⁊ in prima ⁊ in ſcđa ſignificatione: tñ ſecūdū ꝙ illa cōmunicāt in rōne cōi vt dictū eſt.

vnica ē prudentia ſm ſpeciem.

¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ ſcientia donū ē circa diuerſas materias. ⁊ ideo debet

Ad aliud.

habere diuerſas ſpecies. dicendū ꝙ nō ſequitur. qm̄ non eſt circa diuerſas materias: ꝓprie loquēdo: niſi ſcđm ꝙ cōueniūt in rōne faciendi ⁊ ad illas materias ſe habet per modū imperandi ⁊ nō per modū exequēdi. imperiū aūt ſuum exercet in quacūq; materiā ſcđm eandē rōnē: ſc3 p rōnē fidei: ⁊ licet illud imperiū in diuerſis materijs habeat diuerſas difficultates: tñ quia per eaſdē rōnes explicātur quātū ad imperiū. ideo nō eſt niſi vnica virtus imperādi in oībus illis materijs. ſ3 exequēdi plures ſunt virtutes. qm̄ in executione proprie conſiſtit difficultas in qualibet materia.

Concluſio ex dictis.

¶ Ex predictis patet ꝙ ſcientia donū ad tria ſe habet. ſ. ad defenſionē fidei ad adminiſtrationez temporaliū cōpetentē et ad abſtinere a malis. ſumit eñ Aug. hanc auctoritatē Iob. ſcđm aliam

Auguſtin⁹.

tranſlationē, ſcientia eſt abſtinere a malis. quod proprie loquēdo falſum eſſet. ipſa eñ ſcientia nō eſt ipſu3 abſtinere. ſed ſciētia ſollertia eſt qua abſtinemus a malis. abſtinere vero a malis eſt vt dicit Augu. in medio praue ⁊ ꝑuerſe nationis pru-

Auguſtin⁹.

denter ꝯuerſari. tamē oīa illa tria cōprehendunꝛ ſub eodē quod eſt prudenter conuerſari in medio praue et ꝑuerſe nationis. qui enim defendit fidē prudenter conuerſatur in medio praue ⁊ peruerſe nationis. ſimiliter qui bene adminiſtrat temporalia prudenter cōuerſatur. ⁊c. ⁊ ſimiliter qui ab-

Ayuntamiento de Madrid

Diffinitio ſcientie. ſtinet a malis: vnde conuenienter diffinitur ſcien
tia cum ſic dicitur. ¶ Scientia eſt ſollertia qua
prudenter conuerſamur in medio praue ⁊ peruer
ſe nationis. ¶ Secunda queſtio.

¶ Que differentia ſit inter donum ſcientie et donum conſilij.

Arḡ ꝙ non differunt. Queritur que ſit differentia inter donuʒ
ſcientie ⁊ donū conſilij. videt̄ ꝙ nulla.
qm̄ ſimiliter ſe habet ſcientia donū ad
opera pietatis. ſicut cōſilium donū ad
opa fortitudinis. ſcientia em̄ donū regit opa pie
tatis ⁊ conſiliū opa fortitudinis. ¶ Qđ patet ꝑ
ꝑ gregoriū auctoritatē Gregorij. qui dicit ꝙ pietas ſine ſcīē
tia neſcit miſereri. fortitudo ſine cōſilio ꝑcipitat̄.
ſed eadē ſpecialis prudentia politica regit opera
prudentie politice ⁊ opa fortitudinis politice: ḡ
eadē prudentia ſpūalis regit opa iuſticie ſpūalis
ſiue pietatis ⁊ opera fortitudinis ſpūalis. ḡ ſcien
Opinio aliquorum. tia donū ⁊ cōſiliū donū ſūt eadē prudentia ſpūa-
lis ⁊ nō differunt. ¶ Ad hoc dicūt quidā ꝙ ſcien
tia donū eſt ſcientia quedā qua homo ſcit. qđ ſcit.
⁊ a quo ſcit ⁊ ad quid ſcit. qm̄ ſciētia dono ſcit ho-
mo ſe eſſe aīal rationale mortale. ⁊ ſcit ſe eē a deo
et ſe accepiſſe a deo talenta que debet multipli-
care. vt ad beatitudinē ꝑueniat. Cōſiliū aūt quo
homo cauet pericula q̄ ſūt in hoc exilio ⁊ que ſūt
in bello ſpūali quod hō hʒ cōtra mūdū ⁊ carnē ⁊
demonia ⁊ que ſunt in hoc mari hui⁹ ſeculi ꝑ que
neceſſe eſt nos ſapienter nauigare. Et qđ ita ſit:
Probat̄ ꝑ auguſtinū. videt̄ per Aug. qui dicit in libro de doctrina xp̄ia
na. ꝙ ſcientia dono cognoſcūtur oēs fines diui-
ꝯtra hāc ar̄ narū ſcripturarū. ſed ꝙ hoc ſit falſum probat̄ mul
tis modis. primo q₂ nulla cognitio ē virt⁹ vt oſtē
detur inferius. niſi cognitio fidei ⁊ intellectus ſa-
pientie. ſed donū ſcientie nō eſt aliqua iſtarū triū
cognitionū: ergo vel donū ſcientie non eſt virtus
Secundo. vel nō eſt aliqua cognitio. ⁊ ita nō eſt ſciētia qua
homo ſcit quid ſit et a quo ⁊ ad quid. ¶ Iteʒ oīs
virtus ſemꝑ facit ſubiectū ſuū laudabile ⁊ donuʒ
ſcientie eſt virtus. ergo ⁊c̄. ſed ſcientia qua homo
ſcit quid ſit ⁊ a quo ⁊ ad quid nō ſemꝑ facit ſubie-
ctum ſuū laudabile imo aliqn̄ vituperabile. quo-
niā ſeruus ſciens volūtatē ſui dn̄i ⁊ nō faciēs va
pulabit plagis multis: ergo ſcientia illa nō eſt do
Tertio. num ſcientie. ¶ Itē ſcientia conſiſtit in ſpecula-
tione. virtus aūt in agere ſed donū ſcientie ē vir-
tus: ergo conſiſtit in agere nō in ſpeculatione. ē
ergo donū ſcientie qđ imperat facienda ſicut di-
Solutio ad auguſtinū. ctū eſt ſupra. ¶ Qđ cōcedimus ⁊ quod dicit Au
guſtin⁹ ꝙ ſciētia dono cognoſcūtur oēs fines di-
uinarū ſcripturarū verū eſt hoc per ſuppoſitionē
qm̄ donū ſcientie ſupponit quecūꝫ docent̄ in ſa-
cra ſcriptura vn̄ etiā per modū iſtuʒ dicitur ſcire
ſicut geometer ſcit ꝙ linea eſt longitudo ſine lati
tudine. ⁊ ꝙ a quolibet puncto ad quēlibet pūctū
pōt duci recta linea. tn̄ neſcit hoc probare inquā
tum eſt geometer. ſed đr ſcire hoc quia ſupponit
iſtud. cū igitur predicta differētia ſcientie doni ⁊
conſilij oſtenſa ſit nulla eſſe: remanet predicta ob
iectio qua ꝓbatur eandē prudentiā ſpiritualē eē
Iterum ar̄. et donū ſcientie ⁊ donū cōſilij. ¶ Itē. ad ſcien-
tiam donū ꝑtinet abſtinere a malis. ad conſiliuʒ
aūt pertinet cauere pericula huius mūdi ſiue ſūt
peccata: ergo idē eſt cauere pericula ⁊ abſtinere
a malis. ergo idē donū facit cauere pericula ⁊ ab
ſtinere a malis. ergo donū conſilij et donū ſcien-
tie idē ſunt. ¶ Itē. ſi donū ꝯſilij facit cauere oīa *Ad idē ar̄.*
pericula: tū in bello ſpirituali: tuʒ in nauigatiōe
ſpeciali: tū in exilio preſentis miſerie. cū iſtis di-
uerſa ſūt genera periculoꝝ debent ſibi eſſe diuer
ſa genera cōſiliorū ad vitanda huiuſmodi pericu
la. qm̄ alia eſt ſcientia bellādi: alia nauigādi. ⁊ ſic
de alijs. ergo diuerſe ſūt ſpecies cōſilioꝝ. ¶ Itē *Tertio ad idem.*
donū conſilij aut regit opa fortitudinis ſcđm rō-
nes iuris naturalis aut ſcđʒ rōnes fidei. ſi primū
⁊ hoc facit prudentia politica. ergo donū cōſilij
idem eſt ꝙ prudētia politica quia prudentia po-
litica regit opera aliarū virtutū ſcđm principia
iuris naturalis que inuenit ſcripta in corde: ſiue
in ſindereſi. vnde Iſaias. redite preuaricatores
ad cor in quo. ſ. inuenietis ſcriptū quid facere de
beatis. ⁊ in euangelio Iohā. dicit. dn̄s ſamarita-
ne voca virū tuū. ſ. ſindereſim. ſi vero cōſiliū re-
git opa fortitudinis ſcđm rōnes fidei. hoc idē fa-
cit ſcientia donū. qm̄ regit opa pietatis ſcđm ra-
tiones fidei. idē ergo videtur eſſe donū conſilij ⁊
donū ſcientie. ¶ Forte dicit ꝙ ſcientia donum in *Euaſio.*
ipſo opere pietatis nō inuenit difficultatē. ſed ſo
lum circa circūſtantias. facile em̄ eſt ſcire qđ deo
⁊ nobis ⁊ proximo debeamus. ſed in ipſo ope for-
titudinis difficultas eſt nō ſolū in circunſtātijs.
ardua em̄ ⁊ difficilia ſūt opera fortitudinis: ⁊ pro
pter hoc aliud donū eſt regitiuum fortitudinis: ⁊
aliud opeꝝ pietatis. ¶ Sed cōtra. dictū ē ſupra *In oppm̄.*
ꝙ q̄uis donū ſcientie diuerſas difficultates inue
niat in operibus pietatis. tamen q₂ ſcđm princi-
pia eiuſdē virtutis. ſ. fidei explicat oēs illas diffi-
cultates remanet donū ſcientie vnū donū ſecun-
dum ſpeciē. ergo licet donū ſcientie ⁊ donū conſi
lij diuerſas inueniant difficultates. tn̄ q₂ oēs il-
las explicāt ſecūdū principia eiuſdē virtutis. ſ. fi
dei debēt eſſe vnū donū ſm̄ ſpeciē. ⁊ ita donū ꝯſi
lij ⁊ donū ſcientie nō differunt ſcđʒ ſpēm. ¶ So
lutio. pōt dici qđ conſiliū qn̄q₃ large qn̄q₃ ſtricte *Solutio.*
ſumitur. Large ſcđm ꝙ eſt deliberatio de rebus *Cōſiliū capit̄ dupliciter*
que a nobis ſūt. rebus dico valētibus ad finē quē
intendim⁹. ſicut ſi aliquis velit eſſe ep̄s. deliberat
de rebus que ad hoc valent: ⁊ huiuſmodi delibe-
ratio cōſiliū eſt tale cōſiliū eſt in omnibus rebus
que deliberatione indigent. ⁊ ꝑtinet ad pruden-
tiā. vel eſt idem cū prudentia. qn̄q₃ đr cōſiliū de
liberatio de rebus excellentibus ad que nō tene-
mur ſcđm q̄ hoc dicitur eſſe cōſiliū. ſi vis ꝑfect⁹
eſſe vade ⁊ vende oīa que habes ⁊ da paupe. ⁊ ſic
ſtricte ſumit̄ cōſiliū. Itē. ſtricte ſumit̄ cōſiliū ſe- *Stricte etiam ſumitur*
cundū ꝙ eſt deliberatio de operibus arduis: ſiue
ad que tenemur: ſiue ad que non tenemur. ⁊ hoc ē
prudentia excellens. ⁊ ſic accipitur donū cōſilij.
prudentia em̄ excellens: ſiue donum cōſilij eſt in
cōfinio actionis ⁊ cōtemplationis. q₂ eſt inter ſa *Cōſiliū vbi ſituatur.*
pientiā ⁊ intellectū ex vna parte. ⁊ fortitudinem:
ſcientiam pietatē: ⁊ timorē ex alia parte. ꝑtinent
em̄ ſapientia ⁊ intellectus ad cōtemplationē. et
alia quattuor ad actionē ⁊ cōſiliū eſt prudētia ex

Ayuntamiento de Madrid

cellens ſiue ꝓuidentia valde exercitata eſt in me
dio cõtemplatiuoꝝ duoꝝ ⁊ actiuorũ . ꝑ hmõi ex=
cercitiũ de facili aſcẽditur ad ꝯtẽplationẽ . vnde
Gregorius. Grego. Qui ad arcẽ cõtẽplatiõis aſcendere deſi
derat prius neceſſe eſt vt in cãpo actiõis ſe exer=
ceat. ſcd̃m hoc recipim⁹ primã argumẽtationem
Ad primũ. ❡ Cõcedimus eñ ꝙ idẽ ſũt in eſſentia prudẽtia
⁊ cõſiliũ. ſed cõſiliũ importat quoddã accidẽs ſu=
Confirmaẗ pra prudentiã. ⁊ ꝙ ita dicendũ ſit videtur. Multi
illd̃ ꝑ phõs eñ philoſophi dixerũt ꝙ prudentie eſt cuncta ad
normã rõnis dirigere ⁊ hũanis actibus quaſi di=
uinis prouidere . prudentia ergo regit opera nr̃a
ad conformitatẽ diuinoꝝ operũ . hoc eñ intende
Dionyſius. re debemus vt ſimus cõformes deo. vñ. d. b. dio.
ierarch. i. prelati officiũ eſt hoies facere deifor=
Quinqꝫ ptes mes. ❡ Prudentie eñ ſũt iſta quinqꝫ. ratio intel=
prudentie. lectus / circũſpectio. prouidẽtia cautela . ratio in
adminiſtratiõe tpaliũ. intellect⁹ quãtũ ad cõfor=
mitatẽ diuinorũ. circũſpectio. i. cõſiliũ. ꝓuiden=
tia. de bonis adipiſcẽdis in futurũ. cautela ꝑ quã
Alr̃ pt̃ dici. vitanẗ mala. Per hoc eñ videẗ ꝙ cõſiliũ ſit que=
dam prudẽtia. poteſt etiã ſolui ſicut dicebaẗ ꝙ q̇
opera fortitudinis in ſe ardua ſũt ⁊ difficilia pro=
pter aliud totũ regitiuũ habent ꝙ̃ opa pietatis.
⁊ nõ valet iſta argumẽtatio. Cõſiliũ ꝓuidũ eſt ſe
cundũ principia fidei ⁊ prudentia ſimiliter: g̃ pru
Falſa ꝯñtis dentia eſt idẽ ꝙ conſilium. ⁊ eſt fallatia ꝯñtis. qm̃
cõmune eſt ad multas ꝟtutes prouidere ſcd̃ꝫ pri
cipia fidei . nõ propter hoc multe ꝟtutes ſũt vna
virtus. ſed ſcd̃m hoc prudẽtia politica nõ erit ſpe
cies ſpecialiſſima : ſicut dictũ eſt ſupra : imo alia
ſpecies prudentie erit per quã regetur fortitudo
⁊ alia ſpecies iuſticie per quã regetur iuſticia vel
temperantia . ideo pria ſolutio magis placet no=
Notandum bis. ❡ Item notandũ ꝙ ꝙ̃uis volũtas dandi ele
moſinas ⁊ imperiũ dandi elemoſinas ſũt diuerſa
Solutio. rum virtutũ. primũ eñ eſt mie. ſcd̃m prudẽtie. tñ
q̄o incidens cõmunis volũtas ꝓuidendi ſibi ⁊ imperiũ quo ꝑ
diſcretionẽ homo ꝓuidet ſibi neceſſaria eiuſdem
ſũt virtutis. ⁊ hoc eſt q̇ volũtas ꝓuidendi ſibi ne
ceſſaria rõnis eſt. ſicut ⁊ iſtud imperiũ. nec habet
aliã difficultatẽ ꝙ̃ iſtud imperiũ. ſed volũtas dã=
di elemoſinã ⁊ imperiũ dãdi elemoſinã ſũt diuer=
Exemplum ſarũ virtutũ ⁊ diuerſaꝝ difficultatũ. ſicut d̾ ꝙ lo
gica theorica ⁊ logica practica ſũt eiuſdẽ ſciẽtie:
q̇ eandẽ difficultatẽ habent ⁊ circa cõia ⁊ trãſcẽ=
dẽtia. tñ demõſtrata theorica ⁊ demõſtrata pra=
ctica nõ ſũt eiuſdẽ ſciẽtie. qm̃ cõtingit ſcire ex q̇=
bus ⁊ qualib⁹ ⁊ qualiter ſũptis fiat demonſtrati=
uus ſillogiſmus qd̾ docetur in poſterioribus ana
leticis. tñ ꝓpter hoc neſcieẗ natura trianguli. vñ
diuerſe ſũt ſcientie: demõſtratiua docẽs demon=
ſtrare ⁊ demõſtratiua demonſtrãs agere. ⁊ hoc ẽ
qm̃ diuerſe ſũt difficultates theorice demõſtrati=
Iterum arẗ. ue ⁊ practice demõſtratiue. ❡ Itẽ. videẗ poſſe ꝓ
bari ꝙ ipſa ſciẽtia ꝓprie ſumpto vocabulo ſit vir=
tus ꝓpter hoc: quia alia eſt ſcientia faciendorum
ſiue operãdorũ. ⁊ alia ẽ ſcientia operandi qd̾ pa=
tet in architecto: qui ſcit qm̃ ſic ⁊ ſic faciẽdũ ẽ ipe
tamen neſcit operari: ſed manuales artifices exe
cutioni mãdãt qd̾ ille ꝑcipit. ⁊ ſic pꝫ ꝙ alia ẽ ſciẽ=
tia operandorũ ⁊ alia ſcientia operandi. Sic igiẗ

quedã ſcientia eſt eoꝝ que debent fieri. et alia eſt
ſcientia faciendi illa: ſed habitus a quo exeũt bo=
na opera eſt virtus: quia virtus ſe habet ad ope=
rationẽ: ſed ſcientia faciendi faciẽda eſt habitus
a quo bona opera exeũt: ergo hmõi ſcientia virt⁹
eſt. ⁊ ſic ſcientia donũ ſcd̃m ꝙ proprie eſt ſcientia
virtus eſt. qd̾ eſt cõtra ꝑdicta. ❡ Solutio. Cum Solutio.
dicitur iſte ſcit natare ſcd̃m ꝙ viſus intelligit illã
locutionẽ. hoc verbũ ſcit nõ ſolũ copulat ſcientiã
ſed abilitatẽ quandã ſcd̃m quã iſte dicitur abilis
ad natandũ. Eodẽ modo cũ dicit iſte habet ſcien Sciẽtia nõ
tiam operandi facienda. nõ tantũ poniẗ ſcientia: eſt ꝟtus ſed
ſed etiam habitus quidam quo habilis eſt iſte ad habitus in=
operãdũ ea q̄ debent fieri: ⁊ ab illo habitu exeũt cluſus.
bona opera. nõ ab ipſa ſcientia. vnde ipa ſcientia
nõ eſt virtus: ſed habitus ille eſt virtus. qm̃ ille
habitus reddit ſubiectũ ſuũ bonũ ⁊ bene reddẽs
opus ſuũ. hoc aũt appellat Ariſto. in ethicis: vir
tutẽ. ſicut virt⁹ oculi facit bonũ oculũ ⁊ facit ipꝫ
bene videre. ⁊ virtus equi facit equum bonum et
bene ferentem aſcenſorem.

❡ De differentia inter ſapientiam et intelli=
gentiam et fidem. Aliud capitulum.

Dicto de donis per que regitur vita acti
ua. dicẽdũ eſt de donis per que regitur
vita cõtemplatiua. ſ. de intellectu ⁊ ſa=
pientia . Circa que primo videndũ ẽ q̄d
ſit intellectus et quid ſit ſapientia . Scd̃o vtrum
ſint virtutes. Tertio vtrũ alie ſint virtutes cõtẽ
platiue quibus cognoſcatur deus ꝙ̃ iſte tres. ſ.
fides / ſapiẽtia / intellectus. Quarto vtrũ vita cõ=
tẽplatiua ſit melior ꝙ̃ actiua: vel ecõuerſo. Quin
to ⁊ vltio vtrũ ꝟtuti ꝯtẽplatiue aliq̄d ſit ꝯtrariũ.

❡ De ſapientia.

❡ Prima queſtio vtrũ ſapientia et intel=
lectus ſint diuerſa dona.

Circa primũ ſic obiicitur. Augu. dicit ꝙ Arẗ ꝙ non.
ſapientia eſt cognitio ſolius creatoris .
Intellectus aũt eſt cognitio creatoris
⁊ quarũdam rerũ creaturarũ. ſ. ſctõrum
angelorum et ſanctarũ animarũ. ſcd̃m hoc: ergo
ſapientia ⁊ intellectus eandẽ habent materiã. ſ.
deũ: ſed ſcd̃ꝫ materias habent diſtingui virtutes
ergo cũ ſapientia ⁊ intellectus habent eandẽ ma
teriam ſunt eadem virtus. ⁊ ita idẽ donũ. ❡ Itẽ. Secundo.
fides eſt cognitio creatoris ⁊ quarũdã rerũ crea=
turarũ. ſ. angelorũ ⁊ ſanctaꝝ animaꝝ. ⁊ etiã mul=
torũ alioꝝ: ergo quicq̄d eſt materia ſapientie ⁊ in
tellectus eſt materia fidei: ergo fides nõ differt a
ſapientia ⁊ intellectu. ❡ Solutio. Sapiẽtia ⁊ in Solutio.
tellectus differũt: q̇ ſapientia eſt cognito dei ab
ſolute. ſed intellectus eſt cognitio dei collatiue. Exemplum
ſcꝫ in cõparatione ad creaturas. vnde ſicut alia ẽ
cognitio nois abſolute que traditur in maiori vo
lumine priſciani. et alia eſt ſcientia vel cognitio
nois in cõparatione ad verbũ que traditur in mi=
nori volumine. ita alia eſt cognitio dei abſolute
que d̾ ſapiẽtia. ⁊ alia cognitio dei collatiua que
diciẗ. intellectu eñ cognoſcimus deũ inquantuꝫ
beatificat angelos ⁊ aĩas gubernat et mouet. vñ
cognitio dei que eſt intellectus. q̄ſi cognitio phi= Cognitio
ſica: q̇ phiſica ſiue naturalis phiſica agit de im= phiſica.

Ayuntamiento de Madrid

mobili ⁊ cognoſcit deū in quātū dat cūcta moueri. vnde in fine octaui phiſicoꝝ cōcludit ꝙ primū principiū motus eſt immobile ⁊ nullā habēs magnitudinē. ſed cognitio dei abſoluta eſt quaſi methaphiſica. qm̄ methaphiſica agit de deo abſolute: cōſiderando proprias diſpoſitiones eiꝰ patet ergo differentia inter ſapientiā ⁊ intellectū ꝗ̄uis em̄ eandē habent materiā non tamē in rōne eadē

Cognitio methaphiſica.

fides autē differt ab intellectu ſicut ſcientia quia differt a ſcientia ꝓpter quid. fides em̄ innitiꝫ prime veritati ſuꝑ omnia ⁊ propter ſe. vnde cognitio dei q̄ eſt fides eſt quaſi cognitio principioꝝ. ſicut em̄ in hoc principio. Omne totū eſt maius ſua parte: inuenitur cauſa ſue cognitionis nec alia cauſa queritur. ita anima fidelis in ipſa ꝟitate q̄ crediꝫ inuenit cauſam fidei nec aliā cauſam q̄rit. intellectus aūt reddit cauſam eoꝝ q̄ fides credit. verbi gratia. fides credit deū remunerare bonos ſupra cōdignū huius reddit cauſam intellectꝰ. hoc modo. deus eſt largus plus ꝗ̄ poteſt intelligi: ergo remunerat bonos pluſꝗ̄ poteſt intelligi. intellectus em̄ reddit rationē de ea que in nobis eſt. fide ſpe. caritate. et ad hoc debent eſſe parati prelati vt reddāt om̄i poſcēti rationē de ea que in eis eſt fide ſpe caritate vt dicit beatus petrus in pria canonica ſua.

Intellectꝰ reddit rationem fidei.

ſicut em̄ differt naturalis ſcientia ab aſtrologia. ita differt fides ab intellectu. illi enim qui habent naturalē ſcientiā de quadā ſtella ſciunt ꝙ ē imobilis. de quibuſdā alijs ſciūt ꝙ nūꝗ̄ occidunt. ſed propter quid ita ſit neſciūt aſtrologi aūt ſciunt ꝓpter quid ita eſt. fides ſcit q2 deus remunerat bonos: intellectꝰ aūt ſcit propter q̄d.

Aſtrologia et phiſica differunt.

¶ Fides aūt differt a ſapientia eo modo quo ſcientia alicuius rei per guſtū. verbi gr̄a. aliq̄s ſcit ꝙ hoc vinū eſt bonū. ⁊ hoc ꝑ auditū. alius ſcit ꝙ idē vinū eſt bonuꝫ. ⁊ hoc ſcit per guſtū: ⁊ iſte due ſcientie diuerſe ſūt. hoc modo differt fides a ſapientia fides em̄ ē cognitio ꝑ auditū. quoniā fides ex auditu dicit apl̄us. ſapientia vero eſt cognitio dei per guſtum. vnde ſapientia dicitur ſapore virtutum cōdita ſcientia. quia per ſapientiā guſtaꝫ dulcedo ſiue ſuauitas dei. vn̄ in pſalmo. guſtate ⁊ videte quoniā ſuauis eſt dn̄s. ⁊ hoc eſt maxima cognitio dei: cognitio per ſapientiam. ſi em̄ creator cognoſcitur per effectū. per maximū effectuꝫ maxime cognoſcitur. ⁊ maximꝰ effectus eſt delectatio quā habemꝰ in deo ꝑ caritatē et intellectū ꝑ quā delectationē habeꝫ ſapiētia. ⁊ hec ē in ſapientia dono. vnde ꝑ donū ſapiētie maxime cognoſcitur deus.

Fides ⁊ ſapiētia drn̄t.

Maxie cognoſciꝫ deꝰ ꝑ ſapiētiā.

¶ De intelligentia.

¶ Secūda queſtio vtrū intellectus ſit virtus.

Videtur ꝑ p̄dicta ꝙ intellectꝰ nō ſit ꝟtꝰ q2 auctoritas dicit. fides nō hꝫ meritū cui hūana ratio prebet experimentū: ḡ nulla cognitio hꝫ meritū cui hūana rō p̄bet experimētū ſed intellectꝰ ē cognitio cui humana rō p̄bet experimētū vt habitū eſt: ḡ intellectus nō hꝫ meritū: ḡ nō eſt ꝟtus.

Ar. ꝙ non.

¶ Itē. Aug. dꝫ ꝙ intellectu cognoſciꝫ creator ⁊ creatura quedā ſine delectatiōe. ſed oīs ꝟtus ē cū delectatiōe: ḡ intellectus nō eſt ꝟtus.

Scd̄o ꝑ auguſtinum.

¶ Itē. ꝓbatur ꝙ Aug. dꝫ falſū. dicēs intellectū eſſe ſine delectatiōe. ē em̄ delectatio in viſione pulchri prati: ergo multo fortius in viſione dei ē delectatio: ḡ cū intellectu videamꝰ deū. delectatio ē ī itellectu.

Itē ar̄ ꝯtra auguſtinū.

¶ Itē. bonū eſt perfectio cuiꝰ apprehenſio eſt delectatio. multo fortius cognitio boni ⁊ precipue optimi eſt delectatio. ⁊ ita in intellectu dono cū ſit cognitio ē delectatio.

Quarto ad idem.

¶ Itē in intellectu dono eſt cōiunctio cōuenientꝭ cū cōueniēti: ḡ delectatio.

Quinto.

¶ Solutio. dicimus ꝙ intellectus donū ē ꝟtus. ⁊ ſapiētia ſimiliter. ⁊ fides ſimiliter. qm̄ fides apprehendit primā veritatē cū aſſenſione: ⁊ intellectus ⁊ ſapientia ſimiliter aſſentiūt prime veritati ꝓpter ſe ⁊ tale aſſentire meritoriū eſt: cū nō innitatur naturalibus rationibus. ſed tantū prime veritati.

Solutio.

¶ Ad primo obiectū dicimꝰ ꝙ intellectui non prebet experimentū humana ratio. i. naturalis. quia ille rationes quas habet intellectus nō ſūt humane: ſed diuine. quia ſumūtur a fide. vn̄ dꝫ ſaltem intellectus acquieſcit per cōſequens prime veritati propter ſe ⁊ ſuper oīa.

Ad primū.

¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ intellectꝰ dicitur eſſe ſine delectatione. ſ. ſine fruitiōe. q̄a nō eſt fruendū creaturis quarum cognitio eſt intellectus delectari tn̄ poſſumus in eis: ſed in cōparatione ad deum ſicut dꝛ in pſal. Delectaſti me domine in factura tua.

Ad ſcd̄m.

¶ Utrum ſunt alie virtutes contemplatiue ꝗ̄ ſapientia et intellectus.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrū ſint alie virtutes cōtēplatiue ꝗ̄ ſapiētia ⁊ intellectus.

¶ Videꝫ ꝙ ſic. q2 fides: ſpes: caritas. nō habent motus exteriores: ſed interiores. ergo non ſūt virtutes actiue: ſed cōtemplatiue. cū habent tm̄ motus interiores. Si dicit ꝙ fides: ſpes caritas: imperāt opa virtutū actiuarū ⁊ ꝓpt hoc nō ſunt virtutes cōtemplatiue: eadē rōne poſſet dici ꝙ ſapientia ⁊ intellectus nō ſunt virtutes cōtēplatiue. qm̄ imperant ⁊ dirigunt opera actiue.

Ar ꝙ ſic.

¶ Qd̄ probaꝫ. qm̄ apoſtolꝰ dicit ad colocenſes. In ſapientia ambulate ad eos qui foris ſunt. ergo ſapientia diligit opera exterioꝛa. ergo diligit opera actiue.

Probatio.

¶ Item. ſapientia eſt cognitio dei ſed ſecundum ꝙ cognoſcimus de deo. debemus nos habere in operibus exterioribus. ergo ſapientia dirigit opera exterioꝛa: et ita dirigit opera actiue.

Secundo.

¶ Item. intellectus bonus omnibus facientibus cū. intellectus ergo dirigit nos ad opera.

Tertio.

¶ Item. in ezechiele. Sub pennis eorū manus hominis. per pennas intelligitur cōtemplatio. per manus operatio. manus ergo ſub pennis operatio ſub contemplatione. igitur operatio regitur a contemplatione. cum igitur ſapientia et intellectus que ſunt virtutes contemplatiue dirigant opera actiue: ꝙ fides ſpes: caritas: regant opera actiue non impedit quin ſint virtutes contemplatiue.

Quarto.

¶ Contra. magiſtri dicunt ꝙ contēplationis tres ſunt ſpecies. lectio: oratio: meditatio. nullum iſtoꝛū eſt fidei vel caritatis vel ſpei: ḡ fides: ſpes: caritas. non ſunt virtutes cōtemplatiue.

In oppm̄.

¶ Item. videtur ꝙ plura dona contemplatiua debent eſſe ꝗ̄ iſta duo. ſ. ſapiētia ⁊ intellectꝰ q2 in ſacra ſcriptura quadruplex eſt intelligentia

Secundo.

pꝛima hiſtoꝛialis. ſecūda moꝛalis. tertia allego=
rica. quarta anagogica. pꝛime intelligentie. ſ. hi=
ſtoꝛiali. non ſubſeruit virtus. ſecunde: ſcꝫ moꝛali
ſubſeruit donū ſcientie per quod pꝛudenter con=
uerſamur in medio pꝛaue ⁊ ꝑuerſe natiōis. quar=
te intelligētie: ſcilicet anagogice ſubſeruiūt duo
dona. ſ. ſapiētia et intellectus quia iſta ſūt de eis
que ſunt in triūphanti eccl̄ia. ⁊ anagogicus intel
lectus eſt de eiſdē. vnde dicitur anagogicꝰ quaſi
ſurſū ductiuꝰ. tertie ergo intelligētie. ſ. allegoꝛi=
ce debet ſubſeruire aliquod donū ꝓpꝛiū. quia ea
que ſunt in allegoꝛica intelligentia ſūt imitanda
aut fugienda. illud vero donū debet eſſe pꝛuden=
tia ſpūs: q̄ de ſpiritualibus et interioꝛibus debet
eſſe allegoꝛicus intellectus. ⁊ pꝛudentia ſpūs de
bet eſſe aliud ꝗ̄ ſcientia donū. qꝛ ſcientia donū in
exterioꝛibus eſt pꝛudētia ſpūs in interioꝛibus. et
ita videtur ꝙ plura ſunt dona cōtemplatiua ꝗ̄ ſa
Tertio. pientia ⁊ intellectus. ¶ Item. ſalomon in ꝓuer.
omni cuſtodia cuſtodi coꝛ tuū. igiẗ ſi omni cuſto=
dia ſeruandū eſt coꝛ. ſicut vnū donū ꝓpꝛiū eſt ad
ſeruandū opa exterioꝛa ita vnū ꝓpꝛiū donū de=
bet eſſe ad ſeruādū coꝛ. ⁊ ita debet eſſe cōtēplati=
uum cū ſit de interioꝛibus. ⁊ hoc videẗ quia abꝛa
Figura. ham abigebat aues a ſacrificio ſuo. ꝑ quod ſigni=
ficatur ꝙ nos debemus abigere muſcas moꝛien=
tes. i. immūdas cogitationes a ſacrificio nr̄e oſo
nis ne perdant ſuauitatē vnguēti. i. deuotionem
oſonis. neceſſe igitur eſt eſſe aliquod donū quod
mundet coꝛ et tranquillū reddeat a cogitatiōibꝰ
imundis ⁊ quietis. hoc autē debet eſſe pꝛudentia
ſpūs. de qua dicit Apoſtolus. quia ipſa eſt vita ⁊
pax vita inquantū mundat. ⁊ mouet ſuo modo ad
ſpūalia opera exterioꝛa. pax inquantū facit coꝛ
tranquillū abigendo inquietas cogitationes: ſic
igitur plura ſunt dona cōtemplatiua ꝗ̄ ſapiētia
Quarto. ⁊ intellectus. ¶ Item. Ariſto. diuidit ꝩtutes in
tellectuales in ſophiā. intelligentiā: froneſim. in
telligentia autē idē ꝙ intellectus: ſophia idem ꝙ
ſapiētia: ergo pꝛeter ſapientiā ⁊ intellectū ponit
Ariſto. tertiā ꝩtutē intellectualē. ſ. froneſim que
debet eſſe pꝛudentia ſpiritus. ⁊ ita tria ſunt dona
Solutio. cōtemplatiua. ¶ Solutio. dicimus ꝙ fides ſpes
caritas nō ſunt actiue pꝛopꝛie nec cōtemplatiue
ſed cōmunes. qꝛ neceſſarie ſūt oībus ſiue inciptē=
tibus ſiue ꝓficientibꝰ ſiue ꝑfectꝭ. vnde actiue ſūt
ſed nō pꝛopꝛie ⁊ cōtemplatiue. ſed non pꝛopꝛie:
Ad pꝛimū. nec valet hec argumentatio. nō habent motꝰ niſi
Ad ſcd̄m. interioꝛes: ergo ſūt ꝓpꝛie contemplatiue. ¶ Ad
aliud dicimus ꝙ hec argumentatio nō valet: mo=
rali intelligentie ſubſeruit donū ſciētie ⁊ nō ana=
gogice ſubſeruiūt ſapientia ⁊ intellectꝰ: ḡ allego=
rice intelligētie ſubſeruit ꝓpꝛiū donū. tamē bene
cōcedimꝰ ꝙ ei ſubſeruit donū. ſed nō ꝓpꝛiū. idem
eñ ſubſeruit moꝛali intellectui ⁊ allegoꝛico. qm̄ i
tellectu allegoꝛico ſemꝑ dicitur aliq̄d qđ imitā=
dum ē vel fugiendū ſcd̄m moꝛalē intellectū. ꝩbi
gr̄a ſcd̄m allegoꝛicū dicēdū ſm̄ lr̄a ꝫ vicit goliā. i.
chꝛiſtꝰ diabolū. ꝑ hoc inſtruimur ꝙ nos debemꝰ
vincere diabolū ⁊ vicia in nobis. ⁊ ſic allegoꝛicꝰ
intellectus inducit ad moꝛalē. per ipm̄ eñ inſtrui
mur ad ꝯuerſandū pꝛudēter in medio pꝛaue et ꝑ=
uerſe nationis. ⁊ ꝓpter hoc idē donū. ſ. ſubſeruit
moꝛali intellectui ⁊ allegoꝛico. ¶ Ad oīa vero ſe **Ad alias ra**
quentia argumenta eadē eſt ſolutio. qꝛ donū ſciē= **tiones.**
tie quod idē eſt ꝙ pꝛudentia ſufficit ad cuſtodien
dum coꝛ. ⁊ abigendū immūdas cogitatiōes a ſa=
crificio noſtro. qm̄ eadē virtus eſt cuius imperio
homo ꝯfoꝛmat ſe deo in exterioꝛibus opibꝰ. que
ſcd̄m hoc dicitur pꝛudentia politica. ⁊ cuius īpe=
rio conformat ſe hō deo opibus interioꝛibꝰ ſcđꝫ
ꝙ eadē virtus dꝛ pꝛudentia ſp̄s. tamen pꝛudentia
magis ſe habet ad opa exterioꝛa ꝗ̄ ad opa inte=
rioꝛa. quia ad oīa opera exterioꝛa que virtutꝭ ſūt
neceſſaria eſt pꝛudentia. qꝛ in oībus talibus opi=
bus cōſiderantur circūſtantie. ſed non ſemper in
omnibus motibus interioꝛibus ꝯſiderātur circū
ſtantie. quia credere in deum ⁊ ſperare ⁊ diligere
ſemꝑ bona ſūt ⁊ vbiqꝫ. ſed vbi cautela opus eſt in
credendo ſperando. diligendo. vt quādo inſurgit
tētatio vel alia rebellatio neceſſaria eſt pꝛuden=
tia. verbi gr̄a ſi tentetur aliquis de infidelitate.
pꝛudentia eſt neceſſaria ad docēdū qualiter mu=
niat ſe homo ⁊ defendat contra infidelitatē. ergo
nō ſemꝑ dirigit motus interioꝛes: ſed ſemꝑ diri=
git motus exterioꝛes. pꝛopter hoc plus diciẗ acti
ua ꝗ̄ cōtemplatiua. ¶ Ad iſtud quod obiiciẗ de **Ad aliud.**
auctoꝛitate Ariſto. dicimꝰ ꝙ Ariſto. vocauit fro
neſim virtutē intellectualē: qm̄ aliquādo dirigit
motus interioꝛes ſicut dictū eſt. ⁊ quia multū ne
ceſſaria eſt contemplatiuis ad abigēdum muſcas
ne perdant ſuauitatem vnguenti.

¶ De comparatione cōtemplatiue ad actiuā.
¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de cōparatione vite contēpla **Arḡ ꝙ cōtē**
tiue ad actiuā. ⁊ queritur vtra illarū ſit **platiua.**
melioꝛ. videtur ꝙ cōtēplatiua. qm̄ Gre
go. dicit ſuper ezechielē. ꝙ melioꝛ eſt
vita cōtemplatiua ꝗ̄ actiua. ⁊ hoc dicit ꝓpẗ hāc
auctoꝛitatē. Animalia ibant ⁊ reuertebātur. aīa=
lia ſunt pꝛedicatoꝛes qui ibant ad actiones et re=
uertebantur ad cōtēplationē: ſed nō reuerterenẗ
niſi melioꝛ eſſet cōtemplatio ꝗ̄ actio. ḡ melioꝛ eſt
cōtemplatiua ꝗ̄ actiua. ¶ Item. ſuꝑ illud luce. **Secundo.**
Maria optimā partē elegit ⁊c̄. dicit gloſa. Non
vituperaẗ pars marte. ſꝫ laudatur pars marie. i.
pꝛefertur ſed pars marie eſt vita cōtemplatiua:
pars marte actiua. ergo ⁊c̄. ¶ Item. in gene. lya **Tertio.**
erat lippa oculis: rachel aūt pulchꝛa facie. ⁊ Ia=
cob magis diligebat illā ꝗ̄ lyam. Iacob ſignifi=
cat chꝛiſtū: rachel cōtēplatiuā: lya actiuā. ergo
cōtemplatiua pulchꝛioꝛ eſt ꝗ̄ actiua. ſed pulchꝛi
tudo illa attenditur ſcd̄m ꝩtutes. ḡ melioꝛes ha=
bet virtutes cōtemplatiua ꝗ̄ actiua. ergo melioꝛ
eſt. ¶ Itē chꝛiſtus elegit magis contēplatiuā ꝗ̄ **Quarto.**
actiuam. ſicut Iacob magis diligebat rachel ꝗ̄
lyā. ſed xp̄s magis bonum magis diligit. ergo cō
templatiua eſt melioꝛ ꝗ̄ actiua. ¶ Item. in fine **Quinto.**
Iohā. ſuꝑ illud. Cōuerſus petrus vidit illū diſci
pulū quē diligebat ieſus ſequētem. ⁊c̄. dicit glo.
Petrus magis diligit: ⁊ Iohā. magis diligiẗ. ſed
Iohānes ſignificat virū cōtēplatiuū: petrꝰ acti=
uum: ḡ xp̄s magꝭ diligit virū ꝯtēplatiuū ꝗ̄ acti=
uū. ḡ melioꝛ eſt cōtēplatiua ꝗ̄ actiua. ¶ Itē. qđ **Sexto.**

Ayuntamiento de Madrid

pꝛopinquius eſt fini:magis eſt eligēdū. ſꝫ viri cō
templatiui ſunt pꝛopinquioꝛes fini ꝗ̄ viri actiui.
pꝛobatio. ſancti angeli qui ſūt cōiunctiſſimi deo:
ſunt in pura cōtemplatione.ergo viri cōtemplati
ui pꝛopinquioꝛes ſāctis angelis ꝗ̄ viri actiui.cū
ergo viri contemplatiui ꝓpinquioꝛes ſūt ſanctis
angelis qui ſūnt pꝛopinquiſſimi ipſi fini ꝗ̄ actiui.
ipſi ſunt ꝓpinquioꝛes fini.⁊ ita cōtēplatiua ē pꝛo
pinquioꝛ fini ꝗ̄ actiua ergo magis eligēda ſimpli
In oppm̄. citer.ergo melioꝛ ſimpliciter. ¶ Si cōcedit. Cō
tra.terra que fructuoſioꝛ eſt : melioꝛ eſt ſimplici=
ter.ergo vita fructuoſioꝛ melioꝛ eſt ſimpliciter.ſꝫ
vita actiua eſt fructuoſioꝛ ꝗ̄ cōtemplatiua. quo=
niā fecūdioꝛ fuit lya ꝗ̄ rachel. ergo actiua melioꝛ
Secundo. eſt ſimpliciter ꝗ̄ contemplatiua. ¶ Itē.operibꝰ
actiue pꝛomittitur vita eterna : ⁊ nō operibus cō
tēplatiue qꝛ actiuis dicetur in iudicio.venite be=
nedicti patris mei percipite regnū. Eſuriui enī
et dediſtis mihi manducare ⁊c̄.pꝛopter hoc dicit
Apoſtolus. pietas valet ad oīa ꝓbationē habēs
vite q̄ nunc eſt ⁊ fuit.actiuis igit̄ pꝛomittitur vita
eterna:nō contēplatiuis . ergo actiuis ꝓpꝛie de=
betur vita eterna.ergo actiua ꝓpꝛie eſt ad vitam
eternā.⁊ ita vtilioꝛ eſt ſimpliciter:ꝗ̄ vita cōtem=
platiua . ſed quod vtilius eſt ſimpliciter hoc nūꝗ̄
fallit.ſed aliquid poteſt eſſe vtilius alicui quod ta
men non eſt melius ſimpliciter.ergo melioꝛ ē ſim
Tertio. pliciter actiua ꝗ̄ ꝯtemplatiua. ¶ Item. optimū
opus actiue melius eſt optimo opere cōtēplati=
ue.ſcꝫ pꝛedicatio vel martiriū quoniā dicit̄ iniu=
riam facit martyꝛi qui oꝛat pꝛo ipō. ⁊ hoc non di=
citur de contemplatiuo : ergo ſimpliciter melioꝛ
eſt actiua ꝗ̄ cōtemplatiua quia ſic optimus equꝰ
Quarto. optimo aſino melioꝛ eſt. ¶ Itē.dictū eſt ꝙ petrꝰ
magis diligit ꝗ̄ Iohannes.et Petrus ſignificat
vitā actiuā Iohānes cōtēplatiuā:ergo vita acti=
ua magis diligit ꝗ̄ cōtemplatiua : ergo maioꝛem
habet caritatē ꝗ̄ contemplatiua. ſed oēs ꝟtutes
ſūt pares:ergo actiua habet maioꝛes virtutes ꝗ̄
Quinto. contēplatiua : ergo melioꝛ ē ſimpliciter. ¶ Itē.
ſpōſus in cāticis egrediamur in agrū ꝯmoꝛemur
in villis.ſi reuocatur aīa a cōtemplatiōe ad actio
nem.ſed nō reuocatur a magis bono ad minꝰ bo=
num:ergo melioꝛ eſt actio ꝗ̄ cōtēplatio. ⁊ ita me
Solutio. lioꝛ eſt actiua ꝗ̄ cōtēplatiua. ¶ Solutio.ꝯpara=
tio contēplatiua ad actiuā duplex pōt fieri . pꝛio
ſecundū ſtatus vt cōparetur ſtatus cōtēplatiue
ſtatui actiue.⁊ dicit̄ ſcđꝫ hoc vir cōtemplatiuus
qui eſt abilis ad cōtemplandū ⁊ de facili cōtēpla
tur.actiuus qui de facili agit.ſed nō eſt abilis ad
contemplādū.⁊ ſic ſcđm hunc ſtatū dicit̄ cōtem
platiuus habere ꝟtutes purgati animi actiuꝰ vir
tutes politicas ⁊ purgatoꝛias . ſcđm hoc cōtem=
platiua melioꝛ eſt ꝗ̄ actiua . qm̄ lya habebat lip=
pos oculos. i.virtutes nō bene purgatas. ſed ra=
chel erat pulchꝛa facie.i.ꝟtutes habebat purga
Ad pꝛimū. tas. ¶ Ad pꝛimo ob.dicimꝰ ꝙ hec ē duplex. vita
actiua ē fructuoſioꝛ ꝗ̄ contēplatiua. qm̄ pōt dici
fructuoſioꝛ.i.maioꝛē fructū afferens.vel fructuo=
ſioꝛ.i.pluribꝰ fructū afferēs.pꝛimo modo fl̄a .q̄a
cōtēplatiua maioꝛē fructū affert ſuo ſubiecto.ſe=
cūdo modo vera ē.⁊ tūc non ſequitur ꝙ actiua ſit

melioꝛ ꝗ̄ contemplatiua.nō eſt ſimile qđ adducit̄
pꝛo ſimili. quoniam terra dicitur fructuoſioꝛ in
alia ſignificatiōe.ſ.quia maioꝛem fructum affert.
¶ Ad ſecūdo obiectū dicimus ꝙ nō tantū acti= Ad ſcđm.
uis debetur vita eterna . ſed etiā cōtemplatiuis.
ſed pꝛimo ꝓmittitur actiuis . q̄a facilioꝛ eſt actio
ꝗ̄ cōtemplatio. quoniā ſi ꝓmitteretur cōtēplati
uis:deſperarent homines nō valentes aſcendere
ad arcē cōtemplationis . vt ergo nullus poſſit ſe
excuſare.pꝛomittitur vita eterna actiuis vt ſaluē Figura de
tur in ſegoꝛ.cū loth qui ardua mōtiū.i. ad eminē loth.
tiam cōtēplationis aſcēdere nō poſſūt. ſegoꝛ enī
interpꝛetat̄ parua . ſimiliter alia rōne ꝓmittitur
vita eterna eis qui faciunt opera mīe . quia ꝑ mi=
ſericoꝛdiā maxime aſſimilamur deo cuius ꝓpꝛiū
eſt miſereri et parcere et cum homo ſit factus ad
ymaginē dei de facili cōpatitur ⁊ miſeretur.quia
homo eſt animal manſuetū natura ⁊ magis ſe ha=
bet ad opa māſuetudinis ⁊ pietatꝭ ꝗ̄ ad opa cru=
delitatis. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ hec ar= Ad tertium
gumentatio nō valet:optimū opus actiue.⁊c̄.er=
go actiua melioꝛ eſt ꝗ̄ contēplatiua. ⁊ hoc eſt:qꝛ
optimū opus actiue nō eſt ſolius actiue : imo eſt
cōtemplatiue ſecūdū auctoꝛitatē.quia qđ pꝛedi
catoꝛes hauriūt de ſciētia dei in ocio cōtēplatio=
nis effundunt in opere pꝛedicationis pꝛopter hoc
habent epiſcopi domos extra ciuitatē ⁊ tumultū q̄re epī. ⁊c̄.
hominū vt vacent cōtemplationi et hauriunt ibi
quod debent effundere in opere pꝛedicationis.ſꝫ
ſi optimū opus ſolius actiue eſſet melius optimo
opere cōtemplatiue:tūc actiua melioꝛ eſſet ꝗ̄ cō
templatiua. ¶ Ad quarto obiectū dicimꝰ ꝙ hec Ad quartū
auctoꝛitas:petrꝰ magꝭ diligit ꝗ̄ Iohānes: quā=
tum ad pꝛeſens exponēda eſt ſic:petrus magꝭ di=
ligit.i.in pluribus magis diligere ſe oſtēdit . etiā
hoc nō ſequitur ꝙ habeat maioꝛē caritatē ¶ Ad Ad vltimū.
vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ auctoꝛitas illa nō intel
ligit̄ de reuocatiōe a ſtatu in ſtatū.ſed de reuoca=
tione ab opē cōtemplationis ad opus actionis:
que in aliquo caſu faciēda eſt.quoniā vtilius ē ali Solutio.
cui in aliquo caſu eſſe in operibus actiue ꝗ̄ cōtē=
platiue:cōtēplando igitur ſtatū contēplatiuoꝛū
melioꝛ eſt cōtēplatiua ꝗ̄ actiua. Pōt autē aliter Alr ꝑt fieri
fieri cōparatio vt cōparetur opus cōtēplationis cōparatio.
in eodē homine manente in eadē caritate ad opꝰ
actiōis eiuſdē hois habentis eandē caritatē :⁊ ſe
cundū hec.queſtio eſt. ¶ Utrū opꝰ actiue in eo= Alr ponit̄
dem hoīe ex eadem caritate:ſit melius opus con queſtio.
templatiue:aliis paribus. ¶ Videt̄ ꝙ ſic. qꝛ ſuꝑ Af ꝙ ſic.
illud canti. Surge ꝓpera amica mea . dicit glo.
ꝙ melius ſit per opationē.ergo ſecundū hoc me=
lius itur ad deū per operationē ꝗ̄ per cōtempla=
tionē.ergo melioꝛ eſt operatio ꝗ̄ contemplatio.
¶ Item.ſi aliquis abbas in aliqua religiōe q̄ vi= Secundo.
deat homines moꝛi fame verbi dei:et nō ſit aliq̄s
in illa religione qui ſciat eos docere. ꝓbatur ꝙ te
netur illis pꝛedicare.quia Iohan. dicit in epiſto
la canonica . Si quis viderit fratrē ſuum neceſſe
habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo ꝙ caritas dei
nō manet in eo.ſꝫ maioꝛ eſt neceſſitas ſpūalis ꝗ̄
neceſſitas coꝛꝑalis.igit̄ ſi iſte abbas clauſerit vi
ſcera ſua ab iſtis q̄ moꝛiūtur fame ꝟbi dei caritas

Ayuntamiento de Madrid

non eſt in eo: ergo tenetur pꝛedicare iſtis. ergo te-
netur dimittere opera contēplationis: pꝛo opere
actionis. ſed non tenetur dimittere maius bonū:
pꝛo minus bono vel eque bonū pꝛo eque bono: er-
go opus cōtēplatiue nō eſt magis bonū ꝗ̄ opus
actiue: vel eque. ergo opus actiue melius eſt ꝗ̄
Tertio. opus cōtemplatiue. ¶ Itē in iſto hoīe opꝰ acti-
ue et opus cōtemplatiue ſūt eque meritoꝛia vite
eterne cū ex eadē caritate fiant. ergo ſūt eque vti-
lia facienti. ſed opus actiue vtilius eſt alijs. ergo
opus actiue vtilius eſt ſimpliciter ꝗ̄ cōtemplati-
Quarto. ue. ergo melius ſimpliciter. ¶ Itē. Ariſto. dicit
Cuius cōſequens eſt magis bonū: illud eſt magꝭ
eligendū. ſed maius bonū ſequit ex operibꝰ acti-
ue ꝗ̄ ex operibus cōtemplatiue. ergo magis eſt
eligēda actio ꝗ̄ cōtemplatio. ergo melioꝛ ē actio
In oppm̄. ꝗ̄ cōtēplatio. ¶ Sed cōtra. beatus martinus di-
xit ꝙ maioꝛ virtꝰ fuit ei ante epiſcopatū ꝗ̄ in epi-
ſcopatu. qm̄ ante reſuſcitauit duos moꝛtuos: in
epiſcopatu tātū vnum. ergo maioꝛ virtus fuit ei
in cōtemplatione dū eſſet monachus ꝗ̄ in actio-
ne dū eſſet epūs. ergo maioꝛis virtutis ſūt opera
cōtemplatiue ꝗ̄ opera actiue. ergo melioꝛa ſunt
Secundo. ſimpliciter. ¶ Itē. in canti. laui pedes meos ⁊c̄.
pedes ſūt affectus mētis. ergo purioꝛes ſūt affe-
ctus in cōtemplatiue ꝗ̄ in actiue. ergo purioꝛa ⁊
mundioꝛa ſunt opera contemplatiue ꝗ̄ actiue: et
alia ſūt paria. ergo melioꝛa ſūt: qꝛ que mundioꝛa
Tertio. ſūt: melioꝛa ſūt: alijs paribꝰ. ¶ Itē. operibꝰ con-
tēplatiōis delectamur immediate in deo. operi-
bus actiue tm̄ mediate. ergo opera contēplatiue
ꝓpinquioꝛa ſūt optimo ꝗ̄ opera actiue: ergo me-
Quarto. lioꝛa ſūt. ¶ Itē. ꝙ diuturnius eſt magis eſt eligē-
dum. ſed opera cōtemplatiue ſunt diuturnioꝛa ꝗ̄
opera actiue. hoc patet ꝑ euāgelium quia maria
optimā partē elegit que nō auferet ab ea. ⁊ Ari-
ſto. vocat virtutes: cōſuetudines moꝛales intel-
lectuales immoꝛales. ergo opera ꝯtēplatiue ſūt
magis eligēda ꝗ̄ opera actiue. ergo melioꝛa ſūt
Quito per oꝛigeñ. ſimpliciter. ¶ Itē Oꝛig. dicit. ꝙ periculoſioꝛ eſt
actiua vita ꝗ̄ contemplatiua. Eſt em̄ vita cōtem-
platiua in vi rationabili. actiua in iraſcibili ⁊ con-
cupiſcibili: in quibus multū eſt exceſſus. qꝛ in ira-
ſcibili eſt perturbatio in cōcupiſcibili eſt ardoꝛ. ꝫ
vita cōtemplatiua eſt tutioꝛ ꝗ̄ actiua. ergo ma-
gis eligenda. ⁊ ita melioꝛ. ſed videt ꝙ contempla-
Tamen af. tio ſit periculoſioꝛ: ꝗ̄ actio. quoniā in ratione eſt
erroꝛ: et ita in contemplatione poteſt eſſe erroꝛ.
Cōfirmat. ¶ Et preterea ocioſitas que parit faſtidiū et ac-
cidiam ſicut contigit in iudeis qui in deſerto in q̊
erant ocioſi. dixerūt oculi nr̄i non vident niſi mā-
na. anima noſtra nauſeat ſup cibo iſto leuiſſimo.
ſic ergo periculoſioꝛ eſt vita cōtēplatiua ꝗ̄ acti-
Solutio. ua. ¶ Solutio: cōcedimus ꝙ conſideratis operi-
bus cōtemplatiue in ſe et operibꝰ actiue in ſe me-
lioꝛa ſunt opera contemplationis ꝗ̄ actionis. cū
enim operibus cōtemplationis immediate dele-
ctemur in deo magis ſunt augmentatiua carita-
tis ⁊ cōfirmantia ꝗ̄ opera actiue. ſed conſideratꝭ
operibꝰ illis. quoniā ad ſpeciales caſus ⁊ ad ſpe-
ciales circūſtātias: habent ſe tūc vt excedētia et
excessa. qm̄ in aliquo caſu vtilius ē alicui et meliꝰ

eſſe in operibus actiue ꝗ̄ in operibus cōtemplati-
ue aliqñ aūt ecōuerſo. ſꝫ ſimpliciter loquēdo me-
lioꝛ eſt ꝯtemplatio ꝗ̄ actio. ¶ Ad primū dicimꝰ Ad primū.
ꝙ hec auctoꝛitas ꝙ melioꝛ ſit per expoſitionē lo-
quitur in caſu ⁊ verū eſt ꝙ in aliquo caſu melioꝛ ē
opatio ꝗ̄ cōtemplatio. cū ſponſus hoc dicat cu-
ius imperio ⁊ iudicio ſtandū eſt. ſed non ſequitur
ex hoc ꝙ ſimpliciter ſit melioꝛ. Similis eſt obie- Ad ſecūdū
ctio de ſcđo obiecto. quoniaꝫ in illo caſu tenetur ſimiliter.
pꝛedicare abbas et dimittere opera ꝯtemplatiue
⁊ melioꝛ eſt in illo caſu operatio ꝗ̄ cōtemplatio.
nō tamē ſimpliciter melioꝛ. ¶ Ad tertio obiectū Ad tertium
ſoluimus per interemptionē. quoniā dicimus ꝙ
hec eſt falſa opus cōtemplatiue ⁊ opus actionis
ſūt eque vtilia. cū ex eadē caritate pꝛocedāt. qm̄
nō ſequitur ꝙ ſint eque vtilia ſimpliciter. quoniā
ſicut dictum eſt opus cōtemplationis magis va-
let ad augmentū ⁊ radicationē caritatis ꝗ̄ opus
actiue. ¶ Ad quarto obiectū dicimus ꝙ regula Ad quartū
Ariſto. cuius cōſequens. ⁊c̄. intelligenda eſt ſic.
cuius cōſequēs eſt magis bonū ipſi eligēti iſtud
eſt magis eligendū. ſed cōſequens operū actiue
nō eſt magis bonū ipſi facienti ꝗ̄ cōſequens ope-
rum cōtemplatiue. quia opus cōtemplatiue ma-
gis pꝛodeſt ipſi facienti ꝗ̄ opus actiue alijs pari-
bus: ꝗ̄uis opus actiue plꝰ ꝓſit alijs. vtilitas eñi
operum magis habet cōſiderari ſcđm vtilitatem
facientis ꝗ̄ alioꝛū quoniā quilibet magis tenet
diligere ſe ꝗ̄ alios. ¶ Ad vltimo obiectū de au- Ad vltimū.
ctoꝛitate Oꝛigeñ. dicimus ꝙ ſine dubio periculo-
ſioꝛ eſt vita actiua ꝗ̄ cōtemplatiua. qm̄ quecūqꝫ
pericula ſūt in cōtemplatiua ſunt in actiua. quo-
niā in actiua eſt erroꝛ: perturbatio ardoꝛ. ⁊ quod
obijcitur ꝙ cōtemplatiua eſt faſtidiū et accidia.
hoc eſt ex debilitate humane nature ⁊ fragilitate
liberi arbitrij. vnde non magis pertinet ad con-
templatiuam ꝗ̄ ad actiuam.

¶ Utrum cōtemplatiua habeat cōtrarium.

¶ Ultima queſtio huius capituli.

VLtimo q̄ritur vtrū virtꝰ ꝯtēplatiua ha-
beat ꝯtrariū. ¶ Videt ꝙ nō. qꝛ ſapiētia Qꝙ non.
⁊ intellectꝰ ſūt quedā ſciētie. ſciētia aūt
nō hꝫ ꝯtrariū. ignoꝛātia em̄ nō ē ꝓpꝛie
ꝯtraria ſciētie ꝑcipue ſciētie que ē xꝑiꝰ qm̄ ignoꝛā-
tia ꝓpꝛie loquēdo nō eſt viciū: ꝫ ſapientia ⁊ intel-
lectus nō habent ꝯtrariū. ⁊ ita virtus ꝯtēplatiua
nō hꝫ cōtrariū. ¶ Itē. delectationi que ē cōſide- Secundo.
derare ꝙ diamet ē aſſimet coſte nichil ē cōtrariū.
qꝛ diametrū eſſe aſſimetrū coſte nō hꝫ ꝯtrariū. ꝫ
eadē rōne delectatio que ē in deo ⁊ a deo nihil hꝫ
cōtrariū: qm̄ deo nichil eſt cōtrariū. ſed ſapiētia
donū cōſiſtit in hoc ꝙ per ſapiētiā delectamur in
deo. vñ dicit ſapientia a ſapoꝛe. ꝫ ſapiētia donuꝫ
nō habet ꝯtrariū. Si cōcedit. ¶ Cōtra. cuilibet In oppm̄.
virtuti aliquod viciū eſt cōtrariū. ꝫ contēplatiue
virtuti aliqđ viciū eſt ꝯtrariū. ⁊ ita ſapiētie ⁊ in-
tellectui aliqđ eſt ꝯtrariū. ¶ Itē. erroꝛ in deo vi- Secundo.
ciū eſt. qm̄ aſſerere de deo aliquid qđ nō eſt pctm̄
moꝛtale eſt. ergo huiuſmodi erroꝛi aliqua virtꝰ ē
cōtraria: nō niſi ſapientia ⁊ intellectꝰ. qm̄ aſſerūt
de deo quod verū ē. ergo ſapiētie ⁊ intellectui ali-
quid ē cōtrariū. ¶ Itē. ſicut ſapientia guſtando Tertio.

Ayuntamiento de Madrid

bonitatē dei inuenit ipſum dulcē et delectatur in eo: ita accidia inuenit ipm̄ amarū et abominatur ipſum. ſicut ipſe dn̄s dicit. Poſuerūt me abominationē ſibi. eſt autē accidia tediū boni per quod contriſtatur homo male ſe habens in ipſa dei bonitate. cū ergo ſapientia delectet in eo quo triſtetur accidia: ⁊ ex hoc accidit triſticia. videtur ꝙ ſapientia ⁊ accidia ſūt cōtraria.

Quarto ꝑ gregorium.

¶ Item. grego. dicit ꝙ ſapientie contraria eſt ſtulticia: ſiue inſipiētia: intellectui ebetudo. cōſilio temeritas: fortitudini remiſſio: ſciētie error: qui eſt prudētia carnalis vel ſapientia mūdi: pietati impietas: timori puſillanimitas vel timiditas. ſic igitur ſapientie ⁊ intellectui aliquid ē cōtrariū.

Itē ꝯ af cōtra grego.

¶ Sed videt ꝙ ſapientia nō ſit cōtraria inſipientie. qm̄ Apo. dicit. Non plus ſapere ꝙ̄ oportet ſapere: ſed ſapere ad ſobrietatē. ⁊ ꝓuerbi. prudentie tue pone modum. ſic igitur ſobrietas eſt neceſſaria ī cognitiōe eorum que de deo ſūt: ⁊ illa eſt ſobrietas ſpecialis cuius oēs motus ſimpliciter interiores ſūt. ei autē cōtraria eſt ſapiētia que eſt in exceſſu vel in diminutione. ergo ſapientia ⁊ inſipientia non ſūt cōtraria.

Ad idē af.

¶ Itē. ſicut neceſſaria eſt ſobrietas in ſapientia ſiue in cognitione eoꝝ que de deo ſunt: ita neceſſitas eſt ſobrietas in intellectu: ſiue ī cognitione dei ⁊ ſanctorū angelorū: ⁊ ſanctarū animarū: ⁊ ſicut ſapientia ⁊ intellectus diuerſa ſunt: ita ſobrietas que eſt in ſapiendo ⁊ ſobrietas que ē virtus contemplatiua. qm̄ motus vtriuſq; tm̄ interiores ſunt. Quattuor igit ſūt virtus cōtēplatiue ⁊ hoc eſt cōtra yſaiam q̄ tm̄ duas ponit: ⁊ cōtra Ariſto. qui ponit tantū tres.

Solutio.

¶ Solutio: dicimus ſicut dicit Grego. ꝙ ſapientie cōtraria eſt inſipientia: ⁊ intellectui ebetudo exceſſus in intelligendo.

Ad primū.

¶ Ad primo obiectū dicimus ꝙ ſapientia ⁊ intellectus ꝓprie loquēdo nō ſūt ſciente: q̄a ſcientia proprie loquēdo eſt cognitio ꝑ cauſam ⁊ per naturales rationes hn̄tes principiū ex per ſe notis ſimpliciter ſiue naturaliter. ⁊ ita ſoluit prima obiectio per interēptionē.

Ad ſcd̄m.

¶ Ad ſcd̄z dicim9 ꝙ licet delectationi q̄ eſt in ſapientia nichil ſit cōtrarium. tamen ſapientie aliquid eſt cōtrariuum quoniā ſapientia nō tm̄ cōſiſtit in delectatione. ſed etiā in cognoſcēdo deū. nec eſt ex vno ſolo effectu dei: imo ex excellentiſſimis dei: intellectus eñ dicit ꝙ de9 ſūme quietat aīas ſctās: ⁊ ex hoc habet ſapientia ꝙ deus ſumme ſuauis eſt. ⁊ ſic de conſimilibus effectibus ſicut dictū eſt.

Ad tertium

¶ Ad tertio obiectū dicim9 ꝙ accidia et ſapientia non ſūt cōtraria. ſapientia eñ cū ſit cognitio nō cadit ꝓprie ſupra bonū. ſed ſupra verū. eſt enim ſapientia cognitio prime veritatis.

Diffinitio accidie.

accidia vero eſt tantu mōe bono ſcd̄m ꝙ bonū. eſt autē accidia tediū boni. vnde potius eſt ꝯtraria caritati q̄ eſt de bono ſecūdū ꝙ bonum ꝙ̄ ſapiētie q̄ magis eſt de cognitione boni.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimo obiectū de ſobrietate dicimus ꝙ ſobrietas ſpiritualis que eſt in ſapiendo ⁊ in intelligendo non eſt alia virtus ꝙ̄ ſapiētia ⁊ intellectus. imo eſt cōmunis ad ſapientiam et intellectū. quoniā ipſa ſapientia cōſiſtit in medio nec plus ſapit ꝙ̄ oportet nec minus vnde ipa eſt ſobrietas ſpiritualis, ſimiliter intellectus ſobrietas eſt: patet ergo ꝙ non eſt neceſſariū quattuor contemplatiuas virtutes eſſe.

¶ De beatitudinibus.

¶ Tractatus duodecimus.

Dicto de donis dicendū eſt de beatitudinib9. i. de ꝟtutib9 que appellātur btitudines de quibus habet in euangelio mathei ⁊ luce. de quib9 hoc ordine tractabimus. primo dicendū eſt de ipis btitudinib9 ſecūdo de adaptatione donorū ſpūſſancti ⁊ petitionū que ſunt in orōne dn̄ica ad ipſas beatitudines.

De paupertate q̄ritur primo.

¶ Prio de prima que eſt paupertas de qua dicit glo. ſup matheū. ꝙ pauꝑtas ſpū eſt principiū beatitudinū. ſed hoc videt eſſe falſum.

Af ꝙ non.

qm̄ fides eſt prima virtutū: ergo eſt principiū ꝟtutū: ergo eſt principiū beatitudinū cū btitudines ſūt virtutes. paupertas aūt ſpū nō ē fides: ergo paupertas ſpū nō eſt principiū btitudinis.

Secundo.

¶ Itē timor dn̄i eſt initiū ſapientie. ſed per ſapientiā maxime ſumus beati: ergo timor dn̄i eſt principium beatitudinū. nō ergo paupertas ſpū eſt principium btitudinū.

Tertio inq̄ſitiue.

¶ Itē. queritur vtrū pauꝑtas ſpiritu ſit aliqua ꝟtus. ⁊ dicūt quidā ꝙ non. ſed ē abilitas ꝟtutis ſicut dicūt de donis ſpūſſancti ꝙ nō ſūt ꝟtutes. ſed abilitates ꝟtutū. ¶ Sz ꝯtra paupertas ſpū eſt abilitas alicui9 ꝟtutꝫ: aut abilitat ad aliquē actū aut ad nullū. ſi ad aliquem: aut ad eundē actū ad quem eſt illa virtus cuius eſt abilitas. aut ad aliū. ſi ad eundē: ergo eſt illa virt9 cui9 dicitur eſſe abilitas. ⁊ idē act9 erit abilitatꝫ eiuſdem habitus: qd̄ eſt falſum. duo eñ habitus non ſunt ad eūdē finē. ſi ad aliū ⁊ ille eſt bonus: g̃ paupertas ſpū facit ſubiectū ſuū bonū ⁊ bene reddit op9 eius g̃ eſt virtus.

Euaſio.

¶ Si dicit ꝙ ad nullū actū abilitat. ſed dicit eſſe abilitas virtutis. q2 reddit ipſam promptā ⁊ expeditā ad eliciendū actū ſuū.

ꝯtra hāc af

¶ Cōtra. hoc facere eſt eſſentiale virtuti. illd̄ ei ꝓprie dr̄ virtus qd̄ potentiā naturalē abilitat ad ſuū actū. ſed hoc facit pauꝑtas ſpū: ergo paupertas ſpū eſt virtus.

Ad idem.

¶ Itē intenſio ipſius virtutis facit ipſam potentiā prōptā ⁊ expeditā ad actū: g̃ propter hoc nō oportet ponere aliū actū.

Ad idem ꝑ auguſtinū.

¶ Itē Aug. dicit ꝙ ꝟtutis eſt vti vtendis et frui fruendis: ergo virtutis eſt vti tēporalibus. hoc aūt cōtingit fieri dupliciter. aut ꝑfecte aut imperfecte. impfecte qñ aliq̄s erogat tp̄alia pauꝑib9 ⁊ aliq̄d propriū retinet. ꝑfecte aūt cū nichil propriū retinet: ergo ſi hoc facere eſt virtutis hoc autē facit. pauꝑtas ſpū: ergo pauꝑtas ſpū eſt virt9.

Ad idem.

¶ Itē contēpt9 terrenoꝝ eſt mot9 ꝟtutis. ſed pauꝑtate ſpū ꝯtēnim9 terrena. q2 glo. dt̄ ꝙ pauꝑes ſūt qui nichil habent ⁊ oīa poſſident: g̃ paupertas ſpū ē virtus que facit cōtēnere terrena.

In oppm̄.

¶ Si cōcedit: ſequitur ꝙ pauꝑtas ſpū nō ſit principiū btitudinis. qm̄ talis cōtēptus nō ē ſine fide magna ⁊ caritate magna que antecedūt hmōi contemptū. g̃ hmōi pauꝑtas nō ē principiū btitudinū.

Secundo.

¶ Itē. dicit glo. ſup matheū. Beati paupes: hūiles deum timētes. g̃ pauꝑtas ſpiritu eſt humilitas ſiue timor dei. ergo nō eſt cōtēptus diuiciaꝝ.

Solutio.

¶ Solutio. ſine dubio fides ē principiū btitudinū mediatū. ſed pauꝑtas ſpiritu eſt principiū imediatū

Paupertas

ſpū eſt imediatū pꝛincipiū beatitudinum.

ſine actu ꝛ efficatia. qꝛ̃ immediate liberat aiam a ſpinis diuitiarū ꝛ aliarū rerū terrenarū. qñ em̄ aliquis habet tantā fidē et tantam caritatē dei ꝙ omnia naturalia reputet cū Apoſtolo. tanꝙ̃ ſter coꝛa vt criſtum lucri faciat: tunc pꝛimo eſt beatꝰ. qꝛ̃ tunc habet quietē mentis ꝛ ſerenitatē cōſciētie abſq̄ pūctiōibus diuitiarū. oīs em̄ amoꝛ diuitiarū anguſtiat hoīem et pungit ipm̄ ꝛ eſt in multis qui fidē ꝛ caritatē habent: diligūt em̄ tempoꝛalia: tamē citra deū: ꝛ ꝓpter hoc fides eſt pꝛincipiū beatitudinū mediatū. ꝛ pauptas ſpū eſt pꝛincipiū imediatū. iſte em̄ btitudines ſunt virtutes purgati animi. fides aūt ꝛ caritas ſūt ꝟtutes purgatoꝛie.

Ad ſcd̄m.

¶ Eadē eſt ſolutio ad ſcd̄m obiectū de timoꝛe.

Notandum

Duplex cōtēptꝰ mūdi.

¶ Ad ſolutionē ſequentiū: ſciendū ꝙ contemptus mūdi dicitur dupliciter. Pꝛimo ſecūdū ꝙ eſt eſtimatio mūdanoꝛū tanꝙ̃ vilium reſpectu ſpiritualiū bonoꝝ: ꝛ ſcd̄ꝫ hoc eſt motus fidei. qꝛ̃ fides eſt certa eſtimatrix oīm rerū.

Quadruplex contēptus.

Secūdo dicitur contēptus mūdi cōtēptus amoꝛis mundi. Et ſm̄ hoc quadrupliciter accipitur. pꝛimo cōtēptꝰ amoꝛis mundi dr̄ eſtimare vel arbitrari amoꝛem mundi tanꝙ̃ vilē ꝛ nociuū aīe. ꝛ hec arbitratio fidei eſt. vnde hec eſt victoꝛia que vincit mūdū fides noſtra: mūdū. i. amoꝛē mūdi. ſecūdo dr̄ contemptus mūdi imperiū quo pꝛudētia imperat fugere mundū: ꝛ huiuſmodi imperiū eſt in ratione. tertio modo dr̄ contēptus mūdi motus quo inſurgimus in amoꝛē mundi ad deſtruēdū ipm̄ ꝛ huiuſmodi motus eſt in iraſcibili. qꝛ̃ videtur eſſe idem quod ira per zelum. quarto modo dicitur cōtēptꝰ mundi: abſtinentia ab amoꝛe mūdi cū diſplicētia ꝛ ſecūdum hoc eſt idem ꝙ paupertas ſpiritualis. et ſic continet multas ſpecies.

Triplex amoꝛ mūdi.

qꝛ̃ amoꝛ mundi diuiditur in amoꝛē carnaliū voluptatū ꝛ amoꝛē diuitiarū et amoꝛē pꝛopꝛie excellentie. abſtinentia vero ab amoꝛe carnaliū voluptatū eſt temperantia. abſtinentia ab amoꝛe diuitiarū eſt pietas: abſtinentia ab amoꝛe excellētie eſt humilitas: ꝛ ſic

Paupertas ſpū cōtinet ſub ſe triplicem virtutē

paupertas ſpū continet tēperantiā: pietatē: humilitatē. ꝛ hoc patet ꝑ gloſam qꝛ̃ glo. que dicit ſuper lucā. ꝙ pauperes ſūt q̄ nō q̄rūt illecebꝛoſa: loquitur de paupertate ſcd̄m ꝙ eſt tēperātia. ſed illa que dicit ſuꝑ matheū. pauperes ſpū ſūt humiles deū timētes: loquit̄ de paupertate ſcd̄ꝫ ꝙ eſt humilitas. illa que dicit ꝙ pauperes ſūt q̄ nichil habent ꝛ oīa poſſident. loquit̄ de pauptate ſcd̄m ꝙ eſt pietas.

Ad omnes rationes.

Et ſic patet ſolutio ad oīa obiecta.

¶ De adaptatione donoꝝ ſpiritusſancti.

¶ Secundum capitulum.

DIcto de paupertate ſpūs: dicendū ē de adaptatiōe eius ad donū ſpiritusſancti ꝛ ad petitionē que eſt in oꝛatiōe dñica. Adaptat̄ autē beatitudo que eſt paupertas petitioni que eſt pꝛima ſecundum ſtaturam: ꝛ aptatur pꝛio dono. ſ. timoꝛi. qꝛ̃ glo. dicit ſuꝑ matheū. ꝙ ꝑ petitiones venitur ad dona: per dona ad virtutes. Eſt autem pꝛima petitio qua petimꝰ a malo liberari: ꝛ hoc eſt petere ꝙ deus det nobꝫ ſpiritum timoꝛis per quem abſtineamus a malo ꝓhibito: hoc eſt ab amoꝛe mūdi: ꝛ ſic ſiamus pauperes ſpiritu. vt tandem habeamus regnum celorum. qꝛ̃ iuſtū eſt vt qui diuicias ꝛ regnū terrenū abijciunt ꝓpter deū ab eo celeſtes diuicias et regnum celoꝝ conſequant̄.

Poteſt q̄ri vtrū māſuetudo debeat adaptari pietati

¶ Sequitur de adaptatione ſecunde beatitudinis ad donū ꝛ ad petitionem. Eſt autē ſecunda beatitudo manſuetudo de qua dr̄: beati mites qꝛ̃ ipſi poſſidebunt terram. adaptatur autē ſecūdo dono. ſ. pietati.

Ar̄ ꝙ non.

¶ Sed videtur ꝙ male. qꝛ̃ māſuetus inquātū manſuetus eſt pius: ergo manſuetudo eſt pietas. ſed nichil adaptat̄ ſibiipſi: ergo manſuetudo nō dꝫ adaptari pietati.

Solutio.

¶ Ad hoc pōt dici ꝙ māſuetudo ē ſpecies pietatis. ſed pꝛout adaptātur adinuicē cōſiderantur ſcd̄m diuerſos ſtatus. accipitur em̄ pietas ſecundū ꝙ eſt virtus purgatoꝛia. qꝛ̃ per opa exterioꝛa. ſcꝫ per largitatem elemoſinarū ꝛ hmōi que fiunt ex pietate purgatur anima. māſuetudo autē accipitur pꝛout eſt virtꝰ purgati animi. qꝛ̃ mitis vt dicit Ariſtoteles eſt qui nec patitur nec deducitur. ꝛ ex glo. ſuꝑ matheū habet̄. ꝙ māſuetus eſt qui nullā amaritudinēꝫ animi ſentit.

Manſuetꝰ ꝛ pius drūt Job.

pius autē licet nō deducatur. aliquādo tamē patitur. ꝛ hanc differentiā notauit Job. cū dixit nōne diſſimulaui. nōne ſilui. ſcꝫ nō vindicādo me de iniurijs illatis mihi ꝗuis motus fuerim interiꝰ. poſtea ſubiungit: in me quieui. ſcꝫ non vindicādo nec etiā pꝛimū motū interius ſentiendo. ſic igit̄ ſcd̄m cōſiderationē diuerſoꝛū ſtatuum poteſt adaptari pietas manſuetudini.

Alr̄ pt̄ dici.

vel pōt dici ꝙ manſuetudo non eſt ſpecies pietatis. ſed potius foꝛtitudinis mediante patientia.

Patiētia et manſuetudo differūt.

¶ Differūt tamen māſuetudo ꝛ patientia alio modo. qꝛ̃ patientia eſt in ſuſtinentia moleſtiarū coꝛpoꝛaliū: māſueto vero in ſuſtinentia contumeliarū. adaptat̄ aūt manſuetudo ſecunde petitioni. qua petimꝰ: et ne nos inducas in tentationem. i. da nobis ſpm̄ pietatis quo ſciamus honoꝛare pꝛoximū cogitando ꝙ ipſe eſt ymago dei. vt non reddamus ei malū pꝛo malo. ꝛ ſic erimus mittes ꝛ hoc modo poſſidebimus terram coꝛdis noſtri: ꝛ dominabimur nobis ipſis et tandē poſſidebimus eternā terrā

De tertia beatitudine

¶ Sequitur de tertia beatitudine de qua dicit̄ beati qui lugent quoniā ipſi cōſolabuntur. ꝛ adaptat̄ iſta virtꝰ tertio. ſ. dono ſciētie.

ꝯtra hoc ar̄

¶ Sed videt̄ ꝙ potiꝰ adaptāda eſſet dono intellectus, quoniam intellectus ē cognitio bonoꝛum ſpiritualium. ergo ꝛ maloꝛum ſpūaliū. ſcꝫ pctōꝝ. cū contrarioꝛū ſit eadē diſciplina: intellectu igitur dono cognoſcimꝰ qua de cauſa lugere debeamus: ſcientia donum ad interioꝛes operationes ſe habet cū doceat cōuerſari pꝛudenter in medio pꝛaue ꝛ peruerſe nationis: ergo hec virtus que eſt luctus magis adaptāda eſt intellectui dono ꝙ̃ ſcientie.

Solutio.

¶ Solutio. ꝛ fidei ꝛ intellectui et ſcientie pōt adaptari virtus iſta. fide em̄ credimus ꝙ deus puniat eternaliter ꝓ pctīs vñ lugēdū ē. intellectu cognoſcimꝰ ꝙ qꝛ peccamꝰ in deū eternū puniendi ſumus eternaliter vñ lugendū eſt. ſcientia vero ſcd̄ꝫ cognitionē ſic factā per opationē intellectꝰ imperat lugere. vñ quātum ad hoc eſt quaſi pꝛacticꝰ intellectꝰ. pꝛactica em̄ opatur ſcd̄m iudiciū pꝛacticū. qꝛ ergo ſciētia impat lugere: ꝓpter hoc imediate ſe habet ad luctū intellectus vero mediate. et ꝓpt hoc magis

Ayuntamiento de Madrid

Alia q̃ſtio.
Ar ꝙ ſic.
adaptaꝛ luctus ſcientie ꝙ̃ intellectui. ¶ Poſtea queritur vtrũ luctus ſit alicuius virtutis ſpecialis: qḋ videtur ꝑ auctoritates ſanctorũ qui dicũt

In oppm̃.
ꝙ eſt virtus ſpecialis. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ lugere ꝓ pctis nõ ſit alicuius virtutis ſpãlis immo cuiuſlꝫ q: delectari in bono nõ eſt alicuius ſpãlis ꝟtutis neqꝫ alicuius ſpãlis potẽtie. q̃libet eñ potẽtia et q̃libet ꝟtus habet ſuã ꝓpriã delectationẽ in bono ꝓprio: ergo triſtari de malo nõ eſt alicuiꝰ ſpecialis virtutis. ſed cuiuſlibet. ergo lugere de ma

Secundo:
lis ſiue de peccatis cuiuſlibet virtutꝭ eſt. ergo luctus nõ eſt ſpecialis virtꝰ. ¶ Itẽ. probatur ꝙ lugere ſit ꝓprie caritatis q: amor boni ꝓprie caritatis eſt. quia bonũ inquantũ bonũ ẽ ꝓpria materia caritatis. ſed eiuſdẽ virtutis ꝓprie ſunt amor boni: ⁊ odium mali. ⁊ lugere ꝓ peccatis eſt odire malũ. ergo lugere pro pctis eſt ꝓprie caritatis. ergo luctus qui eſt virtus eſt caritas: ergo quarta virtus eſt caritas. ſed dicit gloſa ꝙ quarta ꝟtꝰ que eſt eſuries iuſticie ẽ amor ſũmi boni: ſꝫ amor ſũmi boni eſt caritas. ergo quarta virtus eſt caritas: et tertia ſimiliter. ergo tertia ⁊ quarta ſũt eadem virtus. ergo male diſtinguunꝛ ꝟtutes diuerſe.

Solutio.
¶ Solutio. delectari in bono eſt vno modo cuiuſlibet ꝟtutis. alio modo ſolius caritatis quia ſi accipitur bonũ: ita vt nõ ſiſtat in ratiõe boni: ſed deſcẽdit ad inferiora bona: tũc delectari in bono nõ eſt alicuius ſpãlis ꝟtutꝭ: ſed cuiuſlibet. Si autem ſiſtat in rõne boni: tunc delectari in bono ſecundũ ꝙ bonũ ſolius eſt caritatꝭ. Eodẽ modo triſtari de malo ſecũdũ ꝙ malũ tenetur pro inferioribus malis: nõ eſt alicuius ſpãlis virtutis. ſed ſi malũ ſumitur in ratione mali. tunc triſtari de malo ſolius caritatis eſt ⁊ hoc modo lugere pro malo ſiue pro peccatis eſt ſolius caritatꝭ. ſed hoc dupliciter. quoniã triſtari de malo ⁊ lugere ꝓ pctõ ⁊ odire pctm̃ fugiendo ipſum motus eſt vis cõcupiſcibilis ⁊ eſt motus caritatis pure ſed lugere ꝓ peccato ⁊ odire ipſum ita ꝙ inſurgamꝰ ad deſtructionẽ ipſius eſt motus ire per zelũ ⁊ eſt in vi iraſcibili. Et hoc modo accipitur hic.

Ad alias rationes.
¶ Et ꝑ hmõi diſtinctionẽ patet qualiter ſoluendũ ſit ad p̄dicta.

De adaptatione.
¶ Adaptatur aũt iſta virtus tertie petitioni que eſt dimittere debita nr̃a. i. da nobis ſpm̃ ſciẽtie quo cognoſcamus ⁊ nos ⁊ p̄ximũ: ⁊ ſi dignitatem ꝓximi cognoſcimꝰ dimitimꝰ ei: ⁊ ſi nosipos cognoſcimus lugemꝰ pro pctis nr̃is: ⁊ ſic dimittũtur nobis pctã noſtra. ¶ Poſt luctũ aũt ſequitur cõſolatio. qm̃ iuſtũ eſt vt qui lugẽt pro peccatis: cõſolationẽ recipiant.

Uirtutes ⁊ dona excludũt pctã.
¶ Nõ ſolũ aũt per petitiones venitur ad dona: ⁊ per dona ad virtutes ſed etiã per virtus excluduntur ſeptem capitalia vicia. prima virtutes. ſ. paupertas: ⁊ p̄mũ donũ ſcꝫ timor excludit ſupbiã. ſcḋa virtus. ſ. manſuetudo excludit iram. tertia virtus. ſ. luctus excludit inuidiã. qm̃ qui luget pro peccatis aliorũ nõ inuidet alijs bona ſua. quarta virtus excludit accidiam. eſuries eñ iuſticie excludit accidiã. ſ. tediũ boni.

Diffinitio tedij boni.
Eſt autẽ tediũ boni: qñ aliquis reputat amarũ quod in ſe dulce eſt.

Q̃o incidẽs.
¶ Et de iſta accidia queritur vtrũ ſit ſpãle viciũ. videtur ꝙ nõ qm̃ tediũ boni idem eſt ꝙ triſticia de bono. ſed triſticia de bono nõ eſt alicuius ſpecialis vicij: imo cuiuſlibet. q: luxurioſus cui placet incõtinentia triſtatur de cõtinẽtia. et ſic de alijs vicijs. ergo tediuꝫ boni ſiue accidia nõ eſt ſpeciale viciũ.

Ar ꝙ non.

Secundo.
¶ Itẽ probatur ꝙ accidia ſit viciũ directe oppoſitũ caritati qm̃ accidia eſt directe oppoſita eſurie iuſticie ⁊ eſuries iuſticie eſt amor ſũmi boni: ⁊ amor ſummi boni eſt caritas. ergo accidia directe opponitur caritati.

In oppm̃.
¶ Sed cõtra. deſideriũ fidei nõ eſt caritatis nec eſt in illa potentia in qua eſt caritas. ſꝫ eſt eius potentie in qua eſt fides. quelibet eñ potentia deſiderat ſuã ꝑfectionẽ. ergo deſideriũ iuſticie nõ eſt caritatis ſed eſuries iuſticie idem eſt ꝙ deſideriũ iuſticie. ergo eſuries iuſticie nõ ẽ caritas.

Solutio.
¶ Solutio. ſicut dictũ ẽ ꝙ delectari in bono nõ eſt vno modo vnius ꝟtutis imo cuiuſlibet. alio modo caritatis tm̃. ita tediũ boni vno modo eſt cuiuſlibet vicij ſcḋꝫ ꝙ bonũ teneꝛ pro inferioribus. alio modo eſt vicij quod opponitur caritati ſcꝫ ſcḋꝫ ꝙ ſtat in ratione boni.

Ad vltimũ.
¶ Ad vltimo obiectũ dicimus ꝙ deſideriũ fidei in ratione eſt determinate. tñ deſideriũ iuſticie in nulla vi eſt determinate. ⁊ iſtḋ intelligo de iuſticia ſpeciali qm̃ regulariter deſideriũ iuſticie ſpecialiter eſt ĩ illa vi in qua iuſticia ſpecialis. deſideriũ vero iuſticie vniuerſaliter inquantũ eſt iuſticia nõ eſt alicuiꝰ virtutis operatiue: ſed eſt virtutis cõtemplatiue ⁊ vniuerſalis ſcꝫ caritatis: ſicut deſideriũ virtutꝭ inquãtũ eſt virtus caritas eſt. vnde glo. ſuꝑ illud mathei. beati qui eſuriũt ⁊ ſitiunt iuſticiã: vocat eſuriem iuſticie amorem boni. ⁊ ſic patet ſolutio.

Iterum aꝛ.
¶ Sed adhuc obijcitur. Ariſto. dt ꝙ circa delectationes ⁊ triſticias eſt oĩs virtus ⁊ oꝑatio ꝟtutis: ergo nec delectatio nec triſticia ẽ virtus nec opus ꝟtutis vel operis ꝟtutis. eadẽ ratione nec delectatio nec triſticia eſt viciũ. ergo triſticia de bono nõ eſt viciũ: ergo nõ eſt accidia.

Euaſio.
¶ Forte dicet ꝙ defectus ſenſus ſiue ſaporatiõis dei eſt accidia.

Ꝯtra hãc aꝛ.
¶ Sed cõtra. in cãti. petit ſpõſa. fuge dilecte mi petit ergo remoueri dulcedinẽ dei. vt ardẽtius poſtea q̃ratur qm̃ bonũ p̄guſtatũ ⁊ poſtea ablatũ ardentiꝰ q̃riꝛ. defectꝰ: ꝗ ſaporationis dei nõ eſt viciũ. qm̃ ſi eſſet viciũ nõ petereꝛ a ſponſa: ergo hmõi defectus nõ eſt accidia

Alia euaſio.
¶ Forte dicet ꝙ accidia eſt odiũ boni ſiue odiũ ſiue reiectio ⁊ reſpuitio boni. qḋ videꝛ per hoc ꝙ accidia eſt cõtraria eſuriei iuſticie ⁊ eſuries iuſticie vehemẽs deſideriũ eſt iuſticie ſiue boni: ꝗ accidia que eſt ei cõtraria eſt odiũ boni.

Iterum aꝛ.
¶ Itẽ. videꝛ ꝙ accidia habet nomẽ ab accido. vinũ aũt ſit accidũ ꝓprie ꝑ ſubtractionẽ ignearũ partiũ. vt dicũt phiſici.

Exemplum.
ſimiliter cor ſit accidũ ꝑ ſubtractionem ignee ꝑtis vel ꝟtutis. ſ. caritatis. ⁊ ſic accidia eſt ꝯtraria caritati: ꝗ cũ caritas ſit amor boni accidia eſt odiũ boni.

Aꝛ ꝙ accidia ſit inuidia.
¶ Sed ſcḋꝫ hoc ꝓbaꝛ ꝙ accidia ſit inuidia qm̃ amor boni proprij ⁊ boni alieni ſũt eadẽ ꝟtus idẽ viciũ ſed accidia eſt odiũ boni proprij ⁊ inuidia eſt odiũ boni alieni: ergo accidia ⁊ inuidia ſũt idẽ viciũ: ergo male cõputanꝛ pro diuerſis vicijs capitalibꝰ.

Alia q̃ſtio incidens.
¶ Preterea querꝛ cũ iuſticia prudẽtia temperantia et fortitudo ſint diuerſe virtutes cardinales. quare potiꝰ eſuries iuſticie ſit beati-

Secundo. tudo ꝙ̃ eſuries alicuius aliaꝝ. ¶ Preterea ꝓba-
tur ꝙ iſta beatitudo male adaptat̃ dono fortitudi
nis. quia in eadem vi debet eſſe motus ⁊ repreſſi-
uum illius motus qr motus incōtinētie eſt in ea-
dem vi in qua ⁊ cōtinētia q̃ reprimit motū illum.
eſuries autē iuſticie eſt in cōcupiſcibili: ſed forti-
tudo eſt in iraſcibili: ergo fortitudo nō eſt repreſ-
ſiua accidie ad min⁹ imediate. ⁊ ita male adapta
tur eſuries iuſticie fortitudini. ſed poti⁹ eſſet for-
titudo adaptāda māſuetudini cū vtraq; ſit in ira-
Solutio. ſcibili. ¶ Solutio. quoddā̄ tediū boni eſt qd̓ nō ē
viciū: ſed tm̄ pena. ſicut Apoſto. grauati ſumus
etiā ſupra virtutē. ita ꝙ tederet nos etiā viuere. ⁊
ſicut Iob dicit: tedet aīam. ⁊c̄. huiuſmodi tediū
Diffinitio nō eſt accidia nec defectus ſaporationis dulcedi
accidie. nis dei eſt accidia. ſed accidia eſt q̄daʒ debilitas
anime qua anima febre ⁊ peccati amaritudine in-
fecta corrupta et debilitata reſpuit vere bonū et
vere ſuaue ⁊ vere dulce ⁊ cōculcat illud. vn̄ pro-
uer. Anima ſaturata culcabis fenū. ⁊ eſt illd̓ pec
catū in vi iraſcibili cōtrariū fortitudini ſpirituali
nec accidia eſt inuidia. qm̄ inuidia nō eſt odiū bo
ni alieni tm̄ inquātū ē alienū bonū. ſed ideo odit
ne alius excellat ipſum. ſupbia eīn eſt amor pro-
Ad rōnem. prie excellētie: inuidia vero ē filia ſupbie. ¶ Ad
illud quod queritur quare eſuries iuſticie ſit vna
beatitudo: et nō eſuries alicuius aliarū. dicimus
ꝙ iuſticia ſecūdū ꝙ ſumitur hic cōprehendit ſpē/
fidem/caritatem. que immediate coniungūt nos
Auguſtin⁹. deo. vn̄ dt̓ Aug. Nichil iuſtius ꝙ̃ credere qd̓ nō
vides. hoc eīn debemus deo vt ei credamus pro-
pter ſe: ⁊ ſuper oīa. qr ergo per iuſticiā ſic ſūptaʒ
immediate cōiungamur deo: ⁊ non ꝑ alias cardi-
nales. ideo eſuries iuſticie eſt vna beatitudo per
Ad vltimū. ſe: ⁊ nō eſuries aliarū. ¶ Ad vltimo obiectū dici
mus ꝙ hec eſt falſa: motus ⁊ repreſſio motus ſunt
in eadem vi. quia caritas q̃ eſt in vi concupiſcibi-
li multos motus aliarū viriū imperat ⁊ reprimit
Ad aliud. ¶ Ad illud qd̓ obiicitur ꝙ fortitudo deberet ada
ptari māſuetudini dicim⁹ ꝙ bene poſſet adaptari
ſed ideo nō adaptat̃ quia māſuetudo ſcd̓m ꝙ man
ſuetudo nō reddit animū quietū: niſi quātū ad ꝓ-
Fortitudo ximū. ⁊ ad hoc ſufficit pietas. ¶ Sed eſuries iu-
adaptatur. ſticie quietum reddit animum quantum ad omīa
⁊ ad hoc exigitur fortitudo. adaptat̃ autē quarte
petitioni hoc modo. panē noſtrū quotidianū da
nobis hodie. i. da nobis ſpiritū fortitudinis quo
confirmati ⁊ roborati nichil aliud eſuriamus: niſi
iuſticiā quā eſuriē iuſtū eſt vt ſequatur ſaturitas.
vnde dicitur. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiā
De quinta qm̄ ipſi ſaturabuntur. ¶ Sequitur de quinta bea
btitudine. titudine de qua dicit̃. Beati miſericordes qm̄ ipi
Af primo. miam conſequentur. ¶ Sed videtur ꝙ mīa nō de
beret aſſignari hic pro virtute: qm̄ virtutes que
aſſignantur ſūt virtutes purgati animi. mīa vero
virt⁹ politica eſt q̃ appellatur a philoſophis grā.
Secundo. gratia eīn eſt dare ſua. ¶ Itē. male videtur poni
in quinto loco. qm̄ videtur ꝙ mīa debet precede-
re manſuetudinē. qm̄ ſup illud: beati mites. dicit
gloſa. ad ſcd̓m gradū nō aſcendit̃ niſi prius habi
to primo. facilius eīn eſt habere primū ꝙ̃ ſcd̓ʒ. ſʒ
facilius habet̃ mīa ꝙ̃ māſuetudo. qm̄ facilius eſt

contēnere ſua ꝙ̃ ſeipſū. qm̄ iſte eſt ordo ſpernere
mūdū. ſpernere nullū: ſpernere ſeſe: ſpernere ho-
nores ſed mīa ſpernitur mūdus. i. mūdana: ⁊ tem
perantia. i. māſuetudine ſpernit homo ſeipm̄ ⁊ q̄ſi
mactat ſe. ergo mīa debet precedere māſuetudi-
nem: ⁊ ita male ponitur̃ quinto loco. ¶ Solutio. Solutio.
multiplex eſt ſcientia ſctōꝝ. Prima eſt qua ſciunt Pria ſcia.
ſeparare ſe a terrenis: ⁊ hec fit per p̄cedentes vir
tutes. ſ. paupertatē/māſuetudinem/ ⁊ luctū poſt
quas ſequitur eſuries: ſiue vehemēs deſideriū iu
ſticie ſiue ſūmi boni. ¶ Scd̓a ſcientia ſctōrū eſt Scd̓a ſcia.
qua ſciunt pro terrenis mercari celeſtia ⁊ hoc fit
per miam ſiue per largitionē elemoſinarū. vn̄ ſe-
quitur mīa poſt predictas virtutes. ¶ Tertia ſci Tertia ſcia
entia ſctōrū eſt qua ſciunt iubilare deo. vn̄ in pſal
mo. beat⁹ popul⁹ qui ſcit iubilationē. ⁊ hec iubi-
latio fit per ſextā ⁊ ſeptimā ꝩtutē quibus adaptā
tur intellectus ⁊ ſapientia que deo nos coniūgit
immediate. ¶ Ad primū ergo dicim⁹ ꝙ mīa non Ad primū.
ſumit̃ hic pro grā: ſed ꝓ mīa ſcd̓ʒ ꝙ ē in ſuo optio
ſtatu ⁊ in vehemēti deſiderio acq̄rendi celeſtia ꝓ
terrenis. ⁊ ſic ē i ſtatu purgati animi. ¶ Ad ſcd̓ʒ Ad ſcd̓m.
dicim⁹ ꝙ mercari celeſtia ꝓ terrenis mediū ē in-
ter ſeparare ſe a terrenis ⁊ iubilare deo: ⁊ ꝓpt̓ hoc
mīa per quā pro terrenis celeſtia acquirimus me
dia eſt inter precedentes virtutes et duas ſequē-
tes. ⁊ eſt etiā media ſcd̓m ſtatū in quo accipit̃ hic
vnde ſcd̓m huiuſmōi ſtatū difficilius eſt habere
miſericordiā ꝙ̃ manſuetudinē. et ſic ſoluendū eſt
per interemptionē. ¶ Adaptatur aūt mie quīta
petitio ⁊ cōiunctū donū hoc modo. fiat volūtas Mia ada-
tua. i. da nobis ſpiritū cōſilij vt ſciamus per op- ptatur.
mie acquirere eterna. hec ē eīn volūtas dei ⁊ hoc
eius conſiliū. ⁊ ob hoc dicitur magni conſilij an-
gelus. viciū autē capitale quod excludit miaʒ eſt
auaricia. ¶ Sequit̃ de ſexta beatitudine de qua
dr̓. Beati mūdo corde: qm̄ ipi deū videbūt. Que De ſexta
ritur ergo vtrū munditia cordis ſit virtus per ſe. btitudine.
¶ Videt̃ ꝙ ſic. qm̄ velle mūdare carnē eſt alicui⁹ Af ꝙ ſic.
ſpecialis virtutis. ſ. cōtinentie quoniā eiuſdē vir
tutis eſt mūdare carnē ⁊ velle mūdare carnē: er-
go eadē rōne velle mūdare aīm eſt alicui⁹ ſpecia
lis virtutis. ¶ Itē velle facere quod precipit̃ eſt Secundo.
alicuius ſpecialis virtut;. ſ. obedientie. licet vel
le cadat ſupra illud qd̓ eſt cōmune ad oēs ꝩtutes
q̄libet eīn virtus mūdat cor. ¶ Itē. ꝓbatur ꝙ mū Tertio.
ditia cordis ſit caritas. qm̄ velle bonū caritat; ē
⁊ eiuſdē virtutis eſt velle adeſſe bonū et velle ab
eſſe malū: ergo velle adeſſe malū caritatis eſt: ꝙ
velle abeſſe ſordes aīe caritatis eſt. Sed velle mū
dare aīam eſt velle ſordes anīe abeſſe: ergo velle
mūdare aīam caritatis eſt. ¶ Sʒ ꝯtra. Velle mū
dare aīaʒ ē velle deſtruere ſordes aīe ſiue pctā: ſʒ In oppm̄.
hoc nō ē vis ꝯcupiſcibilis: ſed iraſcibilis q̃ tendit
ad victoriā. Caritas aūt ē in cōcupiſcibili: ꝙ vel-
le mundare cor nō eſt caritatis. ¶ Solutio Dici- Solutio.
mus ꝙ munditia cordis nō accipitur hic ꝓ virtu-
te: ſed pro ſtatu quodā qui eſt ſtatus purgati ani-
mi. ⁊ ſciendū ꝙ velle mūdare cor dupliciter acci-
pitur. Vno modo ſecūdū ꝙ velle mūdare cor eſt
proponere abicere ſordes anime. ⁊ ſic velle mun-
dare cor eſt motus prudentie cuius eſt abigere

Ayuntamiento de Madrid

muſcas a ſacrificio abſtrahe. Alio modo velle mũ-
dare cor eſt velle expellere ⁊ deſtruere pctã. ⁊ iſte
Ad rõnem. motus eſt in vi iraſcibili: ⁊ eſt ire per zelũ. ¶ Dici
mus ergo ꝙ velle mũdare cor nõ eſt caritas. ⁊ hec
eſt falſa. Velle mundare cor eſt velle abeſſe malũ
Iſta btitu-do adaptat̃. Adaptatur aũt munditia cordis ſexte petitioni ⁊
ſexto dono hoc modo adueniat regnũ tuum. i. da
nobis ſpm̃ intellectus vt expulſis viciorum tene-
bris mundũ ⁊ clarum cor fiat ad videndũ deum vt
eum ardentiſſime diligendo regnum diaboli a no
bis prorſus expellatur ⁊ ſolus deꝰ regnet in nobꝫ
Vicium qđ excludit. Vicium autẽ capitale quod excludit mũditia cor
dis: fieri ſicut equus ⁊ mulus qbus non eſt intelle
De ſeptima btitudine. ctus vt ſeruiãt vẽtri ad modũ bruti aialis. ¶ Se
quitur de ſeptima virtute de qua dr̃ Btĩ pacifici:
qm̃ filij dei vocabũtur. Sup hunc locuꝫ dicit glo
ſa ꝙ pax eſt virtus: ⁊ eſſe filios dei eſt btitudo.

¶ De pace. ¶ Tertiũ capitulum.

Circa pacem queritur quare plus ada-
ptatur paci eſſe filios dei ꝙ̃ alijs virtuti
Queritur. ar̃ ꝯtra hoc ¶ Videtur ꝙ magis deberet adapta-
ri mĩe. qm̃ per opa mĩe maxime imita-
mur deum. qm̃ miſereri eſt propriũ dei
et ipſe dicit in euangelio Eſtote miſericordes ⁊c̃.
ergo cum filius imitet̃ prẽm ⁊ maxime imitet̃ de-
um per opera mĩe ſiue per miam maxime deberet
adaptari eſſe filios dei mĩe. ⁊ ita non deberet ada
Alia q̃ſtio. ptari paci. ¶ Item. queritur vtrũ pax ſit virtus
Ar̃ ꝙ non ꝑ auguſtinũ. ſimplex. videtur ꝙ non. qm̃ Aug. dicit ꝙ totius ci
uitatis dei finis eſt pax. qm̃ oẽs operationes vir-
tutum tendunt ad pacem. oẽs etiam mali querũt
pacem et ſummũ bonum. ſꝫ querunt iſtud vbi non
eſt. vnde in libro ſap̃. Querẽt me mali ⁊ non inue-
nient. ⁊ in eccle. Omnis labor hoĩs in ore eius. i.
in deſiderio implendo. cũ igitur pax ſit finis oĩm
virtutum ⁊ operationem earũdem non eſt aliqua
Secundo. virtus ſpecialis. ¶ Item. pax eſt quies ⁊ ceſſatio
ab omni opere ſiue labore cũ delectatione quadã
in bono aliquo vel in deo. Oĩs autẽ virtus ad de
lectationẽ hmõi tendit: ꝫ omnis virtus tendit ad
In oppm̃. pacem: ꝫ pax non eſt aliqua virtus. ¶ Sed ꝯtra.
Diſcordia eſt ſpeciale viciũ. vñ in ꝓuer. Deteſtat̃
deus eum qui ſeminat inter frẽs diſcordias: ꝫ cõ-
Secundo. cordia eſt ſpecialis virtus. ſed pax et ꝯcordia ſunt
idem: ergo pax eſt ſpecialis virtus. ¶ Itẽ. ſpecia
li precepto precipitur pax. ſ. iſto. Memẽto vt diẽ
ſabbati ſanctifices. hic ei precipitur ſanctificare
ſabbatũ ſiue quietẽ pectoris. ſpeciali ꝫ precepto
precipitur querere pacem: ꝫ querere pacẽ eſt ſpe-
cialis motus meritoriꝰ: ꝫ pax eſt ſpecialis virtus
Tertio. ¶ Item. ꝓbatur ꝙ pax idem ſit ꝙ caritas ſicut ei
querere ⁊ ſeminare diſcordias diſcordie eſt: ita q̃-
rere pacem pacis eſt. ſed pax in ꝯ̃ſtũ pax habꝫ de-
lectationem ꝫ querere pacẽ ſiue appetere eſt ap-
petere delectabile: ſꝫ appetitus delectationis: ſi
meritorius eſt caritatis eſt quia eſt in vi concupi
ſcibili. qm̃ Ariſt. dicit ꝙ concupiſcentia eſt appe-
titus delectationis. ꝫ querere pacem caritatꝫ eſt
In oppm̃. ergo pax idem eſt ꝙ caritas. ¶ Sed cõtra. Apo.
dicit: ꝙ prudẽtia ſpũs vita ⁊ pax. ergo pax eſt pru
Solutio. dentia. non ꝫ caritas. ¶ Solu. pax prout hic dr̃:
non dicit virtutem. ſed ſtatũ virtutis ⁊ ſtatũ pur-
gatiſſimi animi in quo eſt delectatio i deo ſine cõ
traditione mundi/carnis/⁊ diaboli/aut ſi ẽ aliquã
tula cõtradictio inefficax eſt. in hoc ſtatu aũt ma-
xime aſſimilatur anima deo. quoniam in hoc ſta-
tu delectatur aĩa in ſolo deo: ⁊ deus delectatur i
ſeipõ. vt dicit Aug. ⁊ propter hoc magis attribui Auguſtinꝰ.
tur pacificis eſſe filios dei ꝙ̃ alijs ¶ Ad illud qđ Ad rõnem.
obijcitur de mĩa: dicimus ꝙ nichil aſſimilat nos
deo quantũ ad opera exteriora: ſicut mĩa. ſed quã
tuꝫ ad interiora magis aſſimilat pax. ¶ Ad illud Ad aliud.
quod queritur vtrũ ſit iſtud virtus ſpecialis. dici- Pax dupli capitur.
mus ꝙ pax dupliciter põt accipi. quia põt accipi
pro tali ſtatu mentis ſicut dictũ eſt. etiã ſic nõ eſt
virtus nec generalis nec ſpecialis. vel põt accipi
pro concordia cuiꝰ eſt querere ⁊ facere pacem in-
ter fratres. ⁊ ſic pax eſt ſpecialis virtus q̃ eſt pru-
dẽtia. ſicut dr̃ Apo. ⁊ diſcordia eſt ſpẽs iprudẽtie
¶ Ad iſtud qđ obijcitur ꝙ pax idẽ eſt ꝙ caritas. Ad aliud.
dicimus ꝙ non. ⁊ licet appetere pacem ſit carita-
tis. non tñ querere aut facere pacem eſt caritatis
immo eſt prudentie que mouet ⁊ dirigit ad hoc ꝑ
modum imperij. qm̃ querere aut facere pacẽ non
eſt appetere pacẽ. adaptatur aũt pax ſeptime pe cui adaptatur hec.
titioni que eſt vltima tpe ⁊ prima dignitate et ſe-
ptimo dono. ſ. ſapientie. hoc modo ſctificetur no-
men tuum. i. da nobis ſpm̃ ſapiẽtie. in quo ſapide
delectemur in te. ⁊ ſic ſanctificetur. i. confirmetur
nomen tuuꝫ in nobis. vt a xp̃o dicamur perẽniter
xp̃iani ⁊ ſic ſimus filij dei habentes hereditatẽ ip
ſius. Vicium autẽ capitalẽ qđ excludit pax eſt lu Vicium cõtrarium.
xuria. ſapiẽtia eñi per quã venitur ad pacẽ: exclu
dit luxuriã. qm̃ guſtato ſpũ deſipit oĩs caro. ⁊ ſũt
contraria ſapientia ⁊ luxuria maxime eñi differũt
maxima delectatio que eſt contra deum per luxu
riam. qr maior delectatio per tactũ ꝙ̃ per guſtum
¶ Et notandũ ꝙ ſancti dñt aliquãdo octo ⁊ vide Notandum
tur ꝙ octaua beatitudo ſit de qua dr̃. Btĩ qui per Ar̃ ꝙ ſit octaua.
ſecutionem patiũtur ꝓpter iuſticiam: qm̃ ipſorũ
eſt regnũ celorũ. qm̃ tẽtatio mortis maior eſt om
ni alia tentatiõe. ⁊ ita maior eſt tentatio e luxurie
que vincitur ꝑ pacẽ que eſt ſeptima btitudo. diffi
cilius ꝫ vincitur tentatio mortis ꝙ̃ tentatio luxu
rie. ergo ſicut manſuetudo eſt q̃dam beatitudo ſu
pra paupertatem: qr difficilius eſt eſſe mitẽ ꝙ̃ eſſe
pauperem: ita ſupra pacem debet eſſe quedã bti-
tudo qua vincitur tentatio mortis: qr difficiliꝰ eſt
eam vincere ꝙ̃ tentationem luxurie. ¶ Sed ꝓba In oppm̃.
tur ꝙ non ſit aliqua btitudo ſupra pacẽ. qm̃ donũ
ſapientie per qđ habetur pax excellẽtiſſimũ ⁊ ſu-
premũ bonum eſt ergo pax eſt. ſuprema btitudo:
ergo ſupra illã non eſt alia. ¶ Item. pax eſt finis Secundo.
et conſummatio oĩm virtutũ. vt dicit Augu. Sed Auguſtinꝰ.
ſupra conſummationẽ virtutũ non eſt aliqua vir-
tus: ꝫ ſupra pacẽ non eſt aliqua virtus. ¶ Solu. Solutio.
Dicimus ꝙ octo ſunt btitudines ꝙ̃tũ ad eſſentiã: De numero btitudinis.
ſed tantum ſeptẽ ſunt ꝙ̃tum ad diſtinctionẽ gra-
duum. qm̃ ſicut ꝓbatum eſt: ſupra pacẽ nõ eſt ali-
qua virtus. ſed preter pacẽ ⁊ quaſi a latere eſt ali-
qua virtus ſcꝫ ſuſtinentia ꝑſecutionũ ꝓpter iuſti
ciam: ⁊ eſt iſta virtus de neceſſitate annexa paci.
qm̃ qui pacem habet ſine contradictione mundi/
carnis/⁊ diaboli: ⁊ cum oĩa hmõi ſilent ei: ⁊ cum

Ayuntamiento de Madrid

Auguſtinꝰ ſolus ei deus loqtur. vnde Aug. in. ix. li. confeſſio
nis. Si cui ſileat tumultus carnis ſileant fantaſie
terre: ⁊ aquarū ⁊ aeris. ſileant ⁊ poli. ⁊ ipſa anima
ſibi ſileat et tranſeat ſe. non ſe cogitando ſileant
ſomnia ⁊ imaginarie reuelatiões oīs lingue ⁊ om
ne ſignum ⁊ loquatur ipſe ſolus. non ꝑ ea: ſed per
ſeipſum vt audiamus verbū eius. nō per linguam
carnis/ neqꝫ per vocē angeli/ neqꝫ ꝑ ſonitū nubis/
neqꝫ ꝑ enigma ſilitudinis ſed ipm quē in his ama
mus: ipm ſine his audiamꝰ. ⁊ hec vna vox rapiat
et abſorbeat ⁊ recūdat ſpectatorem ſuū in interio
ra gaudia. hoc enī eſt. Intra in gaudium dñi tui.
Qui ergo ſic pacificus eſt paratꝰ eſt ſuperare tē-
tationē mortis: ⁊ ꝓpter hoc ſuſtinentia mortis ꝓ
Ad rōnem. xpo in eodē gradu eſt cum pace. ¶ Nec eſt verꝫ ꝙ
difficilius ſit vincere tentationē mortis ꝗ luxu-
rie: imo econuerſo. qm̄ multi difficilius vincūt tē
tationem luxurie ꝗ tentationem mortis. Dicit ei
ariſtoteles. Ariſto: loquens de delectatione carnis. difficilli
mum eſt relinquere hanc paſſionē contēporaneā
Octaua btī vite. ¶ Octaua vero btitudo dr̄ redire ad caput
tudo. duobus modis. Primo: qr ideꝫ ei ꝓmittitur quod
prime beatitudine. ſ. regnū celorum. qm̄ iuſtū eſt
vt qui in hoc mundo patitur tribulationes ⁊ viliſi
cationem mortis propter deum habeat in futuro
honorem eternū. ſ. vt ſit rex eternus. Secundo di
citur redire ad caput. qm̄ oēs probat ab vltima
vſqꝫ ad primam ⁊ examinat vtruꝫ vere ſint: qm̄ in
perſecutionibus probantur hoīes.

¶ De frui ⁊ de differentia inter frui ⁊ vti.

¶ Decimuſtertius tractatus.

CUm per pacem q̄ eſt ſeptima virtꝰ ⁊ btī-
tudo maxime delectemur in deo. ⁊ dele-
ctari in deo ſit frui deo. ꝓpter hoc dicto
de pace: dicendum eſt de frui. Primo q̄
ſit differentia inter frui ⁊ vti ⁊ vtrum qualibet vir
tute fruamur deo. Scdo vtrum virtutibus ſit fru
endum. Tertio vtruꝫ fruendū ſit perſonis inqꝫtū
ſunt perſone: et vtrum perſone fruentur ſeipſis.
Diffinitio ¶ Aug. diffinit vti ſic. vti eſt id qđ cum in vſu ve-
vti ſm au- nerit refertur ad id quo eſt fruēdū: eſt abuti eſt nō
guſtinū. vti. Sed videtur ꝙ hec diffinitio nulla ſit. qm̄ ideꝫ
ꝯtra hāc dif diffinitur per ſe: ſ. vti per vſum. qm̄ idem eſt vti et
finitionē ar vſus. Falſum etiā videtur hoc alias abuti eſt non
Secundo. vti quia poſſum dare elemoſinam pauperi tm̄ na
turali pietate non referendo actū illum ad deum
quo fruendum eſt. non tn̄ abutor: quia non pecco:
Solutio. ergo hoc eſt falſū. alias abuti eſt vti. ¶ Solutio.
Ad primuꝫ Ad primuꝫ dicimus ꝙ vti qñqꝫ large: qñqꝫ ſtricte
ſumitur. ſtricte ſm ꝙ diffinitū eſt: large ſm ꝙ vti
eſt aſſumere aliquid in facultatem voluntatis. i.
operari de re vel circa rem ad facultatem volūta-
tis ſiue volūtarie. ⁊ ſm hoc ꝯprehendit vti ſtricte
ſumptum ⁊ frui. ⁊ vſus ſumitur ſm hanc acceptio
nem cū dr̄. Uti eſt id qđ in vſum ve. ſ. ad id quo ſit.
eſt: ergo vti: ꝗ diffinitur ſm ꝙ ſtricte ſumit̃: ⁊ vſus
ponitur in eius diffinitione ſm largā acceptionē
et ſic non diffinitur illud per ſe: imo diffinitur mi-
Ad ſcđm. nus commune per magis commune. ¶ Ad aliud
dicimus ꝙ ſic eſt exponenduꝫ. Alias abuti eſt nō
vti. i. ꝯtrario modo vti: abuti eſt vti: autē ꝯtrario
modo qm̄ creatura fruimur. ⁊ iſtud ſine dubio abu
ti eſt: ⁊ eſt pctm̄. ſed dare elemoſinaꝫ tm̄ naturali
pietate nō eſt frui creatura. vñ non eſt abuti.

¶ Quid ſit frui.

¶ Diffinitio frui ſcđm auguſtinum.

VIſo quid ſit vti: videndū eſt quid ſit frui Diffinitio
Aug. dicit ꝙ frui eſt amore inherere ali frui ſm au-
cui rei tantū ꝓpter ſe. ſed videtur ꝙ hec guſtinum.
diffinitio non ſit cōuertibilis cū diffini- ꝯtra hāc dif
tio: quia fide ⁊ ſpe ⁊ intellectu ⁊ ſapientia delecta finitionem.
mur in deo imediate. fide enī delectamur ī prima
veritate imediate: ⁊ ſpe ī prima largitate: ſicut ca
ritas in prima bonitate: ſed delectari immediate
in prima veritate eſt coniungi deo imediate. hoc
autem eſt inherere deo tm̄ ꝓpter ſe ⁊ hoc eſt frui.
ergo fide fruimur deo: ⁊ ſpe ſimiliter ⁊ intellectu:
⁊ ſapientia. non ꝗ tm̄ caritate. ⁊ ſic non oē frui eſt
amore inherere. ⁊c̄. ¶ Itē. operatio intellectus Secundo.
tendit ad aliquem finē in cuius adeptiōe delecta
tur ⁊ quieſcit ⁊ ille finis eſt prima veritas. Sic enī
delectatur intellectꝰ ex eo ꝙ conſiderat ꝙ dyame
ter eſt coſte aſſimeter, multofortiꝰ delectabimur
in cognitione prime veritatis. ¶ Itē. delectatio Tertio.
eſt in viſione pulcri ſenſibilis. ꝗ delectatio eſt in vi
ſione pulcri intelligibilis igitur intellectꝰ habet
delectationem ſuā in fine ſuo ⁊ perfectione. Sed
ꝑfectio intellectꝰ eſt fides. fidei igit̃ delectat̃ in-
tellectꝰ in deo: ⁊ ſic fide fruimur deo. ⁊ inde vt priꝰ
¶ Ad hoc poteſt dupliciter reſponderi. qr poteſt Solutio.
dici ꝙ in illa diffinitione amor ſumitur large ſcđꝫ
ꝙ amor eſt in qualibet virtute. qr fides ē amor pri
me veritatis: ſpes eſt amor prime largitatis. ⁊ ſic
in illa diffinitione nō ſumitur amor ſolū pro amo-
re qui eſt caritas. non enī ſolius concupiſcibilis ē
amare ⁊ deſiderare. ſed etiam rationabilis. ⁊ ira-
ſcibilis. qm̄ omnes hoīes natura ſcire deſiderāt ⁊
deſiderium illud rōnis eſt. ¶ Uel poteſt dici ꝙ in Alr p̄t dici.
illa diffinitione amor ſumitur tm̄ pro amore q̄ eſt
caritatis. Quis enī fide ⁊ ſpe fruamur deo tn̄ cari
tate fruimur maxime ⁊ proprie ⁊ per ſe. bonū eniꝫ
quod eſt finis mediatꝰ aliarū virtutū: eſt finis me
diatus caritatis. fides ei immediate eſt ſupra bo-
num. ſꝫ illud appetit qr bonū ſilr̄ ſpes imedia-
te ſe habet ad altum. ſꝫ iſtud appetit quia bonuꝫ:
caritas autem appetit bonum: quia bonum: ⁊ pro
pter hoc plus diffinitur frui per amorē alteriꝰ vir
tutis. ¶ Item. Aug. dicit fruimur cognitis ī qui Itē per au-
bus aīa delectata conquieſcit: hec locutio ꝑ ſe ē. guſtinum.
ꝗ fruimur cognitis inqꝫtū cognita ſunt ſed cogni
tio eſt per fidem in via: ꝗ per fidem fruimur ꝓprie
et per ſe: magis ꝗ debuit diffiniri hoc modo. frui ē
inherere alicui rei propter ſe ipſam: ꝗ ſic. frui eſt
amore inherere ꝓpter ſeipſam. ¶ Item. ſuꝑ iſtud Ad idem.
pſalmi. Longitudine dierū replebo eū: ⁊ oſtendā
illi ſalutare meū. dicit Aug. Merces noſtra ē vi- Auguſtinꝰ.
ſio dei. ſed merces nr̄a eſt fruitio dei. ergo fruitio
dei eſt viſio dei. ſi ꝗ in pria fruitio dei eſt viſio dei
et ecōuerſo. viſio dei que eſt in via eſt fruitio dei q̄
eſt in via: ſed viſio dei que eſt in via eſt per fidē ꝗ
fruitio dei que eſt in via eſt ꝑ fidē. ⁊ inde vt prius.
¶ Iteꝫ. in appetitu delectatiōis ita eſt ꝙ alteriꝰ Ad idem.
potētie eſt appetitus ⁊ alterius delectatio. ſicut
patet in hoīe qui appetit mulierem ad delectan-

Ayuntamiento de Madrid

dum in ea. appetitus ille eſt vis ꝯcupiſcibilis.qm̄
Ariſtoteles. Ariſto.dicit ꝙ concupiſcentia appetitus delecta
tionis eſt.cōcupiſcentia vero motus eſt vis cōcu
piſcibilis: ḡ appetitus q̄ aliqs appetit delectari ī
muliere eſt motus vis cōcupiſcibilis.illa vero de
lectatio non eſt in vi cōcupiſcibili:ſʒ in alia potē=
tia.ſ.in tactu eodeʒ modo eſt in illo qui appetit vi
num vt delectetur in illo.appetitus eī eſt in vi cō
cupiſcibili:delectatio aūt in guſtu.ḡ cum dr̄ Iſte
appetit delectari in viſione dei:alterius potentie
eſt appetitus ⁊ alteri⁹ delectatio. ſed appetit⁹ de
lectationis eſt in vi cōcupiſcibili:ḡ eſt illius virtu
tis que ſita eſt in vi concupiſcibili.ſ.caritatis:er=
go delectari in dei in viſione eſt alterius virtutis
q̄ȝ caritatis:ſed nullius niſi fidei cui⁹ eſt videre de
um in preſenti:ḡ fide delectamur in viſione dei.ſʒ
delectari in viſione dei eſt frui deo:ergo fide frui=
In oppm̄. mur deo.⁊ inde vt pri⁹. ¶ Sed obijcit̄. ſi caritas
appetit delectari viſiōe dei:ḡ appetit videre de=
um ad delectandum:⁊ hoc falſum. Appetit⁹ viſio
nis dei eſt in re non in ꝯcupiſcibili: ḡ nō eſt carita
Euaſio. tis:ſed potius fidei que eſt in rōne ¶ Forte dicet
ꝙ caritas nō appetit delectari in viſione dei pro
prie ⁊ per ſe. ſʒ appetit delectari in ſuauitate dei
que delectat tm̄ ſpūalem. vñ delectatio qua appe
tit caritas ſimilis eſt delectationi ſenſibili que eſt
p tactū que eſt maxia inter delectatiōes ſēſibiles
ꝯtra hāc aſ ¶ Sʒ cōtra hoc obijcitur ſic. Si ſuauitas dei de
lectat tm̄ ſpūalem ⁊ ad hmōi delectationē eſt que
dam virtus.ſ.caritas.eadē ratione delectatio dei
Eodē mō. delectat guſtuʒ ſpūalem. ⁊ ad hmōi delectationē
debet eſſe quedā virt⁹ alia q̄ȝ caritas. ¶ Siliter
melodia dei delectat auditū ſpūalem.ad hui⁹ de
lectationem debet tertia virtus. ⁊ ſic de alijs ſen
ſibus:ḡ ſcd̄m hoc debēt eſſe quinqȝ virtutes theo
logice:ſm quinqȝ delectatiōes quīn ſenſuū ſpūa=
lium:ergo non ſunt tm̄ tres virtutes theologice.
Solutio. ¶ Solu. Tres ſunt potētie motiue.ſ.rationalis/
Triplex eſt potētia motiua. concupiſcibilis/iraſcibilis. ⁊ tres ſunt fines gña=
les earū. ſ.verum quacūqȝ veritate ſit verum.vis
iraſcibilis ad altū vel glorioſum quacūqȝ altitudi
ne ſit altuʒ.ꝯcupiſcibilis ad delectabile quacūqȝ
delectatione ſit delectabile. Ad eoſdē fines ſunt
tres virtutes theologice q̄ ſite ſunt in tribus pre=
Nota. dictis virib⁹.Fides eni ad verum vel ad cognitio
nem veri.ſed ſpes ad vtilitatē.caritas ad delecta
tionem.non ſoluʒ ad delectationem q̄ eſt in tactu
ſpūali:ſed etiam ad delectationē cuiuſlibʒ ſenſus
ſpūalis.qm̄ cum caritas appetit delectari in viſio
ne dei imperat fidei vt moueat̄ ad videndū deum
Per hoc ad vltimum. et ſic ptʒ ſolutio ad vltimo obiectū. Non eni opʒ
eē quinqȝ virtutes theologicas.ſufficit ei vna vir
tus.ſ.caritas ad oēs illas delectatiōes. Ptʒ etiā
ꝙ fides non eſt ꝓprie ad delectādū : ſʒ proprie ad
cognitionem prime veritatꝭ.qm̄ viſionem ꝯcomi=
tatur delectatio.cum ḡ frui ſit delectari meli⁹ dif
finitur p caritatem q̄ȝ p fidem. vñ ſic eſt intelligē
da illa deſcriptio. Frui eſt in aliquo delectabili p
Ad primū. amorem quieſcere ꝓpter ſeipm̄. ¶ Ad primo igi
tur obiectū dicimus ꝙ hec eſt per accidens. Frui
mur cognitis.⁊c̄. Proprie eni delectamur in bō=
Ad ſcd̄m. no ⁊ proprie fruimur bono. ¶ Ad ſm dicimus ꝙ

hec non eſt ꝓprie vera. Tota merces eſt viſio dei
qm̄ viſio proprie ſolius rationis eſt. ⁊ non ſola rō
glorificabitur:ſed etiam vis iraſcibilis ⁊ concupi
ſcibilis.ſʒ iſtud eſt dictū: partim p eſſentiam:par
tim per cauſam. quia viſio illa eſt pars mercedis
eterne ⁊ cauſa alterius partis.ſ.delectionis ⁊ frui
tionis dei: quia etiā delectatio eſt imediatus effe
ctus fidei. Dicit Aug ad ga.in fine ꝙ caritas eſt ī Auguſtin⁹
fide:multo forti⁹ delectatio ⁊ fruitio erunt ī apta
viſione dei.⁊ ideo dicit Augu. ꝙ viſio dei eſt tota
merces.ſicut ⁊ illd̄ Hec eſt vita eterna vt cogno.
⁊c̄. ¶ Ad tertio obiectū dicim⁹ ꝙ delectari in vi= Ad tertiū.
ſione dei fidei eſt.ſed fides non tendit proprie ad
delectandū:ſed videndum: quā viſionem cōcomi
tatur delectatio. ¶ Dicimus aūt ꝙ hec argumen Hec argumētatio nō valet.
tatio nō valet. Caritas appetit videre deū ad de
lectādū ſiue ad delectabile:ergo caritas appetit
videre deū. Fallatia accidentis.qm̄ appetitus cu Falla accidentis.
iuſlibet boni vel delectabilis caritatis eſt.ſed ap=
petitus eius qd̄ eſt bonum vel delectabile eſt di=
uerſarum virtutm . vnde appetitus videndi deuʒ
inq̄ȝtum videre deū fidei eſt ⁊ non caritatis.ſicut
non ſequitur. Caritas appetit hoc bonū inq̄ȝtum
eſt bonum:demonſtrata victoria de pctis:ḡ cari=
tas appetit victoriam de pctis.qd̄ eſt falſum.qm̄
talis appetitus eſt in vi iraſcibili.⁊ eſt ire p zeluʒ
¶ Sed contra predicta obicitur Videt̄ eni ꝙ ma Contra dicta arguit̄.
ior ſit delectatio in fide q̄ȝ in caritate:qr appetit⁹
delectabilis non habʒ delectionem niſi appetēs
credat ſe poſſe adipiſci illd̄ delectabile:imo ſi cre
deret ſe non poſſe adipiſci: talis appetitus eēt cū
triſticia.ſic ḡ motus caritatis non eſt delicioſ⁹ ſm
ſe: ſed ſm fidem.ſed aliquid eſt in aīa quod ſm ſe
habet delectationem: illud aut eſt virtus:aut nō
eſt virtus.ſi non eſt virtus. ḡ cum melius ſit illud
quod ſm ſe habet delectationē:q̄ȝ illud qd̄ non ſʒ
ſe aliquid eſt in aīa quod melius eſt virtute quod
eſt impoſſibile.ergo aliqua virtus ſm ſe delecta=
tionem habet.⁊ illa non eſt caritas:ſicut oſtēſum
eſt.ergo eſt fides vel ſpes. ¶ Et fides videt̄ ꝙ cre Arguitur.
dere ꝙ deus ſumme diligit nos : ⁊ ꝙ remunerabit
bona opa noſtra:ſʒ ſe delectabile.ḡ motus fidei
ſm ſe delicioſus eſt.ſed quod ſm ſe tale eſt:magꝭ
eſt tale.⁊c̄.ḡ cuʒ fides ſm ſe habeat delectationē
caritas aūt non ſm ſe.ſed per fidē:maior eſt dele=
ctatio in fide q̄ȝ in caritate. ¶ Itē.delicie carita= Ad idem.
tis trahende ſunt de corde alieno:⁊ delicie ſapien
tie de corde proprio. ḡ caritas habʒ delicias ſuas
de corde alieno.ſ.de fide.in hoc eni eſt amor deli
cioſus alicui ꝙ credit ſe diligi ab alio : ſicut ptʒ in
amore illicito.ſed fides non dat maiores delicias
q̄ȝ habeat: qr ſic daret qd̄ non haberet. ḡ caritas
non hʒ maiorē delectationem q̄ȝ fides. ¶ Sed cō In oppm̄.
tra.caritas imediatius ſe habʒ ad bonum ſiue ad
delectabile q̄ȝ aliqua alia virtus cū ſit imediata fi
ni ſiue fōti delectationis. ¶ Itē.p ſic videt̄ hic. Secundo.
nam ſi aliquis credit ſe habituꝝ prebendā:quam
non diligit tale credere nō eſt ei delectabile. ſed
ſi crederet ſe habiturū prebendam quā diligit:ta
le credere eſt ei delectabile.ḡ hmōi credere ex de
lectatione efficitur delectabile. ſed ſicut ſe hʒ de=
lectatio tpalis ad credere tpale:ita delectatio ſpi

Ayuntamiento de Madrid

ritualis ad credẽ ſpũale. ſed credere tꝑale efficit
delectabile ex delectatione tꝑali. ꝭ credẽ ſpũale
efficit delectabile ex delectatione ſpũali: ⁊ ita fi-
des hꝫ delectationeꝫ a caritate. ꝭ maior eſt dele-
Tertio. ctatio in caritate ꝙ̃ in fide ¶ Item. oĩs operans
non predeterminans finẽ ſuũ eſt neſcienti quo va
dat: ⁊ omnis credens eſt operans: ꝭ ſi non prede-
terminat finem ſimilis eſt neſcienti quo vadat. Fi
des eñi mouet ad aliquẽ finẽ ⁊ ille finis eſt bonũ:
ergo fides facit credere bonũ. ſed nõ mouet: ergo
bonum dilectum mouet fidẽ ad credendum. finis
eñi facit vt efficiẽs ſit efficiens: ergo dilectio fa-
cit ꝙ ſic eliciat motum ſuũ. ⁊ ex hoc ſeqtur ꝙ cari-
tas habet maiorem delectationem ꝙ̃ fides. cũ ꝑ
ex hoc ſeqꝛ dilectionem cõiungatur fides fini ſuo. Ex hoc ite
rum ſequitur ꝙ caritas eſt cauſa fidei vel mot⁹ ca
Solutio. ritatis cauſa mot⁹ fidei: cũ tñ ecõuerſo ſit. ¶ So
lutio. Dicim⁹ ꝙ quelibet virtus habꝫ ſuaꝫ propri
am delectationem ſubſtantialiter. vñ caritas ha
bet ſuam propriam delectationẽ ſubſtãtialiter: ⁊
fides ſiliter. ⁊ maior eſt delectatio in caritate ꝙ̃ i
Ad primũ. fide. ¶ Ad primũ ꝭ dicimus ꝙ appetitus delecta
bilis non eſt motus caritatis niſi imperfect⁹ ⁊ di
minutus ſed appetitus delectabilis ſiue boni ꝓ-
pter delectabile ſiue ꝓpter bonũ eſt motus perfe
cte caritatis. ⁊ habet [illegible] delectationẽ ꝓpter ap
poſitionẽ finis: ⁊ appoſitio finis ẽ a fide. Caritas
eñi appetit bonũ qꝛ bonum ſiue ꝓpter bonũ. hoc
eſt quia eſtimat eſſe bonũ: ⁊ hec eſtimatio fidei eſt
vnde concedimus ꝙ caritas habꝫ delectationẽ a
fide: tñ per ſe ⁊ ſubſtantialiter hꝫ delectationẽ de
terminatio eñi illa quã ponit fides eſt ſubſtãtialis
Ad ſcdm. caritati. ⁊ ſic ptꝫ ſolutio ad primo obiectũ. ¶ Ad
ſecundo obiectum dicim⁹ ꝙ fides dat delicias ca
ritati. tñ caritas maiores habꝫ delicias ꝙ̃ fides.
qm̃ caritas non tm̃ habꝫ delicias ex fide: ſed etiã a
Ad aliud. propria materia ſupra quã tranſit. ¶ Ad illud ve
ro quod inducitur ad ꝓbandũ ꝙ fides delectatio-
nem habet a dilectione. dicim⁹ ꝙ nõ eſt ſimile de
credere tꝑali ⁊ credere ſpũali fides eñi virtus ha
bet eſtimationem ſm quam eſtimat deum eẽ ſum
mum bonũ noſtrũ cum ſit imediata frui ſiue fonti
delectationis/ ⁊ ſumme diligere nos/ ⁊ eſſe remũe
ratorem oĩm bonorũ nr̃orum. per hoc hꝫ gaudiũ
Ad vltimũ. et delectationẽ ſuã ꝑ ſe. ¶ Ad vltio obiectũ dici
m⁹ ꝙ hec eſt falſa. Bonũ nõ amouet fidẽ ad credẽ
dũ niſi dilectũ: imo mouet ĩq̃tũ eſtiatũ illa eſtia
tiõe quã diximus. qm̃ ſicut intellectus reflectit ſu
pra ſe intelligẽdo ſe: ita fides q̃ eſt in intellectu re
flectitur ſupra ſe mouẽdo ipam: quia ipſa ẽ cogni
tio finis ⁊ eſtimatio ⁊ mouetur motu dilectiõis in
ſuum fineꝫ per illã cognitionẽ ⁊ eſtimationẽ. ⁊ ſic
in ſemetipſa rõnem habꝫ ſui motus. ipa eñi ẽ pri-
Auguſtin⁹. ma magiſtra virtutũ. Itẽ. Aug. dicit ꝙ fruenduꝫ
eſt illa re tm̃ qua efficimur boni. ſ. ſũma trinitate.
cõtra dictũ auguſtini af. ¶ Sed ꝯtra. Apl̃us dicit ad philomenẽ fruar te
in dño: ergo Apl̃us fruebatur philomene in dño.
ſed non fruebatur niſi quo fruendũ erat: ꝭ fruẽdũ
erat philomene: ꝭ fruẽdũ eſt hoib⁹ nõ ꝭ ſolo deo.
Ad hãc dr. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ Apl̃us ſumit large frui: ſm
ꝙ frui eſt vti cũ delectatiõe. ⁊ hoc modo poſſum⁹
frui hoibus. qm̃ poſſum⁹ vti cum delectatione dñ

modo ibi non ſiſtamus. hoc eñi eſſet frui in ſtricta
ſignificatiõe. ¶ Vel põt dici ꝙ duplex eſt fruitio Alr p̃t dici.
abſoluta ⁊ reſpectiua. Prima non eſt fruendũ niſi Duplex eſt
deo: ſed reſpectiua fruitione licet vti hominibus. fruitio.
et ſic ſumpſit Apl̃us frui quando dixit Fruar te i
dño. vnde non dixit fruar te ſimpliciter: ſed fruar
te in dño: hoc eſt fruar dño in te ſiue reſpectu tui.
ſicut cum dr. Iſte fruitur vino in dulcedine. i. dul
ci in vino. ſꝫ prima ſolutio eſt planior. Itẽ Augu. Alia diffini
diffinit aliter frui ſic. Frui eſt vti cum gaudio/ nec tio frui.
adhuc ſpei: ſed iam rei. ¶ Sed videtur ꝙ hec diffi ꝯtra quã af
nitio repugnet diffinitioni predicte. qm̃ ſm diffi-
nitionẽ predictã fruimur deo in preſenti. amore ei
preſenti inherem⁹. ei: ⁊ propter ſe in preſenti. ſꝫ ſꝫ
vltimam diffinitionem non fruimur deo in preſen
ti. qm̃ non vtimur cũ gaudio rei in preſenti ſed tm̃
cum gaudio ſpei: ergo ille diffinitiones repugnãt
¶ Item. ſm primam frui eſt motus caritatis: qꝛ Secundo.
frui eſt amore inhere. ⁊c̃. Secundũ vltimam frui
eſt motus ſpei: ſecundũ ꝙ frui eſt in preſenti: quia
ſi in patria frui eſt vti cum gaudio rei: ꝭ in via frui
eſt vti cum gaudio ſpei. ⁊ ita frui eſt motus ſpei.
¶ Preterea. quare dicit frui eſt vti cũ gaudio: nõ Tertio.
adhuc ſpei: ſed iam rei. ⁊ non dicit frui eſt vti cum
gaudio non adhuc fidei. ſed iã ſcientie niſi qꝛ frui i
preſenti eſt mot⁹ ſpei. Sic igitur prima diffinitio
que ponit frui motuꝫ caritatis ⁊ ſcda q̃ ponit frui
motum ſpei repugnãt: ꝭ vel vtraqꝫ incõueniẽs eſt
vel altera. ¶ Solu. Pria diffinitio eſt de fruitio- Solutio.
ne ſemiplena ſm quam fruimur in preſenti. Scda
eſt de fruitione plenaria ſcdm quã fruimur in fu-
turo. ⁊ ſic ptꝫ ſolutio ad obiectũ. Non enim repu Ad rõnes.
gnant ille due diffinitiões. qm̃ non ſunt oppoſita
frui in p̄ſenti ſemiplene: ⁊ frui plenarie in futuro.
vel poteſt dici ꝙ vtraqꝫ eſt de fruitione que eſt in Alr p̃t dici.
preſenti. qm̃ vt dicit magiſter in ſententijs. q̃ frui
tur in hac vita non tm̃ habet gaudiũ ſpei: ſed etiã
rei. inq̃tum eñi delectatur in deo quem diligit te
net ipſum aliquantulum. ¶ Ad ſm dicim⁹ ꝙ ſine Ad ſcdm.
dubio frui eſt mot⁹ ſpei/ fidei/ ⁊ caritatis. vñ Aug. Auguſtin⁹.
dr. fruimur cognitꝭ ⁊c̃. ⁊ hoc ad fidẽ ꝑtinet. ⁊ frui
eſt amore inherere. ⁊c̃. hoc ad caritatem: ⁊ eſt vti
cum gaudio. ⁊c̃. hoc ad ſpem. ſed fidei non dr eſſe
hac ratione. qꝛ omne frui eſt cũ delectatione. ſed
non oĩs motus fidei eſt cũ delectatione. mot⁹ eñi
fidei qui eſt in penas non eſt cũ delectatione. ſed
frui dr mot⁹ ſpei qm̃ ſpes nõ eſt niſi de bonis eter
nis: in quibus oĩbus eſt delectatio caritatis. aut
dicitur eſſe propter maximã delectationẽ que eſt
in caritate. ſicut dictum eſt ſupra. ¶ Itẽ. Augu. aliud dictũ
querit: cum de⁹ diligat nos vtrũ fruatur vel vta- auguſtini.
tur nobis. quoniam ſi nec fruitur nec vtitur no-
bis nõ videtur diligere nos. ergo ſi diligit nos vti
tur vel fruitur nobis: ſed ab eterno dilexit nos. er
go ab eterno fruebatur vel vtebatur nobꝭ. ¶ Cõ ꝯtra qđ af.
tra. homo non fuit ab eterno. ꝭ fruitio vel vſus ei⁹
non fuit ab eterno. ¶ Solu. Dilectio dei ad nos Solutio.
duplex eſt. ſ. eterna ⁊ tꝑalis. eterna idem ꝙ prede Duplex eſt
ſtinatio. tꝑalis idem ꝙ gratie infuſio ⁊ aliorũ bo- dilectio dei
norum exhibitio de eterna dilectione: non ſeqtur ad nos.
ſi deus diligit nos fruitur vel vtitur nobis. qꝛ frui
et vti exigunt preſentem materiã. ſꝫ de tꝑali bene-

Ayuntamiento de Madrid

ſequitur. diligit nos deꝰ tp̄ali dilectiōe vtendo nobis. q̄m infundit nobis gratiā ꝓpter ſe. ⁊ ita refert dilectionē illam ad iſtud quo fruēdum eſt. ſ. ad ſe: hoc aūt eſt vti. ⁊ ſic vtitur nobis. ¶ Poſtea querit vtrū liceat nobis vti deo. videt̄ ꝙ non. q̄m Aug. dicit. Animi humani eſt frui fruendis: ⁊ vti vtendis. ergo ſicut non licet frui vtendis: ſic non licet vti fruendis. ⁊ ita non licet vti deo. ¶ Sed ꝯtra. ex caritate diligitur deꝰ. quia bonꝰ: hec dictio bonus ſignificat diuinā eſſentiam: aut preter diuinā eſſentiaꝫ connotat aliq̄d: aut nichil. ſi nichil ergo is eſt ſenſus. deꝰ diligitur ex caritate q꞉ eſt. ⁊ hoc eſt falſum. ens eni vel eſſe non eſt propria materia caritatis. ſed ſi preter diuinā eſſentiam connotat aliquid illud eſt creatum quid. ſ. ſuauitas vel delectatio quā facit in nobis deꝰ: ergo diligitur ex caritate ꝓpter illud creatū. ergo cari. ſiue diligens ex cari. refert dilectionē dei ad aliud q̄ꝫ ad deum: ergo vtitur deo: ergo licet vti deo. ¶ Iteꝫ. ſuper illud euāgelij. Quanti mercēnarij in domo p̄ris mei abūdant panib.ꝰ ⁊c̄. dr̄ glo. Mercennariꝰ eſt qui ſeruit propter regnū celoꝝ: ergo hmōi mercēnarius ſeruitiuꝫ qđ facit deo refert ad aliud q̄ꝫ ad deum: ⁊ hmōi mercēnarius eſt bonꝰ. q̄m aliter nō diceretur abundant panibus: nec eſſe in domo patris mei. Panes eni ſp̄ūales ſunt: fides/ſpes/caritas. ꝗ hmōi mercēnariꝰ non peccat referendo ſeruitium quod facit deo ad aliud q̄ꝫ ad deum. ſed ſed ſic faciendo vtit̄ deo: ergo nō peccat vtendo deo: ergo licet vti deo. ¶ Item. cum iſte diligit deum propter deum refert dilectionē illā ad deuꝫ: ergo ad illud quo fruendū eſt vtitur: ergo dilectione illa. ergo cū illa dilectio ſit motus illa dilectio eſt vſus. ⁊ eadē dilectio eſt fruitio: q꞉ diligēs deū illa dilectione fruit̄ deo: ergo cū idē ſit vſus ⁊ fruitio eodem fruitur ⁊ vtitur. ſed fruitur deo. ergo vtitur deo. ⁊ ita licet deo vti: non tātū frui. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ tm̄ fruendū eſt deo non vtendū. tn̄ dicimus ꝙ cum dr̄ deus diligitur q꞉ bonus. hec dictio bonus preter diuinam eſſentiā quā ſignat cōnotat aliquid creatum. ſ. ſuauitatē vel dilectionē vel beatitudinem creatā que eſt finis quo q̄eſcitur in deo. deus autē eſt finis in quo quieſcitur. licꝫ ꝗ diligens ex caritate referat dilectionem illam ad aliud q̄ꝫ ad deum. non tn̄ vtitur deo: q꞉ illud aliud non eſt finis ſupra finē: nec eſt finis quo quieſcit̄: ſed finis in quo q̄eſcendū eſt in deo. Sed ſi refert dilectioneꝫ ſuā quā habet in deum ad aliud vt ad finem in quo quieſcitur: tūc vtitur deo. ſicut iſte q̄ diligit deuꝫ propter tp̄alia. tp̄alia eni non debēt eſſe finis in quo quieſcendū: nec finis quo quieſcēdum eſt in deo. ſed bonū quod eſt q̄etatiuū deſiderij cuius apprehenſio dilectio eſt finis ⁊ quo quieſcendum eſt. ¶ Eadē eſt ſolutio ad ſcđo obiectū: quia cum dr̄ mercennarius ſeruit deo propter regnum celoꝝ. hec dictio ꝓpter: non notat finē in q̄ quieſcitur: ſed finē quo quieſcit̄ in deo. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ dilectio qua iſte diligit deū ⁊ eſt vſus ⁊ fruitio. ſed ab alio vſus. ab alio fruitio q̄a eſt vſus potētie a qua originaliter ⁊ eſt fruitio reſpectu dei. vn̄ non ſeq̄tur. Idē eſt vſus ⁊ fruitio ergo eodē vtitur ⁊ fruit̄. ſicut eſt in illo q̄ emittendo ſagittā ab arcu interficit hoīem emiſſio eſt interfectio. non tamen quod emittitur interficitur.

Margin (left column): Aduo ſcīdēs … nō p … auguſtinū. — In oppm̄. — Secundo. — Tertio. — Solutio. — Per hoc ad primum. — Ad ſcđm. — Ad tertiū.

¶ Utrum virtutibus ſit fruendū.

¶ Secunda queſtio.

Queritur vtrū virtutibus ſit fruendū. videtur ꝙ non q̄m Augu. dicit ꝙ virtutes non ſunt appetende ꝓpter ſe: ſed propter beatitudinem: ꝗ non eſt illis fruendum. ¶ Contra. ſuper illud ad gala. Fructꝰ autē ſp̄ūs ſunt pax/gaudiū. ⁊c̄. dicit Aug. Uirtutes dicunt̄ quia propter ſe appetende ſunt. ergo virtutibꝰ eſt fruēdū ¶ Itē. virtutes iocūdā ⁊ q̄etā faciūt aīaꝫ ⁊ faciūt ipſā delectari in deo. ſꝫ delectatio in deo et iocunditas eſt btitudo ergo virtutes faciūt animam btām: ergo amande ſunt ꝓpter ſe. ſed frui eſt amore inherere alicui rei ꝓpter ſe: ergo fruenduꝫ eſt virtutibus. ¶ Itē. ſi virtutes non ſunt diligēde ꝓpter ſe: videt̄ ꝙ philoſophi magis dilexerūt virtutes q̄ꝫ nos diligimus eas. q̄m philoſophi dilexerunt virtutes ꝓpter ſe. vn̄ dicunt ꝙ honeſtas eſt ſūmū bonū in vita. nos vero diligimꝰ virtutes non propter ſe: ſed propter aliud. ſꝫ magis diligit̄ quod ꝓpter ſe diligitur q̄ꝫ ꝓpter aliud: ergo philoſophi magis diligunt virtutes q̄ꝫ nos. ¶ Sed cōtra. Dilectio eoꝝ fuit pctm̄: q꞉ de via faciebant finem ſed dilectio nr̄a bona eſt: q꞉ meritoria. ſed oē bonum eſt magis bonū ⁊ magis intenſuꝫ q̄ꝫ aliqđ malum ſit malū: ergo magis diligimꝰ virtutes q̄ꝫ philoſophi dilexerūt eas. ¶ Solu. Dicimꝰ ꝙ virtutibꝰ non eſt fruendū. ⁊ hec eſt diſtinguēda Uirtutes ſunt appetende ꝓpter ſe. q̄m ſi hec dictio ꝓpter: notet cauſam finalē vltimā: falſa eſt. ⁊ ſic intelligit Aug. cū dicit Uirtutes non ſunt appetende propter ſe: ſed ꝓpter btitudinem. Si autē non notet cauſam finalem vltimā: ſed qualēcunq̄ꝫ cauſam q̄ in ipſis virtutibꝰ: tunc vera eſt: ⁊ eſt ſenſus. in ipſis virtutibus eſt cauſa quare appetent̄. ſ. iocunditas ſp̄ūalis vel quies ſp̄ūalis. ⁊ ſic intelligit Aug. cū dicit Uirtutes ſunt appetēde ꝓpter ſe. ⁊ hoc non ſeq̄tur ꝙ virtutibꝰ ſit fruendū. ¶ Ad illđ quod obijcitur ꝙ. ſ. virtutes ſunt amande propter ſe: cum frui ſit in amore inherere. ⁊c̄. ergo virtutibus eſt fruendū. Soluit magr̄ in ſententijs dicēs ꝙ in diffinitiōe eius ꝙ eſt frui dꝫ intelligi tm̄ hoc modo. Frui eſt amare aliquā rem propter ſeipſaꝫ tm̄. virtutes autē non ſunt amande tm̄ propter ſe. et patꝫ ſolutio. tn̄ ſi in diffinitiōe illa notet hec dictio ꝓpter cām finalē vltimā: nō opꝫ intelligi tm̄ ¶ Dicimus ergo ꝙ virtutibꝰ eſt fruēdū elicitiue q̄m virtutes eliciunt motus q̄bus fruimur deo: et potentijs fruēdū eſt originaliter: q꞉ in origine motuum qui ſunt fruitiones ⁊ ipſis motibus fruenduꝫ eſt formaliter. ſed ſolo deo fruendū eſt materialiter ⁊ finaliter ¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa. quod ꝓpter ſe diligitur magis diligit̄ q̄ꝫ quod ꝓpter aliud. nec eſt regula. ſed hec eſt regula quod ꝓpter ſe diligitur: magis diligitur ꝓpter ſe q̄ꝫ propter aliud. ⁊ hec eſt ſimiliter regula. qđ ꝓpter ſe diligendū eſt magis eſt diligendum ꝓpter ſe q̄ꝫ propter aliud. ¶ Sed ꝓbatur: ꝙ virtutes nō ſunt diligende propter ſe q̄m Aug. dicit. ꝙ virtutes ſunt diligende propter ſolaꝫ btitudinem. non Auguſtinꝰ.

Margin (right column): Arḡ ꝙ non. — In oppm̄. — Secundo. — Tertio. — Falſitas cōſeq̄ntꝫ ꝓbat̄ — Solutio. — Q̄ꝫ nō ē fruendū ꝟtutibus. — Per hoc ad primum. — Ad aliud. — Solutio magiſtri. — Ad vltimū. — Arguit̄ ꝙ ꝟtutes. ⁊c̄.

Secundo. ergo pꝛopter ſe. ¶ Itē. virtutes ſunt diligende ꝓ
pter ſe: ⁊ q̄ recte diligit/eas meritoꝛie diligit eas.
diligende ſunt ergo meritoꝛie. ğ diligende ſunt ex
caritate. non ergo tm̄ quattuoꝛ ſunt diligenda ex
caritate. qđ eſt cōtra Auguſtinū q̄ dicit. ꝙ in his
duobus mandatis. diliges dn̄m deū tuum. ⁊ c̄. et
diliges pꝛoximuʒ tuū ſicut teipm̄: continētur oīa
que ſunt diligenda ex caritate. in pꝛimo eſt illud
quod ſupꝛa nos eſt ſcilicet deus. in ſecundo quod
nos ſumus: cum đꝛ ſicut teipſuʒ ⁊ in hoc intelligi
tur coꝛpus pꝛopꝛium qđ infra nos eſt intelligitur
etiam quod iuxta nos eſt. ſ. ꝓximꝰ. ⁊ ita quattuoꝛ
compꝛehenduntur ibi. ſ. qđ ſupꝛa nos eſt. qđ nos
ſumꝰ quod iuxta nos eſt. ⁊ quod intra nos eſt ⁊ vir
tus non eſt aliquod iſtoꝛū. ergo non eſt diligenda
Solutio ad pꝛimum. ex caritate. ¶ Solu. Ad pꝛimum dicimus ꝙ hec
argumētatio non valet. virtutes ſunt diligēde ꝓ-
pter ſolam btitudinem: non ergo ꝓpter ſe. qm̄ di-
ctio excluſiua adiuncta ſuo ſuperioꝛi nō excludit
finem inferioꝛē. qꝛ finis ſuperioꝛ relinquit pꝛo con
ſtanti finē interioꝛē. ſic igitur. ſi iſte terminꝰ bea-
titudinem tenetur ꝓ beatitudine increata q̄ deus
eſt: certum eſt ꝙ non valet argumētatio. ſi ꝓ bti-
tudine creata ſimiter nō valet. qm̄ adhuc eſt ibi fi
nis ſuperioꝛ: nec valet hec argumētatio. virtutes
ſunt diligende ꝓpter ſolā beatitudinē creatā. nō
ergo pꝛopter beatitudinē increataʒ. vna eni eſt fi
nis per aliā. qm̄ ꝑ beatitudinē creatā quieſcimus
in beatitudine increata. vn̄ cū vtraqꝫ pōt poni di-
ctio excluſiua. ¶ Ad ſm dicimꝰ ꝙ diligere virtu-
Ad ſcđm. tes eſt diligere ſe: qꝛ diligere virtutes eſt eas vel
le ſibi: ⁊ hoc eſt velle bonū ſibi: ⁊ hoc ē diligere ſe
Alr̄ p̄t dici. Vel poteſt dici ꝙ cum Auguſtinus dicit tantum
quattuoꝛ eſſe diligenda ex caritate. loquitur tan-
tum de ſubſtantijs: non de foꝛmis.

¶ Utrum fruendū ſit perſonis.

¶ Tertia queſtio.

Ar ꝙ ſic. Augustinꝰ Ueritur vtrum fruendū ſit perſonis ſm
ꝙ ſunt perſone ¶ Videt ꝙ ſic. qm̄ Aug.
dicit ꝙ tantū tres res ſunt quibus fruē-
dum eſt. ſ. pater/filius/ ſpūſſanctꝰ: ğ fru
endum eſt tota trinitate: ergo fruendū eſt filio. ſʒ
frui eſt amoꝛe inherere alicui ꝓpter ſe: ergo filius
eſt diligendus ꝓpter ſe tm̄: non ğ pꝛopter patrem
Secundo. et hoc falſum eſt. ¶ Item. pater eſt finis oīm. vn̄
in euāgelio Ioh. Dn̄e oſtende nobis p̄rem ⁊ ſuffi
cit nobis. Filius ergo eſt diligēdus pꝛopter p̄reʒ
tanqꝫ ꝓpter finem oīm. non ergo eſt diligendꝰ tm̄
Augustinꝰ pꝛopter ſe. ¶ Sed cōtra. Augu. dicit ꝙ vna ſola
imago dei colenda eſt q̄. ſ. eſt id quod ipſe eſt que
non pꝛo patre: ſed cum patre colenda: ğ filius non
eſt diligendus pꝛo patre ſiue pꝛopter patrē: ſʒ cū
Ad idem. patre. ¶ Iteʒ. deus eſt diligendus ꝓpter t̄palia
qm̄ eccleſia ita dicit. Agimus tibi gratias oṗs de
uʒ pꝛo vniuerſis bn̄ficijs tuis: ergo ſi deꝰ eſt dili-
gendus ꝓpter t̄palia: non ergo tantuʒ pꝛopter ſe.
Solutio. ¶ Solu. Sine dubio fruenduʒ eſt perſonis. ſunt
eni vna ſumma bonitas. vnde ſunt vnꝰ ſummꝰ fi-
nis. ⁊ pꝛopter hoc non ſeqͥtur: filius eſt diligendꝰ
tm̄ pꝛopter ſe. non ğ pꝛopter patreʒ: qꝛ non exclu
ditur pater cum ſit idem finis ꝙ filius. ⁊ ſic p̄ʒ ſo
Ad duas lutio ad duas pꝛimas obiectiōes ¶ Ad tertio ob
iectum dicimus ꝙ auctoꝛitas ſic eſt intelligenda. pꝛimas.
Imago dei nō eſt colenda pꝛo patre tanqꝫ ꝓ alio Ad tertiā.
fine: ſed cū p̄re tanqꝫ cū eodeʒ fine. ¶ Ad vltimo Ad vltimā.
obiectum dicicimus ꝙ cuʒ đꝛ: deus eſt diligēdus
pꝛo t̄palibus. hec pꝛopoſitio pꝛo: nō notat cauſaʒ
finalem: ſed materialem. t̄palia eni ſunt cauſa ma
terialis ꝓuocatiua dilectiōis dei. ⁊ ſic p̄ʒ ſolutio
¶ Item. Aug. dicit ꝙ perſone fruūtur ſeipſis: ğ Aliđ dictū
pater fruitur filio: ergo diligit ipſuʒ tm̄ pꝛopter fi auguſtini.
lium. ſed hec dictio ꝓpter: notat cauſam finalem ꝯtra qđ ar̄.
ad quā ē motꝰ: ergo pater moueť ad filium vt ad
finem ſed omne quod mouetur ad aliquid vt ad fi-
nem indiget illo ergo pater indiget filio. ⁊ hoc fal
ſum. ¶ Solutio. Cum dicitur pater diligit filiuʒ Solutio.
pꝛopter filium: hec dictio pꝛopter ponitur ibi pꝛi
uatiue pure. ⁊ eſt ſenſus. diligit filium non ꝓpter
aliud: ſicut pater carnalis diligit filium carnaleʒ
pꝛopter ſe. i. non pꝛopter aliud: quia diligit illuʒ.
⁊ ſi nihil aliđ debeat inde ſibi accidere: ⁊ nō opoꝛ
tet ꝙ pater indigeat filio.

¶ De raptu in deum.

¶ Decimuſquartus tractatꝰ.

Icto de fruitione dei: dicendū eſt de ra
ptu in deum quo videlʒ aīa rapiť ad con
templandū deū. ſicut ei fuit raptus pau
lus vſqꝫ ad tertiū celum. ſicut ipſe dicit
in. xiiij. ad coꝛ. Scio hoīem in xp̄o ante annos.
xiiij. ſiue in coꝛpoꝛe ſiue extra coꝛpus neſcio deꝰ
ſcit raptum vſqꝫ ad tertiū celum. et ſcio hmōi hoī
nem ſiue in coꝛpoꝛe ſiue extra coꝛpus: neſcio deꝰ
ſcit qui raptus eſt in paradiſuʒ ⁊ audiuit archana Tertiū ce-
verba q̄ non licet hoī loqui. ¶ Tertiuʒ celum ad lū qđ eſt.
quod dicit ſe raptum tripl'r intelligitur. pꝛimo vt
dicatur tertiuʒ celum. celū empireū vt ſit pꝛimū
celum aereū: de quo đꝛ. volucres celi comederūt
illud. ſm ſydereū de quo fiant luminaria in firma
mento celi. tertium empireū de quo đꝛ. In pꝛinci
pio creauit deꝰ celum ⁊ terram vſqꝫ ad tertiū ce-
luʒ. ſ. empireū raptus fuit Ap̄ſs vt videret archa
na celeſtia. ¶ Scđo modo đꝛ tertiū celum tertia Scđo intel
viſio. ſ. intellectualis. Eſt eni triplex viſio. pꝛima ligitur.
eſt coꝛpalis. ſcđa imaginaria ſiue ſpūalis. tertia triplex viſio
intellectualis. Viſio coꝛpoꝛalis eſt cum ipſa res
coꝛpoꝛalis videtur. ⁊ hec viſio coꝛpalis đꝛ pꝛimū
celum inqꝫtū celat aliquod ſecretū. ſicut viſio bal
thaſar qua vidit manū ſcribentē in pariete: mane
thetelphares quod ſignabat ip̄m in pꝛoximo amiſ
ſurum regnum. ⁊ ſicut fuit viſio qua moyſes vidit
rubum ardentē qui nō comburebať. ymaginaria
viſio eſt que fit non ꝑ coꝛpoꝛa: ſed ꝑ coꝛpoꝛū yma
gines. ſicut fuit viſio bti petri qua vidit quadrupe
dia ⁊ reptilia in diſco: ⁊ dictū eſt ei macta ⁊ mādu
ca. i. occide vicia et traijce poſtea ſubiecta in coꝛ
pus eccleſie. Intellectualis viſio ē qn̄ ipſa res in
coꝛpoꝛea nō per figuras vel ꝑ imagines: ſʒ ꝑ ſeip-
ſam nude conſpicitur: ſicut deus cōſpicitur in pa-
tria. ⁊ hec intellectualis viſio đꝛ tertium celū ad
quam viſionem raptus eſt vt ip̄m deuʒ ⁊ archana
celeſtia videret. ¶ Tertio modo đꝛ celum tertiū Tertio in-
tertia hierarchia angeloꝛū. Sunt hierarchie an- telligitur.
geloꝛum tres. pꝛima continet angelos archange
los: virtutes: ⁊ hoc eſt pꝛimū celum. ſcđa cōtinet

Ayuntamiento de Madrid

principatus/poteſtates/dñationes.et hoc eſt ſe-
cundum celū.tertia continet thronos/ cherubin/
ſeraphin.⁊ hoc tertium celu3 eſt ad quod raptus
eſt Aplus vt videret deū eo modo quo āgelus de
ſuperiori ordine videt ipſum.

¶ De viſione Apoſtoli in raptu.

Circa igitur queſtionē iſtā.Primo queri
tur vtrum iſte terminꝰ hoiem tenetur ꝓ
prie aut improprie.cū dr. Scio hoiem.
⁊c.Scdo vtrū illa viſio quā in raptu ha
buit Aplus fuit viſio cōprehenſoris vel viatoris.
Tertio vtru3 illa viſio fuerit ꝑ mediū aut ſine me
dio.Quarto qualiter factꝰ fuit raptus ille in pa-
radiſum.ſicut dicit glo.Quinto qualiter ſc3 ſit ve
rum:ꝙ vidit archana dei que non licet hoi loqui.

¶ De hoc quod Aplus queſiuit.

¶ Prima queſtio:

Circa primū q̄ritur ſic. Apo.qñ dixit.
Arguitur. Scio hoiem ⁊c.aut aſſumpſit hūc ter
minum hoiem proprie.i.pro cōpoſito
ex aia et corpe:aut improprie ſiue ſino-
dochice:ſc3 tm̄ pro aia. Si primo mo-
do ⁊ ſciuit qualiter ſumpſit. ergo ſciuit hoiem ra-
ptum in corpore ⁊ aia. ergo falſū eſt quod dixit.ſi
ue in corpore ⁊c.qr ſciuit ꝙ in corpore.ſiue impro
prie:ſc3 tm̄ pro aia et ſciuit qualiter ſumpſit.ergo
ſciuit hoiem raptum tm̄ in aia:ḡ extra corpus. er
Solutio. go falſum dixit cu3 dixit.ſiue in corpore ſiue extra
corpus neſcio deus ſcit. ¶ Solutio.Aplus ſum-
pſit hunc terminum hoiem tm̄ ſinodochice : quia
ſciebat ꝙ quocunq3 modo fuerit aia raptum fuit.
non ſequitur ergo ſciuit aiam raptam tm̄ : vel ho-
minem raptum tm̄ in aia.prius enim dictio exclu
ſiua determinabat hanc dictionem raptum et eſt
fallacia compoſitionis ⁊ diuiſionis.

¶ Utrum viſio Apli in raptu fuit
comprehenſoris vel viatoris.

¶ Secunda queſtio.

Queritur vtrū viſio qua3 habuit Apo.in
Oplo cōis raptu fuit comprehenſoris vel viatoris.
Et dñt magiſtri:ꝙ medio mō ſe habuit.
qm̄ nec ita limpida fuit:ſicut eſt viſio cō
⁊tra hoc af prehenſoris:nec ita enigmatica: ſicut viſio viato
ris.¶ Sed contra.aut videbat per ſpeculu3: aut
non.ſi per ſpeculum.ḡ ad modum viatoris.ſi non
per ſpeculum.ḡ facie ad faciē.ḡ ad modum cōpre
Secundo. henſoris non ḡ medio modo videbat cū nichil ſit
medium.¶ Preterea Aug.dicit.ꝙ intellectus vi
ſio eſt qua in ipſa forma corporea firma dei poten
tia mentis intuitus fugitur.ḡ intellectuali viſiōe
videtur res aperta.videtur ḡ per modū cōprehē-
In oppm̄. ſoris.¶ Sed contra.dñs dicit ꝑ moyſen:non vi-
debit me homo ⁊ viuet.ergo ſi Aplus viuebat tūc
non videbat deu3 facie ad faciē.⁊ ita non videbat
Secundo. ipſum per modu3 comprehenſoris ⁊ hoc ſciebat.
¶ Item.ſi videbat deū per modū cōprehenſoꝛ.
et hoc ſciebat.ſed ſciebat deū dixiſſe hoc.Non vi
Tertio. debit me homo ⁊ viuet: ḡ ſciebat ſe non viuere:er
go ſciebat ſe raptum extra corpus. ¶ Item.vide
bat deum facie ad faciem ⁊ ita legebat res in ſpe-
culo eternitatis.ſed ſpeculū eternitatis eſt exem-
plar vniuerſi:ergo videbat oīa cum videret exem

plar oīm.ergo videbat an eſſet raptus in corpe an Solutio.
extra corpus.qd eſt cōtra predicta ¶ Solu.Cō Viſio Apli
cedimus ꝙ viſio Apli in raptu fuit viſio compre- fuit viſio cō
henſoris.nec vidit deū ꝑ ſpeculū:ſicut dr Augu. prehenſoꝛ
tamen ſi aia fuit in corpore qñ Aplus raptus fuit
non potuit ita limpide videre deū propter ipedi-
menta carnis ſicut vidiſſet ſi eſſet aia ſepata a cor Contra da
pore. ⁊ ſi huius viſionē non ita clarā vocent magi maſce.
ſtri mediaſtinā viſionem: bene concedimꝰ in vno
caſu ꝙ mediaſtina viſiōe vidit deū nec de noīe eſt
contendendu3:ſed tñ facie ad faciē vidit deū.qm̄ Ad primū.
hmōi viſio bñ recipit magis ⁊ minus. ¶ Ad illd
quod obijcitur.non videbit hō ⁊ viuet.dicimus ꝙ
ſic eſt exponēda auctoritas illa. Non videbit me
homo viuens.i.hō vtens ſenſibus ⁊ imaginatiōe
Aplus aute3 in raptu non viuebat vt hō.i.nō vte
batur ſenſibus et imaginatione q̄uis aia eſſet in
corpore. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ q̄uis Aplus ſci- Ad aliud.
ret ſe videre deū per modum cōprehenſoris: non
tamen videbat in ſpeculo eternitatis an in corpe
aut extra corpus videret deū. Non enī quicunq3
legit in ſpeculo eternitatis legit ibi oia: ſed tm̄ il-
la quorum deꝰ ſe oſtendit exemplar eſſe. ſicut pt3
in prophetis qui non videbāt oia in ſpeculo eter-
nitatis: ſ3 tm̄ illa que deꝰ illis reuelabat ⁊ pt3 etiā
in quibuſdam angelis q̄ incarnationis miſterium Iſayas.
ignorauerūt.in pſona quoꝝ dicit Iſay. Quis eſt
iſte qui venit de edō.⁊c.vel ſi dicatur ꝙ Aplus vi Alr pt dici.
derit hoc in ſpeculo eternitatis oblitus eſt poſtea Contra di-
quando redijt ad priorē ſtatū.vñ verū cū dr.Ne- cta af.
ſcio an in corpore an extra corpꝰ ¶ S3 probatur Auguſtinꝰ.
ꝙ in nullo caſu vidit Aplus deum mediaſtica vi-
ſione.qm̄ Aug.dicit ꝙ Aplus vidit in raptu facie
ad faciē quā viſionē petijt moyſes a dño cū dixit
Oſtende mihi faciē tuam.viſionē enī imaginariā
non petebat.qm̄ viderat deū i rubo/ in caligine/ i
ſaphiro viſionem ḡ per ſpeciē querebat:ḡ viſio in
tellectualis qua videbat Aplus deū erat viſio ꝑ
ſpeciem.non ḡ erat viſio mediaſtica. ¶ Solutio. Solutio.
Hec vltia argumentatio nō valet. qr q̄uis Apls Ad rōnem.
videret deu3 facie ad faciē:tñ ſi aia eiꝰ erat in cor
pore non ita limpide videbat ſicut vident ſcti quo
ru3 anime ſeparate ſunt a corpe.vñ viſio ſua erat
mediaſtina ⁊ inter viſionē ſanctorū ⁊ viſionē enig
maticam. ¶ S3 videtur ꝙ quilib3 poſſit rapi vſq3 Af a ſimili.
ad tertium celū ⁊ videre deum per ſpeciē qñcūq3
vult quia quil3 pōt ſeparare ſe ab oibus ſenſibili-
bus ita ꝙ non vtaṫ aliquo ſenſu vel imaginatione
ſicut ille dixit Rēnuit conſolari aia mea.nolebat
enī habere conſolatorem in ſenſibꝰ.Quilibet igiṫ
pōt ſeparare ſe ſic a ſenſibꝰ:ſed cu3 ſic ſepatus eſt
non viuit hō.ſed quia Aplus non viuebat hō pro
pter hoc raptꝰ eſt vſq3 ad tertiū celu3.i. vſq3 ad in
tellectualem viſionē:ergo qua ratione iſte non vi
uit hō rapitur vſq3 ad tertium celū.i.vſq3 ad intel
lectualem viſione3.⁊ ita quilibet pōt rapi qñcūq3
vult vſq3 ad tertiū.celum. ¶ Item.in canti.dicit Secundo.
ſponſa:paululū cū pertranſiſſē inueni quē diligit
aia mea:eccña ptrāſit cuſtodes muroꝝ.i.Aplos
petrum ⁊ alios:inuenit in illis magnā religione3
magnā fidem.⁊ ſic de alijs.Ipſis aūt pertranſit3
inuenit deu3 quem diligit.Apli enī immediate ſe

BIBLIO...
Ayuntamiento de Madrid

habent ad deuꝫ. vnde illis pertrāſitis: eccleſia im
mediate coniũgitur deo Sed quilibet pōt pertrā
ſire Apl'os: ğ q̄libꝫ pōt imediate coniungi deo. ⁊
ſic pōt imediate videre deum: qñ vult. hoc aũt eſt
rapi vſqꝫ ad tertiuꝫ celum: ergo quilibet pōt rapi
Tertio. vſqꝫ celũ quando vult. ¶ Item. intellectus mun=
dus imediate ſe habet ad videndum deum. vnde:
Beati mundo corde. qm̄ ipſi deũ videbũt et quili
bet poteſt habere mundiſſimũ intellectum ſi vult:
ergo quilibet qñ vult poteſt videre deum imedia=
Solutio. te. ⁊ inde vt prius. ¶ Solutio. Ad primũ dicimꝰ
Ad primũ. ꝙ duplex eſt ſeparatio a ſenſibus. vna affectꝰ alia
intellectus. Quilibet poteſt ſeparare ſe a ſenſibꝰ
quantũ ad effectũ: ſed q̄tum ad intellectũ nō pōt
qꝛ videmꝰ nunc ꝑ ſpeculũ in enigmate. nec aliter
q̄ in nobis eſt poſſumus videre deum i preſenti ni
ſi per ſpeculũ creaturarũ. Inuiſibilia eni dei. ⁊c̄.
Ad ſcḋm. propter hoc nō eſt verũ ꝙ quilibꝫ pōt rapi vſqꝫ ad
tertiũ celũ qñ vult. ¶ Ad ſcḋm dicimꝰ ꝙ duplex
eſt ꝑtrāſitio: ſcꝫ pertrāſitio imediationis et ꝑtrā
ſitio trāſlationis. primā non pōt habere aliquis i
preſenti q̄tũ in ſe eſt ⁊ ſic non rapit ad tertiā viſio
nem qñ vult: ſed ſcḋam tranſitionē pōt habere: ſꝫ
Ad vltimũ. illa habita nō eſt verũ ꝙ imediate videat deũ ⁊ ſic
patet ſolutio. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ ꝙ hec
eſt falſa: intellectus mũdus imediate ſe habet ad
videndum deum qm̄ neceſſariuꝫ eſt ꝙ per ſpeculũ
ceratur e videat deum niſi vtatur ſeipſo vt ſpeculo
ad videndũ deũ. et quodāmodo imediate ſiue per
ſe videt deum. i. non per aliud: ⁊ quodāmodo me=
diate. qm̄ per quoddam ſpeculum.

¶ Utrum Apoſtolus raptu ſuo
vidit deum ſine medio.

¶ Tertia queſtio.

Ueritur vtrũ Apl'us raptu ſuo vidit deũ
per mediũ aut ſine medio: qḋ eſt querere
vtrum viſio patrie ſit ꝑ imaginē vel ſimi
Arguitur litudinem ſicut modo videmꝰ vel intelli
ꝙ ſcri. ⁊c̄. gimus: aut ſine imagine. ¶ Uidetur ꝙ ſine imagi
Auguſtinꝰ. ne. qm̄ Augu. dicit ꝙ tm̄ genus viſionis eas res
continet que nō habent imagines ſiue ſimilitudi=
nes que non ſunt quod ipſe dilectio eni non aliter
videtur preſens in ſpecie q̄ eſt. ⁊ aliter abſens in
imagine ſui ſimili. ſed quantũ mente cerni poteſt
ab aliquo magꝫ ab alio minꝰ ipſa cernitur hō aut
arbor ⁊ alia corporalia ⁊ preſentia vidētur in ſuis
formis ⁊ abſentia cogitantur imaginibus aīs im=
Inoppm̄. preſſis ergo ꝑm primā partē huiꝰ auctoritatꝫ: de
us non pōt videri ſub imagine q̄ ſit ipſe. ¶ Sꝫ cō
tra. ſcḋa viſio imaginata eſt: ⁊ illa viſione pōt vi=
deri deus. ergo per imaginē poteſt videri: ⁊ con=
ſtat ꝙ illa imago non eſt id qḋ deus. ergo deꝰ pōt
Solutio. videri ſub imagine que non eſt idem quod ipſe eſt.
Duplex eſt ¶ Solu. duplex eſt imago rei. ſ. familiaris et ex=
imago rei. tranea: ſi liceat ſic loqui. familiaris eſt quā gene=
rat res apprehenſa in aīo auditoris ſiue apprehē
dentis: ⁊ hec eſt paſſio aīe ⁊ ſimilitudo rei: vt ha=
bet in libro periarm̄. imago extranea eſt ſicut ſpe
culum. ⁊ ſic creatura eſt imago creationis. ꝑ ima
ginem eni extraneā poteſt videri deꝰ ſꝫ ꝑ imaginē
familiarem q̄ ſit aliud q̄ ipe nō pōt videri. ⁊ de ta
Iterum aꝛ li imagie itelligit Aug. ¶ Itē. Apo. i ſcḋa ad co

rinthios. velamen poſitũ eſt ſuꝑ faciē moyſi: nos propter di=
autem reuelata facie gl'iam dei ſpeculamur: ergo cum pauli.
ſine velamine dn̄m in preſenti videmꝰ: qꝛ remoto
velamine tam littere q̄ pcti gl'iam in xp̄o cōtēpla
mur ergo videmꝰ deum facie ad faciē. qḋ eſt ꝯtra
Euaſio. predicta. ¶ Forte dicet ꝙ in preſenti videmꝰ deũ
amoto velamine tā littere q̄ pcti. ſ. amoto velami
ꝯtra hoc aꝛ ne creaturarũ. ¶ Sed ꝯtra. Creature extra intel
lectus hũanos ſunt. deus aũt eſt preſens intelle=
ctui hũano cũ ſit eēntialiter vbiqꝫ: ergo creature
non velant deũ intellectui hũano ergo nō impedi
unt qnin intellectus hũanus videat deũ facie ad
faciē. nec aliḋ eſt velamen niſi creaturaꝝ: ğ simpli
citer intellectus hũanus videt in preſenti deũ fa=
Secundo. cie ad faciem ¶ Itē. eadē caritas q̄ modo eſt gr̄a
erit gloria cũ perficiet. Similiter iuſticia q̄ modo
eſt gr̄a erit gloria: ğ eadem rōne viſio dei q̄ modo
eſt gr̄a fiet gl'ia. ⁊ erit facie ad faciē: ergo ē modo
Solutio. facie ad faciē. aliter eni non eſſet eadē ¶ Solutio
Duplici de Bene concedimꝰ ꝙ in preſenti videmꝰ deũ remo=
cā ꝓ iſto ſta to velamine tam littere q̄ pcti: ſed nō amoto vela
tu nō videt mine creaturarũ. tn̄ creature non ipediunt qui in
eſſentia dei tellectus videat deũ facie ad faciē. ſed impedimē
tum eſt ex parte intellectus: qꝛ intellectus nō eſt
creatus in ſua optima ⁊ vltima ꝑfectione: imo ſi=
cut viſus noctue ſe hꝫ ad iſtum ſolem viſibilē vni=
uerſaleꝫ: ſic intellectus nr̄ ſuo modo ad ſolē intel
ligibilem. Eſt ğ vna cauſa ꝓpter quam non poſſu
mus videre deum facie ad faciē. imꝑfectio intelle
ctus qua impotēs eſt videre in acceſſibilē clarita
Alia cauſa tē lucis eterne Alia cauſa eſt quā aſſignat Greg.
gregorius. ſuper illud exodi. Non videbit me hō ⁊ viuet. vbi
dicit ꝙ propter imenſitateꝫ dei non poſſumꝰ eum
modo videre facie ad faciē. qm̄ itellectꝰ modo ſtri
ctꝰ eſt nimis ad hoc vt deũ incircũſcriptũ videat
incircũſcripte. ⁊ hec ipotentia non eſt pena: ſꝫ im
perfectio intellectꝰ in parte. perfectionē eni opti
mam debet acquirere intellectꝰ per merita quam
Ad vltimũ. cũ habebit videbit deũ facie ad faciē. ¶ Per hoc
ptꝫ ſolutio ad vltimo obiectũ qñ ex impotētia in=
tellectus eſt ꝙ nō eſt eadē viſio dei in preſenti. cũ
illa que erit in futuro proprie qm̄ iſta per ſpeculũ
Itē aꝛ cō creaturarũ illa ſine ſpeculo. ¶ Poſtea obijcit de
tra auguſt. hoc quod dicit Aug. ꝙ tm̄ genus viſionis cōtinet
res que non habēt imagines ſui ſil'es que nō ſunt
quod ipe: ſicut delectatio: iuſticia par ⁊ ſimilia: q̄
ꝯtra hoc aꝛ oīa videt aīa in ſe cũ ſint ei preſentia. ¶ Sed con
tra. ſicut forme viſibiles ſe habent ad viſũ ita for=
me intelligibiles ad intellectũ. ſꝫ forme viſibiles
vidētur per imagines que nō ſunt id qḋ ipſe: ergo
Secundo. forme intelligibiles intelligũtur per imagines q̄
non ſunt id qḋ ipe. ¶ Itē. intellectus hũanꝰ in fu
turo intelliget āgelũ ⁊ nō per ſui preſentiā. qm̄ an
gelus non erit eſſentialiter in hũana aīa: ğ intelli=
get ipm per imaginem q̄ non eſt qḋ ipſe angelus
eadem ratione ꝓprietates āgelicas. ſ. virtutes et
ſcientias intelliget per imagines q̄ non ſunt idem
Tertio. quod ipſe. ⁊ ita tm̄ genus viſionis ꝯtinet res q̄ ha
bent imagines q̄ non ſunt idē qḋ ipſe. ¶ Itē. ſi in
patria videtur res ſine imaginibꝰ: ergo Apl'us in
raptu ſuo vidit deũ ⁊ alia archana. nō per imagi=
nes: ſed preſentiā ipſarũ rerum: ğ quādo rediit ad

Ayuntamiento de Madrid

ſtatum priores nulle imagines rerũ quas viderat remanſerunt in eo: qꝛ nullas pri⁹ habuit. nec etiã imago viſionis quã habuit qñ nihil penitus de viſione illa remanſit in eo: ergo nihil habuit per qð poſſet recolere ſe habuiſſe viſionem illã. qualiter ergo dicit ſe raptuꝫ vſqꝫ ad tertiũ celũ. ⁊c̃. ex quo non recolebat. Uidetur ergo ꝙ aliqua imago remanſit in ip̃o. ⁊ ita viſio illa fuit ꝑ imaginatiões. ⁊ ita viſio patrie eſt per imaginem: ſicut viſio mea.

Quarto.

¶ Preterea. Aug. dt ꝙ q̃libꝫ res gñat ſciẽtiã ſui in aĩam. ſꝫ nõ niſi ꝑ imaginẽ: g̃ q̃libꝫ res hꝫ imaginem ſui ſimilẽ q̃ nõ eſt idẽ qð ipſa res.

In oppm̃.

¶ Si ꝯceditur: hoc eſt contra auctoritatẽ Aug. predictam

Secundo.

¶ Iteꝫ. vbi veritas rei eſt non eſt neceſſaria imago. qui eñi cogitat ſcit ſe cogitare: et hoc nõ eſt ꝑ imaginẽ cogitationis: ſed per ip̃am cogitationẽ q̃ preſens eſt aĩe. Similiter. qui ſcit aliq̃d ſcit ſe ſcire illud: habet ergo ſcientiã. ⁊ hoc non eſt per imaginem ſcientie: ſed per ipſam ſcientiã que preſens eſt: ergo cognitio eorũ que ſunt preſentia aĩe ipſi non eſt per imagines: imo per ipſas res preſentes ergo in futuro videbunt res preſentes ſine imagine. quod cõcedimus cũ Auguſtino.

Ad primũ.

¶ Ad primũ dicimus ꝙ hec eſt falſa. ſicut forme viſibiles ſe habent ad viſum: ita ⁊c. ſi intelligat generaliter: qm̃ non oĩ eodẽ modo ſe habent: qꝛ forme viſibiles nõ ſunt preſentes ipſi viſui. non eñi ſunt in ipſo oculo et propter hoc imago eſt neceſſaria: ſed q̃dam forme intelligibiles ſunt preſentes intellectui ſi aũt intelligat particulariter vera eſt: ſed argumentatio ſequẽs nõ valet. qm̃ ex particularib⁹ non eſt ſillogiſandũ

Ad ſcðm.

¶ Ad ſcðm dicimus ꝙ humanus intellectus intelliget ãgelũ per imaginẽ. ſꝫ non ꝑ imaginem q̃ procedet ab ipſo angelo: ſed ꝑ aĩam: que imago eſt angeli. aĩa eñi per ſeip̃am intelligit ſe ⁊ oĩa ſibi ſimilia: qꝛ ſicut multiplex eſt ymaginatiõ: ita multiplex eſt intelligẽtia.

Ymãgĩatio multiplex.

Eſt aũt imaginatio recolens qua imaginamur illud qð pri⁹ fuit in ſenſu noſtro eo ꝙ ſcim⁹ fuiſſe in ſenſu nr̃o. Et ẽ imaginatio aſſimilans q̃ imaginamur illud qð nõ fuit in ſenſu: ſed cuius ſimile fuit. ſicut imaginor herculẽ per aliquẽ ſimilẽ ei q̃ fuit in ſenſu meo ⁊ eſt imaginatio confingẽs qua imaginor chimerã. ſiliter eſt intelligentia recolens ⁊ intelligentia aſſimilans. et ſm̃ hanc intelligentiam intelligit aĩa angelũ ꝑ hoc ꝙ intelligit ſe q̃ eſt ſimilis angelo.

Ad tertiũ.

¶ Ad tertio obiectũ dicim⁹ ꝙ aliquid remanſit in Ap̃lo qñ rediit ad priorẽ ſtatũ de viſione illa quã habuit in raptu. qꝛ ei remanſit cognitio rõnis illi⁹ viſionis et eorũ q̃ vidit q̃ ẽ rõ ponẽs altera noĩa. dt Ariſt.

Duplex cognitio.

Eſt eñi cognitio realis et cognitio noĩalis liceat ſic loq̃. realis eſt q̃ fit per p̃ſẽtiã rei vel ꝑ imaginẽ que procedit ab ipſa. hmõi cognitio nõ remanſit ĩ Ap̃lo de eis que vidit ĩ raptu. noĩalis q̃ fit per nomina aliquomodo exponẽtia rem. ſicut cecus natus cognoſcit colorẽ per rationẽ iſtã color ẽ qð cognoſcitur ꝑ oculũ. cec⁹ aũt natus hꝫ cognitioneꝫ aliquam de colore: ſed longe minorẽ q̃ꝫ ille qui videt. conſimileꝫ cognitionẽ habuit. Apo. poſtq̃ꝫ rediit ad priorẽ ſtatũ qm̃ ſciuit ſe vidiſſe archana dei et ſciuit dicere diffinitionem illius viſionis q̃ aliquomodo exponebat per noĩa illam viſionẽ. vnde cognitionem noĩalem habuit de illa viſione ⁊ nõ realem.

¶ Dicim⁹ aũt ꝙ non oĩs res generat imaginem ſui in aĩa ſed tm̃ res illa q̃ corꝑalis aut ſenſibilis eſt. ⁊ de illo intelligit Auguſtinus.

Nota.

¶ Si Ap̃lus raptus fuit vſqꝫ ad tertium celum ſicut dicit gloſa. ¶ Quarta queſtio.

Queritur de hoc ꝙ glo. dicit Ap̃lm̃ fuiſſe raptũ vſqꝫ ad tertiũ celũ. i. vſqꝫ ad tertiã ierarchiaꝫ. qm̃ dicit glo. ꝙ Ap̃lus vidit archana dei eo modo quo illi q̃ ſũt de ſuprema ierarchia vidẽt.

¶ Sed videtur ꝙ male exponat glo. qm̃ aſſerit ꝙ Ap̃lus dubitat an ille raptus fuerit in corꝑe an extra corpus. ſꝫ ſi fuerit in corꝑe Ap̃lus nõ ita clare vidit archana dei: ſicut illi q̃ ſũt de ſuprema ierarchia. ⁊ glo. Aug. aſſerit hoc: ergo aſſerit qð Ap̃lus dubitat g̃ male

Ar contra gloſam.

¶ Solutio. glo. non aſſerit ꝙ Ap̃lus viderit ita clare: ſicut illi qui ſunt de ſupremis ordinib⁹. ſꝫ ꝙ eodem modo vidit ſicut illi vidẽt: ⁊ hoc dicit trib⁹ de cauſis.

Solutio.

¶ Una eſt ꝓpter imediationem viſionis. qm̃ Ap̃ls in illo raptu imediate vidit deũ ſicut dictũ eſt. licet nõ ita clare ſicut vidẽt ãgeli vel aĩe ſeparate a corꝑe.

Prima cã.

¶ Scða cauſa eſt quare raptus fuerit vſqꝫ ad viſionẽ illam eſt: ꝓpter ꝯformitatẽ quã habebat cũ illis ſupremis ordinib⁹ Seraphin interpretatur ardens ⁊ ipſe erat ardẽs in amore dei vnde ipſe dicit q̃s me ſeꝑabit a caritate dei. Cherubin plenitudo ſcientie ⁊ Ap̃ls erat plen⁹ ſciẽtia throni iudiciũ ⁊ Ap̃lus erat ſpũalis iudicãs oĩa ⁊ a nemine iudicatus. vñ propter hanc ꝯformitateꝫ raptus fuit vſqꝫ ad illã tertiã viſionem.

Scða cã.

¶ Tertia cauſa eſt qm̃ ipſe erat ſũmus ierarcha ⁊ ierarche officiũ eſt. ut dicit btũs Dionyſius. hoĩes facere deiformes. ⁊ ſummi ierarche eſt facere oẽs hoĩes deiformes. ſicut dñi pape q̃ eſt ſumm⁹ ierarcha in ierarchia hũana eſt facere oms̃ hoĩes deiformes ſiue mediate ſiue imediate. ⁊ ſi officium ſuuꝫ compleat ſicut debet: perueniet ad beatitudinẽ ſupremi ordinis: ergo quia Ap̃lus erat ſũm⁹ ierarcha raptus fuit vſqꝫ ad viſionẽ ſupremi ordinis. ydenditas eñi viſionis nõ attenditur quantũ ad claritatem. ſed quantũ ad immediationem.

Tertia cã.
Dionyſius

¶ De hoc quod Ap̃lus vidit archana dei que non licet loqui. ¶ Quinta queſtio.

Queritur qualiter hoc ſit qð Apoſtolus vidit archana dei que non licet hoĩ loq̃

¶ Uidetur eñi ꝙ omnia archana dei liceat homini loqui. qm̃ licꝫ loqui de vnitate eſſentie. de trinitate perſonarũ de notionib⁹ que ſunt ſecretiſſima dei: ergo multo forti⁹ licet loqui alia archana. ⁊ ſic oĩa archana dei licꝫ hoĩ loqui.

Ar ꝯtra dictũ pauli.

¶ Item. ſuper illud prime ad cori. non potui vobis loqui quaſi ſpũalibus: ſed quaſi carnalib⁹. dicit Auguſti. non eſt neceſſitas aliqua ꝙ aliquid occultetur paruulis quod reuelatur maioribus. ſed maioribus ſunt reuelãda archana dei ſicut reuelata fuerunt Apoſtolo: g̃ minoribus ſunt reuelanda: ergo archana dei que vidit Apoſtolus licꝫ homini loqui.

Secundo.
Auguſtin⁹

¶ Itẽ. per fidẽ videtur etiã de⁹ ab infirmis quod eſt premiũ iter oĩa ſpũalia: ergo ab infirmis poſſunt videri oĩa ſpiritualia: ergo ⁊ oĩa archana. ſed quod licitũ eſt intelligere: licituꝫ eſt

Tertio.

reuelare:ergo oīa archana dei licet homini loqui
In oppm̄. ¶ Si conceditur. Contra cū dicitur in euāgelio. mul
ta habeo vobis dicere q̄ non poteſtis portare mo
do:ergo non oīa ſunt dicēda oībus. q2 nō poſſent
portare. ⁊ ita multa ſunt occultāda paruulis que
non poſſunt capere que ſunt reuelāda maioribus
qui poſſunt portare:ergo falſa eſt auctoritas Au=
Secundo. guſtini predicta. ¶ Itē nemo mittit vinū nouū in
vtres veteres:ergo eis qui habent aliquid de ve=
tuſtate nō ſunt predicāda vel reuelāda ea que ad
nouitatē pertinēt:ergo nec oīa archana dei licet
Tertio. oībus reuelare. ¶ Itē. apl's tanq̄ puulis in xp̄o
lac dedi vobis potū nō eſcā. ſed archana dei ſunt
Quarto. eſca:ergo non ſunt reuelāda puulis. ¶ Itē ſi cib9
ſolidus corpalis daretur paruulo corpali necaret
ip̄m:ergo a ſimili ſi cib9 ſpūalis ſolid9 detur puu=
lo ſpūali necabit ipſum. ⁊ ita maiora non ſunt par
Solutio. uulis reuelanda. ¶ Solu. Oīa archana dei licet
homini loqui q̄ expedit hoīem ſcire. ſed quia non
expediebat hoī ſcire illa archana q̄ viderat Apl's
propter hoc dixit q̄ non licet homini loqui. multa
enī ſunt q̄ non expedit ſcire. ſicut ſi pater nimis di
ligit filiuꝫ non expedit q filius ſciat hoc. q2 forte
deterior fieret inde:aut ſi velit ip̄ꝫ exheredare nō
expedit q filius ſciat hoc. qđ ergo dicit Auguſti.
non eſt neceſſitas aliqua q aliqđ occultetur puulis
quod. ⁊c̄. hoc in caſu illo intelligitur ī quo paruu
lis expedit ſcire:ĝ oīa archana dei. licꝫ hoī loqui
Ad primuꝫ cum expedit ſcire. ¶ Ad primo obiectū dicim9 q
Verbū dei verbum dei portabile eſt duobus modis primo p
dupliciter intellectuꝫ ſiue per fidē. ſecūdo p affectū ſiue per
portatur. operationeꝫ. per fidē ſiue per intellectū portatur
cum intelligitur ⁊ creditur ⁊ nō portatur qñ non cre
ditur ſicut patꝫ in hoc verbo dñi. Niſi māducaueri
tis carnem filij hoīs ⁊ biberitis ei9 ſanguinē non
habebitis vitā in vobis. multi audientes hoc dixe
runt durus eſt hic ſermo: ⁊ quis pōt eū audire. vñ
abierunt retrorſum nō intelligētes illud verbum.
aliqñ igitur portabile eſt verbū dei per fidem:ali
quando per affectū vel operationē. ſicut qñ fides
infirma non ſufficit traducere verbū dei in effectū
et ſic erat in Apl'is anteq̄ eſſent induti virtute ex
alto. poterant enī portare verbū dei per fidē ⁊ in
tellectuꝫ. ſed non per operationē. vñ non erat eis
indicenduꝫ ieiuniū exultationis tunc qñ aliquid
de vetuſtate habebant tunc. ſed quādo induti fue
runt virtute ex alto. tunc fides roborata tranſdu=
Per hoc ad xit verbū dei in effectū ⁊ operationē:ſicut patꝫ in
ſcđm. Apl'o dicente. Mihi aūt abſit gloriari niſi in cru=
Ad tertiū. ce. ⁊c̄. p hoc patꝫ ſolutio ad ſcđo obiectū. ¶ Ad
tertio obiectū ſciendū eſt q vnum ⁊ idē verbū dei
quibuſdā eſt venenū: quibuſdā cib9. verbi gratia
verbū crucis quibuſdā eſt venenū. ſ. iudeis. quibuſdaꝫ
eſt ſcandalum. fidelibus auteꝫ eſt cibus. ſed quibuſ=
dam fidelibus ſolidus cibus. quibuſdā lac. verbū
crucis eſt lac his qui in cruce intelligunt tm̄ virtu
tes hūanas:ſicut manſuetudinē patiētiā ⁊ hmōi.
illis eſt ſolidus cibus qui in cruce dñi conſiderāt
virtutē dei ⁊ qualiter p crucē triumphauerit dia=
bolum igitur puulis ⁊ maioribus predicandū eſt
verbum crucis. cum ipſum ſit lac ⁊ ſolidus cib9 re
ſpectu diuerſorꝫ. qđ ergo dicit Apo. tanq̄ puulis

in xp̄o lac dedi vobis potū non eſcam. ſic eſt intel
ligendum. dedi vobis verbū predicatiōis in rōne
lactis qđ vnum ⁊ idē numero eſt eſca ſm aliā con
ſiderationē. ſciendū aūt q ſi predicatio interfuit
tam maiores q̄ minores predicandū eſt tā maio=
ra q̄ minora. ſi tm̄ maiores tm̄ maiora. ſi tm̄ mino
res tm̄ minora. vel etiā aliqua de maioribus ad p
motioneꝫ paruulorū. ¶ Ad vltimū dicim9 q non Ad vltimū.
eſt ſimile de ſolido cibo corpali: ⁊ ſolido cibo ſpi=
rituali:qm̄ nō idē eſt ſolidus cibus corpalis ⁊ lac
ſed ideꝫ eſt ſolidus cib9 ſpūalis ⁊ lac:vt dictū eſt.
Et hoc videtur per aucto. Gregorij dicentis. q ſa= Gregorius
cra ſcriptura eſt fluui9 in quo agnus peditat ⁊ ele=
phas natat. ⁊ dicit q fluui9 iſte ſm oēm ſui parteꝫ
eſt talis q in ipſo peditat agnus ⁊ elephas natat.
et ita idē verbū dei eſt cibus lacte9 ⁊ ſolidus cib9
Agnus dr qui in ſimplicitate cordis audit verbū Agn9 q̄s dr
dei ⁊ eſt paruul9 in xp̄o et facilia capit et propter
hoc dicitur peditare in fluuio ſacre ſcripture. ele=
phas dr hō perfectus ⁊ capaciſſimi ingenij qui tm̄
dicitur nature. qm̄ non oīa ſubtiliora in ſacra ſcri=
ptura poteſt capere: tam agn9 q̄ elephas bonus
eſt. ſed peruerſi nec peditant nec natant in ſacra
ſcriptura. ſed potius ſubmerguntur.

¶ De ordine virtutum.

¶ Decimuſquintus tractatus.

Dicto de virtutibus. dicendū eſt de ordi
ne virtutum. circa quē modo tria princi
paliter q̄renda ſunt. ¶ Primo vtrū vna
virtus ſit naturaliter prior omnib9 alijs
et que ſit illa. ¶ Secundo. vtrum fides vera ſiue
formata ſit naturaliter prior q̄ caritaꝫ vel ecōuer
ſo. ¶ Tertio: vtruꝫ naturali ordine neceſſe ſit ſpē
eſſe mediam inter fidem ⁊ caritatem.

¶ Prima queſtio.

Sic obijcitur. Oēs virtutes naturaliter Arguitur.
ſunt ſibi connexe:q2 qui habet vnā habꝫ
omnes vt dicūt ſancti. ĝ oēs virtutes na
turaliter ſimul ſunt:ergo nulla naturali
ter precedit alias. ¶ Item. oēs virtutes ſimul in Secundo.
fundūtur a deo naturaliter: ĝ oēs virtutes natu=
raliter ſimul ſunt. ¶ Itē. quicquid eſt aut eſt a ca Tertio.
ſu aut a voluntate:aut a natura: ĝ connexio virtutū
vel eſt a caſu vel a voluntate vel a natura. ſꝫ conſtat
q non eſt a caſu. qm̄ tūc poſſent nō eſſe connexe Itē
conſtat q non a volūtate q2 nō ſubeſt libero arbi=
trio: ergo eſt a natura virtutū: ergo oēs virtutes
naturaliter ſūt ſimul connexe ſibi: ĝ naturaliter ſūt
ſimul. ¶ Item indirecte ſi fides ſicut dicūt multi Quarto.
prior eſt naturaliter oībus virtutib9 ſicut dr pru=
dentius non pōt dici q ſit prior oīb9 alijs niſi q̄ſi
cauſa illarū. vñ ſup illud mathei. Abrahā genuit
yſaac. yſaac Iacob. i. fides ſpē. ſpes caritatē: ĝ fi
des ſi generat ſpē: hoc nō habet a caſu vel a volū
tate:ergo habet a natura ſua: ergo ſpes naturali=
ter generatur a fide: ĝ ſpes eſt a natura non a gr̄a:
quod eſt inconueniēs. ¶ Itē. nullum incōueniēs Quinto.
ſequitur ſi dicatur q caritas vel alia virt9 ſit prīa
¶ Itē. forma non agit proprie loquendo: ſꝫ ſubie Sexto.
ctum cuius eſt illa forma: ſicut potentia currendi
non currit: ſed ſubiectū cui9 eſt illa potētia. magis
proprie etiā dicitur calidū calefacit q̄ calor calefa=

Ayuntamiento de Madrid

cit:ergo ſi fides generat ſpē magis ꝓpꝛie ſubiectū
fidei generat ſpē:ğ hō in ſe generat ſpē.eadē rōne
et caritatē ⁊ ceteras virtutes:ergo mētitur Aug.
Ad idē ař. qui đt ꝙ fides vł virtus eſt bona qualitas mentis
quā deus generat ī nobis ſine nobis. ¶ Itē. in ec
cleſiaſtico dicitur: initiū oīs pcti ſuperbia. ⁊ alia
auctoꝛitas dicit ꝙ ſupbia eſt pꝛima recedentibus
a deo: ⁊ vltima accedentibꝰ ad deū:ergo ſupbia ē
Ad idē ař. pꝛima inter oīa vicia:ergo hūilitas ē pꝛima inter
omnes virtutes.nō ergo fides. ¶ Itē. obediētie
eſt facere qđ pꝛecipitur. ſed facere qđ pꝛecipitur
generale eſt ad opera oīm virtutum qꝛ quodlibet
opus virtutū eſt in p̄cepto:ergo obediētia eſt vni
uerſalis ad oēs virtutes.ſed quāto aliquid eſt vni
uerſalius tanto naturaliter eſt pꝛius:ergo obedi=
Ad idem. entia naturaliter eſt pꝛioꝛ oībus ꝩtutibus.non er
go fides. ¶ Itē. velle comedere pꝛius eſt natura
liter q̄z comedere ⁊ velle currere q̄z currere.ğ vel=
le facere qđ pꝛecipiť naturaliter eſt pꝛiꝰ q̄z facere
quod pꝛecipiť. ſꝫ velle facere qđ pꝛecipiť eſt ꝓpꝛi
us motus obediētie:cuiuſlibꝫ autē virtutis motꝰ
eſt facere qđ pꝛecipiť:ergo ꝓpꝛius motus obediē
tie naturaliter eſt pꝛioꝛ quolibꝫ motu alteriꝰ vir=
Ad idē per tutis:ergo obediētia eſt pꝛioꝛ naturaliter qualibꝫ
auguſtinū. alia virtute. ¶ Itē. Aug. đt de btō Paulo.ꝯuer=
ſus eſt paulꝰ nō qñ pꝛoſtratꝰ cecidit in terrā:ſꝫ qñ
dixit dñe quid vis vt faciā. hoc aūt dixit ex obedi
entia qua paratꝰ erat facere qđ pꝛeciperet ei dñs
ergo motus obediētie pꝛimꝰ fuit in eiꝰ ꝯuerſione:
ergo ſiliter in aliis:ğ motus obediētie pꝛimus eſt
inter oēs motus virtutū.ğ ⁊ obediētia eſt pꝛioꝛ in
Ad idē per ter virtutes. ¶ Itē ſup illud pꝛimi regū. Melioꝛ
Gregoꝛium eſt obediētia q̄z victima. dicit Greg. ꝙ obediētia
mactat pꝛopꝛiā voluntatē ⁊ pꝛopꝛiā carnē. ſed in
victima mactatur caro aliena pꝛopꝛia aūt volun=
tas facit hoīem veterē. ğ obedientia remouet ab
hoīe vetuſtatē. ergo renouat hoīem: ğ eius motꝰ
eſt pꝛimus in renouatione hoīs. ergo eſt pꝛimus
inter motus virtutū. ergo ⁊ obediētia eſt pꝛioꝛ in=
In oppm̄. ter virtutes:nō ergo fides ¶ Contra naturaliter
opꝫ cognoſci deū debito modo pꝛiꝰ q̄z obediatur
ei debito modo. ergo fides naturaliter pꝛioꝛ eſt q̄z
Solutio. obedientia. ¶ Solu. Dicimꝰ ꝙ fides naturaliter
Fides ē pꝛi= pꝛioꝛ eſt oībus aliis virtutibus:qꝛ ipſa eſt cogni=
oꝛ ceteris tio finis ad quē mouētur oēs alie virtutes. ¶ Ad
ꝩtutibus. pꝛimū dicimus ꝙ oēs virtutes nat::raliter ſimul
Ad pꝛimū. ſunt. fides enī eſt neceſſaria cauſa ſpei ⁊ caritatꝫ.
caritas autē eſt neceſſaria cauſa oīm ſequentiū.
ſed non valet hec argumentatio:oēs virtutes na=
turaliter ſimul ſunt.ğ nulla ē naturaliter pꝛioꝛ oī=
bus aliis. fides enī inq̄ꝫtum eſt cauſa ſpei ⁊ carita
tis naturaliter eſt pꝛioꝛ eis inq̄ꝫtum eſt neceſſaria
cauſa illarum qua poſita ponūtur ille eſt ſimul cū
Siľe ī igne. illis ⁊ ita ex eadē natura eſt pꝛioꝛ illis ⁊ ſimul cū
illis ſed ſm aliud ⁊ aliud: ⁊ eſt ſimile in igne ⁊ ſplē
doꝛe. vnde Iohannes criſoſtomus ſup epiſtolam
ad hebꝛeos dicit in pꝛincipio: ꝙ ſplendoꝛ de igne
Per hoc ad pꝛocedit ⁊ eſt naturaliter coeuus illi: ⁊ eſſet ei co=
tria. eternus:ſi ignis eſſet eternꝰ. ⁊ ita pꝫ ꝙ ignis na=
turaliter eſt pꝛioꝛ ſplendoꝛe et tamen naturaliter
eſt ſimul cum illo ex hoc pꝫ ſolutio ad tria pꝛimo
Ad q̄rtum. obiecta. ¶ Ad quarto obiectum dicimus ꝙ ſpes

eſt a natura fidei. natura enim tripliciter accipiť:
ſicut dicit Boetius in libꝛo de duabus naturis et
vna perſona xpī. quia natura đꝛ qñ q̄ꝫ pꝛincipium
motus per ſe:non per accidēs. Scđo modo đꝛ na Natura ca=
tura vnuſcuiuſq̄ꝫ rei ſpecifica dr̄ia. Tertio mō đꝛ piť tripliciť
natura quelꝫ res que intellectu capi pōt ſm ſuam
ſignificationē đꝛ ꝙ ſpes eſt a natura. ſed nō ideo
ſequitur ꝙ non ſit a gr̄a:quia natura fidei eſt gr̄a.
¶ Ad quinto obiectum dicimus ꝙ fidelis habet Ad quintū
duo genera effectuum. quoſdam eſſentiales:quoſ
dam voluntarios eſſentiales ſunt qui faciunt hoī
nes filios dei dignos vita eterna ſimiles deo. ⁊ qꝛ
fides purificat animam ſi aliquid eſt purgandum
in ea effectus voluntarii fidei ſunt credere dilige=
re opera aliarū ⁊ imperare hominibus ſuo modo
eſſentiales motꝰ fidei ſunt a deo ſolo q̄ dat ei eſſē=
tiam. qm̄ dum deus infundit in nos fidē facit nos
filios ſuos ſimiles ſibi:et hmōi motus voluntarii
fidei. qm̄ ſunt liberi arbitrii ſunt hominis haben=
tis fidem. ad hoc data eſt fides vt homo ꝑ fidē li
berum arbitriū leuet ad credendū vere in deū. pa
tet ergo ꝙ non eſt generaliter verū ꝙ oīs effectus
foꝛme ſit effectus ſui ſubiecti. ¶ Ad ſexto obie= Ad ſextum.
ctum dicimus ꝙ initium oīs pcti eſt ſuperbia : nō
ideo ꝙ oīs peccans pꝛimo peccet neceſſitate pec=
cato ſuperbie: ſed a pctō ſuperbie luciferi ⁊ pꝛimi
parentis habet oꝛiginem omne pctm̄. ſic determi
nat Auguſti. in libꝛo de fide ad petrum. ꝙ aūt di= Auguſtinꝰ.
citur ꝙ ſuperbia eſt pꝛima recedentibus a deo : et ita deťmiat
vltima accedentibus ad deum. dicimus ꝙ hoc ge
neraliter non eſt verum: ſed frequentius ita con=
tingit. homo enim naturaliter magis diligit ſe q̄z
alios. et ideo pꝛopter coꝛruptionē liberi arbitrii:
valde pꝛonus eſt ad amoꝛem ſue excellentie ⁊ ma=
gis pꝛonus q̄z ad aliquē aliū amoꝛē. ⁊ ideo ſuper=
bia que eſt amoꝛ pꝛopꝛie excellentie magis infe=
ſtat hominē q̄z aliquod aliud pctm̄ ¶ Ad ſeptimo ad ſeptimū
obiectū dicimus. ꝙ obedientia ex parte materie
ſue eſt generalis ad motus virtutū: ſed nec eius
eſſentia generalis eſt ad alias virtutes nec ꝓpꝛiꝰ
motus eius generalis eſt ad motus aliarū virtu=
tum. qm̄ facere quod pꝛecipitur non eſt pꝛopꝛium
opus obedientie. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ velle co Ad octauū
medere pꝛius naturaliter eſt q̄z comedere ſed non
eſt ita in ſingulis. quoniam velle credere non eſt
pꝛius q̄z credere:nec velle diligere pꝛius q̄z dilige Ad nonum
re: ſed ecōuerſo vt dictū eſt ſupꝛa. ¶ Ad aliud ob
iectum dicimꝰ ꝙ illud qđ dicit btūs Paulus. dñe
quid vis vt faciā:potuit eē ex humilitate ⁊ obediē
tia infoꝛmi per quā pꝛeparauit ſe ad ſuſcipiendum
gratiam ſufficienter. vnde ſuſcepta gratia ſtatim Alr̄ p̄t dici.
conuerſus eſt vel poteſt dixiſſe hoc ex obedientia
foꝛmata. ſed non ſequitur ex hoc ꝙ pꝛimus motus
in conuerſione ipſius fuerit motus obedientie. im
mo pꝛimus fuit fidei quo credidit verbū dei dicen
tis. Ego ſum Ieſus nazarenus quē tu perſequeris Ad decimū
¶ Ex hoc patet ſolutio ad aliud obiectum quoni
am obedientia non interficit veterem hominē. ſed Gregoꝛius
fides que purificat coꝛ. dicit enim beatus Grego
rius ꝙ per obedientiam mactatur pꝛopꝛia volun=
tas. ideo quia motus obedientie impedit ne pꝛo=
pꝛia voluntas ſurgat in hominem.

¶ Utrũ fides vita ⁊ formata prior ſit naturaliter
¶ Scđa queſtio huius capituli.

Ueritur vtrum fides vera ſiue formata
prior ſit naturaliter ꝙ̃ caritas. ¶ Pro
Af ꝙ ſic. batur ꝙ ſic. qm̃ auctoritas dicit pria pe
Secundo. tit camꝑ. ¶ Itẽ Apl̃us. fide iuſtificati
Tertio. ſumꝰ. ¶ Itẽ. iuſtꝰ ex fide viuit: ꝗ ex fide vere dili
Quarto. git: ꝗ fides eſt prior naturaliter ꝙ̃ caritas. ¶ Itẽ
ſup illud: Abrahã genuit Iſaac. ⁊c̃. vt glo. fides
Quinto. generat ſpẽ. ſpes caritatẽ ¶ Itẽ Apl̃s ad thimo.
Sexto per ꝙ caritas eſt ex fide nõ ficta. ¶ Itẽ. orig. dicit ſu
origeñ. per librũ numeri ꝙ fides eſt primogenita iter oẽs
Septimo. virtutes. ¶ Itez fides eſt generalior oibus alijs
virtutibus. qm̃ fides eſt de oibus rebus viſibilibꝰ
et inuiſibilibus vt ptꝫ per ſimbolũ: ergo cũ fides
Octauo. generalior ſit ꝙ̃ caritas: prior ẽ ꝙ̃ caritas. ¶ Itẽ
prius eſt vere cognoſcere finẽ ꝙ̃ debito modo mo
ueri ad finẽ illum. ſed fides eſt vera cognitio finis
caritate autẽ mouetur ad finẽ ergo fides eſt prior
Nono. naturaliter ꝙ̃ caritas. ¶ Itẽ vis rationabilis ha
bet imperare concupiſcibili ⁊ iraſcibili. qm̃ ratio
eſt rex ſpũalis regni aĩe. vñ ſup illđ eccleſiaſtes
ve terre cuius rex puer eſt: dicit glo. rex. i. rõ ſi ꝗ
ratio tanꝙ̃ rex habet regere alias virtutes: ꝗ vir=
tus q̃ ſita eſt in rõne regere hꝫ oẽs alias ꝟtutes: ꝗ
ſicut ratio prius debet diſcernere ⁊ impare ꝙ̃ vis
concupiſcibilis cõcupiſcat: ita fidei oꝑatio debꝫ
precedere motus ſiue opus caritatis. ⁊ ita motus
fidei formate debꝫ precedere motũ caritatꝭ: ergo
fides formata naturaliter precedit caritatez. quia
ſicut aliq̃s ex eo ꝙ plene credit plene diligit ita ex
eo ꝙ aliquis eſt plene abilis ad credendũ eſt ple=
Decio per ne abilis ad diligendum. ¶ Itẽ. in motu fidei eſt
auguſtinũ. delectatio. qm̃ Augu. dicit. crede ⁊ manducaſti.
et in euangelio. Amice accomoda michi tres pa=
nes. per tres panes itelligitur fides ſpes caritas
Gloſa. ſicut dicit glo. ergo cũ fides ſit panis ipſa eſt re=
fectio aĩe. ſed ſi ipſa eſt eſſentialiter vera refectio
aĩe in ipſa eẽntialiter delectatio. nõ niſi in pria
veritate ſiue in prima pulchritudine. qđ ꝓbatur
etiam per hoc ꝙ viſus corꝑalis delectatur in pul
critudine corꝑali: ꝗ multo fortiꝰ viſus ſpũalis. ſ.
intellectus delectatur in ſũma pulcritudine ſpũa
li nõ niſi per fidẽ. ergo fides ex eẽntia ſua delecta=
tur in prima veritate ſiue in prima pulcritudine. ꝗ
eſſentialiter diligit illã. ergo fides eẽntialiter eſt
habitus diligendi primã veritatẽ ſiue primã pul=
critudinem. ergo fides eſt amor eſſentialiter: licet
non ſit ille amor q̃ eſt caritas ⁊ ille amor ẽ gratui=
tus: quia nõ tendit niſi ad deũ: ergo ille amor me=
ritorius eſt ergo ipſe eſt ꝑfectus: non ꝗ perficitur
a caritate. ꝗ fides nec eẽntiam ſuã nec perfectio=
nem ſuam habꝫ a caritate. ergo caritas nõ eſt na=
turaliter prior ꝙ̃ fides. ſed ꝯſtat ꝙ altera eſt prior
quia ordo eſt in virtutibꝰ ergo fides ẽ naturaliter
Undecimo prior ꝙ̃ caritas. ¶ Itẽ. ſup illud ad galatas. In
xp̃o ieſu neqꝫ circuncilio valet neqꝫ prepuciũ. ſed
Auguſtinꝰ. fides q̃ ꝑ dilectionẽ oꝑatur dicit Aug. Fidei opꝰ
eſt dilectio. ergo fides eſt efficiens cauſa caritatꝭ
In oppm̃. ergo naturaliter prior ꝙ̃ caritas. ¶ Sed probat
econtrario: ꝙ caritas ẽ prior naturaliter ꝙ̃ fides
qm̃ caritas eſt forma omniũ virtutum ⁊ forma eſt
naturaliter prior ꝙ̃ ſuũ formatuꝫ. vt albedo prior
eſt ꝙ̃ albus. ergo caritas eſt prior naturaliter qua
libet virtute. ꝗ naturaliter prior ẽ ꝙ̃ fides. ꝙ aũt
caritas ſit forma oim virtutũ ptꝫ ꝑ hoc qđ Aug. maior ptꝫ ꝑ
dicit ſup illud pſalmi. Latũ mandatũ tuũ nimis. auguſtinũ.
ꝙ oia in caritate radicãtur ⁊ formãtur. ¶ Itẽ om Secundo.
nes virtutes ex eo ſunt ꝟtutes: ꝙ referũtur ad ſũ
mum bonũ. ergo oẽs alie virtutes per ipſam refe
runtur ad ſummũ bonũ. ergo ab ipa habẽt ꝙ ſunt
virtutes. ergo ea eſt prior naturaliter qualibꝫ vir
tute alia. ¶ Item. ſuper illud ad galatas. Fructꝰ Tertio per
autem ſpũs eſt caritas/ gaudiũ/ pax. ⁊c̃. dicit Au auguſtinũ.
gu. attende ꝙ in enumeratione fructuũ ipe capit
virtutum premiſit caritatẽ: caritas eſt caput vir=
tutum. ergo naturaliter eſt prior ꝙ̃ aliqua alia vir
tus. ſuper eundẽ locuꝫ dicit Ieronimus. que alia Ieronimꝰ
inter fructus ſpũs debuit tenere primatuꝫ: niſi ca confirmat.
ritas ſine qua cetere virtutes non reputantur eſſe
virtutes ⁊ ex qua naſcũtur vniuerſalia bona ergo
fides naſcitur ex caritate. ergo caritas ẽ prior na=
turaliter ꝙ̃ fides. ¶ Itẽ. nullum opus eſt merito Quarto.
rium apud deũ niſi fiat ex amore dei. qm̃ ſi in ſolo
timore aliquis faceret aliquod opꝰ illud non eſſet
meritorium apud deũ. ꝗ nullum opꝰ eſt perfectuꝫ
niſi ſit ex amore dei. ergo caritas perficit omnia
opera virtutum. ergo caritas perficit omnes ali= Quinto.
as virtutes. ergo eſt prior illis. ¶ Item. quelibꝫ
virtus habet duos fines. vnum ſubſtantialem; et
primum alium accidentalẽ ⁊ ſcđarium. ſicut ptꝫ
in iuſticia. cuius primꝰ finis eſt reddere vnicuiqꝫ
quod ſuuꝫ eſt. ſcđus ⁊ vltimꝰ propter deũ ſiue ſum Auguſtinꝰ
mum bonũ: ſicut dicit Aug. i libro de trinitate. ꝙ
voluntas qua aliq̃s vult ire ad feneſtras vt vidcat
tranſeũtes habet duos fines. primus ⁊ ſubſtãtia=
lis eſt ire ad fene. ſcđus et accidentalis eſt videre
tranſeuntes hoc modo omnis virtus habet duos
fines. ſ. vnũ propriũ ⁊ ſubſtãtialẽ primũ: ⁊ vltimũ
qui eſt cõmunis oibus virtutibꝰ. ſ. ſummũ bonuꝫ.
caritas habet eundẽ finem primũ ⁊ vltimũ. ſ. ſum
mum bonũ. Eſt ei caritas dilectio ſummi boni ꝓ=
pter bonum. quod ergo accidẽtale eſt virtutibus
alijs ſubſtantiale eſt caritati: ⁊ ita qđ per ſe eſt ca
ritatis. per accidens eſt aliaꝝ virtutum. ſed qđ ꝑ
ſe eſt tale prius eſt eo quod per accidens eſt tale:
id eñi quod per accidẽs eſt tale quod eſt tale habꝫ
ab eo quod per ſe eſt tale. ergo oẽs alie virtutes il
lum finem ſibi accidentalẽ habent a caritate. cuiꝰ
ille finis eſt ꝑ ſe ⁊ ſubſtantialiter. ſed ille finis eſt
perfectio omniũ virtutũ: ergo omnis illa virtus a
caritate hꝫ ſuam perfectionẽ a caritate ꝙ ſit virtꝰ ſolutio cõis
ergo caritas eſt prior omnibꝰ alijs. ¶ Solutio.
multorum opinio eſt ꝙ caritas precedit omnẽ vir
tutem formataꝫ propter cauſas predictas dicunt
tamen ꝙ fides ꝧm eſſentiam ſuam precedit carita
tem. ⁊ motus fidei precedit ꝧm eſſentiam ſuaꝫ mo ꝯtra hãc aſ
tum caritatis. ¶ Sed contra hoc obijcitur. quo=
niam ſi cognoſcere naturale precedit diligere na= Alia opio.
turale: ergo cognoſcere gratuitum precedit dili=
gere gratuitũ. ¶ Quidã qui ſuſtinent hãc opinio
nẽ dicũt: ꝙ illa auctoritas Abrahã genuit Iſaac ꝯtra hãc aſ
⁊c̃. intelligitur de motibꝰ non de virtutibꝰ. dicũt
eñi ꝙ credere informe ꝓcedit caritatẽ ¶ Sed hec

Ayuntamiento de Madrid

ſolutio pōt improbari per hoc. qꝛ ſi per hoc ꝙ cre
dit aliquis diligit: ergo ꝑ hoc ꝙ aliquis eſt abilis
ad credendū eſt abilis ad diligendū: ergo ſi mot⁹
eſt cauſa mot⁹ ꝛ habitus. habit⁹ ſiue virtus virtu
Opinio doctoris.
tis. ¶ Nos aūt ſeq̄ntes auctoritatē Apl'i ꝛ expo
ſitiones ſanctoꝝ dicim⁹ ꝙ fides formata precedit
oēm aliam virtutē maxime ꝓpter illā rationē. qꝛ
cognitio finis naturaliter ꝓcedit motū ordinatū
ad illum finē ꝛ ꝓpter hoc quia virtus que eſt in ra
tiōe regere dʒ ꝛ mouere virtutes que ſunt in alijs
virtutibus ſicut ratio debʒ regere alias vires. eſt
enī naturaliter communis cōceptio ꝙ ratio debʒ
Iſtud ꝓbatꝰ
regere vim ꝯcupiſcibilē ꝛ vim iraſcibilē ꝛ nō ecō
uerſo: ꝛ eis debet imperare. ꝛ ꝙ ita ſit probatur ꝑ
Sicut appetit⁹ non mouetꝰ ſine aliqua eſtiatione boni vel mali ita nec voluntas.
ſimile ſumptum a brutis animalib⁹. quia ouis nō
fugit lupum niſi per hoc ꝙ eſtimat eum ſibi noci
uum. ſi enī eſtimaret de lupo ꝙ eſſet canis non fu
geret. eodem modo nullū animal brutum appetit
aliquid niſi naturaliter prius eſtimaret illud ami
cabile ſibi. cū ergo in brutis ita ſit ꝙ eſtimatio ge
neret in illis appetitū ꝛ fugā. a ſimili: ita eſt in rō
nalibus ꝙ eſtimatio rōnis generabit appetitū rō
nalem et fugam rōnalem: ſed conſtat ꝙ eſtimatio
boni fidei eſt: ergo fides precedit caritatē: cuius
Ad rōnes.
caritatꝭ ē appetere bonū. ¶ Ad obiectiōes vero
quibus vult ꝓbare ꝙ caritas eſt prior q̄ȝ fides. re
Ad primū.
ſpōdemus per ordinē. Ad primo obiectū dicim⁹
ꝙ caritas dꝛ forma virtutū ideo quia reuera infor
Charitas quō ē forma virtutum.
mat omnes virtutes ſeq̄ntes dando eis ꝛ eēntiā
et perfectionē ſuā. Fidei aūt forma pōt dici tripli
ci de cauſa. Primo ſicut actus eſt perfectio potē
Prima cā.
tie. digniſſimū enī opus fidei eſt caritas ſiue dile
Scda cā.
ctio. vñ eoipſo ꝙ fides generat caritatē: ꝑficitur
in ſuo effectu ſiue in ſuo poſſe. Scda cauſa eſt qꝛ
licet mot⁹ fidei ſit in ſe delectabilis: delectabilior
tamen eſt ex cōſortio motus caritatis. cū enī mo
tus quo q̄s credit ſe fruiturū ſūmo bono ineternū
ſit delectabilis in ſe: delectabilior tñ eſt ex deſi
derio caritatꝭ quo deſiderat frui illo ſūmo bono.
tanto enī delectabilior eſt fides et ſpes quāto eſt
de re magꝭ deſiderata: qꝛ ergo caritas ꝑficit fidē
in dilectione ſui motus merito dicitꝰ forma illius.
Tertia cā.
Tertia cauſa eſt quia caritas ſepe mouet fidē ad
ſuum actū. ꝛ tunc eius motū perficit retorquēdo
eū ad ſuū finē. caritas enī q̄nq; mouet finē. ſicut
aliquis ex deſiderio fruēdi muliere deſiderat eam
videre ꝛ naturalꝭ amor facit credere ei quā amat
Ad ſcdm.
ſicut dicit Apl'us: caritas oīa credit. ¶ Ad ſcdo
obiectum dicimus ꝙ caritas dꝛ caput virtutū ꝓ
pter: hoc quia ſua dulcedine maxime mouet oēs ꝛ
trahit. deſideriū enī rei amate mouet ꝛ ad viden
dum rem ꝛ faciendū voluntatē eius: eſt ergo fides
caput origine ꝛ magiſterij regimē. caritas autem
eſt caput mouēdo et trahēdo oēs alias pre nimia
dulcedine ſui. inde eſt ꝙ ſacra ſcriptura q̄nq; oīa
bona attribuit fidei: q̄nq; caritati. propter etiā eā
Ad tertiū.
dem cauſā dicit eadē glo. caritatē habere prima
Fides eſt amor.
tum inter virtutes. ¶ Ad ſequēs obiectū dicim⁹
ꝙ nullus motus eſt meritori⁹ niſi ſit ex amore: ſed
nō ſola caritas eſt amor: qm̄ fides eſt amor prime
veritatis ſiue prime pulcritudinis. caritas aūt eſt
amor prime bonitatis ſiue prime ſuauitatis. iuſti
cia etiam eſt amor reddendi vnicuiq; q̄d ſuū eſt.
Auguſtin⁹
et ſic de alijs. Dicit enī Aug. in libro de moribus
eccleſie in principio ꝙ quelʒ virtus eſt amor ꝙ au
tem fides ſit amor probatū eſt ſuꝑius. ꝛ etiā alio
modo probari pōt. qm̄ xp̄us eſt via ꝛ veritas ꝛ vi
ta. via eſt ipſe inq̄ꝫtum hō. veritas inq̄ꝫtum de⁹ ſʒ
inq̄ꝫtum deus non eſt via. ergo inq̄ꝫtū veritas: nō
eſt via: ſed finis. finis autē non eſt niſi intellectus
qui naturaliter querit veritatem. ꝗ xp̄us inq̄ꝫtum
eſt prima veritas eſt finis intellect⁹. ergo eſt finis
virtutis ſite in intellectu. ſ. fidei: cum enī fides ſit
perfectio intellectus: intellectus nō perficitur in
acquiſitiōe ſui finis: niſi per fidē. ergo fides habʒ
quieſcere in prima veritate. ſed oē q̄d habet quie
ſcere i aliquo quod acquirere poteſt: mouetur ad
illud fide. ergo ex natura ſua mouetur ad primam
veritatem. non niſi per deſiderium ſiue appetitū.
ergo deſiderium prime veritatis fidei eſt. ſed deſi
deriū ſiue appetitus prime veritatis eſt amor pri
me veritatis. ergo fides eſt habitus quo amatur
prima veritas. ꝗ fides eſt amor. quod concedim⁹.
Ad vltimū.
¶ Ad vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ reuera bonū eſt:
materia caritatꝭ ꝛ finis ſm ꝙ intelligitur in ratio
ne boni nichilominus tñ fidei eſt finis ꝛ materia.
materia tamen eſt inq̄ꝫtum verū. idem enī eſt ve
rum ꝛ bonum in genere. ſed verum inq̄ꝫtum eſt ſi
ne motu bonum inq̄ꝫtum eſt cū motu. opʒ enim ꝙ
bonum prius cadat in eſtimationē q̄ȝ in deſideriū
Aliter enim deſideraret caſu homo bonū: niſi pri
us eſſet eſtimatum iudicatum. qm̄ vere eſt bonū:
qm̄ caſu mouetur in finē qui non predeterminat fi
nem: eſtimatio vero ſiue iudiciū ſiue ꝓdetermina
Ad aliud.
tio boni ſiue finis: opus fidei eſt. vñ ptʒ ꝙ bonum
prius eſt de eſſentia fidei q̄ȝ de ſubſtantia caritatꝭ
Qm̄ autem ipſe opponit quod bonū eſt finis acci
dentalis oībus virtutibus alijs a caritate. dicim⁹
ꝙ hoc eſt falſum immo eſt ſubſtantialis finis oīm
virtutum inq̄ꝫtum ſunt virtutes. qm̄ circunſtantie
ſunt de eſſentia virtutū tamen ille finis acciden
talis eſt motibus omniū virtutum: etiā motui ca
ritatis/ ꝛ a fide habet illum finē tam caritatis q̄ȝ
Euaſio.
motus eius. ¶ Sed forte dicet ꝙ iſti motus quo
quis credit ſe habiturū vitam eternā: ſiue merea
tur cum propoſito merendi eſt mot⁹ caritatꝭ. qm̄
propoſitum ſiue voluntas bñ agēdi motus eſt ca
ritatis. ergo mot⁹ caritatis naturaliter ꝓcedit mo
tum ſpei: ꝛ ſemꝑ. ꝗ caritas naturaliter ꝓcedit ſpē.
Secundo.
¶ Item. eſtimatio qua aliquis eſtimat ꝑ fidē de
um eſſe bonū ſūmū ſiue ſūmū delectabile ſuū ge
neratiua eſt deſiderij illius boni. q̄d ptʒ per ſile i
brutis aīalibus. cum enī canis eſtimat ſibi os de
lectabile ſiue amicabile ſtatim mouetur ad illud.
et illa eſtimatio brutalis imediate generat deſide
rium illius boni. ꝗ motus fidei imediate generat
motum caritatis. ꝗ nichil eſt mediū inter fidem ꝛ
Solutio.
caritatē. nō ergo ſpes eſt media. ¶ Solu. reuera
fides ſm quendā motū ſuū generat motū ſpei: ſcʒ
illo quo quis credit ſe habiturū vitā eternā ſi me
reatur. tamen cum ſuppoſitione propoſiti meren
di ſiue prefixio fidei: non eſt caritatis hoc enim
proprie rationis eſt prefigere: ꝓdeterminare: pre
ponere. motus aūt ſpei conſtat ꝙ generat motū

Ayuntamiento de Madrid

caritatis. ⁊ ſm hanc viaꝫ motuũ ſpes naturaliter eſt media inter fidẽ ⁊ caritatẽ: ſed ſm aliã viam im mediate ſe habet caritas ad fidẽ vt oſtenſuꝫ eſt ꝙ motus fidei imediate generat motũ caritatis. ſcꝫ eſtimatio ſummi boni deſiderium eiuſdem.

¶ Utrũ ſpes ſit media inter fidẽ ⁊ caritatẽ.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrũ neceſſariũ ſit ſpẽ eẽ mediam inter fidẽ ⁊ caritatẽ. ⁊ vtrũ fides motu ſuo generans motum caritatis ex neceſſitate pri⁹ generet motũ ſpei per quã generet motũ caritatis. *Arḡ ꝙ ſic.* ¶ Uideť ꝙ ſic. q: Apls dicit: finis pcepti eſt caritas de puro corde ⁊ conſcientia bona ⁊ fide nõ ficta. i. fide ⁊ ſpe: ergo ſpes precedit caritatẽ ⁊ fides eſt prima oim: ḡ ſpes eſt media inter fidẽ ⁊ caritatẽ. *In oppm.* ¶ Sed ꝯtra. fides nõ generat ſpẽ immediate niſi q̇a ſm quendã ſuũ motum gñat motuꝫ ſpei imediate eo eni ꝙ aliq̇s credit ſe habiturũ vitã eternam: per merita ſperat ſe habiturũ. ſpes eni eſt certa expectatio future btitudinis prouenienſ ex grã ⁊ meritis precedẽtib⁹ ſed ſimili modo fides ſm quendã ſuũ motuꝫ generat immediate motũ caritatis. eo eni ꝙ credo me habiturum vitã eternã de bonitate dei diligo ipſum: ergo qua ratione generat fides ſpem imediate eadẽ ratiõe ⁊ caritatẽ: ergo ſpes non eſt media inter fidẽ ⁊ caritateꝫ. *Euaſio.* ¶ Forte dicet ꝙ motus quo quis credit ſe habiturũ vitam eternã ex meritꝭ nõ eſt motus fidei quia hoc eſt incertũ. fides autem q̃uis ſit de inuiſibilibus. eſt tñ de certꝭ. quia fide nichil certius. ſed ſi hoc dixerint: queritur ergo quo motu fidei generetur immediate motus ſpei. *q̃ſtio ſcidẽs* ¶ Dicet forte ꝙ hoc motu quo credo me habiturum vitam eternã ſi eã merear. *Euaſio.* ¶ Sed ꝯtra. illud *ꝯtra hoc arḡ* conditionale nõ generat motũ ſpei cum taꝫ antecedens q̃ꝫ conſeq̄ns ſit incertũ cũ nichil intelligatur ibi niſi incertũ per hoc non gñatur certa expectatio ergo cũ fides non ſit de incertꝭ illud cuius *alia euaſio.* antecedens eſt incertũ nõ eſt mot⁹ fidei. ¶ Dicet forte ꝙ hoc me habiturũ vitã eternã ex meritꝭ cũ hac ſuppoſitione ꝙ ego merear eſt certũ certitu- *ꝯtra hoc arḡ* dine fidei. ⁊ iſte mot⁹ gñatiu⁹ eſt mot⁹ ſpei. ¶ Sꝫ contra. cũ certus ſuꝫ ex meritis me habituꝝ vitã eternã: ſi merear: deſidero habere merita. hoc autem deſideriũ eſt caritatis: ḡ caritas pcedit motũ *Solutio.* ſpei: ⁊ inde vt prius. ¶ Solu. Spes imediate eſt *Ad rõnem.* media inter fidẽ ⁊ caritatẽ. ¶ Ad hoc q̇d contra obiicitur dicimus ꝙ fides generat motũ ſpei i aliquo q̄ñ credit ſe habiturũ vitam eternã ex meritꝭ precedentibus cuꝫ quadam ſuppoſitiõe leui ſcꝫ ſi mereatur: ⁊ ſperat etiã fides mereri. vñ ꝓpoſituꝫ ſiue volũtas merendi nõ eſt opus caritatis: ſed fidei imperantis. talis eni voluntas eſt in rationali. ex hoc patet ſolutio ad obiecta.

¶ Utrũ fides ſpes caritas ſint prime omniũ virtutũ. ¶ Quarta q̃ſtio hui⁹ capli.

Ad vltimũ queritur vtrũ fides ſpes caritas ſint prime oĩm virtutũ. q̇d videtur ꝑ *Arḡ ꝙ ſic.* hoc ꝙ iſte ſole imediate ſunt in deũ: vnde theologice dicũtur. ¶ Sed cõtra. di- *In oppm.* cit eccleſiaſtic⁹. xxv. Timor dei initiũ dilectiõis eſt: fidei aũt eſt initiũ agglutinãdũ ei: ḡ timor eſt initium dilectiõis: ḡ timor precedit caritatẽ. nõ ḡ ille tres ſole precedũt alias ꝟtutes ¶ Itẽ in iuſti- *Secundo.* ficatione impii prima eſt fides cui⁹ motus voluntarii ſunt. ḡ põt habere oculuꝫ ad penas eternas prio ſicut ad gaudia etna. Eſto ꝙ igiť habeat oculum ad penas etnas. certũ ẽ ꝙ tunc non mouebiť motu ſpei vel caritatis: imo motu timoris vel luctus. mouebiť eni per viã meroris: nõ per viã gaudii. ergo fides in iuſtificatiõe ipſi nõ generat primo ſpem de neceſſitate: imo põt generare timorẽ ergo timor coeuus ẽ ſpei. ⁊ inde vt prius. ¶ Itẽ. *Tertio.* xxvii. precepit dñs fieri altare cõcauũ ad recipiẽdũ ignẽ. ꝯcauitas altarꝭ hũilitas eſt. ignis ingẽs caritas. ergo hũilitas neceſſaria eſt ad ſuſcipiendũ caritatẽ: ḡ precedit caritatẽ. non ḡ ille tres ſole ſunt prime inter virtutes. ¶ Iteꝫ Greg. caput *Quarto ꝑ gregoriũ.* omnium virtutũ eſt hũilitas qua ille ſaluãtur ⁊ ſi cetere laudantur ſalus eſt in toto: ḡ humilitas eſt caput virtutũ. ergo prĩa. ⁊ inde vt pri⁹. ¶ Itẽ. ſu- *Quinto.* per canonicã primã petri: dicit glo. ꝙ modeſtia ẽ caput virtutũ: ḡ prima. ⁊ inde vt pri⁹. ¶ Solu. di- *Solutio.* cimus ꝙ ille tres virtutes ſole prime ſunt. ¶ Ad *Ad primũ.* primũ ergo dicim⁹ ꝙ timor eſt initium dilectiõis non ꝑ modũ cauſe: ſed ꝑ modũ expeditiõis. q̄ñ timor dñi expellit pctm̃. ⁊ ita mũdat palatũ cordis quo mundato ſentiť dulcedo dei ⁊ expedite mouetur caritas ad diligendũ deũ: cuius dulcedo pri⁹ impediebatur per reliquias pctõruꝫ ⁊ ꝓpter hoc quia non eſt ſimpliciter initiũ: dicit eccliaſticus. fidei aũt initiũ agglutinãdũ eſt ei: ideo q: fides ẽ principiũ dilectiõis ꝑ modum cauſe. ¶ Ad ſcd̃o *Ad ſcd̃m.* obiectum dicim⁹ ꝙ timor dñi eſt initialis. ſꝫ nõ a ſolo motu fidei habꝫ generari. ſꝫ a motu fidei cum motu caritatis. q: timor initialis duos habꝫ oculos: principalem ad amorẽ dei. ſcd̃arium ad penã et impoſſibile eſt ꝙ motus fidei ſolus generet aliquem timorẽ. non eni eſſet ſeruilis cuꝫ ille non ſit in caritate nec initialis cũ initialis habeat oculũ ad amorem. ¶ Ad tertiuꝫ dicim⁹ ꝙ humilitas dr̃ *Ad tertiũ.* caput virtutũ per modũ preparatiõis: q: ſi ſit humilitas informis preparat ad habendũ caritateꝫ dñs eni reſpicit humiles. humilibus eni dat gratiam. Et vaſa vacua implet helyſeus. Si vero ſit *Figura.* humilitas formata: preparat aĩam ad recipiendũ augmentum caritatis ⁊ aliarũ virtutum. hoc modo intelligitur auctoritas Gregorii. q̄ñ cũ virtutes cetere leduntur quantũ ad feruoreꝫ vel freq̄ntiam motuum ⁊ feruorẽ. ¶ Ad vltimũ dicimus ꝙ *Ad vltimũ.* modeſtia eſt tẽperantia a malo vt comprehendat large: etiam manſuetudinẽ. ⁊ de hac dicendum ſicut de humilitate: preparat eni hoiem ad ſuſcipiẽdum virtutes vel augmentum earum.

¶ De merito virtutũ. ¶ Tra. decimuſſextus.

Dicto de ordine virtutũ: dicenduꝫ eſt de merito virtutũ. circa quã q̃ſtionẽ quinq̧ ſunt diffinienda. ¶ Primo. in qua virtute ſit prĩa vis merendi. ¶ Scd̃o. vtrum operibus meritoriis mereť q̇s ex cõdigno vitam eternaꝫ. ¶ Tertio. vtrũ eiſdẽ meretur q̇s augmẽtum virtutũ. ¶ Quarto. q̇bus opibus mereť prĩmo re. ¶ Quinto. vtrũ magis mereamur vel minus pluribus opibus caritatis q̃ꝫ vno illorum.

Ayuntamiento de Madrid

¶Utrū vis merendi p̄ꝛiº ſit ī fide vel ī caritate.

¶Unicum capitulum.

¶Pꝛima queſtio huius capituli.

Q Ueritur vtrū vis merēdi pꝛimo ſit ī fide/
an in caritate. ꝯſtat enī ꝙ pꝛimo cōſiſtit
Af ꝙ in caritate. in altera iſtaꝝ. ¶Pꝛobatur pꝛimo ꝙ cō
ſiſtunt in caritate.q̄m fides eſt ſubſtātia
liter imperfecta:ꝗ nihil perfectū eſt ab ipſa:ꝗ nul
luʒ ꝑfectū meritū eſt ab ipſa:ꝗ motus fidei nō eſt
plene meritoꝛius ab ip̄a : ꝗ ſi ē plene meritoꝛiꝰ eſt
ab aliq̄ meritoꝛiꝰ nō niſi a caritate. ⁊ ita ī caritate
Secundo. eſt pꝛimo meritoꝛiū. ¶Itē opꝰ optimū eſt qᵭ eſt
meritoꝛium vite eterne:ꝗ tale opus inq̄ʒtū eſt ta=
le eſt perfectiſſimū: ꝗ nō eſt ab eo qᵭ eſſentialiter
imperfectū. ⁊ ita non eſt a fide ⁊ ita nullū opꝰ eſt
a fide meritoꝛiū reſtat ꝗ ꝙ a caritate ¶Itē Apo
Tertio. ſtolꝰ dicit īpletio eſt dilectio:ergo caritas eſt im=
pletio cuiuſlibet pꝛecepti: ergo eſt īpletio motus
fidei.motus enī fidei eſt impletio.ſed nō niſi quia
infoꝛmat.q̄m ipi non dat eſſe ꝗ facit ip̄ʒ eē merito
Quarto ꝑ auguſtinū. rium.¶Itē.Aug.ſuper illud pſal.latū mādatuʒ
tuum nimis dicit: ꝙ oē bonū opus in caritate ra=
dicatur ⁊ infoꝛmatur:ꝗ caritas infoꝛmat oē opus
Quinto. bonum:ꝗ facit ip̄m meritoꝛium. ¶Itē.cuʒ dr̄ fi=
de credit quis pꝛīe veritati ꝓpter ſe ſuꝑ oīa. que=
ritur quid ſignificet hec p̄poſitio ꝓpter videtur ꝙ
cauſam finalē.q̄m pꝛima veritas eſt finis intelle=
ctus.ad hoc enī datus eſt intellectus vt ꝑ ip̄m q̄e
ſcat homo in pꝛima veritate hoc aūt facit per fidē
q̄m quod natura difficile facit hoc ars vel virtus
facile operatur.motus ergo fidei quo tendit intel
lectus in ſuum vltimū finē eſt in talem quietem ⁊
ita hec dictio ꝓpter notat cauſam finalē. motu ꝗ
fidei mouetur quis in pꝛimā veritatem vt quieſcat
in pꝛima veritate: ſed ſi aliquid mouetur ī aliquid
pꝛopter aliud naturaliter mouetur in illud aliud:
ergo anteq̄ʒ aīa moueatur in pꝛimā veritatē:vt in
illa quieſcat pꝛiꝰ mouetur naturaliter in illā quie
tem: ſed non mouetur in illā niſi per deſideriū. ſed
deſideriū illiꝰ quietis ſiue delectatiōis eſt vis cō
cupiſcibilis.q̄m ſicut dr̄ Ariſt. cōcupiſcentia eſt
appetitus delectatiōis:ſed illud deſideriū eſt mo
tus caritatis. q̄m deſideriū fruēdi pꝛima caritate
eſt deſideriū fruendi deo: ꝗ motus caritatis natu
raliter pꝛecedit motū fidei:ergo caritas infoꝛmat
motum fidei ſicut ⁊ aliarū virtutū ſequētiū: ⁊ oīa
Exemplum de vetula. patent in exemplo de vetula q̄ deſiderās beatitu
dinē vult ſeruire deo:vt hoc poſſit facere vult eſſe
ſana.⁊c̄.pꝛima enī volūtas qua deſiderat btītudi
nem:cauſa eſt oīm ſequentiū ⁊ ad ſuū finem alias
retoꝛquet. ⁊ ita infoꝛmat a ſimili.ſi motus:motus
Confirmat ꝑ dionyſiū. caritatis pꝛimus eſt omēs alios infoꝛmat ¶Hoc
etiam dicit btūs Dionyſius in ierarchia hūana ꝙ
Euaſio. pꝛimarius motus anime rationalis eſt dilectio.
ꝯtra hoc af ¶Foꝛte dicʒ ꝙ ille pꝛimariꝰ motus q̄ eſt dilectio
fidei nō caritatis.qꝛ eſt dilectio veritatis. ¶Cō
tra.hec eſt differentia inter verū ⁊ bonū qᵭ verū
eſt verū eſt ſine motu:bonū cū motu veꝝ eſt finis
ſpeculatiōis bonū affectꝰ tn̄ idē eſt ꝙ bonū cū er
go motus eſt in verū eſt in ip̄m motū ſm̄ ꝙ bonūt
ergo motus ille de quo loq̄tur dionyſius eſt in bo
num ſm̄ ꝙ bonū. ⁊ ita eſt dilectio boni ſcd̄m ꝙ bo=
nuʒ. ſed dilectio boni ſm̄ ꝙ bonū eſt caritatʒ opꝰ:
ergo pꝛimariꝰ motus aīe rōnalis eſt motꝰ carita=
tis ⁊ inde vt pꝛius. ¶Contra.ꝓbatū eſt ſuperius In oppm̄.
ꝙ oīs virtus eſt amoꝛ:ergo fides ē amoꝛ:qᵭ etiaʒ Confirmat
pꝛobatur.quia ira per zeluʒ eſt amoꝛ.qꝛ eſt amoꝛ
victoꝛie qua homo ſubiicit ſibi vicia ⁊ amoꝛ ſui fi=
nis.eadeʒ rōne fides eſt amoꝛ ſui finis.ſ. amoꝛ pꝛi
me veritatis ⁊ eſt amoꝛ gratuitus.quia ip̄a eſt pꝛi
ma gratia diligit enī pꝛimā veritatē pꝛopter ſe ſi=
cut caritas pꝛimam bonitatē ꝓpter ſe:ergo fides
ſubſtantialiter eſt meritoꝛia . quia eſt amoꝛ ſub=
ſtantialiter gratuitus. ſed ꝯſtat ꝙ ſubſtātialiter ē
ipſa pꝛioꝛ q̄ʒ caritas : ꝗ in ea pꝛius eſt meritū q̄ʒ in
caritate. ꝙ autē fides ſubſtātialiter ſit pꝛioꝛ q̄ʒ ca
ritas.ꝓbatur per hoc.quia cognitio finis ē pꝛioꝛ Pꝛobatio
naturaliter q̄ʒ motus virtutis ad illū:ergo natura minoꝛis.
liter cognitio ſummi boni pꝛioꝛ eſt q̄ʒ deſideriū il=
lius:et ita fides eſt pꝛioꝛ naturaliter q̄ʒ caritas.
¶Iteʒ.conſtat ꝙ in libero arbitrio pꝛimo eſt me Secūdo ꝑ
ritum inter potentias aīe qᵭ eſt potentia eligēdi auguſtinū.
bonum a malo.vt dicit Aug.Conſtat aūt ꝙ potē
tia eligendi eſt ratio ⁊ ita inter potentias aīe pꝛio
eſt meritum in ratione.ergo inter virtutes pꝛimo
eſt meritum in virtute ſita in ratione. ⁊ ita in fide
pꝛimo eſt meritū. ¶Pꝛeterea.frequenter inueni Tertio.
tur in gloſis meritum fidei vel merces fidei. nūq̄ʒ
meritum vel merces caritatis:quare hoc. ¶Itē Quarto.
per fidem abnegat homo ſeip̄m: pꝛimo.ſ.pꝛopꝛio
intellectui abrenūciat. ꝑ caritatē abnegat homo
pꝛopꝛiam voluntatem. ⁊ ita vterq̄ʒ ꝓpter deum ⁊
vtrūq̄ʒ meritoꝛium ⁊ hoc meritoꝛiū ſcʒ qꝛ talibus
motibus pꝛeponitur deꝰ creaturis pꝛius ergo eſt
meritum in fide:q̄ʒ in caritate:cū pꝛiꝰ ſit abrenun
ciare ꝓpꝛio intellectui:q̄ʒ ꝓpꝛie volūtati. ¶Itē.
potentia faciendi miracula datur merito fidei vn̄ Quinto.
in euangelio. Si habueritis tantā fidem in vobis
quantū eſt granū ſynapis.⁊c̄. queritur quare eo=
dem modo merito fidei pꝛimo non dicatur dari vi
ta eterna. ¶Item. ſupꝛa naturam eſt id qᵭ credi Sexto.
tur:ideo difficilius eſt credere talia. ſed diligere
ſummum bonū non eſt cōtra naturā. laudabilius
ergo eſt credere credenda ſiue credere in deuʒ q̄ʒ
diligere deum:ergo potius eſt meritum in fide q̄ʒ
in caritate. ¶Quod concedimus his ratiōibus. Solutio.
¶Ad pꝛimo obiectuʒ dicimꝰ ꝙ hec argumētatio Ad pꝛimū.
non valʒ.fides ſubſtātialiter eſt impfecta.ꝗ nihil
eſt perfectū ab ipſa.q̄m nimis generaliter cōclu=
dit.dicimus enī concludere. ꝗ nichil ſubſtantiali
ter eſt perfectū ab ipſa: ⁊ hoc verū eſt.q̄m motus
fidei ſubſtantialiter eſt imperfectus: tn̄ eſt perfe=
cte meritoꝛius.q̄m ex eo ꝙ eſt ſubſtātialiter impꝑ=
fectus:magis eſt meritoꝛiꝰ q̄ʒ ex eo quod eſt.pꝛo=
pter hoc enī quod credimꝰ deo pꝛopter ſe ⁊ ſuper
omnia.licet non viderimus ip̄m.ideo eſt merituʒ
in fide. ¶Similiter non valet hec:opus merito=
rium ⁊ perfectiſſimū.ꝗ non eſt ab īperfecto ſubſtā Ad ſcd̄m.
tialiter. et eſt ibi fallacia vniuocationis.quia hec
dictio perfectiſſimū tenet in pꝛima vna perfectio Falſa equiuocatio.
ne.ſ.ꝑ perfectione merendi.⁊ ipſe concludit taq̄ʒ
teneretur pꝛo perfectione ſubſtantiali. ¶Ad ter
tio obiectum dicimꝰ ꝙ caritas eſt impletio legis: Ad tertiū.
ſiue perfectio. ⁊ quia ſua dulcedīe mouet ⁊ trahit

Ayuntamiento de Madrid

omnes virtutes ad ſuũ finẽ: etiã ⁊ fidẽ ⁊ ſpẽ. ſicut
dicit Apl'us. caritas oĩa credit / oĩa ſperat / oĩa ſu=
ſtinet. ⁊ qm̃ oẽs motus virtutũ perfecti ſunt ⁊ me
ritorij. ideo q̃ referũtur ad primũ finẽ caritat; .ſ.
ad ſummũ bonũ: ⁊ quia caritas ſua dulcedine aug
mentat delectationẽ q̃ eſt in alijs virtutib⁹: etiam
illam que eſt in fide. magis eni delectatur aĩa co=
gnoſcendo deũ: q̃ȝ diligẽdo ip̃m. ⁊ ſic intellige de
alijs operibus virtutũ. propter has tres ratiões
Auguſtin⁹ dicit Augu. q̄ omnia formantur .i. perficiũtur in
Ad q̃rtum. caritate. ❡ Ad aliud dicim⁹ q̄ cũ dicitur fide cre
dit quis prime veritati ꝑpter ſe. hec dictio ꝑpter
notat cauſam finalẽ vt dictũ eſt in opponẽdo. ⁊ ve
rum eſt q̄ aĩa motu fidei mouetur in primã verita
tem vt illa quieſcat. ſed hec ꝑpoſitio non eſt gene
raliter vera. ſi aliquid mouet̃ in aliq̃d ꝑpter aliud.
⁊c̃. hoc eni tenet in motibus vniuocis: quorũ qui
libet eſt ad habendum: vt in exemplo de vetula.
ſed non tenet in motu ad cognoſcendũ: ⁊ motu ad
quieſcenduȝ ſiue ad habendũ: ſeq̃tur cognitio rei
Duplex mo tus aĩe. habende. Eſt ergo duplex motus aĩe in primã ve
ritatem ſiue duplex dilectio prime veritatis. vna
qua mouetur ad cognoſcẽdũ ip̃am: vt delectemur
in ea: ita q̄ hec dictio ad: notȝ finẽ quo quieſcitur
non in quo quieſcitur. alia que mouetur in ip̃aȝ .i.
ad habendum ip̃am vt mot⁹ ſit primo in ipſam de
lectationẽ. ⁊ ſic eſt motus caritatis. de prima ob=
Dionyſius iectione que eſt fidei dicit btũs Dionyſi⁹ q̄ eſt pri
marius motus anime rationalis. ip̃m eni credere
vel aſſentire non eſt proprie motus. qm̃ motus ꝑ
prie eſt ad habendum vel ad acquirenduȝ aliquid
modo deſideriũ prime veritatis cognoſcende effi
cax ſiue perfectũ q̃d eſt fidei primus eſt mot⁹ aĩ=
me rõnalis quo intellectus deſiderat primã veri=
tatem ſiue cognitionẽ vel viſionẽ ei⁹: vt in ea quie
ſcat. q̄ autẽ delectatio dei ſit in intellectu: patȝ ꝑ
Auguſtin⁹ hoc quod dicit Aug. q̄ diligere deũ ex toto corde
eſt diligere ip̃m in intellectu ſine errore. diligere
ipſum tota anima eſt diligere ipſum voluntate ſi=
ne ꝯditiõe ſine ꝯtrarietate. dilectio autẽ dei qua
diligimus ipſum intellectu vt videndo quieſcat ĩ
ipſo fidei eſt ⁊ primarius motus in deum: ſicut di=
Ad vltimũ. cit beatus Dionyſius. ❡ Ad vltimo obiectum
dicimus q̄ iſte terminus motus in bonum vel di=
lectio boni duplicem habet intelligẽtiam. qm̃ po
teſt intelligi q̄ dilectio ſit primo in hoc ip̃m bonũ
ſecunduȝ q̄ eſt in ratione boni. ⁊ ſm̃ hoc dilectio
dei ſolius caritat; eſt. vel poteſt intelligi dilectio
boni .i. eius quod eſt bonũ: quia eſt bonũ vt boni=
tas ſit vltimus finis non materialis finis primus
et ſm̃ hoc quelibet virtus alia a caritate eſt dile=
ctio boni. vt ptȝ i ira ꝑ zeluȝ q̃ diligit homo victo
Contra di= cta aĩ. riã de vicijs. ⁊ quia bonum q̃d eſt eodẽ modo di=
lectio ſui finis eſt in fide. immo ipſa eſt amor ſui fi
nis inq̃tũ eſt finis ſuus. ❡ Sed obijcitur. quidlȝ
quod habet motũ moueri habet in ſuũ finem: ſȝ fi
nis fidei eſt quiſcere in prima veritate: ꝑ motus in
illam quietem fidei eſt: ſed ille motus non eſt niſi
deſiderium illius quietis ſiue delectandũ in deo:
ergo deſiderium illius quietis ſiue delectandum
in deo eſt fidei ergo deſideriũ delectatiõis in deo
eſt motus fidei: quod patet eſſe falſum. quia eſt ca

ritatis. eſt in vi concupiſcibili. ❡ Solutio. Dici= Solutio.
mus q̄ ꝑprie prima veritas eſt finis fidei ad quaȝ
tendit in quo quieſcere habet: ſed quies in illa eſt
tantum finis quo ſiſtit ⁊ delectat̃ in illa. ⁊ ideo nõ Solutio ad
habet moueri in illam quietẽ proprie. ſed alia vir= primum.
tus ſcȝ caritas que eſt in vi cõcupiſcibili cuius eſt
appetere delectationem vt ad quam tendit cuius
eſt inueſtigatrix. ⁊ ideo patet q̄ licet illa q̃es quo
dammodo ſit finis fidei. tñ non eſt ei⁹ materia nec
primus finis ⁊ ideo deſideriũ illius quietis nõ eſt
fidei ſed poti⁹ caritatis. ❡ Itẽ oẽs virtutes ideo Iterum aĩ.
meritũ habent: q̃ referunt̃ ad ſummũ bonũ: ergo
ſola caritas per ſe habet. alie virtutes ꝑ accidens
habent meritũ. ſed alie virtutes ab alio nõ habẽt
niſi a caritate q̃ hoc habet ſola per ſe: ergo meri= Solutio.
tum primo cõſiſtit in caritate. ❡ Solutio. circun
ſtantie ſunt eſſentia virtutũ. qm̃ intelligunt̃ in dif
finitione virtutis q̃ talis eſt. virtus eſt habitus vo
luntarius ĩmediate exiſtens quo ad nos. per hoc
q̄ dicitur ĩmediate exiſtẽs intelligunt̃ circunſtan
tie. eſſe aũt in medio eſt eſſe veſtitum debitis cir=
cunſtãtijs .i. per hoc eſſentialiter eſt illud qm̃ vir=
tutis eſſe cõſiſtit ĩ hoc vt actũ volũtarium veſtiat
debitis circũſtantijs vt ipſum mediet. tñ nulla cir
cunſtantia eſt de eſſentia alicuius motus virtutis
volũtas eni qua volo ire ad eccleſiã eſt eiuſdẽ ſpe
ciei quocunq̄ȝ fine hoc faciã. finis eni vltimus nõ
eſt de eſſentia motus: ſicut dicit Aug. q̃ vero poſ Auguſtin⁹
ſumus diligere ſummũ bonuȝ diuerſis finibus .ſ.
propter tp̃alia vel propter ſe: eiuſdem eſt ſpeciei
vtrũq̄ȝ diligere. vñ ptȝ q̄ finis vltimus in bono ꝑ
pter quem motuȝ virtutũ ſunt meritorij acciden= Ad ſcd̃m.
talis eſt omnibus motib⁹ virtutũ: ſed eſſentialis
omnibus virtutib⁹. ⁊ ita per hanc viã non põt ip̃e Alr̃ p̃t dici.
probare q̄ in caritate ſit meritũ primo: immo ĩ fi=
de. qm̃ fides dilectioni oſtẽdit ſuũ finẽ ⁊ modo im
perij mouet eã ad illum. fides autẽ diligit ſe ad ſu
um finem ⁊ aĩ. ad eum diligit ⁊ mouet: ſic enim ra
tio ſe habet ad alias virtutes.

❡ Utrũ ex cõdigno mereamur vitã eternã.

❡ Scd̃a queſtio huius capituli.

Queritur vtrum aliquis ex condigno me
retur vitã eternã. videtur q̄ non. Apo. Aĩ q̄ non.
dicit. Non ſunt ꝯdigne paſſiões ❡ Itẽ Secundo.
ſeruitium omnibus modis debitum nõ
obligat recipientẽ ad remunerationem vt ſeruiti=
um quo miles ꝑ feudo ſeruit regi terreno: ſȝ quic
quid habet homo tenet a rege celeſti. ſcilicet cor=
pus ⁊ animã. ergo omnibus modis debet ſeruire
deo de tali feudo. ꝑ ſeruitium hominis quo ſeruit
deo cum ſit omnino debitũ non obligat deũ ad re
munerandum. ergo non iniuſte ageret deus cuȝ il
lo: ſi non remuneraret. ergo iſte non meruit ex cõ=
digno vitam eternam a deo. ❡ Itẽ. ſunt hic duo Tertio.
qui fuerũt diu in caritate ⁊ bonis operib⁹: ⁊ ſunt
in omnibus pares: excepto hoc q̄ vn⁹ moritur in
peccato mortali: alius in caritate. bona opera illi
us qui deceſſit in mortali aut ſunt remunerata ſuf
ficienter aut non. ſi non. ꝑ deus inſufficiẽter remu
nerat opera meritoria q̃d nefas eſt dicere. ſi ſuffi=
cienter. ꝑ cuȝ eadẽ ſunt oĩa opa amborũ opera al
terius ſunt ſufficienter remunerata ergo non opȝ

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ remunerētur in vita eṫna. ḡ iſte nō meruit ex cō
Quarto. digno vitam eternā illis operibꝰ. ¶ Itē. qui pſe
ueraueri t vſqꝫ in finē hic ſaluus erit. ḡ nulla opa
ſufficiūt ad habēdū vitā eternā: niſi hō pſeueret.
ergo nullus mereṫ ſimpliciter habere vitā eternā
niſi ſub hac cōditiōe: ſi perſeueret. cōtinuatio er
go boni facit ad efficatiā meriti. ſꝫ cōtinuatio bo
ni eſt circūſtātia opis. ergo aliqua circūſtātia fa
Quinto. cit ad vim merēdi. nō ergo penes ſolā caritatē cō
ſiſtit vis merendi ¶ Itē. meritū ſe hꝫ ad pmiū
ſicut ſe hꝫ labor in vinea ad mercedē tpalē: ſicut
habeṫ in euāgelio. ſed labore cōpleto in vinea ne
ceſſariū eſt vt merces reddatur aliter fieret iniu=
ria laboranti. ḡ eadē rōne ex quo hō meruit vitā
eternā neceſſariū eſt vt reddaṫ ei q̄cq̄d poſt acce=
Eodēmodo dat ſiue peccet hō ſiue non ¶ Eadē obiectio pōt
fieri de pcio et de eo quod emitur. qm̄ meritū ſe
habet ad pmiū ſicut preciū ad illud qd̓ emitur
vñ illud. cōſiderauit agrū ⁊ emit illū ⁊c̄. ⁊ in euā=
gelio. Simile ē regnū celorū homini negociato=
ri ⁊c̄. precio em̄ ſoluto neceſſariū eſt vt reddatur
res empta. q̄cq̄d poſtea fiat. ergo eadē rōne: cum
iā fuerit meritū: neceſſariū eſt vt pmiū detur q̄c=
Sexto. quid poſt fiat. ¶ Itē. ſi meritū cōſiſtit penes ſolā
caritatē. ergo opa caritatis ſcd̓m ꝙ ſūt caritatꝫ
per ſe: ſūt meritoria vite eterne. ergo quicq̄d poſt
accidat ſūt meritoria. ḡ nihil qd̓ poſt accidat fa=
Septimo. cit illd̓ cadere a merito. ¶ Itē. abrahā facit opa
caritatꝫ. ḡ meruit ex ꝯdigno vitā eternā: ⁊ poſtq̄
deceſſit nō potuit cadere ab illo merito: ḡ poſtq̄
deceſſit neceſſariū erat ꝙ haberet vitā eternā: ḡ
ſiue chriſtus incarnaretur ſiue nō neceſſariū erat
ꝙ habiturus eſſet eā: ḡ incarnatio xpi fuit inutilis
abrahe ⁊ oibus antiquis patribus. quare ḡ ꝓ eis
Octauo. paſſus eſt xps. ¶ Itē ſup illud aplī nō ſunt ꝯdig.
paſſ. ⁊c̄. dicit glo. nō ſūt ꝯdig. ad ꝓmerendū. qm̄
ꝯtra hoc af tribulatio erit cū fine: merces erit ſine fine. ſed ſi
hoc eſt eadē rōne pctm̄. q̄ eſt cū fine nō ex condi=
gno mereṫ mortē eternā que eſt ſine fine. ¶ Itēꝫ
Nono. apoſto. nō ego ſꝫ gr̄a dei mecū ſi ergo hō opatur
cū gratia bona opa ⁊ inquātū eſt ex gratia non ē
ab homine/ imo a deo a quo ſolo eſt gratia: ſed cō
ſtat ꝙ nō eſt opus meritoriū niſi inquātū ex gr̄a:
ergo ab hoīe nō eſt opus meritoriū. nō ergo ope
bono meretur hō vitā eternā ex cōdigno. ¶ Itēꝫ
Decimo. indirecte homo ex cōdigno mereṫ vitā eternā: ſꝫ
mereri ex condigno eſt facere de debito debitum
vel de debito magis debitū. ita ꝙ iniuſte agiṫ cū
eo niſi reddatur ei quod meruit: ergo deꝰ ageret
iniuſte cū iſto niſi redderet ei vitā eternā: ḡ teneṫ
ei reddere: ergo obligatus eſt ad hoc: qd̓ etiā vi=
detur per hoc ꝙ deꝰ ꝓmiſit iurauit pepigit ſe da=
Figura. turū illā in figura terre ꝓmiſſionis: ſicut legiṫ in
geneſi ⁊ in multis alijs locis. ſi ergo deus ꝓmiſit
eā ⁊ iurauit ⁊ pepigit ſe daturum abrahe ⁊ ſemini
eius. i. oibus fidelibus: ergo tenetur ⁊ obligatus
Confirmaṫ eſt ad dandū. ⁊ ita deus eſt obligatꝰ ad dandū ali
quid quod videtur incōueniens: quod pōt etiā p
bari. quia deus liberrimꝰ eſt ita ꝙ liberior nō pōt
excogitari: ergo nō eſt obligatꝰ ad aliqd. ¶ Pre=
Undecimo terea. ſi deus per promiſſiones ⁊ pacta et iuramē
ta eſt obligatus: ſed iſta inceperūt eſſe: ergo obli
gatio dei incepit eſſe. ſed cōſtat ꝙ talis obligatio
nō eſt niſi in deo: ergo aliquid incepit eſſe in deo
quod prius nō fuit: ḡ deus eſt mutabilis. ¶ Pro= Opinio ali
pter has rōnes dicūt quidā ꝙ nullus meretur ex quorum.
cōdigno vitā eternā: ⁊ maxime ꝓpter duas vlti= In oppm̄.
mas. ¶ Sed ꝓbatur multipliciter ꝙ hō ex cōdi= tamen aṙ.
gno meretur vitā eternā. qm̄ homo ex condignis
malis operibꝰ mereṫ mortē eternā: aliter ageret
deus iniuſte cū eo infligendo eam: ergo cuꝫ bona
opera magis ſūt bona q̄ꝫ mala opa ſint mala: mul
to fortius bonis opibus meretur vitam eternam
ex cōdgno. ¶ Itē. aliquis fodiens in vinea mere Secundo.
tur recta rōne merendi ab homine illud quod di=
ctū eſt: ergo multo fortius aliquis laborando in
vinea dñi meretur rōne merendi illud qd̓ dictum
eſt. ſcꝫ denariū diuinū qui eſt beatitudo eterna.
¶ Si dicit ad iſtas duas obiectiōes ꝙ non eſt ſi= Euaſio.
mile. qm̄ bona opa nō ſunt hoīs: ſed dei q̄ dat gra
tiam. ¶ Cōtra. ſicut deus dedit gr̄am ita ⁊ libe= ꝯtra hāc aṙ
rum arbitriū. ⁊ ſicut dedit homini liberū arbitriū
vtatur illo. ita et gratiā vt bene vtatur illa: ergo ſi
cut bonus vſus leberij arbitrij eſt hoīs. ita ⁊ bo=
nus vſus gratie eſt hoīs: ergo bonū opus non tm̄
inquātū eſt liberi arbitrij. ſed etiā inquātū ē gra=
tie eſt hominis. ⁊ ita nō valet illa ſolutio. ¶ Itē Secundo.
contraria debenṫ ꝯtrarijs pctō mortali debetur
ex cōdigno mors eterna: ergo virtuti vel opi eiꝰ
debetur ex cōdigno vita eterna. ¶ Forte dicet ꝙ Alia euaſio
nō eſt ſimile. qm̄ pctm̄ eſt ꝓportionale pene eter
ne: ſed bonū opus nō eſt ꝓportionale vite eterne
pctm̄ em̄ qd̓ eſt offenſa dei a quo homo habet oia
in infinitū puniri debet. ⁊ eſt offenſa infinita rō=
ne obiecti. qm̄ offenſa alius hoīs magna eſt ergo
offenſa dei in infinitū maior eſt vel peior: ergo in
infinitū magna eſt. nō ergo pena maior et ita pro
portio eſt culpe ad penā eternā. ſed nō proportio
premij ad meritū. ⁊ ideo dicit ꝙ non valet p̄dicta
argumētatio. ¶ Sed hec ſolutio nulla videṫ. qm̄ ꝯtra hāc aṙ
licet offenſa dei ſit in infinitū magis mala q̄ꝫ illa
que eſſet ſolius hoīs: tamen in ſe finita eſt: ſicut li
nea reſpectu puncti infinita eſt. tñ in ſe finita eſt.
¶ Preterea bonū opus quod fit propter deū de Secundo.
bito modo infinitū melius eſt q̄ꝫ illud qd̓ fit pro=
pter hoīem tm̄: ergo eſt bonū in infinitū. nō ergo
vita eterna melior ſecūdū tuā rōnē. ¶ Preterea Tertio.
mors eterna eſt eterna ſeparatio a deo in qua erit
triſticia ſine ſolatio ⁊ ſine omni ſpe. ergo in morte
eterna erit pura triſticia: ⁊ purus dolor: ergo ſi=
cut plura delectatio que eſt in paradiſo nō ſe ha=
bet in aliqua proportione ad illā que modo ē. ita
triſticia que eſt in inferno cū ſit pura triſticia non
ſe habet in aliqua ꝓportione ad triſticiam preſen
tis temporis que eſt in peccato mortali. que eſt ḡ
cauſa quare nō mereatur homo vitā eternam bo=
nis operibus. ſicut mortē eternā malis. hec enim
nō eſt cauſa ꝙ culpa eſt proportionalis pene: ſed
bonū opus nō eſt ꝓportionale premio. ſimiliṫ nec
hec eſt cauſa ꝙ bonū opus nō eſt hoīs: qm̄ oſten=
ſum eſt ꝙ eſt hoīs ⁊ ita videtur ꝙ nō pōt aſſignari
ratio diuerſitatis. ¶ Itē ſeruitiū gratis impen= Item argui
ſuꝫ obligat recipientē: hoc ē cōmunis animi con= tur ad idem
ceptio: qm̄ cōtrariū eiꝰ nō recepit hūana liberali

Ayuntamiento de Madrid

tas. aliter eniꝫ facere eſt ingratitudo. ſe ſeruitium
impenſum deo ex caritate eſt gratis impenſum et
ergo obligat deuꝫ ad remunerationē. ergo tenetᷣ
reddere pmiū aliter eſſet ingratꝰ. ergo iniuſte
faceret cū tali: niſi redderet: ꝗ iſte meruit ex cōdi
yſaias gno. ideo dicit dñs per yſa. Venite et redarguite
Quinto. me. ſ. niſi vos remuneraueꝛo. ¶ Itē. operibꝰ vir-
tutū tendit homo ad beatitudinē ⁊ ſapienter. er-
go iſte pōt peruenire ꝑ illa ad illā ⁊ recte. ergo ꝑ
opera bona pōt hō acquirere recte btitudinē: nō
niſi per modū meriti. ergo ꝑ bona opa meretᷣ ho
Sexto. mo vitā eternā: recta rōne merēdi. ¶ Itē. ſuꝑ il-
lud pſalmi. Miſericoꝛs ⁊ miſeratoꝛ ⁊ iuſtus. dicit
gloſa Miſericoꝛs dū expectat: miſeratoꝛ in exhi-
bitione dum iuſtificat: iuſtus dum remunerat.
Septimo. ¶ Itē. ſuꝑ illud ad thimoteū. Repoſita eſt mihi
coꝛona iuſticie quā reddet michi dñs in illū diem
iuſtus iudex. dicit glo. ꝙ deus eſt iuſtus in remu-
nerando. ⁊ ita tam textꝰ ꝙꝫ gloſa vult ꝙ vita eter-
na reddatur de iuſticia. ergo hō meretur eā ex cō
digno. hoc eniꝫ dicimus mereri ex cōdigno. ſ. face
Opinio ali- re debitū ſibi de iuſticia. ¶ Ad hoc dicunt ipſi ꝙ
quoꝛum. deꝰ dr̄ iuſtus duobꝰ modis. vno mō a iuſticia vir-
tute qua redditur vnicuiqꝫ quod ſuū eſt. alio mo-
do ex pmiſſo: ⁊ ſcd̄m hoc deus eſt iuſtus. i. fide
lis in pꝛomiſſis ⁊ ſic eſt iuſtus in remunerando: et
ſecūdū hoc nō ſequitur ꝙ hō mereatᷣ ex cōdigno
vitā eternā. qm̄ cōdignū reſpicit iuſticiā pꝛio mo
ꝯtra hāc ar- do. ¶ Sed hec ſolutio nō valet. qm̄ veritas ſiue
fidelitas in pmiſſis eſt ſpecies iuſticie. hoc ei di-
cunt philoſophi. veritas eniꝫ qua homo eſt veridi
cus pꝛimo virtus eſt ⁊ eſt ſpecies iuſticie: eadem
rōne in deo eſt virtus exemplaris nō niſi iuſticie
ſpecies. qm̄ nō eſt ſpecies temperātie vel alteriꝰ.
Secundo. ¶ Preterea. pōt ne deus eſſe iuſtus in agēdo bo
num. ſi non. ergo non eſt ꝑfecte iuſtus qm̄ iuſticia
habet duas ptes. ſ. declinare a malo. ⁊ facere bo-
num. ſi ſic. ſed nō pōt eſſe iuſtus in agendo bonū
niſi in remunerando bonos ⁊ ſemꝑ ſumatur iuſti-
cia ſcdꝫ ꝙꝫ eſt virtus remunerandi bonū qd̄. ſ. ē ꝗ
deus remunerat de iuſticia bonū pꝛemio eterno:
ergo ipſi meruerūt illud ex cōdigno. ¶ Item ſu-
Tertio per per iohā. in fine. dicit Aug. Facile dicerē magis
auguſtinuꝫ diligentē melioꝛē ⁊ magis diligentē felicioꝛem ſi
ſcirem defendere iuſticiā minus diligētis/magis
diligenter ergo de iuſticia debet deus magis dili
gere magis diligentē. ergo de iuſticia debet dili
gere diligentē: ergo de iuſticia remūerat ſeruien
Quarto. tem. ¶ Itē. deus nō puniendo malos negaret ſe
ipſum: ergo multofoꝛtius negaret ſeipſum nō re-
munerando bonos cum magis ſit liberalis ⁊ ma-
gis ſe habeat ad opera beniuolentie ꝙꝫ ad ope-
ra punitionis. ſed ſi non remuneret bonos nega-
ret largitatē ſuam et magnificentiā: ergo nō pōt
nō remunerare ꝓpter ſuā magnificentiā: ſed illa
eſt ſpecies iuſticie: ergo non pōt nō remunerare
de iuſticia. ¶ Itē dicit rebeca filio ſuo iacob. ꝓ-
Quinto. para duos edos quibus libēter veſcitur yſaac. ꝑ
yſaac xp̄us intelligitur/ cui penitentes pꝛeparāt
Figura. duos edos ſcꝫ peccati abominationē ⁊ ſatiſfactio
nem: quibus libēter veſcitur homo: ergo pꝛepa-
rat deo ad comedēdū cibos ſibi delectabiles. vn̄

in apocalipſi. Si quis aparuerit michi intrabo ⁊ Apocalipſi
cenabo cū eo et ipſe mecū/ ſed cocus regis meretᷣ
a rege non tm̄ ꝙ comedit de eiſdem cibis: ſed etiā
magna alia munera: ergo multofoꝛtius homo qui
pꝛeparat cibū delectabilē deo meretur recta ra-
tione: nō tm̄ ꝙ edat de eodem cibo ſcꝫ de eiſdē bo
nis operibus ſed etiam aliquid aliud magnū ⁊ ita
vitam eternā. ¶ Ad hoc dicimus ſine pꝛeiudicio Solutio do
ꝙ bonis operibus meretᷣ homo vitā eternā ex cō ctoꝛis.
digno: ſic eniꝫ gratioꝛ erit hoī vita eterna ⁊ tamen
totū debet deo attribui: qꝛ dedit grām et quia ſi- Nota dili-
ne ipſo etiā cū gratia nō pōt hō facere bona opa genter.
ſcꝫ niſi ipſi pꝛincipaliter cooperetur ad illa ⁊ mo-
ueat: ⁊ pꝛopter etiā ipſa vita eterna dicitur grā i Quare bti-
ſacra ſcriptura ſicut dicit gloſa ſuꝑ illud apoſto. tudo dr̄ grā
repoſita eſt mihi coꝛona iuſticie. dicitᷣ eniꝫ grā ꝓ-
pter fundamentū ſed moꝛs eterna tantū debetur
meritis ⁊ ideo dixit Apoſto. ſtipendia pctī moꝛs
grā aūt dei vita eterna. ¶ Ad pꝛimo ꝗ obiectum Ad pꝛimū.
dicimus ꝙ nō ſūt cōdigne paſſiones huiꝰ tēpoꝛis
ad futurā gloꝛiā. ſ. ad ꝓmerēdū ſicut dicit glo. id
eſt ad ꝓpoꝛtionaliter merendū ſūt eniꝫ tamē cōdi
gne ad ſimpliciter merendū. ¶ Ad ſcd̄o ob. dici Ad ſcd̄m.
mus. ꝙ reuera ſeruitia omnino debita non obli-
gāt recipientē ſi fiant hoc intuitu qꝛ ſunt debita: Seruitium
ſed caritas nō habet hunc reſpectū immo et ſi nō charitatiſē
eſſent debita moueret ad illā ꝓpter ſoluꝫ deū. et gratuitum.
ita gratuitū eſt eius ſeruiū rex autē terrenus qui
nō videt intus nō reſpicit niſi ad debitū feudi ſui
et ita nō eſt ſimile. ¶ Ad tertio ob. dicimus ꝙ re Ad tertium
uera homo bonis operibus meretur vitā eternā:
ſed tm̄ ſub cōditione: nō ſub cōditione merendi qꝛ
ſimpliciter eā meretur. ſed ſub cōditione habēdi:
qm̄ ſi per pctm̄ moꝛtale cadit a merito: nō debet
habere quod meruit. ⁊ ſunt opa caritatis illiꝰ qd̄
cadit a caritate ſufficiēter remunerata: quātū ad
ſtatū ſuū. Sūt eniꝫ remunerata iocūditate mentꝫ
ſicut dicit pſalmiſta. in cuſtodiēdis illis retribu-
tio multa: ſed a merito vite eterne cecidit: qꝛ illā
nō meruit niſi ſub cōditione pꝛedicta. ſicut cōtin
git etiā in merito moꝛtꝫ eterne. ¶ Et per hoc pa Ad quartū
tet ſolutio ad quarto obiectū: qꝛ perſeuerantia ſi
ue cōtinuatio boni nō facit ad quātitatem pꝛemij
vel meriti: ſed qui cōtinuat bonū nō cadit a meri
to ⁊ talis ſolus recipit pꝛemiū. ¶ Ad quīto obie Ad quintū.
ctū ꝙ ille q̄ fodit in vinea hoīs poſtꝙꝫ fodit: poſſet
tamē quid facere ꝙ nō deberet habere illud quod
meruit vt ſi iſtud quod fecit in vinea diſſiparet to
tum. Eodē modo ille qui poſt opa caritatꝫ cadit
ꝑ moꝛtale diſſipat quicq̄d facit qm̄ diſſipat carita
tem ex qua meruerat. ⁊ in q̄ erat vt actus illi eēnt
deo placētes ⁊ meritoꝛij. ¶ Eodē modo reſpon- Ad vltimū.
dendū eſt ad quīto obiectū: qm̄ qui dedit pꝛeciuꝫ
pꝛo re tēpoꝛali: poſſet tale quid facere ꝙ nō debe
ret habere illud quod emit ſcꝫ ſi nūmos quos de
dit ꝓ illa ſua pꝛiuaret bonitate vt ſi auferret eis Ad ſextum.
argentū. ¶ Ad ſexto obiectū dicimus ꝙ non va-
let hec argumētatio. Opera caritatꝫ ſūt ꝑ ſe me
ritoꝛia vite eterne: ꝗ nihil quod poſt accidat facit
ꝙ cadat a merito: immo debuit inferre nichil qd̄ ad ſeptimū
poſt accidat pōt facere quin meruit illā. ¶ Ad ſe
ptimo obiectū dicimus ꝙ abꝛahā meruit ex con-

Ayuntamiento de Madrid

digno vitã eternã: ſꝫ illud meritũ exceptionẽ ha=
bet ſicut meritũ illius qui decedit cũ ligno/ feno/
ſtipula: habet exceptionem dilatoriã. qm̃ ſi talis
peteret ſtati vitã eternã quã meruit diceret. Red
de prius quod debes: ſcꝫ penã purgatorij. Eodẽ=
modo ſi abrahã ſtatim poſt mortẽ ſuã vel alij pa=
tres antiqui petijſſent vitã eternã quã meruerãt
ex cõdigno dictũ fuiſſet eis. Redite ꝙ debetis. ſ.
ſatiſfactionẽ ꝓ peccato originali: ⁊ qm̃ nullus ho
mo purus potuit ſatiſfacere: ideo neceſſarius fu=
Ad octauũ it aduentꝰ chriſti. ¶ Ad octauũ obiectũ dicimꝰ
ꝙ ad hoc qd̾ dicit glo. ſ. ꝙ nõ ſunt cõdigne paſſio=
nes huius tẽporis. ⁊c̃. qꝛ ſi tribulatio ẽ cum fine:
merces ſine fine: dicimꝰ ꝙ paſſiões nõ ſunt cõdi=
gne ad promerendũ. i. ad proportionabiliter me
rendũ. ſũt tamẽ cõdigne ad merendũ: qꝛ ſũt ſerui
tiũ et honor dei. eodẽmodo dicendũ eſt de malis
operibꝰ: qꝛ em̃ ſũt offenſa ⁊ dedecus dei ſufficiũt
ad merendũ penã eternã: licet nõ ad proportiona
Ad nonum biliter merẽdũ. ¶ Ad. ix. obiectũ dicimus ꝙ ita
eſt intelligendũ qd̾ dicit Apoſto. Non ego ſꝫ gr̃a
dei mecũ. q. d. nõ ego per liberũ arbitriũ pricipa
liter: ſed per gr̃am principaliter illud ago. ⁊ ſic nõ
ſequit̃ ꝙ bona opa nõ ſũt ab hoĩe: imo ſũt ab ho=
Ad decimũ mine vtente gr̃a ſibi data ⁊ merẽte: ſed per gr̃am
datã ſibi. ¶ Ad. x. di. ꝙ deꝰ nõ põt eẽ obligatus
vel dici obligatꝰ niſi tranſſũptiue. ſ. qꝛ nõ põt qui
ita faciat nec põt negare ſeipſũ qui remũeret ſer=
uiẽtes ſibi: ⁊ nõ valet hec argumẽtatio. liberrimꝰ
ẽ. ergo nõ eſt obligatus: qm̃ hec eſt ſũma liberalitas:
ꝙ nõ põt facere niſi liberaliter. ⁊ ꝙ nõ põt nõ re
munerare ſuos: ſicut vera libertas eorũ qui ſunt
Ad vltimũ. in patria: eſt ꝙ nõ poſſunt non velle ꝙ deus vult.
¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ ꝙ obligatio que di
citur de deo: eſt ipſa diuina eſſentia: ſed cũ dꝛ deꝰ
incepit eſſe obligatus inceptio nõ notatur in pri=
cipali ſignificato: ſed in cõnotato. ſ. in merito ho
minis per quod dꝛ deus eſſe obligatus ⁊ propter
hoc nõ ſequit̃ ꝙ deus ſit mutabilis. ſed ſequitur
vnde habeant opa caritatis ꝙ ex cõdigno ſũt me
ritoria vite eterne nõ ex bonitate ſua: qm̃ premiũ
eſt multo melius: ⁊ in infinitũ melius ꝗ meritũ.
ſi dicet ꝙ hec eſt a largitate vel magnificẽtia dei
Iterum arguitur. ¶ Contra. Quãto maiori fiunt ſeruitia: tãto ſũt
magis debita: et quãto magis debita tanto minus
grata: ⁊ quãto minus grata: minus meritoria: er=
go a primo quanto altiori ⁊ maiori fiunt ſeruitia:
tanto minus meritoria. nõ ergo eo ꝙ fiunt largiſ=
Secundo. ſimo: meritoria ſũt ex ꝯdigno vite eterne. ¶ Itẽ.
videtur ꝙ nõ ſit ſimile de merito vite eterne. ⁊ de
merito pene eterne: qꝛ pctm̃ eſt eque malũ vel ma
Aſſũptũ pꝫ gis malũ ꝗ pena eterna: qd̾ ꝓbatur. qm̃ in infini
tum magis peccat q̃ peccat in deũ ꝗ qui peccat i
hoĩes tantũ. ſed quicũqꝫ peccat. peccat in deũ: ergo
oĩs offenſa dei infinita eſt: ſed pena gehenne fini=
ta eſt quo ad culpã: ergo culpa eſt magis mala vl̾
Tertio. nõ minus mala ꝗ pena eterna. ¶ Preterea: con=
iungi deo eſt magis bonũ ꝗ ſit malũ ſuſtinere pe
nam gehenne: ergo offenſa ſeparans a deo eſt ma
gis mala ꝗ pena gehẽne: ⁊ ſi ita eſt non eſt in bo=
nis operibus: qm̃ vita eterna eſt multo melior ꝗ
bona opa: ergo per hoc ꝙ aliquis meretur ex con

digno mortẽ eternã nõ põt probari ꝙ aliqs mere
tur ex cõdigno vitã eternã. ¶ Itẽ. ex incidenti q̃ qo incidẽs.
ritur vtrũ cõparabilia ſint pctm̃ ⁊ pena eterna. vi Ar ꝙ nõ.
detur ꝙ nõ qm̃ malicia peccati priuatio eſt. pena
aũt paſſio eſt. ⁊ eſt alius: ergo nõ ſũt eiuſdẽ gene=
ris: ergo nõ ſũt cõparabilia. ¶ Cõtra in apoca= In oppm̃.
lip. Quãtum glorificauit ſe ⁊ in delicijs fuit date
ei tormẽtũ ⁊ luctũ ſcꝫ babiloni: ergo culpa eſt cõ
parabilis pene. ¶ Solutio. dicimus ꝙ bona opa Solutio.
a duobus habent ꝙ ſunt meritoria vite eterne. ſ.
a bonitate ſua qua delectãt deũ: ⁊ ſũt cibus eius
⁊ magnificentia dei in cuiꝰ honore fiunt. ſicut ma
la opera ſũt meritoria pene eterne ꝓpter duo. ſ.
ꝓpter ſui prauitatem ⁊ ꝓpter offenſam dei eterni
oim iudicis. ¶ Ad primo obiectũ dicimus ꝙ ſer= Ad primũ.
uitia quãto magis ſunt debita: tanto minus ſũt gra
ta. qm̃ fiũt intuitu debiti: ſed qm̃ fiunt ex ſola di=
lectione ⁊ fierent/licet nõ eſſent debita: grata ſũt
⁊ meritoria. ¶ Ad ſcd̾m obiectum dicimꝰ ꝙ hec Ad ſcd̾m.
argumẽtatio nõ valet. In infinitũ magis peccat
qui peccat in deũ ꝗ qui peccat in ꝓximũ tantum
Sit ꝙ aliquis poſſit peccare in proximũ tantũ: ergo
in infinitũ magis peccat qui peccat in deũ. ſicut Exemplum
linea eſt in infinitũ maior pũcto: ⁊ tamẽ nõ eſt in=
finita. ¶ Ad ſequens dicimus ꝙ hec argumenta Ad aliud.
tio nõ valet: q̃ vident̃ fieri a ꝯtrarijs cõiungi deo
⁊c̃. ergo offenſa ſeparans a deo. ⁊c̃. qm̃ delectatio q̃
eſt in deo nõ habet ꝯtrariũ nec delectatio dei ea
dem rõne: qm̃ nihil ẽ ſumme malũ. ¶ Ad vltimũ Ad aliud.
obiectũ dicimus ꝙ culpa eſt cõparabilis pene ra
tione delectationis vel dilectionis que eſt in cul=
pa: nõ rõe priuatiõis eſt ei ꝓportiõalis: qm̃ dele
ctatio q̃ modo eſt nõ eſt pura delectatio ĩ deo cũ
ſit admixta vel quaſi admiſcibilis triſticie alicui:
ſed in pena eterna eſt pura triſticia. ſ. vermis qui
non morit̃. vnde licet ſint cõparabiles: nõ tamẽ
ſũt ꝓportionabiles ſicut diameter nõ ẽ ꝓportio=
nabilis coſte: tñ eſt ei cõparabilis: quia maior. Aliud exẽ=
¶ Similiter angulus rectus ẽ maior angulo cõ= plum.
tingentie: ⁊ tamẽ improportionabilis. illa aucto Ad dictũ in
ritas quãtũ glorifi. ⁊c̃. intelligitur in gñe ſit multũ apocalipſi
multũ. ¶ Cũ dictũ ſit ꝙ antiqui patres merebã= contra vnũ
tur ex cõdigno vitã eternã. videt̃ ꝙ multo fortius dictũ prius
meruerũt ex cõdigno: qd̾ minus eſt. ſ. incarnatio= arguitur.
nem. ¶ Preterea ipi petierũt eã pie: ꝑſeuerãter Secundo.
pro ſe: ⁊ ad ſalutẽ. vnde dicebant. Dñe: inclina ce
los tuos ⁊ deſcende. ⁊ yſaac. Utinã diſrumperes
celos ⁊ deſcẽderes: ergo merebantur exaudiri. ⁊ ita
meruerũt incarnationẽ. vñ ꝓpter miſeriã inopũ
⁊ gemitũ pauperũ nũc exurgam: dicit dominus.
¶ Pretea. deꝰ promiſerat hoc ⁊ non põt negare Tertio.
ſeipm̃: qm̃ eſt veritas: ergo neceſſariũ erat ꝙ ĩcar
naret̃. nõ niſi de veritate ꝓmiſſionis: ergo antiqs pa
tribus debebatur incarnatio de iuſticia: ⁊ eã me=
ruerũt. ergo ex cõdino. ¶ Preterea. antiqui patres Quarto.
erant amici dei ergo ſuis precibus merebant̃ ex=
audiri/⁊ ex cõdigno qm̃ de iuſticia qua amicus te
netur amico: ergo ex cõdigno meruerũt incarna=
tionẽ. ¶ Cõtra. Ex cõdigno meruerũt et nõ po= In oppm̃.
terant cadere a merito poſt mortẽ: ergo neceſſari
um erat ꝙ incarnaretur: ergo mentitus eſt Aug.
dicens ꝙ alius modus noſtre liberatiõis fuit deo

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. poſſibilis. ¶ Itē Apoſto. Non ex opibus iuſti-
cie q̄ fecimus nos ⁊c̄. ergo antiqui patres nō me-
ruerūt ex cōdigno incarnationē: qḋ cōcedimus.
Solutio. ¶ Nec ſequitur: meruerūt maius ex cōdigno: er
go minus quia illud tantū cadit ſub merito quod
ꝓponitur nobis vt corona vel directa via ad co
ronam ſiue pars corone: qꝛ repoſita eſt nobis (vt
Quare pe- dicit apoſtolus) corona iuſticie quā ⁊c̄. Uirt⁹ em̄
tebāt incar que eſt fūdamentū merēdi nō tēdit niſi ad illā. cū
nationem. ergo incarnatio non ſit corona vel pars illius nō
cadit ſub merito. petierūt autē illā antiqui pr̄es
ſicut medicinā noſtre infirmitatis: quia medicina
omniū eſt in feſtinatione nebule. ¶ Itē. nihil eſt
ita inflāmatiuū ad amorē dei. ſicut ꝙ fili⁹ dei vo-
luit fieri frater noſter et mori pro nobis. hoc aūt
inſuſpicabile et nouum nullus eſſet auſus petere
niſi deus ꝓmiſiſſet prius. Multis alijs cauſis in
Ad rōnem. carnatus eſt: ſicut dictū eſt ſupra. ¶ Ad ſequens
obiectū dicim⁹ ꝙ antiqui patres petētes pie. ⁊c̄.
meruerūt exaudiri. ⁊ hoc vel in equipollenti. ſed
non ſequitur: ergo meruerūt ex cōdigno incarna
Falſa ꝯñtꝫ. tionē impediente fallatia ꝯñtis. qm̄ ad hoc ꝙ ali-
quis mereatur aliquid ex cōdigno: oportet ꝙ illḋ
Ad aliud. reddat̄ ei vt corona vel pars corone. ¶ Ad vlti-
mum dicimus ꝙ d̄us ꝓmiſit illud: ſed non erat ne
ceſſariū deū ꝓmiſiſſe ſicut nec ꝓphetā dixiſſe nec
etiā prouidiſſe. Eodēmodo iudicandū eſt de pro
miſſione incarnatiōis. ſicut ⁊ de alijs ꝓphetijs.

¶ Utrū ex cōdigno mereamur augmētū grē.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

Queritur vtrum ex condigno mereamur
Arḡ ꝙ ſic. augmentum gratie. ¶ Probatio ꝙ ſic:
qꝛ ex cōdigno meremur maius. ſ. vitam
Secundo. eternā. ¶ Preterea. ex cōdigno mere-
mur totā coronā. ergo partē: qꝛ beatitudo preſēs
Tertio. eſt quaſi pars future. ¶ Preterea. nō deeſt fun-
damentū merendi neqꝫ dei ꝓmiſſio: qm̄ ipē dixit.
habenti dabitur ⁊ abūdabit. ergo ex cōdigno me
Contra eua remur illud ſicut vitā eternā. ¶ Nō em̄ pōt dici
ſionem. ꝙ ſit res nō cadens ſub merito. qꝛ dicit pſalmiſta
Auguſtin⁹. In cuſtodiendis illis retributio multa. ⁊ Aug. ca
Secundo. ritas nata meretur augeri ⁊c̄. ¶ Itē. ſi qḋ petie-
ritis in noīe meo fiet vobis. ſed apoſtoli petierūt
augmētū grē dicentes. Dn̄e adauge in nobis fi-
dem. ḡ cū amicicia ſit idē velle: idē nolle. ⁊ amici
cia ſit ſpecies iuſticie de iuſticia debebat̄ eis aug
In oppm̄. mentū grē. ḡ ex cōdigno merebant̄ illud. ¶ Cō-
tra. Si bonis operib⁹ meremur augmētū carita-
tis. ḡ quolibet opere bono augetur caritas in ho
mine. ḡ ex multis multū augetur. quod manifeſte
falſū eſt. qm̄ ſi hoc eſſet exteri⁹ apparerēt ſigna: qꝛ
ignis nō pōt abſcōdere ſe: nec pōt obſcōdi ciuitas
Secundo. ſupra mōtē poſita. ¶ Itē. imo ex denario diurno
ꝯueniſti mecū. denarius diurn⁹ eſt vita eterna. ḡ
cōuenit nobiſcū deus de vita eterna danda meri
tis bonorū operū. ſed ſi illud reddat in quo cōue
nit nobiſcū nō tenetur ad amplius: nec debet am
plius. ḡ nō debet ex iuſticia augmentū grē. ergo
Solutio. nō meremur illud ex cōdigno. ¶ Solutio. Cōce
dimus ꝙ meremur augmentū grē ex cōdigno: ſed
nō quibuſlibet opibus caritatis: imo tātū opib⁹
ſupererogatiōis ⁊ ſtrēnuitatis. Cū em̄ operibus
caritatis mereamur vitā eternā ſcḋꝫ menſurā ca
ritatis nō venitur ad augmentū glorie niſi ꝑ opa
ſupererogationis. nec ad augmentū grē. ¶ Per Ad primū.
hoc patet ſolutio ad primo obiectū qm̄ nō opor-
tet ꝙ ꝓ quolibet bono opere augmentet̄ caritas
¶ Ad ſequens obiectū dicim⁹ ꝙ denarius diur- Ad ſcḋm.
nus eſt vita eterna. ſed vita eterna iam eſt in no-
bis. in futuro aūt perficiet̄. qm̄ nō tm̄ imago re-
gis in futuro vita erit impreſſa nobis: ſed etiā in
preſenti. ¶ Cōtra hāc ſolutionē obijcit̄. Si ex cō- ꝯtra hāc ſo
digno meretur aliquis augmentū grē ꝑ opa ſu- lutionem arḡ
pererogatiōis: ergo quandocūqꝫ faciet opera ſu-
pererogationis augmentabitur in eo caritas. qḋ
videtur falſū in monachis. ¶ Forte dicet ꝙ aug- Euaſio.
mentatur caritas in tali caſu: ſi expedit. ſed nō ſꝑ
expedit: imo forte inde ſupbiret homo ſicut luci-
fer ſuperbiuit ex pinguedine bonoꝝ ſuoꝝ ¶ Sed ꝯtra hāc arḡ
cōtra. Oīa cooperant̄ in bonū. ⁊c̄. ḡ augmētum
grē cooperatur iſti in bonū ſi detur ei: ḡ ad min⁹
in talibus ſemꝑ augmētatur caritas ex quocūqꝫ
opere ſuperogationis. qḋ videt̄ falſum cū nō ap-
pareat extra. etiāꝫ poſt multa talia opa. ¶ Pre- Ad idem.
terea. opa nō ſūt meritoria niſi ſcḋm menſurā ca-
ritatis. ſed ſiue ſint ſimplicia ſiue ſupererogatio-
nis ſūt ex eadē caritate: ergo quicqḋ meret̄ quis
his operibus ⁊ illis. ſed ſimplicibus nō meretur
ex cōdigno aliquis augmentū grē: ḡ nec opibus
ſuperogationis. ¶ Itē. opibus ſimplicib⁹ cari- Ad idem.
tatis meret̄ aliquis ex cōdigno vitā eternā. ergo
⁊ quod minus eſt. ſ. augmentū grē cū illud cadit
ſub merito. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ opibus ſup- Solutio.
erogatiōis meretur quis augmentū grē ſub hac
cōditione: ſi expedit. nō dicimus ſub cōditiōe me
rendi: ſed ſub cōditione habendi. Nō em̄ deus ſꝑ
dat quod petitur: qꝛ nō expedit: ſed equipollēs vł
melius ei qui petit vel meretur. nec etiā oībus p̄-
deſtinatis ꝓdeſt magis vnū maius q̄ꝫ minus. vel
aliud magis ꝓdeſt ei. ſicut paulo magis ꝓfuit ſti
mulus q̄ꝫ amotio eiuſdē licet vtrūqꝫ cooperaret̄
ei in bonū. ¶ Ad ſcḋm dicimus ꝙ hec argumen- Ad ſcḋm.
tatio nō valet. Opera ſimplicia ⁊ ſuperogatiōis
ſūt ex eadē caritate. ⁊ penes caritatē eſt vis merē
di: ergo ⁊c̄. ⁊ hoc ideo: qꝛ licet penes caritateꝫ ſit
tota vis merendi primo. nō tn̄ totus effectus vel
efficatia. i. diſpoſitiōes operū faciūt ad efficatiā
merēdi. ſicut idē calidū: vt ſol: quedā magis que-
dam minus calefacit. ita caritas eadē in quibuſ-
dam opibus maiorē habet efficatiā merendi q̄ꝫ in
alijs. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ hec ar-
gumentatio nō valet. Meremur maius ſimplici- Ad tertium
bus operibus: ḡ ⁊ minus: qꝛ illud minus tale ē ex
quo de neceſſitate ſequit̄ maius prio maiori ⁊ ita
mai⁹ ē per ꝯſequētiā/ licet ſit minus ꝑ eſſentiam.

¶ De merito remiſſionis pene.

¶ Quarta queſtio huius capituli.

Queritur de merito remiſſiōis pene vtrū
cōſiſtat circa intenſionē caritatis an pe
nes magnitudinē operū vel penes gra-
uamen operantis. ¶ Ʋ᷈ nō penes intē- Arḡ primo.
ſionē caritatis patet. qꝛ ſcḋm hoc diues dans de
cem ex caritate maiorē remiſſionē pene meret̄ q̄ꝫ
pauper dans centū ex minori caritate: qḋ pꝫ eſſe

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. falſum. ¶ Itē non ſcđm magnitudinē operis qđ
patet quia plus meruit vetula ponendo duo mu-
nita ꝗ zacheus dimidiū patrimonij: ſicut dñs te
ſtatur. ⁊ cōſtat ꝙ dñs loquebaꝛ de merito remiſ-
ſionis pene ⁊ nō de merito vite eterne. quia aliter
nō eſſet ad propoſitū. qm̄ ipſe dixit paupculā po
ſuiſſe totū victū ſuū. hoc em̄ non videtur ptinere
ad meritū vite eterne: quod in ſola caritate totuꝫ
cōſiſtit. videꝛ ergo ꝙ meritū remiſſionis pene cō
In oppm̄. ſtat penes grauamē operātis. ¶ Sed cōtra. Po
nātur duo pares in caritate ⁊ in oibꝰ: excepto ꝙ
ꝙ alter dat cū triſticia: alter cū hilaritate. Inde
ſic. Si penes grauamen intendiꝛ meritū remiſſio
nis pene: plus meretur qui dat cū triſticia: ꝗ qui
dat cū hylaritate. Cōtra. Hylarē datorē diligit
Secundo. deus: ergo hylaritas non facit ꝙ hylaris mereaꝛ
minorē pene remiſſionē. ¶ Itē. grauamē ſiue tri
ſticia pōt accidere iſti ex pctō veniali qꝛ plꝰ iuſto
diligit tēporalia, licet ſub deo: ergo illa triſticia
nō debet ei patrocinari: ergo ꝑ cōtrariū: hylari-
tas nō debet facere preiudiciū alicui in dando. ⁊
Tertio. inde vt prius. ¶ Itē. aliquis multa dat paupibꝰ
⁊ tanta caritate ⁊ tanta hylaritate ꝙ nullo modo
grauatur in dando. nūqd iſte meretur apud deū
remiſſionē pene: eſto ꝙ hac intentiōe det. Videꝛ
ꝙ ſic: qꝛ aliter faceret ei preiudiciū ſua hylaritas
Cōtra. aut deꝰ punit aut hō punit: ſed homo nō
punit in hoc caſu. qm̄ iſte non ſentit vel habet pe
nam: ergo deus punit: ꝙ iſte nullā meruit pene re
Solutio. miſſionē tali datione. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ pe
nes grauamen ſiue penalitatē nature operātꝫ at-
tenditur meritū remiſſionis pene: qm̄ pena eſt re
ſolutoria pene vñ alijs paribus plus mereꝛ pau-
per ꝗ diues. Cōſtat em̄ ꝙ diuitie date ſūt homi-
ni a deo ad cōſolationē nature. vñ eccleſia in can
ticis. leua eius ſub capite meo. ⁊ ideo melancoli-
cus qui naturaliter eſt magis auarus magis me-
retur ꝗ ſanguineus quantū ad remiſſionē pene
Ad primū. alijs paribus. ¶ Ad primū ꝙ dicimus ꝙ pariter
mereñ meſtus ⁊ hylaris alijs paribꝰ. ⁊ qđ obijci
tur ꝙ hylaris nō grauaꝛ: dicimꝰ: verū eſt quo ad
actū: ſed nō eſt verū quo ad nature ſtatum q̄ pau
ciora hꝫ ꝓpter hoc cōſolātia. vnde in illo caſu hō
punit, licet nullā ſentit penā actualē ꝓpter men-
tis iocūditatē: ⁊ dandi ſtrēnuitatē. grauat em̄ ſta
tuꝫ nature ſue ei tēporalia ſubtrahēdo q̄ data ſūt
Per hoc pa ei ad ſolatium. vnde Apoſtolus. Ipſe me refrige
tet ad alia. rauit. Per hoc patet ſolutio ad preobiecta.

¶ Utrū multitudo bonoꝝ opeꝝ valet ad meritū.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

Queritur vtrū multitudo bonoꝝ operuꝫ
valet ad meritū. ⁊ hāc q̄ſtionē diſtingui
mus in quattuor. Primo pluribꝰ bonis
opibus meretur hō vtrū maiorē btitu-
dinē ꝗ vno illoꝝ. Scđo vtrū pluribus ꝟtutibus
ſit homo melior ꝗ vna illaꝝ. Tertio ad quid vale
ant bona opera ex quo non valent ad maiorē glo
riam. Quarto vtrū ſtatus valet ad maius meritū
Ad primo. ¶ Primo ꝓbatur ꝙ pluribus bonis opibus me-
retur homo maius premiū ꝗ vno illoꝝ. Primo ꝑ
locū a maiori ſic. pluribꝰ malis opibus meretur
hō maiorē penā ꝗ vno illoꝝ: qm̄ pro quolꝫ malo
opere puniꝛ homo pena ꝓpria: ꝙ cū bona opera
magis ſint bona ꝗ mala opa ſint mala: multofor
tius pluribus bonis opibꝰ meretur hō maius pre
miū ꝗ aliquo illorū. ¶ Itē. vnū pctm̄ eſt maius Secundo.
alio: ꝙ maior pena debetur ei qđ eſt maiꝰ. ⁊ ita ſin
gulis malis opibus debeꝛ pena ꝓpria. eadē rōe
ſingulis bonis opibus ꝓpriū premiū. ¶ Itē. de- Tertio.
merito inq̄ntū demeritū debetur pena: ꝙ vni de-
merito debeꝛ vna pena: ⁊ pluribꝰ plures: ꝙ p̄miū.
¶ Itē. deus eſt ꝓnior ⁊c̄. ergo ſi quodlibet malū Quarto.
opus punit ꝓpria pena. multofortius pluribꝰ bo
nis cōfert ꝓpriū premiū. ¶ Itē. plura mala opa Quinto.
augent malitiā: ergo plura bona augent bonita-
tem. ⁊ ita ſūt cauſa maioris premij. ¶ Itē merito Sexto.
inq̄ntū meritū debetur premiū: ⁊ pluribꝰ meritis
plura premia. ¶ Cōtra. ponaꝛ ꝙ duo in pari cari In oppm̄.
tate decedāt, ſed vnus fecit plura bona opa ꝗ re
liquus, iſti decedūt eque digni quia eque boni: ꝙ
equaliter remunerabūtur: ꝙ neuter habebit maiꝰ
premiū ꝗ reliquꝰ: ergo pluribus bonis opibꝰ nō
debeꝛ maius premiū ꝗ vni illorū. ¶ Preterea. Secundo.
vbi par caritas, par premiū: ꝙ multitudo opeꝝ nō
facit ad maius premiū. ¶ Qđ concedimꝰ ⁊ dici- Solutio ad
mus ꝙ prima argumētatio nō valet nec eſt ſimile primum.
de malis ⁊ de bonis operibus qꝛ ideo mali ſumꝰ ꝙ
male agimus ſed non ideo ſumus boni quia bene
agimus, immo ecōuerſo. vñ opa a radice habent
ꝙ ſint meritoria. patet ꝙ plura nō ſunt meritoria
maioris premij ꝗ vnū illoꝝ. ſed mala opera nō a
radice ſed a ſe ſunt demeritoria ⁊ ideo cuilibet de
betur pena ꝓpria. ¶ Ad ſcđm dicimus ꝙ deꝰ eſt Ad ſcđm.
pronior ad remunerandū bona opera ꝓprie ⁊ de-
bito modo ꝗ ad puniendū mala. ¶ Ad tertio ob- Ad tertium
iectū dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet. Plu-
ra mala. ⁊c̄. qꝛ mala opa habent generare malici
am. et ideo poſſūt augmentare illā: ſed bona opa
ſicut nō poſſūt generare in homīe virtutē ita nec
augmētare. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ hec argumē Ad aliud.
tatio nō valet. vni merito debetur vnū premiū ſe
cundū ꝙ vni: ergo pluribꝰ plura, ſi plura dicanꝛ
rōne cauſe: qm̄ oia bona opa ex eadē caritate fa-
cta ſūt: plura tamē ſūt rōne ſubſtantie: ſed vnū in
forma ſiue in perfectiōe. ſicut volūtas ⁊ actꝰ ſunt
plura pctā ſubiecto: ſed vnū forma que vnicā ma
litiā generat in aia q̄ eſt ꝑfectio pctī. ¶ Sꝫ obij ꝯtra dic. af.
citur. Cōſtat ꝙ ex pluribus malis opibus oritur
malus habitus quo fit homo malus. ex illo autē
habitu malo poſtea ꝓcedunt multa mala opera.
Queriꝛ ergo vtrū illis pluribꝰ malis opibus de-
beantur plures pene. cōſtat ꝙ ita: qꝛ eis fit homo
magis malus. Si ergo plura opera bona vnꝰ tm̄
premij ſūt meritoria qꝛ ſūt ab vna radice: eadem
rōne plura mala opera ab eadē radice ſūt merito
ria eiuſdē pene tantū ¶ Solutio. Dicimus ꝙ nō
Solutio. eſt ſimile: qm̄ quodlibet malum opus facit ꝓpriū
augmētū malicie, vel ꝓpriā malicā: ⁊ ideo cuilꝫ
debeꝛ ꝓpria pena. ſꝫ nō eſt ita in bonis opibus.

¶ Utrū pluribꝰ ꝟtutibꝰ ſit hō melior ꝗ vna illaꝝ.

¶ Sexta queſtio minꝰ principalis.

Sic obijcitur. Aliquis eſt magis malus
Ad primo. pluribus malicijs ꝗ vna illaꝝ: ergo a ſi-
mili. aliqs eſt magis bonus pluribꝰ vir-

tutibus ꝗ̃ vna illarũ. modo eñ nõ põt recurrere
Euaſio. ad radices cũ virtꝰ nõ habeat radicẽ. ¶ Ad hoc
forte dicet ꝙ nõ eſt ſimile: qm̃ cũ vnica ſit btitudo
plures virtutes nõ faciũt hoiem dignũ niſi vnica
ꝯtra hãc arg btitudine: ſed plures ſũt pene in inferno. ¶ Con
tra Greg. dicit ſuꝑ Joh. ꝙ ſicut videre deũ ē vi=
ta eterna: ita nõ videre deũ eſt mors eterna. ğ ſi=
cut vnica eſt vita eterna que debetur oibus opi=
bus bonis: ita vnica eſt mors eterna que debetur
omnibus operibus malis. ⁊ ita ratio ſua nulla eſt
alia euaſio. ¶ Forte dicet ad hoc: ⁊ verũ eſt ꝙ cũ dr. Non vi=
dere deũ eſt mors eterna: non debet hoc intelligi
pure priuatiue: ſed poſitiue. i. triſticia de ſepara
tione a viſione dei eſt mors eterna. hec eñ eſt ver
mis q̇ nõ morit̃ ⁊ quot ſũt malicie: imo quot male
affectiões fuerũt in hoie tot ſñt tales triſticie. ⁊
ita quodlibet malũ opus punit̃ pena ꝓpria: ſed
eodẽmodo de quolibet bono opere delectabitur
iuſtus in paradiſo vnde in principio ad Roma. di
cit grego. cogitatiões nr̃e in die iudicij: vel accu
ſabunt nos vel defendent. non ille que tunc erũt
ſed ille que modo ſũt: quarũ note tũc erũt impreſ
ſe in aiabus nr̃is. vnde in euangelio. Operamini
cibũ qui nõ perit. i. bona opa que reficient vos ſi
ne fine. igitur ſicut erũt plures triſticie ex pluri=
bus malis operibꝰ in inferno: ita in paradiſo plu=
res erũt delectationes ex pluribus bonis: ğ ſicut
quodlibet malũ opus ſuã ꝓpriam penã habebit:
ita qđlibet bonũ ſuã ꝓpriam habebit remunera=
tionẽ. ergo ſicut hõ pluribꝰ malis opibus maio=
rem penã meretur: ita pluribꝰ bonis maius p̄miũ
⁊ ſicut diuerſe malicie faciũt dignos diuerſis pe
nis: ita diuerſe virtutes: diuerſis premijs. ergo ſi
cut hõ magis eſt malus pluribꝰ malicijs: ita ma=
gis bonus pluribus bonitatibꝰ ſiue virtutibus.
Scđo prin= ¶ Preterea. vita eterna non eſt delectari in eter
cipaliter. nitate de bonis operibꝰ quibus meruimus cõiũ=
gi cũ deo: ſed delectatio qua delectabimur in cõ=
iunctiõe cũ ipſo deo. ğ a ſimili per cõtrarũ mors
eterna nõ eſt triſticia qua triſtant̃ mali in inferno
de malis operibꝰ q̇bus meruerũt ſeparari a deo.
ſed triſticia qua triſtant̃ de ipſa ſeparatione: de q̄
cõſtat ꝙ cogitabunt ſicut ⁊ de opibus. ergo ſicut
boni pluribꝰ opibus nõ merentur: niſi vnicã bea=
titudinẽ: ita mali pluribꝰ malis ſiue malicijs nõ
merentur: niſi vnicã mortẽ eternã: nõ merent̃ ma
gis pluribus opibꝰ bonis ꝗ̃ vno: eadem rõne de
bes dicere ꝙ mali quantũ ad mortẽ eternã. non
Tertio. magis demerent̃ pluribus malis ꝗ̃ vno. ¶ Itẽ.
quelibet vis remunerabit̃: ⁊ quelibet virtꝰ q̄ erit
in patria fiet gloria. ⁊ ita q̄libet vis delectabit̃ in
deo: ⁊ ita erũt plures delectationes in deo: ergo
videtur ꝙ non ſit ibi vnica beatitudo: ſed plures.
ergo ſicut homo pluribus malicijs dignꝰ ē diuer
ſis penis: ⁊ ideo magis malus eſt dignus pluribꝰ
malicijs ꝗ̃ vna: ita cum hõ pluribus ꝟtutibus ſit
dignus pluribus p̄mijs: magis eſt bonꝰ pluribus
In oppm̃. ꝟtutibus ꝗ̃ vna. ¶ Sic cõceditur. Contra. oẽs
virtutes ſũt equales. ergo tres virtutes ſũt equa
les quarte: ſicut tres hoies bicubiti ſunt eqaules
quarto bicubito. ergo tres ꝟtutes nõ ſunt magis
bone ꝗ̃ quarta. ergo plures ꝟtutes nõ faciũt ho=
minẽ magis bonũ ꝗ̃ vna. ergo eodẽmodo plures
malicie equales nõ faciũt hoiem magis malũ ꝗ̃
vna illarũ quod falſuʒ aperte. ¶ Ad hoc dicimꝰ: Solutio.
ꝙ reuera pluribꝰ ꝟtutibꝰ nõ eſt homo magis bo Pluribꝰ vir
nus ꝗ̃ vna: ⁊ cũ eterna quies in deo ſit btitudo ſi tutibus hõ
ue eterna in ipſo: delectatio nõ eſt niſi vna btitu= nõ ē magis
do: etiã creata: tamẽ erũt ibi due delectatiões q̄= bnꝰ ꝗ̃ vna.
bus immediate delectabimus in ipſo: ſcʒ vidẽdo
eius pulcritudinẽ ⁊ diligẽdo eiꝰ bonitatẽ: ⁊ bona
eius: ſicut in queſtione de dotibꝰ aīe plenius ap=
parebit. alie aũt virtutes habent ſuas delectatio
nes: ſed nõ in deo immediate. ſed qr videndo ⁊ ex
videndo erit delectatio / ⁊ delectatio. ideo dr vna
beatitudo ⁊ vna vita eterna eſſe dei viſio ad quaʒ
tendimus: vt in ea quieſcamꝰ. qm̃ in illa veritate
erit ſumma delectatio: ⁊ finis ipſius delectatiõis
⁊ ibi quieſcet tam intellectꝰ ꝗ̃ affectus ⁊ ideo di=
cit dñs. Hec eſt vita eterna ⁊c̃. qm̃ aũt oẽs vires
aīe ⁊ oẽs virtutes mouentur ꝓpter illã nec labo=
rant fieri ꝓpter illã: ideo oibus operibus virtutũ
meremur illã: ſed qr oẽs ꝟtutes ſunt eiuſdẽ diffi=
cultatis eiuſdẽ coherẽtie ⁊ eiuſdem finis prorſus
ideo nõ maioris btitudinis faciunt hoiem dignũ
plures virtutes ꝗ̃ vna illarũ. ⁊ cũ opa a ꝟtutibꝰ
ſint meritoria. nõ maiꝰ premiũ meret̃ homo plu=
ribus opibus ꝟtutũ ꝗ̃ vno illorum ex quo ſũt in
equali caritate. Meretur eñ homo quod intẽdit
maxime qr cũ quid ꝓponitur ei ad merendũ. ſed q̄
demeret̃ nõ demeret̃ quod intendit: ſʒ quod iudex
ſapiens iudicat. ¶ Ad iſtud ergo qđ obijcitur di
cimus ꝙ mors eterna eſt triſticia de ſeparatione Ad rõnem.
ſiue ipſa ſeparatio cũ dolore quẽ habebit aīa de Quid ſit
tormẽtis corpis. ſʒ qr pluribus opibꝰ malis ma= mors etna.
gis ſeparatur a deo ꝗ̃ vno. ideo qr magis malꝰ ē
pluribus pctĩs ꝗ̃ vno. ideo magis demeret̃ pluri
bus ꝗ̃ vno. ⁊ pluribus malicijs magis eſt malus
ꝗ̃ vna illarũ licet ille ſunt equales. qm̃ per quãli
bet ſeparata eſt aīa a deo aliquãtũ ⁊ quelibet pu
nietur pena ꝓpria ſiue ſeparatiõe ꝓpria / licet fa=
ciens nõ intendit hoc. ⁊ ideo ꝓpter plures penas
patet ꝙ magis punietur q̇s pluribus malicijs ꝗ̃
vna illarũ. vñ dicimꝰ ꝙ licet malicie ſint equales
tñ eis eſt homo magis malus ꝗ̃ vna. ſicut duo la
pides pariter accepti equalis põderoſitatis ſunt
magis ponderoſi ꝗ̃ vnus illoꝝ. ⁊ eſt malicia ſicut
ponderoſitas qua elongat̃ hõ ab altitudine q̄ de
us eſt. ⁊ ideo duabus malicijs pariter acceptis ē
homo magis malus ꝗ̃ vna illaꝝ. Virtus aũt ē ſi=
cut leuitas ⁊ deo eque leuia pariter accepta non
magis ſũt leuia ꝗ̃ vnũ illorũ delectatio aũt qua
delectabitur homo in bonis opibꝰ q̄ fecit nõ erit
de ſubſtãtia premij. qm̃ nõ eſt ei ꝓportionalis / ſi=
cut neq̧ punctus linee. ſed triſticia qua triſtabit̃
q̇s de ſuis malis opibꝰ in inferno bene erit de ſub
ſtantia premij. ſ. mortis eterne. qm̃ nihil impedit
qn ſit ꝓportionabilis triſticia de ipſa ſeparatiõe
virtus aũt magis p̄miabit̃ ꝗ̃ viciũ puniet̃. lʒ om=
nibus virtutibus detur vnicũ premiũ: ⁊ ſingulis
vicijs ſingule pene. ¶ Sed cõtra hoc qđ dictũ ē ꝯtra dic. ar.
ꝙ opus meritoriũ habet a radice ꝙ ſit meritoriũ
obijcitur. ꝓbatur multipliciter ꝙ opus melius ē
ꝗ̃ virtus: qm̃ per opus virtutis notum eſt aliqđ

Ayuntamiento de Madrid

bonū fieri.ſed nō eſt neceſſariū ꝙ per virtutē fiat
aliquod bonū.qꝺ patet in doꝛmiēte:ḡ opus ꝟtu=
Secundo. tis melius ē ꝗ̄ virtus. ¶ Itē.mereri eſt gratis fa
cere aliquod bonū ad honoꝛē vel cōmodū alicu=
ius.ſed ſolo opere virtutis fit hoc:ergo ſolū opus
virtutis eſt meritoꝛiū vite eterne. nō eñ coꝛona=
Auguſtinꝰ. bitur niſi qui legittime certauerit.Vñ Aug. in li=
bꝛo de articulis fidei.dꝛ ꝙ tam aīe ꝗ̄ coꝛpoꝛi pꝛo
qualitate facti pena vel pꝛemiū cōferendū ē qua
re pꝛemiū pꝛimo debetur non virtuti:ſed operi.
Tertio. ¶ Itē.opera virtutū per ſe ſūt delectabilia. vir=
tutes aūt non per ſe:ſed per actus:ergo pꝛemiū.
Quarto. ¶ Itē. finis melioꝛ eſt ꝗ̄ iſtud quod eſt ad finē.a
Paulus. fine eñ dꝛ res bona. ⁊ ſicut dicit apl's ꝙ cuiꝰ cau=
ſa fit aliquid potiſſimū eſt ⁊ finis alioꝝ voluit eē.
ſed actus virtutis eſt eius finis :⁊ pꝛopter ip̄m da
tur virtus:ergo actus virtutis melioꝛ eſt ꝗ̄ ꝟtus
Quinto. ¶ Itē. laus eſt optimoꝝ.qm̄ oīe laudabile lau=
datur ꝓpter illud qꝺ eſt optimū in ip̄o.ſed homo
maxime laudabilis eſt ꝓpter bonā operationem
ſuā.ipſa etiā virtus laudatur pꝛopt bonā oꝑatio
nem:ergo qꝺ maxime laudabile eſt in hoīe illud
eſt bonū opus:ergo bonū opus eſt iſtud quod eſt
Sexto. optimū in hoīe:ergo pꝛemiū. ¶ Item . in futuro
gloꝛia eterna erit videre qꝺ diligis ⁊ diligere qꝺ
vides:ergo cū diligere ſit opus virtutꝫ : glia eter
na eſt opus virtutis.glia aūt eterna melioꝛ eſt ꝗ̄
Septimo. virtus:ergo pꝛemiū. ⁊c̄. ¶ Item.quod ꝓpinquiꝰ
eſt fini magis eſt eligendū. ſed actus virtutis eſt
Octauo. pꝛopinquioꝛ fini:ergo pꝛemiū. ¶ Itē. melioꝛ eſt
fructus ꝗ̄ arboꝛ.qm̄ arboꝛ nō diligitur niſi ꝓpter
fructū:fructus aūt virtutis eſt eiꝰ actus . qm̄ aīa
iuſti ē paradiſus ſpūalis:ſicut ſpōſus dicit ſpōſe
in canticis.Emiſſiones tue ſicut paradiſus. ⁊ cuꝫ
in hac paradiſo arboꝛes ſūt virtutes:fructꝰ oꝑa:
folia bona verba : ergo cū opus bonū ſit fructus
Nono. virtutis ipſum eſt melius ꝗ̄ virtus. ¶ Itē. meli=
oꝛ eſt vſus rei ꝗ̄ ipſa res:vt equitare ꝗ̄ ip̄e equꝰ:
ergo cū opus ſit vſus virtutis melius eſt ꝗ̄ virtꝰ.
ſed ſi hoc eſt . ergo ꝙ opus ſit meritoꝛiū non eſt a
In oppm̄. virtute. Si dicit.pꝛopter pꝛedictas rōnes ꝙ actꝰ
virtutis melioꝛ eſt ꝗ̄ virtus. ¶ Cōtra. Pꝛopter
quod vnūquodqꝫ eſt tale ip̄ꝫ eſt m.t. ſicut ignis ē
magis calidus ꝗ̄ aqua que ab ip̄o eſt calida ergo
cū actus ꝟtutis ſit bonꝰ a virtute quia eſt ab ip̄a
⁊ ab ipſa dirigitur ad finē : ergo virtus eſt melioꝛ
Secundo. ꝗ̄ actus. ¶ Item. virtus eſt diuturnius bonū ꝗ̄
Auguſtinꝰ opus virtutis.quia ſicut dicit Aug . Virtutes in
celeſti patria nō ſūt operoſe vel laboꝛioſe. nō eñ
Tertio. opere pꝛudentie libido ibi refrenat̄:qꝛ virtus diu=
turnius bonū ꝗ̄ opus ꝟtutꝫ :ḡ eſt melioꝛ. ¶ Itē.
virtus magis aſſimilat hominē deo ꝗ̄ motus vir=
tutis:ergo facit pꝛopinquioꝛē deo : ergo pꝛimum
Quarto. ¶ Item. virtus ſcꝺm ſuam ſubſtantiā facit homi
nem dignū vita eterna . ſed motus virtutis acci=
dentaliter eſt meritoꝛius vite eterne.ergo virtus
eſt melioꝛ actu.qꝺ patet ꝑ hoc ꝙ motꝰ ꝟtutꝫ ha=
bet ꝙ ſit meritoꝛius ab vltimo fine:qui eſt ei acci
dentalis.vltimus eñ nō ponit motū in ſpecie: qa
ſi hoc eſſet oēs motus virtutū eſſent vniꝰ ſpeciei
Solutio. tantū. ¶ Solutio.nobis videtur ſine pꝛeiudicio
ꝙ virtus eſt melioꝛ ꝗ̄ actus : iſtis quattuoꝛ vlti=
mis ratiōibus. ¶ Ad pꝛimo obiectū dicimꝰ ꝙ ꝑ Ad pꝛimū.
actū virtutꝫ neceſſe eſt aliquod bonū fieri.ſꝫ hoc
habet a virtute.vnde in hoc nō debet pꝛeferri vir
tuti.potius eñ eſt virtutis id bonū.qm̄ ꝟtus oꝑa Per hoc ad
tur illud quaſi per ſuū inſtrumētū. eodēmodo di= ſcꝺꝫ ⁊ tertiū
cimus ad ſecūdo ⁊ tertio obiectū. ¶ Ad quarto Ad q̄rtum.
obiectū dicimus ꝙ pꝛopꝛie loquendo motꝰ ꝟtutꝫ
nō eſt finis virtutis:ſed quedā via ad ſuū finē . vł
ſi eſt finis :nō eſt finis quem intēdit:ſed quo intē=
dit. ⁊ talis finis potius debet dici via ꝗ̄ finis.
¶ Ad quintū dicimus ꝙ laus eſt optimoꝝ:ſed ꝓ Ad quintū.
pꝛie eſt de virtutibus:nō de oꝑibus: ſed de virtu
tibus.per oꝑa quaſi per ſigna virtutū. vñ cum vi
dentur bona oꝑa in hoīe : dicimus ꝙ bonus ē iſte
qm̄ ſicut dicit Aug.octauo de trinitate.hoc lau=
damus in hominibus qꝺ videmus in pꝛima ꝟita=
te quā habemus in nobis. ¶ Ad ſextū dicimꝰ ꝙ Ad ſextum.
motus virtutis pꝛout eſt gloꝛia : ſiue delectatio i
deo:melioꝛ eſt ꝗ̄ virtus.qꝛ ſic ſumitur motus vir
tutis cuꝫ fine virtutis: qꝺ eſt ipſa delectatio ſiue
quies in deo. ¶ Ad ſeptimū dicimꝰ ꝙ reuera me ad ſeptimū.
lius eſt quod eſt pꝛopinquius fini:ſed motus non
eſt in oꝛdine virtutis. homo eñ nō intendit ꝑ ꝟtu
tem moueri in deū:ſed quieſcere in deo ꝑ motum
⁊ ideo nō eſt obiectio/de motu q̄ nō eſt pꝛopinqui
oꝛ fini/ſcꝺm pꝛopꝛiā oꝛdinationē.vel etiā ſi eſt ꝓ
pꝛie pꝛopinquioꝛ nō tñ melioꝛ. qꝛ illa pꝛopinq̄tas
eſt ei accidentalis:vt pꝫ ex p̄dictis.ſi autē ſubſtā
tialis eſſet ei ſua pꝛopinquitas : vt virtus bonus
eſſet pꝛoceſſus. ¶ Ad octauū dicimus ꝙ fructus Ad octauū
virtutis ꝓpꝛijſſime eſt ipſe deus:ipſe eñ eſt illud
quod comedimꝰ in quo delectamur. actus autem
virtutis fructus eſt pꝛout eo delectamur in deo:⁊
dictū eſt ꝙ ſcꝺm hoc motus virtutis melioꝛ eſt ꝗ̄
virtus. ¶ Eodēmodo ſoluimus ſequēs obiectū. Ad aliud.
¶ Sed obijcitur. Si actus ꝟtutis ſcꝺm ꝙ eſt de ꝯtra p̄di. ar̄
lectatio in deo melioꝛ eſt ꝗ̄ virtus : ergo ſimplici
ter motus virtutꝫ melioꝛ eſt ꝗ̄ virtus ¶ Dicimꝰ Solutio.
ꝙ nō valet:qꝛ delectatio qua delectat̄ aīa in deo
licet ſit annexa motui:tñ nō ē niſi a dulcedine dei
nec eſt a motu:ſed cū motu . per id quod hꝫ motꝰ
a virtute.ſ.ꝙ ꝓpter deū mouet in deū:qꝛ ergo de
lectatio illa finis eſt virtutis pꝛopꝛie . ideo meliꝰ
quid eſt ꝗ̄ virtꝰ. ⁊ ip̄a virtꝰ facit delectari in deo
per id quod facit in motu. motus autē per hoc qꝺ
habet a virtute. tñ cōſupponitur motus ille cum
illa delectatiōe vt ei annexa:ſcꝺm hoc melioꝛ eſt
ꝗ̄ virtus:nō rōne ſui:ſed rōne annexi quod ei per
virtutē eſt annexū. Cū ergo pluribꝰ oꝑibus non
meretur homo maius pꝛemiū ꝗ̄ vno illoꝝ videt̄
ꝙ ocioſa ſit multitudo bonoꝝ operū. qm̄ ſi aliq̄s
artifex eque bonū opus faceret:penitus vno ope
vt pluribus oīa pꝛeter vnū eſſent ocioſa: ḡ eadeꝫ
ratione ocioſa ſunt oīa bona opera pꝛeter vnum.
¶ Itē.ſi dicis ꝙ valet ad illud.ſ. ad augmentum Secundo.
vel cōfirmationē. Cōtra. Nihil potens eſt confir
mare vel augmentare aliquid niſi ſit generatiuū
illius. cū ergo bona oꝑa nō poſſint generare gra
tiam nō poſſūt augmētare eā vel cōfirmare. ⁊ ita
videtur ꝙ ad nichil valeant. ¶ Dicimꝰ ꝙ licet nō Solutio.
valeant ad maius pꝛemiū tñ valent ad multa.ſcꝫ
ad mentis iocūditatē. ad ꝟtutū cōfirmationem :

Ayuntamiento de Madrid

ad augmentū gr̄e: ad diminutionē pctī: ad debili
tationē fomitis: ad remouendū tētationē diaboli
Ad qd valꝫ multitudo actuum. ꝛ ad cauendū omiſſionē ꝛ negligentiā. ꝛ ad merē
dum firmius ꝛ efficatius. Ad oīa iſta valet multi
tudo operū que his verſibus notātur. Iocūdat/
Verſus. ſtabilit auget: pctā remittit. Debilitat/remouet:
robořat atqꝫ cauet. Valet aūt ad iocūditatē men
tis. nō tamē in preſenti ſed in futuro qñ cū exulta
tiōe portātes manipulos nr̄os gaudebim⁹ de ſin
gulis bonis opibus q̄ fecim⁹: vt dictuꝫ eſt. ꝙ aūt
multitudo bonořū operū valeat ad octo p̄dicta.
ad quedā tñ valet p modū meriti. tñ vt ad augmē
tum gr̄e. ad quedā per modū meriti et per modū
cauſe efficientis vt ad remiſſionē pctī: qꝛ ratione
cōtrarietatis purgāt a pctō et merentur vt magꝫ
ꝛ magis purgenť a deo. Eodēmodo ad confirma
tionē virtutū vtroqꝫ modo. qꝛ ex ipſo ꝙ effectiue
valet ad remiſſionē pctōꝝ cōfirmat in virtutib⁹.

¶ Vtrū ſtatus valeat ad efficatiā meriti.

¶ Septima queſtio huius capituli.

Arǵ ꝙ ſic. Vtrū ſtatus valet ad efficatiā meriti: vi
deť ꝙ ſic qm̄ dñs dicit in euāgelio. In
ter natos mulierū nō ſurrexit maior Io
hanne baptiſta. qui autē minor eſt in re
gno celořū maior eſt illo. cōſtat autē ꝙ ruina an
gelořū reparabitur de oībus ꝛ cum aliqui angeli
de ſupremo ordine ceciderint aliqui hoīes habe
bunt premiū angeloꝝ ſupremi ordinis. vñ beata
virgo aſſumpta eſt ſuper choros angelořū. et de
Nota de paulo. paulo dꝛ ꝙ raptus eſt vſqꝫ ad tertiū celum id eſt
vſqꝫ ad cōſimilitudinē cōtēplatiōis ſupremoꝝ an
geloꝝ. ꝛ in apocalip. dꝛ. Menſura hoīs q̄ ꝛ ange
li: ergo aliquis homo mereť in via p̄mium equale
premio alicuius angeli. ad minus beata ꝟgo me
ruit equale vel maius. nō ergo pure ſecūdū quā
titatē caritatis dabitur quātitas p̄mij: cū maior
ſit q̄ꝫtitas in quocūqꝫ angelo ꝗ̄ in quolibet viato
Euaſio. re. ¶ Forte dicet ꝙ ſtatus facit ad quātitatē pre
mij. ſed hoc nō niſi ꝓpter difficultatem: ꝗ difficul
tas ſtatus facit ad quātitatē p̄mij: ſed difficultas
ſtatus eſt circūſtātia ꝑſone: ꝗ facit circunſtantia
ꝑſone ad quātitatē meriti. quod ptꝫ eſſe falſū per
Alia opiō. predicta. ¶ Alij dicūt ꝙ hoc nō facit difficultas
ſed cōfirmatio angeloꝝ que facit ꝙ angeli ex ma
iori caritate minus premiū merētur ꝗ̄ aliqui via
ꝯtra hoc arǵ toꝛes eořū minori caritate. Sed cōtra. ¶ Cōfir
matio angelořū nō eſt niſi de eſſentia caritatis. ꝗ
eſt circūſtātia: ergo ipſa non facit ad difficultatē
Alia opio. meriti. ¶ Alij dicūt ꝙ caritas gratie in preſenti
ſtatu facit ꝙ viator in minori caritate meretur ma
ius premiū ꝗ̄ angelus ex maiori qm̄ omne rarū.
ſicut vinū in hibernia eſt maioris precij ꝗ̄ in fran
cia. Sed redit eadē obiectio q̄ prius qꝛ ꝙ in via ē
gratia rarior ꝗ̄ in patria nō facit niſi difficultas
Alia opio. ſtatus ꝛ ita redit in predictū incōueniēs ꝙ circū
ſtantia auget meritū. Alij aſſignāt aliā cauſam
ꝯtra hoc arǵ ſcꝫ ꝙ angelus mereť ex gloria ſed viator meretur
ex gratia. ¶ Cōtra. Chriſtus ex gl̄ia merebatur
Alia opio. ſed hoc nō faciebat meritū ſuū minus: ergo eadē
cauſa nō facit angeloꝝ minus. ¶ Sūt alij q̄ aſſi
ꝯtra hoc arǵ gnant aliā rōnem premij. ſ. ꝙ angelus mereť iam
habitū. homo vero mereť habendū. ¶ Sed con

tra. Virtus placet deo ex ſeipſa eſſentialiter: ſed
qđ extrinſecū eſt virtuti nō auget eius eſſentiam
ergo neqꝫ placentia eius. ſed hñdū extrinſecū eſt
virtuti: ergo ex hoc nō augeť placentia: ſed ex eo
ꝙ virtus placet aut opus virtutis hꝫ meritū. non
ergo ex eo ꝙ homo mereť habendum augeť in eo
meritū. ¶ Preterea. ex hoc iteꝝ ſequiť ꝙ circū Secundo.
ſtantia augeat meritū: cū illud qđ aſſignatur pro
cauſa nō ſit de eſſentia caritatꝫ. ¶ Propter hoc Alia opio.
dixerūt quidā ꝙ caritas nō augebiť in futuro in
eſſentia ſua. ſed ei⁹ motus erit maior in patria ꝗ̄
fuit in via. ꝛ dicunt ꝙ hoc non ē incōueniens qꝛ ē
in via ex eadē caritate manente in eadē quātitate
elicitur ꝛ maior: ꝛ minor motus. auctoritatē que
dicit. qui maior eſt in regno celoꝝ: maior eſt Iohā
ne baptiſta. dicūt debere intelligi ex maioritate
quātū ad cōfirmationē: nō quātū ad caritatis in
tenſionē. ¶ Sed ꝙ hoc ſit falſuꝫ: ptꝫ per hoc qđ ꝯtra hoc arǵ
dicit iſay. viuit dñs cuius ignis in ſyon ꝛ qm̄ cari
tas que eſt hic paru⁹ ignis in futuro erit camin⁹.
id eſt magnus ignis. ꝗ caritas augebiť in patria.
¶ Itē ſup illud apo. equalia ſūt latera ciuitatis. Secundo.
dꝛ. glo. latera ciuitatis ſūt fides/ſpes/caritas/ et
bona opatio. ergo fides que eſt cognitio dei ꝛ ca
ritas ſūt equales in via. ergo eodē modo cognitio
dei ꝛ caritas ſūt vel erūt eq̄les in patria. ſꝫ mul
to maior erit in patria cognitio ꝗ̄ modo ſit. ergo
multo maior erit caritas. ¶ Preterea ſicut eſti Tertio.
matio rei contriſtabilis generat fugam illius. ſi
militer eſtimatio rei delectabilis generat appeti
tum illius. vbi maior eſtimatio: maior fuga: ꝛ ma
ior appetitus. ſed in futuro erit maior eſtimatio
ſummi boni: ꝗ̄ modo ſit. qm̄ ex maiori cognitiōe
magis eſtimabimus ꝙ de⁹ ſit ſūmū bonū noſtrū.
ergo in futuro maior erit appetius ſummi boni. ꝗ
maior dilectio: ꝛ ita maior caritas. ꝛ ita predicta
opinio eſt falſa q̄ dicit ꝙ caritas augebitur in fu
turo. ¶ Nobis videtur ſicut dictū eſt ꝙ fons me
rendi eſt in fide in hoīe habente fidē qđ eſt illđ p̄ Solutio.
mium quo homo leuat ſe ſupra ſe. fides aūt ſubſtā
tialiter habet quādā difficultatē ſicut ſubſtantia
liter habet imperfectionē ꝛ ex difficultate que pri
mo eſt in ipſa: habet efficatiā merendi. vñ dꝛ Au Auguſtin⁹.
guſtinus. laus fidei eſt credere quod nō vides: et
cū fides ſit prima ꝟtutū ei⁹ difficultas ē difficul
tas aliarū virtutū. Dicim⁹ ꝙ difficultas ſubſtan
tialis fidei eſt cauſa quare hō viator ex minori ca
ritate meretur maius p̄miū angelo habente ma
iorē caritatē. ꝛ illa difficultas nō eſt circunſtātia
fidei cū ſit de eſſentia ipſius. ¶ Oēs ergo predi
cte ſolutiōes poſſunt reduci ad hanc ſolutionem
preter illā que dicit ꝙ caritas nō augmētabitur ī
futuro. ꝛ ſic oēs ille ſolutiōes vere ſūt: qꝛ omnes
ſolutiōes ſi recte intelligātur ponūt difficultatē
cauſam quare hō in minori caritate mereť maius
premiū angelo. vnde ſi intelligatur de ſubſtātia
li difficultate fidei oēs vere ſūt. Virtus em̄ ē me Quare ꝟt⁹ ē meritoria
ritoria his tribus ex ſua bonitate: ex ſua difficul
tate: ex ſui operis libertate: qꝛ ē a libero arbitrio
ſicut dꝛ in laude beati viri. Qui potuit tranſgre
di. ꝛc̄. Alie difficultates q̄ ſūt circūſtātie non fa
ciūt ad min⁹ meritū. ¶ Qđ aūt obijciť de merito Ad aliud.

Ayuntamiento de Madrid

chriſti: cũ chriſtus non habeat fidem. Reſpõdemus
ꝙ bonitas chriſti cui datus eſt ſpiritus non ad men
ſuram ſua intenſione: preualet etiã quantũ ad effica
ciam merendi difficultati noſtre fidei.

¶ Tractatus decimuſſeptimus.

¶ De connexione virtutum.

DIcto de merito virtutũ: dicẽdũ eſt de cõ=
nexione virtutũ. Et primo de virtutibus
theologicis. Secũdo de polyticis. Que
Prima q̃o. Ar. ꝙ ſic. ritur ergo vtrũ q̃ habet vnã virtutẽ theo=
logicã habet oẽs? ¶ Probat̃ ꝙ ſic. Eſai. dicit. xvj.
Venter meꝰ ad moab ſicut cythara ſonabit. vẽter ꝓ
phete mens ꝓphete: qꝛ ſicut in ventre cibi preparã=
tur ad nutrimentũ corporis: ſic in mente preparant̃
cibi virtutũ ad nutrimẽtũ ſpũalis hoĩs. Sonat autẽ
ad moab. i. ad pctõrẽ ſicut cythara qñ eſtimãs pctõ
rem eſſe filiũ dei / vel poſſe eſſe de facili. habet ſpẽ de
venia eiꝰ: ⁊ diligit ꝓximũ ſicut ſe / ⁊ compatit̃ ei. ⁊ ſic
Hieronymꝰ de alijs virtutibꝰ. Dicit eñ Hierony. ſuꝑ illũ locum
Sicut cythara ſonũ cõpoſitũ nõ emittit ſi vna chor=
da rupta fuerit: ſic ſpũalit̃ vẽter ꝓphete. ſi vna chor
da virtutũ defuerit dulce melos non reſonabit / nec
ad latericiũ murũ cũctis clamabit viſceribꝰ: quorũ
verboꝝ ſententia eſt ſibi virtutes eſſe cõnexas. ⁊ ita
cui vna deeſt: deſunt oẽs. Ex his patet ꝙ ſm Hie=
rony. ⁊ plures. et ita verũ eſt ꝙ qui habet vnã: habet
Secundo oẽs. ¶ Item. dñs in fine Mar. Qui crediderit ⁊ ba
ptiſatus fuerit: ſaluus erit. ergo fides cũ baptiſmo
ſufficit ad ſalutẽ. ſed nullus eſt ſaluus ſine charitate
ergo qui habet fidem habet charitatẽ. ſed qui habet
charitatẽ habet alias virtutes. qm̃ diligit ꝓximũ: ꝗ
iuſte ſe habet erga illũ: ergo cõpatit̃ illi ⁊ miseret̃. et
Confirmat̃. ſic de alijs: ergo qui habet fidẽ habꝫ oẽs. Similiter
qui habet vnã aliarũ habet oẽs. qm̃ q̃ habet vnã alia
rũ habet fidẽ. ⁊ qui habet fidẽ habet oẽs: ergo q̃ ha=
Tertio. bet vnã virtutẽ quecũqꝫ illa ſit habet oẽs. ¶ Item.
ouis viſo lupo eſtimãs ipm̃ inimicabilem et nociuũ
ſibi / ſtatim fugit. ⁊ ſicut ſe habꝫ eſtimatio horribilis
ad fugere: ita eſtimatio delectabilis ad appetere. ſꝫ
eſtimato horribili adeſt fuga d̾ neceſſitate: ꝗ eſtima
to delectabili adeſt appetitꝰ illius de neceſſitate: ꝗ
eſtimans deũ delectabilẽ ſibi de neceſſitate appetit
illũ ſibi. ſed qđ difficile operat̃ natura virtꝰ facile fa
cit: ergo qñ aliquis fide virtute eſtimat deũ ſibi dele
ctabilẽ appetit illũ ſibi. ſꝫ hic appetitꝰ nõ eſt niſi cha
ritatis: ergo habet charitatẽ. et ꝑ ꝯſequẽs oẽs alias
In oppoſitũ virtutes. ⁊ inde vt prius. ¶ Sed cõtra. Augu. dicit
ꝙ non eſt ſententia diuina: ſed humana. ꝙ qui habet
vnã habet oẽs. ſed oĩs vera ſentẽtia eſt ſententia di=
uina. et hec nõ eſt ſententia diuina: ergo nõ eſt vera.
Secundo. ergo nõ qui habet vnã habet oẽs. ¶ Itẽ q̃ habet vnã
habet oẽs: ergo q̃ habet charitatẽ: habet oẽs virtu=
tes. ſed virginitas eſt virtꝰ: ergo q̃ habet charitatꝫ
Tertio. habet virginitatẽ: qđ patet eſſe falſum. ¶ Itẽ qui ha
bet. ⁊c̃. ergo a ſimili. econtrario. qui habet vnũ vitiũ
habet oĩa. qđ ſit ſimile probat̃: qm̃ ſicut vna eſt radix
oĩm virtutũ. ſ. fides: ita eſt vna radix oĩm vitioꝝ: ſcꝫ
libido. qm̃ ſicut dicit Augu. libido eſt cauſa oĩs pec
Auguſtinꝰ. cati. ¶ Item Augu. dicit: ꝙ multi ſunt in pctõ mor
tali: qui tñ a pijs precibꝰ nõ deſiſtunt. Sit igit̃ ꝙ ali
quis habeat caſtitatẽ informẽ: eſt tñ ambitioſus vel
ſuperbus. cõſtat ꝙ iſte abſtinet ab illecebris carnis
quãtũ debet: ⁊ cuiꝰ gr̃a. qm̃ ꝓpter deũ: ⁊ qñ debet. ⁊

ſic de alijs circũſtãtijs: ergo adueniẽte charitate / re
manet eadẽ caſtitas nõ mutata. qm̃ nõ addit̃ alia cir
cũſtãtia: aut ipi / aut opibꝰ eiꝰ: imo elicit morꝰ veſti=
tos eiſdẽ circũſtãtijs quibꝰ ⁊ prius eliciebat: ꝗ prior
ſus manet eadẽ virtꝰ. ⁊ modo eſt virtꝰ theologica: ꝗ
⁊ prius. ꝗ talis habebat ꝯtinẽtiã virtutẽ: et nõ alias
virtutes. ꝗ nõ qui habet vnã habet oẽs ¶ Itẽ. videt̃ Quarto.
ꝙ Augu. ſit ꝯtrariꝰ Hierony. qm̃ Hierony. dicit ꝙ
ſentẽtia eſt bti Iaco. Qui habet vnã: habet oẽs. Au
gu. dicit: ꝙ nõ ẽ ſentẽtia diuina. ¶ Solutio. Qui ha Solutio.
bet vnã: habet oẽs. Ad prĩo obiectũ dicimꝰ: ꝙ ideo Ad primũ.
dicit Augu. ꝙ nõ ẽ ſentẽtia diuina: ⁊ ꝙ ſentẽtia illa
nõ ſit vera: qꝛ nõ ẽ expreſſuꝫ manifeſte i textu biblie
Hierony. dicit ꝙ hec eſt ſententia bti Iaco. ideo qꝛ
põt haberi ab illo v̾bo. Qui in vno offendit oĩm reus
eſt. ⁊ ita q̃ caret vna virtute: caret oĩbꝰ. ꝗ q̃ habet vnã
habet oẽs. nõ eſt aũt hic manifeſte expreſſum. qm̃ p̃=
dicta auctoritas põt trahi ad multa alia ¶ Ad ſcđꝫ Ad ſecundũ
dicimꝰ: ꝙ nõ valet. Qui habet ⁊c̃. ꝗ virginitatẽ. ⁊ eſt Fallacia ac=
falla. acci. qꝛ hoc nomẽ v̾ginitas. ⁊ ſi ſupponat eſſen cidentis.
tiã v̾tutis: tñ iponit̃ a quodã accidẽte: ꝓpter qđ ar=
gumẽtũ nõ valet. Inſtãtia. Omẽ aĩal eſt hic intus ſi
at diſtributio ꝓ generibꝰ ſinguloꝝ. ſicut ſit cũ dicit̃
Qui habet vnã: habet oẽs. ſed homo albus eſt aĩal:
ergo homo albus eſt hic intus. patet ꝙ ibi eſt falla=
cia accidẽtis. ¶ Ad tertiũ dicimꝰ: ꝙ nõ ẽ ſimile de Ad tertium
virtutibꝰ ⁊ vitijs ꝓpter duo. Primo ꝙ nõ eſt vna ra= Prima cã.
dix oĩm virtutũ. qm̃ libido eſt genus ad ꝯcupiſcẽtiã
carnis: ⁊ ꝯcupiſcentiã oculoꝝ. et iterũ ꝯcupiſcentia
carnis genꝰ eſt ad ꝯcupiſcẽtiã q̃ eſt i luxuria: et q̃ eſt
in gula. Secũdo: qꝛ vitia ſunt oppoſita adinuicẽ: ſi= Scđa cauſa
cut auaricia ⁊ ꝓdigalitas. ſed virtutes nõ. nõ poteſt
ergo ꝓbari ꝙ ita ſit in vitijs: ſicut in virtutibꝰ. ꝑ lo=
cũ a ſimili. neqꝫ ꝑ locũ a ꝯtrarijs: qꝛ virtus ⁊ vitiũ nõ
ſunt ꝯtraria imediata: imo quãtũ ẽ de natura ipoꝝ:
duo habẽt media ꝑ poſitionẽ: ⁊ ꝑ priuationẽ. ꝑ poſi=
tionẽ: qꝛ inter fidẽ / virtutẽ / ⁊ infidelitatẽ eſt media fi
des informis. ꝑ priuationẽ vero: qꝛ adã in ſtatu ino=
cẽtie: nec charitatẽ habuit: nec v̾tutẽ / vt modo: ideo
nõ ſunt virtus ⁊ vitiũ ꝯtraria imediata in ſpeciebus
ſuis: licet ſint imediata i genere reſpectu adulti. qm̃
neceſſariũ eſt ꝙ adultꝰ habeat virtutẽ aut vitiũ. ſed
nõ eſt neceſſariũ ꝙ habeat vitiũ incõtinẽtie: aut cõti
nẽtiã virtutẽ formatã vel informẽ: ſicut patꝫ in gẽtili
q̃ cũ venerit ad ãnos diſcretiõis ⁊ nõdũ cogitauerit
de operibꝰ carnis: nec incõtinẽs eſt: nec cõtinẽs ali
quomodo. ¶ Ad vltimũ dicimꝰ: ꝙ ille q̃ habet caſti Ad vltimũ.
tatẽ iformẽ abſtinet: ⁊ iquãtũ debet. et eomodo quo
debet ab illecebris carnis. qm̃ debꝫ ita abſtinere ꝙ
diligat carnis mũdiciã pluſqꝫ oẽ tpale. hoc autẽ nõ
poteſt facere: niſi habeat charitatẽ: ⁊ ita adueniente
charitate mutatur cõtinentia q̃ prius fuit. ⁊ ſic ꝙ nõ
ꝓcedit obiectio patere poteſt. dictũ eſt ꝙ qui habet ꝯ dicta ar̃.
vnã habet omẽs: ideo qꝛ vna eſt radix ſpecialis vir=
tutũ. ſ. fides. ergo pari ratione: qui habet vnũ vitiũ /
habet oĩa: cũ ſit vna radix oĩm vitiorũ ſuperbia. ſ. ꝙ
initiũ oĩs peccati eſt ſuperbia. ¶ Forte dicet ꝙ non Euaſio.
eſt ſimile: ideo quia fides ẽ neceſſaria cauſa virtutũ.
ſuperbia vero nõ ẽ neceſſaria cauſa oĩm vitioꝝ: ſꝫ oc
caſionalis accidẽtalis. vñ dicit magr̃ in ſentẽtijs: ꝙ Magiſter in
ideo dicit̃ ſupbia radix oĩm vitioꝝ. qꝛ nõ ẽ aliqđ ge= ſententijs.
nus peccati cuiꝰ nõ ſit ſupbia cauſa aliqñ. ſed eadꝫ
ratione poſſet dici: ꝙ luxuria ẽ radix oĩm vitioꝝ. nõ

Ayuntamiento de Madrid

eſt em̄ aliquod genus peccati: cuius non ſit luxuria cauſa aliquando. *Secundo.* ¶ Item. fides eſt neceſſaria cauſa oīm virtutū. ergo a ꝯtrarijs: infidelitas cauſa eſt neceſſaria oīm vitioꝝ. ⁊ ſic qui habet vnū vitiū: de neceſſitate habet oīa. *Tertio.* ¶ Item. motus virtutū ſunt voluntarij. ſed nullū voluntariū habet neceſſariā cauſam: ergo motus fidei nō eſt neceſſaria cauſa motuū aliarum virtutū: ergo fides non eſt neceſſaria cauſa aliarū virtutū. quia ſicut ſe habet motus ad motum ſic virtus ad virtutē. ergo nō ex hoc ꝙ fides eſt cauſa neceſſaria aliarum virtutū: neceſſariū eſt ꝙ qui habet vnā habeat oēs.

Solutio. ¶ Solutio. dicimus ꝙ fides eſt cauſa neceſſaria oīm virtutum: ⁊ de virtute generat oēs virtutes. maxime quia oēs virtutes tendunt ad finem fidei. qm̄ cognitio ſummi boni de neceſſitate generat dilectionē de deo. et ſic de alijs.

Ad primum ¶ Ad primū dicimus: ꝙ non eſt ſimile de ſuperbia. qm̄ ipa nō eſt neceſſaria cauſa alicuiꝰ vitij. nec oīa vitia tendūt ad finem ſuperbie. determinatur aūt in libro de fide ad Petrū: quare dicitur ſuperbia initiū omīs peccati: eo. ſ. quia ſupbia fuit primū peccatū luciferi quo inidit homini: tentauit / et preualuit. ex eo fomes eſt in nobis qui eſt origo oīm vitioꝝ. *Sūpbia initiū peccati.* concedimus tn̄ ꝙ ſuperbia eſt aliquando cauſa alioꝝ vitioꝝ. ſicut dicit magiſter in ſentētijs. nec eſt ſimile de luxuria. qm̄ magis innatus eſt nobis amor proprie excellentie: q̄ꝫ amor luxurie / aut pecunie / ⁊ huiuſmodi. vnde cū apoſtolus dicit. Radix omniū maloꝝ eſt cupiditas. *Cupiditas radix maloꝝ* nō ſumitur ibi cupiditas pro appetitu pecunie tm̄: ſed generaliter pro appetitu pecuniarū: vel deliciarū carnis: vel ꝓprie excellentie. patet ergo ꝙ ſuperbia dicitur initiū omīs peccati. ⁊ quia fuit primū peccati angeli: ⁊ qr ex corruptela nature magis innatus eſt nobis amor proprie excellētie q̄ꝫ aliud vitium. *Gregorius.* vnde Gregoriꝰ dicit: ꝙ ſuperbia eſt primū vitium cū recedimus a deo / et vltimū cū accedimꝰ ad deū. vnde verſus. Cū bene pugnaris: cū cuncta ſubacta putaris. Que magis infeſtat: vincenda ſupbia reſtat. Similiter ſpernere mūdū: ſpernere nullū ⁊c̄.

Ad ſecundū ¶ Ad ſcd̄m dicimus: ꝙ nō eſt ſimile de fide ⁊ de infidelitate. quia fides in pluribus eſt. qm̄ exigitur ꝙ fidelis credat articulum eſſe implicite vel explicite. *Figura.* vnde in leuitico comparatur ſextario olei quē leproſus pro ſua emūdatione debet offerre: cui ſi deſit aliquid non eſt ſextarius: et qr eſt oīm articuloꝝ: ideo eſt cauſa oīm virtutū. quia finis aut materia nō exigit articulos. ſed īfidelitas in paucioribus eſt: quia qui diſcredit in vno articulo / infidelis eſt. et ideo nō eſt cauſa neceſſaria oīm vitiorum: neq̄ꝫ etiā alicuius qm̄ infidelitas eſt indifferenter reſpectu huius articuli et illius. *Alia cauſa.* ¶ Preterea. fides ⁊ infidelitas nō ſunt contraria proprie: licet opponantur vt contraria. qr nata ſunt in eodem ſuſceptibili et mutuo ſeſe expellunt. ſed non ſunt ſub eodem genere poſita: cum vitium nichil ſit: ſicut motus et quies non ſunt ꝓprie contraria: licet ad modū contrarioꝝ opponantur.

Ad vltimū ¶ Ad vltimū dicimus: ꝙ argumentatio non valet: ideo quia motus fidei per modū voluntatis eſt cauſa motuū aliarum virtutū: ſed habitus fidei eſt cauſa alioꝝ habituū per modū eſſentie ⁊ nature: ⁊ ꝓpter hoc de neceſſitate habitus generat habitū. non tamē motus motū generat de neceſſitate. dicimꝰ tn̄ ꝙ motus fidei eſt cauſa ſufficiens motuū aliarū virtutum: ⁊ ſm̄ ſe: et ꝑ ſe generat illos quātū in ipo eſt.

¶ Itē aplŝ dicit: diuiſiões gratiarū ſunt. alij datur ſermo ſapientie / alij ſermo ſcientie ſm̄ eundem ſpm̄ alij fides in eodē ſpiritu: ergo aliquis habet ſapientiam qui nō habet ſcientiā aut fidem. nō ergo qui habet vnā virtutē habet om̄s. *Item arguit* ¶ Item ſuper Matheū dicitur: ꝙ gradus eſt in virtutibus: qm̄ aſcenditur a paupertate ſpūs ad manſuetudinē. ⁊ ſic de alijs: ſed vbi eſt gradus aſcenſionis prius oportet aſcendere vnū gradū q̄ꝫ alium: ergo prius habetur vna de illis virtutibus q̄ꝫ alie habeantur. nō ergo qui habet. ⁊c̄. *Secundo.* ¶ Itē. Jacob prius duxit Lyā q̄ꝫ Rachelē. qm̄ priꝰ eſt inſiſtendū operibꝰ actiue q̄ꝫ cōtemplatiue. *Tertio.* vnde Gregoriꝰ. qui arcem cōtemplationis poſſidere deſiderat: oportet vt prius in campo actionis ſe exerceat: ergo prius habētur virtutes actiue q̄ꝫ cōtēplatiue. ⁊ inde vt prius. *Gregorius.*

Solutio. ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ diuerſe ſūt gratie quātū ad ꝓrogationē vſuū: nō quātū ad eſſentiā virtutū. *Quō. grē ſūt diuerſe.* ideo aliqs pōt habere ſapientiā de eternis: ita vt ſit paratꝰ ꝑdicare alijs de veris et eternis bonis: qui tn̄ non eſt paratus defendere fidē ꝑ rationes ⁊ auctoritates efficaces ad fidē defendendā inducere.

Ad ſecundū ¶ Ad ſcd̄m dicimꝰ: ꝙ aſcenſus eſt in virtutibus: non ſm̄ eſſentiā virtutū: ſed quātū ad expeditionem vſus. quoniā prius oportet eſſe exercitatū in operibus paupertatis manſuetudinis luctus ⁊ miſericordie q̄ꝫ expeditus ſit aliquis ad opera aliarū beatitudinū. ꝓcedentia em̄ fuerunt quātū ad cordis mūdiciā. qm̄ cū maiori difficultate operamur opa virtutū purgati animi q̄ꝫ opera virtutū purgatoriarū ꝓpter impedimenta nature corrupte. attenditur ergo aſcenſus ſm̄ expeditionē vſus ⁊ facultatē operandi: non ſm̄ eſſentiā virtutū. per hoc patet ſolutio ad obiecta. *Per hoc ad rationes.*

¶ Sed ſm̄ hoc obijcit cōmunis animi ꝯceptio eſt ꝙ nō quicūq̄ꝫ poteſt minus / pōt maius: *Item arguit* nec quicūq̄ꝫ poteſt facilius / pōt difficilius: ergo nō ex eo ꝙ aliquis eſt abilis ad ꝓducēdū faciliora opa virtutū / abilis eſt ad ꝓducendū difficiliora: ſed ꝑ fidem / ſpem / charitatem: eſt homo abilis ad faciliora opa: per alias virtutes ad difficiliora opera: ģ nō ex eo ꝙ aliquis habet fidem / ſpem / charitatē: habet alias virtutes. *Secundo.* ¶ Itē ex hoc videtur falſum quod diximus: ꝙ oēs virtutes ſunt eiuſdē difficultatis.

Solutio. ¶ Solutio. dicimus ꝙ hec ꝓpoſitio eſt falſa in virtutibꝰ. nō quicūq̄ꝫ poteſt facilius: poteſt difficilius. qm̄ virtus leuat cor hoīs ſupra ſe. vnde charitas leuat cor hoīs ſupra ſe: vt magis diligat deū q̄ꝫ ſe. ⁊ magꝫ beatitudinem q̄ꝫ vitam temporalem: et propter hoc qui abilis eſt ad opa charitatis: abilis eſt ad opera manſuetudinis: licet ſint difficiliora eo ꝙ difficilius eſt ſpernere ſe ſperni: q̄ꝫ ſpernere ſe ſe. verū eſt ergo in virtutibus: ꝙ qui abilis eſt ad facilius: abilis eſt ad difficilius producendū ſm̄ eſſe. licet nō ſit abilis ad producendū illud de facili. ſicut dicimus ꝙ qui habet charitatem potens eſt reſiſtere cuilibet tentationi: ⁊ tentationi mortis. quoniā ex quo diligit deū plus q̄ꝫ ſe: ſi occurrat mortis tentatio et ipe cōferat ⁊ bene vtatur charitate quā habet vincit illam: licet nō de facili.

Ad vltimū. ¶ Ex hoc patet ſolutio ad vltimo obiectum. ſunt em̄ virtutes eiuſdem difficultatis quātū ad productionem vel perfectionem operū: licet non quantū ad facilem productionem eorūdem.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

Ayuntamiento de Madrid

¶Utrum verum ſit in polyticis.

Ar.ꝙ ſic. Ueritꝰ vtrũ verũ ſit ĩ polyticis: ꝙ q̇ habet
vnã habet oẽs? ¶Pꝛobatꝰ ꝙ ſic.pꝛudẽtie
eſt oĩa opera bona ẜm noꝛmã rõnis diri-
gere:⁊ humanis actibus tanꝗ̃ diuinis ꝓ
uidere: ergo q̇ habet pꝛudẽtiã ꝓuidet oĩbus actibꝰ
humanis tanꝗ̃ diuinis:ꝫ actibus iuſticie tẽperãtie
foꝛtitudinis:ꝫ q̇ habet pꝛudentiã habet oẽs alias.ſi
cut igitꝰ per fidẽ ꝓbatꝰ de theologicis: ꝙ q̇ habet vnã
habet oẽs.ita ꝑ pꝛudentiã ꝓbatꝰ in polyticis:ꝙ q̇ ha
Secundo. bet.⁊c̃.¶Itẽ indirecte ſic.Nõ qui habet vnã virtutẽ
nõ habet oẽs:ꝫ aliquis põt habere ꝯtinẽtiã: ⁊ nõ ha
bebit oẽs:imo erit ĩ pctõ moꝛtali.¶Cõtra.ẜm phi
loſophũ virtꝰ facit dignũ beatitudine:ꝫ iſte q̇ habet
Tertio. ꝯtinẽtiã dignus eſt beatitudine. ¶Itẽ.ꝓ pctõ moꝛ
tali dignꝰ eſt ſumma miſeria: ergo ſimul ⁊ ſemel di-
gnus eſt ſumma btitudine et ſumma miſeria.qd̛ eſt
impoſſibile: ꝫ ⁊ pꝛimũ eſt impoſſibile.ſ.q̇ habet cõti
nentiã exiſtens in pctõ moꝛtali.reſtat ꝫ ꝙ qui habet
Quarto. vnã habet oĩs.¶Itẽ.pꝛius eſt cõſideratio finis ꝗ̃
operũ ad finez:ꝫ ſi aliquis eſt caſus ꝓpter qd̛ faciat
opa caſtitatis:opoꝛtet ꝙ appꝛehẽdat tanꝗ̃ finẽ ope
ris deũ.ſꝫ finis nõ mouet niſi appetatꝰ: ergo appetit
deũ tanꝗ̃ bonũ ſibi:ꝫ diligit deũ:ergo q̇ eſt caſtꝰ di
ligit deũ.aut ergo diligit deũ quãtũ debet aut nõ.ſi
nõ:nõ eſt virtutis.ſi diligit deũ quãtũ debet et eius
gr̃a motus eſt charitatis:ꝫ qui habet caſtitatẽ poly
ticã habet charitatẽ.Sed ꝓbatũ ẽ ꝙ q̇ charitatẽ ha
bet/habet oẽs.ergo a pꝛimo q̇ habet caſtitatẽ habet
oẽs.Similitꝰ põt ꝓbari de alijs virtutibꝰ polyticis.
In oppoſitũ ⁊ ita patet ꝙ ĩ polyticis vera ẽ ſentẽtia ꝑdicta.¶Sꝫ
ꝯtra.virtus eſt ex frequẽti bene agere.qm̃ ex frequẽ
ti bene agere caſte fit caſtus.Sed ꝯtra.nõ eſt neceſ-
ſariũ ꝙ qui pꝛimo frequẽter operatꝰ opera caſtitatis
ꝙ frequẽter operatꝰ opa foꝛtitudinis/aut alterꝰ vir-
tutis:ergo nõ eſt neceſſariũ ꝙ qui habet caſtitatẽ ha
Secundo beat alias polyticas virtutes.¶Itẽ.virtutes poly-
tice ſunt naturales.qm̃ nõ excedunt metas liberi ar
bitrij:qd̛ eſt naturale. Sed ꝯſtat ꝙ nõ quicũꝗ̃ natu
raliter abilis eſt ad opera foꝛtitudinis: eſt abilis ad
opa ꝯtinentie aut alterꝰ virtutis. nõ ergo qui habꝫ
Solutio. vnã polyticã habet oẽs.¶Solutio. Uirtutes poly
tice dupliciter ſumuntꝰ.Quandoꝗ̃ em̃ dicuntꝰ virtu
tes polytice virtutes cõſuetudinarie.de quibꝰ agit
Ariſto.in ethicis q̃ ⁊ in pctõ moꝛtali poſſunt haberi
Uirtutes po quãdoꝗ̃ dicũtur virtutes polytice:pꝛudentia/iuſti-
lytice nõ fiũt cia/timoꝛ/foꝛtitudo/eo ꝙ reguntvitã humanã quã-
ex frequenti tũ ad opa exterioꝛa.de quibꝰ in libꝛo ſapientie.Ille
bene agere. habẽt pꝛincipiũ extrinſecũ:fidẽ/ſpem/charitatẽ.Si
ergo hoc ſecũdo modo ſumantꝰ virtutes polytice:di
cimus ſicut dictũ eſt de theologicis: ꝙ q̇ habet vnã
Duplices habet oẽs.qm̃ tales nõ fiunt ex frequẽti bene agere
virtutes po- ſed cõfirmãtur.Si aũt Ariſto.de talibus intellexit
lytice. dicimus ꝙ nõ fit in eſſentia ex frequenti bene agere
ſed fit virtus: ⁊ ẜm hoc virtus eſt accidens ſonãs in
cõfirmationẽ.Si aũt pꝛimo modo dicũtur virtutes
polytice/dicimꝰ ꝙ nõ quicũꝗ̃ habet vnã habet oẽs.
qm̃ ẜm hoc virtutes polytice nõ excedunt fines na-
Ad pꝛimũ. ture niſi in confirmatione.¶Ad pꝛimũ igitur dici-
mus: ꝙ pꝛudentie eſt hũanis actibus tanꝗ̃ diuinis
pꝛouidere.tñ q̛ ad hoc ꝙ ꝓuideat efficaciter operi
bus alterꝰ virtutis cũ diſcretione ſua exigitur ſciẽ-
tia de illa.Dicimus ꝙ non eſt neceſſariũ ꝙ ꝓuideat

efficaciter operibꝰ aliarũ virtutũ.qm̃ multi habent
ſcientiã operũ foꝛtitudinis qui non habent ſcientiã
operũ caſtitatis:aut ecõuerſo.¶Ad ſcd̛m dicimꝰ: Ad ſecundũ
ꝙ aliquis põt cõtinens eſſe ꝓpter deũ ex dilectione
naturali:tñ in pctõ moꝛtali eſt.nec ẽ verũ ꝙ talis cõ
tinẽtia faciat dignũ btitudine:ꝗ̃uis philoſophi ſen
ſerint ita.Errauerũt em̃ in hoc putãtes: ꝙ ex ſolo li Erroꝛ philo
bero arbitrio poſſet aliquis ad beatitudinẽ ꝑuenire ſophoꝝ.
¶Ad tertiũ dicimus: ꝙ qui cõtinẽs eſt diligit deũ Ad tertium
dilectiõe naturali:⁊ diligit deũ quãtũ debet ẜm ſta-
tũ charitatis. vnde ſi ꝓpter hoc abſtineat ab illece-
bꝛis carnis:talis abſtinentia eſt motus virtutis po-
lytice. nõ tñ ſimplicitꝰ ꝟtutꝫ.qm̃ ẜm pꝛimã ſumptio-
nem nõ ſunt virtutes polytice ſimpliciter virtutes.
¶Itẽ.ſentẽtia eſt tã ſctõꝝ ꝗ̃ philoſophoꝝ ꝙ virtꝰ ẽ Itẽꝝ arguit
ꝑfectio aĩe:ꝫ q̇ habet vnã virtutẽ habet aĩe ꝑfectio-
nẽ:ergo q̇ habet vnã virtutẽ ꝑfectus eſt:ſed ei qd̛ ꝑ-
fectũ eſt nichil deeſt:ꝫ nichil deeſt ei q̇ habet vnã vir
tutẽ:ꝫ habet oẽs virtutes.¶Itẽ.ꝟtutis eſt operari Secundo.
ẜm rectã rationẽ:ꝫ ẜm diſcretionẽ:ergo q̇ habꝫ vnã
virtutẽ opatꝰ ẜm diſcretionẽ rectã:ꝫ aut ẜm diſcreti
onẽ nature/aut artis/aut virtutis.nõ nature vel ar-
tis.qm̃ virtus eſt certioꝛ ⁊ melioꝛ oĩ arte ⁊ oĩ na
tura:ergo quelibet virtꝰ operatꝰ ẜm diſcretionẽ vir-
tutis.nõ pꝛudẽtie:ergo qui habet vnã virtutẽ habet
⁊ pꝛudentiã.¶Item.ratio eſt caput mẽtis: ergo rẽ Tertio.
git affectũ:ergo nõ eſt virtꝰ ĩ affectu quin ſit in rõne
ſed virtus polytica ſita in ratiõe nõ eſt niſi pꝛudẽtia:
ergo qui habet polyticã aliquã habet pꝛudentiam.
¶Itẽ.ſicut ſe habet fides ad virtutes theologicas: Quarto.
ita pꝛudẽtia ad polyticas.qm̃ ſicut fides ẽ cognitio
oĩm credendoꝝ ⁊ fugiendoꝝ imperans eligere eli
genda:⁊ fugere fugienda:ſic fides imperat credere
credenda:ergo ſicut qui habet aliquã virtutẽ theo-
logicã habet fidẽ.ita q̇ habet aliquã polyticã habet
⁊ pꝛudentiã.Sed qui habet pꝛudẽtiã/habet oẽs.qd̛ ꝓbatꝰ minoꝛ.
pꝛobatꝰ per hoc ꝙ pꝛudentia ſicut dictũ eſt habet im
periũ ⁊ diſcretionem oĩm eligendoꝝ:⁊ ita qui habꝫ
pꝛudentiã habet omẽs.ergo a pꝛimo qui habet vnã
habet oĩs. ¶Item Iacobus.Qui offendit in vno Quinto.
oĩm reus eſt: ergo qui habet aliquod peccatũ nullã
habet virtutẽ: ergo qui caret vna virtute caret oĩbꝰ
virtutibus.⁊ inde vt pꝛius.Si conceditꝰ.¶Contra. In oppoſitũ
Gregoꝛius dicit ſuꝑ Iob in pꝛincipio.intellectꝰ in-
utilis eſt ſine ſapientia.conſiliũ vile eſt ſine foꝛtitu-
dine.ergo intellectus poteſt haberi ſine ſapientia:⁊
conſiliũ ſine foꝛtitudine.nõ ergo quicũꝗ̃ habet vnũ
donoꝝ infoꝛmiũ: habet oĩa dona.ergo nec quicũ
ꝗ̃ habet vnã potentiã:habet omẽs.¶Item Grego- Secundo.
rius. Qui virtutes ſine humilitate aggregat quaſi
puluerem in ventũ poꝛtat:ergo virtutes poſſunt ha
beri ſine humilitate.⁊ inde vt pꝛiꝰ.¶Item. aliquis Tertio.
poteſt eſſe qui cũ audierit ꝙ coꝛpus noſtrũ eſt tem-
plum:ſpiritus ſancti ex hac fide ſola abſtinet ſe ab il-
lecebꝛis carnis: non tamen nouit dare ſua:imo exi-
ſtimat ꝙ nõ tenetur dare ſua in aliquo caſu. certum
eſt ꝙ talis habet cõtinentiã polyticam/⁊ non largi-
tatem:patet ergo ꝙ non quicũꝗ̃ habet vnam habet
omẽs.¶Solutio.dicimus ꝙ nõ quicũꝗ̃ habet vnã Solutio.
polyticam habet omẽs: ẜm ꝙ polytica virtus dicitꝰ
que nõ exceditꝰ metas nature:niſi quãtũ ad facilita-
tem operandi.¶Ad pꝛimũ dicimus: ꝙ hec pꝛopo- Ad pꝛimũ.
ſitio:quod perfectũ eſt nichil ei deeſt/eſt vera de ꝑ-

Ayuntamiento de Madrid

fectione ꝗ̄ ſimpliciter eſt ꝑfectio. virtus autē polyti
ca nō eſt ꝑfectio ſimpliciter/nec facit ꝑfectū ſimpli=
citer: cū nō ſit virtus ſimpliciter: ſicut dictū eſt. qm̄
caret circunſtantia nobiliſſima: hac. ſ. inquātū debet
Ad ſecundū vnde diminuit de ratione virtutis. ¶ Ad ſcd̄m dici
mus: ꝙ virtus polytica operaꝛ ſm̄ diſcretionē pru=
dentie perfecte vel imperfecte. qm̄ ſicut aliquoꝝ ar
ticuloꝝ quaſi dimidia: ſicut fides vnius dei ⁊ vnius
remuneratoris ſufficit i ꝗbuſdā philoſophis ad ge=
nerādū alias virtutes informes in illis. ita ⁊ prudē=
tia quaſi dimidia ſufficit ad generationē caſtitatꝫ ꝓ=
pter qd̄ nō oportet: ꝙ qui habꝫ caſtitatē habeat pru
dētiā ꝑfectā. multi em̄ habēt diſcretionē in operibꝰ
Ad tertiū. carnis ꝗ nō habēt in dandis. ¶ Ad tertiū dicimꝰ: ꝙ
nō eſt aliqua virtꝰ polytica ſiue prudētia ꝑfecta vel
Ad quartū. ipfecta. ¶ Ad quartū dicimꝰ: ꝙ hec ꝓpoſitio/ſicut
ſe habꝫ fides ad virtutē theologicā: ita prudētia ad
polyticā. falſa eſt: ſi de vniuerſali ſimilitudine itelli=
gaꝛ. ⁊ hec ratio: qꝛ fides impfecta non pōt generare
aliquā virtutē theologicā: ſꝫ prudētia impfecta pōt
Ad vltimū. gn̄are aliquā virtutē polyticā. ¶ Ad vltimū dicimꝰ
ꝙ auctoritas iſta/ ꝗ offendit ⁊c̄. duobꝰ modis expo=
Pctm̄ tripliꝛ niꝛ ad p̄ſens. vno modo ſic: qui offendit in vno māda
opponiꝛ cha to ꝑ peccatū mortale reus eſt oim̄. i. in charitate per
ritati. quā implenꝛ oia mādata. plenitudo em̄ legis eſt di=
lectio. qm̄ charitati opponiꝛ omne peccatū ſm̄ tria.
Primo. Primo: qꝛ peccatū ſeparat a deo: ſed charitas cōiū=
Secundo. git deo. qm̄ charitas eſt vnio ſpirituū. Scd̄o: qꝛ pec
Tertio. catū ē offenſa dei: charitas aūt facit gratū deo. Ter
tio: qꝛ ſicut peccatū eſt mors aie: ita charitas ē vita
aie. ⁊ qui peccat interficit ſe: qd̄ eſt cōtra charitatē:
qꝛ quis debet diligere ſe. patet igitur ſm̄ hāc expo=
ſitionē: ꝙ nō quicūqꝫ habet vnā polyticā habet oēs:
qꝛ polytice virtutes poſſunt haberi ſine charitate: ſi
Aliter expo cut dictū eſt. Scd̄o modo ſic exponiꝛ. qui offendit.
nitur. ⁊c̄. id eſt qui habet peccatū mortale om̄ia opera ſua
reddit inutilia ad ſalutē. nec ex hac expoſitione ſeꝗ
tur: ꝙ qui habet vnā habeat oēs. quoniā opa virtutū
polyticarū nō valent ad ſalutē niſi adſit charitas.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

¶ De contrarietate virtutū polytice ⁊ theo=
logice.

Ueritur/ vtrum ſit contrariū virtuti poly
Af. ꝙ ſic. tice ⁊ virtuti theologice. Uideꝛ ꝙ ſic. ſm̄
philoſophū/ virtuti polytice ꝯtrarius eſt
habitus ad male agendū. quoniā ſicut ex
frequēti bene agere relinquitur bonus habitus ad
bene agendū de facili: ita ex frequēti male agere re=
linquitur malus habitus ad male agendū de facili.
⁊ ita ſm̄ philoſophū virtuti cōtrarius eſt malus ha=
bitus: ſed virtuti theologice idē eſt contrariū: eo ꝙ
ſicut virtꝰ theologica facit dignū vita eterna: ſic ma
lus habitꝰ facit dignū pena eterna. ⁊ ita idem eſt cō
Secundo. trariū virtuti polytice ⁊ theologice. ¶ Item. eadeꝫ
eſt lex naturalis ⁊ lex ſcripta: ſicut dicit Auguſtinꝰ
ꝙ lex naturalis per peccatū deprauata: per ſcriptu=
rā reparata eſt. ergo eadem eſt tranſgreſſio legis na
turalis ⁊ legis ſcripte: ſed tranſgreſſio legis natura
lis eſt contraria virtuti polytice: et trāſgreſſio legis
ſcripte contraria eſt virtuti theologice: ergo idē eſt
contrariū vtriqꝫ virtuti. et hoc ſequiꝛ ꝙ virtus theo
logica et virtus polytica ſint eadem virtus vel ideꝫ
Euaſio. contrariū duobus ¶ Forte dicet ꝙ idem eſt contra

rium: ſed non eodēmodo. quoniā vitium eſt contra=
riuꝫ virtuti polytice imediate: ſed theologice medi
ate. vt patet in continentia: quia ſunt qui neqꝫ conti
nentiam virtutem habent: neqꝫ incontinentia luxu=
rie. habent autē cōtinentiā informem. ⁊ ita quod eſt
extremum in polyticis: medium eſt in theologicis.
¶ Item. quelibet virtus opponitur vitio mediate: Ad idem.
ergo cum virtus ⁊ vitium non habeant oppoſitionē
niſi ratione ſuorū contentorum: erunt virtus ⁊ vitiū
contraria ſiue oppoſita mediata: quod patet eſſe fal
ſum. quoniaꝫ neceſſariū eſt virtutem aut vitiū ineſſe
ſuo ſuſceptibili: ⁊ loquimur de adulto. qm̄ omis ad=
ultus dignus eſt beatitudine vel gehēna ¶ Dicimꝰ Solutio.
ꝙ virtus opponitur vitio mediate quantū ad quedā
ſed imediate quantū ſm̄ rationē generis et per mo=
dū cōtrarietatis: ⁊ imediate etiā in quibuſdā ſpecie
bus. vt in fide ⁊ in fidelitate. dicimus em̄ ꝙ adultus
tenetur credere in deum. vnde ſi non credit omittit Infidelis nō
⁊ eſt infidelis quantū ad omiſſionem fidei. nec habꝫ habꝫ plures
plures omiſſiones: licet habeat omiſſionem pluriū: omiſſiōes: ſꝫ
eo ꝙ habeat omiſſionem fidei que eſt radix et cauſa habeat omiſ
neceſſaria oim̄ aliarum virtutū/ et ob cuius difficul= ſione pluriū.
tatem vna eſt in virtutibus difficultas. et ꝓpter hoc
dicit Auguſt. ꝙ peccato infidelitatis retento omia Auguſtinꝰ.
retinentur. ⁊ eo deleto omnia delentur. quoniā tale
vitium non poteſt deleri niſi per fidem virtutem. et
qui non habet fidem virtutem: habet peccatū infide
litatis/ ſaltem per modum omiſſionis. ¶ Ex hoc pa Ad rōnem
tet ſolutio. quoniā reſpondendū eſt per interempti=
onem huiꝰ/ quelibet virtus theologica mediate op=
ponitur ſibi vitio contrario. Concedimus tamen in
quibuſdam virtutibus: ſicut in continentia et largi=
tate: et huiuſmodi/ que habent cōtrarietatem ad vi=
tia mediatiua: ſcꝫ per modum negationis: et nō per
modum vere poſitionis. quia informis continentia
non eſt medium inter peccatū luxurie et cōtinentiā
virtutem. ideo quia manet cum altero extremorum
poteſt em̄ aliquis habere peccatū luxurie ⁊ continē
tiam informem. ¶ Item. quidā dicunt ꝙ nullus ha Opio aliqrū
bitus ad male agendum eſt in homine. ſed continen
ti ex ſimilibus actibꝰ ſimiles habitus fiunt: ergo ſi=
cut ex bene cytharizare relinquitur bonus habitus
cytharizandi. ita ex praue cytharizare relinquiꝛ pra
uus habitus cytharizandi. ergo ſicut ex bene agere
relinquitur habitus ad bene agendum. ita ex male
agere relinquitur habitus ad male agendū. ¶ Itē. Scd̄a rō co=
decor anime eſt habitus ad bene agendum. ergo a rum.
ſimili econtrario. turpitudo anime eſt habitꝰ ad ma
le agendum. ¶ Forte dicet: ꝙ peccatum non eſt ha= Euaſio.
bitus. quoniam nullus habitus anime eſt malus.
¶ Sed cōtra. multi ſunt qui quaſi inuincibiliter pro= ꝯ hāc arguiꝛ
ni ſunt ad luxuriam: vel ad aliud peccatum. ⁊ ex illa
pronitate operantur frequenter/ et frequentius ꝙ̄
plures iuſti ex ſua virtute. ¶ Queritur ergo/ vtrum Af. inqſitie.
illa frequentia ſit ab habitu: aut a pura potentia li=
beri arbitrij: aut a predicto vulnere: a pura potētia
non. quia ſm̄ hoc quilibet habens illam potentiam
haberet frequentiam talium operū. Item. nec a vul
nere. quoniam vulnus potius impedit frequentiam
operum ꝙ̄ expediat. ſicut equus vulneratꝰ potius
vellet quieſcere ꝙ̄ laborare. reſtat ergo ꝙ frequen=
tia malorum operum eſt ab habitu malo. et inde vt
prius. ¶ Sed contra. Eſto ꝙ aliqs tranſeat ab aūs ꝯ hoc tn̄ af.

Ayuntamiento de Madrid

ricia ad pꝛodigalitatē ſine penitētia. conſtat ꝙ pec=
catum auaricie non eſt deletum in ipō:adhuc habet
peccatū auaricie/et habet habitum pꝛodigalitatis.
ergo ſimul eſt abilis ad opera auaricie: et ad opera
Solutio. pꝛodigalitatis: quod eſt impoſſibile. ¶ Dicimus ꝙ
ſicut eſt habitus ad bene operādum:ita eſt habitus
Ad rationē. ad male operandum. ¶ Ad illud quod obijcitur di
cimus ꝙ in pꝛedicto caſu peccatuȝ auaricie tranſit
actu ⁊ habitu: tamen remanet reatu.quoniā reatus
In pctō moꝛtali tria ſunt non aufertur niſi per penitentiā. ¶ In peccato moꝛ
tali tria ſunt/ actus/habit⁹/vulnus/naturaliū: duo
pꝛima ſunt peccatū pꝛopter tertiū. quoniā coꝛrum=
punt ymaginē dei in anima:et ex hoc faciunt dignū
moꝛte eterna.pꝛima duo bene tranſeunt ſine penitē
tia:ſed tertiū non.quoniā ymago ſiue naturalia non
reparantur niſi per virtutem. igitur ſicut oꝛiginale
peccatum tranſit reatu.ſed remanet actu:ita moꝛta
le peccatū tranſit quandoq̧ ⁊ actu et habitu.

¶ Tractatus decimuſoctauus.

¶ Utrum omnes virtutes ſint pares.

DIcto de connexione:dicendū eſt de equa
litate earūdem. Pꝛimo/ vtrum omēs vir=
tutes ſint pares in eodem: Secūdo/ pꝛo=
pter quā pꝛeeminentiam charitas ⁊ fides
dicuntur maioꝛes alijs: Tertio/ in quo ſapientia et
intellectus pꝛeemineant ceteris donis.

¶ Unicum capitulum.

¶ Pꝛima queſtio.

CIrca pꝛimū capitulū pꝛobatur ꝙ omnes
Ar. ꝙ ſic. virtutes in eodem ſunt pares.ſuper illud
apocal. Paria ſunt latera ciuitatis.dicit
glo.fides/ſpes/charitas/et opatio bona:
ergo fides/ſpes/charitas.⁊c.et alia gloſa.latera ci=
uitatis ſunt pꝛudentia/timoꝛ/foꝛtitudo/iuſticia: er=
go tam cardinales virtutes q̄ theologice ſūt equa=
Secundo p Auguſtinū. les:ergo omēs. ¶ Item Auguſtinus pꝛobat ꝙ vir=
tutes ſunt pares ſic.ſi temperantia eſſet minoꝛ pꝛu=
dentia in iſto: temperantia eſſet minus foꝛtis ⁊ ſimi
liter pꝛudentia:ergo iſte eſſet minus foꝛtis ⁊ magis
foꝛtis:qđ eſt impoſſibile.ſimiliter ſi temperantia eſt
minoꝛ q̄ foꝛtitudo accidit ꝙ iſte ſit magis pꝛudens
⁊ minus quod nō poteſt eſſe. relinquitur ergo ex pꝛo=
Tertio. batiōe Auguſtini:ꝙ oēs virtutes ſunt pares. ¶ Itē
omīs virtus habet perfectionem ſuā ab hac circun=
ſtantia:pꝛopter deū ſiue pꝛopter ſummū bonū:ergo
vna eſt perfectio ſiue foꝛma oīm virtutū : ergo eadē
bonitas. quoniā ſicut a foꝛma eſt eſſe ita et bonitas:
ergo omēs virtutes ſunt pares in bonitate/ergo pa
res.quia pꝛopꝛie non attenditur paritas vel inequa
Quarto. litas virtutū niſi quātū ad bonitatem. ¶ Item indi=
recte ſic. Eſto ꝙ aliquis habeat minoꝛeȝ pꝛudentiā
q̄ foꝛtitudinem.inde ſic.iſte eſt tātū pꝛudens: ergo
tantū bonus.nullo eñ eſt aliquis bonus niſi virtute
Quinto. ¶ Item.idem eſt magis foꝛtis: ergo magis bonus
ergo iſte eſt magis bonus et minus bonus.ſed quia
iſte bonus dignus pꝛemio : et quia tantū bonus di=
gnus tanto pꝛemio.⁊ eſt magis bonus ⁊ minus bo=
nus:ergo iſte eſt dign⁹ maioꝛi pꝛemio et minoꝛi:qđ
Eodē mō ar̄ eſt impoſſibile. ¶ Eadē eſt obiectio ſi demonſtrent
duo:quoꝛum vnus habet virtutes minoꝛes cardina
les q̄ theologicas.alius econuerſo: tamen in ſum=
ma/ virtutes iſtius ſunt pares virtutibus illius.q̄m
ratione maioꝛum virtutum ⁊ minoꝛum eſt alter alte
ro dignus maioꝛi pꝛemio et minoꝛi. ¶ Sed contra. In oppoſitū
virtutes vnius ſunt pares virtutibus alterius:ergo
equali pꝛemio ſunt digni. Ex his videtur ꝙ omēs vir
tutes ſunt pares in eodem. ¶ Sed cōtra.multi pol Cōſirmatur
lent fide qui non pollent ſcientia: vt dicit Auguſti=
nus.et loquitur de ſcientia dono:ergo in multis nō
ſunt pares fides et ſcientia donū.non ergo oēs vir=
tutes ſunt pares de neceſſitate in eodem. ¶ Item. Secundo
de ſanctis non eſt inuentus ſimilis illi.quoniā quili
bet ſanctus habet in aliqua virtute pꝛerogatiuā ſuā
ſicut Paul⁹ habuit pꝛerogatiuā humilitatis/ Moy
ſes manſuetudinis/Abꝛaham fidei/Iohānes virgi
nitatis: ergo maioꝛ fuit humilitas in Paulo q̄ cete
re virtutes.⁊ ſic de alijs. ¶ Item.pꝛopter vnūquod Tertio.
q̧ eſt tale.ipm̄ eſt magis tale q̄ quod pꝛopter illud:
ſed pꝛopter virtutes theologicas ſunt cetere virtu=
tes bone : ergo virtutes theologice:ſcȝ fides/ſpes/
charitas/ſunt melioꝛes ceteris virtutibus.⁊ inde vt
pꝛius. ¶ Item.motus charitatis in deū in infinitū Quarto.
maioꝛ eſt motu pietatis:eo ꝙ pietas non mouet ni=
ſi in pꝛoximū:ſed intenſio virtutis nichil aliud eſt q̄
efficacia aut poteſtas eliciendi maioꝛeȝ motū: ergo
charitas eſt intēſioꝛ q̄ pietas: ergo charitas eſt ma
ioꝛ pietate.nō ergo virtutes ſunt pares. ¶ Solutio Solutio.
multiplex eſt opinio ſuper queſtione iſta.quidam di Multiplex
cunt ꝙ virtutes ſunt pares in intenſione.Scđm pꝛi opinio.
mā opinionem reſpondemus ad pꝛimo obiectuȝ:ꝙ Ad pꝛimū.
hec argumētatio nō valet: multi pollent.⁊c.non er=
go in eis ſunt pares ſcientia et fides. pꝛeeminentia
eñ non attenditur ſm intenſionē. ſed ſm expeditio
nem ⁊ frequentiā motuū.quoniā ſciētia que eſt pꝛu=
dentia ſpiritus ſupponit omīa ſcibilia: quoꝛū cogni
tio vel diſcretio vtilis eſt ad ſalutem.vnde qui maio
rem habent diſcretionem et plurimū magis expediti
ſunt ad actus ſcientie doni. ⁊ frequenter operantur
ad imperiū illius doni: quia ergo non omēs fideles
habent hanc diſcretionē in amplitudine: verū eſt ꝙ
multi pollent fide:qui nō pollent ſcientia. Sicut pa Exemplum.
tet in vetula/ que habet tantā fidem quantā theolo=
gus:et tantā pꝛudentiā ſpiritus:ſed nō habet tantā
diſcretionē. vnde quia non habet tot adiuuantia ad
vtendū expedite illo dono:dicitur non pollere ſciē=
tia. ⁊ pꝛopter hoc accidit ꝙ alijs paribus in eodem
genere peccati: plus peccat theolog⁹ q̄ ſimplex ve
tula. ¶ Ad ſecundū dicimus ꝙ pꝛerogatiua ſancto Ad ſecundū
rum nō attenditur ſm intenſionem virtutis:ſed fre=
quenti expeditione motuū.hoc autē attendit pꝛopter
quattuoꝛ cauſas. ¶ Pꝛima eſt.ipſa cōplexio que iu= Pꝛima cā.
uat virtutem ad expediendum actus ſuos:ſicut ſan
guineus in medio magis eſt abilis ad opera māſue
tudinis:q̄ melencolicus. melēcolicus vero ad opa
ire per zelum. ¶ Secunda cauſa eſt maioꝛ diſcretio Scđa cauſa
in operibus vnius virtutis q̄ alterius.quelibet eñ
virtus habet ſuas pꝛopꝛias operatiōes.vnde aliqs
poteſt habere diſcretionem operum vnius virtutis
q̄uis non habeat tantā diſcretionem operum alte=
rius virtutis. ¶ Tertia cauſa eſt maioꝛ exercitatio Tertia cā.
in operibus vnius q̄ alterius.quoniam exercitatio
multum pꝛodeſt ad expeditionem actuū. ¶ Quar= Quarta cā.
ta cauſa eſt diuerſitas ſtat⁹.verbi gratia. aliquis de
nouo cōuerſus per penitentiam:licet habeat maioꝛ
rem charitatem q̄ alius qui diu manſit in charitate
non eſt tamen ita expeditus ad bene agendum ſicut

alius impediente difficultate ſtatus ꝓpter pecca=
Ad tertium torum reliquias que adhuc manent. ¶ Ad tertium
dicimus ſm iſtam opinionem: ꝙ virtus nõ generat
virtutem. ſed motus vnius virtutis generat motus
aliarum virtutum: et ita ſoluerent per interemptio=
Aliť pt dici. nem. ¶ Uel dicerẽt ꝙ hec regula/ propter vnũquod
qꝫ ⁊c. intelligenda eſt in illis q̃ in ſubiecto ſubiacẽte
qualitatem efficiunt ſue qualitatis ſimilem. ſicut pa
tet in exemplo de aqua et igne. ſed non tenet in illis
quorum alterum generat reliquũ: non ſolum quan=
tum ad qualitatem: ſed etiã quãtũ ad eſſe. verbi gra
tia. homo generat hominẽ: ⁊ quandoqꝫ eſt filius ra=
Ad quartũ. tionabilior patre. ¶ Ad quartum dicerẽt: ꝙ pietas
et cetere virtutes non menſurantur ſm ſuos motus
ſed ſm menſuram charitatis que eſt oim perfectio/
et forma. vnde quanta eſt charitas: tante ſunt et alie
virtutes. licet motus charitatis ſit in infinitum ma
ior q̃ motus pietatis. dictum eſt ſm quorũdam opi
nionem: ꝙ omẽs virtutes ſunt equales in eodem in
ꝯ hãc opinio tenſione/ et efficacia merendi. ¶ Sed contra. certũ
nem arguiť. eſt ꝙ motus charitatis in deum in infinitum eſt ma
ior motu eiuſdem in proximũ. ſed motus charitatis
in proximũ/ aut eſt equalis/ aut maior motibꝰ iuſti=
cie/ aut pietatis: qui ſimiliter ſunt in proximũ tantũ
ergo motus charitatis maior eſt motibꝰ iuſticie vel
miſericordie: ergo habitꝰ habitu: ergo charitas eſt
maior q̃ iuſticia vel miſericordia. non ergo omnes
Euaſio. virtutes ſunt pares in eodem intenſiõe. ¶ Forte di
cet ꝙ huiuſmodi virtutes iuſticia/ pietas: ſequentes
charitatem: equales ſunt charitati: eo ꝙ menſuranť
ꝯ hanc af. ſm quantitatem charitatis. ¶ Contra. ſicut proba=
tum eſt/ motus charitatis in infinitũ eſt maior moti
bus iuſticie ⁊ pietatis. ergo motus illarum virtutũ
non menſurantur ſm motũ charitatis: ergo nec ille
virtutes ſm quantitatem charitatis. quoniã maior
aſſimilatio motuũ debet eſſe adinuicem q̃ virtutum
ſm opinionem iſtam que ponit ꝙ motus charitatis
generat motum aliarum virtutum: virtus non gene
Secundo. rat virtutem. ¶ Item. ſol calefacit et propinquiora
⁊ remotiora. propinquiora magis/ remotiora minꝰ.
et licet illa que calefiunt ſic calorem habeant ab eo=
dem fonte: tamen non menſurantur ſm calorem ſui
fontis. ideo habent proprias menſuras quibꝰ men=
ſurantur: ergo pari ratione q̃uis iuſticia ⁊ pietas ⁊
huiuſmodi virtutes ſint a charitate: tamẽ habent ꝓ
prias quantitates ⁊ menſuras quibus debent men=
ſurari: ergo nõ habent menſuras ſm quantitatẽ cha
Euaſio. ritatis. ¶ Forte propter iſtas ratiões dicet aliquis
ꝙ virtutes nõ ſunt equales quantũ ad intenſionem:
ꝯ hãc arguit ſed ſolum quantũ ad efficaciam merendi. ¶ Sed cõ
tra. generalis regula eſt ꝙ tantũ intẽditur proprie=
tas quantũ accedit ad veram nominis impoſitionẽ
ſue ſpeciei: ergo equales ſunt proprietates intenſio
ne que equaliter accedunt ad veram impoſitionem
nominis ſue ſpeciei: ſed oẽs virtutes in eodem equa
liter accedunt. ⁊c. ergo in eodẽ ſunt equaliter inten=
ſe. probatio medie loquamur de charitate: ⁊ iuſticia
huius charitas huius eque accedit ad ſuam veri no
minis impoſitionem: ſcꝫ ad charitatẽ chriſti que eſt
optima charitatuꝫ creaturarum. vel ad charitatem
chriſti exemplarem: ſicut iuſticia eiuſdeꝫ ad iuſticiã
chriſti creatam/ vel iuſticiaꝫ dei exemplarem. aliter
eñ non eſſet iſte vniformiter ſimilis deo: ergo cha=
ritas huiꝰ ⁊ iuſticia equaliter accedunt ad ſuas veri
nominis impoſitiões. ſimiliter ⁊ alie virtutes: ergo
media propoſitio eſt vera et maior ſimiliter: ergo et
concluſio. ⁊ ita patet ꝙ omnes virtutes ſunt equali
ter intenſe. ¶ Contra. maior eſt miſericordia dei q̃ ꝯ hoc tñ af.
iuſticia eius. quoniã eſſentialiter diligit ſe etiã ante
mũdum: ſed non ſic exercet opera iuſticie: ergo vir=
tutes accedẽtes equaliter ad illas ſunt inequaliter
intenſe. ¶ Solutio. dicimus ꝙ virtutes ſunt equali Solutio.
ter intenſe quantũ ad efficaciam merendi: ⁊ quantũ Quõ ꝟtutes
ad intenſionem equalitate inq̃ proportionabili nõ ſũt equales.
equalitate abſoluta. equaliter eñ accedunt ad verã
ſui nominis impoſitionem ſm ſtatum ſuũ ⁊ materiã
propriam/ vel equales ſunt equalitate generis: non
equalite ſpeciei. quoniam ſi magna eſt charitas ma Aliter diciť.
gna eſt miſericordia/ licet non tanta. ⁊ hec ſolutio ſe
quitur ex prima. quoniã ex eo ꝙ virtutes ſunt equa=
les in intenſione equalitate proportionabili: ſequiť
ꝙ ſunt equales equalitate generꝭ ¶ Tria igitur at= Ad primum
tendimus in equalitate virtutum. Primũ eſt equali Ad ſecundũ
tas ſtrẽnuitatis ſiue difficultatis. Secũdũ eſt equa= Ad tertium
litas intenſiõis proportionabilis. Et ex his duobꝰ
eſt tertiũ: ſcilicet equalis efficacia merẽdi. ¶ Ad vl Ad vltimũ.
timo obiectum dicimus ꝙ hec argumentatio/ oẽs
virtutes equaliter accedũt ad ſuas veri nominis im
poſitiones: ergo equaliter intenduntť: non valet niſi
ſub diſiunctione intelligatur concluſio. ſic intendũ=
tur equaliter equalitate intenſionis abſoluta vel ꝓ=
portionabili. de abſoluta aũt equalitate ſequeretur
ſi omnes haberent eandem veri nominis impoſitio
nem ad quã accedunt: ſed nõ habent vnam: imo plu
res: que in ſe conſiderate ſunt inequales. ſicut oſten
ſum eſt in opponendo ad obiectiones que videntur
eſſe contra ſolutionem iſtã. ¶ Reſpondemus ad pri Ad primũ
mũ quod obijcitur ꝙ equalia ſũt latera ciuitatis. di
cimus ꝙ verũ eſt quantum ad equalitatem propor=
tionabilem: ⁊ non quantũ ad abſolutam: tamen tres
virtutes theologice. ſ. fides/ ſpes/ charitas: propter
eandem naturam quã habent ſunt equaliter intenſe
equalitate abſoluta. ſed nõ ſunt equaliter intenſe cũ
bona operatiõe: niſi equalitate generis. ¶ Ad ſecũ Ad ſecundũ
dum dicimus: ꝙ ratio Auguſtini eſt bona. verũ eſt
eñ ꝙ tam prudens eſt temperantia quanta ipa eſt ⁊
fortitudo: ⁊ alie omnes. et hoc propter cõnexionem
virtutum. Dicitur autẽ temperãtia prudens ꝓpter Tẽperantia
habitudinem quã habet ad prudentiam a qua regi= prudens.
tur/ dirigitur/ ordinatur. ſicut vrina dicitur ſana pro
pter habitudinẽ quã habet ad ſanitatẽ. ſimiliter di=
cendũ eſt de alijs virtutibus. ¶ Ad tertiũ dicimus Ad tertiũ.
ꝙ oẽs virtutes ſunt eque bone. i. eque vtiles ad me=
rendum: quia eiuſdem ſunt ſtrẽnuitatis vel difficul=
tatis ⁊ equalis proportionis. ⁊ equaliter ſunt effica
ces ad merendũ. non tamen ſunt eque bone ad fruẽ=
dum: ꝙ autẽ charitas habet maiorẽ motũ q̃ miſeri=
cordia: nõ a ſtrẽnuitate virtutis: ſed a materia chari
tatis. ſ. ab abũdanti bonitate dei trahẽtis. ſicut ſup
pſal. dicit glo. ꝙ maioris virtutis eſt exuere veterẽ Gloſa pſal.
hoiem ⁊ inducere nouũ: q̃ ſemp manſiſſe in virtute. i.
maioris ſtrẽnuitatis. ſicut aũt quedã corde ſũt gra=
ues: quedã acute: quedã ſupacute: ⁊ tamẽ ſunt vniꝰ
cõſonantie. ſimiliter in virtutibus quedã quaſi gra=
ues: vt quattuor virtutes cardinales. virtutes acu=
te/ fides/ ſpes/ charitas. ſupacute/ ſapiẽtia/ itellectꝰ.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Secunda queſtio huius capituli.
¶ De prerogatiua virtutum.

Af ꝙ charitas ſit melior. Queritur de prerogatiua virtutū. ⁊ dicitur
ꝙ charitas ſit melior oībꝰ aliis. apo. dicit
Fides / ſpes / charitas / hec tria: maior aūt
horum eſt charitas: ſed nō niſi in bonitate
ergo charitas melior eſt ꝙ̄ fides: vel ſpes: ergo me=
Secundo. lior ꝙ̄ oēs. ¶ Itē. adhuc excellentiorē viā vobis de=
mōſtro: ⁊ loqtur de charitate. ḡ charitas eſt excellē=
tior via ad deū: ſ; intm̄ ē bonū aliqd: iquātū eſt via ad
Tertio. deū. et ide vt priꝰ. ¶ Itē. in pria epl̄a ad co. Emula=
mini meliora cariſmata. i. ardēti deſiderio: appetite
Quarto. ⁊ loquit̄ de charitate. ḡ vt prius. ¶ Itē. charitas eſt
delectabilior oībꝰ aliis. hoc ꝯſtat. ſed bonū eſt cuiꝰ
apprehenſio eſt delectatio. ergo charitas eſt melior
Quinto. oibus cū ſit delectabilior. ¶ Item. charitas eſt per=
manentior oibus. qm̄ ipſa nunꝙ̄ excidet aut eſſentia
aut vſus. ſed omnes alie virtutes aut eſſentia aut vſu
excidēt. ergo quātum ad hoc melior eſt oibus aliis:
⁊ in oibus aliis eſt par. ergo ipſa ſimpliciter eſt me=
Sexto. lior oibus. ¶ Item. ꝙ ipſa ſit melior virtutibꝰ ſequē
tibus ipſam: ſic ꝓbatur quod ꝓpinquius eſt fini: ma
gis eſt eligendum ⁊ melius eſt. quoniam a fine eſt bo
nitas. ſed charitas eſt ꝓpinquior fini: ꝙ̄ virtutes ſe=
quētes: q̄r ipſa delectamur in deo i mediate: aliis ꝟo
mediate: ſed imediate i eis q̄ ſunt via ad deū: ſicut cō
tinētia delectamur i mūdicia carnis. ⁊ ſic de aliis. ḡ
charitas ſimpliciter: melior eſt ceteris virtutibus.
Septimo. ¶ Item. propter quod vnumquodꝙ̄ ⁊c̄. ſed virtutes
ſequentes nō ſunt bone niſi a charitate: a qua habēt
etiam ꝙ ſunt. ergo charitas eſt melior ꝙ̄ ille: ſed vi=
detur ꝙ fides ſit melior omnibus. qm̄ ratio eſt opti=
mum in homine. aliter non eſſet rationale differētia
perfecta hois. ergo virtus perfecta rationis melior
Octauo. eſt. ſed fides eſt ꝑfectiua rōnis: ergo melior. ¶ Pre=
terea. apo. dicit ⁊ ſi vetus homo corrumpitur de die
Auguſtinus in diem: interior tn̄ hō renouatur in agnitione eius:
qui creauit illum. ibi dicit auguſtinus. ꝙ ymago dei
eſt ratio. ex quo patet ꝙ optimum in homine eſt ra=
tio: ergo perfectio rationis melior eſt perfectionibꝰ
aliarum potentiarum: ſed fides eſt perfectio ratiōis
charitas cōcupiſcibilis. ſpes iraſcibilis: ergo fides
eſt melior charitate ⁊ ſpe. ⁊ ita per conſequens oibꝰ
Nono. aliis virtutibus. ¶ Item premia ꝓportionantur me
ritis: ergo optimo premio reſpondet optima ꝟtus
in via: ſed cognitio que ſuccedet fidei erit optimū in
gloria. quod patet per hoc quod dn̄s dicit in euāge
lio. hec eſt vita eterna ⁊c̄. ergo optima virtus in via
Decimo. eſt fides. ¶ Item ſuper illud pſalmi. ⁊ oſtendam illi
Auguſtinus ſalutare meū. dicit auguſtinus ꝙ viſio dei: erit tota
merces: ſ; viſio dei ſuccedet fidei. ergo tota merces
debetur fidei: ergo fides ſimpliciter eſt melior omni
In oppoſitū virtute. ¶ Sed videtur ꝙ om̄es virtutes ſunt eque
bōe. qm̄ ſunt eque meritorie: ergo eque ꝑcioſe: ergo
Secundo. eque bone. ¶ Item ſi vna virtus eſſet alia melior: cū
a voluntate virtutis ſit hō bonus ⁊ dignus premio:
ſequeretur ꝙ idem homo eſſet magis bonus ⁊ minꝰ
bonus / ⁊ dignus maiori premio: ⁊ minori ꝙ eſt ipoſ=
Tertio. ſibile. reſtat igitur ꝙ ꝟtutes ſint eque bone. ¶ Item
dicit̄ ꝙ ſtat eque intēſe equalitate abſoluta: ſunt em̄
eque bone vt probatum eſt: ⁊ non eſt alia cauſa ſue in
tenſiōis niſi intenſio ſue bonitatis. qm̄ virtus eſt ſue
bonitas: ergo cum ſint eque bone ſunt eque intenſe:
abſoluta intenſione. ¶ Forte dicit ꝙ charitas habet Euaſio
a materia ſua ꝙ ſit intenſior. quia immediate moueī
in deū. ¶ Contra. ignis calefacit ligna ſicca magis ꝯ hāc ar̄.
ꝙ̄ humida. tn̄ ꝓpter diuerſitatē materie nō variat̄:
itēſio ſui caloris: ergo pari ratione nec materia cha
ritatis variabit intenſionē virtutis: ergo oēs ꝟtutes
ſunt eque intenſe equalitate abſoluta: quod eſt con=
tra predicta. ¶ Dicimꝰ ꝙ ꝙ̄uis charitas ſit melior Solutio
aliis: ſm̄ qd ⁊ fides ſimilit̄ ſicut oſtēſū eſt. tn̄ oēs ſūt
eque bone ſimpliciter. Simpliciter em̄ bonu; eſt qꝺ
vtiliter habet eſſe: virtutes aūt oēs eque vtiles ſunt
ſimplicit̄. qm̄ ſunt eque meritorie. hec em̄ eſt ſumma
vtilitas virtutū ꝙ ſunt meritorie vite eterne. dicimꝰ
ꝑ regulā generalē ꝙ de virtute aliqua nō pōt ꝓbari
ꝙ ipa ſit melior ſimpliciter niſi per hoc mediū. q̄r eſt
melior ad merēdū vitā eternā. ſi vero aliud medium
aſſumat et inferat ſimpliciter erit fallacia: ſm̄ qd et
ſimpliciter ibi. ¶ Ad primū ergo dicimus ꝙ chari= Ad primum charitas nō
tas eſt maior aliis. quia ꝑmanētior: ſicut dicit glo. ⁊ eſt ſimplicit̄
etiā intenſior ⁊ iocundior non tn̄ ſimpliciter melior. melior.
qm̄ non eſt vtilior ad ꝑueniendū ad deū. ¶ Ad ſecū=
dum dicimus ꝙ charitas eſt excellentior. qm̄ ſm̄ ſta Ad ſecundū
tum ꝑſentē ſumma bonitas charitatis: et cuiuſlibet
alterius virtutis eſt ꝙ facit hoiem dignum vita eter
na: ſiue ꝙ ductiua eſt ad ſummā beatitudinem. i. ad
fruitionē ſummi boni: ⁊ quātū ad hoc melior non tn̄
ſimpliciter ꝓpter predictā rationē. ¶ Ad tertiū di= Ad tertium
cimus ꝙ apoſtolus inuitabat corinthios ad chariſ=
mata q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē: q̄ ſunt in infinitū me
liora ꝙ̄ ſit peritia linguaꝝ: quā affectabāt corinthii.
¶ Ad primā rationē patet ſolutio. qm̄ charitas eſt Ad primam
delectabilior aliis ⁊ in hoc melior: tn̄ nō ſimpliciter
nec eſt verū in ꝟtutibus ꝙ bonitas earū ſit a delecta
tione ſua: ſed ſicut dictū eſt ab eo ꝙ vtiles ſunt ad vi
tam eternā promerendā. ¶ Ad ſecūdā rationē dici= Ad aliam.
mus ꝙ argumentū non valet: charitas eſt melior ce
teris quātū ad hoc ꝙ ꝑmanentior et in aliis eſt par.
ergo ſimpliciter melior. qm̄ illa bonitas ſm̄ qd non
addit ad bonitatē ſimpliciter cū ſit improportiona=
bilis ei. ſicut ſi addas punctum linee non fit maius.
¶ Ad aliud dicimus ꝙ charitas eſt melior virtuti= Exemplum.
bus ſequētibus quantū ad hoc ꝙ fini propinqor eſt: Ad aliud.
non tn̄ ſimpliciter quia bonitas virtutis nō attendit̄
ſm̄ approximationē finis: ſed ſm̄ vtilitatē virtutis
ad habēdū finē. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ regula illa: ꝓ Ad aliud.
pter quod vnūquodꝙ̄ ⁊c̄. locū habet tm̄ vbi aliqd cō
ſimilē qualitatē inducit in ſubiecto ſubiacēte: ſed nō
habet locū vbi vnū nō eſt alterius ſm̄ eſſe. ſicut dictū
eſt ſupra. ¶ Ad ea que de fide obiicitur: dicimus ꝙ Ad aliam.
reuera rō optimū eſt in hoie: nō ꝙ in ipo ſola ſit yma
go dei: niſi cōplectant̄ tres vires motiuas. ſed quia
prima eſt in ipa: qm̄ ipa dirigit ⁊ ordinat et ꝙ̄tum ad
hoc bn̄ cōcedimꝰ ꝙ fides eſt melior etiā ꝙ̄ charitas
ſed nō ſequit̄ ꝙ ſit ſimplicit̄ melior. qm̄ nō eſt vtilior
ad ꝓmerendū deū. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ beatitudo Ad aliud.
nō cōſiſtit ſolū in viſione dei ſed etiā in amore dei. ſi
cut dicit auguſtinꝰ: ꝙ vita eťna eſt videre qꝺ amas:
⁊ amare quod vides. vn̄ totū premiū attribuit̄ viſio=
ni vel cognitioni. ideo q̄r cognitio eſt gn̄atiua amo=
ris. ⁊ q̄r ꝓprie ⁊ primo fruitio eſt in ipa viſiōe. qm̄ au Auguſtinus
gu. dicit i libro de imortalitate aie. ꝙ itelligere ſiue
videre deū idē eſt ꝙ audire ipm̄: ⁊ audire ide; quod
olfacere: ⁊ guſtare ꝙ tangere quod eſt proprie deo.

BIBLIOTECA MADRID
Ayuntamiento de Madrid

Ad vltimuȝ ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ charitas eſt inten
ſior alijs: ⁊ hoc habet a materia ꝓpria ⁊ a fine: fortis
Auguſtinus enī vt mors eſt delectatio. et auguſtinus. Machina
mētis: vis amoris: nec eſt ſimile de calore ignis. qm̄
ligna vel quecunqȝ materia ignis non eſt de eſſentia
ignis aut caloris eius: ſed ſummū bonū eſt de eſſen=
tia charitatis: ſicut materia ꝓpria ⁊ ꝓpriūs finis. et
ꝓpter hoc charitas habet maiorē potentiā elicien=
di motus ſuos: ⁊ expellere ſuum contrarium. in hoc
Iterū ar. autē attenditur intēſio virtutis. ¶ Item. de⁹ eſt ſum
me delectabilis. ergo delectatio qua in eo delecta=
mur eſt in nobis ſumma delectatio. ſed charitate de
lectamur in ipō pre ceteris virtutib⁹. ergo charitas
ſimpliciter eſt delectabilior oī alia virtute. ergo ſim
pliciter melior. bonum eſt enī cuius apprehenſio eſt
Secundo. delectatio. ¶ Item. auguſtin⁹ dicit in libro de cha=
ritate dei in fine. ꝙ beatitudo videre quod amabim⁹
et amare quod videbimus. ergo amor ſiue charitas
erit pars beatitudinis noſtre quod non erit alia vir=
tus: vt iuſticia vel temperantia: vel huiuſmodi: ergo
in patria erit charitas ſimpliciter melior oī alia vir=
tute. ergo pari ratione ⁊ in via ſimpliciter eſt melior
quod eſt ꝯtra p̄dicta. qm̄ dictū eſt ꝙ oēs ꝟtutes ſunt
Solutio eque bone. ¶ Solutio. dicim⁹ ſine preiudicio ꝙ cha
Charitas ritas eſt delectabilis duob⁹ modis. Uno modo quā
duplicit' eſt tū ad actū ſuū. ſm̄ quod facit nos delectari in deo in
delectabilis p̄ſenti. ⁊ quātū ad hoc delectabilior eſt oī alia virtu=
te: ⁊ melior: non tm̄ ſimpliciter quia hec delectatio in
non permanet. vnde in canticis. Fuge dilecti mi ⁊c̄.
permixta eſt multis triſticijs: q̄ ſunt de peccatis pro
prijs: ⁊ de peccatis alienis: de incolatu miſerie. ⁊ de
Alio modo. dilatione patrie. ¶ Secundo modo eſt charitas de
lectabilis in ſe: ⁊ hoc dupliciter. qm̄ ſm̄ ꝙ eſt hone=
ſtas ⁊ decor aīe ſiue pulchritudo. qm̄ ſicut pulchritu
do hoīs eſt ex decenti mēbroꝝ ordinatione et venu=
ſtate coloris. ſic ⁊ pulchritudo aīe ex decenti ordina
tione actuū: ⁊ habitu venuſto. hoc aūt facit charitas
in aīa: qm̄ actus eius ordinatus eſt ⁊c̄. cum perfecta
venuſtate. vnde in ſe delectabilis eſt charitas ſm̄ ꝙ
eſt aīe pulchritudo. ¶ Item. ad ſuum effectū ſubſtā
tialem. ſ. ſm̄ ꝙ facit dignum vita eterna: hec eſt dele
ctatio eſſentialis charitati: ⁊ oī ꝟtuti ſimiliter. ⁊ quā
tum ad hoc ſunt oēs virtutes eque delectabiles ī eo
Ad primum dem: ⁊ eque bone. ¶ Patet ergo ꝙ primū argumen
tum non valet. charitas facit magis delectari in deo
q̄ȝ alie virtutes. ergo magis eſt delectabilis. ſi acci=
piatur delectabilis in ſecunda ſignificatione impe=
diente fallacia equiuocationis: ſed ſi accipiatur ī pri
ma ſignificatione dicimus ꝙ concluſio eſt vera. qm̄
eſt charitas delectabilior. qm̄ facit nos magis dele=
ctari in deo q̄ȝ alia virtus: ſed ex hoc non ſequitur ꝙ
ſit melior ſimpliciter. qm̄ hec nō eſt ſumma bonitas
Ad aliud eius vt dictum eſt. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ nō valet
charitas erit melior in futuro: ergo ⁊ in p̄ſenti. quia
alio modo ſe habet charitas in preſenti et in futuro.
qm̄ in preſenti habet charitas ſuā ſummā bonitatē:
ex eo ꝙ facit dignū vita eterna ⁊ non ex eo ꝙ facit in
deo delectari. ī futuro aūt habebit charitas ſuā ſum
mā bonitatē iugiter delectari in deo: et non ex eo ꝙ
faciet dignū vita eterna. qm̄ tunc erit meli⁹ delecta
ri in deo: q̄ȝ eſſe dignū vita eterna: mō aūt ēcōuerſo.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

¶ De donis ſpūſſancti vtrū ſint eque bona.

Queritur de donis ſpūſſancti. ⁊ videtur ꝙ
non ſint eque bona. quia ſancti dicunt qm̄
donum ſapientie melius eſt alijs. ¶ Itē. ar' ꝙ nō ſunt
conſtat ꝙ vnū donorū informiū poteſt ha eque bona.
beri ſine alio. quia gregorius dicit intelle Secūdo.
ctus ſine ſapiētia inutilis eſt. ⁊ ita intellectus poteſt
haberi ſine ſapientia. ⁊ ſimiliter de alijs. ponat ergo
ꝙ iſte habeat largitatē et fortitudinē: ita ꝙ largitas
ſit maior fortitudie: īde ſic: largitas ⁊ fortitudo ſunt
in iſto inequales: ergo eodē aduenīēte erunt inequa
les. qm̄ ſi inequalibus ⁊c̄. ergo adueniente charitate
informante illas duas virtutes: ipē erunt inequales
ſed aduenīēte charitate virtutes huius q̄ prius erāt
naturales: erunt theologice. Suſtineatur opinio q̄ Scdm̄ opi
dicit ꝙ naturalia fiunt gratuita: ergo non oēs virtu nionem.
tes theologice ſunt equales in eodē equalitate abſo
luta vel ꝓportionali quod eſt cōtra predicta. ¶ Itē Tertio
auguſtinus dicit ꝙ creſcente charitate decreſcit ti=
mor: ſed creſcēte charitate creſcit ſapiētia: ergo cre=
ſcente ſapiētia decreſcit timor: ergo non omia dona
ſunt equalia vel eque bona in eodē. ¶ Item ſuperi⁹ Quarto.
dictum eſt ꝙ vita contemplatiua melior eſt ſimplici
ter q̄ȝ actiua. aut ergo preeminentia illa intelligitur
quantum ad virtutes huius vite ⁊ illius/aut quātuȝ
ad opera. ſi quantum ad virtutes. non ergo omēs vir
tutes ſunt equales. aut eque bone. ſi quātum ad ope
ra: ergo cum opera non ſint bona niſi a virtutib⁹: vir
tutes cōtemplatiue meliores erunt virtutibus acti=
uis: ⁊ inde vt prius. ¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ dona ſunt Solutio.
eque bona ſimpliciter. habent tamē ſm̄ quid preemi Dona ſunt
nentias ſuas vt patet ex predictis. ¶ Ad primū dici eque bona.
mus ꝙ donum ſapientie dicitur melius alijs. qr di= Ad primū.
gnius eſt cum moueatur immediate circa deum. vn
de delectabilius eſt qm̄ immediatius cōiungit nos
deo q̄ȝ aliquod aliorum donorum. ¶ Item. quia plu Alia cauſa.
res habet vtilitates: ⁊ ita dicitur melius non ſm̄ bo
nitatis intenſionem: ſed ſm̄ multitudinem virtutum
ſpiritualium. eodem modo prorſus reſpondem⁹ ad
vltimo obiectū. ¶ Ad ſecundo obiectum dicim⁹ ꝙ Ad ſecundū
hoc argumentū bene tenet: largitas ⁊ fortitudo hu=
ius ſunt inequales: ergo addito ⁊c̄. ſed non additur
idem aut equale. qm̄ charitas virtutem que erat mi
nor magis augmentat: ⁊ hoc ideo. quia adequat vir
tutes ſm̄ menſuram ſue intenſionis. ¶ Ad tertium Ad tertium
dicimus ꝙ timor pene duos habet ſtimulos: amorē
. ſ. ⁊ conſcientiam peccati. primus eſt ſubſtātialis ti=
mori. ſecundus vero accidentalis. qđ ergo dicit au= Ad auguſti
guſtin⁹: ꝙ creſcēte charitate decreſcit timor: itelligi num.
debet q̄ȝtū ad ſtimulū accidētalē. nō q̄ȝtū ad ſubſtan
tialē. vñ decreſcit ſm̄ qđ. Et iō non ſeqtur ꝙ ſit mi=
nor impediēte fallacia ſm̄ qđ ⁊ ſimpliciter vel falla= Fallacia.
cia accidētis.

¶ Tractatus decimuſnonus.

¶ De tranſitu virtutum.

Dicto de equalitate ꝟtutū. dicēdum eſt de
trāſitu ꝟtutū. cū aūt duplex ſit trāſitus de
natura ad gratiā: ⁊ de grā ad glīaȝ. primo
dicem⁹ de prio trāſitu: poſtea de ſecūdo.
¶ Circa q̄ſtionē iſtā q̄ intitulari ſolet vtrū naturalia Notandū.
fiāt gratuita. Notādū ꝙ q̄uis natura dicat mltipli=
citer. tm̄ hoc ſolū dicit naturale habit⁹ nature ꝯſenta
ne⁹ naturaliū potētiaꝝ exercitio acq̄ſit⁹: et ſine grā
ſupaddita: tm̄ nō ſine deo: ſine quo nichil poſſum⁹ fa qđ naturale.
cere. ſicut ſūt charitas iformis: ſiue polytica ⁊ largi=

tas ⁊ ſic de alijs.⁊ fides informis qua qs credit deū
ꝗd gratuitū. vnū: ⁊ remuneratorē eſſe:gratuitum vero dicitur ꝙ
gratis datur:⁊ gratum facit.i.dignū vita eterna: ſi=
duplex opio ne qua nō eſt ſalus. ¶Sunt aūt due opiniones ſuꝑ
hoc.quidā dicunt ꝙ naturalia fiunt gratuita adue=
niente charitate. quidā dicūt ꝙ nō.primā opinionē
primo ꝓſequamur:⁊ primo inquiramus de fide iſfor
mi:vtrum manens in eſſentia ſua charitate aduenię
te informeť vel alio modo: vel vtrū ante aduētū cha
ritatis ſit virtus. ſecundo quare non ſit charitas in=
formis:ſicut ⁊ alie virtutes.tertio de timore: ⁊ alijs
virtutibus.

¶Prima queſtio huius capituli.
¶Utrum fides informis ſit virtus.

Ar. ꝙ non. Ueritur.vtrum fides informis ſit virtus?
Uidetur ꝙ nō.quia virtus ⁊ vitiū ſe habēt
vt cōtraria:vel ſunt cōtraria.ergo cū oē vi
tiū faciat dignū eterna morte: oīs virtus
faciet dignū vita eterna.ergo ſi fides iſformis eſt vir
tus:facit dignū vita eterna ergo iſte q habet fidē in=
formē eſt dignus vita eterna: ⁊ ſimiliter morte eter=
na:cū ſit ī peccato mortali:ergo ſimul ⁊ ſemel dign⁹
eſt:⁊ vita eterna: ⁊ morte eterna. qđ eſſe non poteſt.
Secundo. ¶Item.eſto ꝙ aliquis infidelis per ꝓdicationē:aut
per miracula veniat ad fidē non tñ peccata ſua deſe=
rat.inde ſic.iſte habet fidem virtutē: ⁊ fidei ꝟtuti nō
opponitur aliquod vitiū: niſi infidelitatis.ergo non
habet vitiū infidelitatis. contraria eñ ſimul nō poſ
ſunt eſſe.hoc aūt patet eſſe falſum:cū non penituerit
de peccatis:⁊ nō dimittitur vnū peccatum ſine alio.
ergo adhuc nō dimittitur peccatū infidelitatis.pa=
Tertio. tet ergo ꝙ fides informis nō eſt virtus. ¶Itē.fides
ſine operibus mortua eſt.ergo fides informis eſt vir
tus mortua:ſed hō mortuus nō eſt hō. ergo fides in
formis nō eſt fides:nec alia virtus ergo nō eſt virt⁹.
Quarto. ¶Item auguſtinus diffinit ꝟtutem ſic. Uirtus eſt
ꝑ auguſtinū. bona equalitas mentis:qua recte viuitur qua nemo
male vtitur:quā deus infundit in nobis ſine nobis:
ſed fide informi nō viuiť recte.ergo ipſa nō eſt ꝟtus.
Euaſio ¶Forte ꝑpter iſtas rationes dicit aliqs ꝙ fides in=
formis nō eſt virtus:ſed adueniēte charitate/vel gra
tia fit virtus.ſunt eñ ſuper hoc due opiniones.qr di
cunt quidā ꝙ charitas informat virtutes.alij ꝙ gra
Prima opio tia que nō eſt ꝟtus. ¶Circa primā opinionē obijciť
Alia opio. Fides ante aduētū charitatis:adueniente charitate
ꝯ primā ar. fit virtus:ergo fidei accidit eſſe virtutem:ergo fides
non eſt eſſentialiter ꝟtus. ⁊ charitas eſt eſſentialiter
virtus:ergo ꝟtus nō diciť vniuoce de charitate ⁊ fi=
de ⁊ alijs ꝟtutib⁹.quod eſt cōtra auctoritates ſctōꝝ
Confirmať. ¶Ex hoc etiā ſeqtur ꝙ ſola charitas eſt virtus eſſen
Secundo. tialiter.⁊ ita ꝙ virt⁹ eſt ſpecies ſpecialiſſima. ¶Itē
virtus ⁊ ſcientia ſunt ſpecies habitus/⁊ eſſentialiter
diffiniunť adinuicē ſine habitu:ergo ſicut ſcientia et
eſſentialiter ⁊ vniuoce de omni ſcientia ꝓdicatur. ſi=
militer ⁊ virtus ꝓdicatur eſſentialiter ⁊ vniuoce de
oī virtute ſimiliter ⁊ de fide:ergo fides eſt virt⁹ eſſen
tialiter: ergo ante aduentum charitatis eſt virtus.
Tertio. ¶Item.fides eſt ſubſtantia reꝝ ſperandaꝝ argumē
tum nō apparētū vt dicit apl's. ⁊ exponūt.ſubſtātia
id eſt fundamētū:aut loquiť apl's de fide informi aut
formata.de informi nō:qr ipa nō facit ſubſiſtere ī no
bis res ſperatas loquiť ergo de fide formata:ergo fi
des formata eſt fundamētū ꝟtutū; ergo naturaliter
prior eſt fides formata charitas nō dat ei formā: er=
go nō facit eā virtutē:⁊ inde vt prius.ad hoc poſſunt
induci oēs rationes ſuperius poſite qbus:oſtenſum
eſt:ꝙ fides eſt prima ꝟtutum.⁊ qbus oſtenſum eſt ꝙ
penes fidē cōſiſtit primo meritū ⁊ non penes chari=
tatem. ¶Solutio. ſi ſuſtinere volumus opinionem Solutio.
que dicit:ꝙ naturalia fiunt gratuita:dicem⁹ ꝙ fides
informis eſt virtus imꝑfecta quātū ad hoc ꝙ homo
non eſt in illo ſtatu ꝙ poſſit expellere vitiū ex toto.ſ.
quātū ad deformitatē ſicut hō ſine pedibus.hō qui=
dē eſt:ſed nō plene:quia nō habet plenū poſſe. ſm ꝙ
poſtulat perfectio hoīs quātum ad plenitudinē ope
rationis.Dicitur aūt natura ſimpliciter vt dicit boe triplicíť dici
tius in libro de duabus naturis et vna perſona xp̄i. tur natura.
Primo modo dicitur natura motus ⁊ principiū qe=
tis per ſe⁊ per accidens.Secundo modo diciť natu
ra vniuſcuiuſqꝫ rei ſpecifica differentia.Tertio mo=
do dicitur natura.quicqd eſt a prima ⁊ eterna natu=
ra hanc tertiam ſignificationē ſumpſit boetius a li=
bro beati auguſtini vbi frequenter accipitur hoc no
men natura. ¶Ad primū dicim⁹ ꝙ nō oīs virtus eſt Ad primum
plene cōtraria vitio:ſed ſolū plena virtus.⁊ ita patet
ꝙ non ſequitur ꝙ fides informis faciat dignum vita
eterna cū non ſit plena virtus. ¶Ad ſecundū dici= Ad ſcđm
mus ꝙ fides informis non eſt contraria infidelitate
plene.vnde ꝗuis actū peccati expellat:nō tñ macu=
lam ſiue deformitatē per corruptionē naturaliū:ſed
quia non viuificat vita ſp̄uali que eſt ſupra naturam.
non eñ ponit hoiem ſupra ſe:hanc eñ non tollit niſi
plena et perfecta virtus. ¶Ad tertium dicimus ꝙ Ad tertium
argumentum non valet: quia fides dicitur mortua
non quia non ſit: ſed quia tepida et pigra ſit ad bene
operandum.ſicut etiam aliquando dicitur eſſe mor=
tuus homo piger. ¶Ad vltimū dicimus ꝙ auguſti Ad quartū.
nus diffinit plenam virtutem ſm ꝙ eſt plena virtus
⁊ perfecta.⁊ non diffinit vniuerſaliter virtutē. ¶Itē Iterū ar.
fide informi credimus deoꝛ non in deum ſm ꝙ cre=
dere in deum eſt ire credendo in deum:ſed ſm ꝙ cre
dere in deum eſt credere eundem eſſe in eum fide in
formi credere eſt credere ꝙ ipſe ſit deus/ꝙ omp̄s/⁊
ſic de alijs.ſm ꝙ in euangelio ioh. diciť multi ex pri Ad aliam.
cipibus crediderunt in eum:ſed quia magis dilexe=
runt tenebras q̄ lucem:non audebant confiteri fide
plena ſed fide informi. ¶Cōtra credimus prime ve In oppoſitū
ritati ꝑpter ſe.aut ſuꝑ oīa:aut nō.ſi ꝑpter ſe ⁊ ſuper
oīa:ergo cū hic ſit excellentiſſimus motus fidei:illa
fides qua ſic credimus nō eſt informis.ſi aūt non ſu=
per oīa:ergo nō credimus fide informi prime ꝟitati
quantū debemus.hoc eñ debet intellect⁹ prime ve=
ritati,vt ei credat magis q̄ ſibi ergo caret fides iſfor
mis hac circunſtantia quātū debet:ſed ſi nō eſſet qs
continens quātum deberet:nō haberet caſtitatē vir
tutem.ſi non daret quātū deberet:nō haberet largi=
tatē.ergo cū habens fidem informē non credat quā=
tum debet.nō habet fidē virtutē.ergo fides iſformis
nō eſt virtus. ¶Solutio.ad euadendū ſm hanc opi Solutio
nionē quaſi ꝑ cōmuni cōceptione ſupponitur ꝙ nul
lus motus eſt meritorius ſiue virtutis perfecte niſi
ſit ex charitate hoc ſuppoſito quod tñ improbatū eſt
ſupra multis modis: dicimus ꝙ fides informis eſt
virtus:⁊ illa credimus prime veritati ꝑpter ſe:⁊ ſu=
per omnia. nō tñ ille motus credendi eſt excellētiſſi
mus eo ꝙ non ſit ex charitate.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Secunda queſtio huius capituli.
¶ Utrum charitas poſſit eſſe informis.

Ar̃ ꝙ ſic. Ueritur vtrũ charitas poſſit eſſe iformis?
Uidetur ꝙ ſic: inter fidẽ formatã ⁊ ſuã po
tentiã eſt aliquis habitus medius. ſ. fides
informis. ſimiliter inter ſpem formatam ⁊
ſuam potentiã eſt aliquis habitus. ſ. ſpes informis.
ergo pari ratione inter charitatẽ ⁊ ſuam potentiã eſt
aliqs hit⁹ medi⁹: ſcꝫ dilectio ſiue charitas iformis.
Secundo. ¶ Item. fides formata ⁊ ſpes formata generãt cha=
ritatẽ: ſicut ꝓbatũ eſt ſupra. ⁊ hoc dicunt ſancti. ergo
fides informis/ ⁊ ſpes informis generãt charitatem
Tertio. informẽ. ¶ Item. ecce vtens aliquis conſilio bti gre
gorij. interim facit quicqd poteſt boni ⁊c̃. non relin=
quit peccatũ ſuũ: tñ multa bona facit: pro eo dat ele=
moſinas: conſtruit cenobia ⁊ huiuſmodi: cõſtat cum
hoc faciat ꝑ deo ꝙ ipſe diligit deũ ⁊ frequẽter facit
hoc. ergo frequẽter operatur motũ dilectiõis. ergo
generatur in ipſo habitus dilectiõis. ergo habet ha
bitum dilectionis nõ formatũ. ergo informem: ⁊ ille
non eſt niſi charitas: non eſt em̃ naturalis. ergo ali=
Quarto. qua charitas eſt informis. ¶ Item. vnũ vni eſt con=
trariũ. ergo luxuria cũ ſit vnu vitiũ nõ eſt cõtraria ni
ſi vni virtuti: cõtinẽtie. ſ. g̃ nõ cõtraria charitati. inde
ſic. Eſto ꝙ aliquis habẽs charitatẽ videat mulierem
Auguſtinus ad cõcupiſcẽdũ et conſentiat. dicit auguſtinus in li=
bro de fide ad pe. ꝙ talis peccat ſolũmodo peccato
luxurie: ergo cũ luxuria nõ ſit cõtraria charitati: nõ
expellit charitatẽ. ergo charitas manet in iſto: ⁊ con
ſtat ꝙ non manet charitas formata. ergo informis.
In oppoſitũ Si hoc concedatur. ¶ Contra. dicit beatus ia. Qui
Auguſtinus offendit in vno: oium eſt reus. et auguſti. exponit ſic.
Qui offendit in vno mandato: reus eſt charitatis q̃
eſt adimpletio olm. ergo oẽ peccatũ mortale expel=
lit prorſ⁹ charitatẽ. g̃ nulla charitas põt eſſe iformis
Solutio. ¶ Solutio. duplex eſt opinio. quidam concedunt ꝙ
charitas poteſt eſſe informis ſicut et alie virtutes.
prima opio. Dicunt em̃ ꝙ gratia dei que nõ eſt virtus: ſed ros q̃=
dam informãs oẽs virtutes. vñ in oſee vltimo dicit.
Ego quaſi ros et iſrael germinabit quaſi lilium. ſm
Alia opio. hanc opinionẽ ꝓſequamur poſtea. Alij dicũt ꝙ cha
ritas nõ põt eſſe informis cum ipſa ſit forma omniũ
virtutum. vnde ad ſoluendum obiectiones factas.
Notandũ. ¶ Notandũ eſt ꝙ oẽ peccatũ habet oppoſitionẽ ad
Prima. charitatẽ propter tres cauſas. ¶ Prima eſt qꝛ pec=
catũ eſt offenſa dei. offendere aũt deũ eſt cõtra amici
tiã q̃ eſt charitas ꝟa aũt amicitia ẽ idẽ velle idẽ nolle
Secunda ¶ Secunda. qꝛ peccatũ ſeparat a deo: charitas vero
vnit deo ⁊ cõiungit. amor em̃ eſt coniunctio diligẽs
cũ dilecto: qui em̃ adheret dño per charitatẽ: vn⁹ ſpi
Tertia. ritus efficitur cũ ipſo. ¶ Tertia cauſa eſt. qꝛ peccatũ
mortale interficit ꝓpriũ ſubiectũ ⁊ eo ipſo ꝙ hõ in=
terficit ſe: eſt inimicus ſui: ⁊ ita non diligit ſe debito
Ad primum modo ⁊ ita eſt charitas informis. ¶ Ad primũ dici=
mus ꝙ nõ eſt ſimile qm̃ habit⁹ fidei bene poteſt eſſe
informis qꝛ poteſt credere aliqs oẽs articulos vni=
uerſaliter exiſtens in peccato mortali cũ interficiat
ſeipm̃: deũ quidẽ poteſt diligere ⁊ proximũ. ſed non
ſe: quia ſe interficit ꝑ peccatũ. Adhoc em̃ ꝙ dilectio
informis eſſet habitus ꝟtutis oporteret ꝙ eſſet vni=
uerſalis ad oia diligenda. ſicut aliquis ad hoc ꝙ ha
beat continentiam informẽ que ſit virtus oportet ꝙ
abſtineat nõ ſolũ ab inceſtu ⁊ adulterio: ſed etiam ab

oi coitu illicito. ¶ Ad ſecũdũ dicunt ꝙ hec eſt falſa. Ad ſecundũ
fides formata ⁊ ſpes formata generant charitatem:
immo charitas dat formã tam fidei q̃ꝫ ſpei. q̃uis em̃
fides ſm ſe ſit prima virtutum: tamen ſm eos chari
tas prima eſt ſm bene eſſe. Nos autem concedimus. Alr̃ dicitur.
ꝙ fides formata generat charitatẽ. nõ tamen ſeqtur
ꝙ fides informis generet charitatẽ informem. ideo
ſcꝫ quia ad eſſe charitatis informis exigit ꝙ habens
eam diligeret ſe: quam dilectionẽ nõ poteſt fides in
formis generare. ¶ Ad tertium dicimus ꝙ reuera Ad tertium
qui ſic multiplicat bona opera pro deo diligit deum
dilectione habitu: ſed ille habitus non eſt ꝟtus pro=
pter hoc ꝙ nõ vniuerſalis: eo em̃ non diligit omnia
diligenda. ¶ Ad vltimũ patet ſolutio ex predictis:
dicimus em̃ ꝙ luxuria ſoli caſtitati opponitur. ſed Ad vltimũ
inquãtum offenſa ⁊ ſeparans ⁊ interficiens propriũ
ſubiectũ: opponitur charitati. bene em̃ concedimus
ꝙ vnum pluribus opponitur ſm diuerſas rationes.
Qr aũt charitas iformet omẽs alias: probatur ſic.
Quicquid mouetur propter aliquid. mouetur pro= Iterũ ar̃.
pter bonum vel apparens bonum. ſicut dicit philo=
ſophus ⁊ augu. in octauo de trinitate: ergo fides aut
quecunqꝫ virtus mouetur ad bonum vel apparens:
ſed non apparens bonum: ergo ad bonum: ergo fi=
des non quieſcit niſi in bono. ſed in bonum non po=
teſt per ſe cum non ſit ſuus finis: ergo per aliud non
niſi per charitatem: ergo fides non quieſcit niſi per
charitatem: ergo charitas perficit fidem: eadem ra
tione ⁊ alias virtutes. ¶ Sed contra charitas infor In oppoſitũ
mat fidem: ergo motus fidei nõ eſt perfectus niſi ſit
ex charitate etiam ſi credas prime veritati ꝑpter ſe
⁊ ſuper oia: ergo quod dico ex charitate eſt optima
circunſtantia illius motus: ergo illa circũſtantia eſt
de eſſentia fidei formate ⁊ non de eſſentia fidei infor
mis: ergo fides informis et fides formata non ſunt
eiuſdẽ ſpeciei: ergo hec non ſit illa. ſimili modo obij
citur de alijs: ergo naturalia nõ ſiũt gratuita. ¶ Itẽ Secundo.
vis ꝯcupiſcibilis ⁊ vis iraſcibilis ſunt diuerſi fines.
concupiſcibilis em̃ finis eſt bonitas: rationis veri=
tas: ergo virtutes perfectiue illarum virium habent
fines diuerſos ergo vna nõ mouet ad finem alteri⁹:
ergo fides non mouet ad finem charitatis: ſed ad fi=
nem proprium: ergo nõ indiget charitate ad hoc ꝙ
perueniat ad finem ſuũ: ergo charitas non eſt perfe
ctio fidei. ⁊ inde vt prius. ¶ Item fides informis eſt Tertio
fides eſſentialiter: ergo ſimpliciter opponitur pec=
cato mortali: ſed peccatũ mortale facit ſm ſe dignũ
morte eterna: ergo fides informis facit ſm ſe dignũ
vita eterna: ergo non poteſt eſſe cum peccato morta
li: qđ patet eſſe falſum. ¶ Solutio. ſine ꝑiudicio di= Solutio
cimus ꝙ ꝑdicta opinio nõ põt ſuſtineri. Ad aliđ qđ Ad aliud
obijcit ꝑ opiniõe iſta dicim⁹ ꝙ ois ꝟt⁹ mouet ad bo
nũ vel ſimplicit̃ vel alicui. fides em̃ mouet ad bonũ
ſue potẽtie ſcꝫ ad primã ꝟitatẽ ⁊ in illo qeſcit. ſimilit̃
dicẽdũ de alijs ꝟtutib⁹ qꝛ ipe mouẽt ad bonũ ſue po
tẽtie i quo bñficio ipſarũ ſue potẽtie qeſcũt. ¶ Alia Alia opio.
eſt opinio q̃ dicit ꝙ q̃libet virtus põt eſſe informis ⁊
etiam charitas. informat aũt a gratia q̃ eſt q̃dã res
celeſtis q̃ lenit rigat ⁊ ꝑficit oẽs virtutes. ¶ Sed cõ ꝯ hãc ar̃.
tra. nulla dilectiõi informi poſſunt diligi oia diligẽ
da: ille em̃ q̃ eſt i pctõ mortali peiorẽ hoſtẽ nõ habet
q̃ꝫ ſeipm̃ q ſe interficit: ſed ad hoc ꝙ dilectio iformis
eſſet charitas oporteret ꝙ ea diligeret oẽ diligẽdũ

Ayuntamiento de Madrid

ſicut dictũ eſt de cõtinẽtia informi et alijs ꝟtutibus
Secundo ergo nulla charitas poteſt eſſe iformis. ¶ Item. de
illa gratia queritur cũ ſit charitas aie ⁊ in aia erit: er
go vel potẽtia: vel paſſio: vel habitus. potentia non
eſt hoc patet. nec paſſio: qꝛ propter paſſiones nõ eſt
hõ laudabilis vel vituperabilis. ergo illa gratia eſt
habitus aie bonus: ⁊ eſt ad bene opandũ et infundit
nobis ſine nobis. ergo illa gratia eſt virtus. qḋ ipſi
Tertio. negãt. ¶ Item. charitas diligit deũ propter ſe ⁊ ſup
oia: etiam intellecto ꝙ nõ ſit illa gratia: ſiue res ille
intelligantur ita. inde ſic iſte diligit deũ propter ſe ⁊
ſuper oia ⁊ decedit: ergo ſaluabitur. ergo habuit vir
tutem perfectam ⁊ formatã: ⁊ non habuit dictã gra
tiam ergo gratia illa nõ eſt perfectio virtutum. ergo
opinio illa nõ eſt ſuſtinẽda. qḋ ſine p̄iudicio ꝯcedimꝰ
Solutio. ¶ Conſequenter videdũ eſt qualiter ſuſtinẽda ſit il-
la opinio que dicit: ꝙ naturalia non fiunt gratuita.
q̄o incidens. ¶ Primũ ergo queritur vtrũ eiuſdẽ ſpeciei ſint ifor
Ar̃ ꝙ ſic. mis ⁊ formata quod videtur. Sunt eñ eiuſdem po-
tẽtie: ſcꝫ rationis ⁊ habent idẽ obiectũ: ſm primã vir
tutẽ ⁊ per idẽ ſunt: quia per ſpeculũ. ergo eadem vir
tus in ſpecie eſt ꝟtus: fides iformis ⁊ fides formata
Secundo ¶ Item vita ⁊ mors ſunt contraria: ergo habent fie
ri circa idem. ergo fides informis que mortua dicit:
et formata que viua dicitur: ſunt eiuſdem ſpeciei.
In oppoſitũ ¶ Sed ſi hoc: ergo aduentente forma qua fides de-
bet formari non expellitur ipſa. ex quo enim eiuſdẽ
Solutio. ſpeciei eſt cum formata formabilis eſt. ¶ Solutio.
dicimus ꝙ fides informis ⁊ fides formata non ſunt
eiuſdẽ ſpeciei: qꝛ circũſtantie ſunt de eſſe virtutis: cũ
in eius diffinitione ponatur medietas circunſtantie
non ponũt actum immediate a virtute. eſt aũt actus
Ad rõnem. circũſtantijs veſtitus. ¶ Ad illud vero quod obijci
tur primo dicendũ eſt: ꝙ potentia eſt eadem ⁊ actus
idem: ⁊ idem obiectũ: tñ non eſt idem habitus. habi
tus eñ ſunt ad facile agere. vnde ibi ſunt diuerſe dif
Falla ꝯñtis. ficultates: ſunt diuerſi habitus. ⁊ eſt fallacia conſe-
quentis. deberet eñ addi ⁊ ſunt eadem circũſtantie
Ad aliud. ¶ Ad illud vero ſoluendũ eſt per interemptionẽ hu
ius: mors ⁊ vita ſunt contraria: cũ vita ſit in aiali: et
Iterũ ar̃. mors in cadauere. ¶ Conſequenter obijcitur ſic. ſit
aliquis in charitate et peccet ꝑ luxuriã. queritur an
fides formata deſtruat. videtur ꝙ non. qꝛ luxuria nõ
opponitur ei. luxuria eñ inquãtu eſt luxuria oppo-
nitur cõtinẽtie: inquãtũ offenſa opponitur charitati
Euaſio ſolum ergo per ipſam: fides non deſtruitur. ¶ For-
te. dicetur ꝙ fides per accidens deſtruit: ſcꝫ per con
ꝯ hãc ar̃. nexionẽ ſed ſm hoc: cũ fides oino ſimpliciter ſit ⁊ ipſa
oino deſtruitur. ergo nichil de ipſa manebit. ergo fi
des informis nõ manet: maxime cũ priꝰ ibi nõ eſſet.
Secundo. ¶ Preterea. ſi ibi eſt fides informis a quo eſt: a pctõ
non. quia bonum non eſt a malo: a deo non. quia de-
us non dat aliquid peccanti dum peccat. ſi propter
hoc dicatur ꝙ nichil de fide manet. Contra. ille cre-
dit articulos fidei. ergo ad minꝰ habet fidẽ informẽ
Solutio ¶ Solutio. dicẽdũ ꝙ luxuria expellit oẽs virtutes:
continẽtiam ⁊ charitatẽ quia eis opponitur alias ve
ro ꝓpter cõnexionẽ nõ tñ ſequitur ꝙ fides oino de-
ſtruatur: quia fides eſt totum victuale. eſt eñ ad cre
dendum prime veritati: ⁊ propter ſe ⁊ ſuper oia. vn-
de deſtructa circunſtãtia manet quoddam quod eſt
fides informis ⁊ generatur illud generatione dege-
nerante ⁊ non generatione ponente: ſicut eſt in vino
qñ conuertitur in acetum ⁊ non eſt ibi proprie gene
ratio niſi per accidens: ſed non corruptio facit ꝙ ibi
ſit fides informis: cũ eñ prius propter primã verita
tem crederet teſtimonijs ⁊ miraculis: iam illis inni-
titur ꝓpter ipſam. non ꝓpter primam veritatẽ cum
iam nõ aſſentit: ſed ꝓpter ſe ⁊ ſuper oia.

¶ Tertia queſtio huius capituli.
¶ Utrum aduentente fide formata
remaneat fides informis.

Queritur vtrum aduentente fide formata
remaneat fides informis vel ipſa euacue arguit ꝙ ſic.
tur. ꝙ remaneat videtur quia bonũ nõ eſt
contrarium bono: ergo vnum bonũ nõ ex
cludit aliud bonũ: ſed fides informis eſt
bonũ: ⁊ ſimiliter fides formata bonum: ergo fides
formata non excludit fidem informem: nec aliud ex
cludit eam: ergo manet. ¶ Item. charitas nõ expel Secundo.
lit naturalem dilectionem habens eñ charitatẽ po
teſt diligere deum naturali dilectione. ſimiliter pie
tas. virtus nõ excludit pietatem naturalem. pari ra
tione nec fides formata deſtruit fidẽ informẽ cũ ſit
naturalis. ¶ Item. due ſcientie poſſunt eſſe in codẽ Tertio.
ſcientia: ſcꝫ per cauſam ⁊ ſcientia per effectum ſicut
eſt in illo qui eſt aſtronomus ⁊ naturalis inquantum
aſtronomus habet ſcientiam de curſu ſtellarũ per
cauſam inquãtum naturalis per effectum: habet er
go duas ſcientias de eodem ſimul ⁊ ſemel: ergo pa-
ri ratione ⁊ duas fides poteſt ſimul habere de codẽ:
licet diuerſas. ¶ Item. gratia non eſt contraria na- Quarto.
ture: ſed ꝑfectio nature: ergo cũ virtutes informes
naturales ſint: gratia non eſt eis oppoſita: ſed perfe
ctio illarum: ergo perficit illas: ergo non excludit. ⁊
inde vt prius. ꝙ autem virtutes informes ſint natu-
rales patet: quia ſuper iſtud euãgelij. ¶ Ibat ieſus Probatio
per caſtella docens ⁊ predicans. dicit gloſa: docens minoris.
virtutes naturales. ¶ Item. ſup euangeliũ de cen- Ad idem.
turione dicente. Nam ⁊ ego ſum homo habens ſub
me milites. ⁊ dicit glo. milites. i. virtutes naturales
quas plurimi afferunt ad fidem xp̄i. ſi hoc afferunt
quõ ergo expellit illas fides xp̄i. videtur ergo ꝙ fi-
des informis maneat cũ fide formata. ¶ Sed ſi hoc In oppoſitũ
eſt pari ratione ſcientia phõꝝ quã habuerũt de deo
⁊ fides formata potuerũt eſſe ſimul: ergo idẽ ſcitur ⁊
creditur quod non poteſt eſſe cum fides ſit citra ſciẽ
tiam ⁊ ſupra opinionẽ. ¶ Item ſuper ioh. iiij. ſamari Secundo.
tane. iam nõ ꝓpter te credimus. mulier ſamaritana
eſt ratio humana cui iam nõ credit quãdo aia per ve
ram fidẽ illuminat: ergo aduentente lumine fidei cũ
ratio euaneſcit ⁊ ceſſat/ ⁊ fides informis q̄ ratiõibus
vel auctoritatibꝰ vl' miraculis innitit euacuat ex toto
¶ Solutio. Due opiniones ſunt ſup hoc. qdã dicũt Solutio.
ꝙ manet: qdã dicũt ꝙ nõ. Sine p̄iudicio dicimus ꝙ Prima opio
fides informis nõ manet cũ fide formata: ideo qꝛ tñ
lumẽ fidei formate eſt ꝙ nõ patit ſecũ lumẽ virtutis
informis: ex quo eñ credimus prime veritati ꝓpter
ſe ⁊ ſup oia ſoli prime veritati innitamur vñ iam credi
mus rationi aut miraculis aut auctoritatibꝰ ꝓpter
ſe: ſed ſolũ ꝓpt' primã veritatẽ. ⁊ ita illuminat habitꝰ
credẽdi illis rõibꝰ ꝓpt' ſe. ⁊ ſicut dictũ eſt ſupiꝰ elu-
minant naturales ſcie de deo: ⁊ ſilr' fides iformis. ſi
cut ei ſole lucẽte ceſſat lumẽ lune ⁊ ſtellaꝝ: ſic lucẽte
i microcoſmo ſole iuſticie ꝑ ꝟam fidẽ ceſſat lumẽ oĩꝫ

Ayuntamiento de Madrid

virtutū informiū q̄ ſunt ad modum ſtellarū aliquan-
Ad primum tulū lucentiū in nocte peccati. ¶ Ad primū ergo di
cimus ꝙ fides formata nō expellit informē per mo
dū contrarietatis: ſed per modū ſimplicis opiniōis.
quia non cōpatitur illas ſecum: ſicut dictū eſt de lu-
Ad ſcdm mine ſolis ⁊ lumine ſtellarū. ¶ Ad idem dicimus ꝙ
reuera charitas nō excludit naturalē dilectionē qm̄
talis dilectio eſt ſm principia nature: nec innitit̄ ali
cui exteriori. vnde pure naturalia nō excludit ꝟtus
Per hoc. habitus tn̄ informes excludit: ex hoc patet ſolutio
Ad tertium ad quarto obiectū. ¶ Ad tertiū dicimus ꝙ ſecus eſt
Ad quartū. de duabus ſciētijs: quia vna ſcientia non habet po-
Ad vltimuꝫ teſtatem ſuꝑ fidem informē. ¶ Ad vltimū dicimus
ꝙ plurimi afferūt ad fidem xpi virtutes informes ꝑ
modū parationis: tamen adueniente fide xpi elimi
nantur: ſicut timor ſeruulis foras mittitur aduenien-
te charitate/ licet quodāmodo inducat charitatem.
Alia q̄ſtio ¶ Ultimo queritur quomodo intelligendū ſit quod
incidens. dicit auguſtinus ſuper ep̄lam ad gala. in fine. Cha-
Ar̄ primo. ritas eſt in fide: non enim eſt in ea ſicut pars in toto/
vel totū in parte: quia ſi hoc eſſet non diuiderent̄ ad
inuicem charitas ⁊ fides: neq̄ vt duo numerarentur
cū tn̄ dicat apoſtolus fides/ ſpes/ charitas/ tria hec.
Secundo. ¶ Item. charitas non eſt in fide: ſicut ſpecies in ge-
nere/ vel genus in ſpecie: nec ſicut regnum in rege:
nec ſicut contentū in continente: relinquitur ergo ꝙ
ſit in fide ſicut accidens in ſubiecto: ⁊ etiam videt̄ ꝙ
eſſe in ſubiecto eſt ꝙ cū ſit in aliquo non ſit quedam
pars: impoſſibile eſt eſſe ſine eo in quo eſt: ergo cum
charitas ſit in fide ⁊ impoſſibile eſt ipſam eſſe ſine fi-
de: videtur ꝙ ſit in ipſo ſicut accidens in ſubiecto.
In oppoſitū ¶ Sed contra nichil ponitur vniuoce de ſubiecto ⁊
accidente eius: ergo cū ꝟtus dicatur vniuoce de fi-
de ⁊ charitate: charitas nō erit in fide: ſicut accidēs
Euaſio. in ſubiecto. ¶ Forte dicit ꝙ charitas eſt in fide ſicut
anima in corpore: ⁊ ſicut aīa perficit corpus natura-
liter: ſic ⁊ charitas fidē perficit ſpiritualiter: et ſicut
corpus non mouetur niſi ab anima: ſic nec fides ope
ratur niſi per charitatē: dicit em̄ apoſtolus ad gala.
ꝯ hoc ar̄. fides qua per dilectionem operatur. ¶ Sed cōtra.
ex corpore ⁊ aīa fit vnum. ex charitate ⁊ fide non fit
vnum: ergo charitas nō eſt in fide ſicut aīa in corpe.
Secūdo. ¶ Item. motus corporalis non eſt ſeparatus a mo-
tibus aīe: quia corpus non mouetur niſi ab aīa. ſed
motus fidei ſeparatus eſt a motibus charitatis. ha-
bent em̄ virtutes ſuos motus ſeparatos eſſentie ſi-
cut ⁊ ipſe abinuicem diuiduntur: ergo nec quantum
ad habitum nec quātum ad motum ſe habet chari-
Solutio. tas ad fidem ſicut anima ad corpus: quod concedi-
charitas eſt mus dicentes ꝙ charitas eſt in fide ſicut effectus in
in fide. cauſa. fides em̄ ſicut ꝓbatū eſt ſupra: eſt cauſa chari
tatis: cū em̄ fides ſit cognitio pulchritudinis verita
tis prime de neceſſitate generat dilectionem in affe
ctu ⁊ ita charitatem: eſt ergo fides cauſa charitatis.

¶ Tractatus viceſimus.
¶ De tranſitu nature in gloriam.

Dicto de tranſitu nature in gratiā: dicēdū
eſt de tranſitu nature in gloriā. Primo di
cendū eſt qualiter itelligēdū ſit iſtud apl̄i.
Cum venerit quod perfectū eſt euacuabi
tur quod ex parte eſt. Secūdo de fide: vtrū euacuet̄
⁊ quomodo. Tertio de charitate de illis de qb⁹ apo
ſtolus facit mentionē ſicut eſt ꝓphetia ⁊ huiuſmodi
Quarto ⁊ vltimo de cardinalibus/ quomodo et ſm
quos vſus maneant in patria.

Circa primum ſic obijcitur. cū venerit qđ Ar̄ cont
perfectum eſt euacuabitur qđ ex parte ē: dictū pauli.
ſed charitas eſt ex ꝑte: ergo charitas eua Probatur
cuabit̄. ꝙ charitas ſit ex parte patet: quia minor.
dicit Eſa. Uiuit de⁹ cuius ignis eſt in ſyō Secundo.
⁊ caminus in hieruſalē: ⁊ loq̄tur de igne charitatis.
¶ Item in euangelio. Qui minim⁹ eſt in regno ce-
lorū maior eſt iohanne baptiſta. ¶ Item impfectuꝫ Tertio.
meū viderūt oculi mei. ¶ Item apoſtolus: hoc ipm̄ Quarto.
ſentiamus ꝙ impfecti ſum⁹: patet ergo ꝙ charitas
eſt ex parte: ergo euacuabit̄: quomodo ergo verū eſt
ꝙ charitas nunq̄ excidet. ¶ Solutio. aliquid dicit̄ Solutio
ex parte dupliciter/ ſcꝫ ſm eſſentiam: ⁊ ſm accidēs.
ſm eſſentiā ſunt ex parte fides ⁊ ſpes: q: de eſſentia
fidei eſt ſpeculū et enigma: de eſſentia ſpei eſt expe-
ctatio: ⁊ ꝓpter hoc fides ⁊ ſpes euacuabunt̄ ſm eſſē-
tiā: ſed charitas eſt in parte ſm accidens gratia ſcꝫ
ꝑfectionis ſue quātū ad intenſionem. Opinio enim
noſtra eſt ꝙ intenſio non immutat ſpeciē qualitatis:
⁊ ꝓpter hoc charitas non euacuabitur ſm eſſentiā:
ſed tantū ſm accidens: ⁊ ꝓpter hoc dicit apoſtolus.
Charitas nunq̄ excidet. intelligēda eſt igit̄ auctori Ad rōnem.
tas illa. Cum venerit quod perfectū eſt ⁊c̄. vniuerſa
liter: qm̄ omne quod eſt ex parte euacuabitur quod
ſm eſſentiam eſt ex parte ſm eſſentiā euacuabit̄: ⁊ qđ
ſm accidens eſt ex parte ſm accidens euacuabitur.

¶ Secunda queſtio huius capituli.
¶ Quomodo intelligendū eſt illud apoſtoli
cum venerit quod perfectū eſt ⁊c̄.

Secundo querit̄ de fide: videt̄ em̄ ꝙ nō de
beat ſm eſſentiam euacuari: ⁊ primo ſic in
directe: ceſſante cauſa ceſſat effectus. hec Ar̄ ꝙ nō.
ꝓpoſitio veritatē habet in cauſis eſſentia
libus: licet nō habet veritatem in cauſis volūtarijs:
ſicut patet in fabro ⁊ cultello: ergo cū fides ſicut pre
dictū eſt ſit cauſa charitatis ſm eſſentiā: ceſſante fi-
de/ ceſſat charitas. ſed fides ceſſabit: q: ſm eſſentiā
euacuabit̄: ergo charitas euacuabit̄ ſm eſſentiā: qđ
eſt contra p̄dicta. ¶ Item viſio albi ſm ꝙ album eſt Secundo.
eiuſdē ſpeciei ſiue ſit per mediū: ſiue non: ſiue obſcu
re: ſiue clare videat̄: ergo pari ratione eadē viſio dei
ſm ꝙ deus eſt eiuſdē ſpeciei ſiue videat̄ de⁹ per me
diū ſiue non: ſiue videat̄ clare/ ſiue obſcure. ſed viſio
fidei non eſt niſi viſio dei per mediū ⁊ obſcure. viſio
patrie eſt viſio dei ſine medio ⁊ clare: ergo viſio vie ⁊
viſio faciei ſiue patrie ſunt eiuſdē ſpeciei: ergo eiuſ-
dem eſſentie: ergo vna nō excludit aliam: immo vna
manente ſm eſſentiā alia manet: ergo viſio fidei ſiue
fides manebit in patria ſm eſſentiam. ¶ Item. viſio Tertio
fortis qua videt̄ per aera mediū tātū. ⁊ viſio eiuſdem
qua videt̄ per mediū aera et ſpeculū eſt eadem viſio
ſm ſpeciē: ergo pari ratione viſio ſpūalis patrie ⁊ vi
ſio vie ſunt eiuſdem ſpeciei non impediente ꝙ hic vi
detur de⁹ per ſpeculū ⁊ inde vt pri⁹. ¶ Solutio. Ad Solutio.
primū dicim⁹ ꝙ q̄uis fides euacuet̄ ſm eſſentiam: Ad primū.
non tn̄ ſm totā eſſentiam: euacuabit̄ qđem ſm eſſen-
tiam ſpeciei: non ſm eſſentiam generis: q: manebit
inq̄tū cognitio: licet euacuet̄ inq̄tum ſpeculū ſiue
enigma. ipſa aūt generat charitatē inq̄tū cognitio:
⁊ ſm hoc manebit ſicut charitas. dicimus ergo ꝙ fi
des euacuabitur ſm numerū ⁊ ſpeciē: ſed nō ſm ge

Ayuntamiento de Madrid

nus. ſpes vero euacuabitur ẜm numerũ ⁊ ẜm ſpẽm
et ẜm genus: quoniã nulla futuri expectatio rema=
Ad aliud. nebit. ¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ fides nõ eſt proprie vi=
ſio dei: ſed etiã quedã cognitio vel coniecturatio in=
tellectus. Dicit̃ eñ videri res ꝓprie: ſicut dicit Au
Auguſtinꝰ. guſtinus ſup ſecũdã ad cor. vbi agitur de raptu pau
li: videtur eñ res proprie vel per ſpeciẽ ſue ſpeciei:
ſicut videntes res abſentes que ẜm Auguſtinũ ge=
nerant cognitionẽ ſui in aĩa: vel ẜm ſuã ipſius preſen
tiam/ ſicut intellectus ſe intelligit: ſicut qui habet fi
Auguſtinꝰ. dem videt eã in corde ſuo: ſicut dicit Auguſti. Cum
ergo non videatur deus viſione fidei aut per ꝓpriã
ſpecie ſue ſpeciei: aut per ſuã ipſius preſentiã: patet
In exodo. ꝙ fides non eſt proprie viſio dei. vnde in exodo. Nõ
videbit me homo ⁊ viuet: ⁊ ideo deũ nemo videt vn=
Ad rationē poteſt dici. ꝗ̃. dicimus ergo ꝙ fidei viſio ⁊ viſio faciei non ſunt
eiuſdẽ ſpeciei: nec eſt ſimile qꝺ inducitur ꝓ ſimili: q̃
dato hoc qꝺ tamẽ habet calũniam ꝙ eiuſdẽ ſit viſio
albi ſine ſpeculo et viſio eiuſdem cũ ſpeculo: non tñ
ſimile eſt: quia ſpeculũ ymaginẽ ſibi reſultãtẽ in ipo
tranſmittit ad inſtrumẽtũ videndi. ſed creatura que
eſt ſpeculũ trinitatis quale non tranſmittit ſpeciem
vel ymaginẽ ꝓpriã dei in ſpũale organũ vidẽdi: ſed
ſolũ facit cogitare ⁊ ꝯiecturare de deo tanꝗ̃ ſpecu=
lum longicũ. vñ ſignãter dicit apl'us: videmꝰ nũc ꝑ
ſpeculũ in enigmate: q̃ ſcit per ſpeculũ longincum

¶ De fide ⁊ ſpe.

Arguit̃ primo dẽ ſpe. Dictũ eſt ꝙ fides eſt cauſa eſſentialis cha=
ritatis: ſimiliter et ſpes: q̃ fides generat
ſpem: ſpes charitatem: ſicut dicũt ſancti
Unde ſic. Spes eſt cauſa eſſentialis cha=
ritatis: ⁊ ceſſante cauſa eſſentiali ceſſat ef
fectus: ergo ceſſante ſpe ceſſat charitas. ſꝫ ſpes eua
cuabitur ⁊ ẜm numerũ ⁊ ẜm ſpeciẽ ⁊ ẜm genus: nul=
la eñ erit expectatio in patria: cũ expectatio ſit rei
Secunda habẽde: ergo ⁊ charitas euacuabit̃ ex toto. ¶ Itẽ. fi
des nõ generat charitatẽ niſi per ſpem media. ſimi=
li modo cognitio ſuccedens fidei nõ generabit cha
ritatẽ: niſi mediante illo quod ſuccedet fidei. ſi ergo
nõ fuerit illud mediũ: iſtud mediũ neqꝫ cognitio ge
nerabit: ſꝫ nõ erit illud mediũ: ergo cognitio patrie
non generabit charitatẽ: ergo charitas nõ manebit
Auguſtinꝰ. Euaſio. illud mediũ. patet ꝙ ſicut dicit Augu. in viſione et
amore tota conſiſtit beatitudo. Uidebimꝰ eñ ⁊ ama
bimus: amabimus ⁊ laudabimꝰ. Si dicat̃ ꝙ ibi erũt
tria: cognitio/ fruitio/ ⁊ amor: non tñ põt dici ꝙ frui
tio generat charitatẽ. charitas eñ nõ erit ex fruitio
Solutio. ne: ſed econuerſo. ¶ Solutio. Fides/ ſpes/ charitas
ſunt q̃dã trinitas creata in aĩa per quã aſſimilat̃ aĩa
trinitati increate. aſſimilatur etiã illa trinitas crea=
ta trinitati increate in hoc: ꝙ ſicut filiꝰ ꝓcedit a pa=
tre: ⁊ ſpũſſctũs ab vtroqꝫ: ita ſpes generatur a fide: ⁊
charitas a fide ⁊ ſpe. Itẽ. ſicut pater ſpirat ſpũſctm̃
imediate ⁊ mediate ſpirat etiã de ſe ſpũſctm̃: q̃ dat
filio ꝙ ſpiret ſpũſctm̃: ita fides immediate generat
charitatẽ. ſufficit eñ viſio ſumme pulchritudinis ad
dilectionẽ eiꝰ. ſicut eſtimatio horribilis ⁊ nociui ſuf
De gñatione virtutum. ficit in oue ꝙ fugiat lupũ. ¶ Item. mediante ſpe ge
nerat fides charitatẽ. icognitos eñ diligere nõ poſ
ſumus. patet igit̃ ꝙ fides eſt cauſa ſufficiẽs ⁊ prima
⁊ principalis charitatis: g̃ ſpe ceſſante ceſſabit cha=
ritas. ideo q̃ ſpes non habet hoc a ſe ꝙ generet cha
ritatẽ: et q̃ eſt alia cauſa principalis et ſufficiens ad
generationem charitatis. ſ. fides ſiue cognitio fidei
ſuccedens. ⁊ eſt ſimile. eſto ꝙ duo vulnerent illũ le=
taliter ita ꝙ vterqꝫ ſufficienter. patet ꝙ nõ ſequitur
hec plaga eſt cauſa eſſentialis ⁊ ſufficiens quare ille
moriat̃: ergo ceſſante illa plaga nõ morit̃: ille debet
addi. ⁊ nõ eſt alia cauſa ſufficiens in illo ¶ Ad illud Ad aliud
reſpondemus per interemptionẽ. dicimus eñ ꝙ fi=
des eſt imediata charitatis.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

¶ De ſpe.

Ertio querit̃ de ſpe: ⁊ videtur ꝙ non eua= Ar. ꝙ non
cuabit̃. Timor eñ ⁊ ſpes ſũt due mole. ti= euacuabit̃.
mor eñ reprimit ſpem ne luxuriet in pre=
ſumptione. ſpes eleuat timorẽ ne degene
ret in puſillanimitatẽ. inutilis eſt ergo vna mola ſi=
ne alia. vnde ꝓhibetur in lege/ ne altera mola ſumat̃ Figura.
loco pignoris. ſed timor erit in patria. ergo et ſpes
ꝙ timor ſit in patria. dicit pſal. Timor dñi ſctũs ⁊c̃.
quod exponit Augu. de timore: ⁊ ẜm eſſentiã ſuam: Auguſtinꝰ.
⁊ gratia effectus dicens: ꝙ hoc eo modo dictũ eſt: ſi
cut dicitur. Patientia pauperũ nõ peribit in finẽ. i.
fructus patientie. Similiter timor dñi ⁊c̃. i. fructus
timoris vel effectus. ¶ Itẽ. ſicut ſpes eſt de futuro Secundo
bono: ita timor de futuro malo. ſꝫ timor manebit nõ
impediente hoc quod eſt de futuro: ergo ⁊ ſpes ma=
nebit non impediente hoc ꝙ ipa eſt de futuro: ⁊ non
eſt alia cauſa q̃ ipediat: ergo ſpes manebit in patria
¶ Solutio. Due ſunt ſpecies timoris caſti. timor. ſ. Solutio.
ſeparationis: ⁊ timor reuerentie. Timor ſeparatio= Duplex ti=
nis ſiue offenſe nõ manebit: reſpicit eñ talis timor mor.
futurũ/ ſicut ſpes. vnde diffinitur aliquando ſic. Ti=
mor eſt ſuſpitio mali: ⁊ eſt diffinitio ꝑ cauſam. timor
vero reuerentie eſt de preſenti. vnde Tremebũt an=
geli. ⁊c̃. Eſt autẽ reuerẽtia reſilitio ab altitudine dei
ad ꝓpriã paruitatẽ. ¶ Dicimꝰ ergo ꝙ timor caſtus Ad primũ ꝑ
inquãtũ eſt timor ſeparatiõis eſt mola: ſicut ſpes in hoc ad rões.
quãtũ eſt timor reuerẽtie manebit: ſic aũt nõ ẽ mola
nec ſpectat ad futurũ. Ex hoc pꝫ ſolutio ad obiecta

¶ Secundũ capitulũ huius tractatus.

¶ De charitate.

Oſtqꝫ dictũ eſt de fide ⁊ ſpe: dicẽdũ eſt de
charitate: ⁊ ea q̃ dicit apl'us vacuanda: cũ
dicit Siue ꝓphetie euacuabunt̃ ſiue lin=
gue ceſſabũt: ſiue ſcientia deſtruet̃. ex par
te eñ cognoſcimꝰ: ex parte ꝓphetamꝰ. cũ aũt vene=
rit qꝺ ꝑfectũ eſt euacuabit̃ quod ex parte eſt ꝓphe=
tia eſt eſſentialiter de futuris. ibi autẽ erunt oĩa pre
ſentia: ⁊ nichil futurũ. ſimiliter patet ꝙ lingue ceſſa Ar. ꝙ iſte
bunt: q̃ tũc erũt oẽs docibiles dei. vnde nõ indige= ceſſabunt.
bimus vſu lingue: ſed de charitate et ſcientia dubiũ
eſt. Prio dicemꝰ de charitate. ſcꝺo de ſciẽtia. ¶ Qꝫ Ar. ꝙ chari=
charitas euacuet̃ ꝓbat̃ ſic. Sicut ſe habet gratia ad tas euacua=
naturã: ſic ſe habet gloria ad gratiã: q̃ ſicut in infini bitur.
tũ maior eſt virtus in ſtatu gratie ꝗ̃ ſit virtus in ſta=
tu nature: ita maior eſt in ĩfinitũ virtus in ſtatu glĩe
ꝗ̃ in ſtatu gratie. ſed in ĩfinitũ augmentũ virtutis in
ſtatu gratie reſpectu ſtatꝰ nature facit ꝙ aliꝰ ſit ha=
bitus in ſtatu gratie: ⁊ alius in ſtatu nature ẜm ſpe=
ciem. ⁊ etiã facit ꝙ euacuet̃ habitꝰ naturalis: g̃ pari
ratiõe in ĩfinitũ augmentũ charitatis ꝟtutis in glĩa
facit ꝙ alius ſit habitꝰ ẜm ſpeciẽ in gloria ꝗ̃ in ſtatu
gratie: ⁊ ꝙ habitꝰ gratie euacuet̃. ſꝫ charitas vic eſt
habitꝰ in ſtatu gratie: ergo charitas vic euacuabit̃.

Solutio. ¶Solutio. Dicim⁹ ꝙ augmētū nō facit habitū al=
terius ſpeciei ſꝫ circūſtātie diuerſe. cū eñ habit⁹ vir
tutis pfecte habeat ſuū motū veſtire oīb⁹ circūſtan=
tijs ſuis mutatis ſm ſpeciē mutat̄ ꝛ habit⁹. vñ hec ē
circūſtātia quare oīa nō ſunt in virtutib⁹ naturalib⁹
ſunt aūt in gratuitis. palā eſt ꝙ ſm ſpeciē differunt
habit⁹ gratuiti a naturalib⁹. ſꝫ virtutis in ſtatu grē
ꝛ ſtatu glorie eedem ſunt circūſtātie: licꝫ diuerſitas
Itē. arguit ſit intēſionis. ꝛ ꝑpter hoc manet habit⁹. ¶Itē. cha=
ritas eſt deſideriū ſummi boni: ſed deſideriū euacu=
abitur: ergo ꝛ charitas. prima patet ꝑ hoc quod di=
cit pſalmiſta. Sicut ceru⁹ deſiderat ad fontes ꝛc. ḡ
cū hoc deſideriū ſit virtutis maxime debet eſſe cha=
Probat mi= ritatis. Media ꝑpoſitio multipliciter ꝓbatur. Pri=
nor. mo ſic. dicit Anſelmus cantuarieñ. Charitas eſt de
ſideriū in expectatione: gaudiū in peruētione: ergo
cū deſideriū ſit in expectatiōe. oīs aūt expectatio
ceſſabit: ꝛ oīe deſideriū ceſſabit: ergo deſideriū eua
Secundo. cuabit̄. ¶Itē. ſi deſideriū manet nō remanebit deſi
deriū rei habēde: ſed iam habite. vt plus habeat̄ vel
vt ꝯtinue habeat̄. ſic pari rōne expectatio erit in pa
tria vt plus habeat̄: ꝛ vt cōtinue habeat̄: ergo qua ra
tione manebit deſideriū / ꝛ expectatio: ſꝫ expectatio
Tertio. non erit ibi: ergo nec deſideriū. ¶Itē. omne qđ erit
ex parte ſubſtātialiter euacuabitur: ſed deſideriū eſt
ſubſtantialiter ex parte: ergo deſideriū euacuabit̄.
prima ꝑpoſitio patet / cū dicat̄ in parte labor: in toto
Minor ꝓbat̄ quies. Media ꝑpoſitio ꝓbat̄ ſic: deſideriū eſt aut re
que nō habet̄: aut de re que plene habet̄: vtroqꝫ autē
Ad idem. modo / cū deſideriū eſt ſubſtātia ex parte. ¶Itē. ſup
illud apoſtoli: cū venerit quod pfectū eſt euacuabit̄
quod ex parte eſt. dicit gloſa. euacuabitur nō id qđ
verū eſt: id quod verū eſt appellatur id quod aſſimi=
lat nos deo: ſꝫ deſideriū nō aſſimilat nos deo: in deo
eñ non cadit deſideriū: quia in eo non cadit motus:
ergo deſideriū nō eſt id qđ verū eſt: ſic deſideriū eua
Ad idem. cuabitur. ¶Item. motus ꝛ quies ſunt cōtraria / vel
vt contrario modo opponūtur: ſicut dicit Ariſto. ſi
in patria erit quies plena: q2 plenū ſubiectū mentis
ꝛ eternitatis: ergo in patria nō erit motus: ſed deſi=
deriū eſt motus: ergo nullū deſideriū erit in patria.
ſi ergo oīe deſideriū euacuabitur: ꝛ charitas eſt de
In oppoſitū ſideriū: ergo charitas euacuabit̄. ¶Sed cōtra. cha
Secundo. ritas nunqꝫ excidet. ¶Item. ꝙ deſideriū maneat in
patria probatur: quia dicit Petrus in prima canoni
ca de chriſto: in quē proſpicere deſiderāt angeli: er=
Tertio. go in angelis eſt deſideriū: ergo in patria. ¶Item.
ſuper illud exodi. Non videbit me homo ꝛ viuet. di=
Gregorius. cit beatus Gregori⁹: ꝙ angeli vident deū: qꝫuis de=
ſiderent proſpicere in ipm: ꝛ improbat errorem quo
rūdam / dicentiū: ꝙ angeli deſiderant videre deū: et
non vident. per hoc ꝙ dicit dñs in euangelio. Ange
li ſemper vident faciem patris mei qui eſt in celis: ꝛ
illa viſio nobis ꝓmittitur in Iohāne / vbi dicit dñs:
ꝛ manifeſtabo ei meipm: ergo ſm ꝙ dicit Gregori⁹
Quarto per deſideriū eſt in angelis: ꝛ inde vt prius. ¶Item. di=
Gregoriū. cit Gregorius ꝙ in patria erit deſideriū in ſatieta=
te: ꝛ ſatietas in deſiderio: deſideriū vt tollatur faſti=
Quinto. diū: ſatietas ne anguſtia ſit ibi. ¶Item. eccleſiaſti.
xxiiij. Qui edunt me adhuc eſurient: ꝛc. ergo eſuri=
es ꝛ ſitis ſummi boni erit ibi: ſꝫ non eſuries aut ſitis
ex defectu: quia in apocalypſi dicitur. Non eſurient
neqꝫ ſitient ampli⁹: ergo eſuries ꝛ ſitis ex deſiderio

ergo deſideriū erit ibi. ¶Itē. leccator qui cibos di Sexto.
ligit delicatos: ſemꝑ comedere deſiderat qꝫdiu nō
faſtidit cibus: et ſi nūqꝫ faſtidiret ſemper comedere
deſideraret. quoniā in actu comeſtionis habet dele
ctationē quā querit ꝛ nō aliter: ergo cū dulcedo dei
nunqꝫ faſtidium generet: fruuntur eñ nec faſtidiūt
quo frui magis ſitiūt: qui delicate deū diligit: ſemꝑ
deū deſiderat delectari in ipo: ergo nunqꝫ deſideriū
ceſſabit: quia delectatio non ceſſabit. ¶Quod cōce Solutio.
dimus dicentes ꝙ verum deſiderium cum ſatietate
erit in patria. ¶Ad primū dicimus: ꝙ auctoritas Ad primū
beati Anſelmi intelligenda eſt de deſiderio ſm ſta=
tum vie quod eſt ſine ſatietate: illud enim in quantū
hmōi in ſatietate eſt vt ꝑ ſatietatem comitē implea=
tur. vnde: ſatiabor cū apparuerit gloria tua. ¶Ad Ad ſecundū
ſcđm dicimus ꝙ non erit deſideriū vt plus habeat̄
vel vt cōtinue: ſed erit fixū in delectatione ipa: ſicut
dictum eſt de deſiderio leccatoris. ¶Ad tertiū di= Ad tertiū.
cimus: ꝙ deſideriū ſummi boni nō eſt ex parte eſſen
tialiter: quantū ad naturā hominis: immo perfectio
eſt ei⁹: ſtabilit eñ mentē hominis in fine ſuo: ꝛ in ſuo
delectabili confirmat: eſt tamē deſiderium noſtrum
reſpectu dei imperfectū: quantumcūqꝫ enim diligi=
mus deum: in infinitum magis diligit ſe deus: ſm
quid: ergo eſt deſideriū charitatꝭ ex ꝑte q2 reſpectu
dei: ſed ſimpliciter eſt nō ex parte: fides vero ꝛ ſpes
ſunt ex parte: ꝛ ſm naturā hominis et reſpectu dei.
¶Ad quartū dicimus ꝙ deſideriū charitatis eſt id Ad quartū.
quod verum eſt: aſſimilat autē nos deo: non ratione
motus: ſed ratione affect⁹ ſui: ſcilicet delectationis
delectatur enī in deo ſicut ꝛ deus delectat̄ in ſeipo.
¶Ad vltimū dicimus ꝙ quies dicitur dupliciter: Ad vltimū.
vno modo dicit̄ quies priuatio motus: ꝛ ſm hoc cō=
trarium vel quaſi contrarium eſt motui: neqꝫ ſic erit
quies in futuro. Alio modo dicitur quies ſtatus in
fine ꝑprio nichil querendo extra: et ſm hoc non eſt
quies motui delectationis contraria: imo manet ſi=
mul quies in ꝑprio delectabili: ꝛ motus delectatio
nis in eodē vt quieſcat delectādo: ꝛ delectet̄ quieſcē Ar. de ſcia.
do. ſiue ꝓphetie euacuabunt̄: ſiue lingue ceſſabunt:
ſiue ſcientia deſtruetur charitas nūqꝫ excidet: patet
ergo ꝙ ſcientia deſtruet̄. ſi ergo concedatur. ¶Cō= In oppoſitū
tra. aut intelligit apoſtolus de ſciētia que eſt cogni=
tio humanaꝝ rerū: aut de illa que eſt cognitio diui=
narū: ſi primo modo intelligit: ergo de dono ſciētie:
dono enī ſcientie cognoſcim⁹ res humanas: ſed cō=
tra: donum ſcientie eſt in chriſto: ſicut dicit Eſa. ꝛ in Eſayas.
angelis ſicut dicit ambroſius vt legitur i tertio ſen= Ambroſius.
tentiarū: ergo pari ratione idem donū erit in futuro
in animabus ſanctis. ¶Forte dicet ꝙ ſcientia non Euaſio.
euacuabitur ſm ſubſtantiam: ſed ſm vſum ꝛ modū: Auguſtin⁹.
ſicut dicit augu. ſuper eundē locum. ¶Sed cōtra. ꝯ hoc arguit
glo. augu. ſuper eundē locum dicit: ſciētia deſtruet̄
quia eſt ꝑ ſpeculum: ſed ꝑpter aliud non deſtruetur
fides ſm ſubſtātiam / niſi quia eſt per ſpeculū: omne
enī quod eſt per ſpeculū eſt ſubſtantialiter ex parte:
ergo pari ratione ꝛ ſciētia deſtruetur ſm ſubſtantiā
cum ſit per ſpeculū. ¶Item ꝓbatur ꝙ non euacue= Secundo.
tur ſm vſum: vſus enī eius eſt cognoſcere res huma
nas ꝛ imperare de faciendis que fiant ꝛ de nō faciē
dis ꝙ nō fiant: ſm hunc vſum habebit donum ſcien
tie in patria. Cognoſcūt enī ſancti res humanas vt
premia ꝛ merita aliorum ꝛ diligunt vnū magis alio

Ayuntamiento de Madrid

ad imperium ſancti doni: ergo donum ſciẽtie ſm ꝙ
de rebus humanis eſt: non ſm ſubſtantiam/ nec ſm
Alia euaſio. vſum deſtruetur. Forte dicet ꝙ apoſtolus ſumit ibi
ſcientiam ſm ꝙ eſt cognitio rerum diuinarũ: ⁊ com
ꝯ hoc arguiť prehendit intellectum et ſapientiam. ¶Sed ſi hoc
ergo intellectus ⁊ ſapientia deſtruentur ſubſtantia=
liter/cum ſint per ſpeculum ſm ꝙ dicit glo. auguſti
ni. hoc autẽ eſt falſuz. quia donũ intellectus/⁊ donũ
ſapiẽtie fuerũt in chriſto/⁊ ſunt: ⁊ etiã in ſanctis an
Alia euaſio. gelis: ergo ⁊ illa erunt in aiab⁹ ſanctis. ¶Forte di=
cet: ꝙ intellectus nõ eſt proprie in deo: ſed tm̃ de di
uinis creaturis: ⁊ propter hoc non oportet ꝙ ſit co=
ꝯ hoc ar. gnitio per ſpeculum. ¶Sed opponitur de ſapiẽtia
certũ eſt eñ ꝙ ipa eſt cognitio dei/⁊ de deo proprie
ergo cũ in via non cognoſcatur deus imediate: quia
non videbit homo eum ⁊ viuet: relinquitur ꝙ ſapiẽ=
tia ſm eſſentiam ſuã eſt viſio per ſpeculum: ergo do
nũ ſapientie eſt ſubſtãtialiter imperfectũ: ergo ſub=
Solutio. ſtantialiter euacuabitur. ¶Solutio. dicim⁹ ꝙ apo=
ſtolus ſumit ſcientiam large ſm ꝙ cõprehendit co=
gnitionem humanarũ rerum: que eſt donũ ſcientie:
⁊ cognitionem rerum diuinarũ: que eſt donũ intelle
ctus proprie: et donũ ſapientie improprie: ſicut iam
Ad primum dicimus. ¶Ad primũ dicimus: ꝙ ſcientia deſtrueť
non ſm ſubſtantiam: ſed ſm modum ⁊ vſus quoſdã:
non oẽs: quia ergo dicit apoſtolus ꝙ deſtruetur: in=
Ad ſecundũ telligimus quantũ ad modũ ⁊ vſus. ¶Ad ſecundũ
dicimus: ꝙ duplex eſt ſpeculum: propinquũ ſcꝫ ⁊ re
motũ: propinquũ ſpeculũ dicimus quando per rem
alicuius ſpeciei cognoſcitur res eiuſdem ſpeciei: ſi=
cut anima ſeipam cognoſcens: ſeipa per intellectuꝫ
aſſimilantẽ cognoſcit animas: cognoſcit ⁊ angelos:
Auguſtin⁹. ⁊ omẽs incorporeas ſubſtantias. ſicut dicit Augu=
ſtinus. Similiter videns aia perfectiones ſuas pre
ſentes per intellectũ aſſimilantem cognoſcit eaſdeꝫ
in angelis per huiuſmodi ſpeculũ cognoſcit res hu
manas: ſcientia ⁊ intellectus res diuinas. ⁊ propter
hoc quia ceſſabit talis modus videndi in futuro di=
cimus ꝙ quãtũ ad modũ deſtructur tam ſcientia ꝙꝫ
intellectus: in futuro eñ videbimus deũ ſicut ⁊ co=
Nota. gnoſcimus angelos in ſuis proprijs ſpeciebus: nul
lo obſtante ſicut angeli ante peccatũ cognoſcebant
creaturas in ſpeculo eternitatis: ⁊ i proprijs ſpecie
bus: ſicut et video aliquod corpus mediante ſuo p=
prio colore. remotũ ſpeculum eſt quando aliquid vi
detur per aliud quod neqꝫ eiuſdem ſpeciei neqꝫ eiuſ
dem generis eſt cũ ipo. ſicut videm⁹ deũ per ſpecu=
lum creature: ſic eſt fides per ſpeculum. viſio auteꝫ
per tale ſpeculum ſubſtantialiter eſt ex parte: ⁊ non
viſio per ſpeculũ propinquũ: et ita patet ꝙ ſecus eſt
Ad rationeꝫ de fide: et ſecus eſt de ſcientia vel intellectu. ¶Ad
iſtud quod obijcitur ꝙ non euacuabitur ſcientia ſm
vſus: dicimus ꝙ reuera quidã vſus doni ſcientie re
manebit: ſed tamen quidã vſus ſiue quedam opera
deſtruentur: ſm ſcilicet ꝙ ſe habent ad prauã ⁊ per=
uerſam nationem: in patria eñ non eſt praua natio/
Ad aliud. aut diuerſa. ¶Ad illud quod obijcitur de itellectu
dono: dicim⁹ ꝙ reuera intellectus non eſt de deo p
prie: ſed de diuinis: que ſicut dictum eſt habent co=
gnoſci per ſpeculum proximu. vnde ⁊ ipe intellect⁹
euacuabitur ſm modum: quia tunc non erit per hu=
iuſmodi ſpeculum: ſed non deſtructur ſm vſum. ois
eñ alius vſus manebit ibi: vt intelligimus diſtincti=
onem ⁊ ordinem angelorum: ⁊ huiuſmodi. ¶Ad vl Ad vltimuꝫ
timũ dicimus: ꝙ ſapientia proprie loquendo nõ eſt
cognitio dei: ſed perceptio quedam guſtus ſpiritua
lis per modũ experientie: deus eñ ipe facit ⁊ in pa=
lato anime dulcedinem quã ſaporat ſapientia: ſicut
ipm mel in guſtu materiali eſt: ergo ſapientia perce
ptio ſiue ſaporatio quedam dulcedinis dei imedia=
ta. vnde nec ſm moduꝫ videtur ꝙ vſus euacuabitur
ſicut charitas: ſed ſolum cum hic ſit imperfecta cre
ſcendo perficietur in futuro.

¶Tertium capitulum huius tractatus.

¶De virtutibus cardinalibus.

CIrca vltimũ queritur de virtutibus car=
dinalibus. dicit Auguſti. ⁊ Beda ſequẽs Auguſtin⁹.
ipm: ꝙ quattuor virtutes cardinales ma Beda.
nebunt in patria: ſed alios habebũt vſus
ꝙꝫ in via. dicit eñ ꝙ prudentie vſus erit nullũ bonũ
opponere deo vel equare. tẽperantie vero vſus erit
nullo motu noxio delectari: fortitudinis deo firmiť
adherere. iuſticie vero eſſe ſubditũ deo regenti. De
prudentia iam dictũ eſt in queſtione de ſcientia do=
no: ſm eñ eſſentiam ſunt idem. Dicimus eñ ꝙ eius Proprius
vſus proprius in futuro erit diſcernere ſiue iudica= vſ⁹ prudẽtie
re per modũ imperij deuꝫ eſſe omĩbus preponendũ
⁊ digniores creaturas minus dignis ¶De tempe= Ar. de tem=
rãtia vero opponitur hic: quoniã nullo modo noxio perantia.
delectari eſt pura negatio: ergo non eſt vſus alicui⁹
virtutis. ¶Forte dicet: ꝙ nullo modo/nullo motu Euaſio.
delectari eſt deteſtari oẽm motum illicitum carnis
⁊ hic erit vſus temperãtie in futuro. ¶Contra. de= ꝯ hoc arguiť
teſtari motus illicitos eſt mot⁹ vis iraſcibilis: ergo
nec eſt nec erit motus temperantie/cum temperan=
tia ſit in concupiſcibili. ¶Item. conſtat ꝙ ſanctivo= Secundo
lunt eſſe mundi omĩ mũdicia: ergo velle oẽm motuꝫ
imũdicie abeſſe erit alicuius virtutis in eis. non niſi
temperantie: ergo velle oẽm motũ illicitum carnis
vel imũdum abeſſe erit vſus temperantie. non ergo
deteſtari ⁊c̃. Si hoc concedatur. ¶Contra. tempe= In oppoſitũ
rantia erit in futuro: ergo pari ratiõe fides erit in fu
turo: quia velle abeſſe motũ infidelitatis erit in futu
ro. ⁊ ita qua ratione temperantia erit in futuro et fi=
des. ¶Solutio. Dicimus ꝙ Beda aſſignat ſtatus Solutio.
cardinalium virtutũ in futuro: ⁊ non vſus principa=
les. principalis eñ vſus temperantie erit in futuro
velle abijcere oẽm motum illicitum carnis. ſecũda=
rius vero deteſtari oẽm motum illicituꝫ carnis: ſm
ꝙ deteſtari eſt velle fugere. ¶Ad primũ ergo iã pa Ad primũ.
tet ſolutio: quia Beda loquitur de virtutibus ſm ſu
os ſtatus: ⁊ non ſm ſuos principales vſus. ¶Ad ſe Ad ſecundũ
cundũ dicimus: ꝙ deteſtari aliquid tripliciter ſumi
tur. quandoqꝫ dicitur deteſtari per modum iudicij.
quandoqꝫ. ſ. iudicam⁹ aliquid eſſe deteſtabile. et ſm
hoc deteſtari rationis eſt. ¶Item. quãdoqꝫ per mo
dum vindicte inſurgere: ſcꝫ cõtra aliquod tanqꝫ de=
teſtabile. ⁊ ſm hoc eſt in iraſcibili: ⁊ eſt ire per zelum
Tertio modo fugere: quia nociuũ ⁊ quaſi contrariũ
proprio fini: ſm hoc deteſtari oẽm motum illicitum
carnis eſt in vi concupiſcibili: et eſt temperantie vir
tutis. ¶Ad vltimũ dicimus: ꝙ ſecus eſt de fide. fi= Ad vltimuꝫ
dei eñ ⁊ omniũ virtutum quarũ motus ſunt in pre=
cepto ſunt vſus principales in affirmatõe. vnde vel=
le abeſſe motũ infidelitatis non eſt principalis vſus
fidei: ſed temperantie ⁊ oĩm virtutum quarum ſunt

Ayuntamiento de Madrid

motus in pꝛohibitione ſuntvſus pꝛincipales in pꝛi=
uatione.ꝛ pꝛopter hocvelle abijcere oēm motū car=
Ar.de foꝛti= nis illicitū eſtvſus temperantie pꝛincipalis.¶Itē.
tudine. de foꝛtitudie obijcit.dicit Beda ꝙ foꝛtitudinis erit
deo firmiter adherere. Sed videt ꝙ hoc erit chari=
tatis:charitate eñ iherem⁹ deo firmiter. vnde ꝛ ipi
Secundo. attribuitur reſiſtere tentationib⁹.¶Item.foꝛtis vt
moꝛs dilectio: ergo firmiter iherere deo eſt charita
Tertio. tis:nō ergo foꝛtitudinis.¶Itē.foꝛtitudo erit in pa
tria:ergo cū patiētia ſit ſpecies foꝛtitudinis/patien
tia erit in patria.hoc etiā patet ꝑ hoc ꝙ i deo eſt pa=
In oppoſitū tientia.¶Sed cōtra.dicit Auguſtin⁹ ꝙ ideo dictū
ꝑ auguſtinū. eſt.Patientia pauperū nō peribit in finē: qꝛ pꝛemiū
patiētie ſiue fruct⁹ nō peribit: ergo nō manebit/niſi
quantū ad fructus: ergo nō manebit in eſſentia ſua.
Secundo. ¶Pꝛeterea nō erit opus patientia:qꝛ ibi nō eritvo=
luntas patiendi vel ſuſtinendi/nec potuit ſuſtinere:
Euaſio. ad quid igitur patientia ¶Foꝛte dicet ꝙ ad decoꝛē
aie:ergo pari ratiōe et habitus fidei:cū ſit decoꝛ aie
Solutio. manebit in patria.¶Solutio.Ad pꝛimū dicim⁹:ꝙ
Auguſtin⁹. charitas quādoqꝫ dicit foꝛtis a foꝛtitudine ṽtute.ſi=
cut dicit Augu. ꝙ iuſticia eſt pꝛudens/ꝛ pꝛudentia
iuſta.ꝓpter cōnexionē eñ virtutū quādoqꝫ denoiat
vna virtus ab alterius virtutis ꝓꝓꝛietate.¶Itē.qñ
qꝫ dicit charitas foꝛtis.i.firma: ꝛ ſm hoc firmitas ē
diſpoſitio charitatis:ꝛ ſm hoc ꝙ charitas eſt maioꝛ
ꝛ firmioꝛ:illa tñ firmitas auget ꝛ roboꝛat ꝑ foꝛtitu=
Per hoc ad dinē: cui⁹ eſſentialiter eſt ipa firmitas.ꝛ ita patet ꝙ
pꝛimū. ꝛ ſi iherere deo firmiter ſit charitatis:tñ nō eſſentia
liter ſicut foꝛtitudinis dicit ꝓpter hoc eſſe pꝛincipa
Ad ſecundū lis vſus foꝛtitudinis. ¶Ad ſcōm dicimus:ꝙ patiē
tia erit in futuro:licet nō habeat actū aliquē:erit tñ
parata operari/ſi opus eſſet: erit etiā ad aie decoꝛē.
Ad tertium ¶Ad hoc aūt qꝺ obijcit de fide dicim⁹ ꝙ non eſt ſi=
mile:fides eñ nō eſt tāta pulchꝛitudo aie:quāta exi
gitur in aia:fides eñ habet aliquid veritatis ꝛ aliqꝺ
vanitatis. veritatis quidē inquātū eſt cognitio.vani
tatis aūt inquantū eſt ſpeculū creature. vanitas eñ
vanitatū:ꝛ oia vanitas.ꝛ ꝓpter illā vanitatē opoꝛtet
ꝙ euacuet ſm ſubſtantiā:ꝛ ſuccedat ei aperta cogni
tio que eſt ſimpliciter aie pulchꝛitudo:nichil habēs
Auguſtin⁹. niſi veritatis.ꝛ ꝓpter hoc ſignificatū dicit Auguſti
nus in perfecto.nō iſtud quod verū eſt deſtruet: di=
ctū eſt ꝙ patiētia erit in patria: licet nō habeat actū
Itē arguit aliquē quia nō eſt opus pati aut ſuſtinere ¶Sed cō
tra.patiētia erit in patria:ergo habit⁹ patiendi erit
ibi:ſed nō patiēdi in illo ſtatu: ſed patiēdi ſi ſtat⁹ eēt
ergo pari ratione cū volūtas expectandi bonū:ſi eēt
ſtatus expectationis maneat in patria:ꝛ ſpes debe=
Euaſio. ret ibi remanere. ¶Foꝛte dicet ꝙ ideo nō erit ſpes
in patria:quia nō aſſimilat nos deo:ſꝫ patientia nos
ꝯ hoc arguit aſſimilat deo:et ꝓpter hoc nō deſtruetur.¶Cōtra.
timoꝛ reuerētie nō aſſimilat nos deo:quia in deo nō
eſt reuerentia huiuſmodi: deus eñ nō reſilit ab alia
altitudine/cū ipe ſumme ſit altus:ergo ſi ꝓpter hoc
euacuetur ſpes: quia non aſſimilat nos deo:eadē ra
Solutio. tiōe timoꝛ reuerētie/cū nō aſſimilet nos deo.¶So
lutio. notandū eſt ꝙ quedā virtutes aſſimilant nos
deo:ſicut charitas/iuſticia ꝛ huiuſmodi.quedā vero
oꝛdinant nos ad deū: ſicut timoꝛ/ſpes:ꝛ huiuſmodi
Item.oꝛdinātiū nos ad deū:quedā ſunt ex plenitu=
dine bonitatis:ſicut miſericoꝛdia:aut cognitiōis: ſi
cut pꝛudentia:quedā vero ex penuria vel impfectio

ne bonitatis:vt ſpes.aut ex penuria ſiue impfectio=
ne:ſicut fides.dicimus ergo pꝛo regula generali:ꝙ Regula gñā
oīs virt⁹ que aſſimilat nos deo manebit in patria lis: ꝗ ṽtutes
Item.ois virtus oꝛdinans nos ad deū ex plenitudi manebunt.
ne bonitatis aut cognitionis pꝛocedens deſtruetur
¶Ad pꝛimū dicim⁹: ꝙ non eſt ſimile de ſpe ꝛ patiē Ad pꝛimū.
tia:quia ſpes pꝛouenit ex imperfectione bonitatis.
patiētia vero ex plenitudine bonitatis.¶Ad ſcōm Ad ſecundū
dicimus:ꝙ timoꝛ reuerentie manebit in patria:non
ideo quia aſſimulet nos deo:ſed quia oꝛdinat animā
in loco ſuo ſub deo: ſcilicet ꝛ ſupꝛa creaturas coꝛpo
rales. hic eñ eſt locus debitus anime ad quē cum
peruenerit plenitudinē habet bonitatis ſue vel bea=
titudinis.et ſic patet ꝙ timoꝛ reuerētie non deſtrue
tur/licet ſpes deſtruatur.

¶De iuſticia.

Conſequenter dicendū eſt de iuſticia.ꝛ di
cit Auguſtin⁹ ꝙ iuſticia eſt ſubuenire mi Ar.pꝛimo.
ſeris:ex quo videtur ꝙ iuſticia deſtruatur
ſubuenire eñ miſeris ex indigentia ꝓce=
dit.ergo iuſticia quantū ad hunc actum ſiue miſeri=
coꝛdia que eſt ſpecies iuſticie pꝛocedit ex indigētia
euacuabitur per regulam ſecundā.¶Item.impoſ= Secundo.
ſibile eſt aliquem miſereri.ergo nullus poterit miſe
reri.ergo nullus habebit potentiam miſerandi. ois
eñ virt⁹ ſupꝛa potentiā habet fundari.ꝛ inde vt pꝛi⁹
¶Item.Auguſtinus dicit: ꝛ Beda ſequens ipſum Tertio ꝑ au
ꝙ iuſticie erit in futuro ſubdere ſe deo. ¶Sed con guſtinū.
tra.certū eſt ꝙ hoc eſt humilitatis:non ergo iuſticie ꝯ aliud ar̄
ſimili modo pꝛoꝛſus poteſt obijci de pꝛudētia. quia
dicit Auguſtinus ꝙ pꝛudētia eſt pꝛecauere iſidias. Auguſtin⁹.
¶Sed cōtra eſt in deo. vnde eſtote miſericoꝛdes ſi ꝯ aliud ar̄.
cut ꝛ pater veſter miſericoꝛs eſt.ergo ꝛ in angelis:ꝛ
in animabus ſanctis:ergo miſericoꝛdia nō deſtruet
¶Solutio.dicimus ꝙ tam miſericoꝛdia qꝫ pꝛuden Solutio.
tia manebūt in patria:abilitas eñ miſerēdi: ſi opus
fuerit pꝛocedit ex plenitudine bonitatis.humilitas
autē pꝛecauendi inſidias ſi opus fuerit:pꝛocedit ex
plenitudine cognitionis. ¶Ad pꝛimū dicimus: ꝙ Ad pꝛimū.
ſubuenire miſeris pꝛocedit ex indigētia ex parte re
cipiētis:ſed ex plenitudine ex parte dantis.ſimilit
dicimus:ꝙ pꝛecauere inſidias ex parte pꝛecauētis
pꝛouenit ex plenitudine cognitiōis.¶Ad ſcōm di Ad ſecundū
cimus:ꝙ ſancti habent potentias ad miſerandū:ꝛ ſi
militer habit⁹. ꝙ aūt nō poterūt miſereri nō erit ex
defectu potentie eoꝝ:ſed ex defectu recipientiū mi
ſericoꝛdie effectū.¶Ad vltimuꝫ dicunt magiſtri ꝙ Ad vltimū.
ſubdere ſe deo regēti eſt hūilitatis ibi ſiſtendo.obe=
dientie vero habendo reſpectū ad ꝑceptū:qꝛ ꝑceptū
eſt.iuſticie vero reddēdo deo quod ſuū eſt.Nos aūt
dicimus ꝙ humilitas eſt ꝓpꝛie et iuſticie.ſimilit qñ
humilitas eſt ſpecies iuſticie.patet igitur ex dictis
ꝙ iuſticia plen⁹ erit in patria qꝫ cetere virtutes.qñ
erit iſti ſm pulchꝛitudineꝫ actuū ſuoꝝ:qꝛ ſicut dicit
Augu. Amabim⁹/laudabim⁹. Amoꝛ charitatis eſt Auguſtin⁹.
qui eſt quedā iuſticia reddēs deo qꝺ pꝛopꝛiū eſt ei⁹
vt ſupꝛa oia diligatur. laus vero eſt latrie q̄ eſt iuſti
cie ſpecies.nā latria eſt pꝛofeſſio maieſtatis diuine
quā pꝛofitetur dicens:laudamus te:benedicim⁹ te.
Inde eſt ꝙ iuſticia dicit in libꝛo ſapi.ꝑpetua ꝛ moꝛ= Notandum.
talis quod nō de alijs virtutibus.¶Ad vltimū ſciē
dum ꝙ in chꝛiſto ſunt quattuoꝛ cardinales virtutes
ꝛ fuerunt in via.pꝛudentia quidē per modū viatoꝛis

Ayuntamiento de Madrid

cauit em̄ diaboli inſidias: fortitudo ſimiliter. ſuſti-
nuit em̄ multas triſticias. iuſticia ſimiliter: q2 reddi
dit vnicuiq̄ȝ quod ſuū erat. Sed tēperātia dicūt ma
giſtri q̄ eā nō habuit niſi admodū cōprehēſoris. im
poſſibile em̄ erat q̄ in eo ſurgerēt motus illiciti. vn̄
nullos mot⁹ illicitos cohibuit. Nos vero dicim⁹ q̄
quātū ad mot⁹ interiores nō habuit tēperātiā p̄ mo
dum viatoris. habuit tn̄ eam quātū ad temptationes
exteriores. temptatus em̄ eſt de gula: quā temptationē
repulit per temperantiam admodum viatoris.

¶ Tractatus viceſimuſprimus.

¶ De comparatione virtutis ad vitium.

Poſtq̄ȝ dictū eſt de virtutib⁹ ꝛ vitijs: dicē-
dum eſt de cōparatiōe virtutis ad vitium
Prima q̄o. ¶ Et primo querit̄ vtrum om̄is virtus ſit
magis bona q̄ȝ aliquod maluȝ ſit malū. et
vtrum oīs virt⁹ ſit magis intēſa q̄ȝ quelibet malicia.
Ar. primo. ¶ Scd̄o querit̄ de hereticis qui ad ſubeundū penā
pro fide falſa magis ſunt p̄ni q̄ȝ fideles p̄ fide vera?
¶ Tertio queritur de contrarietate virtutis ꝛ vitij.
¶ Quarto vtrū debeat admitti comparatio boni et
mali? ¶ Qz om̄is virtus ſit magis bona q̄ȝ aliquod
malū ſit malū: ꝛ magis intēſa q̄ȝ aliqua malicia. p̄ba
tur: q2 ſuper illū locuȝ pſalmi. Bonū michi lex oris
tui ſuper milia auri et argenti. Dicit beatus augu.
magis diligit charitas legē dei q̄ȝ cupiditas milia
auri ꝛ argenti. hoc autē intelligit de interiori motu
charitatis: q2 non poſſet intelligi de exterioib⁹ ope
ribus dilectionis. videmus em̄ q̄ aliquis malus fer
uētius operat̄ mala opera q̄ȝ aliquis etiā perfectus
operet̄ bona. q2 videmus aliquos malos die ꝛ nocte
quaſi furibūdos currere ad mala opera: relinquitur
ergo q̄ intelligit̄ de interiori motu charitatis: ergo
motus interior charitatis et imediat⁹ eſt magis in-
tenſus q̄ȝ mot⁹ cupiditatis: ergo charitas eſt magis
intenſa q̄ȝ cupiditas. ꝛ oēs virtutes ſunt eque intēſe:
ergo oīs virt⁹ eſt magis intēſa q̄ȝ aliqua cupiditas.
Secundo eadē ratione q̄ȝ aliquod vitium. ¶ Item per virtutē
Probatio meremur eternā beatitudinē. per quodlibet vitium
minoris. mortale penā gehēne. ſed btitudo eſt magis bona q̄ȝ
pena gehēne ſit mala: q̄d oſtendit̄ per hoc: q2 beati-
tudo increata que deus eſt ſine dubio in īfinitum eſt
De alia p̄bat̄ magis bona q̄ȝ pena gehēne ſit mala. De btitudine
etiam creata p̄batur hoc: q2 maior eſt delectatio ex
cōiunctione dei q̄ȝ ſit triſticia īfernalis ex cōiunctio
ne ad aliquod tormentū: q2 deus in īfinitum magis
bonus eſt. ꝛ ita in infinitū magis delectabilis q̄ȝ ali
quod tormentū inferni ſit malū vel contriſtabile: q2
nichil eſt ſumme malū. relinquit̄ ergo q̄ beatitudo
increata ſit magis bona q̄ȝ aliqua pena īferni ſit ma
la: ergo premiū quod debet̄ virtuti eſt magis bonū
q̄ȝ aliqua pena debita vitio: ergo per locū ab effectu
vel a cauſa finali q̄ oīs virtus eſt magis bona q̄ȝ ali-
Tertio. quod vitiū ſit malū. ¶ Item per adiunctū poteſt p̄-
bari q̄d dicit btūs grego. Abſit q̄ tanta delectatio
ſit in vitijs q̄ȝta eſt in virtutibus. ſed ſm̄ q̄ȝtitatem
delectationis attendit̄ bonitas in virtute: ꝛ malicia
Quarto. in vitio. et ſic iterum vt prius. ¶ Item dicit beatus
augu. q̄ malū ideo eſt malū: q2 nocet. ſi em̄ nō nocet
nō eſt malū. nocet autēȝ q2 diminuit bonū naturale.
probatū eſt aūt ſuperi⁹ in queſtione de corruptione
naturaliū q̄ peccatū nō aufert de bono naturali niſi
modicū vel minimū quid. q̄ etiam ad illud quod re-
manet nō ſe habet in p̄portione: ergo etiā bonū na-
turale eſt magis bonū q̄ȝ aliquod malū vel peccatū
noceat: ergo q̄ȝ aliq̄d malū ſit malū. ſed om̄is virtus
eſt magis bona q̄ȝ aliquod bonū naturale: ergo oīs
virtus incomparabiliter eſt magis bona q̄ȝ aliquod
malum ſit malū. ¶ Sed contra. Dicit apoſtolus ad In oppoſitū
romañ. Sicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſeruire iniqui
tati ad iniquitatē: ita exhibete mēbra veſtra ſeruire
iuſticie in ſanctificationē. Sit ergo q̄ aliquis faciat
preciſe id q̄d dicit apoſtol⁹. Iſte facit preciſe quod
dicit apoſtolus: ſed apoſtolus p̄cipit opus virtutis:
quia opus meritoriū. ꝛ iſte tantū ſeruit iuſticie p̄ciſe
quantū prius ſeruiebat vitio. ſed quātū ſeruit aliq̄s
iuſticie: tantū eſt bonus/ et quantū ſeruit vitio tantū
eſt malus. ergo tantū preciſe eſt iſte bonus: quantū
fuit malus. ergo aliqua virt⁹ eſt tantū bona. quantū
aliquod malū eſt malū. ¶ Itē. per effectū cognoſcit̄ Secundo.
quantū intenſa ſit quecūq̄ȝ proprietas: ſed maiores
effectus ꝛ plures feruētiores habēt malicias iſtius
in iſto/ q̄ȝ virtus etiā in iſto perfecto. hoc em̄ aperte
videmus exterius. ergo malicia iſtius eſt magis in-
tenſa q̄ȝ charitas illius. ¶ Forte dicet q̄ hoc non ſe- Euaſio.
quitur p̄pter fomitē propter quē homo pronus eſt
ad malū magis q̄ȝ homo bonus ad bonū. ¶ Sed cō- ꝯ hoc arguit̄
tra: charitas eſt magis intēſa q̄ȝ fomes/ ꝛ magis po
tens. ergo fomes nō debet eſſe cauſa p̄pter quā ma-
la opera feruentius ſurgant ex vitio: q̄ȝ bona opera
ex charitate. ¶ Solutio. dicimus q̄ reuera oīs vir- Solutio.
tus eſt magis bona q̄ȝ aliquod malū ſit malū. Sed
tria ſunt p̄pter que malicia maiorē habet ꝛ feruētio
rē effectū q̄ȝ virtus. Primū eſt corruptio nature hu- Primū.
mane ſiue fomes. ſicut dicit̄ in libro ſapientie. corp⁹
quod corrūpitur aggrauat aīam: ꝛ cetera. Secūdū Secundum.
eſt facilitas peccandi. quia facile eſt diuerti a ſigno:
et difficile eſt inuenire mediū: quia virt⁹ et ars circa
difficilia cōſiſtunt. Tertiū eſt quoniā peccator illud Tertiū.
quod ſumme diligit videt. amatores em̄ mundi: vi-
dent deos ſuos ſcȝ ea que ſumme diligunt: ſed boni
non vident deum ſuū ſicut dicit beatus io. deū vnq̄ȝ
nemo vidit. he tres ſunt cauſe p̄pter quas malicia
feruētius mouetur: licet ſit multominus q̄ȝ virtus.
quod ergo dicit apoſtol⁹. ſicut exhibuiſtis: ꝛ cetera.
intelligitur collatio in genere. i. ſicut primo p̄pone- Per hoc ad
batis amorē tēporaliū amori iuſticie. ita modo amo rationem.
rem iuſticie ſiue dei preponatis amori mundi/ ꝛ de-
lectationē iuſticie que eſt in deo delectationi mūdi.
et ita patet q̄ argumentum nō valet. Malicia maio
res ꝛ feruentiores elicit actus ex ſe q̄ȝ virtus: ergo
eſt magis intenſa q̄ȝ virtus. ſicut patet in mare ꝛ fe- Exemplum.
mina. quia quilibet mas calidior eſt qualicūq̄ȝ femi
na q̄ȝtumcūq̄ȝ calida. ꝛ tamen femina citius matura
tur ꝛ peruenit annos nubiles a paruo calore q̄ȝ mas
a magno calore. quia id poteſt paruus calor in mol-
lius ſubiectum: quod magnus in duruȝ ſubiectum.
¶ Sed videtur q̄ iſtud exemplum nullum ſit: quia ꝯ iſtud exem
calor maris non excedit in infinitum calorem mulie plū arguitur
ris: quod ſi eſſet/ citius matur⁹ eſſet mas q̄ȝ femina:
ſed ex hac parte charitas excedit in infinitū maliciā
quare magis efficax debet eſſe in ſuo effectu. ¶ Itē. ꝯ aliud ar.
contra hoc quod dicit q̄ facilitas peccādi operatur
ad hoc q̄ malicia ſit efficacior in ſuo effectu q̄ȝ virt⁹:
quia in libro ſap̄. dicitur in perſona malorum. Uias
difficiles ambulauim⁹. et in hiere. Ut inique agerēt

laborauerunt. ſed in euāgelio dicitur. Jugum meū ſuaue. ⁊ ita leue eſt bene operari: ⁊ difficile ⁊ laborioſum male operari: ergo nulla eſt ſecunda cauſa quā
Scđo ꝯ aliđ ipſe aſſignat. ¶ Item. quod ipſe dicit ꝙ malicia multa habet auxilia. ſ. fomitem/ diabolum qui inſtigat: et mūdum qui vndiq; inuitat. Eodem modo virtus habet multa auxilia et plura. Sicut enī mal⁹ homo habet demones inſtigantes: ita bonus/ ſanctos angelos cuſtodes habet. ⁊ ſicut ille habet mūdum qui inuitat ad malum: ita iſte habet oīs creaturas que vndiq; clamāt. deus nos fecit propter te: ſicut dicit
Auguſtin⁹. beatus Auguſti. ⁊ ſicut habet fomitem: ita ille charitatem ⁊ omēs virtutes. ⁊ ille nō habet oīa vitia. ⁊ propter hoc iſte habet deū adiutorē ⁊ cooperatorem: ergo cum iſte habeat plura auxilia ⁊ magis ſit intenſa virtus/ magis deb; eſſe efficax in ſuo effectu
Solutio. q̃ vitium. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ exemplū de ma
Ad ſecundū re ⁊ de femina ſimile eſt: ſed non vſquequaq;. ¶ Ad ſcđm obiectum dicimus: ꝙ maior difficultas eſt in male agendo. i. maior labor propter penā annexam peccato: ſed tamē eſt maior facilitas propter infinitatem peccati: quia in infinitis conſiſtit. virtus vero ſolūmodo in medio: ⁊ quantū ad hoc eſt maior diffi
Ad vltimū. cultas in virtute. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus: ꝙ hoc ꝙ mali vident illud quod ſumme diligunt cū duabus precedentib⁹ cauſis ſufficiūt ad hoc ꝙ malicia feruētius moueatur: quia nec angeli nec deus videtur modo ab hominibus: ⁊ ideo non ita mouēt. ⁊ preter hoc etiā vitium eſt nobis quaſi naturaliter
Auguſtin⁹. molitū propter fomitem: vnde dicit beatus Auguſtinus in libro confeſſionū/ magis valebat in me malum inolitum/ q̃ bonum inſolitum.

¶ De hereticis.

Obiicitur de hereticis: quia perfectus hereticus paratus eſt ad oīa pati pro fide falſa: imperfectus autē chriſtianus nō eſt
Deinde ar. ita parat⁹. ſicut patet i beato petro: ergo
aliis mediis maior eſt infidelitas huius heretici: q̃ fi
ad pricipale des huius chriſtiani: ergo aliqđ malū eſt magis malum q̃ aliquod bonū ſit bonum: nec poteſt hic adhiberi predicta ſolutio. quia heretic⁹ non videt id qđ
Euaſio. ſumme diligit: ſicut nec xpianus impfectus. ¶ For
ꝯ hanc ar. te dicet ꝙ hoc eſt propter confirmationē: ſed hoc videtur eſſe falſum: albedo minus intenſa quādoq; eſt magis cōfirmata: non tn̄ propter confirmationē eſt
Solutio. magis efficax in ſuo effectu. ¶ Solutio. ad hoc dicē dum eſt ꝙ fidelis imperfectus: qr neſcit vtrū ſit dign⁹ amore vel odio/ timet penas incurrere eternas: et ideo non ita paratus ad patiendū licet maior ſit i eo bonitas: q̃ iniquitas in heretico: hoc ergo cōtingit non propter remiſſionem bonitatis: ſed propter adiunctum: ſcilicet timorem.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

¶ De contrarietate boni et mali.

Ar. per Au Queritur de contrarietate boni ⁊ mali: di
guſtinū. cit beatus auguſti. ꝙ malū ideo eſt malū: quia nocet: ergo malū tantū quātū nocet. Similiter virtus tantū eſt bona q̃tum prodeſt. ſed quantū prodeſt virtus/ tantum nocet malū: qr vitiū deſtruit quicqđ edificat ipſa virtus: ⁊ econuerſo. ergo q̃tum virtus eſt bona tantū vitiū eſt ma
Secundo. lum. ¶ Item. regula eſt ariſto. q̃tum vnū oppoſitorum eſt eligendum tantū reliquū eſt fugiendū ſed q̃tum bonū eſt eligendū ſimplr/ tantū eſt bonū ſimpliciter. ſimiliter q̃tū vitium eſt fugiendū tm̄ eſt malum: ergo q̃tū virtus eſt bona/ tantū eſt viciū malū.
¶ Item. virtus ⁊ vitiū ſunt cōtraria: ꝗ inter ea par Tertio.
pugna: ergo q̃tū pōt vnū/ ⁊ reliquū: ꝗ ſunt eque fortia: ꝗ eque intenſa. ¶ Itē. dicit apl's. Fidelis eſt de⁹ Quarto.
qui non ꝑmittit vos tentari ſup illud quod poteſtis. ⁊ intelligit hoc de facili: ꝗ fideles nō reſiſtere poſſūt de facili tentatiōib⁹: ꝗ virtus nō de facili pōt reſiſtere malo: ꝗ nō eſt i infinitū fortior q̃ malū: ꝗ nec i infinitū intēſior q̃ malū. ſi ei eēt in infinitū fortior/ de
facili poſſet reſiſtere. ¶ Itē. ſint duo i pari charitate Quinto.
et vn⁹ eorū cadat per mortale. Inde ſic. Quātū iſte meretur tm̄ iſte demeretur: quia tanta corona debebatur ei ⁊ tantū meretur. ſed q̃tum iſte meret tantū eſt bonus. et q̃tum iſte demeretur/ tantū eſt malus.
¶ Solutio. dicendū ꝙ hec eſt falſa. Quantū ꝓdeſt Solutio.
virtus tantū nocet vitium: quia id quod dat virtus ſcilicet beatitudo eſt magis bonum q̃ pena eterna ſit mala. eſt enim magis bona q̃ ſubtractio beatitudinis: ſed ſi aliquis eſſet ſumme malus: ſicut de⁹ eſt ſumme bonus: tunc aliquid eſſet tantum malū quātum beatitudo eſt bona ſc; eterna triſticia: que eſſet ex cōiunctiōe ad ſumme malū. ſed qr nichil eſt ſumme malū: vt probatū eſt. ideo patet ꝙ nichil eſt tātū malū quantū beatitudo eſt bona. vnde patet ꝙ beatitudini ſiue delectatiōi q̄ eſt in deo: nichil eſt ꝯtra
riū. ſicut dicit Ariſto. ꝙ delectatiōi q̄ eſt ex eo ꝙ ali Exemplum
quis ꝯſiderat: ꝙ dyameter eſt aſſimeter coſte nichil Per hoc ad
eſt cōtrariū: q̃ dyametrū eſſe aſſimetrū coſte: nō ha primū.
bet contrariū. vnde patet ꝙ licet vitiū auferat beatitudinē: illa tm̄ ablatio non eſt contraria beatitudini ſicut delectationi que eſt in dulci: nō eſt cōtraria triſticia que eſt ex abſentia dulcis: ſed illa que eſt ex cōiunctione ad amarū. vnde patet ꝙ magis prodeſt in
infinitum virtus: q̃ vitium noceat. ¶ Ad ſcđo obie Ad ſecundū
ctum dicimus: ꝙ illa regula/ quātū vnū oppoſitorū eſt eligendū ⁊c. intelligēda eſt in genere. i. ſi vnū oppoſitorū eſt multū eligendū: reliquū eſt multū fugi
endū. ¶ Ad tertio obiectū dicimus: ꝙ hec eſt falſa. Ad tertium.
virtus ⁊ vitiū ſunt cōtraria: cum vitium ſꝫm ꝙ vitiū nichil ſit: ⁊ cum non habeat contrariū. vt patet ex di
ctis: habent tn̄ ſe vt contraria: quia mutuo ſe expel Ad quartū.
lunt circa idem ſuſceptibile. ¶ Ad quarto obiectū dicimus: ꝙ virtus inquantū eſt in ſe de facili eſt potens reſiſtere vitio. tamen habens virtutem non de facili poteſt reſiſtere propter corruptionem. qm̄ habet theſaurum ſuū in vaſis fictilibus. ⁊ ideo multotiens dormit virtus in homine habente virtutē. nec
eſt mirū ſi dormiens expellitur. ſicut nanus gygan Exemplum.
tē dormientē de facili interficeret. ¶ Ad quinto ob Ad quintū.
iectū dicimus: quantū iſte meretur tm̄ ille demeret ſi iſte due dictiones tantū ⁊ quantū ponantur nominaliter vera eſt: ⁊ ſꝫm hoc aſſumptio falſa eſt: ſc; hec quātū iſte demeretur tātū malus eſt. quia quolibet peccato mortali demeretur homo quātālibet coro
nam. ſi autē teneatur aduerbialiter falſa eſt. ¶ Sed Ar. de ſuper
obiicitur de ſuperbia primorum parētum que totū bia.
humanū genus corrumpit. conſtat autē ꝙ adam penituit de illa ſuperbia. vnde dicitur ꝙ ipſe fleuit per centū annos/ cū vidit abel filiū ſuū inocentē mori ꝓ peccato ſuo. humilitas ergo eius quā habuit in penitētia fuit magis bona q̃ eius ſuperbia fuit prius

Ayuntamiento de Madrid

mala: ergo tam potens ⁊ efficax. imo magis fuit in ſaluādo: ꝙ̃ ſuperbia prius fuerit in perdendo: ergo ſuffecit ad reſtituēdū adam in primū ſtatū. maxime cū ſit in infinitū maior ⁊ intenſior: ergo ſuffecit ad reſtituēdū in ſtatū imortalitatis: qđ eſt falſum.

Solutio.

¶ Solutio. dicimus ꝙ cū potētia ſit medicina cōtra morbum: ⁊ contraria ꝯtrarijs curantur. non tamē oportet medicinā eſſe cōtrariā morbo ſm eſſentiam ſuā: ſed etiā ſm circunſtātias ſuas. vt ſi aliquis infirmet ex calida cauſa: non ſufficit ei dare frigidum in eadē intenſione frigidi: ſed oportet ꝙ ſit diuiſiuū contra compactionē materie ⁊ huiꝰ. ꝓpter quod fiunt medicine cōpoſite: vt ſint in oībus modis ꝯtrarie morbo.

Exemplum.

vnde cū ſuperbia ade fuit prima qua priꝰ homo voluit aſcēdere vſqꝫ ad excelſa dei. nulla humilitas fuit ei ex toto oppoſita: niſi illa qua ille q̄ eſſet pure deus deſcendere voluiſſet vſqꝫ ad infima hoīs. vnde ſola humilitas chriſti fuit medicina cōtra ſupbiam ade/ ⁊ ſatiſfacere potens ꝓ illa. vnde patet ꝙ nō valet p̄dicta argumentatio qua inferret: ꝙ humilitas penitentie ade ſuffecit reſtituere eū in ſtatū priſtinū.

Ad rationē

propter hoc etiā patet ꝙ eius penitentia ſuffecit ad reſtituendum ei oīa ablata quantū ad gratiā: non quantū ad alia. quia nō potuit oīno ſatiſfacere. facilius eſt eñ deſtruere ꝙ̃ conſtruere. licet eñ peccatū ade primo inceperit ab aīa. tamen ſm cōiunctionem que eſt anime ad corpus corrumpit corpꝰ.

Motus aīe.

eſt eñ in homine motus ab anima / mouēs corpus exterius. ſicut quādo aliquis iraſcitur de peccato alterius. talis motus eſt in anima: ⁊ mouet hominem exteriorem viſibiliter. licet eius principium ſit tātū ſpūale. Similiter eſt motus a corpore vſqꝫ ad aīam ꝑ quē ex carnis feditate naſcit̃ in aīa pctm̄ mortale.

Exemplum.

Motus corporis.

¶ Ultima queſtio huius capituli.

¶ Utrū debeat amitti ꝓportio ꝟtutis ⁊ vitij

Ueritur/ vtrū debeat admitti ꝓportio virtutis ⁊ vitij: videt̃ ꝙ nō. quia malū nichil eſt. vt dicit beatus Auguſtinꝰ. ſed nichil ad aliqđ nulla eſt cōparatio. vel econuerſo: ergo virtutis ad vitiū nō eſt comparatio: ergo falſum eſt qđ dictū eſt ſuperiꝰ: ꝙ oīs virtus eſt magis bona ꝙ̃ aliquod vitiū ſit malum: ergo nichil eſt acceſſus ad ſummā maliciā: ergo nō eſt acceſſus ad veri noīs impoſitionē eius qđ dicitur malū: ergo nullū malū eſt magis vel minꝰ ꝙ̃ aliqđ malum ſit malū/ vel ꝙ̃ aliquod bonū ſit bonū: cū ibi nō ſit intenſio nec cōparatio

Ar. ꝙ non Auguſtinꝰ.

¶ Solutio. ſm ꝙ malicia eſt habitꝰ malus quo homo dicitur malus bene eſt comparatio virtutis ad maliciā: ſed malū ſm ꝙ malum nō eſt cōparabile virtuti: cū malū ſm ꝙ eſt malū nichil ſit

Solutio.

Ad primū

¶ Ad ſcđo obiectū dicimus: ꝙ licet nichil ſit malū qđ ſit ſumme malū: tñ malicia recipit intenſionē ⁊ remiſſionē. poſſunt eñ menſurari qualitates diuerſis modis. ſ. vel ſm acceſſum ad veri nominis impoſitionē: ſi eſt ibi veri noīs īpoſitio. vel ſi nō eſt veri noīs impoſitio poteſt menſurari ſm actum ſuū. Et per hoc patet ſolutio ad vltimo obiectum.

Ad ſecundū

Per hoc ad vltimū.

¶ Tractatus viceſimuſſecundus.

¶ De queſtionibus moralibus.

Oſt q̄ſtiones theologicas accedendū eſt ad queſtiones morales/ quibꝰ inſtruimur in exterioribꝰ operibꝰ: ⁊ caſibus ſingularibus. hoc autē dico pro maiori parte. q2 inter q̄ſtiones ſequētes ſunt etiā quedā q̄ ſunt theologice. Diuidimus autē eas in duo. ſ. in precepta et ſacramenta: ſiue in queſtiones de preceptis: ⁊ q̄ſtiones de ſacramentis: ⁊ primo agemus de preceptis: ⁊ prius de diſtinctione preceptorum. ſcđo de quolibet per ordinem. Circa diſtinctiōes autē primo de numero ipſorum generaliter. ſecundo de tribus primis quomodo adaptātur tribus perſonis. tertio de diſtinctione ſeptem preceptoꝝ/ que pertinent ad dilectionem proximi: ⁊ ſcripta erant in ſecūda tabula quarto cur dicit Augu. ꝙ decalogus eſt littera occidens. quinto qualiter adaptatur decem precepta decē plagis egyp.

Nota ergo ꝙ primū preceptū eſt. Non habebis deos alienos. nō facies tibi ſculptile neqꝫ aliquā ſimilitudinē. dicit Auguſtinus hoc eſſe vnū preceptum. Origenes duo. ſimiliter hoc totū. Non concupiſces vxorem proximi tui. non concupiſces rem proximi tui. dicit Orige. eſſe vnū. Augu. duo.

Primū preceptum.

Prima qō. vtrū ſint tm̄ decē p̄cepta.

Origenes.

cōſtat autē ꝙ Origeñ. nō diſtinxit illa duo precepta. nō facies tibi aliā ſimilitudinē: niſi penes materiam: ſed eodē modo: hic eſt diuerſa materia. Nō concupiſces vxorem proximi tui. non concupiſces domū vel agrū. ergo qua ratione diſtinxit duo p̄cepta prima: debet diſtiguere ⁊ illa duo. ⁊ ita male diſtinxit Origenes.

ꝯ Origeñ. ar.

modo videt̃ male diſtinxiſſe Auguſtinus. q2 vltima duo diſtinxit penes materiā: eadem ratione ⁊ duo prima. ⁊ ita videtur ꝙ vterqꝫ male diſtinxit: ⁊ ſi vterqꝫ bene qđ videtur. quia vtriuſqꝫ expoſitionē approbat eccleſia: ergo vterqꝫ vere. ergo Orige. vere: ergo duo precepta ſunt. non facies tibi ſculptile. nō facies tibi ſimilitudinē: et p̄ter hoc ſunt nouem: quia hoc dicit Auguſtinꝰ. ergo. xi. precepta ſunt.

Eodē mō ꝯ Auguſtinū. Ar. ꝙ nō.

¶ Preterea. cū diligere magis ſit in precepto: ⁊ ſit maximū preceptū: vt dicit dñs. ⁊ hoc eſt pretermiſſum. ergo ſunt inſufficienter p̄cepta diſtincta.

Secundo

¶ Itē. per illa decē precepta decalo. prohibent̃ tria capitalia vitia. ſ. luxuria: ibi/ non mechaberis. ⁊ auaricia ibi/ nō furtum facies. ⁊ ira ibi/ non occides ſic eñ prohibetur ira: vt dicit dñs in euangelio. ſed ſicut illa tria vitia mortalia ſunt: ita ⁊ illa alia quattuor. ſ. ſuperbia/ iuidia/ gula/ accidia. ergo ſicut illa tria prohibita ſunt: ⁊ ita illa quattuor debuerunt ꝓhiberi. ergo plura precepta debuerunt diſtingui ꝙ̃ diſtincta ſunt.

Tertio.

¶ Preterea. querit̃ preciſe quare precepta decem ſunt.

Quarto.

¶ Solutio. vterqꝫ bene diſtinxit. ſed Augu. melius: quia magis rei ſubſtantiā declarauit: hec eñ duo. non concupiſces vxorem ⁊c̄. non concupiſces rem ⁊c̄. dicit duo eſſe precepta: quia cōcupiſcentie ſubſtantialiter diſtinguūtur ſm proprias materias: ſꝫ facere ſculptile: et facere ymagines id eſt adorare talia ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei. quoniā hoc verbum adorare in ſeip̄o propriā habet materiā: ſicut hoc verbum diligit. quia diligere aliquem eſt ei velle bonū. vnde diligere deum: ⁊ diligere proximū ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei: eodēmodo adorare ſculptile: et adorare ſimilitudinē ſunt eiuſdem ſpeciei: quia duo habent eandem materiam: ſcꝫ maieſtatem dei. quia adorare ſculptile eſt ei profiteri maieſtatem dei. ita de alio: ⁊ ita maieſtas dei eſt propria materia vtrobiqꝫ: ⁊ ideo optime diſtinxit Auguſtinꝰ vnū eſſe preceptum. Origenes aūt dixit duo propter illa quibꝰ exhibentur/ non propter iſtud quod exhibetur. quia per eū ſculptile ſiue ydolum eſt ſtatus repreſentari=

Solutio.

Per hoc ad primū.

Ayuntamiento de Madrid

na rei que nō eſt in rerū natura: quā ipſi adorabāt. ſi=
militudo autē rei que eſt in rerū natura: vt ſtatua ſo=
lis vel lune. duo autē vltima dixit eſſe vnū quia ſunt
Ad ſecundū vnū genere. ¶ Ad ſcdo obiectum de charitate: dici
mus ꝙ intelligitur in precepto fidei. cū eñ dicitur/
non facietis deos alienos. idem eſt ac ſi dicatur: me
ſolum adorabitis. adorare autē quidā motus eſt fi=
dei: ſcʒ profiteri in mente de vero deo vel vno: ꝙ ipſe
eſt ſummū bonum: ⁊ in hoc intelligitur diligere. di=
Auguſtinꝰ. cit eñ Auguſtinus ſupra fineʒ ad Gala. ꝙ charitas
Aliť pt dici. eſt in fide: vel dilectio precipitur in tertio precepto:
ſcʒ ibi/ memento vt diem ſabbati ſanctifices: quia li=
cet per fidem ⁊ ſpem celebretur dies ſabbati: magꝭ
tamen per charitatem/ cū in ea magis ſit dilectio in
Ad aliud. deum. ¶ Ad ſequens obiectū dicimus ꝙ ſuperbia
excluditur per primū mandatuʒ. per hoc eñ ꝙ eua
credidit ſe poſſe fieri ſicut deum/ apoſtatauit a deo:
⁊ fuit ille motus primꝰ ſuperbie in ea: ⁊ infidelitas.
Cum ergo primus motus ſuperbie ſit primus mo=
tus īfidelitatis: patet ꝙ vbi precipitur motus fidei
excluditur ſuperbia. et cum inuidia ſit ſeparatiua a
deo ſicut ſuperbia: ibideʒ excluditur vbi ⁊ ſuperbia
Accidia ex= ⁊ ideo non oportet aliis preceptis prohiberi. Acci=
cluditur. dia auteʒ aperte excluditur per illud. Memento vt
De gula qui diem ſabbati ſanctifices. ¶ De gula autē dicūt qui
dam dicunt. dam: ꝙ prohibetur vbi prohibetur luxuria propter
ꝯ hoc arguiť vitiorū ꝯnexionem. ſed cū peccatū actus ⁊ peccatū
voluntatis ſint magis cōnexa. voluntas eñ mala ꝓ
prie eſt cauſa mali actus: ⁊ peccatū volūtatis ⁊ actꝰ
prohibētur diuerſis preceptis: ergo gula ⁊ luxuria
debuerunt prohiberi diuerſis preceptis/ que nō ita
ſunt cōnexa: cum neutrum annexum ſit alteri de ne
Secundo ceſſitate. ¶ Preterea. dicunt ſancti ꝙ ſeptem vtilia
ſunt ad proximū: ſed cum gula nō pertineat ad pro=
ximū: nec noceat aliquis alii per gulam nō debet ꝓ
Ad vltimū hiberi aliquo illorū. ¶ Ad vltimo obiectū ſimiliter
dicunt. dicunt: ꝙ ſunt decem mādata decalogi propter de=
ꝯ hoc ar. cem plagas egypti. ſed cū plures fuerūt plage egy=
pti: vt dicitur in pſalmo: vbi tres enumerantur que
nō enumerātur in exodo. ¶ Videtur ꝙ ſi ſm nume=
rum plagarū diſtinguūtur precepta: ꝙ deberent di=
Alia opinio ſtingui quattuordecim. ¶ Alii dicunt: ꝙ tria prima
data ſunt ꝓpter trinitatē: alia ſeptē ꝓpter proximū:
quod conſtat ex aīa ⁊ corpore: aīa tres habet vires.
corpus cōſtituiť ex quattuor elementis. vnde terqꝫ
ꝯ hanc ar. quaterqꝫ beat. ¶ Hec ſolutio nulla eſt: quia ꝑcepta
non ſunt de viribus aīe/ vel de elementis corporis.
Solutio. vnde ſm ea non debent diſtingui. ¶ Nobis autē vi=
detur ꝙ tria prima data ſunt ad hoc vt per impletio
nē illorū aſſimiletur homo deo et ordinetur ad ipſm
quod fit per fidem/ ſpem/ ⁊ charitatem: ⁊ latriā: que
Tria prima precipitur illis tribus mādatis. Per primū eñ pre
ordinanť ad ceptum quo precipitur latria: que ꝓprie exhibetur
deum. potentie diuine. ordinatur homo ad patrem cui ap=
propriatur potētia. per ſecūdū autē quo prohibetur
mendacium: ⁊ veritas per cōſequens precipitur: aſ=
ſimilatur homo filio qui eſt vita/ veritas/ et via. per
tertiū autē aſſimilať homo ſpūiſancto. charitate eñ
ſabbatizat homo in deo: et ſpūſſanctus eſt charitas
Septeʒ alia per ſeptem alia ordinatur homo ad proximū. ordi=
ad proximū. natur autē vel in rebus faciendis vel non faciendis:
facienda comprehēduntur per illud mandatū. Ho=
nora patreʒ ⁊ matrem tuam ⁊c. Ponitur eñ ibi ſpe=
cies pro genere: ſicut in aliquibus preceptis ſequē=
tibus. vnde precipitur ibi quilibet honor qui exhi=
betur proximo/ vel in operibus iuſticie/ vel in operi
bus miſericordie. vnde per impletionē huius man=
dati ſufficienter ordinatur proximo quantū ad faci=
enda: ſed quantū ad non facienda. i. quantū ad nō in
iuriandū ordinatur proximo homo ſi nō iniuriatur
ei dicto vel facto. iniuria dicti prohibetur ibi. Nō di
ces falſum teſtimoniū ⁊c. factis autē iniuriatur tri=
pliciter. Primo in propriā perſonā: que prohibetur
ibi. Nō occides. Ibi eñ prohibetur om̄is percuſſio
⁊ om̄is manꝰ violenta iniectio. Secundo modo in=
iuriatur facto proximo ſuo homo per cupiditatē in
rebus que poſſidet: cuius voluntas prohibetur ibi.
Non furtum facies. Tertio modo iniuriatur per lu
xuriam in propria vxore vel in filia: ⁊ huius volūtas
prohibetur ibi. Non concupiſces vxorem. ⁊c. actus
ibi. Non mechaberis. ⁊c. Non autē eſt alius modus
iniuriandi. ⁊ ita per illa decem ordinatur homo ſuf=
ficienter ad deum ⁊ ad proximū. Om̄ia autē prece=
pta debent eſſe de his que nos ordinant ad deuʒ vel
ad proximū. quoniā ſicut dicit beatus Auguſtinus Auguſtinꝰ.
virtus nichil aliud eſt ꝙ̄ amor ordinatus. vnde non
poſſunt eſſe plura precepta ꝙ̄ illa decem: ⁊ ſufficiūt
illa decem: quia non eſt aliquod preceptū quod non
ſit aliquod illorū decem. vel contineatur ſub aliquo
illorū. Sed cū tria precedentia pertineant ad dile=
ctionē dei: ſeptem ſequentia ad dilectionē proximi.
vt dicit beatus Augu. ¶ Videtur pretermiſſuʒ eſſe ꝯ dicta ar.
aliquod preceptū quod pertineat ad dilectionē qua
aliquis diligit ſe. Conſtat eñ ꝙ quilibet debet dili=
gere ſe ex charitate: ſed dicimus ꝙ nō eſt pretermiſ
ſum. q2 in dilectione dei intelligiť dilectio ſuiꝑplus.
ſicut dicit beatus Auguſtinꝰ. Si vis diligere te: di Auguſtinꝰ.
lige deū: quia ſicut dictū eſt ſupra. vno modo dilige
re deū eſt diligere ſe. vnde dilectio ſui ꝑcipitur illo
mandato: vbi dicitur/ ſabba. ⁊c. et per hoc etiā ordi=
natur homo in ſemetipſm: ꝙ ſanctificat diem ſabba=
ti. per hoc eñ celū ratio eſt ſuper terrā. i. ſup ſenſua=
litatem. cū vero dn̄atur ſenſualitas inordinatus/ eſt
ordo ſiue peruerſus. quia in ſe terra eſt ſuper celum
dicimꝰ etiaʒ ꝙ hoc mandato intelligitur prohiberi
gula: quia gula diligit homo ſeipſum inordinate.

¶ Quomodo primum preceptum pertinet ad patrem/ ſecundū ad filium/ tertium ad ſpiritumſanctum.

DIctum eſt ergo ꝙ primū preceptum per=
tinet ad patrem/ ſecundū ad filium/ tertiū
ad ſpiritumſanctum. ¶ Contra. adoratio ꝯ dicta ar.
cōmuniter cōuenit patri/ ⁊ filio/ ⁊ ſpiritui
ſancto: ⁊ equaliter. ergo non magis patri ꝙ̄ filio vel
ſpirituiſancto. ¶ Preterea. ſcdm preceptum. nō aſ= Secundo.
ſumes nomen dei ⁊c. ita exponitur. non iurabis pro
nichilo. ſed iurare ꝓ nichilo equaliter eſt contra oēs
perſonas. ergo non magis ad filium pertinet ꝙ̄ ad
alias perſonas. ſimili modo videtur ꝙ nō magis ꝑ= Notandum.
tineat ad ſpiritūſanctū ꝙ̄ ad alias perſonas/ cū ſan=
ctificare ꝑtineat oībus ꝑſonis. ¶ Solutio. dicimꝰ Solutio.
ꝙ primū preceptū appropriatur Patri ꝓpter duas
cauſas. Prima eſt: quia fides ibi precipitur q̄ eſt po Prima cā.
teſtas qua homo eſt potens deſtruere oīa regna dia
boli. ſicut dicit apo. Sancti per fidē vicerunt regna
⁊ cetera. de qua dicit iohānes in euāge. Dedit eis po

teſtatem filios dei fieri ⁊c̄. Potentia autē appropria
tur patri. ⁊ ideo primū preceptum in quo precipitur
fides aſſimilat nos patri: quia facit nos potentes ꝑ
fidem: quia adorare quidam motus eſt fidei: illud. ſ.
quo in mente ꝯfitetur quis ſummā eius bonitatem/
ſummam eius potētiā. Adoratio autem illa que eſt
reuerentia ꝓprie exhibetur ꝑ orare. ⁊ ideo primum
Scđa ratio. dicitur ptinere ad patrē. ¶ Secunda ratio eſt: q2 fi=
des eſt origo oīs boni in homine ſicut patri attribui
De ſecundo tur eſſe originē oīm. ¶ De ſecūdo mandato dicim⁹:
mandato. ꝙ in quadam ſignificatione ptinet proprie ad filium
ſm vnam expoſitionem qua ſic exponitur. non aſſu.
⁊c̄. i. filium dei inuanū. i. nō credes filium dei eſſe pu
ram creaturā: ſm aliam expoſitionē qua ſic exponit̄
non accipies nomē dei tui ⁊c̄. i. nō iurabis ꝓ nichilo
quia ꝓhibetur ſic mandatū in iuramento. appropria
tur filio dei illud ꝑceptū: ea ratiōe qua ei appropria
tur veritas ⁊ ſapientia. tertium autem quia proprie
bonitatis eſt ſanctificare appropriat̄ ſpiritui ſancto:
ea ratione qua bonitas ei appropriatur. de hoc autē
Queſtio. precepto/ memento vt diem ſabbati ⁊c̄. ¶ Queritur
Arḡ ꝙ ſit ce= vtrum ſit cerimoniale. vel morale? videtur ꝙ ſit ceri
rimoniale. moniale. quia dicit dn̄s per ezechielē. dedi ei ſabba=
ta mea in ſignū: ſed precepta que ſunt data in ſignu
cerimonialia ſunt: ergo ꝑceptum de ſabbatis eſt ce=
Secundo rimoniale. ¶ Item ſuper eundē locū ezechielis di=
cit glo. ⁊ ſicut circunciſio duplex ſignū fuit. ſ. ⁊ circū
ciſionis ſpūalis que fit in preſenti per fidem/ ⁊ illius
ꝗ erit in futuro: quando corruptibile hoc induit cor=
ruptionem: ita ſabbatū iudeorum ſignum fuit ſabba
ti ſpiritualis dandi in xp̄o per gratiam ⁊ in preſenti:
et ſabbati eternitatis quod erit in futuro: ergo ſicut
circunciſio cum eſſet cerimonialis re ſua aduenien=
te ceſſauit. ⁊ ita ſabbatum ceſſare debuit ⁊ ceſſauit re
ſua adueniente. ⁊ ita preceptum de ſabbato fuit ceri
Cōfirmatur monialeꝫ qđ etiam ꝓbatur per hoc: quia ſi eſſet mora
In oppoſitū le deberet obſeruari. ſed ꝙ ſit morale probatur. quia
ponitur inter moralia a dn̄o ⁊ non ſunt cerimonialia
Secundo. ¶ Item ſanctificare ſabbatū nichil aliud eſt ꝙ̄ ceſſa
re a vitijs. hoc autem morale eſt ⁊ ꝙ taxatur dies nō
impedit quin ſit morale. ſicut preceptū de decimis
morale eſt. eo em̄ precipitur vt dētur corporalia his
qui ſeminant ſpiritualia ⁊ tamen taxatur pars. ſ. de=
cima. ⁊ hoc non impedit quin ſit morale: ergo deter=
minatio qua determinatur dies quo deo vacem⁹ nō
impedit quin illud preceptum ſit morale. vacanduꝫ
eſt em̄ a ſeruilibus operibus vt vacemus deo. et ni=
chil magis morale. quare ꝑceptum de ſabbato mo=
Tertio. rale eſt. ¶ Item preceptum thurificationis morale
eſt. licet ſignificat orationem: quia tamen ſemper eſt
faciendū illud quod ſignificat: et nō cōſiſtit in ſigni=
ficatione futuri. ideo morale eſt. vnde etiam morale
eſt in nouo teſtamēto: ergo eadem ratione cū ſabba=
tum iudeorū ſignificet ceſſationē a vitijs: que ſemꝑ
eſt facienda ⁊ celebranda erit preceptum de ſabbato
Pria opio morale: ⁊ non cerimoniale: ſicut thurificatio. ¶ Pro
pter hoc dicunt quidam ꝙ illud preceptum partim
eſt morale: partim eſt cerimoniale quo ad ceſſationē
ab oībus operibus ſeruilibus vt vacemus deo mo=
rale eſt: ſed quo ad determinationem diei eſt cerimo
niale. et ideo mutata eſt dies ſabbati in diem domi=
ꝯ hāc ar̄. nicam propter venerationem reſurrectionis. ¶ Cō
tra eadē ratiōe ꝑceptū de decimis ptim eſt morale/
partim cerimoniale. quātū ad ſubſtantiā ſuā eſt mo=
rale. quantū ad taxationē numeri eſt cerimōiale: ⁊ ſi
hoc: quare non eſt mutatū in nouo teſtamento: ſicut
preceptū de ſabbato? ¶ Preterea. ſi eēt morale par= Secundo.
tim: ⁊ partim cerimōiale ⁊ mutata eſſet dies ſabbati
in diē dn̄icā: debemus diē dn̄icā obſeruare: ſicut iu=
dei diē ſabbati obſeruabant: ⁊ ita non debemus die
dn̄ica ꝑparare nobis cibos. alio modo pōt ꝓbari: q2
ꝑceptū de ſabbato eſt morale: q2 dicit dn̄s in euāge=
lio. Neminē ſalutaueritis in via. Conſtat ꝙ hoc ꝑce
ptum eſt morale: quia eſt in euāgelicū: ſed in hoc pre
cepto precipiunt̄ apoſtoli ceſſare ab operibus pieta
tis excellētiſſimis vt ex toto vacarent deo. ſi ergo il
lud eſt ꝑceptum morale quo ꝓhibentur opa excellē
tiſſima: ⁊ hoc erit morale quo exhibentur opa ſerui=
lia: cū dicitur nullū opus ſeruile facietis i eo. ¶ Cō ꝯ hanc ar̄.
tra. ſuꝑ illū locum iohānis. Pater meus vſqꝫ modo
operatur ⁊ ego operor illud. dicit beatus augu. per Auguſtinus
hoc ꝙ deus ſꝑ opatur. patet ꝙ preceptū de ſabbato
eſt ſacramentum. i. ſacre rei ſignū. ergo eſt figura: et
ita cerimoniale. ¶ Quod cōcedimus: dicētes ꝙ eſt Solutio.
pure cerimoniale: ſicut circūciſio. ſed ponitur inter
moralia duabus de cauſis. Prima eſt quia ſignificat Prima cā.
rem excellentiſſimā: ſcꝫ pacem mentis ꝓpter quam
oīa facta ſunt: ⁊ ꝓpter quā etiam ſunt virtutes. Se= Secunda.
cunda eſt. quia licet ſit cerimoniale quantū ad prin=
cipalem intentionē ſue inſtitutionis: tn̄ quodāmodo
morale eſt quātū ad ſubſtantiam ꝑcepti: ⁊ maxime ꝑ
fectis: ideo em̄ fuit inſtitutū ſabbatū: vt ſignificaret
rem futurā dandā per xp̄m: ſicut circunciſio. ⁊ iō ce=
rimoniale eſt. ſed quantū ad ſubſtantiā ꝑcepti ꝙ pre
cipit ceſſare a ſeruilibus operibus vt vacemus deo:
morale eſt: maxime perfectis: in quibus nichil ma=
gis eſt morale: ꝙ̄ vacare ab operibus exterioribus
vt contemplent̄ deum: ⁊ ideo ponitur inter moralia.
nec eſt ſimile de decimis. inſtitutū fuit nō ad ſignifi=
candū rem futurā ſicut ſabbatū: ſed ad ꝑſoluendum
debitū ſeminantibus ſpūalia. ¶ Ad illud aūt quod Ad rōnem.
ipe opponit de thurificatione. dicendū: ꝙ thurifica=
tio non fuit inſtituta ad ſignificandū futurum: nō ei
obſeruatio ſabbati fuit ceſſare a vitijs: quia ceſſare a
vitijs nō debet eſſe ꝑceptū ſm diē determinatā. mo=
raliter tn̄ ſignificādo ſabbatū eſt ceſſatio a vitijs: ſed
ꝓpter hanc ſignificationē non fuit inſtitutū ſabbatū
principaliter: ſed ꝓpter ſignificationē allegoricam:
q2 ſignificabat rē futurā tm̄ vt dictū eſt: ⁊ nō dicim⁹
ꝙ dies ſabbati mutata ſit in diē dn̄icā: immo penit⁹
receſſit ab aula ſabbati iudeorꝫ. ¶ Ad hoc quod ipe Ad aliud.
obijcit de hoc quod dicitur in euāg. Neminē ſaluta=
ueritis i via ⁊c̄. patet ſolutio per predicta: quia licet
ſm eſſentiā eſſet morale aliqbus: vt ꝑfectiſſimis: tn̄
ꝓpter principalem intētionē ſue inſtitutionis patet
ꝙ eſt cerimoniale: maxime cū illud dabatur toti po=
pulo dei: nec erat poſſibile vt totus popul⁹ ſemper ⁊
qualibet die ceſſaret a ſeruilibus operibus: qm̄ non
oēs poſſunt eſſe ꝯtēplatiui in eccl̄ia. ſicut dicit apo.
Si vbiqꝫ eſt ocul⁹: vbi pes: vbi manus. opꝫ em̄ ꝙ in Paulus.
populo dei aliq ſint agricole: et hmōi q in operibus
ſeruilibus exerceant̄. potuit ergo ꝑceptū de ſabbato
ſm eſſentiam: vel ſubſtantiā ſua eſſe morale aliqbus
vniuerſaliter oībus ad tempus ſm modum conſilij.
ſed reuera propter principalem intentionem ſue in=
ſtitutionis: vt dictum eſt cerimoniale fuit.

Ayuntamiento de Madrid

¶Tertia queſtio.
¶Quare potius quarto precepto appoſita
ſit promiſſio q̄ alijs.

DE quarto precepto queritur/ quare poti⁹
appoſita eſt promiſſio q̄ alijs. dicitur em̄
honora patrem tuū ⁊ matrē tuā: vt ſis lō=
geuus ſup terram. ſ. ſuper terram preſen=
tem: vel ſuper terrā viuentē. cū em̄ precedentia p̄ce=
pta que pertinēt ad dilectionē dei maiora ſint ⁊ ma=
gis meritoria. quare potius apponitur huic p̄cepto
minori ꝓmiſſio q̄ alijs maioribus: vel etiā q̄ ſequē=
Opīo cōis. tibus. ¶Ad quod dicūt multi. ꝙ hoc factū eſt pro=
pter auariciam iudeoꝝ: qui volentes prouidere i ne
ceſſarijs parentibus ſuis. dicebant eis: nichil qđ ex
me eſt tibi ꝓderit. ſicut dicitur in matheo. vñ vt inui
tarentur ad pietatem additur ꝓmiſſio illi precepto:
ꝯ hanc ar̄. ſed ſi hoc eſt propter auariciam iudeorum: quare er
go non eſt appoſita ꝓmiſſio huic precepto: nō cōcu.
Secundo. rem ꝓximi ⁊c̄. vbi aperte ꝓhibetur auaricia. ¶Itē.
dicit petrus: pietas valet ad oīa: ergo valet ad vitā
futurā ſiue iudei ſint auari ſiue nō: ergo ꝙ addita eſt
ꝓmiſſio illi precepto/ nō fuit ꝓpter auariciā iudeoꝝ.
Solutio. ¶Quod cōcedimus dicentes ꝙ ꝓpter tria addita
Primū. eſt ꝓmiſſio illi precepto. Prima eſt quia fides mor=
tua eſt ſine operibus: proficitur ei virtus ꝑ opus ſuū
vnde operibus fit promiſſio non virtutibus: opa em̄
Secundū. illoꝝ ſequuntur illos Secunda eſt/ quia opera pieta
tis magis aſſimilant nos deo: ⁊ magis propria ſunt
Tertium. opera fidei/ ſpei/ charitatꝭ/ q̄ alia opera. Tertia cau
ſa eſt: quia ꝓpter deum ſuſtentant vitā alterius con
uenīens bonitati diuine: vt eis det vitam ⁊ preſentē
ꝯ hoc ar̄. ⁊ futurā. ¶Item dicitur ꝙ ꝓhibitiones obligāt ad
ſemꝑ. precepta vero affirmatiua nō ad ſemꝑ: ſed pro
loco ⁊ tp̄e. vnde hoc p̄ceptū: honora patrē tuū ⁊ ma=
trem tuā ⁊c̄. non obligat niſi pro loco ⁊ tempore. nō
em̄ tenetur honorare ſemꝑ parentes: ſed eodēmodo
obligat hoc conſilium: vade ⁊ vende oīa que habes
⁊c̄. quia in articulo neceſſitatis tenetur quilibet hoc
facere: ergo qua ratione hoc eſt preceptum. honora
patrem ⁊c̄. eadem ratiōe ⁊ hoc erit p̄ceptū vade ⁊ vē
Secundo de oīa ⁊c̄. ¶Itez ſi aliquis poneret ſe nullo caſu ven
diturū oīa que habet ꝑ pauperibus/ peccaret morta
liter tali ꝓpoſito: ergo veniret contra aliquod prece
ptum: non niſi contra hoc: vade ⁊ vende ⁊c̄. ergo hoc
Solutio. eſt preceptum ſicut hoc: honora patrem ⁊c̄. ¶Solu
ꝑ hoc ad pri= tio. hec eſt differentia inter p̄ceptum ⁊ conſiliū. quia
mum. obligat ex ſe: cōſiliū vero non ex ſe: ſed per aliud: eo
Conſiliū re= ꝙ quandoq̄ cadit ſub p̄cepto: vt hoc conſiliū vade ⁊
ducitur ad vende ⁊c̄. in articulo neceſſitatis cadit ſub hoc prece
p̄ceptum. pto: paſce fame morientē ⁊c̄. ⁊ ex hoc vi huius prece
Ad ſecundū pti obligat non ex vi ſua. ¶Ad ſecundo obiectū di=
cim⁹ ꝙ qui ita ſicut dictū eſt poneret/ peccaret mor=
taliter ⁊ veniret contra aliquod preceptū: ſed non cō
tra hoc: vade ⁊ vēde ⁊c̄. q̄ hoc non eſt p̄ceptū: ſed cō
ſilium: ſed cōtra aliquod preceptum ſub quo poteſt
Secundo. cadere hoc conſilium. ¶Item videtur ꝙ iſta duo p̄=
cepta: non cōcu. vxo. ⁊c̄. non mechaberis: ſint vnum:
quia in vno ꝓhibetur volūtas: in alio opus illius vo
luntatis: ſed voluntas ⁊ opus ſunt idē peccatū. vnde
pro eis non iniungit eccleſia penitentiam: quia non
alia penitentia iniungitur pro voluntate fornicatio
Tertio. nis q̄ pro actu. ¶Preterea. prohibita voluntate ꝓ=
hibetur actus: ergo ſuperfluum fuit prohibere actū
vel opus. ¶Item. negationibus nō meremur: quia Quarto.
ſicut dicit beatus auguſtinus declinare a malo vitat Auguſtinus
penam: ſed non meretur coronam: ſed conſtat ꝙ pre
cepta data ſunt ad merendum. non poſſet dici ꝙ pro
pter illud ſunt data: ergo pura negatio non precipi=
tur: relinquitur ergo ꝙ precepta negatiua intelligā
tur affirmatiue: ergo ibi p̄cipitur aliquod opus. non
opus exterius: ergo opus interius: ſcꝫ voluntas nō
fornicandi: ergo voluntas non mecandi precipitur
hic: cum dicitur: non mechaberis: ſed eadem precē=
pitur hic cum dicitur. non concu. vxo. ⁊c̄. quia opor=
tet ꝙ voluntas precipiat. vt patet ex dictis: nec alia
voluntas precipitur hic q̄ voluntas non mechandi:
ergo idem precipitur illis duobus mandatis: ergo
male diſtincta ſunt a moyſe. ¶Solutio. dicimus ꝙ Solutio
reuera voluntas ⁊ opus ſunt idem peccatum quan=
tum ad formam: ſed diuiſa quantum ad eſſentiam: ta
men diuerſe ſunt prohibitiones voluntatis ⁊ operis
propter tres cauſas. ¶Prima eſt propter augmen= Prima cā.
tum peccati: quia peccatum augmentatur in opere.
¶Secunda eſt propter nocumentum: quia per vo= Scđa cā
luntatem ſibi ſoli nocet: per opus proximo. ¶Ter= Tertia.
tia eſt propter pronitatem: quia valde proni ſumus
ad concupiſcentiam: ⁊ ideo ad magis cohercendam
concupiſcentiam: ꝓhibetur voluntas mechādi vno
precepto/ ⁊ opus alio: eodem modo ⁊ propter eandē
rationē prohibetur voluntas furandi ⁊ opus diuer=
ſis prohibitionibus. ſed quia non eſt pronus homo
naturaliter ad homicidium: immo contra naturam Per hoc ad
eſt: ideo vno tm̄ precepto prohibetur volūtas homi duo prima.
cidij ⁊ act⁹. ⁊ ſic patet ſolutio ad duo obiecta. ¶Ad Ad tertium.
tertio obiectū dicimus: ꝙ reuera prohibitiones nō
ſunt intelligende tantūmodo negatiue: ſed affirma=
tiue partim ſunt: tamen diuerſe prohibitiones qua=
rum refrenatur voluntas: alia opus. cum em̄ dicitur
Non cōcupiſces vxorē proximi tui ⁊c̄. ſic precipitur
prohibitio praue voluntatis ⁊ deſtructio eius. cum
autem dicitur. Non mechaberis. precipitur volun=
tas mechandi actualiter.

¶Quarta queſtio huius capituli.
¶Or littera decalogi eſt litte=
ra occidens.

SIc obiicitur. dicit auguſtinus ſuper illud
apoſtoli. Littera occidit: ſpiritus autē vi=
uificat: ꝙ littera decalogi eſt littera occi=
dens. quod probatur eſſe falſum. quia id ꝯ dictum au
dicit in libro de ciuitate dei: ꝙ virtus eſt ordo amo= guſtini ar̄.
ris: virtus ordinat habentem ſm̄ tres partes amo=
ris: triplicem habet effectum. Primus eſt quo ordi=
natur ad deum. Secūdus quo ordinatur ad ſe. Ter
tius quo ordinatur ad proximum: ⁊ habet triplicem
effectum: eſt reperire in decalogo. ſm̄ enim tria pri= Precepta
ma mandata ordinatur homo ad deum ⁊ ad ſe: quia ordināt ho=
primo precepto quo precipitur fides: ordinatur ad minē ad deū
deum et aſſimilatur deo: quia fide efficimur ſimiles
deo et filij dei: ⁊ maxime patri: ſicut oſtenſum eſt ſu=
perius. per ſecundum aſſimilamur filio. per tertium
ſpiritui ſancto. et etiam per tertium ordinatur ho=
mo ad ſe: vt oſtenſum eſt prius per ſeptem ſequentia Alia ſeptem
ordinatur homo ad proximum perfecte: vt oſtēſum ad ꝓximum.
eſt. ergo perfectio virtutis eſt in decalogo: per hoc
videtur eſſe falſum quod dicit auguſtinus ſuꝑ illud
apoſtoli. Littera occidit: ſpiritus autem eſt qui vi=

Ayuntamiento de Madrid

nificat. dicit eñi auguſtin⁹. ꝙ littera decalogi eſt lit=
tera occidēs: quod videtur eſſe falſum. quia ſm p̄di=
Secundo in cta eſt littera perficiens in oi virtute. ¶ Preterea. q̄
quiſitiue. ritur de quodā precepto deuteronomij: quo precipi
tur ꝙ ſi quis fecerit domū ⁊ non fecerit ibi appodia
tiones: ſi aliquis ceciderit de domate illius domus
et mortuus fuerit: ſanguis eius reqretur ab eo. q̄rit
ergo/ vtrū hoc preceptū cōtineatur in decalogo aut
non. ſi non: ergo in decalogo nō ſunt perfecte diſtin=
cta precepta. et preterea videtur ꝙ ptineat ad illud
Tertio. p̄ceptum. Non occides. ¶ Et ſi hoc eſt morale: pre=
terea non eſt figura alicuius quod modo ſit in nouo
teſtamento. ergo non eſt cerimoniale. ergo morale.
ergo immorale. ergo adhuc tenet quod falſum eſt vt
Solutio patet. ¶ Solutio. Ad primo obiectū dicimus ꝙ au
Ad primum guſtinus ideo dicit. ꝙ decalogus eſt littera occidēs
ꝙ in veteri lege nō abundat gratia ſicut modo. lex eſt
vetus oſtendebat q̄d faciendū: ſed nō ꝓpter quid. q̄
nō oſdebat manifeſte gratiā. lex autē noua perfecte
oſtendit ⁊ quid faciendū et ꝓpter quid: q̄ manifeſte
oſtendit gratiā. littera ergo decalogi ſm ſtatū vete=
ris legis erat littera occidens: ſm ꝙ ex ſolo timore
ſeruiebant iudei. ſed vt dicit apoſtolus: lex ſubintra
uit vt abundaret delictū: ideo ſcʒ q̄ ex ipa ꝓhibitio=
ne augebatur cōcupiſcētia: ⁊ ꝓpter maiorem cogni
tionē peccati adaugebatur peccatū: ea ergo itētiōe
qua dixit aplus. Lex ſubintrauit vt abundaret deli=
Ad ſcd̄m ctum ⁊c̄. dicit auguſtinus littera decalogi ⁊c̄. ¶ Ad
Tria in lege ſecūdo obiectū dicimus ꝙ tria erāt in lege moralia
q̄ immoralia ſunt: qm̄ in eis cōſiſtit ſimilitudo dei et
ordinatioꝝa hois ⁊ cerimonialia: q̄ aduenīēte chari
tate receſſerūt: ⁊ iudicia quoꝝ quedā tenēt: quedam
non: quia iudicia dant̄ ad ordinādū hoies in exterio
rib⁹ opib⁹ ⁊ in vſu tpaliū: vnde variant̄ ſm diuerſos
mores patrie ⁊ regionis: vñ neceſſe fuit vt in diuer=
ſis regionibus diuerſe eſſent cōſuetudines: q̄ ergo
in paleſtina ſiue in terra ꝓmiſſionis: fiebant domus
plane ſuperius vbi canabant homies in veſpere ⁊ lu
debant: ideo ꝓpter cōſuetudinē illius regionis pre=
cepit dñs fieri appodiationes ne hoies curuātes de
tali domo morerent̄: ideo non oportet ꝙ talia prece
pta teneant niſi in tali caſu.

¶ Quinta queſtio huius capituli.

¶ Quomodo adaptari habeāt decē p̄cepta decalogi ad decem plagas egypti.

Videndum eſt quomodo adaptari habeāt
decē precepta decalogi ad decē precepta
egypti. ſicut ei dicit iob: a dñs vulnerat ⁊
Prīa plaga medetur. vulnerat per plagas ſanat ꝑ pre
mutatio aq̄ cepta. prima plaga eſt conuerſio aque in ſanguinē: ꝑ
in ſanguinē. aquā que eſt origo oīm corporaliū ſignificatur noti=
cia dei ex qua eſt oē bonū ſpūale. mutatio ergo aque
in ſanguinem eſt mutatio vere itelligētie dei in cor=
poralem intelligentiam quā habuerunt illi: de q̄bus
dicit apoſtolus ad rom̄. Qui mutauerit veritatē dei
in mēdaciū. ⁊ ſeruierūt creature potius ꝙ̄ creatori
Sanat̄ per hec plaga ſanatur per primū preceptū in quo fides
primū prece p̄cipitur que eſt vera dei cognitio cū dicitur: nō ado
ptum. ra. deū alienū. vñ deū tuum adora. ⁊ illi ſoli ſerules.
Scd̄a plaga ¶ Secunda plaga ranarū generatio per quas ſigni
ſcd̄ʒ precep. ficatur mendax loq̄citas mūdi que ſanatur ꝑ ſecūdū
preceptū quod dicit̄. nō aſſumes nomē dei tui inua=
Tertia pla. nū. i. veritatē in mendacium. ¶ Tertia plaga fuerūt
ciniphes que ſunt minutiſſime muſce: q̄ volantes cir
ca oculos pungunt ⁊ perturbāt oculos ⁊ nō pmittūt
hoiem quieſcere. per que ſignificantur cure mūdi q̄
perturbant hoiem interiorem nec permittunt homi
nē quieſcere. hec plaga ſanatur per tertium manda= Tertiū pre=
tum quo dicitur memento vt diē ſabbati ſanctifices ceptum.
ſanctificatio eñi eſt vera delectatio ⁊ q̄es in deo: de
qua dicit beatus gregorius in exo. ſuper hāc prola. Gregorius.
iſrael accepit ſabbatum in munere. egyptus percuti
tur muſcarum multitudie. ¶ Quarta plaga eſt mu= q̄rta plaga.
ſca canina per quam notātur canini mores hominū
illorum qui non habent pietatem ad parentes ſuos:
hec plaga ſanatur per quartum preceptū honora pa q̄rtū p̄ceptū.
trem tuū ⁊ matrē tuaʒ ⁊c̄. ¶ Quinta plaga eſt mors quīta plaga.
pecudū per quam ſignificatur ſpiritualis mors ho=
minū. qui prauis moribus ſeipſos in pecudes muta
uerūt. hec plaga ſanatur per quintū preceptū: quod q̄ntū p̄ceptū
eſt non mechaberis vbi prohibetur omis fornicatio ſexta plaga.
¶ Sexta plaga eſt veſice ⁊ puſtule ⁊ ferbure in facie
bus hoim: per quas ſignificatur motus ire. iraſcens
eñi tumet ⁊ cōtra eū cui iraſcitur ⁊ feruet ardore ira
cundie: ita vt defiguretur totus hō interior. hec pla
ga ſanatur per ſextū preceptū quo dicitur non occi= ſextū p̄ceptū
des: vbi prohibetur omnis ira: ſicut exponit dñs in
euangel. ¶ Septima plaga eſt grando qua grādina ſeptima pla.
uit dñs vineas egypti: per quam ſignificatur auari=
cia: que deſtruit omnes virtutes ⁊ omnē dulcedineʒ
anime: que ſanatur per ſeptimum preceptum quo di ſeptimū p̄ce
citur. non furaberis. fur eñi cur aurum acquirit: fidē ptum.
amittit. ¶ Octaua plaga eſt locuſta: que dēte nocet octaua pla.
⁊ comedit. per quam ſignificantur detractores: ⁊ fal
ſi teſtes. hec plaga ſanatur per octauum preceptum
de quo dicitur. non falſum teſtimoniū dices. ¶ No= Nona plaga
na plaga eſt tenebre palpabiles. per quas ſignificat̄ Nonū prece
adulteriū in q̄ ſunt tenebre palpabiles: qm̄ adult̄ ta ptum.
le q̄d facit cōtra proximū q̄d impatientius ſuſtinet̄
inter quaſlibet iniurias. hec ſanatur per nonū prece=
ptū: de quo dicit̄. nō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui ⁊c̄.
¶ Decima plaga eſt mors primogenitoꝝ. primoge= Decima
nita aūt hominis ſunt fides/ ſpes/ charitas. per mor plaga.
teʒ ergo primogenitoꝝ itelligitur amiſſio fidei/ ſpei
charitatis. per quas hō eſt fili⁹ dei: ⁊ per quas debet̄
homini vita eterna. hec plaga ſanatur per decimum Decimū pre
preceptum: quod dicit. non concupiſces rem proxi= ceptū.
mi tui qui enim concupiſcit rem proximi ſui deſide=
rat per conſequens vt ipſe ſit heres illius: ⁊ per con
ſequens ꝙ nullum habeat alium heredem. ⁊ ideo tā
cito amittit primogenita ſua. ¶ Sed hec plaga vide ꝯ p̄dicta ar.
tur eadem eſſe cum prima: q̄ per hanc amittitur fi=
des: ſimiliter ⁊ per primam plagam. ¶ Preterea. cū Secundo
hec plaga ſit minima: quia per minimum peccatum
amittitur fides: quomodo per hanc cōpulſi ſunt egy
ptij relinquere filios iſrael ⁊ exire de egypto. ¶ So Solutio.
lutio ad primum. non eſt idem infidelitas et amiſſio Ad primum
fidei. vnde patet ꝙ non eſt eadem vltima plaga ⁊ pri
ma ꝙ per quodlibet peccatum amittitur vera fides.
¶ Ad ſecundo obiectum dicimus: ꝙ homo proprie Ad ſecundū
percutitur vltima plaga: quando percipit ſe amitte=
re fidē/ ſpē/ ⁊ charitatē/ ſimilitudinē dei/ bona eterna
et ſibi deberi penā eternam. nichil autē eſt quod ita
cogat hominem exire de egypto ſicut talis cōſidera
tio: nichil eſt q̄d ita cogat egyptios ad dimittēdū fi=
lios iſrael exire de tenebꝛiſ pctī ſui de egypto ſpūali.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Tractatus viceſimuſtertius.

¶ Quomodo diuiſio decem pꝛeceptoꝛū decalogi reducibilis ē ad diuiſionē cardinaliū.

Dictum eſt ꝙ decalogus ſufficiēter aſſimilat nos deo. hoc quidē dictum de quattuoꝛ cardinalibus virtutibus: ⁊ de ſeptē donis ſpirituſſancti: neceſſe eſt: ergo ꝙ diuiſio decem pꝛeceptoꝛum decalogi reducibilis ſit ad diuiſionem quattuoꝛ cardinalium virtutū: vel ad diuiſionē ſeptem donoꝝ. ¶ Hoc aūt videt̄ eſſe falſum. (ↄ hoc ar.) qm̄ in decalogo non videtur fieri mentio niſi de iuſticia. qꝛ tribus pꝛeceptis reddimus deo quod ſuū eſt. ſeptem aūt ſequentibus reddimus pꝛoximo qđ ſuū eſt: quod pertinet ad dilectionē pꝛoximi. ⁊ ita in decalogo non fit mentio niſi de iuſticia: in nullo em̄ pꝛecepto videtur pꝛecipi actus pꝛudentie vel foꝛtitudinis: ⁊ ſic diuiſio decalogi nō eſt reducibilis ad diuiſionem cardinaliū virtutum: vel ad diuiſionē donoꝝ.

Solutio. ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ reuera diuiſio decē pꝛeceptoꝝ reducibilis eſt ad diuiſionē cardinaliū ꝟtutū: in pꝛimo em̄ p̄cepto pꝛecipit̄ latria: fides/ſpes/charitas/ vbi em̄ dicitur deus tuus: deus tuus eſt: inſtruimur em̄ in fide. hoc autē quod dicitur in deutero. vi. diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄. ꝑtinet ad pꝛimum mandatū: et ita pꝛimo mandato pꝛecipitur illa ſpecies iuſticie: q̄ eſt religio. (Scđo mandato.) ſecūdo mandato: ſcꝫ non aſſumes nomen dei tui in vanū pꝛecipitur veritas ad deū in his que ſunt de articulis fidei: q̄ eſt alia ſpecies iuſticie. (Tertio mandato.) tertio mandato pꝛecipitur opus pꝛudentie: cum dicit̄: Memento vt diem ſabbati ſanctifices dicit apo. pꝛudentia em̄ ſpūs vita ⁊ pax pꝛecipiuntur virtutes cōtemplatiue de quibus delectamur in deo .i. quibus pꝛudentia ſpūs remouet muſcas inquietantes. ſicut legitur de abꝛaham geñ. xv. (Figura.) in quarto aūt pꝛecepto (q̄rto p̄cipit̄.) p̄cipitur pietas: que eſt alia ſpecies iuſticie: cum dicitur. honoꝛa patrē tuū ⁊c̄. In quinto quod eſt: nō occides. (In quinto pꝛecipitur.) p̄cipitur foꝛtitudo. quia ſic ꝓhibetur ira: ⁊ ita p̄cipitur manſuetudo ⁊ patientia: que eſt ſpecies foꝛtitudinis. his aūt p̄ceptis: non furtum facies. nō cōcupiſces rem ꝓximi tui. p̄cipitur pꝛudentia inquantū per ipſam bene adminiſtrantur tēpoꝛalia. (Pꝛecipitur pꝛudentia.) hoc aūt pꝛecepto: non falſum teſtimonium dices. pꝛecipitur veritas ad ꝓximū. (Pꝛecipitur veritas.) iſtis aūt duobus p̄ceptis: nō mechaberis. non cōcupiſces vxoꝛē ꝓximi tui. p̄cipitur temperantia. (Pꝛecipitur tēperantia.) et ſic patet quomodo diuiſio decalogi reduci poſſit ad quattuoꝛ cardinales ꝟtutes: ⁊ ad ſeptem dona. cum ergo dictū ſit ſuperius de donis et virtutibus. deinde etiam tunc de p̄ceptis decalogi. ¶ Reſtat ergo vt dicamus de vitijs ꝓhibitis in decalogo. pꝛohibetur aūt in pꝛimo pꝛecepto ydolatria de qua dictum eſt ſuperius quando tractauimus de latria. (De vitijs ꝓhibitis.) conſequens igitur eſt dicere de vitio ꝓhibito in ſcđo pꝛecepto. ſ. de mēdacio. quod pꝛohibetur cū dicitur. non aſſumes nomen dei tui in vanum .i. non mentieris de deo: ⁊ non iurabis ꝓ nichilo. vnde dicendum eſt de mendacijs ⁊ periurijs: ⁊ pꝛius de mēdacio: circa quam queſtionē pꝛimo videndum eſt qđ ſit mendacium: ⁊ vtrum omne mendacium ſit moꝛtale peccatum. ſecundo quod mendacium ſit peccatū veniale. quod moꝛtale. tertio de generibus mēdaciorum. quarto vtrum iacob mentitus fuit: cum dixit. ego ſum eſau.

¶ De mendacio. Capitulū pꝛimū.

Circa pꝛimum capitulū ſic obijcitur. aug. ſic diffinit mendacium. Mendaciū eſt falſa ſignificatio vocis cum intentione fallēdi. (Diffinitio mendacij.) ſumitur autem hic mendacium pꝛo dictione falſi. vnde ⁊ hoc nomen ſignificatio ponit̄ hic ꝓ ipſo actu ſignificandi. ¶ Sed videtur ꝙ hec diffinitio non conueniat cuilibet mendacio: (ↄ hanc ar.) non em̄ conuenit mēdacio iocoſo. iocoſe em̄ mētiēs nō itēdit falſe nec audiēs decipit̄ cū ſciat illđ mēdaciū eſſe iocoſum. ¶ Si dicat̄ ꝙ aug. diffinit tm̄ mēdaciū moꝛtale (Euaſio.) Cōtra. aug. ſtati poſita illa diffinitiōe ponit diuiſionē mēdacij: ⁊ i illa diuiſiōe ponit mēdaciū iocoſuꝫ. (ↄ hāc ar.) g̃ aut incōueniēs eſt diffinitio: aut incōueniēs eſt diuiſio. ¶ Querit̄ poſtea: vtrū oē mendaciū ſit peccatū moꝛtale? (qđ incidēs.) Uidetur ꝙ non. quia ſup illū locū pſal. perdes oēs qui loquuntur mendacium dicit auguſtin⁹. (Ar̄ ꝙ nō. Auguſtinus) quia mendacium eſt contrarium veritati ſed oē contrarium perimit ſuū contrarium. ergo omne mendacium perimit veritatem. ſed veritas eſt virtus. ergo omne mendaciū perimit veritatem. ſed nichil ꝑimit veritatem niſi moꝛtale peccatum. ergo oē mendaciū eſt moꝛtale peccatum. ¶ Item. qui facit contra conſcientiam edificat ad gehennam. omnis mentiēs facit contra conſcientiam: (Secundo.) ergo edificat ad gehennam ſed omnis edificans ad gehennam peccat moꝛtalit̄. ergo omnis mētiens peccat moꝛtaliter. ergo omne mendacium eſt peccatū moꝛtale. ¶ Sed contra facere contra cōſciētiā ⁊ facere ſm̄ conſcientiam ſunt contraria: (In oppoſitū) ſed facere contra conſcientiam eſt demereri. ergo facere ſm̄ conſcientiam eſt mereri aut ecōuerſo: mereri eſt facere ſm̄ cōſcientiā: in contrarijs em̄ aut eſt conſequentia: aut in ipſo: aut econtrario. ſicut ſi a. et b. ſunt cōtraria c. ⁊ d. ſunt ↄtraria: ſi ad a. ſequitur c. ad b. ſequitur d. ſi ſit ſequentia in ipſo: aut ad d. ſequitur b. ſi ſit conſequentia econtrario. ſed cōſtat ꝙ hec eſt falſa. quicunꝙ facit ſm̄ conſcientiam meretur. ſimiliter hec eſt falſa. quicunꝙ meretur facit ſm̄ conſcientiam. poteſt enim quis ſine deliberatione p̄habita facere opus meritoꝛiū. videt̄ ergo ꝙ hec ſit falſa facere contra conſciētiam eſt demereri. ¶ Solutio. dicunt quidam ꝙ illa diffinitio cōuenit cuilibet mendacio in genere. (Solutio.) vñ conuenit mendacio iocoſo in genere: licet non cuilibet indiuiduo iocoſi mēdacij. (Opīo aliq̄rū) iocoſe em̄ mētiēs vult ꝑ ea q̄ dicit mouere hoīes ad riſum: hoc aūt aliq̄ñ non pōt facere niſi faciat credi quod dicit. vñ intēdit falſe: ⁊ tali mēdacio iocoſo ↄuenit p̄dicta diffinitio. vtrū hec ſolutio ſit vera: poſtea patebit. (De hoc poſtea.) ¶ Ad ſecundū dicimus ꝙ hec eſt falſa. oīs mentiens ꝑimit veritatē: ſicut hec eſt falſa. (Ad ſecundū) oīs inebꝛiās ſe ꝑimit ſobꝛietatē. ꝑ ebꝛietatē eī venialem nō ꝑimitur ſobꝛietas ꝟtus. vñ ebꝛietas venialis nō eſt ↄtraria ſobꝛietati: ſed quodāmodo repugnās: ſicut veniale dicitur repugnare ꝟtuti. ſimiliter mendaciū veniale nō eſt cōtrariū veritati: ſed repugnās. ⁊ quod dicit auguſtinus. ꝙ mendaciū eſt cōtrarium ꝟitati. itelligitur tm̄ de mēdacio pernicioſo: de quo loquitur ꝓpheta. perdes omēs qui loquuntur mendaciū. (Dictum auguſtini.) Eſt ei triplex mēdaciū: ꝑnicioſum/officioſum iocoſum. (Triplex mēdacium.) ¶ Ad vltimū dicimus ꝙ hec eſt falſa. facere ↄtra cōſciētiā: ⁊ facere ſm̄ cōſcientiā ſunt contraria. (Ad vltimuꝫ) quia facere cōtra conſcientiam eſt vitij generaliter. ſed facere ſm̄ conſcientiam non eſt virtutis generaliter: ſed facere ſm̄ conſcientiam ex virtute ſiue

Ayuntamiento de Madrid

bene:⁊ facere contra conſcientiam ſunt contraria:et
tūc eſt cōſequētia in ipſo in iſtis quattuoꝛ cōtrarijs.

¶Secunda queſtio huius capituli.

¶Utrum omne mendacium ſit peccatum.

Queritur vtrum oē mēdaciū ſit peccatū:et
quid mendaciū faciat veniale ⁊ q̇d moꝛta
le:ꝙ omne mendaciū ſit peccatū. ¶Pꝛo
Ar. per au- batur per auctoꝛitatē auguſtini q̇ dicit ꝙ
guſtinum. nullus cui credendū eſt mentiri debet.et
iterū dicit ꝙ viro bono credendū eſt:ex his duabus
ꝓpoſitionibus ſequit̄: ergo nullus bonus debet mē
tiri: ergo oīs bonus debet vitare mendaciū. ſed ni-
chil debet vitari niſi malū: ergo oē mendaciū eſt ma
lū non malū pene: ꝗ malū culpe: ergo oē mendaciū
eſt peccatum. ¶Item. poſt aſſignationem oīm gene
Secundo. rum mendacioꝛū dicit aug. Quicunq̄ aliquod gen⁹
mendacij peccatū non eſſe putauerit ſeipm̄ decipit:
ergo falſum eſt aliquod genus mendacij peccatum
non eſſe:ergo eius oppoſitum eſt verū. ⁊ ita oē men-
dacium eſt peccatū. ¶Sed contra. Dicit aug. ꝙ ſi-
In oppoſitū cut eſt mendaciū in falſis verbis: ita in operibus ſi-
ꝑ auguſtinū. mulatis. ſed mendaciū in operibus ſimulatis poteſt
ꝓbat̄ minoꝛ. eſſe ſine peccato:quod pꝛobatur per auctoꝛitatē hie
rony. qui dicit ſimulationē eſſe bonam in tp̄e aſſumē
dam per exemplū ꝓbat hieu:qui ſimulauit ſe adoꝛa-
turū baal vt congregaret ſacerdotes eius ⁊ interfi-
ceret eos/⁊ laudatus eſt in hoc facto:ergo nō pecca
uit. Similit̄ ſimulauit ſe dauid furioſum corā achis
De dauid. ⁊ non peccauit. ſimiliter et ioſue ſimulauit fugam vt
De ioſue. extraheret ⁊ educeret longe a ciuitate ſua habitato-
res hai:⁊ non peccauit. Similiter dn̄s finxit ſe lōgi⁹
De dn̄o. ire. Patet ergo ꝙ mendaciū pōt eſſe in operibus ſi-
mulatis ſine peccato:ergo ⁊ in verbis falſis pōt eſſe
mendaciū ſine peccato: ergo non oē mendacium eſt
peccatū. ¶Item. logici in diſputationibus ſuis ſe-
Secundo piſſime dicunt falſum vt videatur quid inde accidat
⁊ conſtat ꝙ nō peccant. ſi igitur diſputantes mentiū
tur ſine peccato:q: bono fine dicunt falſum. ſ. ꝓpter
exercitium vel vt videatur ꝟitas ſicut cōtingit in ſil
logiſmo ad impoſſibile. multofoꝛtius in vno genere
mendacij ꝙ ſit melioꝛi fine. ſ. ꝓ vita hoīs conſeruan-
da:non eſt peccatū:⁊ ita non eſt omne mendaciū pec
catum. ¶Item. auguſtinus peccare eſt ſpꝛeto incō-
Tertio per mutabili bono rebus cōmutabilib⁹ adherere. ⁊ hoc
auguſtinū. patet in. vi. genere mendacij. qui em̄ mentitur ꝓ pe-
cunia dimittit veritatem que eſt eterna. ⁊ ita incom
mutabile bonum ſpernit ⁊ adheret pecunie q̄ eſt cō-
mutabile bonū. ſed in. viij. genere mendacij non vi-
detur ita eſſe. qui em̄ mentitur pꝛo caſtitate cōſeruā-
da: ſicut ille qui celat ꝟginem que q̄ritur ad defloꝛa-
tionē:non adheret bono cōmutabili. caſtitas em̄ bo
num eternū eſt. temperantia em̄ erit in patria. ergo
ſic mentiens nō adheret bono cōmutabili ſpꝛeto in-
cōmutabili bono:ergo nō peccat:ergo nō oē menda
Item ar̄ ad cium eſt peccatū. ¶Item ſuper illū locū pſalmi. per
pꝛincipale. des oēs q̇ loquunt̄ mendaciū. aſſignat augu. cauſam
quare perdes: dicens:q: declinat ab eo quod eſt: ad
id quod nō eſt. ergo q̇cunq̄ declinat ab eo qđ eſt ad
id quod nō eſt meret̄ perditionē:ſed ꝑditio eſt moꝛs
eterna. ergo q̇cunq̄ declinat ab eo qđ eſt ad id quod
non eſt. meret̄ moꝛtē eternā. ſed oīs mētiēs declinat
ab eo quod eſt. ſ. a veritate ad id quod nō eſt. ſ. ad fal-
ſitatē. ergo oīs mentiēs meretur moꝛtē eternā. ergo
pecccat moꝛtaliter. ergo oē mendaciū eſt peccatum
moꝛtale. ¶Item. ſi hec eſt cauſa quare mendacium
ſit peccatum: declinare a veritate ad falſitatem cum Ad idem.
hec cauſa ſit in oi mendacio. ⁊ vniuoce omni menda
cium debet eſſe veniale aut eſſe moꝛtale quoꝛū vtrūq̄
eſt falſum. ¶Solutio concedimus cum beato augu
ſtino ꝙ oē mendacium eſt peccatum: ſm̄ ꝙ augu. ſu- Solutio.
mit mendacium. Secundū tn̄ eſt ꝙ mentiri ſiue mē-
dacium quandoq̄ ſtricte: quandoq̄ large accipitur Notandum.
large ſm̄ ꝙ mentiri eſt contra mentem ire verbo vel
facto. ⁊ ſic ſumpſit ambꝛoſius cum dixit. mendaciū
eſt in operibus ſimulatis. qui em̄ ꝟbo confitet̄ xp̄m: Ambꝛoſi⁹.
factis autem negat: mendax eſt ſm̄ hoc. ſtricte autē
ſumitur mentiri ſm̄ ꝙ eſt contra mentem ire verbo:
et talis pꝛopꝛie dicitur duplex. quia aliud habet in
oꝛe: aliud in coꝛde. ¶Dicimus ergo ad pꝛimum: ꝙ
non valet hec argumentatio. mendacium in operib⁹ Ad pꝛimum
ſimulatis: poteſt eſſe non peccatum. ergo ⁊ menda-
cium in verbis poteſt eſſe ſine peccato: quoniā opus
non eſt ꝓpꝛie nuncius mētis: ⁊ ideo quia hoc modo
ſimulat: non pꝛopꝛie facit contra mentem immo ſm̄
mentē que dictat ei ſic eſſe faciendū: ſed ſermo ꝓpꝛie
nuncius mentis eſt. vnde contra mentem facit q̇ cō-
trarium dicit ei quod eſt in mente. mens em̄ ei natu-
raliter dicit ꝙ hoc non debeat teſtificari ne ſit teſtis
falſitatis. et ꝓpter hoc peccat quia it contra mentē.
¶Ad ſecundum dicimus: ꝙ diſputantes non pec-
cant dicendo ſcienter falſum q: non dicunt illud in- Ad ſcđm
tentione fallendi: quia non intendunt illud aſſerēdo
teſtificari vt faciant illud concedi. ſicut dicit apo. ſi
xp̄s non ſurrexit inuenimur ⁊ nos falſi teſtes: ip̄e em̄
dicendo chꝛiſtum reſurrexiſſe intendebat illud aſſe-
rere ⁊ teſtificari hoībus ⁊ ſe eſſe teſtem reſurrectiōis
vnde ſi illi nō crediſſet ⁊ dixiſſet illud inteſtis pec
caſſet. ¶Ad tertium dicimus ꝙ octauo genere mē-
tiens adheret bono cōmutabili relicto incōmutabi- Ad tertium
li: quia caſtitati coꝛpoꝛali tm̄ quantum ipſe pōt con-
ſeruare. caſtitatem em̄ mentis ſolus deus cōſeruat:
nec eſt inanū cōſeruare caſtitatem coꝛpoꝛalem: quia
niſi anima cōſentiat coꝛpus non poteſt ſpiritualiter
contaminari: licet coꝛpoꝛaliter ꝯtaminetur. ¶Ad
vltimum dicimus ꝙ omīs mentiens declinat ab eo Ad vltimū.
quod eſt. ſ. a veritate. ad id quod non eſt. ⁊ ꝓpter hoc
peccat. ſed non pꝛopter hoc ſolum peccat moꝛtali-
ter: ſed quia pꝛoꝛſus declinat pꝛeponēdo veritatem
falſitati: quia ex libidine veniali poteſt homo pꝛepo
nere falſitatem veritati: quam diſcredere non eſt pec
catum cum non ſit de articulis fidei vel adiunctis ar
ticulis fidei vt poſtea dicetur. ⁊ ita patet ꝙ nō opoꝛ-
tet: omne mendacium eſſe peccatum moꝛtale. illud
vero quod dicit auguſtinus. perdes omnes qui lo-
quuntur mendacium. ideo quia declināt ab eo quod Ad augu.
eſt ad id quod non eſt: intelligendum eſt de declina-
tiōe omnimoda que ex libidine moꝛtali: vt poſtea pa
tebit. ¶Adhuc videtur poſſe pꝛobari ꝙ non omne
mendacium eſt peccatum: quia mendacium eſt fal- Iterū ar̄.
ſa vocis ſignificatio cum intentione fallendi: ſed fal
ſa vocis ſignificatio indifferentis eſt ſm̄ ſe: quia ni-
chil aliud eſt q̄ ꝓlatio vocis ſignificātis falſum. er-
go ꝙ mendaciū eſt peccatū hoc eſt intentione fallen
di. ergo vbi non eſt intētio fallēdi: non eſt mendaciū
dictum eſt pꝛius. ſed in mēdacio iocoſo nō eſt iītētio
fallēdi. ſit ita ꝙ iocoſe mentiens nō intendat facere

Ayuntamiento de Madrid

credi quod dicit. ergo ibi non eſt mendaciũ quod ſit
Euaſio. peccatũ. ergo non oẽ mẽdaciũ eſt peccatũ. ¶ Si di-
catur ꝙ ibi eſt intentio fallendi. non ob hoc ꝙ inten-
dat facere credi. ſed ob hoc ꝙ intẽdit facere delecta
Ↄ hãc ar. ri rebus nugatoriis. ¶ Sed per hoc nõ deſtruitur ve
ritas in auditoribus nec in ipo mentiente: qꝛ ipe mẽ
tiens ſcit id quod dicit eſſe falſum: ergo nõ aſſerit il-
lud mentaliter: quia aſſerere mẽtaliter eſt cõſentire.
ſic igitur per mendaciũ iocoſum non deſtruit ꝟitas.
in aliquo: ergo peccatũ illud non eſt magis cõtra ve.
ritatem ꝙ̃ contra aliã virtutẽ. ſed mendaciũ directe
contra veritatẽ eſt: ergo iocoſum mendacium nõ eſt
mendaciũ. aut ſi eſt mendaciũ non eſt peccatũ: cũ nõ
habeat perfectionẽ peccati .i. intentionem fallendi.
Secundo ¶ Item. ſi ob hoc peccatũ eſt quia vult placere hoĩ-
bus p illud falſum/ aut mouere eos ad riſum. ſic er-
go alius q̇ per vera velit placere hoĩbus: conſtat ꝙ
vterqꝫ peccat. ⁊ eadem eſt perfectio peccati vtrobiqꝫ
ergo idẽ peccatũ: ſed peccatũ illius q̇ per falſa vult
placere eſt mendaciũ: ⁊ ita iocoſum mendacium nõ
Tertio. eſt mẽdaciũ. ¶ Item. aliquis q̄ritur ad mortẽ: ⁊ ali-
quis vir perfect⁹ ſcit vbi eſt: veniũt apparitores ad
ipſum ⁊ q̄runt ab ipſo vbi eſt. in hoc caſu videtur illi
viro ſancto quod dicendũ eſt falſum: vt ſaluetur aĩa
illius. ⁊ cũ hac intentione ⁊ hac conſcientia dicit fal
ſum: q̄ritur an peccet? Si non: ergo non oẽ mẽdaciũ
eſt peccatũ. Si peccet. Contra. conſcientia dictat ei
ꝙ ſic eſt dicendũ. facit ergo ſm cõſcientiã: ſed mẽda
ciũ eſt peccatũ: qꝛ eſt contra conſcientiam: ergo non
Quarto. peccat cum non faciat cõtra conſciẽtiã. ¶ Item. nõ
intendit fallere apparitores: immo potius reuoca-
re ab homicidio: ergo nõ eſt ibi perfectio peccati qđ
Quinto. eſt mendaciũ: ergo non peccat. ¶ Item. ſepe ꝓponi
mus falſa in diſputationibus preter neceſſitatẽ ⁊ ſi-
ne peccato: multofortĩ⁹ in caſu neceſſitatis ſine pec-
cato poteſt aliquis dicere falſum. ⁊ ita in p̄dicto ca-
ſu non peccat vir ſanctus mentiendo. quod multi cõ
Opio mul- ceſſerunt. ¶ Sed contra eos eſt auguſtinus: q̇ dicit
torum. ꝙ perfecto non cõuenit mẽtiri: etiã pro vita alteri⁹:
Si in oppoſi ne dum vitã alterius ſeruat propriã occidat. ⁊ ponit
tum. exemplũ de quodã ſancto epo: q̇ abſcondit quendã
Exemplum. miſerũ qui querebatur ad mortẽ: ⁊ dum ab ipo epo q̄
rerent apparitores vbi eſſet ille miſer. reſpõdit epꝯ.
Solutio nec poſſum mentiri nec poſſum eſſe proditor. ¶ So
Ad primum lutio. Ad primũ dicimus: ꝙ ſine dubio intentio fal-
lendi ſiue ponendi falſitatẽ in aliquo vel deſtruendi
veritatẽ facit mendaciũ eſſe peccatũ. vnde falſa vo-
cis ſignificatio eſt ſicut materia in mendacio: ⁊ intẽ-
tio fallendi eſt ſicut forma. ⁊ propter hoc dicimus ꝙ
mendaciũ iocoſum qđ nõ habet hmõi formã non eſt
mẽdaciũ: ſm verã rationẽ mendacij: niſi large ſuma
tur mendaciũ. vñ large ſumpſimus mendaciũ ſupi⁹
cũ diximus hmõi mendaciũ ſm quoſdã iocoſum eſt
mendaciũ. ⁊ ꝙ hmõi mendaciũ non ſit vere menda-
Probatur p ciũ: oſtendit per auguſtinũ q̇ dicit. ꝙ q̇ dicit falſum:
auguſtinum vt veritas ponatur in alio/ non mentitur: ſicut ille q̇
dicit inimico ſuo de quo ſcit ꝙ quicq̇d dicat ⁊ ipẽ cre
det oppoſitũ: hec via plena eſt latronibus demõſtra
ta via ſecura vt credens oppoſitũ teneat viã demon
ſtratam: talis nõ mentit cũ non intẽdat deſtruere ve
Per hoc ad ritatẽ in ſe: nec in alio. ¶ Dicimus ergo ꝙ oẽ menda
rationes. cium quod vere eſt mendaciũ eſt peccatum. ⁊ ad ob-
iectionẽ de iocoſo mẽdacio ſoluim⁹ per itereẽptionẽ

dicentes ꝙ non eſt mẽdaciũ in vera rõne mẽdacij
¶ Ad vltimũ dicimus: ꝙ ille qui credit mentiendũ Ad vltimũ
eſſe in caſu predicto non eſt hõ ſpiritualis: q̇ iudicat
oĩa ⁊ videt veritatẽ in ſe. vnde talis conſcientia erro
nea eſt: ⁊ debet eam deponere. vnde falſa eſt hec. iſte
facit ſm conſcientiã immo facit contra conſcientiã.
qꝛ facit cõtra conſcientiã vanã: ſicut ſi aliquis iudi-
caret album nigrũ diceretur iudicare contra viſum:
quia iudicaret contra viſum bene diſpoſitum: facit
etiam contra conſcientiã ſuã: quia ſi bene conferret
⁊ quantũ poſſet inueniret contrarium in conſcientia
ſua. dicimus ergo ꝙ non debet mentiri. dicim⁹ etiã
ꝙ hec eſt falſa. iſte non intendit fallere: intẽdit enim
facere credi eſſe verũ: quod tn̄ eſt falſum: ⁊ hoc eſt fal
ſum. ¶ Ad hoc quod dicitur q̄ritur quare nõ liceat Ad aliud.
ei dicere falſum in hoc caſu: cum in diſputationibus
ſepe dicamus falſũ preter caſum neceſſitatis: dici-
mus ꝙ in diſputatione dicendo falſum non intendi-
mus deſtruere veritatẽ. quia nõ queritur a nobis an
ita ſit. ſicut cũ apparitores querunt ab illo vbi eſt il-
le? querunt vt certificent. ⁊ ꝓpter hoc qui eis mentit:
deſtruit veritatem in ipſis: quod non licet facere vi-
ro perfecto: qui non curat de temporalib⁹ ſiue ſit au
rum/ ſiue ſit argentũ/ ſiue etiam vita temporalis. vñ Nota dilige
nec pro vita temporali mentiri debet. imperfectus ter.
autẽ poteſt mentiri qui non eſt ita ſeparatus ab amo
re mundanoꝝ ſicut perfectus. vñ ſecus eſt de imper
fecto ⁊ perfecto. Si ponatur ꝙ aliquis queratur ad
mortem: et aliquis perfectus abſcondat eũ in domo
ſua ⁊ veniant apparitores ⁊ querãt ab illo viro per-
fecto vbi eſt: et ille dicat eum non eſſe in domo ſua.
¶ Queritur an hoc mendacium ſit peccatũ morta- Ↄ hoc ar.
le aut veniale. ſi veniale. ¶ Contra. dicit auguſtinus Auguſtinus
ꝙ nullus maxime perfectus mentiri debet. ne dum
vitam alterius ſeruat: aĩam ſuã perdat. ergo iſte per
mendaciũ illud aĩam ſuã perdit. ſed nõ perdit aĩam
ſuã niſi per mortale peccatũ. ergo mẽdaciũ illud eſt
mortale. ¶ Item. dicit auguſtinus ꝙ merces beni- Secundo.
gnitatis obſtetricũ in eterna vita/ potuit retribui p̄- per auguſt.
cedente culpa mendacij in terrenã mercedẽ declina
ta eſt. ergo mendacium obſtetricũ facit eas idignas
vita eterna. ⁊ tamẽ illud mendaciũ fuit pro vita pro-
pria conſeruanda: vt patet in exodo. ſi ergo menda-
cium obſtetricum pro vita propria conſeruanda fuit
mortale: multofortius mendacium iſtius viri quod
eſt pro vita alterius conſeruanda mortale eſt. ¶ Itẽ Tertio.
mendacium mortale eſt. vnde perdes omnes qui lo
quuntur mẽdacium. ⁊ os quod mentitur occidit ani
mam. ergo ſi mendacium iſtud veniale eſt aliquid fa
cit illud veniale. queritur quid. non niſi benignitas.
ergo ſi aliqua mulier dicat alicui clauſtrali iterficiã
me niſi cognoſcas me: ⁊ hoc ꝯſtat illi clauſtrali. ſi co
gnoſcat eã cauſa benignitatis peccabit venialiter.
hoc aũt falſum eſt. ḡ benignitas nõ facit de pctõ qđ
alı̃as mortale ꝙ ſit veniale. ḡ mẽdaciũ illud nõ eſt ve
niale. ¶ Itẽ. idirecte ſi eſt veniale. ḡ meret ꝑuulã pe Quarto.
nã: ſcꝫ tõſionẽ pectoris vel ꝯſimilẽ: ſi fuerit carnalis
paruã penã poti⁹ debet ſuſtinere ꝙ̃ frat̃ ſu⁹ carnalis
maximã penã. ḡ frat̃ ſpũalis multofortĩ⁹ poti⁹ debꝫ
ſuſtinere paruã penã ꝙ̃ frat̃ ſuus mortẽ: q̇ eſt maxĩa
pena. ſm hoc ḡ ſi mẽdaciũ illud veniale eſt. mẽtiẽdũ
eſt ꝓ vita alteri⁹ ſeruãda: ſed nõ eſt mẽtiẽdũ: vt dicit
aug. etiã ꝓ vita alteri⁹ ſeruãda. ḡ nõ ẽ veniale: ẽ igr̃ mor In oppoſitũ

Ad oppoſitū tale. ¶ Sed ꝯtra. ſi mēdaciū benignitatis eſt pecca
tū mortale viro ꝑfecto. ergo mendaciū iocoſum qđ
ſit ratione benignitatis. eadē ratiōe ꝓbū iocoſum eſt
mortale viro ꝑfecto. ergo ſm hoc qđ eſt veniale de
ſe eſt mortale viro ꝑfecto: ⁊ hoc manifeſte falſum. ſic
eñ eſſe ꝑfectū eſt peioris cōditiōis q̄ eſſe impꝑfectū.
Secundo. ¶ Item in impꝑfecto non eſt illud mendaciū morta-
le: et in ꝑfecto eſt mortale. ergo ꝑfectio facit ꝙ ei ſit
mortale. ergo ꝑfectio facit ꝙ in infinitū magis pec-
cet q̄ peccaret ſi impꝑfectus eſſet: ⁊ hoc falſum eſt. q̄
circūſtantia nō aggrauat peccatū in infinitū: ſi enim
fornicaret̄ clauſtralis ꝑfectus / nō peccaret in infini-
tū magis q̄ aliq̄s impꝑfectus: quia ſi hoc: in infinitū
Tertio. maiorē penā meretur: quod patet eſſe falſum. ¶ Itē
ꝓbatur ꝙ hmōi ꝑfectus poſſit eſſe ꝑplexus: ſcit eñ
ꝙ cōſcientia dictat ei: ꝙ ſi taceat hoc ipſo ꝙ appari-
tores ſciūt illū q̄ querit̄ eſſe in domo ſua. igit̄ ſi tacet
proditor erit. ſi dicat illū nō eſſe in domo ſua peccat
Ꝯ qđ eſt illđ obiectio. mortaliter. ergo ꝑplexus. ¶ Contra. Nerui teſticu-
lorum leuiathan ꝑplexi ſunt. ⁊ ſic eſt perplexitas in
malis ⁊ non in bonis: ergo iſte cū ſit ꝑfectus non eſt
Solutio. ꝑplexus. ¶ Solutio. Auguſtinus dixit in libro de
Duplex vita mēdacio ꝙ duplex eſt vita temporalis. ſ. ⁊ ſempiter
na. qua cū deo viuimus in p̄ſenti vita gratie et in fu-
turo vita glorie. cū autē aliq̄s incipit diſtinguere vi-
tam tēporalē maiora reputat peccata q̄ nocēt vite tē
porali q̄ alia: ſicut furtū / rapinā: ⁊ hmōi. vnde forni-
cationē ſimplicē nō reputat maius peccatū: q̄ nō vi
det ibi cui fiat iniuria. Non eñ videt iniuriā que fit
deo cū aliq̄s fornicatur. aufert̄ eñ deo tēplū ſuū tē-
plum eñ nos dei ſumus. Similiter mendaciū nō re
putat peccatū. nō eñ videt qualiter mendacium de
ſtruat veritatē que eterna eſt. talis ergo q̄ ſic diligit
vitā tēporalē: ferre oīa facit ꝓ vita tēporali. vñ men-
titur ex amore vite tēporalis: ſicut mentite ſunt ob-
ſtetrices pharaoni: ex amore vite tēporalis dicētes.
Non ſunt hebree mulieres ſicut egyptie. ipe eñ ha-
bent ſciētiā obſtetricandi. Amor aūt vite tēporalis
pōt eſſe venialis: pōt eſſe mortalis. et ſic mentiat̄ q̄s
ex amore vite tēporalis veniali: mendaciū illud eſt
veniale. ſi ex amore mortali: mēdaciū eſt mortale. vñ
mendaciū obſtetricū potuit eſſe veniale: potuit eſſe
mortale. Ad primū ergo quod dicitur de mendacio
viri ꝑfecti dicim⁹ ꝙ veniale fuit. nō eñ ꝓbabile eſt ꝙ
tam cito amiſerit charitatē: immo videt̄ mentit⁹ eſſe
ex amore veniali: vite temporalis illius qui q̄ritur.
Ad rōnem. ¶ Ad illud quod obiicitur de auctoritate auguſtini
dicimus: ꝙ ſic intelligenda eſt. Ne forte dū vitā alte
rius ſeruat ⁊c̄. vnde nullus debet mentiri. ne ponat
ſe in periculo. neſcit eñ an illud mendaciū ſit venia-
le an mortale: quia neſcit an ex radice veniali proue
niat: an ex mortali. vñ augu. nō aſſerit ꝙ hmōi menti
Ad ſecundū ens perdat aīam ſuā: ſed in dubio ponit. ¶ Ad ſecū
do obiectū dicimus: ꝙ mendaciū obſtetricū potuit
eſſe mortale: potuit eſſe veniale. q̄ ſi radix fuit mor-
talis. i. ſi magis dilexerūt vitā ſuā: tēporalē q̄ deum
tunc mendaciū fuit mortale. ſi vero venialis: menda
Ad dictum gregorii. ciū fuit veniale: nec facit illas indignas vita eterna.
⁊ quod dicit gregorius: ꝙ merces benignitatis eat
que in eterna vita: potuit retribui precedente culpa:
mendacii in terrenā mercedē declinata eſt: exponūt
hoc magiſtri: ꝙ mendaciū licet veniale: potuit impe
dire ne daretur eis gratia: ⁊ ita nō eſſent digne vita
eterna. ¶ Ad tertium dicimus: ꝙ mēdaciū illud nō Ad tertium
eſt veniale ꝓpter benignitatē: ſed q̄ ꝓcedit ex amo-
re veniali vite temporalis. ¶ Ad quartū dicimus: ꝙ Ad quartū.
hec ꝓpoſitio eſt falſa: ſi eſt mendaciū veniale mēda-
daciū eſt ⁊c̄. nō eñ ſcitur eſſe veniale. ¶ Ad illud qđ Ad aliud.
obiectū eſt de ꝑplexitate: dicimus ꝙ vir ꝑfectus nō
poteſt eſſe perplexus: neq̄ ꝑplexitate abſoluta: neq̄
conditionali ſed poſito illo caſu neq̄ debet tacere /
neq̄ debet prodere / ſed debet deludere ipos appa-
ritores. ſicut dicebat p̄poſitinus ſic dicēdo. creditis
ꝙ ſi ipſe eſſet hic ꝙ ego dicerē vobis. vel debet reſpō
dere ſicut reſpōdit ille ſanctus epūs: de quo narrat
auguſtinus hoc modo. nec poſſum mentiri: nec poſ-
ſum eſſe ꝓditor. ¶ Sed contra. illa q̄ dicta ſunt vide Ꝯ iſta ar.
tur eſſe glo. hieronymi q̄ dicit ſuper Eſa. verſus finē
ꝙ dñs preparauit obſtetricibus domos eternas. er
go mendaciū nō impediuit quin eis infunderet̄ gr̄a
¶ Solutio. hieronymus loquit̄ ſm vnū caſum ꝙ po Solutio
tuit cōtingere. ⁊ gregorius in alio. loquit̄ eñ grego
rius ſm ꝙ peccauerūt obſtetrices mortaliter: ꝑ mē
daciū illud. aut etiā venialiter. quod tñ veniale pec-
catum non fuit deletū. ſed hieronym⁹ loquitur ſm il
lum caſum quo potuit contingere illas peccaſſe ve-
nialiter: quod tñ veniale eſſet deletū: in ipſis per pe-
nitētiam aliquā. vnde ſm diuerſos caſus poteſt eſſe
ꝙ ita fuerit: ſicut dicit hieronymus.

¶ De generibus mendaciorum.

¶ Tertia queſtio: vtrū mendacium ſit ſuffici
enter diuiſum.

Dicendum eſt de generibus mendaciorū.
diuidit autem auguſtinus mendacium in
tria. ſ. in mendacium pernicioſum / ⁊ ioco
ſum / ⁊ officioſum. diuidit etiā ſm aliā di-
uiſionē mendaciū: in octo genera menda-
ciorum. ⁊ cum vtraq̄ diuiſio ſit ſufficiens: neceſſe eſt
ꝙ altera reducatur ad aliam: ⁊ ita ꝑnicioſum genus
mendacii continet tria: prima mendacia q̄ ſunt in di
uiſione octonarii. ſ. mēdaciū quod eſt contra doctri
nam religiōis. quod eſt primū ⁊ capitale mendaciū:
⁊ quod nulli prodeſt: ⁊ alicui obeſt quod eſt ſcđm mē
daciū. ⁊ mendaciū quod alicui ꝓdeſt: ⁊ alicui obeſt:
quod eſt tertium. iocoſum autem mēdaciū continet Quō octo re
quartū ⁊ quintū mēdaciū: quod fit ſola mētiēdi ⁊ fal ducuntur ad
lendi libidine qđ eſt minimū mēdaciū: vt dicit aug. tria.
quintū eſt quod fit placendi cupiditate de ſuaui lo-
quio. officioſum aūt mendaciū: cōtinet ſextū ⁊ ſepti-
mū ⁊ octauū mendaciū. ⁊ eſt ſextū mendaciū: quādo
mentitur aliquis ꝓ pecunia alicui⁹ ſaluanda. ſepti-
mum eſt qñ mentitur aliquis pro vita alicuius ſaluā
da. octauū qñ mentitur aliquis pro caſtitate alicui⁹
ſaluanda: nullo illorum mendaciorum vt dicit augu
ſtinus: mentiendum eſt: ⁊ aſſignat rationem de quo-
libet. Primo genere non eſt mentiendū: quia illud
eſt contra doctrinā religionis. Secundo non eſt mē
tiendum quia nemini eſt iniuriandum. Tertio nō eſt
mentiendum: quia nemini in detrimentum alterius
eſt conſulendum. Quarto non eſt mētiendum: quia
ipſa libido mentiendi in ſe vitioſa eſt. Quinto nō eſt
mentiendum: quia nec veritas propter fauorem hu
manum dicēda eſt. multominus falſitas. Sexto nō
eſt mentiendum: quia veritas teſtimonii non eſt cor-
rumpenda pro comodo alterius. Septimo non eſt
mentiendum: quia ſalus alterius non eſt preponēda

Ayuntamiento de Madrid

fidei. Octauo non eſt mētiēdū: q: caſtitas corporis
non eſt ꝓponenda caſtitati mētis. quolibet ergo iſto
regła gñalis rum octo: eſt peccatū ſm augu. ⁊ dat generalē regu
lam de iſtis generibus: ꝙ quanto aliquod mēdaciū
magis accedit ad primū ⁊ capitale mendaciū tanto
maius eſt: et quanto magis recedit tanto minus eſt
peccatū: de quolibet iſtoꝝ dicendum eſt: ⁊ primo de
Ar̄ primo. quo dicemus. ¶ Et probat̄ ꝙ ſcd̄m mendaciū maiꝰ
peccatum ſit ꝙ̄ primū. quia ſi dicat ꝙ abraham non
exiuit de hur caldeoꝝ: vel ꝙ dñs non aſcendit ſuper
aſinam in ramis palmaꝝ: iſte mentitur in primo ge=
nere mendacij. dicit em̄ contrarium et ꝙ ſcriptū eſt
in lege dei: ⁊ minus peccat ꝙ̄ ille qui mētiendo per=
ſequitur aliū ad mortē: ſicut ille qui mentitur dicēs
illum rapuiſſe: vel furatū eſſe: vel interfeciſſe aliquē:
iſte autē mentit̄ in ſcd̄o genere mendacij. ergo ſcd̄m
Secūdo. genus mendacij maius peccatū eſt ꝙ̄ primū. ¶ Itē
dicitur in euangelio ꝙ qui dixerit filiū eſſe minorem
patre: mentitur: ſed q̄ dixerit verbū in filiū mentitur
in primo genere mendacij. ergo primū genus men=
dacij remiſſibile eſt. ſed q̄ dixerit v̄bum in ſpiritum
ſanctum nō remittet̄ ei: ſicut q̄ dixerit in beelzebub.
principe demonioꝝ eijcit demonia. hoc autē mēda=
cium in ſecūdo genere mēdacij: impugnat̄ em̄ gra
tia fraterna: ⁊ ita fit iniuria proxio. cū ergo ſcd̄m ge=
nus mēdacij ſit irremiſſibile ⁊ primū remiſſibile ſcd̄z
maius peccatū eſt ꝙ̄ primū. peccatū em̄ remiſſibile
Tertio maius eſt peccato remiſſibili. ¶ Item primū genus
mendacij directe eſt cōtra fidē: ⁊ ſcd̄m genus mēda
cij directe eſt contra charitatē. charitas aūt excellē=
tior eſt ꝙ̄ fides. vt ait aplus: ergo ſcd̄m genꝰ mēda=
cij excellētiorē virtutē deſtruit ꝙ̄ primum: ergo eſt
maius peccatū ꝙ̄ primū. quod eſt contra auguſtinū
Quarto. ¶ Itē. videtur ꝙ nullū peccatū ſit mendaciū preter
primū: quia ſi rex eſſet pariſius et dicā regē non eſſe
pariſius dimitto v̄itatē huius enūciabilis regē eſſe
pariſius: ⁊ adhereo falſitati ſui oppoſiti: ſed veritas
illius enūciabilis cōmutabilis eſt: ergo ibi ſolum di
mittitur bonū icōmutabile ꝓ re cōmutabili: ſed pec
care eſt ſpreto incōmutabili bono rebus cōmutabi=
Euaſio. libus adherere: ergo ibi non eſt peccatū. ¶ Si dica
tur ꝙ non ſolū dimittitur veritas enunciabilis: ſed
etiā veritas ipſius hoīs qua debet eſſe verus/ adhuc
remanet eadē obiectio: quia illa v̄itas eſt bonū crea
tum vt manifeſtū eſt: ergo eſt bonū cōmutabile. ⁊ in=
Solutio. de vt prius. ¶ Solutio. Doctrina religionis quādo
ꝙ̄ large quandoꝙ̄ ſtricte ſumitur. ſtricte ſm ꝙ dicit̄
doctrina religiōis: doctrina articulorum fidei: ⁊ ſic
mendaciū contra doctrinā religionis primū ⁊ capi=
tale mendaciū eſt: ⁊ maius eſt ꝙ̄ aliquod mendaciū
ſecundi generis alijs circunſtancijs paribus. large
ſumitur doctrina religionis ſm ꝙ dicitur oīm eorū
q̄ ſunt in lege dei. ⁊ ſm hoc aliquod mendaciū quod
eſt contra doctrinam religionis minus peccatū eſt
aliquo mendacio ſecundi generis. Dicimus igitur
ꝙ in genere maius peccatū eſt mēdacium primi ge=
neris ꝙ̄ mendaciū ſecundi generis/ tñ quantū ad ꝑ=
ticularia ſe habent vt excedentia eſt exceſſa. per hoc
Ad ſecundū patet ſolutio ad primo obiectū. ¶ Ad ſecundo obie
ctū dicimus ꝙ mendaciū ſecundi generis eſt pecca
tū in ſpiritū ſanctū: cū impugnatur ex certa malicia
ſuperna gratia/ ⁊ eſt maius peccatū ꝙ̄ mendaciū qđ
eſt in filiū: ſi non ſit ex certa malicia. vnde cōcedimꝰ
ꝙ aliquod mendaciū ſecūdi generis maius peccat/
eſt aliquod mēdacio primi generis: ſed ex hoc nō ſe
quitur ꝙ in genere mendaciū ſecūdi generis maius
ſit peccatū: ꝙ̄ mendaciū primi generis. ſi em̄ pone=
retur eadē circunſtantia in mēdacio quod eſt in filiū
maius peccatū eſſet ꝙ̄ ex certa malicia impugnaret̄
ꝓximus: ſed hoc non poteſt eſſe: niſi deſperatio: nul
lus em̄ niſi deſperatus poteſt odire deū: ⁊ velle ma=
lū illi. ¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ primū mēda Ad tertium
ciū non eſt ſolū contra fidē creatā: immo directꝰ eſt
cōtra veritatē q̄ deus eſt: ſed ſcd̄m eſt cōtra charita
tē ꝓximi creata. vñ nō accidit ſm eſſe maius primo.
¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ: ꝙ in alijs ſcd̄m mēda Ad vltimum
cijs a prio nō ſolū dimittit̄ v̄itas ipſius enūciati: ſed
v̄itas hoīs q̄ hō verꝰ debet eſſe verꝰ: q̄ veritas virtꝰ
eſt. et licet ipſa ſit bonū creatū: tñ ipſa ſpreta ſpernit̄
deus: quia virtutibus habetur deus. vnde virtutibꝰ
amiſſis amittitur deus. ¶ Queritur poſtea de quar Alia q̄ſtio
to ⁊ quinto mendacio/ vtrū eoꝝ maius ſit peccatum
ſm predictā regulā augu. quartū maius eſt peccatū Ar̄ ꝯ dictū
ſed ꝓbatur ꝙ quintū maius ſit peccatū: qm̄ in quin= auguſtini.
to ſunt duo peccata. ſ. mendaciū ⁊ voluntas placēdi.
voluntas em̄ placendi peccatū eſt: ſicut dicit apoſto
lus ſi hoibꝰ placerē. i. placere vellem: ſeruus xpi nō
eſſem. in quarto aūt mendacio non eſt niſi vnū pecca
tum. ergo quintū maius peccatum eſt ꝙ̄ quartum.
¶ Itē. in quinto eſt adulatio: ſed adulatio magnum Secundo.
peccatū eſt. vnde dicit ſalomon. plus nocet lingua
adulatoris ꝙ̄ gladiꝰ perſecutoris. ⁊ in pſalmo. oleū
peccatoris non impinguet caput meū. ergo cū in q̄n
to mendacio preter mēdacium ſit adulatio q̄ eſt ma=
gnum peccatū. in quarto aūt non ſit: niſi vnū menda
ciū/ maius peccatū eſt quintū ꝙ̄ quartum. ¶ Quod Opīo coīs.
concedunt fere oēs dicentes: quod in genere maius
eſt q̄ntū ꝙ̄ quartū. ⁊ ꝙ dicit augu. quintū minus eſſe Ad auguſti=
peccatū intelligunt quātū ad particularia/ aliquod num.
em̄ particulare mendaciū quarti generi: maiꝰ eſt ali
quo mendacio quinti generis. ¶ Sed contra. dicit ꝯ hoc ar̄.
auguſtinus. Non eſt mentiēdū quarto genere: quia
ipſa libido mētiēdi per ſe vitioſa eſt: radix ergo quar
ti mendacij per ſe vitioſa eſt: ſed radix quinti non eſt
per ſe vitioſa. voluntas em̄ placendi non eſt per ſe vi
tioſa/ immo pōt eſſe ſine peccato. ergo quātū genus
eſt maius ꝙ̄ quintū. ¶ Item ſi quintū eſt maius pec Secundo.
catū: quia ſunt duo peccata ibi. ſimiliter probatur ꝙ
in quarto ſunt duo peccata. eſt em̄ ibi mendaciū ⁊ li
bido mētiendi: ſm hoc quintū non eſt maiꝰ peccatū.
¶ Item. ꝓbatur ꝙ in q̄nto non ſit niſi vnū peccatū: Tertio.
quia non eſt niſi vnus actus: ſcz mentiri: ⁊ nichil eſt
ibi peccatū niſi actus. ergo non eſt niſi vnū peccatū.
¶ Item. quartū mendaciū magis aſſimilat diabolo Quarto.
ꝙ̄ quintū. quod patet per oppoſitū: quia ille cui ma=
gis placet v̄itas inquātū talis. talis magis eſt ſimi=
lis deo ꝙ̄ ille cui minus placet alijs paribus. ergo
ille cui magis placet mendaciū: magis aſſimilatur
diabolo: ꝙ̄ ille cui minus placet. diabolus em̄ men=
dax eſt ⁊ pater eius: ſcz pater mendacij: ſed mētiēdo
in quarto genere magis placet mendaciū ꝙ̄ mentiē
do in quarto genere: quia mentiens in quarto gene=
re ſola libidine mētiendi ⁊ fallendi mentit̄. ergo ma
gis aſſimilat̄ diabolo: ꝙ̄ mētiēs i q̄nto genere. ergo
quartū mendaciū magis aſſimilat diabolo ꝙ̄ quin=
tum. ergo eſt maius peccatū ꝙ̄ quintū. ¶ Quod eſt Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

Ad pꝛimū cedimus hac ratione. Et ad pꝛimo obiectū dicim⁹:
ꝙ q̄uis in quinto mēdacio ſint pctā: non tamen qui=
Auguſtin⁹. tum mendacium eſt malus q̄ꝫ quartum. quia augu=
Ad ſecundū ſtinus. non cōparat niſi mendaciū mendacio. ❡ Ad
ſecundo obiectum dicimus: ꝙ quedā adulatio eſt le
uiſſimum peccatuꝫ. ſicut quando aliquis adulando
dicit. alicui bona de amico ſuo: que non eſt periculū
credere: et ſi talis adulatio ſit in quinto genere/non
ſequitur ex hoc ꝙ quintū mendaciū ſit maius quar=
to. Quandoqꝫ adulatio eſt graue peccatū: ſicut quā
do adulatoꝛ dicit aliqua que credere periculum eſt.
execatur enim/et obſcuratur anima in talibus: ſicut
dicitur in libro ſap̄. Faſcinatio nugacitatiſ obſcurat
bona. et ſi talis adulatio ſit in quinto genere menda
cij tunc illud mendacium maius eſt peccatū aliquo
mendacio quarti gn̄is: non tn̄ omni. vn̄ non ſequitur
ꝙ in gn̄e quintū mendaciū ſit mai⁹ pctm̄ quarto: im
Ad aliud. mo econuerſo dicim⁹ eſſe. ❡ Ad illud vero qꝺ obij=
citur ꝙ in quarto gn̄e ſunt duo pctā: mēdaciū. ⁊ libi
do mētiendi. dicim⁹ ꝙ nō eſt verū: qꝛ libido mētiēdi
idem eſt ꝙ volūtas mētiendi: ⁊ volūtas. ⁊ opus ſunt
Ad aliud. idem pctm̄. ❡ Ad illud ſiľr qꝺ obijcitur ꝙ in quinto
mendacio non eſt niſi vnū pctm̄. dicim⁹ ꝙ hec argu.
non valet. Nō eſt ibi niſi vnica actio: et ſola actio eſt
ibi pctm̄: ergo nō eſt ibi niſi vnicū pctm̄: qꝛ ſicut volū
tas et opus ſunt duo pctā in materia ſiue ſubiecto:
vnum tn̄ pctm̄ ſunt in foꝛma: ꝓpter vnā maculā quā
faciunt. ita contingit vnū pctm̄ in ſubiecto eſſe pctā
foꝛmaliter: vel nō vnica actio eſt duo pctā. ſicut pꝫ
in defloꝛatione ꝟginis q̄ interficiť defloꝛādo: illa de=
floꝛatio nō eſt niſi vnica actio: ⁊ tn̄ eſt pctm̄ luxurie:
et pctm̄ homicidij. eodē modo in q̄nto gn̄e ſunt duo
pctā ꝓpter duas volūtates. eſt eni ibi vna volūtas:
placendi: q̄ gn̄at voluntatē mētiendi q̄ due volunta
tes gn̄ant vnā actionē: que actio eſt adulatio inq̄ꝫtū
pꝛocedit a pꝛima volūtate: ⁊ mendaciū inq̄ꝫtū ꝓce=
Alio q̄ſtio. dit a ſcđa voluntate. ❡ Queriť poſtea de ſeptimo et
octauo gn̄e mēdacij. ⁊ videť ꝙ ſeptimū gen⁹ menda
Ar̄. pꝛimo. cij min⁹ pctm̄ ſit q̄ꝫ octauū. Mai⁹ eni pctm̄ vitatur
per ſeptimū mendaciū q̄ꝫ ꝑ octauū: qꝛ mai⁹ pctm̄ eſt
homicidiū q̄ꝫ foꝛnicatio: ergo min⁹ malū eſt ſeptimū
Secundo. mēdaciū q̄ꝫ octauū. ❡ Itē. mai⁹ bonū conſeruať ꝑ ſe
pꝛimum mendaciū q̄ꝫ ꝑ octauum: qꝛ exceptis bonis
aĩe maximū bonū eſt vita coꝛpalis: ergo mai⁹ bonū
eſt vita coꝛpalis q̄ꝫ caſtitas ſiue mundicia coꝛpalis.
hoc etiam ꝑ oppoſitū pꝫ: qꝛ imūdicia coꝛpalis quā
tum in ſe eſt/pctm̄ non eſt. poteſt eni aliqua pollui in
Auguſtin⁹. ſomno ſine peccato. ſicut dicit Auguſti. ꝙ pollutio
que omnino eſt pꝛeter legem volūtatis: peccatū nō
eſt. ſic igitur patet ꝙ mundicia ſiue caſtitas coꝛpo=
ralis non eſt bonum gratuitū. ergo magis eſt excu=
ſabile q̄ꝫ octauum. ergo minus eſt peccatū. qꝺ eſt cō
Solutio. tra regulam auguſtini. ❡ Solutio. dicim⁹ ꝙ ſepti=
mum mendaciū maius peccatū eſt/ ſicut dicit btūs
Auguſtin⁹. verum eſt tamē ꝙ ꝑ ſeptimū vitatur ma
gis malū. ſed non ꝓpter hoc debet iudicari ꝙ ſepti=
mum genus mendacij ſit maius malū. qm̄ dicit bea
Auguſtin⁹. tus Auguſtinus: ꝙ inter bona maius bonū eſt caſti
tas mentis: inter mala maius maluꝫ: quod facimus
q̄ꝫ quod fieri ſinimus. vnde. maius peccatum eſt no
bis mētiri q̄ꝫ ſinere fieri foꝛnicationem: vel homici=
dium. in pꝛedictis aut caſibus potius debet haberi
reſpectus ad patientem q̄ꝫ ad vim inferre volentem
qui iā peccauit in mente ſua vel homicidio/ vel foꝛ=
nicatione: et licet maius bonum ſit vita coꝛpoꝛalis
q̄ꝫ caſtitas coꝛpoꝛalis ſimpliciter: conſiderata tamē
pꝛopter aliud honeſtius eſt conſeruare caſtitatē coꝛ
poꝛalem q̄ꝫ vitā coꝛpoꝛalem: quia in nullo caſu con=
ſentiendū eſt. ꝙ alienus adulter aliquam cognoſcat
et ſemper rebellendum eſt mulieri in tali caſu ꝓ ca=
ſtitate coꝛpoꝛis: ne mentis caſtitas coꝛrūpatur. ſed
bene poteſt conſentire homo ꝙ interficiatur: ſcꝫ cō=
ſenſu comparatiuo/ q̄ꝫ conſenſu permiſſionis. ⁊ ideo
honeſtius eſt conſeruare caſtitatem coꝛpoꝛalē pꝛo=
pter adiunctum: q̄ꝫ vitam coꝛpoꝛalem. ⁊ ideo menti
ens in octauo genere mendacij: quia cōſeruat quod
honeſtius eſt conſeruari: minus peccat q̄ꝫ mentiens
in ſeptimo genere mendacij.

❡ Secūdū capitulū ꝯtinens quattuoꝛ q̄ſtiones.

❡ Utrum iacob mentitus ſit dicendo
ſe eſſe eſau.

Queritur de quibuſdā actibus in quib⁹ vi=
detur antiquos patres mētitos fuiſſe: ſi=
cut videtur iacob mentitus fuiſſe dicens
ſe eſſe eſau. circa queſtionē iſtaꝫ eſt. pꝛimo
inquirendū vtruꝫ iacob mentitus ſit dicendo ſe eſſe
eſau. ſecundo vtrū iſaac/ benedixit iacob. tertio vtrū
iacob peccauerit per hoc ꝙ ſurripuit fratri ſuo be=
nedictionem. quarto vtrum illa venditio: et emptio
pꝛimogeniture fuerit peccatū? ❡ Circa pꝛimū ꝓba Ar̄. pꝛimo.
tur ꝙ iacob mentitus ſit: dixit enim ſe eſſe eſau/ ⁊ nō
erat eſau. ergo mētitus eſt. Si dicatur ꝙ tranſſūpti Euaſio.
ue locutus eſt/ vt ſit ſenſus: ego ſum eſau. i. ego ſum ꝯ hanc ar̄.
ille cui debetur ius pꝛimogeniture. pꝛobatur ꝙ pꝛo
pꝛie locutus eſt ſic: quia intendebat perſuadere pa=
tri ſuo ꝙ ipſe eſſet eſau. vnde pelliculas edoꝛum cir
cundedit manibus ſuis: ⁊ colli nuda pꝛotexit: vt cre
deretur eſſe eſau. intendebat ergo perſuadere patri
ſuo ꝙ ipſe eſſet eſau/ et non per aliam locutionem ni
ſi per iſtam: ego ſum eſau. ergo nulla locutiōe ſum=
pſit hoc nomen eſau/ ꝓpꝛie: et ita mentit⁹ eſt. ❡ Itē. Secundo.
ſine peccato facto/ vel opere poterat perſuadere ſe
eſſe eſau. quare non verbo. ❡ Item. bonum erat ꝙ Tertio.
iſaac/ crederet ipſum eſſe eſau/ ergo iacob/ ſi dixiſſet
ſe eſſe eſau. hac intentione: vt pater eius hoc crede=
ret: bona intentione dixiſſet falſum: ſed dicere falſū
bona intentione non eſt peccatum. vt habituꝫ eſt ſu=
pꝛa. ergo ſi dixiſſet ſe eſſe eſau. pꝛopꝛie loquendo: nō
peccaſſet. ❡ Itē. apo. dixit ſe ituꝝ ad hiſpanos: ⁊ nō Quarto.
iuit. ergo dixit falſū: ⁊ tn̄ non peccauit dicēdo: eadeꝫ
ratione potuit iacob/ dicere hoc falſum ſe eſſe eſau.
❡ Itē. ſi tranſumptiue locut⁹ eſt hoc modo. ego ſuꝫ Quinto.
eſau. ille cui debetur ius pꝛimogeniture. ❡ Queriť Queſtio inci
vtrum iſtud potuerit iurādo firmare: videť ꝙ ſic: q̄a dens.
in ſimplicitate loquebať. ⁊ inſtinctu ſpūſſancti: ſꝫ in= Ar̄. ꝙ ſic.
ter hm̄oi ſimplicem loquelā ⁊ iuramentum de⁹ non
facit differentiā. ergo potuit illud iuramēto firmare
❡ Dicit auctoꝛitas: quacūqꝫ arte verboꝛum quis iu In oppoſitū
rat deus autē: qui conſcientie teſtis eſt: ita hoc acci=
pit ſicut ille cui iuratur intendit: vel intelligit: ſꝫ ia=
cob iurat ſe eſſe eſau: pater ſu⁹ intellexit de eſau pꝛi=
mogenito ſuo. ergo ⁊ deus: ſimiliter ꝗ quantū ad de
um iacob/ iurauit falſū. ꝗ peccauit moꝛtaliter. videť
ergo ꝙ non potuit illud quod dixit firmare iuramē=
to: ſed ſi dixit veruꝫ/ potuit iuramento firmare: ergo
non dixit verum: ⁊ ita dixit ⁊ ſcienter. ꝗ mentit⁹ eſt.

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. ❡Solutio. dicim⁹ ꝙ iacob nō eſt mētit⁹: dixit ei ſe eſſe eſau/ inſtictu ſpūſſcti. mr̄ eni ſua inſtictu ſpūſſcti fecit ipm ſic dicere: ⁊ in ſpūſctō nō eſt duplicitas. vñ in iacob nō fuit eſt/ ⁊ nō. in illo eni eſt eſt/ ⁊ nō: q aliđ habet in oꝛe aliđ in coꝛde locut⁹ eſt: ģ iacob trāſſum ptiue ⁊ nō ꝓpꝛie. ſicut dñs locut⁹ eſt/ trāſſūptiue cū dixit helias iā venit de iohāne baptiſta. iohānes eni fuit helias in virtute: ſ; nō intētiōe. ſilr̄ iacob dixit ſe eſſe eſau/ nō ꝑſonalit/ ſ; ꝟtute: ⁊ quātū ad ius pꝛimogeniture.

Ad pꝛimum ❡Ad pꝛimū dicim⁹ ꝙ nō intēdebat ꝑſuadere ſe eſſe eſau: vt ꝓpꝛie loquamur/ q2 ꝓpꝛie ꝑſuadere eſt ꝑ verba ⁊ argumēta: ſ; intēdebat aliqđ facere quo facto iſaac crederet ipm eē eſau/ ⁊ ita occaſionaliter tm̄ ꝑſuadebat ſe eē eſau

Ad ſcđm ❡Ad ſm dicim⁹ facto ſine pctō potuit ꝑſuadere ſe eē eſau. nō tm̄ ꝟbo: q2 factum nō eſt ꝓpꝛi⁹ interpꝛes mētis: ſ; ſermo eſt ꝓpꝛius interpꝛes mētis.

Ad tertium. ❡Ad tertiū dicim⁹ ꝙ l; bonu; eſſet ꝙ iſaac crederet illū q ē iacob eē eſau/ nō tm̄ poterat dicere illđ iacob bona intētiōe: cū illđ eēt falſū

Ad quartū. ❡Ad q̄rtū dicimus ꝙ apo. nō peccauit dicēdo illđ falſū/ q2 credebat illđ falſū eē veꝛ. vñ nō eſt ſiīe de iacob. iacob eni ſciebat ſe nō eē eſau.

Ad vltimū ❡Ad vltimū dicim⁹ ꝙ bñ poterat iacob iuramēto firmare qđ dicebat et ſi iuraſſet: nō intellexiſſet de⁹ ſicut iſaac. illa ei auctoꝛitas intelligitur de illis q iurant per fraudem.

❡Secunda queſtio pꝛincipalis.

❡Utrum iſaac benedixit iacob.

Ar. ꝙ non. Ueritur vtrū iſaac bñdixerit iacob: videt ꝙ nō: q2 nō bñdixit niſi illū quē itēdebat bñdicere: ſ; nō intēdebat bñdicere iacob. ģ non bñdixit iacob.

Secundo. ❡Itē. nō bñdixit niſi quē voluit bñdicere: ſ; nō voluit bñdicere iacob. ģ nō bñdixit iacob.

Tertio. ❡Itē. erroꝛ ꝑſone īpedit mr̄imoniū. ſi ei aliqs ꝯſentit in mariā. ⁊ supponat ei agnes ipo neſciēte: nō eſt mr̄imoniū īter ipm ⁊ agnetem: eodēmodo cū iſaac intēderet bñdicere eſau: cū ipſo neſciente ſuppoſit⁹ eēt ei iacob: nō fuit bñdict⁹ iacob: ſ; eſau.

In oppoſitū ❡S; hoc p; eē falſū ꝑ textū: q2 yſaac loq̄ns de iacob dixit bñdixi ei: ⁊ erit bñdict⁹.

Solutio. ❡Solutio. Dicim⁹ ꝙ in illo inſtāti ī quo yſaac bñdicebat iacob nō actu intēdebat bñdicere iacob nec eſau/ ſ; illū quē attrectauerat/ que; obſcurat⁹ fuerat. vñ ſine dubio bñdixit iacob

Ad pꝛimum ❡Necv; hec argu. Nō bñdixit niſi quē intēdebat bñdicere. ⁊ nō intēdebat bñdicere iacob. ģ non benedixit iacob: q2 in pꝛima hec dictio quē q̄tū ad hoc ꝟbū intēdebat: ſupponebat tm̄ ꝓ indiuiduo vago. ſ. ꝓ iſto hoīe: ⁊ ſūptū eſt iſte hō nō ꝓ iacob: ſed q eſt expꝛeſſe ſignificat⁹ ſub foꝛma ſua indiuiduali. ī aſſūptiōe ꝟo ſumit iacob ſub foꝛma ſua indiuiduali. vñ in argumētatiōe eſt falla acci.

Falla accidētis. *Exemplum* Inſtantia Sit ꝙ aliqs videat ſoꝛtē a lōge veniētē: ſ; neſciat ipſum eē ſoꝛtē iſte nō videt niſi quē ſcit ſe videre. ſed non ſcit ſe videre ſoꝛtē: ģ iſte nō videt ſoꝛtē. eadē eſt ſolutio ad ſcđo obie.

Ad aliud ❡Ad vltimū dicim⁹ ꝙ non eſt ſiīe q2 ī mr̄imonio ⁊ bñdictiōe: de mr̄imonio exigit determinat⁹ ꝯſenſus. ꝯſenſus ei aloꝛ ibi ꝓpꝛie facit mr̄imoniū. ⁊ ideo erroꝛ ꝑſone īpedit mr̄imoniu; q2 īpedit determinatū ꝯſenſū. ſ; in ſpūalib⁹ nō eſt ita quia ſi aliqs baptizat/ aut oꝛdinat aliquē: ⁊ credit ſe alium baptiſare vel oꝛdinare: nichilomin⁹ oꝛdinat⁹ vel baptiſatus eſt. de⁹ eni baptiſat auctoꝛitate: ⁊ homo miniſterio. vnde in. vi. nūeroꝛū. dicit dñs inuocabunt nomē meū ſuper filios iſrael: ⁊ ego bñdicā eis.

❡Tertia queſtio pꝛincipalis.

❡Utrū iacob peccauit qñ accepit bñdictionem.

Ar ꝙ ſic. Vtrum peccauerit iacob qñ accepit bñdictionē debitā fr̄i ſuo: ❡Uidet ꝙ ſic: q2 đr ī ge. Uenit german⁹ tu⁹ fraudulent̄ ⁊c. ģ ꝑ fraudē accepit bñdictionē. ⁊ fraus mala eſt: ģ peccauit.

Secundo ❡Itē. ꝑ ſimulationē habuit illā bñdictionē. ſimulauit ei ſe eē eſau/ ⁊ ſimulatio mala eſt. vt p; in ypocri. ģ peccauit ſubtrahēdo bñdictionem fratri ſuo. qđ ſi ꝯceditur.

In oppoſitū ❡Cōtra dicit glo. ſuper geñ. videri pōt ꝙ iacob bñdictionē pꝛimogeniti non ſubꝛipuit: ſ; debitā accepit: ģ nō peccauit cū accepit illud qđ ſibi debebat.

Solutio *Ad pꝛimū.* *Triplex eſt fraus.* ❡Qđ ꝯcedim⁹. ⁊ ad obiecta dicim⁹ ꝙ triplex eſt fraus. Eſt eni fraus eruditionis ⁊ fraus inſpirati ōis: ⁊ fraus nociue deceptionis. Fraus eruditiōis eſt qualē fecit ioſeph/ cū fecit poni ciphū ſuū argēteū in ſacco bēiamin: ⁊ hoc fecit cauſa eruditiōis ipius bēia. hāc fraudē faciūt mgr̄i. cum faciūt argumētatiōes ſophiſti. ⁊ decipiūt eruditionē. hāc fraudē faciūt pedagogi/ cū ſubtrahunt pueris inſtrumētū ligneū quo vtunt: vt erudiāt eos ad eūdū. fraus īſpiratiōis ē qualē faciūt iudei mutuantes ī receſſu ſuo vaſa aurea: ⁊ argētea ab egyptijs. et hoc ē in deū q eis inſpirauit: ⁊ q ex hac inſpiratione fecerūt: ſine dubio nō peccauerūt. tertia fraus eſt in ipſo. ſ. fraus nociue deceptiōis: ⁊ hec pctm̄ ē: alie due nō ſunt pctm̄. vñ nō pecca. iacob q ꝑ fraudē inſpirationis accepit iſtā bñdictionē. ⁊ ſic p; ſolu. ad pꝛimo obie.

Jacob non peccauit. *Ad ſecundū* *Quadruplex ſimulatio.* ❡Ad ſcđo obie. dicim⁹ ꝙ quadruplex eſt ſimulatio. eſt enim ſimulatio ſignationis qualis fuit in iacob. ꝑ iſtā eni ſignatione; ſignificauit ꝙ minoꝛ populus. ſ. xp̄ianus pꝛeferend⁹ eēt maioꝛi: ſcil; iudaico populo: ⁊ eſt ſimulatio cautele: ſiue pꝛouidētie: ſicut ſimulauit ioſue fugam cū vellet capere oppidum hay: ⁊ ſimulauit ſe ieſu adoꝛaturū baal vt interficeret omnes ſacerdotes baal: ⁊ ſimulauit angelus thobie ſe eſſe azariā anante magni filium: ⁊ eſt ſimulatio doctrine: ſicut dominus finxit ſe longi⁹ ire vt inuitaretur a diſcipulis ad doctrinā: ⁊ eruditionem eoꝛu;: ⁊ eſt ſimulatio q eſt in ypocritis: q̄ mala eſt ⁊ peccatum. tres aute; pꝛime ſunt peccatum. vnde iacob non peccauit per ſimulationem illam.

❡Utrū iacob peccauit emēdo pꝛimogenita.

Scđa q̄ſtio hui⁹ capituli *Ar. ꝙ ſic.* Queritur vtrum iacob peccauerit emendo pꝛimogenita eſau: ❡Uidetur ꝙ ſic. Eſau ei vendidit pꝛimogenita ſua: vt dicit apoſtolus in fine ad hebꝛeos. ipſi iacob. ergo iacob emit pꝛimogenita q ſm veritatem erant eſau. ſed pꝛimogenita iſta erant res ſpūales: quia pꝛimogenitus ſacerdos erat ⁊ benedicebat fratribus ſuis ⁊ benedictionē accipiebat a patre/ ⁊ ſacerdotium ſpirituale eſt: ⁊ benedictio ſimiliter. ergo iacob emit rem ſpiritualē/ pꝛo re tēpoꝛali: que minimū quid eſt: ſc; pꝛo edulio lentis: ergo emptio iſta fuit ſymoniaca. ģ iacob peccauit moꝛtaliter emendo pꝛimogenita.

opīo aliq̄r. ❡Ad hoc dicunt quidā ꝙ pꝛimogenita iſta non erāt res ſpirituales nec; ſacerdotium illud erat ſpirituale. non eni erat adhuc inſtitutum ſacerdotium a deo: ſed poſtea inſtitutu; fuit in tempoꝛe moyſi.

ꝯ hanc op. ❡Sed cōtra. hoc obijcitur. quia dicit in geneſi. ꝙ melchiſedech erat ſacerdos dei ſummi/ ⁊ ei obtulit abꝛaham decimas tanꝗ maioꝛi: et benedictionē recepit a melchiſedech/ tanꝗ a ſuperioꝛi: hoc autem erat gratia ſacerdotij. ergo ſa=

Ayuntamiento de Madrid

cerdotium illud erat a deo inſtitutum: ⁊ ita nulla eſt
Secundo. predicta ſolutio. ¶Jtē. apſ̄us probat in epiſtola ad
hebreos: ſacerdotium chriſti maiꝰ eſſe ſacerdotio le
uitico. ⁊ hoc probat per ſacerdotiū melchiſedech. er
go ſacerdotiū melchiſedech/ maius fuit ſacerdotio
leuitico: ſed ſymoniaci erāt q̄ emebāt ſacerdotiū le
uiticum. ergo ſymoniaci eēnt ſi emerent aliqui ſacer
dotium melchiſedech: ſed ſacerdotiū melchiſedech
erat ſacerdotium primogenitorum: ergo ſymoniam
Tertio. commiſit iacob emendo ſacerdotium illud. ¶Jtē.
detur ꝙ primogenita illa eſſet res corporalis/ vide-
tur tamen ꝙ iacob peccauerit mortaliter detinēdo
primogenita illa/ defraudauit eni fratrē ſuū pluſꝗ̄
in media re iuſti precij: in infinitū eni plus valebant
primogenita illa ꝗ̄ edulium lentis. ergo ſm legem
Alia opio. non debuit ſtare iſta emptio. ¶Alij aliter ſoluūt di
centes ꝙ primogenita iſta erāt res corporales: ſed
annexum habebant ſpirituale. ⁊ trāſit illud ſpiritua
le in corporale: nec fuit peccatū emere vel vendere
primogenita hmōi. ſicut ſi aliquis haberet villā ali-
quam in cuius eccleſia haberet ius patronatus: ſivē
Pbaꝛ p ſiſe. deret illam trāſiret ius patronatus cū vniuerſitate/
nec eſſet ibi ſymonia: quia principale in iſta venditio
ne corporale eſt. ſimiliter dicebāt de primogenitis
illis. habebat eni primogenitus duplicem partē in
hereditate: duplicē portionem in ferculis: ⁊ veſtes
ſplendidiores: ⁊ omnia iſta erant corporalia: ſed an-
nexum erat ſpirituale: ſcʒ ſacerdotium/ ⁊ benedictio
P hāc aꝛ. quā dabat fratribus/ ⁊ quā habebat a patre. ¶Sed
contra hanc ſolutionem ſic opponitur. tria erant ibi
corporalia/ ⁊ tria ſpiritualia. ergo cū ſecundū ſe ma-
ius ſit ſpirituale ꝗ̄ corporale. potiꝰ primogenita il-
Solutio. la debent dici res ſpirituales ꝗ̄ corporales. ¶So-
lutio. dicimus ſine preiudicio melioris ſententie ꝙ
illa primogenita iure erant ipſius iacob. ⁊ hoc ſigni
ficauit ſpiritusſanctus in ortu illius. tenebat ei plan
tam fratris ſui quaſi volēs ipſum retrahere/ ne prior
naſceretur ac ſi ipſo facto diceret: tu non debes eſſe
primogenitus/ ſed ergo. dicimꝰ ego ꝙ nō erant pri-
mogenita ſua: ſed redemit tanꝗ̄ ſua/ et minimo pre-
Ad rōnem. cio. ⁊ hoc licuit ei facere ſine peccato. ¶Ad illō qō
obiicitur ꝙ apoſtolus dicit: eſau vēdidiſſe primoge
nita ſua dicimus ꝙ ſua erant reputatione hominū:
ſed non ſm veritatem. ⁊ concedimus ꝙ vendidit: in-
tētionē enim habuit vēdendi quia credebat eſſe ſua/
non tamen iacob emit: ſed redemit.

¶Tractatꝰ veceſimuſquartꝰ. ¶De iuramēto.

Dicto de mendacio: dicendum eſt de iura
mento et periurio: quod phibetur in hoc
mandato. Non aſſumes nomen dei tui in
vanū. i. non iurabis p nichilo: de quo mā
dato in preſenti agimus. Primo ergo vi-
dendum eſt quid ſit iurare: ⁊ vtrū iurare in ſe ſit ma-
lum. Secundo de forma iuramēti. Tertio de comi-
tibus iuramenti: ſm quos ſit iuramentum licitum/
meritoriū/ ⁊ obligatoriū. Quarto vtrum omne per-
iurium ſit peccatum: ⁊ ſi eſt peccatū: vtrū ōme periu
rium ſit mortale peccatum: an aliquod veniale:
¶Quinto de cauſis iuramenti.
¶Sexto de coactis iuramentis.

Primum ca pitulum. Prima qō. Arꝫ ꝙ nō.

Circa primum capitulū ſciendū eſt ꝙ iurare
eſt aſſerere aliquid atteſtatione alicuiꝰ rei ſa
cre vel non ſacre. ¶Queritur ergo vtrū iurare in ſe
ſit malū: videꝛ ꝙ nō: qa dñs iurauit. vñ iurauit dñs
et non penituit ⁊c̄. Similiter ſancti iurāt. vnde apo
ſtolus. Teſtis eſt michi deus: hoc enim eſt quedam
ſpecies iuramenti: cum ergo deus et ſancti iurent/
iuramentum non eſt malum in ſe. ¶Jtem. iurare Secundo
non eſt bonū: vt dicit Auguſtinus: ſed non eſt ma
lum: ergo iurare non eſt malū in ſe. ¶Jtem. iurare Tertio.
indirecte eſt malum in ſe: quia remota omni extrin-
ſeca circunſtantia iurare eſt malum: ergo eadem ra-
tione velle loqui/ vel velle comedere eſt malum in ſe
vel in genere: quia remota omi extrinſeca circunſtā
tia velle loqui eſt malum: quia tale loqui eſt ocioſū:
ergo et verbum ocioſum malum eſt: et velle loqui: ſi
militer ocioſe malū eſt: ergo qua ratione iurare ſim-
pliciter eſt malum in ſe: ſiue in genere: eadem ratio-
ne et velle loqui eſt malum in genere: hoc autem fal
ſum: ergo iurare eſt malū in ſe ſiue in genere: quod
ſi conceditur. ¶Cōtra. iurare eſt phibitum vt habe Jn oppoſitū
tur in euang. Ego dico vobis non iurare oino: neqꝫ
per celum: quia thronus dei eſt. neqꝫ per terram: qa
ſcabellum pedum eius eſt. ergo cum iurare ſit phi-
bitum/ iurare eſt malum: aut ſm ſe aut in ſe. non ſm
ſe. ergo in ſe. ſi dicaꝛ ꝙ iurare non eſt ibi prohibitū: Euaſio.
ſed conſuetudo iurādi. ergo conſuetudo iurandi cū
ſit prohibita mala eſt: ſm ſe aut in ſe. ergo iurare ma Cōtra hanc
lum eſt ſm ſe aut in ſe: hoc enim non eſſet malum in
ſe: nec eius iteratio eſſet malū in ſe. vnde non debe-
ret prohiberi. ¶Jtem. dicit Auguſtinus ꝙ iuratio Secundo.
falſa eſt pernicioſa: iuratio vera eſt periculoſa. ergo
mala. quare ergo enim eſſet periculoſa niſi eſſet ma-
la. ergo ſm hoc iurare eſt malum in ſe. ¶Jtē. iura- Tertio.
re pro nichilo malum eſt in ſe: quia hoc eſt aſſumere
nomen dei inuanum ſicut exponunt ſancti. ſed iura-
re pro nichilo eſt iurare ſine omni cauſa. ergo iurare
remota omni cauſa extrinſeca eſt malum. ſed iurare
ſimpliciter ſumptum eſt iurare/ remota omni cauſa
extrinſeca. ergo iurare ſimpliciter ſumptum eſt ma
lum: et ita iurare malum eſt in ſe. ¶Jtem. in prima Quarto.
canonica iohannis Nolite diligere mundum: prohi
bitum eſt diligere mundum. hoc autem non eſt pro-
pter circunſtantiā rei que precipitur. meritorie eīn
poſſum diligere mūdum/ appoſita debita circunſtā
tia: ſcʒ vt diligam temporalia ad bene diſpenſandū
ſcʒ ad erogandum pauperibus: et conſimilia. prohi
betur ergo dilectio mundi: quia remota omni exte-
riori circunſtantia in ſe mala eſt: et ita diligere mun
dum malum in genere: eadem ratione iurare remo-
to omni extrinſeco malū eſt in genere. ¶Jtem. om- Quinto.
nis actio volūtaria: aut eſt a natura aut eſt a recta ra
tione aut a libidine. ergo iurare ſimpliciter ſumptū
cum non ſit a natura vel a recta ratiōe eſt a libidine.
ergo eſt malum in ſe ſiue in genere. ¶Solutio. Au Solutio.
guſtinus dicit ꝙ iurare nec eſt bonum nec eſt malū:
intelligitur ꝙ nec eſt bonum ſm ſe: nec eſt malū ſm
ſe. appellatur autem bonū ſm ſe: quod nullo modo
poteſt fieri malū: ſicut diligere deum ex charitate
nullomodo poteſt fieri malum. malum ſm ſe appel-
latur quod nulla circunſtantia poteſt fieri bonum: ſi
cut fornicari. quedam eni nominata coniuncta ſunt
cum malo ſicut dicit ariſto. mediū et indifferens eſt
quod neꝗ̄ eſt bonum ſm ſe: nec eſt malum ſm ſe. tri- Triplex eſt
plex eſt. eſt eni indifferens quoddam quod habet in actꝰ indiffe-
ſe circunſtantiam aliquam ſm ꝙ ſemper eſt malum rens.

Ayuntamiento de Madrid

in ſe niſi fiat bonum per circumſtantiam extrinſecus
additam. tale indifferẽs eſt interficere hominẽ: ſem=
per enim malum/ eſt niſi per exteriorem circũſtanti=
am fiat bonum. eſt enĩ aliud indifferens ꝙ nullã in ſe
habet circunſtantiam: ſm quam poſſit eſſe malum: ſi
cut eſt comedere: ſicut eſt loqui. inter iſta duo gene=
ra indifferẽtiam que ſunt quaſi extrema eſt aliud in=
differens: quod habet in ſe aliquam circunſtantiam
ſm quam non eſt malum: ſed poteſt eſſe malum. tale
eſt iurare: habet enĩ quoddam in ſe ſcꝫ inuocare deũ
teſtem. per quod iurare non eſt malũ: ſed põt eſſe ma
lum: quia ſi ſine cauſa inuocetur deus teſtis: tũc in=
uocare deũ teſtem eſt quaſi contẽnere deuꝫ: hoc ma
lum eſt: tamen inuocare deum non eſt malum in ſe.
Soluit q̃o. ¶ Soluẽda ergo eſt premiſſa queſtio per diſtinctio=
Per hoc ad nem eius quod eſt malũ in genere: ſiue malum in ſe.
primum. ſi enim malũ in ſe ſumatur large: ita ꝙ cõprehendat
primum indifferens ⁊ medium: tunc iurare eſt malũ
in ſe: ⁊ tunc non ſequitur ſancti iurãt: ergo iurare nõ
eſt malum in ſe: ſicut non ſeqtur: ſancti interficiunt.
Ad ſecundũ ergo interficere hominem non eſt malũ in ſe. ¶ Ad
ſecundã auctoritatem ſoluũt ⁊c̃. cum enĩ dicit Au=
guſtinus ꝙ iurare non eſt malum ſm ſe: tamẽ eſt ma
Ad tertium lum in ſe. ¶ Ad tertiũ patet ſolutio per predicta. nõ
enĩ eſt ſimile de iuramento ⁊ locutiõe/ vel comeſtio=
ne: ſi vero malum in ſe ſumatur ſtricte ita ꝙ cõprehẽ
dit ſolum primũ indifferens: tũc iurare nõ eſt malũ:
et non valet: iurare eſt prohibitũ: ergo eſt malũ in ſe:
non enĩ propter ipſum iurare eſt prohibitum: ſed q̃a
de facili incurrit periuriuꝫ/ qui iurationi aſſuefacit.
Auguſtin⁹. vnde Auguſtinus iurare prohibetur ne hoĩes appe
tant iurare tanq̃ꝫ bonũ. ex hoc patet ꝙ non omne ꝓ=
hibitum eſt malum in ſe. vnde peccat illa argumẽta=
Falſa ꝯſitis. tio ſm fallaciã conſequentis a ſuperiori ad inferius
affirmando. per eandem rationẽ non valet hec. Om
Ad aliud. nis iuratio eſt ꝑiculoſa: ergo mala. ¶ Similiter nõ
valet iurare pro nichilo eſt malum in ſe: ergo iurare
ſimpliciter malũ eſt in ſe. quia iurare pro nichilo de=
terminat caſum in quo teſtem inuocare deum eſt cõ
temnere deum: ſed iurare ſm ſe non determinat il=
Ad aliud. lum caſuꝫ. ¶ Ad iſtud quod obijcitur de dilectione
mundi: dicim⁹ ꝙ diligere mundũ eſt frui mundanis
Ad vltimuꝫ ſm ꝙ prohibetur: et hoc malum eſt ſm ſe. ¶ Ad vl=
timũ dicimus ꝙ non valet hec argumẽtatio iurare
eſt ex libidine: ergo eſt malũ in ſe. non habꝫ propter
hoc circunſtantiam malam in ſe/ licet ſit ex libidine:
ergo iſtud iurare eſt malũ: ſcilicet iſtud iurare quod
eſt ex libidine. ſi vero ita argumentetur iurare in ſe/
remota omni circunſtantia eſt ex libidine: ergo iura
Similit̃ hec re eſt malum in ſe: non valet hec argumentatio. ſm
non valet. ꝙ malum in ſe ſtricte ſumitur: idem eſt enim ac ſi in=
ferret: ergo iurare ſecundũ ſe habet circunſtantiam
malam malo pene.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

¶ De forma iuramenti.

De iuramen Queritur de forma iuramenti. Sciendũ er
to in diuer= go ꝙ in veteri teſtamento erat hec forma
ſis legibus. iurandi. viuit dñs: et hec viuit anima mea
vel tua. quod eſt per dñm viuũ. ⁊ per vitaꝫ
anime mee vel tue faciã: vel hoc nõ faciã.
in primitiua eccleſia fuit hec forma iurãdi: teſtis eſt
michi deus. quod eſt dicere deum inuoco teſtem ve
ritatis eius quod dictur⁹ ſum: ⁊ ſic ſepe iurabat apo
ſtolus: modo iuramus ſm formam quam dominus
dicit in euãgelio. Nolite iurare neq; per celum neq;
per terram ⁊c̃. vnde modo iuramus ſic: vel per deũ/
vel per ſanctam mariam: vel per beatum petrum: fa
ciam hoc/ vel non faciam hoc. aliquãdo autem iura=
mus hoc modo. ſic de⁹ me adiuuet: et hec ſacra ver=
ba. variatur autem iuramentum ſm diuerſitatem
eorum per que iuratur: ⁊ ſm hoc talem regulam dat
Auguſtinus. ꝙ quãto ſanctius eſt id per quod iura Auguſtin⁹
tur/ tanto penalius eſt periculum. ¶ Sed contra re dat regulã.
gulam iſtam multipliciter obijcitur. dicit enĩ domi=
nus in euangelio. Nolite iurare neq; per celuꝫ: quia
thronus dei eſt/ neq; per terrã ⁊c̃. ergo qui iurat fal ꝯ quã ar̃.
ſum per creaturam/ contemnit creaturam et creato
rem: ſed qui iurat falſam tantum per deuꝫ: contẽnit
tantũ creatorẽ. ergo penalius eſt periuriũ per crea=
turam q̃ꝫ ꝑ creatorẽ. ergo falſa eſt illa regula quan=
to ſanctius eſt ⁊c̃. ¶ Itẽ. magis peccat qui iurat fal Secundo.
ſum ꝑ oculos dei/ q̃ꝫ qui iurat falſum per deũ: quod
patet: quia iuramẽta per quedam membra dei mul=
tum abhorrent fideles ⁊ conſtat ꝙ ſanctior eſt deus
q̃ꝫ membrum. ergo non eſt verum ꝙ quãto ſanctius
eſt iſtud per quod iuratur/ tãto penalius periurium
¶ Item. ſm iſtam regulã dicit Auguſtinus ꝙ ma= Tertio.
ius peccatum eſt iurare falſum per deum/ q̃ꝫ iurare
per idolum. Sed contra: qui iurat per aliquid: vene
ratur iſtud: ergo q̃ iurat per idolũ veneratur iſtud. ſꝫ
duplex eſt veneratio: ſcilicet veneratio latrie/ ⁊ vene
ratio dulie. ergo qui iurat per idolum veneratur il=
lud veneratione latrie vel dulie. nõ dulie. inuocat eſt
idolum tanq̃ꝫ deum vt ſit teſtis veritatis eius quod
dicitur: ergo veneratur idolum veneratione latrie:
ergo iurando verum ꝑ idolum exhibet latriam ido=
lo: ergo eſt idolatra. iurare ergo verum per idolum
eſt peccatuꝫ idolatrie: ſed peccatũ idolatrie eſt quo
nullum aliud eſt maius: ergo iurare falſum per deũ
cum non ſit peccatum idolatrie/ nõ eſt maius pecca
tum q̃ꝫ iurare verum per idolum: et ita mentitur au
guſtin⁹. ¶ Forte dicet ꝙ aliquod peccatum eſt ma= Euaſio.
ius aliquo peccato idolatrie: et videtur in ꝓpoſito.
qui enim iurat falſum quod ſcit eſſe falſum per deuꝫ
ſciẽter contempnit deum. qui vero iurat verum per
idolum ex ignorantia peccat: non cõtemptu dei. vn
de cum maior cõtemptus ſit in illo qui iurat falſum
ſcienter per deum q̃ꝫ in iſto qui iurat verum per ido
lum: maius peccatum eſt iurare falſum per deum q̃ꝫ
iurare verum per idolum: et ita aliquod peccatũ q̃d
non eſt idolatria: maius eſt aliquo peccato idolatrie
¶ Sed contra. qui iurat falſum per idoluꝫ credens ꝯ hanc ar̃.
illud eſſe deum / peccat contra illud quod primo eſt
in recta ratione: recta enim ratio dicit primo deum
eſſe ſummum bonũ/ ſumme venerandũ. omnis ergo
idolatra peccat contra illud quod primo eſt in recta
ratiõe: ergo ſm hoc nullum peccatũ eſt maius quo=
cunq; peccato idolatrie. ¶ Solet etiam obijci de ia Ar̃. etiã de
cob qui conſenſit in iuramentum laban: qui fecit de= iacob.
os ſuos: ſed facientes ⁊ conſentientes pari pena pu
niendi ſunt. ergo cũ laban peccauerit iurando. ergo
iacob peccauit conſentiendo. eodem modo dicitur Similit̃ de
de iuda machabeo qui petijt iuramentum amicicie iuda macha.
a romanis quos ſciebat iuraturos per idolum: ⁊ ita
peccauit cum illi peccauerint. hoc autem falſum eſt
iacob autem laudatur in omnibus: ⁊ iudas macha=

Solutio.

deus ſimiliter. ¶ Solutio. ſine dubio qui iurat per creaturam/ iurat quoddam modo per creatoꝛeꝫ: inuocat eni creaturam teſtem veritatis: et omnis creatura teſtis eſt pꝛime veritatis: nutus eſt dei quelibet creatura. vnde Auguſtinus: ve qui diligit nutus tuos pꝛo te: in nutibus eni ſiue in ſignis non eſt ſiſtendum. ¶ Cōcedimus ergo ꝙ qui iurat falſum ꝑ creaturam contemnit et creaturam/ et creatoꝛem. ⁊ non valet hec argumentatio. qui iurat falſum per creatorem contemnit tantum creatoꝛem. ergo magis peccat qui iurat falſum per creaturā q̃ qui per creatorem: quia qui iurat falſum per creaturam contempnit creatoꝛem in creatura: et qui iurat falſum ꝑ creatoꝛem contempnit ipſum in ſe: ⁊ in infinitum melioꝛ eſt in ſe q̃ ſit bonus creature/ vl' q̃ creatura iudicet ipſum eſſe bonum vel etiam poſſit iudicare. vnde in pſalmo. Confeſſio eius ſuper celum et terram. ⁊ intelligitur de confeſſione laudis. vnde plus contemnit qui ſolum creatoꝛem in ſe contemnit: q̃ qui contemnit creaturam et creatoꝛem in creatura. ¶ Ad

Auguſtin⁹.

Ad pꝛimum

Ad ſecundū

ſecundo obiectum dicim⁹. ꝙ cum dicit Auguſtin⁹. quanto ſanctius eſt iſtud per quod iuratur: tanto penalius eſt periurium: intelligendum eſt de aliis circūſtantiis parib⁹. vñ qui iurat falſum ꝑ deum magꝭ peccat: q̃ qui iurat falſum ꝑ oculos dei: ſi omes alie circunſtantie ſint pares: ſed hoc non eſt verum: quia qui iurat falſum per oculos dei contemnit deum/ et membꝛum eius et inſuper eſt ingratus deo: de hoc ꝙ deus factus eſt homo pꝛo ipſo. vnde maius eſt iurare per oculos dei: q̃ per deum. ¶ Ad tertio obiectum dicimus ꝙ maius peccatum eſt iurare verum per idolum: q̃ iurare falſum per deum: ſm ꝙ iurare verum per idolum arguit certū peccatum idolatrie vel infidelitatis. ſed tamen dicit Auguſtin⁹ ꝙ iurare falſum per deum maius peccatuꝫ eſt q̃ iurare verum per idolum. non comparat niſi iuramentum iuramēto et infidelitate circūſcripta. ſine dubio nuſq̃ dicit Auguſtinus. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ iacob non conſenſit ꝙ laban iuraret ꝑ deos ſuos: ſed conſenſit ꝙ iuraret et permiſit per idola. ¶ Itē. dicim⁹ de iuda machabeo: ſicut iſte qui accipit mutuū a feneratoꝛe: ꝯſentit ꝙ fenerat accōmodet ei denarios: ſed nō conſentit ꝙ accommodet ei ad vſurā: q̃a ſi conſentiret peccato/ peccaret: ſed ꝑmittit ꝙ ad vſuram accommodet ei.

Ad tertium.
mal⁹ pctm̄ ē iurare verū ꝑ idoluꝫ q̃ falſum ꝑ deum

Ad vltimū.

Idē de iuda
Nota bene.

¶ Tertio queſtio huius capituli.

¶ Ꝙ iuramentum habet tres comites.

Tres comites iuramēti

Notandum eſt ꝙ iuramentum tres debet habere comites: ſcilicet veritatem/ ⁊ iudicium/ ⁊ iuſticiam: ſicut dicit dominus in quarto hieremie iurabis viuit domin⁹ in veritate et iudicio et iuſticia. ⁊ hos comites debꝫ habere iuramentū: valde enim ꝑiculoſum eſt iurare ſicut dictum eſt ſupꝛa. Debet ergo habere iudicium: quia diſcrete iurandum eſt. Debet habere iuſticiam: quia iuſtum ⁊ licitum iurandum eſt. debet etiam habere veritatem/ aut rei iurate/ aut ipſius iurantis: nichil enim debet iurare niſi quod credit eſſe verum. ¶ Sed videtur ꝙ ſuperfluāt duo comites. quicunq̃ enim iurat diſcrete iurat iuſte: quia ſi non iurat iuſte nō iurat diſcrete: ergo a deſtructione conſequentis: ſi iurat diſcrete iurat iuſte: et ſi iurat diſcrete et iuſte iurat vere: ſaltem veritate iurantis: ergo ſi iurat diſcrete iurat et vere. ergo dicto iudicio dicuntur alij duo comites: ergo ſufficit iudicium: q̃ ſupfluit ponere alios duos comites. ¶ Iteꝫ. dicitur ꝙ iuramentum habet iſtos tres comites cū obligatione: aliter non. ¶ Secundum hoc queritur ſi aliquis iuret ſe nunq̃ foꝛe epiſcopum vtrum illud iuramentum ſit obligatoꝛiū: videtur ꝙ ſic. iurat eni licitum: et tale licitum pꝛopter quod multi boni laudabiles exiſtunt. laudabile enim eſt oblatum honoꝛem: ⁊ oblatas diuitias non ſuſcipere: ergo iuſte iurat ⁊ diſcrete. credit enim nunq̃ ſe poſſe ſufficere ad regendum epiſcopatum ⁊ vere iurat quantum in ipſo eſt. credit enim nunq̃ ſe foꝛe epiſcopum: ergo nec illud iurando. ¶ Item. iſtud iuramētum habet tres comites quos debet habere: ergo eſt obligatoꝛium Iſte due concluſiones videntur ſequi: ſcilicꝫ ꝙ non peccet/ ⁊ ꝙ iuramentum teneat. ¶ Item. quidam fecerat huiuſmodi iuramētum/ ⁊ poſtea electus eſt in epiſcopum: ⁊ gregoꝛium papam fecit inquiri vtruꝫ tale iuramentum feciſſet: ſuperflue auteꝫ feciſſet inquiri niſi illud iuramentum teneret/ ſic igitur qui iurat ſe nunq̃ foꝛe epiſcopum: obligatur ⁊ non peccat ¶ Sed contra. dicit Auguſtinus ꝙ qui curam alendoꝛum ſubditoꝛum rēnuit diſcalciati oppꝛobꝛiū ſuſtinebit. Non vult enim ſuſcipere vxoꝛem fratris ſui defuncti: ſcilicet xp̄i: nec ſuſcitare ſemē ei: ſed nō ſuſtinebit oppꝛobꝛium niſi ꝓ peccato: ergo peccat iurando ſe nunq̃ ſuſcepturum epiſcopatum: ergo non obligat illud iuramentum. ¶ Item. dicit Auguſtinus ꝙ ocium ſanctum querit gratia veritatis: negociū iuſtū ſuſcepit neceſſitas charitatis: ociū eni querunt viri cōtemplatiui: vt liberius vacent inquiſitioni veritatis: et hoc eſt quod dicit ocium ſanctū querit gratia veritatis. ſed negocium iuſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis. ergo cum aliquis epiſcopat⁹ indiget aliquo bono viro: iuſtū eſt ꝙ ſuſcipiat illud negocium: ergo ſi non ſuſcipiat facit contra iuſticiam: ergo qui iurat ſe nunq̃ recepturum peccat: cum iuret contra iuſticiā/ non tenet illud argumētū. ¶ Eadem obiectio eſt de iſto qui iurat ꝙ nūq̃ intrabit religionem: nec vnq̃ dimittet habitum laicalem: videtur enim ꝙ peccet: quia facit contra cōſilium dei. ſi concedatur ꝙ peccet. ¶ Contra. Sic iurat quia cognoſcit infirmitatem ſuam ⁊ ſcit/ vel credit ꝙ facili⁹ ſaluabit̃ in segoꝛ. i. in ꝑuula patria q̃ in monte: tunc non peccat iſtud iurando: ſimilit̃ qui iurat ſe nunq̃ foꝛe epiſcopum peccat hoc iurando: ſi iuret quia videt ſe melius et facilius ſaluari in mediocri ſtatu q̃ in maioꝛi. ¶ Solutio. Ad pꝛimum dicim⁹ ꝙ qui diſcrete iurat: iuſte et vere iurat. vnde dicto iudicio dicuntur alij duo comites ꝓpter connexionē virtutū: ſunt enim ſimul iſte tres: veritas/ pꝛudētia/ iuſticia/ et non valet hec argumentatio: dicto iudicio: dicuntur alij duo comites. ergo ſuperflue connumerātur cum iudicio. Inſtantia. Sobꝛie pie ⁊ iuſte viuamus in hoc ſeculo. qui viuit ſobꝛie viuit pie et iuſte. ergo poſita ſobꝛietate ſuperflue ponuntur iuſticia et pietas: non ſequitur. licet eni vna virtute habita habeātur omnes: neceſſarie tamen ſunt omnes quantū ad vſus ſuos qui non ſunt de neceſſitate cōnexi. ¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ iſte qui iurat ſe nunq̃ eſſe epiſcopum iurat licituꝫ: ſed duplex eſt licitum. eſt enim licitum expediēs: et licitum non expediēs:

Ꝯ iſta ar.

Secundo.

q̄ſtio incidēs

Ar̃ ꝙ ſic.

Secundo

Tertio.

In oppoſitū

Figura.

Secundo.

Eodē mō ar

Sꝫ ꝯ hoc ar.

Figura.

Solutio

Ad pꝛimum

Inſtātia eſt.

Ad ſecundū

Ayuntamiento de Madrid

Dictū pauli. ſicut dicit apoſtolus.omnia licent michi:ſed nō om
nia expediunt: licitū expediens eſt quod pꝛomouet
hominem ad melius.licitū non expediens eſt quod
impedit pꝛomouere ad melius.iuramētum licitū et
expediens:obligatoꝛium eſt.iuramentum licitum ⁊
non expediens:nō eſt.obligatoꝛium iuramētum enī
quod obſeruat̄ deterioꝛem vergit in exitū ſalubrio=
Beda. ri conſilio mutandū eſt:ſicut dicit beda.iuramentū
ergo eius qui iurat ſe nunꝙ̄ futurū epiſcopū non eſt
ſimpliciter obligatoꝛium:ſi enim videat iſte qui iu=
rat ſe eſſe neceſſarium epiſcopatui/cuꝫ nullus alius
inueniatur dignus epiſcopatu:nō tenet iuramētum
illud:non valet hec argumētatio.eſt licitū ergo obliga=
Falla ꝯñtis. toꝛium. Et eſt fallacia conſequentis:ab inferioꝛi ad
ſuperius affirmando.non valet:diſcrete iurat. ergo
eſt obligatoꝛiū:licet enim diſcrete iuret:non tamen
vſquequaꝙ̄ diſcrete:ſicut apoſtol⁹ diſcrete petiſt ſti
mulum carnis remoueri a ſe non tamen vſquequaꝙ̄
Ad aliud. diſcrete. ¶ Ad illud quod obijcitur de inquiſitione
grego. dicimus ꝙ qui inquiri facit propter ſcādalū
et pꝛopter ea tenebat iſtud ſacramentū ex quo inue
Ad aliud. niebat̄ alius qui erat dign⁹ epiſcopatu. ¶ Ad iſtud
quadruplex quod queritur vtrum peccat:dicimus ꝙ periurium
ꝑiurium. quattuoꝛ modis accipit̄. quandoꝙ̄ dicitur periuriū
falſa iuratio:⁊ ſic periuriū aliquando eſt peccatum:
aliquando non. poſſum enim iurare falſum ſine pec
cato:ſicut ſi nouit̄ inſperi in archa mea: ⁊ poſtea me
Exemplum. neſciente poſuit aliquis aliqđ furtū in ea. Si quera=
tur ſi iſtud furtū fuit in archa mea poſſuꝫ ſine pecca=
to iurare ꝙ non. quandoꝙ̄ dicitur periuriū peruer=
ſa iuratio.i.iuratio illiciti:⁊ hoc ſemper eſt peccatū.
quandoꝙ̄ tranſgreſſio iuramenti dicitur periuriū:⁊
hec quandoꝙ̄ eſt peccatum quandoꝙ̄ nō. trangreſ=
ſio enim iuramenti liciti et expedientis peccatū eſt:
tranſgreſſio iuramenti illiciti peccatū non eſt.quar=
to modo dicitur periuriū reatus periurij ſm ꝙ ali=
Ad rationē quis dicitur periurus. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ iſte qui iu=
rat ſe nunꝙ̄ foꝛe epiſcopum ſi ex hac intētione iuret
vt intendat ſe melius ſaluari in ſtatu ſubiectiōis:ꝙ̄
in ſtatu pꝛelationis non peccat.ſi vero hac intentio=
ne iurat vt velit vitare laboꝛem/et viuere ocioſe ſiue
Siľr ad aliđ in ocio/peccat. ¶ Similiter iſte qui iurat ſe nūꝙ̄ in=
traturum religionem/ſi ex amoꝛe mūdi huius iurat
peccat:⁊ ſi amoꝛ iſte venialis/peccat venialit̄.ſi moꝛ
talis/peccat moꝛtaliter.ſi vero iuret quia videt ſe nō
poſſe ſuſtinere eminentem vitam religiōis/non pec=
cat.verum eſt tamen quia iuramentum illud non eſt
obligatoꝛium.ergo aliquod iuramentuꝫ licitum eſt
Iuramētum obligatoꝛium/aliquod non: ſed iuramētum nullum
dupľr fit illi= illicitum eſt obligatoꝛium.illicitū eſt autem iuramē
citum. tum duabus de cauſis. Aut enim illicitum tantum
Pꝛima cā. pꝛopter illud per quod iuratur. aut ꝓpter iſtud per
Secunda. quod iuratur.pꝛopter illđ per quod iuratur/ cum il
licitum iuramētū ſicut cum aliquis iurat aliquid iu
Duplex illi= ramentum eſt obligatoꝛium. ¶ Illicitum autem iu=
citū iuramē= ramētum per quod iuratur duplex eſt. aut enim per
tum. quod iuratur eſt licitum ſimpliciter:et in ſe:ſicut cū
aliquis iurat ſe interfecturū hominem:aut non/illi=
citum ſimpliciter et in ſe:ſed alicui:ſicut cum qui vo
uit continentiam:iurat ſe ducturū aliquam vxoꝛem:
non iurat illicituꝫ ſimpliciter: ſed illicitū ſibi ſimpli
citer:⁊ iſte qui eſt in ſacris oꝛdinibus qui iurat ſe du
cturum aliquam vxoꝛem iurat nō illicitum ſimplici=

ter:ſed ſibi illicitū. tenetur enim ad perpetuam con Nota dilig̃
tinentiam:non ex toto:quia non eſt neceſſe ꝙ voueat ter.
continentiā:cū ſuſcepit ſacros oꝛdines:ſed ex cōſti= Conſtitutio
tutione eccleſie: q̄ conſiſtem ꝙ illi qui ſunt in ſacris eccleſie.
oꝛdinibus non cōtra hanc. poteſt enim facere quaſ=
dam perſonas legitimas: ad ꝯtrahendum et quaſ=
dam illegitimas:ſicut in cōſilio nuper fecit de qui=
buſdam perſonis illegitimis ad contrahendū fecit
legitimas: ſed ſiue id quod iuratur ſit illicituꝫ in ſe
ſiue cui iuratur: neutrum iuramentū tenendum eſt:
et de tali illicito dictum eſt pꝛi⁹ ꝙ nullum iuramen=
tum illicitū eſt obligatoꝛiū. ¶ Sed contra. dicit au Cōtra vnū.
guſtinus ꝙ meretrix que iurat ſe ſeruaturam fidem
leccatoꝛi ſuo mala eſt adherendo leccatoꝛi et iuran=
do:peioꝛ autem iuramentum non obſeruando:ergo
peccat tranſgrediendo illud iuramētum:ergo iura=
mentum illud eſt obligatoꝛium:⁊ tamen illud quod
iuratur eſt ſimpliciter et in ſe licitum: ergo eſt falſa:
nullum iuramentum illicitum quantum ad illud qđ
iuratur eſt obligatoꝛium. ¶ Eadem eſt obiectio de Secūdo af.
illo qui iurat diuiſurum ſpolia cuꝫ aliquo:ſi iuret ip
ſum ad rapiendum. Dicit enim Auguſtin⁹ ꝙ magis Auguſtin⁹.
peccat ſi totū retineat ꝙ̄ ſi diuidat:ergo tenetur di=
uidere:ergo iuramentum iſtud eſt obligatoꝛium:et
hoc eſt contra pꝛedicta. ¶ Solutio. iſtud quod facit Solutio.
meretrix partim eſt licitū partim illicitum:cum hec
iurat ſe ſeruaturam fidē leccatoꝛi ſuo iurat ſe adhe=
rere ei ſoli:quantū ad adherentiam illicitū eſt: quan
tum ad excluſionem licitū.vnde ſi adhereat alij/pec
cat periuriando ⁊ ſic iſtud iuramentū partim tenet:
partim non tenet. ¶ Item. dicimus de iſto qui dicit Siľr de alio
ſe diuiſurum ſpolia:iurat enim ſe retinere partem:⁊
quātū ad hoc illicitū eſt: et iurat ſe nō retinere totū:
⁊ quantū ad hoc licitū.vñ parti eſt licitū partim illi=
citum. vnde partim obligat: et partim non obligat. Ad pꝛimū.
¶ Similiter et iuramentū illud quo quis aliquis iu Siľr ad aliđ
rat ſe nunꝙ̄ foꝛe epiſcopū obligat partim:non ꝙ di=
uerſas partes habeat ſm quas partim obligat: ⁊ ſit
licitū:⁊ partim illicitū: ſed in quodam caſu obligat:
in quodam non obligat. obligat enim in omī caſu in
quo licet ei refutare epiſcopatū:non eſt obligatoꝛiū
in illo caſu in quo neceſſitas charitatis compellit ip
ſum ſuſcipere ſanctū negocium: cū null⁹ ali⁹ eſt qui
commode poſſit ſuſcipere: ſed eadem ratione videt̄
ꝙ iuramentū illud quo aliquis iurat ſe nūꝙ̄ intrare
clauſtrū:partim obligat partim nō: in caſu enim bo
num non eſt intrare:et tūc non obligat:et in caſu bo
num non eſt intrare et tūc obligat. ¶ Ad vltimū di= Ad vltimū.
cim⁹ ꝙ non eſt ſimile:qa iſtđ vltimū iuramētū eſt cō
tra conſiliū dei. vnde ſimpliciter nō obligat:ſed pꝛi
mum iuramentum non eſt contra conſilium dei:de⁹
enim non cōſulit accipere epiſcopatū. ¶ Pꝛeterea. Reſolutio.
de omnib⁹ tuti⁹ eſt non habere diuitias nec amare:⁊
pꝛopter hoc iuramentū iſtđ ſaltem in parte obligat.

¶ Quarta queſtio hui⁹ capituli.

¶ Utrum omne periurium ſit peccatum moꝛtale.

Queritur vtrū omē periuriū ſit moꝛtale pecca=
tū ſm ꝙ periurium accipit̄ ꝓ peruerſa iuratio Ar. ꝙ ſic.
ne: ¶ Videt̄ ꝙ ſic:qa oē tale periuriū eſt contra hoc
pꝛeceptū:nō aſſumes nomē dei tui in vanū.i.nō iura
bis ꝓ nihilo.ergo omē tale ꝑiuriū eſt moꝛtale pctm̄:
cum ſit contra pꝛeceptū. ¶ Itē.qui ſcienter peruer= Secundo

Ayuntamiento de Madrid

ſe iurat: ſcienter contēnit deū: ſed ſciēter contemne=
re deū eſt peccatū mortale. ergo qui ſcienter peruer
ſe iurat peccat mortaliter: et ita omne periurium eſt
In oppoſitū peccatū mortale. ¶ Sed contra. dicit Auguſtinus
ꝙ qui non vere: nec veritate iurauit peccat mortalit̄.
item qui iurat ⁊ iniuſte peccat mortaliter: ſed qui iu
rat indiſcrete peccat nō mortaliter: ſi alios comites
habeat. ergo aliquod iuramentū eſt veniale illud ſcʒ
cui deeſt iudiciū comes: ſed iuramentum qđ non ha
bet tres comites periuriū eſt. i. ꝑuerſa ſiue mala iu=
ratio eſt. ergo aliquod periuriū ſic ſūptū veniale eſt.
Secundo. ¶ Item. mendaciū iocoſuʒ etiam ſcienter dictū ve=
niale eſt. ergo eadem ratione periuriū iocoſū etiam
Tertio. ſcienter factum veniale eſt. ¶ Item. mendacium io
coſum veniali eſt: quia ex radice veniale procedit.
Quarto. ¶ Item. ſi omne periuriū ſit mortale. ergo peccant
mortaliter monachi: q̄a ſcienter falſū iurant per cre
pitas ſuas: ⁊ ita ſepiſſime peccant mortaliter: qđ nō
Solutio cōmunis. videtur verū. ¶ Solutio. ad hoc ſolent dicere magi
ſtri ꝙ peruerſa iuratio que eſt ex ſurreptione venia=
Surreptio quid eſt. lis eſt. Eſt autē ſurreptio malus motꝰ ſubditus ſur=
gens ex corruptiōe nature ſine precedenti delibera
tione: ⁊ talis ſurreptio venialis eſt. vnde et tale per=
iuriū ſurgēs ab ipſo eſt veniale: ſi ſit periuriū cū de=
ad rōnē dñr. liberatione nō eſt veniale: ſed mortale. ¶ Et ad iſtđ
quod obijcit̄ de indiſcreto iuramēto/ dicūt ꝙ ex ſur
Ad aliud. reptione ſurgit ⁊ propter hoc veniale eſt. ¶ Ad illđ
quod obijcitur de mēdacio dicimus ꝙ non eſt simi=
le: quia mendaciū expreſſe non importat contēptuʒ
dei: ſed periuriū ſcienter factū expreſſe importat cō
temptum dei. Qualiter autē ad vltimo obiectū re=
Ad vltimū ſpondendū ſit: poſtea dicetur. ¶ Multis eni modis
Itēꝝ arḡ. de iuramento. videtur poſſe ꝓbari ꝙ mortaliter peccant monachi
iurando falſū per crepitas ſuas: cū eni dicitur noli=
te iurare neqȝ per celū/ neqȝ per terrā ⁊c̄. prohibetur
vt dicitur conſuetudo iurandi: ⁊ nichil ꝓhibetur ni=
ſi peccatū mortale. ergo conſuetudo iurādi eſt mor=
tale peccatū: ergo peccant mortaliter monachi: qui
conſueuerunt iurare per crepitas ſuas pro nichilo.
Scđo ꝑ auguſtinū. ¶ Item. ſuper illum locū ad roma. teſtis michi deꝰ
eſt ⁊c̄. dicit Auguſtinus ꝙ cum dominꝰ dixit. nolite
iurare neqȝ per celū: neqȝ per terram ⁊c̄. tria fecit: ꝓ
hibuit malum/ precepit bonū: indulſit neceſſariuʒ.
Prohibuit malū cū dixit. nolite iurare ⁊c̄. p̄cepit bo
num cū dixit: ſit ſermo veſter eſt. eſt: non: non. indul=
ſit neceſſarium cū dixit: quod autē amplius eſt: a ma
lo eſt. indulſit eni iurare: quando ille cum quo loqui
mur: non vult aliter credere: et tunc quod amplꝰ eſt
q̄ȝ ſimplex aſſertio a malo eſt eius cui iurat. ergo cū
dominꝰ prohibuit iurare ſine cauſa rationabili: pec
cat mortaliter qui iurat ſine cauſa ratiōabili. et inde
Tertio ꝑ auguſtinum. vt prius. ¶ Item. dicit Auguſtinus ꝙ qui iurat fal
ſum per lapidem/ periurus eſt: inuocat eni deum te=
ſtem: q̄ eſt actor creature. ergo aſſumit ꝓ nichilo no=
men dei in vanū. ergo peccat mortaliter. eadem ra=
tione qui iurat falſuʒ per crepitas ſuas peccat mor=
In oppoſitū taliter. ¶ Quod ſi concedatur: queritur quomodo
peccet mortaliter. videt̄ ꝙ in nullo alio niſi quia cō=
temnit deum. ſed contra. eſto ꝙ nullo modo cogi=
tet de deo: tunc igit̄ non contēnit deum: nec peccat
mortaliter ex contēptu dei: nec ex alio. ergo ſimpli=
Itēꝝ arḡ contra aliđ aug. citer non peccat mortaliter. ¶ Obijcitur poſtea de
hoc quod dicit Auguſtinꝰ ꝙ iurare per creatorē eſt

inuocare creatorem teſtē veritatis: ergo iurare per
creaturam eſt inuocare teſtem veritatis: ergo qui iu
rat per lapidem inuocat lapidē teſtem veritatis: er=
go ſtultiſſime: q̄ lapis nichil poteſt teſtificari de ve=
ritate eius quod dicit̄. ¶ Solutio. Tripliciter inuo Solutio
catur deus teſtis vt nobis videtur. Primo ſm̄ ſe: ſi= Deꝰ tripl'r inuocatur vt teſtis.
cut cum aliquis iurat per deum. Secundo inuocat̄
deꝰ teſtis ex collatiōe: ſicut cū aliq̄s iurat per crea=
turam in comparatione ad deum: ſicut cum aliquis
iurat per caput dei: vel per templum dei: vel etiam
ſine additione huius genitiui dei: ſicut cum aliquis
iurat per ſanctam eccleſiam/ ſiue per ſāctum petrū:
quia quodāmodo per ſanctitatem intelligitur deus
ſanctificās: tertio modo inuocatur deus teſtis ſolū=
modo ex vi creationis: ſicut cum per creaturā iurat̄
pure ſine collatiōe ad deū non cogitādo aliquo mo=
do de deo: ſicut cū aliq̄s iurat per lapidem: ſi primo
modo: ⁊ ſecūdo modo inuocetur deus teſtis/ non ex
ſurreptiōe: ſed ex certa deliberatiōe pctm̄ eſt morta
le ſi pro nichilo inuocetur: hoc enim eſt aſſumere no
men dei in vanū ſcienter ⁊ diſtincte: hoc autem eſt in
prohibitione: ſed ſi tertio modo inuocet aliquis deū
teſtem ⁊ etiam cū deliberatione: nō eſt neceſſe ꝙ pec
cet mortaliter: ⁊ ſi ſine cauſa iuret: q̄a non actualiter
contēnit deum cū nullo modo de ipſo cogitet. Si ḡ De mōacho
iuret falſū monachꝰ per crepitas ſuas nō eſt neceſſe
ꝙ peccet mortaliter: pōt tn̄ cōtingere ꝙ peccet mor
taliter/ iudicandū eni nobis videt̄ de ꝑiurio ſicut de
mēdacio iocoſo. Si eni ſit ex libidine veniali venia=
le eſt. ſi ex mortali mortale eſt. ¶ Ad primū ergo di Ad primum
cimus ꝙ hec eſt falſa: cuʒ dicit̄. Nolite iurare neqȝ ꝑ
celū neqȝ per terrā ⁊c̄. prohibet̄ conſuetudo iurādi:
immo dicimꝰ ꝙ nō ꝓhibetur. ſi eni prima iuratio ve
nialis eſt ſimiliter eſt ſcđa ⁊ tertia ⁊ quarta: alijs cir
cunſtācijs paribꝰ. vn̄ ſicut iurare ſimpliciter nō eſt
in ꝓhibitione: ita nec ꝯſuetudo iurādi: ſed inuocare
deū teſtē ſciēter ⁊ diſtincte ſicut inuocat̄ duobꝰ pri=
mis modis. inuocare inq̄ȝ ꝓ nichilo eſt in ꝓhibitio=
ne. eodem modo ſoluēdū ē ſecundo obiectū. ¶ Ad Per hoc ad ad ſecundū.
tertio obiectū dicimꝰ. ꝙ qui iurat falſū per lapidem
vel per crepitas ſuas periurus eſt: ſʒ non eſt neceſſe Ad tertium
ꝙ periurio mortali: imo poteſt eſſe periurio veniali.
Non eni vocat deū teſteʒ ſcienter cū non cogitet de
ipſo/ nec diſtincte: ſed ſolū per cōſeq̄ns. videlicet: q̄
lapides vel crepite nō habēt veritatē niſi a creatore
ſicut dicit hierony. ſup illū locū eſay. Debitores ve= Hieronymꝰ
ſtros repetitis: qui repetit nō habētē deo facit violē
tiā: intelligendū eſt per cōſeq̄ns. ille eni nō pōt red=
dere niſi deꝰ det ei vnde reddat. ¶ Si tamē vellemꝰ Alit̄ pt dici.
facere vim in eo quod eſt aſſumere nomē dei iuanuʒ
poſſemꝰ dicere ꝙ qui iurat ꝑ crepitas nō aſſumit no
men dei: cū nō cogitet de deo: nec ſm̄ ſe nec in colla
tione. et etiam ꝑ hmōi creaturas inferiores minus
intelligitur deꝰ. minꝰ eni relucet poteſtas dei in cre
pitis q̄ȝ in celis. vn̄ minꝰ in eis ꝯtēnit̄. ¶ Ad vltimo Ad vltimū.
obiectū dicimꝰ ꝙ qui iurat ꝑ creaturā inuocat teſtē
creaturā veritatis: nō veritatis eius quod đr. ſed ve
ritatis dei. quelibet eni creatura teſtatur ſe hr̄e veri
tatē a deo. vn̄ cum đr. iuro per lapidē: is eſt ſenſus. ſi
cut verū eſt ꝙ lapis habet veritatē eſſendi a deo: ita
verū eſt quod dico. ¶ Querit̄ poſtea vtrū ille qui iu q̄ſtio incidēs
rat falſū ꝑ deū honoret deū? ¶ Videt̄ ꝙ ſic. q̄ dicit Arḡ ꝙ ſic.
Augu. ꝙ iſtđ ꝑ quod iuramꝰ veneramur. ſed iſte iu=

Ayuntamiento de Madrid

Secundo.

rat per deū: ergo venerat᷑ deū. ¶ Itē. reddes deo iuramenta tua. voluit enī dñs ꝙ in veteri lege nō iurarent iudei ꝑ creaturā: ne crederēt in ipſa aliqd minꝰ eſſe ꝓni ei erāt ad idolatriā. ꝛ. xxiii. math. dicit dñs. Qui iurat in celo iurat in thꝛono dei: ꝛ in eo q̄ ſedet ſuper eum. ſic enim in omni iuramēto confitetur iurans deū eē auctoꝛē ꝛ ita in oī iuramēto honoꝛat᷑ de

In oppoſitū

us: ꝛ ſic qui iurat falſū ꝑ deū honoꝛat deū. ¶ Cōtra. Qui iurat falſum ꝑ deū inuocat deū teſtē in teſtimoniū falſitatis. ꝗ iſto iuramēto contēnit deū. nō ergo

Solutio.

honoꝛat. ¶ Solutio. Nō eſt ergo incōueniens eadē

Eadē actiōe deū honoꝛamꝰ ꝛ inhonoꝛamꝰ ſm̄ diuerſa.

actione honoꝛare deum ꝛ inhonoꝛare ſm̄ diuerſa: ſicut iſte qui offert de rapina honoꝛat inq̄ꝛtū offert ei: ꝛ inhonoꝛat inq̄ꝛtum offert de rapina. vñ hmōi oblationes vocātur ſubſānatiōes. xxxiii. eccle. in hac auctoꝛitate imolātis iniqui oblatio eſt maculata: ꝛ nō ſunt beneplacite ſubſannatiōes iniuſtoꝝ. Tales enī oblatiōes deriſiones ſunt: q꞉ his deridet᷑ deus: cum ex parte honoꝛetur: ꝛ ex parte inhonoꝛetur. ſicut faciebant iudei q̄ genuflexo dicebāt. Aue rex iudeoꝝ

Exemplum

et tamen ipm̄ percutiebant. Similiter iſte qui iurat falſum per deū q̄ꝛtum ad iurationē honoꝛat: q̄ꝛtū ad rem iuratā inhonoꝛat. vnde non ſeq̄tur. inhonoꝛat: ꝗ

Alia queſtio incidens.

nō honoꝛat. ¶ Poſt hoc q̄rit᷑ qualiter hic accipiēda ſunt iuramento. De hoc talē regulā dat yſido. Quacunq꞉ arte verboꝝ iuret quis: dñs tñ ita accipit ſicut

Rła yſidoꝛi.

Ar. de iacob

ille cui iurat᷑ itelligit. Secūdū hoc obiicit᷑ de iacob qui dixit patri ſuo. Ego ſū eſau: ſed dicit auctoꝛitas ꝙ inter ſimplicē ſermonē iuſti viri et iuramentū deꝰ non facit diſtātiā: ergo iacob potuit hoc iurare: ſed ſi iuraſſet pater intellexiſſet de eſau perſonaliter: ꝗ ꝛ deꝰ: ꝗ ſi iacob iuraſſet ſe eſſe eſau peccaſſet: aut regu

Scđo ar. ex alio caſu.

la ꝓdicta eſt falſa. ¶ Itē. obiicit᷑ de iſto q̄ doloſe exigit iuramētū ab aliquo ꝓponēdo verba multiplicia vt eū decipiat ꝛ capiat i ſermone vt iponat ei poſtea ꝙ illud ei iurauerit: cū verba in vno ſenſu idē ſignificant. videtur ꝙ iſtud iuramentū non accipiat deꝰ ſicut iſte cui iurat᷑ intelligit. dolus enī ſuus nō debet

Alia q̄ſtio incidens.

patrocinari. ꝛ ita nō ē vera ꝓdicta regula. ¶ Querit᷑ etiā iuxta hoc cū verba q̄ ſūt in iuramēto ſint multiplicia ad q̄d obligat᷑ iurās. Nō ei ad vtrūq꞉ ſignificatū dꝫ obligari. ꝯtingit ei verba iſta ſignificare oppo

Arguitur.

Solutio.

ſita. ¶ Solutio. Ad pꝛimū dicimꝰ ꝙ ſi iuraſſꝫ iacob

Ad pꝛimū.

ſe eſſe eſau: deꝰ non accepiſſet de eſau ꝑſonalit᷑: ꝛ intelligenda eſt regula ſic. quacūq꞉ arte verboꝝ ꝛc̄. i. quacūq꞉ verſutia verboꝝ. ꝛ ſic ſumit᷑ ars in malo. cōtra: ergo doloſe iurantes dat᷑ regula iſta: ꝛ in caſu in quo iſte cui iuratur ſimpliciter ꝛ ſine dolo intelligit

Ad ſecundū

iuramentū. per hoc patet ſolutio ad ſcđo obiectum

Ad tertium.

¶ Ad illud qđ queſitū eſt ad quid obliget iuramentuꝫ factū per verba multiplicia. dicimꝰ ꝙ obligat in ſenſu illo quē ſolēt generare ꝟba iſta apud recte intelligētes: et iudex poteſt cogere illū qui iurauit ad obſeruationē iuramēti in illo ſenſu. ſed ſi apud recte intelligentes illa verba ſunt multiplicia: ꝛ equaliter multa ſignificant: ꝛ tunc tenet iuramentū in eo ſenſu quem credebat habere iurans illuꝫ cui iurat᷑: nec tunc poteſt cogere iudex iurantem ad obſeruationē iuramēti: in alterutro ſēſu. ſed poteſt cogere ad hoc ꝙ iuret in quo ſenſu intendit ſe iurare: et quem ſenſum intendat illum cui iurauit accepiſſe.

¶ Quinta queſtio huius capituli.
¶ De cauſis iuramenti.

Pꝛo q̄bꝰ cauſis iurādū ē.

NOtande ſunt cauſe iuramēti. licitū eſt enī iurare ꝓ cauſis veris et vtilibus: ſicut iurauit dñs: iurauit apl̄us. iurat᷑ ergo ꝓ pace et amicicia conſeruāda. aliquādo iuratur pꝛo veritate inſtruenda: ſicut cū iurant teſtes. iuratur pꝛo calūnia vitanda: ſicut cū fit iuramentū de calumnia. faciūt enī iudices iurare ad citiꝰ expediendum cauſas: ne calūnioſe vel actoꝛ impetat vel reus ſe defendat. in hac parte queſtio de iuramento pertinet ad decretiſtas: quandoq꞉ aūt iuratur pꝛo fidelitate obſeruanda. ſicut cū iurant pꝛincipes regi: q̄ fideles erunt ei: ꝛ hoc iuramento abſoluit aliquādo eccleſia: ſicut dñs papa abſoluit pꝛincipes et pꝛelatos alemanie a iuramento quod fecerāt othoni imperatoꝛi. ¶ Sed videtur ꝙ non potuit eos abſoluere: quia dicitur in euangelio: reddes dño iuramēta tua. ergo reddere dño iuramenta pꝛeceptū eſt noue legis/ ꝛ etiā veteris: ſed contra pꝛecepta noue legis et veteris non poteſt papa diſpenſare: ergo cōtra iuramentū illud nō potuit diſpenſare. ergo nō potuit illos abſoluere a iuramēto iſto. ¶ Itē. aut iuramentū illud vergebat in deterioꝛē exitū: aut non. ſi nō: ꝗ erat obſeruādū. ꝗ non potuit eos dñs papa abſoluere: ſi vergebat: ergo non erat tenendū: quia dicit decretum in malis pꝛomiſſis reſcinde fidē: in turpi voto muta decretū: ergo ipſi poterant ſe abſoluere. ergo pꝛo nihilo abſoluit eos dñs papa. ¶ Itē. ſi aliq̄s iuret alicui mulieri ꝙ ducet eā in vxoꝛē nō poteſt illum abſoluere dñs papa a iuramēto iſto. ꝗ cū pꝛincipes alemanie iurauerāt othoni ꝙ fideles eēnt ei/ nō potuit eos abſoluere dñs papa ab illo iuramento.

Ad decretiſtas.

Pꝛelati alemanie.

ꝯ̄ hoc arguit᷑

Secundo.

Tertio.

Solutio.

¶ Solutio. iuramētū q̄n꞉ fit perſone gr̄a perſone: ſicut cū aliq̄s iurat alicui mulieri ꝙ eā ducet in vxorem. ꝛ a tali iuramēto non poteſt abſoluere dñs papa: q̄n꞉ fit perſone nō gratia perſone: ſed gr̄a alicuius accidētis: ſicut iurāt pꝛincipes fidelitatē nō gr̄a perſone regis: ſed gr̄a regni: hoc aūt eſt pꝛopter cōmunē vtilitatē: et ab hoc iuramēto poteſt abſoluere dñs papa: cuiꝰ eſt cognoſcere quid ſit vtile reipublice: ꝛ quid non. cū ergo dñs papa pꝛopter cōmunem vtilitatē abſoluit pꝛincipes a iuramēto qđ fecerant othoni imperatoꝛi: in hoc ipſi pꝛincipes reddūt domino iuramenta ſua ꝙ non obediūt ibi imperatoꝛi. ſic enī expedit reipublice: vnde ſic nō vadunt cōtra iuramentū: imo potius ſoluunt iuramentū qđ ipſos ligabat ad eē fideles regno vel imperio: et ſic patet ſolutio ad pꝛimo obiectū. ¶ Ad ſcđo obiectum dicimus ꝙ hec argumētatio nō valet: iuramētū illud vergebat in deterioꝛē exitū. ergo ipſi poterāt ſe abſoluere: q꞉ nō erat eoꝛū cognoſcere vtrū vergeret in deterioꝛem exitū an non: in illicitis tamē que pꝛecipiebat imperatoꝛ nō tenebātur ei obedire: ſed quantum ad licita non poterant ſe abſoluere. ¶ Ad vltimo obiectum patet ſolutio per pꝛedicta.

Papa abſoluit.

Per hoc ad pꝛimum.

Ad ſecundū

Ad vltimū

¶ Sexta queſtio huius capituli.
¶ De coactis periurijs ꝛ iuramentis.

Cōtinet duas q̄ſtiones.

Ar. ꝑ augu.

DE coactis periurijs ꝛ iuramētis. ¶ Circa quā querit᷑. Pꝛimo vtrū ꝑiuriū ſit peccatū. Scđo vtruꝫ coactū iuramētū obliget. circa pꝛimū videtur ꝙ coactū periuriū nō ſit pctm̄. Aug. nullo modo trahit᷑ ad oppꝛobꝛiū qđ conditio neceſſitatꝫ extoꝛſit: ſꝫ coactū periuriū ꝯditio neceſſitatis extoꝛſit: ergo nullo

Ayuntamiento de Madrid

modo trahitur ad oppꝛobriū.ergo nec ad peccatum quia oē peccatum oppꝛobrium eſt: ⁊ ita coactū per=
Secundo. iurium non eſt peccatum. ❡Item.neceſſitas nō ha= bet legem.vñ excuſatur dauid: qui in articulo neceſ ſitatis comedit panes pꝛopoſitiōis quos nō licebat edere niſi ſolis ſacerdotibus:⁊ excuſantur diſcipuli q̄ in die ſabbati legebant ſpicas:⁊ fricabant manibus ſic igitur neceſſitas de eo quod al'as eſſet peccatum facit ꝙ non ſit peccatū: ergo coactum periuriū cum
In oppoſitū fiat ex neceſſitate non eſt peccatum. ❡Sed contra. mendacium in oī caſu eſt peccatum: ergo periurius
Secundo. in oī caſu ſiue coactum ſiue non peccatū eſt. ❡Item dicit decretalis.ſi aliquis peierat ꝓvita corpoꝛis re dimenda q̄ dilexit magis corpus q̄ aiam tres qua drageſimas peniteat:ergo coactū periuriū eſt pctm̄
Solutio. ❡Quod cōcedimus: ⁊ pꝛedicta auctoꝛitas auguſti
Ad pꝛimū. ni ſic eſt intelligēda. ❡Nullomodo trahit ad oppꝛo brium ⁊ tñ ſuppletur:ſi aliquis iurat falſum pꝛo vita hoīs conſeruanda/nō tamē peccat quātū peccaret ſi ſine cauſa iuraret falſum. vñ non eſt ibi tantū oppꝛo brium:aut etiam non eſt oppꝛobriū: quantū ad opi= nionem hoīm:pietas eū videtur excuſare ab oppꝛo=
Ad ſecundū brio. ❡Ad ſecūdo obiectum dicimus ꝙ neceſſitas non excuſat a periurio/quia in ſe/⁊per ſe malū eſt.vñ non eſt ſimile de facto dauid: quia comedere panes pꝛopoſitiōis ſm ſe nō erat malum laicis. Pꝛeceptū eñ illud de panibus pꝛopoſitionis tēpoꝛale fuit nec cerimoniale nec eſt de illis in quibus conſiſtit ſimili tudo dei vel diſſimilitudo.vnde ꝙ laici comederunt panes ꝓpoſitionis malum fuit in ſe:ſed non ſm ſe: ⁊ ab hmōi malo penitus excuſat neceſſitas.

❡Secunda queſtio huius pꝛincipalis queſtionis.
❡Item in eodem.

Circa ſecundam partem huius queſtionis querit. vtrū coactū iuramētum obliget?
Ar ꝙ nō. ❡Uidetur ꝙ non: quia notum eſt coacta ſacrificia non placere deo.⁊ votum quod= dam ſacrificium eſt:ergo vota coacta non obligant:
Secundo. ergo iuramentum coactum non obligat. ❡Item di cit lex quod fit cauſa iuſti metus ratum non habeo: ergo ſi aliquis iuret aliq̄d alicui cauſa metus moꝛ= tis:non debet eſſe ratū iuramentum: illud ergo non
Tertio. eſt obligatoꝛiū. ❡Item dolus non debet iurare iſtū qui cogit iurare:ergo ſi iurans ꝓmittit pꝛopter me= tum moꝛtis ſub iuramento ſe daturū aliquid ei q̄ co git eum iurare:non tenetur ei reddere:⁊ ita iuramē=
In oppoſitū tum coactum nō obligat. ❡Sed contra.ſit ꝙ coga tur iurare illicitum quod nō vergat in peioꝛem exi= tum:tunc ſic:oē licitum iuramentū quod non vergit in peioꝛem exitum eſt obligatoꝛium ſed hoc coactū iuramentum tale eſt:ergo eſt obligatoꝛiū:⁊ ita iura=
Secundo. mētum coactum obligat. ❡Item quidam cōſuluit alexandrum papam ſuper quodā coacto iuramento ⁊ reſpondit papa.non habebit me auctoꝛem periurij
Tertio. ergo videtur ꝙ iuramentum illud obligaret. ❡Itē q̄dā iurauit cōcubine ſue vt duceret eā in vxoꝛē: ⁊ ꝙ de cetero non exhiberet parētes ſuos:cōſultus fuit ſuper hoc auguſtinus:⁊ dixit de conſilio ambꝛoſij ꝙ matrimonium teneret ⁊ peniteret de reſiduo: ſcʒ de hoc ꝙ iurauerat ꝙ non exhiberet parentes ſuos:er= go licet iuramētum illud eſſet coactū:obligauit quā tum ad illud quod erat licitū: ⁊ ita iuramētū coactū

obligat:quod concedimus. ❡Unde dicimus ꝙ oē Solutio. iuramentū coactū ſiue nō:ſi eſt licitū ⁊ peioꝛē nō ver gat in exitum eſt obligatoꝛiū. ❡Ad pꝛimo obiectū Ad pꝛimū. dicimus ꝙ hec eſt falſa:vota coacta nō obligāt:imo obligant:ad hoc vt vouēs voluntarie reddat:qui eñ coact⁹ vouet volūtarie pōt reddere: verū eſt tñ ꝙ ſa crificia coacta nō placēt deo inq̄tū coacta ſunt: nec etiā vota inq̄tū coacta: ſʒ volūtaria redditio placet ei. ❡Ad ſcd̄o obiectū dicim⁹:ꝙ iuſtus met⁹ eſt pꝛo Ad ſecundū pꝛie q̄ cadere pōt incōſtātē virū:ſed met⁹ moꝛtis cō tra deū nunq̄ eſt iuſt⁹ met⁹. vñ: de⁹ ꝓhibuit: nolite timere eos q̄ occidūt coꝛp⁹.vñ nunq̄ iurādū eſt illi= citū pꝛopt̄ metū moꝛtis.talis eñ met⁹ nō cadit ī cō= ſtantē virū:ſed lex appellat iuſtū metū acerrimū:⁊ lo quit lex quātū ad foꝛēſes cauſas ibi eñ q̄d fit cauſa iuſti metus.i.acerrimū: ratū nō habet: tñ verū eſt ꝙ ſi aliq̄s pꝛopt̄ metū moꝛtis ſe daturū aliq̄d ꝓmittat q̄d dare nō ſit p̄ceptū:tenet dare:ſed iudex pōt coge re recipientē ad reſtitutionē:⁊ pꝛopt̄ hoc dicitur ra= tum non haberi. ❡Ad vltimo obiectū dicim⁹: ꝙ in Ad aliud. coactiōe nō eſt dolus:eſt eñ dolus q̄ñ aliq̄s iniuriat alicui illo neſciente:ſed ita nō eſt in pꝛopoſito.

❡Tractatus viceſimuſquintus.

❡De tertio mādato:ſcʒ mādato q̄d dicit diē ſabba= ti ſanctifices ⁊ pꝛimo: vtrū oēs velint eſſe beati.

Dicto de ſecūdo mandato:dicēdū eſt de tertio q̄d tale eſt. Memēto ꝙ diē ſabbati ſanctifices circa q̄d pꝛimo vidēdū q̄d ſit ſabbatum. ſm ꝙ hmōi ſabbatū reqes eſt mētis:de qua dicit dñs. Iurauit in ira mea ſi introibūt in requiē meam. Mali eñ nō ha bent hmōi requiē: de qua dicit apſs ad hebꝛeos.reli quitur:igit ſabbatiſem⁹ ꝓplo dei. ❡Circa illud tertiū p̄ceptū.pꝛimo q̄rēdū: vtrū oēs velint eſſe bti ſecūdo vtꝝ aliq̄s habeat: vel habere poſſit btitudinē in pñti tertio q̄liter ſit intelligēdū q̄d dicit auguſt. ꝙ q̄dā q̄ runt beatitudinē in tp̄alibus.quarto vtrū diabol⁹ et oēs deſperati velint habere btitudinē. ❡Circa pꝛi= Pꝛima q̄ſtio mū ꝓbat ꝙ oēs velint eſſe bti. oēs eñ appetūt ſum= Ar pꝛimo. mū bonū vt dicit auguſtin⁹: g̊ oēs volūt habere ſum mū bonū:ſed habere ſummū bonū eſt eē beatū:ergo oēs volūt eſſe bti. ❡Itē dicit aug.in octauo libꝛo de ſcd̄o p augu. trinitate ꝙ notio boni naturalit̄ eſt ipꝛeſſa nobis:g̊ ⁊ appetit⁹ boni:g̊ maxime pꝛimi ⁊ ſummi boni natura liter eſt ipꝛeſſus nobis appetit⁹: g̊ naturaliter appe tim⁹ ſūmū bonū:⁊ ide vt pꝛi⁹. ❡Itē diffinitio bti ta Tertio. lis eſt.btūs eſt cui optata ſuccedūt: ſʒ oēs volūt oīa optata ſibi ſuccedere:g̊ oēs volūt eē bti:a diffinitiōe ❡Itē dicit aug.in libꝛo de ciuitate dei ꝙ pax tm̄ bo Quarto. nū eſt q̄d etiā ſuo ꝯtrario q̄rit:bellū eñ nō q̄rit niſi ꝓ per auguſti. pter pacē:⁊ in eccl'iaſte dr̄. Oīs laboꝛ hoīs eſt in oꝛe Expoſitio il ei⁹.i.in deſiderio explendo ſm vnā expoſitionē.de q̄ lius dicti. oꝛe dicit. dilata os tuū ⁊ iplebo illd̄. Sol⁹ ei de⁹ pōt iplere deſideriū hoīs: g̊ oēs hoīes appetūt deſideri um ſuū ipleri:nō eſt aūt ipletū penit⁹ niſi pax habea tur:g̊ oēs appetūt pacē:ſed habere pacē eſt eſſe bea= tū:g̊ oēs volūt eſſe bti. ❡Itē i coꝛde hoīs ſcripta eſt Quinto. lex naturalis:ſcriptū eſt g̊ q̄d faciendū eſt/q̄d nō/q̄d eligēdū/⁊ q̄d fugiēdū:g̊ cogitatio boni eſt naturalit̄ ſcripta i coꝛde hoīs: ſʒ finis pꝛim⁹ eſt in itētiōe:g̊ na turaliter q̄libet cognoſcit finē ad quē debet tēdere: ſʒ btitudo eſt finis:g̊ q̄libet cognoſcit btitudinē ⁊ vt finē: ſed finis cognit⁹ de neceſſitate mouet appetitū quo q̄libet naturalr̄ appetit btitudinē:⁊ ita oēs volūt

Ayuntamiento de Madrid

In oppoſitū per auguſti.
Diuerſe ſentē tie de btitu= dine.

eſſe beati. ¶ Sed cōtra dicit auguſtinus mirū eſt eū
cognoſcende retinendeqȝ beatitudinis vna ſitvolun
tas oīm. vnde tāta exiſtat de ipſa beatitudine diuer
ſitas volūtatū. Quidem eñ querūt eam in diuitijs/
alij in voluptate carnis: videt ergo ꝙ neſciant qd ſit
beatitudo: ⁊ ſi non norint beatitudinē: ergo nō appe
tunt: nichil em̄ appetit niſi cognitum: ⁊ ita non oēs

Secundo

volunt eſſe beati. ¶ Item indirecte. ſi omnes volūt
eſſe beati: conſtat ꝙ poſſunt eſſe beati: ergo oēs ſunt
beati. voluntas em̄ ⁊ poteſtas/ ⁊ ſcientia ſufficiūt ad
habendam quamlibet rem: ergo cum non omēs ſint

Tertio per auguſtinum

beati: non oms volunt eſſe beati. ¶ Item dicit augu
ſtinus egro palato pena eſt panis: qui ſano eſt ſua=
uis ⁊ egris oculis odioſa eſt lux: que ſanis eſt amabi
lis: ſed quilibet peccator egrū habet palatū ⁊ viſum
egrum: ergo dulce iudicat amarū: ergo beatitudinē
q̄ dulcis eſt iudicat amaram: ergo non appetit iſtā:

Cōfirmatur

ergo non omnes volūt eſſe beati. ¶ Mali ſunt rebel
les lumini: vt videtur in iob: ergo non diligūt lumē:
ergo non diligūt verū lumen: ergo non diligūt deū:
ergo non diligūt beatitudinē: ergo non appetūt eā:

Solutio.

ergo non omnes volūt eſſe beati. ¶ Solutio. dicim⁹
ꝙ omnes diligūt beatitudinē ⁊ volūt eſſe beati: vt di
cit auguſtinus in libro de confeſſione dicens: deum
diligit qcūqȝ poteſt diligere: ⁊ tullius dicit ꝙ omēs

Ad primum

volut eſſe beati. ¶ Ad primo obiectū dicim⁹ ꝙ iſta
diuerſitas voluntatū ex hoc eſt ꝙ licet oēs ſciant qd
eſt quod queritur per hoc nomen beatitudo: tamen
nō omnes ſciunt quid ſit ipſa beatitudo ⁊ vbi ſita ſit:
contingit em̄ ſcire quid ſit quod dicit ⁊ tamen nō ſcit

Ad ſecundū

natura diffinitio rei. ¶ Ad ſecūdo obiectum dicim⁹
ꝙ hec argumentatio non valet: iſte vult eſſe beatus ⁊
poteſt ⁊ ſcit: ergo eſt beatus/ vel erit ⁊ eſt fallacia cō
ſequentis: non eñ vult volūtate abſoluta ⁊ perfecta:
ſed ſicut dicitur in ꝓuerbi. vult ⁊ non vult piger: eo=
demmodo mali volūt ⁊ nolūt eſſe beati: piger ei vult
habere diuitias: ſed non vult antecedens: nō em̄ vult
laborare. vnde. eſt in ꝓuer. per agrum pigri homis
tranſiui: ⁊ ecce totū impleuerūt vrtice: ſimiliter mul
ti volunt eſſe beati: ſed nolūt laborare ad hoc vt ſint
beati: nolūt ieiunare/ nolunt cōtinere ⁊c̄. vñ ꝯſequēs
volunt: non tamen antecedēs ⁊ ibi non volūt eſſe bti

Ad tertium.

volūtate perfecta. ¶ Ad tertio obiectū dicimus: ꝙ
aīa peccatoris febricitat ex vna parte/ ex alia nō. vñ.
ex parte vna infecta eſt/ ex alia non/ ex parte eñ ſin=
dereſis q̄ ſuperior pars rationis eſt non eſt infecta:
ſindereſis em̄ ſm viam ſuā non peccat. vñ. non iudi=
cat malū bonū vel ecōuerſo: immo ſemꝑ remurmu=
rat contra mala: ſed ſm inferiorem partē rōnis infe
cta eſt aīa ſm quam male iudicat. vñ. in Eſa. dicitur

Expō illius dicti.

Redite preuaricatores ad cor. hoc eſt ad ſindereſim
in qua videtur quid faciendū: qd non/ ⁊ in euangelio

In euange= lio dicitur.

dicit dñs ſamaritane. voca virū tuū. i. intellectui di=
cendū eſt: ergo licet peccator febricitans ſit: tñ cum
non ex oī parte febricitet: bene pōt appetere beatitu
dinē q̄ eſt quaſi dulcedo operū. vñ beatitudo nō eſt
ei amara: ſed oꝑa q̄ ducūt eū ad beatitudinē vident
ei amara. ⁊ hmōi oꝑa dicunt panes: ſm ꝙ panis eſt

Panis egro palato.

pena: egro palato. vñ in euāge. Opamini: nō cibum
q̄ perit: ſed q̄ ꝑmanet in vitam eternā. ⁊ ita ipſa oꝑa

Ad quartū.

dicunt cibus ſiue panis. ¶ Eodēmodo reſpōdendū
eſt ad quarto obiectū nō eñ ſunt mali rebelles lumi
ni ſm ſe: ſiue deo ſiue beatitudini ſm ſe: ſed oꝑibus
per q̄ venitur ad deum. vñ in eccl. Execratio pctōri

Dictū ſapiē tis itelligit.

cultura dei. nō dicit ꝙ deus execratio peccatori: ſed
opus eius. deum eñ ſm ſe null⁹ abominat. ¶ Sed

ꝯ hoc arguit

contra hoc obijcit. Dicitur eñ in pſal. de malis. Po
ſuerūt me in abominationē ſibi: ergo mali abominā
tur deū/ multo fortius ipſam beatitudinē: ergo non
oēs appetunt beatitudinem. ¶ Item. in libro nume

Secundo.

rorum dicebāt iudei. Anima noſtra nauſeat ſuꝑ iſto
cibo leuiſſimo. ſed ſicut iudei nauſeabāt ſuꝑ manna
materiali: ſic mali nauſeāt ſuper manna ſpirituali. ſ.
ſuꝑ pane ⁊ vino qui de celo deſcendit: ergo mali nau
ſeant ſuꝑ xp̄o: ergo abominant xp̄m: ⁊ inde vt prius.
¶ Item in libro ſapiētie. Querent me mali ⁊ non in

Tertio.

uenient me. oderūt eñ ſapientiā: ergo mali odiētes
ſapientiam dei q̄ eſt deus: multomagis oderunt bea
titudinem. ⁊ inde vt prius. ¶ Item. contrarietas vi

Quarto.

detur eſſe in hac vltima auctoritate. ſi eñ oderūt ſa=
pientiam: ergo nō diligūt illā: ergo non q̄runt illam
¶ Solutio. Mali diligūt ⁊ odiunt deū inquantū eſt

Solutio.

precipiens precipit em ea que dura ſunt hoibus car
nalibus. dicunt eñ ⁊ moleſtum eſt luxurioſis cōtine
re/ auaris ſua dare. ⁊ ſic quo ad qd abominant deū ⁊
oderunt ipſum: ſimpliciter aūt diligūt. ¶ Et ſic pa=

Per hoc ad oēs rones.

tet ſolutio ad oia obiecta. Abominantur eñ deum:
non ſm ſe: ſed ſm opera que precipit. ſimiliter nauſe
ant ſuper manna ſpūali. non ſuper illo deo ſm ſe: ⁊ ſi
militer operibus ſpūalibus que ſunt cib⁹ leuiſſimus
leuigant eñ animam ⁊ deonerant ab onere peccati.
¶ Eodemmodo reſpōdendum eſt ad tertiam aucto

Ad tertium

ritatem. non eñ eſt contrarietas. querūt etiam mali
ſapientiam inquātum eſt ſummum bonum: oderunt
aūt ipꝫ quantū ad opera. ¶ Sed adhuc probatur ꝙ

Iterum ar.

non oēs appetunt beatitudinē: quia dicitur in euan=
gelio. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ⁊ quē miſi
ſti ieſum xp̄m: ergo cognitio hmōi vita eterna eſt bti
tudo: ſed nō oēs appetunt hmōi cognitionem: q2 iu=
dei fugiūt ⁊ abhorrent cognitionē ieſu xp̄i: ergo non
appetunt illā cognitionē: ⁊ illa ſola eſt beatitudo: er
go nō appetūt beatitudinē. ⁊ ita nō oēs appetūt bti=
tudinem. ¶ Item. beate viuere eſt ſm animi v̄tutem

Secundo.

viuere quod ꝓbat. bene viuere eſt aliqd viuere: ergo
aut carnaliter viuere aut ſpiritualiter viuere: nō car
naliter viuere. hoc ꝯſtat: ergo ſpūaliter eſt ſm virtu=
tem animi viuere: hoc aūt eſt recte viuere: ſed virtus
eſt qua recte viuit: ergo bñ viuere eſt recte viuere: ſꝫ
nō oēs volūt recte viuere: ergo nec bene. ⁊ ita nō ap
petūt oēs beatitudinē. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ hec

Solutio.

argumētatio nō valet. Non oēs appetunt hmōi co=
gnitionē: ſed ſola hmōi cognitio eſt beatitudo: ergo
nō oēs appetūt beatitudinē. Et eſt fallacia accidētꝫ

Fallacia ac= cidentis.

Iſte nō vult hoc: demōſtrato quodā fruſtro auri: de
quo credit ꝙ ſit cuprū: ⁊ hoc ſolū eſt aurū. Sit ita: er
go iſte nō vult aurum. ⁊ hoc qm̄ beatitudo importat

Ad primū

quoddā accidēs ſcꝫ delectationē ſine mīa: hoc autē
nō importat cognitio illa. vñ nō idē penitus. ¶ Eo=

Ad ſecundū

demmodo dicim⁹ ad ſcd̄o ꝙ bñ viuere ⁊ viuere ſm
virtutē animi nō ſunt idē penit⁹. ſed idem ſunt ſubie
cto. nō aūt ratione: q2 bene viuere nō importat illam
delectationē q̄ dicta eſt ſm quā quieſcit in deo. ⁊ vi=
uere ſm virtutē animi non importat illā. vñ non va=

Ad rōnem

let. Non omnes volunt viuere. ſed viuere ſm virtu=
tem animi eſt bene viuere: ergo nō oēs volunt bene
viuere: licet enim idem ſint ſubiecto: tamen nō ſunt

Ayuntamiento de Madrid

idem ratione. per hoc eñ improbat opinionem quo
Auguſtinꝰ rundam auguſtinꝰ. ¶ Quidam eñ ponebant ꝙ idẽ
Opio aliq̃rũ erat ſimpliciter bene viuere quod viuere ẜm virtutẽ
Alia opinio. animi. ſed inter iſtos quidam dicebant ꝙ ſicut non
omnes volunt viuere ẜm virtutẽ animi: ita nec oẽs
volunt viuere bene. ⁊ hanc opinionem non aliter im
ꝯ hãc arguit probat auguſtinus ꝙ̃ per communem animi conce=
auguſtinꝰ. ptionem. Dicit eñ ꝙ etiam hoc cicero non dubita=
Alia opinio. uit qui omnes volunt bene viuere. Alij dicebant ꝙ
non omnes volebant viuere ẜm virtutem animi: ta=
ꝯ hoc arguit men non oẽs volunt bene viuere. hoc autem impro=
auguſtinꝰ. bat auguſtinus per hoc ꝙ ſi aliquis vult bene viuere
⁊ non vult viuere ẜm virtutem: cum hoc ſit illud idẽ
Auguſtinꝰ. ⁊ vult ⁊ nõ vult. Intelligit ergo auguſtinus ẜm hãc
improbationem ꝙ illi poſuerunt idem eſſe penitus
viuere ẜm virtutem animi ⁊ viuere bene: aliter enim
nõ valet improbatio. ¶ Summa ergo ſolutionis ꝙ
omnes volunt bene viuere: tamen non omnes volũt
viuere eodemmodo quo ſolo habetur virtus.

¶ Secunda queſtio huius capituli.
¶ Utrum aliq̃s in preſenti ſit beatus.

Ueritur vtrũ aliquis ſit in preſenti beatꝰ.
Uidetur ꝙ non: quia dicit auguſtinus ꝙ
Ar. ꝙ non nullus eſt beatus niſi finitis omnibus mi=
ꝑ auguſtinũ. ſerijs: ſed nullus in preſenti ſine miſerijs
Secundo. eſt: ergo nullus eſt beatus in preſenti. ¶ Preterea.
miſeria eſt cõtraria beatitudini: ergo cũ quilibet ha
beat miſeriam aliquam nullus habet beatitudinem.
Tertio. ¶ Item. nemo ſcit an amore vel odio ſit dignus. qui
libet ergo ſanctus eſt incertus de beatitudine ſua:
ergo quilibet ſanctus eſt in timore ⁊ anguſtia men=
Quarto. tis: ergo nullꝰ habet beatitudinem. ¶ Item dicit
apoſtolus. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cũ chriſto: ergo cum
cupere ſit deſiderare apoſtolꝰ nõ habebat quicquid
deſiderabat: ergo non omnia optata ſuccedebant ei
g̊ nõ erat beatꝰ: a diffinitione. ⁊ ſi ipſe non ſit beatus
in preſenti eadem ratione: nullus eſt beatꝰ in p̄ſenti.
Quinto. ¶ Item. videt̃ ꝙ auguſtinus repugnet ſibiipſi: dicit
em ꝙ beatus eſt cui oĩa optata ſuccedũt: ⁊ ita vult
ꝙ ſufficiat ad hoc ꝙ ſit beatus. ꝙ habeat q̃cq̃d vult.
Alij dicunt. ¶ Alij dicũt ꝙ beatus eſt q̃ habet quicq̃d vult: ⁊ ni=
chil mali vult ⁊ non ſufficit alterũ: ſi concedat̃ ꝙ nul=
In oppoſitũ lus eſt beatꝰ in preſenti. ¶ Contra. Beatus eſt qui
timet dominũ: ⁊ multi timent dominum: ergo multi
Secundo. ſunt beati. ¶ Item. dicit ap̄ls. Omnia noſtra ſunt ſi
ue paulꝰ ſiue apollo ⁊c̃. ſancti ergo habent omnia: er
go habent q̃cq̃d volũt in preſenti: et nichil mali vo=
Solutio. lunt: ergo ſunt beati in preſenti. ¶ Solutio. Diſtin=
guenda eſt beatitudo perfecta/ ⁊ beatitudo imperfe
cta beatitudinem perfectam habebũt ſancti in futu=
Btitudo ꝑfe ro. in preſenti vero habent beatitudinez imperfectã
cta ⁊ iꝑfecta differt aũt beatitudo perfecta ab imperfecta dupli=
citer: primo: quia q̃ habet perfectam beatitudinem/
habet actualiter q̃cq̃d vult habere vel reſpectu pre=
ſentis/ vel reſpectu futuri: ſed ſancti q̃ habent imper
fectam in preſenti beatitudinem nõ habent quicq̃d
volũt habere: ſiue modo/ ſiue in futuro: non enim ha
bent actualiter gloriam quam habebunt in futuro.
Scd̃a dr̃a. ¶ Secũdo modo differt q2 ſancti q̃ habent beatitu=
dinem imperfectam non habent q̃cq̃d volũt/ ſiue vo
lũtate ſimplici/ ſiue volũtate conditionali. vellent ei
ſancti q̃ modo ſunt cras eſſe i paradiſo ſi deo place=
ret ſicut: ergo duplex eſt ſabbatiſmus/ videlicet ſab=
batiſmus perfectꝰ/ ⁊ imperfectꝰ. ſic duplex eſt beati
tudo. ſ. perfecta/ ⁊ imperfecta. ¶ Ad primũ ergo di= Ad primũ.
cimus: ꝙ nullꝰ eſt beatus perfecta beatitudine: ni=
ſi finitis miſerijs. de beatitudine perfecta intelligit
illud auguſtinus: tamen beatitudinem imperfectaz
habent modo ſancti cũ miſerijs corporalibus: miſe=
rie eñ corporales non ſunt cõtrarie beatitudini mẽ
tis. per hanc diſtinctionem patet ſolutio ad ſecũdo ⁊ Ad ſecundũ
tertio obiectũ. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ ꝙ cum Ad tertium.
dixit auguſtinꝰ. Beatꝰ cui omnia optata ſuccedũt: Ad vltimũ
intelligit de optatis optatione tam ſimplici ꝙ̃ con=
ditionali: ⁊ ſic comprehendit illa duo que ſunt hec:
beatus eſt q̃ habet q̃cq̃d vult: ⁊ nichil mali vult.

¶ Tertia queſtio huius capituli.
¶ Quomodo intelligendũ ſit ꝙ mali
querunt beatitudinem in temporalibꝰ
ſicut dicit auguſtinus.

Ueritur quomodo ſit intelligendũ qd̾ di=
cit auguſtinꝰ. Mali q̃rũt beatitudinem in Ar ꝯ dictũ
temporalibꝰ: videt̃ enim ꝙ hoc ſit falſum auguſtini.
chriſtiani enim ſciunt quid ſit beatitudo/ ⁊
vbi ſita ſit: ſciunt eñ ꝙ in ſolo deo eſt btitudo ⁊ vera
dilectio: ſciũt eñ ꝙ in tẽporalibꝰ nõ eſt niſi falſa bea
titudo: ergo in temporalibꝰ non q̃rũt niſi falſam bea
titudinem: ergo in tẽporalibus non q̃rũt veram bea
titudinem. ¶ Item ſi mali in operibꝰ ſuis intendunt Secundo.
beatitudinem veram ⁊ boni ſimiliter: ergo omẽs in
tentiones tam bone ꝙ̃ male habent: idem intentiõe
propria ⁊ principaliter: ſed oẽs volũtates q̃ habent
idem volitũ propriũ ⁊ principaliter ſunt eiuſdẽ ſpe=
ciei vt dicit auguſtinꝰ: ergo ẜm hoc omnes intentio Auguſtinꝰ.
nes tam bone ꝙ̃ male cũ habeant eandem intentio=
nẽ proprie ⁊ principaliter ſunt eiuſdẽ ſpeciei. ¶ Itẽ Auguſtinꝰ.
dicit auguſtinꝰ: ꝙ ex hoc eſt tanta diuerſitas volunta
tũ ꝙ non omnes ſciũt vbi beatitudo ſita ſit: ergo cũ
oĩes chriſtiani ſciũt vbi beatitudo ſit ſita inter chri
ſtianos: nulla eſt diuerſitas ẜm hoc de beatitudine:
non eſt ergo verũ ꝙ alij querãt eam in voluptate car
nis/ alij in diuitijs. Solutio. iſte q̃ vult emere hoc cu Solutio.
prum quod credit eſſe aurũ duas habet voluntates
vnam primariam qua vult emere hoc tamen q2 ſecũ
da genita eſt a primaria concedit̃ ꝙ illa eadem volũ
tate vult emere hoc ⁊ vult emere aurũ. vnde non ſeq̃
tur: vult tantũ emere hoc: ergo non vult emere aurũ
ſicut non ſeq̃tur/ iſte vult tm̃ ire ad prauinũ: ergo nõ
vult ire ad romam: dictio enim excluſiua adiũcta eo Nota.
quod eſt circa finem non excludit finem. ſimiliter in
malis due ſunt voluntates: primaria q̃ naturalis eſt
naturaliter eñ homo appetit beatitudinẽ ſiue dele=
ctationẽ verã. ſyndereſis eñ precipit libero arbitrio
vt q̃rat delectationẽ verã: ⁊ ex hac volũtate naturali
oꝛit alia volũtas erronea q̃ volũt mali oẽs delectari
in tp̃alibꝰ. ¶ Non valet g̊ hec argumẽtatio: mali nõ Ad primũ.
q̃rut in tp̃alibꝰ niſi btitudinẽ f'lſam: g̊ nõ q̃rũt btitudi
nẽ verã: nõ eñ dz excludi finis vltimꝰ ſicut dictũ eſt.
Inſtãtia: iſte nõ vult emere niſi hoc: g̊ nõ vult emere
aurũ. ¶ Ad ſcd̃o obiectũ dicimꝰ: ꝙ nõ valet hec ar=
gumẽtatio: idem eſt proprie ⁊ principaliter intentũ Ad ſecundũ
ergo omnes intentiones ſunt eiuſdem ſpeciei: nõ ei
idẽ eſt immediatũ ⁊ ꝓximũ intẽtũ in oĩbus intentio
nibꝰ: ẜm autem immediata ⁊ proxima in tanta diuer
ſificantur intentiones: ſimiliter volũtates per imme
diata ⁊ ꝓxima volita. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ Ad vltimũ

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ duplex eſt error/ſcilicet error opinióis/ꝛ error praue vite. De errore opinionis dicit auguſtin⁹ cū dicit ꝙ tanta eſt diuerſitas volūtatum de beatitudine q2 neſciunt hoīes vbi ſit ſita beatitudo. infideles autē neſciebant vbi ſita eſſet beatitudo. vnde. quidā philoſophi querebant eam in virtute animi ꝛ ibi ſiſtebāt vnde. ponebant honeſtum ſummū bonum: alij querebant eam in voluptate: ꝛ ibi ſiſtebant. vnde. ponebāt voluptatem ſummū bonū. Error eñ praue vite ī malis xpianis q̇ bene ſciūt vbi ſita ſit beatitudo vera neſciunt: tamen ꝙ ipſa ſit ſm rationem verā: ꝛ inde eſt tanta diuerſitas: ſicut dictum eſt ſuperius. concedimus ergo ꝙ mali querunt beatitudinem in temporalibus: aliter eñ nō eſſet hoc verum: querēt me mali ꝛ non inuenient: ſimiliter non eſſet verū quod dicit in canticis. In lecto meo per noctes queſiui quē diligit anima mea queſiui illum ꝛ non inueni. dicit gloſa: in lecto. i. in quiete temporalium ꝑ noctes. i. ꝑ diuerſas ignorātias queſiui iſtum quē diligit aīa mea.

(Margin: Auguſtinus; Diuerſitas phōꝝ.; Error praue vite.; In canticis.; Gloſa dicit.)

ꝯ iſta ar. ❡ Sed videt ꝙ non ſit ſimile quod inductum eſt ꝓ ſimili: quia iſte qui vult emere hoc cuprum propter hoc vult emere ꝙ credit illud eſſe aurum. vnde. hoc eſt aurum in eſtimatione ſua: ſed ille theologus qui appetit delectationē carnalem ſcit iſtam nō eſſe beatitudinem: ꝛ ſcit iſtam eſſe malam. vnde non appetit illam: quia credit eſſe bonum: ſcit eñ quia beatitudo ibi ſita non eſt: ergo non eſt ſimile de iſto q̇ vult emere cuprum ꝓ auro.

Secundo ❡ Item iſta carnalis dilectio nō eſt via ad beatitudinem: imo potius elongatio a beatitudine: ſed prauinum via eſt ad romam: non eſt ergo ſimile de iſto qui vult tñ ire prauinum/ꝛ de illo q̇ vult tñ delectationem iſtam carnalē: quia prauinū eſt finis citerior rome: ſed iſta carnalis delectatio nō eſt finis citerior reſpectu beatitudinis: ꝛ ita nō eſt ſimile.

Opio aliq̄rū ❡ Propter hoc aliqui dicunt ꝙ non oēs appetunt beatitudinē ſaltē hmōi motibus nō appetit illā.

ꝯ hāc ar. ❡ Sed contra omnis motus eſt ad quietem ꝛ omne humane deſideriū eſt motus: ergo oē humanū deſiderium eſt ad quietē: ergo deſideriū huius carnalis delectationis eſt ad quietem: ſed nichil ſimpliciter quietat deſideriū hūanū: niſi beatitudo: ergo deſiderium huius carnalis delectationis eſt ad beatitudinem ꝛ beatitudinē ipſi deſiderantis/quietem eñ ſuā deſiderat ipſe deſiderans: ergo deſiderans carnalē delectationem appetit iſto deſiderio beatitudinem.

Secundo. ❡ Item quicquid appetunt: aut appetūt q2 bonum aut quia apparens bonū: ſed quia bonū appetitur in quantū eſt vere quietatiuū deſiderij: ergo ſi appetit quia apparens bonum appetitur: quia apparet vere quietatiuum deſiderij: ſed vere quietatiuū deſiderij eſt beatitudo: ergo ſiue appetat quia bonū: ſiue quia apparens bonū cū ſemper appetatur quia vere quietatiuū deſiderij ſemꝑ appetit propter beatitudinem ꝛ ſic oīs appetens appetit beatitudinē.

ꝯ tamen ar. ❡ Sed contra. eſto ꝙ iſte theolog⁹ appetit delectari in diuitijs vel dignitatibus ꝛc̄. iſte appetit gloriā ꝛc̄. aut q2 bonum / aut q2 appetens bonū: non q2 bonū quia illud eſt malū: ſed quia apparens bonū: ergo hmōi gloriari apparet ei bonū/aut apparet ſenſualitati/aut rōni non ſenſualitati: quia hmōi gloriari ſpūale eſt/ꝛ ſenſualitas non attingit ſpūalia: ergo apparet bonum rationi. Sed contra. iſte theologus ſcit huiuſmodi gloriari eſſe peccatum; ergo iudicat illud eſſe malū ſm rationem: ergo non apparet ei⁹ rationi eſſe bonū

❡ Solutio. in hoc ſtat ſententia noſtra ꝙ q̄libet quolibet appetitu ſuo appetit beatitudinem. Dicit enim augu. ꝙ deum diligit quicquid diligere poteſt/ ſiue ſciens/ſiue neſciens: ſimiliter beatitudo nō appetit quicquid appetere poteſt ſiue ſciens/ ſiue neſciens. Solutio. Auguſtinus

Sed ſciendum eſt ꝙ ratio duas habet vias/ vnā ſm ſenſualitatem / aliam ſm legem ſuperiorem: ſm ꝙ procedit per viam ſenſualitatis apparet ei bonū q̇d quod non eſt bonum. ſm ꝙ procedit per legem ſuperiorem recte iudicat/ ꝛ per hoc patet ſolutio. Notandum. Ratio habet duas vias.

❡ Ad vltimo obiectum huic eñ theologo videtur huiuſmodi gloriari eſſe bonum: ſm ꝙ ratio procedit ſm viam ſenſualitatis/ꝛ ſm aliam viā iudicat illud idē eſſe malum. vnde non ſequitur hoc ratio iudicat eſſe malum: ergo hoc non apparet eſſe bonum: ratio enim eius duo habet iudicia ſm diuerſas vias: verum eſt tamen ꝙ illa duo iudicia non habet ſimul. Ad vltimū

❡ Ad primum ergo dicimus: ꝙ illi appetunt delectationem carnalem videtur eſſe bonum. vnde illud quod appetit eſt bonum in eius fantaſia: ſicut cuprum eſt aurū in fantaſia emētis. et propter hoc ſimiliter eſt. Similiter illud quod appetit eſt via ad beatitudinē in fantaſia apparentis. vnde quantum ad ipſum eſt citerior finis reſpectu beatitudinis. vñ ſimile eſt quod inductum eſt pro ſimili. Ad primum

❡ Quarta queſtio.
❡ Utrum diabolus appetit beatitudinem.

Quarto queritur de diabolo: vtrum appetit beatitudinē? ❡ Videtur ꝙ ſic. quia inuitus torquetur/ inuitus flagellatur. vnde in euangelio. Clamant demones quid nobis ꝛ tibi ieſu nazarene veniſti ante tempus torquere nos. vult ergo diabolus non flagellari: quia vult eſſe in quiete: ergo appetit quietem inquātū eſt q̇es: ergo maiorem quietem magis appetit: ꝛ perfectam quietem magis appetit ſimiliter. ſed perfecta quies eſt beatitudo: ergo appetit beatitudinē. Ar ꝙ ſic.

Sed cōtra. Odit deum: ergo non vult delectari in deo: ſed tātū delectatio in deo eſt beatitudo: ergo non vult beatitudinem. In oppoſitū

❡ Solutio. Dicimus ꝙ diabolus appetit beatitudinem ꝛ non valet hec argumentatio. Sola delectatio in deo eſt beatitudo: ſed diabolus non appetit iſtam delectationē: ergo non appetit beatitudinem/quaſi ſimplicē habet ſuppoſitionem. ꝛ eſt fallacia accidētis. q̄m hec dictio beatitudinem quaſi ſimplicem habet ſuppoſitionem. Solus ſortes eſt bon⁹ homo: ſed iſte non appetit eſſe ſortes ergo non appetit eſſe bonus homo. Solutio. Ad primū Falſa accidentis.

❡ Tractatus viceſimuſſextus.
❡ De vſura.

Dicto de tertio mandato tranſeundum eſt ad alia mādata. ꝛ q2 dictum eſt ſupius de pietate q̄ precipit in hoc mandato. Honora patrē tuū ꝛc̄. ꝛ de iſta ꝓhibet in hoc mādato. Non occides. dicēdū eſt de hoc mandato. Nō furtū facies: in quo ꝓhibet oīs contractio rei aliene inuito dño: vt dicit aug. vñ ꝓhibet vſura/ ſymonia/ rapina/ ꝛ furtū: de quibus oībus dicēdū eſt: ꝛ primo de vſura. Circa qua primo dicēdū eſt quid ſit vſura: ꝛ quare eccleſia magis ꝑſequatur vſurā q̄ȝ alia peccata: tñ multa alia peccata grauiora ſunt q̄ȝ vſura: et Auguſtinus

vtrum dare ad vſuram poſſit non eſſe pctm̃ in aliquo
caſu:⁊ vtrũ accipere quãtũcũ ſupabundãtiam ſit ge
nerale pctm̃? Secũdo: vtrũ accipere ad vſurã ſit pec
catũ. Tertio in quibus cõtractibus ſit vſura? Quar
to et vltimo de repetitiõe / ⁊ reſtitutione vſurarum.
Notandum. Circa primũ ſciẽdũ eſt ꝙ vſura eſt volũtas
acq̃rendi aliq̃d per mutuũ preter ſortem:
dicunt aũt quidã propter hoc adeo perſe
Quare eccleſia ⁊c̃. quitur eccleſia vſurarios: quia dare ad vſu
ram directe eſt cõtra charitatẽ q̃ maior eſt alijs ꝟtu=
Ↄ hoc arguit tibus. ¶ Sed hec ſolutio nulla eſt: quia nõ eſt verum
ꝙ dare ad vſuram ſit directe ⁊ immediate oppoſitũ
charitati: immo directe eſt oppoſitũ illi ſpeciei iuſti
cie: qua tenemur ſubuenire ꝓximo in neceſſitate. vñ
directe eſt cõtra hoc p̃ceptũ euãgelij in ſexto luce.
Aliť dicendum eſt. Mutuũ date: nichil inde ſperantes. ¶ Propter hoc
dicimus ꝙ alia ratio eſt: quare eccleſia adeo perſeq̃
Prima rõ. tur vſurarios: ⁊ eſt duplex cauſa. Prima eſt: quia da
re ad vſuram directe eſt contra illam pietatẽ de qua
dicit apoſtolus. pietas valet ad oĩa: ſm quam maxi=
Secũda rõ. me aſſimilamur deo. Secũda ratio eſt: ꝙ vſurarij de
eo qđ in ſe ⁊ ſm ſe peccatũ eſt: fecerũt quaſi negocia
tionẽ ⁊ modũ viuẽdi: alie eñ negociationes poſſunt
fieri ſine peccato: ſed vſura nõ: ⁊ ꝓpter hoc perſequi
tur eccleſia adeo vſurarios: ⁊ mulieres fornicatori=
Scđa qõ. as. publice eñ peccant. ¶ Secundo queritur. vtruꝫ
Ar̃ ꝙ ſic. dare ad vſuram ſit in oĩ caſu peccatũ: videť ꝙ ſic. di=
Ad idem. citur in ezechiele. Ad vſurã nõ accõmodaueris ⁊ am
plius nõ acceperis: hic ꝓhibetur vſura ſine oĩ deter
Ad idem. minatiõe: ergo vſura generaliter eſt peccatũ. ¶ Itẽ
in exodo. Aduenã qui apud te eſt nõ opprimes vſu=
ris. ꝓhibitũ eſt: ergo fenerari etiã aduene: ergo vſu=
Ad idem. ra generaliter peccatũ eſt. ¶ Ad idem facit quod in
pſalmo dicitur. Qui pecuniã ſuã non dedit ad vſurã
⁊ munera: quaſi dicat non habitabit in tabernaculo
Item. dñi: ergo dare ad vſurã generaliť peccatũ eſt. ¶ Itẽ
in euangelio Mutuũ date: nichil inde ſperãtes: etiã
ſpes habendi aliquid p̃ter ſortẽ ꝓhibetur: ergo vſu=
In oppoſitũ ra in oĩ caſu peccatũ eſt. ¶ Sed contra. Diciť in deu
terono. Non feneraberis fratri tuo: ſed alieno: ergo
licet fenerari alieno: ergo ĩ aliquo caſu licet dare ad
Secundo. vſuram: ergo in oĩ caſu non eſt pctm̃. ¶ Ad idẽ facit
auctoritas ãbroſij. vſuram exigas ab eo cui iuſte no
cere deſideras: ⁊ ita licet ab aliq̃bꝰ exigere vſuras.
Tertio. ¶ Item maius peccatum eſt occidere q̃ꝫ dare vſurã
ſed licet in caſu ſine peccato occidere ⁊ facere dolũ:
ergo licet in aliquo caſu ſine peccato dare ad vſurã.
Quarto. ¶ Item licet concedere equos/domos/vaſa aurea/
⁊ argentea ꝓ lucro: g̃ multofortius denarios q̃ ma=
Solutio. gis vtiles ſunt/⁊ ſic licet dare ad vſurã. ¶ Solutio.
Dare ad vſurã ⁊ in ſe ⁊ ſm ſe peccatum eſt: ⁊ nõ fuit
licitũ iudeis fenerari alieno: ſed ꝑmiſſum fuit eis: ſi=
cut permiſſum fuit dare libellũ repudij. peccabant
ergo iudei mortaliter fenerando alieno: ſed hec fuit
Prima. permiſſio cõparata duplici cõparatione. Prima q̃
permiſſum fuit eis minus peccatũ/ne facerent maiꝰ
Secunda. videlicet ne facerent fratribus. Secunda: q̃ rudes
Ad primũ. erant ⁊ quaſi marmotreti. vñ paulatim ducẽdi erant
ad perfectionẽ. ex hoc argumẽto habemus ꝙ ſi non
poſſumus obtinere ab vſurarijs ꝙ totuꝫ reddãt de=
bemus facere ſi poſſumus ꝙ ſaltem partem reddãt.
Ad ſecundũ ¶ Ad ſecundã auctoritatẽ dicunt magiſtri ꝙ nõ eſt
beati ambroſij: imo adanſperti cuiuſdam heretici q̃
ſub ſpecie beati ambroſij multa falſa dixit. Et ſi pla
cet exponatur ſic. vſuras exigatis. i. quaſlibet exac=
tiones. hoc enim licet facere contra paganos. Ter=
ra eñ quã ipi habent noſtra debet eſſe. vñ poſſumus
eam exigere ab eis quibus iuſte nocere deſideramꝰ
¶ Ad tertio obiectũ dicimus: ꝙ licet occidere pec= Ad tertium.
catum ſit in ſe: non tamen ſm ſe. ſed dare ad vſuram
peccatum eſt in ſe ⁊ ſm ſe: ⁊ ꝓpter hoc nõ eſt ſimile.
¶ Ad vltimo obiectum dicimus: ꝙ comodo quo li= Ad vltimũ
cet equũ ꝯcedere pro lucro: licet concedere nũmos
ꝓ lucro equus eñ conceditur locando nec transferť
dñium in locatione. vnde iuſtum eſt ꝙ iſte cuius eſt
equus habeat aliquod emolumẽtum ꝓ vſu equi ſui.
⁊ ſic poſſet fieri in pecunia ſi non transferreť dñium.
ſed in mutuo transfertur dominiũ. Eſt eñ mutuum
quaſi de meo tuum. vnde cum pecunia data ad vſu=
ram tranſeat in dominium accipientis ⁊ cum ipã pe
cunia ſua ſit et pro vſu rei ſue non eſt iuſtum ꝙ alius
habeat emolumentum: immo contra ius eſt ⁊ propť
hoc vſura eſt peccatum. ¶ Sed iterum obijciť. dñs Itex arguiť
precepit ſauli vt interficeret amalechitas ⁊ ĩterficiẽ
do eos ex precepto domini non pecccauit: imo pec=
cauit reſeruando agag regem amalech. ſic ergo fa=
ctum eſt ex precepto dñi non mortale ꝙ aliter eſſet
mortale. Occidere eñ hoĩem peccatum eſt mortale
in ſe: ſed ex precepto dñi fit in aliquo caſu meritoriũ
ſicut ſi abraham immolaſſet filium ſuuꝫ ex precepto
dñi meruiſſet: tamẽ ſine precepto dñi peccaſſet mor=
taliter immolando ꝑ preceptum: ergo dñi fit pecca=
tum mortale non mortale: ergo cum dicitur. Non fe
neraberis fratri tuo: ſed alieno. dicto ꝙ hoc p̃ceptũ
ſit nullum accidit incõueniens: quia fenerari alieno
quod ſine precepto dñi eſſet mortale ꝑ preceptũ dñi
fit non mortale/ nec veniale: g̃ non eſt neceſſe dicere
ꝙ ſit ꝑmiſſio cõparatiua. ¶ Item. dñs precepit iu= Secundo.
deis vt aſportarent vaſa egyptiorum. Si vero ꝑ pre
ceptum dñi licitum fuit iudeis accipere omnia vaſa
egyptiorum: multofortius ꝑ preceptum domini lici
tum eſt accipere aliquid preter ſortem. minus enim
eſt accipere ꝑtem q̃ꝫ totũ. ⁊ ita dñs potuit precipere
iudeis dare ad vſurã: ⁊ ita dare ad vſurã potuit non
eſſe pctm̃. ¶ Itẽ. lex iuſtiniani ꝑmittit vſuras cẽteſi= Tertio.
mas ⁊ ſexageſimas: ⁊ videť ꝙ bñ: q̃ preceptum eſt.
Non occides: ⁊ tñ occiduť hoĩes ſine pctõ propter
recõpenſationẽ ⁊ ꝑ occiſionẽ eñ malefactoꝝ cõſer=
uanť ſtatus reipublice in bonitate ſua. eadẽ ratione
licet dare ad vſurã partem leuiſſimã ſine pctõ propť
recõpenſationẽ. Maior eñ vtilitas inde reipublice
⁊ etiã illi q̃ accipit ad vſurã q̃ꝫ ſit dãnũ ex datiõe eiꝰ
quod dať preter ſortẽ. ¶ Itẽ. vſurã accipe nõ eſt con Quarto.
tractare rẽ alienã inuito dño. dñs eñ bñ vult ꝙ vſu=
rariꝰ habeat leuiſſimã vſurã ⁊ multũ gaudet qñ iue=
nit q̃ det ei ad leuiſſimã vſuram: g̃ accipe vſurã non
eſt furtũ/ nec aliud pctm̃: g̃ ſimpliciť nõ eſt peccatũ.
¶ Solutio. Ad primũ dicimꝰ: ꝙ nõ eſt ſimile de ho Solutio.
micidio ⁊ vſura q̃ occidere licet ſit malũ ĩ ſe: tñ non Ad primũ.
ſm ſe: ſed dare ad vſurã malũ eſt ĩ ſe: ⁊ ſm ſe. ſꝫ ſi deꝰ
precepiſſet ſequereť incõueniẽs: ſicut iam oſtendeť.
¶ Ad ſcđm dicimꝰ: ꝙ filij iſrael ſeruierãt egyptijs Ad ſecundũ
⁊ merces nõ erat eis reddita. ⁊ propť hoc dñs qui de
dñs eſt oĩm tranſtulit dñium vaſoꝝ illoꝝ ad iudeos
vnde iudei nõ contrectauerũt rẽ alienã: immo ſuam
nec precepit iudeis dñs ꝙ aſportarent rem alienam

Ayuntamiento de Madrid

manentem alienã: ſed accipere vſurã: eſt accipere rē
alienã manētem alienã ⁊ facere de illa vt de ſua: hoc
aūt in ſe malū ⁊ ſm ſe: ſicut cognoſcere alienam vxo
rem manetē alienã malū eſt in ſe ⁊ ſm ſe: ſimiliter fu
rari lex vi mutui rē alienam manentē alienam vt ſuã:
contra ius naturale eſt/ ⁊ eſt peccatū in ſe ⁊ ſm ſe: nec
potuit deus hoc precipere/ ⁊ ſi p̄cepiſſet/ ſequeretur
inconueniēs: quia dare ad vſuram eſſet tunc bonū et
Ad tertiū. malum/ malum ſm ſe/ bonum quia preceptū. ¶ Ad
Juſtinianus tertium dicimus: ꝙ iuſtinianus permiſit ꝑmiſſione
ꝑmiſit vſu- comparatiua non ſimplici vſuras leuiſſimas: quia vi-
ras. dit homies imperij ſui pronos eſſe ad dandū ad vſu-
ras. vnde permiſit minus malum vt non fieret maiꝰ.
vnde non punit lex iuſtiniana vſurarios: ſicut permi
ſit moyſes libellū repudij: nec puniebat eos: ꝓpter
hoc non eſt verū ꝙ ibi ſit recōpenſatio ꝓpter vtilita-
tem ſequentē: quia ſemper in oi caſu/ dare ad vſuram
peccatū eſt. vnde pro nulla vtilitate licitū eſt: ⁊ ꝓpt
Ad vltimū hoc non eſt ſimile de homicidio. ¶ Ad vltimo obie-
ctum dicimus: ꝙ hec eſt falſa: vſurarius nō ꝯtrectat
Notandum. rē alienam inuito dño. ¶ Sed ſciendū eſt ꝙ duplex
Ois vſurari eſt voluntas/ abſoluta ⁊ reſpectiua/ ſiue cōparatiua/
us eſt fur. volūtate abſoluta nō vult dñs huius pecunie ꝙ vſu
rarius accipiat eū ⁊ habeat: ex quo vſurariꝰ nō vult
dare mutuū gratis: cōtrectat ergo vſurariꝰ rē alienã
inuito dño: vt dño inuito priuet voluntatē abſolutã
q̄ſtio incidēs ⁊ diſcretã: ⁊ ſic patet ꝙ vſura furtum eſt. ¶ Sed ſm
hoc queſtio eſt cū vſurarius ſit fur ſicut dicit dñs: ⁊
hoc in precepto. Non furtū facies: q̄ veris noibꝰ res
appellat: quare iudex ſecularis patiat̃ viuere: ꝯ prece
ptū eſt em̄. Non patiaris maleficos viuere/ ⁊ vſura-
q̄ſtio incidēs rij manifeſti ſunt malefici. Queſtio etiã eſt quare iu-
dex eccleſiaſticus plus itromittat ſe de pena vſura-
riorū: q̄ʒ alioꝝ furū: ⁊ eſt prima q̄ſtio decretalis: ſcđa
Ad primum theologica. ¶ Ad primã ergo dicēdū eſt: ꝙ iudex ſe
cularis regit rē publicam quantū ad tꝑalia. vñ q̄ʒuis
vſurariꝰ ſit fur: tñ q2 domeſticus fur eſt: nec furatur
per violētiã: ⁊ ex furto hmōi aliqua vtilitas ꝓueniat
reipublice: quantū ad tꝑalia: ⁊ ꝓpter hoc patitur vi-
uere vſurarios: cū tñ alios fures puniat: ſed iudex ec
cleſiaſticus qui ſubtilius videt q̄ʒ iudex ſecularis ꝑ-
ſequit̃ vſurarios ꝓpter damnum ſpūale quod videt
ex vſura accidere: ⁊ q2 vſurarij de inhonoratiōe vel
contēptu dei vidēt ꝙ de peccato ſuo fecerūt ſibi offi
ciū: ⁊ modū viuēdi: ſicut ⁊ mulieres fornicatorie: alij
aūt pctōres de pctō ſuo nō faciūt ſibi modū viuendi
Item arguit ¶ Sed iterū obijcitur contra rationē illam qua di-
ctum eſt ꝙ dare mutuum ad vſuram eſt in ſe et ſm ſe
malū. dictum eſt em̄ ꝙ propter hoc eſt ſm ſe malum
quia vſurarius rem alienam manentē alienã vult fa-
cere ſuã. ſed videt̃ ꝙ hoc ſit falſum. Probatur em̄ ꝙ
in vſura transfert̃ dñium: q2 iſte q̄ accipit mutuū rem
ſuã pōt dare vſurario: et ſcit ⁊ vult dare. dicit em̄ ei:
do tibi iſtã pecuniã preter ſortē: ergo dat ei: ergo pe
cunia quã accepit vſurarius p̄ter ſortē ſua eſt: ḡ non
facit rē alienã manētē alienã tanq̄ʒ ſuã: ergo ratio p̄-
Secundo dicta nulla. ¶ Preterea eſto ꝙ ſub hac forma fiat cō
tractus: mutuo tibi pecuniã iſtã hac cōditiōe/ vt des
mihi tm̄ preter ſortē dat illã ipi: ergo ſua eſt: ergo in
In oppoſitū vſura transfert̃ dominiū: ⁊ inde vt prius. ¶ Sed pro
batur multipliciter ꝙ nō trãſfertur dñium in vſura:
primo ſic. De pecunia quã accepit vſurariꝰ p̄ter ſor
tē nō pōt facere elemoſinaʒ: q2 immolãtis ex iniquo
oblatio eſt maculata. non pōt aliq̄d facere de iſta pe
cunia q̄đ ſibi vtile ſit niſi reddere ei a quo habuit: er-
go nō eſt ſua: ergo non transfertur in vſura dominiū
¶ Item. illū cōtractū nō approbat dñs qui ſolus ve Secundo.
re dñs eſt. vñ ei dicimus. Tu ſolus dñs. ⁊ apl's. vnꝰ
eſt nobis dñs. ſed ſi aliq̄s haberet feudum ab aliquo
dño non poſſet trãſire in dñium alterius ſine ꝯſenſu
dñi ſui: ergo cū iſte q̄ accepit pecuniã ad vſurã corpꝰ
ſuū ⁊ aiaʒ ſuã: ⁊ etiã tēporalia habeat a dño in feudū
⁊ de illis certū ſeruitiū debeat facere dño ſuo: nō de
bet nec pōt transferre dominiū rei ſue ſine conſenſu
dñi ſui: ergo cū dñs nō approbet cōtractū vſure non
transfertur dominiū in vſura. ¶ Itē. ſi aliquis ex ti- Tertio.
more qui poteſt cadere in conſtantē virū dicat alicui
mulieri: ego accipio te in vxorē: ſi nō conſenſerit aio
non eſt ibi matrimoniū. ⁊ ſi conſtaret eccleſie ꝙ non
ꝯſenſiſſet aio iudicaret ibi nō eſſe matrimoniū: ergo
ſi aliq̄s neceſſitate coactꝰ dicat hec ꝟba: do tibi iſtã
pecuniã preter ſortē ꝓ mutuo non transfert̃ propter
hoc dñium. ⁊ ita nō transfert̃ dñium in vſura: ¶ Itē. Quarto.
querit̃: dicat̃ res iſta accipiētis quã accepit de vſura
ipſius vſurarij. ſi vero: q2 negociari poteſt de illis cū
ꝓpoſito reſtituendi. eodēmodo depoſitū q̄đ apđ me
habeo pōt dici meū: quia poſſum negociari de iſto ⁊
dare alijs cū ꝓpoſito reſtituendi. ¶ Itē iſte vſurariꝰ Quinto.
tenet̃ reddere iſtam pecuniã ei a quo habuit/ aut q2
ei debet eam: aut alia de cauſa. non q2 eam debet ei:
q2 nō interuenit ꝯtractus ſm quē factꝰ ſit ei debitor
Si aūt alia de cauſa nō inuenit̃ alia cauſa: niſi q2 eiꝰ
eſt illa pecunia cui tenet̃ eam reſtituere: ḡ nō eſt vſu-
rariꝰ. ⁊ ita in vſura nō transfert̃ dñium. ¶ Quod cō Solutio.
cedimus. ⁊ nō valet hec argumētatio. Iſte pōt trãſ- Ad primū
ferre vel ſcit/ ⁊ vult rem ſuam in dñium alteriꝰ. ⁊ di-
cit hoc do tibi pecuniã iſtã: ḡ transfert dñium iſtud.
licet em̄ poſſit transferri: tñ non pōt transferre ſic: q2
hmōi cōtractus diſplicet deo: ⁊ licet ꝓferat verbum
dandi: nō tñ dat. de verbis em̄ nulla debet fieri cōtē- De ſola intē
tio: ſed de intētiōe. intētio aūt fenerãtis eſt ꝙ rē alie tione debet
nam manētē alienã faciat ſuã: per hoc patet ſolutio. fieri ꝯtētio.
¶ Ad ſecundo obiectū: cū dicit vſurarius: accōmo- Ad ſecundū
do tibi pecuniã hanc hac cōditione: vt tu des michi
tm̄ ex vi mutui in quo transfertur dñium: vult tranſ-
ferre dñium in ſe rei aliene manētis aliene. ¶ Que- Alia q̄ſtio
rit̃ poſtea iuxta hoc: vtrū liceat dare mutuū hac con incidens.
ditione ꝙ accipiēs det aliq̄d paupibus: videt̃ ꝙ ſic: Ar. ꝙ ſic.
q2 dare mutuū bonū eſt: ⁊ dare paupibꝰ bonū: ergo
totū q̄đ ibi eſt licitū eſt. ¶ Sed ſi hoc: ergo licitū eſt In oppoſitū
michi dare mutuū: vt accipiēs det aliq̄d pr̄i meo in
digēti: eadē ratione ⁊ michi: magis em̄ diligo me q̄ʒ
alios: ḡ ſicut nō licet michi ex vi mutui trãſferre do
miniū rei aliene in me: ita nec in aliū. vñ nō valet hec Solutio
argumētatio: licitū eſt dare mutuū/ et licitū eſt dare
aliq̄d paupibus: ḡ licitū eſt ⁊c̄. ſicut nō ſequit̃ licitū
eſt acquirere tēporalia: ergo licitū eſt predicare pro
acq̄ſitiōe tēporaliū. ¶ Item licitū eſt mihi dare mu Iterum ar.
tuum iſti ne ledat me aut vineã meã: ḡ licitū eſt dare
mutuū ꝓ hac re tēporali: pari ratiōe ꝓ qualibet alia
re tēporali: ⁊ ita pro pecunia. ¶ Solutio. Prima ar- Solutio.
gumentatio nō valet: q2 cū datur mutuū ne ledatur
vinea/ nichil accipit preter ſortē: ſed redimit ius ſuū
ille q̄ dat mutuū: hoc aūt licitū eſt: ſed ſi daret ꝯ pe-
cunia: daret vt acciperet aliq̄d preter ſortē: ꝙ autem
dictū eſt ꝙ nō trãſfertur dñiū in vſura: itelligendum

Ayuntamiento de Madrid

eſt de dominio illius rei q̃ accipitur p̃ter ſortẽ: hoc
aũt quia dñs ſupioꝛ non appꝛobat illũ contractum:
ſed cõtractum ad mutuũ: ꝛ in hoc transfertur domi=
niũ: mutuũ em̃ eſt de meo tuum: vt dictum eſt ſupꝛa.
Solutio af. ❡Sed nõ videt ꝙ trãſfertur dominiũ: qꝛ dñs ſupe=
rioꝛ nõ appꝛobat cõtractũ illũ: ergo nõ trãſfert do=
miniũ pecunie accomodate: ꝛ ita nõ eſt ibi mutuum.
Solutio. ❡Solutio. In hmõi ꝯtractu duo ſunt/ vnũ licitũ. ſ.
dare mutuũ: aliud illicitũ. ſ. intẽtio accipiẽdi aliquã
ſupexcreſcentiã: pꝛimũ appꝛobat dñs: ꝛ quãtũ ad il
Auguſtinus lud tranſfertur dominiũ. Dicit em̃ auguſtin⁹. Nihil
ita eſt cõueniẽs equitati q̃z ꝙ aliquis de ꝓpꝛia volũ=
tate ſua exequatur: ſed hoc intelligendũ dño appꝛo
bante: ſcd̃m non appꝛobat. vñ quantũ ad illud non
Item arguit transfertur dñium. ❡Itẽ iſte mutuũ poteſt dare ali
cui vt ipſe q̃ accipit impleat hoc pꝛeceptũ. Non fur=
tum facies: non mechaberis: eadẽ rõne põt ei dare
mutuũ vt quodlibet aliud pꝛeceptũ impleat: ğ vt im
pleat hoc pꝛeceptũ: mutuũ date nihil inde ſperãtes
ergo poteſt dare mutuũ iſti. vt iſte mutuum det aliis
In oppoſitũ ❡Contra Mutuũ date nichil inde ſperãtes: nec an
te: nec poſt: ſed ille ſperat aliquid poſt: ergo peccat.
Solutio. ❡Quod cõcedimus: nec eſt ſimile de hoc pꝛecepto
Nõ furtũ facies: ꝛ de hoc mutuũ date: quia in pꝛimo
ex vi mutui nichil accipit pꝛeter ſortẽ: nec i ſe nec in
alio: ſꝫ i ſcd̃o accipiat aliq̃d pꝛet̃ ſortẽ vl̃ i ſe vel i alio.

❡Secunda queſtio pꝛincipalis.

❡Utrum ille qui accipit ad vſuram peccet.

Ar ꝙ ſic. Ueritur/ vtrũ ille q̃ accipit ad vſurã peccet?
videt ꝙ ſic. Qui em̃ dat alicui occaſionẽ
foꝛnicãdi peccat moꝛtaliter: ſicut ſi intro=
ducta eſſet ab aliq̃ mulier foꝛnicaria ſi re
cederet ſocius de domo vt daret ſocio locũ foꝛnicã=
di peccaret: imo nõ debet recedere: ğ ſi aliq̃s dat oc
caſionẽ alicui ad vſurã dãdi/ peccat moꝛtaliter: ſed
q̃ accipit ad vſurã dat vſurario occaſionẽ dãdi ad vſu
Secundo. rã: ğ peccat moꝛtaliter. ❡Itẽ magis debeo dilige=
re aiam ꝓximi q̃z coꝛp⁹ ꝓpꝛiũ: ğ pꝛo nulla neceſſita=
te coꝛpali/ licet michi dare occaſionem peccãdi/ ſiue
ſcãdalizare ꝓximũ: ſed q̃ accipit ad vſurã ſcãdalizat
ꝓximũ: ğ pꝛo nulla neceſſitate coꝛpali licet accipere
Tertio. ad vſuram: ergo q̃ accipit peccat moꝛtaliter. ❡Itẽ
in euangelio. Ue hoi illi p quã ſcãdalũ venit: ꝛ dicit
ibi gloſa ꝙ vitãdũ eſt ſcãdalũ vbiqꝫ/ exceptis tribus
caſibus. ſ. vbi eſt ꝟitas vite/ ꝛ iuſticie/ ꝛ doctrine: ſed
ſi ille nõ accipit ad vſurã: nõ amittit ꝓpter hoc ꝟitas
vite/ nec iuſticie/ nec doctrine: ergo in hoc caſu vita=
Quarto. re debet ſcãdalũ: ğ peccat ſi accipit ad vſurã. ❡Itẽ
ſit hic aliq̃s ſacerdos indigẽs ꝛ petat mutuũ ab ali=
quo vſurario ſubdito ſuo: videt ꝙ peccet. ipſe em̃ p̃=
dicat nõ eſſe dandũ ad vſurã: ꝛ ꝓhibet dare/ ꝛ ipe fa=
cit ꝙ iſte det ad vſurã: ergo facit cõtra id qđ p̃dicat:
ergo peccat moꝛtaliter: ꝛ ita videtur ꝙ peccatum ſit
In oppoſitũ accipere ad vſurã: qđ ſi concedat. ❡Cõtra. Beatus
hieronymus commendat beatam paulam de hoc ꝙ
multa expendit in vſuris: vt paſceret paupes: ergo
non eſt pctm̃ accipere ad vſuram: quod cõcedimus.
Solutio. ❡Et ad pꝛimo obiectũ dicimus: ꝙ non eſt ſimile de
Ad pꝛimũ. foꝛnicatione: qꝛ in foꝛnicatione nichil eſt licitũ: ſed
in datione mutui ad vſurã aliquid licitum eſt. ſ. dare
mutuum: ſed reſiduũ eſt illicitũ. iſte vero qui accipit
ad vſurã nõ petit niſi ꝙ ei detur mutuũ. hoc aũt lici=
tum eſt: ſed ꝙ detur ad vſurã. hoc eſt cõtra volũtatẽ
rectã accipiẽtis. ❡Ad ſcd̃o obiectũ dicim⁹ ꝙ hec ẽ Ad ſecundã
falſa. Iſte q̃ accipit ad vſurã ſcãdalizat ꝓximũ. ſcan
dalizare em̃ eſt facto vel dicto minus recte peccãdi
occaſionẽ p̃ſtare. Petere aũt mutuũ nõ eſt factũ vel Dans pꝛe=
dictũ minus rectũ: imo iuſtũ eſt ꝙ indigẽs petat mu ter ſoꝛtẽ re=
tuum: ꝛ iuſtũ eſt ꝙ detur ei gratis. ꝛ qꝛ nõ vult vſura dimit ius
rius reddere gratis redimit accipiẽs ius ſuũ dando ſuum.
aliquid pꝛeter ſoꝛtẽ. Per hoc patet ſolutio ad tertio Ad tertium.
obiectũ. ❡Ad quarto obiectũ dicimus: ꝙ ſacerdos Ad quartũ.
nõ peccat petẽdo mutuũ/ nec facit ꝯtra id qđ p̃dicat:
ſed ſi daret mutuũ ad vſurã/ tunc faceret cõtra id qđ
p̃dicat: nec cõpellit/ nec facit ꝙ vſurarius det ad vſu
rã ſed petit ius ſuũ ꝛ redimit ſi nõ põt habere gratis
hoc aũt nõ eſt pctm̃. ❡Cõcedim⁹ ꝙ licitũ eſt in ne=
ceſſitate accipere ad vſurã: ſed p q̃ꝫ neceſſitate ſit
pctm̃ p q̃ꝫ nõ. hoc nõ determinat ars/ vſus/ ſciẽtia:
ſed charitas. vnctio em̃ docet nos de oib⁹ hmõi ꝟt⁹
em̃ oi arte certioꝛ ꝛ melioꝛ eſt: vt dicit ariſto. ❡Ex p̃ Coꝛrelariũ.
dictis patet ꝙ eſt licitũ accipere ad vſurã: vt paſcant
pauperes. eadẽ ratione licitũ eſt accipere ad vſuram
vt fiant alia opa mie. Sed opus mie eſt dare mutuũ Item arguit
gratis: ergo licitũ eſt accipere ad vſurã vt iſte q̃ dat
vſurã: det mutuũ gratis. ❡Cõtra. Iſte p̃ter neceſſi= Arguit in
tatẽ vel ſuã vel alterius ꝓuocat vſurariũ ad dãdum oppoſitũ.
ad vſurã: ergo ſcãdalizat iſtũ: ğ peccat. ❡Qđ cõce= Solutio.
dimus: ſi p̃ter neceſſitatẽ/ vel ſuã/ vel alteri⁹ det ali=
quid vſurario vt det mutuũ gratis. Tale ei dare vel
accipere eſt factũ vel dictũ minus rectũ. vñ ſcãdali=
zat: ſed cũ accipit ad vſurã in tpe neceſſitatis: vt pa=
ſcat paupes petit qđ eſt pauperũ: ꝛ eſt petitio recta.
ꝛ ſi nõ põt habere gratis licet redimere ius paupũ.

❡Tertia queſtio pꝛincipalis.

❡In quibus contractibus ſit vſura.

Ueritur in quib⁹ cõtractibus ſit vſura. po
natur ğ ꝙ aliq̃s det mutuũ alicui familia
ri regis hac cõditiõe vt defendat eum ab
exactionib⁹ taliũ ꝛ iſte defendat ipſum
❡Querit/ vtrũ in hoc cõtractu ſit vſura? videt ꝙ ſic Ar ꝙ ſic.
dat em̃ mutuũ p re tpali: ğ ibi eſt vſura. ❡Sed ꝯtra In oppoſitũ
Non grauat ꝓximũ ſic dando mutuũ: ğ nõ eſt vſura. Solutio.
❡Solutio. Quedã tales ſunt debite/ q̃dã indebite
ſi ergo dat mutuũ hac ꝯditiõe vt defendat ipm a de
bitis taliis vſurarius eſt: ꝯtractus grauat ꝓximum
nõ illũ cui dat mutuũ: ſed pꝛincipẽ cuius dano ꝓcu
rat ab abſolutione debite tales: ſi ꝟo dat mutuũ hac
cõditione vt ipſe defendat a taliis indebitis: adhuc
diſtinguendũ eſt. vtrum ille qui defendat ipſum ſolo
verbo defendat ipſum aut per dationẽ aliquam pe=
cunie: ſi vltimo modo vſura eſt: ſi hoc ſciat iſte qui dat
mutuum/ grauat igitur pꝛoximum: ſi pꝛimo modo Ad rõnem.
non eſt vſura: nec valet: dat mutuũ pꝛo re tempoꝛali:
ergo eſt ibi vſura: cum em̃ dicit mutuũ dare p re tẽ=
poꝛali eſt vſura: intelligitur de re tempoꝛali de qua
percipit aliquod emolumẽtũ iſte qui dat mutuũ: ſed
verba vel pꝛeces non dicuntur eſſe emolumentum.
❡Item ponat ꝙ aliquis det mutuũ p pignoꝛe: ꝛ ſit
ita ꝙ iſte q̃ accipit mutuũ equũ habet ocioſum quē
locare nõ velit ꝛ tradit illi p pignoꝛe a quo mutuum
accipit hac conditione vt paſcat ipſum ꝛ eq̃tet ipm
ſine grauamine. ❡Queritur: vtrum in hmõi contra q̄ſtio incidẽ
ctu ſit vſura: videt ꝙ ſic. Quia p̃ter ſoꝛtẽ habet vſum Ar ꝙ ſic.
rei aliene: ergo pꝛeter ſoꝛtem accipit aliquod emo=
lumentum: ergo ibi eſt vſura. ❡Pꝛeterea iſte equus Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

poteſt locari quolibet die.xij.denarijs⁊ tñ valet res
quãtum haberi pōt de ipa:ḡ ſi dans mutuum teneat
equū per.xx. dies perinde eſt ac ſi p̄ter ſoꝛtē accipe-
In oppoſitū ret.xx.ſol.ergo ibi eſt vſura.ſi concedat. ¶Contra.
Nō grauat ꝓximū:immo iuuat: paſcit eñ equū ſuū
quē inutiliter paſcebat pꝛiꝰ ille q̄ accepit mutuū:er-
Eodemmō go nō eſt ibi vſura.¶Eadē eſt q̄ſtio ſi accipiatur do-
de domo. mus ꝓ pignoꝛe q̄ inutilis eſt accipiēti mutuū nec ve
lit eā locare/ ille vero q̄ dat mutuū cuſtodit domū a
ruina/ pōt ꝓbari ꝙ ibi eſt vſura:pōt ꝓbari ꝙ nō:ſicut
Solutio ⁊ pꝛius.¶Solutio.In talibus caſibꝰ cōſiderãdum
eſt.vtrum p̄ter mutuū pares ſint vtilitates circūſcri
pto mutuo non eſt ibi vſura:ſicut eñ in ꝓpoſito caſu
circūſcriptoq; mutuo/deberetvelle iſte cuiꝰeſt equꝰ
ꝙ alius haberetvſum eq̄ ſui ex quo inutilis ē ei equꝰ
habet eñ aliquã vtilitatē de equo ſuo ꝙ alius paſcit
eū ⁊ ſine grauamine eq̄tat.vnde pares ſunt vtrobiq;
Ad rōnem vtilitates vñ nō eſt vſura: ⁊ nō vʒ hec argumētatio/
iſte habet vſum rei aliene p̄ter ſoꝛtem:ḡ ibi eſtvſura:
deberet addi ⁊ ꝓ illo vſu non facit recōpenſationem
⁊ hoc falſum.vnde patet ſolutio ad pꝛimo obiectum
Ad ſecundū ¶Ad ſecundo obiectū dicimus: ꝙ non eſt reſpectꝰ
ad illud quod haberi pōt de equo:ſed ad illud qđ pꝛi
cipalit̄ habet:vel ad illud qđ de ipo faceret dñs eiꝰ.
Alia q̄ſtio ¶Queritur poſtea de caſu iſto in quo alīq particI-
incidens. pant vel cōſentiunt vſure/vtrum peccent:ponat er-
go ꝙ aliquis vſurarius det alicui conuentui genera
lem refectionē q̄ dicitur pitantia:⁊ totū quod dat eſt
de vſura:ſed cōuētus neſcit illud eſſe de vſura/exce-
pto vno ſolo monacho qui bñ ſcit iſtud eſſe de vſura.
Ar.ꝙ ſic. ¶Queritur vtrum cōuentus peccet moꝛtaliter co-
medendo illã refectionē:videtur ꝙ ſic:quia dñs pꝛe
cepit in leuitico:oē moꝛticiniū ⁊ raptū a beſtia ne co
medas:ſed raptū devſura eſt moꝛticiniū infert enim
moꝛtem et raptū a beſtia.i.a beſtiali homine:ergo q̄
comedit de vſura:facit cōtra pꝛeceptū dñi:ergo pec
cat moꝛtaliter. ꝙ aūt moꝛticiniū ſit patet ꝑ illud qđ
Pꝛobatur dixit thobias.Uidete ne foꝛte furtiuus ſit:quia non
minoꝛ. licet nobis aut edere aliq̄d ex furto/ aut contingere
non licet ergo cōuentui comedere aliquid de vſura:
Secundo. ergo moꝛtaliter peccant comedendo. ¶Itē abbas
vel diſpenſatoꝛ abbatie tenebatur querere an furtū
eſſet quod eis dabat: ſicut q̄ſiuit thobias/⁊ nō q̄ſiuit
In oppoſitū ſit ita:ergo peccant moꝛtaliter.¶Contra.Iſte con-
uentus neſcit hoc eſſe de vſura: ⁊ de quolibet hoīe p̄
ſumēdū eſt ꝙ ſit bonus niſi ꝓbetur in cōtrariū: ergo
Secundo non peccat comedendo illã refectionē ¶Itē apl̄us
dicit loquēs de comedēdis.nichil interrogãtes pꝛo
pter cōſcientiã: ergo diſpēſatoꝛ nō tenetur iterroga
Alia q̄ſtio in re an furtiuum ſit/ an de vſura. ¶Querit poſtea de
cidens. iſto q̄ ſcit illud eſſe de vſura/ vtrū debeat comedere.
videt ꝙ non: qꝛ cū ſciat illud eſſe moꝛticiniū ſi come
dat ſcienter facit cōtra pꝛeceptū dñi:ergo ſi comede
Ar.ꝙ nō. ret peccaret moꝛtaliter:ergo tenetur nō comedere.
In oppoſitū ¶Si concedat.Contra. Si nō comedat ſcãdaliʒat
alios ⁊ tenet nō ſcandaliʒare:quia ve hoi illi ꝑ quem
Secundo. ſcãdalū venit:ergo tenet comedere.¶Item ſi nō co
medat facit cōtra p̄ceptū abbatis:abbas eñ p̄cipit:
ſit ita:ne aliq̄s faciat ſingularitatē aliquã: ergo tene
tur comedere: ⁊ tenet nō comedere: ſicut ꝓbatū eſt:
Alia queſtio ergo tenet ad duo oppoſita qđ eſt īpoſſibile.¶Que
incidens. ritur etiã de vxoꝛe feneratoꝛis/ vtrū peccet comedē
Ar ꝙ nō. do devſura:¶Uidet ꝙ nō:quia tenet cohabitare cū
viro ſuo:quia vt dicit apoſtolus. Mulier non habet
poteſtatem coꝛpoꝛis ſui:ſedvir:nec ecōuerſo.¶Itē Secundo.
dicit dñs in euangelio.Non licet vxoꝛi dimittere vi
rum ſuū niſi ꝓpter cauſam foꝛnicationis:ergo tenet
cohabitare cum viro ſuo: ſed non poteſt cohabitare
cū viro ſuo niſi comedat de vſura: ergo poteſt licite
comedere.¶Contra.Comedit moꝛticiniū ⁊ ſciēter In oppoſitū
ergo facit ſciēter cōtra p̄ceptū dñi:ergo peccat moꝛ
taliter.Eadē eſt ratio de ſeruientibꝰfeneratoꝛibus⁊ Eodemmō
de illis q̄ colunt vineas ⁊ agros feneratoꝝ.¶Solu de ſeruito.
tio. Ad pꝛimū dicimus: ꝙ ſi ſit vehemēs ſuſpitio ꝙ Solutio.
iſte q̄ dat pitãtiã ſit vſurarius/ſicut ſi ſit ciuis alicu- Ad pꝛimum
ius ciuitatis in qua fere ſunt oēs vſurarij interroga
re debet diſpēſatoꝛ abbatis/an ſit furtiuſ⁊ funebꝛis
illa pecunia quã dat ꝓ pitantia/ ⁊ diligēter inq̄rere:
⁊ ſi credat funebꝛe nullo modo debet recipere. Qđ Ad dictum
vero dicit apoſtolus.Nichil interrogantes pꝛopter apoſtoli.
cōſcientiam:intelligitur vbi nō eſt ꝑſona ſuſpecta:⁊
pꝛeterea apoſtolus loquebatur de ydolaticis q̄ ſim- Aliter dicit.
pliciter licet comedere oīa eñ munda mūdis:ſed il-
lud quod eſt de vſura non:ſi vero nulla ſit ſuſpitio ꝙ
iſte q̄ dat ſit vſurarius nō eſt iterrogãdū an furtiuū
ſit:nec peccat cōuētus comedēdo/ nec valet illa ar
gumentatio:iſte comedit moꝛticinium: ergo peccat
moꝛtaliter comedēdo:ſicut iſte cognoſcit vxoꝛē alte
rius:ergo peccat cognoſcēdo: pōt eñ aliq̄s cogno-
ſcerevxoꝛē alterius ſine peccato:ſi adhibeat diligen
tiam quã poteſt adhibere ⁊ debet ⁊ credit eſſe ſuam.
¶De iſtovero ſolo q̄ ſcit totū quod dat eſſe devſura Nota.
Dicimus ꝙ in illo caſu ne ſcandaliʒet fratres debet Ad aliud.
comedere:tñ cū cōſcientia et ꝓpoſito reſtituēdi. de-
bet eñ hoc ſignificare abbati/ vt abbas reſtituat / et
abbas debet reſtituere. eiuſdē eñ volūtatis debent
eſſe oēs fratres eiuſdē cōuētus.vt qđ bñ vult vnꝰ be
ne velit alius.⁊ nōvalet:comedit ſciēter moꝛticiniū:
ergo peccat.nō eñ eſt moꝛticiniū ei ī hoc caſu. ſicut
ſi aliq̄s vſurariꝰ peniteat ⁊ obuiat alicui in extrema
neceſſitate cōſtituto: ⁊ ſi nō habeat ad manū niſi de- Exemplum.
nariū quē habuit de vſura:tenet illū dare cum ꝓpoſi
tio reſtituēdi eq̄pollētē. ¶De vxoꝛe feneratoꝛis di- Ad aliud
cimus:ꝙ nullomō comedere debet de vſura: niſi ha
beat alia de q̄bꝰpoſſit reſtituere:⁊ tūc pōt comedere
cū ꝓpoſitio reſtituēdi.aliter nō:immo pꝛiꝰdebet di-
mittere virū ſuū q̄ꝫtum ad cohabitationē. nō eñ te-
netur cohabitare ſi vir ſuus cōpellat eã ad peccãdū
Quod vō dicit apl̄s. Mulier nō habet ptātē coꝛꝑis Ad dictum
ſui:ſedvir:bñ cōcedimus:q̄uis eñ nō cohabitet:ta- apoſtoli.
men tenetur reddere debitū ei pꝛo loco et tempoꝛe.
¶Et de iſto quod obijcit ꝙ alter nō debet dimitte- Ad aliud.
re alterū niſi ꝓpter foꝛnicationē:bñ cōcedimus.ſed
dñs nō intelligit tñ de foꝛnicatiōe coꝛꝑali: ſed etiã
de ſpūali.ſic patet ī gloſa. Foꝛnicatio aūt ſpūalis in
omni pctō moꝛtalis eſt.tenet aūt mulier obedire vi-
ro ſuo ſaluo dñi o ſupioꝛis dñi.¶Idē ꝯcedimꝰde ſer Ad aliud
uientibus ⁊ colentibꝰvineas feneratoꝝ:ꝙ nullo mō
debēt ſciēter recipere pecuniã feneratoꝝ/niſi velint
reſtituere:tñ de colentibusvineas dicunt quidã ꝙ li Alij dicunt.
cite poſſunt recipere:quia nō faciunt vſurarium im-
potentem: quia de fructu vinearum poterit reſtitue
re quod dat cultoꝛibus:ſed quia illud incertū eſt pꝛi
me ſolutioni adheremus. ¶Adhuc querit de illis: Alia q̄ſtio in
qui per participationē ⁊ cōſenſum incidunt peccatū cidens.
vſure. in quibuſdam enim regionibus ſunt quidam

Ayuntamiento de Madrid

qui huic officio deputāt ſe vt indigentib⁹ querāt pe
Ar. ꝙ nō. cuniā ad mutuū: ꝛ accipiūt ab vtraq̄ ꝑte. ¶ Queritur
de illis vtrū peccant ſic faciendo. videt̄ ꝙ nō. vtiles
enī ſunt indigētib⁹ ꝛ oī vtilitati deſeruiūt. ergo non pec
cant: ſed ɔ̄. ipſi accipiūt ab vtraq̄ parte. ſcilicet a fenerato
re: ſcʒ ſortē. de ſorte enī nichil daret eis: hoc bene ſci
unt ipſi: ergo ſcienter comedūt morticiniū. ergo peccāt
Alia q̄ſtio incidens. mortalit̄. ¶ Similit̄ q̄rit̄ de rectoribus quarūdā ci
uitatū qui cōpellunt ad reddēdū vſuras: ꝛ de teſtib⁹
quoꝝ teſtimonio reddūt̄: ꝛ de illis qui publica īſtru
mēta faciunt ſuꝑ cōtractib⁹ vſurariis. Queritur vtrū
Ar. ꝙ non. peccent? videt̄ ꝙ nō: q: hoc faciūt ꝓpter cōmunē vti
Secundo. litatē. ¶ Itē. ſi aliq̄s dederit fidē de reddēdis vſuris
eccl'ia ɔſulit ꝙ reddat. ergo illi q̄ cōpellūt reddere ɔfir
In oppoſitū mant qđ eccl'ia ɔſulit. ergo non peccant. ¶ Cōtra. eoꝝ
auxilio iſte acquirit vſuras: ergo eoꝝ auxilio facit pctm̄
ergo cōſentiūt pctō; ſed faciētes et cōſentiētes pari
Alia q̄ſtio incidens. pena puniēdi ſūt. ergo ipſi peccant mortalit̄. ¶ Queritur
aūt de iſtis q̄ ꝑter ſortē aliq̄d accipiūt noīe pene: vel
locatiōis vtrū peccēt? Quidā enī ita dicūt. loco tibi
pecuniā meā vſq̄ ad nūdinas illas: et ꝓ locatiōe tm̄
dabis michi: vel do tibi mutuū vt reddas illđ ī nūdi-
nis illis: vel ſi nō reddideris ꝓ pena dabis michi tm̄.
Ar. ꝙ ſic. Queritur vtrū iſte ɔtract⁹ ſit vſurari⁹? videt̄ ꝙ ſic. q: ꝛ
de noībus nulla dʒ eē ɔtētio: ergo ſiue dicat aliq̄s loco
pecuniā ſiue aliquo alio ꝟbo vtat̄: dūmodo intēdat
transferre dn̄ium: ꝛ ex vi mutui aliq̄d hr̄e ꝑter ſortē
cōtract⁹ eſt vſurari⁹: ergo peccat mortalit̄ q̄ ſic dat
pecuniā ſuā: ꝛ peccāt mortalit̄ q̄ de hmōi ɔtractib⁹
dant publica inſtrumenta: ſicut cardinales et papa.
Solutio. ¶ Solu. Ad primū dicim⁹ ꝙ ille peccat mortalit̄ q̄
Ad primum ꝓcurat ꝙ aliq̄s det mutuū ad vſurā alicui/ lʒ hoc vti
le ſit idigētib⁹: tm̄ peccat ꝙ nō ꝓcurat hoc ꝓpter vti
litatē indigētiū: ſʒ vt ipſe habeat vſure partē. vn̄ ɔmu
Ad ſecundū nicat vſure ꝑ participatiōnē. ¶ Silr̄ dicim⁹ ad ſcđo
obiectū ꝙ peccāt rectores q̄ cōpellunt reddere vſu-
ras ꝛ ipſi teſtes: ꝛ q̄ faciunt ſciēter publica inſtrumē-
ta de ɔtractu vſurario. oēs iſti cōicāt pctō vſure per
Duplex vſurarius. cōſenſū. vn̄ q̄dā ſūt vſurarii ſimplicit̄: ſicut illi q̄ dāt
pecuniā ſuā ad vſurā: alii ſunt vſurarii ꝑ ꝑticipatio-
nē; ſicut vxor vſurarii ꝛ ſeruiētes: et iſte q̄ ꝓcurat vt
aliquis det ad vſurā: hac de cā vt ꝑtē inde hēat oēs
tales ſunt vſurarii ꝑ ꝑticipationeʒ: nō tn̄ ſimpliciter
vſurarii. aliq̄ aūt ſūt vſurarii ſcḋm ɔſenſuʒ: ſicut recto
Ad argum̄. res q̄ ɔpellūt reddē vſuras ꝛ teſtes. ¶ Un̄ nō vʒ hec
argumētatio: rectores faciūt hoc ꝓpter ɔmunē vtili
tatē: ergo nō peccāt. q: nō faciūt ꝓpter cōmunē vtili
tatē abſolutā: ſʒ reſpectiuā ſiue ɔparatiuā. faciūt ei
hoc malū ne pei⁹ fiat: nō ſolū confirmāt qđ eccleſia
conſulit: imo pl⁹ faciūt: dāt ei auctoritatē et potētiā
Ad vltimū fenerādi. ¶ Ad vltio obiectū dicim⁹ ꝙ pt̄ eſſe ꝙ iſte
ɔtract⁹ nō ſit ſcḋm ſniam ſuā vſurari⁹: illi tn̄ q̄ dant pe
cuniā vſurarii ſūt: ī fraudē eī vſurarū faciunt: ꝛ ex vi
mutui intēdūt aliq̄d recipere ꝑter ſortē. ɔtract⁹ tn̄ ī
ſe nō ē vſurari⁹: ſi ꝓ pena negligētie ei⁹ q̄ debuit ſol
uere debitū ad ꝑdictū terminū ꝛ ꝓ expēſis quas fa-
ciunt creditores vt habeāt debitū aliq̄d ꝑter debitū
ꝓ pena dat̄: ꝛ qđ nō excedat culpā vel expēſas: ꝛ quā
tū ad hoc poſſet dare dn̄s papa ꝛ cardinales l'ras ſu
as: iuſtū enī eſt puniri negligenteʒ aut fraudulenter
differentem ſolutionem debitam.

¶ Secundum capitulum.

¶ De caſibus q̄ ſunt ex incertitudine tp̄is.

Dicto de caſib⁹ in q̄b⁹ ɔtract⁹ ē vſurari⁹ cū cer
titudine tp̄is. dicēdū ē de caſib⁹ illis q̄ ſūt ex
icertitudine tp̄is. aliq̄s ergo dt̄ ita vēdo tibi bladū meū
vt reddas michi tm̄ quātū valebit ī tp̄e in q̄ cari⁹ erit
hoc āno. ¶ Queritur vtrū iſte ɔtract⁹ ſit vſurari⁹? vide Prima q̄ō.
tur ꝙ ſic. q: vēdās in intētiōe hʒ accipiēdi aliq̄d ꝑter Ar. ꝙ ſic.
ſortē: ꝛ hoc exprimit forma ɔtract⁹. vſurari⁹ ē ergo iſte
ɔtractus. ¶ Cōtra. icertū ē vtrū bladū ſit pl⁹ valitu In oppoſitū
rū in ꝑte aliqua āni futuri q̄ mō valeat. pt̄ eī ɔtinge
re ꝙ minus valebit ꝑ totū ſequētē ānū: q̄ modo va-
leat. ergo dubiū ē vtrū ille ex hoc ɔtractu acceptur⁹ ſit
pluſq̄ ſortē vel min⁹. ergo ɔtract⁹ iſte nō eſt vſurarius.
¶ Et ꝙ hec argumentatio ſit neceſſaria: ꝓbat̄. q: dt̄ Confirmat̄.
dn̄s papa in quadā decretali ꝙ aliq̄ mercatores vē-
diderit merces ſuas q̄ nō valebant niſi quinq̄ libras
in tp̄e ɔtract⁹ ꝓ ſex libris ad paſcha reddēdis. dicit
dn̄s papa: ꝙ cōtractus ille nō eſt vſurari⁹ ꝓpt̄ dubi
um euēt⁹ rei: pt̄ eī ɔtingere ꝙ ſex libras valiture ſūt
merces ī paſcha. ergo ſi ille ɔtract⁹ non ſit vſurari⁹ ꝓpt̄
dubiū euētū rei: eadē rōe nec pri⁹. ¶ Itē. ɔ̄ decreta- Sʒ ɔ̄ hoc ar̄.
lē illā obiicit̄. ſi lʒ vēdere merces q̄ nō valēt niſi q̄nq̄
libras ꝓ ſex libris ad paſcha/ lʒ ſilr̄ vendē ꝓ ſex ꝛ ſex
duob⁹ denariis: ſilr̄ ꝓ ſex libris ꝛ q̄tuor denariis et
augēdo ꝑ minutas: cū nō ſit determiāte ꝑciū ī quo ſi
ſtēdū ſit lʒ vēdere ꝓ x. libris. Cōtra manifeſte intēdit
hr̄e vēdēs pluſq̄ ſortē. ergo cōtract⁹ ē vſurari⁹. ¶ Forte Euaſio
dicēdū ē ꝙ ſiſtēdū ē in aliquo ꝑcio circa. x. libras: vi
delicʒ ī illo ꝑcio qđ determinabit vir bon⁹ vel ſapiēs ī
hmōi ɔtractib⁹. ¶ Sʒ ɔ̄. ſapiens nichil ſcit de futu- ɔ̄ hāc ar̄.
ris euētib⁹: q: aſtronomi ſepiſſime fallūtur in hmōi:
ergo nichil pōt determiare de talib⁹. ergo ſi iſte vltim⁹
ɔtractuʒ eſt vſurari⁹ nec impedit dubi⁹ euētus rei
eadē rōe ɔtract⁹ ille quē dt̄ decretal' non eē vſurariū
eſt vſurari⁹. ¶ Itē. ſi ꝓpter dubiū euētū nō ſunt vſu Secundo
rarii hmōi cōtract⁹: ergo emere in terra bladū non fuit
vſura: ꝛ ɔmunis opinio dicit oppoſitū: ſi ēl ſextari⁹
bladi valet mō. x. ſol. ꝛ ꝓbabile eſt ꝙ tm̄ valitur⁹ ſit ī
auguſto ꝛ aliq̄s emat ꝓ quinq̄ ſolidis vſura dr̄ hmōi
eſſe: nec hoc impedit dubi⁹ euētus: ergo ɔtract⁹ q̄ eſt in
decretali vſurari⁹ eſt. ¶ Solutio. Ad euidētiā ſolu- Solutio
tiōis iſtoꝝ. Notāde ſunt q̄dam rl'e q̄b⁹ dirigamur in Alique rl'e.
hmōi caſib⁹: quaꝝ pria hec ē/ quātūcūq̄ vēdēs cert⁹ Prima rl'a.
de ſorte intēdit accipē pl⁹ q̄ ſortē ꝛ hoc exprimit for
ma ɔtract⁹: ille ɔtract⁹ vſurari⁹ eſt. ¶ Scđa eſt vbi- Scđa rl'a.
cūq̄ vēdēs vēdit merces ſuas reſpectu futuri ꝓ ma-
iori ꝑcio q̄ valeāt in tp̄e ɔtractus ꝛ vēdit ſcḋm eſtima
tionē boni viri ꝛ ſapiētis: ī hmōi ɔtractib⁹ nō eſt cō-
tract⁹ vſurari⁹: ſicut enī dicit ariſto. bon⁹ in ſingulis
videt verū: vt regula ꝛ mēſura eoꝝ exiſtens. ſcḋm hoc
idē dt̄ ap'ls. Spūalis hō oīa iudicat ꝛ a nemine iudi
cat̄. ¶ Tertia rl'a ē: ſi vēdēs itēdit accipe pl⁹ q̄ ſortē: Tertia rl'a.
ſiue hoc exprimit forma ɔtract⁹ ſiue nō ſiue pl⁹ acce
ptur⁹ ſit ſiue vſurari⁹ ɔtract⁹ eſt: ſaltē ſcḋm intētionē:
vſura eī in volūtate ɔſiſtit ſicut ꝛ ſymonia. Scđʒ pri
mā regulā dicim⁹ ꝙ ɔ̄ctus prim⁹ ſit vſurari⁹ ꝑ ſcđaʒ
rl'am dicim⁹ ꝙ ɔtract⁹ q̄ eſt in decretali nō eſt vſura
ri⁹: ſi eī vir bon⁹ ꝛ ſapiēs ī hmōi ɔtractib⁹ ꝛ ſcḋm ꝙ ſo
let accidere ī aliis ānis eſtimet merces ſuas valitu-
ras ſex libras ad paſcha nō ē ɔtract⁹ vſurari⁹. vn̄ di
cim⁹ ꝙ in hmōi ɔtractib⁹ ſiſtēdū ē vbi ſiſtit vir ſapiēs
ɔſideratis oīb⁹ circūſtātiis: nō ſolū ergo dubi⁹ euent⁹ fa
cit ɔtractū nō eē vſurariū: ſʒ recta eſtiatio ſapiētis. vn̄
ſi aliq̄s emat bladū ī t'ra ꝛ ſcḋm iudiciū ſapiētis ſit iuſta

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ hoc arḡ. acceptur⁹ ꝑter ſortē vſura ðr cē. ¶ Sꝫ ꝓbaꝝ ꝙ non
ſit ibi vſura: q̄ꝛ dictū ē ſupius ꝙ vſura ē cū aliqs intē
dit aliqd accipere ꝑter ſortē ex vi mutui: ſꝫ ibi nō eſt
Secundo. mutuū. g̊ ibi nō eſt vſura. ¶ Itē. ibi ē ſimplex ēptio ⁊
In oppoſitū vēditio. g̊ nō eſt vſura. ¶ Si ꝯcedaꝝ hoc. ergo eadeꝫ
rōe: ſi aliquis vēdit pānū q̄ nō valꝫ mō niſi xl. ſol. ꝓ
Ad idem. xv. ad paſcha nō ē vſura: q̄ꝛ ibi nō eſt mutuū. ¶ Silr
ſi aliquis vēdit marchā argēti q̄ nō vꝫ mō niſi. xl. ſol
ꝓ xlij. ſol. ad paſcha non eſt vſura: q̄ꝛ nō eſt mutuū:
Euaſio. ſed ſimplex emptio vł venditio. ¶ Forte dicet ꝙ hec
eſt vſura: q̄ꝛ in fraudē ꝓhibitiōis mutaꝝ ꝯtractus:
ſcit enī ille qui vēdit ꝙ ꝓhibitū eſt dare mutuū ꝑ ſu-
perabūdātia: vñ nō dat mutuū: ſꝫ vendit: ⁊ ita ī frau
dē precepti mutat ꝯtractū: ꝓpter hoc iudicaꝝ vſura-
ꝯ hoc arguiꝝ rius. ¶ Silr ꝓbaꝝ ꝙ iſte qui emit bladū in ꝉra vſura
rius eſt: ſcit enī ꝙ ille qui vēdit indigēs eſt: ⁊ ſcit ꝙ il
li teneꝝ dare mutuū nichil inde ſperans: ſi aūt daret
ꝓ ſuperabūdantia faceret manifeſte ꝯtra p̄ceptū in
fraudē. ergo precepti mutat ꝯtractū et vēdit bladū
ꝓ minori q̄ꝫ valeat. g̊ vſurari⁹ iudicādus eſt/ cū intē-
dit accipere aliq̇d ꝑter ſortē: nō enī curandū eſt vtrū
Secundo. in eadē intēdat accipere pluſq̄ꝫ ſortē vł ī aliā. ¶ Itē.
pctm̄ eſt vt videꝝ vēdere rē pluſq̄ꝫ valeat ad terminū
rōe termini. g̊ ſi vendaꝝ res pluſq̄ꝫ valeat mō ſine ex-
pectatione: imo ſtatim accipiaꝝ mai⁹ pctm̄ eſt: magꝭ
enī nocet. g̊ oēs cābitores peccāt q̄ vēdunt pluſq̄ꝫ va
leat res. et ſtatim accipiunt p̄ciū. ergo ſunt vſurarij.
ꝯ hoc ar̄. ¶ Sꝫ ꝯ. tm̄ valet res quātū inde p̄t hr̄i in p̄ſenti: er-
Secundo. go ſi tm̄ vēdāt nō peccāt. ¶ Itē. pctm̄ eſt emere bla
dū in ꝉra quo iꝓbabili vēditio recte eſtimātis mul
to plus acceptur⁹ ē q̄ꝫ emit. g̊ pctm̄ eſt emere priora
tus quos vendunt monachi. eſt ei aliquis cleric⁹ iu-
uenis qui ꝓbabiliter ſua etate p̄t viuere ꝑ. xl. annos
de mōachis. ⁊ ſunt aliq̇ monachi valde indigētes ⁊ vēdūt priora-
tū aliquē huic clerico ad vitā ſuā ꝓ. c. libris: ⁊ priora
tus valet. xl. libras ānuati: videꝝ ꝙ iſte qui emit pec-
cat mortaliter. mlto enī plura acceptur⁹ ē ꝑter ſortē
⁊ teneꝝ dare mutuū gratis ex quo ſcit indigētiā illo-
rū. ⁊ q̄ꝛ non vult dare gratis: mutat cōtractū mutui
Solutio. in emptionē. g̊ peccat mortaliꝝ. ¶ Solu. Ad primū
Ad primū. dicim⁹ ꝙ nō valꝫ hec argumētatio: ibi nō ē mutuū. g̊
ibi nō eſt vſura: quidā ei vſurarij directe ſūt vſurarij.
ſicut illi qui dāt mutuū vt aliquid habeāt pꝛeꝝ ſorteꝫ
alij indirecte ſunt vſurarij: videlꝫ illi q̄ in fraudē p̄ce
pti mutant cōtractū ⁊ idē intēdūt acquirere qd̄ acq̄-
rent ꝑ mutuū: faciūt aūt fraudē huic p̄cepto: mutuū
date nichil inde ſperātes: aliq̄n mutatiōe nois tm̄: ſi
cut ſi dicat vſurari⁹: non do tibi pecuniā iſtā mutuo:
ſꝫ vēdo. pꝫ ꝙ idē ē ac ſi dicat: do tibi mutuū: aliq̄n fa
cit fraudē p̄cepto mutādo ꝯtractuꝫ: ſicut iſte q̄ emit
bladū in ꝉra volēs dare pecuniā ſuā mutuo ⁊ q̄ vēdit
ſuas merces cari⁹ ꝓpter ꝉminū: hmōi hoies faciūt
fraudē p̄cepto dei ⁊ vēdūt tp̄us: vñ vſurarij dñr: lꝫ ī-
directe: ꝓprijſ ei ē vſurarij vēdē tp̄s: ⁊ ꝓpꝉ hoc ðr in
eccle. de auaro: gr̄a vſurarij auaro nihil ē ſceleſti⁹ vł
iniqu⁹: vſurari⁹ ei facit ꝯ triplicē legē: diuinā q̄ p̄ce-
pit mutuū dare nihil inde ſperātes: facit ei ꝯ legē di
uinā q̄ p̄cepit mutuū dare nihil īde ſperātes: facit ei
ꝯtra legē naturalē ⁊ hūanā: q̄ꝛ facit ꝯ hoc p̄ceptū: q̄-
cūq̄ꝫ vultiſ vt faciāt vobis hoies: ⁊ vos eadē facite ilꝉ
facit enī ꝯtra legē naturalē vniuerſalē: q̄ꝛ vēdit tēp⁹
qd̄ ꝯmune ē oiꝫ creaturarū. ðr ei aug. ꝙ iudiciū ē ſū
Auguſtin⁹. me largitatis dei ꝙ q̄libet creatura ꝯpellatur dare
ſeipām. ſol enī ꝯpelliꝝ dare ſeipꝫ ad illuminādū: ſilr
terra ꝯpelliꝝ dare quicq̄d p̄t: ⁊ ſilr aqua. nichil auteꝫ
ita gn̄aliter dat ſe ſicut tp̄s: q̄ꝛ velint nolint res tp̄us q̄ꝫ iniquū ſit
hn̄t: q̄ꝛ ergo vſurari⁹ vendit qd̄ de neceſſitate eſt oim̄ vendere tp̄s
creaturaꝝ. cōe creaturis oib⁹ iniuriaꝝ ⁊ lapidib⁹. vñ
ſi hoies tacerēt cōtra vſurarios/ lapides clamarēt ſi
poſſēt: ⁊ hec ē vna cauſa quare eccl̄ia ita ꝑſeq̇tur vſu
rarios. vñ maxie ꝯtra illos ðr de⁹. cū accepero tp̄s
ī. cū tp̄s ita erit ī manu mea ꝙ vſurarij nō poſſit ipm̄
vēdere: tūc iuſticias iudicabo. ¶ Ad ſcd̄o obiectuꝫ Ad ſecundū
dicim⁹ ꝙ hec argumentatio nō valet. iſte vēdit rem
pl⁹ q̄ꝫ valꝫ ad ꝉminū ⁊ hoc rōe ꝉmini: ⁊ ꝓpꝉ hoc vſu
rarius. ergo iudicādus eſt vſurari⁹: ſi vendat eandē
rem ꝓ eodē p̄cio: ⁊ ſtati accepit p̄ciū. nō enī in hmōi
contractu facit fraudē p̄cepto dei: nec vendit tp̄s: ſꝫ
concedim⁹ ꝙ peccat: ſi decipiat ementeꝫ. in ſimplici
enī vēditiōe et emptiōe pōt decipi tā vēdēs q̄ꝫ emēs
q̄ꝛ emēs dat minus q̄ꝫ pōt dare: ⁊ vēdens accipit pl⁹
⁊ ꝓpter hoc determinauit lex hūana: ꝙ ſi ī cōtractu
venditiōis ⁊ emptiōis decipiaꝝ aliq̇s vltra medieta
tē iuſti p̄cij: ꝙ deceptus poſſit agere ꝯtra deceptorē
ſed ſm legē diuinā: nō p̄t vendere ſine pctō rem ali-
quā ſcienꝝ pluſq̄ꝫ valeat. ſed licet vēdere quātum p̄t
dūmō ꝑ mendaciū nō vēdat: nec ꝯtra ꝯſciētiā ſuā: ſꝫ
quantū poſſit vēdere vel nō pl⁹ hoc aūt nō deꝉminat
ars: ſꝫ caritas boni viri ⁊ ſapiētiſ ī ſinguꝉ. ¶ Ad vltio Ad vltimū
obiectū dicim⁹ ꝙ ſi ille q̄ emit priorātū ī fraudē p̄ce
pti dei ⁊ ꝑ expectatōe tp̄is emat vſurari⁹ iudicād⁹ ē:
aliter ei p̄t emē ſine pctō: dū mō emat ſm eſtiatiōnē
boni viri: q̄ꝛ ſine dubio cari⁹ dꝫ emē iuuenis q̄ꝫ ſenex

¶ De ſuꝑabūdātia in qua nō inꝉuenit pactū
¶ Secunda queſtio.

QUeriꝝ poſtea de illa ſuꝑabundātia in qua
non inꝉuenit pactū: ſit g̊ aliqs qui det mu
tuū ſperās ſe aliq̇d accepturū ꝑter ſortē:
nec aliꝉ daret niſi ſꝑaret ſe aliq̇d acceptu
rum: tm̄ non facit pactū. ¶ Queriꝝ vtrū hoc ſit vſura Arḡ ꝙ non.
videꝝ ꝙ non. q̄ꝛ quilibet debet eſſe gratus ad benefi
cia: ergo iſte q̇ accipit mutuū teneꝝ eſſe grat⁹ ad mu
tuum: cū mutuū ſit beneficiū: ergo ille q̄ dat mutuū
pōt ſꝑare aliquid ad qd̄ accipiēs teneꝝ: ergo pōt ſꝑa
re aliquā ſuꝑabundātiā: ergo ibi non eſt pctm̄: g̊ nec
vſura. ¶ Itē. ex dono pōt ſperare vt aliquid ſibi de- Secundo.
tur: ergo ex mutuo poteſt ſꝑare vt aliquid ſibi detur
vel dic quare non. ¶ Itē. ex dono pōt aliquis ſꝑare Tertio.
donū: ergo ex mutuo mutuū: ergo pōt dare mutuuꝫ
aliquid inde ſperās: ⁊ ob hoc nō eſt vſurari⁹. ¶ Sed In oppoſitū
cōtra. Iſte directe facit ꝯtra p̄ceptū hoc: mutuū da
te nichil inde ſperantes: ⁊ illo precepto/ ⁊ in illo p̄ce
pto ꝓhibeꝝ vſura/ vt dicūt gloſe: g̊ peccat pctō vſu
re. ¶ Item. volūtas ⁊ opus ſunt idē pctm̄/ ſaltem in Secundo.
ſpecie: q̄ꝛ dicit dn̄s ī euāgelio. Qui viderit mulierē
ad ꝯcupiſcēdū eā/ iā mechat⁹ ē ī corde ſuo: ⁊ ap̄ls vo
cat homicidū in volūtate/ ⁊ hoīcidiū in ope: g̊ cū iſte
ſit vſurari⁹ in volūtate vſurari⁹ iudicād⁹ eſt. ¶ Si di Si dicatur.
caꝝ ꝙ pctm̄ ibi nō ē/ īpedit ne ſit ibi vſura: niſi ad hoc
vt facili⁹ habeaꝝ aliquid ꝑter ſortē. vñ acceſſoriū nō
eſt ⁊ nō eſt de ſubſtātia vſure: ſicut ſi aliqs velit adul
terari ⁊ q̄rit oportunitatē loci ꝑ quā facili⁹ adūtereꝝ
volūtas q̄rēdi hmōi locum deformaꝝ a deformitate
adulterij: nō ecōuerſo: pctm̄ g̊ ī vſura nō mutat ſubāꝫ
pcti: g̊ ſicut pactio ē vſura: ⁊ ſine pacto. ¶ Itē. ſi ali- Tertio.
q̇s interficiat holeꝫ ſiue cū pacto ſiue nō cū pacto: ho

micida dꝛ ⁊ eſt ſiľe: ſi aliqs ſumat aliquā ſupabūdan
Quarto. tiā ſiue ex pacto ſiue non ex pacto / vſurariꝰ ē. ¶ Itē.
ſit ita ꝙ ille hēat volūtatē faciēdi pctm̄: ſ; non audet
ꝓpter eccłiam ne ꝯpellat̄ cedere: aliꝰ aūt hēat volun
tatē faciēdi pctm̄ ⁊ facit inde ſic. quācūq; voluntatē
h; primꝰ / h; ſcḋus: et ecōuerſo. ğ qḋcūq; pctm̄ hab;
primꝰ ⁊ ſcḋus ⁊ econuerſo: ſ; ſcḋus hab; pctm̄ vſu=
Solutio re. ergo ⁊ primꝰ. ¶ Solu. idē in diuerſis facultatibꝰ
vel a diuerſis artificibꝰ diuerſimode ꝯſiderat̄. vñ in
p̄dicto caſu ſm leges hūanas ⁊ ſm forꝝ iudiciale nō
eſt vſura. qꝛ leges hūane nō cohibēt aīm / ſ; manū: ſ;
lex diuina q̄ vtrūq; ꝓhib; iudicat ibi eē pctm̄ vſure.
vñ in foro pniali iudicādꝰ ē vſurariꝰ niſi aliqs velit fa
cere vi i hoc noīe vſura ⁊ facē ipm̄ t̄mmū accidētalē:
dicēs vſurā eē ſolūmō niſi pactū intuēit: ſ; noībꝰ nul
Ad rationē; la d; eē ꝯtētio: de ipa ei ſubſtātia pcti q̄ramꝰ. ¶ Di=
cimꝰ ğ ꝙ i ꝟitate vſura ē i p̄dicto caſu. ⁊ nō v; hec ar=
gumētatio. iſte p̄t ſpare licite id ad qḋ tenet̄ ipe. ğ p̄t
ſpare ſupabūdātiā. ſupabundātia eñi eſt donū pter
ſortē rōnē: ſ; rōe mutui p̄t ſpare ſupabūdātiā aliquā
Ad ſecundū ¶ Ad ſcḋo obiectū dicimꝰ ꝙ ex dono p̄t aliqs ſpa=
re donū ⁊ etiā mutuū: ⁊ hoc eſt qꝛ donū ē datio i red
Ad tertium dibilis: et mutuū ē datio reddibilis. ¶ Ad t̄tio ob=
iectū dicimꝰ ꝙ hec eſt ꝟa: iſte licite ex mutuo p̄t ſpa
re mutuū nō ex mutuo tm̄: ſ; ex charitate accipiētis
q̄ attēdit̄ ꝑ hoc ꝙ ei dat̄ gratis mutuū. mutua ei bñ=
ficia attēdūt charitatē. ⁊ qḋ obiicit̄ de hoc precepto
Ad rōnem. Mutuū date nichil inde ſpantes: ſic exponit̄: nichil
i. nullā ſupabūdātiā: vł nihil ide. i. ex mutuo rōe mu
tui: ſed aliqd poſſumꝰ inde ſpare. i. ex charitate que
Aliť p̄t dici. gr̄a mutui attendit̄: qꝛ dꝛ date ⁊ dabit̄ vobis: vel pōt
ſic exponi: nichil inde ſpantes. i. nullā ſupabundan=
tiā: qꝛ hoc eſſet mortale: vel nihil. i. nec etiā mutuū:
Aliter. quia tūc datio illa eſſet inutilis ad vitā eternam.

¶ De reſtitutiōibꝰ vſurarij. ¶ Tertiū capłm.

CIrca t̄tiū capitulū q̄rit̄ de reſtitutiōe vſu
Regula. re: de qua tał dat̄ regula. Oēm ſupabūdā
tiā quā habuit vſurariꝰ de vſura: tenet̄ reſti
ꝯ quā ar̄. tuere. ¶ S; obiicit̄. ſit ita ꝙ aliqs vſurari
us peniteat: ſ; i tali articulo poſitꝰ ē ꝙ ſi reſtituat q̄=
cūq; habuit de vſura: ipe fame morit̄: ⁊ filij ⁊ filie eiꝰ
ꝯſtituent̄. q̄rit̄ ſi i hoc caſu tenet̄ reſtituere q̄cūq; h;
Ar̄ ꝙ ſic. de vſura? videt̄ ꝙ ſic. Qꝛ nō dimittit̄ pctm̄ niſi reſti=
Secundo tuat̄ ablatū. ¶ Itē. q̄ tardiꝰ reddit minꝰ reddit. ğ te=
In oppoſitū net̄ reddē q̄cqd p̄t ⁊ quācito p̄t. ¶ Sed ꝯ. neceſſitas
nō h; legē. excuſat̄ ei apłi ꝓpť neceſſitatē: q̄ alienas
ſpicas vellebāt ⁊ fricabāt ⁊ comedebāt. ğ ille ſilr ex
cuſādꝰ eſt ꝓpť neceſſitatē. ğ ſic licite pōt retinere de
vſuris qḋ ſibi ⁊ familie ſue neceſſariū eſt. ğ nō tenet̄
Solutio. totū reddē. ¶ Solu. hoc diſtinguēdū eſt ꝙ vſurariꝰ
aut h; aliquas legitimas poſſeſſiones aut nullas: ſi
aliquas de illis p̄t retinere qḋ ſibi neceſſariū ē ad ar
tiſſimā vitā: ⁊ totū reſiduū reddere. ⁊ hoc ſufficere d;
eis qbus reddit: dūmō iurat ſe redditurꝝ reſiduū qñ
poterit: ſi ei debeā alicui. c. ſoł. ⁊ nō habeā vñ viuam
poſſū retinere ꝑtē ad victū meū ⁊ reddē ei ꝑtē cui de
beo: ⁊ hoc d; ei ſufficere: dūmō iurē ei me redditurū
reſiduā ꝑtē debite q̄cito potero: ſi vero nichil hab;
niſi de vſura totū tenet̄ reddere: niſi ille cui tenet̄ ex
mia gratia ſiue liberalitate aliquam ꝑtē ei remittat
Alij caſus. ¶ S; ſūt alij caſꝰ difficiliores de reſtitutiōibꝰ vſura
rum. eſt aliqs vſurariꝰ q̄ mille libras habuit de vſura
tm̄: ⁊ ex illis multa acq̄ſiuit poſtea non ꝑ vſurā ita ꝙ
modo hab; mille libras: ⁊ p̄terea poſſeſſiōes q̄ valēt
annuati quingētas libras. ¶ Querit̄ vtrū debet re= Alia q̄ſtio
ſtituere? videt̄ ꝙ ſic. qꝛ ſi radix mortalis ē ⁊ arbor. et incidens.
ſi arbor / ⁊ rami / ğ cū prima pecunia ſit funebris totū Ar̄. ꝙ ſic.
qḋ ex eadē acq̄ſitū ē / eſt funebre: ğ totū reſtituēdū ē.
¶ Itē. dolꝰ nemini d; patrocinari. ergo nec iniuria Secundo.
ſ; ille vſurariꝰ iniuſte detinuit pecuniā ꝑ quadragin
ta annos: ⁊ ex illa iniurioſa detētiōe acq̄ſiuit mł'tas
poſſeſſiōes: ergo illa iniurioſa detētio nō d; ei ꝓdeſſe
ergo totū d; reſtituere. ¶ Preťea. ſicut ille vſurariꝰ Tertio.
acquiſiuit poſſeſſiones ex illis mille libris: ſic et ille
cui tenet̄ reddere acq̄ſiuiſſet habuiſſet illos denari=
os. ergo nō ſolū dānificauit illū mille libris: ſed etiā
in poſſeſſiōibꝰ quas acquiſiuiſſet. ergo nō ſolū tenet̄
reddere mille libras: ſ; etiā poſſeſſiōes quas acqui=
ſiuit inde. ¶ Sed ꝯtra. ſi de pecunia tua emeret do In oppoſitū
mū: nō tenet̄ tibi reſtituere domū: ſed tm̄ pecuniam
tuā. ergo ſi de vſura emā domos ⁊ p̄dia nō teneo re=
ſtituere domos ⁊ predia. ſed tm̄ vſuraꝝ: maxime ſm
eos q̄ dicūt ꝙ vſura trāſfert̄ in dñium. ¶ Itē. ſit aliꝰ Secundo.
qui habuit mille libras de vſura ⁊ nihil acq̄ſiuit iſti
duo equaliter habuerūt de vſura: ſed vnꝰ eſt abſolu=
tus ſi reſtituat mille libras tm̄: ergo ⁊ aliꝰ. non ergo
tenet̄ reddere poſſeſſiōes. ¶ Itē. vēdit bladū alij ꝓ Tertio.
xx. ſoł. ad terminū: et bladū illud nō v; niſi decē ſoł.
nec valiturū eſt in termino p̄fixo ſm eſtimationē ſa=
piētis niſi. xij. vel. xv. ꝯtra ꝙ ille ꝯtractꝰ eſt vſurariꝰ:
poſt modū accidit cariſtia ⁊ vendit bladū ille q̄ eme
rat pro. xxij. ſoł. ¶ Querit̄ vtrū primꝰ vēditor tenet̄ Alia q̄ſtio
ad reſtitutionē aliqd? videt̄ ꝙ nichil: q̄a in nullo dā= incidens.
nificatus eſt: immo plus lucratꝰ eſt: ergo nihil tenet̄ Ar̄. ꝙ nō.
reſtituere. Cōtra. cōtractus ille fuit vſurarius: ğ ali In oppoſitū
quid tenetur reſtituere. ¶ Itē;. aliqs habuit ab illo Secundo
de vſura modium bladi q̄ nō valebat niſi viginti ſoli
dos qñ dedit ei ꝓ vſura / modo v;. xl. ⁊ modo repetit
ille modiū iſtū. ¶ Querit̄ vtrū tenet̄ ei reſtituere in Alia q̄ſtio
valore in quo mō eſt? videt̄ ꝙ nō: qꝛ ille non d; repe Ar̄. ꝙ non.
tere niſi illḋ quātū dedit ei / vel valēs: ergo nō tenet̄
ei reſtituere niſi vigiti ſolidos. ¶ Cōtra. ſi vigiti ſoł. In oppoſitū
dediſſet / vigiti poſſet repetere: ergo cū modiū bladi
dederit ei pōt repetere modiū bladi: ergo ille tenet̄
reſtituere modiū bladi. ¶ Solu. Ad primū caſū di= Solutio.
cimꝰ ſine p̄iudicio melioris ſentētie ꝙ vſurariꝰ tenet̄
reſtituere ei excepto hoc ꝙ recta rō dictaret eū de=
bere retinere ꝓ labore ⁊ induſtria ſua. Deberet hoc
facere ꝓpter tres cauſas ſimul ſumptas inde: qꝛ to= Tres cauſe.
tum qḋ habet mortiferū eſt propter radicem: ⁊ quia
fuit in mora reſtituēdi: ⁊ qꝛ raptoris eſt. ¶ Ad prio Ad primum
obiectū dicimꝰ ꝙ licet nō habuit de vſura niſi mille
libras: tamē modo plura habet de vſura. vnde nō eſt
abſolutus ſi reddat quicquid habuit: ſed oportet ꝙ
reddat quicquid habet ⁊ habuit: excepto hoc qḋ di
ſcernit cuiꝰ recta rō ⁊c̄. ſicut ſupra dictū eſt. Qꝛ hec
ſolutio ſit vera patet per hoc ꝙ ſi talis vſurarius pe
niteret ⁊ vellet penitus reſtituere vſuras cōſulat cō=
ſcientiam ſuam ⁊ dictabit ei ꝙ debet reſtituere pro=
uentꝰ quos acq̄ſiuit de vſura p̄dicto mō: ⁊ regula eſt
ꝙ quilibet tenetur ſeq̄ ꝯſcientiam ſuā ſiue iudiciu;
ſyndereſis: ſicut dꝛ ꝑ yſa. Redite preuaricatores ad Exponitur
cor. ⁊ ſicut dꝛ i euāge. mulieri ſamaritane: voca virū dictū yſaie.
tuū. i. itellectū vt ſm iudiciū opis. ¶ Ad ſcḋo obie= Ad ſecundū
ctū dicimꝰ ꝙ illi duo vſurarij eq̄liter habuerūt de vſu
ra: ſed nō equaliter habent. vnde vnus eſt abſolutus

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ͂ hoc ar. ſi reſtituat mille libras: aliꝰ nõ. ¶ Sꝫ videt̃ ꝙ nõ ſit
abſolutus: q̃a ſi aliq̃s rapit vineã alicuiꝰ nõ ſolũ te=
net̃ vineã: ſed etiã fructꝰ reſtituere: quos tp̃e detẽtio
nis potuit de vinea ꝓbabiliter recipere. ergo nõ ſolũ te=
net̃ ille mille libras reſtituere: ſꝫ etiã fructꝰ quos ꝓ=
babilit̃ potuit ꝑcipere de illa tp̃e detentionis: lꝫ nul
Solutio los fructꝰ ꝑceperit. ¶ Solutio. nõ ẽ ſimile de vinea
et de denarijs: vinea eni ex ſe fructꝰ ſunt: denarij nõ
ex ſe: ſed ꝑ accidẽs. ¶ Ad ſm caſũ dicimꝰ ꝙ vſurari
Ad aliũ ca= us q̃ vẽdit bladũ ad terminũ tenet̃ ei reſtituere quã=
ſum. tum in p̃cio ſit eſtimatiõe boni viri. ⁊ nõ valet hec ar
Ad rõnem. gumentatio. iſte q̃ emit nõ eſt dãnificatꝰ. ergo nõ te
net̃ reſtituere: q: ꝙ non eſt damnificatꝰ ab euẽtu eſt.
euẽtus ei nõ remouet pctm̃ vſure. vñ careat ſucceſſi
bus rerũ quiſq̃s ab euẽtu facta notãda putat. debe=
Regula iuriſ. ret ergo dicere: nõ ẽ dãnificatꝰ eſtiatiõe boni viri: ⁊ hoc
Ad tertiũ ca falſũ ẽ. ¶ Ad tertiũ caſũ dicimꝰ ꝙ i optiõe recipiẽtiſ ẽ
ſum. repetere modiũ bladi i valore quẽ habuit q̃ñ vſurari=
us accepit in valore p̃ſenti. vñ ſm optionẽ repetẽtis
debꝫ reſtituere: q: turpiter accepit ſm valorẽ p̃ſentẽ
tenet̃ reſtituere: q: vſq̃ nũc iniuſte detinuit: et mora
reſtituendi ſiue dilatio nõ debet ei patrocinari.

¶ De ſymonia. ¶ Tractatꝰ viceſimuſſeptimꝰ.

Dicto de vſura. dicẽdũ ẽ de ſymonia. circa
quã p̃mo videdũ ẽ q̃d ſit ſymonia ⁊ in qua
materia ꝯſiſtat. ſcdo de ſpũalibꝰ caſibꝰ / in
q̃bꝰ hꝫ originẽ pctm̃ ſymonie: ⁊ illd ca. di=
uidit̃ i multa ca. ſm diuerſitatẽ materiarũ: in q̃bꝰ ſũt
hmõi caſꝰ. tertio de executiõe ordinis ipiꝰ ſymonia
Diffinitio ſy ci. ¶ Symonia ſic deſcribit̃. ſymõia ẽ ſtudioſa volũ=
monie. tas emẽdi / vel vẽdẽdi ſpũale vl̃ adiũctũ ſpũali a qui=
Alia diffini. buſdã. ⁊ ſic deſcribit̃. Symonia ẽ pactio de tp̃alibꝰ:
Prima q̃o. ꝓpt̃ ſpũalia faciẽda vl̃ ecõuerſo ¶ Circa p̃mã diffi
nitionẽ q̃rit̃ vtrũ iudex ſclaris ꝯmittat ſymoniã: vẽ=
Ar. ꝙ ſic. dẽdo iuſticiã. videt̃ ꝙ ſic: q: p̃ceptũ eſt: diligite iuſti
ciã q̃ iudicatis t̃rã. cũ ergo p̃cepta ſit iuſticia diligi: ⁊ vi
det̃ eẽ res ſpũal̃: cũ iudex ſecularis vẽdit iuſticiã: ven
dit rẽ ſpũalẽ vel ãnexã ſpũali. ergo ꝯmittit ſymoniã: vel
In oppoſitũ ſymonia nõ eſt ſtudioſa volũtas ⁊c̃. ¶ Sꝫ ꝯ͂. ſup illũ
locũ euãgelij. Menſas nũmulariorũ ⁊ cathe. vẽdẽtiũ
euertit. dt glo. ꝙ vẽditores colũbaꝝ ſũt p̃lati q̃ vẽn=
dũt ſpm̃ſctm̃: nõ ꝯmittit̃ ergo pctm̃ ſymonie vẽdẽdo: ni
ſi a p̃latis quoꝝ tm̃ ẽ dare ſpũſcõ. ergo nõ ꝯmittit̃ pctm̃
Secundo. ſymonie vẽdẽdo a iudice ſeculari. ¶ Itẽ. licitũ ẽ i ar
ticulo neceſſitatiſ vẽdere cruces ⁊ calices eccl̃ie ⁊ il=
la ſũt ſpũalia: vl̃ ãnexa ſpũali: ergo vl̃ ſymonia nõ ẽ pctm̃:
Tertio. vel ſymonia nõ ẽ ſtudioſa volũtas ⁊c̃. ¶ Itẽ. regula
eſt ꝙ cuilibet lꝫ redimere ius ſuũ. ſit ergo ꝙ aliq̃s hẽat
p̃bẽdã q̃ in rei vitate ſua ẽ: tñ deducta eſt in iudici
um: et ſit ꝙ niſi det pecuniã iudici / nõ dabit ſentẽtiã
ꝓ ipo. lꝫ ei i hoc caſu dare pecuniã iudici vt redimat
ius ſuũ: ⁊ ita emit ſentẽtiã q̃ eſt res ſpũalis vl̃ p̃bẽdã
ergo vel nõ pctm̃ vl̃ ſymonia nõ ẽ ſtudioſa voluntas
Quarto. ⁊c̃. ¶ Itẽ. dt lex ꝙ licꝫ aduocato vẽdere ius patroci
ꝯ̃ña ꝓbatur. nãdi: ergo eadẽ rõne iudici iudiciũ iuſtũ. q̃d ꝓbat̃: q: ſi=
cut iuſte iudicare eſt opꝰ iuſticie: ita patrocinari eſt
opꝰ iuſticie: p̃ceptũ eſt ei: pupillos ⁊ viduas defende
Solutio. re. ergo vel vtrũq̃ licꝫ vẽdere vel neutrũ. ¶ Solu. i hoc
loco ſpũale ſolet diffiniri ꝑ diſtinctionẽ hoc mõ. ſpi=
Diffinitio. rituale eſt quo habet̃ ſpũſſctũs: vel quo dat̃ vel quo
ſpũalis. haberi ſignificat̃: quo habet̃ ſpũſctũs vt virtꝰ / quo dat̃
vt ſacramẽtũ quo hẽri p̃t vl̃ ſignificat̃ vt donũ ꝓphe
tie ⁊ p̃tãs faciẽdi miracula: ſꝫ ſine diſtĩctiõe p̃t diffi
niri ſpũale hoc mõ. ſpũale ẽ quo hẽtur ſpũſſctũs: virtu Alia diffini.
tibꝰ ei ⁊ ſacramẽtiſ habet̃ ſpũſctõ ad faciẽdũ opa virtu Quattuor
tũ: dono aũt ꝓphetie ⁊ p̃tãte faciẽdi miracula habet̃ genera ſpũa
ſpũſſctũs ad faciẽdũ opa q̃dã excellẽtia: illa ergo quat= lium.
tuor tm̃ ſpũalia ꝓprie loquendo virtus / ſacramentũ Ius ꝑcipiẽ
donũ ꝓphetie / ⁊ p̃tãs faciẽdi miracula. Ius aũt ꝑci di decimas.
piẽdi decimas nõ eſt ꝓprie ſpũale: ſed ãnexũ ſpũali:
ſcꝫ ſacramẽto ordinis. ep̃s eni inq̃ntũ ep̃s habꝫ ius
ꝑcipiẽdi decimas. ¶ Ad p̃mũ ergo dicimꝰ ꝙ iudex ſe Ad primum
cularis nõ p̃t cõmittere ſymoniã vẽdẽdo: lꝫ emendo
põt: nõ eni p̃t dare ſpm̃ſctm̃: q: nec p̃t dare virtutes
nec ſacramenta: ⁊ ita nec vẽdere p̃t. patꝫ ergo ſolutio ad
argumẽtationẽ illã: hec ẽ ei intermẽda iuſticia quã
facit iudex ſecularis eſt res ſpũalis: nõ eni reddere
mihi capã ẽ res ſpũalis. ¶ Ad ſm dicimꝰ ꝙ ẽ res i= Ad ſecundũ
preciabilis de iure: ſꝫ nõ de facto. ⁊ eſt q̃dda ipreccia
bile de iure ⁊ de facto. ipreciabile de iure ⁊ de facto
eſt virtus q̃ nõ debꝫ vendi: ⁊ ita eſt impreciabilis de
facto: deus eni cuiꝰ eſt ip̃am dare non poſſet vende=
re. impreciabile de iure et nõ de facto eſt ſacramẽtũ
nõ eni dꝫ vẽdi: tñ p̃t vendi: q: ſacramentũ dat deꝰ per
miniſteriũ ſacerdotiſ: vñ ſacerdos p̃t vẽdere illud de
facto / ⁊ nõ de iure: ⁊ de facto eſt calix et hmõi et illa
nec ſunt ſpũalia nec ãnexa ſpũalibꝰ: q: ãnexũ ſpũali
ꝓprie loq̃ndo eſt q̃d eſt i eo in quo eſt ſpũale: ſꝫ ſũt q̃
dã poſſeſſiões ſacre ⁊ ꝓpt̃ hoc ſi oporteat eas vendi
laycis: debẽt redigi in maſſã eccl̃ie: aut poſſunt vẽdi
ſub eadẽ forma. ¶ Ad tertio obie. dicimꝰ ꝙ lꝫ illd re= Ad tertium
dimat ius ſuũ nõ tñ emit aliq̃d q̃d nõ facit de nõ ſuo
ſuũ. ¶ Ad vltio obie. ſol. cõiter ꝙ lꝫ aduocato vẽde Ad quartũ.
re ius p̃ocinãdi ꝓpt̃ laborẽ ãnexũ: q: opꝫ eũ diſcur
rere ⁊ ſuadere. nõ ẽ aũt ita i iudice ⁊ ꝓpt̃ hoc nõ ẽ ſile.

¶ In q̃bꝰ hꝫ eſſe ſymonia. ¶ Scdm capl̃m.

Circa ſecũdũ capl̃m q̃rit̃ de ſpũalibꝰ i q̃bꝰ hꝫ
eẽ ſymõia. ⁊ hoc diuidit̃ i tria. ẽ eni q̃dã q̃d Triplex ſpi=
eſt ſpũale tm̃. quoddã q̃d ẽ ãnexũ tm̃ ſpũali: rituale.
ſpũale ⁊ ãnexũ ſpũali eſt p̃dicatio: p̃dicatio ei ẽ ſpũa
lis: q: ꝑ eã dat̃ ſpũſſãctꝰ ⁊ eſt ãnexa ſpũali: ẽ ei ãnexa
ordini: q: ſacerdotũ ꝓprie eſt p̃dicare / vel ad minus
ordinatoꝝ: ſpũalia ſũt ſacramẽta eccl̃ie q̃ nõ lꝫ eme=
re vl̃ vẽdere. ãnexũ tm̃ ſpũali eſt ius ꝑcipiẽdi decias
⁊ exeq̃e mortalium / ⁊ p̃bẽde / ⁊ ꝯſimilia. ¶ Circa p̃i Regula prin
mum caſum dat̃ regula ꝙ nõ lꝫ p̃dicare ꝓ lucro tp̃a cipal̃ triplex
li / vel inani glia / vel fauore humano. Eſt eni triplex munus ſm
munꝰ vt dt beatꝰ grego. ſ. munꝰ lingue / manꝰ / ⁊ cor= grego.
dis. ſi ergo p̃dicet aliq̃s ꝓ aliquo illoꝝ ꝯmittit ſymo=
niã. ¶ Sꝫ videt̃ ꝙ licitũ eſt predicare ꝓ tp̃alibꝰ: q̃a ꝯ͂ hoc ar.
licitum eſt orare ꝓ tp̃alibꝰ: orat eni eccl̃ia ſic vt fru=
ctus t̃re dare ⁊ ꝯſeruare digneriſ ⁊c̃. ergo lꝫ p̃dicare
pro tp̃alibus: eſt eni orare ſpũale ſicut ⁊ predicare.
¶ Itẽ. apl̃us p̃dicauit cori. ꝓ tp̃alibꝰ / videlꝫ vt face Secundo.
rent collectas ſctis paup̃ibꝰ q̃ erãt in hieruſalẽ: ergo lꝫ
predicare ꝓ tp̃alibꝰ. ¶ Sed ſi hoc ergo licet dare p̃ben In oppoſitũ
dam ꝓ tp̃alibꝰ: q: magis eſt p̃dicare q̃ dare p̃bendã
q: per p̃dicationẽ dat̃ ſpũſſanctꝰ / ⁊ ꝑ dationẽ p̃ben=
de nõ datur. ¶ Forte dicet ad hoc ꝙ duplex eſt p̃di= Euaſio.
catio et duplex oratio: eſt eni q̃dã oratio ſpiritualis
qua petimꝰ ſctificari nomẽ dei in nobis / ⁊ alia ſpiri=
tualia: q̃dã terrena qua petimꝰ tp̃alia. ſiliter eſt que=
dã p̃dicatio ſpiritualis: et illã nõ licꝫ facere ꝓ tp̃ali=
bus: q̃dã terrena: et illã licet fieri ꝓ tp̃alibꝰ. ¶ Sed ꝯ͂ hoc ar.
cõtra. illa p̃dicatio qua monebat apl̃s cori. ad faciẽ=
dũ collectas talis erat: q̃ ꝑce ſeminat parce ⁊ metet

Ayuntamiento de Madrid

ſed cōſtat ꝙ hec predicatio ſpūalis eſt. ergo predicatio
apſi que erat ꝓ tpalibus eſt ſpūalis. ergo nulla pdicatio
Secundo. eſt terrena. ¶ Itē. verba que ego loquor ſpūs et vita ſunt
ergo ſm hoc ois pdicatio eſt ſpūalis. nulla ergo ter
Alia euaſio. na. ¶ Forte dicet ꝙ nō lȝ pdicare principalit ꝓ tpa
Ↄ hoc ar. li: ſed ſcdario lȝ. ergo cū pdicare ſit magis ſpūale ꝙ da
re prebendā lȝ dare pbendā ꝓ tpali nō principalit:
ſed ſcdario: ſicut ſi eps det aliqua pbendā alicui bo
no viro/ principaliter vt eccleſie illi deſeruiat: et ſecū
dario dat ei vt ipe alicui cenobio det. c. li. vnde ſuſtē
tentur monachi q ibi ſeruiūt deo. ergo dare ſic pbendā
Secundo. non eſt pctm. ¶ Itē. pbatur p aug. qui dicit ꝙ alie et
alie voluntates alios et alios hñt fines: ſȝ ſi illi refe
rant ad illū finē q deus eſt recte ſunt ille voluntates
atqȝ actiōes. ſȝ in hmōi actione: ſcȝ in hmōi datione
pbēde oēs fines referūt ad deū: qr bonū ē ꝙ ipe de
Tertio. ſeruiat in iſta eccla ppt deū. ¶ Itē. bonū eſt vt det
centū libras ad ſuſtentationē pauper monachor vt
liberius ſeruiāt deo: vt vacēt cōtēplatione. ergo quicqd
ibi eſt in datiōe illa referr ad ſupremū finē: ergo illa da
tio bona ē. ergo dare pbendā ꝓ tpali nō ſolū licitū ē: ſed
Solutio etiā bonū: qd manifeſte falſū ē. ¶ Solu. nō ē pdican
dum ꝓ tpali: qr hec dictio ꝓ: notat cām primā prin
cipalem et immediatā. nō eni dicit aug. debemus euā
geliȝare vt māducemus: ſȝ māducare vt euāgeliȝemus
vt cibus non ſit primū qd appetit: ſed addatur illi qd
principaliter appetitur. debȝ eni qui arat vt dr apo.
arare in ſpe: nō ꝓ ſpe. vt dr glo. finis quoq principa
lis predicationis non debēt eſſe tpalia aliquo mō: ſed
finis cōſecutiuus vel ſcdarius pōt eſſe. pōt ei aliquis
principaliter predicare vt moueat hoies ad opa pie
tatis. ad hmōi aūt finē conſequit directio et ꝓ peten
ti datio tpalium. vñ licet pdicatorē ſic pdicātē habe
re reſpectum ad tpalia tanqȝ ad finē cōſecutiuum. et
hoc mō lȝ pdicatores de hoſpitali pdicare de tpali
bus: vt notetur p hāc dictionē ꝓ causa cōſecutiua: et
Ad primum ſcdaria. ¶ Ad primū ergo dicimus ꝙ nō eſt ſimile de
predicatione et orone: qr aliqua orō eſt trena: ſȝ nul
Ad ſecundū la pdicatio eſt terrena ¶ Ad ſcdo obiectū dicimus ꝙ
apo. nō pdicauit ꝓ tpali vt notetur cā principalis: et
immediata et ppria: ſed pdicauit ꝓ tpali vt notet fi
nis cōſecutiuus: et ſcdarius q mouebat ad pietatē in qua
cōſiſtit dei ſimilitudo. nō ē aūt ſic de donatōe pbēde
qm ex opibus pietatis ad quā mouent hoies p pdica
tionē directe et ppriē cōſeqt datio tpaliū. vñ nō lȝ da
re pbēdā ꝓ tpali aliquo mō tpale ē: nō ei pt cadere i
datione pbendevt finis principalis/ necvt finis cōſe
Ad aliud. cutus: et ſcdarius. ſi ergo ibi cadit vt pciū: ponitur ergo
ſub pcio illud qd eſt adiūctū ſpūali: et ita cōmittitur ſy
monia. Nec ē ver ꝙ oēs volūtates ille q ſūt i datiōe
pbende de hac conditiōe vt accipiēs pbendā det. c.
marcas alicui cenobio referāt ad deū: qa charitas: et
ois vir refugit pbēdā ꝓ tpali tāqȝ ꝓ pcio. vñ hoc nō
pt fieri bono fine. vñ nō pt ibi fieri relatio actionum
ſicut docet aug. et ſic patet ſolutio ad oia obiecta.
¶ In quibus caſibus vident vendi ſacramēta eccle.
¶ Scda queſtio huius capituli.

Ar. primo. Queritur de illis caſibus in quibus vēdi vident
ſacramēta eccle: ¶ Obiicit ergo qd cōi
ter fit ab eccleſia cū multis eni ſiuit teſta
tor cum eccla in articulo mortis de cele
brando āniuerſario: ſȝ āniuerſariū eſt ofo
nes eccle vel miſſarū celebratio. ergo dāt tpalia ꝓ ofo
nibus eccle/ et miſſarū celebratiōibus. ergo emunt ſa
cramēta eucharistie: et ita emūt ſacramētū eccle: ergo
non cōmittūt ſymoniā. ¶ Siliter et eccla q pactū fa Confirmat.
cit de celebrādo anniuerſario ꝓ certis redditibus vē
dit ſacramēta eccle: et ita cōmittit ſymoniā. ¶ Sili Ad idem.
ter obiicit de ſacerdotibus qui eccliam accipiunt ad
firmā a ſcholaribus qui vadunt ad ſcholas: et ineunt
pactum cū ſcholaribus ꝓ certa pecunia/ vt in eccla
deſeruiant: vt cātent miſſas/ et baptiſent: et cetera ſa
cramēta eccleſie dent pprio. iſti ſacerdotes videntur
vendere ſacramēta eccle. aliter ei nō cātarent miſ
ſas etc. niſi daret eis tāta pecunia. ergo cōmittunt ſymo
niā. peccat ergo eccla q hoc ſuſtinet. ¶ Sȝ obiicit Ar. ſūr de
de platis q accipiūt pecuniā ab excōmunicatis antequā prelatis.
abſoluant eos: vident eni vendere ſacramēta eccle
illis q excōicati fuerāt. ergo cōmittūt ſymoniā. ¶ Solu Solutio.
tio. tribus de cauſis accipit pecuniā eccla. Prima eſt Prima cā.
ꝓpter deuotionē. Scda eſt ꝓpter ſuſtētationē/ et mi Secunda
niſtroꝝ eccle. Tertia ē ꝓpter correctionē. Tertia.
Secundū primā cauſā ſoluit prima obiectio: ſed ad Ad primū
euidētiā illius ſolutiōis Notādū ē qd dñs dixit moy Nota.
ſi: fac michi tabernaculū ſm exēplar qd tibi in mōte
mōſtratū ē: p qd ſignificatū ꝙ eccla militās dȝ imi
tari ecclaȝ triūphātē quātū pt: et ſic factūt ſcti q ſūt
in tra. imitat ergo eos q ſūt in pria inqȝtū pſit. vñ eccle. expōit dictū
volatilia ad ſibi ſimilia cōgregātur. volatilia ſūt ſan eccliaſtici.
cti qui ſunt in terra qui volāt pēnis virtutum: et con
gregantur ad ſibi ſimilia. i. imitant ſanctos qui ſunt
in patria. in eccla eni triūphanti exiſtētibus multū
placet deuotio: et apud eos valet multū. dñs eni non
penſat quātū: ſed ex quāto: ſicut dicit glo. ſup illum
locū luce. paupcula mulier miſit in goȝofilatio duo
era minuta: ipm ei datū ſm ſe nō placȝ deo: ſȝ deuo
tio dātis et donū ppt deuotionē. vñ ppt deuotionē
quā hēbat thobias i ſepeliēdis mortuis obtulit āge
lus deo orōnē eius: et ideo. Hec imitās ecclaȝ triūphātē
dixit. Nō qro datū ſed fructū: fructus aūt ē i deuotio Thobias.
ne. ppt deuotionē ergo q ē ſpūalis acqrit regnū celorū
nō ex pecunia data ſm ſe. ¶ Ad primo ergo obiectu Ad primū ergo
dicimus ꝙ eccleſia dȝ facere āniuerſarium iſtius nō ꝓ
redditibus: ſed ꝓ deuotiōe penitētis: qr tm nō eſt miſ
tanti eccle nota deuotio penitētis/ in ſignū mēorie
deuotiōis illius pōt recipe redditus quos ille dat: vel i
cām ꝓuocatiuā deuotiōis clericoꝝ/ q interſunt ānī
uerſario: diſtributiōes eni q fiunt i choro ꝓuocāt et
excitāt deuotionē in accipiētibus denarios: ille q vult
āniuerſariū ſuū fieri ſic dȝ dicē/ peto ſuffragia eccle
vre ex deuotōe peto ſuffargia et i ſignū deuotōis do
vobis tm: ſi vero reſpectus hȝ ad pecuniā tāqȝ ad cāȝ pri
cipalē p q fiat āniuerſariū/ ſymonia ē: nō aūt dicimus
qd fiat: ſed qd fieri debeat. ¶ Ad ſcdo obie. ſoluit p Ad ſcdm.
ſcdaȝ cām/ lȝ ei ſacerdotibus firmariis certā pecuniā
accipe ad ſuſtētatiōnē et ſtipēdiū: dignus eſt ei opari
mercede ſua vt dr dñs i euāgelio: et ēt apls. Qui alta
ri ſuit de altari viuat. et itē. Qui arat dȝ i ſpe arare
et nō ꝓ ſpe. vñ ꝓ illa pecunia tāqȝ ꝓ cā pricipali nō lȝ
ſacerdoti conductiuo cātare miſſas et hmōi: ſȝ lȝ pro
pecunia niſi notet cā nō ſine cā. ¶ Sȝ eodēmō dicē Ad aliud.
dū ē de epis/ archiepis: q recipiūt pcurationes ſuas
et de paupibus clericis q legunt pſalteria ppt deū: et de
paupima abbatia ad quā venit aliqs petēs fraterni
tatē: ſȝ abbatia nō hȝ vñ poſſit ipȝ ſuſtētare: i hoc aūt
cāu bñ lȝ petēti fritatē afferre ſecū vñ ſuſtētet i ab

Ayuntamiento de Madrid

batia ꝙ̄ diu vixerit ꝛ pecunia non eſt cauſa principa
lis quare recipiat in fraṫnitatē. ſꝫ cauſa ſine qua non
reciperet: etiā hoc modo nō eſt ſymonia: dummodo
monachi redditus quos affert non cōpellant eū ab=
Nota. batie dimittere poſt mortē ſuā. tunc enī eēt ſymonia
ſed in bn̄placito eius ſit dimittere vel non dimittere
Ad tertium ¶ Ad tertio obiectum eſt ſolutio ꝑ tertiā cauſā: pre
latꝰ eī nō debꝫ accipere pecuniā ab excōmunicato ꝑ
abſolutione: ſꝫ ꝓ pena ꝛ correctione: ne decetero cō
tēnat excōmunicationē. quidā enī meliꝰ corrigunt ꝑ
euacuationē burſe ꝙ̄ aliṫ. honeſtū tn̄ eſt ꝙ p̄latꝰ non
impleat burſaꝫ ſuā de pecunia illa/ ſed det paupibꝰ
ne videatur ex cupiditate accepiſſe. ſi enī ex cupidi=
Iterum arḡ. tate accipiat peccat mortaliṫ. ¶ Itē. obiicitur de il=
lis caſibus in quibus videtur eē ſymonia/ ex vēditio
ne ſacramēti. videtur g̊ ꝙ ſymonia cōmittat qui can
tat miſſam ꝓ tp̄alibus: cantat enī pro fructibꝰ terre
miſſam ꝛ pro ſanitate alicuiꝰ et pro pace tp̄ali. oīa
iſta ſunt tp̄alia. ponit ergo miſſā q̄ ſpūalis eſt ſub pre
Scđo ad idē. cio tp̄ali. g̊ ꝯmittit ſymoniā. ¶ Itē. cantat miſſā pro
tp̄alibus: ergo conſecrat pro tp̄alibus eucharíſtiaꝫ:
ſed eucharíſtia ē bona grā. ponit g̊ graꝫ bonā ſub p̄=
Tertio. cio tp̄ali: g̊ ꝯmittit ſymoniā. ¶ Itē. eccl̄ia laudat de
um ꝓ tp̄alibꝰ/ dicit eī poſt prādiū: agimꝰ tibi grās oī
potēs deus ꝛc̄. intelligitur de bn̄ficiis tp̄alibus: ſed
laus dei ſpūaliſſima ē q̄ eſt ps eṫne btitudis. g̊ eccl̄a
ponit ſpūaliſſimū pro tp̄ali p̄cio. g̊ ꝯmittit ſymoniā.
Quarto. ¶ Itē. obiiciṫ de canonicꝭ q̄ ſurgūt ad matutias: et
currūt ad matutinas: hec faciūt vt habeāt diſtribu=
tiōes quotidianas: ſꝫ ꝛ miſſe ꝛ matutine ſpūalia ſunt
diſtributiones ille tp̄alia: ponunt g̊ ſpūalia ſub p̄cio
In oppoſitū tp̄ali. g̊ ꝯmittūt ſymoniā. ¶ Sꝫ ꝯtra. ipſi vendūt vt
accipiāt qđ eis debetur. ergo nō cōmittūt ſymoniā
Secundo. ¶ Itē. p̄ceptū eſt in exodo. nō apparebis vacuꝰ ī cō
ſpectu meo ter ī āno. in paſcha/ ī pēthecoſte/ ī ſceno
phegia. hoc p̄ceptū adhuc obſeruat eccl̄ia. tenentur
enī layci offerre ſacerdotibꝰ ſuis in tribus feſtis: in
paſcha/ in pēthecoſte/ in natali. ꝛ niſi offerant/ cōpel
lunṫ a ſacerdotibꝰ ad reddēdū oblatiōes. layci ergo
tenētur dare tp̄alia ſacerdotibꝰ ꝓ ſpūalibꝰ q̄ eis dāt
ſacerdotes. ergo licitū eſt dare tp̄alia pro ſpūalibꝰ:
ergo licitū eſt emere ſpūalia pro tp̄alibus. ergo lici=
tum eſt vendere ſpūalia pro tp̄alibus. eadē eſt enī ra
tio dandi tp̄alia in laycis: ꝛ accipiēdi a ſacerdotibꝰ.
ergo lꝫ vendere ſacramēta eccl̄e pro tp̄alibꝰ. qđ eſt
Solutio contra p̄dicta. ¶ Solu. q̄ttuor de cauſis dat deꝰ tp̄a
Prima cā. lia. Prima cā neceſſitas. tp̄alia neceſſaria ſūt ad hoc
vt ſuſtētentur miniſtri dei. vnde malachias: inferte
oēm decimā in horreū meū vt ſit cibꝰ in domo mea.
Scđa cauſa ¶ Scđa cā ē cōſolatio infirmoꝝ. vn̄ in fine yſa. ſicut
mr̄ blādiṫ filio ſuo/ ita ego ꝯſolabor vos. ſ. beneficio
tp̄aliū. magna eī penuria facit puſillos peccare: vel
In ꝓuer. alios deſꝑare: vn̄ ī ꝓuerbiis. Mēdicitatē ꝛ diuitias
ne dederꝭ michi: ne egeſtate ꝯpulſꝰ furer ꝛ periurem
Tertia cā. nomē dei mei. ¶ Tertia cā ē negociatio ſpūalis. vn̄
euāgeliū: negociamini dū venio. ꝓpter hoc dat deꝰ
māmonā iniq̄tatis. i. inequalitatꝭ ſiue ſuꝑfluitatꝭ: vt
de illa ſuꝑfluitate diuites dent paupibꝰ: ꝛ ſic acq̄rāt
Quarta cā. regnū celorū. hec eſt eī negociatio ſpūalis. ¶ Quar
ta cā ē ꝓuocatio ad laudē dei: ꝓuocāṫ eī mīti ad lau
dandū propṫ ſpūalia ſibi collata. iſtis q̄ttuor modis
lꝫ hoībꝰ vti neceſſariis. videlꝫ vt q̄ neceſſaria vel ꝯſo
Q̄uito mō. latoria vṫ negociatoria vṫ tāꝙ̄ ꝓuocatiua. ¶ Quito

aūt mō vtimur hoīes tp̄alibꝰ cū eis vtiṫ ſine fruitio=
nis: ꝛ ē abuſꝰ ꝛ pctm̄. q̄ vt dt aug. pctm̄ ē vti fruēdis: Auguſtinꝰ.
ꝛ frui vtēdis. vti g̊ tp̄alibꝰ vltio mō pctm̄ ē: ſꝫ q̄ttuor
primis mōis nō ē pctm̄. diſtinguēda ē g̊ ſignificatio
huiꝰ p̄poſitiōis ꝓ cū dr̄: eccl̄ia cātat miſſā ꝓ tp̄alibꝰ.
ſi eī notet finē fruitiōis falſa ē. ſi ṽo materiā neceſſa=
riā ꝛc̄. ṽa ē. hec eī eſt ṽa: eccl̄ia cātat miſſas ꝓ tp̄alibꝰ
hoc mō intellecta: eccl̄ia in officio miſſe petit tp̄alia
vt neceſſaria ꝛc̄. ꝛ nō ſeq̄ṫ. g̊ ponit ſpūalia ꝓ p̄cio tp̄a
li. ꝓcediṫ eī ac ſi hec p̄poſitio pro/ notet finē fruitōis Ad rōnes.
hec enī nō eſt ꝯcedenda. Eccl̄ia ꝯſecrat pro tp̄alibꝰ Ad primum
q̄ tp̄alia nō ſunt finis ꝯſecrationis hoc mō: imo cor
pꝰ xp̄i materia eſt ꝯſecratiōis: vn̄ nō valet hec argu=
mētatio. eccl̄ia cātat miſſā ꝓ tp̄alibꝰ q̄ ī officio miſſe
ſm̄ aliquā ꝑtē poſſūt eē tp̄alia maṫia orōnis: ſꝫ in cō
ſecratiōe nō poſſꝫ/ tn̄ ipa ꝯcedi ꝑ accidēs. eccl̄ia ꝯſe
crat ꝓ tp̄alibꝰ vt hec dictio ꝓ/ notet cām: nō materiā
ipiꝰ ꝯſecratiōis: ſꝫ itētiōis ad cōſecrādū: ꝓpṫ tp̄alia
eī accepta teneṫ ſacerdos ꝯſecrare. pꝫ g̊ ſolutio ad
primo obie. ¶ Ad ſcđo obie. dicimꝰ ꝙ eccl̄ia laudat Ad ſecundū
deū tāꝙ̄ ꝓ maṫia prouocatia. ꝛ ſic pꝫ ꝙ nō poit ſpūa
lia ſub p̄cio tp̄ali. vn̄ tp̄alia nō ſe hn̄t ibi vt cā mercē=
naria. ¶ Ad t̄tio ob. dicimꝰ ꝙ ſurgē ad matutias vṫ Ad tertium
currere ad eccl̄iaꝫ nō ē ſpūale. vn̄ lꝫ iſta facere pro tē
poralibꝰ: ſꝫ cātare in eccl̄ia vṫ laudare deū ꝓ tp̄alibꝰ
tāꝙ̄ ꝓ fine fruitiōis vel materia mercimoniali ſymo
nia ē. ¶ Ad q̄rto ob. dicimꝰ ꝙ hec ē duplex. layci te= Ad quartū.
nenṫ dare tp̄alia pro ſpūalibꝰ: ꝛ hec deṫminatio pro
ſpūalibꝰ p̄t deṫminare hoc ṽbū teneṫ: vṫ hoc ṽbū da
re. ſi hoc ṽbū tenētur ṽa eſt: ſm̄ ꝙ hec p̄poſitio ꝓ: no
tat cām efficētē: q̄ ſpūalia q̄ danṫ a ſacerdotibꝰ ſunt
cā efficiēs q̄re layci teneanṫ eis dare tp̄alia: hoc aūt
nō eſt emere ſpūalia: ſi ṽo determinat hoc verbū da=
re iteꝝ vera eſt ſm̄ ꝙ hec dictio pro: notat cām fina=
lē: ſpūalia enī finis ſunt tp̄aliū: nō aūt p̄ciū: vn̄ nō eſt
ibi emptio ſiliṫer hec eſt duplex: ſacerdotes tenētur hec ē duplex
dare ſpūalia pro tp̄alibꝰ. ſi hec determiatio pro tp̄a Silr̄ iſta.
libꝰ deṫminet hoc ṽbū tenenṫ ṽa eſt ſm̄ ꝙ hec dictio
pro: notet cām efficiētē motiuā: ſi ṽo determiet hoc
verbū dare/ falſa eſt: q̄ hec dictio pro notat tūc cām
finalē ſiue materialē: tp̄alia non ſunt finis ſpūaliū: ꝛ
ita nō eſt eadē ratio ī ſacerdotibꝰ: ꝛ in laycis: lꝫ ergo
dare tp̄alia pro ſpiritualibꝰ ſiue p̄poſitio notet cām
finaleꝫ ſiue motiuā: ſed hoc nō intelligiṫ de ſpūalibꝰ
bonis q̄ eterna ſunt: ſꝫ de bonis ſpūalibꝰ q̄ dat ſacer
dos. ¶ Dubiū eſt vtrū liceat pro illis finaliter dare Dubium.
tp̄alia ſiue emere illa: ꝛ videṫ ꝙ ſic: q̄ in fine prouer= Ar. ꝙ ſic.
bioꝝ diciṫ de muliere forti: cōſiderauit agrū ꝛ emit
eū: lꝫ ergo emere agrum ꝑadiſi ſiue celeſtē heredita
tē. ¶ Silr̄ in euāgelio. Siṫe eſt regnū celoꝝ hoī ne= In euāge.
gaciatori q̄renti bonos margaritas: inuēta aūt vna
p̄cioſa margarita abiit/ ꝛ vēdidit oīa q̄ habuit ꝛ emit
eā: ſic igiṫ lꝫ emere regnum celoꝝ/ ꝛ dare tp̄alia pro
ipſo: ergo multo fortiꝰ lꝫ dare tp̄alia pro ſpūalibꝰ bo
nis q̄ dat ſacerdos: q̄ minꝰ ſpūalia ſunt ꝙ̄ regnū ce=
lorum. ¶ Itē. licet dare bona tp̄alia q̄buſdaꝫ bonis Secundo.
viris religioſis vt orēt pro nobis: ſed orō ſpūalis ē.
vn̄ petite ꝛ accipietꝭ: qđ intelligitur de petitiōe qua
petiṫ ſpūſanctꝰ: nō enī eſt veꝝ de petitione tp̄alium
multi enī petunt tp̄alia q̄ nō accipiunt nec acceptu=
ri ſunt: ſꝫ q̄ petit ex ṽo corde ſpūſctūs accipiet ipm̄:
ergo orōne daṫ ſpūſanctꝰ: ergo orō eſt ſpūalis: g̊ lꝫ
dare tp̄alia ꝓ orōne q̄ ē ſpūalis. ¶ Eadē rōe lꝫ dare Eodē mō.

Ayuntamiento de Madrid

tpalia ꝑ bonis ſpūalib⁹ q̄ dat ſacerdos:z ita lʒ eme=
Tertio. re ſacramēta eccl'ie. ¶ Itē. lʒ dare tpalia hoc fine vt
Añs pꝫ per habeaƭ ſpūſſctūs. Qđ pbaƭ p hoc qđ dr greg. inte
gregorium. rim fac boni quicq̄d poť:vt deus illuſtret cor tuū ad
penitētiā. lʒ ergo dare tpalia bona paupib⁹:vt de⁹ il
luſtret cor infundēdo ſpm̄ſctm̄. licitū eſt:ǧ dare tpa=
lia pro ſpūſctō:ſed nichil adeo ſpūale eſt vt ſpūſan=
ctus:nec magis ipreciabile. ergo multoforti⁹ licʒ
dare bona tpalia pro tpalib⁹/ q̄ dat ſacerdos: et ita
Solutio emere ſacramenta eccl'ie. ¶ Solutio. Ad primū di=
Ad primum cim⁹ ꝙ nō vʒ hec argumentatio. lʒ emere bona ſpūa
lia q̄ eterna ſunt:ergo lʒ emere bona ſpūalia q̄ ſacer=
dos dat:et hoc eſt q: bona etna cadūt ſub merito:ſʒ
grā prima q̄ daƭ p ſacramēta eccl'ie nō cadit ſub me
rito:aliter nō eſſet grā niſi ſine merito dareƭ. regnuʒ
aūt celoꝝ venale eſt:z emiƭ moneta dei:ſcʒ p opa dei
informata charitate. ſed prima grā non poť emi:qm̄
ille q̄ non habet primā grām nō habet aliquā mone
tam dei. ſed monetā diaboli: ſcʒ nūmū pcti: vel ſi hʒ
aliqua bona opera in gn̄e illa pure tpalia ſunt:z non
Ad ſcđm. attingunt ad grām q̄ ſupra tps eſt. ¶ Ad ſcđo oble.
dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. lʒ dare tpalia viris religioſis
vt orēt ꝑ nobis. orō ei nō pt eē imediat⁹ finis datio
nis tpaliū:ſʒ qn̄ danƭ tpalia aliquib⁹ ꝓpť deū/ pro
uocanƭ accipiētes ad amiciciā:z ex amicicia ꝓuocā
tur ad orādū. vn̄ pꝫ ꝙ orō non eſt imediat⁹ finis da
tionis tpaliū:ſʒ amicicia ſiue ꝓuocatio ad amicitiā:
Tullius. qn̄ datio tpaliū bn̄ fit. Dicit ei tulli⁹ ꝙ amicicia nō ē
ꝓprie niſi inƭ bonos/i malis ei ſm̄ ꝙ hmōi ſūt nō eſt
Dñs in euangelio. aliquid diligibile. vn̄ dr dñs i euāgelio luce. Facite
vobis amicos de mamona iniqtatis .i. date paupib⁹
pro deo/ vt ꝓuocenƭ ad amiciciā:z ex amicicia obli=
genƭ ad orādū ꝑ vobis. pꝫ ǧ ꝙ orō nō ē imediat⁹ fi=
nis datiōis tpaliū/ imo ſicut datio ſpūaliū gratuita
Auguſtin⁹. debet eē:ſic z datio tpaliū gratuita dʒ eſſe. vn̄ Aug.
dicit de apl'is. gratuituʒ panē accipiebāt ab eis qb⁹
gratuitā pdicationē exhibebāt. talis ei dʒ eē rō dati
Ad philip. z accepti: de qua loqtur apo. ad philip. dicēs. Nulla
mecū eccl'ia cōicauit in rōne dati z accepti:niſi nos
Ad tertium ſoli. ¶ Ad tertio oble. dicim⁹ ꝙ nō eſt ſiľe: qm̄ dare
tpalia deo vt habeaƭ ſpūſſctūs eſt ꝓuocare deum ad
amiciciā:qm̄ hoc eſt dare tpalia paupib⁹ ꝓpť deū
ſed dare tpalia hoi ſm̄ ſe ſumptū nō eſt ꝓuocare ipʒ
Correlariū. ad amiciciam. ¶ Ex pdictis pꝫ ꝙ nō eſt licitū dare
tpalia ꝑ miſſis tricenarijs:ſiue ꝑ trigita miſſis cātā
dis. vn̄ ꝓhibeƭ in ſynodis ne pſbyteri aliqđ accipiāt
Ɔ̄ hoc aƭ. anteq̄ cātauerint miſſas illas. ¶ Sʒ quātūcūq̄ da=
re eſt dare/z quātūcūq̄ accipē eſt accipē. ǧ ſicut illi=
citū ē accipe tpalia ꝑ miſſis cātādis:ita z poſt:ergo
qua rōe ꝓhibitū eſt añ accipē. eadē rōe dʒ ꝓhiberi z
Secundo. poſt. ¶ Itē. licitum eſt dare tpalia vir⁊ religioſis:vt
orēt ꝑ nobis:q: lʒ facere nobis amicos de mamona
iniqtatis:ſicut dictū eſt. ǧ licitū ē dare ſacerdotib⁹ z
Tertio. añq̄ cātēt. ¶ Itē. licitū eſt ſicut dictū eſt dare aliq̄s
reddit⁹ alicui eccl'ie ꝑ āniuerſario celebrādo. ǧ lici=
tum eſt tpalia dare ſacerdotib⁹:nō ſolū ꝑ miſſis cā=
tandis/vel poſt miſſas cātatas: ſed etiā ꝑ cātādis:z
Solutio. etiā añq̄ cantenƭ. ¶ Solu. Ad primū dicim⁹ ꝙ nec
Ad primū. añ nec poſt lʒ accipe tpalia ꝑ miſſis. vn̄ nō ſunt dan=
da tpalia ſacerdotib⁹/etiā poſt miſſas cātatas ꝑ ip=
ſis miſſis. ſed q: dign⁹ eſt opari⁹ mercede ſua vt in ei
bus in domo dñi:ꝓhibitū autē eſt añ accipere et nō
poſt/ꝓpter ſpeciē mali:z propter ſcādalū vitādū. eēt

eni ſpecies mali ſi acciperet ante: quia videreƭ vēde
re ſpūalia. ¶ Itē. eſſet occaſio ſymonie multis ſacer Alia cauſa.
dotib⁹:ſed ſi ſacerdos nō haberet vn̄ viueret bene li
ceret ei dare propter deū tēporalia anteq̄ etiā miſ=
ſas cantaret illas:z ſic prouocareƭ ad amiciciā. z ſic
obligaretur ad celebrandū. ſed ſacerdotib⁹ habenti Prohibitio
bus. vnde viuāt prohibitū eſt in ſynodo āte accipere in ſynodo.
¶ Ad ſcđo obiectū dicimus ꝙ nō eſt ſiľe de religio Ad ſecundū
ſis viris/z de ſacerdotibus:qm̄ ibi nō eſt ſpecies ma Alia cauſa.
li. z preterea viri religioſi melius nouerunt rationeʒ
dati z accepti q̄ ſacerdotes. ¶ Ad tertiū dicim⁹. ꝙ Ad tertiū.
conſuetudo gn̄alis eccl'ie eſt: vt anteq̄ moriantur fi
deles teſtamentū faciant z legatum ſuū:et in illo le=
gato quidā aſſignant redditus alicui eccleſie ad ce=
lebrandū diē anniuerſariū mortis ſue:et hoc non eſt
ſpecies mali. z propter hoc non eſt ſimile de eo z de
illo quod datur ſacerdotibus anteq̄ cantent miſſas

¶ Tertia queſtio principalis.

¶ Utrū aliqua liceat dare pro baptiſmo.

Queritur poſtea vtrū liceat emere vel dare tē=
poralia pro baptiſmo z benedictiōe matrimo
niali? ¶ Uideƭ ꝙ ſic. q: ſit ita ꝙ alique mulieres de= Aƭ. ꝙ ſic.
ferāt aliquē puulū laborātē in extremis ad aliquem
ſacerdotē vt baptiſet:et ille nollit baptiſare cum niſi
dent ei pecuniā. Uidetur ꝙ in hoc caſu debeāt ei da
re:qa niſi dent puer morietur z dānabitur. ¶ Item. Secundo.
licet vnicuiq̄ redimere ius ſuū:ergo lʒ dare pecuni=
am in illo caſu vt baptiſeƭ puer. ¶ Si dicaƭ ꝙ ſacer= Euaſio.
dos ſymoniac⁹ pro furioſo habēd⁹ eſt:et ita ꝑ nullo
ideo ipſe mulieres in illo caſu debent baptiſare illū
paruulū/cū non habeant ſacerdotē. ¶ Cōtra. Pona Ɔ̄ hoc aƭ.
tur ꝙ nō poſſint habere aquam a ſacerdote: videtur
ꝙ tūc debeāt dare pecuniā pro baptiſmo ſacerdoti.
¶ Eadē eſt obiectio de illis quoꝝ matrimoniū iā ꝑ Confirmaƭ.
mulgatū eſt:z nō reſtat niſi vt habeāt matrimonialē
benedictionem:z ſacerdos nō vult dare eā niſi dent
pecuniā ei:videtur ꝙ liceat eis dare:ipſi eni nō poſ=
ſunt benedicere. ¶ Sed contra. ſi dant pecuniā pro In oppoſitū
ſacramentis emunt ſacramēta:ergo ꝓmittunt ſymo
niam. ¶ Solutio. Ad primū caſū de baptiſmo dici= Solutio.
mus ꝙ mulieres in illo caſu poſſunt baptiſare:ſed ſi Ad primum
non habent aquā:licet eis pecuniam dare ſacerdoti
non pro baptiſmo:ſed ꝑ remouēda fortia/ſiue obſta=
culo quo min⁹ habent qđ puero debeƭ. ¶ Ad ſm̄ ca Ad ſecundū
ſuʒ dicim⁹ ꝙ eſt recurrere ad ſuperiorē:z ſi ſuperior
nollit eos bn̄dicere ſine pecunia/reſtant due vie:vna
vt abſtineant:z hoc eſt conſilium perfectorum:ſecū=
da vt ſi noluerint abſtinere vt dent pecuniam ſacer=
doti non pro benedictiōe: ſed pro remouendo obſta
culo quo minus habent quod eis debeƭ. ¶ Sed ſm̄ Ɔ̄ hoc aƭ.
hoc videtur ꝙ ſi ſint tres boni clerici: et religioſi in
aliquo epiſcopatu:et epiſcop⁹ eorum nollit eis dare
prebendas ſine pecunia/ ꝙ liceat eis dare pecuniaʒ
vt remoueāt obſtaculū quo min⁹ habent quod ſuum
eſt:pbēde eni alicui⁹ epatus bonis debenƭ q̄ ſunt de
eodem epatu. ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ nō eſt ſiľe:qa pre Solutio.
benda iſti nō debeƭ determiate vel illi:ſed baptiſm⁹
debeƭ iſti vel bn̄dictio mřimonialis debeƭ iſti:vbi tn̄
conſuetudo eſt ꝙ q̄ miniſtrat ſpūalia poť accipe tpa
lia poſt data ſpūalia poť petere ſacerdos tpalia: qa
dignus eſt oparius mercede ſua. ¶ Ex pdictis pꝫ Concluſio.
ꝙ non licet dare tpalia pro ſpūalibus. vt hec dictio
pro notet finē immediatuʒ dationis tēporaliū:et ſic

Ayuntamiento de Madrid

intelligitur cum proprie accipitur. vnde proprie in-
tellecta non debz concedi hec: licitū eſt dare tēpora
lia pro ſpūalibus: ſed improprie: vt hec dictio ꝓ no-
tet finem nō immediatū: ſed quaſi cōſequentē a late
re: concedi pōt hoc modo. licitū eſt dare tpalia intui
tu obligatiōis que facta eſt ꝓpter dationē ſpūaliū.
obligatio eſt finis immediat⁹ datiōis tpaliū: ⁊ ſpūa
lia ſunt quaſi finis cōſequens a latere. ⁊ ſic intelligē
da eſt hec auctoritas. iterim fac quicqd potes vt de
us illuſtret cor tuū: da elemoſinas propter deū/ ⁊ ſic
prouocabitur de⁹ ad illuſtrandū cor. patz ergo ꝙ il-
luſtratio cordis nō eſt finis imediat⁹ datiōis elemo
ſine: ſed finis conſecutiu⁹. finis aūt imediat⁹ eſt pla-
centia dei: vel amor dei: vł preceptum vel aliqd̄ tale
Quare dat elemoſina. ¶ Danda eſt eni elemoſina/ qa bonū eſt dare ipam:
vel quia preceptū eſt: vel qr placet deo: et qr conſeq
tur ꝙ de⁹ illuſtrat cor. ſi ei ille qui dat elemoſinā in-
tendat ꝙ ipa ſit preciū illuſtratiōis cordis: ibi eſt co
gitatio illicita: ⁊ intētio peſſima. ptz ergo ꝙ hec di-
ꝯ hoc arꝫ. ctio vt nō debet ibi notare finē imediatū. ¶ Sed cō
tra: dixerūt filij iſrael ad aaron: ob hāc cām offerim⁹
in donarijs dn̄i anulos armillas: ⁊ pichelidas vt de-
preceris ꝓ nobis dn̄m. ꝑ hec erat intētio illoꝝ vt illa
tēporalia darent pro orōne que ſpūalis eſt. ꝑ dabāt
temporalia illa pro ſpūalibus: et laudantur in facto
illo. ergo licitum eſt dare tpalia pro ſpūalib⁹ loqn-
Secundo. do proprie. ¶ Itē. videtur ꝓ hoc qd̄ fecit iudas ma-
chabe⁹: qui miſit. xij. dragmas argēti hieroſolimis
eas offerri pro pctis mortuoꝝ: niſi ei eos qui cecide
rant ⁊c̄. oblationē illā. ergo fecit vt oraretur pro mor-
tuis. ⁊ ſic dedit tpalia pro ſpūalibus: ⁊ laudatur ipe
in oībus. ergo licitum eſt dare tpalia pro ſpūalibus
Solutio ¶ Solutio illorum ptz ꝓ predicta. Ad primū ergo
Ad primum dicendū eſt ꝙ cū filij iſrael intendebant ꝙ depreca-
tio eſſet finis immediatus dationis illorū ornamen
torum: immo offerebant illa in donarijs dn̄i: qr vide
licet illa placebāt dn̄o. habebat ergo illa ablatio ſu
um finem imediatū ꝑter deprecationē placentiā/ ſi-
Ad aliud. ue amorē dn̄i. ſz depcatio fuit finis ꝯſecutiu⁹. ¶ Eo
dēmō dicim⁹ de oblatiōe machabei: habuit eni tres
fines vnū imediatū. ſ. bonitatem ipius oblatiōis vel
placentiā dei: ⁊ duos cōſecutiuos. vnū orōnē ſacer-
dotum. alium remiſſionē peccatorū quā deus dedit

¶ Tertium capitulum.

¶ De ſymōia q̄ hz fieri circa ānexa ſpūalib⁹

Conſeqnter diccdū eſt de ſymonia q̄ habz
Prīa q̄ſtio. fieri ꝯtra ānexa ſpūalib⁹. ¶ Querit ergo
de epō q̄ dat p̄bendam alicui ꝯſanguineo
ſuo: tm̄ cā ꝯſanguinitatis. vtrū ꝯmittat ſy
Arꝫ. ꝙ nō. moniā: videt ꝙ nō: qr ibi nō eſt voluntas vēdendi vel
emendi ſpūale: vel annexū ſpūali: nichil ei vult ibur
In oppoſitū ſare. ꝑ ibi nō eſt ſymonia. ¶ Sed ꝯtra. iſte epūs dat
annexū ſpūali tm̄ pro re tpali. ꝑ cōmittit ſymoniam
Secundo. ¶ Itē. i hoc p̄cepto: gratis accepiſtis: gratis date:
prohibetur ſymonia: ſed iſte epūs facit ꝯtra hoc p̄ce
ꝓbaꝫ minor. ptū. qd̄ probatur: qr ibi non diligit deū tm̄ ꝓpter ſe.
non diligit ipm gratis: ⁊ q̄ ſeruit ei non tm̄ ꝓpter ſe.
non ſeruit ei gratis. ꝑ q̄ nō dat p̄bendā ꝓpt deū nō
Tertio. dat eā gratis. ergo iſte epūs ꝯmittit ſymoniā. ¶ Itē.
ſi dat p̄bendas multas multis nepotib⁹ ſuis: vt ipſe
imburſaret tpalia illarū prebendarū ſicut multi fa-
ciunt/ ꝯmitteret ſymoniā: ſiliter ſi daret p̄bēdā epo
alicui vt pater epī haberet tpalia illius prebende cō
mitteret ſymoniā. eadem rōne ſi daret prebendā ali-
cui conſanguineo: vt ipſe ꝯſanguineus habeat tpa-
lia illius prebende: cōmittit ſymoniā. ¶ Quod ꝯce Opīo cātoris pariſieñ.
dat cantor pariſienſis: ⁊ oēs ſequaces eius. hieremi
as. Maledictus hō qui facit opus dei fraudulēter.
ſuper quem totum dicit auctoritas: qa fraudulēter
opus dei facit qui ꝓ munere facit illud. Eſt aūt tri- triplex mun⁹.
plex munus/ munus cordis. ſ. fauor hūanus. mun⁹ expōiꝫ hic.
lingue. ſ. laus humana. et munus man⁹. ꝑter aūt iſta Alia. ij. ponebat.
ponebat cantor alia duo. ſcilz munus ſanguinis. ve
enim illis qui edificant ſyō in ſanguinibus. et mun⁹
timoris: qn̄ per violentias: ⁊ p̄ces principū dat epūs
prebendā: ſi ꝓ aliquo iſtorū numerū dat epūs preben
dam ꝯmittit ſymoniā ſm cantorē: vñ dicebat ꝙ hec
non eſt vera diffinitio ſymonie. Symonia eſt ſtudio- Dicebat diffinitiōem nō valere.
ſa voluntas vēdendi ⁊c̄. ſed ſic debz diffiniri. Symo
nia eſt collatio vel acceptio ſpūaliū nō gratuita. vi-
detur autē ꝙ hec ſolutio vera ſit. qr ponaꝫ ꝙ ille idē
epūs det alicui prebendā ꝓ pecunia: ⁊ cōſanguineo Probatur
ſuo dat aliam tm̄ intuitu conſanguinitatis: ex eadez iſta opinio.
cupiditate dat vtriqꝫ illoꝝ prebendā: qd̄ ꝓbatur: qa
ex eadē charitate diligo ſūmū bonū michi ⁊ ꝓximo.
ergo ex eadē cupiditate diligit ille epūs pecuniā ſibi
⁊ ſuo ꝯſanguineo. ꝑ idem pctm̄ eſt in datiōe vtriuſqꝫ
prebende: ſed in datiōe p̄bende ꝓ pecunia: pctm̄ eſt
ſymonie. ꝑ in datione intuitu tm̄ ꝯſanguinitatis: eſt
pctm̄ ſymonie. ¶ Sed ꝯtra. in actib⁹ aploꝝ. cum ſy In oppoſitū
mon magus offerret pecuniā vt daret ei hanc ptātē
vt cuicumqꝫ imponeret manus acciperet ſpm̄ ſctm̄.
dixit petr⁹. pecunia tua tecū ſit in perditiōe. qm̄ do-
num dei eſtimaſti pecunia poſſideri. voluit ꝑ ſymon
emere donum ſpūſcti: ⁊ ex hoc commiſit ſymoniam
¶ Siliter giezi voluit vēdere donū ſpūſcti naamā Confirmaꝫ.
ſyro: ⁊ ex hoc ꝯmiſit pctm̄ ſymonie. ⁊ i ſacra ſcriptu-
ra. Non habem⁹ exēpla alia de ſymonia q̄ꝫ illa duo.
ſed in illis duobus exemplis ꝓprie voluntatis male
eſt emere vel vendere ſpūale vel annexū ſpūali: ꝑ cū
voluntates differant ſpē ſm ꝓpria volita: ⁊ in ꝓpria
voluntate ſymoniaca m ꝓpriū volitū ſit emere vel vē
dere ſpūale vel annexum ſpūali. In voluntate ei epī
qui dat prebendam cōſanguineo tm̄: ꝓpter intuituz
conſanguinitatis nō ſit emere volitū vel vendere ⁊c̄.
ergo volūtas ſua nō eſt eiuſdē ſpeciei cū volūtate ſy
moniaca: ꝑ non ꝯmittit ſymoniā. ¶ Quod ꝯcedim⁹ Solutio.
ſm ꝙ ſymōia ꝓprie accipiꝫ. peccat tm̄ mortaliter: qr
ve qui edificāt ſyō in ſanguinib⁹: ⁊ in eo triplex pec-
catum. Primū eſt nimia dilectio carnis ſue. Scd̄m Triplex peccatum.
eſt cupiditas: quia nimis cupit tpalia cōſanguineo
ſuo. Tertiū eſt ꝯtemptus ſpūaliū que dat tm̄ intui-
tu rei tēporalis. ¶ Ad primo obiectū dicim⁹ ꝙ non Ad primū.
valet hec argumētatio. Dat annexum ſpūali pro re
temporali: ergo cōmittit ſymoniā. ⁊ eſt fallacia equi Falla equiuocationis.
uocatiōis: qm̄ in prima hec dictio pro notat cauſam
finalem vel efficientem: et materiā: et ꝓceditur ac ſi
notaret cām mercimonialē. talis eni cauſa ꝓprie fa-
cit pctm̄ ſymonie. ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicim⁹ ꝙ non Ad ſecundū
valet hec argumentatio. Nō gratis diligit deū ꝓpt
ſe tantū: ergo non gratis dat prebendā qui non dat
tantum ꝓpter deū. ⁊ hoc eſt: qr dare eccleſiā gratis:
non eſt eā dare ꝓpter deum tantū: ſed eſt eā dare vt
nichil inde habeatur: ⁊ hoc fit aliquādo tm̄ ex natu-
rali pietate. ſiliter eſt de prebenda. vñ epūs ille ꝯtra
hoc preceptū nō facit. gratis accepiſtis/ gratis date:

Ayuntamiento de Madrid

Ad tertium. ſed ↄtra multa alia facit: vñ peccat. ¶ Ad tertio ob
iectū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa / iſte ep̄s ponit ip̄reciabi
le ſub p̄cio: q̄ ibi nō eſt mercimonia cū nihil intēdat
Ad quartū. acq̄rere ꝑ illā dationē ¶ Ad quarto obiectū dicimꝰ
ꝙ nō valet hec argumētatio: ſi daret alicui p̄bendā
vt pater ſuus haberet tp̄alia / ↄmitteret ſymoniam:
ergo ſi det ↄſanguineo / vt ↄſanguineꝰ habeat tp̄alia
ↄmittit ſymoniā: ⁊ hoc eſt: q̄ in primo caſu eſt merci
Ad vltimū monia: in ſecūdo nō. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus
ꝙ nō valet hec argumētatio. Ex ea cupiditate dat p̄
bendā ꝓ pecunia ⁊ dat p̄bendā ↄſanguineo ꝓpt̄ ſan
guinē: ergo ſi in vna datione eſt ſymonia ⁊ in alia: et
hoc eſt q̄ ex eadē cupiditate poſſunt oriri diuerſa vi
Item arguit cia: radix em̄ oīꝫ maloꝝ eſt cupiditas. ¶ Iuxta hoc
ſolet obiici de gizei. ꝓbat̄ em̄ ꝙ heliſeꝰ dederat: ſed
nō dederat niſi ſanitatē corꝑalē que nō eſt res ſpūa-
lis: ergo noluit vendere rē ſpūalē / vel annexā ſpūali:
Secundo. ergo nō cōmiſit peccatū ſymonie. ¶ Preterea ſi cō-
miſit peccatū ſymonie / quare plus denoiat̄ peccatū
Solutio. illud a ſymōe ꝗ̄ a giezi. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ giezi
noluit vendere ſanitatē corꝑalem: ſed dationē illius
ſanitatis: q̄ datio fuit ſpūalis / ſiue opus ſpūſſancti: ⁊
ꝓpter hoc cōmiſit peccatū ſymonie: peccatū ꝟo illō
magis denoiatur a ſymone ꝗ̄ a giezi: q̄ magis pec-
cauit ſymon magus ꝗ̄ giezi: tp̄e em̄ reuelate gratie
quando oīa iam aperta erant peccauit: ⁊ ꝓpter hoc
Contra decretiſtas. magis peccauit. ꝑ vltimos duos patet decretiſtas
mentiri / qm̄ dicunt ꝙ non eſt ſymonia niſi vbi eſt pa-
ctum expreſſum exterius: qm̄ in prima ſymonia non
fuit aliqua pactio: ſicut patet in ſymone mago / ⁊ in
gizei q̄ primo legunt̄ ſymoniā cōmiſiſſe / vnꝰ in vēdē
Alius caſus do. ſ. giezi / alius in emēdo. ſ. ſymon. ¶ Itē. ponat̄ ꝙ
Queſtio incidens. aliq̄s ep̄s det prebendā alicui clerico q̄ ei ſeruiuit ⁊
debet tm̄ ei ꝓ ſeruitio quo ſeruiuit ei. Queritur vtrū
Ar̄ ꝙ nō. illa datio ſit ſymoniaca. ¶ Uidet̄ ꝙ non: q̄ dignus
eſt mercēnarius mercede ſua: ⁊ ap̄lus dicit. Qui al-
tario ſeruiūt / de altario debēt viuere: ⁊ ad thy. dicit.
Confirmat̄ ¶ Si quis ſuoꝝ ⁊ maxime domeſticoꝝ curā non ha
bet / fidē negauit / ⁊ īfideli deterior. videt̄ ergo ꝙ li-
ceat epiſcopo dare prebendā ꝓ ſeruitio ſibi impēſo:
In oppoſitū ergo non cōmittit ſymoniā in datione illa. ¶ Cōtra.
Dat ſpūale / ⁊ accipit tēporale: ꝗ̊ ponit impreciabile
opio aliq̄rū. ſub precio tp̄ali: ergo cōmittit ſymoniā. ¶ Ad hoc
dixerūt quidā ꝙ duplex eſt ſeruitiū / ſeruitiū licitum
⁊ ſeruitiū illicitū: ſi ꝓ illicito ſeruitio dat prebendā
ↄ hanc ar̄. committit ſymoniā: ſi ꝓ licito non. ¶ Sed ↄtra. ſi li
citum eſt dare prebendā / licitū eſt pro datione pecu
nie / vbi em̄ eadē cauſa / ⁊ idē effectꝰ: ⁊ hoc falſum eſt:
Alia opinio. ergo primū. ¶ Alij dixerūt ꝙ licitū eſt dare preben
dam principaliter pro deo / ⁊ ſecūdario ꝓ ſeruitio li-
ↄ hāc arguit cito / vt ſit finis ſub fine. ¶ Sed ↄtra. Si vellimꝰ ſcire
de aliqua voluntate / ꝗ̄ dicit̄ eſſe bona: q̄ refertur ad
ſupremū finē / licet per multa media querere: vtrū ſit
bona / vel non / facienda eſt reſolutio in illa media: ⁊ ſi
in tali reſolutione inueniat̄ aliqua mala volūtas: pri
ma nō erat bona / nec referebat̄ principaliter ad deū
Scd̄m auguſtinum. ſm̄ doctrinā hanc auguſtini fiat reſolutio hocmodo
iſte epiſcopus voluit dare iſti prebendā: quia voluit
remunerare ꝓpter deū: in tali reſolutione prima vo-
lūtas mala eſt. vñ nō eſt verū vt referat̄ principaliter
Secundo. ad deū: ſed ſi oēs licite / ⁊ primū licitū. ¶ Preterea ſi
licitum eſt dare ꝓ deo principaliter p̄bendam: ⁊ pro
ſeruitio licito ſecundario: ſimiliter licet dare preben
dam pro deo principalit̄ / ⁊ ſecundario ꝓ pecunia vt
ſit finis ſub fine. Poteſt em̄ aliq̄s ep̄s eſſe indigens ⁊
accipere p̄ciū ab aliquo clerico ꝓpt̄ deū: ſed ſi hoc
verū eſt nullus ep̄s poterit cōuinci de ſymonia: ſem
per em̄ dicet ꝙ prebendā dedit principaliter ꝓ deo /
⁊ ſecundario pro pecunia. ¶ Propter hoc alij dixe- **Alia opio.**
rūt ꝙ non licet dare prebendā nec ꝓ ſeruitio licito /
nec ꝓ ſeruitio illicito: vt hec dictio ꝓ notet cauſam fi
nalem: ſed ſi notet cauſam incitatiuā licet dare p̄bē- **Exemplum.**
dā pro ſeruitio licito: ſicut aliq̄s vadit ad eccl̄iam ad
ſonitū cāpane: ⁊ ſonitus nō eſt cauſa illiꝰ ꝓprie mo-
tionis: ſed tm̄ incitat ad eundū. Similiter ſeruitiū in
citat ep̄m ad dandā p̄bendā. ¶ Sed eadē rōne pecu **ↄ hoc ar̄.**
nia pōt incitare ad dandā p̄bendā: et ita ſicut prius
nō poterit ep̄s cōuinci de ſymonia. ¶ Solutio. In- **Solutio.**
ter licita ſeruitia / q̄dā ſunt tp̄alia ſiue corꝑalia: vt ire
romā / tractare cauſas / ⁊ hmōi: ⁊ q̄dā ſpūalia: ſicut p̄
dicare ⁊ cantare miſſas: ⁊ hmōi ꝓ ſpūalibꝰ ſeruitijs
licet dare p̄bendā: ſecundario ⁊ ꝓ deo principaliter
vt ſit finis ſub fine: hec em̄ eſt licita: iſte dat p̄bendā
ꝓpter predicationē ſi p̄dicatio fit ꝓpter deū nec po-
nitur tunc ſpūale ſub precio tp̄ali: ſed ꝓ ſeruitio tp̄a
li non licet dare prebēdā: vt ſit ſeruitiū illud cauſa fi
nalis ſiue principalis ſiue ſcd̄aria. verū eſt tm̄ ꝙ tp̄a-
le ſeruitiū incitat ad dandū magis vni ꝗ̄ alij. ¶ Si- **Exemplum.**
cut habemꝰ ꝙ pat̄ magis diligēdus eſt charitate ꝗ̄
nepos: ⁊ nepos ꝗ̄ domeſticus: ⁊ domeſticus magis
ꝗ̄ extraneꝰ: tm̄ ꝓnitas nō ꝓpria eſt materia dilectio
nis: ſed q̄dā eſt cauſa icitatiua dilectionis q̄ facit or
dinationē charitatis. eodēmō ſeruitiū tp̄ale incitat
ad dandā prebendā ⁊ ordinē dationis p̄bēdaꝝ: facit
em̄ ꝙ magis eſt dāda eis q̄ ſeruiūt ꝗ̄ eis q̄ nō ſerui-
unt: alijs paribꝰ: ſed ſeruitiū nō eſt vera cauſa huiꝰ. **Alexander**
vñ alexander papa monet q̄dā ep̄m vt det p̄bendam **papa.**
cuidā clerico q̄ fideliter ei ſeruiuit ⁊ hoc nō ꝓpt̄ ſer-
uitiū: ſed ꝓpter fidelitatē ſuā: hec ei eſt licita p̄bēda
dat̄ ꝓpter fidelitatē ſuā. vñ dicebat cātor ꝗ̄ curie p̄-
latoꝝ ꝓbatoria ſunt clericoꝝ ⁊ poſſit eſſe ī caſu ꝙ da
tio pecunie licite icitaret ep̄m ad dādā p̄bēdā alicui
ſicut ↄtigit mauricio ep̄o q̄ dedit p̄bendā cuidā cle- **de mauricio**
rico intuitu bñficij tp̄alis qꝺ pater illiꝰ ep̄o cōtule-
rat in neceſſitate ſua. Opa em̄ pietatꝭ icitauerūt ipꝫ
ep̄m non ip̄a pecunia. ¶ Sciendū aūt ꝙ in ip̄a p̄ben **Duo ſunt in**
da duo ſunt. vñ ſpūale: aliud corꝑale. ſpūale eſt fra- **prebenda.**
ternitas ⁊ in ip̄a ꝗ̄tū in ſe eſt dat ſpūſſanctus. Orāt
em̄ fratres ꝓ fratribꝰ abſentibꝰ: ⁊ īpoſſibile eſt mul-
toꝝ preces nō exaudiri. vt dicit augu. Tp̄ale eſt ius **Auguſtinꝰ.**
ꝑcipiēdi fructus qꝺ de neceſſitate anexū eſt illi fra-
ternitati. vñ ſine hoc nō pōt prebenda eſſe: dicit de-
cretū. Qui vendit alterū ſine quo reliquū nō ꝓuenit **Regula iuris.**
neutrū inuenditū dereliquit. Sepultura mortuoruꝫ **Sepultura**
non eſt ſolū res ānexa ſpūali: ſed etiā ip̄a eſt ſpūalis **mortuoꝝ.**
ſm̄ ꝙ ſepultura eſt officium quod proprie ꝑtinet ad
ſacerdotes. cōtinet em̄ orōnes ſpūales q̄bus orat ſa
cerdos ꝓ aīa defuncti: q̄bus remittit̄ pena peccati.
vnde ſymonia eſt vendere ſepulturā. ⁊ ꝓpter hoc nō
debent ſacerdotes aliq̄d petere ante ſepulturā: quia **Exemplum**
vel eſſet ſymonia vel ad minus ſpēs mali. ſed poſt ſe- **a ſimili.**
pulturā pñt petere vbi eſt hmōi cōſuetudo: ſed nō ꝓ
ſepultura: ſed quia eis debet̄. Sicut ep̄s poſt dedica
tionē eccleſie pōt petere procurationē. ſed non pro
dedicatione: ſed q̄ ei debet̄ iuxta verbum apoſtoli.
Si ſeminamꝰ vobis ſpūalia non eſt magnum: ſi car-

Ayuntamiento de Madrid

nalia veſtra metamus: bonū tñ eſſet vt hec conſuetu
Nota bene. do. ſ. accipiendi aliquid poſt ſepulturā vel ante peni
tus remoueretur ab eccleſia. Multi em̄ ſacerdotes in
diſcreti ſcandaliʒant inde ꝛ cōmittūt ſymoniā. ſicut
De terra benedicta. autē ſymonia eſt vendere ſepulturā moꝛtuoꝝ: ita ſy=
monia eſt vendere terrā benedictā ad ſepelliēdū moꝛ
Ephꝛon. tuos dedicatā. vñ vituperatur ephꝛon qui vendidit
abꝛahe agrū in quo erat ſepultura duplex in qua ſe=
pelliebantur moꝛtui: ꝛ in ſignū cuius vituperij muta
Mutatio nominis. tum eſt eius nomen. vnde cū pꝛimū dictus ſit ephꝛō
poſtea dictus eſt effraym i quo vt dicit hiero. ſignatur
Hieronym⁹ non eſſe perfecte ꝟtutis: qui potuit vendere memo=
rias moꝛtuoꝝ. videtur ergo ꝙ peccatū ſymoniacū cō=
ꝯ tñ hoc ar. miſerit. ❡ Sed ꝯtra. Totū qđ vendidit tēpoꝛale eſt
non eſt ergo ſpūale nec annexū ſpūali: ergo non cō=
Secundo. miſit ſymoniā. ❡ Item. ſi cōmiſit ſymoniā: ergo ven
didit nō vendendū: ergo abꝛahā emit nō emendū: ğ
cōmiſit ſymoniam emendo: ſicut ephꝛon vendendo.
Tertio. ❡ Item. videtur magis peccaſſe abꝛahā ꝙ̄ ephꝛon: qꝛ
ephꝛon voluit ei dare gratis agrū ad ſepeliēdū moꝛ
tuum ſuū: ꝛ abꝛahā noluit accipere niſi pecunia me=
diante: ergo ſcandaliʒauit eū. ꝛ ita videtur magis pec
Opio aliqꝛū caſſe ꝙ̄ ephꝛon. ❡ Ad hoc dicūt qđā ꝙ abꝛahā emit
quēdam magnū agrū in quo erat illa magna ſpelūca
in qua ſepeliebantur moꝛtui. vñ non peccauit: qꝛ tran=
ſiuit ſpelunca illa cū vniuerſitate. ſicut cum aliquis
emit villā cui annexū eſt ius patronatus alicuius ec
cleſie non cōmittit ſymoniā: qꝛ trāſit ius patronat⁹
ꝯ tñ hoc ar. cū illa vniuerſitate. ❡ Sed eadē ratione ephꝛon nō
peccauit vendendo em̄ agrū ꝛc̄. ꝛ cū illo trāſiuit ſpe
Opio p̄poſitini. lunca. quare ergo mutatū eſt ei nomē. ❡ Ad hoc di=
cebat p̄poſitinus ꝙ non legitur ꝙ ager ille cōſecratus
fuerit ſepulture: vel etiā ſpelunca illa ad hoc benedi
cta vel ꝯſecrata fuerit. ſed antiqui patres in illa ſpe=
lunca duplici faciebant ſe ſepeliri ſperantes ſe reſur
Spelunca duplex. recturos eſſe cū filio dei. ❡ Et dicebatur illa ſpelunca
duplex: qꝛ duas habebat manſiones. vnā ſuperioꝛeʒ
in qua ſepeliebantur viri: ꝛ aliam inferioꝛē in qua fe=
mine. vnde non eſſet illa terra bñdicta: nec peccauit
abꝛaham emendo: nec ephꝛon vendēdo. Mutatum
tamen eſt ei nomē: qꝛ deſcendit a ſtatu perfectionis
ad ſtatū imperfectionis. pꝛius em̄ voluit dare qđ eſt
q̄re mutatū eſt nomen. perfectoꝝ. ꝛ poſtea vēdidit cariſſime. Vñ pꝛimo di=
cebatur ephꝛon. i. conſecratus ꝛ perfectus: ꝛ poſtea
dictus eſt effraym. i. infirmus ꝛ iperfectus. Eadē eſt
ratio mutatiōis nominis ſm aliam ſolutionem que
dicit ꝙ ſpelunca tranſiuit cū vniuerſitate. Sicut aūt
ſymonia eſt vendere terrā benedictā non ꝓpter ter=
ram: ſed ꝓpter benedictionem que ſpūalis eſt: ita ſy
Panis benedictus. monia eſt in quibuſdam minimis. vnde ſymonia eſt
vendere panē benedictū: ꝛ aquam benedictam: ſpiri
tualis enim eſt ꝛ delet multa venialia.

❡ Secunda queſtio pꝛincipalis.

❡ De venditione ſcientie.

Sed in aliis minimis q̄ſtio eſt vtrū ſit ſymo
nia: ſicut cū cācellari⁹ vēdidit ſcholas: vel
Ar. ꝙ ſic. poteſtatē docēdi: videtur ꝙ ſic. ❡ Cācella=
ria dignitas eſt eccl'iaſtica. vñ ſpūalis eſt ꝛ
eſt ei ānexa poteſtas docēdi: ꝛ ſi ep̄s vendidiſſet illā
cancellariā ſymoniā cōmiſiſſet: gratis ğ habuit can=
cellarius poteſtatē docēdi: ğ gratis debet dare: ğ ſi
In oppoſitū vendit cōmittit ſymoniā. ❡ Sed ꝯtra. Poteſtas do
cendi grāmaticā nō eſt res ſpūalis: hāc ei pōt habe=
re laicus: nec eſt annexa ſpūalis: ğ ſi vendit non cō=
mittit ſymonia. ❡ Itē ſi gratis det eā cācellari⁹ ille Secundo.
q̄ accipit gratis debet eā accipere: ſed qđ grat' acci
pit / gratis debet dari: ğ ꝯmittit ſymoniam ſi accipit
pecuniā a pueris quos docet. ❡ Ad hoc dicūt qđā Opio aliqꝛū
magiſtri ꝙ ſymonia eſt ibi ꝛ licet ſciētia nō ſit res ſpi
ritualis ꝓpꝛie / tñ eſt ſpūalis quodāmodo: eſt em̄ ꝑfe
fectio aīe q̄ ſpūalis eſt ꝛ eſt donū dei: ꝛ eſt neceſſaria
ad habēdū ꝟtutes: neqꝫ licet aliqđ accipe pꝛo doctri
na a pueris: ſed ꝓ laboꝛe: ſicut ſacerdos ꝯductus ac
cipit ꝓ laboꝛe vt habeat vñ viuat. ❡ Sed cōtra hoc ꝯ vnum dictū pꝛius ar.
qđ dictū eſt ſupꝛa ꝙ ſpūale eſt quo habetur ſpūſanct⁹:
ſed habita licētia liberaliū artiū: aut poſita poteſta=
te docendi non habendi ſpūſanctus: hoc patet ꝑ ſe:
ğ hmōi ſcientia vel poteſtas docēdi hmōi ſcientiam
non eſt res ſpūalis / vel annexa ſpūali: ğ vendere vel
emere eā non eſt ſymoniacū. ❡ Itē. ꝓuer. xxiij. ꝟita Secundo.
tem eme / ꝛ noli ſapiētiā vendere: hic ꝓhibetur vēditio
ſapiētie ꝛ nō ſpūalis: ſpūalis em̄ vēdenda eſt ꝛ dāda
ad vſurā: loquitur ergo ſalomon in hac auctoꝛitate de
venditione materiali: cū ergo dicit: eme veritatē ſic:
ꝑ quod vel p̄cipitur emptio ꝟitatis reſpōdens ven=
ditioni ꝓhibite: ğ licitū eſt emere materiali emptio=
ne veritatē ſiue cognitionē veritatis: et ſic qđ licitū
eſt emere / licitū eſt vendere: ğ emere vel vendere co
gnitionē veritatis nō eſt ſymoniacū. ❡ Sed contra. In oppoſitū
Dicitur in illa auctoꝛitate: noli vendere ſapientiā ꝛ do
ctrinā ꝛ intelligentiā: ſapiētiā que eſt de liberalibus
artibus: intelligentiā. i. pꝛudētiā de ꝯſiderabilibus:
ergo pctm̄ eſt vendere doctrinā grāmatice / logice / ꝛ
ſic de ceteris: ſed nō niſi pctm̄ ſymoniacū: ğ vendere
hmōi ſcientias ſymoniacū eſt. ❡ Item auguſtin⁹ in Scđo per auguſtinum
libꝛo de magiſterio dicit ꝙ alij magr̄i ab vno magi=
ſtro ꝓponūt ſigna. ſ. ꝓpoſitiones quarū ſignificatio=
nibus cognitis ꝯſulunt audiētes interioꝛē magiſtrū
ideſt rationē vtrū ꝓpoſitio ꝓpoſita ſit ꝟa vel falſa: ꝛ
ſm ꝙ ibi vident iudicant: patet ğ ꝙ cognitio ꝟitatis
ab interioꝛi fit magiſtro. interioꝛ em̄ magiſter cogni
tionē ꝟitatis habet imediate a magr̄o veriſſimo qui
deus eſt ꝛ hoc eſt qđ dicitur in euangelio. Spūſanct⁹ Dictū euangelij.
docebit vos oēm veritatē. cognitio ergo ꝟitatis eſt
imediate donū dei: et hoc patet ꝑ hoc qđ dr̄ in exo.
xxv. de beʒebeel. Quicqđ faber adinuenire pōt: de= Confirmatur
dit de⁹ in coꝛde eius. Et interlinearis dicit ꝙ eſt do Interlinearis
nū dei: ſi em̄ ſcientia fabꝛilis q̄ eſt mechanica eſt do=
num dei: multo foꝛtius ſciētia liberaliū eſt donū dei
ſed ex hoc peccauit ſymon: qꝛ donū dei eſtimauit pe
cunia poſſideri: vt dicit beat⁹ petr⁹ l. viij. actuū: ğ pec
catum ſymonie eſt vendere vel emere hmōi doctrinā
❡ Itē ſi nō eſt ſymoniacū: q̄ritur quare non: qꝛ. ſ. hmōi Tertio.
ſciētia habita nō habetur ſpūſanct⁹: pꝛobatur ꝙ hoc nō
impedit: poteſtas ei faciēdi miracula habetur ſine ſpi=
ritusſancto: ꝛ poteſtas ꝓphetiʒandi qđ paruit in ba=
laam: ꝛ poteſtas loquēdi linguis. Melius em̄ eſt ꝓ=
phetiʒare ꝙ̄ loq̄ linguis: tñ ſymoniacū eſt emere vel
vendere hmōi poteſtates: ğ ꝛ hoc: quia hoc eſt imme
diate donū dei: ğ cū ſciētia liberaliū artiū eſt imme=
diate donū dei: ſymonia eſt emere vel vendere illam
❡ Item. non licet iudici vendere iudiciū: nec teſtio= Quarto.
niu: licet tñ aduocato vēdere iuſtū patrociniū. Sed
quare hoc ſolet dici ꝙ teſtis ꝓ vtraqꝫ ꝑte eſt iudex ꝛ
pꝛopter hoc nec teſti nec iudici licet pꝛo iudicio vel Euaſio.
teſtimonio aliquid accipere: ſed aduocatus tantum

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ hoc af.

ꝑ altera parte eſt. ¶ Sed contra. Aduocat⁹ ꝑ vtraqꝫ parte dicitꝰ eſſe: qꝛ nō licet admiſcere aliqd falſi in aduocatione ſua: ergo eſt ꝑ vtraqꝫ parte: ⁊ tamen licet ei vendere patrociniū ſuū. Uidetur ergo ꝙ licet teſti vendere teſtimoniū ſuū hac ratione: qꝛ nō licet vendere veritatē cognitā. nec iudici ſimiliter licet vēdere intelligentiam ſuā. tñ hmōi cognitio de vineis ⁊ de pratis eſt. ſi ergo hmōi cognitionē vēdere ſymoniacū eſt: multomagis cognitionē liberaliū artiū ſymoniacū eſt emere vel vendere.

Quinto.

¶ Itē. aīa eſt melioꝛ infinitis mundis ſi eſſent: g̊ ⁊ perfectio eius. ſ. ſciētia melioꝛ eſt infinitis mundis ſi eſſent: ergo imp̄ciabilis: ergo q̄ vendit vel emit eam ponit imp̄ciabile ſub p̄cio: ergo cōmittit ſymoniā. qḋ cōcedim⁹ p̄dictis rationib⁹.

Solutio.

Ad primum

¶ Ad primo obiectū dicim⁹ ꝙ ſciētia eſt ſpūalis ⁊ ipſa habita habetur ſpirituſſanctus.

Spūſſanct⁹ hr̄ dupliciꝰ.

Sed ſpūſſanctus habetur duob⁹ modis. vno modo vt illuminās intellectū: ⁊ habetꝰ habita ſcientia. alio modo inflammās affectū. ⁊ ſic habetꝰ per ſacramēta eccleſie.

Ad ſecundū

¶ Ad ſecundo obiectū dicim⁹ ꝙ v̄itas ſiue cognitio v̄itatis emēda eſt: nō pecunia: ſed eo modo quo modo docet ſalomon in. iiij. puer. dicēs. Principiū ſapientie poſſide ſapientiā: ⁊ in oī poſſeſſione tua acquire prudentiam. ac ſi diceret: ſi vis habere ſapiētiam accipe ipām: qñqꝫ em̄ offert ſe. vñ in. vj. ſapiētie Aſſidentē aūt foꝛib⁹ ſuis inueniet eā: ⁊ cum in poſſeſſione tua eam habueris acquire eam magis ac magis. ipa em̄ per ſapientiā emitur ⁊ acquiritur. vnde in euangelio. Inuenta autē vna p̄cioſa margarita vendidit omnia que habuit ⁊ emit illā. vñ in prouer. Quid ꝓdeſt ſtulto diuitias habere: cum ſapientiam emere non poſſit. Conſtat ꝙ nō loquitur de emptione q̄ fit per pecuniam: ſed de emptione ſpūali qua nō poteſt ſtultus manens in ſtulticia ſua emere ſapientiam. ⁊ hoc eſt: quia ipſam non habet.

Confirmat dictum.

¶ Concedim⁹ ergo ꝙ emere vel vendere quācunqꝫ ſcientiā ſymoniacū eſt: ſꝫ ꝫm diuerſos gradus nobilitatis ſciētiarum eſt minoꝛ ⁊ maioꝛ ſymonia. Dicimus ergo ꝙ aduocato non licet vendere ſcientiā ſuā: neqꝫ cōſilium ſuū. ſimiliter iudex ⁊ teſtis ſi accēdat ad alias regiones poſſunt accipere expenſas ſuas: ſed pꝛo iudicio ſuo ⁊ teſtimonio nichil licet accipere.

¶ Tertia queſtio pꝛincipalis.

¶ Utrum decima poſſit eſſe ſymonia.

Queritur poſtea vtrū eccl̄ie decime poſſint eſſe ſymonia.

Af ꝙ nō.

¶ Uidetꝰ ꝙ nō: qꝛ ius pcipiēdi decimas tm̄ terrenū eſt: qꝛ id qḋ ſubeſt illa natura tm̄ terrenū eſt. Ius em̄ pcipiēdi fruct⁹ alicui⁹ dom⁹ tm̄ terrenū eſt. Cū ergo ius pcipiendi decimas tm̄ terrenū ſit: eſt ergo p̄ciabile ſub p̄cio terreno: ergo ſi laici emant ius percipiēdi decimas / vel clerici vendant illud laicis nō cōmittitur ſymonia.

Secundo.

¶ Item. milites habēt ius pcipiendi particāpū: ⁊ eſt aliqñ ptcāpus decia gelimaꝝ. ſ. vel xj. vel. xij. ꝫm diuerſas ꝯſuetudīes diuerſaꝝ regionū ⁊ ius iſtud tm̄ terrenum eſt: qꝛ tm̄ terrenum ſubeſt ei. Eadē ratione ius pcipiendi decimā gelimā tantum terrenū ē ⁊ ita nō eſt ſymoniacū laicos emere decias

In oppoſitū

¶ Sed cōtra. Ius pcipiēdi decimas eſt annexū ſpirituali. i. oꝛdini: ſoli em̄ clerici habēt ius pcipiēdi decimas: ſed ſymonia eſt volūtas emēdi vel vendendi ſpūale vel annexū ſpūali: g̊ ſymoniacū eſt laicos vendere vel emere decimas.

Secundo.

¶ Item. tota eccleſia dicit ꝙ laici nō debēt habere ius pcipiendi decimas: ſed magis ſpūale eſt ius patronat⁹ q̄ꝫ ius pcipiendi decimas: g̊ nō debēt habere ius patronat⁹: ſed hoc eſt falſum: reges em̄ multa beneficia conferunt: ⁊ multi milites habent ius patronatus in eccl̄ijs: ⁊ hoc etiā eccleſia appꝛobat.

Adhuc af. in ꝯrium.

¶ Item. dicit decretalis q̄dā ꝙ ſi miles aliqs vendit villā in q̄ eccleſie habet ius patronat⁹ tranſit cū vniuerſitate: ſed ꝫm hoc videtꝰ ꝙ ius illud venditꝰ: nō em̄ tranſit ius illud in dñium villam ementis: niſi eo mō quo trāſit villa: ſed villa nō trāſit niſi ꝑ venditionē: g̊ nec ius patronat⁹ niſi per venditionē: ergo ius patronatus venditꝰ.

Secundo.

Et eſt quartū pꝛīcipale.

¶ Itē iſtud vniuerſum venditꝰ: ergo quelibet pars illi⁹ vniuerſitatis ergo ius patronat⁹ venditꝰ ſaltē in vniuerſo illo: ergo ibi eſt ſymonia.

Quinto.

Foꝛte dicetꝰ ꝙ in vniuerſo pōt vendi: ſed nō ꝫm ſe.

Euaſio.

Sed ꝯtra. Nō lꝫ vēdere p̄bēdā ⁊ villā ſimul: g̊ nec ius patronat⁹ ⁊ villā ſimul.

ꝯ hanc af.

¶ Itē. ius patronat⁹ imp̄ciabile eſt ꝫm ſe: ⁊ multomagis ip̄ciabile eſt in vniuerſo: ſicut g̊ nō debet vēdi ꝫm ſe: ſic nō debet vēdi in vniuerſo.

Secundo.

¶ Solutio ius pcipiēdi decias non eſt ſpūale: ſed annexū ſpūali: leuitis enim dande ſunt decime: ſicut ezechielis. ij. paralipome. xxij. vt poſſint vacari legi dei. vñ ſoli vacātes legi dñi viuere debēt ſine laboꝛe coꝛpali: poſt naturā eī coꝛruptā dictū eſt hoī: I ſudoꝛe vult⁹ tui veſceris pane tuo. vñ ipſi reges ⁊ pꝛincipes a ſubditis accipiūt: qꝛ tenentꝰ pꝛo eis laboꝛare etiā coꝛpaliter / videlicet eos defendendo ⁊ pꝛo ipſis pugnādo / ⁊ maleficos puniēdo: leuite em̄ legi dei vacāt: ⁊ ꝑpter hoc debentꝰ eis decime abſqꝫ laboꝛe coꝛpoꝛali. eſt ius pcipiēdi decimas annexū ſpūali ⁊ impꝛeciabili. vñ ſymonia cōmittitꝰ ſi vendatur vel ematur / ⁊ ſic patet ſolutio ad duo pꝛio obiecta.

Solutio.

Per hoc ad duo pꝛima.

¶ Ad tertio obiectū dicim⁹ ꝙ nō valet hec argumētatio / laici nō debēt habere ius pcipiēdi decimas: g̊ nō poſſunt habere ius patronat⁹: qm̄ ex iure patronat⁹ nichil pcipiūt. Preterea decime ad aliud ꝯſtitute ſunt.

Ad tertium.

¶ Ad vltimo obiectū dicūt q̄dā ꝙ ius patronat⁹ non eſt alicui ſpūali ānexū / vel ſpūale. Dicunt em̄ ꝙ nichil aliud eſt patronat⁹ quem habēt laici q̄ꝫ potentia p̄ſentandi pſonā ydoneā quā debet recipere ep̄s: ⁊ ſimiliter deberet recipere ſi ali⁹ ydoneam pſonā p̄ſentaret.

Ad vltimū

¶ Sed quia videm⁹ ꝙ aliqd iuris acq̄ritꝰ clerico pꝛeſentato ſi ſit ydonea perſona ꝑpter hoc dicim⁹ ꝙ ius patronatus ſpūale eſt: ergo non debet vendi vel emi. vñ ſi ematur villa in qua eſt ius patronat⁹ ⁊ ꝑpter hoc carius ematꝰ ſymonia eſt: ſed ſi iſtud ius quaſi ꝑ nichilo habeatꝰ quantū ad illū ꝯtractū tunc dicitꝰ tranſire cū vniuerſitate nec eſt ps vniuerſi quod venditur.

Aliter dicitꝰ.

Nota.

¶ Ut ſymoniacus ſit irregularis.

Circa tertiū capl̄m nichil āpli⁹ dicim⁹ niſi ꝙ ſymoniac⁹ ſit irregularis ꝫm inſtitutionē eccleſie: itelligim⁹ aūt de ſymōia q̄ ſubiacet iudicio eccl̄ie. videlꝫ de ſymōia q̄ eſt in ope exterioꝛi. nō de ſymonia q̄ eſt tm̄ in voluntate iſtituit em̄ eccl̄ia: vt ſi ꝑ timoꝛē dei nō dimittūt ſpūalia vendere: ſaltē timoꝛe hūano dimittant. hmōi aūt ſymoniacus excōicat⁹ eſt minoꝛi excōicatiōe: cuius excōicatio nō trāſit in aliā pſonā. ¶ Itē. irregularis eſt. vñ ſi exequatꝰ officiū ſuuꝫ peccat moꝛtaliter. tñ ſi ꝯſecrat ꝯſecratū eſt: ⁊ ſi oꝛdinat oꝛdinatū eſt. caracterem em̄ habet vnde impꝛimit ipm̄: ſed illi q̄ oꝛdinati ſunt ab ep̄o ſymōiaco ſi ſciāt ſe oꝛdiatos a ſymōiaco

Ayuntamiento de Madrid

non debent exequi officium ſuum: donec cū eis fue=
rit diſpenſatum: ⁊ quia capitulum illud pure decre=
talis eſt: ideo ſuperſedemus.

¶ Tractatus viceſimuſoctauus.

¶ De voto.

Dicto de q̄ſtionibus de honeſto: dicēdum
eſt de q̄ſtionibꝰ de vtilis. Omis em̄ q̄ſtio de
cōſiliabili: aut eſt de honeſto: aut de vtili:
aut de repugnātia vtilis ⁊ honeſti. De ho
neſto aūt due ſunt q̄ſtiones. Prima q̄d honeſtū ⁊ q̄d
inhoneſtū. Scđa q̄d honeſtiꝰ alio. ⁊ de his duabꝰ di
ctū eſt. Virtꝰ em̄ ⁊ honeſtū idē ſunt i ſubiecto. vñ di=
Capitulum. cto de v̄tute dictū eſt de honeſto. Similiter dictum
eſt q̄d honeſtius alio cū dictū ſit an contēplatiua me
lior ſit actiua. ſimiľr de vtili due ſunt q̄ſtiōes. Prima
q̄d vtile. Scđa q̄d vtiliꝰ alio. Tertia q̄ſtio ē de repu
gnantia honeſti ⁊ vtilis. Aliq̄n em̄ honeſtū dimitten
dū eſt ꝓ vtili: ſicut ↄtingit in ſcādalo. De his tribus
Quid vtile. q̄ſtionibus dicēdum eſt. ¶ Sciēdū ergo ꝙ vtile hic
appellatur per quod ↄſeruatur honeſtū. honeſtū eſt
q̄d ſuo decore nos allicit: et ſua bonitate nos attra=
hit. hec eſt virtus qua aīa rōnabilis ē bona ⁊ tāq̄ꝫ dei
formis ⁊ augmentat̃. ⁊ ſunt q̄dā vtilia pertinentia ad
precepta: que a deo ſunt. ſicut votum: ꝑ quod hono=
ratur deus: ⁊ decime: ꝑ quas honorantur patres ſpi
rituales. quedam vtilia pertiuētia ad p̄cepta de pro
ximo: ſicut correctio fraterna ⁊ ↄſimilia. ¶ Primo di
cendū eſt de vtilibꝰ q̄ pertinēt ad cultum ſiue ad ho
De voto. norē dei. ⁊ primo de voto dicēdum eſt. Circa quam
queſtionē primo videndū eſt q̄d ſit votū. Scđo qua=
liter votū recipiat diſpēſationē. Tertio de voto ſim
plici. Quarto de voto ſolēni. Quinto ⁊ vltio de voto
Diffinitio Iepte. ¶ Votum deſcribit̃ ſic. votū eſt boni propoſi
voti. ti conceptio animi/ deliberatiōe firmata de his q̄ ad
religionem ꝑtinēt: ſm̄ quam conceptionem aliq̄s ſe
obligat deo niſi em̄ intendat ſe obligare quantūcūq̄ꝫ
firmiter ꝓponat ſe facturū aliquid nō eſt ibi votum
vñ apl̄s nō vouit ſe iturum ad hyſpanos/ licet firmi=
ꝯ hoc arguit̃ ter propoſuerit: q2 nō intēdebat ſe obligare. ¶ Sed
ſm̄ hoc videtur ꝙ adultus qui baptizatur votum fa
ciat: q2 ibi eſt conceptio animi: deliberatione animi
firmata de his q̄ ad religionē pertinent et obligatur
deo. tenetur em̄ abrenunciare diabolo ⁊ omnibꝰ par
ticipibus eius: ergo ibi eſt votū. q̄d ↄcedūt magiſtri
Opīo cois. dicentes. Ibi eſſe votū baptiſmale. ¶ Et diſtinguūt
Triplex vo= triplex votū. videlꝫ/ votū primo neceſſitatis quod eſt
tum ponunt. in baptiſmo: ⁊ votū ſcđo neceſſitatis q̄d eſt in ↄſilijs
ꝯ hoc ar. ¶ Sed probat̃ ꝙ baptizatꝰ non voueat. ſi em̄ vouet
non vouet niſi quod firmiter proponit: ſed firmiter
proponit ſe decetero nō peccaturū: ſed hoc falſum.
p̄ſumptuoſum ei eſſet votum hm̄oi cū difficillimū ſit
Secundo. ſemꝑ eē ſine pctō mortali. ¶ Itē ex hoc accideret ꝙ
q̄libet baptizatꝰ fornicādo peccaret duobꝰ pctis pro
pter ip̄m fornicari: ⁊ ꝓpter fractionē voti: ⁊ ita nullꝰ
Tertio. baptizatꝰ peccat vnico mortali. ¶ Itē videt̃ ꝙ iura=
mētū licitū ſit votū: q2 i iuramēto licito ⁊ honeſto ob
ligat ſe deo iurās ſuꝑ aliquo quod ꝑtinet ad religio
nē ⁊ animi deliberatiōe firmat ſe facturū illud q̄d iu
In oppoſitū rat ergo iuramētū licitū ⁊ honeſtū eſt votū. ¶ Sed ſi
hoc ḡ cū circūſtātia iuramēti aliq̄d addat magis ob
ligat iuramētū q̄ꝫ votū q̄d nō eſt iuramēto vallatū: ḡ
ſi aliq̄s iurat aliq̄d licitū: et poſtmodū voueat aliq̄d
quod non pōt ſtare cum eo: q̄d iuratū eſt iuramentū
tenendū eſt ⁊ non votū: ḡ ſi aliq̄s iurat ſe iturū vltra
mare/ ⁊ poſtmodū vouet ꝙ intret clauſtrū īfra duos
annos iuramentū tenēdū ē ⁊ nō votū. ¶ Sed ↄtradi ꝯ gregoriū.
cit gregorius eadē auctoritate cadit q̄ maiora ꝓmit
tit ⁊ minora facit: ergo votū quod maius eſt: tenēdū
eſt ⁊ nō iuramentū q̄d minꝰ eſt. ¶ Solutio. Ad pri= Solutio.
mū nobis videt̃ ꝙ nō ſine baptiſmo: nec ſine p̄nia vo= Ad primum
uet aliq̄s ꝓprie loquēdo. dicit em̄ glo. ſuꝑ illū locuꝫ
pſalmi. vouete ⁊ reddite: vouere eſt volūtatis: redde
re neceſſitatis: ſed q̄cunq̄ꝫ ꝓmittit ille q̄ baptizat̃ ne
ceſſitatis ſunt: q2 ſine illis non pōt ſaluus fieri. vnde
de illis ꝓprie non eſt votum: q2 votū non eſt de cha=
ritate: ſed de his q̄ ↄſeruāt ⁊ augmentāt charitatem De quibus
ille ergo q̄ baptizat̃ non vouet: quia nō obligat ſe de eſt votum.
nouo ad precepta obſeruanda: ſed in baptiſmo reco
gnoſcit ſe obligatū prius ad illa ſeruanda: ⁊ ſic patet
ſolutio ad primo obiectū. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ ſi Ad ſecundū
fiat vis in hoc noīe votū: vt dicat̃ votū hm̄oi ↄceptio
nō vallata iuramēto tūc iuramētū nō eſt votum/ nec
ecōuerſo: ſed q2 de noibꝰ nulla debet eſſe ↄtētio: con
cedimꝰ ꝙ aliq̄d iuramentum eſt votū: ⁊ illud magis
obligat q̄ꝫ votu non iuramēto vallatū: ſi de paribus
ſit illud iuramētū ⁊ illud votū: ſed ſi votū de meliori
bono ſit/ magis obligat: ſicut eſt in ꝑpoſito caſu. ma
ius eſt bonum intrare clauſtrum: q̄ꝫ ire vltra mare.

¶ Secunda queſtio.

¶ Qualiter votum obligat ⁊ vtrum recipiat
diſpenſationem.

Videndū eſt qualiter votū obliget ⁊ vtrū re
cipiat diſpēſationē? Sciēdū ḡ ꝙ quoddā
votū eſt de ↄtinētia: quoddā de abſtinētia
quoddā de ꝑegrinatiōe ⁊ ↄſimilibꝰ. votū
de ↄtinētia nō recipit diſpēſationē: ſed alia vota reci
piūt. ¶ Sed ꝓbat̃ ꝙ nullū votū recipiat diſpēſatio= Ar. ꝙ nullū.
nē: q2 ſuꝑ illū locū pſalmi: vouete ⁊ reddite: dicit glo.
vouere voluntatis eſt: ſed reddere neceſſitatis eſt: ḡ
neceſſe eſt redere oē votū: ḡ nullū votū recipit diſpē
ſationē. ¶ Itē votū de ↄtinētia ⁊ votū de abſtinētia Secundo.
ſunt de iure diuino: ḡ neutrū recipit diſpēſationē vel
ſi votū de abſtinētia recipit diſpēſationē: eadē rōne
⁊ votū de ↄtinētia. ¶ Itē votū de abſtinētia recipit In oppoſitū
diſpēſationem ex cā ſicut diſpēſauit alexāder papa
cū rege ludouico: q̄ ex voto ieiunabat in pane ⁊ aqua
ſingulis diebꝰ veneris: ſed tunc non poterat eſſe letꝰ
nec audire cauſas nec facere iuſticia ꝑp̄o regni ſui
⁊ diſpēſauit cū illo papa. Eadē ratione votū de cōti=
nētia recipit diſpenſationē ex cauſa: ſicut ſi aliq̄s ſit
clericus q̄ vouit ↄtinentiā ⁊ nō eſt aliꝰ heres q̄ ſucce
dit alicui regi mortuo: iſte vult eſſe rex ⁊ nō contra=
here: ſit ita ⁊ niſi habeat regnum ꝑiclitabit̃ charitas
eius: q2 deſperabit ⁊ habebit odio oēm religionem ⁊
erunt multe diſcordie in regno: videt̃ ꝙ ex cauſa iſta
votū illius debeat recipe diſpenſationē. ¶ Itē. dicit Secundo.
bernardus ꝙ ꝓpter charitatē inſtitutū eſt cōtra cha
ritatē non debet obſeruari. ſed votum iſtud propter
charitatē inſtitutum eſt: ḡ cōtra charitatē nō debet
ſuſtineri. ſed ſi ſuſtineat̃ ↄtra charitatē illius erit ⁊ cō
tra charitatē eoꝝ q̄ ſunt in regno: ḡ nō debet ſuſtine
ri. ⁊ ita votū de ↄtinētia recipit diſpēſationē. ¶ Sed tm̄ ꝯ hoc ar.
contra. Votum de ↄtinentia eſt votū de vita cōtem=
platiua qua nichil melius eſt: ḡ nec recipit diſpenſa
tionē vel redēptionē. ¶ Item. aliquis fecit votū de Secundo.
eundo vltra mare: poſtmodū fecit votū de intrando

Ayuntamiento de Madrid

religionẽ primũ votũ abſorbet a ſcđo: q2 ſcđm ma=
gis bonũ eſt: ergo eadẽ rõne ſi aliqs fecit votũ de eũdo
ad albigẽſes: ⁊ poſtmodũ fecit votũ de eundo vltra
mare primũ votũ abſorbet a ſcđo: quia ſm magis bo
nũ eſt: ergo nõ tenetur ire ad albigenſes et hoc ſſm.
Solutio. ¶ Solutio. dicimꝰ ꝙ aliqđ votũ recipit diſpẽſatio=
Honeſtum. nẽ: votũ enĩ nõ eſt de ipa eſſentia honeſti ꝓprie: hone
ſtũ enĩ ꝓpriũ eſt ſm ꝙ conſiſtit ſimilitudo dei i hoie:
⁊ circa iſtud nulla eſt diſpẽſatio: ſed votũ eſt de vtili:
Utile. vtile aũt eſt qđ eſt expediẽs ⁊ vniens charitatẽ et nõ
de his q̃ ad eſſentiã charitatis ptinẽt ⁊ ꝓpter hoc re
Ad primũ. cipit diſpẽſationẽ. ¶ Ad primũ dicimus ꝙ reddere
votũ neceſſitatis eſt ⁊ dicit reddi cũ eqpolẽs reddit/
Ad ſecundũ ⁊ hoc mõ ſit cũ diſpẽſatiõe. ¶ Ad ſcđo obiectũ dici=
mus: ꝙ nõ valet hec argumẽtatio votũ eſt de iure di
uino: ergo nõ recipit diſpẽſationẽ: nõ enĩ eſt de iure diui
no eſſentialiter: ſed ꝑ quandã ſuppoſitionẽ ſiue ypo=
theſim: ſic enĩ intelligit/ vouete ⁊ reddite. i. ſi vouea=
tis reddite. vñ quaſi ꝑ accidẽs eſt votũ de iure cõmu
Ad aliud ni ⁊ nõ per ſe. ¶ Similit nõ valet hec argumẽtatio.
Tam votũ de ꝯtinẽtia q̃ȝ votũ de abſtinẽtia ẽ de iure
diuino: ergo ſi vnũ recipit diſpẽſationẽ ⁊ reliquũ: ⁊ hoc
eſt q2 votũ de abſtinẽtia recipit diſpẽſationẽ. exerci=
tatio enĩ corꝑalis ad modicũ valet vt dicit aplſ/ ⁊ ꝓ
pter hoc votũ de abſtinẽtia recipit diſpẽſationẽ: ſed
votũ de ꝯtinẽtia nõ habet recõpẽſationẽ vel redem=
Uotum con= ptionẽ: q2 vt dicit eccſiaſticꝰ in. xxvij. ca. Ois põde=
tinentie non ratio nõ eſt digna ꝯtinẽtis aie ⁊ hoc eſt ꝙ nihil adeo
recipit recõ ipugnat caſtitatẽ: ſicut fomes ⁊ carnalis volũtas. vñ
pẽſationẽ. michee. ab illa q̃ dormiuit i ſinu tuo cuſtodi clauſtra
oris tui ⁊ inimici hois domeſtici eiꝰ. vñ vltima btitu
do ꝑficit in executiõe motuũ illicitoꝝ carnaliũ. vñ:
Bti pacifici Beati pacifici qm̃ filij dei vocabunt: pacifici ſunt il=
li in qbꝰ pcti ſunt motus nec repugnat caro ſpũi: q2
ergo votũ de ꝯtinentia nõ habet recõpenſationẽ vel
redẽptionẽ ꝓpter hoc non recipit diſpenſationem.
Ad tertium. ¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ: ꝙ votũ abſtinẽtie reci=
pit diſpẽſationẽ ex cã: ſed votũ ꝯtinẽtie nõ: q2 nõ eſt
cã ſufficiẽs hereditas regni: regnũ enĩ terrenũ nõ eſt
cã recõpenſans hereditatẽ regni celeſtis / vel regni
eterni: pauci enĩ inuenient heredes regni celeſtis/ et
plurimi regni terreni ⁊ meliꝰ eſt ibi eſſe ꝯtinentẽ: q̃ȝ
eſſe regẽ: ⁊ magis cõſeruatiuũ charitatis: qm̃ magis
Diſſimulat debet diligere q̃ȝ oẽs hoies regni illiꝰ. vñ. in tali ca=
eccleſia. ſu nõ inuenit eccl'ia diſpẽſaſſe: ſed bñ inuenit in mul=
Ad quartũ. tis diſſimulaſſe. ¶ Ad quarto obiectũ dicimꝰ ꝙ illđ
bonũ nõ eſt ꝯtra charitatẽ: imo eſt ad diſtinctionẽ et
Ad vltimũ augmẽtũ charitatis. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ:
ꝙ notãda ẽ regula iſta ꝙ ſi aliqs voueat duo bona:
Regula. vnũ minꝰ/ reliquũ maiꝰ ſi nõ ſint oppoſita/ ad vtraq̃ȝ
tenet: ſi ꝟo ſint oppoſita ſoluit minus votũ ꝑ obliga
tionẽ maioris. vñ pȝ ꝙ ille q̃ primo vouit ſe iturũ ad
albigẽſes ⁊ poſtmodũ vouit ſe ituꝝ vltra mare: vtra=
q̃ȝ manet: q2 vtrũq̃ȝ votũ põt reddere: ſed ſi vouit ſe
itraturũ clauſtrũ ſtati nõ tenet ire vltra mare: qđ nõ
Iteꝝ arguit põt eſſe in ꝯtẽplatiõe ⁊ ire ꝑ terras. ¶ Sed adhuc vi
det poſſe ꝓbari ꝙ ꝯtra votũ ꝯtinẽtie poſſet diſpẽſa=
tio fieri: ſit ei ꝙ aliqs fecerit votũ de itrãdo clauſtrũ
⁊ ſi videt ꝙ ſi itret parẽtes eiꝰ morient fame ⁊ ſoro=
res eiꝰ ꝓſtituent/ iſte tenet honorare prẽm ⁊ matrẽ
ex p̃cepto dñi ⁊ ex charitate ⁊ ex pietate: tenet ergo eis
ſubuenire i neceſſitate: ſed nõ põt niſi remaneat i ſe=
culo: ſed honorare parentes ⁊ ſubuenire eis ẽ de ſub

ſtantia honeſti: votũ autẽ de vtili: ergo ſm hoc iſte de
bet remanere in ſeculo cum aliter nõ poſſit ꝓuidere
parẽtibꝰ: ⁊ ita nõ tenet intrare clauſtrũ. In hoc caſu
ergo votũ de ꝯtinẽtia recipit diſpẽſationẽ. ¶ Ad hoc vi Cõfirmatur
det facere p̃dicta auctoritas beati bernardi: qđ pro=
pter charitatẽ inſtitutũ eſt ꝯtra charitatẽ non debet
obſeruari: cũ ſit contra charitatem patris ⁊ matris.
¶ Sed ꝯtra. Ille neſcit an pauptas parentũ ſit eis In oppoſitũ
vtilis. ſcit enĩ ꝙ itrare clauſtrũ eſt ei vtile. ſed icerta
ꝓ certis dimittẽda ſunt: ergo debet itrare clauſtrũ.
¶ Querit poſtea vtrũ ꝯtra annexa voto ꝯtinẽtie poſ Alia q̃ſtio
ſit eſſe diſpẽſatio? ꝟbi grã. Aliqs fecit votũ de intrã incidẽs.
do clauſtrũ: huic voto adiacet aſꝑitas victus ⁊ veſti
tus. q̃rit an ꝯtra iſta poſſet fieri diſpenſatio? videt ꝙ
ſic: q2 votũ abſtinẽtie recipit diſpenſationẽ. Dicit enĩ Ar. ꝙ ſic.
aplſ ꝙ exercitatio corꝑalis ad modicũ valet. pietas
autẽ valet ad oĩa. ⁊ ꝓpter hoc cõmutant ſacerdotes
ieiunia in largitiones elemoſinaꝝ: ergo ꝯtra aſꝑita=
tẽ ciboꝝ ⁊ veſtiũ põt fieri diſpẽſatio: ergo põt mona
chus habere mollia veſtimenta ⁊ comedere delicate
⁊ hoc falſum. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ ſicut dictum eſt Solutio.
ꝙ votum ꝯtinentie non recipit diſpenſationẽ: ⁊ hoc
eſt q2 voluntas carnalis debellat charitatẽ: ⁊ q2 icor
ruptio facit eſſe ꝓximum deo. vt dicit in. vj. ſapi. ⁊ q2
oĩs põderatio nõ eſt digna continẽtis aie. ¶ Ad pri Ad primum
mum ergo dicimꝰ ꝙ honorare parẽtes nõ eſt de ipa
ſubſtãtia honeſti: nec de circũſtãtijs ſuis. ſ. honorare
parẽtes loco ⁊ tpe / ⁊ q̃tũ dȝ. ⁊ ꝑ hoc dat intelligi ꝙ
non debet ꝓpter honorẽ patris omittere ſibi proui=
dere in ſpũalibus: omitteret aũt ſi dimitteret intra=
re clauſtrũ ex q̃ vouit ꝓpt honorationẽ parẽtũ: ⁊ tũc
honoraret parẽtes plus q̃ȝ deberet: ⁊ ſic nõ eſſet ho=
neſtũ. vñ dicit dñs in euãgelio. Qui nõ oderit prẽm Dñs in euan
⁊ matrẽ ꝓpter me: nõ eſt me dignꝰ. ⁊ hierony. dicit. gelio.
Perge patrẽ ꝑ calcatũ: ꝑge matrẽ ad religionẽ. ſed Hieronymꝰ
nec eſt veꝝ ꝙ ipletio illiꝰ voti ſit ꝯtra charitatẽ pa=
tris: imo ad ꝯſeruationẽ charitatis eiꝰ. ¶ Ad aliud Ad aliud.
dicimꝰ ꝙ ꝯtra aſꝑitatẽ victꝰ ⁊ veſtitꝰ monachi nõ põt
fieri diſpẽſatio. Iſta enĩ ſunt inſtituta vt ꝑficiãt ⁊ ꝓ=
moueãt ⁊ ꝯſeruẽt ꝯtinentiã. verũ eſt tñ ꝙ ſi patiatur
accidiam clauſtralis põt egredi ad actionẽ: ſicut di
citur in cãticis. Egrediamur in campũ cõmoremur Exponit il=
in villis. De voto abſtinẽtie eſt dicendũ ꝙ recipit di lud cantico.
ſpenſationẽ. vñ dicit ꝙ ſi mulier faciat votum de ab=
ſtinentia maritus põt reuocare. ¶ Sed ꝓbat ꝙ hoc ꝯ aliud dictũ
ſit falſum: q2 dñs p̃cepit: vouete ⁊ reddite. i. ſi voueа
tis reddite. ſed mulier magis debet obedire dño q̃ȝ
marito ſuo: ergo videt ꝙ maritus nõ poſſit reuocare
votũ vxoris ſue. ¶ Solutio. ſicut dicit aplus: vir eſt Solutio.
caput mulieris. vñ nõ ſolũ habet poteſtatẽ corporis
mulieris in oꝑe coniugali: ſed etiam in alijs. mulier
aũt nõ habet poteſtatẽ corꝑis viri niſi in opere con=
iugali ꝓpter primatũ gratie quẽ habet vir ſuꝑ mu=
lierẽ: nõ põt vouere mulier aliquã abſtinẽtiam: vel ſi
voueт/ vir põt reuocare: ⁊ mulier tenet obedire. de=
bet enĩ cogitare quomõ placeat viro: tñ ſm deũ. per
hmõi enĩ obedientiã ſaluantur bona matrimonij: et
maxime tenetur obedire ꝓpter ſacramentũ. Matri Matrimoniũ
moniũ enĩ maris et femine ſignificat ꝯiunctionẽ xpi qđ ſigñat.
⁊ eccleſie. vñ ſicut eccleſia regit a xpo: ita et mulier
debet regi a viro. ¶ Ad tertiũ obiectũ dicimus ꝙ ſi Ad tertium.
cut dominus non approbat votũ mulieris de abſti=
nentia niſi ſub conditione: ita nec precepit reddere

Ayuntamiento de Madrid

niſi ſub conditione.ſ.ſi maritus ſuus voluerit.

¶De voto ſimplici ⁊ primo
vtrum obligat ad ſtatim.

¶Secundum capitulum.

DIcto de voto generali:conſequent̄ dicen
De ſpecieb⁹ voti. dum eſt de ſpecieb⁹ voti. votorum aliud
ſimplex aliud ſolēne.Illud eſt ſolenne qd̄
Votum ſolenne. fit cum ſuſceptione habitus vel ordinis.
ſimplex eſt quod fit ſine h̄mōi ſolennitate
Votum ſimplex. ¶Circa votum ſimplex tria inueſtiganda ſunt. Pri
mo:vtrū votū ſimplex obliget ad ſtatim.Secundū
eſt ad q̄d obliget votum determinatum.Tertiū qua
liter votum ſimplex impedit matrimonium contra-
hendum ⁊ non dirimit contractum.

¶De voto.

SIc procedit.¶Ponat̄ ꝙ aliquis emiſerit
Prima q̄ſtio Ar̄.ꝙ non. votum de intrando clauſtrū:querit̄ vtrum
teneat̄ intrare ſtatim.Videt̄ ꝙ non.poteſt
em̄ licite inferre quouſqꝫ ꝑſoluerit debita
q̄bus obligatus eſt. tenet̄ ergo ad oīa precepta dei:
tenet̄ ergo nō fraudare creditores ſuos : ergo tenet̄
eis reddere q̄ debet eis:non pōt ſi ſtatim intret clau
ſtrum:ergo tenet̄ nō itrare clauſtrū ſtatim . Eadem
Confirmat̄. eſt obiectio.¶Si ſit diſpenſator alicuius magni vi
ri tenet̄ ei reddere ratiōnē villicationis ſue. vnū em̄
preceptū non ſoluitur ab alio p̄cepto: ḡ non tenetur
Secundo. intrare ſtatim.¶Preterea.ſi ſtatim intret ſcādaliza
In oppoſitū bit multoꝝ:ergo non tenet̄ intrare ſtatim.¶Sed cō
tra.Vouet ꝙ intret clauſtrū ſed nō determinat tem-
pus:ergo tenet̄ intrare q̄citō pōt . ſi em̄ aliquis det
michi centum ſolidos ⁊ nō eſt ei determinatū tēpus
ꝑſoluendi tenet̄ reddere q̄cito pōt. ſi ergo repeto ⁊
ſtatim pōt tenet̄ ſoluere.ſimilit̄ iſte tenet̄ itrare clau
ſtrum q̄cito poteſt: ergo ſtatim / cum ſtatim poſſit.
Secundo. ¶Item.dicit hieronymus. Per calcatū ꝑge patrē:
ꝑ hierony. ꝑ calcatam ꝑge matrē : ergo ſi licet intrare clauſtrū
omiſſo honore qui debet̄ parentibus:multofortius
licet intrare omiſſis illis q̄ debent̄ alijs proximis. ⁊
Solutio. ita videt̄ ꝙ iſte tenet̄ intrare ſtatim.¶Solutio.Pre
ſumendū eſt ꝙ ille q̄ facit h̄mōi votū in charitate ſit:
⁊ ex charitate voueat.charitas autē docet cū diſcre
tione vouere. diſcrete autē vouet cum ꝓpoſitum ha
bet reddendi ꝓximo que ꝓximi ſunt:⁊ ita bene licet
ei differre intrare clauſtrū quouſqꝫ diſpoſuerit de re
bus ſuis ⁊ reddiderit q̄ debet reddere:⁊ q̄uis i emiſ
ſione voti nō determinauerit tempus:tñ in ꝓpoſito
Nota. habuit faciēdi illa priuſqꝫ intret.ſed ſi timeret lapſum
carnis ꝓpter dilationē bene liceret ei intrare ſtatim
maius em̄ preceptum abſoluit a minori ſi non poſſit
In euāgelio vtrūqꝫ fieri . ¶Habemus ergo in euangelio ꝙ dñs
dixit cuidā: ſequere me:⁊ ipſe dixit.dñe:dimitte me
prius ſepelire patrē meū. ⁊ dñs dixit:dimitte mor-
tuos ſepelire mortuos ſuos.Tu autem vade annun
Item in matheo. cia regnum dei.¶Item.matheus euangeliſta ſecu
tus eſt ſtatim dñm quando dñs dixit:ſequere me.o-
miſſis tamen rationibus vectigalium. Erat em̄ pu-
blicanus ſedens in theolonco.

¶Secunda queſtio.

¶De voto determinato ad q̄d obliget.

QUeritur poſtea devoto determinato ad q̄d ob
liget:ponat̄ ꝙ aliq̄s faciat votū de itrādo hoc
clauſtrū. Querit̄ ſi teneat̄ aliud clauſtrū ſi nō poteſt
Ar̄ ꝙ ſic. intrare iſtud:videt̄ ꝙ ſic.Tenet̄ em̄ ad vitā cōtēpla-
tiuā:ḡ ſi nō pōt itrare hoc clauſtrū tenet̄ itrare aliud.
¶Contra.nō fecit votū niſi de hoc clauſtro:ḡ nō vo In oppoſitū
uit de alio:ſed nō tenet̄ niſi ad id qd̄ vouit:ergo nō te
net̄ intrare aliud clauſtrū.¶Solutio.hic poſſunt eē Solutio.
tres caſus/pōt em̄ ille q̄ vouet cogitare de vita cōtē
platiua ⁊ tūc vouet ꝙ itrabit in religionē ⁊ poſtea de
terminat locū / vel pōt cogitare de vita cōtēplatiua Nota diligenter.
nō ſimplicit̄:ſed ſm̄ ꝙ eſt in iſtis hoibus/⁊ ſic vita cō
tēplatiua viſa in iſtis mouet iſtū vt voueat ad trāſeū
dū ad vitā contēplatiuam iſtoꝝ/vel pōt cogitare de
loca ⁊ ſitu loci ⁊ de regiōe ⁊ tūc vouere ꝙ itrabit hoc
clauſtrū in duob⁹ em̄ primis caſib⁹ tenet̄ itrare aliud
clauſtrū:ſi nō pōt illud:q̄ loc⁹ nō eſt de materia voti
⁊ nō valet hec argumētatio:tenet̄ ad vitā contēplati Ad rōnem.
uā.aliq̄s em̄ obligat̄ ad ātecedēs q̄ nō obligat̄ ad cō
ſequēs. Et eſt fallacia cōſequētis:qm̄ in h̄mōi votis Fallacia cōſequentis.
intelligit̄ cōditio. vñ is eſt ſenſus tenet̄ ad vitā con-
tēplatiuā in hoc clauſtro: ſi pōt in hoc/ ⁊ ex hoc non
ſeq̄tur:ḡ ſi non pōt in hoc clauſtro tenet̄ in alio.

¶Tertia queſtio.

¶Quomodo votū ſimplex matrimoniū con
trahendū ipedit:ſed non ipedit contractum.

DE ſimplici voto notandū eſt : ꝙ votū ſim-
plex impedit matrimoniū cōtrahēdū: ſed
non dirimit cōtractū. votū autē ſolēne nō
ſolū ipedit ꝯtrahēdū:ſed dirimit ꝯtractū.
¶Sed contra. Matrimoniū obligat hoi/⁊ votū ſim ꝯ hoc arguit
plex obligat deo. ¶Item.votū ſimplex obligat i re Secundo.
magis digna q̄ꝫ matrimoniū: ergo fortius eſt vincu
lum ſimplicis voti q̄ꝫ matrimonij:ergo ſm̄ hoc ma-
trimoniū cōtractū non ſoluit votum ſimplex: immo
potius votū ſimplex dirimit matrimoniū cōtractū.
¶Item.votū ſolenne dirimit matrimoniū ꝯtractū/ Tertio.
aut quia votum/aut quia ſolēne:ſi q̄ votū:eadē rōne
ſimplex votum dirimit matrimoniū contractum : ſi
quia ſolēne:contra ſolennitas illa eſt opus hois:ſed
quos deus coniunxit hō ſeparare nō pōt:ḡ votū ſo-
lēne nō dirimit matrimoniū ꝯtractū gr̄a ſolēnitatis
¶Item querit̄ de illo vel de illa q̄ vouit continētiā/ q̄ſtio incidēs
vtrū peccet poſtea contrahendo matrimoniū: videt̄
ꝙ ſic:quia ſuꝑ illū locū prime ad thi.adoleſcētiores Ar̄.ꝙ ſic.
viduas deuita cū em̄ luxuriate fuerint in xp̄o volunt
nubere.dicit gloſa. Poſt votum continentie non ſo- Gloſa.
lum nubere:ſed etiā velle nubere damnabile eſt: er-
go vtrūqꝫ eſt damnabile nubere ⁊ velle nubere:ergo
q̄ poſt votū cōtinentie cōtrahit matrimoniū peccat
mortaliter ꝯtrahendo.¶Sed contra.Matrimoniū In oppoſitū
non eſt oppoſitū ſimplici voto de ꝯtinētia : qd̄ ꝓbat̄
ꝑ matrimoniū marie ⁊ ioſeph/⁊ ꝑ matrimoniū criſan Criſantus ⁊ daria.
ti ⁊ darie quoꝝ vterqꝫ vouerat ꝯtinētiā ⁊ tñ vterqꝫ p̄ Cōfirmatur
ſumens de ſpūſancto ꝙ cū matrimonio ſaluaret vo-
tum continentie cōtraxerunt. Similiter habetur in Gloſa.
quadam gloſa in fine hiere.⁊ in fine Eſa.ſuꝑ illuꝫ lo
cum.Habitabit iuuenis cū virgine. dicit glo.criſan
tus cū daria.⁊ ꝯſtat ꝙ non peccauerit:ergo ꝯtrahe-
re poſt votū continētie non eſt peccatū. ¶Solutio. Solutio.
Ad primū dicūt quidam ꝙ votū ſimplex obligat ſo- Ad primum
li deo:matrimoniū aūt obligat deo ⁊ hoi. ⁊ ꝓpt̄ hoc ſm̄ aliquos.
dicūt ꝙ vinculū matrimonij forti⁹ eſt q̄ꝫ vinculū ſim
plicis voti. vñ mr̄imoniū ꝯtractū ſoluit vinculū ſim-
plicis voti.¶Sed hec ſolutio nulla videt̄ eſſe:q̄ po ꝯ hanc ſolutionem.
nat̄ ꝙ aliq̄s voueat ⁊ iuret alicui ꝙ cū ipſo ibit vltra
mare:iſtud votū obligat ipꝫ deo ⁊ hoi.tamē ſi poſtea

Ayuntamiento de Madrid

voueat ꝙ infra triduũ intrabit clauſtrũ. primũ votũ
diſſoluitur ꝑ ſecũdũ. hoc ſcd̃m nõ obligat niſi deo:
⁊ primum obligat deo ⁊ hoĩ: ergo nõ propter hoc ꝙ
matrimoniũ obligat deo ⁊ hoĩ fortius eſt q̃ votum
Ad ſecundũ ſimplex: ergo illa ſolutio nulla eſt. ¶ Ad ſcd̃o obie=
dicunt. ctum dicunt ꝙ votum ſolẽne idiſſolubile eſt: q꞉ ſigni
ficat cõiunctionẽ aĩe xp̃i ⁊ corꝑis ſcḋm ſtatum reſurre
ctionis. ⁊ q꞉ illa ꝯiunctio indiſſolubilis eſt ꝓpt̃ hoc
votum ſolenne indiſſolubile eſt. ⁊ ꝓpter hoc dirimit
matrimonium ꝯtractum: ſed votum ſimplex ſignifi
cat coniunctionẽ aĩe ⁊ corꝑis xp̃i: ſcḋm ꝙ fuit ante re=
ſurrectionẽ: ⁊ q꞉ illa diſſolubilis ꝓpter hoc votũ ſim
plex diſſolubile. vñ diſſoluit̃ ꝑ matrimoniũ ꝯtractũ.
ꝯ hoc arguit̃ ¶ Sed hec ſolutio nulla eſt: q꞉ ſcḋm hoc votum eſſet
ſacramẽtum: ḡ ſcḋm hoc octo eſſent ſacramenta eccl̃ie
Secundo. ¶ Preterea de matrimonio dicit apoſto. ꝙ ſacramẽ
tum magnũ eſt in xp̃o ⁊ eccleſia. ſed de voto nullus
dicit ꝙ ſit ſacramẽtum: ꝓpter q̇d ergo votum ſolen=
ne nõ eſt ſacramẽtum illius ꝯiunctiõis idiſſolubilis
Euaſio. ¶ Si dicat̃ ꝙ propter nouitatẽ vite: eadem ratione
votum ſimplex eſſet ſignũ illius ꝯiunctionis idiſſo=
Solutio. lubilis: q꞉ in ſimplici voto eſt nouitas vite. ¶ Propt̃
hoc dicimus cum ꝑpoſitiuo ꝙ votum ſolẽne dirimit
matrimoniũ cõtractũ ex inſtitutiõe. põt eñ eccleſia
per iſtitutionẽ ſuã facere de aliq̇bus ꝑſonis que ſcḋm
ſe legittime ſunt ad contrahendum illegittimas: et
hoc modo dicit̃ dirimere matrimoniũ ꝯtractũ. i. fa=
cit ꝙ nõ ſit matrimoniũ id qđ de facto autẽticum eſt
id vero qđ matrimoniũ eſt nõ põt dirimere eccleſia.
¶ Qꝫ votum ſolẽne dirimat matrimoniũ cõtractũ
Prima cã. hoc modo eſt duabus de cauſis. Prima eſt propter
publicã honeſtatẽ. inhoneſtum eñ eſſet ſi mõachus
Secunda. relinqueret clauſtrũ ⁊ ꝯtraheret. Et ſcd̃a eſt: q꞉ per
votum ſolẽne trãſfert vouẽs dñiũ corꝑis ſui in deũ ⁊
abbatem. ⁊ inde non habet poteſtatem transferendi
dominium corporis ſui in mulierẽ: ſicut econuerſo.
Si tranſtuliſſet dñium corꝑis ſui in mulierẽ poſſet
transferre i dñiũ abbatis ſine licẽtia vxoris: ergo in
vinculo matrimoniali ⁊ in vinculo voti ſolẽnis tranſ
fertur dñiũ corꝑis: ⁊ ꝓpter hoc id qđ precedit ſoluit
Per hoc ad quod ſequit̃. In ſimplici aũt voto nõ transfert̃ dñiũ
duo prima. corꝑis. ⁊ propter hoc matrimoniũ cõtractum ſoluit
vinculũ ſimplicis voti: ⁊ nõ ecõuerſo. ſic patet ſolu=
Ad tertium. tio ad primo obiectũ ⁊ ſcd̃o. ¶ Ad tertio obiectum
dicimus ꝙ matrimonium ſcḋm ſe nõ repugnat ſimpli
ci voto de cõtinentia. Poſſet eñ aliquis ꝯtracto ma
trimonio tranſire ad religionẽ ante carnalem copu=
lam / ⁊ non peccaret contrahendo: ſed ſi votũ feciſſet
de continentia ⁊ poſtea cõtraheret / aut etiam vellet
contrahere cõſentiens in carnalẽ copulam / ſiue cau
ſa libidinis / ſiue cauſa generatiõis filioꝝ: tũc veniret
ꝯtra votũ ⁊ peccaret mortaliter. ⁊ hoc modo intelli=
git̃ auctoritas de adoleſcẽtibꝰ viduis. cauſa eñ libi=
dinis volebãt nubere: ⁊ hoc modo velle nubere dam
Votum con= nabile eſt: ⁊ nubere ſimiliter. ¶ Dicimus ergo ꝙ ma=
tinentie ⁊ ma trimoniũ ſtare põt cum voto ꝯtinẽtie: ſed ſi poſt vo=
trimonij. tũ ꝯſentiat aliq̇s in carnalẽ copulã. vt dicit aug. pec
Auguſtinus cat mortalit̃. ¶ Sed videt̃ hoc vltimũ eſſe falſum: q꞉
ꝯ hoc arguit beata ꝟgo ꝯſenſit in carnalẽ copulam vt dicit aug. ⁊
tñ fecit votum cõtinẽtie: ſicut dicunt ſancti ſuꝑ illuꝫ
Exponitur locum. Quomodo fiet iſtud qm̃ virũ nõ cognoſco: ex
illud euãgelij ponunt eñ ſic. i. me nõ cogniturã ꝓpono: ḡ poſt vo=
tũ ꝯtinẽtie ꝯſenſit in carnalẽ copula: ergo peccauit
Euaſio. mortaliter / vel nõ eſt verũ qđ dictũ eſt. ¶ Si dicat̃ ꝙ
non cõſenſit ſimplicit̃ in carnalẽ copulã: ſed ſub hac
conditione ſi deꝰ voluerit. ¶ Cõtra. Hec ꝯditio nõ ꝯ hoc arguit̃
facit quin ille ꝯſenſus fuerit abſolutꝰ q̃m in oĩ bono
ꝓpoſito intelligit̃ hmõi ꝯditio: tñ multa bona ꝓpoſi
ta abſoluta ſunt. ¶ Item ſi ꝯſenſit in carnalẽ copulã Solutio.
nõ fuit digniſſima ꝟgo: ſiue virginũ. Dicit eñ hiero Hieronymꝰ
nymus ꝙ nõ põt corrumpi corpus niſi prius corru=
ptus fuerit animꝰ: ſed ſi ille ꝯſenſus veniſſet ad actũ
eſſet corrupta corꝑe: ergo prius corrupta mente nõ
niſi ꝑ cõſenſum in carnalẽ copulã: ḡ ſi ꝯſenſit in car=
nalẽ copulã fuit corrupta mente: ergo nõ fuit virgo
ꝟginum: hoc aũt falſum: ergo nõ ꝯſenſit in carnalem
copulam: qđ cõcedimꝰ. ¶ Unde dicimꝰ ꝙ ſicut ſci= Solutio.
re duplex eſt: ſcire in vniuerſali / ⁊ ſcire in ꝑticulari: ⁊
ſicut ſcire in vniuerſali aliq̇d nõ eſt ſcire ſimpliciter:
ita ꝯſentire in vniuerſali in aliq̇d nõ eſt ꝯſentire ſim=
pliciter in illud beata ꝟgo nõ ꝯſenſit ſimplicit̃ in car
nalem copulã: nec in particulari: ſed in vniuerſali tñ
conſenſit eñ ſimpliciter in cõiugalẽ copulã que põt
ſaluari cum carnali copula / et ſine carnali copula.
¶ Item obijcit̃ contra illud qđ dictũ eſt ꝙ matrimo Iterum af.
niũ non põt ſtare cũ voto ꝯtinentie: ſit eñ ꝙ aliquis
emiſerit votũ cõtinẽtie ⁊ poſtea ꝯtrahat aut conſen=
tiat in carnalẽ copulã aut nõ: ſi ſic: ḡ peccat mortali=
ter: ſi non: ergo ꝓpoſuit intrare clauſtrũ ante carnalẽ
copulã: ſed ſi aliq̇s vult ꝯtrahere ⁊ cũ illa voluntate
habeat voluntatẽ faciẽdi aliq̇d contra aliqđ bonum
matrimonij: ſicut ſi intẽtionẽ habeat ꝓcurandi ſteri=
litatẽ q̃ eſt cõtra prolẽ nichil fit: ḡ cũ ille velit contra
here ⁊ intẽtionem habeat faciẽdi quiddã qđ eſt con=
tra totum matrimoniũ nichil fit / modo ibi nõ eſt ma
trimonium / et ſic matrimoniũ non põt ſtare cũ voto
continẽtie: ſic videt̃ ꝙ nullum fuit conſiliũ dñi pape Contra cõſi
quod dedit cuidã qui iurauerat cuidã mulieri ꝙ cõ lium pape.
traheret cũ ipſa: ⁊ poſtmodũ vouerat vel ꝓpoſuerat
ꝙ intraret clauſtrũ dñs papa dedit ei ꝯſiliũ ꝙ prius
contraheret / ⁊ poſtea ante carnalẽ copulam intraret
clauſtru. Sed videt̃ ꝙ nullũ fuit illud cõſiliũ: q꞉ aut
contrahendo conſenſit in carnalẽ copulam ⁊ ſic pec
cauit mortaliter veniendo contra votũ ꝯtinẽtie: aut
ſi non ꝯſenſit nullũ fuit matrimoniũ: ergo non cõtra
xit: ideo videt̃ ꝙ ꝓ nichilo dederit cõſilium ꝙ ſi ali=
quis iuret vel voueat ꝙ ibit vltra mare / ⁊ poſtmodũ
voueat ꝙ intrabit clauſtrum põt ſtatim intrare ſine
peccato: q꞉ maius bonũ abſoluit̃ a minori. ſimiliter ⁊
ille licite poterat intrare clauſtrũ ſine matrimonio:
maius eñ bonũ abſoluebat eũ a iuramento ꝑcedẽti.
¶ Solutio. Dicimus ꝙ matrimoniũ põt ſtare cũ vo Solutio.
to ꝯtinẽtie / ⁊ ſi contrahit aliq̇s poſt votũ continẽtie
non infringendo votũ conſentit in coniugalẽ copu=
lam ⁊ ꝓponit ꝙ intrabit religionẽ vel ꝙ faciet ſociũ
vel ſociam ſuam ꝑſeuerare in ꝯtinẽtia: ſicut fuit i cri
ſanto ⁊ daria: ſi tñ habet intẽtionẽ intrãdi clauſtrum
ante carnalẽ copulã nõ eſt hoc ꝯtra matrimoniũ: ſed
ſupra: nec derogat̃ in hoc matrimonio: ſed maiꝰ bo=
num eligit̃: ſi eñ magis honorẽ regẽ q̃ te / nõ ꝓpter
hoc derogo tibi: nec eſt ſimile de ſterilitate: quia ſte=
rilitas aꝑte eſt contra matrimoniũ: q̃uis eñ maius
abſoluat a minori: tñ bonũ conſiliũ dedit dñs papa
iuramentũ eñ de cõtrahendo factũ erat publice. vñ
ſi ſine impletione iuramẽti introiſſet religionẽ mul=
ti ſcãdalizarent̃: ſed poſt contractum nullus ſcanda
lizatur: quia quelibet anima ſcit ꝙ incorruptio pre=
ponderat corruptioni.

BIBLIOTECA MUNICIPAL MADRID
Ayuntamiento de Madrid

¶ Prima queſtio principalis.
¶ De voto ſolenni. Tertium capl'm.

Q Uerit̄ poſtea de votis religioſoꝝ: ponat̄
ꝙ aliqs fecerit votū de abſtinētia ꝙ ieiu-
net ſingulis dieb⁹ veneris in pane ⁊ aqua
Ar. ꝙ non. ⁊ poſtea intret clauſtrū. ¶ Querit̄. vtrum
abſolutus ſit primo voto? videt̄ ꝙ nō: qꝛ
ſcd'm votū nō eſt oppoſitū prio/ ⁊ ip̄e potēs eſt obſer
uare vtrūqꝫ ⁊ prius tenebat̄ ad primū votū: ḡ adhuc
In oppoſitū tenet̄ ad illud. ¶ Cōtra. Si obſeruaret illō ſcādali-
zabit ꝯuentū: dicit aūt apl's ꝙ ſi ꝓpter cibū frat̄ tu⁹
cōtriſtat̄ iam nō ſm charitatē ābulas: ḡ cū teneatur
nō ſcādalizare fratres nō tenet̄ obſeruare illud votū
Cōfirmatur ḡ abſolutus eſt ab illo. ¶ Obijcit̄ ſimilit̄ de clerico
cōſtituto in ſacris ordinib⁹: q̄ intrat religionem/ vel
prius tenebat̄ ad cōtinētiā. qꝛ ſacris ordinib⁹ anne-
xū eſt votū ꝯtinētie vel ex ip̄a ſuſceptiōe tenet̄ ſuſci-
piēs ad cōtinētiā: ſed pri⁹ dictū eſt ꝙ votū ſolēne nō
recipit diſpēſationē: qꝛ votū de ꝯtinētia non recipit
diſpēſationē: ḡ videt̄ ꝙ ꝯtra illa a ꝯtinētia poſſit diſ-
penſari cū iſto: videlicet ꝯtra abſtinētiā ⁊ aſperitatē
veſtiū: pōt em̄ ꝯtingere ꝙ eādē aſꝑitatē tā invictu ꝙ̄
in veſtitu ⁊ ita videt̄ ꝙ aliqs de monacho poſſit fieri
Solutio. nō monach⁹: hoc aūt falſum. ¶ Solutio. Ad hoc di
cendū eſt ꝙ ille q̄ intrat religionē mortu⁹ eſt mūdo ⁊
fit nou⁹ hō. vñ debet viuere ſm nouitatē illā. vñ ſm
volūtatē dñi ⁊ abbatis trāſfert dñium corꝑis ſui ⁊ vo
lūtatis ſue i dñium dñi ⁊ abbatis. vñ nō debet aliqd
Per hoc. ꝓpriū velle. Sed ſolūmodo debet velle qđ cōmune
Ad primum ē ⁊ qđ ad charitatē ꝑtinet. ¶ Per hoc ḡ pꝫ ꝙ ip̄e abre
nūciat ꝓprie volūtati abſolut⁹ ab illo voto abſtinen
tie qđ pri⁹ fecerat ꝓpria volūtate. vñ ſi aliq̄ ſuſpitio
habeat̄ de ſcādalo bñ licet: diſpēſat̄ em̄ a deo de faci
li ꝯtra votū abſtinētie qꝛ comedere neceſſariū eſt. vñ
ꝯtingit nimis abſtiere: de hoc em̄ dicit apl's: rōnabi
le ſit obſequiū vr̄m: ſed nō ꝯtingit nimis ꝯtinere niſi
Ad ſecundū i mr̄imonio. ¶ Ad ſcd'o obiectū dicim⁹ ꝙ ꝑter votū
ꝯtinētie qđ habet̄ iſte ꝯſtitut⁹ in ſacris ordinib⁹ ⁊ vo
tū de aſꝑitate vict⁹ ⁊ veſtit⁹ ⁊ mactatio ꝓprie volun
tatis quā facit obediētia: ꝯtra quā nō ē diſpēſatio: qꝛ
Obedientia obediētia nō recipit recōpēſationē: ſicut nec ꝯtinētia

¶ Secūda q̄ſtio principalis huius capituli.
¶ De illo qui vouit intrare clauſtrum
et poſtea intrat.

Q Ueritur poſtea de illo q̄ vouit ꝙ itret clau
ſtrum hoc ita ꝙ lotus fuit de materia voti
poſtea itrauit illud clauſtrū poſtmodū de
Ar. ꝙ non. ſtructū eſt clauſtrū illō. ¶ Querit̄ an iſte
debeat itrare aliud clauſtrū? videt̄ ꝙ nō: qꝛ nō tenet̄
eſſe in religiōe niſi ex voto qđ fecit: ſed votū illō nō
obligat niſi ad iſtud clauſtrū: ḡ nō tenet̄ intrare aliō
clauſtrū cū nō poſſit eſſe i hoc. videt̄ ꝙ ſine pctō poſ-
Solutio. ſit fieri monach⁹ nō monach⁹. ¶ Solutio. Tenetur
itrare aliud clauſtrū ſi nō poſſit eſſe i hoc: ſꝫ nō ex vo
to ſolo: ſed qꝛ in ſuſceptiōe habit⁹ trāſtulit dñiū ſui i
deū ⁊ abbatē. vñ nō pōt eſſe de cetero dñs ſui. vñ hec
Ad rōnem eſt falſa. Nō tenet̄ eſſe in religiōe niſi ex voto qđ fecit
ꝯ dicta ar. ¶ Predictis videt̄ eē ꝯtrariū: qđ dicit moyſes i fine
leuiti. ꝙ ſi aliqs vouit ſe iturū vltra mare nec poteſt
iſtō votū mutare nec i meli⁹ nec in pei⁹: ḡ nō pōt ſta
tim poſt hoc itrare clauſtrū: qđ eſt contra predicta.
Secundo. ¶ Itē. in eodē cap̄. dicit moyſes ꝙ ſi aliqs voluerit
redimere votū ſuū addat q̄ntā ꝑtē. i. faciet eq̄pollēs

⁊ inſuꝑ addet quintā ꝑtem: ḡ ſm hoc cōtra votū non
eſt diſpēſatio: ex quo in mutatiōe neceſſe eſt fieri ma
ius ꝙ̄ ſit votū: in diſpenſatiōe em̄ minus fit: qꝛ diſpē
ſatio eſt iuris relaxatio. ¶ Solutio. Ad primū dici- Solutio.
mus: ꝙ ſi aliqs aīal immundū dño non poterit iſtud Ad primum
illud mutare. i. iſtud aīal nō poterit mutare ſic: ſic ei
intelligit̄. vñ cum aliqs vouet ſe iturū vltra mare vo
uet aīal mundū dño. i. ſeip̄m. vñ neceſſe eſt ꝙ ip̄ſe fa-
ciat votū ſuū vel eq̄pollens ſi voluerit mutare: tñ qꝛ
exercitatio corꝑis ad modicū valet: bñ pōt aliqs ire
pro ipſo vltra mare: ſed in alijs votis. ſ. de abſtinen-
tia ⁊ continētia ⁊ votis clauſtraliū: neceſſe eſt ꝙ ille
q̄ vouit ieiunet: nō alius ꝓ eo. ſi em̄ alius ieiunaret ꝑ
hoc ip̄ſe nō corrigeret̄. ſimiliter neceſſe eſt ꝙ ip̄ſe cō
tineat: nō alius pro ipſo. ¶ Ad ſecūdo obiectū dici- Ad ſecundū
mus ꝙ ſi aliqs voluerit redimere votū ſuū addet q̄n
tam partē. i. minus peccabit refrenādo q̄nqꝫ ſenſus
ſuos. cū em̄ mutat̄ votū debet fieri eq̄pollens. ⁊ pre-
terea minus peccabit ꝑ quinqꝫ ſenſus: qđ eſt redde-
re quintā partē. vñ cōtra votū non eſt diſpēſatio pro
prie loquēdo ſed redēptio. Vñ in decretalibus talis
etiā titulus de voto ⁊ voti redēptiōe: ⁊ eſt ſumptus
titul⁹ iſte a leuitico. Reddere em̄ votū neceſſitatis eſt
vñ eccle. Hic nō pōt fieri diſpēſatio: ſed redēptio. vo
catur tñ aliq̄n diſpenſatio: qꝛ ille q̄ vouerat facilius Diſpenſare
cōmutatum facit ꝙ̄ votū: ⁊ hoc modo dicit̄ alexan- quid eſt.
der papa diſpenſaſſe cū quodā qui acceperat crucē
ad eundū vltra mare ⁊ nō poterat ire: ⁊ iniunxit ei ꝙ
paſceret quotidie pauperē vnū: hoc ſine dubio mai⁹
fuit. dicit̄ tñ diſpenſaſſe: qꝛ ille q̄ vouerat facit hoc.

¶ Tertia queſtio principalis.
¶ De voto iepte.

Q Uinto queritur de voto iepte. vtrum bene
fecerit immolando filiam ſuam domino? Ar. ꝙ ſic.
Videtur ꝙ ſic: quia dicitur in iudicuꝫ. xi.
Factus eſt ſuper iepte ſermo dñi: ⁊ votum
vouit dno dicēs: ſi tradideris filios amon in manus
meas q̄cunqꝫ prim⁹ fuerit egreſſus de forib⁹ domus
mee mihiqꝫ occurrerit reuertēti cū pace a filijs amō
eū holocauſtū offerā dño. ex hac auctoritate videt̄ ꝙ
votū iepte fuerit a ſpiritu ſancto: ergo ⁊ ſacrificium
⁊ immolatio filie ſue fuit a ſpiritu ſancto: ergo meri
torie immolauit: nō debet aūt fieri vis in hoc qđ di
xit. Quicūqꝫ primus egreſſus ⁊c̄. Intelligit̄ em̄ ſic.
Quicunqꝫ primū egreſſum ⁊c̄. ſicut dicit apoſtolus
in epiſtola ad ro. ¶ Itē hieroñ. dicit in q̄dā ep'la ad Secundo.
iulianū ꝙ iepte obtulit filiā ſuam dño. ⁊ propter hoc per hieron.
ponit eū apoſto. i numero ſctōꝝ in ep'la ad hebreos
dicit auctoritas ꝙ iepte laudat̄ in immolatione filie In oppoſitū
¶ Sed ꝓpter fidē credidit deū ſibi dediſſe victoriā
de filijs amon: ergo imolatio filie nō fuit bona ex q̄
nō laudat̄ ꝓpter illam. ¶ Itē ſuꝑ illū locū ieremie. Secundo
Edificauerūt excelſa tophet: dicit auctoritas: cū ie
pte obtulit filiā ſuā virginē deo nō ſacrificium dño:
ſed anim⁹ placuit offerētis: ergo immolatio illa non
placuit deo: ſed hec auctoritas videt̄ repugnare ſibi
ipſi. Si em̄ anim⁹ offerētis placuit deo: ergo ⁊ obla ꝯ hanc au-
tio: nō em̄ pōt arbor bona fructus malos facere: vt ctoritatē ar.
dicitur in euangelio. ¶ Item dicit auguſtin⁹ ꝙ ſtul Tertio.
ticia voti iepte punita eſt in morte filie ſue: ſtulte vo
uit ⁊ ſtulte immolauit. ¶ Solutio. In iepte fuerunt Solutio.
tres volūtates ⁊ duo act⁹: prima volūtas fuit volū-
tas vouendi ⁊ hec ſimpliciter non habuit actum ſibi

Ayuntamiento de Madrid

ꝓpriũ: volũtas eni bñfaciẽdi ſimplr nõ habet actũ
ꝓpriũ ſibi. ſcða volũtas fuit voluntas vouẽdi qui-
cunqꝫ primꝰ ⁊c̃. ⁊ vouere hoc fuit actꝰ eius. tertia vo
luntas fuit volũtas imolandi filiã: et immolare fuit
actus illiꝰ voluntatis. prima volũtas bona fuit: et a
ſpũſctõ. ſcða ⁊ tertia ſtulte fuerũt: ⁊ eaꝝ actus mali.
vnde peccauit iepte vouẽdo: peccauit imolãdo: lau-
datur tñ aliqñ: ⁊ de voto ⁊ de facto: nõ ꝓpter ipm vo
tum vel factũ: ſed ꝓpter originẽ. ſ. ꝓpter primã volũ
tatẽ q̃ laudabilis fuit: a qua ortum habuerũt volũta
Amputatio auricule. tes ſeq̃ntes. ſicut laudat petrꝰ de ãputatõe auricule
malchi: non ꝓpter ipm factũ: ſed ꝓpter cãm. vt eni
Gloſa. glo. ſup illuʒ locũ: ꝙ petrus eodẽ ʒelo fecit hoc quo
finees: ſed ꝯſtat ꝙ finees ex charitate tranſfixit iſra-
elitam coeuntẽ cũ madianitide. ğ petrus ex charita
Ad primum te ãputauit auriculã ſerui. ¶ Dicimꝰ ğ ꝙ prima vo-
luntas iepte fuit a ſpũſctõ nõ tñ votũ fuit a ſpũſctõ:
q2 priã voluntas nõ fuit imediata illiꝰ voti. Ad illud
Ad hieroñ. quod vr hyeronimꝰ iepte obtulit filiã ſuã: ⁊ ꝓpt hoc
ponitur ab aplõ in nũero ſanctoꝝ dicimꝰ ſic intelli-
gitur hoc. i. ꝓpter originẽ illiꝰ oblationis: ſcʒ ꝓpter
voluntatẽ primã: ſm auctoritatẽ illã q̃ dicit ꝙ recte
laudatur nõ ꝓpter imolationẽ filie: ſed ꝓpter fidem
Ad aliud. ⁊c̃. ¶ Bene ꝓcedimus illã auctoritatẽ q̃ dicit. nõ ſa-
crificiũ iepte dño: ſed animꝰ placuit offerentis. i. pri
ꝯ iſta ar. ma voluntas q̃ fuit origo oblatiõis iʒ remota. ¶ Sʒ
contra. illud qð dictũ eſt de petro obijcit. dñs eni re
darguit petrũ ex ãputatione auricule: ğ petrus pec
cauit ãputando: ğ illa ãputatio nõ fuit ex charitate:
tanqꝫ ex radice: charitas ei petri ſummũ bonũ erat:
et radix bona ſi fuerit arbor bona non pt facere ma-
Secundo. los fructꝰ. ¶ Itẽ. virtus oi arte certior ⁊ melior: ſed
ars decipitur: ergo nõ virtꝰ: ğ ex charitate petri nõ
Solutio fuit amputatio auricule q̃ pctm̃ fuit. ¶ Solutio. vir
tus ſm ſe oi arte certior ⁊ melior: ⁊ ſic vr origeñ. vir
tus tarda eſt. cõſiderat eni omes circunſtãtias ſuas
nunqꝫ fallitur. vñ ex ipſa nunqꝫ eſt malũ hoc modo:
ſed impetuoſitas vitij nõ permittit charitatẽ cõſide
rare oẽs circunſtãtias ſuas: bñ põt eſſe malũ ex cha
ritate cũ illo errore: videlicʒ ꝑ omiſſionẽ circunſtan-
tiarum: ⁊ ſic fuit in petro. vñ nõ fuit malum illud ex
charitate ſola ſiue vſu charitatis: ſʒ potiꝰ ex errore.
ſicut eni aliquis cũ errore faceret totalit cõtra cha-
Iterũ ar. ritatẽ nullas virtutis ponẽdo circunſtãtias. ¶ Itẽ.
poteſt aliquis omittere aliquas circunſtãtias virtu-
tis in ipetu charitatis. ſed eadeʒ remanet queſtio de
iepte: ꝙ prima eius voluntas que fuit volũtas vouẽ
di ſimpliciter bona fuit: et a ſpũſancto: ⁊ illa fuit im-
mediata cauſa ſcðe volũtatis qua voluit hoc vouere
quicunqꝫ primus ⁊c̃. ſed ſcða voluntas fuit peccatũ
mortale. ğ et bonũ meritoriũ qð a ſpũſãcto eſt cauſa
immediata peccati mortalis: hoc aũt falſum: qa tm̃
bonum quãtum charitas: nõ eſt cauſa pcti mortalis
ſed charitas cũ errore bene poteſt eſſe venialis pcti.
Secundo. ¶ Itẽ. oĩa illa fecit iepte vt eſſet gratꝰ deo. ergo vo-
luntas hoc vouẽdi nõ fuit libido q̃ eſt voluntas fru-
endi creatura: nõ fuit ex libidine: quod eſt ꝯ Augu.
Solutio. ¶ Solu. dicẽdũ eſt de iepte/ ſicut de ezechia vr: eze
chias aũt fuit rex bonꝰ: in oibus tñ ꝓpter iopia tam
victoriã quã dñs dedit ei de rege aſſirioꝝ euanuit: ⁊
ſuperbiuit. et ex hoc multa peccata fecit: oſtẽdit eni
theſauros ſuos: ⁊ theſauros domꝰ dñi nuncijs regis
babilonis. ſimiliter iepte bonus fuit: ⁊ multas victo
rias dedit ei dñs: ⁊ bonã voluntatẽ vouendi dño vel
aliquid magnum faciendi vel dño: ⁊ poſt hanc volũ-
tatem bonã circuiuit galaad: ⁊ manaſſe/ et maſpha.
poſtea fecit illud votũ: ſed int emiſſionem voti: ⁊ pri
mam voluntatẽ bonã euanuit: ⁊ ſupbiuit ꝓpter mul
tas victorias q̃s ei dñs dederat: ⁊ q2 ſe videbat prin
cipẽ totius multitudinis filioꝝ iſrael: quã ipſe ꝯgre
gauerat ad pugnandũ ꝯtra filios amon: et tũc votũ
vouit dño dicens: ſi tradideris filios amon in manꝰ Per hoc ad
meas. q̃cunqꝫ primꝰ egreſſus fuerit ⁊c̃. per hoc patʒ duo prima.
ſolutio ad duas primas obiectiones. non eſt verũ ꝙ
illa bona voluntas fuit cauſa immediata voluntatis
vouendi hoc: ſed ipa inanis gloria. Itẽ illud pecca-
tum fuit ex libidine: inanis ei glĩa libido eſt. Itẽ no-
tandũ eſt: ꝙ ſi votũ iepte fuiſſet ex ſola charitate in-
tellexiſſet in voto illo vel in actu vel in habitu hãc cõ
ditionẽ: ſi illud qð michi occurrerit immolabile ſit:
non eni eſt redargutus apo. de eo ꝙ dixit ſe iturum De paulo.
ad hiſpanos: intellexit eni hac ꝯditione ſi dñs volue
rit. Reprehendit apo. iacobꝰ quoſdã in epiſtola ſua Jacobus.
qui dicebant: cras ibimus in illã ciuitatẽ vel in illã:
et non intelligebãt ibi illã cõditionem: q2 ego iepte
in voto ſuo non intellexit illã conditionem: ſtulte vo
uit et ſtulticia illa punitus fuit in occurſũ filie: vt di
cit Aug. licʒ aũt ſine cõditiõe vouerit: nõ tñ tenebat Auguſtinꝰ.
ad imolandã filiã vel canẽ: que nõ ſunt aĩalia imola-
bilia: ſed tenebat ad imolandũ arietẽ vel bouẽ ſi pri-
mo occurriſſet: iſta ei ſunt aĩalia imolabilia. vñ votũ
illud ligabat illũ ad licita: ⁊ nõ ad illicita: ſicut ſupiꝰ
dictũ eſt de iuramento: tñ credidit ſe in hoc iepte li-
gatũ eẽ ad imolãdũ filiã: vñ ꝑplexus fuit. tenebatur
eni filiã imolare manẽte tali ꝯſciẽtia: tenebat ſimplr
non imolare: q2 imolare eſſet cõtra legẽ naturaleʒ: ⁊
contra legẽ moyſi. ¶ Ultimo querit cũ maius pctm̃ q̃ſtio incidẽs
ſit interficere ſeipſum qꝫ filiã ſuã: quare ſanſon q̃ in-
terfecit ſeipm excuſatur a ſanctis: ⁊ iepte nõ. dicit ei
Aug. illud merito querit cũ vterqꝫ fuit iudex in iſrl:
et vtriqꝫ dedit dñs multas victorias: ⁊ vterqꝫ ponat
ab aplõ in nũero ſctõꝝ. ¶ Et ad hoc dicẽdũ ꝙ ſanſõ Solutio.
qui interpretat ſol eoꝝ: et ꝓpter hoc ſignificat xp̃m
facto illo quo ſe/ ⁊ philiſteos interfecit ſignificat fa-
ctũ xp̃i quo ſe morti expoſuit: ⁊ demones expoliauit
ſed factũ illud iepte nõ ſignificauit factũ alicuiꝰ ſan
cti viri: ⁊ ꝓpter hoc ſanſon excuſatur: ⁊ iepte non.

¶ De decimis. ¶ Tractatꝰ viceſimuſnonus.

DIcto de voto qð pertinet ad cultũ dei: di
cendũ eſt de decimis q̃ ſilr ꝑtinent ad cul
tum dei. ¶ Circa queſtionẽ iſtã Primo vi
dendũ eſt q̃d ſit decima: et quot ſunt ſpẽs
decime. Scðo vtrũ preceptũ de decimis
ſit morale an cerimoniale? Tertio de quibꝰ habeat
dari decima. Quarto quis habeat ius ꝑcipiẽdi de-
cimas. Quinto quomodo predicandũ ſit de ſolutio
ne decimarũ. Sexto de redẽptiõe decimarũ. ¶ Cir Notandũ.
ca primũ capitulum: ſciendũ eſt ꝙ decima duobus Decima du-
modis ſumitur. Quandoqꝫ eni dicit decima fructꝰ plr accipit.
qui datur miniſtris dñi. qñqꝫ decima dicit ius ꝑcipi
endi hmõi fructũ: fiebant ei tres decime in veteri le
ge. prima dabat leuitis q̃ deſeruiebãt dominis. ſecũ
da retinebatur ab agricolis: vt haberẽt expenſas ad
aſcendendũ ter in anno in hieruſalẽ/ paſcha. ſ. pẽthe
coſtem: ⁊ cenophegia. tertia decima fiebat in tribus
annis/ ſemel vt pro loco et tpe haberent quid darẽt

Ayuntamiento de Madrid

Prima qõ. paupibus. ¶ Querit̃ ergo quare prima decia manſit: ⁊ due vltie nõ: ſi dicat̃ ꝙ pria eſt moralis: alie due nõ: falſũ eſt. maxie morale eſt dare paupib⁹: cũ ſit opus pietatꝫ.
Solutio. ¶ Solu. de ſcḋa decia pꝫ ꝙ nõ debuit manere: fuit ei pure cerimonialis: retinebat̃: ei vt emerent̃ aialia ad ſacrificãdũ dño ter i ãno: ⁊ q2 illa ſacrificia ceſſarũt/ ꝓpter hoc ſcḋa decia ceſſauit. de t̃tia decia dicim⁹ ꝙ nõ ceſſauit imo mãſit ãpliata. l tp̃e ei legis nõ tenebant̃ niſi illã decimã dare paupib⁹ oi tp̃e oi caſu quo videm⁹ paupes nõ ſolũ decimã: ſꝫ oia ſup̃flua: ⁊ in caſu tenemur oia vẽdere ⁊ dare paupibus.

¶ Scḋa queſtio huius capituli.

¶ Utrũ preceptũ de decimis fuit morale.

Queritur vtrũ preceptũ de decimis fuerit morale/ an cerimoniale: q2 non eſt ſcriptũ in corde hois ꝙ debeat dare decimã/ vel vndecimã: ⁊ ſic de alijs aliquotis: ſed p̃cepta moralia ſcripta ſunt in corde hois. vt dr̃ Aug. ergo preceptum de decimis non eſt morale: eſt ergo cerimoniale.
Auguſtin⁹.
Secundo. ¶ Itẽ. p̃ceptuꝫ de ſabbato eſt cerimoniale qḋ ſignificat ſabbatũ pectoris. ſilr̃ preceptũ de circũciſione carnali fuit cerimoniale: q2 ſignificabat circũciſionẽ cordis. ergo eadẽ rõne preceptũ de decimis fuit cerimoniale: q2 ſignificabat ꝙ ↄſummatio bonorum opeꝝ danda eẽt deo. ꝙ aũt hoc ſignificet: pꝫ ꝑ quandã gloſã q̃ dicit ſup exodũ: ꝙ pelagius non ſoluebat primitias deo: ſꝫ tm̃ decimas qḋ eſt dicere ꝙ initiũ bonoꝝ eſt a nobis: ſed cõſũmatio a deo. aliqñ autẽ nec primitias nec decimas dabat: qñ et ↄſũmationẽ bonoꝝ operũ dicebat eẽ a nobis.
Gloſa.
pelagii error.
Tertio. ¶ Itẽ. preceptum fuit iudeis dare decimas: ⁊ primitias leuitis: ⁊ eadẽ rõe p̃ceptũ fuit vt eẽt ignis in domo dñi. ergo cũ preceptũ de primitijs ſit cerimoniale: qḋ pꝫ q2 non manet: ⁊ p̃ceptũ de decimis eſt cerimoniale.
Solutio. ¶ Solutio. Dicim⁹ ꝙ preceptũ de decimis eſt morale: q2 dicit ꝓpheta. ſumite pſalteriũ: et date tympanum id eſt ſumite ſpũalia pſalterium ei a ſuperiori reſonat: et date tp̃alia. Tympanũ eni ab inferiori reſonat: et apl̃s ſi ſeminam⁹ vobis ſpũalia nõ eſt magnũ ſi carnalia metamus.
Exponitur illḋ pſalmi.
Ad primũ. ¶ Ad primo obie. dicim⁹ ꝙ p̃ceptũ de decimis quãtũ ad ſubſtãtiã ſuã ſcriptũ eſt in corde hois: cuilꝫ eni dr̃ ↄſcientia ſua ꝙ danda ſunt tp̃alia eis q̃ miniſtrant ſpũalia: ſꝫ nõ eſt ſcriptum quota pars ſit dãda: ſꝫ dñs taxauit decimã multis de cauſis q̃ inferi⁹ dicent̃: ⁊ hec taxatio nõ eſt ſcripta in corde hois: nec eſt de ſubſtãtia p̃cepti inq̃ꝫtũ ẽ morale.
Taxatio decimarum.
Ad ſcḋm. ¶ Ad ſcḋo ob. dicim⁹ ꝙ nõ eſt ſile de decimis: ⁊ de ſabbato/ ⁊ de circũciſiõe carnali. ⁊ eſt duplex diſſimilitudo.
Prima diſſimilitudo. Pria eſt q2 nec ſabbatũ nec circũciſio carnalis inſtituta ſunt ꝓpt̃ ſabbatũ pectoris: ⁊ circũciſionem cordis: imo p̃ncipaliter ꝓpt̃ allegoricã: ⁊ intelligentiã. preceptũ eni de ſabbato datũ eſt ad ſignificandũ ſabbatũ et̃nitatis: dãdũ ꝑ xp̃m. vñ cum venit ſabbatũ et̃nitatis dãdũ ꝑ xp̃m debuit ceſſare littera vel obſeruãtia.
Sabbatum eternitatis. Sabbatũ et̃nitatis venit qñ xp̃us captiuã duxit captiuitatẽ vñ ex tũc debuit ceſſare litteralis obſeruãtia ſabbati. ſilr̃ circũciſio p̃pucij ſignificat gñalẽ circũciſionẽ q̃ eſt a culpa: ⁊ a corruptiõe carnis: ⁊ hec circũciſio erat in reſurrectiõe: qñ ergo venit hmõi circũciſio debuit ceſſare circunciſio carnalis. non eſt ergo veꝝ ꝙ ꝓpter moralẽ ſignificationẽ fuerit preceptũ de circũciſiõe vel ſabbato. cerimoniale eſt ꝓpter allegoricã. p̃ceptũ aũt de decimis nõ hꝫ niſi moralẽ ſignificationẽ. ⁊ ꝓpter hoc nõ eſt ſile.
Alia cauſa. Alia cauſa diſſimilitudinis eſt ꝙ ipa obſeruãtia litteralis ſabbati vel circũciſionis carnalis nõ eſt moralis: ſꝫ ipa litteralis intelligẽtia: vl̃ obſeruãtia p̃cepti de decimis eſt moralis.
Ad tertiũ. ¶ Ad t̃tio obie. dicim⁹ ꝙ p̃ceptũ de primitijs morale: fuit nec ceſſauit eẽ: ſꝫ manet ampliatũ: primitie ei parũ q̃d erãt: nec erat det̃minatũ quãtũ daret ꝓ primitijs. ſꝫ ꝓ libito ſuo dabat quãtũ volebat. loco aũt primitiaꝝ ſubierũt q̃tidie oblationes gñales q̃ fiũt in trib⁹ feſtis magnis: ſcꝫ paſcha/ penthecoſte/ ⁊ natiuitate dñi. nõ dr̃ ergo ceſſaſſe p̃ceptũ de primitijs cũ loco ei⁹ ſecutũ ſit mai⁹.
De oblationibus.
Iterum ar. ¶ Sꝫ adhuc videt̃ poſſe probari: ꝙ p̃ceptũ de decimis ſit cerimoniale: et ꝙ hoies nõ teneant̃ mõ ſoluere decias. dr̃ ergo btũs iacob⁹ i act. xv. viſũ eſt ſpũiſctõ ⁊ nobis nihil vltra iponere vobꝫ onerꝫ q̃ꝫ hec neceſſaria: vt vos abſtineatꝫ ab imolato ſimulacro: ⁊ ſãguie ſuffocato: ⁊ fornicatiõe: ſꝫ dare decias onerosũ eſt. qḋ pꝫ: q2 cũ maxima difficultate dant layci decias. ergo hoc on⁹ nõ eſt impoſitũ credẽtib⁹ de gentib⁹. ergo ſm̃ hoc nõ tenẽtur layci mõ dare decias. ergo p̃ceptũ de decis nõ fuit morale.
¶ Itẽ. mathei. xxv. ve vobis ſcribe: et phariſei ypocrite q̃ deciatis mentã: ⁊ anetũ ⁊ relinqtis q̃ grauiora ſunt legis iudiciũ: ⁊ miam ⁊ fidẽ. ergo ſm̃ hoc decima nõ eſt de grauiorib⁹ legis: ſꝫ oia moralia ſũt de grauiorib⁹. ergo deciatio nõ eſt de moralib⁹. ergo p̃ceptuꝫ de decimis nõ eſt morale. ergo nõ tenẽtur hoies mõ ſoluere decias. Secundo.
¶ Itẽ. malach. iij. inferte oẽm decimã in horreũ meũ vt ſit cib⁹ i domo mea. hec fuit cã principalis q̃re datũ ẽ p̃ceptũ de decimis: vt ſcꝫ miniſtri domini haberent vñ viuerent. ergo cũ ſit cib⁹ in domo dñi aliũde q̃ꝫ ex decimis ceſſat cã precepti de decimis: ergo ⁊ preceptũ de decimis ceſſare debꝫ: p̃cipue in illis regionib⁹ in quibus miniſtri dñi habent ſufficienter vñ viuãt aliunde q̃ꝫ ex decimis: ergo in illis regionib⁹ nõ tenẽtur ſoluere decias. Tertio.
¶ Itẽ. in deutereno. xviij. Nõ habebant ſacerdotes: ⁊ oẽs q̃ in eadem tribu ſunt partẽ in hereditate/ relicto ꝓplo iſrl̃: quia ſacrificia dñi: ⁊ oblatiões eius cõedunt: ⁊ nihil aliud recipiunt de poſſeſſiõe fratrũ ſuoꝝ: dñs enim ipſe eſt hereditas eorũ: ſed maioris ꝑfectiõis eſt eccleſia q̃ꝫ ſignagoga fuerit: ergo tenetur magis abrenunciare tp̃alib⁹ q̃ꝫ ſynagoga: ſed modo habet alia q̃ꝫ decimas: habꝫ eni regalia ⁊ multa alia: ergo tenetur dimittere illa: vel tenetur nõ habere decimas: ſꝫ non tenet̃ dimittere illa: ergo tenet̃ non habere decias: et hoies modo nõ tenent̃ ſoluere decimas. Quarto.
Solutio. ¶ Solutio.
Ad primũ. Ad primũ dicimus ꝙ dare decimas nõ eſt onerosum in ſe: ſed hominib⁹ peruerſis ⁊ incredulis: fidelibus aũt q̃ credunt deũ eẽ veracẽ facile eſt: ⁊ leue ſoluere decimas: dicit ei dñs in tertio malachie: inferte omnẽ decimã in horreum meum vt ſit cibus in domo mea: ⁊ ꝓbate me: ſup hoc dicit dñs: ſi nõ aperuero vobis caracteres celi: ⁊ effudero bñdictioneꝫ vſq̃ ad abũdantiam: ⁊ increpabo pro vobis deuorãtem: ſed cum non corrumpet fructus domus veſtre: hec promiſſio facit ꝙ ſoluere decimas non ſit onerosum: fidelibus non reddentib⁹ promittit dñs celum ferreum/ ⁊ terrã eneam. Soluimus ergo ad primuꝫ per interemptionẽ.
Ad ſecundũ ¶ Ad ſcḋo obiectũ patꝫ ſolutio per predicta: ↄcedimus eni ꝙ preceptũ de decimis quantum ad taxationem tante partis non eſt morale. vñ nõ eſt de grauiorib⁹ legis q̃ꝫtũ ad hoc: ⁊ ꝓpter hoc eccleſia ſuſtinet ꝙ in q̃buſdã regiõib⁹ reddatur

Ayuntamiento de Madrid

tantū. xx. vel. xxx. ſed quantū ad hoc ꝙ dari debēt tēporalia morale eſt: ⁊ graue/ ⁊ imobile: fides aūt ⁊ iudiciū/ et mīa totaliter ⁊ imobilia ſunt: ⁊ de grauiori-

Ad tertium

bus legis. ¶ Ad tertio obie. dicimus ꝙ auctoritas malach. ſic intelligēda eſt: inferte oēm decimā ī horreum meū vt ſit cibus gratiſſim⁹: ⁊ firmus in domo mea: gratis eni ⁊ ſine omni labore terrenoꝝ/ debent a laycis dari tꝑalia miniſtris dn̄i: vt liberi⁹ poſſit vacare legi dn̄i.

Ezechias precepit.

¶ Itē. ſcd̄o paralipo. xxxi. ꝑcepit ezechias pplo habitātiū hierlm: vt ptes darēt ſacerdotibus ⁊ leuitis: vt poſſintvacare legi dn̄i. ⁊ ſic debēt hr̄e miniſtri dn̄i gratiſſimū cibū. ¶ Itē. firmū cibuʒ debent hr̄e: poſſeſſiōes ei alie nō ſunt ita firme ſicut decime. vnde ſi non haberet eccl̄ia alias poſſeſſiōes poſſet eccl̄iaveras decimas hr̄e/ ſm̄ ꝙ dn̄s taxauit: ⁊ tenētur reddere.

Ad vltimuʒ.

¶ Ad vltio obie. dicim⁹ ꝙ maioris ꝑfectiōis ꝙ̄ fuit ſynagoga dʒ eē eccl̄ia: ⁊ eſt quātum ad q̄dā mēbra. quidā eni in eccleſia nec hn̄t nec amant decimas. quidā eni aūt hn̄t: ſed non amant: ſicut boni p̄lati. habʒ tn̄ eccl̄ia plures poſſeſſores mō ꝙ̄ ſynagoga habuit ꝑpter diuerſitatem perſonaruʒ q̄ ſunt in eccl̄ia ſicut dr̄ in pſalterio. Aſtitit regina a dextris. i. eccl̄ia a dextrꝭ tuis inveſtitu deaurato cir-

vterq̄ʒ gladi⁹

cundatavarietate. quidā eni in eccl̄ia ꝑ bn̄ficia attrahuntur ad fidē. quidā eni corriguntur ꝑ flagella. vn̄ vtrūq̄ʒ gladiū hʒ eccl̄ia. vn̄ yſa. xl. ꝓmittit dn̄s eccleſie. ponā te in ſuperbiā ſeculoꝝ: gaudiū in gn̄atione et generationeʒ: q̄ excellentes et nobiles perſonas habebis: ⁊ ſuges lac gētiū ſine labore: lac ſugitur in eccleſia ſine labore terre habet decimas: ⁊ mamilla regnū lactaberꝭ. q̄ reges dabūt tibi regalia ⁊ hmōi. patet ergo ꝙ eccl̄ia nō tenetur nō habere decimas: plures eni iperfecti/ ⁊ plures infideles trahūtur ad eccl̄iam vt eandē velāt: vt eā honorent: vt eā timeāt propter decimas ⁊ honores in quibus exaltata eſt.

Exponitur illud yſaie.

¶ Tertia queſtio principalis.

¶ De quibus habeat dari decima.

Queritur de quib⁹ habeat dari decīa? hoc aūt determinaꝛ in fine leuitici. Oēs decime t̄re ſiue de frugibus: ſiue de pomis arborū/ dn̄i ſunt. et ex hoc colligiꝛ ꝙ de fructibus terre naſcētib⁹ que quolʒ anno renouantur debēt dari decime.

Opio aliq̄ꝝ

¶ Et dicunt quidam ꝙ oēs qui non dant decimas de oībus terre naſcentibus/ peccant mortaliter. ⁊ hoc ꝓbant multi probabiliter: q̄ omnia hmōi pertinent ad victū: ſed ratiōe vict⁹ teneꝛ dare hoīes terre decimas de frumēto: ⁊ vino/ ⁊ ſi non dāt peccant mortaliter.

Probatur.

¶ Solutio. cū eadē ratio ſit in vno: ⁊ in omnibus alijs: videlicetvt ſit cibus in domo dn̄i: de oībus hmōi tenentur dare decīas: ⁊ ſi nō dant peccant mortaliꝛ.

Solutio

¶ Itē. ꝑceptū de decimis eſt de iure legali: ſicut pʒ in fine leuitici et in multis alijs locis: ⁊ in lege moyſi.

Ad idem.

¶ Itē. de iure prophetico: ſicut ptʒ in fine malachie. vbi dr̄ inferte oēm decimā in horreū meū. ⁊ de iure euangelico dr̄ eni in euāg. Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo. ſ. primitias et decīas: ſicut dt̄ glo. in math. hoc oportuit fieri: ⁊ illa nō omittere: ⁊ loq̄tur de decimatiōe mēte ⁊ aneti ⁊ cōſiliū. ſilr̄ de iure canonico ſancti ei dicūt ꝙ de oibus hmōi dāda eſt decima. g̊ contra ꝑceptū de decimis nō pōt fieri diſpēſatio. g̊ peccāt mortaliꝛ q̄ nō reddūt decīas de hmōi.

Item.

Gloſa.

Ad idem.

¶ Itē dicit apo. ignorās ignorabiꝛ. hoc hʒ vbi eſt ignorātia iuris diuini: ſʒ ꝑceptuʒ de decimis ē de iure diuino. ergo ꝑceptū de decimis adeo ligat: vt etiā ꝑ ignorātiam null⁹ excuſeꝛ. ergo q̄cūq̄ʒ nō reddūt decīas de oībus terre naſcētib⁹ peccāt mortaliter.

In oppoſitū

¶ Sʒ ꝯ. dt̄ auctoritas ſuꝑ illū locū: peccat q̄ frēm peccātem videt ⁊ tacet: ſicut q̄ peccāti nō indulget. g̊ ſi layci peccant mortaliter nō reddēdo decimas de oīb⁹ illis q̄ renouātur quolʒ anno: peccāt mortaliter: gn̄alis eccleſia q̄ tacet corrupta eſt. g̊ totaliter eccl̄ia: ⁊ in p̄latis ⁊ in ſubditis: ex quo ſeq̄tur ꝙ nulla ſit eccl̄ia: ⁊ ꝙ dn̄s falſū dixerit cū dixitvobiſcum ſum oīb⁹ diebus vſq̄ʒ ad ꝯſummationē ſcl̄i: ⁊ ſeq̄tur ꝙ dn̄s papa peccauit mortaliꝛ qn̄ dixit ꝙ exigerenꝛ decīe ſm̄ cōſuetudinē patrie.

Secundo.

¶ Itē. per vet⁹ teſtamētū nō pōt ꝓbari ꝙ xp̄ianus pplus teneatur dare decīas: nec ꝑ euāgelium. q̄ qn̄ dn̄s loq̄batur de xp̄ianis: nō loq̄batur niſi de iudeis.

Euaſio.

¶ Si dicaꝛ ꝙ ꝑ auctoritatē augu. maior eſt auctoritas totius eccl̄ie: ꝙ̄ augu. ſolius vel iohannis vel amborum ſimul ſumptorum. g̊ cū generalis eccleſia taceat de decimis: auctoritas iohānis vel auguſtini non vʒ/ ad hoc vt teneatur popul⁹ xp̄ianus reddere decimas.

Tertio.

¶ Itē. in quibuſdā regiōib⁹ non eſt ꝯſuetudo dare decimas de caſeo: ⁊ hmōi minutis. nō eſt eis ꝑdicatūvt debeant dare: nec eſt ſcriptum in corde coꝝ ꝙ de talib⁹ debeāt dare decīas: nec eſt ipā ſubſtātia ꝑcepti ī corde eorū: cū ergo nec per ſe nec ꝑ doctrinā ſciūt ſe debere dare decimas: de illis non tenētur dare: ⁊ ita nō peccant ſi nō dāt:

Confirmaꝛ.

poteſt eē aliq̄s pauꝑ in aliqua parrochia q̄ nō hʒ niſi hmōi minuta: ⁊ illa nō ſufficiūt ei ad victū: ſacerdos autē abundās eſt: videꝛ ꝙ iſte pauꝑ nō teneꝛ ei dare iſtud eni: ſi ſeminamus vobis ſpūalia: nō magnū eſt ſi carnalia ⁊c̄. nō obligat niſi pro loco ⁊ tp̄e: videꝛ ergo ꝙ ille pauꝑ nō teneꝛ dare decimas de illis minutis.

Solutio.

¶ Solu. nobis videtur ſine preiudicio melioris ſentētie ꝙ de oībus que renouātur quolʒ anno tenētur hoīes dare decimas: non tn̄ peccant mortaliter ſi non reddantviri nomis decimas: taxatio eni vt dictum eſt non eſt moralis. vn̄ relinq̄tur arbitrio ⁊ determinationi eccleſie: ſilr̄ non peccant mortaliꝛ q̄ non reddunt decimas minutas vbi non eſt cōſuetudo reddere nec petere. vn̄ optime dixit papa cuʒ dixit ꝙ peterētur decime ſm̄ cōſuetudinē patrie: ſi tn̄ indigeret eccleſia: ⁊ peteret de oībus veri noīs decimas: peccarent mortaliter ſi nō redderēt.

Ad primum

¶ Ad primo autem obiectū ſoluim⁹ per emptionē/ dicētes ꝙ non eſt eadem ratio in vno: ⁊ in omnib⁹: imo magis expreſſum eſt de maioribus decimis ꝙ̄ de minimis maiores eni magis ꝑtinent ad votum.

Ad ſecundū

¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ in omni iure ꝑceptū eſt decimis: ſed nō determinatū eſt: et relinquiꝛ determīatio arbitrio eccleſie: ſicut ei peccat eccleſia habēdo alias poſſeſſiones ꝙ̄ decimas: cū eni preceptū ſit in deuterono. Non habebūt ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ oēs qui de eadē tribu ſunt partem: et hereditatē in pplo iſrael: ſic non peccat exigēdo veras decimas.

Ad vltimū.

¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ hec auctoritas ignorās ignorabiꝛ intelligiꝛ de his que pure moralia ſunt: ſʒ preceptū de decimis nō eſt pure morale: quia nō eſt morale quantū ad taxationē ſicut dictū eſt. vn̄ habʒ hic locū hec auctoritas: dictū ē ꝙ de oīb⁹ q̄ renouātur q̊libʒ āno teneꝛ hoīes dare decīas. vn̄ et de acq̄ſitis iuſto artificio: ⁊ iuſta negociatiōe: nō tn̄ peccat

ſi non dant: vbi non eſt cõſuetũ: nec dare nec petere.
ſed a feneratoꝛib⁹: ⁊ a raptoꝛibus nõ ſunt accipiẽde
decime de eis q̃ ſunt de vſura ⁊ rapina. ſed obijcit ꝙ
aliq̃s vſurari⁹ q̃ nichil hʒ niſi de vſura ſeminat agrũ
q̃ſtio incidẽs ¶ Querit᷑ vtrũ ſacerdos debeat accipe decimã de
Ar. ꝙ nõ. agro illo? videt᷑ ꝙ nõ. q꞉ totũ eſt moꝛticiniũ ſicut di-
ctũ eſt ſupꝛa: et p̃ceptũ ẽ: oẽ moꝛticiniũ nõ cõedes. g̊
In oppoſitũ non dʒ accipe. ¶ Cõtra. iſte vſurari⁹ non tenet᷑ dare
decimã g̃ra p̱ſone: ſʒ rõe territoꝛij: ⁊ quãtũ ad terri-
toꝛiũ non eſt moꝛticiniũ. g̊ licite ſacerdos p̃t accipe
Solutio. ¶ Ad ɔcedim⁹ Sũt ei q̃dã decime p̱ſonales: ⁊ q̃dã
pꝛediales. p̱ſonales ſunt q̃ debent᷑ rõe artificij vl̓ ne
gociatiõis. illas g̊ decias q̃ ſunt tm̃ p̱ſonales: ⁊ acq̃-
ſitas de vſura non dʒ ſacerdos accipe: ſed p̃diales iʒ
accipe: q꞉ debẽtur rõne pꝛedij: et vſurari⁹ nõ efficia-
tur pꝛopꝛietarius ĩpotens reddere vſuras.

¶ Quarta queſtio.

¶ Que perſone debeant habere decimas.

Ar. pꝛimo. Queritur q̃ p̱ſone debeãt habere decimas? Et
obijcitur pꝛio de ciſtercientib⁹ anteq̃ dñs pa
pa dediſſet eis pꝛiuilegiuʒ de non ſoluẽdis decimis
de terris quas ip̄i colũt: ip̄i tenebant᷑ dare decimas
ex lege dei. ſed cõtra legem dñi non potuit dñs pa-
pa diſpenſare ergo adhuc tenẽtur dare decimas: et
Secundo p̱ hierony. non dant. g̊ peccãt moꝛtalit᷑. ¶ Itẽ. dr̃ hieronymus
ſup illũ locũ yſa. popule me⁹ qui te beatũ dicũt/ ipſi
te decipiũt: raptoꝛes ſunt qui metunt carnalia: ⁊ nõ
De nigꝛ̃ mo nachis ar. ſeminãt ſpũalia. ¶ Obijcit᷑ de nigris monachis qui
habẽt in aliq̃ parrochia ducẽtas libꝛas/ vel tricẽtas
de decimis: ⁊ non ſeminãt ibi ſpũalia. g̊ ſunt rapto-
Ar. de tem plarijs. res ſm̃ p̃dictã regulã. ¶ Obijcit᷑ etiã de tẽplarijs ⁊
hoſpitalarijs: q̃ hñt decias ⁊ nõ ſunt ſacerdotes: ⁊ le
uite: dñs aũt tm̃ ſacerdotib⁹: ⁊ leuitis dedit decias
ergo tẽplarij et hoſpitalarij nõ debẽt hr̃e decimas.
ergo ſunt detentoꝛes decimaꝝ. g̊ peccant moꝛtalit᷑.
Ad idem. ¶ Itẽ. nõ ſeminãt ſpũalia ⁊ metũt carnalia. g̊ ſũt ra-
Solutio. ptoꝛes. ¶ Solutio. Ad pꝛimo obie. dicim⁹ ꝙ nõ vʒ
Ad pꝛimũ. hec argumẽtatio. Ciſtercienſes tenebãtur dare de-
cimas: ⁊ nõ eſt fctã diſpẽſatio. g̊ adhuc tenent᷑: debe
ret addi nec eſt facta oꝛdinatio ⁊ hoc falſũ eſt. dñs ei
papa: ⁊ alij ep̄i q̃ ſunt loco apl̓oꝝ: qui fundauerũt ec
cleſias poſſunt oꝛdinare que perſone habeant deci-
mas: ⁊ que non. ex oꝛdine eni dñi pape nõ tenent᷑ da
re ciſterciẽſes decimas de terris quas ip̄i colũt. pꝛi
uilegiũ/ g̊ ad hoc eſt cuʒ eis datũ vt liceat eis emere
terras i p̱rochijs: ⁊ de illis ſi eas colũt ꝓpꝛijs ſũpti
Ad ſcd̃m. bus nõ reddere decias. ¶ Ad ſcd̃o obie. dicim⁹ ꝙ
monachi nigri debẽt ſeminare ſpũalia dupliciť p̱ ſe
⁊ per alios: ſicut p̱ ſacerdotes quos inſtituũt in p̱ro
chijs: ſunt ei patroni eccl̃iaꝝ: ⁊ ſacerdotib⁹ illis de-
bent cõpetens bñficiũ dare: p̱ ſe aũt debent ſemiare
ſpũalia oꝛãdo: ſunt eni decime tributa aiaꝝ q̃ dãtur
pꝛelatis ad tuitionẽ aiaꝝ: ⁊ curationẽ: nec dʒ accipe
tributũ iſtud q̃ non curat aias: ſicut tributa dant᷑ ce-
ſari ad tuitionẽ coꝛpoꝛũ. ſi vero monachi nigri nõ p̱
idoneos ſacerdotes ſeminãt ſpũalia: nec ɔpetẽs bñ
ficium aſſignent eis q̃ poꝛtant põdus diei ⁊ eſt⁹: ra-
Moyſes in deuteronõ. ptoꝛes ſunt. ¶ Ultimã queſtionẽ det᷑minat moyſes
deutero. xxxiij. dicẽs. hic eſt leuita q̃ dixit pr̃i ſuo: ⁊
matri ſue neſcio vos: et fr̃ibus ſuis ignoꝛo illos. vñ
oẽs religioſi leuite ſunt. ⁊ ꝓpter hoc tẽplarij ⁊ hoſpi
talarij p̱ leuitis habẽtur. vñ hñt decias: nec ſunt ra-
ptoꝛes. ſʒ eni nõ ſeminent ſpũalia pꝛedicando/ ſemi-
nant oꝛando: ⁊ ſeruiunt p̃dicatoꝛibus. in veteri ei le
ge non oẽs leuite ſeruiebant altari: tñ de decimis vi
uebant. ¶ Itẽ. q꞉ raptoꝛes ſunt q̃ metere volũt car- De noualibus nota.
nalia vbi ſpũalia non ſeminant. pꝛopter hoc decime
de noualibus debẽtur ſacerdoti rurali. decie de no-
ualibus in ei⁹ territoꝛio ſunt noualia: hoc aũt ex iu-
re cõi: quod oꝛtũ habet de iure diuino. dign⁹ eſt ope
rarius mercede ſua. ex iure ergo diuino debẽtur ſa-
cerdoti rurali decime de noualib⁹. ergo illa obliga- ɔ̃ hoc ar.
tio non põt diſſolui: q꞉ nec dñs papa põt diſpenſare
contra ius diuinũ. g̊ peccant moꝛtaliter qui nõ red-
dunt illas decias ſacerdoti rurali: ⁊ hoc falſũ eſt. vi-
dem⁹ eni in multis locis ꝙ nõ reddunt᷑ ſacerdoti ru
rali: ⁊ hoc etiã fit ꝓpť oꝛdinationem eccl̃ie. ¶ Solu Solutio
tio. Ad pꝛimo obie. dicẽdum ꝙ ius diuinũ non põt Ad pꝛimum
diſſolui/ nec diſſoluitur: licet non reddantur decime
de his noualibus huic ſacerdoti rurali: ſed variatio
quedam ibi fit: manẽte eodẽ pꝛecepto dñi: et eadem
intentione pꝛecepti. eſt eni intentio dñi in pꝛecepto
de decimis vt ſit cib⁹ in domo dñi. vnde ſi ſacerdos
ruralis habeat aliũ ſufficientẽ victũ/ bene põt eccl̃ia
ſiue pꝛelatus aliter oꝛdinare: cuius eſt de duab⁹ ec-
cleſijs facere vnã: vel de vna duas: vt ſcʒ dent᷑ ille de
cime alicui abbatie/ vl̓ retineat eas cathedralis ec-
cleſia. ſi vero ſacerdos nõ haberet aliunde ſufficien-
tem cibum: ei deberẽt reddi. vnde inſtitutũ eſt: vt ci-
ſtercienſes de terris quas accipiunt poſt conſilium
decimas reddant: quia niſi redderẽt poſſent occupa
re totam parrochiam: et ita nõ haberet ſacerdos vñ
viueret. ¶ Itẽ. layci detinent decimas que debẽtur Iterũ ar. de laycis.
clericis. vnde raptoꝛes ſunt. ſed ſi ita eẽt ꝙ aliquis
raptoꝛ raperet de aceruo garbas que ſunt in campo
alicuius: nichilomin⁹ teneret᷑ agricola reſiduũ deci
mare: g̊ videt᷑ ꝙ data decima militibus debeat de re
ſiduo dare decimã eccl̃ie. ¶ Ad hoc dicẽdum eſt ꝙ Solutio.
non eſt ſile: eccl̃ia enim ſuſtinet ꝙ milites habeãt: et
q̃diu eccl̃ia diſſimulat nõ tenetur agricola reſiduũ
decimare: excuſatur eni per diſſimulationẽ eccleſie
dummodo ſit in hac volũtate: ꝙ ſi eccleſia peteret li
bentius daret eccleſie q̃ militib⁹ qui eccleſiã iuuãt
pꝛo poſſe ſuo. Itẽ in. xviij. numeri dicit dñs ad moy
ſem: p̃cipe filijs iſrael atq̃ denũcia Cũ accepitis de
cimas a filijs iſrael quã dedit vobis pꝛimitias offer
re dño: id eſt ad decimã partẽ decime aaron pꝛece-
ptum: g̊ de decimis duas partes habuit: ſcilʒ vt filij
iſrael darẽt decimas leuitis: et leuite darẽt decimã
decimaꝝ ſummo põtifici ſuo. ¶ Querit᷑ ergo quare q̃ſtio icidẽs.
pꝛima pars teneat/ reliqua nõ? ⁊ videt᷑ ꝙ magis de- Arguit᷑ ɔ̃.
beat tenere ſcd̃a: q꞉ ſũm⁹ pontifex noſter toti xp̄ia-
nitati pꝛouidet: ſʒ minoꝛibus ſacerdotibus dantur
decime: vt poſſint vacare legi dei ⁊ miniſtrare ſpũa-
lia: ſed ſummũ ſacerdotẽ magis opʒ vacare legi dei
⁊ dare ſpũalia: ergo magis eũ opʒ habere decimas.
videtur ꝙ minoꝛes ſacerdotes teneantur dare deci
mam decimarũ dño pape ⁊ non dant: ergo peccant.
¶ Si dicatur ꝙ ſummũ ſacerdotiũ tranſlatum eſt: ⁊ Euaſio.
pꝛopter hoc nõ tenẽtur ſacerdotes dare decimas ſũ
mo ſacerdoti. ¶ Solutio. hec nulla eſt: q꞉ ſiliter offi ɔ̃ hoc ar.
cium leuiticum tranſlatũ eſt: ⁊ mutatũ: leuite eni in
veteri lege ſolebant offerre carnales hoſtias: mõ au
tem offerũt ſpũales. ¶ Ad hoc nobis videt᷑ dicendũ Solutio.
ꝙ nõ tenẽtur clerici dare decimã decie dño pape ꝓ-
pter hoc ꝙ dñs noſter papa pꝛouidet toti xp̄ianitati

Ayuntamiento de Madrid

et difficillimū eēt ꝯgregare decimā decimarꝝ. vñ or=
dinauit ecclia ꝙ dñs papa hēat ſuā ꝓpriā dioceſim
cui ꝓuidet imediate: ꝛ preeſt in qua hꝫ decias ſi vult.
Alia cauſa. et preterea hꝫ multa regalia q̄ dederūt impatores: et
inſup oia bona ecclie ſua ſunt: ꝛ accipit inde quantū
vult: vnde ſufficientē cibū habet in domo ſua.

Quinta queſtio.

Qualiter debeant ſacerdotes predicare.

Prīa opio Notandum. Queritur qualiter debeāt p̄dicare p̄lati ſo
lutionē decimarū. Et ſciendū ꝙ ſm opi=
nionē illoꝝ: q̄ dicunt ꝙ q̄cunqꝫ nō ſoluūt
decimas veras peccant mortalit: tenent
prelati ſimplr ſolutionē decimarū p̄dica
Opinio do= re. veritas eni doctrine non eſt omittenda ꝓpter ſcā
ctoris. dalum Sed ſm illam opinionē quā nos ſuſtinemus
ꝯ primā ar. non tenētur predicare niſi in caſu. Contra primā
opinionem ſic obijcitur. ꝙ dñs papa per ezechielē.
ſi dicente me ad impiū morte morieris: nō annūcia=
ueris ei: nec locutus fueris vt auertatur a via ſua im
pia ꝛ viuat ipſe impius in ipietate ſua morietur: ſan
guinē ei⁹ de manu tua requirā. ergo ſi layci peccāt
mortaliter nō ſoluēdo veras decias: ꝛ p̄lati nō p̄di=
cant eis ſolutionē decimarū verarū: peccāt mortali
ter: ſed conſtat ꝙ ecclia nō predicat ſolutionē vera=
rum decimarū: g̃ peccat mortalit̃ fere vbiqꝫ hoc aūt
incōueniens. g̃ relinq̄tur ꝙ non teneant̃ prelati p̄di=
Secundo. care verā ſolutionē decimarū. Itē. ſi tenent̃: ergo
dñs papa peccauit q̄n dixit ꝙ ſm conſuetudinē re=
gionum exigerētur decime ꝛ redderētur. tenebatur
eni predicare verā ſolutionē decimarū: ꝛ predicauit
oppoſitū. g̃ peccauit mortalit̃. p̄ſumēdū eſt aūt ꝙ nō
Tertio. peccauit. Itē. tria erāt in veteri teſtamēto: ſcꝫ p̄ce
pta/ iudicia/ ꝛ leges/ ſiue cerimōialia. p̄cepta aūt ſūt
que pure moralia ſunt. iudicia ſicut hic: ſi emeris ſer=
uum ebreū ꝛc̄. cerimonialia ſunt ſacrificia carnalia.
preceptū ergo de veris decis aut fuit in veteri teſta
mento vt p̄ceptū/ aut iudiciū/ aut cerimoniale. ſi fuit
vt p̄ceptum: g̃ vt pure morale. ergo eſt ſcriptū natu
raliter in corde hois: ꝛ hoc falſum. non eni magis di
ctat conſcientia de decima q̄ꝫ de duodecia. ſi vero fuit
vt iudiciū vel vt cerimoniale. g̃ variabile: q̄a iudicia
variantur ſm diuerſas regiones: ꝛ diuerſos mores
hoim: ergo p̄ceptū de veris decimis variabile eſt ſm
diuerſas regiones. ergo prelati non tenent̃ p̄dicare
Quarto. veram ſolutionē decimarū. Itē. p̄ceptū de decis
reducibile eſt ad aliq̄d preceptoꝝ. x. non niſi ad hoc
honora patrē ꝛc̄. intelligit̃ eni illud p̄ceptū: ꝛ de pa=
tre carnali ꝛ ſpūali. ſ. prelato: ſed vn⁹ modus hono=
randi patrē carnalē eſt exhibere ei neceſſaria: ſed ad
hoc non tenemur niſi pro loco ꝛ tpe: videlꝫ cū pater
indiget: magis aūt ſcriptū eſt in corde hois ꝙ tenea
tur dare carnalia p̄ri carnali a quo habet oia carna=
lia: q̄ꝫ teneat̃ dare carnalia patri ſpūali: ſcꝫ prelato:
ſed patri carnali nō tenetur dare carnalia niſi q̄n in=
diget: nō tenētur ergo hoies ad ſolutionē harū deci
Solutio ſm marū ſimplr: nec prelati tenētur p̄dicare. Quod conce
ſcdam opio= dunt illi q̄ ſuſtinēt ſcdam opinionē. Sed ꝯtra. aut
nem. ſi eccleſia dꝫ predicare ſolutionē decimarū aut nō:
ꝯ quā ar. debet ꝛ alicubi non p̄dicat: ergo peccat: ſi non/ ꝛ p̄di
cat alicubi: ergo ibi peccat. ergo quicq̄d ꝯtingit pec
Secundo. cat ecclia vel hic vel ibi. Itē. ſi non tenet niſi in
caſu dare decimas qualit̃ p̄dicaret ecclia in illo ca=
ſu: ſi predicat ꝙ nō tenetur videt̃ mētiri: ꝛ p̄terea ſcā
dalizātur layci: ſi p̄dicat ꝙ nō tenētur: ergo nūq̄ꝫ ha
bebitur ſolutio ſicut dictū eſt pri⁹ ꝙ p̄ceptū de deci
mis ſm ſubſtātiā ſuā eſt morale: ſꝫ ſm taxationē nō
eſt morale: taxauit aūt dñs in veteri teſtamēto deci=
mā partē: q̄r taxat⁹ erat nūer⁹ ſacerdotū et leuitarū:
cum eni eēnt duodeci trib⁹: q̄r trib⁹ ioſeph fecit du=
as tribus: ſola trib⁹ leuitica ceſſit in ſortē dñi: ꝛ ꝓpt̃
hoc taxauit dñs: vt alie decimas darent leuiticis. ſꝫ
in nouo teſtamēto nō eſt facta hmōi taxatio in mini
ſtris dñi. vñ non eſt facta taxatio in decimū: ſꝫ ordia
tionē ecclie reliq̄t dñs. ꝛ ecclia inſtinctu ſpūſſcti or=
dinauit vt ſm regionū ꝯſuetudinē dētur decie. ſicut
iacobus in. xv. actuū. viſū eſt nobis ꝛ ſpūiſctō: nihil
vltra vobis iponere oneris q̄ꝫ vt abſtineatis ꝛc̄. dt ei
Origenes. orig. abūdat iuſticia mea pluſq̄ꝫ ſcribarū: ꝛ phariſeo
rum: q̄ etiā minutas decias reddebāt: ꝛ ego iprudē
ter vtar tpalibus: ꝛ non ſentiet ſacerdos neqꝫ leuita
neqꝫ altare: q̄ſi diceret nō abūdat. ſilr p̄t dici de pre=
latis nr̄is: abundat iuſticia p̄latorū pluſq̄ꝫ ſacerdo=
tum leuitice trib⁹: ꝛ ſacerdotib⁹ illis ſufficiebāt de=
cime ꝛ primitie: ꝛ prelatis nr̄is nō ſufficiūt legalia: et
Solutio do= mlta alia q̄re nō abūdat. Propt̃ hoc ſine p̄iudicio
ctoris. melioris ſnie. dicim⁹ ꝙ ſicut hꝫ ꝯſuetudo regionis
tenētur layci reddere decimas/ ꝛ prelati predicare.
Ad primum Ad p̄io obie. dicim⁹ ꝙ ecclia alicubi dꝫ predica
re: alicubi nō debꝫ: ꝛ vbi dꝫ: ſi nō predicat ſacerdos:
ſed omittat ex puſillanimitate ꝛ negligētia/ peccat.
ſilr vbi nō dꝫ predicare ſi p̄dicat cū hoc ſit ex cupidi
Ad vltimū. tate peccat. Ad vltio obie. dicim⁹ ꝙ ſi ecclia val=
de indigeret nō deberet p̄dicare aut ꝙ tenerent̃: aut
ꝙ non tenerētur. ſꝫ deberet oſtēdere indigentiā ſuā:
et preceptū de decimis: ꝛ tunc ſine dubio tenerētur
non ſolū de frugibus terre: ſed etiā de negociatione
iuſta/ et breuiter de oibus q̄ renouātur quouſqꝫ eſſet
cibus in domo dñi: ſm preceptum domini.

Ultima queſtio.

De redemptione decimarum.

Rla gñalis. Queritur de redēptiōe deciarū. Et eſt gña
lis regula ꝙ lꝫ cuilibet redimere ſuū ius.
vñ licet decias redimere a militibus qui
Ar. primo. eas iniuſte detinēt: ſed nō lꝫ emere. Sꝫ
videtur ꝙ licet emere: q̄r ius p̄cipiendi decias tpale
eſt: et tranſitoriū: ꝛ eſt dos ecclie carnalis: g̃ eſt pre=
ciabile: ergo ponere ipm ſub p̄cio nō eſt pctm̄: ergo
Euaſio. licet emere decias. Si dicat̃ ꝙ non licꝫ: q̄r ius p̄ci
piendi decimas non ſit ſpūale: tn̄ eſt annexū ſpūali.
Contra: ſiliter ius percipiendi redditus in hac villa
eſt annexū ſpūali: q̄r ſicut eccleſia habet ius percipi
endi decimas in hac villa: ita ꝛ alios redditus: ergo
qua rōne nō licet emere decias: q̄a ſunt de poſſeſſio=
nibus ecclie: nec lꝫ emere villas ecclie: ꝛ hoc falſum
Solutio. Solutio. Ius p̄cipiendi decias annexū eſt ſpūali
naturali ordinatione ꝛ diuina: naturalis eſt ordina=
tio vt q̄ ſemināt ſpūalia/ metāt carnalia: hec eſt ei rō
dati ꝛ accepti: de qua loq̄tur apl's ad phi. vi. ꝛ hec eſt
equalitas māne vt q̄ plus colligit min⁹ hēat. layci ei
qui plus colligūt de tpalibus debēt dare cleric̄ꝫ qui
minus colligūt vt ſit equalitas: ꝛ poſſint vacare legi
Thomas cā dei que vocatio ſpūalis eſt: ꝓpter quā btūs thomas
thuarienſis. canthuariēſis: ꝛ multi alij ſancti paſſi ſunt tormēta:
et certauerunt cōtra reges: ꝛ principes volētes au=
Papa ordi= ferre poſſeſſiōes eccleſie: q̄a ſine hmōi poſſeſſionib⁹
nauit. non poſſunt miniſtri dei vacare legi dei. Ordinauit

autẽ dñs papa vt ꝓ carnalibus q̄ debentur ſeminãti
bus ſpũalia darẽtur decime. vñ pꝫ ꝙ ius decimarũ
annexũ eſt ſpũali naturali oꝛdīatiõe ⁊ diuina. alij au
tem redditus annexi ſunt ſpũali ex accidẽti: ⁊ ꝓpter
Ad rões. hoc nõ eſt ſil'e. ¶ Et ſic pꝫ ſolutio ad obiecta: ⁊ ſicut
eccleſie lꝫ redimere decĩas: ſic alicui clerico auctoꝛi-
tate eccĩe accipe in pignus decimas a militib⁹: ⁊
habere fruct⁹ ꝑ multos ãnos: ⁊ ſi milites velint hr̃e
decimas accipiet cleric⁹ totã ſoꝛtẽ ſuã non ꝯputatꝫ
ꝯ hoc ar. fructibus iterũ ꝑceptis in ſoꝛtẽ. ¶ Sed videt̃ ꝙ ibi
ſit vſura: q̃a iſte clericus accipit aliq̃d. ſ. illos fruct⁹
p̄ter ſoꝛtẽ ex vi mutui vel pignoꝛis non fiat ius in
In oppoſitũ hoc: ḡ eſt vſurarius. ¶ Sed ꝯ. illi fruct⁹ erant eccĩe
et eccĩa dedit ei. ergo nõ peccat accipiẽdo illos fru
Solutio. ctus. ḡ nõ eſt vſurarius. ¶ Qđ ꝯcedimus. hac rõne
Ad rõnem. non vꝫ hec argumẽtatio: accepit aliq̃d p̄ter ſoꝛtem ex
vi mutui vel pignoꝛis. ḡ eſt vſurari⁹. intelligẽdũ eſt
eni aliq̃d alienũ. ille vero nõ accipit aliq̃d alienũ im
mo ſuũ qđ ſibi datũ eſt ab eccĩa ſiue p̄lato q̃ dare
Alia q̃ſtio in poterat. ¶ Itẽ. ponat̃ qđ aliquis miles habeat i ali-
cidens. quo territoꝛio. xl. modios de redditib⁹. xx. de decia
⁊. xx. de cãpiparto: ⁊ ꝯtrahit mutuũ cũ aliq̃ clerico q̃
dat ei mutuo. c. libꝛas vt habeat quolꝫ anno. x. modi
Ar. ꝙ ſic. os in illis redditibus. ¶ Querit̃ vtrũ ille ꝯtractus
ſit vſurarius. ⁊ ꝓbat̃ ꝙ ſic: q2 liceret clerico illi quolꝫ
anno ꝑcipere totã decimã. ſ. xx. modios. ḡ multo foꝛ
In oppoſitũ tius. xx. modios. ¶ Sed ꝯ. accidit ſterilitas t̃re ita
ꝙ in territoꝛio illo in quo ſolẽt eſſe. xl. modij nõ ſunt
niſi. xij. iſte cleric⁹ accipit de illis. xij. x. ⁊ nõ ſunt de
decima niſi ſex: ḡ quattuoꝛ accipit de cãpiparto. ḡ
aliquid accipit de alieno p̄ter ſoꝛtẽ: ⁊ ex vi mutui: q̃ñ
eni miles vult habere illos modios reddet. c. libꝛas
Solutio ergo ille clericus eſt vſurarius. ¶ Solu. ſi cleric⁹ fe
Ad rõnem. cit contractũ ſuũ hoc mõ: ⁊ hac intẽtione vt q̃cq̃d cõ
tingat habeat de redditib⁹ illis. x. modios: vſurari⁹
fuit ille ꝯtractus. ſi vero hac intẽtione vt in decima
ſua habeat. x. modios: ſi ibi ſint: ⁊ ſi nõ nõ: nõ eſt vſu-
rarius: in volũtate eni conſiſtit vſura: ⁊ ſymonia ſm
Alia q̃ſtio in theologos: q̃cq̃d dicãt decretiſte. ¶ Iuxta hoc q̃ri-
cidens. tur de quodã milite q̃ non hꝫ redditus niſi de decis:
Af. p̄mo. et nõ vult viuere i moꝛtali pctõ. ſed ſi reddat decias
non hẽbit vñ paſcat filios vl' vxoꝛẽ: ⁊ foꝛte filie ꝓſtitu
entur: ⁊ filij fiẽt raptoꝛes: ⁊ multa alia incõueniẽtia
Secundo. accidẽs. q̃d ḡ faciet. ¶ Itẽ. dñs ſuus nõ ꝑmittit red
dere decias illas eccĩe: q̃a dt̃ eas eſſe de feudo ſuo:
Solutio. videtur ḡ miles ꝑplexus eſſe. ¶ Solu. ille miles dꝫ
venire ad ep̄m ſuũ: ⁊ oſtẽdere indigẽtiã ſuã ei: ⁊ ep̄s
ad tp̄s dꝫ ei dimittere fruct⁹ illarũ decimarũ: dũmo
do miles ꝓmittat q̃ñcũqꝫ poterit qđ reddet decias
eccĩe: ſi ep̄s vero peruerſus ſit: ⁊ nolit ei dimittere:
tunc miles dꝫ reddere. meli⁹ eni eſt ꝙ ſẽꝑ ſit pauꝑ q̄ꝫ
Alia q̃ſtio in detineat alienũ cũ pctõ moꝛtali. ¶ Itẽ. aliq̃s miles
cidens. vult vẽdere decias: ſed eccĩa in cui⁹ t̃ritoꝛio ſunt il-
le decie nõ hꝫ facultates/ vñ emat. i. redimat: et alia
eccĩa redimat eas ex auctoꝛitate ep̄i illi⁹ loci: poſt
modũ illa eccĩa in cui⁹ territoꝛio ſunt ille decie red
dit ad melioꝛẽ foꝛtunã: ⁊ vult habere illas decimas.
Af. ꝙ ſic. Querit̃ vtrũ dẽat hr̃e? ¶ Videt̃ ꝙ ſic: q2 de iure cõ
muni ſũt ſue ille decie cũ ſint i ꝓchia ſua: ⁊ de iure
diuino. ḡ dꝫ eas hẽre: q̃a ſicut de iure diuino ẽ ꝙ ibi
leuite habeant decias ita de iure diuino eſt ꝙ iſte cu
Secundo. ratus hẽat iſtas decias. ¶ Itẽ. raptoꝛes ſũt q̃ metũt
carnalia: ⁊ nõ ſeminãt ſpũalia: ſꝫ hec eccĩa q̃ modo
habet decias iſtas non ſeminat ſpũalia in hac parro
chia. ergo in illa nõ dꝫ metere carnalia. videtur ḡ ꝙ
illa eccĩa dꝫ habere iſtas decias que ſunt in ſuo ter
ritoꝛio. ¶ Sed ꝯ. hec eccĩa eſt in poſſeſſione harum *In oppoſitũ*
decimarũ: ſm oꝛdinationẽ ep̄i cuius eſt oꝛdinare de
decimis. ḡ de iure ſuo ſunt: ſic alia eccĩa non habet
actionẽ cõtra iſtã. ¶ Solutio. Si illa eccĩa in cui⁹ *Solutio.*
territoꝛio ſunt ille decie nũq̃ꝫ ꝑcepit illas decimas:
bene põt alia eccleſia ſm oꝛdinationẽ ep̄i loci redi-
mere illas decias. ſi tñ eccĩa in cui⁹ territoꝛio ſunt
ille decime ſufficientẽ cibũ hẽat intẽtio eni dñi ſemꝑ
debet ſalua eẽ. ¶ Ad p̄mũ ḡ dicim⁹ ꝙ de iure diui *Ad p̄mũ.*
no eſt ꝙ decime debent̃ leuitis: ſed nõ eſt de iure di-
uino ꝙ iſte decie iſtis leuitis dẽtur immo ꝑtim eſt ab
oꝛdinatiõe hũana: dñs eni reliq̃t oꝛdinationẽ eccĩe
qui oꝛdinat quas decias habeãt: ⁊ quãtas: nec eſt ra
pina ſi hec eccĩa habeat has decias ſm oꝛdinatio-
nẽ eccĩe cui⁹ eſt oꝛdinare de talib⁹. ¶ Itẽ. aliq̃s mi *Alia q̃ſtio in*
les detinet decias que valent ducẽtas libꝛas: ⁊ inde *cidens.*
emit villã. Querit̃ vtrum illa villa debeat eſſe eccĩe, *Ar. ꝙ ſic.*
dicit eni ius poſitiuũ: ꝙ ſi aliquis emat de meis de-
narijs villã: villa illa non eſt mea: ſed exceptionẽ hꝫ
hec regula in minoꝛe: qui ſcꝫ eſt ſub tutela alterius:
pars eni minoꝛis non dꝫ deterioꝛari: ſꝫ melioꝛari: ſꝫ
eccleſia fungit̃ iure minoꝛis. ¶ Cõtra. villa ẽpta de *In oppoſitũ*
rebus eccĩe non dꝫ eſſe eccĩe. pari rõe: ſi ꝯmutetur
alia villa in aliã: ⁊ illa alia in aliã ⁊ ſic in infinitũ oẽs
ille erant eccĩe qđ manifeſte falſum eſt. ¶ Solutio *Solutio.*
ſufficit eccĩe ꝙ ſeruetur indamnis. vñ põt petere vl'
vltimã villam vel res ſuas de q̃bus empta eſt villa.
¶ Itẽ. cum de oĩbus teneamur dare decimas: ſicut *Alia q̃ſtio in*
de agnis ⁊ lana. Querit̃ ergo ſi agni paſcant̃ in me- *cidens.*
dietate anni in ꝓchia vna: ⁊ in alia medietate i alia *Ar. p̄mo.*
parrochia q̃ ſacerdos debeat habere decimã de la-
na. videt̃ ꝙ ille in cui⁹ ꝓchia tondẽtur oues. ¶ Sꝫ *In oppoſitũ*
contra. De oĩbus que renouantur inq̃ꝫtũ renouãtur
debent dari decie: ſed lana in duabus parrochijs re
nouatur: ḡ duobus ſacerdotib⁹ debet decia dari de
illa lana. ¶ Simĩs eſt obiectio de illo q̃ habitat i vna *Alia q̃ſtio*
parrochia: ⁊ colit terrã in alia. Querit̃ eni cui ſacer- *Af. p̄mo.*
doti debeat dare decias. videt̃ ꝙ illi in cui⁹ territo-
rio colit terrã. ¶ Sed ꝯ. Et q̃ ſeminat ſpũalia dꝫ da *In oppoſitũ*
re carnalia: ſicut dt̃ ap̄ls. ꝯmunicet is cui catheziza
tur in oĩb⁹ bonis: ḡ paſtoꝛi ſuo dꝫ dare decias illas.
¶ Solutio. Ad p̄mũ dicim⁹ ꝙ ſm ius cõmune cũ *Solutio*
renouatio fiat in duob⁹ parrochijs duobus ſacerdo *Ad p̄mum*
tibus debet dari decia: ſilĩter in ſcđo caſu ſm ius cõ
mune agricola debꝫ dare decias paſtoꝛi ſuo q̃ ſemi
nat ſpũalia: ex cã tñ rõnabili põt eccĩa aliter diſpo-
nere vt ſcꝫ ſacerdoti in cui⁹ ꝓchia tondẽtur oues/ *Per hoc ad*
detur lana/ ſi alia eccĩa pinguis ſit: ⁊ ſilr̃ agricola dꝫ *alia.*
decimas illi ſoli in cui⁹ territoꝛio terrãꝫ colit ſi alia
pinguis ſit eccĩa vt ſit equalitas manne: ſicut dictũ
eſt. ¶ Breuiter ḡ dicim⁹ ꝙ ſm ꝯſuetudinẽ rõnabilẽ *Concluſio*
regiõis dande ſunt decie: dũmõ ſalua ſit intẽtio dñi *ex dictis.*
vt ſit ſufficiẽs oĩbus cibus in qualibet domo dñi.

¶ Tractatus triceſimus.

¶ De vtili qđ pertinet ad honoꝛẽ ꝓximi.

Dicto de vtili quod pertinet ad honoꝛẽ dei: ſi-
cut de voto ⁊ de decimis: dicendũ eſt de vtili
quod ꝑtinet ad honoꝛem ꝓximi: ſicut de vitatione
ſcandali: ⁊ fraterna coꝛrectione. et p̄io de vitatione
ſcandali. Circa queſtionẽ iſtam p̄io videndũ eſt q̃d

Ayuntamiento de Madrid

ſit ſcandalū: et vtrū oē ſcandalum ſit mortale pctm̄.
ſcd̄o vtrum ſcandalū ſit vna ſpecies pcti ꝑ ſe. tertio
de illo verbo apl̄i: oīa michi licēt: ſꝫ non oīa expedi=
unt. quarto q̄d omittendū ſit ꝓpter ſcandalū. quinto
quid faciendū ꝓpter ſcandalū. ſexto vtrū petrꝰ ſcan=
daliʒauerit ſeꝑando ſe a gentibus: ⁊ cōedendo cū iu
q̄d ſcandalū deis: diſcernēdo cibaria. ¶ Circa pͥmū ſic ꝓcedit.
dicit auctoritas ſuꝑ illud mathei. ve mūdo a ſcāda=
lis. Qꝛ ſcādaliʒare eſt dicto vel facto minꝰ recto pre
ſtare occaſionē ruine: ſicut cū aliq̄s fornicatꝰ cū alio
preſtat ei occaſionē fornicādi. ⁊ hoc pꝫ ꝙ ſcandalū
eſt dictū vel factū minꝰ rectū p̄ſtās occaſionē ruine.
dꝛ aūt ſcandalū grece obex latine: ſicut eni ad obicē
poſitū in via ledit pes eūtis: ſic ſcandalū eſt obex po
Duplex ſcā= ſitus in via morū ad quē ledit pes ſpūalis. Dicit aūt
dalum. ſcādalū actiuū/ ⁊ ſcādalū paſſiuū. Scandalū actiuū
actiuū q̄d eſt eſt in quo q̄s ſcādaliʒat aliū preſtās ei occaſionē rui
Paſſiuum ne ſpūalis: vel facto vel dicto minꝰ recto. Scādalū
quid eſt paſſiuū eſt quo q̄ ledit ruens in pctm̄ exēplo alteriꝰ.
Prima q̄ō. ¶ De ſcādalo actiuo videt ꝙ oē tale ſcādalū ſit pec
Arḡ ꝙ ſic. catū mortale. qꝛ dn̄s dꝛ in euāgelio. ve mūdo a ſcan
dalis. i. pena et̄na iminēt amatoribꝰ mūdi ꝓpter ſcā
dalū: ſed dānatio et̄na non imminet niſi ꝓpter pctm̄
Confirmat. mortale. g̊ oē ſcandalū eſt pctm̄ mortale. ¶ Idē vide
tur ꝑ auctoritatē illā. Qui ſcādaliʒauerit vnū ex pu
ſillis/ expedit ei vt ſuſpēdatur mola aſinaria in collo
eius: ⁊ demergat in ꝓfundū maris/ quaſi dicat. quā
talibet pena t̄palis iproporciabilis ē pene et̄ne quā
meret ille q̄ ſcandaliʒat. ergo om̄e ſcādalū eſt pctm̄
Tertio. mortale. ¶ Itē. eadē eſt rō cuiuſlibꝫ ſcādali. g̊ ſi vnū
eſt mortale pctm̄: ⁊ quodlꝫ. ſicut ſi aīa ſortꝭ eſt imor=
talis: ⁊ quelibet: cū eadē ſit ratio in quolibꝫ hoīe. ſed
conſtat ꝙ aliq̄d ſcandalū eſt mortale. g̊ ⁊ quodlibet.
vel diſtingue quid faciat ſcandalū veniale/ q̄d mor=
In oppoſitū tale. ¶ Sed ꝓbat ꝙ aliq̄d eſt veniale: qꝛ ſicut q̄ for=
nicatur corā alio ꝓuocat ipꝫ ad fornicationē: ita qui
mentitur corā alio ioco ſe/ ꝓuocat ipm̄ ad mentiēdū
ioco ſe: ſed ſcandalū primū eſt mortale: qꝛ incitat ad
Secundo. mortale: mentiri eni ioco ſe veniale eſt. ¶ Itē. ſimus
in illo inſtāti in quo petrꝰ dꝛ dn̄o. abſit a me dn̄e non
erit michi hoc: inde petrꝰ ſcandaliʒauit dn̄m: g̊ dn̄s
ſcādaliʒat a petro: qꝛ ſi ſortes ꝑcutit iſtū/ iſte ꝑcutit
a ſorte. ſil̄r ſi ſortes diligit iſtū iſte diligit a ſorte: ſi=
cut etiā ⁊ in vere actiuis ⁊ in vere paſſiuis: dicūt acti
uum ⁊ paſſiuū ad ↄuertētiā. ſicut g̊ bn̄ ſeq̄tur: petrꝰ
ſcandaliʒat dn̄m. g̊ dn̄s ſcandaliʒat a petro: ſed pri=
mum eſt verū: ergo ⁊ vltimū: g̊ dn̄s leditur ſpūalit̄.
ergo peccat: vel venialiter vel mortaliter. q̄d eſt im=
Tertio. poſſibile. ¶ Itē. ꝓbat ꝙ ſcādalū paſſiuū nō ſit pctm̄:
quia paſſio non ſubeſt libero arbitrio: g̊ nō eſt volun
Quarto. tariū: g̊ non eſt pctm̄. ¶ Itē. nullus vult ledi: g̊ nullꝰ
vult ſcādaliʒari: g̊ ſcandalū paſſiuū nō eſt volūtariū.
Solutio. ergo nō eſt pctm̄. ¶ Solu. dicimꝰ ꝙ quoddā eſt mor
ad duas pri= tale quoddā veniale: ſicut oſtenſū eſt. ¶ Et ad duas
mas auctori primas auctoritates dicimꝰ ꝙ dn̄s loq̄tur ibi de ſcā
tates. dalo mortali ſicut cū dꝛ. os q̄d mentit occidit aīam/
intelligit de mēdacio mortali. ↄſtat eni ꝙ nō oē mē=
Ad ſcd̄m. daciū eſt mortale. ¶ Ad ſcd̄o obie. dicimꝰ ꝙ hec eſt
duplex: eadeꝫ eſt ratio in oī ſcandalo: ſi eni rō ſumat
pro cauſa: falſa eſt: ſi vero ꝑ diffinitione vera eſt: ſed
tunc nō ſeq̄tur ꝙ ſi vnū eſt mortale pctm̄: ꝙ ⁊ quod=
libet: ſicut non ſeq̄tur. eadē eſt rō in oī pctō. i. diffini
tio. g̊ ſi vnū eſt pctm̄ mortale: g̊ ⁊ quodlꝫ: qꝛ ex cauſa
ſit ſcādalū veniale vl̄ mortale. ¶ Uolūtariū aūt actio Triplex vo
nū triplex eſt cauſa. ſ. natura/ virtus/ ⁊ libido. virtus luntarium.
autē non eſt cauſa facti vel dicti minꝰ recti nec natu
ra: qꝛ q̄d natura facit difficile virtꝰ facit facile. libido
ergo ſcandali eſt cauſa: qꝛ ſi eſt venialis ſcandalū eſt
veniale: ſi mortalis ſcādalū eſt mortale. ¶ Ad aliud Ad aliud.
dicimus ꝙ nō valet hec argumētatio: petrꝰ ſcādali=
ʒauit dn̄m. g̊ dn̄s ſcandaliʒatus fuit a petro: nec iſta
ſil̄r: iudei ſcandaliʒati ſunt a dn̄o. g̊ dn̄s ſcādaliʒauit
iudeos: qꝛ ſcandalū actiuū: ⁊ ſcandalū paſſiuū: nō re
feruntur ad ſe ꝫm ſuas eēntias: ſed ſolū ad illud q̄d
dicitur vel fit: qꝛ ergo ſcandalū actiuum nō eſt vera
cauſa ſcandali paſſiui: ſed tm̄ occaſio: ꝓpter hoc neu
tra illarū argumentationū valet. ¶ De ſcādalo aūt Ad aliud
paſſiuo dicimꝰ ꝙ aliq̄n eſt mortale pctm̄: ſicut ſi ali=
quis fornicat exēplo alterius: aliq̄n veniale: ſicut cū
aliq̄s mētit ioco ſe exēplo alteriꝰ: aliq̄n nō eſt pctm̄:
ſicut cū in aliquo remittit feruor charitatis vel fidei
ex facto vel ex dicto alteriꝰ: illa remiſſio nō eſt pctm̄
eſt tn̄ ſcandalū: qꝛ eſt quedā leſio: nō valet aūt hec ar
gumentatio: paſſio non ſubeſt libero arbitrio. ⁊c̄. q̄a Quare dicit
ſcandalū paſſiuū nō eſt paſſio: ſed dꝛ paſſiuū: qꝛ origi paſſiuum.
nem hꝫ occaſionalit̄ ab occaſiōe alteriꝰ. ¶ Ad vlti= Ad vltimū.
mum dicimus ꝙ hec eſt duplex: iſte vult ledi: ſicut
hec eſt duplex: iſte vult peccare: quia ſi voluntas ſo=
lum tranſeat ſupra actū vera eſt vtraq̄: quia iſte vult
actum quod eſt peccatū: et vult actū quod eſt leſio:
ſi tranſeat ſupra totum: falſa eſt.

¶ Secunda queſtio.
¶ Utrum ſcandalū vna ſit ſpecies peccati.

Circa hunc capitulū queritur vtrū ſcanda Prima q̄ſtio
lum ſit vna ſpecies pcti per ſe diſtincta ab huiꝰ capituli
aliis videtur ꝙ ſic: qꝛ iſte fornicatur coraꝫ Arḡ. ꝙ ſic.
aliis: peccat eni eo ꝙ fornicatur: ⁊ in eo ꝙ
ſcandaliʒat: ergo peccat dupliciter: g̊ cōmittit duo
peccata. ¶ Itē. aliquid eſt dimittendū propter ſcan Secundo.
dalū: ſimus in illo inſtāti in quo iſte tenet dimittere
hoc bonū ꝓpt̄ ſcandalū ⁊ non dimittit: cōſtat ꝙ pec
cat pctō ſcandali: ⁊ iſte peccat ſcādalo luxurie: hoc
certum eſt ⁊ luxuria eſt aliqua ſpecies pcti ¶ Solu Solutio
tio. Peccat alia ſpecie pcti q̄ꝫ ſit pctm̄ luxurie: ſed il aliquorū.
le qui fornicatur coram aliis peccat pctō luxurie/ et
peccato ſcandali: ergo peccat duplici ſpecie pcti: er
go ſcandalū eſt alia ſpecies pcti: ergo cōmittit duo
pctā: ergo ſcandalū eſt vna ſpecies pcti ꝑ ſe. ¶ Con ↄ quā arḡ.
tra. Nichil eſt ibi pctm̄ in illo q̄ fornicatur corā aliis
niſi actio: ſed vnica eſt ibi actio: g̊ vnicū eſt ibi pctm̄
¶ Itē. ſit ita ꝙ aliquis fornicetur corā aliis aliquis Secundo.
non: iſti duo nō differunt niſi in hoc ꝙ vnus fornicat
corā aliis: alius nō corā aliis: ſed ꝙ dicit corā aliis
circunſtantia eſt: et circūſtātia nō mutat genus pcti
ſi eni aliq̄s fornicatur in loco nō ſancto/ et poſtea in
loco ſancto nō mutat genus pcti: ergo ille q̄ fornica
tur corā aliis nō peccat duplici gn̄e pcti: ergo ſcan=
dalum non eſt aliud pctm̄ ibi q̄ꝫ fornicatio. ¶ Forte Euaſio.
dicet ad hoc ꝙ ibi ſunt duo pctā: vnū inq̄ꝫtū fornica
tur/ aliud inq̄ꝫtū intendit tale q̄d facere per q̄d nocet
proximo: ſed eodēmodo probatur ꝙ ille q̄ fornicat
latēter ↄmittit duo pctā: vnū ꝙ fornicatur/ aliud ꝙ
intēdit tale q̄d facere per q̄d nocet ſibi: hoc aūt fal
ſum: ergo eſt pctm̄ vnū tm̄. ¶ Solutio. Ad hoc nobiſ Solutio.
videt dicendū ꝙ ſicut ille q̄ deflorādo virginē inter=
ficit eam ſi dictat ei cōſciētia aut ꝓbabiliter debeat

dictare ꝙ deflorādo interficiet:duo ɔmittit pctā.ſic
ille q̄ corā aliis fornicaꝫ ſciēter cum dictet cōſciētia
aut probabiliter dictare debeat ꝙ nocebit ꝓximo ſuo:
duo ɔmittit pctā ⁊ vnica actio eſt iſti:duo pctā quā=
tum ad maculas ⁊ deformitates formaliꝫ:ḡ ſunt illi
duo pctā/ ſed non eſt in ſubiecto niſi vnitas pcti:vel
Ad rōnes. multitudo ꝓprie formā reſpicit.¶ Et ꝓpter hoc nō
valet hec argumētatio.nichil eſt iſti pctm̄ niſi actio:
et vnica eſt actio.ḡ eſt vnicū pctm̄:q2 in media ꝓpo=
ſitione ſignificaꝫ vnitas actiōis:⁊ ſic vnitas actiōis
materie pcti in ɔcluſiōe vnitas forme.inſtātia:nihil
eſt nomē niſi vox: ⁊ iſte nō ꝓtulit niſi vnā vocē. ergo
non ꝓtulit niſi vnū nomē.eſto ꝙ ꝓtulit hāc vocē ca=
Ad aliud. nis in diuerſis ſignificatiōibꝰ.¶ Ad aliud qđ obii=
citur ꝙ hec circunſtātia corā aliis nō mutat genus
pcti.poſſet eni dici ꝙ nō eſt circunſtātia cū nō ɔpre=
Aliter diciꝫ. hendaꝫ hoc verſu.Quis qđ vbi qbꝰ auxiliis cur/quo
modo/qn̄:vel ſi eſt circunſtantia.dicendū eſt ꝙ talis
eſt circūſtātia q̄ induxit materiā peccādi: q2 nocere
proximo ⁊ peccare in ꝓximū eſt qđā materia peccā
Ad vltimū di.¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ ille q̄ cōmittit fornicatio
nē latēter nō ɔmittit duo pctā: q2 ſuſtātiale eſt cuiꝫ
pctō mortali nocere ꝓprio ſubiecto.ſed accidentale
eſt nocere ꝓximo.ꝓpter hoc non eſt ſimile.

¶ Tertia queſtio.

¶ De auctoritate apl̄i: ſcꝫ omnia michi licēt
ſed non omnia expediunt.

Q Ueritur de hoc verbo apl̄i:oīa mihi licēt:
ſed nō oīa expediunt:⁊ nō loqtur apl̄s vni
uerſaliter de oībus:ſic eni falſa eſſet ꝙ nō
De qbꝰ loq= licebat ei fornicari:ſed loqtur tm̄ de tribꝰ
baꝫ paulus. ſcꝫ de redemptiōe rerū in iudicio/ ⁊ de ſuſceptiōe ci
borū ab eis qbus miniſtrātur ſpūalia/ ⁊ de comeſtio
ɔ hoc aꝫ. ne idolatici. ¶ Sed obiiciꝫ.quodlibꝫ eoꝝ/ſi fiat aut
fit cū ſcandalo:aut ſine ſcādalo. ſi ſine ſcādalo nullū
eorum eſt licitū:nullū expediēs.ergo falſa eſt illa lo
cutio ꝓpter primā partē.ſi ſine ſcādalo:tunc quodlꝫ
eſt licitū:quodlibꝫ expediēs:ergo falſa eſt ꝓpter vlti
mā partē.ergo cū fiat aut cū ſcandalo aut ſine ſcāda
Solutio. lo falſa eſt in oī caſu locutio. ¶ Solutio. hec dictio
Expediēs et licitum reſpicit materiā ſiue genꝰ rei:ſed hec dictio
licitū differt expediens reſpicit actū ſiue caſum: vn̄ is eſt ſenſus:
oīa ſunt mihi licita in ſe:ſed nō oīa expediūt in caſu:
ſcꝫ cū ſcandalo fr̄is.vn̄ licitū in ſe eſt repetere ſua in
iudicio:ſed non expedit cū ſcandalo fratris.

¶ Quarta queſtio.

¶ Quid ſit omittendū propter ſcandalum.

C Irca quartum capitulum queritur qđ ſit
omittendū ꝓpter ſcandalū: ⁊ in primo ca
ſu vtrū teneatur aliqs repetere ſua ꝓpter
Aꝫ.ꝙ ſic. ſcandalū. ¶ Uideꝫ ꝙ ſic.Q2 magis dili=
gendus eſt ꝓximus q̄ corpꝰ ꝓpriū:ſed in infinitum
magis eſt diligendū corpus ꝓpriū q̄ tpalia.ergo in
infinitū magis tenemur diligere ꝓximū q̄ tpalia.ḡ
non tenemur repetere noſtra tpalia āteq̄ interficia
mus proximū in aīa ſcandalizando ipm̄.ḡ non tene=
mur repetere nr̄a in iudicio ꝓpter vitandū ſcandalū
Secundo. ¶ Itē.tenemur dimittere opa mie ꝓpter ſcandalū:
ſed meliora ſūt opera mie q̄ iuſticie. ergo tenemur
dimittere opera iuſticie propter ſcādalū.ergo tene=
Tertio. mur non repetere noſtra ꝓpter ſcandalū. ¶ Itē.ſu=
per illum locum euang.ve mundo a ſcandalis.dicit
auctoritas.tenemur vitare ſcandalū inq̄tum poſſu=
mus ſine pctō:ſed ſine pctō poſſumus vitare proxi=
mi ſcandalū non repetendo ḡ nō tenemur nr̄a nō re
petere noſtra propter ſcandaluꝫ.ergo nō eſt licitum
repetere ſua cū ſcandalo fratris.¶ Sed ɔtra.eccl̄ia In oppoſitū
ſuſtinet et ꝑmittit ꝙ repetātur ſua ab aliqbus: et cū
ſcandalo multi eni ſcandalizanꝫ inde : ergo licitū eſt
repetere ſua:⁊ etiā cum ſcandalo.¶ Qđ cōcedimꝰ: Solutio.
aliter eni diſſipareꝫ vnitas eccl̄ie.dicimꝰ ergo ꝙ licꝫ
repetere ſua ⁊ cum ſcādalo: duplici rōne.Prima eſt Prima rō.
refrenatio malorū ſm̄ quā conſulitur malis vbi non
repeterent ſua mali oīa bonis auferrent : ſi eni boni
non peterent ſua : ⁊ hoc dimitterēt ꝓpter ſcandalū:
mali etiā ſemꝑ pretēderent ſignū ſcādali.Scđa cau Scđa cauſa
ſa eſt vtilitas:⁊ pax eccl̄ie.Tertia cā eſt ɔſolatio in= Tertia cā.
firmorū:deſperarēt eni infirmi ſi nō liceret repetere
ſua:infirmis eni data ſunt tpalia non tm̄ ad ſuſtenta
tionem:ſed ad ɔſolationē ſicut dꝛ in canticis. Leua In canticis.
eius ſub capite meo ⁊ dextera illius āplexabiꝫ me:⁊
etiam viri religioſi in accidiā caderēt ſi auferenꝫ eis
tpalia:⁊ nō liceret eis repetere. Quarta cauſa eſt q2 Quarta cā.
neſcitur vtrū ille a quo repetitur ſcandalizetur:imo
preſumendū eſt ꝙ non.iſtis quattuor de cauſis:licet
etiam cū ſcandalo paſſiuo repetere: ſed cū ſcandalo
actiuo nūq̄ licet. vn̄ apo. ſi eſca mea ſcādalizauerit
fratrē meū.i.ſi ego manducādo ſcandalizauero non
mādūcabo carnes in eternū.¶ Ad primo ḡ obie.di Ad primum
cimus ꝙ ſi in repetitione nr̄arum reruꝫ nullū aliud
bonum eſſet niſi acquiſitio tpaliuni tunc ſine dubio
non tenemur repetere ꝓpter ſcandalum : ſed multa
alia bona ibi ſunt.refrenanꝫ eni mali a rapinis ⁊ fur=
tis:et in hoc conſulitur eis:ſicut dictū eſt. ¶ Ad ſe= Ad ſecundū
cundo obie.dicimus ꝙ alia eſt ratio in operibꝰ iuſti
cie/alia in operibus mie: opera eni mie proprie con
ſeruatiua ſunt vnitatis eccl̄ie ⁊ pacis.vnde iuſticia:
et pax oſculate ſunt. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ Ad tertiū.
illa auctoritas intelligenda eſt ſalua triplici verita=
te/ vite/iuſticie/⁊ doctrine:vite vt ſi ſocius ſcandali=
zetur:quia non fornicor ſicut ipſe: ꝓpter illud ſcāda
lum non debeo relinquere bonā vitā meam:vel ſi ali
quis ſcandaliſetur ꝙ do ſententiā iuſtam contra ip=
ſum: nō propter hoc debeo dimittere quin iudicem
iuſte/doctrine vt ſi aliquis ſcandaliſetur:q2 predico
fidem:non propter hoc debeo dimittere quin predi
cem:ſicut nec dn̄s dimiſit qn̄ apl̄i dixerūt ei mathei
xi.ſciſq̄ phar̄.audito hoc ꝟbo ſcādaliſati ſunt:⁊ dn̄s
reſpondit:ſinite illos ceci ſunt / et duces cecorum.
¶ Sed adhuc videtur poſſe probari ꝙ non liceat re Iterum aꝫ.
petere ſua cum ſcādalo proximi:q2 tenemur dimit=
tere opera mie propter ſcandalum vitandū: ſed ope
ra miſericordie in ꝓcepto ſunt:ergo tenemur dimit
tere opera miſericordie que ſunt in precepto ꝓpter
ſcandalū:ergo multo fortiꝰ tenemur dimittere ope=
ra que non ſunt in precepto propter ſcandalum:ſed
repetere ſua non eſt in precepto/licet eni cuilibet re
nunciare iuri ſuo : ergo teneꝫ quilibet nō petere ſua
propter ſcandalū: ⁊ ita non eſt licitū ea repetere cuꝫ
ſcandalo ꝓximi. ¶ Itē.ſicut bonū publicū cōſeruaꝫ Solutio.
per opera iuſticie/ita et opa mie.per rationem enim
dati et accepti de qua loquitur apoſtolus. cōſeruaꝫ
bonum publicū:ſed bonū publicuꝫ nō facit in opibꝰ
mie quin teneamur ea dimittere ꝓpter ſcandalum:
ſed repetere ſua nō eſt in precepto/ licet eni cuilibet
dicit apl̄us.Si eſca mea ſcandalizat fratrem meum

Ayuntamiento de Madrid

nō mādu cādo carnes ī eternū: ſʒ nō māducare car. ī
eter. maiꝰ eſt ꝙ̄ nō repetere ꝑatū vel vineā: ḡ ⁊ tene
mur nō māducare carnes ī eternū ꝓpť ſcādalū. mul
tofortiꝰ ⁊ nō repetere nr̄a tenemur ꝓpť ſcandalum.
Solutio. ¶ Solutio. Ad p̄io obiectū dicimꝰ ꝙ tenemur di-
Ad primū. mittere opa mie ꝓpť ſcādalū: ſed illud dimittere nō
eſt dimittere ſimpl'r: ſed differre: q̄ꝛ nō tenemur opa
mie facere ſemꝑ/ nec tenemur ea facere ī publico: im
mo meliꝰ fiūt in occulto: ſicut dicit dn̄s. Attēdite ne
iuſticiā vr̄am faciatis corā hoibꝰ ⁊ neſciat ſiniſtra qd
faciat dextera: ſed tn̄ a p̄latis debēt opa mie fieri in
publico: eis em̄ dictū eſt: ſic luceant opa veſtra corā
hoibꝰ vt glorificēt patrē vr̄m q̄ in celis eſt: repetitio
vero reꝝ veſtraꝝ ſub iudice nō pōt eſſe in abſcōdito
⁊ ꝓpter hoc nō eſt ſimile de opibꝰ mie/ ⁊ de opibꝰ iu-
Ad ſecundū ſticie. ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ: ꝙ bonū publicū
ſeruaṫ per opa mie etiā ſi in occulto fiant: ſed opa iu
Ad tertium. ſticie fiunt in apto. vn̄ nō eſt ſimile. ¶ Ad tertio obie
ctū dicimꝰ: ꝙ apl's loquiṫ ibi de ſcādalo actiuo cum
quo nichil faciēdū eſt: ⁊ hoc patet ꝑ illud ꝙ̄ ſubiun-
git: dicit em̄ ita qua ꝓpter ſi eſca ſcādalizat fratrem
meū nō mādu. car. iēter. ne fratrē meū ſcādalizē: pa-
tet ḡ ꝙ de ſcādalo actiuo itelligiṫ ſicut ⁊ illud ꝙ̄ di
cit ad roma. xiiij. ſi ꝓpter cibū tuū frater tuus cōtri-
ſtatur iam nō ꝫm ca. ambulas. intelligiṫ de ſcādalo
actiuo. vn̄ ſubiungit noli cibo tuo illū ꝑdere ꝓ quo
xp̄s mortuꝰ eſt quaſi noli ſcādalizare fratrē tuū pro
pter cibū. in eodē tn̄ capitulo loquēs de comeſtione
ydolatici dicit: bonū eſt māducare carnē: ⁊ nō bibere
vinū in quo frater tuus offendiṫ/ aut ſcandalizatur /
aut infirmaṫ. Et diſtinguit triplex ſcādalū paſſiuum
Triplex ſcā- ꝙ̄ ſupra diximꝰ. Offendiṫ em̄ frater cū amittit cha-
dalum. ritatē ⁊ illud ſcādalū paſſiuū eſt mortale pctm̄: ſcāda
lizatur em̄ cū dolet de hoc ꝙ̄ facis ⁊ remittiṫ feruor
charitatis in ip̄o: ⁊ iſtud ſcādalū paſſiuū nō eſt pctm̄
mortale. infirmaṫ cū dubitat de fide ⁊ hoc ſcādalum
eſt aliqn̄ mortale ⁊ aliqn̄ veniale: ſi ḡ ſcandalizantur
hoies de hoc ꝙ aliq̇s comedit carnes vel in die mer
curij vel in aliquo tp̄e in quo nō eſt cōſuetū comede-
re carnes in regiōe in qua eſt nō ꝫm charitatē ābula
In quattuor vn̄ peccāt: cū ḡ quattuor cauſe dicte ſunt ſupꝰ: qbꝰ
cauſis lʒ re- licet repetere ſua etiā cū ſcādalo ꝓximi videlʒ refre-
petere ſua. natio maloꝝ bonū publicū/ ꝯſolatio ifirmoꝝ/ ⁊ igno
Queſtio inci rātia. ¶ Queriṫ ſi ſciat aliq̇s ꝙ iſte ſcādalizabitur ſi
dens. repetat ab eo ꝙ̄ ſuū eſt: vtrū teneṫ nō repetere ex q̄
Ar. ꝙ ſic. certū eſt de ſcādalo. ¶ Videṫ ꝙ ſic: q̄ꝛ in infinitū ma
gis debet diligere ꝓximū ꝙ̄ rē illā tp̄alē: ḡ potiꝰ de
bet amittere rē ſuā ꝙ̄ ſcienť dimittere perire ꝓximū
Opio mul- ſuū. ¶ Ꝙ̄ ꝯcedūt multi dicētes ꝙ ſi ſciat ꝙ ꝓximꝰ
torum. ſcādalizabiṫ: ſi repetat ſua teneṫ nō repetere: ſed im-
poſſibile eſt ip̄m ſcire ſcādalū ꝓximi: q̄ꝛ nō pōt vide-
ꝯ hanc ar. re cor: ſigna em̄ exteriora fallere ſolēt. ¶ Sed cōtra
hanc ſolutionē obiiciṫ de phinees q̄ zelo iuſticie ꝑfo
dit virū iſraelitam coeuntē cū madianitide ⁊ tn̄ ſcie-
bat illos perire corꝑe ⁊ aīa ex quo in ip̄o actu pecca
ti interficiebat illos: ḡ iuſticia nō eſt dimittēda pro-
Secundo. pter mortē proximi ſp̄ualē. ¶ Item beatus thomas
cāthuaṙ. repetijt eccleſie res: ⁊ tn̄ ſciebat ꝙ rex ⁊ pri
cipes anglie ſcandalizabanṫ: q̄ꝛ repetebat: ḡ iuſticia
ſiue repetio rerū nr̄aꝝ nō eſt dimittēda ꝓpter ſcāda
Solutio. lū. ¶ Quod ꝯcedimꝰ vel ꝓpter zelum iuſticie ⁊ pacē
tp̄alē eccleſie repetunṫ. ex pace em̄ tp̄ali cōſequitur
pax ſp̄ualis per quā vacat eccleſia legi dei: propter

hoc em̄ habet eccleſia decimas vt poſſit vacare legi
dei ⁊ eſſe in lecto cōtēplationis: vt ꝙ̄ ibi inuenerit in
fundat ꝑ p̄dicationē ſubditis. ⁊ hoc maxime debent
facere p̄lati. vn̄ in canť. Adiuro vos filie hieruſalē ne
ſuſcitetis neq̄ euigilare faciatis dilectā meā donec
ip̄a velit. qeſcere em̄ debet in ꝯtemplatiōe donec ibi
hauſerit ꝙ̄ alijs ꝓpinare debet. Additis ergo iſtis In canticis.
duabus cauſis zelo iuſticie ⁊ pace eccleſie quattuor
cauſis p̄cedētibꝰ: licet repetere ſua cū ꝓximi ſcāda-
lo etiā ſciēter: ſed cū cupiditate nō licet. ¶ Iuxta p̄- Alia q̄ſtio
cedentia q̄riṫ: vtrū ꝓpter generale ſcādalū teneatur incidens.
eccl'ia nō petere ſua. ꝙ̄ videṫ: q̄ꝛ ꝓpter generale ſcā Ar. ꝙ ſic.
dalū dimittit eccl'ie repetere decimas. ¶ Itē. dicit Scđo ꝑ au-
aug. ſuꝑ ioh. ꝙ ꝓpter generale ſcādalum dimittēda guſtinum.
eſt p̄dicatio: ergo veritas doctrine dimittēda eſt ꝓ-
pter ſcādalū: multofortius debet eccleſia dimittere
repetere ſua ꝓpter gn̄ale ſcādalū: q̄ꝛ petere ſua lici-
tū eſt. ⁊ etiā licitū eſt nō petere ſua: ſed ſi ꝓpter gn̄a-
le ſcādalū teneṫ eccl'ia non repetere ſua: ergo pecca-
uit mortaliter. Btūs thom̄. canthuaṙ. repetēdo res
eccl'ie cū generali ſcādalo āglicoꝝ. ¶ Solutio. Ad Solutio.
hoc rn̄dendū eſt cū diſtinctiōe. ſi em̄ in nullo lediṫ li-
bertas ſp̄ualis eccl'ie vel minimū lediṫ et ex alia ꝑte
ſit gn̄ale ſcādalū tunc p̄latus nō repetet: ⁊ ſi repetit
peccat mortaliter ſi certꝰ ſit de gn̄ali ſcādalo. vbi em̄
noua eſt iuſticia: dimittēda eſt repetitio rerū ſuaꝝ ꝓ
pter gn̄ale ſcādalū. ⁊ ī hoc caſu dicit apoſto. j. ad co.
vj. Quare nō magis iniuriā accipitis ſi nō ſit gn̄ale
ſcandalū ex vna ꝑte ⁊ leſio tanta eccl'ie ꝙ neſciṫ: vtrū
magis vitādū ſit: tunc iudicio boni viri ſtandū eſt an
ſit repetendū an nō. vel ratio virtꝰ docet nos de oībꝰ
talibus meliꝰ ꝙ̄ ars. q̄ꝛ ꝟtus oī arte certior ⁊ melior.
Si vero magna ſit leſio ſp̄ualis libertatis eccl'ie pu Nota de offi
gnare debet p̄latus vſq̄ ad mortē nō debet dimitte cio prelati.
re ꝓpter ſcādalū gn̄ale. ſicut nec beatꝰ thomas omi
ſit. ¶ Ad illud ꝙ̄ obiectū eſt de decimis dicimꝰ ꝙ Ad rōnem.
nō ſolū ꝓpter gn̄ale ſcādalū nō repetunṫ: ſed propť
al'as duas cauſas: quaꝝ vna eſt. Q̄ꝛ laici aliqn̄ cau- Prima cā.
ſam pretendūt quare debēt habere decimas. dicunt
em̄ ꝙ date fuerūt eis qn̄ eccleſia maxime idiguit au
xilio coꝝ. Secūda cauſa eſt: q̄ꝛ aliꝰ eſt cibꝰ in domo Secūda cā.
dn̄i ſufficiēs. ¶ Ad illud ꝙ̄ obiectū eſt de p̄dicatio- Ad aliud.
ne dicimꝰ ꝙ ſi oēs ſcādalizanṫ tūc dimittenda eſt: q̄ꝛ
inutilis eſſet. ſed ſi q̇dā ſcādalizanṫ quidā non: nō eſt
dimittēda ſicut nec xp̄s dimiſit. ¶ Sciendū autē ꝙ Notandum.
cū hec auctoritas apl'i. Oia mihi licēt: ſed nō oia ex
pediūt: expoſita ſit de redēptione reꝝ cū ſcādalo fra
tris: exponiṫ etiā de comeſtione ydolatici in ydolio. q̄d ydolaticū
Eſt aūt ydolaticū caro imolata ydolo: ⁊ ydoliū locꝰ ydoliū q̄d ē.
in quo imolabaṫ. comedebāt aūt fideles de ydolati-
co in ydolio cū ydolatris vt eos attraherent ad fidē:
ſed infirmi in fide credebant ꝙ in veneratione ydoli
comederent ⁊ cadebant a fide aut dubitabant de fi-
de ⁊ ſic ſcādalizabanṫ. Exponiṫ ergo ſic illa auctori- Exponitur
tas. Oia michi licēt: ſed non oia expediūt ⁊ licitum dictū pauli.
eſt comedere ydolaticum: ſed nō expedit cū ſcanda-
lo infirmorum/ ⁊ ꝫm iſtam expoſitionem dicit gloſa.
Sanctiꝰ eſt fame mori ꝙ̄ ydolatico veſci/ ⁊ itelligiṫ Gloſa.
cū ſcandalo. ¶ Sed videṫ hoc falſum: q̄ꝛ diciṫ ꝙ niſi ꝯ hoc ar.
adam comediſſet de ligno ſibi ꝯceſſo cū haberet cor
pus indigens alimonia ciboꝝ interfeciſſet in ſe manꝰ ⁊
ſic interfeciſſet ſe: ponatur ergo ꝙ iſte nō habeat q̄d
comedat niſi ydolaticū ſi comedat ſcandalizabit ꝓ-

Ayuntamiento de Madrid

ꝓximū ſi non comedat morietur fame: ⁊ ſic interficiet
ſe: ſed peius eſt interficere ſe q̄ ſcandalizare ꝓximū:
ergo hec eſt falſa: ſancti⁹ eſt fame mori q̄ ydolatico
Solutio. veſci cū ſcandalo. ¶ Solutio. In illa auctoritate nō
confertur peccatū peccato: ſed pena peccato: nō em̄
is eſt ſenſus ſanctius eſt iniſcere manus in ſe q̄ ydo-
latico veſci: hoc em̄ eſt falſum: ſed is eſt ſenſus mors
corporalis minus mala eſt q̄ ſcandalizare ꝓximū:
ſicut illud euangelij intelligitur: melius eſt ei vt ſu-
ſpendat̄ mola aſinaria in collo eius et ſubmergat̄ in
ꝓfundū maris q̄ vt ſcandalizet vnū ex puſillis iſtis:
ille q̄ nō habet qd comedat niſi ydolaticū debet co-
medere: debet tn̄ facere quātū in ſe eſt vt nō ſcādali-
zet. vñ debet p̄ſtari ⁊ dare in publico ꝙ niſi comedat
morietur fame ⁊ tunc nō ſcādalizat: exponit̄ etiā de
Alr exponit̄ ſumptione ſumptuū a ſubditis: quaſi dicat ap̄ſus: li
cet michi accipere ſumptus ab eis q̄bus p̄dico: ſed
nō expedit: ſm̄ hoc dicit bonū eſt michi magis mori
q̄ vt gloriā meā quis euacuet/ ⁊ vocat gloriam ſuam
ſupererogationē: ſupererogabat em̄ in hoc ꝙ non acci
ꝯ hoc ar̄. piebat ſumptus a ſubditis. ¶ Sed probatur ꝙ non
erat ſupererogatio: quia corinthij auari erant ⁊ ſi ac
ciperet ſumptus ab eis ſcandalizaret eos ⁊ teneba-
tur nō ſcandalizare: ergo tenebatur nō accipe: ergo
Secundo. non ſupererogabat nō accipiēdo. ¶ Itē tenebatur
repellere pſeudo apoſtolos: ⁊ nō poterat niſi nō ac-
cipiendo: ergo tenebatur nō accipere. ⁊ inde vt pri⁹.
Solutio. ¶ Ad hoc eſt ſolutio ꝙ quantū ad quoſdā ſuperero
gabat quantū ad alios nō: multi em̄ erant q̄ libenter
Exponitur darēt ei ſi ipſe vellet accipere. Eſt ergo ſenſus gloria
dictū pauli. mea. i. p̄mium quod mereor ex hmōi ſupererogatione
melior eſt q̄ mors corporalis ſit mala. vñ melius eſt
incurrere mortem corꝑalem q̄ amittere iſtud p̄miū

¶ Quinta queſtio principalis.

¶ Utrum conſilium dei ſit omittendum
propter ſcandalum.

Queritur poſtea vtrū conſiliū dei ſit dimit
Ar̄ ꝙ nō tendū ꝓpter ſcandalū. videt̄ ꝙ nō: q̄ꝛ p̄ce-
ptū nō eſt dimittēdū ꝓpter ſcādalū: ſed cō
ſiliū eſt mai⁹ q̄ p̄ceptū: ergo nō eſt dimit-
Secundo. tendū ꝓpter ſcandalū. ¶ Itē magis debeo diligere
vtilitatē meā ſpūalē: q̄ aliquam vtilitatē ꝓximi ſiue
corꝑalē ſiue ſpūalē: ſed in faciēdo cōſilio eſt vtilitas
mea ſpiritualis: ergo nō debeo dimittere cōſiliū ꝓ-
In oppoſitū pter ſcādalū ꝓximi. ¶ Sed cōtra. Dicit auctoritas
debem⁹ vitare ſcādalū quātūcūq̄ poſſum⁹ ſine pctō
ſed hoc poſſumus vitare ſcādalū ſine pctō: q̄ꝛ nō te-
nemur ad ꝯſiliū: ergo dimittēdū eſt ꝯſiliū ꝓpter ſcā
Euaſio. dalū. ¶ Forte dicet̄ ad hoc ꝙ illa auctoritas intelli-
genda eſt ſalua triplici veritate: ſed ſi dimittat̄ ꝯſiliū
ꝯ hoc ar̄. nō eſt ſalua triplex veritas: q̄ꝛ dimittit̄ aſcēſus de vir
tute in virtutem: quod eſt de veritate vite: ⁊ propter
hoc non eſt dimittendū conſilium ꝓpter ſcandalum
ſed eadem ratione opera miſericordie nō ſunt dimit
tenda propter ſcandalum: quia ſunt de veritate vite:
nec opera alterius virtutis/ ⁊ ſic nullum opus virtu
tis dimittendū eſt ꝓpter ſcādalū: qḋ eſt ꝯtra p̄dicta
Secundo. ¶ Item aggrauet̄ caſus: ⁊ ponat̄ ꝙ pat̄ ⁊ mr̄ tua ſint
Queſtio ſenes ⁊ non habeant aliū ꝓuiſorē niſi te. Queritur:
incidens. vtrū in hoc caſu teneaeris nō intrare clauſtrū. ¶ Ui-
Ar̄. ꝙ ſic. det̄ ꝙ ſic: q̄ꝛ p̄ceptū eſt tibi. Honora p̄rē ⁊ mr̄em ⁊c̄.
⁊ hoc nō teneris facere ſemꝑ: ſ; ꝓ loco ⁊ tp̄e. ſed mō
eſt tempus ⁊ locus: ergo teneris honorare modo et
intelligitur de honoratione q̄ eſt i neceſſarioꝝ exhibi
tione: ḡ teneris dare neceſſaria modo patri et mr̄i:
ſed nō potes ſi intres clauſtrū: ergo teneris nō intra
re clauſtrū i hoc caſu. ¶ Cōtra. ad gala. v. dicit ap̄ſs In oppoſitū
Si ſpū ducimini nō eſtis ſub lege: ḡ cum iſte q̄ vult
intrare clauſtrū ſpū dei ducat̄ non eſt ſub lege: abſo
lutus eſt: ḡ ab hoc p̄cepto honora p̄rem ⁊c̄. ergo non
tenetur dimittere clauſtrum intrare ꝓpter illud pre
ceptum implendū. ¶ Item dicit hierony. per calca Secundo p
tū ꝑge patrē: ꝑ calcata ꝑge matrē. ſ. ad frugē melio- Hierony.
ris vite. ⁊ dicit dn̄s in euange. Contēdite itrare ⁊c̄. Confirmat̄
⁊ alibi. Dimitte mortuos ſepelire mortuos: tu autē
vade ⁊ annuncia regnū dei. ⁊ alibi. Ois qui relinq̄t Confirmat̄
patrē aut matrē aut filios ⁊c̄. cētuplū accipiet ⁊c̄. er- Per aliud.
go non peccat iſte relinquendo patrē ⁊ intrādo reli-
gionē: ergo non tenetur non intrare religionem: ⁊ in
illo caſu. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ peccet: q̄ꝛ aliq̄n angelus Itex arguit̄
ſathane traſfigurat ſe in angelū lucis. vt dicit ap̄ſs. ꝙ peccet.
⁊ in iob. Quis reuelabit faciē indumēti ei⁹: ⁊ inſtigat
ergo ſepe aliquē diabol⁹ ⁊ monet vt itret clauſtrū vt
poſtea faciat eū exire: ⁊ ſic magis peccare. ſed iſte ne
ſcit vtrū ſpūs benignus moneat ip̄m ad itrādū clau
ſtrū/ an ſpūs malignus: ſed ſi intrat ex ſpū maligno
peccat mortaliter: ſicut patet cū aliquis intrat ex de
ſperatione. cū ergo dubitet an ſpūs malign⁹ moneat
ip̄m cōmittit ſe diſcrimini ſi intrat: ergo peccat mor
taliter in illo caſu intrādo clauſtrū. ¶ Solutio. Ad Solutio.
primū dicimus ꝙ cōſiliū nō eſt dimittendum ꝓpter Ad primum
ſcandalū paſſiuū. Ille em̄ qui intrat clauſtrū q̄tū in
ſe eſt nō ſcādalizat. Dicimus ergo ꝙ auctoritas illa
intelligenda eſt ſalua triplici veritate. ſed ſi dimitte
retur cōſiliū non eſſet ſalua triplex veritas: q̄ꝛ de ve-
ritate vite eſt aſcēſus de ꝟtute in virtutē: ⁊ nō eſt ſimi
le de operibus mie: q̄m oꝑa mie poſſunt fieri priuate ⁊
ita ſine ſcandalo. vnde ſi dimittit ꝓpter ſcandalū ni-
chil deperit dimittenti. q̄ꝛ ſi differt̄ nō aufertur. ſi di
mitteret conſiliū aliquid ei deperiret. vnde nō eſt di
mittendū: immo ei q̄ ſcādalizatur dicēdū eſt. an ocu
lus tu⁹ nequā eſt: q̄ꝛ ego bon⁹ ſum. ¶ Ad ſecūdo ob Ad ſecundū
iectū dicimus ꝙ ſi aliquis ſpū dei ducitur ad intran
dum clauſtrū nō debet dimittere ꝓpter patrē. ſ; de-
bet eū ducere ad religionē ſecū ſi pōt. ſi vero nō pōt
cōmendet eū dn̄o qui dat iumētis eſcā ipoꝝ ⁊c̄. ⁊ trā
ſeat ad religionē. Tūc ei habet locū qḋ dicit hierō. Nota dili-
per calcatum perge patrē ⁊c̄. nec tenetur tunc ꝓui genter.
dere patri ſuo: q̄m abſolut⁹ eſt ab illo q̄ dedit legem. Hieronym⁹
Sunt aūt tria per q̄ poteſt cognoſcere ſe ducia ſpiri Tria ſigna
tu ſancto. Primū eſt iocunditas mentis. aliq̄s enim primū ſignū
vult intrare clauſtrū q̄ꝛ videt clauſtrales paupes ſpi
ritu ⁊ hylaritatē mentis habentes: ⁊ ſimilia. ⁊ maxi-
mū gaudiū habet in hmōi. Scdm ſignū eſt ꝙ a ſpū ſcdm ſignū.
dei ducit̄: ſi vult intrare clauſtrū vt vitet pctm̄. mul-
ti em̄ ſunt q̄ de facili patiunt̄ lubricū carnis/ de faci-
li diligūt mūdū in exceſſu. ⁊ de talib⁹ dt greg. Qui i- Gregorius.
firm⁹ eſt itret clauſtrū: op; ei ip̄m ligari tāq̄ freneti- tertiū ſignū.
cū ſpūalē. Tertiū eſt q̄n intuitu ſolo emēdatiōis vite
vult itrare clauſtrū. ſi vero dubitet an malo vel beni
gno ſpū ducat̄: ſicut multi faciūt q̄ ponūt ſe in hmōi
queſtionibus: tenetur non intrare. debet em̄ dimitte
re illam dubitationem ſi habeat/ vel deſꝑationem: ⁊
tūc licite pōt intrare aliqua de predictis cauſis.

¶ Quid ſit faciendum propter
vitandum ſcandalum.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Sexta queſtio principalis.

Ueritur q̄d ſit faciendū ꝓpter vitandū ſcan-
dalū: vtrū.ſ. tenear dare bibliā meā alicui
Ar. ꝙ ſic. ſi videā ipm ſcādalizari niſi dem ei. ¶ Ui-
detur ꝙ ſic: q2 teneor i caſu dare vitā meā
corporalē ꝓ aīa ꝓximi. aīa em̄ ꝓximi diligit̃ tertio
loco: ergo multofortius teneor dare bibliā meā pro
aīa ꝓximi ne ſcādalizet̃: ⁊ ſic ꝓ ſcādalo vitando tene
Ad idem. or dare bibliā meā. ¶ Itē. ſi videā ipm ꝓximū mori
corpaliter teneor ei dare etiā q̄cq̄d habeo anteq̄ di-
mittā eum mori corpaliter: ſed in infinitum peior eſt
mors ſpūalis q̄ corporalis: ergo teneor dare bibliā
meā ſi videā ipum mori ſpiritualiter niſi dem ei. ſed
ſi ſcādalizatur moritur ſpiritualiter: ergo teneor da
Ad idem. re bibliam meā ꝓpter ſcandalū. ¶ Itē dicit apoſto.
Si eſca ſcandalizat fratrē meū non manducabo car
nes ineternū: ergo teneor abſtinere a carnibus ieter
num ꝓpter ſcādalū. ſed maius eſt abſtinere a carni-
bus ineternum q̄ dare bibliam: ergo cum teneār fa
cere maius ꝓpter ſcandalū teneor dare bibliā meā
Ad idem. ꝓpter ſcandalū. ¶ Item. teneor vitare ſcādalū q̄tū
poſſum ſine pctō: ſalua triplici ꝟitate. ſ3 dādo bibliā
meā ſalua eſt triplex ꝟitas. non em̄ eſt de ꝟitate vite
Ad idem. retinere bibliā. ¶ Itē. dare eā nō eſt pctm̄: immo eſt
opus mie: ergo ſi aliter nō vitat̃ ſcādalū teneor eam
Item ad idē. dare ꝓpter ſcādalū. ¶ Itē. teneor omittere opa mie
ꝓpter ſcādalū: ergo multofortius ⁊ facere: ergo da-
re bibliā teneor: q̄d eſt opus mie ꝓpter ſcandalum.
Solutio. ¶ Solutio. Ad primo obiectum dicimus ꝙ ſicut in
Ad primū. aliquo caſu teneor dare vitam corporalē pro aīa ꝓ-
ximi: ita in aliquo caſu teneor dare bibliam meam ꝓ
ſcandalo proximi vitando: ſed non in quolibet caſu.
vnde ſi ex particulari inferat vniuerſalem. patet ꝙ
non valet hec argumentatio: ſed ſi cōcluſionē intelli
gat particulariter q̄tum ad caſum neceſſaria eſt ar-
gumentatio: ⁊ eſt a ſimili/ vel potius a minori. vñ cō-
cedimus ꝙ in aliquo caſu teneor dare bibliā ꝓ ſcan-
Prima rō. dalo vitando in aliq̄ nō. ¶ Si em̄ petat irrationabilr
ſine cauſa rationabili nō teneor ei dare duplici de cā
Prima eſt bonū publicū. ad publicū em̄ bonū perti-
net vt dominia rerum non transferātur ſine ratione.
Scda cauſa Secūda cauſa eſt: vt reprimatur temeritas petētiū.
Scds caſus ¶ Secundus caſus eſt: ſi petat rationabiliter: vt ſi
ſit ei neceſſaria ⁊ michi ſimiliter: tūc non teneor dare
Prima cā. duplici de cauſa. Pria eſt vt reprimat̃ temeritas pe-
Secūda cā. tentiū. Secūda ꝓpter ordinē charitatis: magis em̄
tertiꝰ caſus debeo me diligere q̄ alium. Tertius caſus eſt ſi aut
michi aut tibi ⁊ illi ſit neceſſaria: ſed michi magis: ⁊
Prima cā. tūc nō teneor dare triplici de cauſa. Prima eſt vt re-
Secunda. primatur temeritas petētiū. Secūda eſt ꝓpter ordi
nē charitatis: magis em̄ debeo me diligere q̄ alium
Tertia. Tertia ꝓpter bonum publicum: ad bonū em̄ publi-
cum pertinet ꝙ quilibet vtatur re ſua ꝓut meliꝰ pōt
q̄rtꝰ caſus. ¶ Quartus caſus eſt: ſi illi eſt neceſſaria ⁊ michi ſu-
perflua: ſed propono dare alicui quē ſcio magis indi
gere illo ⁊ tūc nō teneor dare illi ꝓpter primā ⁊ ter-
q̄ntus caſus tiam cauſam q̄ dicte ſunt in tertio caſu. ¶ Quintꝰ ca
ſus eſt: ſi illi ſit neceſſaria ⁊ michi ſupflua: nec video
ad p̄ſens aliquē qui magis indigeat: ſed tn̄ ſuſpicor
ꝙ in breui aliquis magis īdigebit cui reſeruo: ⁊ tūc
non teneor dare iſti ꝓpter eaſdem cauſas que dicte
ſunt in quarto caſu: ſicut ſi aliquis habeat frumentū
ſuperfluum: nec tenetur illud dare indigentibꝰ mo-
do ſi habeat ꝓbabilē ſuſpitionē ꝙ in ꝓximo erūt ma
gis indigētes illo frumēto q̄bus reſeruat. ¶ Sextꝰ Sextꝰ caſus
caſus eſt: ſi illi ſit neceſſaria ⁊ michi ſuperflua nec vi
deo aliquē aliū q̄ magis indigeat vel eque nec ſuſpi-
cor ꝙ ꝓximo futurus ſit aliquis magis indigens in
hoc caſu teneor ei dare propter ſcandalū vitandū: et
in ſecundo caſu ſi ipſe valde ⁊ multū indigeat et ego
parum. Sed pro quanta indigētia vel ſua vel mea te vnctio docet
neor ei dare: hoc nō determinat ars ſed charitas: cō
cedimus ergo ꝯcluſionē primi argumenti: ⁊ in aliq̄
caſu teneor dare bibliam meā ꝓpter ſcādalū: ſed nō
in oī caſu. ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ bene tene Ad ſecundū
ret argumētatio ſi eſſet eadē viſio mortis corporalis
⁊ mortis ſpiritualis: ſed non eſt eadē viſio: mors em̄
corpalis viſibilis eſt: ſed mors ſpūalis non eſt viſibi
lis cum ſit in anima: nec aliquis debet de facili ſuſpi
cari ꝙ aliquis ſcandalizetur vel moriatur ſpirituali
ter: preterea mors corporalis cauſam habet manife
ſtam.ſ. defectum cibi: ſed mors ſpiritualis nō habet
cauſam manifeſtā: ⁊ propter hoc nō eſt ſimile. ¶ Ad Ad tertium
tertio obiectū dicimꝰ ꝙ non eſt ſimile duplici de cā.
Prima eſt: apoſtolus loquitur de ſcandalo actiuo. ⁊ Prima cā.
hic loquitur de ſcandalo paſſiuo. Scda eſt ꝙ abſtinē Scda cauſa
tia a carnibus nulli ꝑiudicat nec ꝑſone nec reipubli
ce: ſed dare bibliā ꝓ hmōi ſcandalo: licet nō preiudi
cet ꝑſone/ tamen preiudicat bono publico: quia ad
bonum publicū pertinet ꝙ non transferant̃ dn̄ia re-
rū ſine ratione. vnde ſi non fiat michi preiudiciū nec
bono publico teneor vitare ſcādalum. ¶ Ad quarto Ad quartū.
obiectū dicimꝰ: ꝙ nō eſt ſalua veritas vite quolibet
caſu ſi detur biblia: quia de veritate vite eſt vt q̄libet
vtatur re ſua prout melius pōt. ¶ Ad vltimo obie- Ad quintū.
ctum dicimus ꝙ i aliquo caſu teneor facere opa mi
ſericordie ꝓpter ſcādalū: ſicut in aliquo caſu teneor
dimittere propter ſcandalum. vnde concedimus cō
cluſionem in caſu.

¶ Ultima queſtio.

¶ Utrum petrus ſcandalizauerit ſeparando
ſe a gentibus ⁊ comedendo cum iudeis.

Irca vltimuz caſum q̄rit̃ de caſu illo in q̄
ex diuerſo diuerſa occurrūt ſcandala: ſi-
cut de caſu illo in quo beatꝰ petrꝰ cū eſſet
anthyochie ⁊ gētiliter viueret cū gentili
bus cū venirēt q̄dā iudei ātiochiā ex hie
roſolymis ſepabat ſe a gētibus ⁊ comedebat cum iu
deis diſcernēdo cibaria: ⁊ ſup hoc repⁿēdit eū apl's
dicēs. Si tu cū iudeus ſis gētiliter viuis ⁊ nō iudai-
ce quō cogis gentes iudaizare. ¶ Querit̃ ergo hic: Queſtio.
vtrū petrꝰ peccauit ſic faciēdo. Uidet̃ ꝙ ſic: q2 coge- Ar. ꝙ ſic.
bat gētes iudaizare: vt dicit apl'us: ꝗ errare. ⁊ coge-
bat eos errare facto ſuo: ꝗ minꝰ recto: ⁊ ita facto mi-
nus recto p̄ſtabat occaſionē ruine aliis: ꝗ per locū a
diffinitiōe ſcādalizabat in via fidei q̄d eſt grauiꝰ q̄ in
via moꝝ. ꝗ peccabat mortaliter. ¶ Itē. reprehēſibilis Secundo.
erat: vt dicit apl'us: ꝗ ꝓ aliquo pctō nō ꝓ alio/ niſi q2
ſcādalizabat in via fidei: ergo peccabat mortaliter.
Itē. dicit gloſa ꝙ ipſe faciebat ꝯtra ꝟitatē euāgelii: ꝗ Tertio.
peccauit mortaliter. ¶ Sed ꝯtra. Cōfirmatus erat In oppoſitū
virtute ex alto: ergo nō peccauit mortaliter. ¶ Itē. Secundo.
ſup illū locū mathei. Tibi dabo claues regni celoꝝ
dicit gloſa: quas ſi tunc habuiſſet error locū in eo nō
inueniſſet: ſ3 tūc ſepabat ſe a gētilibꝰ: habebat claues
⁊ etiam iam ꝯfirmatꝰ erat virtute ex alto: ꝗ tūc non

Ayuntamiento de Madrid

inueniebat locum erroꝛ in eo: ergo nõ errabat: ꝙ non
Tertio. peccabat. ¶ Item. zelo charitatis comedebat cū iu
deis: ꝛ ꝯformās ſe eis vel ſimulās ſe idē ſentire cum
illis vt oib⁹ fieret oia/ vt oēs lucrifaceret: ꝙ factū il=
lud ex charitate erat: ꝙ meritoꝛiū: ꝙ nõ peccabat illo
Diuerſe ſolu facto. ¶ Ad hoc ſunt diuerſe ſolutōes. vna hierony.
tiones. alia aug. Hieronym⁹ em̄ dicit ꝙ apſi ꝓ ſe cōdixerāt
pꝛima hiero. iſta tria. ſ. ꝙ petrus ſeparet ſe a gẽtilib⁹ ꝛ ꝙ comede
Alia augu. ret cū iudeis diſcernendo cibaria ꝛ cōpꝛehenderent
a paulo vt iudei vidētes magiſtrū ſuū repꝛehēdi ſuꝑ
hoc facili⁹ ſe ſepararēt a legalib⁹: qꝛ volebat eos du
cere ad ſpūalē vitā vt inciperēt eſſe quod futuri erāt
ſ. ſpūales: ſimulatoꝛie ergo fecit petr⁹ ꝗcq̄d fecit ibi
ꝛ voluit ſe repꝛehendi vt vidētes iudei apoſtolū ſuū
repꝛehenſum erubeſcerent de obſeruatione legaliū:
ꝛ ſimulatio illa bona fuit. fuit em̄ ſimulatio facti que
aliqñ facienda eſt ad vtilitatē fidei: ſicut fecit iehu ſi
Petr⁹ nõ pec mulās ſe eſſe ydolatrā. ¶ Secūdū ergo hieroñ. nul=
cauit ſm̄ hie lo modo peccauit beatus petrus. Dicit aūt iſtā ſolu
ronymum. tionē fuiſſe oꝛigenis cōtra poꝛphiriū hereticū q̄ pe=
Opio oꝛig. tro iponabat ſtoliditatē: ꝛ paulo ꝓcacitatē ꝛ ꝓpter=
Ad pꝛimum uitatē. ¶ Ad pꝛimo obiectū dicim⁹ ꝙ repꝛhenſibilis
Ad tertium erat. i. debuit repꝛehēdi ex dicto non ex pctō. ¶ Ad
ſm̄ hierony. tertiū dicimus ſm̄ hierony. ꝙ nõ faciebat cōtra veri
tatē euangelij. ꝙ facto ſuo nõ poterāt gẽtiles habe=
Opio augu. re occaſionē faciēdi cōtra ꝟitatē euāgelij. ¶ Secun
dū aūt augu. nichil ibi factū eſt ſimulatoꝛie ꝛ petrus
ibi repꝛhēſibilis erat. i. dign⁹ repꝛhēdi. ¶ Nõ audem⁹
opio doctoꝝ tñ dicere ꝙ peccauerit: ſed dicimus ꝙ repꝛhenſibilis
fuit: qꝛ nõ adhibuit tantā diligētiā q̄ꝫtā voluiſſet pau
lus adhiberi. ſicut em̄ petrus zelabat iudeos qꝛ erat
apſs iudeoꝝ: ita paul⁹ zelabat gẽtiles: qꝛ erat apſs
gẽtiliū. ꝛ qꝛ petr⁹ nõ expſſerat eis cām ſcpatiōis ſue
poſſent gẽtiles de facili errare. ſicut ꝙ petitio pauli
de amotiōe ſtimuli dꝛ fuiſſe ſtulta licet fuerit merito
ria: qꝛ nõ fuit oimodo diſcreta. ita ſtultū fuit factum
petri: licet meritoꝛiū: qꝛ nõ fuit oino diſcretū. vñ pōt
dici fuiſſe minus rectū. i. nõ oino diſcretū. ſed nõ fuit
min⁹ rectū i ſcādalo: ſed ſm̄ ꝙ accipit rectū ꝛ ſcāda
loſum: qꝛ ip̄e nõ ſcādalizauit. nõ em̄ tenebat adhibe=
re oimodā diligētiā ꝓpt hoc nõ dꝛ feciſſe ꝯtra ꝟita=
tem euāgelij: qꝛ nõ oino diſcrete egit. ꝛ ſic pꝫ ſolutio
ad oia obiecta. ¶ Utraq̄ʒ iſtaꝝ ſolutionū bõa ē: licet
Per hoc ad ſint oppoſite: qꝛ nõ diſcoꝛdāt i iure: ſꝫ in fctō. ¶ Itē.
oēs rōnes. ponatur ꝙ aliqs ſacerdos q̄raꝛ a duobus ad audien
Alius caſus dū ꝯfeſſiones/ quoꝝ vnus eſt pauꝑ: alius diues: pau
per nõ eſt in extremo articulo: diues aūt eſt in extre
mo articulo ꝛ peribit in aia ꝛ coꝛpoꝛe niſi ſtatim erat
ad ip̄ʒ ſacerdos: ſed ex alia parte multi ſcādalizabū
Queſtio tur niſi pꝛimo eat ad pauꝑem. ¶ Queritur ad quem
incidens. debeat pꝛimo ire? videtur ꝙ ad pauꝑem: qꝛ debet vi
Ar ꝙ ad tare ſcādalū q̄ꝫtum poteſt. maius ſcandalum magis
pauperem. debet vitari: ergo non debet dimittere multas aias
In oppoſitū perire ꝓ aia vni⁹: ꝙ pꝛio dꝫ ire ad pauꝑem. ¶ Sed ꝯ
Si ſcādalo remoto tenetur mō ille ſacerdos ire ad
iſtū diuitē quē ſcit eſſe in extrema neceſſitate: ſꝫ illud
ad quod tenetur non debet dimittere pꝛopter ſcan=
dalū: ergo pꝛimo debet ire ad diuitē. ¶ Quod ꝯce=
Solutio. dim⁹: qꝛ niſi iret pꝛio peccaret moꝛtaliter cū teneaꝛ
ire modo ꝛ ita non eſſet ſalua veritas vite: magis em̄
debet diligere ſe q̄ꝫ alios: debet tamen facere q̄ꝫtum
in ſe eſt ꝙ alij nõ ſcādalizenꝛ. vñ debet eis manifeſta
re cauſam quare pꝛimo vadat ad diuitem ꝛ tunc ip̄e

nõ ſcādalizat eos: ꝛ ſi ſcādalizantur a ſeipſis ſcanda
lizantur.

¶ Tractatus triceſimuſpꝛimus.

¶ De coꝛrectione fraterna.

Dicto de ſcādalo: dicēdū eſt de coꝛreptiōe
fraterna per quā ſedanꝛ ſcandala ꝛ ꝯſerua
tur vnitas eccliaſtica: circa q̄ſtionē iſtā pꝛi
mo inq̄rēdū eſt: vtrū hoc p̄ceptū euāgeli=
cū. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc. per Pꝛimū cp̄m.
tineat ad oēs an ad p̄latos tm̄: ſecūdo de oꝛdine coꝛ
reptionis ꝛ quomō ꝓcedēdū ſit: ſm̄ illum oꝛdinem.
tertio: vtrū oꝛdo ſeruād⁹ ſit i notoꝛijs ſicut i pꝛiuatiſ.
¶ Circa pꝛimū ꝓbaꝛ: ꝙ p̄ceptū illud ꝑtinet ad oēs. Pꝛima q̄ſtio
Quia dicit gloſa ſuper illum locum ita peccat q̄ fra Ar. pꝛimo.
trem peccare videt ꝛ tacet: ſicut qui petenti non in=
dulget: qui em̄ dicit: ſi penitet dimitte: ſi peccauerit
coꝛripe: ſi ergo dimittere penitēti ꝑtinet ad oēs er=
go coꝛripere peccantem pertinet ad oēs. ¶ Item in Secundo.
exodo: ſi bos aut aſinus fratris tui ceciderit i puteū
non pertranſibis: ſed ſubleuabis: bos eſt aliquis foꝛ
tis/ aſinus eſt aliquis ſtultus/ ſiue foꝛtis ſiue ſolidus
qui ſubdit⁹ eſt ſit tuus ſi peccauerit debes ip̄m ſub=
leuare hoc pꝛeceptum ad oēs pertinet: ergo ad oēs
ꝑtinet coꝛripere peccantē. ¶ Itē apoſtol⁹: ſi pꝛeoc= Tertio.
cupatus fuerit homo in aliquo delicto/ vos qui ſpiri
tuales eſtis hmōi inſtruite in ſpiritu leuitatis: ergo
oēs ſpirituales tenenꝛ coꝛripere peccantes: ergo il=
lud pꝛeceptū non ꝑtinet ſolū ad p̄latos. ¶ Itē ꝓbaꝛ Quarto.
exemplo pauli qui redarguit petrū cogentē gentes
iudaiſare ꝛ in ita minoꝛ coꝛripuit maioꝛem ſimiliter
ꝛ quilibet debet facere. ¶ Itē q̄libet reddet rationē Quinto.
in die iudicij de talento ſibi cōmiſſo: ſed ſciētia coꝛri
gendi quoddā talētū eſt: etiā familiaritas quoddam
talētū eſt: ad maioꝛes talentū quoddā eſt vt dicit gre
goꝛius: illo talento debet vti loco ꝛ tp̄e: ergo q̄libet
tenetur vti ſcientia coꝛrigendi: ergo q̄libet teneꝛ coꝛ
ripere peccantē. ¶ Item ratione idē ꝓbatur. pꝛece= Sexto.
ptum em̄ eſt paſce fame moꝛientē: ſi non paſcis occi
diſti. ꝛ 10. in canonica. ſi quis viderit fratrem neceſſe
habere ꝛ clauſerit viſcera ſua quomodo charitas dei
in eo manet: ad opus ergo mie coꝛpoꝛale tenetur q̄=
libet: ergo multofoꝛtius ad opus mie ſpūale ſicut di
cit auguſtinus. Non eſt magnū paſcere ventres mo Auguſtin⁹.
rientes: ſed magnum eſt paſcere animas in eternum
victuras: ſed op⁹ ſpūalis mie eſt coꝛripere peccātē.
Sunt em̄ decem opera mie/ ſeptem coꝛpoꝛalia/ tria decē opa mie
ſpiritualia: ſicut dicitur in pſalterio. Qui docet ma=
nus meas ad pꝛeliū: ꝛ digitos meos ad bellum. ꝑ di
gitos decē ſignificanꝛ opa mie/ ſeptem coꝛpalia/ tria
ſpūalia: que ſunt docere ignoꝛantē/ dimittere penitē
ti/ coꝛripere peccātē: ſed quilibet tenetur petenti di=
mittere rancoꝛem: ergo quilibet teneꝛ coꝛripere pec
cantem: non eſt ratio quare potius ad vnū opus mie
teneatur quilibet q̄ꝫ ad aliud. ¶ Preterea dicit aug. Septimo.
ꝙ illud pꝛeceptum omnium eſt in omnes ꝛ maioꝛum
in minoꝛes: ꝛ parium in pares/ ꝛ minoꝛum in maio=
res: ergo illud pꝛeceptum non pertinet ſolū ad pꝛe=
latos. ¶ In antiquis codicibus inuenitur ſcriptum In oppoſitū
reſpiciens ieſus petrū dixit. Si peccauerit in te fra Cōſeq̄nter i
ter tuus: ꝛ ſtatim ſubiunxit. Quecūq̄ʒ ligaueris ſuꝑ ātiq̄s codici
terram erit ligatum ꝛ in celis: ꝛ cū petrus figura eſt bus.
pꝛelati: ſolius p̄lati eſt ꝛ ligare ꝛ ſoluere: ꝙ illud pꝛe=
ceptum ad ſolos p̄latos ꝑtinet. ¶ Itē. ij. reg. ſexto. Secundo.
Oza extendit manū ſuam ad archā dñi: qñ declina=

Ayuntamiento de Madrid

uerunt boues calcitrando ⁊ mortuus eſt: archa dñi
eſt ꝓlatus q̃ debet habere ſcientiã duoꝝ teſtamẽtoꝝ
oza regẽs archã eſt ſubditus redargues ꝓlatũ videt
ergo ſm hoc ꝙ minor non debet corripe maiorem.
Confirmat. Eadẽ obiectio de maria ſorore moyſi / q̃ obiurgauit
Tertio. moyſen ⁊ ꝑcuſſa eſt lepra. ¶ Itẽ. corripere peccantẽ
eſt curare ipm̃: ſed non qlibet habet curã aiaꝝ: ergo
non qlibet tenet corripere peccãtẽ: ergo ſi qlibet te-
netur corripere peccantẽ / ⁊ ex ꝓcepto dñi: ergo mo-
nachus clauſtralis tenet ex precepto dñi corripere
peccantẽ: ergo ſi ſciat aliquẽ peccare in ciuitate iſta
⁊ diceret ei ↄſciẽtia ꝙ ꝓpter correptionẽ ſuã dimit-
teret peccare: debet exire clauſtrũ: etiã cõtra prece
ptũ abbatis. ſed ſi hoc eſſet ſepiſſime exirent mona-
Quarto. chi de clauſtro. ¶ Item. ſi qlibet tenet corripere fra
Diuerſe opiniones. trẽ oẽs pereũt: q2 pauci corripiũt. ¶ Ad hoc a diuer
ſis diuerſimode ſoluit. Quidã em̃ dicũt ꝙ illud ꝓce
ptũ tm̃ ad prelatos ꝑtinet: et q̃tũ ad alios ↄſiliũ eſt.
tenet tñ in caſu qlibet corripere peccãti: ſicut qlibet
tenet in caſu vendere oia q̃ habet et dare paupibus.
Ad oẽs auctoritates. ¶ Ad oẽs ergo auctoritates qb⁹ oſtendit ꝙ qlibet
tenet corripere peccantẽ ſoluũt vno mõ. ſ. ↄcedendo
cõcluſionẽ cũ hac determinatione in caſu: ⁊ dicũt ꝙ
non ſequitur. tenet in caſu: ergo ſimpliciter tenetur.
Ad rõnem. ¶ Ad rõnẽ aũt dicũt ꝙ nõ valet hec argumentatio.
Quilibet tenet ad opa mie corpalis: ergo qlibet te-
netur ad opa mie ſpiritualis. qm̃ ſi paſco fame mo-
rientẽ corporaliter / ipe non ſcãdalizatur: ſed ſi corri
pio peccantẽ frequenter ſcãdalizatur: q2 incertũ eſt
michi vtrũ ſcãdalizaret ex correptiõe mea: ꝓpt̃ hoc
Cõtra hanc ſolutionẽ ar. non debeo corripere ipm̃. ¶ Sed iſti non vident bñ
ſoluere: q2 certũ eſt ꝙ hoc eſt ꝓceptũ ſimpl̃r ⁊ oibus
honora patrẽ tuũ ⁊c̃. ⁊ ad hoc qlibet tenetur ſimpli-
citer: tñ non tenet niſi in caſu. precepta em̃ affirmati
ua ſemꝑ obligãt: ſed nõ ad ſemꝑ: imo tm̃ in caſu / ⁊ lo
Differẽtia cõſilij ꝓcepti. co / ⁊ tꝑe. Non eſt g̃ hec dr̃a inter ↄſiliũ ⁊ ꝓceptum
ꝙ cõſilium obliget in caſu: ⁊ ꝓceptũ ſimpl̃r. ſed hec
differentia ꝙ preceptũ ex ſe obligat: cõſiliũ nõ ex ſe:
ſed ex aliquo addito. ſicut ex voto ⁊ iuramẽto: ⁊ ali-
quo tali. ¶ Cõcedimus ergo ꝙ qlibet tenetur corri
pere peccantẽ: ſed non tenetur corripere ſemꝑ: ſ3 lo-
co ⁊ tꝑe. qñ videlicet credit ꝙ ſua correptio proſit ei
Ad primum q̃ corripit. ¶ Et ad primo obiectũ dicimus ꝙ petr⁹
nõ ſolũ gerebat typũ ꝓlati: ſ3 etiã typũ gñalis eccl̃ie
Ad aliud. ¶ Ad illud quod obiectũ eſt de oza ⁊ maria dicim⁹
ꝙ ſignificãt illos q̃ obiurgãt cauſa vituperij ⁊ detra
Ad aliud ctiõis: nõ cauſa correptiõis. ¶ Ad illud qđ obiectũ
eſt de cura aiaꝝ dicim⁹ ꝙ duplex eſt cura aiaꝝ. eſt ei
q̃dã cura aiaꝝ ex officio: ſicut in ꝓlatis: ⁊ quedam cu
ra ex charitate: ⁊ hãc habẽt oẽs q̃ charitatẽ habẽt. vt
q̃ audit ſpm̃ ſanctũ i ſe dicat alij veni. vt hr̃ in apoca.
Aliud. ¶ Ad illud qđ obiectũ eſt de monachis dicimus ꝙ
non tenẽt corripere illos qui extra ſunt. abſoluti em̃
ſunt ab illo ꝓcepto ꝓpter maius bonũ: ſicut cũ itrãt
clauſtrũ abſoluunt propter maius bonũ ab hoc pre-
cepto. Honora patrẽ tuũ ⁊c̃. q̃tum ad exhibitionem
neceſſarioꝝ. tenẽtur tñ corripere ſuos fratres clau-
Ad vltimũ ſtrales loco ⁊ tꝑe. ¶ Ad vltimo obiectũ dicim⁹ ꝙ fe
re oẽs pereũt: q2 ſtultoꝝ infinit⁹ eſt numer⁹. multi tñ
corripiũt alios. ſ. ſpũales viri corripiũt carnales. is
em̃ debet eẽ ordo vt de⁹ iudicet ſpũalẽ virũ: ⁊ ſpũalis
vir iudicet carnalẽ hoiem: ⁊ carnalis iudicet bruta
aialia: ⁊ in hoc ↄſiſtit decor eccl̃ie: ſc3 in hmõi debita

proportione mẽbroꝝ: q2 decor eſt conſummatio vel
diſpoſitio decoris membroꝝ. vnde dicit ariſtoteles
Sed ſi iudicet carnalis ſpũalem virum ⁊ ꝙ carnalis
hõ ſit prelat⁹ eccleſie: tũc eſt eccleſia indecora ⁊ dif-
formis. Sciendũ autẽ ꝙ aliquis aliũ praue corripit Notandum.
tribus modis: aut quia indiſcrete / aut q2 malicioſe /
aut q2 deriſorie: ⁊ hoc ſignificatũ fuit in trib⁹ ꝑſonis
videlicet in oza / maria / ⁊ cham. Oza em̃ cum prius
iacuiſſet cũ vxore ſua auſus fuit extendere manũ ſuã
ad archam: ⁊ ſignificauit illos q̃ vidẽt feſtucã in ocu
lis fratris ſui: trabẽ aũt in oculo ſuo nõ conſiderant.
Maria vero ex malicia ſua ⁊ indignatione obiurga-
uit moyſen cõtra ꝓceptũ illud legis: dijs nõ detra-
hes / ⁊ principi populi tui nõ maledices: ⁊ ſignificat
illos qui ex malicia vel odio arguunt prelatos ſuos De cham q̃d
Cham vero denudauit pudenda patris ſui ⁊ deriſit: figurat.
⁊ ſignificauit illos q̃ deriſorie ⁊ detrahẽdo arguunt
fratres: ad hoc g̃ ꝙ bene corripiat frater / oportet ꝙ
diſcrete corripiat ⁊ benigne ⁊ lene. de diſcretione di
cit apl̃s. Omnis ſermo veſter ſit ſale cõditus: de be
nignitate: ſimiliter dicit. ſi ꝓoccupatus fuerit hõ in
aliquo delicto: vos q̃ ſpũales eſtis corripite i ſpũ le-
nitatis. de tertio ſimiliter dicit. Omis ſermo veſter
q̃ malus eſt de ore veſtro nõ ꝓcedat: ſed ſi q̃s ad edi
ficationẽ vtilis eſt. Itẽ qđ dictũ eſt de monachis: q̃
ſunt abſoluti manifeſtare crimẽ ꝓpter maius bonũ
ab hmõi correptione: intelligendũ eſt non abſolute:
tanta poſſet eſſe indigentia correptionis vt tenerent
exire clauſtrũ: etiã inuito abbate: ſicut dicit i cãticis
Egrediamur ad agros. i. de ↄtẽplatione ad actionẽ: In canticis.
ſicut ↄtigit in tꝑe magiſtri berengarij ꝙ beleſordus
exiuit de clauſtro cõtra berẽgariũ / q̃ ipugnabat fidẽ
Exiuit tñ cũ licentia abbatis: ſi tñ nõ dediſſet ei licẽ Qualiter
tiam / nichilominus exiuiſſet in tanta neceſſitate. exiuit.

¶ Secundum capitulum.
¶ De ordine corripiendi.

Circa ſecundum capitulum querit de ordi Prima q̃ſtio
ne corripiendi ſm hoc preceptũ. ſi pecca- huius capl̃i.
uerit frater tuus ⁊c̃. ſed prius videnda eſt
ↄtrarietas hui⁹ capl̃i: qđ dicit dñs. ſi pec-
cauerit in te ⁊c̃. Sciendum ergo ꝙ dñs loquebat de Notandum.
ſcãdalo puſilloꝝ / ⁊ dixerat: videte ne ſcãdalizaueri-
tis vnũ de puſillis iſtis: ⁊ aſſignauit cauſas duas q̃re
nõ debeãt ſcãdalizari. Una eſt: q2 angeli eoꝝ ſemꝑ vi Prima cã.
dẽt faciẽ pr̃is mei q̃ in celis eſt: q̃ſi dicat tanta eſt di-
gnitas eoꝝ: q2 angelos mittit ad cuſtodias eoꝝ. vñ
nõ debes eos ſcãdalizare. Alia cauſa eſt: q2 fili⁹ dei Alia cauſa.
venit q̃rere ⁊ ſaluare puſillos q̃ perierãt. vñ ꝓponit
parabolã de oue cẽteſima ꝑdita ſcãdalizat aũt aliq̃s
trib⁹ modis ꝓximũ. vno mõ iferẽdo ei iniuriã vel cõ
tumeliã: ⁊ de hoc ſcãdalo dicit apl̃s. videte ne contẽ
natis vnũ de puſillis iſtis. Secũdo modo ſcãdalizat
ꝓximus qñ aliquis peccat ipſo ꝓximo vidẽte: ꝓuo-
cat em̃ ipſum ad peccandũ: ⁊ deinde dr̃ hoc: ſi pecca
uerit in te ⁊c̃. i. te ſciente: peccat em̃ ↄtra te cũ prouo
cat te ad peccandũ. Tertio modo ſcãdalizat aliquis
ꝓximũ cum non dimittit debito non fratri ſuo peni
tenti: de hoc dicit dñs poſtmodũ de fraterna corre-
ptione. ¶ Sed obijcit de hoc qđ dicit. ſi te nõ audie Ↄdicta ar.
rit: adhibe tecũ vnũ vel duos vt in ore duoꝝ ⁊c̃. quia
in deuterono. xix. dicit dñs. Non ſtabit teſtis vn⁹ cõ
tra aliquẽ: ſed in ore duum vel trium ſtabit omne ver
bum hic dicit: adhibe vnũ vel duos: g̃ cõtrariũ eſt ei

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. quod dicit in lege. ¶ Item. contrariꝰ videt eſſe apo
ſtolo qui ait. Peccantē corā hoibus oibꝰ argue: dñs
Tertio. aūt dixit. Corripe ipm inter te ⁊ ipm ſolū. ¶ Item.
auctoritas intelligitur de pctō occulto/ aut manife-
ſto: ſi de occulto qualiter adhibebit ſecū vnū vel du-
os. ſi de manifeſto. Contra. Auguſtinꝰ dicit ꝙ intel-
ligit de occulto: et ꝓpter hoc ſoluit quod obijcit de
ꝯtrarietate apoſtoli. apoſtolꝰ em̄ intelligit de mani-
feſto. vñ hec determinatio coram oibus intelligitur
fieri adverbū ⁊ ad participiū hoc modo: peccantem
corā oibus argue coram oibus. vñ dicit auguſtinus
Solutio. Diſtingue tpa ⁊ ꝯcordabis ſcripturas. ¶ Solutio.
Illud pceptū intelligit in multis caſibꝰ. primo intel
ligit in caſu quaſi duplicato hoc mō. ſi peccauerit in
te frater tuus. i. te ſolo ſciēte corripe ipm iter te ⁊ ipꝫ
ſolū: ſi te audierit lucratꝰ es fratrē tuū: ſi te nō audie
rit ſiſte ibi niſi habeas aliā viā ꝓcedēdi. ſed ſi poſtea
ꝯtingit ꝙ alij ſciāt illud idē pctm̄ tu debes adhibere
vnū vel duos teſtes ad corripiēdū. in ſimplici vo ca-
ſu pōt itelligi pceptū illō tā in pctō manifeſto ꝙ̄ i oc
culto: i manifeſto cū plures ſciant tecū pctm̄ illud. ⁊
tūc hoc mō ꝓcedēdū eſt. Si peccauerit i te frat tuꝰ
id eſt te ſciēte corripe ipm: primo iter te ⁊ ipſum ſolū
ne publice correptꝰ: ſicut dicit glo. ꝑdat verecundiā
Gloſa. qua ꝑdita in pctō ꝑmaneat. ſi te audierit lucratꝰ eris
fratrē tuū. ſi non audierit adhibe adhuc tecū vnū vel
duos de illis q̄ ſciūt idē pctm̄ vt cū ad vniꝰ admoni-
tionē corrigi noluit multorū obiurgatiōe reſipiſcat
vnus aūt adhibēdus eſt de neceſſitate eccleſie denū
ciatiōe ſufficit vnꝰ teſtis: qꝛ ipē denūcians vicē alte-
Ad primum riꝰ gerit teſtis: ⁊ ꝑ hoc ſoluit prio obiectū. ¶ Quia
moyſes loqtur de teſtibꝰ in cauſis decidēdis vbi exi
gunt adminus duo teſtes. dñs aūt loquit de teſtibꝰ
in denūciatiōe vbi ſufficit vnus teſtis cū denūciatio
ne. duo vo teſtes adhibēdi ſunt ſi velis accuſare ipm
⁊ agere cōtra ipm corā plato ad hoc vt infligat ei pe
nas ſanctis patribꝰ ꝯſtituta ꝓ illo pctō. Sed qꝛ pe-
ne hmōi arbitrarie ſunt ꝙ̄tū ad hoc. ſi vo pctm̄ ſit oc
cultū hoc ꝯtingit tripliciter. eſt em̄ occultū ſi ſolꝰ deꝰ
ſcit: ⁊ eſt occultū ſi tu ſolꝰ ſcis: ⁊ eſt occultū ſi pauci
ſciūt. ⁊ hoc mō vltimo ſumit aug. occultū vt ſit occul
tū diſtictū ꝯtra notoriū ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad prio ob.
Per hoc ad primū. ¶ Si ſolꝰ deꝰ ſcit nichil pōt facere. vnde gloſa. Si
em̄ in deū nō eſt mei arbitrij. ſi vo ſit occultum ita vt
pauci ſciant eodēmodo ꝓcedēdū eſt. ſicut ſi ſit mani
feſtū: qꝛ ſi occultū eſt manifeſtū pluribꝰ. ſi vero ſit oc
cultū ita ꝙ tu ſolus ſcias tunc debes ipm corripere
inter te ⁊ ipm ſolū. ſi vero te nō audierit ſiſte ibi niſi
Dupliciter habeas aliā viā ꝓcedēdi. ¶ Potes aūt habere aliaꝫ
pōt ꝓcedere viā dupliciter vel qꝛ pctm̄ illud eſt iterabile: ſicut forni
catio ⁊ adulteriū: tūc potes dicere aliqbus bonis vi
ris q̄ poſſunt prodeſſe, nō obeſſe: qꝛ cū pctm̄ ſit itera-
bile poſſunt peccantē de facili deprehēdere i pctō il-
lo: ⁊ tunc in illis peccatis ipm corripere: ſi vero pec-
catum illud non ſit iterabile nichilominus illud po-
tes manifeſtare aliqbus bonis viris q̄ poſſunt pro-
deſſe non obeſſe: vt habeas corā deo non teſtes ad ac
cuſādū: ſꝫ q̄ fratrē ſuū debito mō corripiāt i prauis
Notandum. ¶ Sciendū aūt ꝙ non eſt proditor criminis niſi in-
diſcrete/ aut malicioſe/ aut inordinate corripiat: indi
ſcrete ſi manifeſtū ſit crimen ⁊ non poſſis ꝓbare: ma
licioſe/ ſi cauſa detractionis vel alicuius talis cauſe:
inordinate/ ſi ſine premonitione.

¶ Qualiter intelligendum ſit hoc prece-
ptum. ſi peccauerit in te.

Dictū eſt qualiter intelligendū ſit hoc pceptū
dñicū. Si peccauerit in te frater tuus: ſm ꝙ
pertinet ad oēs: nunc videndū eſt qualiter intelligē-
dū ſit ſm ꝙ pertinet ad ſolos platos. Eſt ergo ſic in- Alr intelligitur illud preceptum.
telligendū. Si peccauerit in te. i. te ſciente ꝑ famā: ſi
em̄ ſcit prelatus pctm̄ fratris ꝑ viſum ꝓcedendū eſt
ſicut dictū eſt: ſi vero ꝑ famā corripere debet ipm p-
latus inter ſe ⁊ ipm ſolū maxime cū fama adhuc par
uula eſt: ſi ipm audierit lucratꝰ eſt fratrē ſuū: ſi vo nō
audierit debet adhibere vnū vel duos teſtes ad cor-
ripiendū ipm: ſi iterū illos non audierit debet platꝰ
officio ſuo inqrere vtrū ita ſit. maxime ſi ille infama-
tus ſit apud bonos ⁊ graues: ſicut dicit dñs in gene.
Deſcendā et videbo vtrū clamorē q̄ peruenit ad me Dñs in gen.
ope cōpleuerint: ⁊ ſi per inqſitionē inueniat ita eſſe ſi
cut fama eſt: tunc ſine dubio illa debet emēdare: ſed
ſi emēdare noluerit: debet platus dicere eccleſie. i.
ſeparare a ꝯgregatione fideliū. i. debet ipm excōica
re: ⁊ ſic aliter ſumit dicere eccleſie ꝙ̄ prius: qꝛ prius
intelligebat: ſic dic eccleſie. i. plato: ſi vero platꝰ nō
poſſit habere teſtes in inqſitione tūc pōt cogere illū
q̄ ifamis eſt ad purgationē. ¶ Sed qualiter debeat Qualiter dꝫ fieri purgatio.
fieri purgatio illa in canonibꝰ habetur: intelligit au
tem illud preceptū dñi cū nō ſolū in caſu in quo pec-
catū perpetratū eſt: ſed etiā in illo caſu in quo pecca
tū eſt in ꝑparatione perpetrādi. Et ponit auguſtinꝰ Auguſtinꝰ.
talem caſum: aliquis eſt ante aliquē iudicem volens
iurare quid falſum: et ego ſolus ſcio ꝙ ipſe vult per-
iurare: in hoc enīꝫ caſu debeo corripere ipſum inter
me ⁊ ipm ſolum: prius em̄ deberet permittere ſe iter
fici corporaliter ꝙ̄ periurare: ſed ſi me audierit lu-
cratus ero fratrem meū: ſed ſi me non audierit: quid
faciam? aut manifeſtabo crimē eiꝰ/ aut non: ſi mani-
feſto: forte iudex interficiet eum: ⁊ ita ero cauſa mor
tis eius: ſi non manifeſto ipm periurabit: ⁊ ita morie
tur ſpiritualiter. Dicit auguſtinus ꝙ manifeſtādum augu. dicit.
eſt crimen illius aliquibus qui poſſunt prodeſſe ⁊ nō
obeſſe: ſicut ſacerdoti qui habet curā aīe ipius: ⁊ per
hoc ꝯuincitur qō in prio caſu: ſi peccauerit in te. i. te
ſolo ſciēte: ſi te non audierit potes manifeſtare aliq-
bus qui poſſunt ꝓdeſſe ⁊ non obeſſe. ¶ Sed videtur ꝯ iſta arguit.
dñs feciſſe cōtra preceptū ſuū: ⁊ ita nō feciſſe qō do-
cuit: ſciebat em̄ peccatū iude: qꝛ volebat eū tradere ⁊
nō corripuit: ergo fecit cōtra pceptū ſuū. ¶ Itē non Confirmat
fuit bonus paſtor: qꝛ nō pauit iudā vbo correptiōis
qñ iudas maxime indigebat. ¶ Itē non videt bonꝰ Tertio.
medicus vel magiſter bonꝰ fuiſſe: qꝛ multa bona ob
miſit de contingētibꝰ: vt videt falſum dixiſſe cum di
xit. Oē quod dedit michi pater nō ꝑdidi ex eo quicꝙ̄
imo ꝑdidit iudā. ¶ Similiter videtur ꝙ petrꝰ fecit Itez arguit
ꝯtra hoc pceptū i anania ⁊ ſaphira. Ananias em̄ ptē
precij agri venditi poſuit ante pedes apoſtolorū/ di
xit aūt petrus: anania: cur tentauit ſathanas cor tuū
mētiri ſpiritui ſctō ⁊ fraudare de pcio agri. ananias
aūt audiens hec vba cecidit ⁊ expirauit: ⁊ ita incepit
petrus a pena cum debuit incipere a correptione: er
go fecit contra preceptū dñi. ¶ Solutio. Ad primo Solutio.
obiectum dicimus ꝙ dñs nō debuit corripere iudā
quattuor de cauſis. Prima eſt: qꝛ iudas erat littera- Prima cā.
tus ⁊ ſciebat nouū ⁊ vetus teſtamentū: audierat em̄
dñm ꝑdicantē ⁊ viderat miracula facientē. ⁊ propter

Ayuntamiento de Madrid

De hereticis nota. hoc indignus erat correptione: ſicut heretici qui cō
buſti fuerunt in ciuitate iſta: q̄ꝛ litterati erant ⁊ docti
non fuerunt correpti: ſed ſimplices ⁊ idiote: q̄ꝛ dece
Secūda cā. pti erant correpti fuerunt. Secunda cauſa eſt: q̄ꝛ in
utilis eſſet correptio: ⁊ hoc duabus de cauſis. q̄ꝛ iu
das edoctus erat: ⁊ corripere ipm̄ erat fundere aq̄s
in mare. Scđa: q̄ꝛ nō mouebāt ipm̄ viſa miracula et
transfiguratio audita: ⁊ ſimilia. nō mouiſſet momēta
Tertia cā. nea correptio. Tertia cauſa eſt: ne fieret iniuria ſer
moni dei: q̄ꝛ nō ſunt ſpargēde margarite porcis/ ne
q̄ ſanctū ꝓbū canibus. nauſeantib⁹ em̄ ſuper cibo le
niſſimo non eſt dādū verbū dei/ ne q̄ conculcet. ꝓpter
iſtas tres cauſas dicit in eccl'iaſtico. Quis medebit
incātatori a ſerpente ꝑcuſſo. predicator incantor eſt
qui debet extrahere ſerpentē a cauerna. i. diabolum
a cordibus hoim̄: ſed ſi ipe infatuatū eſt non prodeſt
Quarta cā. ei correptio. Quarta cauſa eſt: q̄ꝛ dn̄s volebat acce
lerationē redēptiōis noſtre. vn̄ dixit iude. Quod fa
cis fac citius. ⁊ alibi. Baptiſmo habeo baptizari: et
Notandum. quō coartor quouſq̄ ꝑficiat. ¶ Tn̄ ſciendū eſt ꝙ bo
num cōmune nunq̄ eſt principalis cauſa execratio
nis alicuius: imo pctm̄ eius: ſʒ ſecūdaria poteſt eſſe
ſicut hic cecitas contingit in iſrael vt plenitudo gē
tiū intraret: hec dictio vt notat cām ſecūdariā. q̄ꝛ q̄
iudas ouis morbida erat inutile fuit ipſum paſcere.
Eodēmodo. ¶ Simili modo ſoluēdū eſt de petro. Ananias autē
Ad aliud e lioctus erat a ſpū ſancto: ⁊ ꝓpter hoc indign⁹ erat
correptione. et etiā ꝓpter terrorē perfectoꝝ punit⁹
fuit ne audeāt ꝑfecti retro reſpicere cū vxore loth.

¶ Ultimus tractatus.

¶ De perplexitate.

Dicto de illis q̄ ptinent ad vtile ⁊ honeſtū
nūc dicēdū reſtat de ꝑplexitate q̄ triplex
Triplex ꝑ plexitas. eſt. ¶ Eſt em̄ itelligētia ſacre ſcripture ⁊
ꝑplexitas itelligētie faciēdoꝝ. ⁊ eſt ꝑple
xitas ieuitabilitas peccādi. prima ⁊ ſcđa
reperit in ſctis: ⁊ ad hoc ſignificādū apud Eſayam
ponit hoc loco onus egyptij. poſtq̄ em̄ hō excutit a
ſe onus babylonis. i. amorē hui⁹ mūdi a quo primū
Quō ꝓcedē dū eſt in bel lo ſpūali. exonerare ſe debʒ. Scđo loco excutit ſe a loco phili
ſtij. i. demonū tētatiōib⁹: et poſt hoc excutit ſe tertio
loco ab onere moab. i. ab onere ſecularis ſciētie vt di
cere poſſit cū aplo. Non ꝙ ſufficientes ſumus ex no
bis ⁊c̄. Et poſt hoc on⁹ carnalis dilectiōis ſiue pru
dentiā carnis que dicitur onus damaſci a ſe excutit
Item. vltimo reſtat egyptij ꝙ quilibet ſanct⁹ habe
re poteſt hec ſunt tenebre ignorantie quibus premū
Quō ſoluit tur ſancti: ſed non opprimuntur. ⁊ ita patet ꝙ ſancti
Prima per plexitas. habent perplexitatē primā ⁊ ſecundā. Prima perple
xitas ſoluitur per diſtinctionē multiplicis/ ſiue am
phibologie ⁊ equocatiōis: vel per diſtinctionē tēpo
rum vel ꝙ ſimpliciter dr̄. ⁊ ſcđm q̄d intelligi debeat
Scđa diſſol uitur. Scđa diſſoluit tm̄. vno mō. ſ. per ſpm̄ ſanctū. vn̄ vn
ctio docebit vos de olb⁹: ⁊ hoc dicit aug. in libro de
Auguſtin⁹. magiſterio. Tertia diſſoluit ꝑ depoſitionē erronee
Tertia diſ. ꝯſciētie ⁊ de iſta agēdū eſt hic. ¶ Et primo q̄rit: vtrū
Prima q̄ſtio aliq̄s ꝑplexus ſit ꝑplexitate peccādi: q̄ꝺ ꝓbat ſic. di
Ar. ꝙ ſic. cit em̄ iob. Nerui teſticuloꝝ leuiathā ꝑplexi ſunt. i.
argutie ⁊ tēptationes. ⁊ gregorius dicit in loco illo.
Cū mēs inter maiora ⁊ minora pctā aſtringit ibi i fu
gā ſe ꝑcipitat vbi minus pctm̄ inuenit. gregori⁹ nō
dixiſſet niſi poſſet eſſe aliq̄s ꝑplexus inter peccata.
In oppoſitū ¶ Sed cōtra. Dicit de⁹: ꝯuertimini ad me: ⁊ ego cō
uertar ad vos ſed in nr̄a poteſtate eſt hoc: q̄ cōuertit
in noſtra volūtate eſt libera: q̄ in q̄cūq̄ pctō exn̄tes
ſiue in quocūq̄ caſu: poſſum⁹ reſilire ⁊ ad dn̄m ꝯuer qd ꝑplexitas
ti: q̄ nō ſum⁹ ꝑplexi: q̄ nulli⁹ eſt ꝑplexus. et ſimpliciter
ꝑplexitas nichil eſt: eſt tn̄ ſm̄ q̄d. i. ſm̄ erroneā con
ſcientiā: ⁊ ſm̄ ꝯſiliū gregorij: ſm̄ ypotheſim nō ſim
pliciter. ¶ Sed obijcit. Iudei erāt ꝑplexi manente ꝯ iſta ar.
illa ꝯſcientia qua credebant ſe xp̄m interficere: quia
ſm̄ illā tenebant xp̄m interficere. Dicit aūt auguſti Auguſtin⁹.
nus ꝙ q̄cq̄d fit ꝯtra cōſcientiā edificat ad gehennā:
ergo iudei tenebant illū interficere manente illa cō
ſciētia: ⁊ ita erāt ꝑplexi. ¶ Sed ꝯtra. Subditi tenē In oppoſitū
tur obedire ꝑlatis ſuis: nec tenent ꝓcepto maioris
reſilire. eadē ratione iudei: q̄ tenebantur xp̄m interfi
cere: q̄ꝛ precipiebat eis: ergo interficiēdo nō pecca
uerūt: q̄ non erāt ꝑplexi/ vel errorē inquātū error eſt
nullus eū debet ſequi: ergo nō eſt contra ꝯſcientiam
q̄ nec iudei debebāt ſequi illā cōſcientiā inquantum
erroneā: ſed non fuit erronea niſi quia xp̄m dictabat
interficiendū: ergo in hoc non debebant ſequi illam
conſcientiā erroneā. ¶ Preterea non tenebant ex le Secundo.
ge diuina iterficere ipm̄: ergo nō interficiēdo ipſum
non feciſſent cōtra legē diuinā: ergo nō peccaſſent ſi
eum nō interfeciſſent: q̄ non erāt ꝑplexi. ¶ Solutio Solutio.
In veritate obediendū eſt ꝑlatis: ſalua tn̄ auctorita
te ſuperioris ⁊ xp̄s erat ſuperior oibus qui cum interfi
cere videbāt quod patebat in eis per reſurrectionē
lazari. ¶ Ad illud dicendū ꝙ cōſciētia inquātū con Ad rōnem.
ſcientia obligat ad inconueniens: ſed inquātū erro
nea non obligat: nec debet aliq̄s eā ſequi inquantū
erroneā: ſed inquantū eſt conſciētia erronea totū cō
iunctū obligat: ⁊ videt aliq̄s eam ſequi ⁊ eſt ſimile de
actione mala. ¶ Actio em̄ mala nō corrūpit bonum Actio mala.
inquantū mala nec inquantū actio: ſed totū ꝯmixtū
ſiue ꝯmixtione boni: malū non pōt bonū corrūpere
niſi in bono. vn̄ auguſtin⁹. Tanta eſt ſupexcellēs bo auguſtin⁹.
ni magnitudo ꝙ malū non pōt pugnare cōtra bonū
niſi ex virtute boni. ¶ Ad aliud. Ex lege dei nō tene Ad aliud.
bant ⁊c̄. niſi de ipa erronea conſciētia: dictū eſt de iu
deis ꝙ manente illa ꝯſcientia tenebantur xp̄m occi
dere: ergo eadem ratione. ſi aliquis credit aliū regē ꝯ hoc ar.
cū nō ſit: tenet ipm̄ vt regē honorare: ergo ſi eum nō
honorat dedecus infert regi: q̄ a contrario: ſi aliq̄s
credit hanc creaturā eſſe deū: ſi cōferat ei honorem
tanq̄ deo nō peccat: quia talis ſm̄ talē cōſcientiā et
talem honorem cōferre contra cultū deo debitū at
tribuit creature: ergo eſt ydolatra: q̄ mortaliter pec Solutio.
cat. ¶ Solutio. Oēs prime vere ſunt: q̄ꝛ ibi nō dero
gat regi ꝑ hoc ꝙ iſte honorat vt rex: ſed vltima ꝯclu
ſio minime valet: q̄ꝛ q̄ꝺ derogat deo ⁊ ꝑuertit ordinē
preſumptione ſui intellectus ⁊ ſuꝑbia elati. eſt ei ibi
ꝑſumptio intellect⁹: q̄ꝛ preſumptuoſe iudicat deum Caſus ponit
eſſe hic cū nichil habeat de deo iudicare: q̄ꝛ derogat
ei: ſolum em̄ de ſpiritualibus iudicat ⁊ de carnalib⁹
ſpiritualibus de omnibus alijs ſub ſe poſitis.

¶ Secundum capitulum.

¶ De operatione perplexitatum.

Nunc aūt ad ſcđm capitulum attendamus
ſcʒ operationē ꝑplexitatū quod diuiditur
in duo. Eſt em̄ perplexitas operationum
corporalium/ quedā ſpiritualium. de per
plexitate ſpiritualium hic agendum. Ponatur ꝙ ali
quis ſit i mortali peccato: et hoc ſciat ſacerdos ſuus

Ayuntamiento de Madrid

ꝛ hoc illi reuelauit per confeſſionem petit a ſacerdo
Arꝰ ꝙ ſit per te in manifeſto euchariſtiã. ¶ Videt ꝙ ſacerdos ſit
plexus. pplexus: qꝛ vt videt tenetur dare/ ꝛ non dare: primo
ꝓbatur ꝙ nõ tenetur dare: quia in occulto non tene
tur dare: ſed hoc ꝓpter veritatẽ vite: q̄ ibi piclitat ſi
det: peccat eñ mortaliter iſte ſi recipiat: ſed ſimplr ꝛ
manifeſta pte piclitat veritas vite: ꝰ ſi nõ ibi: nec hic
Secundo. ¶ Item nõ tenetur ei nõ dare in occulto iõ ꝙ proij=
ceret corpus xp̄i i latrinã diaboli: ſed eadẽ cauſa eſt
ſi in manifeſto det: ergo nõ tenet dare nec ſic nec ſic.
In oppoſitũ ¶ Contra. Dominꝰ dicit inde ꝛ preterea eccleſia p̄=
Confirmat cipit cõmunionẽ recipe oibus gñalit in die paſche.
Solutio. ¶ Solutio. In manifeſto tenet dare ꝓpter tres cau
Prima cã. ſas: propter ſcãdalũ vitãdum: ꝛ ne tunica dñi incon
ſutilis rũpat: qꝛ eodẽmodo ſacerdotes poſſent aliq̃s
recuſare/ quod eſſet cauſa ſciſſionis tunice dñice: ꝛ p̄
terea ꝙ proditor eſſe illius pcti qđ nullomõ in iudi=
Ad aliud cio facere debet. ¶ Ad illud qđ dicebatur ꝙ ꝟitas
vite ꝛc̄. verũ eſt ꝙ vtrobiq; eſt periclitatio veritatis
vite: ſed ſi in occulto daret ſibi ſolius vite eſſet picli=
tatio: ſed ſi in manifeſto non daret multoꝝ vite eſſet
periclitatio: non etiã illa eſt cauſa quare nõ dat in oc
culto: ſed qꝛ tenet ipm corrigere ꝛ ei ꝯſulere nõ dat
quia non videtur ſibi expedire: dat aũt in manifeſto
Scđs caſus quia multoꝝ vita piclitaret ſi non daret. ¶ Secũdꝰ
caſus talis eſt: aliq̃s ex voto gerit veſtes heremite:
multi dicunt ei: ſi in ciuitatẽ iſtã venerit multas ani=
mas dño lucratus erit: q̄ detẽte ſunt etiã vſuris ꝛ cõ
arꝰ ꝙ dꝫ exire ſimilibꝰ. ¶ Videt ꝙ debet exire: dicit augu. Non eſt
Auguſtinꝰ. magnũ paſcere ventrẽ: ſed eſt magnũ paſcere animã
ergo magis ad hoc tenet/ vel paſcere fame morietẽ:
ſed multomagis morietẽ fame ſpũali tenet paſcere.
Secundo. ¶ Item. non eſt maius ſacrificiũ q̄ꝫ offerre deo aias
peccatoꝝ: etiã in cãticis. Egrediamur i agrũ. i. i mũ
dum ꝛ i vineis. i. in eccleſijs demoremur: ergo tenet
exire. Itẽ in exo. hylarij oẽs ſcti ꝛc̄. probatus qui ro
gatus a quadam matrona vt exiret ad curãdã filiã
ſuã noluit: tãdem dixit eis dñs noſter ieſus chriſtus
ex tali ſexu naſci dignatꝰ eſt ꝛ ip̄e exiuit ꝛ ſaluauit fili
In oppoſitũ am ſuã. ¶ Sed cõtra. Facit cõtra votũ ſuũ ſi exit: ꝰ
Secundo. peccat mortaliter: ergo nõ debuit exire: ꝛ p̄terea põt
accidere ꝙ nõ tm̄ proficit quantũ ſi orat in loco con=
templationis: qꝛ multa veniũt ad eum impediendũ.
Solutio. ¶ Dicimus ergo ꝙ non exibit ꝓpter duas cauſas.
Prima cã. ¶ Prima eſt: quia incertum eſt ei quid proficeret.
Scđa cauſa ¶ Secunda eſt: ꝙ ſi oraret teneret: ꝰ ad hoc q̄cquid
vouit: dicimus eñ ꝙ ſi in voto ſuo eſt: nullo mõ tene
tur exire niſi in vno caſu: ſcꝫ ſi fides piclitat: maiꝰ eñ
bonũ abſoluit minꝰ bonũ: ꝛ iõ exire nõ debet niſi vi=
deat fidẽ periclitãtẽ: in quo caſu tenent exire oẽs: ſi=
Anthonius. cut fecit beatus anthonius. debent ꝰ facere ſm ꝟbũ
dñi. Neminẽ ſalutaueritis in via: ſicut petrꝰ q̄ pfectꝰ
erat: iſtud p̄ceptum dñi non debuit tranſgredi: qꝛ ſi
tranſgrederet peccaret mortalit. vñ pꝫ ꝙ ſm ꝙ vnuſ
quiſq; ex ſuo voto habet: ſi facere poteſt nullũ maius
ſacrificiũ ꝛc̄. dicendũ ad hoc ꝙ ſatis intelligit offer=
re ſi per litteras ꝛ epiſcopos illoꝝ locorum cũ qui=
bus loquitur eis cõſuluit ad aliud pa. fa. mori. dicet
ꝙ tenetur ſine periculo ſue aie quam magis dilige=
Ponat caſꝰ. re debet q̄ꝫ totũ mundũ. ¶ Sed ponat ꝙ dubitet an
pctm̄ ſit exire vel nõ exire: ſi exit peccat mortaliter:
Alius caſus ſi nõ exit peccat ſimiliter. ¶ Et qrit ſimilit de illo q̄
dubitat de aliq̃: vtrũ ſit ſua: ꝛ ip̄e petit debitũ/ aut te

net reddere aut nõ: ſi reddit peccat mortalit: qꝛ du= Ad primum
bitat ipam eſſe ſuã: ſi nõ reddit ſimiliter. ¶ Ad pri=
mũ dicẽdũ eſt: ꝙ i illo caſu recurrat ad ep̄m. i. q̄ verꝰ
eſt magiſter ꝛ docebit ipſum qualiter facere debeat.
¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ ſimiliter debet recurrere ad Ad ſecundũ
eundẽ magrm: dũ tñ dubitauerit: reddere nõ debet.
¶ Itẽ. eſto ꝙ aliq̃s ſacerdos publicã teneat fornica Item arguit
riã ꝛ dũ celebrat puenit ad illũ locũ in quo dicere de
bet hoc corpus ꝛc̄. ꝛ tũc auertit ſe eſſe talẽ videt ꝙ ſit
pplexus: qꝛ tenet dimittere ꝯſecrare: qꝛ ſi ſumit cor=
pus xp̄i indigne ſumit: ergo iudiciũ ſibi manducat.
¶ Sed hoc grauiſſimũ eſt: ergo tenet dimittere: ſed In oppoſitũ
ſi dimittat maximũ gñabit ſcãdalũ: ergo nõ tenetur
papa dicit ꝙ ſacrilegiũ facit q̄ diuidit ſacramẽtum.
¶ Solutio. Iſte ſimplicit nõ eſt pplexus: ſed rema= Solutio.
nẽte. ſ. illo: ſed ſi dimittat ꝓpoſitũ ꝛ ꝯtrariũ ꝓponat
ſ. emẽdare ꝛ a ſe illã remouere iam nõ eſt in ꝓpoſito
illo: ꝛ ſic tenet pficere ſacrm. ¶ Itẽ. grauet hic ma= Item arguit
gis caſus. Sit aliq̃s caſus ſacerdos ſymõiacus iſte
ſimplr nõ debet celebrare: incipit tñ ꝛ puenit ad illũ
locũ ꝛ auertit. videt ꝙ ſit perplexus ex vna parte: qꝛ
nõ licet ita celebrare. ex altera pte ſi deſiſtit magnũ
ſcãdalũ facit: ꝛ ſic videt eſſe perplexus. ¶ Solutio. Solutio.
Dicẽdũ eſt ꝙ nullo modo talis debet celebrare: ſed
ſi incipit cũ peruenit ad talẽ locũ manẽte tali ꝯſcien
tia pplexus eſt. ꝛ põt tñ conteri ibi ꝛ ꝓponere nunq̄ꝫ
facere niſi ſecũ diſpenſetur. ꝛ tunc virtꝰ ſacramẽti di
ſpẽſat cũ eo vñ põt pficere. ¶ Itẽ. ſit ſacerdos aliq̃s Item arguit
in conſimili caſu: ꝛ videt de eo ꝙ ſit pplexus eiſdem
rõnibus. ¶ Dicẽdũ de iſto ꝙ nullo modo debet hic Solutio.
attentare: ꝛ ſi attentat vel multi ſunt aſtantes vel nõ
ſi pauci ſunt debet ſubterfugere ꝛ aliũ ſubſtituere ad
celebrandũ. ſi multi ſunt ꝛ penitet ſe incepiſſe ꝛ illud
feciſſe: qꝛ magnũ ſcãdalũ gñaret aſtãtibus niſi perfi=
ceret: põt ad cõſummationẽ ducere quod incipit: li=
cet ſit. ¶ Itẽ. eſto ꝙ aliq̃s dyaconꝰ induit ſe veſtimẽ Item arguit
tis dyaconibꝰ. vñ aſſiſtat alicui ſacerdoti: quẽ nouit
habere fornicariã ꝛ notorie detinere: cũ puenit ad tẽ
pus quo cantare debet euangeliũ videt ꝙ ſit pplexꝰ
qꝛ dicitur ꝙ nullus debet audire miſſam illiꝰ q̄ forni
cariã publice detinet. et p̄terea dimittere nõ poteſt:
qꝛ ſcãdalizabit decanũ ꝛ capitulũ totũ. ¶ Solutio. Solutio.
Dicimus ꝙ ſi anteq̄ꝫ induat ſe ad cãtandũ ad maio=
res hoc peruenerit nõ dꝫ deſiſtere: qꝛ nõ ſpectat ad
ipm corripere: cũ in ecclia illa maiores ſunt illo qui
ſimiliter nouerũt iſtud. ¶ Itẽ. ſit ꝙ aliq̃s iuſtus ma Item arguit
nens in charitate dubitet vtrũ vouerit ſe itrare clau=
ſtrũ. Itẽ. dubitat an peccet ſi parẽtes ſuos dimittat
in ſeculo paupes ꝛ multũ indigẽtes. videt ꝙ ſit per=
plexus: qꝛ ſi intrat dimittit parẽtes ſicut dictum eſt
de quo dubitat an eẽt peccatũ mortale: ergo peccat
mortaliter ſi nõ intrat: ꝛ dubitat ſe vouiſſe: ꝰ peccat
mortaliter. ¶ Solutio. Dicendũ ꝙ caſus iſte ipoſſi= Solutio.
bilis eſt in hoie habẽte charitatẽ. ſi eñ charitatẽ ha=
bet dubitare nõ põt de talibus: quia in his docet vn
ctio eum: vnde dubitare non poteſt.

¶ Aliud capitulum.

¶ De perplexitate opationũ corpalium.

Dicto de pplexitatibꝰ q̄ emergũt in operatio=
nibus ſpũalibus. nũc dicendum eſt de illis q̄
emergunt in operationibus corporalibus. ¶ Pona
tur ergo ꝙ aliquis deponat gladium penes aliquẽꝫ
q̄ iuramento cõſtringit ꝙ reddet illi gladiũ q̄ñcunq̄ꝫ

Ayuntamiento de Madrid

repetierit poſtmodũ dñs gladij factꝰ furioſꝰ repetit
Arĩ ꝙ ſit per gladiuꝫ. videt̃ ꝙ ꝑplexꝰ ſit ille: q² vt videt̃ nõ dꝫ da=
plexus. re: ſit ei ꝙ ſtatim cũ eo ſe iterficiet: vel aliũ. ergo nõ
dꝫ dare. ¶ Jtẽ. videt̃ ꝙ debeat dare q² ſi nõ dederit
Confirmat̃. crimẽ ꝑiurij incurret. ergo debet dare. ¶ Et p̄terea
ſi nõ dat: ꝯtractat alienã rem inuito dño: ⁊ ita furtũ
Secundo. ſiue rapinã cõmittit. ¶ Jtẽ. aliqͣs deponit pecuniã
ſuã penes aliquẽ ꝯſeruandã: poſtea factꝰ hereticus
repetit pecuniã ſuã hac intentione ꝙ eccleſiã dei et
fideles dei cũ illa pecunia vult ſubuertere/ et penitꝰ
abolere: videt̃ ꝙ non debet reddere: q² firmiter ſcit
ꝙ in ſubuerſiõe eccleſie et catholicoꝝ miſtoꝝ dabit:
Tertio. ⁊ videt̃ ꝙ debeat: q² iuramento tenet̃. ¶ Jtẽ aliquis
ſilr̃ deponit pecuniã ſuã penes aliquẽ: poſtea inten=
dẽs cũ illa vſurari repetit illã: ⁊ iſte perpẽdit aliquo
mõ ꝙ facere vult illud: videt̃ ꝙ nõ tenet̃ reddere. nã
ſi ꝓ vitãda morte corporali furioſi illius tenebat̃ nõ
reddere: multofortiꝰ ꝓ vitãda morte ſpũali illiꝰ te=
net̃ nõ reddere illi: ꝙ tenet̃: patet em̃ iuramẽto quo
Ad primum aſtrictꝰ eſt. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ nõ tenet̃ redde=
Regula ge= re. ꝙ in oībꝰ his gñalis regula eſt adhibẽda: qñcũq̄
neralis. emergũt iſti caſus eligendũ eſt illud qđ minꝰ peri=
culoſũ eſt: ⁊ vnuſquiſq̄ ſe ad hoc obligat: ⁊ q² nõ da=
re/ minꝰ ꝑiculoſũ ẽ q̄ꝫ dare: iõ dicimꝰ ꝙ nõ tenet̃ da=
re: ⁊ ĩ oībꝰ hmõi ſꝫ aug. itelligẽda ẽ pia ꝯditio. hoc ẽ
ſi pie p̄t reddere/ ſꝫ ip̄e nõ põt pie reddere/ ⁊ iõ tenet̃
Ad aliud. nõ reddere ¶ Jtẽ ad illđ ꝙ dr̃: ſꝫ ſi nõ reddiderit cõ
trectat rẽ alienã inuito dño: dicẽdũ ꝙ iſta diffinitio
ſupplenda eſt ꝑ ſubintelligẽtiã q̄ eſt nõ cõtrectat nõ
Ad ſecundũ retinẽdi ſꝫ reddẽdi. ¶ Ad ſecundũ de heretico: ſilr̃
dicendũ eſt q² pie nõ põt reddere imo ipietatẽ face=
ret ſi redderet ⁊ alaꝝ ⁊ corpoꝝ. ſ. vnde nõ tenet̃ red=
dere tũc: ſed reddere debet cũ aliquãdo forte inſpi=
rante dño ab hereſi diſceſſerit: vel tali propoſito vel
ſucceſſoribꝰ ſuis ſi fideles ſint vel ſi nõ: ad mandatũ
Ad tertium eccleſie obediat in hac ꝑte ¶ Ad tertiũ dicit̃ ꝙ nõ ẽ
ſic de furioſo: q² ibi maifeſtũ ⁊ euidẽs eſt periculũ/
in vſurario minie: q² nõ firmiter ſcit/ ⁊ forte dñs mu
tabit ꝯſiliũ eiꝰ ĩ meliꝰ: ⁊ ita tenet̃ dare. ¶ Ponat̃ itẽ
ꝙ aliq̄ femia ſit vxor alicuiꝰ vſurarij qui q̄dq̄d hꝫ/ hꝫ
de vſura: vxor ẽ bona femia: ⁊ dictat ei ꝯſciẽtia ꝙ nõ
Jterum arĩ. dꝫ illis vti q̄ maritꝰ ſuus hꝫ. videt̃ ꝙ nõ dꝫ: ſi em̃ vſa
fuerit illis faciat ꝯtra preceptũ dñi: quicũq̄ tetige=
rit morticiniũ coinq̄nabit̃ ab illo: ergo nõ dꝫ ꝯtinge
re: ſꝫ nõ hꝫ aliunde alimẽta neceſſaria ⁊ maritꝰ facit
eã cõmorari ſibi ⁊ ip̄a nõ põt preterire mãdatũ ma=
riti: q² mulier nõ habet poteſtatẽ corporis ſui ſꝫ vir.
Alius caſus ergo tenet̃ eis vti: ⁊ ita videt̃ perplexa. ¶ Jtẽ aliqͣs
ex quo arĩ. monachus exiſtens in clauſtro: ſcit firmiter ꝙ oia il
la q̄ abbatia habet acq̄ſita eẽ per vſuras: videt̃ ꝙ dꝫ
exire: q² imundũ vl̃ morticiniũ tãgere nõ debet ſm
p̄ceptũ dñi. Jtẽ nõ debet exire q² erit inobediens: ⁊
frangeret votũ quo obligatꝰ eſt. ſ. in hoc clauſtro cõ
Jterum arĩ. manere. ¶ Jtẽ. alicui monacho p̄cepit abbas ſuꝰ ꝙ
ferret aliqua victualia in abbatiã: dũ fert illa aliqͣs
in extremitate vite ꝯſtitutꝰ exigit ab illo intuitu pie
tatis aliq̄d ex illis ad reſeruãdũ ſe: videt̃ ꝙ tenetur
nõ dare: q² erit inobediens ⁊ nõ ſunt ſua. Cõtra pa=
ce ſa. morientẽ ⁊c̃. ergo tenet̃ dare. ¶ Solutio. Ad
Solutio ad primũ dicimꝰ ꝙ iudicãdũ eſt ſm iã dictã regulã ge
primum. neralẽ. vñ dicendũ ꝙ dꝫ ip̄a mulier ſibi q̄rere neceſ=
ſaria a parentibꝰ vel ſaltẽ hoſtiatim. ¶ Ad illđ ꝙ dꝫ
Ad aliud. manere dicendũ ꝙ quo ad ſoluendũ debituꝫ dꝫ: ſꝫ ſi

forte cogerit eã ad fruendũ bonis ſuis: licite põt eã
dimittere ſm verbũ dñi: ꝓpter fornicationis cãm:
q² nõ ſolũ hoc intelligit̃ de corꝑali fornicatione: ſed
etiã de ſpũali. ¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ dꝫ reſilire q̄a Ad aliud.
minꝰ periculoſũ eſt. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ non dꝫ Ad tertiũ
ei dare: ſꝫ exponere coraꝫ illo: ⁊ dicit ꝙ ſi ſibi placet
accipiat: q² nõ ſunt ſua: ſed eſto ꝙ ſemiuiuꝰ ſit et nõ
per ſe poſſit capere: tunc debet illi dare: ⁊ poſtea ma
nifeſtare ſuo ſuperiori ꝙ ſic fecerit.

¶ De iudicijs.

¶ Aliud capitulum.

Dicto de p̄ceptis. dicendũ eſt de iudicijs.
Judiciũ ẽ cuiꝰ res ſignificata facit ad cõ
ſeruandã cõmunẽ hoim habitationẽ pacifice
Eſt aũt iudiciũ duplex: quoddã ei eſt qđ Quid iudi=
facit ad effuſionẽ ſanguis. qđdã qđ facit ad oꝑatio= cium.
nes hoim bonas: nũc agenduꝫ eſt de illo qđ facit ad Duplex iu=
effuſionẽ ſanguis: qđ ẽ: maleficos nõ pati̾ viuere. dicium.
¶ Primo ḡ q̄rit̃ vtrũ modo ꝑtineat ad oẽs p̄latos Pria q̄ſtio.
tã ſcꝫ ſeculares/ q̄ꝫ ſpũales. ⁊ ꝓbat̃ hoc argumẽto: ꝙ
ꝑtinet ad oẽs. iudiciũ p̄ceptũ eſt: ḡ cerimoniale vel Arĩ ꝙ ſic.
morale: nõ cerimoniale: ḡ morale. Sꝫ moralia imu=
tabilia ſunt. ḡ adhuc ꝑmanet. ⁊ ita videt̃ ꝙ ſicut ĩ ve
teri teſtamẽto ꝑmanebat cũ ad oẽs ꝑtinebat ſic ⁊ nũc
¶ Qꝫ aũt ad p̄latos ve. te. de qbꝰ videbat̃ minꝰ ꝑti= Arĩ ꝙ ad p̄=
nuiſſet. ꝓbatur multipliciẽt. moyſes eni q̄ ſummꝰ ſa= latos.
cerdos fuit iterfecit vna die viginti duo milia viroꝝ Secundo.
q̄ vitulũ coluerant. et ſilr̃ phinees accepto pugione
trãſfixit pricipẽ iudeũ coeuntẽ cũ madianitide: ⁊ re
putatũ ẽ ei ad iuſticiã: ⁊ ꝓpt̃ hoc ceſſauit quaſſatio.
¶ Jtẽ helias iterfecit vna die. cccc l. ſacẽdotes baal/ Tertio.
et ſic videt̃ ꝑ auctoritatẽ ve. te. ꝙ p̄lati ſpũales hoc
p̄ceptũ exeq̄bant̃. in nouo etiã legit̃ ꝙ petrꝰ euagi= Jn nouo te=
nato gladio abſcidit auriculã ſui pricipis ſacẽdotũ/ ſtamento.
⁊ ip̄e idẽ iterfecit ananiã ⁊ ſaphyrã. ¶ Preterea dñs Quarto.
facto flagello de funiculis eiecit vendẽtes ⁊ emẽtes
de tẽplo ⁊ ita videt̃ ꝙ p̄lati nr̃i tp̄is ad hoc teneant̃.
¶ Sꝫ ꝯtra. Paulꝰ vbi loq̄tur de ep̄o eligendo. Non Jn oppoſi=
ebrioſuꝫ/ nõ ꝑcuſſorẽ: multofortiꝰ nõ iterfectorẽ eli tum.
gere debent. Jtẽ dicit dñs ad dauid. Nõ edificabis
michi domũ: q² vir ſanguis es. ¶ Preterea eccleſia Secundo.
monet/ p̄cipit maifeſte ⁊ p̄dicat ꝙ xp̄iani ſumãt ar= Jterũ arĩ. ad
ma ꝯtra ſaracenos/ ⁊ ep̄i catholici iterficiãt illos/ et principale.
videt̃ ꝙ eccl̃ia iterficiat cuiꝰ auctoritate illi interfi=
ciũt. Et p̄terea ꝑ baliuos ſuos eccl̃ia iubet manife= Confirmat̃.
ſtare ⁊ expugnare iimicos eccl̃ie: ⁊ ſic videt̃ ꝙ oẽs
tenent̃. ¶ Sꝫ ꝯtra. De paulo ⁊ dauid ſicut ibi ſupra ꝯ̃ hoc arĩ.
dictũ eſt in illis. dñs dixit petro. Mitte gladiũ tuũ
in vagi. tu. ⁊ ita ꝓhibuiſſe videt̃. ¶ Jtẽ dñs dixit illi Secundo.
adultere vbi ſunt q̄ te accuſãt. Nẽo dñe: nec ego ⁊c̃.
⁊ ſic videt̃ ꝙ illud preceptũ ceſſauit cũ ip̄a ſm legeꝫ
eẽt digna morte. Jtẽ hic idẽ videt̃ ꝑ illud: ſi q̄s ꝑcuſ Tertio.
ſerit vos ĩ vnã maxillã ⁊c̃. Solutio. Ad primũ argu Solutio ad
mẽtũ dicimꝰ ꝙ illa arguͦ nõ valet: q² nõ diuidit ſuf= primum.
ficiẽter: iudiciũ ẽ p̄ceptũ: ḡ cerimõiale vl̃ morale: nõ
valꝫ. dꝫ addere vl̃ iudiciale: diuidit ei iudiciale ꝯtra
morale: ſm ꝙ morale ſtricte ſumit̃ ⁊ ſm hoc p̄ceptũ
morale ẽ qđ nos ꝯiũgit deo ⁊ ordinat ĩ deũ ⁊ ſic ſtri=
cte ſumit̃ morale: ⁊ ſic ſũptũ morale icõmutabil̃e ⁊ i=
uariabile ẽ: p̄ceptũ ṽo iudiciale ꝯmutabile ẽ ꝓ loco
⁊ tp̄e ⁊ ꝑſona. ¶ Ad illã rõnẽ ſilitudis iter p̄ſcos no. Ad ſcđm.
⁊ ve. te. dicendũ eſt ꝙ nõ eſt ſimile: q² lex vetus da=
ta erat ad incutiendũ timorẽ: carnales em̃ erant illi

quibꝰ lex data erat ad coercendas opatiōes carnis
illicitas data eſt timorē incutiēs:et qꝛ p̄lati ſpūales
in vnaq̄ꝫ lege ꝫm ip̄am legē ꝓcedere debēt contra
ſubditos ſuos:ideo ꝫm legē timorem incutiebant ꝛ
maxime per effuſionē ſanguinis:qꝛ maxime timent.
lex euāgelij/lex eſt mieꝛ gr̄e:in qua videlʒ dñs vbiꝫ
per miniſtros ſuos dona ſcti ſpūs diuidit/v̄tutes tri
buit/p̄cepta relaxat:ꝛ ꝓpt̄ hoc miſtri ſui p̄lati ſui mi
ſericorditer debēt ꝓcedere cōtra ſuos:et ob hoc re=
Ad alias. mota eſt oīs crudelitas ꝛ maxīe illa. ❡Ad alias ob
lectiōes ſoluit. ❡Poſtea dictū eſt ꝙ iudei pr̄es ſcti
Prima ratio ſcʒ ſpūales miniſtri ve.legis tenebātur illo p̄cepto:
Scđa ratio. Maleficos ꝛc̄.ꝛ ꝙ miniſtri noue legis nō tenent. Et
tā poſita eſt vna regula q̄re nō iſti ſed illi. Scđa aūt
eſt māſuetudo.māſuetudo eni maxime allicit ꝛ tra=
hit hoīes ad fidē:ꝛ miniſtri no.le.intendūt principa
liter hoīes allicere: ideo māſuetudinē eos oportet
Tertia ratio habere:nō ergo crudelitatē vel irā. Tertia eſt defe=
ctus ſacramenti:oportet eni tales eſſe miniſtros ſa=
cramēti altaris tā minores q̄ʒ maiores q̀ nūq̄ʒ diui=
ſione mēbroꝝ ab inuicē vel vite a corpe celebrarent:
qꝛ ſacramētū hoc ſignū eſt myſtici corpis: qꝛ nō ve=
getat a ſpū ſctō:ſicut corpꝰ ab aīa regit.vñ fuſor ſan
guinis hūani:vel interfector facit cōtra vnitatē ec=
cleſie ſacramēti:ꝛ ꝓpt̄ hoc non pōt eſſe miniſter illiꝰ
Quarta rō. qꝛ defectū ſacramenti hʒ in eo ſacramentū. Quarta
cauſa eſt qꝛ ſolus deꝰ nouit mēſurare culpā pene:et
iſta cōis ē ad alias tres.ꝛ iſte ſunt cauſe ꝓpter quas
Cōtra iſta iſti nō tenent precepto illo:ꝛ illi tenebātur. ❡Sʒ vi
arguit. detur hoc falſum eē:nā dr̄ in euangelio:nō licet no=
bis interficere quēq̄ʒ: ꝛ ita nō videtur ꝙ ip̄i tenebā=
Solutio. tur illo p̄cepto. ❡Solutio hec eſt duplex.non lʒ ꝛc̄.
qꝛ poteſtas iudicādi/et maleficis penas infligendi/
ablata erat a romanis ꝛ ob hoc pylatū preſidē habe
bāt:q̀ romanꝰ erat. Alia ē.nō lʒ ꝛc̄.qꝛ dies feſtꝰ erat
Ad primum ſcʒ paſcha. ❡Ad primā obiectionē de no.te.dicēdū
eſt ꝙ petrꝰ nō interfecit ananiā ꝛ ſaphyrā: qꝛ nō di=
xit illđ verbū vt iperatiue:ſed vt p̄dictiue:ſicut legi
tur de daniele.angelꝰ dñi veiat ꝛ ſequabit te mediū.
Ad ſecundū ❡Ad ſcđʒ dicēdū ꝙ dñs neminē flagellauit:ſʒ ſili=
tudinē flagellātis p̄tendit: qꝛ ſicut dr̄ in glo.fulgor
Aliter dicit egrediebat a facie eiꝰ:ob cuiꝰ timorē ꝛ reuerentiam
Aliter etiā ipo preſtāte ei credebāt. Et p̄terea. ſi flagellaret ad
dicit diſciplinā nō ad iuſticiā faciebat exercendā. Et p̄te
rea ſi dñs legis erat ip̄e/poterat reuocare: ſed tamē
ſciendū ꝙ nunq̄ʒ inuenit ꝙ dñs flagellauit: ſʒ cede=
Ad tertium bāt ei ſicut dictū eſt. ❡Ad tertiā dicēdū ꝙ eccleſia
nō p̄cipiebat inficere nec p̄cepit: nec actor ē iſtiꝰ fa
cti:ſʒ q̀d faciēdū ſit p̄dicat:ꝛ dñi volūtatē demōſtrat
Ad argumē ❡Ad quādā obiectionē q̄ obmiſſa ē in obiciēdo de
tū omiſſum. paulo:videlʒ dicēdū ꝙ paulꝰ ip̄m nō intēdebat iter=
ficere nec iterficiebat cū dicebat hūc hoīeʒ tradidit
Ad vltimū. ſat.ꝛc̄.ſʒ faciebat id qđ vexatio a ſpū maligno ſeque
bat.i.excōicationē infligebat in illū. ❡Ad vltimam
obiectionē de balliuo eccl̄ie dicēdū ꝙ in veritate ec=
ꝯtra dctā ar. cleſia duos hʒ gladios.vnū q̀ vtit ꝛ quē hʒ in execu=
tiōe:alteꝝ nō ſic ſʒ ſolū in ꝯferēdo. ❡Sʒ obicit.di=
ctū ē ꝙ miſtri ve.te.tenebant illo p̄cepto qꝛ miſtri e=
rāt tioris icutiēdi:hoc falſū videt:nā ſcolares miſtri
dei ſūt ꝛ iſti ſuſpēdunt ꝓ furtꝭ:i veteri aūt lege vt le=
git in exodo ꝓ oue dabāt quadruplū:ꝓ boue q̀ntu=
plū ꝛ nō ſuſpēdebātur:ꝛ ſic ptʒ ꝙ illi mitiꝰ agebāt:ꝛ
iſti crudelit̄ cū ꝫm iā dictā rōnē ecōuerſo fieri debe
ret. ❡Ad hoc dicendū ꝙ ꝯſiderāde ſunt ꝯplexiōes Solutio.
hoīm ꝛ nature i diuerſis partibꝰ ꝯmorātiū:ſi ei aliq̄
gens eēt vt iudaicꝰ ppl̄us q̀ ꝓnior eſſet ad auariciā
q̄ʒ ad homicidiū ꝓ facto imiſericorditer ſecū agerēt
miſtri q̀ eis penā ſuſpēdij vl̄ quēcūq̄ʒ iterficiēdi mo=
dū iflixiſſent: ꝛ iō cū iudea gēs maxime ad auariciā
eſſet ꝓna:parū v̄o vel etiā nichil ad homicidiū eoꝝ
ꝯplexiones ꝓne erāt/ꝯtra id i quo peccabāt ei ipo=
ni debuit: nūc aūt ſuſpendiū ſiue alij mōi iterficiēdi
inflicti ſunt gētibꝰ ꝓpt̄ alias hoīm naturas ꝛ ꝯple=
xiōes:q̀ ſcʒ ad homicidiū ꝛ ſanguīs effuſionē maxīe
ꝓni ſunt:ꝛ ſub iſto ꝯtinent furtū ꝛ maleficiū: ꝛ ita in
hoc p̄cepto:maleficos ꝛc̄.q̄re oēs tā fures q̄ʒ ſangui
nis effuſores ꝓpter gn̄alitatē iſtiꝰ vna pena puniſit.
❡Sʒ iteꝝ videt ꝙ p̄lati nr̄i tpis ſint viri ſanguinū: Iterum ar.
qꝛ ptātē ꝯferunt alicui balliuo ſuo ſuſpēdendi hoīes
ꝛ hmōi exercēdi ſicut balliui regis nō ſuſpendūt nec
talia faciūt:niſi ex collatione ptātis habeāt: ḡ ſicut
balliui regis ſuſpēdūt ex auctoritate regꝭ/ ſic iſti ex
auctoritate ep̄i: ſʒ ille videt ſuſpendere cuiꝰ auctori
tate ſuſpendit/ꝛ ita videt ꝙ ep̄s ſit auctor ſuſpēdij:ꝛ
ſic vir ſanguinū:ꝛ ſic irregularꝭ efficit.ſil̄r alij ep̄i cō
ſimiles. ❡Itē.eſto ꝙ balliui ep̄i dubitēt de aliq̀:vtꝝ Secundo.
debeat ſuſpēdi ille q̀ dʒ rn̄dere ſi dixerit ꝙ dʒ ſuſpē=
di irregularꝭ efficit:ſi dicat facite iuſticiā de illo.idē
dicit ac ſi diceret:ſuſpēdite illū:qꝛ eq̀pollentia ſunt.
❡Solutio triplex.Quidā dicūt ꝙ bñ p̄t dicere:fa= Solutio.
cite iuſticiā de illo:ꝛ inducunt ſil̄e de dicto oſee: qđ Pria opinio
idē eſt ꝙ vir meꝰ vocabit me: ſʒ nichil videt hoc vir
meꝰ ꝛ nō vocabit me baalin.ꝓhibitū eſt eni nomīare
baalin qꝛ baalin eſt nomē vniꝰ diaboli:ꝛ ſic nominā
do vident honorare diabolū ſicut dicit paulꝰ: forni
catio ꝛ oīs īmundicia nec noīetur i vobis/ideo pria Alia opinio
ſolutio nulla eſt. Alij dicūt ꝙ debet dicere in gn̄ali.
tales debēt ſuſpendi:ſʒ pōt ꝯtingere ꝙ hoc dicto ba ꝯtra hoc ar.
liuo ꝓpter illud dictū arripiāt illū ꝛ ſuſpendāt/ꝛ ſic
ip̄e ep̄s occaſio fuit mortis ſue: ꝛ ſic irregularis effi
citur. Solutio pria verior eſt q̄ dicit ꝙ debet q̀libet Alia ſolutio
ep̄s docere balliuos ſuos in tali caſu q̀d lex de hmōi Balliuꝰ ep̄i
iubeat hoībus:ꝛ maxīe lex diuina dicendo ſic: dicit ſuſpēdit/nō
diuina lex. Meleficos nō patieris viuere:ſuppoſito ciꝰ auctorita
tn̄ de iſto ꝙ ſit maleficus ꝛ ſic balliui poſſunt ip̄m ſu= te: ſed .legis.
ſpendere:non auctoritate ep̄i:ſʒ auctoritate legis.
❡Ad primū ergo ſolutio ꝙ nō eſt ſimile: qꝛ rex eſt: Ad primum
ꝛ ſi nō expreſſe precipit:tn̄ habitu p̄cipit ꝛ paratꝰ eſt
ſemꝑ precipere:ep̄s aūt nec vult nec precipit nec i=
tendit precipere nec eſt paratꝰ p̄cipere/ꝛ ideo nō va
let argumētatio. ❡Itē obicit.dñs dicit i euāgelio. Iterum ar.
Nolite eradicare ʒiʒaniā ne et triticū eradicetis:ʒi=
ʒania in eccleſijs ſunt reprobi:q̀ ergo ſuſpendit vide
tur ꝙ eradicat ʒiʒaniā:ꝛ ſic videt facere cōtra prece
ptū dñi ❡Solutio. Eradicatio ʒiʒanie quadruplex Solutio.
eſt:feſtinata/ſuſpicioſa/dānoſa/legitima.feſtinata ē quadruplex
q̄ cū impetu fit.ſuſpicioſa q̄ ex leui ſuſpicione fit. dā eradicatio.
noſa vbi magnū damnū ſequit eccleſie:ſicut in excō
municatione principis vel hmōi vel multitudinis.
legitima q̄ ex aīo:ex cauſa ex ordine fit. Ex aīo dire Aduerte.
cto ſupple ſcʒ nō aīo euacuandi burſas: ſed ʒelo iu=
ſticie ꝛ correctiōis:ex cauſa vt ſemꝑ fit cauſa merito
ria ex p̄te illiꝰ q̀ excōmunicat vel ſuſpēdit vel hmōi.
ex ordīe vt ſcʒ ꝯſeruet iuris ordo debitꝰ:prime tres
ſunt ſub ꝓhibitiōe dñi:ſʒ vltima nō eſt: ſʒ meritoriū
eſt ſic eradicare:ꝛ ſic pʒ ꝙ ſuſpēdere fure ꝓpt̄ malefi

Ayuntamiento de Madrid

cium ex aio recto:et ẜm ordinem iuris nõ ꝓhibeť a
dñ o.¶ Dictum eſt ꝙ clerici nichil debẽt facere aut
dicere q̃ qs interficiať/vel mẽbro mutileť:qꝛ ex hoc
irregularis efficiť. dictũ eſt etiã ꝙ eps ĩ gñali dice=
re debet qd lex ꝓcipiat.qd.ſ.dñs de cõſimilibꝰ ma=
leficiſs:⁊ nõ determinare de illo neq̧ de iſto. maxi=
me tñ vbi talis cõprehẽdiť.q̃ ſtatim puniri non de=
bet.ſ.⁊ ſi caſus ↄtingat in quo ſtatim comprehẽſus
puniri debeat:debet dicere gñaliter vt dictũ eſt. et
ita baliui ꝑlatoꝝ auctoritate legis nõ epoꝝ interfi=
ciũt.¶ Sed obiciť. q̃ legis auctoritate aliqd facit:
deo auctore facit:ſed vt dicit baliui epoꝝ vel alioꝝ
ꝑlatoꝝ:iterficiũt auctoritate leg̃.ergo auctoritate
dei.ſed ille videť iterficere cuiꝰ auctoritate iterficiť
ergo deꝰ iterficit:⁊ ſi hoc.oẽs tã ꝑlati q̃ alii tenẽtur
imitari deũ in hoc. dicit eni auguſtinꝰ: ꝙ ſũma reli
gionis eſt imitari illũ quẽ colis:ẜ ꝑlati teneň iterfi
cere.ꝙ ſi volũt eſſe ſũme ꝑfecti qđ debent:teneň il
lũ imitari.¶ Itẽ.hoc eſt bonũ.ſ.iterficere:qꝛ deꝰ fa
cit iſtud: ergo nullũ malũ vel incõueniẽs ſeqť ex il=
lo:ẜ cũ nullũ malũ ſequať ex illo:ꝑlati nõ debẽt illđ
vitare. Solutio. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ q̃dã ſunt
in qbꝰ tenemur imitari deũ:vt pure moralia. Sunt
autẽ pure moralia ꝓcepta gñalia incõmutabilia: et
ꝓcedentia ex puro corde dei. generalia ſunt que ad
oẽs ptinẽt.incõmutabilia:q̃ nullo tpe debẽt variari
quia ex corde dei ꝓcedere dicunť: quia ſumme ſibi
placent.alia autẽ ſunt in quibꝰ tenemur non imitari
deum:ſicut in oĩpotẽtia quẽ ſi in hoc imitari volue=
ris/eris ſimilis lucifero. alia iterũ ſunt diuina pre=
cepta iuſticie/ q̃ partim ſunt moralia in quibꝰ imitã
do deũ meremur vitã eternã:vt ꝓcepta charitatꝰ vt
eſt di.do.de.t.⁊c.qꝛ vt dicit auguſtinꝰ:iuſticia eſt ſu
per oĩa deũ diligere ⁊ ꝓximũ tãq̃ ſe.alia q̃ non ſunt
moralia pure ꝓcepta.ſ.iuſticie vt iudicialia: ĩ qbus
nõ debemꝰ imitari deũ:qꝛ nõ ſponte ſed inuitꝰ ea fe=
cit:vt vindicta:ira:punitio:iſta nõ ſpõte ifert: ſed in
uitus aliquo modo vt ait per iere.nõ eni humiliauit
eos dñs ex corde ſuo ⁊ abiecit ⁊c. Et iteruʒ in Eſa.
En vĩdicabor ſup hoſtibꝰ meis:⁊ in Ezechi.Qꝛ do
mus exaſperãs eſt. patet itaq̧ que ſint illa in quibꝰ
imitari debemꝰ deũ:⁊ q̃ in qbꝰ nõ.¶ Ad aliud argu
mentũ dicendũ ꝙ cõuerſio duplex.ſ.hoc ꝙ nullum
malũ vel incõueniens ſequiť ex illo:ſi eni intelligis
malũ vel incõueniens.i.pctm̃ vel pena:verũ dicis.ſi
autẽ itelligis aliqđ ipedimentũ hoĩs ad altiora pro
mouendũ/falſum dicis: qꝛ ſequiť inde impedimen=
tũ qđ eſt irregularitas/ qđ tñ pctm̃ non eſt.¶ Dictũ
eſt ꝙ homicide irregulares efficiunť: qꝛ carẽt ſigna
culo vnitatis:qđ eſt illiꝰ ſacramẽti ſignaculũ. Sed
videť ꝙ eadẽ rõe:vel etiã multofortiꝰ illi q̃ excõicãt
videnť eſſe irregulares:qꝛ q̃ excõicat / diuiſionẽ fa=
cit iter excõicatũ ⁊ eccľiam:⁊ hec diuiſio periculo=
ſior eſt:qꝛ ifert maiꝰ dãnũ q̃ diuiſio corpis ⁊ aĩe : qꝛ
ꝑ illã diuidiť a deo ⁊ bonis eťnis : ⁊ nõ ꝑticipat illa
bona niſi in eccľia: iuxta illud. Particeps ego ſum
oĩm timentiũ te.⁊c.cũ ẜ hec diuiſio ꝑiculoſior ſit q̃
illa ſi ꝓpť illã efficiť qs irregularis: multofortiꝰ ꝓ=
pter iſtã:aut ſi nõ ꝑ iſtã.ergo nec ꝑ illã. ¶ Solutio.
Non eſt ſimile ꝓpť duas cauſas.Una eſt qꝛ diuerſa
intẽdit:iſte intẽdit corripere ⁊ tꝑaliter diſiũgere:vt
in eternũ cõiungat : ſed ille ſimpliciter vt deſtruat:
quare nõ eſt ſimile.Alia ratio eſt: qꝛ coniunctio aĩe

Margin (left column): ↄ ꝓdicta ar. — Auguſtinꝰ. — Secũdo. — Solutio. — In qbuſdaʒ debemꝰ imi tari deuʒ: in aliſs non. — Auguſtinꝰ. — Ad rõnem. — ↄ aliud ar. — Solutio. — Prima cã — Alia rõ.

ad corpꝰ eſt ſignũ ↄiũctionis ſpũs ſcti ad eccľiam.⁊
diuiſio aĩe a corpe eſt oppoſita ſigno ↄiũctionis ec
cleſie ſpũs ſcti: nõ eſt autẽ oppoſita illi cõioni: q̃ eſt
illiꝰ q̃ excõicať ad corpꝰ eccľie.vnde q̃uis fiat ita di
uiſio:nõ tñ cõſimiles ſunt: qꝛ illa diuiſio eſt iter ꝑfe
ctũ ⁊ ſuũ ꝑficiẽs:⁊ viuificãs:⁊ ſuũ viuificatũ:iſta au
tẽ nullo iſtoꝝ modoꝝ. q̃re nõ eſt ſimile qđ ꝓ ſiſti idu
ciť.¶ Et notandũ ꝙ antiqꝰ ſcđm legẽ nõ ſolũ mor
te plectebanť homicide:ſed etiã adulteri ⁊ maſculo
rũ cõcubitores: ⁊ illi q̃ ad mẽſtrua accedebãt:et ſic
de aliſs hmõi.⁊ habemꝰ ꝙ virtutes ſint ꝑpetue ⁊ im
mobiles.igiť ſi iuſticia eo tꝑe fuit ĩ cedẽdo hoĩes: ſi
militer ⁊ nunc debet eſſe: ergo adhuc tenentur pre=
lati ⁊ aliſ hmõi officiũ exercere: qđ eſt cõtra ꝓdicta.
¶ Solutio. Virtutes in veritate imobiles ſunt ⁊ ꝑpe
tue:nõ tamẽ ſequitur ꝙ actus earum imobiles ſunt
⁊ perpetui : quia mutantur actus ẜm diuerſitatem
ꝑſonarum ⁊ tempoꝝ: circunſtancie eni ponunt vir=
tutes in medio quo ad nos: et circunſtantie variari
poſſunt: qꝛ qui modo diues eſt/tenetur indigentibꝰ
ſubuenire:nõ tñ ſi paup fuerit tenebiť : ad hoc eodẽ
modo de tempore.¶ Item.dicit beatꝰ gregoriꝰ:ꝙ
quãto maiora dona ſunt : tãto maiori trãſgreſſores
ſubiacẽt culpe:ergo tanto maiori pene: ergo cũ ma
iora ſint dona hoc tꝑe. ſ.ꝙ ãtiquitꝰ trãſgreſſoribus
maior infligiť pena:ſʒ tunc infligebať eis mors pro
ſupradictis:ergo nunc ſimiliter vel illud idem . vel
aliud ſi maius eſt.¶ Solutio.dicendum ꝙ punitio
duplex eſt.eſt eni punitio ad correptionẽ: ⁊ eſt puni
tio ad dãnationẽ. punitio q̃ eſt ad dãnationẽ maior
debeť tranſgreſſoribꝰ noſtri tẽporis q̃ antiqs ꝓpter
rationẽ dictam in opponẽdo.ſed punitio correptio
non ſic debeť: qꝛ nos ꝑ illis pctis ſiue trãſgreſſioni
bus corripimur nõ dãnamur:nos eni poſſumꝰ puni
ri ad correptionẽ aliter q̃ ipſi poterãt: qꝛ nos habe
mus cognitionẽ de bonis eternis:⁊ de deo incarna
to:quã ipſi nõ habebãt: ſed ad ſolũ timorẽ puniebã
tur:⁊ ideo mors eis iffligebať.¶ Item dubiũ eſt de
hoc ꝓcepto. Non accedes ad menſtruatam.vtrũ ſit
morale vel cerimoniale? Iã videť ꝙ ẽ morale ĩ Eze
chiele numerať:⁊ alia oĩa q̃ ibi ponuntur ſunt mora
lia:ſi nõ feceris homicidium/vel adulteriũ/neq̧ ad
mẽſtruatã acceſſeris:⁊ feceris iudiciũ ⁊ iuſticiã:vi=
ta viues et nõ morieris.¶ Cõtra.Si morale eſt/eſt
incõmutabile:ergo nũc ꝑmanet/⁊ hoc falſum: ẜ nõ
eſt morale:ẜ ẽ cerimõiale.¶ Itẽ eſto ꝙ aliq̃ laboret
fluxu menſtrui ex morbo:vir petit ab ea debitũ:ipſa
tenetur reddere ⁊ ipſe recipere:ẜ poſſunt coire ſine
pctõ/ad minꝰ mortali:⁊ ſi hoc.patet ꝙ nõ eſt morale
qꝛ ſi eſſet nõ deſineret.¶ Solutio.Dicendũ ꝙ ĩ ve=
ritate eſt morale q̃ ad myſticũ ſenſum/⁊ quo ad litte
ralẽ itelligẽtiã/⁊ q̃ ad myſticã:qꝛ q̃libet teneť vitare
ſocietatẽ illius cuiꝰ aĩa in imundis cogitationibꝰ et
operationibꝰ intendit.corrumpũt eni conſortia ma
la mores bonos:q̃ ad lr̃am pʒ Hiero.dicẽte.q̃libet
teneť abſtinere ab vxore ꝓpria tꝑe illo: qꝛ filii q̃ tũc
ↄcipiũť elefãtici ſũt/⁊ mẽſtruoſi generãtur. ¶ Ad
hoc qđ ipſe opponit dicendũ eſt ꝙ nõ eſt ſimile:qꝛ il
la q̃ patiť hoc ex morbo ipotẽs eſt cõcipere.vñ bene
poteſt viro ſuo debitum reddere cũ nullum tale ſe=
quatur inconueniens:ſicut Hieronymus dicit.
¶ De clericis ⁊ ſacerdotibꝰ q̃ cõiurando ſan
ctificãt aquas. ¶ Ultima q̃ſtio huiꝰ libri.

Margin (right column): Cur ꝑlati ex cõicãdo non fiãt irregula res. — Notandum. — Iterũ ar. — Solutio. — Quõ actus virtutũ varia biles ſunt nõ aũt ipſe vir= tutes. — Gregorius. — Iterum ar. — Solutio. — Quõ tranſ= greſſoribus no. le. debeť punitio q̃d= dãmõ maior ⁊ q̃ddãmodo minor. — Dubiũ eſt. — ar ꝙ morale — In oppoſitũ — Secundo. — Solutio. — Ad rõnem.

Ayuntamiento de Madrid

Liber quartus.

Queritur de clericis et ſacerdotibus qui
cōiurando ſanctificāt aquas ⁊ ferrū can
dens in iudiciū ſanguinis. multotiēs vi
Ar͂ p̄rimo. detur ꝙ ex hoc fiant irregulares. nam ſi
cut iudex dat auctoritatē ſuſpēdēdi q̄ tm̄
Confirmat͂. actu nō ſuſpēdit: ſimiliter ſacerdos talis: nā ex cō-
mutatiōe habetur occaſio mortis alicui⁹. et p̄terea
tēptat dn̄m. q̄ eſt pctm̄ mortale. qđ videt͂ p̄ iudith q̄
reprehēdit iudeos ciuitatis illi⁹ quā olofernes ob
ſederat. q̄ cū dixerāt inter ſe: ꝙ niſi deus liberaſſet
eos vſq̄ ad. v. dies ciuitatem traderent oloferni.
Solutio. ¶ Et eſt dicēdū ad hoc ꝙ ſacerdos nō debet hmōi
facere. eſt em̄ ꝓhibitū ab eccleſia: ⁊ inuētio eſt dia-
Q̄o incidens. bolica: nō hūana. ¶ Similiter q̄rit͂ de clerico q̄ cu-
ſtodit eccleſiā: latrones obſidētes eccleſiā: eū inter
ficere volūt ⁊ bona eccl'ie oīa diripere et eccl'iaꝫ ſuc
cēdere: firmiter ſcit hoc et poſtea ⁊ bn̄ dictat ſibi cō
ſcientia ſua: ꝙ ſi clamat ꝙ illi interficiēt. videtur ꝙ
Ar͂ p̄rimo. ſit ꝑplexus: q̄ ſi nō clamauerit occidet͂ ⁊ bōa eccl'ie
auferētur: inſup̄ eccl'ia cōburet͂ ſi clamauerit: ſcit ꝙ
illi interficiētur ⁊ ita eſt occaſio mortis eoꝝ: ⁊ inde
Solutio. efficitur irregularis. ¶ Solutio. in ꝟitate ſi cōſcien
tia dictet ei ꝙ īterficiet͂ debet clamare: ⁊ ſi dictet ei
cōſciētia ꝙ interficient͂ deponere debet hmōi con-
ſciētiā ⁊ aliā aſſumere vt. ſ. intētionē habeat eos ab
effuſione ſanguis liberare et ſup̄ hoc ſollicit⁹ debet
Aliuscaſus eſſe. ſil'r etiā de miniſtro regis vl' ꝓpoſiti q̄ nouit ali
quē cōtra quē agit͂ de latrocinio vel de aliquo tali q̄
mortē meretur eſſe innocētē: iudex iudicat ſm̄ alle
gata: ⁊ q̄ falſa allegant͂ iudicat illuꝫ morti. videtur
ꝙ iſte cui p̄cipit iudex vt ſuſpēdat illū: nō debeat eū
ſuſpēdere: nā ſi ſuſpēdat interficit innocētē: ⁊ ita fa
Confirmat͂ cit ꝯtra p̄ceptū dn̄i: ⁊ ſic peccat mortaliter. ⁊ p̄terea
in illis in q̄bus duo precepta ex aduerſo emergunt
ſcꝫ iudicis p̄ceptum et dei: debet preferre p̄ceptum
In oppoſitū dei iudicis precepto. ¶ Sed cōtra. ſi nō interficit/
facit cōtra ordinatiōnē dei: q̄ ipſe ꝓpoſitus ordina
tus eſt in ipā poteſtate. Et preterea ſubditus nō de
Confirmat͂. bet cognoſcere de iudicio ſiue precepto prelati ſui.
Solutio. ¶ Solutio. dicimus ſi ſeruus ꝑcipiat ꝙ iudex ſm̄
allegata et non ex aliqua malicia ſiue fraude ipſum
condemnat debet ei obedire: ſatagere tamen debet
alio modo quo poterit ipſum liberare: et ſi non po-
teſt debet dicere ꝙ innocens ſit. ſi autem ſcit prepo
ſitum nequiter ⁊ iniuſte iudicaſſe: non debet ei obe-
dire in parte illa.

¶ Finis tertij libri deo laus.

¶ Incipit liber quartus guillermi al-
tiſſiodorenſis de ſacramentis.

Dicto de preceptis ⁊ iudicijs: conſe-
quenter vidēdū eſt de ſacramentis.
Circa q̄ primo dicēdū eſt qđ ſit ſacra Prim⁹ arti-
mētū ⁊ de ſacramēto: ⁊ de cauſis inſti- culus.
tutiōis ſacramētoꝝ ⁊ de tp̄e ſacramē
toꝝ. Scđo de ſacramētiſ veterꝫ legis
Tertio de ſacramentis noue legis.
¶ Auguſtin⁹ ſic diffinit ſacramētū. Sacramētū eſt Scđm aug.
inuiſibilis gr̄e viſibilis forma. ¶ Sed ſcđm hoc vi- qđ ſacramen
detur ꝙ ſerpēs ene⁹ erect⁹ in palo fuit ſacramētū: tum.
fuit em̄ viſibilis forma inuiſibilis gr̄e. i. xp̄i: q̄ ſicut Primo.
iudei q̄ mordebant͂ a ſerpētib⁹ ignitis/ aſpicientes
ſerpētē eneū ſanabātur: ita illi q̄ aſpiciūt xp̄m ſuſpē
ſum in cruce p̄ verā fidē/ a morſibus ſerpētū. i. a pec
catis mortalibus q̄ ſunt morſus ſerpentū ignitorū
i. demonū liberantur. ergo ſerpēs eneus fuit ſacra-
mētum in veteri lege. ¶ Eodēmō obicitur de cruce Secundo.
et aqua bn̄dicta. crux em̄ ſignū eſt iuiſibilis gr̄e dei
ſ. vt crucifigam⁹ carnē nr̄am cū vicijs ⁊ cōcupiſcen
tijs: ſicut et xp̄s crucifix⁹ eſt. ¶ Ad hoc dicēdū ē ꝙ Solutio.
illa diffinitio nō ē ꝑfecta: vn̄ ſic ē ꝑficiēda. Sacramē B
tū eſt iuiſibilis gr̄e/ viſibilis forma: ita vt ei⁹ ſimilitu qđ ſacramen
dinē gerat ⁊ cauſa exiſtat: et hoc cōuenit ſacramen- tū ſm̄ doc.
tis noue legis/ ⁊ etiā veteris. iuſtificabāt em̄ ſacra-
mēta veterꝫ legis/ quātū ad oblatiōnē/ nō quātū ad
ip̄m oblatū ſicut poſt dicet͂. ſacramēta q̄ īſtituta ſūt
ad iuſtificādū: ⁊ q̄ ſerpēs ene⁹ nō fuit īſtitut⁹ ad iu-
ſtificādū/ ſꝫ ad ſanādū corporalit͂ fuit erectus: non
fuit ſacramētū in veteri lege: nec crux in noua. non ad qđ crux
em̄ crux eſt inſtituta ad ſacrificādū: ſed erigitur ī ec erigit͂ in ec-
cleſijs vt in memoriā habeamus paſſionem domini cleſijs.
Aqua ſimiliter benedicta nō iuſtificat ſimplicit͂ nec
ad hoc inſtituta eſt: ſed ad fugādū demōes vel tem
ptationes demonū: ⁊ in remediū inimicoꝝ et pecca C
torū venialiū eſt. ¶ Cauſa aūt inſtitutiōis ſacramē Sacramēta
toꝝ triplex eſt. ¶ Prima eſt: q̄ vt dicit Auguſtin⁹. ſunt īſtituta
meliores iudicauit deus ſeruos ſuos ſi ei liberali- triplici de cā
ter deſeruirēt. etiā ꝓpter hoc dedit eis deus liberū Prima.
arbitriū. dedit etiā eis remedia contra peccatum vt
ſi contingit peccare poſſent redire per illa remedia
hec aūt ſunt ſacramēta: hec q̄ eſt vna cauſa inſtitutio
nis ſacramētoꝝ. ſ. iuſtificatio a peccatis. ¶ Secun- Scđa cā.
da cauſa eſt vt homo aſſueſceret ſe hūiliare viſibili-
bus qui neſciebat ſe humiliare iuiſibilib⁹ vt cū ipſe
humiliat ſe creature inferiori q̄rēdo ſalutē in ea: vt
puta ī agno paſchali: vel ī aqua baptiſmi magis hu
miliet ſe creatori q̄ eſt dator illi⁹ ſalutis. ¶ Tertia Tertia cā.
cauſa eſt vt hō p̄ ſigna viſibilia exp̄ſſa ꝑueniat ad co
gnitionē inuiſibiliū. ¶ Sed cū ſacramēta remedia D
ſint cōtra pctm̄: queritur quare tātū diſtulit dn̄s da q̄rit͂ cur de⁹
re. illa neceſſaria em̄ erāt ante Moyſem: ſicut ⁊ poſt diſtulit vſq̄
¶ Ad hoc dicēdū ꝙ ꝓpt͂ hoc vt ꝯfunderet ſupbiā ho ad moyſē da
minis q̄ credebat ꝙ ſolo libero arbitrio poſſꝫ ſalua- re ſa.
ri: ⁊ etiā ī tp̄e gr̄e poſtq̄ ꝟitas illuxit multi credide Bn̄detur.
rūt hoc: ſicut pelagi⁹ ⁊ pelagiani: poſtmodū viſum
fuit hoīb⁹ ꝙ nō ſolū libero arbitrio poterāt ſaluari:
imo exigebat͂ lux q̄ oñderet qđ faciēdū eēt/ ⁊ qđ nō:
⁊ dixerīt nō deeſt q̄ ipleat: ſꝫ deeſt q̄ iubeat: tūc dedit
eis legē ⁊ ſacramēta veterꝫ legis: q̄ nō credebāt ꝙ
libero arbitrio cū lege ſcripta poſſet ſaluari: qđ falſꝫ Apoſtol⁹ ad
erat: q̄ nō ſanabat lex pctm̄: ſꝫ oñdebat: ſicut em̄ di- ro. iij.
cit apoſtolus. Per legem cognitio pcti: ꝓpter hoc

c

Ayuntamiento de Madrid

diſtulit deꝰ dare ſacramẽta noue legis: vt hoīes cõ-
uicti de ſupbia vidẽtes ſe nõ poſſe ſaluari ꝑ legẽ fa-
ctoꝝ: cogerent recurrere ad fontẽ grẽ q̃ ſanat pctm̃

¶ De ſacramentis veteris legis.

¶ Tractatus primꝰ. Capitulũ primũ.

E
Queritur vtrũ ſacramenta ve. le. iuſtificabant.

POſt hoc dicẽdũ eſt de ſacramẽtis veteris
legis. Circa q̃ primo videndũ eſt vtrũ iu-
ſtificarẽt. ¶ Scdo de onere legꝭ: ⁊ de cõ-
paratiõe eiꝰ ad euãgeliũ. ¶ Tertio de nu
meroſa cramẽtoꝝ veteris legis. ¶ Quarto de qbuſ
dã ſpẽalibꝰ ſacramẽtis q̃ adhuc retinet eccl'ia: q̃ fue
runt in veteri teſtamẽto. ¶ Quinto de circũciſione.

Ar. ꝙ ſacramenta ve. le. iuſtificabant Gene. iiij. a.
¶ Probat aũt ꝙ ſacramenta veteris legis iuſtifica-
bant: qꝛ dꝛ in Geneſi. Reſpexit deꝰ ad abel: ⁊ ad mu
nera eiꝰ. g̃ ſacrificiũ abel placuit deo. Hoc etiaꝫ di-
cit ſacerdoꝫ nr̃: placeat tibi dñe ſacrificiũ nr̃m ſicut
placuit tibi ſacrificiũ abel: g̃ cum ſacrificiũ abel pla
cuit deo fuit meritoriũ: g̃ iuſtificabat. g̃ ſacrificia pe
cudũ iuſtificabãt añ iſtitutionẽ ſuã ⁊ poſt iſtitutionẽ
Scdo ar. cũ iſtitutio nõ ipediat. ¶ Itẽ. Sacrificia illa fiebãt
Gregorius. ex obediẽtia q̃ ẽ virtꝰ fidei: vt dicit beatꝰ Gregoriꝰ
g̃ erãt meritoria cũ fierẽt ex virtute fidei. ¶ Item. ſi
Tertio ar. abrahã imolaſſet filiũ ſuũ ex ꝑcepto dñi/ cũ volũtas
imolãdi fuerit meritoria. g̃ ⁊ actus fuiſſet meritoriꝰ
qꝛ ſi arbor bona ⁊ fructꝰ bonꝰ. g̃ ſi illud qđ erat ꝯtra
naturã potuit meritoriũ eſſe: multo fortiꝰ ſacrificiũ
pecudũ poterat eſſe meritoriũ/ ⁊ fuit meritoriũ ſi ex
Quarto. caritate fuit. ¶ Itẽ. ſacrificiũ aīaliũ eſt idifferẽs ẜm
ſe: g̃ poterat iformari caritate: ⁊ ſic ſacrificia veteris
legꝭ poterãt eẽ ex caritate. g̃ meritoria: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs
Quinto. iuſtificãtia. ¶ Itẽ. btã virgo obtulit ꝓ xp̃o par tur-
turũ/ ⁊ duos pullos columbarũ: ⁊ conſtat ꝙ ipa me
ruit faciendo. Similiter ⁊ ſancti cũ illa ſacrificia of
Sexto. ferebant ex caritate merebãtur. ¶ Item. princeps
vel aliqs de populo offerebat hoc vel illud vt dimit
teretꝰ pctm̃. g̃ ſacramenta veteris legis iuſtificabãt.
In oppoſitũ ¶ Cõtra dꝛ i eſaia. olocauſtũ arietũ ⁊ adipẽ piguiũ
F ⁊ ſanguinẽ vituloꝝ ⁊ hircoꝝ nolui. dicit glo. Nunq̃
voluit dñs ſacrificia illa: g̃ nũq̃ acceptauit: g̃ nũq̃
Secundo. fuerũt meritoria. ergo nõ iuſtificabãt. ¶ Itẽ in. vij.
Hiere. dicit dñs. Nũq̃ locutꝰ ſum cũ patribꝰ: et nõ
ꝑcepi eis i die qua eduxi eos de terra egypti de ver
bo olocauſtomatũ ⁊ victimarũ. ergo deus nõ prece-
pit huiuſmodi olocauſta fieri: ergo nõ voluit ipa fie
ri: ergo nõ acceptauit: ergo nõ fuerũt meritoria. er-
Tertio. go nõ iuſtificabãt ¶ Itẽ dicit Origeñ. ꝙ ea rõne ꝑ-
miſit ſibi deus fieri hm̃oi ſacrificia: qua rõne permi
ſit libellũ repudij. proni eñ erant iudei ad idolola-
triã/ ſicut ad interficiendũ vxores. vnde ſicut ꝑmiſit
dare libellũ repudij ne fieret peius: ſcꝫ homicidiũ:
ita permiſit ſibi animalia offerri: ne offerrentꝰ idolis
ſed dare libellum repudij nũq̃ fuit meritoriũ: ergo
G nec offerre pecudes. ¶ Ad hoc diſtinguẽdũ eſt du-
Notandũ ꝙ duplex ẽ opꝰ opꝰ operans quid. opus operatũ qđ.
plex opus/ videlicet opus operans/ et opus opera-
tũ. Opus operãs eſt ipa actio: ſcꝫ ipa oblatio vituli
vel agni q̃ iuſtificabat cuꝫ ex caritate fiebat. Opus
operatũ eſt ipa caro vituli vel agni: ſcꝫ ipm oblatũ:
⁊ hec ſine dubio nõ iuſtificabat: ſꝫ in noua lege ⁊ ipꝫ
opus operans/ ⁊ ipm opus operatum iuſtificat: ipa
eñ caro xp̃i iuſtificatrix eſt. ¶ Cum ergo queritur/
Solutio q̃ſtionis. vtrũ ſacramenta veteris legis iuſtificarent. Conce-
dimus ꝙ quantũ ad opus operans iuſtificabant/ ſi-
cut probatũ eſt per predictas rationes: ſed quantũ

ad opus operatum non iuſtificabãt. ¶ Ad illud qđ
Ad primam rõnẽ in oppoſitũ.
dicitur in Eſa. olocauſtum arietum/ ⁊ cetera nolui.
Tribꝰ de cauſis dicitur dñs noluiſſe illa ſacrificia. H
Prima eſt: quia non offerebãt illa bono animo. Se-
Prima.
cunda: quia offerebant ea eo tempore quo non debe
Secunda.
bant ea offerre: veniente eñ veritate ceſſare debuit
Tertia.
vmbra. Tertia cauſa eſt: quia nunq̃ voluit illa volũ
tate abſoluta: ſed quaſi coacta: non eñ voluit ea ex
corde ſuo. i. ex intima bonitate ſua: ſed propter pro-
nitatem iudeorum ad idololatriam. Voluit etiam ⁊
precepit illa: vt iudei rudes paulatim ducerẽtur ad
hoc vt fierent ſpirituales. vnde nõ penitũs mutauit
eorũ ſacrificium: ſed in parte mutauit ſacrificiũ: ſcꝫ
quantum ad illum cui offerebantur: non quantũ ad
ipſam rem oblatam: tandem mutaturus quantũ ad
ipam rem oblatã. Ꝙ autẽ dicit glo. nũq̃ voluit/ di-
cendũ eſt ꝙ nunq̃ voluit dñs illa ſibi offerri volũta
te abſoluta: ſꝫ quaſi voluntate coacta: voluit eñ ma
gis ſibi offerri q̃ꝫ idolis ¶ Eodẽmodo reſpondemꝰ Ad ſecundũ
ad auctoritatẽ Hiere. nõ eñ precepit dñs ex corde
ſacrificia illa. ¶ Similiter ad aucto. Origeñ. dici- Ad tertiã
mus ꝙ nõ eſt penitus ſimile de ſacrificijs/ ⁊ de libel
lo repudij: quantũ eñ ad hoc eſt ſimile ꝙ ſicut ꝑmi-
ſit dñs dare libellum repudij ne fieret peius: ſcꝫ ho Dare libellũ
micidium. ita permiſit ſibi animalia offerri ne fieret repudij fuit
peius/ ſcꝫ ne offerentur idolis: ſed quãtuꝫ ad hoc nõ mortale.
eſt ſimile ꝙ dare libelluꝫ repudij fuit mortale: quia I
dimittere vxorem eſt mortale. vnde nunq̃ fuit meri
toriuꝫ: ſed imolare huiuſmodi aīalia eſt indifferens
ẜm ſe: et ideo potuit eſſe meritorium. ¶ Sed obicitꝰ Obiectio ꝯ-
dicit dñs in euãgelio Iohãnis. Spiritus eſt qui vi- ea que dicta
uificat: caro autẽ non prodeſt quicq̃: ergo caro chri ſũt i notabili
ſti non iuſtificat: ergo ſacramenta noue legis nõ iu-
ſtificant quãtũ ad ipm opus operatum: ſicut nec ſa-
cramenta veteris legis. et hoc eſt contra predicta.
¶ Solutio. Caro chriſti iuſtificat duobus modis. Solutio.
Primo ſpiritualiter/ ſicut per fideꝫ: cum eñ aliquis Caro xp̃i iu-
credit deum humanatũ augmẽtatur in ipo dilectio ſtificat dupli
⁊ delectatio quã habet de deo: ⁊ propter hoc dimit citer. primo.
tuntur ei peccata ſua: eo modo quo dictũ eſt dimit-
tuntur peccata multa: quoniã dilexit multum: ⁊ ſic
magis et magis iuſtificatur. ¶ Secundo modo iu- Secundo.
ſtificat caro chriſti per modũ ſacramẽti: vel per mo
dum materie. Eſt eñ caro chriſti templũ totius tri- Aduerte.
nitatis/ in quo ſunt oẽs gratie. vnde etiã ipa eſt ſi-
cut pixis vel vas medicinabile: in quo ſunt oĩa ge
nera ſpecierum ⁊ electuariorum ſpiritualiũ quibus
deus ſanat ꝑ miniſtros ſuos animas noſtras. ſic igi
tur caro chriſti iuſtificat nos: quia cum ipam recipi
mus vas omniũ gratiarum refertiſſimũ recipimus
que augmentant virtutes in nobis: et ſic iuſtificat.
Quod vero dicit caro non ꝓdeſt quicq̃: verũ eſt in- K
quãtũ caro: ſꝫ inquãtũ ſacra caro/ ſiue ỽbo dei vnita.

¶ De ſacramentis noue legis.

SAcramẽtũ eñ noue legis nõ ſolũ ẽ ſacre
rei ſignũ: ſed etiã ſacrũ ſacre rei ſignũ. vñ
ſacramẽtũ noue legꝭ quãtũ ad opus ope-
ratũ iuſtificat cũ ſit ſacramẽtũ: ſed ſacra-
mẽtu veteris legis quãtũ ad opus opatũ nõ ſctifica
bat quãtũ ad aīam: tñ ſctificabat quãtũ ad corpꝰ/ ſi-
cut dicit apl's ad hebre. ix. Si ſanguis hircoꝝ ⁊ tau
rorũ et cinis vitule aſperſus inquinatos ſanctificat
ad emundationẽ carnis: quãto magis ſanguis xp̃i

et cū de cineribꝰ vitule rufe fiebat aqua expiatiōis qua aſpergebāt illi q̄ imūdi erāt ex ꝯtactu morticinij vel aliqua alia de cauſa: tales mūdabant quantū ad corpꝰ.

Arguit doctor ꝯ ea q̄ immediate ab eo dicta ſūt.

¶ Sed ſi ſacramēta veteris legis quantū ad opus opatū ſctificabāt quantū ad corpꝰ: ḡ ſacerdos q̄ imolabat vitulā rufā nō fiebat imūdus quātū ad corpꝰ ex imolatōe illa: nec quātū ad aiam: hoc certū ē. ḡ nullomō maculabant ex imolatōe illa: qd̄ eſt ergo qđ đr i. xix. nūerorꝝ. ꝙ maculatꝰ erit vſq̄ ad veſperā.

Nūeri. xix.

Solutio aliquorum.

¶ Si dicat ꝙ q: tāgebat carnes ⁊ ſanguinē ⁊ fimū imūdus fiebat corpalit̄: ergo ſʒ hoc lotis veſtibꝰ ⁊ corpe ſuo: nō erat poſtea imūdus/ ⁊ hoc eſt falſum. dicit̄ eīm i littera: lotis veſtibꝰ ⁊ corpe ſuo ingredietur i caſtra: cōmaculatuſq̄ erit vſq̄ ad veſperā.

Secundo.

¶ Preterea. ſi ꝓpter fimū et ſanguinē fiebat immūdus: quare durabat iſta imūdicia vſq̄ ad veſperā: lauabat eīm ſe ante veſperā. ¶ Si dicatur ꝙ imūdus erat vſq̄ ad veſperā. i. imūdū ſe debebat reputare.

Replicat doctor.

¶ Cōtra. aut vere ſe reputabat imūdū: aut falſo. ſi falſo: ⁊ ſm̄ legem/ lex ergo erat falſa. ſi vere ergo vere erat imūdus/ ⁊ inde vt prius.

Solutio.

¶ Solutio: vt dicit beatꝰ Augu. lex fuit data pfectis in ſignū: duris ⁊ ſupbis in onus ⁊ flagellū: rudibꝰ et mamotrectis in pedagogū. erāt igit̄ multa in lege q̄ ad litterā nō habebant aliquā cauſam ſue inſtitutiōis niſi onus ⁊ flagellum. ſm̄ vero allegoriā et moralitatem cauſam aliquā habebant: ſicut ꝙ iudei non comederēt carnes porcinas: ad litterā nō habebāt aliquā cauſam niſi onus: ſʒ ſm̄ moralitatē. ¶ Patet rō. nō eīm debemꝰ imitari guloſos ⁊ imūdos: ſiſr imūdicia illa quā ꝯtrahebat ſacerdos ex imolatiōe vitule rufe tm̄ inſtituta fuit in onus ſm̄ litteram: ſed ſm̄ moralitatem alia eſt ratio. ſacerdos eīm ille qui imolabat vitulam rufam ſignificabat ſacerdotē noſtrū qui cōficit eucharistiam: q̄ poſtq̄ celebrauit timere debʒ ne indigne cōtrectauerit. vnde ſe imūdum debet reputare vſq̄ ad veſperā. i. vſq̄ ad contritionē que eſt finis ⁊ ꝯſumptio pcti. Ibi eīm habet locū qđ dic̄ gregoriꝰ: bonarū mētiū eſt ibi culpā agnoſcere/ vbi culpa nō eſt.

Gregorius. M

Tamen eadē obiectio eſt de hac auctoritate q̄ et prius. quia aut vere cognoſcitur/ aut falſo: ſi falſo. ergo falſuʒ ſcit̄: ſi vere. ergo culpa ibi ē.

Solutio.

¶ Et ad hoc ē ſolutio: ꝙ agnoſcere nō ſumit̄ ibi ꝓ cognoſcere: ſʒ ꝓ timere vel punire.

Agnoſcere idē eſt qđ timere vel punire.

Quis eīm hō ſine culpa ſit tm̄ dubitare debet et timere ne aliqđ pctm̄ lateat in ipo: vn̄ debet punire ſe. hoc mō ergo ſumit̄ agnoſcere i pdicta auctoritate ſicut i iſta: ſi hō agnoſcit deꝰ ignoſcit. i. ſi hō animaduerterit in ſeipm̄ ⁊ penitet: deus nō punit. imūdicia ergo illa que erat in ſacerdote poſt imolationē vitule rufe erat ſuſpēſio ab introitu tabernaculi ⁊ officio miniſtrādi: ergo erat q̄ſi irregularitas: ſed ad tēpus: ⁊ purgabat̄ ab illa irregularitate p aquā expiationis. ¶ Sed cum antiqui haberent remedia cōtra irregularitates/ vt de irregularibus fierent regulares. cur nulla regulariter in noua lege habeamꝰ?

Solutio.

¶ Ad quod dicēdū eſt ꝙ irregularitates antiquorꝝ tantū erāt tēporales: q: nō erant ſuper enormi facto: ſed noſtre irregularitates ppetue ſunt. Sunt eīm de enormi facto p qđ amittit̄ ſignaculū vnitatis: qđ ipoſſibile eſt nō fuiſſe factū: ⁊ ꝓpter hoc irregularitas eſt ppetua: q̄dā tamē recipiunt diſpēſationē in caſu: ſed que ſic: ⁊ que nō: et in quo caſu: et in quo non: alterius eſt negocij.

¶ De onere veteris legis. Capl'm ſcđm.

N

Probat̄ vnica rōe ꝙ lex grauior erat q̄ euāgeliū.

SEcūdo q̄rit̄ de onere veteris legis. dicit̄ aūt ꝙ lex grauior erat q̄ euāgeliū. vn̄ dicit beatꝰ Petrꝰ in actibꝰ apſorꝝ. Qui temptatis deū iponere iugū ſup ceruicē diſcipulorꝝ qđ neq̄ patres nr̄i neq̄ nos portare potuimus. de onere vero euāgelij đr. iugū eīm meū ſuaue eſt: et onus meū leue ē. ergo ſm̄ hoc lex grauior erat q̄ euangeliū.

Oppoſitū ꝓbatur.

¶ Sed ꝯ dicit Augu. ꝙ lex data fuit iudeis quaſi mamotrectis ⁊ pueris ⁊ ifirmis: ſʒ ifirmis ⁊ pueris leuiora iponēda ſūt: q: plerūq̄ ifirmis cauſa puſilla nocet. Et apſs dicit tāq̄ paruulis i xpo lac dedi vobis potū nō eſcā.

Apſus. j. ad Corꝝ. 3. a

ergo leuior lex debuit iponi iudeis q̄ xpianis: nō niſi a deo: ſʒ deꝰ facit q̄cq̄d debet: ergo leuiorē legē dedit iudeis q̄ nobis: ergo lex leuior eſt q̄ euāgeliū. nō ergo grauior.

Secundo.

¶ Itē. Ezechiel vidit rotā in rota. i. vetꝰ in nouo. ḡ vetꝰ teſtamētū ē in nouo: ⁊ ecōuerſo: ergo ſunt eque grauia. nō ergo vetꝰ ē grauiꝰ.

Tertio.

O

¶ Itē dicit Augu. ꝙ euāgeliū cohibet manū et animū: lex vetus cohibet tm̄ manū: ſed difficiliꝰ eſt facere duo q̄ alterū illorꝝ tm̄: ergo grauiꝰ eſt euāgeliū q̄ lex vetꝰ.

Primo.

¶ Qr autē vetꝰ cohibet manū tm̄ ꝓbat̄ multipliciť. Apſus eīm vocat legē veterē: legē factorū: et legem nouā: legē ſpiritus.

Ad Ro. 3. d

Ordinat eīm ſpiritū et cohibet ipm̄. lex aūt vetus data conſiſtebat in operatione exteriori: non cohibebat ergo niſi manū.

Scđo ad idē

Ad ro. viij. c

¶ Item dicit apoſtolus ad Romanos. viij. Non accepiſtis ſpiritū ſeruitutis in timore: ſed accepiſtis ſpiritū adoptionis filiorū dei ⁊ cetera. ergo iudei acceperunt ſpiritū ſeruitutis in timore: ergo timore ſeruili implebant legem: ſed timor ſeruilis nō cohibet animū/ hoc certū eſt: imo viuit in eo voluntas peccandi: ⁊ ſequeretur opus ſi ſepararetur impunitas: ergo lex vetus non cohibebat animū.

Tertio ad idem.

Ad Ga. iij. c d

¶ Item ad Gala. loquēs de filio ancille ⁊ filio libere dicit: hec duo teſtamenta: vnū quidē in monte ſyna in ſeruitutē generās que eſt agar. ergo vetus teſtamentū generabat in ſeruitutem: ergo ex ſeruili timore implebant veterē legē et inde vt priꝰ

Quarto ad idē Eze. xx.

¶ Itē in. xx. Ezechie. Dedi eis p̄cepta nō bona ⁊ iudicia in quibꝰ nō viuāt: ergo precepta legis nō erāt bona: ergo nō erant iuſtificātia: ergo nō cohibebat lex vetꝰ animū: q: ſi cohiberet iuſtificaret: et ita lex vetꝰ cohibebat tm̄ manū.

In oppoſitū

Secundo.

Ad Ro. vij. b

¶ Cōtra. lex p̄cepit: nō cōcupiſces: ergo cohibet animū. ¶ Itē apſus. cōcupiſcentiā neſciebā eſſe pctm̄ niſi lex diceret: nō ꝯcupiſces: ⁊ ſup hūc locū dicit Aug. ꝓhibet lex ꝯcupiſcētiā: vn̄ oīa mala oriunt̄: ergo cohibet animū. q̄ ꝯcupiſcentiā prohibet oīa mala prohibet: ergo cohibet animū.

Tertio.

Math. xix. c

¶ Item querenti quid faciendo vitā eternā poſſidebo? reſpondit dominꝰ dicens. Si vis ad vitā eternam ingredi/ ſerua mandata. non homicidiū facies: nō adulterabis ⁊c̄. ergo precepta legis viuificabant: ergo cohibebant animū.

Quarto.

¶ Item ſuper illū locum dicit Beda/ iuſticia legis ſuo tempore ſeruata: non ſolū bona terre: ſed etiā vitam eternā conferebat: ergo iuſtificabat: ergo cohibebat animum.

P

Solutio.

Lex noua aliquo mō ē veteri difficilior.

¶ Solutio. Duplex eſt difficultas ſiue grauitas/ vna carnalis/ alia ſpiritualis: quātū ad carnalem grauitatem: grauior erat lex vetus q̄ euangeliū: ſed quātum ad difficultatē ſpiritualem lex noua difficilior.

Ad primā

¶ Ad primū ergo obiectū dicimus ꝙ quia iudei īfirmi erāt ſpiritualit̄: data eſt eis lex leuior leuitate

Ayuntamiento de Madrid

ſpūali: ſed grauioꝛ grauitate carnali ad ꝯuincendā
eoꝝ ſuperbiā: qui dicebant nō deeſſe q̄ impleat: ſed
Ad ſecundā deeſſe qui iubeat. ¶ Ad ſcdm dicimus ꝙ non valet
hec argumētatio. vetus teſtamētū eſt in nouo: ꝛ ecō
uerſo. ergo q̄cq̄d cōtinet in nouo/ ꝯtinetur in veteri
vel ſimpliciter vel ſm quid: in veteri eñ teſtamento
hoc erat pꝛeceptū ſimpl'r: non comedas carnē poꝛ=
cinā/ in nouo aūt nō cōtinet ſimpl'r: ſed tm̄ quātū ad
ſignificatū. vñ dicunt magiſtri: ꝙ no. eſt in ve. quātū
ad p̄figurationē ꝛ ve. in no. quātū ad expoſitionem.
Ad tertiā ¶ Ad tertiū obiectū dicim⁹ ꝙ ſm viā caritatꝫ eque
facile eſt cohibere manū ꝛ animū vt manū tm̄: ſꝫ lex
no. ꝓcedit ſm viā caritatis: ꝛ pꝛopter hoc nō ſequit
M ꝙ lex noua ſit grauioꝛ q̄ꝫ vetus. ¶ Ad illud qꝺ que=
Solutio. ſitū eſt/ vtrū lex vetus cohiberet manū tm̄: dicimus
Duplex ſta= ꝙ in lege duplex erat ſtatus. quidā generalis: q̄daꝫ
tus legis. ſpecialis: ſm generalem ſtatum lex data eſt rudib⁹
ꝛ impfectis q̄ reuocādi erant paulatim a carnalita=
te: ꝛ ſm iſtū gn̄alē ſtatū non eſt ꝓhibita volūtas niſi
ꝓgreſſiua in actum. vnde ſm iudeos carnales is eſt
ſenſus: non cōcupiſces vxoꝛē pꝛoximi tui: ſcꝫ concu
piſcentia ꝓgreſſiua in actū: vt cū aliquis facit quod
poteſt vt cōmiſceat cū vxoꝛe ꝓximi: concupiſcentiā
autē q̄ nō ꝓcedebat exterius: nō credebāt eſſe pctm̄
maxime q2 nō videbāt eā puniri aliqua pena deter=
Lex ve. cohi minata a lege: ſed ſm ſpecialē ſtatum legis. lex co=
bebat manū hibebat manū ꝛ animū. fuerunt eñ vt dicit Oꝛigeñ.
ꝛ animū. pauci in veteri teſtamēto q̄ pertinebant ad no. t. q̄ in
tellıgebant legē ſpūaliter implendā. implebāt illi q̄
bus vetus teſtamētū erat nouū cū haberent carita=
tem que innouat: ſicut habetur in Iohāne. Manda
tum nouū do vobis: vt diligatis ꝛc. ꝛ ſm iſtā deter=
minationē patet ſolutio p̄dictarū auctoꝛitatum.
B Erat lex vet⁹ grauioꝛ trib⁹ de cauſis. Pꝛi=
In trib⁹ lex ma eſt/ q2 ex timoꝛe iplebat: q̄ eñ ex timo
erat g̃uioꝛ q̄ꝫ re ſeruili facit aliq̄d cū magno grauamī=
euāgelium. ne facit/ cū faciat ꝯ volūtatē ſuā abſolutā.
Pꝛimum. Scda eſt. q2 grauiſſime puniebant trāſgreſſoꝛes le=
Secundum. gis. Tertia eſt ꝓpter multitudinē p̄ceptoꝝ/ ſicut de
Tertium. agnis/ de hyrcis/ de vitulis: ꝛ de hmōi q̄ fere īfinita
erant. ſm ergo p̄dicta duob⁹ modis implebat lex a
iudeis. a carnalibus tm̄ carnaliter: a ſpūalib⁹ ſpūa=
liter ꝛ carnaliter: ꝛ iſtū duplicē modū inuit apo. in
Scde ad co. ſcda ad Coꝝ. Littera occidit: ſpiritus aūt viuificat
iij. b lex eñ ſpūaliter intellecta ꝛ impleta viuificabat. Et
ſm iſtā diſtinctionē ſoluūtur auctoꝛitates cōtrarie
quarū quedā dicunt ꝙ lex iuſtificabat quedā nō iu=
Queritur. ſtificabat. ¶ Sed querit vtrum lex vetus fuerit gra
uis viris ſpiritualib⁹ ſpūaliter implētib⁹ legem. Et
Ar. ꝙ non. videtur ꝙ nō: q2 dicit Aug. i libꝛo de vera religione
Auguſtin⁹. ꝙ iugū xp̄i ſuaue eſt: ꝛ onus ei⁹ leue: q2 q̄ huic iugo
ſubijcit oia alia hꝫ ſibi ſubiecta: et ſubiecta nō repu=
gnāt: habēti ergo caritatē nichil repugnat: ergo ha
bēti caritatē lex noua leuiſſima eſt. Eadē rōne viris
ſpūalib⁹ q̄ erāt in veteri teſtamēto lex vetus erat le
uiſſima: q2 nichil repugnabat eis cū hērēt caritatē.
In oppoſitū g̃ nō erat eis g̃uis ¶ Cōtra. adhuc remoꝛdebat aſpe
arguitur. ritas iudicioꝝ ꝛ multitudo p̄ceptoꝛū: ergo erat eis
Pꝛimo ſic. grauis. ¶ Item in act. xv. ca. dicit pe. quid tentatis
Actu. xv. c deū imponere iugū ſup ceruicē diſcipuloꝝ qꝺ neq̄ꝫ
Secundo. patres noſtri/ neq̄ꝫ nos poꝛtare potuim⁹ his verbis
neminē excludit: neq̄ꝫ carnalē neq̄ꝫ ſpūalē. ergo ſpi=
Tertio. ritualib⁹ viris grauis erat lex. ¶ Item ſolent dice=
re magiſtri ꝙ fecerunt ſyllogiſmū. moyſes ꝓpoſuit
ꝓpoſitionē: deutero. xxvij. Maledict⁹ q̄ nō permā= Deut. xxvij.
ſerit i oib⁹ ſermonib⁹ legis: nec eos opere pfecerit d
pe. appoſuit aſſumptionē dicēs in act. hoc ē on⁹ qꝺ Actuū. xv. c
neq̄ꝫ nos neq̄ꝫ patres noſtri poꝛtare potuim⁹: ꝛ pau
lus poſuit ꝯcluſionē ad Gala. iij. Quicūq̄ꝫ ex operi Ad Ga. iij. b
bus legis ſunt/ ſub maledicto ſunt: ꝛ ꝙ ſyllogiſmus
ide fiat: patet. equipollēt eñ p̄dicte ꝓpoſitiōes iſtis
tribus. oīs nō implens oēs ſermones legis/ eſt ma=
ledictus. ſed oīs iudeus eſt nō implens oēs ſermo
nes legis: ergo oīs iudeus ē maledict⁹. ergo etiā vi
ri ſpūales ve. teſt. erant ſub maledicto. ergo grauis
erat eis lex. ¶ Solutio. Viris ſpūalibus ve. te. gra= S
uis erat ſimpliciter lex: leuis ſm quid ꝛ non ſimpli= Solutio.
citer: ſed quantū ad caritatē ex qua implebant ſim=
pliciter aūt erat eis grauis/ quātū ad cautelā/ vide=
licet ꝓpter multitudinē p̄ceptoꝝ ad que tenebātur
Eomodo quo dicim⁹ ꝙ g̃uioꝛ ē ſtat⁹ platoꝝ q̄ꝫ ſub= Officiū pla=
ditoꝝ: q2 ad plura tenent q̄ꝫ ſubditi. tenet eñ cuſto= toꝛum.
dire vigilias noctis ſup gregē ſuū ꝛ diſcurrere ꝛ ſu=
ſcitare amicū ſuū: ſicut habet in Luce. x. vñ multis Luce. x.
modis cōtingit eos peccare qb⁹ nō peccāt ſubditi.
¶ Illud vero qꝺ dicit petrus iugū qꝺ neq̄ꝫ nos ꝛc. Ad ſecundā
intelligendū eſt ſic: non potuimus. i. vix potuimus.
¶ Et Paulus nō concludit generaliter ꝙ oēs iu Ad tertiam.
dei eſſent ſub maledicto/ ſed de carnalibus tantum.

¶ De numero ſacramētoꝛū veteris legis
ꝛ de ceſſatione eoꝛum. Capitulū tertiū.

Tertio de numero q̄rit ſacramētoꝝ ve. le.
et de ceſſatiōe eoꝛūdē. ſciēdū ergo ꝙ loco
baptiſmi habebat ātiqu⁹ ppl's circūciſio
nē: ꝛ loco oꝛdinis hēbat oꝛdinē ſuū: ꝛ loco
penitētie hēbat penitētiā: et loco euchariſtie hēbat
plura ſacramēta: ſicut agnū paſchalē/ vitulā rufam/
ꝛ multa alia. ¶ Sed cū loco oꝛdinis nō haberēt niſi
vnicū ſacramētū: ꝛ loco baptiſmi tm̄ vnū. Queritur Queſtio.
q̄re loco euchariſtie habuit plura ſacramēta? ¶ Ad Solutio.
hoc dicēdū ē ꝙ ꝓpt' tres cauſas habebat tātā mul=
titudinē ſacrificioꝝ. Pꝛima eſt vt reuocaret popul⁹ Pꝛima.
ille ab idololatria quā viderat in egypto: ꝓnus eñ
erat ad idololatriā/ ꝛ dn̄s magꝭ voluit illa aīalia ſi=
bi offerri q̄ꝫ idolis. Scda eſt ꝓpter onus vt p̄meret Secunda.
ſuperbia ꝛ duricia iudeoꝝ multitudine illoꝝ ſacra=
mentoꝝ. Tertia eſt: quia tunc erat opus figurarū: ꝛ Tertia.
ꝓpter hoc erat tanta abundantia ſacramentoꝝ: ſed
in no. te. pauca ſacramenta ſunt: quia cōſummatio=
nem et abbꝛeuiationē fecit dn̄s exercituū in medio
oīnis terre: vt dicit Eſa. ¶ Poſſent autē ad certum V
numerū redigi ſacramēta ve. te. ſi q̄s cōſideret oēs
virtutes xp̄i: quia illa ſacramenta ſiue illa que offe=
rebant ſignificabāt virtutes xp̄i: ſicut in agno man=
ſuetudinē/ colūba ſimplicitatē/ turtur caſtitatē: ꝛ ſic
de alijs. ¶ Sed ſi querit ſm quid ceſſauerint illa ſa Queſtio.
crificia? ¶ Foꝛte dicet ꝙ inquātū vmbꝛa futuroꝛū.
Dicit eñ apl's ad Hebꝛeos. x. ꝙ lex habens erat Ad Heb. x.
vmbꝛā futuroꝝ bonoꝝ: ſed vmbꝛa inquantū vmbꝛa
ſignū eſt: ergo illa ſacrificia ceſſauerunt inquantū ſi
gna: ergo iquātū ſacramēta: ergo oīa ſacramēta ceſ
ſauerunt: q2 q̄cq̄d foꝛti ꝯuenit inquātū eſt homo: cō
uenit cuilibet homini: ergo nō debent eſſe aliqua ſa
cramēta. ¶ Foꝛte dicet ꝙ in vmbꝛa futuroꝝ bonoꝝ Euaſio.
itelligunt tria. ſ. ſignū ꝛ obſcuritas ꝛ futuritio: ꝛ illa
tria ſimul ſumpta ſūt cauſa p̄ciſa ceſſatiōis. vñ nō ſe

Inſtantia.

quiꝫ ceſſant inquātū vmbra futuroꝝ. ꝟ ceſſant inquātū figura. Inſtātia. forte s iquantū hō eſt riſibile. ergo inquātū aial eſt riſibile. Sed obiciꝫ. ꝙ ſi illa tria ſunt cauſa preciſa ⁊ ꝓpria ceſſatiōis. ergo vbi nō iueniūtur illa tria / nō debet eſſe ceſſatio. ſȝ in hoc: nō comedes carnē porcinā / nō iueniunꝫ illa tria. ergo nō debet ceſſare.

Solutio qſtionis.

¶ Solutio. preciſa cauſa ⁊ gn̄alis ceſſatiōis oīm ſacramentoꝝ veteris le. eſt pura figura: illa eñ cerimonialia ex toto ceſſant / q̄ nō habebant aliquā vtilitatē niſi ſignificādi: circūciſio aliā vtilitatē habebat: nec ex toto ceſſat ſed mutata eſt: ⁊ prima circūciſio nō fuit iſtituta i lege / imo ante legē: ſicut et matrimoniū. hic aūt loquiꝫ tm̄ de illis q̄ inſtituta fuerūt in lege. hec ergo eſt gn̄alis cauſa quare cerimonialia legalia ceſſauerūt: ſcȝ vmbra pura: figura pura.

Prima circūciſio ⁊ matrimonium fuerūt inſtituta ante legem.

Cauſa ſpecialis q̄re legalia ceſſauerūt.

¶ Sed ꝑter hāc eſt quedā ſpecialis cauſa q̄re ſacramēta legalia ceſſauerūt: differebant eni aliquo modo ſacramēta legalia / et cerimonialia legalia: qr oia ſacramēta legalia erāt cerimonialia: ſed nō ecōuerſo: qr om̄e comedere carnē porcinā erat cerimoniale: et nō erat ſacramentū / ceſſauerūt oia ſacramēta legalia: ergo qr erant vmbre future virtutis.

Om̄ia ſacramēta ve. le. ſignificabant xp̄m.

Oia enim illa ſignificabāt chriſtū. vnde aduenientē veritate ceſſauerūt: et ꝓpter hoc ceſſauit circūciſio / ⁊ litteralis circūciſio ſabbati ſicut dicit ap'ſ. tranſlato ſacerdotio / neceſſe eſt vt legis trāſlatio fiat. i. legaliū.

Queritur.

¶ Sed q̄ritur quare dicit Augu. ꝙ poſtq̄ꝫ venit veritas offerre illas hoſtias legales / ꝓ idololatria reputabaꝫ. videtur enim ꝙ hoc ſit falſum: qr immolare illa aialia non eſt malū ſm ſe: qr deus aliquando precepit iſtud: qui nunq̄ꝫ precepit malum ſm ſe. ergo immolare illa aialia bonum eſt / vel idifferēs: ſed quod ſm ſe eſt aliquale / ſemꝑ eſt tale q̄ꝫdiu eſt: ergo imolare illa aialia modo eſt bonū vel indifferēs. ergo ſi modo aliquis faceret illud / non deberet reputari pro idololatra. Si dicatur ꝙ propter hoc reputatur ꝓ idololatra: qr ille qui facit / ſpem ponit in illis: eodē modo in tpe legis ſi aliquis poſuiſſet ſpem in illis / reputandus eſſet pro idololatra.

Reſpōſio ad queſitum.

¶ Ad hoc dicimus ꝙ ꝓpter ſtatū reputaꝫ illud ꝓ idololatria: qr cultui dei carnali ſucceſſit cult⁹ ſpiritualis: ſicut dicit ap'ſ. trāſlato ſacerdotio / neceſſe eſt vt legis. i. cultus legalis trāſlatio fiat. ſi ergo aliq̄s modo cultū carnalē exhiberet deo inobediēs eſſet: ⁊ derogaret cultui dei ſpirituali: et ꝓpter hoc pro idololatra reputareꝫ. idololatria enim derogat cultui dei.

¶ Quare retinnuit eccleſia thurificationē: ⁊ quedam alia legalia. Cap'm quartum.

Quare in eccleſia remanſit thurificatio.

Reſponſio quorūdam.

Oꝫ Tferiꝫ quarto quare q̄dā legalia retinuit eccl'ia: quedā nō. retinuit eñ thurificationē. Si dicaꝫ ꝙ ꝓpter hoc retinuit thurificationē: qr thurificatio ſignificat qd̕ ſꝑ faciēdū eſt. ſ. oronē. eadē rōne debuit retinere hoc p̄ceptū: nō comedes carnē porcinā: qr hoc preceptū ſignificat qd̕ ſꝑ faciendū eſt: ⁊ ꝑ ꝯſequens debem⁹ abſtinere a carne porcina / ⁊ ſuffocato / ⁊ ſanguine: ergo peccauim⁹ mortaliꝫ cū comedim⁹ carnē porcinā ⁊ ſuffocatū ⁊ ſanguinē. ¶ Itē. cū thimiama ſignificet qd̕ ſemꝑ faciendū eſt. ſ. deuotionē orationis / ⁊ vnguentū quo vngebaꝫ tabernaculū / ſignificet ſpūalē vnctionē / q̄ ſemꝑ habēda eſt / debuit eccleſia retinere thimiama ⁊ vnguentū ſicut retinuit thurificationē.

T

Rñſio doct. ad queſitum.

Solutio. thurificatio remanſit non ſolū hac rōne: qr ſignificat qd̕ ſꝑ faciendū eſt: ſed etiā qr ipſa litteralis obſeruātia moralis eſt: quod nō inuenitur in carne porcina / ⁊ ſuffocato / et ſanguie. in thurificatione eñ honoraꝫ deus / ſicut honoraꝫ i magnitudine ⁊ pulchritudie templi materialis. ſignificat eñ magnitudo tēpli materialis imaginē tēpli ſpiritualis: qd̕ eſt regnū celeſte: vel aīa iuſti q̄ maior ē toto mundo: nō molis corporee diſtētione: ſed virtute et poteſtate vt dicit Augu.

Triplici de cā eccl'ia retinuit thimiama.

¶ Ad illud quod obiectū eſt de thimiamate quare nō retinuit eccl'ia: dicimus ꝙ triplex eſt cauſa. Prima eſt ne videaꝫ iudaiſare ſi tot legalia retineat. Secūda eſt: quia thimiama ſignificat idē quod incenſum: ⁊ propter hoc ſufficit retinere thurificationē. Tertia eſt: qr apud nos non inueniunꝫ: ita de facili ſpecies aromatice ex q̄bus fit thimiama: ſicut incenſum.

Prima.
Secunda.
Tertia.

Unguētū retinuit eccl'ia

Unguentū aūt retinuit eccleſia: licet nō eodēmodo. inungiꝫ eñ in eccleſia tabernaculuȝ chriſti ſpirituale / ſcȝ ipē homo: cū baptizatur: ſed inungitur chryſmate qd̕ conficiꝫ ex oleo quantū ad nitorem conſcientie ⁊ balſamo ꝓpter odorem bone fame: ſed eccleſia tabernaculum materiale non vngit: ne ipā videatur iudaiſare.

Chryſma cōficiꝫ ex oleo et balſamo.

¶ De ſuffocatis ⁊ ſanguine. Queſtio ſcd̕a.

A
Queſtio.

N Alter cerimonialia veteris leg̃ q̄ſtio eſt de ſuffocatis et ſanguine / vtrū ſcȝ teneamur mō nō comedere ſanguinē nec ſuffocatū: ⁊ ꝯfirmatū eſt in noua: ſicut habeꝫ i act. xv. vbi dicit beat⁹ Iacob⁹ ſentētiādo de q̄ſtione ꝓpoſita de legalib⁹: viſum eſt ſpūi ſctō ⁊ nobis nichil ipōnere vobis oneris q̄ꝫ hec neceſſaria vt abſtineatꝫ ab imolatis ſimulachrorū / et ſanguine / et ſuffocato / et fornicatione. cū ergo ſit preceptū in veteri teſtamēto: et cōfirmatū in nouo ab apoſtolis / ⁊ nō ſit poſtea reuocatū: adhuc tenemur non comedere ſanguineȝ ⁊ ſuffocatum.

Act. xv. ca.

Reſponſio.

¶ Ad hoc multiplex eſt ſolutio. Quidam eñ dicunt ꝙ apoſtoli nō preceperunt abſtinere a ſuffocato ⁊ ſanguie: ſed permiſerūt ad tēpus legalia obſeruari cū euangelio: ⁊ hoc ꝓpter ſcandalū iudeoꝝ vitandū: mater eñ ſynagoga paulatim ⁊ cū honore ducēda erat ad tumulū.

Improbaꝫ p̄dicta rñſio.

¶ Sed videꝫ ꝙ hec ſolutio nulla ſit: qr ſuper hoc iam mota erat queſtio inter iudeos q̄ venerant ad fidem: ⁊ gentiles qui venerant ad fidē: iudei eñ credentes dicebāt gētilib⁹ niſi circūcidamini ſm legem moyſi nō poteſtis ſalui fieri: ⁊ tūc ſtatuerūt fratres vt accederēt Paul⁹ ⁊ Barnabas: ⁊ quidā alij ad apoſtolos in hieruſalē vt certificarenꝫ ab ipīs ap'lis ſuꝑ hac queſtiōe ⁊ tūc dedit Iacobus epiſcop⁹ hieroſolymitan⁹ ſentētiā predictā: ꝟ ſi ꝓpter ſcandalū iudeoꝝ vitandū poſuit in ſentētia illa vt abſtinerēt a ſuffocato ⁊ ſanguie: eadē rōne debuit imponere alia legalia. ¶ Itē dicit gloſa ſuper illū locū. viſum eſt ſpūi ſctō: et nobis nichil vltra imponere vobis oneris / ⁊ ſūt hec neceſſaria ſine quib⁹ nō eſt ſalus: ſed circūciſio neceſſaria nō ē: ꝟ ſm hoc quicquid cōtinebat epiſtola illa erat tale ꝙ ſine eo non erat ſalus: ergo non ſolum ꝓpter ſcandalum continebatur ibi ꝙ abſtinerēt a ſuffocato ⁊ ſanguine: ſȝ qr ſine hoc nō erat ſalus: ergo ei⁹ oppoſitū eſt per ſe / ⁊ ſm ſe malū: ſed om̄e tale eſt ſemper prohibitū: ergo adhuc tenet hoc p̄ceptū. Nō comedes ſanguinē nec ſuffocatū

B
Scd̕a rñſio quorūdam.

¶ Alij dicunt illud qd̕ dicit beat⁹ Iacobus ꝙ abſtineāt a ſuffocato ⁊ ſanguie: itelligiꝫ de ſanguie humano / ne. ſ. effundāt ſanguinē

Ayuntamiento de Madrid

Ar contra. hũanũ: neq; maiores ſuffocẽt minores. ¶ Sed hec ſolutio nulla videt: q2 ſup hunc locũ dicit gloſa: ſuffocatũ eſt morticiniũ: de quo dicit ezechi. Omẽ morticiniũ ⁊ captũ a beſtia de auibus ⁊ pecoribꝰ ſacerdotes nõ comedẽt. qḋ exponẽs hieronymꝰ iuxta litterã inqt. hoc ꝑceptũ eſt ſeruare illis q̄ ſunt vncti oleo ſpũali: nec comedẽt illud cuius ſanguis effuſus nõ eſt: qḋ epl'a apoſtoloꝝ ſeruãdũ decreuerat: ḡ epiſtola apl'oꝝ intelligebat de ſuffocata beſtia / vel aue cuius ſanguis effuſus nõ eſt: non ḡ tm̃ intelligit de ſanguine hũano.

Reſponſio quorũdam. ¶ Quod cõcedũt aliq̄ dicẽtes ꝙ adhuc manet ꝑceptũ illud / et ꝙ deberemus abſtinere a ſuffocatis a ſanguine: cũ poſtea nõ ſit illud ꝑceptũ reuocatũ.

ꝯ hoc ar. ¶ Sed cõtra. ꝑceptũ aliud aut fuit morale / aut cerimoniale: ſi morale: cõtra. nõ eſt ſcriptũ in corde hoīs: nulli enĩ dictat ꝯſcientia ꝙ ſanguis aialiũ ſit nociuus nature hoīs imo dulcis et ſuauis eſt ad comedẽdũ vt patet ꝑ guſtũ: ḡ illud ꝑceptũ nõ eſt morale. ¶ Item nõ cõtinetur ſub aliquo. x. moraliũ ꝑceptoꝝ: quia non cõtinet ſub hoc ꝑcepto. Nõ occides: quia nõ is eſt ſenſus nõ occides anſerẽ: nec ſub aliquo alio ꝯtinet hoc ꝑ ſe patet: ḡ nõ eſt morale. ꝙ eſt cerimoniale: ⁊ tñ ꝑceptũ in no. le. illud nõ videtur poſſe ſtare cũ textu actuũ nec cũ gloſa: q2 ſup illa q̄ſtione mota in ꝯſilio apoſtoloꝝ beatus petrus ita locutus eſt primꝰ dicẽs. Uiri fratres / ſcitis qm̃ ab antiquis diebꝰ ex quo cornelius baptiſatꝰ eſt (vt dicit gloſa) in nobis elegit deus ꝑ os meũ audire gẽtes: ꝟbum euãgelij: ⁊ credere ⁊ q̄ nouit corda deꝰ teſtimoniũ ꝓhibuit dãs illis ſpm̃ſctm̃: ſicut ⁊ nobis: nihil decernit iter nos ⁊ illos fide purificãs corda eoꝝ: nũc ḡ qd tentatis deũ iponere iugũ ſup ceruices diſcipuloꝝ: qḋ neq; patres nr̃i neq; nos portare potuimus: ſed ꝑ grãm dñi ieſu credimus ſaluari / quẽadmodũ illi.

ℭ ¶ Patet ergo ꝑ illa ꝟba ꝙ ex ſola grã dei ſine cerimonialibus ſaluabatur tũc fideles: nec oportebat tunc iugũ legis iponi fidelibus: ḡ nec beatus iacobus ipoſuit in ſententia ſua aliquod cerimõiale qḋ ꝓbat ꝑ ꝟba ſua. Dixit enĩ: viri fratres audite me Simon narrauit quẽadmodũ primũ deus viſitauit ſumere ex gentibꝰ populũ noĩ ſuo: ⁊ poſt pauca propter quod ego iudico nõ inq̄etari eos q̄ ex gentibꝰ conuertuntur ad deum: ſed ſcribere ad eos vt abſtineant ⁊c̄. et ſup hunc locũ propter quod ego iudico dicit gloſa cõcordãs cũ petro: ſ; ſi ꝑcepiſſet obſeruari aliq̄d legale cerimoniale nõ ꝯcordaſſet cũ petro: ergo nõ ꝑcepit aliq̄d tale obſeruare. ¶ Preterea. ſi ꝑcepiſſet ꝯtra ſe egiſſet. ipẽ enĩ dicit ꝙ ego iudico nõ inq̄etari eos q̄ ex gentibꝰ conuertunt ad deũ: ⁊ ſi ꝑcepiſſet aliq̄d cerimoniale inq̄etaſſet eos. ¶ Preterea. feciſſet cõtra dñm qui dicit: Non quod intrat in os coinquinat hoiem ⁊c̄. ergo comedere ſan. ⁊ ſuffo. nõ eſt pctm̃.

...xiiij. ¶ Itẽ. apl's in. xiiij. ad ro. Scio ⁊ cõfido in dño ieſu ꝙ nihil eſt cõmune. i. imũdũ ꝑ ipm̃ niſi ei q̄ eſtimat qd cõe: oẽ illi cõe eſt.

...pio doc. ¶ Propter hoc dicimus ꝙ epiſtola apoſtoloꝝ nõ cõtinebat niſi neceſſaria. i. ſine quibus nõ eſt ſalus. Sũt aũt tria ſine qbꝰ nõ eſt ſalus q̄ dicit ad titũ apl'a. Sobrie et iuſte ⁊ pie viuamus i hoc ſeculo. ſobrie in nobis: iuſte q̄ꝫtũ ad ꝓximũ: pie q̄ꝫtum ad deũ. hec tria ꝯtinebat epl'a illa que talis eſt. Uiſum eſt ſpiritui ſancto ⁊ nobis nichil vltra iponere oneris q̄ꝫ hec neceſſaria / vt abſtineat; vos ab imolatis ſimulacroꝝ ⁊ ſuffo. ⁊ ſan. ⁊ for. et hoc qḋ dicit ab immolatis ſimulacroꝝ. hoc eſt ꝙ apl's dicit: pie viuere. ſ. q̄ꝫtũ ad deũ. idolo latra enĩ deo iuriat ꝙ dicit abſtinere a forni. hoc eſt qḋ apl's dicit: ſobrie viuere. ſ. q̄ꝫtũ ad nos. Et ꝙ dicit abſtiere a ſuffo. ⁊ ſan. hoc eſt qḋ apl's dicit. Iuſte viuere ſc; q̄ꝫtum ad ꝓximũ. Eſt ergo ſenſus. abſtine a ſuffoca. et ſan. i. non effundatis ſanguinẽ humanũ nec ſuffocatis hoies minꝰ potentes. Et ꝙ ſic debeat itelligi Opinio doc. ꝓbat ex vi textꝰ: et ꝓbat per glo. Textus enĩ dicit. ꝓbatur. Nichil vobis vltra iponere oneris q̄ꝫ hec neceſſaria hec aũt nõ ſunt onerosa. Naturalis ei ꝯſciẽtia dictat E cuilibet ꝙ nõ debeat effundere ſanguinẽ nec opprimere inferiores. Per gloſas etiã ꝓbat ꝙ ſic debeat intelligi. Dicit enĩ q̄dã gloſa vt abſtineãt a ſuffocatis id eſt ne ipſi iferiores ſe ſuffocẽt vel opprimãt: ⁊ ſanguine id eſt effuſione hũani ſanguinis / ⁊ q̄ nõ volunt ſibi fieri alteri nõ faciãt q̄ſi dicat gloſator: ibi ꝑcipit ꝙ aliq̄s nõ faciat ꝓximo qḋ ſibi nõ vult fieri. vñ ſubiungit hoc eſt ꝑceptũ dilectiõis ꝓximi / qḋ eſt iferiꝰ alteꝝ eſt ſupius. Oia q̄cunq; vultis vt faciãt vobis homines / ⁊ vos facite illis: ꝑ vnũ malicia ꝯpeſcitur per aliḋ benignitas ꝓpagat: quare ꝟo adhuc rudibus ſuperius nõ imponit: hic gloſa manifeſte dicit ꝙ in principio cõuerſionis gẽtiũ tantũ facilia erant eis imponẽda. vñ cũ duo ſint ꝑcepta dilectionis ꝓximi: vnũ qḋ eſt negatiuũ ſc; iſtud: Ne facias alij qḋ tibi non vis fieri: ⁊ alteꝝ affirmatiuum. Oia quecũq; vultis vt faciant ⁊c̄. Negatiuum quod eſt facilius negatio aliimpoſitum eſt eis: ⁊ ſic per iſtam gloſam abſtinere a qñ precedit ſuffocatis ⁊ ſanguine eſt nõ ſuffocare infirmiores ſe affirmationẽ nec effũdere ſanguinẽ hũanũ. ⁊ alia gloſa dicit: a ſuffocatis ⁊ ſanguine. i. a fundendo ſanguine vel mãducãdo cũ ſanguine. Gentiles enĩ valde crudeles erãt Crudel' gen ⁊ ſoliti erãt interficere hoies ⁊ bibere ſanguinẽ eoꝝ tiũ ꝯſuetudo vnde ſubiungit gloſa. hec aũt venientibꝰ de gentilitate ꝓ rudimẽtis fidei ⁊ inueterata gentilitatis conſuetudine cõceſſa ſunt: habebant enĩ conſuetudinez inueteratam interficiendi homines / ⁊ ſuffocandi inferiores ⁊ mãducandi carnes humanas ⁊ ab hac cõſuetudine cõpeſcuit eos ꝑ rudimenta. i. pricipia fidei. Et rudes erudiuntur: vt puta ꝙ fratribꝰ in dño nõ debemus facere qḋ nobis nolumꝰ fieri / ⁊ ſimilia

¶ Ad illã ergo gloſam q̄ dicit ꝙ ſuffocatũ eſt morticiniũ de ezechi. ⁊c̄. dicimus ꝙ myſtica eſt: ſanguinẽ enĩ nõ debemus comedere. i. peccatũ cõſumere: nec ſuffocatũ. i. nõ debemus cõſentire alicui cuius ſanguis effuſus nõ eſt. i. imitari eũ cuius pctm̃ non eſt effuſum ꝑ cõfeſſionẽ: ⁊ hec epiſtola apoſtolorum cõtinebat myſtice. Solutio.

F In oppoſitũ primo. ¶ Sed cõtra predictã ſolutionẽ videt eſſe ipſa littera epiſtole: cũ enĩ illa epiſtola cõtineret diffinitiuã ſentẽtiã debuit eſſe plana: ſed hoc nomen ſuffo. eſt cõmune ad omne ſuffo. ḡ cõmuniter debuit intelligi ad omne ſuffo. nõ precepit ḡ illa epiſtola abſtinere tm̃ a ſuffo. hominis: ſed etiã a qualibet ſuffocatiõe: quod eſt cõtra ꝑdictam ſolutionem.

Secundo. ¶ Similiter cõtra ꝑdictã ſolutionẽ videtur eſſe q̄dam gloſa hiero. ſuper. xliiij. ezechi. ibi enim dicit. Omne morticinium ⁊ captũ a beſtia nõ comedẽt ſacerdotes: ⁊ ſm̃ gloſam allegoricam. Morticiniũ eſt hõ qui ex ſeipſo peccat mortaliter: ſicut nabal marG itus abigail: mortuus eſt ſine aliqua coactiõe exterior. Captũ a beſtia dicitur hõ qui peccat mortaliter captũ a beex ſuggeſtiõe diaboli. fctã hac expõne allegorica di ſtia qd ſit.

Ayuntamiento de Madrid

cit hieronymus:ꝛ iuxta litterā oī generi electo re-
gali ꝛ ſacerdotali xp̄iano: q̄ d vinctū ē oleo ſp̄uali ſm
illud vnxit te deus ꝛc̄. hec p̄cepta ꝯueniūt vt morti
ciniū nō comedāt tā de auibus q̄ꝫ de pecoribus quo
rū ſanguis effuſus nō eſt: qd̄ in actib⁹ apl̄oꝝ dr̄ ſuffo
catū: qd̄ neceſſario obſeruandū apl̄oꝝ de hierl̄m epi
ſtola monet ꝛ captū a beſtia: q꞉ ꝛ ip̄m ſimilit̃ ſuffoca
tū eſt: ꝛ ꝯdēnat ſacerdotes q̄ in turdis/ ficedulis/ et
gruib⁹: ꝛ ceteris hmōi. hec auiditate gule nō cuſto-
diūt. ergo ſm illā glo. Juxta litterā oī xp̄iano cōue
nit hoc p̄ceptū vt nō comedat morticiniū ꝛ captum
a beſtia tā de auib⁹ q̄ꝫ de pecorib⁹. ꝛ hoc cōtinet epi
ſtola apl̄oꝝ: ergo in epiſtola illa nō intelligit̃ tantū
ſuffocatū de ſuffocato hoīs. Jtē. cōdēnātur ſacerdo
tes q̄ hec nō cuſtodiūt in turdis ꝛ gruib⁹: ergo tenē
tur cuſtodire: q̄ adhuc durat illd̄ p̄ceptū ad litterā.
Tertio. ¶ Jtem. videt̃ falſuꝫ dixiſſe dn̄s in tp̄e i q̄ dixit hec.
Oē quo intrat in os nō coinq̄nat. nā tūc nō erat paſ
ſus: ſed in paſſiōe reuelata ſunt myſteria legis. Tūc
eī̄ velū tēpli ſciſſū eſt: ergo q̄n dixit iſtud adhuc du
rabāt cerimōialia: ergo durabat p̄ceptum de carne
porcina nō comedēda: ergo ſi aliq̄s iude⁹ tūc come
diſſet peccaſſet mortaliter: ergo falſa erat tunc hec:
Oē quod intrat in os ꝛc: ergo dn̄s dixit tunc falſuꝫ.
R ¶ Solutio. Ad primū dicimus q̄ ad litterā epiſto
Ad primam la illa intelligēda eſt de ſuffocato hoīs. ſed epiſtola
replicam. nō ſpecificat duabus de cauſis. Prima eſt: q꞉ epiſto
la illa miſſa fuit ad gētes qb⁹ planū erat q̄ de ſuffo-
cato hoīs ꝛ effuſione ſanguinis hūani intelligebat̃.
Gentiles eī̄ illi aſſueti erāt ſuffocare hoīes: ꝛ come
dere carnes eoꝝ: ꝛ effūdere ſanguinē hūanū: ꝛ bibe-
re. Scd̄a cauſa eſt. q̄ in epiſtola ſumptū eſt hoc no
men ſuffocatū nō determinatū ad ſuffocatū hoim p̄
pter myſteriū. allegorice eī̄ itelligit̃ de q̄libet ſuffo
cato. nam textus aliq̄n mi⁹ p̄prie ſumit̃ vt locū ha
Ad ſecundā beat allegoria vel tropologia. ¶ Ad ſm dicim⁹ q̄
iuxta litterā inſtruimur moraliter duobus modis.
morticiū lr̄a Primo. q꞉ morticiniū eſt tam de auibus q̄ꝫ de peco-
liter quid ſi- rib⁹ qd̄ p̄ ſe mortuū eſt. Captum aūt a beſtia eſt qd̄
gnificat. occiſum eſt a beſtia ꝛ in parte deuoratum. hoc ergo
vult dicere iuxta litterā gloſa: q̄ inhoneſtū eſt come
dere morticiniū ꝛ captū a beſtia. refugit ei natura co
medere morticinium ꝛ reliq̄as vulpis vel lupi. vñ ſi
aliquis de illis p̄ter neceſſitatē comedat: ex guloſi-
J tate videtur hoc facere: ꝛ ſic peccare. ſꝫ ſi ex neceſſi
tate hoc faciat nō peccat: qd̄ p̄batur p̄ dauid qui co
medit panes p̄poſitionis in neceſſitate: quod nō li-
cebat eidē niſi ſolis ſacerdotib⁹. Scd̄o modo iſtrui
mur moraliter ſm litterā vt dicat̃ morticiniū et ca-
ptum a beſtia ſuffocatū. ſ. quod iterfectū eſt ſine ſan
guinis effuſione. Cōdēnat ergo illa gloſa ſacerdo-
tes q̄ p̄curabāt q̄ interficerent̃ aues vt carnes dul-
ciores ꝛ teneriores eſſent ad manducādū: cōdēnant̃
aūt nō q꞉ hoc faciūt: ſꝫ q꞉ auiditate gule hoc faciunt
Ad tertiam. vt dicit gloſa ip̄a hierony. ¶ Ad tertio obiec. dici-
mus q̄ hec p̄poſitio Oē quod intrat in os. ꝛc̄. intel-
ligēda eſt cū hac determinatiōe naturalr̄ ꝛ ſm ſe q꞉
comedere carnē porcinā nunq̄ꝫ fuit malū naturalit̃
et ſm ſe: ſed ſolū q꞉ p̄hibitū. vnde per illud verbum
voluit dn̄s oſtendere q̄ preceptum de carne porci-
na non comedenda ꝛ conſimilia erāt cerimonialia:
et ceſſare debebant veritate veniente.

¶ De circunciſione. Capl̄m quintū.

Quinto q̄rit̃ de circūciſiōe circa quam pri
mū vidēdū eſt de iſtitutiōe ei⁹ ꝛ cauſa in
ſtitutiōis. Scd̄o q̄d ſit circūciſio ꝛ q̄d ſit
effect⁹ eius. Tertio de dignitate circūci
ſionis. Quarto de tp̄e circūciſiōis. ¶ Sciēdū ergo R
q̄ circūciſio dr̄ ſacramētū veter̃. legis. nō q꞉ iſtituta q̄re circūci-
fuit in veteri lege: ſed q꞉ obſeruata fuit in veteri le- ſio dr̄ ſacra-
ge: ꝛ cū ipſa ceſſauit. inſtituta aūt fuit ad remedium mētū ve. le.
originalis peccati. ¶ Sed videt̃ q̄ ſup̄flua fuit: q꞉
dicit btūs grego. q̄ apud nos facit aqua baptiſmi:
hoc apd̄ antiquos facit fides parentū in p̄uulis/ ꝛ in
adultis v̄tus ſacrificii: ꝛ i his q̄ deſcēdunt de ſtirpe
abrahe v̄tus circūciſiōis. Semp̄ eī̄ habuit gen⁹ hu
manū aliquod remediū contra originale pctm̄ ante
circunciſionē. ergo ſola fide parentū mūdabant̃ par
uuli a pctō originali: ergo facili⁹ mūdabant̃ q̄ꝫ p̄ cir
cunciſionē: in circūciſiōe eī̄ maxima pena eſt: ergo
ſup̄flue iſtituta eſt circūciſio. ¶ Jtē aū iſtitutionem
circūciſiōis ſola fides parētū ſufficiebat ad delēdū
origiale i p̄uulis: ꝛ i tp̄e circūciſiōis nō ſufficiebat/
nec mō ſufficit: ergo fides maioris efficacie fuit āte
circūciſionē q̄ mō ſit. ¶ Solutio. Dicim⁹ q̄ nō va- Solutio.
lēt iſte due argumētatiōes ꝛ habēt iſtātiā i eo q̄ eni
ſit votū cōtinētie/ ꝛ abſtinētie. Facili⁹ eī̄ ante votū Facili⁹ pōt
poterat ſaluari q̄ꝫ poſt votū: non tm̄ ſup̄fluit votum. hō ante votū
melius eī̄ ꝛ cōmodius ꝛ efficacius ſaluat̃ cum voto ꝯtinentie ſal
q̄ꝫ ſine voto cū fidei v̄tus ante votum ſufficiebat ad uari q̄ꝫ poſt
ſalutem/ ꝛ nō modo: non tamen eſt minoris efficacie
modo q̄ꝫ prius: imo melius ꝛ efficacius ſaluat cum
voto q̄ꝫ ſine voto. efficacius ei ꝛ certi⁹ auferebat cir
cunciſio originale q̄ꝫ fides. Dubiū ei erat ſi alter pa
rentū erat īfidelis/ ꝛ reliqu⁹ fidelis: an mundaretur
paruulus: ſed in tēpore circunciſionis ſiue parētes
eſſent infideles ſiue non/ mundabatur paruulus.

¶ Quare inſtituta fuit circun
ciſio. Queſtio prima. Sex cāe pro

Sunt igit̃ ſex cauſe q̄re iſtituta erat circū- pter q̄s cir-
ciſio: p̄pt̃ q̄s efficacius mūdabat q̄ꝫ fides cunciſio iſti-
parentum. ¶ Prima eſt bonuꝫ obediētie tuta eſt.
vt ſcꝫ hō q̄ deo diſplicuerat p̄pter inobe J
diētiā placeret ei p̄pter obediētiā. magna eī̄ obe
dientia eſt in circunciſiōe: q꞉ ibi iobediētia nihil ha
bet de ſuo. ¶ Secunda eſt p̄pter ſignum vt circun- Secunda
ciſio ſignū eſſet abrahe ſue circunciſiōis iterioris q̄
circūciſus erat p̄ fidē ab oī labe pcti: de qua circūci
ſione dicit hiere. Circūcidimi viri iuda ꝛ habitato-
res hierl̄m: ꝛ auferte p̄putia cordiū vr̄oꝝ. ¶ Tertia Tertia.
eſt vt p̄ ſignaculū ſiue caracterē circūciſiōis diſtin-
gueret̃ populus dei a v̄o pp̄lo dei. ¶ Quarta. eſt p̄ Quarta.
pter doctrinā: inſtruebat̃ eī̄ populus iſte vt ſicut fie
bat circūciſio in mēbro in quo viget luxuria: ita cir-
cūcideret ꝛ remoueret ab aīa oēm luxuriā. ¶ Quin Quinta.
ta eſt p̄pter ſacramēta: fiebat eī̄ circūciſio cutello
lapideo/ octauo die: ꝛ ſignificabat q̄ p̄ petram xp̄m
circūcidēdi ſumus ab oī culpa/ ꝛ ab oī pena in octa
uo reſurrectionis: quod re factum eſt in ipſa p̄ſona
xp̄i: in nobis autē factū eſt in ſpe p̄pter reſurrectio-
nē xp̄i: et fiet in re gn̄ali reſurrectione. ¶ Sexta eſt Sexta.
in remediū originalis pcti: extunc ergo habuit locū
qd̄ beat⁹ gregorius dicit q̄ ſm ſucceſſionē temporꝝ Gregorius.
habuit incremētum cognitio v̄itatis: p̄ circunciſio-
nē enim ſicut patet ex dictis: maior habita eſt cogni
tio v̄itatis ſpiritualium rerum q̄ꝫ prius.

¶ Quid ſit circuncıſio ꝛ quis effectus eius eſt.

Queſtio. ij.
Circūciſio quid ſit.

De ſecūdo q̄rit̄ quid ſit circūciſio: ꝛ q̄s effect⁹ ei⁹ eſt: dicim⁹ ꝙ circūciſio nihil aliud eſt q̄ꝫ cauteriū ſiue ſignaculū ſiue character i carne ꝑ quē diſtinguit̄ pp̄ls circūciſus a nō circūciſio: i aīa ei nō iprimit characterē circūciſio.

Dubium.

¶ Sed de effectu dubitat̄: ꝛ dicūt multi ꝛ fere oēs ꝙ i circūciſione ꝯferebat̄ grā: ſʒ nō ex vi circūciſiōis: ex vi tñ circūciſiōis remittebatur pctm̄.

Ar̄ primo.

¶ Sed ꝓbat̄ ꝙ circūciſio ex vi ſua ꝯferebat grām: q2 ꝟt⁹ ꝛ vitia ꝯtraria ſunt imediata: qđ ptʒ ꝑ hoc ꝙ q̄libet hō vel eſt dign⁹ morte eterna vel vita eterna: ḡ q̄cq̄d itroducit alterū/ corpo expellit reliquū: ſed circūciſio ex vi ſua expellit vitiū: ḡ ex vi ſua itroducit grām: ꝛ ita ex vi ſua ꝯfert grām.

Secundo.

¶ Itē dicit btūs dionyſius ꝙ hec ꝓpoſitio Corruptio vni⁹ eſt gn̄atio alteri⁹: tenet etiā in vitijs. pctm̄ nō corrūpit niſi agēdo: ergo corruptio vitij eſt gn̄atio ꝟtutꝫ: ſed circūciſio eſt cauſa corruptiōis vicij: ergo eſt cā gn̄atiōis ꝟtutis. ergo ſicut expellit viciū ex vi ſua: ita ex vi ſua ꝯfert grāʒ.

Tertio

¶ Itē pctm̄ imediate expellit grām: ergo ꝑ locū a ꝯrijs grā imediate expellit pctm̄: ergo circūciſio expellit pctm̄ ꝑ grāʒ: ergo circūciſio nō expellit viciū niſi mediāte grā: ergo circūciſio eſt cauſa expulſiōis vitij ꝑ grām: ergo cauſa eſt grē expellētis viciū. ꝛ ita ex vi ſua ꝯferebat grāʒ.

In oppoſitū

¶ Contra. circūciſio nullā vim habuit niſi inq̄ʒtū ſacramētū: ſed nō erat ſacramētum niſi ablationis: q2 nō habebat ſimilitudinē niſi cū ablatiōe: ergo non habebat vim niſi auferēdi: ergo ex vi ſua nō ꝯferebat grām: ſed auferebat pctm̄.

Solutio.
Grā hʒ multos effect⁹.

¶ Solutio. Concedim⁹ ꝙ circuncıſio ex vi ſua cōferebat gratiā. Sed ſciendū ꝙ grā multos habet effect⁹. vn⁹ enim effectus eſt expellere pctm̄: alius facere dignum vita eterna alius facere aīam pulchram: alius elicere op⁹ meritoriū. ꝛ preterea habet multos alios.

Quō circūciſio ꝯferebat grām.

Dicim⁹ ergo ꝙ circūciſio ꝯferebat grām q̄ʒtū ad effectū priuatiuuʒ ꝛ nō q̄ʒtum ad poſitiuū. vnde ꝯcedimus ꝙ circuncıſio ꝯferebat grām ſcḋm ꝙ auferebat pctm̄ vnde ꝛ ipſa eſt ſignū gratie auferentis pctm̄: ſed non eſt ſignum gratie ponentis. Ratione tamē conſecutiōis quia non poteſt eſſe gratia expellens pctm̄ quin faciat dignū vita eterna: ꝯferebat gratiā q̄ʒtū ad effectus poſitiuos. ſicut ad ꝓlationē ho ꝟverboꝝ: hoc eſt corpus meū: cōmutat̄ in corpus chriſti panis. ſʒ ratione cōſecutionis eſt ibi ſanguis: quia illud corpus nō pōt eſſe ſine ſanguine.

Obiectio.

¶ Sed ſcḋm hoc videt̄ ꝙ eūdē effectū haberet circūciſio quē baptiſm⁹. baptiſm⁹ ei expellit pctm̄: ꝛ ꝯfert grāʒ. ſilr̄ ꝛ circūciſio

Solutio.

¶ Dicit beda ꝙ idē ſalutifere curatiōis auxiliū cōferebat circūciſio quod baptiſmus tēpore reuelate gratie facere ꝯſueuit: excepto ꝙ ianuā regni celeſtꝫ nō aperiebat: ꝛ ita baptiſmus erat efficacior ratiōe apertionis ianue q̄ꝫ ipa circuncıſio.

ꝯ dctm̄ bede ar̄.

¶ Sed obiecto eſt de hac exceptiōe. Anteq̄ꝫ em̄ xp̄s paſſus eſſet baptiſati qui tunc moriebantur deſcendebant ad inferos: baptiſmus ergo nō apuit eis ianuā regni celeſtis ſicut nec circūciſio: ḡ inutilis fuit illa exceptio.

Soluit̄ obiectio facta ꝯ dctm̄ bede.

¶ Solutio. Beda loq̄tur de baptiſmo ſcḋm effectum quē modo habet. modo em̄ habet effectū ꝙ neq̄ꝫ exigit genitū neq̄ꝫ planctū: ſed hoc a paſſione xp̄i. ſicut em̄ dicit apoſtolus. Quicūq̄ꝫ baptiſati ſum⁹ in xp̄o ieſu: in morte ipſius baptiſati ſum⁹. hunc effectū nō habuit circuncıſio. vn̄ cōpetēs eſt talis exceptio ratione effectus baptiſmi ſupra circūciſionē.

Differenter aperta eſt ianuā ꝑadiſi ꝛc̄.

¶ Sciēdū eſt ergo ꝙ paſſio xp̄i apuit ianuā ꝑadiſi ꝑ precij ſolutionē: aſcēſio eius aperuit ſcḋm efficaciā: baptiſmus per cauſam. ꝛ q2 hunc effectū habuit baptiſm⁹ poſt paſſionē xp̄i nō opʒ ꝙ āte habuerit hūc effectū.

¶ De dignitate circuncıſionis. Queſtio. iij.

Circūciſiōis dignitas.

Tertio querit̄ur de dignitate circūciſionis. hec igitur erat circuncıſionis dignitas/ ipſa mundabat ab originali pctō/ et faciebat de filijs diaboli/ filios dei: hoc aūt nō faciebāt alia cerimonialia: ergo circūciſio digniſſimū erat iter cerimōiālia: ergo dignior q̄ꝫ cerimōialis obſeruātia ſabbati: ſed cerimonialis obſeruātia ſabbati poſita eſt inter ꝓcepta decalogi ꝓpter dignitatē ſuā: ergo multomagis circūciſio ꝓpter dignitatē debuit poni inter ꝓcepta decalogi: vel dicat̄ quare nō.

Circuncıſio erat digniſſima oīm cerimoniarum.

Solutio.
Prima cā.

¶ Solutio. obſeruātia ſabbati poſita eſt iter ꝓcepta decalogi ꝓpter duas cās. ¶ Prima eſt ꝓpt̄ dignitatē ſue rei: ſignificabat eni ſabbatiſmū pctōris ꝛ eternitatis. de quo dicit apl̄s ad hebreos. Relinq̄tur ſabbatiſmus pp̄lo dei. hoc aūt eſt optimū qđ poſſit habere homo ꝛ angelus. illud em̄ quod ſignificabat circūciſio: nō eſt ita bonū.

Scḋa cā.

¶ Secūda cauſa eſt ꝙ ipa litteralis obſeruātia ſabbati aliq̄d habebat morale: abſtinebāt ei iudei ab oi ſeruili opere vt poſſent vacare cultui dei. Circūciſio vero litteralis nichil habebat penit⁹ morale. vn̄ non fuit poſita inter moralia: ꝛ quia litteralis obſeruantia ſabbati aliq̄d habuit morale/ ꝓpter hoc i die dominica (quā obſeruamus ꝓ ſabbato) abſtinemus a ſeruilib⁹ opib⁹: vt liberi⁹ vacem⁹ deo.

Queritur.

¶ Sed ſcḋm hoc querit̄ quare nō ab oi opere abſtineam⁹ in die dñica: ſicut ꝛ iudei abſtinēt in die ſabbati ab oi ope ita ꝙ nec etiā neceſſaria ad comedēdū ꝓparāt in illa die.

Ad primū.

¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ quantū ad neceſſaria pure cerimoniale fuit illud qđ dñs ꝓcepit ab oi ope abſtinere in die ſabbati: ſignificat em̄ ꝙ in ſabbato eternitatis nō preparabimus neceſſaria nobis: ſed q̄ ſeminauimus hec metemus: ꝛ q2 pure cerimōiale fuit illud nō obſeruat̄.

Ar̄ ꝙ non.

¶ Sed q̄rit̄ ſi alicui paruulo immineret mors añ octauū diē/ vtrū deberet circūcidi ante octauū diē: ꝛ videt̄ ꝙ non: quia preceptū erat gene. xvij. ꝙ in octauo die fieret circuncıſio: ergo ſi fieret āte octauū diē nō fieret ſcḋm ꝓceptū dñi: ergo nichil ꝓdeſſet.

In oppoſitū

¶ Cōtra. neceſſitas nō habet legē: ergo in articulo neceſſitatis licebat circūcidere ante octauū diē.

Secūdo.

¶ Itē. iiij. exo. habet̄ ꝙ āgel⁹ dñi occurrit moyſi ꝛ tulit ilico ſephora acutiſſimā petrā ꝛ circūcidit carnē preputij filij ſui: ſimilit̄ in q̄nto ioſue habet̄ ꝙ populus q̄ natus eſt in deſerto circūciſus eſt in galgalis: ꝛ cū i primo caſu/ nec in ſcḋo eſſet. viij. dies: ſatis apparet ꝙ octau⁹ dies nō erat de circunſtantia circūciſionis: quod ꝯcedimus:

Solutio.

ſed ꝓpt̄ ſacramētū tantū poſita eſt octaua dies in ꝓcepto circuncıſionis: ſignificabat enim ꝙ in octaua etate a petra xp̄o circūcidemur ab omni corruptione. vnde in articulo neceſſitatis licebat circuncidere ante octauū diem: ꝛ erat vtilis illa circuncıſio.

¶ De ceſſatiōe circūciſiōis. Queſtio. 4

Queſtio.

Quarto queritur de ceſſatione circuncıſionis: et videtur ꝙ non debeat ceſſare. Circuncıſio enīʒ ſignificabat quod ſemper faciēdum eſt ſicut incēſum: ſemꝑ em̄

circūcidi debem⁹ a vicijs: ḡ q̄ rōne nō ceſſat icēſū eadē rōne nō debet ceſſare circūciſio.

In oppoſitū

¶ Sed ꝯ. dicit apl̄s: ſi circūcidimini nichil xp̄s vobis ꝓderit: ḡ circūcidere eſt mortale pct̄m: ſolū ei illis q̄ ſunt i pct̄ō mortali nō ꝓdeſt xp̄s: ergo ceſſare debet circūciſio: ¶ Sed iteꝝ obicit de ꝟbo illo apl̄i. Si circūcidimini xp̄s nichil vobis ꝓderit: ergo ſm̄ hoc circūcidere ē pct̄m mortale. ſ; apl̄s circūcidit thimotheū vt habetur i actuū. xvi. ḡ peccauit mortalr̄. ¶ Si dicat ꝙ nō peccauit mortalr̄: q: hoc fecit vt vitaret ſcādalū iudeoꝝ: qb⁹ ꝑfecit thimotheū epiſcopū. Nō eſt ſolutio: q: ꝟitas vite nō eſt dimittēda ꝓpt̄ ſcādalū: ſ; circūcidere erat mortale: ḡ nō debuit illō facere ꝓpter ſcādalū vitandū. ¶ Itē ipſe dicit in quinto ad gala. Teſtificor rurſū oī hoī circūcidēti ſe/ q̄m̄ debitor eſt vniuerſe legis faciende. quia qua ratione facit vnū eadem ratione debet facere oīa legalia: ſed ip̄e apoſtolus impleuit votū nazareoꝝ ſm̄ legem vt habet in act. xxi. ergo ip̄e debitor fuit vniuerſe legis faciēde: ergo debuit imolare boues ⁊ oues ⁊ turtures et colūbas.

Scd̄o obijcitur ⁊ hoc ꝯ rōes in oppoſitū imediate poſitam.

Si dicatur ꝙ paulus nō peccauit. ⁊c. Solutio. iprobatur.

Solutio queſtionis.

¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ circūciſio ceſſat duabus de cauſis. ¶ Una eſt q: vmbra erat future ꝟitatis: ſignificabat em̄ ꝙ ꝑ octauā reſurrectionis chriſti circūcidēdi eſſemus a culpa ⁊ pena. vñ ꝟitate adueniente ceſſare debuit vmbra. ¶ Alia cauſa eſt q: circūciſio carnalis facta nihil morale ꝯtinebat. S; incēſum litteralit̄ aliq̄d morale h;. et non eſt vmbra alicuius futuri ⁊ ꝓpter hoc nō eſt ſimile. ¶ Ad ſecundo obiectū dicim⁹ ꝙ circūcidere in tēpore apoſtoloꝝ nō erat pct̄m mortale ſm̄ ſe: ſed tantū q: prohibitum. Apl̄s aūt conſilio ſpūſſancti propter duas cauſas circūcidit thimotheū. ſc; ꝓpter ſcandalū iudeoꝝ vitandū. et ne videretur dicere legē moyſi malam eſſe ſm̄ ſe. hac em̄ ratione impleuit votū nazareoꝝ. dixit em̄ ei beat⁹ iacobus. vides frater quot milia ſunt in iudeis qui crediderūt deo. et oēs ſunt emulatores legis/ audierūt abs te q: diſceſſionē doceas a moyſe. Apoſtol⁹ aūt predicator fidei ne videretur dicere ⁊ credere legē moyſi fuiſſe malā ſm̄ ſe/ quod eſſet cōtra fidē: impleuit in ſemetipſo votum nazareoꝝ. quod in parte etiā ad litterā morale erat. Nazarei em̄ nō bibūt vinū nec oē quod inebriare poteſt/ et non peccauit: excuſat em̄ ꝓpter duas cauſas ꝑdictas ⁊ ꝓpter cōſilium ſancti ſpūs. ¶ A tpe aūt illo in quo ſpūſſanctus apparuit ſuper xp̄m i ſpecie columbe ceperunt predicari ſpūalia: ⁊ habuit tēpus ſuū baptiſmus. tunc em̄ dictū eſt. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpirituſancto non poteſt itrare in regnū dei. ⁊ tunc preceptum eſt apoſtolis vt baptizarent. Sed nōdum ceſſabant legalia. nec ceſſauerunt vſq; ad paſſionē xp̄i. ſed tunc debuerūt ceſſare. tunc em̄ dixit xp̄s conſummatū eſt. ¶ Sed q̄rit̄ ſi aliquis iudeus in remota parte mundi circūcidiſſet filium ſuum ſtatim poſt aſcenſionē dn̄i: vtrū illa circūciſio eſſet vtilis. videt̄ ꝙ ſic: quia ille iudeus nō potuit ſcire an xp̄s fuiſſet paſſus: ſed ignorātia facti ex toto excuſat: ergo circūciſio fuiſſet vtilis: ergo ex vi illius circūciſiōis mūdatus fuiſſet a pct̄ō originali puer ille: ergo habuiſſet oēs ꝟtutes: ergo cū ianua eſſet apta ſi moreret̄ ſtatim euolaſſet: ⁊ hoc ex vi circunciſionis: ergo circūciſio ſtati apuit portā ꝑadiſi Nulla em̄ eſſet ſm̄ hoc differentia illa/ quā aſſignat beda inter baptiſmū ⁊ circūciſionē. ¶ Preterea probatur ꝙ illa circūciſio fuiſſet inutilis: q: dicit apoſtolus ꝙ xp̄s eſt finis legis: ergo eſt finis legaliū: ſed xp̄s iā venerat: ergo finita erant legalia: ergo inutile erat tūc circūcidere. ¶ Itē dicit btūs Ieronim⁹ ꝙ poſt paſſionē xp̄i obſeruatio legaliū fuit mortifera: nō dicit media. i. nec bona nec mala: ergo circunciſio illa fuiſſet mortifera: ergo inutilis. ¶ Itē auguſtin⁹ aſſignat tria tp̄a legaliū. Ante paſſionē em̄ dn̄i circūciſio fuit viua: ſtatim poſt paſſionē fuit mortua ſed nōdū ſepulta fuit ſed poſtq̄; claruit ꝟitas euāgelij ꝑ totū mūdū ſepulta fuit: ergo tūc eſſet mortale pct̄m obſeruare illā. pri⁹ em̄ nō erat mortale: q: mat̄ cū honore deducenda erat ad tumulū. ſ; poſtq̄; claruit ꝟitas: ſi aliq̄s obſeruaſſet nō fuiſſet materni funeris tumulator: ſed ipſius ſepulchri violator: ḡ ſm̄ hoc poſt paſſionem dn̄i fuerūt legalia mortua/ licet nōdū ſepulta: ḡ inutilia: ḡ circūciſio illa fuiſſ; inutilis

Notū nazareoꝝ i parte erat morale.

Tēp⁹ baptiſmi q̄n icepit.

Legalia in paſſiōe xp̄i ceſſauerīt dubitatur de aliq̄ caſu. Ar̄ ꝙ ſic.

Uide ſupra auctoritate; bede.

¶ Quod cōcedim⁹ his rōnib⁹: nec eſt veꝝ ꝙ ignorātia facti penit⁹ excuſet: niſi adhibita ſit debita diligētia: ⁊ de hac maxime redarguunt̄ iudei: q: nō notauerit tēpus aduēt⁹ xp̄i cū Daniel eis determinaſſet. vñ Hiere. Miluus i celo cognouit tēp⁹ ſuū. turtur/ ⁊ hyrundo ⁊ ciconia cuſtodierūt tēp⁹ aduēt⁹ ſui populus aūt me⁹ nō cognouit iudiciū dn̄i. i. nō cognouit temp⁹ illud in quo dn̄s iudicauerat ⁊ diſpoſuerat redimere gen⁹ humanū: ſi ergo iudeus ignorabat paſſionē chriſti/ ſibi imputet. negligēs em̄ fuit circa ſalutem ſuā: ergo ignorātia illa nō excuſabat eū cū nō adhiberet diligentiam quā debuit. ¶ Sed obicit̄ ꝯ hierony. q̄ i t̄tia rōne poſt oppoſitū imediate poſita dixit ꝙ poſt paſſionē dn̄i obſeruatio legalium fuit mortifera: ꝓpt̄ hoc em̄ ebionite dānati ſunt tanq̄; heretici: q: volebāt obſeruare legalia cū euāgelio. Nam ſm̄ hoc/ peccauit mortaliter apl̄s q̄ circūcidit timotheum: et impleuit votum nazareorū: hoc em̄ fecit poſt paſſionē dn̄i. peccauit item petrus mortaliter quoniam diſcernebat cibos cum iudeis ¶ Sed ad hoc dicit hieronymus ꝙ apoſtolus ſimulatorie circūcidit timotheū: ⁊ ipleuit votū nazareorū: ſimiliter ⁊ petrus diſcernebat cibos ſimulatorie ¶ Sed ecōtra dicit Auguſtinus ꝙ nō ſimulatorie: immo vere fecit ſupradicta apl̄s: et petrus nō ſimulatorie: immo vere diſcernebat cibos: ḡ cum Hieronymus ⁊ Auguſtinus dixerint duo ꝯtradictorie oppoſita: alter illoꝝ errauit/ qd̄ eſt incōueniens in doctoribus ſacre ſcripture. ¶ Item ip̄i dicebant duo ꝯtradictorie oppoſita: ergo alter illoꝝ mendacium dicebat: ſed mendaciū illud nō erat officioſum: hoc certū eſt: ergo nō erat in vj. vel in. vij. vel in. viij. gn̄e mēdacij: nec illud mēdaciū erat iocoſum/ vel libidinoſum: nec erat in reſpectu ad ꝑrimū: ḡ erat mendaciū in primo genere: ergo in doctrīa religiōis: ergo alter illoꝝ erat īfidelis. ¶ Solutio. Dicim⁹ ad primum ꝙ ſm̄ Hieronymū legalia poſt paſſionē fuerīt mortifera nō vniuerſaliter: ſed obſeruantibus cū cōfidentia legis eis ſc; q̄ credebant ſine legalibus nō eſſe ſalutē: ſicut ebionite. ſed Auguſtinus dicebat illa eē mortua tm̄/ nō tñ mortifera: ſed inutilia: ergo nō erat realis ꝯtrarietas iter illos: q: Auguſtin⁹ dicebat illa non eſſe mortifera ſm̄ ſe Hieronymus dicebat illa eſſe mortifera obſeruātib⁹ cum ꝯfidētia legis. nec peccauit apl̄s/ nec peccauit petr⁹ nō em̄ obſeruauerūt illa legalia ponētes ſpem ſalutis in eis.

Reſſio ad dubiū ⁊ ſoluit̄ rō ante op.

Ignorantia facti nō penitus excuſat imputat̄ iudeis ꝙ ip̄i negligētes fuerint i īq̄rēdo tp̄e aduētus xp̄i.

Ebionite ſeruādam dicebāt legē cū euāgelio.

Ad obiectionē imediate fctām ꝯ ieronymū rñdet ip̄emet ieronymus.

Solutio doctoris. error ebionitarum. Opio aug. quō ſaluatur ſine ꝯdictiōne ad opi. ieronymi.

¶ Qꝛ aũt dicit Hieronym⁹ ꝙ apl's fecit illa ſimu=
Duplex ſi=mulatio. latoꝛie. Dicim⁹ ꝙ duplex ẽ ſimulatio: bona ⁊ mala.
Mala vt i hypocritis. Bona vt i medico: q̃ ſimulat
ſe nõ comedere carnes bouinas vt iſirm⁹ abſtineat
ab eiſdẽ. ⁊ hac ſimulatiõe medicinali diſcernebat ci
bos petr⁹: ꝓpt̃ illos q̃ credebãt de iudeis q̃ adhuc
iſirmi erãt. Et ſimilit̃ tali ſimulatiõe medicinali cir
cũcidit timotheũ apl's nõ ponẽs ſpẽ ſalut; i eis. Et
p̄terea hac rõne ſcꝫ ne videret̃ eſſe deſtructoꝛ legis
Cõcoꝛdia inter Auguſtinũ ⁊ Hieronymũ de rep̄henſiõe pe. moyſi ⁊ dicere illã legẽ eẽ malã ſm ſe. Iſte aũt due
cauſe videnẗ facere ꝯtrarietatẽ i auguſtino ⁊ hiero.
ſed nõ faciũt. vn⁹ eñ aſſumit vnã cauſam: ali⁹ aliã.
vñ ſm diuerſas cauſas ⁊ intẽtiões vterqꝫ verũ dice=
bat tã Hiero. ꝙ̃ Auguſtin⁹. Hieronym⁹ dicẽs apo
ſtolũ ſimulatoꝛie. i. ſimulatiõe medicinali circũcide
re timotheũ. Auguſtin⁹ dicẽs apl'm circũcidiſſe ipꝫ
ne videret̃ facere diſceſſionem a lege moyſi. ⁊ ſic nõ
erat iter eos ꝯtrarietas realis. vterqꝫ etiã ver⁹ erat
ſm intẽtionẽ ſuã: ſicut apl'us ver⁹ erat cũ dicebat ſe
iturũ ad hyſpanos ita eñ credebat. ⁊ ſi alicui alij re
uelatũ fuiſſet ꝙ apl's nõ iret ad hyſpanos: ille ſilr̃ ve
rũ dixiſſet/ vel fuiſſet ver⁹/ dicẽdo. Apl'us nõ ibit ad
Ar̃ ꝙ auguſtin⁹ ſibimet ꝯtradicat. hyſpanos. ⁊c̃. ſic pꝫ ſolutio ad oĩa obiecta. ¶ Sꝫ vi
det̃ beat⁹ Auguſtin⁹ ſibiip̄i repugnare: dicit eñ ꝙ
nõ ſimulatoꝛie: ſꝫ v̓e obſ̃uauit beat⁹ petr⁹ legalia qꝫ
ſubiect⁹ illis. licitũ eñ erat ei tũc obſeruare illa: ita
Pꝛimo. tñ ꝙ nõ poneret̃ ſpes in eis. ¶ Sed ꝯtra. ipẽ Augu
ſtin⁹ dicit legalia ſtatim poſt paſſionẽ dñi fuiſſe moꝛ
tua: ergo nullus tenebatur ad illa: ergo nullus erat
ſubiectus illis: ergo pe. non erat illis ſubiectus.
Secundo. ¶ Itẽ pe. obſeruabat illa zelo fidei. volebat eñ per
hoc allicere iudeos ad fidẽ: ergo obſ̃uatio illoꝝ le=
galiũ erat meritoꝛia petro: ſed in oñi opere merito
rio licitũ eſt ponere ſpem: g̃ licitũ erat petro pone=
Ad pꝛimũ. re ſpem in illis legalib⁹. ¶ Solutio. ad pꝛimũ dici=
mus ꝙ petrus erat ſubiectus legalib⁹ nõ ex p̄cepto
ſꝫ ex pietate matris. Erat eñ tãqꝫ pius paruul⁹ ma
tris. i. legis q̃ eũ pꝛius nutrierat: ⁊ ex illa pietate et
vt oſtẽderet legẽ moyſi nõ fuiſſe malã ſubijciebat ſe
Ad ſecundũ legalibus. ¶ Ad ſecũdũ dicim⁹ ꝙ petrus merebat̃
Petr⁹ merebat̃ diſcernẽdo cibos. obſeruando legalia nõ tñ ponebat ſpem in illis hoc
modo vt crederet ſine illis nõ eſſe ſalutẽ. vere ergo
obſeruabat illa. i. obſeruando volebat oſtendere illa
nõ eſſe mala ſm ſe. Sed qꝺ dicit nõ ſimulatoꝛie ob=
ſeruauit: intelligendũ eſt nõ tm̃ ſimulatoꝛie. Nec cõ
tradicit Hieronym⁹ q̃ dicit ſimulatoꝛie obſeruauit
ſimulatiõe ſcꝫ diſpẽſatiua vel ſimulatiõe medicina=
li ſicut dictũ ẽ. ¶ Uel põt dici ꝙ Augu. aliter ſũpſit
hãc dictionẽ ſimulatoꝛie qꝫ Hieronym⁹. ⁊ ſic iteꝝ nõ
Ar̃. ꝙ petr⁹ peccauit. eſt cõtrarietas inter ipos ¶ Sed cõtrarietas eſt ex
hoc ꝙ Auguſtin⁹ dicit petrũ peccaſſe: hieronymus
dicit nõ peccaſſe. ⁊ videt̃ ꝙ peccauit: qꝛ dicit Paul⁹
ad Gala. ij. Cũ vidiſſem ꝙ nõ recte ãbularẽt ad v̓ita
tẽ euãgelij reſtiti cephe. ⁊c̃. ergo pe. nõ recte ãbula=
bat ad veritatẽ euãgelij: ergo peccauit: ⁊ ſi peccauit
nõ peccauit niſi in eis q̃ pertinẽt ad fidẽ: ergo moꝛ=
taliter peccauit. ¶ In oppoſitũ tñ videt̃ ꝙ nõ pecca
uit: qꝛ dicit Augu. ꝙ null⁹ peccat niſi ex libidine et
Solutio. pe. ſine libidĩe erat: g̃ nõ peccauit ¶ Solutõ ad hoc
poſſum⁹ dicere ꝙ cũ Auguſtin⁹ dixerit petrũ pec=
caſſe q̃dã rõne. ⁊ Hieronym⁹ ipꝫ nõ peccaſſe alia rõ
ne: nõ eſt ꝯ̃rietas iter illos: habito reſpectu ad illas
diuerſas rões: ſicut dictũ ẽ ſupꝛa. ¶ Uel ſi volum⁹
ſuſtinere opinionẽ Hieronymi dicem⁹ ꝙ petr⁹ non
recte ambulabat ad v̓itatẽ euãgelij. i. nõ vſqꝫquaqꝫ
recte: ſicut petitio pauli qua petijt ſtimulũ a ſe amo
ueri ſtulta fuit. i. nõ vſqꝫquaqꝫ diſcreta. Nõ eñ petr⁹
obſeruando legalia ꝯſiderauit oẽs circũſtãtias q̃s
eſſet vtile cõſiderare. potuit eñ cõſiderare de facili
ꝙ ipẽ erat in ciuitate gẽtiliũ: ⁊ ꝙ vtile erat ꝙ ipẽ di=
ceret eis q̃ de gentilitate venerãt ad fidẽ: ꝙ ipẽ ob=
ſeruabat legalia: ſpem nõ ponẽdo in illis: ſed ſolũ ꝙ
quia ipẽ erat apl'us circũciſionis: ideo volebat mo=
rem gerere iudeis credẽtibus pꝛopter infirmitateꝫ
eoꝛũ. cũ ergo ipẽ hoc nõ fecerit: ideo nõ vſquequaqꝫ
recte ambulabat ad v̓itatẽ euãgelij: nõ tñ peccauit
qꝛ nõ tenebat̃ hoc dicere: ſꝫ bonũ aut vtile fuiſſꝫ hoc
ſi ipẽ dixiſſet. ¶ Si aũt volum⁹ dicere ſm Auguſti *Petrus ſm Auguſtinũ peccauit venialit̃ diſcernẽdo cibos*
nũ: dicemus ꝙ peccauit petrus venialiter. moꝛtali=
ter eñ nõ peccauit cũ eſſet cõfirmat⁹ virtute ex alto
⁊ peccauit ex libidine. ſcꝫ ex nimio zelo quo zelabat
iudeos quoꝝ erat apl's. ſicut peccauit venialiter cũ
dixit Mathei. xvj. abſit a te dñe: nõ erit tibi hoc. di=
xit eñ hoc: ex nimio zelo vel amoꝛe carnali quo vo=
lebat quaſi frui coꝛpoꝛaliter pꝛeſentia dei.

¶ Quare circũciſio q̃ facta ẽ a Joſue in gal
galis dicta ſit ſecunda circunciſio.

¶ Queſtio quinta.

Uerit̃ poſtea quare circũciſio q̃ facta ẽ a *Queſtio.*
Joſue in galgalis/ dicta ſit ſc̄da circũci=
ſio. ¶ Si dicat̃ ꝙ dicta ẽ ſc̄da qꝛ ſc̄do p̄ce
pta ſit Joſue: ⁊ pꝛimo Abꝛahe: hec nõ eſt
ſolutio. p̄cepta eñ fuit moyſi: poſtqꝫ ſephoꝛa circũ=
cidit filiũ ſuũ: ergo nõ debet eſſe ſc̄da: ſꝫ poti⁹ tertia
¶ Item p̄cipiebant pꝛophete circũciſionẽ ſicut di=
cit Hieremias. Circuncidimini dño viri iuda: ſicut
ergo habemus circunciſionẽ ſecundã: ita debemus
habere tertiã ⁊ quartaꝫ: ⁊ ſic de alijs. ¶ Si dicat̃ ꝙ
quia per multũ tẽpus diſtulerat populus iſrael cir=
cũciſionẽ(illi eñ qui nati ſunt in deſerto per. xl. an=
nos nõ fuerũt circunciſi) ꝓpter hoc dicta eſt circun
ciſio q̃ facta eſt in galgalis ſecunda circunciſio: ſm
hoc ꝓbat̃ ꝙ peccauerunt moꝛtaliter Moyſes ⁊ alij
pꝛophete in deſerto: ex eo ꝙ non circunciderunt fi=
lios ſuos: ita eñ dixit dñs Abꝛahe. Anima cui⁹ pꝛe
pucij caro circũciſa nõ fuerit peribit de ꝑpl'o meo:
ergo ⁊ illi q̃ debebant circuncidere in deſerto: ⁊ illi
qui debebant circũcidi/ erãt in moꝛtali pc̄tõ. ¶ Ad *Quare filij iſrael nõ fuerunt circũciſi in deſerto ſm damaſcenum.*
hoc dicit Joh. damaſcen⁹: ꝙ qꝛ circũciſio data fuit
in cauteriũ ad diſcernẽdũ populũ iudeoꝝ ab oi alio
populo: nõ fuit opus in deſerto circuncidere: qꝛ tũc
populus iudeoꝛum erat per ſe: nec erat neceſſe ipm
diſtingui/ cũ ibi eſſet ali⁹ populus. vnde neceſſe fuit
circũcidi. ¶ Sed contra. dicit dñs. Cui⁹ p̄pucij ca=
ro nõ circũciſa fuerit/ peribit de populo ſuo. ſed nõ
peribit niſi qꝛ remanet peccatũ oꝛiginale/ in cui⁹ re
mediũ data ẽ circũciſio: ergo cũ in deſerto haberẽt
paruuli pc̄tm̃ oꝛiginale: debebãt circũcidi. ¶ Dici= *Deciſio q̃ſtionis.*
mus ergo ꝙ ratio illa damaſceni nõ eſt ſufficiẽs: ſꝫ
cũ alia ratione q̃ pꝛincipalioꝛ eſt/ ſufficiens eſt. Dici
mus ergo ꝙ ꝓpter illã rationẽ quã ponit damaſce=
nus/ ⁊ ꝓpter figurã non fuerũt circunciſi in deſerto:
ſed in terra ꝓmiſſionis: ⁊ eſt vocata illa circũciſio/ ſe
cũda: ſignificabat eñ circũciſio carnalis ſp̄ũalẽ cir= *Circũciſio ſp̄ũalis duplex eſt.*
cũciſionẽ. Et ſp̄ũalis circũciſio duplex eſt: quedã p
fidẽ in pꝛeſenti. vnde fide purificans coꝛda eoꝛum: et

Ayuntamiento de Madrid

per hanc circuncisionẽ circũcidimur a vicijs: ⁊ hãc ſignificabat circũciſio carnalis facta in egypto. Se cũda circũciſio ſpũalis eſt / qua circũcidemur ab oĩ corruptione in octauo reſurrectiõis: et q2 illa fiet in patria q̃ eſt terra ꝓmiſſionis: ꝓpter hoc ſignificata
Duplex circunciſio. eſt ꝑ circũciſionẽ factã i t̃ra ꝓmiſſiõis i galgalis. nõ ẽ em̃ niſi duplex circũciſio: ſcȝ a vicijs ⁊ a corruptio
Triplex trãſitus. ne: ⁊ fiet cũ mortale hoc iduet imortalitatẽ. Sed tri plex eſt trãſitꝰ. Eſt em̃ vnꝰ a vicijs i virtutes: ⁊ iſte ſi
Primus. gnificaꝛ ꝑ paſcha qđ fecerũt iudei in egypto. Exo.
Secũdus. xij. Alius eſt a virtute in ꝟtutem: et iſte ſignificatur per paſcha: quod fecerunt iudei in deſerto. Numeri ix. Et eſt tranſitus a virtutibꝰ ad gł̃iam: ⁊ iſte ſigni ficaꝛ ꝑ paſcha factũ a iudeis in t̃ra ꝓmiſſiõis. vt ha
Tertius. beꝛ in Joſue. Sed in mũdo quẽ reputãt ſcti deſertũ q̃ƺtũ ad ſctõs nõ eſt circũciſio. vnde ad hoc ſignificã
Solutio q̃ſtionis. dũ nõ fuerũt iudei circũciſi in deſerto. ¶ Circunci ſio ġ facta in t̃ra ꝓmiſſiõis dicta eſt ſecũda: q2 ſigni ficabat ſecundã circũciſionem ſpiritualem.

¶ Tractatus Secundus.

¶ De ſuperadditionibꝰ quas fecit dñs in euangelio. Capitulũ. j.

Cum lex Moyſi cõſtet ex p̃ceptis moralibus ⁊ iudicijs ⁊ cerimonijs: ⁊ dictũ eſt de his tribꝰ: Cõſequẽter dicẽdũ eſt de ſupad ditiõibꝰ q̃s fecit dñs in euãgelio: ⁊ de dif ferentia legis et euangelij. Diuidiꝛ autẽ hec q̃ſtio in duo capł̃a. Primũ eſt inq̃rere qualiter ſit verum qđ dñs dicit. Nõ veni legẽ ſoluere: ſed adimplere. ⁊c.
Arguitur ꝙ dñs dixerit falſum. Secũdũ eſt q̃ fuerũt addita legi in euãgelio. ¶ Cir ca primũ videꝛ dñs dixiſſe falſum: cũ dicit. nõ veni ſoluere legẽ. ⁊c. habeꝛ eñi in euãgelio. velũ tẽpli ſciſ
Primo. ſum eſt. Sciſſio tẽpli vt dicunt ſcti / ſignificat ſciſſio nem legis. ergo lex ſciſſa eſt: ſed nõ niſi a deo: ⁊ ita a
Secundo. xp̃o: ergo xp̃s ſcidit legẽ: ġ diſſoluit: ġ ſoluit. ¶ Itẽ xp̃s fuit ſubiectꝰ legi vt dicit apł̃s. natũ ex muliere factũ ſub lege. et fecit ꝯtra legẽ ꝑ diſcipulos: q̃ i die ſabbati colligebãt ſpicas: ⁊ fricabant manibus. ille eñi facit cuiꝰ auctoritate fit. ergo cũ eſſet ſubiectꝰ le
Tertio. gi ⁊ fecerit ꝯtra legẽ / legẽ ſoluit. ¶ Itẽ dicit augu ſtinꝰ ꝙ pctm̃ eſt dictũ vel factũ vel cõcupitũ ꝯtra le gẽ dei: ergo peccare eſt dicere vel facere vel cõcupi ſcere ꝯtra legẽ dei. ſed xp̃s facit ꝯtra legẽ dei / ꝑ di ſcipulos q̃ faciebãt ſabbatis qđ nõ licebat ſabbatꝫ
Quarto. facere. ergo peccauit. ¶ Itẽ ꝑ ſeip̃m fecit ꝯtra legẽ dei abſoluẽdo adulterã quã lex p̃cipiebat lapidari:
Quinto. ġ peccauit. ¶ Itẽ lex moyſi dãnabat adulteraȝ: er go lex dei dãnabat adulterã: ergo ⁊ deꝰ ⁊ ita xp̃s: q2 idiuiſibilia ſunt opera trinitatis. xp̃s ergo dãnabat adulterã ⁊ abſoluebat ſimul ⁊ ſemel: ⁊ hoc ipoſſibi
Chriſtꝰ quadrupliciꝛ di legem impleuiſſe. le. ¶ Solutio. Chriſtus ĩpleuit legem ꝑ quattuor.
Primo. Primo q2 reddidit ꝓmiſſa. promiſerat eñi abrahe ⁊ etiã iurauerat: ꝙ daret ei terrã ꝓmiſſionis. i. terrã viuentiũ. Et hanc ꝓmiſſionẽ impleuit: q̃ñ ꝑ reſurre ctionẽ ⁊ aſcenſione ſuã electos itroduxit in terrã vi
Secundo. uentiũ. ¶ Secundo ĩpleuit legẽ: quia vmbris veri tatem exhibuit omnibꝰ: vt ſacrificijs legalibꝰ q̃ fa ciebãt de animalibꝰ: veritatẽ exhibuit / q̃ñ ſeipſum ĩ ara crucis obtulit. ipſe em̃ ſignificabaꝛ ꝑ oẽs iſtas hoſtias. Item circunciſis veritatem exhibuit: quã do ſeipſum in membris circuncidit in ſpe: ⁊ tandem circuncidit in re. Sabbato ſimiliter litterali verita tem exhibuit: quãdo ſuis ſabbatiſmum eternitatis tribuit. ¶ Tertio autẽ ĩpleuit legem: q2 moralibus Tertio.
p̃ceptis cumulũ ꝑfectionis addidit: dicens. Audi ſtis / q2 p̃ceptũ eſt ãtiq̃s: diliges amicũ tuũ: ego autẽ dico vobis: diligite inimicos veſtros. et conſimilia.
¶ Quarto ĩpleuit legẽ: q̃ñ aſperitatẽ iudiciorꝫ lega Quarto.
liũ tẽperauit: mutãs aquã legis in vinũ euangelice dulcedinis. ¶ Ad primũ ergo dicimꝰ ꝙ ſoluere le Ad primã
gem dupliciter diciꝛ. ¶ Uno modo ſoluere legẽ / eſt Soluere le.
facere ceſſare legẽ: ⁊ hoc modo chriſtꝰ ſoluit legem. capiꝛ dupł̃r.
¶ Alio modo ſoluere legẽ / eſt facere cõtra obliga Primo mõ.
tionẽ legis: ſed hoc modo xp̃s nõ ſoluit legẽ. nõ eñi Scđo mõ.
fecit aliq̃d ad cuiꝰ oppoſitũ teneretꝛ ex lege. ⁊ ſic ſol uitur ad primã obiectionẽ ꝑ diſiunctionẽ. ¶ Ad ſe Ad ſecundã
cundũ dicimꝰ ꝙ xp̃s fuit ſubiectꝰ legi. Sed duplex Duplex eſt
eſt ſubiectio / ſcȝ volũtaria et neceſſaria. voluntaria ſubiectio: ſcȝ
ſubiectiõe ⁊ neceſſaria / ſubiectꝰ fuit legi quantũ ad volũtaria et
moralia: ſed tantũ volũtaria / ſubiectꝰ fuit legi quan neceſſaria.
tũ ad cerimonialia. vnde ſubiectꝰ fuit illis quantũ voluit ⁊ ceſſare fecit illa q̃ñ voluit. ſicut diciꝛ in euã gelio. Ipſe erat docẽs tãq̃ƺ poteſtatẽ habẽs: ⁊ nõ ſi cut ſcribe ⁊ phariſei. illi eñi nichil poterãt mutare: ſed xp̃us cerimonialia mutare poterat. Ad hoc eñi venerat vt doceret humanũ genꝰ ſpiritualẽ cultum dei: ⁊ aboleret carnalẽ. nõ ſeq̃ꝛ ergo ꝙ ſoluerit legẽ. licet ſubiectꝰ eſſet cerimonialibꝰ: q2 nõ erat eis ſub iectus / niſi q̃ƺtũ ⁊ q̃ƺdiu volebat. Preterea lex vetꝰ quãtũ ad cerimõialia nõ erat ꝑpetua. ĩmo data fuit ad tẽpꝰ ſicut dauid dicit. Holocauſtũ ⁊ ꝓ pctõ nõ po ſtulaſti: tũc dixi ecce venio. Hieremias etiam dicit Ecce dies veniũt dicit dñs / ⁊ feriã domui iſrael: et domui iuda fedꝰ nouũ. ⁊c. filiꝰ igiꝛ hoĩs q̃ dñs erat: ſabbati termiauit cerimonialia q̃ñ voluit. ¶ Ad ter Ad tertiã et
tio ⁊ quarto obiectũ dicimꝰ ꝙ facere cõtra legẽ du quartam.
pliciter capiꝛ. Primo eñi facere ꝯtra legẽ / eſt facere cõtra id qđ eſt p̃ceptũ in lege. ⁊ ſic fecit dñs cõtra le gem. ſed non ſequiꝛ: ergo peccauit: q2 ipſe ſupra le gem erat. ſicut dñs papa nõ peccat q̃ñ ipſe facit con Papa non
tra decretalẽ: q2 eius eſt mutare decretalem. Scđo peccat q̃ñ fa
modo facere cõtra legẽ / eſt facere cõtra obligatio cit cõtra de
nẽ legis: ⁊ ſic dñs nõ fecit cõtra legẽ: q2 nõ fecit ali cretalem.
quid cuiꝰ oppoſitũ tenereꝛ facere ex lege. ¶ Ad vl Ad quintã.
timo obiectũ dicimꝰ ꝙ lex Moyſi p̃cipiebat adul terã lapidari: ſed non p̃cipiebat hoc xp̃o: ſed puris hoĩbꝰ. vnde ſi puri homines iudicaſſent eã / cõdẽnaſ ſent eã. chriſtꝰ ꝟo q̃ nõ erat ſubiectꝰ huiuſmodi (niſi quantũ voluit) abſoluit eã ⁊ nõ condẽnauit eã. ꝙ er go diciꝛ lex dei condẽnabat adulteram: intelligen dum eſt ſic: lex dei precipiebat puris hoibus adul teram lapidari: ⁊ ſic patet ſolutio.

¶ Utrum dñs addidit aliquid in euã gelio legi. Capitulũ. ij.

Secundo queriꝛ vtrũ dñs ſuꝑaddidit ali Queſtio.
qua legi in euãgelio. Et videꝛ ꝙ ſic: quia Argu[...]
ipſe dicit: ꝙ niſi abundauerit iuſticia ve ꝙ euãgeliũ
ſtra pluſq̃ƺ ſcribarum ⁊ phariſeorum: non aliq̃d ſuꝑad
intrabitis in regnum celorum: ergo iuſticia euange dit lege.
lij iuſticiã ſuꝑabundat legis. ¶ Item dñs dixit an Secundo.
tiquis / dictũ eſt: nõ mechaberis: ego autẽ vobis di co. omnis qui viderit mulierẽ. ⁊c. q. d. plus ego ad do: ergo euãgeliũ addit ſupra legem. ¶ Sed cõtra In oppoſitũ
Ezechiel vidit rotã in medio rote. i. nouũ in veteri / ⁊ ecõuerſo: ergo q̃cq̃d cõtineꝛ in euangelio contine tur in lege: ergo in euangelio non eſt facta additio.

Ayuntamiento de Madrid

Secundo.
¶ Itẽ dicit beda iuſticia legis ſuo tpe cuſtodita/nõ
ſolũ tẽporalia: ſ; etiã vitã ꝯferebat etnã ſ; pl⁹ nõ põt
facere euãgelio: ğ in euangelio nõ eſt facta additio.

Tertio.
¶ Itẽ ſup illũ locũ ad ro. Cõcupiſcẽtia neſciebã eẽ
pctm̃/niſi lex diceret: Nõ ꝯcupiſces dicit Auguſti=
nus. Ex cõcupiſcentia oĩa mala oriũtur: bona eſt ğ
lex q̃ dũ cõcupiſcentiã ꝓhibet/oĩa mala ꝓhibet ꝛ cõ
ſtat ꝙ oĩa bona p̃cepit: oĩa eni bona cõtinent in deca
logo: ſed euangeliũ nõ plus facit q̃ ꝓhibere oĩa ma
la: ꝛ p̃cipere omĩa bona: ğ nõ abundat ſupra legem.

Quarto.
¶ Itẽ videt ꝙ euãgeliũ aliq̃d morale detraxit legi.
dicit eni Origenes ſup librũ numeri: abundat iuſti=
cia mea pluſq̃ ſcribarũ ꝛ phariſeoꝝ: ſ; ſcribis ꝛ pha
riſeis nõ licebat edere de fructib⁹: terre niſi pri⁹ ſe=
pararent decimas ꝛ primicias ſacerdotib⁹ ꝛ leuitis
Ego aũt ita abutar fructib⁹ terre vt ſacerdos ꝛ alta
re dei nõ ſentiat. q. d. nõ abundat: ſ; preceptũ de de=
cimis nõ ita ſtricte ſeruam⁹: vt veras decimas red=
damus: et p̃ceptũ illd̃ erat morale vt ait orige. ergo
euãgeliũ diminutũ eſt reſpectu legis quantũ ad ali

Solutio q̃rũdam ad queſtionem.
quod morale. ¶ Ad hoc ſoluũt quidã ꝙ in euange=
lio nichil eſſentialiter ſupadditũ eſt legi: ſ; tm̃ qđ ob
ſcurũ eſt i lege explanatũ eſt i euãgelio. additio ğ il=
la quã dr̃ dñs feciſſe: itelligit quantũ ad expoſitionẽ

Improbat p̃dicta ſolutio
¶ S; hoc videt ꝯtra apl̃m ad he. vij. q̃ dicit. lex ne=
minẽ ducit ad perfectũ: ergo ſi euãgeliũ nichil hab;
qđ nõ haberet lex: euangeliũ neminẽ adducit ad ꝑ=
fectũ qđ eſt manifeſte falſum. ¶ Itẽ i deut. xxvij. dr̃
Maledict⁹ qui nõ ꝑmanſerit in oĩbus ſermonib⁹ le=
gis/ꝛ eos opere nõ cõpleuerit: ſ; pro conſilijs ſi nõ
fiãt nõ maledicit aliq̃s. maledicebat aũt ſi nõ imple
ret oẽs ſermones legis: ergo in lege nõ erãt cõſilia.
ꝛ in euãgelio multa cõſilia ſunt: ergo multa addita
ſunt eſſentialiter in euãgelio q̃ nõ erãt i lege.

Solutio q̃ſtionis ſm doc.
¶ So=
lutio. lex vetus dupliciter accipit ꝛ accipiebat: ſpiri
tualiter ſc; ꝛ litteraliter ſiue ſuperficialiter. Spiri=
tualiter intelligit nõ tantũ cohibere manũ: ſ; etiam
animũ ſiue ſpiritũ. Spũaliter etiã itelligit cũ ſub fi=
guris legalib⁹ itelligit aliud ſignificari litteraliter
aut ſuperficialiter intelligebat quantũ ad ſtatũ ge=
neralẽ. iudei eni vt in plurib⁹ carnales erãt ꝛ intelli
gebãt legẽ manũ cohibere tm̃ nõ animũ. vñ per hoc
preceptũ exo. xx. Non cõcupiſces vxorẽ ꝓximi tui:
nõ intelligebãt quãcunq̃ ꝯcupiſcentiã: ſ; tantũ cõ=
cupiſcentiã progreſſiuã: videlicet illã qua aliq̃s fa=
ciebat q̃cquid i ſe erat ad hoc vt volũtas effectui mã
ciparetur. Silr̃ cũ dicebatur. nõ occides: intelli=
gebant iudei carnales: tantũ ꝓhiberi actũ ꝛ nõ ani=
mum: ꝛ ſm hanc intelligentiã dicit apoſtolus. ij. ad
cori. iij. ꝙ littera occidit. ꝛ auguſtin⁹ ꝙ decalog⁹ eſt
littera occidẽs. ſm iſtam intelligentiam multa ad=
dita ſunt in euãgelio. etiã q̃tũ ad precepta: ſicut pt;
hic dictũ eſt antiq̃s nõ mechaberis. Ego aũt dico vo
bis: q̃ viderit mulierẽ ad ꝯcupiſcẽdũ eã mechat⁹ eſt
in corde ſuo. hic additũ eſt p̃ceptũ de cõcupiſcentia
etiã nõ ꝓgreſſiua. ſimiliter etiã hoc eſt additũ. dictũ
eſt antiq̃s. diligite amicos veſtros. dico autẽ vobis
diligite inimicos veſtros: iudei em̃ carnales intelli
gebant ſolu; illũ proximũ eſſe: qui erat proxim⁹ ſm
cognationem carnalẽ: ſed in euangelio intelligitur
noĩe proximi oĩs homo: vt dicit auguſtin⁹.

Triplex eſt additio i euãgelio ſm litteralẽ intelligentiã legis.
¶ Se
cundũ litteralẽ igit intelligẽtiã legis triplex eſt ad
ditio in euãgelio. Prima eſt cõſilioꝝ. Scđa quorũ=
dã p̃ceptoꝝ. Tertia quantũ ad explanationẽ: ſed in
antiq̃ teſtamẽto pauci iudei itelligebãt legẽ ſpũalit̃
ꝛ illi nõ ptinebãt ad vetuſtatẽ: ſ; poti⁹ ad nouitatẽ.
lex eni ſpũalit̃ intellecta ꝛ adipleta: inouabit eos. ſi
cut mãdatũ de dilectione ꝓximi dicit nouũ in. xiiij.
Johãnis. Nõ ideo q: i ſolo teſtamẽto p̃cipiebat (p̃=
cipit enim in veteri) ſed q: inouabat hoĩem. Scđm

Tãtum duplex eſt additio in euãgelio ſm ſenſum ſpũalẽ.
igit ſpiritualẽ intelligẽtiã legis / tm̃ duplex eſt ad=
ditio in euãgelio. ¶ Prima eſt cõſilioꝝ. Secũda eſt
quantũ ad explanationẽ p̃ceptoꝝ. Eſſentialis enim
additio quantũ ad precepta nõ eſt facta in euãgelio
Sed ꝯſilioꝝ facta eſt additio eſſentialis. in lege em̃
ad litterã nõ erant cõſilia: quia populus ille rudis
erat. vnde nõ iudicabant ei opera perfectionis: ꝛ ſi
aliquod cõſiliũ erat ibi erat ſub figura: ſicut in lege
nazareorũ. Nec tamen oĩa cõſilia erant ibi etiã figu
raliter: nõ eni erant in lege figure expreſſe oĩm con
ſilioꝝ que ſunt in euãgelio vt iſtoꝝ. Neminẽ ſaluta=
ueritis in via. lu. x. ꝛ ſimiliũ. quantũ ergo ad p̃cepta
lucem plene expoſitionis addidit dñs in euãgelio.
ſed eſſentialiter addidit dñs cõſilia.

Ad primam rationem.
¶ Ad primam
ergo auctoritatẽ dicim⁹ ꝙ rotã eſſe in medio rote. i.
nouum in veteri: intelligendũ eſt quãtum ad ea ſine

In oppoſitũ
quibus nõ eſt ſalus. Lex eni ſpiritualiter intellecta
cõtinet omnia q̃ neceſſaria ſunt saluti: ſed nõ ꝯtinet
cõſilia.

Ad ſecundã
¶ Similit̃ auctoritas Bede intelligẽda eſt
Lex eni ſpiritualiter cuſtodita nõ litteraliter tantũ
conferebat vitam eternã. i. meritũ vite eterne. Non
eni ante incarnationẽ ſancti patres intrabãt paradi
ſum: lex ergo ſpiritualiter intellecta quantũ ad p̃ce
pta/tantũ continebat quantũ euangeliũ: ſed nõ ſim
pliciter. ¶ Sed videt auctoritas Bede repugnare

Replicat cõtra ſolutiões ad ſecũdam.
auctoritati domini q̃ dicit. Niſi abũdauerit iuſticia
veſtra. ꝛc. Sed iuſticia ſcribarũ ꝛ phariſeoꝝ intelli=
genda eſt de iuſticia legis litteralit̃ cuſtodite: q̃ ſine

Solutio replice.
dubio nõ ꝯferebat vitã eternã. Beda autẽ itelligit
de iuſticia legis ſpũaliter cuſtodite: ꝛ ſic non eſt cõ=
trarietas. ¶ Similit̃ dicim⁹ de auctoritate auguſti

Ad tertiam.
ni: lex eni ſpũaliter intellecta omnia mala prohibet
omnia bona p̃cipit. vnde quantũ ad p̃cepta tantũ cõ
tinet quantũ euangeliũ: ſed nõ quantũ ad conſilia.

Ad quartã.
¶ Ad auctoritatẽ origenis dicim⁹ ꝙ euãgeliũ non
eſt diminutũ in aliquo morali reſpectu legis: ſed cũ
virt⁹ cõſiſtat in medietate quo ad nos: et per circun
ſtãtias habeat poni in medio: aliq̃d fuit aliq̃n mot⁹
alicui⁹ virtutis quod modo nõ eſt: ꝛ hoc accidit pro
pter circũſtãtias diuerſas: ſicut lapidare adulterã/
aliq̃n fuit opus iuſticie: ꝛ modo nõ eſt. Eodẽ modo

Decime reddende ſunt ſm conſuetudinẽ regionis.
ſine p̃iudicio melioꝝ ſentẽtie dicim⁹ ꝙ decime red
dende ſunt ſm conſutudinem regiõis. vnde ſi in ali
qua regione nõ redderent vere decime/ nichil depe
rit virtuti. Intẽtio eni dñi i p̃cepto de decimis fuit
vt eſſet cibus i domo dñi. vnde ſi ali⁹ ſit cibus in do

Intẽtio dñi in p̃cepto decimarum.
mo dñi: ſm conſuetudinem reddere min⁹ q̃ veras
decimas erit opus virtutis: tamẽ nõ erat op⁹ virtu
tis in veteri lege: q: leuite nõ habebant aliũ cibum.
¶ Sciendũ autẽ ꝙ lex dicit neminẽ adduxiſſe ad ꝑ

Pria cauſa.
fectũ trib⁹ de cauſis. ¶ Prima eſt: q: nemini oſten=
dit viam ꝑfectionis: in lege enim nõ erant conſilia.
¶ Secunda eſt: quia vt in pluribus ſm generalem

Scđa cauſa
ſtatum ſuum implebat ex amore ſeruili qui non eſt
ꝑfectoꝝ: ſed incipientiũ. ¶ Tertia eſt: quia lex etiã

Tertia cã.
ſpiritualiter impleta ante icarnationẽ: neminẽ peni

Ayuntamiento de Madrid

tus abſoluit a culpa ⁊ pena. imo antiqui pr̄es deſcē
Queritur. debāt ad inferos. ¶ Sȝ hic q̄ritur quare dn̄s in illa
ſupadditiōe quā fecit in euāgelio Mathei/ ſolū ad=
didit cōſilia ptinentia ad manſuetudinē ⁊ caritateȝ:
cū etiā alie virtutes habeāt ſua cōſilia: dicit em̄ au=
diſtis: q: dictū eſt antiq̄s: oculū p:o oculo: dentē p
dente. Ego autē dico vobis nō reſiſtere malo; ſed ſi
q̄s percuſſerit te in dextrā maxillaȝ: p:ebe ei ⁊ alte=
rā. Ecce ꝯſiliū māſuetudinis cōſiliū vero caritatis
eſt: diligite inimicos/ benefacite illis q̄ oderūt vos
⁊ o:ate p:o pſequētib⁹ vos. ⁊c̄. ¶ Solutio ad hoc ē:
ꝙ dn̄s docebat ibi diſcipulos ſuos: quoꝝ p̄dicatōe
⁊ doctrina hoīes attrahendi erāt ad amorē dei: ſed
nullo modo alio meli⁹ attraherētur q̄ȝ per māſuetu
dinē ⁊ amorē. ⁊ pp̄ter hoc ſolū ibi addidit ꝯſilia mā=
ſuetudinis ⁊ amoris. Alibi tn̄ addidit ꝯſilia ꝯtinen=
tie ſicut ibi math. xix. Sūt eunuchi qui caſtrauerūt
ſe pp̄ter regnū celoꝝ. ⁊ ꝯſiliū de mia: ſicut ibi math.
Inuitat nos x. xix. ⁊ mar. x. Si vis perfect⁹ eſſe vade ⁊ vende oīa
euangelium q̄ habes ⁊ da pauperib⁹. ⁊ iſtis quattuo: cōſilijs ha=
ad quattuo: bitis per ꝯſequens habentur conſilia aliaꝝ virtutū
conſilia. vt patet in ſingulis diligenter intuenti.

¶ Tertius tractatus.

¶ De ſacramentis noue legis in cōmuni.

DIcto de ſacramēto veteris legis. dicēdū
eſt de ſacramētis noue legis. q̄ ſunt quaſi
quedā medicine ſpūales collatiue ſpūa=
ſamaritanuſ lis ſanitatis. Magn⁹ eni medic⁹ ad ma=
p quē intelli gnū egrotū veniens vt dicit auguſtin⁹ ſcȝ ad hūanū
git xp̄us. vi= gen⁹ qđ vbiq̄ȝ iacebat egrotū: vulnerib⁹ ſauciatū: q̄
de Lu. x. inciderat in latrones ⁊ ſemiuiu⁹ relict⁹ fuerat: infu
dit vinū ſcȝ auſteritatē cōminationū ⁊ oleū. i. blādi=
mēta pmiſſionū. alligās vulnera ſalutarib⁹ p̄ceptis
vel ſacramētis. Sacramēta eni noue legis ſalutem
ſpūalē ꝯferūt. Attulit eni ille magn⁹ medicus oms
Eſt quadru= cauſas ſpūales ſanitatis. ¶ Et pbatur ꝙ cauſe ſani
plex medici= tatū ſpiritualiū nō ſunt niſi quattuo: ad modū co:=
na ſpūalis. po:aliū. Eſt eni quedā curatiua ⁊ q̄dā ꝯſeruatiua et
Sufficiētia q̄dā p̄ſeruatiua et q̄dā melio:atiua. Cauſa curatiua
ſacramento= ſiue itroductiua ſpūalis ſanitatꝭ duplex eſt. q̄dā eni
ruȝ ſūpta ex totalit̄ ⁊ ſil̄ curat vt baptiſm⁹: q̄ quātū in ſe eſt delet
diuerſis dif= oēm culpā ⁊ oēm penā. quedā aūt medicina ſpūalis
ferētijs me= paulatim ſanat ſicut penitētia. vn̄ i euāgelio math.
dicinarum. iiij. Agite penitētiā. app:opiquabit em̄ regnū celo=
Penitentia. rū. p penitētiā eni magis ac magꝭ app:opinquam⁹
ad regnū celoꝝ. paulatim eni purgat̄ penitens quā
tū ad penā quouſq̄ȝ nulli⁹ pene debito: ſit: ⁊ tūc ime
diate eſt ꝯiunct⁹ regno celoꝝ. Si eni tūc decederet
Cecus illu= ſtatim euolaret. Et ꝙ penitētia paulatim purget ſi=
minatus fi= gnificatū eſt in quarto marci in illumiatiōe ceci. qui
gurabat pe= p:imo vidit hoīes velut arbo:es ābulātes: poſtea ve
nitentem. ro pfecte vidit. Medicina ꝯſeruatiua ſpūalis ſanita
Cōfirmatio tis eſt ꝯfirmatio in qua datur ſpūſſanctus ad robur
⁊ ad cōſeruationē gr̄e date in baptiſmo. Medicina
Matrimo= vero p̄ſeruatiua pp:ie eſt matrimoniū. cōcupiſcētia
nium. em̄ carnalis p:ona eſt in turpitudinis ruinā. excipit̄
honeſtate nuptiaꝝ/ vt actus non ſit pctm̄ mo:tale q̄
Ordo. alias eēt peccatū mo:tale. Medicina vero ſpiritua=
lis tantū melio:atiua/ eſt ſacramentū o:dinis i quo
Extrema vn melio:atur gratia ⁊ augmentat̄. Similiter extrema
ctio. vnctio medicina eſt melio:atiua. ſecurio:ē eni red=
dit hoīem ⁊ in melio:i ſtatu ponit. eſt etiā quedā me
dicina ſpiritualis: q̄ eſt cōſeruatiua ⁊ melio:atiua ⁊

p̄ſeruatiua ⁊ curatiua: ſicut eucthariſtia: q̄ confirmat euchariſtia.
gr̄am inuentā in hoīe: ⁊ ita ꝯſeruat: panis eni co: ho
minis ꝯfirmat: eſt ⁊ melio:atia. expellit eni venialia
q̄ ſūt occaſio ruine ſpūalis. vnde aucto:itas: vitaſti
grandia caueas ne ob:uarꝭ arena. Eſt etiā q̄dā me=
dicina reſumptiua q̄ reducit̄ ad curatiuā: curatꝭ em̄
co:po:aliter/ datur quedā medicina reſumptiua: ſi=
cut electuariū ꝯfo:tatiuū vel opiata ad ꝯſolidandū Electuariū ⁊
mēb:a ⁊ recuperandū vires: vel dieta ſubtilis ⁊ ꝯue opiata ⁊ die=
niens. Silr̄ adultis baptiſatis ſm̄ conſuetudinem ta ſubtil̄ dā=
eccleſie dat̄ euchariſtia tanq̄ȝ medicina reſumptiua tur his qui d̄
ad reficiendū aīam ⁊ p̄ter has ſpecies cauſaꝝ ſanati nouo curati
uaꝝ/ impoſſibile eſt alias inueniri: ⁊ pp̄ter hoc ſuffi= ſūt a mo:bo.
ciūt illa ſeptē ſacramēta q̄ dicta ſunt. ¶ Sed cū di= Ar̄ ꝙ ſacra=
ctū ſit ꝙ ſacramēta noue legis conferāt gr̄am: nō er menta nō cō
go ſolus de⁹ confert gr̄am: neq̄ȝ ſolus de⁹ dimittit ferant gr̄am
pctm̄ quod manifeſte falſum eſt ¶ Ad hoc dicendū Solutur ar
eſt ꝙ cū dicit̄ ſacramēta iuſtificāt: attribuitur ꝯtinē gumentum.
ti/ qđ eſt cōtenti. Eſt eni ſenſus: gr̄a ꝯtenta in ſacra=
mētis iuſtificat. vn̄ ſacramēta nō iuſtificāt tāq̄ȝ cau=
ſa efficiens: ſȝ tanq̄ȝ cauſa materialis. quiq̄ȝ eni ſunt
q̄ ſanāt co:pus: ad ſimilitudinē quo:ū q̄nq̄ȝ dicūtur Quiq̄ȝ ſanā=
ſanare aīam: de⁹ eni ſanat co:pus aucto:itatiue/ me tia aīaȝ ad ſi
dicina ſanat effectiue: dieta ꝯſeruatiue: vas medici militudineȝ
(ſicut d: vulgariter: pixis iſta ſanauit me) tanq̄ȝ illđ co:ū quiq̄ȝ q̄
in quo dat̄ medicina: medicus do ſanat miniſterio. ſanāt co:p⁹.
Eodē mō deus iuſtificat aucto:itate. Gr̄a iuſtificat
vt medicina expellens mo:bū ſpiritualē. Impletio
mādato:ū dei tāq̄ȝ dieta. Sacramēta iuſtificāt tāq̄ȝ
medicinalia vaſa: q: in ipſis ſacramētis datur gr̄a.
Sacerdos aūt iuſtificat tanq̄ȝ miniſter: ⁊ pp̄ter hoc
nō valet/ ſacramenta iuſtificāt: nō ergo ſolus deus.
¶ Sed videt̄ ꝙ hoc ſit falſum: quia pixis nō habet Ar̄ ꝙ ſacra=
virtutē aliquā ſanandi: ſȝ ſacramēta iuſtificāt effica= menta nō bn̄
cia ſua. ¶ Ad hoc nos dicim⁹ ꝙ nō eſt penitus ſimi ſint ꝯparata
le: ſed tūc eſſet penitus ſimile: ſi eſſet tantum vna pi= pixidi.
xis/ in qua daret̄ medicina: ⁊ nō in alia: vl̄ ſi daretur Solutio ar=
in alia nō pdeſſet: ſicut baptiſm⁹ ſi fieret i alio liquo gumenti.
re q̄ȝ in aqua nō pdeſſet: habet eni aqua vim regene
ratiuā vt dicit aucto:itas ꝙ tāta eſt vis aque vt co:=
pus tangat ⁊ mentem abluat.

¶ De baptiſmo iohānis ⁊ p:imo
vtrū ſit baptiſm⁹. Capl'm p:imū.

POſtq̄ȝ dictū eſt de ſacramentis noue legꝭ
in cōmuni ꝯſequēter dicendū eſt de vno=
quoq̄ȝ per ſe. Et p:imo de baptiſmo q̄ eſt
ſacramentū intrantiū. Eſt aūt duplex ba= Duplex ē ba
ptiſm⁹/ ſcȝ baptiſm⁹ Johannis: ⁊ baptiſm⁹ Chriſti. ptiſm⁹ ſcȝ io
Primo dicēdū eſt de baptiſmo Johānis. Circa quē hānis et xp̄i.
p:imo querendū eſt vtrū ſit ſacramentū. ſcđo vtrum
cōferat gratiā. tertio vtrū baptiſm⁹ Johānis in im=
poſitione manuū equipollet baptiſmo Chriſti. Cir= Ar̄ ꝙ baptiſ
ca p:imū pbatur ꝙ baptiſm⁹ iohānis eſt ſacramen= mus iohā. ſit
tū. Eſt eni ſacre rei ſignū. ergo ſacramentū ve. legis ſacramentū.
vel noue: nō veteris hoc conſtat: ſi noue: ergo efficit
qđ figurat: ergo ꝯfert gr̄am: ⁊ hoc falſum eſt vt oſtē=
detur poſtea. ¶ Ad hoc dicūt magiſtri ꝙ baptiſm⁹ Solutio p:i
iohānis eſt ſacramentū non tamen ve. le. vel no. ſed ma.
mediū: inquantū eni non efficit quod figurat habet
ſimilitudinē cū ſacramētis ve. le. inquantū autē cuȝ
impoſitiōe manuū fiebat equipollet baptiſmo chri=
ſti: et ſm̄ illem impoſitionem/ habet ſimilitudinem Solu. ſcđa.
cum ſacramentis noue legis. ¶ Vel poteſt dici ꝙ

Ayuntamiento de Madrid

medium eſt inquātū ꝓceſſit baptiſmū chriſti: ⁊ ꝓparabat hoīes ad baptiſmū xp̄i. ¶ Querit̄ ḡ vtrū baptiſmus iohānis ꝯferret gratiā: videt̄ ꝙ ſic. Quia in principio Marci dr̄. Erat iohānes baptiſans ī deſerto: et p̄dicās baptiſmū penitētie in remiſſionē pctōꝝ. ḡ cōferebat grām. ¶ Itē videt̄ Hiero. dicere ꝙ illi q̄ baptiſati erāt baptiſmo iohānis ⁊ fidē habebant de patre ⁊ filio ⁊ ſpūſctō nō rebaptiſabant̄ ab apl̄is: ergo nō indigebant baptiſmo chriſti: ergo habebāt remiſſionē peccatoꝝ: nō niſi ꝑ baptiſmū iohānis. ergo baptiſmus iohānis faciebat remiſſionē peccatoꝝ: ergo cōferebat gratiā. ¶ Itē. ſi nō cōferebat grām nec aliquo mō mūdabat: ꝓ nichilo ergo fiebat. ſi ꝓpter hoc dicat̄ ꝙ ꝯferebat gratiā. ¶ Cōtra. ip̄e ioh. dicit in pricipio marci. Ego baptiſo vos in aqua: ille ꝟo baptiſabit vos in ſpūſctō. ergo baptiſmꝰ iohānis nō cōferebat ſpiritūſctm̄: ⁊ ita nō ꝯferebat gratiā. Itē. in principio actuū/ iohānes q̄dē baptiſauit aqua: vos aūt baptiſabimini ſpūſctō. ¶ Itē dic̄ Augu. baptiſauit iohānes/ ⁊ baptiſatū nō ē: baptiſauit iudas ⁊ baptiſatū ē: qꝛ iudas ꝯferebat baptiſmū xp̄i miſſus a xp̄o ad hoc: iohānes vero nō ꝯferebat baptiſmū xp̄i/ ſꝫ tm̄ baptiſmū ſuū: qꝛ in baptiſmo iohānis tm̄ fuit opꝰ iohānis: ſed ablutio exterioꝛ in baptiſmo iude nō fuit ſolū opꝰ iude/ ſꝫ etiā opus dei: ſcꝫ ablutio iterioꝛ. ergo baptiſmꝰ iohānis nō abluebat interius: ⁊ ita nō cōferebat gratiā. ¶ Ad hoc diſtinguit magiſter in ſentētijs ꝙ illi q̄ baptiſati erāt baptiſmo ioh. ſi nō habebant fidē de ſpūſctō rebaptiſabant̄ baptiſmo xp̄i: ſi vero habebant fidē de tota trinitate ⁊ baptiſati erāt baptiſmo iohānis nō oportebat eos baptiſari baptiſmo xp̄i: ſed tm̄ imponebant manus ſuper illos ⁊ accipiebāt ſpm̄ſctm̄: ⁊ īpoſitio manus ⁊ baptiſmꝰ ioh. equipollebāt baptiſmo xp̄i. Et videt̄ magiſter hanc diſtinctionē habuiſſe ab auctoritate Hiero. ⁊ etiā ab ip̄o textu actuū: habet̄ em̄ in. xix. actuū ꝙ cū paulus veniret epheſum ⁊ inueniret quoſdā de diſcipulis: dixit ad eos: ſi ſpm̄ſctm̄ accepiſtis credētes: at illi dixerūt ad eū: ſꝫ neq̄ ſi ſpūſſctūs ē audiuimꝰ: ille ꝟo ait: ī quo ḡ baptiſati eſtis. q̄ dixerūt: ī iohānis baptiſmate: dixit aūt paulꝰ/ iohānes baptiſauit baptiſmo penitētie dicēs in eū q̄ venturus eēt poſt ip̄m/ vt crederēt: hoc ē ī ieſum: his auditis baptiſati ſūt ī noīe dn̄i ieſu. patet ḡ ex hoc textu ꝙ illi q̄ baptiſati erāt baptiſmo iohānis ⁊ nō credebāt in ſpm̄ſctm̄ baptiſati ſūt baptiſmo xp̄i. ī octauo aūt actuū habet̄ ꝙ cū audiſſent apl̄i q̄ erāt hieroſolymis qꝛ recepiſſet ſamaria verbū dei miſerūt ad eos petrū ⁊ iohānē/ q̄ cū veniſſent oꝛauerūt ꝓ ip̄is vt acciperēt ſpm̄ſctm̄. nōdū em̄ in quēq̄ illoꝝ venerat: ſed baptiſati tm̄ erāt in noīe dn̄i ieſu. ſup hunc locū dicit glo. tincti aqua: nō inuncti ſpūſancto ⁊ ita baptiſati erant baptiſmo ioh. q̄ coꝛpus abluebat/ ⁊ ſpm̄ non conferebat. ⁊ poſt ſequit̄: tunc imponebant manus ſuper illos ⁊ accipiebant ſpiritūſanctum.

Ar̄ primo ꝙ baptiſmꝰ iohā. ꝯferebat gratiā. — Secūdo. — Tertio. — In oppoſitū — Secundo. — Tertio. — Solutio ſm̄ magiſtrū. — Cōfirmat̄ dictū magiſtri

¶ Utrum baptiſmus iohannis/ ⁊ manuū impoſitio apoſtoloꝛum equipollet baptiſmo chriſti?

SEcūdū hūc textū baptiſmꝰ iohānis ⁊ impoſitio manuū apoſtoloꝝ equipollebant baptiſmo xp̄i/ ex quo illi nō ſunt baptiſati. ¶ Scd̄m iſtos qui ita diſtinguūt oportet diſtiguere duplicē manꝰ impoſitionē. Unā q̄ iuēta fuit ad hoc vt ſuppleret defectū baptiſmi iohānis ad habēdū baptiſmū xp̄i: ⁊ aliā ad dādū ſpm̄ſctm̄ ad robur. prima modo ceſſat ſicut baptiſmus iohānis. ſecūda manet quā faciunt epiſcopi in cōfirmatione qui ſunt in loco apoſtoloꝝ. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ precedēs diſtictio nō debeat fieri. primo ꝑ auctoritatē iohānis: qui dicit. ego baptiſo in aqua: ille vos baptiſabit in ſpūſancto. ip̄e iohānes nullaꝫ facit diſtinctionē in baptiſmo ſuo/ imo vniuerſaliter diuidit baptiſmū ſuū a baptiſmo chriſti: ponēs illū eſſe in ſpūſancto: ſuū tm̄ in aqua. innuit etiā oēs baptiſatos baptiſmo chriſti dicens: ego vos baptiſo/ ille vos baptiſabit. eoſdem em̄ demonſtrat ꝑ hoc pronomen vos: hinc ⁊ inde. ergo ex quo ip̄e non diſtinguit quoſdā baptiſandos baptiſmo ſuo rebaptiſandos baptiſmo xp̄i: quoſdā nō: nec nos debemꝰ diſtiguere. ¶ Itē. illa manꝰ īpoſitio q̄ fiebat poſt baptiſmū iohānis aut iprimebat caracterē in aīa: aut nō. ſi imprimebat. Cōtra. nō habebat ſimilitudinē cum caractere. ḡ nō nō imprimebat: nec baptiſmus ioh. imprimebat/ qꝛ nichil apparuit ī anima. ergo nō equipollebant illa duo baptiſmo chriſti: qꝛ verus baptiſmus caracter eſt/ vel caracterē imponit. ¶ Item in baptiſmo chriſti nō fuit cōſimilis diſtinctio. verum em̄ baptiſmū recipit qui non ficte accedit ad baptiſmū. fictus autē dicit̄ qui habet propoſitū nō credendi/ vel propoſitū non penitendi. quilibet alius verū baptiſmū habet ſine diſtinctione. ergo in baptiſmo ioh. nulla debet eſſe diſtinctio quantū ad nō ficte accedentes. ergo nulli vel omnes rebaptiſandi ſunt. ¶ Item. ſuper illū locū/ Tunc imponebant manus ſuper illos. dicit gloſa: initiū habuit manuū impoſitio: ergo illa manuū impoſitio erat qua dabat̄ ſpūſſanctus ad robur: ſed illa nō fuit niſi poſt baptiſmū chriſti. ¶ Propter hoc dicunt generaliter magiſtri ꝙ oēs baptiſati baptiſmo Iohānis/ baptiſandi erāt baptiſmo chriſti. vnde in hoc nō cōſentiūt magiſtro ſentētiarū: ſed oēs expoſitores ⁊ oēs magiſtri ī hoc ꝯueniūt: ꝙ baptiſmus Iohānis nō ꝯferebat grām. ¶ Ad primā ergo auctoritatē dicimꝰ: ꝙ ſic itelligēda eſt. Erat iohānes in deſerto baptiſans baptiſmo ſuo: et predicans baptiſmū penitentie in remiſſionē pctōꝝ. i. predicans baptiſmū chriſti. baptiſmus em̄ Iohānis erat baptiſmus penitentie tm̄. i. Iohānes docebat penitere cū baptiſabat: ſꝫ baptiſmꝰ chriſti erat baptiſmus penitentie in remiſſionē peccatoꝝ. ¶ Ad auctoritatē Hieronymi dicimꝰ ꝙ baptiſati a Iohāne nō indigebāt baptiſmo chriſti. i. nō adeo indigebāt ſicut nō baptiſati: qꝛ fides in articulo neceſſitatis ſupplet vicē baptiſmi. ¶ Ad aliud qd̄ querit̄ ad quid fiebat baptiſmꝰ Ioh. ſi nō ꝯferebat gratiā: dicimꝰ ꝙ duabꝰ de cauſis fiebat. Prima ē ꝓpter deuotionē ſuſcipientiū. Scd̄a eſt: qꝛ ſicut Ioh. p̄dicando ꝓparabat viā chriſto: ⁊ ita baptiſmꝰ preparabat hoīes ad baptiſmū xp̄i: ſicut dicit̄ ī malachia. Ecce mitto angelū meū q̄ ꝓparabit viā tuā an̄ te. ꝑ baptiſmū autē ſuū ꝓparabit Ioh. viā chriſto/ ⁊ in hoc ꝙ aſſueſcebat hoīes ad baptiſmū ſuſcipiendū: vt ſic facilius inducerent̄ hoīes ad ſuſcipiendū baptiſmū xp̄i ⁊ in hoc ꝙ ꝑ baptiſmū Ioh. reuelatꝰ eſt xp̄s in iſrl̄: ⁊ ita ꝑ baptiſmū Ioh. īcepit manifeſtari via q̄ eſt xp̄s: ſicut em̄ dicit btūs Aug. ſup Ioh. ideo principalit̄ dignitas baptiſandi data eſt Ioh. vt baptiſaret xp̄m.

Duplex īpoſitio manuū. — Cōtra illam diſtinctionē arguit̄. — Secundo. — Tertio. — Quarto. — Baptiſati baptiſmo iohā. erāt baptiſādi baptiſmo xp̄i: ꝯ magiſtrū ſniarū — Ad primū. — Ad aliud. — Ad aliud. — Duplici de cauſa fiebat baptiſmꝰ iohānis. — Prima cā. — Scd̄a cauſa — Auguſtinꝰ.

Ayuntamiento de Madrid

Prima cā.

¶ Baptiſauit aūt chriſtū trib⁹ de cauſis. Prima eſt vt appareret in hoc hūilitas xp̄i q̄ eſt prima manifeſtatio vie: ſicut ipe dn̄s dicit i matheo. ſic docet nos iplere oēm iuſticiā. i. plenā hūilitatē q̄ ꝯſiſtit in hoc φ maior ſubiicit ſe minori. ⁊ hec hūilitas primo apparuit i xp̄o: qn̄ baptiſat⁹ ē a iohāne.

Secunda cā

¶ Scd̄a cauſa eſt vt i baptiſmo quo baptiſat⁹ ē xp̄s a iohāne appareret dignitas xp̄i ⁊ poteſtas ei⁹: dignitas eo φ pater de nube dixit de ip̄o. Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c̄. poteſtas in eo φ de⁹ paṫ dixit: iohā. certificās ip̄m. hic ē q̄ baptiſat. xp̄s eni poteſtatē baptiſandi interi⁹ nulli alij hoi dedit vt poſtea dicet̄.

Tertia cā.

Tertia cā q̄re baptiſm⁹ eſt xp̄s a iohā. eſt: vt exēplo ſuo iſtrueret homines: vt null⁹ quātūcunqȝ bon⁹/quātūcūqȝ dign⁹: dedignet̄ ſuſcipe baptiſmū dn̄i: a quocūqȝ det̄ cū dn̄s min⁹ ſuſceperit baptiſmū ſerui. Iȝ aūt ideo pricipaliṫ data ſit ptās baptiſādi iohāni: vt baptiſaret xp̄ȝ: non tn̄ ſol⁹ xp̄s baptiſat⁹ fuit baptiſmo ioh. ſed multi alij: ideo ne ſi ſolus xp̄s baptiſat̄ baptiſmo ioh. baptiſm⁹ ideo videret̄ dignior et melior baptiſmo xp̄i.

Ad aliud.

¶ Ad aliud qd̄ obiectū eſt φ illi de ſamaria q̄ fueṙt baptiſati baptiſmo ioh. nō fuerunt baptiſati baptiſmo xp̄i: ſed tn̄ iposite fuerūt eis man⁹: dr̄ φ falſum eſt/imo fuerūt baptiſati baptiſmo xp̄i: lȝ nō ſit dictū multa em̄ ſunt fctā q̄ dicta nō ſunt vl' ſcripta: illa em̄ ipoſitio manuū nō fuit alia q̄ȝ illa quā faciūt ep̄i i cōfirmatōe: q̄ ſine dubio n̄ hȝ fieri niſi p⁹ baptiſmū xp̄i

¶ De baptiſmo xp̄i: primo qd̄ ſit baptiſmus.

¶ Capitulum ſecundum.

Sex q̄runt̄.

Dicturi de baptiſmo xp̄i. prio videndū eſt q̄re baptiſm⁹ ſucceſſit circūciſiōi: ⁊ qd̄ ſit ip̄e baptiſm⁹. ſcd̄o de ptāte baptiſmi. tertio de forma baptiſmi. quarto de baptiſmo puuloꝝ q̄ baptiſant̄ in articulo neceſſitatis ſine ſolēnitate aliq̄: vtrū poſt baptiſmum ſint exorciſandi ⁊ cathezizādi: et qd̄ valeat cathecismus ⁊ exorciſm⁹ poſt baptiſmū. q̄nto vtrū ſit baptiſm⁹ extra eccl'iam: qd̄ eſt vtrū iudei vel heretici vel pagani baptiſent. ſexto ⁊ vltimo de vnico baptiſmo: vnica fides: vnū baptiſma.

Prima cā ꝓpter quā baptiſmus ſucceſſit circūciſioni.

¶ Succeſſit igiṫ baptiſmus xp̄i circūciſiōi/duab⁹ de cauſis. Pria eſt q2 maior cumulus gr̄e ſignificat̄: ⁊ dat̄ ꝑ baptiſmū q̄ȝ ꝑ circūciſionē circūciſio ei inq̄ȝtū circūciſio nō ſignificat niſi remiſſionē pcti: ſed baptiſm⁹ ſignificat remiſſionē pcti/ et infuſionē gr̄e ⁊ extictionē mūdane ⁊ hūane cupiditatis: ⁊ ſaltū ſpūalē i vitā eṫnā: qd̄ ptȝ ꝑ ꝓprietates aq̄.

Proprietates aque.

Aqua em̄ abluit ⁊ reficit et extinguit/et ſalit tā alte quātū ab alto loco deſcēdit: ⁊ mlt̄a alia facit.

Scd̄a cauſa

Scd̄a cā eſt q̄re baptiſm⁹ ſucceſſit circūciſiōi: q2 color eſt: baptiſant̄ tā mares q̄ȝ femīe ⁊ nō circūcidebant̄ niſi mares

Diuerſe opiniones.

¶ De eſſentia ei baptiſmi diuerſi diuerſa ſentiūt. Quidā ei dicūt φ aq̄ inquātū abluēs ſiue ablutio aq̄ eſt baptiſm⁹. ſȝ hoc videt̄ falſum: q2 q̄ȝdiu iſte viuit/baptiſmū habet: ſȝ nō hȝ aquā abluētē vel ablutionē aq̄: iſta em̄ trāſeūt. g̊ aq̄ abluens vel ablutio aq̄ nō eſt baptiſm⁹.

Cōtra hanc arguitur.

Alia opinio

¶ Propṫ hoc dicūt alij φ baptiſm⁹ eſt quoddā ꝑmanēs. ſ. character impreſſus aīe ad diſtinguēdū hoiem baptiſatū a nō baptiſato: ſicut circūciſio diſtiguebat iudeū a gentili.

ꝯ hanc aṙ.

¶ Sed ꝯ. ſacr̄m eſt inuiſibilis gr̄e/viſibilis forma: ſed character ille nō eſt iuiſibilis gr̄e/nec viſibilis forma: q2 nō eſt viſibilis/cū ſit tn̄ in aīa: ⁊ ita nō eſt ſacramētū/ et ita nō eſt baptiſm⁹.

Secundo.

¶ Itē. ſignū eſt qd̄ ꝑ ſpeciē quā igerit ſenſib⁹ aliud facit ⁊ in aīo venire: hec deſcriptio non ꝯuenit characteri: q2 ille character nullā ſpeciē igerit ſenſib⁹. g̊ ille character nō eſt ſignū: ergo non eſt ſacr̄m. g̊ non eſt baptiſm⁹.

Tertio.

¶ Itē ſi ille character eſt ſignū: ergo alicui ſignū: ergo hoi aut angelo: et non homini/quia nō videt ip̄m homo. ſi autē angelo. Cōtra. angelus nō indiget illo ſigno: videt em̄ om̄ia in ſpeculo eṫnitatis. videt ergo ibi qualiter fideles ab infidelib⁹ diſtinguūtur: ergo nō indiget charactere aliquo ad huiuſmodi diſtinctionē faciendā: ergo ſuꝑfluit character ille.

Quarto.

¶ Itē. character ille de aliquo p̄dicamēto eſt: nō niſi de p̄dicamento qualitatis. ergo cū ſit i anima/aut erit habit⁹/aut diſpoſitio/ aut potentia/aut paſſio/aut paſſibilis q̄litas. quartū em̄ gen⁹ qualitatis nō eſt in anima: ſed nō eſt paſſio vel paſſibilis qualitas vt videtur: paſſiones em̄ aīe ſunt iſti: ira/gaudiū/dolor/⁊ huiuſmodi. ⁊ conſtat φ character ille nō eſt tale quid.

Quinto.

¶ Item. nō eſt naturalis potentia: hoc cōſtat. Si dicatur φ eſt habitus: ergo abilitat animā vel ad bonū vel ad malum. ſi ergo ad bonū eſt igitur veritas vel ſcientia: et hoc falſum. in paruulo em̄ eſt ille character in quo nulla ſcientia: ⁊ in exiſtente in mortali peccato in quo nulla eſt virt⁹ ſi diſponit ad malū: eſt ergo vitiū: ⁊ hoc falſuȝ videt̄. ergo nichil eſſe.

Euaſio.

ꝯ hanc aṙ.

Secundo.

¶ Item. ſacramētū eſt forma ſignificatiua inuiſibilis gratie ⁊ effectiua: ⁊ hec ratio propriſſime cōuenit aque inquātū abluēs ſiue ablutioni aque. eſt em̄ aqua abluens viſibilis forma. hoc ꝑ ſe patet: ⁊ eſt ſignificatiua iuiſibilis gratie. ſicut em̄ aqua abluit ⁊ mūdat/⁊ ſic gr̄a. ⁊ ſicut aqua reficit/ſic ⁊ gr̄a. ⁊ ſic de alijs ſilitudinib⁹.

Tertio.

¶ Itē. aq̄ abluēs eſt effectiua iuiſibil' gr̄e: dicūt em̄ ſcti φ dn̄s tactu mūdiſſime carnis ſue vim regeneratiuā ꝯtulit aq̄s. Et Augu. dicit φ tāta ē vis aq̄ vt corp⁹ tāgat ⁊ mentē abluat: g̊ aq̄ abluēti ꝓpriiſſime ꝯuenit rō ſacramēti: g̊ aq̄ abluēs vl' aq̄ ablutio ꝓpriiſſime ē ſacr̄m baptiſmi ⁊ ita ē baptiſm⁹: hoc etiā videt̄ ꝑ Aug. q̄ dicit φ baptiſm⁹ ē tinctio i aq̄: v̄bo vite ſig̃ta: g̊ baptiſm⁹ eſt ablutio q̄ fit ꝑ aquā.

Auguſtin⁹.

In oppoſitū

¶ Sȝ ꝯ. dicit Ioh. damaſcen⁹ φ ꝑ baptiſmū dant̄ nobis primitie ſpūs/pricipiū alteri⁹ vite ſcȝ ſpūalis ē regn̄atio ⁊ baptiſm⁹ ē ſygillū ⁊ cuſtodia ⁊ illumīatio: g̊ baptiſm⁹ ē ſygillū: g̊ ē character.

Solutio.

¶ Ad hoc nobis videt̄ dicēdū φ nec ſola aq̄ abluēs vl' ablutio aq̄ ē baptiſm⁹/nec ſol⁹ character: ſȝ illa duo ita φ vtraqȝ ſūt vn⁹ baptiſm⁹: ⁊ ſūt vnū ſacramētū ab vnitate gr̄e ſignate/lȝ diuerſa ſint ſm eſſentiā ſicut ille tres voces alb⁹ alba albū ſūt vnū nomē ab vnitate rei ſig̃te/⁊ vnitate ſignificatōis.

Ad vltimū.

¶ Et ꝑ hoc ptȝ ſolutio ad vltio obiec. Cōcedim⁹ em̄ φ vnctio i aq̄ ē baptiſm⁹: ⁊ etiā ip̄e character ē baptiſm⁹ ne ꝯdicāt ſibi Augu. ⁊ Ioh. damaſ. ſicut i ſacro eucharíſtie forma panis ⁊ vini ſacr̄m eſt ⁊ ip̄m vnū corpus xp̄i: qd̄ traxit de v̄gine ſacr̄m ē: oīa tn̄ q̄ ibi ſunt demōſtrāt vnū ſacr̄m euchariſtie.

Ad primū

¶ Ad primū g̊ dicim⁹ φ nō valet hec argumētatio: aq̄ abluēs vl' ablutio aq̄ trāſit ⁊ baptiſm⁹ manet: g̊ aq̄ ē baptiſm⁹: licet em̄ trāſeat inq̄ȝtū aq̄ abluēs: tn̄ manet inq̄ȝtū character. iſtātia. hec vox alba nō manet: g̊ ⁊ hoc nomē nō manet: g̊ hec vox alba nō ē hoc nomē. lȝ em̄ hoc nomen nō maneat ſub hac voce: tamen manet ſub alia

Ad aliud.

¶ Ad illd̄ qd̄ obiectū ē φ character nō ē baptiſm⁹/ cū nō ſit viſibilis forma. dicim⁹ φ nō oportet q̄cq̄d ē i ſacr̄o eē viſibilē formā: ſȝ ſufficit φ ſȝ aliq̄d ſui ſit

Ayuntamiento de Madrid

viſibilis forma: in ſacramēto eñ euchariſtie corpus
xp̄i vnū qđ traxit de ṽgine: nō eſt viſibilis forma ad
min⁹ q̄tū ad nos: ſʒ forma panis: forma vini viſibi-
lis ē. ſilr nec qcqđ ē in baptiſmo viſibilis forma ē: ſʒ
Ad aliud. ſm aquā abluentē đr baptiſm⁹ viſibilis forma: ⁊ ſic
pʒ ſolutio ad primo ⁊ ſcđo obiectū. ¶ Ad illud qđ
q̄rit cui ē ſignū character. dicim⁹ ꝙ ⁊ hoib⁹ ⁊ āgelis
ē ſignū: nō eñ vidēt oia in ſpeculo et̄nitatis: ſʒ vidēt
ibi oia ſibi ſubiecta: ſcʒ celū ⁊ terrā ⁊ ſilia. de alijs vi
dent in q̄tū ſibi oſtēdit q̄ ṽo in libertate liberi arbi-
trij nō ſūt equalit̄ nota āgelo: ſʒ equalit̄ ⁊ quaſi ime
Ad aliud. diate ſe habēt ad deū. ¶ Ad illđ qđ q̄ſitū ē cuiuſmo
di qualitatʒ ſit character: dicim⁹ ꝙ ſicut claritas vel
illuminatio aeris ē paſſio vel paſſibilis q̄litas ipius
aeris / ita character ille cū ſit illumiatio: ſicut dicit
Joh. damaſ. paſſibilis q̄litas ē aie: ⁊ ē illumināſ ſin
dereſim. faciliꝰ eñ videret ſindereſis p characterēʒ
illū qđ faciēdū / et qđ nō: q̄ ſi nō haberet characterē
Character ē illū. Et ē ille character cā materialis gr̄e: pparat ei
cauſa gratie. ⁊ abilitat aiaʒ ad ſuſceptionē gr̄e. ⁊ p hoc ꝙ ſygillū
ē certitudo aia habebit gr̄am niſi p ipam ſteterit / ſi
cut ſygillū ep̄i ē certitudo clerico cui datū ē illud ſy
triplex bap- gillū ꝙ habebit p̄bēdā. ¶ Sciēdū aūt ꝙ triplex eſt
tiſmus baptiſm⁹. Eſt eñ baptiſm⁹ fluminis: q̄ ſcʒ fit i aqua:
⁊ ē baptiſm⁹ flaminis: q̄ ſcʒ fit p fidē purificātē cor /
qñ aliqs adult⁹ ꝯterit̄ de pctis ſuis ⁊ ꝓponit ſuſci-
pere baptiſmū: tūc īfundit̄ ei gr̄a ⁊ dimittūt̄ ei pctā
q̄tū ad culpā / ⁊ talis baptiſm⁹ dicit baptiſm⁹ flami
nis: ſcʒ ſpūſſcūs. vñ qđ đr i euāgelio. Niſi qs renat⁹
fuerit ex aq̄ ⁊ ſpūſctō nō pōt itrare i reg. ce. ⁊c̄. itelli-
gēdū ē ſic: niſi qs renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ ſpūſcō / vel ſilī
regñatōe ⁊c̄. baptiſm⁹ ſanguinis ē: q̄ fit i ſanguine p
martyriū / de q̄ dicit dñs baptiſmo habeo baptiſari:
ꝯ hāc diuiſio ⁊ qūo coartor vſq̄ dū pficiat̄. ¶ Cū ḡ triplex ſit bap
nem ar̄. tiſm⁹ ⁊ i baptiſmo fluminis ip̄imat̄ character. ḡ ea
dē rōne alij duo baptiſmi ip̄imūt characterē. ⁊ hoc
falſuʒ: q̄ character ip̄imit̄ ad diſcretionē: ⁊ vn⁹ ſol⁹
character ſufficit diſcernē. ḡ ſupfluūt alij duo ſi ibi
Secundo. ſint. ¶ Preterea illi tres characteres ſūt eiuſdē ſpeci
ei ſpecialiſſime: ſʒ ipoſſibile ē plēs ꝓprietates eiuſ-
dē ſpeciei ſpecialiſſime eē i eodē ſubiecto ſm idē. ḡ
ipoſſibile ē plures characteres eē in vna ſola anima
Solutio. ¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ ſolū baptiſm⁹ fluminis ē ſim
Sol⁹ baptiſ- pliciter ⁊ ꝓprie baptiſm⁹: ⁊ alij duo nō ſūt baptiſmi
mus flumis niſi p ſimilitudinē. baptiſm⁹ eñ ē tinctio i aqua: ṽbo
ip̄imit cha- vite ſctificata: ſicut eñ pann⁹ tinct⁹ i aliq̄ p̄cioſo co
racterem. lore p̄cioſior reddit̄ q̄ pri⁹ eēt: ſic aia i baptiſmo flu
minis tincta p characterē vel gr̄am precioſior fit q̄
pri⁹ eēt. hac ſilitudine vocauit dñs paſſionē ſuā bap
tiſmū: tīcta eñ fuit caro ei⁹ i ſanguie ſuo: ⁊ hic p̄cio
ſior facta / ſic eñ fuit p̄ciū nr̄e redēptiōis / ⁊ p hoc p-
uenit ad gl̄iam reſurrectōis: baptiſm⁹ flamis hʒ ſi-
militudinē cū baptiſmo fluminis: q̄tū ad hoc ꝙ de
let pctā q̄tū ad culpā / ſʒ nō q̄tū ad penā. vñ nō ē p-
fect⁹ baptiſm⁹. cū ḡ baptiſm⁹ flamis ⁊ ſanguinis nō
ſint baptiſmi niſi p ſilitudinē: nō ip̄imūt characte-
rē. vñ ſol⁹ baptiſm⁹ fluminis imprimit characterē.
q̄o incidens. ¶ Sʒ q̄rit̄ de illo charactere quō ſit cā gr̄e: ꝙ eñ ſit
cauſa ꝓbat̄: dicit eñ Aug. ſup Joh. ꝙ qualis ē ioh.
Ar̄ primo talis ē baptiſm⁹ iohānis: ⁊ qualis ē xp̄s talis ē bap-
tiſm⁹ xp̄i. ḡ cū xp̄s ſiue de⁹ baptiſm⁹ xp̄i ē diuin⁹. ḡ
baptiſm⁹ xp̄i facit nos deos. eodē mō ꝙ đr dij eſtis
Secundo. ⁊c̄. ḡ ē cauſa gr̄e ¶ Itē dicit ioh. damaſ. ꝙ baptiſm⁹

eſt principiū vite ſpūalis ⁊ ſignū ⁊ cuſtodia ⁊ illumi
natio mētis. ḡ baptiſm⁹ eſt principiū vite ſpūalis: ⁊
ita baptiſm⁹ q̄ eſt character eſt cā gr̄e. ¶ Itē. beat⁹ Tertio.
Dionyſi⁹ i hierarchia hūana in capitulo de baptiſ-
mo: p̄icipiū quoddā ē oim ſctārū opationū diuino
rū mādatoꝝ qđ ad diuinoꝝ eloq̄oꝝ et ſctārū actio-
nū ſuſceptā opoꝛtunitatē format animos nr̄os ha-
bit⁹: et ad ſupceleſtis q̄etis anagogē. ¶ Itē ar̄. ſctē Quarto.
et diuiniſſime nr̄e redēptiōis traditio. i. baptiſm⁹ q̄
tradit⁹ ē nobis ꝓpt̄ regenerationē ſpūalē. ḡ baptiſ-
mus eſt principiū ſctārū opationū ⁊c̄. ⁊ ita eſt prin-
cipiū gr̄e. ergo ē cauſa gr̄e. ¶ Sed ſi hoc ergo ē cā In oppoſitū
mediata vel imediata: ſʒ nō imediata: nō eñ dat gra
tiā dei imediate / imo de⁹ poti⁹ vtit̄ baptiſmo tanq̄
medio: ḡ baptiſm⁹ nō eſt imediata cauſa gr̄e. ſi me-
diata vel naturalis vel volūtaria: nō volūtaria vt pa
tet in paruulo q̄ baptiſat̄ q̄ non vtitur volūtate: et tñ
p baptiſmū dat̄ ei gratia. eſt igit̄ baptiſm⁹ cauſa im
mediata et naturalis gr̄e: eſt ḡ cauſa neceſſaria gr̄e.
ergo q̄cūq̄ habet baptiſmū habet gr̄am / qđ nō ē ve
rū. ¶ Solutio. dicim⁹ ꝙ character baptiſmalis eſt Solutio.
cauſa integre gratie materialis: qđ patet p p̄dictaʒ Quō chara-
auctoꝛitatē beati Dionyſij in qua dicit̄: ꝙ baptiſm⁹ cter eſt ſūma
ad diuinoꝝ eloq̄oꝝ ⁊ ſctāꝝ opationū ſuſceptā opoꝛ diſpoſitio ad
tunitatē format nr̄os aiales habit⁹: q̄ añ gr̄am oēs gr̄am.
habit⁹ nr̄i aiales ſūt: q̄ nos nō poſſum⁹ erigere nos
ſupra nos: ſicut nec bruta aialia. vñ nō poſſum⁹ dili
gere deū pluſq̄ nos: ſed baptiſm⁹ iformat nos et p̄-
parat ad ſuſceptam opoꝛtunitatē. i. ad ſuſceptionēʒ
opoꝛtunā diuinoꝝ eloquioꝝ ⁊ ſanctarū opationū. i.
caritatis p quā implentur mādata dei: q̄ ergo for-
mat ad ſuſceptionē opoꝛtunā fidei neceſſariū ē ipm
eſſe cauſam materialē gratie: ſuſcipiēs eñ materia-
le eſt. dicim⁹ ergo ꝙ character baptiſmalis eſt ſum
ma ⁊ ꝯſumptiſſima p̄paratio materialis ad ifuſionē
gr̄e: ſicut i embrione ſumma organiʒatio / vel aliqđ
vtile ei⁹ eſt ſumma p̄paratio q̄ habita neceſſe ē aiam
ifundi. vñ Joh. in apo. vocat baptiſmū mare vitreū Figura.
q̄ ſicut Pharao ⁊ ois exercit⁹ ei⁹ ſubmerſi ſūt i ma
ri rubro: ita in baptiſmo ſubmergit̄ diabol⁹ / ⁊ oñia
opa eius: vitreū dicit̄: q̄ ſicut vitrū oppoſito ſoli ex
diaphanitate ſua tanq̄ ex cā materiali ꝓxia recipit
illuminationē ſuā a ſole: ſic aia ex charactere baptiſ
mali tāq̄ ex cā materiali ꝓxima recipit illuminatio
nē a ṽo ſole: ſʒ ſicut vitrū impedit̄ ꝓpt̄ ifectionē ali-
quā ne illuminet̄: ſʒ recedēte ifectiōe ſtati illuminat̄
ſic ſi ifectio pcti ſit i aia baptiſati nō illuminat̄: ſʒ re
cedēte ifectiōe illa ſtati recipit gr̄am. quō dicim⁹ ḡ
ꝙ character ē cā materialis imediata gr̄e ⁊ natura- charact̄ quō
lis: nō ſm ꝙ natura đr p ſe p̄icipiū mot⁹ ⁊ q̄etis: ſʒ eſt cā gratie.
ſm ꝙ natura đr vniuſcuiuſq̄ rei ſpecifica dr̄a: fides
eñ quoſdā effect⁹ hʒ naturales / ſcʒ ꝙ facit dignū vi
ta eterna / quoſdā facit filios dei / ⁊ quoſdā volūtari-
os. ſ. q̄tū ad opa meritoꝛia. ¶ Dicim⁹ ḡ ꝙ nō valet Ad primū.
hec argumētatio. character baptiſmalis ē cā imedi
ata naturalis gr̄e: ḡ ē neceſſaria: deberet addi ⁊ ē ef
fectiua nec eſt impedimentū in ſuſceptiuo. vñ fit ab
inſufficienti diuiſione: et eſt fallacia conſequentis.

Dictū ē ꝙ character baptiſmalis format Exponitur.
nos ad ſuſceptiuā opoꝛtunitatē diuinorū
eloquioꝝ ⁊ ſctārū opationū. i. ad ſuſcipiē
dū fidē q̄ ē cognitio diuinoꝝ eloquiorū q̄
neceſſe eſt credere: ⁊ ſuſcitādū q̄ eſt principiū ſctārū

Ayuntamiento de Madrid

opationū: ⁊ ꝙ ita debeat itelligi: patet per ſequētia. dicit eñ beatus Dionyſi⁹: poſtea ait cōis magiſter. cōmunē magiſtrū vocat hieroch. q̄ fuit magiſter diſcto ꝝ apl̄i: vel ipm Paulū ſm itellectū: in diuina primordialis / eſt mot⁹ deo diuinaq̄ꝫ dilectiōe in diuerſas opatiōes diuinoꝝ mādatoꝝ pricipalis ꝓceſſio eſſendi nos diuinit⁹ ieffabiliſſima creatio itelligēdū eſt ineffabiliſſima creatio. i. regeneratio ſiue baptiſmus eſſendi nos diuinit⁹. i. ꝑ quē ſum⁹ diuinit⁹ ſiue ſimiles deo: q2 añ baptiſmū nō habebam⁹ eē diuinū illa inq̄ꝫ renatio primordialis mot⁹ ſm intellectū ⁊ diuina. i. dat nobis fidē ſm quā primo mouemur in diuina: ſm intellectū accedētē eñ ad dñm primū: et eſt illa regeneratio pricipaliſſima ꝓceſſio i diuinas opatiōes diuinoꝝ mādatoꝝ: ⁊ hoc ꝑ dilectionē dei id eſt dat nobis charitatē q̄ ē dilectio dei ꝑ quā pricipaliter mouemur ad ſctās opatōes: martyriū dei vñ dicit apo. fides opatur ꝑ dilectionē. ⁊ hoc ē q2 dicit alia tranſlatio: ꝙ primordialis mot⁹ aīe eſt dilectio dei. qđ ſm trāſlationē noſtrā itelligēdū eſt quo

Alit̄ pt dici. ad opa prima ſupra: vel poſſem⁹ dicere ꝙ cognoſcere nō eſt mot⁹: ⁊ primordialis mot⁹ eſt dilectio. illđ ꝟbū formās nr̄os aīales habit⁹: dicit glo. figurat̄ ⁊ format̄ hō iterior ad maiorē et meliorē habitudinē.

Character figurat aiam ad ſuſceptionē fidei ⁊ charitatis. ſic ḡ ptꝫ ꝙ character baptiſmalis format et figurat aiāꝫ ad ſuſceptionē fidei ⁊ charitatis. vñ ab eo q̄ baptiſat̄ q̄rit̄: credis in deū / credis in filiū ⁊c. ⁊ hoc ptinet ad fidē: ⁊ poſtea q̄rit̄ abrenūcias ſathane: ⁊ oīb⁹ pompis ei⁹: ⁊ hoc ptinet ad charitatē q̄ eſt pricipiū

Figura. opationū: ⁊ i ſignū hui⁹ aſpſionis: qua ive. le. aſpergebātur imūdi: aqua luſtrationis fiebat de yſopo: ⁊ yſopus q̄ eſt humilis herba purgans timorē pulmonis ſignificat fidē q̄ purgat ſuperbiā: aqua luſtrationis que mūdat imūdos ſignificat aquā baptiſmi: et aqua baptiſmi ꝑ fidē quaſi ꝑ aſpſoriū mūdat bapti

ꝯ iſta arguit̄ ſatos. ¶ Sed ſm hoc obicit̄. Sint hic duo q̄ in omibus ſint pares: habēt eñ equalia pctā ⁊ ſm numerū ⁊ ſm intentionē ⁊ equaliter ꝯterūtur: ſed in hoc differunt: ꝙ vnus eſt chriſtianus / alter nō: ſed de nouo recipit baptiſmū: inde ſic. baptiſm⁹ mūdat iſtū ꝑ fidem: penitentia mūdat illū ꝑ fidem: ſicut dicit̄ fide purificans corda eoꝝ. ergo baptiſmus ⁊ penitētia ex eadē virtute mūdant illos ex equali. ergo equaliter mūdant illos: ſed baptiſmus mūdat iſtū ab omi culpa ⁊ pena. ḡ penitētia mūdat illū ab oi pena ⁊ cul

Ad idem. pa: ⁊ hoc manifeſte falſuꝫ ē ¶ Itē. q̄cūq̄ꝫ bona ſūt in eo q̄ nō ē baptiſat⁹ ſūt i eo q̄ ē baptiſat⁹ ⁊ nō ecōuerſo. ḡ ſi nō baptiſat⁹ mūdat̄ totalit̄: multo forti⁹ chri

Ad idem. ſtian⁹ mūdat̄ totaliter. ¶ Itē. aliq̄s ficte accedit ad baptiſmū ⁊ ficte ſuſcepit ⁊ poſt baptiſmū multa peccata mortalia facit: poſtea recedit fictio. dr ꝙ recedente fictione redit effect⁹ baptiſmi: aut igit̄ baptiſmus delet in iſto oīa pctā que iuenit: ⁊ quātū ad cul

Bon⁹ caſus pā: ⁊ quātū ad penā / aut nō ¶ Si ſic. Cōtra. ſi nō ficte ſuſcepiſſet baptiſmū penitētia iſta nō deleret in ipo totaliter mortalia pctā facta poſt baptiſmū: ſed ꝙ fictio ꝑmāſit nō debet ei patrocinari. ḡ modo nō delent̄ in ipo totalit̄ oīa pctā mortalia. ſi nō delētur Cōtra. nūc primo hꝫ effectū ſuū baptiſm⁹ in ipo. ſed ipe effectus baptiſmi eſt vt deleat totaliter oīa pctā mortalia q̄ inuenit. ergo in iſto delētur totaliter oīa

Ad idem. peccata ſua. ¶ Item. ſi non delentur totaliter omīa pctā ſua: ḡ ſicut in chriſtiano q̄ penitet: ſed nō ꝯterit̄

ſufficiēter: iniūgitur penitētia exterior de oīb⁹ peccatis ſuis. ⁊ hoc falſum. ¶ Solutio. Ad primū dicimus ꝙ baptiſm⁹ ꝑ fidē mūdat illū / ſꝫ nō ꝑ ſolā fidē: ſed q2 baptiſm⁹ fit in ſimilitudine mortis xp̄i: ſicut dicit apo. xp̄s eñ moriēdo exſoluit q̄ nō rapuit: vnū eſt: ꝙ aut hō punit aut de⁹. baptiſm⁹ ḡ ꝑ fideꝫ delet culpā / ⁊ ꝑ mortē xp̄i ad cui⁹ ſilitudinē fit: delet oēm penā: ⁊ ꝓpter hoc nō eſt ſimile de penitētia: q2 penitētia nō fit i ſimilitudinē mortis xp̄i ſicut baptiſm⁹. — *Solutio ad primū.*

¶ Ad illud qđ obiectū eſt de ficto: dicim⁹ ꝙ augu. aliqñ fuit i iſta opinione: ꝙ i ipo momēto quo baptiſat̄ fict⁹ dimittunt̄ ei oīa pctā ſua: ſꝫ ſtati poſt baptiſmū redeūt: ſꝫ hāc opinionē retractauit. ꝓpt̄ea dubitādū ē ꝙ ficte accedēs ad baptiſmū ſuſcipit baptiſmū: ſꝫ nō effectū baptiſmi q̄ꝫdiu durat fictio / ſꝫ recedēte fictiōe hꝫ baptiſm⁹ effectū ſuū. i. facit qđ feciſſet prius ſi nō ipediuiſſet fictio. vñ totalit̄ oīa pctā q̄ — *Ad aliud. Auguſtin⁹ retractauit.*

habebat iſte añ baptiſmū delet. ſꝫ nō delet illa q̄ fecit poſt baptiſmū niſi q̄ꝫtū ad culpā. baptiſm⁹ eñ nō eſt iſtitut⁹ ad delēdū oīa pctā futura: ſꝫ tm̄ pt̄erita ⁊ p̄ſentia. vñ de illis q̄ fecit añ baptiſmū: nō ē iniūgēda penitentia exterior. baptiſm⁹ nō exigit gemitū neq̄ꝫ planctū exteriorē intellige. nā adult⁹ nō ſaluat̄ etiā baptiſat⁹ niſi habeat penitētiā interiorē: ſcꝫ ꝯtritionē. ſꝫ de alijs q̄ fecit poſt baptiſmū iniūgēda ē penitētia exterior: ⁊ de ipa fictione ſm vnū modū eſt duplex fictio. Una ſm ꝙ non aliq̄s credit baptiſmū ꝓdeſſe q̄ eſt fictio icredulitatis: ⁊ iſtā nō delet baptiſmus cū ſit ꝯria baptiſmo. vñ de iſta iiūgēda eſt penitētia. ē ⁊ alia fictio ſm quā aliq̄s nō ꝯterit̄ de pctis: ⁊ ſic nō cōtrit⁹ ſuſcipit baptiſmū. ⁊ hec fictio ē pctm̄ omiſſionis vel negligētie: iſta delet̄ totalit̄ ꝑ baptiſmū. baptiſm⁹ eñ nō ſolū ꝯfert grām: ſꝫ etiā cumulū grē. Eſt eñ character illuminās aiam ad ſuſcipiendū q̄d faciēdū: ⁊ quid nō magis q̄ꝫ ꝑ ſola naturalia. — *Baptiſmus nō delet peccata ſequentia ipm.* — *Duplex fictio.*

¶ De poteſtate baptiſmi / ⁊ primo q̄ fuit ptās quā potuit dare ſeruis ⁊ nō dedit. Capl̄m. iij.

Querit̄ de poteſtate baptiſmi / primo ergo videndū eſt q̄ fuit illa poteſtas quā dñs potuit dare ſeruis / ⁊ nō dedit. ſcđo qđ incōueniens accidiſſet ſi illā dediſſet. Sciēdū ergo ꝙ multiplex eſt ptās baptiſmi / ſcꝫ poteſtas miniſterij / ptās excellentie / ptās iuocationis / ptās auctoritatis / ptās coopatiōis / poteſtatem miniſterij dedit de⁹ ſacerdotib⁹ / ⁊ etiā omībus hominibus in articulo neceſſitatis: q2 baptiſm⁹ eſt ſacramentū neceſſitatis. poteſtas excellentie intelligitur poteſtas quedā quā ſm melioreꝫ baptiſtā melius daret̄ baptiſma vt. ſ. ex vi baptiſmi daret̄ gratia ſed ex maiori ſanctitate datur maior gratia ⁊ ex minori minor / ⁊ de hac ptāte intelligunt quidā ꝙ dñs potuit eā dare ſeruis: ſed nō dedit ne ſpes poneret̄ in hoie: ⁊ ne tot eſſent baptiſmi quot hoies vel ſerui — *Notandum. Multiplex poteſtas baptiſmi.*

Alij vero hoc intelligunt de poteſtate aduocatiōis potuit eñ dñs dare petro vt ad iuocationē nois petri fieret baptiſm⁹: ſicut in primitiua eccleſia ad inuocationē nois chriſti fiebat baptiſm⁹ / vt ſicut baptiſatū erat cū dicebat̄. Ego baptiſo te in noie chriſti ita baptiſatuꝫ eſſet: ſi diceret̄ / ego baptiſo te in noie petri: ſed hāc poteſtatē iuocatiōis nulli ſeruo dedit poteſtas prime auctoritatis in ſolo deo eſt: et illam nulli ſeruo potuit dare: ſicut nō poteſt de⁹ facere ꝙ purus hō ſit de⁹: hec ptās nō pōt eē i hoie / excepto — *Aliter ſm aliquos.*

Ayuntamiento de Madrid

chriſto. hoc em̄ eſſet ɔ maieſtatē diuinā: poteſtas co
operatōis eſt ptās qua hō coopaꝛ i baptiſmo ad ef=
fuſionē gr̄e ꝛ remiſſionē pcti. de hac ptāte dr a magi
ſtro ſup illū locū prime ad Coꝝ. Ego ſuȝ pauli/ ego
ſuȝ cephe ꝛc̄. qr deꝰ potuit dare illā ſuis: ſȝ nō dedit
potuit em̄ dare quādā ptātē creatā hoi: vt ſicut i ba
ptiſmo iohānis totū erat dei: totū erat hois: ita i ba
ptiſmo xp̄i totū eēt dei/ totū hois. et ſic hō coopareꝛ
deo in effuſione gr̄e ꝛ remiſſiōe pcti. ſiue g̊ itelligāt
magr̄i auctoritatē Aug. q̄ dicit ꝙ dñs ptātē baptiſ
mi potuit dare ſuis ꝛ nō dedit: de ptātē intelligētie
ſiue de ptāte inuocatiōis: tn̄ nō euadūt iſtā q̄ſtionē.
Queſtio. ¶ Utrū dñs potuit dare hmōi ptātē coopatiōis ſer
ɔ hoc arguiꝛ uis ſuis ſicut vult magiſter ¶ Sȝ ꝓbaꝛ ꝙ nō potuit
dare: qr dicit auctoritas ꝙ maius ē facere de impio
piū: ꝙ̄ creare celū ꝛ terrā. g̊ potuit ei dare ꝙ crearet
celū ꝛ terrā: ꝛ ita ꝙ eēt creator. g̊ ꝙ eēt deꝰ ꝛ hoc fal
ſum: ȝ ꝛ primū: nō potuit g̊ deꝰ dare ptātem creatā
Secundo. puro hoi mūdādi aīas. ¶ Iteȝ. ſi dñs dediſſet puro
hoi ſeq̄reꝛ icōuenīēs: ſcȝ ꝙ hoies ponerēt ſpem i pu
ro hoie: ſȝ deꝰ nō pōt facere aliq̄d ex quo ſequaꝛ icō
Tertio. uenīēs. g̊ nō potuit illā dare. ¶ Itē. dicit Aug. q̄lis
eſt iohānes talis ē eiꝰ baptiſmꝰ/ ꝛ q̄lis xp̄s talis ba=
ptiſmꝰ xp̄i. vn̄ qr baptiſmꝰ xp̄i ē q̄d diuinū: nullꝰ niſi
deꝰ pōt dare baptiſma diuinū: g̊ cū deꝰ nō potuerit
dare puro hoi vt eſſet deꝰ/ nō potuit dare ei potētiā
dādi baptiſma diuinū/ ꝛ ita nō potuit dare potētiaȝ
In oppoſitū coopatiōis. ¶ Sȝ ꝓbaꝛ ꝙ potuit: qr xp̄s potuit da=
re hoi poteſtatē mūdandi aīas: qđ ꝓbaꝛ: qr dedit ei
ſciētiā creatā oīm: g̊ ꝛ potētiā: ſicut em̄ oīpotētia ꝓ=
priū ē dei: ſic ꝛ oīſciētia. vn̄ deꝰ dr a theos qđ ē ɔtē=
plator quaſi q̄ cōtēplaꝛ oīa. ſi g̊ deꝰ potuit dare xp̄o
hoi potētiā creatā mūdādi aīas. ſic ꝛ aliꝗs hoībꝰ. et
Secundo. ita potuit dare ſeruis potētiā coopatōis ¶ Itē. deꝰ
dedit potētiā lapidibꝰ p̄cioſis curādi morbos cor=
porales. g̊ potuit dare aīabus ſctis potentiā curādi
Opinio ali= morbos ſp̄uales. qđ ɔcedunt q̄dā cū magr̄o. ¶ Ad
quorum. primā auctoritatē dicūt ꝙ maius ē facere de impio
Ad primū piū: ꝙ̄ creare celū ꝛ terrā. i. maior effectꝰ mie: ſȝ eq̄=
lis potētie: i creatiōe em̄ celi nichil iuenit deꝰ repu=
gnātie: ſȝ i iuſtificatōe impij aliq̄d iuenit repugnās
ſcȝ pctm̄ impij. in creatiōe celi ꝛ terre apparuit beni
gnitas dei: ſȝ in iuſtificatōe ipij apparet ſupabūdās
bonitas dei: maiꝰ em̄ ē facere de impio piū ꝙ̄tū ad
illud qđ fit. aīa em̄ ſctā ē melior i īfinitū/ ꝙ̄ īfiniti ce=
li et īfinite terre: ſicut dr in euāgelio: q̄d ꝓdeſt hoi ſi
vniuerſuȝ mūdū lucreꝛ/ aīe ſue ꝟo detrimētū patiaꝛ
Opio aliq̄rū ɔcedūt ergo ꝙ deꝰ dare pōt hoi puro potētiā creā=
di. i. de nichilo aliq̄d faciēdi: ſȝ ſm̄ quoſdā nō ſequiꝛ
ergo pōt facere ꝙ purꝰ hō creet: qr hoc ꝟbū creare
Illa opinio importat primā auctoritatē. ¶ Alij ɔcedūt iſtā: deꝰ
pōt facere ꝙ purꝰ hō creet: ſȝ nō pōt facere ꝙ purꝰ
hō ſit creator: qr hoc nomē creator importat primā
Ad ſecundū auctoritatē: ſȝ hoc ꝟbū creare nō iportat ¶ Ad ſcđo
obiectū dicūt ꝙ deꝰ bn̄ pōt facere aliq̄d ex quo ſeq̄=
tur icōuenīēs occaſionaliter: ſicut ex p̄dicatiōe ſua
Ad tertium multi iudei occaſionaliꝛ peiores facti ſūt. ¶ Ad ter
tio ob. dicūt ꝙ purꝰ hō pōt dare baptiſma diuinū: ſȝ
nō diuinū prima auctoritate/ ſȝ ſcđa. ſed hec ſolutio
ɔ hanc aꝛ. nulla videꝛ eē. Baptiſmꝰ em̄ iohānis tm̄ tpalis ꝛ trā
ſitoriꝰ ē: qr iohānes tm̄ tpalis fuit: ꝛ baptiſmꝰ xp̄i di
uinꝰ/ qr xp̄s deꝰ. g̊ ſm̄ hoc nullꝰ pōt dare diuinū ba
ptiſma: niſi ſit deꝰ. aliter em̄ nichil dixiſſet Auguſt.

¶ Itē in euāgelio: opa q̄ ego facio ipa teſtimoniū ꝑ Secundo.
hibēt de me: ſcȝ qr ego ſum deꝰ: ſed ſi purꝰ hō poſſet
mūdare aīas ꝛ facere miracula: opa illa non ꝑhibe=
rent teſtimoniū ꝙ xp̄s eēt deꝰ. g̊ ſm̄ hoc purꝰ hō nō
pōt mūdare aīas. ¶ Itē. eſto ꝙ deꝰ dedit alicui illā Tertio.
potētiā ꝛ ille ꝑ aliq̄đ opꝰ mūdat aliquā aīam: opus
illud ſiue motꝰ aīe aut ē volūtariꝰ aut naturalis aut
violētꝰ: ɔſtat ꝙ nō violētꝰ/ ſȝ naturalis: aut exigiꝛ cō
tactus aut nō. ſi ſic. Cōtra aīa baptiſantis nō pōt tā
gere aīaȝ baptiſati: g̊ nō exigiꝛ cōtactꝰ ꝛ ſi nō exigiꝛ
g̊ naturaliꝛ mūdat: g̊ ſemꝑ mundat. ꝛ hoc manifeſte
falſum. ſi ē volūtariꝰ ille motꝰ: g̊ ſm̄ hoc iſte volūta=
rie mūdat: g̊ qn̄ vult mūdat: ꝛ qn̄ nō vult nō mūdat.
et hoc iterū falſum. relinquiꝛ g̊ ꝙ deꝰ nō poſſit dare
hmōi ptātē hoi. ¶ Itē. dicit beatꝰ Dionyſiꝰ: optimi Quarto.
eſt optima adducere: mali ꝟo corrūpere: ſȝ optimꝰ ē
ordo iſte q̄ modo ē in rebꝰ vt ſcȝ deꝰ imediate faciat
ſummas creaturas: ſcȝ aīas ꝛ āgelos ꝛ eas i mēte ꝑ
ficiat. per eas ꝟo facit inferiores creaturas: vt ꝛ oīa
ad ip̄m reducanꝛ: ſicut dr i Eccle. ad locū vn̄ exeunt
flumina reuertunꝛ ꝛc̄. cū ergo ordo iſte optimꝰ ſit et
de natura optimi eſt optima adducere: g̊ cū deꝰ nō
poſſit facere ɔtra naturā ſuā: nō pōt ordinē iſtū mu=
tare. ergo nō pōt facere quin imediate ip̄e perficiat
aīa. ergo nō pōt dare hoi illā poteſtatē coopationis
¶ Item. dicit Auguſtinꝰ ꝙ cū hō adheret deo: ꝛ ſe Quinto per
quiꝛ leges diuinas eternas ꝛ incōmutabiles/ efficiꝛ Auguſtinū.
diuinꝰ eternꝰ ꝛ incōmutabilis. ergo lex diuina eter
na ꝛ icōmutabilis eſt. qđ patet ꝑ hoc qđ ſuꝑ hūc lo=
cū euāgelij. Celū ꝛ terra trāſibūt: verba aūt mea nō
tranſibūt. dicit gloſa. licet ſonꝰ exterior trāſeat: ſen=
tentie tn̄ ineternū ꝑmanēt: ergo hec ſentētia: Male
dictus homo q̄ cōfidit in hoie incōmutabilis eſt: g̊
hoc nō pōt eſſe verū/ benedictus homo q̄ cōfidit in
hoie: ſed poſſet eſſe verū: ſi deꝰ poſſet dare hoi potē=
tiā iuſtificandi ꝛ remittendi pctā: ergo deus nō pōt
dare hmōi potentiā creature. ¶ Itē dicit paꝛ ad fi= Sexto.
liū per Aggeū ꝓphetā. Pona te quaſi ſignaculū:
quia te elegi. Super quē locū dicit Hieronymꝰ ꝙ q̄ Hieronymꝰ
in deū crediderit hic quaſi anulo ſignatur: ergo ſm̄
hoc filiꝰ dei: ſygillū eſt ſygillans animas imprimēs
eis ſuā ſimilitudinē: ergo anima ſygillata eſt ſimili=
tudine dei: ſed in naturis ſygillū nō poteſt ſygillare
ergo cū homo ſygillatꝰ ſit ſp̄ualiter nō poteſt ſygil=
lare ſp̄ualiter: ergo nō poteſt habere potentiā iuſti=
ficandi: ergo nō poteſt dare ei illā potentiā. ¶ Iteȝ Septimo.
dicit dñs ꝑ Yſa. gloriā meā alteri nō dabo: ſed gl̄ia
dei eſt quod ip̄e fons oīm bonoꝝ et ꝙ ip̄e eſt imedia
ta cauſa glorie ꝛ gratie. ꝓpter hoc em̄ dicimꝰ. Glo=
rificamus te. ꝛ fontē oīm bonoꝝ ꝓfitemur te. aut g̊
eſt homo capax hmōi potentie iuſtificādi/ aut nō: ſi
eſt capax: ergo deꝰ dedit illā homini: dat em̄ vnicui
ꝙ̄ ſm̄ ꝓpriā virtutē vt habeꝛ in euangelio: ergo fal=
ſum dicit Auguſtinꝰ ꝙ nō dedit deus homini taleȝ Auguſtinꝰ.
potentiā: ſi ergo nō eſt capax: ergo deus nō pōt da=
re illā homini. ¶ Item vanitati eſt ſubiecta oīs cre Octauo.
atura: anima ergo etiā ſanctiſſima vanū quid eſt in
ſe: nec poteſt cōſeruare in ſe ſanctitatē ſuā: imo eua=
neſcit/ niſi ɔſerueꝛ a prima veritate: et ꝓpter hoc ait
pſalmiſta dicēs. Cōſerua me dñe ꝛc̄. ſi ergo nō pōt
in ſe cōſeruare grām ſuā multominꝰ poteſt cōſerua
re in alio: ergo nec dare alij. eiuſdē em̄ eſt dare ꝛ cō=
ſeruare. ſi dicatur ꝙ pōt illā dare ꝑ primā veritatē:

Ayuntamiento de Madrid

Solutio. et hoc iterū concedimꝰ. ¶ Solutio. ꝑdicatoꝛes dāt
gratiā ꝑ verba ꝑdicationis: tn̄ ipi nō docēt ꝓpꝛie lo
Auguſtinꝰ quēdo: vt dicit Augu. i libꝛo de magiſterio: imo ꝓ=
pꝛie ſolus deus docet/ qđ patet cū aliqs dicit aliqđ
vbū/ nec ꝯcedimꝰ/ nec negamꝰ: donec pꝛius ꝯſulue
rimus magr̄m iterioꝛē: ſed ſi hō dat grām tn̄ ꝑ pꝛi=
mā veritatē: hoc eſt dicere ꝙ pꝛima vitas tn̄ ꝓpꝛie
dat. ergo ſolus deꝰ pōt dare gratiā: non igit̄ pōt hō
Solutio. habere illā potentiā cooperatiōis. ¶ Qđ ꝯcedimꝰ
Solꝰ deꝰ pōt pꝛedictis rōnibꝰ: maxime qꝛ deus nō iuſtificat niſi
iuſtificare. ſm ꝙ illabitur eſſentialiter aie qđ eſt templū dei: ſi=
cut dꝛ in apocalipſi Ego ſto ad hoſtiū ⁊ pulſo: ſi ali=
quis michi aperuerit itrabo ⁊ cenabo cum eo: ⁊ ipe
mecū. Et in libꝛo ſapiētie dꝛ ꝙ ſapiētia i aias ſctās
ſe tranſfert/ ⁊ amicos dei/ ⁊ ꝓphetas cōſtituit/ ⁊ nec
anima nec angelus illabi poteſt eſſentialiter anime
vnde ſolus deus poteſt iuſtificare. Item ſolus deꝰ
ſygillū eſt. iteꝫ om̄is creatura vanū quid eſt in ſe nec
ſuſtētat niſi a pꝛima veritate: veritas em̄ vt ait Am=
bꝛoſius a deo eſt ꝙ ſi ipa non eſt: ipa eſt/ et hoc ꝓbat
hoc modo. ſi veritas nō eſt verū eſt veritatē non eſſe
nō ita aliqd eſt verū ⁊ ita veritas/ ⁊ ita ſi veritas non
Ad pꝛimū. eſt vitas eſt. ¶ Ad pꝛimū ergo dicimꝰ ꝙ deꝰ dedit
Cur aia xp̄i chꝛiſto homini oim̄ ſciētiā: non tn̄ potuit ei dare oi=
facta ē oiſci= potētiā creatā: ⁊ hoc eſt: qꝛ om̄ipotētia ꝓpꝛie eſt dei
ens et nō oi= vnde qđ eſt increatū Exo. om̄ipotēs nomen eiꝰ: ſed
potens. oim̄ ſciētia nō eſt ꝓpꝛiū dei. anima em̄ apta nata eſt
ſcire oia ⁊ etiā ipm̄ deū: ⁊ ꝓpter hoc nō eſt ſile. pꝛo=
pterea ſciētia eſt pars beatitudinis: vn̄ in euāgelio.
hec eſt vita eterna vt cognoſcā te ⁊c̄. ſꝫ potētia nō eſt
Ad ſecundū pars btitudinis. vn̄ nō ē ſile. ¶ Ad ſcđm dicimꝰ ꝙ
Nota. nō eſt ſile de ſanitate coꝛꝑali ⁊ ſanitate ſpūali. Sani
tas em̄ coꝛꝑalis nō ē a deo imediate imo ab elemen
tis ⁊ qualitatibꝰ elemētaris: et ꝓpt̄ hoc dn̄s potuit
dare ⁊ dedit oibꝰ ptātē curādi moꝛbos coꝛꝑales: ſꝫ
aia imediate eſt a deo: ⁊ ꝓpt̄ hoc eiꝰ oꝑatio imedia
Itex arguit̄ te eſt a deo. ¶ Sꝫ videt̄ ꝙ deꝰ potuerit dare hoi po
ꝙ hō poſſit teſtatē iuſtificādi: qꝛ dꝛ in actibꝰ. fide purificās coꝛ=
iuſtificare. da eoꝝ. ḡ fides purificat coꝛ: ḡ fides iuſtificat coꝛ: ḡ
habet potētiā: ⁊ fides ē creatura: ḡ deꝰ dedit alicui
creature potentiā iuſtificādi. eadē rōne potuit dare
Secundo. aie potētiā iuſtificādi. ¶ Itē. qđ foꝛma facit ſubie=
ctū facit: ſicut ſi caloꝛ calefacit calidū facit. ḡ cū fi=
des iuſtificet/ fides iuſtificat. ḡ fides habet poteſta=
Solutio ad tē iuſtificādi. ¶ Solutio. Ad pꝛimū dicimꝰ ꝙ fides
pꝛimum. nō dꝛ purificās coꝛda: ſꝫ deꝰ ꝑ fidē. vn̄ ꝓpꝛie loquē=
do fides nō iuſtificat effectiue: et ſi dicat̄ fidē iuſtifi=
Ad aliud. care tropice itellecta: deꝰ ꝑ fidē. ¶ Ad vltimo dici=
mus ꝙ fides hꝫ quoſdā effectꝰ eſſentiales ⁊ natura=
les: ⁊ quoſdā volūtarios. volūtarii ſunt ſicut motꝰ q
eliciunt̄ a fide: ⁊ illos cōicat ſubiecto ſuo. vn̄ hec eſt
vba ꝓpꝛie habēs fidē credit: effectꝰ aūt naturales ſūt
ſicut ꝙ purificat ꝙ faciat filios dei ꝙ aſſimilat deo ⁊
hmōi. ⁊ tales effectꝰ nō dicunt̄ niſi de deo q ē cauſa
immediata eſſentie fidei. ſic ſoluit̄ ſcđo obiectū ꝑ di
Itex arguit̄ ſtinctionē. ¶ Sed iterū ꝓbat̄ ꝙ poteſtatē coopera=
ꝙ ptās co= tionis potuit deꝰ dare homini: qꝛ ſuꝑ illū locū euan
oꝑādi po= gelii: vidi ſpm̄ ſctm̄ deſcendentē: quaſi columbā de
tuit dari hoi celo ⁊ manentē ſuꝑ eū ⁊ ego neſciebā. querit Augu
ſtinus: quid eſt ꝙ neſciebat iohānes baptiſta q pꝛi=
mo dixerat. Ecce agnꝰ dei q tollit pctā mūdi q poſt
me venit an̄ me factꝰ eſt: q etiā dixerat/ tu venis ad
me baptiſari: ⁊ ego a te debeo baptiſari. ⁊ poſtea ſol

uit Auguſtinꝰ dicēs: ꝙ iohānes baptiſta neſciebat Auguſtinꝰ.
ꝙ poteſtatē baptiſandi ſibi eſſet retēta. quod nō pōt
intelligi de poteſtate auctoꝛitatis pꝛime bn̄ em̄ ſcie
bat iohānes ꝙ illā nulli eſſet daturus nec de pote=
ſtate miniſterii: illā em̄ dedit apoſtolis ⁊ ſacerdoti=
bus/ ⁊ omnibus in articulo neceſſitatis: nec de pote
ſtate excellentie vel iuocatiōis. qđ ꝓbatur: qꝛ certi=
ficatꝰ eſt iohānes de hoc qđ dubitabat: certificatꝰ
aūt eſt ſicut ipe dixit. ſed q miſit me baptiſare in aq:
ille michi dixit. ſuꝑ quē videris ſpm̄ deſcendentē et
manentē ſuꝑ eū: hic eſt q baptiſat in ſpūſctō. et Au=
guſtinꝰ exponit: et a peccatis mūdat: ergo iohānes
baptiſta neſciebat ꝙ chꝛiſtus eſſet retenturus pote
ſtatē mūdādi a peccatis: ſed illā potuit dare apl̄is:
vt dicit auguſtinꝰ. ergo poteſtatē cooperatiōis po=
tuit dare homini: qđ eſt cōtra ꝑdicta. ¶ Ad hoc di= Solutio.
cimus ꝙ dn̄s potuit dare de ſua potētia huiuſmodi
potētiā: ſed nō potuit potētia oꝛdinata: ſicut poſſet
de potētia ſaluare iudā: ſed nō pōt de iuſta potētia/
⁊ poſſet aliquem punire quātūcūqꝫ meruerit: poſſet Nota.
inqꝫ de potētia: ſed nō poſſet de miſericoꝛdi potētia
ſimiliter potuit dare de potētia hmōi potentiā: ſed
nō potuit potentia oꝛdinata. ¶ Sed videtur ꝙ hec ꝯ hoc arguit̄
ſolutio nulla ſit: quia quicquid poteſt homo de po=
tentia poteſt ſimpliciter/ et econuerſo. ergo qcquid
poteſt deꝰ de potentia poteſt ſimpliciter/ ⁊ econuer
ſo. ſimiliter ergo verū eſt ꝙ deus poteſt dare homi=
ni potentiā cooperatiōis mūdandi animas. ¶ So= Solutio.
lutio. dicimꝰ ꝙ nō eſt ſimile de poteſtate dei ⁊ pote
ſtate hominis: qꝛ potentie hominis nichil eſt eſſen=
tialiter ānexū ꝑ qđ impediat̄ exire in quēlibet actū
ſuū: ſed potentie dei aliquid eſt annexū eſſentialiter
per qđ impediatur ne exeat in aliquē actū ſuū. vnde
nec valet hec argumētatio. Deus pōt de potētia pu
nire aliquē qꝫtūcūqꝫ meruerit: ergo pōt: miſericoꝛ=
dia em̄ ānexa eſt ⁊ impedit. vn̄ hic eſt fallacia ſm qd Fallacia.
ad ſimpliciter: qꝛ hoc verbū poteſt per ſe ſumptū po
tentiā liberā ſignificat: ſicut nō valet: angelus pōt
peccare de potentia: ergo pōt peccare: charitas em̄
ꝯfirmata ipedit. ¶ Soluimꝰ ḡ qđ dicit Auguſtinꝰ Ad auguſti=
ꝑ hāc additionē potuit dare de potētia/ vel pōt dici num.
ꝙ potuit dare. i. ꝙ nō dedit nō fuit ex impotētia ſua Itex arguit̄
¶ Sed itex ꝓbat̄ ꝙ deꝰ potuit dare hoi illā poten=
tiā: qꝛ ſuꝑ illū locū euāgelii Sicut pat̄ habet vitā in
ſemetipo: ſic dedit ⁊ fi. vitā habere in ſemetipo: ⁊ po
teſtatē dedit ei iudiciū facere. dicit auguſtinꝰ ꝙ pa
ter xp̄o inqꝫtū eſt vbū dedit vitā habere in ſemetipo
id eſt ptātē viuificādi aias: ſed inqꝫtū eſt hō dedit ei
ptātē iudiciū facere. i. ptātē ſuſcitādi coꝛꝑa: ibidem
em̄ dicit Auguſtinꝰ ꝙ pater qdaꝫ facit ꝑ filiū nō ex Auguſtinꝰ.
ſua ſubſtātia vt pati crucifigi/ ⁊ reſurrectionē coꝛꝑo
rū/ nā reſurrectionē facit ex ſua ſubſtātia. Querit̄ ḡ
de qua ptāte itelligit̄ cū dicit̄: dedit ei ptātē iudiciū
facere/ aut. ſ. de ptāte auctoꝛitatis/ aut de ptāte mi=
niſterii. ſi de ptāte auctoꝛitatis: ḡ xp̄s ſm ꝙ hō ptā=
tem habet ſuſcitādi coꝛꝑa: ergo ſm ꝙ homo pōt mi
racula facere: ergo pater dedit chꝛiſto ſm ꝙ homo
poteſtatē creatā faciendi miracula: ergo eadē rōne
potuit ei dare potentiā creatā mūdandi aias: ſicut
em̄ mūdare aias eſt ſupꝛa naturā. ſic facere miracu=
la eſt ſupꝛa naturā. Item talia que ſunt ſupꝛa natu=
rā fiunt ex ſubſtātia dei: ex ſubſtātia em̄ vere nō fiūt
ḡ ſicut dedit xp̄s poteſtatē hoi faciēdi miracula: ſic

Ayuntamiento de Madrid

ꝛ potuit ei dare ptãtẽ mũdãdi aīas: ſi vo itelligaꝛ de
ptãte miniſterij nulla eẽt diſtinctio quã Auguſtinꝰ
facit. ptãtẽ eñi miniſterij iuſtificãdi aīas habet xp̃s
Solutio. ſm ꝙ homo ꝛ ſacerdotes ꝛ p̃dicatores. ¶ Solutio.
Ad hoc dicẽdũ ẽ ꝙ illa deꝰ põt facere ex ſua ſubſtã
tia q̃ ꝑ ſe ꝛ imediate facit: ꝛ q̃ ipe ſolꝰ ꝓprie dicit fa=
cere. ſicut ſoli ãgelo dꝛ ieſſe ãgelos ꝛc̃. qꝛ ei primo ꝛ
ꝑ ſe ineſt. alia vo q̃ facit deꝰ mediãte natura nõ dꝛ fa
cere de ſua ſubſtãtia. vnde dꝛ creare aīas ꝛ ſuſcitare
de ſua ſubſtãtia: iſti eñi ſunt ꝓprij ꝛ imediati effecꝰ
eiꝰ: ſȝ nõ dicit ex ſua ſubſtãtia creare corpa hũana ꝛ
ſuſcitare. creat eñi ex limo ꝛ reſuſcitat ex puluerībꝰ
vñ mediate ꝛ talẽ poteſtatẽ et etiã auctoritatẽ vt ſit
auctoritas ſub auctoritate: dedit deꝰ pater xp̃o hoi
ſicut dꝛ in pſal. dabit deꝰ vocẽ vtutis ꝛc̃. vox eñi xp̃i
hẽbat ptãtẽ ſuſcitãdi corpa: ſȝ ptãtẽ ſuſcitandi aīas
nõ potuit dare xp̃o hoi: ſm ꝙ homo: ſed qꝛ facit ex
ſua ſubſtãtia. ꝛ ꝑ hãc diſtinctionẽ ptȝ ſolutio ad oīa
Notandum. obiecta. ¶ Poſt hoc ſciendũ ꝙ hmõi locutiões fre=
quẽter iueniunꝛ in ſacra ſcriptura. xp̃s ſm ꝙ hõ de=
dit hoībus dona: ꝛ itelligiꝛ de donis grãrũ: xp̃s ſm
ꝙ hõ ſaluat: xp̃s ſm ꝙ hõ itroducit in paradiſum et
ꝯſimiles. ſed ſciendũ ꝙ cũ dꝛ ſm ꝙ homo dedit do=
na hominibꝰ: in talibꝰ hec dictio ſm notat vnionẽ: ꝛ
eſt ſenſus. vbũ vnitũ homini dedit dona hominibꝰ:
in alijs aũt locutionibꝰ hec dictio ſm notat cauſam
meritoriã vel ſatiſfactoriã: chriſtus eñi ſm ꝙ hõ me
ruit nobis vitã eternã ꝛ liberationẽ a pena ꝑ hoc ꝙ
ſatiſfecit ꝓ nobis. dictũ eſt ſuperiꝰ ꝙ deꝰ facit que=
dã de ſubſtãtia/ ſicut reſuſcitationẽ aīaꝝ: q̃dã nõ de
Ↄ dicta ar. ſubſtantia: ſicut reſuſcitationẽ corporũ. ¶ Sed con
trariũ dicimꝰ. dicit eñi Augu. i libro ꝯfeſſionũ diri=
gens ſermonẽ ad deũ patrem ſic/ dñe de nichilo fe=
ciſti oīa nõ de tua ſubſtãtia: qꝛ ſi eſſent de tua ſubſtã
tia eſſẽt id qđ tu es: nihil ğ facit de ſua ſubſtãtia nec
Solutio. reſuſcitationẽ aīaꝝ nec aliud. ¶ Et ſolutio ad hoc ẽ
per diſtinctionẽ equiuocatõis huius prepoſitionis
de: ꝙ cũ dꝛ/ dñe nõ de tua ſubſtãtia ꝛc̃. notat ibi hec
ꝑpoſitio de: cauſam materialẽ: ex qua ſicut eñi aliq̃
portio materie hoīs generãtis trãſit in hoiem gene
ratũ ſic quodã mõ ſubſtãtia dei patris trãſit in filiũ
id eſt pr̃ dat ſubſtãtiã filio ſuo intm̃ ꝙ remanet apđ
eũ. hoc mõ nulla creatura eſt de dei ſubſtãtia: ſed cũ
dicit deꝰ reſuſcitat aīas de ſua ſubſtãtia: hec ꝑpoſi=
tio de: notat quaſi cauſam materialẽ in qua ꝛ effica=
Auguſtinꝰ. ciã ꝓpriã. Dicit eñi Aug. ſup illũ locũ iohãnis. hic
q̃ baptiſat ꝛc̃. qꝛ aīa rõnalis nõ viuit de petro vel de
paulo: ſȝ de ſolo deo. vñ i pſalmo: michi adherẽ deo
bonũ eſt: viuẽdo eñi ſpũalit̃ delectaꝛ aīa: et q̄eſcit in
deo tãq̃ i cauſa materiali: materiali dico in q̃ nõ ex
qua: idẽ aũt eſt aīaȝ reſuſcitari: qđ viuere ſpũalit̃. vñ
cũ dꝛ deꝰ reſuſcitat aīam de ſubſtãtia ſua: idẽ eſt qđ
hec/ deus eſt cauſa efficiẽs ꝓpria ꝛ imediata vite ſpi
ritualis huiꝰ anime: ꝛ eſt cauſa materialis i qua vel
cauſa materialis in qua q̄eſcit et viuit aīa: in ipo eñi
viuimꝰ/ morimur/ ꝛ ſumus/ dicit apo. ꝛ ſic hec ꝑpo
ſitio de: notat cauſam materialem in qua ꝛ efficaciã
ꝓpriã: ipe eñi deꝰ ꝓprie ꝛ imediate illuminat aīam
per fidem nõ aliquo mediate: ſicut minus lumen q̃
ſol non reddit nobis ſolem viſibilem: ita minus lu=
men q̃ deus non reddit deum viſibilem anime.

¶ Quod incõueniens accidiſſet ſi deus de=
diſſet poteſtatẽ coopatõis baptiſandi alicui

QUerit qđ icõueniẽs accidiſſet ſi deꝰ dediſ Alia q̃ſtio.
ſet poteſtatẽ coopatõis baptiſandi alicui
Et dicit Aug. ꝙ illã ptãtẽ potuit dñs da Auguſtinꝰ.
re hoi: ſȝ noluit ne ſpes poneret in hoīe/ ꝛ Ↄ auguſtinũ
ne tot eẽnt baptiſmi quot baptiſte. ¶ Sȝ arguit p̃io.
obicit. ſi deꝰ noluit dare illã ptãtẽ hoi. ſ. vt vnus hõ
daret meliorẽ baptiſmũ q̃ alius/ ne ſpes poneret in
hoīe: ğ nõ debuit illã dare: ergo eadẽ rõe nõ debuit
illã dare hoi ꝙ vnꝰ hõ meliꝰ p̃dicaret q̃ aliꝰ vel cã=
taret miſſam q̃ aliꝰ: ne ſpes poneret in hoīe. ¶ Itẽ. Secundo.
hoc ẽ icõueniẽs ponere ſpem in hoīe. dicit eñi i pſal
mo: leuaui oculos meos ad mõtes. i. ad ſctõs: vñ ve
niat auxiliũ michi. ¶ Itẽ de btã vgine dꝛ. dulcedo Tertio.
ꝛ ſpes nr̃a ſalue. ergo ſpes ponẽda eſt i hoīe. ¶ Itẽ Quarto.
obicit de hoc qđ dicit: ne tot eẽnt baptiſmi quot ba
ptiſte: aut eñi itelligit tot i nũero aut i ſpecie. ſi tot i
numero: illud nõ ẽ icõueniẽs: imo plures lõge ſũt i
nũero baptiſmi q̃ baptiſte ꝛ quot ſunt baptiſati/ tot
baptiſmi: ꝛ plures ſunt baptiſati q̃ baptiſte: ſi itelli
giꝛ tot i ſpecie illud nõ accideret: qꝛ ſi hoīes coopa=
renꝛ deo i baptiſmo ꝙ tot eſſent baptiſmi in ſpecie/
quot baptiſte i nũero. ergo illa rõ nulla ẽ. ¶ Itẽ. ꝛ ſi Quinto.
hoīes cooparenꝛ deo tm̃/ nõ eſſent niſi miniſtri dei/
ſȝ modo baptiſte ſunt tm̃ miniſtri dei: et tñ baptiſmi
nõ diuerſificanꝛ ſm ſpeciẽ/ ſed ſm diuerſitatẽ mini=
ſtroꝝ: ergo nec tũc diuerſificarenꝛ. ¶ Si dicaꝛ ꝙ in Euaſio.
telligiꝛ tot i nũero: ſȝ ſm maiorẽ ꝛ minorẽ bonitatẽ:
qꝛ melior baptiſmꝰ daꝛ a meliore baptiſta: ꝛ minus
bonꝰ a minus bono: adhuc tñ remanet vnus baptiſ=
mus/ ſicut et vna fides: licet vna ſit melior altera: ſi=
militer vnũ baptiſma eẽt: licet vnũ baptiſma melius
eẽt alio. ¶ Solutio. Multiplex eſt ſpes. eſt eñi ſpes Solutio.
venie/ ſpes grẽ/ ſpes glie: q̃libet iſtarũ i ſolo deo ha Spes eſt
bẽda eſt. vñ de q̃libet tali dictũ eſt: maledictꝰ q̃ cõfi multiplex.
dit i hoīe. ẽ etiã ſpes auctoritatȝ prime/ ꝛ ſpes auxi=
lij/ ſpes aũt prime auctoritatȝ duplex/ vna q̃ boni ex Quõ ſperan
pectãt a ſolo deo tãq̃ a primo auctore oĩe bonũ ſi= dũ ſit in hoīe
ue tpale ſiue eternũ/ ſiue corpale ſiue ſpũale. Alia ẽ et quõ non.
qua mali a principibꝰ cũ p̃latis nõ habito reſpectu
ad deũ expectãt tpalia bñficia: et iſta ſpes mala eſt.
iſti eñi de p̃lato faciũt ydolũ: et de tali ſpe eſt dictũ:
maledictꝰ q̃ cõfidit in hoīe: ꝛ ponit carnẽ brachium
ſuũ. ſpes autẽ auxilij poniꝛ bene in ſctis hoībꝰ: ꝛ ſic
ꝑ hmõi diſtictionẽ patet ſolutio ad primas obiecti=
ones. ¶ Ad illđ dicimꝰ ꝙ hoc: Ne tot eſſent baptiſ Ad primas
mi quot baptiſte ſic itelligẽdũ eſt: ne tot eſſent in nu obiectiões.
mero/ tñ ſm maiorẽ et minorẽ bonitatẽ vt videlicet
melior baptiſmꝰ dareꝛ a meliori baptiſta: ꝛ minꝰ bo
nus a minus bono. hoc autẽ eſſet incõueniẽs: qꝛ rũ=
pereꝛ vnitas eccleſie: ſicut rũpebaꝛ ad corīthios di=
cẽtes. ego apollo/ ego ſuȝ pauli. ꝛc̃. vñ Aug. vt colũ
ba. i. eccl̃ia remaneat in ſimplicitate: ſigno columbe
oſtẽdiꝛ ſctõ iohãni ſolꝰ xp̃s baptiſare. ꝯcedimꝰ tñ ꝙ
ſi hmõi ptãs coopatõis eẽt data hoi adhuc nõ eſſet
hõ niſi miniſter baptiſmi. ¶ Sȝ duplex ẽ miniſteriũ Duplex mi=
eſt eñi miniſteriũ rei quã opaꝛ vel coopaꝛ miſter: ſi= niſterium.
cut ꝯtingit mõ in p̃dicatiõe: et eſt miniſteriũ rei quã
nõ operaꝛ miniſter vel cooperaꝛ: ſed ad quã operaꝛ:
ꝛ hoc mõ ſacerdotes miniſtri ſũt baptiſmi iterioris
qꝛ operanꝛ ad infuſionẽ grẽ: ſȝ nõ operanꝛ infuſionẽ
grẽ nec cooperanꝛ: ſȝ ſolꝰ deꝰ operaꝛ. ¶ Sȝ queriꝛ/ Paruum du
cũ deꝰ nõ dederit hoi poteſtatẽ coopationis baptiſ bium.
mi: vt. ſ. vnꝰ meliꝰ baptiſaret q̃ alius: q̃re dedit dñs

poteſtatē ꝑdicādi: vt. ſ. vnꝰ meliꝰ q̄ȝ alius ꝑdicet. ex
hoc eñ fiūt ꝯtētiões ⁊ ſciſmata iter diſcipulos. ❡ Si
dicaꝛ ꝙ baptiſmꝰ facit filios dei: ⁊ ꝑdicatio nō: ⁊ ꝓ=
pter hoc nō ē ſimile de baptiſmo ⁊ ꝑdicatiōe. ❡ Cō
tra. dicit apl's: filioli mei quos iterū parturio donec
formeꝛ in vobis xp̄us. ⁊ alibi/ ꝑ euangeliū meū ego
vos genui: ⁊ intelligiꝛ de generatiōe ſpūali. ergo ꝑ=

Solutio pri mi dubij.

dicatio facit filios dei ❡ Solutio. ad hoc dicimꝰ ꝙ
nō eſt ſimile: q2 baptiſmꝰ ad hoc traditꝰ eſt principa
liter: vt faciat filios: ſed ꝑdicatio ꝓpter multa alia
tradita eſt: ſcȝ ad pūgendū pigros: q2 v̄ba ſapientiū
quaſi ſtimuli ad accelerādū tardos ⁊ ad ſiſta: nec fa
cit filios dei niſi monēdo vt videat hō qd ſcriptū ſit
in corde ſuo. vñ dicit Aug. i li. de magiſtro ꝙ ꝑdica

Soluitꝛ vna q̄ſtio prius mota.

tor ꝓprie nō docet. vnꝰ eſt tm̄ magr̄ q̄ i celis ē ❡ Ad
hoc qđ q̄rebaꝛ ſupiꝰ q̄re deꝰ dedit hoi vt vnꝰ meliꝰ
cātaret miſſaȝ q̄ȝ aliꝰ. Dicimꝰ ꝙ nullꝰ ꝯficit corpus
xp̄i meliꝰ q̄ȝ alius. vñ hoc mō nullꝰ meliꝰ cātat miſ=
ſam q̄ȝ alius. ſed aliquis facit expeditiꝰ ꝑparatoria
q̄ȝ aliꝰ: ⁊ hoc mō aliq̄s baptiſat meliꝰ q̄ȝ alius: q2 di=
cit expeditiꝰ v̄ba: ⁊ cathezizat ⁊ exorciſat ⁊ inungit.

❡ De forma baptiſmi. Quartū capitulum.

Quarto q̄riꝛ đ forma baptiſmi: ad quā exi
gunꝛ tria. ſ. forma v̄boꝝ/ et intētio bapti=
ſandi ⁊ elemētū aq̄. ❡ Forma v̄boꝝ hec
eſt: ego baptiſo te in noīe pa. ⁊ fi. ⁊c̄. hanc
formā v̄boꝝ determinat dñs in fine ma=
thei: cū dicit diſcipulis: ite docete oēs gētes: bapti=

Queſtio.

ſantes in no. pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. Circa formā iſtā multiplex

Arꝛ. ꝙ ly baptiſo non eſt de eſſentia forme bapꝛ.

eſt q̄ſtio. prima eſt de ſubſtractione. ſcđa de additōe
tertia de ipa forma totali. quarta de corruptione et
ſubſtractiōe. ❡ Primo q̄riꝛ: vtrū verbū baptiſandi
ſit de eſſentia verboꝝ q̄ exigunꝛ ad baptiſmū. ꝓbaꝛ
ꝙ nō. Quia ſi ego velim ſignare me nō exigiꝛ ꝙ ego
dicā: ego ſigno me: ſed ſufficit ꝙ ego habeā intētio=
nē ſignandi me: ⁊ ꝓferā iſta verba/ in no. pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ.
Eodēmodo ſi bñdicā panē nō exigitur ꝙ ego dicaȝ
hoc: ego bñdico panē. ſimiliter ſi ꝑdiceꝛ euāgeliū nō
ē neceſſe ꝙ ego dicā hoc: ego ꝑdico euāgeliū: ergo
ſi ego baptiſo te nō req̄riꝛ ꝙ dicā. bap. te: ſed ſufficit
ꝙ habeā baptiſandi intētionē et ꝓferā iſta verba: in

Euaſio.

no. pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. ❡ Si dicaꝛ ꝙ q2 deꝰ appoſuit dictio=
nem ſignificantē actū baptiſandi in forma verboꝝ:
ꝓpter hoc v̄bū baptiſandi eſt de eſſentia forme ver=

ꝯ hanc aꝛ.

boꝝ nulla videꝛ eſſe ſolutio: q2 cum dñs miſit diſci=
pulos ad predicandū dixit: ite/ predicate euāgeliū
omī creature. tm̄ ad hoc ꝙ aliquis predicet/ nō opor
tet vt dicat ſe ꝑdicare. ergo ad hoc ꝙ aliq̄s baptiſet

In oppoſitū

nō oportet vt dicat ſe baptiſare. ❡ Contra. vſus ec=
cleſie hoc habet ꝙ v̄bū baptiſandi ſit de forma ver=
boꝝ. ⁊ Alexāder dicit in q̄dā decretali: ꝙ niſi bapti
ſans dicat ita: ego baptiſo i no. pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. nō eſt ba=
ptiſatū. ergo verbū baptiſandi eſt de eſſentia forme

Solutio q̄ſtionis.

verboꝝ. qđ cōcedimꝰ. ❡ Ad primū dicimꝰ ꝙ nō eſt

Ad primū.

ſimile: verba eñ iſta i no. pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. ad multa ſe ha=
bent/ ſcȝ ad ſignādū/ ad bñdicendū/ ad baptiſandū.
baptiſmꝰ eñ ſacramentū neceſſitatis eſt: et propter
hoc neceſſe eſt baptiſantē determinatā intētionē ha
bere expꝛ'ſſaȝ: ne euageꝛ animꝰ ad alia: cū illa v̄ba ad
alia ſe habeāt. ⁊ ꝓpꝛ hoc neceſſe eſt vt baptiſans in=
tentionē baptiſandi quā habet per verba exprimat

Ad ſecundū

baptiſo te. ⁊c̄. ❡ Et ad ſcđm obiectū dicimꝰ ꝙ dñs
cū mittebat diſcipulos ad predicandū: nō vtebatur
verbo determinato: ſed aliquādo dicebat: ite ꝑdica
te: aliquādo ita: ite docete: ſed cū tradidit formā ba
ptiſmi determinata dictione vſus eſt dicens: bapti=
ſantes eos in noīe patris ⁊ fi. ⁊c̄. et propter hoc non
eſt ſimile de predicatione ⁊ baptiſmo.

❡ De ſubſtractione. Queſtio ſecūda.

Queriꝛ poſtea de ſubſtractiōe: vtrū baptiſmus

Arꝛ. ꝙ non.

ſit/ ſi tm̄ ſic dicatur. baptiſo te in no. pa. Et vi=
detur ꝙ nō: quia nō eſt forma verborum preſcripta

In oppoſitū

a dño. ❡ Sed ꝓbaꝛ ꝙ ſit baptiſmus: quia in primi=
tiua eccl'ia fiebat baptiſmꝰ ſic: baptiſo te in no. chri=
ſti: vt habetur in actibus apl'oꝝ. ergo ſi in noīe vniꝰ
ꝑſone. ſ. filij tm̄ fiebat baptiſmꝰ: eadē rōne ſit baptiſ

Secundo.

mus in no. pa. tm̄. ❡ Itē. dicit Ambroſius ꝙ ſi ali=
quis baptiſans nominet tm̄ vnā ꝑſonā: ⁊ de alijs be
ne ſentiat/ verū baptiſma ſit: ſi vero tres nominet/ ⁊
de aliqua male ſentiat/ totuȝ ſubruit. ergo ſi aliquis
dicat tm̄: ego baptiſo te in no. pa. et bene ſentiat de
alijs verꝰ baptiſmꝰ ē. ⁊ hoc ē icōueniēs: q2 nō obſer=

Tertio

uaꝛ forma quā tradidit dñs. ❡ Itē. ex hoc ſequiꝛ ꝙ
hereticꝰ nō baptiſet etiā ſi nominet tres ꝑſonas: cū

Solutio queſtionis.

de aliqua illarū male ſentiat. ❡ Solutio. nō eſt du=
bium ꝙ non eſt baptiſmus: ſi tm̄ ſic dicatur: baptiſo

Baptiſmꝰ in primitiua eccleſia cur fiebat tm̄ i noīe chriſti.

te in no. pa. ❡ Baptiſmus tamē fiebat in primitiua
eccleſia hoc modo: baptiſo te in no. chriſti: duabus
de cauſis. ❡ Prima eſt vt nomen chriſti qđ erat in=
cognitum hominibꝰ fieret celebre ⁊ amicū. hoc eñ

Prima cā.

nomē chriſtus ſanat/ lenit ⁊ illuminat ſm illud: oleū
effuſum nomen tuū. et beatus Bernardus dicit: ꝙ
chriſtus iubilus eſt in corde/ mel in ore/ melos in au

Scđa cauſa

re. ❡ Secunda eſt quia hoc nomen chriſtus dat in=
telligere totam trinitatem. Chriſtus eñ interpreta
tur vnctus/ vnctus autē dat intelligere vnctam per
ſonam. i. filium: et perſonam vngentem. i. patrem: ⁊
ipam vnctionem ſcȝ ſpiritumſanctū: ſed hoc nomen
pater non dat intelligere totam trinitatem: ⁊ ꝓpter

Ad ſecundā

hoc non eſt ſimile. ❡ Auctoritas vero Ambroſij in
telligitur duobus modis. primo vt ſumatur ſignifi=
cans pro ſignificato hoc modo: ſi nominet tātū vnā
perſonam/ et de alijs ſentiat bene: verum baptiſma
eſt. ſ. vera fides: baptiſmus eñ ſacramentum eſt ve=
re fidei. ſimiliter ⁊ illud totū ſubruit. i. fides ſubruit
ſecūdo intelligitur proprie: ſed tantū in caſu: ſicut ſi
ſacerdos fidelis ita dicat/ baptiſo te in noīe patris:
et hoc dicto ſtatim obmuteſcant vel puer moriatur
tunc ſit verū baptiſma. ſummꝰ eñ ſacerdos ſupplet

Ad tertiam.

qđ pie inceptum eſt in minori ſacerdote ❡ Similiꝛ
vltima pars auctoritatis intelligenda eſt in caſu cū
videlicet hereticus exprimit erroreȝ vel hereſim in
verbis: vt ſi dicat. ego baptiſo te i no. pa. maioris: et

Nulla eſt excōicatio q̄ cōtinet err apertum.

filij minoris ⁊. ſſ. tunc nullū eſt baptiſma: ſicut nulla
eſt excōmunicatio que continet errorem apertum.

❡ De additione. Queſtio tertia.

Queritur poſtea de additiōe: vtrū ſcȝ ſit baptiſ
mus ſi dicaꝛ ſic. baptiſo te in noīe pa. ⁊ fi. et. ſſ.

Solutio.

et beati petri. ❡ Et dicūt magiſtri ꝙ ſi illud vltimū
addat aliquis ex ſola deuotiōe/ non intendēs illud
eſſe de eſſentia forme verborum/ baptiſmus eſt. Si
vero credat illud eſſe de eſſentia forme/ ⁊ ꝓpter hoc
illud agat: non eſt baptiſatus.

❡ De totali forma. Queſtio quarta.

Queriꝛ poſtea de iſta forma. vñ ſcȝ habeat vox
illa ꝙ ad eiꝰ ꝓlationē fiat baptiſmꝰ. Aut eñ

Ayuntamiento de Madrid

hoc habet natura/ aut a ſignificatione: cõſtat ꝙ non
a natura: ergo a ſignificatione: ergo voces eandẽ ſi-
gnificationẽ habentes eãdẽ vim habẽt: ergo ſi ſic di
catur baptiſo te i noie genitoris/ ꝛ geniti/ ꝛ flaminis
Solutio — almi baptiſm⁹ eſt. ¶ Solutio. Habent ille voces a ſi
gnificatione: baptiſm⁹ eni mũdat ꝑ fidem/ et ꝓpter
hoc in baptiſmo ſunt dictiones exprimẽtes fidẽ. ſ. ꝛ
vnitatẽ dei/ ꝛ trinitatẽ pſonaꝝ: potius aũt vocib⁹ il-
lis data eſt vis illa ꝙ̃ alijs: qꝛ per iſta noia pr̃ et fili⁹
expreſſius ſignificant pſone vt ſunt i eternitate: ꝛ ex
tra tp̃s ꝙ̃ per alia: qꝛ genitus participaliter põt ſu-
mi: ꝛ ita tẽporaliter: quod non cõuenit diuine pſone

¶ De corruptione verborũ. Queſtio quinta.

DE corruptione verboꝝ ſimiliter queritur
vtrum ſcꝫ ſit baptiſm⁹ ſi aliquis dicat/ ba
ptiſo te i nomie patria ꝛ filiaꝛ ſpũſſancta.
videtur ꝙ non: qꝛ non vtitur forma debi-
ta. ¶ Sed cõtra. videtur ꝙ ſit baptiſm⁹:
quia ſi aliqua vetula ex ſimplicitate corrupat verba
dñice orationis: non propter hoc inutilis eſt oro illa:
ergo ſi baptiſans ex ſimplicitate corrũpat formam
verboꝝ que exiguntur ad baptiſmũ corruptio hmõi
Solutio — non impedit quin ſit baptiſm⁹. ¶ Quod concedunt
magiſtri ſi ex ſola ſimplicitate corrupãtur verba ꝛ te
neãtur ſyllabe principales: ꝓ quanta aũt corruptio
ne preciſe determinare an ſit baptiſm⁹: non eſt hois
determinare: ſed ſi ille q̃ corrũpit verba intẽdit intro
ducere hereſim nõ eſt baptiſm⁹: non propter corru-
ptionem verborũ: ſed quia non habet intentionẽ ba
ptiſandi que neceſſaria eſt ad baptiſmum.

¶ De materia baptiſmi. Queſtio ſexta.

DE materia aũt baptiſmi dicim⁹ ꝙ habet fieri
in elemento aque ꝛ nõ in alio liquore ꝛ hoc qꝛ
Duę ſũt cauſe ꝓpter q̃s baptiſmus fit i aqua. — baptiſmus eſt ſacramentũ neceſſitatis. vnde dns vo
luit illud fieri in illo liquore: quẽ oẽs poſſent habe-
re. ſ. in aqua. oleũ eni et vinũ nõ oẽs habere poſſent.
et eſt alia de cauſa. quia aqua habet expreſſam ſimi-
litudinẽ cũ gratia de qua dictu eſt ſupra. ¶ De quã-
titate etiã ſolet queri. et conſentiunt in hoc oẽs ma-
giſtri. ꝙ in articulo neceſſitatis ſufficit tm̃ aq̃ in qua
poſſit ſtingi pricipalior pars ſcꝫ caput quo tm̃ ablu-
to in articulo neceſſitatis ſufficit ſi puer nõ ſit totus
natus baptiſat⁹ eſt. vel ſi poſtea tot⁹ naſcatur viu⁹ ꝛ
dubitetur an ſit baptiſat⁹ remediũ habemus. bapti
ſandus eſt eni. ꝛ non dr̃ iteratũ qđ dubitaẽ eſſe factũ

¶ De intentione. Queſtio ſeptima.

QUeritur poſtea de itentione circa quã di-
cit beatus Auguſtinus ꝙ ſi totũ factũ eſt
inimice ꝛ iculariter inuocandũ eſt diuinũ
auxiliũ. videtur aũt falſum dicere ꝙ ſi to-
tum inimice ꝛ ioculariter factũ eſt: nõ eſt baptiſatũ:
quia ille qui imergit nõ habet itentionẽ baptiſandi:
ſed iocãdi: intentio vero baptiſandi neceſſaria eſt ad
baptiſandũ. Ad quid ergo diuinũ auxiliũ inuocãdũ
Solutio — eſt cum iſte baptiſand⁹ ſit. ¶ Et hoc eſt ſolutio. qꝛ in
caſu illo in quo dubitatur vtrũ factũ ſit inimice an i-
tentione baptiſandi/ tũc inuocãdũ eſt diuinũ auxili-
um: ſed ſi certũ ſit ꝙ totũ inimice factũ ſit baptiſan-
Sed contra hanc ſolutionem arguiẽ. — dus eſt. ¶ Sed probaẽ ꝙ ſiue dubiũ ſit ſiue nõ: inuo
candũ eſt diuinũ auxiliũ: quia ſi certũ eſt ꝙ totũ ini-
mice factũ eſt: habemus quid ex humano auxilio fa
ciamus. baptiſandus eſt eni: ſed ſi incertũ ſit an ini-
mice totũ factũ ſit: ergo dubiũ eſt an iſte baptiſand⁹
ſit: ergo baptiſandus eſt. quia nõ diciẽ iteratum qđ
dubitatur eſſe factũ: ergo in vtroqꝫ caſu habem⁹ qđ
ex humano cõſilio faciam⁹: ergo i neutro caſu inuo
candũ eſt diuinũ auxiliũ. hoc eni eſſet deũ tẽtare: ſed
ſi homo nichil diuini haberet auxilij: tunc demu in-
uocandũ eſt diuinũ auxiliũ. ¶ Solutio cũ dubiũ eſt — Re ad argumẽtũ predi.
vtrũ totũ factu eſt inimice inuocandũ eſt auxiliũ di
uinũ: vt ipſe reuelet nobis veritatẽ. recurrenduꝫ eſt
eni ad primũ magiſtrũ: qñ volum⁹ certificari de du
bijs: ſicut cũ veniſſent quidã ad alexãdrũ papã que
rentes: vtrũ quidã pueri baptiſandi eſſent quos qui
dam puer anaſtaſius factus ſimulatorie epiſcop⁹ ba
ptiſauerat Alexander papa inuocauit diuinũ auxi-
lium: et reuelatũ eſt ꝙ non erant baptiſandi: qꝛ puer
ille habuit intẽtionẽ baptiſandi: intẽdebat eni face-
re qđ facit eccleſia. in oibus eni diſcendis ꝛ facien-
dis implorandũ eſt diuinũ auxiliũ. in diſcẽdis vt mẽ
tem illuminet. in faciendis vt ad operandũ adiuuet — Tẽtare deuꝫ quid ſit.
hoc aũt nõ eſt tentare deũ. Eſt eni tentare deũ velle
explorare diuinã voluntatẽ erga ſe indebito modo.
hoc aũt eſt nõ cooperando cũ debeamus cooperari
deo: vel dubitando de deo cũ nõ debeamus dubita
re: vt iudei q̃ dicebãt. nunquid poteſt nobis parare
menſam in deſerto: et etiã alijs modis. ¶ Sed vide — Dubium
tur ꝙ ad baptiſmum ſufficiat forma verborũ et intẽ
tio cũ elementũ aque: dicit eni Auguſtin⁹. detrahe
verbis. ꝛ qđ eſt aqua niſi aqua: accedit verbũ ad ele
mentum aque ꝛ fit ſacramentũ qđ dupliciter expo-
nitur: ſcꝫ vt ipſa aqua fiat ſacramentu per verbu ſe-
cundum illos qui dicũt ꝙ aqua abluẽs eſt ſacramẽ
tum. ¶ Uel ſacramentũ fit. i. caracter ſcd̃m illos q̃ — Scd̃m q̃ſdã aqua i baptiſmo eſt ſacramentum. ſm̃ alios ꝟo character in aĩa eſt ipẽ baptiſmus.
dicũt ꝙ ſolus caracter eſt baptiſm⁹. dicit ergo acce
dit verbũ ad elementũ: ꝛ fit ſacramentũ: nõ qꝛ diciẽ
ſed qꝛ crediẽ: ergo ſi nõ crediẽ nõ fit ſacramẽtu. ergo
ſi patrin⁹ nõ credat nec ſacerdos cũ conſtet de ꝑuu
lo ꝙ non credit nec erit baptiſm⁹ ibi: et tm̃ ſacerdos
ille intẽdit facere qđ facit eccl'ia et vtiẽ forma debi-
ta ꝛ in elemẽto aque. ¶ Solutio licet non credat ſa
Solutio. — cerdos vel patrin⁹ vel ille qui baptiſaẽ: tm̃ baptiſm⁹
eſt: qꝛ fit in fide eccleſie. vnde ſic intelligendu eſt nõ
quia dicitur: ſed quia creditur. i. quia fit i fide ſacra-
mentũ. ¶ Sed queritur an ſit ibi baptiſmus ſi nul- — Queſtio.
lus credat ¶ Forte dicet ꝙ impoſſibile eſt nullũ cre — Ar̃ primo.
dere: quod probatur: quia in fine Mathei dicit dñs
Ecce ego vobiſcũ ſum omnibus dieb⁹ vſqꝫ ad conſum
mationem ſeculi: ꝛ in apoca. dictu eſt illis vt requieſce
rẽt tempus adhuc modicũ: donec impleaẽ numer⁹
conſeruoꝝ et fratrũ ſuoꝝ: neceſſe eſt aũt deum verũ
dixiſſe: ergo neceſſe eſt eccleſiam duraturam vſqꝫ ad
conſummationẽ ſeculi/ ſiue vſqꝫ ad finẽ mundi: ergo
impoſſibile eſt nullũ credere ¶ Item nauis petri cõ — Secundo.
cuti põt: ſed mergi nõ põt. ¶ Item deus non poteſt — Tertio.
deſtruere eccleſia ſuã. qꝛ no poteſt malũ facere: nec
diabolus/ nec vicia poſſũt eã deſtruere: quia porte
inferi non preualebũt aduerſus eã: ſi ergo eccl'ia nõ
põt deſtrui: ꝛ erit: ergo neceſſe eſt eccleſiã eſſe vel fo
re. ergo impoſſibile eſt nullũ credere. ¶ Sed cõtra.
poſſibile eſt duos nõ credere/ ꝛ tres no credere ꝛ mil — In oppoſitũ
le ꝛ ſic de alijs: ergo poſſibile eſt nullum credere: ſi
ergo null⁹ credat/ null⁹ eſt baptiſatus. ¶ Solutio.
Ad hoc dicẽdũ ꝙ ſi null⁹ crederet/ tm̃ ſi aliqs vteret — Solutio.
forma debita verboꝝ ꝛ haberet intentionẽ faciendi
quod facit eccl'ia vt ſumatur verbum confuſe. i. ſi m-

Ayuntamiento de Madrid

tendit facere quod conſueuit eccl'a baptiſmus eſſet
intelligēdū eſt ergo: q2 ſi credit. i. q2 ſit in fide credē-
tium. i. in tali fide qualem ſolet habere eccl'ia: vel ha
Ar ꝙ eccl'ia — beret ſi eſſet. ¶ Sed circa hoc qḋ queſitū eſt vtrum
nō poſſit de- — eccleſia poſſit deſtrui: probat adhuc ꝙ neceſſariū eſt
ſtrui. — eccleſiam militantē fore vſq3 ad finē mundi. (de triū
Primo. — phante eni hic non eſt dubiū quin neceſſariū ſit ipſā
eſſe) dicunt eni ſancti ꝙ matrimoniū ſpūale eſt inter
xp̄m 2 eccleſiā / qḋ fuit initiatū in pphetis 2 patriar-
chis: cōſummatū in incarnatione qñ ipleta fuit hec
petitio ſalomonis. Oſculet me oſculo oris ſui: ratū
aūt eſt inter fideles. eccl'ia eni fidē habet 2 xp̄s plus
ꝙ̄ fidē / ergo matrimoniū illud indiſſolubile eſt: ergo
Secundo — neceſſe eſt eccl'iam militātē fore. ¶ Item in apocali
pſi. Tene qḋ habes ne alius accipiat coronā tuam:
ergo ſi iſte amittit coronā ſuā. alius accipit et ſic de
alijs. 2 ſic neceſſe eſt alios accepturos coronā: ergo
In oppoſitū — neceſſe eſt eccl'iam militātē eſſe. ¶ Sed cōtra i liber
tate arbitrij eſt credere vel non credere: ergo poſſi-
bile eſt ꝙ tota eccl'ia in cui' libero arbitrio eſt crede
re: ꝙ nō credat: qḋ probat per hoc ꝙ vniuerſitas iu
deorū q̄ prius fuit eccl'a modo nō eſt eccl'a dedit eni
dn̄s libellū repudij. primo decē tribub': poſtea dua
bus: vt habet in Iere. Sicut ergo cōtingit ꝙ illi qui
fuerūt prius eccl'ia modo nō ſunt eccl'ia: ſic pōt cōti
gere ꝙ vniuerſitas fideliū q̄ modo eſt eccl'a fiat non
Solutio ne- — eccl'a et ſic nō eſt neceſſe eccl'am militātē fore ¶ So
ceſſe ē eccl'az — lutio. ad hoc nobis videt dicēdū ſine preiudicio me
eſſe neceſſita — lioris ſententie: ꝙ eccl'am militantē fore eſt neceſſa-
te pticulari — rium neceſſitate pticulari: non neceſſitate totali. pri
non neceſſita — ma eni et principalis intētio bonitatis dei qua fecit
te totali. — hoies / fuit vt hoies eſſent participes dei: vt cōplere
tur curia celeſtis ex hoibus in aliquo numero certo
ordinauit ergo deus vt p ſucceſſionē fideliū implea
tur curia celeſtis. 2 huic ordinationi nullus pōt reſi
ſtere. 2 propter hoc militātem eccl'am neceſſariū eſt
fore neceſſitate particulari: q2 nec duo nec tres ſeu
reges ſiue demones poſſunt deſtruere fidē vniuerſa
liter: ſed tota eccl'ia pōt deſtruere fidem p libertatē
arbitrij: vnde nō eſt neceſſariū militātē eccleſiā fore
neceſſitate totali ſiue neceſſitate rei. 2 eſt ſimile i vni
uerſalib': dr̄ ei ꝙ neceſſariū eſt vniuerſalia eſſe ſicut
neceſſariū hoiem eſſe ſed nō eſt neceſſariū niſi neceſ
ſitate particulari. null' eni ſpecialiter pōt facere ꝙ
nullus homo ſit. oēs tñ inſimul ſūpti poſſunt facere
ꝙ nullus homo ſit. poſſūt eni ſe oēs obligare ad hoc
ad obiectōeſ — vt nullus de cetero generet. ¶ Argumentationes
vero ille q̄ pbāt ꝙ neceſſe eſt eccl'am militātem fore
recipiende ſunt p neceſſitate particulari. 2 ille que p
bant ꝙ cōtingens eſt ipſā fore p neceſſitate totali. et
ſic ſoluendum eſt per diſtinctionem.

¶ De his que antecedūt baptiſmū. Capi. v.

¶ De exorciſmo. Prima queſtio.

QUinto capitulo. querit de baptiſmo puu-
lorū in quo cōſiderāda ſunt tria. ſc3 ante-
cedentia ad baptiſmū. 2 ip̄e baptiſm': 2 ſe
Exorciſmus — quentia Antecedentia ſunt orones quas
quid ſit. — dicit ſacerdos 2 exorciſm' 2 cathecíſm' Eſt aūt exor
Utrū p exor — ciſmus idē ꝙ adiuratio qua ſacerdos adiurat demo
ciſmū expel- — nes dicēs. Exi ab eo ſpūs imunde. da honorē deo vi
lat diabolus — uo 2 vero. ¶ Querit aūt vtrū p exorciſmū huiuſmo
Arguit ꝙ ſic — di expellat diabol' a paruulo: videt ꝙ ſic: q2 ad hoc
Secundo — exorciſmus ſit vt expellat diabol'. ¶ Itē p exorciſ

mos ſalomonis expellebāt iudei demones ab obſeſ
ſis corporibus: ſed magis ſpūales 2 efficaciores fue
rūt noſtri exorciſmi ꝙ̄ exorciſmi ſalomonis: ergo p
noſtros exorciſmos expellit diabolus. ¶ Itē ſi ſalo — Tertio.
mon nō credidiſſet ꝙ p exorciſmos ſuos expelleret
diabolus nō vſus fuiſſet illis: ergo ſi eccl'ia crederet
ꝙ exorciſmi ſui nō expellerent demones: nō vteret
illis. ¶ Si dicat ꝙ per exorciſmū expellat diabol' — Euaſio.
a paruulo: ergo aut expellit pctm̄ / aut diminuitur: ſi
expellit. Contra. non expellit niſi p baptiſmū: ſi di-
minuit. Cōtra. iſte puulus minime eſt malus: q2 nō — cōtra quā ſf
habet niſi originale: ergo non pōt fieri minus mal':
ſic ergo non expellitur pctm̄ nec diminuit per exor
ciſmum: ergo nec expellit per exorciſmū diabolus:
non ei eſt in paruulo niſi per pctm̄. ¶ Ad hoc dicūt — Prima opio
multi: ꝙ per exorciſmū expellit diabolus nō quātū
ad pctm̄: ſed quātū ad hoc ꝙ nō habet poteſtatē no-
cendi paruulo corporaliter. ¶ Alij dicūt ſicut dice — Scd'a opio.
bat magiſter prepoſitiuus quātū ad diminutionem
pcti. vñ dicebat ꝙ ſi puulus ſtati decederet poſt ex-
orciſmum: minores tenebras pateret ꝙ̄ ſi non eſſet
exorciſat' 2 magis pticiparet de luce ſpūaliū: expel
litur ergo pctm̄ ex toto. Nō eſt ſimile de exorciſmis
ſalomonis: illi eni tñ ad hoc erāt vt demones exirēt
a corporib': exorciſmi vero eccl'ie nō ſunt tñ ad hoc
¶ Solutio. nobis aūt videt ꝙ exorciſmus 2 cathe. — Tertia opio
et ſalis linitio: duab' de cauſis ſiūt. Prima eſt ppter — q̄ eſt doctorz
honorē et ſolēnitatē baptiſmi. Scd'a eſt ad intelligē
tiam eorꝫ q̄ facit baptiſm' ſalis eni linitio ſigt diſcre
tiones que dant in baptiſmo. vnde ſicut cū ponit lu
men in manu pueri non illuminat ppter hoc aia: ſed
per hoc ſignificat ꝙ aia illuminat ſpūaliter a baptiſ
mo: ſic p exorciſmū nō expellitur diabol'. ſed ſignifi — Per exorciſ-
catur ꝙ per baptiſmū expellitur diabolus. vnde nō — mū nō expel
dicuntur a magiſtris hmōi ſacramēta: ſed ſacramē- — litur diabol'
talia. ¶ Exorciſm' ergo nō expellit diabolū: q2 non
eſt ad hoc: ſed ad hoc ſignificādū. vnde nō eſt ſimile
de exorciſmis ſalomonis: piū etiā eſt credere ꝙ ma — Maior grā
ior grā datur in baptiſmo cū ſit exorciſm' ꝙ̄ cū non — dat i baptiſ-
ſit. vñ ſenſus eſt: recede ſpūs imunde in tpe baptiſ- — mo cū ſit ex-
mi vt hoc verbum recede teneatur pro tempore. — orciſmus ꝙ̄
cum non ſit.

¶ De cathecíſmo. Secunda queſtio.

POſt exorciſmum ſequitur de cathecíſmo — Cathecíſm'
Eſt aūt cathecíſmus idē quod inſtructio — quid ſit.
baptiſmi. debēt eni baptiſandi, inſtrui de
articulis fidei. ¶ Sed videtur ꝙ cathecíſ — Ar primo.
mus inutiliter fiat quo ad paruulū: q2 paruulus nō
eſt ſuſceptibilis diſcipline ¶ Itē cū queritur a ſacer — Secundo
dote / credis i deū? 2 vis baptiſari? patrinus reſpon
det credo: volo: aut reſpōdet pro ſe / aut p paruulo:
pro ſe non: q2 pro ſe nō vult baptiſari: ſed p paruulo
ergo mētitur: quia paruulus non credit nec vult ba
ptiſari ¶ Ad ſolutionē huius ſciendū eſt ꝙ in primi — Solutio.
tiua eccl'ia adulti baptiſabant: ſed anteꝙ̄ baptiſabā
tur inſtruebātur in fide: et cū inſtructi eſſent baptiſa
bantur in ſabbato paſche: ad ſignificandū ꝙ per ba-
ptiſmū reſurgūt baptiſati a morte pcti: vel in ſabba
to pēthecoſtes: ad ſignificandū ꝙ per baptiſmū dat
ſpūſſanctus. vnde dicit Dionyſius i tractatu de ba-
ptiſmo ꝙ cathecíſat' adducebatur ab anadocho ad
hiereā id eſt ad ſacrum pricipem ſiue epiſcopū: ana — Hiereus
dochus aūt idez eſt ꝙ patrinus: ab ana / quod eſt ſur — Anadochus
ſum et duco ducis: patrinus eni ſurſum ducebat il-

lum quē inſtruebat de celeſti ſapientia/et de articu=
lis fidei: q2 ergo in primitiua eccl'a primo inſtruebā
tur adulti ⁊ poſtea baptiſabant: vt oſtendat vnus eſſe
baptiſmus ſit ⁊ modo in paruulis: q̄diu ſunt paruu
li non ſunt ſuſceptibiles diſcipline. ⁊ cū patrinus re
ſpondet credo ⁊ volo baptiſari: reſpondet pro paruu
lo: ſed improprie loquit et eſt ſenſus ille paratus eſt

Ad qd obligant patrini

ſuſcipere fidem et baptiſmū. Obligat eni ſe patrinꝰ
ad hoc vt cū ad adultā etatē venerit paruulꝰ inſtruat
ipſum de articulis fidei: ⁊ qualiter abrenunciare de
beat diabolo/⁊ oibꝰ pompis eiꝰ. vnde dicit Ambro
ſius ꝙ longe plus debemꝰ diligere filios quos de ſa
cro fonte ſuſcepimꝰ q̄ȝ illos quas ſcd'ȝ carnē genera

Qui ſunt magis diligendi ſm ambroſium vel filij ſpūales vel carnales.

uimus. ¶ Sed videt hec auctoritas eſſe cōtra ordi=
nem caritatis: q2 poſt deū ⁊ poſt nos primo diligēdi
ſunt parentes ⁊ filij. deinde extranei. ¶ Sed illā au
ctoritatē intelligūt quidā quātū ad quēdā effectū ca
ritatis nō quātū ad oēs: ſed quantū ad hoc ꝙ patri=
nus magis doceret filiū ſpūalē de articulis fidei: et

Arḡ ad idem.

de cultu dei q̄ȝ filiū carnalem. ¶ Sed hoc iterū vide
tur falſū: q2 quantū ad ſpūalia magis tenet quilibet
diligere filiū q̄ȝ extraneū. q2 de lege cōi nature et ex
vi matrimonij tenet docere filiū ſuū ad cultum dei:

Non magis tenetur pr̄ inſtruere i fide filium ſpūalē q̄ȝ carnalem.

hoc eni eſt vnū bonū matrimonij. ſ. proles que educat
ad cultū dei: ergo non magis tenet aliq̄s docere de
articulis fidei filiū ſpūalem q̄ȝ carnalē. qđ cōcedimꝰ
¶ Unde auctoritatē Ambroſij ſic itelligimꝰ magis
debemꝰ diligere filios q̄s de ſacro fonte ſuſcepimꝰ i

Solutio auctoritatis ambroſij.

quātū ſunt filij ſpūales/q̄ȝ filios quos ſcd'ȝ carnē ge
nerauimus inquantū ſunt carnales. i. magis diligē
da eſt filiatio ſpūalis vbicū ſit/q̄ȝ filiatio carnalis.
¶ Dicimus ergo ꝙ licet paruulus nō credat: tñ ba
ptiſatur in fide patrini: vel eccleſie. ſicut eni non ha=
bet pctm̄ a ſe: ſed ab alio ſic nō mundat ꝑ fidem pro
priam (fidem dico motū) ſed per fidē alterius. cathe
ciſmus ergo non eſt ꝓprie ſacramentū vel ſacramen
tale: nec exorciſmus ſimiliter: ſed exſufflatio quā fa
cit ſacerdos ſacramētalis eſt. ſignificat eni ꝙ ꝑ ſpm̄
ſanctum ſufflatū exſufflatur poteſtas diaboli. ſimili
ter ſaliua/ſacramentalis eſt. ⁊ ſignificat ſapientiā di
uinā. vnde ꝑ hoc ſignificat ꝙ in baptiſmo aperit os
ſpūale ad deū laudandū. ⁊ aures ſpūales: ad audien
dum verbū dei. inungit ergo paruulus oleo ſancto
in pectore ad ſignificandū qđ corde debet credere.
et inter ſcapulas ad ſignificandū ꝙ onus dñi debet
portare leue. Inūgit etiā ad ſignificādū ꝙ baptiſmꝰ
debet eſſe rex ⁊ ſacerdos. ſicut dicit petrꝰ. vos eſtis
genus electū/regale ſacerdotiū. ⁊ btūs io. in apoca.
primo: fecit nos regnū/ſacerdotes deo ⁊ patri ſuo.
¶ Poſt baptiſmū vero inungit paruulus criſmate i
capite ad ſignificādū ꝙ baptiſans debet habere ni=
torem conſcie. ⁊ odorē bone fame. Criſma eni cōfici
tur ex oleo quod ſignificat nitorē bone conſcie. ⁊ bal
ſamo qđ ſignificat odorē bone fame. Poſtea vero da
tur criſmale paruulo: et dicit et accipe veſtē ſanctā.
⁊c. et dicit criſmale ad litterā: q2 tangit caput quod
inunctū eſt criſmate ⁊ ſignificat opera munda ⁊ pu=
ra: de cuiuſmōi veſtimēto dr̄ i eccl'aſtico ſicut nix i oi
tempore ſint veſtimēta tua cādida. ⁊ in apo. beatus q
cuſtodit veſtimenta ſua ne nudus ambulet. ¶ Dixe
runt aūt multi heretici ꝙ paruulus ſine pctō eſt ⁊ ꝓ
pter hoc nō indiget baptiſmo. ¶ Cōtra quos oppo
nit Auguſtinꝰ multiplicit in libro de baptiſmo puu
lorum probās paruulos habere pctm̄ quin iuſticia
dei nō īfligit penā ſine pctō videmꝰ aūt ꝑuulos mul=
tas penas habere vt egrotari ⁊ mori: ergo pctm̄ hñt.
¶ Itē dicit apoſtolꝰ ꝙ ꝑ vnū hoīem pctm̄ intrauit in
mundū. ⁊ per pctm̄ mors: ergo in nullo eſt mors niſi
non ſit vel fuerit pctm̄: ergo cū contingat paruulum
manentē paruulū mori: paruulus manens paruulꝰ
habet pctm̄ ¶ Itē oēs peccauimꝰ in adā: ergo ⁊ par
uulus peccauit in adā: ergo habet pctm̄ tractum ab
adam: et ita indiget baptiſmo: quod concedimus.

¶ Utrum baptiſmus paruulorū conferat eis
virtutes. Capłm ſextū. Prima queſtio.

Queritur de baptiſmo paruulorū vtrū con
ferat eis virtutes ꝓbat multipliciter ꝙ ſic *Arḡ ꝙ ſic.*
dicit eni Aug. ꝙ fides datur ⁊ nutrit fide *Primo.*
baptiſmi: datur quātū ad paruulos: nutri
tur maxime quātū ad adultos: ergo paruulis in ba=
ptiſmo datur fides: ergo alie virtutes. ¶ Itē niſi q̄s *Secundo.*
renatꝰ fuerit ex aqua ⁊ ſpūſctō: nō intrabit in regnū
celorū: ſed iſte paruulus eſt renatus: ergo habet ſuā
natiuitatē: ſed in oi natiuitate dat aliqua vita: ergo
iſti paruulo in hac ſcd'a natiuitate datur aliqua vita:
non corporis: ergo ſpūalis. ſed vt dicit ꝓpheta ⁊ apo
ſtolus. iuſtus ex fide viuit: ⁊ intelligit de vita ſpūali:
ergo iſte ꝑuulus habet fidem. ⁊ inde vt prius ¶ Itē *Tertio.*
iſte paruulus eſt purificatus: ergo iuſtificatꝰ: ſed di
cit apl's iuſtificati ſumꝰ ex fide: ergo ꝑuulus habet
fidem. ¶ Itē iſte paruulus renatꝰ eſt ex aqua ⁊ ſpū= *Quarto.*
ſancto: ergo pōt intrare in reg. ce. ita ꝙ ſi moriat ſta
tim euolabit ſed nō poteſt euolare ſine pēnis. penne
aūt ſunt virtutes quibꝰ volat in celū. ergo habet vir=
tutes: ergo nullus efficit filius diaboli niſi per pctm̄
mortale: ergo a cōtrarijs. Nullꝰ efficit filꝰ dei niſi ꝑ
baptiſmū: ergo ꝑ baptiſmū conferuntur ei virtutes.
¶ Itē baptiſmus eſt vltima preparatio aīe ad ſuſci *Quinto.*
piendum gratiā. eſt eni illuminatio vt dicit Dionyſi
us ⁊ figuratio aīe qua figuratur aīa: et habilitatur
ſumma habilitatione ad ſuſcipiendū gratiā: ergo ſi=
cut cū in vtero matris formatꝰ eſt fetus: ⁊ figuratur
ſumma ⁊ vltima organiſatione: neceſſe eſt ifūdi aīaȝ:
ita cū baptiſatus eſt paruulus neceſſe eſt īfundi gra
tiam/⁊ ita paruulus baptiſatꝰ habet virtutes. Itē ſi
non habet virtutes ꝑ quid efficit dignꝰ vita eterna:
ſi dicatur ꝙ ꝑ innocētiam baptiſmalē. Contra Adā
in ſtatu innocētie habuit maiorem innocentiā q̄ȝ iſte
paruulus: q2 iſte ꝑuulus habet fomitē: ⁊ multas cor
ruptiones q̄ non fuerūt in Adā: ergo ſi iſte ꝑuulꝰ ꝓ=
pter innocentiā baptiſmalē eſt dignus vita eterna:
Adā ꝓpter maiorē innocētiā fuit dignꝰ vita eterna:
ſed hoc eſt falſū: ergo nec paruulus ꝓpter innocētiā
baptiſmalē eſt dignꝰ vita eterna: relinquit ergo ꝙ ꝑ
virtutes ſit dignus vita eterna: ⁊ ita habet virtutes
has: ⁊ multis alijs modis pōt ꝓbari ꝙ paruulus ba
ptiſatus habeat virtutes. ¶ Sed cōtra Dicit Augu *In oppoſitū*
ſtinus ꝙ ſicut mundatur adultus per fidem: ita par
uulus per ſacramentū fidei: ergo ꝑuulus nō munda
tur per fidem: aliter enim nulla eſſet diſtictio quam
ponit Auguſtinus: ſed ſi paruulus baptiſatus habe
ret fidē mūdaret per illā: ergo non habet fidē: ergo
nec aliquas virtutes. ¶ Item non habet fidē in vſu. *Secundo*
hoc conſtat: nec i habitu: ille eni dicitur habere fidē
in habitu: q̄ habilis eſt ad credendū in actu. i. q̄ cū co
gitat de articulis ſtatim credit: ſȝ cū iſte ꝑueniet ad

annos diſcretionis: ſi ꝓponant ei articuli fidei: dicꝫ
ſe ignorare illos: ꝗ ſm hoc nõ habet fidẽ in actu nec
Tertio in vſu: ꝗ ſimpliciṫ nõ habet. ¶ Itẽ ſicut alie ſcientie
hñt ſua pricipia ⁊ ɔcluſiões ſuas: ita ẽt theologia: ſꝫ
pricipia theologie ſũt articuli fidei: fides ei articulꝰ
eſt pricipiũ nõ ɔcluſio ¶ Sed dñ̃a eſt: qꝛ pricipia alio
rũ ſciẽtiarũ oibus ſũt ꝑ ſe nota: ſed principia theo=
logie nõ ſũt ꝑ ſe nota niſi fidelibꝰ: ſed articuli fidei
nõ ſunt noti iſti paruulo qñ primũ venit ad ãnos di=
ſcretiõis: ꝗ iſte nõ eſt fidelis: ꝗ nõ habet fidẽ. ¶ Si
dicaṫ ꝙ articuli fidei ſunt ei ꝑ ſe noti/ tñ indiget ali=
qua inſtructiõe: ergo ſm hoc ſi credat articulos per
illam inſtructionẽ: credet ergo hoi inſtruẽti/ ⁊ nõ ſo
li deo: ergo non habet fidẽ: fides eñ ſoli deo credit.
Solutio queſtionis. ¶ Solutio. Cõcedimꝰ ꝙ paruulis i baptiſmo danṫ
ꝟtutes. ¶ Et ad illã diſtinctionem Auguſtini. ſicut
Ad primam rationem. adultus mũdatur ꝑ fidẽ. ⁊c̃. Dicimꝰ ꝙ nõ dicit hoc
Auguſtinus quaſi paruulus nõ mũdetur per fidẽ:
ſed hoc dicit ꝙ adultꝰ cooperatur ad ſui emũdatio
nẽ: credit eñ primo libero arbitrio vt poſtea credat
per fidem: ⁊ ſic mũdetur: ſꝫ paruulus nichil coope=
ratur: ſed ꝑ ſolũ baptiſmũ recipit fidẽ per quã mun=
Ad ſecundã datur. ¶ Ad ſcd̃o obiectum dicimus ꝙ paruulus
iſte habet fidẽ in habitu: ſed eſt quidã habitus ꝓpin
quior actui/ ⁊ quidã implicitus/ ⁊ quidã explicitus.
ſicut ſimplex vetula fidem habet implicitam de qui
buſdam articulis: ſimiliter ille cũ veniet ad ãnos di
ſcretionis fidẽ habebit in habitu implicito: ⁊ remo=
Ad tertiam. to ab actu. ¶ Ad illud quod obiectuꝫ eſt ꝙ articuli
Principia et ſuppoſitiões differunt. fidei nõ ſunt ei per ſe noti. dicimꝰ ſunt ei per ſe noti.
Sed notandum ꝙ quedam principia ſunt dignita=
tes. quedam ſuppoſitiones. principia per ſe viden=
tur ſine aliqua cõfabulatiõe. ſuppoſitiões nõ viden
tur ſine aliqua leui expoſitione. ſimiliter articuli fi=
dei ſunt ꝑ ſe noti quibuſdã fidelibus per modũ di=
gnitatis. videlicet eis qui habẽt exercitationẽ itelle
ctus in eis q̃ dei ſunt. qbuſdã aũt fidelibꝰ per ſe no=
ti ſunt ꝑ modũ ſuppoſitionis ⁊ illis aliqua explica=
tio eſt faciẽda ad hoc vt credãt in actu: qꝛ adhuc te=
Ad vltimam nebre pcti ſunt ſuper faciẽ abyſſi. ¶ Ad vltimo ob=
iectũ dicimꝰ ꝙ licet ei fiat aliqua explicatio vł expo
ſitio ab anadocho: ſiue a patrino vel ab aliquo magi
ſtro exteriori: nõ ꝓpter hoc credit hoi imo ſoli deo:
magiſter eñ exterior non facit niſi rememorationẽ
ſollicitat eñ ipm ⁊ incitat vt redeat ad cor vt videat
⁊ ɔſcederat q̃ deus poſuit in aia ſua illuminãdo ipm
per fidẽ. vñ licet ſoli magiſtro interiori credat. hoc
tñ eſt ad remẽorationẽ ⁊ incitationẽ magiſtri exte=
Iterũ arḡ ad principale rioris. ¶ Sed adhuc videṫ ꝙ paruulis i baptiſmo
non denṫ ꝟtutes. duplex eñ perfectio aie rõnalis.
Primo. ſcꝫ virtus et ſcia: ſed paruulus ꝙdiu paruulꝰ eſt non
Secundo. eſt ſuſceptibilis ſcie: ergo nec virtutis. ¶ Itẽ cũ ca=
tulus ante tẽpus determinatũ nõ dr̄ cecus neqꝫ vi=
dens: ergo paruulꝰ ante tp̄s determinatũ i quo vtiqꝫ
poſſit vti libero arbitrio nõ dꝫ dici cecꝰ vel videns:
ergo nõ debet dici habere habitũ vidẽdi: ſed habitꝰ
videndi ſpũaliter eſt fides: ergo nõ debet dici habe
re fidem anteqꝫ vti poſſit libero arbitrio. ¶ Solutio
Solutio. aia rõnalis duobꝰ modis ſuſceptibilis eſt virtutis.
vno modo ꝑ acqſitionẽ et alio modo per ifuſionẽ. ꝑ
acquiſitionẽ qñ per viã nature moueṫ preparãdo ſe ⁊
habitãdo ad ſuſceptionẽ gratie ⁊ hoc modo paruu=
lus manẽs paruulꝰ: nõ eſt ſuſceptibilis. nec ſcie nec
virtutis: ſed ꝑ infuſionẽ ſuſceptibilis eſt virtutꝫ anteqꝫ
vtatur libero arbitrio. ſicut patet i ſalomone cui ifu
ſa eſt ſapiẽtia dũ dormiebat ⁊ tũc non poterat vti li=
bero arbitrio. nec eſt ſimile de catulo: qꝛ ibi ɔſidera
tur via nature ſed i infuſione nõ cõſideraṫ via nature

¶ Utrum baptiſmus paruulorũ auferat ori=
ginale peccatum. Queſtio ſecunda.

Sed iterũ querit de baptiſmo paruulorum
Arguiṫ ꝙ baptiſmꝰ nõ deleat origiale vtrũ auferat originale. Videṫ ꝙ nõ: qꝛ re=
gula eſt i ethicis: ꝙ qualis eſt actus talis
eſt habitus: ſed actus originalis pcti ſiue
fomitis eſt venialis tñ. ſ. primus motus: originale
ergo pctm̃ tñ eſt veniale: ſed gratia non eſt cõtraria
veniali pctõ: ergo grã baptiſmalis nõ expellit pctm̃
originale/ etiã inquantũ eſt pctm̃. ¶ Itẽ ſi pctm̃ ori Secundo.
ginale eſt tñ veniale: ergo non facit paruulũ filium
diaboli: ergo baptiſmus nõ facit de filio diaboli/ fi=
lium dei. ¶ Itẽ primus motus poſt baptiſmũ eſt ve Tertio.
nialis: ſed qualis eſt actus talis eſt habitꝰ: ergo ori=
ginale ſiue fomes etiã poſt baptiſmũ eſt pctm̃ venia
le: ergo eſt malũ malo culpe: ergo baptiſmus nõ au=
fert originale/ nec quantũ ad culpam/ nec quantum
ad penã. ¶ Itẽ baptiſmꝰ aufert originale/ aut ergo Quarto.
totaliter quantũ ad culpã et oĩmodã penam/ aut nõ
totaliter: ergo cum mors corporalis ſit pena origi=
nalis pcti aufert mortẽ corporalẽ: ergo facit paruu
los imortales/ et hoc falſum: ſi nõ totaliter. Contra
Baptiſmus delet pctã actualia mortalia totaliter
quantũ ad culpã et oĩmodã penam: ergo multo for=
tius delet originale totaliter quod minꝰ eſt. ¶ Itẽ Quinto.
mors corporalis eſt imediatus effectus pcti origi=
nalis inquantũ culpa eſt: ſed ceſſante cauſa ꝓxima ⁊
per ſe imediata ceſſat effectus ꝓximus ⁊ imediatus:
ergo ſi baptiſmus aufert originale inquantũ eſt cul
pa: tollit et mortẽ corporalem: hoc aũt falſum: ergo
relinquiṫ ꝙ baptiſmus non tollit originale iquantũ
eſt culpa: nec iquantũ eſt pena: ergo nullo modo ſi=
cut deus mũdando aiãꝫ a culpa per gratiã eoipſo ꝙ
culpam remouet tollit obligationẽ pene debite pro
prie et imediate ex culpa mortali. ¶ Solutio. regu= Solutio prime rationis.
la iſta. Qualis eſt actus talis eſt habitꝰ: intelligẽda
eſt de actu ex quo imediate ſequiṫ habitus: et ꝓpter
hoc nõ habet locum in originali ⁊ primis motibus:
quia originale relinquiṫ ex primis motibus/ nec pro=
uenit originale imediate ex aliquo actu: ſed tñ me=
diate ſcꝫ ex actu primorũ parentũ/ ⁊ ex corruptione
carnis. Et ſic paꝫ ſolutio ad res primas obiectiões
¶ Sed adhuc queriṫ an originale ſit mortale an ve= Solutio.
niale. Et dicimꝰ ꝙ eſt mortale duabꝰ de cauſis. vna Pctm̃ originale eſt pctm̃
eſt; qꝛ eſt ab actu mortali lꝫ mediate/ videlicet a pec mortal·
cato primorũ parentũ. Dñs eni dãnauit Adam ꝓ po do. ꝓpṫ duas
mi comeſtione: ⁊ totã poſteritatẽ: dicẽs. Quacunqꝫ cauſas.
die comederitis morte moriemini/ ⁊ morte corpora Prima.
li et morte ſpũali. vñ pctm̃ originale cauſa eſt ⁊ mor
tis corporalis ⁊ mortis ſpũalis: priuat eni vita ſpũa
li ſcꝫ gratia. ¶ Secũda eſt: quia pctm̃ originale quã Secunda.
tum in ſe eſt inducit ad pctm̃ mortale/ licet mediate
ſcꝫ mediantibꝰ primis motibus vt dicitur in eccſia=
ſtico. Poſt cõcupiſcẽtias tuas nõ eas: ſed ſi dederis
aie tue ɔcupiſcẽtias eius faciet te gaudiũ inimicis quadruplex
tuis. vñ diſtiguit Auguſtinus ſuper epiſtolã ad ro. actus ſecũdũ
actũ quadruplicẽ. Actũ ante legem/ actum ſub lege Auguſtinũ.
actũ in tp̄e gratie/ actũ in gloria. Actus ante legem

Ayuntamiento de Madrid

erant peccare ſine freno: ſine reſidẽtia aliquã. nõ eni
reſiſtebãt fomiti: vel primis motibus: qꝛ nõ cogita-
bãt de pctis/ exceptis pauciſſimis quos deꝰ illumi
nauerat: ⁊ ita originale ducebat eos ſine bello vł cõ
tradictiõe ad pctm̃ mortale: ſub lege aũt pugnabãt
ꝯ pctm̃: qꝛ ꝑ legẽ cognitio pcti: ſꝫ vicebãt: qꝛ nõ hẽ-
bãt gratiã adiutricẽ. vñ ſicut mõ eſt i primiſ motibꝰ
ꝙ poſſumus vitare ne iſte primꝰ motus ſurgat vł il-
le: ſꝫ nõ poſſumus vitare quin aliqs aliqñ ſurgat: ſic
erat ſub lege ꝙ poterãt vitare hoc pctm̃ mortale et
illud: ſꝫ nõ poterãt vitare qn aliqñ peccarẽt mortali
ter: in tpe ꝟo gratie reſiſtit fomiti ⁊ debilitat ⁊ vinci
tur. vnde qlibet per gratiã poteſt facere ꝙ nũꝙ pec
cet mortaliter: in gloria vero nullũ erit bellũ quan-
do abſorpta erit mors in victoria. qñ inſultabimus
morti ſic. vbi eſt mors victoria tua? vbi eſt mors ſti-
mulus tuꝰ? ptꝫ ğ ꝙ originale quantũ in ſe eſt ducit
Ad aliud q̃ſitum. ad mortale pctm̃. ⁊ facit filiuꝫ dyaboli. ¶ Ad illud
aũt qꝺ q̃ſitũ eſt vtrũ baptiſmꝰ tollat totaliter origi-
nale. dicimꝰ ꝙ nõ: quia non tollit quantũ ad penam
nec valet hec argumẽtatio: tollit actualia mortalia
totaliter: ğ et originale totalit' cũ ſit minus. Inſtã-
tia: ſol poteſt expellere tenebras noctis: ergo põt
expellere tenebras nubecule. aliqñ enim qꝺ minus
eſt/ maioris ẽ coherẽtie. ſicut gratia mortalia pctã
expellit: tamẽ nõ expellit venialia que difficillime ſe
parant. cũ quibus etiã decedit homo iuſtus portãs
ſecũ lignũ et ſtipulã. ſimiliter ẽ in peccato originali
Solutio q̃ſtionis. cuius pena inſeparabilis eſt. ¶ Ad vltimũ dicimꝰ
ꝙ duplex eſt pena peccati. Eſt ei q̃dã pena q̃ eſſẽtia
liter et per ſe facit peccatũ. ſcꝫ ſubſtractio gratie. ⁊
amaritudo cordis: ⁊ triſticia q̃ eſt ex amiſſione dul-
cedinis dei ſicut dicit i ſecũdo ierem̃. Scito ⁊ vide
ꝙ malũ et amarũ eſt reliquiſſe te dñm deũ tuũ/ ⁊ nõ
eſſe timorẽ dñi apud te. ⁊ alia eſt pena inflicta a deo
ꝓ peccato. primã ğ penã aufert gratia totaliter: ſe-
cundã nõ niſi quantũ iudicat deus auferendo. et ꝓ-
Quinqꝫ de caũs deꝰ infligit penã pꝰ pctã dimiſſa. pter hoc baptiſmus nõ aufert mortẽ corporalem ⁊
alias penas quas deꝰ infligit ꝓ peccato. imo rema-
nent poſt pctm̃ qnqꝫ de cauſis. ¶ Prima ẽ humilia-
Prima. tio. ſcꝫ vt per miſeriã humilietur: qui per ſuperbiaꝫ
cecidit hãc cãm ponit Iob. dicẽs. Sagitte dñi i me
ſunt: quarũ idignatio ebibit ſpiritũ meũ. i. ſuperbiã.
Secunda. ¶ Secunda cauſa eſt incuſſio timoris. vt homo in-
tẽdẽs crudelitatẽ ſiue ſeueritatẽ virge dñi: caueat ſi
bi a gladio. i. a pena iferni q̃ in ifinitũ crudelior ẽ ꝟ-
ga. ꝟga eni ſua percuſſit dñs primos parẽtes: quo-
niã neceſſitatẽ moriẽdi addidit pro primo peccato ⁊
illa ꝑcuſſione ꝑcuſſum eſt totũ genus humanũ: vſqꝫ
Tertia. ad finẽ mũdi. vnde ſequitur in auctoritate iob. Ter-
rores dñi militant ꝯ me. ¶ Tertia cã eſt ſtimulatio
Quarta. vt hoiem q̃ſi vinctũ trahat dñs ad ſe. vnde in oſee. x.
in funiculis ade traham eos in vinculis charitatis.
Quinta. ¶ Quarta cauſa eſt vt homo ante ſe vidẽs huius vi
te miſeriam conetur querere meliorẽ. ¶ Quinta cã
Quinta. eſt ne homines magis appeterẽt baptiſari propter
vitã corporalẽ qꝫ propter vitã ſpiritualem.

¶ Utrum heretici conferãt verũ baptiſma.
¶ Capitulũ Septimũ.

Arĝ ꝙ heretici cõferãt verũ baptiſma. SEptimo capitulo q̃rit vtrũ heretici verũ
ꝯferãt baptiſmũ. ꝓbat ꝙ ſic: qꝛ apꝺ here-
ticos verꝫ eſt baptiſma: ğ ⁊ verus ordo. et
ita verũ ſacerdotiũ: ğ vera poteſtas cõfe-
rẽdi baptiſma ğ ſi baptiſant: vere baptiſatũ ẽ. ¶ Itẽ Secundo.
dicit Auguſtinꝰ ꝙ nulli ſacramẽto faciẽda eſt iiuria
ſacramẽto aũt facit iiuriã q̃ dicit ipm̃ pollui ꝑ pol-
lutionẽ miniſtrorꝫ: ſi enim radius ſolis quãtũcũqꝫ ꝑ
imũda ſpergat nunqꝫ trahit inde pollutionẽ aliquã
quãto minꝰ ſacramẽtũ dei: ğ qꝫuis heretici ſint pol-
luti nõ tñ baptiſma datũ ab his ẽ pollutũ: ğ ẽ veruꝫ
baptiſma. ¶ Itẽ lu. ix. dicit Io. ad ieſũ. pceptor/ vi- Tertio.
dimꝰ quẽdã i nõie tuo demonia eiiciẽtẽ ⁊ ꝓhibuimꝰ
eũ: qꝛ nõ ſeqt te nobiſcũ. ⁊ dixit Ieſus. Nolite ꝓhi-
bere eũ: q eni nõ eſt aduerſũ nos: nobiſcũ ẽ: ğ dñs ap
probauit ⁊ ꝯfirmauit illud qꝺ ille malꝰ habebat cõ-
mune cũ apoſtolis: ğ dñs approbat ⁊ ꝯfirmat illud
qꝺ heretici hñt cõmune cũ eccleſia: ſꝫ baptiſma hñt
cõmune cũ eccleſia: ğ dñs approbat baptiſma factũ
ab hereticis: ğ eſt verũ baptiſma. ¶ Iteꝫ ſcriptũ eſt Quarto.
quoniam Abraham duos filios habuit/ vnũ de an-
cilla/ aliũ de libera. ⁊ dicit apoſtolus ꝙ hec ſunt per
allegoriam dicta: ⁊ hoc non negant heretici: qꝛ reci
piunt epiſtolas Pauli: ğ ſicut Abrahã filiuꝫ genuit
de ancilla: ⁊ filiũ de ſara ſpõſa ſua: ita deus q̃ ſignifi
catur per abraam/ qui interpretatur pater multarũ
gentiũ quoſdã filios generat de ſpõſa ſua ſcꝫ de ec-
cleſia/ ⁊ quoſdã de ancilla ſcꝫ de hereſi vel de eccle-
ſia malignãtiũ: ⁊ ſic heretici ꝯferũt verũ baptiſma.
Quod cõcedimꝰ his tribus rõnibus. ¶ Sed ſm Solutio q̃ſtionis.
hoc volunt nobis probare heretici (ſicut dicit Au-
Arguũt heretici ꝓbãdo ꝙ ipſi ſint de eccleſia catholica. guſtinus in libro de baptiſmo) ꝙ ipſi ſoli ſunt eccle
ſia. Primo ſic in libro. iii. regũ aut deus eſt deꝰ/ aut
baal eſt deus q̃ſi nichil commune hñt deus et baal.
¶ Similiter obiiciũt heretici/ aut eccleſia eſt eccle
ſia/ aut hereſis eſt eccleſia: ſi vos dicitis ꝙ eccleſia
Primo ſic. eſt eccleſia q̃ſi ſolos vos dicitis eccleſiaꝫ: ğ hereſis
nõ eſt eccleſia: ğ qꝺ eſt eccleſia non eſt hereſis: ſꝫ ec-
cleſia eſt baptiſma: ergo hereſis nõ eſt baptiſma: er
go hereſis nõ eſt verũ baptiſma: ergo heretici nõ ve
re baptiſant: ğ ſi illi quos baptiſamus veniãt ad ec-
cleſiã rebaptiſandi ſunt: hoc aũt falſum eſt: ğ relinq̃
tur ꝙ hereſis eccleſia ſit. ⁊ ita ſola noſtra conuentio
eccleſia eſt: cũ vnica ſit eccleſia. ¶ Itẽ baptiſma he- Secundo
reticorꝫ aut facit filios dei/ aut non facit: ſi non facit
ergo nõ eſt verum baptiſma: ergo ſi hmõi baptiſati
veniant ad eccleſiam rebaptiſandi ſunt/ ⁊ hoc eſt fal
ſuꝫ. ſi facit filios dei: ergo filios ſpõſi: ergo filios nu
ptiarꝫ: ergo filios ſpõſe: ergo baptiſati ab hereticis
ſunt filii eccleſie/ et ita cõuẽtio hereticorꝫ eccleſia ẽ.
¶ Itẽ baptiſma hereticorꝫ aut facit remiſſionẽ pec Tertio.
catorꝫ/ aut non facit: ſi nõ facit: ergo non eſt verũ ba
ptiſma: ergo ſi baptiſati ab hereticis veniant ad ec-
cleſiã: baptiſandi ſunt/ ⁊ hoc eſt falſum. ſi vero facit
remiſſionẽ pctõrũ: ergo ibi eſt ſpiritusſanctus: ergo
in hereſi ſiue in eccleſia hereticoruꝫ ſm ꝙ baptiſant
eſt ſpiritusſanctus: ergo conuentio hereticorꝫ eſt ec
cleſia: nã vbi eſt ſpiritusſanctus eſt eccleſia: quia ſpi
ritusſanctus non intraret eccleſiam malignãtiũ. vñ
michee. Ego deus/ ⁊ nõ homo/ et ciuitatẽ nõ ingre-
dior: ſcꝫ ciuitatẽ malignãtiũ ¶ Itẽ baptiſati ab here- Quarto.
ticis ſunt filii dei: ğ eccleſie: ğ eccleſia genuit eos:
aut ergo de ſuo vtero/ aut nõ de ſuo. ſi de ſuo vtero:
ğ de ſuis intimis ſiue viſceribus: ſed geniti ſunt ab
hereticis: ergo heretici ſunt de intimis eccleſie: ⁊ in
de vt prius. ſi nõ de vtero ſuo. Contra. cum mulier
parit triſticiã hꝫ: ſed non habet triſticiam vel preſſu-

Ayuntamiento de Madrid

rā niſi cū parit de ſuovtero: ergo cū eccleſia triſticiā
nō habeat. nō peperit illos de ſuo vtero. ⁊ iſ̄ vt priꝰ
Soluuntur ¶ Solutio ad primū dicit aug. ꝙ hec argumētatio
hic rōnes he nō valet: hereſis nō eſt eccleſia: ergo baptiſmꝰ nō ē bap
reticorum. tiſmus eccleſie. Et ponit talē inſtātiā. aut paradiſꝰ
Ad primam ē paradiſꝰ. aut egiptꝰ ē paradiſꝰ: ſi paradiſꝰ ē para-
Geon eſt flu diſꝰ: ergo egyptꝰ nō ē paradiſꝰ: ergo fluuiꝰ egypti nō ē flu-
uius egypti uiꝰ paradiſi. ⁊ hoc ē falſū. imo fluuius q ē geon: ē flu
et paradiſi. uiꝰ egypti et paradiſi: qꝛ emanat de paradiſo i egy-
ptū. Eodē mō baptiſma ab eccleſia q ē paradiſꝰ ſpū-
alis puenit ad malos. ⁊ ſine dubio illa argumētatio
nō valet: lꝫ eni hereſis nō ſit eccleſia: tn̄ in multis cō
ueniūt vt in baptiſmate: ⁊ ordine. ſicut q̄uis hō non
Ad ſecundā ſit aſinꝰ. tn̄ i multis cōueniūt. ¶ Ad ſecūdo obiectū
dicimꝰ ꝙ baptiſma hereticoꝝ facit q̄ſdā filios dei: vt
puulos. q̄ſdā nō: vt adultos. q ībuti ſunt errore here
ticoꝝ. ſi ergo huiuſmōi adultos baptiſēt heretici nō
faciūt eos filios dei: tn̄ verū baptiſma recipiunt. vn̄
ſi veniāt ad vnitatē eccleſie nō ſunt rebaptiſandi: qꝛ
vt dicit auguſtinꝰ. Sanandū eſt quod vulneratū eſt:
nō curandū quod ſanū ē: ſani ſunt huiuſmodi bapti-
ſati quantū ad illud in quo cōicāt cum eccleſia. ſcꝫ
quātū ad baptiſmū. ſi vero heretici paruulos bapti
ſent faciūt eos eē filios dei ⁊ dicunt illi filij eccleſie
nō ꝙ dn̄s illos genuerit de eccleſia: q eſt legitima
ſponſa ſua: ſꝫ quia deus illos genuerit de hereſi tā-
q̄ꝫ de ancilla ad opꝰ eccleſie. Eccleſia eni reputat ſu
os quoſcūqꝫ generat dn̄s ſeu ꝑ illos q ſunt de eccle
ſia ſiue per hereticos ſiue ꝑ paganos: qđ ſigtū fuit i
hoc qđ dixit ſara ad abrahā. ingredere ad ancillam
tuā: ſi forte ex illa ſuſcipiā filios. ⁊ ſic pꝫ ꝙ nō ſeqꝫ ꝙ
cōuentio hereticoꝝ ſit eccleſia. ¶ Uel poſſumꝰ di-
cere: ꝙ deꝰ genuit eos de eccleſia. i. de hereticis ſe-
cundū ꝙ cōmune habēt cū eccleſia. deus aūt bapti-
ſat prima auctoritate. eccleſia ꝟo primo miniſterio:
et ſecūda auctoritate. heretici ꝟo vltimo miniſterio
Ad tertiam. et ſm̄ id quod habēt miniſterium de eccleſia. ¶ Ad
tertio obiectū dicimus ꝙ baptiſma hereticoꝝ facit
remiſſionē peccatoꝝ. ⁊ ibi eſt ſpūſſanctus. nō i here-
ticis: ſed in ſacramēto ſuo. i. ſpirituſſanctus quantū
in ſe ē parat9 dare gratiā ꝑ baptiſmū niſi ꝑ recipiē-
Ad quartā. tē ſteterit. ¶ Ad quarto obiectū dicit auguſtinꝰ ꝙ
eccleſia quoſdam generat de ſuo vtero: ſicut illos
quos fideles baptiſant. Alios generat. non tamen
de ſuo vtero: ſicut illos qui baptiſantur ab īfidelibꝰ
quos tamē reputat ſuos: ſicut rachel et lya filios an
cillarū ſuaꝝ reputabāt ſuos. vt habet in geneſi. xix.
Auguſtinꝰ. Et ſara filiū ancille reputauit ſuū. vnde auguſtinus
yſmaeli nō obfuit vt ſepareť a populo dei mater an
cilla: ſed fraterna diſcordia. ꝓpter hanc eni dictū ē.
Eijce ancillā ⁊ filiū eius: nō eſt autē ſimile de partu
carnali et de partu ſpirituali: quia gratia excedit na
turā: quia in partu carnali ſola natura operatur i il-
lo cuius eſt natura: in partu vero ſpirituali operať fi
des eccleſie ſiue per hereticos ſiue per eccleſiā. he-
retici vero baptiſant intēdēdo facere qđ eccleſia fa-
cit ſiue recte credēte. vnde nō ē mirū ſi eccleſia per
gratiā alios pariat nō de ſuo vtero/ lꝫ carnalit̄ nul
la mulier pariat niſi de ſuo vtero. ¶ Uel poſſumus
Alit̄ pt dici. iſtā diſtinguere. Eccleſia genuit baptiſatos ab īfide
libꝰ de ſuo vtero: qꝛ ſi itelligať de ſuo vtero. i. de ſuis
intimis. falſa eſt. ſi de ſuo. i. de eo qđ ſuū eſt vera ē. he
retici enim nō baptiſant niſi ſm̄ id quod ē eccleſie.

¶ De vnitate baptiſmi. Capitulū octauū.
Exto capitulo. Queriť de vnico baptiſ-
mo: q dicit vnicus: qꝛ a q̄cūqꝫ hōie deť ſi-
ue ab heretico ſiue a pagano. ſiue a catho
lico. nec debet nec poteſt iterari. ¶ Sꝫ q-
riť q̄re nō iterať baptiſmꝰ cū eucharíſtia:
q ē magis dignū ſacr̄m poſſit iterari: aſſignat autē
auguſtinꝰ rationē quare baptiſmꝰ nō itereť. dicit ei Rō auguſti
auguſtinꝰ: ꝙ iniuria fieret ſacramēto ſi iterareť: ſed ni.
eadē rōne nō ē iterāda eucharíſtia: qꝛ ſi minꝰ digno ꝯ illam af.
ſacramēto fit iniuria ſi iterať: ergo magis digno ſacra-
mēto. ſcꝫ eucharíſtie fit iiuria ſi iteretur. ¶ Solutio Solutio.
duplex aſſignať cā q̄re baptiſmꝰ nō iterať. prima eni Prima cau-
eſt quia cū baptiſmus deleat culpā ⁊ oīmodā penā: ſa cur baptiſ.
ſi iterareť ſine freno peccarēt hōies ⁊ diſcurrerent ꝑ nō pt reitera
cāpos licentie/ vſqꝫ ad extremā neceſſitatē in qua fa ri.
cerēt ſe baptiſari: ⁊ ſic ſtatim euolarēt. et propť hoc
inſtituit dn̄s vt vnicus eēt baptiſmus. Secūda cau Secunda cā
ſa eſt allegoria. baptiſmꝰ eni hꝫ efficaciam ſuam in
morte chriſti: quia ſicut dicit apoſtolus. Quicunqꝫ
baptiſati ſumꝰ i morte ipius baptiſati ſumꝰ: ꝯſepul
ti enim ſumꝰ chriſto ꝑ baptiſmū: ſicut enim quod ſe
pultum eſt nō apparet: ita i baptiſmo ſepeliri debet
omnis vetuſtas culpe: vt de cetero nō appareat. vn̄
ſicut chriſtus tantū ſemel mortuus eſt: ita et nos tā
tū ſemel baptiſamur. Tertia cauſa ē efficacior quā Tertia cā.
aſſignat Auguſtinꝰ/ ſcꝫ ne fiat iiuria baptiſmo: cha-
racter eni baptiſmꝰ ꝑennis eſt: remanet eni in here-
ticis/ remanet in dānatis in inferno/ ⁊ ſicut radiꝰ ſo-
lis ꝑ q̄cūqꝫ immūda loca diffunditur: non contra-
hit pollutionē aliquā: ſic nec charact̄ polluiť nec frā
gitur nec deterioratur/ nec adnichilatur quecūqꝫ vi
tia ſint in aīa baptiſati. vn̄ dicit Auguſtinus. Sicut Auguſtinꝰ.
iudei mali ſunt in lege bona: ſic heretici ſūt mali in
baptiſmo bono/ ⁊ ſicut malicia iudeoꝝ nō facit legē
malā/ nec eā polluit aliq̄ modo/ nec malicia hereti-
coꝝ facit baptiſmū malū/ ⁊ ſicut iudei mali ꝑ hoc ꝙ
habēt legē bonā magis dānabūtur: ſic heretici per
hoc ꝙ habent baptiſmum magis damnabuntur: ſi
ergo iterareť baptiſmꝰ crederetur character baptiſ
malis/ vel adnichilatꝰ eſſe/ vel deterioratꝰ/ vel pol-
lutꝰ/ q̄rū nullū ē: qꝛ ergo character baptiſmal̄ ꝑpe-
tuꝰ eſt: nō eſt iterādū baptiſma: ſicut nec ordo. Cha De ordieno.
racter eni ordinis ꝑpetuus eſt: ⁊ nō eſt ſimile de eu- Ad rōnem.
chariſtia: qꝛ corpꝰ chriſti nō remanet ꝑpetuo in ho-
mine: quia nō remanet ibi niſi q̄ꝫdiu forma panis du
rat: ⁊ forma illa nō eſt ꝑpetua. vnde nō fit iniuria ſa-
cramēto eucharíſtie ſi itereť. ¶ Ex p̄dictis ergo patet Cōcluſio ex
ꝙ baptiſmus penitus ſepelit omnē vetuſtatē tā cul dictis.
pe q̄ꝫ pene. ⁊ ſic ꝑ baptiſmū remittiť omnis culpa ⁊
omnis pena: qđ etiam ꝓbatur ꝑ auctoritatē apoſto
li ad ro. Sine penitētia ſunt dona ⁊ vocatio: donavi
delicet q donat ſpirituſſanctus i baptiſmo. ¶ Sed ꝯ hoc ar.
ꝯtra accedat aliqs ad baptiſmū q fecit multa pctā
mortalia. dicit auctoritas. Aut hō punit/ aut deus
punit: ergo vl̄ iſte puniet ſe vl̄ deꝰ puniet ipꝫ: ſꝫ iſte non
punit ſe: ergo ſi decedat ſtati poſt baptiſmū deꝰ puniet
ipꝫ: ⁊ ſic baptiſmꝰ nō tollit omnē penā. ¶ Itē ſacra Secundo.
mētū corporis xp̄i digniꝰ ē ſacr̄m ⁊ efficaciꝰ q̄ꝫ bap- Solutio ad
tiſmꝰ: ⁊ nō tollit omnē penā: ergo nec baptiſmꝰ: ꝑ locū primum.
a maiori. ¶ Solutio. Ad primū dicēdū ē ꝙ baptiſ-
mus efficaciā ſuā habuit a paſſione xp̄i. vn̄ ꝙ omnē
penā tollit hoc hꝫ a paſſione xp̄i. deꝰ eni puniuit xp̄ꝫ

Ayuntamiento de Madrid

i paſſione pro oībus baptiſandis: q2 vt dicit Eſa. di
ſciplina pacis noſtre ſuꝑ eū: ⁊ ipē peccata noſtra p=
tulit .i. penā ꝓ pctīs ptulit i corpore ſuo ſuꝑ lignū
ſicut dicit Petrus: ſi ḡ decedat iſte ſtati poſt baptiſ=
mū euolabit: q2 de⁹ puniuit eū ꝑ cōtritionē ꝑceden
tē baptiſmū ⁊ paſſionē dñi ſufficiēter punit⁹ iudicat
a bonitate dei. ¶ Ad ſcdo obiectū dicim⁹ ꝙ corp⁹
Ad ſecundū. xp̄i i ſe efficaci⁹ ē ꝙ̄ baptiſm⁹: hūanitas ei xp̄i adeo
digna ē: q2 exaltata ē ſuꝑ oēs celos/ ⁊ ſedet xp̄s de⁹
ad dexterā dei patris: ſ3 nō ſeqtur ꝙ ſit efficaci⁹ in=
quātū ſacramētū ⁊ iterū dato ꝙ ſit efficacius inquā=
tū ſacramētū/ nō tñ valet hec argumētatio. Eucha=
riſtia non tollit omnē penā: ergo nec baptiſmus: q2
nō ē euchariſtia ordinata ad tollēdā penā: ſ3 ē ſacra=
mētū vniōis/ baptiſm⁹ v̄o ē ſacramētū renouatiōis.
vñ aufert oē3 vetuſtatē tā clpe ꝙ̄ pene. Eſt eī ſpūal'
regñatio: ſicut dñs dicit: niſi qs renat⁹ fuerit ex aq̄
et ſpiritu ſancto nō poteſt intrare in regnū celoꝝ. p̄t
ergo ſacramentū euchariſtie efficacius eē in ſuo effe
ctu ꝙ̄ baptiſmus. ⁊ tamen baptiſmus efficacior ē in
ſuo proprio effectu ꝙ̄ euchariſtia. ⁊ ſicut ſacramētū
dignius eſt ꝙ̄ ſacramentū. ita effectus eſt ꝙ̄ effect⁹.
¶ Ex hac autē auctoritate opponit auguſtinus cō=
Arguit auguſtinus. tra hereticos q dicūt ꝑuulos nō idigere baptiſmo.
decedat ei paruul⁹ ſine baptiſmo. aut itrabit regnū
celoꝝ: aut nō intrabit. ſi intrabit ⁊ nō ē renat⁹: ergo
dñs mentit⁹ eſt. ſi nō intrabit: ergo idiget baptiſmo
¶ Preterea ſi nō intrabit cū factus ſit ad ymaginē
Secundo. dei et nullū peccatū habeat: iuſticia fraudabiť a vi=
ſione dei: cū factus ſit ꝓpť illā habēdā. ¶ Propter
hoc dicendū ē ꝙ indiget: et ſi baptiſať et ſtatim poſt
Solutio. baptiſmum decedat ſtatim itrabit in regnū celoꝝ: ḡ
ſm hoc baptiſm⁹ aperit ianuā paradiſi. ¶ Contra
ꝯ hoc ar. ſanguis chriſti rūphea ebetauit: ergo paſſio chriſti
aperuit ianuā paradiſi. nō ḡ baptiſmus. ¶ Solutio
Solutio. paſſio chriſti aperuit ianuā paradiſi ꝑ ſatiſfactionē
et ꝑ eā meritoriā et vniuerſalē. humilitate eni paſ
ſionis meruit chriſtus apertionē ianue oībus bapti
ſandis et oībus q credituri erāt in ipſum. baptiſm⁹
autē aperit ianua paradiſi ꝑ cām efficientē ſingula=
rē. iuſtū eni hominē ſingularē facit euolare. et de⁹ ꝑ
baptiſmū aperit huic ianuā: aſcēſio vero chriſti ape
ruit ianuā paradiſi ꝑ effectū. ¶ Sed videť ꝙ i adul
ꝯ aliud ar. tis baptiſmus nō faciat remiſſionē peccatorū: quia
adultus vel accedit ad baptiſmū contritus vel fict⁹
ſi cōtritus iā dimiſſa ſunt ei peccata: ergo baptiſm⁹
nō facit in eo remiſſionē peccatoꝝ. ſi fictus accedit:
ergo nō dimittunť ei pctā: q2 ſpūſſanctus diſcipline
effugiet fictū. ¶ Solutio. nō eſt neceſſe ꝙ adult⁹ ac
Solutio. cedat ad baptiſmū cōtritus vel fict⁹: eſt eni mediū.
pōt eni accedere attritus et dolēs de pctīs ſuis. tñ
nō ſunt ei dimiſſa. ⁊ tūc ꝑ v̄tutē baptiſmi ea dimittū
tur. ſi vero accedat cōtrit⁹/ tūc h3 fidē/ ſpem/ et cari
tatē. et dimiſſa ſunt ei pctā ꝙ̄tū ad culpā. baptiſm⁹
vero ſequens augmentat gratiā in ipſo ⁊ tollit oēm
penā. i. oēm ſatiſfactionē exteriorē. interiorē eni nō
Nota. tollit quin ſc3 baptiſat⁹ debeat cōteri de pctīs ſuis.

¶ Quartus tractatus.

¶ De ſacramento confirmationis. Cap. i.

¶ De forma verborum.

Poſt ſacramentū baptiſmi qđ ē ſacramen
tū intrātiū in eccleſia: dicendū ē de ſacra
mēto cōfirmationis: qđ ē ſacramētū ꝓfi=
cientiū et pugnātiū ꝯ mūdū/ carnē/ ⁊ demonia. Cir= Diuiſio dicē
ca qđ ſacramētū dicēdū ē primo de eſſentia ipſi⁹ ſa= dorum.
cramēti. ſcdo q̄re tm̄ ab epiſcopis detur ſacramētū
illud. tertio vtrū aliqđ valeat hoc ſacramētū3 ſi deť
ante baptiſmū. Circa eſſentiā huius ſacramēti qnq3 Quinq3 requirutur in iſto ſacramento.
exiguntur. Primū eſt forma v̄boꝝ. Secundū eſt intē
tio ꝯfirmationis. Tertiū ē dignitas cōfirmātis: op3
eni ꝙ ſit epiſcopus. Quartū eſt ipā materia/ ſc3 criſ
ma. Quintū ē loc⁹ in q cōfirmať ſc3 frōs. ¶ Forma Que ſit forma verborū.
v̄boꝝ talis ē. Cōfirmo te ſigno crucis ⁊ criſmate ſa
lutis in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. dať aūt hoc ſa
cramētū ad robur: vt ydonei ſint pugnare ⁊ porta=
re nomē xp̄i corā regib⁹ ⁊ principib⁹/ ⁊ hoc ſigat ipē
loc⁹/ ⁊ ipā materia. loc⁹: q2 fit in frōte cōfirmatio ne
vid3 erubeſcam⁹ ꝯfiteri nomē xp̄i corā hoīb⁹: q2 di
cit veritas. Qui me erubuerit corā hoīb⁹/ erubeſcā
⁊ ego eū corā patre: nō eni ſufficit corde credere: i=
mo neceſſe eſt aliqñ ore cōfiteri. vñ apoſtol⁹. Corde
creditur ad iuſticiā: ore autē cōfeſſio fit ad ſalutem:
hoc ſacramentū non habuit Petrus quādo ad vocē De petro.
ancille erubuit nomē chriſti ⁊ negauit. nondū enim
erat cōfirmatus virtute ex alto. ꝙ etiā hoc ſacramē
tū detur ad pugnādū ſignificat ipā materia ſc3 criſ=
ma quo vnguntur illi q cōfirmanť/ iunguntur enim pu
giles vt difficilius poſſint capi ab inimicis. Cōficiť Oleū et balſamum.
autē criſma ex balſamo ⁊ oleo: oleū enim ſignificat
nitorē cōſcientie ⁊ leticiā ſpiritualem/ per quā ſpiri
tualia bella ſuperātur: balſamū autē ſignificat odo
rem boni per quē interficiuntur ſerpentes. i. demo=
nes: q2 ſignificať per odorē cedri: odor eni cedri in=
terficit ſerpētes. vnde quaſi cedr⁹ exaltata ſum in li
bano. In hui⁹ rei ſignificatione dedit dñs diſcipul'
ſuis/ bis ſpiritūſanctū: ſemel in terra qñ inſufflauit Bis dedit dñs ſpiritus ſanctus.
in diſcipulos: dicēs. Accipite ſpiritūſanctū. ⁊c. hec
datio ſignificauit gratiā que datur in baptiſmo: ſe=
mel autē dedit ſpiritūſanctū de celo in die penthe=
coſtes. ad robur: qñ cōfirmati fuerunt virtute ex al=
to et hoc ſignificauit cōfirmationem ⁊ robur gratie
quod datur in ſacramēto cōfirmationis: i huius rei
etiā ſignificationē ter inūctus fuit Dauid: primo in Figura.
bethleem in ſignū regni futuri/ qđ ſignificat vnctio Dauid ter inunctus.
nem que fit in baptiſmo: ſm autē illā vnctionem nō
poſſunt baptiſati adhuc imperioſe regnare propter
debilitatē v̄tutū. ſcdo inunct⁹ fuit Dauid in ebron
tantū ſuper duas tribus/ poſt hāc vnctionē multos
habuit aduerſarios/ ⁊ hoc ſignificat vnctionem que
fit in confirmatione: ſm quam regnamus/ ⁊ tamen
multos aduerſarios habemus ⁊ multa bella. tertio
inunctus fuit in ebron generaliter ſuꝑ omnes trib⁹
poſt quā regnauit in pace: ⁊ hoc ſignificat vnctionē
qua vngemur in futuro: quando corruptibile hoc i=
duet icorruptionē/ ⁊ mortale immortalitatē: quādo
i pace regnabim⁹ ſine aliquo bello: patet ergo ꝙ ſa
cramentū confirmationis eſt ad hoc vt detur ſpiri=
tuſſanctus ad robur. vñ Urbanus papa. Spirituſſā Urbanus papa.
cti ſeptiformis gratia cū plenitudie ſanctitatis/ ſcie
tie/ ⁊ virtutis/ in cōfirmatione cōfertur: ⁊ iterum om
nes fideles per impoſitionē manus epiſcopoꝝ poſt
baptiſmū debent retinere ſpiritūſanctū. vt pleni in=
ueniantur chriſtiani. ¶ Sed ſm hoc videtur ꝙ per ꝯ hoc ar.
baptiſmū nō fiant hoīes pleni chriſtiani. Sed diſti Solutio.
guitur duplex plenitudo/ ſc3 plenitudo ſufficientie:
et hec dať in baptiſmo/ ⁊ plenitudo copie/ ⁊ hec dať

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ hoc ar. in confirmatiōe. ¶ Sed obiicit. dicitur i pſalterio.
panis cōfirmat cor hoīs: ergo ſacramentū euchari-
ſtie: eſt ſacramentum ꝯfirmationis: ergo ſupfluū eſt
Secundo aliud ſacramētū ponere ad ꝯfirmādū. ¶ Itē ſacramē
tū eucharistie eſt ſacramētū dilectiōis: ſed fortis vt
mors dilectio/ aq̄ multe nō poterūt extinguere cari
tatē: ergo ſacramentū euchariſtie eſt ſacramētū ro-
borationis. ḡ ſuperfluū eſt ponere aliud ſacramētū
Opio cōis. ad dādum ſpūm ſanctum ad robur. ¶ Ad hoc dicūt
magiſtri ꝙ ſacramētum euchariſtie nō ꝯfirmat niſi
ꝑ accidēs/ ⁊ ex ſequēti: ſed ſacramētū confirmatiōis
ꝯ hoc ar. ꝓprie ⁊ ꝑ ſe cōfirmat. ¶ Sed hec ſolutio nulla vide
tur eſſe: q̄ nō ſoluit obiectionē. Eſt eīm obiectio ad
hoc ꝙ duo ſacramēta nō debēt cōmunicare in effe-
Solutio. ctu. ¶ Propter hoc dicimꝰ ꝙ ſacramētū euchariſtie
Ꝙ cōfirma quibuſdā eſt panis: quibuſdā eſt lac: ſicut dicit apl's
tio nō ſit ſa- Tanq̄ paruulis in xp̄o lac dedi vobis potū nō eſcā
cramētū ſup ⁊ iterū nichil aliud iudico me ſcire iter vos niſi ieſuꝫ
fluum. xp̄m ⁊ hunc crucifixū illis: ergo corpus xp̄i lac eſt q̄
in humanis ꝟtutibus imitātur xp̄m/ ⁊ iſtos non con
firmat vel corroborat. grādibus ꝟo qui ip̄m imitan
tur nō ſolum in humanis ꝟtutibꝰ: ſed in diuinis in q̄
bus iam delectant panis eſt. vn̄ dn̄s ad auguſtinuꝫ
cibus ſum grandiū crede ⁊ mādūcabis me/ ⁊ huiuſ
modi grādes cōfirmat; q̄ ergo hoc ſacramentū eu-
chariſtie non oēs confirmat/ ſacramētum ꝟo ꝯfirma
tionis ad hoc eſt vt oēs cōfirmet tā paruulos q̄ grā
des: ꝓpter hoc non eſt ſuperfluum ipſum ponere.

¶ Utrum detur caracter in cōfirmatione.
Capitulum ſecundum.

SEd q̄rit vtrū in confirmatione imprimat
ꝯ hoc ar. caracter. videt ꝙ ſic: q̄ ſi nō imprimit. ſo-
lū ḡ vnctio exterior q̄ fit i frōte eſt ſacra-
mētū cōfirmationis: ſed illa deſinit eſſe: ḡ
ſacramētū cōfirmatiōis deſinit eſſe quod falſum eſt
Secundo. ¶ Itē ſi nō imprimit caracter: ḡ iterādū eſt hoc ſa-
cramētū ex quo nō manet: ſicut iterat euchariſtia ⁊
In oppoſitū pnīa: q̄ nō imprimūt caracterē. Si dicat ꝓpter hoc
Opio cōis. ꝙ imprimat caract. q̄rit cuiꝰ ſit ſignū ille caracter.
¶ Et dicūt magiſtri ꝙ ſignū ſtrēnuitatis vel abilita
Ar ꝙ ſic. tis ad pugnādū ¶ Sed q̄rit q̄ ſit illa ſtrēnuitas. aut
eīm eſt ꝟtus. aut diſpoſitio ꝟtutis. certuꝫ eſt ergo ꝙ
ꝟtutibus pugnamꝰ tanq̄ armis. vt patet ad eph. in
armatura apl'i. ſi ergo illa ſtrēnuitas eſt ꝟtus: ſed ca
racter baptiſmalis ſignuꝫ eſt ꝟtutis: ergo eiuſdē eſt
ſignū caracter cōfirmatiōis cuiꝰ caracter baptiſmi/
vel idē ſunt: vel alter ſupfluit. ſi illa ſtrēnuitas eſt di
ſpoſitio ꝟtutꝭ: ergo eſt diſpoſitio eiꝰ qđ ſignificatur
ꝑ caracterē baptiſmalē: ergo non eſt neceſſe ponere
nouū caracterē ad ſignificādū illā diſpoſitionē: ſed
ſufficit aliquā diſpoſitionē ponere in caracterē ba-
Secundo. ptiſmalē ad ſignificādū illā diſpoſitionē. ¶ Item ſi
cut ſe hꝫ rēs ad rē. ita ſe hꝫ ſignū ad ſignū: ſꝫ in ſacra
mēto cōfirmatiōis nō dat alia res: ſꝫ alia gr̄a/ q̄ in
baptiſmo: ſed q̄ data eſt i baptiſmo ꝯfirmat ⁊ robo-
ratur: qđ ſonat ip̄m nomē cōfirmatiōis: ergo nō de-
bet imprimi alius caracter: ſed tm̄ ille q̄ datus eſt in
Solutio. baptiſmo cōfirmat: qđ cōcedimus. ¶ Unde dicimꝰ
ſine preiudicio melioris ſententie: ꝙ idē caract' bap
tiſmi ⁊ ꝯfirmatiōis: differens ſm̄ rationem: ⁊ ꝑ hoc
ſoluimus p̄dictas obiectiōes. nō eīm iterādū eſt ſa-
cramētuꝫ cū caracterē habeat. ¶ Sed ſm̄ hoc vide
ꝯ hoc ar. tur ꝙ ſacramentum confirmationis idē eſt cū bap-
tiſmo: immo ꝙ non ſit ſacramētum: ſed potiꝰ ſacra-
mentale baptiſmi: ſicut ſalis linitio/ ⁊ luminis appoſi
tio. ¶ Et ad hoc ē ſolutio ꝙ ſacramētale baptiſmi ē Solutio.
illud aliq̄d: q̄ ſignificat aliq̄d qđ ſit in baptiſmo: et
hoc patet: q̄ ſacramētū cōfirmatiōis nō eſt ſacramē
tale baptiſmi: q̄ hm̄ōi cōfirmatio et roboratio gra-
tie nō ſunt in baptiſmo/ ⁊ licet idē ſit caracter i eſſen
tia: differentia tamen eſt ſm̄ rationē: ⁊ differūt etiāꝫ
in materia cū in baptiſmo ſit aqua/ ⁊ in confirmatio
ne criſma: differunt etiam ſm̄ ſtatum: quia alius eſt
ſtatus incipientium: alius ꝑficiētium et pugnantiū

¶ Quare confirmatio datur tantum
ab epiſcopis. Capitulū tertium.

SEcūdo queritur vtrū minores ſacer
dotes poſſūt dare ſacramētū ꝯfirma
tionis. ¶ Uidetur ꝙ ſic: q̄ poſſūt da Ar ꝙ ſic.
re ſacr̄m baptiſmi quod maius eſt: cū
tollat ⁊ oēꝫ penā ⁊ oēm culpā/ poſſūt etiā dare ſacra
mētum corporis chriſti et conficere quod maiꝰ eſt:
poſſunt ergo dare quod minus eſt: ſcꝫ ſacramētū cō
firmationis. ¶ Ad hoc dicunt quidā ꝙ q̄ conſum- opinio aliq̄r
matio boni a ſolo xp̄o eſt: initiuꝫ ꝟo boni poteſt eſſe
a nobis ꝙ ꝓpter hoc ſoli epiſcopi dant ſacramentū
confirmationis in quo confirmat ⁊ conſummat gra
tia: ſunt eīm ep̄i ſucceſſores apoſtoloꝝ: qui fuerūt vi-
carii xp̄i: ſicut dicit apoſtolus: quia ꝓxima legatio-
ne fungimur: minores ꝟo ſacerdotes poſſunt dare ini
tialia ſacramenta. ¶ Sed hec ſolutio nulla videtur ꝯ hanc ar.
eſſe: quia ſicut dicit dn̄s: p̄cepit ſibi dare decimas:
ſic p̄cepit ſibi dare primicias: ꝑ hoc ſignificās: quia
ſicut cōfirmatio ⁊ ꝑfectio ab ipſo eſt ⁊ initium boni
¶ Item ſoli epiſcopi ſcꝫ vicarii xp̄i confirmāt: q̄ ſo Secundo.
lus xp̄s confirmat interius. Eadē ratione ſoli epi-
ſcopi debēt baptiſare: q̄ ſolus xp̄s baptiſat interiꝰ.
¶ Item minores ſacerdotes criſmāt baptiſatos in Tertio.
vertice ſcꝫ excellentiori parte: ergo multo fortiꝰ poſ
ſunt criſmare in fronte. ¶ Solutio. Notandū eſt ꝙ Solutio.
ſacramētū dicitur magnū quattuor modis: dicit ei ſacramētum
magnum q̄tū ad efficaciā: ⁊ hoc modo baptiſmꝰ di dr magnum
citur magnū ſacramentū: innouat eīm hoīem totalr. q̄tuor modiſ
Secundo dicitur magnum q̄tum ad eſſentiā ſuam:
⁊ hoc modo ſacramentū euchariſtie dicitur magnū
ꝓpter dignitatem eſſentie corporis chriſti. Tertio
modo dicitur ſacramentum magnum q̄tum ad ſi-
gnificatōeꝫ: ſicut dicit apoſtolꝰ matrimoniū magnū
eſſe ſacramentū in xp̄o et eccleſia: ſignificat eīm ma-
trimoniū ſpirituale quod eſt inter xp̄m ⁊ eccleſiam.
Quarto modo dicit ſacramētū magnū q̄tū ad effe-
ctus/ p̄rogatiuā/ ⁊ dignitatē: ⁊ hoc modo confirma-
tio ⁊ ordo magna ſunt ſacramēta: dignior eīm eſt gra
tia cōfirmata vel cōſummata q̄ gr̄a ſimplex. ¶ Sꝫ ꝯ hoc ar.
videtur ꝙ hec diſtinctio nulla ſit: q̄ ſacramētū eſt di
gnioris ⁊ nobilioris eſſentie: digniorē eīm ⁊ nobilio-
rem debet habere effectū: ḡ ſacramentū euchariſtie
digniorē hꝫ effectū: q̄ ſacramētū ꝯfirmatiōis. ¶ Et Solutio.
ad hoc dicēdū ē ꝙ hec eſt falſa. Sacramētū digtio-
ris eſſentie digniorē debet habere effectū: q̄ ſacra-
mētū nō hꝫ dignitatē effectꝰ ſolū ꝓpter dignitatem
eſſentie: ſed etiā inquantū eſt ſacramentum: paruuli
eīm accipiunt corpus xp̄i ⁊ non eſt eis niſi lac. Sa-
cramentum ꝟo confirmationis nos cōfirmat: quia
ergo confirmare/ ordinare/ cōſecrare/ epiſcopos be
nedicere/ abbates/ ⁊ hm̄ōi opera ꝑfectionis ſunt ad

Ayuntamiento de Madrid

oꝛdinationē: ⁊ decoꝛē eccl'ie: q̄ ē vt caſtroꝝ acies oꝛ-
dinata ꝑtinet vt ꝑfectioꝛes ī eccl'ia .ſ. epī hmōi opa
ꝑfectiōis exerceāt. minoꝛes vō minoꝛa opa poſſunt
exercere. ſup Matheū: vbi dī. Erat iohānes bapti-
ſans ⁊c̄. dī qđ ꝯſummat̄ ꝑ ſponſum: initiatū ē ꝑ para
nymphū. vñ cathecumini īitiāt̄ ꝑ ſacerdotes / chꝛyſ
mant̄ ꝑ pōtifices. paranymphū ibi vocat iohānē ba
ptiſtā q̄ fuit iuxta nymphā. i. iuxta eccl'iaꝫ docēs eā
q̄liter ſe deberet habere ad ſpōſuꝫ īcutiēs timoꝛē q̄
eſt initiū ſapiētie: dicēdo genimina viparū ⁊c̄. qđ ḡ
ꝯſummat̄ ꝑ ſpōſum. i. verū baptiſma qđ ꝯſummat̄ ꝑ
xp̄m / initiatū eſt ꝑ paranymphū. i. ꝑ iohānē q̄ bapti
ſauit baptiſmo aq̄ docēs remiſſionē pctōꝝ. vñ cathe
cumini initiant̄ ꝑ ſacerdotes. i. īſtructi chꝛyſmant̄ ī
vtice ꝑ ſacerdotes ſimplices. chꝛyſmant̄ vō in frōte
De īſtitutōe ꝑ pōtifices. vñ dī ꝙ ꝯfirmatiōis ſacramētū oꝛtū ha
buerit ab apl'is q̄ntū ad manꝰ īpoſitionē. apl'i eñ īpo
nebāt manꝰ ſup baptiſatos / et accipiebāt ſpm̄ſctm̄:
q̄ntū vō ad chꝛyſmationē oꝛtū habuit ab īſtitutione
Aliter dicit̄. eccl'ie. ¶ Sꝫ meliꝰ eſt dicere ꝙ q̄ntū ad vtrūq̄ꝫ oꝛtū
Soli epī cō- habuit apoſtolis: licet nō ligant̄ chꝛyſmaſſe. vñ ſoli
firmant. epī ꝯferūt hoc ſacramētū / qui ſūt vicarij xp̄i: ſicut ⁊
apl'i ⁊ ſūt quaſi ſpōſi eccl'ie. vñ ⁊ anulos habēt: ptꝫ ḡ
quare ſoli epī ꝯfirmēt. ꝑfectoꝝ eñ ē ꝑfecta exercere
Ad pꝛimū opa / ⁊ minoꝛū minoꝛa. ¶ Ad pꝛimo ḡ obiectū dici-
mus ꝙ nō ſequit̄. minoꝛes ſacerdotes poſſunt face-
re maius. ḡ pñt facere minꝰ: qꝛ lꝫ ſacramētū ꝯfirma
tionis minꝰ ſit vno mō q̄ꝫ baptiſmꝰ: eſt tñ maiꝰ alio
Ad ſecundū mō. ¶ Ad ſcđo ⁊ tertio ptꝫ ſolutio ꝑ p̄dicta. ¶ Ad
Ad vltimū. vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ non ſequit̄: minoꝛes ſacer
dotes chꝛyſmāt in vtice. ḡ poſſunt chꝛyſmare ī frō-
te: qꝛ chꝛyſmare in vtice maiꝰ eſt q̄ꝫ ī frōte: qꝛ chꝛyſ-
ma in vtice ſignificat fidē q̄ dat̄ in baptiſmo q̄ eſt in
vtice. i. in ſupioꝛi parte aīe: hoc eſt in ſindereſi: ſicut
In hieremia dī ī Hieremia. Filij memphios ꝯſtupꝛauerūt te vſ-
q̄ꝫ ad verticē. i. vſq̄ꝫ ad fidem q̄ eſt in vertice. i. in ſin-
dereſi. Chꝛyſmatio vero in fronte ſignificat foꝛtitu
dinem ⁊ audaciam qua nō erubeſcimus poꝛtare no
men chꝛiſti coꝛam regibus et pꝛincipibus.

¶ Si valeat hoc ſacramētū ante baptiſmū.

Alia q̄ſtio. VLtimo q̄rit̄ ſi det̄ cōfirmatio nō baptiſa-
Ar. ꝙ ſic. to: vtrū ꝓſit ei. ¶ Videt̄ ꝙ ſic: qꝛ dī ⁊ verū
eſt ꝙ ſi aliq̄s ſuſcipiat maioꝛes oꝛdines
ꝑtermiſſis minoꝛibꝰ ſufficit accipere mi-
noꝛes oꝛdines: ita ꝙ non opoꝛtet poſtea
accipere maioꝛes: ergo ſi aliq̄s cōfirmet̄ ꝑtermiſſo
baptiſmo ſufficit baptiſari: ita ꝙ nō opoꝛtet eū ꝯfir-
In oppoſitū mari. ¶ Sed ꝯtra. Cōfirmatio eſt diſpoſitio baptiſ
mi. eſt eñ ad ꝯfirmādū gr̄am baptiſmalē: ſed diſpo-
ſitio nō pōt ſine eo qđ diſponit̄. ergo ꝯfirmatio non
Solutio. pōt eſſe ſine baptiſmo. ¶ Qđ ꝯcedimꝰ. Maxime cū
Ad rationē. baptiſmꝰ ſit ianua ſacramētoꝝ: ⁊ nō eſt ſimile de oꝛ
dine: quia vnus oꝛdo nō eſt diſpoſitio alterius. imo
diuerſi oꝛdines diuerſa habēt officia diſtincta ad ſe
inuicem. de tempoꝛe aūt huius ſacramenti: ſcꝫ con-
firmationis: dicitur ꝙ ieiunus debet dari ⁊ ieiunis.

¶ De ſacramento eucharıſtie.

¶ Tractatus Quintus.

POſt ſacramētū baptiſmi ⁊ ꝯfirmationis:
dicēdū ē de ſacramēto eucharıſtie: et hac
rōne: qꝛ ſacramētū iſtđ dari nō habet niſi
dignis: ⁊ ꝓpter hoc ſequit̄ ſacramētū ba-
ptiſmi. ⁊ eſt eucharıſtia cibus grandiū ⁊ ꝯfirmatoꝝ
ſicut dicit dñs ad Augu. Cibus ſum grādiū crede Sacramētū
⁊ mādućabis me: ⁊ ſic ſequit̄ ſacramētū ꝯfirmatōis eucharıſtie
⁊ etiā alia rōne: qꝛ etiā ꝯfirmati ſepe cadunt ꝑ pctm̄ ſequit̄ ſacr̄m
veniale. Septies eñ cadit iuſtus nō a charitate ſꝫ ī ꝯfirmatiōis
charitate. vñ neceſſaria eſt medicina: et eucharıſtia duplici dī cā.
medicina ē melioꝛatiua inq̄ntū augmētat gr̄aꝫ: et ꝓ-
ſeruatiua inq̄ntū delet venialia q̄ ſepe occaſio ſūt ca-
dēdi ꝑ pctm̄ moꝛtale. vñ aug. vitaſti grādia: caue ne Auguſtinꝰ.
obꝛuaris arena. ¶ Circa ſacramētū eucharıſtie pꝛi Diuiſio dicē
mo vidēdū ē de cā īſtitutiōis huiꝰ ſacramēti: ⁊ de eſ doꝛum.
ſentia huiꝰ ſacramēti. ⁊ vtrū ſit vnū ſacramentū vel
plura. ¶ Scđo de īſtitutiōe naturali: ⁊ q̄lit̄ fiat hec
trāſſubſtātiatio panis ī coꝛpꝰ xp̄i: ⁊ vini ī ſanguinē.
¶ Tertio de modis ſumēdi coꝛpꝰ xp̄i: ⁊ q̄d valeat ſu
mētibꝰ. ¶ Quarto de fractiōe foꝛme: ⁊ quare ī tres
ꝑtes frāgat̄. ¶ Quinto de digne ⁊ īdigne ſumētibꝰ
¶ Sexto de q̄buſdā auctoꝛitatibꝰ q̄ ſūt ī canōe miſ
ſa q̄ magnā dubitationē faciūt: q̄liter ītelligēde ſūt.
¶ Septimo ⁊ vltimo de hereticꝭ qualit̄ errēt ꝯ̄ hoc
ſacramētū / ⁊ vtrū ꝯficiāt: ⁊ de grecꝭ q̄ de fermētato
cōficiunt / vtrū errent: et qualiter errent.

¶ Cap̄. i. De cā inſtitutiōis huiꝰ ſacramēti.

CIrca pꝛimū capitulū notādū ē ꝙ multiplex Multiplex
eſt cā īſtitutiōis huiꝰ ſacramēti. pꝛima ē cō- cā huiꝰ ſacr̄i
memoꝛatio paſſiōis xp̄i: ſicut ipē dñs dicit. Triplex cō-
hoc facite ī meā cōmēoꝛatione: q̄ triplex ē. Pꝛima ē memoꝛatio.
cōmēoꝛatio amoꝛis: quē oſtēdit nobis xp̄s in cruce Pꝛima.
qꝛ maioꝛē charitatē nemo hꝫ ⁊c̄. Scđa ē ꝯmēoꝛatio Secunda.
liberatōis: qꝛ ꝑ paſſionē ſuā liberauit nos a ſuitute
diaboli ⁊ carcere īferni ⁊ moꝛtꝭ. Tertia cōmēoꝛatio Tertia.
eſt imitatiōis xp̄i vt imitemur patiētiā ⁊ hūilitatē: ⁊
alias vtutes quas ipē oſtēdit nobis ī cruce: ⁊ ſic ītel
ligit̄ vbū apl'i: michi aūt abſit gl'iari / niſi ī cruce dñi
nr̄i ieſu xp̄i. i. ī amoꝛe quē michi exhibuit q̄ñ crucifi-
xus ē ꝓ me: ⁊ ī liberatiōe q̄ ipē liberauit me ꝑ paſſio
nē ſuā: ⁊ imitatōe vtutū eiꝰ q̄s oſtēdit ī cruce. vñ ſub
iūgit ſtygmata dñi nr̄i ieſu poꝛto ī coꝛpe meo ¶ Se Secunda cā
cūda cā īſtitutiōis ē: meritū fidei: qꝛ fides nō hꝫ me- pꝛincipalis.
ritū cui hūana rō ꝑbet experimētū: qꝛ meritū fidei ē
⁊ laus credere qđ nō vides: ⁊ maxie illđ ē qđ ē ſupꝛa
rōnē naturalē vbi hō pꝛiꝰ abnegat ſeipꝫ dū potiꝰ cre
dit pꝛime vitati q̄ꝫ ſibi vel alicui rōni: nō eñ alit̄ pōt
coli deꝰ. vñ Augu. ī lib. de vtilitate credēdi dicit: ꝙ Auguſtinꝰ.
tāta ē fides ꝙ nec etiā parētes carnales colimꝰ niſi
ꝑ fidē: credo eñ ꝙ iſte ſit pat̄ meꝰ / neſcio / qꝛ nō eraꝫ
q̄ñ genuit me. ſilr̄ nec patrē ſpūalē cognoſcimꝰ niſi
ꝑ fidē: vt ḡ fides habeat magnū meritū: credimꝰ ſub
foꝛma panis eſſe verū coꝛpꝰ xp̄i: qđ tñ nō videmus.
¶ Tertia cā ē ſubleuatio ſpei: vult eñ dñs quotidie Tertia cā.
p̄ntialiter obtinere petitōes nr̄as: ipē eñ ē datoꝛ eo
rū q̄ petimꝰ: ⁊ ipē oꝛat ꝓ nobꝭ / ⁊ petit / ⁊ cū ipē ſit pe-
titoꝛ / oꝛatoꝛ / ⁊ datoꝛ / ſine dubio obtinebimꝰ qđ peti
mus niſi ꝑ nos ſteterit. ¶ Quarta cā eſt īſtructio: ꝑ Quarta cā.
hoc eñ inſtruit nos deꝰ vt magꝭ credamꝰ ei q̄ꝫ viſui
nr̄o: imo vt ꝯ̄ viſuꝫ nr̄m credamꝰ ei: viſus ei dicit ibi
eē panē ⁊ vinū: ⁊ deꝰ dicit ibi eē carnē ⁊ ſanguinē. vñ Exponit̄ il-
dñs ī euāgl'. q̄ vult venire poſt me / abneget ſemetipꝫ lud euāgeliū
i. ꝓpꝛiū ītellectū / ⁊ ꝓpꝛiā volūtatē. vñ vocatꝭ me ma
giſter ⁊ dñe / ⁊ bñ dicitꝭ: ſuꝫ ⁊ eñ. Qꝛ ḡ ipē magr̄ eſt:
magꝭ ei debemꝰ credere q̄ꝫ nobꝭ: ⁊ qꝛ dñs ē abnega
re debemꝰ ꝓpꝛiā volūtatē: ⁊ ei tāq̄ꝫ dño obedire / id ē
volūtatē noſtrā volūtati eiꝰ ꝯfoꝛmare. ¶ Quita cā Quinta cā.
eſt vt epulemur ī azimis ſynceritatꝭ ⁊ vitatꝭ. vñ paſti

Ayuntamiento de Madrid

Auguſtinꝰ in ꝯſpectu meo mēſaꝫ aduerſus. ⁊ Aug. dicit: vt pa
nē āgeloꝝ māducaret homo: creatoꝛ āgeloꝛū factꝰ
Declarat di eſt homo. de hoc pane dicit in. xvj. ſapiētie. Panem
ctū ſapiētis. de celo preſtitiſti eis ſine laboꝛe: oīne delectamētū
in ſe habentē/ et oīs ſapoꝛis ſuauitatē. de iſto aūt pa
ne veriſſime dicitur ꝙ habet oīne delectamētū in ſe
delectat em̄ viſum ſpiritualem: per pulchꝛytudinē.
vñ. Speciosus foꝛma pꝛe filijs hoim. delectat audi
tū ſpūalem per melodiā. vñ audiā quid loquat̄ i me
dñs deꝰ meꝰ. delectat olfactū ſpiritualē per odoꝛē.
vñ in cāticis. Currimus in odoꝛē vnguentoꝝ tuoꝝ.
delectat guſtū ſpiritualē ꝑ dulcedinē: vt ibi/ ꝗ̄ ma=
gna multitudo dulcedinis tue dñe. delectat tactuꝫ
ſpūalem ꝑ ſuauitatē. vñ/ guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis
eſt dñs: delectat vt diuitie: qꝛ in eo oīs theſauri ſa=
Sexta cauſa pientie ⁊ ſcientie dei ſunt abſcōditi. ¶ Sexta cauſa
eſt vt homo q̄ per eſum de ligno ſciētie boni et mali
fuerat moꝛtuus: ꝑ eſum ligni vite reuiuiſceret. vñ ſi
cut de illo ligno dictū ē. Quacūqꝫ die de ligno ſciē=
tie boni ⁊ mali comederit᷑ moꝛte moꝛiemini: ita de
hoc pane dictū eſt. q̄ manducauerit ex hoc pane: vi=
Septima cā uet ineternū. ¶ Septima ⁊ vltima eſt ad remedium
Tria in hoc pctōꝝ venialiū q̄ quotidie facimus. ¶ Intelligunt̄
ſacramento. aūt in hoc ſacramēto tria. ſ. foꝛma panis. foꝛma vini:
ſm̄ coꝛpꝰ xp̄i verū qꝺ ꝯtraxit de ꝟgine. tertiū coꝛpꝰ
xp̄i myſticū qꝺ eſt eccl̄ia. pꝛimū eſt ſacramētū tm̄. ſe
cūdū eſt res ⁊ ſacramētū. tertiū eſt res tm̄. pꝛimū eſt
Foꝛma pāis ſacramētū ſecūdi: ſm̄ ſcꝫ coꝛpꝰ xp̄i eſt ſacramētū coꝛ
aſſimilat̄ coꝛ poꝛis myſtici. foꝛma em̄ panis ē coꝛꝑis xp̄i: ⁊ habet
poꝛi. duplicē ſimilitudinē cū coꝛꝑe xp̄i. Pꝛima ē: qꝛ ſicut
Pꝛima ſimi= panis triticeꝰ ex puriſſimis granis cōſtat: ita coꝛpꝰ
litudo. xp̄i verū qꝺ traxit de ꝟgine ex puriſſimis mēbꝛis cō
ſiſtit purificatis oꝑatiōe ſpūſcti: ⁊ ſicut coꝛpꝰ xp̄i ve
rū ꝯſtat ex puriſſimis mēbꝛis: ita coꝛpꝰ xp̄i myſticū
cōſtat ex puris fidelibus depuratis a pctō moꝛtali.
Scꝺa ſimili Scꝺa ſimilitudo eſt: qꝛ ſicut panis triticeꝰ maxime
tudo reficit ⁊ ꝯfirmat coꝛpꝰ: ita coꝛpꝰ xp̄i maxime reficit
⁊ cōfirmat aīam. ¶ Similit̄ foꝛma vini duplicē ha=
Pꝛima ſiſitu bet ſiſitudinē cū ſanguine xp̄i. Pꝛima ē: qꝛ ſicut vinū
do ſanguis ⁊ ex puris uuis vel guttis ꝯſtat/ ita ſanguis xp̄i ex pu
vini. riſſimis ſanguinibꝰ ꝯſtat. ¶ Scꝺa ē: qꝛ ſicut vinū le
Secunda. tificat: ita ſanguis xp̄i letificat ⁊ inebꝛiat bona ebꝛi=
ꝯ iſta arguit̄ etate. vñ calix meꝰ inebꝛiās ꝗ̄ ꝑclarus eſt. ¶ Sꝫ vi=
det̄ ꝙ foꝛma panis nō ſit ſacramentū coꝛꝑis xp̄i: qꝛ
nullā habet ſiſitudinē cū ipo: panis em̄ ibi nō ē: ſꝫ ſo
Secundo. la foꝛma eiꝰ. ¶ Itē. foꝛma illa non efficit coꝛpꝰ xp̄i:
hoc certū eſt. ꝰ nō eſt ſacramētū illiꝰ: qꝛ ſacramentū
Euaſio. noui teſtamenti efficit qꝺ figurat. ¶ Si dicat̄ ꝙ foꝛ
ma illa gr̄a coꝛꝑis xp̄i ꝺꝛ efficere qꝺ figurat ſcꝫ vni=
ꝯ hoc arguit̄ tatē eccl̄ie. Cōtra. i baptiſmo ip̄a aqua exteriꝰ ablu
ens efficit qꝺ figurat. hꝫ em̄ vim regeneratiuā. ꝰ ea=
dē rōne foꝛma panis q̄ viſibilis eſt debet efficere qꝺ
Tertio. figurat. ¶ Itē in ſacramēto euchariſtie ſunt plures
materie ⁊ plures foꝛme: qꝛ foꝛma panis/ foꝛma vini:
⁊ vtraqꝫ illaꝝ eſt ſacramētū: ꝰ ibi ſūt plura ſacramē
Ad pꝛimū. ta: nō ꝰ ſūt tm̄ ſeptē ſacramēta noue leg᷑. ¶ Ad pꝛi=
mū dicēdū ē ꝙ foꝛma panis ꝺꝛ habere ſiſitudinē cū
coꝛꝑe xp̄i: nō gr̄a ſui/ ſed gr̄a panis cuiꝰ fuit foꝛma.
Ad ſecundū ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ foꝛma panis nō ſo=
lū ē ſacramētū coꝛꝑis xp̄i veri: ſꝫ etiā coꝛꝑis xp̄i my
ſtici. vñ ꝯcedimꝰ ꝙ efficit qꝺ figurat: vnit em̄ recipiē
tē coꝛpi myſtico. efficit aūt nō ꝑ modū cauſe efficiē=
tis: ſꝫ ꝑ modū materie: ſicut dictū ē ſuperiꝰ de aqua
baptiſmi. ſicut em̄ in alio liquoꝛe nō dat̄ gr̄a baptiſ=
malis: ita ſub alia foꝛma ꝗ̄ ſub foꝛma panis et vini
nō datur coꝛpus xp̄i. ¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ Ad vltimū.
ꝙ quodāmodo ſūt ibi duo ſacramēta: quodāmodo Sacramētū
vnū: ſed verius vnū ꝗ̄ multa: quia ab vnitate ſigni= euchariſtie ē
ficati deberet eſſe vnitas ſacramenti: et vtraqꝫ illaꝝ veriꝰ vnū ꝗ̄
foꝛmarū ꝓpꝛie ſignificat eccleſie vnitatē. vnde vna multa.
eſt foꝛma ⁊ perfectio vtriuſqꝫ illarū: ſicut iſte voces
albus/ alba/ albū: potius dicunt̄ vnū nomen ꝗ̄ mul=
ta ab vnitate ſignificati ⁊ inſtitutionis. vnde in colle
ctis aliquādo ſignificatur hoc ſacramentū ſingula=
riter: vt hic/ pꝛeſta vt hoc tuū ſacramentū non ſit no
bis ⁊c. aliquando pluraliter: vt hic. perficiant in no=
bis q̄s dñe tua ſacramenta que cōtinent. ¶ Sed vi= ꝯ hoc arguit̄
detur nulla petitio eſſe. quia hec ſacramenta nō con
tinent niſi ip̄as foꝛmas: ⁊ coꝛpus chꝛiſti verū qꝺ tra
xit de virgine. coꝛpus em̄ myſticū non continent: qꝛ
illud eſt diſperſum per mūdū. petere vero ꝙ hec ſa=
cramenta perficiant in nobis foꝛmas: aut verū coꝛ=
pus chꝛiſti: hoc nichil eſt ¶ Ad illos dicimus ꝙ cō Ad rationē.
tinent vnitatem eccleſie ſiue coꝛpus chꝛiſti myſticū
efficacia et ſignificatiōe: non locali circūſcriptione.

¶ De tranſſubſtantiatione. Capitulū ſcꝺm.

¶ Secunda queſtio.

SEcūdo querit̄ de trāſſubſtantiatione ſiue
de trāſitu/ ſiue de mutatione panis in coꝛ
pus chꝛiſti. ¶ Et videtur ꝙ nō ſit ibi trāſ Ar pꝛimo
ſubſtantiatio: quia dicit Boetius in libꝛo
de duabus naturis: et vna ꝑſona xp̄i ꝙ oīs mutatio
eſt ſm̄ aliqꝺ cōmune: ſicut ei ex aere generat̄ ignis
eadē materia q̄ erat pꝛiꝰ ſub foꝛma aeris: poſtea eſt
ſub foꝛma ignis. ſimiliter in alijs mutationibus eſt
aliquod cōmune qꝺ manet ſub vtroqꝫ termino mu=
tationis: ſed cū panis ſit coꝛpus xp̄i nichil remanet
de pane: ergo nichil eſt ibi cōmune: ergo non eſt ibi
mutatio: ergo non tranſſubſtantiatio ſiue tranſitus.
¶ Item. hoc impoꝛtat nomen mutatiōis ꝙ aliquis Secundo.
mutetur ab aliquo in aliquid: ꝰ impoꝛtat ꝙ aliquid
ſit cōmune: ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Ad hoc dicunt quidā Opio aliq̄rū
ꝙ nichil aliud eſt dictū: panis trāſit in coꝛpus ꝗ̄ ꝙ
ſub eiſdem accidentibus ſub quibus erat panis mo
do eſt coꝛpꝰ chꝛiſti: ſed hoc nichil eſt: quia eadē rōne
tranſiret magiſter in magiſtrū: quando aliquis ma=
giſter cedit alij magiſtro aduenienti/ ⁊ dimittit ei lo=
cū ſuū: in eodē em̄ loco in quo pꝛius erat ille cedēs/ Alia opinio
eſt ille cui cedit̄. ¶ Alij vero dicunt ꝙ idē eſt: panis
trāſit in coꝛpus chꝛiſti: ꝙ coꝛpus chꝛiſti incipit eſſe ꝯ iſtā arguit̄.
vbi panis eſt: vnde dicūt ꝙ panis manet. ¶ Sed ex
hoc ſequit̄ ꝙ trāſitus ille nō eſt miraculoſus: qꝛ coꝛ
pus gloꝛificatū naturaliter poteſt eſſe cum coꝛpoꝛe
nō gloꝛificato in eodē loco: dicunt autē ſancti ꝙ trā
ſitus ille miraculoſus eſt. ¶ Item dicit Ioh. dama Secundo.
ſcenus ꝙ ſicut panis et vinū tranſit per nutrimentū
in coꝛpus hominis et non aliud coꝛpus: ſed in ip̄m
pꝛius coꝛpus: ſic panis pꝛopoſitionis. i. qui ꝓponit̄
in altari: et aqua tranſit in coꝛpus chꝛiſti ⁊ ſanguinē
q̄ pꝛiꝰ erat: ſꝫ i nutrimēto ē verꝰ trāſitꝰ: ꝰ verꝰ trāſi=
tus ē panis i coꝛpꝰ xp̄i: ⁊ ſic auctoꝛitas damaſceni ē
ꝯ pꝛimā opinionē: ſubiūgit aūt poſtea damaſ. vt hec
duo. ſ. pa. ⁊ vi. nō duo ſūt: ſꝫ vnū coꝛpꝰ xp̄i/ et hoc ē ꝯ
ſecūdā opinionē/ q̄ ponit coꝛpꝰ xp̄i eē cū pane/ ⁊ pa= Tertio.
nē eē aliud ꝗ̄ coꝛpꝰ xp̄i. ¶ Itē dicit Ioh. damaſc. ꝙ
ꝟbū dei ſēꝑ viuū ⁊ actiuū ē q̄ dixit: fiat lux/ ⁊ facta ē

Ayuntamiento de Madrid

lux/cui⁹ v̄bo celi ꝛ t̄ra firmata ſūt et oīs decor: q̄ ex
puriſſimis ſanguinib⁹ b̄tē v̄ginis ſe fecit hoiem:nōne
ne poterat panē ꝛ vinū corp⁹ ꝛ ſanguinē ſuū facere/
quaſi diceret:q̄ de nichilo creauit oīa poterit de pa
ne ꝛ vino corp⁹ ſuū ꝛ ſanguinē facere. min⁹ eñ videt
facere de aliquo aliq̄d q̄ꝫ de nichilo aliq̄d. ḡ pa. fit
Quarto. corp⁹ xp̄i:q̄d ē ꝯ vtrāq; opinionē. ❡ Itē. quare hoc
dicis ꝙ panis manet: ſi dicis hoc q̄ nō vides modū
tranſeundi: reſpōdet ſic damaſ. ꝙ opatione ſpūſſcti
fit ille trāſit⁹: ſicut eñ in ꝯceptiōe filij dei ſpūſſctūs
ſupuenerat: cui⁹ opatione facta eſt illa ꝯceptio/ita
p verbū ſacerdotis ſupuenit ſpūs cui⁹ opatione fit
Quinto. illa tranſſubſtātiatio. ❡ Itē. dicit Iohānes damaſ.
ſufficere deberet tibi q̄renti qualiter fit trāſſubſtan-
tiatio: ſic reſpōdeo tibi ſicut angel⁹ reſpōdit cū bea
ta virgo q̄reret: quō fiet iſtud q̄m virū nō cognoſco?
reſpōdit angelus. Spūſſctūs ſupueniet ꝛc. quaſi di
ceret: operatiōe ſpūſſancti fiet. ſimiliter dico tibi: ꝙ
operatione ſpūſſancti fit illa tranſſubſtantiatio: ſuf-
ficere tibi debet/ q̄d ſufficit beate virgini q̄ per fidē
quā adhibuit angelo oraculo concepit dei filiuꝫ. vñ
Sexto. beata q̄ credidiſti ꝛc. ❡ Item. oſtēdo tibi ꝙ in natu-
ris ſit aliquis tranſit⁹ vbi remanet de eo q̄d dicitur
tranſire: in generatione eñ hoīs primo eſt materia
ſub vili forma ſeminis: poſtea recipit meliorē formā
quouſq; abilitata ſit abilitate vltima ſiue vltima or-
ganizatione ad receptionē aīe: ibi igitur manifeſtū
eſt ꝙ forma tranſit in formam/ et tñ nichil de forma
tranſeunte remanet. ſimiliter in cōpoſitione elemē-
tati forme elemētares tranſeunt in formā mixti: ita
ꝙ nichil de illis remanet/ forma eñ ſimpliciter eſt.
ergo intelligibile eſt ꝙ panis tranſeat in corp⁹ xp̄i:
Solutio. ita ꝙ nichil de pane remaneat. ❡ Propter hoc dici
mus ꝙ ille due opiniones minus fideles ſunt. dici-
mus ergo ſicut dicunt ſancti: ꝙ panis vere trāſit in
corpus xp̄i. vñ oēs locutiones q̄ ſignificāt tranſitū
cōcedende ſunt ſicut hec: panis tranſit in corp⁹ xp̄i.
vel tranſfertur/ vel trāſſubſtantiat̄/ vel mutatur/ vel
panis fit corp⁹ xp̄i. Et oēs ille negande ſunt in q̄b⁹
nō ſignificat̄ tranſit⁹/ ſicut iſte: panis eſt corpus xp̄i
panis erit corp⁹ chriſti/ panis pōt eſſe corp⁹ chriſti.
Ad primū ❡ Ad primū ergo obiectū dicim⁹: oīs mutatio ſm
cōmune nō tenet in formis naturalib⁹: vt oſtenſum
eſt ꝙ trāſit forma in formā: ꝛ nichil de trāſeunte re-
manet: ſed tenet tm̄ in ſubiectis naturalibus: ꝛ non
tenet in reb⁹ diuinis q̄ ſunt ſupra naturā. multa eñ
tenent in naturis/ q̄ nō tenent in diuinis: q̄ in natu-
ris tenet ꝙ pluriū plures ſunt nature: ſed nō in diui
nis. q̄ plures pſone diuine vnicā habent naturam.
Ad ſecundū ❡ Similiter dicim⁹ ad ſecūdo obiectum: ꝙ hoc no
men mutatio nō importat ꝙ aliquid ſit cōmune: vel
ſi importat iſta eſt neganda/ panis mutat̄ in corpus
xp̄i: niſi in alia ſignificatiōe ſumat̄ hoc verbū mutat̄
Notandum. ſcꝫ p trāſitu. ❡ Et notādū eſt ꝙ duo iueniunt̄ i hoc
Primū. tranſitu. Primū eſt ꝙ de pane trāſeunte nichil relin
Secundū. quit̄. Scd̄m eſt ꝙ tranſit⁹ fit in id quod erat: ſcilicet
In tranſſub- in corpus chriſti: vtrūq; iſtoꝝ per ſe bene inuenit̄ in
ſtantiatione naturis. primū inuenit̄ in tranſitu formarū/ quia ni-
duo iueniun chil de trāſeunte manet: ſed ſcd̄m non: q̄ nō fit trāſi
tur q̄ nō inue tus in illud quod erat: ſcd̄m iuenitur in nutrimento
niunt̄ i alijs nutrimentū eñ trāſit in corpus q̄d erat: vt dicit da-
mutationib⁹ maſcen⁹. ſꝫ primū nō inuenit̄: q̄ aliq̄d de nutrimēto
relinquit̄. vñ illa duo nō iueniunt̄ ſimul i naturis: ſꝫ

in diuinis iueniunt̄ ſimul: iuſtū eſt eñ vt diuina exce
dant naturalia. ❡ Ex p̄dictis pꝫ qualis ſit illa trāſ Concluſio.
latio. eſt eñ vt dicit magiſter in ſententijs eſſentiali
ter: ſiue ſubſtātialiter nō formalis. forme eñ panis
accidētales remanēt: ſꝫ oīa ſubſtātialia trāſeūt. pꝫ
eñ in q̄d fit trāſſubſtātiatio: q̄ panis trāſſubſtātiat̄
in corp⁹ xp̄i/ ꝛ vinū ꝛ aqua ſimul ſumpta: i ſanguinē
xp̄i: vt dicit damaſ. vñ nicholaus papa/ calix dñi nō
eſt tm̄ vinū: nec tm̄ aqua/ ſed vinū ꝛ aqua ſimul. ſi eñ
ibi eſt tm̄ vinū incipit xp̄s eſſe ſine nobis. ſi tm̄ aqua
incipit eccleſia eſſe ſine xp̄o: q̄ cōiunctio aque cū vi
no ſignificat ꝯiūctionē eccleſie ꝛ xp̄i: q̄ aque multe
populi multi. tñ ſi ex negligētia p̄termittat̄ aqua. di
cit magiſter in ſentētijs: ꝙ verū eſt ſacramētū/ ſꝫ nō
eſt perfectū: q̄ nō ſignificat̄ ibi vnio xp̄i et eccleſie.
❡ Sed querit̄ vtrū peccet ſacerdos ſi ex negligētia Nota diligēt
nō apponat aquā. ❡ Et ad hoc dicim⁹ ꝙ ſi negligē- q̄ſtio incidēs
tia illa ſit ex libidine mortali/ mortalis eſt illa negli Reſponſio.
gētia: ſicut ſi ex cupiditate oblationū tm̄ accelerat
ſacerdos vt recedāt hoīes/ ꝛ ex illa acceleratiōe p̄-
termittat aquā mortaliter peccat. ſi vero ex libidine
veniali: ſicut ex verbo ocioſo vel aliquo tali p̄termit
tat aquā venialiter peccat. ſi v̄o ſacerdos totalit̄ in-
tentus ſit meditatiōi ꝯtēplationi legis dei: ꝛ ex hoc
p̄termittat aquā: negligētia illa nō eſt pctm̄: tñ repu
tare ſe debet reum. ibi eñ habet locū illud Grego- Dictū Gre-
rij. bonarū mentiū eſt ibi culpam agnoſcere vbi cul- gorij.
pa nō eſt. ❡ Sciendū autē ꝙ aqua apponenda eſt in notādū iteꝝ
tam parua quātitate ꝙ poſſit abſorberi a vino: quia
chriſtus nō mutatur in eccleſiā: ſed eccl̄ia mutat̄ in
xp̄m. ſicut dictū eſt ad Aug. crede ꝛ māducabis me
nō ego mutabor in te: ſꝫ tu mutaberis i me. ❡ Sciē aliđ notabile
dū aūt ꝙ q̄uis panis trāſſubſtātiat̄ in corp⁹ chriſti/
ꝛ vinū ꝛ aqua in ſanguinē: tamē ſub vtraq; ſpecie eſt
chriſtus integer: nō eñ corp⁹ chriſti eſt ſine ſangui-
ne ꝛ anima/ nec ſanguis ſine corpe ꝛ anima. Sed nō Hec rō non
valet hec argumentatio: ſub forma panis eſt corp⁹ valet.
chriſti ꝛ ſanguis ꝛ ex trāſſubſtātiatōe: ergo aliq̄d eſt
trāſſubſtātiatū in ſanguinē: ꝛ patet iſtātia in aīa xp̄i
q̄ ibi eſt ex trāſſubſtātiatiōe/ nichil tñ eſt trāſſubſtan
tiatū in ea: ſicut nō valet hec argumētatio: hoc p̄no
men ego ſignificat me/ ex inſtitutiōe: ergo eſt inſtitu
tū ad ſignificandū me. De tēpore trāſſubſtātiatiōis De tempore
dicim⁹ ꝙ in finali tēpore p̄lationis horū v̄boꝝ: hoc
eſt corpus meū/ fit trāſſubſtātiatio panis in corpus
chriſti. ❡ Sed querit̄. q̄d demōſtrat̄ p hoc p̄nomen Queſtio ici-
hoc/ ſi panis: ḡ hec eſt falſa/ hoc eſt corp⁹ meū: ſi cor deno.
pus xp̄i. Cōtra. illud nō eſt in p̄latiōe p̄nominis: q̄
nō eſt adhuc facta trāſſubſtātiatio. ❡ Ad hoc dicit̄ Solutio.
ꝙ hoc p̄nomē hoc/ vagā ꝛ ſimplicē habet demōſtra Quid demō
tionē. vnde is eſt ſenſus: exiſtēs ſub hac forma ē cor ſtratur qñ dr
pus xp̄i: ſicut cū dicit̄: tu aperi: p̄nomen indetermi- hoc eſt cor-
natā habet demonſtrationē: ille eñ qui extra domū pus meum.
eſt ꝛ dicit/ tu aperi/ neſcit q̄s ſit int⁹. Uel poteſt dici Alit̄ p̄t dici.
ꝙ hoc p̄nomē hoc/ demōſtrat corpus chriſti ad itel
lectū corpus ſcꝫ chriſti: quod nō eſt ibi: ſed erit ꝛ ni-
chil. ❡ Contra. de verbis dñi: ſimiliter ſolet obijci: ꝯ hoc arguit̄
quib⁹ dixit: accipite ꝛ māducate: hoc eſt corp⁹ meū
ita eñ dicunt euangeliſte/ accipiens Ieſus panem
benedixit/ fregit/ deditq; diſcipulis ſuis: dicens/ ac
cipite et comedite: hoc eſt corpus meum: ſed cōſtat
ꝙ dedit corp⁹ ſuū: ergo prius facta trāſſubſtātiatio
q̄ꝫ proferrent̄ iſta verba: hoc eſt corpus meum: ergo

BIBLIO...
Ayuntamiento de Madrid

per iſta verba nõ trãſſubſtãtiauit. ¶ Quod cõcedũt
opio aliq̃ꝝ. quidam dicẽtes/ ꝙ dominꝰ prius benedixit panem
quadã benedictione ſacrata ſm quã facta eſt tranſ=
ſubſtantiatio: ſed illa benedictio non eſt reuelata ec
cleſie: poſtea vero dedit diſcipulis: dicẽs. Accipite
ꝛ comedite/ hoc eſt corpꝰ meũ: ꝛ tũc dedit vim iſtis
verbis/ hoc eſt corpus meũ: vt ad prolationem eoꝝ
Aliter dicẽdũ eſt. fiat tranſſubſtantiatio. ¶ Sed melius videt̃ ꝙ ad ꝓ
lationẽ horum verborũ/ hoc eſt corpus meũ/ muta=
uerit dominus panem in corpus ſuũ. vnde bis ſunt
intelligẽda illa verba hoc modo: accipiẽs Jeſus be
nedixit panem quadam benedictione ſm quaꝫ non
fuit facta mutatio: ſicut ſacerdos noſter multas be
nedictiones facit ſm quas nõ fit tranſſubſtantiatio
benedixit inq̃ꝫ dicens/ hoc eſt corpus meũ: ꝛ poſtea
fregit/ et dedit diſcipulis ſuis: dicens/ accipite et
Aliter p̃t dici. comedite: hoc eſt corpus meum. Uel poteſt intelli=
gi ſic: dedit diſcipulis ſuis dicens prius.

¶ De modus ſumẽdi corpus xp̄i. Cap̄. tertiũ

De modis ſumendi. TErtio capitulo dicendũ eſt de modis ſu=
mendi ſiue mãducandi corpus chriſti: q̃
ſunt duo: vnus ſacramentalis/ alius ſpũ=
alis: ſacramẽtaliter ſumitur corpus xp̄i
quando ſub forma panis vel vini ſumitur: ſpirituali
ter ſumitur quãdo per fidem incorporamur chriſto
de quo modo dicit Auguſtinus. Crede et mãduca
ꝯtra hoc ar̃. ſti. ¶ Uidet̃ ꝙ potius deberet dicere: dilige ꝛ man=
ducaſti: q: ſacramentũ corporis chriſti eſt ſacramẽ
tum vnionis chriſti ꝛ eccleſie/ ꝛ per charitatẽ fit illa
vnio. eſt eñ charitas ſicut cementũ ligans lapides
in domo dei ſpirituali/ que eſt eccleſia: ergo per cha
ritatem manducamus chriſtum: et ita dicendũ fuit
Secundo. dilige ꝛ mãducaſti potiꝰ q̃ꝫ crede. ¶ Jtem. videtur
ꝙ ſic debuit dici: crede ꝛ manducatus es: quia dicit
Auguſtinus: ꝙ credere in deum eſt credendo ire in
eũ/ ꝛ eiꝰ mẽbris incorporari: ſed incorporari eſt mã=
ducari. ergo credere eſt manducari. ergo ſic dicẽdũ
fuit: crede ꝛ manducatus es. non crede ꝛ manduca
Tertio. ſti. ¶ Jtem hoc ideꝫ videtur per hoc quod dictũ eſt
Petro macta ꝛ mãduca. i. chriſto incorpora. et ꝑ hoc
quod dicitur dominꝰ in cruce non comedit niſi vnũ
latronẽ. chriſtus ergo comedit fideles id eſt ſibi in=
corporat: quia in ip̄m mutantur fideles. non ipſe in
Solutio. eos. ¶ Solutio. ad hoc dicẽdũ eſt ꝙ ſicut in mãdu=
Primum. catiõe corꝑali quattuor ſunt. Primũ eſt maſticatio.
Secundum Secundũ delectatio. ſolũ eñ dulce et conueniens
Tertium. nutrit/ aliter eñ refugeret ip̄m cibũ natura. Tertiũ
Quartum. aſſimilatio. Quartũ incorporatio. ita in mãducatio
quattuor ſũt i mãducatio ne ſpũali ſi= cut et in cor= porali. ne ſpirituali quattuor ſunt. primũ maſticatio ſpũa=
lis/ q̃ eſt diiudicatio corꝑis chriſti. de qua loquitur
apoſtolus redarguẽs eũ qui indigne accipit dicẽs
nõ diiudicans corpus chriſti dñi. diiudicare eñ de
bemus quale corpus ſit chriſti: q̃ꝫ nobile q̃ꝫ viuifica
tiuum ꝛ huiuſmodi. ſcd̃m eſt delectatio qua delecta
mur i chriſto. tertiũ eſt aſſimilatio ſpiritualis. quar=
tum incorporatio ſpiritualis. diiudicatio auteꝫ illa
ꝓprie eſt per fidem: ſimiliter et delectatio. dicit eñ
Auguſtinꝰ. Auguſtinꝰ ꝙ in cognitione eſt tota delectatio. ſi eñ
diligo aliquem non ꝓpter hoc delector in ip̄o: ſed ſi
video bona eius quẽ diligo/ tunc delector. ſimiliter
per fideꝫ fit aſſimilatio: q: dedit eis poteſtatẽ filios
ꝑ hoc ad pri ma. dei fieri his qui credunt in nomine eiꝰ: et per aſſimi
lationem fit incorporatio ſiue vnio/ ꝛ propter hoc ꝑ
fidem fit vnio. ſed verũ eſt ꝙ charitas mouet ad illã
vnionem: magis ac magis et conſeruat illam. q: er=
go per fidem fit maſticatio ſpiritualis ꝛ delectatio.
ꝓpter hoc dicitur potius: crede ꝛ mãducaſti/ q̃ꝫ di= Ad alia
lige et mãducaſti. ¶ Ad alia obiecta dicimꝰ ꝙ etiã Quõ xp̄us
nos comedimꝰ chriſtũ/ ꝛ chriſtus comedit nos: q̃ꝫtũ dr̃ comede=
eñ ad maſticationem ꝛ delectationẽ quã habemus re nos.
in ip̄o manducamus ip̄m. et ſic ſumitur manducare Et nos illũ.
cum dicitur: crede ꝛ manducaſti. vnde non ſumitur
mãducare ꝓ illis quattuor q̃ exigunt̃ in mãducatio
ne ſpirituali: ſed q̃ꝫtũ ad ſimilationẽ ꝛ incorporatio=
nẽ chriſtus mãducat nos: q: ip̄e aſſimilat nos ſibi et
vnit per gr̃am quã infundit. ecõuerſo aũt eſt in ma=
lis. mali eñ aſſimilant ſe diabolo et vniunt: ꝛ ſic mã
ducãt ipſũ iuxta illud. dediſti eũ eſcã populis ethio
pũ: diabolus enim nõ vnit nec aſſimilat eos ſibi niſi
ſuggerẽdo. aliter tamẽ dicunt̃ mali delectari i diabo=
lo: aliter boni in deo. q: boni delectantur i ipſo deo:
non tamẽ in operibus eius: ſed mali nõ delectantur
in diabolo: ſed tantũ i operibus eius. ſumitur ergo
in ſemidupla ſignificatione ly mãducare. ſicut i yſa.
dicitur. Serui mei comedent/ et vos eſurietis. ſerui
mei bibent/ et vos ſitietis. comedent. i. delectabunt̃
et apud apoſtolũ. paſcha noſtrũ immolatꝰ eſt xp̄us
itaq̃ꝫ epulemur. i. delectemur: quia paſſus eſt ꝓ no=
bis: delectari debemus in bonitate et maximo amo
re quẽ oſtendit nobis quando paſſus eſt pro nobis.
hoc eſt enim quod maxime nos inflãmat ad amoreꝫ Tres cauſe
eius. ¶ Eſt aũt chriſtꝰ paſcha noſtrũ triplici de cã. ꝙ xp̄us ſit
Eſt eñ paſcha q: ab ipſo tranſimus. ipſe eñ eſt pri= paſcha nr̃m.
cipiũ ſiue alpha: et q: per ipſũ trãſimus/ quia ip̄e eſt
via: et quia ad ipſum trãſimus: quia ipſe eſt finis: q:
ipſe eſt veritas et vita: q̃ trãſire nos facit a vicijs ad
virtutes: a virtutibꝰ ad gloriã. et eſt paſcha per quẽ
trãſimus tanq̃ꝫ per viã: q: xp̄us eſt via: et eſt paſcha
ad quod tranſimus: quia xp̄us eſt veritas et vita de
modo autem epulandi ſubdit apo. Non in fermẽto
veteri. i. in corruptione vicij: et ſubdiuidit fermentũ
dicens: neq̃ꝫ in fermento malicie. i. maleuolũtatis ꝛ
nequicie. i. ꝑuerſe credulitatis. Nequã eñ dicitur nequã q̃d eſt
quaſi non qui ſcꝫ ſiue nõ aliquis: ꝛ non aliquis eſt il=
le qui non habet cognitionem dei ſiue fidem: ſed in
azimis ſinceritatꝭ. i. ſincere volũtatis/ ꝛ veritatis. i.
vere cognitionis/ ſiue vere fidei. ꝛ licet cognitio ꝓce
dat bonum deſideriũ/ ſiue bonã voluntatem prefert̃
tñ ꝟitati ſiue cognitiõi. quia plenitudo cognitionis
ſequit̃ bonitatẽ deſiderij. vnde dauid. A mandatis
tuis itellexi: et ab impletiõe mandatoꝝ tuoꝝ. epula
ri ergo debemus i azimis ſinceritatis et veritatis. i.
delectari i ipſo i dilectione ꝛ cognitiõe ipſius: ſicut
et ipſe maxime delectatur i ſeipſo per cognitionem
et delectationẽ ſuiipſius. ¶ Sed cũ cibus iſte ſit ſũ ꝯ hoc arguit̃
me delectabilis cũ habeat oẽ delectamentũ/ et oĩs
ſaporis ſuauitatem. videtur ꝙ maxime delectet illũ
quia habet palatum cordis bene diſpoſitũ: quia ci=
bus corporalis ſumme dulcis ſumme delectat pala
tum corporale bene diſpoſituꝫ. ergo corpus chriſti
cum ſit cibꝰ ſumme delectabilis ſũme delectat illũ
qui habet palatum cordis bene diſpoſitum: ſed qui
cunq̃ꝫ eſt in caritate habet palatũ cordis bene diſpo
ſitum. ergo quicunq̃ꝫ i caritate mãducat corpꝰ chri
ſti cũ ſumma delectatiõe mãducat ipſũ. ¶ Sꝫ ꝯtra ꝯ hoc arguit̃
preceptũ eſt vt agnꝰ paſchalis comedatur cũ lactu=

Ayuntamiento de Madrid

cis agreſtibus. quod ſignificat ꝙ agnus q̄ tollit pec
cata mũdi: comedẽdus eſt cũ amaritudie penitẽtie
nõ ergo comeditur cũ ſumma delectatione ab eo q̄
Solutio. ipſũ comedit ꝓut debet. ¶ Et ꝯcedimꝰ cũ in ſe cibꝰ
ille ſumme delectabilis eſt ⁊ ſũme delectat ãgelos
in patria: ita tñ ꝙ vnumquẽꝗ ſm gradũ ſuũ ⁊ capa-
citatẽ: ſed nos dũ ſumꝰ i via nõ ſũme delectat. Cade
re eni poſſumꝰ / ⁊ peccata habemꝰ / ⁊ euaneſcere poſ
ſumꝰ in ſuperbiã: qꝛ nimia leticia luxuriat in pꝛeſũ-
ptionẽ / ⁊ ꝓpter hoc quaſi repꝛeſſiuũ habemꝰ ſcꝫ ama
Exemplum ritudinẽ penitẽtie. Sicut in ſapoꝛibꝰ vel medicinis
nimis acutis ponunt repſſiua / ſic i comeſtione agni
nr̃i ponitur amaritudo penitẽtie vt repꝛimat illã ief
fabilẽ delectationẽ. vñ i pſalmo. letet coꝛ meũ: ecce
leticia: vt timeat nomen tuũ: ecce repꝛeſſio: ſimilr in
alio pſalmo: exultate ei cũ tremoꝛe: ⁊ in Iob: q̄ fecit
vẽtis põdus. i. ſpiritibꝰ dedit repꝛeſſiuũ ne euaneſce
ꝯ dicta ar. rent i ſupbiã. ¶ Sed obijcit. ſi coꝛpꝰ xp̄i a digne ſu
mentibꝰ ſumit cũ amaritudine penitẽtie: ſed amari-
tudo illa delet pctã moꝛtalia: g̊ multo foꝛtius ⁊ veni
alia: g̊ ex vi amaritudinis penitẽtie delẽtur venialia
pctã in ſũptiõe euchariſtie: g̊ nõ ex vi euchariſtie de
lent venialia / qđ eſt ꝯ ſanctos: q̄ dicũt ꝙ ſacramẽtuꝫ
euchariſtie / maxie valet ad duo ſcꝫ ad remiſſionem
Secundo. pctoꝝ venialiũ / ⁊ ad augmentũ grẽ. ¶ Itẽ ſup illud
pꝛime ad co. Oia ꝯtigebãt illis i figura. dicit aucto
ritas ꝙ ſignificatũ dignius ⁊ meliꝰ eſt ꝗ̄ ſignificãs:
ſed coꝛpꝰ chꝛiſti qđ traxit de virgine ſignificat vnita
tẽ eccleſie: ergo melioꝛ ⁊ dignioꝛ eſt vnitas eccl̃ie ꝗ̄
coꝛpꝰ xp̄i veꝝ: ſed indignius ⁊ minus bonũ non fa-
cit magis bonũ: ergo coꝛpus xp̄i nõ facit vnitatem
eccleſie: ergo non aſſimilat nos deo: ergo non puri-
Tertio. ficat nos: et ita nõ delet venialia. ¶ Item in euãge-
lio. Spiritus eſt q̄ viuificat: caro nõ ꝓdeſt quicꝗ̄: g̊
caro xp̄i nõ viuificat ſpiritualiter. g̊ nõ purificat nec
Solutio. viuificat nec dimittit pctã. ¶ Solutio. in ſũptione
euchariſtie nõ oẽs hñtes caritatẽ poſſunt hr̃e ama-
ritudinẽ penitẽtie / vel doloꝛẽ de pctis vel luctũ: do-
nũ em̃ dei eſt. vñ iudicũ pꝛimo: aꝫa dixit patri ſuo:
terrã arentẽ dediſti michi: iunge ⁊ irriguã ⁊ dedit ei
irriguũ ſupiꝰ ⁊ irriguũ iferiꝰ. i. luctũ ꝓ dilectiõe pa
trie et ꝓ pctis. i talibꝰ ergo qui nõ habẽt hmõi ama
ritudinẽ vel luctũ ex vi euchariſtie dimittunt venia
lia: aliqñ etiã hñs caritatẽ hꝫ amaritudinem q̄ tñ nõ
delet venialia magna: ſicut lignũ: nõ ei ſẽp hmõi a-
maritudo delet nimiũ amoꝛẽ vxoꝛis ⁊ filioꝝ: ⁊ tunc
ex vi euchariſtie hmõi magna venialia qñꝗ dimit-
tunt. ¶ Pꝛeterea ſi ex vi amaritudinis pnie dimittũ
tur nõ ſeqtur qui dimittant ei ex vi euchariſtie. vnũ
ei bonũ nõ expellit aliud: ⁊ efficaciꝰ dimittunt venia
Ad ſecundo lia ꝑ illa duo bona: ꝗ̄ ꝑ alterũ illoꝝ. ¶ Ad ſecundo
obiectum. obiectũ dicimꝰ ꝙ vnitas eccl̃ie melioꝛ ẽ ꝗ̄ coꝛpꝰ xp̄i
ſed hoc hꝫ calũniã: vnitas eccl̃ie dignioꝛ eſt ꝗ̄ coꝛ-
pus xp̄i: qꝛ coꝛpꝰ xp̄i habet quandã dignitatẽ ſcꝫ ꝙ
eſt vnitũ ꝟbo: q̄ nõ eſt eiuſdẽ gñis cũ aliqua dignita
te q̄ ſit i eccleſia. vñ nullã habet cõparationẽ ad ali-
quã dignitatẽ eccl̃ie. ſꝫ hec ſine dubio vera ẽ: eccl̃ia
ſiue vnitas eccl̃ie melioꝛ ẽ ꝗ̄ coꝛpꝰ xp̄i. ſed hec ẽ fal-
ſa minus bonũ nõ facit magis bonũ. ſm ꝙ intelligi
Coꝛpꝰ xp̄i ꝑ modũ ſacramenti mundificat tur facere ꝑ modũ cauſe naturalis. aqua eni bapti-
mi minus bona ẽ ꝗ̄ mũdicia aie. facit tñ per moduꝫ
ſacramenti ſiue materie mũdiciã anime. Siłr ⁊ coꝛ
pus xp̄i ꝑ modũ ſacramẽti ⁊ materie facit vnitatem
eccleſie ⁊ purificat ⁊ mũdat: ſed per modũ cauſe effi
Ad tertio obiectum. ciẽtis ſolꝰ deus mũdat ⁊ dimittit pctã. ¶ Eodẽ mõ
dicimꝰ ad tertio obiectũ. caro em̃ xp̄i inquantũ caro
non viuificat: ſed inquãtũ mũdiſſima ꝑ modũ ſacra-
menti ⁊ materie viuificat: ſꝫ ſolꝰ ſpũs ꝑ modũ cauſe
efficiẽtis viuificat. ¶ Sed cũ duo ſint mõi mãducã
Ar ꝙ non. di xp̄m ſcꝫ ſacramẽtalis ⁊ ſpũalis. Querit vtrũ vtro
ꝗ illoꝝ modoꝝ ſumpſerit xp̄s coꝛpꝰ ſuũ dicit em̃ q̄-
dã gloſa ſup leuiticum ꝙ xp̄us pꝛiꝰ ſumpſit coꝛpus
ſuũ ⁊ poſtea dedit diſcipulis. ⁊ idẽ dr̄ alia glo. ſuper
ruth: et loquunt de ſacramẽtali ſũptiõe. aut g̊ ſũpſit
xp̄s coꝛpꝰ ſuũ tm̃ ſacramẽtalr̃ / aut ſacramẽtaliter et
ſpũalr̃. ſi tm̃ ſacramẽtalr̃: iſte modꝰ ſumẽdi cõis eſt ⁊
bonis ⁊ malis. g̊ apl̃i dignius ſiue melioꝛi mõ ſũpſe
rũt coꝛpꝰ xp̄i cũ ipſũ ſũpſerũt ſpũalr̃ ꝗ̄ ipſe xp̄s: qđ
videt incõueniẽs. ſi vero ſũpſit coꝛpus ſuũ ſpũaliter
Contra. ſumere coꝛpꝰ ſpũalr̃ eſt coꝛpoꝛi xp̄i myſtice
icoꝛpari. icoꝛpoꝛari aũt coꝛpoꝛi xp̄i myſtice dr̄ duo
bus modis. Pꝛimo mõ dr̄ aliq̄s incoꝛpari coꝛpoꝛi
xp̄i myſtice cũ incipit eſſe mẽbꝛũ xp̄i: ꝯſtat ꝙ iſte mo
dus non ꝯuenit xp̄o. Sc̄do cũ magis ac magis icoꝛ
poꝛat: ⁊ ſilr̃ iſte modus nõ cõuenit xp̄o: qꝛ xp̄s ab in
ſtanti ꝯceptiõis ſue tantã habuit grãm quãtã ⁊ mõ
Secundo. hꝫ. g̊ nullo mõ ſũpſit xp̄us coꝛpus ſuũ ſpũalr̃. ¶ Itẽ
dictũ eſt ad auguſtinũ. crede ⁊ manducabis me: nec
tu me mutabis in te ſicut cibũ carnis tue: ſed tu mu
taberis i me: ⁊ intelligit hoc de ſpũali mãducatiõe:
nõ em̃ bonũ eſſet vt veritas xp̄i mutaret in veritateꝫ
nr̃am. ſed bonũ eſſet vt veritas nr̃a mutaret in eius
veritatẽ. ergo ſpũaliter ſumit coꝛpus xp̄i qui mutat
in xp̄m. Sed xp̄s non eſt mutatus in xp̄m: qꝛ nichil
mutatur in ſe. ergo xp̄s nõ ſũpſit coꝛpus ſuum ſpiri
Solutio. tualiter. ¶ Solutio. duplex eſt modꝰ manducandi
xp̄m ſpiritualiter: duplex eſt em̃ coꝛpꝰ xp̄i: videlicet
coꝛpus xp̄i qđ traxit de virgine: ⁊ coꝛpus xp̄i myſti-
de carne xp̄i myſtica itelligr̃ hec ꝓpõ Caro mea vere eſt cibꝰ ⁊c̄. cũ quod eſt eccl̃ia ſiue vnitas eccl̃ie. Et de carne xp̄i
myſtica vt dr̄ petrus: intelligit hmõi auctoꝛitas Ca
ro mea vere eſt cibus ⁊ ſanguis meus vere eſt potꝰ:
qui manducat carnem meam ⁊ bibit ſanguinẽ meuꝫ
habet vitam eternam. Qui enim de vnitate eccleſie
manducare coꝛpꝰ xp̄i ſpiritualr̃ pꝛio modo manducare coꝛpus xp̄i ſpiritualr̃ ſecũdo modo eſt / viuit de eodem ſpiritu de quo et xp̄us viuit. ſecũ
duꝫ hoc mãducare coꝛpus xp̄i ſpũaliter eſt eccleſie
incoꝛpoꝛari. i. eſſe de vnitate eccleſie vel icipere eſſe
membꝛũ xp̄i: vel magis ac magis ei vniri. et hoc mo
do xp̄s ſumpſit coꝛpus ſuum ſpiritualiter. Secũdo
modo ſpiritualiter manducare coꝛpus xp̄i eſt per fi
dem incarnationis eius ei vniri et aſſimilari: ⁊ dele-
ctari in hoc ꝙ ip̄e factus eſt homo pꝛo nobis. valde
Qr ꝑ fidẽ aſſimilemur xp̄o ꝓbat mltipliciter. em̃ delectabilis eſt nobis eiꝰ humanitas. ¶ Qr aũt
ꝑ fidẽ ei aſſimilemur multis ꝓbat auctoꝛitatibꝰ. di-
cit em̃ beatus iohãnes. hec em̃ eſt victoꝛia que vicit
mundum fides noſtra. quis eſt autem qui vincit mũ
dum niſi q̄ credit ꝙ ieſus eſt filiꝰ dei? et in euãgelio
dedit eis poteſtatem filios dei fieri his qui credũt i
nomine eius. et ita fides aſſimilat. ſecũdum ergo ꝙ
mãducare xp̄m ſpiritualiter eſt per fidem icarnatio
nis eius ei vniri et aſſimilari: et in eius humanitate
delectari. pꝛimus modus eſt quaſi pars huius ſecũ
di modi: et ſm hoc poſſunt itelligi iſte auctoꝛitates
Caro mea vere eſt cibus. Qui mãducat carnẽ meã
et bibit meum ſanguinẽ habet vitã eternã. de carne
xp̄i vera quã traxit de virgine. per fidem em̃ icarna-
tiõis viuimus ſpiritualiter. ergo ſecundo mõ xp̄us

Ayuntamiento de Madrid

ſūpſit corpꝰ ſuū ſpūalr̄ ꝓut manducare ſumiť i ſemi
plena ſignificatiōe ſcꝫ ꝓ delectari. ſicut mō ⁊ angeli
mādūcant corpꝰ xp̄i. i. delectanť i hūanitate xp̄i. Si
militer ⁊ xp̄s cū ſit maximꝰ cognitor ſui ⁊ magnꝰ a=
mator: maxie delectať i hūanitate ſua. vñ ſm̄ hunc
modū manducandi ſpūaliter ipſe non mutať ſe. au
ctoritas eñ illa intelligiť quantū ad modū mandu=
candi quē hñt hoīes q̄ idigēt vt mutenť i ip̄m corpo
ralr̄. ⁊ ſic ꝑ hanc diſtictionē patet ſolutio ad obiecta
Queritur. ¶ Queriť poſtea vtꝝ corpꝰ xp̄i ſumptū i magna quā
Ar̄ ꝙ non. titate ſatiet corpalr̄. videť ꝙ nō. Qꝛ dꝫ auguſtinꝰ ꝙ
cibus ille non tranſit in ventrē: ſed in mentē. ğ nō nu
Secundo. triet nec ſatiat corpaliter. ¶ Itē nichil ē ibi de pane
niſi accidētia: ſed ſola ſubſtātia nutrit: cibꝰ ergo ille
In oppoſitū nō nutrit corpus. ¶ Sed ꝯtra. poſt maſticationem
forme qñ deſinit eē forma panis ibi deſinit eē corpꝰ
xp̄i. aut ğ forme ille accidentales euaneſcūt penitꝰ/
aut reſoluunť in aliq̄s humores in quos reſolueret
ſi aliq̄s euo= panis ſi ibi eēt ſi euaneſcūt penitꝰ. Contra. ſi ꝯtigat
mat corpus aliquē ſtati poſt ſumptionēꝫ dñici corpis euomere/
xp̄i: ille vo= ꝑcipiť vt vomitus ille cōburať: et oēs cineres repo
mitus debet nenť in mūdo loco tanq̄ꝫ reliq̄e. ergo aliq̄d remanet
comburi. de formis illis poſt ꝯbuſtionē. eadē rōne aliq̄d rema
net de formis illis poſt maſticationem: ſcꝫ aliq̄s hu
Secundo. mor. ⁊ ſic cibus ille nutrit corpaliter. ¶ Preterea. ſi
nichil penitꝰ remaneret: ğ haberet locū obiectio he
reticoꝝ q̄ dicunt ꝙ ſi tm̄ eſſet corpꝰ xp̄i quantus eēt
mons maximus: diu eſt ꝙ ꝯſumptus fuiſſet. Certū
eſt eñ ꝙ panis de quo ꝯficiť corpꝰ xp̄i ex elementis
eſt: ⁊ quotidie multū de elemētis cōſumiť in panibꝰ
ex q̄bus ꝯficitur corpꝰ. ergo ſi nulla ſit reſolutio in
elementa de formis accidētalibꝰ panis q̄ manēt cū
ꝯſtat ꝙ corpus xp̄i nullo mō reſoluať in elemēta: vi
deť ꝙ nulla fiat deꝑditio elementoꝝ: ⁊ nulla reſtau=
ratio/ ⁊ ſic tādē poterit fieri mutatio oīm elemētoꝝ
in corpus. ⁊ ſic deſineret eſſe mundꝰ ꝑ ſūptionē cor=
Rñdetur ad poris xp̄i. ¶ Ad hoc poſſet dici ꝙ cibꝰ ille nō ſatiat.
queſitum. ¶ Et ad illud qꝺ q̄riť ꝙ forme ille euaneſcant vel re
Ad primam ſoluanť i aliquos humores: pōt dici vtroq̄ꝫ mō. eua=
ronem in op neſcunt eñ ſi deus vult / ⁊ reſoluunť in aliqua ſi deꝰ
poſitum. vult nec eſt q̄rēda natura hic: qꝛ trāſſubſtātiatio iſta
pōt dici ꝙ ac ſupra naturā eſt. vel pōt eſſe ꝙ cibus ille nutrit et ſa
cidētia nutri tiat corpaliter quantū ad formas nō quantū ad cor
unt in ſacra= pus xp̄i: qꝛ potius eſt cibꝰ mētis q̄ꝫ ventris. ⁊ hic dꝫ
mento. aug. ꝙ q̄dā ſatianť ⁊ iebrianť corpaliter tali cibo. ſu
per illū locū epiſtole ad coꝝ. ꝯuenientibus vobis in
menſa iā nō eſt dñicā cenā mādūcare. qm̄ q̄dā alter
eſurit/ alter q̄dā ebrius eſt. dꝫ eñ inno. papa in quo=
dā tractatu quē fecit de officio miſſe ꝙ forme ille re
ſoluunť in eoſdē humores in q̄s reſolueretť panis ſi
ibi eēt. corpꝰ aūt xp̄i nō nutrit corpaliter: deſinit aūt
eē ibi corpꝰ xp̄i: q̄ꝫ cito deſinit forma panis eē. nec ē
dicendū ꝙ deſinēte forma panis eē aſcēdat corpus
xp̄i i celū: aut ſacerdote ꝓferēte hec verba: hoc ē cor
Hāc opinio pus meū: deſcēdat corpꝰ xp̄i de celo. Sꝫ ſicut dice=
nem ſequiť reť ſm̄ vnā opinionē ꝙ ex ſola oppoſitione colorati
okam. ad viſuꝫ ſine aliq̄ mutatiōe aeris ſit imago colorati
in oculo: ita ex ꝓlatione hoꝝ v̄boꝝ: hoc eſt corpus
meū: debito mō facta a ſacerdote ſine aliq̄ deſcenſu
vel motu eſt corpꝰ xp̄i i altari. ⁊ ſine aliq̄ aſcenſu for
ma panis deſinēte eē eſt corpꝰ xp̄i i celo qꝺ priꝰ erat
ſub illa forma/ ⁊ mō nō eſt. ¶ Ad vltimā. notādū eſt
ꝙ tribꝰ de cauſis noluit xp̄s dare corpꝰ ſuū ſub alia

forma/ q̄ꝫ ſub forma panis. ¶ Pria eſt vt fides hēat Chriſtus de
meritū ¶ Scꝺa ē ne abhorreret guſtꝰ qꝺ teneret ma dit corpꝰ ſuū
nꝰ. ¶ Tertia ē ne iſultarēt i nobꝫ heretici ꝙ comede ſub forma pa
remꝰ carnes crudas. ¶ Quartā poſſumꝰ aſſignare nis triplici
ex ipſo textu euangelij: ne videlicet itelligeretur ci de cauſa.
bus ille eſſe carnalis. non eſt enim carnalis/ ſed po=
tiꝰ ſpūalis dꝫ eñ dñs. Spūs eſt q̄ viuificat / caro nō
ꝓdeſt q̄cq̄ꝫ. ac ſi diceret. cibꝰ eſt ſpūalis nō carnalis

¶ De fractiōe forme/ ⁊ quare in tres partes
diuiditur. ¶ Capitulū quartum.

Quarto capl̄o q̄riť de forma ſub q̄ ē corpꝰ
xp̄i. Et eſt prima q̄ſtio vtrū ſub totali illa
forma ita ſit corpꝰ xp̄i: ꝙ ſub q̄libꝫ ꝑte vel
nulla. ¶ Scꝺa eſt q̄liter ibi ſint accidētia
ſine ſubiecto. ¶ Tertia q̄d ſignificēt ille tres ꝑtes i Pria queſtio
q̄s diuidiť. Circa primū ꝓbať ꝙ xp̄s ita eſt ſub tota ar̄. ꝙ ſic.
li forma ꝙ ſub nulla ꝑte ꝑ ſe: qꝛ ad hoc ſacramentuꝫ
exigiť itētio ſicut ⁊ ad alia: ſꝫ itētio ſacerdotis eſt ad
ꝯſecrationē hoſtie totalr̄: ita ꝙ ad nullā ꝑtē ꝑ ſe. ğ cor
pus xp̄i eſt ſub totali forma. ita ꝙ ſub nulla ꝑte ꝑ ſe.
¶ Sꝫ ꝯ. cū frāgiť hoſtia xp̄s ē ſub q̄libꝫ ꝑte ꝑ ſe ⁊ ex In oppoſitū
vi ꝯſecratiōis. ğ q̄libꝫ ꝑs hoſtie ꝑ ſe ꝯſecrata fuit ꝑ
ſe. ğ ⁊ añ diuiſionē erat xp̄s ſub q̄libꝫ ꝑte ꝑ ſe. ¶ So Solutio.
lutio. notādū eſt ꝙ i hoc ſacramēto q̄dā ſūt ſm̄ natu vtilis diſtin=
rā q̄dā ſupra naturā ſꝫ nō ſupra itellectū. q̄dā ſupra ctio.
rōnē ⁊ itellectū. ſcꝺm naturam ſūt ibi accidētia i lo=
co determinato. ſupra naturā ſunt ibi accidētia ſine
ſubiecto: vt color/ ſapor/ rotūditas: ⁊ hmōi. hoc aūt
eſt ſupra naturā ſꝫ nō ſupra itellectū: qꝛ itellectꝰ bñ
itelligit accidētia ſine ſubiecto ꝑ abſtractionem. vñ
cū itellectꝰ poſſit itelligere accidētia ſine ſubiecto.
deꝰ pōt illa facere ſine ſubiecto: potētior ei deꝰ eſt in
oꝑando: q̄ꝫ itellectꝰ i itelligēdo. ſupra naturā ⁊ itelle
ctū eſt ibi etiā xp̄s i tāta quātitate i quāta eſt i celo/
⁊ nō excedit terminos illiꝰ forme parue: hoc aūt eſt
ſupra naturā ⁊ itelligētiā: ſicut dicit damaſ. fit oꝑa=
tio ſupra rōnē ⁊ itelligētiā. dicimꝰ ğ ꝙ ſub illa tota=
li forma eſt xp̄s: ita ꝙ ſub nulla ꝑte ꝑ ſe: tm̄ cū frāgiť
hoſtia eſt iteger xp̄s ſub q̄libet ꝑte ꝑ ſe / ⁊ hoc nō eſt
tm̄ ex ꝯſecratiōe: ſꝫ ex ꝯſecratiōe ⁊ ꝯfractiōe: ꝯſecra
ta eñ fuit q̄libet ꝑs i toto ſuo / ⁊ eſt ſile in ſpeculo: ſi Silitudo de
cut eñ i ſpeculo integro eſt vna ſola ymago: tñ ipſo ſpeculo.
fracto i q̄libet ꝑte reſultat ymago: ita ſub totali for=
ma eſt xp̄s q̄ eſt ymago dei p̄ris: imo v̄itas ipſiꝰ yma
ginis q̄ eſt filiꝰ dei. vñ ſicut ex oppoſitione rei ad di
uerſas ꝑtes ſpeculi: reſultāt diuerſe ymagines: ita
ex ꝓlatiōe v̄boꝝ q̄ ꝑceſſit/ ⁊ fractiōe forme ꝯſecrate
reſultat xp̄s i diuerſis ꝑtibꝰ hoſtie: rebꝰ igiť ꝯſidera
tis i ſe ſacramentū iſtud plenū eſt miraculis: ſed ꝯſi
derata potētia dei vt dꝫ Auguſtinꝰ. deſinūt eſſe mi=
racula. ¶ Poſt hoc ſciendū ꝙ illa accidētia q̄ vidENť Locꝰ a ꝯiu=
ſunt ibi ſine ſubiecto/ nō eñ ſunt in corꝑe xp̄i: ſꝫ aſſi= gatꝫ fallit in
ſtūt ei ⁊ velant ip̄m vt fides habeat meritū. vñ fallit ſacramento
ibi locꝰ a ꝯiugatis. Nō eñ ſequiť albedo eſt: ğ albuꝫ altaris.
eſt: ibi eñ eſt albedo/ ⁊ tñ nichil eſt ea albuꝫ. ¶ Sed vult ꝓbare
ꝯtra. Ibi eſt fractio ⁊ ea eſt aliq̄d fractū qꝺ ꝓbatur. hic auctor ꝙ
dicit eñ Auguſtinꝰ ꝙ cū xp̄s mādūcať reficit/ nō de aliq̄d ſit al=
ficit ⁊ cū ip̄m mādūcamus nō ꝑtes de ipſo facimꝰ/ ⁊ bū albedine
hoc q̄dē in ſacramēto fit: ğ in ſacramēto fit fractio: ğ q̄ eſt in ſacra
forma ibi frāgiť ⁊ ita fractio ibi eſt/ ⁊ aliq̄d ea eſt fra mento.
ctū. Eadē rōe cū albedo ſit ibi aliq̄d ē ea albū ¶ Itē
dñs dixit. accipite ⁊ diuidite iter vos: vt habeť i lu=
ca. ğ aliq̄d ibi diuidebať: ⁊ ita ibi erat diuiſio ⁊ aliq̄d

Ayuntamiento de Madrid

ea diuiſuꝫ. eadē rōne cum ſit ibi albedo / aliqd eſt ea album. ¶ Solutio. quedaꝫ ſunt accidentia que per alia accidentia inſunt ſubiectis: quedam que nō per alia. verbi gratia: albedo ineſt coꝛpoꝛi nō per aliud accidens: diſgregatio vero ineſt coꝛpoꝛi per albedinem. vñ cū ibi nō ſit ſubſtantia panis albedo ibi eſt ⁊ tñ nichil eſt ea albū: qꝛ nulla ſubſtātia: ſꝫ ibi ē diſgregatio ⁊ aliquid eſt ea diſgregans ſcꝫ albedo. eodem modo ibi eſt fractio et aliquid eſt ea fractum / qꝛ fractio ineſt ſubſtantie mediāte continuitate: vnde cuꝫ ibi ſit continuitas: vere dꝛ ꝙ ibi eſt fractum aliquid fractione illa. ⁊ ſic patet ꝙ nō eſt ſimile de albedine et fractione.

Soluit ꝑdictū argumentum.

¶ Sed querit vtrū coꝛpꝰ xp̄i videatur ſub illo coloꝛe vel mediante illo coloꝛe. videt ꝙ ſic: qꝛ ſacerdos tenet coꝛpus xp̄i. ġ tāgit coꝛpꝰ xp̄i. ġ eadē rōne videt coꝛpꝰ chꝛiſti: qꝛ qua rōne ibi eſt tactꝰ ſenſus / eadē ratione et viſus. ¶ Itē. oēs fideles conant ad hoc vt videāt xp̄ꝫ. ergo ꝓ nichilo conarent: niſi poſſent eū videre. ¶ Sed ꝯtra. nichil videt niſi ſub foꝛma ꝓpꝛia videatur: ſed coꝛpus xp̄i non videt ibi ſub foꝛma ꝓpꝛia. ġ non videt. ¶ Qd̄ cōcedimus Videt tñ ſecundū qd: qꝛ videt velatuꝫ: ſed nō ſequit ergo videt: ſicut non ſequit: iſte videt manū cirothecatā iſtius: ġ videt manū iſtius. ¶ Nec valet hec argumentatio: ſacerdos tenet coꝛpus xp̄i: ergo tāgit: qꝛ verbū tenendi nō īpoꝛtat aliquā īmediationē: ſed hoc verbum tangit impoꝛtat ſcd̄m ꝙ dicit ſenſum ⁊ melius eſt ꝙ videamꝰ coꝛpꝰ xp̄i tm̄ ſm̄ quicꝙ̄ ſimpliciter. qꝛ ex hoc ꝙ nō videt ſimpliciter: auget meritū fidei.

Querit vtrū coꝛpꝰ xp̄i videatur.
Rn̄. ꝙ ſic.
Secundo.
In oppoſitū
Reſpōſio ad qſitū ꝙ coꝛpus xp̄i in ſacramento videt ſm̄ qd ſꝫ nō ſimpliciter
Ad pꝛimam rationem.

¶ Tertio queritur quid ille tres partes ſignificent ī quas diuiditur hoſtia. diuidit aūt foꝛma panis in tres partes. et vna pars mittitur ī calicem et ſignificat ps illa ꝑtē eccl'ie illam que adhuc viuit in terra. vñ ponit in calice: qꝛ vita cuiuſlibet ī ſanguine eſt: vt habet in leuitico Itē. calix ſignificat paſſiones huiꝰ ſcl'i. vñ ī euāgelio. poteſtis bibere calicem quē ego bibiturus ſū. ⁊ iteꝝ: tranſeat a me calix iſte. ⁊ ꝓpter hoc pars miſſa in calicē ſignificat ꝑtē illam bonoꝝ q̄ adhuc viuunt in pꝛeſſuris huiꝰ ſeculi. Alie due partes ſignificāt duas partes bonoꝝ q̄ moꝛtui ſūt. Quidā em̄ ſunt ī purgatoꝛio / alij ſunt ī ꝑadiſo. vna ps eaꝝ q̄ nō ponit in calicem offert ad liberationem eoꝛum q̄ ſunt in purgatoꝛio: alia ad gratiarum actionē / quātum ad illos qui ſunt in paradiſo. tñ papa dicit ꝙ altera illaꝝ partiū ſignificat cōiter omēs moꝛtuos. alia ſignificat coꝛpꝰ xp̄i veꝝ qd̄ traxit de virgine.

Pars euchariſtie miſſa ī calicē qd ſignificat.
Due ꝑtes euchariſtie que reſeruant ſupꝛa calicē qd ſignificent.

¶ Sed queri ſolet vtrū hec pars ſit illa: qd̄ videtur: quia quod ſumit iſte ſumit ille. eſto ꝙ a diuerſis ſumantur ille due partes. ¶ Sed ſcīedū ꝙ ī hoc ſacramēto generalis regula ē ꝙ ea q̄ ſignificāt coꝛruptionem vel mutationē ad ſolam foꝛmā pertinent: atteri / diuidi / frāgi: ⁊ hmōi. Ea vero que ſignificāt ſumptionē vel acceptionē ad foꝛmā ꝑtinēt vel ad coꝛpus chꝛiſti. pꝛopꝛie ergo loquendo hec pars non eſt illa: quia participatio reſpicit tantū foꝛmaꝫ. vnde non ſequitur qd̄ ſumit iſte ſumit ille. ergo hec pars eſt illa: et eſt fallacia conſequentis. ſumi em̄ et manducari pertinent tam ad foꝛmam q̄ꝫ ad coꝛpus chꝛiſti. vnde dicit Auguſtinus: ꝙ ip̄m coꝛpus chꝛiſti manducatur ⁊ ip̄m nō manducatur. manducatur inuiſibiliter: non manducatur viſibiliter.

Nota regulā generalem.
Coꝛpꝰ chꝛiſti māducat: ⁊ nō manducatur.

¶ De diuerſitate accipientium coꝛpus chꝛiſti. Capitulum quintum.

QUinto capitulo q̄rit de diuerſitate accipientiū coꝛpꝰ xp̄i. ⁊ diuidit capitulū iſtud ī ſeptē. Pꝛimo em̄ eſt q̄rendū / vtrū exiſtēs in pctō moꝛtali poſſit accipe coꝛpꝰ xp̄i ſine pctō. Scd̄o / vtrū ſacerdos poſſit dare ſine pctō coꝛpꝰ xp̄i ei quē ſcit eē in moꝛtali pctō. Tertio / vtrū illi q̄ ſunt in pctō moꝛtali pñt videre ⁊ tāgere coꝛpꝰ xp̄i ſine pctō. Quarto / in quo caſu dāda eſt ſimplex hoſtia ꝓ coꝛpe xp̄i. Quinto / quale coꝛpꝰ xp̄i accepe runt ap̄li. Sexto / de auctoꝛitatibꝰ canonis in miſſa Septimo ⁊ vltimo / de ꝯtentiōe inter grecos ⁊ latinos.

¶ Circa pꝛimū ꝓbat: ꝙ q̄cūꝙ accipit coꝛpus xp̄i ī pctō moꝛtali peccat moꝛtalit. qꝛ ſup pꝛimā ad Coꝛ. dicit auctoꝛitas. ſi fides deſit vel charitas iudiciū ſibi māducat ⁊ bibit: ⁊ loquit de accipiēte coꝛpus xp̄i: ſꝫ ſi eſt in pctō moꝛtali deeſt fides vel charitas: ⁊ ecōuerſo. ġ qui accipit exiſtēs in pctō moꝛtali iudiciū ſibi māducat et bibit. i. iudiciū dānatiōis. ġ q̄cūꝙ accipit coꝛpꝰ xp̄i in pctō moꝛtali peccat moꝛtaliter. ergo q̄cūꝙ accipit dubitat an habeat charitatē: qꝛ nullꝰ ſcit an habet charitateꝫ: vel pauciſſimi ſciunt: ⁊ ita q̄cunꝙ accipit dubitat an habeat pctm̄ moꝛtale: ſed ſcit ꝙ ſumere coꝛpꝰ xp̄i in pctō moꝛtali eſt pctm̄ moꝛtale: ġ dubitat an ſumere coꝛpꝰ xp̄i ſit ei moꝛtale: ⁊ ſumit. ġ q̄cūꝙ accipit coꝛpꝰ chꝛiſti facit quiddā de quo dubitat an ſit moꝛtale: ſed regula eſt ꝙ quicunꝙ facit quiddam de quo dubitat: an ſit peccatū moꝛtale: peccat moꝛtaliter. ergo quicunꝙ accipit coꝛpꝰ chꝛiſti peccat moꝛtaliter. ⁊ hoc manifeſte falſum ¶ Pꝛopter hoc foꝛte dicetur ꝙ ſumere coꝛpꝰ chꝛiſti in pctō moꝛtali nō eſt pctm̄ in neſciēte: ſed ſumere ſcienter in pctō moꝛtali / eſt moꝛtale.

Rn̄. ꝙ q̄cūꝙ accipit coꝛpus xp̄i in pctō moꝛtali peccat moꝛtaliter.

¶ Sed ꝯtra. Sumere coꝛpꝰ chꝛiſti in peccato moꝛtali nō eſt malū in genere: ġ neꝙ ſcienter ſumere eſt malū in genere: quia qd̄ dicit in gn̄e ſciēter circūſtātia eſt q̄ nō facit genus peccati: ſed aggrauat peccatum. ¶ Item quinꝙ ſunt genera actionū volūtariarum. Eſt em̄ quedā ſm̄ ſe bona / quedā bona in genere / quedam ſm̄ ſe mala / quedā mala in genere / quedam indifferēs: nullū iſtoꝝ generū facit malū circūſtātia ſcientie: qꝛ diligere deū ſuper oīa ſciēter nō eſt malū. ¶ Item dare elemoſynā ſciēter nō eſt malum. ¶ Item foꝛnicari ſcienter nō facit malū in genere ꝓpter ſcientie circūſtantiā ¶ Similiter interficere hoiem ſcienter nō fit malum in genere ꝓpter ſcientiā. ¶ Similiter. ire per viā ſcienter non fit malū ꝓpter ſciētiā: ġ cū ſumere coꝛpus xp̄i in moꝛtali ſit actio volūtaria ꝓpter circunſtātiā ſcientie nō fit malū: ġ cū ſumere coꝛpus chꝛiſti in moꝛtali pctō nō ſit malū in ſe / neꝙ ſcienter ſumere in peccato moꝛtali eſt malū: qꝛ manifeſte falſum eſt.

Improbat ſolutio.
Quinꝙ gn̄a actionū volūtariarū.

¶ Solutio. Ad pꝛimo obiectū dicendū eſt ꝙ ſumere coꝛpꝰ chꝛiſti in pctō moꝛtali non eſt malū in genere: quia ſi aliquis ꝓbabiliter credat ſe nō habere peccatū moꝛtale: licet habeat / ſumere coꝛpꝰ xp̄i nō eſt ei peccatū. ⁊ hec auctoꝛitas ſi deſit fides vel charitas iudiciū ſibi māducat ⁊ bibit / itelligēda eſt ſi deſit ī ꝯſciētia. i. ſi credat ſe habere peccatum moꝛtale: ſed ſi credit pꝛobabiliter ſe nō habere: nō peccat accipiendo. vnde nō eſt verum ꝙ oīs accipiens peccet: ſed qui ſcienter accipit ī pctō moꝛtali: vel q̄ credit ſe hēre pctm̄ moꝛtale. ¶ Ad vltio obiectū dicimꝰ ꝙ eſt qd̄dā malū in gn̄e qd̄ recipit recōpēſationē: ſicut iterficere hoiem

Ad pꝛimū.
Ad ſecundū

Ayuntamiento de Madrid

vnde interficere hoiem ſcienter poteſt fieri merito-
rie:qꝛ hoc recipit recõpẽſationẽ.aliter em̃ nõ ſalua-
retur reſpublica/niſi punirentur malefactores in ta
libus.ergo circunſtantia ſcientie non facit maliciã
generis:ſed vbi nõ eſt recõpẽſatio: ipa quidã circũ-
ſtantia ſcientie nouã intentionẽ addit: que intentio
eſt forma operis vbi circũſtantia ſcientie facit mali
ciã operis.vñ cũ ſumere corpꝰ xp̄i in mortali ſcien-
ter nõ recipiat recõpenſationem: nõ poteſt fieri niſi
mala intentione ⁊ cũ contẽptu dei facit maliciã ope
ris/ ⁊ licet nullũ illoꝝ in genere de quibus exempli
ficatũ eſt faciat malum : non ſequiť tamen quin ali-
quod opus cõtẽptũ ſub aliquo illoꝝ faciat malum.

¶ Utrũ ſacerdos debeat dare corpus xp̄i ei
quẽ ſcit in peccato mortali. Queſtio ſcd̃a

Secundo q̃riť/vtrũ ſacerdos debeat dare
corpꝰ xp̄i ei quẽ ſcit in pctõ mortali.et dꝛ
ꝙ ſi notoꝛiꝰ ſit ille pctõꝛ vt publicꝰ vſura
rius ⁊ publicꝰ icẽdiariꝰ:vel aliq̃d tale:nõ
Occulto pctõꝛi dãdũ eſt corpꝰ xp̄i publice. debꝫ ei dare nec i occulto nec i publico.Sꝫ ſi nõ ſit
notoꝛiꝰ debet ei dare i publico: exẽplo dñi q̃ dedit
corpꝰ ſuũ iude q̃ nõ erat manifeſtus.ſi em̃ ſacerdos
poſſet denegare ei corpꝰ chriſti qui nõ eſt notoꝛius
multa mala prouenirent inde.ſcãdaliſarenť em̃ fide
les dicẽtes:eadẽ rõne poſſet ⁊ nobis denegare:⁊ ita
rumperetur vnitas eccleſie:q̃ maxime ꝯſeruãda eſt
¶ Item. ſacerdotes cupidi indifferẽter denegarẽt
⁊ bonis ⁊ malis/niſi darẽt eis pecuniã : et ita multa
enormia fierẽt i eccleſia. ꝓpťea in manifeſto debet
dare ſacerdos corpꝰ xp̄i ei quem ſcit eſſe in peccato
mortali:ſi ille petat ⁊ nõ ſit notoꝛiꝰ.¶ Sed cõtra.ſa
Ar. ꝙ nõ ſit publice dandũ corpꝰ xp̄i pctõꝛi occulto. cerdos eſt medicus ſpiritualis:ſed ſi medicꝰ corpo
ralis daret alicui egroto medicinã corpalẽ de qua
ſciret illũ egrotũ eſſe moriturũ peccaret cõtra artẽ
ſuã. ergo ſi ſacerdos dat corpus xp̄i qđ eſt medici-
na ſpiritualis alicui quẽ ſcit peccare mortaliť ex ac
ceptiõe facit cõtra artẽ ſuã:et ita contra legẽ dei.et
Secundo. ita peccat mortaliter. ¶ Itẽ.ſi ꝓiiceret corpus xp̄i
in ſentinã corpalem:peccaret mortaliter: ergo mul
tofortiꝰ ſi ꝓiiciat in ſentinã pcti/peccat mortaliť.ğ
nõ põt dare ei quẽ ſcit eẽ i pctõ mortali quin peccet
Tertio. mortaliter.¶ Itẽ.de duobꝰ malis minus eſt eligẽ-
dũ: ſed minꝰ malũ eſt ꝙ ille credať malꝰ eẽ q̃ꝫ ꝙ ille
idẽ peccet mortaliter:ſꝫ ſi nõ dat ſuſpitio erit ꝙ ille
ſit malus: ſi dat ille peccabit mortaliť. ğ meliꝰ ẽ nõ
Quarto. dare.i.minus malũ q̃ꝫ dare.¶ Itẽ.ſi daret in occul-
to peccaret mortaliť.ğ faceret contra veritatẽ vite:
ſed veritas vite nõ dimittẽda eſt ꝓpter ſcãdalũ.ğ ſi
Ad primo obiectum. i manifeſto dat peccat mortaliť ¶ Solutio. Ad pri
mo ğ obiectũ dicimꝰ ꝙ ſacerdos nõ tã dat corpꝰ xp̄i
q̃ꝫ reddit:⁊ em̃ diſpẽſatoꝛ eſt ſacramẽtoꝝ eccľie/⁊ di
ſpẽſat fidelibꝰ ſacramẽta q̃ ipoꝛũ ſunt:vñ iſti reddit
qđ ſuũ eſt.vñ nõ eſt ſiľe de medico corpali:ſꝫ ſi medi
cus hẽret aliquã medicinã q̃ eẽt egroti quã caperet
egrotus de manu medici ipo iuito/ tũc nõ peccaret
medicꝰ:ſꝫ egrotꝰ moreref de medicina illa.eodẽmõ
Ad ſecundũ ſoluẽdũ ẽ.¶ Ad ſcđo obiectũ dꝛ ꝙ ſacerdos nõ ꝓii
cit corpꝰ xp̄i i ſentinã pcti:ſꝫ ipe acciplẽs ꝓiicit q̃ i-
Ad tertium uito ſacerdote accipit. ¶ Ad tertio ob.dꝛ ꝙ ſacer-
dos de duobꝰ malis minꝰ malũ eligit:qꝛ minꝰ malũ
Eccľa catholica ẽ tunica dñi icõſutiľ. eſt dare q̃ꝫ ſcãdaliſare aliq̃s ⁊ rũpere vnitatẽ eccľie
q̃ nullo mõ ſcidi dꝫ.Hec ẽ em̃ tunica dñi incõſutilis
quã noluit dñs diuidi:ſꝫ acciplẽs corpꝰ xp̄i in pctõ
mortali malꝰ malũ eligit:qꝛ minꝰ malũ eẽt ꝙ ſuſpi-
tio mali habereť de ipo q̃ꝫ ꝙ ipe accipet corpꝰ xp̄i.
¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ ꝙ i occulto nõ debet Ad quartũ.
dare:qꝛ tenetur ei ꝓuidere/ ⁊ poteſt ei ꝓuidere ſine
ſcãdalo alioꝝ:ſꝫ i manifeſto nõ põt ei ſic ꝓuidere ſal
uo ſcãdalo alioꝝ.vñ nõ eſt ſimile. ¶ Sed adhuc vi- Ar. iterũ ꝙ ſacerdos teneť nõ dare corpꝰ chriſti pctõꝛi occulto petẽti ſibi dari publice
detur poſſe ꝓbari ꝙ ſacerdos teneť nõ dare eucha-
riſtiam ei quẽ ſcit eſſe in mortali pctõ. eſt em̃ regula
nature:ne facias alii qđ tibi nõ vis fieri.ſed ſi ſacer-
dos eẽt in ſtatu illiꝰ q̃ indignꝰ petit corpꝰ xp̄i: debe
ret velle ſibi nõ dari:qꝛ ſibi dari corpꝰ xp̄i:eẽt ei no-
ciuũ ſaltẽ ꝑ acceptionẽ.ğ nõ debet ei dare corpꝰ xp̄i
quẽ ſcit eſſe in pctõ mortali:qꝛ regula illa ſic itelligi
tur.nõ facias alii qđ debes nõ velle fieri tibi.¶ Itẽ
dicit Augu.ꝙ nõ dꝫ reddi furioſo gladiꝰ ſuus ne i-
terficiat ſe corpaliter:ergo multofortiꝰ non dꝫ dari
euchariſtia furioſo ſpũali:ſcꝫ pctõꝛi ne ſe interficiat
ſpũaliter:qꝛ lõge magis ꝑiculoſa ẽ mors ſpũalis q̃ꝫ
corpalis ¶ Solutio.regula illa nõ ſic itelligẽda eſt Ad argumẽta imediate ꝓcedẽtia R.
nõ facias alii qđ debes nõ velle fieri tibi:ſꝫ ſic: ne fa
cias alii qđ debes vel teneris velle tibi nõ fieri:ſꝫ ſi
ſacerdos eẽt in ſtatu indigne petẽtis in publico eu- Ad primũ
chariſtiã nec velle deberet ſibi dari:qꝛ hoc eſſet ſibi
nociuũ/nec deberet velle ſibi nõ dari:qꝛ hoc eẽt ꝓri
mo nociuũ/peccaret em̃ ſacerdos ſi nõ daret qꝛ ſcã-
daliſaret alios/licet ergo ſibi nõ dari eſſet vtile ei:qꝛ
tamen alii nociuũ non deberet illud velle ſimpliciť.
⁊ ſic patet ſolutio ad primo obiectũ.¶ Ad ſecundo Ad ſecundũ
obiectũ dicimus ꝙ non eſt ſimile de furioſo corpo-
rali ⁊ furioſo ſpirituali:qꝛ furioſus corporaliter to-
taliter eſt furioſus:ſed furioſus ſpiritualiter tm̃ ſm
quid eſt furioſus.eſt em̃ furioſus quantũ ad iudiciũ
electionis/non quantũ ad iudiciuꝫ diſcretionis/vel
furioſus eſt quantũ ad ſenſum ſpiritualem ⁊ affectũ
non quantum ad rationis vſum.

¶ Tertia queſtio.

¶ Utrũ peccent mortaliter aſpiciẽdo corpꝰ
chriſti: ⁊ tãgendo illi q̃ ſunt in mortali pctõ.

Tertio q̃riť/vtrũ peccent mortaliter (aſpi-
ciendo corpꝰ xp̄i vel tãgẽdo) illi q̃ ſunt in
mortali pctõ. ¶ Probať ꝙ ſic: qꝛ in ſexto Ar. ꝙ ſit peccatũ aſpicere euchariſtiã in pctõ mortali.
primi regũ habeť ꝙ de bethſamitibꝰ per
cuſſi ſunt.lxx. viri/⁊ q̃nq̃ꝫ milia plebis eo ꝙ vidiſſent
archã dñi: ſꝫ illa archa materialis ſignificabat xp̄m
in quo ſunt oĩs theſauri ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie dei abſcõ
diti: ğ ſi ꝓ̄ſumptio fuit indignis videre illã archam
materialẽ: multofortiꝰ ꝓ̄ſumptio eſt indignis aſpi-
cere archã ſpũalẽ ſcꝫ corpꝰ xp̄i:ğ q̃cũq̃ꝫ in pctõ mor
tali aſpiciũt corpꝰ xp̄i/ peccãt mortaliť cũ ꝓ̄ſumant
⁊ hoc manifeſte falſuꝫ. ¶ Itẽ q̃riť/q̃re tãgere corpꝰ Secundo.
xp̄i ẽ pctm̃ mortale idigno ⁊ nõ aſpicere:ꝙ em̃ tãge
re ſit pctm̃ mortale ei q̃ tãgit dũ eſt in pctõ mortali/
ꝓbať:qꝛ vt habeť in ſexto ſecũdi regũ. Interiit Oza
eo ꝙ tetigit archã:ergo quicũq̃ꝫ in pctõ mortali tã-
git archam ſpiritualem ſcꝫ corpus chriſti/dignꝰ eſt
morte:ğ peccat mortaliter.¶ Sed cõtra.iſte ſacer- In oppoſitũ
dos q̃ eſt in peccato mortali videt corpus xp̄i cade-
re ⁊ ſubleuat ipm ex ſola reuerentia xp̄i corporis et
ex puritate fidei:ergo cũ hmõi tangere nullam cau
ſam habeat niſi honeſtam:non eſt peccatũ. ¶ Solu Ad primũ obiectum.
tio. Ad primo ergo obiectũ dicimꝰ ꝙ aſpicere cor-
pus chriſti nõ eſt pctm̃: imo bonũ eſt:quia cũ chari-
tas vt dicit Augu. idẽ ſit qđ deſideriũ videndi deum

Ayuntamiento de Madrid

et fruẽdi deo: aſpicere corpus xp̄i ꝓuocatiuũ eſt ad dilectionẽ dei. vnde per hm̄oi aſpicere exercitat et ꝑparat ſe ad dilectionẽ/ ⁊ multoꝝ petitiones exau=diũtur in ipſa viſione corꝑis xp̄i. vnde multis infun=ditur tũc gratia. Quod ſignificatũ fuit in libro nu=meroꝝ: vbi illi q̄ aſpiciebant ſerpentẽ eneum libera=bantur a morſibus ſerpentum ignitoꝝ: ꝙ ỽo viri be=thſamite percuſſi fuerũt quia viderunt archam dn̄i hoc non fuit ex indignitate eoꝝ: ſed quia ꝓhibitum erat eis ne viderẽt. vnde in. iiij. numeroꝝ: p̄cepit do=minus vt Aaron ⁊ filij eius in amotione caſtroꝝ in=grederenť tabernaculũ ⁊ inuoluerẽt vaſa taberna=culi/ et ſic inuoluta traderẽt caathitis ad portãdũ: vñ caathite non debebãt videre: nec tãgere vaſa ſan=ctuarij ne morerenť: fuit autem eis ꝓhibitum in ſi=gnum ꝙ ſimplicibus nõ licet ꝑſcrutari archana dei quia ꝑſcrutator maieſtatis opprimeť a gl̄ia.

Serpens eneus fuit figura corporis xp̄i.

¶ Eſt em̄ dupliciter videre deũ. vno modo per fidẽ. ⁊ hoc licet cuilibet. ¶ Alio mõ ꝑ ſcrutiniũ ⁊ hoc nõ licet ſed ſolũmodo ꝑfectis. vñ ſignãter dictũ eſt ꝙ q̄nq3 milia plebis percuſſa ſunt: quia plebi nõ licet vide=re deũ ꝑ ſcrutiniũ: ⁊ licet aſpicere corpus xp̄i nõ ſit peccatũ indignis: tm̄ tangere corpus xp̄i peccatum eſt indignis: duplici rõne.

Dupľr põt videri deus.

¶ Prima eſt quia de⁹ ini=quos odio habet. vñ ſicut caritas exigit cõiunctio=nẽ: ſic odiũ ſeparationẽ ⁊ elongationẽ: ⁊ ꝓpter hoc di=citur in luca. publicanus a longe ſtãs p̄ſumit ergo q̄ ei ita appropinquat vt ipm̄ tãgat cũ ſit indignus. vñ indigno pctm̄ eſt tangere. alia rõne: quia vt di=cit ieronymus ſuꝑ malachiã: panẽ pollutũ comedit q̄ ad altare dei indign⁹ accedit. naturaliť em̄ ex con=tactu polluti: polluiť illud qđ tangiť. vñ q̄ pollutus eſt ⁊ tangit corpus xp̄i q̄ntum in ipſo eſt ipſum pol=luit/ vñ mortaliter peccat: qui ỽo ex ſola reuerentia tangit corpus xp̄i ſicut ille qui ſubleuat nõ peccat licet ſit indignus: ſed ſacerdotes indigni qui cele=brant peccãt mortaliter: quia vel celebrãt vt habeãt oblationes: vel ne incurrãt infamiã: vel ex alia aliq̄ libidine.

Peccant qui corp⁹ xp̄i tã=gũt in pctõ.

¶ De ſacerdotibus ỽo q̄ nocturnã patiun=tur pollutionẽ diciť gn̄aliter: ꝙ nõ debẽt celebrare niſi cõfeſſi ſint: vel aliquã ſatiſfactionẽ fecerint pri⁹ niſi neceſſitas cogat ⁊ tũc conteri debẽt ⁊ dolere. hu=iuſmodi em̄ pollutio ſemꝑ habet cauſam ĩhoneſtã. aut em̄ ex turpi ymaginatione p̄cedẽte: aut ex cra=pula: aut ex natura volẽte ſe exponere: ⁊ tũc non eſt ex natura indita: ſed ex natura corrupta. vnde ibi lo=cum habet illa auctoritas. bonaꝝ mentiũ eſt ibi cul=pam agnoſcere vbi culpa non eſt.

De ſacerdotibus q̄ nocturnã pollutionẽ paſſi ſunt.

Vñ ꝓuenit ſepe polluto

¶ Queritur in quo caſu dãda ſit ſim=plex hoſtia ꝓ euchariſtia. Queſtio. iiij.

Quarto queriť ĩ quo caſu dãda ſit ſimplex hoſtia ꝓ euchariſtia. ¶ Scđo de illo q̄ eſt in pctõ mortali ⁊ petit ſimplicẽ hoſtiã. et ſacerdos decept⁹ dat ei euchariſtiã ⁊ ille accipit an peccet accipiẽdo. ¶ Tertio de laborãte ĩ extremis ⁊ petẽte euchariſtiã a ſacerdote nõ habẽt hoſtiã ꝯſecratã. vtrũ debeat ei dari hoſtia ſim=plex. ¶ Quarto vtꝝ ſacerdos debeat dare ſimplicẽ hoſtiã ſi nõ habet cõſecratã alicui ĩfirmo/ vel decre=pito q̄ qualibet dn̄ica cõmunicat ꝓpter ſecuritatem ¶ Quinto q̄ñ debet ſumi corp⁹ xp̄i. ¶ Sexto vtrũ digne ſumẽs corp⁹ xp̄i mercatur nõ ſolũ vitã eťnã: ſed etiã vitã iſtã tp̄alẽ. ¶ Quãtũ ad p̄mo q̄ſitũ vide=tur ꝙ in p̄dicto caſu danda eſt ſimplex hoſtia ꝓ eu=chariſtia: videl3 q̄ñ aliq̄s quẽ ſcit ſacerdos eẽ ĩ pctõ mortali petit ĩ publico euchariſtiã a ſacerdote: quia nõ ob aliã cauſam dicebať ꝙ debebat ei dare corp⁹ xp̄i in publico niſi ꝓpter vitãdũ ſcãdalũ: ſed dando ſimplicẽ hoſtiã vitat ſcãdalũ: ⁊ nõ ꝓijcit corpus xp̄i in ſentinã diaboli: ğ in p̄dicto caſu ſacerdos non de=bet dare corpus xp̄i: ſed hoſtiã nõ ꝯſecratã.

Aŕ ꝙ debe=at dari ſim=plex hoſtia pctõri occul=to publice petenti.

¶ Sed cõtra. dn̄s dedit corpus ſuũ iude. ⁊ in hoc facto vt dicũt ſancti iſtruxit ſacerdotes vt nõ denegẽt ſacr̄a eccleſiaſtica eis q̄ nõ ſunt ei notorij: ğ iſte ſacerdos debet deũ imitari in hoc: ğ debet dare iſti corp⁹ xp̄i nõ ergo ſimplicẽ hoſtiã.

In oppoſitũ

¶ Itẽ ioeľ. q̄s ſcit ſi cõuer=tať ⁊ ignoſcat deus ⁊ relinquat poſt ſe bn̄dictionez. põt em̄ deus in momẽto viſitare iſtũ. neſcit em̄ tar=da molimina ſp̄ũſſancti gr̄a: põt ergo iſte in momen=to penitere ⁊ conteri ⁊ hoc neſcit ſacerdos: ğ neſcit an iſte ſit in pctõ mortali vel nõ: ſed ſi nõ eſt in pctõ mortali: nocet ei ſacerdos denegãdo corpus xp̄i/ vľ nõ dãdo qđ ſibi nõ ꝓdeſſet: ergo neſcit ſacerdos an peccet non dãdo: an nõ peccet: ꝯſtat em̄ ꝙ ſi nocet ei peccat: ergo et ſi nõ dat peccat: q2 q̄cũq3 facit ali=quid de quo neſcit an ſit pctm̄ an nõ peccat: ſi facit il=lud.

Secundo.

¶ Item ſimulatio inutilis nõ eſt faciẽda ſed ſi iſte quẽ ſcit ſacerdos eſſe ĩ pctõ mortali: accipit ſim=plicẽ hoſtiã ⁊ credit ſe accipere corpus xp̄i nõ min⁹ peccat q̄3 ſi acciperet corpus xp̄i: ergo ſimulatio ſa=cerdotis: qua ſimulat ſe dare corpus xp̄i inutilis eſt ergo nõ faciẽda/ qđ concedimus.

Tertio

¶ Unde. trib⁹ de cauſis debet dare corp⁹ xp̄i ſacerdos iſti/ videlicet quia miniſter eſt ⁊ nõ tã dat q̄3 reddit iſti qđ ſuũ eſt: et quia ſimulatio nullũ habet locũ vbi ỽitas corꝑis xp̄i eſt ⁊ q2 neſcit an noceat ei ſi nõ det: q2 forte ꝯuer=ſus eſt.

Solutio

Nunq̄3 ꝓ hoſtia cõſecrata danda eſt nõ conſecrata neſcienti.

¶ Si obijciať ꝙ eiſdẽ rationib⁹ in occulto debet dare. Dicim⁹ ꝙ nõ eſt veꝝ: q2 ĩ occulto poteſt conferre cũ ipſo ⁊ q̄rere an ſit contrit⁹/ an habeat ꝓ=poſitũ dimittẽdi pctm̄: ĩ publico ỽo nõ põt iſtđ fieri ¶ Solulmus ergo obiectũ per ĩteremptionẽ: quia non tm̄ ꝓpter ſcandalũ vitandũ debet ei dari corp⁹ xp̄i: ſed ꝓpter alias cauſas q̄ dicte ſunt ſcđo cap̄lo.

Ad argumẽtũ q̄ſtionis.

¶ Queritur poſtea de illo qui eſt in peccato morta=li ⁊ petit a ſacerdote ſimplicem hoſtiam ⁊ ſacerdos deceptus dat ei euchariſtiam ⁊ ille accipit. Queriť an peccet accipiendo? videtur ꝙ ſic: quia accipit cor=pus xp̄i indignus nõ adhibita diligẽtia quã poteſt et debet: poſſet em̄ dimittere peccatum ſuum ſi vel=let: poſſet etiã conteri ⁊ hec diligẽtia eſt q̄ adhiberi debet ad accipiẽdũ corpus xp̄i: ğ peccat accipiẽdo.

Queritur

Aŕ ꝙ ſic.

¶ Contra. non contemnit: immo quia ſcit ſe eſſe in=dignum ob reuerentiam corꝑis xp̄i non vult ipſum accipere: ſed tm̄ ſimplicem hoſtiam: ergo illa acce=ptio nullam habet prauam radicem: ergo nõ eſt pec=catum: quod ꝯcedimus. ¶ Ad obiectum ſoluimus per interemptionem: adhibet em̄ iſte oẽm diligẽtiã quam poteſt ⁊ debet non ad hoc vt accipiat corpus xp̄i: quia ſi vellet poſſet abſtinere ab omni hoſtia/ tã conſecrata q̄3 non cõſecrata/ ⁊ ſic non acciperet cor=pus xp̄i: ſed reſpectu huius nõ adhibetur diligẽtia: ſed ad hoc adhibetur diligentia vt non decipiatur. Aliam ỽo diligẽtiã non poteſt adhibere/ niſi vt di=cat ſacerdoti ꝙ det ei hoſtiã non ꝯſecratã: ſicut ille q̄ cognoſcit alienã credẽs eſſe ſuã: adhibita oĩ dili=gẽtia quã põt ⁊ debet nõ peccat: tamẽ non adhibet

Exñs ĩ pctõ de q̄ nõ ꝯte=ritur ⁊ cũ hoc recipiẽs ne=ſcienť corp⁹ xp̄i non pec=cat.

Ayuntamiento de Madrid

oēm diligentiā quā pōt ad hoc vt nō cognoſcat alie
naꝫ: qꝛ nullā cognoſcēdo nō cognoſceret alienā ſed
adhibet diligētiā quā pōt ad hoc ne decipiat̃: ⁊ ſic i-
telligēdū eſt in oib⁹ in qb⁹ diligētia adhibenda eſt.

Queritur

¶ Querit̃ poſtea de illo q laborat in extremis: ⁊ pe
tit euchariſtiā a ſacerdote: ſꝫ ſacerdos nō habet ho
ſtiā cōſecratam/ vtrū debeat ei dari hoſtia ſimplex?

Reſpondet.

¶ Debet dici ꝙ nō: qꝛ in tali caſu dicēdū eſt ei/ cre-
dis hoc eſſe corpus xp̄i? et ſacerdos debet dicere.
Corpus dñi noſtri ieſu xp̄i ſit tibi ad eternā vitā. vñ
ſimulatio ⁊ mēdaciū ibi non debet habere locū: ſed
debet ei dicere/ crede ⁊ manducaſti.

Queritur

¶ Sed q̄rit̃ de
alio infirmo vel decrepito q qualibet die dñica cō-
municat ꝓpter ſecuritatē: vtrū ſacerdos debeat ei
dare ſimplicē hoſtiā: ſi nō habeat hoſtiā cōſecratā.
Videt̃ ꝙ ſic: qꝛ in hoc caſu nō oportet q̄rere/ credis

Arguit̃ ꝙ ſic

hoc eſſe corpus xp̄i. ¶ Itē in hoc caſu. ſimulatio vti
lis eſt: qꝛ tm̄ valet illi ſimplex hoſtia ex quo credit ſe
ſumere corpus xp̄i/ q̄tum et ipſum corpus xp̄i. qḋ
pōt ꝓbari p ſimile: qꝛ ſi duo ſint habētes paria pctā
mortalia: ⁊ vterqꝫ impenitēs: ⁊ vterqꝫ petit corp⁹ xp̄i
et ſacerdos dat alteri corp⁹ xp̄i: et alteri ſimplicem
hoſtiā illi duo equaliter peccāt: cū eq̄liter cōtēnant
et ab eque praua radice ſint ille ſumptiōes: dicit̃ em̄
de duobus quoꝝ vterqꝫ ſagittā emittit intētiōe in-
terficiēdi: ⁊ alter interficit: reliquus nō: ꝙ equaliter
peccant: ergo a ſimili: ſi duo ſint equales habentes
caritates ⁊ pari voluntate ⁊ intentione petant dari
corpus xp̄i: et alteri datur hoſtia cōſecrata: reliquo
hoſtia ſimplex: equaliter merent̃ in illis ſumptiōib⁹
ergo tm̄ valet iſti ſimplex hoſtia: q̄tum ſi ſumeret

Improbat̃ ſolutio.

corpus xp̄i. ¶ Et ſi hoc dicat̃. Contra. ſint duo qui
ex equali caritate ⁊ pari intētione dent elemoſynas
vn⁹ centū ſolidos: alter quinquaginta: qui tm̄ credit
ſe dare centū: nō equaliter ꝓdeſt eis. vnde quanti-
tas dati facit ad meritū: multo fortius p̄ſentia cor-
poris xp̄i facit ad meritū: ergo non tm̄ valet iſti ſim
plex hoſtia: licet credat ſe ſumere corp⁹ xp̄i q̄tū va-

Rn̄ ad imediate queſitum negatiue.

leret illi corpus xp̄i ſi ſumeret: qḋ ꝯcedim⁹. ¶ Et
nō eſt ſil'e de ſumētib⁹ in pctō mortali/ duab⁹ de cau
ſis. Pria eſt qꝛ totū malū eſt ab hoie: ſꝫ nō totū bonū
eſt ab hoie: ſiue ab intētiōe bona hois: imo aliqd eſt
a p̄ntia corpis dñici. ¶ Scda eſt qꝛ demeritū ꝓprie
eſt demeritū mortis eterne ſolius: ſed meritū nō eſt
ſolius vite eterne: ſed etiā venialiū ⁊ dimiſſiōis pene
q̄tum ergo ad meritū vite eterne equaliter merētur
illi duo: qui equales caritates habent: ⁊ vnus acci-
pit ſimplicem hoſtiā: alius hoſtiam cōſecratam: ſed
non equaliter merent̃ q̄tum ad dimiſſionē venialiū
vel dimiſſionē pene/ vel augmētū gratie: quia ille q
accipit ſimplicē hoſtiā non mādūcat corp⁹ chriſti ni
ſi ſpūaliter: ſed alius ⁊ ſpiritualiter ⁊ ſacramentalit̃
et ſacramētalis modus comedēdi q̄n eſt cū ſpiritua
li multū ꝓdeſt: ⁊ licet dictuꝫ ſit ꝙ in ſacramento eu

Nota caſuꝫ i quo hoſtia nō cōſecrata pōt cū ſimulatiōe alicui dari nec peccat q eā dat.

chariſtie nulla debeat eſſe ſimulatio: tm̄ in caſu ali-
quo neceſſe eſt fieri ſimulationem: ſicut ei ſacerdos
per negligentiā ſuam nō habet hoſtiā conſecratam
et aliquis petit euchariſtiā: ⁊ ſi nō det̃ ei valde ſcan
dalizabitur: tunc ad vitandū ſcādalū: debet dare ſa-
cerdos ſimplicē hoſtiā: ſꝫ nō debet dicere huiuſmōi
ꝟba/ credis hoc eſſe corp⁹ xp̄i: ⁊ hmōi ſimulatio nō
eſt pctm̄. Eſt ei vtilis ſicut dñs vtilit̃ finxit ſe lōgi⁹
ire: tm̄ ſacerdos grauiter eſt arguēdus ⁊ puniendus
de negligentia ſua: ⁊ de damno quod accidit ei qui ꝯ hoc ar.
ſimplicē hoſtiā ſumit: quia non tm̄ valet ſimplex ho
ſtia ei q̄tum valet corpus chriſti.

¶ De tempore ſumptionis euchari-
ſtie. Queſtio quinta.

De tpe ſumptiōis euchariſtie ſolet q̄ri: et
ꝯſuetudo eccl'ie eſt dare corpus xp̄i ieiu
nis ⁊ ſobriis: qꝛ ſpūalis cib⁹ ſpūaliter eſt
mādūcādus. ¶ Sed videt̃ ꝙ male faciat
eccl'ia: qꝛ xp̄s dedit corp⁹ ſuū diſcipulis
pranſis: qꝛ poſt cenā: ſed ois xp̄i actio nr̄a eſt inſtru-
ctio: ḡ eccleſia debet ipſuꝫ imitari: ḡ debet dari cor
pus xp̄i pranſis ⁊ nō ieiunis. ¶ Ad hoc dicēdū eſt ꝙ ꝟt⁹ cōſiſtit in medietate pſonali.
ꝟtus cōſiſtit immediate q eſt quo ad nos ſiue in me
dietate pſonali. vñ ſm diuerſas pſonas diuerſe ſunt
circunſtantie in op̄ib⁹ eiuſdē ꝟtutis. vñ in ſubſtan-
tia ipſaꝝ ꝟtutū tenetur eccl'ia imitari xp̄m: ſed non
in omnibus circūſtātijs. vñ in donatione corporis
xp̄i imitamur ipſum: ſed nō in tpe. Domin⁹ em̄ poſt
omnes cibos dedit diſcipulis ſuis corpus ſuū: qꝛ
quod vltimo mēti infigitur arctius memorie cōmē
datur: ⁊ cū diſcipuli haberent p̄ſentiam corporaleꝫ
dñi non poterāt non gaudere ſpūaliter. vñ alij cibi
corporales nō impediebāt gaudiū ſpūale de mādu
catione corpis xp̄i/ in nobis ꝓo impedirēt: qꝛ ablat⁹
eſt a nobis ſpōſus corpaliter. vñ ieiunam⁹ ⁊ ieiuni
accipimus corpus xp̄i: ſicut diſcipuli Iohānis ieiu
nabāt ⁊ diſcipuli xp̄i nō ieiunabāt: qꝛ nō poterāt ie-
iunare q̄diu ſpōſus cū illis erat. ¶ De merito etiā Queritur.
ſumptiōis ſolet q̄ri: vtrū digne ſumēs corp⁹ xp̄i me
reatur nō ſolū vitā eternā: ſed etiā vitā iſtā tpalem:
qḋ videt̃: quia indigne ſumētib⁹ dicit ap'ls. iō inter ar̃ ꝙ ſic
vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiūt multi: ſed
hec dictio iō notat cauſam ⁊ nō niſi meritoriā: ergo
indigne ſumētes merētur nō ſolū mortē eternā: ſed
etiā mortē tpalē: ḡ digne ſumētes merent̃ nō ſolum
vitā eternā: ſed etiā vitā tpalē: ſed ſi hoc: ergo boni
ſacerdotes q ſemp digne ſumūt deberēt viuere per
totū ſeculū/ ⁊ hoc falſum: qꝛ ſicut moriunt̃ mali ſa-
cerdotes: ita ⁊ boni: ⁊ eque cito. ¶ Preterea caritas Secundo.
nō volat ad muſcas: ḡ p nichilo reputat vitā iſtā tē-
poralem: ergo nō facit mereri eā. ¶ Ad hoc dicēdū Solutio.
eſt ꝙ apoſtol⁹ loquit̃ ſm quādā adaptationem: ſicut
cu dicit pietas habet ꝓmiſſionem vite q nunc eſt et
future: cōgruū em̄ eſt vt q per elemoſinaꝝ largitio-
nē ꝓlongat alijs vitā corporalem: ꝙ deus ꝓlonget
ei vitam ſuam corporalem: ſimiliter cōgruū eſt vt q
idigne ſumit vitā ſcꝫ corpus xp̄i: ꝙ amittat vitā ſuā:
etiam corporalē. ¶ Cōcedim⁹ ḡ ꝙ merito ꝯgrui: nō Rn̄ ad imediate queſitum.
merito ꝯdigni meretur mortē tpalē ille q idigne ſu
mit corpus xp̄i et ſimiliter ille qui digne ſumit cor-
pus chriſti merito congrui non merito ꝯdigni me-
retur vitā tēporalē/ nec eſt verū ꝙ eque cito morian Boni ſacerdotes diuti⁹
tur boni ſacerdotes vt mali: qꝛ vt in plurib⁹ viri ſan viuūt q̄ꝫ ma-
guinum ⁊ doloſi nō dimidiabunt dies ſuos. Sancti li niſi in caſu
vero moriunt̃ pleni dieꝝ/ niſi ibi locū habeat quod in quo de⁹ ti
dicitur in libro ſapientie de iuſto: raptus eſt ne ma- met bonis.
litia mutaret intellectum eius.

¶ Quale corpus dedit dominus diſcipu
lis ſuis. Queſtio ſexta.

Sexto queritur quale corp⁹ dedit dñs di
ſcipulis ſuis? ⁊ dixerūt qdā ꝙ ipaſſibile ⁊
imortale dedit: qꝛ ſub illa forma ſub q de

Ayuntamiento de Madrid

dit erat impaſſibile⁊ imortale: vt eñ oñderet dñs ſe voluntarie accipiſſe mortalitatē noſtrā ante paſſio=

Subtilitatē.
Agilitatem.
Claritatem.
Impaſſibili=tatē xp̄s ali=qñ aſſumpſit

nē: qñ voluit ⁊ ſicut voluit aſſumpſit quattuor dotes corpis glificati: aſſūpſit eñ ſubtilitatē qñ exiuit de vētre btē v̄ginis porta clauſa: agilitatē aſſumpſit qñ ambulauit ſup aquas. claritatē: qñ trāſfiguratus eſt in monte thabor. ipaſſibilitatē aſſumpſit: qñ dedit in cena diſcipulis ſuis corp⁹ ſuū: qꝛ ſub forma illa ſub qua dedit fuit ipaſſibile: ſed ſub forma propria erat

Ar primo.

paſſibile. ¶ Sed obiicit̄ contra hoc: qꝛ chriſtus erat tunc paſſibilis ſub forma propria: ergo erat paſſibi=

Secundo.

lis. ¶ Item erat impaſſibilis ſub forma panis: ergo erat impaſſibilis: ergo erat nō paſſibilis: ⁊ ita tunc xp̄us erat paſſibilis ⁊ non paſſibilis ſm idem: qꝛ ſm corpus: ergo affirmatio ⁊ negatio tūc dicebant̄ ve=re de eodem ſm idē quod impoſſibile eſt ⁊ intellige.

Tertio.

¶ Itē ponat̄ ꝙ aliqs de diſcipulis reſeruaſſet corp⁹ xp̄i datū in pixide per totū illud triduū/ ⁊ ſimus i tē=pore crucifixionis xp̄i: tunc ſic: corpus xp̄i morit̄ in cruce ⁊ non morit̄ in pixide: ⁊ qꝛ eſt imortale⁊ impaſ=ſibile in pixide: ſic ergo poſt mortem corporis xp̄i i cruce remanebit corp⁹ xp̄i viuū in pixide/ ſim⁹ poſt mortē corporis xp̄i in cruce/ corp⁹ xp̄i eſt mortuū: ꝫ aptū natū viuere ⁊ non viuit/ ⁊ ita corpus xp̄i non vi=uit. Item corpus xp̄i viuit i pixide: ergo viuit: ergo idem corp⁹ numero: viuit ⁊ nō viuit: qđ eſt ipoſſibi=

Dñs dedit corp⁹ ſuū di=ſcipulis ſuis paſſibile et mortale.

le: eſt et contra intellectū. ¶ Propter hoc dicūt oēs magiſtri ꝙ dñs dedit corpus ſuū mortale⁊ paſſibile et diſtinguūt iſtā. corp⁹ xp̄i ſub forma panis eſt paſ=ſibile: qꝛ paſſibile idē eſt ꝙ potēs pati: ſi ergo hec de=terminatio ſub forma panis determinet hūc termi=num paſſibile quātū ad infinitū ibi itellectū falſa eſt ⁊ eſt ſenſus: corp⁹ xp̄i pōt pati ſub forma panis. ſi ve=ro determinet ip̄m quātū ad potentiā vera eſt/ ⁊ eſt ſenſus: corp⁹ xp̄i exiſtens ſub forma panis habet po=tentiam patiendi: ⁊ hāc diſtinctionē approbamus.

Replicatur

¶ Sed adhuc remanet obiectio de corpore xp̄i qđ eſt i pixide: qꝛ corp⁹ xp̄i morit̄ i cruce. aut morit̄ i pi=xide: aut nō: ſi nō: redit predictū incōueniēs ſi morit̄ in pixide: ergo vel morte naturali vel violēta cōſtat ꝙ nō naturali: ergo violenta: ergo violētia infert̄ cor=pori xp̄i in pixide: ſed nulla violentia infert̄ corpori xp̄i niſi ꝑ crucifixionē: ergo corp⁹ xp̄i crucifigit̄ i pi=xide: ergo vulnerat̄ i pixide: ergo lāceat̄ in pixide: ⁊ hoc manifeſte falſum: qꝛ ibi non ſunt lāceevel claui.

Secundo

¶ Itē ſi non patit̄ in pixide: ergo corp⁹ xp̄i ꝓut eſt i pixide nō participat nouas ꝓprietates aduenietes corpori xp̄i in cruce: ergo corp⁹ xp̄i in pixide nō par=ticipat mortē: ergo corp⁹ xp̄i nō morit̄ in pixide ⁊ iñ

Soluitur re=plica.

vt prius. ¶ Solutio. iſta cōcedēda eſt: corp⁹ xp̄i mo=ritur i pixide: ⁊ oēs iſte negāde ſunt: corpus xp̄i cru=cifigit̄ in pixide: lāceat̄ in pixide: patit̄ i pixide. ⁊ nō valet hec argumentatio: corpus xp̄i morit̄ in pixide morte violēta: ergo violentia infert̄ ei i pixide. ¶ In=ſtantia. aliquis vulnerat̄ a ſagitta letaliter in corde: et ſtatim morit̄ et per hoc ſeparat̄ aīa a corpore et a qualibet parte corporis: vnde nō valet hec argumē=tatio: aīa ſeparat̄ a manu iſtius per violētiā: ergo vio=lentia infert̄ manui: ſicut ergo ſeparat̄ aīa a manu ꝑ violentiā non illatā manu: ſed illatā alteri parti eiuſ=dem toti⁹/ ſic multo forti⁹ per violentiā illatam cor=pori xp̄i in cruce ſeparat̄ aīa ab eodē corpore xp̄i qđ eſt in pixide/ tñ violentia non infert̄ ei in pixide: ſed alibi. ¶ Cū aūt concedit̄ iſta. corpus xp̄i morit̄ in pi=xide non intelligit̄ aliqua noua ꝓprietas aduenire: ſed hic eſt ſenſus. Aia xp̄i incipit nō eſſe hic. ¶ Sed

Iterū repli=catur.

videt̄ ꝙ nō ſit neceſſe iſtā cōcedere. Xp̄s morit̄ in pi=xide: qꝛ ſi neget̄ non ſequent̄ duo ꝯtradictorie oppo=ſita: qꝛ xp̄s patit̄ in cruce/ xp̄s non patitur in pixide iſte due nō ſunt oppoſite: eadē rōe iſte due non ſunt oppoſite: Chriſtus morit̄ in cruce/ Xp̄s nō moritur

Rñdet̄ ⁊ ſol=uit̄ predicta replica.

in pixide. ¶ Et ad hoc dicēdū ꝙ nō eſt ſimile: qꝛ ex hac: xp̄s patitur i cruce: non ſeqtur ꝙ patiat̄ vbicūqꝫ ſit: ſed ex hac: xp̄s moritur i cruce/ ſeqtur ꝙ moriat̄ vbicūqꝫ ſit: qꝛ ſi ē mortu⁹ in cruce/ ē mortu⁹: ⁊ ſi eſt mortuus nuſqꝫ habet vitā: qꝛ qui cecus eſt nuſqꝫ ha=bet viſum/ ⁊ nullū viſum habet: ſic q mortu⁹ eſt nullā vitā habet. ⁊ nuſqꝫ vitā habet: vnde ſi xp̄s mortu⁹ eſt non habet vitā in pixide. ¶ Preterea Chriſtus erat in cruce primo⁊ principaliter: erat eni ibi ſub forma propria ⁊ ſub oibus ꝓprietatibus ſuis accidētalib⁹ in pixide vero licet eſſet ſcđꝫ veritatē eſſentie ſue/ tñ erat ibi quaſi per quādā reſultationem: ſicut modo ſub formis ꝓpriis corpus xp̄i eſt in celo primo ⁊ per ſe: ſed in altari eſt verū corpus xp̄i/ tñ per quādā re=ſultationē: ſicut ſuperius dictū eſt. vnde quaſi ſcđo

Si corp⁹ xp̄i nuſqꝫ eēt pri=mo: nuſqꝫ eēt ſecundo.

eſt in altari. Probabile ergo eſt ꝙ ſi nuſqꝫ eſſet primo nunſqꝫ eſſet ſcđo. Eodem modo cū primo eſſet cor=pus xp̄i i cruce/ ⁊ in pixide quaſi ſcđo/ ꝓbabile eſt ꝙ ſi in cruce non haberet vitam: ꝙ nec in pixide.

¶ De quibuſdam auctoritatibus que ſunt i canone miſſe. Queſtio ſeptima.

Septimo queritur de quibuſdā auctorita=tibus q̄ ſunt i canone miſſe: que difficulta=tē habet/ ⁊ primo de hac: iube hec ꝑferri per manū ſancti āgeli tui i ſublime alta=re tuū in ꝯſpectu diuine maieſtatis tue. ¶ Queritur

Ly hec quid demōſtrat in hac ꝓpōe iu=be hec ꝑferri ꝑ manū. ⁊c.

quid demonſtratur per hoc pronomen hec/ aut eni demonſtratur panis ⁊ vinū/ aut forma panis ⁊ vini/ aut ipſum corpus xp̄i: ſi panis ⁊ vinum. ¶ Contra. Ibi non ſunt panis ⁊ vinū: qꝛ iam tranſſubſtantiata ſunt: ergo non poſſunt perferri in ſublime altare: et preterea ſi ibi eſſent non perferrent̄ in celū: ſi demō=ſtrentur forme/ nulla eſt petitio: qꝛ forme ille nunqꝫ ꝑferuntur in celū: ſi demōſtratur corp⁹ xp̄i inutilis eſt petitio: qꝛ corp⁹ xp̄i in celo eſt: ergo non ꝑfert̄ i ce=

Scđo q̄ritur de auctorita=te gregorii.

lum. ¶ Obicit̄ poſtea de hac auctoritate Gregorii. vno eodēqꝫ momēto fertur in celū miniſterio ange=loꝝ conſociandū corpori xp̄i ⁊ ante oculos ſacerdo=tis videt̄. ¶ Querit̄ qđ ſit illud de quo fit ibi ſermo? ſi de pane/ ei nō cōuenit trāſire in celū: ergo illa locu=tio falſa eſt: ſi de forma panis/ ſimiliter ei nō cōuenit trāſire in celū: ſi de corpore xp̄i/ illud nō videt̄ ante oclos ſacerdotꝫ: qꝛ illđ ē iuiſibile oclis nō glificatꝫ. Itē illud nō cōſociat̄ corpi xp̄i: qꝛ nichil ꝯſociat̄ ſibi ipſi ergo de quocūqꝫ fiat ſermo falſa eſt illa locutio.

Ad primum queſitum.

¶ Solutio. Ad primo obiectū dicim⁹ ꝙ ꝑ hoc ꝓno=men hec demōſtrant̄ forme ſignificātes: ſed ꝓ ſigni=ficato ſuo vltimo: ſcꝫ ꝓ corpore xp̄i myſtico: freque=ter eni in ſacra ſcriptura ponit̄ ſignificās ꝓ ſignifica=

In ſacra ſcri=ptura ſepe ponit̄ ſignās pro ſignato.

to: vt i apocalipſi: phialas aureas plenas odoramē=torum que ſunt orationes ſanctorum. i. que ſignifi=cant. Eſt ergo ſenſus: iube hec perferri. i. iube cor=pus tuum myſticū. i. eccleſiam myſticam perferri/ per manum. id eſt per operationem ſanctorum an=gelorum qui aſſiſtunt ſacrificio altaris: in ſublime

Ayuntamiento de Madrid

altare tuū.i.ad triūphātē eccleſiā que in celis eſt. i.
coniūgi eccleſiā militātem eccľe triūphāti.⁊ hoc eſt
vnire regnū ad regnū:⁊ ſic ceſſat obiectio:p ſacramē
tum eni euchariſtie applicaṫ magis ac magis eccľa

Ad ſcḋo q̄ſitū de auctoritate gregorij

militās eccleſie triūphāti Ad auctoritatē Gregorij
dicimus ꝙ impropria eſt ⁊ gr̄a diuerſorū ſignificāṫ
vel tranſitus vel conſociatio ⁊ viſio. vnde fit ibi ſer=
mo quātū ad illa tria:de pane:⁊ de corpore xp̄i.⁊ de
forma:quantū ad trāſitū fit ſermo de pane:q̄ꝛ panis
tranſit in celū.i.in celeſte corp⁹ xp̄i:miniſterio ange
loꝝ/qui aſſiſtūt officio miſſe:vt dicūt ſancti trāſit iḡ
in celū.i.in celeſtē panē.ſcꝫ in corp⁹ xp̄i:quātū ad cō
ſociationē fit ibi ſermo de corpore xp̄i: qḋ traxit de
virgine:q̄ꝛ per virtutē euchariſtie ſacramēti magis
ac magis conſociaṫ corpus xp̄i verū corpori xp̄i my
ſtico:q̄ꝛ per virtutem hui⁹ ſacramenti familiarius ⁊
efficacius ⁊ quaſi vicini⁹ adheret eccľa xp̄o.quantū

Reprobat ſolutionē quorundam.

ad viſionē fit ſermo de forma que videṫ. quātū ergo
ad illas attributiones fit ſermo de diuerſis / nec eſt
dicendū ſicut quidā dicūt ꝙ ibi fiat ſermo de diuer
ſis ſm regulā thithonij ſicut hic cum occideret eos
ſ.malos:q̄rebant eū.ſ.boni: q̄ꝛ ſm primam regulam
thithonij.aliq̄n fit ſermo de capite:aliq̄n de verꝫ mē
bris.ſcꝫ de bonis: quātū ad ſcḋam regulā fit ſermo
de corꝑe mixto: aliq̄n de bonis: aliq̄n de malis: ſed
neutrū eſt hic:ſꝫ eſt talis improprietas quali eſt i hoc

Queritur

verſu hic ſitus eſt phaeton hic quātū ad corp⁹. cur=
rus auriga patrē:hic quātū ad cōiūctū.❡Sed q̄riṫ
in quo momēto trāſit panis in corp⁹ xp̄i:aut eni trā=
ſit in corp⁹ xp̄i in a.ſit a.inſtās i quo eſt primo corp⁹
xp̄i ſub forma panis:aut in aliquo inſtāti ante a.ſi in
a cōtra panis non eſt a: ergo trāſit⁹ nō eſt in a. ergo
nō trāſit in a i corp⁹ xp̄i.ſi i aliquo iſtāti ante a.ſit il=
lud b.iter b.⁊ a.eſt ifinita iſtātia:ergo corp⁹ tp̄e illo
intermedio erit panis penit⁹ ſub eiſdē formis ſub q̄
bus eſt in b.ergo nulla mutatio ineſt ei i b.ergo nul
lus trāſit⁹:⁊ ita panis non trāſit in b. in corpus xp̄i.
❡Qꝛ aūt fiat i momēto patet:q̄ꝛ nō eſt ibi mutatio

Rn̄ ad imediate queſitum.
Trāſſubātiatio non fit in inſtanti.

ſucceſſiua.❡Solutio.ad hoc videṫ michi dicēdū ꝙ
panis non trāſit in aliquo inſtāti in corp⁹ xp̄i:ſed in
tēpore tn̄ non ſucceſſiue:q̄ꝛ nō prius trāſit vna pars
in corp⁹ xp̄i q̄ꝫ alia. Et propter hoc non pōt dici: ꝙ
in aliquāto tp̄e ⁊ toto trāſeat:imo nō i aliquāto quin
in minori:ſicut cū fides trāſit in gl̄iaꝫ ſiue in viſionē
manifeſtā:non trāſit in inſtāti in quo eſt primo gl̄ia:
q̄ꝛ tunc non eſt fides:vnde nec trāſitus ei⁹ nec trāſit
in aliquo inſtāti:ſed trāſit in tempore/ tn̄ non aliquā
to quin in minori. Uel pōt dici ꝙ trāſit panis in cor
pus xp̄i in illo totali tp̄e in quo proferunṫ hec verba
hoc eſt corpus meū.vnde tn̄ tempus exigitur ⁊ non
minus.vnde ſucceſſio eſt in trāſitu: non ex parte fi=
nis:ſed ex parte prolationis verborum.

❡Queſtio ſeptima

❡De contentione inter grecos ⁊ latinos.

AD vltimū dicēdū eſt de diſcordia iter grecos
et latinos de cōfectione euchariſtie: cōficiūt

Greci in fermentato.

eni greci de fermētato.⁊ latini de azimo ❡Et p̄bāt
greci ꝙ de fermētato ꝯficiēdū eſt:q̄ꝛ dicūt ꝙ dn̄s fe

Latini in azimo ꝯficiunt.

cit paſcha.xiij.luna q̄n nulla azima erāt i domib⁹ iu
deorū/ vn̄ de fermentato cōficit:q̄n dedit corp⁹ ſuū

Greci p̄bant ſuā opinionē

diſcipulis.⁊ propter hoc dicūt ꝙ de fermentato ꝯfi
ciēdū eſt:nō de azimo Preoccupauit eni dn̄s paſcha
quia occidend⁹ erat vt dicūt quartadecima luna q̄n
paſcha celebrādū erat:ꝙ aūt decima tertia luna ce=
lebrauit dn̄s paſcha/ p̄bāt multipliciter. Primo ſic:
veritas debet reſpōdere vmbre:ſed quartadecima
luna ad veſperū imolabaṫ agnus typic⁹: ergo.xiiij.
luna ad veſpeꝝ imolatus fuit ver⁹ agn⁹:ergo in die
paraſceues fuit luna.xiiij.ergo in quita feria fuit lu
na.xiij.⁊ tunc fecit xp̄s paſcha ſuū:ergo xp̄s come=
dit paſcha.xiij.luna. ❡Scḋo p̄bāt hoc:q̄ꝛ.xiij. Jo. Secundo
dicit. Ante diem feſtū paſche ſciēs Jeſus.⁊c. ⁊ con
ſtat ꝙ tunc comedit paſcha:ergo ante diē paſche co
medit paſcha:ſꝫ dies paſche erat.xiiij.luna:ergo ip̄e
comedit paſcha.xiij.luna. Itē in.xiij.Jo.diciṫ:ꝙ ipi Tertio
non introierūt in pretoriū vt non cōtaminarenṫ: ſed
mādūcarent paſcha: ſed conſtat ꝙ tūc erat dies pa=
raſceues:ergo in die paraſcenes comeſturi erāt pa
ſcha.ergo tūc fuit.xiiij.luna.⁊ inde vt pri⁹.❡Itē i lu Quarto.
ca dr̄ ꝙ mulieres que cū xp̄o venerāt de galilea vide
runt monumētū ⁊ quēadmodū poſitū erat corp⁹ ei⁹
et reuertētes parauerūt aromata ⁊ vnguēta:⁊ ſabba
to ſiluerūt ſcḋm mādatū: ergo die paraſceues para
uerūt aromata:ſed ſi tūc eſſet.xv.luna nō liceret eis
parare aromata:q̄ꝛ.xiiij.luna ad veſperū paſcha dn̄i
eſt/⁊ i.xv.ſolēnitatē celebrabitis:ergo.xv.luna erat
magna ſolēnitas:ſcꝫ prima dies azimoꝝ/ i qua vt ha
betur in.xxx.numeroꝝ:nō licebat aliqḋ opus ſerui=
le facere: ergo tūc non fuit prima dies azimoꝝ/⁊ ita
non fuit.xv.luna.fuit ḡ in die paſceues.xiiij.luna. ḡ
in quinta feria fuit.xiij.❡Itē in.xix.Jo.dr̄:erat eni Quinto.
magnus ille dies ſabbati:ergo ſabbatū poſt paraſce
uē erat magn⁹ dies ſabbati:ergo erat ſabbatū/⁊ pre
terea aliud feſtū nō niſi dies azimoꝝ/ ⁊ ita i ſabbato
fuit dies feſtus azimoꝝ qui erat.xv.luna:ergo i pa=
raſceue fuit luna.xiiij.⁊ inde vt prius.❡Itē ipſi iu= Sexto.
dei dixerūt.Non in die feſto ne tumultus fieret i po
pulo:ergo i die paſceues nō fuit dies feſt⁹/⁊ ita non
fuit prim⁹ dies azimoꝝ/ tūc eni non ſuſtinerent xp̄ꝫ
interfici:ergo in die ſabbati fuit prim⁹ dies azimoꝝ
et inde vt pri⁹.❡Itē ſi conficim⁹ de azimo:q̄ꝛ agn⁹ Septimo
paſchalis comedebaṫ in azimis: opponunt greci ꝙ
eadem rōne debem⁹ cōficere cū lactucis agreſtib⁹:
q̄ꝛ agnus paſchalis comedebaṫ cū lactucis agreſti=
bus/his p̄bationib⁹ vel his rōnibus probāt greci ꝙ
dn̄s comedit paſcha.xiij.luna:q̄n azima non iuenie=
banṫ in domib⁹ iudeorū/⁊ ita dn̄s confecit de fermē
tato.❡Sed cōtra ipſos eſt textus euāgelij.dicit ei Latini p̄bāt ſuā opinionē
Mathe⁹ Prima die azimoꝝ acceſſerūt ad Jeſum di et ipugnant opionē grecorum.
ſcipuli dicētes:vbi vis paremus tibi paſcha come=
dere?ergo q̄n xp̄s comedit paſcha erat prima dies
azimoꝝ.i.prima dies qua comedebanṫ azima: ergo
erat.xiiij.luna:ſic eni diciṫ in.xi.exodi primo menſe
xiiij.die menſis ad veſperū comedes azima.⁊c.ideꝫ
dicit Marcus qḋ Matheus:idē dicit Lucas:venit
dies azimoꝝ i qua neceſſe erat occidi paſcha: et ita Secundo.
erat.xiiij.luna.❡Itē eccľa romana ꝯficit de azimo
que hoc habuit ab ap̄ſis/ qui fuerūt cū dn̄o:ergo cō Opinio doctoris
ficiendū eſt de azimo:quod cōcedim⁹.❡Unde dici
mus ꝙ dn̄s.xiiij.luna comedit paſcha ⁊ tūc nō erat
fermentū in domib⁹ iudeoꝝ.vnde cōfecit de azimo
❡Ad primā ergo dicimus rōnē ꝙ veritas reſpōdit Xp̄s cōfecit in azimo.
vmbre:quia in paſcha typico duo erant: ſcꝫ immola Ad primā rōnē grecorum
tio agni:et comeſtio. Agn⁹ typicus imolabaṫ.xiiij.
luna:⁊ imolatio veri agni inchoata eſt.xiiij. luna: q̄ꝛ
xiiij.luna captus fuit dn̄s: et ſic immolatio reſpon=

Ayuntamiento de Madrid

dit imolatiõi: comeſtio aũt totaliter reſpõdet cõme
ſtiõi: qꝛ agn⁹ typic⁹ comedebaẜ. xiiii. luna ꝛ dñs. xiiii
dedit corpus ſuũ diſcipulis ad comedendũ ſangui

Nota rões ꝓpter qs dñs dedit corpuſ ſuum vltimo loco.

nem ſuũ ad bibendũ. ¶ Unde preter duas rões qs
aſſignãt magiſtri quare dñs poſt typicũ paſcha: de-
dit corpus ſuũ diſcipulis / poſſunt aſſignari alie due
dicũt eni magiſtri ꝙ finito veteri paſcha / dedit dñs
corpus ſuũ diſcipulis hac rõne: vt doceret legalia

Prima ratio

finẽ habere / ꝛ alia rõne vt meli⁹ ꝛ firmius iprimere-

Secunda

tur mentib⁹ eoꝝ ſacramentũ corporis ꝛ ſanguinis
dñici: qꝛ qđ vltimo infundiẜ menti melius retinetur

Tertia

Tertia rõ eſt vt veritas reſpõderet vmbre ſicut pa-
ſcha typicũ. xiiij. luna comedebaẜ. ꝛ ita verũ paſcha

Quarta.

xiiij. luna comederet. Quarta rõ eſt vt confirmaret
nobis promiſſionẽ eternoꝝ: qꝛ ſanguis hyrcoꝝ ꝛ vi
tuloꝝ erat cõfirmator ve. te. ꝛ ꝓmiſſionis tẽporaliũ
ſed ſanguis xp̃i ↄfirmator eſt noui et et̃ni teſtamẽti:
ſicut dͬ in canone miſſe. vñ cõfirmator eſt eterne he
reditatis: vltima eni volũtas teſtatoris oĩb⁹ modis

Ad ſecundã et tertiam.

firmiter tenenda eſt. ¶ Ad ſcđaꝫ ꝛ tertiã obiectionẽ
ſciendũ eſt per diſtinctionẽ huius nois paſcha acci-

Paſcha capitur quiꝗ modis.

pitur eni quiꝗ modis. Ꝑñꝗ eni dͬ paſcha illa hora
in qua imolaẜ agnus. xiiij. luna. ſcitis: qꝛ poſt biduũ
paſcha fiet. ¶ Scđo diciẜ paſcha agn⁹ typic⁹: ſicut

Primo. Secundo Tertio. Quarto.

hic: vbi vis parem⁹ tibi comedere paſcha. ¶ Tertio
dicitur paſcha agn⁹ verus: ſicut hic: paſcha noſtrũ i
molatus eſt xp̃s. ¶ Quarto dͬ paſcha dies feſt⁹ azi
morum: ſicut hic appropinquabat dies feſtus azi-
morum qui dͬ paſcha: ꝛ ſic ſumiẜ in euangelio io. cũ

Quinto.

diciẜ ante diẽ feſtũ paſche. ¶ Quinto dͬ paſcha. i. ꝑe
cibus paſchalis. ſcꝫ ipſa azima: ꝛ ſic ſumiẜ cũ diciẜ:
vt nõ contaminarenẜ: ſed mãducarẽt paſcha: ſcꝫ azi

Ad quartã.

ma que comedebanẜ a. xiiij. luna vſꝗ ad. xxi. ¶ Ad
quarto obiectũ dicimus ꝙ ſanctis mulierib⁹ licuit
parare in die paraſceue / lꝫ eſſet prima dies azimoꝝ:
qꝛ hoc non erat ſeruile op⁹ / imo opus mie: ſicut dñs
dixit in. xii. io. de magdalena: ſinite illã vt in die ſe-
pulture mee ſeruet illud. ſicut circũcidere licebat i
ſabbato: qꝛ hoc erat opus ſpũale nõ ſeruile / ſicut dͬ
in. xij. mathei: qꝛ ſabbati ſacerdotes i tẽplo ſabbatũ

Ad quintã.

violabãt: ſcꝫ circũcidẽdo ꝛ ſine crimine ſunt. ¶ Ad
quito obiectũ dicim⁹ ꝙ dies ſabbati poſt paſceuẽ di
ct⁹ eſt magn⁹ dies ſabbati / ꝗuis nõ eſſet prima dies
azimoꝝ. Erat eni ſabbatũ ſup ꝛ aliud feſtũ / ſcꝫ dies
azimoꝝ: qꝛ illi ſeptẽ dies non eſſent a deo celebres

Ad ſextam

ſicut primus ꝛ ſeptim⁹. ¶ Ad ſexto obiectũ dicim⁹
ꝙ licet iudei clamarent non in die feſto: tñ fecerunt
contra ſe. in primo eni die azimoꝝ qui erat feſt⁹ dies

Ad ſeptimã

fecerũt xp̃m occidi. vnde magis peccauerũt ¶ Ad
vltimo obiectũ dicim⁹ ꝙ eccleſia nõ accepit de lega
libus nec retinuit niſi quod decuit ꝛ oportuit. vnde
non retinuit lactucas agreſtes: nimis eni amare ſũt

Dñs ↄmutauit amaritudinẽ lactucarum i amarã paſſionis ſue recordatõeꝫ

et preterea nõ inueniunẜ vbiꝗ. Sed loco lactucarũ
addidit dñs memoriã paſſionis ſue: cũ dixit: hoc fa-
cite in meã cõmemorationem ſcꝫ lactucas ſpũales.
¶ Sed cõtra hoc qđ dictũ eſt ꝙ ſancte mulieres pa
rauerũt aramata ꝛ vnguẽta in die paraſceues. vide
tur dicere marc⁹: qui dicit ꝛ cũ trãſiſſet ſabbatũ ma
ria magdalene ꝛ maria iacobi ꝛ ſalome emerũt aro
mata: vt veniẽtes vngerẽt ieſum: ergo poſt ſabbatũ

Solviẜ predicta obiectio ſm aliqͦſ

qđ fuit poſt paraſceuẽ emerũt aromata ꝛ parauerũt
non ergo i die paraſceues. ¶ Ad hoc dicũt quidã ꝙ
verba luce ſic intelligẽda ſũt: dies erat paraſceues ꝛ
ſabbatũ illuceſcebat id eſt appropinquabat veſpa in
qua icipiebat feſtũ ſabbati: ſubſecute aũt mulieres
que venerãt cũ ipſo de galilea viderũt monumẽtũ: ꝛ
quẽadmodũ poſitũ fuerat corp⁹ eius viderũt: intel-
lige in die paraſceues ꝛ in die ſabbati ꝛ reuertentes
itellige i die ſabbati pauerũt aromata ꝛ vnguẽta: qꝛ
poſt veſperã ſabbati licuit eis pare: et ſabbato qdã
ſiluerũt ſcđm mãdatũ / id eſt ſabbato nõ parauerũt:
qꝛ nõ licebat ſcđm legẽ: ꝛ ſic nõ cõtradicit marc⁹ lu

Improbat doc. ꝑdictaꝫ ſolutionem.

ce. ¶ Sed hec ſolutio non põt ſtare: quia glo. dicit
ſup lucã: ꝙ parauerũt i die paraſceues ꝗdiu licuit
eis opari. ¶ Itẽ obijciẜ ꝙ ſi ſabbato ſiluerũt ſcđm
mãdatũ: ergo ſi paraſſent i ſabbato trãſgreſſe eſſent
ſabbatũ ergo ſi paraſſent in die paſche: cũ tunc eſſet
magn⁹ dies paſche trãſgreſſe ſunt mãdatũ de illo fe
ſto: qꝛ ſicut habeẜ in. xi. exo. nichil licebat opis face-

Secundo.

re illa die / exceptis hijs que ad veſcendum perti-
nẽt. ¶ Item obiciẜ: veritas debet reſpõdere vmbre
ſed agnus typicus comedebaẜ. xiiij. luna. ergo agn⁹

Obijciẜ de penthecoſte

verus comedẽd⁹ eſt. xiiij. luna: ergo malefacit eccl̃ia
que nõ celebrat paſcha. xiiij. luna. ¶ Obijciẜ etiã de
penthecoſte: qꝛ a die paſche numerabãt iudei ſeptẽ
ebdomadas plenas / ꝛ ſtatim poſt illas quinquageſi
mo die erat feſtũ cenophegie ſiue feſtũ pẽthecoſtes:
ſꝫ dies feſtus paſche fuit ſexta feria: qꝛ tũc fuit luna
xv. ergo poſt ſeptẽ hebdomadas ab illa die fuit feſtũ
penthecoſtes: ergo fuit in ſexta feria / male ergo ce-
lebrat eccleſia i die dñica feſtũ pẽthecoſtes / vel ma
le computauit Lucas dicẽs: Cũ complereẜ dies pẽ

Solutio obiectionis facte ꝫ ſo. ad quartam.

thecoſtes: ſcꝫ in die dñica apparuit ſpũſſanctus ſup
diſcipulos. ¶ Solutio. Ad primũ dicendũ eſt ꝙ in
die paraſceues parauerãt ſancte mulieres vnguẽtũ
ꝗuis eſſet magn⁹ dies paſche: qꝛ ſicut dictũ eſt ꝛ in
ſabbato quod arctius obſeruebaẜ ꝗ aliqđ aliud fe-
ſtum iudeoꝝ: licebat facere opera mie ſine trãſgreſ-
ſione ſabbati. vñ circũcidebãt iudei in ſabbato ſicut
dixit dñs in ſexto Io. ſi circũciſionẽ accipit homo
in ſabbato vt nõ ſõluaẜ lex Moyſi michi indignami
ni: qꝛ totũ hominẽ ſanũ feci i ſabbato: nõ ergo tranſ
greſſe ſunt mãdatũ de obſeruatione diei feſti in hoc
ꝙ parauerũt vnguẽta in die magno paſche: ſabbato
tñ non parauerũt: qꝛ artius obſeruabaẜ ſabbatuꝫ ꝗ

In ſabbato non licebat pare cibos.

prima dies azimoꝝ. qꝛ in prima die azimoꝝ licebat
parare que ad veſcendũ pertinent: ꝛ in ſabbato non:
vel ſiluerũt in ſabbato. i. non parauerũt qꝛ nõ liceret
ſed ꝓpter ſcãdalũ / vel ſiluerũt in ſabbato. i. non eme
runt vnguẽta: qꝛ ſcđm mãdatũ de obſeruatione ſab

Iudei erant magnifici in ſepeliendis mortuis.

bati nulli licebat vẽdere in ſabbato. Dicimus aũt ꝙ
Marcus nõ cõtradicit Luce. Iudei eni in exequijs
et ſepulturis mortuoꝝ ſuoꝝ magnas expẽſas ſole-
bant facere: ꝛ adhuc faciũt illi q poſſunt. vnde in. xix
Iohãnis: venit Nichodem⁹ nocte ad ieſum q vene-
rat primũ ferẽs mixturã mirre et aloes quaſi libras
centũ / licet ergo ſctẽ mulieres paraſſent vnguenta i
die paraſceues: tñ qꝛ illa nõ ſufficiebãt: poſt ſabbatũ
id eſt poſt veſperã ſabbati emerũt alia aromata vt ve

multiplex rõ cur non celebram⁹ paſca xiiij. luna.

nientes vngerẽt Ieſum: ꝛ ſic ad cõcordiã reducunẜ
duo euãgeliſte. ¶ Ad illud qđ queriẜ / quare nõ cele
bram⁹ paſcha. xiiij. luna? Dicim⁹ ꝙ multiplex eſt rõ

Prima.

Prima ẽ ne videamur iudaiſare ꝛ honorare vmbras
qs dñs reprobauit ꝛ deſtruxit / nec voluit vt ipẽ dicit

Secunda.

per Iſa. holocauſta arietũ ꝛ idipẽ pinguiũ / ꝛ ſangui
nem vituloꝝ ꝛ agnoꝝ ꝛ hyrcoꝝ nolui. ¶ Scđa rõ eſt

Ayuntamiento de Madrid

quia preceptū eſt in .xi. exodi de agno paſchali: non comedetis ex eo crudū q̄d / nec coctū aqua / ſed aſſuꝫ igni: ſed in die reſurrectionis cōpleta fuit aſſatio veri agni: i illo eni triduo aſſabat⁊ propter hoc eccl'ia i die reſurrectionis cōpleta aſſatione comedit veruꝫ agnum⁊ delectat: in die eni paraſceues nō debet delectari: q̄ tūc xp̄s triſtis fuit: tunc etiā eſuriit. q̄ in illa die non comedit niſi vnū latronē: ſed in die reſurrectionis delectat eccleſia comedēdo verū agnū: ſicut dicit apoſtol⁹. Paſcha noſtrū imolatus eſt xp̄s: quaſi dicat aſſat⁹ eſt agn⁹: itaq̄ epulemur non i fermento veteri neq̄ in fermento malicie ⁊ neq̄cie: ſed in azimis ſinceritatis ⁊ veritatis. vnde hec auctoritas eſt contra grecos qui cōficiūt de fermentato: ſacramentū eni debet habere ſimilitudinē cū re cuius eſt ſacramentū: ſed a re / remouet ap'ls fermētū: ḡ ⁊ a ſacramēto debet remoueri.

Xp̄s i die paſſionis ſue comedit vnum latronem.

Tertia rō.

Tertia rō quare nos comedim⁹ paſcha noſtrū in die reſurrectionis eſt: q̄ chriſtus tūc fecit paſcha ſuū. Nos eni triplex paſcha habemus. Primū cū de vitijs ad virtutes / ⁊ hoc paſcha ſignificatū eſt per paſcha q̄d fecerūt iudei i exitu de egypto. Scōm paſcha eſt tranſit⁹ de virtute in virtutē: ſcꝫ cū proficimus eundo de min⁹ bono ad magis bonū: ⁊ hoc paſcha ſignificatum eſt ꝑ paſcha q̄d fecerūt iudei in deſerto qñ ꝓcedebāt de māſione in māſionē: de quo habet i .ix. numeroꝝ. Tertiū paſcha eſt cū tranſimus de grā ad gloriā: ⁊ iſtud ſignificatū eſt ꝑ paſcha / quod fecerūt filij iſrael i terra ꝓmiſſionis: de quo habet in quinto ioſue. xp̄s aūt non habuit niſi iſtud tertiū paſcha: q̄ non trāſijt de vitijs ad virtutes / nec ꝓfecit i virtutib⁹: ſed trāſiuit ad gloriā ⁊ hoc in die reſurrectionis: q̄ tūc fecit paſcha ſuū: nos aūt ad imitationē eius facim⁹ paſcha noſtrū in die reſurrectionis.

Nos habemus triplex paſcha.

Primum.

Secundum.

Tertium.

Ad obiectionem de penthecoſte.

Ad illud q̄d obiectū eſt de penthecoſte dicim⁹ ꝙ iudei nō debēt numerare illas ſeptē hebdomadas a primo die paſche: ſcꝫ a primo die azimorū: ſed a ſabbato magno q̄d incidebat i illa ſolēnitate: ſicut dicit glo. ſuꝑ leuiticū: ⁊ ipe text⁹ in .xxiij. leuitici: ⁊ ſic numerauit lucas excludēdo tñ ſabbatū a quo icipit numerare. nos aūt numeramus illas a die nr̄i paſche: ⁊ ſic illis cōpletis habem⁹ feſtū pēthecoſtes i die dñica ſcꝫ quinquageſimo a paſcha q̄ eſt numerus anni iubilei i quo remittebant oīa debita: manumittebant ſerui: ⁊ poſſeſſiones ad antiquos ⁊ veros dños reuertebāt. ita cū ſanctus ſpūs venit i corda hoim remittit oīa pctā: redit vera libertas cū per ſpm̄ ſctm̄ efficiunt filij dei: q̄ ſicut dicit ap'ls vbi ſpūs dñi ibi libertas / redemit etiā poſſeſſiones ad veros dños: q̄ tunc incipiūt oīa noſtra eſſe cū ſpūs ſanctus venit in nos: qui dat uobis oculos colūbarū vt in oibus creaturis tanq̄ in ſpeculis vnū deū videam⁹: laudemus / ⁊ in ipſo delectemur ꝓpter q̄d prie ad co. iij. dicit ap'ls. Omia vr̄a ſunt ſiue cephas / ſiue apollo / ſiue ꝑſentia / ſiue futura. ⁊c.

Sextus tractatus

De ſacramento penitentie.

Poſt ſacramētū euchariſtie dicēdū eſt de ſacramento penitētie: circa quā primo dicendū eſt de penitētia i generali: ⁊ de eis que ꝯueniūt ei i generali. Scdo de cōtritione. Tertio de cōfeſſione. Quarto de ſatiſfactiōe. Quinto de reditu pctōꝝ. Sexto de penitētia venialiū: ſcꝫ de ligno feno ſtipula. Septimo de adiumētis ſatiſfactionis / ſcꝫ de clauib⁹ ⁊ relaxatiōib⁹.

Diuiſio primi capituli.

Circa primū capitulū primo vidēdū eſt: quid ſit penitētia / ⁊ an ſit vnū ſacramētū vel plura. Scdo an cōtritio / cōfeſſio / ⁊ ſatiſfactio / ſint partes ſubſtātiales penitētie an integrales. Tertio vtrū penitētia ſit virt⁹. Quarto quā efficaciā habeat penitētia i remiſſione pctōꝝ. Quinto vtrū penitētia qua hō punit ſe ſit de mia illa dei: an de iuſticia. Sexto vtrū penitētia facta in pctō mortali ſit iterāda.

Penitētia ſꝫ gregorium

Deſcribit aūt btūs Gregori⁹ penitētiā hoc modo: penitētia eſt cōmiſſa flere: ⁊ flenda iterū nō cōmittere: ſed hec deſcriptio non eſt tm̄ quātū ad eſſe ſuū: ſed etiā q̄ntum ad bñ eſſe. Aliter eni nō eſt vtilis ⁊ fructuoſa et efficax penitētia niſi habeat pſeuerantiā: ſed quātum ad eſſe penitētie ſufficit dicere: penitētia eſt cōmiſſa flere.

Penitētia eſt ſcda tabula poſt naufragium.

baptiſm⁹ eſt pria tabula poſt naufragium.

Itē dicit btūs Jeronim⁹: ꝙ penitētia eſt ſcda tabula poſt naufragiū / fidei ei eſt credere ꝙ oēs naſcimur filij ire vt dicit apoſtol⁹. vñ naſcimur quaſi naufragiū paſſi ⁊ ab illo liberamur ꝑ baptiſmū vnde baptiſm⁹ eſt prima tabula: ſed ſi iteꝝ periclitemur: in mūdo iſto nō euadim⁹ iſtud ſm naufragium niſi ꝑ penitētiā. vnde penitentia dr̄ ſcda tabula poſt naufragiuꝫ.

Arguit ꝙ penitētia dꝫ eē ſꝫ ſacramētū

Sed cū ſcda tabula imediate ſequat primā tabulā videt ꝙ ſtatim poſt baptiſmū q̄ eſt prima tabula deberet tractari de pnia: ⁊ ita penitentia deberet eſſe ſꝫ ſacramētū.

Solutio

Et ad hoc dicendū eſt ꝙ hec argumētatio nō valet: penitētia eſt ſcda tabula ⁊ tabula eſt ſacramentū: ergo penitētia eſt ſcdꝫ ſacramentū ⁊ eſt ibi fallacia accidētis: ſicut hic: iſte eſt ſcds archidiacon⁹ in hac eccleſia: ergo eſt ſcda perſona in hac eccleſia: baptiſm⁹ eni eſt ſacramentū intrantiū: ⁊ ſacramentū cōfirmationis cōfirmat ⁊ corroborat grām baptiſmalē: ſacramentū vero euchariſtie nutrit eā ⁊ augmētat. vnde iſta tria ſacramēta de neceſſitate continua ſunt / ⁊ recipiunt a fidelib⁹ multotiens anteq̄ ſint in ſtatu peccādi / ⁊ ita anteq̄ locū habeat in eis pnia.

Ar ꝙ pnia non ſit ſacramentum.

Primo.

Itē penitētia eſt ſacramētū noue legis: ergo eſt inuiſibilis grē viſibilis forma: ſed non eſt viſibilis forma niſi quātū ad ſatiſfactionē et confeſſionē: q̄ contritio interior inuiſibilis eſt: ergo pnia eſt ſacramentū quātū ad cōfeſſionē ⁊ ſatiſfactionem: ergo ſatiſfactio eſt ſacramētū. Querit cui⁹? ⁊ videtur ꝙ ꝯtritionis: q̄ pnia exterior ſacramētū eſt pnie interioris: ergo ſatiſfactio eſt ſacramentū contritionis / ⁊ eſt ſacramētū noue legis: ergo efficit q̄d figurat: ergo ſatiſfactio exterior eſt cauſa contritionis ⁊ hoc eſt falſuꝫ: imo poti⁹ econuerſo.

Secundo

Eadē eſt obiectio de cōfeſſione exteriori: aut eni eſt ſacramētum / aut nō: ſi nō / nec res ſacramēti cū non ſit viſibilis grā: ergo nō eſt pars ſacramēti: ergo nō eſt pars pnie: ſi eſt ſacramentū nō niſi ꝯfeſſionis: ergo efficit confeſſionē interiorē / ⁊ hoc falſum: imo poti⁹ econuerſo.

Tertio

Itē propriū eſt aie ad corpus: ꝙ aia imperat ⁊ corpori imperat: aia eni mouet corp⁹ / non ecōuerſo: ergo ea que ſunt i aia cauſa ſunt coꝝ que ſunt in corpore / nō ecōuerſo: ⁊ ita contritio eſt cauſa exterioris ſatiſfactionis / non ecōuerſo.

Quarto.

Itē regula eſt philoſophorū ꝙ vni⁹ vnū eſt ſignū: ſed ſatiſfactio exterior ſignū eſt remiſſionis pcti aut ergo cōfeſſio exterior eſt ſignū remiſſionis pcti / aut alteri⁹ rei: ſi primo modo: ergo vni⁹ duo ſunt ſigna: q̄d eſt cōtra hāc regulā / vni⁹ vnū eſt ſignū.

Quinto.

Preterea. ſacramētū hꝫ ſimilitudinē cū eo q̄d eſt ſacramētū: ſed confeſſio exte

Ayuntamiento de Madrid

rioꝛ non habet ſimilitudinē cū remiſſione pcti: ergo non eſt ſacramentū illius: ergo eſt ſacramētū alteriꝰ rei: ſint ergo ſatiſfactio ⁊ confeſſio diuerſa ⁊ diuerſorum ſigna: ergo ꝓpꝛie ſunt duo ſacramēta: ergo penitentia nō eſt pꝛopꝛie vnū ſacramentū. ¶ Solutio.

Solutio.

ſicut in ſacramēto euchariſtie ſunt quattuoꝛ/ ſcꝫ foꝛma panis/ foꝛma vini/ que ſunt ſacramēta nō res/ tertiumvero coꝛpꝰ xp̄i quod traxit de virgine/ qđ eſt ſacramētū ⁊ res/ ⁊ quartū coꝛpꝰ xp̄i myſticū: quod eſt res ⁊ non ſacramētū. ita i ſacramēto penitentie ſunt quattuoꝛ: cōfeſſio/ ſatiſfactio/ cōtritio/ remiſſio pcti: ſunt aūt cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio ſacramēta ⁊ nō res ⁊ ſūt ſacramēta contritionis ⁊ remiſſionis pcti: ſed remiſſionis pcti vltimo ⁊ pꝛincipaliter: qꝛ pꝛopter remiſſionem pcti confitemur ⁊ ſatiſfacimꝰ: contritio vero eſt ſacramētū ⁊ res: ſacramētū reſpectu remiſſionis pcti: qꝛ ſignat illā ⁊ efficit/ res aūt eſt reſpectu cōfeſſionis ⁊ ſatiſfactionis.

Sunt q̄ttuoꝛ in ſacramēto penitentie.

¶ Ad pꝛimo ergo obiectū dicimus ꝙ confeſſio exterioꝛ ⁊ ſatiſfactio efficiunt qđ figurant: ſcꝫ remiſſionē pcti: ſed non efficiunt oē qđ figurant: qꝛ non efficiūt illud qđ pꝛimo figurant ſcꝫ contritionē/ nec eſt neceſſe ꝙ ſacramētū noue legis efficiat oē qđ figurat: ſicut in ſacramēto euchariſtie foꝛma panis nō efficit coꝛpus xp̄i verū quod traxit de virgine: ſed efficit coꝛpꝰ xp̄i myſticū: ſiue vnitatē eccleſie eomodo quo dictū eſt ſupꝛa.

Ad pꝛimo obiectum ſacramenta nō ſp efficiūt qđ figurant.

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ non fallit hic regula iſta/ vnius vnū eſt ſignū vnde dicimꝰ confeſſio exterioꝛ ⁊ ſatiſfactio exterioꝛ ſunt vnū ſacramētū/ ſicut foꝛma panis et foꝛma vini ſunt vnū ſacramentū: quia foꝛma panis ⁊ foꝛma vini ſm idē ſunt ſacramētū coꝛpoꝛis xp̄i: ſicut eni panis conſtat ex pluribꝰ puris granis. ita coꝛpꝰ xp̄i ex pluribus puris mēbꝛis: ⁊ ſicut vinū cōſtat ex pluribꝰ et puris guttis: ⁊ coꝛpꝰ xp̄i ex pluribꝰ ⁊ puris mēbꝛis vnde foꝛma panis ⁊ foꝛma vini ꝯueniūt in hoc ꝙ cōſtant ex pluribus ⁊ mūdis ⁊ puris: ⁊ ſꝫ hoc ſunt vnū ſacramētū. ſimiliter cōfeſſio exterioꝛ inquātū eſt puniens per erubeſcētiā: ⁊ ſatiſfactio inquantū eſt puniens ſunt idē ſacramētū cōtritionis interioꝛis ⁊ remiſſionis pcti. quia ſm idē ſignificant illa ⁊ vtrunq̄ habet ſimilitudinē cū contritione ⁊ remiſſione pcti: quia qui punit ſe quodāmodo conterit ſe ⁊ adnichilat.

Ad ſecundū

¶ Sed adhuc obijcit: id qđ eſt in coꝛpoꝛe nō eſt cauſa eius qđ eſt in aia ⁊ remiſſio pcti eſt in aia ergo confeſſio ⁊ ſatiſfactio nō ſunt cauſa remiſſionis pcti ¶ Pꝛeterea confeſſio ⁊ ſatiſfactio coꝛpoꝛalia ſunt: ergo non agunt in aia: ergo non faciunt ibi remiſſionē pcti. ¶ Et ad hoc dicēdū eſt ꝙ confeſſio ⁊ ſatiſfactio ſm ſe nō faciunt remiſſionē peccati: ſed ſm ꝙ ſunt in anima p voluntatem. vnde confeſſio voluntaria ⁊ ſatiſfactio voluntaria faciūt remiſſionem pcti: ſicut cum rex dat mille marchas in tp̄e famis: datio illa facit in ipſo remiſſionē pctōꝝ non ſm ſe: ſed ſm ꝙ eſt datio voluntaria: volūtas eni ſola non faceret tantam remiſſionē: nec datio ſine voluntate: ſed voluntas cū effectu: ſicut contingit in merito aureole: quia nec ipſum martyꝛiū meretur aureolā: nec ipſa voluntas per ſe: ſed voluntas cū martyrio quod vero dictū eſt ꝙ aia agit in coꝛpus ⁊ non econuerſo intelligēdum eſt quantū ad ſpūales actiones ſunt eni quedā actiones ab aia vſq̄ ad coꝛpus: ſicut actiōes ſpūales vt opera meritoꝛia/ que inchoant ab aia ⁊ pcedunt vſq̄ ad coꝛpus. Quedam aūt ſunt a coꝛpoꝛe

Ex hoc videtur ꝙ actꝰ exterioꝛ addit ad interioꝛē.

Duplices ſūt actiōes q̄dā ab aia in coꝛpus. Alie a coꝛpe in anima.

vſq̄ ad aiam: ſicut ille que ichoant a naturalibꝰ potentijs ſenſibilibus quibꝰ mediātibꝰ coniungit coꝛpus aie per quarū mediationē perueniunt actiones coꝛpoꝛales vſq̄ ad aiam: ſicut cōtingit i ira: dicit eni phiſicꝰ/ ꝙ colerici demētioꝛes ſunt i eſtate q̄ꝫ i hyeme: qꝛ i eſtate colera accēdit: ⁊ ſic mouet vis iraſcibilis: ⁊ motꝰ ille ꝑuenit vſq̄ ad aiam ⁊ etiā aliq̄n ad ſupꝛemam partē aie. q̄n eſt bene diſpoſita aia rōnalis.

In eſtate colera accēdit.

¶ Secunda queſtio.

¶ Utrum confeſſio et contritio et ſatiſfactio ſint partes itegrales penitētie an ſubiectiue

Secundo querit vtrum contritio/ cōfeſſio/ et ſatiſfactio/ ſint partes itegrales penitētie an ſubiectiue. ¶ Pꝛobat ꝙ ſubiectiue quia dictū eſt ꝙ penitere eſt cōmiſſa flere et flēda ampliꝰ nō cōmittere: ſed hoc vltimum: flenda ampliꝰ nō cōmittere/ non eſt de eſſe penitētie: ſed de bn̄ eſſe: ergo hoc ſolū cōmiſſa flere eſt de eſſe penitētie: ſed cōmiſſa flere nō aliud eſt q̄ꝫ punire ſe ꝑ pctis: ſꝫ q̄ cōterit punit ſe/ q̄ ſatiſfacit punit ſe: ergo de quolibet illoꝝ ꝑdicat penitētia: ergo contritio/ cōfeſſio/ ſatiſfactio ſunt partes ſubiectiue penitentie. ¶ Contra. quantūcūq̄ ꝯterat quis/ adhuc tenet cōfiteri: ⁊ ſatiſfacere/ ⁊ quantūcūq̄ cōfiteat tenetur cōteri ⁊ ſatiſfacere: ⁊ quātūcūq̄ ſatiſfaciat tenetur cōteri ⁊ cōfiteri: ergo nō eſt cōpleta penitētia in aliqua illaꝝ: ergo ſicut parietes tectū/ fundamentum: ſunt partes integrales domꝰ: qꝛ in nullo illoꝝ eſt perfecta domꝰ: ſic cōtritio/ cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio/ ſunt partes integrales penitētie: qꝛ in nulla illaꝝ eſt perfecta penitētia. ¶ Solutio. Penitētia duobꝰ modis pōt ſumi. Uno modo ſm ꝙ penitētia eſt punitio pꝛo pctis: ⁊ hoc modo contritio/ cōfeſſio/ ſatiſfactio ſunt partes ſubiectiue penitentie. ¶ Alio modo ſꝫ ꝙ penitētia eſt ſufficiēs punitio pꝛo pctis: ſufficiens dico: ſm oē foꝛū/ ⁊ ſic contritio/ confeſſio/ ſatiſfactio ſunt ꝑtes integrales penitētie.

Solutio pnia capitur dupliciter. Uno modo Scđo modo

Eſt aūt triplex foꝛū: ſcꝫ foꝛum dei/ foꝛū eccl̄ie/ foꝛum hois: ⁊ aliq̄n homo abſolutus eſt quātū ad foꝛum dei/ ⁊ non eſt abſolutus quantū ad foꝛum eccleſie/ ⁊ quantum ad foꝛum ſuum: ſicut cum tāta eſt contritio que delet maculā et omnem penam abſolutus eſt quātum ad foꝛū dei ſed nō quātum ad foꝛum eccleſie: adhuc eni tenetur facere penitētiam quā iniungit ſacerdos/ nec quātū ad foꝛum ſuū: ſi dubitat an ſufficiēter ſatiſfecerit: aliquando vero abſolutus eſt homo quantū ad foꝛum dei ⁊ ſuū: tamē nō quātum ad foꝛū eccleſie: ſicut cuꝫ cōtritio tāta eſt que delet ſufficienter maculam ⁊ penam: ⁊ ſentit homo in ſe gaudiū ſpirituale ⁊ quandā ſecuritatē per quā credit pꝛobabiliter ſe nullius pene debitoꝛem: tūc eſt abſolutus quantū ad foꝛū dei et ſuū: ſꝫ adhuc tenetur ſubire penitentiā q̄ꝫ iniūgit eccleſia. de foꝛo hois dicit apoſtolꝰ. Si noſmetipos iudicaremus: non vtiq̄ iudicaremur: de quo dicit Auguſtinus i libꝛo de penitētia. Aſcēdat homo tribunal mentis ſue: ⁊ ante oculos ſuos ſtatuat ymaginem futuri iudicij accuſante cogitatione: teſte conſciētia timoꝛe carnifice/ ⁊ ſic ſeipſū iudicet/ ne i futuro iudicio a dn̄o iudicet. ¶ Sꝫ videt ꝙ ibi nō poſſit eſſe aliquod iudiciū cōueniēs: qꝛ oēs vires coꝛrupte ſunt per peccatū: qꝛ ratio peccat/ iraſcibilis peccat: et ſic de alijs: ergo nulla pōt accuſare aliā: ergo non poteſt ibi eſſe aliq̄s actoꝛ: ergo nec iudiciū. ¶ Item poſitum.

Triplex eſt foꝛuꝫ: ſcꝫ dei hois ⁊ eccl̄ie

Auguſtinus

Arguit ꝙ nemo poſſit ſe iudicare et hoc cōtra dictū auguſtini imediate pꝛepoſitum.

Ayuntamiento de Madrid

non pōt eſſe iudex: qꝛ dicit dn̄s: ſi quis ſine pctō eſt pꝛimus i eā lapidem mittat:ergo cū nulla vis ſit ibi ſine pctō nulla pōt eſſe iudex: ḡ nō pōt ibi eſſe iudicium. (Tertio ar.) ¶ Item cogitatio accuſat: ⁊ cōſcientia teſtificatur:ſed idē eſt cōſciētia ꝙ cogitatio:ergo idem eſt accuſatoꝛ et teſtis: quod eſſe non debet. (Ad pꝛimum contra dictū Auguſtini Syndereſis hꝫ duas vias) ¶ Ad hoc dicendū eſt ꝙ ſyndereſis que eſt ſupꝛema pars rōis duas habet vias:ſicut dictū eſt in queſtione de ſyndereſi:vna via eſt ſm quam per ſenſibilia ꝓcedit ad eterna/⁊ in via iſta erroꝛ eſt aliqn̄. vnde ſm viā iſtam peccat ſyndereſis: et ſm viā hanc peccauerunt Arrius et Sabellius. ¶ Aliam viam habet ſm quam ſpeculaꝫ leges eternas:⁊ pꝛecepta dei in pꝛimaveritate:et ſm iſtam nunq̄ȝ peccat. vnde dicit̄ in Eſa. redite pꝛeuaricatoꝛes ad coꝛ/ i quo videbitis legē naturalē:⁊ quid faciendū:et quid nō. ¶ Et in euāgelio voca viruȝ tuū.i.vtere intellectu. ¶ Et in pꝛincipio Job. Et euaſi ego ſolus vt nūciarē tibi: oēs eni pueros Job.i.oēs alias vires aie combuſſit ignis pcti/ pꝛeter ſyndereſim/ ſm viā ſuperioꝛē que nūciat alia eſſe cōſumpta:ſemꝑ eni ſm viā ſuꝑioꝛē remurmurat cōtra vitia:qꝛ ergo non eſt coꝛrupta:ſm illā viā pōt accuſare alias vires et etiā pōt conq̄ri deo de alijs: quia abſtulerūt ei regnū ſuū:⁊ per hoc patet ſolutio ad pꝛimo obiectū. (Ad ſcd̄m.) ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimus ꝙ liberū arbitriū duplicē habet electionē:vnā que ſequitur ſpeculationem rōnis per in inferioꝛa: et ſm hāc decipitur:ſicut ⁊ ipſa rō. vn̄ ſm iſtā electionem peccat. ¶ Aliā habet electionē que ſequit̄ ſpeculationē ſyndereſis:ſm quam ſpeculat̄ ſyndereſis eternas leges in pꝛima veritate:ſicut dicit Aug. i li. de li. arb. et ſm iſtā electionē nunq̄ȝ liberꝝ arbitrium ſicut nec ſyndereſis peccat:ſcd̄m illā ſpeculationē:⁊ ſcd̄ꝫ illā electionē pōt eſſe iudex liberū arbitriū vn̄ pōt iꝑare ꝙ homo peniteat puniat. (Ad tertium. cogitatio accuſās q̄d: cōſciētia teſtificans quid.) ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ ꝙ nō eſt idē cogitatio accuſans⁊ conſcia teſtificās:ſꝫ cogitatio accuſans eſt illa ſpeculatio et noꝛū pꝛeceptoꝝ dei:cōſcia vero teſtificās eſt mēoꝛia trāſgreſſionū illoꝝ ꝑceptoꝝ: ⁊ ſic nō eſt idē accuſatoꝛ et teſtis.

¶ Tertia queſtio.

¶ Utrum penitentia ſit virtus.

(Ar ꝙ ſic.) TErtio querit̄ vtrū penitentia ſit virtus. ꝓbatur ꝙ ſic:qꝛ ſuꝑ illud euāgelij. Genimina viperarū ⁊c̄. facite fructꝰ dignos ⁊c. dicit auctoꝛitas. virtus penitētie timoꝛe cōcipitur. ergo penitentia eſt virtꝰ. (Secundo) ¶ Itē ſuꝑ illū locū mathei. beati q̄ lugent. dicit glo. ꝙ luctꝰ eſt virtus:ſꝫ luctus idem eſt ꝙ penitētia: quia penitere eſt cōmiſſa flere:ergo penitentia eſt virtus. (Tertio) ¶ Item nichil eſt deſtructiuū vitij niſi virtus/vel motus virtutis: ſed penitentia deſtruit vitiū:ergo eſt virtꝰ vel motꝰ virtutis. (Quarto.) ¶ Si concedit̄ ꝙ penitentia eſt virtꝰ. Querit̄ in qua vi ſita ſit.⁊ videt̄ ꝙ in rōne:qꝛ dicit apoſtolus ꝙ ſpūs poſtulat pꝛo nobis gemitibꝰ inenarrabilibꝰ: et appellat Jeronimꝰ ſpm̄ ipſam ſyndereſim que remurmurat contra mala: ergo ſm hoc ſyndereſis gemit:ſed gemere penitere eſt:ergo penitere motꝰ eſt ipſius ſyndereſis:ergo penitētia ſita eſt in ſyndereſi (Quinto.) ¶ Itē in pſalo. Quare triſtis es aia mea ⁊ quare cōturbas me: ſpera in deo qm̄ adhuc confiteboꝛ illi.i. adhuc agā penitentiā de pctis:⁊ ſunt verba ſyndereſis cōſolātis ſenſualitatē:ergo ſyndereſis penitet:ḡ (Sexto.) penitētia eſt ſita i ſyndereſi. ¶ Itē q̄ opponit ſciam/ apponit ⁊ doloꝛ. ſed maxima ſcientia eſt in ſyndereſi:ergo⁊ maximus doloꝛ:⁊ inde vt pꝛius. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ penitētia eſt tm̄ in affectu: qꝛ delectatio eſt affectio:ergo delectatio nō eſt niſi i affectu: ergo triſticia non eſt niſi in affectu:qꝛ contraria in eadem vi: ergo triſticia de malo tm̄ eſt in affectu: ſed penitētia eſt triſticia de malo: ergo penitentia tātum eſt i affectu:non ergo in intellectu. (In oppoſitū Ar ꝙ pn̄ia ſit in affectu ſeu volūtate) ¶ Item delectari de bono inquātū eſt bonū/ſolus caritatis eſt:ergo triſtari de malo inquātū eſt malū ſolius caritatis: qꝛ quelibet virtus ſeſe diligit:aſpnat̄q̄ȝ cōtrariū: ſed triſtari de malo iquātū malū penitere eſt: ergo penitere tm̄ eſt in cōcupiſcibili/nō ergo in itellectu. (Secundo) ¶ Item pꝛobatur ꝙ tm̄ ſit in iraſcibili: qꝛ penitere eſt velle punire ſe.i. velle accipe vindictā de ſe: penitētia eni non eſt vtilis niſi ſit volūtaria: ſed appetitꝰ vindicte tm̄ eſt in iraſcibili. (Tertiō) ¶ Sed ꝓbatur ꝙ penitere ſit in qualibet vi ⁊ ſit motꝰ cuiuſlibet virtutis:qꝛ quelibet virtus habet ſuā delectationē:qꝛ ſicut dicit Ariſto. qui remouet̄ a coꝛpoꝛalibꝰ voluptatibꝰ/et hoc ipſo gaudet caſtꝰ eſt:q̄ aūt triſtat̄ incōtinēs eſt⁊ qui ſuffert pericula ⁊ gaudet:foꝛtis ē:q̄ aūt triſtat̄ timidꝰ:ſic ergo caſtitatis eſt gaudere vel delectari de bono caſtitatis:ergo caſtitatis eſt triſtari de malo icōtinētie:ſed triſtari de malo incōtinētie eſt penitere de malo incontinētie:ergo caſtitatis eſt penitere de malo incōtinētie:⁊ ſimiliter de alijs virtutibꝰ:ḡ penitere cuiuſlibet virtutis eſt ⁊ i qualibet. (Quarto.) Itē Iſa. ventꝰ meꝰ ad Moab: quaſi cythara ſonabit: vētꝰ.i. mens ꝓphete ad Moab id eſt ad pctōꝛes ſonat cōpatiēdo vt dicit glo. q̄ſi cythara i qua ſi vna choꝛda rupta fuerit / nō reddit melodiam: ergo ſm hoc oībus choꝛdis.i. oībus virtutibꝰ compatiunt̄ ſancti pctōꝛibꝰ: ergo oībus virtutibus lugent pꝛo pctis alioꝛū:ergo lugere pꝛo pctis ſiue penitere cuiuſlbet virtutis eſt:qd̄ concedimus/hijs duabꝰ de cauſis vel rōnibꝰ. (Quinto.) ¶ Unde dicimus ꝙ nō eſt virtꝰ nec eſt motꝰ virtutis alicuiꝰ ſpecialis:ſed motꝰ cuiuſlibet virtutis.⁊ eſt in qualibet vi/nō in vna ſola. (Lugere ſeu penitere cuiuſlibet virtutis eſt actꝰ ad bonū ſenſum) ¶ Ad pꝛimo ergo obiectū dicimus ꝙ virtꝰ penitētie timoꝛe concipit̄.i. volūtas penitēdi qua efficaciter penitere dicimꝰ timoꝛe concipitur. (Ad pꝛimum obiectum.) ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimus ꝙ luctꝰ non eſt virtus pꝛopꝛie loquēdo:ſed dꝛ eſſe virtus.i. ſtatꝰ virtutis:ſicut pax dicit̄ eſſe virtꝰ:qꝛ eſt ſtatus virtutis. (Ad ſecundū obiectum.) ¶ Concluſionē tertij⁊ quarti obiecti bn̄ concedimꝰ ſ. ꝙ penitētia eſt virtꝰ vel motus virtutis:dicimꝰ eni ꝙ eſt motꝰ virtutis: ſed non motus alicuiꝰ virtutis ſpecialis. (Ad tertium et quartum.) ¶ Illas rōnes quibus ꝓbatur ꝙ penitere eſt in ſyndereſi:bn̄ concedimꝰ: qꝛ quelibet virtꝰ triſtatur de malo ſui oppoſiti.⁊ i ſyndereſi ſunt tres virtutes/ſcꝫ fides/⁊ ſapiētia donū/⁊ intellectꝰ donū/et fides triſtatur de malo infidelitatis. vnde dicimꝰ ꝙ penitere eſt in ſyndereſi: ⁊ in alijs viribꝰ. ¶ Ad illd̄ obiectū ꝙ in ſolo affectu debet eſſe penitentia. Dicimus ꝙ nō eſt verū. vnde dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa:delectatio eſt affectio. Affectio eni ē motꝰ quo affectamꝰ aliquid/delectatio vero nō eſt motꝰ: ſed potiꝰ quies vel finis motus:qꝛ in re in qua quieſcimus delectamur. (Affectio eſt motus: delectatio nō eſt motꝰ:iō affectio nō eſt delectatio.) ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ delectatio de bono inquātum eſt bonum ſolius caritatis eſt/bn̄ cōcedimꝰ et ſic triſticia de malo inquātum malū.i. in rōne mali ſolius caritatis eſt:ſed delectatio de ſpūali bono: ſicut de bono ꝯtinētie eſt caſtitatꝭ ⁊ triſticia de malo

incōtinētie caſtitatȝ ē:⁊ ſic de aliis ꝟtutibꝰ.vñ peni‑

Ad vltimū.

tere cuiuſlibet ꝟtutis ē. ¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ hec ē falſa.penitere ē velle punire ſe:imo ē ipm punire: q: ſi penitētia eēt volūtas puniēdi ſe:accideret ꝙ cō tritio/ɔfeſſio/ſatiſfactio: nō eſſent partes penitētie.

ɔtra hoc ar. pmo.

¶ Sȝ obiicit̄ ɔ̄ pdicta: q: velle credere ⁊ credē eiuſ dē ꝟtutis ſūt.ſilr velle diligere ⁊ diligere eiuſdē vir tutis ſunt:ḡ velle ſatiſfacere ⁊ ſatiſfacere tm̄/eiuſdē ꝟtutis ſunt:ſȝ velle ſatiſfacere tm̄ ē iuſticie:ḡ ſatiſfa cere tm̄ ē iuſticie:ḡ nō eſt cuiuſlibet ꝟtutis:⁊ ita pe nitere nō eſt cuiuſlibet virtutis.

Secundo.

¶ Itē.ſatiſfactio in ſclarib**ꝰ** tm̄ eſt iuſticie:ḡ ſatiſfactio i ſpūalibꝰ tm̄ iu ſticie eſt.

Solutio.

¶ Ad hoc dicēdū ē ꝙ hoc argumētū nō va let:velle ſatiſfacere tm̄ iuſticie ē:ḡ ſatiſfacere tm̄ iu ſticie ē/ duabꝰ de cauſis. Prima ē ꝓpt̄ modū ſatiſfa ciēdi.ob hoc em̄ peccat hō:q: diſſipat imaginē ⁊ ſili tudinē dei i ſe:⁊ ob hoc ſatiſfacit:q: reparat imagi nē ⁊ ſilitudinē dei i ſe. reparatio aūt imaginis dei p

Reparatio imaginis fit per quālibet virtutē.

quālibet virtutē eſt. vñ ſatiſfacere cuiuſlibet ꝟtutis eſt.vñ in euāgelio. Penitētiā agite appropinquabit regnū celo⁊.p penitētiā em̄ reparat̄ imago dei i no bis magis ac magȝ:⁊ cū penitꝰ repata ē:tūc imedia te nos habemꝰ ad regnū celo⁊ q̄ prius magȝ ac ma gis penitēdo:magis ac magȝ appropinquabamꝰ ꝓ pter modū:ḡ ſatiſfaciēdi q̄ eſt ſm oēm ꝟtutē/ſatiſfa cere cuiuſlibet ꝟtutis ē.

Nō q̄cūq; ſa tiſfacit inten dit ſatiſfacē.

¶ Scōa cā ē:q: nō ē neceſ ſe ꝙ q̄cūq; ſatiſfacit itēdat ſatiſfacere:ſicut filiꝰ q̄ of fendit patrē plorat:q: offendit patrē ⁊ nō itēdit p lu ctū illū ſatiſfacere:tm̄ ex patno amore patr̄ luctū illū reputat ſatiſfactoriū.nō ē ḡ verū ꝙ tm̄ eiuſdē ꝟtutis ſint velle ſatiſfacere et ſatiſfacere. ¶ Sȝ in ſpūalibꝰ actibꝰ verū eſt ꝙ velle credere ⁊ credere tm̄ eiuſdēȝ virtutis ſūt:ſȝ in gn̄alibꝰ nō eſt verū:ſicut velle me reri tm̄ fidei eſt: vel charitatis. tñ mereri cuiuſlibet virtutis eſt. ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ hec eſt falſa.ſatiſfactio in ſecularibꝰ tm̄ iuſticie eſt:ſicut pa tet i filio q̄ plorat:q: offendit patrē:⁊ nō plorat itui tu ſatiſfactiōis:verū eſt tm̄ ꝙ aliq̄ ſatiſfactōes tm̄ iu ſticie ſunt: ſicut cū aliq̄s multas recipit diſciplinas hac intētiōe vt emēdet q̄ cōmiſit:huiꝰ ſatiſfactio tm̄ iuſticie eſt.ſi ꝟo illas diſciplinas recipiat hac itētio ne vt refrenet motus illicitos carnis:illa ſatiſfactio caſtitatis eſt. dicimꝰ ḡ ꝙ penitere cuiuſlibet ꝟtutis eſt:tñ vna virtꝰ eſt q̄ imperat oibꝰ ꝟtutibꝰ penitere ⁊ lugere ꝓ pctis:ſcȝ prudentia ſpūs/ſiue ſciētia do nū:de qua dicit apl's. Prudētia ſpūs vita ⁊ pax: licȝ

Prudentia ſpūs eſt virtꝰ q̄ impat omi bus ꝟtutibꝰ penitere.

em̄ fides ſapiētia donū: ⁊ intellectꝰ donū imperent generaliter penitere:tm̄ prudentia ſpūs imperat pe nitere:ꝓut eſt veſtitū debitis circūſtantiis.vnde de terminat ⁊ diffinit quando plorandū ⁊ quantū: ⁊ ſic de aliis circūſtātiis. vnde prudentia ſpiritus tāgit oēs chordas cythare:de q̄ dicit Eſa. Sume cytha ram/circui ciuitatem: ⁊ cū omēs chordas tetigerit reddet ſuauem ſymphoniam.

¶ Quarta queſtio.

¶ Quantā efficaciam habeat penitentia in remiſſionem peccatorum.

An q̄tulacū ꝙ penitētia ſufficiat ad remiſſionem peccati. Ar. ꝙ ſic.

Quarto querit̄ quā efficaciā habeat penitē tia i remiſſiōe pctō⁊. ¶ Et ꝓbat̄ ꝙ quan tulacūq; penitētia ſufficit expellere tota liter quātalibet vitia:q: penitentia medi cina eſt vt dicūt ſancti:ſȝ medicina corpalis ſi ſit eq̄ intenſa in qualitate cōtraria/ſicut morbꝰ in ſua ſuf ficit expellere totaliter morbū corpalēȝ:ḡ cū medi cina ſpūalis ſit in īfinitū magis intenſa in bonitate: q̄ȝ morbus ſpūalis in malicia.(Q: omis virtꝰ in in finitū eſt magis bonū:q̄ȝ aliquod malū ſit malū) ſuf ficiet totalit̄ expellere quātacūq; vitia:⁊ ſic minima penitētia expellit totaliter pctā ⁊ quātū ad culpā ⁊ quātū ad oēm penā. ḡ ꝓ nichilo iniūgit ecclia ſatiſ factionē.accidit em̄ ſm hoc ꝙ inutiles ſūt claues ec cleſie.

Secundo.

¶ Itē.in penitētia eſt gr̄a/⁊ ɔtritio q̄ eſt ſeq̄la gratie: ⁊ gr̄a expellit pctm̄: ɔtritio expellit ſequelā peccati:aut ergo expellit ſequelā pcti p modū cau ſe efficiētis: aut p modū meriti. ſi per modū meriti. Cōtra. gr̄a expellit pctm̄ p modū cauſe efficiētis:ḡ ſequela gr̄e expellit ſeq̄lā peccati p modū cauſe effi cientis:ſed ɔtritio eſt ſequela gr̄e:ergo expellit ſeq̄ lam peccati p modū cauſe efficiētis:ergo cū in infi nitū fortior ſit q̄ȝ ſequela pcti:expellit totaliter oēm ſequelā peccati:ergo ⁊ omnē penā.et inde vt prius.

Solutio. Modꝰ quo penitētia re mittit pctm̄.

¶ Solutio.cū peccator cōuertit̄ ad deū:primo de ſinit pctm̄ ſuū ⁊ proponit ſe decetero nō peccaturū et dolet de peccatis ſuis:⁊ hoc poteſt facere p fideȝ informem ſi habet: vel per timorē ſeruilē ſi habet. ſi vero nullā talem gratiā habet: poteſt hoc facere ex ſolo libero arbitrio/id eſt aliqua gr̄a infuſa:nō tñ ſi ne deo principaliter operāte. ſicut ipe dicit:ſine me nichil poteſtis facere:⁊ cū homo facit quod in ſe eſt tūc deꝰ facit q̄ꝺ in ſe eſt. ſicut ipe dicit. Cōuertimini ad me/⁊ ego ɔuertar ad vos:⁊ cū deꝰ ɔuertit̄ ad pec catorē/ifundit ei gr̄am ſuā q̄ expellit pctm̄ ſm eſſen tiā p modū cauſe efficiētis:⁊ mutat penā eternā i tē poralē.

Peccati tri plex ē ſeq̄la.

¶ Sȝ adhuc remanet ſeq̄la pcti q̄ triplex eſt ¶ Prima difficultas videndi ſpūaliter:ſiue obſcuri tas ſpūalis. Nō em̄ hō ita clare pōt videre q̄d faciē dū/et q̄d nō:ſicut an̄ pctm̄:q̄ꝺ ſignificatū eſt in ceco quē illuminauit dn̄s q̄ dixit:video hoīes velut arbo res ambulātes ¶ Scōa eſt difficultas bn̄ agēdi ſm bonū deſideriū. ¶ Tertia eſt pena tēporalis. duas primas expellit ɔtritio/p modū cauſe efficiētis:ter tiā expellit p modū meriti:et p hoc patet ſolutio ad

Ad ſecundo obiectū pȝ ſo lutio.

ſcōo obiectū. ¶ Ad primo obiec. dicimꝰ ꝙ nō eſt ſi mile de medicina corpali/et medicia ſpūali:q: ſicut dicit Aug. i libro ɔtra epl'am fundamēti cū dico na

Ad primū.

tura corruptibilis/dico naturā/et corruptibilitatē: ꝙ dico natura ptinet ad deuȝ: ꝙ dico corruptibilis ptinet ad nichilū:aīa em̄ inquātū de nichilo eſt cor ruptibilis eſt p pctm̄. vñ cū pctm̄ trahat ad nō eē te naciter adheret aīe: q: reducit eā ad ſuū principiū/ ⁊ ꝓpt̄ tenacitatē illā nō poteſt gr̄a quātacūq; expel lere oēm ſequelā pcti:ſicut ſol poteſt expellere tene

Bona ſimili tudo.

bras noctis:nō tñ pōt expellere tenebras nubecule q: maioris adherētie ſūt/vel gr̄a pōt expellere pec catū mortale:nō tñ veniale expellere:hoc em̄ eſt ma ius cū veniale ſit maioris adherētie: et in medicina corpali/ita ē ꝙ aliq̄n remanet aliquo i mēbro aliq̄ꝺ ſinthoma/ſiue aliqua debilitas:ſicut calefactio epa tis/vel aliq̄ꝺ tale q̄ꝺ nō pōt expelli p aliquā medici nā/vel ſi expellit̄ difficillime expellit̄.eodēmodo eſt in medicina ſpūali:expellit em̄ ipam eſſentiā pcti:ſȝ nō ſequelā:maxime vbi eſt pctm̄ cōſuetudinis:q: vt dr̄ in eccl'iaſte. Si retōſum fuerit ferrū multo labo re exacuet̄. ¶ Sȝ videt̄ ꝙ ɔtritio nō exigat̄ ad delē dū obſcuritatē viſus ſpūalis ⁊ difficultatē bn̄ agēdi q: ꝟtutes nō ſolū p motū doloris ɔtrarie ſūt obſcu

Ayuntamiento de Madrid

ritati vidēdi ⁊ difficultati bn̄ agēdi: ſꝫ etiā per alios
motꝰ: qꝛ credere ꝑ fidē oppoſitu eſt difficultati vidē
di: ⁊ facultas bn̄ agendi q̄ ꝑ amorē vel ꝑ aliū motū:
oppoſita eſt difficultati bn̄ agendi. ğ cū penitētia ſit
medicina meliꝰ expellit virtꝰ ſeq̄lā peccati ꝑ alios
motꝰ ꝗ̄ ꝑ motū doloris: ergo in penitētia nō de ne-
Solutio. ceſſitate exigit dolor ſiue ꝯtritio ¶ Solutio. ad hoc
Exigit do- dicēdū eſt ꝙ duabꝰ de cauſis exigit dolor ſiue ꝯtri-
lor i pēitētia tio i penitētia. Prima eſt: qꝛ medicina debet eē ꝯ̄ria
Prima rō. cauſe morbi ſpūali: ſꝫ cā cuiuſlibet pcti ē libido: ſcꝫ
volūtas iprobà qua hō vult delectari ꝓpt̄ ſe i crea-
Auguſtinꝰ. tura. vn̄ Aug. Bona ē lex q̄ dū ꝓhibet ꝯcupiſcētiā:
oia mala ꝓhibet: libidini aūt ꝓprie opponit dolor: ⁊
ꝓpt̄ hoc ꝓprie expellit cauſam pcti. vn̄ de neceſſita
Scd̄a ratio. te exigit in penitētia. Scd̄a rō eſt: qꝛ pcti rubigo eſt
Nota. vn̄ ꝑ multas attritiōes et diffricatiōes oportet ſpm̄
Gregorius. expelli. vn̄ Grego. Ferrū mentis nr̄e ad ſubtilitatē
nō ducit niſi frequenter maleoꝝ aſperitate teratur.

¶ Utrū illa penitētia tēporalis qua hō puni
tur poſt ꝯfeſſionē pcti ſit de iuſticia. Q̄ō. 5.

Alia q̄ſtio. Q Uinto q̄rit / vtrū illa pena tꝑalis qua hō
punit poſt ꝯfeſſionē pcti ſit de iuſticia dei
Ar. ꝙ ſic. ¶ Uidet ꝙ ſic. qꝛ deꝰ punit iſtū ⁊ nemiē
punit niſi iuſte. ğ deꝰ punit iſtū iuſte. ergo
iſte punitur hac pena tꝑali: ſm̄ merita ſua. ğ meruit
hāc penā tꝑalē. hoc falſuꝫ: qꝛ nō fecit niſi pctm̄ mor
tale. ſit ita / et ꝓ pctō mortali nō meruit penā tꝑalē /
Prima opio ſꝫ tm̄ eternā. ¶ Ad hoc dicūt q̄dā ꝙ hec eſt duplex.
deꝰ iuſte punit iſtū: qꝛ ſi hoc aduerbiū iuſte determi
net ꝟbū in cōparatiōe ad accuſatiuū falſa eſt: ⁊ ſenſus
eſt / deꝰ punit iſtū pena tꝑali ꝓpter merita ſua. ſi ꝟo
determinet ꝟbū in cōparatiōe ad noiatiuū: ꝟa eſt: ⁊ eſt
ſenſus / deꝰ iuſtus punit iſtū hac pena tꝑali. ¶ Sed
ꝯ hanc ar. obiicit cū dr̄ / deꝰ iuſte punit iſtū in ſenſu ꝟo aut ha-
bet reſpectꝰ ad merita aut nō habet. ſi nō: eadē rōne
pōt ꝯcedi iſta: deꝰ eternaliter ⁊ pie punit iſtū: qꝛ deꝰ
pius ⁊ eternꝰ punit iſtū. ſi ꝟo habet reſpectꝰ ad me-
rita: ğ deꝰ punit iſtū hac pena ꝓpt̄ merita ſua: et ita
Solutio. nulla diſtinctio ē: qd̄ ꝯcedimꝰ. ¶ Unde ꝯcedimꝰ ꝙ
hec ē ꝟa / deꝰ punit iſtū hac pena ꝓpt̄ merita ſua: ſꝫ
nō ſequit: ğ meruit hāc penā. ſꝫ bn̄ ſequit: ğ meruit
hāc penā: vl̄ maiorē. ſicut ſi aliqs latro meruit ſuſpē
diū: ⁊ rex aliqua de cā puniat ipꝫ minori pena dr̄ iu-
ſte punire illū illa pena: tm̄ latro nō meruit illā / imo
maiorē. ſilr̄ ⁊ iſte meruit penā eternā: ſꝫ deꝰ cōmuta
ꝯ hoc arguit uit illā i tꝑalē. ¶ Sꝫ obiicit. ponat ꝙ ille nō ꝑficiat
penitētiā ſibi iniūctā ⁊ ſic decedat / deꝰ punit in pur
gatorio miſericordit̄ lōge maiori pena ꝗ̄ ſit iſta pe-
na tꝑalis q̄ ei debebat: ğ ſm̄ hoc mutat minorē pe-
nā in maiorē: ğ punit iſtū i purgatorio miſericordit̄
Opio aliq̄rū ¶ Ad hoc dicūt q̄dā ꝙ deꝰ nō mutat penā eternā i
iſtā penā trāſitoriā: ſꝫ in iſtā penā vel penā purgato
rii. vn̄ deꝰ nō mutat iſti penā minorē i maiorē: ſꝫ ecō
ꝯ hāc arguit uerſo. penā et̄nā mutat ei i penā purgatorii. ¶ Sed
hec ſolutio nō tenet i veniali: qꝛ ꝑ veniale meret q̄s
penā trāſitoriā: in p̄ſenti tm̄ ſi decedat cū illo veniali
punit i purgatorio lōge maiori pena: ⁊ ſic mutat mi
Solutio. nor pena in maiorē. vn̄ illa ſolutio nō eſt generalis.
Cur pena p̄- ¶ Un̄ dicimꝰ ꝙ nō eſt icōueniēs nec ꝯ̄ miam dei mi
ſens ſit ma- norē penā mutare i maiorē: qꝛ minor pena in p̄ſenti
gis ſatiſfa- magꝭ efficax ē et magꝭ ſatiſfactoria ⁊ magꝭ placens
ctoria ꝗ̄ pur deo ꝗ̄ lōge maior i purgatorio: ⁊ hoc ē: qꝛ pena p̄ns
gatorii. volūtaria ē: ē em̄ hō de p̄nti de foro eccl̄ie ⁊ de foro

ſuo: ſꝫ pena purgatorii volūtaria nō ē: qꝛ velit nolit
hō punit i purgatorio. vn̄ cū decedit exit forꝝ eccl̄ie
⁊ ſuū: ⁊ itrat forū dei. de q̄ dr̄ apo. horrēdū ē icidere
i manꝰ dei viuētis ¶ Sꝫ ꝯ̄ hāc ſolutionē obiicit. aia ꝯ hāc ſol. ar.
em̄ i purgatorio hꝫ fidē / ſpeꝫ / ⁊ charitatē ⁊ liberū ar
bitriū: ğ liberꝝ ē ei moueri motibꝰ ꝟtutū: pōt ğ i pur
gatorio dolere ⁊ ꝯteri de pctis ſuis ⁊ volūtarie: ſed
dolor ⁊ ꝯtritio ꝑ modū ꝯ̄rietatꝭ expellūt ſeq̄lā pcti:
ğ naturalr̄ expellūt ſeq̄lā pcti: ğ cū i aia q̄ ē i purga-
torio ſit ſeq̄la pcti dolor volūtariꝰ de pctō expellit
illā ſeq̄lā: ğ i purgatorio ſatiſfaciet aia ꝓ pctō volū-
tarie: qd̄ ē ꝯ̄ p̄dicta: ⁊ etiā ꝯ̄ traditionē ſctōꝝ de igne
purgatorio. ſi em̄ aia exuta corpe pōt ſatiſfacere ꝑ
dolorē ⁊ ꝯtritionē: ⁊ ſicut priꝰ ſupfluꝰ erit ignis pur
gatoriꝰ. ¶ Ad hoc forte dicet aliqs ꝙ motꝰ ꝟtutū Euaſio.
nō ſūt meritorii ⁊ ſatiſfactorii: nec ex volūtate dei q̄
dat eis hmōi effectū qn̄ vult et nō dat qn̄ nō vult. vn̄
ꝗ̄uis de natura doloris ⁊ cōtritiōis ſit exp̄lle ſeq̄la
pcti: tm̄ hūc effectū nō hꝫ niſi qn̄ dn̄s dat ſicut pꝫ i ru
bo q̄ ardebat ⁊ nō ꝯburebat: ⁊ i t̄ra q̄ naturalr̄ mul-
tiplicat ſemia iacta: tm̄ effectū nō hꝫ niſi qn̄ dn̄s dat.
ſilr̄ motꝰ dolorꝭ nō ſꝑ hꝫ effectū merēdi: niſi qn̄ dn̄s
dat ei: nō dat aūt ei hūc effectū niſi i p̄nti. ſ. qn̄ hō hꝫ
tp̄s ſuū: ſꝫ i futuro nō dat ei hūc effectū. vn̄ dr̄ cū ac-
cepo tp̄s ego iuſticias iudicabo. ¶ Sꝫ vr̄ ꝙ hec ſo- ꝯ hoc arguit
lutio nulla ſit: qꝛ ſi naturalr̄ dolor ſiue ꝯtritio expel
lit ſeq̄lā pcti: ğ cū i purgatorio ſit hmōi dolor ⁊ ſeq̄-
la pcti qd̄ expellit eā: hoc eſt miraculū / cū naturalr̄
hēat expellere: ⁊ nō niſi miraculū dei: ſꝫ qd̄ nō expel
lit eā nociuū eſt aie: ğ aliqd̄ miraculū dei ē nociuū: ⁊
hoc eſt icōueniēs: qꝛ dr̄ btūs Petrꝰ: vt habet i libro
clemētis: ꝙ hec ē differētia iter miracula xp̄i / et iter
miracula āntichriſti: qꝛ āntichriſti erūt fantaſtica ⁊ no
ciua. ¶ Propt̄ hoc dicimꝰ ſine p̄iudicio meliorꝭ ſen Solutio.
tētie: ꝙ dolor ⁊ ꝯtritio ⁊ alii motꝰ ꝟtutū aie nō ſunt
meritorii niſi dū aia ē i corpe: ē em̄ aia creata nō ꝑfe Nota cur in
cta ſciētia ⁊ ꝟtutibꝰ: ſꝫ ꝑfectibilis. ꝑficit aia i corpe purgatorio
vn̄ nullo motu ꝑficit ſe niſi dū ē i corpe. vn̄ nō hꝫ mo nō ſit ſtatus
tū meritoriū / niſi dū ē i corpe. vn̄ ſcti clamāt i apoca merendi.
lipſi: vſq̄quo nō vidicas ſanguinē nr̄m: volūt em̄ ſcti
hr̄e corpa ſua vt magꝭ ꝑficiant. hec ei ē differētia int̄
aiam ⁊ āgelū ꝙ āgelꝰ ꝑficit ſe extra corpa: aia ꝟo in
corpe. vn̄ lꝫ aia dolorē hēat d̄ pctis i purgatorio: tm̄
qꝛ nō ē i corpe dolor ille nō ē meritoriꝰ: vn̄ nec ſatiſ-
factoriꝰ: qꝛ nō ē ꝑfectoriꝰ id eſt potēs aiam ꝑficere.

¶ Utrū penitētia ſit iterāda. Queſtio ſexta.

V Ltimo querit / vtrū penitētia ſit iterāda?
¶ Et vr̄ ꝙ ille q̄ peccat mortalr̄ dēat ite- Ar. ꝙ ſic.
rare penitētiā ſuā etiā ſi facta fuerit i cha
ritate: qꝛ nazarei totū votū ſuū iterabāt / ſi
tagebāt morticiniū: ſꝫ vita nazareoꝝ ſignificabat vi
tā penitētiū: ğ ſi penitēs tangat morticiniū. i. ſi pec-
cet mortalr̄ tota penitētia iterāda ē. ¶ Itē nullꝰ ſcit Secundo.
ſe hr̄e charitatē: ſꝫ nullꝰ ſatiſfacit / niſi i charitate: vt
dicis. ğ nullꝰ ſcit ſe ſatiſfeciſſe: ğ nullꝰ ſcit ſe penitē-
tiā egiſſe: ğ forte mortale ē iſti penitētiā nō agē for-
te nō: ğ ſi ſciēter nō agat penitētiā cōmittit ſe diſcri
mini: ⁊ ita peccat mortalr̄: qꝛ regula ē theologica ꝙ
⁊ q̄s faciat aliqd̄ d̄ q̄ neſcit an ſit pctm̄ mortale / pec
cat mortalr̄: ğ q̄libꝫ tenet iterare penitētiā ¶ Itē di Tertio ꝑ au
cit Aug. ꝙ ꝟe penitēs ē q̄ ſꝑ de pctō doleat: ⁊ nō ſꝑ guſtinum.
dolēs ſe doleat: ğ ꝟe penitēs ſꝑ dꝫ dolere: ğ ſꝑ dꝫ pe
nitere. ğ ſꝑ penitētia iterāda ē. ¶ Solutio. Ad pri-

Ayuntamiento de Madrid

mū dicimꝰ ꝙ lex nazareoꝝ nō ſignificat cōiter vitā
penitētiū: ſed ſolū vitā ꝯtēplatiuoꝝ q̄ꝝ ē nutrire ca=
pillos.i.bonas cogitatiōes q̄ꝝ etiā nō ē ſolū meliꝰ
facere ſꝫ etiā ſecuriꝰ. vñ ſi viri ꝯtēplatiui ⁊ ꝑfecti tā=
gūt morticiniū.i.peccēt mortalr: eoꝝ ē totū iterare
Figura. qꝛ ſicut tenet̄ ad meliꝰ: ita ad ſecuriꝰ. vñ filijs iſrl̄ ꝓ=
cedētibꝰ de māſiōe i māſionē frequēter emergebāt
Origenes. tribulatiōes q̄ ſunt: vt dt Origenes. ſicut ſal q̄ ſalit̄
caro ne v̄mes pctōꝝ ebulliāt. ꝑ legē g̊ nazareoꝝ nō
pōt ꝓbari ꝙ q̄libet penitētia iterāda ſit: ſꝫ ſolū peni
Ad ſecundū tētia ꝑfectoꝝ. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimꝰ ꝙ q̄dā ſūt
Penitētia fa q̄ ſciūt ſe nō ſatiſfeciſſe/ ſicut illi q̄ ſciūt ſe ieiunaſſe i
cta i mortali pctō mortali: ⁊ opa alia ſatiſfactiōis feciſſe: ⁊ illi ite
ſciēter eſt ite rare tenent̄ penitētiā. alij ſunt q̄ dubitāt ſe ſatiſfeciſ
randa. ſe: ⁊ taliū duo ſunt gn̄a: q̄dā em̄ nō ſatiſfecerūt/ ſicut
illi q̄ ſūt i pctō mortali: tm̄ neſciēter/ qꝛ delicta q̄s in
telligit: ⁊ illi tenent̄ iterare penitētiā. alij fuerūt q̄ ſa
tiſfecerūt: opa em̄ ſatiſfactoria fecerūt i charitate ſꝫ
nō hn̄t aliqđ ſignū: aliomodo certificās ꝙ ipi habēt
charitatē: ⁊ tales nō tenent̄ iterare penitētiā. alij ſūt
q̄ aliqua ſigna hn̄t: ⁊ aliquas arras ſpūſſcti i qbꝰ iu=
ſticia ⁊ pax oſculate ſūt: qbꝰ dicit ſpūſſctūs. ſalꝰ tua
ego ſuꝫ: ⁊ tales ſciētia experimēti ſciūt ſe hr̄e chari=
tatē: qbꝰ ꝓbabilit̄ dt ꝯſciētia ꝙ hn̄t charitatē ⁊ tales
nō tenent̄ iterare penitētiā niſi velint facere opa ꝯſi
Auguſtinꝰ. lij. ꝯſiliū em̄ ē qđ dicit Aug. ꝙ penitēs dolere dꝫ qđ
nō ſemꝑ doluit: q̄ ei ſemꝑ dolet nō tentat̄ a diabolo
Exponit̄ di= vt habet̄ i Job. nemo loq̄bat̄ ei v̄bū: id eſt nullus de
ctum Job. monū tentabat eū. videbāt em̄ dolorē eē vehemētē.
ꝯ dicta ar̄. ¶ Sꝫ ꝓbat̄ etiā ꝙ penitētia facta i mortali nō ſit ite
rāda. ponat̄ em̄ ꝙ ſacerdos iniūgat alicui penitētiā
ꝯdignā ꝓ pctis ſuis: ⁊ ille cōpleat eā totalit̄ in pctō
mortali: ꝓbat̄ ꝙ ille abſolutꝰ ē: qꝛ ſoluit tātā penā ſi
bi iniūctā ⁊ illa fuit ꝯdigna: g̊ ſoluit penā condignā
cuiꝰ erat debitor: g̊ eſt abſolutꝰ. g̊ penitētia facta in
Secundo. pctō mortali nō ē iterāda ¶ Itē. iſte ieiunauit ex de
uotiōe ⁊ bona itētiōe: ſꝫ extra charitatē: g̊ nō pecca=
uit. g̊ nō tenebat̄ ieiunare ex charitate/ ſed ieiunare
erat ei iniūctū ꝓ penitētia: g̊ tenebat̄ facere penitē=
tiā: ⁊ nō ex charitate/ ⁊ fecit totū qđ iniunctū fuit: g̊
ſatiſfecit. g̊ penitētia facta in mortali nō eſt iterāda.
Tertio. ¶ Itē. alicui nobili eſt iniūctū dare cētū marcas: et
ipe dat eas i pctō mortali: g̊ ſi penitētia facta i mor=
tali iterāda eſt: adhuc tenet̄ dare: et ita tenebit̄ dare
pluſq̄ poſſit dare: et hoc falſum. g̊ penitētia facta in
Quarto. pctō mortali nō ē iterāda ¶ Itē. opa facta i charita
te ⁊ mortificata poſtea ꝑ pctm̄ mortale reuiuiſcūt ꝑ
charitatē: ſed opa bona facta extra charitatē nō fue
rūt mortificata nec mortua ꝓprie loquēdo: ſꝫ fuerūt
nō viua tm̄ viuificabilia/ ſꝫ faciliꝰ ē viuificabile viue
re q̄ꝫ mortificatum viuere: g̊ ſi opa bona mortificata
reuiuiſcūt ꝑ charitatē/ multo fortiꝰ opa bona extra
charitatē fctā q̄ fuerūt viuificabilia/ viuūt ꝑ charita
tem q̄ poſtea dat̄: g̊ ſi aliq̄s facit penitētiā ſuā i pctō
mortali: ſi poſtea infundat̄ ei gr̄a nō tenet̄ iterare eā
Quinto. cū poſt fctā reuiuiſcat. ¶ Itē dixit daniel ad nabu=
chodonoſor. redime pctā tua elemoſynis: ſꝫ ꝯſtabat
danieli ꝙ nabuchodonoſor nō erat i charitate: g̊ vi
det̄ ꝙ extra charitatē poſſit aliq̄s redimere pctā ſua
Sexto. g̊ facere penitētiā. ¶ Itē. i. xxv. leuitici. ſi attenuatꝰ
frater tuꝰ vēdiderit poſſeſſiunculā ſuā: ꝓpinquꝰ eiꝰ
pōt redimere qđ ille vēdiderat: ſi aūt nō habuit ꝓxi=
mū et ipe p̄ciū ad redimēdū potuerit iuenire: cōpu=
tabunt̄ fructꝰ ex eo tp̄e q̄ vēdidit ⁊ qđ reliquū eſt vē
dat emptori ſic ꝙ recipiet poſſeſſionē qđ ſi nō iuene
rit manꝰ eiꝰ vt reddat p̄ciū hēbit emptor qđ emerat
vſq̄ ad ānū iubileū: in ipo em̄ oīs vēditio redibit ad
dn̄ꝫ ⁊ ad poſſeſſorē priſtinū. frat̄ attenuatꝰ vēdit dia
bolo poſſeſſionē v̄tutū qñ peccat mortalit̄ ꝓpinquꝰ
eiꝰ redimit qñ ad exhortationē ſacerdotꝫ vel alicuiꝰ
boni viri corrigit̄ q̄ peccauerat ⁊ reſtituit̄ ei poſſeſſio
v̄tutū: ſi v̄o nō hēat hmōi exhortationē ⁊ ipe ꝯpūctꝰ
iuenit p̄ciū.i. redit ad bonā vitā reddit̄ ei poſſeſſio vir
tutū ⁊ cōputāt̄ fructꝰ ex eo tp̄e q̄ vēdidit.i. peccauit
g̊ bōa opa q̄ fecit ex q̄ peccauit vſq̄ ad iuētionē p̄cij
.i. vſq̄ ad reſtitutionē charitatꝫ cōputāt̄ ei: ⁊ ita opa
bona facta extra charitatē viuificant̄ ꝑ charitatē ad
uenientē: g̊ aliq̄s ſi facit penitētiā extra charitatē et
poſtea dat̄ ei charitas: nō tenet̄ reiterare eā. g̊ pn̄ia
fctā i mortali nō ē iterāda ¶ Cōtra dt apo. ſine fide In oppoſitū
ipoſſibile ē placere deo: ⁊ loquit̄ de fide formata: de
q̄ dicit poſtea/ ſcti ꝑ fidē vicerūt regna: g̊ opa fctā ex
tra hmōi fidē nō placēt deo: ſꝫ opa fctā extra chari=
tatē ſunt opa fctā extra hmōi fidē. g̊ opa facta extra
charitatē nō placēt deo: g̊ nō ſūt ſatiſfactoria. g̊ nul
lus ſatiſfacit i mortali: g̊ penitētia facta i mortali ē
iterāda: qꝛ nō eſt ſatiſfactū. ¶ Itē dicit Aug. ꝙ exi= Scđo ꝑ au=
ſtēs in pctō mortali idignꝰ eſt pane quo veſcit̄: g̊ ni= guſtinum.
chil meret̄ apud deū: g̊ nō meret̄ abſolutionē. g̊ nul=
lus ſatiſfacit in mortali. ⁊ idē vt prius. ¶ Itē. q̄cūq̄ Tertio.
peccat mortalit̄ deſtruit imaginē dei in ſe: g̊ nō ſatiſ
facit deo niſi reparet imaginē dei i ſe: ſꝫ hec repara=
tio nō fit niſi ꝑ opa v̄tutū: g̊ nō ſatiſfacit niſi ꝑ opera
v̄tutū. ⁊ idē vt prius. ¶ Silr̄ q̄cūq̄ peccat mortalit̄ Confirmat̄.
deſtruit tēplū dn̄i in ſe: ⁊ ortū deliciarū dn̄i. g̊ nō ſa=
tiſfacit/ niſi reedificādo tēplū dn̄i et reſtituēdo ortū
deliciaꝝ: ſꝫ hoc nō fit niſi ꝑ v̄tutes: g̊ nullꝰ ſatiſfacit
niſi ꝑ v̄tutes. ¶ Itē. p̄ceptū eſt i veteri lege: ꝙ oīs Quarto.
oblatio de auro ⁊ argēto q̄ offert̄ dn̄o offerat̄ ad pō=
dus ſanctuarij: ſꝫ pōdus ſanctuarij charitas ē: vt di
cit Aug. Charitas em̄ pōdus eſt fidei: iclinat em̄ fi= Auguſtinꝰ.
dē ad opa qꝛ fides opatur ꝑ dilectionē: g̊ nulla obla
tio placet deo ſine charitate: g̊ nulla opa ſunt ſatiſfa
ctoria p̄ter charitatē. ¶ Itē moneta q̄ nō habet de= Quinto.
bitū metallū nō valet: ſilr̄ opa q̄ nō habent aliq̄d de
auro dei.i. de charitate nō placēt deo. ¶ Itē ex ipſa Sexto.
auctoritate q̄ inducta eſt ad oppoſitū: ꝓbat̄ ꝙ nō cō
putat deꝰ niſi opa v̄tutū. dicit̄ em̄: cōputabunt̄ fru=
ctus ex toto tp̄e quo vendidit. nulla em̄ opa dicunt̄
fructꝰ/ niſi illa qbꝰ fruimur/ ⁊ illa ſunt opa v̄tutū/ q̄=
bus fruimur deo/ vel opa vitioꝝ/ qbꝰ fruimur trāſi=
torijs: ⁊ hoc male. g̊ fructꝰ q̄ cōputant̄ a deo/ ⁊ quos
deꝰ acceptat nō ſūt niſi opa v̄tutū: et ſic nō acceptat
opa facta extra charitatē: ergo opa facta extra cha=
ritatē nō ſūt ſatiſfactoria. ergo penitētia fctā i mor=
tali ē iterāda. Qđ ꝯcedimꝰ/ ⁊ ſecure aſſerimꝰ. ¶ Et Solutio.
ad prio obiectū dicimꝰ: ꝙ licet iſte ſoluerit totā pe= Ad primū.
nā iniūctā in pctō mortali/ nō tm̄ eſt abſolutꝰ: qꝛ non
erat debitor pene vt pene ſeu emēde ſiue pene ſatiſ=
factorie. deꝰ em̄ nō delectat̄ i penis: ſicut dicit Gre= Gregorius.
gorꝰ: ſꝫ in emēdis. Judas em̄ in deſperatiōe ⁊ ſuſpē
ſione maximā penā ſuſtinuit: non tm̄ ſatiſfecit. ¶ Ad Ad ſecundū
ſecūdo obiectū dicimꝰ: ꝙ ille cui iniūctū eſt ieiuniū
ꝑ ſatiſfactiōe nō tenet̄ ieiunare ſimpliciter ex chari
tate: ſꝫ tenet̄ ieiunare ex charitate ad hoc vt ieiuniū
ſit ſatiſfactoriū. vñ dicimꝰ ꝙ cū deꝰ infundit pctōri

Ayuntamiento de Madrid

gratiā mutaꝛ pena eterna in penā ſeu ſatiſfactionē
tp̄alē cōdignā: ꝛ illā taxat/ꝛ illā totā opoꝛtet ſolue=
re ꝓpter id qđ ex vi clauiū dimittiꝛ. ergo ille q̄ ieiu=
nat in moꝛtali adhuc teneꝛ ſatiſfacere ſm̄ taxationē
dei: ſꝫ nō peccat ieiunādo: ꝛ abſoluiꝛ a p̄cepto ſacer
Ad tertium dotis. ſilr ꝛ ille q̄ ſoluit centū marcas. ¶ Ad tertio
obiectū dicim⁹ ꝙ opa moꝛtificata dicunꝛ reuiuiſce
re ipꝛopꝛie ſub tropo: qꝛ de⁹ reſtituit pctōꝛi q̄ amiſe
rat ꝑ pctm̄. vera em̄ poſſeſſio nr̄a ſunt v̄tutes et opa
virtutū qb⁹ ſpoliamur cū peccam⁹ moꝛtaliter: ꝛ re=
ſtituimur cū cōuertimur ad deū. vn̄ ille reuiuiſcere
nichil aliud ē q̄ꝫ reſtitutio talis: ꝛ qꝛ opa facta extra
charitatē nō ſūt vera paſſio: nō dicꝛ reſtitutio reſpe
Exemplū. ctu ipoꝝ. vn̄ nec dicunꝛ reuiuiſcere: ſicut ſi aliq̄s de
liquiſſet in regē: ꝛ rex ſpoliaſſet eū poſſeſſionib⁹ ſuis
ſi poſtea reſtitueret eū nō dicereꝛ eū reſtituere q̄ꝫtū
Ad quartū. ad poſſeſſiones quas nūq̄ꝫ habuit. ¶ Ad quarto ob
iectū dicim⁹: ꝙ daniel nō itellexit ꝙ nabuchodono
ſoꝛ in pctō moꝛtali poſſet redimere pctā ſua: ſꝫ pote
rat ſe ꝑparare ꝑ dationē elemoſynarū ad habēdam
Ad aliud. grām: q̄ habita poſſet ſatiſfacere. ¶ Ad vltimo ob.
dicim⁹ ꝙ fruct⁹ cōputanꝛ ex eo tp̄e quo vendidit. i.
opa virtutū quib⁹ fruimur deo. opa em̄ bona facta
ꝯ hoc arguiꝛ extra charitatē nō dicunꝛ fruct⁹. ¶ Sed obiiciꝛ: qꝛ
text⁹ dixit: ex eo tp̄e quo vēdit: g̊ ex eo tp̄e quo pec=
Solutio. cauit: ꝛ ita bona opa facta in moꝛtali cōputaꝛ. ¶ Et
ad hoc dicēdū ꝙ aliq̄n peccat hō ꝛ ſtatim penitet: ꝛ
poſtea peccat ꝛ ſtatim penitet: ꝛ tādē i penitētia cō=
firmaꝛ: tūc fruct⁹ cōputanꝛ ei. i. opa bona q̄ fecit ex
charitate quouſq̄ꝫ ꝑfecte peniteat. ſi vero nō iuene=
rit manus ei⁹ p̄ciū. i. ſi nō redeat ad bonā vitā habe=
bit emptoꝛ qđ emerat: diabol⁹ habebit coꝛp⁹ ꝛ aiāꝫ
pctōꝛis q̄ꝫdiu manebit i pctō vſq̄ꝫ ad ānū iubileū. i.
vſq̄ꝫ ad ꝑfectā penitētiā: ꝛ ſi iuenerit p̄ciū. i. bonā vi=
tā: cōputabūꝛ fruct⁹: et reddet qđ reliquū ē emptoꝛ
ꝛ ſatiſfaciet diabolo. i. ꝯtra diabolū vt abſoluaꝛ a ſer
Itẽꝝ arguiꝛ uitute ei⁹. ¶ Adhuc ꝓbaꝛ ꝙ penitētia facta in moꝛ=
talī iterāda eſt qđ dicit Hiere. nouate vobis nouale
Secundo. et nolite ſerere ſuꝑ ſpinas. ¶ Itē. nouāt ſuꝑ nouale
qui bona opa in pctō moꝛtali faciūt magis ac magꝭ
ac magis īnouāt ſe. ſuꝑ ſpinas aūt ſeminant q̄ bona
opa in pctō moꝛtali faciūt. ergo ſicut ſemen ſuꝑ ſpi=
nas iactū non fructificat: ita bona opa facta in pctō
Tertio. moꝛtali nō ſunt fructuoſa. g̊ nec ſatiſfactoꝛia ¶ Itē
dicit Grego. in t̄ra fac aliq̄d boni dū potes. i. q̄ꝫdiu
es in pctō moꝛtali: vt de⁹ illuſtret coꝛ tuū ad penitē
tiā: g̊ ꝑ bona opa i moꝛtali facta nō facit aliq̄s peni=
Quarto. tentiā: ſed p̄parat ſe ad penitentiā. ¶ Itē. penitētia
medicina eſt: ſꝫ ꝯr̄ia ꝯr̄iis curanꝛ. moꝛb⁹ aūt eſt pec
catū moꝛtale. g̊ cū nihil ſit ꝯr̄iū pctō moꝛtali niſi vir
tus vel mot⁹ virtutis: nō curaꝛ g̊ ꝑ opa facta in pctō
moꝛtali: ꝛ ſic penitētia facta in pctō moꝛtali iterāda
In oppoſitū eſt. ¶ Sꝫ ꝯ. ꝑ bona opa facta extra charitatē mereꝛ
hō aliqđ bonum. qđ ꝓbaꝛ: qꝛ dn̄s dabat bona tp̄alia
iudeis q̄ faciebāt p̄cepta ei⁹: licet ex timoꝛe ſeruili.
Secundo. ¶ Item. nullū bonū irremuneratū: ꝛ ita ꝑ bona opa
facta extra charitatē meretur aliq̄s aliqđ bonū: nō
eternū: ergo tp̄ale. pari rōne mereꝛ relaxationē pe=
Solutio. ne tp̄alis: ꝛ ita illa opa ſunt ſatiſfactoꝛia. ¶ Ad hoc
dicēdū ē: ſicut dictū ē ſuperi⁹ ꝙ ille q̄ eſt i pctō moꝛ
tali/nullū bonū mereꝛ apud deū ꝓpꝛie loquēdo: nec
eternū nec tp̄ale: p̄cipue cū nō ſeruiat deo: qꝛ nō edi
ficat ei domū. nec oꝛtū deliciarū in quo delecteꝛ de⁹

nec iudeis malis dabat dn̄s tempoꝛalia ex meritis
ſuis: ſed potius ex pꝛomiſſione ſua. ipi em̄ nichil me
rebātur: niſi interpꝛetatiue. i. deus remunerabat bo
na opera eoꝛū: ac ſi illa opera eſſent meritoꝛia.

¶ Utrū de om̄i pctō iteranda ſit penitentia.

¶ Ultima queſtio.

IUxta hoc capitulū q̄riꝛ/vtrū de om̄i pctō
iterāda ſit penitētia. ¶ Pꝛobaꝛ ꝙ ſic. qꝛ di Ar. ꝙ ſic.
cit dn̄s ꝑ Ezechie. ꝓphetā. quacūq̄ꝫ hoꝛa
igemuerit pctōꝛ: olm iniq̄tatū ei⁹ nō recoꝛ
daboꝛ. g̊ nō eſt pctm̄ qđ nō poſſit ſepi⁹ remitti ꝑ pe=
nitentiā. ¶ Itē. dn̄s dixit petro. nō dico tibi vſq̄ꝫ ſe= Secundo.
pties: ſed vſq̄ꝫ ſeptuageſies ſepties. q. d. quotiēſcūq̄ꝫ
peccauerit in te frater tu⁹: dimitte ei. ſꝫ petr⁹ nō eſt
benignioꝛ deo. g̊ de⁹ parat⁹ ē dimittere quotiēſcū=
q̄ꝫ peccāti peniteti. g̊ nō ē pctm̄ de quo nō poſſit ite=
rari penitētia. ¶ Sed ꝯ. in. xxv. leuitici: q̄ vēdiderit In oppoſitū
domū ſuā itra muros vrbis habebit licētiā redimē=
di donec vn⁹ ānus ipleaꝛ: ſi nō redemerit ꝛ āni circu
lus fuerit reuolut⁹: emptoꝛ poſſidebit eā/et poſteri
ei⁹ iꝑpetuū: ꝛ redimi nō poterit: etiā i iubileo. ſi em̄
in villa fuerit dom⁹: q̄ muros nō hꝫ agroꝝ iure ven=
deꝛ: ſi aūt nō fuerit redempta in iubileo: reuerteꝛ ad
dn̄ꝫ. g̊ ſm̄ hoc aliqđ pctm̄ ē: qđ ſi cito nō redimaꝛ. i.
niſi cito aliq̄s peniteat de illo: decetero redimi non
poterit: ergo pctm̄ ē de quo ſepe nō iteraꝛ penitētia
¶ Itē. ſuꝑ illū locū dicit glo. ꝙ i grauioꝛib⁹ crimi= Ad idem.
nib⁹/tm̄ ſemel concediꝛ penitētia. ergo nō quolibet
pctō ſepe iteraꝛ penitētia. ¶ Obiiciꝛ poſtea de illo Ar. ꝯſequen
qđ ſequiꝛ: edes leuitaꝝ q̄ i vrbib⁹ ſunt ſemꝑ poſſunt ter ex alio.
redimi/ſuburbana aūt eoꝝ nō venīēt. i. nō vēdenꝛ: le
uite ſunt p̄lati ꝛ ꝑfecti in eccl̄ia: ſꝫ quāto gradus al=
tioꝛ/tāto caſus grauioꝛ: ergo ſi in grauioꝛib⁹ pctis
tm̄ ſemel concediꝛ/penitētia in pctis leuitarū q̄ gra
uioꝛa ſunt q̄ꝫ alioꝝ: tm̄ ſemel ꝯcedēda eſt penitētia:
ergo nō eſt verū ꝙ edes leuitarū. i. poſſeſſio virtutū
q̄ vendiꝛ diabolo ſemꝑ poſſit redimi. ¶ Item. leuite Secundo.
ſūt ſal q̄ debēt ꝯdire ſe et alios: ſicut dicit dn̄s. Uos
eſtis ſal terre: ſed ſi infatuatū fuerit in quo ſalieꝛ: ad
nichilū valet vltra: niſi vt ꝯculcetur ab hoib⁹: ergo
pctā leuitarū nō ſemꝑ redimi poſſunt. ¶ Idē videꝛ Cōfirmatur
ꝑ illā auctoꝛitatē eccl̄iaſtici. Quis medebiꝛ incāta=
toꝛi a ſerpēte percuſſo? ¶ Solutio. Ad pꝛimo obie Solutio.
ctū dicim⁹ ſm̄ allegoꝛiā ꝙ vēditio dom⁹ intra mu= Ad pꝛimū.
ros ſignificat qđcūq̄ꝫ pctm̄ ꝑ qđ vendiꝛ aīa diabolo
ānus aūt in quo pōt redimi ſignificat ānū grē: de q̄
dꝛ in ps. Bn̄dices coꝛone āni benignitatis tue. ꝛ in
Eſa. Pꝛedictū ānū placabilē dn̄o: ſi vō i āno iſto nō
redimat aliq̄s domū vēditā. i. ſi in tp̄e grē nō penite
at/decetero nō poterit penitere/nec etiā i iubileo. i.
alio ſclo q̄n poſt iudiciū erit magn⁹ iubileus: et ſm̄
iſtā allegoꝛiā ceſſat obiectio. Scđm moꝛalitatē aūt Aliter itelli
itelligiꝛ de pctō in ſpm̄ ſctm̄. ſ. de pctō in doctrina fi gitur.
dei: qꝛ ſic dicit Ioh. chꝛiſoſtom⁹. Nullus peccat vel
pctō p̄ſumptiōis/vel pctō deſperatōis/ niſi erret in
fide. qꝛ ſi deſperet dicit: maioꝛ eſt iniq̄tas mea q̄ꝫ vt
veniā merear: et hoc ē errare i fide: euacuare miam
dei/vel diminuere: ſi p̄ſumit/euacuat iuſticiā dei vel
diminuit: ꝛ ita peccat i fide. vn̄ dꝛ. impi⁹ impietate ꝯ
fidē: cū venerit i ꝓfundū vitioꝝ: ꝯtēnit: tale pctm̄ nō
dimittiꝛ niſi ſemel videlꝫ i pꝛicipio q̄n vulpes ꝑuule
ſunt q̄ demoliuntur vineas: quādo em̄ peccatoꝛ ob=
ſtinatus eſt/nō dimittiꝛ ei pctm̄. qꝛ dicit Auguſtin⁹

ꝙ tanta eſt labes huiꝰ peccati ꝙ depc̃andi vbertatẽ
nõ poſſit ſubire.i.vix ⁊ difficillime poſſit.de tali pctõ
Origenes. intelligit hec auctoritas Origenis. In grauioribꝰ
criminibꝰ tm̃ ſemel cõceditꝰ penitẽtia.i.in principio
Ad aliud. qñ nõ eſt induratũ. Qď vero dicit ꝙ vſqꝫ ſeptuageſi
es ſepties dimittendũ eſt.i.ſemꝑ verũ eſt ſi penitet.
Ad vltimũ. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ: ꝙ edes leuitarũ q̃ in
vrbibꝰ ſunt/ ſemꝑ primo ſunt.i.pctã eorũ q̃ penitus
ſunt addita ſeruitio dei/ſemꝑ dimittũt q: ſtatim qñ
peccãt penitẽt: ⁊ ſi iterꝫ peccãt ſtatim penitẽt:q: ſe=
Exemplum. pties cadit iuſtus:⁊ reſurgit. Sicut dauid cũ pecca
uit in berſabee ſtatim penituit. taliũ pctm̃ ſemꝑ di=
mittitur:q: ſemꝑ penitẽt. venditio aũt domorũ q̃ in
vrbibus ſunt ſignificat ea pctã q̃ cõicant leuite cuꝫ
hominibꝰ aliis. ſuburbana autẽ ſunt ea in quibꝰ nõ
cõmunicant cũ aliis: ſicut predicatio ⁊ ſacramenta
eccleſiaſtica q̃ nullo modo vendi debent: quia dictũ
eſt/gratis accepiſtis:⁊ gratis date.

¶ Secundum capitulum.
¶ De contritione:⁊ quid ſit contritio.

Icto de penitẽtia in generali: dicẽdũ eſt
de partibꝰ eiꝰ.⁊ primo de cõtritione. Cir
ca quã primo vidẽdũ ẽ qđ ſit ꝯtritio. ſcđo
de effectu ꝯtritiõis. tertio de q̃ntitate cõ=
tritionis. quarto de ꝯtinuatiõe. quinto vtrũ ꝯtritio
Diffinitio cõ sit motꝰ ſimplex vel ſucceſſiuꝰ. ¶ Cõtritio eſt vt di=
tritionis. cũt magiſtri/idem ꝙ ⁊ dolor de pctis. Sed ſm hoc
Prima q̃o. querit/vtrꝫ dolor de pctis nõ ſit donũ ſpũſcti: q: do
Ar. ꝙ ſic. lere de pctis valde meritoriũ eſt. ergo eſt a ſpũſctõ.
Secundo. ¶ Itẽ. ſpũſctũs dr̃ colũba: q: facit nos gemere de
Tertio. pctis. ¶ Itẽ. ſſ. poſtulat ꝓ nobis gemitibꝰ ienarra=
bilibꝰ. ergo ſicut timor diſtinguit donũ ſpũſcti: ita
Quarto. et dolor de pctõ debet diſtingui do. ſſ. ¶ Itẽ. timor
⁊ dolor ſunt duo de paſſionibꝰ quattuor animi. g̃ do
lor paſſio eſt: ſꝫ paſſionibꝰ nõ meremur. g̃ dolere de
pctis nõ eſt meritoriũ: ⁊ ita ꝯtritio nõ eſt meritoria
Quinto. qđ falſum eſt. ¶ Itẽ. ſcindite corda veſtra ⁊ nõ veſti
mẽta veſtra. hoc nõ põt intelligi de ſciſſione aie ſm
eſſentiã: q: aia ſimplex eſt. vñ ſcindi nõ põt: ſꝫ itelli=
git de ſciſſione pcti. pctõr em̃ veſtitꝰ eſt veſte pcti q̃
ſcindẽda eſt ⁊ atterẽda ⁊ anichilãda: ſꝫ qñ dimiſſum
eſt pctm̃: tũc nõ eſt in aia veſtis pcti: ergo tũc ibi ni=
chil eſt ad ſcindẽdũ vel atterẽdũ: g̃ poſtq̃ dimiſſum
eſt pctm̃: nullꝰ põt ꝯteri: q: nichil hꝫ in aia qđ poſſit
Euaſio. ꝯteri. ¶ Si dicat ꝙ q̃uis pctm̃ dimiſſum ſit: tñ ad=
huc remanẽt ſeq̃le pcti: q̃ iterꝫ atterẽde ſũt ⁊ ſcidẽde
ꝯ hoc arguit ¶ Ponamꝰ g̃ ꝙ pctm̃ ſic penitꝰ ſit dimiſſuꝫ q̃tũ ad
maculã et q̃tũ ad oẽm penã: ita ꝙ nichil remaneat
purgãdũ in aia illiꝰ: ſed tñ iſte dubitat an dimiſſum
ſit ei pctm̃. videt ꝙ iſte non poſſit ꝯteri: cũ nec pctm̃
nec ſeq̃lã pcti hẽat: nichil em̃ ẽ i eo ſcidẽdũ aut atte=
rẽdũ: g̃ nõ tenet ꝯteri: cũ nõ poſſit ꝯteri. ⁊ hoc falſuꝫ
tenet em̃ dolere de pctõ cũ neſciat ipm̃ ſibi eẽ dimiſ
Ad idem. ſum. ¶ Itẽ dicit Augu. i libro de doctrina xp̃iana:
ꝙ timor ẽ carnifex aie: q̃ dꝫ punire ⁊ torq̃re aiam: vt
ab ipa exeat quaſi ſanguis: ſed q̃s eſt ille ſanguis q̃
debet exire ab aia: nõ em̃ ẽ corꝑalis. ſi ſanguis pcti
Solutio. qualiter exibit ab aia ſanguis pcti: ſi ibi nõ eſt pctm̃
Ad primũ nec ſeq̃la pcti. ¶ Solutio. Ad primo obiectũ dici=
mus ꝙ ſicut amborꝫ ſpũſctũs fluuiꝰ ẽ: et dona. ſſ. ſũt
Cur dolor ď ſicut flumina irrigãtia terrã cordis nr̃i ⁊ ſanctificã=
pctis non ſit tia ⁊ mũdãtia ab oĩbꝰ inquinamẽtis. vñ cũ ſeptẽ ſũt
donũ ſpũſcti capitalia vitia: ſeptẽ diſtinguũtur dona ſpũſcti: quo
rũ quodlibet directe eſt contra aliquod capitale vi=
tiũ. vnde cũ timor directe ſit contra ſuperbiã: diſtin
guit donũ ſpũſcti. ¶ Dolor aũt de pctõ nõ eſt dire=
cte ꝯtra aliqđ vitiũ capitale: ſꝫ ꝯtra oĩa. vnde nõ di=
ſtinguit ꝑ ſe donũ ſpũſcti. Preterea dolor ãnexus eſt
timori ⁊ ãnexus eſt ſciẽtie: qui addit ſciẽtiã addit et
dolorẽ. vnde nõ diſtiguit vnũ donũ ꝑ ſe. ¶ Ad ſcđo Ad ſecundũ
obiectũ dicimus: ꝙ ſicut delectatio quãdoqꝫ motꝰ
dicit quo quieſcimꝰ in re delectabili: cui eſt annexa Dolor capit
quodãmodo paſſio mulcebris. quãdoqꝫ vero dicit dupliciter.
illa paſſio mulcebris. ſimiliter quãdoqꝫ dolor dicit
motus ille quo deteſtamur pctm̃: cui ãnexa eſt triſti
cia paſſio. ⁊ quãdoqꝫ ipa paſſio: et ſm hoc ſoluit per
diſtinctionẽ. ¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ ſcindẽ= Ad tertium
da eſt veſtis peccati aliquãdo q̃tũ ad eſſentiã pecca
ti: aliquãdo quãtũ ad ſequelã peccati. q̃tũ ad eſſen=
tiã peccati: ſicut cũ aliq̃s anteq̃ dimiſſum ſit ei pec
catũ dolet ⁊ atteritur: et ſic ꝑparat ſe ad hoc vt ſcin=
datur ⁊ adnichiletur peccatũ ſm eſſentiã: ſed ſi pec
catũ dimiſſum ſit: tunc ſcinditur per contritionẽ ſe=
quela peccati. ſi vero peccatũ dimiſſum ſit: et quãtũ
ad maculã et quãtũ ad penã: adhuc ſcindẽda eſt car
nalitas q̃ remanet vt fiat homo magis ac magis ſpi
ritualis. corpꝰ em̃ qđ corrũpit aggrauat aiam. vnde
ſciẽdũ ꝙ pctõr ex toto ẽ carnalis: ſcti q̃ erũt i patria
ex toto erũt ſpũales: ſꝫ ſcti q̃ ſũt i via partim ſũt car
nales: partim ſpũales: ⁊ põt i eis magꝫ ac magꝫ ꝯte
ri/⁊ mortificari carnalitas. ſicut dicit apl̃s. Morti= Apoſtolus.
ficate mẽbra veſtra ſuꝑ terrã. Et alibi: michi mũdꝰ
crucifixꝰ eſt ⁊ ego mũdo. Et in cãticis. Fulciate di= In canticis.
lecto: q: amore lãgueo. quãto em̃ homo magis dili
git deũ/tanto magis inualeſcit inquãtũ eſt ſpũalis:
⁊ magis lãguet inquãtũ eſt carnalis. vnde bñ dicit/
amore langueo/ quãtũ ad veterẽ hoiem ⁊ carnalem
idem em̃ eſt in ſubiecto: homo carnalis ⁊ homo ſpũ
alis: iſta ergo carnalitas ſcindenda eſt/⁊ iſte eſt ſan=
guis/de quo loquitur Augu. qui debet exire ab aia Auguſtinꝰ.
per timorẽ carnificem: ⁊ cũ exit ab aia hmõi carnali
tas ꝓpter hmõi exitũ: aliquãdo exeũt lachryme ex=
teriores: cõpatitur em̃ corpus aie: ⁊ ecõuerſo. Qui= Duplex mo=
dã em̃ motus ſunt ab aia in corpꝰ: quidã a corpore i tus.
aiam: vt dictũ eſt ſuperiꝰ. ¶ Sed obiicitur ꝯtra p̃di ꝯ dicta ar.
cta. videtur em̃ ꝙ ꝯtritio nõ ſit dolor de pctis: q: cũ
aia ꝯteritur: tũc nõ eſt pctm̃ in ipa: q: iam dimiſſum
eſt ꝑ infuſionẽ gr̃e: ſenſus em̃ nõ eſt niſi p̃ntiũ actua
liter: g̃ cũ pctm̃ nõ ẽ p̃ns nõ ſentit: ſꝫ dolor ẽ ſenſus
rei nociue: g̃ tũc cũ aia ꝯterit/nõ ẽ i ipa dolor de pec
catis: ⁊ ita ꝯtritio nõ ẽ dolor de pctis. vñ nõ põt aia
ꝯteri de pctõ qñ pctm̃ dimiſſuꝫ ẽ. ¶ Ad hoc dicimꝰ Solutio.
ꝙ duplex ẽ ſenſus: ſcꝫ corꝑalis et ſpũalis: corꝑalis
exigit rem p̃ſentẽ actualiter: q: tp̃s ſenſus exigit: ſꝫ
itellectꝰ ſupra tp̃s eſt. vñ ſenſus ſpũalis nõ exigit rẽ
p̃ſentẽ actualit: ſed ſufficit ꝙ ſit p̃ns memorie. vñ cũ
pctm̃ eſt i memoria: põt aia dolere de pctõ p̃terito:
memoria em̃ teſtis eſt in iudicio ſpũali: ſicut dictũ ẽ Nota iſta.
ſupra. et etiã meliꝰ põt dolere de pctõ p̃terito q̃ de
p̃nti: q: meliꝰ ſentit fetorẽ pcti: qñ peccatũ dimiſſuꝫ
eſt: q̃ quãdo peccatũ nõ eſt dimiſſum: q: quando eſt
dimiſſum: tũc habet aia odoratũ ſpũalem bñ diſpo=
ſitũ: ita ꝙ poteſt ſentire fetorem peccati: ⁊ ꝑ hoc ab=
horret pctm̃. ſed quãdo eſt in pctõ: tũc nõ ſentit feto
rem peccati. demones em̃ abſtulerũt ei odoratũ ſpi
ritualẽ/de quo dicit dñs ꝑ Ezechielẽ. xxiii. Naſum Ezechiel.

Ayuntamiento de Madrid

Aliter ꝓbaᵗ tuũ ⁊ aures tuas precident. ¶ Item. fetidus homo nõ bene ſentit fetorẽ. vnde anima exiſtens in fetore peccati: nõ bene ſentit fetorẽ peccati: nec poteſt ꝑfe-
Amos. cte ſentire niſi ꝑ viã nature. ſicut dicitur in Amos. Aſcendere feci putredinẽ caſtroꝝ ad nares veſtras ⁊ non rediſtis ad me. ¶ Sed cũ dictũ ſit ꝙ dolor eſt contritio de pctis: adhuc tñ nõ eſt plene diſcuſſum: quid ſit ꝯtritio/ ⁊ cuius virtutis ſit motus. Dicitur eñ ꝙ in iuſtificatiõe impij quattuor ſunt. primũ eſt
Quattuor i iuſtificatiõe impij. infuſio grẽ. ſcõm motus liberi arbitrij. tertiũ cõtri-tio. quartũ peccati remiſſio. et ſic q̃ritur de motu li-beri arbitrij cuius virtutis ſit: an ſolius fidei: an poſ-ſit eſſe alterius virtutis. Ita in hac queſtione dignũ
Queſtio icidens. eſt inquirere: cuius virtutis motus ſit ꝯtritio. ¶ Et videtur ꝙ timoris. q: per contritionẽ punit aĩa ſe: ſꝫ
Ar. primo. iudicio ſpirituali timor eſt carnifex: vt dicit Augu-
Timor ẽ carnifex. ſtinus: ergo timor eſt proprie puniẽs: ⁊ contritio pu-niens proprie. ergo contritio eſt timor vel motus ti-
Secundo. moris. ¶ Item. dicaᵗ ad ꝑſens ꝙ motus liberi arbi-trij in iuſtificatione impij ſit ſolius fidei: primꝰ mo-tus poſt motũ fidei. in via gaudij eſt motꝰ ſpei: ergo primus motꝰ poſt motũ fidei in via meroris/ eſt mo-tus timoris: ſed primꝰ motus poſt motũ fidei in via meroris eſt contritio. ergo contritio motꝰ eſt timo-
Figura. ris. Timor eñ ⁊ ſpes due mole ſunt eque diſtantes
In oppoſitũ a fide. ¶ Sed ꝓbatur ꝙ nõ ſit motus timoris: q: pe-nitentia timore cõcipitur: vt dicit auctoritas. ergo
Iteꝝ ar. aliᵗ penitere nõ eſt motus timoris. ¶ Itẽ ꝓbatur ꝙ cõ-tritio eſt motꝰ ire per zelum: q: ꝑ ꝯtritionẽ inſurgit aĩa ad deſtruendũ vitia in ſe: ſed ꝓprie per iram. per zelum inſurgit aĩa ad deſtruẽdũ vitia in ſe. vnde ira-ſcimini ⁊ nolite peccare. g̊ ꝯtritio ẽ motꝰ ire ꝑ zelũ.
Iteꝝ ar. aliᵗ ¶ Itẽ. ꝓbaᵗ ꝙ ꝯtritio eſt motus prudentie ſpũs: q: dicit apl's. prudentia ſpũs vita ⁊ pax. ⁊ ꝓprie loquiᵗ
Apoſtolus. apl's. g̊ prudẽtia ſpũs ẽ qua ꝓprie pacificamur deo ⁊ recõciliamur deo. g̊ ꝯtritio eſt motꝰ prudẽtie ſpũs
Aliᵗ ar. iteꝝ ¶ Itẽ. videᵗ ꝙ ꝯtritio ſit motꝰ fidei: q: dt Augu. ꝙ credere eſt primꝰ motꝰ oim virtutũ. g̊ primus motꝰ ſm viã delectationis vel gaudij eſt in fide. g̊ primꝰ motus ſm viã meroris eſt in fide: ⁊ ꝯtritio eſt primꝰ
Solutio. motus ſm viam meroris. g̊ ꝯtritio eſt in fide. ¶ So-
Cõtritio dupliciter accipitur. lutio. Cõtritio dupliciᵗ accipiᵗ. põt eñ ꝯtritio dici motꝰ quo aĩa imperat ſe puniri ꝓ pctõ: et ſic ꝯtritio eſt purꝰ actus. vel põt ꝯtritio dici cui actꝰ ãnexa eſt paſſio. ⁊ ſm hoc ꝯtritio eſt dolor de pctõ. ſm autẽ ꝙ ꝯtritio eſt purꝰ actꝰ: motꝰ eſt prudẽtie ſpũs: q: ſicut ſupra dictũ eſt tãgit chordas cythare et impat oibꝰ virtutibꝰ dolere ⁊ lugere de oibꝰ pctis: vel ꝓ pctis ipa eñ dictat ⁊ diffinit q̇d fiat: et quãtũ dolendũ ſit:
Nõ omis dolor ſatiſfactorius. ⁊ qñ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Un dicimꝰ ꝙ non oĩs dolor eſt ſatiſfactoriꝰ: ſꝫ ſolũ ille q̃ iperaᵗ a prudẽtia ſpũs: in-tuitu recõciliationis vel emende vel ſatiſfactionis. ¶ Et ꝑ hoc patet ſolutio ad vltimo obiectũ. Dolor eñ q̃ ẽ i fide nõ ẽ recõciliatoriꝰ: niſi iperatꝰ ſit a pru-
Ad primũ. dẽtia ſpũs q̃ cauet picula oim virtutũ aliarũ. ¶ Ad primo ergo obiectũ dicimꝰ ꝙ timor diciᵗ carnifex: q: penitentia timore ꝯcipiᵗ: ⁊ q: prudentia ſpũs im-perat timori vt lugeat. ⁊ etiã timor aliquãdo mouet prudentiã ſpũs ad hoc vt imperet alijs virtutibꝰ vt
Ad ſecundũ lugeant ⁊ doleant de peccatis ſibi oppoſitis. ¶ Eo-dẽmodo dicendũ eſt ad ſecũdo obiectũ: vna eñ vir-
Ad aliud. tus imperat alij: et ecõuerſo. ¶ Ad id q̃ð obijcitur ꝙ contritio eſt motus ire per zelum: cõcedimus ꝙ aliquãdo ita eſt: ſicut cũ prudẽtia ſpũs mediante iu-ſticia ſiue ira per zelum mouet animã vt iraſcatur ꝑ zelum vitijs ⁊ inſurgat contra ea: ⁊ in tali caſu ꝯtri-tio eſt motus ire per zelum: ſed hoc nõ eſt generale. vnde nõ eſt veꝝ ꝙ quelibet ꝯtritio ſit motus ire per zelum. ¶ Sed cũ dictũ ſit modo: ꝙ non oĩs dolor eſt reconciliatorius: ſicut ille qui eſt in fide: et nõ eſt imperatus a prudentia ſpũs. Uidetur ergo ſm hoc ꝯ aliud ar.
ꝙ nõ oĩs dolor qui eſt ex gratia eſt ſatiſfactorius: cuius oppoſitũ eſt dictũ ſupra. ¶ Et ad hoc dicẽdũ Solutio.
eſt ꝙ non ſunt oppoſite ille due. oĩs dolor. ⁊c̃. quia affirmatiua intelligitur pro ſpeciebus doloris. hec aũt non oĩs dolor qui eſt ex gratia etiã intelligaᵗ pro indiuidualibus doloribꝰ. vnde non oĩs dolor in numero reconciliatorius eſt: ſed ſolũ ille quẽ im- Prudentia imperat cuilibet virtuti dolere.
perat prudẽtia ſpũs: intentiõe ſatiſfaciendi vel emẽ-de vel remiſſionis pctõꝝ: vel generaliter intentione reconciliatiua. imperat aũt prudẽtia ſpũs cuilibet virtuti dolere de vitio ſibi oppoſito. ¶ Sed videᵗ ꝙ Iteꝝ arguiᵗ Auguſtinꝰ.
non oĩs virtus doleat de peccato: q: dicit Ariſto-teles ⁊ Auguſtinꝰ ꝙ qui ꝯtinet ⁊ in hoc letatur: cõ-tinens eſt. qui autẽ ꝯtinet ⁊ in hoc triſtatur: inconti-nens eſt. ſed velle cõtinere quantũ in ſe eſt: nõ habet gaudiũ vel delectationẽ. ſed tunc gaudet aĩa quan-do videt mũdiciã in ſe: ergo delectatio que eſt in cõ-tinentia: in ſolã viſionem eſt ſine cognitione. ſimiliᵗ ⁊ delectationibus aliarũ virtutũ. ergo in ſolis virtu-tibus cognoſcimus. nõ ergo quelibet virtus dolet de vitio ſibi oppoſito. ¶ Itẽ. dolor eſt ſenſus rei no- Secundo.
ciue: ſed nõ eſt ſenſus ſine ꝑceptione: nec perceptio ſine cognitione. ergo nõ eſt niſi in cognitione. ergo cũ oĩs virtus ſit in cognitiõe nõ in omi virtute eſt Solutio.
dolor ¶ Solutio. Ad hoc dicendũ eſt ꝙ ſicut chari-tas ſuã habꝫ delectationẽ: ſed illa ortũ habet a fide. vnde delectatio primo eſt in fide: ſed ab illa creatur alia delectatio numero q̃ eſt in charitate: ita ⁊ dolor primo eſt in fide/ vel in virtute aliqua cognoſcitiua: ſed ab illo dolore deriuatur alius dolor numero in virtute que eſt in affectu. vnde virtutes q̃ ſunt in affe-ctu/ gaudiũ ⁊ dolorẽ habent: ſed hoc habẽt ab intel-lectu/ ⁊ hoc patet in ſpe/ ⁊ timore. ſpes eñ nõ habet gaudium niſi ex fide. eſt eñ ſpes expectatio boni fu-turi/ que ſm ſe non habet gaudiũ: ſed inquãtũ expe-ctans credit ſe habiturũ illud bonũ. ſimiliter timor qui eſt expectatio futuri mali/ non habet dolorẽ ſm ſe: ſed inquantum timens/ ſuſpicatur illud malũ ſi-bi euenturũ. vnde ſi diffiniatur ſic timor. ¶ Timor Diffinitio.
eſt expectatio futuri mali: diffinitur per eſſentiam. ſi vero ſic. Timor eſt ſuſpicatio futuri mali: diffiniᵗ per cauſam. et ſi timor dei diffiniatur per eſſentiam dicetur ſic. timor eſt expectatio ſeparationis a deo que poteſt euenire. ſi vero per cauſam dicetur ſic: ti-mor eſt ſuſpicatio huiuſmodi ſeparatõis. ¶ Ad pri- Ad primũ
mo obiectum ergo patet ſolutio per predicta/ licet eñ dolor nichil ſit/ niſi per cognitionem: tamen nõ eſt in ſolis virtutibus cognoſcitiuis. ¶ Ad ſecũdo Ad ſecundũ
obiectum dicimus ꝙ hec diffinitio: dolor eſt ſenſus rei nociue: per cauſam eſt/ ⁊ bene cõcedimus ꝙ cau-ſa doloris in ſola cognitiõe eſt/ nec eſt in affectu niſi ſm ꝙ affectus iam eſt in cognitione.

¶ De effectu contritionis.
¶ Secunda queſtio.

Ayuntamiento de Madrid

Opio cõis. SEcũdo querit̃ de effectu cõtritionis: ꝛ di
cunt quidã ꝙ vnus effectꝰ ꝯtritionis eſt
ſoluere obligationẽ pene eterne: ꝛ cõmu
tare penã eternã q̃ debetur pctõ mortali
in penã tpalez: ſed ꝙ iſte effectꝰ ſolꝰ grẽ
ſit ꝛ ꝯtritionis: oſtẽſum eſt ſupra in q̃ſtione de iuſtifi
catione impij: volũt tñ ꝓbare ꝙ ꝯtritiõis ſit. qꝛ ſi ſo
lius grẽ eſt: ſolus g̃ deꝰ ꝑ grãm abſoluit iſtũ a pena
eterna. demõſtret̃ ergo aliqs reprobus q̃ iuſtificet̃:
modo deꝰ abſoluit iſtũ a pena eterna. g̃ vult iſtũ ab-
ſoluere a pena eťna. g̃ vult iſtũ liberare a pena eter-
na. ꝛ hoc falſum qꝛ iſte reprobus eſt. vnde deus vult
iſtũ punire pena eterna. ſed hec obiectio eque eſt cõ
tra ipos vt ꝓ ipis: qꝛ ſi ꝯtritio liberet iſtũ a pena eť-
na: g̃ deꝰ ꝑ ꝯtritionẽ liberat iſtũ vel abſoluit a pena
eterna/ deꝰ eñ ẽ cauſa ꝯtritiõis. dicimꝰ ergo ꝙ p̄ce
Opinio do- dens obiectio ꝯtra oẽs eſt. ¶ Vnde dicimus ꝙ ſola
ctoris. grã q̃ expellit pctm̃ mortale/ ſoluit obligationẽ pe-
Nota. ne eterne q̃ eſt imediatꝰ effectꝰ pcti mortalis. Dici-
mus aũt ꝙ hoc eſt duplex. deꝰ vult iſtũ abſoluere a
pena eterna: qꝛ ſi abſoluere a pena eťna ſit liberare
a pena eťna falſa eſt. ſi vero ſit liberare a vĩculo iſto
p̄ſenti vel ab iſtis p̄ſentibꝰ qbꝰ debetur pena eterna
vera eſt: et tũc non ſequit̃. g̃ vult iſtũ liberare a pena
eterna: non eñ vult iſtũ liberare a peccatis futuris
de quibꝰ nõ penitebit. volũtas aũt liberandi ſimpli
citer futurũ reſpicit. ſed bene ſequit̃: ergo vult illũ li
berare a malis p̄ſentibus quibꝰ debet̃ pena eterna:
vel vult liberare a pena eterna quantũ in ſe eſt. vnde
ꝑ hoc apparet mia dei: q̃ ſemꝑ quantũ in ſe eſt vult
Cõtritio hꝫ liberare hoiem ab oi pctõ: ſaluo tñ libero arbitrio:
multos effe- licet aũt ꝯtritio p̄dictũ effectũ nõ habeat: hꝫ tñ mul
ctus. tos alios. ¶ Primꝰ eiꝰ effectꝰ ẽ liberare a veſtigijs
Primus. peccati: ſcꝫ ab obſcuritate viſus: et alijs q̃ ſignifica-
te ſunt i inſtitis qbꝰ ligatꝰ fuit lazarꝰ qñ reſuſcitatꝰ
fuit: liberat aũt ab illis: et ꝑ modũ cauſe efficientis:
et ꝑ modũ meriti: ſicut dictũ eſt ꝙ per modũ meriti
liberet. patet/ qꝛ etiã alius hõ meret̃ alij remiſſionẽ
peccati ꝛ relaxationem a pena. de cõdigna eñ pena
quã deus taxauit iſti: aliquid remittitur ex vi clauiũ
ſiue ex meritis eccl̃ie. vnde ex meritꝭ proprijs libe-
Scd̃us effe- rat̃ hõ ꝑ cõtritionẽ a veſtigijs peccati. ¶ Secũdus
ctus. effectꝰ cõtritionis eſt: ꝙ ipa eſt ſatiſfactoria ꝓ pena
Tertius. eterna. ¶ Tertiꝰ ẽ pax et trãquillitas mẽtis: qñ eñ
aia magis ac magis atterit ſeipam/ ꝛ punit ſe: tanto
magis in ſe pacẽ habet/ et oſculant̃ ſe in ipa/ iuſticia
ꝛ pax. ꝑ luctũ eñ venit̃ ad mũdiciã cordis: ꝛ ꝑ mũdi
Quartus. ciã cordis ad pacẽ. ¶ Quartꝰ effectꝰ eſt abſolutio:
ꝑ plures eñ ꝯtritiones abſoluit̃ aia a debito pene:
ita ꝙ poſtea ſentit ꝛ ſcit ſciẽtia experimẽti ſe eſſe ab
ſolutã: ꝛ habet arras p̄mij ſui: iocũditatẽ quãdã ſpi
Quintus. ritualẽ. ¶ Quintꝰ effectꝰ ẽ ꝙ ipa facit aiam imedia
te ſe habere ad deũ ſicut dictũ ẽ ſupra. penitẽtiã agi
te appropinquabit eñ regnũ celoꝝ. ¶ Sed obijcit̃
ponat̃ ꝙ iſte ꝑfecerit penitẽtiã ꝯdignã taxatã a deo
ſꝫ factor maiorẽ ꝯdignã iniũxit: iſte ſi decederet ſta
tim euolaret: ergo nulliꝰ pene eſt debitor. ¶ Cõtra.
adhuc tenet̃ penitere ſm̃ preceptũ eccleſie. ergo ad
ꝯ hoc arguit̃ huc eſt debitor pene. ¶ Si dicat̃ ꝙ abſolutꝰ eſt quã
Euaſio. tũ ad forũ dei ꝛ ſuũ/ ꝛ non quantũ ad foꝝ eccleſie: vi
detur ꝙ nõ ſit abſolutꝰ quantũ ad forũ ſuũ: quia ad-
Solutio. huc tenetur accedere ad tribunal mẽtis ſue. ¶ So-
lutio. Sine dubio abſolutus eſt quantũ ad forũ dei
et ſuũ: nec tenetur ſe iudicare illo iudicio: quo dicit
Auguſtinus. quia conſcientia ſua non accuſat ipm̃: Auguſtinꝰ.
tamen debitor eſt pene quantũ ad forũ eccleſie. nec
valet hec argumentatio. iſte ſi decederet ſtatim euo
laret: ergo non eſt debitor pene: addendũ eñ eſſet:
non eſt debitor pene quantũ ad deum: ſed cuius fo-
rum ſtatim euolat cum decedat.

¶ Queritur de quantitate contritionis.
¶ Tertia queſtio.

TErtio queritur de quãtitate cõtritionis:
de quo dicit Hieremias/ luctũ vnigeniti Ar̃. primo.
fac tibi planctũ amarũ: ergo niſi tantus
vel maior ſit dolor de peccato: quantꝰ eſt
dolor matris de morte vnigeniti: non eſt
vera contritio. ¶ Item. vita ſpũalis in infinitũ me- Secundo.
lior eſt q̃ꝫ vita corporalis. ergo in infinitũ magis te-
netur aliquis diligere vitam ſuã ſpũalem: q̃ꝫ vitam
corporalem vnigeniti ſui: ergo in infinitũ magis te-
netur dolere de morte ſua ſpirituali/ ſcꝫ de pctõ: q̃ꝫ
de morte corporali vnigeniti ſui: ſꝫ de morte vnige-
niti flet lachrymis abundãtiſſimis: ergo niſi fleat ꝓ
peccato ſuo abundãtiſſimis lachrymis: non eſt vere
contritus: et hoc falſum. ¶ Ad hoc dicunt quidã ꝙ Opio aliq̃rũ
hec argumentatio nõ valet: ille tenetur magis dili-
gere vitã ſpũalem: q̃ꝫ vitã corporalem vnigeniti ſui:
ergo tenet̃ magis dolere de peccato ſuo q̃ꝫ de mor- Ad primum
te vnigeniti ſui: ꝓponit eñ quod eſt virtutis: ſcꝫ di- dicunt.
ligere: ꝛ concludit quod non eſt virtutis/ ſcꝫ dolere:
qꝛ dolor non eſt meritorius: cũ ſit paſſio: qꝛ paſſioni-
bus nõ meremur: ſed concedunt ꝙ tenetur velle ma
gis dolere de peccato ſuo q̃ꝫ de morte vnigeniti ſui:
ꝛ velle dolere meritoriũ eſt. ¶ Sed hec ſolutio nul- ꝯ hãc ſol. ar̃.
la videtur eſſe: ꝙ gaudere de bono: meritoriũ eſt. vñ
gaudete in dñõ: ꝛ ſemꝑ delectare i dñõ: et dabit tibi
petitiones cordis tui: ergo triſtari de malo eſt meri
toriũ. ¶ Item. beati qui lugent: ergo lugere eſt me- Secundo.
ritoriũ: ergo ꝛ dolere. Quod cõcedimus: nec dolor
eſt pura paſſio: ſicut dictũ eſt ¶ Dicimus ergo ꝙ in Solutio.
infinitũ magis diligẽda eſt vita ſpũalis: q̃ꝫ vita cor- Duplex lu-
poralis. Et concedimꝰ ꝙ ille qui conteritur: magis ctus corpal̃:
dolet ꝛ luget. dolere ẽ ꝙ anima magis doleat luctu et ſpũalis.
ſpũali: q̃ꝫ aliquis doleat de morte corporali vnigeni Nota hec de
ti ſui: ſed nõ eſt neceſſe ꝙ magis lugeat luctu corpo luctu ſpũali.
rali ꝛ exteriori ſed luctu ſpũali magis luget ꝛ magꝭ
punitur aia. exit eñ per luctum ſpũalem: quaſi qui-
dam ſanguis ab aia/ ſcꝫ carnalitas ꝛ veſtigia pecca-
ti. ꝛ eſt ſimile de cupiditate et charitate: quia chari- Optima ana
tas magis diligit deũ q̃ꝫ cupiditas aurum ꝛ argen- logia.
tũ. tamen cupiditas magis mouet iſtũ ad opera ex-
teriora q̃ꝫ charitas moueat ſubiectum ſuũ ad opera
exteriora: ꝛ hoc ẽ qꝛ cupiditas videt quod diligit: ſꝫ
charitas non videt quod diligit: ſed ad opera interi
ora ꝛ ſpiritualia magis mouet charitas: ſed cupidi-
tas magis mouet iſtum ad opera exteriora: q̃ꝫ cha-
ritas moueat ſubiectum ſuũ ad opera exteriora. et
hoc ẽ/ quia cupiditas videt quod diligit: ſed ad ope
ra exteriora ꝛ ſpiritualia magis mouet charitas.

¶ De continuatione contritionis.
¶ Quarta queſtio.

QVarto querit̃ de continuatione contritionis:
vtrum ſemper teneamur conteri ꝛ dolere. de
penitentia enim exteriori non eſt queſtio: quia non
ſemꝑ tenemur facere penitẽtiã exteriorẽ. ſi eñ ali-

Ayuntamiento de Madrid

cui' ꝓbabiliter dictet ↄſciētia ꝙ abſolut⁹ ſit penitus
a pctō: nō tenetur penitētiā exteriorē facere: ſed de
interiori/ ſcꝫ de ↄtritiōe queſtio eſt. vtrū ſemꝑ tenea
Ar. ꝙ ſic per mur ↄteri? ¶ Et ꝓbaᷓ ꝙ ſic: qꝛ dicit Aug. ꝙ propo-
Auguſtinū. ſitū vere penitentis eſt ꝙ ſemꝑ doleat: et ꝙ nō ſemꝑ
doluiſſe doleat: ergo ſemper debet homo dolere: et
Secundo. ſemꝑ ↄteri. ¶ Item in eccleſia. De propiciatu pctō-
rū/ noli eſſe ſine metu. ergo ſemꝑ timendū eſt ne pec
cata ſint dimiſſa: ergo eſt ſemper dolendū de pctis.
Tertio per ¶ Itē dicit Gregorius ꝙ anchora mentis pondus
Gregoriū. timoris: ſed mens nūꝗ̄ debet eſſe ſine pōdere timo
Quarto. ris: ergo nec ſine timore: g̊ nec ſine dolore. ¶ Item
ꝑcepit dñs aues ſibi offerri/ ⁊ īter aues elegit turtu
res et columbas que gemitū habēt pro cantu: aues
autē ſignificāt ↄtemplatiuos: ergo viri contempla-
tiui gemitū habēt pro cantu/ vel debēt habere: ergo
etiā viri ↄtemplatiui qui ſunt viri ꝑfecti dolere de-
bent de peccato: multofortius ⁊ illi qui ſunt impfe-
In oppoſitū cti: ergo ſemper dolendū eſt de peccato ¶ Contra.
ꝑ Bernardū dicit beatus Bernardus/ dolor bonus eſt ſi non eſt
continuus. mel em̄ abſinthio admiſcendū eſt: ergo
Secundo. non ſemper dolendū eſt. ¶ Item dicit beat⁹ Johā-
nes. perfecta charitas foras mittit timorem: quia ti
mor penā non habet: ergo qui habet perfectā chari
tatē penā non habet: ergo nec timorē nec dolorē: g̊
Tertio. non ſemper dolēdū eſt de peccato. ¶ Item. aliquis
eſt qui nullū peccatū habet/ nec in actu nec in cōſciē
tia: ergo nō ſentit aliquid nociuū in ſe: ſed dolor eſt
ſenſus rei nociue: ergo talis nō habꝫ dolorē/ nec ha
bere poteſt ꝗ̄diu eſt in tali ſtatu: ergo non ſemꝑ do-
Solutio. lendū eſt de peccato ¶ Solutio. ſemper dolendum
eſt de peccato. i. bonū eſt ſemper dolere non tñ con-
tinue: ſed horis ſtatutis/ ſicut dicit aplus. ſine inter
miſſione orate. i. horis ſtatutis: ⁊ ſic intelligenda eſt
auctoritas Auguſtini: ꝙ penitens ſemper doleat. i.
horis determinatis: ⁊ in omī ſtatu ſiue perfectionis
ſiue impfectionis: non tñ continue/ ſicut dicit beat⁹
Nota. Bernardus. mel em̄ admiſcēdū eſt abſinthio: moli
em̄ debet chriſtian⁹ īter duas molas ſcꝫ inter ſpem
⁊ timorē. ſi em̄ ſemꝑ timeret: poſſet cadere in deſpe-
rationē. ſi ſemꝑ ſparet/ poſſet eleuari in ꝑ̄ſumptionē
Ad auctori- ¶ Ad hāc aūt auctoritatē noli eē ſine metu q̄ eſt de
tatem. ꝓpiciatu peccatoꝝ: diſtinguēdū eſt ꝙ duplex ē me-
tus ſiue timor/ ſcꝫ timor dubitationis/ ⁊ timor igno
rātie. Aliquis dubitat ſe habere peccatū qui nō ha
bet aliqua ſigna: qꝛ dimiſſa ſunt ei peccata: ⁊ ille ha-
bet timorē torquētē ipm̄/ tamē timor ille bonus eſt.
⁊ aliquis q̇ ſcit ſcientia experimenti ſibi dimiſſa eſſe
peccata/ habet em̄ aliqua ſigna/ ⁊ aliquā ꝑguſtatio-
nem dulcedinis dei: tamē ignorat ignorātia cogni-
tionis ſe nō habere pctm̄. vñ ſcit ⁊ ignorat ſe non ha
bere peccatū: ſcit ſcientia experimenti: ignorat aūt
Gregorius. ignorātia cognitiōis. vnde Gregorius: ſi ſcim⁹ ſup
ple nos habere virtutes ſuperbimus: ſi ignoramus
grās nō agim⁹. vñ nichil aliud reſtat niſi vt ſciendo
ignorem⁹ ⁊ ignorando ſciam⁹. cū igiᷓ aliq̄s ſcit ſci-
entia expimenti ſibi dimiſſa eē pctā: tñ qꝛ neſcit ſciē
tia cognitionis adhuc habet timorē ignorantie: ſed
hmōi timor nō eſt penalis: imo mulcebris. vñ illū ti
morē nō expellit ꝑfecta charitas/ ⁊ de timore ītelli-
gitur hic: de ꝓpiciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu:
timorē aūt dubitationis expellit perfecta charitas:
Ad vltimū. ille em̄ penalis. ¶ Ad vltimo obiectū dicēdū eſt ꝙ
ꝗuis in iſto nō ſit pctm̄ nec in actu nec in ↄſcientia:
tamē in ſuſpitione. ſuſpicatur em̄ ſe penitus habere
pctm̄ qđ non habet: ⁊ ita quodāmodo ſentit nociuū
⁊ ex hoc ſenſu eſt timor ⁊ dolor. vñ talis bene poteſt
dolere. ¶ Sed obijciᷓ cōtra illud quod dictū eſt ꝙ ↄ̄ dicta ar.
non ſemper dolendū eſt de pctō. i. non quolibet tem
pore ↄtinue: videᷓ em̄ ꝙ ſemper dolēdū ſit: qꝛ ↄteri
de peccatis eſt ꝛm ſe bonū: qꝛ conteri eſt cū grā teri
ergo ſemper conteri de peccatis eſt bonū. ¶ Itē. ſi Secundo.
homo ſemꝑ contereretur ſemꝑ moueretᷓ ex charita
te et ſemꝑ mereretᷓ: ergo ſemper cōteri de peccatis
eſt ſemꝑ meritoriū: ergo eſt bonū: ergo in quolibet
tēpore ↄtinue dolere de peccato eſt bonū: ergo ſem
per dolendū eſt de peccato/ quod eſt ↄtra predicta.
¶ Item ſemper diligere deū bonū eſt: ⁊ ſemper ſpe Tertio.
rare in dño bonū eſt: ergo et ſemper timere deū bo-
num eſt: ⁊ eadem ratione ⁊ ſemper cōteri eſt bonum
¶ Itē ſemꝑ gaudere in dño eſt bonū/ hoc eſt in chri Quarto.
ſto/ homine/ ⁊ in āgelis. vnde apoſtolus. Gaudete in
domino ſemper: eadem ratione ſemper timere deū
vel ſemper dolere de peccato eſt bonū. ¶ Sed ꝓba In oppoſitū
tur ꝙ nec ſemper ſperare in dño ſit bonū: nec ſemꝑ
timere. i. quolibet tēpore ↄtinue: qꝛ precipiᷓ in deu-
terono. Nō accipies loco pignoris iferiorē ⁊ ſuperi
orem molā: iſte due mole ſunt timor ⁊ ſpes: ergo nō
habet pignus vel arras vite eterne qui tm̄ alterum
habet: ergo nō eſt bonū ſemper ſperare nec ſemꝑ ti
mere: qui em̄ ſemꝑ ſperat aut ſemper timet facit cō-
tra illud ꝑ̄ceptū Deuterono. cū nō ſit īter duas mo
las: ſpes em̄ luxuriat in preſumptionē niſi reprimaᷓ
ꝑ timorē. ¶ Forte dicet ad hoc ꝙ q̄ ſemꝑ ſperat ti- Euaſio
morē habet ī habitu/ licet nō in actu. vñ ſpes illa nō
luxuriat in preſumptionē: qꝛ hoc impedit timor ha-
bitus. ¶ Sed ↄtra. Timor in ſolo habitu exiſtēs nō ↄ̄ hanc ar.
agit: ergo nō reprimit ſpem. idē ſic. ſi iſte ſperat ſem
per in habitu nūꝗ̄ timet ī actu: ⁊ ſi nūꝗ̄ timet ī actu
timor ei⁹ nūꝗ̄ agit: ⁊ ſi nūꝗ̄ agit/ nūꝗ̄ reprimit ſpē:
ergo a primo: ſi iſte ſemꝑ ſperat nūꝗ̄ reprimiᷓ ſpes
eius ꝑ timorē: et ſi nūꝗ̄ reprimiᷓ/ preſumit: ⁊ ſi pre-
ſumit peccat mortaliter: ergo a primo: ſi iſte ſperat
ſemꝑ peccat mortaliᷓ: ergo ſemꝑ ſperare nō eſt bo-
nū. ¶ Eadem ratione nec ſemper conteri eſt bonū: Eodēmodo.
quod concedimus/ ꝛm ꝙ ſemper conteri eſt in quo-
libet tempore cōtinue conteri. ¶ Et ad primo obie Ad primū.
ctum dicim⁹ ꝙ nō valet hec argumētatio: cōteri de
peccatis eſt ꝛm ſe bonū: ergo ſemper cōteri de pec-
catis eſt bonū: ſed debet inferri: ergo conteri ſemꝑ
de peccatis eſt ſemper bonū/ vt ad idem ferātur de
terminationes in prima et in concluſione. ſimiliᷓ.
non valet hec argumentatio. ſi homo ſemper conte
reretur: ſemper mereretur: ergo ſemper conteri eſt
ſemper meritoriū: quia in prima ꝓponit ſub condi-
tione/ ⁊ ↄcludit ſimpliciter: ſed ſi cōcluderet ſub cō
ditione bene teneret hoc modo: ergo ſemper cōteri
eſt ſemper meritoriū ſi eſt: ſed impoſſibile ē ꝙ aliq̄s
ſemper cōteratur: qꝛ diſcreta eſt charitas/ ⁊ nō ſem-
per mouet ad dolorē/ nec ſemꝑ ad gaudiū: ſed quā-
doꝗ̄ ſic/ quandoꝗ̄ ſic. Habent em̄ animalia oculos Figura.
ante ⁊ retro: vt habetur in apocalipſi: per āteriores
conſiderant gaudia eterna: per poſteriores conſide
rant peccata ſua: ⁊ dolent: ⁊ ꝑ hoc patet ſolutionem
¶ Ad vltimo obiectū. nō em̄ ſemper ſperare eſt bo- Ad vltimū.
nū: nec ſemꝑ timere eſt bonū. vnde in cāticis. Auer In canticis.

Ayuntamiento de Madrid

te oculos tuos: qm̄ ipſi me aduolare fecerunt: et in
Ad aliud. pſalmo: letetur coꝛ meū vt timeat nomē tuū. ¶ Ad
vltimo obiectū dicimus ꝙ ſemꝑ gaudere in dn̄o bo
nū eſt angelis q̄ ſemꝑ gaudēt: ſed nō eſt bonū homi
ni viatoꝛi: impoſſibile em̄ eſt ꝙ ſemꝑ gaudeat: ſicut
eſſe in via eſt bonū: non tn̄ incternū eſſe in via ē bonū
hoc enim eſt impoſſibile/ nec ſemper homini: ergo
gaudendum nec ſemper dolēdum: ſed quanto tem=
poꝛe ꝛ toto gaudendum ſit: ꝛ quāto ꝛ toto dolendū
ſit nō determiat ars: ſed charitas q̄ certioꝛ ē oi arte.

¶ Utrū motus cōtritionis ſit ſucceſſiuus an
inſtantaneus. Queſtio quinta.

Alia q̄ſtio. Ultimo q̄rit̃ vtrū motus cōtritiōis ſit ſuc=
ceſſiuus an iſtātaneꝰ: ¶ Pꝛobat̃ ꝙ nō ſuc
Arḡ ꝙ non. ceſſiuus: qꝛ ſi eſt ſucceſſiuꝰ cū nullū ſucceſ
ſiuū ſit i ſuo t̃mino: ḡ ꝯtritio nō ē i ſuo ter
mino initiali: ſꝫ t̃minꝰ initialis ꝯtritiōis ē
in infuſione gr̄e: ḡ in infuſione gr̄e nō eſt cōtritio: ḡ
cū deus infundit gr̄am illi/ ille nō cōterit̃: ergo non
penitet: ergo deꝰ infundit gr̄am nō penitenti/ ꝛ hoc
Auguſtinus impoſſibile: qꝛ vt dicit Auguſtinus: ꝙ deus īfundit
gratie: hoc eſt mīe ſm̄ ꝙ penitenti: hoc eſt iuſticie.
Secundo. ¶ Item ſi contritio eſt ſucceſſiua: queritur quare ſi
ꝓpter hoc: quia eſt motus: ergo cū cogitare de deo
ſit motus/ erit cogitatio de deo ſucceſſiua. Sed con
tra. id quod mouet̃ eſt ſimplex ſcꝫ anima: ꝛ illud in q̊
mouetur ſimplex/ ſcꝫ deus ꝛ nō eſt ſpaciū iteriacēs:
Tertio. quia deꝰ vbiqꝫ eſt: ergo motꝰ ille eſt ſimplex. ¶ Itē
in motibus ſucceſſiuis: pꝛimo ꝑtrāſit vna ꝑs poſtea
alia vt patet in motu locali: ꝛ altera a termino: ſed in
cognitione de deo nō eſt ſic: nō pꝛius cogitat aīa de
luna: poſtea de ſole: poſtea de firmamēto: poſtea de
empireo celo: poſtea de deo: ḡ cogitatio de deo non
In oppoſitū eſt ſucceſſiua: ḡ nec ꝯtritio. ¶ Sed contra dicitur ꝑ
regula: qꝛ ois motus eſt ſucceſſiuus/ ꝛ ꝯtritio eſt mo
Secundo tus: ergo cōtritio eſt ſucceſſiua. ¶ Itē ꝯtritio cōme
titur ſe tp̄i: durat em̄ ꝑ aliquātū tēpus: ergo eſt ſuc=
Tertio. ceſſiua. ¶ Itē ꝯtritio eſt aduexatio veterꝫ hois: ſed
vetꝰ hō ſucceſſiue atterit̃ ꝛ aduexat̃: ḡ ꝯtritio paſſio
Solutio ē ſucceſſiua: ḡ ꝯtritio actō eſt ſucceſſiua. ¶ Solutio.
Ois motus ad hoc dicēdū ē ꝙ ſine dubio ois motꝰ aīe rōalis in
ꝑtis rōnalis quātū rōalis ſimplex eſt ꝛ inſtātaneꝰ: ꝛ ē totꝰ i inſtā
ē inſtātaneꝰ. ti ſed bn̄ pōt eſſe ꝙ aliqs motus aīe q̄ eſt a potentia:
q̄ coꝛpus exigit ſit ſucceſſiuus: ſicut foꝛte iudicare
de rebus viſis q̄ ſucceſſiue videntur: ſucceſſiuū eſt.
ſed motus q̄ eſt tm̄ ſpiritualis ſimplex eſt ꝛ non ſuc=
ceſſiuus. vn̄ dicimus ꝙ motus cōtritiōis nō eſt ſuc=
Ad pꝛimū. ceſſiuus. ¶ Et ad pꝛimo obiectū dicimꝰ ꝙ hec regu
la: ois motus ſucceſſiuus intelligitur de motibꝰ coꝛ
Ad ſecundū poꝛalibus. ¶ Ad ſcd̄o obiectū dicimꝰ ꝙ hec eſt fal
ſa: cōtritio cōmetit̃ ſe tēpoꝛi: qꝛ pꝛopꝛie cōmetiri ſe
tēpoꝛi eſt habere partē poſt partem: ꝛ nō totā eſſen=
tiā ſimul vt motꝰ habet partē poſt ꝑtē nō totā eſſen=
tiā ſimul. cōtritio ꝟo ſiue motus cōtritionis totus
Nota ſimili= eſt in inſtanti. ſed verum eſt qđ eſt in tp̄e: ſed nō pꝛo=
tudinem. pter hoc ſucceſſiuus. ſicut aīa in tempoꝛe eſt ꝛ tm̄ nō
Ad vltimū. ſucceſſiua eſt. ¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ i mo=
tu ꝯtritionis duo ſunt. eſt em̄ ibi doloꝛ quidā ſpūa=
lis q̄ cauſat cōtritionē actionē ꝑ quā conterit̃ vetus
homo. id em̄ quod eſt ſpirituale debet regere ꝛ coꝛ=
rigere qđ ē animale: ꝛ ille doloꝛ ſpiritualis ſimplex
eſt: contritio vero actio cōpoſita eſt/ et ſucceſſiua: ſi=
cut ꝛ contritio paſſio. ſimplex em̄ cauſa eſt cōpoſiti

ſicut dilectio dei q̄ ſimplex eſt ꝛ cauſat motus exte=
rioꝛes q̄ cōpoſita ſunt: ſicut ire ad eccleſiā vel hmōi
ꝙ aūt ibi ſint duo: doloꝛ ſcꝫ ſpūalis et cōtritio actio
patet in dn̄o: q̄ videns ciuitatē fleuit ſuꝑ illā. vn̄ ha= Exemplum.
buit doloꝛē ſpūalē de peccatis alioꝛū et non habuit
contritionem: quia nichil vetuſtatis erat in ipſo qđ
eſſet conterendum.

¶ De confeſſione.
¶ Tertium capitulum.

Dicto de contritiōe dicēdū eſt de ꝯfeſſiōe
Circa quā pꝛio vidēdū ē ad qđ ſit ꝯfeſſio
vtilis/ ꝛ an ſit ſacramētū noue legis tātū.
Scd̄o vtrū teneamur confiteri ex coꝛde.
Tertio vtrū teneamur ꝯfiteri oēs circun
ſtantias pcti. Quarto de dilatiōe ꝯfeſſiōis. Quinto
de cōfeſſione venialiū. Circa pꝛimū notādū ē: ꝙ con
feſſio ad ſex vtilis eſt. ¶ Pꝛimo vtilis ē ad cognitio Notādū pꝛi=
nē pcti: qꝛ cū aliqs ꝯfitet̃ pctm̄ ſuū ſacerdos cuius ē ma vtilitas
cognoſcere de pctō facit ipm̄ cognoſcere pctm̄ ſuū: ꝯfeſſionis.
ꝛ quātitatē pcti. vn̄ in leuitico. Iudiciū lepꝛe ꝑtinet In leuitico.
ad ſacerdotē: ꝛ pctm̄ lepꝛa ſpūalis ē. vn̄ in veteri le=
ge: q̄ lepꝛoſus iudicabat̃ a ſacerdote eijciebatur ex=
tra caſtra. qui vero mundus iudicabatur a ſacerdo=
te/ recipiebatur intra caſtra. Similiter in noua lege In noua le=
confitentē in quo videt ſacerdos ſigna mūdicie ſpūa ge.
lis recipit ad cōmunionē ſacramentoꝛū. in quo non
videt ſigna mundicie eijcit vel eijcere debet quantū
in ſe eſt a cōmunione ſacramētoꝝ ne indigne acce=
dat ad ea. ¶ Secūdo vtilis ē ad purgationē: qꝛ eru=
beſcētia pars ē penitētie: ſicut dictū ē ſupꝛa. ¶ Ter Scd̄a vtili=
tio vtilis ē ad infuſionē gratie: aliquando vero q̄ ſic= tas.
cus vadit ad confeſſionem humidus recedit: qꝛ ſepe Tertia vtil̄.
in ipſa confeſſione maxime dolet confitens de pctis
ſuis ꝛ infunditur ei gratia. ¶ Quarto vtilis ē ad au q̄rta vtil̄.
gmētum gratie: quia ſi confitens pꝛius habet gr̄am
augmentatur gratia eius ꝑ cōfeſſionem. ¶ Quinto Quīta vtil̄.
vtilis ꝓpter vim clauiū. qꝛ ex vi clauium aliquid de
pena relaxatur. ¶ Sexto vtilis ē pꝛopter gloꝛiā dei Sexta vtil̄.
quia qui confitet̃ pctm̄ ſuū / gloꝛificat deū: ſicut di=
xit Ioſue ad achoꝛ. da gloꝛiā deo. i. ꝯfitere pctm̄. qui
em̄ cōfitet̃ ſe peccaſſe: dicit ſe erexiſſe ꝯtra deū: ꝛ ita
ꝯfitetur malū eſſe cōtra deū. vn̄ confitet̃ deū eſſe bo
num. ꝛ ita gloꝛificat deū. ¶ Sed videtur ꝙ nō ſit vti ꝯ hoc ar̄.
lis cōfeſſio ad purgationē: qꝛ confeſſio non videt̃ eſſe
ſacramētū. ſi em̄ ſacramētū noue legis: efficit quod
figurat ꝛ habet ſimilitudinē cū illo: ſed cōfeſſio q̄dā
ꝟitas ē: ſicut dꝛ in pſalmo. Ecce em̄ dilexiſti ꝟitatē.
i. confeſſionē: ſed hec ꝟitas nullā habet ſimilitudinē
cū cōtritione interioꝛi. ergo non ē ſacramentū illius
ergo nec alterius: ergo cōfeſſio non ē ſacramentum
ꝛ ſic non ē purgatiua. ¶ Si dicatur ꝙ purgatiua eſt Euaſio.
tantum ꝓpter annexū. i. pꝛopter erubeſcentiam que
ē pars magna penitentie. ergo ſm̄ hoc erubeſcētia ē ꝯ hoc ar̄.
pena: ergo non ē ꝟtus nec motus virtutis. ¶ Hoc Confirmat̃.
etiam videtur: quia erubeſcentia non eſt vna cardi=
nalium virtutum/ nec videtur cōtineri ſub aliq̄ illaꝝ
¶ Item. dicit damaſ. ꝙ erubeſcentia ē fuga rei inde Secundo.
centis: ſed nulla fuga rei indecētis ē vitiū: ergo eru
beſcentia non ē viciū: ſed ꝯfuſioꝛ erubeſcētia ſūt idē
ſimpliciter: ergo nulla cōfuſio ē vitiū: ergo cōfuſio
adducēs ignominiā non ē vitiū: ergo cōfuſio addu=
cens gloꝛiam non ē virtus/ nec opus virtutis. ergo
erubeſcentia non ē virtus nec opus virtutis. Con=

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ hoc arḡ. tra. fuga rei nociue ſpiritualis eſt ꝟtus vel opus vir
tutis. ſ. timoꝛ: ergo fuga rei indecētis ſpiritualis eſt
Secundo ꝟtus vel opus ꝟtutis. ſ. erubeſcentia. ¶ Item iere=
mias. frons mulieris meretricis facta eſt tibi: noluiſ
ſti erubeſcere. redarguitur aīa peccatrix ꝓpter ab
ſentiam erubeſcētie. ſed non eſt redarguenda ꝓpter
abſentiam alicuius: niſi illud ſit ꝟtus vel opus ꝟtu=
tis. ergo erubeſcentia eſt virtus vel opus virtutis.
Tertio. ¶ Item laudatur beata ꝟgo ex verecundia ſuꝑ pri
mū luce. vnde dicitur ꝙ verecūdia eſt comes ꝟginita
tis: ſed nō eſt aliquid laudabile niſi ex ꝟtute vel oꝑe
ꝟtutis: ergo verecundia ſiue erubeſcentia eſt virtus
vel opus ꝟtutis. Et ſi hoc: cū confeſſio ſit motus al=
terius ꝟtutis: ſcꝫ ꝟitatꝭ q̄ eſt pꝛoꝛſus alia ꝟtꝰ q̄ꝫ eru
beſcētia: ꝯfeſſio nō debet eē ſacr̄m: ſꝫ erubeſcētia q̄
Solutio. penalis eſt. ¶ Solutio dicimꝰ ꝙ erubeſcētia eſt ꝟtꝰ
Ad pꝛimum ⁊ motꝰ eiꝰ penalis eſt. vñ purgatiuus. ¶ Ad pꝛimo
ḡ obiectū dicimus ꝙ ꝯfeſſio dicitur purgatiua ⁊ ſacra
mentū: qꝛ introducit motū erubeſcētie/ penalem et
purgatiuū: vnꝰ eñ motꝰ annexꝰ eſt alij motui: ſicut
patet in timoꝛe ⁊ fide. vnde in. xxv. eccleſiaſtici. Ti=
moꝛ dei initiū dilectionis eiꝰ: fidei aūt initiū agglu
tinandū eſt ei. vnde per fidem tanq̄ꝫ ꝑ cauſam: diffi=
Diffinitio. nitur timoꝛ aliquādo hoc modo. Timoꝛ eſt ſuſpitio
futuri mali ſiue crudelitatis: dicimus ergo ꝙ erube
ſcentia nō eſt pena pura: ſed motus quidā: ⁊ ſic patꝫ
Ad ſcđm. ſolutio ad pꝛimo obiectū ¶ Ad ſcđo obiectum dici
mus ꝙ erubeſcētia reducitur ad vnā cardinaliū ꝟtu
tū: ſcꝫ ad tēperātiā: cū eñ reducūtur dona ad quat=
tuoꝛ cardinales ꝟtutes/ timoꝛ qui eſt fuga rei noci=
ue reducitur ad temperantiā. ſimiliter ⁊ erubeſcen=
tia que eſt fuga rei indecentis. cum vero quattuoꝛ
cardinales ad dona/ temperātia reducitur ad timoꝛē.
vnde in pſalmo. Confige timoꝛe tuo carnes meas.
Ad tertium ¶ Ad tertio obiectū dicimus ꝙ hec eſt falſa: nulla
confuſio eſt viciū/ imo cōfuſio adducēs ignominiā
eſt viciū: ⁊ hec eſt diſtinguēda: nulla fuga rei idecen
tis eſt viciū: ſi ei ſic intelligatur nulla fuga rei que ſ̄m
ꝟitatē eſt indecēs eſt viciū/ vera eſt. ſi ꝟo ſic: nulla fu
ga rei que eſtimatur indecēs eſt viciū falſa eſt. ſtultꝰ
eñ fugit ꝯfeſſionē peccatoꝝ ſuoꝝ: quia indecēs eſti
mat confiteri peccata ⁊ reuelare turpitudines ſuas
qđ tñ valde decēs eſt: qꝛ hoc eſt gloꝛificare deum ſi
cut dictū eſt: ⁊ ſic intelligitur gñaliter illa diffinitio
Erubeſcentia eſt fuga rei indecētis. i. que vel eſt ide
cens vel eſtimatur indecens: ſicut ⁊ diffinitio timoꝛis.
Timoꝛ eſt fuga rei nociue. i. que vel eſt vel eſtimatur
Exemplum. nociua. Timet eñ ouis aliq̄ñ canē: quia eſtimat ipm
eſſe lupum. Eodēmodo eſt in erubeſcentia. vñ beata
virgo turbata fuit in ſermone angeli: quia cum eſſet
ꝟgo ⁊ ꝓpoſitū ſeruandi ꝟginitatem haberet inde
cens reputabat eſſe ſolā cum viro. vñ ſumma ⁊ per=
fecta caſtitas eſt per verecundiā/ que omne quod re
putatur indecens fugit: vñ poſſit oꝛiri mala ſuſpitio

¶ Secunda queſtio.
¶ Utrum confeſſio ſit ſacr̄m vtriuſq̄ꝫ legis.

Ueritur poſtea an cōfeſſio ſit ſacramentū
vtriuſq̄ꝫ legis. ¶ Pꝛobatur ꝙ ita: quia ſi=
cut dicit ſalomon. ꝙ qui abſcondit pecca
arḡ ꝙ ſic tum ſuū non dirigetur: qui autem reuelat
et dereliquit miām conſequetur. pſa. dic
tu iniquitates tuas vt iuſtificeris. ⁊ Iob. ſi abſcondi
homo quaſi homo pctm̄ meum: his auctoꝛitatibus
et cōſimilibus ꝓbatur ꝙ cōfeſſio eſt ſacramētū vete
ris legis: ꝙ ſit ſacramentū noue legis ꝓbatur ꝑ btm̄
Iacobum qui dicit. confitemini alterutrū peccata Iacobus
veſtra. ⁊ glo. dicit maioꝛa maioꝛibus. i. pꝛelatis: mi Gloſa.
noꝛa minoꝛibus. i. ſocijs: qđ quomodo intelligēdū
ſit: poſtea dicetur: ergo cōfeſſio eſt vtriuſq̄ꝫ legis ſacra
mētū. ¶ Uidetur etiā ꝙ pleniꝰ ſit ſacr̄m veteris legis Confirmatur.
q̄ꝫ noue: qꝛ dicitur in leuitico ſi peccauerit pꝛinceps of
feret hyꝛcū. ⁊c̄. ḡ cū hec oblatio fieret corā oi popu=
lo/ vel saltē corā pluribꝰ ſacerdotibus: ipſa oblatio=
ne cōfitebatur peccatum ſuū coꝛam pluribus ſacer
dotibus: ſed plenioꝛ cōfeſſio eſt que fit coꝛam pluri=
bus ſacerdotibus q̄ꝫ que fit coꝛam vno ſolo: ḡ pleni
us ſacramētum erat confeſſio in veteri teſtameto q̄ꝫ
in nouo: ⁊ hoc falſum: qꝛ nulla virtus plenioꝛ fuit in
veteri teſtamēto q̄ꝫ in nouo. ¶ Item confiteri pecca Secundo.
tum eſt moꝛale: quia eſt gloꝛificare deū vt dictū eſt:
ergo eſt moꝛale: ergo eſt imoꝛale: ergo in oi tempo=
re hō tenetur ad illud: ergo ⁊ ante legem/ ⁊ poſt legē In oppoſitū
⁊ ſub lege tenetur homo ad illud. ¶ Et hoc videtur
falſum: qꝛ ante legē non inuenitur facta confeſſio: nec
modo iudei confitentur/ ad minus non confitētur ſi Solutio.
cut nos. ¶ Solutio. Ad hoc dicēdum eſt ꝙ ꝯfiteri
deo ſiue confiteri ſimpliciter eſt moꝛale. vnde eſt im
moꝛale/ ⁊ fuit ante legē: ſicut patet in Iob: ſed confi
teri homini plenitudo eſt ⁊ perfectio illius moꝛalis Ad vltimū
et ſic patet ſolutio ad vltimo obiectū. ¶ Ad illđ qđ Ad aliud.
obijcitur ꝙ plenioꝛ confeſſio erat in veteri lege q̄ꝫ in
noua. Dicimus ꝙ non: quia in veteri lege no confi=
tebatur pꝛinceps vel aliquis alius q̄ peccauerat ali
quod peccatū determinatum: nec circūſtātias: ſꝫ in
ipſa oblatione dicebāt ſe peccaſſe in genere: ſed i no
ua lege confitemur peccata ſpecialia ⁊ ſpeciales cir
cunſtātias. vñ cum ſpecialia magis moueāt ad eru=
beſcētiā q̄ꝫ generalia plenioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ ꝯfeſſio eſt in
noua lege: q̄ꝫ in veteri: concedimus ergo ꝙ cōfeſſio
ſacramentū fuit veteris legis ⁊ etiā ante legem: nō
confeſſio que fit homini: ſed que fit deo: de tali eñ i=
telliguntur auctoꝛitates pꝛedicte.

¶ Tertia queſtio huius capituli.
¶ De effectu contritionis. Arḡ ꝙ ſic.

Ertio queritur vtrū teneamur ꝯfiteri ex Arḡ pꝛimo.
charitate ⁊ ſatiſfactiōe/ tenemur ex chari
tate ſicut ſupius dictū eſt: ergo cū ad pꝛi= mu.
mā ⁊ tertiā partē penitentie teneamur ex
charitate: eadē ratione ad mediā: ⁊ ita tenemur ꝯfi= Secundo
teri ex charitate. ¶ Itē defoꝛmatio operum eſt in ꝓ Euaſio.
hibitione: ergo infoꝛmatio opeꝝ ſemꝑ eſt in p̄cepto ꝯ hoc arḡ.
Si dicat ꝙ non tenemur cōfiteri ex charitate: quia
nō eſt in nobis vel in nr̄a poteſtate. Contra. ois mo=
tus liberi arbitrij eſt in nr̄a poteſtate: ſed ꝯfiteri ex In oppoſitū
charitate eſt motus liberi arbitrij: ergo confiteri ex
charitate eſt in poteſtate nr̄a. ¶ Si cocedatur ꝙ te=
nemur confiteri ex charitate: cum ergo iſte q̄ modo
ꝯfeſſus eſt peccata ſua: neſciat an cōfeſſus fuerit ex
charitate: neſcit ergo an ſit abſolutꝰ: ab illa intentio
ne: dubitat ergo an fecerit illud quod tenebatur face=
re: ergo ſi tantū non faciat cōmittit ſe diſcrimini: ḡ
peccat moꝛtaliter q̄ confeſſus eſt pctā ſua: ſi pꝛimo
tenetur cōfiteri eadē ratione ſecūdo: eadem ratione
⁊ tertio ⁊ quarto: ergo centies tenetur ꝯfiteri pecca Solutio.
ta ſua in die. ¶ Solutio. Ad hoc dicimꝰ ꝙ oē quod
ſatiſfactoꝛiū eſt ex penitētia tenetur facere ex charita=

Ayuntamiento de Madrid

te. vnde conteri tenemur ex charitate: eſt eñ coteri ſatiſfactoriũ ſatiſfactione iterio2i: ſatiſfacere ſatiſfactione exterio2i tenemur ex charitate. vñ ꝛ ꝯfiteri ſi eſt cõfeſſio ſatiſfacto2ia tenemur confiteri ex charitate ꝛ nõ ſimplicit᷑. vñ ſub conditione tenemur cõfiteri ex charitate ꝛ non ſimplicit᷑: qꝛ cõfiteri hoi de plenitudine mo2alis eſt pceptũ: ꝛ hoc nõ tenemur facere ex charitate: imo ſi ꝯfiteatur aliquis in mo2tali abſolutus eſt intentione confitendi q̄tum ad fo2um eccleſie/ ꝛ valet illa confeſſio ad multa: ſicut dictum eſt: ꝛ ſi infundat᷑ ei charitas redibit effectus clauiũ: penitẽtia ei iniũcta erit ſatiſfacto2ia. vñ nõ tenet᷑ iterũ ꝯfiteri: ſed q̄tũ ad deũ in nullo eſt abſolut⁹/ eſt in peccato per confeſſionẽ factam in mo2tali: ſed non omittit ſi cõfitet᷑ in mo2tali. ꝛ eſt ſimile/ ſacerdos iniungit illi ꝙ ieiunet in hac die veneris in pane et aq̄ iſte tenetur ieiunare hac die veneris/ ex charitate tñ ſub cõditione: ſcꝫ ſi in hoc ſit ei ieiuniũ ſatiſfacto2iũ: ſed ſi nõ ieiunat ex charitate nõ omittit: ſꝫ nõ ſatiſfacit deo: ſed abſolutus eſt q̄tũ ad preceptũ ſacerdotis: ꝛ non valet hec argumẽtatio: tenemur cõteri ex charitate ꝛ ſatiſfacere ex charitate: ergo ꝛ ꝯfiteri: qꝛ tã conteri q̄ ſatiſfacere eſt pure mo2ale: ſed confiteri vt dictum eſt non eſt pure mo2ale.

Hec argumẽtatio non valet.
Nota diligẽter.

¶ Utrum confitens teneatur confiteri oẽs circunſtantias. Tertia queſtio.

Tertio q̄ritur vtrũ confitẽs tenea᷑ cõfiteri oẽs circũſtantias pcti que notãtur in hoc v̄ſu. Quis/ qd/ vbi. qb⁹ auxilijs. cur. quo modo/ qñ. p quis intelligũtur oẽs circunſtantie pſonales: ſicut an peccato2 ſit ſacerdos vel ep̄s vel hmõi. an ſciẽs vel igno2ãs. p qd ipſum gen⁹ peccati: ſcꝫ an ſit peccatum fo2nicatiõis/ vel adulteriũ/ vel inceſtus/ vel hmõi. ¶ Probatur aũt ꝙ confitẽs debet confiteri oẽs circunſtantias peccati: quia o2ato2 conſiderat oẽs circũſtãtias tam pſone q̄ negocij valẽtes ad pſuaſionẽ: et medic⁹ co2pis ꝯſiderat oẽs circũſtãtias igrauãtes mo2bũ: g̃ ſpũalis medic⁹ debet ꝯſiderare oẽs circũſtãtias pcti aggrauãtes pctm̃: ſed hoc nõ põt facere niſi ꝯfitẽs confitea᷑ circũſtãtias: g̃ confitens tenet᷑ confiteri oẽs circunſtantias aggrauãtes pctm̃. ¶ Itẽ cõfeſſio fit per cognitionẽ peccati: ſed nõ poteſt plene cognoſci peccatum niſi cognoſcantur circũſtãtie: q̄ augmẽtant vel duplicãt ipſum pctm̃: nec poſſunt cognoſci niſi confitẽs confitea᷑ eas: ergo tenet᷑ cõfiteri eas. ¶ Item dicit boecius. ſi opam medicãtis expectas/ opo2tet vt vuln⁹ detegas. ¶ Si ꝓpter hoc dica᷑: ꝙ ꝯfitens tenet᷑ cõfiteri oẽs circũſtãtias: ergo ſi qñ confitetur nullã circunſtãtiã habet in mẽo2ia: ꝛ poſtꝗ̃ redierit de confeſſione veniat in memo2iã ei⁹ aliqua circunſtantia tenet᷑ redire ad cõfeſſionẽ: ꝛ ſi poſtea reducat ad memo2iã aliã circũſtãtiã tenebit᷑ iterũ redire: et ſic pluries in die tenebit᷑ redire ad cõfeſſionẽ: qđ videtur eſſe incõueniẽs. ¶ Itẽ ponat᷑ ꝙ iſte interfecit fratrẽ ſuũ q̄ eſt frater ſacerdotis ex alia parte. videt᷑ ꝙ iſte ꝯfitens ſit ꝑplexus: qꝛ tenetur confiteri ꝙ ille quẽ interfecit erat frater ipſius: ergo ſi hoc nõ ꝯfitetur omittit: ergo peccat mo2taliter: ſi v̄o confitetur credit ꝓ certo ꝙ ſacerdos cui⁹ fratrẽ interfecit ipm̃ īterficiet vel faciet īterfici ꝑ amicos ſuos: g̃ ſi ꝯfitet᷑ ſcãdaliꝫat ſacerdotẽ: g̃ peccat mo2talr̃. ¶ Eadẽ eſt obiectio de illo q̄ co2rũpit neptẽ ſuã q̄ eſt filia ſacerdotis cui tenet᷑ confiteri/ ꝛ credit p2o certo ꝙ ſi confiteatur illam circũſtãtiã: ſacerdos faciet ipſum interfici. ¶ Similis obiectio eſt qñ ſacerdos conſueuit īfrangere ſigillũ ꝯfeſſionis: ſi eñ iſte nõ ꝯfitet᷑ circũſtantiã pcti omittit: ſi ꝯfitet᷑: credit ꝓ certo ꝙ ſacerdos reuelabit/ ꝛ ex hoc acciderẽt multa incõuenientia/ ꝛ ita ſcãdaliꝫat ſacerdotẽ. ¶ Similiter eſt de ſacerdote lubrico qñ vehement᷑ credit vel ſcit ꝯfitens ꝙ ſi ꝯfitea᷑ ei quãdã circũſtãtiã luxurie eno2mẽ/ ꝓuocabit᷑ ſacerdos ad luxuriã. ¶ Ad hoc dixerit multi ꝙ in predictis caſibus tenet᷑ confiteri ꝯfitẽs circũſtantias illas duab⁹ de cauſis. P2ima eſt: qꝛ confeſſio eſt de veritate vite: v̄itas vite non eſt dimittẽda ꝓpter ſcandalũ. Scđa eſt: qꝛ in cõfeſſione conuenitũt cõfitẽs ꝛ ſacerdos ad deſtruẽdũ peccatũ: et in hmõi cõuentu ſolet deus infundere g̃ram: non ſolũ ꝯfitẽti: ſed etiã confeſſo2i/ ꝛ ſi ſacerdos bonus eſt nullũ immuneret piculũ ex ꝯfeſſione illius circũſtantie. ¶ Sed cõtra p2imã cauſam obiectio eſt: quia vitatio ſcãdali magis eſt de v̄itate vite q̄ confeſſio q̄ fit hoi: quia vitatio ſcandali ſemp eſt/ ꝛ fuit de v̄itate vite: quia ſemp tenemur diligere ꝓximos vt noſipos confeſſio v̄o que fit hoi non ſemp fuit de v̄itate vite ergo magis tenetur iſte vitare ſcandalũ ſacerdotis q̄ confiteri eidem illam circunſtantiam. ¶ Contra ſcđam cauſam obiectio eſt: qꝛ ſi ille cõfitet᷑ illã circũſtantiã ſub hac ſpe ꝙ de⁹ infundit g̃ram ſacerdoti: g̃ expe2it᷑ miam dei/ cũ cauſa idebita: ſcit eñ ꝙ ſacerdos pluries reuelauit cõfeſſionẽ ꝙ deus nõ īfundit ei g̃ram/ ꝛ ſacerdos non ꝑparauit ſe ad infuſionẽ g̃re ꝛ inde nõ īfundit ei de⁹ g̃ram: ꝛ hoc eſt tentare deũ: ergo ſi ita faciat peccat mo2taliter. ¶ Itẽ ſcit ſacerdos ꝙ pluries reuelauit cõfeſſionẽ/ ꝛ deus nõ infundit gratiã: ergo ꝓbabiliter poteſt modo credere ꝙ nec mõ infundit. ¶ Item dicit btũs Bernard⁹ ꝙ ꝓpter charitatẽ inſtitutũ eſt ꝯtra charitatẽ nõ eſt ſeruandũ ꝛ loquitur de voto/ ꝛ qꝛ votum fit aut p2opter charitatẽ habẽdã/ aut conſeruandã/ aut augmẽtandã: ſimiliter cũ confeſſio que fit hoi ſit īſtituta ꝓpter charitatẽ: ergo non eſt obſeruanda contra charitatẽ: ergo nõ eſt obſeruãda cũ ſcãdalo ſacerdotis.

Ar ꝙ ſic.
Secundo
Tertio
In oppoſitũ
Secundo.
Confirmat
Ad idem.
Ad idem.
Opĩo cõis.
P2ima cã.
Scđa cã.
ꝯ hoc ar.
ꝯ aliud ar.
Tertio.
Quarto.

¶ Solutio. Ad p2imo q̄ſitũ dicim⁹ ꝙ cõfitens tenetur confiteri oẽs circunſtãtias peccati q̄ grauiter ꝛ aperte aggrauant peccatũ: ſed minutas circunſtantias: de qb⁹ dicit charitas: ꝙ de facili ſatiſfaciat: nõ tenet᷑ confiteri: ꝛ concedim⁹ ꝙ ſi venerũt ī memo2iã graues circũſtãtie tenet᷑ redire ad cõfeſſionem: ſed ꝓ quanta circũſtantia pciſe tenetur redire ad cõfeſſionẽ/ ꝛ q̄tũ poſſit differre confeſſionem non determinat ars: ſed vnctio q̄ determinat de oibus talib⁹: non eſt tñ vſquequaꝗ̃ ſimile de medico ſpirituali et medico co2po2ali ꝛ o2ato2e: qꝛ medicus co2po2alis habet cauſam ſanitatis apud ſe: ꝛ o2ato2 cauſam pſuaſionis: ſed ſpiritualis medic⁹. ſ. ſanãdo nõ habet cauſam ſanitatis ſpũalis apud ſe. ¶ Ad ſequentes cauſas dicim⁹ ꝙ ꝯfitẽs non tenet᷑ confiteri illas circunſtantias. ſ. ex qb⁹ ſcit vel credit ſacerdotẽ ſcãdaliꝫari: ſed debet petere ab eo licẽtiã vt alij ſacerdoti ꝯfitea᷑/ ꝛ ſi non vult ei dare ꝯfiteatur ſummo ſacerdoti ſcꝫ deo/ ꝛ ſufficit ei. ī tali nõ dicit᷑ habere copiã ſacerdotis. nec valet hec argumẽtatio. Confeſſio q̄ fit hoi eſt de v̄itate vite: ſicut dictũ eſt: ergo non eſt dimittenda propter ſcandalum: non enim de p2ima

Solutio ad p2imum.
Quomõ tenemur cõfiteri oẽs circunſtantias aggrauantes.
Ad alias.
Ad aliud.

Ayuntamiento de Madrid

Iterũ ar. veritate vite: ſicut dictũ eſt. ¶ Sed ſi ſuo ſacerdoti
confiteať pctm̃: ⁊ alij circũſtãtiã: diuidit confeſſionẽ
ergo nõ eſt ei vtilis: qꝛ confeſſio debet eſſe integra.
Solutio ¶ Solutio. itegra eſt quãtũ ad ipʒ confitentẽ: qꝛ nõ
ſtat per eũ quin totũ confiteať ſuo ſacerdoti ꝓprio.
ꝯ iſta ar. ¶ Sed ſm predicta videtur ꝙ in aliquo caſu aliqs
vel teneatur dimittere totã confeſſionẽ: ſit em̃ aliq̃
mulier q̃ non habeat niſi pctm̃ luxurie et habeat ſi-
gna ꝓbabilia: ꝙ ſi confiteatur illud pctm̃ ſuo ſacer-
doti/ ꝓuocabiť ſacerdos ad luxuriã: nec poſſit habe
re aliũ ſacerdotẽ. videtur ꝙ teneať non confiteri: tm̃
propter ſcandalũ: quia qđ propter charitatẽ iſtitutũ
eſt/ nõ eſt obſeruãdũ ꝯtra charitatẽ: ⁊ ita ſicut i caſu
alio: licet non cõfiteri circũſtãtiã aliquã: ita in caſu
In oppoſitũ aliquo licet non ꝯfiteri ſimpliciter. ¶ Sed ꝯtra. eſto
ꝙ inſtat dies paſche in qua fidelis q̃libet ex p̄cepto
eccleſie tenetur cõmunicare: ergo hec mulier teneť
cõmunicare: ſed ſi ſine confeſſione accedat ad mẽſã
dñi/ indigne accedet: ergo peccat mortaliť: ergo te-
netur cõfiteri ⁊ nõ ꝯfiteri: vt ꝓbatũ eſt/ ergo eſt per-
Solutio. plexa. ¶ Solutio. ad hoc dicẽdũ eſt ꝙ ſemꝑ genus
Nota. pcti confitendũ eſt: quia genus peccati ꝓpter diffor
mitatẽ ⁊ ſimilitudinẽ diaboli quam importat: horro
rem potius incutit quantũ in ſe eſt/ ⁊ fugam peccati
quantũ prouocet ad peccatũ: ſed modus faciẽdi vel
circunſtantia que non eſt ipm̃ genus peccati nõ eſt
confitenda qñ ſciť ꝙ ſacerdos eſt fragilis: qꝛ vt diciť
Ad primum vox blãda qñq; nequã digitos habet. ¶ Dicim⁹ er
go ꝙ hec mulier teneť confiteri ipm̃ genus pcti: et
non ſcãdalizat ſacerdotẽ: qꝛ non preſtat ei occaſionẽ
ruine facto vel dicto min⁹ recto: ſʒ ipe ſacerdos ſcã
dalizat ſe: mulier em̃ nõ facit nec dicit niſi bonũ. vñ
Nota de ſa- ibi habet locũ illđ euãgelij. An ocul⁹ tu⁹ nequã eſt
cerdote. qꝛ ego bon⁹ ſum/ ⁊ ſicut ꝯfitẽs aliquas circũſtãtias
non confiteť ne ſcãdalizet ſacerdotẽ: ita ſacerdos nõ
debet inq̃rere vel inueſtigare oẽs modos vel circũ-
ſtantias peccati ne ſcandalizet confitentem: ſed ge-
nus peccati licet inueſtigare.

¶ Utrũ in aliquo caſu debeat ſacerdos reue
lare confeſſionem. Quarta queſtio.

S Ed de reuelatiõe pcti q̃riť an i aliquo ca-
ſu debeat ſacerdos reuelare ꝯfeſſionẽ: et
diciť ꝙ nec ꝟbo nec facto: nec nutu aliquo
debet ſacerdos ifrangere ſigillũ cõfeſſio
nis: ſi em̃ infrangeretur abhorrerẽt hoies confeſſio
nem peccati que maxime placet deo: et ideo maxie
cauendum eſt ne diſpliceat hoibus confeſſio: vt le-
Nota exẽplũ gitur in vitas patrum: ꝙ quidã qui erat in naui vi-
dens nauem propinquã ſubuerſioni/ confeſſus eſt
peccata ſua valde abominabilia oibus audientibus
qui erant in naui/ tandẽ naue veniente ad portũ: nul
lus potuit recordari peccatorum illius: p̄ter vnum
ſacerdotẽ qui iniunxit ei penitẽtiã: ⁊ ꝑ hoc patuit ꝙ
deus magis diligit confeſſores ⁊ celationẽ cõfeſſio
ꝯ hoc ar. nis. ¶ Sed videť ꝙ ſacerdos in aliquo caſu debeat
reuelare cõfeſſionẽ: ſit em̃ ꝙ aliquis cõfeſſus fuerit
ſacerdoti ſe cognouiſſe illã mulierẽ: ⁊ mortu⁹ ſit cõ-
fitẽs poſtea frater mortui velit ducere eã mulierẽ in
vxorẽ. Ep̃s p̄cipiat huic ſacerdoti ꝙ coniũgat eos
matrimonialiter: ſi cõiũgit eos facit cõtra deũ: ⁊ cõ
tra p̄ceptũ eccleſie: ergo peccat mortaliter: ergo vi
detur ꝙ debeat reuelare confeſſionem illi⁹ peccati.
Secundo ¶ Item in correptione fraterna nõ diciť ꝓditor cri

minis ille q̃ illud reuelat ei q̃ ꝓdeſſe põt ⁊ nõ obeſſe:
ergo ſi ſacerdos iſte reuelat illud epiſcopo q̃ ꝓdeſſe
põt ⁊ non obeſſe non peccat: p̄cipue cũ ille q̃ eſt mor
tuus ſi viueret deberet velle ꝙ reuelareť. Item ſit
ꝙ epiſcop⁹ p̄cipiat ſacerdoti alij ꝙ cõiũgat eos ma
trimonialiter et excõmunicet oẽs illos q̃ ſciũt ipedi
mentũ quo min⁹ debeãt coniũgi ſi nõ dicãt iſte ſa-
cerdos ſcit impedimẽtũ quo illi nõ debeãt cõiũgi ꝑ
matrimoniũ excõmunicat⁹ eſt: ergo ſi nõ dicit: ⁊ vi-
detur ꝙ debeat reuelare. ¶ Sed cõtra. ſi reuelat/ in In oppoſitũ
frãgit ſigillũ confeſſionis: ergo peccat mortaliter.
Preterea/ ſi tacet nullũ damnũ accidet: ignorãtia ei
facti excuſat a pctõ eos q̃ coniũguntť: g̊ neq; debet opio aliq̃rũ.
reuelare. ¶ Ad hoc ſolent dicere magiſtri ꝙ in hoc
debet ſacerdos reuelare ꝯfeſſionẽ/ ⁊ nõ ifrãgit ſigil
lũ cõfeſſionis: ſed aperit: qꝛ infrãgere iportat diffor
mitatẽ: eſt em̃ infrãgere indebite reuelare. ¶ Et ad Ad vltimũ
vltimo obiectũ dicũt ꝙ damnũ accidit/ ſi taceat fit dicunt.
em̃ q̃ddã qđ eſt cõtra deũ: ⁊ ſi ſcirẽt illi q̃ coniungun
tur deberẽt ſe ſepare: ⁊ ſi alij ſciũt debẽt ipedire illđ
matrimoniũ. ¶ Aliũ caſum ponũt magiſtri in quo Alius caſus
dicũt licitũ eſſe ſacerdoti reuelare confeſſionẽ: cũ ali
quis decanus dat licẽtiã canonicis ſuis ꝯfitẽdi ali-
cui ſancto viro ⁊ aliq̃ de illis canonicis ſunt irregu
lares/ tali irregularitate q̃ non recipit diſpẽſationẽ:
volũt tm̃ ordines ſuſcipere: ⁊ i hoc caſu dicũt ꝙ huic
ſancto viro/ licet ꝯfeſſionẽ reuelare decano vt corri
piat canonicos ⁊ moneat ne ſuſcipiãt ordines ¶ Et ar ꝙ ſic
ꝙ reuelare debet/ ꝓbať ſic: qꝛ teneť impedire malũ
q̃ȝtũ põt: ſed iſtos recipere ordines eſt cõtra deũ et
cõtra eccłiam/ contra ſacros ordies: g̊ debet ipedi-
re: ſed non põt aliter impedire niſi reuelãdo confeſ-
ſionẽ: g̊ debet eã reuelare. Itẽ in fraterna correptio
ne nõ diciť aliqs proditor criminis: ſi reuelet illud
alicui q̃ poteſt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe: g̊ nec debet dici in
frãgere ſigillũ cõfeſſiõis/ q̃ reuelat illđ alicui bono
viro q̃ põt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe: g̊ ille vir ſanct⁹ debet
reuelare confeſſionẽ decano q̃ poteſt ꝓdeſſe et non
obeſſe. ¶ Contra. Si reuelat/ dicit confitẽs ꝯfeſſio- In oppoſitũ
nẽ reuelatã eſſe: g̊ facit confeſſionẽ odioſam hoibus:
ſed hec eſt cauſa quare nõ debet reuelari confeſſio:
g̊ non debet eã reuelare in hoc caſu. ¶ Quod ꝯcedi Solutio.
mus dicẽtes ꝙ in nullo caſu reuelãda eſt ꝯfeſſio/ niſi
forte ex aliq̃ matrimonio/ vel ex re aliqua q̃ magnũ nu.
detrimẽtũ incurreret/ ⁊ nullũ periculũ imineret ſa-
cramento confeſſionis. Iſte caſus quaſi impoſſibi- Ad rõnem.
lis eſt: nec eſt ſimile de correptione fraterna ⁊ de re-
uelatione ꝯfeſſionis: qꝛ in correptione fraterna non
imminet ꝑiculũ: ſi reueleť ei q̃ poteſt prodeſſe/ ⁊ non
obeſſe: ſed in reuelatione ꝯfeſſionis immineret peri
culũ confeſſionis ſacramẽto: ſi ꝑo reuelet vir ſanct⁹
confeſſionẽ decano/ nichil aliud poteſt facere deca-
nus/ niſi corripere ⁊ monere/ ⁊ ex hoc incurrit odiuʒ
confeſſionis: ⁊ ita nõ reueletur ei q̃ poteſt prodeſſe.
vnde impoſſibile eſt vel fere impoſſibile reuelari cõ
feſſionem ei q̃ poteſt prodeſſe ⁊ non obeſſe. ¶ Si tm̃ Aliť dicitur.
eſſet poſſibile magnũ periculũ immineret eccleſie: ſi
non reuelaretur confeſſio poſſet eam ꝯfeſſor reuela
re ex conſenſu ep̃i/ aliter non. vñ in. xxix. numerorũ
dicitur/ vas quod non habet operculũ nec ligamen
tum deſuper immundum eſt. Uas non habẽs oper- De ſacerdo-
culum eſt ſacerdos reuelãs confeſſionẽ qui non eſt te reuelante.
ſanctificãdus de cetero. i. nõ admittẽdus admiſtra ⁊c.

Ayuntamiento de Madrid

tionē ſacramētoꝝ: q̄ꝛ deponēdus eſt. ¶ Sed de pri= mo caſu adhuc eſt q̄ſtio: ſi ep̄s p̄cipiat ſacerdoti: vt

Alia q̄ſtio incidens.

coniūgat eos matrimonialiter. vtrū teneat̄ ei obedi= re cū ſciat ꝑ confeſſionē ꝙ frater vel pat̄ ei⁹ cogno=

Arguit̄ ꝙ ſic

uit eā: videt̄ ꝙ teneat̄ ei obedire. Si em̄ p̄cipiat rex p̄poſito ſuo ꝙ ſuſpendat iſtū tanq̄ȝ latronē: ⁊ p̄poſit⁹ ſciat eū nō eſſe latronē tenetur obedire in hoc: ſi rex ſentētia lata p̄cipiat licet deceptus ſit. Eodē modo cū ep̄s p̄cipiat quod p̄cipere debet: epiſcopus enim penitus ignorat factū: ⁊ iſti duo oībus modis volūt

Secundo.

coniūgi: ergo tenet̄ ſacerdos obedire. ¶ Itē ꝓbat̄ ꝑ ſimile: petat aliq̄s in publico euchariſtiā quē ſcit ſa cerdos eſſe in mortali pctō ꝑ cōfeſſionē tenet̄ ei da= re licet ſciat ip̄m peccare mortalit̄ ſuſcipiēdo. Eadē ratione debet illos ꝯiūgere: licet ſciat eſſe illegiti=

Euaſio.

mas ꝑſonas ad contrahēdū. ¶ Si dicat̄ ꝙ nō eſt ſi= mile: q̄ꝛ ille q̄ eſt in pctō mortali in inſtāti pōt cōteri ſed illi non poſſunt fieri legitime ꝑſone ad cōtrahē=

ꝯ hoc ar̄.

dū. ¶ Contra. ſi ſciret ip̄m nō conteri nichilominus daret ei ꝓpter vitandū ſcādalū: dn̄s em̄ dedit corp⁹ ſuū iude quē ſciebat nō ꝯteri: g̊ q̄uis ſciat ſacerdos iſtos non poſſe cōtrahere de iure: tn̄ debet eos cōiū= gere ꝓpter vitādū ſcandalū: q̄ꝛ tota ciuitas vult eos cōiūgi: ſi v̊o cōiūgat peccat mortalit̄: q̄ꝛ ſi coniūgat bn̄dicet ergo iſtā: dicet ergo optatiue hec verba: ſis amabilis vt rachel viro: ſapiēs vt rebecca. ⁊c̄. ſȝ iſta

Solutio

nō ſunt optāda iſtis: ergo dicet ꝯ ꝯſciētiā: ergo pec cat mortaliter. ¶ Ad hoc eſt ſolutio ꝙ ſacerdos de bet ſignificare epiſcopo ꝙ ip̄e nō pōt eos ꝯiūgere: ⁊ ꝙ hoc p̄cipiat alij: ſi ergo ep̄s noluerit alij p̄cipere:

ꝯ hoc ar̄.

debet ſacerdos eos coniūgere ꝑ aliū ſacerdotē: qui ꝓferat illa v̊ba nō cōtra ꝯſciētiā ſuā. ¶ Sed ponat̄ ꝙ non poſſit inuenire aliū ſacerdotē: ⁊ ep̄s inſtanter p̄cipiat: vt celebret matrimoniū in hac die: ⁊ tot⁹ po pulus idē inſtanter petat. cū ſacerdos tenet̄ obedi= re ꝑ ſe vel ꝑ aliū: cū nō per aliū poſſit tenet̄ obedire

Solutio.

ꝑ ſe: ergo bn̄dicet eos: ⁊ ita ꝓferet v̊ba illa: et cōtra conſciētiā: ergo peccabit mortalit̄. ¶ Et ad hoc eſt dicendū ꝙ tenet̄ eos bn̄dicere: ⁊ ꝓferet illa v̊ba non in perſona ſua: ſed in perſona eccleſie cuius eſt gene ralis miniſter. vn̄ non dicet contra cōſcientiā ſuā: et ſic non peccabit: ſicut malus p̄lat⁹ nō dicit ꝯtra con ſcientiā ſuā: qn̄ legit euāgeliū dicēdo. Ego ſum pa= ſtor bon⁹: dicit em̄ in ꝑſona xp̄i: ⁊ meretur ſacerdos ſi in caritate eſt ꝓferendo illa verba benedictionis: ꝓpter bonum obedientie: ⁊ ꝓpter vtilitatē eccleſie:

ꝯ hoc ar̄.

⁊ ꝓpter celationē confeſſionis. ¶ Sed ſi meretur vi detur ꝙ non debeat querere aliū ſacerdotem q̄ hoc faciat: magis em̄ debet velle ꝙ ipſe mereat̄ q̄ȝ alius

Solutio.

¶ Et ad hoc dicēdū ꝙ debet q̄rere aliū trib⁹ de cau

Prima cā.

ſis. Prima eſt vt iſti q̄ui volūt ꝯiūgi: vidētes ꝙ ſacer dos inuitus coniūgat eos terreātur ⁊ horreāt tale matrimoniū. Secūda eſt: quia diſplicet ei id qd̄ ſcit

Scd̄a cā.

et ex hoc de facili pōt diſplicere ei ſua actio. Tertia

Tertia cā.

ne forte dicat illa v̊ba contra cōſciētiā ſuā: q̄ꝛ nō oēs ſunt ſpirituales nec oēs intelligunt bonū obediētie

Alia q̄ſtio incidens.

¶ Queritur poſtea de decano q̄ ſcit ꝑ confeſſionem aliquē de canonicis ſuis eſſe irregularē: et capitulū inſtāter petat ab eo ꝙ p̄ſentet illū canonicū ep̄o ad

Ar̄ ꝙ ſic.

ſacros ordines: an debeat ip̄m preſentare an nō? vi= det̄ ꝙ ſic: quia ſi repellat eū videt̄ reuelare ꝯfeſſionē ſicut ſi aliq̄s quē ſcit ꝑ cōfeſſionem ſacerdos eſſe in peccato mortali: petat i publico euchariſtiā: ſi ſacer dos non dat / reuelabit confeſſionē: ergo ſicut ſacer= dos ſine oī difficultate debet illū recipere ad ſacra= mentū euchariſtie: ita ⁊ decan⁹ ſine oī difficultate de bet preſentare illū canonicū ad ſacramētū ordinis.

¶ Sed ꝯtra. Decan⁹ debet impedire pctm̄ illi⁹ ca= nonici inq̄ȝtum poteſt: habet em̄ curā anime illius: ergo tenet̄ impedire ꝓmotionē illius inq̄ȝtū poteſt: ſed poteſt impedire ſine reuelatione cōfeſſiōis: po= nēdo crimen in communi dicens: nullū recipiā ho= die: nullū p̄ſentabo hodie: ſicut dn̄s ꝓiecit crimē in communi dicens: vnus veſtrū me traditur⁹ eſt: er= go non tenet̄ eū p̄ſentare ſine oī difficultate: ⁊ ꝓba= tum eſt oppoſitū. — In oppoſitū

¶ Et ad hoc dicendū ꝙ nō debet eū preſentare: immo debet ꝓijcere crimē in cōmuni dicendo: nullum p̄ſentabo hodie: q̄ꝛ non eſt bonum: et debet aſſignare cauſas aliquas: licet inſufficiētes — Solutio.

Nec eſt ſimile de euchariſtia: q̄ꝛ ibi determinatū eſt tempus quo oēs fideles tenentur ſuſcipere ⁊ cōmu nicare: ſed hic non eſt tempus determinatū quo iſte teneatur ſuſcipere ordines: ſi v̊o coartetur decanus a capitulo: ita ꝙ non poſſit reſiſtere quin p̄ſentet illū non debet illū p̄ſentare ꝑ ſe: ſed ꝑ aliū dando pote= ſtatē ſuam archidyacono vel alicui alij / vt ille vidēs decanū adeo abominari pctm̄ ſuū reſiliat a ꝓpoſito. — Ad rationē.

¶ Item aliquis furatus eſt res eccleſie alicuius: et timens ne ſacerdos hic faciat / cōfitetur furtū illud ſacerdoti hac intentione ne ſacerdos detegat crimē illius: ꝯtingit etiā ꝙ ſacerdos ⁊ multi alij ſciūt ꝙ il= le furatus eſt: q̄ꝛ factū notoriū eſt. Querit̄ an ſacer= dos poſſit accuſare illū? Videt̄ ꝙ nō: q̄ꝛ infringeret ſigillum confeſſiōis. ¶ Sed ꝓbat̄ ꝙ poſſit: q̄ꝛ ſcit vt hō: ergo poteſt reuelare vt hō. ¶ Itē dolus nemini debet patrocinari: ſed ille cōfeſſus doloſe: ergo illa cōfeſſio non debet ei patrocinari: ergo ſacerdos pōt reuelare. — Queritur de alio caſu. Alia q̄ſtio incidens. Ar̄ ꝙ non. In oppoſitū Secundo

¶ Ad hoc dicēdū eſt ꝙ ſi ſacerdos anteq̄ȝ confiteret̄ ille ſciebat furtū illd̄ / potuit ei dicere: nō recipiam te ad confeſſionē / donec illud totū furtum reſtitueris: ſed ſi recipit in cōfeſſione / ſiue āte ſciuit vt hō / ſiue poſt / nullo modo poteſt reuelare: nec va= let: ſcit vt homo / ergo poteſt reuelare: quia ſcit vt de⁹: ⁊ ita totū ſigillatū eſt / nec dol⁹ ei patrocinat̄: q̄ꝛ ſacerdos poteſt multa facere ꝯtra ip̄m: quia poteſt ip̄m excommunicare gn̄ali excōmunicatione: ⁊ pōt ꝑ alios q̄ idē ſciūt ip̄m monere ad reſtitutionem. — Solutio

¶ Quantum poſſit quis differre confeſſionē
¶ Queſtio quinta.

Quinto queritur quantū poſſit aliquis dif ferre cōfeſſionem? ¶ Et videtur ꝙ tenea tur confiteri ſtatim quandocūq̄ȝ peccat: quia ad omnia alia p̄cepta tenemur pro loco ⁊ tempore. vn̄ tenemur honorare pa rentes tantūcūq̄ȝ quandocunq̄ȝ locus et tempus ſe offerūt: ergo ad hoc p̄ceptū. Confitemini alterutrū pctā veſtra: tenemur quādocūq̄ȝ tēpus ſe offert: ſed quandocūq̄ȝ aliquis pctm̄ habet tempus offert ſe tē pus em̄ vt euomat virus pctī per confeſſionē vt eua dat manus diaboli: ergo tenetur confiteri quando= cunq̄ȝ peccat / vel pctm̄ habet. — Ar̄ ꝙ ſic.

¶ Itē in eccleſiaſtico Non tardes ad dn̄m conuerti ⁊ non differas de die in diem ⁊ ꝙ ſine termino debet̄ / ſtatim debet̄: ⁊ ita vi detur ꝙ ſtatim teneamur confiteri quādocūq̄ȝ pec= camus: ⁊ ita non eſt differēda cōfeſſio. — Secundo

¶ Itē cōſiliū dei eſt / vt non tardem⁹ conuerti ad dn̄m: conſilium — Tertio

Ayuntamiento de Madrid

Figura. diaboli eſt vt tardem⁹. vñ in ꝓphete. Vox cantãtis in feneſtra/⁊ coruus in ſuperliminari: cantat enĩ dia bolus in feneſtris quinqȝ ſenſuũ: puocãs hoies ad varios riſus ⁊ varia gaudia: ⁊ eſt in ſupliminari rationis qđ debet eſſe tinctũ ſanguine agni: ſemꝑ ei de bemus habere in mẽoria paſſionẽ xp̄i: ſed diabolus exiſtẽs in ſuplimiari rõnis ſemꝑ ꝓcraſtinat dicit ei hoi. Tu iuuenis es: bñ potes adhuc expectare vſqȝ ad ſenectutẽ: ſȝ dãnant pctõres: q: nõ acceſcũt cõſi liis dei ⁊ acqeſcũt ꝯſiliis diaboli: vt habet i ꝑicipio ꝓuerbioꝝ: ğ nõ eſt differẽda ꝯfeſſio quã diabol⁹ cõ

Quarto. ſuluit differri. ¶ Itẽ ſolet dici ꝙ põt aliqs differre cõ

Ꝯ hoc ar. feſſionẽ expectando diſcretiorẽ ſacerdotẽ. ¶ Sed ꝯ Neqȝ q̄ plãtat neqȝ q̄ rigat aliqd eſt: ſed q̄ icremẽtũ ꝓſtat ſcȝ de⁹: ğ nõ eſt expectãd⁹ diſcretior ſacerdos cũ ꝑ minus diſcretũ ifundat grãm de⁹: vt ꝑ magis

Secundo diſcretũ. ¶ Itẽ ꝟtus ſacramẽtoꝝ nõ ꝯſiſtit in meritis miniſtroꝝ: vt dicit auguſtin⁹: ipſi enĩ nõ ſunt niſi canales ꝑ quos fluit aqua ſpũſſcti ad areolas .i. ad corda fideliũ: ergo nõ eſt expectãdus diſcretior ſa=

Tertio. cerdos. ¶ Item baptiſm⁹ tñ valet ſi def ꝑ malum quãtũ ſi def ꝑ bonũ: ⁊ alia ſacra ſimilit̃: ergo ⁊ pnia.

Quarto. ¶ Item ſolet dici ꝙ ꝓpter ſcandalũ poſſet differri cõfeſſio: ſicut ſi aliq̄ ꝟgo repetet̃ ⁊ ſollicitet̃ a ſacer= dote ſuo fatuo luxurioſo/põt differre ꝯfeſſionem ne ipſa ꝓuocet̃ ad luxuriã: ſi enĩ ꝓpter ſcãdalũ alteri⁹

Ꝯ hoc ar. licitũ eſt dimittere ꝯfeſſionẽ: multofortius ꝓpt̃ ſcã dalũ ꝓpriũ. ¶ Sed ꝯtra. inſtat dies paſ. qñ tenẽtur fideles cõmunicare: aut ipſa ꝯfitebit̃: aut nõ: ſi ꝯfite bitur: ergo nõ dimittet ꝓpter ſcandalum: ergo nec

Solutio. prius debebat dimittere: ſi nõ cõfitebit̃: ergo cõmu

Ad primum nicabit ſine ꝯfeſſiõe: ergo peccabit mortalit̃. ¶ So lutio. Ad primo obiectũ dicim⁹ ꝙ aliqs põt differ= re cõfeſſionẽ: vſqȝ ad temp⁹ determinatũ ab eccl'ia:

Nota. ſcȝ vſqȝ ad tẽpus quadrageſime/nec eſt ſile de aliis ꝑceptis: quia ꝑceptũ cõfeſſiõis que fit hoi eſt de ad ditiõibus: ⁊ adimpletionibus quas fecit dñs in euã gelio. qui non venit legẽ ſoluere: ſed adimplere ⁊ ꝑ= cipue inſtituta eſt: quia fideles debent comedere pa nem angeloꝝ in die paſche. vnde prius ſe debent ꝓ

Paulus. bare ⁊ purgare per ꝯfeſſionẽ. ⁊ ſic ꝓbati de pane illo edant ⁊ de calice bibant: vt dicit apoſtolus. vnde

Conſilium. vſqȝ ad tẽp⁹ quadrageſime poſſunt fideles differre confeſſionẽ. ꝯſiliũ aũt perfectiõis eſt ſepiſſime ꝯfite ri: ſaltem ter in anno: tribus feſtiuitatib⁹ magnis: q̄ celebrãtur in no. te. ⁊ celebrãtur in ve. maxime illi q̄

Ad ſcđm. ſunt in ſacris ordinib⁹ cõſtituti in anno ter vel ſepi⁹ debẽt ꝯfiteri. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicimus ꝙ alius modus confitẽdi ad dñm eſt ꝗ ꝑ cõfeſſionem. vñ in pſalmo: dixi confitebor ⁊ tu remiſiſti. ⁊c. dicim⁹ etiã

Ad tertium ꝙ hec eſt falſa: ꝯfeſſio ſine termino debetur imo cũ termino ſcȝ in quadrageſima. ¶ Ad tertio obiectũ dicim⁹ ꝙ diabolus ꝓcraſtinat ꝯuerſionẽ ⁊ ꝓcraſti nat ꝯfeſſionẽ: ꝓcraſtinatiõi aũt diaboli/nullomõ cõ ſentiendũ eſt: ſed ꝓcraſtinatiõi rõnabili põt aliquis cõſentire ſine peccato. Aliquis enĩ aliqñ conſentit ſuggeſtioni diaboli: ⁊ nõ peccat/immo meret̃: ſicut cũ diabolus credit aliquẽ inſtabilẽ: ⁊ ſuggerit ei ꝙ i tret religionẽ: vt poſtea exeat ⁊ ille itrat ⁊ poſtea nõ

Ad quartũ. exit: non peccauit ille itrãdo: ſed diabolus decept⁹ fuit. ¶ Ad quarto obiectũ dicim⁹ ꝙ licitũ eſt differ re ꝯfeſſionẽ expectãdo diſcretiorẽ ſacerdotẽ: ita tñ ꝙ de licẽtia ſacerdotis ſui ꝯfitẽs ꝯfiteat̃ alii ſacerdo ti diſcretiori: ⁊ bonũ eſt cõfiteri ꝓprio ſacerdoti: qui habet claues ⁊ ꝑtãtẽ dimittẽdi aliquid de peniten= Nota. tia qđ non habet alius ſacerdos: ſed non expectat̃ alius ſacerdos diſcretior ꝓpter eſſentiã penitentie: ſed quia multa ſunt annexa pnie q̄ non ſunt annexa aliis: ſicut ꝑdicatio exhortatio ⁊ cognitio pcti q̄ me lius ſcit diſcretior ſacerdos ꝗ min⁹ diſcret⁹. ¶ Ad Ad vltimũ. vltimo obiectũ dicunt magiſtri ⁊ bñ: ꝙ ſi inſtet dies paſche debet illa ꝟgo ꝯfiteri ſacerdoti ſuo qñ eccle ſia plena eſt populo: vel debet ducere ſecũ patrem ⁊ matrẽ: ne ſacerdos poſſit ei aliquã violẽtiã inferre.

¶ Utrum teneamur confiteri venialia.
¶ Ultima queſtio.

Ultimo queritur vtrum teneamur confite ri venialia: Et videtur q̄ ſic: q: dicit btũs Jacobus. Confitemini alterutrũ peccata Ꝯ ꝙ ſic veſtra: ⁊ intelligitur hoc de mortalibus ⁊ venialibus: ergo tenemur confiteri venia lia/vt habetur in gloſa: ergo ꝑceptũ de ꝯfeſſiõe pec catoꝝ extendit̃ ad venialia. ¶ Item ſup illũ locum Secundo. dicit gloſa: coequalibus grauiorib⁹ q̄tidiana ⁊ leuia grauioris lepre imũdiciã ſacerdoti pãdam⁹: ğ coe= qualibus tenentur ꝯfiteri venialia: hoc aũt nõ obſer uat eccleſia. ¶ Item ſuper eundem locũ dicit gloſa Tertio. neqȝ enĩ ſine cõfeſſione emũdamus pctã q̄ nequeũt dimitti: ⁊ loquimur de mortalibus ⁊ venialibus: er go venialia non queũt dimitti ſine confeſſione: ergo tenemur ꝯfiteri venialia. ¶ Item q̄cũqȝ offẽdit deũ Quarto. tenetur ſatiſfacere: ſed q̄ peccat venialiter offendit deũ: ergo tenetur ſatiſfacere: ſed ois ſatiſfactio de peccato eſt ſm iudicium ſacerdotis: quia iudicium lepre ad ſacerdotẽ pertinet: ergo cũ teneamur ſatiſ facere de venialibus/tenemur illa ꝯfiteri ſacerdoti. ¶ Itẽ eſto ꝙ aliqs ſatiſfaciat de venialib⁹/hec pena Quinto. debetur ei de iuſticia: ergo hmõi ſatiſfactio eſt op⁹ iuſticie: ſed ad opa iuſticie tenet̃ iſte: quia vel ad oia opa tenemur virtutum vel ad nulla: ergo iſte tenet̃ ſatiſfacere de venialibus: ergo tenetur illa cõfiteri. ¶ Item eſto ꝙ inſtet dies paſche qñ qlibet tenet̃ cõ Sexto. fiteri/⁊ ponatur ꝙ iſte nõ habeat niſi venialia: ⁊ hoc ſciat ſi etiã haberet veniale de quo dubitaret an eẽt mortale: ſine dubio tenetur illud ꝯfiteri: ide ſic iſte tenetur cõfiteri peccata: ſi enĩ dixerim⁹ ꝙ pctm non habemus noſipſos seducimus: ⁊ ꝟitas in nobis nõ eſt: ſicut dicit beat⁹ Jo. tenetur ergo iſte ꝯfiteri pec cata ſua q̄ habet: ſed nõ habet niſi venialia: ⁊ hoc ſcit ergo tenetur ꝯfiteri ſciẽter venialia. ¶ Sed ꝯ. penitẽ In oppoſitũ tia eſt ſcđa tabula poſt naufragium: ſed per veniale non patitur hõ naufragiũ: quia per veniale nõ fran= gitur nauis cordis: ergo de venialibus non tenetur penitere: ergo non tenemur ꝯfiteri venialia. ¶ Itẽ Secundo. venialia bene dimittuntur poſt mortẽ: ſicut dicunt ſancti: ergo aliter poſſunt dimitti ꝗ ꝑ cõfeſſionẽ: ğ nõ tenemur illa cõfiteri: ſi enĩ alterutro duoꝝ modo rũ poſſumus illa euadere/nõ tenemur de neceſſitate ad alterũ: ſicut ſi alterutri duoꝝ in extrema neceſſi= tate poſitoꝝ dãdo denariũ abſolur⁹ ſum: nõ teneor dare alteri determinate. ¶ Itẽ venialia nõ ſunt i ꝓ Tertio. hibitiõe: ğ emẽda de ipſis nõ eſt i ꝑcepto: ğ nõ tene= mur cõfiteri venialia. ¶ Quod ꝯcedim⁹. ſimplicit̃ Solutio enĩ ⁊ abſolute nõ tenemur ꝯfiteri venialia: ſed in ca= ſu tenemur: bonũ ⁊ ꝑfectionis eſt illa cõfiteri. Et ad Ad auctori= auctoritatẽ beati Jacobi dicimus ꝙ quãtũ ad mor= tatem.

Ayuntamiento de Madrid

Ad aliud. talia eſt ꝓceptũ: q̃tũ ad venialia/ conſilium. ¶ Ad il
lud qđ dicit glo. coequalibus q̃tidiana ꝛ leuia dãda
prepoſitin⁹. ſunt Dicim⁹ ſicut dicebat Prepoſitin⁹: ꝙ hoc obſer
uat eccleſia in q̃buſdã eccleſijs: q̃ñ fit generalis con
feſſio in prima ꝛ cõpletorio: facit enim confeſſionem
in prima vt pure ſeruiat deo: in cõpletorio: vt poſtea
quieſcat in deo: ꝛ in quibuſdam eccleſijs: duo ꝛ duo
in illa hora confitentur adinuicem q̃tidiana ꝛ leuia:
ſicut fenum ꝛ ſtipulam q̃ dimittuntur per orationeꝫ
Ad aliud. dñicam: ꝛ per aſperſionem aque benedicte. ¶ Ad il
lud quod obijcitur ꝙ ſine cõfeſſionis emenda pctã
non queunt dimitti: verum eſt in p̃ſenti: maxime de
magnis venialibus que dicũtur ligna: intelligendũ
eſt ꝙ ſine ꝯfeſſione nõ dimittũtur in p̃ſenti ſed fenũ
ꝛ ſtipula aliter dimittũtur de facili ſicut dictum eſt.
Ad aliud. ¶ Ad alia dicim⁹ ꝙ hec eſt falſa. Quicũqꝫ offendit
deũ tenet ſatiſfacere: niſi itelligat tñ de offenſa trãſ
greſſionis ꝛ omiſſionis que recipiũt ꝓceptionẽ ꝛ ꝓ-
Ad aliud. hibitionẽ. ¶ Ad aliud dicimus ꝙ cũ aliquis ſatiſfa
cit de venialibus illa ſatiſfactio eſt opus iuſticie: ſed
nõ eſt de rigore iuſticie: ſed de equitate. habet eñ iu
ſticia q̃dam de rigore ſuo ꝛ ad illa tenemur: ꝛ habet
quedã q̃ ſunt de equitate iuſticie ꝛ liberalitate: ꝛ ad
illa non tenemur: ſicut ſi aliq̃s in tẽpore cariſtie det
nõ ſolũ ſuꝑflua: ſed etiam multa de neceſſarijs: dare
de neceſſarijs eſt opus iuſticie: tñ ad illud nõ tenet:
quia nõ eſt de rigore iuſticie: ſed de equitate ꝛ libera
litate: patet ergo ꝙ nõ valet hec argumentatio. Sa
tiſfactio de veniali eſt op⁹ iuſticie: ergo tenemur ad illã
Ad aliud. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimus ꝙ in illo caſu tenet
Ad vltimuꝫ ille q̃ non habet niſi venialia confiteri illa maxime
cũ ſacerdos diſcretus querit ab illo: an ſit cõſuetus
in ꝟbis ocioſis: an ſit curioſus in audiẽdis rumori-
bus: tales ſolent eſſe viri contẽplatiui q̃ non habent
niſi venialia: ꝛ i iſtis habet locũ hec auctoritas: vita
ſti grãdia caue ne obruaris arena: ergo ꝓpter bonũ
obediẽtie: ꝛ ꝓpter bonũ ꝟitatis: qꝛ nõ debet ꝯfitens
mẽtiri de q̃b⁹ nouit: tenet i hoc caſu ꝯfiteri venialia

¶ De ſatiſfactione ꝛ primo q̃ ſit ſatiſfactio ꝛ q̃
efficacia eius. Quartum capitulum.

DIcto de contritione ꝛ cõfeſſione: dicendũ
eſt de operis ſatiſfactione: ſicut eñ deuꝫ
tribus modis offendimus: ſcꝫ corde/ ore/
et ope: ita iuſtũ eſt vt ei tribus modis ſa-
tiſfaciamus. Corde per contritionem.
De via triuꝫ dierum. Ore per confeſſionẽ. Opere ꝑ ſatiſfactionẽ: hoc eſt
illud triduũ de quo dicit moyſes i exodo: ibim⁹ viã
triũ dierũ in ſolitudinem: vt ſacrificem⁹ deo noſtro
Triduũ illud eſt ꝯtritio/ ꝯfeſſio/ ꝛ ſatiſfactio exteri-
or. ꝛ dicit dies quia tũc eſt vtilis ſatiſfactio iterior ꝛ
exterior/ q̃ñ hõ videt feditatẽ peccati ſui ꝛ abomi-
nabitur illud: ꝛ poſtq̃ꝫ ſatiſfecit ſufficienter: tũc põt
Notandum. immolare dignas hoſtias ſpũales deo. ¶ Circa ſa-
tiſfactionẽ primo notandũ eſt quid ſit ſatiſfactio: et
q̃ ſit efficacia ſatiſfactiõis. Scđo de ſpeciebus ſatiſ
factionis. Tertio de ſatiſfactione quã facit aliq̃s ꝓ
alio: ſicut de miſſis ꝛ alijs ſuffragijs. Quarto de ſa-
tiſfactione q̃ iniungitur maior/ vel minor condigna
Quinto de ſolẽni penitẽtia. Sexto de reſtitutione.
Gregorius vtrũ ſit pars ſatiſfactiõis. ¶ Diffinit aũt beat⁹ gre-
diffinit ſatiſ- gorius ſatiſfactionẽ hoc modo. Satiſfactio eſt cau-
factionem. ſas pcti excidere: ꝛ ſuggeſtionib⁹ eoꝝ aditũ non in-
ꝯ hanc aĩ. dulgere. Sed q̃ abſtinet a peccato cũ ꝓpoſito non

peccandi cauſas peccatoꝝ excidit: ꝛ eoꝝ ſuggeſtio
nibus aditũ nõ indulget: q̃cũqꝫ ergo abſtinet a pctõ
cũ ꝓpoſito non peccãdi ſatiſfacit. ¶ Idem videt qđ Secundo.
dicitur in yſa. Nunq̃d tale eſt ieiuniũ qđ elegi: nũq̃d
contorquere quaſi circulũ caput ſuũ ꝛ ſaccũ: ꝛ cine-
rẽ ſternere nõne hoc eſt magis ieiuniũ qđ elegi diſ-
ſolue colligationes ipietatis. ꝛc. ꝛ ſuꝑ illũ locũ di-
cit ꝓlog⁹ beati Hiero. Non ieiunat q̃ abſtinet a car Confirmat.
nibus naturalibus/ ꝛ veſcitur carnibus draconis. i.
diaboli: carnes diaboli ſunt inuidia/ detractio/ ꝯten
tio/ pugna/ ꝛ hmõi: ergo abſtinere a pctõ eſt ieiuniũ
quod elegit dñs/ ꝛ conſtat ꝙ ieiunare ꝛ ſatiſfacere:
ergo abſtinere a pctõ eſt ſatiſfacere. ¶ Contra. et ſi In oppoſitũ
nunq̃ꝫ peccaſſet tenet tñ abſtinere a pctõ/ ꝛ abſtinere
nõ eſt ſatiſfactio: ergo abſtinere a pctõ nõ eſt ſatiſfactio
¶ Item videt ꝙ ſatiſfactio exterior nõ ſit iniũgẽda Secundo
penitẽti: qꝛ minores ſacerdotes debẽt imitari ſacer
dotẽ ſummũ q̃ eſt regula ipſoꝝ: ſed ſummus ſacer-
dos. ſ. xp̃s mulieri deꝓhenſe in adulterio nõ iniũgit
aliud niſi abſtinere a pctõ dicẽs: vade ꝛ amplius no
li peccare: ergo minores ſacerdotes nõ debẽt iniũgere
aliud: ergo nõ debẽt iniũgere exteriores ſatiſfactiones
¶ Item in infinitũ magis dolet ꝟe penitẽs de pctõ Tertio
ſuo q̃ꝫ doleat de alienatione pecunie ſue: qꝛ ꝟe peni
tens caritatẽ habet: ꝛ caritas in infinitũ magis odit
pctm̃ q̃ꝫ omiſſionẽ pecunie: pctm̃ eñ ſumme odibile
eſt: ergo ꝟe penitẽs in infinitũ magis dolet de pctõ
q̃ꝫ doleat de alienatiõe pecunie ſue: ergo in infinitũ
magis punit ſe ꝟe penitẽs ꝑ cõtritionẽ q̃ꝫ puniat ſe
in largitione elemoſinaꝝ: ergo q̃tũlibet parua con
tritio in infinitũ magis ſatiſfacit q̃ꝫ elemoſinaꝝ lar-
gitio: ſed cõſtat ꝙ elemoſinaꝝ largitio aliquãtã par
tem pene tollit: immo magnã partẽ. vnde dicit date
elemoſinã ꝛ oĩa mũda ſunt vobis: ergo per quãtũli-
bet paruam cõtritionem tota pena tollitur: ergo nõ
eſt iniungenda exterior ſatiſfactio. ¶ Solutio. Ad Solutio.
hoc dicitur ꝙ ſacerdos quedã iniũgit ad fundamẽ-
tũ ſatiſfactiõis/ ſcꝫ abſtinere a pctõ: q̃dã iniũgit ad
expeditionẽ ſatiſfactionis: ſicut iniũgit vitare ꝯſor-
tia maloꝝ: corrũpũt eñ bonos mores colloq̃a pra-
ua. vñ dictum eſt in Loth. Noli reſpicere poſt tergũ Nota.
tuũ/ nec ſtes in omni loco circa regionẽ: ſed in mõte
ſaluum te fac. quedam iniũgit ad ipſam ſubſtãtiam
ſatiſfactionis: vt ieiunare: dare elemoſinas/ peregri
natiões/ diſciplinas: ꝛ hmõi q̃dã iniungit ad perfe-
ctionem ꝛ plenitudinem/ ꝛ ſecuritatẽ ſatiſfactionis
vt opera ſuꝑerogatiõis. ¶ Ad primo ergo obiectũ Ad primũ.
dicimus ꝙ abſtinere a pctõ fundamentũ eſt ſatiſfa-
ctionis: ſed nõ eſt ipm̃ ſatiſfacere. ¶ Sed ſciendũ ꝙ Duplex ex-
duplex eſt exciſio cauſarũ peccati: quedam eñ ſim- ciſio cauſaꝝ.
plex ꝛ conſiſtit in abſtinẽtia a peccato: q̃dam eñ eſt
violẽta ꝛ per cõtrarietatem: ſicut cum per ieiunium
excidam⁹ cauſam luxurie/ ꝛ gule: ꝛ per dationẽ ele-
moſinarũ cauſam auaricie/ ꝛ ſic ſumitur excidere a
Gregorio in diffinitiõe ſatiſfactionis. vñ hec eſt fal
ſa: abſtinere a pctõ eſt excidere cauſas pctõrum: et
ſic ſoluitur primo obiectum ꝑ iteremptionẽ. ¶ Ad Ad ſecundũ
ſcđo obiectum dicimus ꝙ ieiuniũ iudeorum quod
erat ex ypocriſi nõ approbat dñs: quia non abſtine-
bant a peccato: ſed ieiunium quod cõſiſtit in diſſolu
tione colligationũ in peccatis approbat: ſed diſſol-
uere non ſumitur ibi ꝓ ſimplici abſtinentia a pecca
to: ſed diſſolutione violenta q̃ fallit per contrarieta

Ayuntamiento de Madrid

Ad tertium. tem. ¶ Ad tertio obiectum dicimus ꝙ minores ſa
cerdotes debẽt imitari ſummũ ſacerdotẽ in ỽtuti=
bus q̇bus aſſimilanť deo: ſed in potẽtia ⁊ ſciẽtia nõ
poſſunt ipſum imitari/ nec debent. vñ quia domin⁹
vidit mulierẽ illam perfecte punitã ꝑ contritionem
Figura. et erubeſcẽtiam quam paſſa eſt coram hominibus:
ꝓpter hoc non iniũgit ei penitentiã exteriorẽ: ſuffi=
cit em̃ aliquãdo cõtritio ad delẽdũ totã penã. vñ in
ſpũ vehemẽti ꝯteres naues tharſis: ꝓ vehemẽti em̃
contritione conteriť totaliter peccatũ eoꝝ: qui ex=
plorant gaudia vana: ſed ſi contritio nõ ſufficit iniũ
genda eſt ſatiſfactio exterior: ſicut dñs innuit alibi
dicẽs hoc genus demonioꝝ nõ eiiciť niſi in orone ⁊
ieiunio: ⁊ quia minores ſacerdotes nõ vidẽt an con
tritio ſufficiat ad delendũ totã penã: ꝓpter hoc iniũ
Ad vltimũ. gunt exteriorẽ ſatiſfactionẽ. ¶ Ad vltimo obiectũ
dicim⁹ ꝙ hec argumẽtatio nõ valet: iſte in infinitũ
magis dolet de pctõ ſuo: ꝙ̃ de alienatione pecunie
ſue: ergo in infinitũ magis punit ſe ꝑ ꝯtritionẽ ꝙ̃ ꝑ da=
tionẽ elemoſinaꝝ: ⁊ hoc eſt q² dolor de alienatione
pecunie ſue nõ eſt pena ſatiſfaciẽs in elemoſinarum
largitione q² forte nõ eſt ibi dolor talis: ſed ipã alie
natio pecunie vł trãſlatio i ꝓximũ ẽ pena ſatiſfaciẽs
q̃o incidens. ¶ Sed q̃ri põt an concluſio ſit ỽa: ⁊ dicimus ꝙ fal=
ſa: non q̇libet in infinitũ penitẽs magis ſatiſfacit ꝑ
ꝯtritionẽ: ꝙ̃ ꝑ elemoſinaꝝ largitionẽ: licet em̃ pena
q̃ eſt in contritione improportionabilis eſt ſm intẽ=
ſionẽ pene q̃ eſt tranſlatione pecunie i ꝓximũ: tamẽ
Actus exte= ille due ꝓportionales ſunt q̃tũ ad vim merendi re
rior ⁊ iterior miſſionẽ peccatoꝝ: cõmunicãt em̃ fontẽ meriti/ ſcꝫ
caritatẽ: ſicut forte volũtas bona ⁊ opus exteri⁹ im
proportionalia ſunt ſm intenſionẽ: ſed q̃tum ad me
ritum vite eterne equalia ſunt: quia cõmunicant fõ
tem meriti: ſcꝫ caritatẽ. Eodẽ modo in mala volun=
tate ⁊ ope exteriori: equalia em̃ ſunt q̃tum ad deme
ritũ: licet ſm intenſionẽ ſint improportionabilia et
ſicut per actiones aie meremur vitã eternã: ita per
actiones anime meremur remiſſionẽ pene: et ſimili
ter per actiones corpis meremur remiſſionẽ pene:
quia nõ ſanat oculũ qđ ſanat calcaneũ: ꝙ aũt aliena
tiones pecunie pena ſint: patꝫ ergo ꝑ hoc qđ dicit apl's
de q̇buſdã fidelibus ꝙ refecerũt ſpm̃ ſanctũ: ergo con=
ſolatio eſt ſanctis in hoc ꝙ ſuſtentať vita eoꝝ. vñ le=
In canticis. ua eius ſub capite meo. i. temporalia ſub mente ad
ſuſtentationẽ vite: ꝓpter hoc em̃ poniť ſub euãgelio
puluinar: q² cert⁹ debet eſſe ꝑdicator de tẽporalib⁹
ſi ergo receptio neceſſarioꝝ conſolatio eſt ſctis: trãſ
latio ſiue alienatio pecunie pena eſt illis q̇ dãt non
dico caritati: que reputat temporalia vt ſtercora.

¶ De ſpeciebus ſatiſfactionis.

¶ Secunda queſtio.

SEcũdo q̃riť de ſpeciebus ſatiſfactiõis: q̇
ſunt tres ſcꝫ ieiuniũ/ oratio/ elemoſina. de
Auguſtinus q̇bus dicit auguſtin⁹. Si vis orõnẽ tuaꝫ
Nota de aliſ euolare ad dñm: fac ei duas alas: ſcꝫ ieiu
orationis. niũ ⁊ elemoſinã: ieiuniũ em̃ tollit põd⁹ carnis ſiue
luxurie: elemoſina ỽo tollit pondus auaricie: ⁊ ipſa
hũilitas orõnis tollit pondus ſupbie: ⁊ iſtis tribus
ponderib⁹ ſublatis fit oro leuis ⁊ põt volare ad deũ
Ieronimus. de iſtis dicit ieronym⁹. Nõ ſanat oculũ qđ ſanat cal
caneũ. ieiunio ſananť peſtes corpis/ orõne ſanantur
af. de orõne. peſtes mẽtis. ¶ Sed videť ꝙ oro non ſit ſatiſfacto
ria: quia dicitur i eccleſiaſte. Muſce morientes ꝑdũt
ſuauitatẽ vnguẽti. i. orõnis: ergo oro eſt ſuaue vn=
guẽtũ: ergo oro eſt ſuauis: ergo delectabilis: non ergo
penalis: ergo nõ eſt ſatiſfactoria: q² nichil ſatiſfacit
ꝓ pena niſi ſit penale: ergo oro nõ ẽ ſpecies ſatiſfaciẽs.
¶ Idẽ videť qđ diciť in apocalypſi: Phyalas aureas Confirmať.
plenas odoramentoꝝ q̃ ſunt orones ſanctoꝝ. Et in
exodo: facies thimiama ſuauiſſimi odoris dño: qđ
ſignificat oronem: ⁊ ita oro ſuauiſſima eſt: ⁊ inde vt
prius. ¶ Si dicať ꝙ ille q̇ deuote orat afflictionem Euaſio.
quãdã mentis habet: ⁊ ita penã: gr̃a cuius eſt oro
penalis ⁊ ſatiſfactoria: ergo ſm hoc oro deuota do ꝯ hoc af.
lorem habet: non niſi de pctõ: ſed dolor de peccato
contritio eſt: ergo oroni deuote coniũcta eſt contritio:
ergo gr̃a cõtritionis eſt oro ſatiſfactoria: ergo non eſt
ſatiſfactoria: aliter ꝙ̃ contritio: ergo oro nõ eſt ſpecies
ſatiſfactiõis exterioris. ¶ Item obiiciť de elemoſi Iterũ af.
na: aut em̃ eſt ſatiſfactoria inquãtũ penalis tantum:
aut inquãtũ ex caritate tm̃: aut inquantũ vtrũqꝫ ha=
bet ⁊ non inquãtum ex caritate tm̃: ſic em̃ opera oia
facta ex caritate eſſent ſatiſfactoria: ſi inquantũ pe
nalis tantũ: ergo ſi fiat extra caritatẽ ſatiſfactoria eſt:
quod eſt contra ꝑdicta. Itẽ ſi inquãtum penalis: er=
go q̃ magis penalis ẽ magis eſt ſatiſfactoria: quod
etiã videtur ꝑ hoc quod dicit dñs in euangelio: ꝙ vi De vidua.
dua q̃ poſuit duo minuta in gazophilaciũ: plus oi=
bus miſit: q² omnem victũ ſuum quẽ habuit miſit: ergo
aliis paribus meruit plus ꝙ̃ Zache⁹: ſed aliis pari
bus non meruit plus quãtũ ad vitã eternam: ergo
plus meruit quãtũ ad dimiſſionẽ pene: ergo elemo=
ſina q̃ magis penalis eſt/ magis eſt ſatiſfactoria: ſed
q̃ habuit minorem caritatem/ magis penalis eſt: er
go ſi duo habeant inequales caritates/ ⁊ dent equa
les elemoſinas magis ſatiſfacit q̇ minorem carita=
tem habet: ⁊ ita minoritas caritatis fit alii in ꝑiudi
cium qđ eſſe non debet. ¶ Itẽ dicit apoſtolus: hy= Ad idem.
larem datorem diligit deus: ergo hylaritas dandi
nõ minuit meritũ: imo poti⁹ auget: ſed vbi maior ca
ritas/ maior hylaritas: ergo nõ min⁹ ſatiſfacit q̇ ma
iorẽ habet caritatẽ. Eadẽ eſt obiectio ſi dicať ꝙ in= Eodẽ mõ af
quantũ eſt penalis/ ⁊ ex caritate eſt elemoſina ſatiſ=
factoria. ¶ Itẽ non ſanat oculũ qđ ſanat calcaneũ: Iterũ af.
quia ſm diuerſos morbos corporales/ diuerſe ſunt
medicine corporales: ita ſm diuerſos morbos ſpiri
tuales/ ſunt diuerſe medicine ſpũales: ſꝫ datio ele=
moſine non habet contrarietatẽ niſi cũ auaricia: er=
go nõ ſanat niſi auariciã. q̇d eſt ergo quod dicitur i
euãgelio. Date elemoſinã ⁊ ecce oia mũda ſunt vo=
bis. ¶ Solutio Ad primo ergo obiectũ dicimus ꝙ Solutio.
ſicut quoddã vnguentũ materiale eſt ſuaue ⁊ odore Ad primum
⁊ tactu: ⁊ quoddã ſuaue eſt odore: ſed aſpum tactu/
⁊ per aſperitatẽ illam ſanat: ſic etiam eſt in oratione
que eſt ſpirituale vnguentum: quedam em̃ oro tota
liter delectabilis eſt: ſicut oro viri contemplatiui/ q̃
eſt immediate ad gaudia eterna/ ⁊ talis oratio non
eſt penalis. vnde non eſt ſatiſfactoria: ⁊ eſt quedam
oro habens aliquid amaritudinis quod ſignificatũ
eſt per hoc ꝙ dñs iuſſit poni ſtactẽ ⁊ murram i cõpo
ſitione thimiamatis: quedam em̃ oro ꝓuocatiua eſt
fletus. ¶ Sed multiplex eſt fletus: quidã eſt ꝓ pec= Multiplex
cato/ ⁊ illa oro que non habet alium fletum/ niſi pro eſt fletus.
peccato ipſo nõ eſt aliter ſatiſfactoria ꝙ̃ ꝯtritio: ſed
eſt quidam fletus ꝓ dilatione patrie/ vel ꝓ longa=
tione huius incolatus: ſicut diciť in ꝓuerbiis: ſpes

Ayuntamiento de Madrid

que differt affligit aiam: ⁊ oratio q̄ hmōi afflictionē
habet: ſatiſfactio eſt ꝑ modū ſatiſfactionis exterio=
Ad ſecundū ris: ⁊ ſic patet ſolutio ad primo obiectū. ¶ Ad ſc̄do
Duo reqrūt obiectū dicim⁹ ꝙ diuiſio illa īſufficiēs eſt. datio em̄
ī ſatiſfactiōe elemoſyne nō eſt ſatiſfactio: q̄r penalis tm̄: vel q̄r ex
charitate tm̄: vel q̄r ex charitate / vel q̄r penalis: ſʒ q̄r
in charitate ⁊ penalis. vt hoc qđ dr̄ ī charitate ſit q̄ſi
materia ⁊ fundamentū ſatiſfactiōis. ⁊ ꝙ dicitur pe=
Exemplū. nalis ſit ꝑfectio ſanitatꝭ. ſicut acerbitas lexiuie cali
de mūdat: non inquantū acerbitas tantū nec calore
quia calor nō habet hanc vim / ſed inquantū lexiuia
Aliud exem eſt acerba in calore. ſimiliter bon⁹ color non inquā=
plum. tū bonus tm̄ eſt pulchritudo: ſed q̄r bon⁹ ī bona di=
Actio nō dr̄ ſpoſitiōe partiū: actio vero ſatiſfactio nō dicitur pe
penalis re= nalis reſpectu charitatis: ſed quātū ad naturā ⁊ for
ſpectu chari tunā: quātū aūt ad naturā: ſicut ieiunare magꝭ ē pe=
tatis. nale colerico q̄ꝫ fleumatico. vñ magis ſatiſfactoriū
quātū ad fortunā. ſicut dare pecuniā magꝭ eſt pena
le pauperi q̄ꝫ diuiti. vñ ſi aliq̄s fleumatic⁹ ſit cui nul
lo modo penale ſit ieiunare nō eſt ſatiſfactorium ei:
valet tñ ei ad multa: ſicut ad vitā eternā. ſi ſit ex cha
Nota dilige ritate ⁊ ad pctm̄ luxurie: vel poſſet dici ꝙ ſatiſfacto
ter. riū eſt ei: nec dicit̄ penale reſpectu huius nature vel
illius / ſed reſpectu nature bene diſpoſite vel medio
criter: ſicut ꝓbabile dicit̄ qđ videtur nō excellēter
acuto / nō vehemēter obtuſo: ſʒ mediocrit̄ diſpoſito
Ad vltimū. ¶ Ad vltio obiectū dicim⁹ ꝙ elemoſyna ſanat aua
Nota quō riciā ꝑ modū ꝯtrarietatis: ſed illa ſanat vitia ꝑ acci
elemoſyna dens. ꝑ opa em̄ mie meremur augmētū charitatis:
ſanat. charitas autē ꝑ effectū purgat oīa vitia. vnde di=
De magda= citur de magdalena. Dimiſſa ſunt ei peccata multa
lena. quoniā dilexit multū. fleuit multū: ⁊ quia fleuit mul
tum dimiſſa ſunt ei peccata multa: quoniam dilexit
Alr̄ exponit̄ multū. ¶ Aliter tamen exponit̄ hec auctoritas. da=
te elemoſynā ⁊c̄. hoc modo date ordinate vt primo
incipiatis a vobis ſm̄ illud: miſerere aīe tue placēs
deo: vt exuatis vos tunicā diaboli: ⁊ īduatis tunicā
dei: ⁊ ſic oīa mūda ſunt vobis. Itē. nō ſanat oculum
quod ſanat calcaneū: ieiunio ſanātur peſtes corꝑis
ꝯtra hoc ar̄. orōne peſtes mētis. ¶ Videt̄ ꝙ hoc ſit falſum. Sit
em̄ ꝙ aliquis peccat pctō ſuperbie vel auaricie ⁊ pe
niteat de illo pctō īfunditur ei gratia: ſed adhuc eſt
debitor aliquāte pene temporalis. cōſtat ꝙ per ali=
qua ieiunia pōt illa pena totalit̄ ſolui. eſto ꝙ ſoluat̄
ꝑ ieiuniū. g̃ ſi iſte decedat cū nulli⁹ pene debitor ſit
ſtati euolabit: ⁊ ita ſanat⁹ ē ex toto. g̃ ieiunio ſanant̄
Confirmat̄. peſtes mētis. ¶ Eodē mō pōt ꝓbari ꝙ ꝑ orōnē fle=
bilē ſanat̄ pctm̄ luxurie: qđ ē peſtis mētis. et ita hoc
Secundo. eſt falſuʒ: nō ſanat oculū qđ ſanat cal. ¶ Iteʒ. aliq̄s
fuit luxurioſus: deceſſit in charitate / adhuc debitor
pene ꝓ illo facto ⁊ eſt in purgatorio: ſʒ ꝑ oratiōes et
ſuffragia eccl̄ie liberat̄ ab illa pena: ergo oratiōe ſa=
nātur peſtes corporis in mortuis. eadem ratione et
Tertio. in viuis. ¶ Item. obijcit̄ de hoc qđ dicit dñs in euā
gelio. hoc genus demonioꝝ nō eijcitur niſi oratiōe
et ieiunio. videt̄ hoc eſſe falſum: q̄r ip̄e dñs dicit ali=
bi. date elemoſynā et ecce omnia mūda ſunt vobis.
ergo per elemoſynā omnia demonia eijciuntur. er=
go ⁊ ſpiritus luxurie / de quo loquitur domin⁹ in il=
Ad idem. la auctoritate. ¶ Item. quia domin⁹ mulieri depre
henſe in adulterio non iniunxit aliquod ieiuniū vel
orationē: ſed tantū dixit: vade et amplius noli pec=
care. ergo hoc genus demoniorū: ſcilicet ſpirit⁹ lu=
xurie aliter eijcitur q̄ꝫ ꝑ ieiuniū ⁊ orationē. ¶ Item *Iteꝝ arguit̄*
obijcitur de hoc quod dicit aplus. Exercitatio cor
poris ad modicum valet: pietas autē ad omnia vti=
lis eſt. videtur hoc eſſe falſum: quia ieiuniū quod eſt
exercitatio corporis cū eſt ex charitate valet ad me
ritum vite eterne: valet ad dimiſſionem pene ⁊ cul=
pe: ergo valet ad omnia. falſum eſt ergo quod dicit
apoſtolus. Exercitatio corporis ad modicū valet.
¶ Itē. nō eſt vna generalis medicina corporalis ad *Ad idem.*
ſanandum omnes morbos corporales: et hoc eſt ꝓ=
pter contrarietatem corporalium: ergo cum morbi
ſpirituales contrarij ſint inter ſe: nō eſt vna genera=
lis medicina ſpiritualis ad ſanandum morbos oēs
ſpirituales: cum vna eademq̄ʒ medicina non ſit con
traria pluribus morbis: ergo falſum eſt quod dicit
dñs: date elemoſynam / et ecce omnia ⁊c̄. ¶ Ad hoc *Solutio.*
notandū: quodlibet iſtorum ieiunium / oratio / ⁊ ele=
moſyna / ⁊ eſt ſatiſfactoria et medicina. ſed ſciēdū ꝙ
penitentia nō eſt medicina effectiua ſanitatis ſpūa=
lis / imo ſolus deus per gratiaʒ ſanat animā: ſed eſt
medicina conſeruatiua ⁊ preſeruatiua et memorati
ua ſanitatis ſpiritualis. ſicut em̄ non dicitur totali=
ter ſanat⁹ corporaliter q̄ de facili patitur recidiuū /
imo neceſſe eſt vt vtatur medicina et dieta conſerua
tiua ſanitatis competenti ſibi: ita non eſt totaliter ⁊
perfecte ſanatus ſpiritualiter qui de facili cadit. vñ
neceſſe eſt vt vtatur medicina cōſeruatiua ſanitatis
competenti ſibi: et de tali medicina dictum eſt. Nō
ſanat oculum quod ſanat calcaneū. peſtis em̄ ſuper
bie non ſanatur per ieiuniū: quia licet infuſa ſit gra=
tia: tamen adhuc remanet fomes inflāmatus ex ea
parte ex qua prius erat inflāmatus. ſed bene conce
dimus ꝙ ieiuniū ſatiſfacit pro peccato ſuperbie et
auaricie: ſed non ſanat niſi peccatū luxurie ¶ Unde *Ad rationē.*
*non valet hec argumentatio: iſte nullius pene debi
tor eſt: ergo ex toto eſt ſanatus cū remaneat adhuc*
fomes inflāmatus ⁊ pronitas cadendi. Et ſic patet *Ad duo*
ſolutio ad primas duas obiectiōes. ¶ Ad illud qđ *prima.*
obijcitur de hac auctoritate: hoc genus demonioꝝ *Ad aliud.*
nō eijcitur niſi oratione / et ieiunio / verū eſt perfecte
⁊ totaliter / ⁊ loquitur ibi domin⁹ de quodam gene=
re hominū incorrigibiliū. Sunt em̄ duo genera ho= *Duplex ge=*
minū incorrigibilium: de quibus dicit dominus in *nus hoim in*
euangelio. Nolite ſanctū dare canibus: neq̄ʒ mitta= *corrigibiliū.*
tis margaritas veſtras an̄ porcos. Canes ſunt deri
ſores / detractores / inuidi / ſtulti qui reputāt ſe ſapiē
tes. de talib⁹ dicit Salomon in ꝓuerbijs. Noli deri
ſorē arguere ne oderit te. et alibi. Non recipit ſtult⁹
verba prudentie niſi ea dixeris q̄verſantur in corde
eius: ⁊ eccleſiaſticus: homo aſſuet⁹ in verbis impro
perij in oībus diebus ſuis nō erudietur / id eſt vix
⁊ difficiliter erudiet̄: tales monendi ſunt ne obtene=
brentur a radijs ſolis neq̄ʒ moriātur de aromatib⁹
id eſt de bonis aliorū. ¶ Eſt aliud gen⁹ hominū in=
corrigibiliū / qui dicūtur porci / id eſt ſuperbi: ⁊ luxu
rioſi ſimul q̄ dicūtur euocentauri: taurus ꝑtinet ad
ſuperbiā: tales īcorrigibiles ſunt: quia nō eſt in eis
per quod intret correptio. a ſuperiori em̄ non intrat
propter ſuperbiā: nec ab inferiori ꝓpter luxuriā. de
tali gn̄e dicit dñs: hoc gen⁹ demonioꝝ nō eijcit̄ niſi
in orōne ⁊ ieiunio ſimul: orōne ꝯtra ſupbiā: ieiunio
cōtra luxuriā. ¶ Et ad obiecta contra hoc dicendū *Ad alia.*
eſt ꝙ hoc genus demonioꝝ quantū ad ſatiſfactionē

Ayuntamiento de Madrid

non quantũ ad ſanationem: aliter eiſcitur q̄ꝫ per ie⸗
iuniũ ⁊ oꝛationem: ſcꝫ per elemoſynas: et per contri
Ad auctoꝛi⸗ tatem. tionem ſufficientie. ¶ Ad auctoꝛitatem apoſtoli di
cimus: ꝙ exercitatio coꝛpoꝛis inquantũ eſt coꝛpo⸗
ris exercitatio non valet niſi ad repꝛeſſionem fomi⸗
tis: ſed inquantũ eſt ex charitate valet ad vitam eter
nã: ſed pietas. i. opera pietatis ex pietate ſunt. vnde
valent ad vitam eternam: valent etiã ad remiſſionẽ
peccati: valent etiã ad augmentũ charitatis: valent
pꝛopter ſimilitudinem dei quã conſeruant ⁊ augmẽ
tant: quia per opera miſericoꝛdie maxime aſſimilat̃
quis deo: non per opera abſtinentie. valent etiã ad
Ad vltimũ. vitam pꝛeſentẽ. ¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ
non eſt ſimile de medicina ſpirituali et coꝛpoꝛali. qꝛ
non oẽs temperantie coꝛpoꝛales reducũtur ad vnã
temperantiã coꝛpoꝛalem: nec eſt verũ ꝙ habita vna
temperantia coꝛpoꝛali habeantur omnes alie: quia
poteſt eſſe temperantia inter calidum ⁊ frigidum: ⁊
non inter calidum ⁊ humidum/ vel inter plenũ ⁊ va⸗
cuũ: quedam enĩ egritudo eſt ex repletione/ quedaꝫ
ex inanitiõe: ſed oẽs temperantie ſpirituales redu
cuntur ad vnam temperantiã ſpiritualem: ſcꝫ ad fi⸗
dem que eſt perfectio intellectus. et habita vna tem
perantia ſpirituali habentur omnes alie: quia habi⸗
ta vna virtute habentur omnes alie.

¶ Utrum penitentia pꝛo alio facta valeat.
¶ Tertia queſtio.

Ertio queritur de penitẽtia quã facit ali
quis/ et queritur vtrum penitẽtia facta ꝓ
Ar. pꝛimo. vno valeat ei pꝛo quo fit. ¶ Et pꝛobatur
ꝙ penitẽtia facta pꝛo defunctis valet eis
qđ pꝛobat Auguſtinus per auctoꝛitates veteris et
noui teſtamenti. veteris/ quia iudas duodecim dra⸗
gmas argẽti miſit hieroſolymã offerri ea ibi ꝓ pec⸗
catis moꝛtuoꝛum iuſte ⁊ religioſe ⁊c̃. per auctoꝛita⸗
tem noui: quia eccleſia oꝛat pꝛo defunctis: ergo pe⸗
nitẽtia facta pꝛo defunctis valet ꝓ defunctis: ergo
Secundo. facta pꝛo viuis valet pꝛo viuis. ¶ Itẽ. pꝛobat̃ ꝙ ſuf
fragia eccleſie non ꝓſunt defunctis per hanc aucto
ritatẽ apl̃i. omnes nos opoꝛtet manifeſtari ante tri⸗
bunal chꝛiſti: vt recipiat vnuſquiſqꝫ pꝛout in coꝛpo⸗
re ſuo geſſit ſiue bonũ/ ſiue malum: ergo nullus reci
piet aliquid niſi ſm̃ ꝙ meruit in coꝛpoꝛe: ſed iſte qui
eſt modo in purgatoꝛio nõ meruit in coꝛpoꝛe remiſ⸗
ſionẽ pene purgatoꝛij. ſi enĩ meruiſſet non eſſet mo⸗
do in purgatoꝛio: ergo decetero non recipiet remiſ
ſionẽ huius pene: ergo ſuffragia eccleſie nõ pꝛoſunt
defunctis. hanc rationẽ ſoluit per diſtinctionẽ meri
ti. Eſt enĩ duplex meritum: ſcꝫ abſolutũ ⁊ conditio⸗
nale. iſte qui deceſſit in charitate et modo eſt in pur
gatoꝛio nõ meruit merito abſoluto remiſſioneꝫ illiꝰ
pene: ſed merito cõditionali meruit remiſſionẽ huiꝰ
pene: ſcꝫ ſub hac conditione: ſi pꝛo ipõ fierent ſuffra
gia. ponamus ergo duos equales oĩno in charita
te in bonis operibus et meritis: ⁊ equales pene de⸗
bitoꝛes/ ⁊ alter decedat reliquus non: iſte qui dece⸗
dit meruit remiſſionẽ pene quã habet ſi pꝛo eo fiant
ſuffragia: ſed ille qui nõ decedit in oĩbus eſt equa
lis ei. ergo meruit merito conditionali remiſſioneꝫ
pene quã debet ſi ſuffragia fiãt pꝛo eo: remittetur ei
pena quã debet. ergo penitentia quã facit aliquis ꝓ
Tertio. viuo valet viuo. ¶ Itẽ. aliquis meretur alij etiã in⸗
digno pꝛimã gratiã. ergo multofoꝛtius meret̃ iam

digno qđ minꝰ eſt: ſcꝫ pene remiſſionẽ. et ita penitẽ⸗
tia facta ꝓ viuo valet ꝓ eo ꝓ quo fit. ¶ Sed contra. In oppoſitũ
Sit aliquis in lecto egritudinis ⁊ iniũgat̃ ei penitẽ
tia duoꝝ ãnoꝝ ⁊ amici eius videntes eũ debilem et
impotentẽ ieiunare ex pietate obligent ad faciendũ
illã penitentiã ꝓ eo/ querit̃ vtrũ infirmus ſit abſolu⸗ Queſtio in⸗
tus a debito illius pene. videt̃ ꝙ ſic: qꝛ ſi aliquis de⸗ cidens.
beat aliquã ſummã pecunie alicui creditoꝛi: ⁊ aliqͥs Ar. ꝙ ſic.
fidelis hõ obliget ſe ꝓ illo debitoꝛe/ creditoꝛ abſol⸗
uit debitoꝛẽ: ſed in infinitũ pꝛonioꝛ eſt deꝰ ad abſol⸗
uendũ q̄ꝫ aliqͥs purus hõ. ḡ cũ ſancti viri ita ſe obli⸗
gent ꝓ infirmo ad faciẽdũ illã penitentiã ſit ita deꝰ
abſoluit illũ a debito illiꝰ pene: ḡ ſi decedat ſtatim
euolabit. ¶ Cõtra. moꝛiunt̃ oẽs nõ ſoluta pena illa In oppoſitũ
ḡ q̇ obligauerũt ſe nõ ſoluent penã illã: qꝛ in paradi
ſo nõ ſoluẽt nec in inferno: qꝛ in inferno nulla eſt re⸗
demptio. ḡ ſm̃ hoc nullꝰ ſoluet penã illã/ ⁊ hoc impoſ
ſibile: qꝛ cũ deꝰ ſit ſumma iuſticia nõ põt nõ punire
pctm̃: aliter enĩ negaret ſe. ¶ Item querit̃. vtrũ ille Alia q̄ſtio.
q̇ ſatiſfacit ꝓ alio ſatiſfacit ꝓ ſe: videt̃ ꝙ ſic: qꝛ q̇ me Ar. ꝙ ſic.
retur alij vitã eternã meret̃ ⁊ ſibi: ḡ qui meret̃ alij re
miſſionẽ pe. meret̃ ⁊ ſibi remiſſionẽ pe. ḡ cũ ſatiſfacit
ꝓ alio ſatiſfacit ꝓ ſe. Eſto ꝙ ſit debitoꝛ illiꝰ pe. duo⸗
rũ ãnoꝝ: ⁊ pat̃ ſuꝰ ſimilit̃: ⁊ facit filiꝰ penitẽtiã duoꝝ
ãnoꝝ ꝓ patre ſuo: ḡ ſatiſfaciendo ꝓ patre ſuo ſatiſ⸗
facit ꝓ ſe: vterqꝫ abſolutꝰ eſt. ¶ Contra. illi duo de⸗ In oppoſitũ
bent penitentiã duoꝝ: ergo nõ vterqꝫ eſt abſolutus.
¶ Solutio. ad hoc nobis videtur dicendũ ꝙ penitẽ Solutio.
tia facta ꝓ viuo valet ei ꝓ quo fit: ſi diſcrete ⁊ ex pie
tate ꝓ ipõ fiat ⁊ ſuſcipiat̃. diſcrete dico: qꝛ nõ paſſim
ſuſcipienda eſt penitẽtia ꝓ alio cũ ille alius foꝛtis ⁊
potens ſit facere penitẽtiã ꝓpꝛiã: ⁊ ille q̇ ſuſcipit vix
ſibi ſuſcipit: ⁊ nemo debet alteri eẽ charioꝛ q̄ꝫ ſibi. ſi
aliquis ſit in lecto egritudinis ⁊ amici eiꝰ obligent
ſe ex pietate ad ſatiſfaciendũ pꝛo ipõ/ tunc diſcreta
ſuſcipitur penitẽtia pꝛo ipõ ⁊ valet ei. ſimiliter ſi ali⸗
quis videns ſe foꝛtem potentem diſcrete illa penitẽ
tia ſuſcipitur et valet ei pꝛo quo fit: ſicut pꝛedicaue⸗
runt in regno francie illi qui crucẽ p̄dicabãt. ¶ Ad Ad rationẽ.
illud quod queritur/ vtꝝ ille infirmus abſolutus ſit
a debito pe. quãdo amici ſui obligant ſe ꝓ illo. Dici
mus ꝙ non: imo ſi decedat intrabit purgatoꝛiũ/ nec
exibit donec ipẽ ⁊ amici eiꝰ ſatiſfe. ⁊ hoc eſt: qꝛ in in⸗
fuſione gr̃e qñ deꝰ viuificauit illũ miſericoꝛdia dei
habuit locũ cõmutando penã eternã in tempoꝛalẽ.
vnde pena tẽpoꝛalis q̃ reſtat eſt de mera iuſticia dei
vñ neceſſe eſt/ neceſſitate abſoluta/ ipm̃ abſolui: alit̃
enĩ euacuaretur dei iuſticia. vnde pena ꝯtingẽs/ vel
obligatur ad penã q̃ foꝛte erit nõ ſatiſfa. ꝓ illa pena
nec eſt ſimile de illa obligatione q̃ fit homini: ibi enĩ
nõ eſt mera iuſticia: ſed cũ ipẽ in purgatoꝛio vel ami
ci eius ſatiſfecerint abſoluit̃ ille/ aliter nõ. ¶ Ad vl⸗ Ad vltimũ.
timũ dicimꝰ: ꝙ nõ valet hec argumẽtatio: iſti merẽ⸗
do illi vitã eternã ⁊ ſibi merent̃ vitã eternã: ergo me
rendo alij remiſſionẽ pe. meret̃ ⁊ ſibi: et hoc eſt qꝛ ꝙ
meret̃ alij vitã eternã nõ tam eſt ex bonitate operis
q̄ꝫ ex liberalitate dei: ſꝫ ſatiſfa. vel ꝓ ſe vel ꝓ aliquo
de mera iuſticia dei eſt. ¶ Pꝛeterea cũ aliqͥs meret̃
alij gratiã ⁊ vitam eternã deo ſeruit/ ⁊ ita meret̃ ſibi
vitã eternã: ſed cũ ſatiſfacit ꝓ alio ſeruit quidẽ deo
⁊ meretur vitam eternam: ſed non ſatiſfacit pꝛo deo
⁊ ita nõ eſt ſimile: valet ergo ſatiſfactio pie ⁊ diſcre⸗
te recepta pꝛo alio ſiue ꝓ viuo ſiue pꝛo moꝛtuo: ſed

Ayuntamiento de Madrid

ponatur ꝙ ille pꝛo quo fit nulli⁹ penitentie debitoꝛ ſit iam eſt in requiē eternā. ſm hoc ſatiſfactio facta pꝛo ipo nō valet ei ꝓ quo fit: nec valet ei qui facit inquantū eſt ſatiſfactio: quia nō intendit ſatiſfacere ꝓ ſe: ꝛ ſatiſfaciendo nō ſatiſfacit pꝛo ſe: vt dictū eſt. ergo illud opus inquantū eſt ſatiſfactio ad nichil valet.

In oppoſitū ¶ Cōtra. illud opus inquantū eſt ſatiſfactio eſt aliqđ bonū/ ꝛ nullū bonū irremuneratū: ergo remunerabit inquantū eſt ſatiſfactio: ergo inquantū ſatiſfactio ad aliquid valet.

Solutio. ¶ Ad hoc poteſt dici ꝙ cuꝫ opus illud non valet illi pꝛo quo fit: valet illi qui facit cōuertit eñ ad ipm: ſicut dicitur de orone. Oro mea in ſinu meo cōuertetur. valet ergo ei qui facit: etiā inquantū eſt ſatiſfactio ſi aliquid eſt in ipo purgandū: ꝙ eñ cōuertit ad ipm hoc eſt ex liberalitate dei ꝓpter quem facit opus illud: cū eñ ſatiſfacit ꝓ aliquo: vel intendit ſatiſfacere: hoc facit ꝓpter deū.

¶ De penitētia maioꝛi vel minoꝛi cōdigna.
¶ Quarta queſtio.

Quarto queritur de penitentia maioꝛi vel minoꝛi cōdigna. ꝛ ꝯdigna dicitur penitētia illa quā deus taxauit: pꝛeuidit eñ ab eterno qlibet pctā quib⁹ penis puniri debeant. ſit ergo ꝙ ſacerdos diſcretus iniūgat alicui penitentiā minoꝛē ꝯdigna ꝛ ille faciat eā. Queritur an illa cōpleta ſit abſolut⁹.

Ar. ꝙ ſic. ¶ Pꝛobat ꝙ ſic quia fecit quicquid iniūxit ei eccleſia omib⁹ modis ḡ eſt abſolutus. ḡ ſi decedat ſtatim euolabit.

In oppoſitū ¶ Cōtra. aut hō punit/ aut deus: ergo cū iſte nō plene ſatiſfecerit/ aut iterū puniet ſe/ aut deus puniet ipm in purgatoꝛio. ḡ nō eſt abſolut⁹.

Secundo. ¶ Item. aut tenetur facere reſiduū aut nō. Si tenetur. Cōtra. ſi non faciat nō omittit etiā habito tēpoꝛe ꝛ loco: ſit ita ꝙ adhuc viuat per annū: ergo nō tenetur facere illud reſiduū. Cōtra. pꝛeceptū eſt: facite dignos fruct⁹ penitentie: ſed iſte nō facit dignos fructus penitentie ergo adhuc tenetur facere.

Solutio. Penitentia dupliciť đꝛ condigna. ¶ Solutio. cōdigna penitentia đꝛ duob⁹ modis. pꝛimo dicit condigna illa quā deus taxauit. ſcđo đꝛ cōdigna illa qua facta ſtatim euolat penitēs: ꝛ illa minoꝛ ꝙ̄ illa cōdigna quā deus taxauit: qꝛ de illa condigna quā deus taxauit aliquid remittit illi ex vi clauiū. aliquid etiā remittitur iſti adiutoꝛio eccl̄ie: qꝛ pticeps ego ſum oim timentiū te. vnitas eñ eccl̄ie multū valet ad remiſſio nē pctōꝝ: qꝛ ſcti viri lugent ꝓ pctis alioꝝ. vñ hiere. quis dabit capiti meo aquā: ꝛ oculis meis fontē lachrymaꝝ ꝛ ploꝛabo interfectos populi mei?ꝛ in trenis. vie ſyō. i. ſancti lugēt eo ꝙ nō ſūt q̄ veniāt ad ſolēnitatē. ſi ḡ ille facta penitētia iniūcta ſaluo auxilio clauiū et eccl̄ie: adhuc non euolaret ſi decederet: qꝛ nō eſt abſolut⁹ quātū ad foꝝ dei: ſꝫ quātū ad forū eccleſie. ꝛ ſic patet ſolutio ad pꝛimo obiectū.

Per hoc ad pꝛimū.
Ad aliud. ¶ Ad illud qđ qrit/ vtrū teneat facere reſiduū. dicim⁹ ꝙ tenet: nec valet hec argumentatio. nō omittit ſi nō faciat: ḡ nō tenet facere. Inſtātia. iſte nūꝙ̄ honoꝛabit parentes nec omittit. ḡ nō tenet honoꝛare. qꝛ foꝛte nūꝙ̄ erit tps ꝛ locus. Similiter: foꝛte nūꝙ̄ erit tps i quo iſte omittit: ſi tūc nō ſatiſfaciat: tñ ſi cogitaret de pctō tenet dolere: ꝛ ſi doleret/ ſatiſfaceret.

Alia q̄ſtio. ¶ Itē querit poſtea de illo cui iniūgit penitētia maioꝛ ꝯdigna. vtrū penitentia maioꝛ cōdigna facta vel cōpleta teneat facere reſiduū.

Ar. ꝙ ſic. ¶ Uidetur ꝙ ſic: qꝛ tenetur obedire eccl̄e. ḡ tenet facere totā penitentiā quā ei iniūxerit eccl̄ia.

In oppoſitū ¶ Sed cōtra. Si decederet ſtatim euolaret. ḡ penit⁹ eſt abſolutus.

Secundo. ¶ Item. ſi ſatiſfaciat reſiduū: querit ad quid valeat ei illud: nō eñ valet ei ad remiſſionē pctōꝝ: qꝛ nulli⁹ pene debitoꝛ eſt nec valet ad vitā eternā inquātū opus ſatiſfactoꝛiū qꝛ ꝓpꝛie valet ad vitā eternā inquātū eſt ex charitate: ḡ inquantū eſt opus ſatiſfactoꝛiū ad aliud debet valere. ſi dicat ꝙ ad nichil valet inquantū eſt ſatiſfactoꝛiū. ergo cū inquātū eſt ſatiſfactoꝛiū bonū ſit: aliquod bonū eſt irremuneratuꝫ: quod eſt impoſſibile.

Solutio. ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ cōpleta cōdigna penitētia abſolutus eſt iſte quātū ad foꝛū dei: ſed nō quantū ad foꝛum eccleſie: et ſi faciat illud reſiduū valet ei pꝛopꝛie ad augmentū gratie: quia illud ſatiſfactoꝛiū cedit quaſi in aliud gen⁹ operis: ſcꝫ in opus ſupererogationis quātū ad conſpectū dei: qꝛ in cōſpectu dei iſte nulli⁹ pene debitoꝛ eſt: valet etiā ad multa alia que dicta ſunt ſupꝛa in queſtiōe de multitudine operum factoꝛū ex eadem charitate. Et ſimiliter poſſumus dicere ꝙ ſi ille qui intēdit ſatiſfacere ꝓ aliquo nulli⁹ pene ſit debitoꝛ: nec ille pꝛo quo ſatiſfacit valet ei opus illud ſatiſfactoꝛiū quantū ad augmentū gratie: qꝛ cedit illud opus in genus ſuꝑerogatiōis.

¶ Quinta queſtio.
¶ De ſolēni penitentia.

Quinto dicendū eſt de ſolēni penitentia de qua dicit Ambꝛoſius: ꝙ ſicut eſt vnū baptiſma/ ita ꝛ vnica penitentia. Et Auguſtinus dicit: ꝙ ꝓpter excellētiā ſuā nō eſt iteranda ſolēnis penitētia ne vilis habeat. Eſt aūt ſolēnis penitētia q̄ fit extra eccl̄iam i capite ieiunij cū eijciūtur publice penitētes de eccl̄ia/ nec introducūtur vſꝙ̄ ad diē iouis añ paſcha: ꝛ fit hec penitētia ꝓ enoꝛmibus ꝛ maioꝛib⁹ criminib⁹: imponit aūt talis penitētia ad maioꝛē humiliationē penitētiū/ vt cum viderint ſe electos a ꝯſoꝛtio fideliū: qui intrāt eccleſiam reputēt ſe maxime indignos: ex hac reputatione maxime humilient in cōſpectu dei: ꝛ ſic maxime fiāt de eccl̄a merito/ ꝛ ſic fit eoꝝ penitētia excellētiſſima. vñ ꝓpter excellentiā ſuā nō iteratur: tamen in q̄buſdā eccleſijs iteratur.

Ambꝛoſius. Auguſtin⁹.

Oꝛigenes. ¶ Quod eñ dicit Oꝛigenes: ꝙ de enoꝛmibus peccatis ꝛ maioꝛibus tātū ſit pꝛimo penitentia: nō intelligit hoc de ſolēni penitētia: ſꝫ de penitētia peccati in ſpiritūſctm/ de quo tñ ſit pꝛimo penitētia. i. i initio: dū adhuc nō eſt radicatum illud peccatū in anima: in nouitate eñ capiende ſunt vulpes paruule que demoliuntur vineas: cū eñ induratū eſt peccatum in ſpiritūſanctum tanta eſt labes illius peccati/ vt dicit Auguſtinus: ꝙ deꝓcandi humilitatem ſubire non poſſit: id eſt vix et difficillime poſſit. ꝛ ꝓpter hoc dicit Oꝛigenes: ꝙ de illo tñ pꝛimo ſit penitētia vel in pꝛincipio vel in nouitate: et quia ſolēnis penitentia poſitiuū quiddam eſt vel ab impoſitione: non amplius de ipa dicimus

Auguſtin⁹.

¶ Quintum capitulum.
¶ De reſtitutionibus.

Quinto capitulo dicēdū eſt de reſtitutiōe. Circa quā pꝛimo querit/ an ſit pars ſatiſfactionis. Scđo de caſib⁹ q̄ circa reſtitutionē adeſſe dicunt

Ar. ꝙ ſic. ¶ Iuxta pꝛimū ꝓbat ꝙ reſtitutio ſit pars ſatiſfactiōis: quod dicit auctoritas: nō dimittitur peccatū niſi reſtituatur ablatū. ergo ſicut ad veram penitentiā exigitur cōfeſſio ex

Ayuntamiento de Madrid

terioꝛ ⁊ operis ſatiſfactio:ita ⁊ reſtitutio.ergo reſti-
tutio eſt pars vere penitētie: ſed nō eſt contritio vel
cōfeſſio:ergo eſt ſatiſfactio: ⁊ ita eſt pars ſatiſfactio
Secundo. nis. ¶ Itē.ſi aliqs eſt impotēs reſtituere iniūgit ei
penitētia maioꝛ/ꝙ̄ iiūgeret ſi reſtitueret:ergo ſicut
illa maioꝛitas eſt pars ſatiſfactionis: ita reſtitutio.
Tertio. ¶ Itē.diſtiguūt ſancti triplex pctm̄/ſcʒ pctm̄ i deū/
pctm̄ in ꝓximū/pctm̄ in ſe.ergo ſicut ſatiſfactio deo
pars eſt penitētie pcti in deū : ita ſatiſfactio ꝓximo
eſt pars penitētie pcti in ꝓximū:ſed ſatiſfactio ꝓxi-
mo eſt reſtitutio.ḡ reſtitutio eſt ſatiſfactio vel pars
Quarto. ſatiſfactionis. ¶ Itē.penitētia medicina eſt:⁊ ꝯtra-
ria ꝯtrarijs curatur.ſed nichil adeo ꝯtrariū eſt rapi
ne vt reſtitutio:ergo ꝑ reſtitutionē maxime curatur
pctm̄ rapine.ergo reſtitutio penitētia ē vel pars pe-
In oppoſitū nitētie. ¶ Sed ꝯtra dicit pſalmiſta. Tibi ſoli pecca
ui.ergo om̄e pctm̄ ꝯtra ſolū deū eſt.ergo ſatiſfactio
de pctō ſoli deo fit:ſed reſtitutio ſoli ꝓximo fit.ergo
reſtitutio nō eſt ſatiſfactio : nec pars ſatiſfactionis.
Secundo. ¶ Itē.pctm̄ eſt coꝛruptio boni/ vt dicūt ſancti: ⁊ eſt
duplex coꝛruptio boni:quedā violenta:quedā volū
Auguſtinꝰ. taria: vt dicit Auguſtinꝰ in libꝛo ꝯtra epiſtolā fun-
damenti in fine.coꝛruptio boni voluntaria eſt cauſa
coꝛruptiōis violente boni.ſed illiꝰ bo.volūtaria coꝛ
ruptio pctm̄ eſt:vt boni qđ eſt in aīa.hoc aūt eſt ima
go dei. ergo pctm̄ ꝓpꝛie nō eſt niſi coꝛruptio imagi
nis dei vel diſſipatio:ſʒ diſſipādo imaginē dei nō fit
iiuria niſi deo.ḡ nec ſatiſfactio de pctō fit ꝓpꝛie niſi
deo: ſʒ reſtitutio ꝓpꝛie fit ꝓximo: ḡ reſtitutio nō eſt
Solutio. ſatiſfactio:nec pars ſatiſfactiōis. ¶ Qđ ꝯcedimus
Per hoc ad Nō tm̄ dimittit pctm̄ niſi reſtituat ablatū. Exigitur
pꝛimū. em̄ ad verā penitētiā reſtitutio:ſed nō vt pars : ſʒ vt
fundamentū:ſicut ⁊ alia p̄cepta pꝛimaria ad q̄ tene-
mur:⁊ ſi nō peccaſſet hō:p̄ceptū em̄ ē reſtituere/⁊ ſi-
Ad ſecundū ne impletiōe p̄ceptoꝝ nō ē ꝟa penitētia. ¶ Ad ſcđo
obiectū dicimꝰ:ꝙ nō iniūgit maioꝛ penitētia impo
tēti reſtituere: ꝓpter hoc ꝙ reſtitutio pars ſit ſatiſfa
ctionis: ſʒ qꝛ ꝓbabile ē ꝙ magis peccauit ꝯſumēdo
bona alioꝝ ſtulte ⁊ luxurioſe/ ꝙ̄ ſi ꝯſumpſiſſet bona
Ad tertium ſua. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ: ꝙ ipꝛopꝛie đꝛ ali-
qs peccare i ꝓximū.eſt em̄ ſenſus: iſte peccat i ꝓxi-
mū.i.iſte peccat i deū actiōe tali q̄ dānificat ꝓximꝰ:
Ad vltimū. vñ pctm̄ ꝓpꝛie ē in ſolū deū. ¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ
hec ē falſa.nichil adeo ꝯ̄triū ē rapine vt reſtitutio.re
ſtituere em̄ nō eſt dare de ſuo ſʒ reddere alienū.rapi
na vero auaricia eſt : auaricie vero maxime ꝯtrariū
eſt dare de ſuo.vnde ꝑ dare de ſuo vel per opa pieta
tis maxime curat auaricia.⁊ ꝑ hoc mag̾ ptʒ ſolutio
p̄dictoꝝ:ſcʒ ꝙ reſtitutio nō eſt pars ſatiſfactionis.

¶ De caſibus in quibus reſtituendum eſt: ⁊
pꝛimo/vtrum licet differre reſtitutionem.

¶ Secunda queſtio.

Ecūdū capitulū qđ eſt de caſibꝰ i qbꝰ te-
nētur hoies ad reſtitutionē: diuidit i ſex
Pꝛima q̄o. capitula partialia. Pꝛimo occurrit gn̄a-
lis q̄ſtio qua đꝛ/vtrū liceat ex cauſa aliq̄
differre reſtitutionē.ponat ḡ ꝙ iſte nō ha
beat aliqd niſi illud qđ habet de rapina:ſiue ꝑ furtū
ſiue ꝑ vſurā: vel aliquo alio mō.⁊ ſi reſtituit vxoꝛ eiꝰ
Ar.pꝛimo. ꝓſtituet:⁊ filij eiꝰ moꝛient fame ¶ Pꝛobat ꝙ in hoc
caſu licite pōt differre reſtitutionē: qꝛ pōt aliqs lici
te differre ꝯfeſſionē vel ſatiſfactionē exterioꝛē ex cā
aliqua:ſicut cū eſt ifirmꝰ ⁊ nō pōt ieiunare.ḡ ſi aliqs
pōt ex cauſa licite differre qđ debʒ deo:multofoꝛtiꝰ
pōt ex cauſa licite differre reddere qđ debet ꝓximo
ḡ ex cauſa licite pōt differre reſtitutionē:⁊ nulla ma
ioꝛ cā ꝙ̄ articulꝰ neceſſitat̾.ḡ i articulo neceſſitatis
pōt iſte licite differre reſtitutionē. ¶ Item.in.xxiij. Secundo.
deutero.īgreſſus vineā ꝓximi tui comede vuas quā
tū tibi placuerit:foꝛas autē ne efferas tecū.ḡ ſi p̄ter
articulū neceſſitatis licebat edere de alieno etia iui
to dño:multofoꝛtiꝰ in articulo neceſſitatis lʒ come-
dere de alieno iuito dño.ḡ iſte in articulo neceſſita-
tis licite pōt differre reſtitutionē. ¶ Itē.dicit Au- Tertio.
guſtinꝰ.Meliꝰ eſt claudos ꝙ̄ lugere moꝛtuos.clau
dus eſt q̄ in parte reſtituit:in parte nō. moꝛtuꝰ q̄ ni-
chil reſtituit. ḡ meliꝰ ē tm̄ partē reſtituere ꝙ̄ nichil.
videtur ergo ꝙ poſſit iſti cōſuli:ꝙ ſaltem partē red-
dat: ſed circa conſilia pōt eſſe diſpenſatio. ergo per
diſpenſationē poteſt iſte licite differre reſtitutionē.
¶ Item.ſi nō appareant illi qbꝰ debet reddere:pōt Quarto.
epiſcopus diſpenſare cū illo:ne ſtatim reddat.ergo
⁊ pꝛius cum apparebat poterat diſpenſare :ergo ex
diſpēſatiōe pōt iſte licite differre reſtitutionē ¶ Sʒ In oppoſitū
contra dicit Auguſtinꝰ.Simulata eſt penitētia vbi
ablatū non reſtituitur. quia non dimittitur peccatū
niſi reſtituat ablatū. ¶ Item.in leuitico. Om̄e moꝛ Secundo.
ticiniū ⁊ captum a beſtia non comedas:ergo peccat
moꝛtaliter qui comedit: et ita nō licet differre reſti-
tutionē/ex quo nō licet comedere de rapina. ¶ Itē Tertio.
in thobia. videte ne furtiuū ſit: ſed reddite eum do-
minis ſuis: qꝛ nō licet nobis aut edere ex furto ali-
quid:aut ꝯtingere. ¶ Itē.in.xxiij.deutero̅no. Cum Quarto.
votum voueris dño deo tuo non tardabis reddere.
ergo ſi votum ſtatim reddendum eſt:eadem ratione
⁊ furtū/⁊ rapina/⁊ huiuſmodi. ¶ Quod cōcedimus Solutio.
vnde quicūqꝫ tenet reſtituere tenetur ad id ſtatim ſi Nō licet dif-
pōt reſtituere/nec licet aliquo mō differre reſtituti- ferre reſtitu-
onē/niſi de volūtate illius cui debet:de volūtate di- tionem.
co impetrata ſine fraude aliqua:cuidā em̄ impetrāt
per fraudem:creditoꝛ em̄ plus vult habere partem
ꝙ̄ nichil:ſed ſi ille q̄ tenet reſtituere habeat alia bo-
na ꝙ̄ de rapina faciliꝰ debet induci creditoꝛ ad dan
dum dilationē. ¶ Solutio. Ad pꝛimo obiectū dici- Solutio.
mus:ꝙ nō eſt ſimile de cōfeſſione ⁊ ſatiſfactiōe exte Ad pꝛimū.
rioꝛi/⁊ de reſtitutione:qꝛ ſicut dictū eſt ſupꝛa. Con-
feſſio exterioꝛ ⁊ ſatiſfactio exterioꝛ nō ſunt pure mo
ralia:imo ſine ꝯfeſſiōe ⁊ ſatiſfactiōe exterioꝛi poteſt
ſaluari aliqs per ſolam cōtritionē : ſed reſtitutio de
pure moꝛalibus eſt in quibus cōſiſtit ſimilitudo dei
ſine quibꝰ nō eſt ſalus. Et circa iſta nō poteſt diſpē-
ſare dñs papa: dictum eſt ꝙ reſtitutio fundamentū
eſt penitētie/ ⁊ eſt ſicut cauſa materialis que ſubſter
nitur vere penitētie. vñ ſine reſtitutione nō eſt ſalus
¶ Ad ſcđo obiectū dicūt quidā ꝙ ꝙ̄diu vue erāt in Ad ſecundū
vinea/tempoꝛalis dñs nō erat verus dñs earū:imo dicūt aliqui.
multa impedimēta poterāt accidere ne fieret verus
dominꝰ/⁊ pꝛopter hoc ille qui intraret vineam poꝛ-
ximi ſui non comedebat vuas inuito dño:ſed quan-
do vinū erat repoſitū in cellario tūc erat verus do-
minus:⁊ tūc non licebat alij accipere:nō eſt ergo ſi-
mile de vuis/⁊ de reſtitutione:quia ille cui tenet re-
ſtituere verus dominꝰ eſt eius quod tenetur reſtitu
ere. ¶ Sed hec ſolutio nulla videtur eſſe:qꝛ ſi domi ꝯ̄ hanc ſ.
nus p̄cepiſſet ꝙ iſte de cellario ꝓximi ſui acciperet
vinū nō peccaret ſi acciperet : ſicut non peccauerūt

Ayuntamiento de Madrid

filij iſrael accipientes precepto dñi vaſa egyptioꝝ
dñs eñ qui veriſſimꝰ eſt dñs oim trãſtulit dominiũ
illoꝝ vaſoꝝ. ſimilit̃ non peccauerũt filij iſrael occu
pãdo terrã ꝓmiſſionis: qꝛ dñs trãſtulerat dominiũ
illiꝰ terre in filios iſrael. ex precepto ergo dñi erat
ꝙ nõ peccabat ille q̃ intrans vineã ꝓximi ſui come=
dit vuas: ille eñ quas comedebat ſue erant: qꝛ dñs
Ad argumẽtum. tranſtulerat dominiũ in ip̃m. ¶ Nõ ꝯcedimꝰ. vnde
dicimus ꝙ illa argumẽtatio nõ eſt ſufficiens: ſ; põt
eſſe cooperãs. ſufficiẽs aũt ratio eſt ꝙ reſtitutio eſt
de puris moꝛalibꝰ: illud vero p̃ceptũ eſt de iudicijs
Tria prece= ptoꝝ genera ꝛ ꝓpter hoc nõ eſt ſimile: in lege eñ tria erãt: ſc; mo
ralia q̃ ſunt imobilia: ꝛ cerimonialia q̃ ſignificabant
veritatẽ futurã: ꝛ illa ceſſauerũt veritate veniente: ꝛ
iudicia q̃ diuerſificant̃ ſm diuerſas ꝯſuetudines re
gionũ. p̃ceptũ ꝰ illud iudiciale fuit. Terra eñ ꝓmiſ
ſionis fertiliſſima fuit: ꝛ iudei pauci erãt. vnde vole
bat eos dñs ꝓuocare ad opa charitat;: ꝛ ꝓpter hoc
dedit illud p̃ceptũ iudiciale: ſed modo nõ tenet: qꝛ
tãta eſt multitudo hoim ꝙ niſi reſeruarẽt victualia
ſicut reſeruant̃: perirẽt hoies fame. ¶ Ad tertio ob
Ad tertium lectũ dicimꝰ: ꝙ meliꝰ eſt habere claudos q̃ȝ lugere
moꝛtuos. i. minus malũ: ꝛ poteſt ibi eſſe ꝑmiſſio cõ=
paratiua: vel ꝯſiliũ cõparatiuũ. põt eñ ſacerdos cõ
ſulere, vt ſaltẽ partẽ reſtituat: ſi nõ vult totũ reſtitu=
ere vt paulatim ducat̃ ad ꝑfectũ. ſ; nõ eſt ꝓpter hoc
Ad vltimũ. abſolutꝰ. ¶ Ad vltimo obiectũ dicimꝰ: ꝙ cũ nõ ap=
parent illi nec apparere poſſunt qbꝰ iſte tenet̃ reſti=
tuere tũc tenet̃ reddere eterno dño in pauperibꝰ: qꝛ
qđ vni ex minimis meis feciſtis, michi feciſtis: ꝛ qꝛ
ep̃s ꝓcuratoꝛ ꝛ tutoꝛ ẽ pauperũ põt diſpẽſare ne iſte
ſtati reſtituat: ſ; cũ apparẽt illi qbꝰ ille tenet̃ reſtitu
ere, nõ põt diſpẽſare: qꝛ nõ eſt ꝓcuratoꝛ eoꝝ.

¶ De currẽtibꝰ cũ fure: ꝛ participibꝰ iiurie eiꝰ.

¶ Tertia queſtio generalis.

TErtia queſtio generalis de reſtitutionibꝰ
ꝛ de currẽtibꝰ cũ fure, vtrũ teneant̃ ad re
ſtitutionẽ: de qbꝰ dauid. ſi videbas furem
currebas cũ eo. Eſa. Principes tui iſide=
Nouẽ modi currendi cũ fure. les ſocij. ſunt aũt nouẽ modi currẽdi cũ fure. ¶ Pri
mus ẽ: cũ aliqs pꝛiceps p̃cepit p̃poſitis ſuis vt rapi
ant vbicũq; poſſint. ¶ Scđs ẽ: qñ aliqs ꝯſulit vel in
ſtigat furẽ vel vſurariũ vel ſymoniacũ: vel gñalit̃ ra
ptoꝛẽ ad hoc vt raptoꝛ rapiat. ¶ Tertiꝰ ẽ: qñ ꝯſentit
vel auxiliũ p̃bet aliquomõ ad hoc vt raptoꝛ rapiat.
de talibꝰ dꝛ. Satis excoꝛiat q̃ tenet pedẽ. ¶ Quar=
tus ẽ ꝑ adulationẽ: cũ adulatur aliqs alicui raptoꝛi
laudãdo ip̃m de pctõ ſuo. ¶ Quintꝰ eſt ꝑ recurſum
currũt ei cũ fure illi q̃ apđ quos latrones latitãt cũ
ſpolijs ſuis. ¶ Sextꝰ ẽ ꝑ participationẽ: ſicut cũ ali
qs ſciẽter comedit de vſura vel rapina, vel h; poꝛtio
nẽ i rapina. ¶ Septimꝰ ẽ ꝑ ſilẽtiũ: cũ aliqs põt mo=
nere raptoꝛẽ ne rapiat: et non monet cũ monitio ſua
põt ꝓdeſſe. ¶ Octauꝰ ẽ: cũ nõ reſiſtit raptoꝛi cũ poſ
ſit reſiſtere. ꝛ de tali dicit auctoꝛitas. Nõ caret ſcru
pulo ſocietatis occulte q̃ manifeſto facinoꝛi deſinit
obuiare. ¶ Nonꝰ ꝛ vltimꝰ ẽ cũ nõ manifeſtat. Si eñ
manifeſtaret iuuaret ꝓximũ ad recuperãdũ rẽ ſuã:
vel p̃muniret eũ vt nõ amitteret. de iſtis modis ſunt
iſti vꝰ. Juſſio, ꝯſiliũ, ꝯſenſus, palpo, recurſus. Par
ticipãs, mutus, nõ obſtãs, nõ manifeſtãs. de pꝛimo
modo certũ eſt ꝙ tenet̃ pꝛinceps ad reſtitutionẽ: ni=
ſi ille qui rapit reſtituat: qꝛ ille facit cuius auctoꝛita
te fit: ſed de conſulentibꝰ et conſentientibus: querit̃
Queſtio. vtrũ teneantur ad reſtitutionem? ¶ Pꝛobatur ꝙ ſic
Ar. ꝙ ſic. quia conſulens vel conſentiens facit aliquid per qđ
Secundo. iſte amittit rem ſuã: ergo tenetur reſtituere. ¶ Itẽ.
conſulens peccat in deum, in pꝛoximũ, et in ipſum
furem quem ſcandalizat. ergo cu; fur teneatur reſti
tuere: multo foꝛtius et conſulens et conſentiens ꝛc̃.
Tertio. ¶ Preterea. qui occaſionem damni dat, damnũ de=
diſſe videtur. ſed ecõtrario. videtur ꝙ non teneatur
reſtituere: quia ille non habet nec habuit de re illiꝰ.
Quarto. ergo nichil tenetur illi reſtituere. ¶ Item. ſi conſu=
lens vel conſentiens tenetur reſtituere in nullo po=
tius caſu q̃ȝ in illo in quo fur nõ eſt ſoluẽdo: vel quã=
do conſtat ꝙ fur non reddet. fiat ergo non ſoluendo
conſulens vel conſentiens tenetur reſtituere ex ali=
qua lege: nõ niſi lege diuina. ergo ex lege diuina te=
netur reſtituere. Sed contra fiat ſubito fur ſoluẽdo
et reſtituat penitꝰ: aut iſte tenetur reſtituere: aut nõ
ꝯ hoc arguit̃ ¶ Si ſic. Contra. illi penitus reſtituta eſt res ſua et
non debet ei bis reſtitui: ergo iſte non tenetur ei re=
ſtituere. ꝛ ſi hoc cũ lex diuina imobilis ſit nec pꝛius
Solutio. tenebatur cum fur non erat. ¶ Solutio. Ad hoc di
ſtinguendum eſt ꝙ iſte vel pꝛebet conſilium vel au=
xilium: alias nõ facturo: vel alias facturo. Si alias
non facturo tenetur ad reſtitutionem totaliter, niſi
raptoꝛ reſtituat. tunc eñ eſt pꝛincipalis cauſa illius
rapine. ſi alias facturo: tũc tenetur reſtituere in par
te: niſi raptoꝛ totaliter reſtituat: tũc eñ eſt cauſa il=
lius rapine. ¶ Et nõ valet hec argumẽtatio: iſte ni=
Ad rationẽ. chil habet de re illius nec habuit. ergo nichil tenet̃
ei reſtituere addẽdũ ẽ nec abſtulit ei aliqđ: ꝛ hoc fal
ſum. abſtulit eñ ei aliqđ, vl̃ coabſtulit cauſaliter: qꝛ
Ad ſecundũ cauſa fuit vel ꝯcauſa ablatiõis. ¶ Ad ſcđo obiectũ
dicimꝰ: ꝙ ſicut duplex ẽ neceſſitas abſoluta: vt hec:
neceſſe ẽ deũ eẽ, ꝯditionalis vt hec: neceſſe ẽ ſoꝛtẽ ſe
dere dũ ſedet. ita duplex ẽ tentio: abſoluta ꝛ ꝯditio
nalis: abſoluta tẽtiõe, raptoꝛ reſtituere, tẽtiõe ꝯditi
onali tenet̃ ꝯſulens vel ꝯſentiẽs reſtituere: ſc; ſi ra=
ptoꝛ nõ reſtituerit, ꝛ tenet̃ ex lege diuĩa cũ illo caſu.
vñ ſi fur reſtituat, iſte nõ tenet̃ reſtituere: quod autẽ
obijcitur ꝙ lex diuina imobilis eſt: bene cõcedimꝰ.
Unde adhuc ẽ vera iſta: iſte tenetur reſtituere, ſi fur
Ad aliud. nõ reſtituat. ¶ De quarto modo diſtinguẽdũ ẽ: qꝛ ſi
adulatio ẽ generalis nõ tenetur reſtituere adulatoꝛ
tñ peccat moꝛtaliter: ſi ſit ſpecialis vt dicit raptoꝛi
bene facis auferẽdo iſti res ſuas: tũc ẽ conſulẽs vel
cõſentiẽs ꝛ tũc tenet̃ reſtituere. ¶ De quinto modo
certũ ẽ: ꝙ cũ ille apud quẽ latitant latrones habeat
et ip̃os et ſpolia in poteſtate ſua: tenetur reſtituere.
¶ De ſexto modo ſimiliter ꝯſtat ꝙ qui acciptũt vel
comedũt ſciẽter de vſura, ſiue ſint monachi ſiue alij
tenent̃ reſtituere: qꝛ nõ debẽt cõmittere ſe diſcrimi=
Dubium. ni. ¶ Sed de tribꝰ vltimis modis dubiũ ẽ an teneã
Ar. ꝙ ſic. tur ad reſtitutionẽ. Uidetur ꝙ ſic: quia ille tenet̃ di=
ligere pꝛoximũ ſuũ ſicut ſeip̃m: ergo tenetur conſer
uare rem pꝛoximi ꝛ non cõſeruauit: quia nõ pꝛemo=
nuit furem: nec reſtitit rapiẽti: nec manifeſtauit: er=
Solutio. go tenetur reſtituere. ¶ Et ad hoc dicendum ꝙ nõ
valet hec argumentatio: quia ad hoc ꝙ teneatur re
ſtituere opoꝛtet ꝙ abſtulerit vel pꝛopꝛie vel cauſali=
ter, quod non inuenitur in tribus illis modis.

¶ Utrum generalis neceſſitas eccleſie poſ=
ſit diſpenſare cum aliquo ne reſtituat.

¶ Quarta queſtio.

Quarto q̃rit/ vtrũ gñalis neceſſitas eccl̃ie
poſſit diſpẽſare cũ aliquo ne reſtituat qđ
alias reſtituẽdũ ẽ: ſicut cũ milites multa
habeãt de rapina ⁊ idebitis ex actionib⁹
querit vtrũ p̱ ſuccurſu terre ſctẽ in q̃ p̱iclytat fides
⁊ iterficiunt xp̄iani: poſſit diſpẽſare eccl̃ia cũ militi-
bus ne reſtituãt: ſ3 expẽdat pugnãdo p̱ fide chriſti.
Ar. ꝙ ſic. ¶ Videt ꝙ ſic: q2 vt habet p2imo regũ. Ad dauid ve
nerũt opp2eſſi ere alieno ⁊ fact⁹ ẽ eoꝝ p2inceps. ſ3 vt
dicit apo. oĩa cõtingebant illis in figura: ergo et ad
verũ dauid ſc3 ad xp̄m poſſunt ꝯuenire opp2eſſi ere
alieno ⁊ fiet eoꝝ p2inceps: ergo ſicut illi q̃ cõuenie-
bãt ad materialẽ dauid nõ reſtituebãt qđ debebãt:
⁊ tñ dauid recipiebat eos: ita l3 nõ reſtituãt fiet xp̄s
p2inceps militũ q̃ opp2eſſi ſunt ere alieno: ſi pugnãt
Secundo. p̱ fide xp̄i. ¶ Itẽ. ſup illud euangeliȷ̃ vbi đ2: ꝙ diſci
puli vellebãt ſpicas ĩ die ſabbati. dicit glo. ꝙ neceſ-
ſitas facit nõ pctm̃: qđ alias eẽt pctm̃. ſed nulla ma-
io2 neceſſitas ꝙ̃ p̱iculũ ⁊ fidei deſtructio: g̊ ĩ hoc ca
ſu neceſſitas eccl̃ie põt facere ne reſtituat qđ alias
Tertio. reſtituẽdũ eẽt. ¶ Itẽ machabei. diſpenſauerũt ꝯtra
p̄ceptũ de ſabbato pugnãdo in ſabbatis in articulo
neceſſitatis: ſc3 ne iterficerent culto2es dei: tñ p̄ce-
ptũ de ſabbato maximũ erat ĩ lege. vñ ei p̄ponit. me
mẽto aliȷ̃s. nõ ergo qñ iterficiunt xp̄iani põt eccl̃ia
In oppoſitũ diſpenſare ꝯtra p̄ceptũ de reſtitutiõe. ¶ Sed ꝯtra.
machabei maxime laudant: q2 noluerũt comedere
carnes ſuillas etiã ĩ articulo mo2tis: ergo p̱pter ar
ticulũ mo2tis nõ ẽ dimittẽdũ mãdatũ dei: ergo nec
diſpẽſandũ etiã p̱pter articulũ mo2tis ꝯtra p̄ceptũ
Secundo. de reſtitutiõe. ¶ Itẽ. debebãt in illo articulo diſpẽ-
ſare contra p2eceptũ de non comedenda carne ſuil-
la: aut nõ debebant. Si debebant ⁊ non diſpenſaue
runt: peccauerunt/ quare g̊ in hoc laudant. ſi nõ de-
bebant: ergo non debuerunt diſpenſare ꝯtra p2ece-
ptum de ſabbato quod maius erat ꝙ̃ p2eceptu3 de
Solutio. carnib⁹. ¶ Solutio. ad hoc dicendũ eſt ꝙ p2eceptũ
Reſtitutio de reſtitutione cũ ſit de p2imis et puris mo2alibus
nõ recipit di in quibus conſiſtit ſimilitudo dei imolare eſt. vnde
ſpenſationẽ. in nullo caſu nullam recipit deſpenſationẽ: nec etiã
Ad p2imũ. dñs papa poteſt diſpenſare. ¶ Ad p2imo ergo obie
ctum dicim⁹: ꝙ illi qui veniebant ad dauid nõ erant
ſoluendi: vel habebant p2opoſitũ reſtituendi. ſimili
ter ſi aliqui ſint nõ ſoluendo: ſed habeant p2opoſitũ
reſtituendi ꝙ̃cito potuerunt. ſ. veniant ad xp̄m fiet
eo2ũ p2inceps: tñ quãtũ ad mo2alitatẽ facile eſt ſol-
uere. opp2eſſi em̃ ere alieno dicuntur q̃ opp2eſſi ſunt
moneta diaboli/ ſcilicet pctõ. ſed quãtũ ad litterã in
telligendum eſt ſicut dictum eſt: non eſt tñ penitus
ſimile: quia illi qui veniebant ad dauid ſpẽ habebãt
vt circa ip̄m acquirerẽt aliquid tẽpo2ale: vnde reſti-
tuerent qđ debebãt: ſed illi q̃ accipiũt crucẽ ad ſub-
ſidiũ terre ſancte nõ habent ſpem acquirendi aliq̃d
tp̱ale in hmõi ſuccurſu: vñ reſtituãt. vñ non debẽt in
hmõi ſuccurſu expẽdere pecuniã alienã: q2 ſicut di-
citur/ de⁹ nõ indiget noſtro mendatio vt p2o illo lo-
quamur dolos. vt dicit in iob. xiiȷ̃. Similiter nõ idi
get deus nr̃is fraudibus vt p2o illo faciam⁹ dolos.
vnde nõ vult ꝙ milites pecunia aliena acquirãt ter-
Ad ſecundũ rã ſanctã. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicim⁹ ꝙ nõ ẽ ſile: q2
frãgere ſpicas in die ſabbati nõ eſt malum ſ̄m ſe. vñ
neceſſitas bene excuſat illud: ſed nõ reſtituere abla-
tum eſt malum ſ̄m ſe. vnde per nullam neceſſitatem
excuſat: ſicut cognoſcere ſcienter alienã vxo2ẽ per
nullã neceſſitatẽ fit non peccatum: cũ ſit malum ſ̄m
ſe. ¶ Ad tertio obiectum dicimus: ꝙ non eſt ſimile Ad tertium
de p̄cepto de ſabbato/ ⁊ de p2ecepto de reſtitutiõe:
quia p̄ceptũ de ſabbato quãtũ ad determinatione3
diei cerimoniale fuit ſignificabat ei ſabbatũ futurũ
vñ quãtũ ad hoc variabile fuit: ⁊ ſic ꝙ̃tũ ad hoc po-
tuit eſſe diſpenſatio contra ip̄m. ſed p2eceptũ de re-
ſtitutione pure mo2ale eſt. ¶ Ad vltimo queſitũ di- Ad aliud.
cimus: ꝙ niſi p̱ſecuto2es intẽdãt deſtruere legẽ dei
nullomodo dimittenda eſt directe et p2imo: hoc em̃
eẽt poſtponere mãdatũ dei mãdato hoim. vñ laudã
tur machabei: q2 noluerũt comedere carnes ſuillas
hoc em̃ intẽdebãt p̱ſecuto2es vt facerent trãſgredi
mãdatũ legis: ſ3 vbi p̱ſecuto2es nõ intẽdũt hoc: imo
p̱ legẽ volunt impugnare legis obſeruato2es: ſicut
cũ pugnabãt cõtra iudeos in ſabbatis volẽtes iter-
ficere indefenſos: tũc circa legẽ poteſt et debet fieri
diſpenſatio p̄cipue ĩ eis q̃ mobilia ſunt. vñ in p2ece-
pto de carnibus non diſpenſauerũt: et in p̄cepto de
ſabbato diſpenſauerunt quantũ ad determinationẽ
diei: poterant em̃ alia die vacare contemplationi.

¶ De participatione furti vel rapine.

¶ Quinta queſtio.

Quinto querit de illo modo currendi cum
fure q̃ fit p̱ participationẽ cũ aliq̃s parti-
cipat furto vel rapine: q̃ participatio fit
multȷ̃s modis/ vel p̱ ſucceſſionẽ heredita- Multis mo-
riã/ vel p̱ dationẽ: vel p̱ venditionẽ ⁊ em- dis.
ptionẽ/ vel aliquo alio titulo de quo dat talis regu-
la. Quicũq3 habet cõſciẽtiã rei aliene tenet eã reſti- Regula.
tuere/ vel vero dño/ vel ei a quo habet: ſit ergo ꝙ ali
quis paterfamilias habuit tres marchas auri/ qua-
rũ vna furtiua: ⁊ tres filios/ ⁊ cuilibet dimiſerat vnã
marchã auri: querit an om̃s ſimul ſumpti/ ita ꝙ nul Queſtio.
lus per ſe teneatur reſtituere marchã illã? ¶ Videt Ar. ꝙ ſic.
ꝙ ſic: q2 ad oẽs ſimul ſumptos/ deuoluta eſt heredi-
tas patris: ergo om̃s ſimul ſumpti/ ita ꝙ nullus te-
netur reddere debita patris. ¶ Itẽ. ſi om̃s reſtituãt Secundo.
marchã illã ita ꝙ null⁹ p̱ ſe: abſoluti ſunt ergo om̃s
tenent ita ꝙ nullus: ſed ſi hoc: ergo ſi nõ ſoluãt om̃s
peccabũt/ ita ꝙ nullus. ¶ Itẽ p̱bat ꝙ q̃libet p̱ ſe te- Tertio.
netur partẽ reſtituere: q2 q̃libet per ſe dubitat an ha
beant marchã furtiuã: g̊ q̃libet dubitat an teneat re
ſtituere: ergo q̃libet dubitat an peccet mo2taliter ſi
nõ reſtituit: g̊ q̃libet tenet reſtituere. ¶ Itẽ demon- Quarto.
ſtretur ille q̃ habet marchã furtiuã ille detinet rem
alienã/ iuito dño poſito ꝙ ille cui⁹ eſt petat marchã
ſuã: ergo tenetur eã reſtituere/ aut q2 ſcit ſe habere
marchã furtiuã/ aut q2 habet/ aut q2 dubitat ſe habe
re: nõ q2 ſcit ſe habere/ hoc em̃ igno2at: nec q2 habet
aliquis em̃ iuſto titulo poſſidet rem alienã: et nõ te-
netur eã reſtituere. ſicut cũ data eſt ei/ et igno2at eã
eſſe alienã: ergo iſte tenet reſtituere marchã illã: q2
dubitat ſe habere marchã alienã: ſed quilibet illo2ũ
triũ dubitat hoc: ergo q̃libet per ſe tenet reſtituere
marchã. ¶ Ite3 p̱palata veritate iſte tenet marchã Quinto.
illã reſtituere. g̊ ſimpliciter tenetur illam reſtituere
¶ Solutio. Ad hoc dicẽdum ꝙ ꝙ̃diu ſunt in ſtatu Solutio.
igno2ãtie oẽs ſimul ſumpti tenẽtur/ ita ꝙ nullus to
tũ: quilibet tamen p2o tertia parte. vnde non ſequit
Omes tenentur ſoluere totũ/ ita ꝙ null⁹: ergo ſi nõ

Ayuntamiento de Madrid

ſoluant oēs peccabūt:ita ꝙ nullꝰ/qꝛ hoc verbū tene
tur/ꝑ pluribꝰ intētionibꝰ teneƭ: ⁊ ꝓcediƭ acſi ꝓvna
tm̄ tenereƭ:ſꝫ bn̄ ſequiƭ:ergo qlibet illoꝝ peccat:vel
Ad ſecundū aliqs ſcꝫ ille in quo remanet ne fiat reſtitutio ❡ Ad
ſcđo obiectū dicimꝰ:ꝙ nō valet hec argumentatio.
Quilibet dubitat an habeat marchā furtiuā: ğ qli-
bet dubitat an teneaƭ marchaꝫ reſtituere: imo bene
pōt ſcire ꝙ nō teneƭ reſtituere niſi tertiā partē ꝗdiu
Ad tertium eſt in ſtatu ignorantie. ❡ Ad tertio obiectū dicimꝰ:
ꝙ ſi hoc verbū detinet / importat vitiū falſa eſt hec:
iſte detinet rem alienā ⁊c̄. demonſtrato illo q̄ habet
marchā furtiuā:paratꝰ eſt reddere portioneꝫ ſuā. ſi
vero ſimplicē poſſeſſionē vera eſt:ſed nō ſequiƭ:ergo
teneƭ marchā reſtituere:qꝛ ignorātia abſoluit illū a
tentione:ſicut ille q̄ cognoſcit alienā credēs eſſe ſuā
adhibita diligētia quā pōt ⁊ debꝫ:nō peccat morta-
Ad vltimū. liter:⁊ ignorātia excuſat ip̄m. ❡ Ad vltimo obiectū
dicimꝰ:ꝙ nō valet hec argumētatio:ꝓpalata ꝟitate
teneƭ iſtā marchā reſtituere. ğ ſimpliciter teneƭ:qꝛ i
prima hoc verbū teneƭ copulat ꝯditionalē tentionē:
is eſt ſenſus:teneƭ ſi ſciret.⁊ in cōcluſione abſolutā.
Alia q̄ſtio. ❡ Queriƭ poſtea de modo participandi qn̄ res alie
na habetur per dationē vel emptionē vel venditio-
nē:⁊ ſm regulā p̄dictā:quicūqꝫ habet cōſcientiā rei
aliene:tenetur eā reſtituere:ſed ſi habet eā ꝑ datio-
nem tenetur eā vero dn̄o reſtituere cū cōſenſu eiꝰ q̄
dedit:vt ip̄e abſoluatur qui rapuerat ⁊ proximo re-
ſtituatur res ſua.ſed ſi habet per emptionē ⁊ vendi-
tionē:debet ei reſtituere a quo habuit vt ſeruet indē
Alia q̄ſtio. nis:qꝛ magis debet ſibi ꝓuidere ꝗ̄ alij. ❡ Sed q̄riƭ
ſi res illa conſumpta ſit an teneatur illa reſtituere?
Itē.iniuſtū eſt vt cū iactura alterius aliqs de re ali-
ena locupletior fiat:ſed de re aliena fieret iſte locu-
pletior cū iactura alteriꝰ ſi nō reſtitueret:ergo iniu-
In oppoſitū ſtum eſt nō reſtituere. ergo teneƭ reſtituere. ❡ Sed
contra.iſte cuius fuit illa res nō habet actionē con-
tra illū ſm ius humanū: qꝛ nō pōt vendicare aliquā
rem quā iſte habeat: ſed ſm ius humanū trāſferunƭ
dominia: ergo iſte nichil ei teneƭ reſtituere. ❡ Q̄d
Cōis opinio cōcedunt fere oēs : niſi in fraudē conſumpſerit rem
alienā vel cū alijs rebꝰ admiſcuerit ne poſſit diſcer-
ni: dolꝰ em̄ nemini debet patrocinari. ❡ Ad primo
Ad primū. obiectū dicunt: ꝙ nō valet hec argumētatio: qꝛ res
illa nō manet aliena ex quo cōſumpta eſt: vel ex quo
Ad ſecundū nō pōt vendicari.⁊ ſimiliter reſpondent ad ſecundo
obiectū:intelligūt em̄ ſic.iniuſtū eſt vt cū iactura al-
terius de re aliena manente aliena aliquis fiat locu
ꝯtra hoc ar̄. pletior. ❡ Sed contra hanc ſolutionē ſic obijciƭ.ꝓ-
pter hoc em̄ nō teneƭ reſtituere ſm ius humanū: qꝛ
iudex humanꝰ nō pōt cognoſcere q̄ res ſit illiꝰ cū cō
ſumpta ſit: vel admixta alijs rebꝰ:ſed eterno iudici
nichil eſt ignotū: ğ quātū ad eternū iudicē teneƭ re-
ſtituere. ğ ſi veniat ad ꝯfeſſionē ſacerdos debet ei in
Secundo. iūgere ꝙ reſtituat. ❡ Itē.ius naturale dictat iiuſtū
eſſe ꝙ aliquis ī iacturā alteriꝰ de re aliena fiat locu-
pletior:ſꝫ illud ius naturale ius diuinū ē:qꝛ deꝰ ſcri
pſit ī corde hoīs:ğ ſm ius diuinū iiuſtū eſt ꝙ aliqs
in iacturā alteriꝰ de re aliena fiat locupletior: ğ cuꝫ
iſte hēat ꝯſciētiā rei aliene ſiue ſit cōſumpta ſiue nō
Tertio. ſm ius diuinū teneƭ reſtituere. ❡ Iteꝫ. legiƭ de btō
laudomero: ꝙ cū q̇dā vellet ei dare quādā ſummā
pecunie reuelatū fuit ei ꝙ nō erāt ibi niſi qnqꝫ dena
rij de iuſta acq̇ſitōe:⁊ iſtos retinuit/alios recuſauit

ſed exēpla ſctōꝝ debemꝰ imitari: ğ nichil de alieno
tenēdū ē. ❡ Q̄d ꝯcedimꝰ.Un̄ dicimꝰ ꝙ iſte iure po Solutio.
li.teneƭ ad reſtitutionē: ex q̄ habꝫ ꝯſciētiā rei aliene
quā hꝫ ꝑ collationē:ſiue ꝯſūpſit:ſiue mixta alijs re-
bus ſit aut ꝑ dolū aut ſine dolo.vn̄ ſi veniat ad ꝯfeſ-
ſionē:ſacerdos debꝫ ei iniūgere ꝙ reſtituat: ⁊ ſi ad-
mixta ſit alij pecunie/et neſciaƭ q̄litas rei aliene to-
tū reſtituēdū ē. ⁊ ſi res aliena trāſierit ꝑ collationeꝫ
ad tres vel plures:quilibet illoꝝ ſi habeat cōſciētiā
rei aliene teneƭ ad reſtitutionē ſub conditiōe: videli
cet ſi alius nō reſtituat:ſed ſm ius humanū nō tene Ad rōnes.
tur reſtituere/ſi res illa non eſt vendicabilis.

❡ Utrum qui per violentiam vel latenter re
cuperat rem ſuam:teneatur ad reſtitutionē.

❡ Sexta queſtio.

SExto capitulo queriƭ de illo q̄ ꝑ violētiā
vel latēter recuperat rem ſuā vel eq̄pol-
lētē furto vel rapina ſibi ſublatā. ❡ Utrū
teneaƭ ad reſtitutioneꝫ? videƭ ꝙ ſic. Eſto Ar̄.ꝙ ſic.
em̄ ꝙ accipiat nō rē ſuā vel eq̄pollētē:iſte
detinet rē alienā iuito dn̄o. ğ eſt fur vel raptor.ğ te-
netur ad reſtitutionē. ❡ Itē.ſm iudiciū humanū te Secundo.
neƭ reſtituere.ſi em̄ ꝓbeƭ corā iudice hūano ꝙ ꝑ vio
lentiā vel latēter acceperit rē illā:tūc illā teneƭ reſti
tueret:ſꝫ iudiciū hūanū iuſtū ē:ğ ſm iuſtū iudiciū te
neƭ reſtituere:ğ iuſtū ē ꝙ reſtituat: ğ ſimpliciƭ teneƭ
reſtituere ❡ Itē.ſi ſciaƭ teneƭ reſti.ğ ſimpliciƭ teneƭ Tertio.
reſti. ❡ Sꝫ ꝯtra.ſit ita ꝙ recuꝑabit rem ſuā ꝑ ſe:iſte In oppoſitū
nō detinet rē alienā iuito dn̄o:ğ ē fur vel raptor vel
aliq̄d tale.ğ non teneƭ ad reſtitutionē. ❡ Itē.eccl̄ia Secundo.
dat mutuū ꝓ decimis habēdis/et p̄ter ſortē accipit
fructū decimarū ⁊ nō ē ibi vſura: qꝛ decime ſunt ſue
eadē rōne ſi aliqs cōmodat pecuniā ſuā alicui/⁊ pre
ter ſortē accipiat equū ſuū quē ille vſurariꝰ male ha
buit/nō eſt ibi vſura: qꝛ qđ ſuū ē accepit preter ſortē.
❡ Similiƭ ſi iſte latēter accipiat rē ſuā nō ē furtū/ ⁊ Confirmaƭ.
ſi ꝑ violentiā accipiat rē ſuā nō ē rapina: ğ nō teneƭ
ad reſtitutionē. ❡ Solutio. Dicūt legiſte ⁊ decreti- Opio aliq̄rū
ſte: ꝙ ꝯtinuato bello licet accipe rē ſuā/ et vim vi re-
pellere/⁊ dolū dolo cōpenſare: ſꝫ de hac nō agiƭ hic
❡ Sꝫ queriƭ an teneaƭ reſtituere ſiue rē ſuā/ ſiue eq̄- Queſtio.
pollentē acceperit cōtinuato bello/ſiue nō. Et dici- Solutio.
mus ꝙ ſi ſine ſcandalo rē ſuā latēter vel ꝑ violentiā
acceperit/vel etiā equipollētē:ſm ius diuinū nō te-
neƭ reſtituere. vn̄ ſimpliciter nō teneƭ. ❡ Ad primo Ad primū
obiectū dicimꝰ: ꝙ ꝗuis retineat rē alienā:non tn̄ vt
rem alienā: vnde nō ſequiƭ ꝙ ſit fur ❡ Ad ſcđo oble Ad ſecundū
ctū dicimus: ꝙ quādo iudiciū humanū fit tantū ſm
allegata/⁊ non ſm veritatē nō eſt iuſtū ſm iuſticiam
poli. vnde nō eſt iuſtum ſimpliciter:ſed tātū ſm q̄d/
vel vt nūc. vnde non ſequitur: iſte ſm iudiciū huma-
nū iuſte tenetur reſtituere: ergo iuſte tenetur reſtitu
ere/⁊ eſt fallacia ſm quid ⁊ ſimpliciter: qꝛ iuſtum vt
nūc non ēſt iuſtum ſimpliciter: ſicut ſanū: vt nūc non
eſt ſanū ſimpliciter. ❡ Ad tertio obiectū dicimus: Ad tertiū.
ꝙ nō valet hec argumētatio teneƭ reſtituere ſi ſciaƭ:
ergo ſimpliciter tenetur/⁊ patet ſolutio per p̄dicta.
❡ Ad vltimū dicimꝰ: ꝙ hec eſt falſa in ſtatu illo an- Ad vltimū.
teqꝫ probetur: iſte ſm iuſticiā humanā teneƭ reſtitu
ere:ſed ſi probeƭ tenetur vnde ſub conditione teneƭ/
⁊ non ſimpliciter: ꝙ autē predicta ſolutio vera ſit pa
tet:quia Joſue ex precepto dn̄i cepit per inſidias ci Figura.
uitatē haij:ſuper quē locū dicit Auguſtinus.ꝙ ſi iu

Ayuntamiento de Madrid

ſtum bellum ſuſcipitur nõ refert an aperte an per in
ſidias pugnetur volens oſtendere ꝙ Joſue nõ pec=
cauit eo ꝙ per iſidias cepit ciuitatẽ hay: quia quod
ſuũ erat cepit. dñs eñ dederat filijs iſrael terrã pꝛo
miſſiõis: ergo ſi per inſidias recuperet aliqͣs rẽ ſuã
nõ peccat quantũ ad deũ: ibi eñ habet locũ licet do
lum cõpenſare: ⁊ ſi ſine ſcãdalo ꝓximi recuperet nõ
peccat quãtũ ad ꝓximũ: ergo nullomodo peccat: ꝯ
non tenetur ad reſtitutionẽ. pꝛeterea ꝙ dicit ꝙ non
licet alicui ſibi facere ius: hoc dicit ꝓpter conſerua
tionẽ reipublice: maximũ eñ periculũ imineret rei=
publice ſi qͥlibet faceret ſibi ius: ergo vbi nullũ imi=
net periculũ reipublice non eſt illicitum: ſed cũ ſine
ſcandalo ꝓximi aliquis recuperat rem ſuã ſibi abla
tam quocũq modo eã recuperat/ ex quo ſine ſcãda
lo fit: nullũ iminet ꝑiculũ reipublice: ꝯ ibi licet ali=
Solutio. cui ſibi facere ius: ꝯ nõ tenet ad reſtitutionẽ. ¶Qd
ꝯcedimꝰ: lꝫ multi ꝯtradicãt: tñ peccare põt recupe=
rãdo rẽ ſuã: qꝛ hoc põt facere ex cupiditate: ſꝫ nõ oẽ
male acqͥſitũ tenet aliqͣs reſtituere: ſic poſtea dicet.

¶Utrum acquiſita per ſimulationẽ quis te=
neatur reſtituere vel fraudem.

¶Septima queſtio.

SEptimo capitulo querit de acqͥſitis ꝑ ſi=
mulationẽ/ vel ꝑ ypocriſim/ vel ꝑ fraudẽ/
vel ꝑ adulationẽ: vbi nõ eſt ſpes furti ali=
qua/ vel rapine: vtrũ teneat qui ſic acquiſi
uit ad reſtitutionẽ? ¶Et qͥritur pꝛimo de diuite ꝗ ſi
mulat ſe pauperẽ: ⁊ multa acquirit ꝑ talẽ ſimulatio=
Ar. ꝙ ſic. nẽ: vtrũ teneat illa reſtituere? ꝓbat ꝙ ſic: qꝛ ſimula=
to petro vel ſubornato: qꝛ ſimulatꝰ eſt detur aliquid
tenet ſimulatꝰ petrus vel ſubornatꝰ ad reſtitutionẽ
Eadẽ ergo ratiõe ſi ſimulato pauperi: qꝛ ſimulat ſe
pauperẽ det quid/ tenet ſimulatꝰ pauper ad reſtitu=
In oppoſitũ tionẽ. ¶Sed ꝯtra. ſi aliquis benedicat illũ nõ intẽ=
dit benedicere tenet benedictio: vt patet per yſaac
qui dixit de iacob/ benedixi ei ⁊ erit benedictꝰ: ergo
ſi aliquis det aliquid diuiti: licet non intendat dare
niſi pauperi tenet datio: ergo nõ tenetur ſimulatus
Secundo. pauper ad reſtitutionem. ¶Item. ſi aliquis epiſco=
pus dat pꝛebendã alicui foꝛnicatoꝛi quẽ credit eſſe
caſtum ⁊ bonũ: non tenetur ille reſtituere pꝛebendã
ergo ſi aliquis det diuiti quẽ credit eſſe pauperẽ: nõ
Alia qͣſtio. tenetur ille ad reſtitutionez. ¶Queritur poſtea de
ypocritis ⁊ de adulatoꝛibꝰ qui per ypocriſim ⁊ adu
lationem acquirunt multa/ vtrũ teneantur ad reſti=
Ar. ꝙ ſic. tutionem? ¶Pꝛobatur ꝙ ſic: quia per fraudẽ acqui
runt: ⁊ fraus nemini debet patrocinari: ergo tenent
reſtituere qui acquirunt per fraudem. Sed ſi hoc ꝯ
male acquiſitũ per fraudez reſtitui debet: eadẽ rõne
male acquiſitũ ꝑ aliud peccatũ reſtitui debet: ergo
meretrix que male acquiſiuit per meretriciũ reſtitu
Cõtra augu ere tenetur: ⁊ hoc eſt contra Auguſtinũ qui dicit: ꝙ
ſtinũ. meretrix turpiter agit quia meretrix: ſꝫ nõ turpiter
Solutio. agit quia accipit. ¶Solutio. Ad pꝛimũ dicimꝰ: ꝙ
Ad pꝛimũ. non eſt ſimile de erroꝛe perſone: ⁊ de erroꝛe foꝛtune
vel qualitatis. dicimus eñ ꝙ erroꝛ perſone genera
liter impedit dationẽ ſicut et matrimoniũ: pꝛeterq̃
in benedictione: ſed in benedictione ita eſt ꝙ aliquẽ
benedicit epiſcopus quẽ nõ intẽdit benedicere: hoc
Pꝛima cã. aũt accidit pꝛopter duas cauſas ſimul iunctas. Pꝛi
ma eſt/ quia epiſcopus iſtũ qui eſt ꝑſens intẽdit bñ=
Scda cauſa dicere. Scda eſt/ qꝛ eſt dei benedictio: vt habetur in
numerꝫ. iuocabũt nomẽ meũ ſuꝑ filios iſrael: et ego
benedicã eis/ ⁊ qꝛ deus ꝗ neminẽ inuitus benedicit
nõ repellit iſtũ a benedictione debet epiſcopus illã
benedictionẽ ratã habere: ſicut yſaac. benedictionẽ
Jacob habuit ratã dicẽs: bñdixi ei ⁊ benedictꝰ erit.
¶Cõcedimꝰ tñ ꝙ diues qui ꝑ ſimulationẽ pauper= Ad rationẽ.
tatis multa accepit tenetur illa reſtituere: ſꝫ nõ ei a
quo habuit: qꝛ ille nõ eſt defraudatus: qꝛ eque mere
tur dando ſimulato pauperi: vt vero pauperi: ſed de
bet reſtituere reipublice/ quã defraudauit: ergo de=
bet reſtituere ei cui ille dediſſet ſi bñ vſus fuiſſet re
illa. ¶Itẽ. ẽ eñ reipublice/ vt nemo ſua re male vta Secundo.
tur: debet igit dare pauperibꝰ: nec eſt ſimile de foꝛ=
nicatoꝛe: qꝛ nõ per ſimulationẽ acquiſiuit pꝛebẽdã.
¶Ad vltimo queſitũ dicimꝰ ꝙ ypocrita ⁊ adulatoꝛ Ad aliud.
tenẽtur reſtituere que per fraudem acquiſierunt: qꝛ
dolus nemini debet patrocinari: ſꝫ nõ ſemꝑ tenẽtur
reſtituere ei ꝗ dedit: ſi eñ adulatoꝛ per adulationez
ſuã decipit aliquẽ ſimplicem/ tenetur ei reſtituere:
ſed ſi ille qui dat adulatoꝛi nõ ſit ſimplex: imo bene
ĩtelligit quid ſit adulatio: ⁊ quid nõ: tamen dat ei ꝓ=
pter adulationẽ/ non tenetur ei reſtituere adulatoꝛ:
qꝛ ille nõ eſt deceptus: ventũ eñ inanis gloꝛie que=
rebat/ ⁊ ventũ habuit: ſed tenetur ei reſtituere cui il=
le debuit dare ſcilicet pauperi: non eſt aũt ſimile de
meretrice: qꝛ nõ oñe male acquiſitũ tenetur reſtitu
ere: ſꝫ illud vbi ẽ fraus. ¶Uñ nõ valet hec argumẽ= Ad rationẽ.
tatio: iſte tenetur reſtituere male acquiſitũ ꝑ fraude
qꝛ eſt male acquiſitũ per fraudem: ergo tenet male
acquiſitum reſtituere: qꝛ eſt male acquiſitum: nõ eñ
valet hec argumẽtatio ab inferioꝛi ad ſuperius etiã
affirmãdo: cũ dictiõe notãte cauſam ¶Inſtãtia. ſoꝛ Inſtantia.
tes qꝛ hõ eſt riſibile: ꝯ ſoꝛtes qꝛ animal riſibile. vñ:
qꝛ meretrix non decipit: ſed eſt mulier recipiẽs pꝛe=
cium coꝛpoꝛis ſui locati: nõ tenetur ad reſtitutionẽ:
ſed ſi deciperet: ſicut ſi pingeret oculos ſuos aut ſi=
militer oꝛnaret faciem ſuã: ⁊ ſimularet ſe eſſe nobilẽ
et ſic deciperet iuuenem/ tunc tenetur reſtituere.

¶Utrum peccata redeant.

¶Sextum capitulum.

DIcto de partibꝰ penitẽtie dicẽdũ eſt vtrũ
ille qui patit recidiuũ teneat iterũ agere
penitẽtiã de illis peccatis de qͥbꝰ egit pe
nitẽtiã i charitate? Circa iſtã qͣſtionẽ: pꝛi
mo videndũ eſt vtrũ pctã redeãt. ſcdo ꝗ ſit illa igrati=
tudo ſm quã dicuntur peccata redire. ¶Circa pꝛi= Duplex opi
mã queſtionẽ due ſunt opiniones. Quidã eñ dicũt nio.
ꝙ peccata redeunt ſm eſſentiam. Alij dicunt ꝙ nõ:
ſed dicuntur redire pꝛopter ingratitudinẽ. ¶Con= ꝯ pꝛimã ar.
tra pꝛimã opinionẽ ſic obijcitur: ponatur ꝙ aliquis
multa peccata moꝛtalia fecerit/ ⁊ penitentiã de oñi
bus illis ſufficiẽter egerit: ita ꝙ ſi decederet ſtatim
euolaret: poſtea patit recidiuũ per vnicam ſimplicẽ
foꝛnicationẽ: ꝓbatur ꝙ peccata dimiſſa nõ redeant:
qꝛ pctm̃ eſt coꝛruptio anime: ſed impoſſibile eſt coꝛ=
pus coꝛrumpi ſine aliqua actione coꝛpoꝛali: nullus
eñ exequatur vel mutilatur aliquo membꝛo/ niſi ꝑ
actionem aliquã coꝛpoꝛalẽ: ergo anima non coꝛrũ=
pitur ſpiritualiter niſi per aliquã actionem ſpiritua
lem: ſed in iſto nõ eſt niſi vnica actio: ꝯ nõ eſt niſi vni
ca coꝛruptio: ſed peccatũ eſt coꝛruptio: ergo in iſto
nõ eſt niſi vnicũ peccatũ: ergo nõ redeũt peccata di
miſſa. ¶Item ponatur ꝙ iſte non fecerit niſi pctm̃ Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

auaricie ⁊ de illo ſufficientē egerit pniam in charitate/ poſtea cadit tm̄ per peccatū ꝓdigalitatis a iuſticia diuina: ſi actus ꝓdigalitatis: ḡ ꝯtrariū eſt cauſa ſui ꝯtrarij: qđ eſt ꝯ btm̄ Dionyſiū q̄ dicit ꝙ ignis nō eſt frigere: nec optimi mala adducē: ſꝫ ꝑpt̄ iuſticiā diuinā: ḡ iuſticia diuina ē cauſa q̄re auaricia ſit i illo: ḡ eſt cauſa q̄re ſit iſte auarus: ḡ quare ſit malꝰ: ⁊ ita deus eſt cauſa mali. qđ eſt impoſſibile. q̄ꝛ dicit beatus Dionyſiꝰ: ꝙ optimi nō eſt mala adducere. ⁊ auguſtinus deo auctoꝛe nemo fit deterioꝛ: ſic igit̄ nec ꝑ reciduū nec ꝑ iuſticiā diuinā pctā demiſſa redeāt. ergo ſimplicit̄ nō redeūt. Ꝓpt̄ hoc dicūt q̄dā ꝙ non redeūt ſm̄ eſſentiā ſuā: ſed redeūt q̄tū ad reatū: ſcꝫ q̄tū ad obligationē ad penā eternam ꝓ alijs pctis. ſunt em̄ i pctō tria. pꝛimū eſt malꝰ actꝰ. ſcđm eſt malus habitus. tertiū pꝛiuatio modi vel ſpeciei vel oꝛdinis in aīa: et illa pꝛiuatio reddit aīam defoꝛmē: ſicut pꝛiuatio naſi/ vel oculi coꝛpalis reddit hominē diffoꝛmē coꝛpaliter: et duo pꝛima dicunt̄ pctm̄ ꝑpt̄ tertiū. quartū em̄ eſt ꝙ nō eſt pctm̄/ ſed ſeq̄lā ſcꝫ pcti reatus: q̄ eſt obligatio ad penā eternā. ⁊ q̄tū ad reatū dicūt̄ redire pctā dimiſſa nō q̄tū ad tria p̄cedētia

ꝯ hoc arḡ. ¶ Sed obijcit̄ cōtra hoc. pctm̄ eſt ꝑ ſe ⁊ immediate cauſa obligatiōis ad penā: deꝰ em̄ ꝓpꝛie nō obligat aliquē ad penā: imo dolet cū aliqs obligat̄ ad penā ſed ceſſante cauſa immediata ⁊ neſſaria ceſſat effectꝰ ergo ceſſante pctō ceſſat obligatio ad penā eternā ꝓ illo peccato: ſed in illo qui patitur reciduū tantū ꝑpter actū pꝛodigalitatis: nō eſt pctm̄ auaricie: qđ pꝛiꝰ fuit ei dimiſſum: ḡ nec obligatio ad penam eternā ꝓ illo: ergo nec reatus: ergo nec redeunt q̄tū ad reatū peccata dimiſſa: q̄tum ad eſſentiam. ḡ ſimpliciter non redeunt.

Secundo ¶ Item. ponat̄ ꝙ aliquis multa moꝛtalia fecerit: ⁊ de oībꝰ illis egerit in charitate penitentiam ſufficientē: poſtea cadat per ſimplicē foꝛnicationē/ ⁊ aliꝰ qui nullū pctm̄ fecit cadat ꝑ eq̄lem foꝛnicationē: iſti duo ſunt equaliter mali. qđ pꝛobat̄ quia pꝛimus nō habet maliciā niſi foꝛnicationis: q̄ꝛ reatus quem habet ꝓ peccatis dimiſſis nō eſt malicia: ille alius ſimiliter nō habet niſi maliciā foꝛnicatiōis ⁊ eq̄les ſunt foꝛnicatiōes vt poſitum eſt: ergo equales habent malicias: ergo eq̄ ſunt mali: ergo eq̄li pena gehēnali ſunt digni. quod ꝓbat̄ ꝑ hoc ꝙ eq̄ boni equali ſunt p̄mio digni. ergo mali equali pena ſunt digni: ergo ſi iſti duo modo decedāt: equali pena punientur in iferno: ſed ille non puniet̄ niſi ꝓ foꝛnicatione: ergo nec iſte: ergo non puniet̄ pꝛo peccatis dimiſſis: ergo nō redit reatꝰ vel obligatio ad penam ꝓ illis pctis: ſi em̄ rediret magis puniret̄ q̄ꝫ ille alius. ſunt aūt quidam qui quaſi media via icedūt dicentes: ꝙ ꝓ peccatis quibuſdā redeūt pctā dimiſſa: ꝓ quibuſdā non. In quattuoꝛ em̄ caſibus redeūt ſicut ꝓ fraterno odio. vnde habetur in euangelio. ꝙ dñs dimiſſum debitum recipit a ſeruo q̄ noluit miſereri conſerui ſui. ⁊ ita ꝓ fraterno odio redeūt pctā dimiſſa. Similiter ꝓ pctō apoſtaſie. vnde in pſalmo de iuda. In memoꝛiā redeat iniquitas patrum eius ſimiliter pꝛo ꝯtentu confitendi ⁊ ſatiſfaciendi redeunt pctā que dimiſſa fuerāt in contritiōe. dimiſſa ei fuerant peccata ſub cōditione repetendi: ſed nō ſub cōditione eſſendi: vt dicebat pꝛepoſitinus. Similiter quando aliquis penitet de eo ꝙ penituit et egit penitentiam: tunc redeunt pctā dimiſſa. penitētia ei quam facit nichil valet ei. i quatuoꝛ iſtis caſibꝰ redeunt pctā dimiſſa: in alijs nō. Sed ꝯtra iſtā opinionē ſunt oīa q̄ obijciunt̄ contra vtrāq̄ opinionē: q̄ꝛ hec opinio aliq̄d habet de pꝛima opinione q̄ dicit gn̄aliter p̄dicta demiſſa redire ꝑpter reciduū ⁊ aliq̄d ad illā q̄ dicit nō redire niſi reatū. Ꝑreterea. ꝯtra ipam ꝓpꝛie q̄rit̄ cū multa alia peccata maioꝛa ſint q̄ꝫ fraternū odium: ſicut homicidiū. Quare ꝑpter homicidiū nō redeūt peccata dimiſſa. ſicut ꝑpt̄ fraternū odiū. ſimiliter ⁊ ꝑpter peccatū in ſpm̄ ſanctū qđ malus eſt oībꝰ: ergo ex p̄dictis videt̄ ꝙ pctā dimiſſa nō redeant: nec q̄tum ad eſſentiam nec q̄tū ad reatum ſed ꝑpter ingratitudinē. quod concedimus. Et ad ꝓpoſitū ſunt multe auctoꝛitates: ſicut illa de ſeruo nequam: a quo dñs vniuerſum debitum repetijt qđ tamen dimiſſum fuerat: ⁊ ita peccata dimiſſa redeūt et multe alie auctoꝛitates ſanctoꝛum dicunt peccata dimiſſa redire pꝛopter reciduum. Item. ſeruus coꝛpoꝛalis manumiſſus a dño coꝛpoꝛali redigitur i ſeruitutem coꝛpoꝛalem ꝑpter ſolam ingratitudinē et hoc ſm̄ legem humanam que inquantū poteſt vbi eſt certa veritas imitatur legem diuinam: ergo ſm̄ legē diuinā qui pꝛius fuerat ſeruus peccati ⁊ poſtea factus eſt liber: pꝛopter ingratitudinem redigēdus eſt in pꝛiſtinam ſeruitutem: ⁊ ſic per ingratitudinem redeunt oīa peccata dimiſſa. ¶ Solutio. Ad hoc notandum eſt ꝙ homo tenetur deo ex ꝯmiſſo: quia cui plus cōmittit̄ plus ab eo exigitur: tenet̄ etiam ex dimiſſo. vnde cui plus dimittitur alijs paribꝰ magis tenetur: ⁊ qui poſt multoꝛum dimiſſionē patit̄ reciduum: ⁊ ita offendit deum: magis ingratus eſt: ⁊ magis peccat q̄ꝫ ſi nulla eſſēt ei dimiſſa. vn̄ ꝙ peccata dimiſſa aggrauāt peccatum illud per quod reciduat. dicuntur enim redire quātū ad ingratitudinē tantū: aliter non. ⁊ ſic intelligimus oēs auctoꝛitates q̄ dicunt peccata dimiſſa redire.

Solutio. Notandum. hō tenet̄ deo ex cōmiſſo et ex dimiſſo.

¶ Ad ſcđo obiectū dicimus ꝙ non eſt ſimile de ſeruitute coꝛpoꝛali et ſeruitute pcti: q̄ꝛ tp̄alis dñs iuſte pōt facere aliquē ſeruum coꝛpoꝛalē: ſꝫ eternꝰ nō pōt facere aliquē ſeruū peccati: quia tale poſſe potius eſt nō poſſe: ſed ille q̄ peccat pꝛopꝛie facit ſe ſeruum peccati. vnde in euangelio Io. qui facit pctm̄/ ſeruꝰ eſt peccati. p̄terea ſeruitus peccati mala eſt malicia culpe: ſed ſeruitꝰ coꝛpoꝛalis nō/ immo bona: valet em̄ ad cōſeruationem humilitatis. vnde dicit apoſtolus: ſeruus vocatꝰ es nō ſit tibi cure: ſꝫ ſi potes fieri liber/ magis vtere ſcꝫ ſeruitute: patet ḡ ꝙ nō eſt ſimile de ſeruitute coꝛpali ⁊ ſeruitute pcti.

Ad ſecundū

¶ Sed adhuc ꝓbat̄ ꝙ pctā dimiſſa redeāt: vel quantū ad eſſentiam/ vel q̄tum ad reatū: q̄ꝛ ponat̄ ꝙ aliqs pꝛimo fuerit i charitate poſtea in peccato moꝛtali/ tertio in charitate: aliꝰ ecōuerſo: pꝛimo ſcꝫ in peccato moꝛtali: ſcđo i charitate: tertio in pctō moꝛtali: i pꝛimo caſu charitas vltia facit reuiuiſcere/ vel redire oīa bona p̄cedentia q̄ moꝛtificata fuerant per peccatū moꝛtale mediū: ergo in ſcđo caſu peccatum moꝛtale vltimū facit reuiuiſcere vel redire omnia peccata p̄cedentia q̄ moꝛtificata fuerant ꝑ charitatē mediam ⁊ penitētiam factam in ipa eſto ꝙ penitētia ſufficiens facta ſit de peccatis p̄teritis: ḡ ſicut bona p̄cedentia redeūt q̄tū ad meritū ꝑ charitatē ſequentem: ita peccata p̄cedētia redeūt quātū ad demeritū/ per peccatū moꝛtale ſequēs: ergo redeūt peccata/ vel q̄tum ad eſſentiam/ vel q̄tū

Ayuntamiento de Madrid

ad reatum: ad minus quantū ad demeritū. Itē ſicut
dicitur in Ezechiele: quacunqꝫ hoꝛa igemuerit pec-
catoꝛ oim iniquitatū ei⁹ quas opatus ē nō recoꝛda-
boꝛ. Itē dicitur: ſi auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua oēs
iuſticie eius quas fecerit nō recoꝛdabunt: ergo in ſe
cūdo caſu idē eſt ac ſi nō feciſſet illā pniam mediā: ꝛ
ſi non feciſſet puniretur ꝑ peccatis p̄cedētib⁹: ergo
ꝛ modo cū peccat moꝛtaliter. Itē dignus ē puniri ꝑ
peccatis p̄cedētib⁹: ꝛ ita redeūt vel quātū ad eſſen-
tiā vel quātū ad reatū. Itē vltimū peccatū moꝛtale
moꝛtificat pniam mediā: ergo idē eſt ac ſi nō fuiſſet
Euaſio. facta: ꝛ inde vt pꝛius. ¶ Foꝛte dicet ꝙ nō eſt ſimile
de reditu maloꝝ ꝛ de reditu bonoꝝ: qꝛ dñs pꝛonioꝛ
In oppoſitū eſt ad miſerandū: ꝗ̄ ad puniēdū. ¶ Sed cōtra. dicit
apſus ꝙ deus non pōt negare ſeipm: ꝛ dicit ambꝛo
ſius ꝙ ſi de⁹ non puniret malos negaret iuſticiā ſuā
qꝛ ipſe ē: et ita negaret ſeipm: ergo ſicut remunerat
bonos ex iuſticia q̄ ipſe ē: ita ex iuſticia ſua punit ma
los: ergo cū iuſticia ſua vna ſit penit⁹ vtrobiqꝫ tantū
ꝗ̄tū ſe habet ad remunerandū vel miſerādū tantū ſe
Secundo. habet ad puniēdum. ¶ Itē. ponatur ꝙ ille q̄ pꝛimo
peccauit moꝛtaliter: ꝛ ſcdo fuit in charitate ꝛ tertio
peccat moꝛtalit̄ decedat in illo pctō moꝛtali non ꝑ
acta penitentia de peccatis moꝛtalibus p̄cedētib⁹:
niſi in parte: conſtat ꝙ in inferno puniet eternaliter
non ſolū ꝑ vltimo peccato: ſed etiā ꝑ p̄cedentibus
peccatis: aut illa pctā erūt in ipō/ aut non erūt: ſi nō
erūt: ergo nō puniet pꝛo ipſis: qꝛ vt dicūt ſancti: pctā
ſunt materia ignis eterni. vnde ignis q̄ ante ipm pꝛe
ceder nō nocebit in bonos in qb⁹ nichil inuenit pur
gandū: ſi ṽo illa pctā p̄cedentia erunt in ipō: ergo ꝑ
recidiuū redeūt p̄cedenti. Sed ꝯ. dicit Naū. nō iudi
cabit deus bis in idipꝫ: ꝛ nr̄a tranſlatio habet nō cō
ſurgere triplex tribulatio: ꝗ deus neminē punit bis
ꝑ eodē pctō: ergo ſi aliqs inſufficiētē pniam egit in
charitate de peccatis p̄teritis: ſi tunc nō peccat non
punietur ꝑ illis: ergo non redeūt pctā ꝑ recidiuum
Euaſio. ¶ Foꝛte dicet ꝙ de⁹ nō punit bis ꝑ eodem pctō in
eodē foꝛo: ſed in diuerſis ſicut in p̄ſenti ꝛ in futuro.
ꝯ hoc ar̄. ¶ Sed ꝯtra vtrūqꝫ foꝛū eſt ꝗ ſi punit dñs aliquē ſuf
ficiēter in ſuo foꝛo penitētiali nō puniet ipm ꝑ eodē
pctō in alio foꝛo. Itē pietas hūana nō ſuſtinet: ꝙ ali
quis punit⁹ ꝑ alio pctō puniret iterꝝ ꝑ eodē pecca-
to: ergo neqꝫ pietas diuina debet hoc ſuſtinere: ꝛ ita
pctā penitus dimiſſa nō redeūt nec ꝗ̄tū ad eſſentiā:
Solutio. nec ꝗ̄tū ad reatū: qꝺ cōcedim⁹. ¶ Et ad pꝛimo ob-
Ad pꝛimum iectū dicim⁹ ꝙ non eſt verꝝ qꝺ inducit duab⁹ de cau
Pꝛima cā. ſis. Pꝛima eſt: qꝛ de⁹ pꝛonioꝛ eſt ad miſerandū ꝛ ad
Scda cā. remunerandū ꝗ̄ ad ꝯdēnandū. ¶ Secunda eſt: qꝛ in
eo reſtituit charitas amiſſa: aliqd eſt per qꝺ reuiui-
ſcunt bona opa p̄cedētia: quia fuerūt remunerabilia
ſcꝫ reconſiliatio ad deū: pnia em̄ ꝑfecta ablata reſti-
tuit: de natura eni reconſiliationis ꝛ vt reſtituantur
ei qui ꝯſiliatur quecūqꝫ ablata fuerant ei: ſed in eo q̄
poſt peractā penitētiā de peccatis p̄teritis cadit ꝑ
moꝛtale non inuenit aliquid tale: qꝛ nec deus iterat
peccata p̄cedētia: nec ipſe peccans iterat illa: vnde
Ad ſecundū nō redeūt. ¶ Ad ſcdo obiectum dicimus ꝙ oēs iu-
ſticie quas fecit non recoꝛdabunt ꝗ̄tū ad remunerā
dum: quia nō dabitur illis vita eterna: ſed recoꝛdant
ꝗ̄tū ad ſatiſfactionē: neceſſariū em̄ ē ſatiſfeciſſe nec
Ad tertium. iſtud aufert de⁹: immo appꝛobat. ¶ Eodē mō reſpō
Ad quartū. dendū eſt ad tertio obiectū. ¶ Ad quarto obiectum
dicimus ꝙ hec eſt duplex: ꝗ̄tū ſe habet de⁹ ad remu
nerandū tm̄ ſe habet ad puniendum: quia pōt is eſſe
ſenſus: deus ex quāta iuſticia remunerat ex tāta pu
nit: ꝛ ſic vera/ vel pōt eſſe ſenſus: ꝗ̄ facile vel ꝗ̄ libē-
ter remunerat tam facile vel tā libēter puniat: et ſic
falſa: qꝛ libētiſſime remunerat: nō punit aūt niſi ꝓuo
catus: qꝛ ex coꝛde hūiliauit ꝛ abiecit filios hominū
vt habet in trenis: ꝛ in yſa. Alienū eſt opus ſcꝫ puni
re peregrinū eſt opus eius ab eo. ¶ Ad vltimo ob- Ad vltimuꝫ
iectum pōt dici ꝙ ille q̄ decedit in peccato moꝛtali
non ꝑacta penitētia de pctis p̄cedentibus/ punit ꝑ
illis in iferno/ non in ſe: ſed in peccato foꝛnicatiōis/
ꝓpter ingratitudinē: ſic ita ꝙ vltimo deceſſerit i foꝛ
nicatione. ¶ Sed videt ꝙ hec ſolutio nulla ſit: qꝛ di ꝯ hanc ſolu-
cunt ſancti ꝙ cuilibet peccato debet ꝓpꝛia pena. vñ tionē ar̄ pꝛio
in euangelio Mathei: non exies inde donec reddas
nouiſſimum quadrantē: ergo peccatis iſti⁹ pꝛecedē
tibus debet ꝓpꝛia pena: ergo puniet in inferno pꝛo
illis pctis in ſe: non in alio pctō. ¶ Itē iſte decedit i Secundo.
peccato foꝛnicatiōis non cōpleta pnia de pctō aua-
ricie: ponat ꝙ alius ſit equalis illi in oib⁹ cōmiſſis ꝛ
in oib⁹ pctis: ṽbi gratia: vterqꝫ peccauit pꝛius pctō
auaricie ꝛ equalit̄/ equalit̄ contriti ſunt: poſtea equa
liter vtriqꝫ data eſt charitas: poſtea vterqꝫ cadit per
pctm̄ foꝛnicatiōis ꝛ equalit̄ peccāt et ſic decedūt: ſꝫ
tm̄ in hoc differūt: ꝙ pꝛim⁹ decedit non ꝑacta pnia
de pctō foꝛnicationis: alius aūt decedit cōpleta pe-
nitētia de pctō auaricie: ꝯſtat aūt ꝙ ſecūdus puniet
tm̄ pꝛo pctō foꝛnicatiōis ꝛ pꝛopter ingratitudinem/
aut pꝛimus puniet tm̄ pꝛo peccato foꝛnicationis/ et
ꝓpter ingratitudinē: aut etiam pꝛopt̄ aliud: ſi tantū
pꝛopter pctm̄ foꝛnicationis ꝛ ꝓpter ingratitudinē:
ſed equales illi duo in peccato foꝛnicationis: ergo
quātū ad illud equaliter punient: ꝛ quantū ad ingra
titudinem magis punietur ſecundus ꝗ̄ pꝛim⁹: quia
magis eſt igratus: quod ꝓbatur: qꝛ equalia ſunt cō-
miſſa vtriqꝫ: ſicut poſitum eſt: ꝛ ſcdo magis eſt dimiſ
ſum: ergo ſcds magis ingratus eſt ad bñficia dei: er
go magis puniet pꝛopter ingratitudinem ꝗ̄ pꝛim⁹
ꝛ equaliter ꝓpter foꝛnicationē/ ꝛ neuter punietur ni
ſi pꝛopter foꝛnicationem ꝛ ingratitudinē: ꝗ ſimplici
ter magis puniet ſecundus ꝗ̄ pꝛimus: quod mani-
feſte falſum eſt: qꝛ ſi non cōpleuiſſet pniam de pctō
auaricie magis puniret ꝗ̄ modo puniat: relinqtur
ergo ꝙ pꝛimus puniet non tm̄ pꝛopter foꝛnicationē
ꝛ igratitudinē: ſed etiam ꝓpter aliud: ergo pꝛopter
peccatum auaricie puniet in ſe: ergo in ipō erit pec-
catū: ꝛ ita pctā redeunt. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ pꝛedi Solutio
cta ſolutio non valet: ꝛ pꝛimus puniet in inferno ꝓ
pte ꝑ pctō auaricie: non tm̄ i ipō erit pctm̄ auaricie:
quia cum deus dimiſit ei peccatum auaricie/ cōmu
tauit ei penam eternā in tpalem. vnde factū eſt illud
peccatum quaſi veniale cui tantū debetur pena tem
poꝛalis: ꝛ partem illam penitētie quā fecit in chari-
tate gratam habet deus ꝛ acceptā. vñ non retractat
ſed pꝛo reſiduo punietur iſte in inferno: ſicut puniet
pꝛo peccato veniali: peccatum enim veniale punitur
eſſentialiter in inferno: ſed in infinitum minoꝛi pena
ꝗ̄ ſit illa que debetur pꝛo peccato moꝛtali.

¶ Secunda queſtio.
¶ De ingratitudine.

SEcūdo q̄rit de igratitudie an ſit pctm̄ per
ſe aliud ab alio pctō per qꝺ iſte patit reci-

Ayuntamiento de Madrid

Ar̃ primo. diuum. ¶ Videt ꝙ ſit aliud: q2 iſte ẽ vituperabilis ꝓ
pter peccatũ fornicationis: ⁊ ẽ vituperabilis ꝓpter
ingratitudinẽ. ergo duplici de cauſa vituperabilis:
ſed non ẽ vituperabilis niſi ꝓpt̃ peccatũ: g̃ ſunt duo
Secundo. pctã in iſto: fornicatio ⁊ ingratitudo. ¶ Itẽ in idiffe
rentibus vel bonis q̃ non cadũt ſub motibus aliaꝝ
virtutũ: ita ẽ ꝙ ſi fiant in hoc intuitu: q2 p̃cepta ſunt
fiunt ex obedientia que eſt ſpecialis ꝟtus. Similit̃
indifferentia vel bona q̃ non cadunt ſub p̃cepto vel
ſub motu alterius ꝟtutis: ſi fiãt tñ vt reſpondeatur
beneficijs: fiunt ex ſpeciali virtute que põt appella=
ri: gratitudo: quilibet ei tenet̃ reſpõdere beneficijs:
ergo ſm hoc gratitudo eſt ſpecialis virtus differẽs
ab alijs virtutibus: ergo ingratitudo ẽ ſpeciale vi=
ciũ differens ab alijs vicijs: ſed ſi hoc: ergo quicũq3
fornicatur vel aliud peccatũ mortale facit/ duobus
peccatis mortalibus peccat: de neceſſitate eñ ẽ ibi
ingratitudo: quia non reſpondet beneficijs dei/ qui
infinita beneficia nobis facit. Et p̃terea ẽ ibi forni=
catio vel aliud peccatũ: nõ videt̃ aũt eſſe verũ ꝙ qui
cunq3 peccat mortaliter: peccat de neceſſitate duo=
bus mortalibꝰ peccatis: ergo nõ videt̃ ingratitudo
Tertio. ſpeciale peccatũ. ¶ Itẽ circũſtãtia cauſe ẽ quedam
circũſtantia: ſicut dicit̃. Quis q̃d vbi q̃bus auxilijs
cur/ quomodo quando: ſed quilibet dicitur/ ingratꝰ
propter beneficia: ergo ꝓpter circũſtantiã cauſe: ſed
circũſtantia nõ facit genus peccati: ergo ingratitu
do nõ facit genus peccati: g̃ non ẽ vnũ genꝰ pcti per
Solutio. ſe differẽs ab alijs. ¶ Solutio. ingratitudo tribus
Triplex in= modis ſuſcipit̃. Quãdoq3 dicit̃ ĩgratitudo obmiſſio
gratitudo. qñ aliquis obmittit gratias agere deo: ſicut cũ poſt
prandiũ nõ reddit gratias deo. Secũdo modo dici
tur ingratitudo cõtẽptus reſpõdendi beneficijs: et
ſic ẽ ſpeciale peccatũ. cũ contẽpnit aliq̃s reſpõdere
beneficijs: qñ debet ⁊ vbi debet in illis indifferenti=
bus que non cadũt ſub motu alterius virtutis: ſicut
inobedientia ẽ ſpeciale viciũ: cũ aliquis cõtempnit
preceptũ dei in eis q̃ non cadunt ſub motu alicuius
ꝟtutis. Tertio modo dicit̃ ingratitudo reddere ma
lũ pro bono: ⁊ ſic generale viciũ: ſicut inobediẽtia ẽ
generale viciũ: ſm ꝙ eſt tranſgreſſio cuiuſlibet pre=
Ad primum cepti. ¶ Ad primo obiectũ dicimꝰ ꝙ ille q̃ patitur
recidiuum: per fornicationẽ nõ facit duo pctã imo
ingratitudo in illo idem ẽ ꝙ fornicatio: ſed dicit̃ in=
gratitudo in cõparatione ad circũſtãtiã cauſe: nec
valet hec argumẽtatio: iſte ẽ vituperabilis: ⁊ q2 for=
nicat̃ ⁊ q2 ẽ ingratꝰ: ſicut nõ ſeq̃tur iſte ẽ vituperabi
lis ⁊ q2 fornicat̃ ⁊ q2 trãſgredit̃: ergo ꝓpt̃ duo pctã:
Ad ſecundũ ſpecies ei cũ genere nõ facit minimũ. ¶ Ad ſecũdũ
patet ſolutio ꝑ p̃dictã diſtinctionẽ: q2 ingratitudo:
quodãmodo ẽ ſpeciale viciũ: quodãmodo generale.

¶ Capitulum ſeptimum.
¶ De penitentia venialium.

DIcto de penitẽtia pctõꝝ mortaliũ dicẽdũ
eſt de pnĩa venialiũ de q̃bꝰ dicit ap̃ſus ſu
per fũdamẽtũ xp̃i q̃dã ſupedificãt: lignũ:
fenũ: ſtipulã: fũdamẽtũ aũt ẽ fides opans
ꝑ dilectionẽ: ⁊ ſup hoc fundamẽtũ q̃dã edificãt au=
rũ ⁊ argẽtũ/ ⁊ lapides p̃cioſos: ſicut viri ſancti cõtẽ=
platiui. Alij edificãt venialia: ſcʒ lignũ. fe. ſti. q̃ non
deſtruũt fundamẽtũ: quia fides opans per dilectio
nẽ cõpatit̃ ſecũ venialia. ¶ Circa iſtã q̃ſtionẽ primo
querendum ẽ vtrum aliquis decedens cũ fundamẽ
to portet ſecũ lignũ fenũ ſtipulã. Secũdo de illa du
plici ſupedificatiõe/ qualiter intelligit̃ ſm Auguſti
nũ. Tertio. qualit̃ intelligat̃ ſm Ambroſiũ. Quarto
de igne purgatorij: qualiter ꝑ ipm purgat̃ venialia.
¶ Circa primũ ꝓbatur ꝙ nullus decedẽs in chari= Ar̃ prio ſic.
tate portet ſecũ lignũ/ fenũ/ ſtipulã: q2 quilibet talis
decedit cõtritus ⁊ cõtritio ſufficit ad delẽdũ morta
le peccatũ/ quantũ ad partem pene/ ⁊ aliq̃ñ quantuʒ
ad totã penam: ſed veniale in ĩfinitũ minus ẽ q̃3 mor
tale: ergo cõtritio ſufficit ad delendũ oĩa venialia: q2
ſi põt facere maius: põt facere minus: ergo nullus
decedẽs cum fundamento xp̃i: portat ſecum lignũ/
fenum/ ſtipulam: et hoc ẽ contra ap̃lm qui dicit: vni=
uſcuiuſq3 opus quale ſit ignis ꝓbabit: ſi cuius opus
arſerit detrimentũ patietur: ipe autẽ ſaluus erit: ſic
tñ quaſi per ignem: ergo decedens in charitate por
tat ſecum cremabilia. ¶ Item nullus põt mereri re Secundo
miſſionẽ peccati mortalis quãtum ad culpam: quia
anteq3 ſit culpa remiſſa non ẽ in ſtatu merẽdi: nõ eñ
habet gratiã que ẽ principium merendi: ſed põt ali=
quis mereri remiſſionem pcti mortalis quãtũ ad pe
nã: quando dimiſſa ẽ ei culpa: tunc enĩ habet gratiã
que ẽ principiũ meriti: ⁊ ita in ſtatu merẽdi/ ⁊ ſic põt
mereri remiſſionẽ peccati mortalis quãtũ ad penã:
ita etiam põt mereri remiſſionẽ venialiũ: cum habet
gratiam. Eſt enĩ in ſtatu merendi/ ⁊ conſtat ꝙ qui ẽ
in charitate conteritur de oĩbus peccatis ſuis/ ⁊ ꝑ
illã contritionẽ meret̃ remiſſionẽ pene peccati mor
talis: g̃ per eandẽ multofortius meret̃ remiſſionẽ ve
nialiũ: ⁊ ita cũ decedit nõ defert ſecum cremabilia.
¶ Item. deus p̃cepit: ſi penitet indulge: ergo hũa= Tertio.
na pietas hoc habet vt penitẽti indulgeat: multofor
tius diuina pietas: hoc habet vt penitẽti ĩdulgeat:
ergo cũ ille q̃ ẽ in charitate peniteat de oĩbus pctis
ſuis: deꝰ dimittit ei venialia: ſicut ⁊ mortalia: ⁊ ita q̃
decedit cũ fundamẽto xp̃i: non defert ſecũ lignum/
fenũ/ ſtipulaʒ. ¶ Forte dicetur ꝙ q̃3uis cõteritur de Euaſio.
oĩbus peccatis ſuis: tamẽ deus nõ remittit ei venia
lia: q2 ipſe non dimittit ea: immo tãcito redit ad ea.
¶ Sed cõtra. aut intelligitur: non dimittere venia= In oppoſitũ
lia q̃3tũ ad habitũ/ aut q̃3tũ ad actũ. Si q̃3tũ ad habi
tũ: hoc nõ ẽ in ipſo: q2 homo ẽ ſpũs vadẽs ⁊ nõ redi=
ens. vnde ſicut in hoĩe non ẽ relinquere maculã mor
talis peccati: tñ quia quãdo penitet deꝰ dimittit ita
q̃3uis in hoĩe non ſit dimittere habitũ peccandi ve=
nialiter: tñ quando penitet deus dimittit: ſi ꝟo intel
ligitur ꝙ ipe nõ dimittit actũ peccãdi/ hoc ẽ falſum:
quia qñ conteritur de oĩbus peccatis ſuis ⁊ orat ꝙ
dimittãtur ei/ tunc non peccat venialiter: ſi dicatur
ꝙ deus expectat an ꝑſeueret per vnũ diẽ vel ꝑ duos
hoc falſum ẽ: quia neſcit tarda molimina ſpiritusſan
cti gratia: ſed quacunq3 hora ingemuerit pctõr/ deꝰ
dimittit. ¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ aliq̃s habẽs funda Solutio.
mentũ xp̃i ſiue fidem operantẽ per dilectionem de=
cedit ferens ſecũ lig. fe. ſti. licet cõtritus ſit: nõ valet
hec argumẽtatio. Cõtritio delet penã mortalis pec
cati: ergo delet veniale. Et ponũt magiſtri exemplũ
in ſole: qui expellit tenebras noctis/ ⁊ non põt expel
lere obſcuritatẽ nubecule parue: ſed expreſſior ẽ ſi=
militudo in medicina que expellit febrẽ/ ⁊ nõ expel=
lit q̃d minus ẽ ſcʒ ſinthomata febris: vt calefactio=
nem epatis: vel debilitatẽ membri alicuius/ ⁊ hoc ẽ
q2 nõ habet ꝯtrarietatẽ cũ illis: ſicut cũ febre habet

Ayuntamiento de Madrid

ſic gratia cõtritionis cũ mortali habet oppoſitionẽ
Ad ſecundũ cũ venialia nõ. ❡ Ad ſecũdo obiectũ dicim⁹: ꝙ licȝ
aliqs gr͞am habeat: nõ t͞n eſt i ſtatu merẽdi remiſſio=
nẽ venialiũ niſi faciat qcq͞d in ſe eſt ad deſtruẽdũ ha
bitũ peccãdi venialiter: ſed ſi qcq͞d in ſe eſt facit/ tũc
de⁹ dimittit ei: ſicut eſt in illo q̇ habet pct͞m mortale
q2 cũ facit qcq͞d in ſe eſt.i.cũ dimittit actũ peccãdi ꝛ
firmũ ꝓpoſitũ habet nunq̃ de cetero peccandi tunc
de⁹ dimittit ei pct͞m. Egreſſus em̃ vicij/ ꝟtutis opa
tur igreſſum nõ effectiue: vel ꝑ modũ meriti: q2 non
habet ꝑctũ merẽdi: ſed materiali ꝑparatiõe: ſimilit͛
ſi ille q̇ habet fundamẽtũ xpi facit qcq͞d in ſe eſt: ad
deſtruẽdũ venialia in ſe.i.ſi dimittat actũ peccandi
venialiter: ꝛ ꝓponat ſe firmiter vitaturũ venialia ꝓ
poſſe ſuo: tũc deus dimittit ei: ſed nõ q̇libet ꝯtritus;
ita ꝓponit/ multi em̃ habẽtes charitatẽ diligũt vxo=
res aut filios: aut tẽporalia plus debito: ꝛ ſi ſic dece
Ad tertium. dant iſti/ portãt ſecũ lig.fe.ſti. ❡ Ad tertio obiectuȝ
dicim⁹ ꝙ penitẽti debet hõ indulgere q̇ nõ videt ni
ſi exteriora: ſed deus q̇ videt interi⁹ nõ cauſam idul
get ſemꝑ: q2 nõ eſt hõ vere penitens interius: licet
Ad quartũ. videatur exterius. ❡ Ad quarto q̃ſitũ dicim⁹ ꝙ de⁹
non ſemper dimittit veniale: quia homo non ſemper
dimittit actũ peccãdi venialiter: eſt em̃ in hoie relin
quere habitũ illũ: ꝛ etiã quod plus eſt in hoie eſt reli
quere mortaliter peccandi: fit em̃ aliqs de auro pro
digus: ſine gratia media ꝛ deſtruit͛ auaricie habitus
ſed remanet reatus et difformitas: ſimiliter. põt hõ
deſtruere in ſe habitũ venialiũ: ſi firmiter ꝓponat ſe
vitaturũ pro poſſe ſuo venialia ꝛ rugiat a gemitu cor
dis ſui: ſicut leo. natura em̃ leonis eſt vt quãdo ru=
git aialia q̃ audiunt vocẽ eius figũt greſſum: ſic etiã
ſi rugiat homo ſicut leo/ oẽs animales motus aie fi=
gunt greſſum: ꝛ non ꝓcedũt vltra ꝛ in tali rugitu de
us dimittit venialia: ſed ſi nõ ſic rugiat homo deus
nõ dimittit venialia: q̃uis homo nominatim orat ꝓ
aliquibus venialibus: ꝙ ſibi dimittant͛. nõ em̃ habet
firmũ propoſitũ dimittendi illa venialia: ſed q̃tũ ad
hoc ſimilis eſt iudeis q̇ genua flectebãt corã dño et
t͞n illudebãt ei: demõſtrato ergo illo peccato venia=
li quod hõ non deſtruit. non valet hec argumẽtatio:
iſte cõteritur de hoc peccato: ergo dimittitur ei vel
dimiſſum eſt: ſm ꝙ conteri dolere eſt de peccatis ex
gratia: ſed contritio iportet attritionẽ ꝛ adnichila=
tionẽ peccatoꝝ tunc bene ſequit͛: ſed prima falſa eſt:
nõ em̃ adnichilat͛ pct͞m quod non deſerit͛: ſed primo
modo accepta ꝯtritione ꝟa eſt prima: ꝛ nõ valet hec
In oppoſitũ argumentatio. ❡ Et ſm hoc obijcitur de duobus q̇
ſunt pares in oibus quantũ in ſe eſt: habent eni pa=
res charitates ꝛ paria venialia q̃tũ eniv vnus diligit
vxorẽ plus debito tantũ ali⁹: ergo pares ſunt i oib⁹
hoc excepto ꝙ vxor vnius moritur alterius nõ: ꝛ ex
morte vxoris non dimittit͛ iſti peccatũ aliqđ. Conte
rantur ergo iſti duo paribus cõtritionibus de pctõ
ſuo veniali/ ſcȝ de dilectione vxorum/ iſti duo pares
ſunt in oibus q̃tum in ſe: ꝛ pariter ꝯterũtur de equa
libus peccatis: ergo ſi alteri dimittatur peccatũ ꝛ re
liquo. Si nõ: ſed ei cui⁹ vxor viuit nõ dimittit͛ ſe pec
Ↄ hoc ar͞. catũ cũ nõ deſerat ipȝ: ergo nec alij. ❡ Sed ꝯtra. cõ
terit͛ de illo peccato ꝛ deſerit ip͞m: ꝛ q2 vltra non di=
ligit vxorẽ plus debito ſicut dilexit: ergo dimittitur
quod concedimus: nec ſunt iſti duo pares in oibus:
quia nõ ſunt pares in oibus extrinſecis; quia vnus
habet materiam ignis ſui: ſcȝ vxorẽ que tenet pct͞m
in ipſo: alius nõ. ❡ Sed cõtra hoc videt͛ eſſe qđ di= Ↄ hoc ar͞.
cit Ariſtoteles in ethica. Ridiculuȝ eſt cauſari ea q̃
exteri⁹ ſunt: ꝙ ridiculũ eſt ꝙ extrinſeca faciũt hoiem
peccare/ ꝛ verũ ẽ ꝙ ridiculũ eſt hoi: ꝙ de creaturis
dei q̃ bone ſunt faciat ſibi laqueũ pcti ſicut dicit͛ in li
bro ſapie: ꝙ creature dei facte ſunt in tẽptatione aie
hoim ꝛ i muſcipulã: ꝛ ſic faciũt illi q̇ peccãt. vñ q̃tũ
ad illos ridiculũ eſt cũ pot⁹ creature debẽt eis eſſe
via ad deũ: in illo ergo cui⁹ vxor morit͛ deſtruit͛ pec=
catũ ex dolore: q̇ ẽ ex charitate: ſȝ ſi extra charitatẽ/
nõ deſtruit͛: imo dolor malus eſt: ſicut em̃ ex bõa di=
lectione ꝓcedit bonus dolor: ita ex mala/ malus.

❡ Secunda queſtio.

❡ Quomodo intelligit Auguſtinus.

SEcundo q̃rit͛ de illa edificatiõe qlit͛ itelli=
gatur ſm Auguſtinũ: dicit ꝙ Auguſtin⁹
ꝙ ſup fundamẽtũ xpi q̇dã edificãt lignũ/
fenũ/ ſtipulam: ſicut imperfecti q̇ diligũt
vxores/ filios/ ꝛ tẽporalia plus debito: t͞n deũ prepo
nunt oibus iſtis: iſti diuiſi ſunt vt dicit apoſtolus: q2
partim cogitant que mundi ſunt / partim q̃ dei ſunt
iſti ſecuri ſunt ab igne gehẽne: ſed nõ ab igne purga
torio. Alij ſunt q̇ ſup fundamẽtũ chriſti edificãt au=
rum ꝛ argentum/ lapides precioſos.i.viri ꝑfecti cõ
templatiui qui tãtũ cogitant q̃ dei ſunt: iſti edificãt
aurum.i.dilectionẽ dei: argentum.i.dilectionem ꝓ
ximi: lapides ꝑcioſos.i.bona opera/ quibus emitur
vita eterna: iſti ſecuri ſunt ab igne vtroq3: q2 vt dicit
Auguſtin⁹. Quod facit gutta aq̃ camino ignis: hoc Auguſtinus
facit veniale viro ꝑfecto: ſtatim em̃ deſtruitur venia
le ex feruore charitatis. ❡ Sȝ obijcit͛. Ois edificãs In oppoſitũ
ſuper fundamentum xpi/ edificat aurũ/ argẽtũ/ lapi
des ꝑcioſos/ vel lignũ/ fenũ/ ſtipulam: ſed impfect⁹
edificans bona opa edificat ſuper fundamentũ xpi:
ergo imperfectus inquantũ edificat bõa opera: edi
ficat aurũ/ argentũ/ lapi. preci. vel lig.fe.ſtipu. ꝛ non
edificat lig.fe.ſti. quia inquãtum edificat bona opa
nõ edificat venialia: ergo imperfectus inquãtũ edi=
ficat bona opera/ edificat aurũ/ argẽtũ/ lapides pre=
cioſos: ergo imperfectus eſt cõtemplatiuus ꝛ perfe
ctus: quod falſum eſt. ❡ Item aliqs impfectus eſt Secundo.
q̇ non habet peccatum aliquod niſi ꝙ diligit vxorẽ
plus debito: oia alia pctã dimiſſa ſunt ei penitus: et
quãtũ ad culpam/ ꝛ quãtũ ad penã: ſed de hoc venia
li põt conteri ꝛ ipſum relinquere/ ꝛ dimittetur ei to=
taliter ꝛ põt in hoc ſtatu decedere/ et ſic ſi decedat:
ſtatim euolabit: ergo iperfect⁹ iſte ſecurus ẽ ab vtro
q3 igne: ergo imperfectus edificat ſup fundamentũ
xpi aurũ/ argentũ/ lapides ꝑcioſos: quod eſt contra
Auguſtinum. ❡ Item cũ cõtemplatiuus peccat ve Tertio
nialiter ex motu contemplationis vel dilectiõis dei
non dimittitur ei illud veniale: q2 motus dilectiõis
non eſt motus ꝯtritionis: ergo cũ in illo veniali poſ
ſit deſcendere/ non eſt ſecurus ab igne purgatorio:
ſicut nec iperfectus. ❡ Itẽ dicit Aug. q2 hõ noluit Quarto.
vitare peccatũ cũ potuit: inflictum eſt ei nõ poſſe cũ
velit: ꝙ ꝛ vir perfectus contemplatiuus peccat ve=
nialiter velit/ nolit/ ꝛ ſic põt decedere: ergo ꝛ ſic non
eſt ſecurus ab vtroq3 igne. ❡ Solutio. Ad primũ di Solutio.
cim⁹ ꝙ hec ẽ vera: ois edificans ſup fundamentum Ad primum
xpi edificat aurũ argentum.la.pre. vel lig.fe.ſti. ſed
non ſeqtur: ergo imperfect⁹ inquãtũ edificat bona

Ayuntamiento de Madrid

opera: edificat aurū ⁊c̄. ⁊ hoc eſt: quia maioꝛ ꝓpoſi=
tio non intelligitur cū reduplicatiōe. vñ in illa argu
Inſtantia. gumētatione eſt fallacia accidētis. ¶ Inſtātia. oīs
ſciēs eſt grāmaticus: dyaleticus eſt ſciēs: ergo dya=
leticus inquātū dyaleticus eſt grāmaticꝰ: ⁊ ſi maioꝛ
ꝓpoſitio intelligat̄ cū reduplicatione falſa eſt: qꝛ nō
oīs edificās ſuꝑ fundamētū xp̄i edificat auꝝ ⁊c̄. nec
oīs edificatio ſuꝑ fundamētū xp̄i eſt talis/aut talis:
quia edificatio bonoꝝ operū quā facit imperfectus
nec talis nec talis eſt. vñ nō valet hec argumētatio:
oīs edificās ſuꝑ fundamētū xp̄i: aurū/ argētū/ vel la
pides ꝑcioſos/ vel lignū fenū: ſtipulā edificat: ergo
oīs edificatio ſuꝑ fundamētū xp̄i eſt aurū: argentū:
vel lapides ꝑcioſi: vel lignū: fenū: ſtipula: ſicut nō ſe
quitur oīs ſciēs eſt grāmaticus: ergo oīs ſciētia eſt
grāmatica: poteſt em̄ ꝑdicari ſumptū de ſumpto: nō
Ad ſecundū em̄ pꝛicipale de pꝛincipali. ¶ Ad ſc̄dō obiectū dici
mus ꝙ bene pōt cōtingere: ꝙ impꝑfectus nō trāſeat
ꝑ purgatoꝛiū: ⁊ perfectus ⁊ cōtemplatiuꝰ tranſeat.
Auguſtinus Et qđ dicit auguſtinꝰ ꝙ iſte ſecurꝰ eſt ab vtroqꝫ igne
⁊ ille nō intelligēdū eſt: vt frequēter ⁊ in pluribꝰ: ra=
riſſime em̄ cōtingit ꝙ vir impꝑfectus decedēs nō trā
Ad tertium ſeat ꝑ purgatoꝛiū: ⁊ rariſſime ꝯtingit ꝙ ꝑfectꝰ trāſe
at ꝑ purgatoꝛium. ¶ Per hoc patet ſolutio ad ter=
tio obiectū: ex deuotiōe em̄ quā habet vir cōtēplati=
Ad vltimuz uus in dicēdo orōnē dñicā ſtatim dimittit̄ ei veniale
¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ q̄uis vir ꝯtēplati
uus nō poſſit vitare pctm̄ qđ de pꝛimis motibꝰ intel
ligitur: tñ per actū contēplationis ſtatim deſerit vir
cōtemplatiuus pctm̄ illud ⁊ expellit a ſe: ſed imper=
fectus q̄ videt vxoꝛē ſuam non pōt relinquere vel vix
poteſt peccatū ſuū veniale. vnde non eſt ſimile: ſed
cū in ſtatu ꝑfectiōis edificetur aurū ar. la. pꝛe. ¶ Et
in ſtatu imperfectionis lignū. fe. ſti. videtur ſi aliqs
īperfectus nō baptizatꝰ habens lig. fe. ſti. veniat ad
baptiſmū dimittent̄ ei oīa peccata venialia: quia ba
ptiſmū non dat ſtatū ꝑfectiōis: ergo poſt baptiſmū
remanet iſte in ſtatu īperfectionis: ergo habet lignū
Secundo fenū ſtipulā: ergo non dimittuntur ei omia peccata
in baptiſmo. ¶ Item qđ baptiſmus facit ſimul pe=
Tertio. nitētia facit ſucceſſiue: ſed ꝑfectiſſima penitentia nō
aufert lig. fe. ſti. ergo nec baptiſmus. ¶ Itē ſi aliqs
exiſtens in pctō moꝛtali nō dimittit pctm̄ ſuum: ⁊ ſic
accedat ad baptiſmū: fictus accedit ⁊ non dimittun
tur ei peccata: ergo cū aliqs impꝑfectꝰ multa habeat
venialia ⁊ nō dimittat ea: qꝛ non pōt ea dimittere vel
vix pōt: ſed ſi ſic accedat ad baptiſmū q̄tū ad illa ve
In oppoſitū nialia fictꝰ accedit: ergo nō dimittunt̄ ei ī baptiſmo.
¶ Sed contra. dicitur in exodo Currus pharaonis
⁊ exercitus eius ꝓiecit in mare rubꝛū: per mare ru=
bꝛum ſignificatur mare baptiſmꝰ: ergo in baptiſmo
Secundo. ſubiungitur pharao ⁊ totus exercitus eius: ſcꝫ dia=
Tertio. bolus ⁊ oīa peccata. ¶ Item ī baptiſmo dicit̄ veſtis
candida q̄ ſignificat veſtē innocentie. ¶ Item quan
do xp̄s fuit baptizatꝰ aperti ſunt celi ad ſignifican=
dum ꝙ baptizatis aperitur celū: ergo vel ſignifica=
tū nō rñdet ſigno vel ſtatim baptizatus ſtatim ſi de=
Quarto. cedat euolat: ergo in baptiſmo dimittuntur oīa pec
cata. Item dicit apoſtolꝰ. ¶ Sine ꝑenitētia ſunt do
na ⁊ votio ſuꝑ locū dicit gloſa. baptiſmꝰ nō exigit ge
Quinto. mitū neqꝫ planctū: ⁊ ita totalit̄ dimittunt̄ peccata in
baptiſmo. ¶ Itē efficacioꝛ ē baptiſmꝰ q̄ꝫ pnīa: qđ ꝓ
bat̄: qꝛ antiq̄ p̄res nō potuerūt tm̄ penitere ꝙ dele=
rēt in ſe totaliter oꝛiginale pctm̄: ſed baptiſmꝰ tollit
oꝛiginale: ergo efficacioꝛ eſt q̄ꝫ pnīa: ſꝫ aliq̄ pnīa tol=
lit lignū fe. ſti. ergo multo foꝛtius baptiſmus: quod
cōcedimꝰ/ licet multi dicant oppoſitū. ¶ Et ad pꝛi= Ad pꝛimum
mo obiectū dicimus ꝙ bene pōt ꝯtingere ꝙ aliquis
imperfectus ſit ſine oī peccato/ ⁊ ſecurus ab vtroqꝫ
igne ⁊ q̄tum ad omnimodā remiſſionē peccatoꝛum
baptiſmus ponit eū in ſtatu perfectionis. Et quod
dicit apoſtolꝰ ⁊ Auguſtinus intelligendū eſt vt fre
quētius ⁊ in pluribꝰ qꝛ rariſſime contingit ꝙ imper
fectus ſit ſine lig. fe. ſti. nō pōt dici diu eſſe ſine illis
¶ Ad ſecūdo obiectū dicimꝰ ꝙ nō eſt ſimile de pe= Ad ſc̄dm.
nitētia ⁊ baptiſmo: qꝛ baptiſmꝰ efficacioꝛ eſt. ¶ Ad Ad tertium
tertio obiectū dicimus ꝙ imperfectꝰ nō accedit fi=
ctus ad baptiſmū q̄tum ad venialia: qꝛ q̄tū in ſe eſt
dimittit illa ⁊ dolet ꝙ nō pōt ea dimittere totaliter.

¶ Tertia queſtio.

¶ Qualit̄ illā edificationē itelligit Ambꝛoſiꝰ

DEinde dicēdū eſt qualiter intelligatur il=
la efficacto ſm Ambꝛoſiū: dicit ģ Ambꝛo Ambꝛoſius.
ſius ꝙ fūdamētū eſt doctrina apoſtolica
ꝑ quā ſeminat̄ fides in coꝛdibꝰ fideliū ⁊ ſu
per hoc fundamētū q̄dā de magiſtris qui
ſucceſſerūt apoſtolis edificāt aurū/ argētū/ lapides
ꝑcioſos ſcꝫ veram ⁊ ſanctam doctrinā q̄ nō eſt eſca
ignis: nō em̄ eſt cremabilis: ſicut nec aurū nec argē=
tum nec lapides ꝑcioſi. Quidam aūt edificant ſuꝑ
doctrinam ap̄licam lignū/ fenum/ ſtipulā/ vanam et
friuolā doctrinā que non eſt ꝯtra fidē: ſi em̄ eſſet de=
ſtrueretur fundamētum/ ⁊ huiuſmōi doctrina ignis
eſt. vnde qui ſic docent non ſecuri ſunt ab igne pur=
ga. habēt em̄ ſecum lig. fe. ſti. ¶ Sed obijcitur. illi q̄ In oppoſitū
docent/ aut docēt verū/ aut docent falſum: ſi verū: er
go nō eſt friuola ⁊ vana doctrina: ſi falſum/ aut in ar
ticulis fidei: aut extra: ſi ī articulis fidei: ģ deſtruūt
fundamentū/ ⁊ ita peccāt moꝛtaliter: ergo nō edifi=
cāt lignū/ fe. ſti. ſi extra articulos: ergo nō peccāt: qꝛ
docere vel dicere falſum/ non eſt malū ſm ſe: immo
poteſt eſſe meritoꝛiū. ¶ Item ap̄lus dixit falſum cū Secundo.
dixit ſe iturum ad hiſpanos/ tñ meritoꝛie dixit hoc
qui ergo docent falſum non peccant ex hoc ergo nō
edificāt lig. fe. ſti. ſed videt̄ ꝙ nullꝰ pōt dicere falſuz
meritoꝛie vel docere: qꝛ ſi docet falſum meritoꝛie: ģ
a ſpūſancto: quia oē opus meritoꝛium a ſpūſancto
monēte: ſed ſpirituſſanctus monet ad docendū fal=
ſum: ſpirituſſanctus docet falſum: dicitur em̄ poſtu
lare ꝓ nobis: qꝛ facit nos poſtulare: eadem ratione
debet dici docere falſum: qꝛ facit nos docere falſuz
ergo ſm hoc ſpirituſſanctus eſt doctoꝛ falſitatis q̄đ
eſt impoſſibile. ¶ Solutio. illi dicunt̄ edificare ſuꝑ Solutio.
fundamentū xp̄i lig. fe. ſti. qui ſuper doctrinā ap̄licā
edificant vanam ⁊ friuolam doctrinam: ⁊ friuola do
ctrina dicitur doctrina falſi cui admiſcetur aliquod
peccatum: docere em̄ falſum nō eſt peccatum ſm ſe
quia ⁊ illi qui dicunt tm̄ quinqꝫ eſſe notiones merito
rie poſſunt hoc dicere: ⁊ illi qui dicunt non tātū eſſe
quinqꝫ notiones meritoꝛie poſſunt hoc dicere: et tñ
alteri dicunt falſum. vnde doctrina falſi ſm ſe nō eſt
vana ⁊ friuola: ſed cum admiſcetur peccatum: pōt
aūt miſceri q̄druplex pctm̄: aliqs aūt magiſter appe
tit excellere alios: ⁊ poſtea credit ſe excellere alios:
⁊ poſtmodū vult apparere excellēs: ⁊ ꝓpter hoc ha
bet curioſitatē que eſt libido ſciēdi maxime ea q̄ nō

Ayuntamiento de Madrid

eſt neceſſe ſcire: ⁊ cũ ex his q̃ttuor vel ex aliqb⁹ iſtoꝝ q̃ ſunt pctã venialia: docet falſum: tũc ſaluo funda= mento edificat lignũ/ fenũ/ ſtipulã: peccat em̃ tũc ve nialiter: libido ei docẽdi falſum põt eſſe venialis: q: docere falſum eſt indifferẽs/ ſicut libido comedẽdi põt eſſe venialis: q: comedere eſt idifferẽs: ſ3 libido fornicãdi nõ põt eſſe venialis: q: fornicari mortale ẽ

Ad aliud.

¶ Ad illud qđ obiectũ eſt ꝙ ſpũſſanct⁹ dicat falſum vel doceat. Forte dicet aliqs ꝙ ſpũſſanct⁹ docet fal ſum: ſed nõ inquãtũ falſum: vel forte diſtinguet hãc ꝓpoſitionẽ. ſpũſſanct⁹ docet falſum: q: ſi act⁹ tran= ſeat ſupra ſubiectũ cũ accidẽte falſa eſt: ſi ſine acci= dente vera eſt.

Ↄ hãc ar.

¶ Sed hec ſolutio nulla videt̃ eſſe: q: ſm hoc ſpũſſanctus penitus eodẽmõ nõ docet fal= ſum quo iſte magiſter nõ docet falſum ĩquãtũ falſũ: ſed qđ credit eſſe veꝝ.

Secundo.

¶ Itẽ ſi hec eſt vera: aliquomõ ſpũſſanctus docet falſum: ergo aut ſciẽter aut igno rãter. ſi ignorãter: ergo ſpũſſanct⁹ aliqđ ignorat qđ eſt impoſſibile: ſi ſciẽter docet falſum: ğ docet id qđ ſcit eſſe falſum: ipſe em̃ nichil ignorat: ğ mentit̃: ſi ei aliqs hõ doceret id qđ ſciret eſſe falſum: mentiretur

Euaſio.

¶ Forte dicet ꝙ hec locutio tropica eſt: ſpũſſanctus docet falſum ſicut ⁊ hec: poſtulat ꝓ nobis: dicit̃ em̃ poſtulare: q: facit nos poſtulare: figure aũt nõ ſunt extẽdende: ſed hoc nõ eſt euadere p̃dictã obiectionẽ q: determinatũ eſt in qb⁹ actionib⁹ recipiendus ſit hmõi tropus in qbus non: in illis em̃ actionibus q̃ determinãt ſubiectũ corporale non recipitur hmõi tropus: ſicut non cõceditur ꝙ ſpũſſanctus comedat in iſto vel eat ad eccleſiam: q: ſpũſſanctus nõ eſt os neqꝫ pes: que determinãtur per illas actiões: ſed cũ quoddã poſtulare ſit corpale: quoddã ſpũale: poſtu= lare ſm ſe non determinat corpus. vnde cõceditur ꝙ ſpũſſanctus poſtulat in iſto: ſimiliter cũ loq̃ quod dam ſit ſpũale: quoddam corporale: ſm ſe loqui non determinat corpus. vñ ſpũſſanctus loquitur in iſto. vnde apl's. Olim deus loquẽs patribus in prophe= tis: ſimiliter dicere vel docere ſm ſe nõ determinat corpus: ergo ſub eodẽ tropo ſub quo dicit̃ ſpũſſan= ctus loqui in prophetis ⁊ apl's: debet concedi ſpiri= tũſanctum dicere vel docere in iſto: ergo iuſte docet falſum: meritorie ſpũſſanctus docet falſum in iſto.

Solutio.

¶ Solutio. hec propoſitio ſpũſſanctus docet fl'm vel dicit fl'm nullo tropo ↄcedenda eſt: q: dicere vel docere duo importat/ ſcꝫ manifeſtationẽ exterius ⁊ p̃conceptionẽ interius: q̃ em̃ dicit vel loquit̃ manife ſtat exterius: qđ cõcepit interius. vñ cũ aliqs loquit̃ a ſpũſancto manifeſtat exterius p̃conceptũ iſpiratũ a ſpũſancto: ſed quia ſpũſſanctus nunqꝫ inſpirat fal ſum p̃conceptio falſi nunqꝫ eſt a ſpũſancto. Et ꝙ di cere vel docere falſum iportat p̃conceptionẽ falſi nõ eſt ↄcedendũ: ꝙ ſpũſſanctus doceat falſum in iſto: ſi cut nõ cõcedit̃ ꝙ in iſto peniteat: q: penitere impor= tat gemitũ de peccatis: ⁊ ꝑpetrationẽ pctõꝝ q̃ nũqꝫ eſt a ſpũſancto: ſed bñ cõcedit̃ ꝙ ſpũſſanct⁹ flet i iſto: gemit in iſto.

¶ Ultima queſtio.

¶ De igne purgatorio qualiter purget animas.

Ar ꝙ non.

Ultimo q̃rit̃ de igne purgatorio qualiter purget aias? ¶ Et videt̃ ꝙ nõ poſſit pur= gare: q: dicit boeti⁹ i libro de duab⁹ natu ris ⁊ vna perſona xp̃i: ꝙ oẽ agẽs in aliud agit̃ in illud ſm aliã cõmutationẽ ſeu ſm ſimbolum cũ eñ agẽs intendat dare qualitatẽ ſuã ei i qđ agit neceſſe eſt qđ iſtud habeat ſimilẽ naturã: ſcꝫ in q̃ ſu= ſcipiat illã qualitatẽ: ſed aia ⁊ ignis purgatori⁹ non habẽt cõicatia: ergo ignis purgatori⁹ nõ agit i aiaꝫ ergo non purgat eã.

Secundo

¶ Itẽ: oĩs purgatio habet fieri per ↄtrariũ vt patet in ↄtritione q̃ contraria eſt pctõ qđ expellit: ſed ignis purgatorius non eſt ↄtrarius aie: ergo nõ purgat eã.

opĩo aliq̃rũ.

¶ Propter hoc dicũt q̃dã: ꝙ aia exuta a corpe purgatur ꝑ cõtritionẽ: conteritur em̃ extra corp⁹ ⁊ ꝑ illã ↄtritionẽ meretur ſibi remiſ= ſionẽ pcti: ⁊ quod dicitur ꝙ in alia vita nõ eſt locus merendi: intelligũt q̃ꝫtum ad vitã eternã: ſancti em̃ non merẽtur ſibi vita eternã: q: nõ indigẽt: ſed merẽ tur aliis: ſimiliter illi q̃ ſunt in purgatorio indigent remiſſione pe. ⁊ illã merent̃ per contritionẽ.

contra hanc.

¶ Sed ſm hoc ignis purgatorius ſupflueret/ ⁊ pro nichilo dixiſſet apl'us. Saluus erit quaſi ꝑ ignẽ.

opĩo docto= ris.

¶ Propter hoc dicimus ꝙ ignis purgatorius purgat aias agẽ do in eas/ tñ non intendit ei imprimere qualitatem ſuã: ⁊ illa ꝓpoſitio Boetii intelligitur de actiõe cõ= poſitorũ in cõpoſita: ſicut em̃ dicit yſaac. Nõ agunt cõpoſita in ſimplicibus vt ſimplicia i cõpoſitis agit eius corpus in aiam nõ imprimens qualitatem ſuã: ſm quãdam colligantiam agit in ipſam ⁊ ipſa in cor pus. vñ colerici demẽtiores i eſtate ſunt q̃ꝫ i hyeme:

Quõ aia pa= titur ab igne purgatorii.

ſimiliter ignis purga. habet quandã colligantiã ad aiam quam non habet ignis elementum ſm quam colligantiã poteſt agere in aiam/ ⁊ aia poteſt pati ab ipſo: ſed colligãtur ſicut corpus ⁊ aia corpus aũt di co hũanũ q̃ ſic colligũt̃ vt ſit vnũ ex eis ⁊ vna actio ipſoꝝ: ſed aie ⁊ ignis purgatorii nõ eſt vna actio: ſed ad hoc tñ colligant̃ vt ignis tñ agat/ ⁊ aia tñ patiat̃

Ad ſecundũ

¶ Ad ſecũdo obiectũ dicim⁹ ꝙ aliqua cõtrarietas vel oppoſitio eſt iter aiam ⁊ ignẽ purgatoriũ in qua iuenit peccatũ: oẽs em̃ creature dei quadã mirabili cõnexione ſibi inuicẽ ↄnexe ſunt vt dicit beat⁹ Dio nyſius. vnde oĩs creatura habet oppoſitionẽ quãdã cum peccato: cuius oppoſitionis non eſt reperire ſi mile in naturis: ſed nota eſt illa oppoſitio per fidẽ.

Dionyſius.

¶ Octauum capitulum huius tractatus.

¶ De adiumentis penitentie.

Dicto de penitentia ⁊ de quib⁹ agenda eſt penitentia: dicẽdũ eſt de adiumẽtis peni= tentie: ſcꝫ de clauibus/ ⁊ de relaxationib⁹ ⁊ primo de clauibus. Circa quã q̃ſtiõem videndum eſt quid ſit clauis/ et quot ſunt claues. ¶ Secundo de generali vſu clauiũ: ſcꝫ qua= liter intelligendum ſit qđ dixit dñs petro: quecunqꝫ ligaueris ⁊c. quecũqꝫ ſolueris ⁊c. Tertio que perſo ne habeant claues. Quarto pauca theologice dice mus de illo ſpeciali vſu clauiũ excõmunicatio ſcꝫ ⁊ abſolutio. ¶ Circa primũ capl'm ſic ꝓceditur ſuper illum locũ Mathei: Tibi dabo claues regni celoꝝ dicit auctoritas ꝙ due ſunt claues/ ſcꝫ ſciẽtia diſcer nẽdi lepſã a lepra/ ⁊ poteſtas ligandi ⁊ ſoluẽdi.

Ↄ hoc ar.

Sed videtur ꝙ ſciẽtia diſcernẽdi non ſit clauis: q: ſciẽtia diſcernẽdi nõ eſt niſi diſcernere: ſed per hmõi diſcer nere non claudit aliqs nec apit alicui regnũ celorũ: talem em̃ diſcretionem habent multi laici ⁊ clerici: tamen per illam non claudũt nec aperiunt: ergo ſciẽ tia diſcernẽdi nõ eſt clauis.

Secundo.

¶ Itẽ de⁹ nõ ſoluit di= mittẽdo culpã ⁊ penã eternã: ligat em̃ non dimitten do. vnde i pſalmo. Dirupiſti vincula mea. i. vincula peccati: ſacerdos ligat ⁊ ſoluit tripliciter. Primo q:

Ayuntamiento de Madrid

ſolutum vel ligatū oſtēdit: ſicut ſacerdos in veteri le
ge: nō mūdabat: ſed mūdatū leproſum oñdebat: oſtē
dit aūt ſolutū vel ligatū ꝟbo ⁊ facto/ ꝟbo cū dicit di
miſſa eſſe peccata vel non dimiſſa facto cū recipit ad
ſacramēta vel non recipit. Secundo modo ligat cū
penitētia ſoluit cū aliq̄d de penitētia dimittit. Ter=
tio modo ligat ⁊ ſoluit cum excoicat ⁊ ſoluit ⁊ alios
vſus non habet ſacerdos contra penitētē niſi iſtos:
ergo nec claudit nec apit niſi iſtis trib⁹ modis: ſed
hoc totū fit ꝑ poteſtate ligādi ⁊ ſoluēdi: ergo ſciētia
Secundo. diſcernēdi nō eſt clauis. ¶ Itē tria ad hoc exigutur
vt aliq̄d bñ fiat: ſcȝ poteſtas ⁊ ſciētia et volūtas: ſed
duo prima ſunt claues: ergo ⁊ tertiū: ⁊ videt̃ magis
de tertio: qꝛ ꝑ poteſtatē ⁊ ſciētiā aſſimilat̃ ſacerdos
patri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto ꝑ volūtatē: cui magis attri
buitur pctōꝝ remiſſio: ergo volūtas poti⁹ dicēda ē
Tertio. clauis ꝙ̄ poteſtas ⁊ ſciētia. ¶ Itē cū ꝑ bonā vitā ape
riat ſibi reg. ce. vñ in cāticis. ſi hoſtiū eſt ꝯpingam⁹
illud tabulis cedrinis: ergo debet eſſe bona vita cla
uis: ſimilis eſt obiectio de doctrina clauis ꝑ̄dicatio
Ad primū. nis ⁊ diſpēſatiōe ſacramētoꝝ. ¶ Ad primū dicūt q̄=
dā ꝙ vnica eſt clauis in eſſentia: ſed due dicūtur ꝓ=
pter duo officia: ſcȝ ꝓpter diſcernere ⁊ ꝓpter ligare
⁊ ſoluere: ſicut differētia eadē conſtitutiua eſt diuiſi
ua: ſed alterius ꝯſtitutiua: ⁊ alteri⁹ diuiſiua: ſicut di
cit auguſtin⁹. ꝙ eadē eſt ratio in eſſentia ſupior ⁊ īfe
rior: ſed ꝓpter diuerſos vſus diuerſis vocabulis nū
ꝯ hāc ar. cupatur. ¶ Sed hec ſolutio nulla videt̃ eſſe: qꝛ ſcien
tia cui⁹ eſt diſcernere: aliud eſt ī eſſentia ꝙ̄ poteſtas
ligādi ⁊ ſoluēdi: ſed ſciētia dicitur clauis: qꝛ exigit̃
ad bonū vſum clauis. vnde dicūt ꝙ ſcientia diſcer=
nendi eſt quaſi corrigia clauis: ⁊ bona vita ſicut ma
nubriū: ſed ſm hoc methaphorice ⁊ improprie locu
ti eſſent ſancti qui dixerunt ꝙ ſciētia diſcernēndi eſt
Secundo. clauis. ¶ Item ꝓbatur ꝙ per ſciētiā diſcernēdi ſol=
uitur aliquis/ ⁊ ligatur: peccatis eñ ligat⁹ eſt ſicut
dicitur in ioſue. ligauit eū ſpūs malis ſuis: eſt aūt li
gatus quātū ad intellectū ⁊ affectū: ſi ei nō haberet
illos ligatos volare poſſet ſpūaliter: ſoluitur aūt in
tellectus cū in cōfeſſione oſtendit ſacerdos penitēti
quātitatē pcti ſui: ⁊ quāta penitentia debeatur huic
peccato: quāta illi: ⁊ ſic per hmōi diſcretionem quo
dāmodo aperitur ei regnū celorū ſi velit penitere: ⁊
clauditur ſi nolit: ergo ſcientia diſcernendi claudit
⁊ aperit: ergo eſt clauis: quod concedimus. claudit
eñ quodāmodo ſicut dictū eſt: ſed poteſtas ligādi
⁊ ſoluendi ꝑfecte aperit: ſicut in vna archa quādoq̧
ſunt due claues/ vna q̄ dicitur anticlauis que ſemi=
Ad primum plene aperit: alia que plene apit. ¶ Et ad primū ſol=
uimus ꝑ interemptionē hui⁹: per diſcernere nec clau
Ad ſecundū dit aliquis nec apit. ¶ Similiter ad ſcdm ſoluimus
per interemptionē huius: alios vſus nō habet ſacer
dos contra penitentē niſi illos tres modos ligare ⁊
Ad tertium ſoluere. ¶ Ad tertio obiectum dicim⁹ ꝙ duplex eſt
cauſa quare voluntas ligādi ⁊ ſoluēdi nō dicit̃ cla=
Prima cā. uis. Prima eſt vt ſacerdos in ſoluēdo ⁊ ligādo non
Scda cā. querat volūtatē ſuā: ſed volūtatē dei. Secunda eſt:
qꝛ clauis habet duos vſus: ſcȝ claudere et aperire:
volūtas dei nō eſt claudere: ſed aperire: ſicut dicit̃ ī
trenis. non humiliauit in corde ſuo: et abiecit filios
hoim. Eadē eſt ſolutio de bona vita ⁊ predicatione ⁊
diſpenſatione ſacramentoꝝ: iſta enim ſolum aperi=
unt ⁊ non claudūt: vnde nō dicuntur claues: ſed ſciē
tia ⁊ poteſtas adinuicē ꝑtinēt: cuius eſt ſoluere ⁊ li=
gare. vnde ſciētia ⁊ poteſtas dicunt̃ claues. ¶ Sed Arguit.
cum ſciētia diſcernendi nō ſit clauis nec claudit nec
apit niſi per viā doctrine videt̃ ꝙ predicatio ſit cla=
uis: ꝑ̄dicator eñ docet quātitates pctōꝝ: docet etiā
ꝙ non penitēti nō eſt iniūgenda pnīa ⁊ penitēti iniū
genda eſt: ſed non aliter claudit ⁊ apit ſciētia diſcer
nendi: ergo ꝑ̄dicatio debet eſſe clauis: et ſic nō ſunt
tm̄ due claues. ¶ Solutio. licet predicatio aliquan Solutio
do hoc mō claudat ⁊ apiat/ tñ non dicitur clauis: qꝛ
ꝑ̄dicator inquātū predicator nō intēdit ſoluere ⁊ li=
gare. vñ ſcientia diſcernēdi in eo cuius eſt officiū li=
gare ⁊ ſoluere clauis eſt ⁊ nō in alio: ſolet aūt obijci
de ſacerdotibus ydiotis q̄ neſciūt īter lepra ⁊ leprā
diſcernere iſti nō habent niſi vnā clauē: ſcȝ poteſtatē
ligādi ⁊ ſoluēdi. ¶ Sed cōtra. dicit̃ ꝙ in ſuſceptiōe ꝯ hoc ar.
ordinū datur claues: ergo q̄libet ſacerdos hȝ duas
claues. ¶ Ad hoc dicit magiſter in ſentētijs ſm q̄ſ=
dā ꝙ q̄dā ſacerdotes nō habēt illam clauē q̄ dicitur
ſcientia diſcernēdi. vñ dicēdū eſt heu. ¶ Alij dicunt opīo aliq̄ꝛuȝ
ꝙ ipā ſciētia diſcernēdi nō eſt clauis: ſed offm diſcer
nendi ⁊ officiū tale habet ſacerdos ydiota: licet ſciē
tiā nō habeat: ſed hoc non poteſt dici: quia officium
ipm nec claudit nec apit: ſed ipſa ſciētia. ¶ Sed pro
pter hoc dicim⁹ ſicut dicit: Prepoſitin⁹: ꝙ nō eſt ali prepoſitin⁹.
quis ſacerdos adeo ydiota quin habeat ſcientiā di=
ſcernendi inter peccata naturaliter eñ habet q̄libet
aliquā cognitionē de peccatis. vñ in q̄buidā ſacer=
dotibus ſcientia diſcernēdi eſt clauis maxima: ſicut
in illis q̄ multa ſciūt de theologia/ ī alijs aūt minor
eſt/ ⁊ ſic in valde ydiotis eſt: ſicut clauicula. vñ dicē=
dū eſt heu. ¶ Secunda queſtio.

¶ De generali vſu clauium.

SEcūdo q̄rit̃ de generali vſu clauiū quali=
ter intelligēdū ſit quod dicit dñs. Quod
cūq̧ ligaueris ſup terrā. ⁊c̄. videt̃ hoc eſſe
falſum. ¶ Ponat eñ ꝙ ſacerdos iniūgat Ar̄ primo ſic.
alicui penitēti penā minorē ꝯdigna: arbitrarie enim
ſunt pene. vñ poteſt iniūgi ⁊ maior ꝯdigna ⁊ minor:
decedat ille penitēs ꝯpleta illa pnīa minore ꝯdigna
aut euolabit aut nō: ſi euolabit hoc eſt ꝯtra ꝑ̄dicta.
Dictū eſt eñ ſupius ꝙ reſiduū ꝯplebit in purgato=
rio: ſi nō euolabit ⁊ cōcedit ꝙ abſolut⁹ eſt ꝙ̄tū ad ſa
cerdotē: ergo nō q̄cq̄d ſoluitur ſup terrā eſt ſolutū ⁊
in celis. ¶ Item aliqs accedat fictus ad penitentiā Secundo
⁊ ſacerdos videns ſigna contritionis iniungit ei pe
nitentiam que condigna eſſet ſi vere cōtritus eſſet il
la penitentia facta valet ꝙ̄tum ad ſacerdotem: tamē
non quātū ad deum: ergo non quicq̄d ſoluūt ſacer=
dotes ſup terrā eſt ſolutū in celo. ¶ Forte dicetur ſi Euaſio.
cut multi dicūt ꝙ intelligēdū eſt quod dicit dñs de
claue nō errāte. Sed ꝓbatur ꝙ clauis nō errat hic: ꝯ quā ar.
qꝛ ſacerdos non poteſt videre niſi ſm exteriora: ſed
ſm exteriora ſigna diſcrete iniungit penitentiam: er
go clauis non errat: ſed ꝓbatur ꝙ errat: qꝛ ipē vtit̃
claue ad ſoluendum ⁊ non ſoluit: ergo clauis errat.
¶ Solutio. in Matheo dicit dñs petro. Quodcūq̧ Solutio.
ligaueris ſuper terrā. ⁊c̄. in euāgelio Io. dicit diſci
pulis. Accipite ſpiritūſanctū quoꝝ remiſeritis pec
cata remittunt̃ eis/ ⁊ quoꝝ retinueritis retēta ſunt:
patet ergo ꝙ in vtroq̧ euāgelio vtit̃ dñs futuro ſub
iunctiui modi quod ſignificat ꝯſūmationē rei ſigni=
ficate per ꝟbum. vnde ſenſus eſt: quodcūq̧ ſolueris

Ayuntamiento de Madrid

id eſt cuiuſcūqꝫ ſolutionē cōſummaueris ſup terrā
erit ſolutū ⁊ i celo. Conſummatio aūt dicit̄ reſpectu
inchoationis: deus aūt inchoat ſolutionē dimitten
do culpā ⁊ penā eternā: ſacerdos ꝟo cōſummat di-
mittēdo aliqd de pena ex vi clauiū ꝑ impoſitionem
manuū: ⁊ hoc patet in reſuſcitatiōe lazari: dn̄s em̄ di
xit. lazare veni foras: ⁊ ſtatim ꝓdijt q̄ fuerat mortu⁹
ligatus manus ⁊ pedes inſtitis: ⁊ facies ei⁹ ſudario
fuit ligata: poſtea dixit diſcipulis. ſoluite ⁊ ſinite eū
abire: ꝑ hoc patet ꝙ dn̄s inchoat ſolutionē ⁊ ſacer-
dos cōſūmat: ergo vbi dn̄s nō inchoat/ ſacerdos nō
Ad primum ꝯſummat. ¶ Per hoc patet ſolutio ad obiecta: ſi em̄
ſacerdos iniūgat penitēti penitētiā minorē ꝯdigna
non euolabit penitēs illa ꝯpleta: imo faciet reſiduū
in purgatorio: nō em̄ ſacerdo a penit⁹ cōſūmat ſolu
tionē: ſed in ꝑte cōſūmat: quātū ad illā partē ſolut⁹
Ad ſcd̄m. eſt penitēs in celo. ¶ Ad ſcd̄m dicim⁹ ꝙ in ficte pe-
nitere nichil ichoauit de⁹: ⁊ ꝓpter hoc ſacerdos nō
Ad aliud. cōſummauit: vn̄ ceſſat obiectio. ¶ Ad illud qđ q̄rit̄
vtrū clauis erret ibi? dicim⁹ ꝙ ſic errat quo ad qd ⁊
quo ad qd nō errat: ſm ꝟitatē non errat ſm iudicij
eqtatē: q ſm exteriora oportet ip̄m iudicare: ſicut
ille q̄ punit inocētē ſm allegata iuſte iudicat ſm iu-
dicij eqtatē: ſed nō iuſte iudicat ſm veritatē. ¶ Alij
exponūt ſic: quodcūqꝫ ligaueris ſup terrā. ⁊c. iuſte:
⁊ intelligitur iuſte quātū ad illū q̄ ligatur: ſed hec ex
poſitio eqpollet p̄dicte expoſitioni: tūc ei iuſte liga
tur aliqs: qn̄ deus inchoat ligationē ⁊ p̄lat⁹ cōſum-
mat i idē redit qđ alij addūt: ic ꝫ claue nō errāte: tūc
em̄ clauis nō errat qn̄ iuſte ligat̄ aliqs ⁊ quātū ad li
gantē ⁊ quātū ad illū q̄ ligatur: tūc em̄ deus ichoat
illā ligationē ⁊ hō cōſummat/ ſiue intelligat̄ de pri-
ma ligatiōe ſiue de tertia. ¶ Sed de illa ligatiōe q̄
fit ꝑ excōicationem: obijcit̄ ſic ꝙ iſte iuſte excōmu-
nicetur iſte priuat̄ ſacramētis ⁊ orationib⁹ eccleſie:
⁊ hanc priuationē approbat de⁹ cū excōmunicatio
ſit iuſta: ergo deus vult hunc priuari a ſacramētis ⁊
orōnibus eccleſie: ergo vult iſtū non habere gratiā:
ꝯ hoc ar. ergo vult iſtū nō ſaluari. ¶ Contra dicit ap̄ls. deus
vult oēs hoīes ſaluos fieri: g̊ vult iſtū hoīem ſaluū
Secundo fieri: g̊ nō vult iſtū nō ſaluū fieri. ¶ Itē. de⁹ vult iſtū
nō habere gr̄am: ergo deo volēte iſte non habet gra
Auguſtinus tiam: ſed idē eſt volēte ⁊ deo auctore. vt dicit augu-
ſtinus. ergo a deo auctore non habet iſte gratiam:
ergo deus facit quo facto iſte nō habet gr̄am: ſed ni
hil fit per qđ iſte nō habet gratiā: niſi per peccatum
In oppoſitū ergo deus facit peccatū: qđ eſt impoſſibile. ¶ Sed
de⁹ ſtat ad oſtiū ⁊ pulſat: ergo de⁹ vult itrare. nō em̄
pulſaret niſi vellet intrare: ſed ſi vult itrare vult illu
minare mētē illius: ergo vult ei dare gratiā: g̊ vult
iſtū habere gratiā: ergo hec eſt falſa vult iſtū nō ha-
bere gr̄am: videtur ergo ꝙ nō approbat excōmuni-
Solutio. cationē iſti⁹. ¶ Solutio. Ad primo obiectū dicim⁹
Ad primum ꝙ hec argumētatio nō valet: de⁹ vult priuari iſtū ſa
cramētis ⁊ orōnib⁹ eccl̄ie: g̊ vult iſtū nō habere gra
tiā: q cū hoc ꝟbo vult nec ab iferiori ad ſupi⁹ nec ecō
uerſo valꝫ hec argumētatio: tn̄ hec ē ꝟa: de⁹ vult iſtū
nō habere grāꝫ: vult em̄ ad tēpus iſtū priuari p̄cib⁹
⁊ cōſortio ſanctoꝝ vt corripiatur. vn̄ q̄diu iſte eſt in
peccato mortali vult iſtū non habere gratiam ⁊ vult
Ad auctori-tatem. iſtū nō ſaluari. ¶ Et hec auctoritas: deus vult oēs
hoīes ſaluos fieri/ intelligēda eſt cū hac determina
tione/ vult q̄tum in ſe eſt ⁊c. i. vellet niſi homo impe
diret: ſed non vult ſimpliciter: q duplex eſt volūtas
dei voluntas iudicij ſiue cōſenſus: volūtas bn̄ placi
ti: volūtate bn̄placiti nunc vult deus ꝙ iſte non ha-
beat gratiā: q nō facit aliquid ꝙ iſte nō habeat gra
tiam: ſed voluntate iudicij vult iſtū non habere gra
tiam: iudicat em̄ ipſum non habere gratiā ⁊ conſen-
tit in hoc ꝙ nō habeat q̄diu eſt in peccato mortali.
¶ Ad tertium dicim⁹ ꝙ nō valet hec argumētatio Ad tertium
deus pulſat ad hoſtiū: ergo vult intrare: ſꝫ vult itra
re q̄tū in ſe eſt ⁊ vult dare gr̄am quātū in ſe eſt: ſed
non vult ſimpliciter: ſed vellet ſimpliciter ſi hō non
impediret: approbat ergo de⁹ ⁊ tota curia celeſtis
excōmunicationē iuſtā quādo prelatus iuſte excom
municat ⁊ ſubditus iuſte excōmunicat̄: ſed qn̄ prela
tus iniuſte excōmunicat/ de⁹ nō approbat illā actio
nē: ſed tm̄ paſſionem. ¶ Sed videt̄ ꝙ nullus iniuſte ꝯ dicta ar.
poſſit aliū excōmunicare: q ſup illū locū Mathei:
Tibi dabo claues regni celorum: dicit auctoritas
quas ſi tūc habuiſſet error poſtea locū in eo nō inue
niſſet: g̊ nō habet locū i eo q̄ claues habet: g̊ nullus
habēs claues pōt abuti clauib⁹: qđ manifeſte falſuꝫ
eſt. ¶ Item in petro factū fuit qđ dicit auctoritas Secundo.
illa: q error habuit locū i illo poſtea: ſcꝫ qn̄ negauit
deū. ¶ Ad hoc dicim⁹ ꝙ illa auctoritas intelligit̄ Solutio
duobus modis. Primo ſic/ ſi claues habuiſſet plene
ſicut poſtea habuit qn̄ cōfirmatus ꝟtute fuit ex alto
error nō habuiſſet poſtea locū in eo ſcꝫ error morta-
lis pcti. ¶ Scd̄o itelligit̄ ſic: ſi claues habuiſſet ple
ne quātū ad ſciētiā diſcernēdi: error poſtea nō inue-
niſſet locū in eo: in eo em̄ error nō inuenit locū q̄ eſt
cōtrarius illi q̄ ſp̄uali ſciētia plen⁹ eſt/ q ſp̄ualis iu-
dicat oīa: ⁊ a nemine iudicat̄: taleꝫ em̄ docet vnctio
de oībus. dicit̄ ergo nō inuenire locū in eo q̄ ꝯtrario
plenus eſt tot⁹ ſcꝫ ſciētia ſp̄uali: tn̄ bene poteſt erra-
re: ſicut ſcole alique plene ſunt clericis dicitur ali-
quis non inuenire locum in eis: tamen pōt inde re-
cedere aliqs: ⁊ ille ita inuenire locū ⁊ itrare. ¶ Sed Iterū ar.
adhuc obijcit̄ de iſta auctoritate. Quoꝝ remiſeritis
peccata remittunt̄ eis. videtur em̄ ꝙ ſacerdotes nō
poſſunt remittere peccata: quia ſolus deus remittit
peccata: ſicut ipſe dicit ꝑ yſa. Ego ſum q̄ deleo iniq
tates meas: quaſi ego ⁊ null⁹ ali⁹. ¶ Sed ad hoc eſt Solutio.
ſolutio ꝙ ſolus deus remittit peccata auctoritate
p̄latiꝰ vel miniſterio. ¶ Sed cōtra hoc obijcitur: q q̄ ꝯ hoc ar.
auctoritate facit aliqd non ꝓprie opatur: ſed mini-
ſter proprie operatur vt patet in diſpenſatore dom⁹
q̄ proprie operatur: dn̄s aūt non: ergo ſi prelati per
miniſterium remittūt peccata proprie operātur re-
miſſionē peccati ⁊ deus i proprie: quod manifeſte fal
ſum eſt. ¶ Ad hoc ſoluendū diſtinguendū ē duplex Solutio.
miniſterium. Eſt em̄ miniſteriū opandi vel cooperā Duplex mi-
di ⁊ illud primum miniſterium dicitur proprie mini niſterium.
ſteriū: ⁊ hoc modo apoſtolus dicit ſe miniſteriū pre
dicationis: operatur em̄ predicatione Secūdo mo-
do dicit ſe tribuere ſpiritū ſanctū: opabat̄ ei ad hoc
vt daretur gratia: ſed nō operabatur vel coopabat̄
infuſionem gratie. vn̄ ipſe dicit. neqꝫ qui plantat. i.
qui p̄dicat: neqꝫ qui rigat. i. baptiſat: aliqd ē: ſcꝫ quā
tū ad iſuſionē gratie: ſumpto g̊ miſterio ſcd̄o modo
prelati dimittūt peccata per miniſterium quo ope-
rantur ad remiſſionem peccati.

¶ De ſacerdotib⁹ qui nō habēt aliquos ſubditos.

¶ Tertia queſtio.

Ayuntamiento de Madrid

Tertia q̄o. Ertio querit̃ q̄ pſone habeāt claues. ⁊ q̄-
ritur de ſacerdotib⁹ q̄ nō habēt aliquos
ſubditos: ſiue illi ſacerdotes ſint mona-
Af. ꝙ ſic. chi: ſiue nō/ vtrū habeāt claues? ¶ Videt̃
ꝙ ſic: q: dicit Hieronym⁹ ꝙ eccl̃ia i ſacerdotib⁹ ha
bet claues: ⁊ cū ordinant̃ in ſacerdotiū dātur ei cla-
In oppoſitū ues. ergo habēt poteſtatē ligādi ⁊ ſoluēdi. ¶ Cōtra
nō poſſunt ligare ⁊ ſoluere cū nō habeant ſubditos:
ḡ nō habēt poteſtatē ligandi atq̧ ſoluēdi: ⁊ eſt argu
mētū a ꝯiugatis ſicut cū dicit̃: nō eſt albus. ergo nō
Solutio. habet albedinē. ¶ Ad hoc dicim⁹: ꝙ omēs ſacerdo
tes habēt claues: ⁊ nō valet hec argumētatio: iſti nō
poſſunt ligare ⁊ ſoluere: ergo nō habēt poteſtatē ſol
uēdi ⁊ ligādi. q: hoc verbū pōt/ nō copulat quālibet
potentiā: ſed tm̃ potentiā liberā. vnde illa argumen
tatio eadem eſt huic: iſti non habent poteſtatē libe-
ram ligandi ⁊ ſoluendi: ergo non habent poteſtatē
Fallacia ꝯſe- ligandi ⁊ ſoluendi. Et eſt fallacia cōſequentis: ſicut
quētis. dicitur de aliquo q̄ habet pedes ligatos: iſte nō pōt
Cur excōica- currere: tamen habet potentiā currendi: ſed nō ha-
ti ⁊ ſuſpēſi nō bet eam liberam. eodēmodo dicimus de ſacerdoti-
poſſint liga- bus excōmunicatis ⁊ ſuſpenſis/ ⁊ hereticis excōica
re et ſoluere: tis: qui ſcȝ ceciderūt in hereſes dānatas: habent em̄
cū tm̃ poſſint claues: tm̃ nō poſſunt ligare ⁊ ſoluere q̄diu ſunt ex-
cōſecrare. cōmunicati aut ſuſpenſi. nec valet in talibus hec ar-
gumentatio. ſi baptiſant eſt baptiſatum: ſed ſi conſe
crant conſecratū eſt. ergo ſi excōmunicant excōmu
nicatum eſt: quia baptiſmus ſacramentū neceſſita-
tis eſt. vñ a quocūq̧ dat̃/ tenet. ꝯſecrare em̄ nec ſub-
ſtātialiter adheret ſacerdotio/ excōicare vero acci-
dentaliter. nec eſt mirū ſi quod ſubſtantialiter adhe
ret non remouetur. Preterea excōmunicare querit
materiā extrinſecam: ſcȝ ſubditos qui auferūtur ſa-
Queſtio in- cerdoti cū excōicatur ¶ Queritur poſtea de archi-
cidens. dyacono qui non eſt ſacerdos: vtrū habeat claues?
Af. ꝙ ſic. ¶ Videtur ꝙ ſic: q: excōicat et abſoluit: et ita ligat
In oppoſitū ⁊ ſoluit. ergo habet claues. ¶ Cōtra. nō ē ſacerdos
ergo nō habet claues: q: dicit Hieronym⁹ ꝙ i ſolis
Solutio ali- ſacerdotib⁹ eccl̃ia habet claues. ¶ Ad hoc dicūt q̄
quorum. dam: ꝙ archidyaconus nō habet claues/ nec excōi-
cat/ nec ſoluit ex officio ſuo: ſed ꝑ demādationē. de-
mandauit em̄ ei epiſcopus vſum clauium quātū ad
Queſtio inci- abſolutionem ⁊ excōmunicationē. ¶ Sed queritur
dens. vtrū poſſit demādare ei alias clauiū vſus: ſcȝ audire
confeſſiones/ iniūgere penitentiā et huiuſmodi. Si
em̄ non poteſt/ quare potius poteſt demandare vnū
Secundo. vſum clauiū: q̄ aliū. ¶ Item. in decretis dicitur: ꝙ
ad officium archidyaconi pertinet cura eccleſiarū/
⁊ ordinatio/ ⁊ iurgia: ſcȝ iuriſditio ꝯtentioſa: ſȝ talis
iuriſditio inutilis eſt: niſi habeat potaſtatē cohercē
di ꝯtendētes ꝑ cēſurā eccleſiaſticā: ergo ad ei⁹ offi-
cium ⁊ dignitatē pertinet cohercere per cenſurā ec
cleſiaſticā: ergo ex officio ſuo ⁊ dignitate habȝ pote
ſtatē excōmunicādi: nō ergo ſolū per demādationē
Solutio. ¶ Et ad hoc dicim⁹: ꝙ ordinē habȝ eccl̃ia i mēbris
ſuis ad decorē ſuū: q: ſine ordine nichil pulchrū eſt.
Exponit̃ il- ſicut in pſalmo dicitur. Rex virtutuȝ dilecti dilecti
lud pſal. ⁊ ſpeciei dom⁹ diuidere ſpolia. xp̄s ei diuiſit ſpolia
i. ordinauit illos q̄b⁹ ſpoliauit diabolū ad ſpeciem
ſiue decorē eccl̃ie. vñ q̄dā ſunt archiepiſcopi/ quidā
ep̄i/ quidā archidyaconi: ⁊ ſic de alijs. Et ad epiſco
pū cū ſit ſuꝑ officiū eccl̃ie intēdēs ptinet dedicatio
eccl̃iarū/ ꝯſecratio ꝟginū/ ⁊ p̄dicatio. cū em̄ ſit ſpon

ſus eccleſie debȝ habere ſemē ſpirituale: vt generet Officiū ep̄i.
filios ſpirituales deo. propter hoc em̄ domos quie
tas extra tumultū ciuitatis habet: vt ibi vacet cōtē
plationi et hauriat in ocio contēplationis: quod ef-
fundat poſtea in opere predicationis. vnde in canti
cis Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſ In canticis.
q̧ camporū ne ſuſcitetis neq̧ euigilare faciatis di-
lectam: donec ipſa velit. O fideles aīe adiuro vos ſi
vultis eſſe ſimiles ſanctis qui ſunt ſicut capre ⁊ cer-
ui camporū/ ne ſuſcitetis ab ocio contemplationis:
dilectam. i. eccleſiam in prelatis donec ipſa velit. epi
ſcopus ergo debet vacare contemplationi ⁊ p̄dica-
tioni. vnde dicimus ꝙ alij cōmittenda ſunt iurgia:
ſcȝ archidyacono. vñ dicim⁹ ꝙ de officio ⁊ dignita- Officium ar
te archidyaconi eſt iuriſditio ꝯtentioſa ⁊ cohertio ꝑ chidyaconi.
cenſuram eccleſiaſticā. vnde de officio ſuo habet po Ad q̄ſtionē.
teſtatem excōmunicandi ⁊ abſoluendi: non tamē ha
bet claues: quia non habet alios vſus clauium qui
principales ſunt. principalis em̄ vſus clauium eſt re
miſſio peccatorum: ſicut dicit Quorum remiſeritis
peccata/ remittuntur eis: hūc autē vſum non habēt
archidyaconi: quia non habent claues.

¶ Quarta queſtio.

¶ De excōmunicatione.

Quarto pauca dicēda ſunt de excōmunica Quarta q̄o.
tione. Eſt aūt excōmunicatio a cōmunio Diffinitio ex
ne eccl̃ie ſeparatio: q̄ fit ꝓpter ꝯtumaciā cōicationis.
vel aliā manifeſtā offenſam. Cōſiſtit aūt
hec ſeparatio in mēſa/ in ſacramētis/ i ſa-
lutatione/ ⁊ oratiōib⁹ eccl̃iarū: q: excōicat⁹ ſeparat̃
a ſacramentis ⁊ orōnib⁹ eccl̃ie: nec exhibet̃ ei ſocie-
tas i mēſa/ nec i ſalutatiōe/ nec i orōnib⁹ aliq̄b⁹/ nec
in aliqua collocutiōe/ niſi ſit de correptiōe ei⁹. ¶ Ex Duplex ex-
cōicationū alia maior/ alia minor. Maiori excōica- cōicatio.
tione ſūt illi excōicati q̄ in ipa ſentētia excōicatiōis
noīatim ꝯtinent̃/ ⁊ d̄ hac nō abſoluit niſi ille q̄ excōi
cauit vel ſuꝑior. Minori excōicatiōe excōicati ſunt
illi q̄ participāt excōicatis minori excōicatiōe/ exce
ptis q̄buſdā ꝑſonis q̄ excipiunt̃ i decretis/ ⁊ de hac
pōt abſoluere etiā ſimplex ſacerdos in confeſſione.
¶ Itē excōicationū q̄dā iuſta/ q̄dā iniuſta. iuſta ē q̄ fit Alia diuiſio
aīo corripiēdi/ ⁊ ꝓpter culpā debitā: et ordine iuris
obſeruato. iniuſta eſt cū nō meruit excōicari ille q̄ ex
cōicat̃ ſi iuris ordo nō obſeruat̃. habuit aūt ortū ex-
cōicatio ab ap̄lo q̄ fornicatorē corinthū tradidit ſa-
thane: vt ſpūs ſalu⁹ eēt. ¶ Sed videt̃ ꝙ eccl̃ia male ꝯ dicta af.
faciat cū excōicat: q: punit in ſpūalib⁹ illū q̄ pecca-
uit in tēporalib⁹. aufert em̄ ei ſpūalia q̄ in īfinitū me
liora ſunt q̄ tp̄alia: ḡ magis punit illū q̄ meruit: ḡ
peccat. ¶ Itē cū excōicat videt̃ facere cōtra deū: q: Secundo.
de⁹ nūq̄ aufert ſpūalia/ nec pōt auferre: imo quātū
in ſe ē ſemꝑ dat. dicit̃ em̄ ꝙ dextera dei ſemꝑ ē apta
in qua eſt lōgitudo dierū. i. bona ſpūalia ⁊ eterna: ſȝ
ſiniſtra nō ſemꝑ eſt apta in qua ſunt diuitie ⁊ gl̃ia vt
dicit Salomon. Nō em̄ ſemꝑ vult dare bona tp̄alia:
q: ſemꝑ nō expedit: ⁊ eccl̃ia aufert ſpūalia: ḡ nō con
format volūtatē ſuā volūtati diuine: ḡ peccat cū no-
ta ſit ei volūtas diuina. ¶ Itē excōicatio videt̃ impli- Tertio.
care cōtrarietatē: q: excōicat eccl̃ia vt ſpūs ſalu⁹ ſit
ergo excōicat vt ille habeat ſpūalia: ergo aufert ſpū
alia vt ille habeat ſpūalia: ſed hoc eſt cōtrarietas: ḡ
excōicatio implicat ꝯtrarietatē: ḡ nulla eſt ¶ Item Quarto.
videt̃ ꝙ excōicatio iniuſta quātū ad illū qui excōicat

Ayuntamiento de Madrid

nulla ſit: qꝛ ſi nõ peccauit nõ nocet ei excõicatio: ſi-
cut dicunt oẽs. ergo adhuc eſt de eccleſia merito
ꝙ̃uis nõ numero: ergo particeps eſt orationũ eccle
ſie: ergo nõ eſt ſeparatus a ſpiritualib⁹ eccl̃ie: ergo
nõ eſt excõmunicatus ſ̃m veritatem: ergo excõmu-
nicatio iniuſta nulla eſt: ergo non eſt timenda. ⁊ hoc
falſum eſt: quia ſentẽtia paſtoris iuſta/ vel iniuſta te-
Quinto. nenda eſt. ¶ Item. dicit Hieronym⁹: ꝙ q̃dã ſumũt
de ſupercilio phariſeoꝝ: ſcʒ ſoluere nõ ſoluendos/ ⁊
ligare nõ ligãdos. ergo ſ̃m hoc excõicatus iniuſte
Sexto. nõ eſt ligatus. ¶ Item. cũ eccleſia excõicat reddit
malũ pro malo: ergo facit contra hoc preceptũ apo
ſtoli: nõ reddentes malũ pro malo. ſimiliter facit cõ
tra hoc preceptũ: benedicite ꝑſequentes vos/ bene-
dicite ⁊ nolite maledicere. eccleſia vero excõicat cũ
maledictione: ergo peccat cũ faciat cõtra preceptũ
Septimo. apoſtoli. ¶ Itẽ. eccleſia excõicando facit ꝯtra mã-
ſuetudinẽ angelicã. legitur eñ in epiſtola iude: cum
michael archãgelus cũ diabolo diſputãs altercha
retur de moyſi corpore: nõ eſt auſus iudiciũ inferre
blaſphemie: ſed dixit/ imperet tibi dñs: quaſi dicat.
reprimat dñs maliciã tuã. ꝗ cũ eccleſia debeat imi-
tari mãſuetudinẽ angelicã nõ debet aliũ excõicare:
Octauo. ſed dño relinquere vindictã. ¶ Item. videt̃ male di
xiſſe ap̃ſus cũ dixit/ licet aũt angelus de celo euãge
lizet vobis preterꝙ̃ euãgelizauim⁹ anathema ſit. ſi
eñ angelus de celo nõ auſus eſt angelũ de inferno
anathematizare: multomin⁹ paulus q̃ erat de terra
debuit anathematizare angelũ de celo. ꝗ videt̃ pec
Solutio ad primũ. care cũ dixit illud. ¶ Solutio. Ad primũ dicim⁹ ꝙ
eccleſia nõ magis punit illũ quẽ excõicat ꝙ̃ ille me
ruit: qꝛ ille meruit penã eternã q̃ in infinitũ maior eſt
ꝙ̃ pena excõicationis: nec eſt verũ ꝙ eccleſia aufe-
Ad ſecundũ rat ei ſp̃ualia: ſed nõ dat ei qꝛ ipe indignus eſt ¶ Et
ꝑ hoc patet ſolutio ad ſecũdo obiectũ. eccl̃ia eñ nõ
aufert alicui excõicato ſpiritualia niſi eodẽmodo ꝙ
deus aufert. de⁹ aũt dicit̃ auferre ſolũmodo: qꝛ non
dat: ⁊ qꝛ nõ dat hoc ẽ ideo qꝛ hõ nõ accipit. de⁹ ei pa
Ad tertiũ. rat⁹ eſt dare: ſʒ hõ idignũ ſe reddit ¶ Ad tertio ob-
iectũ dicim⁹: ꝙ nõ eſt ꝯtrarietas in excõicatiõe. ad
tẽpus eñ ſubtrahit eccl̃ia iſti ſp̃ualia: vt ea meli⁹ ha
Ad quartũ. beat poſtea. ¶ Ad quartũ dicim⁹: ꝙ ille q̃ excõicat̃
iniuſte ſeparat̃ nõ a deo ⁊ orõnib⁹ eccl̃ie: ſed a ſp̃ua-
libus ⁊ ſubtrahit̃ ei cõmunio mẽſe: et multa alia. vñ
Ad auctoritatem. quãtũ ad illa tenenda eſt. ¶ Ad auctoritatẽ Hiero-
nymi dicim⁹ ꝙ itelligit̃ de illis q̃ credebãt de excõi
catione iniuſta nocere excõicato/ et nõ nocet ei ſi nõ
meruit excõicari: imo ꝓdeſt ei ſubſtãtia excõicatio
Ad quintũ. nis. excõicatio eñ medicina q̃daʒ eſt. ¶ Ad quintũ
dicim⁹ ꝙ eccl̃ia cũ excõicat nõ reddit malũ ꝑ malo
imo bonũ: qꝛ cauſa correptiõis ſubtrahit ſp̃ualia vt
ille redeat ad cor: qꝛ q̃ parcit virge odit filiũ. ⁊ q̃ꝺ di
cit apo. nolite maledicere: itelligẽdũ eſt ex odio vel
ĩtuitu vindicte: excõicatio eñ nõ eſt faciẽda ex odio
Ad aliud. vel intuitu vindicte: ſʒ intuitu correptiõis. ¶ Ad il-
lud q̃ꝺ obiectũ eſt de angelo dicim⁹: ꝙ cũ virt⁹ con-
ſtat imediate quo ad nos ꝑ loco ⁊ tp̃e debet maledi
cere eccl̃ia: ſicut ⁊ de⁹ maledixit ade ⁊ eue: ⁊ ſcti ma
ledicebant: nec facit cõtra mãſuetudinẽ angelicã: ſʒ
ꝓpter mãſuetudinẽ angelicã. perfectiſſimoꝝ eñ eſt
nullo modo maledicere. opa vero impfectionis nõ
Ad aliud. ſunt ꝯtra opa ꝑfectionis. ¶ Ad vltimo obiectũ dici
mus: ꝙ ap̃lus nõ anathematizauit angelũ de celo:

ſed iſte eſt ſenſus illius locutionis: ſicut impoſſibile
eſt conſequẽtis: ſcilicet angelũ de celo anathemati-
zari: ſic impoſſibile eſt antecedentis: ſcilicet angelũ
de celo aliud predicare nobis ꝙ̃ euangelium.

¶ Nonũ capitulũ huius tractatus.

¶ De relaxationibus q̃ fiunt per claues.

Dicto de clauibus: dicendũ eſt de relaxa-
tionibus q̃ fiunt per claues. Circa iſtã q̃-
ſtionẽ primo querẽdũ eſt/ vtrũ valeat tm̃
relaxatio quãtũ eccleſia videtur ꝓmitte-
re. ſecundo/ vtrũ ꝓſit equaliter relaxatio
diuitib⁹ et pauperib⁹. tertio de iuſta eſtimatione: q̃
exigitur vt dicunt magiſtri ad hoc vt fiat relaxatio.
¶ Primo ergo querit̃/ vtrũ in veritate tm̃ valet rela Prima q̃o.
xatio quãtũ ꝓmittit eccleſia: q̃ꝺ videt̃: dicit eñ ec-
cleſia ſic. ¶ Quicũqʒ dederit de ſuo aliq̃d ad fabri- Ar. ꝙ ſic.
cam iſtius loci/ remittitur ei tertia pars penitentie
⁊ peccata oblita ⁊ huiuſmodi. ſi ergo tãtũ valet hec
relaxatio quãtũ eccleſia videtur ꝓmittere. videt̃ ꝙ
ꝑ tribus obolis iſte abſoluat̃ a tota penitentia ſua:
qꝛ dat obolũ ad fabricã iſtius eccleſie: dimittitur ei
tertia pars penitẽtie. ⁊ ſimiliter ſi det ad fabricã al-
terius eccleſie dimittit̃ alia tertia pars: ⁊ ita ꝑ trib⁹
obolis penitus abſoluit̃. q̃ꝺ eſt incõueniens. ¶ Ad Opio aliq̃ꝝ.
hoc dicunt quidã: ꝙ relaxatio non tãtũ valet quãtũ
eccleſia promittit: ſed facit vt excitentur fideles ad
dandũ/ et decipit eos eccleſia: ſed illa deceptio pia
fraus eſt: ⁊ nõ eſt peccatũ. ¶ Sed cõtra hoc obijcit̃ ꝯtra hoc ar.
Si eccleſia decipit fideles aut dicendo verũ aut di-
cendo falſum: ſed nõ dicẽdo verũ: qꝛ nullus decipit
dicendo verũ: ergo dicendo falſum: ergo generalis
eccleſia dicit falſum ⁊ ſcienter: ergo mentitur: ꝗ ge-
neralis eccleſia peccat: q̃ꝺ abſurdũ ẽ dicere. ¶ Itẽ Secundo.
probat̃ ꝙ tantũ valet relaxatio quãtũ eccleſia ꝓmit
tit: qꝛ beat⁹ Gregorius inſtituit rome hmõi relaxa-
tiones: ⁊ ſi aliquis eſt rome per quadrageſimã: ⁊ ſe-
quitur proceſſiões/ habet de relaxationibus pluſꝙ̃
quinquaginta annos: ergo ſi tãta relaxatio habetur
rome: poſſunt et alij p̃lati dimittere tertiã partẽ pe-
nitentie: et ita tantũ valet relaxatio quantũ ꝓmittit
eccleſia. ¶ Itẽ in euãgelio. Caput Iohãnis bapti- Tertio.
ſte traditũ eſt puelle: ⁊ dicit glo. i. eccleſie de gẽtib⁹ Figura.
ergo eccleſia de gentibus habet caput Iohãnis: id
eſt caput gratie: ergo põt deriuari ad ſubditos rela
xationẽ/ ⁊ ita valet relaxatio tãtũ quantũ ꝓmittit ec
cleſia. ¶ Itẽ. ſacerdotes i die veneris dãt charitatẽ Quarto.
⁊ licentiã comedendi bis his qui audierũt miſſam:
⁊ hoc approbat generalis eccleſia: ergo totũ dimit
titur quod ꝓmittit illa relaxatio: eadem ratione to-
tũ dimittit̃ quod ꝓmittit relaxatio epiſcopi. ¶ Itẽ. Quinto.
in ſcd̃a ad Cori. ſecũdo. dicit apoſtol⁹: cui aliq̃d do
naſtis ⁊ ego donaui/ ⁊ ego q̃ꝺ donaui/ ſi quid dona-
ui ꝓpter vos in ꝑſona xp̃i. glo. dicit. i. acſi ipe xp̃us
donaſſet: ⁊ ſi xp̃s totũ donaſſet. i. cõdonaſſet totũ cõ
donatum eſſet: ergo cũ apoſtoloꝝ loco ſint epiſco-
pi: ſi epiſcopi totũ condonant: totũ condonatũ eſt: ⁊
ita tm̃ valet relaxatio quãtũ videt̃ ꝓmittere eccl̃ia.
¶ Ad illud idẽ facit illa auctoritas. Quodcũqʒ ſcʒ Confirmat̃.
ſolueris ſuper terram ⁊c̃. ſi concedatur ꝙ tm̃ valet
relaxatio quãtũ eccleſia promittit. ¶ Contra dicit In oppoſitũ
auctoritas: aut homo punit aut de⁹ punit: ergo iſte
non eſt abſolutus pro tribus obolis a tota penitẽ-
tia: imo deus punit ip̃m niſi ille puniat ſe. cõſtat eñ

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. ꝙ nō eſt ſufficienter punitus. ¶ Item in euangelio
precipitur. facite dignos fructus penitentie: vt ſcꝫ
qui multū peccauit multum puniatur. ſed ɔtra euā-
geliū non poteſt diſpenſare: ergo non poteſt facere
quin cum multū peccauit multū puniatur: ſed ſi re-
laxatio tm̄ valet quantū videtur eccleſia ꝓmittere
minus puniretur ille aliquādo q̄ magis meruit pu-
Solutio. niri: ⁊ magis puniret̄ q̄ meruit puniri minus. ¶ So-
lutio. Ad hoc ꝙ huiuſmodi relaxationes tm̄ valeāt
Primum. quantū ꝓmittit eccleſia ſex exiguntur. Primū eſt
poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi: ſcꝫ vt abſoluatur ille q̄
abſoluitur a prelato ſuo/ vel ab alio de p̄cepto pre-
Secundū. lati. Et ſcd̄m ē neceſſitas loci ⁊ illiꝰ cui fit relaxatio
neceſſitas loci per ſe patet: neceſſitas cui datur rela-
xatio quādo nō poteſt ieiunare pre debilitate vel ꝓ-
Tertium. pter egritudines iniūctas penitētias facere. Tertiū
eſt deuotio fidei vt ſcꝫ credat ille cui fit relaxatio ec-
Quartum. cleſiā talē poteſtatē habere. Quartū eſt ſtatus illiꝰ
cui datur: vt ſcꝫ ille cui fit relaxatio ſit in ſtatu cōtri-
ti. oportet em̄ ꝙ habeat charitatē/ aliter em̄ nō pro-
Quintum. deſt ei relaxatio. Quintū eſt diſcretio: vt ſcꝫ diſcer-
nat apud ſe ꝓ quāto vellet exonerari: vel quātū vel-
Sextum. let dediſſe vt abſolutꝰ eſſet a tāta penitentia. Sextū
eſt iuſta eſtimatio: vt ſm̄ ꝙ ei dimittitur ip̄e recōpē-
ſet. iſta ergo ſex intelligūtur in relaxatiōibꝰ quas fa-
cit eccleſia: vt proſint quātū eccleſia ꝓmittit: ſed ec-
Prima cā. cleſia tenet illa duabꝰ de cauſis. Prima eſt: q2 ſi de-
terminarētur nō eſſent fideles: ita proni ad dādū: ſi-
cut ſi p̄dicaretur laicis/ ꝙ quātū valet vnū opus me-
ritoriū ad vitā eternā: tm̄ ⁊ mille facta ex tanta cha-
Scd̄a cauſa ritate nō eſſent ita proni ad faciendū bona opa. Se-
cunda eſt: q2 ſi charitatē habet ille cui fit relaxatio/
cū charitas nō ſit ſine fide: habebit iuſtā eſtimatio-
nē de oibꝰ his. fides em̄ adiuncta charitati iuſta eſti-
matrix operū ſpūalium. poteſt ergo cōcedi ꝙ ſi hoc
verbū decipit nō importat deformitatē: eccleſia de-
cipit fideles: tm̄ nō mētitur. ¶ Et ad aliud ꝙ querit̄
Ad primū an decipiat dicendo/ verū vel falſum. dicimus ꝙ di-
Ad impro- cendo verū: ſed nō in dicēdo verū: ſiue quia dicit ve-
bationem. rū: ſed quia nō determinat illa ſex. ¶ Ad illud ergo
Ad aliud. qd̄ obiectū eſt de relaxationibꝰ quas inſtituit Gre-
gorius dicimꝰ: ꝙ ideo valent quantū eccleſia videt̄
promittere: q2 bene cōſiderauit Grego. labores qui
ſunt in eundo romā: et ſequēdo ꝓceſſiones. vnde ibi
Ad ſecundū eſt: ⁊ diſcretio/ ⁊ iuſta eſtimatio. ¶ Ad ſcd̄o obiectū
Ad tertium patet ſolutio ꝑ p̄dicta. ¶ Ad tertio obiectū dicimꝰ
ꝙ ſacerdotes debēt facere huiuſmodi relaxationes
cū iniūgunt opa miſericordie: ⁊ tūc valet: q2 elemo-
ſyna de facili recōpenſat ieiuniū. exercitatio em̄ cor-
poris ad modicū valet: pietas autē vtilis eſt ad oia.
vnde in Eſdra. Comedite pinguia ⁊ bibite mulſum
⁊ mittite partes eis: qui non preparauerunt ſibi ⁊c̄.
Ad quartū. ¶ Ad quarto obiectum dicimus: ꝙ ſi chriſtus totū
cōdonat/ totum condonatū eſt: ſed primū eſt impoſ-
ſibile ꝙ chriſtus totū condonet: quia ſic euacuaret̄
Ad aliud. iuſticia dei. ¶ Ad illud autē/ quodcunqꝫ ſolueritis:
⁊ cetera: dicimꝰ/ ꝙ intelligendū eſt iuſte: ⁊ per iuſte
ɔ̄ vnū arguit̄ intelligūtur illa ſex que dicta ſunt. ¶ Sed ɔtra hoc
quod dictū eſt ꝙ ad hoc ꝙ relaxationes valeant tm̄
quantū promittit eccleſia: exigitur iuſta eſtimatio:
ſcilicet ꝙ ip̄m datū recompenſet penitentiā iuſtam
obiicitur ꝙ relaxatio non tantū valet ratione dati:
ſed ratione precum ⁊ ſuffragiorū eccleſie: q̄ obligat
ſe ad orandum pro illo qui dat aliquid de ſuo ad fa-
bricam eccleſie: et eccleſia per preces ſuas meretur
ei remiſſionē pene. quod probatur: q2 per preces ſu-
as meretur eccleſia alicui remiſſionē culpe: multo-
fortius remiſſionē pene. ¶ Item. in euangelio vbi Secundo.
habetur de ſanatiōe paralytici: dicit gloſa. Multū
valet apud deū fides propria apud quem tantū va-
luit fides aliena: vt hoiem interius ⁊ exterius ſana-
ret. ergo per preces eccleſie dimittitur non ſolū cul-
pa: ſed etiā pena peccati. ¶ Forte dicet: ꝙ hoc intel- Euaſio.
ligendum eſt tantū de dimiſſione culpe: et nō de di-
miſſione pene. ¶ Sed ɔtra hoc ſunt multe auctori- ɔ̄ hoc arguit̄
tates: quia in Daniele habetur: ꝙ precibus eius re-
laxata eſt captiuitas babylonica. ¶ Itē i Exodo: ꝙ Secundo.
precibus Moyſi dimiſſa eſt pena q̄ debebat̄ iudeis
pro peccato idolatrie. vnde dñs dixit ad Moyſen:
dimitte me vt iraſcat̄ furor meus cōtra eos: ⁊ Moy-
ſes nō dimiſit. ¶ Itē. precibus Dauid angelus ex- Tertio.
terminator dimiſit populū. ¶ Iteꝫ. precibꝰ eccleſie Quarto.
ceciderunt cathene de manibus Petri. in ecclīa em̄
oratio fiebat ſine intermiſſiōe ad deū ꝓ eo. ¶ Item Quinto.
precibꝰ ſanctoꝝ ceciderūt ſquame ab oculis pauli.
¶ Itē. dicit Auguſtinꝰ ꝙ ſuffragia eccleſie nō tātū Sexto.
ꝓſunt vt facilior ſit abſolutio: ſed vt tollerabilior ſit
dānatio. i. pena. his auctoritatibꝰ euidens eſt ꝙ ec-
cleſia meretur alicui per preces ſuas remiſſionē pe-
ne: ergo cū aliquis dat obolum ad fabricaꝫ eccleſie
dimittitur ei pena: non ſolū ratione dati: ſed ratione
precum eccleſie: que obligat ſe ad orādū pro eo. ſic
ergo ratione vnius miſſe cuius particeps eſt iſte di-
mittitur ei aliquid de pena. ⁊ ratione alteriꝰ miſſe: ſi-
militer aliquid dimittit̄ ei de pena: ergo cū in eadeꝫ
die miſſe vel duo milia miſſarū celebrētur in illa dio-
ceſi: quarū particeps eſt iſte ꝑ obligationē eccleſie/
in vna die dimittit̄ ei tota penitētia ſua: etiā in dona-
tione oboli: ergo nō oportet in relaxationibꝰ ꝙ q̇dā
recōpēſat penitētiā iniūctā: ergo nō exigit̄ iuſta eſti-
matio. ¶ Si ergo dicit̄: ergo euacuabit̄ hec auctori- In oppoſitū
tas: facite dignos fructus penitētie: ⁊ ſimiliter/ aut
homo punit/ aut deꝰ punit. ¶ Solutio. bene cōcedi- Solutio.
mus ꝙ eccleſia non ſolū meret̄ remiſſionē culpe ali-
cui: ſed etiā remiſſionē pene/ et relaxationes valent
nō ſolū ratione dati: ſed ratione precū. et poteſt eſſe
ꝙ alicui in datione oboli gratia dandi ⁊ gratia p̄ci
dimittatur tertia pars penitētie: tamē adhuc ſtat iu-
ſta eſtimatio/ ⁊ adhuc tenetur facere dignos fructꝰ
penitētie: ꝓpter tria. Primū eſt propter incertitudi- Primum.
nem: neſcit em̄ ſibi dimiſſam penā illā eſſe: neſcit em̄
quātū proſint illi ſuffragia eccleſie. Secūdū/ ꝓpter Secundum.
omiſſionem vitandā: quia niſi faceret penitētiā quā
tenetur facere/ omitteret/ ⁊ ita peccaret mortaliter.
Tertiū eſt/ propter maiorē ⁊ certiorem ⁊ meliorem Tertium.
ſatiſfactionem: quia magis prodeſt ei penitentia ꝓ-
pria q̄ꝫ aliena: ⁊ nō valet hec argumētatio. Tota illa
pena dimiſſa eſt ei: ergo nō exigitur iuſta eſtimatio:
quia nō dicimꝰ ꝙ exigatur quātū ad peccati remiſ-
ſionem: ſed quantū ad tentionem ⁊ certitudinem.

¶ De equali conditione pauperis ⁊ diuitis
¶ Secunda queſtio.

SEcundo capitulo queritur/ vtrum equa-
lis ſit ɔditionis pauper ⁊ diues in huiuſ-
modi relaxationibꝰ. videtur quibuſdā ꝙ Ar. ꝙ ſic.
ſic: quia in ſpiritualibus nō debet pauper

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. eſſe peioꝛis conditionis ꝙ̄ diues. ¶Item.volūtas
pꝛo facto reputatur quantū ad meritum vite eterne
⁊ remiſſionem pene eterne.eadem ratione quātū ad
Tertio. relaxationem pene tēpoꝛalis.¶Item dicit Augu=
ſtinus ſuper illū locum/In conuertendo:ſuperver=
ſum illum/Qui ſeminant in lachꝛymis ⁊c. zacheus
dans dimidiū bonoꝛū ſuoꝛū: vidua dans duo minu
ta:⁊ alius dans calicem aque frigide.pauper qdam
non habens niſi bonam voluntatem:omēs iſti equa
les ſunt in meritis. ergo equalis eſt cōditionis pau
Quarto. per cum diuite in dimiſſione pene. ¶Item. velle
ſeruire deo:ſeruire eſt deo ⁊ velle mereri:mereri eſt
cū illōvelle eſt ex charitate.ergovelle ſatiſfacere/ſa
tiſfacere eſt. ergo cū pauper ⁊ diues equaliter velit
ſatiſfacere:equaliter ſatiſfaciūt. licet non equaliter
In oppoſitū dent. ¶Sed cōtra. dictū eſt nabuch.Redime pctā
Secundo. tua elemoſinis:nō volūtate dādi elemoſinis.¶Itē
Tertio. in pꝛouer.redēptio aīe viri pꝛopꝛie diuitie.¶Itē ſa
tiſfactio oīs cum ſit reſolutoꝛia pe.penalis eſt: quia
culpa nō reſoluitur niſi per penā.ſed voluntas ſatiſ=
faciendi non eſt penalis:ergo non eſt ſatiſfactoꝛia.
Solutio. ¶Quod concedimus:⁊ diximꝰ ꝙ non ſunt equalis
Pauper ⁊ di conditionis ī huiuſmodi relaxationibus:pauper et
ues non ſunt diues:qꝛ diuitie ſunt bñficia dei.pꝛeſentia eoꝛū ſunt
equalis cōdi conſolatoꝛia etiā ſanctis. vnde ī canticis. Leua eiꝰ
tionis. ſub capite meo.vnde ⁊ abſentia penalis eſt: ⁊ ꝓpter
hoc alienatio pecunie ſatiſfactoꝛia eſt.vnde bene di
citur:redime pctā tua elemoſinis: et redemptio aīe
viri pꝛopꝛie diuitie ¶Concedimus ergo ꝙ̄tū ad re
laxationē pene:peioꝛis cōditionis eſt pauper ꝙ̄ di=
ues. ſed ſimpliciter non eſt peioꝛis imo ſimpliciter
eſt melioꝛis.licet eni diues melioꝛis ſit conditionis
ꝙ̄ pauper in relaxationibus q̄ fiunt per dationē ele
moſinarum:tñ pauper eſt melioꝛis ꝙ̄tum ad relaxa
tionē que fit in contritione.citius eni ⁊ efficacius cō
teritur pauper ꝙ̄ diues: aliꝭs paribus ⁊ ꝑ contritio
nem efficaciꝰ dimittitur pe.pcti ꝙ̄ per elemoſinarū
Ad rationē. largitionē.¶Et ad illud quod obiicit᷑ voluntas pꝛo
pꝛie reputat᷑:intelligendum eſt ꝙ̄tum ad meritū vi=
te eterne:non ꝙ̄tū ad relaxationē pene.ſimiliter qđ
dicit Aug.ſup pſalmū de illis quattuoꝛ:intelligēdū
Ad auguſti= eſt ꝙ̄tū ad meritū vite eterne.¶Ad vltimo obiectū
num. dicimꝰ ꝙ nō valet hec argumētatio:velle mereri/eſt
Ad aliud. mereri:velle ſeruire deo/eſt ſeruire đo:ergo velle ſa
tiſfacere/eſt ſatiſfacere:qꝛ ad hoc ꝙ aliquid ſit ſatiſ=
factoꝛiū/vel ſit dei ſeruitiū exigit᷑ ꝙ ſit ex charitate⁊
etiā ꝙ ſit penale:et qꝛ voluntas ſatiſfaciendi non eſt
penalis nec eſt ſatiſfactoꝛia.

¶De iuſta eſtimatione.

¶Tertia queſtio.

TErtio capitulo queritur de iuſta eſtima=
tione in quibuſdā caſibus:ſicut in relaxa
tionibus pctōꝛum oblitoꝛū:⁊ votoꝛū fra=
ctoꝛum ⁊ in eis qui ſunt cruce ſignati.fit
enim relaxatio aliquando ſub hac foꝛma
quicunqꝫ dederit de ſuo ad fabꝛicā talis eccleſie: di
mittitur tertia pars penitentie ſue: et pctā oblita et
vota fracta.ſi ad eadem redierunt et conſimilia.
Ꝯ dicta ar. ¶Sed videt᷑ ꝙ hec relaxatio nulla ſit: qꝛ ad hoc ꝙ
huiuſmodi relaxationes valeāt exigit᷑ iuſta eſtima=
tio:et quia neſcitur que⁊ quot ſunt pctā oblita: ergo
Secundo. nulla eſt relaxatio huiuſmodi.¶Item.obiicitur de
relaxatione que fit in cruce ſignatis: pꝛopter quam
multi faciūt expeditionē quā pꝛedicatoꝛes ſic expo
nunt.Quicunqꝫ acceperit crucem ad ſubſidiū terre
ſancte:dimittuntur ei oīa pctā ſua:ita ꝙ ſi ſtati dece
dat ſumpta cruce ſtati euolabit.videt᷑ ꝙ hec relaxa=
tio nulla ſit:⁊ ꝙ illi peccent qui ita pꝛedicāt.dicitur
enim in yſa. Conſolamini cōſolamini popule meꝰ di Gloſa
cit deus veſter:loqmini ad coꝛ hieruſalē ⁊ aduocate
eam:qm̄ malicia eius dimiſſa eſt iniquitas illius: ſu
ſcepit de manu dñi duplicia:ꝓ oībus pctis ſuis. ibi
dicit gloſa.Conſolationis cauſa eſt remiſſio pctōꝛū
remiſſionis pctōꝛū cauſa eſt: quia ſuſcepit de manu
dñi duplicia.i.penā duplicem:ſcilicet penā in aīa ⁊
in coꝛpoꝛe:niſi de manu dñi receperimus duplicia:
remiſſionē pctōꝛum nō habemus.ſed iſte qui aſſum=
pta cruce ſtati decedit/ non accepit de manu dñi du
plicia:ergo non habet remiſſionē pctōꝛum: ergo nō
ſtatim euolat.⁊ ita nulla eſt illa relaxatio.¶Itē.ha Tertio.
bet᷑ in euangelio: ꝙ pꝛudētes virgines dicture ſunt
fatuis:ne foꝛte non ſufficiat nobis ⁊vobis.ergo pꝛu
dentes nō audēt dicere ꝙ merita ſua ſufficiāt ſibi et
aliꝭs : ergo eccleſia non debet pꝛeſumere ꝙ merita
ſua ſufficiant ſibi ⁊ aliꝭs.idem eni eſt eccleſia ꝙ pꝛu=
dentes virgines: ſicut dicit Apoſtolus. Deſpondi
vos vni viro virginem caſtam exhibere xp̄o. peccat
ergo eccleſia pꝛeſumendo cū facit huiuſmodi rela=
xationes. ¶Item. poteſt contigere ꝙ tota eccleſia Quarto.
vix ſibi ſufficiat ꝙ ſi vnus eſt in eccl̄a qui ſibi ſufficit
ſunt centū q̄ ſibi non ſufficiunt:⁊ ita tota eccleſia vix
ſibi ſufficit:vel etiāvix ſibi nō ſufficit: ergo nec aliꝭs
ſufficit.ſi ergo plurimi valde pctōꝛes accipiant cru
cem cū tota eccleſia:vix ſibi ſufficiet.Non ſufficit:ḡ
ad liberationē illoꝛū cruce ſignatoꝛū:ergo ſi illi ſta=
tim decedāt nulla parte peregrinationis facta/non
ſtatim euolāt/cū merita eccleſie illis non ſufficiant :
ergo nulla eſt illa relaxatio. ¶Sed contra.dicimꝰ: In oppoſitū
dñs papa habet plenitudinē poteſtatis:ergo poteſt
facere tantā relaxationē. ¶Item.neceſſitas facit li Secundo
citum qđ alas non eſſet licitū:ergo eadē rōne neceſ
ſitatis facit ſufficiēs quod alas eſſet inſufficiēs. ſed
nulla maioꝛ neceſſitas ꝙ̄ ſubſidiū terre ſancte:ergo
ſubſidiū terre ſancte facit ꝙ mia eccl̄ie ſufficiat cru
ce ſignatis/ que alas eſſet iſufficiēs:ergovalet rela=
xatio quam pꝛomittit eccleſia.¶Item licet merita Tertio.
Abꝛahā yſaac ⁊ Iacob nō eis ſufficerunt ad tātam
gloꝛiam quantā habēt:qꝛ deus remunerat ſupꝛa cō
dignum:tñ nobis ſufficiunt.vnde Moyſes poſt pec
catum ydolatrie oꝛauit ſic dñm. Quieſcat ira tua et
eſto placabilis ſuper nequicia populi tui.recoꝛdare
Abꝛaham yſaac ⁊ Iacob ⁊ iſrael ⁊c.ergo licet me=
rita eccleſie vix ſibi ſufficiant: tñ ſufficiunt cruce ſi=
gnatis.¶Solutio.Ad pꝛimum dicimꝰ ꝙ ī veritate Solutio.
multa pꝛomittunt pꝛelati que non ſoluūtur.vnde cū Ad pꝛimū.
magna diſcretiōe ⁊ nō paſſim faciēde ſunt huiuſmo
di relaxationes. ¶Dicimus ergo ꝙ cum iuſta eſti=
matio nō poſſit fieri de peccatis oblitis/ ⁊ votis fra
ctis/non eſt neceſſe ꝙ tātū valeat illa relaxatio quā
tum pꝛomittit eccleſia. vnde ſic eſt intelligendum.
Quicunqꝫ dederit de ſuo aliquid ad fabꝛicam talis
eccleſie dimittitur ei tertia pars penitētie iniuncte:
et pctā oblita ⁊ vota fracta/dimittūtur inqꝫ vel ī par
te:vel in toto/⁊ hoc magnū eſt:ſed eccl̄a nō determi
nat vt magis exercitet᷑ deuotio fidelium nō eſt bonū
oīa nota expꝛimere ſicut non eſt pꝛedicādum laicis

Ayuntamiento de Madrid

ꝙ tm̄ valeat ad vitā eternā dare vnū denarium ꝗ̄tū
Ad aliud. ꝯſtruere cenobiū cū ex equali charitate fiant ¶ Ad
illud qđ obiectum eſt de cruce ſignatis dicimꝰ ꝙ nō
eſt neceſſe ꝙ aſſumpta cruce ſtatī euolāt ſi decedāt:
ſed illa relaxatio intelligit̃ vt frequenter in pluribꝰ.
frequenter enī illi q̄ accipiunt crucē parati ſunt mo=
ri pro xp̄o: ꝛ in hoc propoſito augmentat̃ in eis con
tritio. et ſic per cōtritionē dimittit̃ eis pe. ſicut dicit̃
de magdalena. Dimiſſa ſunt ei pctā multa/ qm̄ dile=
xit multū: ꝛ quia dilexit multū fleuit multū/ et q2 fle
Ad aliud. uit multū: dimiſſa ſunt ei pctā multa. ¶ Ad illud ꝙ
ꝙ dn̄s papa habet plenitudinē poteſtatis: dicimꝰ ꝙ
habet hanc poteſtatē vt faciat cruce ſignatos parti=
cipes oīm ſuffragiorū eccl̄ie: ſed non habet hāc po=
teſtatē vt iſtū qui eſt pene debitor faciat euolare ſine
ſolutione pene: imo neceſſe ꝙ ſuſcipiat de manu dn̄i
duplicia: ꝛ ꝙ faciat fructus dignos penitētie: ſed i=
telligit̃ facere penitētiā: ſi vel ipſe vel eccleſia faciat
pro eo ſicut dn̄s papa non pōt facere qui vſurarius
cruce ſignatꝰ reſtituat quod habet de vſura ad hoc
ꝙ peregrinatio ſit ei vtilis: ſicut enī dicit iob. nō in=
diget deus noſtro mēdacio: vt pro eo loquamur do
los: ſic non indiget noſtro auxilio/ vt ꝓ eo faciamus
Ad aliud. dolum vel rapinā. ¶ Ad ſcđo obiectū dicimꝰ ꝙ hec
Neceſſitas fa- argumentatio non valet. Neceſſitas facit licitū qđ
cit de illicito alias non eſſet licitū: ergo neceſſitas facit ſufficiēs:
licitum. quod alias non eſſet ſufficiēs. ¶ Neceſſitas enī facit
Primus caſꝰ de illicito licitū in duobus caſibus. Primo de ceri=
moniali illicito facit licitū: ſicut in dauid q̄ comedit
panes propoſitionis. ꝛ in ap̄lis qui fricabāt ſpicas i
die ſabbati: huiuſmodi enī cerimonialia non fuerūt
illicita niſi ad tēpꝰ: ſcilicet ꝗ̄diu durauit figura. vn̄
Scđs caſꝰ. neceſſitas hmōi illicitū potuit facere licitū ¶ Scđo
neceſſitas illicitū facit licitū cū ipſa neceſſitas clau
ditur in precepto: ſicut cū dicit̃. non occides/ intelli
gitur ſine cauſa. vnde licitū eſt occidere i caſu neceſ
ſitatis: ſed q2 debitor pene ſoluat pe. vel ipſe vel aliꝰ
pro ipſo pure morale eſt. vnde non eſt hic primꝰ caſꝰ
nec ſcđs: q2 non claudit̃ ibi neceſſitas. Preterea ne=
Ad aliud ceſſitas nō facit de non ſufficiēti ſufficiēs. ¶ Ad ter
tio obiectū dicimus ꝙ nō valet hec argumētatio: li=
cet merita Abrahā/ yſaac/ et Jacob/ non ſufficerent
ſibi: tm̄ ſufficiūt nobis: ergo ꝗ̄uis merita eccl̄ie vix
ſibi ſufficiant: tm̄ ſufficiūt cruce ſignatis: ꝛ hoc eſt q2
cum aliquis meret̃ alij vitā eternam/ meretur ꝛ ſibi:
et econuerſo. et propter hoc non eſt ſimile.

¶ De ſacramento extreme vnctionis.

¶ Septimus tractatus

DIcto de penitentia ꝓpter quā fit remiſſio
pctōrum: dicendū eſt de ſacramēto extre
me vnctionis: per quā fit cōpletio remiſ=
ſionis pctōrū. Circa hoc ſacramentū pri=
mo videndū quid ſit huiꝰ ſacramenti my=
ſteriū: ꝛ quid ſit eſſentia huius ſacramenti: ꝛ quis ef=
Materia huiꝰ fectus. ¶ Materia huiꝰ ſacramēti eſt oleū conſecra
ſacramenti. tum ab ep̄o: q2 dicitur oleū ad infirmos Eſt enī mul
tiplex vnctio. vngunt̃ cathecumini baptiſati oleo ſā
cto in pectore ꝛ inter ſcapulas vngunt̃ criſmate i ver
tice. quod cōponit̃ ex balſamo ꝛ oleo. ꝛ oleū ſignifi=
cat nitorē bone conſciētie: balſamū nitorē bone vite:
et in his duobus eſt ꝑfectio xp̄iani: iungit̃ etiā xp̄ia
nus in fine vite ſue oleo quod dicit̃ ad infirmos vt di
mittātur ei pctā que per penitentiā nō ſunt dimiſſa.

patet ergo ꝙ materia huiꝰ ſacramenti eſt oleū: ſicut
materia baptiſmi eſt aqua: ꝛ materia cōfirmationis
criſma. ¶ De eſſentia ergo huiꝰ ſacramēti: querit̃ qđ Prima q̄o.
ſit: ꝛ videtur ꝙ aliquis caracter ſit eſſentia huiꝰ ſacra
menti. Eſt enī triplex vnctio. Prima in baptiſmo in Triplex vn=
ſignū regni eius qui baptiſat̃/ que eſt ſacramentū i= ctio.
trantium. Scđa in confirmatione que eſt ſacramen
tum pugnantiū. Tertia in extrema vnctione que eſt
ſacramentū exeūtiū. In figura huiꝰ triplicis vnctio Figura.
nis fuit inunctus dauid. Primo in domo p̄ris ſui in
ſignū futuri regni: ꝛ hec vnctio ſignificat vnctionē
que fit in baptiſmo. Scđo inunctus fuit in ebron vt
eſſet rex ſuper tribū iude tm̄: ꝛ poſt hanc vnctionem
multa bella habuit: ꝛ hec vnctio ſignificat que fit in
confirmatione poſt quā pugnamꝰ contra diabolū/ ꝛ
carnem/ ꝛ mūdū. Tertio iterū vnctus fuit i ebron vt
eſſet rex ſuper vniuerſum hierl̄m. ꝛ poſt illā vnctio=
nem in pace regnauit. et hec vnctio ſignificat illam
vnctionem que fit in extrema vnctione poſt quā re=
gnamus in pace in xp̄o: qn̄ ſumus vtiles reges: ſcilꝫ
quando oīa noſtra ſunt/ ſcꝫ deus q̄ eſt oīa in oībus.
Sed conſtat ꝙ i baptiſmo imprimit̃ caracter qui eſt
ipſa eſſentia ſacramenti. et in cōfirmatione ſimiliter
vt multi dicunt: ꝙ in extrema vnctione iprimit̃ cara
cter: qui eſt ipſa eſſentia huius ſacramēti. ſi enim in
vnctione inciatiua que eſt in baptiſmo iprimitur ca
racter: multo fortiꝰ i hac vnctione que eſt cōſumma=
tiua iprimit̃ caracter: ꝛ ita eſſentia huiꝰ ſacramēti eſt
caracter. ¶ Sed cōtra. caracter eſt iſeparabilis/ ita In oppoſitū
hoc ſacramentū nō debet iterari: ꝛ hoc falſum: ergo
relinquit̃ ꝙ eſſentia huius ſacramēti nō ſit caracter
eſt ergo aliqđ aliud. Quid ſi exterior vnctio eſt eſſen
tia huius ſacramenti. ¶ Sed multe ſunt ibi vnctio= ꝯ hoc arguit̃
nes: inungit̃ enī infirmus in oculis/ in manibus/ i ce
teris mēbris quibus peccauit/ aut agitur quelibet
illarū eſſentia eſt huius ſacramenti/ aut aliqua illaꝝ
tantum: q2 nō eſt ratio quare vna magis ꝗ̄ alia: ſed
quelibet eſt eſſentia huiꝰ ſacramenti: hoc non poteſt
eſſe: q2 ille particulares vnctiones nunꝗ̄ ſimul ſunt
ergo nulla vnctio que fit vnū ſacramentū conſtat ex
illis. ¶ Propter hoc dicūt quidā ꝙ vnctio qualitas opio aliq̄ruꝫ
que relinquit̃ in fine vltime particularis vnctionis:
eſt eſſentia huius ſacramenti. ¶ Sed probat̃ ꝙ ipſa Item arguit̃
vnctio paſſio eſt ſacramentū: q2 vnctio oculorū eſt ſi
gnum ſacre rei: q2 ſignificat remiſſionē pcti quod cō
tractum eſt per oculos: mors enī intrat per feneſtrā
ſenſuū: ergo eſt ſacramentū vel ſacramentale: q2 non
deſeruit alicui ſacramento: ergo eſt ſacramentū non
ſacramentale/ ꝛ nō aliud ꝗ̄ extrema vnctio: ergo ip̄a
vnctio paſſio eſt eſſentia huius ſacramēti. ¶ Queri Alia opinio
tur poſtea de effectu ſacramēti huius: de quo dicit
beatus Jacobus: infirmat̃ aliquis in nobis inducat
preſbyteros ꝛ orent ſuper eū vngentes eum oleo in
noīe dn̄i: ꝛ oratio infirmi ſaluabit infirmū ꝛ alleuia=
bit eū dn̄s ꝛ ſi in pctīs ſit dimittent̃ ei: ergo ſm̄ hoc
ſacramentū duplicem habet effectū ſcꝫ alleuiationē
corporis ꝛ/ remiſſionem pcti: ꝛ hoc patet in ipſo oleo
eſt enī mitigatiuū ꝛ ſanatiuū: ꝛ hoc ſacr̄m eſt ſacr̄m
noue legis. ergo i digne ſuſcipiēte efficit qđ figurat
ergo quicunꝗ̄ digne ſuſcipit hoc ſacramentū ꝛ ꝯſe
quit̃ ſanitatē corpis ꝛ remiſſonē pcti. ꝛ hoc maniſe=
ſte falſum. multi enī digne ſuſcipientes moriuntur.
¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ in hoc ſacramento nullius i= Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

Pꝛima cā. pꝛimitur character duabus de cauſis. Pꝛima eſt: qꝛ
hoc ſacramētū inſtitutū eſt ad cōpletionē penitētie
vnde ſicut in ſacramento penitētie non impꝛimitur
Scđa cauſa character: ita nec in hoc. Secunda eſt qꝛ non eſt niſi
duplex character: ſcꝫ character diſcretiōis/ ꝛ excel=
lentie. Character diſcretōis datur in baptiſmo quo
diſcernūtur fideles ab infidelib⁹. Character excel=
lentie datur in oꝛdine miniſtris eccleſie quo excel=
lunt alios in hoc ſacramento/ non datur character
diſcretionis quem cuꝫ fideles omnes habeant: non
opoꝛtet ſuſcipere in hoc ſacramento: nec eſt hic cha
racter excellentie: quia nō eſt hic excellentia aliqua
dicimus ergo ꝙ quelibet illarū vnctionū particula
riū eſt ſacramentū extremevnctionis: nec eſt incon=
ueniens multa eſſe ſm eſſentiam in ſacramento/ dū=
Exemplum. modo vnū ſit in ſignificādo. Sicut in baptiſmo mul
ta ſunt: ſcꝫ aqua ꝛ ablutio: paſſio et character/ et oīa
Aliđ exēplū illa vnū ſunt ſacramentū/ quia vnū ſignificāt. ¶ Si=
militer in ſacramento euchariſtie multa ſunt: ſcꝫ foꝛ
ma panis/ ꝛ foꝛma vini: tamen ſunt vnū ſacramentū
ab vnitate ſignificati. ſignant eñ coꝛpus xp̄i myſti=
cum: ſcꝫ vnitatē eccleſie. ſimiliter ille vnctiones paſ
ſiones que fiunt in extrema vnctione ſunt vnū ſacra
mentum: quia ſignificant vnū ſcꝫ remiſſionē peccati
Ad rationē. ¶ Ad illud qđ obiectū eſt de effectu huius ſacramē
ti dicunt quidā ꝙ alleuiatio coꝛpoꝛis infirmi eſt effe
ctus huius ſacramenti: ſed nō res. vnde nō ſemper
Aliter diciꝉ. efficit hunc effectū: qꝛ non figurat illū. Vel poteſt di
ci ꝙ vtrūqꝫ eſt res non tñ ſemper vtrūqꝫ conſequitur
digne ſuſcipiens: ſed remiſſionem pcti ſemper con=
ſequitur: qꝛ ſemper vtilis eſt: ſed ſalutem coꝛpoꝛalē
non ſemper conſequiꝉ: qꝛ non ſemper vtilis eſt. ſicut
deus ſemper digne petenti dat bona ſpūalia: quia
ſemper vtilia ſunt: ſed non ſemp dat bona tp̄alia: qꝛ
Alia q̄ſtio. non ſemper vtilia ſunt. ¶ Queriꝉ poſtea cū extrema
vnctio ſit ſacramētū cōfirmationis: ꝛ ita dignius vi
deatur q̄ꝫ illa ſacramēta que ſunt ſacramenta initia
tionis: quare in ipſa non apponiꝉ balſamum: ſed tm̄
oleū. in baptiſmo eñ et confirmatione apponiꝉ bal=
Solutio. ſamū cū oleo. ¶ Ad hoc dicimus: qꝛ baptiſm⁹ ꝛ cō=
firmatio ſacramenta ſunt intrātiū quib⁹ neceſſarius
eſt nitoꝛ bone conſciētie pꝛopter ſeipſos qui ſignifi=
cantur per oleū/ ꝛ odoꝛ bone fame pꝛopter ꝓximos
qui ſignificanꝉ per balſamū. ꝛ pꝛopter hoc in illis ſa
cramētis eſt oleū cū balſamo. ſed extrema vnctio ſa
cramentū eſt exeuntiū quibus ſufficit nitoꝛ bone cō
ſcientie. vñ tm̄ oleo conſecrato ab ep̄o inunguntur
Alia q̄ſtio. ſine balſamo. ¶ Queritur poſtea vtrū oꝛdo ſacerdo
tij de neceſſitate ad eſſentiā huius ſacramenti exiga
Ar. ꝙ non tur? ¶ Videtur ꝙ nō: quia ad ſacerdotes ꝑtinet ba=
ptiſare: tñ in articulo neceſſitatis alius poteſt bapti
ſare. eadem ratione/ licet extrema vnctio ad ſacerdo
tem pertinet: tñ in caſu neceſſitatis ali⁹ q̄ꝫ ſacerdos
In oppoſitū poteſt hoc ſacramentū dare. ¶ Sed contra. inſtitu=
tum eſt ab apoſtolis ꝙ ſoli ſacerdotes dent hoc ſa=
Solutio. cramentū: ergo null⁹ alius poteſt dare hoc. ¶ Qđ
cōcedimus: ꝛ nō eſt ſimile de baptiſmo: qꝛ ad īfuſio
nem gratie q̄ datur ī baptiſmo: homo nō operaꝉ nec
cooperatur ſed ſolus deus. vñ a quocūqꝫ datur ver⁹
baptiſm⁹ eſt: ſed extrema vnctio eſt ſacramentū in=
ſtitutū ad cōſummationē penitētie: vt quod in peni=
tētia dimiſſum non eſt. ī extrema vnctione dimittaꝉ.
vnde ſicut in penitētia exigūtur claues q̄ꝫtum ad di

miſſionem pene temporalis quas ſolis ſacerdotib⁹
ꝯtulit dñs ſicut apoſtolis. Sacerdotes eñ ex vi cla
uium aliquid faciunt ad dimiſſionem pene tempoꝛa
lis: vt patet in reſuſcitatione lazari: quē ſolus deus
ſuſcitauit: ſed apoſtoli ſoluerunt illū ab inſtitis qui=
bus ligatus erat: quod ſignificat ꝙ ſolus deus reſu
ſcitat animā a moꝛte culpe: ſꝫ ſacerdotes aliquid di
mittunt ex vi clauiū de pena tempoꝛali ¶ Queritur Alia q̄ſtio.
poſtea/ vtrum oꝛatio ſit de eſſentia huius ſacramen Ar. ꝙ ſic.
ti? videtur ꝙ ſic: quia dicit beatus Jacobus. Oꝛent
ſuper eum vngentes oleo in nomine dñi: et oꝛatio
fidei ſaluabit infirmū et alleuiabit eum dñs: ſed al=
leuiatio infirmi tam coꝛpoꝛalis q̄ꝫ ſpiritualis: de ef=
fectu huius ſacramenti eſt. ſed hoc ſacramentū ha=
bet effectum ſiue efficaciā ſuam per oꝛationeꝫ. ergo
oꝛatio eſt de eſſentia huius ſacramēti. ¶ Contra. di In oppoſitū
ctum eſt ꝙ ip̄a vnctio eſt ip̄m ſacramentum: ſed oꝛa=
tio non eſt de eſſentia vnctionis: eſt eñ aliud q̄ꝫ vn=
ctio. ergo oꝛatio non eſt de eſſentia huius ſacramen
ti. ¶ Ad hoc dicimus: ꝙ ſicut de eſſentia baptiſmi Solutio.
dicuntur eſſe tria: ſcilicet materia ꝛ foꝛma verboꝛū:
et intētio baptiſandi. Similiter de eſſentia ſacramē
ti euchariſtie dicūtur eſſe tria: ſcilicet oꝛdo ſacerdo
talis: et foꝛma verboꝛum: et materia: ſcilicet panis
ꝛ vinū. eodēmodo in eſſentia huius ſacramenti dicū
tur eſſe tria: ſcilicet oꝛdo ſacerdotalis: ꝛ oꝛatio fidei
et materia: ſcꝫ oleum conſecratum ab epiſcopo: non
eſt autē ip̄a oꝛatio ip̄a vnctio/ vel pars eius: ſed hoc
modo dicitur eſſe de eſſentia: quia per ipſam habet
vnctio ꝙ ſit ſacramentū: id eſt ꝙ ſimilitudinem eius
gerat quod figurat/ et cauſa exiſtat. eſt aūt oꝛatio ta
lis. Per iſtam ſuauiſſimā vnctionem/ et ſuam piiſſi=
mam miſericoꝛdiā dimittat tibi deus quicquid pec
caſti per viſum. ꝛ ſic de alijs: non datur autē hoc ſa=
cramentū niſi adultis: quia paruuli non indigent re Cur hoc ſa=
miſſione peccatoꝛum: quia in baptiſmo dimiſſuꝫ eſt cramētū non
oꝛiginale: et nullū poſtea actuale addiderunt: nō da daꝉ ſanis et
tur autē adultis ſanis: quia pꝛincipalis et pꝛopꝛius paruulis.
effectus huius ſacramēti ſanatio eſt coꝛpoꝛalis qui
non habet locum niſi in infirmo: ſed digniſſimus ef=
fectus eſt remiſſio peccatoꝛum.

¶ De iteratione ſacramenti.

¶ Secunda queſtio pꝛincipalis.

SEcundo capitulo queritur/ vtrum hoc ſa
cramentū debeat iterari? ¶ Videꝉ ꝙ nō: Ar. ꝙ ſic.
quia quattuoꝛ ſacramēta ſunt in quibus
ſunt vnctiones/ ſcꝫ baptiſmus/ confirma=
tio/ oꝛdo/ extrema vnctio: ſꝫ tria pꝛedicta
nō iteraꝉ: ergo extrema vnctio nō eſt iterāda. ¶ Itē Secundo
dicit Auguſtinus iniuriam facit ſacramento qui ite
rat ip̄m: ergo ſacramentū extreme vnctionis nō eſt
iterandum ne fiat iniuria. ¶ Sed contra. dicit Am In oppoſitū
bꝛoſius ꝙ quandocūqꝫ inualeſcit moꝛbus iteranda
eſt medicina: ſed ſepe īualeſcit moꝛbus: quia ſepe in
firmatur: g̊ ſepe iteranda eſt extrema vnctio. ¶ Qđ Solutio.
concedimus. et non eſt ſimile de baptiſmo/ ꝛ confir= Ad pꝛimū.
matiōe/ ꝛ oꝛdine: quia in illis eſt character: in extre=
ma vnctione non eſt character: vt dictum eſt ſupꝛa.
¶ Ad auctoꝛitatē Auguſtini dicimus: ꝙ non fit in= Ad aliud.
iuria ſacramento ſi iteratur vbi non eſt character: ſi
cut iteratur ſacramentū euchariſtie ꝛ iteratur peni
tentia: ſed ſi iteraretur vbi eſt character/ iiuria fieret
ei. aut ſi iteraret qꝛ datū eſt a malo miniſtro. aucto=

Ayuntamiento de Madrid

ritas ergo illa intelligenda eſt de illis ſacramentis que ſemꝑ permanēt. illa eñ nunq̄ ſunt iterāda. maxime vero dixit illam aug. ꝓpter baptiſma. heretici eni baptiſatos a catholicis rebaptiſabant quoꝝ neutrū faciendū eſt: qꝛ ſolus deus infundit gratiā q̄ datur in baptiſmo: nec miniſtri operantur/ nec miniſtri cooperantur ad effuſionē gratie. vñ non ſunt ibi niſi canales. vñ ſicut canales non dant pluuiam: ita nec miniſtri dāt gratiā: iniuriā ergo facit baptiſmo qui iterat ipm̄. videtur eni ſentire baptiſmū meliorē a meliori miniſtro dari: ⁊ ita ponit hoies cooperari ad meliorē baptiſmū: ⁊ ita nō ſolū deum eſſe q̄ baptiſat ſeu qui gratiā baptiſmalē īfundit. diminuit ergo dignitatem baptiſmi: ⁊ ita iniuriam facit baptiſmo.

¶ De ſacramento ordinis.

¶ Octauus tractatus

Dicto de ſacramētis in q̄bus confert̄ gr̄a. dicēdum eſt de ſacramento in quo confertur gr̄a ꝑrogatiua: ſcꝫ de ordine. Et primo videndū eſt quid ſit ordo: ⁊ quot ordines. Scđo vtrū ordo ſacerdotalis idē ſit in no. ⁊ ve. te. Tertio de ordinatis ab hereticis. Quarto de tēpore ⁊ etate ordinandoꝝ.

Diffinitio ordinis.

¶ Circa primū notandū eſt ꝙ ordo eſt ſacrū ſignaculu quo ſpūalis poteſtas confert̄ alicui ⁊ officium. ⁊ intelligendū eſt ꝙ character ordinis dat̄ ſuꝑ characterem baptiſmi: et ſic in baptiſmo eſt character ⁊ ablutio exterior qđ ſignificat interiorem. ſimiliter ī ordine dat̄ character

Duplex character diſcretionis: ſcꝫ et excellentie ſeptē ordines.

et eſt aliq̄d exterius qđ eſt ſignū illius quod dat̄ interius: ſicut traditio clauiū: vel liber/ vel aliqua vnctio exterior: ſicut character ī baptiſmo ſignū eſt diſcretionis. ſimiliter character in ordine ſignū eſt excellētie. ¶ Notādū aūt ꝙ quicq̄d queſitū eſt de charactere in tractatu de baptiſmo: poſſet ⁊ hic q̄ri habito quid ſit ordo. ¶ Notandum ꝙ ſeptē ſunt ordines

Septem ordines.

quorū primꝰ eſt hoſtiarius ſeu ianitor q̄: ſcꝫ ī veteri teſtamēto electi fuerūt ad cuſtodiendū tēplū. vnde debet iſte cuſtodire tēplū ⁊ oſtiū ipſi aperire debent et cognoſcere quis debet intrare: et quis nō: in cuiꝰ ſignū dātur ei claues. hoc officio vſus eſt dñs in ꝓpria perſona qñ eiecit ementes ⁊ vendētes de tēplo flagello de funiculis facto

Vide quomō dñs exercuit ſeptē ordiēs.

¶ Et ſcđs ordo eſt lectoris a legendo dictus. debet eni legere lectiones ve. te. ⁊ recte pronūciare: ⁊ ea q̄ prophete dixerūt populis predicare in ſignū huiꝰ traditur ei liber. hoc officium exercuit dñs in medio ſeniorū/ librū Iſaie aperiens ⁊ legens ibi. Spūs dñi ſuꝑ me ⁊c̄. ¶ Tertius ordo eſt exorciſtaꝝ/ ad quos pertinet ꝑ impoſitionē manꝰ liberare obſeſſos a demonibꝰ adiurādo eos ꝑ dñꝫ vt exeāt ab illis: ſed modo nō fit ita: qꝛ pauci vel nulli ſunt obſeſſi: ⁊ in ſignū huius accipiūt de manu epi librum exorciſmorū. hoc officio vſus eſt xp̄s: qñ multos demoniacos liberauit ¶ Quartꝰ ordo eſt acoliti q̄ grece dr̄ ceroferariꝰ: a portādo cereos qñ legitur euāgeliū in feſtiuis diebꝰ: tūc eni duo cerei ferunt̄ in ſignū duoꝝ ꝑconū q̄ ꝑcedent ſecūdū aduentum: ſcꝫ helye ⁊ enoch: in non feſtiuis diebꝰ non fert̄ niſi vnus cereꝰ in ſignū primi aduentꝰ quo vnꝰ preceſſit: ſcꝫ btūs iohānes baptiſta. hoc officiū dñs teſtat̄ ſe habere qñ dixit. Ego ſum lux mundi. ¶ Quintus ordo eſt ſubdyaconi ad quē pertinet miniſtrare dyacono calicem cū patena: vnde dictꝰ eſt ſubdyaconꝰ. hoc officio vſus eſt dñs qñ lintheo ſe precinxit ad lauandum pedes diſcipulorū. ¶ Sextus ordo eſt dyaconi qui dicit̄ leuita: quia ī veteri teſtamēto miniſtrabant leuite ⁊ ferebant tabernaculū. ſic dyaconus debet miniſtrare ſacerdoti/ ⁊ ferre librum predicando hoc officio vſus eſt dñs quando poſt cenā ſacramentum ſanguinis ⁊ carnis miniſtrauit diſcipulis: ⁊ qñ predicauit. ¶ Septimꝰ ordo eſt preſbiteri/ qui īterpretatur grece ſenior: latine pater: propter honorē et dignitatem quam acciptūt: adhuc pertinet corpꝰ xp̄i conſecrare propter quod finis eſt ⁊ cōſummatio aliorum ordinū. hoc officio vſus eſt dñs quando conſecrauit corpus ſuū in cena: et qñ ſeipſum obtulit in ara crucis.

ꝯ dicta ar.

¶ Sed videtur ꝙ plures debeant eſſe ordines q̄ ſeptem: ſicut corona ſiue prima tōſura/ que eſt ſignaculum dignitatis.

Secundo.

¶ Preterea quādo accipit coronā dicit. Dñs pars hereditatis mee ⁊c̄. quaſi ſeparat ſe in hereditatem dei. Qđ videtur eſſe propter ordinem que recipit.

Tertio.

¶ Item dicit btūs Dionyſius. Humana hierarchia facta eſt ad ſimilitudinē celeſtis: ergo ſicut in celeſti debent eſſe nouem ordines ita in humana.

Quarto.

¶ Item. precepit dñs Moyſi vt faceret templum ad ſimilitudinem illius qđ vidit in monte qđ oſtendit ei dñs.

Solutio.

¶ Solutio. corona ſignū eſt regalis dignitatis: qꝛ ſe debet regere q̄cūq̄ deo ſeruire vult: quā proprie habēt oēs ordinati.

Ad primū.

Unde eſt ſignū materiale ad preparandum ⁊ ad ſuſcipiendos ordines: propter qđ non eſt ſacramentū: ſed ſacramētale: ſicut preſignatio in baptiſmo: ⁊ eſt ſignū ſeparationis in parte dñi: quod notat̄ cū dicit/ dñs pars hereditatis mee. ⁊c̄.

Ad aliud

¶ Ad aliud dicimꝰ ꝙ ſimilitudo celeſtis hierarchie attendit̄ ſm̄ gratias: ſm̄ quas imitamur deum. vnde cū ſufficiēter imitemur deum per ſeptē dona in hoc debet attendi ſimilitudo/ ⁊ ꝓpter hoc dictū eſt Moyſi ꝙ faceret templum ad omnem ſimilitudinem illiꝰ tēpli/ quod oſtenſum fuit ī mōte. vnde nō oportet ꝙ ſint. ix. ordines in hominibus ſicut in angelis: qꝛ ordo angeloꝝ non diſtinguitur ſm̄ id ī quo aſſimilat̄ eis: ſed ſm̄ officia diuerſa.

ꝯ iſta ar.

¶ Dictū eſt ꝙ ſeptē ſunt ordines. Sed videt̄ ꝙ lōge ſunt plures q̄ ſeptem: qꝛ dyaconatus eſt quidam ordo ſm̄ ꝙ dyaconus ſubeſt ſacerdoti: eadē ratione epiſcopatus eſt ordo ſm̄ ꝙ epiſcopꝰ preeſt ſacerdoti.

Secundo.

¶ Itē in baptiſmo ⁊ cōfirmatione in quibꝰ eſt vnctio de criſmate imprimitur character: ergo pari ratione in cōſecratione epiſcopi cū fiat vnctio de criſmate imprimit̄ character nō niſi character excellentie: ſed character excellētie eſt ordo: ergo epiſcopatus eſt ordo.

Tertio.

¶ Itē ordo eſt ſacrū ſignaculū quo cōfertur poteſtas ſpūalis: ſed in conſecratione epiſcopi eſt ſacrū ſignaculū: ſcꝫ ſacra vnctio: ⁊ confert̄ epiſcopo poteſtas ſpūalis: hoc per ſe patet: ergo ibi eſt ordo a diffinitione ordinis.

Quarto.

¶ Itē. in ordinibꝰ angelorum eſt vnus ordo qui dicit̄ dñatio: qꝛ dominat̄ īferioribus ordinibus ⁊ vſum dominādi edocet: ſed epiſcopus dominat̄ inferioribus: ⁊ vſum dominādi edocet: ergo epiſcopatꝰ eſt ordo ⁊ primatꝰ ⁊ patriarchatus/ ⁊ papatus: ⁊ ita plures ſunt ordines in militanti eccleſia q̄ in celeſti: non ergo penitꝰ ordinata eſt militās eccleſia ad exemplar triūphātis eccleſie

Quinto.

¶ Item videt̄ ꝙ decanatꝰ ⁊ archidyaconatꝰ/ ⁊ huiuſmodi ſunt ordines: qꝛ decani ⁊ archidyaconi preſunt et dominant̄ inferioribꝰ perſonis ⁊ vſum dñandi edocent: ergo eſt ordo ad ſimilitudinē illiꝰ ordinis q̄ dr̄

Ayuntamiento de Madrid

Ad predicta dñatio in celeſtibus ordinibus. ¶ Ad predicta du-
plex eſt ſolutio Quidā em̄ dicūt ꝙ nō ſunt niſi ſeptē
ordines: quorū ſummus eſt ordo ſacerdotalis/ ⁊ ſu-
pra ipm̄ nullus eſt ordo. oēs em̄ alij ordines redeūt
ad iſtū ordinē: ſm̄ quē fit conſecratio corporis ⁊ ſan
guinis dñi/ quod eſt corpꝰ excellentiſſimū. vnde ſu-
pra ordinem ſacerdotalem non eſt ordo: apud eoſdē
Alia opinio vocat preſbyteros ad Thymo. ⁊ epiſcopos. ¶ Ali-
ſm̄ hunc do- orum eſt opinio que nobis magis placet: ꝙ tot ſunt
ctorē ſunt no ordines in eccleſia militanti quot ſunt in celeſti: ſcꝫ
uē ordines. ſeptem predicti/ ⁊ preterea epiſcopatus ⁊ archidya
conatꝰ: ⁊ licet ordo ſacerdotalis digniſſimꝰ ſit quā-
tū ad dignitatē rei cōſecrate: tamen epiſcopatus di
gnior eſt quantū ad qualitatē: epiſcopus em̄ dat po
teſtatē conſecrandi corpꝰ ⁊ ſanguinē dñi. Ad archi-
epiſcopū aūt de proprio officio pertinet conſecrare
epiſcopos qđ maxima eſt dignitas/ licet in caſu ali-
quo epiſcopus conſecret epiſcopū. Primatus vero
⁊ patriarchatus ⁊c̄. nō ſunt ordines nec differūt niſi
cōtractione ⁊ ambitu/ ſcꝫ ſm̄ maiorem ⁊ minorē po-
teſtatē: ſi quis vero ꝯtradicat eis que dicta ſunt di-
cens: ꝙ epiſcopatus/ archi. nō eſt ordo: quia oīs or-
do datur per manus impoſitionē: ⁊ nō eſt alia manꝰ
impoſitio ſup archiepiſcopū ꝙ̄ ſuper epiſcopū. Di-
cimus tamen ꝙ ad minus archiepiſcopatꝰ eſt ordo
ad modū ordinis angelici: decanatus vero ⁊ archi-
dyaconatꝰ nō ſunt ordines: nō em̄ ibi eſt ſacrū ſigna
culū quo confertur poteſtas ſpiritualis: ſed ſunt di-
gnitates āminiculātes ad ordines: iuuāt em̄ epiſco
pos: ſimiliter theſauraria ⁊ cācellaria/ officia q̄dam
ſunt ⁊ nō ordines: q2 ibi nō eſt ſacrum ſignaculū: ſed
q2 ampliata eſt res eccleſie: inſtitutus eſt theſaura-
rius ad conſeruādū res eccleſie ſine aliquo ſacro ſi-
gnaculo. Or autē epiſcopatus ⁊ archiepiſcopatus
ſunt duo ordines p̄ter alios ſeptē: vt ſint nouē ordi-
probatꝛ opio. nes in hūana hierarchia ſicut in celeſti. ¶ Probatꝛ ꝑ
auctoritatē apſi q̄ dicit ad Hebre. ſine vlla ꝯdictio-
ne ꝙ minor a maiore bn̄dicitꝛ ꝙ̄diu benedicit: ergo
maior eſt qui bn̄dicit ꝙ̄ qui benedicitꝛ: ſed archiepi-
ſcopus de officio ſuo benedicit ⁊ ꝯſecrat epiſcopū:
ergo maiorē dignitatē habet ꝙ̄ epiſcopus/ ⁊ ita ma
iorē ordinē. ¶ Itē Moyſes ⁊ Aaron in ſacerdotibꝰ
eius: ergo Moyſes ⁊ Aaron fuerūt ſacerdotes: aut
ergo equales/ aut alter maior: ꝓbatꝛ ꝙ Moyſes ma
ior: q2 dixit dñs moyſi i quarto exodi. Tu eris aarō
i his q̄ ad deū pertinēt: ergo maius fuit ſacerdotiū
moyſi ꝙ̄ aaron: ergo maiorē ordinē habuit: hoc aūt
eſt: q2 cōſecrauit aaron: ergo cū archiepiſcopus de
officio ſuo cōſecraret epiſcopū maioris ordinis eſt
ꝯ dicta ar. ꝙ̄ epiſcopus. ¶ Sed cōtra hoc obijcitur ꝙ epiſco-
pus conſecrat archiepiſcopū/ ⁊ hoſtienſis conſecrat
Solutio. papā: non tm̄ eſt maioris poteſtatis. ¶ Ad hoc dici-
mus ſine p̄iudicio melioris ſententie: ꝙ aliud eſt qđ
ex diſpēſatiua neceſſitate fit: aliud quod ex dignita-
te officij: archiepiſcopus em̄ ꝯſecrat epiſcopū ex di
gnitate officij ſui/ et ſm̄ hoc maioris dignitatis eſt:
⁊ ſic intelligitur auctoritas apoſtoli ꝙ maior eſt: ſi-
ne vlla contradictione qui ex officij dignitate bn̄di-
cit aliquē ꝙ̄ ille qui benedicitur: quādo vero epiſco
pus conſecrat archiepiſcopum diſpenſatio neceſſi-
tatis eſt: ſicut cum ad ſacerdotes proprie pertineat
baptiſare: in articulo neceſſitatis tamen licite alius
pōt baptiſare ꝙ̄ ſacerdos. ſimiliter cū dñs papa nō
habeat ſuperiorē vel parē de neceſſitate inferior cō-
ſecrat eum. vnde ſi non eſſent in mundo niſi tm̄ tres
ſimplices ſacerdotes: oporteret ꝙ aliquis illoꝝ cō-
ſecraret aliū in epm̄/ et aliū in archiepiſcopū. ¶ De De Moyſe.
Moyſe dicimꝰ ꝙ nō fuit ſacerdos niſi in ſemiplena
ſignificatiōe ſacerdotis: q2 ſacerdotꝭ ē offerre hoſti-
as/ ⁊ ipe nō offerebat. ſed dictꝰ eſt ſacerdos: quia cō
ſecrauit fratrē ſuū in ſacerdotē. ſm̄ allegoricā expo
ſitionem Moyſes qui interpretatꝛ ſumptꝰ ex aquis:
ſignificat ſcientiā que ſumitꝛ ex aquis ſacre ſcriptu-
re. ⁊ aaron qui interp̄tatur mons fortitudinis: ſigni
ficat virtutē que proprie eſt ſacerdotis: quia ex vir-
tute offerimus ſpirituales hoſtias deo/ ſciētia vero
nō eſt proprie ſacerdotis: ſed dicitur ſacerdotis. q2
dirigit virtutē. vel Moyſes ſignificat fidem/ ⁊ aarō
charitatē. facit enim offerre ea ſpirituales hoſtias
deo: quia fides operatur per dilectionem.

¶ Utrum ſit idem ſacerdotium.
¶ Secunda queſtio.

Ueritꝛ poſtea/ vtrū idē ſit ſacerdotiū ve. le.
⁊ no. videtꝛ ꝙ ſic: q2 dicit apſ's. Oēs eādē Arꝛ. ꝙ ſic.
ſpūalē eſcā māducauerūt quā ⁊ nos: ḡ eā
dē ſpūalē hoſtiā obtulerūt quā ⁊ nos: ſꝫ ſa
cerdotis eſt offerre hoſtias. ḡ idē ſacerdotiū ſpūale
habuerūt: ⁊ ita idē ſacerdotiū veteris legis ⁊ noue.
¶ Itē. eadē eſt eccleſia/ q2 vna eſt columba mea: nō Secundo.
eadē numero: ſed eadē expreſſa ſimilitudine dicitur
ſicut dicitur vna fides: ergo cū eadē fuerit eccleſia
in no. ⁊ in ve. lege eedem ꝑſone eccleſiaſtice fuerunt
in ve. ⁊ in no. le. ergo idem ſacerdotes per expreſſā
ſimilitudinē. ergo idem ſacerdotiū. ¶ Contra dicit In oppoſitū
apſ's ad Hebre. Trāſlato ſacerdotio neceſſe eſt vt ſi
at legis trāſlatio. i. legaliū ſacrificiorū: promiſit em̄
dñs per dauid. lōge poſt inſtitutionē leuitici ſacer-
dotij aliud ſacerdotiū dicēs: tu es ſacerdos in eter-
num ſm̄ ordinē ⁊c̄. tranſlatū eſt ergo ſacerdotiū ve.
⁊ no. le. ¶ Quod concedimus. vnde ſi mō eſſet chri- Solutio.
ſtianus aliquis ſacerdos ve. le. reordinādus eſſet ad
hoc vt eſſet ſacerdos no. le. ¶ Ad primo obiectū di Ad primū
cimus: ꝙ eedē ſpūales hoſtie fuerunt in ve. et in no.
le. quantū ad fidē ex qua offerebantur: ⁊ quātū ad ſi
gnificationē: q2 per hoſtiā veteris legis ſignificaba
tur verus agnus qui tollit peccata mūdi. et per ho-
ſtiam noue legis ſimiliter: ſed nō ſunt eedem quātū
ad rei exiſtentiā: q2 in ſacrificio no. le. eſt verꝰ agnus
ꝑ exiſtentiā: in ſacrificio veteris legis nō fuit quātū
ad ſignificationē. ¶ Ad ſecūdo obiectū dicimus: ꝙ Ad ſecundū
eedem fuerūt perſone in ve. ⁊ no. le. quātū ad ſimili-
tudinem virtutū: ſed nō quātū ad ſimilitudinē ope-
rum ⁊ officiorum: ſacerdotium aūt reſpicit officia: ⁊
propter hoc non eſt idem ſacerdotiū. ꝙ autē per oīa
differant ſacerdotes noue legis et veteris: patet q2
ſacerdos ve. le. opera crudelitatis exercent/ vnde ⁊
interficiunt: ſed ſacerdotes no. le. non interficiunt.

¶ De ordinatione hereticorum.
¶ Tertia queſtio.

Ultimo queritꝛ/ vtrū heretici vere ordinēt
aut nō: ⁊ vere cōficiāt? ¶ Probatꝛ ꝙ nō: q2 Arꝛ. ꝙ non
dicit Innocentiꝰ papa: ꝙ nemo pōt dare
honorē quē nō habꝫ: nec aliq̄s pōt recipe
honorē ab illo q̄ nō habet: ⁊ loquitꝛ de hereticꝭ cū nō
habeāt honorē ꝙ nō dant honorē. ḡ nō dāt ordines.
¶ Itē. beatꝰ cyprianꝰ dicit ꝙ ſacra hereticoꝝ tanta Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

ſtica ſunt ⁊ inania . ſunt eñ heretici ſimiles ſimijs:
ꝗ videntᷣ facere ſimilia eccleſie⁊ nõ faciũt:ſed ſacra=
menta fantaſtica nõ ſunt ſacramẽta: ergo ſacramẽta
hereticoꝝ nõ ſunt ſacramẽta.ġ necvere oꝛdinãt nec
Tertio. vere ꝯficiũt. ¶ Item.dicit beat⁹ hieronym⁹ ꝙ here
tici panẽ luctus comedũt ⁊ ſacramenta ſacrilega et
polluta comedũt:ſed ſacramẽta ſacrilega nõ ſunt ſa
cramẽta.ġ heretici nec vere oꝛdinãt:nec ꝟe ꝯficiũt.
Quarto. ¶ Item dicit aug.ꝙ extra eccleſiã nõ eſt locus veri
ſacerdotij: ergo cũ heretici ſint extra eccleſiã nõ ha
In oppoſitũ bent verũ ſacrificiũ.¶ Sed cõtra.dicit beat⁹ grego
rius ꝙ ſicut baptizati ab hereticis non ſunt rebapti
zandi:ita oꝛdinati nõ ſunt reoꝛdinãdi:ġ heretici dãt
Secundo. ꝟos oꝛdines.¶ Item aug.dicit ꝙ heretici habẽt ve
ra ſacramẽta: ⁊ vera ſacramẽta dant ſed ꝑniciose ha
bent/⁊ ꝑniciose dant.ergovere cõficiũt ⁊ ꝟe oꝛdinãt
opio aliq̃ꝝ ¶ Ad hoc ſoluũt quidã ſicut habetᷣ in ſententijs: ꝙ
diſtinguẽdũ eſt inter hereticos.ſunt eñ qdã hereti=
ci p̄ciſi ab eccleſia:qdã nõ p̄ciſi . de p̄ciſis dicũt ꝙ
dantverũ baptiſmũ:q꞉ baptiſm⁹ eſt ſacramẽtũ neceſ
ſitatis:ſed nõ ꝯfirmãt/neq꞉ cõficiũt/nec oꝛdinãt ve=
re:⁊ ſic foꝛmã eccleſie obſeruãt . de nõ p̄ciſis autẽ
dicũt ꝙ hec oia faciũt ſi foꝛmã eccl'ie obſeruãt.⁊per
hãc diſtinctionẽ oẽs predictas obiectiones ſoluunt
Ɀ hoc ar͂.3 ¶ Sed ꝙ ſolutio nulla ſit:ꝓbatᷣ.dicit eñ btũs aug.
ꝙ iniuria nõ eſt faciẽda ſacramẽto : iniuriã aũt facit
ſacramẽto:ſicut ip̄e exponit q̃ dicit ip̄z polluit ex im
mũdicia hoim.Si eñ radius ſolaris ip̄erſus ſup q̃li
bet immũda non contrahit tñ immundiciã:q̃to ma=
gis ſacramenta diuina: ergo p̄ciſio vel non p̄ci=
ſio heretici nichil facit ad ſacramentũ : ergo non eſt
Secundo. ſoluendũ per diſtinctionẽ illam . ¶ Item dicit Au=
guſtinus ꝙ nõ eſt repꝛehendendũ in hereticis iſtud
in quo nobiſcũ ꝯueniũt: ſed in quo nobis ꝯtrariantᷣ:
qð patet per hoc ꝙ cũ Iohãnes dixiſſet dño.Magi
ſter/vidim⁹ quẽdã in noie tuo demonia eijciẽtẽ q̃ nõ
ſequitur nos ⁊ ꝓhibuim⁹ eũ:reſpõdens dñs ait:no=
lite ꝓhibere illũ:q̃ eñ nõ eſt aduerſus nos/ ꝓ nobis
eſt:ġ non eſt redarguẽdũ in hereticis illud i quo no=
biſcũ cõueniũt : ſed iſtud in quo nobis aduerſantᷣ:q꞉
vt dicit Auguſtinus: medicãdũ eſt vbi moꝛbus eſt:
nõ curandũ eſt quod ſanũ eſt : ergo ſiue heretici ſint
p̄ciſi ſiue non:dũmodo ſeruant foꝛmã eccleſie : ꝟa
ſacramenta dant:in hoc eñ nobiſcũ conueniunt: ꝓ=
Solutio. pter hoc dicim⁹ aliter ſoluẽdũ eſſe . ¶ Dicim⁹ ergo
ꝙ ſi heretici ſeruẽt foꝛmã eccleſie ſiue ſint p̄ciſi ſiue
nõ: vera ſacramẽta dant: multi eñ heretici p̄ciſi fue=
runt: vt Arriani qui cantabant in ſacramẽtis:ſivero
nõ ſeruãt foꝛmã eccleſie non dant vera ſacramenta.
Ad auctoꝛi= ¶ Auctoꝛitas ergo Inocẽtij itelligẽda eſt de illis q̃
tatem. non ſeruant foꝛmã eccleſie⁊ ip̄i oꝛdinantes oꝛdinati
fuerũt nõ in foꝛma eccl'ie. vnde nõ habẽt veros oꝛdi
Alr͂ dicitᷣ. nes⁊ ſic nõ poſſunt dare.¶ Vel aliter põt intelligi il
la auctoꝛitas : ⁊ ſi foꝛmã ſeruãt eccl'ie cũ oꝛdinãt nõ
tñ dãt honoꝛẽ.i.nõ dant gratiã ſpũſſancti:dãdo oꝛdi
nes ip̄i eñ nõ habent grãm nec illi q̃ dant / nec illi q̃
Ad aliam. recipiũt cũ ſint heretici. ¶ Similiter auctoꝛitas cy
p̄riani põt intelligi iſtis duobus modis: poſſunt eñi
dici ſacramenta hereticoꝝ fantaſtica:quia foꝛmã ec
cleſie nõ obſeruãt.vñ videntur oꝛdinare ⁊ non oꝛdi=
nãt/vel fantaſtica:quia videntᷣ dare gratiã ⁊ nõ dãt.
vnde ſymee ſunt hereticoꝝ etiã ſacramẽta ſacrilega
ſunt:vel quia nõ ſeruãt foꝛmã eccleſievel ſi obſeruãt
dant ſacrilegia ⁊ polluta : quia ip̄i heretici ſacrilegi
⁊ polluti ſunt ⁊ ad punitionẽ ſuã recipiũt : ſicut hie=
ronim⁹ ſup malach.dicit ꝙ ille polluit panẽ.i.coꝛp⁹
xp̄i qui accedit indignus ad altare : non quia ille pa
nis ſit pollutus:ſed quia magis ille polluitᷣ qui cele=
bꝛat idigne.¶ Similiter auctoꝛitas auguſtini duo= Ad aliam.
bus modis põt exponi.pꝛimo ſic: extra eccleſiam.i.
extra foꝛmã eccleſie:nõ eſt loc⁹ veri ſacrificij/vel ex
tra eccleſiã nõ eſt verũ ſacrificiũ: quia nõ datur gra=
tia que videtur dari: ſed tñ vere conficiũt ſi foꝛmam Figura.
eccl'ie ſeruãt qð ſignificatũ fuit in facto abꝛahã q̃ co
gnouit agar ex pꝛecepto ſare . Agar ancilla ſignifi=
cat quãcunq꞉ eccleſiã fantaſticã in qua tñ dñs gñat
filios ſpirituales ſi foꝛme eccleſie ſeruantur.

¶ De etatibus oꝛdinatoꝛum.

De etatibus aũt dicitur oꝛdinatoꝛũ vt ha=
betur in ſententijs ꝙ in ſubdyacon̄. nõ eſt
aliquis oꝛdinandus ante.xiiij.annũ. quia
pꝛopter votũ contiñẽtie debet habere an
nos diſcretionis:nec indyacon̄.ante xxv.
annos.nec in ſacerdotẽ ante.xxx. an . q꞉ in tali etate
icipit dñs pꝛedicare:⁊ ioſeph icepit diſtribuere fru
mentũ in terra egypti⁊ dauid regnare in iſrael:⁊ eze
chiel ꝓphetizare: ſed quia illud ab hoie inſtitutũ eſt
diſp̄ẽſatione recipit ⁊ aliter ſepiſſime fit.

¶ Nonus tractatus.

¶ De ſacramentis conſeruatiuis gratie: ſcꝫ
de matrimonio.

Dicto de ſacramẽtis collatiuis gr͂e dicen=
dũ eſt de ſacramẽtis cõſeruatiuis gr͂e:ſcꝫ
de mr͂imonio ꝑ qð ꝯſeruatᷣ gr͂a : eſt eñ ſi=
cut medicina p̄ſeruatiua:q꞉ pꝛeſeruat a la
pſu ſicut dictũ eſt ſupꝛa. Circa matrimoniũ pꝛio vi=
dẽdũ eſt qd ſit matrimoniũ:⁊ de iſtitutiõe mr͂imonij
Secundo de cauſis matrimonij. Tertio vtrũ matri
moniũ ſit de iure naturali ⁊ ſi eſt qualitᷣ ſit . Quarto
de bonis matrimonij. Quinto de ipedimẽto matri=
monij . ¶ Matrimoniũ ei ſic deſcribitᷣ:matrimoniũ Diffinitio
eſt legitima ꝯiunctio maris⁊ femine/indiuiduãvite matrimonij.
ꝯſuetudinẽ retinẽs:legitima dicitᷣ q̃tũ ad ꝑſonas le
gitimas ad cõtrahẽdũ.q̃ aũt ꝑſone legitime ſunt ad
ꝯtrahendũ inferius patebit:⁊ quia legitime ꝯiungũ
tur frater ⁊ ſoꝛoꝛ:filius ⁊ mater:q̃tũ ad cohabitatio
nẽ pꝛopter hoc addit indiuiduã vite ꝯſuetudinẽ reti
nens.i.retinẽdã exigens q̃tũ in ſe eſt : hoc aũt dicitᷣ
quia matrimoniũ nõ ſemꝑ retinet indiuiduã vite cõ
ſuetudinẽ:ſicut in matrimonio infideliũ: cõtumelia
eñ creatoꝛis ſoluit matrimoniũ: tale eñ mr͂imoniũ
nõ eſt ratũ. Itẽ hic dicitᷣ ꝓpter matrimoniũ ſpũale: Euaſio.
quia ante carnalẽ copulã licet alterũ ꝯiugũ tranſire
ad religionẽ ⁊ ſoluitur matrimoniũ:ſed q̃diu durat
matrimoniũ idiuiduã vite retinet ꝯſuetudinẽ. vnde
q̃tum in ſe eſt ſemꝑ retinendum exigit.cũ eñ matri
moniũ ſit cõiunctio maris⁊ femine:⁊ ibi ſunt due di
ctiones que ſunt relatio ⁊ coꝛrelatio: marit⁹ eñ di=
citur vxoꝛis marit⁹:⁊ vxoꝛ mariti vxoꝛ. ¶ Queritur Pꝛima q̃ſtio
an vtraq꞉ illaꝝ cõiunctio ꝑ ſe ſit matrimoniũ:an ille Ar͂ pꝛimo.
due ſimul accepte ita ꝙ neutra ſit vtraq꞉ per ſe:ġ ibi
ſunt duo mr͂imonia: ġ duo ſacramẽta: ſi ille due ꝑitᷣ
accepte ita ꝙ neutra: ġ ſm hoc vir nõ eſt ꝑ mr͂imo=
niũ cõiunct⁹ cũ femina nec ecõuerſo:hoc aũt falſuꝫ.
¶ Ad hoc dicim⁹ ſicut dictũ eſt in ſacro euchariſtie Solutio.
ꝙ duo ſunt i ſubiecto: ſed vnũ i effectu ⁊ ſignificatio

Ayuntamiento de Madrid

ne:in effectu vnũ:quid ille due cõiunctiones efficiũt
carnẽ vnã:in ſignificatione vnũ ſunt: quia ſignificãt
vnionẽ xp̃i ⁊ eccleſie:ſicut dicit apoſtolus matrimo
niũ ſacramẽtũ magnũ in xp̃o ⁊ eccleſia. vñ ſicut for=
ma panis ⁊ forma vini ſunt vnũ ſacramentũ ab vni=
tate ſignificati ⁊ effectꝰ: ita ille due ꝯiunctiões ſunt
vnũ matrimoniũ:⁊ vnũ ſacramentũ ab vnitate ſigni
(De inſtitutio-) ficati ⁊ effectus. ¶ Inſtitutum aũt fuit matrimoniũ
(ne matrimo-) in paradiſo:immiſit eñ deꝰ ſoporẽ in adã ⁊ tulit vnã
(nij.) de coſtis eius ⁊ edificauit illam coſtã in mulierem:
⁊ in illo ſopore interfuit adã celeſti curie:⁊ multa fu
tura ei reuelata ſunt: ⁊ cum euigilaſſet dixit ſpiritu
ꝓphetico. hoc nũc os ex oſſibꝰ meis ⁊ caro de carne
mea:propter hoc relinquet hõ patrẽ ⁊ matrem ⁊ ad=
herebit vxori ſue ⁊ erunt duo in carne vna: inſtitutũ
ergo fuit matrimoniũ quaſi in duplici paradiſo: ſcꝫ
in paradiſo terreſtri in quo fuit adam et in paradiſo
celeſti in quo raptus fuit adam in illo ſopore:inſtitu=
tum autem poſtea fuit a dño dicẽte. Creſcite ⁊ mul=
tiplicamini:eſſent aũt vt dicit auguſtinꝰ:nuptie ho=
norabiles ⁊ thorus imaculatus in padiſo niſi fuiſſẽt
peccata: honorabiles generali honore:q2 generan=
tur homines ad cultũ dei:⁊ ſpeciali honore q̃ adã et
eua ſunt principiũ totius humani generis:thorꝰ im
maculatꝰ eſſet: quia ſine oĩ prurigine carnis:ſine oĩ
(Queſtio in-) libidine:ſine oĩ inconueniẽti coirent. ¶ Sed q̃ſtio ẽ
(cidens.) vtrũ ibi eſſet delectatio carnis:ꝓbatur ꝙ ſic:q2 abra
(Arĝ ꝙ ſic.) ham ⁊ alij ſancti patres:qñ cognoſcebant vxorẽ de=
lectabantur vellẽt:nollent: ergo illa delectatio non
erat voluntaria:ergo erat naturalis:ſed eadẽ natura
fuit ante peccatũ que nũc eſt: ergo ⁊ ante peccatum
(Secundo.) eſſet in illo ope delectatio. ¶ Preterea ibi eſſet coĩũ
ctio ꝯueniẽtis cũ ꝯueniẽti:ĝ delectatio ſicut delecta
(In oppoſitũ) tur viſus in videndo videre. ¶ Sed ſi ibi eſſet dele=
ctatio ſicut modo eſt:ergo libido: ⁊ ita pctm̃:quod ẽ
(Solutio.) icõueniẽs. ¶ Et ad hoc dicimus ꝙ ibi eſſet delecta
(Uis cõcupi-) tio. Sed ſciẽdũ eſt ꝙ duplex eſt vis ꝯcupiſcibilis in
(piſcibilis eſt) hoĩe:eſt ꝯcupiſcibilis hũana: ⁊ eſt ꝯcupiſcibilis bru
(duplex.) talis:q̃ non cõcupiſcit niſi ſenſibilia: ⁊ ꝯcubiſcibilis
hũana q̃ cõcupiſcit oĩa tam ſenſibilia: q̃s intelligibi=
lia tam bona q̃s mala: hmõi concupiſcentiam ratio=
nalem habẽt angeli: ẽm concupiſcibilem brutalem
non eſt virtꝰ nec vitiũ: ⁊ ẽm illam delectaretur adã
ante peccatum in opere coniugali:habeat eñ corpꝰ
animale indigens alimonia ciborũ. vnde ⁊ delecta=
tionẽ habet ẽm ſenſum⁊ nõ peccaret:ſed non ſequitur
ibi eſt delectatio:ergo libido:libido eñ eſt motꝰ ad
delectationem illicitam.

¶ Secundum capitulum.

¶ De cauſis matrimonij.

SEcũdo capitulo dicit de cauſis m̃rimõij
quarũ q̃dã ſunt finales: q̃dã materiales: q̃
dã formales: q̃dã efficiẽtes:finaliũ q̃dam
ſunt neceſſarie: q̃dã accidẽtales: neceſſa=
rie ſunt ꝓlis ꝓcreatio ⁊ fornicatiõis vitatio:ẽm pro
lis ꝓcreationẽ dicit matrimoniũ inſtitutũ ad officiũ
ẽm fornicatiõis euitationẽ dicit inſtitutũ ad reme=
diũ:⁊ añ ſtatũ culpe iſtitutũ eſt tm̃ ad officiũ:in ſtatu
culpe ad offm̃ ⁊ remedium. cauſe finales vtiles ſunt
charitatis dilatio:vitiorũ recõſiliatio:bellorũ ſedatio
regnorũ pacificatio:⁊ hmõi cauſe materiales ſunt le
gitime ꝑſone: in ſolis eñ legitimꝰ habet eſſe matri=
monium: legitime ṽo perſone ſunt que nullo modo
ꝓhibenẽ cõtrahere:formales cauſe ſunt ſolẽnitas q̃
exhibetur in matrimonio:ſicut ꝙ ſit in facie eccleſie
⁊ ꝙ benedicanẽ ſpõſus ⁊ ſpõſa: hoc eñ faciũt ad de=
corẽ matrimonij. Efficiẽs aũt cã matrimõij eſt ꝯſen
ſus ꝑ verba de p̃nti expſſis: vel equipollens ſicut per
ſigna: quia inter abſentes poteſt eſſe matrimonium
ſi de cõſenſu q̃ eſt cauſa efficiẽs matrimonij ¶ Mul (Ꝯ hoc arĝ.)
tipliciter obijcit:⁊ de illo conſenſu primo q̃ eſt mor=
tale pctm̃:aliq̃s ei ꝯtrahit cũ aliq̃ vt fiat diues: ꝓpt
hoc ſolũ vel vt expleat libidinẽ ſuã:⁊ ita ex cupidita
te ⁊ libidie eſt ille ꝯſenſus matrimonialis:ſꝫ ſi ar=
bor mala ⁊ fructꝰ malꝰ:ergo cũ cupiditas vel libido
ſit pctm̃ mortale/conſenſus ille eſt peccatũ mortale
ſed conſenſus ille eſt ꝓprie cauſa efficiẽs matrimõij
ĝ malũ eſt cauſa boni ꝓprie cũ oẽ matrimoniũ ſit bo
num: hoc aũt eſt contra beatum Dionyſium qui di=
cit ꝙ malum nõ eſt factiuũ bonorũ. ¶ Item contra il (Secundo.)
los q̃ dicunt ꝙ mala actio non eſt a deo:ille ꝯſenſus
eſt cauſa ꝓprie boni ſcꝫ matrimonij:ergo proprie eſt
bonus: quia mala arbor non põt bonos fructus fa=
cere. ¶ Item ſi iſte ꝯſenſus nullo modo eſt bonus. ĝ (Tertio)
nullo modo deus eſt cauſa illius efficiens: ergo iſte
cõſenſus ꝓprie nõ eſt cauſa efficiẽs huius matrimo
nij/nec finalis/nec materialis/nec formalis:hoc cer
tũ eſt ergo nullo modo cauſa eſt huius matrimonij.
¶ Cõtra hoc matrimoniũ eſt ratũ ⁊ bonũ: ergo deꝰ (In oppoſitũ)
eſt cauſa illius. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ iſte ꝯſenſus li (Solutio)
cet ſit pctm̃ mortale:tñ proprie eſt cauſa efficiẽs ma (cõſenſꝰ etiã)
trimonij nõ inq̃tũ malus:ſed inq̃tũ bonꝰ/ et inq̃tũ (mortale effi=)
adeo eſt: dicimus eñ ꝙ oĩs actio inq̃tũ actio bona (cit m̃rimõiũ)
eſt ⁊ eſt a deo. ¶ Et q̃d beatus Dionyſius dicit ſic i (Ad rationẽ.)
telligẽdũ eſt:malũ nõ eſt factiuũ boni inq̃tuꝫ malũ:
ſed per bonum quod habet in ſe anexum eſt factiuũ
boni:ſicut patet in cupiditate que mala eſt multa tñ
habet annexa:ſicut negociationem ⁊ ſimilia que val
de neceſſaria ſunt hominibus:qui autẽ dicunt ꝙ ma
la actio ẽ ab hoĩe vel a diabolo difficile ẽ eis reſpõdere.

¶ Queſtio incidens.

¶ De conſenſu cauſe efficiẽtis matrimonij.

QUeritur poſtea quis ꝯſenſus ſit cauſa effi
ciens matrimonij/aut conſenſus ad coha
bitandum perpetuo/aut conſenſus in car
nalem copulã Si conſenſus ad cohabitã (Arĝ. primo.)
dum: ergo matrmonium poteſt eſſe inter matrem
et filium:poſſunt eñ conſentire ad cohabitandũ per
petuo:ſi ꝯſenſus in carnalem copulam:ergo nõ fuit
matrimonium inter beatam virginem ⁊ Ioſeph:q2
beata virgo nõ conſenſit in carnalẽ copulã. vñ i euã=
gelio. Quomodo fiet iſtud/ quoniam virum nõ co=
gnoſco. i. me cognoſciturã propono: emiſerat ergo
votum ṽginitatis/ ⁊ ita nõ ꝯſenſit in carnalẽ copulã
ſed dicitur ꝙ votum illud reuocatũ fuit ꝑ matrimo
niũ. ¶ Contra. ṽginitas poteſt cũ matrimonio ma= (In oppoſitũ)
nere: manſit eñ in beata ṽgine:ergo non fuit neceſſe
reuocari votum ṽginitatis ꝑ matrimonium. ¶ Itẽ (Secundo.)
ꝓbatur ꝙ beata ṽgo ꝯſenſit in carnalem copulam:
quia dicit beatus Auguſtinus ꝙ beata ṽgo cõmit=
tens ṽginitatem ſuam deo: ꝯſenſit in carnalẽ copu=
lam/nõ illã appetendo: ſed diuine diſpoſitioni obe=
diẽdo:ergo ex obediẽtia diuine diſpoſitiõis ꝯſenſit
in car. copu. ¶ Sed ſcd̃m hoc videt ꝙ nõ ſit pleniſſi (ꝯtra hoc arĝ.)
me virgo/ſiue ṽgo virginum:plenius eſt ergo vir=
go illa que integra eſt corpore/⁊ integra mẽte/q̃ nul

Ayuntamiento de Madrid

lo modo ꝯſentit in corruptionē carnis ꝗ̃ illa q̃ eſt vir
go corpe ⁊ ꝯſentit in carnalē copulā: ꝗ̃rũ em̃ i ſe eſt
corrupta eſt tã ⁊ de tali dubiũ eſt an ei debeat aureo
la: ergo cũ beata vgo ꝯſenſerit in carnalē copulā nõ
Secundo fuit pleniſſime vgo: qd̓ nephas ē dicere. ¶ Itē dicit
Hieronymus ꝙ vouētib⁹ vginitatē nõ ſolũ nubere:
ſed etiam velle nubere damnabile eſt: ergo peccauit
mortaliter beata vgo i hoc ꝙ voluit nubere/ cũ pri⁹
Solutio. vouiſſet vginitatē/ ⁊ hoc icõueniēs. ¶ Solutio. Ad
Ad primum primũ dicim⁹ ꝙ nec ꝯſenſus ad cohabitãdũ: nec cõ
ſenſus in carnalē copulā: eſt cauſa efficiēs matrimo
nij: ſed ꝯſenſus in cõiugalē copulā: ⁊ coniugalis co-
pula multa cõprehendit ſcʒ cohabitationē ⁊ carna-
lē copulā: ⁊ mutuũ obſequiũ: ⁊ mutuā poteſtatē cor
poris: q: vir nõ habet poteſtatē ſui corpis: ſʒ mulier
Ad aliud nec ecõuerſo. ¶ Ad illud qd̓ obiectũ eſt de beata vir
gine: dicũt qdā ꝙ ꝯſentit in carnalē copulā ſub cõdi
Ꝯ hoc ar. tione: ſcʒ ſi deus vellet: ſed hoc nichil videt̃ eſſe: quia
iſtud nõ q̃rebat̃ ab ea. vñ nõ erat neceſſe ꝙ in hoc cõ
Alr̃ dicit̃. ſentiret nec abſolute nec ſub ꝯditione. Alij dicũt ꝙ
Ꝯ hoc ar. ꝯſenſit in carnalē copulā .i. coniugalē: ſed expoſitio
Alr̃ dicit̃. valde extranea eſt. ¶ Et ꝓpter hoc dicim⁹ ꝙ ꝯſenſit
in carnalē copulā q̃ generalit̃ ꝯprehēdit illa q̃ttuor
q̃ dicta ſunt: ⁊ qd̓ dicit auguſtin⁹ ꝙ ꝯſenſit in carnalē
copulam verũ eſt in vniuerſali: ſicut em̃ ſcire in vni-
uerſali ⁊ ita ꝯſentire in vniuerſali: concedimus tamē
qm̃ prompta fuit obedire deo ſi precepiſſet coitũ cõ
iugalem: in hoc em̃ nõ fiebat aliqd̓ preiudiciũ vgini
Ad aliud. tati ſue vel dignitati virginitatis ſue: vel voto. ¶ Il
lud aũt qd̓ dicit beat⁹ hieronym⁹ itelligēdũ eſt de il
lis qui poſt votum vginitatis cõſenſerũt abſolute in
carnalem copulam/ ⁊ volunt fieri matres. vñ non ha
bet locũ in beata vgine. Sciendũ autē ꝙ beata vgo
ex iſpiratione ſpiritus ſancti votũ vouit virginitatꝭ
ad quā ſequitur ſterilitas: quia ſine inſpiratiõe diui-
na nõ ſubijceret ſe maledicto legis: in lege em̃ ſteri-
lis erat maledicta maledictione pene: ſcʒ opprobrij
Iterũ ar. ¶ Obijcit̃ iterũ de hoc qd̓ dictũ eſt ꝙ ꝯſenſus exp̃ſ-
ſus ꝑ vba de p̃ſenti eſt cauſa efficiēs matrimonij di-
cit em̃ alexander in quadam decretali: ꝙ āte carnalē
copulā/ licet alteri ꝯiugiũ ad religionē trãſire. pona
tur ergo ꝙ alter intret clauſtrũ. videt̃ ꝙ peccet mor
taliter: quia ꝯſenſit ꝑ verba de preſenti in iſtā: ergo
matrimoniũ eſt inter illos: ſed dixit dñs in euãgelio
quod deus cõiunxit hõ non ſeparet: ſed iſte ſeparat
quod deus ꝯiunxit: ergo peccat mortaliter: vel ſi te
net matrimoniũ: ergo poteſt exire de clauſtro ⁊ redi
Secundo: re ad cõiugē. ¶ Itē videt̃ ꝙ alexāder papa peccauit
mutauit em̃ p̃ceptũ dñi vel coartauit qd̓ non licet ei
facere: q: nõ põt mutare precepta legis ⁊ euangelij:
non em̃ eſt docēs ſicut poteſtatē habens: ſol⁹ ei de⁹
eſt docens ſicut poteſtatē habēs: ergo peccauit con
Tertio ſtituēdo illā decretalē. ¶ Itē matrimoniũ ſignificat
coniunctionē xpi ⁊ eccleſie: ſed coniunctio xpi ⁊ ec-
cleſie eſt iſeparabilis: q: dicit dñs: vobiſcũ ſum vſq̧
ad cõſummationē ſeculi: ergo matrimoniũ eſt indiſ-
ſolubile: ergo non diſſoluit̃ matrimoniũ ſi iſte intret
Quarto. religionē. ¶ Itē poſt carnalē copulā nõ licet itrare
religionē: ⁊ hoc ꝓpter vinculũ matrimõij: ſed idē eſt
matrimoniũ ante carnalem copulā ⁊ poſt. ergo ante
carnalem copulam nõ licet alteri ꝯiugũ intrare reli
Solutio. gionē. ¶ Solutio ad hoc dicimus ꝙ matrimoniũ ſi
gnificat ſimpliciter ꝯiunctionē xpi ⁊ eccleſie: inq̃ntũ
vero matrimoniũ eſt ſpũale ante carnalē copulā ſi-
gnificat ꝯiunctionē xpi ad fidelē aiam: inq̃ntum vero
cõſummatũ eſt ꝑ carnalē copulā ſignificat vnionem
filij dei ad hũanā naturā: hec aũt eſt idiſſolubilis: q:
dicit auctoritas: Anathema ſit q̃ dixerit deũ depo-
ſuiſſe hominem quē aſſumpſit et propter hoc matri-
moniũ conſummatũ per carnalē copulā idiſſolubile
eſt niſi per mortem corporalem: q: vo coniũctio xpi
ad fidelē aiam eſt diſſolubilis: ꝓpter hoc matrimo-
nium qd̓ eſt tm̃ initiatũ ⁊ ſpirituale/ diſſolubile eſt/
licet autem cõiunctio xpi ⁊ eccleſie indiſſolubilis ſit
ſimpliciter: tamen diſſolubilis eſt q̃ntum ad particu
lares coniunctiones. Itē ſicut matrimoniũ corpora
le ſiue conſummatũ per carnalem copulam diſſolui
tur ꝑ mortem corporalem/ ſic matrimoniũ ſpiritua-
le quod eſt ante carnalem copulā/ diſſoluit̃ ꝑ mortē
ſpiritualem: ſcʒ cũ alter cõiugũ tranſit ad religionē
tũc em̃ moritur mũdo/ ⁊ hoc eſt mors ſpiritualis: igi
tur. ¶ Ad primo obiectum dicimus ꝙ ille non pec- Ad primum
cat intrãdo clauſtrum ante carnalem copulam: nec
ſeparat quod deus ꝯiunxit: ſed mors ſpualis ſepat.
¶ Ad ſecundo obiectum dicimus ꝙ Alexander pa Ad ſecundũ
pa non mutauit preceptũ dñi nec coartauit: ſed qd̓
ius eſt declarauit: magis enim tenemur deo ꝗ̃ hoi:
⁊ hoc habuit a dño: q: vt dicit Hieronym⁹: reuoca-
uit beatum Io. a nuptijs ad frugem melioris vite.
¶ Ad tertio obiectum dicimus ꝙ quedam ꝯiũctio Ad tertium
xpi ⁊ eccleſie: ſcʒ que eſt xpi ad fidelem alam diſſolu
bilis eſt vt dictũ eſt: ⁊ ſic non ꝓcedit obiectio. ¶ Ad Ad quartũ.
quartum dicimus ꝙ licet idem ſit matrimoniũ ante
carnalē copulā ⁊ poſt: tamen ante eſt tm̃ initiatum ⁊
ſpirituale: ⁊ poſt conſummatũ ⁊ eſt corporale ⁊ ꝓpt̃
hoc non diſſoluitur/ niſi per mortē corporalē. ¶ Itē
cum aliquis conſentit in aliqua/ ⁊ econuerſo: ⁊ ꝯſen-
ſus ille exprimitur ꝑ vba de futuro hoc modo: ego
accipiam te in meā/ ⁊ ego accipiā te in meũ: ſi poſtea
ſequat̃ carnalis copula iudicat eccleſia poſt carnalē
copulam eſſe matrimonium verũ inter eos. ¶ Sed Ꝯ hoc ar.
videtur ꝙ nõ ſit ibi verũ: quia non eſt ibi cõſenſus ꝑ
vba de preſenti expreſſus qui ſolus proprie eſt cau-
ſa matrimonij: ergo ibi nõ eſt matrimoniũ. ¶ Item Secundo.
huiuſmodi carnalis coniunctio ſepius fit cauſa libi
dinis explende: ita ꝙ nullus conſenſus matrimonia
lis ibi eſt ergo ibi nõ eſt matrimoniũ: ⁊ eccleſia iudi-
cat ibi eſſe matrimonium: ergo decipit̃: ergo errat: ⁊
hoc eſt inconueniēs. ¶ Et ad hoc dicim⁹ ꝙ cũ vir ⁊ Solutio.
mulier cõtrahũt ſponſalia dicēdo: accipiā te in meā
⁊ bona intentione hoc dicũt eorũ eſt determinare in
futuro in quo primũ eſt matrimoniũ ⁊ carnalis coit⁹
ſequens intelligitur eſſe de termino illius futuri. vñ
ibi eſt per equipollentiam ⁊ conſenſus expreſſus per
vba de preſenti: factum em̃ eſt preſens quod prius
futurũ fuit. ¶ Ad ſecundum dicimus ꝙ licet inter Ad aliud.
tales non ſit matrimoniũ: eccleſia tñ iudicat ibi eſſe
matrimoniũ: ſupponit em̃ ꝙ bona intentione cõtra
xerunt ſpõſalia: non em̃ poteſt iudicare de occultis
nec errat eccleſia: immo bene ſcit ꝙ eſt ibi matrimo
niũ forte non: ſed ꝯpellit eos eſſe ſimul ne diſpenſet̃
matrimoniũ: ſicut inter illos iudicat eſſe matrimo-
niũ qui dicunt: accipio te in meā: accipio te in meũ:
tñ forte non eſt ibi matrimoniũ: quia nõ conſentiũt
mentaliter: ſed tamen proferunt verba.

¶ Utrũ matrimoniũ ſit de iure naturali.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Tertium capitulum.

TErtio capitulo q̄rit vtrū mr̄imoniū ſit de
iure naturali. Circa qꝺ capitulū p̄io q̄ren
dū eſt vtrū antiq̄ patres q̄ habuerūt ſimul
plures vxores peccauerūt. Secūdo qua=
liter matrimoniū ſit de iure naturali. Tertio q̄liter
Ar. p̄io. ſimplex fornicatio ſit pctm̄ mortale. ¶ Circa p̄imū
ſic obijcit. dicit auguſtinꝰ ſup geñ. obijciunt iacob
quattuor vxores: qꝛ qñ mos erat pctm̄ nō erat: ergo
ſm hoc ante morē pctm̄ erat: g̊ erat ꝯtra aliqꝺ p̄ce=
ptū: ſʒ tūc nō fuit aliqua lex niſi naturalis: g̊ plures
habere erat ꝯtra ius naturale: ſed mos ſiue ꝯſuetu=
do non pōt eſſe ius naturale: ergo qñ mos etiā erat
Secundo. pctm̄ erat habere plures. ¶ Itē dicit Auguſtinꝰ ꝙ
habere plures nō erat ꝯtra p̄ceptū: ergo nō erat cō=
tra legē aliquā: ergo nō erat pctm̄ nec āte mortē nec
Tertio poſt. ¶ Itē culpat lamech q̄ p̄imus itroduxit biga
miā ⁊ nō culpat niſi ꝓ pctō: g̊ pctm̄ fuit habere plu=
res: g̊ peccauerūt antiq̄ patres: qꝛ habuerūt plures
Quarto. ¶ Item habere plures aut eſt malū ſm ſe/ aut non:
ſi nō ergo modo nō eſt malū. ⁊ hoc fl̄m: ſi eſt malum
ſm ſe: g̊ ſemꝑ fuit malū: g̊ ſemꝑ pctm̄: ergo ſemꝑ pec
Quinto. cauerūt antiq̄ p̄res: qꝛ habuerūt plures. ¶ Itē dicit
apl's ꝙ vir nō habet p̄tātē ſui corporis: ſed mulier. nec
ecōuerſo: ergo iacob nō habuit poteſtatē ſui corporis
ſed lya: ergo quādocūq; petebat lya debitū iacob te
nebat reddere ei: ſimiliter qñcūq; rachel petebat te
nebat ei reddere: g̊ ſi ſimul petiſſet debitū: ſimul vtri
q; debuit reddere: g̊ fuiſſet ꝑplexꝰ ⁊ hoc incōueniēs
Confirmat. ergo pctm̄ fuit ei habere plures. ¶ Ad idē facit hec
auctoritas apoſtoli. Nolite fraudari inuicē niſi for=
te ex ꝯſenſu ad tēpus vt vacetis orationi: ⁊ iterū re=
Euaſio. uertimini in idip̄m. ¶ Forte dicet ad hoc ꝙ ex diſpē
ſatione dñi licuit antiquis patribus habere plures.
ꝯ hoc ar. ¶ Sed ꝓbat ꝙ nō: qꝛ dictū ē de rege iſrael i deut'o.
Non habebit vxores plurimas q̄ alliciēt aīam: ergo
ꝑmiſſum eſt ſm legē habere plures dūmodo nō alli
ciāt aīam viri: ergo nō fuit neceſſaria diſpēſatio dñi
Solutio ad habēdas plures vxores. ¶ Solutio. ad p̄dicta di
Dñs diſpēſa cimus ſine p̄iudicio melioris ſentētie: ꝙ de iure na=
uit de plura= turali eſt vnicā eſſe vnici: ⁊ dñs diſpēſauit ſm exigē
litate vxorū tiā tēporis: qꝛ tūc erat cū antiq̄s patribus qꝛ plures
papa. iiij. ſimul habuerūt: diſpenſauit aūt quattuor de cauſis.
Prima cā. ¶ Prima eſt propter multitudinē cultꝰ dei: qꝛ in tē=
pore abrahe yſaac et iacob: pauci erāt cultores dei:
Secunda fere eī totꝰ mūdus ydolatrie ſubiacebat. ¶ Scda ē
ꝓpter moderationē ⁊ tēꝑātiā: ſicut dicit auguſti=
nus: qñ mos erat pctm̄ nō erat vt mos dicatur nō ſo
lum propter conſuetudinē: ſed ꝓpter moderamen ⁊
tēperantiā: moderate appetebāt antiqui patres coi
tū: qꝛ ſolū propter ꝓcreationē ꝓlis ad cultum dei.
Tertia. ¶ Tertia cauſa eſt ꝓpter figurā: modo enim xp̄s eſt
ſponſus eſt eccleſie fideliū ex qua proprie gn̄at tāq;
ex rebecca ſponſa ſua. ſicut abrahā ex libera ⁊ eccle
ſie mercennarioꝝ ex gn̄at filios tanq; ex āncilla: ſicut
abrahā ex agar. vñ apoſtolus ſiue ꝑ occaſionē ſiue ꝑ
ꝟitatē annunciet xp̄s: ⁊ in hoc gaudeo: ſed ⁊ gaudeo
qꝛ ſepe ꝑ mercēnariū generātur filij ſpūales deo et
in figura huius habuit abrahā ſimul plures: ſaram
q̄ ſignificat eccleſiā fideliū virorū: ⁊ agar ancillam q̄
Xp̄s eſt ſpon ſignificat eccleſiā mercēnariorū. Similiter xp̄s ad
ſus quadru= ſimilitudinem iacob ſponſus eſt eccleſie quadrupli
plici eccleſie cis: ſcʒ eccleſie virorū cōtēplatiuorum: ⁊ eccleſie vi
rorū actiuorū: ⁊ eſt ſpōſus mercēnarioꝝ contēplati=
uorum/ ⁊ eſt ſpōſus eccleſie mercēnariorū actiuorū.
⁊ ſicut eñ bini ſunt contemplatiui: ſic bini ⁊ mercē=
narij cōtēplatiui. vnde i euāgelio: duo erunt in lecto
vno: vnus aſſumet/ alter relinquet: ⁊ eſt ſponſus ec=
cleſie mercēnarioꝝ actiuoꝝ: ad hoc figurādum ha=
buit Jacob quattuor vxores/ duas liberas / ⁊ duas
ancillas. Due libere ſignificāt duas eccleſias viroꝝ Figura.
actiuoꝝ ⁊ viroꝝ contēplatiuoꝝ: due ancille ſignifi=
cant duas eccleſias mercēnarioꝝ actiuoꝝ ⁊ mercē=
narioꝝ contemplatiuoꝝ: quia vero xp̄s ſpōſus mul
tarū eccleſiarūʒ particulariū: in figura huiꝰ habuit
Dauid plures vxores/ ⁊ Salomon ſimiliter. vnde in
cāticis. lx. ſunt regine: ⁊ lxxx. concubine ⁊ adoleſcē=
tularum non eſt numerus. ¶ Quarta cauſa eſt iſtru Quarta cā.
ctio hoim: naturalis eñ ratio dictat viro ꝙ ſicut vir
non vult ꝙ mulier diuidat carnē ſuam cū alio viro:
ita ip̄e non debet diuidere carnē ſuā cum alia niſi de
auctoritate dei cui debet magis obedire vir q̄ȝ mu=
lieri: per hoc ꝙ plures habet inſtruitur hō ꝙ magis
debet deo q̄ȝ vxori: iſtis quattuor de cauſis diſpēſa=
uit deus cū antiq̄s patribus qui plures vxores ha=
buerunt. vñ non ꝑccauerunt. ¶ Ad p̄imū ergo di Ad p̄imum
cimus ꝙ cum dicitur quando mos erat: peccatū nō
erat non notatur cauſa ibi: ſed tempus in quo pctm̄
nō erat: cauſa aūt propter quaʒ peccatū nō erat fuit
diſpēſatio diuina. ¶ Ad ſcdm̄ dicimꝰ ꝙ habere plu Ad ſcdm̄
res dicitur non fuiſſe contra p̄ceptū: quia dñs diſpē
ſauerat ⁊ iā tēperauerat preceptū illud: ꝙ vnica eſſet
vnici. vel dicitur non fuiſſe contra preceptū: quia nō
fuit contra mentem precepti: qꝛ de intentione prece
pti fuit ꝙ ſicut mulier nō debet diuidere carnē ſuaʒ
cū multis viris: ita nec vir cū multis mulieribꝰ niſi
auctoritate ſuperioris ſcʒ dei. vnde quia ex diſpēſa=
tione dei habuerunt plures nō fuit hoc contra intē=
tionē precepti. ¶ Ad tertiū dicimꝰ ꝙ Lamech pec Ad tertium
cauit: quia non fuit diſpēſatū cū eo: ⁊ quia ex libidi=
ne introduxit bigamiā. ¶ Ad quarto obiectū dici= Ad quartū.
mus ꝙ habere plures nō eſt malū ſm ſe: ſed eſt ma=
lū in ſe: ſicut occidere. vnde ſicut occidere ex cauſa
meritoriū eſt: ita habere plures aliquādo meritoriū
fuit ex cauſa. ¶ Ad quītū dicimus ꝙ quando vnꝰ Ad quintū.
habuit plures nulla illarum habuit plenam poteſta
tē corporis viri. vñ ſi ſimul peterēt debitū/ nō erat per
plexus: potuit eñ ex cauſa rationali alteri reddere/
⁊ alteri negare. vnde Lya emit a Rachel concubitū
cum viro ſuo ꝑ vnā noctē pro mandragorijs filij ſui
¶ Ad vltimū dicimus ꝙ non fuit ſimpliciter licitū Ad aliud.
ſm legem habere plures: ſed ex diſpenſatione.

¶ Secunda queſtio huius capituli.

¶ Utrum vnicā eſſe vniꝰ ſit de iure naturali.

SEcundo q̄rit vtrū vnicā eſſe vniꝰ ſit de iu=
re naturali. ¶ Probat ꝙ ſic: qꝛ rō natura= Ar ꝙ ſic.
lis dictat. Ne facias alij qꝺ tibi nō vis fie
ri: ſed vir nō vult ꝙ diuidat carnē ſuā cuʒ
multis: g̊ nec ip̄e debet diuidere carnē ſuā cū multꝭ
mulieribꝰ: in hoc eñ pares ſunt vir ⁊ mulier: ſicut di
cit dñs i geñ. faciamꝰ ei ſimile ſibi adiutoriū: ⁊ i hoc
etiā ꝯſiſtit fides q̄ eſt vnū de bonis mr̄imonij: ergo
naturalis ratio dictat vnā eſſe vniꝰ: g̊ eſt de iure na=
turali. ¶ Itē idirecte ſic: ſi nō eſt de iure naturali: g̊ Secundo.
eſt de iure poſitiuo: ergo āteq; eſſet iſtitutū ius poſi
tiuū nō erat pctm̄ habere plures: ergo nō peccauit

Ayuntamiento de Madrid

ꝯ hoc ar. lamech habēdo plures: quare ḡ culpat. ¶ Si dicit
ꝙ ꝑdictū erat nō plures: hoc nō videt ex quo nōdū
Ad idem erat pctm̄. ¶ Preterea gētibus nō eſt predicatum q̄
nō habēt niſi legē naturalē de qb⁹ dicit apl's. Qui ſi
ne lege peccauerit ſine lege ꝑibit: cū illi nō habeant
niſi legē naturalē ꝯtra quā nō eſt habere plures: nec
ſit eis ꝑdicatū oppoſitū: ergo nō peccāt habēdo plu
Ad idem. res. ¶ Item q̄dā aialia ſunt q̄ ſeruāt caſtitatē: quia
vnus no habet niſi vnam: ſicut turt. Quedam ſunt q̄
magis ſunt luxurioſa: ⁊ illa q̄ ſeruāt hmōi caſtitatē/
ſimiliora ſunt homini qui caſtitatem tenetur ſerua=
re: ergo ſi illa aialia naturaliter ſeruāt caſtitatē/ mul
tofortius homo tenetur ſeruare caſtitatē hmōi: igit
Ad idem. eſt de iure naturali vnā eſſe vnius. ¶ Item propter
quid non eſt de iure naturali: ſi ꝓpter hoc ꝙ aliquā=
do fuit aliter ⁊ ſine pctō: eadem ratione non occide=
re non eſt de iure naturali: q2 aliquando occidit ſine
Ad idem. peccato. ¶ Item vox omniū eſt vox nature: ſed oēs
dicunt bonū/ vnicā eſſe vnius: ergo vnicā eſſe vnius
eſt vox nature: ergo eſt de iure naturali: ḡ ſemꝑ fuit
peccatū habere plures: q2 cōtra ius naturale nemo
poteſt diſpenſare: ergo nec etiā dn̄s: quia pōt facere
In oppoſitū cōtra ſe. ¶ Sed aliquādo licitū fuit ⁊ etiā meritoriū
habere plures: ergo vnicā vnius eſſe non eſt de iure
Ad idem. naturali. ¶ Item. ponat ꝙ nō ſint niſi duo viri ⁊ infi
nite mulieres: ꝯſtat ꝙ viris dictabit ratio hūanum
gen⁹ multiplicare q̄tū poſſunt: ſicut patet in filiab⁹
loth: ergo dictabit eis: ratio ꝙ quilibet habeat plu=
Solutio. res vxores: ergo non eſt ꝯtra ius naturale. ¶ Solu
triplex ius tio ius naturale quoddā eſt ſpeciale: quoddā vniuer
naturale. ſalius: quoddā vniuerſaliſſimū: iſtud ē vniuerſaliſſi=
mū quod eſt in oībus rebus: ſcȝ in ꝯcordia oīm rerū
⁊ de tali iuſticia naturali agit plato ī thimotheo vnū
elemētū nō pōt eſſe ſine alio. vn̄ vt dicit auguſtinus
iudicium diuine largitatis eſt ꝙ q̄libet creatura cō
pellitur dare ſeipam: ius naturale vniuerſali⁹ eſt qđ
oīa naturalia aialia dictat: ius naturale ſpeciale eſt
quod dictat naturalis ratio: ⁊ tale ius eſt in ſolis vtē
tibus ratione: ⁊ de tali iure ſpeciali ē matrimonium
quoddā tn̄ eſt matrimonium: qđ eſt de iure naturali
vniuerſaliorū. ſ. cōiunctio maris ⁊ femine: ſed fideli
tas quā debet vir vxori ſue eſt de iure ſpeciali. vnde
Ad primum vnā eſſe vnius eſt de iure naturali ſpeciali. ¶ Ad pri
mū ergo dicimus ꝙ dn̄s nō diſpēſauit ꝯtra ius na=
turale q̄tū ad eſſentiā ꝟtutis. ſ. caſtitatē: ſed q̄tū ad
oꝑa ꝟtus eīn̄ imutabilis eſt: ſed oꝑa variabilia ſunt:
ſubſtātia ꝑcepti fuit vt vir nō diuideret carnē ſuā cū
multis: ſalua tn̄ auctoritate ſuperioris ſcȝ dei. vnde
vir debet fidelitatē vxori ſalua fidelitate dei: magis
eīn̄ tenet vir deo q̄ vxori: ꝓpterea ex diſpēſatiōe dei
Ad ſecundū pōt habere plures. ¶ Per hoc patet ſolutio ad ſcđȝ
⁊ per hoc patet ꝙ non occidere eſt de iure naturali:
tn̄ ex precepto dn̄i aliquando meritorie occiditur.
Ad aliud ¶ Ad vltimū dicim⁹ ꝙ propter poſitionē illā nō de
bet qs imutari nec vir dimittere fidelitatē illā q̄ de
bet vxori ſue: niſi ex diſpēſatione diuina nec illa po=
ſitio ꝯtingit: q2 ſic ordinauit deus vt plures ſint ma
res q̄ femine: quia de maribus vult quoſdam eſſe re
ctores vel doctores q̄ ſignificant per noe: quoſdam
ꝟgines q̄ ſignificant per danielē: quoſdā ꝯiugatos q̄
ꝯ dicta ar. ſignificant per iob. ¶ Sed ſm̄ ꝑdicta videtur ꝙ vna
mulier ꝑ diſpenſationē potuit habere plures viros:
q2 ſi ꝓpt multiplicādū pplm̄ dei: diſpēſatū ē aliquā
do cū viro vt haberet plures: eadē ratione diſpēſari
potuit cū muliere vt plures haberet qn̄ ille quē ha=
bebat non poterat generare/ vel propter frigiditatē
vel propter aliam cauſam/ ⁊ mulier voluit fieri mat'
ne ſubiaceret maledictio legis: erat enim maledicta
in lege ſterilis: ḡ qua ratione licitū fuit in lege vnuȝ
habere plures: licitū fuit vnā habere plures. ¶ Ad Solutio.
hoc dicimus ꝙ non eſt ſimile de viro ⁊ muliere ꝓpt
multas cauſas/ quas aſſignat Auguſtin⁹ ī libro de
bonis ꝯiugij. ¶ Prima eſt dignitas ſexus: q2 vir eſt Prima
caput mulieris/ ⁊ non ecōuerſo. vn̄ magis diſpēſan=
dum fuit cū viro q̄ cū muliere. ¶ Secūda eſt ordo Secunda.
pacificus dominij: quia magis pacifice vn⁹ domina
tur plurib⁹ q̄ duo vni: ſi autem vna haberet plures
viros/ duo vel plures dn̄arent vni. ¶ Tertia eſt fecū Tertia.
ditas: quia vnus vir plus pōt fecūdare q̄ tres mu=
lieres/ vel quattuor poſſunt parere. vn̄ dicit auguſti
nus ꝙ ſi vna mulier haberet duos cū alter ſufficiat
eā fecūdare/ aliqn̄ haberet propter libidinem. vnde
potius dicenda eſſet meretrix q̄ vxor. ¶ Quarta cā Quarta cā.
eſt propter ſacr̄m: eſt matrimoniū ſacramentum ſpi
ritualis ꝯiugij in quo non ē niſi vn⁹ ſpōſus/ ſcȝ xp̄s.
vnde dicit auguſtinus ꝙ matrimoniū ita in eccleſia Auguſtinus
confirmatum eſt vt non licet viro ꝓ ſterili dum ipſa
viuat fecundiſſimam accipere: nō tenet ergo ꝑdicta
ratio: quia procedit ac ſi proles eſſet totum bonum
matrimonij: quod non eſt verum.

¶ Tertia queſtio huius capituli.

¶ Utrū fornicatio ſimplex ſit pctm̄ mortale

Tertio queritur vtrū fornicatio ſimplex ſit
pctm̄ mortale/ ⁊ ꝯtra ius naturale. ¶ Pro
batur ꝙ non: q2 Abrahā eiecit Agar: ſed Arguit ꝙ nō
non eieciſſet agar ſi fuiſſet vxor ei⁹: q2 ma
trimoniū idiuiduā vite retinet ꝯſuetudinē: ḡ no fuit
vxor ei⁹ ⁊ cognouit eā ſine pctō: ergo ſimplex forni=
catio nō eſt pctm̄ mortale. ¶ Itē cū aliqs ſolut⁹ co= Secundo
gnoſcit ſolutam tm̄ cauſa prolis nulli iniuriatur: pa
tet enim ꝙ nō iniuriatur hoi: deo non iniuriatur: im
mo multiplicat ei populum: ergo non peccat ille: ḡ
nō peccat q̄ ſic naturaliter cognoſcit ſolutā: ⁊ ſic ſim
plex fornicatio non eſt peccatum/ ad min⁹ mortale.
¶ Item non dictat naturalis ratio ꝙ ab illa quā co Tertio.
gnouit nunq̄ debeat ſeparari: ergo ſeparādo ſe ab
illa nō facit ꝯtra naturā/ nec cognoſcendo aliā facit
ꝯtra naturam: quia ꝯiunctio maris ⁊ femine natura
lis eſt: ergo cognoſcere ſolutam non eſt ꝯtra naturā
ergo ſimplex fornicatio non eſt ꝯtra ius naturale: ⁊
ita nō eſt pctm̄ mortale. ¶ Quod ſi ꝯcedat: ḡ coire In oppoſitū
cū iſta ſoluta nō eſt pctm̄/ nec coire cum illa ſimilit'/
nec cum alia: ergo habere plures non eſt malū in ſe:
ſed eſt tm̄ malū: q2 prohibitū. ¶ Si aliqs dn̄s preci Confirmat
piat alicui ſeruo ſuo ꝙ faciat hoc in illa hora/ et ille
immemor illius precepti non facit illud in illa hora
faceret autē ſine dubio ſi memor eſſet precepti. Do
minus ſciens veritatem non iraſcitur ſeruo: nec im=
putat ei ad peccatum: ergo ſi aliquis committit ſim
plicem fornicationem ad quem nō ꝑuenit ꝓhibitio
q̄ nullo modo faceret ſi ſciret eſſe ꝓhibitū: deus nō
debet ei imputare ad peccatum: ergo aliquis forni=
catur q̄ non peccat/ quod eſt inconueniens ꝯcedere.
¶ Item ſi fornicari non ſit malū in ſe videtur inde= Secundo.
centiſſime prohibitum ꝙ fere totus mūdus perit ꝓ
pter ſimplicem fornicationē. ¶ Itē. ſi ſimplex forni Tertio

Ayuntamiento de Madrid

catio non eſſet pctm̄/diſſiparanꝉ oīa bona matrimo=
nij:relinquiꝉ ergo ꝙ ſimplex fornicatio ſit peccatuꝫ
Solutio mortale. ¶Quod ꝯcedimus:vñ dicimꝰ ꝙ ipa eſt cō
Quomodo tra ius naturale ſpeciale:qꝛ ſicut dicit auguſtinꝰ:nō
fornicatio ē eſt vacua vox dei q̄ dicit:ꝓpter hoc relinq̄t hō patrē
contra ius et matrē ꝛ adherebit vxori ſue:ꝛ erunt duo in carne
naturale vna:vt tñ honeſta habeāt cōiugia.vñ honeſtius oſtē
dereꝉ exēplū inde licet de paradiſo in quo inſtitutū
eſt honeſtū matrimoniū. Ad exēplar ergo illius ma
trimonij de quo dictū eſt: ꝓpter hoc relinq̄t hō pa=
trē ꝛ matrē :dictat naturalis ratio ꝑpetuitatē coha=
bitationis cū vxore:hmōi ꝑpetuitatē habēt q̄dā aīa
lia bruta vt turtur:multofortius hō q̄ propinqor eſt
caſtitati ꝓpter hoc de ſubſtātia matrimonij eſt indi
uidualitas.ſ.pactio ꝯiugij de non ſeparando dictat
naturalis ratio: ꝙ nō cognoſciꝉ aliqua niſi cauſa ꝓ=
lis:ꝛ niſi intercedat pactꝰ coniugalis ꝓpꝉ vehemen
tem amorē quo derelinq̄tur paꝉ ꝛ mater: g̊ fornica=
tio ſimplex eſt cōtra ius naturale .i. ꝯtra illḋ qḋ na=
Ad primum turalis ratio dictat vñ eſt pctm̄ mortale. ¶Ad pri=
mū ergo dicimꝰ ꝙ agar fuit vxor abrahe: ſed electa
fuit nō ſolū ex p̄cepto dñi:qꝛ illi fuiſſe itellexit abra=
ham cui dictū eſt: eijce ancillā ꝛ filiū eius:nō em̄ he
Ad ſcḋm res erit filius ācille cū filio libere. ¶Ad ſcḋm dici
mus ꝙ fornicatio ꝯtra naturalē rationē eſt.vñ ex li=
bidine eſt:ꝛ ꝓpter hoc q̄ fornicaꝉ polluit corpꝰ ſuū:
vñ facit ipm̄ tēplū diaboli cū deberet eſſe tēplū dei:
Ad tertium ꝛ ita expellit deū de tēplo ſuo:vñ iiuriaꝉ deo. ¶Ad
tertiū dicimus ꝙ ꝯiunctio maris et femine natura=
lis a natura cōmuni aīaliū: ſed nō a naturali ratiōe.
Ad aliud. ¶Ad vltimū dicimꝰ ꝙ naturalis ratio dictat idiui
duitatē q̄ eſt in matrimōio ſicut p̄dictum eſt.

¶Quartum capitulum.
¶De bonis matrimonij.

Quarto capitulo dicēdū eſt de bōis matri=
monij. Circa qḋ vidēdū eſt q̄ ſint bona ma
trimōij. Scḋo vtrū bōa matrimonij excu
ſent coitū ꝯiugalē ab oī pctō. Tertio de li
bello repudij vtrū fuerit cōtra ius boni matrimōij.
Auguſtinus ¶Dicit auguſtinꝰ i libro de bono ꝯiugij: ꝙ tria ſūt:
ſcꝫ fides bonū prolis ꝛ ſcr̄m:fides .i. fidelitas q̄ du=
Duplex fide plex eſt: vna fidelitas eſt vt neuter ꝯiugū trāſeat ad
litas. alia vota vel alij ꝯmiſceaꝉ. Secūda fidelitas eſt ſcꝫ
vt vterq̄ reddat alij debitū:bonū ꝓlis eſt ipa ꝓles:
ſm ꝙ religioſe educaꝉ ad cultū dei : in matrimonio
eni infideliū ꝛ falſoꝝ xp̄ianoꝝ eſt ꝓles: ſꝫ nō bonum
prolis:bonū em̄ prolis eſt: vt dicit auguſtinus: vt q̄
geniti ſunt filij ſeculo generētur filij lucis : ſancti eī
non generāt inq̄ꝫtū ſunt filij ſeculi: ꝛ ꝓpter hoc non
generant filios ſeculi : ſed filij ſeculi per religioſam
educationē fiunt filij lucis. Tertiū bonū matrimōij
eſt ſacramētū ſupra expꝛſſum : ſi ergo matrimonium
ſignificat cōiunctionē xp̄i ꝛ eccleſie:ꝛ ſm hoc eſt in=
ſeparabilitas in matrimonio: non tñ tertium bonuꝫ
ꝯ hoc arꝉ. eſt ipſa inſeparabilitas vt multi dicunt. ¶Sed de
hoc tertio bono obijciꝉ:ꝙ cū ſit ſacramētum: aut eſt
idē ſacramētū quod matrimoniū: aut aliud: ſi aliud
ergo in matrimonio ſunt duo ſacramēta:ſi idē:ergo
Solutio. idē eſt bonū ſuū quod eſt ipoſſibile. ¶Solutio. hec
argumētatio nō valet: tertiū bonū matrimōij eſt ſa=
cramētū:ergo vel idē qḋ matrimoniū vel aliḋ ſacra
mentū:quia ꝙ matrimoniū eſt ſacramētū:hoc eſt ꝓ=
pter iſtud tertiū bonū : ꝛ vbi bonū ꝓpter alterū non
recipitur in iſtis diuerſitas. inſtantia: hō eſt ymago
dei ratio eſt ymago dei: ergo vel eadē que eſt homo
vel alia ꝛ vtrūq̄ falſum:quia homo eſt ymago dei ꝓ
pter rationem.

¶Secunda queſtio.
¶Utrū bōa mr̄imōij excuſēt coitū ꝯiugalē.

Secundo queriꝉ vtrū iſta bona matrimōij
excuſent coitū cōiugalem ab omni pctō.
¶Probaꝉ ꝙ nō:qꝛ dicit beatꝰ Gregoriꝰ Arꝉ ꝙ non.
Nullus dormiens de nocte cū vxore ſua/
niſi lotus aqua intret eccleſiam:ſed intra
re eccleſiam non prohibetur niſi pro peccato : ergo
dormire cum vxore ſua eſt peccatum. ¶Ipſe etiam Confirmaꝉ.
dicit alias ꝙ coitus coniugalis non poteſt fieri ſine
peccato. ¶Item dicit apoſtolꝰ de matrimonio:hoc Secundo.
autem dico ſm indulgētiam non ſm imperium: ſed
vbi non eſt peccatum/ non eſt opus indulgentia:er=
go in coitu coniugali eſt peccatū cū ibi ſit idulgētia
¶Item ſancti dicunt ꝙ in coitu carnali fit totꝰ hō Tertio
caro:ergo abſorbeꝉ ratio:ſed nō abſorbeꝉ niſi ꝑ pec=
catū:ergo in oī carnali coitu eſt peccatū:dicit enim.
Origenes ꝙ in coitu carnali non eſt ſpūſſanctꝰ etiā
in ꝓphetis:ſed non recedit ſpūſſanctus niſi ꝑ pecca
tū ergo in coitu ꝯiugali eſt pctm̄. ¶Item in oī con= Quarto.
iugali coitu eſt erubeſcentia:ſanctus em̄ Zacharias
non cognouiſſet ſanctā Elizabeth in conſpectu ho=
minū ad generādū p̄curſorem dñi:ergo cū erubeſcē
tia non ſit niſi de peccato in omni coitu eſt peccatū.
¶Sed ꝯtra. dicit Auguſtinꝰ ꝙ coitus cum ꝓpria In oppoſitū
vxore qui fit tm̄ cauſa ꝓlis nō habet culpam:ꝛ coitꝰ
qui fit cum propria vxore cauſa libidinis culpā ha=
bet. ¶Item dicit alibi infirmitas carnis excipitur Secundo.
per bonum matrimonij ne cadat in foueam peccati.
¶Item aliquis cognoſcēs vxorē reddit ei debitum Tertio.
ſed reddere debitū eſt opus iuſticie : ergo aliquā co
gnoſcere eſt opꝰ iuſticie:ergo non eſt aliqḋ peccatū.
¶Solutio. quattuor de cauſis finalibꝰ cognoſcere Solutio
pōt aliquis propriam vxorē: poteſt enim cognoſce= De q̄drupli
re cauſa prolis: poteſt cognoſcere vt reddat debitū ci fine coitꝰ
poteſt cognoſcere cauſa vitāde incontinētie : poteſt ꝯiugalis.
cognoſcere cauſa libidinis vt delecteꝉ:tribꝰ de cau=
ſis primis cognoſcere vxorē nullum peccatū eſt nec
mortale nec veniale/niſi aliud addatur:imo cogno=
ſcere vxorē illis tribus de cauſis poteſt eſſe merito
rium ſi fiat in charitate:charitas em̄ odit oē malum.
vnde ſi habens charitatē ex charitate fugiat incōti=
nētiam vel ex continētia que ꝓprie odit incōtinētiā:
ꝛ propter hoc coeat cum vxore ſua vt vitet incōtinē=
tiam/talis coitus meritorius eſt/ꝛ non eſt pctm̄ ali=
quo modo:ſi ꝟo nō ſit ex charitate indifferēs eſt:po=
teſt eſſe mortale peccatum reſpiciendo aliū finem vl
teriorem vt ſcꝫ nutriaꝉ proles ad pompam ſeculi vel
ad peccata:ꝯcubitus aūt q̄ fit propter delectationē
aliquando eſt veniale/aliquando mortale:peccatum
veniale quādo fit matrimonialiter ſcꝫ q̄ñ vir vult de
lectari in propria muliere: ſed nullo modo delecta=
retur niſi eſſet ſua: talis ꝯcubitus eſt veniale pecca=
tū:quia nō p̄poniꝉ deo:ꝛ hic habet locū auctoritas.
Auguſtini: infirmitas carnis excipitur per bonum Auguſtinus
matrimonij:ne cadat in foueam pcti ſcꝫ mortalis:ſi
ꝟo cōcubitus ille ſit brutalis.i.ſi adeo ipetuoſe mo=
ueaꝉ in vxorē ꝙ ſi etiam nō eſſet ſua illam cognoſce=
ret/peccatum mortale eſt : et hic habet locū hec au=

Ayuntamiento de Madrid

ctoritas: vehemens amator vxoris ꝓprie adulter eſt.
Notandum. ¶ Item. Notādū ꝙ ꝯcubitus ꝯiugalis q̄ eſt i chari
tate/aliqñ eſt cū pctō veniali/aliqñ ſine oi pctō: tūc
veniale eſt qñ aliqs vir ſanct⁹ ex charitate cognoſcit
vxorē ſuā ꝛ aliquātū placet ei delectatio q̄ ibi eſt: ſi=
Exemplum. cut ꝑdicatio aplōꝝ q̄ erat ex charitate/aliqñ fuit cū
peccato veniali ſcꝫ cū puluere inanis glie: ſi ꝟo ali=
Ad idem. quis vir ſanct⁹ cognoſcit ex charitate vxorē ſuā: et
nullo modo placet ei delectatio q̄ ibi eſt: imo odioſa
ſit ei: tunc ille cōcubitus eſt ſine oi pctō: ſed hoc ra=
Ad auctoritatem. ro contingit. ¶ Concedim⁹ ergo ꝙ nō ois ꝯcubit⁹
ꝯiugalis eſt pctm̄ vel cū pctō. Et ad auctoritatē gre
gorij dicimus ꝙ gregorius dicit hoc ꝓpt̄ decētiam
decēs eñ eſt ꝛ honeſtū vt vir lauet ſe poſt coitū: ꝛ qꝛ
bonaꝝ mentiū eſt ibi culpā agnoſcere vbi culpa non
Ad ſecundā eſt: ꝛ qꝛ ꝯcubit⁹ ꝯiugalis raro fit ſine pctō. ¶ Secū
dū auctoritatē ſic exponimus. Cōcubitus ꝯiugalis
Ad tertium nō pōt fieri ſine culpa. i. vix pōt. ¶ Ad tertiū dicim⁹
duplex indulgentia. ꝙ duplex ē indulgentia: ſcꝫ cōceſſionis ꝛ ꝑmiſſionis
indulgētia cōceſſionis non ē de malis: ſed de mino=
rib⁹ bonis: ꝛ ſic ſumit apl̄us indulgentiā: quia min⁹
bonū eſt caſtitas cōiugalis: ꝙ̄ ꝟginalis: idulgētia ꝑ
miſſionis eſt de malis: ſicut patet in libello repudij.
Ad quartū. ¶ Ad quartū dicim⁹ ꝙ in oꝑe illo dicit̄ totus hō fie
ri caro: qꝛ ꝓpter nimiā delectationē que ibi eſt tra=
hit ſenſualitas rationē: ita vt ratio ibi vſum vel ſinde
reſis nō habeat: ſed ꝓpter hoc non eſt ibi peccatum
ſepius eñ ratio nō cogitat de diuinis nō tñ peccat:
ſimiliter ꝓphete in oꝑe illo non habēt vſum ꝓphe=
Ad vltimuꝫ tie: nō tñ peccatū. ¶ Ad vltimū dicimus ꝙ hec ē fal
ſa: erubeſcētia non eſt niſi de pctō: immo ſicut timor
eſt fuga rei nociue: ita erubeſcētia eſt fuga rei idecē
tis: res autē indecens eſt pctm̄: aut ſequela peccati:
erubeſcētia ergo eſt in coitu cōiugali ꝓpter ſequelā
pcti: ſcꝫ ꝓpt̄ inordinatū modū mēbrorū genitalium
quia eñ hō non obediuit ſuo ſuꝑiori: factum eſt vt ei
nō obediat ſuū inferius: eſt igit̄ ibi erubeſcētia ꝓpt̄
inordinatum motū q̄ fit velit nolit ratio: ꝛ eſt ſequela
ꝯ dicta ar̄. peccati: ꝛ incitat ip̄m in ſe ad pctm̄. ¶ Sed ꝯtra ꝑdi
cta nitunt̄ quidam probare ꝙ in oi coitu ſit peccatū
quia in oi coitu coniugali fit libido: ꝛ ois libido pec
Secundo catum eſt: ergo ꝛc̄. ¶ Itē in oi coitu coniugali eſt de
lectatio carnalis que mouet ad illicitū: qꝺ ꝓbat̄: qꝛ
dicit apoſtolus. video i mēbris meis legē repugnā=
tem legi mētis mee: ſed lex mēbrorū nō repugnat le
gi mentis: niſi quia delectatio carnis mouet ad illi=
citū: ergo delectatio carnis cū moueat ad illicitum
eſt illicitum: ergo eſt malum: ꝛ ita peccatum: ergo i
Tertio. omni coitu coniugali eſt peccatum. ¶ Itē illa dele=
ctatio que eſt in coitu coniugali eſt inordinata ꝛ imo
derata: ergo ibi eſt priuatio modi ſpecie ordinis: ſꝫ
malū vt dicit auguſtinus. nichil aliud ē ꝙ̄ priuatio
modi ſpeciei vel ordinis: ergo illa delectatio eſt ma
Quarto. la: ergo eſt pctm̄. ¶ Itē illa delectatiōe carnali dele
ctatur iſte in vxore ſua ꝓpter ſexū: nō enim ꝓpt̄ deū
quia ſenſualitas nō reſpicit deū: ergo illa delectatio
ne carnali fruitur iſte hō creatura: ſed frui creatura
eſt totū in ſolo malo hois vt dicit auguſtin⁹: ergo il
ꝯ hoc ar̄. la delectatio carnalis eſt malū ꝛ ita pctm̄. ¶ Sed di
citur ꝙ ibi nō eſt fruitio: qꝛ illa delectatio nō eſt vo=
lūtaria. ꝓbatur ꝙ eſt volūtaria: quia iſte tāgit vxorē
ſuam voluntarie: ergo tangere illud ſiue cognoſcere
eſt volūtariū: ſed illud tāgere eſt delectari vel dele=
ctabile: ergo illud delectari eſt voluntariū: ponat̄ ꝙ
nō eſt volūtaria illa delectatio. ¶ Si dicat̄ ꝙ illꝺ nō **Euaſio.**
eſt volūtarium: qꝛ delectat̄ velit nolit iſte ex quo co=
gnoſcit vxorē ſuā. Eadē rōne delectari i deo nō ē vo
lūtariū: qꝛ ex quo aliqs diligit deū ex charitate dele
ctat̄ in ip̄o: g̃ ſm̄ hoc delectari in deo nō eſt merito=
riū qꝺ manifeſte fīm eſt: ꝑcipit̄ ei delectare i dño ꝛc̄.
gaudete i dño ꝛc̄. ¶ Itē videt̄ ꝙ ſi delectatio carna= **Ad idem.**
lis q̄ eſt in coitu ꝯiugali nō ſit pctm̄/ nō debet diſpli
cere illi ſancto viro q̄ cognoſcit vxorē ſuā ſpe ꝓlis/ꝛ
tm̄ ꝓpter deū: qꝛ illa delectatio meritoria eſt qcqd
eſt in illo coitu ꝯiugali refert iſte vir ad deū: ſꝫ illud
meritoriū nō debet ei diſplicere: imo placere: et hoc
eſt cōtra ꝑdicta. ¶ Itē illa delectatio nō diſpliceret **Ad idem**
Ade in primo ſtatu q̄ tm̄ propter deum cognoſceret
vxorē ſuā: ergo nec huic ſctō viro: ſed diſplicere eo
ꝙ illa delectatio ſit pctm̄. ¶ Quod ſi ꝯcedat̄ aut igi **In oppoſitū**
tur eſt peccatū ſm̄ ſe/ aut propter aliud: ſi ſm̄ ſe aut
igit̄ iquātū carnalis aut inquātū delectatio: ſi iquā=
tū delectatio ergo q̄libet delectatio eſt pctm̄/ et hoc
falſum: qꝛ delectatio q̄ eſt in deū nō eſt peccatum: ſi
inquātū carnalis: ergo q̄libet delectatio carnalis ē
peccatū: ꝛ hoc iterū falſum: qꝛ dicit magiſter in ſen=
tentijs ꝙ ſancti poſt laborē delectant̄ corporaliter/
ꝛ quieſcēdo nō peccāt: ſimiliter poſt eſuriē delectan
tur/ comedēdo ꝛ nō peccāt: ſi vero ꝓpter aliud eſt il
la delectatio pctm̄/ nō pōt dici niſi propter rationē ꝛ
iterum falſum: qꝛ rationi diſplicet illa carnalis dele
ctatio in hoc ſancto viro: ſed non eſt pctm̄ ſm̄ ſe/ nec
ſm̄ aliud. ¶ Solutio. Ad primū dicimus ꝙ hec eſt **Solutio.**
falſa: in omni coitu cōiugali eſt libido: qꝛ libido non **Ad primum**
eſt q̄libet appetitus quo mouemur ad delectādum:
ſed tm̄ appetitus voluntarius vt patet in leccatore
qui quādo plenus eſt ꝛ natura nō appetit cibū/ imo
refutat adhuc comedit: ex libidine eñ ibi eſt appeti
tus hūanus. ¶ Ad ſecundum dicim⁹ ꝙ illa delecta **Ad ſecundū**
tio carnalis q̄ eſt in coitu cōiugali mouet ad illicitū
ſed nō ad illicitū ſenſualitatis: ſed ad illicitū ratiōis
vnde cum ſm̄ voluntatem rationis non velit iſte vir:
ſcꝫ illam delectationem carnalem eſſe/ non eſt ei pec
catum ſicut eſt in illo qui in quadrageſima āte horā
appetit comedere: appetit⁹ ille mouet ad illicitū: ſꝫ
non ad illicitū ſenſualitati: ſed ad illicitū rationi. vñ
ſi non ꝯſentiat ratio non eſt ei pctm̄. ¶ Ad tertium **Ad tertium**
dicimus ꝙ ſine dubio illa delectatio eſt inordinata
et immoderata. vñ concedimus ꝙ eſt malū: ſed nō ſe
quitur: ergo eſt peccatū/ nec Auguſtinus dicit tātū
malum culpe eſſe priuationem ſpeciei/ modi/ vel or=
dinis: ſed etiā malū pene: in illa ꝟo delectatione car
nali eſt malum pene: qꝛ enī hō nō obediuit ſuo ſupe=
riori/ factū eſt vt ei non obediat ſuū inferi⁹: ille ergo
pruritus carnis et fetor q̄ eſt in ſemine penales ſunt
ꝛ a peccato ſunt. vnde delectatio illa carnalis q̄ eſt a
peccato mouet ad illicitum: anima enī corrupta cor
rumpit carnem/ ꝛ caro corrupta viceuerſa corrūpit
aīam. ¶ Ad quartum dicimus ꝙ ibi non eſt fruitio: **Ad quartū.**
qꝛ ſine dubio fruitio debet eſſe voluntaria/ ꝛ nō valet
hec argumentatio: hoc tangere eſt volūtariū: ꝛ hoc
tangere eſt delectari: ergo delectari eſt volūtarium:
tu cognoſcis coriſcum/ coriſcus eſt veniēs: g̃ tu co=
gnoſcis veniētē: vel pōt hoc diſtingui/ delectari eſt **Alr̄ pōt dici**
voluntariū: quia delectari poteſt tantum reſpici pro
illo actu cui annexa eſt delectatio/ vel ꝓ toto/ primo

Ayuntamiento de Madrid

vera/ſcd̄o falſa: p hoc patet ꝙ nō eſt ſimile de dele-
ctatione carnali et de delectatione q̄ eſt in deo: qꝛ in
delectatiōe carnali actus ille cui annexa eſt delecta
tio tm̄ eſt voluntarius ꝛ nō delectatio: ſed in delecta
tione q̄ eſt in deo ꝛ ip̄m diligere eſt voluntariū ꝛ ip̄a
Notandum. delectatio. ¶ Sciēdum tamē ꝙ delectatio nō eſt p
p͛e a volūtate: ſed paſſio eſt q̄ eſt a motu: ſicut dele-
Ad aliud. ctatio q̄ eſt in guſtu a dulcedine mellis eſt. ¶ Ad il-
lud quod obijcit ꝙ cū delectari ſit meritoriū: q̄re di
ſpliceat iſti ſancto viro: dicimꝰ ꝙ delectari nō eſt me
ritoriū niſi gratia actꝰ cui annexa eſt delectatio: vñ
Ad vltimū nō oportet ꝙ delectatio placeat. ¶ Ad vltimū dici
mus ꝙ in adā ante pctm̄ nō eſſet carnalis delectatio
inordinata. vñ nō diſpliceret ei: ſed in iſto ſancto vi-
ro eſt inordinata ꝛ mouet ad illicitū: vñ recte diſpli-
cet ei: tñ debet ei placere: quia hmōi ſtimuli ſicut fo-
mes ꝛ primi motus ꝛ pruritꝰ carnis remāſerunt in
hoīe ad cōſeruationē hūilitatis: et hmōi ſignificata
Figura. ſunt p iebuſeos quos nō poterant eijcere filij iſrael
de terra ſua: ſed fecerūt eos tributarios: ſimiliter et
nos hmōi ſtimulos debemꝰ facere tributarios vt ab
eis accipiamꝰ tributū accipiamꝰ hūilitatē ꝛ merita
qbꝰ meremur reſiſtēdo eis: dicit aūt magiſter in ſen
tētijs ꝙ delectatio q̄ eſt i coitu quo cognoſcit aliqs
vir ſanctꝰ vxorē: ſicut delectatio in comedēdo poſt
ꝯ hoc ar. eſuriē nō eſt pctm̄ niſi ſit imoderata. ¶ Sed hoc ni-
chil videt͛ eſſe: qꝛ delectatio illa ſm ſe bonū quoddā
eſt: ḡ itētio illiꝰ bona: ē qꝛ intētio boni bona ē: ḡ ſiue
moderate ſiue imoderate intēdat͛ ſemp bona eſt: er-
Secundo. go ſi ſit imoderata tñ bona ē: ꝛ ita non ē pctm̄. ¶ Itē
illa delectatio eſt in pte brutali aīe in qua non ē pec-
catū: ergo ſeu ſit moderata ſiue immoderata: dūmo
Solutio. do maneat i brutali vi nō ē pctm̄. ¶ Ad hoc dicimꝰ
ꝙ tūc dicit͛ illa delectatio imoderata qñ vis ꝯcupi-
ſcibilis brutalis trahit hūanā volūtatē ad appetēdū
in q̄ delectat͛ ip̄a: ꝛ tūc eſt illa delectatio peccatum:
tūc eñ hō fit brutalis cū ſic vnitur vis ſupior brutali
vis ei ſupior nō delectat niſi in deo ꝛ diuinis: q̄diu
ergo illa delectatio iminet i ſuis finibꝰ: ſcʒ i brutali
nō pmixta volūtati hūane nō ē pctm̄: quātūcūq3 intē
Figura. ſa ſit: tūc eñ aque inferiores diuiſe ſunt ab aqs ſupe
rioribus p firmamentum ꝟtutū poſitū quaſi in me-
dio: ſed ſi coniungant͛/ tunc eſt peccatuʒ: quod fit qñ
qō incidens. vis inferior trahit ad ſeruim ſupiorem. ¶ Sed queri
pōt cū homo per vim ſupiorem cōmunicet cū ange
lis ꝛ per vim inferiorē cū brutis: ꝛ bruta ꝛ angeli in-
finitā videant͛ habere diſtātiā: qualiter eſt hoc ꝙ vis
Solutio inferior trahit ſupiorē. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ totus
ſanctus hō eſt ſicut qdā ciuitas ordinata: ſupiores
eñ vires dicunt͛ regere inferiores ꝛ debent eis pro-
uidere. vñ cum inferior vis appetit ſibi neceſſarium
trahit naturaliter ſupiorē ad ſui ꝓuiſionē: ſicut cum
viſus accepta magnitudine celi trahit intellectū ad
cōtemplandū inuiſibilia dei: intellectus eñ mouet͛
mediante ſenſu: ſupior autem vis tracta ad prouiſio
nē vi ſepe inferioris delectat͛ in eo in quo vis iferior
delectat͛: ꝛ hoc eſt qd̄ dicit beatꝰ iacobꝰ: vnuſqſq3 tē
tatur ꝯcupiſcētia ſua attractꝰ ꝛ illectꝰ: vñ iſta ꝯcupi
ſcētia fere totū mūdū inuoluit: vñ marie de hac con
Iob. querūt͛ ſcti. vñ iob: peat dies in qua natꝰ ſum; ꝛ iere.
Ieremias. Maledicta dies in qua natus ſum/ ꝛ apſus: infelix
hō/ quis me liberabit de corpore mortis huiꝰ? vnde
primi motus ſurgētes ex hac cōcupiſcētia repͥmē
di ſunt valde: quia beatus q̄ tenebit et allidet paruu
los ſuos ad petram: remanet tantum primus motꝰ
poſt baptiſmum i quo totaliter ſanctificatur anima
ꝓpter tria: videlicet ꝓpter exercitiū vt habeamus
cum quo pugnemus: etiam ꝓpter victoriam ꝛ tribu
tū/ ad conculcandos iebuſeos mereamur ꝛ propter
humiliationē. vnde ad conſeruandum hūilitatē: ha-
buit Paulus ſtimulū carnis. ¶ Obijcit͛ de hoc qd̄ ꝯ aliud ar.
dicit Beda ſuper illum locum euangelij. Nuptie fa
cte ſunt i chana galilee: dicit eñ ꝙ ſi nuptijs aliqua
ineſſet macula/ nunq̄ dñs preſentia ſua et ſignorum
ſuorū initijs eas conſecraſſet nichil videtur dixiſſe:
qꝛ dñs ſemper interfuit ad loca illa vbi erant pecca
tores. vñ dicit. ¶ Non veni vocare iuſtos: ſed pctō- Confirmat͛.
res: ꝓpter etiā pctōres faciebat ſigna vt ipi conuer-
terent ad fidem: ſicut ait apoſtolus: lingue in ſignuʒ
ſunt non fidelibus: ſed infidelibus. Intrauit etiā do
mum ſymōis qui peccator erat ibiq3 excellētiſſimū
miraculū fecit quando beate magdalene ꝓfluxu la
chrymaꝝ dedit ꝙ lachrymis lauit pedes dñi ꝛ capil
lis exterſit. ¶ Si dicatur ſicut quidam dicūt ꝙ illa Euaſio.
cōditionalis ꝓbabilis eſt nō neceſſaria. ¶ Eadē ra- ꝯ hoc ar.
tione ꝓbabilis debet eſſe hec: ſi ſymon pctōr fuiſſet
dñs nō intraſſet ad eū. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ Beda Solutio
neceſſariū dixit: loquitur eñ contra caſthaſtrigas q̄
deteſtabantur nuptias: quidam eñ heretici dicebāt
omnem luxuriam licitam eſſe: quidam nullā. Domi
nus autem inuitatus fuit ad nuptias/ ꝛ illi qui inui-
tantur ad nuptias ad cōfirmationē ꝛ approbationē
nuptiarum inuitantur. vnde dñs nullomodo inter-
fuiſſet ſi nuptie eſſent peccatum: quia cōfirmauit ſo-
lēniſando cum alijs. vnde nō eſt ſimile de ſymone: et
ſi enim peccator eſſet dñs tantum intrādo ad ipſum
non approbauit peccatum ſuū: ſed inuitatus fuit ad
prandendum vel ad prandiū: quod non eſt peccatū.

¶ Tertia queſtio.

¶ Utrum in omni matrimonio ſint
illa tria bona.

Dicto que ſunt bona matrimonij/ ꝛ q̄lit͛ ex
cuſent coitū coniugalem a pctō: dicēdum
eſt vtrū in oī matrimonio ſint illa tria bo- Alia q̄ſtio
na/ ꝛ ſolet q̄ri vtrū in matrimonio īfideliū
ſint illa tria bona: de hoc dicēdū eſt qñ dicet͛ de ma-
trimonio infideliū. Sed nūc queritur quando vxor Alia q̄ſtio.
alicuius vouet ante carnalē copulā ꝙ intrabit clau-
ſtrū vtrū in illo matrimonio ſint illa tria bona. ¶ Et Ar ꝙ non.
videt͛ ꝙ non ſit ibi bonū prolis: quia iſta tenet͛ itra-
re clauſtrū ante carnalē copulā: ergo tenet͛ nō coire
ergo ibi tenet͛ carere bono prolis: ergo ibi eſt cōtra
riū bono ꝓlis: ergo ibi nō eſt bonū ꝓlis: ſed matri-
monium principaliter inſtitutum eſt ꝓpter bonum
prolis: ergo eſt de eſſentia matrimonij: ḡ non pōt ſe
parari a matrimonio: ergo cū ibi ſit matrimoniū ibi
eſt bonū prolis. ¶ Item videt͛ ꝙ ibi non ſit fides: qꝛ Secundo.
duplex eſt fides ſcʒ deſpōſatiōis vt ſcʒ nō trāſeat ad
alia vota. ꝛ fides thori: ſed ibi non eſt fides thori: qꝛ
iſta non tenet͛ viro reddere debitum: cū teneatur nō
coire propter votum: ergo ibi non eſt ſm bonum ma
trimonij. ¶ Item. mulier non habet poteſtatem ſui Tertio
corporis: ſed vir: ergo ſi vir petat debitum ab iſta te
net͛ ei reddere: ḡ tenet͛ coire ꝛ tenetur non coire pro
pter votum: ergo eſt pplexa cū teneat͛ ad oppoſita.
¶ Itē. aut hec mulier ī aliq̄ ē obligata huic viro: aut Quarto.

Ayuntamiento de Madrid

in nullo. ſi in aliquo in nullo potiꝰ ꝙ̄ in eo quod exigit iuſticia: ergo in redditione debiti: ergo tenet̄ ei reddere debitū: ⁊ inde vt prius. ſi in nullo eſt obligata: ergo ibi eſt nullum vinculum: ergo non eſt matrimoniū. et hoc falſum: imo durat matrimoniū quouſqꝫ ipſa aſſumat habitum: et facta ſit ſanctimonialis.

Quinto. ¶ Item. ponatur ꝙ vir eius corrumpat eā per violentiā ¶ Queritur vtrum teneatur remanere ⁊ videt̄ ꝙ ſic: quia matrimoniū conſummatū eſt per carnalē copulationem: ergo non poteſt intrare clauſtrū niſi de conſenſu viri. ergo non poteſt fieri ſanctimonialis. ¶ Sed ſi hoc punitur in eo in quo nō peccauit.

Alia q̄ſtio.

Ar. ꝙ ſic.

In oppoſitū

Secundo ¶ Item. canon determinat ꝙ ſi infra duos menſes non intrauerit clauſtrū teneretur remanere cum viro: ſed videtur ꝙ male determinet: quia ſuper hunc locū: prima ad Cor. Si dormierit vir mulier libera ta eſt a lege: ſed cui vult nubat. dicit Auguſtinꝰ. Nō eſt licitū determinare quod apoſtolus non determinat. dicit em̄ generaliter: cui vult nubat: nō dicit ſecūdo vel tertio vel quarto. vnde nec ſecūde nec terne nec quarte nuptie peccatum fuit. ſi ergo nō licet determinare quod apoſtolus nō determinat: multo fortius non licet determinare quod deus nō determinat. ergo nō licet determinare pape vel alicui cōſilio tempus reddendi debitū/cū deus nō determinet.

Auguſtinꝰ.

Solutio. ¶ Solutio. ad hoc dicitur cōmuniter ꝙ vxor q̄ vouet ꝙ intrare velit clauſtrū ante carnalē copulaꝫ in nullo obligata eſt viro ſuo niſi in hoc ꝙ non debet trāſire ad vota alia. vnde non tenetur ei reddere debitum.

Aliter dicit. ¶ Sed nos dicimꝰ ſm̄ ea que predicta ſunt ꝙ in illo matrimonio ſunt illa tria bona matrimonij que dicta ſunt: ſed ſunt ibi ſm̄ exigētiam. matrimoniū em̄ quantū in ſe eſt exigit illa tria bona. vnde dicimus ꝙ hec tenetur reddere debitum non abſolute: ſed ſaluo iure ſuperioris. vnde etiā poſt carnaleꝫ copulā non tenetur reddere debitum: niſi ſaluo iure ſuperioris. vnde ſi ante altare ſit et velit recipere corpus chriſti non tenetur ei tunc reddere: ſed ante carnalē copulam facto voto de intrando clauſtrum maius eſt ius ſuperioris.

Ad primum ¶ Ad primū ergo dicimꝰ ꝙ in illo matrimonio eſt bonū prolis ſm̄ exigentiā. et concedimus ꝙ iſta tenetur coire: ſed non ſimpliciter et abſolute: ſed ſaluo iure ſuperioris. tenet em̄ vinculum matrimoniale vſqꝫ ad illum punctum in quo illa ſuſcipiet habitū ⁊ ſit ſanctimonialis

Per hoc ad ſecundū. ¶ Soluimus ergo ad primū ⁊ ad ſecūdū per interemptionē huius: iſta tenetur nō reddere debitū.

Ad tertium ¶ Ad tertio obiectū dicimus: ꝙ iſta nō eſt perplexa: quia ad illud quod dei eſt tenetur ſimpliciter et abſolute: quia illa obligatio que ad deum eſt non recipit ſuſpenſionem vel conditionem. vnde iſta non ſunt contraria: iſta tenetur ſimpliciter et abſolute intrare clauſtrū: iſta tenetur reddere debitum ſaluo iure ſuperioris.

Ad quartū. ¶ Ad quartū patet ſolutio ꝑ p̄dicta.

Ad quintū. ¶ Ad quintū dicimus: ꝙ hec que corrupta eſt per violentiā tenetur remanere cū viro ſuo: nec poteſt itrare clauſtrū viro viuēte: niſi mutuo conſenſu vterqꝫ intret: vel ſi alter remanet ꝙ nulla ſit ſuſpicio de fornicatiōe eiꝰ. Si aliqua virgo corrumpatur per violentiā nō pōt conſecrari inter virgines: tamen ex hoc nō punitur proprie loquendo: quia ꝗ̄uis deberetur ei aureola ⁊ modo non debeatur: tamen nichil amiſit de ſubſtātia premij: quia aureola nō eſt de ſubſtantiali p̄mio: nec de ſubſtantiali augmento premij: tamē hec que corrupta eſt per violentiam: debet penitere ſi negligens fuit ꝙ non intrauit clauſtrum ante carnalē copulā.

¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ canon bene poteſt aliquid determinare in iure diuino: dūmodo determinet ſm̄ exigentiam iuris diuini. vnde cum diuinum ius dicat. Quicquid vouiſti deo ne moreris reddere: diſplicet deo īfidelis ⁊ ſtulta promiſſio. ex iure diuino tenetur iſta ſtatim reddere debitum viro ſuo: niſi aliquid impediat: ergo ex quo ad ſtatim obligata eſt: multo fortius poſt duos menſes: ergo conſentaneum eſt ſpacium duorum menſiū iuri diuino: ne igitur alteruter cōiugum ex odio vel ex aliqua alia cauſa frauduleter differat reddere debitum: ſtatuit canon ⁊ bene ſpacium duorum menſium: ita ꝙ ſi nō intret clauſtrum tenetur poſtea ⁊ ſimpliciter ⁊ abſolute reddere debitum. Ad vltimū.

¶ De libello repudij.
¶ Quintum capitulum.

Quinto capitulo: dicto de bonis matrimonij: dicendum eſt de libello repudij: quia contrarius erat tertio bono matrimonij: ſcꝫ ſacramēto quod exigit inſeparationē libellus aūt repudij ſeparationē. Erat aūt libellus repudij charta q̄dā in qua vir ſcribebat cauſas propter quas volebat repudiare ſponſam ſuā. Libellus repudij.

¶ Circa iſtā q̄ſtionē primo videndū eſt/ vtrū libellū repudij dare ſit pctm̄: ⁊ an ducere ſecūdā viuente prima eēt pctm̄. Secūdo an repudiata poſſit recōciliari priori viro? ꝙ dare libellū repudij eſſet mortale peccatū probatur per hoc ꝙ erat contra tertiū bonū matrimonij/ſcꝫ contra ſacramentū. Prima q̄o. Ar. ꝙ ſic.

¶ Item. cōmunis cōceptio clamat: quos deꝰ cōiunxit/homo nō ſeparet ⁊ hoc de iure naturali: q̄ illi qui cōiuncti ſunt auctoritate diuina nō ſeparent̄ auctoritate humana: ergo dare libellum repudij erat peccatū mortale Secundo.

¶ Sed cōtra dicit auctoritas: error cui nō reſiſtitur approbatur: ergo cū Moyſes cuiꝰ erat reſiſtere nō reſiſteret huic errori: approbat illum: ergo particeps erat peccati illorꝫ: ergo Moyſes peccabat mortaliter: ſi dare libellum repudij erat peccatū mortale. In oppoſitū

¶ Ad idem facit illa auctoritas. Qui culpā nō redarguit videtur cōſentire culpe. Secundo.

¶ Sꝫ ſolutio: ꝙ iſte due auctoritates intelligende ſunt quādo prelatus debet ⁊ pōt vtiliter reſiſtere ⁊ redarguere: ſꝫ Moyſes huic errori nō poterat vtilit̄ reſiſtere: q̄ multitudo erat i cauſa: ſicut eccleſia modo nō poteſt reſiſtere vtiliter militibꝰ qui detinēt decimas: q̄ ſi reſiſteret maius malū accideret in eccleſia Solutio ad iſta.

¶ Sed iterū obiicitur in xxiiij. deuterono. dedit Moyſes legē de libello repudij: ⁊ dedit in manu ipius: ⁊ dimittat eā de domo ſua: hāc legē habuit Moyſes a ſpūſancto: ergo qui dabat libellū repudij dabat eū ſm̄ legē datā a ſpūſancto: ergo nō peccabat Item arguit

¶ Item in libello repudij reſcribebat cauſas repudiās: propter quas repudiabat vxorē/⁊ oportuit vt libellū illū portaret ad iudicem: q̄ in. xxij. deuterono. dicit̄: ꝙ ſi vir vxori obiiciat crimen peſſimū vitiū/ ſcꝫ ꝙ nō inuenit eam virginem: ſi pater et mater puelle corā iudicibꝰ ferant ſigna virginitatis/tenet̄ ad ſatiſfaciēdū de diffamatione: ⁊ inſuper condēnabitur. c. ſicl' is argēti. ⁊ ſiverum eſt quod obiecit lapidabatur mulier. ex hoc patet ꝙ in lege crimen peſſimū fuit aliquam defloratri Secundo.

Ayuntamiento de Madrid

ente matrimoniū. de hoc etiā dicit Auguſtinus: ꝙ cū malus auctoꝛ et reus iudicentur ad paria in cauſis matrimonij non iudicentur ad paria. quod patet in pꝛedicto iudicio: quia vir puniebatur tantū pena pecuniaria et verberibus et cogebatur vxoꝛem illā mulier autē lapidabatur et pꝛopter dignitatem viri mulier em̄ ſubiecta eſt viro: magꝭ em̄ peccauit: quia peccauit in deum et pꝛoximū: quia fecit peccare virum offendendo ipm̄: quia non inuenit eam virginē. videtur ergo ſm hoc ꝙ ille qui repudiabat vxoꝛem libellum repudij deferebat ad iudicem. ⁊ ſi iudex iudicabat illas cauſas eſſe ſufficiētes: dimittebat vxoꝛem: ergo ſm ſentētiam legis iuſte datam pꝛo ſe vir dimittebat vxoꝛem. ergo non peccauit dando libellum repudij.

Tertio.

¶ Item. videtur ꝙ non peccauit ducēdo aliam vxoꝛem: quia dicit Auguſtinus de duabꝰ vxoꝛibus: quando mos erat peccatum non erat: ſed mos erat repudiata pꝛima/ ducere ſecūdā. ergo nō erat peccatum.

Quarto.

¶ Item. ducere ſecūdā non eſt peccatum ſm ſe: et permittebatur ſm legem: ergo erat licitum. ergo non erat peccatum.

Solutio.

Triplex permiſſio ꝯceſſionis idulgētie et tolerātie.

¶ Solutio. triplicem diſtinguit magiſter permiſſionē. eſt em̄ permiſſio conceſſionis: quando ſcꝫ permittitur aliquid qđ in caſu eſt melius ꝗ̄ eius oppoſitum: ſicut cum permittit aliquis abbas alicui monacho comedere carnes cum alijs: ⁊ hoc melius eſt ꝗ̄ ſingulariter viuere coꝛam alijs. ¶ Et eſt permiſſio indulgentie quādo permittitur aliquid licitum cuius oppoſitū melius eſt: ſicut permiſit apoſtolus ſecundas nuptias dicens. Moꝛtuo viro nubat mulier cui voluerit in dño: cum tamen melioꝛ eſſet continentia vt valoꝛis. ¶ Et eſt permiſſio tolerantie que dicitur permiſſio comparatiua quando permittitur aliquod peccatū moꝛtale. et hoc permiſit Moyſes diuoꝛtiū fieri per libellum repudij: ⁊ ducere aliaꝫ ne fieret homicidiū iudei em̄ cum eſſent carnales valde luxurioſi erant ⁊ pꝛoni ad interficiendum vxoꝛes: quando volebant habere alias. vnde permiſit Moyſes diuoꝛtium: ne fieret homicidiū.

Ad pꝛimū

¶ Ad pꝛimū ergo dicimus: ꝙ lex de libello repudij quedā tolerabat: ſcilicet ſeparationem: et quedā ligabat: tamen ſub conditione: ſcꝫ ab hoc vt ſi aliquis vellet dimittere vxoꝛem non dimitteret niſi ſm cauſas ſcriptas in libello repudij.

Lex de libello repudij erat a ſpūſcō

Dicimus ergo ꝙ hec argumētatio nō valet/ vir dedit libellum repudij ſm legem datam a ſpirituſancto: ergo non peccabat. dabat em̄ ſm legē: id eſt ſm tolerantiam legis: non ſm iuſſum legis vel auctoꝛitatem: quia ſi ſic/ non peccaret.

Ad ſecundū

¶ Ad ſecundū dicimus: ꝙ non valet hec argumentatio. ſm ſententiam datam pꝛo ſe vir dimittebat vxoꝛem: ergo nō peccabat: quia iudex nō dicebat in illa ſententia: ꝙ vir poſſit dimittere vxoꝛem: ſed ꝙ vir poſſet ſine pena legali: ſicut ſi litigarent ſacerdotes cōtra milites de decimis: iudex non daret ſententiam pꝛo militibus: ꝙ ipſi poſſent detinere decimas: ſed diceret ſacerdotibus ꝙ tacerēt: ⁊ non punirent milites ne maioꝛ ſciſſura fieret.

Ad tertium

¶ Ad tertiū dicimus: ꝙ hec auctoꝛitas Quando mos erat: intelligitur quantū ad illas perſonas cum quibus diſpenſatum fuit: ꝙ plures haberent. ſicut cum regibus et patriarchis: ſed cum plebe nunꝗ̄ diſpenſatum fuit.

Ad quartū.

¶ Ad quartum dicimꝰ: ꝙ licet ducere ſecundā/ viuente pꝛima: ſm ſe non ſit malum: tamen eſt malum in ſe. vnde illicitum non per diſpenſationem: ſicut dictum eſt.

Item arguit

¶ Adhuc pꝛobatur ꝙ Moyſes peccauit permittendo dari libellum repudij: quia dicit apoſtolus. Nō ſunt facienda mala: vt veniant bona: ergo non ſunt toleranda mala minoꝛa ne veniant maioꝛa: quia ſi tolerentur mala magna ne veniant maioꝛa mala.

Secundo.

¶ Item. pꝛobat per verbum dñi in. xix. mathei: ꝙ qui dabat libellū repudij dupliciter peccauit: ſcilicet ſeparādo ſe ab vxoꝛe ſua et ducendo aliam: phariſeis em̄ tentantibus ⁊ querentibus: ſi licet homini quacūꝗ̄ ex cauſa dimittere vxoꝛem ſuam/ reſpondens: quia non legiſtis: quia qui fecit homines ab initio maſculos ⁊ feminas fecit eos: et dixit. pꝛopter hoc relinquet homo patrem ⁊ matrem: et adherebit vxoꝛi ſue/ ⁊ erūt duo in carne vna. itaꝗ̄ iam non ſunt duo: ſed vna caro: quos ergo deus coniunxit homo non ſeparet. et per hec verba domini patet ꝙ peccabant ſeparādo ſe ab vxoꝛibus.

Tertio.

¶ Item cū quererent: quare Moyſes mandauit dari libellum repudij et dimittere? reſpondit: quoniā Moyſes ad duriciam coꝛdis veſtri permiſit vobis dimittere vxoꝛes veſtras/ ab initio autē non fuit ſic. dico autē vobis ꝙ quicunꝗ̄ dimittit vxoꝛem ſuam ⁊ aliā duxerit/ mechatur: et qui dimiſſam duxerit/ mechaẗ. patet ergo ꝙ ducendo alias peccabāt moꝛtaliter. patet ⁊ per hoc ꝙ lex illa de libello repudij fuit in comparatione comparatiua: hoc em̄ pꝛobat dominus per legem datam ab initio dicit em̄ ab initio vna fuit vniꝰ/ ſcilicet eodem modo. per hanc pꝛobationē domini pꝛobatur: ꝙ lex illa que eſt in decimoquarto deuterono. De multitudine vxoꝛum regis fuit in comparatione comparatiua: ergo peccauit moꝛtaliter Dauid ꝗ plures habuit.

In oppoſitū

¶ Sed contra. In ſtatu in quo plures habuit placuit deo: ꝗ non peccauit habendo plures.

Solutio ad pꝛimū.

Nota.

¶ Solutio. Ad pꝛimū dicimus: ꝙ non valet hec argumētatio. non ſunt facienda mala vt veniant bona: ergo non ſunt toleranda mala ⁊c̄. quia qui facit malum ipſe peccat: ſed qui tolerat mala non peccat/ cum nō poſſit vtiliter reſiſtere.

Ad ſecundū

¶ Ad ſecundum dicimus: ꝙ ſicut lex de libello repudij fuit in permiſſione comparatiua: ita lex de vxoꝛibus regis fuiſſet incomparatiua: niſi diſpenſatum eſſet cum regibus/ ſed cum plebe non fuit diſpenſatum: ſicut dictum eſt.

¶ Utrum repudiata poſſit redire ad pꝛimum maritum.

¶ Secunda queſtio.

Ar. ꝙ ſic.

SEcundo queritur de repudiata/ vtrū poſſit redire ad pꝛimū maritum? ¶ Uidetur ꝙ ſic: quia dicitur in. xxiiij. deuterono. De repudiata cum egreſſa alterum maritum duxerit/ et ille quoꝗ̄ dimiſerit eam: dederitꝗ̄ ei libellum repudij: maritus certe moꝛtuus fuerit non poteſt pꝛimus maritus recipere eam in vxoꝛē: quia polluta eſt: id eſt abominabilis facta eſt coꝛam deo: nec peccare facias terram tuam quā dominꝰ deus tuus dederit tibi poſſidendam. ex hoc datur intelligi: ꝙ ſi non duxiſſet alterum maritum poſſet redire ad pꝛioꝛem virū.

In oppoſitū

¶ Sed obijcitur contra hoc quod dictum eſt. Non poterit pꝛioꝛ maritus eaꝫ recipere in vxoꝛem quod cōſtat: qꝛ cū repudiata duxerit alterū maritū peccauit moꝛtaliẗ: et nullū fuit matrimoniū illud de iure: quod ſi eſſet non diceret polluta et abominabilis facta coꝛā deo: ergo durabat matri=

Ayuntamiento de Madrid

moniū cū priori viro: ſi matrimoniū exigit īdiuiduā
vite conſuetudinē: ergo de iure matrimonij tenebaᷓ
Secundo. vir illā recipere ſi illa vellet redire. ¶ Item. eadem
ſunt moralia in noua le. ⁊ ve. ſed in noua lege mora=
le eſt: ſi penitet īdulge. vnde cū queſiuiſſet petrus a
dn̄o quotiēs in me peccauerit frater meꝰ: ⁊ dimittā
ei vſqꝫ ſepties rn̄dit dn̄s / non dico ſepties: ſed vſqꝫ ſe
ptuagies ſepties. ergo īveteri lege morale erat hoc
ſi penitet indulge: ğ ſi repudiata penitebat de hoc:
ꝙ nupſerat alij / debebat vir īdulgere. ğ debuit eam
Alia q̄ſtio. recipere. ¶ Queritᷓ etiā vtrū repudiate licitū eſſet
Ar. ꝙ ſic. ſm legem ducere alterū maritū: videtᷓ ꝙ ſic: qꝛ lex
dicit: cū egreſſa alteꝝ duxerit virū. ex hoc innuitᷓ ꝙ
lex ꝑmittat eā ducere alterū maritū: ⁊ ita hoc licitū
In oppoſitū erat ſm legē. ¶ Sed contra. lex puniebat eā: qꝛ du=
cebat aliū maritū: non potuit eni redire ad priorē vi
rum: ⁊ polluta ⁊ abominabilis fiebat ducendo aliū.
Secundo. ergo non erat licitū ſm legem ducere aliū. ¶ Item
obijcitᷓ de hoc quod dicitᷓ: nō peccare facias terrā ⁊c̄
videtᷓ enim ꝙ non recipiendo / maius eſſet pctm̄: qꝛ ſi
non poterant retinere ⁊ coibant peccabant mortalitᷓ
Solutio. cū matrimoniū eſſet inter ipſos. ¶ Solutio. Ad pri
Ad primum mum dicimus ꝙ iuſticia matrimonij exigeret ꝙ vir
reciperet eam niſi prohibitū fuiſſet: ſed qꝛ prohibue
rat non poterat eam recipere: ſicut ſi prohibitū eſſet
michi non dare elemoſinā huic indigēti iuſticia exi=
Ad ſecundū ret ꝙ darem ei: niſi prohibitū fuiſſet. ¶ Ad ſcd̄m di
cimus ꝙ virtutes que ſunt q̄ꝫtū ad deū non mutantᷓ
virtꝰ q̄ eſt ad nec q̄ꝫtū ad eſſentiā: nec q̄ꝫtū ad motus: ſed virtutes
ꝓximū muta que ſunt q̄ꝫtū ad proximū licet nō mutentᷓ q̄ꝫtum ad
tur ſm ſuos eſſentiā: tn̄ mutantᷓ q̄ꝫtū ad motꝰ. vnde aliq̄d eſt mo=
motus. tus iuſticie in noua lege qđ non erat motꝰ iuſticie in
veteri. vnde non erat motus iuſticie: ꝙ repudiata q̄
aliū duxerat viꝝ reciperetᷓ a priore. lex eni prohibue
rat in onus penā vtriuſqꝫ: vterqꝫ eni peccauerat con
tra matrimoniū: ⁊ ille repudiādo ⁊ illa aliū ducēdo
lex eni vetꝰ duris fuit in flagellū: in ſupbis in frenū
Ad tertium rudibus in pedagogū ꝑfectis in ſignū. ¶ Ad tertiū
dicimus ꝙ licitū fuit ſm legem repudiatā aliū du=
cere. i. lex nō puniebat eā more adultere: qꝛ non lapi
dabatᷓ: ſed puniebat ſpūaliter: qꝛ non poterat redire
ad primū virū: lex eni aliqn̄ puniebat corporalitᷓ: vt
adulterā lapidādo: aliqn̄ pena pecuniaria vt illi qui
impoſuit vxori crimen peſſimū quod nō poterat pro
Ad vltimū. bare. ſ. repudiantē. ¶ Ad vltimū dicimꝰ ꝙ ſic intel=
ligendū eſt nec peccare facias. i. vt ſcias non pecca
ꝯ aliud arᷓ. re. vt alij terreantᷓ a dandis libelli repudij. ¶ Cōtra
illud qđ dictū eſt repudiata q̄ duxerat aliū virū: non
poterat redire ad priorē virū: qꝛ polluta ⁊ abomina=
bilis facta fuit: proptᷓ hoc ꝙ duxerat aliū virū: videtᷓ
eſſe quedā intlinearis q̄ dicit: polluta facta eſt iudi=
cio eius q̄ polluit. i. repudiauit: ğ ex repudiatione fa
ꝯ illā gloſam cta eſt polluta: nō ex eo ꝙ duxerit aliū. ¶ Sꝫ videtᷓ
arguitur. illa intlinearis nichil dicere: muliere eni inuita re=
pudiauit eā vir: ğ ipſa nō peccauit ī repudiatione. ğ
Solutio. vir non polluit repudiādo. ¶ Ad hoc dicimꝰ ꝙ illa
intlinearis moralis eſt: et ſumitᷓ de quadā virginali
moralitᷓ ī qua dicitᷓ ꝙ mulier quā vir repudiat eſt ter
rena actio: hāc polluit vir ſuo iudicio: eo eni ipſo ꝙ
eā repudiat / pollutā iudicat: ⁊ terrena actio non pōt
nec debet redire ad priorē viꝝ: qꝛ nemo mittens ma
num ad aratꝝ ⁊ aſpiciēs retro aptꝰ eſt regno dei. illa
ergo intlinearis nō eſt lr̄aris: ſed moralis. ad lr̄am

ei polluta ⁊ abominabilis fiebat mulier: qꝛ ducebat
aliū: ⁊ ꝙ ita ſit patet ꝑ illud qđ dicit dn̄s. Iere. iij. c.
Si dimiſerit vir vxorē ſuā ⁊ recedens ab eo duxerit
aliū nunq̄d reuertetᷓ ad eā vltra: nunq̄d non polluta
eſt ⁊ contaminata eſt mulier illa: tu aūt fornicata es
cū amatoribꝰ multis: tn̄ reuertere ad me. per hoc pa
tet ꝙ ſicut polluta dꝛ aīa cū fornicata eſt cū amatori
bus multis demonibus: ſic mulier repudiata pollu
ta dicebatᷓ cū polluta fuit ab alio. patet etiā differen
tia inter libellū repudij matᷓialē ⁊ ſpūalē: qꝛ in libel
lo repudij matᷓiali ſi mulier repudiata duxerit aliuꝫ
non pōt redire ad primū virū: ſed in libello repudij
ſpūali ſi oībus demonibꝰ fornicata ſit aīa redire pōt
ad deū in preſenti. ¶ Sꝫ obijcitᷓ de illo qđ dꝛ ī eodē Iteꝝ arguitᷓ
capi. loquitᷓ eni dn̄s in tertio Iere. de regno decē tri
buū ⁊ regno duaꝝ tribuū tanq̄ꝫ de duabus meretri=
cibus: dicit ğ vidit preuaricatrix ſoror eiꝰ iuda: qꝛ ꝓ
eo ꝙ mechata eſſet aduerſatrix iſrael: abieciſſem eā
et dediſſem ei libellū repudij: ⁊ non timuit. ex hoc ğ
videtᷓ ꝙ dn̄s dederit libellū repudij. ¶ Sed contra In oppoſitū
rium habetᷓ in. l. yſa. vbi dicit dn̄s: quis eſt hic liber
repudij mr̄is vr̄e quo dimiſi eā? quaſi dicat: ego non
dedi ei libellū repudij. ¶ Sed ad hoc dicimꝰ ꝙ ſpō Solutio.
ſus ſpūalis. ſ. deus adeo benignꝰ eſt ꝙ nulli aīe dat
libellū repudij: ſed cū aīa prior deū repudiat: deus
ſcđo eā repudiat. quod ğ dicitᷓ in yſa. itelligendū eſt
ꝙ deus nō dat primo libellū repudij: loquitᷓ eni con
tra iudeos q̄ dicebant ꝙ deus prior repudiaret eos
et hoc non eſt veꝝ / repudiauit tn̄ eos ſcđo proptᷓ pec
cata ſua repudiati ſunt vſqꝫ in finem ſeculi nec vnq̄ꝫ
repudiauit quantum in ipſo fuit.

¶ De impedimentis matrimonij.

¶ Sextum capitulum.

Sexto capitulo intᷓ queſtiones de mr̄imo
nio: dicendū eſt de īpedimentis mr̄imo= De impedi=
nij: quorū quedā ſunt ſubſtantialia: que= mentis mr̄i=
dam accidentalia. Subſtātialia ſunt que monij.
oī tēpore īpediunt mr̄imoniū. Accidēta=
lia vero in aliquo caſu īpediunt: in aliquo non. ¶ Pri=
mo dicendū eſt de ſubſtantialibꝰ que mr̄imoniuꝫ ꝯ=
hendum īpediunt ⁊ ꝯtractū dirimunt / ⁊ primo de di=
ſpari cultu / de quo dicit apl's ceteris. Ego dico nō
dn̄s ſi quis fratᷓ vxorem habet infidelē ⁊ hec conſen
tit habitare cū illo non dimittat illā: ⁊ ſi qua mulier
habet viꝝ infidelem: ⁊ hic conſentit habitare cū illa
non dimittat viꝝ: ſctificatus eſt eī vir infidelis ꝑ mu
lierem fidelem. ¶ Sed videtᷓ ꝙ apl's precipiēdo vel ꝯ aliud arᷓ
conſulēdo fecerit ꝯ dn̄m: quia precepit dn̄s ꝑ Moy
ſem in ſeptimo Deute. ꝙ iudei non ſociarent coniu
gia cū alienigenis: ſiue infidelibus / ⁊ eſdras veniēs
de babilone ſepauit mr̄imonia que ꝯxerᷓt iudei cum
alienigenis: ⁊ de hoc dicit Auguſti. ꝙ iudei vxores Auguſtinꝰ.
quas deo prohibente duxerant merito dimiſerūt: ğ
contra preceptum dn̄i eſt ꝙ fidelis: ſit coniunctus
cum infideli ꝑ mr̄imonium. ¶ Item obijcitᷓ de hoc Secundo.
quod dicit apoſtolus. Ego dico non dn̄s / dicit enim
poſtea puto ꝙ ego ſpm̄ dei habeam: ⁊ in fine ſcđe ad
cor. dicit. An experimentum eius queritis qui in me
loquitᷓ dn̄s chriſtus: ğ cum apoſtolus precipiebat ⁊
conſulebat ⁊ dn̄s: ğ falſum dixit cum dixit: ego dico
⁊ non dn̄s. ¶ Item. dicit Auguſtinus ꝙ non fuit fa Tertio.
ciendum ꝙ vir fidelis dimitteret vxorem infidelem
propter liberam beniuolentiam. ğ contra liberam

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Ayuntamiento de Madrid

beniuolentia merat dimittere: ſed libera beniuolē-
tia idē eſt ꝙ charitas: ergo ꝯ charitatē fuit dimitte-
re: ſed om̄e quod eſt cōtra charitatē pᷓohibet deus:
ergo ex pᷓecepto dn̄i non erat dimittēda: ergo dn̄s
dicit/non dimittendā. ergo falſum dicit apoſtolus/
Solutio cum dicit. Ego dico: non dominꝰ. ¶ Solutio. Ad
Ad pᷓimū. pᷓimū ſoluit Auguſtinus: ꝙ dominꝰ pᷓohibuit per
Moyſen contrahi matrimonia cum infidelibus. er-
go hoc intelligit̄ de matrimonio contrahendo. apo
ſtolus autē loquitur de matrimonio cōtracto in in-
fidelitate: et poſtea alter cōiugum veniebat ad fidē.
non eſt autē pᷓohibitū ꝙ infideles inter ſe cōiungā-
tur matrimonialiter: ſed pᷓohibitum fuit ne fideles
Ad ſecundū cōiungerent̄ cū infidelibus. ¶ Ad ſecundū dicimꝰ
ꝙ ſine dubio ꝙ apoſtolus pᷓecepit ⁊ dominus: et ꝙ
conſulebat apoſtolus/⁊ dominus: ſed intelligendū
eſt ſic. Ego dico non dominꝰ: id eſt ego conſulo nō
dominus. pᷓecepit em̄ dominus nuſq̄ expᷓeſſe: nec
in veteri lege/ nec in noua lege de matrimonio infi-
deliū: ſed in veteri lege expᷓeſſe pᷓohibetur/ne fide-
lis contrahat cum infideli: et in noua ſimiliter. ſicut
in. vij. ad Coꝝ. Si dormierit vir eius nubat cui vult
Ad aliud. in dn̄o tm̄: id eſt fideli: vt dicit gloſa. ¶ Ad vltimo
obiectū dicimus: ꝙ licitū fuit fidelē dimittere infi-
delem ſm̄ iuſticiā dei: ſcꝫ pᷓopter fornicationē ſpi-
ritualē: que maioꝛ eſt in coꝛde q̄ coꝛpoꝛalis in carne
et pᷓopter hoc dn̄s non pᷓohibuit cohabitationem
cū infideli/nec p̄cepit diuoꝛtiū: tamen pᷓopter libe-
rā beniuolentiā ſiue pᷓopter charitatē: vt dicit Au-
guſtinus. Nō debuit fidelis dimittere īfidelē. vnde
in caſu tenebat̄ cohabitare ⁊ non dimittere: ſed do-
minus hoc nō pᷓecepit: quia in genere licitū erat di
mittere: nō tamē ſemꝑ faciēdū. tūc em̄ dicit Augu-
ſtinus. licitū non eſt faciendū quando nō expedit: ſi-
cut licitū fuit paulo accipere ſumptus a ſubditis: ſꝫ
nō expediebat pᷓopter auariciā auditoꝛū: qui inde
ſcandalizarentur. dicta eſt cōtrarietas inter apoſto
lum qui dicit: ꝙ fidelis dimittat īfidelē cui eſt cōiū-
ctus matrimonialiter: ſi infidelis cōſentit habitare
cū fideli. ⁊ Moyſen q̇ dicit. Nō accipias filiā alieni-
gene filio tuo: quia ſeducet filiū tuū ne ſequatur me
qꝛ Moyſes intellexit de matrimonijs ꝯtrahēdis. ⁊
Item arguit apoſtolus de ꝯtractis in īfidelitate. ¶ Sed videt̄ ꝙ
eadē ſit ratio in contractis ⁊ in contrahendis: qꝛ di-
cit Cypᷓianꝰ martyꝛ. nō ſunt ꝯiungēda fidelia cū īfi
delibus mēbꝛis: ſed in iā cōtractis matrimonijs cū
alter cōiugū venit ad fidē: reliquꝰ manet in infideli-
tate: eſt iam vnū mēbꝛū fidele: reliquū infidele. ergo
nō ſunt cōiungenda matrimonialiter: et ita eadē eſt
Solutio. ratio in ꝯtractis ⁊ in ꝯtrahēdis. ¶ Solutio. ad hoc
ſoluit Auguſtinus dicēs: ꝙ non eſt eadē ratio in cō
trahendis ⁊ in cōtractis adherens rationi que eſt in
lege: qua dicit̄. Non accipies filiam alienigenā filio
tuo: qꝛ ſeducet filiū tuū ne ſequatur me. ſicut patuit
in ſalomone in. xj. tertij regum. Erant em̄ iudei car
nales ⁊ veneri dediti: et quia nondum erat pᷓopala
ta veritas/de facili ſeducebant̄ a mulieribus. vnde
videtur ꝙ nullomodo debet fidelis coniūgi cū infi-
deli: modo etiā cū ꝓpalata ſit veritas dei: ⁊ ꝯfirma-
ta miraculis: nullomodo debꝫ fidelis cōiūgi matri-
monialiter cū infideli: quia infideles modo obſtina
ti ſunt/et nulla ſpes eſt de ꝯuerſione infideliū: ſed in
tempoꝛe intermedio quādo apoſtoli pᷓedicabāt fi-
dē ⁊ pᷓedicationē miraculis ꝯfirmabāt: de facili cō
uertebant̄ homines ad fidē ⁊ deſtruebat̄ ydolatria:
que manifeſte contra legē nature videbatur eſſe. vn-
de cū alter illoꝝ qui cōiuncti erāt matrimonialiter
in infidelitate cōuertebant̄ ad fidē non timebatur ꝙ
ſeduceretur ab infideli: ſed potius ſperabatur ꝙ in-
fidelis conuerteret̄ a fideli. vnde nō erat ibi ratio q̄
erat in lege: ⁊ pᷓo illo tēpoꝛe loquitur apoſtolꝰ. Cy-
pᷓianus autē loquitur pᷓo illo tempoꝛe in quo nulla
ſpes eſt de infideli ꝙ conuertat̄. ¶ Itē. dicit apl̄us **Ad auctoꝛi-**
ꝙ ſi infidelis diſcedit non eſt ſeruituti ſubiectꝰ fra- **tatem.**
ter aut ſoꝛoꝛ et huiuſmodi. et ſuper hunc locū dicit
Ambꝛoſius: ꝙ cōtumelia creatoꝛis ſoluit matrimo **Ambꝛoſius.**
niū ex parte eiꝰ qui relinquit̄: nō ex parte eiꝰ q̇ relin
quit: ſed ſi hoc eſt: ergo ſi aliquis fideliū ꝯiugū blaſ-
phemet/eodēmodo ſoluitur matrimoniū ex parte fi
delis: ſed hoc falſuꝫ: quia illud matrimoniū fuit ini-
tiatum ratū/⁊ ꝯſummatum inter fideles. vnde illud
nulla ratione pōt diſſolui. ¶ Item. ſponſus et ſpon- **Ad idem.**
ſa relatiue dicuntur et ad conuertentiā. vnde poſita
ſe ponūt/⁊ perempta ſe perimunt: ergo ſicut iſte nō
eſt ſpōſus illiꝰ: ſic nec illa ſpōſa iſtiꝰ: et ecōuerſo: er-
go ſicut ſoluitur matrimoniū ex parte eiꝰ qui relin-
quitur pᷓopter duas cauſas: ita ex parte eiꝰ qui re-
linquit. ¶ Solutio. ſoluit̄ matrimoniū ex parte eiꝰ **Solutio.**
qui relinquitur pᷓopter duas cauſas. Pᷓima eſt: qꝛ **Pᷓima.**
a fideli nō eſt ſeruāda fides infideli: qui blaſphemat
⁊ nichil habet de fide. ¶ Et per hoc ſoluit̄ pᷓima ob **Ad pᷓimū.**
iectio: cū em̄ fidelis ſit infidelis: licet blaſphemet fi
dem/tamen quia aliquid habet de fide non ſoluitur
matrimoniū habꝫ ſacramētū fidei ſcꝫ baptiſmū: cha
racter em̄ inſeparabilis eſt/⁊ per baptiſmū cōſecra-
tum eſt coꝛpus eius ad hoc vt ſit templū ſpiritusſan
cti. vnde non vilificat̄ membꝛū fidele ſi coniungatur
cū infideli/ quod tamen adhuc retinet cōſecrationē
baptiſmi. ¶ Secūda ratio eſt quare ſoluit̄ matrimo **Secunda.**
niū ex parte eius qui relinquitur/non ex parte eius
qui relinquit: qꝛ timēdū eſt de fideli ne coꝛrūpatur ⁊
de infideli nō eſt timendū ne coꝛrūpatur: qꝛ iā coꝛru
ptus eſt: non eſt timendū ꝙ conuertat̄: qꝛ hoc bonū
eſt. ſicut narrat Auguſtinꝰ in libꝛo de ciuitate dei: ꝙ **Auguſtinꝰ.**
Zeno philoſophus ⁊ quidā yſtrio erant in naui qua-
dam/⁊ cum imineret periculum timuit Zeno: ⁊ non
timuit yſtrio: ⁊ cum euaſiſſent queſiuit yſtrio a Zeno
ne/quare timuiſti cū ego non timuerim: et reſpōdit
Zeno/pᷓo anima Zenonis timendū eſt: non pᷓo ani-
ma yſtrionis. ſimiliter pᷓo anima fidelis timēdū eſt
q̄ pᷓecioſa eſt: ⁊ nō pᷓo anima infidelis que vilis eſt.
¶ Ad vltimū dicimus: ꝙ ſine dubio nec eſt ſpōſus **Ad vltimū.**
nec eſt iſta ſponſa. vnde ſoluit̄ matrimoniū ex parte
vtriuſq̄: ſed dicitur non ſolum ex parte infidelis re-
linquētis: quia ex merito: ⁊ ex peccato ſuo remanet
quoddā vinculum in eo ꝙ nō poteſt tranſire ad alia
vota: ſed fidelis libere poteſt tranſire. vnde dicit̄ ſol
ui matrimonium ex parte fidelis qui relinquitur: ſi
cut dominus tenetur ſeruo/⁊ ſeruus domino: ſed ſi
ſeruus peccet contra dominū/dominus abſoluitur
ſeruus autē non abſoluit̄. ¶ Sed queritur cum ſol- **Queſtio inci-**
uatur matrimoniū ex parte eius qui relinquitur/an **dens.**
ſoluatur ſm̄ eſſentiam/ an tantū ſm̄ cohabitationē.
¶ Videtur ꝙ ſm̄ cohabitationem: quia cū dicit do- **Ar. pᷓimo.**
minus ꝙ licet viro dimittere vxoꝛem ſuam pᷓopter
cauſam foꝛnicationis: hoc intelligitur tantū quātū

Ayuntamiento de Madrid

ad cohabitationem. vnde de iſtis viuentibus neuter
poteſt tranſire ad alias nuptias. ergo ſi ita eſt in for
nicatione corporali/ ita debet eſſe in fornicatiōe ſpi=
rituali: ⁊ ita ex parte fidelis qui relinquitur/ non ſol=
Secundo. uitur matrimoniū quātū ad eſſentiā. ¶ Item. ſi ſol=
uitur quantū ad eſſentiā ⁊ propter peccatū infideli=
Solutio. tatis: quare non propter alia peccata? ¶ Ad hoc di
cendū: ꝙ ſoluitur quātū ad eſſentiā ex parte fidelis
qui relinquitur propter duas cauſas: que dicte ſunt
Prima. Quarū prima eſt: quia a fideli nō eſt ſeruanda fides
infideli/ qui nec in ſpe nec in re: nec in ſacramēto ali
Secunda. quid habet de fide. Secunda eſt: quia timendū eſt fi
deli ne corrūpatur: ſed in fornicatione corporali nō
eſt ita: quia fornicator corporalis habet fidem infor
mem. vel ſi nō habet/ habet ſaltem ſacramentū fidei
ſcꝫ baptiſmū. vnde ſeruanda eſt fides. vnde fornica=
tio corporalis nō ſoluit matrimoniū q̃tum ad eſſen
Iterum arguit᷑ tiam: ſed q̃tum ad cohabitationem tm̄. ¶ Sed ite=
rum obijcitur. ponat᷑ ꝙ fidelis qui relinquitur con=
trahat cū alio. poteſt enī cōtrahere ex quo ſoluta eſt
et poſtmodum decidat ille ſcd̄s cum quo contraxit
et infidelis qui relinquit eam cōuertat᷑ ad fidē. que=
ritur an ei reddēda ſit hec mulier fidelis tanq̃ vxor
Ar. ꝙ ſic. ſua? ¶ Uidet ꝙ ſic: quia ex parte viri non fuit ruptū
matrimoniū. ergo adhuc cōiunctꝰ eſt huic mulieri
vinculo matrimoniali: et ipſe petit eam et eſt fide=
Secundo. lis. igit᷑ reddenda eſt ei tanq̃ vxor ſua. ¶ Item. ceſ=
ſante cauſa ceſſat effectꝰ: ſed propter infidelitatem
amiſerat eā: ergo ceſſante infidelitate debet eā recu
Tertio. perare. ¶ Itē. dicit apl̄s: receperūt mulieres de re=
ſurrectione mortuos viros ſuos: ergo ſi reſuſcitatꝰ
corpore recipit vxorē quam prius habuit: ergo ea=
dem ratione reſuſcitatꝰ mente debet recipe vxorem
In oppoſitū quam prius habuit. ¶ Sed contra. mortuo viro di=
cit apl̄s: ſoluta eſt mulier a lege viri. ergo mortuo la
zaro ſoluta fuit vxor eius: poterat ergo ſtatim con=
trahere. eſto ꝙ ꝯtraxerit reſuſcitato lazaro aut erat
vxor lazari: aut non. ſi erat vna mulier ſimul habuit
duos viros: quod nunq̃ ꝑmiſit dn̄s: ſi non erat vxor
eius: ergo non potuit eam repetere vt ſuam: ergo cū
maior ſit mors aīe ꝑ infidelitatem q̃ mors corporis
ſi reſuſcitatus corpore nō poteſt repetere ſuam vxo=
rem quam habuit: nec reſuſcitatus mente ab infide=
litate: poteſt repetere vxorem quam prius habuit.
Solutio ¶ Quod cōcedimus. vnde ſi vult eam habere opor
tet ꝙ nouus cōſenſus adueniat ⁊ nouū mr̄imonium
Ad primū ¶ Ad primo obiectum patet ſolutio ꝑ predicta ru=
ptum eſt mr̄imoniū etiā ex pte relinquentis: ſed re=
manet quoddam vinculum: ꝙ tenet᷑ non tranſire ad
Ad ſecundū alias nuptias. ¶ Ad ſcd̄m dicimus ꝙ hec propoſi=
tio. Ceſſante cauſa ceſſat effectus: nō tenet in cauſis
Ad aliud agentibus ꝑ intellectum ⁊ voluntatem. ¶ Ad illud
quod dicit apl̄s ꝙ mulieres acceperunt de reſurre=
ctione viros ſuos. dicimus ꝙ de honeſtate fuit: non
de neceſſitate: honeſtum enī erat vt mulier viro ſuo
reſuſcitato cōiungeret᷑: tn̄ ꝑ nouū conſenſum ⁊ nouū
Iterum arguit᷑ mr̄imoniū. ¶ Sed ponat᷑. ꝙ infidelis diſcedens cō=
inquiſitiue. trahat de facto cum infideli aut eſt mr̄imonium aut
non/ ſi ſic. Cōtra. non eſt ſolutum mr̄imonium pri=
mum ex pte relinquentis. ergo non debet contrahe
In oppoſitū re cū alio. ergo ſi cōtrahit non eſt mr̄imoniū ¶ Sed
contra. iſte non eſt ſponſus alicuius: ergo ſolutus.
nec eſt alia illegittima ꝑſona ad cōtrahendum. ergo
ſi contrahit/ mr̄imonium eſt. ¶ Quod concedunt q̄ opio aliq̃rꝫ
dam: ſed tn̄ peccat mortalit᷑ cōtrahēdo. ¶ Sed me= Aliter dicit᷑.
lius videt᷑ dicendum ꝙ non eſt mr̄imonium: ⁊ ꝙ nō
eſt legittima ꝑſona ad contrahendum/ viuente alte
ra ꝑſona. dicit apl̄s. Si infidelis diſcedat non eſt ei
ſeruituti ſubiectus frater aut ſoror et huiuſmodi. q.
d. libere poteſt contrahere: et ꝑ hoc dat᷑ intelligi ꝙ
infidelis diſcedens ſeruituti ſubiectus eſt ⁊ ligatus
q̃tuncunq̃ poteſt ligari propter matrimonium ad
hoc vt non contrahat.

¶ Utrum ex vnica contumelia dirimat᷑ vel
corrumpatur matrimonium.

¶ Queſtio ſecunda.

Queritur cū cōtumelia creatoris dirimat
mr̄imoniū. vtrū ex vnica contumelia diri
mat᷑ vel corrumpat᷑ mr̄imonium? ¶ Pro= Ar. ꝙ non
batur ꝙ non: q̄r dicit apl̄s. hereticum ho=
minem poſt primam ⁊ ſcd̄am correptionē deuita. ḡ
ex vna cōtumelia nō eſt dimittendus infidelis. ḡ ex
prima contumelia non rumpitur mr̄imonium: quia
forte ex corruptione eſt illa cōtumelia: pari ratione
nec ex ſcd̄a: nec ex tertia: ergo ex nulla. vel dicat᷑ ibi
ſiſtatur. ¶ Ad hoc dicimus ꝙ non eſt artis determi Solutio.
nare ex quota cōtumelia preciſe rūpatur mr̄imoniū
ſed virtutis ſiue charitatis: q̄r certior oī arte eſt me
lior. Dicimus ergo ꝙ ſi vxor fidelis videat virum in=
fidelem ꝑtinacem ⁊ defendētem errorem ſuū et im=
pugnantem fidem: tūc debet ipſum dimittere: quia
ruptum eſt matrimoniū: ⁊ ſi pōt habere teſtes de in=
fidelitate viri/ debet ipſum dimittere in facie eccle=
ſie: ſi nō habeat teſtes tn̄ debet ipſum dimittere: q̄r
ibi nō eſt matrimonium: ⁊ ſi eccleſia cōpellat eam vi
rum recipere prius debet ſe permittere excōmuni=
cari q̃ fornicet᷑: fornicaretur aūt ſi cōmiſceret ſe illi.
¶ Queritur poſtea vtrum ꝓ fornicatione ſpūali: ſcꝫ Alia q̄ſtio.
pro quolibet pctō mortali rumpatur matrimonium
q̃tum ad cohabitationem: ſicut ꝓ fornicatione cor
porali? ¶ Probat᷑ ꝙ ſic: quia dicit Auguſtinus ꝙ oē Ar. ꝙ ſic.
pctm̄ mortale eſt fornicatio ſpūalis: quia ꝓ quolibet Auguſtinꝰ.
pctō mortali recedit aīa a deo vero ſpōſo ſuo/ et ad=
heret creature. vnde fornicatur diligēs creaturam
plus q̃ deum. vnde illud: perdes oēs qui fornican=
tur ⁊c̄. Dicit aūt Gregorius ꝙ ſpiritualia pctā ma= Gregorius.
ioris culpe ſunt q̃ corporalia: ſed minoris infamie:
ergo fornicatio ſpūalis maior eſt q̃ corporalis: ſed
pro fornicatiōe corporali ſoluitur matrimoniū q̃tū
ad cohabitationem: ergo ꝓ fornicatione ſpirituali.
¶ Item. videtur velle Auguſtinus qui dicit ꝙ ſi di Confirmat᷑.
cat vxor viro ſuo: non ero tecum niſi de latrocinio et
rapina congreges tibi diuitias: debet vir amorem
dei preponere carnis luxurie/ et debet amputare a
ſe membrum quod ſcandalizat eum/ et ita debet di=
mittere vxorem ſuam: quātum ad cohabitationem.
¶ Sed contra. dicit Hieronymus ꝙ ſi vxor peccet In oppoſitū
in aīam ſuam nō poteſt eſſe polluta viro ſuo/ ac ſi di=
cat nō peccat cōtra matrimonium: ſed ſi fornicatur
corporaliter polluta eſt viro ſuo/ ⁊ peccat cōtra ma
trimonium: ita vir debet eam dimittere: quia qui te=
net adulteram ſtultus ⁊ inſipiens eſt: ⁊ ita nō dimit=
tenda ꝓ fornicatiōe ſpūali: ſed ꝓ corporali: q̄r ſic nō
iniuriatur vxor viro ſuo/ ſi peccat in aīam ſuam: quia
nō dicitur ꝙ habeat poteſtatē aīe mulieris: ſed cor=
poris. ergo nō debet ꝓpter hoc dimittere: ſed ſi for=

Ayuntamiento de Madrid

nicatur corporaliter iniuriat᷑ viro ſuo: qꝛ mulier nõ
habet poteſtatẽ corporis ſui: ſed vir. ergo ꝑ fornica
tione corporali rumpit᷑ mr̃imonium ꝙ̃tum ad coha
bitationẽ: qꝛ per que peccat aliquis/ ꝑ ea puniri de=
bet: et nõ pro fornicatione ſpũali: cũ illa nõ ſit cõtra
Solutio. virum. ¶ Quod cõcedimus hac rõne. Et ad aucto=
Ad Auguſtinum. ritatem Auguſt. dicunt magiſtri ꝙ retractauit illã
poſſet tñ ſane itelligi auctoritas illa hoc mõ: vir de
bet amputare a ſe mẽbrũ quod eũ ſcandalizat. i. debꝫ
vxorẽ ſuã acriter increpare ⁊ nõ dimittere: vel etiã a
lecto ſuo qñqꝫ ſeparare ad tẽpus: ⁊ a menſa: licet nõ
a domo cauſa correptionis: qꝛ vir caput eſt mulie=
ris: et pctm̃ mulieris imputat᷑ viro/ niſi corripiat eã.
vnde dicit auctoritas ꝙ adam ⁊ eua voluerunt rape
re deitatem: tñ vir ꝑ ſe non voluit: ſed dicit᷑ voluiſſe:
quia volentem mulierem non correxit.

¶ Querit᷑ cũ gentilis qui plures habet vxo=
res cõuertat᷑ ad fidem: vtrũ liceat ei habere
omnes illas.

¶ Tertia queſtio.

Queritur poſtea/ cũ gentilis qui plures ha
bet vxores cõuertatur ad fidẽ: vtrũ liceat
Ar. ꝙ ſic. ei habere omẽs illas vxores? ¶ Videt᷑ ꝙ
ſic: qꝛ qua ratione habet vnã: eadẽ ratione
habet ⁊ aliã. ergo vel oẽs vel nullã. ſi dicit᷑ ꝙ tm̃ pri
mã debet habere. Cõtra. ponatur ꝙ ſub hac forma
contraxerit: primo cũ duabus. accipio vos in meas:
⁊ ille dixerunt. accipimꝰ te in noſtrũ: ſm̃ hoc vna eſt
vxor ſicut eſt prima. g̊ vel vtrãqꝫ retinebit vel neutrã
nõ vtrãqꝫ retinebit: qꝛ eccleſia nõ ſuſtinet ꝙ vnus ha
beat ſimul plures. Similiter de iudeo q̃ cõtraxit in
iudaiſmo cũ conſobrina ſua in ſecũdo gradu: hoc eſt
ſm̃ legẽ moyſi. ſi poſtea iudeus vel iudea veniãt ad
Alia q̃ſtio. fidẽ. ¶ Querit᷑/ vtrũ maneat hmõi matrimoniũ. vi=
Ar. ꝙ ſic. det᷑ ꝙ ſic: qꝛ priꝰ erat matrimoniũ ⁊ modo nõ corrũ=
In oppoſitũ pitur ꝑ contumeliã creatoris: qꝛ vterqꝫ fidelis eſt. g̊
adhuc manet. ¶ Cõtra. eccl'ia iudicat tales ꝑſonas
illegittimas ad cõtrahendũ/ ⁊ modo ſunt de foro ec
cleſie. g̊ nõ debet eſſe illegittimũ hmõi matrimoniũ
Solutio ad primũ. ¶ Solutio. Ad primũ dicimꝰ: ꝙ tm̃ primã debet re
tinere. cũ aliis eñ nõ fuit matrimoniũ: qꝛ ſm̃ legem
naturalẽ vna debet eſſe vnius. et hec forma: accipio
vos in meas: nõ eſt forma ꝯhẽdi matrimoniũ: qꝛ ſm̃
legẽ nature eſt. Matrimoniũ eſt legittima ꝯiunctio
maris et femine/ nõ feminarũ: ſed in cordibꝰ gẽtiliũ
obfuſcata eſt lex naturalis: ita ꝙ nõ poſſunt clare vi=
Ad ſecundũ dere in corde ſuo ꝙ vna debet eẽ vnius. ¶ Ad ſcdo
q̃ſitũ dicimus: ꝙ manet illud matrimoniũ in iudeis
ꝯuerſis ad fidẽ/ nec ſunt illegittime ꝑſone ad hoc vt
maneãt in matrimonio. ſed ad ſic ꝯtrahendũ de no=
uo: qñ eñ ꝯtraxerũt erãt legittime ꝑſone: tũc eñ nõ
erãt de foro eccl'ie. de his aũt q̃ foris ſunt: nõ eſt no=
ſtrũ iudicare. cũ ergo ſm̃ deũ. i. ſm̃ legẽ moyſi cõiũ=
cti fuerunt/ eccleſia nõ debet eos ſeparare/ cuiꝰ non
eſt iudicare de vinculo contracto ante conuerſionẽ:
quia tunc non erant de foro eccleſie.

¶ De ipedimẽtis mr̃imonii ex errore ꝑſone.
¶ Septimum capitulum.

Ater impedimẽta matrimonii: ſecũdo di=
cendũ eſt de errore ꝑſone. Eſt aũt quadru
quadruplex error. plex error: ſcꝫ error qualitatis: cuꝫ aliqua
credit᷑ eſſe pulchra/ cũ tñ eſt turpis: vel cre
ditur eẽ bona/ cũ tñ ſit mala. error fortune/ cũ credit᷑
eſſe diues q̃ tñ eſt paup. error ꝑſone/ cũ credit᷑ eẽ ma
ria ⁊ eſt alia. error ꝯditionis/ cũ credit᷑ eſſe libere cõ
ditionis ⁊ eſt ſeruꝰ. duo primi errores non ipediunt
matrimoniũ: ſꝫ duo vltimi. ¶ Querit᷑ aũt hic de er= Queſtio.
rore ꝑſone/ quare ipedit ꝑ ſe matrimoniũ potius ꝙ̃
error qualitatis vel fortune. Et ad hoc dicit᷑ ꝙ error Solutio.
qualitatis vel fortune/ nõ ipedit ꝯſenſum mr̃imonia
lem: ſed error ꝑſone euacuat conſenſum mr̃imonia=
lem. ¶ Sed eadẽ remanet q̃ſtio q̃re error ꝑſone eua ꝯ hoc arguit᷑
cuat ꝯſenſum mr̃imonialẽ: ⁊ nõ error qualitatis vel
fortune: qꝛ tã in errore ꝑſone ꝙ̃ fortune eſt ꝯſenſus
tantũ cõditionalis. ſicut eñ iſte nõ ꝯſentit in iſtã: ni=
ſi qꝛ credit eſſe mariã: ſic ille nõ ꝯſentiret i illam: niſi
crederet eã eſſe diuitẽ: ergo ſi error fortune nõ eua=
cuat ꝯſenſum mr̃imonialẽ: nec error ꝑſone. ¶ Pre= Secundo.
terea. probatur ꝙ in errore ꝑſone ſit conſenſus ma=
trimonialis: qꝛ ille dicit: accipio te in meã. ⁊ illa di=
cit: accipio te in meum. ergo ibi eſt mutuus ꝯſenſus
per verba de preſenti expreſſus: ergo eſt ibi ꝯſenſus
matrimonialis: ergo ⁊ mr̃imoniũ. ¶ Item. ponat᷑ ꝙ Tertio.
aliquis habeat duas filias ſimillimas: quarũ dicat᷑
vtraqꝫ maria: et oſtendat᷑ illi altera illarum/ ⁊ ipe cõ
ſentiat in iſtã: ſed iſta non cõſentiat in iſtũ. conſtat ꝙ
conſenſus iſtius eſſet matrimonialis ſi eſſet mutuꝰ:
oſtendat᷑ ei poſtea altera maria ⁊ cõſentiat iſte in eã:
quia credit ipſam eſſe primã: et ipſa conſentiat in eũ
cõſtat ꝙ iſte cognoſcit tm̃ iſtam ꝙ̃tum cognoſcebat
primam: ſicut eni nomen eiꝰ et priam ⁊ genus: ⁊ oĩa
accidentia corꝑis que viſibilia ſunt: videt eñ eam: g̊
conſenſus iſtius in iſtam penitus ſimilis eſt cum cõ
ſenſu eiuſdem in prima: ſed conſenſus iſtius in pri=
mam eſſet mr̃imonialis ſi eſſet mutuus: g̊ conſenſus
iſtius in iſtã eſt mr̃imonialis cum ſit mutuꝰ. ¶ Con In oppoſitũ
tra. ibi eſt error ꝑſone: g̊ ibi non eſt conſenſus matri
monialis. ¶ Item. Yſaac benedixit Jacob licet cre Secundo.
deret benedicere Eſau: ergo a ſimili iſte ducit eã in
vxorem licet credat ſe ducere aliam: g̊ contractum
eſt cum iſta credat/ licet eſſet alia / et ita error ꝑſone
non impedit matrimonium. ¶ Item ſi error ꝑſone Tertio.
impedit mr̃imonium: ergo non fuit mr̃imonium int᷑
Jacob ⁊ Lyam in primo concubitu. ſeruierat enim
Jacob Laban. vii. annis pro Rachele et ſuppoſita
eſt Lya: ⁊ Jacob concubuit cum ea credens eam eſ=
ſe Rachelem: ergo concubuit cum nõ ſua: ergo pec=
cauit mortalit᷑/ vel ad minus Lya que ſcient᷑ cogno
uit non ſuũ peccauit mortaliter. ¶ Sed contra. cõ= ꝯ hoc arguit᷑
cubitus ille fuit ſignum ſacre rei: fuit enim ſignum
actiue vite que facta eſt: g̊ concubitus ille fuit ſacrũ
ſignum: g̊ non fuit peccatum mortale. ¶ Solutio. Solutio ad
Ad primum dicimꝰ ꝙ error ꝑſone impedit mr̃imo= primum.
nium/ et non error qualitatis vel fortune: et hoc pro Prima.
pter duas cauſas. Prima eſt: quia error qualitatis
vel fortune non impedit bonum mr̃imonii: quia tur
pis mulier multotiens ſeruat fidem melius mr̃imo
nii ꝙ̃ pulchra/ paup melius ꝙ̃ diues: diues enim ex
diuitiis ſupbit: ſed vna ꝑſona que ab alia ad hoc eli=
gitur melius ſeruat bona mr̃imonii ꝙ̃ alia: vnde er=
ror prime impedit mr̃imonium. ¶ Secunda cauſa Secunda.
eſt propter ſacramentum: mr̃imonium enim carna=
le ſacramentum eſt mr̃imonii ſpũalis / ſcilicet con=
iũctionis Chriſti/ et fidelis aĩe: ſed i mr̃imonio ſpũa
li debet eſſe conſenſus abſolutus: hic eni non eſt ma
trimonium ſpũale. Conſentio/ vel credo in iſtũ ſi eſt

Ayuntamiento de Madrid

chriſtus quocunqꝫ demonſtrato: ſed oportet abſolu
te ꝯſentire in ipm. vñ i mrĩmonio carnali debꝫ eẽ ab
ſolutus cõſenſus in aliquẽ. propter hoc nõ eſt ibi cõ
Ad aliud. ſenſus mrĩmonialis. ¶ Ad illud quod obiectum eſt
ꝙ ibi eſt conſenſus ꝑ verba de preſenti expreſſus. ğ
ibi eſt cõſenſus mrĩmonialis. Dicimus ꝙ non ſequi
tur: quia ille conſenſus nõ eſt abſolutus ab extranea
conditione: ꝗuis eni nõ ſit conditio in verbis: tñ eſt
in aia viri qui nõ cõſentit i iſtã: niſi qꝛ credit eſſe aliã
Ad aliud. ¶ Eodẽmodo reſpondendũ eſt ad illud quod obie=
ctum eſt de duabus marijs: non eni conſentit in iſtã
Ad aliud. ſcdam/ niſi credit eſſe primã. ¶ Ad illud quod que=
ritur de benedictione Jacob: dicimus ꝙ non eſt ſi=
mile: quia benedictio opus eſt dei/ nõ hominis. vñ
in numeris dicit: inuocabunt nomen meum ſuper
filios iſrael: et ego benedicam eis. mrĩmonium aũt
Ad vltimũ. opus hois eſt. ¶ Ad vltimũ dicimus ꝙ non fuit ma
trimoniũ inter Jacob ꝛ Lyam in primo concubitu:
tamen nõ peccauit Jacob: quia ignorantia facta ex=
cuſauit ipſum a tanto ꝛ toto. ſimilit̃ dicimus ꝙ Lya
non peccauit: quia inſtinctu ſpũſſancti primo tradit̃
eã Laban viro ꝗ̃ Rachelem. dñs eni ꝑ bonos bñvti
tur malis. vt in ꝓphetia Balaan et Cayphe. ꝛ ſodo=
mitis voluit dñs ꝑcere propter decẽ iuſtos ſimiliter
et Laban bene vius eſt dñs: propter conſortiũ prĩ=
arche inſpirauit ei ꝙ Lyã que erat lippa: primo tra
deret nuptijs ꝗ̃ Rachelẽ que erat pulchra: quia pri=
Gregorius. us eſt actiua ꝗ̃ cõtemplatiua: vnde Gregoriꝰ. Qui
arcem cõtemplationis aſcendere deſiderat; neceſſe
eſt vt in campo actionis ſe exerceat.

¶ De errore conditionis.

¶ Queſtio ſecunda

S Icut error ꝑſone impedit mrĩmoniuꝫ: ſic
error conditionis. vnde ſicut nullum eſt
mrĩmonium / ſi aliquis cõtrahit de facto
cum maria quã credit eſſe aliam: ita nul=
lum eſt mrĩmonium/ ſi aliquis ꝯtrahit de
In oppoſitũ facto cũ ancilla quam credit eſſe liberã. ¶ Sed cõ=
tra hoc obijcit̃. dicit apo. ad colo. nõ eſt maſculꝰ ꝛ fe
mina/ gentilis ꝛ iudeus barbarꝰ ꝛ ſcita ſeruꝰ et libe
ra: ſed oia et in oibus xp̃s. om̃s ergo qui in fide xp̃i
ſunt liberi ſunt qua libertate xp̃s nos liberauit. ꝛ in
Confirmat̃. euangelio iohãnis. Si filius vos liberauit: vere li=
beri eritis: ğ liberi ſunt ad cõtrahendum qui liberta
tem xp̃i habent. ğ ſeruitus corporalis non impedit
Secundo. mrĩmoniũ. ¶ Item dicit apoſtolus. vnuſquiſqꝫ ha=
beat ſuam ꝓpter fornicationem: hoc dicit generalit̃
ſed qđ dicit apl̃s gñaliter non eſt coartandum: ſicut
Ambroſius dicit Ambroſius ſuꝑ illum locum: mortuo viro nu=
bat mulier cui vult. nõ eſt determinandũ quod apo=
ſtolus nõ determinauit. et loquit̃ de ſcdis et tertijs
nuptijs. ergo cũ apl̃s dicit hoc/ generalit̃ vnuſqſqꝫ
ꝛc̃. nullus excipiendus eſt: ergo nõ ſeruꝰ. ꝛ ita ſerui
Tertio. tus nõ impedit mrĩmonium. ¶ Item mrĩmonium
eſt de iure naturali. ꝛ ſeruitus de ipſo iure: nõ enim
ſunt hoies ſerui a natura: ſed potiꝰ liberi. ſed ius po
ſitiuũ nõ poteſt cõtra ius naturale. ergo ſeruitus nõ
poteſt cõtra matrimonium. ergo nõ impedit ipſum.
Quarto. ¶ Item. error fortune nõ impedit mrĩmonium: ſed
error conditionis eſt error fortune. ğ error cõditio=
ꝓbat̃ minor. nis nõ impedit mrĩmonium. ¶ Probatio aſſumpte.
Seruitꝰ corporalis nõ eſt a natura: niſi eni pctm̃ nõ
eſſet ſeruitꝰ: nec corꝑalis nec ſpũalis. ergo cũ ſerui=
tus corporalis nõ a natura ſit eſt a caſu vel fortuna.
¶ Item. aliquis mercator credẽs ſe multũ lucrari Quinto.
cõmittit nauẽ ſuam cũ mercibus ſuis mari. accidit
ꝙ frangit̃ nauis ꝛ amittit quicquid habet: et fit pau
per. hec pauꝑtas eſt a fortuna. eſt eni preter intẽtio=
nem. ſimilit̃ aliqui credentes ſe poſſe cõuincere cõ=
mittunt bellum ꝛ victi/ ſic facti ſunt ſerui: ğ cum hec
ſeruitus preter intentionem eueniat eſt a fortuna vt
paupertas. ¶ Si dicatur ꝙ non eſt fortuna: quia eſt Euaſio.
diſpoſitione diuina: quia vt habetur in eccleſia. bo=
na et mala vita mors: paupertas et honeſtas a deo
ſunt. ꝛ in ꝓuerbijs. diuitias ꝛ pauꝑtates ne dederis
michi. ¶ Solutio. Seruitus corporalis nõ ſolũ eſt Solutio.
a iure humano: ſed etiã a iure diuino: vt patet i gene
ſi. Maledictus canaã ſeruꝰ erit fratrũ ſuorũ. Dici=
mus igit̃ ꝙ ſeruitus ipedit matrimoniũ: quia ſeruꝰ
nõ habet poteſtatem corporis ſui: ſed dñs. vnde nõ
poteſt transferre ꝑfecte poteſtatẽ corporis ſui in ali
quam mulierẽ ſine cõſenſu dñi ſui: niſi i quibuſdã ca
ſibus emergentibꝰ vt poſt dicet̃. ¶ Ad primũ dici= Ad primũ.
mus. ꝙ apl̃s loquit̃ ibi de libertate ſpũali ꝑ quam i
primitiua eccleſia volebãt multi fideles auferre a ſe
iugum ſeruitutis corporalis quibꝰ obuiauit apl̃s di
cens: ſeruus es: noli querere libertatẽ: ſed ſi põt fie=
ri liber magis vtere vtendũ ſeruitute tanꝗ̃ cauſa hu
miliationis: ſtatus eni ſerui melior eſt ꝗ̃ ſtatus dñi
ſicut ſtatus pauꝑis melior eſt ꝗ̃ ſtatus diuitis: quia
ſeruus habet occaſionẽ humiliandi ſe ꝛ dñs occaſio
nem ſuꝑbiendi. ſeruitus corporalis nõ ipedit liber=
tatem ſpũalẽ: et ꝓpter hoc nõ ſequit̃ ꝙ liber ſpũali=
ter poſſit ꝯtrahere: qꝛ aliqs liber ſpũaliter eſt ſeruꝰ
corporali ſeruitute. ¶ Ad ſcdm dicimus. ꝙ hec vni Ad ſecundũ
uerſitas vnuſqſqꝫ habeat ſuã ꝓpter fornicationẽ/ ac=
cõmodanda eſt: et nõ vaga. intelligit̃ enim ſic vnuſ=
quiſqꝫ qui põt ꝛ debet: non quelibet ꝑſona etiã tẽpo
re apl̃i fuit legitima ad cõtrahendũ. Habemꝰ eni ꝙ
beatus Mattheus ꝛ beatꝰ Thomas cõſecrauerunt Exemplum.
virgines/ que poſt cõſecrationẽ nõ poterant contra=
here: ꝛ hoc bene ſciebat apl̃s: quia multe erant ꝑſo=
ne que cõtrahere nõ poterant: auctoritas ergo illa
nõ intelligit̃ de ꝑſonis illegittimis ad cõtrahendũ.
vnde nõ intelligit̃ de ſeruis. ¶ Ad tertiũ dicimꝰ. ꝙ Ad tertium
nec ius poſitiuũ nec ſeruitus põt ꝯtra matrimoniũ
initiatum/ ratũ/ ꝛ cõſummatũ: ſed ius poſitiuũ bene
poteſt facere ꝙ aliqua ꝑſona ſit illegittima ad cõtra
hendum: et hoc nõ eſt cõtra matrimoniũ: ſicut aliqs
caſtrando aliquem facit illũ illegittimũ ad cõtrahẽ
dum: et ꝑ hoc nullũ matrimoniũ iam factũ deſtruit̃.
¶ Ad vltimo obiectũ dicimus ꝙ ſeruitus non eſt a Ad vltimũ.
fortuna tñ: immo quaſi naturalis eſt modo cũ ſit ab
origine. vnde error cõditionis nõ eſt error fortune:
potuit tñ in principio ſeruitus eſſe a caſu ꝛ a fortuna
ſicut obijciebat̃. Cõcedimus eni caſum aliquẽ eſſe i
rebus: ſm ꝙ caſus eſt inopinatus rei euẽtus ex cau
ſis cõfluentibus ob aliud inceptis. Sicut in illo qui
vadit ad forũ vt emat aliquid ꝛ ibi inuenit debitorẽ Exemplum.
ſuũ: hec inuẽtio dicit̃ eſſe a fortuna ꝛ a caſu: quia itio
ad forũ ob aliud fuit incepta: ſed ꝓut caſus dicit̃ fa=
tum/ ꝛ fatũ intelligit̃ eſſe quedã cauſa i motibus ſuꝑ
celeſtiũ corpoꝝ: ꝑ quã dicunt quidã neceſſario euẽ=
turos euentus rerũ voluntarios ſic caſus nichil eſt:
quia voluntas nõ ſubeſt tpi: ſed ſupra tp̃s eſt vt dicit
Auguſti. Sed ſi dicamus generaliter ſeruitutẽ eſſe

Ayuntamiento de Madrid

a fortuna:dicem⁹ ꝙ error cuiuſdã fortũe ĩpedit ma
trimoniũ: vbi.ſ.ꝑſona q̃ nõ habꝫ poteſtatẽ ſui corpo
ris:vt i ſeruo:ſꝫ vbi habet nõ ĩpedit:vt in paupꝑtate.

¶ Queſtio incidens.

Dictũ eſt ꝙ ius poſitiuũ nõ ↄtrariat̃ matri
monio/nec iuri naturali de quo eſt matri

ꝯ hoc arguit

moniũ. ¶ Sꝫ videt̃ ꝙ ↄtrariet̃: q: de iure
naturali q̃libet ꝑſona legittima ẽ ad ↄtra
hẽdu cũ qualibet paucꝫ exceptis:ſicut exceptis pa=
tre ⁊ filia:matre ⁊ filio:q̃ excepte erant in primitiua
ↄditione: ⁊ exceptis illis q̃ excepte ſunt in leuitico.
ſed iſte ſeru⁹ ⁊ hec libera nõ ſũt de illis exceptis.er=
go de iure naturali ſunt ꝑſone legittime ad ↄtrahẽ=
dũ. ſꝫ ius poſitiuũ facit oppoſitũ. facit ei ꝙ ſint ille=
gittime:ergo facit contra ius naturale. ergo cõtra=

Secundo.

riatur iuri naturali. ¶ Item. ip̃a conditio nõ impe=
dit matrimoniũ: quia ſeruus ⁊ ſerua poſſunt contra
here inter ſe:⁊ cõtradicentib⁹ dñis:vt habet̃ in ſen=
tentijs:quia ſeruus nõ tenetur dño ſuo:niſi in tẽpo=
ralibus ſeruitijs.vnde nõ tenetur nõ cognoſcere ali
quã mulierẽ. poteſt ergo ↄtrahere: quia poteſt red=
dere debitũ vxori loco ⁊ tempore:⁊ poſt reddere ſer

In oppoſitũ

uitia debita dño ſuo loco ⁊ tẽpore ¶ Probat̃ ꝙ non
poſſunt cõtrahere: q: ſeruus nõ habet poteſtatẽ cor
poris ſui/ſed dñs. ergo nõ poteſt tranſferre dñium

Secundo.

corporis ſui in aliã ꝑſonã ſine conſenſu dñi. ¶ Itẽꝫ
error conditionis impedit matrimoniũ:⁊ hoc nulla
alia de cauſa:niſi quia ſeru⁹ nõ habet poteſtatẽ cor=
poris ſui:ſed eadem cauſa manet vbi non eſt error.ſi
cut vbi vir liber ſcit mulierem eſſe ſeruã:ergo vbi li=
ber ſciens aliquã eſſe ſeruã nõ poteſt ↄtrahere cum

Ar̃.ex caſu.

illa.⁊ hoc manifeſte falſum. ¶ Ponatur ꝙ cõtrahat
liber cũ ſerua ſciens ⁊ prudens: et poſtea dñs ſerue
vendat illã paganis:aut vir tenetur ſequi mulierem
aut nõ. Si non. Contra.vir non habet poteſtatẽ cor
poris ſui:ſed mulier.g̊ ſi mulier vult tenetur eã ſeq̃.

In oppoſitũ

¶ Sed contra.iminet viro periculũ ⁊ vite corpora=
lis ⁊ vite ſpiritualis:quia iminet ei periculũ fidei.g̊

Solutio ad primum.

nõ tenetur eã ſequi. ¶ Solutio.dicimus ad primũ:
ꝙ ius poſitiuũ non contrariet̃ iuri naturali:ſed ipſuꝫ
determinat:ſicut ius humanũ determinat ius diui=
nũ.ius em̃ diuinũ dicit:in ore duorũ vel trium teſtiũ
ſtat om̃e verbũ. ⁊ ius humanũ ſic determinat.in ore
teſtium idoneorum fide dignorũ.vnde examinãtur

Queſtio incidens.

teſtes. ¶ Sed queritur. qua auctoritate ius huma=
nũ ſiue poſitiuũ determinat ius diuinũ ſiue natura=

Solutio.
Ius poſitiuũ determinat ius naturale.

le? ¶ Ad hoc dicim⁹: ꝙ ius poſitiuũ determinat na
turale ius/ per auctoritateꝫ iuris naturalis.ius em̃
naturale dicit: ꝙ falſis teſtibus nõ eſt credendũ. ⁊ ꝑ
hoc determinat ius humanũ ius diuinũ hoc modo:
in ore teſtium fide dignorum ſtet om̃e verbũ.ſimilit̃
ius naturale dicit: ꝙ nullus inuitus ſine om̃i pecca
to puniatur.⁊ per hoc determinat ius poſitiuũ ꝙ er
ror cõditionis impedit matrimoniũ.ſi em̃ nõ impe=
diret/accideret ꝙ aliquis inuitus ſine om̃i pctõ ſuo
puniretur.ſi em̃ liber contrahit cũ ſerua neſciens il=
lam eſſe ſeruam ſi ſtaret matrimoniũ puniretur inui
tus ſine om̃i peccato ſuo.eſto ꝙ non peccauerit:pu=
niretur em̃ per opprobrium ⁊ infamiã.punitur etiã
quia ſi mulier venderetur paganis teneretur eã ſeq̃.
puniretur etiã in filijs ſuis: quia filij ſui fierẽt ſerui.
ſicut ergo in ore duorum vel trium ſtat omne verbũ
non tamen in ore falſorum teſtiũ.ſic hec perſona ꝑm

ſe legittima eſt ad contrahendum:nõ tamen iniuſta
punitione alterius. ¶ Ad ſecundũ dicimus ꝙ bene

Ad ſecundũ

poſſunt ſeruus ⁊ ſerua contrahere inter ſe/⁊ contra=
dicentib⁹ dominis ſaluo iure dominorum ſuorum.
poteſt em̃ ſicut dictum eſt ſeruus reddere debitum
vxori loco ⁊ tempore:et dño ſuo ſeruire loco ⁊ tem=
pore. Et dicimus: ꝙ ſeruus habet poteſtatẽ corpo=
ris ſui quãtũ ad contrahendũ: ſed verũ eſt ꝙ plena=
rie non habet poteſtatem corporis ſui.vnde non ita
libere poteſt reddere debitum vxori: ſicut ſi eſſet li=
ber: ſed mulier que ſciẽter talem duxit ſibi imputet
¶ Ad tertiũ dicimus: ꝙ error conditionis impedit

Ad tertium

matrimoniũ:et hec nõ eſt ſola cauſa:quia ſeruus nõ
habet poteſtatem corporis ſui:imo hec eſt principa
lior cauſa:quia nullus inuitus ſine om̃i peccato ſuo
puniendus eſt.ſed liber ſciens et prudens poteſt cõ
trahere cum ſerua:non em̃ fit ei iniuria ſi ipe volun=
tarie ſe ſubijcit penis ſeruitutis. ¶ Ad vltimũ dici=

Ad vltimuꝫ

mus: ꝙ eccleſia que debet facere ꝙ matrimonia cõ
ſeruentur in ſuo eſſe:debet procurare ꝙ hec mulier
non vendatur paganis:ſed vendatur in ſua regione
in qua poſſit habere ſine periculo virum ſuũ: ſi vero
ita accidat ꝙ vendita ſit paganis tenetur eam ſequi
vir ſuus/niſi manifeſtum periculum imineat fidei.
vxor enim tenetur:ſed ſaluo iure dei et ſibi imputa=
re debet qui ſcienter ſeruam duxit.

¶ Queſtio tertia.

¶ De impotentia coeundi.

Conſequenter dicendũ eſt de tertio impe
dimẽto.ſ.de impotẽtia coeundi/q̃ duplex
eſt: vna naturalis/alia accidẽtalis. Natu=
ralis triplex ẽ.ſ.naturalis frigiditas/de=

Triplex impotẽtia naturalis.

fectus etatis/artatio nature/ q̃libet iſtarꝫ triũ impo
tentiarũ impedit matrimoniũ ↄtrahendũ/⁊ dirimit
ↄtractũ:defectu etatis ↄſtat ꝙ nõ poſſunt ſibi pueri
reddere debitũ : ſimiliter ſi aliq̃s ſit naturalit̃ frigi=
dus:adeo vt nec naturaliter nec adiut⁹ ꝑ medicinã
poſſet coire nõ poteſt ↄtrahere/⁊ ſi ↄtrahat de facto
nullũ ẽ matrimoniũ. ſimiliter ſi aliqua mulier adeo
arta ſit vt nec ꝑ medicinalia nec ꝑ violentiã: ſicut ꝑ
ſectionẽ vel aliq̃d tale poſſit fieri ydonea ad hoc vt
cognoſcat̃ non poteſt ↄtrahere/⁊ ſi ↄtrahit de facto
nullũ ẽ matrimoniũ:ſi ergo mulier vult accuſare vi=
rũ ſuũ ꝙ frigidus eſt naturaliter/⁊ non poteſt eã co
gnoſcere aliquo modo:ip̃a vero velit fieri mater ſi ꝑ
triennium fuit vir cũ ip̃a ⁊ nõ potuit eã cognoſcere/ſi
per vtriuſqꝫ iuramentũ ita cõſtiterit eſſe/⁊ per ſepti
mam manũ propinquorũ qui idem iurent tactis ſa=
croſanctis reliquijs/tũc eccl̃ia debet eos ſeparare:
ſi vero vir aſſerat ſe cognouiſſe eã ⁊ mulier dicat op
poſitũ ⁊ non poſſit habere teſtes/tunc ſtabitur iura=
mẽto viri:q: vir caput ẽ mulieris/niſi mulier ſenſibi
li demõſtratiõe ꝓbauerit ſe eẽ ꝟginẽ.ſimiliter ſi per
ſeptimã manũ propinquorꝫ ⁊ iuramentũ viri conſti=
terit eccleſie artatio mulieris ſeparandi ſunt/ aut ſi
cõſtiterit per ſenſibilem ꝓbationẽ:ſi vero contingat
ꝙ vir frigidus poſtea contrahat cũ alia ⁊ eã cogno=
uerit aut mulier arta contrahat cũ alio/⁊ ab illo co=
gnita ſit/cogetur redire ad prima cõnubia:q: verũ
matrimoniũ fuit inter ip̃os. Impotẽtia vero coeun

Duplex ĩpotẽtia coeũdi accidentalis

di accidentalis eſt duplex: vna per caſtrationẽ: alia
per maleficia. De caſtratione dicẽdũ ꝙ ſi poſt matri
moniũ cõtingat nõ rumpitur matrimoniũ propter

Ayuntamiento de Madrid

hoc: ſi vero ante matrimoniũ nõ potuit caſtratus cõ
trahere/ ⁊ ſi ꝯtraxit de facto nullũ fuit matrimoniũ.
De maleficiatis autẽ dicẽdũ eſt ꝙ ſi poſt mr̃imoniũ
factũ eſt maleficium nõ rumpit̃ ꝓpter hoc matrimo
niũ: ſi vero ante matrimoniũ ⁊ ꝑpetuũ ſit maleficiũ
ſeparandi ſunt vt dicũt antiq̃ canones: q: nullũ fuit
matrimoniũ: ſed iſti canones abrogati ſunt: q: nullũ
maleficiũ ꝑpetuũ eſt: q: ꝓpter paruitatẽ fidei ꝑmit=
tit de⁹ aliquos maleficiari. vñ maleficia poſſunt diſ
ſolui per magnitudinẽ fidei/ ⁊ ꝑ oratiões eccleſie/ ⁊
ꝑ eãdẽ artẽ ꝑ quã facta ſunt deſtruunt̃. vñ nullũ ma=
In oppoſitũ leficiũ eſt perpetuũ. ¶ Sed ꝯtra predicta obijcitur.
Contingat eñ ꝙ frigidus naturaliter q̃ ſeparatus
fuit a priore/ cõtrahat de facto cũ alia et faciat eam
pregnãtẽ/ cogit̃ redire ad priorẽ vxorẽ: q: ibi verum
fuit matrimoniũ: ergo deus ꝯiunxit illos: ⁊ eccleſia
ſeparauit: ergo ſeparauit quos deus ꝯiũxit: ergo fe
cit ꝯtra hoc preceptũ dñi: quos deus ꝯiunxit hõ nõ
Secundo. ſeparet: ergo peccauit mortaliter. ¶ Item ignoran
tia iuris neminẽ excuſat: nulla eñ ignorãtia facit q̃n
fornicatio ſimplex ſit pctm̃ mortale: preceptũ enim
eſt: non fornicaberis: ergo nulla ignorãtia põt face=
re quin eccleſia peccauerit ſeparãdo quos deus cõ=
iunxit/ ibi eñ nõ fuit ignorãtia facti: q: oĩa erant in
Euaſio. ꝓpatulo: vt videt̃. ¶ Si dicat̃ ꝙ eccleſia ſeparauit
eos ne pei⁹ accideret: q: mulier volebat fieri mater
⁊ fornicata eſſet niſi daret̃ licentia ꝯtrahendi cũ alia
hec ſolutio nõ valet: q: tñ valeret hoc q̃tum ſi dare
tur libellus repudij qui dabatur in veteri lege pro=
Secundo pter duriciã iudeoꝝ ne interficerẽt vxores. ¶ Item
eccleſia neſciebat an iſte poſſet cognoſcere illã an nõ
ergo neſciebat an eſſet verũ matrimoniũ inter ipſos
an nõ/ ⁊ ſeparauit eos: ergo cõmiſit ſe diſcrimini: g̃
Tertio. peccauit mortaliter. ¶ Item verũ matrimoniũ fuit
inter beatam vginem ⁊ Joſeph/ ⁊ inter Criſantum ⁊
Dariam vbi nullus reſpectus habebatur ad carnalẽ
copulã: ⁊ iter beatum Alexiũ ⁊ vxorem ſuã q̃ ſtatim
poſt nuptias tranſtulit ſe ad vitã heremiticã: ergo li
cet inter frigidũ naturaliter ⁊ illam que cõtrahit nõ
poſſit eſſe carnalis copula: nichilominus ibi eſt ma=
Solutio. trimoniũ. ¶ Solutio. Dicimus ꝙ eccleſia recte ſe=
parauit tribus de cauſis. Prima eſt ignorãtia facti/
nõ ꝙ ibi fuerit: ſed ꝙ ibi potuit eſſe. Secũda eſt pro
batio ꝑ teſtes/ vel ſenſum cui ꝓbatiõi nõ poterat ec=
cleſia reſiſtere. Tertia ne pei⁹ accideret: fornicaret̃
Ad primum ei mulier niſi ſic fieret. ¶ Ad prĩo g̃ obiectũ dicim⁹
ꝙ nõ valʒ hec argumẽtatio: fecit ꝯ̃ p̃ceptũ dñi: g̃ pec
cauit: ignorãtia ei fcti eã excuſat: ſicut nõ vʒ: iſte co=
gnouit alienã vxorẽ: g̃ peccauit: q: ignorãtia fcti eũ
excuſat: credebat eñ eã eſſe ſuã ⁊ adhibuit diligẽtiã
Ad ſecundũ quã potuit ⁊ debuit. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicimus ꝙ
nulla ignorãtia facit quin fornicatio ſit pctm̃ morta
le in eo q̃ ſcit ſe fornicari. i. q̃ ſcit ſe cognoſcere non
ſuã: ſed in eo ꝙ credit cognoſcere ſuã ⁊ cognoſcit nõ
ſuã adhibita diligẽtia quã põt ⁊ debet ignorãtia fa=
Ad tertium cti facit ꝙ illa fornicatio non ſit pctm̃. ¶ Ad tertio
obiectũ dicim⁹ ꝙ hec argumẽtatio nõ valet: eccleſia
neſciebat an eſſet verũ matrimoniũ iter eos: ergo cõ
miſit ſe diſcrimini ſeparãdo eos: licet ei neſciret/ tñ
ꝓbatũ credebat ibi nõ eſſe veꝝ: nõ peccauit ſeparã=
do: ſed ſi dubitaret equaliter ſe habendo ad vtranq̃
partẽ dubitatõis. tũc haberet locũ illa argumẽtatio
Ad vltimum ¶ Ad vltimo obiectũ dicim⁹ ꝙ nõ eſt ſimile: q: i ma

trimonio beate vginis ⁊ ioſeph fuit fructus et licet
nõ fuerit ex matrimonio ille fructus: tñ ex mr̃imo=
nio fuit ordinatus: quia per matrimonium celatus
eſt partus filij dei diabolo: in alijs aũt ⁊ ſi fructus
nõ fuerit ſcʒ creſcanti ⁊ darie: tamẽ poterat eſſe: nec
intendebãt cõtrariũ: ſed in frigido naturaliter non
põt eſſe fructus.

¶ Queſtio quarta.

¶ De quarto ⁊ quinto impedimento matri=
monij: ſcʒ de ordine ⁊ voto.

De quarto ⁊ q̃nto ipedimento matrimonij
ſcʒ de ordine ⁊ voto dicẽdũ eſt ꝯiũctim: q:
ordo matrimoniũ ipedit ꝑ votũ: ſed nõ q̃=
libet ordo: ſʒ tñ ſacer ordo. Sũt aũt tres
ſacri ordĩes ſcʒ ſubdiaconat⁹ q̃ nõ ſolebat
eſſe ſacer ordo: ⁊ dyaconat⁹ ⁊ p̃ſbiterat⁹: q̃libet iſto=
rũ triũ ordinũ ipedit mr̃imoniũ ꝯtrahẽdũ ⁊ dirimit
cõtractũ. ¶ Sed obijciat̃. ſubdiaconat⁹ ipedit ma= ꝯ̃ hoc ar̃.
trimoniũ aut ex eſſentia ordinis aut ex alio: nõ ex eſſẽ
tia ordinis: q: eadẽ erat eſſentia q̃ñ nõ ipediebat: er=
go ex alio: q̃rit̃ ex quo forte dicet̃ ꝙ ex voto annexo.
¶ Sed cõtra. iſte q̃ ſuſcipit ordinẽ ſubdyaconat⁹ nõ In oppoſitũ
intendit aliq̃d promittere: ſed tñ ſuſcipere ordinẽ:
ergo nõ intẽdit vouere: ergo ibi nõ eſt votũ: g̃ ex vo=
to nõ impedit ordo matrimoniũ. ¶ Itẽ p̃ter eſſentiã Secundo.
ordinis nõ eſt ibi niſi purũ votũ: ergo non eſt ibi niſi
votũ ſimplex: ſʒ votũ ſimplex nõ dirimit mr̃imoniũ
ꝯtractũ: g̃ ordo ſubdyaconat⁹ nec ꝑ ſe nec ꝑ votũ ſi=
bi annexũ dirimit matrimoniũ ꝯtractũ. Si dicat̃ ꝙ
hoc eſt ex ſolẽnitate ordinis. ¶ Contra. eadẽ ſolẽni In oppoſitũ
tas adhibebat̃ q̃ñ nõ ipediebat matrimoniũ: g̃ hoc
nõ eſt ex ſolẽnitate. ¶ Preterea ſolẽnitas circũſtan= Secundo
tia eſt: ſed circũſtãtia nullã obligationẽ facit: ſed ꝑ=
tacẽtẽ augmentat: ergo ſi ꝑ eſſentiã ordinis ⁊ voti nõ
dirimit̃ matrimoniũ ꝯtractũ ſed tñ impedit̃ cõtra=
hendũ ꝑ ſolẽnitatẽ additã non dirimit̃ matrimoniũ
ꝯtractũ: ſed magis ipedit cõtrahẽdũ: ⁊ magis pec=
cat q̃ contrahit. tñ contractũ eſt. ¶ Forte dicet̃ ꝙ ex Euaſio.
inſtitutiõe eccleſie eſt ꝙ ſacer ordo ipedit matrimo=
niũ cõtrahendũ ⁊ dirimit ꝯtractũ. Sed ꝯtra cẽties
ꝓhiberet iſti ꝙ non ꝯtraheret: ſi iſte ꝯtraheret de fa
cto ꝯtractũ eſſet: g̃ eccleſia nõ põt dirimere mr̃imo
niũ cõtractũ. ¶ Solutio. dicimus ex inſtitutiõe ec= Solutio.
cleſie eſt ꝙ ſolennitas ordinis cui annexũ eſt votum
continẽtie impedit matrimoniũ contrahendũ ⁊ diri
mit contractũ: habuit autẽ eccleſia ꝙ hoc inſtituere
tur ab auctoritate dñi dicẽtis ꝑ yſaiam. Mũdamini
q̃ fertis vaſa dñi: ⁊ ſubdyaconus miniſtrat altari de
ferẽs calicẽ ⁊ patenã ad altare: vñ perpetuã continẽ
tiã mẽtis ⁊ corporis debet habere: ꝑ hoc patet ſolu
tio ad oĩa obiecta. ¶ Ad primo eñ obiectũ dicim⁹ Ad primum
ꝙ ſubdyaconatui annexũ eſt votũ cõtinẽtie: ⁊ ſi ille q̃
ſuſcipit nõ intẽdit aliq̃d ꝓmittere ſtultus eſt: debet
eñ ſcire ad q̃ obligat̃ ex ordine: ⁊ ſi nullo modo intẽ
dit vouere cũ ipſo facto ſcʒ ipſa ſuſceptiõe vouet: di
citur eñ ſubdyaconus ſi prius inceſti a modo caſti.
¶ Ad ſecũdo obiectũ dicimus ꝙ nõ eſt ibi tñ ſim= Ad ſcđm
plex votũ: ſed ſolẽne. ¶ Ad tertio obiectũ dicim⁹ ꝙ Ad tertium
non ex ipa ſolẽnitate dirimit̃ contractũ: ſed ex eo q̃d
fit in ſolẽnitate: cũ eñ tradit epiſcopus calicem ⁊ pa
tenã ſubdyacono/ tũc transfert ſubdyaconus pote=
ſtatem corporis ſui in dñium domini. vñ non dece=
tero ꝯtrahere põt: q: nõ habet poteſtatem corporis

Ayuntamiento de Madrid

ſui:ſed dñs:ſicut monachus cū ſuſcipit habitum ab
abbate trāſfert poteſtatē corꝑis ſui i dñiuʒ abbatis
vnde de cetero nō poteſt tranſire in dñium mulieris
Ad vltimuʒ ¶ Ad vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ nō eſt ſimile de ꝓhi
bitiōe eccleſie ⁊ inſtitutiōe: q: ex inſtitutiōe pōt ec=
cleſia obligare filios ſuos ad ꝯtrahendū: ⁊ quia ſu=
peri⁹ ſufficient' habitū eſt de voto:de ipo nichil dici
mus niſi ꝙ votū ſimplex matrimoniū dirimit ꝯtra=
hendū:ſed nō dirimit ꝯtractū:ſed votū ſolēne īpedit
ꝯtrahendū ⁊ dirimit contractū:propter hoc q: in vo
to ſolēni tranſfert homo poteſtatē corporis ſui in do
minium:non per votum ſimplex.

¶ Queſtio quinta.

¶ De ſexto impedimēto matrimonij.

SExtum impedimētū matrimōij ē coactio
eſt aūt quedā leuis:quedā violenta.leuis
autē coactio nec impedit matrimoniū cō
trahendū nec dirimit ꝯtractū:violēta co=
actio eſt generat iuſtū metū: eſt autē iuſt⁹ metus cū
aliqs iure timet a maiore poteſtate ſibi mortē infer=
ri:vel mutilationē mēbri:vel ſeruitutē corꝑalem vel
corruptionē vxoris vel filie:in iſtis q̄ttuor caſib⁹ vio
lēta coactio īpedit mr̄imoniū ꝯtrahendū et dirimit
In oppoſitū ꝯtractū. ¶ Sed obijcit' cōtra hoc. coacta volūtas:
vt dicit auctoritas eſt volūtas:ergo coact⁹ ꝯſenſus
eſt ꝯſenſus:ſit ergo ꝙ aliqs cōtrahat ex violēta coa
ctione/ibi eſt ꝯſenſus expſſus ꝑ v̄ba de p̄ſenti: ergo
eſt ibi ꝯſenſus matrimonialis: ergo matrimonium.
Secundū. ¶ Itē verus baptiſm⁹ eſt cū aliqs volūtarie bapti=
ʒatur:licet illa volūtas ſit coacta:ergo verꝝ mr̄imo=
niū eſt ſi ſit mutuus ꝯſenſus ꝑ v̄ba de p̄ſenti expſſ⁹:
Solutio. licet ille ꝯſenſus coact⁹. ¶ Solutio violēta coactio
impedit matrimoniū cōtrahendū ⁊ dirimit ꝯtractū
Prima cā. duabus de cauſis. Prima eſt q: matrimonia coacta
ſolēt habere peſſimos fines vt dicit ābroſius.nō em̄
Scda cā poſſunt ſe diligere ſic coniūcti. Scda cauſa eſt ꝓpt'
ſacramētū:q: matrimoniū carnale ſacramētū eſt ſpi
ritualis mr̄imonij:qđ eſt iter fidelē alam ⁊ deū:ſed ꝑ
timorē ſeruilē ꝯiungit' aia deo. vñ coactū nullū eſt.
Ad primū. ¶ Ad primo ergo obiectū dicimus ꝙ ille cōſenſus
Ad ſecundū coactus nō eſt matrimonialis. ¶ Ad ſcđo obiectū
dicim⁹ ꝙ nō eſt ſimile de baptiſmo ⁊ mr̄imōio:q: ba
ptiſm⁹ eſt op⁹ ſoli⁹ dei:ſed matrimoniū eſt op⁹ hois
q: in matrimonio opat' hō:ſed in baptiſmo nō opat':
ſed adopat' vt ita dicat' ſicut ſupius expoſitū eſt.

¶ Queſtio ſeptima.

¶ De vltimo matrimonij impedimēto.

DE vltimū dicēdū eſt de vltimo īpedimēto
Triplex eſt cognatio. matrimonij:ſcʒ de cognatiōe. Eſt aūt tri=
plex cognatio:vna carnalis: alia ſpūalis:
alia legalis. Primo de carnali dicēdū eſt
q̄ idē eſt ꝙ cōſanguinitas. Eſt aūt cōſanguinitas vin
culū carnale q̄ ligant' aliq: ſm ꝙ ab eodē ſtipite de=
Quō conſanguinitas diſtinguit' gđ⁹ ſcēdūt:ſiue ab eodē parēte. Diſtinguit' aūt cōſangui
nitas ꝑ gradus. Eſt aūt gradus habitudo ꝑſone ad
ꝑſonā ꝑ quā eque diſtāter deſcēdūt aliq̄ prime ab eo
dē patre tm̄:vel ab eadē matre tm̄: vel ab vtroq;: eſt
aūt primus gradus pater ⁊ mat'/vel parēs vnus:ſe=
cūdus gradus filij: terti⁹ filij filioꝝ: ⁊ ſic vſq; ad ſe=
ptimū ſm tempus quod fuit ante vltimū conſilium:
vel vſq; ad quartū ſm tēpus qđ mō eſt/vl' prim⁹ gra
dus ſunt filij:ſecundus filij filiorū: ⁊ ſic de alijs pa=
rentes non faciunt gradus quoſdam vt habetur in

ſententijs: īpediebat autē cōſanguinitas matrimo=
niū ante vltimū conſiliū vſq; ad ſeptimū gradū īclu
ſiue: ꝙ nec in ſeptimo gradu: nec circa ſeptimū lice=
bat aliquas ꝑſonas cōtrahere matrimoniū:ſed mo=
do ſubtracti ſunt tres gradus.vñ qđ primo dicebat'
de ſeptimo modo dicit' de quarto. vñ ſi ꝯtrahant ali
qui in quarto gradu nullū eſt matrimoniū. ¶ Sed ꝯ hoc ar.
obijcit': in leuitico nō ſunt excepte ꝑſone niſi. xij. in
matrimonio: ⁊ de illis nō ſunt ille q̄ attinēt ſibi in ſe=
cundo gradu:ergo ſm legē diuinā licitū eſt in perſo
nas q̄ attinet ſibi in ſcđo gradu cōtrahere matrimo
niū inter ſe:ſed ſm legē poſitā nō licet:ergo ius poſi
tiuū contrariū eſt iuri diuino:non em̄ pōt hic dici ꝙ
ius gētiū determinet hic ius diuinū: quia ſm ius di
uinū iſte perſone manētes tales poſſunt cōtrahere:
et ſm ius poſitiuū eedē ꝑſone manētes tales nō poſ
ſunt cōtrahere:nulla maior oppoſitio q̄ per affirma
tionē ⁊ negationē:ergo ius poſitiuū maxime eſt op=
poſitū iuri diuino i hoc caſu: ergo peccauit eccleſia
cū excepit quaſdā ꝑſonas a matrimōio q̄ nō ſunt ex
Secundo. cepte i lege diuina. ¶ Itē illa exceptio ꝑſonaꝝ que
eſt in leuitico: nō erat cerimōialis: erat ergo mora=
lis: ſed moralia imobilia ſunt: ḡ nichil debuit addi
aut ſubtrahi illi exceptioni: ḡ peccauit ecclia cū ex=
Tertio cepit ꝑſonas q̄ non erāt excepte in lege. ¶ Itē dicit
beatus Hieronymus. Non credat' michi niſi quod
dixero ꝯfirmauero per vetus/ aut ꝑ nouū teſtamētū
maxime em̄ agit' de fide ⁊ moribus:ſed ad mores ꝑ=
tinet an tales ꝑſone poſſint ꝯtrahere/an nō: ergo nō
fuit credēdū eccleſie dicēti ꝙ in ſcđo gradu ⁊ tertio
non debebant hoīes cōtrahere: cū hoc nō confirma
uerit per vetus/ aut nouū teſtamentū: conſtat em̄ ꝙ
hoc nō potuit confirmare per vetus/ aut nouū: imo
Quarto. manente eſt ꝯtra. ¶ Itē in pſalmo:de medio petra=
rū dabūt voces.i.de ꝯcordia duoꝝ teſtamētoꝝ per=
trāſibunt aque.i. doctrine: cū ergo eccleſia hoc non
potuit habere de ꝯcordia duoꝝ teſtamētoꝝ/non de=
buit ei credi. Forte dicet' ꝙ ratiōe tꝑis mutatio fa=
cta eſt:quia aliud eſt tēpus gratie: aliđ tempus ſub
lege:ergo cū a tempore xp̄i nō ſit niſi vnum tempus
ſcʒ tēpus gratie:nō debuit fieri niſi vna mutatio i tē
pore gratie: ergo male fuit facta mutatio in vltimo
Solutio ꝯcilio. ¶ Solutio.beat⁹ Gregorius dicit ꝙ ſm ſuc
ceſſionē tēpoꝝ creuit maioritas cognitionum.vnde
Dauid dicit. Sup ſenes itellexi:maior ergo fuit co
gnitio dei in tꝑe legis q̄ ante legē: ⁊ q: maior cogni
tio:ꝓpter hoc maior charitas:quia ergo ꝑ cognitio
nem dei bene ꝯſeruabat' charitas inter fratrē ⁊ ſoro
rē in tēpore legis noluit dñs charitatē dilatari quā=
tum ad alias perſonas. vnde excepit a matrimonio
illas perſonas inter quas ſine matrimonio firmiter
ꝯſeruat' charitas inter alias noluit eſſe matrimoniū
ad dilatationē charitatis:fecit em̄ dñs ex vno oē ge
nus hoim ad mutuā charitatē ipoꝝ. ¶ Item in tꝑe
gratie maior eſt cognitio q̄ in tꝑe legis: ⁊ ꝓpter hoc
maior charitas.vñ ꝑ cognitionē dei que maior eſt in
ter plures perſonas cōſeruatur charitas in tempo=
re gratie q̄ in tēpore legis. vnde plures perſone ex
cipiuntur a matrimonio q̄ in lege:ꝑ hoc patet ſolu=
Solutio tio ad predicta. ¶ Dicimus em̄ ad primo obiectū ꝙ
Ad primū licet iſta duo:ſcʒ iſtas ꝑſonas manentes tales poſſe
ꝯtrahere ⁊ eaſdē manētes tales nō poſſe cōtrahere
ſint ꝯtraria ſm ſuas eſſentias:tm̄ ratione temporum

Ayuntamiento de Madrid

non ſunt ꝯtraria. vnde diſtingue tēpora et cōcorda=
Ad ſecundũ bis ſcripturas. ¶ Ad ſecũdo obiectũ diſtingũt qdā
Duplex mo= morale duplex: ſcʒ morale nature ⁊ morale diſcipli
rale. ne: morale nature imobile eſt: morale diſcipline mo
bile: vñ ſoluũt ꝑ huius iteremptionē. Oē morale eſt
immobile: ſed ſciēdũ ꝙ morale diſcipline ſm̃ ābro=
ſiũ intelligitur in hoc ꝑcepto de ligno ſcientie boni
⁊ mali ne comedas: ꝑ hoc ei expti ſunt adā ⁊ eua qd
ſit inter bonũ obediētie ⁊ malũ inobediētie: vñ mo=
rale diſcipline ꝓprie nō habet bonũ niſi indifferēti=
Solutio. bus q̄ ideo ſunt mala qꝛ ꝓhibita. ¶ Dicimꝰ ergo ꝙ
illud de leuitico morale nature fuit. Et ꝯcedimꝰ ꝙ
oīa moralia nature immobilia ſunt q̄ʒtũ ad eſſentias
ꝟtutũ: ſed nō q̄ʒtum ad opa: qꝛ ratione diuerſoꝝ tem
poꝝ mutantur opa ꝟtutum: ſicut ſupius dictum eſt
Ad tertium ¶ Ad tertio obiectũ dicimꝰ ꝙ eccleſia illud potuit
ꝯfirmare per vetus ⁊ nouũ teſtamētũ: dꝛ ei in pſa. in
tpe placito exaudiui te: ⁊ ī die ſalutis auxiliatꝰ ſum
tui: ⁊ apl's. Ecce nũc tēpꝰ acceptabile: ecce nũc dies
ſalutis: ergo ꝑ cōcordiā duoꝝ teſtamētoꝝ habuit ec
cleſia: ꝙ in tpe gratie eſt abũdās cognitio ⁊ abũdās
charitas: ⁊ ſic q̄ʒtũ ad predictā intētionē dedit vocē
de medio petraꝝ. Eadē em̄ intētione qua plures ꝑ=
ſone fuerũt excepte a matrimonio in veteri lege q̄ʒ
ante eadē intentiōe ab ipo dño fuerũt accepte plu=
Ad vltimuʒ res ꝑſone in nouo teſtamento q̄ʒ ante. ¶ Ad vltimo
obiectũ dicimꝰ ꝙ hec potuit eſſe ratio mutatiōis in
vltimo ꝯſilio: dicit em̄ apl's in ſecũda ad thimo. ꝙ in
nouiſſimis tēporibus erũt hoies ſeipos amātes. Et
dñs in. xviij. luce: filius hois veniēs putas inueniet
fidē in terra. ⁊ in matheo. Qm̄ abũdabit iniqtas re=
frigeſcet charitas multoꝝ: qꝛ ergo ꝓpter charitatē
fidei fugiebat dilectio actus reuocanda fuit: vñ ad
ipam reuocādā inſtitutũ eſt vt liceat ꝯtrahere in qn=
to gradu potuit eſſe alia ratio ſubtilior illius vltime
inſtitutionis: ſed hec ſufficiens eſt.

¶ Queſtio ſeptima.

¶ De ſpirituali cognatione.

Dicto de carnali cognatōe dicēdum eſt de
ſpũali cognatiōe ſiue ꝓximitate. Eſt autē
ſpũalis ꝓximitas vinculũ ſpũale qđ eſt in
ter aliq̄s ꝑſonas ex ſpũali gñatione: ſicut
cũ ſacerdos baptizat aliquē vel epũs ꝯfirmat aliquē:
trahit em̄ ſacerdos q̄ baptizat ſpualē ꝓximitatē: effi
cit em̄ pater ſpũalis baptizati: ⁊ efficit cōpat' paren=
tũ filij. vnde ſi alias eſſet legitima ꝑſona ad cōtrahē
dũ tñ cũ matre pueri nō poſſet cōtrahere: ꝯtrahitur
Triplex co= aũt ex gñatione ſpũali. triplex ſpũalis ꝓximitas cũ
gnatio ſpiri= em̄ aliqs leuat aliquē de ſacro fonte: ꝯtrahit inde du
tualis. plicē ꝓximitatē ſpũalē: vnā ad iſtũ quē leuat ꝑ quaʒ
dicit' patrinus ſiue cōpat' ſpiritualis baptizati Aliā
ad parentes ipius pueri ſm̃ quam dicit' cōpater eo=
rũ: ⁊ vxor ſua efficit': ſimiliter cōmater parentũ pue=
ri baptizati: quia cũ maritus ⁊ vxor ſint vna caro per
matrimoniũ cōmunicāt ſibi ſuas actiones ſpũales.
Tertia ꝓximitas ſpũalis ꝯtrahitur inter filiũ carna
lem patrini ⁊ filiũ ſpũalē / ſiue filiolũ eiuſdē patrini.
vñ dicuntur fratres ſpũales cũ habeāt eundē prēm
tres regule. vnus carnalē alius ſpũalē: de his dant' tres regule.
Prima. ¶ Prima eſt qꝛ vir ⁊ mulier ſpũali ꝓximitate ſunt cō
Secunda. iuncti non poſſunt inter ſe contrahere. ¶ Secũda re
gula ꝙ cōpater vel cōmater cũ filijs cōpatris vel cō
matris poſſunt ꝯtrahere matrimonia excepta illa ꝑ
ſona ꝓpter quā ꝯtracta eſt ſpiritualis proximitas.
Ad illā ei nō oportet ꝓpagari vel dilatari dilectio=
nem ſed ad alias. ¶ Tertia regula eſt ꝙ filij vel filie Tertia.
cōpatrũ vel cōmatrũ poſſunt inter ſe ꝯtrahere mr̄i=
monia: niſi ſint ꝑſone ꝓpter quas ꝯtracta eſt ꝯpater
nitas vel ꝯmaternitas. ¶ Sed obijcit' de cōmater= ꝯ hoc ar.
nitate ꝯtracta ante matrimoniũ: aliq̄ mulier eſt com
mater alterꝰ mulieris: poſtea ducit virũ. ¶ Querit' Queſtio.
an vir efficiat' ꝯpat' eiuſdē mulieris cuiꝰ ⁊ vxor ſua ē Ar' ꝙ ſic.
cōmat'. videt' ꝙ ſic ꝑ predicta: qꝛ vir ⁊ mulier cũ ſint
vna caro ꝑ matrimoniũ cōmunicāt ſibi actōes ſpũa
les: g vir efficit' cōpater illiꝰ mulieris: cuiꝰ vxor ſua
eſt cōmater. ¶ Sed cōtra. qñ illa actio fuit nō com= In oppoſitũ
mũicauit illā mulier huic viro: qꝛ tũc nō erat eiꝰ vir
nec poſtea ꝯmunicauit: qꝛ poſtea nō fuit illa actio: g
iſte vir nō efficit' cōpater illiꝰ mulieris: qđ ꝯcedimꝰ
¶ Et qđ dictũ eſt ꝙ maritꝰ ⁊ vxor coicāt ſibi ſpũa= Solutio.
les actiōes itelligit' ſpũalibꝰ actionibus q̄ ſunt poſt
matrimonia: nō de illis q̄ ſunt ante matrimoniũ.

¶ Queſtio incidens.

¶ Utrum pater poſſit contrahere cum
filiola filioli ſui.

Queritur poſtea vtrũ pat' poſſit ꝯtrahere cũ
filiola filioli ſui. ¶ Uidet' ꝙ nō: qꝛ quanta
eſt habitudo patris ad filiu tāta ē filij ad
prēm / ⁊ ecōuerſo: ſed filiolꝰ nō pōt ꝯtra=
here cũ filiola prīs g nec pat' cũ filiola fi=
lioli. ¶ Sed ꝯtra. Nulla ꝓxitas ſpũalis eſt int' ipas In oppoſitũ
qꝛ nec ſunt vt frater ⁊ ſoror ſpũales / nec vt cōpater ⁊
ꝯmater / nec vt patrinus ⁊ filiola: g poſſunt ꝯtrahere
¶ Quod ꝯcedimꝰ: ⁊ licet tāta ſit habitudo patrꝫ ad Solutio.
filiũ quāta econuerſo: tñ non idē eſt effectus: quia ſi=
cut dicit glo. ſup locũ illũ: filij non debēt theſauriza
re parentibus: ſed parentes filijs. Succus aſcēdit a
radice ad ramos / ⁊ nō ecōuerſo: ⁊ propter hoc filio=
la patris efficit' ſoror ſpũalis filij carnalis: ſed filio=
la filij nō efficit' nec ſoror patris / nec cōmater nec fi=
lia ſpiritualis neq̄ʒ neptis ſpũalis: quia nepos ⁊ pro
nepos / neptis ⁊ proneptis nō habēt locũ in ſpiritua
li ꝓximitate. ¶ Queritur poſtea vtrũ per fornicatio Alia queſtio
nem ꝯtrahatur ſpiritualis ꝓximitas? Dictũ eſt eñ
ꝙ ſponſus ⁊ ſpōſa ſunt vna caro ⁊ cuiuſcũq̄ʒ vir effi=
cit' cōpater / eiuſdē mulier efficit' cōmater: ſed forni=
cator ⁊ fornicaria ſunt vna caro: ſicut dicit apl's. tol
lens membra xp̄i / faciēs mēbra meretricis: ergo cu
ius fornicator efficit' cōpater / eiuſdē fornicaria effi=
cit' ꝯmater / ⁊ hoc falſum. ¶ Et ad hoc dicēdũ eſt ꝙ Solutio.
fornicator ⁊ fornicatrix inquātũ tales / nichil habet
de ſpũalitate. vñ non cōmunicant ſibi actiones ſpiri
tuales: ſed ſponſus ⁊ ſponſa habent aliquid inter ſe
de ſpiritualitate: ſunt em̄ coiuncti per matrimoniũ
quod eſt ſacramentũ ſpũalis matrimonij. vnde ꝯmu
nicāt ſibi ſpũales actiōes non ob hoc ſolum: qꝛ ſunt
vna caro: ſed quia ſunt vna caro per matrimonium.

¶ Queſtio octaua.

¶ De legali cognatione ſi impediret
matrimonium.

Poſt carnalem ⁊ ſpũalē cognationē: dicen
dũ eſt de legali cognatiōe ſi ipediret ma=
trimoniũ. Eſt aũt legalis cognatio qñ ali
quis adoptat aliquē i filiũ vt hēat eiꝰ here
ditatē ac ſi eſſet heres legitimꝰ ſolebat hmōi legalis
cognatio ipedire mr̄imoniũ: adoptās ei nō poterat

Ayuntamiento de Madrid

contrahere cū filia adoptiua: ſed modo nō impedit.

¶ Queſtio nona.

¶ De affinitate qualiť impediat matrimōiū.

Onſequēter dicendū eſt de affinitate qliť
ipediat matrimoniū. Eſt aūt affinitas at=
tinētia ſiue vinculū pmo ad pſonam p=
tinēs ex mřimonio ⁊ ꝯſanguinitate. Sūt
Tria genera affinitatū. aūt tria gña affinitatū. Primū ꝓuenit ex
primis nuptijs. Scōm ex ſcdis. Tertiū ex tertijs.
Primū ¶ Eſt aūt primū genꝰ affinitatis: cū aliq̄ mulier cō=
trahit cū ꝯſanguineo meo/ vel ꝯſanguinea mea cum
aliq̄ viro: talis em̄ attinet michi i primo gradu affi=
nitatis: ⁊ diſtinguiť hic gradus affinitatis ſm gradꝰ
ꝯſanguinitatis: quia ꝯſanguinei vxoris fratris mei
eiſdē gradibꝰ affinitatis michi ꝯiūcti ſunt/ qbꝰ ⁊ cō
Secundū. ſanguinei fratrꝫ: ⁊ hoc eſt q: vir ⁊ vxor vna caro ſunt
ipedit aūt hec affinitas mřimoniū eiſdē gradibꝰ q=
Tertiū bus ⁊ ꝯſanguinitas. ¶ Secūdū genꝰ affinitatis eſt
cū vxor ꝯſanguinei mei mortuo ꝯſanguineo meo: cō
trahit cū alio viro. ¶ Tertiū genꝰ affinitatis eſt cuꝫ
vxor ꝯſanguinei mei: mortuo ſcdo viro mřimoniuꝫ
ꝯtrahit cū tertio. Et ſolebāt ꝓhiberi mřimonia in ſe
cūdo gñe affinitatis vſq͡ ad quartū gradū: ⁊ i tertio
gñe vſq͡ ad ſcdm gradū: ſed modo nec ſcdm/ nec ter
tiū genꝰ affinitatis ipedit mřimoniū in aliq̄ gradu.

¶ Queſtio vltima.

¶ De impedimento matrimonij.

Onſequēter dicēdū eſt de ipedimēto ma
trimonij qd̄ diciť enormitas delicti: ſicut
de vxoricidis ⁊ raptoribꝰ ꝟginū: ⁊ iceſtuo
ſis q̄ videlꝫ cognoſcūt matrē ⁊ filiam: vel
ſctimonialē vel duas ſorores: de talibꝰ di
ꝯ hoc ar̄. cūt canones ꝙ nō poſſunt ꝯtrahere. ¶ Sed obijciť.
Oēs iſti poſſunt penitere ⁊ agere pniam pfecte: ⁊ p
fecta pnia/ deꝰ iniqtatū eiꝰ nō recordabiť: ergo nec
eccleſia debꝫ recordari: ğ nō debēt ꝓhiberi a matri
Secundo. monio ꝓpť pcedētia pctā. ¶ Itē pacta pnia ecclia
recipit eos ad maiora ſacramēta: ſcꝫ ad euchariſtiā
⁊ pniam: ergo multofortiꝰ debet eos recipere ad ma
opio aliq̄rū. trimoniū. ¶ Ad hoc dicūt qdā ꝙ etiā peracta pnia
non poſſunt ꝯtrahere: q: canones ꝓhibēt: tm̄ pacta
Queſtio. pnia eccleſia pōt diſpēſare cū eis: ad hoc vt ꝯtrahāt
¶ Sed queriť ſi aliqs talis pacta pnia ſine diſpen=
Ar̄ ꝙ ſic. ſatione cōtrahat de facto/ vtrum ſit matrimonium?
¶ Videť ꝙ ſic: q: iſte eſt ſine oi pctō: ⁊ illa ſimiliť: et
eſt ibi mutuus ꝯſenſus per ꝟba de pñti expſſus: ğ
ibi eſt verū matrimoniū ſimiliť: dicūt canones ꝙ ille
q̄ machinať in mortē alterius vt habeat vxorē illius
vel q̄ machinať in mortē alteriꝰ mulieris vt habeat
virū ſuū: nō poſſunt habere optata ꝯiugia. vnde nec
iſte pōt habere illā cuius virū interfecit: nec illa vi=
rū cuius vxorē interfecit: ſimiliť ille q̄ ꝯtrahit ſpōſa
lia p ꝟba de futuro cū aliqua muliere cuiꝰ maritꝰ ad
huc viuit: nō pōt habere illā poſt mortē viri ſm ca=
ꝯ hoc ar̄. nones. ¶ Sed de his oibus poteſt obijci eodē mō
quo de primis: ſic dicūt canones ꝙ ille q̄ ꝯtrahit de
facto cū aliq̄ viuēte ſua vxore/ nō pōt ſeparare ſe a ſe
cunda ſi velit mortua prima vxore: dolus enim ſuus
ꝯ hoc ar̄. nō debet ei patrocinari. ¶ Sed obijciť: aut eſt mři=
moniū inter ipos aut nō: ſi nō: ğ pōt ⁊ debꝫ ſepare ſe
ab illa: ſi eſt inter ipos matrimoniū: ğ mulier nō pōt
ſeparare ſe ab vno ſi velit/ ⁊ hoc falſuꝫ: q: ſi mulier ne
ſciuit eū habere vxorē quādo ꝯtraxit cum illo: q: nō

debet puniri ex quo non peccauit. ¶ Ad predicta ⁊ Solutio.
cōſimilia diuerſi diuerſa dicūt. Sed nobis videť eſſe
dicēdū ꝙ ſi aliqs peccat cōtra bonū matrimonij: et
non eſt cōtra eſſentiā puniēdus eſt ſine dubio/ ⁊ pōt
ei ꝓhiberi ꝙ nō decetero ꝯtrahat: tm̄ ſi cōtrahat de
facto ꝯtractū eſt: q: em̄ nō peccauit ꝯtra eſſentiā ma
trimonij/ non puniť in eſſentia. vñ vxoricide ⁊ rapto
res ꝟginum ⁊ inceſtuoſi ſi ꝯtrahūt de facto ꝯtractū
eſt niſi vxoricida interfecerit vxorē ſuam pſequens
in ea matrimoniū volens aliā habere. ¶ Quod vero
canones dicūt ꝙ hmōi nō poſſunt contrahere: intel=
ligēdū eſt: non poſſunt. i. peccāt cū cōtrahūt: q: ꝓhi
bitum eſt: ſed illi q̄ peccant ꝯtra eſſentiam matrimo
nij/ puniri debēt in matrimonio: vt ille q̄ machinatꝰ
eſt poſt mortē alterius vt habeat vxorē illiꝰ ⁊ ꝯtra=
hit ſpōſalia cū illa marito viuēte: quia peccat cōtra
eſſentiam matrimonij/ non pōt habere illā: ⁊ ſi ꝯtra=
hit de facto cū illa non eſt matrimoniū: de illo ꝟo q̄
ꝯtrahit cū alia viuēte ſua vxore: quia peccat contra
matrimonij eſſentiā: mortua prima cogiť remanere
cū ſecūda ſi ipſa velit tūc em̄ primus conſenſus ha=
bet effectus ⁊ eſt ibi matrimoniū ſi mulier vult que
ignorāter fecit: ſi ꝟo nō vult nō eſt ibi matrimoniū.

¶ Decimus tractatus capꝫm primum.

¶ De ſacramentorum effectu ſiue de re
ſurrectione.

Icto de ſacramēto ꝯſequenť dicendū eſt Diuiſio dicť
de effectu ſacramētoꝝ ſiue de reſurrectio dorum.
ne. Circa quā prio dicēdū eſt de gñali re=
ſurrectiōe. Scdo de reſurrectione chriſti
Tertio de dotibus reſurgentiū. ¶ Circa Prima qſtio
gñalem reſurrectionē primo videndū quare debeať Ar̄ primo.
corporibꝰ reſurrectio. Secūdo an reſurrectio ſit na
turalis vel miraculoſa. Tertio qd ſit ꝟitas humane
nature: q̄ ſola crediť reſurgere. ¶ Qd̄ corpora reſur
rectura ſint ꝓbať auctoritatibꝰ ⁊ ratiōibus: habeť ei
in Iob. In nouiſſimo die de terra ſurrecturꝰ ſum/ ⁊
in carne mea videbo deū ſaluatorē meū. ¶ Item ha Secundo
beť in exodo. Ego ſum deus Abrahā ⁊ deꝰ Iacob.
⁊ dñs in euāgelio vtiť auctori. ꝯtra ſaduceos volēs
ꝓbare reſurrectionē corpoꝝ: dicit ei deꝰ nō eſt mor
tuoꝝ: ſed viuētiū: ſi em̄ Abraham yſaac ⁊ Iacob oī=
no nō eſſent nec in aīa nec in corpore nec diceret de
us eorum: ergo relinquitur ꝙ in anima ſint ad hoc
vt aīa recipiat ꝓut meruit: ſed nō meruit niſi in cor=
pore: ergo ⁊ corpus recipiet eſſe cū aīa ſm ꝙ meruit
⁊ ita corpora reſurgēt. ¶ Itē in ezechiele. oſſa arida Tertio.
audite ꝟba dñi: hec dicit dñs deus oſſibus his. ecce
ego intromittam in vos ſpiritum ⁊ viuetis/ et dabo
ſuper vos neruos ⁊ ſuccindere faciam ſuper carnes
¶ Item in Daniele: qui dormiunt in puluere euigi= Quarto.
labunt/ alij in vitam eternā/ ⁊ alij in opprobriū: ſic er
go ⁊ per illos qui fuerūt ante legem/ ⁊ per ipaꝫ legē
⁊ per ꝓphetas ꝓbať reſurrectio corpoꝝ. ¶ Contra In oppoſitū
dicūt ei multi heretici nitētes ꝓbare reſurrectionē
corpoꝝ nō eſſe futuram: ⁊ ad hoc inducūt auctorita
tes apoſtoli q̄ dicit. Caro et ſanguis regnū dei non
poſſidebūt: ğ in regno dei nō erit caro. ¶ Itē eritꝰ Secundo.
ſicut angeli dei in celo: ğ ſine carne cū ſinguli ſint in
celo ſine carne/ ⁊ ita corpa nō reſurgēt. ¶ Rationibꝰ Rōnibus ar
etiam nituntur ꝓbare idem: anima em̄ vtitur corpo guuntur.
re tanq͡ inſtrumēto: ſed inſtrumēto nichil debetur:
quia ipſum nichil mereť: ſed ſolū vtens inſtrumēto: ğ

Ayuntamiento de Madrid

cū coꝛpꝰ nichil mereaṫ nichil ei debeṫ:ġ nō debeṫ ei
Scđa rō. reſurrectio.¶Itē itellectꝰ idiget ſenſu ad cognitio
nē vniuerſaliū ⁊ itelligibiliū: ſꝫ poſtq̄ꝫ illa cognoue=
rit/vlteriꝰ nō idiget: ſicut aliq̄s idiget eq̄ ad eundū
ad aliquē locū in q̄ māſionē eſt facturꝰ:ſed poſtq̄ꝫ ꝑ=
uenerit ad locū illū iutilis eſt equus:ġ cū aīa ꝑuene
nerit ad cognitionē dei ⁊ alioꝝ itelligibiliū iutilis
erit ei ſenſus: ſed nichil iutile erit in regno dei: ġ in
regno nō erit ſenſus;ġ neq̄ꝫ coꝛpꝰ:⁊ita coꝛpoꝛa non
Tertia rō reſurgēt.¶Itē hō creatꝰ eſt ad hoc vt habeat vitaꝫ
etnā:ſed vitā eternā habēt ſufficienṫ āgeli q̄ ſine coꝛ
poꝛe ſunt:ġ ⁊ aīe ſine coꝛpoꝛe ſufficienṫ habebūt vi=
tā eternā : ġ ꝓpṫ vitā eternā: ġ nō oꝑtebit coꝛꝑa re=
ſurgere: hmōi rōnibus negāt reſurrectionē coꝛpoꝝ
ꝯ has ar. eſſe futurā. ¶Sed ꝓbaṫ ꝙ hmōi ratiōes nulle ſunt
quia anima non vtiṫ coꝛpoꝛe : vt ſolo inſtrumento et
puro:quia puꝝ inſtrumentum non oꝑaṫ ꝓpꝛie:ſed
coꝛpus ꝓpꝛie oꝑaṫ.dicūt ei philoſo.⁊ auguſtinus
ꝙ anima ſe habet vt impans: ⁊ coꝛpus vt impatum
et potentie imperate ſunt in neruis ⁊ muſculis ⁊ la=
certis: ġ coꝛpus habet ꝓpꝛie potentias oꝑatiuas
Exemplum. ġ coꝛpus ꝓpꝛie oꝑaṫ : ergo ſe non habet vt ſolum
inſtrumētū:hoc etiā patet ꝑ illū q̄ egrotat:qꝛ ſi egro
tat in pede q̄ꝫtūcūq̄ꝫ impat aīa ambulare nō pōt hō.
Exemplum. Similiṫ ſi egrotet in lingua non poteſt loq̄:ġ ad hoc
vt huiuſmodi actus ſint/neceſſe eſt pꝛiꝰ expediri po
tentiam que eſt in membꝛis: ġ coꝛpus ꝓpꝛie oꝑaṫ
⁊ bene vel male:ġ ꝓpꝛie mereṫ ⁊ demereṫ:ergo de
Secundo. beṫ ei reſurrectio gloꝛioſa vel non gloꝛioſa.¶Item
coꝛpus habet quaſdam ꝓpꝛietates ꝑ ſe ſicut albedi
nē ⁊ nigredinē:⁊ quaſdā inq̄ꝫtū habet aīam:vt ambu
lare:⁊ hmōi: ſic ⁊ aīa habet quaſdā oꝑatiōes ꝑ ſe vt
intelligere:quaſdā inq̄ꝫtū eſt in coꝛꝑe vt videre/yma
ginari/et hmōi:ſꝫ aīa nō mereṫ niſi in coꝛꝑe ⁊ mereṫ
ꝑ vtraſq̄ꝫ oꝑatiōes:ſed ipā ꝑficieṫ q̄ꝫtū ad oꝑatiōes
quas habet ꝑ ſe : eius eni remuneratio eſt ſua plena
ꝑfectio: ġ perficietur q̄ꝫtū ad alias oꝑationes quas
habet inq̄ꝫtū eſt in coꝛpoꝛe: ſed q̄ꝫtū ad illas nō pote
rit ꝑfici ſine coꝛpoꝛe:qꝛ ille nō exerceṅṫ ſine coꝛpo=
Tertio. re:ġ coꝛpoꝛa reſurgēt. ¶Itē dn̄s in euāgelio oñdit
coꝛpoꝛales actiōes eſſe meritoꝛias:cū dicit. Eſuri=
ui:⁊ dediſtis michi māducare ⁊c̄.ergo coꝛpus ꝓpꝛie
mereṫ per huiuſmodi actiōes coꝛꝑales:ergo remu=
nerabiṫ ꝓ huiuſmodi actiōibus: ġ coꝛpoꝛa reſurgēt
Solutio. quod concedimus . ¶Et ad pꝛimo obiectū dicimꝰ
Ad pꝛimum ꝙ hec auctoꝛitas . Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſ
Auguſtinus ſidebunt tripliciṫ exponiṫ ab auguſtino : pꝛimo ſic .
exponit di= Caro ⁊ ſanguis.i. vitia carnalia regnū dei nō poſſi=
ctum apl̄i. debūt:quia ibi nō erit luxuria ;ſed oīmoda mūdicia
⁊ puritas. Secūdo ſic:caro ⁊ ſanguis.i. coꝛpoꝛales
actiones que ꝑtinent ad nutrimētū carnis ſicut co=
medere ⁊ bibere ibi nō erūt:qꝛ ibi nō eſt neceſſarius
cibus ⁊ potus : quia nō erūt ibi coꝛpoꝛa animalia.i.
alimonia indigētia:ſed ſpūalia.i.oīno ſpūi obedien=
tia. Tertio ſic: caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidēt
oꝑtet eñ coꝛruptibile hoc induere icoꝛruptionē : et
Ad ſcđm moꝛtale hoc induere imoꝛtalitatē. ¶Ad ſecūdū ob
iectū dicimus ꝙ aīa nō vtiṫ coꝛꝑe vt puro inſtrumē
to:immo ſe habet vt impans ⁊ coꝛpus vt pure impe
ratum: vnde ſicut aīa mereṫ obediendo deo: ſic coꝛ=
pus mereṫ obediendo ſpūi.i.hō coꝛpoꝛalibꝰ actioni
Ad tertium bus. ¶Ad tertio obiectū dicimꝰ: ꝙ aīa nō indige=
bit ſenſu in patria ad cognitionē intelligibiliū:ſꝫ ꝓ=
pter aliud:ſcꝫ ad vidēdū humanitatem xp̄i:terra eñ
illa eſt melle ⁊ lacte fluēs:lacte hūanitatis ⁊ melle di
uinitatis:⁊ habebūt oculi coꝛpoꝛales gloꝛiam ſuam
in viſione hūanitatis xp̄i:ſicut oculi ſpirituales in vi
ſione deitatis.¶Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ vi= Ad vltimuꝫ
ta eterna ꝓut cōpetit homini non erit ſufficienṫ in
aīa/immo ꝗs erit in coꝛpoꝛe:ibi eñ videbimus/ama
bimus/⁊ laudabimus/ etiā vocaliṫ vt dicit caſſiodo
rus in apocalipſi. Clamāt ſancti vſquequo dn̄e non
vindices ſanguinē noſtrū volētes gloꝛificationē coꝛ
poꝛis:ſed dictū eſt illis vt req̄ſcerent adhuc tempꝰ
modicum donec impleaṫ numerus fratrum eoꝛum
ſicut diciṫ in.xi.ad hebꝛeos . Hij omnes teſtimonio
fidei ꝓbati nō acceꝑūt repꝛomiſſionem deo ꝓ no=
bis melius aliq̄d ꝓuidere vt non ſine nobis cōſum=
marenṫ:⁊ in euangelio:hec eſt vita eterna vt cogno=
ſcant te: ⁊ q̄m miſiſti Ieſum chꝛiſtum: ⁊ ita viſio Ie=
ſu chꝛiſti ſm ꝙ homo eſt pars vite eterne ꝓut com=
petit homini qui nichil meruit niſi in coꝛꝑe . ¶Sic reſurrectio
ergo ꝓbatur reſurrectio generalis. Pꝛimo per du= ꝓbaṫ dupliꝛ.
plicem cauſam:ſcꝫ ꝑ cauſam meritoꝛiam/⁊ ꝑ cauſaꝫ
effectiuam:per cauſam meritoꝛiā: quia coꝛpus me=
retur gloꝛificari: ꝑ cauſam effectiuam:quia deus iu
ſtus:⁊ ita remunerabit coꝛpoꝛa:quia merentur glo=
rificari. ¶Secundo ꝓbatur reſurrectio coꝛpoꝝ ꝑ ſi alia ꝓbatio.
mile : quia ſi aīa ꝑficieṫ q̄ꝫtum ad opera que habet ꝑ
ſe:a ſimili perficietur q̄ꝫtum ad opera que habet q̄ꝫ=
tum eſt in coꝛpoꝛe. ¶Tertio modo ꝓbat apoſtolus Tertia pꝛo=
generalem reſurrectionē ꝑ reſurrectiōem chꝛiſti/di batio.
cens:ſi xp̄s reſurrexit/⁊ nos reſurgemus: eſt autem
ꝓbatio minus noti per magis notu : erat enim nota
xp̄i reſurrectio:qꝛ ꝓbata eſt ꝑ teſtes animi exceptio
ne maioꝛes ſcꝫ per apl̄os qui viderant/ et per mira=
cula ⁊ ꝑ teſtimonia ſcripturarū que nō vis huius ꝓ=
bationis pꝛimo reſurrexit:ergo nos reſurgemus.di
cemus quādo diceṫ de reſurrectiōe chꝛiſti.¶Quar Quarto pꝛo
to modo ꝓbat apoſtolus reſurrectionē generalē per bat.
ſimilitudines naturales/dicens : inſipiens tu quod
ſeminas nō viuificatur niſi pꝛius moꝛiaṫ:ergo ſi gra
num moꝛtuū reſurgit/coꝛpoꝛa hoīm moꝛtua reſur=
gent. ¶Sed videṫ ꝙ hec ꝓbatio nulla ſit: quia ea q̄ ꝯ hoc ar.
naturaliṫ ſunt nō ꝓbant ea que ſunt ſupꝛa naturam/
⁊ reſurrectio coꝛpoꝝ ſupꝛa naturā eſt : ſicut dicetur
poſtea. ¶Pꝛopter hoc dicunt quidā ꝙ nō ꝓbat apo opio aliq̄ꝛū
ſtolus ꝙ reſurrectio futura ſit:ſed ꝙ poſſit eſſe:coꝛi=
thij eñ credebant ꝙ nō poſſet eſſe . ¶Sed iteꝝ hoc ꝯ hoc ar.
nichil:quia nō ſequiṫ: ſi quod eſt impoſſibile ſm na=
turam ⁊ illud quod eſt ſupꝛa naturā poſſit eſſe.¶Et Solutio.
nos dicimus ꝙ argumētatio apoſtoli neceſſaria eſt
⁊ eſt per locum a maioꝛi:ſi eñ deꝰ nature dedit hāc
poteſtatem vt de grano moꝛtuo faciat viuum: mul=
tomagis ipē habet hāc poteſtatem: vt coꝛpoꝛa moꝛ
tua viuificet que hoc meruerunt.

¶Secunda queſtio.

¶De reſurrectione coꝛpoꝛum ſi ſit na=
turalis vel miraculoſa.

SEcundo capitulo queritur vtrum reſurre
ctio coꝛpoꝝ ſit naturalis vel miraculoſa?
¶Pꝛobatur ꝙ naturalis : quia dicitur in Aṙ ꝙ natu=
exodo: magi Pharaonis fecerūt de v̄gis ralis.
ſerpentes: ⁊ dicit Auguſtinus : ꝙ demones q̄ mul=
tā habent peritiam ⁊ agilitatē/attulerūt eis ſemina
quibus naturaliṫ fecerūt de v̄gis ſerpentes : ġ cum

Ayuntamiento de Madrid

boni angeli ꝑitiores ſint ⁊ agiliores q̃ꝫ mali/ in mo=
mento poterūt afferre ſemina qbꝰ naturalit̄ fient cor
pora hūana: ⁊ ſic reſurrectio corporū erit naturalis.
Secundo. ¶ Item. idē corpus hūanū erit tunc qđ modo eſt: g̊
eadem coniunctio partiū ⁊ elementoꝝ: ſed q̄ modo
eſt/ naturalis eſt: g̊ ⁊ q̄ tunc erit naturalis erit: ſed ſi
naturalit̄ ɔiūgent̄ partes: g̊ reſurrectio erit natura=
In oppoſitū lis. ¶ Sed ɔtra. mors ⁊ vita ſunt oppoſita vt priua
tio ⁊ habitus: dicit em̄ auguſtinus ꝙ mors eſt priua
tio vite: ſed a priuatione ad habitū non eſt regreſſus
ſm naturā: ergo a morte ad vitā nō eſt regreſſus ſm
naturā: ergo reſurrectio corpoꝝ non eſt naturalis.
Secundo ¶ Item natura eſt vis inſita rebꝰ ex ſimilibꝰ ſimilia
ꝓcreans: ſed qn̄ oēs hoies erūt mortui nō erit talis
natura: ꝙ ex hoie gn̄et hoiem: g̊ reſurrectio corpoꝝ
Tertio. nō erit naturalis. ¶ Item reſurrectio vt dicit apl's.
erit in momēto/ in ictu oculi/ i nouiſſima tuba: ſed na
tura non poterit in ictu oculi ɔgregare ꝑtes corꝑis
hūani: quaꝝ vna erit in oriente: alia in occidēte: g̊ re
Solutio. ſurrectio corpoꝝ nō erit naturalis. ¶ Quod ɔcedi=
mus: dicit em̄ apl'us ad romanos ꝙ ſi ſp̄us eius q̄ re
ſuſcitauit ieſum xp̄m a mortuis/ habitat in nobis: q̄
ſuſcitauit ieſum xp̄m a mortuis viuificabit ⁊ morta
lia corpora noſtra propt̄ inhabitātē ſpiritū eiꝰ in no=
bis ſunt em̄ corpora noſtra templū ſp̄ūſancti: vn̄ ꝓ=
pter iſtā dignitatē ipſe deus vt natura iuſtificabit ꝑ
glorioſam reſurrectionem corpora nr̄a: nō corꝑa ali
norū. i. hoim luxurioſoꝝ quoꝝ carnes ſunt vt carnes
Ad primum aſinoꝝ: ſicut dicit ezechiel. ¶ Ad primo ergo obie=
ctum dicimus ꝙ nō eſt ſimile de corpore humano ⁊
de ſerpente: quia corpus humanū naturalit̄ nō gn̄at̄
niſi ꝑ deciſionem ſeminis: alia vero aliter fiunt ſicut
teredones ex ſola putredine ligni: ⁊ aliq̄ ex ſola exa=
latione vini: quedā etiā ex t̄ra vt rane/ bufones/ ⁊ ſer
Ad ſecundū pentes: ⁊ propt̄ hoc patet ꝙ nō eſt ſimile. ¶ Ad ſe=
cūdo obiectū dicimus ꝙ in reſurrectione corporum
duplex erit ɔiunctio: vna actio vel paſſio quā deꝰ fa=
ciet in reſurrectione corpoꝝ: et illa erit miraculoſa.
Alia erit ɔiunctio q̄ erit relatio media int̄ ꝑtes con
iunctas ⁊ illa erit naturalis: ſicut in ceco illuminato
a dn̄o viſus habitus fuit miraculoſus: ſed viſus actꝰ
fuit naturalis: diſtinguēda ergo ē hec. Eadē ɔiūctio
erit tūc que modo eſt: ſi intelligat̄ ɔiūctiōe relatione
ꝟa eſt: ſed illa nō erit reſurrectio ſed conſequens ad
reſurrectionē: ſi de ɔiunctione actione vel paſſione
falſa eſt: quia ſolus deus in miniſterio angelorū fa=
ciet illā que erit: hanc aūt q̄ eſt vel que fuit fecit na=
Iterū ar̄. tura. ¶ Adhuc videt̄ poſſe probari ꝙ reſurrectio ſit
naturalis: quia dicit̄ in pſalmo. dabit voci ſue vocez
ꝟtutis. i. vocē ſuā ſcʒ vocē archāgeli ⁊ vocē tube fa=
ciet ꝟtuoſam: ex ꝟtute em̄ illius vocis reſuſcitabun
tur corpora: ergo reſurrectio corporū erit ex ꝟtute
Euaſio. naturali: g̊ erit naturalis: ſi dicat̄ ꝙ nō erit naturalis
ɔ̄ hoc ar̄. quia ꝟtus illa ex ſola volūtate dei dabit̄ illi voci: hoc
nō eſt ſolutio: quia motus firmamēti naturalis eſt: ⁊
Secundo. tn̄ ꝟtus que mouet ip̄m a ſola volūtate dei eſt. ¶ Itē
dicit Ioh. damaſ. ſi mors hois eſt ſeꝑatio corꝑis et
aie/ reſurrectio eſt t̄minata: ſcđa cōiunctio corporis
⁊ aie: ſed iterata coniunctio corporis ⁊ aie erit natu
Probatur ralis. Mđ ꝓbat̄: qr anima naturalit̄ appetit corpus
minor. vnde in apocalipſi. Clamāt ſancti vſquequo dn̄e nō
vindicas ſanguinē nr̄m: hoc aūt nō clamant tantum
propter gaudiū quia habituri ſunt de vindicatione:

ſed quia deſiderāt ſcđam ſtolā corꝑis: g̊ naturaliter
anima appetit corpus: ⁊ naturalit̄ appetit corpꝰ ani
mam tanq̄ꝫ ꝑfectionē ſuā: g̊ cōiunctio aie ad corpꝰ
erit ex mutuo appetitu naturali: g̊ illa ɔiūctio eſt na
turalis: ſed illa ſcđa ɔiūctio erit reſurrectio: g̊ reſur
rectio erit naturalis. ¶ Si dicat̄ ꝙ illa ɔiūctio non Euaſio.
erit naturalis: qr erit ꝑ ſolā oꝑationē dei. ¶ Et hoc ɔ̄ hoc ar̄.
nō eſt ſolutio: qr in primis corꝑibus vt in ſole ⁊ luna
cōiunctio materie ⁊ forme eſt naturalis/ ⁊ tn̄ eſt ꝑ ſo
lam oꝑationē dei. ¶ Item q̄libet res appetit natu= Secundo
ralit̄ ſuam ꝑfectionē. vn̄ apl'us. Ois creatura inge=
miſcit ⁊ parturit vſq̄ꝫ adhuc: ſol em̄ ⁊ luna ⁊ elemēta
que ſeruiūt hoi expectāt remunerationē ſeruitij ſui:
ſed reſurrectio corpoꝝ erit ꝑfectio ipſorum: g̊ cor=
pora naturalit̄ appetūt reſurrectionē: g̊ reſurrectio
eſt ex naturali appetitu: g̊ erit naturalis. ¶ Item ſo Tertio.
let obijci de pulueribus. non enim ex quolibet pul=
uere reꝑabit̄ corpus petri: ſed ex hoc puluere: ſʒ nō
eſt ratio quare potius ex hoc puluere q̃ꝫ ex alio: niſi
qr in hoc puluere eſt naturalis appetitus quo appe=
tat hāc aiam: g̊ ex naturali appetitu corporis anime
cōiunget̄/ ⁊ inde vt prius. ¶ Solutio. Ad primo ob Solutio.
iectū dicimꝰ ꝙ triplicit̄ dat deus potētiam. Primo Ad primum
dat aliquā potētiā ad eſſe rei/ vel ad bn̄ eſſe. Et tam Multiplex
illa potētia q̃ꝫ eius actus dicit̄ naturalis. Secundo potentia.
dat potentiam aliquam ad reꝑationem nature ſicut
i ceco illuminato: ⁊ tūc potētia eſt miraculoſa ⁊ actꝰ
naturalis. Tertio dat potentiam aliquam ad aliquē
actum ſupra naturam exercēdum/ ⁊ tūc potentia mi
raculoſa ⁊ ip̄e actus miraculoſus: ſicut dedit beate
ꝟgini potentiam gn̄atiuam/ ⁊ illa potentia fuit mira
culoſa ⁊ actus eius ſimilit̄ miraculoſus: ſimilit̄ dici
mus ꝙ ꝟtus vocis ex qua reſurgent corpora mira=
culoſa erit/ ⁊ actus eius ſimilit̄: quia dabit̄ ad actuʒ
ſupra naturam exercēdū. ¶ Ad ſecundo obiectū di Ad ſecundū
cimus ꝙ ɔiunctio corporis et anime erit naturalis
loquēdo mat̄ialit̄: in mat̄ia em̄ eſt naturalis obediē
tia qua deus de illa poteſt facere quod vult: ſicut di
cit Auguſtinus: ꝙ in coſta Ade erat vt ex ea poſſet Auguſtinus
fieri mulier: ſed nō vt ex ea fieret: ibi em̄ potētia ma
terialis fuit paſſiua: ſed non potentia formalis ſiue
actiua/ coniunctio g̊ corporis ⁊ anime non erit natu
ralis formalit̄: quia in anima ⁊ corpore non erat cau
ſa formalis vel actiua: quare ſecundo coniungunt̄.
vnde ⁊ ſi ipſa coniunctio ſm ſe ſit naturalis: tamē qr
ſecunda vel iterata erit miraculoſa: quia reſurrectio
eſt it̄ata ɔiunctio inq̃ꝫtum iterata. ¶ Sciendū tamē Notandum.
ꝙ damaſcenus loquit̄ de reſurrectione hominis cū
dicit ꝙ reſurrectio it̄ata cōiunctio corꝑis et anime:
ſed reſurrectio corporis eſt reformatio eius ex pul
uere: ſicut dicit apoſtolꝰ. Saluatorē expectamꝰ qui
reformabit corpus humilitatis nr̄e configuratum
corpori claritatis ſue. ¶ Per predicta patet ſolutio Ad tertium
ad tertio ⁊ quarto obiectum: ſicut em̄ factio mulierꝫ Ad quartū.
ex coſta nō fuit naturalis / licet in coſta eſſet natura
lis obediētia qua ex ipſa poterat fieri mulier: ſimilit̄
reſurrectio corpoꝝ nō erit naturalis licet i ip̄is pul
ueribus ſit naturalis obediētia qua ex ipſis poter̄t
reformari corpora. ¶ Nō eſt aūt p̄t̄eundus error Error ph'oꝝ
quorūdam philoſophorum qui poſuer̄t reſurrectio
nem ſiue reꝑationem hominum eorundem numero
fore naturalem: dixer̄t em̄ ꝙ poſt magnum annum
in quo ſumus erūt in ſecūdo anno magno idem ho=

Ayuntamiento de Madrid

mines numero / ⁊ edē aīalia numero q̄ fuerūt a ꝑrio magno anno: appellatur autē magnus annus reuoꝛtio ſuꝑceleſtiū corpoꝝ a puncto ī quo creata fuerūt ad idem punctū q̄ non fit niſi in milibus annoꝝ: ⁊ cū terminatus erit ꝑmus magnus annus incipiet ſecundus: ⁊ eſt vt ipſi dixerūt idē motus ſuꝑceleſtium corpoꝝ qui ꝑus fuit: ⁊ eedē generatiōes ⁊ eadē generata numero q̄ fuerūt in ꝑncipio magni anni. vn̄ idem adam numero: idē abel numero: ⁊ ſic de alijs.

Ꝯ hoc ar.
¶ Sed hoc manifeſte eſt ꝯ fidē ⁊ ꝯtra totā ſacrā ſcripturā: et improbari pōt de facili ꝑ rationē: illi eni q̄ erūt in fine ꝑmi anni magni generabunt illos qui erunt in ꝑncipio ſecundi: aliquis ſic generabit adā ſic demōſtret ille: iſte generabit adā: aut de neceſſitate aut de nō neceſſitate: ſi de neceſſitate eadē rōne ⁊ alij gn̄abunt alios de neceſſitate: ⁊ ita oīa de neceſſitate eueniūt: perit ergo caſus: perit ergo liberū arbitriū / quod eſt inconueniēs oī rationi: ſi ꝟo iſte non de neceſſitate gn̄abit adā: poterit ergo contingere ꝙ non gn̄at: ⁊ ita poterit cōtingere ꝙ adam nō erit ī ſcꝺo magno anno. Eodē modo de alijs bonis ⁊ malis poterit contingere ꝙ deus nō reddet bonis premia nec malis penas: ⁊ ita ꝑibit iuſticia diuina. multis etiā alijs modis poſſet improbari: error ille qbꝰ ſuꝑſedemus.

Solutio.
¶ Dicimus ģ ꝙ reſurrectio nō poſſit eſſe naturalis ꝓpt̄ tres cauſas.

Prima
Prima eſt qꝛ reſurrectio fiet in momento: in ictu oculi natura ꝟo operat̄ ſucceſſiue.

Secunda.
Secunda eſt qꝛ in reſurrectione fiet corpus immortale ⁊ fulgidū: quia fulgebūt ſancti ſicut ſol: natura ꝟo non poteſt talia facere.

Tertia.
Tertia cauſa eſt qꝛ idem corpus numero reſurget ſicut dicit iob. quē viſurus ſum egoipſe ⁊ nō alius: natura ꝟo nō facit idē corpus numero: ſed ſpecie: ꝯſeruat ei ſpeciē ꝑ indiuiduorum multiplicationem.

¶ Tertia queſtio.
¶ De veritate humane nature.

Duplex opio
Tertio capitulo q̄rit̄ qd ſit ꝟitas hūane nature q̄ tota ⁊ ſola dicit̄ reſurgere: ſuꝑ hoc duplex eſt opio: dicūt eīm qdā: ꝙ illud ſolū quod deciſum eſt ab adā eſt ꝟitas hūane nature: ⁊ hoc volūt habere ab auctoritate dn̄i dicentis in euāgelio. Oē quod in os intrat vadit ī ventrē: ⁊ ī ſeceſſuꝫ dimittit̄. vn̄ dicūt ꝙ nihil de nutrimēto ſit de ꝟitate humane nature: ſed illud ſolū qꝺ deciſum eſt ab adā remanet ꝟitas humane nature: ſed ꝑ irrogationē ⁊ fomentū nutrimenti non ꝑ vnionem propagat̄ ⁊ dilatat̄ in ſe: ⁊ in hac opinione fuit magiſter in ſententijs.

Ꝯ hoc ar.
¶ Sed cōtra hanc opinionē obijcit̄ cum pat̄ gn̄at filium ꝑ deciſionem illud quod deciſum eſt erat de ꝟitate humane nature pr̄is: ģ non remanet in patre tota ꝟitas humane nature: que prius ibi erat: ģ cum pars non ſit idem cum toto nō eſt in patre eadem ꝟitas humane nature que priꝰ erat: ģ non habet eandem ꝟitatem humanam naturam quam prius habebat: ģ non eſt idem ꝟe hō qui prius: ⁊ hoc manifeſte falſum.

¶ Itē quaſi cōmunis animi cōceptio eſt ꝙ quicqd naturalit̄ dilatat̄ aut ꝑ rarefactionem dilatat̄ aut ꝑ additionē: ſed ꝟitas humane nature dilatat̄: ergo aut ꝑ rarefactionē aut ꝑ additionē: nō primo modo: quia rarius eſt corpus pueri q̄ꝫ corpus iuuenis: ergo ꝑ additionē dilatat̄: ģ aliqd de trimēto tranſit in ꝟitatē hūane nature.

Tertio

Quarto.
¶ Itē ſi nihil tranſit: nulla eſt ſciētia medicoꝝ: qui dicūt ꝙ aliqd de nutrimēto trāſubſtantiat̄ in corpus hūanū: inconueniens autē eſt dicere medicinā nichil eſſe. Eſt eīm medicina a deo vt habet̄ in eccl̄iaſtico. honora medicū ꝓpt̄ neceſſitatē: ⁊ eīm illū creauit altiſſimꝰ.

Alia opio.
¶ Alij ſunt q̄ dicunt ꝙ illud ſolū qꝺ deciſum eſt ab adā eſt ꝟitas hūane nature: imo aliqd de nutrimēto trāſit ī ꝟitatē hūane nature.

Item ar.
¶ Sed itex obijcit̄ ꝯ iſtā opinionē cū pr̄ gn̄at filiū illud quod deciſuꝫ eſt aut erat primum de ꝟitate humane nature in pr̄e aut non: ſi erat: ģ pat̄ modo non habet eandē ꝟitatem humane nature quam prius habebat / ⁊ inde vt prius. ſi ꝟo illud quod deciſum eſt non erat de ꝟitate hūane nature in alio: hoc conſtat: ģ ſimplicit̄ non erat de ꝟitate humane nature: ģ id qꝺ deciſum eſt nō eſt de ꝟitate humane nature in filio: ģ nō facit ꝙ illud qꝺ tranſit de nutrimēto ſit de ꝟitate humane nature: ģ filiꝰ nō habet de ꝟitate hūane nature: ģ nō eſt ꝟe hō: qꝺ falſum eſt.

Secundo.
¶ Item aut illud ſolū qꝺ deciſum eſt / eſt de ꝟitate hūane nature / aut non illud: ſi illud ſolū redit prior opinio: ſi non illud ſolū: ģ quod addit̄ de nutrimento fit de ꝟitate hūane nature: ſed tota ꝟitas hūane nature reſurget: ģ quicquid eſt additum humane nature de nutrimēto reſurget in iſto: reſurget ergo iſte longe latior q̄ꝫ longus: reſurgēt etiā capilli in lōgitudine vnius dicte: ⁊ ita reſurget iſte in maxia deformitate: quod eſt incōueniens.

Tertio.
¶ Item dicit Auguſtinus in. xxi. libro de ciuitate dei: ꝙ ſi aliqs cōfectus fame cogat̄ comedere carnem humanā / nō reſurget illa caro in ipſo: nec fit de ꝟitate hūane nature illius hominis: quia aliunde mutata eſt: eadem ratione nec alia caro fit de ꝟitate hūane nature iſtius hoīs: qꝛ aliunde mutata eſt: ⁊ ita nichil addit̄ de nutrimēto hūane nature.

Solutio.
¶ Solutio. Dicimꝰ ꝙ nō illꝺ ſolū quod deciſum eſt ab Adā eſt de ꝟitate hūane nature.

Ad auctoritatem.
Et ad auctoritatē dn̄i ſoluunt magiſtri dicētes / ꝙ omne quod in os intrat in ventrē vadit et in ſeceſſum emittit̄. i. de quolibet aliquid: non eīm dixit totum ſed oē / ⁊ ſine dubio maxima pars in ſeceſſum emittit̄ ⁊ parū quid de nutrimento addit̄ ꝟitati hūane nature.

Ad aliud
¶ Ad illud autem quod q̄rit̄ vtrum illud quod deciſum eſt de ꝟitate hūane nature pr̄is: dicimus ꝙ ſic: dicimus ꝙ non valet hec argumentatio: pat̄ non habet eandem ꝟitatem humane nature quā prius habebat: ģ non eſt ꝟe idem homo qui prius qꝛ idem homo dicit̄ ad idēptitatem anime que eſt forma ⁊ ꝑfectio hominis. vnde eandem habet ꝟitatem humane nature formalit̄: ſed non materialit̄.

Ad auguſtinum.
Cum autem dicit Auguſtinus ꝙ ꝟitas humane nature reſurget / loquit̄ de ꝟitate humane nature q̄ꝫtū ad materiam ſcꝫ de ꝟitate carnis: qualit̄ autem ad ſecūdo obiectum ſoluendum dicet̄ poſtea.

Ad aliud.
¶ Ad vltimo obiectum dicimus ꝙ non eſt ſimile de carne humana / ⁊ de alijs carnibus: quia alie carnes ſunt nutrimētū quod debet̄ homini: ſed caro humana non debet̄ ei ꝓ nutrimēto: feraꝝ eīm eſt comedere hoīes / nō hoīꝫ vnde caro hūana non trāſit in ꝟitatem humane nature alterius hominis: ſed alia caro bn̄ trāſit.

Notandum.
¶ Ad euidentiam autem ſolutionis omnium ꝑdictaꝝ obiectionum. Notandum eſt ꝙ q̄ꝫtū ad corpus aliquid dicit̄ eſſe de ꝟitate humane nature quattuor modis

Qttuor mōis aliqd eſt de ꝟitate ⁊c̄.
¶ Primo q̄ꝫtum ad eſſe: ſicut caput ⁊ cor ⁊ cetera mēbra principalia: ſine qbus non poteſt eſſe hō ſunt de ꝟitate humane nature q̄ꝫtū ad eſſe. ¶ Secūdo dicit̄

aliquid eſſe de veritate hũane nature q̃tum ad bo=
num ⁊ integrũ eſſe: ſicut viſus/auditus/pedes/⁊ ma
nus: ſine his eñ põt eſſe homo: ſed nõ habet bonum
⁊ itegrũ eſſe. ¶ Tertio modo dicit̃ aliq̃d eſſe de per
fectione hũane nature q̃tum ad ꝑfectionem: ⁊ hoc
modo nutrimẽtũ fit de ꝟitate humane nature: puer
eñ naſcit̃ ꝑfectus homo q̃tũ ad eſſe ⁊ q̃tum ad bo=
nũ ⁊ integrũ eſſe: habet eñ viſũ auditũ ⁊ cetera mẽ=
bra organica: quibus aptus eſt exercere oꝑationes
ſed nõ põt adhuc vti potẽtijs ꝑfecte: ꝑficitur autem
ꝑ additionẽ nutrimẽti q̃tũ ad quãtitatem ⁊ vires ⁊
vſum potẽtiarũ: vñ nutrimẽtũ trãſubſtantiatũ eſt de
veritate hũane nature q̃tũ ad huius ꝑfectionẽ ⁊ in
ſcdo ⁊ in tertio modo: ſed nõ valet hec argumẽtatio
nõ eſt eadẽ ꝟitas hũane nature q̃ prius: ergo nõ eſt
idẽ hõ qui prius: ſi eñ exoculet̃ aliq̃s aut crinicetur
pedibus aut manibꝰ non manet eadẽ veritas hũane
nature q̃tũ ad bonũ ⁊ integrũ eſſe: manet tñ idẽ hõ:
ſimiliter ſi aliq̃d de nutrimento amittat̃ non manet
eadẽ veritas hũane nature. Tertio modo manet idẽ
hõ: ⁊ de tali veritate hũane nature aliq̃d dicit̃ cũ pa
ter generat filiũ: quia erat in patre materialiter non
formaliter: ſicut nutrimẽtũ cũ factum fuit de ꝟitate
hũane nature manſit materialiter ⁊ potẽtialiter ⁊ vir
tute: ſed nõ formaliter/videlicet ſm formã quã priꝰ
habebat: licet autẽ quod deciſum eſt/fuerit in patre
de veritate hũane nature: tertio modo tamẽ eſt in fi=
lio de veritate hũane nature primo modo. vnde re=
ſurget ĩ filio ⁊ nõ in patre. ¶ Quarto modo dicitur
aliquid de ꝟitate hũane nature q̃tum ad decẽtiã: ſi=
cut vngues ⁊ capilli ad decẽtiã ⁊ ornatũ ſunt: licet ei
capilli non ſunt modo tãtũ ad ornatũ: ſed etiã ad ꝓ=
tectionẽ capitis a caumate ⁊ frigore: tamẽ in futuro
erũt tantũ ad ornatũ: reſurget autem quicquid eſt de
ꝟitate humane nature primo modo/⁊ ſcdo modo/⁊
quarto: ſed non reſurget quicquid fuit futurũ de ve
Ad rõnem. ritate hũane nature tertio modo. ¶ Et ꝑ hoc ſoluit̃
obiectio ſuperius facta. De indecẽtia reſurgẽtiũ: vi
delicet ꝙ ſi tota ꝟitas hũane nature: reſurget cũ nu
trimentum fiat de ꝟitate humane nature: reſurget
aliquis homo in maxima latitudine: ⁊ ita in magna
Solutio. deformitate. ¶ Soluẽdũ eſt eñ ꝑ diſtinctionẽ vel in
teremptionẽ huius: tota ꝟitas humane nature reſur
get: non eñ tota veritas humane nature: tertio mo=
do reſurget: imo ſuꝑflua detrahet deus: vnde augu
Confirmat̃. ſtinus in libro de ciuitate dei. ¶ Itẽ oĩpotẽtia habz
qđ ſuppleat in hũano corpore vbi minus eſt: ⁊ habz
q̃d detrahat vbi amplius eſt. Oẽs eñ vt dicit aplus
reſurgemꝰ in menſura etatis plenitudinis xp̃i: vñ il=
le q̃ moritur puer reſurget in tanta quãtitate quãtã
habiturus erat ſi ꝑueniſſet ad etatẽ xp̃i: ſcz ad. xxx.
annos vel circa: vnde ſicut deus multiplicauit quin
q̃ panes in deſerto ſine additiõe extrinſeca: ſic mul
Exemplum. tiplicat ſine aliqua additione materiam corꝑis eius
q̃ puer mortuus eſt: vt fiat tñ corpus q̃tũ habiturꝰ
erat ſi ꝑueniſſet ad etatẽ xp̃i: ⁊ ita ſupplebit qđ minꝰ
eſt ⁊ detrahet ſimilit̃ qđ ampliꝰ eſt. Aliq̃s eñ nimis
ſumit de nutrimẽtis ⁊ multa fiũt de ꝟitate humane
nature tertio modo: q̃ non fierent ſi moderate ſume
ret cibum/illa ſuperflua detrahet deus: generalr̃ ei
Auguſtinus verum eſt vt dicit Auguſtinus ꝙ detrahent̃ vitia et
remanebit natura: vitiũ aũt eſt q̃cq̃d ſumit̃ de nutri
mento vltra virium perfectionem ⁊ earum ſuſtenta

tionem: hoc aũt intelligendũ eſt in corporibus glo=
rificatis. ¶ Sed obijcit̃. ſit ꝙ aliq̃s hõ ſimus ꝑuenit Iterũ af.
ad etatẽ xp̃i in iſto nichil reſurget niſi qđ fuit de ꝟita
te hũane nature eiꝰ/nichil ergo addetur ei: ergo ni=
chil addet̃ naſo eius: ergo reſurget ſimus vt modo
eſt: ergo reſurget deformis: qđ eſt incõueniẽs/poſito ꝙ
reſurgat glorioſus. ¶ Ad hoc ſoluit Auguſtinꝰ di Auguſtinus
cens ꝙ ſicut in ſtatua erea eſt qđ cũ ipa iterũ fundit̃ ſoluit.
quod prius erat de pede fit de manu/vel ecõuerſo:
ſic in reſurrectione qđ prius erat de pede fit de naſo
vel ecõuerſo: nõ reſurget ergo iſte in ſimitate: q2 na=
ſo aliq̃d addet̃ aliunde: ſed ſm hoc videt̃ ꝙ ſicut to=
ta ſtatua reparat̃: ita totũ qđ fuit de ꝟitate humane
nature in iſto reſurget: ⁊ ita vt prius reſurget in ma
gna deformitate. ¶ Item ſm hoc nõ erit idẽ naſus Secundo.
in iſto q̃ priꝰ: q2 aliq̃d ei additũ eſt: ⁊ totũ nõ eſt idem
cũ parte: eadẽ ratiõe nõ erit eadẽ manꝰ/nec idẽ pes
⁊ ſic nõ erit idẽ corpꝰ numero. ¶ Item capilli vt di= Tertio
citur de ſuꝑfluitate ſunt: ſed nichil ſuꝑfluũ reſurget
ergo capilli non reſurgẽt. ¶ Contra. dicit dñs ĩ euã ꝯ illud euan
gelio. Capillus de capite vr̃o nõ ꝑibit. ¶ Solutio. gelij.
Ad primũ dicimꝰ ꝙ de ſtatua partim eſt ſimile ꝑtim Solutio
diſſimile: ſimile in hoc quia ſicut in ſtatua qđ prius Ad primum
erat de pede fit de naſo/vel ecõuerſo: ita in corꝑe re
ſurgẽte: diſſimile iterũ in hoc: q2 nõ eſt eadẽ ſtatua
numero q̃ prius erat: ſed idẽ corpꝰ numero reſurget
qđ prius fuit: diſſimile iterũ in hoc: q2 nõ eſt de intẽ=
tione fundẽtis ꝙ illud qđ erat de pede ſtatue prius:
fiat modo de naſo: imo hoc eſt caſu: ſed de itẽtiõe dei
reparantis eſt ꝙ illud qđ erat prius de pede fiat de
naſo vel ecõuerſo. ¶ Ad ſcdo obiectũ dicimꝰ ꝙ idẽ Ad ſecundũ
eſt naſus ſimplex q̃ prius erat: ſed nõ eſt idẽ materia
liter: nec valet: nõ eſt idẽ materialiter: ergo nõ eſt idẽ: q2
ſm materiam non iudicabit̃ idemptitas vel diuerſi
tas: ſed ſm formam. ¶ Ad vltimo obiectum dicimꝰ Ad vltimum
ꝙ capilli non ſunt de ſuperfluitate: immo ſunt de fu
mo reſoluto ex triplici digeſtione: vnde ſunt de ma=
teria corporis humani: ſunt autẽ ad ornatũ hoĩs ex=
terioris: ſicut capilli aĩe: habet enim hõ interior: ſcz
anima viſum ſuũ: auditũ ſuũ: ⁊ ſic de alijs. vnde in lu Exemplum.
ca. diues qui ſepultus eſt in inferno: legit̃ habere lin
guã/non linguã corꝑis: ſed mẽtis. Concedimꝰ autẽ
ꝙ ſuperexcreſcẽtia capilloꝝ ⁊ vnguiũ de ſuꝑfluita=
te eſt ⁊ de vitio nature: niſi eñ peccaſſet hõ creſcerẽt
capilli eius ⁊ vngues vſq̃ ad terminatam quãtitatẽ
⁊ nõ vltra: ſicut ſtant vngues in leonibꝰ ⁊ in alijs q̃=
buſdam animalibꝰ: breuiter ergo dicimus ꝙ reſur=
gent corpora glorioſa perfecta q̃tũ ad eſſe ⁊ q̃tũ ad
bonum ⁊ integrum eſſe: ⁊ in ea perfectione ⁊ decen=
tia quã habitura erant ſi nõ peccaſſent hoĩes: quod
totum oſtẽditur in auctoritate iſta apoſtoli: reſurge
mus in menſura etatis: ecce debita perfectio: pleni
tudinis/ecce bonitas et itegritas: xp̃i/ecce decẽtia.
detrahent̃ ei vitia ⁊ ſeruabit̃ natura. vnde ſi vanitas
que eſt in vano eſt ex vitio nature: non erit aliq̃s va=
nus in patria: ſi ꝟo nõ eſt ex vitio nature poterit ibi
eſſe aliq̃s vanus: ſed hoc nõ erit ei indecẽs. ¶ Sed ꝯ dicta ar.
ꝯtra ꝑdicta obijcitur. Ex pulueribꝰ ĩ quos reſolutũ
eſt corpus hũanũ reſtaurabitur in reſurrectione: et
non ex pulueribꝰ corporis petri reſtaurabit̃ corpus
pauli: ſz ex pulueribꝰ corꝑis petri ꝑciſe reſtaurabit̃
corpus petri/vt ſit idem corpus numero quod priꝰ
fuit: ſed ſicut ſe habet totũ ad totũ: ſic ꝑs ad partem

Ayuntamiento de Madrid

ſed ſi ex tali puluere preciſe reſtaurabit tale corp⁹:
ex puluere ꝑtis preciſe reſtaurabit pars. igit puluę
ri naſi ſimi nulla ſiet additio. ⁊ hoc eſt ꝯtra predicta
Solutio. ¶ Ad hoc dicendū ꝙ hec propoſitio: ſicut ſe habet
totū ad totū: ſic pars ad ꝑtē: ſi generalit̃ intelligat
falſa eſt: quia ex totali puluere pōt reſtaurari totale
corpus: idem numero q̄ꝫtum ad materiā ⁊ q̄ꝫtum ad
formā/ ⁊ q̄ꝫtū ad eſſentiam: ſed non eſt verū generali
ter ꝙ ex puluere ꝑtis poſſit reſtaurari eadem pars
q̄ꝫtum ad materiā et formā et decentiā: niſi hoc fie=
ret opatione miraculoſa. vñ dicim⁹ ꝙ ꝑti indecenti
ex defectu fiet additio: vel multiplicabit in ſe: ſicut
patet in corporibus puulorū. ſi vero ꝑticularit̃ intel
ligatur illa ꝓpoſitio nō tenet argumentatio: quia ex
particularibus nichil ſequitur.

¶ De reſurrectione chriſti.
¶ Undecimus tractatus.

Conſequenter de reſurrectione xp̄i. circa
quā primo querēdū eſt qualit̃ reſurrectio
xp̄i ſit cauſa nr̃e reſurrectionis. ſcd̄o qua
liter xp̄s ꝓbauit reſurrectionem ſuā diſci
pulis ſuis. tertio qualit̃ apparuit ĩ ſpecie
Ar. primo. ꝑegrini. ¶ Circa primum ſic obijcit. dicit eñi apl's.
Si xp̄s reſurrexit: ḡ nos oēs reſurgemus. videt ꝙ
hec ꝓbatio nulla ſit: quia magis videt ꝙ xp̄s reſur=
rexit q̄ꝫ ꝙ nos oēs reſurrecturi ſum⁹: ſed mai⁹ eſt ꝙ
magis videt. cōtraria ſunt ſm naturalem rōnem. ꝓ=
pter hoc ponit illa ꝯtraria btūs Gregori⁹: licet ſim=
pliciter nō ſunt cōtraria. ⁊ ſic patet ſolutio ad primo
Ad ſecundū obiectū. ¶ Ad ſcd̄o obiectū ſoluit ꝑ hoc: quia nō va
let hec argumētatio. Corp⁹ xp̄i palpabile eſt a ma=
nibus diſcipuloꝝ: ḡ corruptibile: debet eñi addi. eſt
palpabile naturalit̃: et hoc falſum. ſicut nō valet hec
argumentatio: hec eſt virgo: ḡ non peperit: ſed hec eſt
ꝯ hanc ar. neceſſaria: hec eſt virgo. ḡ nō peperit naturalit̃. ¶ Sꝫ
contra hanc ſolutionē multipliciť obijcit. quia cor=
pus xp̄i glorificatū aut eſt naturalit̃ palpabile a ma
nibus non glorificatis: aut nō: ſed ſic habeo ꝓpoſi=
tum: ſi nō: ſed ante paſſionē erat palpabile naturalit̃
a manibus non glorificatis: ḡ variata eſt natura. ḡ
corpus xp̄i glorificatū nō eſt eiuſdem nature: cuius
erat ante paſſioné. ⁊ Grego. dicit ꝙ eiuſdē nature eſt
cuius ⁊ ante: ſed manēte cauſa/ manet effectus. ḡ cū
ante paſſionē eſſet palpabile ex natura quā habebat
a manib⁹ nō glorificatis: ⁊ modo ex eadē natura eſt
Secundo. palpabile a manibus nō glorificatis. ¶ Itē. corpus
xp̄i glorificatū: aut pōt palpari a manibus nō glori=
ficatis: aut nō pōt. ſi non pōt. Contra. palpatū fuit a
manib⁹ diſcipulorū: ḡ poťat palpari ſi vero pōt pal=
pari a manib⁹ nō glorificatis: ḡ naturalit̃ pōt palpa
ri a manib⁹ nō glorificatis. dicit eñi cecus nō pōt vi
Tertio. dere: q: nō pōt videre naturalit̃. ¶ Itē. ſup illū locū
luce. palpate ⁊ videte: dicit gloſa. corpus nr̃m ⁊ ſub
tile erit ꝑ effectū ſpūalis potentie: ⁊ palpabile ꝑ ve=
ritatē nature. ḡ corp⁹ glorificatū naturalit̃ palpabi=
le eſt: ⁊ cū habeat eādē veritatē nature quā pri⁹ habe
Quarto. bat. palpabile eſt a manib⁹ nō glorificatis. ¶ Itē. ſu
per illū locū luce: habetis hic aliqd qd̄ mādūcet: di
cit glo. ad inſinuandū veritatē reſurrectionis: nō ſo
lum tāgi: ſed cognoſci voluit: q: vere reſuſcitari co=
medere poſſunt fantaſtice reſuſcitati. comedere nō
poſſunt. vnde ꝑ hoc deprehendet antixp̄i fallacia: ꝙ
reſuſcitati ab ipſo nō poſſunt comedere. ḡ corp⁹ glo
rificatū pōt comedere: guſtare igit pōt: ſed guſt⁹ nō
eſt ſine tactu: eſt igit tangibile naturalit̃ tā actiue q̄ꝫ
paſſiue. cibus eñi tāgit guſtātē: ḡ eſt palpabile natu
raliter a manibus non glorificatis. ¶ Itē in Pſa. vi Quinto.
debit oīs caro ſalutare dei: ḡ tā boni q̄ꝫ mali videbūt
xp̄m glorificatū. ſed dñs nō faciet ibi miraculū pro
malis: ḡ mali ſine miraculo videbūt deū glorificatū
et oculis nō glorificatis: ḡ corp⁹ glorificatū ſine mi
raculo pōt videri ab oculo non glorificato. ḡ poteſt
palpari ſine miraculo a manibus non glorificatis.
¶ Quod cōcedūt quidā ⁊ in hac opinione fuit pre= Opinio aliqrū
poſitin⁹. dicebat ei ꝙ corpus glorificatū materialit̃
poteſt videri a corpore glorificato. ⁊ nō glorificato:
ſimiliter ⁊ palpari: ſed in hoc eſt differētia: quia cor=
pus non glorificatū tangit/ detinet/ et videt velit no=
lit: ſed corpus glorificatū qñ vult prebet ſe viſibile:
ſicut ſup lucā dicit de angelis. ꝙ in poteſtate illorū
eſt apparere ⁊ videri qñ volunt: et non videri qñ non
volunt: ſicut dixit demon de beato Bartholomeo.
Si vult videt: ſi non vult non videt. et ꝑ hac auctori
tate ſunt oēs auctoritates: excepta prima q̄ ſoluit
ſm iſtam opinionem: ꝙ palpabile ⁊ incorruptibile
non ſunt contraria niſi ſm naturalem rōnem. natu=
ralis eñi rō non ꝯſueuit inuenire palpabilia: niſi cor
ruptibilia. ¶ Ad ſcd̄o obiectū pꝫ ſolutio q: non va= Ad ſecundū
let ſm iſtam opinionē: hoc eſt palpabile naturalit̃. ḡ
corruptibile. ¶ Sed contra vtrāq; opinionē ſic obij ꝯ hāc arguit
citur. dicit ĩ euāgelio. fulgebūt iuſti ſicut ſol. ſed ſol
naturalit̃ viſibilis eſt ab oculis nō glorificatis: ḡ cor
pora glorificata naturalit̃ viſibilia ab oculo non glo
rificato: ḡ corpora et naturalit̃ paſſibilia a corpore
non glorificato. ⁊ hoc eſt contra primam opinionē.
¶ Item ſi corpora glorificata fulgent ſicut ſol ⁊ na= Secundo.
turalis lux ſit viſibilis. vnde videt ſi obijciat viſui/
eodem modo corpus glorificatū ex luce ſua vel co=
lore naturalit̃ viſibile debet eſſe oculo non glorifica
to: ⁊ non eſt in volūtate ſua videri/ vel nō videri: imo
videt velit nolit: dūmodo obiectū ſit viſui. ¶ Item Tertio.
nichil eſt palpabile ſine reſiſtentia: hec ꝓpoſitio eſt
quaſi ꝑ ſe nota: ſed corp⁹ glorificatū non reſiſtit cor=
pori non glorificato: eſt enim ſubtile ⁊ penetratiuū.
vnde dñs ſine miraculo poſt reſurrectionem intra=
uit ad diſcipulos ianuis clauſis: ergo cum corporis
glorificati ad non glorificatū non ſit reſiſtentia: glo
rificatū non eſt palpabile a non glorificato: ſubtile
enim reſiſtit ſubtili: groſſum groſſo: ſed groſſuꝫ non
reſiſtit ſubtili. ¶ Item. qñ corpus glorificatū pal= Quarto.
patur a non glorificato/ aut aſſumit aliquam ꝓprie=
tatem quam prius nō habebat/ aut nullam. ſi nullā:
ergo qua ratione modo eſt palpabile: et prius: ergo
ſi modo palpat a corpore non glorificato/ et pri⁹ pal
pabat: cū eque ꝓpinqua eſſent: ſi aliquam ꝓprietatē
aſſumpſit non niſi groſſiciē: ergo cū palpat eſt groſ=
ſum: ergo nō eſt ſubtile. ergo non eſt glorificatum.
¶ Solutio. ſm vltimam opinionem q̄ nobis magis Solutio.
placet dicendū eſt/ ꝙ ſicut lignū putridū/ et quidam
vermes duas habent ꝓprietates/ ſcilicet luciditatē
que de nocte videt: et propriū colorem q̄ de die vide
tur: ſimiliter corpus glorificatū duas habet ꝓprie=
tates. Eſt enim palpabile ꝑ veritatem nature: ⁊ ſub
tile ꝑ effectum ſpūalis potentie. vnde cū vtitur pal=
pabilitate poteſt palpari a corpore non glorificato:
cum vero vtitur ſubtilitate non poteſt palpari a nō

Ayuntamiento de Madrid

gloꝛificato: ſʒ q: luciditas ligni putridi aut vermis
aliqñ videt/aliqñ non: nõ eſt de natura ligni putridi
aut vermis: ſʒ ab extrinſeco: ſʒ coꝛp⁹ gloꝛificatũ de
natura ſue gloꝛificatiõis habet ꝙ videat ſi vult: et ſi
nõ vult/nõ videt: ꝛ palpet ſi vult/ꝛ nõ palpetur ſi nõ
vult. vnde qð ꝗ illa argumẽtatio eſt a maioꝛi ꝛ ꝯſtru
ctiue. ꝗ nõ valet: q: locus a maioꝛi deſtructiuus eſt
Secundo. ¶ Jtẽ. ſi xp̃s reſurrexit nos oẽs reſurgem⁹: ſʒ neceſ
ſariũ eſt xp̃m reſurrexiſſe. ꝗ neceſſariũ ẽ nos oẽs re=
ſurrecturos eẽ: ex neceſſario em̃ nõ ſequit niſi neceſ
Tertio. ſariũ. ¶ Jtẽ. reſurrectio xp̃i eſt cauſa reſurrectiõis
noſtre: vt dicit Auguſtin⁹. ꝛ ap̃ls. Reſurrexit ꝓpter
Gregoꝛius. iuſtificationẽ noſtrã. ꝛ Gregoꝛi⁹. Moꝛtẽ noſtrã mo
riẽdo deſtruxit: ꝛ vitã reſurgẽdo reparauit. ſʒ neceſ=
ſarium eſt cauſam preceſſiſſe: ergo neceſſariũ eſt effe
ctum ſequuturũ eſſe. ergo neceſſariũ eſt nos reſuſci=
Quarto. taturos eſſe. ¶ Jtem. ſancti q̃ deceſſerũt meruerunt
gloꝛioſam reſurrectionẽ ꝛ neceſſariũ eſt eos meruiſ=
ſe. ergo neceſſariũ eſt eos habituros eſſe gloꝛioſam
Jn oppoſitũ reſurrectionẽ. ¶ Sed contra. generalis reſurrectio
erit miraculoſa: ꝗ ex ſola volũtate dei: ſed volũtas ꝛ
neceſſitas ſunt diuerſa pꝛincipia. ergo nõ eſt neceſſa
Secundo. rium nos reſurrecturos eſſe. ¶ Jtẽ. ſi neceſſariũ eſt
nos reſurrecturos hoc nõ eſt niſi pꝛopt iuſticiã dei:
ſed hãc cauſam ſcim⁹. ſcimus eni deum eſſe iuſtũ: et
ſcimus qm̃ eſt cauſa reſurrectionis nr̃e. et ſcim⁹ alit
eſſe nõ poſſe: ꝛ hec eſt diffinitio ſciẽtie. ergo ſcim⁹ re=
Tertio. ſurrectionem. nõ ergo credim⁹. ¶ Jtem. non eſt ne=
ceſſarium iſtos decẽ reſurrecturos eſſe i reſurrectio
ne gloꝛioſa. de illa eni loquit ap̃ls. nec iſtos centum
nec iſtos mille: ergo eſt neceſſariũ non oẽs reſurre=
Solutio ad pꝛimum. cturos eſſe. ꝛ ꝓbatum eſt oppoſitũ. ¶ Solutio. Ad
pꝛimum dicim⁹ ꝙ xp̃m reſurrexiſſe maius eſt: ꝛ ſimi
le eſt: ſed ap̃ls nõ infert a maioꝛi: ſed a ſimili. inq̃ʒtũ
eni xp̃s filius dei eſt ꝑ gratiã/ſicut ꝛ alij ſancti ſimi=
lis eſt illis. vnde ſimile eſt xp̃m inq̃ʒtũ eſt filius dei
per gr̃am reſurrexiſſe: ꝛ ſanctos inquantũ filij dei re
ſurrecturos eſſe: q: eadem eſt rõ. vnde i illa argumẽ
tatione eſt locus a ſimili: ſicut in hac: aĩa ſoꝛtis eſt i=
moꝛtalis: ergo et q̃libet: ſed hec eſt ſimilitudo natu=
re: et non ſimilitudo gr̃e. inquantũ aũt xp̃s eſt deus
homo maius eſt xp̃m reſurrexiſſe. vnde in excellẽtio
Aliter dicit. ri gr̃a reſurrexit q̃ʒ aliquis reſurrecturus ſit. ¶ Eſt
etiam pꝛeter locũ a ſimili i illa argumẽtatione: loc⁹
a duplici cauſa motiua. Reſurrectio eni xp̃i eſt cau=
ſa motiua libertatis pr̃is: vt faciat amoꝛe xp̃i reſur=
gere fratres ſuos: ſicut cũ rex terren⁹ facit militem
filium ſuũ: amoꝛe ipſius facit multos alios milites:
et licet multi crederẽt ꝙ hoc fecerit pr̃ tm̃ in illis q̃
reſurrexerunt cũ xp̃o. tñ intelligim⁹ tã de illis q̃ʒ de
illis q̃ reſurrecturi ſunt. vñ petit eccl̃ia. Reſpice dñe
in faciem xp̃i tui. null⁹ eni placet deo pr̃i: niſi in xp̃o
Collecta eccleſie. eſt. i. mẽbꝛũ xp̃i. q: null⁹ aſcendit i celũ: niſi qui deſcẽ
dit de celo. ſ. xp̃s: tanq̃ʒ in mẽbꝛis ſuis: eſt aũt reſur=
rectio xp̃i cauſa motiua/ q̃ʒtum ad nos reſurrectio=
nis nr̃e: q: hec eſt dies quã fecit dñs. reſurrectio eni
dñi illuminat nos/ꝛ facit nos videre gl̃iam eternã: ꝛ
ſic mouet nos ad gl̃iam illã acq̃rendã. qð ſignifica=
Figura. tum eſt ꝑ hoc. ꝙ Moyſes aſcẽdit in montẽ vt vide=
ret terrã ꝓmiſſionis: ſimilit ꝛ nos debemus cõſide=
rare altitudinẽ gl̃ie xp̃i: vt ad eãdẽ bonis opibus ve
Ad aliud. niam⁹. ¶ Ad illud dicim⁹ ꝙ neceſſariũ eſt ſanctos
reſurrecturos eſſe gloꝛioſa reſurrectione. Sed du=
plex eſt neceſſitas: ſcʒ neceſſitas nature: ꝛ neceſſitas Duplex neceſſitas.
iuſticie. pꝛima neceſſitate nõ eſt neceſſariũ nos reſur
recturos eſſe: ſed neceſſitate iuſticie neceſſariũ eſt. ꝛ
neceſſitas iuſticie ꝛ volũtas non ſunt diuerſa pꝛinci
pia: imo idem ſunt in deo: hoc eni laus dei eſt. ꝙ nõ
põt facere malũ: nec nõ põt facere iuſtũ ꝛ bonũ. alit
eni negaret ſe. ¶ Ad illud ꝙ dicim⁹ ꝙ hec eſt vera: Ad aliud.
nos ſcim⁹ cauſam. i. ſcim⁹ deũ eſſe iuſtũ. hoc eni ſcri
ptum eſt i coꝛde cuiuſlibet: ſed hec eſt falſa ſcim⁹ qm̃
hec eſt cauſa: nõ eni ſcim⁹ ꝙ iuſticia diuina ſit cauſa
reſurrectionis nr̃e: ſed credim⁹: hoc eni ſcriptũ eſt i
coꝛde cuiuſlibet: multi eni ſunt qui nõ credũt reſur=
ctionem futurã. ꝛ ita ſoluim⁹ illud ꝑ interẽptionem
¶ Ad vltimo obiectũ dicim⁹. ꝙ ſancti q̃ iam deceſ= Ad vltimũ
ſerunt neceſſariũ eſt reſurrecturos eſſe/ gloꝛioſa re=
ſurrectione: ſed iſtos ſanctos q̃ modo viuũt/ non eſt
neceſſariũ reſurrecturos eſſe: nec illos q̃ poſtea vi=
uent: tñ cõpletũ numerũ ſanctoꝝ pꝛedeſtinatoꝝ: ne=
ceſſarium eſt reſurrecturũ eſſe neceſſitate generali:
non neceſſitate ꝑticulari: ꝛ generaliter loquit ap̃ls:
cum dicit reſurgemus. i. nos ſancti.

¶ Qualiter dñs ꝓbauit reſurrectionem ſuã
diſcipulis ſuis.

¶ Secunda queſtio.

Circa ſm̃ capitulũ: querit qualiter dñs ꝓ=
bauit reſurrectionẽ ſuã diſcipulis ſuis: dr̃
in pꝛincipio actuũ: ꝙ dñs pꝛebuit ſeipſuʒ
viuũ poſt paſſionẽ ſuã i multis argumẽtiʒ
vñ multiʒ argumẽtiʒ ꝓbauit eis reſurrectionẽ ſuã. vñ
dicit btũs Grego. ſup fine luce. poſt reſurrectionẽ: Gregoꝛius.
dñs in coꝛpoꝛe ſuo ꝯtraria oſtendit: palpabile eiuſ=
dem nature vt infoꝛmet ad fidem: ꝛ incoꝛruptibile al=
terius gl̃ie vt inuitet ad pꝛemiũ. vñ pꝛebuit ſe palpa=
bilem ꝑ manus diſcipuloꝝ vt eos infoꝛmaret ad fidẽ
reſurrectionis ſue. ¶ Sed ꝯtra hoc obijcit. aut dñs ꝯ hoc arguit
vere oſtẽdit duo cõtraria i coꝛpoꝛe ſuo: aut nõ vere:
ſi vere: ergo duo cõtraria fuerũt ſimul i coꝛpoꝛe xp̃i
quod eſt ipoſſibile: q: cõtraria nõ poſſunt eſſe ſimul i
eodem. ſi nõ vere: ergo falſo oſtẽdit: ergo dñs falſus
fuit qð non ſolũ eſt ipoſſibile: ſed nec intelligibile: q:
pꝛima ꝛ pura veritas nullã habet ammixtionẽ falſi=
tatis. ¶ Jtẽ. palpabile ꝛ icoꝛruptibile ſunt cõtraria Secundo.
ergo ſi eſt palpabile eſt coꝛruptibile: ergo cum dñs
oſtendit coꝛp⁹ ſuũ palpabile diſcipulis/oſtẽdit ipm
coꝛruptibile: ergo ꝑ hoc infoꝛmauit diſcipulos ad fi=
dem reſurrectionis: ſed potius deſtruxit fidẽ reſur=
rectionis i ipſis. ¶ Ad hoc eſt gn̄alis ſolutio: ꝙ coꝛ Solutio.
pus gloꝛificatũ nõ eſt palpabile naturalit a manib⁹
nõ gloꝛificatis: ſicut nec viſibile ab oculis nõ gloꝛifi
catis: ſed palpabile eſt a manib⁹ gloꝛificatis. ¶ Cõ Ad rõnem.
ceditur ergo ꝙ palpatũ fuit coꝛp⁹ xp̃i/a manib⁹ di=
ſcipuloꝛum poſt reſurrectionẽ: ſed miraculoſe: ꝛ pal
pabile ꝛ incoꝛruptibile nõ ſunt cõtraria ſimpliciter:
ſed ſunt contraria ſm̃ naturalem rationẽ: rõ eni ne=
gocians circa coꝛpa que inuenit palpabilia ponit eſ=
ſe coꝛruptibilia: q: non cõſueuit palpare niſi coꝛpo=
ra coꝛruptibilia: q: ergo habuit btũs Bartholome⁹
a miraculo habet coꝛpus gloꝛificatũ/ de natura ſue
gloꝛificationis: ſm̃ hoc facile eſt reſpõdere ad obie
cta. ¶ Ad pꝛimo eni obiectũ dicimus ꝙ nõ eſt ſimi Ad pꝛimũ.
le de ſole: q: coꝛp⁹ gloꝛificatũ digniois potentie eſt
q̃ʒ ſol. Eſt enim coꝛpus ſpũale ſicut dicit apoſtolus.
Seminat coꝛpus aĩale/ſurget coꝛp⁹ ſpũale. vnde in

Ayuntamiento de Madrid

poteſtate ſua habet videri: ꝛ non videri. Sol aũt nõ
Ad ſecundũ habet ptãtem ſpũalem. ¶ Ad ſcdo obiectũ dicim⁹
ꝙ hec eſt falſa. Corpus gſificatũ nõ reſiſtit corpori
non gſificato: imo qñ vult reſiſtit: ꝛ ſic prebet ſe paſſi
bile. abſcondit eni qñ vult ſubtilitatem ſuã ꝑ quã eſt
penetratiuũ et vtit palpabilitate naturali: ſicut dicit
Auguſtin⁹. Augu. in libro de ciuitate dei: ꝙ dñs qñ appuit di=
ſcipulis ſuis: ꝛ prebuit ſe viſibilem eis: abſcõdit lu=
Ad tertiũ. cem ſuã. ¶ Ad tertio obiectũ dicimus. ꝙ cũ corp⁹
glorificatum palpat a nõ glorificato nõ aſſumit ali=
quam nouã ꝓprietatem: ſed vtit quadam ꝓprietate
qua prius nõ vtebat: videlicet palpabilitate: ꝓpriũ
enim ſpũalium eſt apparere quando volũt: et nõ ap=
parere qñ volunt. ſic dicit de angelis ſuꝑ primũ lu=
ce. et ita patet qualit reſpondendũ ſit ſm vltimam:
tñ quia ſeraphin velant pedes dñi: vt habet in ꝑſa.
prio ſtatũ illum hoim et angeloꝝ qui erunt poſt vi=
tam iſtã nõ eſt tutũ. imo temerarium eſt aſſerere ali
quid de illo ſtatu ſapientib⁹: et magis cõſentire vni
opinioni ꝙ̃ alij. vnde ſi velim⁹ ſuſtinere primã opi=
nionem ſm ꝙ corpus glorificatum nõ videt vel pal
Alit dicitur patur a nõ glorificato. niſi miraculoſe. ¶ Reſponde
triplex mate bimus ad precedentes obiectiones: diſtinguentes
ria. triplicem materiam: vnã que dat ad eſſe rei. ſ. natu=
rales potentie. aliam que dat ad bene eſſe: videlicet
habitus naturales ꝑ quas idonei ſumus ad opa. ter
tiam que dat ad bene eſſe quãtũ ad deum: ſcꝫ vt fiãt
opera generationis ꝛ corruptionis. vnde dat interi
homini groſſicies ſꝫ quam eſt palpabilis que remo=
Ad primum uetur in reſurrectione. ¶ Dicimus ğ ꝙ nõ valet hec
argumentatio: hoc corpus glorificatũ naturalit nõ
poteſt palpari a nõ glorificato: ꝛ prius poterat natu
raliter: ergo nõ eſt eiuſdem nature cui⁹ ꝛ prius: ꝛ re=
manet palpabilitas naturalis. groſſicies eni que re=
mota eſt nõ eſt ꝓprietas tãgibilis: ſed eſt mediũ: in
preſenti fit palpatio ſicut mediũ in viſu nõ eſt viſibi
lis ꝓprietas: ſed lux vel color tãgibiles eni ꝓprieta
tes ſunt: calidũ/ frigidum/ humidũ/ ſiccum/ aſperũ/
lene/ molle/ durum/ põderoſum/ leue: quoꝝ nullũ eſt
Ad aliud. groſſicies. ¶ Ad illud qđ obiectũ eſt de ſole dicim⁹
ſicut prius ꝙ nõ eſt ſimile: quia ſol nõ eſt corp⁹ ſpũa
le: ꝛ corpus glorificatũ ſpũale eſt: ſed de comeſtione
non eſt facile reſpõdere: ſm iſtam opinionem: qꝛ cũ
cibus eſſet corpus põderoſum in ore dñi: ex quo cor
pus nõ reſiſtabat ei: qꝛ fuit gſificatũ: debuit cadere
de ore dñi: niſi dicat ꝙ miraculoſe comedit: ſed hoc
non videt eſſe verũ: qꝛ ſancti dicunt ꝙ poteſtatiue co
Itex arguit medit. ¶ Sed obijcit de hoc quod dicit glo. ad inſi=
nuandum veritatem reſurrectionis dñs non ſolũ tã
gi: ſed cognoſci voluit. cõſtat aũt ꝙ corꝑa glorifica=
ta nõ indigent alimonia. vnde nõ comedent nec bi=
bent in futuro. nec nubent nec nubent: ergo ꝙ come
derit nõ fuit argumentũ verũ ad ꝓbandum reſurre=
ctionem: imo contra gſiam reſurrectionis eſt come
Confirmat. dere. ¶ Eadẽ eſt obiectio de hoc ꝙ corp⁹ ſuũ ꝓbuit
Solutio. palpabile manibus nõ glorificatis. ¶ Et ad hoc eſt
gñalis ſolutio ꝙ ex talib⁹ eſt ſillogiſare qualia dede
rit reſpõdens. vnde cũ diſcipuli eſſent carnales tali
probatione vſus eſt dñs quod ſufficiebat eis: licet i
ꝯ hanc ar. ſe nõ eſſet ſufficiẽs. ¶ Sed obijcit cõtra hãc ſolutio
nem. ꝙ hec argumẽtatio eſt neceſſaria ꝙ̃trũ ad oẽs.
xp̃s modo vere comedit ꝛ prius fuit mortu⁹: ergo ve
re reſurrexit. fantaſtice eni reſuſcitati nõ poſſunt co
medere: ergo vere ꝛ ex veris ꝓbauit dñs veritatem
ſue reſurrectionis. ¶ Qđ cõcedimus. Dicimus eni Solutio ſm
ꝙ alijs argumentis: vſus eſt dñs ad ꝓbandum veri doctorem
tatem reſurrectionis: alijs ad ꝓbandũ gſiam reſur=
rectionis: ꝙ aũt ianuis clauſis itrauit ad diſcipulos
et euanuit ab oculis coꝝ qñ ei placuit. ꝑ hoc ſufficiẽ
ter oſtendit gloriam reſurrectionis.

¶ De forma in qua dñs apparuit duob⁹ di=
ſcipulis euntibus in emaus.

¶ Tertia queſtio.

Ertio querit de forma in qua dñs appuit
duobus diſcipulis euntib⁹ in emaus. dici
tur i fine luce. Tu ſol⁹ ꝑegrinus ꝛc̃. et ita
dñs appuit in ſpecie ꝑegrini. et i fine mar
ci. poſt hec duobus ex eis ambulantibus appuit in
alia effigie et gloſa dicit. Nõ in ſua natura. ¶ Que= Ar. primo.
ritur de forma illa: an fuit i corpore dñi an i aere cir
cũfuſo. ſi in aere: ſed forma nõ oſtendit ſubiectũ ali=
quod: niſi illud in quo eſt: ğ ſub illa forma nõ fuit vi=
ſus dñs: ſed ſolus aer. ꝛ hoc falſuꝫ. ¶ Item. ſi ꝓprie Secundo.
fuit viſus dñs ſub forma illa: licet non eſſet in corꝑe
dñi: eadem rõne ꝓprie videt corpus xp̃i in altari ſub
forma panis/ licet illa forma non ſit in corpore dñi.
¶ Dicunt aũt ſancti ꝙ corpus xp̃i in altari inuiſibile Prima opio
eſt. Forte dicet ꝙ nõ eſt ſimile. quia forma panis ꝓ=
bet obſtaculum viſui: ſed forma illa nõ prebebat ob=
ſtaculum: imo ſub illa videbat corpus xp̃i: ſicut i nu ꝯ hoc arguit
be: ergo cum ſol in forma ſua ꝓpria videat: licet ſub
nube dicimus in ſua forma ꝓpria videbat: licet ſub
illa forma. igit ſua natura appuit eis: cuius oppoſi=
tum dicit gloſa ſuꝑ Marcũ. ¶ Itẽ. ſuꝑ Lucã dicit Secundo.
gloſa talẽ exhibuit ſe dñs i corꝑe qualis apud illos
erat i mente: dubitationem eni habebãt in mẽte. vñ
dixerunt. Nos aũt ſperabamus ꝙ ipſe eſſet redẽptu
rus iſrael: quaſi modo nõ ſꝑabam⁹: et propt hoc for
mam eis oſtendit ſub qua non cognoſcebant ipſum
ergo ſm hoc non corpore dñi erat forma illa. ¶ Itẽ Tertio.
dicit Auguſtinus i libro ad valerianum eꝑm. Cum
ex duabus cognoſcat humana natura: ſcilicet linea
mentis ꝛ colore/ miror ꝙ multos non mouet ꝙ dñs
reſurrectionẽ in tãtã excellentiã lucis ꝛ ſplendoris
lineamẽta ſua: ꝛ colorẽ mutauerit: ꝛ multos mouet
ꝙ poſt reſurrectionẽ ſuã lineamenta: ꝛ claritatẽ ſuã
in formã hominib⁹ viſibilẽ mutauerit: ex hac aucto
ritate patet ꝙ forma illa in qua apparuit diſcipulis
fuit in corꝑe dñi: ꝛ illa claritas quã oſtendit in tranſ
figuratiõe ſimilit fuit in corꝑe. ſi eñ in aere circũfu
ſo nulla fuiſſet facta mutatio in corpore dñi. patet ğ
ꝙ falſa eſt opinio illoꝝ: qui dicũt ꝙ forma illa i qua
apparuit diſcipſis ſuis fuit i aere circũfuſo. Et opi
nio illoꝝ ſimilit falſa qui dixerũt: ꝙ claritas quã vi=
derunt diſcipuli in trãſfiguratione nõ fuit in corꝑe
dñi: ſꝫ in aere circũfuſo: ſi vero dicat ꝙ forma illa in
qua apparuit diſcipulis fuit in corpore xp̃i: ſꝫ cõſtat
ꝙ forma obſcura erat reſpectu forme corporis xp̃i
glorificati: ergo corpus dñi tunc fuit obſcurum ſm
formã illam/ ꝛ clarũ erat: quia erat glorificatũ: ergo
fuit ſimul obſcurũ et clarũ: ergo ſimul fuerunt con=
traria in corpore dñi: qđ eſt impoſſibile. ¶ Item. ſi
forma illa erat i corpore dñi: ergo in corꝑe dñi erat
cauſa quare diſcipuli nõ cognoſcebant eũ/ nõ ergo i
oculis: ergo ꝑ nichilo dicit Lucas. Oculi coꝝ tene
bant ne eũ cognoſcerent. ¶ Item. ad hoc vt ipſi nõ Quarto.

Ayuntamiento de Madrid

cognoſcerēt eū nō exigebat ꝙ in alia forma appare
ret eis ꝙ̄ in ꝓpria: q2 oculi nō glorificati nō poſſunt
videre formā glorificatā. ḡ nichil ē dictu. Oculi eo=
rum tenebant ne eū agnoſcerēt: q2 ego nō teneor ne
Solutio. nō ſim aſinꝰ. ¶ Solutio. ad hoc poſſꝫ dici: ꝙ dñs ad
tp̄s aſſumpſit formā aliā ꝙ̄ glorificatā: vt poſſet vi=
deri: et poſtea qñ placuit ei reaſſumpſit formā ſuam
glorificatā. vñ nō fuit corpꝰ eiꝰ ſimul clarū ⁊ obſcu=
rū. ¶ Sed meliꝰ nobis videt dicēdū eſſe: ꝙ in corpe
dñi nō fuit niſi vna forma: ſcꝫ glorificata: ſꝫ cū place
bat ei mutabat viſum intuentiū / acſi eēt nō glorifica
tū. cameleon auis q̄ viuit ex aere non habet niſi vnū
colorē: ſed oppōne multoꝝ coloꝝ: in aliis corpibus
diuerſoꝝ coloꝝ. videt ſimilit̄ eē in thopaziis. vñ idē
color eodēmodo imutat. ſimilit̄ vnicū colorē habuit
dñs: ſꝫ ſiue ꝑ miraculū ſiue ꝑ potētiā corpis glorifi=
cati: non eodēmodo ſemꝑ imutat. clarū ḡ fuit corpꝰ
dñi ꝑ naturā: vel potētiā: ſiue ꝑ habitū obſcurū ꝙ̄ ꝑ
effectū: ſiue ſm modū imutādi: ⁊ iſta nō ſunt ꝯ̄ria: ſi=
cut nō ſunt ꝯtraria in cameleonte ⁊ thopazio. ¶ Di
cimus ḡ ꝙ forma illa ſiue ille modꝰ imutādi i corpe
dñi erat: nō tñ ꝓpter hoc ꝯtraria i eodē erāt. ⁊ nō va
let hec argumētatio: i corpe dñi erat ne eū agnoſce=
rent: ḡ in oculis nō erat cauſa ⁊ in corpe ⁊ in oculis.
ꝑcuſſi eñ erāt auriſia. auriſia idē ē ꝙ audiētia. i. ſine
viſione: cū aliqs habet rē aliquā / habet pre oculis ⁊
nō diſcernit: ſicut ꝑcuſſi ſunt ceteri q̄rētes helyſeū:
⁊ ſodomite q̄rentes hoſtiū loth: loquētibꝰ ḡ de ſe p̄=
ſentiā ſuā exhibuit: ſꝫ dubitātibꝰ de ſe ſpeciē ſue co=
gnitionis abſcōdit. poſſet tñ ab eis cognoſci ꝑ ſigna
ꝯ hoc arguit niſi oculi eoꝝ tenerent ꝑ auriſiā. ¶ Sed obiicit de
hoc qđ dicit gloſa: oculi eoꝝ tenebant a diabolo vi=
det eñ falſum eſſe: q2 illa pena iuſta erat: ḡ a deo. nō
ḡ a diabolo. ¶ Et ad hoc dicūt magiſtri: ꝙ gloſa il=
la allegorica ē: ⁊ itelligit de oculis mētis q̄ tenebāt
auriſia ſpūali. i. icredulitate q̄ eſt a diabolo: ſicut ipi
dixerūt. Nos ſperabamꝰ q̄ modo nō ſperamus. vel
pōt dici: ꝙ ponit ꝯſequēs ꝓ ātecedēti: dicit eñ pena
eſſe a diabolo: quia culpa eſt a diabolo: et ita pena.

¶ Tractatus duodecimus.
¶ De dotibus reſurgentium.
¶ Prima queſtio.

Dicto de reſurrectione: dicēdū eſt de doti
bus reſurgētiū. Unde primo vidēdū eſt q̄
ſint dotes: ⁊ quare āgeli nō dicant habe=
re dotes: ſicut ⁊ hoies. Scđo de dotibus
quattuor do corpoꝝ. Tertio de dotibꝰ aiarū. ¶ Dotes corporū
tes beatorū. dicunt eſſe quattuor. ſ. claritas / impaſſibilitas / ſubti
litas / agilitas: q̄ notant in libro ſapiētie: vbi dr. Ful
gebūt iuſti ⁊ tāꝗ̄ ſcintille in arūdineto diſcurrēt: ꝑ
hoc ꝙ dicit fulgebūt. notat ſplendor et claritas cor
porum glificatoꝝ: quia ſicut dicit dñs in euangelio
Fulgebunt iuſti ſicut ſol / i regno p̄ris eoꝝ. ſol autē
tunc fulgebit ſeptēpliciter: ſicut dicit Eſa. Remune
rabit eni ꝓ ſeruitio quod nobis modo exhibet: quia
oīs creatura ingemiſcit et parturit vſq3 adhuc: ⁊ ex=
pectat reuelationem filioꝝ dei: per hoc ergo ꝙ dici
tur: fulgebunt. notat claritas / per hoc ꝙ dicit iuſti:
notatur impaſſibilitas vel imortalitas: q2 ſicut dici
tur in primo ſapientie: iuſticia ꝑpetua eſt imortalis:
et per iuſticiā aſſimilabimur deo extrema ſimilitu=
dine. vnde dicit btūs Johānes. ꝙ vitā eternam de=
dit nobis deus. ꝑ iuſticiam eni et alias virtutes que
perpetuo ſunt iam eſt vita eterna in nobis. per hoc
ꝙ dicit ſcintille: notat ſubtilitas. erūt enim corpora
glificata ſubtilia / et penetratiua / per hoc ꝙ dicit di=
ſcurrent: notat agilitas: habebūt enim corpora gli=
ficata tantam agilitatem ꝙ quaſi in momento pote
runt moueri ab aquilone in meridiem: ⁊ ab oriente i
occidentem: ⁊ econuerſo. ⁊ eſt aliud agilitas ꝙ̄ leui
tas: eſt eni leuitas ꝓprietas mouēdi tm̄ ſurſum: agi
litas aūt ſiue ſurſum ſiue deorſum: ⁊ ſic de aliis doti
bus. iſtis nō inuenitur in corporibꝰ aliquid melius:
nec etiam intelligendū poteſt aliquis eſſe corporibꝰ
glorificatis. ¶ Dotes aūt aīe dicunt eſſe tres a ma= Tres anime
giſtris: ſcilicet cognitio / fruitio / et dilectio. dicit eni dotes.
Auguſt. in fine libri de ciuitate dei. ꝙ in patria vide
bimus / laudabimꝰ / amabimꝰ. nō eni poterimꝰ frui ⁊
nō laudare: immo erit ibi laus nō ſolū mentalis: ſed
etiam vocalis: vt caſſiodorus. hec igit ſunt ſeptem
dotes reſurgētiū de quibꝰ mētionē facit dñs in euā=
gelio Luce: dicēs. Mēſurā bonā ⁊ cōfrictā: ⁊ coagi
tatā ⁊ ſuꝑeffluentē dabūt in ſinū vr̄m. ſ. angeli meſ=
ſores menſurā bonā dabūt. i. iſtas ſeptē dotes quibꝰ
nichil pōt intelligi meliꝰ in aiabꝰ et corporibꝰ: con=
frictam. i. refertā ſiue repletā: quia nullꝰ locꝰ erit ibi
vacuꝰ: quia q̄libet vis aīe habebit gliam ſuā: ⁊ nichil
erit in corpibꝰ qđ non ſit glificatū: ⁊ coagitatū. i. vn=
diq3 tumulatū: ſcꝫ cōſortio ſanctoꝝ angeloꝝ et ſctō=
rum hoim / ⁊ arriſu oīs creature: ⁊ quia vndiq3 tumu
labitur ꝓpter hoc vocat premium ſanctoꝝ corona.
vnde glia et honore coronaſti eū: ⁊ etiam alia ratio=
ne: quia premiū nr̄m eſt deus q̄ nō habet principiū /
nec finē: ſicut nec corona: ⁊ ſuꝑeffluentē: quia deus
remunerat ſuꝑ merita. ¶ Querit aūt cū vna ſit eccle Queſtio.
ſia ex hoibus et angelis q̄ eſt ſpōſa xp̄i / quare nō di=
cantur angeli habere dotes: ſicut ⁊ hoies. Eſt enim
dos illud donum quod ſpōſa habet ex matrimonio
¶ Et ad hoc dicūt magiſtri ꝙ dupliciter dicit eccle
ſia ſpōſa xp̄i. Primo: quia vnit ei per charitatē / et ſic
eſt ſpōſa nō ſolū xp̄i: ſed etiam totius trinitatis. Se
cūdo modo dicitur ſpōſa xp̄i: quia vnitur ei charita=
te / et cōformitate nature: ⁊ hoc modo eſt ſpōſa soliꝰ
filii dei: quia ad ſolū filium dei habet illud oſculū de
quo dicit Salomon. Oſculet me oſculo oris ſui / et
ſm hunc modū dicitur habere dotes eccleſia colle=
cta ex hoibꝰ: angeli aūt non: quia non vniunt ei: ſcꝫ
xp̄o cōformitate nature. vnde apl's. Nuſꝗ̄ angelos
apprehendit: ſed ſemen Abrahe apprehendit. vnde
in hoc excellit homo angelū: q2 homo eſt frater filii
dei: angelus aūt nō eodem modo quod homo.

¶ De dotibus corporum glorificatorum
¶ Secunda queſtio.

Secundo querit de dotibus corpoꝝ glifi= Alia q̄ſtio.
catorū: ſicut de ſubtilitate ⁊ agilitate: di=
citur ꝙ corpꝰ glorificatūꝫ per ſubtilitatē
pōt penetrare corpꝰ nō glorificatū: et pōt
eſſe in eodem loco cū illo. ¶ Sed cōtra. corpus glo In oppoſitū
rificatum pōt penetrare corpꝰ groſſum ſubtile: ſicut
ſi aliquod corpꝰ poteſt penetrare aquam / multofor=
tius aerem: ergo corpus glorificatum poteſt pene=
trare aliud corpus glorificatum: ergo duo corpo=
ra glorificata poſſunt eſſe ſimul i eodem loco: quod
eſt impoſſibile. ¶ Item. corpꝰ glorificatū aut replet Secundo.
locū: aut nō replet: ergo nō recipit ſecū corpus non
glorificatum: ſi nō replet: ergo recipit ſecum corpꝰ.

Ayuntamiento de Madrid

Tertio. gloꝛificatum. ⁊ inde vt pꝛius. ¶ Item. in patria po-
teſtate eſt eternitas: ergo nō erit ibi neceſſarius mo
tus: ergo non erit ibi neceſſariū ꝙ coꝛpus gloꝛifica
tum penetret aliud: ergo ꝓ nichilo erit ibi ſubtilitas
ſimiliter occiſa erit ibi agilitas: quia nō erit neceſſa
rium moueri ab oꝛiente in occidente: quia vbiqꝫ vi-
Solutio. detur deus. ¶ Solutio. Coꝛpꝰ gloꝛificatū tante di
gnitatis et nobilitatis eſt ꝙ penetrare pōt alia coꝛ-
poꝛa et nō penetrari. ignominia eni eſſet ei poſſe pe
netrari: et ꝓpter hoc nō valet argumentatio pꝛima
poteſt etiā ſolui per hoc ꝙ dicit Auguſt. in libꝛo cō
tra epiſtolam fundamenti. ꝙ cū dico natura coꝛru-
ptibilis dico nichilū. vnde coꝛpꝰ coꝛruptibile ī qua
libet parte ſua habet aliqd admixtū de nihilo. vnde
ſolet dici/ ꝙ vbicūqꝫ poꝛoſum eſt: nō ꝙ vbiqꝫ poꝛus
vel diuiſio actualiter: ſed vbiqꝫ eſt poꝛꝰ id eſt apibi-
litas: vel diuiſibilitas. ſed coꝛpus gloꝛificatū nō eſt
poꝛoſum. vnde nō eſt apeꝛibile vel diuiſibile hoc aūt
habet a grā ⁊ volūtate dei: ſicut dei. pꝛimo de ſuper
celeſtibꝰ natura quidam diſſolubilia: mea aūt volū-
tate indiſſolubilia: qꝛ ergo coꝛpꝰ gloꝛificatū non ita
poꝛoſum nō habet tm̄ de nichilo quātū coꝛpus non
Ad ſecundū gloꝛificatū. ꝓpter hoc nō pōt penetrari. ¶ Ad ſcd̄o
obiectū dicimus: ꝙ coꝛpus gloꝛificatū replet locū
coꝛpoꝛis gloꝛificati: ita ꝙ nō recipit ſecū aliud coꝛ-
pus gloꝛificatū: ſed nō replet locū coꝛpoꝛis nō glo-
rificati: imo recepit ſecū coꝛpus non gloꝛificatum.
Ad tertium ¶ Ad tertio obiectū dicimus. ꝙ nō poterit eſſe ī pa
tria/ ꝙ petrus velit eſſe iuxta paulum: et aliqñ iuxta
alium: et ita bene poterit eſſe motꝰ. ī ſolo eni deo eſt
perfecta eternitas. in quo nullus eſt motus: ⁊ in ſan
ctis aūt nō erit eni ī ipſis aliquis motꝰ: laudabūt ei
deum nō ſolū mentaliter: ſed etiam vocaliter: et ita
poterit eſſe viſus ſubtilitatis ⁊ agilitatis: ſed quia nō
eſt in nobis certū vtrū motus localis ſit futurꝰ ī pa-
tria. pedes eni dn̄i recti ſunt: vt habet in Eſaye. Di-
cimus. ꝙ ſiue ibi ſit futurꝰ motꝰ ſiue nō: tm̄ erunt ibi
ſubtilitas et agilitas: quia in ſe delectabiles ſunt: ſi-
cut multe virtutes erunt in patria ſine vſibus/ quos
modo habent: quia in ſe delectabiles ſunt: ſicut mul
te virtutes vt temperantia et patientia: de qua dici
tur patientia pauperū nō peribit in finem: tamen nō
erūt ibi aliqua diuerſa: inſufficienter eni dicimꝰ ex-
ponere illam: patientia pauperū nō peribit ī finem:
id eſt pꝛimū patiente: imo dicimus ipſam patientiā
Queſtio nō perituram. ¶ Querit poſtea de illa dote coꝛpo-
ris que dicitur paſſibilitas: vtrū paruuli deceden-
Ar. ꝙ ſic. tes ſine baptiſmo habituri ſunt illam: videt ꝙ ſic: qꝛ
nō habebūt aliam penam niſi carētiam viſionis dei:
et hec eſt pena ſpūalis: ergo non habebunt aliquam
penam coꝛpoꝛalē nec poterūt habere: quia nec deꝰ
infliget/ nec alius poterit infligere: ergo nō poterūt
pati in coꝛpe: ergo nō habebunt paſſibilitatem coꝛ-
ꝯ hoc arguit poꝛis: ⁊ ita habebūt aliquam partem dotis. ¶ Sed
cōtra. impaſſibilitas ꝫm ꝙ eſt ſola pꝛiuatio peniten-
tie patiēdi in coꝛpoꝛe: aut eſt aliqua potētia ꝫm quā
poterimus reſiſtere oī violentie: ſi eſt ſola pꝛiuatio:
ergo diabolus habet impaſſibilitatem: quia nō pati
tur in coꝛpoꝛe: ergo aliquam dotem habet. quod fal
ſum eſt. ſi vero eſt potentia ꝫm quam poterimus re-
ſiſtere oi violentie: et hic bene videtur/ ꝙ duricia eſt
potentia reſiſtendi ſectioni tm̄: et mollicies impotē
tia reſiſtendi ſectioni tm̄: ⁊ ſoliditas et ſpiſſitudo eſt
potentia reſiſtēdi impulſioni: impaſſibilitas vero eſt
generalis eſt potētia reſiſtendi oi violentie: ſicut agi
litas eſt generalis potentia mouendi ad oēm locū:
ſed impaſſibilitas eſt huiuſmodi potentia: ſed cū in
coꝛpoꝛibus nō gloꝛificatis nō ſit talis potentia fu-
tura: ergo paruuli decedentes ſine baptiſmo nō ha-
bebūt impaſſibilitatē. ¶ Item. ſi impaſſibilitas eſt Secundo.
huiuſmodi potentia: ſed adam ante pctm̄ habuit po
tentiā reſiſtendi oī violentie: ergo habuit talem do-
tem qualem habebimꝰ in futuro. ¶ Sed cōtra. im- In oppoſitū
paſſibilitatem quam habebimꝰ in futuro talis erit/
ꝙ nullo modo poterimus moꝛi: ſed adam poterat
moꝛi in ſtatu ante peccatū: ergo nō habuit talem im
paſſibilitatem. ¶ Quod concedimus. Dicimus eni Solutio.
ꝙ impaſſibilitas ꝫm ꝙ eſt dos eſt potentia reſiſtēdi
oī violētie: et habet duplicem pꝛiuationem: ſcilicet
moꝛiendi et potentie moꝛiendi: quia in futuro nūqꝫ
moꝛientur: nec etiam poterimꝰ moꝛi. ſed adam ante
peccatum habuit illam potentiam: cū vnica pꝛiua-
tione: ſcilicet moꝛiendi: et hic ſub cōditione duplici
poterat nunqꝫ moꝛi: ſcilicet ſi nō peccaret: et ſi non
comederet de ligno vite: ſed nō habebat pꝛiuationē
potentie moꝛiendi: immo poterat moꝛi: ſicut potuit
ex ꝑdicto: et ꝑ hoc patet ſolutio. ¶ Ad vltimo obie Ad vltimū
ctum dicimꝰ. Et ad pꝛimo obiectū ꝙ paruuli dece-
dētes ſine baptiſmo nō habebūt hmōi impaſſibilita
tem/ nec valet hec argumentatio: nō poterūt pati in
coꝛpoꝛe: ergo habebūt impaſſibilitatem: ꝙ enim nō
poterunt nō erit ex potentia coꝛpoꝝ: ſed ex iuſticia
dei que nō permittit aliquem puniri pena coꝛpoꝛali
et ſenſibili: niſi fecerit peccatum actuale.

¶ De dotibus animarum que ſunt tres
¶ Secundum capitulum.

Dicto de dotibus coꝛpoꝝ: dicendū eſt de
dotibꝰ animarū que ſunt tres: ſcilicet co-
gnitio/ dilectio/ fruitio. Pꝛimo ergo vidē
dū eſt vtrū ſint plures dotes qꝫ iſte tres.
Scd̄o de fruitione/ ⁊ de his per que frui-
tur: ſcilicet de quinqꝫ ſenſibus ſpūalibus. Tertio de
fructibus ſpūs / quos enumerat apl's in epiſtola ad
gala. et de quibus facit mentionem beatus Johan-
nes in apocalipſi. ¶ Circa pꝛimum ꝓbatur. ꝙ plu- Ar. pꝛimo.
res ſint dotes animarū qꝫ ille tres: quia anima mo-
do eſt paſſibilis a timoꝛe et triſticia et huiuſmodi: et
in futuro erit impaſſilis: ſed quāto anima melioꝛ eſt
coꝛpoꝛe tanta impaſſilitas anime melioꝛ impaſſibi-
litate coꝛpoꝛis: ſed impaſſibilitas coꝛpoꝛis eſt dos:
ergo impaſſibilitas aīe eſt dos: ſi dicat ꝙ anima nō
eſt paſſibilis niſi per coꝛpus: et pꝛopter hoc remota
paſſibilitate coꝛpoꝛis remouet paſſibilitas anime: ⁊
ſic per impaſſibilitatem coꝛpoꝛis habet impaſſibili
tas anime: falſum videtur hoc: quia diabolus pati-
tur ſpiritualibus paſſionibus vt ira/ inuidia/ et non
per coꝛpus: ſimiliter et anima eſt paſſibilis ſpūali-
bus paſſionibꝰ/ et nō per coꝛpꝰ. ¶ Si dicat. ꝙ in fu- Euaſio.
turo erit anima impaſſibilis ex cōfirmatione chari-
tatis/ et aliarū virtutū: et ꝓpter hoc impaſſibilitas
anime nō ponitur dos per ſe: falſum iterum eſt hoc:
quia chꝛiſtus in via cōfirmatas virtutes habuit: ⁊ ta
men aīam habuit paſſibilem. vnde cepit ieſus paue
re et tedere: et triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad moꝛtem
Item. charitas cōſummata erit dos anime: eadem
ratione cōſummata iuſticia erit dos aīe: et ſimiliter

Ayuntamiento de Madrid

de alijs virtutibꝰ: ergo plures erunt dotes anima=
rum ꝙ̃ ille tres. ❡ Item. gratia q̃ eſt charitas mutabi
tur in gloriam: ſimiliter ⁊ alie virtutes: ergo ſi chari
tas ⁊ gloria erit dos: eadẽ ratione quelibet virtus q̃
erit in patria inquãtũ gloria erit dos: ⁊ ſic lõge plu=
Solutio. res erunt dotes aiarum ꝙ̃ ille tres. ❡ Solutio. Ad
Ad primum primo obiectũ dicimus: ꝙ anima paſſibilis eſt duo
bus modis. eſt em̃ paſſibilis et per viã corporis: et
per viam ſuperiorẽ. paſſibilitas quã habet ex parte
corporis tolletur per impaſſibilitatẽ corporis. ⁊ paſ
ſibilitas quam habet per viam ſuperiorem tolletur
per confirmationẽ charitatis. chriſtus em̃ qui invia
habuit virtutes confirmatas nõ habuit paſſibilita=
tem anime per viam ſuperiorem: ſed tantũ a parte
corporis. timuit em̃ et horruit naturaliter mortem
corporis: quia ergo impaſſibilitas anime derelinq̃=
tur ex alteris dotibus: nõ eſt dos per ſe: ſed per con
ſequens ad dotes: vel poteſt dici ꝙ quia impaſſibili
tas corporis eſt de optimis q̃ ſunt in corpore ꝓpter
hoc ponit dos corporis: licet aũt melior ſit ĩpaſſibi=
litas anime ꝙ̃ impaſſibilitas corporis: tamen q̇ nõ
eſt de optimis que ſunt in anima nõ dicitur dos aie
Ad vltimũ. ❡ Ad vltimũ obiectũ dicimꝰ: ꝙ ille tres dicunt do
tes anime/ ⁊ alie virtutes non: quia dos eſt illud do
num/ quod dat ſponſus ſponſe: ad hoc vt indeviuat.
beatus em̃ eſt/ vt dicitur in Luca: q̃ manducabit pa
nem in regno celorũ: ſcꝫ panem angelorũ/ videlicet
ĩpm chriſtũ quantũ ad vtrãq̃ naturam: et q̇ ex illis
tribus viuit anima immediate illis em̃ mouetur im
mediate in deũ ⁊ nõ alijs: propter hoc potius dicũ=
tur dotes ꝙ̃ alie virtutes: vel põt dici ꝙ ſub charita
te cõprehẽdunt oẽs alie v̾tutes: q̇ annexe ſũt chari
tati. charitas em̃ benigna eſt: patiẽs eſt: ⁊ ꝓpter hoc
nõ ponũtur dotes per ſe: ſed adhuc probatur ꝙ plu
res erũt dotes aiaꝝ ꝙ̃ tres: q̇ quelibet triũ virtutũ
aie remunerabit: q̇ q̃libet in p̄ſenti meret remune=
rari: ſꝫ vis rõnalis remunerabit ſua dote. ſ. cognitio
ne: ⁊ vis cõcupiſcibilis remunerabitur ſua dote: ſcꝫ
ꝑfecta dilectione. g̊ vis iraſcibilis remunerabit ſua
dote: g̊ aliqua dos erit iraſcibilis: illa nõ erit cogni=
tio nec dilectio nec fruitio: q̇ fruitio in cognitiõe et
dilectione cõſiſtit: g̊ plures erũt dotes aiarũ ꝙ̃ ille
tres. Itẽ. fidei ſuccedet cognitio charitati ꝑfecta di
lectio: ſpei cõprehẽſio. erimus em̃ cõprehẽſores in
patria. vñ ſic currite vt cõprehẽdatis: ſed qꝺ ſucce=
dit fidei erit dos ratiõali. qꝺ ſuccedit charitati erit
dos in ꝯcupiſcibili: g̊ qꝺ ſuccedet ſpei erit dos ĩ ira
ſcibili. ⁊ inde vt prius. Forte dicet ꝙ cõprehenſio q̃
ſuccedet ſpei nõ eſt aliud ꝙ̃ fruitio: ⁊ ita nõ ſunt niſi
In oppoſitũ tres dotes. ❡ Sed ꝯ. frui aliqua re nõ eſt niſi dele=
ctari in illa ſm ſe. g̊ frui deo eſt delectari in deo per
ſe: g̊ ſi vis iraſcibilis ĩ futuro fruit deo delectat ĩ il=
lo per ſe ⁊ imediate: ſed delectatio nõ eſt ſine motu:
dormiẽs em̃ nõ delectat: ergo cũ iraſcibilis fruetur
deo: vel cõprehẽdet mouebitur in deum: ille motus
erit alicuius virtutis que erit in iraſcibili: ergo ali=
qua virtus ſuccedet ſpei. ⁊ hoc falſum: quia vna vir=
tus non ſuccedit alijvirtuti penitus diuerſe: ſed ea=
dem virtus ſm diuerſos ſtatus ſuccedit ſibi illud vt
viſio perfecta viſioni imperfecte: ⁊ charitas ꝑfecta
Secundo charitati imꝑfecte. ❡ Item. frui erit motus perfe=
ctiſſimus. erit ergo alicuius virtutis: g̊ ſi vis iraſci=
bilis fruetur: hoc erit per aliquã virtutem que ſucce

det ſpei. et hoc falſum: nichil em̃ ſuccedet ſpei: quia
ſpes totaliter deſtruetur nõ remanebit nec in gene
re nec in ſpecie: fides non totaliter deſtruetur: rema
nebit em̃ genus ſuũ: ſcilicet cognitio. ❡ Item. tres Tertio.
ſunt fines ad quos tendit anima ꝑ operationes triũ
virtutum: ſcilicet verum: honorificum: bonũ/ quos
determinat Salomon in. xxij. ꝓuerbi. dicẽs. Fines
modeſtie timor ⁊ gloria ⁊ vita: finis eſt rationabilis:
quia hec eſt vita eterna / vt cognoſcant te: et cetera.
diuitie finis vis cõcupiſcibilis: quia ⁊ diuitie ⁊ deli
tie idẽ erunt in patria: gloria ſiue honor finis eſt vis
iraſcibilis: ſed vis rationabilis in affectiõe finis ſui
dotatur. ſimiliter ⁊ concupiſcibilis: ergo vis iraſci=
bilis in affectione finis ſui dotatur: ergo aliqua dos
erit in vi iraſcibili. ⁊ idẽ vt prius. ❡ Item. per ſpem Quarto.
induetur modo vis iraſcibilis immediate in deum:
⁊ delectatur motu illo. vnde apoſtolus. Spe gaudẽ
tes. ſed in futuro delectabimur omnibus modis in
deo. ergo delectatio que modo eſt in ſpe erit in futu
ro: ergo vis iraſcibilis ĩmediate delectabitur ĩ deo:
ergo dotabitur ſicut ⁊ alie virtutes. ⁊ inde vt prius.
❡ Solutio. vt meliꝰ pateat qualiter ad predicta re= Solutio.
ſpondendum eſt. Notandum eſt ꝙ vis rationabilis Notandum.
data eſt ad cognoſcendum ſummũ verum ⁊ ſummũ
bonum: vis autẽ concupiſcibilis data eſt ad hoc vt
moueatur ad ſummũ bonum: vel ſine medio vel per
medium: ſine medio conſiderat ipſum: per medium
cõmouet ad opera per que itur ad ſummũ bonum: ⁊
in his duobus cõſiſtit perfecta habitudo: ſcilicet in
hoc ꝙ cognoſcitur ſummũ bonum et ſummũ verũ/
et in hoc ꝙ diligitur ſiue deſideratur per quod mo=
uemur ad habendum ipſum. vnde perfecta habitu=
do conſiſtit in vi rationabili per cognitionem ⁊ con
cupiſcibili per affectionem/ vel perfectã dilectionẽ/
⁊ in duabꝰ ſimul ꝑ fruitionẽ: ⁊ iſte eſt duplex ſpiritꝰ
ſcꝫ intellectꝰ ⁊ affectꝰ: quod petijt helyſeus. i. eccle=
ſia ab Helya aſcendente in celum. i. a xp̄o: et reſpon
ſum eſt ei: ſi videris quãdo tollar a te/ fiet quod petij
ſti: qui enim vidit ſpiritum videt chriſtum ad dexte
ram dei patris/ ad quam ſedet poſt aſcenſionem ad
celos: habet illũ duplicem ſpm̃: ſcꝫ intellectũ perfe=
ctum/ ⁊ affectum perfectum: vis aũt iraſcibilis data
eſt ad remouẽdum ĩpedimẽta que retrahunt nos ab
acquiſitione ſummi boni/ videlicet ad debellandum
mũdum/ carnem/ diabolum: que aduerſantur nobis
cum volumus acquirere ſummum bonum: remune=
rabitur aũt poſt victoriam vis iraſcibilis in virtuti=
bus que remanebunt in ipſa: ſcilicet in timore/ in hu
militate/ et fortitudine: in timore: q̇ vt dicit eccleſia
ſticus Timor dñi delectabit cor in humilitate: quia
ſubiecta erit deo prout oportebit: vnde dicit Augu Auguſtinꝰ.
ſtinus: quia iuſticia erit ibi omnino: ſubditũ eſſe deo
et humilitas ſpecies eſt iuſticie: in fortitudine glo=
riabitur: quia gloriabit de victoria quã habuit de ad
uerſantibꝰ. vnde in ꝓuerbijs. Diſſipat impios rex ſa
piens et incuruat ſuꝑ eos fornicem. i. arcum trium=
phalem: quia ſanctos facit triũphare de ipſis/ quod
eſt gloria ſanctoꝝ. ❡ Dicimus ergo: ꝙ licet vis ira=
ſcibilis habitura ſit gloriã ſuã et remunerationem:
tamen nõ erit ĩ ea aliqua dos: q̇ nõ erit aliqua virtꝰ
in ea per quã imediate moueat in deũ: ſpes eni tota
liter deſtruet: quia ibi nulla erit expectatio vbi oia
erũt preſentia. ❡ Ad primo g̊ obiectũ dicimꝰ. ꝙ nõ Ad primũ.

Ayuntamiento de Madrid

eſt ſimile de vi iraſcibili ꝛ aliis duabꝰ: qꝛ i aliis dua=
bus erũt virtutes ꝑ quas imediate mouebunť i deũ
Ad ſecundũ in iraſcibili nulla virtus erit talis. ❡ Ad ſcdo obie=
ctũ dicimꝰ ꝙ idem eſt fruitio ꝛ cõprehenſio: qꝛ tunc
nõ cõprehẽdeť aliter ꝙ̃ cognoſcẽdo et diligẽdo. Et
ad illud qd̓ obiiciebať cõtra hoc dicimꝰ: ꝙ ꝓprie
dictũ eſt ſpei ſuccedet cõprehenſio: ꝛ poſt ſpem erit
cõprehẽſio: qꝛ nulla erit expectatio cũ habebimꝰ qd̓
Ad tertiũ. expectabamꝰ. ❡ Ad tertio obiectũ patet ſolutio ꝑ
Ad quartũ. ſolutionẽ primi obiecti. ❡ Ad quarto obiectũ dici=
mus: ꝙ hec eſt diſtinguẽda in futuro omibꝰ modis
delectabimur in deo. ſi intelligatur omibus modis
quantũ eſt ex parte dei vera eſt: delectabimur eñ in
prima ꝟitate: luce/ bonitate/ ſuauitate/ ꝛ ſic de aliis.
ſi vero intelligatur omibus modis ex parte noſtra:
falſa eſt. modo eñ delectabimur in deo expectando
tp̄m: tunc aũt nõ delectabimur expectãdo: ſed in ha
ꝯ hoc arguiť bendo. ❡ Sed obiicitur: qꝛ ſi ſolũ duabꝰ viribus de
lectamur expectando: ſcꝫ rationabili ꝛ cõcupiſcibi=
li delectabimur in deo in futuro imediate: ergo nõ
debent eſſe due dotes: ſcꝫ viſio ꝛ dilectio: ꝛ fruitio q̄
poniť tertia dos: nichil aliud erit ꝙ̃ delectatio qua
imediate delectabimur in deo: aut ergo illa fruitio
erit in viſione tm̄: aut in dilectione tm̄: aut in vtraqꝫ:
ſi in viſione tm̄ ꝓbatur ꝙ potius in dilectione tm̄: qꝛ
dicit Augu. ꝙ frui eſt amore inherere alicui rei ꝓpť
ſeipſam tm̄: ergo fruit qua delectabimur in deo erit
In oppoſitũ in dilectione tãtũ. ❡ Sed contra. delectabimur in
viſione pulchritudinis dei. eſt eñi deus pulcer vt di
citur in canticis. Tu pulcer dilecte mi et decorus:
pulcer ſm diuinitatẽ: decorus ſꝫ humanitatẽ. ergo
delectatio qua delectať in deo non erit i dilectione:
ſed etiã in viſione: ſed ſi hoc. ergo fruitio erit i vtraqꝫ
ſed alia fruitio ſiue delectatio/ erit in viſione/ alia in
dilectione: ꝛ qua rõne altera erit dos: eadẽ rõne reli
qua: ergo vľ vtraqꝫ erit dos vel neutra: ſi vtraqꝫ ergo
quatuor erũt dotes: ſi neutra: ꝛ hoc eſt cõtra predi=
Solutio. cta. ❡ Solutio. tres erunt dotes ſicut dictũ eſt due
ſm materiã: ſcꝫ viſio ꝛ dilectio: tertia aũt perfectio
erit illaꝝ: ſcꝫ fruitio vel delectatio: ꝛ erit fruitio pro
prie loquendo tm̄ in viſione: ſicut eñi dicit Aug. ſuꝑ
illũ locũ pſalmi Lõgitudine dieꝝ replebo eũ: ꝛ oſtẽ
dam illi ſalutare meũ. viſio dei erit tota merces/ qd̓
non eſſet niſi fruitio eſſet i viſione etiã ꝓprie tm̄: i vi=
ſione: ſi eñi ꝓprie eſſet viſio i dilectione/ eq̄ eſſet mer
ces in dilectione vt in viſione: ꝛ ita viſio nõ eſſet tota
merces: ſed eſſet eq̄ fruitio i dilectiõe: vt i viſione: eq̄
potuit dñs dixiſſe: hec eſt vita eterna: vt diligã te: ſi=
cut dixit: hec eſt vita eťna vt cognoſcãt te: tm̄ vtriuſqꝫ
et viſionis ꝛ dilectionis diciť eſſe illa delectatio: ſed
aliter ꝛ aliť viſionis vt i qua: eſt dilectiõis vt a qua: eſt
et a qua teneť ꝛ augmentať. ad hoc eñ tẽdit delecta
tio vt ꝑ viſionẽ delecteť i amato. vñ vbi amor ibi ocu
lus. ꝛ i eccle. Qui edũt me adhuc eſuriẽt ꝑ charitatẽ
habebũt eñi eſuriẽ. i. deſideriũ charitatis: vt delecta
bilius edẽt: ꝛ ita patet ꝙ delectatio augmẽtabit di=
lectionẽ q̄ erit in vidẽdo: vt in ipſa eſt ſicut in cauſa.

❡ De ſenſibus ſpiritualibus
❡ Tertium capitulum.

TErtio capitulo: queritur de ſenſibus ſpi=
ritualibus. Circa iſtam queſtionẽ. primo
videndũ eſt. vtrum oculis corporalibꝰ vi=
debitur deus in futuro. Scdo vtrũ ſenſi=
bus ſpiritualibus fruamur deo. Tertio vtrũ ſit vnꝰ
tantum ſenſus ſpiritualis/ an quinqꝫ. ❡ Circa primũ Arguitur ꝯ
opponit Auguſtinꝰ. in fine libri de ciuitate dei: hoc Auguſtinũ.
modo. oculis ſpiritualibus videbimus nõ tantũ ſpi
ritualia: ſed etiã corporalia eadẽ ratione oculis cor
poralibus videbimus: nõ tantũ corporalia: ſꝫ etiam
ſpũalia: ꝛ ita oculis corporalibꝰ videbimus deum i
diuinitate ſua. ❡ Item. ſuper illũ locũ Job vbi loq= Secundo.
tur de ſapientia. Nõ adequabitur ei aurũ vel ꝛc. di=
cit glo. beati Gregorii: vnius cuiꝰ mentẽ ab alteriꝰ
oculis membroꝝ corpulantia nõ abſcõdit: aut loq=
tur de oculis ſpiritualibus aut corporalibus. ſi de
ſpũalibus: ſimiliter nec modo abſcõdit: quia corpꝰ
non prebet obſtaculum viſui ſpũali: ſi de oculis cor
poralibus: ergo oculis corporalibꝰ videbimꝰ alioꝝ
mentes. eadẽ ratione ꝛ angelos: ꝛ ipſum deũ in diui
nitate ſua. ❡ Sed cõtra. dicit Aug. ꝙ oculis corpo In oppoſitũ
ralibus nõ videbimꝰ niſi corpora ꝛ formas corporũ
ergo nõ videbimus ſpũalia. ergo oculis corporali=
bus nõ videbimus deũ in diuinitate ſua. ❡ Item. di Tertio.
cit apľs: licet is qui foris eſt noſter homo corrũpať:
tm̄ is qui intus eſt renouatur de die in diem. i. ꝓficit
ratio de die in diẽ i agnitione dei exterior aũt homo
ſi proficit in agnitione dei: oculus eñi corporis mo=
do nõ videt deũ: ſed viſus ſpũalis nõ proficieť i eis
in quibꝰ modo nõ ꝓficit: ſicut eñi grã eſt ꝑfectio na=
ture: ita glĩa erit ꝑfectio grẽ. vñ dicit hieronymꝰ: in
cipies eſſe qd̓ futurus es. id eſt icipe videre deum ꝑ
fidem/ vt poſtea videas per ſpeciem. vnde in pſalmo
Mia edificabitur in celis: preparabiť veritas tua in
eis: hic eñi habeť preparatio ꝛ initiũ cuiꝰ ꝑfectio in
futuro eradicabitur: ergo eſt cũ viſus corporalis nõ
habeat hic initiũ videndi deũ/ nec hic edificetur vel
prepareť in futuro: quantũ ad hoc ergo in futuro nõ
videbimꝰ deũ in deitate oculis corporalibꝰ. ❡ Qd̓ Solutio
concedimus: viſus eñi corporalis nõ ꝑficieť quãtũ
ad illud ꝙ non põt: ſed quantũ ad illud ꝙ põt. vnde
cum poſſit videre ꝛ formas corporales ꝛ ipſa corpa
perficietur quantũ ad hoc: videbit enim corpus xp̄i
glorificatũ quod i infinitũ lucidius eſt ſole: ꝛ vide=
bit cetera corpora glorificata: ꝛ i hoc ꝯſiſtit ſua ꝑfe=
ctio. ❡ Ad primo ergo obiectũ dicimus ꝙ nõ valet
hec argumẽtatio: oculis ſpũalibus videbimꝰ corpo Ad primũ.
ralia: ergo ꝛ corporalibꝰ ſpũalia: qꝛ ſicut dicit Boe=
tius. Quicquid põt vis inferior poteſt vis ſuperior
ſed nõ ecõuerſo. Eſt eñi intellectus ymago dei ꝛ nõ
eſt determinata natura: imo quodam modo eſt oĩa.
vnde aĩa poteſt cognoſcere: ſenſus aũt determinata
eſt natura. vnde oĩa accingit. ❡ Ad ſcdo obiectũ di Ad ſecundũ
cimus. ꝙ beatus Gregorius intelligit de oculis ſpi
ritualibus ꝛ cõcedimus ꝙ in preſenti membrorum
corpulentia abſcõdit mentem vniuſcuiuſqꝫ ab alte=
rius oculis: nõ enim ſolum intelligit de corpulẽtia
alterius ſubiecti: ſed etiam de corpulẽtia ſubiecti in
quo eſt viſus ſpũalis: et corpus corruptibile et ani=
male aggrauat animã et terrena inhabitatio depre
mit ſenſum multa cogitatione. vnde in preſenti viſꝰ
ſpiritualis nõ cognoſcit ſpiritualia niſi ſenſu pream
bulo: in futuro vero qñ corpus erit ſpũale per ſe vi=
ſus ſpiritualis cognoſcet ſpiritualia in ſpeculo eter
nitatis et propria eſſentia.

❡ De quinqꝫ ſenſibus ſpiritualibus.
❡ Secunda queſtio.

Secũdo querit̃ de ſenſib⁹ ſpũalib⁹. ſũt em̃ ſenſus ſpũales quinq;/ ſicut ꝛ corꝑales: ſicut dicit Origenes ſuꝑ leuiticũ. quinq; ſenſus corꝑis redimi poſſunt vt bonis actibus reddant̃: ſicut ꝛ quinq; ſenſus iteriores: vt mũdo corde videam⁹ deũ ꝛ audiam⁹ quod nobis loquit̃: ꝛ odorem⁹ bonũ odorẽ xp̃i: ꝛ guſtem⁹ illũ/ de quo dicit̃. Guſtate et videte: qm̃ ſuauis eſt dñs: ꝛ palpem⁹ cũ beato iohãne de ver. bonite. ecce ĩ hac auctoritate diſtinguũtur quinq; ſpũales quib⁹ fruimur deo. viſu em̃ ſpũali delectamur in pulchritudine dei: ꝛ auditu ſpũali/ et ſymphonia dei. vnde: audiã quid dñs de⁹ in me loquat̃: ꝛ odoratu ſpũali ĩ bono odore dei ꝛ guſtu dulcedine dei: ꝛ tactu ſpũali/ ĩ ſuauitate dei

Queſtio ¶ Sed querit̃/ an ſolis his ſenſibus ſpũalibus fruamur deo: an etiã charitate. ꝓbatur ꝙ charitate fruimur deo: qꝛ dicit apoſtolus. fructus ſpũſſancti charitas: gau. pax: ꝛ cetera. ergo charitas eſt fructus. ğ

Secundo. charitate fruimur deo. ¶ Item. charitas cõiungit nos deo: ad hoc em̃ tendit charitas vt vniamur deo ſed dilectio eſt cõiunctio cõuenientis cũ cõueniẽte. ergo cũ charitas ꝯiungat cũ ſummo bono qđ eſt cõuenientiſſimũ in charitate eſt ſumma dilectio: ergo charitate delectamur in deo: ſed delectari in deo ꝓ

Tertio. pter ſe eſt frui deo: ğ charitate fruimur deo ¶ Iteʒ. charitas dulciſſima eſt. vnde vulgariter dicit̃: nichil dulcius amore. vnde charitas ſignificata eſt per calamũ aromaticũ i. xxxj. exodi. de quo calamo fit ruchara qua nichil dulcius: ergo ſi in dulci ſit delectatio/ in charitate eſt delectatio: ğ charitas delectat̃ ĩ

Quarto. deo propter ſe. ğ fruitur deo. ¶ Item. frui eſt amore ĩherere alicui rei ꝓpter ſeipſam: ergo fruitio in ſolo amore eſt: ergo in ſola charitate nõ. ergo fruimur deo ſenſibus ſpũalib⁹. ſed ecõtrario ꝓbatur ꝙ charitate nõ fruimur deo: qꝛ dicit Auguſtinus in libro de ciuitate dei: ꝙ dilectio nõ facit beatũ/ ſed fruitio ſed eẽ beatũ eſt frui deo: ergo dilectiõe nõ fruimur

Quinto. deo. ergo nec charitate fruimur deo. ¶ Item. ſolis ſenſibus corporalib⁹ delectamur in delectabili corporali: nõ enim delectamur in deſiderio cibi: ſed in comedendo: ergo ſolis ſenſibus ſpũalibus delecta-

Sexto. mur in delectabili ſpũali. ergo nõ charitate. ¶ Itẽ. delectamur in pulchritudine ꝛ ſymphonia/ ꝛ odore ꝛ dulcedine/ ꝛ ſuauitate: ſed in deo nõ ſunt alia delectabilia: ꝛ hec om̃ia pertinent ad ſenſus ſpirituales. ergo ſolis ſenſibus ſpiritualib⁹ delectamur in deo:

Septimo. delectamur/ fruimur in ip̃o. ¶ Item. deſideriũ delectandi nõ habet corporaliter: ſed mouet ſenſus ſpũales ad delectãdũ ſpiritualiter: ſed charitas deſideriũ delectationẽ ſpiritualem. vnde: queadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarũ. ꝛc̃. ꝛ illud. Concupiſcit et deficit aĩa mea in atria dñi: ergo charitas ꝑ ſe nõ habet delectationẽ: ſed ſenſus ſpirituales: ſcʒ fidem ꝛ ſapientiã mouet ad delectandũ ſpiritualit̃.

Octauo. ¶ Item. cũ aliquis amat aliquã rem ſi credit ſe habiturũ illam delectatur: ſi credit ſe nõ habiturũ triſtatur: ergo amor ex aliqua circũſtantia habet delectationẽ: et ex aliqua habet triſticiã: ergo ſꝫm ſe nec delectationẽ nec triſticiã habet: ergo charitate ſꝫm

Nono. ſe nõ delectamur in deo nec fruimur ip̃o. ¶ Itẽ. auctoritas dicit: ꝙ delicie charitatis ex corde trahuntur a bono: ſi eni diligo deum ꝛ credo ꝙ diligit me: tunc delectatio eſt delectabilis: aliter nõ, ergo charitate ꝑ ſe non delectamur in deo/ nec fruimur. Itẽ. amor morbus quidã eſt: aliquis em̃ ardẽter adeo diligit aliquã mulierem ꝙ langueſcit ꝛ tabeſcit: multi etiã ex huiuſmodi amore furioſi ſunt quando non poſſunt habere qđ amant: ꝛ morbus iſte habet curã in medicina et dietã. cũ igitur aliquis amor habeat anguſtiam: amor ſꝫm ſe nõ habet delectationẽ. ergo charitas nõ ex eo ꝙ amor eſt habet delectationeʒ. ğ nõ per ſe: ꝛ indevt prius. Item. charitas aut eſt ſenſus: aut non. ſi eſt.

In oppoſitũ ¶ Contra. ſentire eſt percipere/ ꝛ percipere cognoſcere: ſed cognitio nõ eſt in charitate: quia in ſolo intellectu eſt cognitio ſpiritualiũ: ğ charitas nõ eſt ſenſus: ꝛ ſi hoc: ergo charitas nichil ſentit: ergo nõ delectat̃: qꝛ delectatio nõ eſt/ niſi ſentiatur cõiunctio ꝯuenientis cũ cõueniẽte: ergo charitate nõ delectamur ĩ deo/ nec fruimur ip̃o.

Solutio. ¶ Qđ ꝯcedimus. vnde dicim⁹ ꝙ ſolis ſenſibus ſpũalibus ſiue ſola fide fruimur deo formaliter et ꝓprie. vnde charitas modo nõ delectat̃ in deo nec fruitur nec ꝑ fidem: nec in futuro fructur: niſi per viſionẽ: ſed verũ eſt ꝙ charitas modo mouet fidem ad fruendũ deo. vñ charitas ſemꝑ habʒ delectationẽ: qꝛ nũq; eſt ſine fide ꝛ ſpe. vñ ſemꝑ mouet ad fruendũ ꝛ delectandũ: qꝛ vbi eſt amor/ ibi oculus.

Ad primum ¶ Ad primo ğ obiectuʒ dicim⁹: ꝙ charitas fructus eſt: ꝛ charitate fruimur deo effectiue: qꝛ ip̃a mouet fidẽ ad fruẽdũ ꝛ delectãdũ. ꝑ charitatẽ etiã cõſeruat̃ fruitio et delectatio in deo ꝛ augmẽtat̃. cibus em̃ q̃ cũ deſiderio ſumit̃ delectabilius ſumitur. vnde ip̃a charitas per deſideriũ ſuũ remouet faſtidiuʒ. vnde fruuntur nec faſtidiunt quo frui magis ſitiũt.

Ad ſecundũ ¶ Ad ſc̃do obiectũ dicim⁹ ꝙ charitas ꝯiũgit nos deo: ſʒ nõ eſt ip̃a ꝯiũctio: qꝛ ip̃a ꝯiũctio ꝯuenĩetis cũ ꝯueniente eſt in cognitione: qꝛ ſolus intellect⁹ eſt ymago dei: vnde proprie loquẽdo in ſola cõiunctione ymaginis ad illud cuius eſt ymago eſt fruitio: ſed verũ eſt ꝙ charitas mouet ad illã ꝯiunctionẽ ꝛ facit illã ꝛ tenet illã in eſſe. vñ totũ attribuit̃ ei: ſcʒ frui ſiue delectari.

Ad tertium ¶ Ad tertio obiectũ pʒ ſolutio.

Solutio. Cõcedim⁹ ꝙ charitas dulcedinẽꝛ delectationẽ habet: ſed nõ ex ſe: ſʒ ex adiũcto: ſcʒ ex cognitiõe.

Ad quartũ. ¶ Ad quarto obiectũ dicim⁹ ꝙ regula hec frui eſt amore inherere alicui ꝛc̃. intelligẽda eſt effectiue nõ formaliter: ꝑ amorẽ em̃ fruimur ſicut dictũ eſt: ſed ꝑ viſionẽ ꝛ cõtemplationẽ fruimur formalit̃. vnde ap̃lus ad philemonẽ/ fruite in dño: nõ fruor dixit: qꝛ cũ abſens erat nõ fruebat̃: qꝛ nõ videbat bona ip̃ius. vnde in canticis. ſurgam ꝛ circuibo ciuitateʒ per vicos ꝛ plateas/ querens quẽ diligit aĩa mea: in dilectione ergo non eſt coniunctio: ſed in viſione.

¶ Tertia queſtio.

¶ De numero ſenſuum ſpiritualium.

Alia q̃ſtio. Tertio querit̃ de numero ſenſuũ ſpũaliũ: et dictũ eſt ꝙ quinq; ſunt ſenſus ſpirituales: ſed cõſtat ꝙ viſus ſpũalis habet vnã virtutẽ q̃ ꝑficit ip̃m: ſcʒ fideʒ: ergo audit⁹ ſpũalis habet aliã virtutẽ que ꝑficit ip̃m ꝛ ſic de alijs: ergo quinq; ſunt virtutes perficientes quinq; ſenſus ſpirituales: ſed ſenſibus ſpiritualib⁹ fruimur deo/ vt dictũ eſt: ergo illis quinq; virtutib⁹ delectamur in deo imediate: ergo quinq; ſunt virtutes theologice/ nõ ergo tantũ tres.

Secundo ¶ Itẽ. aliud eſt vitiũ quo delectamur in delectabili corꝑali ſꝫm guſtũ/ aliud quo delectamur in delectabili corꝑali ſꝫm

Ayuntamiento de Madrid

tactum: ⁊ illa vitia ſunt gula ⁊ luxuria: ergo a ſimili
per ꝯtrariũ: alia eſt virtus qua delectamur in dele=
ctabili ſpũali ſm guſtũ ſpũalem/ ⁊ alia qua delecta=
mur in delectabili ſpũali ſm tactũ ſpũalẽ: ⁊ ita quinqꝫ
erũt virtutes ſm quinqꝫ ſenſus ſpũales. ⁊ inde vt priꝰ
Euaſio. ¶ Ad hoc forte dicet ꝙ nõ eſt ſimile de ſenſu corpa
li ⁊ ſpũali: qꝛ plures ſunt ſenſus corpales in eſſentia
ſed licet quinqꝫ ſunt ſenſus ſpũales ſm rationẽ: tñ ſũt
vnus ſenſus in eſſentia: ſcꝫ intellectꝰ. vnde nõ opor=
tet ꝙ ſint quinqꝫ virtutes ꝑficientes quinqꝫ ſenſus ſpũa
les: imo ſufficit vna: videlicet fides: ꝙ aũt ita ſit pro
baẜ multis modis. vnicũ obiectũ eſt ſimplex ⁊ inua
riabile illoꝝ quinqꝫ ſenſuũ ſpũaliũ: ſcꝫ decus. ẟ vni=
cus eſt ſenſus ſpũalis i eſſentia: qꝛ ſm obiecta diſti=
Secundo. guũtur etiã ſenſus corpales. ¶ Itẽ dicit Caſſiodo=
rus in libro ſuo de aĩa: viuit aĩa poſt huiusvite amiſ
ſionẽ: videt et audit/ tãgit: et alijs ſenſibꝰ efficacius
valet nõ ex parte hec intelligẽs: ſed tota cognoſcẽs
ergo nõ ex pluribus ſenſibus videt/ audit ⁊c. ſed ſm
Tertio. ſe totã: et ita ex vno ſenſu ſpũali. ¶ Item. dicit Au=
guſtinus: natura eſt itellectui ꝓpria videre idem ꝙ
audire: olfacere ꝙ guſtare: ⁊ guſtare ꝙ tãgere: ergo
Quarto. nõ eſt niſi vnus ſenſus ſpũalis: ſcꝫ intellectꝰ. ¶ Itẽ.
dicit Auguſtinus: crede ⁊ manducaſti: ergo ꝑ fidẽ
manducamus: ergo per fidẽ guſtamus/ ⁊ per fidem
videmus: hoc eſt certũ ⁊ per fidem audimꝰ: qꝛ dicit
Jeſus/ vt dicit origenes: ergo idem eſt in eſſentia vi
Quinto. ſus/ auditus/ guſtus ſpũalis. ¶ Item. dicit Augu=
ſtinus in multis locis: ꝙ intellectus cũ per ſe intel=
ligit/ videt: cũ ab alio itelligit audit. ergo idẽ eſt au
Sexto. ditus ſpũalis ⁊ viſus ſpũalis. ¶ Item. ſentire ſpũa=
liter eſt ſpũaliter percipere: et ꝑcipere ſpũaliter eſt
cognoſcere ſpũaliter. ſed omĩs cognitio ſpũalis eſt
in intellectu: ergo omẽ ſentire ſpũale eſt in itellectu
ergo omĩs ſenſus ſpũalis eſt in intellectu: ⁊ conſtat
ꝙ nõ eſt niſi vnus itellectꝰ. ergo nõ eſt niſi vnus ſen
In oppoſitũ ſus ſpũalis. ¶ Sed ꝯtra. dicit Auguſtinus in libro
ſoliloquioꝝ. Mirũ eſt ſi lux corpalis habet oculos
quos illuminat: quaſi diceret lux ſpũalis habet ocu
los ſpũales quos illuminat: ſed eadẽ ratione dulce=
do ſpũalis habet guſtum ſpũalem quem delectat: ⁊
ſuauitas ſpũalis habet tactũ ſpũalẽ quẽ demulcet:
Secundo. ergo plures ſunt ſenſus ſpũales: nõ vnus tñ. ¶ Itẽ
dicit Auguſtinus: viſus intellectus prudentia cla=
reſcit: inſipientia tenebraſcit: auditus eius falſitate
offendeẜ/ veritate mulcetur/ flagrat ei equitas/ fetet
iniquitas/ vanitate tabeſcit/ virtute pingueſcit. ergo
cũ diuerſa ſint obiecta hic aſſignata: diuerſi ſenſus
Solutio ſpũales debent eſſe in eſſentia. ¶ Solutio. vnus ſen
ſus eſt ſenſus ſpũalis: ſcꝫ intellectus/ ⁊ vna ſola vir=
tus perficit ſenſum ſpũalem: ſcꝫ fides. fide enĩ vide=
mus ſpũaliter: fide audimus q̃ ieſus dicit. fides enĩ
ex auditu: fide ſimiliter adoramꝰ ſpũaliter: fide enĩ
cognoſcimus ꝙ filius dei factus eſt homo ꝓ nobis
ꝙ triſtis/ ꝙ paſſus: ⁊ cũ huiuſmodi beneficia recoli=
mus/ odoramus bonũ odorẽ chriſti tanqꝫ fumũ aro
matum exeuntẽ ab ipõ: ⁊ currimus in odorẽ vnguẽ=
torũ eius. ¶ Item. cũ huius que per fidẽ cognoſci=
mus meditamur tanqꝫ maſticando guſtamꝰ dulce=
dinẽ dei: ⁊ hoc per fidẽ. ſimiliter per fidẽ tangimus
ſuauitatẽ dei. per fidẽ enĩ cognoſcimꝰ ꝙ in deo ſm
ſe nõ eſt alia aſperitas: quia alienũ eſt opus eius ab
eo: ſcꝫ punire/ vt dicit Eſayas. vnde per fidẽ ſolã ꝑfi
citur ſenſus ſpũalis. ¶ Ad primo obiectũ dicimus Ad primũ.
ꝙ viſus ſpũalis habet ſuã virtutẽ q̃ perficit ipm. ſi=
militer ⁊ auditus ſpũalis: ſed nõ habet aliã virtutẽ:
ſed eandẽ. ¶ Ad ſcđo obiectũ dicimꝰ ꝙ nõ eſt ſimi= Ad ſecundũ
le de ſenſu corporali ⁊ de ſenſu ſpũali: qꝛ ſenſus cor=
poralis natura determinata ẽ/ nõ poteſt oĩa cogno=
ſcere: ſed aliquid determinatũ. ſꝫ ſenſus ſpũalis: ſcꝫ
intellectus nõ eſt determinata natura: cũ ſit ymago
dei. vnde cũ deus actu cognoſcat oĩa/ intellectꝰ põt
cognoſcere oĩa. ¶ Ad illud qđ obiectũ de luce ſpũ Ad aliud.
ali ⁊ dulcedine ſpũali: dicimus ꝙ lux ſpũalis habet
oculos ſpũales quos illuminat: et dulcedo ſpũalis
guſtum ſpũalẽ quẽ delectat: ſed nõ ſequitur ꝙ ſint
diuiſi ſenſus ſpũales: imo vnꝰ in eſſentia: ſicut dictũ
eſt: cũ vnius ⁊ eiuſdẽ ſenſus ſit percipere: ⁊ dulcedi=
nẽ ſummã: ⁊ ſuauitatẽ ſummã: ſcꝫ ſenſus vel intelle=
ctus. ¶ Ad iſtud obiectũ dicimus ꝙ non valet hec Ad aliud.
argumẽtatio: diuiſa ſunt obiecta: ergo diuerſi ſunt
ſpũales intellectꝰ: tñ cũ ſit vnius oĩa habet ſubiecta
omĩa enĩ poteſt cognoſcere/ ſicut patet i fide. eſt enĩ
fides vna/ licet multa obiecta habeat: vt infernũ vi=
tam: ⁊ multa alia. ⁊ hoc eſt quia vna eſt ratio creden
di oĩa. ſimiliter quia vna eſt ratio delectandi in ſenſi
bili ſpũali: vnus eſt ſenſus ſpũalis/ licet multa obie=
cta habeat. ¶ Sed querit: cũ vnus ſolus ſenſus ſpũ Queſtio inci
alis ſit in eſſentia: quare dicuntur eſſe quinqꝫ ſenſus dens.
ſpũales: aut enĩ hoc eſt ꝓpter diuerſas oꝑationes ⁊
delectatiões: aut alia de cã. ¶ Videẜ ꝙ ꝓpter diuer Ar. primo.
ſas oꝑationes ⁊ delectationes. ſi enĩ vnica eſſet dele
ctatio ſenſus ſpũalis: ⁊ vnica ratio nõ eẽt ratio: qua
re diceret quinqꝫ/ cũ vnitas ſit in eſſentia/ ⁊ in oꝑati=
one ⁊ delectatione. ¶ Item. cũ fide videmꝰ pulchri Secundo.
tudinẽ dei nõ eſt neceſſe ꝙ meditemur ꝑcepta eius
vel bona nobis ab ipſo collata: ſed hmõi meditatio
eſt guſtare ſpũaliter: ergo cũ videmus ſpũaliter nõ
ẽ neceſſe guſtare ſpũaliter: ẟ videre ſpũaliter non ẽ
guſtare ſpũaliter: ergo ſenſus diuerſas habet oꝑati
ones ſm ſpeciẽ. ¶ Item. ſicut veritas ⁊ ſumma bo= Tertio.
nitas idem in eſſentia/ et differũt in rõne: ita ſumma
pulchritudo/ ſummũ verũ/ ſumma dulcedo/ ſumma
ſuauitas: idẽ ſunt in eſſentia: ⁊ differunt rõne: ergo ſi
cut alius motus eſt in primã veritatem ſm ꝙ eſt pri
ma veritas: ſcꝫ credere: alius in primã bonitatẽ ſm
ꝙ eſt prima bonitas: ſcꝫ diligere: ita alius eſt motꝰ
in primã pulchritudinem ſm ꝙ eſt prima pulchritu
do: alius in primã dulcedinem ſm ꝙ eſt prima dul=
cedo: ergo videre ſpiritualiter nõ eſt guſtare ſpiritu
aliter. ¶ Item in libro ſapientie. Panẽ de celo pre= Quarto.
ſtitiſti eis ſine labore/ omne delectamẽtum in ſe ha=
bentem: et omĩs saporis ſuauitatẽ: ergo in pane ce=
leſti multe ſunt delectationes: ergo multe operatio
nes quibus delectamur in pane celeſti: ſed ſi hoc cũ
ſm diuerſas operatiões in ſpecie/ diuerſi diſtinguũ
tur habitꝰ: erunt ergo diuerſi ſenſus ſpirituales in
habitu ad illas diuerſas operatiões: qꝛ ſpes/ fides/
charitas eundẽ finẽ habent: ſed ſm diuerſos motus
ſpirituales diſtinguũtur: ⁊ ita diuerſi ſũt ſenſus ſpi
rituales in eſſentia. ¶ Item. fide cognoſcimꝰ deũ ⁊ Quinto.
delectamur: ſimiliter ſapientia dono cognoſcimus
⁊ prudentia cõſilio ſi nõ eſt delectatio ſine ꝑceptiõe
nec perceptio ſine ſenſu. ergo qualibet illarũ virtu=
tũ ſentimꝰ delectationẽ ſpiritualem: ergo quelibet
illarũ eſt ſenſus ſpiritualis. ⁊ ita diuerſi ſenſus ſpiri

Ayuntamiento de Madrid

Secundo. tuales in eſſentia. ¶ Itẽ. ſpe delectamur in deo ime
diate. vnde apoſtolus: ſpe gaudentes. ⁊ Iohan. da=
maſcenus dicit: ꝙ bo. non ſolum habit[illegible]: ſed etiã ex=
pectatum delectat: ergo ſpe fruimur deo: ſed nõ eſt
fruitio ſine ſenſu ſpirituali: vt dictum eſt. ergo ſpes
Tertio. eſt ſenſus ſpiritualis. nõ ergo ſola fides. ¶ Item. in
primo ad Ephe. Signati eſtis ſpiritu promiſſionis
ſancto: qui eſt pignus hereditatis veſtre. ⁊ alia litte
ra dicit: arra ⁊ illud pignus eſt charitas: ergo chari
tate poſſidemus hereditateꝫ noſtrã: ergo charitate
fruimur deo/ ⁊ non eſt fruitio ſine ſenſu: ergo chari=
Quarto. tas eſt ſenſus ſpiritualis. nõ ergo ſola fides. ¶ Itẽ.
ſi ſola fide fruimur deo: ergo ſola fides erit fructus
ergo nõ erit niſi vnus ſolus fructus: ergo mentitur
apl'us in epiſtola ad Galathas ponens. xij. fructus.
⁊ beatus Iohã. in apocalypſi qui ponit. xij. fructus
ligni vite: ergo ſm vtrũqꝫ non ſolum quinqꝫ ſenſus
ſpirituales ſunt quibꝰ fruimur deo: ſed etiã duode=
In oppoſitũ cim. ¶ Sed cõtra hec auctoritas Auguſtini qui di
cit ꝙ intellectu idem eſt videre ꝙ audire: ⁊ olfacere
ꝙ guſtare: ergo ſenſus ſpiritualis non habet diuer=
Solutio. ſas operationes in eſſentia. ¶ Solutio. concedimꝰ
ſicut dictũ ẽ ꝙ in patria viſio erit tota merces: ⁊ ibi
eſt ſenſus ſpiritualis: nõ habebit niſi vnã oꝑationeꝫ
videndo em̃ deũ audiemus ſpiritualiter qui ab ipſo
habemus cognitionem: et hoc erit audire videndo
conferemus nobis bona a deo data: ⁊ hoc erit odo=
rari. videndo cognoſcemus internas rationes dei:
Secundo. et hoc erit guſtare ſpũaliter. ¶ Item. videndo deũ
inflãmabimur amore eius. de quo dicitur: deus no=
ſter ignis conſumens eſt. ⁊ hoc erit tãgere ipm̃. ⁊ ſic
verũ eſt quod dicit Caſſiodorus. ꝙ aĩa poſt huiꝰ vi=
te amiſſionẽ videt/ tangit/ audit: nõ ex partibꝰ quaſi
ex pluribus hec intelligentis: ſed tota cognoſcens: ⁊
ſicut in deo ſunt om̃es nature ſuo modo: ſcꝫ potẽtia
bonitas/ dulcedo: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic de illa viſio ha=
bebit in ſe omne delectamentũ ſine multiplicatione
motuũ: ⁊ delectationũ in preſentia habet qlibet ſen
ſus ſpiritualis multas operationes: vnde reſpõde=
mus ad primã queſtionẽ: ꝙ ſenſus ſpiritualis licet
ſit vnus in eſſentia: habet tamen diuerſas operatio=
nes ⁊ delectationes. ſicut videre album ⁊ videre ni=
grum: diuerſe ſunt viſiones in ſpecie: idem tamẽ ha
bitus videndi: et ſic tactus cum ſit vnus ſenſus: ha=
bet tamen cognoſcere multas contrarietates: vt ca
lidum/ frigidum/ humidũ/ ſiccum/ leue/ ponderoſuꝫ
⁊ cetera. Et ſicut ſenſus interior: vt dicit Auguſtinꝰ
in libro de libero arbitrio: quẽ ſenſuꝫ interiorem vo=
cat Ariſtote. ſenſum cõmunẽ om̃ia ſenſata habet cõ
prehẽdere: ſic ſenſus ſpũalis cum ſit vnus oĩa ſenſa=
ta ſpũalia habet cognoſcere: quibus tamen ſenſus
ſpiritualis multas habet operationes: vt patet in vi
ſu ſpirituali: quia in viſu ſpirituali videmꝰ bonitatẽ
dei: maieſtatẽ dei: iuſticiã dei: ⁊ alias virtutes exem
plares que in deo ſunt: ⁊ diuerſe ſunt iſte viſiões ab
eodẽ. et in ſenſu audiuimus ſpiritualiter et guſtaui=
mus: ⁊ cetera. cũ em̃ bonitatẽ maieſtatẽ cũ potentia
dei/ ⁊ ſic de alijs: cognoſcimꝰ ab alio: tũc audiuimꝰ
ſpũalem q̃ ieſus dicit eodẽ poſſumꝰ cognoſcere per
Tertio. nos: ⁊ hoc eſt videre ſpiritualiter. ¶ Itẽ. cũ cogno=
ſcimur ꝙ ab alijs ĩfunduntꝰ bona ſuꝑ creaturas ado
ramus ſpiritualiter: ⁊ cum illa meditamur: maſtica
mus ſpiritualiter ⁊ cũ illis cognitis inflãmamur ad

amorẽ dei: tũc tãgimꝰ deũ ſpũaliter. tãgimꝰ em̃ ca=
lorẽ dei. ſimiliter cũ ſentimꝰ nos leuatos ſupra nos
tangimꝰ leuitatẽ dei. ¶ Dicimꝰ ḡ ꝙ ſenſus ſpũales Solutio.
ab inuicẽ differũt/ ⁊ modo operãdi/ ⁊ modo delectã
di. ſumit em̃ ad proportionẽ ſenſuũ corꝑaliũ: ſed nõ
valet hec argumẽtatio. diuerſe ſunt operationes: ḡ
diuerſe virtutes. ſicut em̃ dictũ eſt in queſtione de fi
de: licet ſint diuerſa credẽda/ ⁊ diuerſe credulitates
tamẽ vna eſt fides: quia eadẽ eſt ratio credendi. ſimi
liter licet ſint diuerſe oꝑationes ſenſus ſpũalis: vni
ca eſt tamẽ virtus/ ⁊ vnicus tñ habitꝰ: quia vnica eſt
ratio credendi ꝑcipiendi: ſcꝫ per fidem. ¶ Ad illud Ad aliud.
quod obiectũ eſt de fide. ſapientia intellectꝰ prudẽ
tia conſilio. Dicimus ꝙ ſapientia ⁊ intellectus ſen
ſus ſunt: ſed non ſunt ſenſus q̃ꝫ fides: idẽ em̃ cogno=
ſcitur per fidem/ ⁊ ſapiẽtiã/ ⁊ intellectũ: ſed per fidẽ
cognoſcimus: quia eſt per ſapientiã ⁊ intellectũ pro
pter quid eſt: vt parati ſimus reddere om̃i poſcenti
rationẽ de ea in nobis cũ fide: ſicut dicit beatus Pe
trus. prudentia ⁊ conſiliũ nõ ſunt ſenſus neqꝫ prece
ptiones: ſed eſt prudentia eligentia faciendorũ ⁊ in
cõmunibus: conſiliũ vero in magnis ⁊ arduis. Sed
verũ eſt ꝙ per cognitionẽ precedentem eligunt pru
dentia ⁊ cõſiliũ: ſicut habetur in Ezechiele. Sub pẽ
nis animaliũ manus: id eſt ſub cõtemplatione ope=
rationũ. Ad illud quod obiectũ eſt de charitate pa=
tet ſolutio. Charitate em̃ non fruimur deo nec dele
ctamur niſi effectiue: ſed charitas mouet ad fruen=
dum ⁊ delectanduꝫ. ¶ Ad illud quod obiectum eſt Ad aliud
de ſpe dicimꝰ: ꝙ ſpes maximã habet affinitatem cũ
fide. vnde idem videtur eſſe iſte ſperat ſe habiturum
vitam eternam: iſte credit ſe habiturũ vitam eternã.
vnde quidã dixerunt/ ſpem idem eſſe ꝙ fidem coar=
tatam: ſed ſiue ſit idem ſiue aliud propter fidem ad=
iunctam habet gaudium et delectationẽ. vnde ſpes
non eſt ſenſus proprie: ſed fides adiuncta ei.

¶ Tractatus decimuſtertius.

¶ De ipſis fructibꝰ ſpũs qui ſunt duodecim

DIcto de ſenſibꝰ ſpũalibꝰ quibꝰ fruimur:
dicẽdũ eſt de ipſis fructibꝰ ſpũs q̃ ſũt. xij.
ſicut dicit apl's ad Gala. Fructꝰ ſpũs ſũt
charitas/ gaudiũ/ pax. ⁊c̃. Et btũs Iohã.
in apocalypſi dicit: ꝙ lignũ vite affert fructꝰ. xij. ꝑ
menſes ſingulos. lignũ vite eſt ſapiẽtia eterna ſexu
xp̃s filiꝰ dei/ ⁊ ſunt idem fructꝰ ligni vite ſiue filij: ⁊
ipſius ſpũſancti totius trinitatis. ¶ Circa iſtos fru Queſtio.
ctus queritꝰ/ quare apl's ponat tm̃. xij. ⁊ nõ plures: ⁊
vtrũ oẽs illi fructꝰ ſint ꝟtutes. ⁊ de ordine illoꝝ fru
ctuũ. ¶ Probatꝰ aũt ꝙ plures debẽt eẽ fructꝰ q̃ꝫ. xij.
diſtinguũtur em̃ fructꝰ per materias: dixit em̃ glo=
ſa: ꝙ charitas eſt dilectio dei: gaudiũ eſt leticia quã
habemꝰ de bonis ſpũalibꝰ nobis collatꝫ: pax eſt ad
ꝓximũ: ⁊ ꝯſtat ꝙ hec diſtictio ꝑ materias ẽ: ḡ diſtin
guũtur fructꝰ ꝑ materias/ ⁊ ꝯſtat ꝙ plures ſũt ma=
terie ꝟtutũ q̃ꝫ. xij. ḡ plures ſũt fructꝰ q̃ꝫ. xij. ¶ Item Secundo.
btũs Petrꝰ ĩ ſc'da canonica ſua nõ aſſignat niſi octo
fructꝰ dicẽs. Miniſtrate ſua ĩ fide nr̃a virtutẽ ĩ ꝟtu=
te ſciẽtiã. ⁊c̃. ⁊ poſt hec em̃ ſi vobiſcũ aſſint ⁊ ſuperẽt
nõ vacuos nec ſine fructu vos cõſtituẽt: cũ ergo bea
tus Petrus aſſignet tantũ octo fructꝰ: ⁊ btũs Pau=
lus. xij. vel iſte eſt ſuꝑfluus/ vel ille diminutꝰ. ¶ Itẽ Tertio.
btũs Petrus aſſignat ſciẽtiã pro fructu/ btũs Pau=
lus nõ. Queritur vnde hoc. Item videtur ꝙ nõ oẽs Alia q̃ſtio.

Ayuntamiento de Madrid

virtutes quas enumerat beatus paulus ſunt fructꝰ:
qꝛ benignitas eſt vt dicit gloſa ꝟtꝰ qua damꝰ alijs de
bonis noſtris/ſcʒ elemoſinas corꝑales vel ſpūales:
ergo benignitate nō mouemur:ſed tm̄ in creaturas
ſimiliter cōtinētia/caſtitate/⁊ multis alijs:ſed nō eſt
fruendū niſi ſummo ⁊ incommutabili bono vt dicit
Auguſtinus:ergo illis ꝟtutibus nō fruimur deo cū
illis nō moueamur in deū/nec illis fruimur creatu=
ra:qꝛ hoc eēt malū:ꝗ ille ꝟtutes nō debēt eſſe fructꝰ
Secundo ¶Item obijcit̄ de ordine: ponit eñ apl's charitatē
p̄imā inter fructus:⁊ videt̄ ꝙ bene dicit gloſa ꝙ vir
tus int̄ fructꝰ p̄imatū debet habere vt charitas ſine
qua cetere nō ſunt virtutes/⁊ a qua vniuerſa bona ꝓ
In oppoſitū cedūt. ¶Sed cōtra. beatus petrꝰ ponit fidē p̄imā ⁊
charitate vltimā: ergo alter illoꝝ iordinate enūerat
Secundo ¶Item ip̄e paulus alibi dicit ꝙ charitas eſt ex fide
non ficta:ergo fidē debuit ponere āte charitatē tanꝗ̄
Solutio. cauſam ante effectū. ¶Solutio. Ad p̄imo obiectū
Ad p̄imū dicimꝰ ꝙ illi fructꝰ diſtingunt̄ per materias/⁊ nō ſo
lū ꝑ materias: ſed etiā ſm̄ ſtatū ꝑfectiōis ⁊ imperfe
ctionis vt patebit poſtea:ſed nō valet hec argumēta
tio:plures ſunt materie virtutū ꝗ̄ duodecim:ꝗ plu=
res ſunt fructꝰ ꝗ̄ illi duodecim: licet eñ ſint plures
materie virtutū ſm̄ ſpecies ſpecialiſſimas ꝗ̄ .xij. tm̄
nō ſunt plures ꝗ̄ .xij. ſm̄ illam diuiſionē quam facit
apoſtolꝰ:ſicut licet ſint plures ſpecies aīalis ꝗ̄ due
tm̄ nō ſunt plures ꝗ̄ due ſm̄ illam diuiſionē aīalium
aliud rationale/aliud irrationale. Eiuſdem ei gene=
ris cōtingit eſſe duas diuiſiones/ vnā bimembꝛem/
Ad ſecundū aliā quadrimēbꝛem/⁊ vtrāqꝫ ſufficientē. ¶Et per
hoc patet ſolutio ad ſecundo obiectū: qꝛ nec beatus
paulus eſt ſuꝑfluꝰ/nec beatus petrꝰ diminutus:cō=
p̄ehendit eñ ſub abſtinētia modeſtiā/ cōtinētia ca=
ſtitatē:ſciētia aūt nō enumerauit ꝑ ſe beatus paulus
qꝛ in oibus eſt. Omnes eñ virtutes diſcrete agunt.
Ad tertium ¶Ad tertio obiectū dicimus ꝙ dupliciter fruimur
deo/ vno modo fruimur deo i ſe/ſicut ꝑ fidem/ſpem/
charitatē/quibus immediate mouemur in deū: alio
modo fruimur deo in creatura/ cum videlicet dele=
ctamur in bonitate creature ſm̄ ꝙ eſt nutus dei ⁊ via
ad deū:ſic eñ habet creatura plenitudinē in ſe aut
vanitas eſt. vñ vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas:et eſt
tentatio aie hoim/⁊ muſcipula pedibus inſipientiū
vt dicit̄ in libꝛo ſapie: ſed ſm̄ ꝙ eſt via ad deū dele=
ctabilis eſt. vñ Dauid: delectaſti me dñe in factura
tua. Et apoſtolus:fruar te in dño:aia eñ bene diſpo
Solutio. ſita in oi creatura inuenit dulcedinē dei. ¶Dicimꝰ
ergo ꝙ illis virtutibus ꝗbus nō mouemur imedia=
te in deū fruimur deo in creatura. vñ dicunt̄ fructus
Ad vltimū ¶Ad illud obiectū eſt de ordie naturali/aliqñ arti=
ficiali. Naturali vt hic:beati pauꝑes/bti mites: pau
ꝑtas eñ p̄ima eſt naturalit̄:aliqñ artificiali vt hic
ſanctificet̄ nomē tuū ⁊c̄. incipit eñ a digniori ⁊ ꝑfe=
ctiori ſimiliter ⁊ apoſtoli edocti a dño aliqñ vtebant̄
ordie naturali/aliqñ ordine artificiali: naturali ordi
ne vſus eſt beatꝰ petrꝰ ponēs fidē p̄imā: eſt ei fides
p̄ima ſm̄ generationē ⁊ cām: artificiali vſus eſt bea
tus paulus ponēs charitatē p̄imā tanꝗ̄ ꝑfectionem
oim virtutū. Eſt eñ charitas mouēs oēs ꝟtutes ad
oꝑa etiā fidē: quia vbi eſt amoꝛ ibi oculꝰ. vñ dicit̄ fi=
des oꝑans ꝑ dilectionē: nec habet fides plenā dile=
ctionē ſiue charitate: vterqꝫ ꝗ bene ordinat diuerſis
Secundo. reſpectibꝰ. ¶Itē dicit auguſtinꝰ frui eſt amoꝛe inhe
rere alicui rei ꝓpter ſe:hec eſt diffinitio eiꝰ quod eſt
frui:ergo oē frui eſt amoꝛe inherere alicui rei ꝓpter
ſe:ergo ois fruitio eſt ex charitate:ergo ſola charita
te fruimur:ꝗ ſola charitas eſt fructꝰ: ꝗ ſuꝑflue enu=
Tertio. merat apl's .xj. fructus p̄eter charitatē. ¶Item cū
dicit apl's ad ro. ſpe gaudentes ⁊ ſpe delectamur in
Queſtio. deo ⁊ fruamur in eo. ¶Querit̄ quare nō enumera=
uit apl's ſpem inter fructus ſpūſſancti: maioꝛ eñ de
lectatio eſt in ſpe ꝗ̄ in charitate ſm̄ ſe:qꝛ magis de=
Alia queſtio lectat bonū expectatū ꝗ̄ bonū deſideratū. ¶Queri
tur poſtea de gaudio quod eſt ſecūdus fructus vtrū
ſit virtus videt̄ ꝙ ſic:gaudere eſt in p̄cepto: vñ gau=
dete in dño ſemꝑ. Iterū dico gaudete: ergo gaude=
re eſt vſus liberi arbitrij: ⁊ eſt bonus vſus:hoc certū
eſt:ergo eſt motus virtutis: qꝛ dicit auguſtinꝰ in li=
bꝛo de libero arbitrio: ꝙ motus virtutis eſt bonus
vſus potētie:ergo cū gaudere ſit motus ꝟtutis gau
diū eſt virtus:⁊ eſt virtus theologica:qꝛ ꝑ illā moue
mur immediate in deū:ergo cū nō ſit fides nec ſpes
nec charitas plures ſunt ꝟtutes theologice ꝗ̄ tres.
Iterū ar. ¶Obijcit̄ poſtea de pace:videt̄ eñ ꝙ nō ſit fructus
qꝛ pax nō eſt virtus:ſed finis oim virtutū vt dicit au
Secundo. guſtinus. ¶Item dicit apoſtolꝰ gratia ⁊ pax: ergo
pax nō eſt gratia:ſed ois virtꝰ eſt gratia:ergo pax nō
eſt virtus nec motꝰ virtutis:ſed ſola virtute ⁊ motu
Tertio. eius fruimur:ergo pax nō eſt fructus. ¶Itē obijcit̄
de ſexto fructu ſcʒ de bonitate. Eſt eñ ois fructꝰ bo
nitas:ꝗ bonitas nō debet diſtingui ab alijs fructibꝰ
Quarto. ¶Item dicit gloſa: ꝙ bonitas eſt dulcedo mētis:ſʒ
ꝗlibet virtus eſt dulcedo mētis: vel in ꝗlibet eſt dul
cedo mētis:ergo bonitas nō debet diſtigui ab alijs
Solutio fructibus. ¶Solutio. Ad p̄imo obiectū dicimꝰ ꝙ
Ad p̄imum duplex eſt frui. Eſt eñ frui ꝑfectū ⁊ frui imꝑfectū: ſi
cut eſt in alijs delectationibꝰ: cū eñ aliqs videt ali=
quid pulchꝛū delectat̄ ſed illa delectatio q̄ eſt in ſola
viſione imꝑfecta ē:ſed cū pulchꝛū viſum manet deſi
deriū:tūc cū aliqs deſiderat ⁊ videt vel alio modo ꝑ
cipit pulchꝛū plena eſt delectatio. Eodē modo eſt in
delectatione ſpūali qꝛ in viſione ſummi boni non eſt
plena delectatio ſiue fruitio:ſed videt̄ ⁊ deſideratur
tunc plena ⁊ ꝑfecta eſt delectatio ſiue fruitio:ſi ergo
intēdit auguſtinꝰ diffinire frui ꝑfectū cū dicit:frui ē
amoꝛe inherere ⁊c̄. ⁊ poſſumus dicere ꝙ terminꝰ amo
re ſupponit ſolū ꝓ charitate: vñ ſola charitate frui=
mur ꝑfecte tanꝗ̄ ꝑ cauſam p̄imo motiuā:ſed nō ſe=
quit̄ ex hoc ꝙ ſola charitas ſit fructꝰ: qꝛ fructꝰ diſti
gunt̄ ꝑ materias: ⁊ nō ſola charitate fruimur mate=
rialiter:immo alijs ꝟtutibꝰ q̄ mouēt ad ſpūalia oꝑa
ꝗbus fruimur:ſi ꝟo frui ibi diffiniat̄ cōmunit̄ poteſt
dici:ꝙ iſte terminꝰ amoꝛe ſupponit ꝓ qualibet ꝟtu=
te:ꝗlibet eñ ꝟtus amoꝛ ē:⁊ tūc nō valet hec argumē
Ad ſecundū tatio: ſolo amoꝛe fruimur:ꝗ ſola charitate. ¶Ad ſe
cūdo obiectū poſſet aliqs dicere:ꝙ ſpes cōtinet̄ ſub
longanimitate:qꝛ longanimitas videt̄ aliud eſſe ꝗ̄ lō
ga expectatio:ſpes eñ eſt vt habet̄ in ſentētijs:certa
expectatio future beatitudis ꝓueniēs ex grā ⁊ meri
tis:vñ poſt multa merita ⁊ multas ſuſtinētias ꝓ xp̄o
eſt certa expectatio:vnde in enumeratione fructuū
patientia p̄cedit longanimitatē: ſed hec ſolutio non
videtur eſſe bona: ꝙ aliud gaudiū:⁊ aliꝰ fructus eſt
longanimitatis ſm̄ ꝙ eſt longanimitas ⁊ alius ſpei
ſm̄ ꝙ eſt ſpes: ergo alius fructus ſpiritualis debet
eſſe ſpes alius longanimitas: vnde dicimus/ ꝙ ſub

Ayuntamiento de Madrid

charitate que eſt pꝛimus fructus ꝯtinet fides/ſpes:
charitas ei ſm ſe nõ delectat: qꝛ bonũ deſideratum
nõ delectat:ſed deſideratũ ⁊ expectatũ delectat⁊ de
Solutio. ſideratũ⁊ viſum delectat. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ ſub cha
ritate ſm ꝙ pꝛimus fruct⁹ cõtinet: fides/ſpes/ ⁊ ſic
Ad aliud. pꝫ ſolutio ad illud qꝺ obiectũ eſt de ſpe. Ad illꝺ qꝺ
obiectũ eſt de gaudio. Dicim⁹ ꝙ gaudiũ virtus eſt:
ſed nõ eſt alia ꝟtus in eſſentia ꝗ̃ fides vel charitas:
ſed eſt alius fructus: qꝛ fructus diſtinguit ꝑ diuer-
ſas materias. vnde dicimus ꝙ triplex fruct⁹ eſt ſm
triplicem materiam: charitas eñ diligit deũ: et ſm
hoc eſt pꝛimus fructus qui dicit charitas: ⁊ iterum
charitas diligit pꝛopꝛiũ ſubiectũ: ⁊ ſm hoc eſt ſecun
dus fructus ꝗ dicitur gaudiũ: qꝛ gaudiũ nõ eſt que-
cunqꝫ leticia: ſed ſolũ eſt illa leticia quã habemus de
bonis nobis collatis: ſicut dicit glo. ſuꝑ hũc locum
ad gala. fructus ſpũs ſunt charitas. gau. pax ⁊c̃. Et
ſuꝑ illũ locũ ad romanos. Non eſt regnũ dei eſca et
potus: ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiũ in ſpiritu ſancto.
Secundo eñ loco diligimus nos poſt deũ ⁊ gaude
mus de bonis oĩbus ꝓpꝛijs: vñ apoſtolus gloꝛia no
ſtra hec eſt teſtimoniũ noſtre cõſciẽtie. Et dauid re-
liquie cogitatõẽs diẽ feſtũ agẽt tibi: charitas tertio
loco diligit ꝓximũ: ⁊ ſic eſt terti⁹ fruct⁹: ⁊ dicit pax.
Eſt eñ pax ad pꝛoximũ: licet ergo eadẽ ſit ꝟtus qua
diligimus deũ ⁊ nos: ⁊ ꝓximũ: tñ ſm diuerſas mate
rias dicit illa ꝟtus triplex fruct⁹: ſicut beatus petr⁹
ꝓ diuerſis fructibus enumerat fraternitatis amoꝛẽ
⁊ charitatẽ. ¶ Ad illud quod obiectũ eſt de pace ſol
uimus ꝑ diſtinctionẽ huius nominis pax. Eſt enim
vnomodo pax paſſio mulcebꝛis delectabilis ex con
iunctione cõuenientis cũ ꝯueniẽti: ⁊ ſic eſt finis oĩm
ꝟtutũ: ⁊ hoc modo nõ eſt fructus: ſed ſm eã aliquid
eſt fructus ſcꝫ vel virtus vel opus ꝟtutis: qñqꝫ dicit
pax ipſe motus pacificans: ⁊ ſic fructus eſt ſicut di-
cit auguſtinus ſuꝑ iohannẽ. ꝙ pax ſuꝑne hieruſalem
eſt cõcoꝛdiſſima ⁊ oꝛdinatiſſima ſocietas fruẽdi deo
eſt: ⁊ inuicẽ etiã in deo: ⁊ per hoc patet ꝙ dupliciter
fruimur deo: ſcꝫ in ſe ⁊ in creatura: ſimiliter pax mi-
litãtis eccleſie eſt cõcoꝛs ⁊ oꝛdinata ſocietas fruẽdi
deo ⁊ inuicẽ in deo: hec aũt ſocietas nõ eſt niſi cõmu
nis volũtas fruẽdi deo ⁊c̃. ⁊ ſic patet ꝙ pax aliquan
Ad vltimuꝫ do ſumitur ꝓ motu: ⁊ ſic eſt fruct⁹. ¶ Ad vltimo ob
iectũ dicimus ꝙ bonitas nõ dicit quecũqꝫ dulcedo
mentis: ſed dulcedo ꝑfecta ſm quam aliquis eſt mi
tis: qui ſcꝫ nec patitur nec deducitur: patiẽs eñ vel
abſtinens eſt qui patitur ſed non deducit: ſicut dicit
dauid. Turbatus ſum ⁊ nõ ſum locut⁹: ſed qui tacet
ad aduerſa ⁊ exterius ⁊ interius ille habet perfectã
dulcedinẽ mẽtis: ſicut dicit iob. Nonne diſſimulaui
ꝗ̃tum ad opera. nõne ſilui ꝗ̃tũ ad ꝟba: nõne quieui
ꝗ̃tum ad coꝛ. Et ſicut dicitur i apocalipſi. factũ eſt
ſilentiũ in celo. i. in aĩa martyꝛis: dũ cõmitteret bel-
lũ dꝛaco: hoc autẽ quando nec murmur reſonat nec
querimonia: ſed coꝛde tacito ⁊c̃. hec bõitas ſiue dul
cedo mentis nõ eſt in qualibet ꝟtute: ⁊ pꝛopter hoc
Secundo. recte diſtinguit ab alijs fructibus. ¶ Item videtur
ꝙ inſufficienter enumerat apoſtolus ſpũſancti: ꝑ̃ter
mittit eñ cuius ſunt oẽs fructus. vnde dicitur fru-
ctus iuſticie/ ipſe etiam in epiſtola ad ro. ponit eam
pꝛimo dicens. Non eſt regnũ dei eſca ⁊ potus: ſed iu
Tertio ſticia ⁊ pax ⁊ gaudium in ſpũſancto. ¶ Item obijcit
de manſuetudie: dictũ eſt eñ ꝙ bonitas eſt illa virt⁹
qua aliquis dicitur mitis: ſed hec eſt mãſuetudo in
euangelio: beati mites qm̃ ipſi poſſidebunt terrã: er
go male diſtinguit apoſtol⁹ mãſuetudinẽ a bonitate
¶ Item cũ fides ſit pꝛima ꝟtutũ. vnde pꝛimo petit Quarto.
capitulũ: ⁊ cũ queritur quare nouo loco ponat eam
apoſtol⁹ inter fructus cũ in pꝛincipio debuerit poni
¶ Itẽ obijcit de modeſtia de qua dicit gloſa ꝙ mo- Quinto.
deſtia eſt ꝟtus que ponit modum in dictis ⁊ factis:
ſed hoc facit oĩs virtus: quia oĩs virtus eſt immedia
te conſiſtens: ergo oĩs virtus eſt modeſtia: ergo ma
le diſtinguitur modeſtia ab alijs virtutibus. ¶ Itẽ Sexto.
obijcit de caſtitate: dicit ei gloſa ꝙ caſtitas eſt debi-
tus vſus rerũ: ergo debitus vſus vxoꝛis eſt motus
caſtitatis: ergo cognoſcere debito mõ vxoꝛẽ eſt mo-
tus cõtinẽtie: eadẽ ratione comedere moderate eſt
vſus abſtinentie: ergo ꝗ comedit moderate abſtinet
qꝺ falſuꝫ eſt. ¶ Solutio. Ad pꝛimo obiectũ dicim⁹ Solutio
ꝙ apoſtolus nõ ꝑ̃termittit iuſticiã: quia intelligit eã Ad pꝛimũ.
in charitate: dicit eñ Auguſtin⁹ in libꝛo de ꝑfectiõe
iuſticie ꝙ ꝑfecta iuſticia charitas eſt: ꝑ charitatẽ eñ
reddimus deo qꝺ ſibi debem⁹/ ⁊ pꝛoximo qꝺ ei de-
bemus. vnde oꝑa iuſticie in ꝑ̃ſenti adequãt nos ⁊ oꝛ
dinãt ad ꝓximũ/ ⁊ faciũt pacẽ ⁊ cõcoꝛdiã inter ꝓxi-
mũ. vñ: iuſticia ⁊ pax oſculate ſunt: in charitate igit
⁊ pace intelligit iuſticia: ⁊ ꝓpter hoc non noĩat eam:
ſufficit eñ apoſtolo noĩare ea i qb⁹ cõtinent oĩa/ vel
ex ꝗbus fiũt oĩa. ¶ Ad ſecũdo obiectũ dicim⁹ ꝙ mã Ad ſecundũ
ſuetus ꝓpꝛie dicit ꝗ patit: ſed nec deducit: mitis ꝟo
ꝗ nec patit nec deducit: ⁊ ſic patet differẽtia: ſed ali-
quando mitis ſumit ꝓ manſueto/ ⁊ econuerſo: tñ ſẽ
ſm ꝙ manſuetudo enumerat ab apoſtolo inter fru-
ctus/ aliter ſumit: qꝛ ſicut dicit gloſa. Manſuetudo
eſt tractabilitas qua hõ tractabilis eſt ⁊ paratus ad
auxilia ⁊ cõſilia impendẽda: ſicut benignitas eſt vir
tus qua aliquis paratus eſt ad erogationẽ rerũ ſua-
rũ: patet ergo differentia inter manſuetudinem ⁊ bo
nitatẽ. ¶ Ad tertio obiectũ dicimus ꝙ fides duos Ad tertium
habet ſtatus/ vnum ſm quem eſt fundamentum. vñ
apoſtolus fundamentũ aliud nemo poteſt ponere/
pꝛeter id quod poſitum eſt quod eſt xp̃us ieſus. i. fi-
des ieſu xp̃i: ſicut dicit gloſa/ ⁊ beatus Ioh. in apo-
calipſi dicit: ꝙ pꝛimum fundamentũ ſuꝑne ciuitatis
hieruſalem eſt iaſpis. ſ. fides: ſm hunc ſtatum fides
pꝛima eſt int̃ fruct⁹: et intelligitur in charitate: ſicut
dictum eſt: habet autem fides alium ſtatum ſm quẽ
eſt pꝛopugnaculum ⁊ defenſio. vnde in Eſa. funda-
bo te in ſaphyꝛis: ⁊ ponam iaſpidem pꝛopugnacula
tua. i. fidem: ⁊ eſt fides pꝛopugnaculum cum non ſo
lum cognoſcimus inuiſibilia: ſed etiam pꝛopter qꝺ
in quo modo: ⁊ hoc eſt cũ parati ſum⁹ ad ſatiſfactio-
nem oĩ poſcenti nos rationẽ: de ea que in nobis eſt fi
de ⁊ ſpe: ⁊ hoc eſt cũ perfecti ſumus ſm dona ſapiẽ-
tie ⁊ intellectus: hoc aũt eſt cum ſumus in ſtatu per
fecto cõtemplationis. Et ſm hunc ſtatum fides po-
nitur noua: cuius ratio eſt: qꝛ vita actiua ꝑ̃cedit cõ-
templatiuam. Iacob eñ pꝛius duxit Lyam: poſtea
Rachelẽ. ¶ Dicim⁹ g̊ ꝙ tres pꝛimi fruct⁹ cõmunes Solutio.
ad vitã actiuã ⁊ cõtẽplatiuã: charitate eñ delecta-
mur in deo: gaudio delectamur de bonis nr̃is: pace
de bonis ꝓximi: ⁊ hoc cõuenit tam actiuis ꝗ̃ contẽ
platiuis: quinqꝫ ſequẽtes ꝑtinẽt ad actiuam vitam:
duo ad agendũ: ſcꝫ benignitas ⁊ manſuetudo: duo
ad patiendum: ſcꝫ patientia ⁊ bonitas: ⁊ quia gaude

Ayuntamiento de Madrid

mus nō ſolū de bonis: ſed etiā de pſeuerantia bono
rū addit lōganimitas:nono loco ſeqtur fides perfe=
cta q̄ pertinet ad pfectionē cōtēplationis poſt quā
nichil ſeqtur niſi opa pfectiōis : vñ ſeqtur modeſtia
q̄ ponit modū in factis ꝛ dictis ſicut aliqs nō peccat
etiā venialiter nec in facto nec in vbo ſm ꝙ poſſibile
eſt hūane nature vitare venialia:hoc aūt eſt qñ aliqs
conſecutus eſt pfectionē cōtēplationis:vñ in pūer=
bijs:ſtude ſapie fili mi:ꝛ letifica coꝛ tuū: vt poſſis ex
pꝛobanti reſpōdere ſermonē:cū eñ hō habet leticiā
mentis in ſpūalibus rebus ꝛ eternis cū nō iurat op=
pꝛobꝛia ꝛ iniurias:qꝛ ſunt trāſitoꝛia:ideo ſemp mo=
deſte reſpōdet aliter iraſcit ꝛ neſcit ſedere: quia ne=
Ad quartū. ſcit ſedere modeſte ꝛ p hoc patet ſolutio. ❡ Ad q̄rto
obiectū dicimus ꝙ nō q̄libet virtus eſt modeſtia ſic
ſumpta:multi eñ habēt virtutes qui frequēter pec=
cant venialiter. xj. loco ſequit continētia q̄ abſtinet
a licitis : ſicut faciunt viri religioſi qui non habent
pꝛopꝛiū:vltimo ſequit caſtitas que eſt debitus vſus
rerū:videlicet cū nō fruimur modo nec delectamur
niſi in deo ꝛ alijs rebus vtimur:tēpoꝛalia eñ ad fruē
da ſunt:coꝛā ſunt: ad vtēdū bona ſunt:tūc eſt debit⁹
vſus rerū:cū vere dicimus delectaſti me dñe in fa=
ctura tua. Et cū dicimus rēnuit ꝯſolari aīa mea: ſcꝫ
in tempoꝛalibus memoꝛ fui dei et delectatus ſum.
Ad vltimū ❡ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ comedere mode=
rate eſt motus abſtinētie:ſed nō ſeqtur: ꝗ qui come=
dit abſtinet:quia vtus abſtinētie duos habet motus
ab[illegible]ere ꝛ comedere:ſm alterū habet nomē:ſm re=
liquū nō habet:beatus aūt petr⁹ in enumeratiōe fru
ctuū ponit fidē. Pꝛimo tanq̄ fundamentū. Secun=
do ponit virtutē que eſt obedientia:eſt ibi obediētia
virtus fidei. Tertio ponit ſciētiā q̄ eſt in oī virtute:
qꝛ oīs virtus diſcrete opat. Quarto ponit abſtinen=
tiā ſub qua cōpꝛehēdit modeſtiā abſtinētiā:caſtitatē
Quinto patiētiā quā ſimilit ponit apoſtolus. Sex=
to pietatē que cōpꝛehendit benignitatē et bonitatē.
Septimo ꝛ octauo fraternitatis amoꝛē ꝛ charitatē
q̄ eſt pfectio omnium virtutum.

❡ Tractatus decimuſquartus.

❡ De damnatione repꝛoboꝛum.

Dicto de gloꝛia beatoꝝ dicēdū eſt de dāna
tione repꝛoboꝝ. Circa quā pꝛimo vidēdū
eſt de ſuffragijs eccleſie:an pſint dānatis
Circa iſtā q̄ſtionē quattuoꝛ inq̄rēda ſunt.
Pꝛimū eſt an ſuffragia eccleſie pſint illis ſolū q̄ ſunt
in purgatoꝛio an etiā dānatis. Secūdū eſt q̄tū pꝛo
ſint illis q̄ ſunt i purgatoꝛio. Tertiū eſt an ſuffragia
facta extra charitatē pſint. Quartū eſt de igne pur=
gatoꝛio q̄liter purget ꝛ agat in aīas ꝛ q̄b⁹ miniſtris.
❡ Circa pꝛimū duplex eſt opio:q̄dā dicūt ꝙ ſuffra=
opio aliq̄rū. gia eccleſie nō pſunt dānatis. ❡ Alij dicūt ꝙ pſunt
q̄tū ad mitigationē pene: ꝙ aūt nō pſint dānatis p
bat multipliciter dicit eñ auctoꝛitas: in iferno nul=
Secundo la eſt redēptio. ❡ Itē dicit auguſtin⁹:ſi ſcirē patrem
meū dānatū tñ non oꝛarē p ipo ſicut nec p diabolo.
Tertio. ❡ Itē coꝛp⁹ xp̄i trifoꝛme eſt vt habet in ſentētijs:vñ
fiunt tres partes hoſtie. Pꝛima pars offert p viuis
vt deus det eis gratiā ꝛ pſeuerātiā. Scđa p illis q̄
ſunt in purgatoꝛio. Tertia offert in gl̄iaꝝ actiōes p
illis q̄ ſunt in gl̄ia : cū ꝗ miſſarū ſolēnia q̄ ſunt optīa
ſuffragia eccleſie nō pſunt dānatis: ꝗ nec alia ſuffra
Quarto. gia. ❡ Itē ſuffragia eccleſie nō poſſunt impetrare fi

dem damnatis:nec aliquā remiſſionē:quia p fidē ha
bet fieri remiſſio:vñ in actib⁹: fide purificans coꝛda
eoꝛum. ❡ Item ſi per aliquāta ſuffragia tollitur ali= Quinto.
quātum de pena alicui⁹ damnati:ergo p dupla ma=
ioꝛa ſuffragia: tolletur duplo maius: ꝛ ita poterunt
tot eſſe ſuffragia ꝙ ex toto tollet pena:ꝛ hoc eſt ꝯtra
apoſtolū q̄ dicit ꝙ deus nō pōt negare ſeipm:nega=
ret aūt ſe ſcꝫ iuſticiā ſuā ſi nō puniret malos. ❡ Itē Sexto.
ſicut homo p venialia cremabilis eſt in purgatoꝛio
ſic per moꝛtalia cōbuſtibilis eſt in inferno : combu=
runtur autem ſm magis ꝛ min⁹ dānati:quia ſm quā
titatem culpe eſt quantitas pene. vnde pſa. in men=
ſura contra menſuram cum adiecta fuerit iudicabit
eam:ergo cū ſuffragia eccleſie nihil tollāt de culpa
nichil tollunt de pena:ergo non pꝛoſunt damnatis.
❡ Solutio. ſi velim⁹ dicere ꝙ ſuffragia eccleſie p= Solutio.
ſunt dānatis:ſicut dicit Pꝛepoſitinus : rñdebimus
ad obiecta ſicut ipe reſpōdebat. ❡ Ad pꝛimā ergo Ad pꝛimū
auctoꝛitatē dicim⁹ ꝙ in iferno nulla ē redēptio quā
tum ad liberationē: eſt tñ aliqua q̄tū ad mitigatio=
nē pene. Eodēmodo intelligim⁹ auctoꝛitatē Augu Ad ſecundū
ſtini. nō oꝛarē p ipſo q̄tū ad liberationē. ❡ Ad ter= Ad tertium
tio obiectū dicimus ꝙ tñ p viuis ꝛ illis q̄ ſunt i pur
gatoꝛio/ꝛ illis qui ſunt in gloꝛia dicit offerri coꝛpus
xp̄i/non quin pſit damnatis aliquantulum. ſed quia
ſpecialiter pꝛo illis trib⁹ generib⁹ offert:ꝛ qꝛ certuꝫ
eſt ꝙ illis pꝛodeſt. ❡ Ad quarto obiectū dicimus ꝙ Ad quartū.
non valet hec argumētatio:ſuffragia eccleſie nō poſ
ſunt impetrare fidē dānatis: ergo nec aliquā remiſ=
ſionē:ſed bene ſequit:ergo nec remiſſionē quā habet
facere fides:fides eñ remittit culpā/ꝛ penā eternā:
ſed aliqua pars pene bene pōt remitti pter fidē foꝛ=
matiue per bona opera. ❡ Ad quinto obiectū dupli Ad quintuꝫ.
citer poteſt ſolui : poteſt eñ dici ꝙ ſuffragia eccleſie
tollunt de pena quantū meruerūt damnati dū viue=
rēt ſibi remitti ſi fierēt ſuffragia p eis. Eſt eñ meri=
tum abſolutum ꝛ meritum conditionale. vñ dicebat
Pꝛepoſitin⁹ ꝙ i vita ſancti bꝛādani cōtinet: ꝙ ſctūs
Bꝛandanus vidit Iudam incedētem per pꝛata/ꝛ cū
quereret ab eo quare nō eſſet in inferno:reſpōdit qꝛ
ad tēpus refrigeriū habebat pꝛopter bona q̄ fecerat
vñ dicūt q̄dā ꝙ ante iudiciū ſuffragia eccleſie pſunt
damnatis:ſed poſt iudiciū non pꝛoderūt. Pꝛepoſi=
tinus aūt dicebat ꝙ pꝛoſunt ꝛ ante iudiciū ꝛ poſt: re
mittitur ergo tñ damnatis de pena q̄tū dū viuerēt
meruerūt ſibi remitti ſi fierēt ſuffragia p eis : ſed nō
meruerūt ꝙ tota pena remitteretur eis: immo quia
meruerūt in ſuo eterno puniunt i eterno dei:vel pōt
dici ꝙ illud qđ tollit de pena per ſuffragia nō habet
ſe in aliqua pꝛopoꝛtione ad reſiduū. vñ nunq̄ tñ tol
let de pena quin plus remaneat : ſicut cū aliqs pec=
cat moꝛtaliter tollitur aliqd de naturali habitudine
ſed illud impꝛopoꝛtionabile eſt reſiduo. vñ p pecca=
tum non poſſunt ex toto tolli vel deſtrui naturalia.
❡ Ad vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ ſicut duplex eſt glo Ad vltimuꝫ
ria bonoꝝ/videlicet ſubſtantialis q̄ cōſiſtit in viſiōe
dei:ꝛ accidētalis q̄ eſt ex cōuerſione hoim/vel ex cō
ſoꝛtio ſanctoꝝ:ita duplex eſt pena dānatoꝝ:ſubſtan
tialis q̄ cōſiſtit in triſticia de carentia viſionis dei et
hec pena eſt ignis cōſcientie/de iſta nichil minuitur
p ſuffragia eccleſie:ſed de accidētali q̄ eſt ignis affli
gens coꝛpus minuitur aliqd. vñ nō dicit ignis coꝝ
non mitigabitur:ſed dicit nō extinguet. ❡ Item re= Secundo

Ayuntamiento de Madrid

gula inuariabilis ⁊ neceſſaria eſt ꝙ in paradiſo eq̄li-
ter premiant: ergo ꝑ locũ a cõtrarijs in iferno equa
liter mali equaliter puniunt de neceſſitate: g̊ ſuffra-
Secundo. gia eccleſie nõ ꝓſunt dãnatis. ¶ Itẽ ligna eq̄lit ſic-
ca in eodẽ igne equaliter cõburunt: ſed equalit ma-
li ſunt ligna equalit deſiccata ab hũore gratie: ergo
in eodẽ igne ſcʒ in igne gehẽne: eq̄lit puniunt ⁊ inde
Tertio vt prius. ¶ Itẽ ſup illũ locũ ſcd̃o ad cor. Oẽs nos
manifeſtari oportet ãte tribunal xp̄i vt recipiat vnuſ
quiſq; ꝓpria corpis ꝓut geſſit ſiue bo. ſiue ma. dicit
auguſtin⁹ cũ ſuffragia eccleſie fiant ꝓ oib⁹ baptiza
tis: ꝓ valde bonis gratiaꝝ ſunt actiones: ꝓ nõ val-
de malis ꝓpiciationes: ꝓ valde malis q̄leſcũq; viuo
rũ ꝯſolatiões: g̊ ſm hoc ſuffragia eccleſie nõ ꝓſunt
eis q̄ ſunt in paradiſo ad augmẽtũ glorie: g̊ nõ pro-
ſunt eis q̄ ſunt in inferno ad diminutionẽ pene: nec
Quarto. ad aliud: g̊ ſimpliciter nõ ꝓſunt. ¶ Itẽ illi dicunt val-
de boni: qui ſtatim euolant: ergo a contrarijs valde
mali dicunt q̄ ſtatim deſcendunt ad infernũ: ſed ſuf-
fragia eccleſie ꝓ valde malis nõ ſunt niſi ꝯſolatiões
viuẽtiũ: ergo illis q̄ ſunt in inferno non ꝓſunt ſuffra
Quinto. gia eccleſie. ¶ Itẽ eccleſia ꝓ omibus baptizatis fa
cit ſuffragia: ⁊ nõ oib⁹ proſunt vt dicit auguſtinus: g̊
eccleſia pro aliquibus facit ſuffragia q̄bus nõ ꝓſunt
⁊ ſcienter: qꝛ bene ſcit ꝙ nõ oibus proſunt: ſcit em̃ ꝙ
multi ſunt vocati: pauci ṽo electi: ergo ſciẽter inuti-
liter laborat ꝓ aliq̄b⁹: g̊ indiſcrete: ⁊ hoc icõueniẽs.
Sexto. ¶ Item obijcitur de hac oratione: fideliũ de⁹ oium
coditor ⁊c̃. aut intelligitur tm̃ pro fidelibus fide for
mata: aut cõmuniter pro fidelibus ſiue de fide for-
mata ſiue de informi ſiue informata: ſi primo modo
ergo nõ orat eccleſia ꝓ oibus baptizatis qd̃ eſt con-
tra auguſtinũ: ſi ſecũdo modo: ergo inutiliter orat ⁊
indiſcrete q̄tũ ad illos qui ſunt in inferno: illi enim
Solutio nunq̄ habebũt indulgẽtiã. ¶ Solutio ſm opinionẽ
illam que dicit ꝙ ſuffragia proſunt damnatis: dicẽ-
Ad primũ. dũ eſt ad primo obiectũ ꝙ nõ valʒ hec argumẽtatio.
Equaliter boni equaliter p̄miant in paradiſo: ergo
equaliter mali equaliter puniunt in inferno: ⁊ huius
Prima cã. duplex eſt cauſa. ¶ Prima eſt qꝛ nõ eſt locus a cõtra
rijs: bonũ em̃ ⁊ malũ nõ ſunt ꝯtraria ꝓprie loquẽdo.
Scd̃a cã ¶ Secunda eſt qꝛ gloria vel augmẽtũ glorie: nõ at-
tenditur penes multitudinẽ operũ: ſed penes radi-
cẽ: ſed remiſſio pene vel diminutio pene intẽdit pe-
nes multitudinẽ operũ: charitate em̃ nõ creſcẽte nõ
maiorẽ gloriã meret multis bonis opib⁹ q̄ȝ vno ſo-
lo: ſed pene maiorẽ remiſſionẽ meremur multis bo-
Ad ſecundũ nis opibus q̄ȝ vno ſolo. ¶ Ad ſcd̃o obiectũ ſoluitur
per interemptionẽ: nõ em̃ eſt neceſſe ꝙ ligna equalit
ſicca equaliter ꝯburent in eodẽ igne: ſi em̃ irrigetur
⁊ madefiat: reliquum nõ: non equaliter cõburuntur.
Eodem modo in iferno cũ ſuffragia eccleſie ſint q̄ſi
quedã irrigationes: ſi ꝓ altero equaliter malorum
ſuffragia fiant: ꝓ reliquo nõ: nõ eſt neceſſe equaliter
Ad tertium eos puniri. ¶ Ad tertio obiectũ ſoluẽdũ eſt: ſicut ad
Ad quartũ. primũ. ¶ Ad quarto obiectũ dicẽdũ ꝙ valde mali
ſm iſtã opinionẽ dicuntur tm̃ illi: qui in inferno qui
nõ meruerũt in vita iſta ꝙ eis ꝓdeſſent ſuffragia ec-
cleſie: ſi poſt hanc vitã fierẽt pro eis: vñ ſm hoc non
valde mali ſunt non ſoluʒ illi qui ſunt in purgatorio
ſed aliq̄ qui ſunt in iferno q̄ meruerũt q̄diu viuebãt
ꝙ ſuffragia ꝓdeſſent eis ſi pro eis fierẽt: oportet em̃
vt dicit auguſtin⁹: ꝙ hoc meritũ in hac vita ſibi ꝯpa
ret aliquis: vt poſt hanc vitã ſibi ꝓſint ſuffragia ſi ꝓ
eo fiant. ¶ Ad vltimo obiectum põt dici ꝙ ꝓ valde Ad vltimuʒ
malis nõ orat eccleſia in generali: quia ſcit in gene-
rali valde malis non ꝓdeſſe ſuffragia: ſed in ſpeciali
orat ꝓ valde malis. i. orat ꝓ iſtis valde malis: vel il-
lis neſcit ei illos eſſe valde malos: vñ neſcit illis nõ
prodeſſe ſuffragia / licet illis nõ proſint. De hac ora-
tione Fideliũ deus oim cõditor ⁊c̃. dicimus ꝙ intel
ligitur tm̃ pro fidelibus fide formata: quod patet ꝑ
hoc quod dicitur indulgentiam quã ſemper optaue
rũt. i. finaliter: qui em̃ finaliter meretur in ſuo eterno
meretur: ⁊ qui finaliter peccat in ſuo eterno peccat.
¶ Item dicit Auguſtinus in eadẽ gloſa ꝙ oportet Secundũ.
ꝙ quiſq; in hac vita ſibi meritũ ꝯparet / quo poſt hãc
vitam poſſit grauari vel releuari. Sed ſicut dicit do
minus ꝑ Ezechielẽ ꝙ ſi auertit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua
oim iuſticiaꝝ eius nõ recordabor amplius: g̊ cũ iſte
damnatus finaliter auertat ſe a iuſticia ſua oẽs iuſti
cie ſue nõ recordabunt amplius: ergo per merita p̄-
ſentis vite nõ reuelabitur / nec per aliam ſm auctori
tatem Auguſtini: ergo ſuffragia eccleſie non ꝓſunt
damnatis. ¶ Solutio. ſm hanc opinionem intelli- Solutio.
genda eſt ſic illa auctoritas: ſi auertit ſe iuſtus a iu-
ſticia ſua oim iuſticiaꝝ eius nõ recordabor amplius
q̄tum ad remunerationẽ vite eterne nõ q̄tum ad re
laxationem pene: ſed ſm aliam opinionẽ que dicit ꝙ
ſuffragia nullo modo proſunt damnatis / intelligit
ſimpliciter: quia nõ recordatur nec q̄tum ad remu-
nerationem nec q̄tum ad pene diminutionem.

¶ Qualiter poſſint ſuſtineri oppoſita opinio

Viſo qualiter poſſit ſuſtineri oppoſita opi-
nio q̄ dicit ꝙ ſuffragia eccleſia ꝓſunt dam
natis: vidẽdũ eſt qualit poſſit ſuſtineri op
poſita opinio. Et primo obijcit ꝯtra vtrã
q; opinionẽ. Dicit em̃ Auguſtinus ꝙ ſuffragia eccle Auguſtinus
ſie nõ ꝓſunt niſi ei q̄ in hac vita meruit ne poſt hãc vi
tã grauet vel releuet ex hoc videt ꝙ nulli ꝓſint: de-
monſtret ei aliq̄s q̄ eſt in purgatorio: iſte vel meruit
in p̄ſenti vita releuari / vel nõ meruit: ergo ſm Au-
guſtinũ nõ releuat / ſiue fiant ſuffragia ſiue nõ pro eo
ſi meruit releuari: g̊ releuat ſiue fiant ſuffragia ſiue
nõ ꝓ eo: ⁊ ita ſuffragia eccl̃ie nullis q̄ deceſſerit ꝓſint
¶ Ad hoc dicimus ꝙ Auguſtinus in libro de cura Solutio.
agẽda pro mortuis dicit ꝙ duplex eſt meritũ: ſim-
plex ſiue abſolutũ: ⁊ meritũ cõditionale. Dicimus g̊
ꝙ iſte q̄ in purgatorio nõ meruit abſoluto merito ꝙ
releuaretur: ſi merito cõditionali meruit releuari: ſi
fierẽt ſuffragia eccleſie ꝓ eo / cum em̃ deceſſit orat in
charitate ⁊ fecerat quandã partẽ penitentie ſue ⁊ in
propoſito habebat facere reſiduũ: ꝙ ergo queritur:
aut meruit aut nõ meruit. Dicimus ꝙ nõ meruit ab
ſolute: ⁊ nõ ſequitur / nõ ergo releuatur. Meruit em̃
ꝯditionaliter releuari ⁊c̃. cõditio ſtabit videlicet cũ
ſuffragia eccleſie fient ꝓ eo releuabitur: ſi probatur
ꝙ ſuffragia eccleſie ꝓſunt damnatis: qꝛ dicit Augu
ſtinus ꝙ quibus proſunt ſuffragia: ad hoc proſunt vt
plena ſit remiſſio / vel tolerabilior dãnatio: ergo dã-
natis proſunt. ¶ Item dicit Auguſtin⁹ ꝙ eccleſia Secundo.
orat pro oibus baptizatis: ſcʒ in hac oratione Fide
lium deus oim conditor ⁊c̃. ſed quidã damnati ſunt
baptizati: ergo orat in illa oratione pro quibuſdam
damnatis / aut ꝓſunt illis ſuffragia / aut nõ ꝓſunt: ſi
non proſunt: ergo eccleſia inutilit orat ꝓ illis ⁊ hoc

Ayuntamiento de Madrid

ſcit: ergo indiſcrete orat: qđ eſt incōueniēs: ſi ꝓſunt
Secundo. habemus ꝓpoſitū. ¶ Item eccleſia orat ita: ne ab=
ſorbeat tartarꝰ/ ne cadāt in obſcura tenebraꝝ loca:
aut hec oratio valet/ aut nō valet: ſi nō valet inutiliter
fit: ſi valet: ğ eccleſia per ſuffragia pōt liberare aiam
ne cadat in tartaꝝ: ergo multofortius pōt diminue=
Tertio. re aliqđ de pena eiꝰ q̄ eſt in iferno. ¶ Itē dicit augu
ſtinꝰ ꝙ incerta eſt pena arrij: q2 incertū eſt quot ꝑ eiꝰ
doctrinā fuerit ſubuertēdi: ğ ſi augmentaꝛ pena eiꝰ
q̄ male docuit: q2 hoīes corr ūpunt per prauā eiꝰ do
ctrinā: multofortius diminuit alicuiꝰ pena dānati q̄
bene docuit: cū per eius doctrinā bonā edificantur
hoīes: deus em̄ pronior eſt ad miſerādū q̄3 ad condē
Quarto. nandū: ⁊ ita ſuffragia proſunt dānatis. ¶ Itē obijci
tur de traiano quē beatus gregoriꝰ eripuit de fauci
bus inferni: ğ ſi ad p̄ces vniꝰ ſancti liberatꝰ eſt tota=
liter aliqs a penis inferni: multofortiꝰ ad p̄ces mul
toꝝ ſanctoꝝ: immo ad p̄ces totius eccleſie liberatꝰ
erit quis de iferno a pte pene ſue: precipue cū dicat
auguſtinꝰ: ipoſſibile eſt multoꝝ preces nō exaudiri.
Euaſio. ¶ Forte diceꝛ ad hoc ꝙ priuilegia paucoꝝ non faci
In oppoſitū unt legē cōmunē. ¶ Sed ꝯtra. dicit aplꝯ ꝙ deus nō
pōt negare ſe: negaret ſe aūt vt dicit auguſtinꝰ: ſi ne
garet iuſticiā ſuā: hoc aūt eſt ſi puniret nō dānatos:
ergo ſi nō fuit cōtra iuſticiā dei dānatū liberari tota
liter a penis inferni non eſt ꝯtra legē vel iuſticiā dei
Solutio dānatū in parte ⁊ a pte liberari. ¶ Solutio ſcđʒ illā
Ad primū opinionē q̄ dicit ꝙ ſuffragia nō ꝓſunt dānatis. Dicē
dum eſt ad primo obiectū: ꝙ dānatis ibi ſumiꝛ ꝓ pe
na tpali: ſicut in euāgelio diciꝛ. Neq3 tu times deū q̄
in eadē dānatiōe es: ſumiꝛ dānatio ꝓ pena tēporali.
Ad ſecundū ¶ Ad ſecūdo obiectum dicēdū eſt ſ̄m iſtam opinio
nē: ꝙ in hac oratione. Fideliū deus oīm cōditor ⁊c̄.
iſte terminus fideliū tm̄ pro fidelibus fide formata:
tamē ſi ſumatur pro omnibus baptizatis defunctis
quorū quidam ſunt dānati: non ſequitur ꝓpter hoc
ꝙ inutiliter oret: ſed iutiliter orat q̄3tum ad illos dā
natos: ſed q̄3tum ad ſe vtiliter. vnde oratio mea in ſi
nu meo cōuertetur: vtiliter etiā q̄3tum ad illos q̄ ſūt
in purgatorio: q2 vt dicit auguſtinus. melius vt q̄dā
ſupſunt quibꝰ nec ꝓſūt ſuffragia nec obſunt: q̄3 vt de
ſint quibus quidā prodeſſe poſſunt. Tertia ratio eſt
quare inutiliter: quia licet opinio ſit ꝙ nō ꝓſunt ſuf=
fragia dānatis: tn̄ neſcit non ꝓdeſſe: ⁊ licitum eſt ei
velle de latitudine charitatis: ꝙ dānatis ꝓſint: i hoc
em̄ ignorat volūtatē dei: ⁊ nō ꝯformare volūtatē ſuā
Ad tertium volūtati diuine niſi in q̄bꝰ certa eſt. ¶ Ad tertio ob
iectū dicimus ꝙ tartara ⁊ loca tenebroſa appellanꝛ
maxime pene purgatorij: ꝓpꝛ quas dicit aplꝯ. hor=
rendum eſt incidere in manus dei viuentis: ⁊ dauid
Domine ne in furore tuo arguas me ⁊c̄. ⁊ auguſtinꝰ.
Domine hic vre: hic ſeca: habet em̄ ſe vt dicit augu=
ſtinus ignis purgatorius ad penas preſentes: ſicut
Ad quartū. ignis verus ad ignē pictū. ¶ Ad quarto obiectū de
pena arrij dicimꝰ ꝙ nō valet hec argumentatio: nec
eſt a cōtrarijs: licet videaꝛ eſſe: ſed hec argumētatio
eſt neceſſaria ⁊ a ꝯtrarijs: pena mali doctoris q̄ ma=
le augmētaꝛ in inferno cū hoīes corrūpūtur per eiꝰ
prauā doctrinā: ergo gloria boni doctoris in paradi
ſo augmētatur cū hoīes edificētur per eius bonam
doctrinā ⁊ vtrūq3 verū eſt: pena em̄ accidētalis arrij
augmētatur cū videt deſcēdere ad inferos illos qui
corrupti ſunt ꝑ eius prauā doctrinā: ⁊ gloria accidē

talis petri vel pauli augmentaꝛ cū hoīes cōuertunꝛ
ꝑ eiꝰ bonā doctrinā/ ſ̄m illđ: gaudiū ē āgelis dei ⁊c̄.
¶ Ad vltimo obiectū dicimꝰ ꝙ nō valet hec argu= Ad vltimū
mētatio: ad preces vnius ſancti ⁊c̄. ⁊ hoc eſt q2 nō eſt
ꝯtra iuſticiā dei aliquē reuocare a ſtatu culpe ad ſta=
tum gratie/ in quo mereaꝛ ⁊ poſtea ſalueꝛ: ſed hoc eſt
cōtra iuſticiā dei/ aliqđ remittere de pena cū nichil
remittaꝛ de culpa: nec erat traianus damnatus diffi
nitiua penitus ſentētia: immo ad vitā reuocādꝰ erat
p̄cibus beati Gregorij. Multi em̄ infideles ꝓpe fi=
dem ſunt: ⁊ multi infideles deceſſerūt q̄ prope fidem
erant/ q̄ nō fuerunt damnati ꝑ diffinitiuā penitꝰ ſen=
tentiam: ⁊ reuocati ſunt ad vitā per p̄ces ſanctorū:
quia forte deceſſerūt in fide informi/ vel in aliquo ꝓ
poſito reuertēdi ad deū/ licet iſufficiēti: ⁊ ideo tales
deceſſerūt q̄ poſſent reuocari. ¶ Item ſuffragia ec= Secundo
cleſie maxime q̄ ex charitate hunt naturaliter ſunt
ſatiſfactoria ⁊ pe. reſolutoria: ğ cū illis q̄ ſunt in pur
gatorio impetrēt remiſſionē pene/ licet nō impetrēt
eis aliquā gratiam ſiue fundamentū aliquod meriti
ſimiliter ⁊ illis q̄ ſunt in inferno impetrat aliqua re=
miſſionem pene/ licet non impetrēt eis aliqua grām
¶ Item ſuffragia eccleſie impetrāt eis q̄ ſunt i pur= Tertio.
gatorio accelerationē glorie: ergo eis q̄ ſunt in infer
no impetrant dilatationē pene: ſicut em̄ ⁊ tēpus ⁊ pe
na eterna eſt de iuſticia dei: ita ⁊ tempus ⁊ pena eter
na eſt de iuſticia dei: ergo ſicut accelaratio glorie nō
eſt contra iuſticiam dei: ita dilatatio pene non eſt cō
tra iuſticiā dei: ⁊ ita ſuffragia eccleſie impetrāt ali=
quod refrigeriū damnatis: ⁊ ita proſunt damnatis.
¶ Item dicitur cōmuniter a magiſtris ꝙ bona oꝑa Quarto.
facta extra charitatē valent ad tria/ ſcʒ ad abilitatio
nem gratie ⁊ ad habendū tēporalia/ ⁊ ad diminutio=
nem pene eterne: ergo multofortius oꝑa facta extra
charitatē valent ad diminutionē pene eterne: ğ ſuf=
fragia eccleſie facta ex charitate valēt ad diminutio
nē pene etne: ⁊ ita ſuffragia eccleſie ꝓſunt dānatis.
¶ Item dicit auctoritas. Nullū bonū irremunera= Quinto.
tū: ſed iſte damnatus multa bona fecit ꝓ q̄bus non
eſt remuneratꝰ in vita ſua: ğ ꝓ illis remunerabitur:
poſt mortem: ⁊ nō in paradiſo: ergo in inferno: nō ni
ſi q̄3tū ad diminutionē pene: ergo pena etna pōt di=
minui in inferno: ⁊ inde vt prius. ¶ Forte dicetur ꝙ Euaſio
remuneratus fuit ꝓ illis in p̄ſenti: q2 diciꝛ in pſalmo
in cuſtodiendis illis retributio multa: non ſolū pro
cuſtodiendis/ vel de cuſtodiendis: ſed etiā in cuſto=
diendis: q2 dum aliqs bene agit habet quādā iocū=
ditatem mentis in qua remuneratur. ¶ Sed obijci ꝯ hoc ar.
tur. ponaꝛ ꝙ iſte dānatus fuerit in charitate per qua
draginta annos ⁊ in mortali peccato nō fuerit niſi ꝑ
horā ⁊ ſic deceſſit: cōſtat ꝙ illis bōis oꝑibꝰ que fecit
in charitate amplius meruit q̄3 illā iocūditatē ⁊ non
eſt remuneratus niſi illa iocūditate: ğ adhuc debet
remunerari nō niſi a deo: ergo deꝰ debet eū magis
remunerare: ſed deus facit vel faciet q̄cquid debet
facere: ergo adhuc remunerabit/ nō in paradiſo: ğ in
inferno: ⁊ inde vt prius. ¶ Itē iſte meruit merito ab Secundo
ſoluto ampliorē remiſſionē q̄3 ſit illa iocūditas: ergo
ſtatim poſt meritū deus debuit illi ampliorē remūe
rationē: ğ quicq̄d fecerit poſtea deꝰ adhuc debet ei
āpliorē remūerationē ex q̄ nō reddit ei: ſicut ſi aliqs
ſimplr̄ ⁊ abſolute debet mihi cētū q̄cq̄d faciā poſtea
ſemꝑ debet michi q̄uſq3 reddiderit. ¶ Solutio. Ad Solutio.

Ayuntamiento de Madrid

primo obiectū dicim⁹ ꝙ ſuffragia eccleſie naturalit̄
ſunt ſatiſfactoria ⁊ pene ſolutoria: ſed nō in quocūq̄
ſubiecto: ſed ſolū in illo in quo inueniūt fundamētū
meriti et remiſſionē pene: ſcȝ charitatē: vñ ſolis illis
q̄ ſunt in purgatorio ꝓſunt ſuffragia: q: in illis iue=
niūt charitatē: ⁊ non in reprobis qui ſunt in inferno.
Ad ſecundū ¶ Eodēmō ſoluēdū eſt ad ſecūdo obiectū: ſuffragia
eñ eccleſie impetrāt accelerationē glorie eis q̄ ſunt
in purgatorio: q: in eis iueniūt charitatē: damnatis
eñ nō impetrāt dilationē pene: q: in eis nō eſt chari
tas: poſſet tñ dici ꝙ bñ poſſunt ipetrare dilationē pe
ne: q: nō eſt ꝯtra iuſticiā dei: ꝙ dānati ad momētum
hēant aliqđ refrigeriū. Sed ꝙ diminuat̄ de pena cū
nichil diminuat̄ de culpa: hoc eſt cōtra iuſticiā dei.
Ad tertium ¶ Ad tertio obiectū dicim⁹ ꝙ improprie dictū eſt.
Opa facta extra charitatē valēt ad diminutionē pe
ne eterne: dicūt ei ꝓpter hoc valere: q: retardēt pec
catū ne pōdere ſuo trahat ad aliud: pctm̄ eñ qđ per
pniam nō delet̄ ſuo pōdere trahit ad aliud niſi retar
detur per bona opa. Eſt eñ pctm̄ ſicut morbus q̄ di
citur lupus q̄ cōtinue cōſumit hoiem niſi retardet̄ ꝑ
appoſitionē galline: vel aliqđ tale. Et ſicut fiſtula q̄
ex vno foramine facit multa foramina niſi cito curet̄
Ad vltimuȝ ¶ Ad vltimo obiectū dicim⁹ ꝙ nullū bonū irremu
neratū: etiā bonū factū in mortali remunerat dñs: li
cet hō nichil meruerit illo bono ope ⁊ remunerat̄ in
iocūditate mētis q̄ generat̄ in mēte ex bonis opib⁹
Solutio. vel remunerat̄ in alio. ¶ Et ꝯcedim⁹ ꝙ ille q̄ in cha
ritate fuit ꝑ quadraginta annos ampli⁹ meruit q̄ȝ io
cūditatē illā: meruit ciuitā eternā: ſed nō habebit il
lud qđ meruit q: deſtruxit ꝑ pctm̄ ſuū meritū ⁊ radi
cē meriti: ſcȝ gratiā: vñ nō eſt ſimile de illo cui debe
tur cētū: ille eñ nō deſtruit cauſam debiti: ſed ſimi=
le eſt in illo q̄ colēdo vineā alicui⁹ meruit alios dena
rios: ⁊ anteq̄ȝ recipiat mercedē deſtruit penit⁹ qđ fa
cit: tali nō debet̄ qđ meruit: q: deſtruxit meritū ſuū:
ſimiliter q̄ multa bona ex charitate fecit: meruit vitā
eternā: ſed cū peccat mortaliter deſtruit meritū ſuū
⁊ cauſam meriti: vñ nō reddit̄ ei qđ meruit: deſtruxit
eñ vineā ſpūalē dñi. vñ iere. Ad vocē loq̄le grādis
exarſit vinea: ꝯbuſta ſunt frutecta ei⁹: vñ dñs ꝑ eze.
Cum auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua oiȝ iuſticiaꝝ ſua
rū nō recordabor: deſtruxit eñ illas: ⁊ reddidit ſibi
inutiles: ſed remunerata ſunt illa bona opa in illa io
cūditate mētis q̄ longe melior eſt q̄ȝ bona tpalia: vñ
Matheus dicit. Nemo eſt q̄ relinq̄t domū ⁊c. q̄ non
recipiet cēties centū: nec in hoc tpe domos ⁊c. ⁊ in
futuro vitā eternam. Viſo qualiter poſſint ſuſtineri
due prime opiniones. ¶ Dicimus ſine ꝑiudicio me
lioris ſentētie ꝙ illa q̄ dicit ꝙ ſuffragia non proſunt
dānatis ꝓbabilior eſt: ⁊ magis conſonat diuinis elo
quijs: ſicut illi auctoritati q̄ eſt in pſa. in menſura cō
tra mēſurā cū abiecta fuerit iudicabit eā. Et ei q̄ eſt
in euāgelio: in qua mēſura mēſi fueritis remetiet̄ vo
bis. Et ei q̄ eſt in apocalipſi. q̄tū glorificauit ſe ⁊ in
delitijs fuit tm̄ date ei tormētū ⁊ luctū: ⁊ etiā ꝑ ſimi
le: q: ſicut in ꝑadiſo ſm quātitatē gratie menſuratur
gloria: ita in inferno/ imo multofortius ſm quātita=
tē culpe mēſurat̄ pena: purior eñ iuſticia eſt in ifer=
no q̄ȝ in ꝑadiſo: q: totum qđ eſt in paradiſo miē attri
buendū eſt: propter radicē meriti que datur ex mia:
vñ cū in inferno nichil de culpa diminuatur per ſuf=
fragia nichil de pena per eadem remittitur.

¶ Secunda queſtio.
¶ Quātum proſint ſuffragia eis qui ſunt in
purgatorio.

SEcundo q̄rit̄ qualit̄/ ⁊ q̄tū proſint ſuffra= Alia q̄ſtio
gia eis q̄ ſunt in purgatorio: ꝯſtat ꝙ pur=
gatiōe illi indigēt: q: ſi nō idigerēt ſtatim
euolarēt. Purgantur aūt vno mō per ſuf=
fragia eccleſie: ſunt cauſa purgatōis/ ⁊ nō
cauſa efficiēs: q: ꝯſtat ꝙ nō agunt in aias eoꝝ q̄ ſunt
in purgatorio: ergo ſunt cauſa meritoria tm̄ purga=
tionis: ḡ opȝ aliđ ponere cauſā effectiuā purgatiōis
¶ Si dicat̄ ꝙ de⁹ eſt cauſa effectiua purgatiōis illi⁹ Euaſio.
ſed conſtat ꝙ deus immediate nō purgat: q: dicitur
in actibus: fide purificās corda eoꝝ: ergo cum deus
purgat illos q̄ ſunt in purgatorio purgat eos ꝑ me
diū ⁊ nō per ſuffragia: q: illa ſunt tantum cauſa me
ritoria: purgat eos igit̄ per ignē purgatorij. quia il=
lud mediū nō eſt ibi reperire: ideo eñ dicitur ignis
purgatorius: ⁊ ſic ignis purgatori⁹ eſt cauſa effecti
ua illius purgatorij/ cui⁹ ſuffragia ſunt cauſa meri=
toria: ſed ſine ſuffragijs idē fieret: ḡ ſuffragia nō pro
ſunt illis q̄ ſunt in purgatorio. ¶ Itē illi q̄ tranſeunt Secundo.
per purgatoriū ferunt ſecum cremabilia ſcȝ lignum
fenū/ ſtipulā: ⁊ neceſſe eſt illa cremari anteq̄ȝ euolēt:
ergo ab alio igne: ſed nō igne charitatis: q: ibi nō ē
locus merēdi: ergo ab igne purgatorio: ḡ ſiue fiant
ſuffragia ſiue nō: neceſſe eſt ꝙ ignis purgatorij cre=
met onera oia cremabilia illa q̄ ſecū deferūt illi qui
ſunt in purgatorio: ḡ ſuffragia eccleſie nō proſunt il
lis q̄ ſunt in purgatorio. ¶ Item ſi proſunt. Querit̄ Tertio
q̄tuȝ: aut eñ per aliquāta ſuffragia remittit̄ aliquo=
ta pena/ aut nō: ſi nō cū pena purgatorij ſit finita et
ſuffragia eccleſie nō poſſunt demere aliquotā illius
pene nichil eſt quod demūt reſpectu pene: ſicut pun
ctus nichil eſt cū reſpectu linee: ⁊ ita ſuffragia nō ꝓ
ſunt illis q̄ ſunt in purgatorio. Si vero per aliquan=
ta ſuffragia demit̄ aliquota pene: ḡ per duplo maio=
ra ſuffragia duplo magis demetur de pena: ⁊ ita tā=
ta poſſunt eſſe ſuffragia ꝙ tota pena demet̄. ¶ Sed In oppoſitū
cōtra. aut hō punit aut deus: ſed iſte non punit ſe: ḡ
deus puniet ipſum/ aut euacuabitur iuſticia diuina
¶ Solutio. Ad primo obiectū dicimus ꝙ ſuffragia Solutio
eccleſie ſunt cauſa meritoria purgatiōis eoꝝ q̄ ſunt Ad primū.
in purgatorio: ⁊ deus eſt cauſa efficiens illi⁹ purga=
tionis ⁊ cauſa imediata: purgat eñ imediate ad me
rita eccleſie. Eſt enim quadruplex purgatio. Prima
eſt a macula pcti ſiue a ſimilitudine diaboli: ⁊ hanc
purgationē facit deus mediate ſcȝ fide mediāte alijs
virtutib⁹. vñ in actibus: fide purificans corda eorum
¶ Secūda purgatio eſt in pſenti per ſatiſfactionem
remanēt eñ veſtigia pcti poſt purgationem a macu
la ⁊ ab alijs veſtigijs oportet aiam purgari/ et hanc
purgationem facit deus mediāte penitētia: oportet
eñ ꝙ homo puniat ſe/ vel deus puniet ipm: aliter ei
euacuaretur iuſticia diuina. Tertia purgatio eſt in
purgatorio/ ⁊ hanc purgationē facit deus mediāte
igne purgatorio. Quarta purgatio eſt ad ſuffragia
eccleſie/ ⁊ hāc facit imediate. Salua eñ eſt iuſticia
dei ex quo ſatiſfecerit eccleſia ꝓ illo q̄ eſt in purga=
torio. Soluēdū ergo eſt per interemptionē huius:
deus nō purgat niſi mediate. ¶ Ad ſecūdo obiectū Ad ſecundū
dicimus ꝙ anteq̄ȝ euolet ille q̄ eſt in purgatorio opȝ
cremari omnia ſua cremabilia: ſed cum fiunt ſuffra=

Ayuntamiento de Madrid

gia eccleſie ꝓ eo nō cremaꝛ igne purgatoꝛio:ſʒ igne
q̄ deus eſt:quia ſicut dicitur in deutero.deus noſter
ignis ꝯſumēs eſt.⁊ in malachia : ipſe em̄ quaſi ignis
ꝯflans ⁊ quaſi herba fullonū:⁊ ſedebit ꝯflans ⁊ emū
dās quaſi argētū ⁊ purgabit filios leui.Quoſdā em̄
purgat igne pn̄ie: quoſdā igne purgatoꝛio:quoſdaꝫ
Ad vltimuꝫ ꝑ ſuffragia. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ tanta
poſſunt eſſe ſuffragia eccleſie : ꝙ tota pena demeꝛ ei
ꝓ quo fiūt:ſed ſciēdū eſt ꝙ nō euolat q̄ eſt in purga=
toꝛio ꝓ ſuffragijs futuris: ſʒ dū ſuffragia fiūt vel fa=
cta ſunt nō euacuaꝛ iuſticia diuina:ſi tota demiꝛ per
ſuffragia eccl̄ie:hō em̄ dicīꝛ ſe punire ſi ali⁹ puniat ſe
ꝓ ipō:ſicut ſi fraꝛ me⁹ ſoluat debitū qđ debeo abſo=
lut⁹ ſū.Eodēmō ſi eccl̄ia ſatiſfaciat ꝓ illo q̄ eſt i pur
gatoꝛio:ꝓ abſoluto hʒ eū dñs : oēs ei fratres ſum⁹.

¶ Utrū ſuffragia facta ꝑ illos qui ſunt extra
charitatē ꝓſint illis q̄ ſunt in purgatoꝛio.

TErtio q̄ritur vtrū ſuffragia facta ꝑ illos
Alia q̄ſtio. qui ſunt extra charitatē ꝓſunt illis q̄ ſunt
in purgatoꝛio. ¶ Uideꝛ ꝙ nō: qꝛ nō fiunt
Arḡ ꝙ nō. ex charitate que ſola eſt radix merēdi vi=
tam eternā ⁊ remiſſionē pene: ḡ cū nō ꝓ=
cedāt ex radice merēdi nō ſunt meritoꝛia : ⁊ ita non
Secundo. ꝓſunt. ¶ Itē dicit gregoꝛi⁹. Cū is q̄ diſplicet ad in
tercedēdū mittiꝛ:irati aimus ad deterioꝛa ꝓuocaꝛ:
ſed q̄ eſt extra charitatē diſplicet deo : ergo ſi inter=
cedat ꝓ alio deus ad deterioꝛa ꝓuocaꝛ: ergo ſuffra=
Tertio. gia facta ꝑ illuꝫ nō ꝓſunt . ¶ Item in yſa. Cū multi
plicaueritis oꝛationē nō exaudiā : manus em̄ veſtre
Quarto. plene ſunt ſanguine. ¶ Item in euāgelio iohis.pec
catoꝛes deus non audit :⁊ ita ſuffragia facta ꝑ illos
ꝯ hoc arḡ. q̄ ſunt extra charitatē nō ꝓſunt. ¶ Sed ꝯtra.cū dñs
q̄ eſt in charitate dat elemoſinā ꝑ ſeruū q̄ eſt in moꝛ
tali illa datio meritoꝛia eſt dño: licet nō ſit meritoꝛia
ſeruo:aliter em̄ decepta eſſet eccleſia tota: ergo da=
tio elemoſine facta in moꝛtali ꝓſit pꝛo quo fit eadem
ratione ſuffragia facta per illū q̄ eſt in moꝛtali ꝓſunt
Quinto. ei pꝛo quo fiunt. ¶ Item ſacramenta eccleſie tm̄ va
lent ſi danꝛ a malis miniſtris q̄ȝ ſi a bōis : ergo miſſa
ꝓ defunctis q̄ cantatur ab illo q̄ eſt in moꝛtali valet
ei tm̄ q̄ȝtum ſi cantaretur ab illo qui eſt in charitate:
ergo ſuffragia q̄ fiūt ab illis q̄ ſunt in moꝛtali ꝓſunt.
Sexto. ¶ Item obijciꝛ de oꝛatiōe dñica ⁊ pſalterio que can
tantur pꝛo defunctis:videtur ꝙ non ꝓſunt eis:quia
in nulla fit mentio de defunctis. ¶ Item ſolet queri
vtrum ſuffragia eccleſie cū fiunt ſpecialiter:pꝛo alio
equaliter ꝓſint oib⁹ q̄ ſunt in purgatoꝛio: an magis
ei ꝓ quo fiūt ſpecialiter:videtur ꝙ magis illi ꝓ quo
fiunt ſpecialiter: quia pꝛo illo fiunt ⁊ etiā generaliꝛ:
⁊ ꝓ alijs tantū generaliter:ergo magis pꝛoſunt illi.
In oppoſitū ¶ Sed contra: ex eadē charitate fiunt ⁊ pꝛo illo ⁊ ꝓ
alijs:⁊ eadē auctoꝛitate eccleſie ⁊ eadē miſſa cantaꝛ:
ergo equaliter pꝛoſunt illis omibus q̄bus equaliter
Solutio poſſunt ꝓdeſſe. ¶ Solutio. Ad pꝛimo obiectū diſti=
Ad pꝛimū guendū eſt:quia ille qui facit ſuffragia eſt publica ꝑ
ſonalis pꝛiuata:ſi publica ſicut ſacerdos valēt ſuffra
gia auctoꝛitate eccleſie ſiue ille ſacerdos ſit i chari=
tate ſiue nō:quia quod facit in celebꝛādo miſſam nō
eſt opus hois ſed dei: ſicut in p̄dicto caſu de ſeruo ⁊
domino:ſi vero ſit pꝛiuata perſona ſi eſt in charitate
valent ſuffragia ſine dubio:ſi eſt in moꝛtali diſtinguē
dū eſt:an ille qui eſt in purgatoꝛio pꝛo quo iſta facit
ſuffragia:p̄cepit vel rogauit anteq̄ȝ decederet:ꝙ hu

iuſmodi ſuffragia fierēt ꝓ ipō: vel aliq̄s illi⁹ amicus
ei⁹ qui eſt in charitate facit illa fieri vel neutro mō:
ſed ſi ille ꝓ quo fiunt p̄cepit vel rogauit fieri vel ali=
quis amicus ei⁹ qui eſt in charitate:tūc valēt ſuffra=
gia ei ꝓ quo fiūt:⁊ tūc eſt ſimile de dño q̄ eſt in chari
tate q̄ dat elemoſinā per ſeruū q̄ eſt in moꝛtali. vnde
dicebat Pꝛepoſitinus:ꝙ licet actio ſerui ſit mala et Pꝛepoſitin⁹
demeritoꝛia ſeruo tn̄ meritoꝛia erit dño/ licet dice=
ret ꝙ mala actio nō eſt a deo:ꝓcedebat em̄ illa actio
de radice charitatis:qꝛ ab impꝛio dñi qđ fuit ex cha=
ritate: ſimiliter iſta ſuffragia ꝓcedūt quodā modo a
charitate eius qui eſt in purgatoꝛio.Uel a charitate
amici q̄ facit illa fieri merito modo:ſi p̄o neutro mo
do ſit:ſed ductu rationis vel intuitu naturalis pieta
tis dat iſte q̄ eſt in moꝛtali elemoſinā ꝓ patre ſuo / ⁊
facit alia ſuffragia poſſet dici ꝙ nō ꝓſunt patri q̄ eſt
in purgatoꝛio:⁊ nullū incōueniēs ſeq̄reꝛ. ¶ Sed no Alr̄ diciꝛ.
bis magis videꝛ ꝙ ꝓſunt pꝛopter tres cauſas ſimul
ſumptas. ¶ Pꝛima eſt:qꝛ vice p̄ris ſui q̄ eſt in chari= Pꝛima cā.
tate facit illa ſuffragia . ¶ Scđa eſt:qꝛ ſm̄ doctrinā Scđa cā.
eccleſie facit illa. ¶ Tertia ē:qꝛ ille q̄ facit eſt de vni= Tertia.
tate eccleſie ⁊ illic mādauit dns bn̄dictionē ⁊ vitam
vſq̄ȝ in ſeculū. ¶ Ad illud ergo qđ obiectū eſt ꝙ non Ad aliud
ꝓcedūt illa ſuffragia de charitate dicim⁹ ꝙ ꝓcedūt
in intētione:qꝛ vice illi⁹ q̄ eſt in charitate fiūt. ¶ Ad Ad ſecundū
ſecūdo obiectū dicimus ꝙ auctoꝛitas Gregoꝛij ſic
eſt intelligēda : cū his q̄ diſplicet ad intercedēdum
mittitur irati anim⁹ ad deterioꝛa ꝓuocaꝛ cōtra mit=
tentē q̄ ſcienter mittit indignū:ſicut cū ep̄s dat par=
rochiam alicui ſacerdoti quē ſcit diſplicere deo: tūc
deus pꝛouocatur contra ep̄m: ſed ſacramēta q̄ mini
ſtrat populo ille ſacerdos eque ꝓſunt populo:ſicut
ſi ſacerdos eſſet bonus. ¶ Ad tertio obiectum dici= Ad tertium
mus ꝙ yſa.auctoꝛitas itelligiꝛ de obſtinatis ⁊ rebel
lib⁹:ſicut illa auctoꝛitas Hiere.ſi ſteterit Moyſes ⁊
Samuel coꝛam me nō eſt aīa mea ad populū iſtum.
¶ Ad quarto obiectū dicimus ꝙ hec eſt falſa ſi ge= Ad quartū.
neraliter intelligiꝛ peccatoꝛes deus nō audit:⁊ hoc
dixit cecus illuminat⁹.vn̄ gloſa ſup illū locum: vox
eſt nondū inuncti:peccatoꝛes em̄ deus audit vt pu=
blicanū cōfitentē. ¶ Ad quinto obiectū dicimus ꝙ Ad quintuꝫ.
cum dicitur hec oꝛatio fit pꝛo defunctis : hec dictio
ꝓ q̄nq̄ȝ notat materiā cū fine ⁊ ſic non cantatur pſal
terium vel oꝛatio fit ꝓ defunctis:quandoq̄ȝ notat vi
cariam ſubſtitutionē/⁊ ſic pſalterium cantatur ꝓ de
functis: quia vice defunctoꝛū qui ſubſtituunt ſibi vi
carios/⁊ abſoluuntur a debito pene: quia vicarij ſol
uunt pꝛo ipis. ¶ Ad vltimo obiectū dicimus ꝙ ei ꝓ Ad vltimuꝫ
quo fiunt ſuffragia ſpecialiter magis ꝓſunt inq̄ȝtum
ſpecialiter fiūt ꝓ ipō : ſed inq̄ȝtum fiunt generaliter
eq̄liter ꝓſunt alijs/vel foꝛte magis vt dicebat Pꝛe= Alr̄ dicitur.
poſitinus/⁊ ponebat exemplum in cereo q̄ ſpecialiꝛ
accenditur pꝛo aliquo magno viro : tn̄ pꝛodeſt alijs
qui ſunt in eadem domo/ vel foꝛte magis:quia clari
us vident. ¶ Solet queri de duobus q̄ ſunt in pur=
gatoꝛio ⁊ deceſſerūt in pari charitate:ſʒ vnus eſt de=
bitoꝛ pene vnius anni:alius eſt debitoꝛ pene triū an
noꝛum.Queritur ſi fiant eq̄lia ſuffragia ꝓ eis vtrum q̄o incidens.
equalis ſm̄ quantitatē fiat eis remiſſio pe[illegible] an ineq̄
lis . ¶ Uidetur ꝙ inequalis : quia eadem medicina Arḡ ꝙ ieq̄lis
coꝛpoꝛalis data diuerſis magis purgat illū in quo
magis inuenit purgandū:ſed ſuffragia ſunt medici=
na ſpūalis:ergo magis purgāt illū in q̄ magis pur=

gandum eſt: ergo plus remittit̃ de pena illius q̄ de=
Secundo. bitor eſt trium annoꝝ. ¶ Itē p̄lati ſic faciūt relaxa=
tiões: q̄cūq̄ dederit aliq̄d de ſuo ad fabricā talis ec
cleſie/ remittit̃ ei tertia pars pnie: ⁊ ꝯſtat ꝙ vna ter=
tia pars maior eſt alia: g̃ per idē datū magis in quā=
titate remittit̃ vni q̄ȝ alij: licet equale ſm ꝓportionē
Eadē ratione ꝑ eadē ſuffragia magis remittit̃ vni q̄
In oppoſitū eſt in purgatorio q̄ȝ alij. ¶ Sed ꝯtra. ſ equali chari
tate deceſſerūt: ergo equalit̃ meruerūt ꝙ ſibi ꝓdeſ=
ſent ſuffragia ⁊ equalia tm̄ fient ꝓ eis: ergo tm̄ eq̄lis
Secundo fit eis remiſſio. ¶ Itē ſi magis remittit̃ illi q̄ magis
debet: ergo ſua negligentia quā habuit de facienda
Tertio pnia patrocinat̃ ei ⁊ hoc falſum. ¶ Item. ſi ꝑ equa=
lia ſuffragia remittit̃ vtriq̄ȝ ſua tertia: ergo ſi iterū ⁊
iteꝝ fiant equalia ſuffragia ꝓ eis: remittunt̃ due vtri
q̄ȝ alie tertie: ⁊ ita eque cito euolabit iſte q̄ debitor ē
pene triū annoꝝ: ſicut ille q̄ debitor eſt pene tm̄ vni⁹
anni: q̄ð eſt incoueniēs: cū tm̄ equalia ſuffragia fiāt
Quarto. ꝓ eis: ⁊ eque meruerūt ſuffragia ſibi prodeſſe. ¶ Itē
ſi ſuffragia magis purgāt illū in quo magis purgan
dū inueniūt. Eadē ratione ignis purgatorij magis
purgat illos in q̄bus magis purgādū inuenit: ⁊ ita
Solutio. oēs q̄ ſunt in purgatorio eque cito euolabūt. ¶ So=
lutio. licet q̄dā dicūt ꝙ inequalit̃ proſint illis duob⁹
ſuffragia: ſed equaliter ſm proportionē: tn̄ nobis vi=
detur ꝙ tm̄ equaliter ſm quātitatem remittitur eis
Ad rōnem. de pena: vnde minus debenti remittitur tertia pars
pene: magis debenti nō remittit̃. nō eſt ſimile de me
dicina corꝑali: q̄r medicina corꝑalis ex vi ſua tanq̄ȝ
cauſa effectiua purgat: ſed ſuffragia ꝑ modū ſatiſfa=
ctionis purgāt: vñ cū equaliter ſatiſfactū ſit ꝓ illis
Ad ſecundū duobus tm̄ equalis fit eis remiſſio. ¶ Ad ſecūdo ob
iectū patet ſolutio: dictū eſt em̄ ſupra ꝙ vt frequēter
intelligitur relaxatio illa quā faciūt epiſcopi.

¶ Quarta queſtio.

¶ De igne purgatorio qualiter purgat aias

Quarto querit̃ de igne purgatorio qualit̃
purget aias: ⁊ q̄bus miniſtris. videtur ꝙ
Ar. ꝙ non. non poſſit purgare aias: quia vt dicit boe
tius in libro de duabus naturis ⁊ vna per
ſona xp̄i: ꝙ oē agens agit in ſuū patiens
ſm aliquid cōmune: cōmunicant em̄ in materia for=
mata vel ſaltem informi ſiue prima: ſed aia cuȝ igne
purgatorij non habet huius cōmunicantiā: g̃ ignis
purgatorij nō poteſt agere in aiam: ergo nō purgat
Secundo eam. ¶ Item. aia mouet corpus ⁊ patitur a corpore
quia ex corpore ⁊ aia fit vnum: ſed ex aia ⁊ igne pur=
gatorio non fit vnū: ergo ignis ille non agit in aiam
Alia q̄ſtio ergo non purgat eam. ¶ Querit̃ poſtea q̄bus mini=
Ar. ꝙ ꝑ ma= ſtris fiat illa purgatio? ¶ Et videt̃ ꝙ per malos an=
los āgelos. gelos: quia dicit auguſtinus ꝙ mali angeli puniunt
malos hoies: ſicut angel⁹ ꝑcutiēs puniȝt egyptios.
Secundo. ¶ Item. mali angeli puniūt bonos hoies vt pȝ i iob
Tertio. ¶ Item boni angeli puniūt malos hoies. vñ patet i
ſodomitis: ſed bonos angelos puniſſe bonos hoies
non memini me legiſſe: ergo cū illi qui ſunt in purga
torio ſint boni nō puniūtur ꝑ bonos āgelos ſed per
malos: ergo mali puniūt eos: aut g̃ ad precipitādū:
aut ad purgādū: conſtat ꝙ aliqua intentione puniāt
eos: ⁊ non ad ꝑcipitandū: quia ſciunt ꝙ non poſſunt
eos precipitare: ergo ad purgandū: et ita bono fine
puniunt eos: ergo diabolus aliquid facit bono fine
Solutio. quod falſum eſt. ¶ Solutio. Ad primo obiectū dici

mus ꝙ illa ꝓpoſitio boetij vera eſt in eis que agunt **Ad primum**
naturaliter: ſed nō in eis q̄ per volūtatē ⁊ intellectū
agunt: ergo cum aia agat per voluntatē ⁊ intellectū
nō eſt neceſſe ꝙ cōmunicet cū corpore in materia: ha
bet tm̄ cōmunicantiam ſuo modo: intellectus enim
materialis recipit ſpecies ſpecieꝝ reꝝ corꝑaliū: hȝ
em̄ aia duas facies: vnā ſuperiorē in qua ſunt ſpūa=
les potētie: aliā inferiorē in q̄ ſunt potētie iferiores i
q̄bus ꝯuenit cū brutis: ꝑ illas potētias mouet corp⁹
¶ Ad ſecūdo obiectū dicimus ꝙ ſpūalis ſubſtantia **Ad ſecundū**
quandoq̄ȝ coniungitur corpori q̄ȝtum ad motū ſolū
⁊ non q̄ȝtum ad ſenſum vt cū demones aſſumūt cor=
pora coniunguntur eis ad hoc vt ip̄a moueant: ſimi
liter cū anima fantaſtice ſolū modo vnit̃ ſpūalis ſub
ſtantia corpori q̄ȝtum ad motū ⁊ nō q̄ȝtū ad ſenſum:
talia em̄ corpora nō poſſunt comedere: ſimiliter aia
coniungitur corpori q̄ȝtum ad ſenſum tm̄ ⁊ non quan
tum ad alias proprietates: ⁊ ſic coniungitur cū igne
purgatorio vt patiatur ab illo ⁊ ſentiat dolorem: nec
fit vnum ex illis: quia vnio habet eſſe ex generali cō=
iunctione/ non ex partiali: talis autem partialis con
iunctio nō inuenit̃ in naturis. ¶ Ad vltimo obiectū **Ad vltimum**
dicimus ꝙ boni puniunt̃ in purgatorio ꝑ malos an
gelos: illos em̄ in quib⁹ inuenit diabolus expreſſam
ſuam ſimilitudinē precipitat in infernū: alios ꝟo in
quibus inuenit alia veſtigia ſue ſimilitudinis: ſicut
ſunt venialia vel debitū pene temporalis ꝓ peccato
mortali punit in purgatorio: in illis em̄ aliquid inue
nit de ſuo. vnde in euāgelio. Venit em̄ princeps mū
di huius ⁊ in me non inuenit quicq̄ȝ: ⁊ beatus Mar=
tinus. Nichil em̄ in me funeſti repies. ¶ Ad illð q̄ð **Ad aliud.**
queritur/ aut puniunt ad precipitādum: aut ad pur=
gādū. Dicimus ꝙ neutro modo: ſed puniūt vt puni
ant in alia pena ſiſtendo: q̄r em̄ inuidi gaudēt de pec
catis alioꝝ ⁊ triſtātur de bonis: completa autem re
miſſione purgantur peccata totaliter. ꝙ em̄ totaliter
quedam em̄ remittuntur in futuro vt inuenit dñs in
euangelio dicens: ꝙ peccatum in ſpm̄ ſanctum non
remittetur neq̄ȝ in hoc ſeculo neq̄ȝ in futuro. ⁊ ꝑ hoc
innuitur vt dicit gloſa ꝙ peccata remittunt̃ in futu= **Gloſa.**
ro: poſtq̄ȝ aūt electi perfecte purgati ſunt ſtati euo=
lant in paradiſum: licet aliqui ſtulti crediderint ⁊ p̄=
dicauerint ꝙ vſq̄ȝ in diē iudicij nō intrabūt electorū
aie in paradiſum celeſtē: ſed illud hereticū eſt. Dicit
eni beatus Gregorius ꝙ luce clarius eſt perfectoꝝ **Gregorius**
animas ſtatim poſt mortem ad regionē celeſtiū ſpi=
rituum euolare/ ⁊ vere luce clarius eſt: quia hoc pōt
ꝓbari ꝑ vetus ⁊ nouū teſtamentum ¶ Dicit̃ enim in **Aie btificā=**
eccleſiaſtico. Volatilia ad ſibi ſimilia conueniunt a **tur añ corꝑa**
ſanctis qui volant pennis virtutū ad celeſtes ſpirit⁹
cōueniūt: ⁊ ita euolant ad paradiſum celeſtē. ¶ Itē
in Hiere. Patrē vocabis me ⁊ poſt me ingredi non
ceſſabis: ⁊ conſtat ꝙ xp̄s ingreſſus eſt paradiſum ce
leſtem: ergo ſanctoꝝ aie de atrio paradiſi celeſtis. i.
de eccleſia nō ceſſant intrare in paradiſum celeſtē in
quem xp̄s ingreſſus eſt. Per auctoritates noui teſta
menti patet idem. dicit apoſtolus: cupio diſſolui et
eſſe cum xp̄o ad quid cupere diſſolui. ¶ Itē ad cor.
ſcimus quoniā ſi terreſtris domus noſtra huius ha
bitationis diſſoluatur: q̄r edificatiōem ex deo habē
mus domū/ nō manu factā: ſed eternam in celis: er=
go pfecti ſtatim poſt diſſolutionē ſi nichil in eis pur
gandū eſt intrāt in domū non manu factam in celis.

Ayuntamiento de Madrid

¶ Item in euangelio: vbicunꝙ fuerit corpus illuc
ꝯgregabunt̃ ⁊ aqle: ergo vbi corpus dñi eſt.ſ.in ce-
lo illuc euolãt.ſ.ſancti. ¶ Itẽ volo pater vt vbi ego
ſum illic ſit ⁊ miniſter me⁹: ⁊ multis alijs auctoritati
bus põt idem oſtẽdi: ratione etiã põt idem oſtendi.
Rõne ꝓbat. ¶ Qꝛ mali in q̃bus eſt expꝛ̃ſſa ſimilitudo diaboli ſta
tim poſt mortẽ p̃cipiunt̃ in infernũ: vt patet in euãge
lio luce. de diuite epulone epulante: ergo ſancti in
q̃bus nichil eſt purgandũ: ſtatim poſt mortẽ intrant
in gloriã. Et eſt argumẽtũ a maiori: qꝛ magis ſe ha-
bet de⁹ ad opa mĩe: q̃ȝ ad opa iuſticie: alienũ eñ eſt
op⁹ ei⁹.ſ.pegrinũ: ⁊ op⁹ ei⁹ ab eo vt dicit yſa.

¶ Ultimum capitulum.

¶ De die iudicij.

Poſt p̄dicta pauca dicẽda ſũt de die iudi-
cij tã particularis qd̃ fit ĩ morte cuiuſlibȝ
q̃ȝ generalis qd̃ fiet ĩ generali reſurrectio
ne ĩdeterminata eſt ⁊ incerta: vñ in actib⁹
nõ eſt v̄r̄m noſſe tpa vel momẽta: ⁊ ĩ euãgelio de die
illa nemo ſcit neq̃ȝ ãgel⁹: neq̃ȝ fili⁹ niſi ſol⁹ pat̃: locus
aũt generalis iudicij determinat⁹ eſt. vñ in iohele.
Cõſurgãt ⁊ aſcẽdãt gẽtes in valle ioſaphat: qꝛ ibi ſe
Alia q̃ſtio. debo vt iudicẽ oẽs in circuitu. ¶ Sed q̃rit̃ quare lo-
cus determinat⁹ eſt ⁊ nõ tp̃s. Obijcit̃ de hoc: poſtea
Arguit̃. dicit̃ in euãgelio. Angeli neſciũt de die illa: videt̃ ei
Auguſtinus ꝙ ſciant: qꝛ angeli habẽt cognitionẽ veſptinã ⁊ ma-
tutinã vt dicit auguſtinus. Et matutina cognitio eſt
rei future: vt in v̄bo ſiue in ſpeculo eternitatis
nõ ſolũ preſentia cognoſcãt: ſed etiã futura ĩ ve-
bo in quo ſunt oĩa: habẽt ergo ſciẽtiã de die iudi
Secundo. vel dicat̃ quare nõ. ¶ Itẽ obijcit̃ de hoc ꝙ dꝛ ꝙ ....
neſcit de die illa: falſum eſt eñ hoc: qꝛ fili⁹ dei eſt ſa-
piẽtia et̃na: ⁊ ſcit q̃cq̃d p̄r ſcit. Si dicat̃ ꝙ fili⁹ dꝛ ne
Euaſio. ſcire: qꝛ nõ facit nos ſcire ſicut dicũt gloſe. Eadẽ ra
ꝯ hoc ar. tiõe p̄r neſcit ⁊ ſpũſſanct⁹ neſcit: qꝛ nõ facit nos ſcire
Alia queſtio ¶ Solet etiã q̃ri de loco ſcȝ de valle ioſaphat: vallis
ei illa nõ poterit cape oẽs hoies q̃ fuer̃t futuri a prĩ-
Alia q̃ſtio. cipio mũdi vſq̃ȝ in finẽ. ¶ Querit̃ etiã cũ reſurrectio
futura ſit in momẽto in ictu oculi q̃liter in momẽto
mali q̃ habebũt corpa põderoſa de remotis partib⁹
Alia q̃ſtio. poterũt venire ad vallẽ ioſaphat? ¶ Querit̃ poſtea
qualiter iudicabũt ſcti: dicit̃ eñ ĩ libro ſapiẽtie Iu-
dicabũt ſcti natiões: ⁊ in euãgelio. Sedebitis ſuper
ſedes .xij. iudicãtes .xij. trib⁹ iſrael: ſed ꝓbat̃ ꝙ non
iudicabũt: qꝛ nõ iudicabũt auctoritate: hoc certũ eſt
nec iudicabũt vt ꝯſiliarij: qꝛ de⁹ nõ ĩdiget ꝯſilio: nec
iudicabũt vt ꝓferẽtes ſniaȝ: qꝛ ip̃e fili⁹ dei ꝓferet ſen
tẽtiã vt dꝛ in matheo: tũc dicet rex his q̃ a ſiniſtris ei⁹
erũt: diſcedite a me maledicti ĩ ignẽ inet̃nũ. Et btũs
ioh. ĩ apocalipſi. vidi filiũ hoĩs de cui⁹ ore exibat gla
dius ex vtraq̃ȝ p̄te acut⁹. i. ſnia iudiciaria puniẽs ma
Euaſio. los ĩ aĩa ⁊ corpe. ¶ Si dicat̃ ꝙ imo iudicabũt: qꝛ ap
ꝯ hoc ar. probabũt iudiciũ dei. Eadẽ rõe minores bõi iudica
Solutio bũt: qꝛ approbabũt iudiciũ dei. ¶ Solutio. Ad p̄io
Ad primũ q̃ſitũ dicim⁹ ꝙ ꝓpt̃ hoc dies iudicij ĩcerta eſt nobis:
vt ſẽp ſim⁹ ĩ tiore dei: ⁊ p tiorẽ deuitem⁹ pctã: igno-
rãtia aũt loci nõ facit ad cuſtodiã tioris: ⁊ ꝓpt̃ hoc
Ad ſecundũ nõ nocet ſcire locũ: noceret aũt ſcire tp̃s. ¶ Ad ſecũ
do obiectũ dicim⁹ ꝙ ãgeli nichil ſciũt de illa die niſi
eis reuelet̃. Angeli aut naturalit̃ nõ cognoſcũt niſi
ea q̃ ſub ip̃is ſunt: ſicut oẽs creaturas inferiores: vñ
habẽt cognitionẽ in v̄bo de firmamẽto futuro: ⁊ de
alijs reb⁹ futuris ĩferiorib⁹ ip̃is. Adã etiã ĩ ſtatu gr̃e
ãteq̃ȝ peccaret ſciuit oẽs naturas. vñ ſciuit ĩponere
noĩa oĩb⁹ aĩalib⁹: ſed de eis q̃ ſunt in ptãte liberi ar-
bitrij nõ habẽt cognitionẽ naturalit̃: ĩ hoc eñ pares
ſum⁹ eis. ſimiliter de his q̃ ſupra ip̃os ſunt nõ habẽt
cognitionẽ niſi eis reuelet̃: vt ſupra ip̃os eſt ſcire q̃ñ
ꝯpletus erit numer⁹ electoꝝ: nõ aũt erit dies iudi-
cij / donec ꝯpletus ſit numer⁹ electorũ ſicut dicitur ĩ
ꝓuer. Abijt vir via lõgiſſima in die plene: lune reuer
ſurus ẽ q̃ñ ita erit plena eccleſia electis: ꝙ ſi paucio
res eſſent electi nõ eſſet pleniſſima: ⁊ ſi plures / nõ ꝓ-
pter hoc magis plena: ſciẽtiã aũt hui⁹ cõpletiõis po
ſuit de⁹ in ſua ptãte / ⁊ ꝓpter hoc ſciẽtiã de die iudi-
cij poſuit in ſua ptãte. vñ in actib⁹ q̃ pater poſuit in
ſua poteſtate. vñ ad hãc ſciẽtiã nõ attingũt angeli in
carnationẽ / etiã factã ignorauerũt multi angeli. vñ
q̃rũt in yſa. Quis eſt iſte q̃ venit de edon tinctis ve-
ſtib⁹ de boſra. ¶ Ad illud qd̃ obiectũ eſt de filio dici Ad aliud.
mus ꝙ fili⁹ dicit̃ neſcire: qꝛ nõ facit nos ſcire: ⁊ non
eſt ſimile de patre ⁊ ſpũ ſancto: fili⁹ eñ dicit̃ ſapiẽtia
patris. vñ ei appropriat̃ nomẽ magiſtri: ſicut ip̃e di-
cit in euãgelio. vos vocatis me magiſter ⁊ dñe / ⁊ bñ
dicitis: ſum eteni: qꝛ ꝰ ip̃e magiſter nr̃ eſt / ⁊ dat⁹ eſt
nobis magiſter: ad ip̃m ptinet nos docere / nõ ad pa
trẽ ⁊ ſpm̃ ſctm̃ ita appropriare. ¶ Ad illud qd̃ q̃ritur Ad aliud
q̃liter in valle Ioſaphat poterũt eſſe oẽs hoies Dici
mus ꝙ dñs non deſcẽdet in vallẽ ioſaphat ſicut cre-
...liter vt dicit Hiero. ſed ĩ aere ſupra
... actib⁹: ſic veniet quẽadmodũ vi
...e ĩ celũ. i. ſicut aſcẽdit de mõte oliue-
... ...det ſupra mõtẽ oliueti q̃ eſt iuxta vallẽ io
ſaphat / ⁊ erũt hoies nõ tñ in terra: ſed in aere. vnde
ap̃ls. Rapiemur cũ illis in nubib⁹ obuiã xp̃o ĩ aera:
in illo aũt ſpacio poterũt eſſe oẽs hoies: maximũ ei
eſt qd̃ pȝ p ſolẽ q̃ bipedalis apparet cũ tñ longe ma-
ior ſit ꝙ tota t̃ra. ¶ Ad illud qd̃ q̃rit̃ qualit̃ de remo Ad aliud
tis partib⁹ poterũt venire ĩ momẽto ĩ vallẽ ioſaphat
Dicim⁹ ꝙ hoc fit merito bonoꝝ ãgeloꝝ q̃ in momẽ
to adducẽt eos ſicut dicit̃ in Daniele de Abacuc quẽ
in momẽto portauit ãgel⁹ dñi de iudea in babylonẽ
Malus eñ ãgelus nõ habebit ibi miniſteriũ: imo
fugeret ſi poſſet. vñ ſignificat̃ per Zebedeũ q̃ interp̃ Figura.
tat̃ fugitiuus: ſed nõ poterit fugere: qꝛ viſitabit dñs
in gladio ſuo duro / grãdi / ⁊ forti ſup Leuiathan ⁊c̃.
¶ Ad illud qd̃ q̃rit̃ qualiter ſancti iudicabũt. Dici Ad aliud.
mus ꝙ recurrẽdũ eſt ad illud qd̃ dicit ap̃ls: ſpũalis
hõ iudicabit oĩa ſcȝ q̃ ſub ipſo ſunt: de equali eñ vel
ſupiori nemo iudicat: habet eñ ſpũalis hõ quandã
dignitatẽ ſm̃ quem ſuppoſit⁹ eſt carnalib⁹ hoĩbus ⁊
etiã minus ſpũalibus: q̃ dignitas in iudicio appare
bit ex loci ponere: ſedebũt ei iuxta dñm vt aſſeſſores
forme q̃dã a dextris / quidã a ſiniſtris eñ apparebũt
in ip̃o iudicio glorioſi: ſicut dicit̃ ĩ pſalmo. In atrijs
domus dei nr̃i florebũt. i. in ip̃o iudicio qd̃ eſt atriũ
de q̃ intrabũt in paradiſum: peracto aũt iudicio trãſiẽs
dñs miniſtrabit illis / ⁊ introducet ad gaudia q̃ nobis
ſunt abſcõdita vt fides habeat meritũ: q̃ nõ licet hoĩ
loq̃ / vt dicit apoſtolus. i. nõ expedit ne minuat̃ meri
tum. ⁊ alibi: Oculus nõ vidit / nec auris audiuit / nec
in cor hominis aſcẽdit q̃ preparauit deus his q̃ dili-
gũt eũ. Illa gaudia nobis p̄ſtare dignet̃ Ieſus chri
ſtus dñs noſter. Qui cũ patre ⁊ ſpirituſancto viuit ⁊
regnat. Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Deo gratias.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid